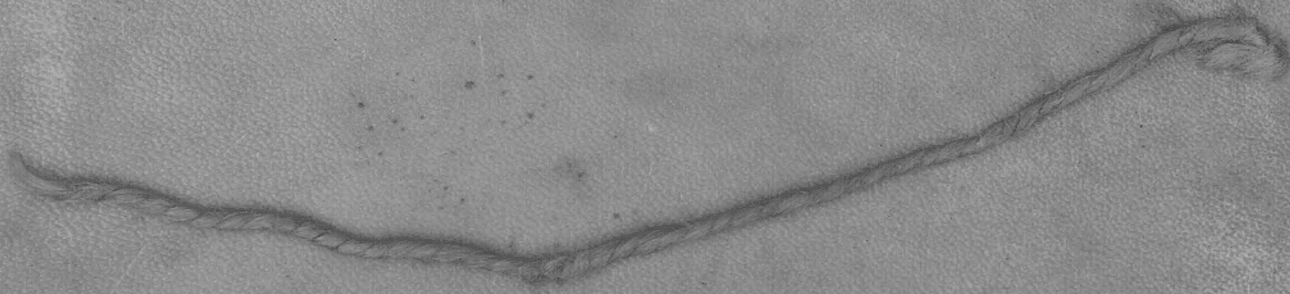

ΣΤΡΆΒΩΝΟΣ
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚῶΝ ΒΊΒΛΟΙ
ἙΠΤᾺ ΚΑῚ ΔΈΚΑ.

STRABONIS
RERVM GEOGRAPHICARVM LIBRI SEPTEMDECIM.

A' GVILIELMO XYLANDRO AVGVSTANO MAGNA CVRA RECOGNITI, AC MENDIS, quæ adhuc inhæserant innumeris maiore ex parte fideliter ac laboriosè sublatis, sibi restituti.

Auctore damnato, et opus permissum.

IIDEM AB EODEM XYLANDRO IN SERMOnem Latinum summa fide & accuratione de integrò transcripti.

ADIECTAE SVNT EIVSDEM ANNOTATIVNCVLAE non pœnitendæ: uersionis etiam & correctionis rationem (ubi uidebatur opus) explicantes.

ACCESSERVNT INVENTARIA LOCVPLETISSIMA *rerum & uerborum memorabilium: atq; scriptorum, quorum sententias allegat Strabo.*

Cum Cæs. Maiest. Grat. & Priuil.

BASILEAE, EX OFFICINA HENRICPETRINA.

Xylander Lectori S.

E quis hanc editionem nostram suffuraturum se impunè putet, (.ut est quorundam temeritas.) sciat opus nostrum huic typographò HENRICO PETRI nos proprium fecisse. Quod si quis intra decennium ab editionis die supputandum intra S. R. Imperij, & omnium Cæsareæ Maiestatis regnorum ac prouinciarum fines eodem uel alio charactere recudere, aut ubicunque recudendum dare, uel alibi impressum adducere, uendere, uel distrahere palàm uel occultè ausit: scito se libris (.nobis quippe uindicandis.) & decem marcis auri puri, fisco Imperiali & autori pendendis, multatum iri. Tenore priuilegij, quod à S. R. Imp. Maiestate mihi datum est, manuq́; & sigillo eiusdem confirmatum, & pro more subscriptum, Spiræ XVI. Augusti, anno &c. LXX.

Hoc notum tibi esse candidè uolui.

Vale.

AD ILLVSTRISSIMVM ATQVE MAGNIFICENTISSIMVM PRINCIPEM D. AVGVSTVM, SAXONIAE ducem, S. R. I. archimareſchalcum, atq; ſeptemuirum electorem, Landgrauium Turingiæ, Marchionem Miſniæ, Burggrauium Magdeburgi &c.

IN STRABONEM SVVM Præfatio.

STRABONEM meum, Princeps inclytiſsime atque humaniſsime, ego offero, & quanta abs me præſtari poteſt laudatiſsimi tui nominis ueneratione tibi dedico. Id quo conſilio, quibus rationibus impulſus fecerim, obſecro pro tua illuſtri in alios humanitate cōſiderare aliquantulum ne graueris. quamuis, ut ingenuè meoq; more agam, ne obſecrarem quidem, aut maiorem in modum hoc peterem ego, cui tanta benignitatis atq; liberalitatis tuæ fiducia animum occupauit: niſi conſuetudini morem gerendum utcunq; animaduerterem. Proinde citra ambages & ampullas dicam quod res eſt: TE fretus. DEO benigniſsimo placuit, ut mea pulmentaria (quod ille ait) ſudando quærerem. Amplexus ſum conditionem grato animo, & quantum potuit à me præſtari, eam ipſius qui impoſuit, & ſine quo nihil poſſumus uel conari feliciter, auxilio impleui, adeoq; implendam ad immortalitatis uſq; à CHRISTO partæ aditum firmiter mihi propoſui. Eidem DEO clementer placuit, ut mihi pararet uicarios ſuos: qui me non planè immerentem, neque indignum, & poſſent & uellent ſubleuare. maximè ubi me pro mea tenuitate inter tam multas difficultates aduerſitatesq; intelligerent remp. literariam ærumnoſis moleſtiſsimisq; meis laboribus pro uirili quà adiuuare, quà ornare. Iſtis, atq; alijs, quas, infrà exponam rationibus ego permotus, cepi ante quinquennium cogitationes de Latinè reddendo & perplurimis in locis ſibi reſtituendo, annotatiunculisq; interdum illuſtrando STRABONE inſtituere: feciq; etiam in primo libro periculum: & uidi meum propoſitum ac laborem doctis candidisq; uiris ſatis probari. Itaq; diſpicere etiam cepi de aliquo, cuius munifi-

centiam opere confecto sperarem nostris rebus auxilij aliquid suppeditaturam. Vt primo loco TV, Princeps generosissime, mihi in mentem uenires: equidem factum DEI instinctu existimo, qui tuarum uirtutum meam admirationem, materiam esse uoluit meæ huius actionis. Ego, ne quid dissimulem, ita factus sum: ut non modò ab adulando abhorream quàm qui uehementissimè: sed & conscientia meæ infantiæ prudens à summorum uirorum laudatione abstineam. Nimirum enim perridiculus sim profectò, si à tam multis, ijsque facundissimis uiris decantatas tuas à tot iam annis laudes, & toto orbe prædicatissimas putem me una atque altera dictionis circuitione augere posse. Ergo te VVITENBERGA tua, tua te, Princeps litterarum portus & aura, LIPSIA prædicet, aliæque tuæ fecundæ eruditionis scholæ. TE Xylander (si patere) tuus ueneretur, & cum applausu pio agnoscat in TE hoc uerè competere, Virtuti gloriam esse comitem. Ne quis tamen malignè me putet partes exornatoris (quibus in hoc scriptionis genere rari supersedent) detrectare: sic habeant candidi, me hac dedicatione nostri qualiscunque monumenti publicè TVIS laudibus testimonium fidele perhibere uoluisse. inscribamusque adeò huic monumento, quod aræ Platoni à se dedicatæ insculpsit Aristoteles noster: PONI hoc ei VIRO, quem nefas omnino sit à malo aliquo laudari. Æquo animo fer, clementissime Princeps, meam hanc magni muneris tam impolitam & rusticam defunctionem. audi benignè cætera. Cum lentiùs in hoc meo suscepto opere pergerem, propterea quod alia magis urgebant, PLVTARCHVS maximè: & tamen iam ferè finem imponerem: magno cum Germaniæ commodo, ac publica gratulatione euenit, ut IOANNES CASIMIRVS Palatinus comes, &c. Princeps summæ & uirtutis & spei TVAM filiam, Principem lectissimam, in uxorem duceret. His quoque à nobis breui (ut speramus) significatio submissæ nostræ obseruantiæ publica occurret. Sed me mirificè animauit hæc res, multoque iam minus uereri cepi, ne TV me alienum putares, hominem filiæ TVAE SOCERO, Principi omnem superanti laudem, & GENERO TVO tot beneficijs ac nominibus obstricto, & quasi mancipato, neque enim duos iam demeretur, qui alijs aliter familias duas totius Germaniæ amplissimas demerentibus, in unum coalescentes, tenui, sed pio tamen, probaturo quidem hercle se omnibus bonis, & profuturo certè in publicum, munusculo honoraret. Vos sui uicarios

rios DEVS constituit, adeoqúe suo quodam ipsius nomine est dignatus. Quanti uerò is nostra dona antiquitus fecit, quanti facit in hodiernum diem? cùm quidem nihil ei de nostro largiamur. Eum TV, pijssime & mitissime Princeps, imitabere quantum uoles & uidebitur consilium, nos quidem & reipublicæ litterariæ, cuius procuratio tibi nomen immortale consecrauit, & officio nostro pro uiribus inseruiemus: neque id uerè nos facere opinabimur, nisi animo nostro constet, piè nos augustissimum tuum nomen (quando aliud nunc possumus nihil) coluisse. Ergo, Illustrissime Princeps, idemqúe humanissime, his nostræ dedicationis rationibus contentus ut sis clementer, & cætera pro tua prudentia existimes, quæ ego ne modum præfationis excedens abuti iudicer tua æquanimitate, uolens omitto: maiorem in modum etiam atque etiam qua debeo reuerentissima submissione oro. Superest, non ut laudem uel Strabonem, uel geographiam, uel me. Sed ut aliquid tamen, quando ita mos est, dicam.

STRABONI itaque patria fuit Amasia, nobilis urbs Ponti. cuius situm, amplitudinem atque dignitatem, ipse libro huius quod damus operis duodecimo descripsit, meminere omnes alij geographi. Hanc cùm ipse suam patriam esse profiteatur, non est ut Stephani aut Suidæ admodum requiramus testimonium. Gentilitatem suam ipse commemorat, & maiores suos regibus Ponti, ipsiqúe adeò Mithridati Magno Eupatori fuisse amicos ostendit, summisqúe honoribus adfectos, quale fuit comanense sacerdotium, quod gerens regiam pœnè maiestatem æquauit. Id si quæ decimo & duodecimo libro de Dorylao & Moapherne refert considerentur, in obscuro non est. Iam Ælij Galli amicitia, summi uiri & Ægyptiæ prouinciæ à Romanis præfecti, quem certò consilio lustrantem regiones isthic sitas comitatus fuit, facilè ostendit eum in bona & haud uulgari opinione fuisse. Philosophum eum præter Plutarchum in Lucullo Suidas ac Stephanus nominant, hic quidem etiam Stoicum, si rectè legitur, quod in medio relinquendum duxi. Certè doctissimum hominem fuisse, satis ipse uel hoc suo commentario demonstrauit. Conscripsit enim præterea etiam historiam eorum quæ Polybij ætatem & finem scriptorum sunt subsecuta, libris (.ut Suidas in Polybio habet.) XLIII. cuius operis librum secundum ipse autor nominat geographiæ libro undecimo, ubi de Parthis disserit, quo ex loco apparet eum etiam alios historicos com *De autore.*

mentarios confecisse. Cæterum operæprecium est cognoscere, quantum quidem eius fieri potest, quibus usus magistris fuerit, ubi uixerit, & quorum ætatem attigerit. Proinde Tyrannionem grammaticum audiuit, quod ipse fatetur libro duodecimo, & sequenti libro eum amatorem Aristotelis appellat. Hunc Romæ fuisse, & ibi Aristotelis libros exscripsisse ibidem docet, idemque est apud Plutarchum in Sylla, atque haud satis scio is'ne sit Tyrannio, cuius ad Q. Fratrem Tullius meminit, ea quidem ætate uixisse Romæ non est dubium, meminit etiam Suidas. Quid antiqui grammatici docuerint, quæ eorum fuerit apud Principes existimatio, litteratura in tantum adducta despectum quorum uitio sit, & culpa, aliâs (uti spero) explicabitur à nobis. STRABO etiam Xenarchum Seleucensem peripateticum se audiuisse indicat libro ultra decimumquarto, qui Romam profectus Augusti Cæsaris amicitia fuit cohonestatus. Boethum quoque Sidonium in Aristotelis philosophia commentanda socium sibi fuisse libro decimosexto ostendit. Athenodorum philosophum, cui Augustus plurimum detulit, sodalem suum ibidem appellat. Sane hunc Stoicum non modò Suidas facit: sed Athenæus etiam, & in longæuis suis Lucianus. Verùm qui disputationes apud Strabonem de rerum quarundam natura expositas consideret: Aristoteleum peripateticum potius (arbitror) quàm Stoicum hunc indicabit. quo accedunt quæ de magistris suis ipse memoriæ mandauit. & potuit peripateticus sodalitatem cum Stoico etiam colere. Siquidem erant philosophi re etiam, non titulo tantùm tenus. Hos ergo, quod ipse obseruauerim, suorum studiorum uel duces habuit, uel socios. Sed diligentissimè cum lucubrationes aliorum legisse, quorum catalogus seorsim exhibetur, philosophorum, historicorum, geographorum: id uerò & ipsa eorum recensio, & toto opere passim obuiæ mentiones ac disquisitiones de eorum sententijs apertiùs edocent, quàm hæc ut putem nominibus paginam debere impleri. Homerum, qui cùm reliquæ sapientiæ oceanus, tum geographiæ pro suorum temporum captu facilè princeps fuit: mirum in modum, atque deditissima in hoc (ut apparet) opera, illustrauit. adeò ut non defuerint homines docti, qui Homericum geographum eum appellarent. Id quidem laudi, non uitio dandum est (si uel uerissimum fateamur) Straboni iudicium, eoque amplector libentiùs, quod tanti operis commendationem proponit grauissimam. Si enim quod res atque ex-

perientia

perientia comprobat, & postremo libro autor noster haud inepte ostendit, magnæ sunt marium terrarumque mutationes, eæque admiratione haud paulò maiore dignæ, quàm ciuitatum & imperiorum (quando terram stabilissimam, mare mirifico litorum aggere coërcitum scimus: hominum autem animos & casus infinitè, ac quouis momento mutabiles quotidie animaduertimus, etiam non dictante philosophia) quis nisi barbarus non expetat antiquum orbis terrarum situm cognoscere, ut cum recentioribus per temporum interualla mutatis comparare possit? At enim orbis terrarum Augusti Cæsaris ætate situs quis fuerit, quæ certo cognita, quæ uel rumoribus obscuris, uel etiam arrogantium hominum futilibus narrationibus ita descripta, ut ignota potius quàm nota credi debeant: nemo Strabone meliùs docuit, nemo copiosius, quem si cum Mela, Plinio, Ptolemæoque præcipuè & historijs eorum temporum compares, earum quas dixi mutationum illustria exempla, & plurima quidem tibi occurrent: ac intelliges ea, quæ considerans Flaccus noster, uerè exclamauit————————mortalia facta peribunt, & probabis Plinij querelam, iustissimè deplorantis, Quòd mira humani ingenij peste sanguinem & cædes condere annalibus iuuat, ut scelera hominum noscantur mundi ipsius ignaris. Verùm ego nescio quomodo contra institutum in hanc digressionem abreptus, qui neque Strabonem neque geographiam apud TE Principem humanarum rerum peritissimum laudare intenderam, ne Vlulas Athenas: nunc ad propositum è diuerticulo me refero. Hoc duntaxat addam, antiquitatem (cuius noticiam quis non prædicat, quis non adfectat?) hæc longè maiore cum fructu & gloria quæri, quàm in erosis marmoribus, cariosis tabulis, nummisque interdum effigie & inscriptione oblitterata uetustatem ostentantibus, interdum adulterinis, & subditicijs. Quod enim ad historiam attinet: fideles, reconditas, utilesque habet hoc opus permultas, ut taceam etiam rerum naturalium indicationes, ac de earum causis disputationes acutas. Hæc uerò in ipso scriptore, aut mea uersione legi, quàm huc allini, est nisi fallor uerius. Vixit sub idem tempus, quo IESVS CHRISTVS nostræ salutis reparandæ causa in terris dignatus est degere, & suis doloribus nostræ miseriæ medicari. Id uel ex ijs quæ adhuc dixi potest deprehendi. adijciamus tamen alia quædam. Athenæus scribit libro decimoquarto, ubi de pernis agit, Strabonem libro septimo (de geographicis omnino loquitur eius com-

Art. poet. — 2. 9.

mentarijs) cognitum sibi fuisse Posidonium Stoicum philosophum adfirmare. Posidonium porrò asseclam fuisse Scipionis eius, qui Carthaginem diruit. Rem putemus. Inter captam Carthaginem & Ti. Cæsaris dominationem, quam Augusto mortuo occepit, anni interuenerunt CLIX circiter. Itaque XX annorum ponamus fuisse Posidonium, quo tempore cecidit Carthago: mors eius in annum urbis conditæ DCXCII incidet, quo tempore si Strabonem ponas annos fuisse natum XV (uix enim pauciores admittet res & ratio) ineunte imperium Ti. Cæsare oportuit eum esse annos natum XC. Ratio hæc sic constat, si deletam Carthaginem anno ab V. C. ponamus (ut fit) DCIIX. Ti. Cæsarem Augusto successisse anno V. C. DCCLXVII, & uixisse Posidonium annos XXCIV, ut in longæuis suis refert Lucianus: neque absurdi aliquid de Posidonij & Strabonis ætate fingamus. Vixisse Strabonem, cùm iam potiretur rerum Tiberius, ipse testatissimum fecit. ut cum libro tertio eum Augusti de Hispania constitutiones exsecutum scribit. cùm Augusti patris successorem Tiberium in fine sexti libri disertè commemorat, uiuumqúe etiamnum Drusum. cùm libro quarto Noricos, Carnos, & Tauriscos à Ti. & Druso Neronibus repressos, iam per trigesimum tertium exinde annum tributa pendere prodit. quod omnino incidit in quintum Tiberiani imperij annum: cùm è Dione *Lib. 54.* nostro appareat, fratres istam uictoriam reportasse anno ab V. C. DCCXXXIX. Meminit eiusdem in Sardium descriptione, libro decimotertio. Adhæc non modò sua ætate Marciam Hortensio traditam ait à Catone (quod in annum DCCV incidit.) in Tapyrorum descriptione, libro undecimo: sed & C. Antonium Ciceronis in consulatu collegam sua ætate Cephalleniæ urbem instaurasse scribit libro decimo, ut si à Ciceronis consulatu ad annum Tiberij Imperatoris quintum ratio temporis subducatur: necesse sit XXCI annos Strabonem uixisse, etiam si Tullio consule natum fingamus. Hæc annotanda duxi, cognitu haud indigna. Nam quòd Ptolemæum Auletem Ægypti regem, quòd Dionysium Halicarnassensem scriptorem historiæ æquales suos dicit, quod Augusti Imperatoris *Lib. 12.* subinde facit mentionem: nullam gignunt difficultatem. P. quoque Seruilium, qui à captis Isauris cognomentum inuenit, uisum sibi in horum descriptione ait: is quidem rem gessit undecim annis ante Tullij consulatum. sed fieri potuit, ut eum Romæ ualdè senem Strabo uiderit. Verùm hæc hactenus. Vbi scripserit, ubi uitam suam

egerit

egerit: neque multum ad rem facit, neque pronunciare aliquid certò possum. Magnas quidem peregrinationes obiuit. Nam præter Ægyptiacam illam passim à se, ultimis maximè libris commemoratam, in qua comes Ælio Gallo fuit (Largus hic apud Dionem libro quingentesimotertio ferè ultimo legitur. Sed constanter apud Strabonem Gallus est, ut Dionem corrigi hinc posse putem) ipse libro secundo tradit, se ab ortu solis in occasum ab Armenia ad Etruriæ usque loca Sardiniam spectantia profectum terras lustrasse: & à septentrionalibus ab Euxino mari usque ad Æthiopiæ fines. ut facilè intelligant periti, non temerè eum post Artemidoros, Eratosthenes, Hipparchos, Polybios, atque complures alios geographiæ emendatam descriptionem molitum fuisse. Sed de Strabone ipso satis. De geographia uerò alibi dicemus (DEO fauente) copiosè. interim placeat Antalcidas Spartanus, uir apprimè laudatus, qui sophistam Herculis de laudibus Lacedæmone declamaturientem refellit, Nihil attinere dicens eum laudari, quem nemo uituperasset. Etenim barbaros, qui historias (quarum friget sine geographiæ cognitione lectio) qui bonos omnes scriptores antiquos (quibus lucernam accendit & adhibuit Strabo) fastidiunt: in nullo ponam unquam numero: dignos Aiacea sua (si dijs placet) felicitate, uitæ in ignorationis cœnum demersæ. placeant sibi, rideantur à cordatis. Nunc aliquid, quod breuiter tamen & modestè possimus, de nostro hoc opere dicamus. ne quis consilij nostri ignarus uitio det nobis, quæ laudi uertenda confidimus. Etenim cum instituissemus Stephani de urbibus emendationem atque uersionem (quæ deinde commentatio à nobis grauibus de causis est in Onomasticon geographicum traducta) & diligentiùs Strabonem excuteremus, quòd adiuuari nos ab interprete permultum posse opinaremur: ita rem affectam deprehendimus, ut inuitari nos ad conuertendum de integro hoc opus sentiremus. Neque hoc dico ut ueterem interpretem insecter, siue is Guarinus fuit, siue Tifernas. Fecit ille quod potuit, in opere difficili, & (quod res docet) ualde multis in locis deprauato atque mutilo. Equidem apparet eum scripto libro usum, cum tam sæpe ab Aldino discrepet eius uersio. Persequi autem errata eius necesse haudquaquam habeo. qui uolet meam uersionem cum uetere conferat. si quid habet eruditionis & æquitatis, non metuo ne sit iudicaturus me actum egisse. Neque affirmo, ubique me rem acu tetigisse, in tam obscuro opere, codicibus præsertim destitutum bonis.

Ratio operis

bonis. Aldinum enim habui quem ſequerer, & ex eo expreſſum Baſilienſem: cuius titulus profitetur mendorum innumerorum correctionem. Hunc ſi libeat cum noſtra editione comparare, facilè intelliges cum quot centurijs grauiſsimorum mendorum mihi negocium fuerit. Neque tamen omnia mihi ſuſpecta uel annotaui uel loco moui: quædam aſteriſcis ſignata, quædam in Onomaſticum reiecta ſunt. Spes affulſerat manuſcripto codice potiundi. quæ poſtquam ad irritum cecidit, feci quod potui, & ſi non merui laudem, uitaui certè culpam. Epitomas, Euſtathium, Ptolemæum, Plinium, alioſqúe ſcriptores hiſtoricos & poëtas conſului: quanta potui ſagacitate è ueſtigijs ſcripturam ueram indagaui: ſi quid uideretur dignum, in annotatiunculis monui: quas longè copioſiores adiecisſem, niſi in Onomaſtico commodius & ex profeſſo diſputarentur pleraque. In uertendo habui rationem Latinitatis mediocrem, & qualem uidetur hæc materia ferre. itaque interdum uſus ſum non latiniſsimis uocibus, ſed in hoc argumento uſitatiſsimis: ut ſunt ſeptentrionale, orientale, aliaqúe id genus, in quibus ſi nimiam elegantiam affectes uertendis, magnum eſt ab obſcuritate periculum: ut tolerare hanc, quàm alia nouitate pellere præſtare uideatur inſolentiam. Denique operam dedi pro meis facultatibus, ut & legi Latinè Strabo genuinis ſententijs redditus poſſet ab ijs qui uellent: & utiliter Latina cum Græcis componi, coniunctéque perpendi. Inſerendas ſuis locis curaui tabulas Ptolemaicas, eo id conſilio, ut lector & ſitum regionis faciliùs imaginari, & Strabonianas deſcriptiones cum his alijſqúe comparare eo promtiùs poſſet. Nam Strabonianas conficere tabulas ſolis diſtantijs locorum numeris ſtadiorum annotatis, cùm quidem non ubique ij ſint expreſsi, ſæpe admodum uitioſi, interdum uariè & ambiguè multorum è diuerſis traditionibus adſignati: operam eſt ludere, pluſqúe habet meo iudicio audaciæ quàm induſtriæ. quod idem de Plinij geographia ſentio. nam Ptolemæi quidem facilè potuit à perito rerum homine in tabulas conijci, cùm is longitudines & latitudines locorum annotauerit, quæ ſi minus corruptæ ad nos perueniſſent, ipſæqúe tabulæ maiore induſtria & pleniores factæ eſſent, minus laboraretur. Sed hac de re aliâs. Noua locorum nomina, etiam controuerſiæ expertia, annotare nolui, cum exſtent Ptolemæo adiecta: & mihi uindicare aliena noluerim. Dominicus uerò Marius Niger Venetus non ita pridem geographicum uolumen edidit, digniſsimum quod ab omni-

Dominicus Marius.

ab omnibus litterarum bonarum studiosis diligenter legatur, ac cum Strabone, Plinio, Ptolemæoq́ comparetur. ita enim ad solidam omnibusq́ numeris absolutam orbis terrarum, & quæ ei acciderunt mutationum cognitionem perueniri potest. quam qui negligunt, non alijs, sed sibijpsis faciunt iniuriam. Ego incredibili & molestissimo labore hoc opus confeci. quod (nisi fallor) multorum liberalia studia, iuuabit, Strabonemq́ penitus cognoscendum præstabit. Eo nomine, & mei aduersus TE, Princeps illustrissime atque generosissime, studij gratia ut tuæ placeat clementiæ, eaq́ nostram tenuitatem suo fauore & patrocinio non dedignetur, quantam animo concipere queo summa & addictissima TIBI reuerentia submissè oro: Tibiq́ ac tuis omnia quam felicissima, ac propriam prosperitatem diuinitus exopto: Vale.
Heidelbergæ Kalend. Martij, anno repræsentati Seruatoris nostri
CIↃ IↃ LXXI.

T. Illustriss. Celsitudinis

obseruantiss. ac humilimus cliens

M. Guilielmus Xylander Augustanus, philosophiæ in publico Heidelbergensi gymnasio doctor.

Autorum qui à Strabone citantur Catalogus.

FINIS.

INDEX IN STRABO-nis Geographiam locupletissimus in quo quicquid in orbe uel extitit uel contigit memorabile adnotatum inuenies.

A

agrigentum

ancyra

apollinis

armeniæ

B

baccha

sed

calapis

copria

cyrenen-

darius

d dreca-

geogra-

glycijs

halicar-

herodotus

phis

IMPERATORES Rom.

liguria

lysima-

minervæ

olympi

oria

P

pasiani

phalanna

PHILOSOPHI.

postulata

protesilaus

sulphur

T

terræ

trypho

V

uirgines

FINIS.

ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Τῆς τοῦ φιλοσόφου πραγματείας εἶναι νομίζομεν εἴπερ ἄλλην τινά, καὶ τὴν γεωγραφικήν, ἣν νῦν προῃρήμεθα, ἐπισκοπεῖν. ὅτι δ' οὐ φαύλως νομίζομεν, ἐκ πολλῶν δῆλον. οἵ τε γὰρ πρῶτοι θαρρήσαντες αὐτῆς ἅψασθαι, τοιοῦτοί τινες ὑπῆρξαν, Ὅμηρός τε, καὶ Ἀναξίμανδρος ὁ Μιλήσιος, καὶ Ἑκαταῖος ὁ πολίτης αὐτοῦ (καθὼς καὶ Ἐρατοσθένης φησί) καὶ Δημόκριτος δέ, καὶ Εὔδοξος, καὶ Δικαίαρχος, καὶ Ἔφορος, καὶ ἄλλοι πλείους. ἔτι δὲ οἱ μετὰ τούτους, Ἐρατοσθένης τε καὶ Πολύβιος, καὶ Ποσειδώνιος, ἄνδρες φιλόσοφοι. ἥ τε πολυμάθεια, δι' ἧς μόνης ἐφικέσθαι τοῦδε τοῦ ἔργου δυνατόν, οὐκ ἄλλου τινός ἐστιν, ἢ τοῦ τὰ θεῖα καὶ τὰ ἀνθρώπινα ἐπιβλέποντος· ὧνπερ τὴν φιλοσοφίαν ἐπιστήμην φασίν. ὡς δ' αὔτως καὶ ἡ ὠφέλεια ποικίλη τις οὖσα, ἡ μὲν πρὸς τὰ πολιτικά, καὶ τὰς ἡγεμονικὰς πράξεις, ἡ δὲ πρὸς ἐπιστήμην τῶν τε οὐρανίων, καὶ τῶν ἐπὶ γῆς καὶ θαλάττης ζώων, καὶ φυτῶν, καὶ καρπῶν, καὶ τῶν ἄλλων ὅσα ἰδεῖν παρ' ἑκάστοις ἐστί, τὸν αὐτὸν ὑπογράφει ἄνδρα, τὸν φροντίζοντα τῆς περὶ τὸν βίον τέχνης, καὶ εὐδαιμονίας. ἀναλαβόντες δὲ καθ' ἕκαστον ἐπισκοπῶμεν τῶν εἰρημένων ἔτι μᾶλλον. καὶ πρῶτον, ὅτι ὀρθῶς ὑπειλήφαμεν καὶ ἡμεῖς, καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν, ὧν ἐστι καὶ Ἵππαρχος, ἀρχηγέτην εἶναι τῆς γεωγραφικῆς ἐμπειρίας Ὅμηρον· ὃς οὐ μόνον ἐν τῇ κατὰ τὴν ποίησιν ἀρετῇ πάντας ὑπερβέβληται τοὺς πάλαι, καὶ τοὺς ὕστερον· ἀλλὰ σχεδόν τι καὶ τῇ κατὰ τὸν βίον ἐμπειρίᾳ τὸν πολιτικόν. ἀφ' ἧς οὐ μόνον περὶ τὰς πράξεις ἐσπούδασεν ἐκεῖνος, ὅπως ὅτι πλείστας γνοίη καὶ παραδώσει τοῖς ὕστερον ἐσομένοις· ἀλλὰ καὶ τὰ περὶ τοὺς τόπους τούς τε καθ' ἕκαστα, καὶ τοὺς κατὰ σύμπασαν τὴν οἰκουμένην γῆν τε, καὶ θάλατταν. οὐ γὰρ ἂν μέχρι τῶν ἐσχάτων αὐτῆς περάτων ἀφίκετο τῇ μνήμῃ κύκλῳ περιιών. καὶ πρῶτον μὲν τῷ ὠκεανῷ περίκλυστον, ὥσπερ ἐστίν, ἀπέφαινεν αὐτήν. ἔπειτα δὲ τῶν χωρίων τὰ μὲν ὠνόμαζε, τὰ δὲ ὑπηνίττετο τεκμηρίοις τισί· Λιβύην, καὶ Αἰθιοπίαν, καὶ Σιδονίους, καὶ Ἐρεμβοὺς (οὓς εἰκὸς λέγειν τοὺς Τρωγλοδύτας Ἄραβας) ῥητῶς λέγων· τοὺς δὲ πρὸς ταῖς ἀνατολαῖς, καὶ δύσεσιν αἰνιτ-

STRABONIS GEOGRAPHICARVM RERVM LIBER PRIMVS.

TERRAE descriptionem, quam in præsentia instituimus, philosopho nõ minus ulla alia re quam is suæ tractationis esse ducit considerandam cẽsemus. quod nos haud abs re sentire, multis argumẽtis liquet. Qui enim primi geographiam attingere ausi sunt, philosophi ij fuere: Homerum dico, Anaximandrum Milesium, eiusꝗ ciuem Hecatæum (ut Eratosthenes etiam ait) item Democritum, Eudoxum, Dicæarchum, Ephorum, aliosꝗ complures: nec non ijs ætate posteriores Eratosthenem, Polybium, Posidoniumꝗ, homines & ipsos philosophos. Iam multarum rerũ cognitio, qua sola hoc opus confici potest, nõ est nisi eius qui diuinas humanasꝗ res contemplatur, quarũ rerum scientia philosophiam definiunt. Tum utilitas quoꝗ multiplex, quæ partim ad negocia ciuilia actionesꝗ principum uirorum conducit, partim ad cognitionẽ t cœlestium, terre 1 strium, maritimorumꝗ animãtium, stirpium, frugũ, atꝗ aliarũ rerũ quæ singulis uisuntur locis, uirũ designat eũ, cui uitæ ars & beatitas curæ sit. Verùm singula hęc denuò orsi accuratiùs perpẽdamus: ac primo loco id, rectè & à nobis, & à maioribus nostris, quos inter est etiam Hipparchus, existimatũ fuisse, primum geographicæ peritiæ autorem esse Homerũ: qui nõ modò poëtica uirtute omnes & priores & posteriores superauit, sed ferè etiam uitæ ciuilis experientia: qua is adiutus, non in hoc modò operã dedit, ut actiones plurimas cognosceret, easꝗ ad posteritatem transmitteret, sed & in locorum cum quę singularum sunt regionum, tũ totius quatenus incolitur terrarum orbis marisꝗ, explorationem ac descriptionem idẽ impendit industrię: absꝗ.n. hoc fuisset, nunquam ille in orbẽ rediens cõmemorando terrę situ, ad extremos usꝗ eius fines pertigisset. Enimuerò primò omnium terram, ita ut res habet, undiquaꝗ Oceano 2 cinctam allui pronunciauit. Deinde regionum alias nominatim, alias certis quibusdam notis per ambages indicauit: Libyam, Aethiopiam, Sidonios, & Erembos (quos Troglodytas Arabes rectè dixeris) apertè. qui uerò ad ortum & occasum Solis habitant, inuolu-

Geographiam, pertinere ad philosophum.

Homerum fuisse Geographiæ principem.

Odyss. A. 83.

uolu-

uoluto sermone notat, allui eos Oceano innuens. nam solem ex Oceano oriri, & in eundem occidere ait, itemq; stellas.

Iliad.η.421, Iamq; recens terras tangebat lumine Titan
Oceani liquidis placidi subuectus ab undis.

Iliad.θ.485. &
Fulgida Latoidæ simul incidit Oceano lux
Attraxitq; nigram noctem. —

Astra quoq; dicit lauari Oceano. Ceterũ eorum qui ad Occidentem incolũt fœlicitatem
3 etiam, bonamq; aëris temperiẽ demõstrauit: q(ut apparet) inaudiuerat de Hispanica nauigatione, quò & Hercules expeditionem fecit, & posteà temporis Phœnices, (qui & amplissimo sunt potiti imperio) ac tandem Romani. ibi enim spirat Fauonius, atq; eò poëta collocat Elysium cãpum, in quem à dijs mis-
Odyss.δ.563. sum iri Menelaum fingit.
Sed te, qua terræ postremus terminus extat,
Elysium ad campũ cœlestia numina mittent,
Quem Radamanthus habet, qua uita facillima longè
Ducit. haud cãpos Iupiter niue cõspuit illos,
Miscetur gelidis neq; tempestatibus aër,
Nulli imbres: tantũ spirat leuis aura Fauonij
Missaq; ab Oceano nimios demitigat æstus.

Etenim Fortunatę insulę ante Maurusiam sitæ sunt, qua eius extrema uersus occidẽtem extant: eodemq; Hispaniæ etiã occidui fines pertinent. Ex nomine aũt constat eas quoq; fortunatas, ideò creditas, quòd istis essent locis uicinę. Porrò Aethiopes ultimos ad Oceanũ esse docet. ultimos, hoc carmine.
Extremos hoĩum Aethiopas, geminisq; dirẽ(tos
Odyss.α.23. Partibus — (ubi ne id quidẽ ociosum est, & eos bifariam diuisos scribit, sicut infrà demonstrabitur) ad Oceanum habitare, his.
Iliad.α.423. Namq; hesternus ad Oceanum est, iustosq; profectus
Iuppiter Aethiopas, quorum conuiuia uisit.

Extremam quoq; terræ uersus Septentriones oram Oceano adiacere, uerborum ambage significauit, de ursa scribens
Exclusa Oceani prorsũ est sola ista lauacris.
Iliad.σ.489 Nomine.n. ursę & plaustri, arcticũ, hoc est
4 Septẽtrionalẽ circulũ notat. neq;.n. cũ tot sidera eodẽ in loco semp cõspicuo reuoluant, istam solam nunquã Oceano lauari dixisset. Quapropter non iã imperitiæ culpari debet, ut q loco duarũ ursarũ, unicã habuerit cognitã: cũ probabile nõ sit alterius quoq; sidus iã tũ q̃q; nũcupatũ fuisse: sed appareat ab eo tẽpore quo id à Phœnicib. obseruatũ & ad dirigendas

αἰνιττόμενος ἐκ τοῦ περὶ ὠκεανῷ κλύζεσθαι. ἐνθένδε γὰρ ἀνίσχοντα ποιεῖ τὸν ἥλιον, καὶ δυόμενον εἰς τοῦτον. ὡς δ᾽ αὔτως καὶ τὰ ἄστρα·
Ἠέλιος μὲν ἔπειτα νέον προσέβαλλεν ἀρούρας
Ἐξ ἀκαλαρρείταο βαθυρρόου ὠκεανοῖο.
Ἐν δ᾽ ἔπεσ᾽ ὠκεανῷ λαμπρὸν φάος ἠελίοιο,
Ἕλκον νύκτα μέλαιναν.

Καὶ τοὺς ἀστέρας λελουμένους ἐξ ὠκεανοῦ λέγει. τῶν δ᾽ ἑσπερίων ἀνδρῶν, καὶ τὴν εὐδαιμονίαν ἐμφανίζει, καὶ τὴν εὐκρασίαν τοῦ περιέχοντος· πεπυσμένος, ὡς ἔοικε, τὸν Ἰβηρικὸν πλοῦν, ἐφ᾽ ὃν καὶ Ἡρακλῆς ἐστράτευσε, καὶ οἱ Φοίνικες ὕστερον, οἵπερ καὶ κατέσχον τὴν πλείστην ἀρχήν. μετὰ ταῦτα δὲ Ῥωμαῖοι. ἐνταῦθα γὰρ αἱ τοῦ Ζεφύρου πνοαί. Ἐνταῦθα δὲ καὶ τὸ Ἠλύσιον ποιεῖ πεδίον ὁ ποιητής, εἰς ὃ πεμφθήσεσθαι τὸν Μενέλαόν φησιν ὑπὸ τῶν θεῶν.
Ἀλλά σ᾽ ἐς Ἠλύσιον πεδίον, καὶ πείρατα γαίης
Ἀθάνατοι πέμψουσιν, ὅθι ξανθὸς Ῥαδάμανθυς.
Τῇ περ ῥηΐστη βιοτὴ πέλει ἀνθρώποισιν,
Οὐ νιφετός, οὔτ᾽ ἂρ χειμὼν πολύς, οὔτε ποτ᾽ ὄμβρος.
Ἀλλ᾽ αἰεὶ ζεφύροιο λιγὺ πνείοντας ἀήτας
Ὠκεανὸς ἀνίησι. Καὶ αἱ τῶν μακάρων δὲ νῆσοι πρὸ τῆς Μαυρουσίας εἰσὶ τῆς ἐσχάτης πρὸς δύσιν, καθ᾽ ὃ μέρος συντρέχει καὶ τὸ τῆς Ἰβηρίας τὸ ταύτης πέρας. Ἐκ δὲ τοῦ ὀνόματος δῆλον, ὅτι καὶ ταύτας ἐνόμιζον εὐδαίμονας, διὰ τὸ πλησιάζειν τοιούτοις χωρίοις. Ἀλλὰ μὴν ὅτι γε καὶ Αἰθίοπες ἔσχατοι ἐπὶ τῷ ὠκεανῷ, δηλοῖ. ὅτι μὲν ἔσχατοι·
Αἰθίοπας, τοὶ διχθὰ δεδαίαται ἔσχατοι ἀνδρῶν.
Οὐδὲ τοῦ, διχθὰ δεδαίαται, φαύλως λεγομένου, ὡς δειχθήσεται ὕστερον. ὅτι δ᾽ ἐπὶ τῷ ὠκεανῷ·
Ζεὺς γὰρ ἐς ὠκεανὸν μετ᾽ ἀμύμονας Αἰθιοπῆας
Χθιζὸς ἔβη μετὰ δαῖτα.
Ὅτι δὲ καὶ ἡ πρὸς ταῖς ἄρκτοις ἐσχατιὰ παρωκεανῖτίς ἐστιν, οὕτως ᾐνίξατο εἰπὼν περὶ τῆς ἄρκτου·
Οἴη δ᾽ ἄμμορός ἐστι λοετρῶν ὠκεανοῖο.
Διὰ μὲν γὰρ τῆς ἄρκτου, καὶ τῆς ἁμάξης, τὸν ἀρκτικὸν δηλοῖ· οὐ γὰρ ἂν τοσούτων ἀστέρων ἐν τῷ αὐτῷ χωρίῳ περιφερομένων τῷ ἀεὶ φανερῷ, οἴην ἄμμορον εἶπε λοετρῶν ὠκεανοῖο. ὥστ᾽ οὐκέτ᾽ ἀπειρίαν αὐτοῦ καταγινώσκουσιν, ὡς μίαν ἄρκτον ἀντὶ δυοῖν εἰδότος· οὐδὲ γὰρ εἰκὸς ἦν πω, τὴν ἑτέραν ἠστροθετῆσθαι. ἀλλ᾽ ἀφ᾽ οὗ οἱ Φοίνικες ἐσημειώσαντο, καὶ ἐχρῶντο πρὸς τὸν πλοῦν,

πλοῦν, προελθεῖν καὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας τὴν διάταξιν ταύτην· ὥσπερ καὶ τὸν Βερενίκης πλόκαμον, καὶ τὸν Κάνωβον, ἐχθὲς καὶ πρώην κατωνομασμένον· πολλοὺς δ' ἔτι νῦν ἀνωνύμους ὄντας, καθάπερ καὶ Ἄρατός φησιν. Οὐδὲ Κράτης οὖν ὀρθῶς γράφει, οἶος δ' ἄμμορός ἐστι λοετρῶν, φεύγων τὰ μὴ φευκτά. Βέλτιον δ' Ἡράκλειτος καὶ Ὁμηρικώτερος, ὁμοίως ἀντὶ τοῦ ἀρκτικοῦ, τὴν ἄρκτον ὀνομάζων· ἠοῦς γὰρ καὶ ἑσπέρας τέρματα ἡ ἄρκτος, καὶ ἀντίον τῆς ἄρκτου οὖρος αἰθρίου Διός· ὁ γὰρ ἀρκτικός, ἐστι δύσεως καὶ ἀνατολῆς ὅρος, οὐχ ἡ ἄρκτος. Διὰ μὲν δὴ τῆς ἄρκτου, ἣν καὶ ἅμαξαν καλεῖ, καὶ τὸν Ὠρίωνα δοκεύειν φησί, τὸν ἀρκτικὸν δηλοῖ. διὰ δὲ τοῦ ὠκεανοῦ τὸν ὁρίζοντα. εἰς ὃν, καὶ ἐξ οὗ, τὰς δύσεις, καὶ τὰς ἀνατολὰς ποιεῖται. εἰπὼν δὲ αὐτοῦ στρέφεσθαι, καὶ ἀμοιρεῖν τοῦ ὠκεανοῦ, οἶδεν ὅτι κατὰ σημεῖον τὸ ἀρκτικώτατον τοῦ ὁρίζοντος γίνεται ὁ ἀρκτικός. Ἀκολούθως δὴ τούτῳ τὸ ποιητικὸν ἁρμόσαντας, τὸν μὲν ὁρίζοντα ὀφείλομεν δέχεσθαι, τὸ ἐπὶ τῆς γῆς οἰκείως τῷ ὠκεανῷ. τὸν δ' ἀρκτικόν, τῆς γῆς ἁπτόμενον, ὡς ἂν πρὸς αἴσθησιν κατὰ τὸ ἀρκτικώτατον τῆς οἰκήσεως σημεῖον. ὥστε καὶ τοῦτο τὸ μέρος τῆς γῆς, κλύζοιτ' ἂν τῷ ὠκεανῷ. κατ' αὐτὸν δέ, τοὺς ἀνθρώπους οἶδε τοὺς προσβορείους μάλιστα, οὓς ὀνόμασι μὲν οὐ δηλοῖ, (οὐδὲ γὰρ νῦν που κοινὸν ὄνομα αὐτοῖς κεῖται πᾶσι.) τῇ διαίτῃ δὲ φράζει, Νομάδας αὐτοὺς ὑπογράφων, καὶ ἀγαυοὺς ἱππημολγούς, γαλακτοφάγους ἀβίους τε. Καὶ ἄλλως δ' ἐμφαίνει τὸ κύκλῳ περικεῖσθαι τῇ γῇ τὸν ὠκεανόν, ὅταν οὕτω φησὶν ἡ Ἥρα·

Εἶμι γὰρ ὀψομένη πολυφόρβου πείρατα γαίης,
Ὠκεανόν τε θεῶν γένεσιν.

τοῖς γὰρ πέρασι πᾶσι συνῆφθαι λέγει τὸν ὠκεανόν. τὰ δ' ἔσχατα πέρατα κύκλῳ περίκειται. ἔν τε τῇ ὁπλοποιΐᾳ τῆς Ἀχιλλέως ἀσπίδος κύκλῳ περιτίθησι τὸν ὠκεανὸν ἐπὶ τῆς ἴτυος. Ἔχεται δὲ τῆς αὐτῆς φιλοπραγμοσύνης καὶ τὸ μὴ ἀγνοεῖν τὰ περὶ τὰς πλημμυρείας τοῦ ὠκεανοῦ καὶ τὰς ἀμπώτεις, ἀψορρόου ὠκεανοῖο λέγοντα. καί,

Τρὶς μὲν γάρ τ' ἀνίησιν ἐπ' ἤματι, τρὶς δ' ἀναροιβδεῖ.

καὶ γὰρ εἰ μὴ τρίς, ἀλλὰ δίς, τάχα τῆς ἱστορείας παραπεσούσης, ἢ τῆς γραφῆς διημαρτημένης. ἀλλ' ἥ γε προαίρεσις τοιαύτη. καὶ τὸ ἐξ ἀκαλαρρείταο δέ, ἔχει τινὰ ἔμφασιν τῆς πλημμυρίδος ἐχούσης τὴν ἐπίβασιν πραεῖαν, καὶ οὐ τελέως ῥοώδη. Ποσειδώνιος δὲ καὶ ἐκ τοῦ σκο-

gēdas nauigationes usurpatū fuit, eius sideris institutū etiā ad Græcos fuisse ꝓpagatū: quo modo etiam crinis Berenices, & Canopus ab his recepta sunt, quib. nup admodū sunt facta nomina, nec nō aliæ multæ stellæ, q̄ adhuc carent nominibus. ꝙ & Aratus fatetur. Ergo ne Crates quidem recte scripsit;

Oceani prorsum solus caret iste lauacris:

fugiēs id, quod fugiendū nō erat. Melior Heraclitus ac Homero cōuenientior, q itidē per ursam, arcticū circulū intelligit. Terminus. n. (inquit) auroræ & uesperæ est ursa, &: e regione ursæ, aura est sereni Iouis. nimirū uerò non ursa, sed arcticus circulus, limes est ortus atq; occasus: ergo ursæ nomine, q̄ & plaustrū uocat, & ab ea obseruari Orionē dicit, arcticū intelligit circulū: oceani, horizontē seu finitorē, in quē occasus & è quo ortus fiant. Quod aūt eodē in loco circūuerti, & expertē Oceani esse ait, norat arcticū circulū describi ad id horizontis punctū ꝙ ad septentrionē omniū maximè accedit. His iā poëtæ uerba, uti cōsentaneū est, accōmodantes, Horizōtis loco debemus sumere id quod in terra Oceano respondet, arcticū aūt circulū, q̄ terrā attingat uel sensus testimonio ea habitationis parte, q̄ ꝓximè septentrionē est: itaq; ea pars terræ, si Homerico more loquaris, oceano alluet. Præterea maximè agnouit homines septētrionales: quos nominatim quidē non appellat, (cū ne hodie quidē cōmune ijs uniuersis nomē sit impositū.) sed uitæ degendæ ratione eos describit, incertis eos sedibus uagari dicēs, & splendidos equarum mulctores, lacte uescētes, inopesq; uocans. Aliâs quoque Oceano terram in orbem ambiri innuit, ita fante Iunone *Septentrionales populi.*

Namq; abeo fines terræ inspectura feracis, *Iliad. ξ. 200.*
Oceanumq; Deūm primordia.——

omnib. finibus eius Oceanū esse adiunctū dicens: extremi aūt fines circulo eā ambiūt. Et in armorū fabricatione in ora clypei Achillis rotundi Oceanus circūponit. *Iliad. σ. 606.* Ad eandem solertiā ꝑtinet, q̄d affluxus & refluxus Oceani nō ignorauit, *Aestus maris.* ſ Oceano refluentis appellationem tribuens, & ibi,

Terq; die allidit fluctus, toties q; resorbet. *Odyss. μ. 105.*

quod enim non ter, sed bis æstus maris quotidie accidit, in eo aut aberrauit à uero narratio, aut in scriptura mendū est: certè æstum maris uoluit significare poëta. Quin & id, ꝙ Oceanū leniter fluētē appellat, affluxū æstus marini exprimit, leniter accedētē, & nō omīo impetuosū. Posidoni⁹ uehemētiorē affluxū augescētis maris eo etiā innuisse Home-

rum putat, quod scopulos memorauit modo occultatos, modò detectos, & quod fluuij nomine Oceanum affecit. quorũ prius rectum est, posterius nihil habet rationis. nam neq; incremento maris aqua ita accedit, ut cursui fluminis ea accessio sit similis: & recessio adhuc
Oceanus fluuius. etiam magis ei dissimilis est. Cratetis expositio quippiam habet probabilius. Nam & toti Oceano uocabula profunde ac retrò fluẽtis, atq; fluuij attribuit Homerus: & partẽ quandam Oceani fluuiũ, fluminisq; fluxũ appellat, nõ de toto, sed parte Oceani loqũs his uerbis.
Odyss. μ. initio. Nauis, ut Oceani primùm est egressa fluẽta,
Atq; maris uasti tumidas deuenit in undas.

significans non totũ Oceanum, sed decursum fluminis in Oceano, q̃ de fluxus pars est Oceani. Hunc Crates ait refusam quandã paludem ac sinum esse, qui ab hyberno tropico usq; ad polũ meridionalem pertineat. hãc sane egressus aliquis, adhuc possit esse in Oceano. ut aũt è toto egressus aliquis adhuc fit in toto, fieri nullo pacto potest. Homerus aũt dicit, —fluuij est egressa fluentũ, &—maris deuenit in undas. quod mare non est nisi Oceanus. nam si aliter interpreteris, hoc conficietur, ut Oceano egressus Oceanum dicatur intrasse. Sed hæc prolixioris sunt disputationis. Cæterum terram, quę habitatur, esse
Terram Oceano ambiri. insulam, primò omnium sensu & experientia docemur. Vbicunq; enim unquam concessum fuit hominib. ad fines usq; terræ progredi, mare inueniẽ, quod Oceanum nominamus. & ubi sensu hoc depræhẽdere nõ licuit, ratio idem demonstrat. Latus enim orientale, quod est apud Indos, & occiduũ q̃ est iuxta Hispanos & Maurusios, undiquaq; circũnauigaẽ, & magna pars cùm meridionalis, tum septentrionalis lateris reliquum, quod ideò nauigatũ nondum est, quia nulli inuicem occurrerunt qui è contrarijs partibus profecti eà circumuecti nauibus fuisent, non est multum: quod intelligitur si quis utrimq; inter se conferat interualla eorum locorum ad q̃ nobis puenire licet. atq consentaneũ nõ est, pelagus Atlanticũ esse bimare, & q̃d adeò angustis dirimaẽ isthmis, q̃ obstent, ne circumiri nauib. posit, cõfluere in sese, & esse continuũ, multo est credibilius. nam qui circumnauigare frustra aggressi sunt, ij non dicunt se ne in alteram partem penetrarent impeditos fuisse obiectu alicuius terræ continentis, sed nauigabili haud secius mari se ob penuriam rerum & solitudinem retrò auersos. Iam qui Oceano accidunt affluxus atq; refluxus, ijs

σκοπέλους λέγων τοτὲ μὲν καλυπτομένους, τοτὲ δὲ γυμνουμένους, καὶ ἐκ τοῦ ποταμὸν φάναι τὸν ὠκεανὸν, εἰκάζει τὸ ῥοῶδες αὐτοῦ τὸ περὶ τὰς πλημμυρίζεσθαι. τὸ μὲν οὖν πρῶτον εὖ, τὸ δὲ δεύτερον οὐκ ἔχει λόγον. οὔτε γὰρ ποταμίῳ ῥεύματι ἔοικεν ἡ ἐπίβασις τοῦ πλημμυρίδος, πολὺ δὲ μᾶλλον ἡ ἀναχώρησις οὐ τοιαύτη. ὅ, τε τοῦ Κράτητος λόγος διδάσκει τι πιθανώτερον. βαθύῤῥουν μὲν γὰρ καὶ ἀψόῤῥοον λέγει, ὁμοίως δὲ καὶ ποταμὸν τὸν ὅλον ὠκεανόν· λέγει δὲ καὶ μέρος τοῦ ὠκεανοῦ τι ποταμὸν, καὶ ποταμοῖο ῥόον, οὐ τοῦ ὅλου, ἀλλὰ τοῦ μέρους, ὅταν οὕτω φησίν·
Αὐτὰρ ἐπεὶ ποταμοῖο λίπεν ῥόον ὠκεανοῖο
Νηῦς, ἀπὸ δ᾽ ἵκετο κῦμα θαλάσσης εὐρυπόροιο.

Οὐ γὰρ τὸν ὅλον, ἀλλὰ τὸν ἐν τῷ ὠκεανῷ τοῦ ποταμοῦ ῥόον μέρος ὄντα τοῦ ὠκεανοῦ, ὅν φησιν ὁ Κράτης ἀνάχυσίν τινα καὶ κόλπον ἐπὶ τὸν νότιον πόλον ἀπὸ τοῦ χειμερινοῦ τροπικοῦ διήκοντα. τοῦτον γὰρ δύναιτ᾽ ἄν τις ἐκλιπὼν ἔτι εἶναι ἐν τῷ ὠκεανῷ· τὸν δὲ ὅλον ἐκλιπόντα ἔτι εἶναι ἐν τῷ ὅλῳ, οὐχ οἷόν τε. Ὅμηρος δέ γε οὕτω φησὶ, ποταμοῖο λίπεν ῥόον, ἀπὸ δ᾽ ἵκετο κῦμα θαλάσσης. ἥτις οὐκ ἄλλη τίς ἐστιν, ἀλλὰ ὠκεανός. γίνεται οὖν, ἐὰν ἄλλως δέχῃ, ἐκβὰς ἐκ τοῦ ὠκεανοῦ, ἦλθεν εἰς τὸν ὠκεανόν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν μακροτέρας ἐστὶ διαίτης. Ὅτι δὲ ἡ οἰκουμένη νῆσός ἐστι, πρῶτον μὲν ἐκ τῆς αἰσθήσεως, καὶ τῆς πείρας ληπτέον. πανταχῆ γὰρ ὅπου ποτ᾽ οὖν ἐφικτὸν γέγονεν ἀνθρώποις ἐπὶ τὰ ἔσχατα τῆς γῆς προελθεῖν, εὑρίσκεται θάλαττα, ἣν δὴ καλοῦμεν ὠκεανόν. Καὶ ὅπου δὴ αἰσθήσει λαβεῖν οὐχ ὑπῆρξεν, ὁ λόγος δείκνυσι. τὸ μὲν γὰρ ἑωθινὸν πλευρὸν τὸ κατὰ τοὺς Ἰνδοὺς, καὶ τὸ ἑσπέριον, τὸ κατὰ τοὺς Ἴβηρας, καὶ τοὺς Μαυρουσίους, περιπλεῖται πᾶν ἐπὶ πολὺ τοῦ τε Νοτίου μέρους, καὶ τοῦ Βορείου. τὸ δὲ λειπόμενον, ἄπλουν ἡμῖν μέχρι νῦν, τῷ μὴ συμμῖξαι μηδένας ἀλλήλοις τῶν ἀντιπεριπλεόντων· οὐ πολὺ, εἴ τις συντίθησιν, ἐκ τῶν παραλλήλων διαστημάτων, τῶν ἐφικτῶν ἡμῖν. Οὐκ εἰκὸς δὲ, διθάλαττον εἶναι τὸ πέλαγος τὸ Ἀτλαντικὸν, ἰσθμοῖς διειργόμενον οὕτω στενοῖς, τοῖς κωλύουσι τὸν περίπλουν· ἀλλὰ μᾶλλον σύῤῥουν, καὶ συνεχές. οἵ τε γὰρ περιπλεῖν ἐπιχειρήσαντες, εἶτα ἀναστρέψαντες, οὐχ ὑπὸ ἠπείρου τινὸς ἀντιπιπτούσης, τὸν ἐπέκεινα πλοῦν ἀνακρουσθῆναι φασίν, ἀλλὰ ὑπὸ ἀπορίας, καὶ ἐρημίας, οὐδὲν ἧττον τῆς θαλάττης ἐχούσης τὸν πόρον. Τοῖς τε πάθεσι τοῦ ὠκεανοῦ τοῖς περὶ τὰς ἀμπώτεις, καὶ τὰς πλημμυρίδας ὁμολογεῖ

ὁμολογεῖ τῶν μᾶλλον. ταύτῃ γοῦν αὐτὸς ὁ τρόπος τῶν τε μεταβολῶν ὑπάρχει, καὶ τῶν αὐξήσεων, καὶ μειώσεων, ἢ οὐ πολὺ παραλλάττων, ὡς ἂν ὑφ' ἑνὸς πελάγους τῆς κινήσεως ἀποδιδομένης, καὶ ἀπὸ μιᾶς αἰτίας. Ἵππαρχος δ' οὐ πιθανός ἐστιν, ἀντιλέγων τῇ δόξῃ ταύτῃ, ὡς οὔθ' ὁμοιοπαθοῦντος τοῦ ὠκεανοῦ πανταχοῦ, οὔτ' εἰ δοθείη τούτου, ἀκολουθοῦντος αὐτῷ τὸ σύρρουν εἶναι πᾶν τὸ κύκλῳ πέλαγος τὸ Ἀτλαντικόν· πρὸς τὸ μὴ ὁμοιοπαθεῖν μάρτυρι χρώμενος Σελεύκῳ τῷ Βαβυλωνίῳ. Ἡμεῖς δὲ τὸν μὲν πλείω λόγον περὶ τοῦ ὠκεανοῦ, καὶ τῶν πλημμυρίδων εἰς Ποσειδώνιον ἀναβαλλόμεθα καὶ Ἀθηνόδωρον, ἱκανῶς διακρατήσαντας τὸν περὶ τούτων λόγον. πρὸς δὲ τὰ νῦν ἐπὶ τοσοῦτον λέγομεν, ὅτι πρός τε τὴν ὁμοιοπάθειαν οὕτω βέλτιον νομίσαι, τά τε οὐράνια συνέχοιτ' ἂν κρεῖττον ταῖς ἐντεῦθεν ἀναθυμιάσεσιν, εἰ πλεῖον εἴη τὸ ὑγρὸν περικεχυμένον. Ὥσπερ οὖν τὰ ἔσχατα καὶ τὰ κύκλῳ τῆς οἰκουμένης οἶδε, καὶ φράζει σαφῶς ὁ ποιητής, οὕτω καὶ τὰ τῆς θαλάττης τῆς ἐντός. περιέχει γὰρ ταύτην, ἀπὸ στηλῶν ἀρξαμένοις, Λιβύη τε, καὶ Αἴγυπτος, καὶ Φοινίκη, ἑξῆς δὲ ἡ περὶ τῆς Κύπρου. εἶτα Σόλυμοι, καὶ Λύκιοι, καὶ Κᾶρες. μετὰ δὲ τούτους ἡ μεταξὺ Μυκάλης, καὶ τῆς Τρῳάδος ἠιών, καὶ αἱ προκείμεναι νῆσοι, ὧν ἁπασῶν μέμνηται. καὶ ἐφεξῆς τῶν περὶ τὴν Προποντίδα καὶ τὸν Εὔξεινον τὰ μέχρι Κολχίδος, καὶ τῆς Ἰάσονος στρατείας. Καὶ μὴν καὶ τὸν Κιμμερικὸν Βόσπορον οἶδε, τοὺς Κιμμερίους εἰδώς (οὐ δήπου τὸ μὲν ὄνομα τῶν Κιμμερίων εἰδώς, αὐτοὺς δὲ ἀγνοῶν) οἳ κατ' αὐτὸν, ἢ μικρὸν πρὸ αὐτοῦ, μέχρις Ἰωνίας ἐπέδραμον τὴν γῆν ἐκ Βοσπόρου πᾶσαν. αἰνίττεται γοῦν καὶ τὸ κλίμα τῆς χώρας αὐτῶν, ζοφῶδες ὄν, καὶ ὥς φησιν·

Ἠέρι καὶ νεφέλῃ κεκαλυμμένοι· οὐδέ ποτ' αὐτοὺς
Ἠέλιος φαέθων ἐπιλάμπεται ἀκτίνεσσιν,
Ἀλλ' ἐπὶ νὺξ ὀλοὴ τέταται.

Γνωρίζει δὲ καὶ τὸν Ἴστρον, μεμνημένος γε τῶν Μυσῶν ἔθνους Θρᾳκίου παροικοῦντος τὸν Ἴστρον. Καὶ μὴν καὶ τὴν ἑξῆς παραλίαν οἶδε, Θρᾳκίαν οὖσαν, μέχρι τοῦ Πηνειοῦ· Παίονάς τε ὀνομάζων, καὶ Ἄθω, καὶ Ἀξιόν, καὶ τὰς προκειμένας τούτων νήσους. Ἑξῆς δ' ἐστὶν ἡ τῶν Ἑλλήνων παραλία, μέχρι Θεσπρωτῶν, ἧς ἁπάσης μέμνηται. Καὶ μὴν καὶ τὰ τῆς Ἰταλίας ἄκρα οἶδε, Τεμέσην καλῶν, καὶ Σικελούς, καὶ τὰ τῆς Ἰβηρίας ἄκρα, καὶ τὴν εὐδαιμονίαν αὐτῶν, ἣν ἀρτίως ἔφαμεν. Εἰ δέ τινα ἐν τοῖς μεταξὺ διαλείμματα φαίνεται, συγγνοίη τις ἄν. καὶ γὰρ ὁ γεωγραφῶν ὄντως, πολλὰ παρίησι τῶν ἐν μέρει, συγγνοίη δ' ἄν, καὶ εἰ

ijs hæc sententia nostra melius cōgruit. ubiq; enim modus mutationum, incrementi, decrementiq; idem est, aut non multū uarians: quasi motu isto ab uno mari, unaq; causa pfecto. Neq; fidem meret Hipparchus, eo hanc impugnans sententiam, quòd neq; ubiq; eadem Oceano accidant, neq; ut hoc detur, inde efficiatur Atlanticum mare in se refluere atque in orbem redire. prius testimonio Seleuci Babylonij confirmat. Nos uerò maiorē partem quæstionis de Oceano & æstu ad Posidoniū atq; Athenodorum reijcimus, qui de his abundè disputauerunt. in præsentia id modo dicimus, sententiam nostram melius congruere & ad accidētium similitudinem tuendam, & quod cœlestia melius contineri possint ex halationib. marinis, si humor copiosior circūfundat. Enimuero sicut extrema & in orbem terræ circūdata nouit Homerus atq; pspicuè indicat, ita mare q̄q; internū. Id, si à columnis sumas initiū, continent Africa, Aegyptus, & Phœnice: deinde terra q̄ Cyprū circūdat, tum Solymi, Lycij, Cares, posteà litus q̄d est inter Mycalen & Troadē, insulæq; ante id sitę, quarū oīm mentionē facit: sicut & eorū q̄ sunt circa Propontidē, & Euxinū usq; ad Colchidē & quā Iason expeditionē fecit. Cimmericum etiā Bosporū nouit, ac Cimmerios ipsos, non nomen modo eorū, q̄ ipsius ætate aut paulò ante à Bosporo incursiones in oēs ad Ioniam usq; regiones fecerunt. Inclinationem quoq; regionis quā incolebāt Cimmerij p ambages significat, caliginosam scilicet: cum ita scribit.

Mare mediterraneum. 6

Hos aër nebulæq; tegūt: neq; splēdidus unq; *Odyss. λ. 15.*
Illustrat radijs illos & lumine Titan,
Sed tristes noctis sese extendere tenebræ
Desuper. —

Istrum quoq; notat, mentionē faciens Mysorum, quæ est gens Thracica Istrū accolens. Oram quoque maritimam quę subsequitur, Thraciā nimirum ad Peneū usq;, memorat, Pæonas nominans, & Athon, & Axiū, & ante hæc sitas insulas. Sequitur ora Gręcię maritima usq; ad Thesprotos, quam uniuersam cōmemorat. Extrema etiā Italiæ cognita habet, Temesam nominans & Siculos. itemq; Hispaniæ fines, & eorum felicitatem, ut recēs docuimus. Quod aūt q̄dam interualla apparent in medio, id uenia dignū est. cū is etiā, qui describendā sibi terrā ex pfesso sumit, multa minuta ptermittat. Ignoscendū q̄q; est, q̄d ijs q̄ historicè & ad docedū accōmodate narrat,

ula poetarū

fabulosa quædam attexit. neque culpandum hoc. Non enim uerum est quod Eratosthenes dicit, nullum poëtam docendo, omnes delectando gratiam captare contrariū enim prudentissimi eorū qui de poëtica aliquid locuti sunt pronunciauerunt, quippe eam esse primam quandam philosophiam. Sed alio loco plura contra Eratosthenem disseremus, ubi & rursus de poëta nobis sermo erit.

Geographi post Homerum.

Nunc hæc dixisse sufficiat, ut doceremus Homerum Geographiæ esse principem. Illustres sunt etiam qui eū secuti sunt uiri magni nominis & philosophię familiares. Quorum duos post Homerū primos Eratosthenes ait
7 fuisse Anaximādrum 7 Thaletis discipulum atq; ciuem, & Hecatęum Milesium. quorum ille primus Geographicam ediderit tabulā, hic scriptum reliquerit, cuius ipsum esse autorem ex cæteris eius scriptis probetur.

Multarū rerum cognitione opus habere Geographiam.

Iam id multi dixerūt, ad has res multiplici opus esse rerum cognitione. Præclare etiā Hipparchus in iis quæ aduersus Eratosthenem scripsit docet, cùm Geographica historia omnem tam illiteratum, quàm disciplinis deditum deceat, eam tamen absq; obseruatione rerum cœlestiū, & defectuū Solis ac Lunæ parari nullo modo posse. Verbi gratia, Alexādrea quæ in Aegypto est ad septentriones'ne an ad austrū magis Babylone inclinet, & ad quantum spacium, depræhendi non potest sine consideratione rationis climatū. Similiter quæ uersus orientem aut occidentē magis minusúe sint sita, exactè sciri sine comparationib. Solis & Lunæ eclypticis nequit. Atq; ibidē in hāc dissérit sententiam. Quicunq; locorū proprietates aggreditur explicare, proprie eò accommodant

Astronomia.

expositionē cœlestiū rerū, Geometricarum delineationum magnitudinū, & interuallorū ac inclinationū, calorū, frigorum, deniq; constitutionis ac naturę aëris. quando & domum ædificaturus faber hæc antè prospiciat, & urbem condēs architectus: nedum totum terrarum orbem animo concipiens uir. nam multo magis huic ea conueniunt. Nam in exiguis spaciis non magnam parit diuersitatem uersus septentrionem aut meridiem inclinatio. in uniuerso terræ habitabilis circulo, uersus septentrionem sunt usq; ad extrema Scythiæ uel Celticæ, uersus meridiē inclinant usq; ad ultimos Aethiopas. in hoc ꝑmultū est discriminis. itemq; plurimū interest apud Indos'ne habitetur, an apud Hispanos: q̄rum alteros maximè oriētales, maximè occi-

μυθώδη τινὰ προσεξέπλεκε τοῖς λεγομένοις ἱστορικῶς, καὶ διδασκαλικῶς. καὶ οὐ δεῖ μέμφεσθαι. οὐδὲ γὰρ ἀληθές ἐστιν, ὅ φησιν Ἐρατοσθένης, ὅτι ποιητὴς πᾶς στοχάζεται ψυχαγωγίας, οὐ διδασκαλίας χάριν. τἀναντία γὰρ οἱ φρονιμώτατοι τῶν περὶ ποιητικῆς τι φθεγξαμένων, πρώτην τινὰ λέγουσι φιλοσοφίαν τὴν ποιητικήν. Ἀλλὰ πρὸς Ἐρατοσθένη μὲν αὖθις ἐροῦμεν διὰ πλειόνων, ἐν οἷς καὶ περὶ τοῦ ποιητοῦ πάλιν ἔσται λόγος. νυνὶ δὲ ὅτι μὲν Ὅμηρος τῆς γεωγραφικῆς ἦρξεν ἀρκείτω τὰ λεχθέντα. φανεροὶ δὲ καὶ οἱ ἐπακολουθήσαντες αὐτῷ ἄνδρες ἀξιόλογοι, καὶ οἰκεῖοι φιλοσοφίας· ὧν τοὺς πρώτους μεθ' Ὅμηρον, δύο φησὶν Ἐρατοσθένης· Ἀναξίμανδρόν τε, Θαλοῦ γεγονότα γνώριμον, καὶ πολίτην, καὶ Ἑκαταῖον τὸν Μιλήσιον. τὸν μὲν οὖν, ἐκδοῦναι πρῶτον γεωγραφικὸν πίνακα, τὸν δὲ Ἑκαταῖον καταλιπεῖν γράμμα, πιστούμενον ἐκείνου εἶναι ἐκ τῆς ἄλλης αὐτοῦ γραφῆς. Ἀλλὰ μὴν ὅτι γε δεῖ πρὸς ταῦτα πολυμαθείας, εἰρήκασι συχνοί. εὖ δὲ καὶ Ἵππαρχος ἐν τοῖς πρὸς Ἐρατοσθένη διδάσκει, ὅτι παντὶ καὶ ἰδιώτῃ, καὶ τῷ φιλομαθοῦντι τῆς γεωγραφικῆς ἱστορίας προσηκούσης, ἀδύνατον λαβεῖν ἄνευ τῆς τῶν οὐρανίων, καὶ τῆς τῶν ἐκλειπτικῶν τηρήσεων ἐπικρίσεως. οἷον Ἀλεξάνδρειαν τὴν ἐν Αἰγύπτῳ, πότερον ἀρκτικωτέρα Βαβυλῶνος ἢ νοτιωτέρα, λαβεῖν οὐχ οἷόν τε, οὐδ' ἐφ' ὁπόσον διάστημα, χωρὶς τῆς διὰ τῶν κλιμάτων ἐπισκέψεως. ὁμοίως τὰς πρὸς ἕω προκεχωρηκυίας, ἢ πρὸς δύσιν μᾶλλον, καὶ ἧττον, οὐκ ἂν γνοίη τις ἀκριβῶς, πλὴν ἢ διὰ τῶν ἐκλειπτικῶν ἡλίου καὶ σελήνης συγκρίσεων. οὗτος δὲ δὴ τοιαῦτά φησιν. ἁπάντων ὅσοι τόπων ἰδιότητας λέγειν ἐπιχειροῦσιν, οἰκείως προσάπτοντες καὶ τῶν οὐρανίων, καὶ γεωμετρίας σχήματα, καὶ μεγέθη, καὶ ἀποστήματα, καὶ κλίματα δηλοῦντος, καὶ θάλπη, καὶ ψύχη, καὶ ἁπλῶς, τὴν τοῦ περιέχοντος φύσιν. ἐπεὶ καὶ οἶκον κατασκευάζων οἰκοδόμος ταῦτ' ἂν προορῷτο, καὶ πόλιν κτίζων ἀρχιτέκτων· μή τί γε ὅλην ἐπισκοπῶν τὴν οἰκουμένην ἀνήρ. πολὺ γὰρ τούτῳ προσήκει μᾶλλον. ἐν μὲν γὰρ τοῖς μικροῖς χωρίοις, τὸ πρὸς ἄρκτους τι ἢ πρὸς νότον κεκλίσθαι, παραλλαγὴν οὐ πολλὴν ἔχει. ἐν δὲ τῷ παντὶ κύκλῳ τῆς οἰκουμένης, πρὸς ἄρκτον μὲν τὸ μέχρι τῶν ὑστάτων ἐστὶ τῆς σκυθίας, ἢ τῆς κελτικῆς. μέχρι δὲ τῶν ὑστάτων Αἰθιόπων, τὰ πρὸς νότον. τοῦτο δὲ πάμπολλην ἔχει διαφοράν. ὁμοίως δέ, καὶ τὸ παρ' Ἰνδοῖς οἰκεῖν, ἢ Ἴβηρσιν· ὧν τοὺς μὲν ἑώους μάλιστα, τοὺς δὲ

ἑσπερίους

ἑσπερίους, τρόπον δέ τινα καὶ ἀντίποδας ἀλλήλοις ἴσμεν. ἡ αὐτὴ δὲ τὸ διττὸν ἐκ τῆς τοῦ ἡλίου καὶ τῶν ἄλλων ἀστέρων κινήσεως τὴν ἀρχὴν ἔχον, καὶ ἔτι τῆς περὶ τὸ μέσον φορᾶς, ἀναβλέπειν ἀναγκάζει πρὸς τὸν οὐρανόν, καὶ πρὸς τὰ φαινόμενα παρ' ἑκάστοις ἡμῶν τῶν οὐρανίων. ἐν δὲ τούτοις ἐξαλλάξεις ὁρῶνται παμμεγέθεις τῶν οἰκήσεων. Τίς ἂν οὖν διαφορὰς τόπων ἐκτιθέμενος καλῶς καὶ ἱκανῶς διδάσκοι, μὴ φροντίσας τούτων μηδ' ἐπὶ μικρόν; Καὶ γὰρ εἰ μὴ δυνατὸν, κατὰ τὴν ὑπόθεσιν τὴν τοιαύτην ἅπαντα ἀκριβοῦν, διὰ τὸ εἶναι πολιτικωτέραν, τό γε ἐπὶ τοσοῦτον ἐφ' ὅσον καὶ τῷ πολιτικῷ παρακολουθεῖν δυνατὸν, προσήκοι ἂν εἰκότως. Ὁ δ' οὕτω μετεωρίσας ἤδη τὴν διάνοιαν, οὐδὲ τῆς ὅλης ἀπέχεται γῆς. φαίνεται γὰρ γελοῖον, εἰ τὴν οἰκουμένην γλιχόμενος σαφῶς ἐξειπεῖν, τῶν μὲν οὐρανίων ἐτόλμησεν ἅψασθαι καὶ χρήσασθαι πρὸς τὴν διδασκαλίαν, τὴν δ' ὅλην γῆν, ἧς μέρος ἡ οἰκουμένη, μήθ' ὁπόση, μήθ' ὁποία τις, μήθ' ὅπου κειμένη τοῦ σύμπαντος κόσμου, μηδὲν ἐφρόντισε, μηδ', εἰ καθ' ἓν μέρος οἰκεῖται μόνον τὸ καθ' ἡμᾶς, ἢ κατὰ πλείω ἢ καὶ πόσα· ὡς δ' αὔτως, καὶ τὸ ἀοίκητον αὐτῆς ποῖόν τι, καὶ πόσον, καὶ διὰ τί. Ἔοικεν οὖν μετεωρολογικῇ τινι πραγματείᾳ καὶ γεωμετρικῇ συνῆφθαι τὸ τῆς γεωγραφίας εἶδος, τὰ ἐπίγεια τοῖς οὐρανίοις συνάπτον εἰς ἕν, ὡς ἐγγυτάτω ὄντα, ἀλλὰ μὴ διεστῶτα τοσοῦτον, ὅσον οὐρανός ἐστ' ἀπὸ γαίης.

Φέρε δὴ τῇ τοσαύτῃ πολυμαθείᾳ προσθῶμεν τὴν ἐπίγειον ἱστορίαν, οἷον ζῴων, καὶ φυτῶν, καὶ τῶν ἄλλων, ὅσα χρήσιμα, ἢ δύσχρηστα φέρει γῆ τε καὶ θάλασσα. οἶμαι γὰρ ἐναργὲς ἂν γενέσθαι μᾶλλον ὃ λέγω. Ὅτι δὲ, καὶ τὸ ὄφελος μέγα παντὶ τῷ παραλαβόντι τὴν τοιαύτην ἱστορίαν, ἔκ τε τῆς παλαιᾶς μνήμης δῆλον, καὶ ἐκ τοῦ λόγου. οἱ γοῦν ποιηταὶ φρονιμωτάτους τῶν ἡρώων ἀποφαίνουσι, τοὺς ἀποδημήσαντας πολλαχοῦ, καὶ πλανηθέντας. ἐν μεγάλῳ γὰρ τίθενται τὸ, πολλῶν ἀνθρώπων ἰδεῖν ἄστεα, καὶ νόον γνῶναι. Καὶ ὁ Νέστωρ σεμνύνεται διότι τοῖς Λαπίθαις ὡμίλησεν, ἐλθὼν, μετάπεμπτος·

Τηλόθεν ἐξ ἀπίης γαίης, καλέσαντο γὰρ αὐτοί.

Καὶ ὁ Μενέλαος ὡσαύτως·

Κύπρον, Φοινίκην τε καὶ Αἰγυπτίους ἐπαλη- (θείς.
Αἰθίοπάς θ' ἱκόμην καὶ Σιδονίους καὶ Ἐρεμβούς.
Καὶ Λιβύην, ἵνα τ' ἄρνες ἄφαρ κεραοὶ τελέθουσι.

Προσθεὶς καὶ τὸ ἰδίωμα τῆς χώρας·

Τρὶς γὰρ τίκτει μῆλα τελεσφόρον εἰς ἐνιαυ- (τόν.

Ἐπὶ δὲ τῶν Αἰγυπτίων Θηβῶν·

Τῇ πλεῖστα φέρει ζείδωρος ἄρουρα. καὶ,

Αἰθ·

occidentales alteros, 8 ac quodammodo hos 8 illorũ antipodas esse scimus. Quæ huius sunt generis omnia, cum solis astrorumq́ue reliquorum conuersionẽ, nec non motũ uersus centrũ principij loco habeãt, suspicere nos ad cœlum iubent, & ad ea quæ in cœlo unicuiq́ue nostrũ apparẽt: in quib. sane magna admodum pro diuersitate habitationum conspiciunt̃ discrimina. Quis ergo differentias locorũ rectè & sufficiẽter docere atq́ue explicare posit, horum oĩm ne parum quidẽ habita ratione? etenim si institutũ hoc, utpote ciuilius, non fert horũ oĩm exactam indagationẽ, certe tantam cõuenit adhibere, quãtã ciuilis homo potest consequi. Porrò qui animũ suũ iã eò usq́ue extulit, is nequaq́ ab uniuersæ terræ descriptione se abstinebit. Ridiculũ.n. uidet̃ qui ausus sit cœlestia attingere ijsq́ue in docẽdo uti, eũ nihil curare tota terra, cui⁹ pars ea est quã homines incolunt, quãta qualisúe sit, quóue loco uniuersi sita: itemq́ue unica tantũ sui parte, quæ nobis obtigit, an plurib. locis ea inhabitet̃, & quot ea sint: rursumq́ue, id quod hoĩes non incolunt quale ac quantũ sit, & quã obrem desertũ. Proinde apparet, geographicũ hoc genus cũ sublimium rerũ tractatione & Geometrica exercitatione compositum esse, terrestria cœlestibus ita adiungens, atq́ si uicinissima inter se essent, neq́ tanto distarent interuallo,

A terra quantum sublimis distat olympus.

Agedũ huic tot rerũ cognitioni historiam terrestrẽ adijciamus, ut animaliũ, plantarũ, & aliorum quæ terra mariúe siue utilia siue inutilia nascuntur. ita enim euidentius fore puto quod dixi. Magno autem usui fore hanc historiam quicunq́ue eam sibi parauerit, id cum ex antiquitatis memoria liquet, tum ratione constat. Etenim poëtæ prudentissimos heroum pronunciant eos, qui multis peregrinationibus usi sunt, & uaria loca peruagati, pro magno quippe ducunt

Historia rerum terra mariq́ue natarum.

Vtilitas Geographiæ.

Multorum uidisse hominũ cũ morib. urbes. *Vliss. princip.*

Et Nestor gloriatur, de eo, quod cum Lapithis consueuerit, ueneritq́ue ad eos

Longinqua è tellure procul, poscentib. ipsis. *Iliad. α. 270.*

Itemq́ue Menelaus,

Cyprũ, Phœnicemq́ue, per Aegyptũq́ue uagatus *Odyss. Δ. 83.*
Aethiopes adij, tum Sidonios & Erembos
Et Libyen, ubi cornutos cõspeximus agnos.

& addit naturam regionis

Hic ter oues unum fœtu soluuntur in annũ.

Item de Thebis Aegypti

9 Illic terra suos fũdit largissima fructus. Et, 9

Iliad. τ. 383. Centum orbem claudūt portę, p quanq; ducenti
Arma uiri currusq; agitant.——

Hæc omnia animum ad consequendum prudentiam magnopere præparant, dum is natura locorum, animalium ac plantarum cognoscenda formatur: quibus addēda sunt marina. Viuimus enim ferè duobus in elementis, neque terrestres magis sumus quám marini. ac probabile est, Herculem ob multiplicem experientiam atq; historiam appellatum esse

Odyss. φ. 26. Magnorum inspectorem operum.——

Quæ initio diximus, ijs & memoria uetustatis, & ratio fert testimonium. Magnū aūt præ reliquis momentum adferre ad ea q̄ nūc disputamus uidetur ea ratio, quod Geographiæ maxima pars ad ciuiles pertinet usus. Quippe locus actionū est terra ac mare quę incolimus, paruarum paruus, magnarū magnus, maximus aūt uniuersus habitatæ terrę ambitus, ac proinde locus maximarum actionum. Imperatorum porrò maximi sunt, qui possunt terra mariq; imperare, gentibus ac urbibus unam sub potestatem administrationemque ciuilem redactis. Vnde liquet Geographicam ad omnes principum actiones adhiberi, cùm ea distinguat continentes ac maria siue mediterranea siue orbem terrarum foris ambientia, tum eorum explicet discrimina, cū alia alijs secus sint affecta, quædam nota, quędam ignota. Singula enim rectiûs administraúe erit cui loci quantitas situsque, & quid cùm ijs quibus ambitur tū quæ in se ipso continet ab alijs discrepet. Iam cùm

Geographiā scientiæ ciuili commodare.

10 alij alibi obtineant dominationem, 10 diuersisque è patrijs atque imperijs res gerere aggressi fines suæ ditionis proferant, fieri non potest ut omnium uel ab ipsis uel à geographis noticia pari modo exponatur. uerum apud utrosque crebrò alia alijs magis minusúe uisuntur descripta. Vix enim omnia æqualiter nota esse possent, uniuerso terrarum orbe unum sub imperium & gubernationem redacto. ac ne uix quidem, sed propinquiora semper essent notiora. Et quidem hęc ut sint nota, pluribus declaranda sunt, cum etiam usui sint propinquiora. Quare mirum non est, si alius certæ regionis descriptor Indis cōueniat, alius Aethiopibus, alius Græcis, aut Romanis. Quid enim attineat Geo-

αἵθ' ἑκατόμπυλοί εἰσι, διηκόσιοι δ' ἀν' ἑκάστην
Ἀνέρες ἐξοιχνεῦσι σὺν ἵπποισι καὶ ὄχεσφιν.

Πάντα γὰρ τὰ τοιαῦτα παρασκευαὶ πρὸς φρόνησιν μεγάλαι περὶ μάθησιν τῆς χώρας τὴν φύσιν, καὶ ζώων καὶ φυτῶν ἰδέας, προσθεῖναι δὲ καὶ τὰ τῆς θαλάττης. ἀμφίβιοι γάρ τρόπον τινὰ ἐσμέν, καὶ οὐ μᾶλλον χερσαῖοι, ἢ θαλάττιοι. καὶ τὸν Ἡρακλέα εἰκὸς ἀπὸ τῆς πολλῆς ἐμπειρίας τε καὶ ἱστορίας λεχθῆναι.

—Μεγάλων ἐπιίστορα ἔργων.

Ἐκ δὲ δὴ τῆς παλαιᾶς μνήμης καὶ ἐκ τοῦ λόγου μαρτυρεῖ τὰ λεχθέντα ἐν ἀρχαῖς ὑφ' ἡμῶν. Διαφερόντως δ' ἐπάγεσθαι δοκεῖ μοι πρὸς τὰ νῦν ὁ λόγος ἐκεῖνος, διότι τῆς γεωγραφίας τὸ πλέον ἐστὶ πρὸς τὰς χρείας τὰς πολιτικάς. χώρα γὰρ τῶν πράξεων ἐστὶ γῆ καὶ ἡ θάλαττα ἣν οἰκοῦμεν, τῶν μὲν μικρῶν, μικρά, τῶν δὲ μεγάλων, μεγάλη· μεγίστη δ' ἡ σύμπασα, ἥνπερ ἰδίως καλοῦμεν οἰκουμένην, ὥστε τῶν μεγίστων πράξεων αὕτη ἂν εἴη χώρα. μέγιστοι δὲ τῶν στρατηλατῶν, οἱ δυνάμενοι γῆς καὶ θαλάττης ἄρχειν, ἔθνη καὶ πόλεις συνάγοντες εἰς μίαν ἐξουσίαν, καὶ διοίκησιν πολιτικήν. Δῆλον οὖν, ὅτι γεωγραφικὴ πᾶσα ἐπὶ τὰς πράξεις ἀνάγεται τὰς ἡγεμονικάς, διατιθεῖσα ἠπείρους, καὶ πελάγη, τὰ μὲν ἐντός, τὰ δὲ ἐκτὸς συμπάσης τῆς οἰκουμένης. πρὸς τούτοις δὲ ἡ διάθεσις, οἷς διαφέρει ταῦτα ἔχειν οὕτως, ἢ ἑτέρως, καὶ γνώριμα εἶναι, ἢ μὴ γνώριμα. Βέλτιον γὰρ ἂν διαχειρίζοιεν ἕκαστα εἰδότες τὴν χώραν ὁπόση τις, καὶ πῶς κειμένη τυγχάνει, καὶ τίνας διαφορὰς ἔχουσα, τάς τ' ἐν τῷ περιέχοντι, καὶ τὰς ἐν αὐτῇ. Ἄλλων δὲ κατ' ἄλλα μέρη δυναστευόντων, καὶ ἀπ' ἄλλης ἑστίας, καὶ ἀρχῆς τὰς πράξεις προχειριζομένων, καὶ ἐπεκτεινόντων τὸ τῆς ἡγεμονίας μέγεθος, οὐκ ἐπίσης δυνατὸν οὔτ' ἐκείνοις ἅπαντα γνωρίζειν, οὔτε τοῖς γεωγραφοῦσιν· ἀλλὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον, πολὺ ἐν ἀμφοτέροις καθορᾶται τούτοις. Μόλις γὰρ τὸ ἐπίσης πάντ' εἶναι φανερὰ συμβαίνῃ τῆς συμπάσης οἰκουμένης ὑπὸ μίαν ἀρχὴν καὶ πολιτείαν ὑπηγμένης· ἀλλ' οὐδ' οὕτως, ἀλλὰ τὰ ἐγγυτέρω μᾶλλον ἂν γνωρίζοιτο. καὶ προσήκει ταῦτα διὰ πλειόνων ἐμφανίζειν, ἵν' ᾖ γνώριμα· ταῦτα γὰρ καὶ τῆς χρείας ἐγγυτέρω ἐστίν. Ὥστ' οὐκ ἂν εἴη θαυμαστόν, οὐδ' εἰ ἄλλος μὲν Ἰνδοῖς προσήκοι χωρογράφος, ἄλλος δὲ Αἰθίοψιν, ἄλλος δὲ Ἕλλησι, καὶ Ῥωμαίοις. τί γὰρ ἂν προσήκοι τῷ παρ' Ἰνδοῖς

Ἰνδοῖς γεωγραφῶν, καὶ τὰ περὶ Βοιωτοὺς οὕτω φράζειν, ὡς Ὅμηρος,

Οἵ θ' Ὑρίην ἐνέμοντο, καὶ Αὐλίδα πετρήεσσαν,
Σχοῖνόν τε Σκῶλόν τε —

Ἡμῖν δὲ προσήκει, τὰ δὲ παρ' Ἰνδοῖς οὔπω, καὶ τὰ καθ' ἕκαστα οὐκέτι. οὐδὲ γὰρ ἡ χρεία ἐπάγεται. μέτρον δὲ αὕτη μάλιστα τῆς τοιαύτης ἐμπειρίας. καὶ τοῦτο καὶ ἐν μικροῖς μὲν δῆλόν ἐστιν, οἷον ἐν τοῖς κυνηγεσίοις. ἄμεινον γὰρ ἂν θηρεύσειέ τις εἰδὼς τὴν ὕλην, ὁποία τις, καὶ πόση· καὶ στρατοπεδεῦσαι δὲ καλῶς ἐν χωρίῳ τοῦ εἰδότος ἐστί, καὶ ἐνεδρεῦσαι καὶ ὁδεῦσαι. ἀλλ' ἐν τοῖς μεγάλοις ἐστὶ τηλαυγέστερον, ὅσῳ περ καὶ τὰ ἆθλα μείζω τὰ τῆς ἐμπειρίας, καὶ τὰ σφάλματα ἐκ τῆς ἀπειρίας. ὁ μέντοι Ἀγαμεμνόνειος στόλος τὴν Μυσίαν, ὡς τὴν Τρῳάδα, πορθῶν, ἐπαλινδρόμησεν αἰσχρῶς. Πέρσαι δέ, καὶ Λίβυες, τοὺς πορθμοὺς ὑπονοήσαντες εἶναι τοὺς πλείστους στενωπούς, ἐγγὺς μὲν ἦλθον κινδύνων μεγάλων, τρόπαια δὲ τῆς ἀνοίας κατέλιπον. οἱ μὲν τὸν τοῦ Σαλγανέως τάφον πρὸς τῷ Εὐρίπῳ τῷ Χαλκιδικῷ, τοῦ σφαγέντος ὑπὸ τῶν Περσῶν ὡς καθοδηγήσαντος φαύλως ἀπὸ Μαλέων ἐπὶ τὸν Εὔριπον τὸν στόλον. οἱ δὲ τὸ τοῦ Πελώρου μνῆμα, καὶ τούτου διαφθαρέντος διὰ τὴν ὁμοίαν αἰτίαν. πλήρης τε ναυαγίων ἡ Ἑλλὰς ὑπῆρξε περὶ τὴν Ξέρξου στρατείαν. καὶ ἡ τῶν Αἰολέων δέ, καὶ ἡ τῶν Ἰώνων ἀποικία, πολλὰ τοιαῦτα πταίσματα παραδέδωκεν. ὁμοίως δέ, καὶ κατορθώματα ὅπου τι κατορθωθῆναι συνέβη παρὰ τὴν ἐμπειρίαν τῶν τόπων. καθάπερ ἐν τοῖς περὶ Θερμοπύλας στενοῖς ὁ Ἐφιάλτης λέγεται δείξας τὴν διὰ τῶν ὀρῶν ἀτραπὸν τοῖς Πέρσαις, ὑποχειρίους αὐτοῖς ποιῆσαι τοὺς περὶ Λεωνίδαν, καὶ δέξασθαι τοὺς βαρβάρους εἴσω Πυλῶν. ἐάσας δὲ τὰ παλαιά, τὴν νῦν Ῥωμαίων στρατείαν ἐπὶ Παρθυαίους ἱκανὸν ἡγοῦμαι τούτου τεκμήριον· ὡς δ' αὔτως τὴν ἐπὶ Γερμανοὺς, καὶ Κελτούς, ἐν ἕλεσι καὶ δρυμοῖς ἀβάτοις ἐρημίαις τε τοπομαχούντων τῶν βαρβάρων, καὶ τὰ ἐγγὺς πόρρω ποιούντων τοῖς ἀγνοοῦσι, καὶ τὰς ὁδοὺς ἐπικρυπτομένων, καὶ τὰς εὐπορίας τροφῆς τε, καὶ τῶν ἄλλων. Τὸ μὲν δὴ πλέον, ὥσπερ εἴρηται, πρὸς τοὺς ἡγεμονικοὺς βίους καὶ τὰς χρείας. ἔστι δὲ καὶ τῆς ἠθικῆς φιλοσοφίας, καὶ πολιτικῆς τὸ πλέον περὶ τοὺς ἡγεμονικοὺς βίους καὶ τὰς χρείας. σημεῖον δέ· τὰς γὰρ τῶν πολιτειῶν διαφοράς, ἀπὸ τῶν ἡγεμονικῶν διακρίνομεν, ἄλλην μὲν ἡγεμονίαν τιθέντες τὴν μοναρχίαν, ἣν καὶ βασιλείαν καλοῦμεν· ἄλλην δέ, τὴν ἀριστοκρατίαν· τρίτην δέ, τὴν δημοκρατίαν·

Geographum apud Indos qui sit, etiã Boeotiam ita describere, ut fecit Homerus,

Quiq; colunt Hyriam, saxosumq; Aulidis agros, Iliad β.496.
Schœnumq;, & Scolum. —

nobis uerò conuenit, hoc nõ item quæ apud Indos sunt, neque alia etiam quæ singulorum sunt locorum. neq; enim eò nos deducit ratio utilitatis, quæ maximè huic solertiæ modum præscribit. Atq; hoc etiam in exiguis rebus manifestum est, ut in uenationibus. nam commodiùs uenabitur is, cui syluæ qualitas ac quantitas fuerit nota, & ad castrorum insidiarumue locationem, aut ad iter faciendum loci peritia requiritur. Sed in maioribus, hoc tanto est euidentius, quanto & maiora peritiæ præmia, & grauiora imperitię damna sunt proposita. Nam Agamemnonis quidem classis Mysiam ueluti Troadem populans, turpiter retro cursum auertit. & Persæ atque Afri traiectus freti putãtes esse angustos, tantùm non in magna pericula deuenere: ii suæ quidem stulticiæ monumenta reliquerunt. 11 Persæ sepulcrum Salganei apud Euripum Chalcidicum ab ipsis occisi, quod malè eos à Malea ad Euripum duxisset: nec non Afri tumulum Pelori, eandem ob causam interfecti. & bello Xerxico plena naufragiorum tabulis fuit Græcia. Aeolum quoq; & Ionum colonia huiusmodi clades multas tulit. Contrà res aliquoties præclarè sunt gestæ peritia locorum. quemadmodum Ephialtes fertur in angustijs quæ sunt apud Thermopylas Persis demonstrando per montes calle Leonidam cum socijs in manus tradidisse, barbarosq; intra pylas adduxisse. Et omissis antiqs, existimo proximã Romanorũ in Parthos expeditionẽ huic proposito demonstrando sufficere, tũ in Germanos & Celtas, cũ barbari in paludib. & nemorib. inuijs ac solitudinib. degẽtes locorũ natura se tuerẽt efficerẽtq; ut locorũ ignaris ꝑcul remota uiderent quæ erant propinqua, itineráque occultarent, & alimentorum ac rerum aliarum copiam precideręt. Ergo, ut docuimus, Geographiæ maior pars ad uitam & usum principum uirorum refertur. Porrò autem circa hęc eadem maior pars philosophiæ moralis ac ciuilis uersatur. Indicio est hoc, quod rerum publicarum formas à principatibus secernimus, alium principatũ statuentes monarchiam, quæ & regnum dicit, aliam optimorũ, aliã populi potestatẽ.

Confert geographiã cũ Ethica.

totidemq;

totidemq; reip. genera iudicamus, ijsdemq; ea nominib. afficimus, quòd ab ijs habēt principiū suæ informationis. alia enim lex est mādatum regis, alia optimatū, alia populi. at lex reipublicæ descriptio est atque forma: ideoq; ius quidam definierunt potentioris esse commodum. Si ergo philosophia ciuilis plerumque circa principes uersatur, Geographia autem etiam conducit ad eorum utilitates: hoc ipso hæc aliquam præcipuā commoditatem obtinet: uerùm ad actiones ea cōmoditas refertur. Sed & contemplationem habet hæc tractatio minimè ineptā, partim artificiosam & mathematicam, partim in historia & fabulis sitam, & ad agendum nihil cōferentem. ut si quis Vlissis, Menelai, aut Iasonis errores recenseat, nihil is uidebitur ad prudentiam parandam adferre adiumenti, quam in actione uersans requirit, nisi sicubi eorum quæ ij perferre coacti sunt utilia exēpla admisceat. non illiberalem tamen delectationem præbet ei, qui animaduertit loca quæ fabulis occasionem præbent, atque hoc requirunt, quorum actiones ad gloriam ac uoluptatem spectant. Nō aūt fit plerunque, ideò & utilitas, ut par est, magis quærit: itaq; Geographus etiā utilia magis iucundis consectari debet. q; idem de historia iudicādum est & mathematibus: nā & in his semper quod utilius ac fide dignius est, præcipue captari debet. Maximè aūt uidet, id quod ante etiā monuimus, Geometria atq; Astronomia indigere hoc institutū: ac plene ita res habet. figuræ quippe, inclinationes, ac magnitudines aliaq; his affinia sine ista methodo haberi nullo modo possūt. Sed uelut totius terræ dimensio alibi demonstratur, ita hic pro certis ponuntur atque habentur, quæ alibi sunt ostensa. Sumitur hoc quoq; mundum esse globum, itemq; globosam terræ superficiem: itemq; ante hæc, ferri corpora ad medium, quod unum sensu co-
12 gnoscitur, aut è communibus animi notionibus in promtu est. Si ergo annotauerimus in summa paucula quædā, ut terrā esse globi forma præditam, è longinquo nos eā de re monet rerum ad centrum seu medium mundi latio: itē quòd quoduis corpus suo motu eò uergit atque inclinat. Sed ex ijs quæ in cœlo aut mari obseruant, è propinquo duci potest argumētum, cùm & sensus testimonium ferre queat, & noticia cōmunis. Etenim nauigantib. curuitas maris p̄spicuè occurrit, ita ut

Mathematicorum usus in hac re.

τοσαύτας δὲ καὶ τὰς πολιτείας νομίζομεν, ὁμωνύμως καλοῦντες ὡς ἂν ἀπ' ἐκείνων τὴν ἀρχὴν ἐχούσας τῆς εἰδοποιίας. ἄλλο γὰρ νόμιμον τὸ τοῦ βασιλέως πρόσταγμα, ἄλλος δὲ ὁ τῶν ἀρίστων, καὶ ὁ τοῦ δήμου. τύπος δὲ, καὶ σχῆμα πολιτείας ὁ νόμος. διὰ τοῦτο δὲ, καὶ τὸ δίκαιον εἶπόν τινες τὸ τοῦ κρείττονος συμφέρον. Εἰ τοίνυν ἡ πολιτικὴ φιλοσοφία περὶ τοὺς ἡγεμόνας τὸ πλέον ἐστίν, ἔστι δὲ καὶ ἡ γεωγραφία περὶ τὰς ἡγεμονικὰς χρείας, ἔχοι ἄν τι πλεονέκτημα καὶ αὐτὴ παρὰ τοῦτο. ἀλλὰ τοῦτο μὲν τὸ πλεονέκτημα, πρὸς τὰς πράξεις. Ἔχει δέ τινα καὶ θεωρίαν οὐ φαύλην ἡ πραγματεία, τὴν μὲν τεχνικήν τε καὶ μαθηματικήν, καὶ φυσικήν, τὴν δὲ ἐν ἱστορίᾳ καὶ μύθοις κειμένην, οὐδὲν οὖσαν πρὸς τὰς πράξεις. οἷον εἴ τις λέγοι τὰ περὶ τὴν Ὀδυσσέως πλάνην καὶ Μενελάου, καὶ Ἰάσονος, εἰς φρόνησιν μὲν οὐδὲν ἂν συλλαμβάνειν δόξειεν, ἣν ὁ πράττων ζητεῖ, πλὴν εἰ καταμίσγοι καὶ τῶν γενομένων ἀναγκαίων τὰ παραδείγματα χρήσιμα· διαγωγὴν δ' ὅμως πορίζοι ἂν οὐκ ἀνελεύθερον τῷ περὶ τοὺς τόπους τοὺς παρασχόντας τὴν μυθοποιίαν. καὶ γὰρ τοῦτο ζητοῦσιν οἱ πράττοντες διὰ τὸ ἔνδοξον, καὶ τὸ ἡδύ, ἀλλ' οὐκ ἐπιπολύ. μᾶλλον γὰρ σπουδάζουσιν, ὡς εἰκός, περὶ τὰ χρήσιμα. διόπερ καὶ τῷ γεωγράφῳ τούτων μᾶλλον, ἢ ἐκείνων ἐπιμελητέον. ὡς δ' αὕτως ἔχει καὶ περὶ τῆς ἱστορίας καὶ περὶ τῶν μαθημάτων. καὶ γὰρ τούτων τὸ χρήσιμον ἀεὶ μᾶλλον ληπτέον, καὶ τὸ πιστότερον. Μάλιστα δὲ δοκεῖ, καθάπερ εἴρηται, γεωμετρίας τε, καὶ ἀστρονομίας δεῖν, τῇ τοιαύτῃ ὑποθέσει. καὶ δεῖ μὲν ὡς ἀληθῶς. σχήματα γὰρ, καὶ κλίματα, καὶ μεγέθη καὶ τὰ ἄλλα τὰ τούτοις οἰκεῖα, οὐχ οἷόν τε λαβεῖν καλῶς, ἄνευ τῆς τοιαύτης μεθόδου. ἀλλ' ὡς περὶ τὰ ἐπὶ τὴν ἀναμέτρησιν τῆς ὅλης γῆς ἐν ἄλλοις δεικνύουσιν, ἐνταῦθα δ' ὑποθέσθαι δεῖ, καὶ πιστεῦσαι τοῖς ἐκεῖ δειχθεῖσιν. ὑποθέσθαι δὲ καὶ σφαιροειδῆ μὲν τὸν κόσμον, σφαιροειδῆ δὲ καὶ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς. ἔτι δὲ τούτων πρότερον, τὴν ἐπὶ τὸ μέσον τῶν σωμάτων φοράν. αὐτὸ μόνον εἴ τι τῆς αἰσθήσεως ἢ τῶν κοινῶν ἐννοιῶν ἐγγύς ἐστιν. εἰ ἄρα ἐπισημηνάμενοι ἐν κεφαλαίῳ μικρά, οἷον ὅτι γῆ σφαιροειδής, ἐκ μὲν τῆς ἐπὶ τὸ μέσον φορᾶς, πόρρωθεν ὑπομνηστέον. καὶ τὸ ἕκαστον σῶμα ἐπὶ τὸ αὐτοῦ ἄρτημα νεύειν. ἐκ δὲ τῶν ἐπὶ πελάγους, καὶ τὸν οὐρανὸν φαινομένων, ἐγγύθεν. καὶ γὰρ ἡ αἴσθησις ἐπιμαρτυρεῖν δύναται, καὶ ἡ κοινὴ ἔννοια. Φανερῶς γὰρ ἐπιπροσθεῖ τοῖς πλέουσιν ἡ κυρτότης τῆς θαλάττης, ὥστε μὴ προσβάλλειν τοῖς πόρρωθεν φέγγεσι, τοῖς

ἐπ' ἴσον

ἐπ' ἴσον ἐξηρμένοις τῇ ὄψει. ἐξαρθέντα γοῦν
πλέον τῆς ὄψεως ἐφάνη, καίτοι πλέον ἀποσχόν-
τα αὐτῆς. ὁμοίως δὲ καὶ αὐτὴ μετεωρισθεῖσα εἶ-
δε τὰ κεκρυμμένα πρότερον. ὅπερ δηλοῖ καὶ ὁ
ποιητής. τοιοῦτον γάρ ἐστι καὶ τὸ, (ἀρθείς.
ὀξὺ μάλα προϊδὼν, μεγάλου ὑπὸ κύματος
Καὶ τοῖς προσπλέουσι δὲ ἀεὶ καὶ μᾶλλον ἀπο-
γυμνοῦται τὰ πρόσγαια μέρη, καὶ τὰ φανέντα ἐν
ἀρχαῖς ταπεινὰ, ἐξαίρεται μᾶλλον. τῶν τε οὐρα-
νίων ἡ περιφορὰ ἐναργής ἐστι καὶ ἄλλως καὶ ἐκ τῶν
γνωμονικῶν. ἐκ δὲ τούτων εὐθὺς ὑποτείνει καὶ ἡ
ἔννοια, ὅτι ἐρριζωμένης ἐπ' ἄπειρον τῆς γῆς, οὐκ
ἂν ἡ τοιαύτη περιφορὰ συνέβαινε. καὶ τὰ περὶ
τῶν κλιμάτων δὲ, ἐν τοῖς περὶ τῶν οἰκήσεων δεί-
κνυται. νυνὶ δὲ ἐξ ἑτοίμου δεῖ λαβεῖν ἔνια, καὶ
ταῦθ' ὅσα τῷ πολιτικῷ καὶ τῷ στρατηλάτῃ χρή-
σιμα. οὔτε γὰρ οὕτω δεῖ ἀγνοεῖν τὰ περὶ τὸν
οὐρανὸν, καὶ τὴν θέσιν τῆς γῆς, ὥστ' ἐπειδὰν γέ-
νηται κατὰ τόπους καθ' οὓς ἐξήλλακταί τινα τῶν φαι-
νομένων τοῖς πολλοῖς ἐν τῷ οὐρανῷ, ταράσσε-
σθαί καὶ τοιαῦτα λέγειν· (ὅπῃ ἠώς.
ὦ φίλοι, οὐ γάρ τ' ἴδμεν ὅπῃ ζόφος, οὐδ'
οὐδ' ὅπῃ ἠέλιος φαεσίμβροτος εἶσ' ὑπὸ γαῖ-
οὐδ' ὅπῃ ἀννεῖται —— (αν,
οὔθ' οὕτως ἀκριβοῦν, ὥστε τὰς πανταχοῦ συν-
ανατολάς τε καὶ συγκαταδύσεις, καὶ συμμεσου-
ρανήσεις, καὶ ἐξάρματα πόλων, καὶ τὰ κατὰ κορυ-
φὴν σημεῖα, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα κατὰ τὰς μετα-
πτώσεις τῶν ὁριζόντων ἅμα, καὶ τῶν ἀρκτικῶν δια-
φέροντα, ἅπαντα τὰ μὲν πρὸς τὴν ὄψιν, τὰ δὲ καὶ
τῇ φύσει γνωρίζειν ἅπαντα. ἀλλὰ τὰ μὲν μηδ'
ὅλως φροντίζειν, πλὴν εἰ θέας φιλοσόφου χάριν.
τοῖς δὲ πιστεύειν κἂν μὴ βλέπῃ, τὸ διότι. καὶ γὰρ
τοῦτο τοῦ φιλοσοφοῦντος μόνου. τῷ δὲ πολιτικῷ σχο-
λῆς οὐ τοσαύτης μέτεστιν, ἢ οὐκ ἀεί. οὐ μὴν οὐδ'
οὕτως ὑπάρχειν ἁπλοῦν δεῖ τὸν ἐντυγχάνον-
τα τῇ γραφῇ ταύτῃ, καὶ ἀργὸν, ὥς τε μηδὲ
σφαῖραν ἰδεῖν, μηδὲ κύκλους ἐν αὐτῇ, τοὺς μὲν
παραλλήλους, τοὺς δ' ὀρθίους πρὸς τούτους, τοὺς δὲ
λοξούς· μηδὲ τροπικῶν τε, καὶ ἰσημερινῶν, καὶ
ζωδιακοῦ θέσιν, δι' οὗ φερόμενος ὁ ἥλιος τρέ-
πεται, καὶ διαφορὰς διδάσκει κλιμάτων τε καὶ
ἀνέμων. ταῦτα γὰρ καὶ τὰ περὶ τοὺς ὁρίζοντας, καὶ
τοὺς ἀρκτικοὺς, καὶ ὅσα ἄλλα κατὰ τὴν πρώτην ἀ-
γωγὴν τὴν εἰς τὰ μαθήματα παραδίδοται, κατα-
νοήσας τις ἄλλως, πῶς δύναται παρακολουθεῖν
τοῖς λεγομένοις ἐνταῦθα; ὅ, τε μηδ' εὐθεῖαν
γραμμὴν, ἢ περιφερῆ, μηδὲ κύκλον εἰδὼς, μη-
δὲ σφαιρικὴν ἐπιφάνειαν, ἢ ἐπίπεδον, μηδ'

uiſu non attingant lumina ab ipſis lõgiùs re- *Globum eſſe terræ.*
mota, quamuis eadem cum oculis ipſorũ al-
titudine emineãt, altiùs aũt uiſu elata, conſpi-
ci poſſunt, cum tamen hoc modo longius ab
oculis remoueãtur. Quo pacto etiã oculi in
altũ ſublati ea cernũt, q̃ prius latebant. quod
etiam Poeta declarauit: huc. n. pertinet illud, *Odyſſ. ε. 393.*
Elatus fluctu á magno proſpexit acuté.

Humiliora etiã naui ad litus accedentibus
magis ſubinde magiſq; detegũtur, & q̃ initio
depreſſa uidebantur, magis iã paulatim attol
luntur. Iã cœli reuolutio cũ aliàs, tũ ex umbrę
rationibus eſt euidẽs. atq; ex his ſtatim intel-
lectus hoc depræhendit, conuerſionẽ cœli fie
ri nõ poſſe, ſi terra radices ſuas in infinitum ex
tenderet. & q̃ de climatib. diſſerunt, ea ratio-
ne diuerſarũ habitationũ demonſtrant. Nũc
aũt ex ĳs q̃ in promtu habent accipienda quę
dam ſunt, ea. ſ. quæ ciuili ac exercitus ductori
proſunt. Neq;. n. uſq; adeò ignarũ eſſe decet *Quantum ciuili homini diſcendum.*
rerũ cœleſtiũ & ſitus terræ, ut cum in loca p-
uenerit, in quib. aliquid eorum quæ in cœlo
apparere ſolẽt, ab uſitato modo diſcrepet, tũ
animo perturbet & in hãc ſententiã loquat.
O ſocĳ, neq; enim noctis quo cardine ſurgat *Odyſſ. κ. 191.*
Caligo, uel quã roſeis aurora quadrigis
Vecta diẽ referat, pręceps ubi lampada cõdat
Titan, quá curru terram ſuper'etue ſupino,
Nouimus.—— Neque rurſus ita accuratè
omnia ſcrutari, ut q̃ ubicunq; locorum ſimul
exoriunt, ſimul occidunt, ſimul ad medium
cœli appellunt, quæ polorum exaltationes,
q̃ ſupra uerticẽ ferant puncta, & q̃ alia id ge-
nus mutatione horizontum iuxta atq; arcti-
corũ circulorũ diuerſa eueniũt oĩa, uiſu alia p-
cepta, alia p ipſius rei natura cognita habeat.
ſed hæc partim prorſus ei ſunt negligenda, ni
ſi philoſophicæ contemplationis cauſa attin-
gat, partim credenda philoſophis, etiã ſi cau-
ſam ipſe non perſpiciat. nã cauſas ſcire philo-
ſophi ſolius eſt, ciuili homini tãtũ nõ eſt ocĳ,
aut certè non ſemper. Interim qui hoc opus le
get, eũ nõ eò uſq; rudem aut inertẽ eſſe opor- *Qualem lectorem requirat.*
tet, ut neq; ſphæram inſpiciat nuſquã, neq; cir
culos in ea deſcriptos, quorũ alĳs æqs inter ſe
ppetuò interuallis ambiũt, alĳ in hos ad angu
los rectos incidũt, alĳ p obliquũ ducunt: neq;
norit eorũ ſitũ, quib. ſtatio & in alteram mũdi
partẽ auerſio ſolis definit, aut dies nocti ęqua
tur, neq; ſigniferũ, p quẽ Sol decurrit, ſuiſq; cõuerſionib. diſcrimina 13 climatũ & uen 13
torũ efficit. Qui. n. hęc, & q̃ de horizõtib. arcticis, alĳſq; reb. in prima mathematũ inſti
tutione tradunt q nõ recte intelligit, q̃modo is aſſequat ea q̃ hic diſputãt? et q rectã, cir
cumductámue lineã, qui circulũ ignorat, & globoſam ſuperficiẽ, aut planiciẽ, & qui
in ipſo

in ipso cœlo neque septem stellas ursę maioris cognitas habet, neque harum rerum quicquã, is aut prorsus est ab hac tractatione alienus, aut in præsentia saltem: priusq́ ea discere debet, sine quibus ad geographiam nõ est aptus. Omnino autem hunc commentarium communem oportet esse, & ciuilibus hominibus commodum, & in publicum utilem, quemadmodũ & scriptionem historiæ. Nam & hic ciuilem uocamus, non qui prorsum sit ineruditus, sed q disciplina circulari & liberalibus ac philosophãtibus usitata sit institutus: nam qui nullum uirtuti ac prudentiæ, ac ijs quibus ista explicantur rationibus studium impendit, is neq; uituperare quicquam rectè neque laudare, neq; iudicare potest quę nam facta sint digna memoria. Sic ij qui portus & circumnauigationes quas uocant describere, imperfectam tractationem reliquerũt, non adiunctis quæ è mathematis ac cœlestium orbium doctrina erant annectẽda. Quãobrem nos, postquam historicos composuimus commentarios, utiles (ut quidem arbitramur) ad moralem ac ciuilem philosophiã, hoc quoq; opus addere statuimus: est enim eiusdem formæ, & ad eosdem pertinet uiros, maximè qui in aliquo sunt fastigio collocati. Tum quo modo ibi ea sola commemorãtur, quæ sunt illustrium uirorum ac uitarum, exiguis ac inglorijs omissis: eodem hic parua & obscura præterire intẽdimus, in claris autem & magnis, & in quibus ad actiones faciens aliquid, memorabile, aut oblectationi aptum inest, immorari. Ac quemadmodum in statuarum ingentium operibus, non in singulis particulis exacta quæritur subtilitas, sed id magis perpendimus totúmne opus rectè sit confectum: ita hic quoq; iudicium est faciẽdum. Est enim hoc quoq; opus ueluti colossi cuiusdam structura, in quo magna describuntur, reliquis, nisi exile quippiam occurrat, quod ipsum afficere scientiæ cupidum rebusq́ue agendis deditum posit, præteritis. Atq; hæc quidem disputata sint à nobis, ut constet institutum à nobis opus præclarũ esse & philosopho conueniens. Quod autem post multos, qui his de rebus ante nos dixerũt, aggredimur hęc enarrare, ob id reprehẽdendi tũ demũ essemus, si prius eodẽ omnia modo dissereremus. Cæterũ cũ alij alias partes bene tractauerint, cẽsemus magnã tñ adhuc opis partẽ restare: ut satis iusta conatus nostri uideat fuisse occasio, si priorib. uel exiguum aliqd adijciamus. Etenim ijs q hodie uiuũt, multũ noticiæ attulit Romanorũ & Parthorum

Cur & qua ratione scripserit.

Geographiæ incrementa.

ἐν τῷ οὐρανῷ, μηδὲ τοὺς ἑπτὰ τῆς μεγάλης ἄρκτου ἀστέρας καταμαθών, μηδ' ἄλλο τι τῶν τοιούτων μηδέν, ἢ οὐκ ἂν δέοιτο τῆς πραγματείας ταύτης, ἢ οὐχὶ νῦν, ἀλλ' ἐκείνοις ἐντυχὼν πρότερον, ὧν χωρὶς οὐκ ἂν εἴη γεωγραφίας οἰκεῖος. Ἁπλῶς δὲ κοινὸν εἶναι τὸ σύγγραμμα τοῦτο δεῖ, καὶ πολιτικόν, καὶ δημωφελὲς ὁμοίως, ὥσπερ τὴν τῆς ἱστορίας γραφήν. Κἀκεῖ δὲ πολιτικὸν λέγομεν, οὐχὶ τὸν παντάπασιν ἀπαίδευτον, ἀλλὰ τὸν μετασχόντα τῆς τε ἐγκυκλίου, καὶ συνήθους ἀγωγῆς τοῖς ἐλευθέροις, καὶ τοῖς φιλοσοφοῦσιν. οὐδὲ γὰρ ἂν οὔτε ψέγειν δύναιτο καλῶς, οὔτ' ἐπαινεῖν, οὐδὲ κρίνειν ὅσα μνήμης ἄξια τῶν γεγονότων, ὅτῳ μηδὲν ἐμέλησεν ἀρετῆς, καὶ φρονήσεως, καὶ τῶν εἰς ταῦτα λόγων. Οὕτω δὲ καὶ οἱ τοὺς λιμένας καὶ τοὺς περίπλους καλουμένους πραγματευθέντες, ἀτελῆ τὴν ἐπίσκεψιν ποιοῦνται, μὴ προσθέντες ὅσα ἐκ τῶν μαθημάτων, καὶ ἐκ τῶν οὐρανίων, ἃ συνάπτειν προσῆκε. Διόπερ ἡμεῖς πεποιηκότες ὑπομνήματα ἱστορικὰ χρήσιμα, ὡς ὑπολαμβάνομεν, εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ πολιτικὴν φιλοσοφίαν, ἔγνωμεν προσθεῖναι καὶ τήνδε τὴν σύνταξιν. ὁμοειδὴς γὰρ καὶ αὕτη, καὶ πρὸς τοὺς αὐτοὺς ἄνδρας, καὶ μάλιστα τοὺς ἐν ταῖς ὑπεροχαῖς. Ἔτι δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον ὅνπερ ἐκεῖ τὰ περὶ τοὺς ἐπιφανεῖς ἄνδρας καὶ βίους τυγχάνει μνήμης, τὰ δὲ μικρὰ, καὶ ἄδοξα παραλείπεται, κἀνταῦθα καὶ τὰ μικρὰ καὶ τὰ ἀφανῆ παραπέμπειν, ἐν δὲ τοῖς ἐνδόξοις, καὶ μεγάλοις, καὶ ἐν οἷς τὸ πραγματικὸν, καὶ εὐμνημόνευτον, καὶ ἡδύ, διατρίβειν. καθάπερ γε καὶ ἐν τοῖς κολοσσικοῖς ἔργοις, οὐ τὸ καθ' ἕκαστον ἀκριβὲς ζητοῦμεν, ἀλλὰ τοῖς καθόλου προσέχομεν μᾶλλον, εἰ καλῶς τὸ ὅλον· οὕτω κἀν τούτοις δεῖ τὴν κρίσιν ποιεῖσθαι. κολοσσουργία γάρ τις καὶ αὕτη, τὰ μεγάλα φράζουσα πῶς ἔχει, καὶ τὰ ὅλα, πλὴν εἴ τι κινεῖν δύναται καὶ τῶν μικρῶν τὸν φιλειδήμονα, καὶ τὸν πραγματικόν. Ὅτι μὲν οὖν σπουδαῖον τὸ προκείμενον ἔργον, καὶ φιλοσόφῳ πρέπον, ταῦτα εἰρήσθω. Εἰ δὲ πολλῶν προεκδόντων ἐπιχειροῦμεν καὶ αὐτοὶ λέγειν περὶ τῶν αὐτῶν, οὔπω μεμπτέοι, ἂν μὴ καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον διελεγχθῶμεν ἐκείνοις ἅπαντα λέγοντες. Ὑπολαμβάνομεν δ' ἄλλων ἄλλο τι κατορθωσάντων, πολὺ μέρος ἔτι τοῦ ἔργου λείπεσθαι. πρὸς οὓς ἂν καὶ μικρὸν προσλαβεῖν δυνηθῶμεν, ἱκανὴν δεῖ τίθεσθαι πρόφασιν τῆς ἐπιχειρήσεως. Καὶ γὰρ δὴ πολύ τι τοῖς νῦν ἡ τῶν Ῥωμαίων ἐπικράτεια, καὶ τῶν Παρθυαίων, τῆς

ὑπὲρ τῆς τοιαύτης ἐμπειρίας προσδέδωκε. καθάπερ τοῖς μετὰ τὴν Ἀλεξάνδρου στρατείαν, ὥς φησιν Ἐρατοσθένης. ὁ μὲν γὰρ τῆς Ἀσίας πολλὴν ἀνεκάλυψεν ἡμῖν, καὶ τῆς Βορείου τῆς Εὐρώπης ἅπαντα μέχρι τοῦ Ἴστρου. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τὰ ἑσπέρια τῆς Εὐρώπης ἅπαντα μέχρι Ἄλβιος ποταμοῦ, τοῦ τὴν Γερμανίαν δίχα διαιροῦντος, τά τε πέραν τοῦ Ἴστρου, τὰ μέχρι Τύρα ποταμοῦ. τὰ δὲ ἐπέκεινα μέχρι Μαιωτῶν, καὶ τῆς εἰς Κόλχους τελευτώσης παραλίας, Μιθριδάτης ὁ ἐπικληθεὶς Εὐπάτωρ ἐποίησε γνώριμα, καὶ οἱ ἐκείνου στρατηγοί. οἱ δὲ Παρθυαῖοι, τὰ περὶ τὴν Ὑρκανίαν, καὶ τὴν Βακτριανὴν, καὶ τοὺς ὑπὲρ τούτων Σκύθας, γνωριμωτέρους ἡμῖν ἐποίησαν, ἧττον γνωριζομένους ὑπὸ τῶν πρότερον· ὥστε ἔχοιμεν ἂν λέγειν πλέον τῶν πρὸ ἡμῶν. ὁρᾶν δὲ ἔστι τοῦτο μάλιστα ἐν τοῖς λόγοις τοῖς πρὸς τοὺς πρὸ ἡμῶν, ἧττον μὲν ἐκ τῶν πάλαι, μᾶλλον δὲ τοὺς μετ᾽ Ἐρατοσθένη, καὶ αὐτὸν ἐκεῖνον. οὓς εἰκὸς ὅσῳ περ πολυμαθέστεροι τῶν πολλῶν γεγόνασι, τοσούτῳ δυσελεγκτοτέρους εἶναι τοῖς ὕστερον, ἄν τι πλημμελῶς λέγωσιν. εἰ δ᾽ ἀναγκασθησόμεθά που τοῖς αὐτοῖς ἀντιλέγειν, οἷς μάλιστα ἐπακολουθοῦμεν κατ᾽ ἄλλα, δεῖ συγγνώμην ἔχειν. οὐ γὰρ πρόκειται πρὸς ἅπαντας ἀντιλέγειν, ἀλλὰ τοὺς μὲν πολλοὺς ἐᾶν, οἷς μηδὲ ἀκολουθεῖν ἄξιον· ἐκείνους δὲ διαιτᾶν, οὓς ἐν τοῖς πλείστοις κατορθωκότας ἴσμεν. ἐπεὶ οὐδὲ πρὸς ἅπαντας φιλοσοφεῖν ἄξιον· πρὸς Ἐρατοσθένη δὲ καὶ Ποσειδώνιον, καὶ Ἵππαρχον, καὶ Πολύβιον, καὶ ἄλλους τοιούτους καλόν. Πρότερον δ᾽ ἐπισκεπτέον Ἐρατοσθένη, παρατιθέντας ἅμα καὶ τὴν Ἱππάρχου πρὸς αὐτὸν ἀντιλογίαν. ἔστι δ᾽ ὁ Ἐρατοσθένης οὐχ οὕτως εὐκατατρόχαστος, ὥστε μηδ᾽ Ἀθήνας αὐτὸν ἰδεῖν φάσκειν, ὅπερ Πολέμων ἐπιχειρεῖ δεικνύναι· οὔτ᾽ ἐπὶ τοσοῦτον πιστός, ἐφ᾽ ὅσον παρεδέξαντό τινες, καίπερ πλείστοις ἐντυχών, ὡς εἴρηκεν αὐτός, ἀγαθοῖς ἀνδράσιν. ἐγένοντο γάρ, φησὶν Ἐρατοσθένης, ὡς οὐδέποτε κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ὑφ᾽ ἕνα περίβολον καὶ μίαν πόλιν, οἱ κατ᾽ Ἀρίστωνα καὶ Ἀρκεσίλαον ἀνθήσαντες φιλόσοφοι. οὐχ ἱκανὸν δ᾽ οἶμαι τοῦτο, ἀλλὰ τὸ κρίνειν καλῶς, οἷς μᾶλλον πειστέον. ὁ δὲ Ἀρκεσίλαον καὶ Ἀρίστωνα τῶν καθ᾽ ἑαυτὸν ἀνθησάντων κορυφαίους τίθησιν, Ἀπελλῆς τε αὐτῷ πολύς ἐστι καὶ Βίων, ὅν φησι πρῶτον θεάν τινα περιβαλεῖν σοφίαν. ἀλλ᾽ ὅμως πολλάκις εἰπεῖν ἂν ἐπ᾽ αὐτοῦ τοῦτο,

Οἵην ἐκ ῥακέων ὁ Βίων.

Ἐν αὐταῖς γὰρ ἀποφάσεσι ταύταις, ἱκανὴν ἀσθένειαν

rum imperiũ. sicut & Alexandri expeditione multa innotuerunt, ut ait Eratosthenes. is.n. magnam Asiæ partem nobis aperuit, & Europę regiones septentrionales ad Istrum usq; omnes. Romani aũt occidua Europæ omnia usq; ad Albim fluuiũ qui Germaniã in duas partes diuidit, & quę trans Istrum sunt usque ad Tyram fluuium. Vlteriora aũt usq; ad Mæotidẽ lacum & oram maritimam quæ ad Colchos finitur, Mithridates cognomento Eupator nota reddidit, & duces eius. Parthi Hyrcaniam, Bactrianam & Scythas ultra eam incolentes notiores nobis redegerunt, cùm priorib. minus essent noti. Habemus ergo quod scribamus præter ea quæ nobis ætate priores litteris mandauerunt. Idq; præsertim conspicuum est in ijs quæ contra illos disputamus, minus quidẽ sæpe contra antiquos, pręcipuẽ aũt contra Eratosthenem & eos qui post hũc scripserũt: quos par est tanto difficilius redargui à posteriorib. posse sicubi peccauerunt, quãto maiore quám uulgus hominũ doctrina fuerunt ac cognitione rerũ præditi. Quod si aliquando cogemur ijs ipsis contradicere, quos maximè alioqui sequimur, ignoscendum erit nobis. neq; enim statuimus contra omnes dicere: sed plerosq; missos facere, ut q̃ digni non sint quos sequare: de ijs solis iudicium facere, quos pleraq; nouimus rectè scripsisse. nam ne philosophari quidem aduersus omnes conuenit: contra Eratosthenem autẽ, Posidonium, Hipparchũ, & Polybiũ aliosq; horum similes decet. Primo õim excutiemus Eratosthenem, simul ea proponentes quę ab Hipparcho contra ipsum dicuntur. Non est aũt Eratosthenes adeò contemtu facilis, ut dicere liceat eum ne Athenas quidẽ uidisse, q̃d Polemo conatur ostendere: neq; rursus tantũ fidei meretur, quantum ei nonnulli deferũt, quanq;, ut ipse ait, plurimos bonos uiros audiuerit. Fuerũt enim, inquit Eratosthenes, eo tẽpore ut nunq; alias una in urbe intraq; eadẽ mœnia Aristo, Arcesilaus, & qui cũ his alij floruere philosophi. Atq hoc, ut arbitror, non satis est: sed rectè iudicãdum est cui nam sit assentiendum. Is uerò Aristonem & Arcesilaũ principes eorũ qui ipsius floruerint ætate facit, multusq; est in Apelle prædicãdo, & Bione, quẽ dicit primũ diuinã quandã induisse sapiẽtiã. Atq sępè subeat mihi de eo dicere.

Eratosthenis reprehensio.

14 Quid tandem Bio de pannoso promet amictu? 14

Nã his ipsis in enũciatis satis magnã mẽtis

imbecillitatē prodit. qui cùm Athenis Citiensem Zenonem nouisset, nullā tamen eorum facit mentionem qui illi successerunt: aduersarios autem illius, & quorum successio nulla superest, eos isto floruisse ait tēpore. Quæ autem fuerint studia Eratosthenis, tractatio de bonis ab ipso edita, & declamationes aliaque similia ostendunt. medium scilicet eū tenuisse inter eum qui philosophari uellet, & eum qui non auderet se ei dare instituto, sed eò duntaxat progrederetur ut philosophari putaretur, aut hanc quandam digressionem à circularib. reliquis disciplinis sibi uel animi uel eruditionis alicuius gratia pararet. In reliquis etiam quodāmodo talis est. Verùm ista quidem omittantur. In præsentia ea in manus sumamus, quæ ad emendandā geographiam faciūt: idq; primò repetamus, quod paulo antè huc reiecimus. Ait ergo Eratosthenes poëtam omnia ad delectandum dirigere, nihil ad docendum. Contrà antiqui poëticam dixerunt primam quandam esse philosophiam, uitæ à prima ætate formatricem, q̄ morum, affectuum, actionumq; rationes nos uoluptate comitante doceat. quinetiam nostri solum sapientem esse poëtā affirmarunt. atq; ea de causa in Græcis urbib. pueri primò omnium poësi instituuntur: non sane nudæ oblectationis causa, sed ut modestiam discāt. Quando musici etiā, qui psallere, tibia canere uel lyra docent, hoc ipsum præstare profitētur, morum se magistros ac formatores & correctores esse affirmantes. Neq; hoc soli Pythagorei, sed & Homerus cantorib. uitę ad modestiā formandæ munus tribuit: ut cū de custode Clytæmnestræ scribit:

Poetica laus.

—multis tutelā cōiugis illi
Cum Troiā peteret uerbis mādarat Atrides.

Odyss γ.266.

neq; ea Aegisthum antè potitum,
Cantorem in uacuam q̄ deportauit adulter
Insulā: ita assensam proprias perduxit in ędes.

Præter hæc ipse secū Eratosthenes pugnat. Nam paulum ante dictam hanc sententiam, exordiens orationē de geographia, iam inde ab initio omnes ait magno studio hoc agere, ut historiam de situ terræ in medium proponant. itaq; Homerum & quæ de Aethiopib. Aegypto atq; Africa auditu percepisset, suo poëmati inseruisse: & Græciā ac uicina loca nimis curiosè commemorasse. cuius generis sint —abundantemq; colūbis Thisben—.
—herbosamq; Haliartum,
—extremum tangentem Anthedona litus.
—Cephisi positam ad fontesq; Lilæam.

Bœot.502.inde.

neq;

ἀσθένειαν ἐμφαίνει τῆς ἑαυτοῦ γνώμης. ὃς τοῦ Ζήνωνος τοῦ Κιτιέως γνώριμος γενόμενος Ἀθήνησι, τῶν μὲν ἐκείνου διαδεξαμένων οὐδενὸς μέμνηται, τοὺς δ' ἐκείνῳ διενεχθέντας, καὶ ὧν διαδοχὴ οὐδεμία σώζεται, τούτους ἀνθῆσαί φησι κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον. δηλοῖ δὲ καὶ ἡ περὶ τῶν ἀγαθῶν ἐκδοθεῖσα ὑπ' αὐτοῦ πραγματεία, καὶ μελέται, καὶ εἴ τι ἄλλο τοιοῦτο, τὴν ἀγωγὴν αὐτοῦ. διότι μέσος ἦν τοῦ τε βουλομένου φιλοσοφεῖν, καὶ τοῦ μὴ θαρροῦντος ἐγχειρίζειν ἑαυτὸν εἰς τὴν ὑπόσχεσιν ταύτην, ἀλλὰ μόνον μέχρι τοῦ δοκεῖν προϊόντος, ἢ καὶ παράβασιν τινὰ ταύτην ἀπὸ τῶν ἄλλων τῶν ἐγκυκλίων πεπορισμένου, πρὸς διαγωγὴν, ἢ καὶ παιδείαν. τρόπον δέ τινα καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ἐστὶ τοιοῦτος. Ἀλλὰ ἐκεῖνα ἐάσθω. πρὸς δὲ τὰ νῦν ἐπιχειρητέον ὅσα δύναιτ' ἂν ἐπανορθοῦν τὴν γεωγραφίαν. Καὶ πρῶτον ὅπερ ἀρτίως ὑπερεθέμεθα. ποιητὴν γὰρ ἔφη πάντα στοχάζεσθαι ψυχαγωγίας, οὐ διδασκαλίας. τοὐναντίον δ' οἱ παλαιοὶ, φιλοσοφίαν τινὰ λέγουσι πρώτην τὴν ποιητικὴν, εἰσάγουσαν εἰς τὸν βίον ἡμᾶς ἐκ νέων, καὶ διδάσκουσαν ἤθη, καὶ πάθη καὶ πράξεις, μεθ' ἡδονῆς. οἱ δ' ἡμέτεροι, καὶ μόνον ποιητὴν ἔφασαν εἶναι τὸν σοφόν. διὰ τοῦτο καὶ τοὺς παῖδας αἱ τῶν Ἑλλήνων πόλεις πρώτιστα διὰ τῆς ποιητικῆς παιδεύουσιν, οὐ ψυχαγωγίας χάριν δήπουθεν ψιλῆς, ἀλλὰ σωφρονισμοῦ. ὅπου γε καὶ οἱ μουσικοὶ ψάλλειν, καὶ αὐλίζειν, καὶ λυρίζειν διδάσκοντες, μεταποιοῦνται τῆς ἀρετῆς ταύτης. παιδευτικοὶ γὰρ εἶναι φασὶ, καὶ ἐπανορθωτικοὶ τῶν ἠθῶν. Ταῦτα δ' οὐ μόνον παρὰ τῶν Πυθαγορείων ἀκούειν ἐστὶ λεγόντων, ἀλλὰ καὶ Ἀριστόξενος οὕτως ἀποφαίνεται. καὶ Ὅμηρος δὲ τοὺς ἀοιδοὺς σωφρονιστὰς εἴρηκε, καθάπερ τὸν τῆς Κλυταιμνήστρας φύλακα,

ᾧ πόλλ' ἐπέτελλεν
Ἀτρείδης, Τροίην δὲ κιὼν εἰρύσθαι ἄκοιτιν.

Τόν τε Αἴγισθον οὐ πρότερον αὐτῆς περιγενέσθαι, πρὶν ἢ

Τὸν μὲν ἀοιδὸν ἄγων ἐς νῆσον ἐρήμην (μ) ἢ
Κάλλιπε, τὴν δ' ἐθέλουσαν ἀνήγαγεν ὅνδε δό-

Χωρὶς δὲ τούτων ὁ Ἐρατοσθένης ἑαυτῷ μάχεται. Μικρὸν γὰρ πρὸ τῆς λεχθείσης ἀποφάσεως, ἀρχόμενος τοῦ περὶ τῆς γεωγραφίας λόγου, φησὶν ἅπαντας κατ' ἀρχὰς φιλοτίμως ἔχειν, εἰς τὸ μέσον φέρειν τὴν ὑπὲρ τῶν τοιούτων ἱστορίαν. Ὅμηρον γοῦν ὑπέρ τε τῶν Αἰθιόπων ὅσα ἐπύθετο καταχωρῆσαι εἰς τὴν ποίησιν, καὶ περὶ τῶν κατ' Αἴγυπτον, καὶ Λιβύην. τὰ δὲ δὴ κατὰ τὴν Ἑλλάδα, καὶ τοὺς σύνεγγυς τόπους, καὶ λίαν περιέργως ἐξενηνοχέναι, πολυτρήρωνα μὲν τὴν Θίσβην λέγοντα, Ἁλίαρτον δὲ ποιήεντα, ἐσχατόωσαν δὲ Ἀνθηδόνα, Λίλαιαν δὲ πηγῆς ἔπι Κηφισοῖο.

καὶ

καὶ οὐδεμίαν περιθήκην κενῶς ἀπορρίπτειν. πότερον οὖν ὁ ποιῶν ταῦτα ψυχαγωγοῦντι ἔοικεν ἢ διδάσκοντι; διδάσκοντι, νὴ Δία. ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὕτως εἴρηκε. τὰ δ' ἔξω τῆς αἰσθήσεως, καὶ οὗτος, καὶ οἱ ἄλλοι τερατολογίας μυθικῆς πεπληρώκασιν. οὐκοῦν ἐχρῆν οὕτως εἰπεῖν, ὅτι ποιητὴς πᾶς τὰ μὲν ψυχαγωγίας χάριν μόνον ἐκφέρει, τὰ δὲ διδασκαλίας. ὁ δ' ἐπήνεγκεν ὅτι ψυχαγωγίας μόνον, διδασκαλίας δ' οὔ. Καὶ προσεργάζεταί γε πυνθανόμενος τί συμβάλλεται πρὸς ἀρετὴν ποιητοῦ, πολλῶν ὑπάρξαι τόπων ἔμπειρον, ἢ στρατηγίας, ἢ γεωργίας, ἢ ῥητορικῆς, ἢ οἷα δὴ περιποιεῖν αὐτῷ τινὲς ἐβουλήθησαν. Τὸ μὲν οὖν ἅπαντα ζητεῖν περιποιεῖν αὐτῷ προσεκπίπτοντος ἄν τις θείη τῇ φιλοτιμίᾳ· ὡς ἂν εἴ τις φησὶν ὁ Ἵππαρχος Ἀττικῆς εἰρεσιώνης κατηγοροίη καὶ ἃ μὴ δύναται φέρειν μῆλα καὶ ὄχνας, οὕτως ἐκείνου πᾶν μάθημα, καὶ πᾶσαν τέχνην. τοῦτο μὲν δὴ ὀρθῶς ἂν λέγοις, ὦ Ἐρατόσθενες. Ἐκεῖνα δ' οὐκ ὀρθῶς, ἀφαιρούμενος αὐτὸν τὴν τοσαύτην πολυμάθειαν, καὶ τὴν ποιητικὴν γραώδη μυθολογίαν ἀποφαίνων, ᾗ δέδοται πλάττειν, φησίν, ὃ ἂν αὐτῇ φαίνηται ψυχαγωγίας οἰκεῖον. Ἆρα γὰρ οὐδὲ τοῖς ἀκροωμένοις τῶν ποιητῶν οὐδὲν συμβάλλεται πρὸς ἀρετήν; λέγω δὲ τὸ πολλῶν ὑπάρξαι τόπων ἔμπειρον, ἢ στρατηγίας, ἢ γεωργίας, ἢ ῥητορικῆς, ἅπερ ἡ ἀκρόασις, ὡς εἰκός, περιποιεῖ. Ἀλλὰ μὴν ταῦτά γε πάντα ὁ ποιητὴς Ὀδυσσεῖ προσῆψεν, ὃν τῶν πάντων μάλιστα ἀρετῇ πάσῃ κοσμεῖ. οὗτος γὰρ αὐτῷ

Πολλῶν ἀνθρώπων ἴδεν ἄστεα καὶ νόον ἔγνω.

οὗτός τε, ὁ

Εἰδὼς παντοίους τε δόλους, καὶ μήδεα πυκνά.

Οὗτος δ' ὁ πτολίπορθος ἀεὶ λεγόμενος, καὶ τὸ Ἴλιον ἑλὼν

Βουλῇ καὶ μύθοισι, καὶ ἠπεροπηΐδι τέχνῃ. ἢ
Τούτου γ' ἑσπομένοιο, καὶ ἐκ πυρὸς αἰθομένοιο
Ἄμφω νοστήσαιμεν—

Φησὶν ὁ Διομήδης. Καὶ μὴν ἐπί γε τῇ γεωργίᾳ σεμνύνεται. καὶ γὰρ ἐν ἀμητῷ,

Ἐν ποίῃ δρέπανον μὲν ἐγὼν εὐκαμπὲς ἔχοιμι,
Καὶ δὲ σὺ τοῖον ἔχοις.—

καὶ ἐν ἀρότῳ,

Τῷ κέ μ' ἴδοις εἰ ὦλκα διηνεκέα προταμοίμην.

καὶ οὐχ Ὅμηρος μὲν οὕτω φρονεῖ περὶ τούτων, οὐχὶ δὲ πάντες οἱ πεπαιδευμένοι μάρτυρι χρῶνται τῷ ποιητῇ, ὡς ὀρθῶς λέγοντι, περὶ τοῦ τὴν τοιαύτην ἐμπειρίαν εἰς φρόνησιν συντείνειν μάλιστα. Ἡ δὲ ῥητορικὴ φρόνησίς ἐστι δήπου περὶ λόγους

ἣν

neq; omnino ullam frustrà locis eum adijcere appellationem. Hæc ergo qui facit, an delectare uidetur, an uerò docere? profectò docere, hoc est. uerùm de his ille ita scripsit. Quæ uerò extra nostrum sensum sita sunt, cùm ipse tum alij portentis fabularum impleuerunt. Igitur hoc erat dicendum potiùs, poëtam unumquenq; omnia sua uel ad solam oblectationem, uel ad docendum accommodare: is uerò intulit, solam uoluptatem ab eo quæri, nullam haberi docendi rationem. Atq; id ut confirmaret, quærit quid ad uirtutem poeticæ faciat peritum esse multorum locorum, artis militaris, agriculturæ, oratoriæ, aliarumúe rerum, quas nonnulli poetæ adscribere uoluerunt. Sanè qui conari uelit omnia poetæ arrogare, eum non iniuria nimio contendendi studio elatum iudicaris: est enim (ut Hipparchus ait) perinde ac si qui 15 eiresionæ At- 15
ticæ mala etiam ac pira, & alia quæ ferre nequit, adesse dicat, si quis in poeta omnes disciplinas atque artes requirat. itaq; hactenus rectè loqueris Eratosthenes. Hæc autem perperam, quod tantam multarum rerum cognitionem poetæ detrahis, & poeticam fabulandi anilem quandam facultatem esse pronuncias, cui (uti tu loqueris.) liceat delectandi causa fingere quæ uelit. An enim ne auditoribus quidem poetarum quicquam ad uirtutem conferet adiumenti, esse multorum locorum, rei militaris, agriculturæ, oratoriæ peritum? quæ ista auditione consequuntur. Atqui Homerus hæc omnia Vlissi, quem præ cæteris alijs omni uirtute exornat, attribuit. Hic enim ipso referente

Multorum mores hominum cognouit, & urbes. *initio Vlisseæ.*
is est
Consilioq;, dolis uarijsq; instructus abunde. *Iliad.γ.202.*
is est, quem subinde urbis euersorem uocat, & qui Ilium cepit
Consilio, uerbisq;, & uafræ fraudib. artis. &,
Hoc comite ex igni sospes flagrãte reuertar, *Iliad.κ.246.*
inquit Diomedes. Idem Vlisses & de agricultura gloriatur: in messe quidem, inquit
Curua mihi uiridi falx si tribuatur in herba, *Odyss.σ.367.*
Atq; tibi similis.—. & in aratione,
Tunc me continuum uideas proscindere sulcum

Neq; uerò hæc ita sensit Homerus, ut non eruditi omnes testimonio ipsius, tanq; rectè disserentis, confirment huiusmodi peritiam ad prudentiam plurimum conducere. Iam cum oratoria prudentia in oratione uersatur.

eam

Poetica eloquentia. eam Vlisses per totam poesin exerit, 16 in tentādis animis, in deprecatione, in legatione: in
16 qua de eo scribitur.

Iliad. γ. 221. At simul emisit magnam de pectore uocem,
Hybernis fudit niuibusꝗ; simillima uerba,
Eloquio iam nemo hominum certârit Vlisi.

Quis uerò opinetur poetam, qui introducere posit homines artificiosè disserentes, & exercitus prudenter ductantes, aliaꝗ; uirtutis officia obeuntes, ipsum de nugatoribus ac præstigiatoribus aliquem esse, qui tantum decipere præstigijs & adulando mulcere auditorem, nihil autem ei utilitatis adferre posit? Nonne autem alia poetæ uirtus nulla est, quàm ut oratione uitam humanam imitatam exprimat? Qui autem id præstet, uitæ ipse imperitus atꝗ; imprudens? Non enim eodē modo poetæ, quo fabrorum aut ærariorum præstantiam censemus: cum hæc nihil honestum aut uenerabile consectetur, poetæ uirtus hominis cum uirtute sit coniuncta, neꝗ; bonus fieri posit poeta, qui non prius uir bonus extiterit. Omnino autem nobis minimè is parcit, qui rhetoricam poetis adimit. Quid enim dictione magis est cùm oratorium tum poeticum? Atqui cuiusnam dictionem Homericæ putemus præferendam? Alia, inquies, & sua est poetæ dictio. Sanè: & quidem in ipsa poesi inter tragicam atꝗ; comicā orationem interest, sicut in soluta inter historicam & iudicialē. Etenim genus est oratio, species eius mensuræ certæ adstricta, & soluta oratio. nisi fortè id negare quis uelit, non esse generalem aliquam rhetoricam orationem, dictionem, uirtutem. Imò ut dicā quòd res est, pedestris oratio, quę quidem sit arte parata, poeseos est imitatio. Primò enim omnium poeticus apparatus in medium ꝓdijt, approbationemꝗ;
Soluta oratio à poesi orta. meruit: post eum imitantes, mensura dissoluta, reliquis poeticis conseruatis, sua cōscripserūt Cadmus, Pherecydes, atꝗ; Hecatæus. deinde posteriores subinde aliquid tale subtrahentes, orationem ad hanc, qua nunc usurpatur, formā deduxerūt, ueluti de sublimi quodā statu: perinde ac si quis diceret, Comœdiam esse à tragœdia procreatā, huius sublimitate depressa usꝗ; ad eam formam, quæ nunc prorsæ uocatur orationi similis. Iam quòd ue-
Cantus. teres uocabulo canendi pro uoce dicendi usi sunt, hoc ipsū testatū facit, fontē & principiū orationis artificiosæ atꝗ; rhetoricæ fuisse poe-
17 ticam. Hæc.n. 17 cum se ostentaret, cantum adhibuit. fuitꝗ; oda seu carmen non nisi oratio cātilenę accōmodata, unde rhapsodię, tragœdię, ac comœdię noīa sunt facta.

ἣν ἐπιδείκνυται παρ' ὅλην τὴν ποίησιν ὁ Ὀδυσσεύς, ἐν τῇ διαπείρᾳ, ἐν ταῖς λιταῖς, ἐν τῇ πρεσβείᾳ, ἐν ᾗ φησιν·

Ἀλλ' ὅτε δὴ ὄπα τε μεγάλην ἐκ στήθεος ἵει,
Καὶ ἔπεα νιφάδεσσιν ἐοικότα χειμερίῃσιν,
Οὐκ ἂν ἔπειτ' Ὀδυσῆΐ γ' ἐρίσσειε βροτὸς ἄλλος.

Τίς ἂν οὖν ὑπολάβοι τὸν δυνάμενον ποιητὴν εἰσάγειν ῥητορεύοντας ἄλλους, καὶ στρατηγοῦντας, καὶ τ' ἄλλα ἐπιδεικνυμένους τὰ τῆς ἀρετῆς ἔργα, αὐτὸν εἶναι τῶν φλυάρων ἕνα, καὶ τῶν θαυματοποιῶν, γοητεύειν μόνον καὶ κολακεύειν τὸν ἀκροατὴν δυνάμενον, ὠφελεῖν δὲ μηδὲν; πότερον δ' οὐδ' ἀρετὴν ποιητοῦ λέγοιμεν ἂν ἡντινοῦν ἄλλην, ἢ τὴν μιμητικὴν τοῦ βίου διὰ λόγων; πῶς ἂν οὖν μιμοῖτο ἄπειρος ὢν τοῦ βίου, καὶ ἄφρων; οὐ γὰρ φαμὲν τὴν τῶν ποιητῶν ἀρετὴν ὡς ἢ τεκτόνων, ἢ χαλκέων. ἀλλ' ἐκείνη μὲν οὐδενὸς ἔχεται καλοῦ, καὶ σεμνοῦ· ἡ δὲ ποιητοῦ συνέζευκται τῇ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ οὐχ οἷόν τε ἀγαθὸν γενέσθαι ποιητὴν, μὴ πρότερον γενηθέντα ἄνδρα ἀγαθόν. Τὸ δὲ δὴ καὶ τὴν ῥητορικὴν ἀφαιρεῖσθαι τὸν ποιητὴν, τελέως ἀφειδοῦντος ἡμῶν ἐστι. τί γὰρ οὕτω ῥητορικὸν, ὡς φράσις; τί δ' οὕτω ποιητικόν; τίς δ' ἀμείνων Ὁμήρου φράσαι νὴ Δία. ἀλλ' ἑτέρα φράσις ἡ ποιητική, τῷ γε ἰδίως· καὶ ἐν αὐτῇ ποιητικῇ, ἥ τε τραγικὴ, καὶ ἡ κωμική. καὶ ἐν τῇ πεζῇ, ἥ τε ἱστορικὴ, καὶ ἡ δικανική. Ἆρα γὰρ οὐδ' ὁ λόγος ἐστὶ γενικὸς, οὗ εἴδη ὁ ἔμμετρος καὶ ὁ πεζός; ἢ λόγος μὲν, ῥητορικὸς δὲ λόγος οὐκ ἔστι γενικὸς, καὶ φράσις καὶ ἀρετὴ λόγου. Ὡς δ' εἰπεῖν, ὁ πεζὸς λόγος ὅ γε κατεσκευασμένος, μίμημα τοῦ ποιητικοῦ ἐστι. πρώτιστα γὰρ ἡ ποιητικὴ κατασκευὴ παρῆλθεν εἰς τὸ μέσον, καὶ εὐδοκίμησεν. εἶτα ἐκείνην μιμούμενοι, λύσαντες τὸ μέτρον, τ' ἄλλα δὲ φυλάξαντες τὰ ποιητικὰ, συνέγραψαν οἱ περὶ Κάδμον, καὶ Φερεκύδην, καὶ Ἑκαταῖον· εἶτα οἱ ὕστερον, ἀφαιροῦντες ἀεί τι τῶν τοιούτων, εἰς τὸ νῦν εἶδος κατήγαγον, ὡς ἂν ἀπὸ ὕψους τινός. καθάπερ ἄν τις καὶ τὴν κωμῳδίαν φαίη λαβεῖν τὴν σύστασιν ἀπὸ τῆς τραγῳδίας, καὶ τοῦ κατ' αὐτὴν ὕψους καταβιβασθεῖσαν εἰς τὸ λογοειδὲς νυνὶ καλούμενον. Καὶ τὸ ἀείδειν δὲ ἀντὶ τοῦ φράζειν τιθέμενον ὑπὸ τῶν πάλαι, ταὐτὸ τοῦτο ἐκμαρτυρεῖ, διότι πηγὴ καὶ ἀρχὴ φράσεως κατεσκευασμένης καὶ ῥητορικῆς ὑπῆρξεν ἡ ποιητική. αὕτη γὰρ προσεχρήσατο τοῖς μέλεσι κατὰ τὰς ἐπιδείξεις. τοῦτο δ' ἦν ᾠδὴ λόγος μεμελισμένος, ἀφ' οὗ δὴ ῥαψῳδίαν τ' ἔλεγον, καὶ τραγῳδίαν, καὶ κωμῳδίαν.

Itaque

ὥστ' ἐπειδὴ τὸ φράζειν πρώτιστα ἐπὶ τῆς ποιητικῆς ἐλέγετο φράσεως, αὕτη δὲ μετ' ᾠδῆς, τὸ ἀείδειν αὐτοῖς τὸ αὐτὸ τῷ φράζειν ὑπῆρχε παρ' ἐκείνοις. καταχρησαμένων δ' αὐτῶν θατέρου καὶ ἐπὶ τοῦ πεζοῦ λόγου, καὶ ἐπὶ θάτερον ἡ κατάχρησις διέβη. καὶ αὐτὸ δὲ τὸ πεζὸν λεχθῆναι τὸν ἄνευ τοῦ μέτρου λόγον ἐμφαίνει τὸν ἀφ' ὕψους τινὸς καταβάντα καὶ ὀχήματος εἰς τοὔδαφος. ἀλλ' οὐδὲ τὰ σύνεγγυς μόνον, ὥσπερ Ἐρατοσθένης εἴρηκε, καὶ τὰ ἐν τοῖς Ἕλλησιν, ἀλλὰ καὶ τῶν πόρρω πολλὰ λέγει καὶ δι' ἀκριβείας Ὅμηρος, καὶ μᾶλλόν γε τῶν ὕστερον μυθολογούντων, οὐ πάντα τερατευόμενος, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἐπιστήμην ἀλληγορῶν, ἢ διασκευάζων, ἢ δημαγωγῶν, ἄλλα τε καὶ τὰ περὶ τὴν Ὀδυσσέως πλάνην· περὶ ἧς πολλὰ διαμαρτάνει, τούς τ' ἐξηγητὰς φλυάρους ἀποφαίνων, καὶ αὐτὸν τὸν ποιητήν. περὶ ὧν ἄξιον εἰπεῖν διὰ πλειόνων. Καὶ πρῶτον, ὅτι τοὺς μύθους ἀπεδέξαντο οὐχ οἱ ποιηταὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ αἱ πόλεις πολὺ πρότερον, καὶ οἱ νομοθέται τοῦ χρησίμου χάριν, βλέψαντες εἰς τὸ φυσικὸν πάθος τοῦ λογικοῦ ζῴου. φιλειδήμων γὰρ ὁ ἄνθρωπος, προοίμιον δὲ τούτου τὸ φιλόμυθον. ἐντεῦθεν οὖν ἄρχεται τὰ παιδία ἀκροᾶσθαι καὶ κοινωνεῖν λόγων ἐπὶ πλεῖον. αἴτιον δ' ὅτι καινολογία τίς ἐστιν ὁ μῦθος, οὐ τὰ καθεστηκότα φράζων, ἀλλ' ἕτερα παρὰ ταῦτα. ἡδὺ δ' ἐστὶ τὸ καινόν, καὶ ὃ μὴ πρότερον ἔγνω τις. τοῦτο δ' αὐτό ἐστι καὶ τὸ ποιοῦν φιλειδήμονα. ὅταν δὲ προσῇ καὶ τὸ θαυμαστὸν, καὶ τὸ τερατῶδες, ἐπιτείνει τὴν ἡδονήν, ἥπερ ἐστὶ τοῦ μανθάνειν φίλτρον. κατ' ἀρχὰς μὲν οὖν ἀνάγκη τοιούτοις δελέασι χρῆσθαι, προϊούσης δὲ τῆς ἡλικίας ἐπὶ τὴν τῶν ὄντων μάθησιν ἄγειν, ἤδη τῆς διανοίας ἐρρωμένης, καὶ μηκέτι δεομένης κολάκων. Καὶ ἰδιώτης δὲ πᾶς καὶ ἀπαίδευτος τρόπον τινὰ παῖς ἐστι, φιλόμυθός τε ὡσαύτως. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ πεπαιδευμένος μετρίως. οὐδὲ γὰρ οὗτος ἰσχύει τῷ λογισμῷ. πρόσεστι γὰρ καὶ τὸ ἐκ παιδὸς ἔθος. ἐπεὶ δ' οὐ μόνον ἡδὺ, ἀλλὰ καὶ φοβερὸν, τὸ τερατῶδες, ἀμφοτέρων ἐστὶ χρεία τῶν εἰδῶν, πρός τε τοὺς παῖδας, καὶ τοὺς ἐν ἡλικίᾳ. τοῖς τε γὰρ παισὶ προσφέρομεν τοὺς ἡδεῖς μύθους εἰς προτροπήν, εἰς ἀποτροπὴν δὲ τοὺς φοβερούς. ἥ τε γὰρ Λάμια μῦθός ἐστι, καὶ ἡ Γοργὼ, καὶ ὁ Ἐφιάλτης, καὶ ἡ Μορμολύκη. οἵ τε πολλοὶ τῶν τὰς πόλεις οἰκούντων εἰς μὲν προτροπὴν ἄγονται τοῖς ἡδέσι τῶν μύθων, ὅταν

Itaq; cùm uocabulũ dicere primò oĩm de poetica esset usurpatum dictione, quęcum cantu erat cõiuncta, canere ijs & dicere pro eodem sumebantur. quorum cùm alterum pedestri orationi accommodarent, abusio etiam ad alterum peruasit. Quin & hoc ipsum, quod oratio uersu carens pedestris uocaẽ, ostendit orationem à fastigio quodam & uehiculo ad humum esse deductã. Neq; uerò propinqua tantùm & quæ apud Græcos sunt, sicuti Eratosthenes dixit, uerùm & lõginqua etiam, idq; accuratè Homerus, & accuratiùs quàm qui post eum sunt fabulati, descripsit: nõ mõstrosè omnia fingens, sed sciẽter interdum alium sensum uerbis occultans, aut exornans carmen, animosue hominum oblectãdo ducẽs, cùm alijs in narrationibus, tũ de Vlisis maximè erroribus. de qua re cùm admodum erret Eratosthenes, & interpretes nugatores appellans & ipsum poetã, operæprecium est copiosius disserere. Primò oĩm, non poetæ modo fabulas sibi delegerũt, sed multo antè ciuitates ac legumlatores id fecere, utilitatis causa nimirum, & ad naturalem respicientes animalis ratione præditi affectionem. Cupidus eñ cognitionis est homo: ad quam rem fabularum studium aditum ei parat. hinc namq; incipiunt pueri audire, & magis magisq; sermonib. auscultandis uacare. Causa est, quòd fabula nouarum quędam rerum narratio est, non ea quæ sunt, sed alia quædam ab his diuersa recensens. iucundum autem est quòd nouum, & adhuc ignotum narratur. atq; hoc ipsum est quod cognitionis studiosos efficit. quod si admirabilia & portentosa fabulis admisceantur, augetur uoluptas, quæ quidem medicamenti instar discendi amorem ingenerat. Ab initio itaque necesse est hoc modo pueros inescari: progressu ætatis ad ipsarum rerum cognitionẽ sunt adducendi, confirmata iam intelligentia, neq; opus habente adulatoribus. Quinetiam quicunque litterarum sunt & disciplinæ rudes, pueri sunt quodammodo, itidemq; fabulas amant. quòd ipsum eruditi etiam faciunt mediocriter. nam neq; ratio eorum ijs reluctari ualet, atque consuetudo à primis annis parta allicit. Porrò cũ fabularum monstra non tantùm delectandi, sed & terrendi facultatem habeant: utrique generi usus est & apud pueros & apud adultos. Nam pueris iucũdas quidẽ proponimus fabulas exhortãdi gratia, terribiles aũt ad deterrẽdũ: est. n. eius generis Lamia, Gorgi, Incubus, Larua. Et in urbib. habitãtes pleriq; iucũdis fabulis ad honestatẽ excitantur,

Vsus fabularũ.

cum audiunt à poëtis fabulosè res præclarè gestas referri, Herculis putà aut Thesei ærumnas, aut diuinos alteri tributos honores: aut profectò cum huiusmodi ficticios euentus picturis, statuis, fictilibusúe operibus expressos uident. Iidem auertuntur á uitijs, cum supplicia, terrores, minas'ue diuinitus missas aut
18 sermone, aut aliqua adspectu 18 horribili figura exponi audiunt, aut etiam credunt talia aliquibus euenisse. Fieri enim nō potest, ut mulierum ac promiscuæ turbæ multitudo Philosophica oratione excitetur ducaturq́ ad religionem, pietatem, ac fidem: sed superstitione præterea ad hoc opus est, quæ incuti sine fabularum portentis nequit. Etenim fulmen, ægis, tridens, faces, angues, hastæq́ deorum thyrsis præfixæ, atq́ uniuersa prisca theologia, fabulæ sunt, receptæ â ciuitatum autoribus, quibus ueluti laruis insipiētum animos terrerent. proinde fabularum fictio cùm talis res sit, ac in societatem, uitæq́ formam ciuilem, & uerarum cognitionem rerum desinat: ueteres institutionem puerilem usq́ ad perfectam ætatem produxerunt, poëticam formandis ad modestiam omnis ætatis moribus sufficere existimātes. Posterioribus demum temporibus historiæ scriptio, & qua hodie utimur philosophia in medium prodierūt. Verùm hæc ipsa ad paucos pertinet: poëtica in publicum utilior est, quæ etiam theatra implere ualet: maximè omnium Homerica poësis. Et quidem primi etiam historici ac naturæ rerum descriptores, fabulas scripserunt. Enimuerò poëta fabulas ad morum formationem referens, ueritatis magna ex parte rationem habuit, interdum tamen etiam mendacio adhibito: ueritatē quidem amplectens, mendacio autem demulcens ac gubernans ducis instar multitudinem. Et,

Homericæ fabulæ.

Odyss. ζ.232. Vt faber argento cum circunfunderet aurū:

sic ille ueris euētis fabulas adiecit, dictionem ita condiens ac ornans, interim qui uera narranti est propositus, eum ipse quoque ad finem respiciens. Hoc modo Iliacum ille bellum, rem nimirum gestam, sumsit, ac fabularum commentis exornauit, itemq́ Vlissis errores. Non enim Homericum est noua fabularum portenta proferre, quę à nullo uero dependeant. Verisimiliora nimirum uidentur auditori quæ quis ita mentitur, ut uera falsis admisceat id quod de Vlissis erroribus differens etiam Polybius affirmat. Tale est etiam hoc.

Odyss. τ.203. Sic falsa est ueris affinia multa locutus.

ὅταν ἀκούωσι τῶν ποιητῶν ἀνδραγαθήματα μυθώδη διηγουμένων· οἷον Ἡρακλέους ἄθλους, ἢ Θησέως, ἢ τιμὰς περὶ τῶν θεῶν νεμομένας, ἢ νὴ Δία ὁρῶσι γραφὰς, ἢ ξόανα, ἢ πλάσματα τοιαύτην τινὰ περιπέτειαν ὑποσημαίνοντα μυθώδη. εἰς ἀποτροπὴν δὲ, ὅταν κολάσεις παρὰ θεῶν, καὶ φόβους, καὶ ἀπειλὰς ἢ διὰ λόγων, ἢ διὰ τύπων ἀοράτων τινῶν προσδέχωνται, ἢ καὶ πιστεύωσι περιπεσεῖν τινάς. Οὐ γὰρ ὄχλων τε γυναικῶν, καὶ παντὸς χυδαίου πλήθους ἐπαγαγεῖν λόγῳ δυνατὸν φιλοσόφῳ, καὶ προσκαλέσασθαι πρὸς εὐσέβειαν, καὶ ὁσιότητα καὶ πίστιν, ἀλλὰ δεῖ καὶ διὰ δεισιδαιμονίας. τοῦτο δ᾽ οὐκ ἄνευ μυθοποιίας, καὶ τερατείας. Κεραυνὸς γὰρ, καὶ αἰγὶς, καὶ τρίαινα, καὶ λαμπάδες, καὶ δράκοντες, καὶ θυρσόλογχα τῶν θεῶν ὅπλα μῦθοι, καὶ πᾶσα θεολογία ἀρχαϊκή. ταῦτα δ᾽ ἀπεδέξαντο οἱ τὰς πολιτείας καταστησάμενοι μορμολύκας τινὰς πρὸς τοὺς νηπιόφρονας. Τοιαύτης δὲ τῆς μυθοποιίας οὔσης, καὶ καταστρεφούσης εἰς τὸ κοινωνικὸν, καὶ τὸ πολιτικὸν τοῦ βίου σχῆμα, καὶ τὴν τῶν ὄντων ἱστορίαν, οἱ μὲν ἀρχαῖοι τὴν παιδικὴν ἀγωγὴν ἐφύλαξαν μέχρι τῶν τελείων ἡλικιῶν, καὶ διὰ ποιητικῆς ἱκανῶς σωφρονίζεσθαι πᾶσαν ἡλικίαν ὑπέλαβον. Χρόνοις δ᾽ ὕστερον ἡ τῆς ἱστορίας γραφὴ, καὶ ἡ νῦν φιλοσοφία παρελήλυθεν εἰς μέσον. Αὕτη μὲν οὖν πρὸς ὀλίγους, ἡ δὲ ποιητικὴ δημωφελεστέρα, καὶ θέατρα πληροῦν δυναμένη, ἡ δὲ δὴ τοῦ Ὁμήρου ὑπερβαλλόντως. Καὶ οἱ πρῶτοι δὲ ἱστορικοὶ, καὶ φυσικοὶ μυθογράφοι. Ἅτε δὴ πρὸς τὸ παιδευτικὸν εἶδος ἀναφέρων τοὺς μύθους ὁ ποιητὴς, ἐφρόντισε πολὺ μέρος τἀληθοῦς, ἐν δ᾽ ἐτίθει καὶ ψεῦδος· τὸ μὲν ἀποδεχόμενος, τῷ δὲ δημαγωγῶν, καὶ στρατηγῶν τὰ πλήθη.

Ὡς δ᾽ ὅτε τις χρυσὸν περιχεύεται ἀργύρῳ ἀνήρ· οὕτως ἐκεῖνος ταῖς ἀληθέσι περιπετείαις προσετίθει μῦθον, ἡδύνων καὶ κοσμῶν τὴν φράσιν· πρὸς δὲ τὸ αὐτὸ τὸ τέλος τοῦ ἱστορικοῦ, καὶ τοῦ τὰ ὄντα λέγοντος, βλέπων. Οὕτω δὴ τόν τε Ἰλιακὸν πόλεμον γεγονότα παραλαβὼν, ἐκόσμησε ταῖς μυθοποιίαις, καὶ τὴν Ὀδυσσέως πλάνην ὡσαύτως. Ἐκ μηδενὸς δὲ ἀληθοῦς ἀνάπτειν καινὴν τερατολογίαν, οὐχ Ὁμηρικόν. προσπίπτει γὰρ, ὡς εἰκὸς, ὡς πιθανώτερον, ἂν οὕτω τις ψεύδοιτο, εἰ καταμίσγοι τι καὶ αὐτῶν τῶν ἀληθινῶν. ὅπερ καὶ Πολύβιός φησι περὶ τῆς Ὀδυσσέως πλάνης ἐπιχειρῶν. τοιοῦτο δ᾽ ἐστὶ καὶ τὸ,

Ἴσκε ψεύδεα πολλὰ λέγων ἐτύμοισιν ὁμοῖα.

οὐ γὰρ

Non

οὐ γὰρ πάντα, ἀλλὰ πολλὰ· ἐπεὶ οὐδ' ἂν ἦν ἐτύμοισιν ὁμοῖα. ἔλαβεν οὖν παρὰ τῆς ἱστορίας τὰς ἀρχάς. Καὶ γὰρ τὸν Αἴολον δυναστεῦσαί φησι τῶν περὶ τὴν Λιπάραν νήσων, καὶ τῶν περὶ τὴν Αἴτνην, καὶ Λεοντίνην, Κύκλωπας, καὶ Λαιστρυγόνας ἀξένους τινάς. διὸ καὶ τὰ περὶ τὸν πορθμὸν, ἀπροσπέλαστα εἶναι τοῖς τότε· καὶ τὴν Χάρυβδιν, καὶ τὸ Σκύλλαιον ὑπὸ λῃστῶν κατέχεσθαι. οὕτω δὲ καὶ τοὺς ἄλλους τῶν ὑπὸ Ὁμήρου λεγομένων ἐν ἄλλοις τόποις ἱστοροῦμεν. οὕτω δὲ καὶ τοὺς Κιμμερίους εἰδὼς οἰκοῦντας τὸν Κιμμερικὸν Βόσπορον πρὸς βορρᾶν, καὶ ζοφώδη, μετήγαγεν εἰς σκοτεινόν τινα τόπον, οἰκείως τὸν καθ' ᾅδην, χρήσιμον ὄντα πρὸς τὴν μυθοποιίαν τὴν ἐν τῇ πλάνῃ. ὅτι δ' οἶδεν αὐτοὺς, οἱ χρονογράφοι δηλοῦσιν, ἢ μικρὸν πρὸ αὐτοῦ τὴν τῶν Κιμμερίων ἔφοδον, ἢ κατ' αὐτόν. ἀναγράφοντες. ὡσαύτως δὲ καὶ τοὺς Κόλχους εἰδὼς, καὶ τὸν Ἰάσονος πλοῦν τὸν εἰς Αἶαν, καὶ τὰ περὶ Κίρκης καὶ Μηδείας μυθευόμενα, καὶ ἱστορούμενα περὶ τῆς φαρμακείας, καὶ τῆς ἄλλης ὁμοιοτροπίας, συγγενείας τε ἔπλασε τῶν οὕτω διῳκισμένων, τῆς μὲν ἐν τῷ μυχῷ τοῦ Πόντου, τῆς δ' ἐν τῇ Ἰταλίᾳ, καὶ ἐξωκεανισμὸν ἀμφοῖν· τάχα καὶ τοῦ Ἰάσονος μέχρι τῆς Ἰταλίας πλανηθέντος. δείκνυται γάρ τινα σημεῖα, καὶ περὶ τὰ Κεραύνια ὄρη, καὶ περὶ τὸν Ἀδρίαν, καὶ ἐν τῷ Ποσειδωνιάτῃ κόλπῳ, καὶ ταῖς πρὸ τῆς Τυρρηνίας νήσοις, τῆς τῶν Ἀργοναυτῶν πλάνης σημεῖα. Προσέδοσαν δέ τι, καὶ αἱ Κυάνεαι, ἅσπερ Συμπληγάδας καλοῦσι πέτρας τινὲς, τραχὺν ποιοῦσαι τὸν διέκπλουν, τὸν διὰ τοῦ Βυζαντιακοῦ στόματος. ὥστε παρὰ μὲν τὴν Αἶαν ἡ Αἰαίη, παρὰ δὲ τὰς Συμπληγάδας, αἱ Πλαγκταί· καὶ ὁ δι' αὐτῶν πλοῦς τοῦ Ἰάσονος πιθανὸς ἐφάνη. παρὰ δὲ τὴν Σκύλλαν, καὶ τὴν Χάρυβδιν, ὁ διὰ τῶν σκοπέλων πλοῦς. Ἁπλῶς δ' οἱ τότε τὸ πέλαγος τὸ Ποντικὸν ὥσπερ ἄλλον τινὰ ὠκεανὸν ὑπελάμβανον, καὶ τοὺς πλέοντας ἐκεῖσε ὁμοίως ἐκτοπίζειν ἐδόκουν, ὥσπερ τοὺς ἔξω στηλῶν ἐπὶ πολὺ προϊόντας. καὶ γὰρ μέγιστον τῶν καθ' ἡμᾶς ἐνομίζετο, καὶ διὰ τοῦτο κατ' ἐξοχὴν ἰδίως πόντον προσηγόρευον, ὡς ποιητὴν τὸν Ὅμηρον. ἴσως οὖν καὶ διὰ τοῦτο μετήνεγκε τὰ ἐκ τοῦ Πόντου πρὸς τὸν ὠκεανὸν ὡς εὐπαράδεκτα, διὰ τὴν κατέχουσαν δόξαν. Οἶμαι δὲ καὶ τῶν Σολύμων τὰ ἄκρα τοῦ Ταύρου τὰ περὶ τὴν Λυκίαν ἕως Πισιδίας κατεχόντων τὰ ὑψηλότατα, καὶ τὰς ἐκ τῆς μεσημβρίας ὑπερβολὰς ἐπιφανεστάτας παρεχόντων τοῖς

Non enim omnia falsa dixit, sed multa modò dixit: alioqui ea ueris similia non fuissent. Accepit ergo principia suæ poëseos ex historia, cum affirmat, Aeolum insulis Liparę adiacentibus imperasse: ac circa Aetnam & Leontinorum regionem Cyclopes Odyss. κ. & ι. incoluisse, & Læstrygonas quosdam inhospitales, ita loca freto uicina tum temporis inaccessa fuisse: Charybdin quoque & Scyllæum à latronibus fuisse infessa. eodemque modo alibi alios habitasse, quorum Homerus meminit. Atque ita cùm nosset Cimmerios uersus septentrionem habitare ad bosporum Cimmerium, loco caliginoso, transtulit eos in tenebricosum locum, opportunè inferos ad hoc commentus in Vlissea peregrinatione. quod autem eos nouerit, ex eo liquet, quia uel eius ætate uel paulo ante ipsum natum 19 Cimmeriorum excursionem 19 annalium scriptores referunt. Sic cum Colchos nosset, & Iasonis ad Aeam nauigationem, & quæ de Circe ac Medea feruntur fabulæ, de earum ueneficijs ac reliqua morum similitudine: cognatas eas inter se finxit (.cũ quidem longissimè essent dissitæ, alteraque earum in recessu ponti, altera in Italia habitaret.) & utramque in Oceano exteriore collocauit. tametsi fortassis Iason ad Italiam usq; euagatus est: quædam enim apud Ceraunios montes, circum Adriam, in Posidoniata sinu, & insulis quæ Tyrrheniæ sunt oppositæ monstrantur indicia peregrinationis Argonauticæ. & contulerunt huc aliquid etiam Cyaneæ, quæ saxa quidam Symplegadas appellant, asperam exhibentia nauigantibus per fauces Byzantias nauigationem. itaque ut ab Aea Aeam, ita à Symplegadibus Planctas finxit: cumq; uerisimilis esset Iasonis per illas nauigatio, per scopulos ipse nauigationem commentus est iuxta Scyllam & Charibdin. Omnino autem ista ætate mare Ponti cum pro Oceano quodam secundo habebatur, & qui eò nauigassent non minus procul ab hominibus discessisse putabantur, quàm qui procul extra columnas Herculis essent profecti. maximum enim marium nostrum putabatur, ideoque ob excellentiam ponti nomen ei est impositum; sicut ob præstantiam poëtæ appellatione Homerus intelligitur. itaque fortassis pontica ad Oceanum transtulit, ut qui ea ob receptam opinionem facilè approbatum iri existimaret. Item cum Solymi excelsissimas Tauri extremitates à Lycia ad Pisidiam usque tenerent, & cacumina uersus meridiem

sita ad modum conspicua essent ijs qui intra Taurum habitant, maximè circa pontum: similitudine quadam eos quoque ultra Oceanum posuit. sic enim loquitur de Vlisse rate uehente.

Vliss. ε. 282. Ast illum Aethiopum rediens Neptunus ab oris
E' Solymis longè conspexit montibus.—

Fortaßis etiam unoculos istos Cyclopes
20 è Scythica transtulit historia. tales enim ferunt esse Arimaspos quosdam, quos in Arimaspeis carminibus edidit Aristeas Proconesius. *An Vlisses ad Siciliam & Italiã peruenerit.* His ita positis, considerandum est quid dicant, qui Vlissem ita ut Homerus scripsit ad Siciliam atque Italiam euagatum fuisse asserunt, quiq; negant. in utramque enim partẽ rectè ac secus sentire licet. Rectè, si quis ita Homero assentiatur, ut qui pro certo habens eò peruenisse Vlissem, hoc uerum argumẽtum sumtum poeticè tractauerit. id enim de eo propriè dici potest. neque circa Italiam modò, sed & usque ad Hispaniæ extrema inuenire licet uestigia ipsius errorũ, aliorumq; plurium. Perperam, si quis commenta etiam eius pro historia putet, Oceanum scilicet, inferos, solis boues, dearũ hospitia, formarum permutationes, uasta Cyclopum & Læstrygonum corpora, formam Scyllæ, spacia nauigationis, aliaq; id genus multa, quæ Homerus perspicuè finxit, portentosa. Qui ita apertè de poëta mentitur, non magis dignus est contra quem disputes quàm si quis asseueraret Vlissem ita Ithacã reuectum esse, procos occidisse, pugnam cum Ithacensibus in agro cõseruisse, uti ea Homerus descripsit. neque uerò cum eo litigandum est, qui conuenienter poëtæ dicta accipit. *Eratosthenes carpitur.* Eratosthenes autem utrique effato non rectè occurrit. Posterius, quod ea quæ perspicuè sunt falsa neque uerbis digna, conatur multis refellere. Prius, dum omnem poëtam nugatorem esse, & neque locorum neque artium peritiam ad uirtutem conducere pronunciat. cumqúe fabulę alię locis non fictis adscribantur, ut Ilio, Pelio, Idæ: aliæ fictis, ut Gorgones, Gerioni, huius ille generis ait esse eas etiam, quæ de Vlissis erroribus narrantur: & qui non ficta ista, sed ut uerũ assumtũ argumentum dicũt, eorum mendacium ipsa ipsorum dissensione detegi. nã Sirenes ab alijs ad Peloriadem collocari, *Sirenusæ.* ab alijs apud Sirenusas, duob. amplius stadiorum millib. disitas. esse autem eas scopulũ tricipitẽ, q Cumanũ sinũ à Posidoniate distinguat.

τοῖς ἐντὸς τοῦ Ταύρου, καὶ μάλιστα τοῖς περὶ τὸν πόντον καθ᾽ ὁμοιότητά τινα καὶ τούτους ἐξωκεανίσθαι. φησὶ γὰρ ἐπὶ τοῦ πλέοντος ἐν τῇ σχεδίᾳ·

Τὸν δ᾽ ἐξ Αἰθιόπων ἀνιὼν κρείων Ἐνοσίχθων
Τηλόθεν ἐκ Σολύμων ὀρέων ἴδε.—

Τάχα δὲ καὶ τοὺς μονομμάτους Κύκλωπας ἐκ τῆς Σκυθικῆς ἱστορίας μετενήνοχε. τοιούτους γάρ τινας τοὺς Ἀριμασπούς φασιν, οὓς ἐν τοῖς Ἀριμασπείοις ἔπεσιν ἐκδέδωκεν Ἀριστέας ὁ Προκοννήσιος. Δεῖ δὲ ταῦτα προϋποθέμενον σκοπεῖν τί λέγουσιν οἱ φήσαντες ἐπὶ Σικελίαν, ἢ Ἰταλίαν γενέσθαι τῷ Ὀδυσσεῖ τὴν πλάνην καθ᾽ Ὅμηρον, ἢ μὴ γενέσθαι. ἔστι γὰρ ἀμφοτέρως τοῦτο δέξασθαι, καὶ βέλτιον, καὶ χεῖρον. βέλτιον μὲν, ἂν οὕτω δέχηται, ὅτι πεισθεὶς ἐκεῖ τὴν πλάνην τῷ Ὀδυσσεῖ γενέσθαι, λαβὼν ἀληθῆ ταύτην τὴν ὑπόθεσιν, ποιητικῶς διεσκεύασε. τοῦτο γὰρ οἰκείως ἂν λέγοιτο περὶ αὐτοῦ. καὶ οὐ μόνον γε περὶ Ἰταλίαν, ἀλλὰ καὶ μέχρι τῶν ἐσχάτων τῆς Ἰβηρίας ἔστιν εὑρεῖν ἴχνη τῆς ἐκείνου πλάνης, καὶ ἄλλων πλειόνων. χεῖρον δὲ, ἐάν τις καὶ τὴν διασκευὴν ὡς ἱστορίαν δέχηται, ἐκείνου ὠκεανὸν, καὶ ᾅδην, καὶ ἡλίου βόας, καὶ παρὰ θεαῖς ξενίας, καὶ μεταμορφώσεις, καὶ μεγέθη Κυκλώπων, καὶ Λαιστρυγόνων, καὶ μορφὴν Σκύλλης, καὶ διαστήματα πλοῦ, καὶ ἄλλα πλείω τοιαῦτα τερατογραφοῦντος φανερῶς. Οὔτε δὲ πρὸς τοῦτον ἄξιον ἀντιλέγειν, οὕτω φανερῶς καταψευδόμενον τοῦ ποιητοῦ, καθάπερ οὐδ᾽ εἰ φαίη, τοῦτον τὸν τρόπον γενέσθαι τὸν εἰς Ἰθάκην κατάπλουν τοῦ Ὀδυσσέως, καὶ τὴν μνηστηροφονίαν, καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ ἀγροῦ συστᾶσαν μάχην τοῖς Ἰθακησίοις πρὸς αὐτόν· οὔτε πρὸς τὸν δεξάμενον οἰκείως προσπλέκεσθαι δίκαιον. Ὁ Ἐρατοσθένης δὲ πρὸς ἀμφοτέρας τὰς ἀποφάσεις ἀπήντηκεν οὐκ εὖ. πρὸς μὲν τὴν δευτέραν, ὅτι πειρᾶται διαβάλλειν τὰ φανερῶς ψευδῆ, καὶ οὐκ ἄξια λόγου διὰ μακρῶν. πρὸς δὲ τὴν προτέραν, ποιητήν τε ἅπαντα ἀποφήνας φλυαρὸν, καὶ μήτε τόπων ἐμπειρίαν, μήτε τεχνῶν πρὸς ἀρετὴν συντείνειν νομίσας, τῶν τε μύθων, τῶν μὲν ἐν τόποις οὐ πεπλασμένοις πεφημισμένων, οἷον ἐν Ἰλίῳ, καὶ Πηλίῳ καὶ Ἴδῃ, τῶν δὲ ἐν πεπλασμένοις, καθάπερ ἐν οἷς αἱ Γοργόνες, ἢ ὁ Γηρυόνης ταύτης φησὶ τῆς ἰδέας εἶναι καὶ τοὺς κατὰ τὴν Ὀδυσσέως πλάνην λεγομένους· τοὺς δὲ μὴ πεπλάσθαι λέγοντας, ἀλλ᾽ ὑποκεῖσθαι, ἐξ αὐτοῦ τοῦ μὴ συμφωνεῖν ἐλέγχεσθαι ψευδομένους. τὰς γοῦν Σειρῆνας, τοὺς μὲν ἐπὶ τῆς Πελωριάδος καθιδρύειν, τοὺς δὲ ἐπὶ τῶν Σειρηνουσῶν, πλείους ἢ δισχιλίους διεχουσῶν σταδίους. εἶναι δ᾽ αὐτὰς σκόπελον τρικόρυφον, διείργοντα τὸν Κυμαῖον καὶ Ποσειδωνιάτην κόλπον.

κόλπον. Ἀλλ' οὐδ' ὁ σκόπελος οὗτος ἐστὶ τρικόρυφος, οὐδ' ὅλως κορυφοῦται πρὸς ὕψος. ἀλλὰ ἀγκών τις ἐγκεῖται μακρὸς, καὶ στενὸς ἀπὸ τῶν κατὰ Συῤῥεντὸν χωρίων ἐπὶ τὸν κατὰ Καπρέας πορθμόν, ἐπὶ θάτερα μὲν τῆς ὀρεινῆς, τὸ τῶν Σειρήνων ἱερὸν ἔχων, ἐπὶ θάτερα δὲ, πρὸς τῷ Ποσειδωνιάτῃ κόλπῳ, νησίδια τρία προκείμενα, ἔρημα, πετρώδη, ἃ καλοῦσι Σειρηνούσσας. ἐπ' αὐτῷ δὲ τῷ πορθμῷ, τὸ Ἀθήναιον, ᾧ περ ὁμωνυμεῖ καὶ ὁ ἀγκὼν αὐτός. Ἀλλ' οὔτ', εἰ μὴ συμφωνοῦσιν οἱ τὴν ἱστορίαν τῶν τόπων παραδιδόντες, εὐθὺς ἐκβάλλειν δεῖ τὴν σύμπασαν ἱστορίαν, ἀλλ' ἔσθ' ὅτε καὶ πιστοῦσθαι τὸ καθόλου μᾶλλόν ἐστιν. οἷόν τι λέγω, ζητουμένου, εἰ κατὰ Σικελίαν καὶ Ἰταλίαν ἡ πλάνη γέγονε, καὶ εἰ αἱ Σειρῆνες ἐνταῦθά που λέγονται. ὁ μὲν γὰρ φήσας ἐν τῇ Πελωριάδι, πρὸς τὸν ἐν ταῖς Σειρηνούσσαις διαφωνεῖ. ἀμφότεροι δὲ πρὸς τὸν περὶ Σικελίαν καὶ Ἰταλίαν λέγοντα, οὐ διαφωνοῦσιν, ἀλλὰ καὶ μείζω πίστιν παρέχουσιν, ὅτι καίπερ μὴ τὸ αὐτὸ χωρίον φράζοντες, ὅμως οὐκ ἐκβεβήκασί γε τῶν κατὰ τὴν Ἰταλίαν, ἢ Σικελίαν. Ἐὰν δὲ προσθῇ τις ὅτι ἐν Νεαπόλει Παρθενόπης δείκνυται μνῆμα μιᾶς τῶν Σειρήνων, ἔτι πλείων προσεγένετο πίστις, καίτοι τρίτου τινὸς λεχθέντος τοῦ τόπου τούτου. Ἀλλ' ὅτι ἐν τούτῳ τῷ κόλπῳ τῷ ὑπ' Ἐρατοσθένους λεχθέντι Κυμαίῳ, ὃν ποιοῦσιν αἱ Σειρηνοῦσσαι, καὶ ἡ Νεάπολις ἵδρυται, βεβαιοτέρως πιστεύομεν τὸ περὶ τούτους τοὺς τόπους γεγονέναι τὰς Σειρῆνας. οὔτε γὰρ τὸν ποιητὴν ἀκριβῶς ἕκαστα πυθέσθαι, οὔθ' ἡμεῖς παρ' ἐκείνου ζητοῦμεν τὸ ἀκριβές. οὐ μὴν οὐδ' οὕτως ἔχομεν ὡς ὑπολαμβάνειν, καὶ μηδὲν πεπυσμένον περὶ τῆς Ὀδυσσέως πλάνης, μήθ' ὅπῃ, μήθ' ὅπη γέγονε, ῥαψῳδεῖν. Ἐρατοσθένης δὲ Ἡσίοδον μὲν εἰκάζει πεπυσμένον περὶ τῆς Ὀδυσσέως πλάνης, ὅτι κατὰ Σικελίαν καὶ Ἰταλίαν γεγένηται, πιστεύσαντα τῇ δόξῃ ταύτῃ, μὴ μόνον τῶν ὑφ' Ὁμήρου λεγομένων μεμνῆσθαι, ἀλλὰ καὶ Αἴτνης, καὶ Ὀρτυγίας τοῦ πρὸς Συρακούσαις νησίου, καὶ Τυῤῥηνῶν. Ὅμηρον δὲ μήτε εἰδέναι ταῦτα, μήτε βούλεσθαι ἐν γνωρίμοις τόποις ποιεῖν τὴν πλάνην. πότερον οὖν Αἴτνη μὲν, καὶ Τυῤῥηνία γνώριμα· Σκύλλαιον δὲ, καὶ Χάρυβδις, καὶ Κίρκαιον, καὶ Σειρηνοῦσσαι, οὐ πάνυ; ἢ καὶ Ἡσιόδῳ μὲν ἔπρεπε μὴ φλυαρεῖν, ἀλλὰ ταῖς κατεχούσαις δόξαις ἀκολουθεῖν, Ὁμήρῳ δὲ πᾶν ὅτι ἂν ἐπισυμβαίνῃ, ῥῆμα γλῶτταν ἴῃ κελαδεῖν. Χωρὶς γὰρ τῶν λεχθέντων περὶ τῆς πρεπούσης Ὁμήρῳ μυθοποιίας, καὶ τὸ πλῆθος τῶν συγγραφέων τῶν ταὐτὰ θρυλούντων, καὶ τὸ τῆς κατὰ τοὺς τόπους ἐπιχωριαζούσης φήμης διδάσκειν δύναται, διὸ ταῦτα οὐ ποιητῶν πλάσματά ἐστιν, οὐδὲ συγγραφέων, ἀλλὰ γεγενημένων ἴχνη, καὶ προσώπων, καὶ πράξεων.

distinguat. At enim neq; scopulus iste triuertex est, neq; oīno in altū extollitur cacumē, 21 21
sed à Surrēto uicinis locis usq; ad fretū q̄ est iuxta Capreas cubito similis q̄dā terræ flexus interiacet, ab altera mōtani lateris parte Sirenū fanū habēs, ab altera ad Posidoniatē sinū, tres exiguas īsulas desertas ac saxosas, q̄ uocātur Sirenusæ, & in ipso traiectu Mineruæ tēplū, à q̄ nomē habet etiā ille cubitus. Enimuerò nō si q̄ historiā locorū tradidere nō cōsentiūt, ideò tota illico abijciēda est historia. q̄nimo nōnunq̄ uniuersæ historię fidē cōciliare ista ex dissēsione licet. Verbi gratia, si q̄rat an uagādo ad Italiā & Siciliā puenerit Vlisses, & utrū circū ea loca Sirenes ponant: is q̄ eas in Peloriade ponit, ab eo discrepat q̄ eas in Sirenusis colloca, tuterq; aūt ab hoc nō dissētit, q̄ circa Italiā & Siciliā eas habitasse dicit, sed ei dictū eò ꝓbabilius ambo faciūt, q̄ q̄uis de loco nō cōsentiāt, tn̄ ab Italia aut Sicilia nō discesserunt. Quod si quis addat, Neapoli monumētum mōstrari Parthenopes q̄ una Sirenū fuit, is adhuc amplius fidei cōciliauerit, quanquā tertiū hunc locū memoret: sed q̄d eo in sinu, quē Eratosthenes Cumanū nominat, quē Sirenusæ faciūt, etiā sita est Neapolis, ideò firmiùs credimus circum ea loca Sirenas fuisse. Nāneq; poëtam oīa accuratissimè explorasse puto, neq; nos ab eo exactam diligentiā hoc loco requirimus: non tn̄ ita sumus affecti, ut suspicemur ista eum composuisse nihil compertum de Vlisis peregrinatione, ubi locorum & quomodo eam obiuerit. Porrò Eratosthenes Hesiodum conijcit, cum is inaudiuisset de Vlisis ad Italiam ac Siciliam aduentu, fidemq; opinioni ei adhiberet, nō eorum modò fecisse mentionem quæ ab Homero referuntur, sed & Aetnæ, Ortygiæ, quę exigua iacet ante Syracusas insula, & Tyrrhenorum: Homerum, neq; cognita ista habuisse, neque errores Vlisis uoluisse locis illustrib. adscribere. Quid ergo? Aetna & Tyrrhenia nobilia sunt: Scyllæum, Charybdis, Circæum, Sirenusæ obscura? & Hesiodum decuit non nugari, sed receptas sequi opiniones, Homero q̄dquid in buccam ueniret uisum
22 Futiliter uano carmine perstrepere. 22

Atqui præter ea q̄ de dignis Homero fabularum cōmentis diximus, cùm scriptorum multitudo eadem perhibentium, tum fama q̄ ijs in locis obtinuit, docere potest hæc non esse poëtarū aut scriptorū figmenta, sed uestigia uita functorū hominum ac rerū gestarum.

Polybius de fabulis Homeri.

Et Polybius q̃ rectè interpretat̃ ea q̃ de erroribus Vlissis Homerus habet. Aeolũ nẽpe, qui ꝓdiceret q̃modo ꝑ fretũ nauigari posset, cum ijs locis ob affluxũ ac refluxũ maris cursus difficulter teneri, fretumq; superari queat, uentorũ promũ dictũ fuisse ac regẽ: quemadmo-
23 dum 23 Danaus, q Argis aquatica instrumẽta demonstrasset, & Atreus, q̃d solis cursum cœli cõuersioni renitentis, docuisset, uatesq; & sacrorum inspectores reges sunt creati: & apud maiores nostros sacerdotib. Aegyptiorum, Chaldæis, Magisq; sapientia alios superantib. honores & imperia sunt delata. atque ita etiã unusquisq; deorum honores rẽpit eo, quod aliquid utile excogitasset. His Polybius principio disputationis constitutis, nõ patit̃ Aeolum ꝓ fabula omnino accipi, aut uniuersam Vlissis ꝑegrinationẽ: sed pauca q̃dam figmẽta eis esse annexa ait, ut & bello Iliaco: reliqua oĩa de Sicilia & poëtã uerè scripsisse, & historicos qui Italiæ ac Siciliæ uicina loca descripserũt. Neq; uerò Eratosthenis probat sententiã, qui tum deniq; ꝓnunciat inuenturum aliquem ad quæ loca uagando delatus fuerit Vlisses, cùm inuenerit sutorẽ qui utrẽ uentorum consuit. Porrò quæ de Scylla dixerit Homerus, docet conuenire uenationi galeotarum quæ exercetur apud Scyllæum.

Vliss. μ. 95.

Hic circum rupem crebro ruit impete Scylla,
Delphinos, captansq; canes, & sicubi maior
Bellua sese offert.—

Thynnorum captura & galeotarum.

Etenim thynnos cum gregatim præter Italiã feruntur, postquam in fretum inciderunt & Siciliam attingere prohibentur, incidere in maiores belluas, ut delphinos, canos, & alia cetis similia. Ex horum uenatione pingues reddi galeotas, quos etiã Xiphias & canes dici aiũt. Id enim ibi usu uenit, & ad Nili aliarumq; aquarum adscensus, quod fit sylua incensa: nam animalia dum ignem aquãmue agmine facto fugiunt, præda fiunt robustioribus. His dictis narrat Galeotarum uenationem, quæ apud Scyllæum habetur. In lembis qui duobus remis agitantur complures bini feruntur propter nauium stationem, alter eorum lembum agit, alter hasta armatus in prora stat. ijs omnib. cõmunis in specula est explorator, qui aduentum galeotæ iudicet: tertia sui parte galeota supra mare solet eminere: quem cum lembus attigit, comminus ille hastam eius corpori impingit, euellitque relicta in corpore eius cuspide, quæ hamata est, & dedita opera leuiter hastili præfigitur: ab ea dependet lõgus funi-

Καὶ Πολύβιος δ᾽ ὀρθῶς ὑπονοεῖ τὰ περὶ τῆς πλάνης. τὸν γὰρ Αἴολον, τὸν προσημαίνοντα τοὺς ἔκπλους ἐν τοῖς κατὰ τὸν πορθμὸν τόποις ἀμφιδρόμοις οὖσι καὶ δυσέκπλοις, διὰ τὰς παλιρροίας, ταμίαν τε εἰρῆσθαι τῶν ἀνέμων, καὶ βασιλέα νενομίσθαι φησί· καθάπερ Δαναὸν μὲν τὰ ὑδρεῖα τὰ ἐν Ἄργει παραδείξαντα, Ἀτρέα δὲ τοῦ ἡλίου τὸν ὑπεναντίον τῷ οὐρανῷ δρόμον, μάντεις τε καὶ ἱεροσκοπουμένους ἀποδείκνυσθαι βασιλέας· τούς θ᾽ ἱερέας τῶν Αἰγυπτίων, καὶ Χαλδαίους, καὶ μάγους, σοφίᾳ τινὶ διαφέροντας τῶν ἄλλων, ἡγεμονίας καὶ τιμῆς τυγχάνειν παρὰ τοῖς πρὸ ἡμῶν. οὕτω δὲ καὶ τῶν θεῶν ἕκαστον τῶν χρησίμων τινὸς εὑρετὴν γενόμενον, τιμᾶσθαι. ταῦτα δὲ προοικονομησάμενος, οὐκ ἐᾷ τὸν Αἴολον ἐν μύθου σχήματι ἀκούεσθαι, οὐδ᾽ ὅλην τὴν Ὀδυσσέως πλάνην· ἀλλὰ μικρὰ μὲν προσμεμυθεῦσθαι, καθάπερ καὶ τῷ Ἰλιακῷ πολέμῳ, τὸ δ᾽ ὅλον περὶ Σικελίαν καὶ τῷ ποιητῇ πεποιῆσθαι, καὶ τοῖς ἄλλοις συγγραφεῦσιν, ὅσοι τὰ ἐπιχώρια λέγουσι τὰ περὶ τὴν Ἰταλίαν, καὶ Σικελίαν. οὐκ ἐπαινεῖ δ᾽ οὐδὲ τὴν τοιαύτην τοῦ Ἐρατοσθένους ἀπόφασιν, διότι φησὶ τότ᾽ ἂν εὑρεῖν τινὰ ποῦ Ὀδυσσεὺς πεπλάνηται, ὅταν εὕρῃ τὸν σκυτέα τὸν συρράψαντα τὸν τῶν ἀνέμων ἀσκόν. καὶ τὰ περὶ τὴν Σκύλλαν δ᾽ οἰκείως εἰρῆσθαι τοῖς συμβαίνουσι περὶ τὸ Σκύλλαιον, καὶ τὴν θήραν τῶν γαλεωτῶν τὸ τῆς Σκύλλης.

Αὐτοῦ δ᾽ ἰχθυάᾳ σκόπελον περιμαιμώωσα,
Δελφῖνάς τε, κύνας τε, καὶ εἴ ποθι μεῖζον ἕλῃσι
Κῆτος.—

Τοὺς γὰρ θύννους ἀγεληδὸν φερομένους παρὰ τὴν Ἰταλίαν, ἐπειδὰν ἐμπέσωσι καὶ κωλυθῶσι τῆς Σικελίας ἅψασθαι, περιπίπτειν τοῖς μείζοσι τῶν ζῴων, οἷον δελφίνων, καὶ κυνῶν, καὶ ἄλλων κητωδῶν. ἐκ δὲ τῆς θήρας αὐτῶν πιαίνεσθαι τοὺς γαλεώτας, οὓς καὶ ξιφίας λέγεσθαι, καὶ κύνας φασί. συμβαίνειν γοῦν ταὐτὸν ἐνθάδε, καὶ κατὰ τὰς ἀναβάσεις τοῦ Νείλου, καὶ τῶν ἄλλων ὑδάτων, ὅπερ ἐπὶ πυρὸς, καὶ ὕλης ἐμπιπραμένης. ἀθροιζόμενα γὰρ τὰ θηρία φεύγειν τὸ πῦρ, ἢ τὸ ὕδωρ, καὶ βορὰν γίνεσθαι τοῖς κρείττοσι. ταῦτα δ᾽ εἰπὼν, διηγεῖται τὴν τῶν γαλεωτῶν θήραν, ἣ συνίσταται περὶ τὸ Σκύλλαιον. σκοπὸς γὰρ ἐφέστηκε κοινὸς τοῖς ὑφορμοῦσιν ἐν δικώποις σκαφιδίοις πολλοῖς, δύο καθ᾽ ἕκαστον σκαφίδιον. καὶ ὁ μὲν ἐλαύνει, ὁ δ᾽ ἐπὶ τῆς πρώρας ἕστηκε δόρυ ἔχων, σημήναντος τοῦ σκοποῦ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ γαλεώτου. φέρεται δὲ τὸ τρίτον μέρος ἔξαλον τὸ ζῷον. συνάψαντος δὲ τοῦ σκάφους, ὁ μὲν ἔπληξεν ἐκ χειρὸς, εἶτ᾽ ἐξέσπασεν ἐκ τοῦ σώματος τὸ δόρυ χωρὶς τῆς ἐπιδορατίδος. ἀγκιστρώδης τε γάρ ἐστι, καὶ χαλαρῶς ἐνήρμοσται τῷ δόρατι ἐπίτηδες, καλῴ-

καλώδιον δ' ἔχει μακρὸν ἐξημμένον, τοῦτ' ἐπιχαλῶσι τῷ τρωθέντι, ἕως ἂν κάμῃ σφαδάζον, καὶ ὑποφεῦγον. τότε δ' ἕλκουσιν ἐπὶ τὴν γῆν, ἢ εἰς τὸ σκάφος ἀναλαμβάνουσιν, ἐὰν μὴ μέγα εἴη τελέως τὸ σῶμα. κἂν ἐκπέσῃ δὲ εἰς τὴν θάλατταν τὸ δόρυ, οὐκ ἀπόλωλεν. ἔστι γὰρ πηκτὸν ἔκ τε δρυός, καὶ ἐλάτης, ὥστε βαπτιζομένου τοῦ δρυΐνου βάρει, μετέωρον εἶναι τὸ λοιπόν, καὶ εὐανάληπτον. συμβαίνει δέ ποτε καὶ τιτρώσκεσθαι διὰ τοῦ σκαφιδίου τὸν κωπηλάτην, διὰ τὸ μέγεθος τοῦ ξίφους τῶν γαλεωτῶν, καὶ τὸ τὴν ἀκμὴν τοῦ ζῴου συαγρώδη εἶναι, καὶ τὴν θήραν. ἔκ τε δὴ τῶν τοιούτων εἰκάζοι τις ἄν, φησι, περὶ Σικελίαν γενέσθαι τὴν πλάνην κατὰ τὸν Ὅμηρον, ὅτι τῇ Σκύλλῃ προσῆψε τὴν τοιαύτην θήραν, ἣ μάλιστ' ἐπιχώριός ἐστι τῷ Σκυλλαίῳ. Καὶ ἐκ τῶν περὶ τῆς Χαρύβδεως λεγομένων ὁμοίων τοῖς τοῦ πορθμοῦ πάθεσι. τὸ δέ, Τρὶς μὲν γάρ τ' ἀνίησιν, ἀντὶ τοῦ δίς, γραφικὸν εἶναι ἁμάρτημα, ἢ ἱστορικόν. Καὶ τὰ ἐν τῇ Μήνιγγι δὲ τοῖς περὶ τῶν Λωτοφάγων εἰρημένοις συμφωνεῖ. Εἰ δέ τινα μὴ συμφωνεῖ, μεταβολὰς αἰτιᾶσθαι δεῖ ἢ ἄγνοιαν, ἢ ποιητικὴν ἐξουσίαν, ἣ συνέστηκεν ἐξ ἱστορίας, καὶ διαθέσεως, καὶ μύθου. τῆς μὲν οὖν ἱστορίας ἀλήθειαν εἶναι τέλος, ὡς ἐν νεῶν καταλόγῳ τὰ ἑκάστοις τόποις συμβεβηκότα λέγοντος τοῦ ποιητοῦ· τὴν μὲν πετρήεσσαν, τὴν δὲ ἐσχατόωσαν πόλιν, ἄλλην δὲ πολυτρήρωνα, τὴν δ' ἀγχίαλον. τῆς δὲ διαθέσεως, ἐνέργειαν εἶναι τὸ τέλος, ὡς ὅταν μαχομένους εἰσάγῃ. μύθου δέ, ἡδονὴν, καὶ ἔκπληξιν. Τὸ δὲ πάντα πλάττειν, οὐ πιθανόν, οὐδ' Ὁμηρικόν. τὴν γὰρ ἐκείνου ποίησιν φιλοσόφημα πάντας νομίζειν, οὐχ ὡς Ἐρατοσθένης φησί, κελεύων μὴ κρίνειν πρὸς τὴν διάνοιαν τὰ ποιήματα, μηδ' ἱστορίαν ἀπ' αὐτῶν ζητεῖν. Πιθανώτερόν τε τό,

Ἔνθεν δ' ἐννῆμαρ φερόμην ὀλοοῖς ἀνέμοισιν,

ἐν βραχεῖ διαστήματι δέχεσθαι. οἱ γὰρ ὀλοοὶ οὐκ εὐθύδρομοι· ἢ ἐξωκεανίζειν, ὡς ἂν οὐρίων πνεόντων συνεχῶς. Συνθεὶς δὲ τὸ διάστημα τὸ ἐκ Μαλεῶν ἐπὶ στήλας, σταδίων δισμυρίων, καὶ δισχιλίων πεντακοσίων, εἰ φησί, τοῦτο θείημεν ἐν ταῖς ἐννέα ἡμέραις διηνύσθαι ἰσοταχῶς, ἑκάστης ἂν ἡμέρας ὁ πλοῦς συμβαίνοι σταδίων δισχιλίων πεντακοσίων. τίς οὖν ἱστόρηκεν ἐκ Λυκίας, ἢ Ῥόδου δευτεραῖόν τινα ἀφιγμένον εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ὄντος τοῦ διαστήματος σταδίων τετρακισχιλίων; Πρὸς δὲ τοὺς ἐπιζητοῦντας πῶς τρὶς εἰς Σι-

funiculus, quod laxant bellua uulnerata, donec palpitando ac ſubterfugiendo defatigetur: tum ad terram educunt, aut in lembũ imponunt, niſi omnino uaſto ſit corpore. Haſtile etiamſi in mare excidat, non perit: eſt enim cõpactum ex quercu & abiete, ut cùm pondere pars querna mergitur, reliquum in ſublimi extet ac recipi facilè poſsit. Nonnunꝗ etiam remex per ipſum lembum uulneratur ob magnitudinẽ gladij galeotę, et uim bellue cuius & impetus & uenatio aprorum ſimilis eſt. Ex his, inquit, conijcere aliquis poſsit, de Homeri ſententia Vliſſem ad Siciliam euagatum fuiſſe, cùm is Scyllæ hãc uenationem adſcribat, q̃ maximè familiaris eſt apud Scyllæum. nec non ex ijs quæ Charybdi eueniũt, ſimilia eorum q̃ freto accidunt. nam illud

Terꝗ die allidit fluctus.— pro bis poſitum, errore uel ſcribę uel hiſtorię ait factum. Odyſſ. μ. 105.

Iam quæ Meningis ſunt, ea cum narratione de Lotophagis conſentiunt. Quod ſi quæ non congruunt, cauſam mutationis exiſtimandam eſſe aut ignorationem, aut licẽtiam poëticam, quæ conſtat ex hiſtoria, 24 diſpoſitione, & fabula. Hiſtoriæ proinde finem eſſe ueritatem: ideò poëtã in recenſione nauium ſingulis ſua propria locis attribuiſſe, dum aliam urbem ſaxoſam, aliam in extremo ſitam, aliam columbis abundantem, aliam mari uicinam appellat. Finẽ diſpoſitionis eſſe efficaciam, ut cum pugnantes introducit. Fabulæ, uoluptatem & terrorem. Omnia autem confingere neque conſentaneum, neque Homericum eſſe. nã Homeri poëma oẽs ſcriptum eſſe philoſophicũ cenſent: ſecus ꝗ Eratoſtheni uiſum, q̃ negat deberi de ſentẽtia poëtę iudiciũ fieri, neꝗ in poëmatib. q̃ri uult hiſtoriã ullam. Sanè probabilius eſt hunc locum:

24 Licẽtia poetica

Inde nouem totis iactabat multa diebus
Venti ui dira non unius.—, Odyſſ. ι. 82.

de non longo itinere exponi, (.uenti enim diri ſeu pernicioſi non faciunt ad curſum rectum tenendum.) quàm extra Oceanum hoc temporis ſpacio nauigatũ fuiſſe cõminiſci, perinde ac ſi ſecundis uſus ille eſſet uentis. At Eratoſthenes ſupputato ꝙ eſt à Maleis ad Herculis colũnas ſpacio XXII milliũ ac 10 ſtadiorum, ſi (.inqt.) hoc eũ nouẽ his dieb. æquali in ſingulos portione ponamus cõfeciſſe, q̃tidie eum nauigaſſe bis mille ac quingẽta ſtadia cõſequetur. atq; inquit, quis unꝗ ꝓhibuit è Lycia aut Rhodo aliquẽ biduo Alexãdriã nauigio eſſe ꝑuectũ, ꝙ nõ ultra q̃tuor mil. ſtad. eſt interuallũ: lis etiã qui q̃runt cur Vlyſſes, cùm ter in Si-

in Siciliam aduenerit, ne semel quidē tamen dicatur per fretum nauigasse: respondet posteriores quoque ab hac nauigatione omnes sibi cauisse. Hæc ille, & alia quoque recte. Cū autem urget Oceani ingressum, eumq; ad accuratam dierum interuallorumq; rationem reuocat, summam inæqualitatē ibi adhibet. Simul enim & citat poetæ uersus.

Inde nouem totis iactabat multa diebus
Venti ui dira non unius.——. & simul alia supprimit. Sunt enim & hæc poetæ.

Vliss μ.1. Nauis ut Oceani primū est egressa flueta. &,
Vliss.α.50. Insula in Ogygia, maris hic medioximus umbo est,

ubi & filiam Atlantis ait habitare. Item de Phæacibus

Vliss.ζ.204. Extremiq; hoīm maris ad uada salsa seorsim
Degimus ac nobiscū nemo negocia miscet.

Hæc enim manifestò in Atlantico ficta mari monstrantur. quib. ille dissimulatis, ea quæ perspicuè dicta sunt refellit, malè id quidem. Recte autē hoc, circa Siciliam & Italiam uagatum esse Vlyssem: nam ab ipso hoc confirmatur poëta. quis enim alioq; poëta aut scriptor persuasisset Neapolitanis ut monimentū Parthenopæ Sirenis iactarent, Cumanis, Dicæarchæ & ad Vesuuium degētibus, ut Pyriphlegethontem, lacum Acheruntū, & oraculum defunctorum in Aorno, tum Baium ac Misenum quosdam de Vlisis comitibus memorarent? eodemq; modo res habet de Sirenusis, ijs quæ circa fretū sunt, de Scylla, Charybdi, & Aeolo: quæ neq; ad uiuum resecāda sunt, neq; ita relinquenda ut radicis ac fundamenti expertia neq; cū ueritate quicq; neq; cum utilitate historica habeant commune. Quod ipsum ipse subodorat⁹ Eratosthenes, suspicari, inquit, aliquis posit poëtā uoluisse errores Vlisis occidentalib. regionib. adscribere, sed desciuisse ab ijs quę erant pro ueris ponenda, partim q; de ijs secus inaudiuisset, partim q; non uti erant, sed portentosius & terribilius quęq; efferre instituisset. Recte quidem pronunciauit quid ille, sed cur fecerit, malè interpretatus est. non enim nugari Homerus, sed prodesse uoluit. Itaq; & hoc nomine culpandus Eratosthenes, & quod eū de remotis potissimū ait fabulas finxisse monstrosas, quòd de ijs mentiri esset expeditius. Etenim quæ de longinquis sunt apud poëtam fabulæ, per exigua sunt eorum pars, quæ de ipsa Græcia & uicinis Græciæ locis fabulæ habent, ut de Herculis & Thesei ærumnis, de actis in Creta, Si-

Fabulæ de remotis.

εἰς Σικελίαν ἐλθών, οὐδ᾽ ἅπαξ διὰ τοῦ πορθμοῦ πεπλευκὼς Ὀδυσσεύς, ἀπολογεῖται· διότι καὶ οἱ ὕστερον ἔφευγον ἅπαντες τὸν πλοῦν τοῦτον. τοιαῦτα μὲν εἴρηκεν. Ἔστι δὲ τ᾽ ἄλλα μὲν εὖ λεγόμενα. ὅταν δ᾽ ἀναγκάζῃ τὸν ἐξωκεανισμόν, καὶ πρὸς ἀκριβῆ μετὰ τὸν τῶν ἡμερῶν πλοῦν ἀνάγῃ, καὶ διαστήματα, ὑπερβολὴν οὐκ ἀπολείπει τῆς ἀνωμαλίας. ἅμα μὲν γὰρ παρατίθησι τὰ τοῦ ποιητοῦ ἔπη·

Ἔνθεν δ᾽ ἐννῆμαρ φερόμην ὀλοοῖς ἀνέμοισιν
ἅμα δ᾽ ἐπικρύπτεται. καὶ γὰρ ταῦτα τοῦ ποιητοῦ·

Αὐτὰρ ἐπεὶ ποταμοῖο λίπεν ῥόον ὠκεανοῖο
Νηῦς.— καὶ τό, (λάσσης.
Νήσῳ ἐν Ὠγυγίῃ, ὅτι τ᾽ ὀμφαλός ἐστι θα-

Καὶ ὅτι ἐνταῦθα οἰκεῖ Ἄτλαντος θυγάτηρ. καὶ τὸ περὶ τῶν Φαιάκων· (τῳ
Οἰκέομεν δ᾽ ἀπάνευθε πολυκλύστῳ ἐνὶ πόν-
Ἔσχατοι, οὐδέ τις ἄμμι βροτῶν ἐπιμίσγεται ἄλλος.

Ταῦτα γὰρ πάντα φανερῶς ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ πελάγει πλαττόμενα δηλοῦται. ὁ δὲ ταῦτ᾽ ἐπικρυπτόμενος, τὰ φανερῶς λεγόμενα ἀναιρεῖ. τοῦτο μὲν οὖν οὐκ εὖ. Τὸ δὲ περὶ Σικελίαν καὶ Ἰταλίαν γεγονέναι τὴν πλάνην ὀρθῶς καὶ ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ βεβαιοῦται. Ἐπεὶ τίς ἔπεισε ποιητής, ἢ συγγραφεύς, Νεαπολίτας μὲν λέγειν μνῆμα Παρθενόπης τῆς Σειρῆνος; τοὺς δ᾽ ἐν Κύμῃ, καὶ Δικαιαρχίᾳ καὶ Βεσβίῳ, Πυριφλεγέθοντα, καὶ Ἀχερουσίαν λίμνην, καὶ νεκυομαντεῖον τὸ ἐν τῷ Ἀόρνῳ, καὶ Βαῖον, καὶ Μισηνὸν τῶν Ὀδυσσέως ἑταίρων τινάς, οὕτω δὲ καὶ τὰ περὶ Σειρηνούσσας, καὶ τὰ περὶ τὸν πορθμόν, καὶ Σκύλλαν, καὶ Χάρυβδιν, καὶ Αἴολον. ἅπερ οὔτ᾽ ἀκριβῶς ἐξετάζειν δεῖ, οὔτ᾽ ἄρριζα καὶ ἀνέστια ἐᾶν, ἀληθείας μηδὲν προσαπτόμενα, μηδ᾽ ὠφελείας ἱστορικῆς. Καὶ αὐτὸς δ᾽ ὑπονοήσας τοῦτο ὁ Ἐρατοσθένης, ὑπολάβοι τις ἄν (φησί) τὸν ποιητὴν βούλεσθαι μὲν ἐν τοῖς προσεσπερίοις τόποις τὴν πλάνην τῷ Ὀδυσσεῖ ποιεῖν, ἀποστῆναι δ᾽ ἀπὸ τῶν ὑποκειμένων, τὰ μὲν οὐκ ἀκριβῶς πεπυσμένον, τὰ δὲ οὐδὲ προελόμενον οὕτως, ἀλλ᾽ ἐπὶ τὸ δεινότερον καὶ τὸ τερατωδέστερον ἕκαστα ἐξάγειν. τοῦτο μὲν αὐτὸ εὖ, τὸ δ᾽ οὗ χάριν τοῦτ᾽ ἐποίησε, κακῶς δεξάμενος. οὐ γὰρ φλυαρίας, ἀλλ᾽ ὠφελείας χάριν. Ὥστε δίκαιός ἐστιν ὑπέχειν λόγον καὶ περὶ τούτου, καὶ διότι φησὶ τὰ πόρρω τερατολογεῖσθαι μᾶλλον διὰ τὸ εὐκατάψευστον. πολλοστὸν γὰρ μέρος ἐστὶ τὰ πόρρω τερατολογούμενα τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι, καὶ ἐγγὺς τῆς Ἑλλάδος· οἷα δὴ τὰ κατὰ τοὺς Ἡρακλέους ἄθλους καὶ Θησέως, καὶ τὰ ἐν Κρή-τῃ

τῇ καὶ Σικελίᾳ μυθολογούμενα, καὶ ταῖς ἄλλοις νήσοις, καὶ τὰ περὶ τὸν Κιθαιρῶνα καὶ Ἑλικῶνα καὶ Παρνασσὸν καὶ Πήλιον, καὶ τὴν Ἀττικὴν ὅλην, καὶ Πελοπόννησον, οὐδεὶς τε ἐκ τῶν μύθων ἀγνοίας αἰτιᾶται τῶν μυθοποιῶν. Ἔτι δὲ ἐπεὶ οὐ πάντα μυθεύουσιν, ἀλλὰ πλείω προσμυθεύουσι, καὶ μάλιστα Ὅμηρος, ζητῶν τί οἱ παλαιοὶ προσμυθεύουσιν, οὐ ζητεῖ, εἰ τὰ προσμυθευόμενα ὑπῆρξεν, ἢ ἔστιν. ἀλλὰ καὶ μᾶλλον οἷς προσμυθεύεται τόποις, ἢ προσώποις, περὶ ἐκείνων ζητεῖ τἀληθές. οἷον τὴν Ὀδυσσέως πλάνην, εἰ γέγονε, καὶ ποῦ. Τὸ δ᾽ ὅλον οὐκ εὖ, τὸ τὴν Ὁμήρου ποίησιν εἰς ἓν συνάγειν καὶ τὴν τῶν ἄλλων ποιητῶν, ἔς τε τἆλλα, καὶ εἰς αὐτὰ τὰ νῦν προκείμενα, τὰ τῆς γεωγραφίας, καὶ μηδὲν αὐτῷ πρεσβεῖον ἀπονέμειν. καὶ γὰρ εἰ μηδὲν ἄλλο, τόν γε Τριπτόλεμον τὸν Σοφοκλέους, ἢ τὸν ἐν ταῖς Βάκχαις ταῖς Εὐριπίδου πρόλογον ἐπελθόντα, καὶ παραβαλόντα τὴν Ὁμήρου περὶ τὰ τοιαῦτα ἐπιμέλειαν, ῥᾴδιον ἦν θεάσασθαι τὴν ὑπερβολήν, ἢ τὴν διαφοράν. Ὅπου γὰρ χρεία τάξεως ὧν μέμνηται τόπων, φυλάττει τὴν τάξιν, ὁμοίως μὲν τῶν Ἑλληνικῶν, ὁμοίως δὲ τῶν ἄποθεν.

Ὄσσαν ἐπ᾽ Οὐλύμπῳ μέμασαν θέμεν, αὐτὰρ ἐπ᾽ Ὄσσῃ
Πήλιον εἰνοσίφυλλον. — καὶ τὸ,
Ἥρη δ᾽ ἀίξασα λίπεν ῥίον Οὐλύμποιο·
Πιερίην δ᾽ ἐπιβᾶσα καὶ Ἠμαθίην ἐρατεινήν.
Σεύατ᾽ ἐφ᾽ ἱπποπόλων Θρηκῶν ὄρεα νιφόεντα·
Ἐξ Ἀθόω δ᾽ ἐπὶ Πόντον. — (τα,

Καὶ ἐν τῷ καταλόγῳ, τὰς μὲν πόλεις οὐκ ἐφεξῆς λέγει, οὐ γὰρ ἀναγκαῖον. τὰ δὲ ἔθνη ἐφεξῆς. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῶν ἄποθεν·

Κύπρον, Φοινίκην τε, καὶ Αἰγυπτίους ἐπαληθείς,
Αἰθίοπάς θ᾽ ἱκόμην, καὶ Σιδονίους, καὶ Ἐρεμβούς,
Καὶ Λιβύην. —

ὅπερ καὶ Ἵππαρχος ἐπισημαίνεται. Οἱ δ᾽ ἐφ᾽ ὧν τάξεως χρεία, ὁ μὲν τὸν Διόνυσον ἐπιόντα τὰ ἔθνη φράζων, ὁ δὲ τὸν Τριπτόλεμον τὴν κατασπειρομένην γῆν, τὰ μὲν πολὺ διεστῶτα συνάπτουσιν ἐγγύς, τὰ δὲ συνεχῆ διασπῶσι.

Λιπὼν δὲ Λυδῶν τὰς πολυχρύσους γύας,
Φρυγῶν τε, Περσῶν θ᾽ ἡλιοκλήτους πλάκας,
Βάκτριά τε τείχη, τήν τε δύσχειμον χθόνα
Μήδων ἐπελθών, Ἀραβίαν τ᾽ εὐδαίμονα.

Τοιαῦτα δὲ καὶ ὁ Τριπτόλεμος ποιεῖ. Κἂν τοῖς κλίμασι δὲ, κἂν τοῖς ἀνέμοις διαφαίνεται τὸ πολυμαθὲς τὸ περὶ τὴν γεωγραφίαν Ὅμηρος ἐν ταῖς ὑποθεσίαις λέγων ἅμα καὶ ταῦτα πολλαχοῦ·

Αὐτὴ δὲ χθαμαλὴ πανυπερτάτη εἰν ἁλὶ κεῖται
Πρὸς ζόφον. αἱ δέ τ᾽ ἄνευθε πρὸς ἠῶ τ᾽ ἠέλιόν τε.

Δύω

ta, Sicilia alijsq; insulis, de Cithærone, Helicone, Parnasso, Pelio, totaq; Attica & Peloponneso. neque quisquam ob fabulas scriptores earum ignorationis accusat. Præterea, cum non omnia fingant poetę, sed multa affingāt, Homerus in primis: quærens Eratosthenes quásnā antiqui fabulas addiderint, non quęrit utrùm priora fuerint sintue: sed in ijs magis exquirit ueritatem, quę ille locis personis ue affingit. ut utrū Vlisses uagatus sit, & ubinam locorum. Illud uerò totum est uitiosum, quod Homeri reliquorumq; poetarum scripta eodem omnia habet in numero, & cum in alijs tum in his etiam quæ nunc tractamus Geographicis nihil pstantię adscribit Homero. Nam, absq; cætera essent, saltē qui Sophoclis Triptolemum, aut prologū Baccharum Euripidis legeret, cumq; ijs Homeri industriam in terrarum situ describendo compararet, facilè quantum alter alteri præstaret, poterat cognoscere. Vbi enim ordo requiritur locorum quæ commemorantur, ordinem Homerus seruauit, non minus in remotorum, quam in Grecanicorum mentione.

Præstantia Homeri.

Conati magno sunt Ossā imponere Olympo *Odyss. λ. 315.*
Frōdosum celsęq; imponere Peliō Ossę. &, *Iliad. ξ. 225.*
Proruit excelsi uno de uertice Olympi,
Atq; à Pieria Emathiæ per rura profecta
Threiciæ montes accessit diua niuosos:
Hinc ab Atho pontum petijt. —

Et in recensione, urbes quidē ordine non refert: neq; enim erat necesse: nationes autem serie memorat recta. Itemq; de longinquis.

Cyprum, Phœnicemq;, per Aegyptumq; uagatus *Odyss. δ. 83.*
Aethiopes adij, tum Sidonios, & Erembos,
Et Libyā. — quod & Hipparch[9] annotauit.

Illi uerò ubi ordo requirebatur, Euripides Bacchum ut obierit uarias gentes narrātem introducens, Sophocles Triptolemum terras à se consitas, longè diuulsa coniungunt, & cohærentia diuellunt.

Lydorum abundans auro peragraui solum,
Phrygiamq; & sole calentia plana Persidis,
Et Bactra, Medorumq; frigidam plagam,
Et Arabiam felicem. — eodemq; modo

Triptolemeus. sed & commemorandis locorum inclinationibus ac uentis Homerus magnam Geographiæ demonstrat peritiam, in descriptione locorum ea simul indicans.

Illa humilis sed in extremo iacet insula pōto *Odyss. ι. 25.*
Obscuris obuersa plagis. nam solis ad ortum
Auroramq; alię spectant. —

Sunt enim binæ quasi fores, alteræ Aquilonem, alteræ Austrum spectantes.

Iliad. μ. 239. Siue illæ dextra uolitant Titanis ad ortum,
Auroramq; petunt læua seu parte tenebras.

Et quidem horum ignoratione, supremam omnium confusionem iudicat.

Odyss. κ. 191. O' socij, neq; enim noctis q̃ cardine surgat,
Caligo, uel quâ roseis aurora quadrigis &c.

Præterea cum id quoq; recte sit à poeta dictum.

Iliad. ιτ. 5. Cum Zephyro Boreas Thracum de finibus acer
Spirantes—

non recte id accipiens Eratosthenes calumniatur, quasi Homerus in uniuersum pronũciarit Fauonium è Thracia spirare: quod ille nõ dicit, sed tum demum, cùm uenti hi concurrunt ad Melanẽ seu nigrum sinum Thracij maris quod Aegæi pars est. Nam Thracia, quâ Macedoniæ committitur, in mare procurrens uersus Austrum flectitur, eoq; fit, ut Zephyri inde uideantur spirare Thaso, Lemno, ac Imbro, & Samothracæ, ac mari quo alluuntur. sicut & Atticæ spirare uidentur à Scironijs saxis, unde etiam Zephyri, maximè Cauri. Id non sensit Eratosthenes, est tamen suspicatus. ipse enim eã, quam dixi, Thraciæ inclinationem refert. cumq; uerba poetæ absolutè de Zephyro ab occasu spirante acciperet, imperitiæ eũ arguit, eò quod ab occasu & Hispania spiret is uentus, quò Thracia non pertinet. Quasi uerò nesciuerit ab occasu flare Fauoniũ Homerus, qui suum ei proprium locum in his uersib. adscripsit. *(Fauonius unde spiret.)*

Odyss. ετ. 295. Vna Eurusq;, Notusq; ruunt, Zephyrusq; maligno
Flamine, tum Boreas.—

Aut quasi nesciuerit Thraciam non protẽdi ultra Pæonicos & Thessalicos montes. at uerò ille quæ post Thraces ordine sequuntur gentes & maritimas & mediterraneas nouit, ac nominatim expressit: Magnetas, Malienses aliosq; deinceps Græcos usq; ad Thesprotes: item finitimos Pæonib. Dolopes, & Sellos circa Dodonam usq; ad Acheloum: Thraces autem ultrà non commemorauit. Proximum quoq; & notissimum sibi mare libenter nominat, ut in his.

Iliad. β. 144. Concio tunc undæ uelut exagitata marinæ est
Icarij pelagi.—

Sunt etiã, qui duos præcipuos uentos faciunt Boreã ac Austrum, à quib. reliqui parua differant inclinatione, Eurus ab æstiuo ortu, Sub- *(Duo præcipui uenti.)*

Δύω δέ τε αἱ θύραι εἰσίν, αἱ μὲν πρὸς Βορέαν, αἱ δ' αὖ πρὸς νότον,
Εἴτ' ἐπὶ δεξί' ἴωσι πρὸς ἠῶ τ' ἠέλιόν τε,
Εἴτ' ἀριστερὰ τοί γε ποτὶ ζόφον.

Καὶ μὴν τὴν ἄγνοιάν γε τῶν τοιούτων, τελέαν ἡγεῖται σύγχυσιν τῶν ἁπάντων·

Ὦ φίλοι, οὐ γάρ τ' ἴδμεν ὅπῃ ζόφος, οὐδ' ὅπῃ ἠώς,
Οὐδ' ὅπῃ ἠέλιος.—

Κἀνταῦθα δ' εἰπόντος εὖ τοῦ ποιητοῦ,

Βορέης καὶ Ζέφυρος τώ τε Θρῄκηθεν ἄητον·

οὐκ εὖ δεξάμενος ὁ αὐτὸς συκοφαντεῖ, ὡς καθόλου λέγοντος, ὅτι ὁ Ζέφυρος ἐκ Θράκης πνεῖ, ἐκείνου λέγοντος οὐ καθόλου, ἀλλ' ὅταν κατὰ τὴν Θρακίαν θάλασσαν συμπέσωσι περὶ τὸν Μέλανα κόλπον αὐτοῦ τοῦ Αἰγαίου μέρος ὄντα. ἐπιστροφὴν γὰρ λαμβάνει πρὸς νότον ἀκρωτηριάζουσα ἡ Θρᾴκη, καθ' ἃ συνάπτει τῇ Μακεδονίᾳ, καὶ προπίπτουσα εἰς τὸ πέλαγος, τοὺς Ζεφύρους ἐντεῦθεν πνέοντας ἀποφαίνει τοῖς ἐν Θάσῳ, καὶ Λήμνῳ, καὶ Ἴμβρῳ, καὶ Σαμοθρᾴκῃ, καὶ τῇ περὶ αὐτὰς θαλάττῃ. καθάπερ καὶ τῇ Ἀττικῇ ἀπὸ τῶν Σκειρωνίδων πετρῶν, ἀφ' ὧν καὶ Σκείρωνες καλοῦνται οἱ Ζέφυροι, καὶ μάλιστα οἱ Ἀργέσται. Οὐκ ἐνόησε δὲ τοῦτο Ἐρατοσθένης, ὑπενόησε δ' ὅμως. αὐτὸς γοῦν ἐξηγεῖται τὴν ἐπιστροφὴν, ἣν λέγω, τῆς χώρας. ὡς καθόλου οὖν δέχεται, εἶτ' ἀπειρίαν αἰτιᾶται τοῦ ποιητοῦ, ὡς τοῦ Ζεφύρου μὲν ἀπὸ τῆς ἑσπέρας πνέοντος, καὶ τῆς Ἰβηρίας, τῆς δὲ Θρᾴκης ἐκεῖσε μὴ διατεινούσης. Πότερον οὖν τὸν Ζέφυρον ἀγνοεῖ ἀπὸ ἑσπέρας πνέοντα; ἀλλ' ὅταν οὕτω φῇ, φυλάττει τὴν οἰκείαν αὐτοῦ τάξιν.

Σὺν δ' Εὖρός τε Νότος τ' ἔπεσον, Ζέφυρός τε δυσαὴς,
Καὶ Βορέης.—

Ἢ τὴν Θρᾴκην οὐκ οἶδε μὴ προπίπτουσαν πέραν τῶν Παιονικῶν, καὶ Θετταλικῶν ὀρῶν; Ἀλλὰ καὶ ταύτης τῆς ἐφεξῆς κατὰ τοὺς Θρᾷκας εἰδὼς, καὶ κατονομάζων τήν τε παραλίαν, καὶ τὴν μεσόγαιαν, Μάγνητας μέν τινας, καὶ Μαλιεῖς, καὶ τοὺς ἐφεξῆς Ἕλληνας καταλέγει μέχρι Θεσπρωτῶν. ὁμοίως δὲ καὶ τοῖς Παίοσι τοὺς ὁμόρους Δόλοπας, καὶ Σελλοὺς περὶ Δωδώνην μέχρι Ἀχελῴου· Θρᾳκῶν δ' οὐ μέμνηται περαιτέρω. Εὐεπιφόρως δὲ ἔχει πρὸς τὴν ἐγγυτάτω, καὶ γνωριμωτάτην ἑαυτῷ θάλατταν, ὡς καὶ ὅταν φησί·

Κινήθη δ' ἀγορὴ ὡς κύματα μακρὰ θαλάσσης
Πόντου Ἰκαρίοιο—

Εἰσὶ δέ τινες οἵ φασι δύο τοὺς κυριωτάτους εἶναι ἀνέμους, Βορέαν, καὶ Νότον· τοὺς δὲ ἄλλους, κατὰ μικρὰν ἔγκλισιν διαφέρειν, τὸν μὲν ἀπὸ θερινῶν ἀνατολῶν Εὖρον, χειμερινῶν δὲ Ἀπηλιώ-

ἀπηλιώτην· δύσεων δὲ θερινῶν μὲν, Ζέφυρον, χειμερινῶν δὲ, Ἀργέστην. Τοὺς δὲ δύο εἶναι τοὺς ἀνέμους ποιοῦνται μάρτυρας, Θρασυάλκην τε, καὶ τὸν ποιητὴν αὐτὸν, τὸν μὲν Ἀργέστην τῷ Νότῳ προσνέμειν·

Ἀργέσταο Νότοιο.——

Τὸν δὲ Ζέφυρον τῷ Βορέᾳ·

Βορέης καὶ Ζέφυρος τώ τε Θρήκηθεν ἄητον,

Φησὶ δὲ Ποσειδώνιος, μηδένα οὕτως παραδεδωκέναι τοὺς ἀνέμους τῶν γνωρίμων περὶ ταῦτα, οἷον Ἀριστοτέλη, Τιμοσθένη, Βίωνα τὸν ἀστρολόγον. ἀλλὰ τὸν μὲν ἀπὸ θερινῶν ἀνατολῶν, Καικίαν, τὸν δὲ τούτῳ κατὰ διάμετρον ἐναντίον Λίβα, ἀπὸ δύσεως ὄντα χειμερινῆς. πάλιν δὲ τὸν μὲν ἀπὸ χειμερινῆς ἀνατολῆς, Εὖρον· τὸν δ' ἐναντίον, Ἀργέστην· τοὺς δὲ μέσους, Ἀπηλιώτην, καὶ Ζέφυρον. Τὸν δὲ ποιητὴν δυσαῆ μὲν Ζέφυρον λέγειν, τὸν ὑφ' ἡμῶν καλούμενον Ἀργέστην, λίβα δὲ πνέοντα, Ζέφυρον, τὸν ὑφ' ἡμῶν Ζέφυρον· Ἀργέστην δὲ Νότον, τὸν Λευκόνοτον. οὗτος γὰρ ὀλίγα τὰ νέφη ποιεῖ. τοῦ λοιποῦ Νότου ὅλου Εὔρου πως ὄντος·

Ὡς δ' ὁπότε Ζέφυρος νέφεα στυφελίξῃ
Ἀργέσταο Νότοιο βαθείῃ λαίλαπι τύπτων.

Τὸν γὰρ δυσαῆ Ζέφυρον νῦν λέγει, ὃς εἴωθε διασκιδνάναι τὰ ὑπὲρ τοῦ Λευκονότου συναγόμενα ἀσθενῆ ὄντα, ἐπιθέτως τοῦ νότου νῦν Ἀργέστου λεγομένου. Ταῦτα μὲν δὴ ἐν ἀρχῇ τοῦ πρώτου τῶν γεωγραφικῶν εἰρημένα, τοιαύτην τινὰ τὴν ἐπανόρθωσιν ἔχει. Ἐπιμένων δὲ τοῖς περὶ Ὁμήρου ψευδῶς ὑποληφθεῖσι καὶ ταῦτα φησὶν, ὅτι οὐδὲ τὰ τοῦ Νείλου στόματα οἶδε πλείω ὄντα, οὐδ' αὐτὸ τοὔνομα. Ἡσίοδος δὲ οἶδε, μέμνηται γάρ. Τὸ μὲν οὖν ὄνομα εἰκὸς μήπω λέγεσθαι κατ' αὐτόν· τὰ δὲ στόματα εἰ μὲν ἦν ἀφανῆ, καὶ ὀλίγοις γνώριμα, ὅτι πλείω καὶ οὐχ ἕν, δοίη τις ἂν οὐ πεπύσθαι αὐτόν. εἰ δὲ τῶν κατ' Αἴγυπτον τὸ γνωριμώτατον, καὶ παραδοξότατον, καὶ μάλιστα πάντων μνήμης ἄξιον καὶ ἱστορίας ὁ ποταμὸς καὶ ἦν, καὶ ἔστιν, ὡς δ' αὔτως αἱ ἀναβάσεις αὐτοῦ καὶ τὰ στόματα, τίς ἂν ἢ τοὺς ἀγγέλλοντας αὐτῷ τὸν ποταμὸν Αἰγύπτιον, καὶ χώραν, καὶ Θήβας Αἰγυπτίας, καὶ Φάρον ὑπολάβοι μὴ γνωρίζειν ταῦτα, ἢ γνωρίζοντας μὴ λέγειν, πλὴν εἰ μὴ διὰ τὸ γνώριμον. Ἔτι δ' ἀπιθανώτερον, εἰ τὴν μὲν Αἰθιοπίαν ἔλεγε, καὶ Σιδονίους καὶ Ἐρεμβοὺς, καὶ τὴν ἔξω θάλασσαν. καὶ τὸ διχθὰ δεδάσθαι τοὺς Αἰθίοπας, τὰ δ' ἐγγὺς καὶ γνώριμα μή. Εἰ δὲ μὴ ἐμνήσθη τούτων, οὐ τοῦτο σημεῖον τοῦ ἀγνοεῖν.

οὐδὲ

Subsolanus ab hyberno, Fauonius ab occasu æstiuo, ab hyberno Caurus: atque duos esse uentos confirmant cum Thrasyalcis testimonio, tum ipsius poëtæ, qui Caurum Austro adscribit,

Argestæ Austri.—— & *Iliad. λ. 306.*

Fauonium Boreæ,

Cum Zephyro Boreas Thracũ de finib. acer *Iliad. ι. 5.*
Spirantes.——

Cæterùm Posidonius ait neminem de uetis hoc modo disseruisse eorum qui his rebus claruerunt, Aristoteles nimirum, Timosthenes, Bio astrologus. sed eos uentum qui ab ortu flat æstiuo, Cæciam perhibere, qui ei e regione est oppositus, & ab occasu flat hyberno, Africum: qui ab ortu hyberno, Eurum, & ei oppositum Caurum: medios Subsolanum & Fauonium. A poëta autem Fauoniũ uiolenter spirantem uocari eũ qui nobis est Caurus: Africum spirantem Fauonium, eum qui nobis est Fauonius. Austrum Caurum, Leuconotum, siue album Austrum, qui paucas facit nubes, cum reliquus Auster totus ferè sit Eurus.

Ac ueluti nubes Zephyrus cũ dissipat acer,
Argestæ pulsans uiolentis flatibus Austri. *Iliad. λ. 306.*

Nam Zephyrum uiolenter spirantem hîc dicit, qui solet dissipare imbecilles nubes à Leuconoto coactas, atque hîc epitheton Austri est Argestes. Hæc sanè initio primi Geographicorum libri dicta, huiusmodi emendationem sunt consecuta. Porrò autem perseuerans in semel concepta de Homero falsa opinione, id quoque dicit, ignorasse eum plura nè essent Nili ostia, adeoque ipsum Nili nomē: Hesiodum uerò nosse, qui & mentionem eius fecerit. Ac nomen quidem ætate Homeri nondum fuisse, probabile est. Ostia autem si obscura fuerunt, paucisque notum an plura uno essent, concedi potest nihil de ijs Homerum inaudiuisse. si uerò omnium quæ in Aegypto sunt rerum nobilissima, maximeque & admiratione & memoratu digna est ac historia fluuius ille, eiusque exudatio & ostia: quis nã suspicetur eos qui Homero de flumine Aegyptio, regione ea, Thebis Aegyptijs, & Pharo retulerunt, ista aut ignorasse, aut cùm cognita haberent, nihil de ijs indicasse? nisi si ut rem notam ea præterierunt. Id uerò minus adhuc uerisimile est, uiciniora & nota ignorasse Homerũ, qui de Aethiopia, Sidonijs, Erembis, Oceano, & bipartitis Aethiopib. mentionē fecerit. Quod aũt ostiorũ Nili non meminit, id non certũ est argumentũ ꝙ ea ignorauerit.

Homerus de Nilo.

nam

nam & patriam suã, & multa alia reticuit. sed ideò potius iudicasse ea memoratu indigna uideri potest, quòd nimis essent nota. Non rectè etiam ignorationem ei obijciunt, quòd insulã Phariam mari cingi dixit. Etenim contra id testimonij loco esse potest, nihil eum istorum quæ de Aegypto nuper dixi ignorasse, quòd hinc patet. Quicunq; suas peregrinationes narrant, inflatè illi solent omnia iactare. qualis etiam Menelaus, qui cum neque ad Aethiopas adscẽdisset, iaudiuerat de Nili exundatione, & quantum is terræ regioni illi apponeret, & quod traiectum qui est ante fauces iam ferè aggere aggesto cum continente coniunxisset: ut non iniuria Hesiodus totam Aegyptum fluuij donũ dixerit, si non totam, eam saltem quæ infra Delta sita, inferior Aegyptus nominatur. cognouit etiam Pharum priscis temporibus mari ambitam fuisse: itaq; mentitus est eam adhuc pelago circundari, quanquam iam insula esse desijsset. Poëtæ autem est hic apparatus. itaq; hinc conijci potest, adscensiones quoq; ei & ostia Nili nota fuisse. Idem error est, quod ignotum fuisse Homero aiunt isthmum qui inter mare Aegyptium est & sinum Arabicum, ac falsum esse illud

Odyss.δ.354.

Isthmus inter maria Aegyptiũ & Arabicum.

Odyss.α.23.

Extremos hominum Aethiopas, geminisq; diremtos
Partibus.— Nam cum rectè hoc Homerus dixerit, posteri iniuria reprehendũt. Tantùm enim abest ut uerè dicatur ignotum Homero fuisse isthmum illum: ut affirmem non notum modò ei fuisse illum, sed & disertè cõmemoratum, grammaticos autem uerba ipsius non intellexisse, ab Aristarcho & Cratete, ut præstantissimis hac scientia, sumto initio. Nam de eo qui sequitur poëtæ uersu, dissentiunt ipsi. Aristarchus enim scribit,

Partibus: hi quâ sol cadit, & quâ tollitur illi.

25 At 25 Crates,

Partibus, & quâ sol cadit, & quâ tollitur ortꝰ.

cum quidem ad institutum utriusq; nihil intersit utro modo legatur. Hic enim ea sequẽs quę mathematicè uidentur dici, torridam zonam ab Oceano contineri, ab utroq; aũt huius zonę latere esse temperatam, cum nostrã, tum quę in altera mundi est parte Sicut ergo à nobis ij dicuntur Aethiopes, qui uersus meridiem siti totius habitatæ terræ in extremo ad Oceanum accolunt, ita putat etiam trans Ocea-

Aethiopes quomodo bifariam diuisi.

οὐδὲ γὰρ τῆς αὐτοῦ πατρίδος ἐμνήσθη, οὐδὲ πολλῶν ἄλλων. ἀλλὰ μᾶλλον τὰ λίαν γνώριμα ὄντα φαίη τις δόξαι οὐκ ἄξια μνήμης εἶναι πρὸς τοὺς εἰδότας. οὐκ εὖ δὲ, οὐδὲ τὴν προφέρουσιν αὐτῷ τὸ περὶ τῆς νήσου τῆς Φαρίας, ὅτι φησὶ πελαγίαν, ὡς κατ᾽ ἄγνοιαν λέγοντι. τοὐναντίον γὰρ, κἂν μαρτυρίῳ χρήσαιτό τις τούτῳ πρὸς τὸ μὴ ἀγνοεῖσθαι μηδὲν ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ περὶ τῶν εἰρημένων ἀρτίως περὶ τὴν Αἴγυπτον. γνοίης δ᾽ ἂν οὕτως, ἀλαζὼν γὰρ δὴ πᾶς ὁ πλάνην αὐτοῦ διηγούμενος. τούτων δ᾽ ἦν καὶ ὁ Μενέλαος, ὃς ἀναβεβηκὼς μέχρι Αἰθιόπων, ἐπέπυστο τὰς ἀναβάσεις τοῦ Νείλου, καὶ τὴν χοῦν ὅσην ἐπιφέρει τῇ χώρᾳ, καὶ τὸν πρὸ τῶν στομάτων πόρον, ὅσον ἤδη προσχώσας τῇ ἠπείρῳ προστέθεικεν, ὥστε εἰκότως ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου καὶ τὴν ὅλην Αἴγυπτον τοῦ ποταμοῦ δῶρον λέγεσθαι. κἂν εἰ μή τε τὴν ὅλην, τήν γε ὑπὸ τῷ Δέλτα, τὴν κάτω χώραν προσαγορευομένην. ἱστόρησε δὲ καὶ τὴν Φάρον πελαγίαν οὖσαν τὸ παλαιόν. προσεψεύσατο δὴ καὶ τὸ πελαγίαν εἶναι, καίπερ μηκέτι πελαγίαν οὖσαν. ὁ δὲ ταῦτα διασκευάζων, ὁ ποιητὴς ἦν. ὥστ᾽ ἐκ τούτων εἰκάζειν, ὅτι καὶ τὰς ἀναβάσεις ᾔδει, καὶ τὰ στόματα τοῦ Νείλου. Ἡ δ᾽ αὐτὴ ἁμαρτία, καὶ περὶ τοῦ ἀγνοεῖν τὸν ἰσθμὸν τὸν μεταξὺ τοῦ Αἰγυπτίου πελάγους, καὶ τοῦ Ἀραβίου κόλπου, καὶ ἐπὶ τοῦ ψευδῶς λέγεσθαι.

Αἰθίοπας, τοὶ διχθὰ δεδαίαται ἔσχατοι ἀνδρῶν.

Καὶ γὰρ τοῦτο ἐκείνου λέγοντος καλῶς, ἐπιτιμῶσιν οἱ ὕστεροι οὐκ εὖ. Τοσοῦτον γὰρ δεῖ τοῦτ᾽ ἀληθὲς εἶναι τὸ ἀγνοεῖν Ὅμηρον τὸν ἰσθμὸν τοῦτον, ὥστε ἐκεῖνον μὲν φημὶ μὴ εἰδέναι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀποφαίνεσθαι ἄντικρυς· τοὺς δὲ γραμματικοὺς μηδὲ λέγοντος ἐκείνου αἰσθάνεσθαι, ἀπὸ Ἀριστάρχου καὶ Κράτητος ἀρξαμένους τῶν κορυφαίων ἐν τῇ ἐπιστήμῃ ταύτῃ. Εἰπόντος γὰρ τοῦ ποιητοῦ,

Αἰθίοπας, τοὶ διχθὰ δεδαίαται ἔσχατοι ἀνδρῶν,

περὶ τοῦ ἐφεξῆς ἔπους διαφέρονται. ὁ μὲν Ἀρίσταρχος γράφων·

οἱ μὲν δυσομένου ὑπερίονος, οἱ δ᾽ ἀνιόντος.

ὁ δὲ Κράτης,

ἠμὲν δυσομένου ὑπερίονος, ἠδ᾽ ἀνιόντος.

οὐδὲν διαφέρον πρὸς τὴν ἑκατέρου ὑπόθεσιν οὕτως ἢ ἐκείνως γράφειν. ὁ μὲν γὰρ ἀκολουθῶν τοῖς μαθηματικῶς λέγεσθαι δοκοῦσι, τὴν διακεκαυμένην ζώνην κατέχεσθαί φησιν ὑπὸ τοῦ ὠκεανοῦ· παρ᾽ ἑκάτερον δὲ ταύτης εἶναι τὴν εὔκρατον, τήν τε καθ᾽ ἡμᾶς καὶ τὴν ἐπὶ θάτερον μέρος. ὥσπερ οὖν οἱ παρ᾽ ἡμῖν Αἰθίοπες οὗτοι λέγονται οἱ πρὸς μεσημβρίαν κεκλιμένοι παρ᾽ ὅλην τὴν οἰκουμένην, ἔσχατοι τῶν ἄλλων παροικοῦντες τὸν ὠκεανόν. οὕτως οἴεται δεῖν καὶ πέραν τοῦ

τοῦ ὠκεανοῦ νοεῖσθαι τινὰς Αἰθίοπας ἐσχάτους τῶν ἄλλων, τοὺς ἐν τῇ ἑτέρᾳ εὐκράτῳ προσοικοῦντας τὸν αὐτὸν τοῦτον ὠκεανόν. διττοὺς δὲ εἶναι, καὶ διχθὰ δεδάσθαι ὑπὸ τοῦ ὠκεανοῦ. Προκεῖσθαι δὲ τὸ,

οἱ μὲν δυσομένου ὑπερίονος, οἱ δ᾽ ἀνιόντος.

ὅτι τοῦ ζωδιακοῦ κατὰ κορυφὴν ὄντος ἀεὶ τῷ ἐν τῇ γῇ ζωδιακῷ, τούτου δ᾽ οὐκ ἐκβαίνοντος ἔξω ταῖν Αἰθιοπίαιν ἀμφοῖν τῇ λοξώσει, ἀνάγκη καὶ τὴν πάροδον τοῦ ἡλίου πᾶσαν ἐν τῷ πλάτει τούτῳ νοεῖσθαι, καὶ τὰς ἀνατολὰς καὶ τὰς δύσεις συμβαίνειν ἐνταῦθα ἄλλοις ἄλλας, καὶ κατ᾽ ἄλλα, ἢ ἄλλα σημεῖα. Εἴρηκε μὲν οὕτως ἀστρονομικώτερον νομίσας. ἦν δὲ καὶ ἁπλούστερον εἰπεῖν αὐτὸ σώζοντα τὸ οὕτω διῃρῆσθαι δίχα τοὺς Αἰθίοπας, ὡς εἴρηται· ὅτι ἀφ᾽ ἡλίου ἀνιόντος μέχρι δύσεως, ἐφ᾽ ἑκάτερα προσοικοῦσι τῷ ὠκεανῷ Αἰθίοπας. Τί οὖν διαφορὰ πρὸς τὸν νοῦν, τοῦτον ἢ οὕτως εἰπεῖν ὥσπερ αὐτὸς γράφει, ἢ ὡς Ἀρίσταρχος;

οἱ μὲν δυσομένου ὑπερίονος, οἱ δ᾽ ἀνιόντος.

Καὶ γὰρ τοῦτ᾽ ἐστὶ καὶ πρὸς δύσιν, καὶ πρὸς ἀνατολὴν ἐφ᾽ ἑκάτερα τοῦ ὠκεανοῦ οἰκεῖν. ὁ δ᾽ Ἀρίσταρχος ταύτην μὲν ἐκβάλλει τὴν ὑπόθεσιν, διχθὰ δὲ μεμερισμένους οἴεται λέγεσθαι τοὺς καθ᾽ ἡμᾶς Αἰθίοπας, τοὺς τοῖς Ἕλλησι πρὸς μεσημβρίαν ἐσχάτους. τούτους δὲ μὴ μεμερίσθαι δίχα. ὥστε εἶναι δύο Αἰθιοπίας, τὴν μὲν πρὸς ἀνατολὴν, τὴν δὲ πρὸς δύσιν· ἀλλὰ μίαν μόνην, τὴν πρὸς μεσημβρίαν κειμένην τοῖς Ἕλλησιν, ἱδρυμένην δὲ κατ᾽ Αἴγυπτον. τοῦτο δὲ ἀγνοοῦντα τὸν ποιητὴν, ὥσπερ καὶ τὰ ἄλλα ὅσα εἴρηκεν Ἀπολλόδωρος ἐν τῷ περὶ νεῶν καταλόγῳ δευτέρῳ, καταψεύσασθαι τῶν τόπων τὰ μὴ ὄντα. Πρὸς μὲν οὖν Κράτητα μακροῦ λόγου δεῖ, καὶ ἴσως οὐδὲν ὄντος πρὸς τὰ νῦν. Ἀριστάρχου δὲ τοῦτο μὲν ἐπαινῶμεν, διότι τὴν Κρατήτειον ἀφεὶς ὑπόθεσιν, δεχομένην πολλὰς ἐνστάσεις, περὶ τῆς καθ᾽ ἡμᾶς Αἰθιοπίας ὑπονοεῖ γεγονέναι τὸν λόγον. τὰ δ᾽ ἄλλα ἐπισκοπῶμεν. Καὶ πρῶτον, ὅτι καὶ αὐτὸς μικρολογεῖται μάτην περὶ τῆς γραφῆς. καὶ γὰρ ἂν ὡς ἑτέρως γράφηται, δύναται ἐφαρμόττειν τοῖς νοήμασιν αὐτοῦ. τί γὰρ διαφέρει λέγειν, ἢ οὕτως, δύο καθ᾽ ἡμᾶς εἰσὶν Αἰθίοπες, οἱ μὲν πρὸς ἀνατολὰς, καὶ πρὸς δύσεις· ἢ οὕτως, καὶ γὰρ πρὸς ἀνατολὰς, καὶ πρὸς δύσεις; Ἔπειθ᾽ ὅτι ψευδοῦς προΐσταται δόγματος. Φέρε γὰρ τὸν ποιητὴν ἀγνοεῖν μὲν τὸν ἰσθμὸν, τῆς δὲ κατ᾽ Αἴγυπτον Αἰθιοπίας μεμνῆσθαι, ὅταν φῇ

Αἰθίοπας τοὶ διχθὰ δεδαίαται.

Πῶς οὖν οὐ διχθὰ δεδαίαται οὕτω; ἀλλ᾽ ἀγνοῶν οὕτως εἴρηκεν ὁ ποιητὴς, πότερ᾽ οὐδ᾽ ἡ Αἴγυπτος, οὐδ᾽ οἱ Αἰγύπτιοι ἀπὸ τοῦ Δέλτα ἀρξάμενοι μέχρι πρὸς Συήνην, ὑπὸ τοῦ Νείλου δίχα διῃρηνται,

Oceanum intelligendos eſſe alios quoſdam Aethiopes reliquorum extremos, qui in altera temperata zona ipſi quoq; ad Oceanum habitent. eos ergo geminos eſſe, & bifariam diuiſos. Illud autem

—hi quâ Sol cadit, & quâ tollitur illi,

adiectum eſſe, quod cum Zodiacus cœleſtis ſemper directè immineat terreſtri, neq; is ſua obliquatione utramq; excedat Aethiopiam, neceſſe eſt totam ſolis conuerſionem intra illud ſpaciũ intelligi, ſolemq; ibi alijs aliter, & diuerſis punctis ſurgere atq; cadere. Hic ergo, ita diſſerit, ratus Aſtronomiæ eſſe hoc magis conſentaneum. poterat autem etiam ſimplicius dici, ita ut nihilominus hoc teneretur ita bifariam diuiſos eſſe Aethiopes, ut ab ortu ſolis uſq; ad occaſum utrinq; ad Oceanũ habitent. Quid ergo ad ſententiam refert uel ita ſcribere, ut ipſe, uel ut Ariſtarchus:

Partibus: hi quâ Sol cadit, & quâ tollitur illi.

hoc enim eſt eos utrinq; ad Oceanum uerſus & orientem & occidentem habitare. At Ariſtarchus reiecto eo q̃d Crates ponit, noſtros Aethiopas qui reſpectu Græciæ uerſus meridiem habitant ultimi bifariam diuiſos accipit: non ita, ut duæ ſint Aethiopiæ, ſed una tantùm quæ Græcis eſt uerſus meridiem, Aegypto adiacens. id aũt ignoraſſe poëtam, ſicut & alia quæ Apollodorus libro de recenſione nauium ſecundo refert, finxiſſe de locis falſa. Enimuerò contra Cratetem lõga opus eſt diſputatione, & ad inſtitutum fortaſsis nihil faciente. In Ariſtarcho autem id quidem laudemus, quòd Cratetis propoſito repudiato, q̃d multis modis refelli poteſt, de noſtra Aethiopia ſuſpicatur locutũ eſſe poëtam. cætera uerò conſideremus. Primo omnium ipſe quoq; fruſtrà de ſcriptura ſcrupuloſè diſſerit. nam etiam ſi altera relinquatur, congruere ea ſententiæ ipſius poteſt. Quid enim intereſt ſiue dicas, gemini ſunt ſecundum nos Aethiopes, alij uerſus occaſum, alij uerſus ortum: aut ſic, Nam & uerſus ortũ, & uerſus occaſum. Deinde falſæ autor fit opinionis. Fingamus em̃ poëtam ignoraſſe iſthmum, & feciſſe Aethiopiæ mentionem eius quæ eſt poſt Aegyptũ, iſtis uerbis,

Ariſtarchus refellitur.

Aethiopas geminis diuiſos partibus.—

Quid ergo, an ideò non erunt bifariam diuiſi? An id quoq; ignorauit poëta, Aegyptũ & Aegyptios à Delta ad Syenem uſq; à Nilo in duas partes diuidi

 Qua-

Quarũ hæc surgentẽ spectet, solẽ illa cadẽtẽ.

Quid aũt aliud est Aegyptus, ꝙ fluuialis insula, quam aqua inundat: atq; ipsa sita est ab utraq; fluuij parte uersus ortũ & occasum. At uerò Aethiopia directè post Aegyptũ iacet, eodẽq; ꝑrsus modo secat̃ à Nilo, & natura locorũ cũ Aegypto ꝑrsus cõgruit. nã & ipsa itidẽ arcta est, in longũ porrecta, & aqs irrigua: ac q̃ extra irriguã sunt, deserta sunt, aq̃ exptia, rarisq; locis habitationi cõmoda, partim uersus ortũ, alia uersus occasum. Quomodo ergo nõ erit Aethiopia bifariã diuisa. Quid? Nilus idoneus terminus ijs uideri potuit, q Asiã ab Africa dispescũt, qppe q uersus meridiem ad stadia ampliùs CCIↃↃ se porrigat, ea aũt sit latitudine, ut amplissimas q̃q; & multis hominũ millib. habitatas insulas includat, quarum maxima est Meroë, regia & ꝑcipua Aethiopũ urbs? atq; idẽ fluuius nõ sufficiet ad diuidẽdã in duas portiones Aethiopiã? Imò q rep̃hẽdũt hos, q cõtinentes amne diuidunt, id maximũ eius erratũ obijciũt, ꝙ ij diuellant Aegyptũ & Aethiopiã, & utriusq; aliã in Africa, aliã in Asia partẽ ponãt. aut si hoc uolunt, uel nõ diuidũt cõtinentes, uel nõ fluuio diuidũt. Prætˀ hæc, alio etiã modo Aethiopiam distinguere licet. Quicũq;.n. in Oceano Africæ orã ꝑteruecti sunt, siue à rubro mari, siue à columnis Herculis inita nauigatione aliquousq; ꝑgressi, deinde retrò abierũt, multis ꝑdire uetiti incõmoditatib. apud multosq; eã opinionẽ cõfirmarũt, mediũ isthmo aliq̃ diuidi. Atq totũ Atlanticũ mare in se coit, maximè q̃d est uersus meridiẽ. Quotq̃t aũt nauigarũt, finem suæ nauigationis loca Aethiopica nominauerũt, itaq; renunciauerũt. Quid ergo est absurdi, si Homerus q̃q; hac fama ductus Aethiopes bifariã diuisit, orientales alios, alios occiduos faciẽs: cùm de ijs q̃ in medio sunt nõ cõstet habitẽtur n'e an secus. Cęterùm Ephorus aliã q̃q; historiã refert ueterẽ, de qua inaudiuisse Homerũ nõ est rationi aduersum. Narrari ait à Gaditanis Aethiopes, cũ Libyã usq; ad occasum peragrassent, ibi mãsisse eorũ q̃sdã, quosdã etiã maritimę orę bonã occupasse partẽ. atq; inde colligit Homerũ etiã dixisse.

Extremos hoĩm æthiopes geminisq; diretos Partib.— Proinde & hæc cõtra Aristarchũ, eiusq; secutos opinionem dicere licet, & alia his adhuc magis ꝑbabilia, itaq; tantã ignorationem à poeta amoliri. Nam de priscorum Græcorum sentẽtia hoc dico, quod sicut notæ uersus septentrionem gentes uno priùs nomine omnes uel Scythæ uel 26 Noma-

Græcorum sententia de gentibus septentrionalibus

οἱ μὲν δυσομένου Ὑπερίονος, οἱ δ' ἀνιόντος.

Τί δ' ἄλλο ἡ Αἴγυπτός ἐστι πλὴν ποταμία νῆσος, ἣν ἐπικλύζει τὸ ὕδωρ; αὕτη δ' ἐφ' ἑκάτερα τοῦ ποταμοῦ κεῖται, πρὸς ἀνατολὴν καὶ δύσιν. Ἀλλὰ μὴν ἡ Αἰθιοπία ἐπ' εὐθείας ἐστὶ τῇ Αἰγύπτῳ, καὶ παραπλησίως ἔχει πρός τε τὸν Νεῖλον, καὶ τὴν ἄλλην φύσιν τῶν τόπων. καὶ γὰρ αὕτη στενή, καὶ μακρά, καὶ ἐπίκλυστος. τὰ δ' ἔξω τῆς ἐπικλύστου ἔρημά τε, καὶ ἄνυδρα, καὶ σπανίως οἰκεῖσθαι δυνάμενα, τὰ μὲν πρὸς ἕω, τὰ δὲ πρὸς δύσιν κεκλιμένα. Πῶς οὖν οὐχὶ καὶ δίχα διῄρηται; ἢ τοῖς μὲν τὴν Ἀσίαν ἀπὸ τῆς Λιβύης διαιροῦσιν, ἀξιόλογος τοῦθ' ὅριον ἐφάνη ὁ Νεῖλος, μῆκος μὲν ἀνατείνων ἐπὶ τὴν μεσημβρίαν πλειόνων, ἢ μυρίων σταδίων· πλάτος δὲ ὥστε καὶ νήσους ἀπολαμβάνειν μυριάνδρους (ὧν μεγίστη ἐστὶν ἡ Μερόη, τὸ βασίλειον, καὶ ἡ μητρόπολις τῶν Αἰθιόπων.) αὐτὴν δὲ τὴν Αἰθιοπίαν οὐχ ἱκανὸς ἦν διαιρεῖν δίχα; Καὶ μὴν οἵ γε ἐπιτιμῶντες τοῖς τὰς ἠπείρους τῷ ποταμῷ διαιροῦσι, τῶν ἐγκλημάτων τοῦτο μέγιστον προφέρουσιν αὐτοῖς, ὅτι τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Αἰθιοπίαν διασπῶσι· καὶ ποιοῦσι τὸ μέν τι μέρος ἑκατέρας αὐτῶν Λιβυκόν, τὸ δ' Ἀσιατικόν. ἢ εἰ μὴ βούλονται τοῦτο, ἢ οὐ διαιροῦσι τὰς ἠπείρους, ἢ οὐ τῷ ποταμῷ. Χωρὶς δὲ τούτων ἔστι καὶ ἄλλως διαιρεῖν τὴν Αἰθιοπίαν. Πάντες γὰρ οἱ παραπλεύσαντες τῷ ὠκεανῷ τὴν Λιβύην, οἵ τε ἀπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς, καὶ οἱ ἀπὸ τῶν Στηλῶν, μέχρι ποσοῦ προελθόντες, εἶτα ἀνέστρεψαν, ὑπὸ πολλῶν ἀπόρων κωλυόμενοι· ὥστε καὶ πίστιν καταλιπεῖν τοῖς πολλοῖς, ὡς τὸ μεταξὺ διείργοιτο ἰσθμῷ. Καὶ μὴν σύρρους ἡ πᾶσα Ἀτλαντικὴ θάλασσα, καὶ μάλιστα ἡ κατὰ μεσημβρίαν. ἅπαντες δὲ οὗτοι τὰ τελευταῖα χωρία, ἐφ' ἃ πλέοντες ἦλθον, Αἰθιοπικὰ προσηγόρευσαν, καὶ ἀπήγγειλαν οὕτως. Τί οὖν ἄλογον εἰ καὶ Ὅμηρος ὑπὸ τοιαύτης ἀκοῆς ἀχθεὶς δίχα διῄρει, τοὺς μὲν πρὸς ἀνατολὴν λέγων, τοὺς δὲ πρὸς δύσιν; τῶν μεταξὺ οὐ γινωσκομένων, εἴτε εἰσίν, εἴτε μὴ εἰσίν. Ἀλλὰ μὴν καὶ ἄλλην τινὰ ἱστορίαν παλαιὰν εἴρηκεν Ἔφορος, ᾗ οὐκ ἄλογον ἐντυχεῖν καὶ Ὅμηρον. λέγεσθαι γάρ φησιν ὑπὸ τῶν Ταρτησσίων Αἰθίοπας τὴν Λιβύην ἐπελθόντας μέχρι δύσεως, τοὺς μὲν αὐτοῦ μεῖναι, τοὺς δὲ καὶ τῆς παραλίας κατασχεῖν πολλήν. τεκμαίρεται δὲ ἐκ τούτου καὶ Ὅμηρον εἰπεῖν οὕτως,

Αἰθίοπας τοὶ διχθὰ δεδαίαται ἔσχατοι ἀνδρῶν.

Ταῦτα δὲ δὴ πρὸς τὸν Ἀρίσταρχον λέγοι ἄν τις, καὶ πρὸς τοὺς ἀκολουθοῦντας αὐτῷ, καὶ ἄλλα τούτων ἐπιεικέστερα, ἀφ' ὧν τὴν πολλὴν ἄγνοιαν ἀφαιρήσεται τοῦ ποιητοῦ. Φημὶ γὰρ κατὰ τὴν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων δόξαν, ὥσπερ τὰ πρὸς Βορρᾶν μέρη γνώριμα ἑνὶ ὀνόματι Σκύθας ἐκάλουν, ἢ Νομάδας, ὡς

φλας ὡς Ὅμηρος, ὕστερον δὲ καὶ τῶν πρὸς ἑσπέραν γνωσθέντων, Κελτοί, καὶ Ἴβηρες, ἢ συμμίκτως Κελτίβηρες, καὶ Κελτοσκύθαι προσηγορεύοντο, ὑφ' ἓν ὄνομα τῶν καθέκαστα ἐθνῶν ταττομένων διὰ τὴν ἄγνοιαν· οὕτω τὰ μεσημβρινὰ πάντα, Αἰθιοπίαν καλεῖσθαι, τὰ πρὸς ὠκεανῷ. Μαρτυρεῖ δὲ τὰ τοιαῦτα. Ὅ,τε γὰρ Αἰσχύλος ἐν Προμηθεῖ τῷ λυομένῳ φησὶν οὕτω·

φοινικόπεδόν τ' ἐρυθρᾶς ἱερὸν
χεῦμα θαλάσσης,
χαλκοκέραυνόν τε παρ' ὠκεανῷ
λίμναν παντοτρόφων Αἰθιόπων,
ἵν' ὁ παντεπόπτας ἥλιος
αἰεὶ χρῶτ' ἀθάνατον,
κάματόν θ' ἵππων θερμαῖς
ὕδατος μαλακοῦ προχοαῖς ἀναπαύει.

Παρ' ὅλον γὰρ τὸ μεσημβρινὸν κλίμα τοῦ Ὠκεανοῦ ταύτην πρὸς τὸν ἥλιον ἴσχοντος τὴν χρείαν, καὶ τὴν σχέσιν, παρ' ὅλον καὶ οἱ Αἰθίοπες αὐτοῦ φαίνεται. Ὅ τ' Εὐριπίδης ἐν τῷ Φαέθοντι, τὴν Κλυμένην φησὶ δοθῆναι Μέροπι τῆς δ' ἄνακτι γῆς·

Ἣν ἐκ τετρίππων ἁρμάτων πρώτην χθόνα
Ἥλιος ἀνίσχων χρυσέᾳ βάλλει φλογί.
Καλοῦσι δ' αὐτὴν γείτονες μελάμβροτοι.
Ἕω φαεννὰς ἡλίου θ' ἱπποστάσεις.

Νῦν μὲν δὴ κοινὰς ποιεῖται τὰς ἱπποστάσεις τῇ τε ἠοῖ, καὶ τῷ ἡλίῳ. ἐν δὲ τοῖς ἑξῆς πλησίον αὐτάς φησιν εἶναι τῇ οἰκήσει τοῦ Μέροπος. καὶ ὅλη γε τῇ δραματουργίᾳ τοῦτο παραπέπλεκται, οὐ δήπου τῆς κατ' Αἴγυπτον Αἰθιοπίας ἴδιον ὄν, μᾶλλον δὲ τῆς παρ' ὅλον τὸ μεσημβρινὸν κλίμα διηκούσης παραλίας. Μηνύει δὲ καὶ Ἔφορος τὴν παλαιὰν περὶ τῆς Αἰθιοπίας δόξαν, ὥς φησιν ἐν τῷ περὶ τῆς Εὐρώπης λόγῳ· τῶν περὶ τὸν οὐρανόν, καὶ τὴν γῆν τόπων, εἰς τέσσαρα μέρη διῃρημένων, τὸ πρὸς τὸν ἀπηλιώτην, Ἰνδοὺς ἔχειν, πρὸς νότον δέ, Αἰθίοπας· πρὸς δύσιν δέ, Κελτούς, πρὸς βορρᾶν ἄνεμον, Σκύθας. προστίθησι δ' ὅτι μείζων ἡ Αἰθιοπία ἢ ἡ Σκυθία. Δοκεῖ γάρ φησι τὸ τῶν Αἰθιόπων ἔθνος παρατείνειν ἀπ' ἀνατολῶν χειμερινῶν μέχρι δυσμῶν. ἡ Σκυθία δ' ἀντίκειται τούτῳ. Ὅτι δ' ὁ ποιητὴς ὁμόλογος τούτοις, καὶ ἐκ τοῦ δὲ δῆλον, ὅτι ἡ μὲν Ἰθάκη κεῖται

Πρὸς ζόφον (ὅπερ ἐστὶ πρὸς ἄρκτον.) αἱ δέ τ' ἄνευθε πρὸς ἠῶ τ', ἠέλιόν τε·

Ὅλον τὸ νότιον πλευρὸν οὕτω λέγων. Καὶ ἔτι ὅταν φῇ·

Εἴτ' ἐπὶ δεξί' ἴωσι πρὸς ἠῶ τ' ἠέλιόν τε. Καί,
Εἴτ' ἐπ' ἀριστερά, τοί γε ποτὶ ζόφον ἠερόεντα.

Καὶ πάλιν·

Ὦ φίλοι, οὐ γάρ τ' ἴδμεν ὅπη ζόφος, οὐδ' ὅπη ἠώς,
Οὐδ' ὅπη ἠέλιος φαεσίμβροτος εἶσ' ὑπὸ γαῖαν,
Οὐδ' ὅπη ἀννεῖται.—

des (.ut ab Homero.) appellabant, ac postea tẽporis cognitis regionib. occiduis Celtæ, Iberi aut mixto nomine Celtiberi ac Celtoscythæ dici cœperũt, cũ prius ob ignorationem singulæ gentes uno omnes nomine afficerẽtur: ita quæ ad Oceanũ uersus meridiem sita sunt omnia Aethiopię appellatione fuisse notata. Hæc testimonijs cõprobari possunt. Sic .n. loquitur Aeschylus in Prometheo soluto.

Marisq; fluctus cernes puniceos rubri
Sacrum fluentum, & æreo quæ fulmine
Palus ad Oceanum percellitur sita (det
Omnigenũm Aethiopũ, quà Sol cũcta q uiIdentidem immortale corpus abluit,
Reficitq; mollibus undis sudantes equos.

Nã cũ per totũ meridiei obuersum tractum Oceanus respectu solis repræsentet horizontem; Aethiopes quoq; per eum totũ extẽdit. Et Euripides in Phaetonte Clymenẽ ait Meropi datam —regi terræ illius,

Quam, cùm quadrigis tellurem superat suis
Primùm aurea flamma Sol almus percutit.
Et eam nigra uicina gens cute prædita
Auroræ uocat, ac solis stabulum lucidi.

Quo quidẽ loco stabulũ eqs auroræ, & solis idẽ adscribit: in sequentib. aũt uicinũ id facit ędib. Meropis. atq; in tota illa id fabula est attextũ, nõ sane ad Aethiopiã peculiariter eã ptinens, q̃ est post Aegyptũ, sed ad eã orã maritimã, q̃ p totũ meridianum tractũ porrigit. Ephor⁹ quoq; antiq; de Aethiopia opinionẽ refert, in oratione de Europa indicans cœli ac terræ locis in quatuor diductis partes, eã q̃ est uersus Subsolanũ, habitari ab Indis, q̃ uersus Austrũ, ab Aethiopibus, q̃ uersus occasum à Celtis, Aqloni obiectã à Scythis, additq; Aethiopiã Scythia esse maiorẽ. Videt. n. inqt, gẽs Aethiopũ ptendi ab ortu hyberno usq; ad occasum: eiq; opposita est Scythia. His cõsetire poetã, uel idem liquet, q Ithaca ipso autore spectat

Obscuris obuersa plagis. nã solis ad ortum Auroramq; aliæ spectant.— Odyss. ι. 25.

tenebras aũt septẽtrionẽ intelligit: solẽ ac aurorã dicẽs, totũ meridionale dicit lat⁹. Rursũ.

Siue illæ dextra uolitant Titanis ad ortum, Iliad. μ. 239.
Auroramq;, petunt læua seu parte tenebras.

Et alibi.

O socij, neq; enim noctis quo cardine surgat Odyss. κ. 190.
Caligo, uel quâ roseis auriga quadrigis
Vecta diem referat, pceps ubi lampada cõdat
Titan, quà curru terram superetue supino
Nouimus.—

de quibus apertiùs dicitur, ubi de Ithaca sermo instituitur. Quando itaq; dicit,

Iliad.α.423. Nãq; hesternus ad Oceanũ est, iustosq; pfectus
Iuppiter Aethiopas, q̃rũ cõuiuia uisit:

cõmuniùs hoc est accipiendũ, de Oceano uidelicet totum meridionalem alluente tractũ, & Aethiopas. ad quemq;.n. istius tractus locũ aduerteris cogitatione, ad Oceanũ eris & in Aethiopia. In hunc sensum id quoq; dicit.

Vliss.ε.282. Ast hũc Aethiopũ rediẽs Neptunus ab oris
Eminus è Solymis conspexit montibus.—

quod pinde est ac si dixisset, à meridionalib. locis. Nõ enim loquit̃ de Solymis qui sunt in Pisidia, sed (sicut suprà dixi.) fingit ijs quosdã cognomines, qui eundẽ habeant respectũ ad rate uectum Vlissis, & eos qui istis in locis uersus meridiẽ habitant, ac sunt Aethiopum instar, qui est Pisidicorũ ad Pontũ & Aethiopas ultra Aegyptum incolentes. Hoc modo etiam de gruibus amplificauit orationem.

Iliad.γ.4. Quæ simul ac fugere imbres, hyememq; niualem
Cum magno Oceani clangore feruntur ad undas,
Pygmæis pugnamq; uiris, cædesq; ferentes.

Neq;.n. à Græcia tantùm uersus meridiem uolant grues, non etiã ex Italia, Hispania, Caspia, aut Bactriana eodem modo. Sed cũ Oceanus totam meridionalem alluat oram, & eam undiquaq; grues hyemis euitandæ causa petant, intelligendum est fingi ab Homero hoc, Pygmæos ad totam illam oram habitare. Quod autem posteri Aethiopas eos solos uocarunt, qui supra Aegyptum degunt, itemque narrationem de Pygmæis ad eos astringunt: id ad antiqua nihil attinet. Nam hodie non oẽs populi qui in expeditione ad Ilium fuere, Achæorũ aut Argiuorũ nomine intelligunt̃, q̃ tñ omnibus ijs tribuit Homerus. Simile est quòd de Aethiopib. dixi, esse intelligendos. s. q̃ accolunt per totã orã Oceani à solis ortu usq; ad eius occasum. nã sic dicti Aethiopes natura sunt à se inuicẽ diuulsi sinu Arabico, diuiso circulo meridiano iusta sectione in morem fluminis, cuius sectionis longitudo est ferè CCIↃↃ IↃↃ stadiorũ latitudo maxima nõ multum excedit stadia CIↃ. idq; longitudini accedit, quòd intimus eius sinus recessus à mari Pelusiaco itinere tridui aut quatridui abest, isthmo interiecto. *Limes Africæ & Asiæ.* Quemadmodum igitur elegantiores eorum qui Asiã ab Africa diuidunt, pro cõfinio cõmodiore utriusq; cõtinentis habent sinum quàm Nilum: quippe

περὶ ὧν λέγεται καὶ ἐν τοῖς περὶ τῆς Ἰθάκης λόγοις σαφέστερον. Ὅταν οὖν φῇ·

Ζεὺς γὰρ ἐς ὠκεανὸν μετ' ἀμύμονας Αἰθιοπῆας
Χθιζὸς ἔβη,—

κοινότερον λεκτέον, καὶ τὸν ὠκεανὸν τὸν καθ' ὅλον τὸ μεσημβρινὸν κλίμα τεταγμένον, καὶ τοὺς Αἰθίοπας. ᾧ γὰρ ἂν τόπῳ τοῦδε τοῦ κλίματος προσβάλλοις τὴν διάνοιαν, καὶ ἐπὶ τῷ ὠκεανῷ ἔσῃ, καὶ ἐπὶ τῇ Αἰθιοπίᾳ. οὕτω δὲ λέγει καὶ τό,

Τὸν δ' ἐξ Αἰθιόπων ἀνιὼν,—
Τηλόθεν ἐκ Σολύμων ὀρέων ἴδεν.—

ἴσον τῷ, ἀπὸ μεσημβρινῶν τόπων. Σολύμους λέγων οὐ τοὺς ἐν τῇ Πισιδίᾳ, ἀλλ', ὡς ἔφην πρότερον, πλάσας τινὰς ὁμωνύμους τοὺς ἀναλόγως ἔχοντας πρός τε τὸν πλέοντα ἐν τῇ σχεδίᾳ, καὶ τοὺς ἐκεῖ μεσημβρινοὺς, ὡσὰν Αἰθίοπας, ὡς οἱ Πισιδικοὶ πρός τε τὸν Πόντον, καὶ τοὺς ὑπὲρ τῆς Αἰγύπτου Αἰθίοπας. Οὕτω δὲ καὶ τὸν περὶ τῶν γεράνων λόγον κοινὸν ποιούμενος φησίν·

Αἵ τ' ἐπεὶ οὖν χειμῶνα φύγον, καὶ ἀθέσφατον ὄμβρον,
Κλαγγῇ ταί γε πέτονται ἐπ' ὠκεανοῖο ῥοάων,
Ἀνδράσι Πυγμαίοισι φόνον καὶ κῆρα φέρουσαι.

Οὐ γὰρ ἐν μὲν τοῖς κατὰ τὴν Ἑλλάδα τόποις ὁρᾶται φερομένη ἡ γέρανος ἐπὶ τὴν μεσημβρίαν, ἐν δὲ τοῖς κατὰ τὴν Ἰταλίαν, ἢ Ἰβηρίαν οὐδαμῶς, ἢ τοῖς κατὰ τὴν Κασπίαν, καὶ Βακτριανήν. κατὰ πᾶσαν οὖν τὴν μεσημβρινὴν παραλίαν τοῦ ὠκεανοῦ παρατείνοντος, ἐφ' ἅπασαν δὲ καὶ χειμοφυγούντων, δέχεσθαι δεῖ καὶ τοὺς Πυγμαίους μεμυθευμένους κατὰ πᾶσαν. Εἰ δ' οἱ ὕστερον τοὺς Αἰθίοπας ἐπὶ τοὺς κατ' Αἴγυπτον μόνους μετήγαγον, καὶ τὸν περὶ τῶν Πυγμαίων λόγον, οὐδὲν ἂν εἴη πρὸς τὰ πάλαι. Καὶ γὰρ Ἀχαιοὺς, καὶ Ἀργείους οὐ πάντας μὲν νῦν φαμὲν τοὺς στρατεύσαντας ἐπὶ Ἴλιον· Ὅμηρος δὲ καλεῖ πάντας. Παραπλήσιον δέ ἐστιν ὃ λέγω καὶ περὶ τῶν δίχα διῃρημένων Αἰθιόπων, ὅτι δεῖ δέχεσθαι τοὺς παρ' ὅλην τὴν ὠκεανῖτιν διατείνοντας ἀφ' ἡλίου ἀνιόντος, μέχρι ἡλίου δυομένου. οἱ γὰρ οὕτω λεγόμενοι Αἰθίοπες δίχα διῄρηνται φυσικῶς τῷ Ἀραβίῳ κόλπῳ, ὡς ἂν μεσημβρινοῦ κύκλου τμήματι ἀξιολόγῳ ποταμοῦ δίκην ἐν μήκει σχεδόν τι καὶ πεντακισχιλίων σταδίων ἐπὶ τοῖς μυρίοις, πλάτει δ' οὐ πολὺ τῶν χιλίων μείζονι, τῷ μεγίστῳ. πρόσεστι δὲ τῷ μήκει, καὶ τὸ τὸν μυχὸν τοῦδε τοῦ κόλπου διέχειν τῆς κατὰ Πηλούσιον θαλάσσης, τριῶν, ἢ τεττάρων ἡμερῶν ἣν ἐπέχει ὁ ἰσθμός. Καθάπερ οὖν οἱ χαριέστεροι τῶν διαιρούντων τὴν Ἀσίαν ἀπὸ τῆς Λιβύης, ὅρον εὐφυέστερον ἡγοῦνται τοῦτον τῶν ἠπείρων ἀμφοῖν τὸν κόλπον, ἢ τὸν Νεῖλον· τὸν

τὸν μὲν γὰρ διήκειν παρ' ὀλίγον παντελῶς ἀπὸ θαλάττης ἐπὶ θάλατταν· τὸν δὲ Νεῖλον πολλαπλάσιον ἀπὸ τοῦ ὠκεανοῦ διέχειν, ὥστε μὴ διαιρεῖν πᾶσαν τὴν Ἀσίαν ἀπὸ τῆς Λιβύης. τοῦτον ὑπολαμβάνω τὸν τρόπον κἀγὼ τὰ μεσημβρινὰ μέρη πάντα καθ' ὅλην τὴν οἰκουμένην, δίχα διῃρῆσθαι νομίσαι τὸν ποιητὴν τῷ κόλπῳ τούτῳ. Πῶς οὖν ἠγνόει τὸν ἰσθμόν, ὃν οὗτος ποιεῖ πρὸς τὸ Αἰγύπτιον πέλαγος. Καὶ γὰρ δὴ καὶ τελέως ἄλογον, εἰ τὰς μὲν Αἰγυπτίους Θήβας ᾔδει σαφῶς, αἳ διέχουσι τῆς καθ' ἡμᾶς θαλάττης σταδίους μικρὸν ἀπολείποντας τῶν πεντακισχιλίων, τὸν δὲ μυχὸν τοῦ Ἀραβίου κόλπου μὴ ᾔδει, μηδὲ τὸν ἰσθμὸν τὸν κατ' αὐτὸν πλάτος ἔχοντα οὐ πλειόνων ἢ χιλίων σταδίων. Πολὺ δ' ἂν ἀλογώτερον δόξειεν, εἰ τὸν μὲν Νεῖλον ᾔδει ὁμωνύμως τῇ τοσαύτῃ χώρᾳ λεγόμενον, τὴν δ' αἰτίαν μὴ ἑώρα τούτου. μάλιστα γὰρ ἂν προσπίπτοι τὸ ῥηθὲν ὑφ' Ἡροδότου, διότι δῶρον ἦν ἡ χώρα τοῦ ποταμοῦ, καὶ διὰ τοῦτο ἠξιοῦτο τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος. Ἄλλως τε τῶν παρ' ἑκάστοις ἰδίων ταῦτ' ἐστὶ γνωριμώτατα, ἃ καὶ παραδοξίαν ἔχει τινά, καὶ ἐν τῷ φανερῷ πᾶσίν ἐστι. τοιοῦτον δ' ἐστὶ καὶ ἡ τοῦ Νείλου ἀνάβασις, καὶ ἡ πρόσχωσις τοῦ πελάγους. Καὶ καθάπερ οἱ προσαχθέντες πρὸς τὴν Αἴγυπτον οὐδὲν πρότερον ἱστοροῦσι περὶ τῆς χώρας, ἢ τὴν τοῦ Νείλου φύσιν, διὰ τὸ τοὺς ἐπιχωρίους μήτε καινότερα τούτων λέγειν ἔχειν πρὸς ἄνδρας ξένους, μήτ' ἐπιφανέστερα περὶ τῶν παρ' αὐτοῖς (τῷ γὰρ ἱστορήσαντι περὶ τοῦ ποταμοῦ, κατάδηλος καὶ ἡ χώρα πᾶσα γίνεται ὁποία τίς ἐστιν.) οὕτω καὶ οἱ πόρρωθεν ἀκούοντες, οὐδὲν πρότερον ἱστοροῦσι τούτου. Προστίθησιν οὖν τούτῳ, καὶ τὸ φιλείδημον, καὶ τὸ φιλέκδημον τοῦ ποιητοῦ, ὅπερ αὐτῷ μαρτυροῦσιν, ὅσοι τὸν βίον ἀναγράφουσι. καὶ ἐξ αὐτῶν δὲ λαμβάνεται τῶν ποιημάτων πολλὰ παραδείγματα τῶν τοιούτων. Οὗτος μὲν οὖν ἐκ πλειόνων ἐλέγχεται, καὶ εἰδώς, καὶ λέγων ῥητῶς τὰ ῥητά, καὶ σιγῶν, τὰ δὲ λίαν ἐκφανῆ ἐπιθέτως λέγων. Θαυμάζειν δὲ δεῖ τῶν Αἰγυπτίων, καὶ Σύρων πρὸς οὓς νῦν ἡμῖν ὁ λόγος, εἰ μηδ' ἐκείνου λέγοντος τὰ παρ' αὐτοῖς ἐπιχώρια συνιᾶσιν, ἀλλὰ καὶ ἄγνοιαν αἰτιῶνται, ᾗ αὐτοὺς ἐνόχους δείκνυσιν ὁ λόγος. Ἁπλῶς δὲ τὸ μὴ λέγειν, οὐ τοῦ μὴ εἰδέναι σημεῖον ἐστιν. οὐδὲ γὰρ τὰς τροπὰς τοῦ Εὐρίπου λέγει, οὐδὲ τὰς Θερμοπύλας, οὐδ' ἄλλα πλείω τῶν γνωρίμων παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, οὐ μὴν ἠγνόησεν. ἀλλὰ καὶ λέγει, οὐ δοκεῖ δὲ τοῖς ἐθελοκωφοῦσιν, ὥστε ἐκείνους

quippe quod ille propemodum ab uno mari ad alterum omnino penetrat, cùm Nilus ab Oceano multis partibus longiùs absit, ideoq; Asiam uniuersam ab Africa non dirimat. ita ego existimo poëtam censuisse eodem modo meridionalem totum tractum uniuersi terræ habitatę orbis in duas esse ab hoc sinu diuisum partes. Qui ergo ignorauerit isthmum, quem is sinus cum Aegyptio mari constituit. Etenim omni ratione caret, perspicuè ei fuisse notas Thebas Aegyptias, à nostro mari stadijs paulo paucioribus ꟾↄↄ dissitas: ignotum autem intimum recessum Arabij sinus & isthmum apud eum, cuius latitudo non est maior cIↄ stadijs. Multo etiam absurdius id uideri possit, nouisse Homerum Nilum Aegypto cognominem tantæ regioni, causam autem huius rei ignorasse. Maximè autem occurreret Herodoti dictum, donum esse fluuij Aegyptum ideoq; hoc eum nomine dignatum fuisse Alioquin etiã eorum quę singulis sunt locis peculiaria, hæc omnium sunt notissima, quæ & rari aliquid habent, & omnibus sunt conspicua: qualis est etiam Nili adscensio, ac maris ingesto terræ aggere complanatio. Et quemadmodum qui ad Aegyptum appellũt nihil prius in regione ea considerant quàm Nili naturam, quod Aegyptij neque quicq̃ magis inauditum peregrinis, neque illustrius suarum aliquid rerum habent: (nam qui Nili naturam uestigarit, ei totius regionis qualitas fit manifesta.) ita & qui procul inde remoti audiũt de Aegypto, primò omnium de Nilo inaudiunt. Huc accedit etiam discendi ac peregrinandi studium Homeri, quod uitæ ipsius scriptores faciunt testatũ, & ex ipsis poëmatibus multa eius sumi possunt documenta. Ita multis argumentis conuincitur Homero nota & ab eo commemorata fuisse disertè, quæ effanda essent, alia eum tacuisse, aut cum essent nimis manifesta, impositis alijs appellationibus extulisse. Mirari autem oportet Aegyptios ac Syros, contra quos iam nunc dicemus, quod non intelligunt Homerum ea dicentem quæ in ipsorum sunt patria, & ignorationem ei obijciunt, cuius ipsos culpam sustinere ostendemus. Omnino autem præterire aliquid, nõ est certũ ignorationis indicium nam neq; Euripi conuersiones Homerus, neque Thermopylas neq; alia multa apud Gręcos nota commemorauit, quæ tñ non ignoraret. imò etiam commemorat, sed non apparet hoc ijs qui ultrò surdi esse uolunt, ideoque ipsi

ipsi sunt culpandi. Sanè poëta fluuios appellat ab Ioue delapsos: nõ torrentes modò, sed oẽs in uniuersum, ꝙ oẽs imbrib. implent̃. Sed quod cõmune est, id ob excellentiã unius alicuius fit peculiare. Nã alio modo qs intelligeret torrentẽ ab Ioue delapsum, alit̃ perennem fluuiũ. hîc uerò excessus q̃dammodo duplicatur. Et sicuti q̃dam sunt hyperbolarũ hyperbolæ, ut cũ dicimus aliqd 27 suberis umbra esse leuiꝰ, aut Phrygio aliquẽ lepore timidiorẽ, aut possidere fundũ epist. Laconica minorẽ: ita quod Nilus ista appellatione afficit̃, in eo excellentiæ excessus cõcurrit. Nã torrẽs amplius ꝙ̃ reliq̃ flumina auget̃, & labit̃ pluuijs aqs: Nilus ipsos torrẽtes eo ipso superat, tãta copia aquæ tã lõgo turgẽs tẽpore. Itaq; cùm hoc fluuij accidẽs poëtæ notũ fuerit, sicut cõtra aliorũ opinionẽ docuimus, & ei attribuit ab Ioue fluẽtis epitheton, aliter id ꝙ̃ exposuimus accipiendũ nõ est. Quod aũt Nilus plurib. ostijs in mare effluit, id ei cũ alijs pluribus est cõmune fluminibus: ideoq; id mẽtione dignũ, ꝑsertim apud scientes, Homerus non putauit: sicut ne Alcæus quidẽ, tametsi is in Aegyptũ se uenisse dicat. Aggestiones aũt & ex adscensionib. intelligi possunt, & ex ijs q̃ de Pharo narrat. Ea. n. eiꝰ narratio, aut cõmunis potiùs fama, tũc diurnæ nauigationis spacio Pharũ à cõtinente fuisse dissitã, tãto mẽdacio diuulgata haud dubiè non erat: sed de istis ascensionib. & aggestionib. uulgariùs q̃dã inaudiuisse eũ credibile est. unde Homerus ratiocinatus insulã sub Menelai aduẽtũ lõgiùs ꝙ̃ suo tẽpore à continente abfuisse, de suo multis partib. ueritatẽ excedẽs interuallũ addidit, ut fabulosè rẽ narraret. At fabulæ nõ ignorationis causa fingunt̃. ꝙ uel ex eo dep̃hendere possis, ꝙ quæ de Proteo, de Pygmæis, de efficacitate uenenorũ & alia id genus poetæ fingunt, nõ ob ignorationẽ locorum ea cõminiscuntur, sed delectandi causa. Quomodo ergo Pharũ aquæ expertẽ, aqua præditam dicit?

Hyperbolæ.

Odyss. δ. 356.

> Commodus est in ea portus, unde in mare naues
> Propellunt celeres lymphis nigricantib. haustis.

Nimirum neq; hoc fieri nequit, ut puteum aqua deficit, neq; ex ipsa insula aquam peti affirmat, sed imponi tãtùm in naues ob portus commoditatẽ. & licebit ex opposita continẽte aquam haurire, quod quodammodo uidetur fassus esse poëta, his innuẽs uerbis, quòd insulam mari cinctam dicit non uerè, sed excessus

ἐκείνους αἰτιατέον. ὁ ποιητὴς τοίνυν διιπετεῖς καλεῖ τοὺς ποταμούς, οὐ τοὺς χειμάρρους μόνον, ἀλλὰ καὶ πάντας ἁπλῶς, ὅτι πληροῦνται πάντες ἀπὸ τῶν ὀμβρίμων ὑδάτων. ἀλλὰ τὸ κοινὸν ἐπὶ τῶν κατ' ἐξοχὴν ἴδιον γίνεται. ἄλλως γὰρ ἂν τὸν χειμάρρουν ἀκούοι τις διιπετῆ, καὶ ἄλλως τὸν ἀέναον. ἐνταῦθα δὲ διπλασιάζει πως ἡ ἐξοχή. καθάπερ δ' εἰσί τινες ὑπερβολαὶ ἐπὶ ὑπερβολαῖς, ὡς τὸ, κουφότερον εἶναι φελλοῦ σκιᾶς, δειλότερον λαγὼ Φρυγός, ἐλάττω δ' ἔχειν γῆν τὸν ἀγρὸν ἐπιστολῆς Λακωνικῆς· οὕτως ἐξοχὴ ἐπὶ ἐξοχῆς συντρέχει ἐπὶ τοῦ διιπετῆ τὸν Νεῖλον λέγεσθαι. ὁ μὲν γὰρ χειμάρρους, ὑπερβέβληται τοὺς ἄλλους ποταμοὺς, τῷ διιπετὴς εἶναι. ὁ δὲ Νεῖλος καὶ τοὺς χειμάρρους ἐπὶ τοσοῦτον πληρούμενος καὶ πλῆθος, καὶ χρόνον. ὥστ' ἐπεὶ καὶ γνώριμον ἦν τὸ πάθος τοῦ ποταμοῦ τῷ ποιητῇ ὡς παραμεμυθήμεθα, καὶ κέχρηται ἐπὶ τῷ διιπετὴς τῷ ἐπιθέτῳ τούτῳ κατ' αὐτοῦ, οὐκ ἄλλως δεκτέον ἢ ὡς εἰρήκαμεν. τὸ δὲ πλείοσι στόμασιν ἐκδιδόναι, κοινὸν καὶ πλειόνων. ὥστε οὐκ ἄξιον μνήμης ὑπέλαβε, καὶ ταῦτα πρὸς εἰδότας· καθάπερ οὐδ' Ἀλκαῖος, καίτοι φήσας ἀφῖχθαι καὶ αὐτὸς εἰς Αἴγυπτον. αἱ δὲ προσχώσεις, καὶ ἐκ τῶν ἀναβάσεων μὲν δύνανται ὑπονοεῖσθαι, καὶ ἐξ ὧν δὲ εἶπε περὶ τῆς Φάρου. ὁ γὰρ ἱστορῶν οὕτω περὶ τῆς Φάρου, μᾶλλον δὲ ἡ κοινὴ φήμη, διότι μὲν τότε τοσοῦτον ἀπέχοι ἀπὸ τῆς ἠπείρου, ὅσον φησὶ δρόμον νεὼς ἡμερήσιον, οὐκ ἂν εἴη διατεθρυλημένη ἐπὶ τοσοῦτον ἐψευσμένως. ὅτι δ' ἡ ἀνάβασις, καὶ αἱ προσχώσεις τοιαῦταί τινες, κοινότερον πεπύσθαι εἰκὸς ἦν. ἐξ ὧν συνθεὶς ὁ ποιητὴς ὅτι πλεῖον ἢ τότε ἀφεστήκει τῆς γῆς ἡ νῆσος, κατὰ τὴν Μενελάου παρουσίαν, προσέθηκε παρ' ἑαυτοῦ πολλαπλάσιον διάστημα τοῦ μυθώδους χάριν. αἱ δὲ μυθοποιΐαι οὐκ ἀγνοίας χάριν. σημεῖα γὰρ δὴ ταῦτα. οὐδὲ γὰρ τὰ περὶ τοῦ Πρωτέως, καὶ τῶν Πυγμαίων, οὐδ' αἱ τῶν φαρμάκων δυνάμεις, οὐδ' εἴ τι ἄλλο τοιοῦτον οἱ ποιηταὶ πλάττουσι. οὐ γὰρ κατ' ἄγνοιαν τῶν τοπικῶν λέγεται, ἀλλ' ἡδονῆς καὶ τέρψεως χάριν. πῶς οὖν καὶ ἄνυδρον οὖσαν ὕδωρ φησὶν ἔχειν·

> Ἐν δὲ λιμὴν εὔορμος, ὅθεν τ' ἀπὸ νῆας ἐΐσας
> Ἐς πόντον βάλλουσιν ἀφυσσάμενοι μέλαν ὕδωρ.

Ἀλλ' οὔτε τὸ ὑδρεῖον ἐκλείπειν ἀδύνατον, οὔτε τὴν ὑδρείαν ἐκ τῆς νήσου γενέσθαι φησίν, ἀλλὰ τὴν ἀναγωγὴν μόνην διὰ τὴν τοῦ λιμένος ἀρετήν. τὸ δ' ὕδωρ ἐκ τῆς περαίας ἀρύσασθαι παρῆν, ἐξομολογουμένου πως τοῦ ποιητοῦ διὰ τῆς ἐμφάσεως, ὅτι πελαγίαν εἶπεν οὐ πρὸς ἀλήθειαν, ἀλλὰ πρὸς ὑπερβολὴν

ὑπερβολὴν καὶ μυθοποιΐαν. Ἐπεὶ δὲ καὶ τὰ περὶ τῆς πλάνης τοῦ Μενελάου λεχθέντα συνηγορεῖν δοκεῖ τῇ ἀγνοίᾳ τῇ περὶ τοὺς τόπους ἐκείνους, βέλτιον ἴσως ἐστί, τὰ ἐν τοῖς ἔπεσι τούτοις ζητούμενα προεκθεμένους, ἅμα ταῦτά τε διαστεῖλαι, καὶ περὶ τοῦ ποιητοῦ ἀπολογήσασθαι καθαρώτερον. Φησὶ δὲ πρὸς Τηλέμαχον ὁ Μενέλαος θαυμάσαντα τὸν τῶν βασιλείων κόσμον·

Ἦ γὰρ πολλὰ παθὼν, καὶ πόλλ' ἐπαληθεὶς
Ἠγαγόμην ἐν νηυσί, καὶ ὀγδοάτῳ ἔτει ἦλθον
Κύπρον, Φοινίκην τε, καὶ Αἰγυπτίους, ἐπαληθείς,
Αἰθίοπας θ' ἱκόμην, καὶ Σιδονίους, καὶ Ἐρεμβούς,
Καὶ Λιβύην.—

Ζητοῦσι δὲ, πρὸς τίνας ἦλθεν Αἰθίοπας, πλέων ἐξ Αἰγύπτου. οὔτε γὰρ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς θαλάττῃ οἰκοῦσί τινες Αἰθιόπων, οὔτε τοῦ Νείλου τοὺς καταῤῥάκτας ἦν διελθεῖν ναυσί. Τίνες τε οἱ Σιδόνιοι. οὐ γὰρ οἵ γε ἐν Φοινίκῃ, οὐ γὰρ ἂν τὸ γένος προθεὶς, τὸ εἶδος ἐπήνεγκε. τίνες τε οἱ Ἐρεμβοί. καινὸν γὰρ τὸ ὄνομα. Ἀριστόνικος μὲν οὖν ὁ καθ' ἡμᾶς γραμματικὸς ἐν τοῖς περὶ τῆς Μενελάου πλάνης, πολλῶν ἀναγέγραφεν ἀνδρῶν ἀποφάσεις περὶ ἑκάστου τῶν ἐκκειμένων κεφαλαίων. ἡμῖν δ' ἀρκέσει, κἂν συντέμνοντες λέγωμεν. Οἱ μὲν δὴ πλεῦσαι φήσαντες εἰς τὴν Αἰθιοπίαν. οἱ μὲν περίπλουν, τὸν διὰ Γαδείρων μέχρι τῆς Ἰνδικῆς εἰσάγουσιν· ἅμα καὶ τὸν χρόνον τῇ πλάνῃ συνοικειοῦντες, ὅν φησιν, ὅτι ὀγδοάτῳ ἔτει ἦλθον. οἱ δὲ διὰ τοῦ ἰσθμοῦ, τοῦ κατὰ τὸν Ἀράβιον κόλπον. οἱ δὲ διὰ τῶν διωρύγων τινός. Οὔτε δ' ὁ περίπλους ἀναγκαῖος, ὃν Κράτης εἰσάγει· οὐχ ὡς ἀδύνατος εἶναι (καὶ γὰρ οὐδ' ἡ Ὀδυσσέως πλάνη ἀδύνατος) ἀλλ' ὅτι οὔτε πρὸς τὰς ὑποθέσεις τὰς μαθηματικὰς χρήσιμος, οὔτε πρὸς τὸν χρόνον τῆς πλάνης. καὶ γὰρ ἀκούσιοι διατριβαὶ κατέσχον αὐτὸν ὑπὸ δυσπλοίας, φήσαντα, ὅτι ἀπὸ ἑξήκοντα νεῶν πέντε ἐλείφθησαν αὐτῷ, καὶ ἑκούσιοι χρηματισμοῦ χάριν. φησὶ γὰρ ὁ Νέστωρ·

Ὣς ὁ μὲν, ἔνθα πολὺν βίοτον καὶ χρυσὸν ἀγείρων
Ἠλᾶτο ξὺν νηυσί.— Κύπρον, Φοινίκην τε, καὶ Αἰγυπτίους ἐπαληθείς. Ὅτε διὰ τοῦ ἰσθμοῦ πλοῦς ἢ τῆς διώρυγος, λεγόμενος μὲν ἤκουσεν ἂν ἐν μύθου σχήματι, μὴ λεγόμενος δὲ, περιττῶς καὶ ἀπιθάνως εἰσάγοιτο ἄν. Ἀπιθάνως δὲ λέγω, ὅτι πρὸ τῶν Τρωϊκῶν οὐδεμία ἦν διῶρυξ.

τὸν

ceſſus & fabulandi cauſa. Quoniam autem ea quæ de Menelai peregrinatione diſſeruit, uident confirmare locorum iſtorum ignorationem, fortaſsis præſtiterit nos quæ in uerſibus iſtis queruntur prius exponere, itaq; ſimul & diſtinctiùs illa explicare, & poëtã clariùs defendere. Menelaus ergo Thelemachū regiæ ornatum admirantem ſic alloquitur. *de Menelai peregrinatione.*

Multa etenim paſſus, & per loca multa uagatus *Odyſſ. Δ. 81.*
Has ego opes octauo adduxi nauib. anno:
Cyprum, Phœnicemq;, per Aegyptumq; uagatus
Aethiopes adij, tum Sidonios & Erembos,
Et Libyam.—

Quærunt autem ad quos Aethiopas uenerit cum ex Aegypto nauigaret. neq; enim in noſtro mari habitant aliqui Aethiopes, neq; nauib. per catarractas Nili potuit uehi. Tum qui Sidonij. non enim intelligi poteſt de ijs q ſunt in Phœnicia: neq; eñ genere poſito, ſpeciem intuliſſet. Item qui fuerint Erembi. nam hoc nomen eſt nouum. Proinde Ariſtonicus noſtræ ætatis Grammaticus in ijs quæ de erroríb. Menelai commentatus eſt, multorum de ſingulis propoſitis quæſtionib. ſententias perſcripſit. nobis ſatis erit cõpẽdio referre. Itaq; eorum, qui nauigaſſe Menelaum in Aethiopiam confirmant, alij circumnauigaſſe eum per Gades uſq; ad Indiam dicunt, tẽpus etiam peregrinationi accommodantes, quòd octauo anno ſe rediſſe dicit. alij per iſthmum qui eſt ad Arabicum ſinum: alij per aliquam foſſarum. Sed neq; circumnauigatio quam Crates introducet, neceſſaria eſt: non q impoſsibilis ſit, (nam ne Vliſsis quidem errores impoſsibiles ſunt) ſed quia neq; ad mathematicorum poſitiones congruunt, neq; ad tempus errorum. Nam & inuito moræ ſunt iniectæ, eſtq; difficultate nauigandi detentus: 28 28 ſicut ipſe dicit de LX nauibus quinq; tãtum Menelao fuiſſe relictas: & ſponte etiam moras traxit pecuniæ colligendæ cauſa. ſic enim Neſtor.

Sic tunc multa ſuis cum nauib. ille uagatus *Odyſſ. γ. 301.*
Ingentes cumulauit opes, aurumq; coegit, nimirum
Cyprũ, Phœnicemq;, p Aegyptũq; uagatus.

Et nauigatio per iſthmũ ſeu foſſam ſi ab ipſo poëta fuiſſet commemorata, acciperetũ ut fabula: cùm autem à poëta non dicatur, ociosè & contra fidẽ ueri introducitũ. Cõtra fidẽ dico, quòd ante bellũ Troianũ nulla fuit foſſa:

& Se-

& Seſoſtrim qui conatus fuit Iſthmum perfodere, deſtitiſſe ab incepto ferunt, cùm maris ſuperficiem eſſe ſublimiorem ſuſpicaret. Atqui ne iſthmus quidem nauigabilis fuit: & Eratoſthenes id non rectè coniectura colligit. *Eratoſthenis error.* cenſet enim nondum fuiſſe terram apud Herculis columnas perruptã, itaq; apud iſthmũ hunc mare externũ cum mediterraneo coiuiſſe cumq́ue altius iſthmo eſſet, eum intexiſſe: poſtmodo cum apud Gades mare internum erupiſſet, ſubſediſſe id, ac terrã iuxta Caſium, Peluſium, uſq; ad rubrum mare detexiſſe. At qua hiſtoria confirmabitur, rupturam illam Troiano eſſe bello poſteriorem? An Homerus ſimul & Vliſſem eà in Oceanũ euectum ſcribit, ut ruptura iſta iam tum facta: & ex Aegypto naues Menelai in rubrum mare deportat, ut ruptura iſta nondum exiſtente? Quin & Proteum inducit poëta, ſic Menelao dicentem:

Odyſſ.Δ.563 Sed te, quà terræ poſtremus terminus extat,
Elyſium ad campum cœleſtia numina mittent.

Et qualis ſit locus, nempe ultimus uerſus occidentem, Zephyri adiecta mentio declarat. —— ſemper leuis aura Fauoni
Spirat ab Oceano. —— Hæc enim ſunt plena obſcurarum quæſtionũ. Quod ſi aliquando mari tectum iſthmum illum nouerat Homerus, quanto facilius credemus Aethiopes bifariam diuiſos fuiſſe, tãto freto diſiunctos? Quæritur & hoc, quid opum potuerit ab exterioribus, & ad Oceanum habitantibus Aethiopibus conſequi Vliſſes. miratur enim Telemachus multitudinem ornamentorum regiæ, quæ erant

Ibid 37. Ex ebore, electroq;, auro, argentoq; parata.

atqui horum nullius, præter ebur, copia eſt apud Aethiopes, pleriſq; pauperrimos, & incertis uagantes ſedibus. Verũ hoc eſt mehercle. Sed proxima erat Arabia, & regiones ad Indiam uſq; de his ſola omnium Arabia uocatur felix, India quãquam hoc nomine non afficitur, tamen creditur & perhibetur eſſe feliciſsima. Indiã quidem nõ norat Homerus: erat enim facturus alioqui mentionem. Arabia, quam nunc uocant felicem, illis temporibus diues non erat, ſed inops, & urbs ab habitantibus in tabernaculis colebat hominibus: quæ aromata fert unde nomen regioni, quòd aromatum merces in noſtris regionib. rara eſt & in precio, exigua eſt regio. Ac noſtra quidẽ ætate Arabes copia rerũ & diuitijs abundant,

τὸν δὲ ἐπιχειρήσαντα ποιῆσαι Σέσωστριν, ἀποστῆναί φασι μετεωροτέραν ὑπολαβόντα τὴν τῆς θαλάττης ἐπιφάνειαν. Ἀλλὰ μὴν οὐδ᾽ ὁ ἰσθμὸς ἦν πλώϊμος. ἀλλ᾽ εἰκάζει ὁ Ἐρατοσθένης οὐκ εὖ. μὴ γάρ πω τὸ ἔκρηγμα τὸ κατὰ τὰς στήλας γεγονέναι νομίζει· ὥστε ἐνταῦθα συνάπτειν τὴν ἔξω θάλατταν τῇ ἐντὸς, καὶ καλύπτειν τὸν ἰσθμὸν μετεωροτέραν οὖσαν. τοῦ δ᾽ ἐκρήγματος γενομένου ταπεινωθῆναι, καὶ ἀνακαλύψαι τὴν γῆν, τὴν κατὰ τὸ Κάσιον, καὶ τὸ Πηλούσιον, μέχρι τῆς ἐρυθρᾶς. Τίνα οὖν ἔχομεν ἱστορίαν περὶ τοῦ ἐκρήγματος τούτου, διότι πρὸ τῶν Τρωϊκῶν οὔπω ὑπῆρχεν; ἴσως δ᾽ ὁ ποιητὴς ἅμα μὲν τὸν Ὀδυσσέα ταύτῃ διεκπλέοντα εἰς τὸν ὠκεανὸν πεποίηκως, ὡς ἤδη ἐκρήγματος γεγονότος, ἅμα δὲ εἰς τὴν ἐρυθρὰν τὸν Μενέλαον, ἐκ τῆς Αἰγύπτου ναυστολῶν, ὡς οὔπω γεγονότος. ἀλλὰ καὶ τὸν Πρωτέα εἰσάγει λέγοντα αὐτῷ.

Ἀλλά σ᾽ ἐς Ἠλύσιον πεδίον, καὶ πείρατα γαίης
Ἀθάνατοι πέμψουσι. ——

Ποῖα οὖν, καὶ ὅτι ἑσπέριόν τινα λέγει τόπον τοῦτον ἔσχατον, ὁ Ζέφυρος παρατεθεὶς δηλοῖ.

Ἀλλ᾽ αἰεὶ Ζεφύροιο λιγὺ πνείοντας ἀήτας
Ὠκεανὸς ἀνίησι. ——

Ταῦτα γὰρ αἰνίγματος πλήρη. Εἰ δ᾽ οὖν καὶ σύῤῥουν ποτὲ ὑπάρξαντα τὸν ἰσθμὸν τοῦτον ὁ ποιητὴς ἱστορήκει, πόσῳ μείζονα ἂν ἔχοιμεν πίστιν τοῦ, τοὺς Αἰθίοπας διχθὰ διῃρῆσθαι, πορθμῷ τηλικούτῳ διειργομένους; Τίς δὲ ὁ χρηματισμὸς παρὰ τῶν ἔξω, καὶ κατὰ τὸν ὠκεανὸν Αἰθιόπων. καί τοι γὰρ θαυμάζουσι τὸν κόσμον τῶν βασιλείων οἱ περὶ Τηλέμαχον, τὸ πλῆθος, ὅστι

Χρυσοῦ τ᾽ ἠλέκτρου τε καὶ ἀργύρου ἠδ᾽ ἐλέφαντος.

τούτων δ᾽ οὐδενὸς πλὴν ἐλέφαντος εὐπορία παρ᾽ ἐκείνοις ἐστὶν, ἀκρωτάτοις τῶν ἁπάντων οὖσι τοῖς πλείστοις, καὶ νομάσι. Νὴ Δία. ἀλλ᾽ ἡ Ἀραβία προσῆν, καὶ τὰ μέχρι τῆς Ἰνδικῆς. τούτων δ᾽ ἡ μὲν εὐδαίμων κέκληται μόνη τῶν ἁπασῶν. τὴν δὲ, εἰ καὶ μὴ ὀνόμασι καλοῦσιν, οὕτως ὑπολαμβάνουσί γε, καὶ ἱστοροῦσιν, ὡς εὐδαιμονεστάτην. τὴν μὲν οὖν Ἰνδικὴν οὐκ οἶδεν Ὅμηρος, εἰδὼς δ᾽ ἐμέμνητο ἄν. τὴν δ᾽ Ἀραβίαν, ἣν εὐδαίμονα προσαγορεύουσιν οἱ νῦν, τότε δ᾽ οὐκ ἦν πλουσία, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἄπορος, καὶ ἡ πόλις αὐτῆς, σκηνιτῶν ἀνδρῶν, ὀλίγη δ᾽ ἡ ἀρωματοφόρος, δι᾽ ἣν καὶ τοῦτο τοὔνομα εὕρετο ἡ χώρα, διὰ τὸ καὶ τὸν φόρτον εἶναι τὸν τοιοῦτον ἐν τοῖς παρ᾽ ἡμῖν σπάνιον, καὶ τίμιον. Νυνὶ μὲν οὖν εὐποροῦσι, καὶ πλουτοῦσι, διὰ τὸ

καὶ τὴν

καὶ τὴν ἐμπορίαν ἐπὶ συνήθη, καὶ δαψιλῆ. τότε δ' οὐκ εἰκός. Αὐτῶν δὲ χάριν τῶν ἀρωμάτων ἐμπόρῳ μὲν καὶ καμηλίτῃ γένοιτ' ἄν τις ἐκ τῶν τοιούτων φορτίων εὐπορία. Μενελάῳ δὲ λαφύρων, ἢ δωρεῶν ἔδει παρὰ βασιλέων, καὶ δυναστῶν, ἐχόντων τε ἃ δώσουσι, καὶ βουλομένων διὰ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ, καὶ εὔκλειαν. Οἱ μὲν οὖν Αἰγύπτιοι, καὶ οἱ πλησίον Αἰθίοπες, καὶ Ἄραβες, οὐθ' οὕτω τελέως ἄβιοι, οὔτ' ἀνήκοοι τῆς τῶν Ἀτρειδῶν δόξης, καὶ μάλιστα διὰ τὴν κατόρθωσιν τοῦ Ἰλιακοῦ πολέμου, ὥστ' ἐλπὶς ἦν τῆς ἐξ αὐτῶν ὠφελείας. καθάπερ ἐπὶ τοῦ θώρακος τοῦ Ἀγαμέμνονος λέγεται·

Τόν ποτέ οἱ Κινύρης δῶκε ξεινήιον εἶναι,
πεύθετο γὰρ Κύπρονδε μέγα κλέος.—

Καὶ δὴ καὶ τὸν πλείω χρόνον τῆς πλάνης, λεκτέον μὲν ἐν τοῖς περὶ Φοινίκην, καὶ Συρίαν, καὶ Αἴγυπτον, καὶ Λιβύην γενέσθαι, καὶ τὰ περὶ Κύπρον χωρία, καὶ ὅλως τὴν καθ' ἡμᾶς παραλίαν, καὶ τὰς νήσους. καὶ γὰρ ξένια παρὰ τούτοις, καὶ τὸ βίᾳ καὶ τὸ ἐκ λεηλασίας πορίσασθαι, καὶ μάλιστα παρὰ τῶν συμμαχησάντων τοῖς Τρωσίν, ἐνταῦθα ἦν. Οἱ δ' ἐκτὸς καὶ πόῤῥω βάρβαροι οὐδεμίαν τοιαύτην ὑπηγόρευον ἐλπίδα. Εἰς οὖν τὴν Αἰθιοπίαν ἀφῖχθαι λέγεται ὁ Μενέλαος, οὐχ ὅτι μέχρι τῶν ὅρων τῶν πρὸς Αἰγύπτῳ. τάχα μὲν γὰρ καὶ πλησιαίτεροι ἦσαν ταῖς Θήβαις οἱ τότε ὅροι.) ἀλλὰ καὶ οἱ νῦν πλησίον εἰσίν, οἱ περὶ Συήνην, καὶ τὰς Φίλας, ὧν ἡ μὲν τῆς Αἰγύπτου ἐστίν, αἱ δὲ Φίλαι κοινὴ κατοικία τῶν Αἰθιόπων, καὶ τῶν Αἰγυπτίων. Ὁ οὖν εἰς Θήβας ἀφιγμένος, εἰ καὶ μέχρι τῶν ὅρων ἀφίκετο, ἢ καὶ περαιτέρω τῶν Αἰθιόπων, καὶ ταῦτα τῇ βασιλικῇ ξενίᾳ χρώμενος, οὐδὲν ἄλογον. Οὕτω δὲ καὶ Κυκλώπων εἰς γαῖαν ἀφῖχθαί φησιν ὁ Ὀδυσσεύς, μέχρι τοῦ σπηλαίου προεληλυθὼς ἀπὸ θαλάττης· ἐπ' ἐσχατιᾶς γὰρ ἱδρῦσθαί που λέγει. Καὶ εἰς Αἰολίαν δέ, καὶ Λαιστρυγόνας, καὶ εἰς ἄλλους τόπους, ὅπου ποτὲ καθωρμίσατο, ἐκεῖσε φησὶν ἀφῖχθαι. Καὶ ὁ Μενέλαος οὖν οὕτως εἰς Αἰθιοπίαν ἧκεν, οὕτω δὲ καὶ εἰς Λιβύην, ὅτι προσέσχε τόποις τισίν· ἀφ' οὗ καὶ ὁ κατὰ τὴν Ἀρδανίαν λιμήν, τὴν ὑπὲρ Παραιτονίου, Μενέλαος καλεῖται. Εἰ δὲ Φοίνικας εἰπών, ὀνομάζει καὶ Σιδονίους τὴν μητρόπολιν αὐτῶν, σχήματι συνήθει χρῆται. ὡς,

Τρῶάς τε, καὶ Ἕκτορα νηυσὶ πέλασσε.

Καὶ

Οὐ γὰρ ἔτ' Οἰνῆος μεγαλήτορος υἱέες ἦσαν·
Οὐδ' ἄρ' ἔτ' αὐτὸς ἔην, θάνε δὲ ξανθὸς Μελέαγρος.

Ἴδην δ' ἵκανον καὶ Γάργαρον.— Καὶ

καὶ

Οἱ δ'

dant, quia assidua est & copiosa negociatio: tunc autẽ ita eos habuisse, probabile non est. Iã quod ad ipsa attinet aromata, mercator sanè & camelum agens copiam aliquam poterat huiusmodi mercium comportare. Menelao autẽ opus erat spolijs, aut donis regum ac principum, qui & haberent quod largirẽtur, & darent ob splendorem ac gloriam eius. Enimuerò Aegyptij, ijsq́ propinqui Aethiopes & Arabes, neq́ omnino inopes erãt, neq́ nulla ad eos de Atridis fama peruenerat, maximè bello ab ijs Troiano confecto. itaq́ sperare Menelaus ab ijs munera poterat. Sic etiã de thorace Agamemnonis scribitur

Quẽ Cinyra hospitij pignus donauerat olim *Iliad. λ. 20.*
In Cypro magni de fama factus Atridæ
Certior.—

Proinde maius peregrinationis tẽpus consumpsisse Menelaũ dicemus in Phœnicia, Syria, Aegypto, Africa, & locis Cypro uicinis, omninoq́ apud oram nostrã maritimam insulasq́. nam inde & hospitalia munera, & preda ac ui extorta dona maximè ab ijs qui opẽ Troianis tulerant, consequi poterat. ad Oceanum habitantes longeq́ dissiti barbari talem spem ei nullam ostendebant. dicitur ergo in Aethiopiam uenisse Menelaus, non tantùm usq́ ad terminos eius qui attingunt Aegyptum. Fortasis enim ea tempestate fines propius Thebas erant. sed & hodie propinqui sunt ad Syenem & Philas, quarum illa Aegypti est, hæc communis Aethiopum Aegyptiorumq́ habitatio. Qui ergo Thebas peruenit, etsi usq́ ad fines, uel etiam ultra eos peruenit, hospitio usus Aethiopũ ipsiusq́ adeò regis, non absurdè dicitur in Aethiopiam uenisse. Sic etiam in terram Cyclopum se dicit uenisse Vlisses, à mari usq́ ad speluncam progressus *Odyss. ι. 166. & 182.* quam in extremo sitam fuisse ait. In Aeoliam quoq́, & ad Læstrygones, & alia in loca, ad q̃ *Odyss. κ. initio. & 81.* aliquãdo appulit, se uenisse perhibet. Hoc igitur modo etiam Menelaus in Aethiopiã uenit, & in Africam quoq́, ubi quibusdam locis naues applicuit: unde etiã portus qui ad Ardaniam est supra Parætonium, Menelaus nõminatur. Quod autẽ Phœnicia appellata, Sidonios etiam nominat, principẽ. s. Phœniciȩ urbem, 29 figura utitur sibi familiari, ut 29

Ad classem Teucros adduxit, Hectora sæuũ. *Iliad. ν. initio.*

Et, *Iliad. β. 641.*

Iam tum magnanimus cũ natis clauserat Oeneus
Extremã uitȩ lucẽ & flauo Meleagro. rursũ.
Idam peruenere & Gargaron.— &. *Iliad. θ. 47.*

d Nec

Iliad β.536. Nec non Euboeæ cultores.——

Ciues Chalcidis, Eretriæq;—— Sic etiam Sappho.

Seu te Cyprus habet, seu Paphus, aut Panor (mus.

Quanquam fuit etiam aliud quippiã quod fecit, ut quanq; Phœnice iam commemorata, tñ seorsim Sidonem nominaret: quod nõnulli quærũt. Nam ad reliquas deinceps gentes referendas, satis erat dixisse.

Cyprũ, Phœnicẽq;, per Aegyptũq; uagatus
Aethiopes adij.——

sed ut ostenderet se etiã aliquandiu apud Sidonios fuisse peregrinatũ, hoc ipsum indicat laude rerũ secundarum quæ sunt apud ipsos, & artis præstantiæ: quam præclarum erat uel in memoriam redigere, uel obseruare eo, quod Helena cũ Alexandro iam antẽ eorum usa erat hoĩm hospitio. Itaq; & apud Alexandrũ multa eorum opera recondita dicuntur:

Iliad ζ.289. Hic inerant uarij pepli, muliebria texta:
Sidonias namq; ipse Paris per cærula secum
Duxerat Iliacam famosa Sidone ad urbem,
Tyndarida adducens Helenam.——

& apud Menelaum, qui ita Telemachum alloquitur

Odyss. ο.114. Crateram tibi donabo, mira arte paratam
Argento ex solido, labia undiq; circuit aurũ,
Mulciber hãc fecit: dono mihi splẽdidꝰ heros
Olim rex Sidonum, redeuntem tẽpore q̃ me
Hospitio excepit, dederat.——

Intelligendum est aũt hyperbolicẽ uocari opus Vulcani, sicut p̃stantia opera Mineruæ, Gratijs, & Musis adscribuntur. Nam egregios artifices fuisse Sidonios, ostẽdit craterem laudans, quem pro redimendo Lycaone dederat Euneus:

Iliad. ψ.743. ——alijs longẽ præstantior ille
Omnibus, hunc etenim subtilis laudib. artis
Illustres Sidones docto fecere labore,
Nauibus aduexere suis Pœni.——

Erembi qui. Iam de Erebis multa sunt dicta. Omnium autem hi uero similima, qui Arabes significari putant. Et Zeno quidem noster ita scribit Homericum uersum.

Aethiopes adij, tum Sidonias, Arabesq;

Sed scripturã mutare, cũ sit uetusta, nõ est necesse: culpanda potius nominis mutatio, q̃ freques est & usitata omnib. gẽtibus, & uidẽtur qdã litterarũ mutationib. temerarijs eã efficere. Optimẽ omniũ existimo Posidonium hîc q̃q; à gentiũ cognatione & communitate interpretationẽ uocũ ducere. Nã Armeniorũ, Syrorũ, & Arabũ multũ cognationis p̃ se ferunt

Οἵ δ' Εὔβοιαν ἔχον.—— καὶ
Χαλκίδα τ' Ἐρέτριαν τε. Καὶ Σαπφώ.
Ἤ σε Κύπρος, ἢ Πάφος, ἢ Πάνορμος.

Καίτοι καὶ ἄλλο τι ἦν τὸ ποιῆσαν, καὶ τῆς ἤδη μνησθέντα τῆς Φοινίκης, ἰδίως πάλιν καὶ τὴν Σιδῶνα συγκαταλέξαι, φησίν. ὅ τινες ζητοῦσιν γένιοι. Πρὸς μὲν γὰρ τὸ τὰ ἐφεξῆς ἔθνη καταλέξαι, ἱκανῶς εἶχεν οὕτως εἰπεῖν.

Κύπρον, Φοινίκην τε, καὶ Αἰγυπτίους ἐπαλη(θείς,
Αἰθίοπάς θ' ἱκόμην.——

Ἵνα δ' ἐμφήνῃ καὶ τὴν παρὰ τοῖς Σιδωνίοις ἐπιδημίαν τὴν ἐπὶ πλέον γενομένην, ἐμφαίνει διὰ τῶν ἐπαίνων τῶν περὶ αὐτοὺς εὐτυχίας καὶ ἧς καλῶς εἶχεν εἴτ' ἀναλαβεῖν, εἴτε καὶ παραλαβεῖν εὐτεχνίας, καὶ τὸ τῆς Ἑλένης προεξενῶσθαι τοῖς ἀνθρώποις μετὰ Ἀλεξάνδρου. διό περ παρὰ τῷ Ἀλεξάνδρῳ πολλὰ τοιαῦτα ἀποκείμενα λέγει·

Ἔνθ' ἔσαν οἱ πέπλοι παμποίκιλοι, ἔργα γυναικῶν
Σιδονίων, ἃς αὐτὸς Ἀλέξανδρος θεοειδὴς
Ἤγαγε Σιδονίηθεν ἐπιπλὼς εὐρέα πόντον.
Τὴν ὁδὸν ἣν Ἑλένην περ ἀνήγαγε——

Καὶ παρὰ τῷ Μενελάῳ. λέγει γὰρ πρὸς Τηλέμαχον·

Δώσω τοι κρητῆρα τετυγμένον, ἀργύρεος δὲ
Ἐστὶν ἅπας, χρυσῷ δ' ἐπὶ χείλεα κεκράανται,
Ἔργον δ' Ἡφαίστοιο, πόρεν δέ ἑ Φαίδιμος ἥρως
Σιδονίων βασιλεύς, ὅτ' ἑὸς δόμος ἀμφεκάλυψε
Κεῖσέ με νοστήσαντα.—— (λυψε

Δεῖ δὲ δέξασθαι πρὸς ὑπερβολὴν εἰρημένον τὸ Ἡφαίστου ἔργον, ὡς λέγεται Ἀθηνᾶς ἔργα, τὰ καλά, καὶ Χαρίτων, καὶ Μουσῶν. ἐπεὶ ὅτι γε οἱ ἄνδρες ἦσαν καλλίτεχνοι, δηλοῖ τὸν κρατῆρα ἐπαινῶν ὃν ὁ Εὔνεως ἔδωκεν ἀντὶ Λυκάονος. φησὶ γάρ,

Κάλλει ἐνίκα πᾶσαν ἐπ' αἶαν
Πολλόν, ἐπεὶ Σιδόνες πολυδαίδαλοι εὖ ἤσκησαν
Φοίνικες δ' ἄγον ἄνδρες.—— (σκησαν

Περὶ δὲ τῶν Ἐρεμβῶν πολλὰ μὲν εἴρηται. πιθανώτατοι δ' εἰσὶν οἱ νομίζοντες τοὺς Ἄραβας λέγεσθαι. Ζήνων δ' ὁ ἡμέτερος καὶ γράφει οὕτως·

Αἰθίοπάς θ' ἱκόμην, καὶ Σιδονίους, Ἄραβάς τε.

Τὴν μὲν οὖν γραφὴν οὐκ ἀνάγκη κινεῖν παλαιὰν οὖσαν. αἰτιᾶσθαι δὲ βέλτιον τὴν τοῦ ὀνόματος μετάπτωσιν πολλὴν καὶ ἐπιπολαίαν οὖσαν ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν, ἀμέλει δὲ καὶ ποιοῦσι τινὲς παραγραμματίζοντες. ἄριστα δ' ἂν δόξειεν εἰπεῖν ὁ Ποσειδώνιος, κἀνταῦθα ἀπὸ τῶν ἐθνῶν συγγενείας καὶ κοινότητος ἐτυμολογῶν. Τὸ γὰρ τῶν Ἀρμενίων ἔθνος, καὶ τὸ τῶν Σύρων, καὶ τῶν Ἀράβων, πολλὴν ὁμοφυλίαν ἐμφαίνει κατά τε τὴν

τὴν διάλεκτον, καὶ τοὺς βίους, καὶ τοὺς τῶν σωμάτων χαρακτῆρας, καὶ μάλιστα καθὸ πλησιόχωροι εἰσί. δηλοῖ δ' ἡ Μεσοποταμία ἐκ τῶν τριῶν συνεστῶσα τούτων ἐθνῶν. μάλιστα γὰρ ἐν τούτοις ἡ ὁμοιότης διαφαίνεται. εἰ δέ τις παρὰ τὰ κλίματα γίνεται διαφορὰ τοῖς προσβορείοις, ἐπὶ πλέον πρὸς τοὺς μεσημβρινούς, καὶ τούτοις πρὸς τοὺς μέσους τοὺς Σύρους, ἀλλ' ἐπικρατεῖ γε τὸ κοινόν. Καὶ οἱ Ἀσσύριοι δὲ, καὶ οἱ Ἀριανοί, καὶ οἱ Ἀρμένιοι παραπλησίως πως ἔχουσι, καὶ πρὸς τούτους, καὶ πρὸς ἀλλήλους. Εἰκάζειν δὲ δεῖ καὶ τὰς τῶν ἐθνῶν τούτων κατονομασίας ἐμφερεῖς ἀλλήλαις εἶναι. τοὺς γὰρ ὑφ' ἡμῶν Σύρους καλουμένους ὑπ' αὐτῶν τῶν Σύρων Ἀρμενίους, καὶ Ἀραμμαίους καλεῖσθαι. τούτῳ δ' ἐοικέναι τοὺς Ἀρμενίους, καὶ τοὺς Ἄραβας, καὶ Ἐρεμβούς, τάχα τῶν πάλαι Ἑλλήνων οὕτω καλούντων τοὺς Ἄραβας, ἅμα καὶ τοῦ ἐτύμου συνεργοῦντος πρὸς τοῦτο. ἀπὸ γὰρ τοῦ εἰς τὴν ἔραν ἐμβαίνειν τοὺς Τρωγλοδύτας, ἐτυμολογοῦσιν οὕτως οἱ πολλοί. οὓς μεταλαβόντες οἱ ὕστερον, ἐπὶ τὸ σαφέστερον Τρωγλοδύτας ἐκάλεσαν. οὗτοι δ' εἰσὶν Ἀράβων οἱ ἐπὶ θάτερον μέρος τοῦ Ἀραβίου κόλπου κεκλιμένοι, τὸ πρὸς Αἰγύπτῳ, καὶ Αἰθιοπίᾳ. Τούτων δ' εἰκὸς μεμνῆσθαι τὸν ποιητήν, καὶ πρὸς τούτους εἰκὸς ἀφῖχθαι λέγειν τὸν Μενέλαον, καθ' ὃν τρόπον εἴρηται καὶ πρὸς τοὺς εἰκὸς Αἰθίοπας (τῇ γὰρ Θηβαΐδι καὶ οὗτοι πλησιάζουσιν) ὁμοίως οὐκ ἐργασίας, οὐδὲ χρηματισμοῦ χάριν τούτων ὀνομαζομένων. (οὐ πολὺ γὰρ ἦν τοῦτο) ἀλλὰ τοῦ μήκους, καὶ τῆς ἀποδημίας, καὶ τοῦ ἐνδόξου. ἔνδοξον γὰρ τὸ τοσοῦτον ἐκτοπίσαι. Τοιοῦτον δὲ καὶ τό,

Πολλῶν ἀνθρώπων ἴδεν ἄστεα, καὶ νόον ἔγνω.

Καὶ τό,

—Ἦ γὰρ πολλὰ παθὼν, καὶ πολλ' ἐπαληθεὶς
Ἠγαγόμην.—.

Ἡσίοδος δ' ἐν καταλόγῳ φησί,

Καὶ κούρην Ἀράβαιω, τὸν ἑρμάων ἀκάκητα
Γείνατο, καὶ Θρονίη κούρη Βήλοιο ἄνακτος.

Οὕτω δὲ καὶ Στησίχορος λέγει. Εἰκάζειν οὖν ἔστιν ὅτι ἀπὸ τούτων καὶ ἡ χώρα Ἀραβία ἤδη τότε ὠνομάζετο. κατὰ δὲ τοὺς ἥρωας τυχὸν ἴσως οὔπω. Οἱ δὲ πλάττοντες Ἐρεμβοὺς ἴδιόν τι ἔθνος Αἰθιοπικόν, καὶ ἄλλο Κηφήνων, καὶ τρίτον Πυγμαίων, καὶ ἄλλα μυρία, ἧττον ἂν πιστεύοιντο, πρὸς τῷ μὴ ἀξιοπίστῳ, καὶ σύγχυσίν τινα ἐμφαίνοντες τοῦ μυθικοῦ, καὶ ἱστορικοῦ σχήματος. Ὅμοιοι δ' εἰσὶ τούτοις, καὶ οἱ Σιδονίους ἐν τῇ κατὰ Πέρσας θαλάττῃ διηγούμενοι, ἢ ἄλλοθί που τοῦ ὠκεανοῦ, καὶ τὴν τοῦ Μενελάου πλάνην ἐξωκεανίζοντες, καὶ τοὺς Φοίνικας δὲ ὁμοίως. Τῆς δ' ἀπιστίας αἴτιον οὐκ ἐλάχιστόν ἐστι, τὸ ἐναντιοῦσθαι ἀλλήλοις τοὺς λέγοντας:

οἱ μὲν

ferunt nationes sermone, uita, corporum forma, maximè ubi degunt in uicinia. idq; ostendit Mesopotamia ex tribus his cōflata populis. maximè enim in his similitudo est illustris: quod si qua est uarietas pro eo atque aliæ partes alijs magis ad septentrionem aut meridiem uergunt aut in medio sunt sitæ: nihilominus tamen communis affectio obtinet. Assyrij quoq;, Ariani, & Armenij inter se atq; istorum sunt asimiles. Estq; colligēdum, harum gentium nomina esse affinia: qui enim à nobis Syri, ij ab ipsis Syris Aramæi dicunt. hisq; conueniunt Armenij, & Arabes, & Erembi: sic enim fortasse ueteres Græci uocabant Arabes. nam pleriq; inde ducunt nominis ratiònem, quòd terram subirēt, quod est eran embænein, & posteriores aptiore uocabulo Troglodytas, quod est qui cauernas intrēt, appellant. sunt autem ij Arabes, qui ad alterum latus sinus Arabici uergūt, quod est ad Aegyptum & Aethiopiam. Horū meminisse poetā probabile est, & dixisse, ad eos Menelaum peruenisse, quomodo etiam ad Aethiopes: (nam hi quoq; Thebaidi sunt uicini.) non negociationis aut quęstꝰ causa nominatos, qui multus esse non potuit, sed ob longitudinem peregrinationis, & gloriationem. Est enim gloriosum tam procul à patria recessisse. atq; eius modi sunt & hæc:

Multorum ille hominum mētes cognouit & urbes. — *Vliss. initio.*

&

Multa etenim perpessus ego hæc, multumq; uagatus — *Vliss. Δ. 81.*

Adduxi.—. Porrò Hesiodus in catalogo sic scribit.

Atq; Arabis natam, diûum quam nuncius olim
Progenuit: Thronie quoq; regis filia Beli.

Itaque etiam Stesichorus loquitur. Vnde coniecturam facere licet, huic etiam Arabiæ nomen inditum fuisse; quòd Heroum ætate nondum extiterit. Qui autem fingunt Erembos esse Aethiopicam quandam peculiarem gentem, aliamq; Cephænum, & tertiam Pygmeorum, aliaq; innumera, ij eo minus fidei merentur, quòd præterquam quod incredibilia proferunt, etiam historiæ formam cum fabulæ confundunt specie. Similes eorum sunt, qui Sidonios in Persico mari ponunt, aut alicubi in Oceano, itemque Phœnices, ac qui Menelaum in Oceanum euectum fingunt. Causa cur ijs non credi debeat non leuissima est, quòd inuicem contraria dicunt:

Alij

Alij enim Sidonios & Phœnices nostros, colonos eorum referūt, qui in Oceano habitāt, addētes eos Phœnices à puniceo colore uocari quod mare sit rubrum: alij illos nostrorum colonos esse uolunt. neqꝫ desunt qui Aethiopiam in nostram Phœnicen transferunt, & quæ de Andromeda narrantur, apud Ioppen euenisse tradunt: quæ sanè non ob ignorationem locorum dicantur, sed fabulæ potiùs prætextu. Sicut & apud Hesiodum sunt & alios talia: quæ Apollodorus proferēs, nescit quomodo ea cum Homericis cōponat. Nā de Pōto & Aegypto ab Homero scripta proferens, inscitiæ eum culpat, qui uoluerit quidem uera dicere, sed ignoratione lapsus falsa pro ueris dixerit. At enim Hesiodo nemo ignorationem obiecerit, semicanes nominanti, & Longicipites, & Pygmæos: nam hæ fabulæ, ut est Pygmæorum Homero quoqꝫ
31 uitio non dantur: neque 31 Alemani latipedes, neque Aeschylo canicipites & pectoroculatos, & unoculos. quando ne prorsa quidem oratione scribentibus animum aduertimus multa narrantibus sub historiæ specie, nisi fateantur se fabulas scribere. statim enim apparet eos fabulas admiscere non ob uerorum ignorationem, sed delectationis causa monstra & alia quæ esse non possunt fingentes. uidentur autem uel maximè ignoratione ducti de obscuris & ignotis tam probabiliter fabulari. Theopompus quidem disertè profitetur se in historia fabulas narraturum rectiùs quàm fecerint Herodotus, Ctesias, Hellanicus, & Indicarum rerum scriptores. Cæterùm de Oceani accidentibus dictū est sanè sub fabulæ habitu: id enim sectari poëtam decuit. Nā ab affluxu & refluxu figmentum Charybdis repetijt, quę ne ipsa quidem omnino est Homeri commentum, sed ex ijs adornata, quę de freto Siculo narrant. Cum autem bis singulis diebus naturalibus ista eueniant, Homerus ter fieri dixit.

Odyss. μ. 105. Terqꝫ die allidit fluctus, toties qꝫ resorbet.

Id quoqꝫ potest excusari. Non enim ignoratione historiæ dictum suspicari debes, sed tragicæ amplificationis causa, & metus incutiendi. nam Circe in sua oratione multum terroris addit auertendi causa: itaque mendacium etiam admiscet. sic enim ijsdem in uersibus Circe.

Terqꝫ die allidit fluctus, toties qꝫ resorbet
Horrendū: caue sis ibi tu sorbēte Charybdis,
Nā neqꝫ Neptunus posset tibi ferre salutem.

Atqui

Οἱ μὲν γὰρ καὶ τοὺς Φοίνικας, καὶ τοὺς Σιδονίους τοὺς καθ' ἡμᾶς ἀποίκους εἶναι τῶν ἐν τῷ ὠκεανῷ φασι, προστιθέντες καὶ διὰ τί Φοίνικες ἐκαλοῦντο, ὅτι καὶ ἡ θάλαττα ἐρυθρά. οἱ δ' ἐκείνους τούτων. εἰσὶ δ' οἳ καὶ τὴν Αἰθιοπίαν εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς Φοινίκην μετάγουσι, καὶ τὰ περὶ τὴν Ἀνδρομέδαν ἐν Ἰόππῃ συμβῆναί φασιν· οὐ δήπου κατ' ἄγνοιαν τοπικὴν καὶ τούτων λεγομένων, ἀλλ' ἐν μύθου μᾶλλον σχήματι. καθάπερ καὶ τῶν παρ' Ἡσιόδῳ, καὶ τοῖς ἄλλοις. ἃ προφέρει ὁ Ἀπολλόδωρος, οὐδ' ὃν τρόπον παρατίθησι τοῖς Ὁμήρου ταῦτα εἰδώς. Τὰ μὲν γὰρ Ὁμήρου, τὰ περὶ τὸν Πόντον, καὶ τὴν Αἴγυπτον παρατίθησιν, ἄγνοιαν αἰτιώμενος, ὡς λέγειν μὲν τὰ ὄντα βουλομένου, μὴ λέγοντος δὲ τὰ ὄντα, ἀλλὰ τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα κατ' ἄγνοιαν. Ἡσιόδου δ' οὐκ ἄν τις αἰτιάσαιτο ἄγνοιαν, ἡμίκυνας λέγοντος, καὶ μακροκεφάλους, καὶ Πυγμαίους. οὐδὲ γὰρ αὐτοῦ Ὁμήρου ταῦτα μυθεύοντος, ὧν εἰσὶ καὶ οὗτοι οἱ Πυγμαῖοι. οὐδ' Ἀλκμᾶνος στεγανόποδας ἱστοροῦντος, οὐδ' Αἰσχύλου κυνοκεφάλους, καὶ στερνοφθάλμους, καὶ μονομμάτους. ὅπου γε οὐδὲ τοῖς πεζῇ συγγράφουσιν ἐν ἱστορίας σχήματι προσέχομεν περὶ πολλῶν, ἐὰν μὴ ἐξομολογῶνται τὴν μυθογραφίαν. φαίνεται γὰρ εὐθὺς ὅτι μύθους παραπλέκουσιν ἑκόντες, οὐκ ἀγνοίᾳ τῶν ὄντων, ἀλλὰ πλάσει τῶν ἀδυνάτων, τερατείας καὶ τέρψεως χάριν. δοκοῦσι δὲ κατ' ἄγνοιαν ὅτι μάλιστα, καὶ πιθανῶς τὰ τοιαῦτα μυθεύουσι περὶ τῶν ἀδήλων, καὶ τῶν ἀγνοουμένων. Θεόπομπος δὲ ἐξομολογεῖται φήσας, ὅτι καὶ μύθους ἐν ταῖς ἱστορίαις ἐρεῖ κρεῖττον, ἢ ὡς Ἡρόδοτος, καὶ Κτησίας, καὶ Ἑλλάνικος, καὶ οἱ τὰ Ἰνδικὰ συγγράψαντες. Περὶ δὲ τῶν τοῦ Ὠκεανοῦ παθῶν, εἴρηται μὲν ἐν μύθου σχήματι. καὶ γὰρ τούτου στοχάζεσθαι δεῖ τὸν ποιητήν. ἀπὸ γὰρ τῶν ἀμπώτεων καὶ τῶν πλημμυρίδων ἡ Χάρυβδις αὐτῷ μεμύθευται, οὐδ' αὐτὴ παντάπασιν Ὁμήρου πλάσμα οὖσα, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἱστορουμένων περὶ τὸν Σικελικὸν πορθμὸν διεσκευασμένη. Εἰ δὲ δὶς τῆς παλιρροίας γινομένης καθ' ἑκάστην ἡμέραν καὶ νύκτα, ἐκεῖνος τρὶς εἴρηκε·

Τρὶς μὲν γάρ τ' ἀνίησιν ἐπ' ἤματι, τρὶς δ' ἀναροιβδεῖ,

λέγοιτ' ἂν καὶ οὕτω. οὐ γὰρ κατ' ἄγνοιαν τῆς ἱστορίας ὑποληπτέον γενέσθαι τοῦτο, ἀλλὰ τραγῳδίας χάριν καὶ φόβου, ὃν ἡ Κίρκη πολὺν τοῖς λόγοις προστίθησιν, ἀποτροπῆς χάριν, ὥστε καὶ τὸ ψεῦδος παραμίγνυσθαι. Ἐν αὐτοῖς γοῦν τοῖς ἔπεσι τούτοις εἴρηκεν ἡ Κίρκη·

Τρὶς μὲν γάρ τ' ἀνίησιν ἐπ' ἤματι, τρὶς δ' ἀναροιβδεῖ
Δεινόν, μὴ σύ γε κεῖθι τύχοις ὅτε ῥοιβδήσειεν.
Οὐ γάρ κεν ῥύσαιτό σ' ὑπ' ἐκ κακοῦ οὐδ' Ἐνοσίχθων.

Καὶ

Καὶ μὴν περιέτυχέ γε τῇ ἀναρροιβδήσει ὁ Ὀδυσσεύς, καὶ οὐκ ἀπώλετο, ὥς φησιν αὐτός.

Ἡ μὲν ἀνερροίβδησε θαλάσσης ἁλμυρὸν ὕδωρ
Αὐτὰρ ἐγὼ ποτὶ μακρὸν ἐρινεὸν ὑψόσ' ἀερθεὶς
Τῷ προσφὺς ἐχόμην ὡς νυκτερίς.— (θεὶς

Εἶτα περιμείνας τὰ ναυάγια, καὶ λαβόμενος πάλιν αὐτῶν σώζεται. ὥστ' ἐψεύσατο ἡ Κίρκη. ὡς οὖν τοῦτο, κἀκεῖνο τὸ, τρὶς μὲν γάρ τ' ἀνίησιν ἐπ' ἤματι, ἀντὶ τοῦ δὶς ἅμα· καὶ τῆς ὑπερβολῆς τῆς τοιαύτης συνήθους πᾶσιν οὔσης, τρισμακαρίους, καὶ τρισαθλίους λεγόντων, καὶ ὁ ποιητής·

Τρισμάκαρες Δαναοί.— καὶ
Ἀσπασίη τρίλλιστος.— καὶ
Τριχθά τε καὶ τετραχθά.

Ἴσως δ' ἄν τις καὶ ἀπὸ τῆς ὥρας τεκμήραιτο ὅτι ὑπαινίττεταί πως τὸ ἀληθές. μᾶλλον γὰρ ἐφαρμόττει τὸ δὶς γενέσθαι τὴν παλίρροιαν, κατὰ τὸν συνάμφω χρόνον, τὸν ἐξ ἡμέρας, καὶ νυκτὸς, ἢ τὸ τρὶς, τοσοῦτον χρόνον μεῖναι τὰ ναυάγια ὑποβρύχια, ὀψὲ δὲ ἀναβληθῆναι ποθοῦντι, καὶ συνεχῶς περιεχομένῳ τοῖς κλάδοις.

Νωλεμέως δ' ἐχόμην, ὄφρ' ἐξεμέσειεν ὀπίσσω
Ἱστὸν καὶ τρόπιν αὖθις, ἐελδομένῳ δέ μοι ἦλθον
Ὄψ', ἦμος δ' ἐπὶ δόρπον ἀνὴρ ἀγορῆθεν ἀνέστη,
Κρίνων νείκεα πολλὰ δικαζομένων αἰζηῶν.
Καὶ τότε δή μοι δοῦρα Χαρύβδιος ἐξεφαάνθη.

Πάντα γὰρ ταῦτα χρόνου τινὸς ἔμφασιν ἀξιόλογον δίδωσι, καὶ μάλιστα τὸ τὴν ἑσπέραν ἐπιτεῖναι, καὶ μὴ κοινῶς εἰπόντα, ἡνίκα ὁ δικαστὴς ἀνίσταται, ἀλλ' ἡνίκα κρίνων νείκεα πολλὰ, ὥστε βραδῦναι πλέον τι. Καὶ ἄλλως δ' οὐ πιθανὴν ἂν ὑπέτεινε τῷ ναυαγῷ τὴν ἀπαλλαγὴν, εἰ πρὶν ἀποσπασθῆναι πολὺ, καὶ αὐτίκα εἰς τοὔπισω παλίρρους μετέπιπτεν. Ἀπολλόδωρος δὲ ἐπιτιμᾷ Καλλιμάχῳ, συνηγορῶν τοῖς περὶ Ἐρατοσθένην, διότι, καίπερ γραμματικὸς ὢν, παρὰ τὴν Ὁμηρικὴν ὑπόθεσιν, καὶ τὸν ἐξωκεανισμὸν τῶν τόπων περὶ οὓς τὴν πλάνην φράζει, Καῦνον καὶ Κόρκυραν ὀνομάζει. ἀλλ' εἰ μὲν μηδαμοῦ γέγονεν ἡ πλάνη, ἀλλ' ὅλον πλάσμα ἐστὶν Ὁμήρου τοῦτο, ὀρθὴ ἡ ἐπιτίμησις. ἢ εἰ γέγονε μὲν, περὶ ἄλλους δὲ τόπους, δεῖ λέγειν εὐθὺς, καὶ περὶ τίνας, ἐπανορθούμενον ἅμα τὴν ἄγνοιαν· μήτε δὲ ὅλου πλάσματος εἶναι πιθανῶς λεγομένου, καθάπερ ἐπιδείκνυμεν, μήτ' ἄλλων τόπων καὶ πίστιν μείζω δεικνυμένων, ἀπολύοιτ' ἂν τῆς αἰτίας ὁ Καλλίμαχος. Οὐδ' ὁ Σκήψιος δὲ Δημήτριος εὖ, ἀλλὰ καὶ τῷ Ἀπολλοδώρῳ τῶν ἁμαρτιῶν ἐνίων αἴτιος ἐκεῖνος κατέστη. πρὸς γὰρ Νεάνθη τὸν Κυζικηνὸν φιλοτιμοτέρως ἀντιλέγων,

Atqui & interfuit Vlisses isti resorptioni, & euasit: ut ipse ait.

Illa quidē canas rursum sorpsit maris undas. *Ibid. 432.*
Ast ego proceræ summa amplexus caprifici
Sublimis, ramo ceu noctua, prorsus adhæsi.

deinde præstolatus tabulas naufragij, easq; rursus arripiens, euasit. Mentita est ergo Circe ut hîc, ita in eo etiam, quod ter dixit fieri id quod bis tantùm fiebat. præsertim cùm etiam usitata sit admodum hæc hyperbola, cùm ter beatos, ter miseros dicant: & Homerus ipse

—Argiui terq; quaterq; beati. & *Odyss. ε. 306.*
Grata, ter exoptata—. & *Iliad. θ. 488.*
Terq; quaterq;—. *Iliad. γ. 363.*

Ex ipso sanè loco collegerit aliquis Homerum ueritatem sub inuolucro significasse. Nam reciprocationem fluctuum bis tantùm in diem accidisse magis quadrat ad id, quòd tanto tempore sub aquis morata sunt naufragij frusta, & serò eiecta Vlisse ea desiderante, & continenter ramis adhærente.

Vi tenui summa, dum malus, dumq; carina *Odyss. μ. 437.*
Insano pelagi rursum euomerentur ab æstu
Quæ mihi sera tamen uotis persæpe petita
Tempore sunt oblata illo, quo sole cadente
Iam disceptatis multorum litibus ædes
Ad proprias cœnamq; foro solet ire relicto
Iudex: tum mihi ligna graui emersere Charybdi.

Hæc omnia ostendunt non exiguū tempus significari: maximè quod uesperam intēdi iam cepisse ait, neq; simpliciter dicit, Quādo iudex surgit, sed addit, disceptatis litibus multis, ut moratum aliquantum intelligas. Alioquin etiam ꝓbabilis parum futura erat narratio de euitato naufragio, si ante quā longè natasset, rursus refluxu undarum esset retrò auulsus. Cæterùm Apollodorus, Eratosthenem defendens, Callimachum reprræhendit, quòd tametsi grammaticus esset, tamē & contra Homeri institutum, & locorum in Oceano ab hoc expositorum ad quæ Vlisses ꝑuenerit, Caunum is ac Corcyram nominauerit. Quod si Vlisses omnino uagatus non est, sed tota res ab Homero conficta, meritò repræhēdit hominem. aut si ille uagatus est, sed ad alia loca delatus: ea loca statim commemoranda erant, errorq; corrigendus. Nunc neq; probabiliter dici posit rem totam esse commentitiam, neq; maiori fide alia loca commemorentur, liberādus sanè hoc crimine est Callimachus. Non rectè etiam Demetrius Scepsius, sed & errorum quorundam causam Apollodoro is prębuit. Nā contra Neanthem Cyzicenum maiore contentione dispu- tans,

Apollodorus refutatur.

Demetrius Scepsius refellitur.

tans, qui dixerat Argonautas cum nauigarēt ad Phasin, quę sit ab Homero & alijs testibus cōfirmata nauigatio, Idææ matris templa quæ

32 sunt circa Cyzicum fundauisse: 32 omnino de Iasonis peregrinatione ad Phasin Homero nihil quicquam fuisse cognitū ait. Id uero non Homeri modo, sed ipsius quoque Demetrij dictis repugnat. ait enim Achillem Lesbum & alia loca populatum à Lemno & uicinis insulis abstinuisse ob cognationem cum Iasone & Euneo eius filio qui tunc Lemnum tenebat. Quomodo ergo poëta sciebat Achillem & Iasonem siue cognatos siue gētiles siue uicinos siue quocunqꝫ tandem modo familiares fuisse? (quod aliunde fieri non potuit, nisi quod uterqꝫ Thessalus fuit, alter Iolcius, alter ex Achaia Phthiotide.) illud uero ignorabat, unde Iasoni contigisset Iolcio ut cū domi nullā reliquisset posteritatē, filius eius Lemnū obtineret? Scilicet Peliam Homerus norat, & eius filias, earumqꝫ præstantissimam Alcestidem, & filium eius Eumelum,

Iliad. β. 714. Natarum Peliæ quem præstantissima forma
Alcestis tulit Admeto præclara marito.

Quæ autem Iasoni euenissent & Argo nauí ac Argonautis, & ab omnibus pro confessis habentur, de ijs nihil acceperat? sed nauigationem ab Aeta in Oceano cōfinxerat, nullo ex historia petito principio? Omnium quidem sermone antiqua illa ad Phasin nauigatio uerisimilis est, Pelia mittente, & reditus, & inter nauigandum quarundam occupatio insularum: Et mehercle errores uagi, qualib. Vlisses etiam & Menelaus sunt acti, cū Homeri uoce, tum ijs quæ hodieqꝫ demonstant, fidem inueniunt. Nam & Aea urbs ad Phasin ostenditur, & Aeetam Colchidis regem fuisse pro certo habetur, idqꝫ nomen ea in regione usitatē geritur, & Medeæ ueneficæ historia extat, & diuitiæ istarum regionum ex auri, argenti, ferriqꝫ metallis iustam eius expeditionis causam ostendūt, quæ etiam Phrixum antē ad eandem impulerat nauigationem. Extantqꝫ utriusqꝫ nauigationis monumenta, Phrixiū in confinio Colchidis & Iberiæ, & Iasonia passim in Armenia. Media & finitimis locis. Quin & circa Sinopen eiusqꝫ oram maritimam, Propontidem, Hellespontum usqꝫ ad Lemnum, multa perhibentur Iasonis & Phrixi expeditionum indicia. tum Iasonis & insequentium eum Colchorum, usqꝫ ad Cretam, & Italiam atqꝫ Adriam, quorum nonnulla Callimachus notauit, ut.

Iasonis expeditio.

Aegle-

γον, εἰπόντα ὅτι οἱ Ἀργοναῦται πλέοντες εἰς Φᾶσιν τὸν ὑφ' Ὁμήρου, καὶ τῶν ἄλλων ὁμολογούμενον πλοῦν, ἱδρύσαντο τὰ τῆς Ἰδαίας μητρὸς ἱερὰ περὶ Κύζικον, ἀρχὴν φησὶ μηδ' εἰδέναι τὴν εἰς Φᾶσιν ἀποδημίαν τοῦ Ἰάσονος Ὅμηρον. τοῦτο δ' οὐ μόνον τοῖς ὑφ' Ὁμήρου λεγομένοις μάχεται, ἀλλὰ καὶ τοῖς ὑφ' αὐτοῦ. φησὶ γὰρ τὸν Ἀχιλλέα Λέσβον μὲν πορθῆσαι, καὶ ἄλλα χωρία, Λήμνου δ' ἀπέχεσθαι, καὶ τῶν πλησίον νήσων, διὰ τὴν πρὸς τὸν Ἰάσονα καὶ τὴν πρὸς τὸν υἱὸν Εὔνεων συγγένειαν, τότε τὴν νῆσον κατέχοντα. Πῶς οὖν ὁ ποιητὴς τοῦτο μὲν ᾔδει, διότι συγγενεῖς ἢ ὁμοεθνεῖς, ἢ γείτονες, ἢ ἄλλως ὁπωσοῦν οἰκεῖοι ὑπῆρχον, ὅ, τε Ἀχιλλεὺς, καὶ ὁ Ἰάσων, (ὅπερ οὐδαμόθεν ἄλλοθεν, ἀλλ' ἐκ τοῦ Θετταλοὺς ἀμφοτέρους εἶναι συνέβαινε, καὶ τὸν μὲν Ἰώλκιον, τὸν δ' ἐκ τῆς Φθιώτιδος Ἀχαΐδος ὑπάρχειν.) τοῦτο δ' ἠγνόει, πόθεν ἦλθε τῷ Ἰάσονι Θετταλῷ, καὶ Ἰωλκίῳ ὑπάρχοντι, ἐν μὲν τῇ πατρίδι μηδεμίαν καταλιπεῖν διαδοχήν· Λήμνου δὲ καταστῆσαι κύριον τὸν υἱόν; καὶ Πελίαν μὲν ᾔδει καὶ τὰς Πελιάδας, καὶ τὴν ἀρίστην αὐτῶν Ἄλκηστιν. καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς Εὔμηλον ὑπ' Ἀδμήτῳ τέκε δῖα γυναικῶν (λ). Ἄλκηστις Πελίαο θυγατρῶν εἶδος ἀρίστη.

Τῶν δὲ περὶ τὸν Ἰάσονα συμβάντων, καὶ τὴν Ἀργὼ καὶ τοὺς Ἀργοναύτας τῶν μὲν ὁμολογουμένων παρὰ πᾶσιν ἀνήκοος ἦν; ἐν δὲ τῷ ὠκεανῷ τὸν παρ' αἰήτου πλοῦν ἔπλαττεν, ἀρχὴν μηδεμίαν ἐξ ἱστορίας λαβών. Ὡς μὲν γὰρ ἅπαντες λέγουσιν ὅτι ἐξ ἀρχῆς ὁ πλοῦς ὁ ἐπὶ Φᾶσιν ἔχει πιθανόν τι, τοῦ Πελίου στείλαντος, καὶ ἡ ἐπάνοδος, καὶ ἡ ἐν τῷ παράπλῳ νήσων ὅσῃ δὴ ἐπικράτεια. Καὶ νὴ Δία ἡ ἐπὶ πλέον γενηθεῖσα πλάνη, καθάπερ καὶ τῷ Ὀδυσσεῖ, καὶ τῷ Μενελάῳ, ἐκ τῶν ἔτι νῦν δεικνυμένων καὶ πεπιστευμένων ὄντων, ἐκ τῆς Ὁμήρου φωνῆς. ἥ τε Αἶα δείκνυται περὶ Φᾶσιν πόλις καὶ ὁ Αἰήτης πεπίστευται βασιλεῦσαι τῆς Κολχίδος, καὶ ἔστι τοῖς ἐκεῖ τοῦτ' ἐπιχώριον τοὔνομα. ἥ τε Μήδεια φαρμακὶς ἱστορεῖται, καὶ ὁ πλοῦτος τῆς ἐκεῖ χώρας, ἐκ τῶν χρυσείων καὶ ἀργυρείων καὶ σιδηρείων, καὶ δικαίαν τινὰ ὑπαγορεύει πρόφασιν τῆς στρατείας, καθ' ἣν καὶ Φρίξος πρότερον ἔστειλε τὸν πλοῦν τοῦτον. καὶ ἔστιν ὑπομνήματα τῆς ἀμφοῖν στρατείας, τό, τε Φρίξιον, τὸ ἐν τοῖς μεθορίοις τῆς τε Κολχίδος, καὶ τῆς Ἰβηρίας, καὶ τὰ Ἰασόνια πολλαχοῦ καὶ τῆς Ἀρμενίας, καὶ τῆς Μηδείας, καὶ τῶν πλησιοχώρων αὐταῖς τόπων δείκνυται. Καὶ μὴν καὶ περὶ Σινώπην, καὶ τὴν ταύτης παραλίαν, καὶ τὴν Προποντίδα, καὶ τὸν Ἑλλήσποντον μέχρι τῶν κατὰ τὴν Λῆμνον τόπων λέγεται πολλὰ τεκμήρια τῆς τε Ἰάσονος στρατείας, καὶ τῆς Φρίξου. τῆς δ' Ἰάσονος, καὶ τῶν ἐπιδιωξάντων Κόλχων, μέχρι τῆς Κρήτης, καὶ τῆς Ἰταλίας, καὶ τοῦ Ἀδρίου. ὧν ἔνια καὶ ὁ Καλλίμαχος ἐπισημαίνεται, τό, τε μὲν Αἰγλή-

Αἰγλήτην Ἀνάφην τε Λακωνίδι γείτονα Θήρῃ

Λείπων, ἀρχόμενος—

—Ὡς ἥρωες ἀπ' Αἰήταο Κυταίου,

Αὖτις ἐς ἀρχαίην ἔπλεον Αἱμονίην.

Τό, τε περὶ τῶν Κόλχων,

Οἱ μὲν ἐπ' Ἰλλυρικοῖο πόρου σχάσαντες ἐρετμὰ,

Λᾶα παρὰ ξανθῆς Ἁρμονίης ὄφιος

Ἄστυρον ἐκτίσσαντο, τὸ μέν φυγάδων τις ἐνίσποι

Γραικός, ἀτὰρ κείνων γλῶσσ' ὀνόμηνε Πόλας.

Τινὲς δὲ καὶ τὸν Ἴστρον ἀναπλεῦσαι φασὶ μέχρι πολλοῦ τοὺς περὶ τὸν Ἰάσονα, οἱ δὲ καὶ μέχρι τοῦ Ἀδρίου· οἱ μὲν κατ' ἄγνοιαν τῶν τόπων, οἱ δὲ καὶ ποταμὸν Ἴστρον ἐκ τοῦ μεγάλου Ἴστρου τὴν ἀρχὴν ἔχοντα ἐκβάλλειν εἰς τὸν Ἀδρίαν φασί. τὰ δὲ οὐκ ἀπιθάνως οὐδ' ἀπίστως λέγοντες. Τοιαύταις δή τισιν ἀφορμαῖς ὁ ποιητὴς χρησάμενος, τὰ μὲν ὁμολογεῖ τοῖς ἱστορουμένοις, προσμυθεύει δὲ τούτοις, ἔθος τι φυλάττων καὶ κοινὸν, καὶ ἴδιον. ὁμολογεῖ μὲν, ὅταν Αἰήτην ὀνομάζῃ, καὶ τὸν Ἰάσονα, καὶ τὴν Ἀργὼ λέγῃ, καὶ παρὰ τὸν Αἰήτην πλάττῃ, καὶ τὸν Εὔνεων ἐν Λήμνῳ καθιδρύῃ, καὶ ποιῇ τῷ Ἀχιλλεῖ φίλην τὴν νῆσον, καὶ παρὰ τὴν Μήδειαν, τὴν Κίρκην φαρμακίδα ποιεῖ,

Αὐτοκασιγνήτην ὀλοόφρονος Αἰήταο.

Προσμυθοποιεῖ δὲ τὸν ἐξωκεανισμὸν τὸν κατὰ τὴν πλάνην συμβάντα, τὴν ἀπ' ἐκείνου τοῦ πλοῦ. ἐπεὶ κἀκεῖνο, ὑποκειμένων μὲν τούτων, εὖ λέγεται·

Ἀργὼ πασιμέλουσα,

ὡς ἐν γνωρίμοις τόποις καὶ εὐάνδροις τῆς ναυστολίας γενομένης. Εἰ δ' ὥσπερ ὁ Σκήψιός φησι παραλαβὼν μάρτυρα Μίμνερμον, ὃς ἐν τῷ ὠκεανῷ ποιήσας τὴν οἴκησιν τοῦ Αἰήτου, πρὸς ταῖς ἀνατολαῖς ἐκτὸς πεμφθῆναί φησιν ὑπὸ τοῦ Πελίου τὸν Ἰάσονα, καὶ κομίσαι τὸ δέρας, οὔτ' ἂν ἡ ἐπὶ τὸ δέρας ἐκεῖσε πομπὴ πιθανῶς λέγοιτο εἰς ἀγνῶτας, καὶ ἀφανεῖς τόπους· οὔθ' ὁ διὰ ἐρήμων, καὶ ἀοίκων, καὶ τῶν καθ' ἡμᾶς τοσοῦτον ἐκτετοπισμένων πλοῦς, οὔτ' ἔνδοξος, οὔτε πασιμέλων·

Οὐδ' ὁπόταν μετὰ κῶας ἀνήγαγεν αὐτὸς Ἰήσων

Ἐξ Αἴης, τελέσας ἀλγινόεσσαν ὁδόν·

Ὕβρει ὑπὲρ Πελίῃ τελέων χαλεπῆρες ἄεθλον,

Οὐδ' ἂν ἐπ' ὠκεανοῦ καλὸν ἵκοντο ῥόον.

Καὶ ὑποβάς,

Αἰήταο πόλιν, τόθι τ' ὠκέος ἠελίοιο

Ἀκτῖνες χρυσέῳ κείαται ἐν θαλάμῳ,

Ὠκεανοῦ παρὰ χείλεσ' ἵν' ᾤχετο θεῖος Ἰήσων.

Οὐδὲ

33 Aegleten Anaphenéq; tibi Spartana propinquam 33
Thera abijt linquens, &c.— orsus

Heroum quo pacto Aeetam turba Cyteum
Linquens ad priscam nauiget Harmoniã.

& de Colchis

Secessum maris Illyrici simul ac tetigerunt,
Finem remigio mox statuére suo.
Harmonie dirumq; ubi serpẽtẽ induit olim,
Ad læuam sedes constituere sibi:
Atq; urbem fecere, suo quæ nomine fertur
Astyron, ac proprias composuere domos.
Nomen ab exulibus Græco sermone notatũ,
Ast illam dicit Colchica lingua Polas.

Quidam etiam bonam Istri partem aduerso flumine subuectos Iasonẽ cum suis autumant. nonnulli usque ad Adriam. alij ignoratione locorum decepti, alij Istrum quendam fluuium è magno illo ortum Istro in mare Adriaticum exire aiunt. alia non absurda aut à fide ueri aliena dicentes. Huiusmodi ergo occasionibus usus poëta in quibusdam cum historia consentit, quædam etiam affingit, morem seruans & communem & suum. Cum historia consentit, quando Aeetam nominat, & Iasonẽ, & Argo, & 34 occasione Aeetę fingit, & in Lemno Eunneum collocat, eamq; insulam Achilli amicam facit, & imitatione Medeæ, Circem ueneficam facit 34

Aeetæ immani præstantis mente sororem. Odyss. μ. 137.

Affingit autem egressum in Oceanũ, qui euenerit in illa peregrinatione. Sed & hoc istis positis bene dicitur:

Quę magni cunctis facta est mortalib. Argo. Odyss. μ. 70.

quòd nimirum nauigatio illa fuit in locis nobilib. & ubi præstantes incolerent. Si uerò quod Scepsius uult teste Mimnermo usus, in Oceano habitauit Aeetas exteriore uersus orientẽ, eoq; missus est à Pelia Iason ad uellus adferendum: profectò neq; uerisimilis est illa uelleris causa missio ad ignota & obscura loca: neq; nauigatio per deserta & inculta tamq; à nobis procul remota uel gloriosa potuit esse, uel cuius oẽs haberent homines rationem.

Nec rutilũ ex Aea portãs fatus Aesone uellus,
Difficile undosum per mare mersus iter,
Iniusti iussu Peliæ certamen obiuit,
Præmiaq; ærumnis parta tulit grauibus,
Fortis ad Oceani peruenit pulcra fluenta.

ac deinde.

Aeetæ muros: celeres Hyperionis illic
Auratis recubant in thalamis radij
Litus ad Oceani, quà diuus uectus Iason.

Alia Eratosthenis repræhēsio.

Id quoque non rectè Eratosthenes, quòd crebram facit hominum memoria indignorum mentionem, modò repræhendens, modò eorum utens testimonijs, ut Damastę & alijs similibus. Nam etsi aliquid ij ueri dicunt, tamen ijs id testibus comprobandum, aut propter ipsos credendum non est. hoc modo tantùm autoritate præditis uiris utendum, qui multa rectè tradiderunt, multa etiam omiserunt, aut non satis explicarunt, neque mendacijs deprauarunt. Is autem Damasten producens testem, nihil ab eo differt, qui testem citat Bergæum aut Messenium Euemerum aliosue, quos ipse nominat eorum traducens futilitatem. Atque de eorum nugis unum ipse exemplum refert, quod quidam eorū sinum Arabicum existimauerit esse paludem. Item, Diotimum Strombichi F. ducem legationis Atheniensium è Cilicia aduerso fluuio Cydno in Choaspin fluuium nauigasse q Susa alluit, ac XL. dierum spacio Susa peruenisse. idque ipsum sibi narrasse Diotimum. Deinde mirari se ait, si Cydnus Euphraten ac Tigrin potuit subterlabi, & in Choaspin exire. Non hæc tantùm notari possunt, sed id quoque, quòd ne sua quidem ætate satis constare ait noticiam eorum locorum, de quibus singulis accuratè est traditum: iubensque nō facilè quibusuis credere, eiusque sententię prolixè rationes reddēs, pòst dicit de Ponto & Adria se proximo cuique credidisse. Itaque ergo Issicum sinum nostrorum marium omnium maximè uersus orientem situm credidit: cùm quod est ad Dioscuriadem in imo Ponti secessu situm mare, ferè tribus stadiorum millibus sit orienti uicinius, uel ex ab ipso tradita stadiorum dimensione. Adriæque partes septentrionales & extremas enarrans, nihil fabularum prætermittat. Multis quoque fabulosis de ijs quæ sint extra columnas Herculis fidem adhibuit, Cernam insulam nominans aliaque loca, quæ hodie nullibi extant, quæ & postea commemorabimus. Cumque dixisset priscos nauigasse & prædatum & mercatum, non ut in altum eueherentur, sed tantùm litus legerēt, ut & Iaso, qui relictis nauibus terra expeditionem è Colchis in Armeniam & Mediam usque fecerit: postea inquit, antiquitus, neque Euxinum mare, neque iuxta Africam, aut Syriam, aut Ciliciam quenquam nauigare ausum. Qui si per priscos intelligit eos qui ante nostram fuerunt memoriam, nihil me attinet de ijs dicere naui-

Priscorum nauigationes quales.

Οὐδὲ τοῦτ' Ἐρατοσθένης, ὅτι ἀνδρῶν οὐκ ἀξίων μνήμης ἐπὶ πλέον μέμνηται, τὰ μὲν ἐλέγχων, τὰ δὲ πιστεύων, καὶ μάρτυσι χρώμενος αὐτοῖς, οἷον Δαμάστῃ καὶ τοιούτοις ἄλλοις. Καὶ γὰρ εἴ τι λέγουσιν ἀληθὲς, οὐ μάρτυσί γε ἐκείνοις χρηστέον περὶ αὐτοῦ, οὐδὲ πιστευτέον διὰ τοῦτο· ἀλλ' ἐπὶ τῶν ἀξιολόγων ἀνδρῶν μόνον τῷ τοιούτῳ τρόπῳ χρηστέον, οἳ πολλὰ μὲν εἰρήκασιν εὖ, πολλὰ δὲ καὶ παραλελοίπασιν ἢ οὐχ ἱκανῶς ἐξεῖπον, οὐδὲ διεψευσμένως. Ὁ δὲ Δαμάστῃ χρώμενος μάρτυρι, οὐδὲν διαφέρει τοῦ καλοῦντος μάρτυρα τὸν Βεργαῖον ἢ τὸν Μεσσήνιον Εὐήμερον, καὶ τοὺς ἄλλους, οὓς αὐτὸς εἴρηκε διαβάλλων τὴν φλυαρίαν. καὶ τούτων δ' ἓν τῶν λήρων αὐτὸς λέγει, τὸν μὲν Ἀράβιον κόλπον λίμνην ὑπολαμβάνειν εἶναι. Διότιμον δὲ τὸν Στρομβίχου, πρεσβείας Ἀθηναίων ἀφηγούμενον, διὰ τοῦ Κύδνου ἀναπλεῦσαι ἐκ τῆς Κιλικίας ἐπὶ τὸν Χοάσπιν ποταμὸν, ὃς παρὰ τὰ Σοῦσα ῥεῖ, καὶ ἀφικέσθαι τεσσαρακοσταῖον εἰς Σοῦσα· ταῦτα δ' αὐτῷ διηγήσασθαι αὐτὸν τὸν Διότιμον. εἶτα θαυμάζειν εἰ τὸν Εὐφράτην, καὶ τὸν Τίγριν ἦν δυνατὸν διακόψαντα τὸν Κύδνον εἰς τὸν Χοάσπιν ἐκβαλεῖν. Οὐ μόνον δὲ ταῦτ' ἄν τις ἐπισημήναιτο, ἀλλ' ὅτι καὶ περὶ τῶν τόπων οὐδὲ καθ' ἑαυτόν πω γνώριμα εἶναί φησι τὰ καθ' ἕκαστα ἀκριβολογούμενα, καὶ κελεύσας ἡμῖν μὴ ῥᾳδίως τοῖς τυχοῦσι πιστεύειν, καὶ τὰς αἰτίας διὰ μακρῶν ἀποδοὺς δι' ἃς οὐδὲ πιστευτέον. μεθ' ὃ λέγει ὅτι περὶ τῶν κατὰ τὸν Πόντον, καὶ τὸν Ἀδρίαν αὐτὸς ἐπίστευσε τοῖς τυχοῦσι. Τοιγάρτοι τὸν μὲν Ἰσσικὸν κόλπον ἐπίστευσεν ἑωθινώτατον τῆς καθ' ἡμᾶς θαλάττης σημεῖον, τοῦ κατὰ Διοσκουριάδα τῆς ἐν τῷ τοῦ Πόντου μυχῷ σχεδόν τι τρισχιλίοις σταδίοις ἑωθινωτέρου ὄντος, καὶ κατ' αὐτὸν ἐκ τοῦ σταδιασμοῦ οὗ φησι. τοῦ τε Ἀδρίου, καὶ τὰ ἀρκτικὰ, καὶ τὰ ἔσχατα διεξιὼν, οὐδενὸς ἀπέχεται μυθώδους. Πεπίστευκε δὲ καὶ περὶ τῶν ἔξω στηλῶν Ἡρακλείων πολλοῖς μυθώδεσι, Κέρνην τε νῆσον καὶ ἄλλους τόπους ὀνομάζων, τοὺς μηδαμοῦ νυνὶ δεικνυμένους, περὶ ὧν μνησθησόμεθα καὶ ὕστερον. Εἰπών τε τοὺς ἀρχαιοτάτους πλεῖν καὶ τὴν λῃστείαν, ἢ ἐμπορίαν, μὴ πελαγίζειν δὲ, ἀλλὰ παρὰ γῆν, καθάπερ τὸν Ἰάσονα, ὅνπερ καὶ μέχρι τῆς Ἀρμενίας, καὶ Μηδίας ἐκ τῶν Κόλχων στρατεῦσαι, ἀφέντα τὰς ναῦς· ὕστερόν φησι τὸ παλαιὸν οὔτε τὸν Εὔξεινον θαρρεῖν τινὰ πλεῖν, οὔτε παρὰ Λιβύην, καὶ Συρίαν, καὶ Κιλικίαν. Εἰ μὲν οὖν τοὺς πάλαι, τοὺς πρὸ τῆς ἡμετέρας λέγει μνήμης, οὐδὲν ἐμοὶ μέλει λέγειν περὶ ἐκείνων, οὔτ' εἰ ἔπλεον,

ἔπλεον, ὅτ' εἰ μή. Εἰ δὲ περὶ τῶν μνημονευομένων, οὐκ ἂν ὀκνήσαι τις εἰπεῖν, ὡς οἱ παλαιοὶ, μακροτέρας ὁδοὺς φανοῦνται καὶ κατὰ γῆν, καὶ κατὰ θάλατταν τελέσαντες τῶν ὕστερον, εἰ χρὴ προσέχειν τοῖς λεγομένοις· οἷον Διόνυσος, καὶ Ἡρακλῆς, καὶ αὐτὸς ὁ Ἰάσων. Ἔτι δ' οἱ ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ λεγόμενοι, Ὀδυσσεὺς, καὶ Μενέλαος. καὶ Θησέα δὲ, καὶ Πειρίθουν μακρὰς εἰκός ἐστι στρατείας ὑπομείναντας, καταλιπεῖν δόξαν περὶ ἑαυτῶν, ὡς εἰς ᾅδου καταβάντας. τοὺς δὲ Διοσκούρους ἐπιμελητὰς τῆς θαλάσσης λεχθῆναι, καὶ σωτῆρας τῶν πλεόντων. ἥ τε Μίνω θαλαττοκρατία θρυλεῖται, καὶ ἡ Φοινίκων ναυτιλία, οἳ καὶ τὰ ἔξω τῶν Ἡρακλείων στηλῶν ἐπῆλθον, καὶ πόλεις ἔκτισαν κἀκεῖ καὶ περὶ τὰ μέσα τῆς Λιβύης παραλίας μικρὸν τῶν Τρωϊκῶν ὕστερον. Αἰνείαν δὲ, καὶ Ἀντήνορα καὶ Ἑνετοὺς, καὶ ἁπλῶς τοὺς ἐκ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου πλανηθέντας εἰς πᾶσαν τὴν οἰκουμένην, ἄξιον μὴ τῶν παλαιῶν ἀνθρώπων νομίσαι. Συνέβη γὰρ δὴ τοῖς τότε Ἕλλησιν, ὁμοίως καὶ τοῖς βαρβάροις διὰ τὸν τῆς στρατείας χρόνον, ἀποβαλεῖν τά τε ἐν οἴκῳ, καὶ τῇ στρατείᾳ πορισθέντα. ὥστε μετὰ τὴν τοῦ Ἰλίου καταστροφὴν, τούς τε νικήσαντας ἐπὶ λῃστείαν τραπέσθαι διὰ τὰς ἀπορίας, καὶ πολλῷ μᾶλλον τοὺς ἡττηθέντας, καὶ περιγενομένους ἐκ τοῦ πολέμου. καὶ δὴ καὶ πόλεις ὑπὸ τούτων πλεῖσται κτισθῆναι λέγονται κατὰ πᾶσαν τὴν ἔξω τῆς Ἑλλάδος παραλίαν, ἔστι δ' ὅπου καὶ τὴν μεσόγαιαν. Εἰπὼν δὲ καὶ αὐτὸς ὁπόσον προὔβη τὰ τῆς οἰκουμένης εἰς γνῶσιν τοῖς μετ' Ἀλέξανδρον, καὶ κατ' αὐτὸν ἤδη, μεταβέβηκεν ἐπὶ τὸν περὶ τοῦ σχήματος ἤδη λόγον, οὐχὶ περὶ τοῦ τῆς οἰκουμένης, ὅπερ ἦν οἰκειότερον τῷ περὶ αὐτῆς λόγῳ, ἀλλὰ τοῦ τῆς συμπάσης γῆς. δεῖ μὲν γὰρ καὶ τούτου μνησθῆναι, μὴ ἀτάκτως δέ. Εἰπὼν οὖν ὅτι σφαιροειδὴς ἡ σύμπασα, οὐχ ὡς ἐκ τόρνου δὲ, ἀλλ' ἔχει τινὰς ἀνωμαλίας, ἐπιφέρει τὸ πλῆθος τῶν ἐν μέρει μετασχηματισμῶν αὐτῆς, οἳ συμβαίνουσιν ἔκ τε ὕδατος, καὶ πυρὸς, καὶ σεισμῶν, καὶ ἀναφυσημάτων, καὶ ἄλλων τοιούτων, οὐδ' ἐνταῦθα τὴν τάξιν φυλάττων. Τὸ μὲν γὰρ σφαιροειδὲς περὶ ὅλην τὴν γῆν ἀπὸ τῆς τοῦ ὅλου τάξεως συμβαίνει. οἱ δὲ τοιοῦτοι μετασχηματισμοὶ, τὴν μὲν ὅλην γῆν οὐδὲν ἐξαλλάττουσιν. ἐν γὰρ τοῖς μεγάλοις ἐναφανίζεται τὰ οὕτω μικρά. τῆς δὲ οἰκουμένης διαθέσεις ἑτέρας καὶ ἑτέρας τινὰς ἀπεργάζονται, καὶ τὰς προσεχεῖς αἰτίας ἄλλας καὶ ἄλλας ἔχουσι. Μάλιστα δέ φησι τὴν ζήτησιν παρέχειν, πῶς ἐν δισχιλίοις καὶ τρισχιλίοις ἀπὸ θαλάττης σταδίοις, κατὰ τὴν μεσόγαιαν

nauigarint'ne an non nauigarint. Sin de ijs loquitur, quorum ad nos perlata est memoria, equidē nihil uerear dicere antiquos longiora terra mariq; confecisse itinera quàm posteros: siquidem historijs fides adhibēda est. Perhibentur enim Bacchus, Hercules, & ipse Iason. tum ab Homero cōmemorati Vlisses & Menelaus, Theseū quoq; & Perithoum probabile est propterea quod longinquas fecerint expeditiones, hanc de se opinionē in animis hominū reliqsse, q̃d ad inferos descenderint: eademq; de causa Castores maris esse ꝓcuratores dictos, ac nauigātium seruatores. uulgatū est etiam sermonib. Minois in mare imperiū, & Phœnicū nauigatio, q etiā extra columnas Herculis ꝓgressi sunt, ibiq; & in media Africæ ora maritima urbes cōdiderūt paulo pòst Troiani belli tēpora. Aeneā q̃q;, Antenorē, & Henetos, atq; in uniuersū eos q à bello Troiano ꝑ totū orbē terrarū dispersi uagatiq; sunt, æquum est inter priscos recenseri. Vsuuenit. n. istius belli tēpore cùm Græcis tū barbaris, ut & q̃ domi posidebāt amitterent, & q̃ bello adepti essent. itaq; euerso Ilio & uictores ob inopiā prędationib. sese dederunt, & multo magis uicti, q̃ illi bello fuissent superstites. Atq; adeò urbes ab his plurimæ feruntur conditæ ꝑ omnē q̃ extra Græciam est orā maritimā, & aliq̃ etiā mediterraneæ. Deinde Eratosthenes, postquā disseruit quantū sit ꝓfectum in terræ habitatę cognitione eorū ætate q post Alexandrū fuerunt, suorumq; adeò æqualiū, transit ad disputationē figuræ terræ, non habitatę, q̃ magis pertinebat ad eius explicationē, sed uniuersę terræ. Oportebat quidē huius q̃q; mentionē facere, sed non confusè. Postq; ergo dixit totā terrā esse globi forma, non ut torno facti, sed q habeat quasdā inæqualitates: infert multitudinē singularū mutationū q̃ formæ eius accidunt ab aqua, igne, cōcussionibus, exhalationibus, alijsq; similibus, ne hîc quidē obseruato ordine. Vniuersi quippe dispositio efficit ut terra tota globi sit forma. huiusmodi autem mutationes figuræ totius terræ qualitatem non mutant, cùm in magnis tam exigua ad nihilū redigātur. tñ istę mutationes in habitata terra aliquam efficiunt uarietatem, habentq; alias atque alias proximas causas. Id autem ait maximè quæstionem mouere, quomodo in mediterraneis à mari ad duo uel tria stadiorum millia disitis inueniatur

De terræ forma, & de mari.

multis

36 multis locis cõcharum ostreorumq; 36 cheramidum multitudo, tum lacuum maris aqua plenorum. sicuti ait circa Ammonis tẽplum & iter quod ad illud ducit, lõgum tria stadiorum millia, multum esse ostreorum diffusum, salisq; etiamnum inueniri multũ, & maris in altũ reijci exsufflationes: ibidemq; in mari fractarum nauium ostendi frusta, quæ per hiatum ferantur esse eiecta: & in columnulis esse positos delphinas cum hac inscriptione, Cyrenæorum ad solenne spectaculum missorũ. His dictis, Stratonis physici laudat sententiam, & Xanthi Lydi. Xanthus dixerat, Artaxerxis ætate ingentem fuisse siccitatem, adeò ut defecerint paludes, flumina, & putei. uidisse autem se passim procul à mari lapides conchylij formam referentes aut pectinum aut cheramidum effigies, tum marinum lacum in Armenia & Mattienis, inq; Phrygia inferiori. itaq; sibi persuasum esse campos istos aliquando fuisse mare. Strato autem ad causæ explicationem magis accedens, existimare se ait Euxinum mare caruisse aliquando exitu qui est ad Byzantium: sed flumina quæ in id effunduntur, ui eum aperuisse, itaq; aquam in Propontidem & Hellespontum erupisse. Idem nostro quoq; mari accidisse. nam in eò quoq; apud colũnas fretum perrupisse, mari à fluminibus repleto. eaq; effusione aquæ detecta esse loca prius palustria. Causam autem affert, primùm quòd externi maris aliud est solum quã interni: deinde quod etiamnum terra quædam fasciæ instar in longum porrecta sub mari ab Europa in Africam protenditur. quòd nimirum prius mare externum atque internum fuerint unum. Pontum porrò esse omnium minimè altum, profundissima Creticum, Siculum, Sardoumq; maris. cùm enim maximi ac plurimi fluuij à septentrione & ortu fluant, Põtum cœno impleri, cætera autem maria manere profunda. ideoq; dulcissimam esse Ponti aquã, fieriq; effluxus ijs locis, ubi inclinatur fundus. putatq; fore, ut si huiusmodi affluxus fluuiorum perduret, aliquãdo totus Pontus aggere oppleat̃ terrę. nã iã nunc in paludẽ cõuersam esse sinistram Ponti partẽ, ubi est Salmydessus, & q̃ Stethe, id est pectora, â nautis uocantur circa Istrum & Scytharum desertum. Fortassis etiam Ammonis templum, aliquando in mari iacuisse, quòd

ὁρᾶται πολλαχοῦ κόχλων καὶ ὀστρέων, καὶ χηραμίδων πλῆθος, καὶ λιμνοθάλατται. καθάπερ φησὶ περὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Ἄμμωνος, καὶ τὴν ἐπ' αὐτῷ ὁδὸν τρισχιλίων σταδίων οὖσαν. πολλὴν γὰρ εἶναι χύσιν ὀστρέων, ἅλας τε καὶ νῦν ἔτι εὑρίσκεσθαι πολλοὺς, ἀναφυσήματά τε θαλάττης εἰς ὕψος ἀναβάλλειν. πρὸς ᾧ καὶ ναυάγια θαλαττίων πλοίων δείκνυσθαι, ἃ ἔφασαν διὰ τοῦ χάσματος ἐκβεβράσθαι· καὶ ἐπὶ στηλιδίων ἀνακεῖσθαι δελφῖνας, ἐπιγραφὴν ἔχοντας Κυρηναίων θεωρῶν. Ταῦτα δ' εἰπὼν τὴν Στράτωνος ἐπαινεῖ δόξαν τοῦ φυσικοῦ, καὶ ἔτι Ξάνθου τοῦ Λυδοῦ. τοῦ μὲν Ξάνθου λέγοντος, ἐπὶ Ἀρταξέρξου γενέσθαι μέγαν αὐχμὸν, ὥστ' ἐκλιπεῖν ποταμοὺς, καὶ λίμνας, καὶ φρέατα· αὐτόν δὲ εἰδέναι πολλαχῆ πρόσω ἀπὸ τῆς θαλάσσης λίθους τε κογχυλιώδεις, καὶ τὰ κτενώδεα, καὶ χηραμίδων τυπώματα, καὶ λιμνοθάλασσαν ἐν Ἀρμενίοις, καὶ ἐν Ματιηνοῖς, καὶ ἐν Φρυγίᾳ τῇ κάτω. ὧν ἕνεκα πείθεσθαι τὰ πεδία ποτὲ θάλατταν γενέσθαι. Τοῦ δὲ Στράτωνος ἔτι μᾶλλον ἁπτομένου τῆς αἰτιολογίας, ὅτι φησὶν οἴεσθαι τὸν Εὔξεινον μὴ ἔχειν πρότερον τὸ κατὰ Βυζάντιον στόμα, τοὺς δὲ ποταμοὺς βιάσασθαι, καὶ ἀνοῖξαι τοὺς εἰς αὐτὸν ἐμβάλλοντας. εἶτ' ἐκπεσεῖν τὸ ὕδωρ εἰς τὴν Προποντίδα, καὶ τὸν Ἑλλήσποντον. Τὸ δ' αὐτὸ συμβῆναι καὶ περὶ τὴν καθ' ἡμᾶς θάλατταν. καὶ γὰρ ἐνταῦθα τὸ κατὰ στήλας ἐκραγῆναι πόρον, πληρωθείσης ὑπὸ τῶν ποταμῶν τῆς θαλάττης· κατὰ δὲ τὴν ἔκρυσιν ἀνακαλυφθῆναι τὰ τεναγώδη πρότερον. Φέρει δ' αἰτίαν, πρῶτον μὲν ὅτι τῆς ἔξω θαλάττης καὶ τῆς ἐντὸς τοὔδαφος ἕτερόν ἐστιν. ἔπειθ' ὅτι καὶ νῦν ἔτι ταινία τις ὕφαλος διατέτακεν ἀπὸ τῆς Εὐρώπης ἐπὶ τὴν Λιβύην· ὡς ἂν μιᾶς οὔσης πρότερον, τῆς τε ἐντὸς, καὶ τῆς ἐκτὸς. καὶ βραχύτατα μὲν εἶναι τὰ περὶ τὸν Πόντον. τὸ δὲ Κρητικὸν, καὶ Σικελικὸν, καὶ Σαρδῷον πέλαγος, σφόδρα βαθέα. τῶν γὰρ ποταμῶν πλείστων, καὶ μεγίστων ῥεόντων ἀπὸ τῆς ἄρκτου, καὶ τῆς ἀνατολῆς, ἐκεῖνο μὲν ἰλύος πληροῦσθαι, τὰ ἄλλα δὲ μένειν βαθέα. διὸ καὶ γλυκυτάτην εἶναι τὴν Ποντικὴν θάλατταν, τάς τ' ἐκρύσεις γίνεσθαι εἰς οὓς τόπους ἐγκέκλιται τὰ ἐδάφη. Δοκεῖν δὲ κἂν χωσθῆναι τὸν Πόντον ὅλον εἰς ὕστερον, ἂν μένωσιν αἱ ἐπιρρύσεις τοιαῦται. καὶ γὰρ νῦν ἤδη τεναγίζειν τὰ ἐν ἀριστερᾷ τοῦ Πόντου, τόν τε Σαλμυδησσὸν, καὶ τὰ καλούμενα Στήθη ὑπὸ τῶν ναυτικῶν τὰ περὶ τὸν Ἴστρον, καὶ τὴν Σκυθῶν ἐρημίαν. τάχα δὴ καὶ τὸ τοῦ Ἄμμωνος ἱερὸν πρότερον ἐπὶ τῆς θαλάττης ὂν, ἐκρύσεως γενομένης νῦν ἐν τῇ μεσογαίᾳ κεῖσθαι.

εἰκάζειν

ἐπάξειν τε, καὶ τὸ μαντεῖον εὐλόγως ἐπιφανές τε, καὶ γνώριμον ἐπὶ θαλάσσῃ ὄν. τόν τε ἐπὶ πολὺ οὕτως ἐκχωρισμὸν ἀπὸ τῆς θαλάσσης, οὐκ εὔλογον ποιεῖν τὴν νῦν οὖσαν ἐπιφάνειαν, καὶ δόξαν. τήν τε Αἴγυπτον τὸ παλαιὸν θαλάσσῃ κλύζεσθαι, μέχρι τῶν ἑλῶν τῶν περὶ τὸ Πηλούσιον, καὶ τὸ Κάσιον ὄρος, καὶ τὴν Σερβωνίδα λίμνην. ἔτι γοῦν καὶ νῦν κατὰ τὴν Αἴγυπτον τῆς ἁλμυρίδος ὀρυττομένης, ὑφάμμους, καὶ κογχυλιώδεις εὑρίσκεσθαι τοὺς βόθρους, ὡς ἂν τεθαλασσωμένης τῆς χώρας, καὶ τοῦ τόπου παντὸς τοῦ περὶ τὸ Κάσιον, καὶ τὰ Γέρρα καλούμενα, τεναγίζοντος, ὥστε συνάπτειν τῷ τῆς ἐρυθρᾶς κόλπῳ. ἐνδούσης δὲ τῆς θαλάσσης ἀνακαλυφθῆναι, μεῖναι δὲ τὴν Σερβωνίδα λίμνην. εἶτ' ἐκραγῆναι καὶ ταύτην, ὥστε ἑλώδη γενέσθαι. ὡς δ' αὕτως καὶ τῆς ἁλμυρίδος λίμνης τοὺς αἰγιαλοὺς, θαλάσσης μᾶλλον ἢ ποταμοῦ προσεοικέναι. τὸ μὲν οὖν ἐπικλύζεσθαί ποτε πολὺ μέρος τῶν ἠπείρων ἐπὶ καιρούς τινας καὶ πάλιν ἀνακαλύπτεσθαι, δοίη τις ἄν. ὡς δ' αὕτως καὶ τὸ τοῖς ἐδάφεσιν ἀνώμαλον εἶναι τὴν γῆν ἅπασαν, τὴν νῦν ὕφαλον, καθάπερ γε νὴ Δία καὶ τὴν ἔξαλον, ἐν ᾗ οἰκοῦμεν, τοσαύτας δεχομένην, ὅσας αὐτὸς Ἐρατοσθένης εἴρηκε μεταβολάς. ὥστε πρός γε τὸν Ξάνθου λόγον, οὐδὲν ἂν ἔχοι τις προσφέρειν ἄτοπον. πρὸς δὲ τὸν Στράτωνα λέγοιτ' ἄν, ὅτι πολλῶν αἰτίων ὄντων, ἀφεὶς ταῦτα, τὰ μὴ ὄντα αἰτιᾶται. πρώτην γὰρ αἰτίαν φησίν, ὅτι τῆς ἐντὸς θαλάσσης, καὶ τῆς ἐκτὸς οὐ ταὐτὸν τὸ ἔδαφος, καὶ ὁ βυθός. πρὸς γὰρ τὸ μετεωρίζεσθαι ταύτην, καὶ ταπεινοῦσθαι, καὶ ἐπικλύζειν τόπους τινὰς, καὶ ἀναχωρεῖν ἀπ' αὐτῶν, οὐ τοῦτό ἐστιν αἴτιον, ἀλλὰ καὶ ἄλλα ἐδάφη, τὰ μὲν ταπεινότερα εἶναι, τὰ δὲ ὑψηλότερα· ἀλλὰ τὸ τὰ αὐτὰ ἐδάφη ποτὲ μὲν μετεωρίζεσθαι, ποτὲ δ' αὖ ταπεινοῦσθαι, καὶ συνεξαίρειν, ἢ συνενδιδόναι τὸ πέλαγος. ἐξαρθὲν μὲν γὰρ, ἐπικλύσαι ἄν, ταπεινωθὲν δὲ, ἀναδράμοι ἂν εἰς τὴν ἀρχαίαν κατάστασιν. εἰ γὰρ οὕτω, δεήσει καὶ πλεονασμῷ τῆς θαλάσσης αἰφνιδίῳ γενομένῳ τὴν ἐπίκλυσιν συμβαίνειν, καθάπερ ἐν ταῖς πλημμυρίσιν, ἢ ταῖς ἀναβάσεσι τῶν ποταμῶν, τοτὲ μὲν ἐπενεχθέντος ἑτέρωθεν, τοτὲ δ' αὐξηθέντος τοῦ ὕδατος. ἀλλ' οὔθ' αἱ αὐξήσεις ἀθρόαι, καὶ αἰφνίδιοι γίνονται, οὔθ' αἱ πλημμυρίδες τοσοῦτον ἐπιμένουσι χρόνον, οὐδ' ἄτακτοί εἰσιν, οὔτε κατὰ τὴν ἑτέραν ἐπικλύζουσι θάλασσαν, οὐδ' ὅπου ἔτυχε. λοιπὸν οὖν αἰτιᾶσθαι τὸ ἔδαφος, ἢ τὸ τῇ θαλάσσῃ ὑποκείμενον, ἢ τὸ ἐπικλυζόμενον, μᾶλλον δὲ τὸ ὕφαλον. πολὺ γὰρ εὐκινητότερον, καὶ μεταβολὰς

θᾶττον

quòd nũc maris effluxu facto sit in media terra: ac conijcere se, oraculum illud optima ratione tã illustre ac celebre factũ esse, quòd in mari esset situ, neq; eius gloriã probabile esse tantam potuisse existere, quanta nunc est, si tã longe fuisset à mari dissitum. Sed & Aegyptum priscis temporib. mari fuisse inundatam usq; ad paludes quæ sunt apud Pelusium, & ad Casium montem, ac Serbonidem lacum. nam etiamnum quando salsugo in Aegypto effoditur, fossas arenosas & conchylijs refertas inueniri: nimirũ regione mari olim tecta, & locis quæ circa Casium sunt & terra palude oppletis ac ea cum rubro mari connexis: pòst mari recedente ea fuisse detecta loca, & mansisse lacum Serbonidem: qui ipse postea ita eruperit, ut paludis naturam induerit. similiter etiam ripas lacus Salsi litori maris quàm fluuij esse similiores. Enimuerò multas continentis terræ partes aliquandiu aquis tectas, rursumq; inde retectas fuisse, concedat aliqs: itemq; terram fundis suis inęqualem esseque nũc aqua integitur, atq; adeò eam etiam quæ supra mare extat & à nobis habitatur, tot obnoxiam quot Eratosthenes dixit mutationibus. Itaq; Xanthi ratio non potest ullo labefactari absurdo. Aduersus Stratonem autem dici potest, quòd cùm multæ sint ueræ causæ, ijs omissis falsam ipse proposuerit. Principem enim causam esse ait, quòd maris interni atq; externi non idem est solum eademq; profunditas. Quod enim hoc attollitur aut subsidit, & uel inundat quædam loca, uel ab ijs recedit, eius rei causa non est quod alia alijs sola humiliora sunt aut altiora: sed quod idem solum modò attollitur, modò deprimit, simulq; re etiam uel attollitur uel subsidit mare, itaque uel exundat, uel in suum redit locum. Si enim Stratonis sententia esset uera, necesse erat ut subito maris incremento eluuies fieret, ut in æstus exundatione fit, & adscensione fluminum, ab altera ibi parte aquis allisit, hîc auctis. Atqui neq; incrementa confertim & subitò accidunt, neque æstu maris eruptiones tantum durant temporis, neque nullo fiunt ordine, neq; secundum alterum mare fiunt, neq; quibusuis in locis. Restat, ut causam adscribamus solo siue quod mari subest, siue quod inundat, potiùs tñ ei quod mari subest. hoc.n. multo est mobilius, & q ob humiditatẽ

celerius

Aegyptus.

Strato reprehensus.

celerius mutari poſsit. Spiritus enim, huiuſmodi omnium rerum cauſa, ibi eſt copioſior. Sed, ſicuti dixi, cauſa horum efficiens accidẽtium eſt, quod eadẽ ſola aliâs attollũtur, aliâs ſubſidunt, non ꝙ alia alijs ſunt altiora, quod Strato ſumſit, putãs rem ut in fluminibus, ita etiam in mari habere: nimirum fluxum fieri à ſublimioribus partibus. Aliâs maris fluxum qui apud Byzantium fit, non imputaſſet ſolo, ſublimius eſſe dicens Euxini ſolum, quàm Propontidis, aut quod proximè ſequitur maris, ſimul etiã cauſam addẽs: nempe fundum impleri à limo quem illabentia ingerunr flumina, fieriꝗ; breuem, ideoꝗ; aquam extrà ꝓfluere. atꝗ; hãc cauſam ad uniuerſum noſtrũ mare externi reſpectu transfert, quod nimirũ hoc quoꝗ; ſublimus effecerit ſolum id ꝙ Atlantico mari ſubiacet: quippe multis impleri fluminibus, ac certa proportione reſpõdentem conſequitur limi ſubſidentiam. Atqui oportebat hoc pacto influxũ maris qui apud columnas Herculis & Calpen fit ſimilem eſſe ei qui eſt apud Byzãtium. Verûm hoc miſſum facio. dicent enim ibi quoꝗ; idem euenire, ſed auelli reciprocatione maris atꝗ; occultari. Hoc autem quæro. Quid impediebat antequam apertæ ſunt apud Byzantium maris fauces, quin fundus Euxini cum eſſet humilior fundo Propõtidis & maris q̃d deinceps eſt, impleretur affluxu fluminũ, ſiue mare id eſt, ſiue lacus Mẹotide maior? Si enim hoc cõcedatur, id porrò quẹram, an non iſtius aquẹ, & aquæ Propontidis ſuperficies ita erant affectæ, ut quamdiu eædem manebant, non cogeretur aqua ad effluxum, cũ ex æquo ſe inuicem ſuſtinerent ac premerent ſuperficies? poſtquam autem interior eſt facta elatior, ibi demum ui erupit, atꝗ; quod abundabat euomuit: quo factum eſt, ut exterius cũ interno conflueret mare, eandemꝗ; cum eo ſuperficiem nanciſceretur, ſiue marina fuit eius aqua, ſiue lacuſtris prius, deinde ob mixturã & maris uim ſuperiorem marina. Nam ſi id quoꝗ; dabunt, hodie quoꝗ; effluxus nunquam prohibebitur, neꝗ; à ſuperiore ſolo, neꝗ; ab inclinato, ꝙ uoluit Strato. Hæc trãsferri poſſunt & ad totũ noſtrũ mare, & ad externum, ita ut nõ in fundis & exundationib. eorũ cauſam effluxus quẹramus, ſed in fluminib. Nam ipſorum quoꝗ; ſententia id abſurdum non eſt, ne ſi totum quidem mare noſtrum olim lacus fuit,

θάττους δ' ἐξαλλάξεις δυνάμενον τὸ ἐν ὑγρῷ. καὶ γὰρ τὸ πνευματικὸν τὸ πάντων αἴτιον τῶν τοιούτων πλέον ἐνταῦθα. Ἀλλ' ὡς ἔφην τῶν τοιούτων ἀπεργαστικόν ἐστι παθῶν, τὸ αὐτὰ τὰ ἐδάφη ποτὲ δὲ μὲν ἐξαίρεσθαι, ποτὲ δ' ὕφιζησιν λαμβάνειν. οὐ τῷ τὰ μὲν μᾶλλον εἶναι ὑψηλά, τὰ δὲ ἧττον. Ὁ δὲ τοῦτο λαμβάνει, νομίζων ὅπερ ἐπὶ τῶν ποταμῶν συμβαίνει, τοῦτο καὶ ἐπὶ τῆς θαλάττης ἀπαντᾶν. τὸ ἀπὸ τῶν μετεώρων τόπων εἶναι τὴν ῥύσιν. Οὐδὲ γὰρ ἂν τοῦ κατὰ Βυζάντιον ῥοῦ τὸ ἔδαφος ᾐτιᾶτο, λέγων ὑψηλότερον τὸ τοῦ Εὐξείνου, ἢ τὸ τῆς Προποντίδος, καὶ τοῦ ἑξῆς πελάγους, ἅμα καὶ αἰτίαν προσθείς. Ἀπὸ γὰρ τῆς ἰλύος τῆς ἀπὸ τῶν ποταμῶν καταφερομένης πληροῦσθαι τὸν βυθόν, καὶ βραχὺν γίνεσθαι, διὰ τοῦτο δὲ ῥεῖν καὶ εἰς τὰ ἐκτός. τὸν δ' αὐτὸν λόγον καὶ ἐπὶ τὴν ἡμετέραν θάλασσαν σύμπασαν μεταφέρει πρὸς τὴν ἐκτὸς, ὡς καὶ ταύτης μετεωρότερον τοὔδαφος ποιούσης τὸ ὑποκείμενον τῷ Ἀτλαντικῷ πελάγει. καὶ γὰρ αὕτη ἐκ πολλῶν ποταμῶν πληροῦται, καὶ τὴν ὑπόστασιν τῆς ἰλύος δέχεται τὴν ἀνάλογον. Ἐχρῆν οὖν καὶ τὸν εἴσρουν ὅμοιον γίνεσθαι τῷ κατὰ Βυζάντιον τὸν κατὰ στήλας, καὶ τὴν Κάλπην. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἐῶμεν. Ἐροῦσι γὰρ κἀκεῖ τοῦτο συμβαίνειν, ἐπισκοτεῖσθαι δὲ ὑπὸ τῶν ἀμπώτεων, καὶ τῶν πλημμυρίδων, καὶ ἐπικρύπτεσθαι. Ἐκεῖνο δὲ πυνθάνομαι, τί ἐκώλυε, πρὶν ἀνεῳχθῆναι τὸ στόμα τὸ κατὰ Βυζάντιον, ταπεινότερον ὂν τὸ τοῦ Εὐξείνου ἔδαφος τοῦ τῆς Προποντίδος καὶ τῆς ἑξῆς θαλάττης πληρωθῆναι ὑπὸ τῶν ποταμῶν εἴτε θάλατταν οὖσαν καὶ πρότερον, εἴτε λίμνην, καὶ μείζω τῆς Μαιώτιδος; Εἰ γὰρ τοῦτο συγχωροῖτο, προσερήσομαι καὶ τοῦτο, ἆρά γε ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ὕδατος ἐκείνου καὶ τοῦ τῆς Προποντίδος οὐχ οὕτως εἶχεν, ὥστε μέχρι μὲν ἡ αὐτὴ ἦν, μὴ βιάζεσθαι πρὸς τὴν ἔκρυσιν διὰ τὴν ἐξ ἴσης ἀντέρεισιν, καὶ θλίψιν· ἐπειδὴ δὲ ὑπερεπόλασεν ἡ ἐντός, βιάσασθαι καὶ ἀπεράσαι τὸ πλεονάζον, ἐκ δὲ τούτου γίνεσθαι σύρρουν τὸ ἔξω πέλαγος τῷ ἐντός, καὶ τὴν αὐτὴν ἐπιφάνειαν ἐκείνῳ λαβεῖν εἴτε θαλαττίῳ, εἴτε λιμναίῳ μὲν πρότερον ὄντι, θαλαττίῳ δὲ ὕστερον, διὰ τὴν μίξιν, καὶ τὴν ἐπικράτειαν. Εἰ γὰρ καὶ τοῦτο δώσουσιν, ἡ μὲν ἔκρυσις οὐκ ἂν κωλύοιτο, ἣ νῦν. οὐκ ἀπὸ ὑπερτέρου δὲ ἐδάφους, οὐδὲ ἐπικλινοῦς, ὅπερ ἠξίου Στράτων. Ταῦτα δὲ μεταφέρειν καὶ ἐπὶ τὴν ὅλην τὴν καθ' ἡμᾶς θάλατταν, καὶ τὴν ἐκτὸς, μὴ ἐν τοῖς ἐδάφεσι, καὶ ταῖς ἐπικλύσεσιν αὐτῶν τὴν αἰτίαν τοῦ ἔκρου τιθεμένους, ἀλλ' ἐν τοῖς ποταμοῖς. ἐπεὶ οὐκ ἀπίθανον, κατ' αὐτούς, οὐδ' εἰ τὴν ὅλην θάλατταν τὴν

τὴν ἡμετέραν λίμνην πρότερον εἶναι συνέβαινε πληρουμένην ὑπὸ τῶν ποταμῶν, ἐπιπολάσασαν ἐκπεσεῖν ἔξω, διὰ τῶν κατὰ τὰς στήλας στενῶν, ὡς ἐκ καταῤῥακτῶν ἐπαυξομένην ἀεὶ, καὶ μᾶλλον τὴν θάλατταν σύῤῥουν γενέσθαι ὑπ' αὐτῆς τῷ χρόνῳ, καὶ συνδραμεῖν εἰς μίαν ἐπιφάνειαν, ἐκθαλαττωθῆναι δὲ διὰ τὴν ἐπικράτειαν. Οὐ φυσικὸν δ' ὅλως, ὅτι τοῖς ποταμοῖς εἰκάζειν τὴν θάλατταν. οἱ μὲν γὰρ φέρονται κατὰ ἐπικλινὲς ῥεῖθρον, ἡ δὲ ἀκλινὴς ἕστηκεν. οἱ δὲ πορθμοὶ ῥευματίζονται κατ' ἄλλον τρόπον, οὐ διὰ τὸ τὴν ἰλὺν τὴν ἐκ τῶν ποταμῶν προσχοῦν τὸν τοῦ πελάγους βυθόν. Ἡ γὰρ πρόσχωσις περὶ αὐτὰ συνίσταται τὰ στόματα τῶν ποταμῶν. οἷον περὶ μὲν τὰ τοῦ Ἴστρου, τὰ λεγόμενα Στήθη, καὶ ἡ Σκυθῶν ἐρημία, καὶ ὁ Σαλμυδησσὸς, καὶ ἄλλων χειμάῤῥων συνεργούντων πρὸς τοῦτο. περὶ δὲ τὰ τοῦ Φάσιδος ἡ Κολχικὴ παραλία, δίαμμος, καὶ ταπεινὴ, καὶ μαλακὴ οὖσα. περὶ δὲ τὸν Θερμώδοντα, καὶ τὸν Ἶριν ὅλη Θεμίσκυρα, τὸ τῶν Ἀμαζόνων πεδίον, καὶ τῆς Σιδήνης τὸ πλέον. οὕτω δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. Ἅπαντες γὰρ μιμοῦνται τὸν Νεῖλον, ἐξηπειροῦντες τὸν πρὸ αὐτῶν πόρον. οἱ μὲν μᾶλλον, οἱ δὲ ἧττον· ἧττον μὲν, οἱ μὴ πολλὴν καταφέροντες τὴν ἰλύν. μᾶλλον δὲ, οἱ πολλήν τε, καὶ μαλακόγειον χώραν ἐπιόντες, καὶ χειμάῤῥους δεχόμενοι πολλούς. ὧν ἐστὶ καὶ ὁ Πύραμος, ὁ τῇ Κιλικίᾳ πολὺ μέρος προσθείς. ἐφ' οὗ καὶ λόγιον ἐκπέπτωκέ τι τοιοῦτον.

Ἔσσεται ἐσσομένοις, ὅτε Πύραμος εὐρυοδίνης
Ἠιόνα προχέων ἱερὴν ἐς Κύπρον ἵκηται.

Ἐκ μέσων γὰρ τῶν τῆς Καταονίας πεδίων ἐνεχθεὶς πλωτὸς, καὶ διεκπεσὼν διὰ τῶν τοῦ Ταύρου στενῶν εἰς τὴν Κιλικίαν, ἐκδίδωσιν εἰς τὸν πρὸ ταύτης τε, καὶ τῆς Κύπρου πόρον. Αἴτιον δὲ, τοῦ μὴ φθάνειν τὴν χοῦν εἰς τὸ πέλαγος προϊοῦσαν τὴν ὑπὸ τῶν ποταμῶν κάτω φερομένην, τὸ τὴν θάλατταν ἀνακόπτειν αὐτὴν εἰς τοὐπίσω παλιῤῥοοῦσαν φύσει. Ἔοικε γὰρ τοῖς ζώοις, καὶ καθάπερ ἐκεῖνα συνεχῶς ἀναπνεῖ τε καὶ ἐκπνεῖ, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ αὐτὴ ἐξ αὑτῆς τε καὶ εἰς ἑαυτὴν συνεχῶς παλινδρομικήν τινα κινουμένη κίνησιν. Δηλοῖ δὲ τῷ ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ ἑστῶτι κατὰ τὴν κυμάτωσιν. ἅμα γὰρ κλύζονται οἱ πόδες καὶ γυμνοῦνται, καὶ πάλιν κλύζονται, καὶ τοῦτο συνεχῶς. τῷ δὲ κλύδωνι, καὶ κῦμα ἐπιτρέχει, κἂν γαληνότατον ᾖ ἐπιφερόμενον ἔχει τινὰ βίαν πλείω, καὶ ἀποῤῥίπτει πᾶν τὸ ἀλλότριον εἰς τὴν γῆν.

—Πολλὸν δὲ παρὲξ ἅλα φῦκος ἔχευε.

Μᾶλλον μὲν οὖν ἐν ἀνέμῳ συμβαίνει τοῦτο. ἀλλὰ καὶ ἐν νηνεμίᾳ, καὶ ἐν ἀπογαίοις πνεύμασιν. οὐδὲ γὰρ ἧττον

fuit, qui á fluminibus impletus, turgente superficie per angustias apud Calpen eruperit ueluti per catarractas, ac magis magisque auctus cum mari successu temporis magis subinde confluxerit, & in unam concurrerit superficiem, ac qualitate maris præualente ipse quoque maris naturam induerit. Omnino autem philosophiæ naturali consentaneum non est mare fluuijs conferre. cum hi fluxu ferantur decliui, mare stet immobile. Cæterùm fretorum inundatio ab alia causa dependet,
non ab eo quod 37 ingesto á fluuijs cœno fun- 37
dum pelagi exaggeret. Isti enim aggeres quibus mare excluditur, ad ipsa fiunt fluuiorum ostia: sicut Stethe quæ dicuntur ad Istri ostia, & Salmydessus, adiuuantibus hoc etiam alijs torrentibus. ad Phasidis exitũ maritima Phasidis ora, arenosa humilis ac mollis. ad Thermodontem & Irin tota Themiscyra, campus Amazonum, & maior pars Sidones. itáque etiam alij fluuij. Omnes enim Nilum imitantur, continenti adiungendo obiectum ostijs suis fretum, alij magis, alij minus. minùs, qui non multum cœni deferunt, magis qui multum, & qui per molles transeunt agros, ac multos excipiunt torrentes. Qualis est etiam Pyramus, qui Ciliciæ magnam adiecit partem. de qua etiam tale editum est oraculum.

Isthæc euenient, uastis quo Pyramus undis
Tempore profuso continget litore Cyprum.

Nauigabilis enim ille ex medijs Cataoniæ campis effunditur, ac delatus per Tauri angustias in Ciliciam, in fretum quod inter hãc & Cyprum est exit. Quod autem terra quæ á
fluminibus defertur 38 non uidetur in mare 38
prodire, in causa est quod mare suapte natura refluens eam retrò relidit. Sicut enim animalia continenter spirant atque expirant, ita &
mare eodem modo in seipsum atque è seipso re- *Maris motus*
ciprocum quendam absque intermissione patitur motum. Itaque in litore stans aliquis ad alluuionem maris, sentire eum potest. simul. n. & aqua teguntur pedes, & nudantur, & rursum teguntur, idque continenter. Cum fluctuatione quoque unda fertur, quæ etsi placidissimè ingruat, uim tamen habet quandam maiorem, & omnia aliena in terram reijcit.

—multamque extra mare propulit algam. *Iliad. ι. 7.*

Magis quidem hoc fit, flante uento: sed tamen etiam in malacia, & spirantib. á terra uentis. nihilominus enim tum fluctus quasi aduersans

uersans uento ad terram fertur, utpote qui proprium maris motum comitetur. Huc pertinet illud quoq;

Iliad.Λ.425. —extremaq; litora circum
Tollitur incuruus, rorem maris & spuit alti.

Item.

Eructante salo raucam dant litora uocem.[1]

Vnde igitur accesio uim habet quandam, ita ut aliena repellat. Atq; hanc quidem maris quandam appellant purgationem, qua & cadauera & naufragiorum fragmina ad terram egeruntur. Et recesio tantùm nō habet uirium, quin cadauer, lignū, aut leuissimum suber in terram fluctus eijciat. sic & uicinorum ei locorum in mare excidere, relictis ab unda. Sic itaq; puluerem quoq;, & aquam cum eo turbatam fluctibus ad terram contingit eijci, adiuuante etiam grauitate, ut celerius deorsum ad terram subsidant, quàm in altū propelli ut posint. uis enim fluuij uel modicè ultra ostia progressa desinit. Hac ergo ratione totum mare ingesta terra complanari poterit, facto à litorib. initio, si continentes habeat amnium affluxus: poteritq; id euenire, si Pontum Sardoo mari profundiorem ponamus, quòd ubi profundissimum est CIↃ ulnarum altitudine præditum inuentum esse mēsura, Posidonius perhibet. Sed huiusmodi causæ explicationem fortasis minùs aliquis probet. Præstet rationem petere ex ijs quæ manifestiora sunt, & quotidie quodammodo cernuntur. Nam diluuia, terræmotus, eruptiones flatuum, & tumores subiti terræ in mari latentis, mare quoque extollunt: subsidentesq; in se eædem terræ, faciunt ut mare demittatur. Non enim massæ quidem, & exiguę insulæ efferri è mari possunt, magnæ nō possunt: aut insulæ possunt, continentes non possunt. & subsidere etiam tam magna quam parua possunt: quando hiatus etiam, absorptęq; habitationes & urbes, ut Bura, Bizona, aliæq; plures terræmotibus absorbtæ feruntur, & Siciliam nihilo magis frustum ab Italia abruptū iudicari potest, quàm ui Aetnæi ignis rursum è profundo proiectam ita cohæsisse: itemq; insulas Liparæorum & Pithecusas. Eratosthenes autem adeò uenustus

39 est, ut tametsi 9 mathematicum se profiteatur, tamen Archimedis repudiet sentētiam, qui in libro de ijs quæ uehuntur pronunciat omnis humidi quod consistat ac permaneat superficiem esse sphæricā, eiusq; sphęrę idem

ἐπὶ γῆν φέρει τὸ κῦμα ὑπεναντίως τοῖς ἀνέμοις, ὡς ἂν ἰδίαν τινὰ τῆς θαλάττης τὴν κίνησιν συγκινούμενον αὐτῇ. τοιοῦτο δὲ καὶ τό,

— ἀμφὶ δέ τ' ἄκρας
κυρτὸν ἐὸν κορυφοῦται, ἀποπτύει δ' ἁλὸς ἄχνην.

Καὶ τό,

ἠϊόνες βοόωσιν ἐρευγομένης ἁλὸς ἔξω.

Ἡ μὲν οὖν ἔφοδος τοῦ κύματος ἔχει τινὰ βίαν, ὥστ' ἀπωθεῖσθαι τὸ ἀλλότριον. καὶ δὴ καὶ κάθαρσίν τινα τῆς θαλάττης ταύτην φασί, καθ' ἣν καὶ τὰ νεκρὰ σώματα, καὶ τὰ ναυάγια εἰς γῆν ἐκκυμαίνεται. ἡ δ' ἀναχώρησις οὐκ ἔχει τοσαύτην βίαν ὥστε νεκρὸν, ἢ ξύλον, ἢ τὸ κουφότατον φελλὸν ὑπὸ τοῦ κύματος εἰς γῆν ἀναβληθῆναι. οὕτω δὲ καὶ τῶν πλησίον αὐτῇ τόπων εἰς τὸ πέλαγος προσπεσεῖν ὑπολειφθέντων ὑπὸ τοῦ κύματος. οὕτω δὴ καὶ τὴν χοῦν, καὶ τὸ σὺν αὐτῇ τεθολωμένον ὕδωρ ἐκκυμαίνεσθαι συμβαίνει, καὶ τοῦ βάρους ἅμα συνεργοῦντος, ὥστε θᾶττον καταχθῆναι πρὸς τὴν γῆν κάτω, πρὶν εἰς τὸ πρόσω πελαγίσαι. καὶ γὰρ ἡ τοῦ ποταμοῦ βία παύεται, μικρὸν προελθοῦσα τοῦ στόματος. οὕτω μὲν οὖν ἐνδέχεται προχωσθῆναι τὸ πέλαγος πᾶν, ἀπὸ τῶν αἰγιαλῶν ἀρξάμενον, ἂν συνεχεῖς ἔχῃ τὰς ἐκ τῶν ποταμῶν ἐπιρρύσεις. τοῦτο δ' ἂν συμβαίη κἂν τοῦ Σαρδονίου πελάγους ὑποθώμεθα βαθύτερον τὸν Πόντον, ὅπερ λέγεται τῶν ἀναμετρηθέντων βαθύτατον ὡς χιλίων ὀργυιῶν, ὥς Ποσειδώνιός φησι. Τὴν μὲν οὖν τοιαύτην αἰτιολογίαν ἧττον ἄν τις ἀποδέξαιτο. μᾶλλον δ' ἀπὸ τῶν φανερωτέρων, καὶ τῶν καθ' ἡμέραν τρόπον τινὰ ὁρωμένων, ἀναπτέον τὸν λόγον. καὶ γὰρ κατακλυσμοί, καὶ σεισμοί, καὶ ἀναφυσήματα, καὶ ἀνοιδήσεις τῆς ὑφάλου γῆς, μετεωρίζουσι καὶ τὴν θάλατταν, αἱ δὲ συνιζήσεις ταπεινοῦσιν αὐτήν. οὐ γὰρ μύδροι μὲν ἀνενεχθῆναι δύνανται, καὶ μικραὶ νῆσοι, μεγάλαι δ' οὔ. οὐδὲ νῆσοι μὲν, ἤπειροι δ' οὔ. ὁμοίως δὲ καὶ συνιζήσεις, καὶ μικραί, καὶ μεγάλαι γένοιντ' ἄν. εἴπερ καὶ τὰ χάσματα, καὶ καταπόσεις χωρίων, καὶ κατοικιῶν, ὡς ἐπὶ Βούρας τε, καὶ Βιζώνης, καὶ ἄλλων πλειόνων ὑπὸ σεισμῶν γενέσθαι φασί. καὶ τὴν Σικελίαν οὐδέν τι μᾶλλον ἀπόρρωγα τῆς Ἰταλίας εἰκάζοι τις ἄν, ἢ ἀναβληθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Αἰτναίου πυρὸς ἐκ βυθοῦ συμμεῖναι. ὡσαύτως δὲ καὶ τὰς Λιπαραίων νήσους, καὶ Πιθηκούσσας. Ὁ δ' οὕτως ἡδύς ἐστιν, ὥστε καὶ μαθηματικὸς ὢν, οὐδὲ τὴν Ἀρχιμήδους βεβαιοῖ δόξαν. ὅτι φησὶν ἐκεῖνος ἐν τοῖς περὶ τῶν ὀχουμένων, παντὸς ὑγροῦ καθεστηκότος, καὶ μένοντος, τὴν ἐπιφάνειαν σφαιρικὴν εἶναι, σφαίρας ταὐτὸ κέν

esse

ῥοῦν ἐχούσης τῇ γῇ. ταύτην γὰρ τὴν δόξαν ἀποδέχονται πάντες οἱ μαθημάτων πως ἁψάμενοι. ἐκεῖνος δὲ τὴν ἐντὸς θάλατταν, καίπερ μίαν οὖσαν, ὥς φησιν, οὐ νομίζει ὑπὸ μίαν ἐπιφάνειαν τετάχθαι, ἀλλ' οὐδὲ τοῖς σύνεγγυς τόποις. καὶ μάρτυράς γε τῆς τοιαύτης ἀμαθίας ἀρχιτέκτονας ἄνδρας ποιεῖται, καίτοι τῶν μαθηματικῶν καὶ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν μέρος τῆς μαθηματικῆς ἀποφηναμένων. φησὶ γὰρ καὶ Δημήτριον διακόπτειν ἐπιχειρῆσαι τὸν τῶν Πελοποννησίων ἰσθμόν, πρὸς τὸ παρέχειν διάπλουν τοῖς στόλοις, κωλυθῆναι δ' ὑπὸ τῶν ἀρχιτεκτόνων ἀναμετρησάντων, καὶ ἀπαγγειλάντων μετεωροτέραν τὴν ἐν τῷ Κορινθιακῷ κόλπῳ θάλατταν τῆς κατὰ Κεγχρεὰς εἶναι. ὥστε εἰ διακόψει τὸ μεταξὺ χωρίον, ἐπικλυσθῆναι ἂν ἅπαντα τὸν περὶ Αἴγιναν πόρον, καὶ τὴν Αἴγιναν, καὶ αὐτὰς τὰς πλησίον νήσους, καὶ μηδὲ τὸν διάπλουν ἂν γενέσθαι χρήσιμον. διὰ δὲ τοῦτο καὶ τοὺς Εὐρίπους ῥοώδεις εἶναι, μάλιστα δὲ τὸν κατὰ Σικελίαν πορθμόν, ὅν φησιν ὁμοιοπαθεῖν ταῖς κατὰ τὸν ὠκεανὸν πλημμυρίσι τε, καὶ ἀμπώτεσι. δίς τε γὰρ μεταβάλλειν τὸν ῥοῦν ἑκάστης ἡμέρας, καὶ νυκτός, καθάπερ τὸν ὠκεανόν, δὶς μὲν πλημμυρεῖν, δὶς δὲ ἀναχωρεῖν. τῇ μὲν οὖν πλημμυρίδι δεῖ ὁμολογεῖν τὴν ἐκ τοῦ Τυρρηνικοῦ πελάγους εἰς τὸ Σικελικὸν καταφερομένην, ὡς ἂν ἐκ μετεωροτέρας ἐπιφανείας, ἣν δὴ καὶ κατιόντα ὀνομάζεσθαι. ὁμολογεῖν δ' ὅτι καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἄρχεταί τε, καὶ παύεται καθ' ὃν αἱ πλημμυρίδες. ἄρχεται μὲν γὰρ περὶ τὴν ἀνατολὴν τῆς σελήνης, καὶ τὴν δύσιν. λήγει δ' ὅταν συνάπτῃ τῇ μεσουρανήσει ἑκατέρᾳ, τῇ τε ὑπὲρ γῆς, καὶ τῇ ὑπὸ γῆν· τὴν τε ἄμπωτιν τὸν ἐναντίον ἐξιόντα καλεῖσθαι, ταῖς μεσουρανήσεσι τῆς σελήνης ἀμφοτέραις ἐναρχόμενον, καθάπερ αἱ ἀμπώτεις, ταῖς δὲ συνάψεσι ταῖς πρὸς τὰς ἀνατολὰς καὶ δύσεις παυόμενον. περὶ μὲν οὖν τῶν πλημμυρίδων, καὶ τῶν ἀμπώτεων, εἰρήκασιν ἱκανῶς Ποσειδώνιός τε, καὶ Ἀθηνόδωρος. περὶ δὲ τῆς τῶν πορθμῶν παλιρροίας, ἐχόντων καὶ αὐτῶν φυσικώτερον λόγον, πρὸς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ τόπου ἐπεῖν ἀπόχρη, ὅτι οὐδὲ εἷς τρόπος τοῦ ῥοώδεις εἶναι τοὺς πορθμοὺς, οὐ κατ' εἶδος. οὐ γὰρ ἂν ὁ μὲν Σικελικὸς δὶς ἑκάστης ἡμέρας μετέβαλλεν, ὡς οὗτός φησιν, ὁ δὲ Χαλκιδικὸς ἑπτάκις, ὁ δὲ κατὰ Βυζάντιον οὐδὲ μετέβαλλεν, ἀλλ' ἢ διετέλει τὸν ἔκρουν ἔχων μόνον, τὸν ἐκ τοῦ Ποντικοῦ πελάγους εἰς τὴν Προποντίδα· ὡς δὲ Ἵππαρχος ἱστορεῖ καὶ μονάς ποτε ἐποιεῖτο. οὔτ' εἰ τρόπος εἷς εἴη, ταύτην ἂν ἔχοι τὴν αἰτίαν ἥν φησιν ὁ Ἐρατοσθένης, ὅτι ἡ ἐφ' ἑκάτερα θάλαττα ἄλλην καὶ ἄλλην ἐπι-

esse quod terræ centrum. quam sentẽtiam approbant omnes qui mathematica attigerunt. At noster mare internum, quanquam sit unicum ipso etiam teste, unica comprædendi circumferentia negat, aut eadem cum propinquis locis. Atque huius suæ inscitię testes laudat architectos, cùm architecturã quoq; partem mathematum esse mathematici dicant. Dicit enim & Demetriũ conantem isthmum Peloponnesiacum discindere, ut transitum classibus aperiret, prohibitum fuisse ab architectis, dimensis & renũciantibus mare quod est in sinu Corinthiaco celsius eo esse quod est ad Cenchreas: itaq; si intercapedinem horum diuideret, fore ut quidquid est ad Aeginæ traiectum situm, & ipsa adeò Aegina uicinæq; insulæ aquis obruerentur, illaque per isthmum nauigatio esset futura inutilis. Hãc eandem ob causam Euripos quoque esse fluctuosos, maximè Siculum fretum, quod eodem quo Oceanum modo æstibus agitari dicit. bis enim quotidie mutare fluctum, sicut & Oceanus quauis die ac nocte bis exundat atq; in se refluit. Exundationem quidem fatendum est, aquis à Tyrrheno mare ad Siculum tanqum à sublimiore superficie delatis fieri: atq; hic æstus descendens nominatur. fatendum etiam, eodem eum tempore incipere atq; desinere, quo maris affluxus. incipit enim oriente atque occidente Luna, desinit, cùm ea ad medium cœli siue supra siue infra terram applicat. itemq; refluxus eius freti est, quem contrà abeuntem uocant, qui utroq; Lunæ ad medium cœli appulsu init sicut maris resorbitio, & cessat Luna oriente uel occidente. Cæterùm de maris hac æstuatione sufficiunt quæ à Posidonio sunt & Athenodoro dicta. De fretorum autem fluxu ac refluxu, cùm ipsi quoq; magis physicam causam habeant, hoc pro instituto nostro dixisse sufficiet, non unum esse in uniuersum modum æstus fretis omnibus. alioqui non Siculum bis quotidie mutaretur, sicut ipse fieri fatetur, Chalcidicum septies, Byzantinum nunquã. id enim solum semper è Pontico mari in Propontidem effluxum habet: & Hipparcho si credimus, aliquando etiam substitit. Neq; uerò, si omniũ esset fretorum eadẽ ratio, ab hac causa id penderet quam Eratosthenes ponit, nempe q; alia atq; alia esset marium q̃ utrinq; sunt

Aquæ figura & centrum.

Aestus maris.

sunt superficies. Nam ne fluminibus quidem hoc accideret, nisi ea haberent catarractas. quæ autem hoc habent, non uicissim refluunt, sed ad humiliora identidem loca deferuntur: idque euenit, quia fluxus eorum inclinatus est, & inclinata superficies. Quis autem dixerit pelagi decliuem esse superficiem? maximè qui ea supposita sequatur, quib. quatuor elemen-
40 ta sphærica esse traduntur. 40 ergo non modò non refluentia, sed ne consistentia quidẽ aut manentia, cum sit in ijs confluentia, non una autem superficies, sed una celsior alia humilior. Non enim sicut terra habitu suo formæ est solidæ, ita ut cauernas etiã habeat permanentes, itemque eminentes quasdam partes: ita etiam aqua. Sed ipso suæ grauitatis momento per terram fertur, eamque superficiem nanciscitur, quam ei Archimedes adscribit. Porrò ijs quæ de Ammone & Aegypto dicta sunt, addit credere se Casium quoque montem mari fuisse tectum, & omnia ea loca ubi nunc sunt Gerra, in paludibus fuisse contiguis mari rubro, mari autem coeunte esse detecta. Ambiguum uerò est quod dicitur ista loca paludibus tecta cum rubro mari fuisse contigua. nam contiguum & propinquum significat, & contingere: ut siquidem aquæ fuerũt, intelligantur confluxisse inuicem. Atque ego quidem ita accipio, paludes istas dicere eum propè ad mare rubrum accessisse dum adhuc occlusæ fuerũt apud columnas angustiæ. quibus perruptis, effluxu per eas mare nostrum subsedisse & siccatas esse paludes. At Hipparchus contiguum esse ita intelligit, quasi ob repletionem mare nostrum cum rubro confluxisset: repræhendensque Eratosthenẽ, quærit aperto per columnas freto si nostrum mare effluxerit, cur non simul etiam rubrũ mare, quod cum nostro fuerit continuum, effluxerit, sed eandem retinuerit superficiem, neque subsederit: cum ipsius quoque Eratosthenis de sententia externum mare totũ confluat, itaque & occiduum & rubrum mare unum sint. His dictis hoc concludit, eandẽ esse altitudinem maris quod est extra columnas rubri, unumque cum altero cõfluxisse. Atqui Eratosthenes negabit se hoc dixisse, mare nostrũ cum rubro ob repletionem confluxisse, sed tãtum propè ad id accessisse: negabit sequi unum & continuum mare eandẽ habere altitudinem atque superficiem, sicut ne nostrum quidem, atque adeo id quod est apud Lechæum & Cen-

Hipparchus repræhenditur.

φάνειαν ἔχει. οὐδὲ γὰρ ἐπὶ τῶν ποταμῶν συμβαίνοι ἄν, εἰ μὴ καταρράκτας ἔχοιεν. ἔχοντες δὲ οὐ παλιρροοῦσιν, ἀλλ' ἐπὶ τὸ ταπεινότερον ἀεὶ φέρονται. Καὶ τοῦτο δὲ συμβαίνει διὰ τὸ κεκλιμένον εἶναι τὸ ῥεῦμα, καὶ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ. πελάγους δὲ τίς ἂν φαίη κεκλιμένην ἐπιφάνειαν; καὶ μάλιστα κατὰ τὰς σφαιροποιούσας ὑποθέσεις τὰ τέσσαρα σώματα, ἃ δὴ καὶ στοιχεῖα φαμέν. ὥστ' οὐχ ὅτι παλιρροοῦντας, ἀλλ' οὐδὲ καθεστῶτας, καὶ μένοντας, συρροίας μὲν ἐν αὐτοῖς οὔσης, μὴ μιᾶς δὲ ἐπιφανείας, ἀλλὰ τῆς μὲν ὑψηλοτέρας, τῆς δὲ ταπεινοτέρας. οὐ γὰρ ὥσπερ ἡ γῆ κατὰ τὴν ἕξιν ἐσχημάτισται στερεὰ οὖσα, ὥστε καὶ κοιλάδας ἔχειν συμμενούσας, καὶ ἀναστήματα, οὕτω καὶ τὸ ὕδωρ. ἀλλ' αὐτῇ τῇ κατὰ τὸ βάρος ῥοπῇ τὴν ὄχησιν ἐπὶ τῆς γῆς ποιεῖται, καὶ τοιαύτην λαμβάνει τὴν ἐπιφάνειαν οἵαν ὁ Ἀρχιμήδης φησίν. Ἐπιφέρει δὲ τοῖς περὶ τοῦ Ἄμμωνος, καὶ τῆς Αἰγύπτου ῥηθεῖσιν, ὅτι δοκοίη καὶ τὸ Κάσιον ὄρος περικλύζεσθαι θαλάττῃ, καὶ πάντα τὸν τόπον, ὅπου νῦν τὰ καλούμενα Γέρρα, καθ' ἕκαστά τε τεναγίζειν συνάπτοντα τοῦ τῆς Ἐρυθρᾶς κόλπῳ, συνελθούσης δὲ τῆς θαλάσσης ἀποκαλυφθῆναι. Τὸ δὴ τεναγίζειν τὸν λεχθέντα τόπον συνάπτοντα τοῦ τῆς Ἐρυθρᾶς κόλπῳ, ἀμφίβολόν ἐστιν. ἐπειδὴ τὸ συνάπτειν, σημαίνει καὶ τὸ σύνεγγυς, καὶ τὸ ψαύειν, ὥστε εἰ ὕδατα εἴη, σύρρουν εἶναι θάτερον θατέρῳ. Ἐγὼ μὲν οὖν δέχομαι, καὶ τὸ συνεγγίζειν τὰ τενάγη τῇ Ἐρυθρᾷ θαλάττῃ ἕως ἀκμὴν ἐκέκλειστο τὰ κατὰ τὰς Στήλας στενά. ἐκραγέντων δὲ τὴν ἀναχώρησιν γενέσθαι, ταπεινωθείσης τῆς ἡμετέρας θαλάττης, διὰ τὴν κατὰ τὰς Στήλας ἔκρυσιν. Ἵππαρχος δὲ ἐκδεξάμενος τὸ συνάπτειν ταὐτὸν τῷ σύρρουν γενέσθαι τὴν ἡμετέραν θάλατταν τῇ Ἐρυθρᾷ διὰ τὴν πλήρωσιν, αἰτιᾶται τί δή ποτε οὐχὶ τῇ κατὰ τὰς Στήλας ἐκρύσει, μεθισταμένη ἐκεῖσε ἡ καθ' ἡμᾶς θάλαττα, συμμεθίστα καὶ τὴν σύρρουν αὐτῇ γενομένην τὴν Ἐρυθράν, ἀλλ' ἐν τῇ αὐτῇ διέμενεν ἐπιφανείᾳ, μὴ ταπεινουμένη. καὶ γὰρ κατ' αὐτὸν Ἐρατοσθένη τὴν ἐκτὸς θάλατταν ἅπασαν σύρρουν εἶναι, ὥστε καὶ τὴν ἑσπέριον, καὶ τὴν Ἐρυθρὰν μίαν θάλατταν εἶναι. Τοῦτο δ' εἰπών, ἐπιφέρει τὸ ἀκόλουθον, τὸ αὐτὸ ὕψος ἔχειν, τήν τε ἔξω Στηλῶν θάλατταν, καὶ τὴν Ἐρυθράν, καὶ ἔτι τὴν ταύτῃ γεγονυῖαν σύρρουν. ἀλλ' οὔτ' εἰρηκέναι τοῦτό φησιν Ἐρατοσθένης τὸ σύρρουν γεγονέναι κατὰ τὴν πλήρωσιν τῇ Ἐρυθρᾷ, ἀλλὰ συνεγγίσαι μόνον, οὔτ' ἀκολουθεῖν τῇ μιᾷ καὶ συνεχεῖ θαλάττῃ, τὸ αὐτὸ ὕψος ἔχειν, καὶ τὴν αὐτὴν ἐπιφάνειαν. ὥσπερ οὐδὲ τῇ καθ' ἡμᾶς, καὶ νὴ Δία τῇ κατὰ τὸ Λέχαιον, καὶ τῇ περὶ Κεγ-

chreas

χεάς. ὅπερ καὶ αὐτὸς ὁ Ἵππαρχος ἐπισημαίνεται ἐν τῷ πρὸς αὐτὸν λόγῳ. εἰδὼς οὖν τὴν δόξαν αὐτοῦ τοιαύτην, ἴδιά τι πρὸς αὐτὸν λεγέτω, καὶ μὴ ἐξ ἑτοίμου λαμβανέτω, ὡς ἄρα ὁ φήσας μίαν εἶναι τὴν ἔξω θάλατταν σύμφησι, καὶ ὅτι μία ἐστὶν αὐτῆς ἡ ἐπιφάνεια. ψευδῆ δ' εἶναι φήσας τὴν ἐπὶ τοῖς δελφῖσιν ἐπιγραφὴν Κυρηναίων θεωρῶν, αἰτίαν ἀποδίδωσιν οὐ πιθανήν. ὅτι ἡ μὲν τῆς Κυρήνης κτίσις ἐν χρόνοις φέρεται μνημονευομένοις, τὸ δὲ μαντεῖον οὐδεὶς μέμνηται ἐπὶ θαλάττῃ ποτὲ ὑπάρξαν. τί γὰρ εἰ μηδεὶς μὲν ἱστορεῖ, ἐκ δὲ τῶν τεκμηρίων ἐξ ὧν εἰκάζομεν παράλιόν ποτε τὸν τόπον γενέσθαι, οἵ τε δελφῖνες ἀνετέθησαν, καὶ ἡ ἐπιγραφὴ ἐγένετο τῶν Κυρηναίων θεωρῶν. συγχωρήσας δὲ τῷ μετεωρισμῷ τοῦ ἐδάφους συμμετεωρισθεῖσαν καὶ τὴν θάλασσαν ἐπικλύσαι τοὺς μέχρι τοῦ μαντείου τόπους, πλὴν ἢ ἀπὸ θαλάττης λέγοντας τῶν τρισχιλίων σταδίων, οὐ συγχωρεῖ τὸν μέχρι τοσούτου μετεωρισμὸν, ὥστε καὶ τὴν Φάρον ὅλην καλυφθῆναι, καὶ τὰ πολλὰ τῆς Αἰγύπτου· ὥσπερ οὐχ ἱκανοῦ ὄντος τοῦ τοσούτου ὕψους καὶ ταῦτα ἐπικλύσαι. φήσας δὲ εἴπερ ἐπεπλήρωτο ἐπὶ τοσοῦτον ἡ καθ' ἡμᾶς θάλαττα πρὶν τὸ ἔκρηγμα τὸ κατὰ τὰς στήλας γενέσθαι, ἐφ' ὅσον εἴρηκεν ὁ Ἐρατοσθένης, χρῆναι καὶ τὴν Λιβύην πᾶσαν, καὶ τὰ πολλὰ τῆς Εὐρώπης, καὶ τῆς Ἀσίας κεκαλύφθαι πρότερον, τούτοις ἐπιφέρει, διότι καὶ ὁ Πόντος τῷ Ἀδρίᾳ σύρρους ἂν ὑπῆρξε κατά τινας τόπους, ἅτε δὴ τοῦ Ἴστρου ἀπὸ τῶν κατὰ τὸν Πόντον σχιζομένου, καὶ ῥέοντος εἰς ἑκατέραν τὴν θάλατταν, διὰ τὴν θέσιν τῆς χώρας. ἀλλ' οὔτ' ἀπὸ τῶν κατὰ τὸν Πόντον μερῶν ὁ Ἴστρος τὰς ἀρχὰς ἔχει, ἀλλὰ τἀναντία ἀπὸ τῶν ὑπὲρ τοῦ Ἀδρίου ὀρῶν· οὔτ' εἰς ἑκατέραν τὴν θάλατταν ῥεῖ, ἀλλ' εἰς τὸν Πόντον μόνον, σχίζεταί τε πρὸς αὐτοῖς μόνον τοῖς στόμασι. κοινὴν δέ τινα τῶν πρὸ αὐτοῦ τισὶν ἄγνοιαν ἠγνόηκεν, ὑπολαβοῦσιν εἶναί τινα ὁμώνυμον τῷ Ἴστρῳ ποταμὸν, ἐκβάλλοντα εἰς τὸν Ἀδρίαν ἀπεσχισμένον αὐτοῦ, ἀφ' οὗ καὶ τὸ γένος Ἴστρων, δι' οὗ φέρεται, λαβεῖν τὴν προσηγορίαν, καὶ τὸν Ἰάσονα ταύτῃ ποιήσασθαι τὸν ἐκ τῶν Κόλχων ἀνάπλουν. πρὸς δὲ τὴν ἀθαυμαστίαν τῶν τοιούτων μεταβολῶν, οἵας ἔφαμεν αἰτίας εἶναι τῶν ἐπικλύσεων, καὶ τῶν τοιούτων παθῶν οἷα εἴρηται, τὰ κατὰ τὴν Σικελίαν, καὶ τὰς Αἰόλου νήσους, καὶ τὰς Πιθηκούσσας, ἄξιον παραθεῖναι καὶ ἄλλα πλείω τῶν ἐν ἑτέροις τόποις ὄντων, ἢ γενομένων ὁμοίων τούτοις. ἀθρόα γὰρ τὰ τοιαῦτα παραδείγματα πρὸ ὀφθαλμῶν τεθέντα, παύσει τὴν ἔκπληξιν. νυνὶ δὲ τὸ ἀῆθες ταράττει τὴν αἴσθησιν, καὶ δείκνυσιν ἀπει-

chreas unica uult contineri superficie. Quod cum ipse annotauerit Hipparchus in disputatione sua cōtra illum, opinionemq; illius habeat cognitam, de suo aliquid opponat potiùs, non hoc arripiat tanquā in promtu situm, eum qui ait externum mare esse continuum, dare etiam hoc, unicam esse eius superficiem. Præterea falsi arguens inscriptionem delphinorū de theoris Cyreneis, causam haud probabilem affert: scilicet quo tempore Cyrene sit cōdita, memoriæ esse proditum, oraculum autem illud maritimum aliquādo fuisse, à nemine commemorari. Quid enim, si nemo id narrat, sed tamen inter indicia ex quibus locum eum fuisse aliquando maritimum, delphinorum ista dedicatio habetur & de Cyrenæis inscriptio? Concedens porrò sursum elato fundo, sursum attolli quoq; potuisse mare & aquis obruere locum usq; ad oraculum, qui ultra tria stadiorū millia occupat: tamen tantam eleuationem non admittit, quæ Pharum totam & multa Aegypti loca possit obtegere. quasi uerò tanta altitudo non sufficiat his quoq; obruendis. Dicit deinde, si mare antequam fretum ad columnas perrumperet intumuit in tantum, quantum Eratosthenes ait, necessariò & totam Africā, & multas Europę Asiæq; partes fuisse priùs inundatas. hisque addit, pontum quoq; cum Adria debuisse quibusdam locis confluere, eò quòd Ister à Ponticis partib. diuisus in utrumq; dictorum marium effluat ob positum locorum. Atqui neq; Ponticis è partibus Ister oritur, sed contrà à montib. ultra Adriam sitis: neq; in utrūq; exit mare, sed in solum Pontum: & finditur ad ostia demum sua. Communis autem hic ei cum ætate prioribus nonnullis est error, qui putauerunt esse quendam fluuium Istro cognominem, qui in Adriā exeat ab illo diuulsus, ab eoq; denominari gentem Istros per quos defluit, eoque Iasonem è Colchis nauigasse. Quo minus autem admiratio istarum mutationum, quas diximus esse diluuiorum causas, dubium reddat, & eorum quæ accidisse diximus Siciliæ, Aeoli insulis, & Pithecusis: alia quoq; conferenda his sunt quæ aliis in locis sunt aut fuerunt horum similia. hæc enim exempla confertim ante oculos posita, tollent hæsitationem: 41 cum alioquin ipsa ueritas stuporem incutiat, sensumq; conturbet, ostendatq; quàm simus naturalium effectorum totiusq;

Ister.

41

ρίαν

tiusque uitæ imperiti. Verbi gratia, si quis referat quæ Theræ & Therasiæ euenerunt insulis in freto sitis quod est inter Cretam & Cyrenem, quarum Thera est mater Cyrenes coloniæ ex ea deductæ, tum quæ Aegypto & multis Græciæ partibus. Nam medio inter Theram & Therasiam loco è mari flammæ emicuerunt per dies quatuor, adeò ut totum feruerent atque arderet mare: eæque paulatim elatam ueluti instrumentis quibusdam atque è massis compositam insulam ediderunt, ambitu XII stadiorum. postquam illud incendium cessauit, primi omnium Rhodij tunc maris imperium tenentes ausi sunt ad locum istum nauibus accedere, & fanum Neptuno Asphalio (. quæ uox stabilitorem aut fundatorem indicat.) in ista insula ponere. In Phœnicia scribit Posidonius terræ motu facto, urbem absorptam fuisse supra Sidonem sitam, ipsiusque Sidonis corruisse ferè bessem, non confertim tamen, eoque non magnam hominum cladem accidisse. Id autem mali totam Syriam, mediocriter tamen, peruasit, & attigit insulas quasdam de Cycladibus. Et in Euboea ita se exeruit, ut fontes Arethusæ, quæ in Chalcide est, obturati fuerint, qui fons multis pòst diebus alia erupit scaturigine. neque antè desiit insula per partes cõcuti, quam hiatus terræ in Lelanto campo apertus fluuium luti igniti euomuit. Cum autẽ multi huiusmodi collegerint exempla, nobis sufficient conuenienter apposita ea, quæ collegit Demetrius Scepsius. Mentionem enim cum fecisset horum uersuum:

Aliquot miraculorum recensio.

Iliad. χ. 147.
Ad fontes geminos tumidi uenere Scaman- (dri:
Quorum alter calidam fundit lympham—.
Alterius glaciem calidis aqua solibus æquat
Frigore.—.

admirari nos uetat, quod nũc frigidæ fons manet, calidæ autem perijt. pro causa enim accipiendam ait calidæ aquæ elisionem. Præterea commemorat ea quæ à Democle narrantur, terræ nimirum quosdam ingentes motus, qui 42 olim in Lydia fuerunt & Ioniam usque ad Troadem, quibus & pagi sunt absorbti, & Sipylus euersa regnãte Tantalo, & ex paludibus lacus magni facti, Troiamque fluctus inundauit. Pharum quoque Aegyptiam olim mari fuisse circumdatam, quæ nunc est peninsula. sic & Tyrus & Clazomenæ. Nobis autem Alexandreæ quæ ad Aegyptum est peregrinantibus, mare circa Pelusium & Casium mõntem elatum terram

42

ρίαν τῶν φύσει συμβαινόντων, καὶ τοῦ βίου παντός. οἷον εἴ τις λέγοι τὰς περὶ Θήραν καὶ Θηρασίαν νήσους ἱδρυμένας ἐν τῷ μεταξὺ πόρῳ Κρήτης, καὶ Κυρηναίας, ὧν ἡ Θήρα μητρόπολίς ἐστι τῆς Κυρήνης, καὶ τὴν Αἴγυπτον, καὶ πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος τοιαῦτα. Ἀνὰ μέσον γὰρ Θήρας, καὶ Θηρασίας ἐκπεσοῦσαι φλόγες ἐκ τοῦ πελάγους ἐφ' ἡμέρας τέσσαρας, ὥστε πᾶσαν ζεῖν καὶ φλέγεσθαι τὴν θάλασσαν, ἀνεφύσησαν κατ' ὀλίγον ἐξαιρουμένην ὡς ἂν ὀργανικῶς, καὶ συντιθεμένην ἐκ μύδρων νῆσον, ἐπέχουσαν δώδεκα σταδίων τὴν περίμετρον. μετὰ δὲ τὴν παῦλαν τοῦ πάθους, ἐθάρρησαν πρῶτοι Ῥόδιοι θαλαττοκρατοῦντες ἐπιπλεῦσαι τῷ τόπῳ, καὶ Ποσειδῶνος Ἀσφαλίου ἱερὸν ἱδρύσασθαι κατὰ τὴν νῆσον. Ἐν δὲ τῇ Φοινίκῃ φησὶ Ποσειδώνιος γενομένου σεισμοῦ, καταποθῆναι πόλιν ἱδρυμένην ὑπὲρ Σιδόνος, καὶ αὐτῆς δὲ Σιδόνος σχεδόν τι τὰ δύο μέρη πεσεῖν, ἀλλ' οὐκ ἀθρόως, ὥστε μὴ πολὺν φθόρον ἀνθρώπων γενέσθαι. τὸ δ' αὐτὸ πάθος καὶ ἐπὶ τὴν Συρίαν ὅλην διέτεινε, μετρίως δέ πως. διέβη δὲ καὶ ἐπί τινας νήσους τάς τε Κυκλάδας, καὶ τὴν Εὔβοιαν, ὥστε τῆς Ἀρεθούσης (ἔστι δ' ἐν Χαλκίδι κρήνη) τὰς πηγὰς ἀποτυφλωθῆναι· συχναῖς δ' ἡμέραις ὕστερον ἀναβλύσαι κατ' ἄλλο στόμιον· μὴ παύεσθαι δὲ σειομένην τὴν νῆσον κατὰ μέρος, πρὶν ἢ χάσμα γῆς ἀνοιχθὲν ἐν τῷ Ληλάντῳ πεδίῳ, πηλοῦ διαπύρου ποταμὸν ἐξήμεσε. Πολλῶν δὲ συναγωγὰς ποιησαμένων τοιαύτας, ἀρκέσει τὰ ὑπὸ τοῦ Σκηψίου Δημητρίου συνηγμένα οἰκείως παρατεθέντα. Μνησθεὶς γὰρ τῶν ἐπῶν τούτων·

Κρουνὼ δ' ἵκανον καλλιρρόω. ἔνθα δὲ πηγαὶ
Δοιαὶ ἀναΐσσουσι Σκαμάνδρου δινήεντος.
Ἡ μὲν γάρ θ' ὕδατι λιαρῷ, —
Ἡ δ' ἑτέρη θέρεϊ προρέει εἰκυῖα χαλάζῃ,

οὐκ ἐᾷ θαυμάζειν, εἰ νῦν ἡ μὲν τοῦ ψυχροῦ ὕδατος μένει πηγή, ἡ δὲ τοῦ θερμοῦ οὐχ ὁρᾶται. δεῖν γάρ φησιν αἰτιᾶσθαι τὴν ἔκθλιψιν τοῦ θερμοῦ ὕδατος. μιμνήσκεται δὲ πρὸς ταῦτα τῶν ὑπὸ Δημοκλέους λεγομένων, σεισμούς τινας μεγάλους, τοὺς μὲν πάλαι περὶ Λυδίαν γενομένους καὶ Ἰωνίαν, μέχρι τῆς Τρῳάδος ἱστοροῦντος, ὑφ' ὧν καὶ κῶμαι κατεπόθησαν, καὶ Σίπυλος κατεστράφη, κατὰ τὴν Ταντάλου βασιλείαν, καὶ ἐξ ἑλῶν λίμναι ἐγένοντο, τὴν δὲ Τροίαν ἐπέκλυσε κῦμα. ἡ δὲ Φάρος ἡ κατ' Αἴγυπτον ἦν ποτε πελαγία. νῦν δὲ τρόπον τινὰ χερρόνησος γέγονεν· ὡς δ' αὔτως καὶ Τύρος, καὶ Κλαζομεναί. Ἡμῶν δ' ἐπιδημούντων ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῇ πρὸς Αἰγύπτῳ, περὶ Πηλούσιον, καὶ τὸ Κάσιον ὄρος μετεωρισθὲν τὸ πέλαγος, ἐπε-

ἐπέκλυσε τὴν γῆν, καὶ νῆσον ἐποίησε τὸ ὄρος, ὥστε πλωτὴν γενέσθαι τὴν παρὰ τὸ Κάσιον ὁδὸν, τὴν εἰς Φοινίκην. οὐδὲν οὖν θαυμαστὸν, οὐδ' εἴ ποτε διαστὰς ὁ ἰσθμὸς ἢ ἴζημα λαβὼν ὁ διείργων τὸ Αἰγύπτιον πέλαγος ἀπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάττης, ἀποφανεῖ πορθμὸν, καὶ σύρρουν ποιήσει τὴν ἐκτὸς θάλατταν τῇ ἐντὸς, καθάπερ ἐπὶ τοῦ κατὰ τὰς Ἡρακλέους στήλας πορθμοῦ συνέβη. εἴρηται δὲ περὶ τῶν τοιούτων τινὰ καὶ ἐν ἀρχαῖς τῆς πραγματείας, ἃ δεῖ συμφέρειν εἰς ἓν, καὶ τὴν πίστιν ἰσχυρὰν κατασκευάζειν, τῶν τε τῆς φύσεως ἔργων, καὶ τῶν ἄλλων γινομένων μεταβολῶν. τόν τε Πειραιᾶ νησιάζοντα πρότερον, καὶ πέραν τῆς ἀκτῆς κείμενον, οὕτως φασὶν ὀνομασθῆναι. ὑπεναντίως δ' ἡ Λευκὰς Κορινθίων τὸν ἰσθμὸν διακοψάντων, νῆσος γέγονεν, ἀκτὴ πρότερον οὖσα. περὶ ταύτης γάρ φησι λέγειν τὸν Λαέρτην·

οἷος Νήρικον εἷλον ἐϋκτίμενον πτολίεθρον,
ἀκτὴν ἠπείροιο.—

Ἐνταῦθα μὲν δὴ διακοπαὶ χειρότμητοι γεγόνασιν. ἀλλαχόθι δὲ προσχώσεις, ἢ γεφυρώσεις, καθάπερ ἐπὶ τῆς πρὸς Συρακούσαις νήσου, νῦν μὲν γέφυρά ἐστιν ἡ συνάπτουσα αὐτὴν πρὸς τὴν ἤπειρον· πρότερον δὲ χῶμα, ὥς φησιν Ἴβυκος, λογαίου λίθου, ὃν καλεῖ ἐκλεκτόν. Βοῦρα δὲ, καὶ Ἑλίκη, ἣ μὲν ὑπὸ χάσματος, ἣ δ' ὑπὸ κύματος ἠφανίσθη. περὶ Μεθώνην δὲ τὴν ἐν τῷ Ἑρμιονικῷ κόλπῳ, ἑπτὰ σταδίων τὸ ὕψος ἀνεβλήθη γενηθέντος ἀναφυσήματος φλογώδους, μεθ' ἡμέραν μὲν ἀπρόσιτον ὑπὸ τοῦ θερμοῦ, καὶ τῆς θειώδους ὀδμῆς, νύκτωρ δ' εὐῶδες, ἐκλάμπον πόρρω, καὶ θερμαῖνον, ὥστε ζεῖν τὴν θάλατταν ἐπὶ σταδίους πέντε, θολερὰν δ' εἶναι καὶ ἐπὶ εἴκοσι σταδίους, προσχωσθῆναι δὲ πέτραις ἀπορρῶξι, πύργων οὐκ ἐλάττοσιν. ὑπὸ δὲ τῆς Κωπαΐδος λίμνης ἥ τε Ἄρνη κατεπόθη, καὶ Μίδεια, ἃς ὠνόμακεν ὁ ποιητὴς ἐν τῷ καταλόγῳ·

οἵ τε πολυστάφυλον Ἄρνην ἔχον, οἵ τε Μίδειαν.

Καὶ ὑπὸ τῆς Βιστονίδος δὲ, καὶ τῆς νῦν Ἀφνίτιδος λίμνης ἐοίκασι κατακεκλύσθαι πόλεις τινὲς Θρᾳκῶν· οἱ δὲ καὶ Τρηρῶν ὡς συνοίκων τοῖς Θρᾳξὶν ὄντων. καὶ ἡ πρότερον δὲ Ἀρτεμία λεγομένη μία τῶν Ἐχινάδων νήσων, ἤπειρος γέγονε. καὶ ἄλλας δὲ τῶν περὶ τὸν Ἀχελῶον νησίδων τὸ αὐτὸ πάθος φασὶ παθεῖν, ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ προσχώσεως τοῦ πελάγους συγχουμένου, καὶ αἱ λοιπαὶ ὡς Ἡσίοδός φησι. καὶ Αἰτωλικαὶ δ' ἄκραι τινὲς εἰσὶ νησίζουσαι πρότερον. καὶ ἡ Ἀστερία ἤλλακται, ἣν Ἀστερίδα φησὶν ὁ ποιητής·

Ἔστι δέ τις νῆσος μέσσῃ ἁλὶ πετρήεσσα.

inundauit, & montem insulæ in morem ambiuit, ita ut uia à Casio monte in Phœniciam fuerit nauigabilis. Nihil igitur mirabile, si aliquãdo isthmus qui mare Ægyptium à rubro distinguit ruptus aut subsidens fretum efficiet, facietq; ut externum mare cum interno confluat, sicut ad fretum apud Herculis columnas euenit. De his dicta sunt etiam nonnulla operis initio, quæ sunt in unum conferenda, fidesq; operum naturæ & aliarum mutationum ijs corroboranda. Piræeum quoq; olim insulam fuisse & ultra litus Atticę quod Actam uocant situm, inde nomen habere aiunt. Contrà, Leucas insula facta est Corinthijs isthmum excindẽtibus. de hac enim ait Laërtam loqui.

Qualis eram, quando 43 munitam Nericon Odyss. ω.376.
Litore in Epiri cepi.—. (urbem 43

In his manu hominũ diuisiones factæ sunt. Alibi autem aggerationes, aut pontium structuræ. sicut hodie pons est insulam quæ ante Syracusas iacet cum continẽte coniungens: prius autem agger lecti (ut ait Ibycus.) lapidis, quem uocat electum. Bura autem & Helice, altera hiatu, altera fluctib. est deleta. Circa Methonam porrò in sinu Hermionico terra altitudine septem stadiorum egesta est à flammosa quadam efflatione locusq; is interdiu inaccessus est ob calorem & sulfureum odorem: noctu autem bene fragrat, proculq; effulget & calefacit, adeò ut mare ferueat per stadia quinq;, turbidum sit usq; ad XX, aggerque saxorum præruptorum in eo existat turrium magnitudini non cedentium. A Copaide etiam lacu Arne absorpta est & Midea, quas in recensione nominauit poëta.

Et qui uitiferam colit Arnem, quiq; Mideã. Iliad. β.507.

Et à Bistonide lacu, qui nunc Aphnetis dicitur, uidentur quædam urbes Thracum diluuio extinctæ: alij Trerum urbes dicunt, ut qui inter Thraces habitarint. Artemia quoq; una Echinadum insularum quondam, continẽs facta est: idemq; ait accidisse alijs quibusdam circa Acheloum insulis, mari aggestu fluminis complanato. reliquas etiam aggere aggesto continenti adiungi Hesiodus ait. Sunt & Aetolica quędam promontoria, quę insulæ fuerunt olim. Mutata est etiam Asteria, quam Asteridem uocat Homerus.

At saxosa iacet medio quędam insula ponto Odyss. δ. fine.
Asteris

Odyss. v. 96. Asteris, & duplices habet haud ingens ea portus.

nunc ne anchora quidem in ea commodè potest iaci. Nullum quoque in Ithaca hodie antrum aut nympharum domicilium est quale Homerus descripsit. Præstat autem in his mutationem pro causa accipi, quàm ignorationem aut fabulosa de locis mendacia poëtæ adscribere. uerùm hoc, ut incertum, in medio relinquo. Antissa insula pridem fuit
44 ut Myrsilus ait, quòd tum Lesbi nomen Issa esset, ita appellatam: nunc eadem urbs est Lesbi. Sunt qui Lesbum ab Ida abruptã credunt, ut Prochytam & Pithecusam à Miseno, Capreas ab Athenæo, à Regio Siciliam. Ossam ab Olympo. Præter huiusmodi mutationes Ladon quoque Arcadiæ fluuius fluxum aliquando suum inhibuit. Et Duris Rhagades quæ in Media sunt nomen inde habere ait, quòd terræmotibus rupta fuerit terra apud Caspias portas, compluresque euersę urbes & pagi, ac fluuiorum uariæ inciderint mutationes. De Eubœa quoque Ion sic in Omphale.

Eubœa rura fluctus Euripi leuis,
Bœotiæ actæ finibus abscidit, fretum
Cretense uersus.—.

Terræmotibus collapsa. Demetrius porrò Calatianus terræmotus qui ab antiquis temporibus per Græciam totam acciderunt enumerans, Lichadum insularum & Cenæi multas partes demersas narrat. & thermas quę sunt Aedepsi atque in Thermopylis per triduum retentas, rursum fluxisse, ita quidem ut Aedepsanæ aliis eruperint fontibus. Orei murũ maritimum & domos ad IↃCC corruisse, Echini & Heracleæ Trachiniæ magnam concidisse partem, Phalarnum funditus euersam. Similia euenisse Lariensibus & Larissæis, Scarphiam è fundamentis subrutam, & demersos homines CIↃ IↃCC non pauciores, Throniorum dimidiam partem horum, & ampliùs. Fluctũ excitatum trifariã, cuius una pars ad Tarphen & Thronium delata, altera ad Thermopylas, tertia in campum usque ad Daphnuntem Phocidis. fontes fluminum per aliquot dies fuisse siccatos. Sperchium alueo mutato uias reddidisse nauigabiles. Boagrium per aliam decurrisse conuallem. Alopes, Cyni, & Opuntis multas partes læsas, Oeum autem castellum quod supra urbem situm fuit, totũ euersum,

partem

Ἀστερίς οὐ μεγάλη, λιμένες δ' ἐνὶ ναύλοχοι αὐτῇ
Ἀμφίδυμοι.—

Νυνὶ δ' οὐδ' ἀγκυροβόλιον εὐφυὲς ἔχει. ἔν τε τῇ Ἰθάκῃ οὐδέν ἐστιν ἄντρον τοιοῦτον, οὐδὲ Νυμφαῖον, οἷόν φησιν Ὅμηρος. Βέλτιον δὲ αἰτιᾶσθαι μεταβολὴν ἢ ἄγνοιαν, ἢ κατάψευσιν τῶν τόπων κατὰ τὸ μυθῶδες. τοῦτο μὲν δὴ ἀσαφὲς ὄν, ἐῶ ἐν κοινῷ σκοπεῖν. ἡ δ' Ἄντισσα νῆσος ἦν πρότερον, ὡς Μυρσίλος φησι, τῆς Λέσβου καλουμένης πρότερον Ἴσσης· καὶ τὴν νῆσον Ἄντισσαν καλεῖσθαι συνέβη· νῦν δὲ τῆς Λέσβου πόλις ἐστίν. οἱ δὲ καὶ τὴν Λέσβον τῆς Ἴδης ἀπερρωγέναι πεπιστεύκασι· καθάπερ τὴν Προχύτην, καὶ τὴν Πιθηκοῦσσαν τοῦ Μισηνοῦ, τὰς δὲ Καπρέας τοῦ Ἀθηναίου, τὴν Σικελίαν δὲ τῆς Ῥηγίνης, τὴν Ὄσσαν δὲ τοῦ Ὀλύμπου. Γεγόνασι δὲ καὶ περὶ ταῦτα τοιαῦται μεταβολαί. Καὶ ὁ Λάδων δὲ ὁ ἐν Ἀρκαδίᾳ ἐπέσχε ποτὲ τὸ ῥεῦμα. Δοῦρις δὲ τὰς Ῥαγάδας, τὰς κατὰ Μηδίαν ὀνομασθῆναί φησιν ὑπὸ σεισμῶν ῥαγείσης τῆς περὶ τὰς Κασπίας πύλας γῆς, ὥστε ἀνατραπῆναι πόλεις συχνάς, καὶ κώμας, καὶ ποταμοὺς ποικίλας μεταβολὰς δέξασθαι. Ἴων δὲ τὴν τῆς Εὐβοίας φησὶν ἐν Ὀμφάλῃ Σατυρικῇ·

Εὐβοΐδα μὲν γῆν λεπτὸς Εὐρίπου κλύδων
Βοιωτίας ἐχώρισ' ἀκτῆς ἐκτέμνων
Πρὸς Κρῆτα πορθμόν.—

Δημήτριος δ' ὁ Καλατιανὸς τοὺς καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα ποτὲ γενομένους σεισμοὺς διηγούμενος τῶν τε Λιχάδων νήσων, καὶ τοῦ Κηναίου τὰ πολλά καταδῦναι φησί, τά τε θερμὰ τὰ ἐν Αἰδηψῷ καὶ Θερμοπύλαις ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἐπισχεθέντα πάλιν ῥυῆναι. τὰ δ' ἐν Αἰδηψῷ καὶ καθ' ἑτέρας ἀναρραγῆναι πηγάς. Ὠρεοῦ δὲ τὸ πρὸς θαλάττῃ τεῖχος, καὶ τῶν οἰκιῶν περὶ ἑπτακοσίας συμπεσεῖν. Ἐχίνου τε καὶ Φαλάρνου, καὶ Ἡρακλείας τῆς Τραχῖνος, τῶν μὲν πολὺ μέρος πεσεῖν, Φαλάρνου δὲ καὶ ἐξ ἐδάφους ἀνατραπῆναι τὸ κτίσμα. παραπλήσια δὲ συμβῆναι καὶ Λαριεῦσι, καὶ Λαρισαίοις, καὶ Σκάρφειαν ἐκ θεμελίων ἀναρριφῆναι, καὶ καταδῦναι σώματα χιλίων καὶ ἑπτακοσίων οὐκ ἐλάττω, Θρονίους δ' ὑπὲρ ἥμισυ τούτων. κῦμά τε ἐξαρθὲν τριχῇ, τὸ μὲν πρὸς Σκάρφην ἐνεχθῆναι, καὶ Θρόνιον, τὸ δὲ πρὸς Θερμοπύλας. ἄλλο δὲ εἰς τὸ πεδίον, ἕως τοῦ Φωκικοῦ Δαφνοῦντος. πηγάς τε ποταμῶν ξηρανθῆναι πρὸς ἡμέρας τινάς. τὸν δὲ Σπερχειὸν ἀλλάξαι τὸ ῥεῖθρον, καὶ ποιῆσαι τὰς ὁδοὺς πλωτάς. τὸν δὲ Βοάγριον κατ' ἄλλης ἐνεχθῆναι φάραγγος. καὶ Ἀλόπης δὲ, καὶ Κύνου καὶ Ὀποῦντος πολλὰ καταβλαβῆναι μέρη. Οἶον δὲ τὸ ὑπερκείμενον φρούριον πᾶν ἀναστραπῆναι,

Ἐλατείας

Ἐλατείας δὲ τὸ τεῖχος καταῤῥαγῆναι μέρος. περὶ δὲ Ἄλγωνον θεσμοφορίων ὄντων, τὰς πέντε καὶ εἴκοσι παρθένους ἀναδραμούσας εἰς πύργον τῶν ἐλλιμενίων πρὸς θέαν, πεσόντος τοῦ πύργου, πεσεῖν καὶ αὐτὰς εἰς τὴν θάλασσαν. λέγουσι δὲ καὶ τῆς Ἀταλάντης τῆς πρὸς Εὐβοίᾳ, τὰ μέσα ῥήγματος γενομένου διάπλουν δέξασθαι μεταξύ, καὶ τῶν πεδίων ἔνια καὶ μέχρι εἴκοσι σταδίων ἐπικλυσθῆναι, καὶ τριήρη τινὰ ἐκ τῶν νεωσοίκων ἐξαρθεῖσαν ὑπερπεσεῖν τοῦ τείχους. προστιθέασι δὲ καὶ τὰς ἐκ τῶν μεταστάσεων μεταβολὰς ἐπὶ πλέον τὴν ἀθαυμαστίαν ἡμῖν κατασκευάζειν ἐθέλοντες, ἣν ὑμνεῖ Δημόκριτος, καὶ οἱ ἄλλοι φιλόσοφοι πάντες. παράκειται γὰρ τῷ ἀθαμβεῖ, καὶ ἀταράχῳ, καὶ ἀνεκπλήκτῳ. οἷον Ἰβήρων μὲν τῶν ἑσπερίων εἰς τοὺς ὑπὲρ τοῦ Πόντου, καὶ τῆς Κολχίδος τόπους μετῳκισμένων, οὓς Χοαράξης, ὥς φησιν Ἀπολλόδωρος, ἀπὸ τῆς Ἀρμενίας ὁρίζει, Κῦρος δὲ μᾶλλον, καὶ τὰ ὄρη τὰ Μοσχικά. Αἰγυπτίων δ᾽ εἴς τε Αἰθίοπας καὶ Κόλχους· Ἐνετῶν δ᾽ ἐκ Παφλαγονίας, ἐπὶ τὸν Ἀδρίαν· ἅπερ καὶ ἐπὶ τῶν Ἑλληνικῶν ἐθνῶν συνέβη, Ἰώνων τε, καὶ Δωριέων, καὶ Ἀχαιῶν, καὶ Αἰολέων· καὶ Αἰνιᾶνες οἱ νῦν Αἰτωλοῖς ὅμοροι, περὶ τὸ Δάτιον ᾤκουν, καὶ τὴν Ὄσσαν μετὰ Περραιβῶν. καὶ αὐτοὶ δὲ Περραιβοὶ μετανάσται τινές. πλήρης δ᾽ ἐστὶ τῶν τοιούτων παραδειγμάτων ἡ νῦν ἐνεστῶσα πραγματεία. τινὰ μὲν οὖν καὶ πρόχειρα τοῖς πολλοῖς ἐστιν. αἱ δὲ τῶν Καρῶν, καὶ Τρήρων, καὶ Τεύκρων μεταναστάσεις, καὶ Γαλατῶν, ὁμοῦ δὲ καὶ τῶν ἡγεμόνων οἱ ἐπὶ πολὺ ἐκτοπισμοί, Μάδυός τε τοῦ Σκυθικοῦ, καὶ Τεαρκὼ τοῦ Αἰθίοπος, καὶ Κώβου τοῦ Τρηρός, καὶ Σεσώστριος, καὶ Ψαμμιτίχου τῶν Αἰγυπτίων, καὶ Περσῶν τῶν ἀπὸ Κύρου μέχρι Ξέρξου, οὐχ ὁμοίως ἐν ἑτοίμῳ πᾶσίν εἰσιν. οἵ τε Κιμμέριοι οὓς καὶ Τρῆρας ὀνομάζουσιν ἢ ἐκείνων τι ἔθνος, πολλάκις ἐπέδραμον τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ Πόντου, καὶ τὰ συνεχῆ αὐτοῖς, ποτὲ μὲν ἐπὶ Παφλαγόνας, ποτὲ δὲ καὶ Φρύγας ἐμβαλόντες, ἡνίκα Μίδαν αἷμα ταύρου πιόντα φασὶν ἀπελθεῖν εἰς τὸ χρεών. Λύγδαμις δὲ τοὺς αὑτοῦ ἄγων μέχρι Λυδίας, καὶ Ἰωνίας ἤλασε, καὶ Σάρδεις εἷλεν, ἐν Κιλικίᾳ δὲ διεφθάρη. πολλάκις δὲ καὶ οἱ Κιμμέριοι, καὶ οἱ Τρῆρες ἐποιήσαντο τὰς τοιαύτας ἐφόδους. τοὺς δὲ Τρῆρας καὶ Κῶβον ὑπὸ Μάδυος τὸ τελευταῖον ἐξελαθῆναί φασι τοῦ τῶν Κιμμερίων βασιλέως. ταῦτα μὲν εἰρήσθω πρὸς ἅπασαν κοινῇ τὴν περίοδον τῆς γῆς ἔχοντα οἰκείαν ἱστορίαν. Ἐπάνιμεν δ᾽ ἐπὶ τὰ ἑξῆς ἀφ᾽ ὧν παρέβημεν. Τοῦ γὰρ Ἡροδότου μηδένας ὑπερβορέους εἶναι φήσαντος, μηδὲ γὰρ ὑπερνοτίους εἶναι, φησὶν εἶναι τὴν ἀπόδειξιν, καὶ ὁμοίαν ὁ Ἐρατοσθένης

partem muri Elateæ concidisse. Et apud Algonum cum Thesmophoria agerentur, XXV uirgines in turrim in portu sitã spectandi causa accurrisse, ac ruina turris in mare decidisse. Ferũt & Atalantam quæ est iuxta Eubœam ruptura accidente mediam nauib. peruiam redactam, campos quosdam ad XX etiam stadia usq; inundatos, & triremem quandam ẽ naualí ablatã supra muros decidisse. His mutationes addantur peregrinationes gentium consecutæ, ad maiorem admirationis uacuitatem parandam: quam, quia stupore ac perturbationibus liberat, ualdè prædicauit Democritus aliiq; philosophi. Vt quod Iberi occidentales in loca ultra Pontum & Colchidem commigrarunt, quos Choaraxes, ut ait Apollodorus, ab Armenia separat, uerius autẽ Cyrus & Moschici montes. Aegyptij in Aethiopiam & ad Colchos. Heneti è Paphlagonia ad Adriam. Quæ eadem Græcis quoque euenerunt gentibus Ionibus, Doribus, Achęis, Aeolibus, & Aenianes Aetolis nunc finitimi, ad Dacium habitauerunt & Ossam 45 45
inter Perrhæbos. sed & ipsi Perrhębi peregrini sunt. Atque nostrum institutum refertum est huiusmodi exemplis. Quædam horum in promtu sunt omnibus. Migrationes autem Carum, Trerum, Teucrorum, Galatarum, ducumq; lõginquę peregrinationes Madyis Scythæ, Tearco Aethiopis, Cobi Trois, Sesostris ac Psammitichi Aegyptiorum, Persarum à Cyro usque ad Xerxem, non itidem omnibus notę sunt. Ac Cimmerij quos & Trerones, appellant, aut quædam eorum natio, sæpe incursiones fecerunt in dextram Ponti partem & ijs contigua, modò in Paphlagoniam, aliâs in Phrygiam irrumpentes: quando etiam Midas tauri poto sanguine obijt, Lygdamis uerò suos ducens usque ad Lydiam & Ioniam est progressus, ac Sardes cepit, perijt in Cilicia. Sæpe autem Cimmerij & Treres huiusmodi fecerunt incursiones. ac Treras & Cobum tandem à Madye Cimmeriorum rege expulsos aiunt. Atq; hæc dicta sunt hoc loco, quorum historię propriè ad totius terræ ambitum in uniuersum pertinent. Referat nunc se eò nostra unde egressa est oratio, & persequamur sequentia. Dixerat Herodotus nullos esse Hyperboreos: nam ne Hypernotios quidem esse. Id argumentum Eratosthenes

Migrationes gentium.

Hyperborei.

nes simile ait esse cauillo isti, quo negantur esse qui malis alienis gaudeant, quia nō sint qui bonis alienis gaudeant. Fortassis etiam esse Hypernotios. nã in Aethiopia & locis adhuc inferioribus non spirare Austrum. Atqui mirum est, cum in quouis climate uentus spiret, & ubiq; is qui flat à meridie Auster uocetur, esse aliquam habitationem huius expertem. Contrà enim non modo Aethiopia nostrum sentit Austrum, sed & superiores omnes usq; ad æquinoctialem regiones. Quod cum ita sit, id in Herodoto erat reprehendendum, quòd eos existimauit uocari Hyperboreos, apud quos non spiret Boreas. Nã tametsi fabulosius poëtæ ista dicunt, atq; eorum interpretes, id tamen audiendum erat quod est rectius: scilicet hyperborei, ut aiunt, ij dicuntur, qui maximè sunt omnium septentrionales. porrò septentrionalium terminus est polus, meridionalium æquinoctialis. idemq; est uentorum terminus. Secundum hæc Eratosthenes disputat contra eos, qui perspicuè falsa & impossibilia dixerunt, siue fabulæ, siue historiæ forma. quæ quidem indigna sunt mentione, neq; ipsum in talis tractatione materiæ decebat nugas referre. Hæc ergo est primi eius commentariorum explicatio. Secundo libro quandam molitur Geographiæ correctionem, & suas proponit sententias. quib. ipsis an aliqua possit adhiberi emendatio, tentãdum est. Id quidem rectè dicitur, quòd mathematica & physica postulata sint usurpanda: & quod terra per orbem inhabitetur. Siquidem sicut totum uniuersum ipsa quoque globi habeat figurã aliaq; id genus. Vtrum uerò ea sit, quam ipse ponit, quãtitas, nō conuenit inter scriptores. posteriores quidem dimensionem eius laudant. tamen Hipparchus ad annotanda quę secundum habitationes diuersa in rebus cœlestibus obseruantur adhibens ab eo tradita interualla, in Meroës, Alexandreæ & Borysthenis meridiano eum non nihil ait à uero deuiasse. deinceps de figura pluribus disserit, ac demonstrans terram unà cum aquæ elemento globum constituere, sicut cœlum, uidetur aliena loqui. sufficit enim non multum ab ea forma abesse. Porrò latitudinem terræ definiens, à Meroës meridiano

Terræ quãtitas. pronunciat usq; ad Alexãdrinum esse CCIↃↃ stadia: inde ad Hellespontium ad VIII CIↃ atque C stadia: hinc ad Borysthenem IↃↃ, deinde ad circulũ q̃ p̃ Thulẽ transit (quã Pytheas à Britãnia insula ait sex dierũ nauigationẽ abesse uersus septẽtr. uicinã cõgelato mari)

νης τῷ σοφίσματι τούτῳ εἴ τις λέγοι μηδ᾽ εἶναι ἐπιχαιρεκάκους, μηδὲ γὰρ ἐπιχαιραγάθους. κατὰ τύχην τε εἶναι καὶ ὑπερνοτίους. κατὰ γοῦν τὴν Αἰθιοπίαν μὴ ἐπιπνεῖν Νότον, ἀλλὰ καὶ κατωτέρω. θαυμαστὸν δ᾽ εἰ καθ᾽ ἕκαστον κλίμα πνέοντος ἀνέμου, καὶ πανταχοῦ τοῦ ἀπὸ μεσημβρίας νότου προσαγορευομένου, ἔστι τις οἴκησις ἐν ᾗ τοῦτο μὴ συμβαίνει. Τοὐναντίον γὰρ οὐ μόνον Αἰθιοπία ἔχοι ἂν τὸν καθ᾽ ἡμᾶς Νότον, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀνωτέρα πᾶσα μέχρι τοῦ ἰσημερινοῦ. Εἰ δ᾽ ἄρα, τοῦ Ἡροδότου τοῦτ᾽ ἐχρῆν αἰτιᾶσθαι ὅτι τοὺς Ὑπερβορέους τούτους ὑπέλαβε λέγεσθαι, παρ᾽ οἷς ὁ Βορέας οὐ πνεῖ, καὶ γὰρ εἰ οἱ ποιηταὶ μυθικώτερον οὕτω φασίν, οἵ τ᾽ ἐξηγούμενοι τὸ ὑγιὲς ἂν ἀκούσαιεν, Ὑπερβορέους τοὺς βορειοτάτους φασὶ λέγεσθαι. ὅρος δὲ τῶν μὲν βορείων ὁ πόλος, τῶν δὲ νοτίων ὁ ἰσημερινός, καὶ τὸν ἀνέμων δ᾽ ὁ αὐτὸς ὅρος. Ἑξῆς δὲ λέγει πρὸς τοὺς φανερῶς πεπλασμένα, καὶ ἀδύνατα λέγοντας. τὰ μὲν γὰρ ἐν μύθου σχήματι, τὰ δ᾽ ἱστορίας. περὶ ὧν οὐκ ἄξιον μεμνῆσθαι, οὐδ᾽ ἐκεῖνον ἐχρῆν ἐν ὑποθέσει τοιαύτῃ φλυάρους σκοπεῖν. Ἡ μὲν οὖν πρώτη διέξοδος αὐτῷ τῶν ὑπομνημάτων τοιαύτη. Ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ πειρᾶται διόρθωσίν τινα ποιεῖσθαι τῆς γεωγραφίας, καὶ τὰς ἑαυτοῦ λέγειν ὑπολήψεις· πρὸς ἃς πάλιν εἴ τίς ἐστιν ἐπανόρθωσις, πειρατέον προσφέρειν. Τὸ μὲν οὖν τὰς μαθηματικὰς ὑποθέσεις ἄγειν, καὶ φυσικάς, εὖ λέγεται. καὶ ὅτι εἰ σφαιροειδὴς ἡ γῆ καθάπερ καὶ ὁ κόσμος περιοικεῖται καὶ τ᾽ ἄλλα τὰ τοιαῦτα. Εἰ δὲ τηλικαύτη, ἡλίκην αὐτὸς εἴρηκεν, οὐχ ὁμολογοῦσιν. Οἱ ὕστερον δ᾽ ἐπαινοῦσι τὴν ἀναμέτρησιν. ὅμως δὲ πρὸς τὴν σημείωσιν τῶν κατὰ τὰς οἰκήσεις ἑκάστας φαινομένων, προσχρῆται τοῖς διαστήμασιν ἐκείνοις Ἵππαρχος, ἐπὶ τοῦ διὰ Μερόης καὶ Ἀλεξανδρείας καὶ Βορυσθένους μεσημβρινοῦ μικρὸν παραλλάττειν φήσας παρὰ τὴν ἀλήθειαν. καὶ περὶ τοῦ σχήματος δ᾽ ἐν τοῖς ἑξῆς διὰ πλειόνων. καὶ δεικνύς, ὅτι σφαιροειδὴς καὶ ἡ γῆ σὺν τῇ ὑγρᾷ φύσει, καὶ ὁ οὐρανός, ἀλλοτριολογεῖν ἂν δόξειεν. ἀρκεῖ γὰρ τὸ ἐπὶ μικρόν. Ἑξῆς δὲ τὸ πλάτος τῆς οἰκουμένης ἀφορίζων φησίν, ἀπὸ μὲν Μερόης ἀπὸ τοῦ δι᾽ αὐτῆς μεσημβρινοῦ μέχρι Ἀλεξανδρείας, εἶναι μυρίους, ἔνθεν δὲ εἰς τὸν Ἑλλήσποντον, περὶ ὀκτακισχιλίους ἑκατὸν σταδίους· εἶτ᾽ εἰς Βορυσθένη πεντακισχιλίους, εἶτ᾽ ἐπὶ τὸν κύκλον τὸν διὰ Θούλης (ἥν φησι Πυθέας ἀπὸ μὲν τῆς Βρεττανικῆς ἓξ ἡμερῶν πλοῦν ἀπέχειν πρὸς ἄρκτον, ἐγγὺς δ᾽ εἶναι τῆς πεπηγυίας θαλάττης) ἄλλους

ἄλλους ὡς μυρίους χιλίους πεντακοσίους. ἐὰν οὖν ἔτι προσθῶμεν ὑπὲρ τὴν Μερόην, ἄλλους τρισχιλίους τετρακοσίους, ἵνα καὶ τὴν τῶν Αἰγυπτίων νήσων ἔχωμεν, καὶ τὴν κινναμωμοφόρον, καὶ τὴν Ταπροβάνην, ἔσεσθαι σταδίους τρισμυρίους ὀκτακισχιλίους. τὰ μὲν οὖν ἄλλα διαστήματα δεδόσθω αὐτῷ· ὁμολογεῖται γὰρ ἱκανῶς. τὸ δ᾽ ἀπὸ τοῦ Βορυσθένους ἐπὶ τὸν διὰ Θούλης κύκλον τίς ἂν δοίη νοῦν ἔχων; ὅ τε γὰρ ἱστορῶν τὴν Θούλην Πυθέας ἀνὴρ ψευδίστατος ἐξήτασται, καὶ οἱ τὴν Βρετανικὴν καὶ Ἰέρνην ἰδόντες, οὐδὲν περὶ τῆς Θούλης λέγουσιν, ἄλλας νήσους λέγοντες μικρὰς περὶ τὴν Βρετανικήν. Αὐτή τε καὶ ἡ Βρετανική, τὸ μῆκος ἴση πως ἐστὶ τῇ Κελτικῇ παρεκτεταμένη, τῶν πεντακισχιλίων οὐ μείζων σταδίων, καὶ τοῖς ἄκροις τοῖς ἀντικειμένοις ἀφοριζομένη. Ἀντίκειται γὰρ ἀλλήλοις τά τε ἑῷα ἄκρα τοῖς ἑῴοις, καὶ τὰ ἑσπέρια τοῖς ἑσπερίοις, καὶ τά γε ἑῷα ἐγγὺς ἀλλήλων ἐστὶ μέχρις ἐπόψεως, τό τε Κάντιον, καὶ αἱ τοῦ Ῥήνου ἐκβολαί. ὁ δὲ πλειόνων ἢ δισμυρίων ἀποφαίνει τὸ μῆκος τῆς νήσου, καὶ τὸ Κάντιον ἡμερῶν τινων πλοῦν ἀπέχειν τῆς Κελτικῆς φησι. Καὶ τὰ περὶ τοὺς Ὠστιαίους δέ, καὶ τὰ πέραν τοῦ Ῥήνου τὰ μέχρι Σκυθῶν, πάντα κατέψευσται τῶν τόπων. Ὅστις οὖν περὶ τῶν γνωριζομένων τόπων τοσαῦτα ἔψευσται, σχολῇ γ᾽ ἂν περὶ τῶν ἀγνοουμένων παρὰ πᾶσιν ἀληθεύειν δύναιτο. Τὸν δὲ διὰ τοῦ Βορυσθένους παράλληλον, τὸν αὐτὸν εἶναι τῷ διὰ τῆς Βρετανικῆς εἰκάζουσιν Ἵππαρχός τε καὶ ἄλλοι, ἐκ τοῦ τὸν αὐτὸν εἶναι καὶ τὸν διὰ Βυζαντίου, τῷ διὰ Μασσαλίας. ὃν γὰρ λόγον εἴρηκε τοῦ ἐν Μασσαλίᾳ γνώμονος πρὸς τὴν σκιάν, τὸν αὐτὸν καὶ Ἵππαρχος κατὰ τὸν ὁμώνυμον καιρὸν εὑρεῖν ἐν τῷ Βυζαντίῳ φησίν. ἐκ Μασσαλίας δὲ εἰς μέσην τὴν Βρετανικήν, οὐ πλέον ἐστὶ τῶν πεντακισχιλίων σταδίων. ἀλλὰ μὴν ἐκ μέσης τῆς Βρετανικῆς οὐ πλέον τῶν τετρακισχιλίων προελθών, εὕροις ἂν οἰκήσιμον ἄλλως πως. τοῦτο δ᾽ ἂν εἴη τὸ περὶ τὴν Ἰέρνην. ὥστε τὰ ἐπέκεινα εἰς ἃ ἐκτοπίζει τὴν Θούλην, οὐκέτ᾽ οἰκήσιμα. Τίνι δ᾽ ἂν καὶ στοχασμῷ λέγοι τὸ ἀπὸ τοῦ διὰ Θούλης ἕως τοῦ διὰ Βορυσθένους μυρίων καὶ χιλίων πεντακοσίων, οὐχ ὁρῶ. Διαμαρτὼν δὲ τοῦ πλάτους, ἠνάγκασται καὶ τοῦ μήκους ἀστοχεῖν. ὅτι μὲν γὰρ πλέον ἢ διπλάσιόν ἐστι τὸ γνώριμον μῆκος τοῦ γνωρίμου πλάτους, ὁμολογοῦσι καὶ οἱ ὕστερον καὶ τῶν ἄλλων οἱ χαριέστατοι. λέγω δὲ ἀπὸ τῶν ἄκρων τῆς Ἰνδικῆς ἐπὶ τὰ ἄκρα τῆς Ἰβηρίας, τῶν Αἰθιόπων ἕως τοῦ κατὰ Ἰέρνην κύκλου. ὁρισθὲν δὲ τὸ λεχθὲν πλάτος, τὸ ἀπὸ τῶν ἐσχάτων Αἰθιόπων μέχρι τοῦ διὰ Θού-

alia CCIↃↃ CIↃ IↃ stadia: quod si adhuc adda-
mus ultra Meroen alia III CIↃ CCCC stadia, ut
etiam 46 Aegyptias insulas, Cinnamomife- 46
ram regionem, ac Taprobanam complecta-
mur, fore ĩ uniuersum stadia XXXVIIIes millia.
Ac reliqua sanè interualla, quia satis de ijs cõ
uenit, concedamus ita habere. Quis autem
mentis compos interuallum quod à Bory-
sthene ad Thulen ponit, pro uero iudicabit?
cum & Pytheas, qui Thules historiam retu-
lit, homo mendacissimus sit inuentus: & qui
Iberniam Britannicam uiderũt, nihil de Thu
le dicant, sed alias quasdam paruas circa Bri-
tanniam insulas commemorent. Et ipsa Bri-
tannia longitudine ferè æqualis est Celticæ
iuxtà porrectæ, non amplius IↃↃ stadiorum,
atq; extremitatibus oppositæ regionis defini
tur. opponuntur enim inuicem orientales o-
rientalibus. atq; occiduæ occidentalibus: a-
deoq; oriẽtales propinquæ inuicem sunt ita,
ut altera ab altera conspici possit, Cantium
inquam & Rheni ostia. At ille insulam XX sta-
diorum millibus longiorem facit, aitq; Can-
tium aliquot dierũ nauigatione abesse à Cel-
tica. De Ostiæis etiam, & quę trans Rhenum
sunt ad Scythiam usq; locis, omnia falsa per-
hibuit. ut qui tam multa de ijs mentitus sit q̃
nota sunt omnibus, non facilè uideatur de ijs
uera traditurus quę ab omnibus ignorantur.
Iam parallelum qui per Borysthenem transit
eundem esse cum Britannico Hipparchus a-
lijq; inde conijciunt, quod idem parallelus
est Byzantij ac Massiliæ. nam quam Erato-
sthenes umbræ ad gnomonem rationẽ Mas-
siliæ adscripsit, eandem se sub eiusdem nomi
nis tempus Byzantij obseruasse Hipparchus
scribit. Iam à Massilia in mediam Britanniam
non amplius est IↃↃ stadijs. Atqui è Britan-
nia media non amplius IV stadiorum progres
sus millia, terram inueniet cuius diuersa sit ha
bitationis ratio, nempe ad Hiberniam: ut ul-
teriora ista, in quæ ille Thulem reijcit, nõ iam
habitari possint. Qua etiam ductus coniectu
ra dixerit inter Thules & Borysthenis circu-
lum CCIↃↃ ac CIↃ IↃ stadia interesse, non ui-
deo. Cæterùm à latitudine aberrans, necessa-
riò etiam in longitudine designanda est allu-
cinatus. Nam cognitam lõgitudinem cogni-
ta latitudine duplo esse ampliorem, cum po-
steriores, tum reliquorum etiam elegantissi
mus quisque confitetur. ab extremis Indiæ
usque ad ultimos Hispaniæ fines longitu-
dinem, 47 ab extremis Aethiopibus usque 47
ad Thu-

ad Thulen latitudinem dico. Hanc ille post-
quam definiit, longitudinem porrò extendit,
ut amplius dupla eius ad latitudinem efficiat
proportionem. Itaq; inquit, Indiam usque ad
Indum fluuium, ubi est arctissima, porrigi p
XVI stadiorum millia. quæ ad extremitates
pertinent partes, tribus stadiorum millibus
amplius. inde ad Caspias usq; portas, XIV mil-
lia, hinc ad Euphratem CCIↃↃ, ab hoc ad Ni-
lum IↃↃ. rursum usque ad Canopicum osti-
um CIↃ IↃ, atq; hinc Carthaginem usq; XIII
millia, indeq; ad columnas Herculis VIII mi-
nimum millia. summam ergo fieri stadiorum
LXXes millium & octingentorum. addendam
uerò adhuc esse Europæ curuitatem extra co
lumnas, quæ Hispanis opposita uergit ad oc
casum, nō minor tribus stadiorum millibus.
& extremitates cùm alias, tum Ostidamnio-
rum, quod appellatur Calbium, eiq; adiacen-
tes insulas, quarum ultimam Vxisamam Py-
theas ait abesse tridui nauigatione. Hæc ille
differens, ultima ista nihil ad longitudinem
pertinentia adiecit de promontorijs, & Osti-
damnijs & Vxisama, ac quas memorat insu-
lis: atq; hæc uersus septentrionem sita, & Cel
tica sunt, non Hispanica: imò Pytheæ potiùs
sunt figmēta. Deinde ad hæc lōgitudinis spa-
cia alia duo stadiorum millia occidenti, toti-
dem orienti adijcit, ut latitudinem longitudi-
nis non æquare semissem teneat. Pluribus
deinde uerbis persuadere nititur natura ita es
se comparatum, ut interuallum ab ortu ad oc
casum reliquo sit maius, id quoq; addit, terræ
habitatæ eandem esse naturam, ut ab oriente
in occidentem longius sit interuallum, sicut
& antè diximus: cùm mathematici dicāt eam
circulum referre atq; in seipsum redire. itaq;
nisi Atlantici maris obstaret magnitudo, pos
se nos nauigare per eundem parallelum ex
Hispania in Indiam id quod reliquum est ul-
tra dictam distantiam, quod totius circuli tri-
entem excedit: siquidem circulus per Thi-
nas ductus minor est ducētis milliaribus, ubi
nos stadia dimensi sumus ex India in Hispa-
48 niam. Ne hæc igitur rectè dicit. 48 Hæc enim
ratio de zona temperata nostra secundū ma-
thematicos potest constare, cuius pars est ter
ra habitata. de hac autem (uocamus aūt eam
quam inhabitamus, & notam habemus. pos-
sunt autem in eadem tēperata zona uel duæ
habitatæ terræ esse uel plures semper, etiam-
si proximè circulum per Thinas trāseuntem
circulus per Atlanticum mare describatur.)
Rursum

διὰ Θούλης, ἐκτείνει πλέον ἤδη τὸ μῆκος, ἵνα
ποιήσῃ πλέον ἢ διπλάσιον τοῦ λεχθέντος πλά-
τους. φησὶ δ᾽ οὖν, τὸ μὲν τῆς Ἰνδικῆς μέχρι τοῦ Ἰνδοῦ
ποταμοῦ τὸ στενώτατον, σταδίων μυρίων ἑξακι-
σχιλίων. τὸ γὰρ ἐπὶ τὰ ἀκρωτήρια τεῖνον, τρι-
σχιλίοις εἶναι μεῖζον· τὸ δὲ ἔνθεν ἐπὶ Κασπίους πύ-
λας, μυρίων τετρακισχιλίων. εἶτ᾽ ἐπὶ τὸν Εὐ-
φράτην μυρίων, ἐπὶ δὲ τὸν Νεῖλον ἀπὸ τοῦ Εὐ-
φράτου πεντακισχιλίων. ἄλλους δὲ χιλίους καὶ πεν-
τακοσίους μέχρι Κανωβικοῦ στόματος. εἶτα μέχρι
τῆς Καρχηδόνος μυρίους τρισχιλίους πεντακο-
σίους. εἶτα μέχρι στηλῶν ὀκτακισχιλίους τοὐλάχι-
στον. ὑπεραίρειν δὴ τῶν ἑπτὰ μυριάδων ὀκτα-
κοσίοις. δεῖν δὲ ἔτι προσθεῖναι τὸ ἐκτὸς Ἡρα-
κλείων στηλῶν κύρτωμα τῆς Εὐρώπης, ἀντικεί-
μενον μὲν τοῖς Ἴβηρσι, προπεπτωκὸς δὲ πρὸς
τὴν ἑσπέραν, οὐκ ἔλαττον σταδίων τρισχιλίων, καὶ
τὰ ἀκρωτήρια τά τε ἄλλα καὶ τὰ τῶν Ὠστιδαμ-
νίων, ὃ καλεῖται Κάλβιον, καὶ τὰς κατὰ τοῦτο νή-
σους, ὧν τὴν ἐσχάτην Οὐξισάμην φησὶ Πυθέ-
ας ἀπέχειν ἡμερῶν τριῶν πλοῦν. Ταῦτα δ᾽ εἰ-
πών, τὰ τελευταῖα οὐδὲν πρὸς τὸ μῆκος συν-
τείνοντα προσέθηκε τὰ περὶ τῶν ἀκρωτηρί-
ων, καὶ τῶν Ὠστιδαμνίων, καὶ τῆς Οὐξισάμης, καὶ
ὧν φησι νήσων, προσαρκτικά ἐστι, καὶ Κελτικά,
καὶ οὐκ Ἰβηρικά, μᾶλλον δὲ Πυθέου πλάσματα
προστίθησι τοῖς εἰρημένοις τοῦ μήκους διαστή-
μασιν, ἄλλους σταδίους δισχιλίους μὲν πρὸς τῇ δύ-
σει, δισχιλίους δὲ πρὸς τῇ ἀνατολῇ, ἵνα σώσῃ
τὸ πλέον ἥμισυ τοῦ μήκους τὸ πλάτος εἶναι. πα-
ραμυθούμενος δ᾽ ἐπὶ πλέον, ὅτι κατὰ φύσιν
ἐστὶ τὸ ἀπὸ ἀνατολῆς ἐπὶ δύσιν διάστημα μεῖ-
ζον λέγειν, κατὰ φύσιν εἶναι ἀπὸ τῆς ἕω πρὸς τὴν
ἑσπέραν μακροτέραν εἶναι τὴν οἰκουμένην, κα-
θάπερ εἰρήκαμεν, ὥς οἱ μαθηματικοί φασι κύ-
κλον συνάπτειν, συμβάλλουσαν ἑαυτὴν ἑ-
αυτῇ. ὥστ᾽ εἰ μὴ τὸ μέγεθος τοῦ Ἀτλαντικοῦ
πελάγους ἐκώλυε, κἂν πλεῖν ἡμᾶς ἐκ τῆς Ἰ-
βηρίας εἰς τὴν Ἰνδικὴν διὰ τοῦ αὐτοῦ παραλ-
λήλου, τὸ λοιπὸν μέρος παρὰ τὸ λεχθὲν διά-
στημα ὑπὲρ τὸ τρίτον μέρος ὂν τοῦ ὅλου κύ-
κλου. εἴπερ ὁ διὰ Θινῶν ἐλάττων ἐστὶν εἴκοσι μυ-
ριάδων, ὅπου πεποιήμεθα τὸν εἰρημένον στα-
διασμὸν ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς εἰς τὴν Ἰβηρίαν. οὐδὲ
ταῦτα οὖν εὖ λέγει. οὗτος γὰρ ὁ λόγος τὰ μὲν
μὲν περὶ εὐκράτου, καὶ καθ᾽ ἡμᾶς ζώνης λέγοι-
τ᾽ ἂν κατὰ τοὺς μαθηματικούς, ἧς μέρος ἡ οἰκου-
μένη ἐστί. περὶ δὲ τῆς οἰκουμένης, καλοῦμεν γὰρ
οἰκουμένην ἣν οἰκοῦμεν, καὶ γνωρίζομεν. ἐν-
δέχεται δὲ ἐν τῇ αὐτῇ εὐκράτῳ ζώνῃ, καὶ
δύο οἰκουμένας εἶναι, ἀεὶ, καὶ πλείους, εἰ καὶ
μάλιστα ἐγγὺς τοῦ διὰ Θινῶν κύκλου τοῦ διὰ
τοῦ Ἀτλαντικοῦ πελάγους γραφομένου.)
πάλιν

πάλιν δὲ ἐπιτιμῶν τῇ περὶ τοῦ σφαιροειδῆ τὴν γῆν εἶναι ἀποδείξει τῆς αὐτῆς ἐπιτιμήσεως ἂν τυγχάνοι. Ὡς δ' αὔτως καὶ πρὸς τὸν Ὅμηρον οὐ παύεται περὶ τῶν αὐτῶν διαφερόμενος. Ἑξῆς δὲ περὶ τῶν ἠπείρων γεγονέναι πολὺν λόγον, καὶ τοὺς μὲν τοῖς ποταμοῖς διαιρεῖν αὐτάς, τῷ τε Νείλῳ καὶ τῷ Ταναΐδι νήσους ἀποφαίνοντας, τοὺς δὲ τοῖς ἰσθμοῖς, τῷ τε μεταξὺ τῆς Κασπίας, καὶ τῆς Ποντικῆς θαλάσσης, καὶ τὸ μεταξὺ τῆς Ἐρυθρᾶς, καὶ τοῦ Ἐκρήγματος· τοὺς δὲ χεῤῥονήσους αὐτὰς λέγειν. οὐχ ὁρᾶν φησι πῶς ἂν εἰς πράγματα καταστρέφοιτο ζήτησις αὕτη, ἀλλὰ μόνον ἔριν διαιτώντων μᾶλλον κατὰ Δημόκριτον εἶναι. μὴ ὄντων γὰρ ἀκριβῶν ὅρων καθάπερ Κολυττοῦ, καὶ Μελίτης (οἷον στηλῶν ἢ περιβόλων, τοῦτο μὲν ἔχειν φάναι ἡμᾶς, ὅτι τουτὶ μέν ἐστι Κολυττός. τουτὶ δὲ Μελίτη, τοὺς ὅρους δὲ μὴ ἔχειν εἰπεῖν. Διὸ καὶ συμβαίνει κρίσις πολλάκις περὶ χωρίων τινῶν. καθάπερ Ἀργείοις μὲν, καὶ Λακεδαιμονίοις περὶ Θυραίας, Ἀθηναίοις δὲ καὶ Βοιωτοῖς, περὶ Ὠρωποῦ. Ἄλλως τε τοὺς Ἕλληνας τὰς τρεῖς ἠπείρους ὀνομάσαι, οὐκ εἰς τὴν οἰκουμένην ἀποβλέψαντας, ἀλλ' εἴς τε τὴν σφετέραν, καὶ τὴν ἀπαντικρὺ τὴν Καρικήν, ἐφ' ἧ νῦν Ἴωνες, καὶ οἱ ἑξῆς. Χρόνῳ δὲ ἐπὶ πλέον προϊόντας ἀεί, καὶ πλειόνων γνωριζομένων χωρῶν, εἰς τοῦτο καταστρέψαι τὴν διαίρεσιν. Πότερον οὖν οἱ πρῶτοι διορίσαντες τὰς τρεῖς ἵνα ἀπὸ τῶν ὑστάτων ἄρξωμαι διαιτῶν τὴν ἔριν μὴ κατὰ Δημόκριτον, ἀλλὰ κατ' αὐτόν, οὗτοι ἦσαν οἱ πρῶτοι τὴν σφετέραν ἀπὸ τῆς ἀντικειμένης τῆς τῶν Καρῶν διορίσαι ζητοῦντες; ἢ οὗτοι μὲν τὴν Ἑλλάδα ἐπενόουν μόνην, καὶ τὴν Καρίαν, καὶ τὴν ὀλίγην τὴν συνεχῆ· οὔτε δ' Εὐρώπην, οὔτε Ἀσίαν, οὔτε Λιβύην ὡσαύτως. οἱ δὲ λοιποὶ ἐπιόντες ὅσην ἱκανοὶ ὑπογράψαι τὴν τῆς οἰκουμένης ἐπίνοιαν, οὗτοί εἰσιν οἱ εἰς τρία μέρη διαιροῦντες; πῶς οὖν οὐ τῆς οἰκουμένης ἐποιοῦντο διαίρεσιν; τίς δὲ τρία μέρη λέγων, καὶ καλῶν ἤπειρον ἕκαστον τῶν μερῶν οὐ προεπινοεῖ τὸ ὅλον οὗ τὸν μερισμὸν ποιεῖται; εἰ δ' ἐπινοεῖ μὲν τὴν οἰκουμένην, μέρους δέ τινος τὸν μερισμὸν αὐτῆς ἐποιεῖτο, τίνος ἄν τις μέρους τῆς οἰκουμένης μέρος εἶπε τὴν Ἀσίαν, ἢ τὴν Εὐρώπην, ἢ ὅλως ἤπειρον. Ταῦτα γὰρ εἴρηται παχυμερῶς. Ἔτι δὲ παχυμερέστερον τὸ φήσαντα μὴ ὁρᾶν εἰς τὶ πραγματικὸν καταστρέφει τὸ τοὺς ὅρους ζητεῖν, παραθεῖναι τὸν Κολυττὸν καὶ τὴν Μελίτην, εἶτ' εἰς τἀναντία περιτρέπεσθαι.

Rursum deinde insistens demonstrationi de terræ forma, quam globũ referre ait, eandem meretur repræhensionem. Itemq́, quod nullum finem facit Homerum iisdem de rebus impugnandi. Deinde ostendit uarias de continentium distinctione sententias fuisse, alios eas fluuiis diuisisse. Nilo ac Tanai, itaq́ insulas effecisse: alios isthmis qui sunt inter Caspium ac Põticum mare, & inter rubrum mare ac rupturam: alios eas pro peninsulis habere. Ad hæc ille ait se non uidere quomodo ea quæstio ad rem pertineat, sed eam tantùm esse hominum altercantium litem, secũdum Democriti illud. Non posse enim præcisè eas distingui, cum non possint certi termini nominari, ut columnæ uerbi gratia aut mœnia: quo modo inter Colyttum & Meliten distinguimus, atq; hoc esse Colyttũ, illud Melitam pronunciamus. Eandem causam esse quod sæpe de quibusdam locis orta est controuersia, ut Argiuis ac Spartanis de Thyrea, Atheniensibus ac Bœotis de Oropo. Ipsos uerò alioqui Græcos tres continentes ea occasione nominasse non respectu terræ habitatæ, sed suæ & eius quæ opposita est, Caricæ nimirum, in qua nũc Iones ac cæteræ gentes degunt. successu deinde temporis paulatim eos ulteriùs progressos, plures regiones cognouisse, tandemq́ in ista substitisse diuisione. Vtrum ergo, ii qui principes trium continentium diuisionem instituerunt (ut à primis ordiar, litemq́ non secundum Democritum, sed ipsum Eratosthenem 49 disceptem.) isti erant, qui primo suam terram ab opposita Carum terra distinguere uoluere? an potiùs solam illi Græciam & Cariam, paucaq́; ei adiuncta habuerunt cognita, non item Europam, Asiam & Africam? reliqui autem perlustrata quantam etiam describere ualuerunt terra habitabili, ii demum autores sunt huius in tres portiones diuisionis? Iam quomodo non instituerunt ii terræ habitatæ partitionẽ? aut potéstne aliquis tres partes nominare, quarum quamuis nomine continentis afficiat, qui non priùs totum animo cõceperit, cuius partitionem aggreditur? Aut si cogitauit de tota terra habitabili, partem autem tãtùm eius aliquam diuisit, scire uelim cuius partis terræ habitatæ Asia, Europa, aut deniq; continens pars sit. Hæc ergo pingui Minerua dixit. Illud adhuc rudius, quod is ipse qui ait se non uidere quomodo ad ullã rẽ conducere possit terminorũ indagatio, Colyttũ ꝑducit & Melitã, ac deinde in cõtrarium auertit.

Terræ in partes maximas diuisio.

49

Si enim de Thyrea & Oropo bella ob finium ignorationem orta sunt, nimirum distinctio locorũ pertinebit ad res gerendas. nisi fortassis dicat, loca atque adeò singulis hoc in gentibus, distinguere, id quidem ad negocia tractãda facere, totam autem habitatam terram in continentes diuidere, hoc esse rem superuacaneam. Atqui nihil minus hic est. nã sum mis imperatoribus eam ob rem possit controuersia nasci, ut si alter Asiam possideat, Africam alter, ad utrum pertineat inferior, quę uocatur, Aegyptus. Cæterùm hoc omisso, ut quod sit rarum, dicendum est aliàs diuisas esse continentes magnæ diuisionis ratione, quę totam habitatam terram respiciat. propter quod ne id quidem curandum sit, quod qui fluuijs ea in re utuntur, quædam loca sua diuisione non compræhendunt, quia fluuij non usque ad Oceanum pertingunt: sicut & insulas à continentibus re ipsa diuulsas. In fine commentarij autem improbans eorum sententiam, qui uniuersum genus humanum in duas diuidunt partes, uidelicet in Græcos & barbaros, & qui Alexandro suaserunt, ut Græcos pro amicis, barbaros pro hostibus haberet: inquit rectius uirtute & malicia eos diuidi nam & multos Græcorum esse malos, & de barbaris laude dignos, ut Indos, ut Arianos, itemque Romanos & Carthaginẽses, quorum in magna sunt admiratione respublicæ. itaque etiam Alexãdrum istis admonitoribus ualere iussis, quoscunque posset nancisci uiros ęgregios, amplexum fuisse & beneficijs ornasse Quasi uerò qui ita homines distribuerunt. aliosque uituperio, alios laude dignos iudicauerunt, aliò respexerint, quàm quod apud hos leges, ciuilitas, institutio, & certa ratio agendi omnia in usu essent, apud illos negligerentur. Itaque etiam Alexander consilium hoc nequaquam spreuit, sed probans hanc sententiam, & ad consilium eorum qui sic suaserant respiciens, non diuersum ab eo, sed quæ ei consectaria erant, fecit.

Humani generis in Græcos & barbaros diuisio.

Εἰ γὰρ οἱ περὶ Θυραίας καὶ Ὠρωποῦ πόλεμοι διὰ τὰς τῶν ὅρων ἀγνοίας ἀπέβησαν, εἰς πραγματικόν τι καταστρέφοι τὸ διαχωρίζειν τὰς χώρας· ἢ τοῦτο λέγειν, ὡς ἐπὶ μὲν τῶν χωρίων, καὶ νὴ Δία τῶν καθ' ἕκαστα ἐθνῶν πραγματικὸν τὸ διορίζειν ἀκριβῶς, ἐπὶ δὲ τῶν ἠπείρων περιττόν. Καίτοι, οὐδὲ ἐνταῦθα ἧττον οὐδέν. γένοιτο γὰρ ἂν καὶ ἐπὶ τούτων ἡγεμόσι μεγάλοις ἀμφισβήτησις. τῷ μὲν ἔχοντι τὴν Ἀσίαν, τῷ δὲ τὴν Λιβύην, ὁποτέρου δή ἐστιν ἡ Αἴγυπτος, δηλονότι ἡ κάτω λεγομένη τῆς Αἰγύπτου χώρα. Καταλύει δέ τις τοῦτο διὰ τὸ σπάνιον, ἄλλως φατέον διαιρεῖσθαι τὰς ἠπείρους κατὰ μέγαν διορισμόν, καὶ πρὸς τὴν οἰκουμένην ὅλην ἀναφερόμενον. καθ' ὃν οὐδὲ τούτου φροντιστέον, εἰ οἱ τοῖς ποταμοῖς διορίσαντες ἀπολείπουσί τινα χωρία ἀδιόριστα, τῶν ποταμῶν μὴ μέχρι τοῦ ὠκεανοῦ διηκόντων. τὰς μὲν δὴ νήσους ὡς ἀληθῶς ἀπολειπόντων τὰς ἠπείρους. Ἐπὶ τέλει δὲ φησὶ τοῦ ὑπομνήματος οὐκ ἐπαινέσας τοὺς δίχα διαιροῦντας ἅπαν τὸ τῶν ἀνθρώπων πλῆθος, εἴς τε Ἕλληνας καὶ βαρβάρους· καὶ τοὺς Ἀλεξάνδρῳ παραινοῦντας, τοῖς μὲν Ἕλλησιν ὡς φίλοις χρῆσθαι, τοῖς δὲ βαρβάροις ὡς πολεμίοις· βέλτιον εἶναι φησὶν ἀρετῇ καὶ κακίᾳ διαιρεῖν ταῦτα. πολλοὺς γὰρ καὶ τῶν Ἑλλήνων εἶναι κακούς, καὶ τῶν βαρβάρων ἀστείους, καθάπερ Ἰνδοὺς καὶ Ἀριανούς, ἔτι δὲ Ῥωμαίους καὶ Καρχηδονίους οὕτω θαυμαστῶς πολιτευομένους. διόπερ τὸν Ἀλέξανδρον ἀμελήσαντα τῶν παραινούντων ὅσους οἷόν τ' ἦν ἀποδέχεσθαι τῶν εὐδοκίμων ἀνδρῶν, καὶ εὐεργετεῖν. Ὥσπερ δι' ἄλλο τι τῶν οὕτω διελόντων τοὺς μὲν ἐν ψόγῳ, τοὺς δ' ἐν ἐπαίνῳ τιθεμένων, ἢ διότι τοῖς μὲν ἐπικρατεῖ τὸ νόμιμον καὶ τὸ πολιτικὸν καὶ τὸ παιδείας καὶ λόγων οἰκεῖον, τοῖς δὲ τἀναντία. Καὶ ὁ Ἀλέξανδρος οὖν οὐκ ἀμελήσας τῶν παραινούντων, ἀλλ' ἀποδεξάμενος τὴν γνώμην, τὰ ἀκόλουθα, οὐ τὰ ἐναντία ἐποίει, πρὸς τὴν διάνοιαν σκοπῶν τὴν τῶν ἐπεσταλκότων.

Finis libri primi.

IN LIBRVM PRIMVM STRABONIS ANNOTATA, INTERPETIS.

COElestium.] οὐρανίων. Ambiguitas est in structura, & uel seorsim hoc accipiendum, ut cœlestium motuum ac φαινομένων notet obseruationem: uel ad ζώων referendum, ut uolucres intelligantur. ego itidem ambiguum reliqui. Proximè sequente periodo interpres sensum aliquot paginarum corrupit, quibus Strabo demonstrat Homerum fuisse geographiæ principem: quarum propositionem dũ peruertit interpres, hoc effecit, ut Latina legens aliquis scopum ipsum & institutum autoris minimè poßit assequi.

2. Terram undiquaq; Oceano cinctã.] Vt in Achillis clypeo, ubi Oceano eam ob causam oram eius clausit. Iliad. σ. 606. Item Iliad. ξ. 200. ut infrà Strabo exponit. Per eos qui mari alluantur Aethiopes intelligo, de quibus mox ipse ex Homero.

3. Inaudiuerat de Hispan. nauig.] Πεπυσμένος lego, non πεπλασμένος. & πλοῦς est nauigatio. Puto antem locum intelligi, ad quem nauigarat Hercules, nimirum fretum per quod Oceanus intra Hispaniam & Africam irrumpẽs, mare mediterraneum efficit. per quod fretum in mare Atlanticum egreßis non est longa ad fortunatas insulas nauigatio.

Ex nomine.] Nõ satis assequor quid sibi uelit: puto tamen sensum esse: ob insularum fortunatarum propinquitatem Hispaniæ quoq; & Africæ occiduos limites pro beata habitatione reputatos.

4. Arcticum, hoc est septentrionalem circulum.] Nimirum eum, non qui à polo Zodiaci circa polum mundi describitur, & ad Zonam frigidam septentrionalem finiendam adhibetur: sed quẽ in sua sphæra Proclus exponit, Tropicis & æquatori ipsum quoq; parallelum, & qui describatur circa polum conuersione eius puncti Sphæræ cœlestis, quod horizontem attingit, quà eum in parte septentrionali meridianus circulus secat. Eum circulum Proclus ait describi à priori pede ursæ maioris in sua habitatione. Quæcunq; intra hunc circulum & polum mundi supra horizontem extantem intercipiuntur stellæ aut partes cœli, nunquam occidunt eo in situ. Itaq; cum is totam (. demtis posterioris pedis non admodum nobilibus ijs stellulis.) ursam maiorem includat, sidus longè notißimum, non ineptè Homerus inde nomen ei fecit: uideturq; Proclus eundem quem Homerus arcticum circulum intellexisse, ut respexerint ad mediam ferè Græciam & Athenas, ubi latitudo seu eleuatio poli est 37 $\frac{1}{2}$ circiter partium siue graduũ. Certius sciri hoc posset, si quam prioris pedis (. neq; enim unica est.) stellam Proclus uellet accipi, expreßisset. Hodie ad eum sitũ proximè faceret stella quæ est infra dextrum genu. Sed notum est stellarum declinationes motu, quem octauæ Sphæræ uocant, inæqualiter uariari: itaq; subtilius rem hoc loco persequi non uacat. Id quidem in promptu est, stellam hanc quæ circulum arcticum talem describat, tantum debere à polo mundi abesse, quantum interest inter horizontem & polum, hoc est, quanta loci est latitudo, cuius arcticus circulus describitur. & quò maior latitudo loci est, eò erit arcticus ille quoq; amplior, in Sphæra recta prorsum nullus. Apud nos hic arcticus describitur à stella quæ in humero bootis sinistro est, tertiæ magnitudinis & caput Gorgonis leniter admodum excludit, & hædos in Erichthonio, siue auriga. itaq; hæc sub horizonte admodum exiguo sunt tempore. Includit autem totam ursam utramq; & draconem, Cepheum, & Caßiopeam, quæ Homericus quoq; arcticus, demtis pedum ursæ maioris, paucisq; ijs obscuris stellis complectitur. atq; hæc sunt illa sidera, quæ Homero iuxtà atq; ursa lauacris Oceani abstinẽt. Noster autem Arcticus præterea continet capram nobilißimam ac primæ magnitudinis stellam, & dextrum quoq; aurigæ fulgentem humerum, lucidasq; Cygni, quam Vuegam barbari uocant, & in dextro latere Persei micantem, quæ est ijsdem Alchenis, secundæ omnes magnitudinis. Quæ cum nunquam occidant, ad horas noctu indagandas & alia id genus conducunt. Sed de his plus satis hoc loco.

Quapropter non iam imperitiæ culpari potest.] ὥστ' οὐκ ἔτι ἀπειρίαν αὐτοῦ καταγινώσκουσιν. ad uerbum. Non ergo iam eum imperitiæ damnant. nimirum æqui & rerum gnari lectores. Nam imperiti poterant repræhendere, quod solam ursam diceret nunquã occidere, cum Cynosura quoq; & Cepheus &c. nunquam occidant.

Iam tum quoq; nũcupatum fuisse.] τὴν ἑταίραν μὴ ἠνομοθετῆσθαι. Ita legitur etiam in Aldino codice, itaq; legit interpres noster. neq; is modò, sed Cælius quoq; Calcagninus, ut quidem eius traductionẽ huius loci citat Zieglerus in Sphæram Porocli cap. 2. Ego tamen μὴ illud expunxi, cum et contra ueritatem historiæ pugnet, & loci sententiam euertat. Historiam dico, quia constat à Thalete Milesio primùm Cynosuræ sidus fuisse inuentum, quo in nauigationibus uterentur Phœnices. quod etiam ex Callimacho demonstrat Laertius, & est idem apud Hyginum atq; Eustathium. Multis autem ætatibus posterior fuit Thales Homero. Astyagis Medorũ, & Tarquinij Prisc. Romanorum regis æqualis. non debuit ergo Homerus culpari, qui illud sidus ἄρκτου nomine non affecerit, cum aliquot pòst seculis ei Thales id nominis indiderit. Sententia autem hæc est. Stellis non statim initio, sed successu temporis modò his, modò alijs nomina sunt indita, eæq; notiores ut essent in figuras distributæ. Græci quia stellis Helices utebantur, ideò maturius eas ursæ figura ac nomine compræhenderũt, interim

stellis Cynosuræ & alijs in figuram nequaquam collatis, quomodo et adhuc ἀμόρφωτοι (.sic enim uocat etiam Ptolemæus)remanserunt. Berenices comam (.ut ex Callimacho Catullus retulit.) in Ptolemæi gratiam sidus fecit Conon, stellis quæ post helicen haud procul Leonis signo uisuntur, & tunc nomine carebant, eò accommodatis. ita in Adriani gratiam stellæ informes infra aquilam uersus sagittarium, Antinoo sunt attributæ. De Canopo non admodum habeo quod dicam. uulgò putatur à Menelai gubernatore nomen accepisse, uel quod apud urbem à Menelao Canopi nomine in Aegypto conditam primùm ea stella uideatur meridiē uersus proficiscentibus, ut habet Eustathius in Dionysium. quod si sit, non recens sanè Straboni, sed uel Homero antiquior fuit appellatio. Porrò Eustathius Homeri locum explanans, non hāc modò causam affert, cur Cynosuræ mentionem non faciens solam ursam neget occidere: sed & grammaticam satis argutam. nempe ut particula μόνη dicatur respectu aliorum quæ commemorauit siderum, pleiadum, hyadum, atq; Orionis, quæ occidere satis est notum. Iam Aratus stellas quasdam adhuc nomine carere ostendit & aliâs, & in descriptione uirginis

—ἀλλ' ἄρα πάντες

Ἁπλόοι, ἄλλοθεν ἄλλος ἀνώνυμοι φορέονται.

Ad Cratetis opinionem quod attinet, uidetur is uoluisse οἶος solus ad Orionem referre, si tamen ita imperitus fuit, ut uel Orionem, uel Booten (. nam hunc Orionem hoc loco uocari cum Hesychij tum Theonis in Aratum testimonio, eūdem arctophylacem, Booten, & Orionem appellari affirmantis, ac τρυγητὴν, id est, uindemitorem, uidetur posse doceri, tum quod Orion sidus meridionale huc non quadrat.) putauerit nunquam occidere. itaque hic amplius. Heracliti sententia minus est obscura.

ἀ γνώριμος Discipulus.

Aura sereni Iouis.] οὖρος quod terminum interpres non rectè transtulit. Hoc autem significat meridiem, & quod arcticus dicitur limes esse seu terminus ortus & occasus, id intelligendum est ratione eius puncti, quo is Horizontem attingit. id enim semper æquo interuallo, abest ab ortu & occasu, quemadmodum id quoque, quod meridiei est, & eregionè istius intelligitur.

Homerico more.] κατ' αὐτόν. δὲ autem particula quæ sequebatur, à me est expuncta, nisi quis post ἀνθρώπους demum eam reponi uelit, quod nō improbo.

Incertis sedibus eos uagari.] νομάδας. quod pascendo pecori assuetas ineptè uertit interpres, cum sint Quorum plaustra uagas ritè trahunt domos, ut Horatius eleganter expreßit 3. Od. 24. ideoq; ἁμάξοικοι à Strabone infrà lib. 7. uocantur. Homeri locus est initio Iliadis xiij. & conferri cum his possunt Eustathiana.

5. Oceano refluentis appellationem.] ἀψόρροον. cum alibi, tum Odyss. υ. 65. ubi Eustathius in se redeuntem ambita terra interpretatur.

Leniter fluentem.] ἀκαλαρρείτην sic etiam Eustathius accipit. Iliad. η. 422. atq; ibidem βαθύρροος uocatur. Fluuium autem uocat Oceanum Homerus Iliad. ξ. 245. & in fine Odyss. λ. Atq; initio sequētis libri, qui locus à Strabone est adductus.

6. A' columnis.] Perobscurus est locus, qui hunc antecedit. Hîc autem loquitur de columnis, quas uocant, Herculis; quâ mare Atlāticum à Gadibus inter Africam & Hispaniam uersus ortum solis irrumpens, usque ad Phœniciam porrigitur &c. De Cimmeriorum eruptione uide Herodotum libro primo, ubi de Ardye Gygis F. loquitur, cuius ætate ea facta est. Fuit is Iosiæ æqualis regis Iudæorum, ac Tulli Hostilij & Anci Romanorum regum. Sub hoc ad Palæstinam usq; progressos Scythas est in Chronica Eusebij. De Homero ad Plutarchum diximus quæ de ætate eius habeantur. cum quibus hic locus facilè potest comparari. Quibus autem locis Homerus singulas commemoret regiones, urbes, amnes, & alia, in progressu Strabonem secuti aperiemus.

Temesam & Siculos.] Error interpretis annotatus iam antè est ab alijs. & de ea dicemus libro 6. Siculorum mentio est sub finem Vlisseæ xx.

7. Thaletis discipulum.] γνώριμον. uel ex Suida constat Anaximandrum fuisse Thaletis discipulum, μαθητὴν pro quo hîc ponitur γνώριμος. Sic Cicero Lucullo. Benè autem nosse Carneadem Metrodorus putabatur. I. de Oratore. atq; hæc de Carneade dicuntur, quem audiuit Metrodorus. Possem hoc sexcentis alijs docere testimonijs, sed non est huius id instituti. Hoc ipso libro (. ut unum saltem adducam. Bio Zenonis discipulus, γνώριμος dicitur.

Et ad quantum spacium.] ἐφ' ὁπόσον διέστηκε. Non quæritur quot stadia intersint inter Alexandream & Babylonem, quod falsò posuit interpres, sed quæ sit harum urbium situs latitudinis differentia, ut in scholis loqui receptum est, hoc est, cum neutra sit sub æquatore sita, utra earum magis uersus septentriones (.nam in hanc partē declinant.) ab eo distat, & ad quot partes circuli maximi. id quod ratione climatum deprehendi uerum est, & quibus ea distinguuntur parallelorum. Latitudo Alexandreæ partium 31. est minor 4. partibus quarum 360. integrum circulum explent quam Babylonis, ubi polus noster eleuator gradibus 35. et sub parallelo 10. hæc, illa sub 8 ponitur. Longitudines autem locorum quæ ad occasus & ortus discrimen referuntur, comparandi per eclipsium obseruationes ratio est expeditißima, ut fatentur Mathematici, qui tamen alios quoq; huius rei quasi δευτέρους πλοῦς excogitarunt, hîc non referendos. Alexandreæ longitudo est 60. 30. Babylonis 79. ut in promtu sit colligere, hanc à Meridiano fortunatarū insularum multò abesse quam illam longius. Hæc autem longitudinum & latitudinum comparatio cum totius est Geographiæ, tum & distantiæ locorum inueniendæ fundamentum.

8. Ac quodammodo hos illorum antipodas.] Hæc uerba quin ad cōparationem Indorum atq;

atq; Hispanorum pertineant, dubium esse diligenter inspicienti potest nemini. Interpres inepte ea ita transtulit, ac si in genere hic affirmaret Strabo, esse Antipodes: quos ullos esse post a Lactantiu etia b D. Augustinus aliquando negauit. Itaq; Apianus in sua Cosmographia huius loci testimonio Antipodas adstruit. Sed illud quodammodo, τρόπον τινὰ, non est de nihilo additum. nam non statim ἀντίποδες dici prohibent, quos longitudinis maximum interuallum diuidit, cum poßint uel antoeci esse, si in eodem parallelo sint, demto æquatore, uel alioquin non in unius lineæ circulum axis instar dimetientis extremitatibus seu polis duobus siti esse. sed ea de re alios consule.

a Lactant. 3. 24.
b August. Ciuit. Dei 16. 9.

9. Illic terra suos.] Mutare hic nihil sum ausus, tametsi mihi locus sit suspectus. hæc enim non de Thebis dicuntur apud Homerum. Odyss. δ. 229. sed simpliciter de Aegypto. Et Thonem fuisse ad Canobicum ostium, satis profecto longe à Thebis, Eustathius copiose disserit. Hoc itaq; in uniuersum de Aegypto dictum est, aut certe non de Thebis adeo procul dißitis. de quibus Achillis uerba diserte loquuntur. Fortaße scripsit Strabo τῶν δὲ τῶν Αἰγυπτίων —τῆ πλεῖστα φ. ἀρ. & θηβῶν. Αἰθ' ἑκατ'. uix enim credo esse lapsum memoria in hac re. Mox pro ἐκ τοῦ λόγου μαρτυρεῖ, non uidetur sta re sententia, nisi μαρτυρεῖ τις, legatur.

10 Diuersis è patrijs.] ἀπ' ἀλλησεστίας. Laribus diuersis. Interpres (cuius errata persequi neq; utile uidetur neq; iucundum, & est laboriosum, & de eius lapsibus non raro alij ante nos sunt conquesti.) is ergo non ἑστίας uidetur legisse, sed αἰτίας: uertit enim alia de causa. Sed nostra, quæ & Aldi est, lectio multo quadrat rectius. non enim de causis bellorum hic disputatur, sed de locis, quibus in locis ea geruntur.

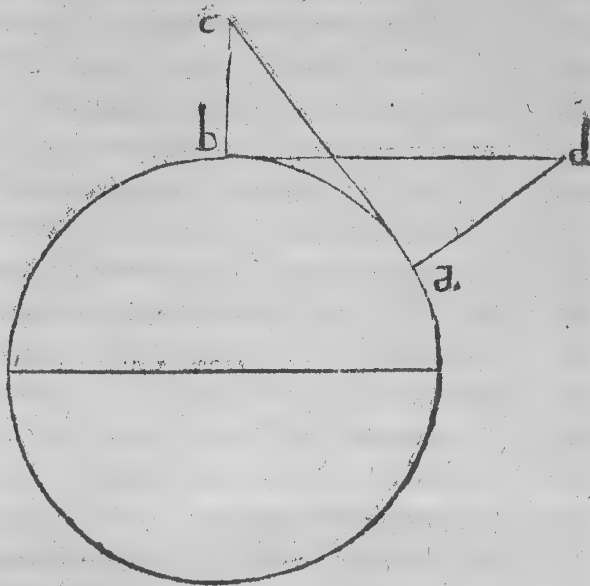
11. Suæ quidem stulticiæ.] Ἀνοίας. interpres uertit ignorantiæ, ut uideatur legisse ἀγνοίας.

Geographiæ maior pars.] τὸ μὲν δὴ πλεῖον, ὥσπερ. Sic & Aldus & interpres. Et hoc quidem, quod amplius est. Sed uerba sic posita nullam dant sententiam, ut mirum non sit lapsum esse. lego πλέον. Est autem collatio philosophiæ moralis cũ geographica.

Ius quidem definierunt.] Thrasymachus Sophista apud Platonem à πολιτειῶν.

Delectationem præbet.] c διαγωγὴν προς. institutionem noster imperite. est enim διαγωγὴ delectatio ad fallendum temporis tædium frangendumq;(ut d Flaccus noster ait.) morantẽ diẽ, Kurtzweil.

12. Aut è communibus.] Hæc ferè ad uerbum reddidi, cum sint sanè confusa, & fortaßis deprauata. ἢ legendum est, non ἢ τῶν κοινῶν, quod interpres secutus totum locum corrupit, cum ἢ etiam Aldinus codex habeat. Vult autem Strabo ostendere qua ratione fidem faciamus hypothesibus Geographicis: quarum apud Ptolemæum libro primo. μεγαλ. συντάξ. extant demonstrationes. Et præfert noster autor argumenta ex obseruationibus τῶν φαινομένων sumta, ipsoq; sensu teste cõfirmata, ijs quæ ex natura & causis physica afferuntur. Quod autem dicit de lumine eminus à nauigante conspecto tum cùm in sublime elatum longius quàm antè, dum tamen non uidebatur, ab oculo uidentis remouetur, maximo est documento, terram cum aqua globum constituere. Esto oculus a. lumen b. quod ob tumorem aquæ uideri nequit. Sed si sursum in c. usq; attollatur, uidebitur radio a c non intercepto ut antè. atqui euidens est lineam a c longiorem esse quàm lineam a b. utpote subtentam angulo b obliquo, cum angulus c sit acutus, & ob id minor per decimam nonam primi Elem. Euclidis. Eadem est ratio, si oculus tollatur in altum, ut uerbi gratia, si in malo nauis sedeat in d. Sic Vlisses apud Homerũ supra aquei globi curuitatem consuetam ab unda elatus terram uidit, quam subsidente fluctu non potuisset cernere.

13. Climatum & uentorum.] κλιμάτων καὶ ἀνέμων, forte ἡμερῶν, dierum: non uentorum. neq; enim solis declinatio uentorum causa est, aut unum clima non nisi peculiarem unum uentum habet. Sed diei quem artificialem uocant ortu & occasu solis inclusi diuersam quantitatem locis declinatio à metis intra quas solis cursus uertitur, efficit.

Et ciuilibus hominib.] καὶ τὸ πολιτικόν. τὸ abundabat ita ut sensui quoq; officeret.

c διαγωγή.
d 2. Od. 7.
e ἐγκυκλίας.

Disciplina circulari.] ἐγκυκλίου ἀγωγῆς. Sic uocat, qua informantur & erudiuntur etiam ij, qui exquisitam scientiam non quærunt, neq; totos se studijs philosophicis mancipant, sed satis habent utcunq; non prorsus omnium liberalium artium esse ignari. qualis ferè hodie plerorumq; in scholis uersantium est conatus. Ex hoc loco satis apparet, quale genus fuerit librorum & disputationum ἐγκυκλίων, quorum meminit 1. de Cœlo, & 1. ad Nicom. atq; alibi Aristoteles.

Historicos comp. commentarios.] Meminit horum Strabonis cõmẽtariorum Plutarchus noster in Lucullo. ad eosdem.) καὶ πρὸς αὐτοὺς ἄνδρας. lego πρὸς τοὺς αὐτούς.

Aliquid adijciamus.] προσλαβεῖν. forte

προσβαλεῖν, tametsi etiam illud tolerari potest.

14. Quid tandem Bio.] Hunc totum locum interpres non est assecutus, εὐκαταδρόχασον uertit discurri facilem, nullo sensu & ridiculè. quis enim audiuit unquam homines discurri. Est autem elegans admodum uox. καταδρέχειν τινὸς Græcis significat reprehendere ac uituperare, eynen außrichten. quia quasi obiter in decursu sermonis id fiat. Inde εὐκαταδρόχασον dixit noster, qui mereatur ita carpi, ac contemtim rodi. in Græco post πολλάκις εἰπεῖν ἄν uidetur extritum uerbum ἦν. Est autem sensus hic. Valdè laudat Eratosthenes Bionem suum, amictum diuina quadam sapientia: (Laertius scribit ob omnis generis doctrinam, Bionis, Eratosthenem de eo pronunciasse, hunc primũ floridam induisse uestem.) ego autem uidere uelim, quid nam hoc sub amictu Bio texerit: an præclari aliquid, sicut Vlisses Homericus, qui pannis mendici in morem obsitus, tamen ad pugnam cum Iro se parans, femur præclari & robusti corporis argumentum denudauit: ita ut non sine magna admiratione proci malè Iro ominarentur, eo femore conspecto. Sic (inquit Strabo) miror ego quid tãdem egregij ex florido isto pallio sit Bio iste prolaturus Eratostheni tam ualdè laudatus. Locus Homeri, ad quem hîc alluditur, est Vliss. Σ. 74. Et uult ostendere Strabo, longè secus Bioni euenisse & Eratostheni, nihil operæprecij promentibus ex tam splendido habitu. Cæterùm Zeno Citiensis, cuius æqualis fuit Eratosthenes, floruit sub Ptolomæo Euergeta & Antigono Dosone, post confectum maximè primum bellum Punicum, circa Olympiadem 136^{am}. de eo & reliquis uide Laertium, Suidam, alios. Paulò antè πόλιν, οἱ καὶ κατ' Ἀρίστωνα: καὶ expunxi ut à librario, non à Strabone profectum.

15. Eiresione Atticæ.] Perineptè hunc locum interpres extulit, nescio quas ramalium Atticorum commentus obiurgationes. quasi uerò κατηγορεῖν non sit nisi accusare: cum aliquid de aliquo dicere, aliquid alicui attribuere significet propriè, quod uel in triuialibus est notum scholis. Eiresiona quid sit, è Plutarchi Theseo, Suida, scholiaste Aristophanis, Eustathio ex Pausania in fine commentariorum Iliad. χ. satis potest constare. Clemẽs Alexãdrinus libri Stromateῶn quarti initio idẽ uersib. Sophoclis et Timoclis comici admodũ uenustè expressit, dignis lectu & memoratu. Adscripsi locum, propter eos, quibus eius libri copia non est, harum rerum studiosis. ἦν γὰρ τὴν ἐπιγραφὴν κυρίως ἔχειν οἱ τῶν ὑπομνημάτων στρωματεῖς, ἀτέχνως κατὰ τὴν παλαιὰν ἐκείνην ἀπηνθισμένην προσφορὰν, περὶ ἧς Σοφοκλῆς γράφει.

Ἦν μὲν γὰρ οἰὸς μαλλὸς, ἦν δ' ἀμπέλου
Σπονδή, καὶ ῥὰξ εὖ τεθησαυρισμένη,
Ἐνῆν δὲ παγκαρπία συμμιγὴς ὀλαῖς,
Λίπος τ' ἐλαίου, καὶ τὸ ποικιλώτατον
Ξανθῆς μελίσσης κηρόπλαστον ὄργανον.

Αὐτίκα οἱ στρωματεῖς ἡμῶν κατὰ τὸν γεωργὸν Τιμοκλέους τοῦ κωμικοῦ, σῦκα, ἔλαιον, ἰσχάδας, μέλι προσοδεύουσι, καθάπερ ἐκ παμφόρου χωρίου. δι' ἣν εὐκαρπίαν ἐπιφέρει.

Εὖ μὲν εἰρεσιώνην, οὐ γεωργίαν λέγεις.
ἐπιφωνεῖν γὰρ εἰώθασιν Ἀθηναῖοι.
Εἰρεσιώνη σῦκα φέρει καὶ πίονας ἄρτους,
Καὶ μέλι ἐν κοτύλῃ, καὶ ἔλαιον ἀναψήσασθαι.

Tres primi uersus Sophoclis menda non uacant, quanquam nulla sententiæ iniuria. Adduxi autem, ut Hipparchi sensum aperirem, nam Eiresiona, ramus oleæ lana redimitus, non mala aut pira habebat appensa, sed ficus & alia quæ referuntur: & nihilo tamen minus erat Eiresiona, etsi malis, pirisq; careret. Ita poeta suum tueri titulum atq; ordinem potest καθ' Ἵππαρχον, tametsi non omnibus rebus excellat, modò ne prorsus omnium cognitionem & traditionem ei adimus.

16. In tentandis animis.] Nescio quò hoc pertineat, an ad narrationem Iliadis libro secundo, ubi dissuadet discessum à Troia, et pro dignitate cùm proceres, tum uulgus tractat. nisi ad Dolonem placeat referre. Imò uerò referemus ad exploratos ab Vlisse suorum animos, Eumæi, Philoetijq;, Odyss. ξ. π. υ. φ. deprecator ad Achillem mittitur ab Agamemnone Iliad. ι.

17. Cum se ostentaret.] κατὰ τὰς ἐπιδείξεις, cùm in publicum prodiret poeta, & carmen suum recitaret. notus est huius uocis usus ex scriptoribus Græcis, interpres totum hunc locum ita conuertit, sicuti & pleraq; alia, ut mirum sit si quis ex ipsius uerbis aliquid sententiæ elicere potuerit, quod Strabonianum gustum præbeat. Quod ad Cadmum Phœnicem attinet, nota sunt quæ de eo passim feruntur. sed adscribenda duxi Plinij uerba, ut locus fieret illustrior. De poematum, inquit, origine magna quæstio est. ante Troianum bellum probantur fuisse. Prorsam orationem condere Pherecydes Syrus instituit, tẽpore Cyri regis. Historiam Cadmus Milesius. Hæc ille lib. septimo capite LVI. ex quibus liquet, non de litterarum inuentore Cadmo, sed alio quodam autorem loqui. cuius eodem meminit eulogio, libro quinto, capite 29. de Mileto Ioniæ urbe scribens. Hecatæus porrò princeps Geographiam scribere aggressus est, ut suprà indicauit Strabo. De raposodia uide quæ annotauimus in Plutarchomericis.

18. Horribili figura.] τύπων ἀορίστων. suspecta uox. ad hũc locum uide quæ Plutarchus in Numa de conficta religione disputat.

19. Cimmeriorum excursionem.] De qua suprà annotatione 6. Cæterum uerba in Græco sunt corrupta. ἢ κατ' αὐτὸν. ἀναγράφειν δὲ ὡσαύτως καὶ τοὺς κόλχους. Coniecturis suis qui tantum detulerunt autoritatis, ut in summis scriptoribus expungere quod erat à librarijs traditum, & sua inuenta ijs abolitis sufficere auderent, pessimè sunt omnium peritorum iudicio meriti de optimis literis, utcunque studio iuuandi decepti. Ego mutare quicquam nisi quod uel Aldinus codex uel interpres iubeant mutare sitq; liquidò falsum, nequaquam ausus sum. Sic tamen hæc scripta fuisse à Strabone

bone omnino iudico, uti subijciam. ἢ κατ' αὐτὸν ἀναγράφουσιν. ὡσαύτως δὲ καὶ Κολ.

20. E Scythica.] Nō dubitaui pro ἠθικῆς reponere σκυθικῆς, cùm interpres quoq; sic legerit, & sensus doceat ita esse legendum.

21. Sed à Surrento.] Κατὰ συρέντων. Aldinus codex κατὰ συρέντων, interpres deductis. Ego Geographiæ secutus rationem, non dubitaui restituere ueram lectionem, totidem planè litteris, iisdemq; adeò comprænsam, κατὰ Συρέντον. Surrentum, inquit Plinius 3.5. (ut alios citare supersedeam.) cum promontorio Mineruæ, Sirenum quondam sede. non ita multo post pro ὑπὲρ Ἐρατοσθένους, legi ὑπὸ Ἐρατ. Et pro τῶν ὁδῶν, legi πόδι, quod & Aldus habet, & persæpe noster ex πόδι fecit τῶν.

22. Futiliter uano.] γλῶτταν ἐν κελαδεῖν. uid etur esse uersiculi pars.

23. Danaus, quòd Argis aquatica instrumenta.] Τὰ ὕδρεια. Interpres inundationes. Sic autem uocat Strabo puteos, quos instituit Danaus ex Aegypto aduectus in Græciam, quæ nimirum ab aquarum defectu uocabatur Argos dipsion. Plinius 7.56. & Eustathius in δ. Iliad. uocabulum πολυδίψιον exponens, filias eius ex Aegypto Argos profectas φρεωρυχίαν docuisse, hoc est puteorum effoßionem, tradit ex Hesiodo, cuius etiam uersum citat.

Ἄργος ἄνυδρον ἐὸν Δαναὸς ποίησεν ἔνυδρον.
Apud eundem hic Strabonis locus citatur, scribiturque ὕδρεια. quod ut rectū et analogiæ cōgruēs, reposuimus cū haberemus ὕδρια. Suidas. ὕδρεια τὸ ὑδρεύεσθαι. ὑδρία δὲ τὸ ἀγγεῖον. idq; infra secutus ubi de aquis Phari disputat, ει diphthongum pro ι simplici restitui. Eustathij locus est in principium Odyss. κ. ex eodemq;, quod aliàs coniectura duce eram facturus, inferius pro ἀνευρεῖν scripsi ἂν εὑρεῖν.

24. Dispositione.] Διαθέσεως. Credo hoc uocabulo intelligi debere exornationem quæ rebus gestis narrandis adhibetur. & quod sequitur τῆς διαθέσεως ἐνέργειαν εἶναι τὸ τέλος, efficaciam esse finem dispositionis, mutare quidem ausus non sum: credo autē pro ἐνέργειαν esse scribendum ἐνάργειαν, hoc est perspicuitatem & euidentiam. idq; ut credam, Strabonis exemplum de pugnis me mouet. Nā ἁ διάθεσις est, quod uerbi gratia describitur & quasi depingitur quomodo Sarpedon Tlepolemum, Sarpedonem Patroclus, hunc Hector in pugna interfecerit. multoq; magis mouet tam illustris & euidens narratio, quam si simpliciter quis scribat Patroclum ab Hectore cæsum. Iudicent atq; dispiciant docti.

25. Grates, Partibus, &c.] Ἡ μὲν δυσομένου asseuero legendum esse sicut reposui, non ut est in Aldino, & altero, Ἡ μὲν δυσομένης ὑπερίονος, ἡδ' ἀνιόντος. nam quò referretur femininus articulus ? & pauló pòst ubi Aristarchus reprehenditur, hæc lectio sic exponitur, καὶ γὰρ πρὸς ἀνατολὰς, καὶ πρὸς δύσεις: quod omnino cum poetico usu particularum ἡμὲν & ἠδὲ congruere, notum est.

26. Nomades, ut Homerus.] Apud Homerum non memini me legere hoc uocabuli. Sed puto intelligi, quod populos post Thraciā habitantes ἀβίους uocat, quod ἁμαξοβίους & νόμαδας pleriq; intelligūt. initio Iliad. ν. quales & Horatius describit. 3. Od. 24. Versus Aeschyli non solicitè distinxi, in tanta uarietate. in Phaethonte) τῶν τ. legi ἐν τῷ. Citat hanc tragœdiam etiam Athenæus.

27. Suberis umbra.] Legebatur σκιὰν. quasi uerò umbra pondere cum subere comparetur. Suber est res leuißima, qua ipsa cum aliquid adhuc leuius diceret, umbra suberis, rei leuißimæ, leuius dixisse arbitror. Quo modo cum fumus res sit uilißima, tamen humanæ conditionis ut extremam uilitatē exprimeret, quidam καπνοῦ σκιὰν nos esse dixit, fumi umbram. Plutarchus de dicto Pindari, ἄνθρωπος σκιᾶς ὄναρ. Significanter (inquit) ac scitè usus hyberbola, uitæ humanæ conditionem expreßit. παραμυθητικῷ πρὸς Ἀπολλώνιον. Compendia autem scribendi facilè potuerunt efficere apud librarium incurium, ut σκιᾶς in σκιὰν mutaret. certè χρηστομαθείᾳ è Strabone (quod compendium huius geographiæ usurpatur.) σκιᾶς habent. & λαγῶ scripsi pro λαγὼς, ut sit, quod requiritur, patrij casus. Scytala seu epistola Laconica quàm fuerit exigua, aliundè disces.

28. Sicut ipse dicit.] φήσαντα, ὅλ᾽ ἀπό. Aut librarij est error, aut lapsus memoria Strabo. Non enim Menelaus de se, sed hoc de ipso narrat Nestor Telemacho. odyss γ. 299.

29. Figura utitur sibi familiari.] Nempè quā genere uel toto posito, species siue pars subijcitur nõatim πρόληψις ea figura dicitur Eustath. Iliad. θ. πλατεῖαν πρόληψιν
ζόμενον ποιητικὸν uocat. Nam commemoratis Troianis, Hector nominatur, ipse quoq; Troianus & Troianorum dux filij Oenei, & eorum præcipuus Meleager. Gargarus Idæ pars. Euboeæ urbes Chalcis & Eretria. Paphus Cypri urbs. Ita in sacris etiam literis. Mar. 16. dicite discipulis eius et Petro. qua de re suo diximus loco

30. Atq; Arabis natam.] Καὶ κούρην Ἀραβοῖο, scriptum erat, sed κούρην Ἀραβίοιο legēdum non tam uersus docet lex, quam Eustath. in Dionysium, citās hoc frustulum distichi. κούρην Ἀραβίοιο. restituo etiā pro Ἑρμάων, Ἑρμέης. Nam ἀκακήτης est epitheton Mercurij Eustathius in hunc ipsum de Erembis locum Homeri citat in hanc sententiam Hesiodum ἐν τῷ ἑαυτοῦ καταλόγῳ. quod uitiosum esse in promtu est. Suidas refert, quinq; libris hunc poetam Heroinas recensuisse, ut pro ἑαυτοῦ appareat. legendum Ἡρωϊνῶν.

ἁ διάθεσις: Eustathij locus

31. Alcmani latipedes.] Στεγανόποδας. Interpres nescio cur uertit. qui digitos interiectos alios pedum digitis habent. Fortaßis eos dicit, qui ita lato pede perhibentur in India esse, ut supini recumbentes eius umbra totum corpus tegant atq; ab æstu Solis tueantur. Neque id suspicor tantum rei fabulosæ mentione ductus, & uocis στεγανὸν adiutus significatione: Sed analogiam

etiam secutus eorum animalium, quæ Suidas ac Fauorinus στεγανόποδα aiunt appellari, quòd latos & non in ungues diffissos habeant pedes, ut sunt olores, Pelicani, anseres, anates. Canicipites quidem inter similia mõstra referuntur, & qui oculos habeant in pectore. Eadem referuntur à nostro infrà, lib. VII.

32. Omnino de Iasonis.] Ἀρχὴν φησί. Erat scriptum ἀρχήνην, quod secutus interpres nescio quid de regionis eius quæ principe commentus fuit. sed eum missum facio. ἀρχὴν aduerbialiter significat omnino, prorsus, statim ab initio, etiam in sacris litteris, non infrequenter apud Sophoclem. ut in Antigona.

ἀρχὴν δὲ θηρᾶν μὴ πρέπει τἀμήχανα.

Iam primum non decet nefas sectarier. Sic Theogonis Ἀρχὴν μὲν μὴ φῦναι ἐπιχθονίοισιν ἄριστον, & Crantor apud Plutar. παραμυθητ. ἀρχὴν γὰρ γενέσθαι ἄνθρωπον, συμφορὰ ἡ μεγίστη.

Mox Euneum.] Εὔνεων. Sic & suprà. Homerus εὔνηον uocat Iliad. η. fine, & loco suprà citato. paulò pòst δεικνυμένων πεπιστευμένων. lego πεπιστευμένην.

33. Aegleten Anaphenq́;.] Quid sit αἰγλήτη, nescio. & sanè opus hæc erat meliore codice. pro λείπων Aldus habet λέγων.. de cæteris diuinaui. Harmonia fortaßis loci nomẽ ad Adriam fuit, à Cadmi uxore ductum, in anguẽ mutata. quæ fabula ex Ouidio est nota, & sequitur. Pola est Istriæ urbs. de qua infrà libro V. pro λᾶα suspicatus sum legi debere λαᾶ..

Τοὺς περὶ τὸν Ἰάσονα.] Sic etiam in Aldino codice perspicuè extat, sed notas non intelligens librarius, τὴν ἐπὶ absurdũ substituit. quod annotaui, quia in hac præpositione ferè singulis paginis is error fuit commißus.

34. Occasione Aeetæ.] Παρὰ τὸν Αἰήτην, locus mutilus. rursum Εὐνέων scripsi, nam id Atticè cum Εὔνηον uidetur conuenire, Εὐναῖον alienum est. In Mimnermi uersibus nullo negocio licuit deprehendere ὕβρις τῆ legendum esse, quod librarius in ὕβρις τῆ deprauârat.

35. Inter priscos recenseri.] Ἄξιον μὴ τῶν παλαιῶν, μὴ uidetur exstingendum, nisi per interrogationem legas. Sed & paulò pòst particulam ἤδη à librario potius, quam ab autore geminatam puto. & δεῖ μὲν γὰρ legi pro δεῖν.

χήραμις. 36. Et cheramidum.] Χηραμίδων. Hanc uocem uertere non sum ausus. uidetur ostreorum aut concharum genus significare, & in epitoma cum his atque cancris numeratur. ι pro υ reposui analogia ductus, & sic est apud Hesychium. Χηραμίδες τὰ κοῖλα καὶ ἔχοντα κενώματα, quæ caua sunt & inania.

37. Ingesto à fluuiis cœno.] Qui hunc locum cum antecedentibus & tota disputatione conferet, facilè uidebit pro τὴν ὕλην me rectè reposuisse ἰλύν. quod feminini generis esse cum aliàs constat, tum Plutar. disertè ἀναπεπτασμένην ἰλὺν dixit præceptis tuendæ ualetudinis. fretorum inundatio autem mihi est, quòd Straboni ῥευματίζεσθαι, & de eo uidetur loqui, quod freta cum aliquãdo siccum essent, elisa maris aqua inundantur atq; maris æstum perferunt.

38. Non uidetur in mare prodire.] Τὸ μὴ φαίνειν. quod rectum esse nunquam facilè mihi persuadebitur. Causam reddit, cur terra quam fluuij egerunt, non in mare protrudatur, sed prope ostia fluuiorum subsidat. κινουμένη quin sit legendum, non κινουμένην, nemo sanus dubitabit, Νηνεμίαν mox uerti malaciam, quo uocabulo uentorum cessationem etiam Cæsar extulit, lib. 3. de bello Gallico, & interpres haud dubiè usus fuit hac uoce, quam librarius cum nõ nosset, ridiculè in Malitiam mutauit paulo inferius.

Sic & uicinorum.] Asterisco notaui locũ haud dubiè mutilum.

39. Mathematicum se profiteatur.] Ὥστε καὶ μὴ μαθηματικὸς ὤν. μὴ omitto aut etiam in περὶ uerto. Nam certè fuit mathematicus, & ne cætera dicã, uel Suidas testatur eum astronomica scripsisse. Et hoc ipso nomine repræhenditur, quod homo mathematicus à doctrina mathematica dissenserit: quod earum rerũ rudi non perinde uitio daretur.

40. Ergo non modò.] Locus mutilus, uidetur de fretis loqui.

41. Cum alioquin.] Τὴν ἔκπληξιν νῦν. Εἰ δὲ. quam ego substitui lectionem & distinctionem, ueram esse & genuinam ausim stipulari, neq; ullius ferè literulæ constat mutatione hæc lectio, quæ est in Aldino, interpreti nebulas offudit, lociq́; uitiosè efferendi causam præbuit.

42. Olim in Lydia.] Πάλαι περὶ Λυδίαν. scriptum inueni πάλιν, pro quo substitui πάλαι, quod & sequens de regno Tantali confirmat mentio.

Sipylus euersa.] De urbe enim accepi. Si de monte intelligis, lege euersus.

43. Munitam Nericon urbem.] Νήριτον habuit noster codex. Sed reposui Νήρικον. Sic enim & Aldus legit, & Eustath. in Homero Idem apud Dionysium annotauit Lupercam quendam antiquum Neritum scribere, quo nomine etiam in Ithaca sit mons. Sed haud dubiè lectionem per κ præfert Fortaßis hinc etiam Locri Naricij prodierunt. Insula ante Syracusas ea hîc innuitur, quam suprà uocauit Ortygiam. Quod ne uideat temerè suspicari, ipsum te remitto ad primam Odam Nemeorum Pindari, & quæ ibi à scholiasta sunt annotata, citatis etiam ex Ibyco, quanquam mutilis, uersibus.

44. Vt Myrsilus.] Μυρσίλος reposui pro μυρσίλαος. Nam autoris huius Lesbiaca à multis citantur scriptoribus. Et pro Ἰσίης restitui Ἴσσης. Nam & ratio uocabuli Antissa ostendebat ita legendum esse, & Eustath. disertè docet Lesbum ab urbe Issa fuisse Issam aliquando dictam, citato ad hoc Lycophrone teste. In Dionysium, & in Iliad. ιτ. ad uersum 129. non multo post.

In Omphale.] Nomen est tragœdiæ ab Ione Chio scriptæ, quam citat Athenæus libro sexto & alibi. uox autem

autem Σατυρεῖς quid sibi uelit, non assequor, nisi forte Omphale Satyrica titulus fuit tragœdiæ. interim omissi in uersione. Secundus uersus antè sic legebatur.

Βοιωτίας ἀκτῆς ἐχώρισεν ἐκτέμνων. ego leges carminis in emendando sum secutus. de Lichadibus Strabo lib. 9. Cenæum est Eubœæ promontorium. Αἰδηψῷ autem reposui pro ἐδλεψῷ Stephanum secutus, ut suo loco dicetur. Et mox pro κύματά τε restitui quod cogebat constructio κῦμά τε. Neq; ueritus sum pro κάρφην scribere Σκάρφην. nullam enim urbē inuenio Carphen, sed Scarphe itidem ut Thronium urbs est Locrorum ab Homero adeò utraq; refertur. sed uersus hic.

a Τάρφην τε, Θρονιόν τε Βοαγρίου ἀμφὶ ῥέεθρα, facit, ut quia Τάρφη unà cum Thronio referatur, fortaßis hîc quoq; τάρφην aliquis legendum poßit putare. Ego tamen Σκάρφην malim, tum quia nobilior est, tum quia πρὸς σκάρφην facilius in πρὸς κάρφην potuit mutari, altero σ. ob alterius concursum omisso. accedit quod Eustathius Scarphen Thermopylis uicinam facit mox.

Oeum autem castellum.] Οἷον δὲ τὸ φρούριον. Secutus sum interpretem, qui legisse Οἷον uidetur, & proprium nomen agnouisse, & ut ipse quoque suspicer, particulæ δὲ τὸ faciunt modò rectè legatur οἷον. nam scio solum, unicum, significari hac uoce, sed Straboni. οἷον autem huc non quadrat: quod tamen re dubia nolui expungere. Algonum porro quid sit urbis, dicat, qui cognouit. ἐλλιμένιον, rectè puto me posuisse pro ἰλλιμένιον, quod nihil significat. Mimenios enim quos interpres habet Vtopienses puto esse.

45. Inter perrhæbos.] Πεῤῥαιβῶν reposui pro περεβῶν. Homerus (. nam prosodiam mirificè orthographiæ constituendæ commodare, notißimum est eruditis.) Iliad. Β. 749.

Τῷ δ' Ἐνιῆνες ἕποντο, μενεπτόλεμοί τε Περαιβοί. Eustath. ibi docet antiquos duplicato ρ scripsisse, causamq; citat ex ἐθνικῶν conditore (. quoniā Stephanū de urbibus usurpamus, non autem habemus integrum, ut alias docui. Hoc quidem loco etiam ordo litterarum in epitoma Hermolai fauet Eustathio.) quod Aeoles cum essent, consonantes consueuissent duplicare. Sed & apud Ouid. lib. XII. Metamorph. inuenies.

Cœnea perrhæbum, qui factis inclytus Othryn Incoluit. — Vbi nunc paulo post Ἐπανιμὲν legis, scriptum erat ἐπάνυμῖν. quod quale sit, nemo non uidet.

46. Aegyptias insulas.] Τὴν τῶν Αἰγυπτίων νήσων. Locus mihi uehementer suspectus mendi. nam ne si νῆσον quidē legamus, scire possum quid intelligatur.

Αὐτή τε καὶ ἡ Βρεττανική.] Καὶ omnino abundare censeo. deinde Ostiæi memorantur, ὠσιαῖοι, ij sunt ad Oceanum occiduum, ut apud Stephanum de urbibus citatur ex hoc ipso Pythea. a Iliad. Β. 533.

47. Ab extremis Indiæ.] Etiam hic locus in Græco malè est affectus. Ἰνδικῆς τῶν. hic καὶ fuerat interpolatum, quod sustuli. Sed pro τοῦ Αἰθιόπων omnino legendum τῶν ἀπ' Αἰθ. nisi plura etiam desunt uerba, Vtut sit, perspicuè locum conuerti.

48. Hæc enim ratio.] Locus mutilus est et miserabiliter confusus, Deliumq; requirens natatorem. Thinæ sunt, quæ & Sinæ ac Sinarum regio dicitur. Inuenies in undecima Asiæ tabula apud Ptolemæum. Sed & paulo superius τὸ πλεόν ἡμῶν τοῦ μήκους. pro πλεόν legendum sensus docet τὸ πλέον, & pro διάστημα μεῖζον λέγων, scribere μεῖζον, λέγει.

Paulo pòst rupturam.] Ἔκρηγμα. Locum quo erupit mare in Oceanum apud Gades puto.

49. Disceptatum.] Διαιτῶν. hoc reposui pro διαιτῶντες, & mox pro πόνοις μὲν μὴ τὴν οἰκ. omisi μὴ ut absurdè insertum infra.

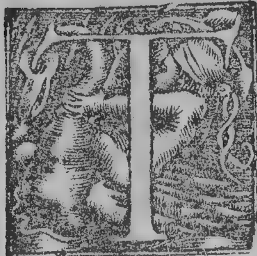
Cæterùm hoc omisso.] Κατάνας δὲ ἐς. hoc κατάνας mendosum est. & sententia confusa periodi subsequentis.

STRABONIS GEOGRAPHICARUM RERUM LIBER SECUNDUS.

ARGUMENTUM.

Commentario secundo haec insunt. Proponens ad uerbum Eratosthenis dicta, dijudicat & arguit quaecunq; non rectè dicta, uel diuisa, uel descripta sunt. Complura Hipparchi meminit reprehendens. In fine praecisa expositio, & quodammodo sub unum aspectum tractatus uniuersus de orbis situ, seu cognitione Geographica adiungitur.

Terrae diuisio Eratosthenica.

TERTIO commētario rerum geographicarum Eratosthenes tabula totius habitatae terrę constituta, linea quadam eam in duas diuidit partes, quae aequaliter ubiq; ab aequatore disita ad ortum ab occasu porrigitur. fines eius lineae facit, ad occasum columnas Herculis, ad ortum extremas partes eorum montium qui uersus septentrionem latus Indiae definiūt. describit autem lineam istam à columnis per fretum Siculum, & extremitates meridiem spectantes Peloponesi atq; Atticae usque ad Rodum & sinum Issicum. Atq; hactenus quidem dictam lineam ait per mare & oram continentis adiacentis duci: quippe totum nostrum mare sic in longitudinem extendi usq; ad Ciliciam, deinde uerò ad rectam penè lineā porrigi ponè Tauri montana usq; ad Indiam. etenim Taurum ad lineam e regione maris quod à columnis Herculis incipit positum, totam Asiam in duas partes secundum lōgitudinem diuidere, ita ut una septentrioni, altera Austro obuertatur. itaq; similiter eum in parallelo per Thinas ducto situm esse, ac mare quod eò usque à columnis pertinet Herculeis. His expositis, ueterem geographicam tabulam corrigi debere pronunciat. nam fines orientales sua aetate ualdè uersus septentrionem declinasse, simulq; ipsam etiam Indicam in eandem partem esse auulsam. Fidem dictis hac ratione nititur facere, quòd extremos Indiae uersus meridiem terminos plerique fatentur Meroae oppositos, ab aëris & rerum coelestium obseruatione coniecturam ducentes. inde autem, usq; ad septentrioni maximè propinquas partes Indiae, quae sunt ad Caucasios montes, Patroclem (cum ob autoritatem, tum quòd rerum geographicarum nequaq; fuerit

Patrocles.

ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἐν τῷ δευτέρῳ κατὰ λέξιν προσβαλλόμενος τὰ Ἐρατοσθένους, διαιτᾷ καὶ διελέγχει ὅσα μὴ ὀρθῶς εἴρηται, ἢ διαγέγραπται· καὶ Ἱππάρχου δὲ τῶν πολλῶν μιμνήσκεται ἐπιλαμβανόμενος. καὶ ἐπὶ τέλει ἔκθεσις σύντομος, καὶ τρόπον τινὰ σύνοψις τῆς ὅλης πραγματείας, τουτέστι τῆς γεωγραφικῆς ἱστορίας.

ΕΝ δὲ τῷ τρίτῳ τῶν γεωγραφικῶν, καθιστάμενος τὸν τῆς οἰκουμένης πίνακα, γραμμῇ τινι διαιρεῖ δίχα, ἀπὸ δύσεως ἐπ' ἀνατολὴν παραλλήλῳ τῇ ἰσημερινῇ γραμμῇ. πέρατα δ' αὐτῆς τίθησι, πρὸς δύσει μὲν, τὰς Ἡρακλείους στήλας· ἐπ' ἀνατολῇ δὲ τὰ ἄκρα καὶ ἔσχατα ὄρη, τῶν ἀφοριζόντων ὀρῶν τὴν πρὸς ἄρκτον τῆς Ἰνδικῆς πλευράν. γράφει δὲ τὴν γραμμὴν ἀπὸ στηλῶν διά τε τοῦ Σικελικοῦ πορθμοῦ, καὶ τῶν μεσημβρινῶν ἄκρων τῆς τε Πελοποννήσου καὶ τῆς Ἀττικῆς, καὶ μέχρι τῆς Ῥοδίας καὶ τοῦ Ἰσσικοῦ κόλπου. Μέχρι μὲν δὴ δεῦρο διὰ τῆς θαλάττης φησὶν εἶναι τὴν λεχθεῖσαν γραμμὴν καὶ τῶν παρακειμένων ἠπείρων. καὶ γὰρ αὐτὴν ὅλην τὴν καθ' ἡμᾶς θάλατταν οὕτως ἐπὶ μῆκος τετάσθαι μέχρι τῆς Κιλικίας, εἶτα ἐπ' εὐθείας πως ἐκβάλλεσθαι παρ' ὅλην τὴν ὀρεινὴν τοῦ Ταύρου μέχρι τῆς Ἰνδικῆς. τὸν γὰρ Ταῦρον ἐπ' εὐθείας τῇ ἀπὸ στηλῶν θαλάττῃ τεταμένον, δίχα τὴν Ἀσίαν διαιρεῖν ὅλην ἐπὶ μῆκος· τὸ μὲν αὐτῆς μέρος βόρειον ποιοῦντα, τὸ δὲ νότιον· ὥστε ὁμοίως καὶ αὐτὸν ἐπὶ τοῦ διὰ Θινῶν ἱδρῦσθαι παραλλήλου, καὶ τὴν ἀπὸ στηλῶν μέχρι δεῦρο θάλατταν. Ταῦτα δ' εἰπὼν, οἴεται δεῖν διορθῶσαι τὸν ἀρχαῖον γεωγραφικὸν πίνακα. πολὺ γὰρ ἐπὶ τὰς ἄρκτους παραλλάττειν τὰ ἑωθινὰ μέρη τῶν ὀρῶν κατ' αὐτόν, συμπερισπᾶσθαι δὲ καὶ τὴν Ἰνδικὴν ἀρκτικωτέραν ἤδη γινομένην. πίστιν δὲ τούτου φέρει, μίαν μὲν τοιαύτην, ὅτι τὰ τῆς Ἰνδικῆς ἄκρα τὰ μεσημβρινώτατα, ὁμολογοῦσι πολλοὶ τοῖς κατὰ Μερόην ἀνταίρειν τόποις, ἀπό τε τῶν ἀέρων, καὶ τῶν οὐρανίων τεκμαιρόμενοι. ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ τὰ βορειότατα τῆς Ἰνδικῆς τὰ πρὸς τοῖς Καυκασίοις ὄρεσι, Πατροκλῆς ὁ μάλιστα πιστεύεσθαι δίκαιος, διά τε τὸ ἀξίωμα καὶ διὰ τὸ μὴ ἰδιώτης εἶναι τῶν γεωγραφικῶν

τῶν φησὶ σταδίους μυρίους καὶ πεντακισχιλίους. ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ ἀπὸ Μερόης ἐπὶ τὸν διὰ Θινῶν παράλληλον τοσοῦτόν πως ἐστίν. ὥστε τῆς Ἰνδικῆς τὰ προσάρκτια μέρη συνάπτοντα τοῖς Καυκασίοις ὄρεσιν εἰς τοῦτον τελευτᾶν τὸν κύκλον. Ἄλλην δὲ πίστιν φέρει τοιαύτην, ὅτι τὸ ἀπὸ τοῦ Ἰσσικοῦ κόλπου διάστημα ἐπὶ τὴν θάλατταν τὴν Ποντικὴν, τρισχιλίων πως ἐστὶ σταδίων πρὸς ἄρκτον ἰόντι, καὶ τοὺς περὶ Ἀμισὸν ἢ Σινώπην τόπους. ὅσον καὶ τὸ πλάτος τῶν ὀρῶν λέγεται. ἐκ δὲ Ἀμισοῦ πρὸς τὴν ἰσημερινὴν ἀνατολὴν φερομένῳ, πρῶτον μὲν ἡ Κολχίς ἐστιν, ἔπειτα ἡ ὑπὸ τὴν Ὑρκανίαν θάλατταν ὑπέρθεσις, καὶ ἡ ἐφεξῆς ἡ ἐπὶ Βάκτρα καὶ τοὺς ἐπέκεινα Σκύθας ὁδὸς δεξιὰ ἔχοντι τὰ ὄρη. αὕτη δ' ἡ γραμμὴ διὰ Ἀμισοῦ πρὸς δύσιν ἐκβαλλομένη διὰ τῆς Προποντίδος ἐστὶ καὶ τοῦ Ἑλλησπόντου. ἀπὸ δὲ Μερόης ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον, οὐ πλείους εἰσὶ τῶν μυρίων καὶ ὀκτακισχιλίων σταδίων, ὅσοι καὶ ἀπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ πλευροῦ τῆς Ἰνδικῆς, πρὸς τὰ περὶ τοὺς Βακτρίους μέρη, προστεθέντων τρισχιλίων τοῖς μυρίοις καὶ πεντακισχιλίοις, ὧν οἱ μὲν τοῦ πλάτους ἦσαν τῶν ὀρῶν, οἱ δὲ τῆς Ἰνδικῆς. Πρὸς δὲ τὴν ἀπόφασιν ταύτην ὁ Ἵππαρχος ἀντιλέγει διαβάλλων τὰς πίστεις. οὔτε γὰρ Πατροκλέα πιστὸν εἶναι, δυοῖν ἀντιμαρτυρούντων αὐτῷ Δηϊμάχου τε καὶ Μεγασθένους, οἳ καθ' οὓς μὲν τόπους δισμυρίων εἶναι σταδίων τὸ διάστημά φασι τὸ ἀπὸ τῆς κατὰ μεσημβρίαν θαλάττης, καθ' οὓς δὲ καὶ τρισμυρίων. Τούτους γε δὴ τοιαῦτα λέγειν, καὶ τοὺς ἀρχαίους πίνακας τούτοις ὁμολογεῖν. ἀπίθανον δήπου νομίζει τὸ μόνῳ δεῖν πιστεύειν Πατροκλεῖ, παρέντας τοὺς τοσοῦτον ἀντιμαρτυροῦντας αὐτῷ, καὶ διορθοῦσθαι παρ' αὐτὸ τοῦτο τοὺς ἀρχαίους πίνακας. ἀλλὰ μὴ ἐᾶν οὕτως, ἕως ἄν τι πιστότερον περὶ αὐτῶν γνῶμεν. Οἶμαι δὴ πολλὰς ἔχειν εὐθύνας τοῦτον τὸν λόγον. Πρῶτον μὲν ὅτι πολλαῖς μαρτυρίαις ἐκείνου χρησαμένου, μιᾷ φησὶ τῇ Πατροκλέους αὐτὸν χρῆσθαι. Τίνες οὖν ἦσαν οἱ φάσκοντες τὰ μεσημβρινὰ ἄκρα τῆς Ἰνδικῆς ἀνταίρειν τοῖς κατὰ Μερόην; τίνες δ' οἱ τὸ ἀπὸ Μερόης διάστημα μέχρι τοῦ διὰ Θινῶν παραλλήλου τοσοῦτον λέγοντες; τίνες δὲ πάλιν οἱ τὸ τῶν ὀρῶν πλάτος ἢ τὸ ἀπὸ τῆς Κιλικίας ἐπὶ τὴν Ἀμισὸν τὸ αὐτὸ τοῦτο λέγοντες; τίνες δ' οἱ ἀπὸ Ἀμισοῦ διὰ Κόλχων καὶ τῆς Ὑρκανίας μέχρι Βακτρίων καὶ τῶν ἐπέκεινα εἰς τὴν ἑῴαν θάλατταν καθηκόντων, ἐπ' εὐθείας τε εἶναι λέγοντες, καὶ ἐπ' ἰσημερινὰς ἀνατολὰς καὶ περὶ τὰ ὄρη ἐν δεξιᾷ ἐχόντων αὐτά, ἢ πάλιν τὸ ἐπὶ τὴν δύσιν ἐπ' εὐθείας ταύτῃ τῇ γραμμῇ, διότι ἐπὶ τὴν Προποντίδα ἐστὶ καὶ τὸν Ἑλλήσποντον; Ταῦτα γὰρ ὁ Ἐρατοσθέ-

fuerit rudis fide apprimè dignum.) ſtadia numerare CCIↃↃ IↃↃ. I atq; á Meroës parallelo 1
uſq; ad eum qui per Thinas tranſit eſſe ſpacium idem: proinde in hunc deſinere ſeptẽtrionales Indiæ fines qui ſunt ad Caucaſios montes. Alio quoq; utitur argumento. interuallũ ab Iſsico ſinu ad mare Põticum pergenti uerſus ſeptẽtrionem & quæ circa Amiſum ſunt & Sinopen loca, ſtadiorum eſſe ter mille circiter, quanta etiam montium perhibeatur latitudo. Ab Amiſo autem uerſus ortum æquinoctialem proficiſcenti primùm Colchidem adiri, deinde montana quæ ſunt uſq; ad mare Hyrcanum, ab his deinceps ad Bactra & ulteriores Scythas, mõtibus ad dextram ſitis iter fieri: hanc eſſe lineam eandem cum ea quę ab Amiſo uerſus occaſum per Propontidem ducitur & Helleſpontum. iam à Meroe ad Helleſpontum non eſſe amplius XIIX ſtadiorum millibus: quot etiam ſunt à meridionali Indiæ latere uſque ad Bactrianos, accedentibus tribus millibus ad XV iſta millia, quorum hæc erant latitudo montium, illa Indię. Hanc ſententiam impugnans Hipparchus, argumenta hæc culpat. nã Patroclem negat fidem mereri, contra quem duo ſint teſtimonium ferentes Daimachus & Megaſthenes, qui interuallum à mari meridionali quibuſdam locis XXes, aliquib. etiam XXXes mille ſtadiorum affirment eſſe. cum his conſentire ueteres etiam tabulas. & uidetur ei abſurdum, uelle ſoli Patrocli contra iſtos teſtes credere, & ex ipſius nutu ueteres corrigere tabulas: neq; id fieri patitur, niſi certius aliquid hac de re cognouerimus. Quam ego eius orationẽ multas mereri repræhẽſiones exiſtimo. Primùm, quod eum multis uſum teſtimonijs, ſolius Patroclis uſum teſtimonio ait. Qui ergo erant, qui extrema Indiæ meridionalia Meroę oppoſita dixerunt? qui à Meroës parallelo uſque ad eum qui per Thinas ducitur ea eſſe quantitate ſpacium affirmarunt? qui montium latitudinem ſiue à Cilicia ad Amiſum iter tantum eſſe perhibuerunt? qui ab Amiſo per Colchos & Hyrcaniam ad Bactra & ulteriores regiones uſque ad orientale mare tractum in eadem linea eſſe uerſus ortum æquinoctialem montibus ad dextram ſitis cum eo quod per Propontidem & Helleſpontum ducitur uerſus occaſum? Nam hæc omnia ſu-

Aduerſus Hipparchum.

mit Eratosthenes, ut testimonio eorum qui istis in locis fuerunt comprobata, cùm multos ipse legerit commentarios, copia eorum instructus, ut qui tantam possideret bibliothecam, quantam ei fuisse ipse scribit Hipparchus. Iam ipsius Patroclis fides multis nititur testimonijs: regum qui ei tantum commiserunt imperium, eorum qui ipsius sentētiam secuti sunt, eorum qui contrarium senserūt, quos ipse nominat Hipparchus. quib. enim ij refelluntur, his fides Patrocli sententiæ paratur. Id quoque alienum à uero uideri non debet, quod Patrocles ait eos qui Alexādro comites expeditionis fuerunt obiter tantum singula cognouisse, Alexādrum uerò ipsum accuratè omnia indagasse, cùm ei regionum descriptiones à peritissimis traderentur: atq; hanc descriptionem sibi postea temporis exhibitam esse ait à Xenocle gazæ præfecto. Addit Hipparchus libro secundo ipsum Eratosthenem Patrocli fidem derogare, quòd is à Megasthene dissenserit in longitudine lateris Indiæ septentrionalis annotanda: quòd cū Megasthenes XV millibus stadiorum definit, Patrocles mille stadia summę ei detrahit. ac Eratosthenem dicere, se occasione ductum cuiusdam diurnorum itinerum ac stadiorum annotationis, à qua Patrocles discrepet, Megastheni assentiri. quod si hîc fidem Patrocles non mereatur, quod CIↃ tantum stadijs ab altero dissentit: quanto magis fidem ei denegandam, dissentienti de octo stadiorū millibus à duobus ijsq; consentientibus, cum hi dicant Indiæ latitudinem esse XX millia stadio
2 rum, Patrocles XII. Hic respōdebimus 2 non ob solam dissensionem culpatum fuisse Patroclem, sed comparatā eius sententiā cū consensione & autoritate annotationis stadiorū. Neq; uerò mirū, esse aliqd credibile alio credibilius, aut eidē alia in re fidē adhiberi, in alia derogari, ubi ab alio firmius aliquid affertur. Ridiculum quoq; est, quod dissentientes eo minus putat fidei mereri, quo magis discrepant. contra enim in paruis dissensionibus id potiùs usuuenire uidetur. In minutioribus errare contingit non uulgares modò, sed & eos qui plus ceteris sapiunt in multum habētibus discriminis scientior non perinde facilè aberrauerit atque rudis, ideoq; illi faciliùs credit. Sanè qcūq; de India scripserūt, pleraq; mētiti sunt: p̄ reliqs Daimachus, ꝓximè Megasthenes, Onesicritusq; & Nearchus alijq;

Indicarū rerum scriptores mendaces.

νης λαμβάνει ταῦτα, ὡς καὶ ἐκμαρτυρούμενα ὑπὸ τῶν ἐν τοῖς τόποις γενομένων, ἐντετυχηκὼς ὑπομνήμασι πολλοῖς, ὧν εὐπορεῖ, βιβλιοθήκην ἔχων τηλικαύτην, ἡλίκην αὐτὸς Ἵππαρχος φησί. Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ τοῦ Πατροκλέους πίστις ἐκ πολλῶν μαρτυριῶν σύγκειται, τῶν βασιλέων τῶν πεπιστευκότων αὐτῷ τηλικαύτην ἀρχὴν, τῶν ἐπακολουθησάντων αὐτῷ, τῶν ἀντιδοξούντων, ὡς αὐτὸς ὁ Ἵππαρχος κατονομάζει. οἱ γὰρ κατ' ἐκείνων ἔλεγχοι, πίστεις τῶν ὑπὸ τούτου λεγομένων εἰσίν. Οὐδὲ ἐκεῖνο δὲ ἀπίθανον τοῦ Πατροκλέους, ὅτι φησὶ τοὺς Ἀλεξάνδρῳ συστρατεύσαντας ἐπιδρομάδην ἱστορῆσαι ἕκαστα, αὐτὸν δὲ Ἀλέξανδρον ἀκριβῶσαι, ἀναγραψάντων τὴν ὅλην χώραν τῶν ἐμπειροτάτων αὐτῷ. τὴν δ' ἀναγραφὴν αὐτῷ δοθῆναί φησιν ὕστερον ὑπὸ Ξενοκλέους τοῦ γαζοφύλακος. Ἔτι φησὶν ὁ Ἵππαρχος ἐν τῷ δευτέρῳ ὑπομνήματι αὐτὸν τὸν Ἐρατοσθένη διαβάλλειν τὴν τοῦ Πατροκλέους πίστιν, ἐκ τῆς πρὸς Μεγασθένη διαφωνίας περὶ τοῦ μήκους τῆς Ἰνδικῆς τοῦ κατὰ τὸ βόρειον πλευρόν. τοῦ μὲν Μεγασθένους λέγοντος σταδίων μυρίων πεντακισχιλίων, τοῦ δὲ Πατροκλέους χιλίοις λείπειν φαμένου. ἀπὸ γάρ τινος ἀναγραφῆς σταθμῶν ὁρμηθέντα, τοῖς μὲν ἀπιστεῖν διὰ τὴν διαφωνίαν, ἐκείνῃ δὲ προσέχειν. Εἰ οὖν διὰ τὴν διαφωνίαν ἐνταῦθα ἄπιστος ὁ Πατροκλῆς καίτοι παρὰ χιλίους σταδίους τῆς διαφορᾶς οὔσης, πόσῳ χρὴ μᾶλλον ἀπιστεῖν ἐν οἷς περὶ ὀκτακισχιλίους ἡ διαφορά ἐστι πρὸς δύο, καὶ ταῦτα ἄνδρας συμφωνοῦντας ἀλλήλοις; τῶν μὲν λεγόντων τὸ τῆς Ἰνδικῆς πλάτος σταδίων δισμυρίων, τοῦ δὲ μυρίων καὶ δισχιλίων. Ἐροῦμεν δ' ὅτι οὐ ψιλὴν τὴν διαφωνίαν, ἠτιάσατο, ἀλλὰ συγκρίνων πρὸς τὴν ὁμολογίαν καὶ τὴν ἀξιοπιστίαν τῆς ἀναγραφῆς τῶν σταθμῶν. Οὐ θαυμαστὸν δὲ εἰ πιστοῦ γίνεταί τι πιστότερον, καὶ εἰ τῷ αὐτῷ ἐν ἑτέροις μὲν πιστεύομεν, ἐν ἑτέροις δ' ἀπιστοῦμεν, ὅταν παρά τινος τεθῇ τι βεβαιότερον. Γελοῖόν τε τὸ τὴν παραπολὺ διαφωνίαν ἀπιστοτέρους ποιεῖν νομίσαι τοὺς διαφωνοῦντας. τοὐναντίον γὰρ ἐν τῷ παρὰ μικρὸν συμβαίνειν τοῦτο μᾶλλον ἔοικε. παρὰ μικρὸν γὰρ ἡ πλάνη συμβαίνει μᾶλλον οὐ τοῖς τυχοῦσι μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς πλέον τι τῶν ἑτέρων φρονοῦσιν. ἐν δὲ τοῖς παραπολὺ, ὁ μὲν τυχὼν ἁμάρτοι ἄν, ὁ δ' ἐπιστημονικώτερος ἧττον ἂν τοῦτο πάθοι. διὸ καὶ πιστεύεται θᾶττον. Ἅπαντες μὲν τοίνυν οἱ περὶ τῆς Ἰνδικῆς γράψαντες, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ψευδολόγοι γεγόνασι, καθ' ὑπερβολὴν δὲ Δηίμαχος. τὰ δὲ δεύτερα λέγει Μεγασθένης. Ὀνησίκριτός τε καὶ Νέαρχος, καὶ ἄλ-

καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι παραψελλίζοντες ἤδη· καὶ ἡμῖν δ' ὑπῆρξεν ἐπὶ πλέον κατιδεῖν ταῦτα, ὑπομνηματιζομένοις τὰς Ἀλεξάνδρου πράξεις. Διαφερόντως δ' ἀπιστεῖν ἄξιον Δηϊμάχῳ τε καὶ Μεγασθένει. οὗτοι γάρ εἰσιν οἱ τοὺς ἐνωτοκοίτας καὶ τοὺς ἀστόμους καὶ ἄρρινας ἱστοροῦντες, μονοφθάλμους τε καὶ μακροσκελεῖς καὶ ὀπισθοδακτύλους. ἀνεκαίνισαν δὲ καὶ τὴν Ὁμηρικὴν τῶν Πυγμαίων γερανομαχίαν, τρισπιθάμους εἰπόντες. οὗτοι δὲ καὶ τοὺς χρυσωρύχους μύρμηκας, καὶ Πᾶνας σφηνοκεφάλους, ὄφεις τε, καὶ βοῦς καὶ ἐλάφους σὺν κέρασι καταπίνοντας· περὶ ὧν ἕτερος τὸν ἕτερον ἐλέγχει, ὅπερ καὶ Ἐρατοσθένης φησίν. ἐπέμφθησαν μὲν γὰρ εἰς τὰ Παλίμβοθρα· ὁ μὲν Μεγασθένης πρὸς Ἀνδρόκοτον, ὁ δὲ Δηΐμαχος πρὸς Ἀλλιτροχάδην τὸν ἐκείνου υἱὸν κατὰ πρεσβείαν· ὑπομνήματα δὲ τῆς ἀποδημίας κατέλιπον τοιαῦτα, ὑφ' ἧς δή ποτε αἰτίας προαχθέντες. Πατροκλῆς δὲ ἥκιστα τοιοῦτος, καὶ οἱ ἄλλοι δὲ μάρτυρες οὐκ ἀπίθανοι, οἷς κέχρηται ὁ Ἐρατοσθένης. Εἰ γὰρ ὁ διὰ Ῥόδου καὶ Βυζαντίου μεσημβρινὸς ὀρθῶς εἴληπται, καὶ ὁ διὰ τῆς Κιλικίας καὶ Ἀμισοῦ ὀρθῶς ἂν εἴη εἰλημμένος. φαίνεται γὰρ τὸ παράλληλον ἐκ πολλῶν, ὅταν μηδετέρως ἡ σύμπτωσις ἀπελέγχηται. ὅ, τε ἐξ Ἀμισοῦ πλοῦς ἐπὶ τὴν Κολχίδα, ὅτι ἐστὶν ἐπὶ ἰσημερινὴν ἀνατολήν, καὶ τοῖς ἀνέμοις ἐλέγχεται, καὶ ὥραις καὶ καρποῖς καὶ ταῖς ἀνατολαῖς αὐταῖς. Ὡς δ' αὕτως καὶ ἡ ἐπὶ τὴν Κασπίαν ὑπέρβασις, καὶ ἡ ἐφεξῆς ὁδὸς μέχρι Βάκτρων. Πολλαχοῦ γὰρ ἡ ἐνάργεια, καὶ τὸ ἐκ πάντων συμφωνούμενον ὀργάνου πιστότερόν ἐστιν. ἐπεὶ καὶ ὁ αὐτὸς Ἵππαρχος τὴν ἀπὸ στηλῶν μέχρι τῆς Κιλικίας γραμμήν, ὅτι ἐστὶν ἐπ' εὐθείας, καὶ ὅτι ἐπὶ ἰσημερινὴν ἀνατολήν, οὐ πᾶσαν ὀργανικῶς καὶ γεωμετρικῶς ἔλαβεν, ἀλλ' ὅλην τὴν ἀπὸ στηλῶν μέχρι πορθμοῦ τοῖς πλέουσιν ἐπίστευσεν. Ὥστ' οὐδ' ἐκεῖνος εὐλογεῖτο, ἐπειδὴ οὐκ ἔχομεν λέγειν οὔθ' ἡμέρας μεγίστης πρὸς τὴν βραχυτάτην λόγον, οὔτε γνώμονος πρὸς σκιὰν ἐπὶ τῇ παρωρείᾳ τῇ ἀπὸ Κιλικίας μέχρις Ἰνδῶν, οὐδ' εἰ ἐπὶ παραλλήλου γραμμῆς ἐστιν ἡ λόξωσις, ἔχομεν εἰπεῖν, ἀλλ' ἐᾶν ἀδιόρθωτον, λοξὴν φυλάξαντες, ὡς οἱ ἀρχαῖοι πίνακες περιέχουσι. πρῶτον μὲν γὰρ οἷον τὸ μὴ ἔχειν εἰπεῖν ταὐτόν ἐστι τῷ ἐπέχειν. ὁ δ' ἐπέχων, οὐδ' ἑτέρωσε ῥέπει. ἐᾶν δὲ κελεύων, ὡς οἱ ἀρχαῖοι, ἐκεῖσε ῥέπει. Μᾶλλον

tales, iam nonnihil etiam balbutientes: nobisq́ue ista plenius perspicere contigit, cum de rebus Alexandri faceremus commẽtarium. Præcipuè autem fides Daimacho est & Megastheni deroganda. hi enim sunt qui in auribus cubantes, ore, naribus carentes, unoculos, longipedes, digitis retrò auersis præditos referunt. immutarũt etiam Homericam Pygmæorum pugnam, trium spithamarum ijs staturam adsignantes, ijdem narrãt formicas aurum effodere, esse quosdam Panas capita cunei forma habentes, qui serpentes, boues, & ceruos cum cornibus deglutiant. atque de his alter alterum redarguit, ut ait Eratosthenes. missi enim fuerunt legati Palimbothra, Megasthenes ad Androcotum, Daimachus ad filium eius Allitrochadem, talesq́ue suarum peregrinationum commentarios nescio qua de causa reliquerunt. Patrocles uerò minimè eorum similis est, neq; reliqui leues sunt testes, quibus utitur Eratosthenes. Nam si meridianus qui per Rodum & Byzantium ducitur, rectè est assumtus, rectè etiam habebitis qui per Amisum & Ciliciam trãsit. etenim eos eandem inter se usquequaq; obtinere distantiam multis obseruationibus cõstat, cum neuter in alterum incidat. Iam ab Amiso in Colchos nauigari uersus ortum æquinoctialem, & uentis deprænditur & anni temporibus, & fructibus, & ipsis solis exortibus. itemq; transitum inde ad Caspium mare, & quod deinde ad Bactra usq; tendit. sæpenumero enim 3 euidentia, & omnium consensus plus fidei quàm instrumentum meretur. quandò ipse etiam Hipparchus lineam quæ ab Herculis columnis ad Ciliciam pertinet, rectam esse & uersus ortum æquinoctialem docens, non totum id instrumentis & rationibus geometricis confecit, sed de eo toto quod est à columnis usq; ad fretum, nauigantibus credidit. 4 Itaq; ne ille quidem rectè pronunciat, quia diei lõgissimæ ad breuissimam nõ possumus nominare proportionem, neq; umbræ ad gnomonem, in montanis à Cilicia usq; in Indiam regionibus, ne hoc quidẽ nos asserere posse, quod obliquatio ea fiat in linea æqualiter undiq; dissita, sed debeamus eam absque ulla emendatione obliquam relinquere, sicut eam habent antiquæ tabulæ. Primò enim non habere quod dicas, idem est atq; cohibere affirmationem: qui autem cohibet affirmationem, is in neutram partem inclinat. 5 at qui iubet ita hæc relinqui ut habent antiqui, is quidem eò inclinat. De- 5

Iliad. γ. initio.

inde id quod ex hoc consequebatur uerius dixisset, si consuluisset omnino supersedendum terræ descriptione. nam in positu quoque aliorum, ut Alpium, Pyrenæorum, Thraciorum, Illyricorum & Germanicorum montium eodem modo laboratur. Quis autem credat recentioribus fide digniores esse antiquos, quorum tot extant in tabulæ designatione errata, neque ab Eratosthene repræhensa, neque ab Hipparcho refutata. Sed & quæ sequuntur, plena sunt magnarum perplexitatum. Adverte enim animum, si quis non conuellat id quod dicitur extremas Indiæ uersus meridiem partes oppositas esse Meroæ, neque hoc, Meroën à faucibus Byzantijs XVIII millibus stadiorum distare: XXX stadiorum millia interesse à meridionalibus Indiæ partibus montes si dicat, quàm multa sequantur absurda. Primò enim, si idem parallelus est qui per Byzantium cum eo qui per Massiliam ducitur, quod Hipparchus Pytheam secutus tradidit: & idem meridianus per Byzantium & Borysthenem transit, ut idem Hipparchus sentit: qui & stadia numerat à Byzãtio ad Borysthenem CIↃ CIↃ CIↃ IↃCC: totidem ergo erunt etiam à Massilia ad parallelum qui per Borysthenem transit, qui per Celticæ partes Oceano contiguas ducitur: tanto enim confecto spacio ad Oceanum peruenitur. Rursus quoniam Cinamomiferam regionem ultimã habitabilium uersus meridiem nouimus, & secundum etiam Hipparchum parrallelus per eam transiens initium est temperatæ plagæ, distans ab Aequinoctiali ad VIII CIↃ IↃCCC stadia. cum ergo dicat ab Aquinoctiali Borysthenicum abesse XXXIV CIↃ stadia: reliqua erunt ab eo circulo qui torridam zonam à temperata dirimit ad eum qui per Borysthenem & Celticam Oceano confinem, stadia XXV CIↃ CC. Porrò extrema nauigatio à Celtica uersus septentrionem nostra ætate dicitur esse in Hiberniam: quæ ultra Britanniam sita, ægrè ob frigus incolitur, ita ut quæ ulterius sunt habitari non posse existimentur. At Hiberniam nõ amplius IↃↃ stadijs à Celtica abesse perhibent. ita tota terræ habitatæ latitudo XXX stadiorum millibus, aut non multo ampliore stadiorũ numero definietur. Agedum ad oppositam Cinamomiferæ & sub eodem parallelo uersus orientem solem sitam *Taprobana.* regionem transeamus. ea autem est Taprobana. Pro certo creditum est hanc magnam insulam in alto uersus meridiẽ ante Indiam iacere,

λον δ᾽ ἂν τἀκόλουθον ἐφύλαττεν εἰ συνεβούλευε μηδὲ γεωγραφεῖν ὅλως. οὐδὲ γὰρ τῶν ἄλλων ὀρῶν τὰς θέσεις, οἷον Ἄλπεων καὶ τῶν Πυρηναίων καὶ τῶν Θρακίων καὶ Ἰλλυρικῶν καὶ Γερμανικῶν οὕτως ἔχομεν εἰπεῖν. τίς δ᾽ ἂν ἡγήσαιτο πιστοτέρους τῶν ὕστερον τοὺς παλαιοὺς τοσαῦτα πλημμελήσαντας περὶ τὴν πινακογραφίαν, ὅσα οὐ διαβέβληκεν Ἐρατοσθένης, ὧν οὐδενὶ ἀντείρηκεν Ἵππαρχος; Καὶ τὰ ἑξῆς δὲ πλήρη μεγάλων ἀπορειῶν ἐστιν. Ὅρα γὰρ εἰ τοῦτο μὲν οὐ κινοίη τις τὸ τὰ ἄκρα τῆς Ἰνδικῆς τὰ μεσημβρινὰ ἀνταίρειν τοῖς κατὰ Μερόην, μηδὲ τὸ διάστημα τὸ ἀπὸ Μερόης ἐπὶ τὸ στόμα τὸ κατὰ τὸ Βυζάντιον, ὅτι ἐστὶ περὶ μυρίους σταδίους καὶ ὀκτακισχιλίους· ποιοίη δὲ τρισμυρίων τὸ ἀπὸ τῶν μεσημβρινῶν Ἰνδῶν μέχρι τῶν ὀρῶν, ὅσα ἂν συμβαίνοι ἄτοπα. Τὸ πρῶτον μὲν γὰρ εἴπερ ὁ αὐτός ἐστι παράλληλος ὁ διὰ Βυζαντίου τῷ διὰ Μασσαλίας, καθάπερ εἴρηκεν Ἵππαρχος, πιστεύσας Πυθέᾳ· ὁ δ᾽ αὐτὸς καὶ μεσημβρινός ἐστιν, ὁ διὰ Βυζαντίου τῷ διὰ Βορυσθένους, ὅπερ καὶ αὐτὸς δοκιμάζει ὁ Ἵππαρχος· δοκιμάζει δὲ καὶ τὸ ἀπὸ Βυζαντίου διάστημα ἐπὶ τὸν Βορυσθένη σταδίους εἶναι τρισχιλίους ἑπτακοσίους· τοσοῦτοι ἂν εἶεν καὶ οἱ ἀπὸ Μασσαλίας ἐπὶ τὸν διὰ Βορυσθένους παράλληλον, ὅς γε διὰ τῆς Κελτικῆς παρωκεανίτιδος ἂν εἴη. τοσούτους γάρ πως διελθόντες συνάπτουσι τῷ ὠκεανῷ. Πάλιν δ᾽ ἐπεὶ τὴν κιναμωμοφόρον, ἐσχάτην ἴσμεν οἰκουμένην πρὸς μεσημβρίαν, καὶ καθ᾽ Ἵππαρχον αὐτὸν ὁ δι᾽ αὐτῆς παράλληλος, ἀρχὴ τῆς εὐκράτου τῆς οἰκουμένης ἐστί, καὶ διέχει τοῦ ἰσημερινοῦ περὶ ὀκτακισχιλίους καὶ ὀκτακοσίους σταδίους. Ἐπεὶ οὖν φησιν ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ τὸν διὰ Βορυσθένους διέχειν τρισμυρίους καὶ τετρακισχιλίους σταδίους, εἶεν ἂν λοιποὶ οἱ ἀπὸ τοῦ ὁρίζοντος τὴν διακεκαυμένην καὶ τὴν εὔκρατον εἰς τὸν διὰ Βορυσθένους καὶ τῆς Κελτικῆς παρωκεανίτιδος, στάδιοι δισμύριοι πεντακισχίλιοι διακόσιοι. ὁ δέ γε ἀπὸ τῆς Κελτικῆς πρὸς ἄρκτον πλοῦς ἔσχατος λέγεται παρὰ τοῖς νῦν ὁ ἐπὶ τὴν Ἰέρνην, ἐπέκεινα μὲν οὖσαν τῆς Βρετανικῆς, ἀθλίως δὲ διὰ ψῦχος οἰκουμένην, ὥστε τὰ ἐπέκεινα νομίζειν ἀοίκητα. οὐ πλέον δὲ τῆς Κελτικῆς τὴν Ἰέρνην διέχειν φασὶ τῶν πεντακισχιλίων· ὥστε περὶ τρισμυρίους εἶεν ἂν ἢ μικρῷ πλείους οἱ πάντες οἱ τὸ πλάτος τῆς οἰκουμένης ἀφορίζοντες. Φέρε δὴ τὴν ἀνταίρουσαν τῇ κιναμωμοφόρῳ καὶ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ παραλλήλου πρὸς ἕω κειμένην ὑποβῶμεν. αὕτη δ᾽ ἐστὶν ἡ περὶ τὴν Ταπροβάνην. ἡ δὲ Ταπροβάνη πεπίστευται σφόδρα ὅτι τῆς Ἰνδικῆς

πρόκειται

πρόκειται πελαγία μεγάλη νῆσος πρὸς νότον, μηκύνεται δὲ ἐπὶ τὴν Αἰθιοπίαν πλέον ἢ πεντακισχιλίους σταδίους ὥς φασιν. ἐξ ἧς καὶ ἐλέφαντα κομίζεσθαι πολὺν εἰς τὰ τῶν Ἰνδῶν ἐμπόρια καὶ χελώνια, καὶ ἄλλον φόρτον. ταύτῃ δὴ τῇ νήσῳ πλάτος προστεθὲν τὸ ἀνάλογον τῷ μήκει καὶ δίαρμα τὸ ἐπ' αὐτὴν ἐκ τῆς Ἰνδικῆς τῶν μὲν τρισχιλίων σταδίων οὐκ ἂν ἔλαττον ποιήσειε διάστημα, ὅσον ἦν τὸ ἀπὸ τῶν ὅρων τῆς οἰκουμένης εἰς Μερόην, εἴπερ μέλλει τὰ ἄκρα τῆς Ἰνδικῆς ἀνταίρειν τῇ Μερόῃ. πιθανώτερον δ' ἐστὶ καὶ πλείους τῶν τρισχιλίων τιθέναι. εἰ δὴ τοῦτο προσθείη τις τοῖς τρισμυρίοις, οἷς φησιν ὁ Δηίμαχος μέχρι τῆς εἰς Βακτρίους καὶ Σογδιανοὺς ὑπερθέσεως, ἐκπέσοι ἂν πάντα τὰ ἔθνη ταῦτα τῆς οἰκουμένης καὶ τῆς εὐκράτου. τίς ἂν οὖν θαρρήσειε ταῦτα λέγειν, ἀκούων καὶ τῶν πάλαι καὶ τῶν νῦν τὴν εὐκρασίαν, καὶ τὴν εὐκαρπίαν λεγόντων· πρῶτον μὲν τῆς τῶν προσβόρων Ἰνδῶν, ἔπειτα δὲ καὶ τὴν ἐν τῇ Ὑρκανίᾳ καὶ τῇ Ἀρίᾳ, καὶ ἐφεξῆς τῇ τε Μαργιανῇ, καὶ τῇ Βακτριανῇ. ἅπασαι γὰρ αὗται προσεχεῖς μέν εἰσι τῇ βορείῳ πλευρᾷ τοῦ Ταύρου, καὶ ἥ γε Βακτριανὴ, καὶ πλησιάζει τῇ εἰς Ἰνδοὺς ὑπερθέσει. τοσαύτῃ δ' εὐδαιμονίᾳ κέχρηνται, ὥστε πάμπολυ τι ἀπέχειν τῆς ἀοικήτου. ἐν μὲν γε τῇ Ὑρκανίᾳ τὴν ἄμπελον μετρητὴν οἴνου φέρειν φασὶ· τὴν δὲ συκῆν μεδίμνους ἑξήκοντα· τὸν δὲ σῖτον ἐκ τοῦ ἐκπεσόντος καρποῦ τῆς καλάμης πάλιν φύεσθαι· ἐν δὲ τοῖς δένδρεσι σμηνουργεῖσθαι καὶ τῶν φύλλων ἀπορρεῖν μέλι· ὅπερ γίνεσθαι μὲν καὶ τῆς Μηδίας ἐν τῇ Ματιανῇ, καὶ τῆς Ἀρμενίας ἐν τῇ Σακασίνῃ καὶ τῇ Ἀραξίνῃ. ἀλλ' ἐνταῦθα μὲν οὐκ ἐπίσης θαυμαστὸν, εἴπερ εἰσὶ νοτιώτεραι τῆς Ὑρκανίας, καὶ εὐκρασίᾳ διαφέρουσαι τῆς ἄλλης χώρας. ἐκεῖ δὲ μᾶλλον· ἐν δὲ τῇ Μαργιανῇ τὸν πυθμένα φασὶν εὑρίσκεσθαι τῆς ἀμπέλου πολλάκις δυοῖν ἀνδρῶν ὀργυιαῖς περίληπτον, τὸν δὲ βότρυν δίπηχυν. παραπλησίαν δὲ λέγουσι καὶ τὴν Ἀρίαν, εὐοινίᾳ δὲ καὶ ὑπερβάλλειν. ἐν ᾗ γε καὶ εἰς τριγονίαν παραμένειν ἐν ἀπιττώτοις ἀγγείοις τὸν οἶνον. πάμφορον δ' εἶναι καὶ τὴν Βακτριανὴν, πλὴν ἐλαίου, πλησίον τῇ Ἀρίᾳ παρακειμένην. εἰ δὲ καὶ ψυχρὰ μέρη τῶν τόπων τούτων ἐστὶν ὅσα ὑψηλὰ καὶ ὀρεινὰ, οὐδὲν δεῖ θαυμάζειν. καὶ γὰρ ἐν τοῖς μεσημβρινοῖς κλίμασι τὰ ὄρη ψυχρά ἐστι, καὶ καθόλου τὰ μετέωρα ἐδάφη κἂν πεδία ᾖ. τῆς γοῦν Καππαδοκίας τὰ πρὸς τῷ Εὐξείνῳ πολὺ βορειότερά ἐστι τῶν πρὸς τῷ Ταύρῳ. ἀλλ' ἡ μὲν Βαγαδανία, πεδίον ἐξαίσιον μεταξὺ πίπτον τοῦ τε Ἀργαίου ὄρους καὶ τοῦ Ταύρου, σπάνιον εἴ πού τι τῶν καρπίμων δένδρων φύει, καίπερ νοτιωτέ-

iacere, porrigiq; uersus Aethiopiã amplius 5000 stadijs, ex eaq; in Indorum emporia importari multum eboris, testudinum, aliasque merces. Huic ergo insulæ si latitudo addatur longitudini congruens, traiectus in eam ex India minor non erit stadijs ter mille, quantum interuallum erat à fine habitatæ terrę ad Meroën: siquidem extremitates Indiæ e regione Meroę sitæ sint: & probabilius est, trib. stadiorum millibus aliquid addere. Hoc si nũc addatur triginta ijs stadiorum millibus, quæ usq; ad Bactrios & Sogdianos porrigi Daimachus ait: omnes iam istæ gentes extra habitabilem ac temperatam terræ partem collocabuntur. Quis autem hoc dicere ausit, qui & ueteres & recentes audiat prædicare tẽperiem & fertilitatem primùm Indiæ uersus septentrionem sitæ, tum Hyrcaniæ, Ariæ ac deinceps Margianę atque Bactrianæ? Hę omnes regiones contiguæ sunt septentionali lateri Tauri, adeoque Bactriana montanis ad Indiam porrectis est propinqua: tanta autem earum est ubertas, ut plurimum absint ab soli inhabitabilis natura. In Hyrcania ferunt uitẽ uini metretam, ficum medimnos LX ferre, *Fertilitas mira.* frumentum ex semine quod ex spicis decidit renasci, aluearia in arboribus confici, & mel à folijs defluere. hoc ipsum & in Medię fieri regione, quę dicitur Mattiana, & in Sacasina atque Araxina Armenię. uerùm in his id non ita mirum est, cum propius ab Austro absuit quam Hyrcania, & temperie reliquam pręstent regionem: in illa magis est mirum ista fieri. In Margiana imum uitis truncum inueniri aiunt sępe, qui duabus uiri ulnis contineatur, uuam bicubitalem. Ariam aiunt parem huic esse, uini autem prouentu etiam superiorem: quippe uinum 6 in uasis non picatis etiam per tres ętates durare. 6 Bactrianam quoque Arię proximam omnium rerũ, demto oleo, feracem esse. Neque mirum uideri debet, si qua ijs in regionibus loca sunt frigida, sublimia nimirum & montana: nam in meridionalibus quoque climatibus montes frigidi sunt, atque in uniuersum sola editiora, quanquam plana sint. Etenim Cappadocię *Quæ loca quib. frigidiora.* partes quę ad Euxinũ pertingunt mare, multo magis uersus septẽtriones inclinant quam quę sunt ad Taurum. Bagadania tamen quę est ingens planicies inter Argeũ & Taurum montes sita, perrarò ullam producit frugiferam

ram arborem, quamuis tribus stadiorum millibus meridiei quam Euxinus pontus uicinior. At Sinopes, Amisi, ac Phanogoreæ suburbia maiori ex parte oleas ferunt. Oxum quoque fluuium, qui Bactrianam à Sogdiana diuidit, adeò commodum nauigationi perhibent esse, ut in eum deportatæ Indicę merces facilè in Hyrcaniam, reliquasq; deinceps ad Pontum sitas regiones per fluuios deuehantur. Quam huic similem felicitatem possis inuenire ad Borysthenem aut Celticam Oceano cõtiguam, ubi aut nulla nascitur uitis, aut fructum non perfert: in ijs autem partib. quæ ad meridiem inclinant & ad mare, ac ad Bosporum, perferuntur quidem fructus, sed exigui & hyeme defodiuntur. Iam in faucibus Męotidis paludis huiusmodi cogitur glacies, ut quo loco Mithridatis legatus barbaros in glacie superauit equestri prælio, eodem, deinde eos æstate soluta glacie deuicerit nauali pugna. Profert Eratosthenes etiam hanc inscriptionem æreæ hydrię prę gelu ruptæ, q̃ reposita fuit in Aesculapij fano apud Panticapæum.

Glacies.

Si quis forte hominum non credit qualia apud nos
Fiant, hanc noscat conspiciens hydriam:
Antistes posuit Stratius, non muneris ergò,
Sed certum immensi frigoris indicium,

Quando igitur ea quæ in enumeratis fiunt locis neq; cum incolis Bospori comparanda sunt, neq; Amiso & Sinopæ (horum enim regionem illis temperatiorẽ diceret aliquis.) nullo utiq; modo comparari possint cum ijs qui ad Bosporum accolunt, & extremis Celtis. Vix enim ij, qui stadijs III CIↃ IↃCC longius uersus meridiem siti sunt quàm Borysthenis accolæ & Celtæ, eundem situm obtinere affirmantur cum Amiso, Sinopa, Byzantio, & Massilia. Porrò Daimachus si ad XXX stadiorum millia addat interuallum quod est usq; ad Taprobanam & fines zonæ torridæ, quod non minus IV CIↃ stadiorum ponendum est: Bactra & Ariam suis mota locis reijciet in ea loca, quæ absunt à zona torrida stadijs XXXIV CIↃ quot stadijs distare Borysthenem ab æquinoctiali ait Hipparchus. excident igitur in loca quę uersus septentrionem à Borysthene & Celtica stadijs distant VIII CIↃ IↃCCC: quot stadijs æquinoctialis uersus meridiem abest à circulo eo, qui torridam plagam à temperata dirimit, quem per cinnamomiferam potissimùm describi Indiã dicimus.

Nos

ῥᾳ τῆς Ποντικῆς θαλάττης σταδίοις τρισχιλίοις. τὰ δὲ τῆς Σινώπης προάστεια καὶ τῆς Ἀμισοῦ καὶ τῆς Φαναροίας τὸ πλέον ἐλαιόφυτά ἐστι, καὶ τὸν Ὦξον δὲ τὸν ὁρίζοντα τὴν Βακτριανὴν ἀπὸ τῆς Σογδιανῆς, οὕτω φασὶν εὔπλουν εἶναι, ὥστε τὸν ἰνδικὸν φόρτον ὑπερκομισθέντα εἰς αὐτὸν, ῥᾳδίως εἰς τὴν Ὑρκανίαν κατάγεσθαι, καὶ τοὺς ἐφεξῆς τόπους μέχρι τοῦ Πόντου διὰ τῶν ποταμῶν. τίν' οὖν τοιαύτην εὕροις εὐδαιμονίαν περὶ Βορυσθένη καὶ τὴν Κελτικὴν τὴν παρωκεανῖτιν, ὅπου μηδὲ φύεται ἄμπελος, ἢ μὴ τελεσφορεῖ; ἐν δὲ τοῖς νοτιωτέροις τούτων, καὶ ἐπιθαλαττίοις, καὶ τοῖς κατὰ Βόσπορον τελεσφορεῖ, ἐν μικροκαρπίᾳ δὲ, καὶ τοῦ χειμῶνος κατορύττεται. οἱ δὲ πάγοι παρ' αὐτοῖς τοιοῦτοί τινές εἰσιν ἐπὶ τῷ στόματι τῆς λίμνης τῆς Μαιώτιδος, ὥστ' ἐν χωρίῳ, ἐν ᾧ χειμῶνος ὁ τοῦ Μιθριδάτου στρατηγὸς ἐνίκησε τοὺς βαρβάρους ἱππομαχῶν ἐπὶ τῷ πάγῳ, τοὺς αὐτοὺς καταναυμαχῆσαι θέρους, λυθέντος τοῦ πάγου. ὁ δ' Ἐρατοσθένης καὶ τοῦτο τὸ γράμμα προφέρεται ἐν τῷ Ἀσκληπιείῳ, τῶν Παντικαπαιέων ἐπὶ τῇ ῥαγείσῃ χαλκῇ ὑδρίᾳ διὰ τὸν πάγον·

Εἴ τις ἄρ' ἀνθρώπων μὴ πείθεται οἷα παρ' ἡμῖν
Γίνεται, εἰς τήνδε γνώτω ἰδὼν ὑδρίαν·
Ἣν οὐχ ὡς ἀνάθημα θεοῦ καλὸν, ἀλλ' ἐπίδειγμα
Χειμῶνος μεγάλου θῆχ' ἱερεὺς Στράτιος.

Ὅπου οὖν οὐδὲ τοῖς ἐν Βοσπόρῳ συγκριτέον τὰ ἐν τοῖς διηριθμημένοις τόποις, ἀλλ' οὐδὲ τοῖς ἐν Ἀμισῷ καὶ Σινώπῃ (καὶ γὰρ ἐκείνων εὐκρατοτέρους ἂν εἴποι τις) σχολῇ γ' ἂν παραβάλλοιντο τοῖς κατὰ Βορυσθένη, καὶ τοῖς ἐσχάτοις Κελτοῖς. μόλις γὰρ ἂν ταὐτοκλινεῖς ἐν τοῖς κατ' Ἀμισὸν, καὶ Σινώπην, καὶ Βυζάντιον, καὶ Μασσαλίαν, οἱ τοῦ Βορυσθένους καὶ τῶν Κελτῶν ὁμολογοῦνται νοτιώτεροι σταδίοις τρισχιλίοις καὶ ἑπτακοσίοις. οἱ δέ γε περὶ Δηίμαχον, τοῖς τρισμυρίοις, ἐὰν προσλάβωσι τὸ ἐπὶ τὴν Ταπροβάνην καὶ τοὺς ὅρους τῆς διακεκαυμένης, οὓς οὐκ ἐλάττους τῶν τετρακισχιλίων θετέον, ἐκτοπιοῦσιν τά τε Βάκτρα, καὶ τὴν Ἀρίαν εἰς τοὺς ἀπέχοντας τόπους τῆς διακεκαυμένης σταδίους τρισμυρίους, καὶ τετρακισχιλίους, ὅσους ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ ἐπὶ Βορυσθένη φησὶν εἶναι ὁ Ἵππαρχος. ἐκπεσοῦνται ἄρα εἰς τοὺς βορειοτέρους τοῦ Βορυσθένους καὶ τῆς Κελτικῆς, σταδίοις ὀκτακισχιλίοις καὶ ὀκτακοσίοις, ὅσοις νοτιώτερός ἐστιν ὁ ἰσημερινὸς τοῦ ὁρίζοντος κύκλου τὴν διακεκαυμένην καὶ τὴν εὔκρατον, ὅν φαμεν διὰ τῆς κινναμωμοφόρου ἰνδικῆς μάλιστα γράφεσθαι.

Ἡμεῖς

ἡμεῖς δέ γε ὑποδεικνύμενοι μέχρι τῆς Ἰέρνης μόλις οἰκήσιμα ὄντα τὰ ὑπὲρ τὴν Κελτικήν, ἅπερ οὐ πλείω τῶν πεντακισχιλίων ἐστίν. οὗτος δ᾽ ἀποφαίνει ὁ λόγος τῆς Ἰέρνης ἔτι βορειότερον εἶναί τινα κύκλον οἰκήσιμον σταδίοις τρισχιλίοις ὀκτακοσίοις. ἔσται δὲ Βάκτρα καὶ τοῦ στόματος τῆς Κασπίας θαλάσσης, ἔς τε Ὑρκανίας πάμπολύ τι ἀρκτικώτερα. ὁ γὰρ τοῦ μυχοῦ τῆς Κασπίας καὶ τῶν Ἀρμενιακῶν καὶ Μηδικῶν ὀρῶν διέχει περὶ ἑξακισχιλίους σταδίους, καὶ δοκεῖ τῆς αὐτῆς παραλίας μέχρι τῆς Ἰνδικῆς ἀρκτικώτερον εἶναι σημεῖον, καὶ περίπλουν ἔχειν διὰ τῆς Ἰνδικῆς δυνατόν, ὥς φησιν ὁ τῶν τόπων ἡγησάμενος τούτων Πατροκλῆς. Ἔτι τείνει ἡ Βακτριανὴ χίλια στάδια ἐπὶ τὴν ἄρκτον ἐκτείνεται, τὰ δὲ τῶν Σκυθῶν πολὺ μείζω χώραν ταύτης ἐπέκεινα νέμεται, καὶ τελευτᾷ πρὸς τὴν βόρειον θάλατταν, νομαδικῶς μὲν, ζῶντα δ᾽ ὅμως. πῶς οὖν εἴπερ καὶ αὐτὰ τὰ Βάκτρα τῆς οἰκουμένης ἐκπίπτει; εἴη ἂν τὸ διάστημα τοῦτο ἀπὸ τοῦ Καυκάσου μέχρι τῆς βορείας θαλάττης τῆς διὰ Βάκτρων ὀλίγῳ πλειόνων ἢ τετρακισχιλίων. ταῦτα δὴ προστεθέντα τῷ ἀπὸ τῆς Ἰέρνης ἐπὶ τὰ βόρεια σταδιασμῷ, ποιεῖ τὸ πᾶν διὰ τῆς ἀοικήτου διάστημα ἐπὶ τοῦ διὰ τῆς Ἰέρνης σταδιασμοῦ, σταδίων ἑπτακισχιλίων καὶ ὀκτακοσίων. εἰ δὲ ἐάσειέ τις τοὺς τετρακισχιλίους σταδίους, αὐτά τε τὰ πρὸς τῷ Καυκάσῳ μέρη τῆς Βακτριανῆς, ἔσται βορειότερα τῆς Ἰέρνης σταδίοις τρισχιλίοις καὶ ὀκτακοσίοις, τῆς δὲ Κελτικῆς καὶ τοῦ Βορυσθένους ὀκτακισχιλίοις καὶ ὀκτακοσίοις. Φησὶ δέ γε ὁ Ἵππαρχος κατὰ τὸν Βορυσθένην καὶ τὴν Κελτικήν, ἐν ὅλαις ταῖς θεριναῖς νυξὶ παραυγάζεσθαι τὸ φῶς τοῦ ἡλίου περιϊστάμενον ἀπὸ τῆς δύσεως ἐπὶ τὴν ἀνατολήν. ταῖς δὲ χειμεριναῖς τροπαῖς πλεῖστον μετεωρίζεσθαι τὸν ἥλιον ἐπὶ πήχεις ἐννέα· ἐν δὲ τοῖς ἀπέχουσι τῆς Μασσαλίας ἑξακισχιλίοις καὶ τριακοσίοις (οὓς ἐκεῖνος μὲν ἔτι Κελτοὺς ὑπολαμβάνει, ἐγὼ δ᾽ οἶμαι Βρεττανοὺς εἶναι βορειοτέρους τῆς Κελτικῆς, σταδίοις χιλίοις πεντακοσίοις) πολὺ μᾶλλον τοῦτο συμβαίνειν. ἐν δὲ ταῖς χειμεριναῖς ἡμέραις ὁ ἥλιος μετεωρίζεται πήχεις ἕξ, τέτταρας δ᾽ ἐν τοῖς ἀπέχουσι Μασσαλίας ἐννακισχιλίους σταδίους, καὶ ἑκατόν, ἐλάττους δὲ τῶν τριῶν ἐν τοῖς ἐπέκεινα, οἳ κατὰ τὸν ἡμέτερον λόγον πολὺ ἂν εἶεν ἀρκτικώτεροι τῆς Ἰέρνης. οὗτος δὲ Πυθέᾳ πιστεύων, κατὰ τὰ νοτιώτερα τῆς Βρεττανικῆς τὴν οἴκησιν ταύτην τίθησι, καί φησιν εἶναι τὴν μακροτάτην ἐνταῦθα ἡμέραν, ὡρῶν ἰσημερινῶν δέκα ἐννέα, ὀκτωκαίδεκα δὲ ὅπου τέτταρας ἥλιος μετεωρίζεται πήχεις, οὕς φησιν ἀπέχειν τῆς Μασσαλίας ἐννακισχιλίους καὶ ἑκατὸν σταδίους.

Nos autem ostendimus quæ ultra Celticam sunt ægrè usque ad Hiberniam habitari, nõ amplius IↃↃ stadijs. Hæc autem ratio pronunciat esse adhuc alium circulum habitabilem, ab Hibernia uersus septentrionem situm stadijs III CIↃ IↃCCC. 7 Erit autem Bactris & faucibus maris Caspij Hyrcaniaque admodum septentrionalior: nam distabit ab intimo secessu Caspij maris & Armeniacis ac Medicis mõtibus circiter VI CIↃ stadijs: uidebiturque eius oræ maritimæ usque ad Indiam punctum esse septentrionibus proximum, ac posse inde ad Indiam circumnauigari, ut asserit Patrocles, qui istis præfuit locis. Iam Bactriana stadijs CIↃ uersus septentriones porrigitur: Scythæ ultra longè ampliorem occupant regionem, quæ mari septentrionali terminatur, & uiuũt sanè, quanquam incertis uagentur sedibus. Qui ergò, cùm ipsa etiam Bactra extra habitatam terram sita sint? erit enim interuallum à Caucaso per Bactra usque ad mare septentrionale stadiorum plus paulo IV CIↃ. Hæc adiecta numero stadiorum ab Hibernia uersus Aquilonem, totum per non habitabilem terram spacium cum stadiorum per Hiberniam numero, stadiorum VII CIↃ IↃCCC summam conficiet. Quod si quis IV CIↃ illa stadia omittat, ipsæ partes Bactrianę ad Caucasum sitæ ultra Hiberniam uersus septentriones inclinabunt III CIↃ IↃCCC stadijs, ultra Celticam & Borysthenem VIII CIↃ IↃCCC. Præterea Hipparchus tradit ad Borysthenẽ, inque Celtica totis noctibus æstiuis solem lucere, & ambire ab ortu in occasum, sub brumam solem non attolli ultra IX cubitos: idque multo magis euenire apud eos, qui à Massilia VI CIↃ CCC stadijs absunt: quos ille ipsos quoque Celtas esse putat, ego autem Britannos, uersus septentrionem à Celtica stadijs CIↃ IↃ remotos. Hibernis autem diebus solem ad cubitos sex eleuari, ad quatuor apud eos, qui à Massilia absũt IX CIↃ C stadijs, intra tres apud ulteriùs dissitos, qui etiam secundũ nostram ratiocinationem longè magis sunt septentrionales quam Hibernia. At iste Pytheę fidem adhibens, eum situm collocat in partibus Britanniæ Austro propinquioribus, aitque ibi longissimam diem horarum æquinoctialiũ XIX, XVIII autem ubi Sol ad IV cubitos assurgit, quos à Massilia abesse dicit IX CIↃ C stadijs. * 7

Quo

Quo efficitur Britannos, qui omnium maxime ad meridiem accedunt, ſeptentrioni eſſe quam iſti ſint uiciniores. Ergo aut in eodem erunt parallelo cum Bactrijs ad Caucaſum ſitis, aut in aliquo ꝓpinquo. docuimus enim quod iuxta Daimachum Bactrij iſti ſtadijs III CIↃ IↃCCC propiores ſunt ſeptẽtrioni quam Hibernia. quibus ſi addantur quotquot ſunt à Maſſilia in Hiberniam, conficientur CCIↃↃ CIↃ CIↃ IↃ. Quis ergo ijs in locis (. de Bactris loquor. obſeruauit iſtam maximarum dierum quantitatem, aut ſolis altitudinẽ in medio cœli brumæ tẽpore uerſantis? hæc enim oculis omnium etiam litteraturæ omnis rudium expoſita ſunt, neq; mathematica opus habent deſignatione: itaq; multi utiq; ea conſcripſiſſent & ueterum qui res Perſicas tradiderunt, & uſq; ad noſtram ætatem ſubſecutorum. & quomodo ea regionũ iſtarum, quam expoſui, fertilitas cum ijs conueniret quæ in cœlo fieri cernerentur? Ex ijs, quæ diſputata ſunt, liquet, ſapientis eſſe demonſtrationem eius refellere, in qua ille, quaſi eadem uis ſit eius quod quæritur & eius quo id cõficitur, ad demonſtrationem idipſum adhibet quod quærebatur. Rurſum Hipparchus Daimachum rudem & harum rerum imperitum conatur oſtendere, ut qui putârit Indiam inter æquinoctium autumnale & brumam eſſe ſitam. & Megaſthenem reprẽhẽdit, qui in Auſtrinis Indiæ partibus Vrſas occidere, & umbras diuerſam in partem cadere dixiſſet. horum enim neutrum ullibi in India fieri, eſſeq; hæc indoctè dicta. indocti enim eſſe dicere autumnale à uerno differre eo interuallo q; eſt uerſus ſolſtitia: cum idem ſit circulus, & ortus: & interuallum terreſtris tropici ab æquinoctiali (. inter quos ille ponat Indiam.) in dimenſione compertum ſit multo minus XX ſtadiorum millibus & ex ſententia Daimachi non illius, ſed ſuum propoſitum concludi. Indiam ſcilicet quæ uiginti aut etiam XXX millia ſtadiorum æquet, non poſſe iſto interuallo compræhendi: compræhenſum iri autem, ſi ea quãtitas Indiæ aſsignetur, quam ipſe tradat. Eiuſdem quoq; eſſe ignorationis, quod neget in ulla Indiæ parte occidere Vrſas, aut umbras in diuerſam cadere partem, cum ea ſtatim ab Alexandria ad IↃↃ ſtadia ꝓgreſsis euenire incipiant. Hæc dicentes rurſum non rectè refellit Hipparchus, primùm ab Hyberno tropico æſtiuum accipiens: deinde abſurdum iudicans, quod de rebus mathema-

Indiæ ſitus.

ὥσθ' οἱ νοτιώτατοι τῶν Βρεττανῶν βορειότεροι τούτων εἰσίν. Ἤτοι οὖν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ παραλλήλου εἰσὶ τοῖς πρὸς τῷ Καυκασίῳ Βακτρίοις, ἢ ἐπί τινος πλησιάζοντος. εἴρηται γὰρ ὅτι κατὰ τὸν περὶ Δηίμαχον συμβήσεται βορειοτέρους εἶναι τῆς Ἰέρνης τοὺς πρὸς τῷ Καυκασίῳ Βακτρίους, σταδίοις τρισχιλίοις ὀκτακοσίοις. προστεθέντων δὲ τούτων τοῖς ἀπὸ Μασσαλίας εἰς Ἰέρνην, γίνονται μύριοι δισχίλιοι πεντακόσιοι. Τίς οὖν ἱστόρηκεν ἐν τοῖς ἐκεῖ τόποις, λέγω δὲ τοῖς περὶ Βάκτρα, τοῦτο τὸ μῆκος τῶν μεγίστων ἡμερῶν, ἢ τὸ ἔξαρμα τοῦ ἡλίου τὸ κατὰ τὰς μεσουρανήσεις ἐν ταῖς χειμεριναῖς τροπαῖς; ὀφθαλμοφανῆ γὰρ πάντα ταῦτα ἰδιώτῃ, καὶ οὐ δεόμενα μαθηματικῆς σημειώσεως· ὥστε συνέγραψαν πολλοὶ καὶ τῶν παλαιῶν τῶν τὰ Περσικὰ ἱστορούντων καὶ τῶν ὕστερον μέχρι καὶ εἰς ἡμᾶς. πῶς δ' ἂν ἡ λεχθεῖσα εὐδαιμονία τῶν τόπων, ὡμολόγητο τοῖς τοιούτοις ἐν τῷ οὐρανῷ φαινομένοις; ἐκ δὲ τῶν εἰρημένων δῆλον, ὡς καὶ σοφὸς ἀντιλέγει πρὸς τὴν ἀπόδειξιν, ὡς ἰσοδυναμούντων τῶν ζητουμένων, λαμβάνοντος πρὸς τὸ ἀποδεῖξαι τὸ ζητούμενον. Πάλιν δ' ἐκεῖνον τὸν Δηίμαχον ἰδιώτην ἐνδείξασθαι βουλόμενος καὶ ἄπειρον τῶν τοιούτων· οἴεσθαι γὰρ τὴν Ἰνδικὴν μεταξὺ κεῖσθαι τῆς τε φθινοπωρινῆς ἰσημερίας καὶ τῶν τροπῶν τῶν χειμερινῶν· Μεγασθένει τε ἀντιλέγει φήσαντι ἐν τοῖς νοτίοις μέρεσι τῆς Ἰνδικῆς τάς τε ἄρκτους ἀποκρύπτεσθαι καὶ τὰς σκιὰς ἀντιπίπτειν. μηδέτερον γὰρ τούτων μηδαμοῦ τῆς Ἰνδικῆς συμβαίνειν. Ταῦτα δὲ φάσκοντος ἀμαθῶς λέγεσθαι. τό, τε γὰρ τὴν φθινοπωρινὴν τῆς ἐαρινῆς διαφέρειν οἴεσθαι κατὰ τὴν διάστασιν τὴν πρὸς τὰς τροπάς, ἀμαθές, τοῦ τε κύκλου τοῦ αὐτοῦ ὄντος, καὶ τῆς ἀνατολῆς, τοῦ τε διαστήματος τοῦ ἐπὶ τῆς γῆς τροπικοῦ ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ. ὧν μεταξὺ τίθησι τὴν Ἰνδικὴν ἐκεῖνος, δειχθέντος ἐν τῇ ἀναμετρήσει πολὺ ἐλάττονος τῶν δισμυρίων σταδίων, συμβῆναι ἂν καὶ κατ' αὐτὸν ἐκεῖνον, ὅπερ αὐτὸς νομίζει, οὐχ ὅπερ ἐκεῖνος. δυοῖν μὲν γὰρ ἢ καὶ τριῶν μυριάδων οὖσαν τὴν Ἰνδικήν, οὐδὲ πεσεῖν μεταξὺ τοσούτου διαστήματος, ὅσην δ' αὐτὸς εἴρηκε πεσεῖν ἄν. τῆς δ' αὐτῆς ἀγνοίας εἶναι καὶ τὸ μηδαμοῦ τῆς Ἰνδικῆς ἀποκρύπτεσθαι φάσκειν τὰς ἄρκτους, μηδὲ τὰς σκιὰς ἀντιπίπτειν. ὅτε γε καὶ πεντακισχιλίους προελθόντι ἀπ' Ἀλεξανδρείας, εὐθὺς συμβαίνειν ἄρχεται. Ταῦτα δὴ εἰπόντας, εὐθύνει πάλιν οὐκ εὖ ὁ Ἵππαρχος, πρῶτον ἀπὸ τοῦ χειμερινοῦ τροπικοῦ τὸν θερινὸν δεξάμενος. εἶτ' οὐκ οἰόμενος δεῖν μάρτυρι χρῆσθαι τῶν μαθημα-

θηματικῶν ἀναστρολογήτῳ ἀνθρώπῳ· ὥσπερ τοῦ Ἐρατοσθένους προηγουμένως τὴν ἐκείνου μαρτυρίαν ἐγκρίνοντος, ἀλλ' οὐ κοινῷ τινι ἔθει χρωμένου πρὸς τοὺς ματαιολογοῦντας. εἷς γάρ τις τῶν πρὸς τοὺς ματαίως ἀντιλέγοντας ἐλέγχων ἐστὶν, ὅταν αὐτὴν τὴν ἐκείνων ἀπόφασιν ὁποία ποτὲ ἐστὶ δείξωμεν ἡμῖν συνηγοροῦσαν. Νυνὶ μὲν οὖν ὑποθέμενοι τὰ νοτιώτατα τῆς Ἰνδικῆς ἀνταίρειν τοῖς κατὰ Μερόην, ὅπερ εἰρήκασι πολλοὶ, καὶ πεπιστεύκασιν, ἐπεδείξαμεν τὰ συμβαίνοντα ἄτοπα. Ἐπεὶ δὲ ὁ Ἵππαρχος οὐδὲν ἀντειπὼν τῇ ὑποθέσει ταύτῃ νυνὶ, μετὰ ταῦτα ἐν τῷ δευτέρῳ ὑπομνήματι οὐ συγχωρεῖ, σκεπτέον καὶ τοῦτον τὸν λόγον. Φησὶ τοίνυν, ἀνταιρόντων ἀλλήλοις τῶν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ παραλλήλου κειμένων, ἐπειδὰν τὸ μεταξὺ ᾖ μέγα διάστημα μὴ δύνασθαι γνωσθῆναι τοῦτο αὐτὸ ὅτι εἰσὶν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ παραλλήλου οἱ τόποι, ἄνευ τῆς τῶν κλιμάτων συγκρίσεως τῶν κατὰ θάτερον τὸν τόπον. τὸ μὲν οὖν κατὰ Μερόην κλίμα, Φίλωνά τε τὸν συγγράψαντα τὸν εἰς Αἰθιοπίαν πλοῦν ἱστορεῖν, ὅτι πρὸ πέντε καὶ τεσσαράκοντα ἡμερῶν τῆς θερινῆς τροπῆς κατὰ κορυφὴν γίνεται ὁ ἥλιος, λέγειν δὲ καὶ τοὺς λόγους τοῦ γνώμονος πρός τε τὰς τροπικὰς σκιὰς καὶ τὰς ἰσημερινὰς, αὐτόν τε Ἐρατοσθένη συμφωνεῖν ἔγγιστα τῷ Φίλωνι. τὸ δ' ἐν τῇ Ἰνδικῇ κλίμα μηδένα ἱστορεῖν, μηδ' αὐτὸν Ἐρατοσθένη. εἰ δὲ δὴ καὶ αἱ ἄρκτοι ἐκεῖ ἀμφότεραι, ὡς οἴονται, ἀποκρύπτονται, πιστεύοντες τοῖς περὶ Νέαρχον, μὴ δυνατὸν εἶναι ἐπὶ ταὐτοῦ παραλλήλου κεῖσθαι τήν τε Μερόην, καὶ ταῦτα τὰ ἄκρα τῆς Ἰνδικῆς. Εἰ μὲν τοίνυν περὶ τῶν ἄρκτων ἀμφοτέρων ὅτι ἀποκρύπτονται, συναποφαίνεται τοῖς εἰποῦσιν Ἐρατοσθένης, πῶς περὶ τοῦ ἐν τῇ Ἰνδικῇ κλίματος οὐδεὶς ἀποφαίνεται; οὐδ' αὐτὸς Ἐρατοσθένης; οὗτος γὰρ ὁ λόγος περὶ τοῦ κλίματός ἐστιν. Εἰ δ' οὐ συναποφαίνεται, ἀπηλλάχθω τῆς αἰτίας. Οὐ συναποφαίνεται δέ γε, ἀλλὰ τοῦ Δηιμάχου φήσαντος, μηδαμοῦ τῆς Ἰνδικῆς μήτ' ἀποκρύπτεσθαι τὰς ἄρκτους, μήτ' ἀντιπίπτειν τὰς σκιὰς, ἅπερ ὑπείληφεν ὁ Μεγασθένης, ἀπειρίαν αὐτοῦ καταγινώσκει, τὸ συμπεπλεγμένον νομίζων ψεῦδος, ἐν ᾧ ὁμολογουμένως καὶ κατ' αὐτὸν τὸν Ἵππαρχον, τό γε μὴ ἀντιπίπτειν τὰς σκιὰς, ψεῦδος ἐμπέπλεκται. Καὶ γὰρ εἰ μὴ τῇ Μερόῃ ἀνταίρει, τῆς γε Συήνης νοτιώτερα εἶναι τὰ ἄκρα τῆς Ἰνδικῆς συγχωρῶν φαίνεται. Καὶ ἐν τοῖς ἑξῆς δὲ περὶ τῶν αὐτῶν ἐπιχειρῶν, ἢ ταὐτὰ λέγει τοῖς ἐξε-λεγχθεῖ-

thematicis testimonium profertur hominis astrologiæ rudis. quasi uerò Eratosthenes in eo testimonio potissimam collocârit confirmationis uim, ac non potiùs communem uana dicentes refutandi morē tenuerit. Nam de rationibus futiliter contradicentes refellendi, hæc quoq; una est, cum ipsorummet sententiam, qualis qualis ea est, ostendimus nobiscū facere. Hactenus ergo eo quod multi tradidere ac credidere tanquam uero posito, nempe Austro propinquissimas Indiæ parteis eregione Meroæ sitas esse, ostendimus quæ absurda consequantur. Quoniam autem hanc propositionē Hipparchus in præsentia non impugnans, in secundo postea cōmentario eam negat, consideremus agedum etiam hoc argumentum. Ait ergo, quæ in eodem sita parallelo eregione inuicem iacent, si magnum sit inter ea interuallum, hoc ipsum cognosci non posse quod ea sint eodem in parallelo sita, nisi utriusq; loci inclinationes inter sese comparentur: ac Meroës quidem clima siue inclinationem à Philone, eo qui nauigationem in Aethiopiam conscripsit, obseruatam fuisse eam, quod VL diebus ante æstiuum solstitium ei loco sol supra uerticem immineat, ab eodem etiam rationes gnomonis ad umbras solstitiorum & æquinoctiorū traditas, & ipsum Eratosthenē proximè ad Philonis accedere sententiam. Indiæ autem clima neq; ab ullo alio, neque ab ipso Eratosthene exponi. quod si utraque Vrsa ibi occidat, ut isti tradant Nearchum secuti: non posse in eodem parallelo iacere Meroën & istas Indię extremitates. At uerò si Eratosthenes suffragatur ijs, qui utramque ursam occultari dixerunt, qui dici rectè potest neminē, ac ne ipsum quidē Eratosthenem de Indiæ situ quicquam pronunciasse? nam ista quidem de climate profectò est oratio. quod si is non suffragatur, utiq; absoluendus est hoc crimine. Et quidem nō suffragatur. sed cùm Deimachus dixisset, nulla in parte Indiæ uel occidere ursas, uel in alteram partem recidere umbras, quæ fuerunt Megasthenis opiniones: imperitiæ eum damnat, ac mendacium cōnexum illud iudicat, in quo, uel Hipparcho iudice, manifesto mēdacium de non cadentibus in diuersam partē umbris est implicatum. nam si non opponuntur Meroæ, tamen Austro quàm Syene uiciniores esse illas Indiæ extremitates uidetur concedere. Sed & deinceps ijsdem de rebus disputans Hipparchus, aut

An Australes Indiæ partes Meroæ opponātur.

Contra Hipparchum.

eadem cum ijs, quæ iam refutauimus, dicit, aut falsa assumit, aut infert id quod non est consequens. Neque enim quod à Babylone ad Thapsacum stadia sunt IV CIƆ IƆCCC, indeque uersus septentrionem ad Armenios usque montes stadia CIƆ CC, ex eo sequitur, à Babylone in meridiano per eã ducto ad montes septentrionales stadia esse IƆƆ CIƆ amplius. neque dicit Eratosthenes à Thapsaco ad montes esse CIƆ CC stadia, sed restare aliquid adhuc non dimensum. Itaq; argumentum, quod subijcitur, ab eo ductum quod datum aut concessum minimè fuit, nihil efficit. neq; dixit usquam Eratosthenes Thapsacum à Babylone uersus Aquilonem amplius IV CIƆ IƆ stadijs abesse. Deinceps Hipparchus adhuc patrocinans antiquis tabulis non ea profert quæ Eratosthenes dixit de tertio sigillo, sed sibi ipsi expresè confingit sententiam ad refellendum opportunam. Nam Eratosthenes ijs, quæ eum posuisse docuimus de Tauro & mari quod à columnis Herculis fluit, cum huius lineæ ope terram habitatam in duas esset partitus portiones, quarum unam septentrionalem uocat, alteram Meridionalem: conatur harum utramq; denuò in partes, quas res ferret, diducere. quas ipse sigilla nominat. Ac cùm austrinæ partis primum sigillum constituisset Indiam, secundum Arianam, quæ non incommodè circumscribi possunt, utriusque & longitudinem ualuit, & latitudinem perhibere, figuramq; etiam quodammodo, ut geometriæ gnarus. Indiam enim rombi ait similem esse, quod laterum eius alia mari alluuntur austrino & orientali, cuius non admodum sinuosa sunt litora, reliqua monte unum, alterum flumine clauduntur, atq; ita rectilinea quodammodo constat figura. Arianam autem uidens tria quidem latera ad constituẽdum parallelogrammum habere apta, occiduum aut latus punctis definiri non posse quod gentes istæ uicissim permixtæ habitant: linea tamen illud indicat, quæ à Caspijs portis ad extremitates Carmaniæ pertinet Persicum attingentes sinum. hoc latus occiduum uocat, oriẽtale id, quod est ad flumen Indum: æqualiter autem ea inuicem undiq; distare non ait, ut neque reliqua duo montanum & maritimum, contentus alterũ septentrionale, alterũ meridionale appellasse. Hoc pacto secundum sigillum non exactissima complexus forma, multo etiã rudius tertium sigillum describit, pluribus quidẽ de causis. Prima

Eratosthenis sigillorũ examen.

ἐλεγχθεῖσιν ὑφ' ἡμῶν, ἢ λήμμασι προσχρῆται ψευδέσιν, ἢ ἐπιφέρει τὸ μὴ ἀκολουθοῦν. οὔτε γὰρ τὸ ἀπὸ Βαβυλῶνος εἰς Θάψακον εἶναι σταδίους τετρακισχιλίους ὀκτακοσίους, ἐντεῦθεν δὲ πρὸς τὴν ἄρκτον ἐπὶ τὰ Ἀρμένια ὄρη, χιλίους ἑκατόν, ἀκολουθεῖ τὸ ἀπὸ Βαβυλῶνος ἐπὶ τοῦ δι' αὐτῆς μεσημβρινοῦ ἐπὶ τὰ ἀρκτικὰ ὄρη πλείους εἶναι τῶν ἑξακισχιλίων· οὔτε τὸ ἀπὸ Θαψάκου ἐπὶ τὰ ὄρη χιλίων καὶ ἑκατόν φησιν Ἐρατοσθένης, ἀλλ' εἶναί τι λοιπὸν ἀκαταμέτρητον. ὥσθ' ἡ ἑξῆς ἔφοδος ἐκ μὴ διδομένου λήμματος οὐκ ἂν ἐπεραίνετο· οὔτ' ἀπεφήνατο οὐδαμοῦ Ἐρατοσθένης τὴν Θάψακον τῆς Βαβυλῶνος πρὸς ἄρκτους κεῖσθαι πλείοσιν ἢ τετρακισχιλίοις καὶ πεντακοσίοις σταδίοις. Ἑξῆς δὲ συνηγορῶν ἔτι τοῖς ἀρχαίοις πίναξιν, οὐ τὰ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ Ἐρατοσθένους προφέρεται περὶ τῆς τρίτης σφραγῖδος, ἀλλ' ἑαυτῷ κεχαρισμένως πλάττει τὴν ἀπόφασιν πρὸς ἀνατροπὴν εὐφυῆ. Ὁ μὲν γὰρ ἀκολουθῶν τῇ θέσει τῇ προειρημένῃ τοῦ τε Ταύρου καὶ τῆς ἀπὸ στηλῶν θαλάττης, διελὼν τῇ γραμμῇ ταύτῃ τὴν οἰκουμένην δίχα. καὶ καλέσας τὸ μὲν βόρειον μέρος, τὸ δὲ νότιον, πειρᾶται τούτων ἑκάτερον πάλιν τέμνειν εἰς τὰ δυνατὰ μέρη· καλεῖ δὲ ταῦτα σφραγῖδας. καὶ δὴ τοῦ νοτίου μέρους πρώτην εἰπὼν σφραγῖδα τὴν Ἰνδικήν, δευτέραν δὲ τὴν Ἀριανήν, ἐχούσας τι εὐπερίγραφον, ἴσχυσεν ἀμφοτέρων ἀποδοῦναι καὶ μῆκος καὶ πλάτος, τρόπον δέ τινα καὶ σχῆμα ὡς ἂν γεωμετρικός. τὴν μὲν γὰρ Ἰνδικήν, ῥομβοειδῆ φησι, διὰ τὸ τῶν πλευρῶν τὰς μὲν θαλάττῃ κλύζεσθαι τῇ τε νοτίῳ καὶ τῇ ἑῴᾳ, μὴ πάνυ κολπώδεις ἠιόνας ποιούσῃ. τὰς δὲ λοιπὰς τὴν μὲν τῷ ὄρει, τὴν δὲ τῷ ποταμῷ, κἀνταῦθα τοῦ εὐθυγράμμου σχήματος ὑποσωζομένου. τὴν δ' Ἀριανὴν ὁρῶν τάς γε τρεῖς πλευρὰς ἔχουσαν εὐφυεῖς πρὸς τὸ ἀποτελέσαι παραλληλόγραμμον σχῆμα, τὴν δ' ἑσπέριον οὐκ ἔχων σημείοις ἀφορίσαι διὰ τὸ ἐπαλλάττειν ἀλλήλοις τὰ ἔθνη, γραμμῇ τινι ὅμως δηλοῖ τῇ ἀπὸ Κασπίων πυλῶν ἐπὶ τὰ ἄκρα τῆς Καρμανίας τελευτώσῃ τὰ συνάπτοντα πρὸς τὸν Περσικὸν κόλπον. ἑσπέριον μὲν οὖν καλεῖ τοῦτο τὸ πλευρόν, ἑῷον δὲ τὸ παρὰ τὸν Ἰνδόν. παράλληλα δ' οὐ λέγει. οὐδὲ τὰ λοιπὰ τό, τε τῷ ὄρει γραφόμενον καὶ τὸ τῇ θαλάττῃ, ἀλλὰ μόνον τὸ μὲν βόρειον, τὸ δὲ νότιον. οὕτω δ' ὁλοσχερεῖ τινι τύπῳ τὴν δευτέραν ἀποδιδοὺς σφραγῖδα, πολὺ ταύτης ὁλοσχερέστερον ἀποδίδωσι τὴν τρίτην σφραγῖδα κατὰ πλείους αἰτίας. πρώτην

πρῶτον μὲν τὴν λεχθεῖσαν ὅτι οὐκ οἰκείως ἀφώρισται ἡ ἀπὸ Κασπίων πυλῶν ἐπὶ Καρμανίαν, ἥτις κοινή ἐστι τῇ τρίτῃ πρὸς τὴν δευτέραν σφραγῖδα πλευρά. ἔπειθ' ὅτι εἰς τὴν νότιον πλευρὰν ὁ Περσικὸς ἐμπίπτει κόλπος, ὅπερ καὶ αὐτός φησιν. ὥστ' ἠνάγκασται τὴν ἐκ Βαβυλῶνος λαβεῖν γραμμὴν, ὡς ἂν εὐθεῖάν τινα διὰ Σούσων καὶ Περσεπόλεως μέχρι τῶν ὅρων τῆς Καρμανίας καὶ τῆς Περσίδος, ᾗ δυνατὸς ἦν εὑρεῖν μεμετρημένην ὁδὸν, σταδίων οὖσαν τὴν ὅλην μικρῷ πλειόνων ἢ ἐνακισχιλίων. ἣν νότιον μὲν καλεῖ πλευρὰν, παράλληλον δ' οὐ λέγει τῇ βορείῳ. Δῆλον δ' ὅτι οὐδ' ὁ Εὐφράτης, ᾧ τὸ ἑσπέριον ἀφορίζει πλευρὸν, σύνεγγύς ἐστιν εὐθείᾳ γραμμῇ· ἀλλ' ἀπὸ τῶν ὀρῶν ἐπὶ τὴν μεσημβρίαν ῥυείς, εἶτ' ἐπιστρέφει πρὸς ἕω, καὶ πάλιν πρὸς νότον μέχρι τῆς εἰς θάλατταν ἐκβολῆς. Δηλοῖ δὲ τὸ μὴ εὐθύπορον τοῦ ποταμοῦ, φράζων τὸ σχῆμα τῆς Μεσοποταμίας, ὃ ποιοῦσι συμπίπτοντες εἰς ἓν, ὅ, τε Τίγρις καὶ ὁ Εὐφράτης, ὑπηρεσίῳ παραπλήσιον, ὥς φησι. Καὶ μὴν τὸ ἀπὸ Θαψάκου μέχρι τῆς Ἀρμενίας, οὐδὲ πᾶν μεμετρημένον ἔχει τὸ ἑσπέριον πλευρὸν τὸ ἀφοριζόμενον ὑπὸ τοῦ Εὐφράτου, ἀλλά φησι τὸ πρὸς τῇ Ἀρμενίᾳ μέρος καὶ τοῖς ἀρκτικοῖς ὄρεσι μὴ ἔχειν πόσον ἐστὶ, διὰ τὸ ἀμέτρητον εἶναι. Διὰ δὴ πάντα ταῦτα, τυπωδῶς φησιν ἀποδιδόναι τὴν τρίτην μερίδα. καὶ γὰρ καὶ τὰ διαστήματα φησιν ἐκ πολλῶν συνάγειν τῶν τοὺς σταθμοὺς πραγματευσαμένων τινὰς καὶ ἀνεπιγράφους καλεῖν. Ἀγνωμονεῖν δὴ δόξειεν ἂν ὁ Ἵππαρχος πρὸς τὴν τοιαύτην ὁλοσχέρειαν γεωμετρικῶς ἀντιλέγων, ᾗ χάριν εἰδέναι τοῖς καὶ ὁπωσοῦν ἀπαγγείλασιν ἡμῖν τὴν τῶν τόπων φύσιν. ὅταν δὲ δὴ, μηδ' ἐξ ὧν ἐκεῖνος λέγει, λαμβάνῃ τὰς γεωμετρικὰς ὑποθέσεις, ἀλλ' ἑαυτῷ πλάττων ἐκφανέστερον ἂν τὸ φιλότιμον καταμηνύοιτο. Ὁ μὲν δὴ οὕτως φησὶ τὴν τρίτην μερίδα τυπωδῶς ἀποδεδόσθαι, μυρίων σταδίων ἀπὸ Κασπίων πυλῶν ἐπὶ τὸν Εὐφράτην. κατὰ μέρος δὲ διαιρῶν ὡς ἀναγεγραμμένην εὗρε τὴν μέτρησιν, οὕτω τίθησιν ἔμπαλιν τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τοῦ Εὐφράτου ποιησάμενος, καὶ τῆς κατὰ Θάψακον διαβάσεως αὐτοῦ, μέχρι μὲν δὴ τοῦ Τίγριδος, ὅπου Ἀλέξανδρος διέβη, σταδίους χιλίους καὶ τετρακοσίους γράφει. ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ τοὺς ἑξῆς τόπους διὰ Γαυγαμήλων καὶ τοῦ Λύκου καὶ Ἀρβήλων καὶ Ἐκβατάνων, ᾗ Δαρεῖος ἐκ τῶν Γαυγαμήλων ἔφυγε μέχρι Κασπίων πυλῶν, τοὺς μυρίους ἐκπληροῖ τριακοσίοις μόνον πλεονάσας. τὸ μὲν δὴ βόρειον πλευρὸν οὕτω καταμετρεῖ, οὐ παράλληλον τοῖς ὄρεσι θείς,

Prima est, quam iam retulimus, quod non satis distincte linea definitur à Caspijs portis ad Carmaniam, quæ tertio sigillo communis est cum latere ad secundum pertinente sigillũ. Deinde quod in latus meridionale Persicus incidit sinus, quod ipse etiam dicit. itaq; coactus fuit lineam è Babylone rectam educere tanquam per Susa & Persepolin usque ad fines Carmaniæ & Persiæ, quâ poterat iter dimensum inuenire, stadiorumq; linea fiebat paulo minus IX CIↃ. quam & meridionale uocat latus, neq; parallelum septentrionali lateri dicit. Manifestum porrò est Euphratem etiam, quo occiduum describit latus, rectæ lineæ similem esse: quippe is à montibus uersus meridiem fluens, inde ad orientem flectitur, rursumq; uersus austrũ fertur, usq; dum in mare effluit. & obliquitatem fluuij ipse indicat, ubi figuram Mesopotamiæ, quam constituunt in unum confluentes Tigris & Euphrates, adsimilem ait esse 8 puluino remigum, ut ipse loquitur. Iam spacium quod à Thapsaco usq; ad Armeniam est, non totum habet dimensum latus occiduũ quod ab Euphrate definitur: ait enim se nõ habere quanta sit portio quę est ad Armeniam & montes septentrionales, quia eius mensura non extet. Ob hæc ergo omnia, tertiam partem fatetur se rudi deformatione conceptam proponere: nam interualla quoq;, quæ se ait ex multorum scriptis annotasse, qui dimensiones literis mandarint, ait à quibusdam incerti autoris uocari. Videtur itaq; iniquus esse Hipparchus, qui contra hanc crassam & cõfusiorem descriptionem geometricè disputat, cùm hac in re gratiæ sint habendæ ijs, qui uel utcunq; locorum nobis indicauerunt naturam. Apertius etiam suum contendendi studium prodit, dum non ex dictis Eratosthenis sumit geometricas hypotheses, sed sibi ipsi eas confingit. Atq; ille quidem hoc modo rudi figura tertiam partem esse delineatam ait, CCIↃↃ stadijs à portis Caspijs usq; Euphraten. Per partes deinde dimensionem, uti descriptam repetit, referens, facto iterum ab Euphrate & eius apud Thapsacum traiectu initio, usq; ad Tigrin, quo loco Alexander transijt, stadia scribit CIↃ CCCC. inde ad subsequentia loca per Gaugamela, Lycum, Arbela, & Ecbatana, quâ Darius à Gaugamelis fugit, usq; ad Caspias portas, CCIↃↃ implet, super additis dũtaxat CCC. Sic ergo dimetitur latus septentrionale, non id æqualiter undique à montibus abesse ponens,

ponens, neq; à linea quæ à colũnis per Athenas & Rodum ducitur. nam Thapsacus longè abest à mõtibus, iterq; à Thapsaco ad portas Caspias incidit in montes. Hæ ergo sunt partes montis uersus septentrionem sitæ. Exposito ad hunc modum septentrionali latere, austrinum ait iuxta mare non posse describi, quia Persicus incidat sinus. à Babylone aũt per Susa & Persepolin ac Persidis & Carma-
9 niæ confinia, stadiorum esse 9 IX millia. idq; latus uocat austrinum, non tamen æqualiter identidem à boreali distans. discrepantiam uerò longitudinis horum laterum inde nasci ait, quòd Euphrates cum aliquandiu uersus meridiem fluxit, ualdè postea uersus ortum labitur. De maritimis lateribus occiduũ priore loco exponit, quod quale, & unicum ne sit an duo, in medio ad considerandum est ꝓpositum. Nam à traiectu qui est apud Thapsacum iuxta Euphratem usque ad Babylonem, stadia numerat IV CIƆ IƆCCC. hinc usque ad ostia Euphratis & urbem Teredonem III CIƆ. à Thapsaco uersus septentrionem usque ad portas Armenias spacium dimensum ait esse, circiter CIƆ C. id uerò quod per Gortynæos & Armenios est, non itẽ: ideoq; id esse omissum. Orienti obuersum latus, quod in longum per Persiam à rubro mari uersus Mediam & septentriones ducitur, uidetur non breuius esse stadiorum octo millibus: à quibusdam uerò promontorijs etiam superare nouem millia. reliquum per Parætacenam & Mediam ad Caspias portas, ad III CIƆ. Porrò Tigrin & Euphratẽ fluuios ex Armenia uersus meridiem labentes, postquam Gortynæorum præteriuerunt montes, magnum circulum includere, amplamq; in eo regionẽ Mesopotamiam compræhendere: inde Hybernum ortum & meridiem uersus eos ferri, Euphratenq; magis altero: eum semper Tigridi uicinum iuxta murum Semiramidis & pagum Opim, interuallo stadiorum ab eo pago CC per Babylonem defluere, & in sinum exire Persicum. aitq; figuram Babyloniæ & Mesopotamiæ fieri similem puluinarum remigis. Hæc Eratosthenes tradidit. de tertio sanè sigillo alia quædam sunt eius errata, quæ considerabimus. q̃ uerò ei obijcit Hipparchus, non admodum rectè habent: sed perpendamus quid dicatur. Volens Hipparchus confirmare initio propositum illud, non esse (ꝗ uoluit

Contra Hipparchum.

θείς, οὐδὲ τῇ διὰ στηλῶν καὶ Ἀθηνῶν καὶ Ῥόδου γραμμῇ. ἡ γὰρ Θάψακος πολὺ τῶν ὀρῶν ἀφέστηκε, συμπίπτει δὲ καὶ τὸ ὄρος καὶ ἡ ἀπὸ Θαψάκου ὁδὸς ἐπὶ τὰς Κασπίους πύλας. καὶ τά γε προσάρκτια μέρη τοῦ ὄρους, ταῦτ᾽ ἐστίν. Ἀποδοὺς δὲ τὸ βόρειον οὕτω πλευρόν, τὸ δὲ νότιόν φησι παρὰ μὲν τὴν θάλατταν οὐκ ἔστι λαβεῖν, διὰ τὸ τὸν Περσικὸν ἐμπίπτειν κόλπον. ἀπὸ Βαβυλῶνος δὲ διὰ Σούσων, καὶ Περσεπόλεως καὶ τῶν ὁρίων τῆς τε Περσίδος καὶ τῆς Καρμανίας, σταδίους εἶναι ἐνακισχιλίους, νότιον μὲν λέγων, παράλληλον δ᾽ οὐ λέγων τῷ βορείῳ τὸ νότιον. Τὴν δὲ διαφωνίαν τοῦ μήκους φησὶ συμβαίνειν, τοῦ τε βορείου τεθέντος πλευροῦ καὶ τοῦ νοτίου, διὰ τὸ τὸν Εὐφράτην μέχρι τινὸς πρὸς μεσημβρίαν ῥυέντα πρὸς τὴν ἕω πολὺ ἐγκλίνειν. Τῶν δὲ πλαγίων πλευρῶν τὴν ἑσπερίαν λέγει πρῶτον. ἣν ὁποία τίς ἐστιν, εἴτε μία, εἴτε δύο, ἐν μέσῳ πάρεστι σκοπεῖν. Ἀπὸ γὰρ τῆς κατὰ Θάψακον φησὶ διαβάσεως παρὰ τὸν Εὐφράτην εἰς μὲν Βαβυλῶνα σταδίους εἶναι τετρακισχιλίους ὀκτακοσίους. ἐντεῦθεν δ᾽ ἐπὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Εὐφράτου καὶ πόλιν Τερηδόνα τρισχιλίους. τὰ δ᾽ ἀπὸ Θαψάκου πρὸς ἄρκτους, μέχρι μὲν τῶν Ἀρμενίων πυλῶν καταμεμετρῆσθαι, καὶ εἶναι ὡς χιλίους ἑκατόν. τοὺς δὲ διὰ Γορτυναίων καὶ Ἀρμενίων μηκέτι, διὸ δὴ παραλείπειν αὐτούς. τοῦ δὲ πρὸς ἕω πλευροῦ, τὸ μὲν διὰ τῆς Περσικῆς κατὰ μῆκος ἀπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς ὡς ἐπὶ Μηδίαν καὶ τὰς ἄρκτους, οὐκ ἔλαττον εἶναι δοκεῖ τῶν ὀκτακισχιλίων. ἀπὸ δ᾽ ἐνίων ἀκρωτηρίων, καὶ ὑπὲρ τοὺς ἐνακισχιλίους. τὸ δὲ λοιπὸν διὰ τῆς Παραιτακηνῆς καὶ Μηδίας ἐπὶ Κασπίους πύλας ὡς τρισχιλίων. τὸν δὲ Τίγριν ποταμὸν καὶ τὸν Εὐφράτην, ῥέοντας ἐκ τῆς Ἀρμενίας πρὸς μεσημβρίαν, ἐπειδὰν παραμείψωνται τὰ τῶν Γορτυναίων ὄρη, κύκλον μέγαν περιβαλομένους, καὶ ἐμπεριλαβόντας χώραν πολλὴν τὴν Μεσοποταμίαν, ἐπιστρέφειν πρὸς χειμερινὴν ἀνατολὴν καὶ τὴν μεσημβρίαν, πλέον δὲ τὸν Εὐφράτην. γενόμενον δὲ ἐγγυτέρω ἀεὶ τοῦ Τίγριδος κατὰ τὸ Σεμιράμιδος διατείχισμα καὶ κώμην καλουμένην Ὦπιν, διασχόντα ταύτης ὅσον διακοσίους σταδίους, καὶ ῥυέντα διὰ Βαβυλῶνος ἐκπίπτειν εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον. γίνεται δέ φησι τὸ σχῆμα τῆς Βαβυλωνίας καὶ Μεσοποταμίας, ὑπηρεσίῳ παραπλήσιον. Ὁ μὲν δὴ Ἐρατοσθένης τοιαῦτ᾽ εἴρηκε. Περὶ δὲ τῆς τρίτης σφραγῖδος, ἔστι ἄλλα μέν τινα ἁμαρτήματα ποιεῖ, περὶ ὧν ἐπισκεψόμεθα. ἃ δὲ Ἵππαρχος προσφέρει αὐτῷ, οὐ πάνυ. σκοπῶμεν δ᾽ ἃ λέγει. Βουλόμενος βεβαιοῦν τὸ ἐξ ἀρχῆς, ὅτι οὐ μεταθετέον τὴν Ἰνδικὴν

κλίνειν ἐπὶ τὰ νοτιώτερα ὥσπερ Ἐρατοσθένης ἀξιοῖ, σαφὲς ἂν γενέσθαι μάλιστα φησὶν ἐξ ὧν αὐτὸς ἐκεῖνος προφέρεται. τὴν γὰρ τρίτην μερίδα κατὰ τὴν βόρειον πλευρὰν ἀπόντα ἀφορίζεσθαι ὑπὸ τῆς ἀπὸ Κασπίων πυλῶν ἐπὶ τὸν Εὐφράτην γραμμῆς σταδίων μυρίων οὔσης. μετὰ ταῦτα ἐπιφέρειν, ὅτι τὸ νότιον πλευρὸν τὸ ἀπὸ Βαβυλῶνος εἰς τοὺς ὅρους τῆς Καρμανίας, μικρῷ πλειόνων ἐστὶν ἢ ἐνακισχιλίων. τὸ δὲ πρὸς δύσει πλευρὸν ἀπὸ Θαψάκου παρὰ τὸν Εὐφράτην ἐστὶν εἰς Βαβυλῶνα, τετρακισχίλιοι ὀκτακόσιοι στάδιοι, καὶ ἑξῆς ἐπὶ τὰς ἐκβολὰς τρισχίλιοι. τὰ δὲ πρὸς ἄρκτον ἀπὸ Θαψάκου, τὸ μὲν ἀναμεμετρῆσθαι μέχρι χιλίων ἑκατόν, τὸ λοιπὸν δ' οὐκέτι. ἐπεὶ τοίνυν φησὶ τὸ μὲν βόρειον ἐστὶ πλευρὸν τῆς τρίτης μερίδος ὡς μυρίων· ἡ δὲ τούτῳ παράλληλος ἀπὸ Βαβυλῶνος εὐθεῖα, μέχρι ἀνατολικοῦ πλευροῦ, συνελογίσθη μικρῷ πλειόνων ἢ ἐνακισχιλίων. δῆλον ὅτι ἡ Βαβυλὼν, οὐ πολλῷ πλείοσιν ἢ χιλίοις σταδίοις ἐστὶν ἀνατολικωτέρα τῆς κατὰ Θάψακον διαβάσεως. Ἐροῦμεν δ' ὅτι εἰ μὲν ἐπὶ τῆς αὐτῆς μεσημβρινῆς εὐθείας ἐπ' ἀκριβὲς ἐλαμβάνοντο αἵ τε Κάσπιοι πύλαι, καὶ οἱ ὅροι τῶν Καρμανίων καὶ Γερσῶν, πρὸς ὀρθάς τε ἤγοντο ἀπὸ τῆς λεχθείσης μεσημβρινῆς εὐθείας, ἥ τε ἐπὶ Θάψακον, καὶ ἡ ἐπὶ Βαβυλῶνα, συνέβαινεν ἂν τοῦτο. ἡ γὰρ προσεκβαλλομένη τῇ διὰ Βαβυλῶνος μέχρι τῆς διὰ Θαψάκου εὐθείας μεσημβρινῆς, ἴση ἂν ἦν πρὸς αἴσθησιν, ἢ πάρισός γε τῇ ἀπὸ Κασπίων πυλῶν εἰς Θάψακον· ὥστε τῇ ὑπεροχῇ ἐγίνετ' ἂν ἀνατολικωτέρα ἡ Βαβυλὼν τῆς Θαψάκου, ᾗ ὑπερέχει ἡ ἐκ Κασπίων πυλῶν εἰς Θάψακον, τῆς ἐκ τῶν Καρμανίων ὁρίων εἰς Βαβυλῶνα. Ἀλλ' οὔτε τὴν διορίζουσαν γραμμὴν τὸ ἑσπέριον πλευρὸν τῆς Ἀριανῆς ἐπὶ μεσημβρινοῦ κειμένην εἴρηκεν Ἐρατοσθένης, οὐδὲ τὴν ἀπὸ Κασπίων πυλῶν ἐπὶ Θάψακον πρὸς ὀρθὰς τῇ διὰ τῶν Κασπίων πυλῶν μεσημβρινῇ, ἀλλὰ μᾶλλον τὴν τῷ ὄρει γραφομένην, πρὸς ἣν ἡ ἐπὶ Θάψακον, γωνίαν ποιεῖ, ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σημείου κατηγμένη, ἀφ' οὗ καὶ ἡ τοῦ ὄρους γραμμή. οὐδ' ἡ ἐπὶ Βαβυλῶνα ἀπὸ τῆς Καρμανίας ἠγμένη παράλληλος εἴρηται τῇ ἐπὶ Θάψακον ἠγμένῃ. οὐδ' εἰ παράλληλος ἦν, μὴ ὀρθὴν δὲ τῇ διὰ Κασπίων πυλῶν μεσημβρινήν, οὐδὲν ἂν ἐγίνετο πλέον πρὸς τὸν συλλογισμόν, ὁ δὲ ταῦτα λαβὼν ὡς ἑτοῖμα καὶ δείξας, ὡς οἴεται, διότι ἡ Βαβυλὼν κατ' Ἐρατοσθένη Θαψάκου ἀνατολι-

uoluit Eratosthenes.) Indiam in partes meridiei uiciniores reponendam, id ait maximè ex his manifestum fore quæ ille ipse tradat. Tertiam enim partem cum dixisset quod ad latus septentrionale attinet definiri à linea, quæ ducitur à Caspijs portis ad Euphraten, longitudine CCIↃↃ stadiorum: inferre eum deinde, austrinum latus à Babylone ad fines Armeniæ, paulo amplius IX stadiorum millibus continere: occiduum autem à Thapsaco secundum Euphraten ad Babylonem IV CIↃ IↃCCC stadia continere, atque hinc usque ad ostia esse III CIↃ stadia: quæ uersus septentrionem à Thapsaco sunt, usque ad CIↃ C stadia dimensa esse, reliqua non item. Quoniam ergo, inquit, tertiæ partis latus septentrionale stadiorum est circiter CCIↃↃ, & recta linea ab hac ubique æqualiter dissita, quæ à Babylone ducitur usque ad orientale latus, paulo maior IX millibus stadiorum supputando inuenta est: constat Babylonem CIↃ, non multo pluribus stadijs orieti esse propiorem quàm est transitus apud Thapsacum. Ad hoc dicemus, siquidem præcisè in eadem linea recta meridiana sumerentur portæ Caspiæ, & fines Carmaniæ ac Persiæ, atque ab ea linea meridiana ad perpendiculum educerentur lineæ ad Thapsacum & Babylonem, fore ut istud eueniret. nam linea quæ educeretur iuxta lineam quæ per Babylonem usque ad meridianam Thapsaci lineam protenditur, utique ad sensum aut æqualis, aut admodum æquali propinqua esset collata cum linea quæ est à portis Caspijs ad Thapsacum. itaque tanto interuallo Babylon Thapsaco esset orientalior, quanto excedit linea à Caspijs portis ad Thapsacum lineam à finibus Carmaniȩ ad Babylonem extentam. Atqui neque lineam quæ definit occiduum latus Arianæ in meridiano sitam dixit Eratosthenes, neque eam quæ à Caspijs portis ad Thapsacum ad angulos rectos insistere meridiano Caspiarum portarum, sed magis eam quæ mõte describitur, ad quam linea ad Thapsacum pertinens angulum facit, ab eodem educta signo, à quo etiam montis linea. Neque lineam à Carmania ad Babylonem ductam lineæ ad Thapsacum ductæ æquè distantem esse dictum fuit: neque si fuisset, & non tamen Caspiarum portarũ meridiano ad rectos angulos insisteret, id ad argumenti conclusionem erat facturum. At Hipparchus ista quasi in promtu sita sumens, atque, ut putat, ostendẽs Babylonẽ de sentẽtia Eratosthenis paulo plurib. CIↃ stadijs orieti quàm Thapsacum

cum esse propinquiorem: aliud rursum sibi fingit assumtum ad insequentem demonstrationem: aitque, si imaginatione concipiatur recta linea à Thapsaco uersus meridiem ducta, perpendicularisque in eam à Babylone demissa, fore triangulum rectangulum, quod comprachendatur à linea à Thapsaco ad Babylonem tendente, & ea quæ à Babylone ad perpẽdiculum in meridianam Thapsaci lineam agitur, ipsaque Thapsaci linea meridiana. huius trianguli latus recto angulo oppositum facit lineam à Thapsaco ad Babylonẽ porrectam, cui longitudinem assignat stadiorum IV CIↃ IↃCCC: perpendiculari à Babylone in meridianam Thapsaci, paulo amplius CIↃ, quanto excedebat linea ad Thapsacum eam q̃ est usque ad Babylonem. atque ex his etiam reliquum latus quod angulum rectum conficit, supputat, cuius aliquota pars sit ista perpendicularis. Huic adijcit lineam à Thapsaco usque ad montes Armenios porrectam, cuius partem ait Eratosthenes dimensam esse stadiorum CIↃ C, omittitque id, cuius nondum est explorata mensura. Hipparchus ponit id esse ad minimum CIↃ stadiorum, ut simul sint CIↃ CIↃ C stadia. Hoc ergo addens triãguli lateri quod ad lineam rectam ei adiungitur usque ad cathetum Babylonis, multorum millium supputat interuallum ab Armenijs montibus & parallelo Athenarum usque ad cathetum è Babylone, quæ in Babylonis parallelo insistit. A parallelo autem qui per Athenas ducitur ad eum qui per Babylonem, ostendit non amplius esse stadijs CIↃ CIↃ CCCC, posito toto meridiano tot stadiorum, quot affirmat Eratosthenes. Quod si ita est, Armenij montes & Taurus non erunt in parallelo Atheniensi, quod uoluit Eratosthenes, sed multis stadiorum millibus uersus septentriones uergẽt, secundũ hunc ipsum. Hoc loco pręterque quod sumtionibus utitur refutatis ad trianguli rectanguli constitutionem, istud quoque sumit ad id quod concessum non est, lineam quæ recto angulo subtenditur rectam à Thapsaco ad Babylonem usque stadijs constare IV CIↃ IↃCCC. nam hanc uiã Eratosthenes ait esse iuxta Euphratem, ac Mesopotamiam cum Babylonia contineri magno circulo ab Euphrate & Tigri: maiorem tamen partem ab Euphrate circuiri. Ergo recta linea à Thapsaco ad Babylonẽ si iuxta Euphratem ducatur, summam hanc

κωτέρα ὄντι, μικρῷ πλείοσιν ἢ χιλίοις σταδίοις, πάλιν ἄλλο πλάττει λῆμμα ἑαυτῷ πρὸς τὴν ἑξῆς ἀπόδειξιν. καί φησιν, ἐὰν νοηθῇ ἀπὸ Θαψάκου ἐπὶ μεσημβρίαν εὐθεῖα ἀγομένη, καὶ ἀπὸ Βαβυλῶνος ἐπὶ ταύτην κάθετος, τρίγωνον ὀρθογώνιον ἔσεσθαι, συνεστηκός, ἔκ τε τῆς ἀπὸ Θαψάκου ἐπὶ Βαβυλῶνα τεινούσης πλευρᾶς, καὶ τῆς ἀπὸ Βαβυλῶνος καθέτου ἐπὶ τὴν διὰ Θαψάκου μεσημβρινὴν γραμμὴν ἠγμένης, καὶ αὐτῆς τῆς διὰ Θαψάκου μεσημβρινῆς. τούτου δὲ τοῦ τριγώνου τὴν μὲν ὑποτείνουσαν τῇ ὀρθῇ, τὴν ἀπὸ Θαψάκου εἰς Βαβυλῶνα τίθησιν, ἥν φησι τετρακισχιλίων ὀκτακοσίων εἶναι. τὴν δ' ἐκ Βαβυλῶνος εἰς τὴν διὰ Θαψάκου μεσημβρινὴν γραμμὴν κάθετον, μικρῷ πλειόνων ἢ χιλίων, ὅσων ἦν ἡ ὑπεροχὴ τῆς ἐπὶ Θάψακον πρὸς τὴν μέχρι Βαβυλῶνος. ἐκ δὲ τούτων καὶ τὴν λοιπὴν τῶν περὶ τὴν ὀρθὴν συλλογίζεται, πολλαπλάσιον οὖσαν τῆς λεχθείσης καθέτου. Προστίθησι δὲ ταύτῃ τὴν ἀπὸ Θαψάκου πρὸς ἄρκτον ἐκβαλλομένην μέχρι τῶν Ἀρμενίων ὀρῶν, ἧς τὸ μὲν ἔφη μεμετρῆσθαι Ἐρατοσθένης, καὶ εἶναι χιλίων ἑκατόν, τὸ δ' ἀμέτρητον ἐᾷ. οὗτος δ' ἐπὶ τὸ ἐλάχιστον ὑποτίθεται χιλίων, ὥστε τὸ συνάμφω δισχιλίων καὶ ἑκατὸν γίνεσθαι. ὃ προσθεὶς τῇ ἐπ' εὐθείας πλευρᾷ τοῦ τριγώνου μέχρι τῆς καθέτου τῆς Βαβυλῶνος πολλῶν χιλιάδων λογίζεται διάστημα τὸ ἀπὸ τῶν Ἀρμενίων ὀρῶν, καὶ τοῦ δι' Ἀθηνῶν παραλλήλου μέχρι τῆς ἐκ Βαβυλῶνος καθέτου, ἥτις ἐπὶ τοῦ διὰ Βαβυλῶνος παραλλήλου ἵδρυται. τὸ δέ γε ἀπὸ τοῦ δι' Ἀθηνῶν παραλλήλου ἐπὶ τὸν διὰ Βαβυλῶνος δείκνυσιν οὐ μεῖζον σταδίων δισχιλίων τετρακοσίων· ὑποτεθέντος τοῦ μεσημβρινοῦ παντὸς τοσούτων σταδίων ὅσων Ἐρατοσθένης φησίν. Εἰ δὲ τοῦτο, οὐκ ἂν ἦν τὰ ὄρη τὰ Ἀρμένια καὶ τὰ τοῦ Ταύρου ἐπὶ τοῦ δι' Ἀθηνῶν παραλλήλου ὡς Ἐρατοσθένης, ἀλλὰ πολλαῖς χιλιάσι σταδίων ἀρκτικώτερα κατ' αὐτὸν ἐκεῖνον. Ἐνταῦθα δὴ πρὸς τὸ τοῖς ἀνεσκευασμένοις λήμμασι προσχρῆσθαι πρὸς τὴν τοῦ ὀρθογωνίου τριγώνου τάξιν, καὶ τοῦτο λαμβάνει πρὸς τὸ μὴ διδόμενον· τὸ τὴν ὑποτείνουσαν τῇ ὀρθῇ γωνίᾳ τὴν ἀπὸ Θαψάκου γραμμὴν εὐθεῖαν εἶναι μέχρι Βαβυλῶνος ἐν σταδίοις τετρακισχιλίοις ὀκτακοσίοις. Παρά τε γὰρ τὸν Εὐφράτην φησὶν εἶναι τὴν ὁδὸν ταύτην ὁ Ἐρατοσθένης, καὶ τὴν Μεσοποταμίαν σὺν τῇ Βαβυλωνίᾳ, μεγάλῳ κύκλῳ περιέχεσθαι λέγων ὑπό τε τοῦ Εὐφράτου καὶ τοῦ Τίγριδος, τὸ πλέον δὲ τῆς περιοχῆς ὑπὸ τοῦ Εὐφράτου συμβαίνει φησίν. ὥσθ' ἡ ἀπὸ Θαψάκου εἰς Βαβυλῶνα εὐθεῖα ὅταν παρὰ τὸν Εὐφράτην εἴη οὔτ' ἂν το-

σούτων

τούτων σταδίων ἢ ἐγγύς. Ἀνατέτραπται δὴ ὁ συλλογισμός. Καὶ μὴν εἴρηταί γε ὅτι οὐχ οἷόν τε δυοῖν δεδομένων γραμμῶν ἀπὸ τῶν Κασπίων πυλῶν κατάγεσθαι· τὴν μὲν ἐπὶ Θάψακον, τὴν δ' ἐπὶ τὰ τῶν Ἀρμενίων ὄρη τὰ κατάλληλα τῷ Θαψάκῳ, ἀπέχοντα τῆς Θαψάκου τοὐλάχιστον κατ' αὐτὸν τὸν Ἵππαρχον δισχιλίους καὶ ἑκατὸν σταδίους, ἀμφοτέρας παραλλήλους εἶναι καὶ ἀλλήλαις καὶ τῇ διὰ Βαβυλῶνος, ἣν νότιον πλευρὰν Ἐρατοσθένης ἐκάλεσεν. Ἐκεῖνος μὲν οὖν οὐκ ἔχων καταμεμετρημένην εἰπεῖν τὴν παρὰ τὰ ὄρη ὁδὸν, τὴν δ' ἀπὸ Θαψάκου ἐπὶ Κασπίους πύλας, ταύτην εἶπε καὶ προσέθηκε τὸ, ὡς τυπωδῶς εἰπεῖν. ἄλλως τε τῷ βουλομένῳ τὸ μῆκος εἰπεῖν τὸ μετὰ τὴν Ἀριανὴν μέχρι Εὐφράτου χώρας οὐ πολὺ διέφερε ταύτην ἢ ἐκείνην καταμετρεῖν. ὁ δ' ὡς παραλλήλους ὑπακούων λέγεσθαι, τελέως ἂν δόξειε καταγινώσκειν παιδικὴν ἀμαθίαν τ' ἀνθρώπου. Ταῦτα μὲν οὖν δεῖ ἐᾶν ὡς παιδικά. Ἃ δ' ἄν τις αἰτιάσαιτο τοῦ Ἐρατοσθένους τοιαῦτά ἐστι. Καθάπερ γὰρ ἡ κατὰ μέλος τομὴ, τῆς ἄλλως κατὰ μέρος διαφορὰ, διότι ἡ μὲν κατὰ μέλος λαμβάνει περιγραφὴν ἔχοντα φυσικὴν ἀρθρώσει τινὶ καὶ τύπῳ σημειώδει, καθ' ὃ καὶ τοῦτ' εἴρηται,

Τὸν δὲ διαμελεϊστὶ ταμών.—

ἡ δ' οὐδὲν ἔχει τοιοῦτον, χρώμεθα δ' οἰκείως ἑκατέρᾳ τὸν καιρὸν καὶ τὴν χρείαν σκοποῦντες· οὕτως ἐπὶ τῶν γεωγραφικῶν, δεῖ μὲν τομὰς ποιεῖσθαι τῶν μερῶν τὰ καθ' ἕκαστα ἐπιόντας. μιμεῖσθαι δὲ τὰς κατὰ μέλος τομὰς μᾶλλον, ἢ τὰς ὡς ἔτυχε. τὸ γὰρ σημειῶδες καὶ τὸ εὐπεριόριστον ἐκεῖθεν λαβεῖν ἐστι, οὗ χρείαν ἔχει ὁ γεωγράφος. Εὐπεριόριστον δὲ ὅταν ἢ ποταμοῖς, ἢ ὄρεσιν, ἢ θαλάττῃ δυνατὸν ᾖ, καὶ ἔθνει δὲ, ἢ ἔθνεσι, καὶ μεγέθει ποσῷ, καὶ σχήματι, ὅπου τοῦτο δυνατόν. πανταχοῦ δὲ, ἀντὶ τοῦ γεωμετρικῶς τὸ ἁπλῶς καὶ ὁλοσχερῶς ἱκανόν. μέγεθος γὰρ οὖν ἱκανόν ἐστιν ἂν τὸ μέγιστον εἴπῃς μῆκος καὶ πλάτος· ὡς τῆς οἰκουμένης, ἑπτὰ μυριάδων εἰ τύχοι μῆκος, πλάτος δ' ἔλαττον ἢ ἥμισυ μικρῷ τοῦ μήκους. Σχῆμα δ' ἂν τι τῶν γεωμετρικῶν τινὶ σχημάτων εἰκάσῃ, ἴσως τὴν Σικελίαν τριγώνῳ, ἢ τῶν ἄλλων γνωρίμων τινὶ σχημάτων, οἷον τὴν Ἰβηρίαν βύρσῃ, τὴν Πελοπόννησον πλατάνου φύλλῳ. ὅσῳ δ' ἂν μεῖζον ᾖ τὸ τεμνόμενον, τοσῷδε καὶ ὁλοσχερεστέρας πρέποι ἂν ποιεῖσθαι τὰς τομάς. Ἡ μὲν οὖν οἰκουμένη

hanc non modò non æquabit, sed & magno erit interuallo minor. Hæc ergo ratiocinatio subuersa est. Et quidem dictum est fieri non posse datis duab. lineis à Caspijs portis, quarum una ad Thapsacum, altera ad Armeniæ montes e regione Thapsaci sitos, indeq; minimum disitos (.ipso Hipparcho autore.) stadijs bis mille ac centum, deducatur, eæ ut inter se æqualiter undiquaq; distent, item paralleli sint ad lineam quæ est per Babylonem ducta, quam meridionale latus uocat Eratosthenes. Ille igitur cum iter montanum quantum esset exprimere non posset, lineæ autem à Thapsaco ad Caspias portas mēsuram cognitā haberet, hāc posuit, addiditq;, ut crassa Minerua loquar, cum aliâs mensuram indicaturi spacij quod est ab Ariana usque ad Euphratem non multum interesset utrius lineæ dimensionem haberet. Qui autem eas lineas pro æqualiter distantibus ab eo positas accipit, is planè uidetur hominem puerilis ignorantiæ insimulare. Hæc igitur, utpote puerilia, missa faciamus. Quæ uerò Eratostheni uitio dari possunt, talia sunt. Quemadmodum enim sectio in 10 membra differt à tributione in partes: (quod illa nimirum descriptionem quandam habet naturalem, certaq; forma & punctis suis definitā, unde & illud Poëtæ est *Aduersus Eratosthenem. 10*

Illum scindendo uerùm in sua membra resoluens:

hæc nihil tale habet.) utimur autem utraq; tempestiuè, ratione habita opportunitatis ac necessitatis. ita in rebus geographicis, sanè in partes faciendæ sunt diuisiones dum singula persequimur, magis tamen sectiones in mēbra sunt imitandæ, quàm quæ in qualescunq; partes fiunt: ex illis enim puncta seu termini possunt sumi, quibus unumquodq; commodè circumscribatur, quæ res geographo est opus. Eam autem consequentur, si definire aliquid possit fluminibꝰ, mōtibus, mari, gente, populis, magnitudine (.ubi hoc licet.) ac figura certa. ubiq; autem loco geometricæ præcisionis, simplicior atque rudior ratio sufficiet Nam magnitudo satis uidebitur expressa, si maximam lōgitudinem ac latitudinem dixeris. ut terræ habitatæ longitudinem (.uerbi gratia.) LXX millia, latitudinem paulo semisse longitudinis minorem. Figura, si quid geometricæ alicui compares figuræ, ut (exempli gratia) Siciliam triangulo: aut formæ alicuius rei notæ, ut Hispaniam tergori, Peloponnesum folio platani. Ceterùm quanto maius est id quod diuiditur, tanto etiā grandiora fieri segmēta par est. Porrò terra habitabilis *Geographicæ diuisiones.*

in duas partes rectè diuisa est, Tauro monte, & mari ad columnas * & partis austrinæ.

Atque India quidem multis finibus circumscripta est, monte, fluuio, mari, uno nomine ut gens unius gentis. quare quadrilatera, & rhombi similis rectè dicitur. Ariana minùs commodè circumscribitur, eò quod latus occiduum cum aliis est confusum. definita tamen est tribus lateribus tanquam rectis, & nomine, ut unius gentis. Tertium autem sigillum planè circumscriptione caret. Nam & latus quod ei commune est cum Ariana, confusum est ut diximus: & meridionale latus negligentissimè expressum est. quippe neque sigillum eo includitur, cum per id medium transeat, & quia multas uersus meridiem partes relinquit, longitudinem maximam non describit. nam septentrionale latus maius est. neque Euphrates occiduum latus conficit, ne si rectam quidem flueret ad lineam: cum eius extrema non sint in eodem meridiano. quî ergo magis occiduum, quàm austrinum faceret latus? Absque etiam his, cum paulum restet terræ usque ad mare Cilicium & Syriū, quòd sigillum non usque ad duo ista producit, consentaneum non est, cum & Semiramis & Ninus Syri dicantur. quorū illa Babylonem condidit & regiam habuit, ille Ninum, quæ primaria urbs (sic metropolin liceat exprimere.) Syriæ censetur. cumque eadem adhuc lingua utātur extra intraque Euphratem. Proinde hîc gentem nobilissimam tanta intercapedine diuellere partesque eius peregrinis adiungere nationibus, minimè conuenit. Neque enim dicere potest se magnitudine coactum esse. quod enim usque ad mare restat terræ, id nunquam æquabit Indiam, ac ne Arianam quidem, adsumtis quę supersunt usque ad fines felicis Arabiæ & Aegypti. Erat itaque multo melius eò usque progredi, & ita dicere: additamentum tertii sigilli est terra usque ad mare Syrium. Atque sic meridionale latus nō quomodo is habet, describeretur, neque ad rectam lineam: sed à Carmania statim dextra ora maritima. Nauiganti enim in sinum Persicum, usque ad ostia Euphratis, ac deinde terminos Mesopotamiæ & Babyloniæ coniungenti initio isthmi qui Arabiam felicem à reliqua continente dirimit, tum deinceps ad dextram pergenti usque ad intimum Arabici sinus, Pelusium, & Canopicum Nili ostium: hoc erit latus meridionale. reliquum oc-

Tertium sigillū.

Syriæ latitudo.

δίχα διήρηται, ὑπό τε Ταύρου καὶ τῆς ἐπὶ στήλας θαλάττης καλῶς, καὶ τοῦ νοτίου μέρους. καὶ ἡ μὲν Ἰνδικὴ περιώρισται πολλοῖς. καὶ γὰρ ὄρει καὶ ποταμῷ καὶ θαλάττῃ, καὶ ἑνὶ ὀνόματι, ὡς ἔθνος ἑνὸς ἔθνους. ὥστε καὶ τετράπλευρος ὀρθῶς λέγεται, καὶ ῥομβοειδής. ἡ δ' Ἀριανὴ ἧττον μὲν τὸ εὐπερίγραφον ἔχει, διὰ τὸ τὴν ἑσπερίαν πλευρὰν συγκεχύσθαι. διώρισται δ' ὅμως ταῖς τε τρισὶ πλευραῖς ὡς ἂν εὐθείαις, καὶ τῷ ὀνόματι ὡς ἂν ἑνὸς ἔθνους. Ἡ δὲ τρίτη σφραγὶς τελέως ἀπερίγραφός ἐστιν, οὕτω γε ἀφορισθεῖσα. ἥτε γὰρ κοινὴ πλευρὰ αὐτῇ τε καὶ τῇ Ἀριανῇ συγκέχυται ὡς προείρηται, καὶ ἡ νότιος πλευρὰ ἀργότατα εἴληπται. οὔτε γὰρ περιγράφει τὴν σφραγῖδα, διὰ μέσης τε αὐτῆς βαδίζουσα, καὶ πολλὰ μέρη ἀπολείπουσα πρὸς νότον, οὔτε μῆκος ὑπογράφει τὸ μέγιστον. τὸ γὰρ προσάρκτιον πλευρὸν μεῖζον, οὔθ' ὁ Εὐφράτης ἑσπέριόν ἐστι πλευρόν, οὐδ' εἰ ἐπ' εὐθείας ῥέοι, τῶν ἄκρων αὐτοῦ μὴ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μεσημβρινοῦ κειμένων. τί γὰρ μᾶλλον ἑσπέριον, ἢ νότιον; Χωρὶς δὲ τούτων ὀλίγης οὔσης τῆς ἐπὶ θάλατταν λοιπῆς τὴν Κιλίκιον καὶ τὴν Συριακήν, τὸ μὴ μέχρι δεῦρο προάγειν δυοῖν τὴν σφραγῖδα, οὐ πιθανόν, τῆς τε Σεμιράμιδος καὶ τοῦ Νίνου Σύρων λεγομένων· ὧν τῆς μὲν ἡ Βαβυλὼν κτίσμα καὶ βασίλειον, τοῦ δὲ Νῖνος, ὡς ἂν μητρόπολις τῆς Συρίας· καὶ τῆς διαλέκτου δὲ μέχρι νῦν διαμενούσης τῆς αὐτῆς, τοῖς τε ἐκτὸς τοῦ Εὐφράτου καὶ τοῖς ἐντός. Τὸ ἐνταῦθα μέντοι τοιούτῳ διασπᾶν μερισμῷ ἔθνος γνωριμώτατον, καὶ τὰ μέρη συνάπτειν τοῖς ἀλλοεθνέσιν, ἥκιστα δ' ἂν πρέποι. Οὐδὲ γὰρ ὑπὸ μεγέθους ἀπηναγκάσθαι λέγοι ἄν. καὶ γὰρ τὸ μέχρι θαλάττης, οὐ μὴν πω ἂν ἐξισάζοιτο τῇ Ἰνδικῇ· ἀλλ' οὐδὲ τῇ Ἀριανῇ, προσλαβὸν καὶ τὸ μέχρι τῶν ὅρων τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας καὶ τῆς Αἰγύπτου. ὥστε πολὺ κρεῖττον ἦν μέχρι δεῦρο προελθεῖν τῆς τρίτης εἰπόντας σφραγῖδος, τοσαύτῃ προσθήκῃ τῇ μέχρι τῆς Συριακῆς θαλάττης. τὸ δὲ νότιον πλευρόν, οὐχ ὥσπερ ἐκεῖνος ἔχειν ἐπ', οὐδ' ἐπ' εὐθείας, ἀλλ' ἀπὸ τῆς Καρμανίας εὐθὺς τὴν δεξιὰν παραλίαν. εἰσπλέοντι γὰρ τὸν Περσικὸν κόλπον μέχρι τῆς ἐκβολῆς τοῦ Εὐφράτου, καὶ μετὰ ταῦτα τοῖς ὁρίοις τῆς Μεσοποταμίας καὶ τῆς Βαβυλωνίας συνάπτοντι, ἥπερ ἐστὶν ἀρχὴ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ διορίζοντος τὴν εὐδαίμονα Ἀραβίαν ἀπὸ τῆς ἄλλης ἠπείρου, εἶτ' ἐφεξῆς αὐτὸν τοῦτον δεξιὸν διήκοντα μέχρι τοῦ μυχοῦ τοῦ Ἀραβίου κόλπου καὶ Πηλουσίου, καὶ τοῦ Κανωβικοῦ στόματος τοῦ Νείλου. τοῦτο τὸ νότιον πλευρόν. τὸ δὲ λοιπὸν ἑσπέριον, τὴν ἀπὸ τοῦ Κανω-

Κανωβικοῦ στόματος μέχρι τῆς Κιλικίας παραλίαν. Τετάρτη δ' ἂν εἴη σφραγὶς ἡ συνεστῶσα ἔκ τε τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας καὶ τοῦ Ἀραβίου κόλπου, καὶ τῆς Αἰγύπτου πάσης, καὶ τῆς Αἰθιοπίας. ταύτης δὲ τῆς μερίδος, μῆκος μὲν ἔσται τὸ ἀφοριζόμενον, ὑπὸ δυοῖν μεσημβρινῶν. ὁ μὲν γὰρ γράφεται διὰ τοῦ δυσμικωτάτου σημείου, τοῦ ἐπ' αὐτῆς· ὁ δὲ διὰ τοῦ ἑωθινωτάτου. πλάτος δὲ τὸ μεταξὺ δυοῖν παραλλήλων, ὧν ὁ μὲν γράφεται διὰ τοῦ βορειοτάτου σημείου, ὁ δὲ διὰ τοῦ νοτιωτάτου. ἐπὶ γὰρ τῶν ἀνωμάλων σχημάτων ἐφ' ὧν πλευραῖς οὐ δυνατὸν ἀφορίσαι πλάτος καὶ μῆκος, οὕτω τὸ μέγεθος ἀφοριστέον. Καθόλου δὲ νοητέον, ὅτι οὐχ ὡσαύτως λέγεται μῆκος καὶ πλάτος, ἐπὶ ὅλου καὶ μέρους, ἀλλ' ἐφ' ὅλου μὲν τὸ μεῖζον διάστημα, καλεῖται μῆκος· τὸ δ' ἔλαττον, πλάτος. ἐπὶ μέρους δὲ μῆκος μὲν τὸ παράλληλον τῷ τοῦ ὅλου μήκει τμῆμα ἐκείνου ὁπότερον ἂν ᾖ μεῖζον, κἂν τὸ ληφθὲν διάστημα ἐν τῷ πλάτει μεῖζον ᾖ τοῦ ληφθέντος ἐν τῷ μήκει διαστήματος. Διὸ καὶ τῆς οἰκουμένης ἀπ' ἀνατολῆς ἐπὶ δύσιν μηκυνομένης, ἀπὸ δὲ ἄρκτων ἐπὶ νότον πλατυνομένης, καὶ τοῦ μὲν μήκους ἐπὶ παραλλήλου τινὸς τῷ ἰσημερινῷ γραφομένου, τοῦ δὲ πλάτους ἐπὶ μεσημβρίαν· δεῖ καὶ τῶν μερῶν λαμβάνεσθαι, μήκη μὲν τὰ παράλληλα τῷ μήκει τμήματα αὐτοῦ, πλάτη δὲ τῷ πλάτει. οὕτω γὰρ ἂν ἄμεινον ὑπογράφοιτο, πρῶτον μὲν τὸ μέγεθος τῆς οἰκουμένης ὅλης, ἔπειτα καὶ ἡ διάθεσις καὶ τὸ σχῆμα τῶν μερῶν καθ' ἃ μὲν ἀπολείπειν, καθ' ἃ δὲ πλεονάζειν, φαινομένων τῇ τοιαύτῃ παραθέσει. Ἐρατοσθένης δὲ τὸ μὲν τῆς οἰκουμένης λαμβάνει μῆκος ἐπὶ τῆς διὰ Στηλῶν καὶ Κασπίων πυλῶν, καὶ Καυκάσου γραμμῆς, ὡς ἂν εὐθείας. τὸ δὲ τῆς τρίτης μερίδος ἐπὶ τῆς διὰ Κασπίων πυλῶν καὶ Θαψάκου. τὸ δὲ τῆς τετάρτης, ἐπὶ τῆς διὰ Θαψάκου καὶ Ἡρώων πόλεως, μέχρι τῆς μεταξὺ τῶν στομάτων τοῦ Νείλου, ἀνάγκη καταστρέφειν εἰς τοὺς περὶ Κάνωβον καὶ Ἀλεξάνδρειαν τόπους. ἐνταῦθα γάρ ἐστι τὸ ἔσχατον στόμα τὸ καλούμενον Κανωβικόν τε καὶ Ἡρακλεωτικόν. Εἴτ' οὖν ἐπ' εὐθείας ἀλλήλοις τὰ μήκη τίθησιν, εἴθ' ὡς ἂν γωνίαν ποιοῦντα κατὰ Θάψακον· ἀλλ' ὅτι γε οὐ παράλληλον οὐδέτερον τῷ τῆς οἰκουμένης μήκει, φανερόν ἐστιν ἐξ αὐτῶν ὧν εἴρηκεν αὐτός. τὸ μὲν γὰρ τῆς οἰκουμένης μῆκος διὰ τοῦ Ταύρου γράφει, καὶ τῆς ἐπ' εὐθείας μέχρι Στηλῶν θαλάττης, κατὰ γραμμὴν τὴν διὰ τοῦ Καυκάσου καὶ Ῥόδου καὶ Ἀθηνῶν. ἀπὸ δὲ Ῥόδου εἰς Ἀλεξάνδρειαν κατὰ τὸν δι' αὐτῶν μεσημβρινόν, οὐ πολὺ ἐλάττους φησὶ τῶν τετρακισχιλίων εἶναι

ciduum à Canopico ostio usque ad Ciliciæ oram. Quartum sigillum constabit Arabia fe- *IV Sigillum.*
lice, sinu Arabico, tota Aegypto & Aethiopia. Huius partis longitudo continebitur duobus meridianis, quorum unus per occasui alter per ortui proximum eius punctum describetur. longitudo inter duas parallelos quarum una per septentrioni, altera per meridiei uicinissimum punctū ducatur. Nam in figuris quæ inæqualibus inter se lineis includuntur, cum lateribus longitudo & latitudo explicari non possunt, magnitudo hac ratione est definienda. In uniuersum autem intelligendum est, non eodem modo longitudi- *Longitudo & latitudo quid.*
nem & latitudinem in toto atq; in parte dici. nam longius spacium in toto appellatur longitudo, breuius latitudo. in parte autem longitudo est id latus, quod æquali interuallo iuxta totius longitudinem porrigitur, etiam si maior sit latitudo. Ergo cum terræ orbis, quantum eius habitatur, ab ortu uersus occasum in longum protendatur, à septentrionibus autem uersus Austrum dilatetur, longitudoq; circulo qui sit æquinoctiali parallelus describatur, latitudo 11 in ipso meridiano no- II
tetur: partium quoq; longitudines sumi debent portiones totius longitudini parallelæ, & latitudines latitudini. sic enim rectius exprimi poterit cùm totius habitatæ terræ magnitudo, tum partium dispositio ac figura, quæ hac comparatione instituta in quibusdam excedi, in quibusdam excedere uidebūtur. At Eratosthenes longitudinem terræ habitatæ in linea, quam ipse rectā putat, sumit, quę per columnas, portas Caspias, & Caucasum ducatur. tertiæ autem partis, in ducta per Caspias portas & Thapsacum: quartæ, in ducta per Thapsacum & Heroum urbē, quam porrectam usq; ad ostia Nili necesse est finiri in locis Canopo & Alexandreæ uicinis, ibi enim ultimum est ostium, quod Canopicum & Heracleoticum dicitur. Proinde siue longitudines istas in eadem ponat recta linea, siue lineæ hæ apud Thapsacum faciant angulum: id quidem ex eius ipsius uerbis liquet, neutram harum longitudinum æqualiter ab orbis habitati longitudine distare. Longitudinem enim hanc describit in recta linea, quæ Taurum, mare ad columnas, Caucasum, Rodum, & Athenas tangat. Iam à Rhodo Alexandream usque, secundum ductū per hæc loca meridianum, non multo minus quatuor

 stadio-

ſtadiorum millibus eſſe ait. tãtum ergo interuallum erit inter parallelos Rhodi & Alexandreæ. cum hoc autem ferè idem eſt is qui per Heroum urbem ducitur, aut meridiem uerſus magis uergit. quo efficitur lineam quæ incidit in hũc parallelum, & eum qui per Rhodum & Caſpias portas agitur, ſiue recta eſt ea ſiue fracta, neutrius reſpectu parallelum eſſe. Non ergo longitudines rectè accipiuntur. nihiloq; rectius particulę latitudinum. Sed nos priùs ad Hipparchum reuerſi, ea quę ſequuntur inſpiciamus. Rurſum enim quaſdam ſumtiones geometricè ponens, ea quæ is craſsiùs dixerat refellit. Ait enim Eratoſthenis ſententia, à Babylone ad portas Caſpias interuallum eſſe ſtadiorum ↄↄ CIↄ Iↄ CC. ad fines Carmaniæ & Perſidis amplius nouem millibus, quod ſitum ſit in recta linea uerſus ortum æquinoctialem ducta, quæ ad angulos rectos inſiſtat lineæ ei quæ cõmune eſt latus ſecundi & tertij ſigilli. itaq; ex eius ſentẽtia fieri triangulum rectangulum, cuius rectus angulus ad fines Carmaniæ pertineat, & latus ei ſubtentum altero eorum quæ eum includũt ſit minus. ergo Perſidem ſecundo ſigillo debere adſcribi. Aduerſus hæc dictum eſt, neq; lineam quæ à Babylone in Carmaniam ducitur, paralleli loco ſumi: neque meridianam appellatam eſſe eam lineam, quę ſigilla diſtinguit. nihil ergo contra eum dictum eſt, ne id quidem quod infertur. Cum enim dixerit à Caſpijs portis ad Babylonẽ tot eſſe quot docuimus ſtadia, á Suſa autem ↄↄ, demtis C: rurſum ab ijſdem profectus poſitionibus, triangulum ait obtuſangulum conſtitui ad Caſpias portas, Suſa, & Babylonem, cuius recto maior angulus Suſis inſiſtat, laterum ea longitudine manente, quæ expoſita fuit. Inde ratiocinatur his poſitis cõſequens fore, meridianam lineam quæ per Caſpias portas agitur, in parallelo per Babylonem & Suſa tranſeunte communem interſectionem magis uerſus occidentem ſitam habituram ea interſectione eiuſdem paralleli & rectę à Caſpijs portis ad fines Carmaniæ Perſidisq; deductæ, amplius quatuor millibus ſtadiorum & ſtadijs cccc. ac ferè ad Caſpiarum portarum meridianam lineam dimidium recti anguli conficere eã quæ per portas Caſpias, ac fines Carmaniæ & Perſidis. eamq; inclinare in medium inter meridiem & ortum ęquinoctialem. ab eaq;

Aduerſus Hipparchum.

σταδίων. ὥστε τοσοῦτον καὶ οἱ παράλληλοι διέχοιεν ἂν ἀλλήλων ὅ, τε διὰ Ῥόδου καὶ ὁ διὰ Ἀλεξανδρείας. ὁ δ' αὐτός πως ἐστι τούτῳ, ὁ διὰ τῆς Ἡρώων πόλεως, ἢ νοτιώτερός γε τούτου. ὥσθ' ἡ συμπίπτουσα γραμμὴ τούτῳ γε τῷ παραλλήλῳ καὶ τῷ διὰ Ῥόδου καὶ Κασπίων πυλῶν, εἴτ' εὐθεῖα, εἴτε κεκλασμένη, οὐκ ἂν εἴη παράλληλος οὐδετέρῳ. Οὐκ εὖ γοῦν λαμβάνεται τὰ μήκη, οὐκ εὖ δὲ οὐδὲ αἱ διαβόρειοι λαμβάνονται μερίδες. Ἀλλ' ἐπὶ τὸν Ἵππαρχον πρότερον ἐπανιόντες, τὰ ἑξῆς ἴδωμεν. Πάλιν γὰρ πλάσας ἑαυτῷ λήμματα γεωμετρικῶς, ἀνασκευάζει τὰ ὑπ' ἐκείνου τυπωδῶς λεγόμενα. Φησὶ γὰρ αὐτὸν λέγειν τὸ ἐκ Βαβυλῶνος εἰς μὲν Κασπίους πύλας διάστημα σταδίων ἑξακισχιλίων ἑπτακοσίων. εἰς δὲ τοὺς ὅρους τῆς Καρμανίας καὶ Περσίδος πλεόνων ἢ ἐννακισχιλίων, ὅπερ ἐπὶ γραμμῆς κεῖται πρὸς ἰσημερινὰς ἀνατολὰς, εὐθείας ἀγομένης. γίνεσθαι δὲ ταύτην κάθετον ἐπὶ τὴν κοινὴν πλευρὰν τῆς τε δευτέρας καὶ τῆς τρίτης σφραγῖδος. ὥστε κατ' αὐτὸν συνίστασθαι τρίγωνον ὀρθογώνιον, ὀρθὴν ἔχοντα τὴν πρὸς τοῖς ὅροις τῆς Καρμανίας καὶ τὴν ὑποτείνουσαν εἶναι ἐλάττω μιᾶς τῶν περὶ τὴν ὀρθὴν ἐχουσῶν. δεῖν οὖν τὴν Περσίδα τῆς δευτέρας ποιεῖν σφραγῖδος. Πρὸς ταῦτα δ' εἴρηται ὅτι οὔθ' ἡ ἐκ Βαβυλῶνος εἰς τὴν Καρμανίαν ἐπὶ παραλλήλου λαμβάνεται, οὔθ' ἡ διορίζουσα εὐθεῖα τὰς σφραγῖδας μεσημβρινὴ εἴρηται. ὥστ' οὐδὲν εἴρηται πρὸς αὐτόν, οὐδὲ τὸ ἐπιφερόμενον. Εἰρηκότος γὰρ ἀπὸ Κασπίων πυλῶν εἰς μὲν Βαβυλῶνα τοὺς λεχθέντας, εἰς δὲ Σοῦσα σταδίους εἶναι τετρακισχιλίους ἐννακοσίους, ἀπὸ δὲ Βαβυλῶνος τρισχιλίους τετρακοσίους πάλιν ἀπὸ τῶν αὐτῶν ὁρμηθεὶς ὑποθέσεων, ἀμβλυγώνιον τρίγωνον συνίστασθαί φησι πρός τε ταῖς Κασπίοις πύλαις καὶ Σούσοις καὶ Βαβυλῶνι, τὴν ἀμβλεῖαν ἔχον γωνίαν πρὸς Σούσοις, τὰ δὲ τῶν πλευρῶν μήκη τὰ ἐκκείμενα. εἶτ' ἐπιλογίζεται, διότι συμβήσεται κατὰ τὰς ὑποθέσεις ταύτας, τὴν διὰ Κασπίων πυλῶν μεσημβρινὴν γραμμήν, ἐπὶ τοῦ διὰ Βαβυλῶνος καὶ Σούσων παραλλήλου δυσμικωτέραν ἔχειν τὴν κοινὴν τομὴν τῆς κοινῆς τομῆς τοῦ αὐτοῦ παραλλήλου, καὶ τῆς ἀπὸ Κασπίων πυλῶν καθηκούσης εὐθείας ἐπὶ τοὺς ὅρους τοὺς τῆς Καρμανίας καὶ τῆς Περσίδος, πλείοσι τῶν τετρακισχιλίων καὶ τετρακοσίων. σχεδὸν δή τι πρὸς τὴν διὰ Κασπίων πυλῶν μεσημβρινὴν γραμμήν, ἡμίσειαν ὀρθῆς ποιεῖν γωνίαν τὴν διὰ Κασπίων πυλῶν καὶ τῶν ὅρων τῆς τε Καρμανίας καὶ τῆς Περσίδος. καὶ νεύειν αὐτὴν ἐπὶ τὰ μέσα τῆς τε μεσημβρίας καὶ τῆς ἰσημερινῆς ἀνατολῆς.

ταύτῃ

ταύτῃ δ' εἶναι παράλληλον τὸν Ἰνδὸν ποταμόν, ὥστε καὶ τοῦτον ἀπὸ τῶν ὀρῶν οὐκ ἐπὶ μεσημβρίαν ῥεῖν, ὥς φησιν Ἐρατοσθένης, ἀλλὰ μεταξὺ ταύτης καὶ τῆς ἰσημερινῆς ἀνατολῆς, καθάπερ ἐν τοῖς ἀρχαίοις πίναξι καταγέγραπται. τίς οὖν συγχωρήσει τὸ νῦν συσταθὲν τρίγωνον ἀμβλυγώνιον εἶναι, μὴ συγχωρῶν ὀρθογώνιον εἶναι τὸ περιέχον αὐτό; τίς δ' ἐπὶ παραλλήλου κειμένην τὴν ἀπὸ Βαβυλῶνος εἰς Σοῦσα μίαν τῶν τὴν ἀμβλεῖαν περιεχουσῶν, τὴν ὅλην μὴ συγχωρῶν τὴν μέχρι Καρμανίας; τίς δὲ τῷ Ἰνδῷ παράλληλον τὴν ἀπὸ Κασπίων πυλῶν ἐπὶ τὰ ὅρια τῆς Καρμανίας; ὧν χωρὶς κενὸς ἂν εἴη ὁ συλλογισμός. χωρὶς δὲ τούτων κἀκεῖνος εἴρηκεν, ὅτι ῥομβοειδές ἐστι τὸ σχῆμα τῆς Ἰνδικῆς· καὶ καθάπερ ἡ ἑωθινὴ πλευρὰ περιέσπασται πολὺ πρὸς ἕω, καὶ μάλιστα τῷ ἐσχάτῳ ἀκρωτηρίῳ, ὃ καὶ πρὸς μεσημβρίαν προπίπτει πλέον παρὰ τὴν ἄλλην ἠιόνα, οὕτω καὶ ἡ παρὰ τὸν Ἰνδὸν πλευρά. πάντα δὲ ταῦτα λέγει οὐ γεωμετρικῶς ἐλέγχων, οὐ πιθανῶς. ταῦτα δὲ καὶ αὐτὸς ἐπενεγκὼν ἑαυτῷ ἀπολύεται, φήσας· εἰ μὲν παρὰ μικρὰ διαστήματα ὑπῆρχεν ὁ ἔλεγχος, συγγνῶναι ἂν ἦν· ἐπειδὴ δὲ παρὰ χιλιάδας σταδίων φαίνεται διαπίπτων, οὐκ εἶναι συγγνωστά. καίτοι ἐκεῖνόν γε καὶ παρὰ τετρακοσίους σταδίους αἰσθητὰ ἀποφαίνεσθαι τὰ παραλλάγματα, ὡς ἐπὶ τοῦ διὰ Ἀθηνῶν παραλλήλου καὶ τοῦ διὰ Ῥόδου. ἔστι δὲ τὸ πρὸς αἴσθησιν οὐχ ἁπλοῦν· ἀλλὰ τὸ μὲν ἐν πλάτει μείζονι, τὸ δ' ἐλάττονι. μείζονι μὲν ἐν αὐτῷ τῷ ὀφθαλμῷ πιστευόντων ἢ καρποῖς ἢ κράσεσιν ἀέρων πρὸς τὴν τῶν κλιμάτων κρίσιν. ἐλάττονι δ' ἂν διὰ ὀργάνων γνωμονικῶν ἢ διοπτρικῶν. ὁ μὲν οὖν διὰ Ἀθηνῶν παράλληλος, γνωμονικῶς ληφθεὶς καὶ ὁ διὰ Ῥόδου καὶ Καρίας, εἰκότως ἐν σταδίοις τοσούτοις αἰσθητὴν ἐποίησε τὴν διαφοράν. ὁ δ' ἐν πλάτει μὲν τρισχιλίων σταδίων, μήκει δὲ καὶ τετρακισμυρίων ὄρους, πελάγους δὲ τρισμυρίων λαμβάνων τὴν ἀπὸ δύσεως ἐπ' ἰσημερινὰς ἀνατολὰς γραμμήν, καὶ τὰ ἐφ' ἑκάτερα τὸ μέρος, τὰ μὲν νότια ὀνομάζων, τὰ δὲ βόρεια, καὶ ταῦτα πλινθία καλῶν καὶ σφραγῖδας. νοείσθω πῶς καὶ ταῦτα λέγει, καὶ πλευρὰ τὰ μὲν ἀρκτικά, τὰ δὲ νότια, καὶ πῶς τὰ μὲν ἑσπέρια, τὰ δὲ ἑωθινά; καὶ τὸ μὲν παραπολὺ διαμαρτανόμενον παρορῶν, ὑπεχέτω λόγον· δίκαιον γάρ. τὸ δὲ παρὰ μικρὸν οὐδὲ παριδὼν ἐλεγκτέος ἐστίν. ἐνταῦθα δ' οὐδετέρως αὐτῷ προσάγεταί τις ἔλεγχος. οὔτε γὰρ τὸν ἐν τοσούτῳ πλάτει γεωμετρική τις δύναιτ' ἂν ἀπόδειξις, οὔτ' ἐν οἷς ἐπιχειρεῖ γεωμετρεῖν,

ab eaq; undiquaq; æqualiter dissitum esse Indum fluuium. itaq; & hunc non uersus meridiem à montibus fluere, ut Eratosthenes dicit, sed inter meridiem atq; ortum ęquinoctialem: sicut in uetustis tabulis fuit descriptũ. Quis autem concedet triangulum nunc constitutum, esse obtusangulum, non concedens id quod ipsum continet esse rectangulum? quis in parallelo sitam lineam à Babylone ad Susa ductam unam esse earum quę obtusum angulum includunt, totam non concedens eam quæ est usq; ad Carmaniam? quis Indo parallelum esse eam, quæ à Caspijs portis ad fines Carmanię ducitur? sine quibus uana est ratiocinatio. Præter hæc ille etiam dixit Indiæ figuram esse rhombi similem: & sicut orientale latus ualde est uersus ortum circumductum, maximè ultimo promontorio quod & magis uersus meridianum uergit quàm reliquum litus: ita & latus iuxta Indum. Hæc omnia dicit, neque Geometricè refutans, neque probabiliter. Atq; hæc inferens, ipse sua dissoluit, ita loquens. Nam si error in exiguis deprehenderetur interuallis, ignosci poterat. quia autem aliquot stadiorum millibus aberratur, uenia dari non potest. atqui illum pronunciare diuersitatem etiam ad CCCC stadia sentiri posse, ut in parallelo qui per Athenas, & qui per Rhodum ducitur. Est autẽ quod ad sensum attinet non simplex, sed alia latior, alia minor ratio. maior, cùm ipsi oculo creditur de fructibus aut temperamentis aëris pro climatum ratione. minor, cùm gnomonica et dioptrica adhibentur instrumenta. Nam parallelus ductus per Athenas gnomonicè obseruatus, itemq; qui per Rhodum & Cariam ducitur, probabiliter tot stadiorum intercapedinem sensui obiecissent. Qui autem in latitudine ter mille, longitudine autem etiam XL millium fines, maris autẽ XXX millium sumens lineam ab occasu ad ortum ęquinoctialem: & in utramq; partem alia meridionalia, alia septentrionalia appellans: hæcq; laterculos nominans & sigilla: is uideat quomodo & hæc dicat, & latera hæc septentrionalia, illa austrina, & quomodo hæc occidua, illa orientalia. idemq; ea prætermittens in quibus magnum est erratũ, rationẽ reddat: id.n. par est. exigua aũt etiã si eũ fugerint, refutandus non est. Enimuerò hîc neutro modo is hominẽ redarguit. nã neq; de tanta latitudine demõstratio potest geometrica dari: neq; ubi geometri

cè agere uult, sumtionibus utitur in confessis sitis, sed ipse sibi eas fingit. Præstat autem de quarta dicere parte: ubi prioribus uitijs adijcit 12 culpandi studium, in eisdem aut similibus hypothesibus permansionem. Id quidem meritò reprehendit, quòd Eratosthenes longitudinem appellat huius partis lineam à Thapsaco ad Aegyptum pertinentem: quod perinde sit, ac si quis parallelogrammi diametrum, eius figuræ lõgitudinem appellet. Non enim in eodem parallelo iacent Thapsacus & Aegypti ora maritima, sed in ualdè inuicem distantibus: in spacio inter hos interueniente quasi ab angulo ad angulum & obliqua ducitur à Thapsaco ad Aegyptum linea. Id autem non rectè, quod miratur qui ausus fuerit dicere Thapsacum Pelusio distare sex millibus stadiorum, cum distet amplius septem millibus. Demonstrans enim Pelusianum parallelum à Babylonio uersus meridiem amplius CIƆ CIƆ IƆ stadijs uergere: secũdum Eratosthenem autem (ut opinatur) Babylonio Thapsacenum septentrionaliorem esse quater mille & IƆ CCC stadijs: conficiuntur, inquit stadia millibus septem plura. Hæc parallelorum distantia quomodo ex E-
31 ratosthenis sententia ostendatur, 13 quæro. Id quidem hic dixit, tantam esse Babylonis à Thapsaco distantiam: sed parallelos horum locorum tantundem distare, non dixit. Neque uerò afferri id potest, Thapsacum & Babylonem in eodem esse meridiano. Contra enim ipse Hipparchus demonstrauit, secundum Eratosthenem esse Babylonẽ Thapsaco amplius CIƆ CIƆ stadijs orientaliorem. Et nos adducimus Eratosthenis pronunciata, in quibus est Tygri & Euphrate ambiri Mesopotamiam & Babyloniam, ita ut Euphrates maiorem circularis istius ambitionis partem conficiat. Eum enim à septentrione profluentem, uersus orientem conuerti, & uersus meridiem effluere. At quod à septentrione uersus meridiem fluit, id quidem secundum meridianum aliquem fieri potest. Sed illa uersus ortum auersio, & uersus Babylonem, declinatio iam est à meridiano, neque in recta linea permansio, propter modò dictum ambitum. Iter quoque à Thapsaco Babylonem iuxta Euphraten dixit esse IV CIƆ & IƆ CCC stadiorum, id quasi dedita opera addens, iter id non posse in rectam lineam dirigi, cuius mensura esset interuallum inter duos parallelos. Quo negato, uanum iam est deinceps demonstrare

ὁμολογουμένοις χρῆται λήμμασιν, ἀλλ' ἑαυτῷ πλάττει. Βέλτιον δὲ περὶ τῆς τετάρτης λέγει μερίδος. προστίθησι δὲ καὶ τὸ φιλαίτιον καὶ τὸ μένοντος ἐπὶ τῶν αὐτῶν ὑποθέσεων ἢ τῶν παραπλησίων. τοῦτο μὲν γὰρ ὀρθῶς ἐπιτιμᾷ, διότι μῆκος ὀνομάζει τῆς μερίδος ταύτης τὴν ἀπὸ Θαψάκου μέχρις Αἰγύπτου, καθάπερ εἴ τις παραλληλογράμμου τὴν διάμετρον μῆκος αὐτοῦ φαίη. οὐ γὰρ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ παραλλήλου κεῖται ἥ τε Θάψακος, καὶ ἡ τῆς Αἰγύπτου παραλία, ἀλλ' ἐπὶ διεστώτων πολὺ ἀλλήλων. ἐν δὲ τῷ μεταξὺ διαγώνιός πως ἄγεται καὶ λοξὴ ἡ ἀπὸ Θαψάκου εἰς Αἴγυπτον. τὸ δὲ θαυμάζειν πῶς ἐθάρρησεν εἰπεῖν ἑξακισχιλίων σταδίων, τὸ ἀπὸ Πηλουσίου εἰς Θάψακον, πλειόνων ὄντων ἢ ἑπτακισχιλίων, οὐκ ὀρθῶς. λαβὼν γὰρ διὰ τοῦ δεῖξαι μὲν, ὅτι ὁ διὰ Πηλουσίου παράλληλος τοῦ διὰ Βαβυλῶνος πλείοσιν ἢ δισχιλίοις καὶ πεντακοσίοις σταδίοις νοτιώτερός ἐστι, κατ' Ἐρατοσθένη δὲ (ὡς οἴεται) διότι τοῦ διὰ Βαβυλῶνος ὁ διὰ τῆς Θαψάκου ἀρκτικώτερος τετρακισχιλίοις ὀκτακοσίοις σταδίοις, συμπίπτειν φησὶ πλέους τῶν ἑπτακισχιλίων. πῶς οὖν κατ' Ἐρατοσθένη δείκνυται ἡ τοσαύτη ἀπόστασις τοῦ διὰ Βαβυλῶνος παραλλήλου ἀπὸ τοῦ διὰ Θαψάκου ζητῶ. ὅτι μὲν γὰρ ἀπὸ Θαψάκου ἐπὶ Βαβυλῶνα τοσοῦτόν ἐστιν, εἴρηκεν ἐκεῖνος. ὅτι δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ δι' ἑκατέρου παραλλήλου ἐπὶ τὸν θάτερον, οὐκ εἴρηκεν. οὐδὲ γὰρ ὅτι ἐπὶ ταὐτοῦ μεσημβρινοῦ ἐστιν ἡ Θάψακος καὶ ἡ Βαβυλών. τἀναντία γὰρ αὐτὸς ὁ Ἵππαρχος ἔδειξε, κατ' Ἐρατοσθένη πλείοσιν ἢ δισχιλίοις σταδίοις συμβαίνειν ἀνατολικωτέραν εἶναι τὴν Βαβυλῶνα τῆς Θαψάκου. ἡμεῖς τε παρατίθεμεν τὰς Ἐρατοσθένους ἀποφάσεις, ἐν αἷς τὸν Τίγριν καὶ τὸν Εὐφράτην ἐγκυκλοῦσθαι τήν τε Μεσοποταμίαν καὶ τὴν Βαβυλωνίαν, καὶ τὸ πλέον γε τῆς ἐγκυκλώσεως τὸν Εὐφράτην ποιεῖν. ἀπὸ γὰρ τῶν ἄρκτων ἐπὶ μεσημβρίαν ῥυέντα, ἐπιστρέφειν πρὸς τὰς ἀνατολὰς, ἐκπίπτειν δὲ ἐπὶ μεσημβρίαν. ἡ μὲν οὖν ἐπὶ μεσημβρίαν ἀπὸ τῶν ἄρκτων ὁδὸς, ὡς μεσημβρινοῦ τινός ἐστιν. ἡ δ' ἐπὶ τὰς ἀνατολὰς ἐπιστροφὴ, καὶ ἐπὶ τὴν Βαβυλῶνα ἔκνευσίς τε ἐστὶν ἀπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ, καὶ οὐκ ἐπ' εὐθείας, διὰ τὴν λεχθεῖσαν ἐγκύκλωσιν. τὴν δέ γε ὁδὸν εἴρηκε τετρακισχιλίων καὶ ὀκτακοσίων σταδίων τὴν ἐπὶ Βαβυλῶνα ἀπὸ Θαψάκου παρὰ τὸν Εὐφράτην, πρoσθεὶς καθάπερ ἐπίτηδες τοῦ μὴ ἵνα εὐθεῖαν αὐτὴν δέξαιτο καὶ μέτρον τοῦ μεταξὺ δυεῖν παραλλήλων διαστήματος. μὴ διδομένου δὲ τούτου, μάταιόν ἐστι τὸ ἐφεξῆς δείκνυσθαι

κινδυνεύει δεικνύειν ὅτι συνισταμένου ὀρθογωνίου τριγώνου πρός τε Πηλουσίῳ καὶ Θαψάκῳ καὶ τῇ τομῇ τοῦ τε διὰ Θαψάκου παραλλήλου, καὶ τοῦ διὰ Πηλουσίου μεσημβρινοῦ, μία τῶν περὶ τὴν ὀρθὴν ἡ ἐπὶ τοῦ μεσημβρινοῦ μείζων ἔσται τῆς ὑπὸ τὴν ὀρθὴν τοῦ ἀπὸ Θαψάκου εἰς Πηλούσιον. κενὸν δὲ καὶ τὸ συνάπτον τούτῳ ἀπὸ μὴ συγχωρουμένου λήμματος κατασκευαζόμενον. οὐ γὰρ δὴ δίδοται τὸ ἀπὸ Βαβυλῶνος ἐπὶ τὸν διὰ Κασπίων πυλῶν μεσημβρινὸν εἶναι διάστημα τετρακισχιλίων σταδίων ὀκτακοσίων. ἐλήλεγκται γὰρ ὑφ' ἡμῶν ἐκ τῶν μὴ συγχωρουμένων ὑπ' Ἐρατοσθένους κατεσκευακότα τοῦτο τὸν Ἵππαρχον. ἵνα δ' ἀνίσχυρον ᾖ τὸ ὑπὲρ ἐκείνου διδόμενον, λαβὼν τὸ εἶναι πλείους ἢ ἐννακισχιλίους ἐκ Βαβυλῶνος ἐπὶ τὴν ἐκ Κασπίων πυλῶν οὕτως ἀγομένην γραμμὴν ὡς ἐκεῖνος εἴρηκεν ἐπὶ τοὺς ὅρους τῆς Καρμανίας, ἐδείκνυε τὸ αὐτό. Οὐ τοῦτο οὖν λεκτέον πρὸς τὸν Ἐρατοσθένη, ἀλλ' ὅτι τῶν ἐν πλάτει λεγομένων καὶ μεγεθῶν καὶ σχημάτων, εἶναί τι δεῖ μέτρον, καὶ ὅπου μὲν μᾶλλον, ὅπου δὲ ἔλαττον συγχωρητέον. Ληφθέντος γὰρ τοῦ τῶν ὀρῶν πλάτους τῶν ἐπὶ τὰς ἰσημερινὰς ἀνατολὰς ἐκτεινομένων τρισχιλίων σταδίων, ὁμοίως δὲ καὶ τοῦ τῆς θαλάττης τῆς μέχρι στηλῶν μᾶλλον ἄν τις συγχωρήσειεν ὡς ἐπὶ μιᾶς γραμμῆς ἐξετάζεσθαι τὰς παραλλήλους ἐκείνης ἐν τῷ αὐτῷ πλάτει ἀγομένας, ἢ τὰς συμπιπτούσας· καὶ τῶν συμπιπτουσῶν τὰς ἐν αὐτῷ ἐκείνῳ τῷ πλάτει τὴν σύμπτωσιν ἐχούσας, ἢ τὰς ἐκτός· ὡσαύτως καὶ διισταμένας μέχρι τοῦ μὴ ἐκβαίνειν τοῦ πλάτους ἢ τὰς ἐκβαινούσας· καὶ τὰς ἐν μείζονι μήκει μᾶλλον ἢ τὰς ἐν ἐλάττονι. καὶ γὰρ ἡ ἀνισότης τῶν μηκῶν συγκρύπτοιτ' ἂν μᾶλλον καὶ ἡ ἀνομοιότης τῶν σχημάτων· οἷον ἐν τῷ πλάτει τοῦ Ταύρου παντὸς καὶ τῆς μέχρι στηλῶν θαλάττης, ὑποκειμένων τρισχιλίων σταδίων, νοεῖται ἓν παραλληλόγραμμον χωρίον, τὸ περιγράφον τό τε ὄρος ἅπαν καὶ τὴν λεχθεῖσαν θάλατταν. ἐὰν οὖν διέλῃς εἰς πλείω παραλληλόγραμμα τὸ μῆκος, καὶ τὴν διάμετρον ὅλου τε τοῦ τοῦ λάβῃς καὶ τῶν μερῶν, ῥᾷον ἂν ἡ τοῦ ὅλου διάμετρος ἡ αὐτὴ λογισθείη παράλληλός τε καὶ ἴση τῇ κατὰ τὸ μῆκος πλευρᾷ ἤπερ ἡ ἐν τοῖς μέρεσι. καὶ ὅσῳ γ' ἂν ἧττον ᾖ τὸ παραλληλόγραμμον τὸ ληφθὲν ἐν μέρει, τοσῷδε μᾶλλον τοῦτ' ἂν συμβαίνοι. ἥ τε γὰρ λοξότης τῆς διαμέτρου ἧττον ἀπελέγχεται, καὶ ἡ ἀνισότης τοῦ μήκους ἐν τοῖς μεγάλοις· ὥστ' οὐδ' ἂν ὀκνήσειας ἐπ' αὐτῶν τὴν διάμετρον εἰπεῖν μῆκος τοῦ σχήματος. Ἐὰν οὖν τὴν διάμετρον λοξώσῃς μᾶλλον, ὥστε ἐκπεσεῖν ἔξω τῶν πλευρῶν

re uelle, constituto rectangulo triangulo ad Pelusium Thapsacum & intersectionẽ Thapsaceni paralleli cum Pelusiaco meridiano, unum eorum quæ rectum angulum faciunt laterum, nempe quod est in meridiano, longius esse eo quod recto subtenditur angulo, ductum à Thapsaco ad Pelusium. Vanũ est & id, quod huic annectitur, conclusum ex propositione non concessa. Nequaquã enim datum hoc est, à Babylone usque ad Caspiarum portarum meridianum esse spacium stadiorum IV CIↃ IↃ CCC. demonstrauimus enim Hipparchum id confecisse ex ijs, quæ nõ concessit Eratosthenes. Vt autem inualidum sit quod pro eo datum est, sumens amplius nouem stadiorum millibus à Babylone esse ad lineam quæ sic ducitur à Caspijs portis ad fines Carmaniæ ut ille dixit, idem demonstrauit. At enim non hoc fuit obijciendum Eratostheni, sed id, quòd magnitudinum & figurarum, quibus latitudo tribuitur, oporteat esse aliq̃ mensurã: & alicubi magis, alicubi minùs cõcedendum. Si.n. sumat̃ latitudo montium qui ad ortũ æquinoctialem porrigunt̃ stadia ter mille, similiterq́ maris usq́ ad portas Herculis: faciliùs cõcedat quisquiã eius parallelos in una latitudine ductas ueluti linea examinari, q̃ eas q̃ inuicem incidunt. interq́ ipsas incidẽtes eas quæ in ea ipsa concurrunt latitudine, quàm quæ extrà: itemq́ distantes eò usq́ ut latitudinem non excedant, quàm exeuntes: & quæ in maiori longitudine potiùs, quàm quæ in minori. Etenim sic inæqualitas longitudinum atque figurarum faciliùs celari posit. Verbi gratia in latitudine Tauri totius & maris usque ad columnas Herculis si ponant̃ tria stadiorum millia, intelligitur adhuc figura parallelis contenta lineis, quæ circumscribat totum illum montem & dictum mare. quod si ergo longitudinem in plura diuidas parallelogramma, diametrumq́ cùm totius tum partium accipias: faciliùs sanè totius diameter eadem reputabitur parallelus & æqualis lateri longitudinis, quàm partium diameter. & quãto minus erit particulare parallelogrammum, tãto id magis eueniet. nam & obliquitas diametri, & inæqualitas longitudinis minus arguit̃ in magnis: ut in his non uerearis diametrũ figuræ lõgitudinẽ appellare. Si ergo diametrũ magis adhuc obliques, ut uel extra utrumq́ uel extra alterũ omnino latus

latus excidat: non iam eodem modo ista contingent. tale quippiam dico mensuram eorum quæ in latitudine dicuntur. Qui uerò à Caspijs portis lineam per montes ductam in eodem parallelo usque ad Columnas sumit, aliam ueró longè statim à montibus ad Thapsacum excurrentem, & rursus à Thapsaco aliam usq; ad Aegyptum assumit, quæ tantam complectatur latitudinem, ac deinde huius longitudine metitur figurę lõgitudinem: is sanè quadranguli diametro longitudinem ipsius metiri uidetur. Quando autem non fuerit diameter, sed fracta linea, multo magis uidebitur peccare. Fracta enim est linea quæ à Caspijs portis per Thapsacũ ad Nilum ducitur. Atque hæc contra Eratosthenem. Aduersus Hipparchum autem hoc etiam, quod oportebat eum sicut ab illo dicta repræhendit, ita & correctionem aliquam erratorum adferre: sicut nos fecim⁹. Hic uerò, sicubi eius rei rationem habuit, iubet nos ueteribus tabulis intentos esse, quæ multo maiore quàm Eratosthenis tabula correctione opus habent. Tum argumẽtatio quam infert, eodem laborat uitio. Sumit enim pro eius fundamẽto id quod ex non concessis cõcluserat, Thapsaco Babylonem orientaliorem esse nõ amplius cıↄ stadijs. Nam ut maximè ex Eratosthenis uerbis cõcludi possit, orientaliorem esse amplius cıↄ cıↄ cccc stadijs, quando iter breuissimum à Thapsaco ad Tygris transitum, quâ Alexander transijt, totidem sit stadiorum, ac Tigris & Euphrates inclusa circulo Mesopotamia aliquandiu uersus oriẽtem lapsi, inde ad austrum conuersi sibi inuicem & Babyloni appropinquant: nihil absurdum consequitur. Delinquit etiam proximè insequenti ratiocinatione, qua conatur concludere, uiam à Thapsaco ad Caspias portas, quam ccıↄↄ stadiorum Eratosthenes ait, ab eo tanquam rectam lineam perhiberi hac mensura, cùm res secus habeat, rectæq; sit multo minor quantitas. Rem sic aggreditur. Ait de sententia Eratosthenis eũdem meridianum per Canopicum ostiũ & Cyaneas transire, eumq; à Thapsaceno distare ıↄↄ cıↄ ccc stadia. porrò à Cyaneis ad Caspium montem, qui situs est quà ex Colchide ad mare Caspium transscenditur, stadia esse ıↄↄ cıↄ ıↄc. ergo demtis ccc stadijs eandem esse distantiam à Cya-

Contra Hipparchum.

ἑκατέρας, ἢ περὶ γε ἑτέρας, οὐκ ἂν ὁμοίως ἔτι ταῦτα συμβαίνει. τοιοῦτον δή τι λέγω τὸ μέτρον τῶν ἐν πλάτει λεγομένων. ὁ δ' ἀπὸ τῶν Κασπίων πυλῶν, τὴν μὲν δι' αὐτῶν τῶν ὀρῶν λαμβάνων, ὡς ἂν ἐπὶ ταυτοῦ παραλλήλου μέχρι στηλῶν ἀγομένην, τὴν δ' ἀπονεύουσαν εἰς Θάψακον εὐθὺς ἔξω πολὺ τῶν ὀρῶν, καὶ πάλιν ἐκ Θαψάκου προσεκβάλλων ἄλλην μέχρι Αἰγύπτου τοσοῦτον ἐπιλαμβάνουσαν πλάτος, εἶτα τῷ μήκει τῷ ταύτης καταμετρῶν τὸ τοῦ χωρίου μῆκος διάμετρον τετραγώνου, καταμετρεῖν δὴ δόξειε τὸ τοῦ τετραγώνου μῆκος. ὅταν δὲ μὴ διάμετρος ᾖ, ἀλλὰ κεκλασμένη ἡ γραμμή, πολὺ μᾶλλον ἂν δόξειε πλημμελεῖν. κεκλασμένη γάρ ἐστιν ἡ ἀπὸ Κασπίων πυλῶν διὰ Θαψάκου πρὸς τὸν Νεῖλον ἀγομένη. πρὸς μὲν Ἐρατοσθένη ταῦτα. Πρὸς δὲ τὸν Ἵππαρχον κἀκεῖνο, ὅτι ἐχρῆν ὡς κατηγορίαν πεποίηται τῶν ὑπ' ἐκείνου λεχθέντων, οὕτω καὶ ἐπανόρθωσίν τινα ποιήσασθαι τῶν ἡμαρτημένων. ὅπερ ἡμεῖς ποιοῦμεν. ἐκεῖνος δὲ καί πού τι τούτου πεφρόντικε, κελεύει ἡμᾶς τοῖς ἀρχαίοις πίναξι προσέχειν, δεομένοις παμπόλλῳ τινὶ μείζονος ἐπανορθώσεως ἢ ὁ Ἐρατοσθένους πίναξ προσδεῖται. Καὶ τὸ ἐπιφερόμενον δ' ἐπιχείρημα τῆς αὐτῆς ἔχεται μοχθηρίας. λαμβάνει γὰρ ἐν λήμματι τὸ ἐκ τῶν μὴ διδομένων κατασκευασθέν, ὡς ἠλέγξαμεν ἡμεῖς, ὅτι Θαψάκου Βαβυλὼν ἀνατολικωτέρα ἐστὶν οὐ πλείοσιν ἢ χιλίοις σταδίοις. ὥστ' εἰ καὶ πάνυ συνάγεται τὸ πλείοσιν ἢ δισχιλίοις καὶ τετρακοσίοις σταδίοις ἀνατολικωτέραν αὐτὴν εἶναι ἐκ τῶν λεγομένων ὑπὸ τοῦ Ἐρατοσθένους, ὅτι τὴν ἐπὶ τὸν Τίγριν διάβασιν, ᾗ Ἀλέξανδρος διέβη, ἀπὸ Θαψάκου ἐστὶ σύντομος σταδίων δισχιλίων τετρακοσίων, ὁ δὲ Τίγρις καὶ ὁ Εὐφράτης ἐγκυκλωσάμενοι τὴν Μεσοποταμίαν τέως μὲν ἐπ' ἀνατολὰς φέρονται, εἶτ' ἐπιστρέφουσι πρὸς νότον, καὶ πλησιάζουσι τότε ἀλλήλοις τε ἅμα καὶ Βαβυλῶνι· οὐδὲν ἄτοπον συμβαίνει τῷ λόγῳ. Πλημμελεῖ δὲ καὶ ἐν τῷ ἑξῆς ἐπιχειρήματι, ἐν ᾧ συνάγειν βούλεται, ὅτι τὴν ἀπὸ Θαψάκου ἐπὶ Κασπίους πύλας ὁδόν, ἣν μυρίων σταδίων Ἐρατοσθένης εἴρηκεν, οὐκ ἐπ' εὐθείας ἀναμεμετρημένην ὡς ἐπ' εὐθείας παραδίδωσι, τῆς εὐθείας πολὺ ἐλάττονος οὔσης. ἡ δ' ἔφοδός ἐστιν αὐτῷ τοιαύτη. φησὶν εἶναι κατ' Ἐρατοσθένη τὸν αὐτὸν μεσημβρινόν, τόν τε διὰ τοῦ Κανωβικοῦ στόματος, καὶ τὸν διὰ Κυανέων· διέχειν δὲ τοῦτον τοῦ Θαψάκου ἑξακισχιλίους τριακοσίους σταδίους. τὰς δὲ Κυανέας τοῦ Κασπίου ὄρους ἑξακισχιλίους ἑξακοσίους, ὃ κεῖται κατὰ τὴν ὑπέρθεσιν τὴν ἐπὶ τὸ Κάσπιον πέλαγος ἐκ Κολχίδος. ὥστε παρὰ τριακοσίους σταδίους, τὸ ἴσον εἶναι διάστημα ἀπὸ τοῦ διὰ Κυανέων

νέων μεσημβρινοῦ ἐπί τε Θάψακον καὶ ἐπὶ τὸ Κάσπιον. τρόπον δέ τινα ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μεσημβρινοῦ κεῖσθαι, τήν τε Θάψακον καὶ τὸ Κάσπιον. τούτῳ δ' ἀκολουθεῖν, τὸ ἀφιστάναι ἴσον τὰς Κασπίους πύλας, Θαψάκου δὲ καὶ τοῦ Κασπίου, πολὺ ἐλάττους ἀφεστάναι τῶν μυρίων, ὅσους φησὶν ἀφεστάναι Ἐρατοσθένης τῆς Θαψάκου. ἄρα πολὺ ἐλάττους ἢ μυρίους ἀφεστάναι τοὺς ἐπ' εὐθείας. κυκλοπορίαν ἄρα εἶναι τοὺς μυρίους λογίζεται ἐκεῖνος ἐπ' εὐθείας ἀπὸ Κασπίων πυλῶν εἰς Θάψακον. Ἐροῦμεν δὲ πρὸς αὐτὸν, ὅτι τοῦ Ἐρατοσθένους ἐν πλάτει λαμβάνοντος εὐθείας, ὅπερ οἰκεῖόν ἐστι γεωγραφίας ἐν πλάτει δὲ καὶ τὰς μεσημβρινὰς, καὶ τὰς ἐπὶ μεσημβρινὴν ἀνατολὴν, ἐκεῖνος γεωμετρικῶς αὐτὸν εὐθύνει, καὶ ὡς ἂν δι' ὀργάνων λάβοι τις τούτων ἕκαστον· οὐδὲ αὐτὸς δι' ὀργάνων, ἀλλὰ μᾶλλον στοχασμῷ λαμβάνων καὶ τὸ πρὸς ὀρθὰς καὶ τὸ παραλλήλους. ἓν μὲν δὴ τοῦτο ἁμάρτημα. Ἕτερον δὲ τὸ μηδὲ τὰ κείμενα παρ' ἐκείνῳ διαστήματα τίθεσθαι ὑπ' αὐτοῦ, μηδὲ πρὸς ἐκεῖνα τὸν ἔλεγχον προσάγεσθαι, ἀλλὰ πρὸς τὰ ὑπ' αὐτοῦ πλαττόμενα. Διόπερ πρῶτον μὲν ἐκείνου τὸ ἀπὸ τοῦ στόματος ἐπὶ Φᾶσιν εἰπόντος σταδίων ὀκτακισχιλίων, καὶ προσθέντος τοὺς εἰς Διοσκουριάδα, ἐντεῦθεν δ' ἑξακοσίους· τὴν δ' ἀπὸ Διοσκουριάδος εἰς τὸ Κάσπιον ὑπέρθεσιν ἡμερῶν πέντε ἥ τις κατ' αὐτὸν Ἵππαρχον εἰκάζεται λέγεσθαι ὅσον χιλίων σταδίων· ὥστε τὴν σύμπασαν κατ' Ἐρατοσθένη κεφαλαιοῦσθαι ἐννακισχιλίων ἑξακοσίων. Αὐτὸς οὖν τέτμηκε καί φησιν ἐκ μὲν Κυανέων εἰς Φᾶσιν πεντακισχιλίους ἑξακοσίους, εἰς δὲ Κάσπιον ἐνθένδε ἄλλους χιλίους. ὥστ' οὐ κατ' Ἐρατοσθένη συμβαίνοι ἂν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ πως μεσημβρινοῦ τό τε Κάσπιον εἶναι καὶ τὴν Θάψακον, ἀλλὰ κατ' αὐτόν. φέρε δ' οὖν κατ' Ἐρατοσθένη. Πῶς οὖν τούτῳ ἕπεται τὸ τὴν ἀπὸ τοῦ Κασπίου ἐπὶ Κασπίους πύλας ἴσην εἶναι τῇ ἀπὸ Θαψάκου ἐπὶ τὸ αὐτὸ σημεῖον. Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ ὑπομνήματι ἀναλαβὼν πάλιν τὴν αὐτὴν ζήτησιν τὴν περὶ τῶν ὀρῶν τῶν κατὰ τὸν Ταῦρον, περὶ ὧν ἱκανῶς εἰρήκαμεν, μεταβαίνει πρὸς τὰ βόρεια μέρη τῆς οἰκουμένης, εἶτ' ἐκτίθεται τὰ ῥηθέντα ὑπὸ τοῦ Ἐρατοσθένους περὶ τῶν μετὰ τὸν Πόντον τόπων. ὅτι φησὶ τρεῖς ἄκρας ἀπὸ τῶν ἄρκτων καθήκειν· μίαν μὲν, ἐφ' ἧς ἡ Πελοπόννησος, δευτέραν δὲ τὴν Ἰταλικὴν, τρίτην δὲ τὴν Λιγυστικὴν, ὑφ' ὧν κόλπους ἀπολαμβάνεσθαι τόν τε Ἀδριατικὸν καὶ τὸν Τυρρηνικόν. Ταῦτα δὲ ἐκθέμενος καθόλου, πειρᾶται τὰ καθέκαστα περὶ αὐτῶν λεγόμενα ἐλέγχειν γεωμετρικῶς μᾶλλον ἢ γεω-

nearum meridiano ad Thapſacum & montem Caſpium, quodammodo autem ſub meridiano eodem iacere Thapſacum & Caſpium. huius conſequens eſſe, æquali interuallo abeſſe Caſpias portas, ſed à Thapſaco & Caſpio multo minus quam cccıↃↃ ſtadiorum, quã diſtantiam à Thapſaco Eratoſthenes tradiderit. ergo rectæ lineæ à portis Caſpijs ad Thapſacum multo eſſe breuiorem quantitatem cccıↃↃ ſtadijs, atque hæc non ad rectum iter, ſed ambitum quendam eius pertinere. Cui nos reſpondemus, Eratoſthenem, qui more geographico rectas lineas, meridianos, & q̃ ad ortum æquinoctialem ducuntur rectæ lineas rudi Minerua ſumſerit, ab ipſo geometrica ſubtilitate examinari, ac ueluti ſi mathematicis inſtrumentis eas lineas exploratas poſuiſſet: cùm quidem ipſe etiã Hipparchus non inſtrumentis ijs, ſed coniectura in parallelis & rectos angulos conficientibus lineis ponendis uſus ſit. atque hoc unũ eſt peccatum. Alterum, quod neque poſita ab illo interualla ponit, neque ad ea ſuas refutationes accommodat, ſed ad ſua ipſius figmenta. Ergo primùm cùm is ab oſtio dicat ad Phaſin eſſe octo millia ſtadiorum, addatque, nimirum uſque ad Dioſcuriadem, inde alia ıↃc ſtadia: tranſitum porrò à Dioſcuriade ad Caſpium quinque dierum, ſi quis ſecundum ipſum Hipparchum coniiciat dici circiter cıↃ ſtadiorum: tota ſumma ſecundum Eratoſthenem erit ſtadiorum IX cıↃ ıↃc. Hipparchus uerò partitus rem: à Cyaneis (inquit) ad Phaſin ſtadia ſunt ıↃↃ ıↃc: inde alia cıↃ ad Caſpium. Non ergo Eratoſthenes, ſed Hipparchus autor eſt Caſpium & Thapſacum ſub eodem ferè eſſe meridiano. Sed eſto hanc eſſe Eratoſthenis ſententiam. Quomodo ergo ſequitur inde lineam à Caſpio ad Caſpias portas æqualem eſſe eius quæ ad idem punctum à Thapſaco ducitur? In ſecundo autem commentario repetens eandem queſtionem de montib. ad Taurum, de quibus dictum eſt ſatis, tranſgreditur ad ſeptentrionales mundi partes. Deinde exponit ea quę Eratoſthenes dixit de locis poſt Pontum. nimirum quòd is dicat à ſeptentrione tria porrigi 14 promontoria. unum in quo 14
eſt Peloponneſus, alterum Italicum, tertium Liguſticum, quibus includantur ſinus Adriaticus & Tyrrhenus. Hæc in genere expoſita, ſingulatim conatur refellere, geometricè magis

γρα-

magis quàm geographicè. Tanta eſt autem erratorum Eratoſthenis iis in rebus multitudo, ac præterea Timoſthenis eius qui portuum deſcriptionem edidit (. quem ille præ reliquis omnibus laudat, conuincitur autem plurimum ab eo diſſentire.) ut neque horum diſceptare cauſam putẽ eſſe operæprecium, tanto ſpacio à ueritate aberrantium, neq; de Hipparcho ſententiam ferre. Nam hic quoq; partem errorum præteriens, quædam nõ corrigit, tantùm arguit ut falsò aut repugnanter dicta. Etenim fortaſsis haud iniuria quiſpiam id quoque culpet, quod tria eſſe ait Europæ promontoria inter hæc unum id ponens, in quo iacet Peloponneſus. hoc enim in multas finditur partes. Nam Sunium non minus in mare procurrit quàm Laconica, & exiguo eſt quàm Malea ſeptentrionalius, & ſinum facit non contemnendum. & Thraciæ Cherroneſus uerſus Sunium cõficit ſinum qui Melas (.id eſt niger.) uocatur, & reliquos deinceps Macedonicos.

15 Verùm his ille præteritis, interuallorum deſignationes pleraſq; palàm falſas inſectat̃, incredibilemq; locorum ignorationem refellit, nihil opus habentem geometricis refutationibus, ſed apertis, & rei ipſius teſtimonio confirmatis. Verbi gratia, Quòd cum ab Epidamno ad Thermaicum ſinum terreſtris tranſitus ſit ampliùs bis mille ſtadiorum, ille nongentorum dixit. & ab Alexandria ad Carthaginem ſtadia numerauit plura tredecim millibus, cùm non ſint ſuper nouem millia: ſiquidem illo autore Caria & Rhodus ſub eodem quo Alexandria ſunt, rurſuſq; fretũ & Carthago ſub eodem meridiano. in cõfeſſo eſt enim apud omnes, nauigationem à Caria ad fretum non excedere ſtadia Iↄↄ: & meridianus, ſi ei magnum tribuas interuallum, concedatur ſanè idem eſſe cum eo qui tanto eſt reſpectu orientalioris occidentalior, quanto Carthago eſt quam fretum occidentalior. tribus quidem ſtadiorũ millib. à uero aberraſſe, cõuincitur. Quod autem Romam quoque ſub eodem collocat meridiano, quæ tanto ſpacio eſt Carthagine occidentalior, ſummã oſtendit eius locorum ignorationem, tum horum, tum eorum quæ ſunt uerſus occaſum uſque ad columnas. Enimuerò Hipparcho, ut qui nõ ſcriberet geographiam, ſed examinaret ea quę Eratoſthenes in ſua geographia ſcripſiſſet, familiare fuit plerumque ſingula repręhendere. Nos autem exiſtimauimus ubi is uera tradit, plerunque etiam ubi, quod crebrius ſolet, errat, ſingulatim ſuas eſſe adferendas rationes,

γεωγραφικῶς. Ἔστι δὲ τοσοῦτο τῶν ἁμαρτανομένων ἐν αὐτοῖς ὑπὸ τοῦ Ἐρατοσθένους τὸ πλῆθος, καὶ ἔτι Τιμοσθένους τοῦ τοὺς λιμένας συγγράψαντος (ὃν ἐπαινεῖ μὲν ἐκεῖνος μάλιστα τῶν ἄλλων, διαφωνῶν δ' ἐλέγχεται πρὸς αὐτὸν πλεῖστα) ὥστ' οὐκ ἄξιον ἡγοῦμαι διαιτᾶν οὔτ' ἐκείνους ἐπὶ τοσοῦτον διαμαρτάνοντας τῶν ὄντων, οὔτε τὸν Ἵππαρχον. Καὶ γὰρ οὗτος τὰ μὲν παραλείπει τῶν ἡμαρτημένων, τὰ δ' οὐκ ἐπανορθοῖ, ἀλλ' ἐλέγχει μόνον ὅτι ψευδῶς ἢ μαχομένως εἴρηται. Αἰτιάσαιτο μὲν γὰρ ἂν ἴσως καὶ τοῦτό τις, ὅτι φησὶν ἄκρας τρεῖς τῆς Εὐρώπης· μίαν μὲν τιθεὶς, τὴν ἐφ' ἧς ἡ Πελοπόννησος. ἔχει γάρ τε πολυσχιδές. Καὶ γὰρ τὸ Σούνιον ἀκρωτηριάζει ὁμοίως τῇ Λακωνικῇ, οὐ πολὺ ἧττον μεσημβρινώτερον ὂν τῶν Μαλέα, καὶ κόλπον ἀπολαμβάνον ἀξιόλογον. καὶ ἡ Θρακία Χερρόνησος ἀπολαμβάνει πρὸς τὸ Σούνιον τόν τε Μέλανα κόλπον καὶ τοὺς ἐφεξῆς τοὺς Μακεδονικούς. Εἰ δ' οὖν παρείημεν τοῦτο, καὶ τῶν διαστημάτων τὰ πλεῖστα φανερῶς ψευδογραφούμενα, ἐλέγχει τὴν ἀπειρίαν τῶν τόπων ὑπερβάλλουσαν, καὶ οὐ δεομένην γεωμετρικῶν ἐλέγχων, ἀλλὰ φανερῶν, καὶ αὐτόθεν ἐκμαρτυρεῖσθαι δυναμένων. οἷον ὅτι ἐξ Ἐπιδάμνου πρὸς τὸν Θερμαῖον κόλπον ἡ ὑπέρβασίς ἐστι πλειόνων ἢ δισχιλίων σταδίων, ὁ δ' ἐνακοσίων φησίν. ἐκ δὲ Ἀλεξανδρείας εἰς Καρχηδόνα ὑπὲρ μυρίους καὶ τρισχιλίους, οὐ πλείους ὄντας τῶν ἐνακισχιλίων· εἴπερ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐστὶ μεσημβρινοῦ κατὰ τοῦτον, τῇ μὲν Ἀλεξανδρείᾳ Καρία, καὶ Ῥόδος· τῇ δὲ Καρχηδόνι ὁ πορθμός. πάντες γὰρ ὁμολογοῦσι πλειόνων εἶναι τὸν ἐκ Καρίας ἐπὶ πορθμὸν πλοῦν σταδίων πεντακισχιλίων, ὅ τε μεσημβρινὸς ἐν μεγάλῳ μέν τινι διαστήματι λαμβανόμενος, δοθείη ἂν ὁ αὐτὸς εἶναι τῷ τοσοῦτον δυσμικωτέρῳ πρὸς τὸν ἑωθινώτερον ὅσον ἡ Καρχηδὼν ἐστὶ τοῦ πορθμοῦ πρὸς δύσει μᾶλλον· ἐν δὲ τρισχιλίοις σταδίοις ἔχει καταφανῆ τὸν ἔλεγχον. Ὁ δὲ καὶ τὴν Ῥώμην τιθεὶς ἐπὶ ταὐτοῦ μεσημβρινοῦ τὴν τοσοῦτον καὶ Καρχηδόνος δυσμικωτέραν, ὑπερβολὴν οὐκ ἀπολείπει τῆς τῶν τόπων ἀπειρίας, καὶ τούτων καὶ τῶν ἐφεξῆς πρὸς δύσιν μέχρι στηλῶν. Ἱππάρχῳ μὲν οὖν μὴ γεωγραφοῦντι, ἀλλ' ἐξετάζοντι τὰ λεχθέντα ἐν τῇ γεωγραφίᾳ τοῦ Ἐρατοσθένους, οἰκεῖον ἦν τὸ πλέον τὰ καθ' ἕκαστα εὐθύνειν. Ἡμεῖς δ' ἐν οἷς μὲν κατορθοῖ, τὸ πλέον δ' ἐστὶν ὅπου καὶ πλημμελεῖ, τὸν καθ' ἕκαστα οἰκεῖον λόγον ᾠήθημεν δεῖν

corri-

προσάγειν, τὰ μὲν ἐπανορθοῦντες, ὑπὲρ ὧν δ' ἀπολυόμενοι τὰς ἐπιφερομένας αἰτίας ὑπὸ τοῦ Ἱππάρχου, καὶ αὐτὸν τὸν Ἵππαρχον συνεξετάζομεν ὅπου τι φιλαιτίως εἴρηκεν. Ἐν δὲ τούτοις ὁρῶντες ἤδη τὸν μὲν τελέως παραπαίοντα, τὸν δὲ δικαίως ἐγκαλοῦντα, ἀρκεῖν ὑπολαμβάνομεν ἂν ἐν αὐτῇ τῇ γεωγραφίᾳ τὰ ὄντα λέγοντες ἐπανορθῶμεν αὐτήν. Ἐφ' ὧν γὰρ συνεχῆ καὶ ἐπιπολάζοντα ἐστὶ τὰ ἁμαρτανόμενα, κρεῖττον μηδὲ μεμνῆσθαι, πλὴν εἰ σπανίως τι καὶ καθόλου. ὅπερ πειρασόμεθα ποιεῖν ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα. Καὶ νῦν δ' εἰρήσθω ὅτι καὶ Τιμοσθένης καὶ Ἐρατοσθένης, καὶ οἱ ἔτι τούτων πρότεροι τελέως ἠγνόουν τά τε Ἰβηρικὰ καὶ τὰ Κελτικά, μυρίῳ δὲ μᾶλλον τὰ Γερμανικὰ καὶ τὰ Βρεταννικά, ὡς δ' αὕτως τὰ τῶν Γετῶν καὶ Βασταρνῶν. ἐπὶ πολὺ δ' ἀγνοίας ἐτύγχανον ἀφιγμένοι, καὶ τῶν κατ' Ἰταλίαν, καὶ τὸν Ἀδρίαν, καὶ τὸν Πόντον, καὶ τῶν ἐφεξῆς μερῶν τῶν προσαρκτικῶν· εἰ καὶ τὰ τοιαῦτα ἴσως φιλαίτια. Τοῦ γὰρ Ἐρατοσθένους ἐπὶ τῶν πόρρω διεστηκότων τὰ παραδεδομένα φήσαντος ἐρεῖν διαστήματα, μὴ διισχυριζομένου δὲ καὶ λέγοντος ὡς παρέλαβε, προστιθέντος δ' ἔστιν ὅπου τὸ ἐπ' εὐθείας μᾶλλον καὶ ἧττον, οὐ δεῖ προσάγειν τὸν ἀκριβῆ ἔλεγχον τοῖς μὴ ὁμολογουμένοις πρὸς ἄλληλα διαστήμασιν, ὅπερ ποιεῖν πειρᾶται ὁ Ἵππαρχος, ἔν τε τοῖς πρότερον λεχθεῖσι, καὶ ἐν οἷς τὰ περὶ τὴν Ὑρκανίαν μέχρι Βακτρίων τῶν ἐπέκεινα ἐθνῶν ἐκτίθεται διαστήματα, καὶ ἔτι τὰ ἀπὸ Χολχίδος ἐπὶ τὴν Ὑρκανίαν θάλατταν. Οὐ γὰρ ὁμοίως ἐπί τε τούτων ἐξεταστέον αὐτὸν καὶ ἐπὶ τῶν περὶ τὴν ἤπειρον πάλιν, καὶ ἐπὶ ἄλλους τοὺς οὕτω γνωρίμους τόπους. ἀλλ' οὐδ' ἐπὶ τούτων γεωμετρικῶς, ὅπερ ἔφην, ἀλλὰ γεωγραφικῶς μᾶλλον. Αἰτιασάμενος δ' οὖν ἔνια τῶν Αἰθιοπικῶν ἐπὶ τέλει τοῦ δευτέρου ὑπομνήματος τῶν πρὸς τὴν Ἐρατοσθένους γεωγραφίαν πεποιημένων, ἐν τῷ τρίτῳ φησί, τὴν μὲν πλείω θεωρίαν ἔσεσθαι μαθηματικήν, ἐπὶ ποσὸν δὲ γεωγραφικήν. οὐδ' ἐπὶ ποσὸν μέντοι δοκεῖ τοι ποιήσασθαι γεωγραφικήν, ἀλλὰ πᾶσαν μαθηματικήν, διδόντος καὶ τοῦ Ἐρατοσθένους τὴν τοιαύτην πρόφασιν. Πολλαχοῦ γὰρ ἐμπίπτει πρὸς τὸ ἐπιστημονικώτερον τῆς προκειμένης ἱστορίας· ἐκπεσὼν δὲ οὐκ ἀκριβεῖς, ἀλλ' ὁλοσχερεῖς ποιεῖται τὰς ἀποφάσεις, τρόπον τινὰ ἐν μὲν τοῖς γεωγραφικοῖς μαθηματικός, ἐν δὲ τοῖς μαθηματικοῖς γεωγραφικὸς ὤν· ὥστε πρὸς ἄμφω δίδωσιν ἀφορμὰς τοῖς ἀντιλέγουσι, Ἐν δὲ τούτῳ τῷ ὑπομνήματι καὶ δικαίως καὶ οὕτως

καὶ ὁ

corrigendis alijs, alijs contra Hipparchi reprehensionem defendēdis: ipso etiam iuxtà Hipparcho excutiendo, ubi quid studio culpandi dixit. In his autem uidentes illum planè delirantem, hunc iustè incusantem, sufficere rati sumus si in ipsa geographia ueritatem tradentes, eum castigemus. Vbi enim crebrò sunt & in promtu sita errata, expedit eorum nullam nisi rarò & in uniuersum fieri mentionem. quod in singulis facere conabimur. Atque in præsentia id à nobis sit dictum, & Timosthenem, & Eratosthenem, & qui eos ætate antecesserunt, planè ignaros fuisse Hispanicarum, Gallicarumq́ue rerum: ac multis modis magis Germanicarum Britannicarum, Geticarum, Bastarnicarumq́ue. magna etiam ignoratione præditi fuerunt rerum Italicarum, Adriaticarum, Ponticarum, aliarumq́ue deinceps septentrionalium. Tametsi hoc quidem uideri potest reprȩhendendi studio dictum. Cùm enim dicat Eratosthenes se eorum quæ procul dissita sunt ab alijs tradita interualla referre, neq́ue affirmet quicquam, sed uti acceperat ea referat, addens aliquādo ad rectam lineam ista magis minusúe congruere: non sunt refellenda accuratiùs ea quȩ pro certis non ponuntur interualla, quod facere tentauit Hipparchus, 16 cùm in his quæ retulimus, tum ubi ille Hyrcaniæ à Bactria & ulterioribus gentibus exponit distantiam, porroq́ue à Colchide usq́ue ad mare Caspium. Non enim eodem modo fuit de his in eum inquirendum, atque de continente terra alijsq́ue ita notis locis quæ perhibuit. quanquam ne hîc quidem geometricè examinandus fuit, sed (ut dixi.) geographicè potiùs. Porro Hipparchus cum Eratosthenem sub finem secundi eorum quos contra eius geographiam scripsit commentarij de quibusdam Aethiopicis reprȩhendisset, in tertio ait maiorem partem disputationis fore mathematicam, nonnihil tamen etiam geographicam. Mihi autem ne aliqua quidem ex parte uidetur eam fecisse geographicam, sed totam mathematicam, præbēte ei etiam ansam Eratosthene. Is enim sæpe delabitur ad ea, quæ scientiæ magis sint propria, quàm institutæ historiæ, delapsusq́ue eò non accuratas, sed rudes & crassas conclusiones profert, quodammodo in geographicis mathematicè, in mathematicis geographicè se gerens, & utrobiq́ue occasionem repræhensoribus præbens: in hoc autem commen-

Veteres ignari rerum geographicarum.

Eratosthenis uitium.

tario iustas cùm ipse, tum Timosthenes: ut ne nobis quidem restet ea unà expedere, sed ab Hipparcho dictis contenti possimus esse.

In Posidonium inquirit.

Videamus iam nunc quæ Posidonius dicat in opere de Oceano. in quo uidetur multa geographica tradere, partim instituto propriè, partim magis mathematicè. Haud abs re igitur fuerit etiam quædam ab ipso dicta perpendere, partim nũc, partim ut suis singula locis sese offerent. Est ergo hoc unum propriè ad geographiam pertinens, quòd ponitur totam terram esse globi forma, itidem ut mundum: & quod quæ ad hanc consequuntur positionem admittuntur: inter quę & hoc est quinque zonis (siue plagis mauis siue cingulis) terram distingui. Posidonius ergo ait primum huius diuisionis autorem esse Parmenidem. sed hunc adustam zonam dupla ferè statuere ad eam quæ inter tropicos intercipitur utrinque & habitabilis est regionem
17 quantitate. 17 Aristoteles porrò eas uocat temperatas, quæ inter circulos tropicos & arcticos intercipiuntur. Horum utrumq; meritò repræhendit.

De zonis disputat.

Torrida quippe zona ea dicitur, quæ habitari ob æstum non potest. At amplius dimidio eius spacij quod tropicis includitur habitari, argumento sunt supra Aegyptum incolentes Aethiopes. Nimirum enim dimidium totius spacij est quod utrinque ab æquatore ad tropicos pertinet. Atqui à Syena, qui est limes æstiui tropici, ad Meroen stadia sunt CIↃↃ: atq; inde ad Cimmamomiferæ regionis parallelum, qui initium est zonæ torridæ, tria stadiorum millia. totiusq; huius interualli dimensio haberi potest, cum & nauigetur & peragretur. Quod autem restat, usque ad æquatorem inquam, id ex dimensione terræ ab Eratosthene tradita cognoscitur stadiorum esse IIX CIↃ IↃCCC. Quæ igitur ratio est XIII millium ad VIII millia & IↃCCC, ea erit spacij inter tropicos intercepti ad latitudinem torridæ zonæ. Quod si recentiorum dimensionum ea introducatur, quæ minimam facit terram, qualem Posidonius refert CXXC millium, ea torridam zonam spacij eius quod inter tropicos aut semissem circiter, aut semisse non multo maiorem osten-
18 det: æqualem, & eandem, nunquam. 18 Iam cùm arctici circuli neq; sint apud omnes, neque ubi sunt, ijdem omnibus sint, quomodo ijs poterunt zonæ temperatæ distingui, quæ quidẽ sunt immutabiles? Id qdẽ ad refellendũ nihil facit, q̃ arctici non sunt ubiq;: satis.n.est, si sint

καὶ ὁ Τιμοσθένης, ὥστ' οὐδ' ἡμῖν καταλείπεται συνεπισκοπεῖν, ἀλλ' ἀρκεῖσθαι τοῖς ὑπὸ τοῦ Ἱππάρχου λεχθεῖσιν. Ἴδωμεν δὲ καὶ Ποσειδώνιον ἃ φησὶν ἐν τοῖς περὶ ὠκεανοῦ. δοκεῖ γὰρ ἐν αὐτοῖς τὰ πολλὰ γεωγραφεῖν, τὰ μὲν οἰκείως, τὰ δὲ μαθηματικώτερον. Οὐκ ἄτοπον οὖν ἔνια καὶ τῶν ὑπὸ τούτου λεγομένων διαιτῆσαι, τὰ μὲν νῦν, τὰ δ' ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα, ὡς ἂν ὑποπίπτῃ μέτρου τινὸς ἐχόμενα. Ἔστιν οὖν τι τῶν πρὸς γεωγραφίαν οἰκείων, τὸ τὴν γῆν ὅλην ὑποθέσθαι σφαιροειδῆ, καθάπερ καὶ τὸν κόσμον, καὶ τὰ ἄλλα παραδέξασθαι τὰ ἀκόλουθα τῇ ὑποθέσει ταύτῃ· τούτων δ' ἐστὶ καὶ τὸ πεντάζωνον αὐτὴν εἶναι. Φησὶ δὴ ὁ Ποσειδώνιος τῆς εἰς πέντε ζώνας διαιρέσεως ἀρχηγὸν γενέσθαι Παρμενίδην. ἀλλ' ἐκεῖνον μὲν σχεδόν τι διπλασίαν ἀποφαίνειν τὸ πλάτος τὴν διακεκαυμένην τῆς μεταξὺ τῶν τροπικῶν ὑπερπιπτούσης ἑκατέρων τῶν τροπικῶν εἰς τὸ ἐκτὸς καὶ πρὸς ταῖς εὐκράτοις. Ἀριστοτέλης δὲ αὐτὴν καλεῖ τὴν μεταξὺ τῶν τροπικῶν καὶ τῶν ἀρκτικῶν εὐκράτους. ἀμφοτέροις δ' ἐπιτιμᾷ δικαίως. διακεκαυμένην γὰρ λέγεσθαι τὸ ἀοίκητον διὰ καῦμα. τῆς δὲ μεταξὺ τῶν τροπικῶν πλέον ἢ τὸ ἥμισυ τοῦ πλάτους, οἰκήσιμόν ἐστιν ἐκ τῶν ὑπὲρ Αἰγύπτου στοχαζομένοις Αἰθιόπων, εἴπερ τὸ μὲν ἥμισυ τοῦ παντὸς πλάτους ἐστίν, ὃ διαιρεῖ ἐφ' ἑκάτερα ὁ ἰσημερινός. τούτου δὲ τὸ μὲν ἀπὸ τῆς Συήνης, ἥπερ ἐστὶν ὅριον τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ, εἰς Μερόην εἰσὶ μύριοι. τὸ δ' ἐνθένδε ἕως τῆς κινναμωμοφόρου παραλλήλου ὅσπερ ἐστὶν ἀρχὴ τῆς διακεκαυμένης, τρισχιλίων. τοῦτο μὲν οὖν τὸ διάστημα πᾶν μετρητόν ἐστι, πλεῖταί τε γὰρ καὶ ὁδεύεται. τὸ δ' ἑξῆς, μέχρι τοῦ ἰσημερινοῦ λέγω, δείκνυται κατὰ τὴν ὑπ' Ἐρατοσθένους γενομένην ἀναμέτρησιν τῆς γῆς, ὅτι ἐστὶ σταδίων ὀκτακισχιλίων ὀκτακοσίων. Ὃν δὴ λόγον ἔχει τὰ μύρια τρισχίλια πρὸς τὰ ὀκτακισχίλια ὀκτακόσια, τοῦτον ἂν ἔχοι τὸ μεταξὺ τῶν τροπικῶν διάστημα πρὸς τὸ τῆς διακεκαυμένης πλάτος. Κἂν τῶν νεωτέρων δὲ ἀναμετρήσεων εἰσάγηται ἡ ἐλαχίστην ποιοῦσα τὴν γῆν, οἵαν ὁ Ποσειδώνιος ἐγκρίνει, περὶ ὀκτωκαίδεκα μυριάδας οὖσαν, περὶ ἥμισύ που ἀποφαίνει τὴν διακεκαυμένην τῆς μεταξὺ τῶν τροπικῶν, ἢ μικρῷ τοῦ ἡμίσους μείζονα, ἴσην δὲ καὶ τὴν αὐτὴν οὐδαμῶς. Τοῖς τε ἀρκτικοῖς, οὔτε παρὰ πᾶσιν οὖσιν, οὔτε τοῖς αὐτοῖς πανταχοῦ, τίς ἂν διορίζοι πῶς εὐκράτους αἵπερ εἰσὶν ἀμετάπτωτοι; Τὸ μὲν οὖν μὴ παρὰ πᾶσιν εἶναι τοὺς ἀρκτικούς, οὐδὲν ἂν εἴη πρὸς τὸν ἔλεγχον. εἰ γὰρ παρὰ

τοῖς

τοῖς τὴν εὔκρατον οἰκοῦσιν εἶναι πᾶσι πρὸς ἕσπερον καὶ λέγεται μόνους εὔκρατος. τὸ δὲ μὴ πανταχοῦ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἀλλὰ μεταπίπτειν, καλῶς εἴληπται. Αὐτὸς δὲ διαιρῶν εἰς τὰς ζώνας, πέντε μέν φησιν εἶναι χρησίμους πρὸς τὰ οὐράνια. τούτων δὲ περισκίους δύο τὰς ὑπὸ τοῖς πόλοις μέχρι τῶν ἐχόντων τοὺς τροπικοὺς ἀρκτικούς, ἑτεροσκίους δὲ τὰς ἐφεξῆς ταύταις δύο μέχρι τῶν ὑπὸ τοῖς τροπικοῖς οἰκούντων. ἀμφίσκιον δὲ τὴν μεταξὺ τῶν τροπικῶν, πρὸς δὲ τ᾽ ἀνθρώπεια, ταύτας τε καὶ δύο ἄλλας στενὰς τὰς ὑπὸ τοῖς τροπικοῖς καθ᾽ ἃς ἥμισύ πως μηνὸς κατὰ κορυφήν ἐστιν ὁ ἥλιος δίχα διαιρουμένας ὑπὸ τῶν τροπικῶν. ἔχειν γάρ τι ἴδιον τὰς ζώνας ταύτας, αὐχμηράς τε ἰδίως, καὶ ἀμμώδεις ὑπαρχούσας καὶ ἀφόρους, πλὴν σιλφίου, καὶ πυρωδῶν τινων καρπῶν συγκεκαυμένων. ὄρη γὰρ μὴ εἶναι πλησίον, ὥστε τὰ νέφη προσπίπτοντα ὄμβρους ποιεῖν, μηδὲ δὴ ποταμοῖς διαρρεῖσθαι. διὸ καὶ οὐλότριχας καὶ οὐλόκερως καὶ προχείλους καὶ πλατύρρινας γεννᾶσθαι· τὰ γὰρ ἄκρα αὐτῶν συστρέφεσθαι· καὶ τοὺς ἰχθυοφάγους δὲ κατὰ ταύτας τὰς ζώνας οἰκεῖν. ὅτι δὲ ταῦτ᾽ ἴδια τῶν ζωνῶν τούτων δηλοῦν φησι τὸ τοὺς νοτιωτέρους αὐτῶν ἔχειν τὸ περιέχον εὐκρατώτερον, καὶ τὴν γῆν καρπιμωτέραν καὶ εὐυδροτέραν. Πολύβιος δὲ ποιεῖ ζώνας ἕξ· δύο μὲν τὰς τοῖς ἀρκτικοῖς ὑποπιπτούσας, δύο δὲ τὰς μεταξὺ τούτων τε καὶ τῶν τροπικῶν καὶ τοῦ ἰσημερινοῦ. ἡ μὲν οὖν εἰς πέντε διαίρεσις, δοκεῖ μοι καὶ φυσικῶς ἅμα καὶ γεωγραφικῶς εἰρῆσθαι. φυσικῶς μέν, ὅτι καὶ πρὸς τὰ οὐράνια, καὶ πρὸς τὴν τοῦ περιέχοντος κρᾶσιν. πρὸς μὲν τὰ οὐράνια, ὅτι τοὺς περισκίους καὶ τοὺς ἀμφισκίους οὕτως ἂν ἄριστα διοριζομένους συνδιορίζεται, καὶ τὰ περὶ τὴν θέαν τῶν ἄστρων ὁλοσχερεῖ τινι μερισμῷ λαμβάνοντα τὴν ἐξάλλαξιν. πρὸς δὲ τὴν τοῦ περιέχοντος κρᾶσιν, ὅτι τῆς τούτου κράσεως πρὸς τὸν ἥλιον κρινομένης, διαφοραὶ τρεῖς εἰσιν αἱ γενικώταται, καὶ συντείνουσαι πρός τε τὰς τῶν ζῴων, καὶ φυτῶν συστάσεις, καὶ τῶν ἄλλων ἡμισυσταλεῖς τῶν ὑπὸ τῷ ἀέρι καὶ ἐν αὐτῷ ἐκείνῳ ὑπερβολὴ θάλπους καὶ ἔλλειψις καὶ μεσότης. αὕτη δὲ τῷ εἰς τὰς ζώνας μερισμῷ λαμβάνει τὴν οἰκείαν διάκρισιν. αἵ τε γὰρ ψυγμέναι δύο τὴν ἔλλειψιν τοῦ θάλπους ὑπαγορεύουσιν, εἰς μίαν τοῦ περιέχοντος φύσιν συναγόμεναι, αἵ τε εὔκρατοι παραπλησίως εἰς μίαν τὴν μεσότητα ἄγονται. εἰς δὲ τὴν λοιπὴν ἡ λοιπὴ μία καὶ διακεκαυμένη. ὅτι δὲ καὶ γεωγραφικός ἐστιν ὁ μερισμός, δῆλον· ζητεῖ γὰρ ἡ γεωγραφία

ſi ſint apud eos, qui in temperata zona habitare dicuntur. id autem recte ad refellendum adhibetur, quod apud quos ſunt ij, apud hos non ijdem, non unius modi ſunt. Ipſe zonas diuidẽs, quinq; ait utiles eſſe ad res cœleſtes. ex his duas periſcios, à polis uſq; ad eos quibus tropicus eſt pro arctico: inde duas heteroſcios, quæ ab his ſunt uſque ad habitantes ſub ipſis tropicis: tum unam amphiſcion, quæ eſt ſpacium tropicis incluſum habitantium. Ad humanas autem res adhiberi uult cùm has, tum alias duas arctas ſub tropicis, & ab ijs per medium diuiſas: ſecundum quas ſemiſſem menſis ſol uertici incolarum imminet. has enim zonas habere quippiam peculiare, quòd & ſingulariter ſiccę, & arenoſæ ſint, & nullius rei feraces præterquam Silphij & frugum quarundam tritico ſimilium, ſed aduſtarum. nam neq; montes eſſe in propinquo, ut nubium cõcurſu imbres fieri poſſint, neq; amnibus eas rigari. Itaque uilloſa ibi, admodum cornuta, labijs promiſſis, & latis naſis animalia naſci. extrema enim eorum contorqueri: & Ichtyophagos (id eſt, qui piſcium eſu uictitent.) ijs in zonis habitare. Atque hæc propria eſſe iſtarum zonarum inde liquere, quod qui uicinius auſtro habitant, aërem habent meliùs temperatum, ſolumq; fertilius & magis irriguum. Polybius porrò zonas facit ſex, duas quæ ad arctos pertinẽt, duas quæ inter has & tropicos & ęquinoctialem. Cæterum diuiſio in quinq; zonas mihi & naturæ rerum & geographiæ conuenienter inſtituta uidetur. naturæ, quod & cœleſtibus rebus, & aëris temperamẽtis reſpondet. cœleſtibus rebus, quòd cùm ſic periſcij & amphiſcij optimè diſtinguantur, ſimul & contemplatio aſtrorum magnis diuerſitatibus diuiſa diſtinguitur. aëris temperamento, quod cùm id ſolis reſpectu ęſtimetur, tres eius ſunt differentię maximè generales, & cum ad animalium tum ad ſtirpium conſtitutionem pertinentes, ac reliquarum rerum. 19 nam in aëre conſiderantur exceſſus caloris, defectus, & mediocritas eiuſdem. quæ omnia in quinque zonarum diſtributione ſuum retinent diſcrimen. duæ enim frigidæ inopiam caloris indicant, in unam aëris naturam conductæ: & tẽperatæ itidem ad unam referuntur mediocritatem: aduſta ad tertium caput, nempe exceſſum caloris. Geographiæ autem conſentaneam eſſe diuiſionem liquet. Hoc enim agit geographia alterius temperatarum zonarum

Polybij opinio.

19

narum portionem á nobis habitatam definire. atqui eam ortum & occasum uersus mare terminat, uersus septentrionem & meridiem aër qui in medio temperatus animalib. plantisq; est, ab utraq; autem parte intemperatus ob caloris penuriam & abundantiam. Ad has autem tres differentias opus fuit diuisione in quinq; zonas. Etenim globus terræ æquinoctiali circulo in duas æquales scissus partes, duo constituit hemisphæria, septentrionale in quo nos sumus, & austrinum. nam quæ ad æquatorem sunt partes in zona torrida, propter æstum habitari non possunt, quę ad polos, ob frigus. in medio sunt temperatę & habitabiles. Qui uerò eas adijcit quæ sunt sub tropicis, ijs non eadem cum quinque prioribus ratione eas addit, neque eodem has discrimine collocat, sed quasi gentilibus differentijs utitur, ut si aliam zonam Aethiopicam diceret, aliam Scythicam, aliam Celticã, & tertiam in medio. Id autem Polybius non rectè facit, quod zonas quasdam statuit arcticis circulis definitas, duas quæ cadãt sub eos, duas inter has ipsas & tropicos. docuimus enim mutabilibus punctis non esse definienda ea quæ mutari nequeunt. sed ne tropicis quidem definiendam esse zonam torridam ostendimus. Quod autem zonam torridam in duas diuisit partes, uidetur argumento nequaquã inepto ductus fuisse: quòd nimirum æquinoctiali circulo totam terram commodè in septentrionale ac meridionale diducimus hemisphærium. liquet enim hac sectione etiam torridam plagam mediam secari, ita ut utrumq; hemisphærium constet ex tribus integris zonis, quæ cum reliquis zonis eandem naturam obtinent. Huiusmodi ergo diuisio, sex zonas admittit: altera nõ item. nam si circulo per polos ducto terram diuidas, nulla probabili ratione utrumque hemisphærium in sex diuiseris plagas, tam ortiuũ quam occiduum, cum sufficiant quinq;. quippe utrinq; sectionum eiusdem modi affectio, earum quas efficit æquinoctialis, & quod contiguæ eæ sunt, superuacaneam facit diuisionem. etenim ut eiusdem naturæ sint & temperatæ, itemq; frigidæ: tamen continentes non sunt, sed intercapedinibus deiunctæ. Proinde totam quoque terram ex hemisphęrijs huiusmodi compactam suffecerit in quinque plagas secuisse. Quod si (ut Eratosthenes ait.) plaga æquatori subiecta est temperata (in quod etiam Polybius consentit.) &, quod

φίας τῆς ἑτέρας τῶν εὐκράτων ἀφορίσαι τὸ οἰκούμενον ὑφ' ἡμῶν τμῆμα. πρὸς δύσει μὲν οὖν καὶ ἀνατολῇ θάλατταν εἶναι ἡ περατοῦσα. πρὸς δὲ τὰ νότια καὶ τὰ βόρεια ὁ ἀήρ, ὁ μὲν μέσος ὁ εὔκρατος ὢν, καὶ φυτοῖς καὶ ζώοις. ὁ δὲ ἐφ' ἑκάτερα δύσκρατος, ὑπερβολῇ καὶ ἐλλείψει τοῦ θάλπους. εἰς δὲ τὰς τρεῖς διαφορὰς ταύτας, ἐδέησε τῆς εἰς πέντε ζώνας διαιρέσεως. τῷ γὰρ ἰσημερινῷ τμηθεῖσα ἡ σφαῖρα δίχα τῆς γῆς εἴς τε τὸ βόρειον ἡμισφαίριον, ἐν ᾧ ἡμεῖς ἐσμὲν καὶ τὸ νότιον, ὑπέγραψε τὰς τρεῖς διαφοράς. τὰ μὲν γὰρ πρὸς τῷ ἰσημερινῷ καὶ τῇ διακεκαυμένῃ ζώνῃ διὰ καῦμα ἀοίκητά ἐστι. τὰ δὲ πρὸς τῷ πόλῳ διὰ ψῦχος. τὰ δὲ μέσα τὰ εὔκρατα καὶ οἰκήσιμα. ὁ δὲ τὰς ὑπὸ τοῖς τροπικοῖς προστιθείς, οὐκ ἀνάλογον ταῖς πέντε ταύταις προστίθησιν, οὐδ' ὁμοίᾳ κεχρημέναις διαφορᾷ, ἀλλ' ὡς ἂν εἰ καὶ ταῖς ἐθνικαῖς διαφοραῖς ἀπέφαινε ζώνας, ἄλλην μὲν τὴν Αἰθιοπικὴν, ἄλλην δὲ τὴν Σκυθικὴν, καὶ Κελτικὴν, τρίτην δὲ τὴν ἀνὰ μέσον. ὁ δὲ Πολύβιος τοῦτο μὲν οὐκ εὖ, τὸ ποιεῖν τινας ζώνας τοῖς ἀρκτικοῖς διοριζομένας· δύο μὲν τὰς ὑποπιπτούσας αὐτοῖς, δύο δὲ τὰς μεταξὺ τούτων καὶ τῶν τροπικῶν. εἴρηται γὰρ, ὅτι τοῖς μεταπίπτουσι σημείοις οὐχ ὁριστέον τὰ ἀμετάπτωτα. οὐδὲ τοῖς τροπικοῖς δὲ τῆς διακεκαυμένης ὅροις χρηστέον. καὶ γὰρ τοῦτ' εἴρηται. τὴν διακεκαυμένην μέντοι δίχα διαιρῶν, πρὸς οὐ φαύλην ἐπίνοιαν φαίνεται κεκινημένος, πρὸς ἣν καὶ ὅλην δίχα διαιροῦμεν εὐφυῶς τὴν γῆν, εἴς τε τὸ βόρειον ἡμισφαίριον, καὶ τὸ νότιον τῷ ἰσημερινῷ. δῆλον γὰρ, ὅτι διαιρεῖται κατὰ ταύτην τὴν τομὴν, καὶ ἡ διακεκαυμένη ποιεῖ τινὰ ἐπιτηδειότητα. ὥστε καὶ τὸ ἡμισφαίριον ἑκάτερον, ἐξ ὅλων συντετάχθαι τριῶν ζωνῶν ὁμοειδῶν τῶν ἐν θατέρῳ. Ἡ μὲν οὖν τοιαύτη τομὴ δέχεται τὴν εἰς ἓξ ζώνας διαίρεσιν, ἡ δ' ἑτέρα οὐ πάνυ. Εἰ οὖν τῷ διὰ τῶν πόλων δίχα τέμνοις τὴν γῆν, οὐκ ἂν εἰκότως ἑκάτερον τῶν ἡμισφαιρίων, τό, τε ἑσπέριον, καὶ τὸ ἀνατολικὸν τέμνοις εἰς ζώνας ἕξ, ἀλλὰ ἡ εἰς πέντε ἀρκοῦσα ἂν εἴη. τὸ γὰρ ὁμοιοπαθὲς τῶν τμημάτων ἀμφοτέρων τῆς διακεκαυμένης ὃ ποιεῖ ὁ ἰσημερινός, καὶ τὸ συγκεῖσθαι, περιττὴν, καὶ περίεργον ἀποφαίνει τὴν τομήν· ὁμοειδῶν μὲν ὄντων καὶ τῶν εὐκράτων, καὶ τῶν κατεψυγμένων, ἀλλ' οὐ συγκειμένων. οὕτως οὖν καὶ τὴν ὅλην τὴν ἐκ τῶν τοιούτων ἡμισφαιρίων ἐπινοουμένην ἀρκούντως ἂν εἰς πέντε διαιροίης. Εἰ δ' ὥσπερ Ἐρατοσθένης φησίν, ὑποπίπτουσα τῷ ἰσημερινῷ ἐστιν εὔκρατος (καθάπερ καὶ ὁ Πολύβιος ὁμοδοξεῖ) προσ-

προστίθησι δ' οὗτος, καὶ διότι ὑψηλοτάτη ἐστὶ, διόπερ καὶ καταμβρεῖται τῶν βορέων νεφῶν κατὰ τοὺς ἐτησίας ἐκεῖ τοῖς ἀναστήμασι προσπιπτόντων πλείστων, πολὺ κρεῖττον τρίτην τὴν εὔκρατον ταύτην ποιεῖν στενήν τινα, ἢ τὰς ὑπὸ τοῖς τροπικοῖς συνάγειν. Συνηγορεῖ δὲ τούτοις καὶ τὰ τοιαῦτα, ὧν μέμνηται καὶ Ποσειδώνιος, τὸ καὶ τὰς μεταστάσεις ὀξυτέρας εἶναι τὰς εἰς τὰ πλάγια. ὡς δ' αὔτως, καὶ τὰς ἀπ' ἀνατολῆς ἐπὶ δύσιν τοῦ ἡλίου, ὀξύτεραι γὰρ αἱ κατὰ μεγίστου κύκλου τῶν ὁμοταχῶν κινήσεων. Ἐνίσταται δ' ὁ Ποσειδώνιος τῷ Πολυβίῳ, διότι φησὶ τὴν ὑπὸ τῷ ἰσημερινῷ οἴκησιν ὑψηλοτάτην. οὐδὲ γὰρ εἶναι κατὰ τὴν σφαιρικὴν ἐπιφάνειαν ὕψος διὰ τὴν ὁμαλότητα, οὐδὲ δὴ ὀρεινὴν εἶναι τὴν ὑπὸ τῷ ἰσημερινῷ, ἀλλὰ μᾶλλον πεδιάδα, ἰσόπεδόν πως τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς θαλάττης. τοὺς δὲ πληροῦντας τὸν Νεῖλον ὄμβρους, ἐκ τῶν Αἰθιοπικῶν ὀρῶν συμβαίνειν. Ταῦτα δ' εἰπὼν ἐνταῦθα, ἐν ἄλλοις συγχωρεῖ, φήσας ὑπονοεῖν ὄρη εἶναι τὰ ὑπὸ τῷ ἰσημερινῷ, πρὸς ἃ ἑκατέρωθεν ἀπὸ τῶν εὐκράτων ἀμφοῖν προσπίπτοντα τὰ νέφη, ποιεῖν τοὺς ὄμβρους. Αὕτη μὲν οὖν ἡ ἀνομολογία φανερά. Ἀλλὰ καὶ δοθέντος, τοῦ ὀρεινὴν εἶναι τὴν ὑπὸ τῷ ἰσημερινῷ, ἄλλη τις ἀνακύπτειν ἂν δόξειεν. οἱ γὰρ αὐτοὶ σύρρουν φασὶν εἶναι τὸν ὠκεανόν. πῶς οὖν ὄρη κατὰ μέσον ἱδρύουσιν αὐτῶν; πλὴν εἰ νήσους τινὰς βούλονται λέγειν. Ὅπως δέ ποτε τοῦτ' ἔχει, τῆς γεωγραφικῆς μερίδος ἔξω πίπτει· δοτέον δ' ἴσως τῷ προθεμένῳ τὴν περὶ ὠκεανοῦ πραγματείαν ταῦτ' ἐξετάζειν. Μνησθεὶς δὲ τῶν περιπλεῦσαι λεγομένων τὴν Λιβύην, Ἡρόδοτον μὲν οἴεσθαί φησιν ὑπὸ Δαρείου πεμφθέντας τινὰς τελέσαι τὸν περίπλουν. Ἡρακλείδην δὲ τὸν Ποντικὸν ἐν διαλόγῳ ποιεῖν ἀφιγμένον παρὰ Γέλωνι μάγον τινὰ περιπλεῦσαι φάσκοντα. ἀμάρτυρα δὲ ταῦτ' εἶναι φήσας, καὶ Εὔδοξόν τινα Κυζικηνὸν θεωρὸν καὶ σπονδοφόρον τοῦ τῶν Κορινθίων ἀγῶνος, ἐλθεῖν εἰς Αἴγυπτον ἱστορεῖ κατὰ τὸν δεύτερον Εὐεργέτην. συσταθῆναι δὲ καὶ τῷ βασιλεῖ, καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν, καὶ μάλιστα κατὰ τοὺς ἀνάπλους τοῦ Νείλου, θαυμαστικὸν ὄντα τῶν τοπικῶν ἰδιωμάτων ἅμα, καὶ οὐκ ἀπαίδευτον. τυχεῖν δή τινα Ἰνδὸν κομισθέντα ὡς τὸν βασιλέα ὑπὸ τῶν φυλάκων τοῦ Ἀραβίου μυχοῦ, λεγόντων εὑρεῖν αὐτὸν ἡμιθανῆ καταχθέντα μόνον ἐν νηΐ, τίς δ' εἴη καὶ πόθεν, ἀγνοεῖν μὴ συνιέντας τὴν διάλεκτον·

quod ille addit, cùm sit 20 sublimissima, imbribus rigatur quando flantibus Etesijs nubes à Borea plurimæ eminentibus locis appelluntur: multo rectius tertia hæc angusta aliqua zona temperata constituetur, quàm tropicis subiectæ in unam conducentur. His adstipulantur ista quoque, etiam â Posidonio commemorata, quod & translationes in obliquum factæ celeriores sunt, itemq; ab ortu solis in occasum. nam motionũ eiusdem ordinis celerrimæ sunt quæ fiunt in maximo circulo. Reprænendit porrò Posidonius Polybium, qui habitationem sub æquatore dixerit esse editissimam. cùm neque in globosa superficie, utpote æquabili, altitudo locum habeat, neque montosa sit terra æquinoctiali subdita, sed campestris potiùs, ínq; eadẽ cum mari planicie. nam quib. Nilus impletur imbribus, eos ex Aethiopicis decurrere montibus. Hæc ille hoc fatus loco, alibi concedit, inquiens se arbitrari mõtes esse id quod sub æquatore iacet, ad quos montes utrinque à temperatis plagis concurrant nubes, & imbres generent. Atque hæc quidem à seipso dissensio est euidens. Præterea autem etiam hoc concesso, montosam esse regionem quæ substrata est æquatori, alia uidetur emergere. Iidem enim in sese confluere Oceanũ affirmant. quomodo ergo in medio montes ponunt? nisi si insulas aliquas intelligi uolunt. Vt ut res ea habet, extra geographiæ ea professionem cadit, & ei qui de Oceano tractationem instituerit uidetur committenda. Facta deinde mentione eorum qui nauigando Libyam ambiuerint, scribit Herodotum in ea fuisse opinione, quosdam à Dario missos ambitum istum confecisse. Heraclidem uerò Ponticũ in dialogo perhibere, magum quendam à Gelone uenisse, qui se nauigio circumiuisse diceret: sed rem testibus carere. Præterea narrat Eudoxum quendã Cyzicenum, qui 21 Corinthij certaminis causa spectandi, & libationis ferendę missus esset, in Aegyptum uenisse, quo tempore Euergetes secundus regnum tenuit. eumq; cum rege & eius familiaribus sermones contulisse, maximè de sursum nauigando Nilo: utpote hominem & admiratione eorum quę singulis locis propria sunt pręditum, neq; ineruditum. Fortè tum â custodibus Arabici sinus Indũ quendam ad regem fuisse allatum, dicentibus eum semimortuum ab ipsis inuentum fuisse in naui solum dephęhensum, neq; se scire qs aut cuias esset, φ sermonẽ eius nõ intelligerẽt.

20

Habitatio sub æquatore.

Circumnauigatio Libyæ.

21

eum à rege mandatum ijs, qui eum Græcam linguam docerent. hac percepta hominem narrasse ex India se nauigantem recto cursu excidisse, atque huc euasisse, socijs fame amissis: simulq; pollicitum se nauigationis ad Indos monstratorem fore ijs, quibus eam rem rex demandaret, quos inter & Eudoxus fuerit. Hunc ad Indos cum donis nauigasse, & eorũ loco reportasse aromata ac lapides preciosos, quorum alios fluuij cum scrupis deuehunt, alij effodiuntur concreti ex humore ut apud nos crystalli. Cæterùm Eudoxum sua fuisse spe falsum, Euergeta quidquid naui aduexerat adimente. Mortuo Euergeta, uxorem eius Cleopatram regnum tenuisse. rursumq; ab hac missum Eudoxum maiore cum apparatu, uentis supra Aethiopiam fuisse delatum: ubi cum ad quædam loca appulisset, animos incolentium sibi cõciliasse frumenti, uini, & caricarum largitione, quibus il

Eudoxi nauigatio.

22 li carebant. ab ijsq; contra 22 aquam & nauigationis duces accepisse, & uocabula quædam descripsisse. cumq; inuenisset summitatatem proræ è naufragio superstitem, equo insculpto insignem, idq; cuiusdam naui ab occasu aduecti naufragium esse inaudiuisset, secum in reditu detulisse. saluumq; in Aegyptum rediisse filio iam Cleopatræ suffecto in regnum, denuò omnibus spoliatum fuisse, comperto multa ipsum interuertisse. proræ autem summitatem ab ipso in emporium delatam, naucleris q; exhibitam, fuisseq; ab his edoctum, Gaditanæ esse id nauis. nam Gaditanorum mercatores ingentib. uti nauibus, pauperes paruis, quas equos appellent à proræ insignibus, ijsq; eos piscandi gratia usque ad Lixum amnem circa Maurusiam nauigare. atque adeò quosdam nauclerorum agnouisse lignum illud unius eorum fuisse, qui ulteriùs à Lixo fluuio nauigarant, neque reuersi fuerant. Ex his Eudoxum collegisse, posse Libyam nauigio circumiri; ita domum reuer

23 tisse, omnibusq; suis facultatibus 23 impositis nauigationem instituisse: primùm Dicæarchiam, inde Massiliam, ac reliqua deinde ora maritima nauigata Gades peruenisse.

Vbiq; autem diuulgato instituto, rem fecisse, magnaq; naui comparata, & duabus scaphis lemborum piraticorum similibus, impositis pueris symphoniacis, medicis, alijsq; artificibus, Indiam uersus per altum nauigasse, subuectum

τὸν δὲ παραδοῦναι τοῖς διδάξουσιν ἑλληνίζειν. ἐκμαθόντα δὲ διηγήσασθαι, διότι ἐκ τῆς Ἰνδικῆς πλέων περιπέσοι πλάνῃ, καὶ σωθείη δεῦρο, τοὺς σύμπλους ἀποβαλὼν λιμῷ. ὑπολειφθέντα δὲ ὑποσχέσθαι τὸν εἰς Ἰνδοὺς πλοῦν ἡγήσασθαι τοῖς ὑπὸ τοῦ βασιλέως προχειρισθεῖσι. τούτων δὲ γενέσθαι τὸν Εὔδοξον. πλεύσαντα δὲ μετὰ δώρων, ἐπανελθεῖν ἀντιφορτισάμενον ἀρώματα καὶ λίθους πολυτελεῖς, ὧν τοὺς μὲν καταφέρουσιν οἱ ποταμοὶ μετὰ τῶν ψήφων, τοὺς δ᾽ ὀρυκτοὺς εὑρίσκουσι, πεπηγότας ἐξ ὑγροῦ, καθάπερ τὰ κρυστάλλινα παρ᾽ ἡμῖν. διαψευσθῆναι δὲ τῶν ἐλπίδων. ἀφελέσθαι γὰρ αὐτὸν ἅπαντα τὸν φόρτον τὸν Εὐεργέτην. τελευτήσαντος δ᾽ ἐκείνου τὸν βίον, Κλεοπάτραν τὴν γυναῖκα διαδέξασθαι τὴν ἀρχήν. πάλιν οὖν καὶ ὑπὸ ταύτης πεμφθῆναι τὸν Εὔδοξον μετὰ μείζονος παρασκευῆς, ἐπανιόντα δ᾽ ἀνέμοις παρενεχθῆναι ὑπὲρ τὴν Αἰθιοπίαν, προσφερόμενον δέ τισι τόποις, ἐξοικειοῦσθαι τοὺς ἀνθρώπους μεταδόσει σιτίων τε καὶ οἴνου καὶ παλαθίδων, ὧν ἐκείνοις οὐ μετῆν. ἀντὶ δὲ τούτων ὑγείας τε τυγχάνειν καὶ καθοδηγίας, ἀπογράφεσθαί τε τῶν ῥημάτων ἔνια. εὑρόντα δ᾽ ἀκρόπρωρον ξύλινον ἐκ ναυαγίου ἵππον ἔχον ἐγγεγλυμμένον, πυθόμενον ὡς ἀπὸ τῆς ἑσπέρας πλεόντων τινῶν εἴη τὸ ναυάγιον τοῦτο, κομίζειν αὐτὸ ἀναστρέψαντα πρὸς τὸν οἰκεῖον πλοῦν. σωθέντα δ᾽ εἰς Αἴγυπτον οὐκέτι τῆς Κλεοπάτρας ἡγουμένης, ἀλλὰ τοῦ παιδὸς, ἀφαιρεθῆναι πάλιν πάντα. φωραθῆναι γὰρ νενοσφισμένον πολλά. τὸ δ᾽ ἀκρόπρωρον φέροντα εἰς τὸ ἐμπόριον, δεικνύναι τοῖς ναυκλήροις, γνῶναι δὲ Γαδειριτῶν ὄν. τούτων γὰρ τοὺς μὲν ἐμπόρους μεγάλα στέλλειν πλοῖα, τοὺς δὲ πένητας μικρὰ, ἃ καλεῖν ἵππους, ἀπὸ τῶν ἐν ταῖς πρώραις ἐπισήμων. τούτους δὲ πλεῖν μέχρι τοῦ Λίξου ποταμοῦ περὶ τὴν Μαυρουσίαν ἁλιευομένους. ἀλλὰ τῶν δὴ ναυκλήρων τινὰς γνωρίσαι τὸ ἀκρόπρωρον ἑνὸς τῶν ἀπὸ τοῦ Λίξου ποταμοῦ πορρώτερον πλευσάντων, καὶ μὴ σωθέντων ὑπάρξαν. ἐκ δὲ τούτου συμβαλόντα τὸν Εὔδοξον ὡς δυνατὸς εἴη ὁ περίπλους ὁ Λιβυκός, πορευθέντα οἴκαδε, τὴν οὐσίαν ἐκθέμενον πᾶσαν ἐξορμῆσαι. καὶ πρῶτον μὲν εἰς Δικαιαρχίαν, εἶτ᾽ εἰς Μασσαλίαν ἐλθεῖν, καὶ τὴν ἑξῆς παραλίαν μέχρι Γαδείρων, πανταχοῦ δὲ διακωδωνίζοντα ταῦτα καὶ χρηματιζόμενον κατασκευάσασθαι πλοῖον μέγα, καὶ ἐφόλκια δύο λέμβοις λῃστρικοῖς ὅμοια, ἐμβιβάσασθαι μουσικὰ παιδισκάρια καὶ ἰατροὺς καὶ ἄλλους τεχνίτας, ἔπειτα πλεῖν ἐπὶ τὴν Ἰνδικὴν μετέωρον ζεφύροις συνεχέσι.

καμνόντων

κάμνοντας δὲ τῷ πλῷ τοὺς συνόντας, ἄκοντα ἐπορεῦσαι πρὸς γῆν, δεδιότα τὰς πλημμυρίδας, καὶ τὰς ἀμπώτεις. καὶ δὴ καὶ συμβῆναι ὅπερ ἐδεδίει. καθίσαι γὰρ τὸ πλοῖον, ἡσυχῆ δὲ ὥστε μηδ' ἀθρόον διαλυθῆναι, ἀλλὰ φθῆναι τὰ φορτία σωθέντα εἰς γῆν, καὶ τῶν ξύλων τὰ πλεῖστα. ἐξ ὧν τρίτον λέμβον συμπηξάμενον πεντηκοντόρῳ πάρισον πλεῖν ἕως ἀνθρώποις συνέμιξε τὰ αὐτὰ ῥήματα φθεγγομένοις, ἅπερ πρότερον ἀπογέγραπτο. ἅμα δὲ τοῦτό τε γνῶναι, ὅτι τε οἱ ἐνταῦθα ἄνθρωποι ὁμοεθνεῖς εἶεν τοῖς Αἰθίοψιν ἐκείνοις, καὶ ὅτι ὅμοροι εἶεν τῇ Βόγου βασιλείᾳ. ἀφέντα δὲ τὸν ἐπὶ Ἰνδοὺς πλοῦν ἀναστρέφειν. ἐν δὲ τῷ παράπλῳ νῆσον εὔυδρον καὶ εὔδενδρον ἐρήμην ἰδόντα σημειώσασθαι. σωθέντα δὲ εἰς τὴν Μαυρουσίαν, διαθέμενον τοὺς λέμβους, πεζῇ κομισθῆναι πρὸς τὸν Βόγον, καὶ συμβουλεύειν αὐτῷ τὴν ναυστολίαν ἐπανελέσθαι ταύτην. ἰσχῦσαι δ' εἰς τἀναντία τοὺς φίλους ὑποτείνοντας φόβον μὴ συμβῇ τὴν χώραν εὐεπιβούλευτον γενέσθαι, δειχθείσης παρόδου τοῖς ἔξωθεν ἐπιστρατεύειν ἐθέλουσιν. ὡς δ' ἐπύθετο λόγῳ μὲν πεμπόμενον ἑαυτὸν ἐπὶ τὴν ἀναχθεῖσαν ναυστολίαν, ἔργῳ δ' ἐκτεθησόμενον εἰς ἐρήμην τινὰ νῆσον, ἐκφυγεῖν εἰς τὴν Ῥωμαίων ἐπικράτειαν, κἀκεῖθεν εἰς τὴν Ἰβηρίαν διᾶραι. πάλιν δὲ κατασκευασάμενον στρογγύλον πλοῖον, καὶ μακρὸν πεντηκόντορον, ὥστε τῷ μὲν πελαγίζειν, τῷ δὲ πειρᾶσθαι τῆς γῆς, ἐνθέμενον γεωργικὰ ἐργαλεῖα καὶ σπέρματα καὶ οἰκοδόμους, ὁρμῆσαι πρὸς τὸν αὐτὸν περίπλουν, διανοούμενον εἰ βραδύνοιτο ὁ πλοῦς, ἐνδιαχειμάσαι τῇ προεσκεμμένῃ νήσῳ, καὶ σπείραντα καὶ ἀνελόμενον τοὺς καρπούς, τελέσαι τὸν ἐγνωσμένον ἐξ ἀρχῆς πλοῦν.

Ἐγὼ μὲν οὖν (φησὶ) μέχρι τῆς περὶ τὸν Εὔδοξον ἱστορίας ἥκω. τί δ' ὕστερον συνέβη, τοὺς ἐκ Γαδείρων καὶ τῆς Ἰβηρίας εἰκὸς εἰδέναι. Ἐκ πάντων δὴ τούτων φησὶ δείκνυσθαι, ὅτι ἡ οἰκουμένη κύκλῳ περιρρεῖται τῷ ὠκεανῷ·

Οὐ γάρ μιν δεσμὸς περιβάλλεται ἠπείροιο,
Ἀλλ' ἐς ἀπειρεσίην κέχυται, τό μιν οὔτι μιαίνει.

Θαυμαστὸς δὴ κατὰ πάντα ἐστίν, ὅπως τὸν μὲν τοῦ Μάγου περίπλουν ὃν Ἡρακλείδης εἶπεν ἀμάρτυρον νομίζας καὶ αὐτὸν τῶν ὑπὸ Δαρείου πεμφθέντων ὃν Ἡρόδοτος ἱστορεῖ, τὸ δὲ

subuectum continentibus Fauonijs. Iis aūt qui unà uehebantur ex nauigatione defessis, inuitum ad terram secundo uento appulisse, metuentem sibi à maris æstuum uicibus. & euenisse id quod metuerat: subsedisse enim nauim, sensim tamen, neq; subitò fuisse solutam, sed & merces prius, & lignorum deinde maiorem partem in terram fuisse egestā. Quibus eum è lignis tertium cōfecisse lembum, adsimilem quinaginta remorum naui, & nauigasse usq; ad eos homines qui sermone uterentur, qualem antè litteris ab eo fuisse consignatum retulimus. quod simul senserit, simul etiam certiorem se factum hos eiusdem cum illis Aethiopibus gentis esse, & esse similes in Bocchi regno. Inde omissa ad Indos nauigatione eum reuertisse, interq; nauigandum annotasse insulam, quam aqua & arboribus bene instructam uidisset. Cùm in Maurusiam incolumis peruenisset, diuenditis lēbis, terrestri itinere ad Bocchum iuisse, eiq; suscipiendæ huius nauigationis autorem fuisse. uicisse tamen sentētiam familiarium, qui monebant metuendum esse ne ditio hæc ita insidijs aliorum opportuna redderetur, commonstrato aditu ijs qui extrinsecus bellum inferre uellent. Itaque se, cum audiret uerbis se ad eam destinari nauigationem, futurum autem ut in solam aliquam exponeretur insulam, in Romanorum effugisse prouinciam, indeq; in Hispaniam. Tum rursus constructa terete naui, & lōga quinquaginta remorum alia, ut per altum ueheretur illa, hac ponè terram, impositis instrumentis rusticis, seminibus, & ædificandi peritis ad eandem circum nauigationem se contulisse, eo consilio, ut si tardiùs hæc succederet, in priùs annotata insula hyemaret, consitisq; agris & perceptis fructibus, initio propositam absolueret nauigationem.

Ego igitur (inquit) usq; ad historiam Eudoxi peruenio. quid autem inferioribus acciderit temporibus, par est Gaditanos scire & Hispanos. Ex his ergo omnibus demonstrari ait, Oceanum terrarum orbi circuli in morem esse circumfusum.

Non etenim terræ uinclo circundatur ille:
Fusus in immensum at, ne quicquam polluat ipsum, est.

Enimuerò mirum se in his omnibus præbet, qui cùm Magi circumnauigationem ab Heraclida expositam testimonio destitui censeat, itemquè eorum qui à Dario missi fuerant ab Herodoto narratam, *Refutatio dictorum.*

fidem adhibet huic Bergœo commento: siue ipse confinxit, siue ab alio cõfictum hoc pro uero probauit. Primùm temerarium fuit de Indo quæ narrantur credere. Etenim Arabicus sinus fluuij instar angustus est & in longum porrectus ad CCIↃↃ circiter stadiorum usque ad fauces, ipsas quoque admodum arctas. Itaque cùm probabile non est foris cursum tenentes Indos in sinum per errorem fuisse intrusos, (. quippe faucium angustiæ eos erroris monuissent.) tum dedita opera in sinum aduectis, erroris iam aut instabiliũ uentorum nulla restabat præscriptio. Ad hęc, quî factum est ut uno demto reliqui omnes fame perire se uidentes negligerent? unusq́ue superstes quî poterat solus nauim dirigere, quam necesse est paruam non fuisse, tantis maribus traijciendis aptam? quæ fuit illa linguæ discendæ celeritas, propter quam tantum ei esset autoritas, uti regi persuaderet se idoneum esse nauigationis ducem? unde Euergetæ ista huiusmodi ductorum penuria, mari isto multis iam noto? Iam ille cum sacrificijs missus ad spectaculum à Cyzicenis quomodo urbe relicta ad Indos nauigabat? qua ratione tantum ei fuit creditum negocium? quomodo autem reuerso domum, & preter spem omnibus spoliato, ignominiaq́ue affecto, maior adhuc donorum apparatus fuit commissus? tum reuersus, & in Aethiopiam aduectus, cuius rei causa uel sermonem in litteras retulit, uel percunctatus est unde summitas proræ allata esset? nulli enim rei indicio erat futurum, compertum habere nauim fuisse ab occidente nauigantium: quando ipse quoque in reditu erat ab occasu nauigaturus. Porrò Alexandriam cum uenisset, & peculatum esse multa constaret, quî non dedit pœnas? sed & obambulauit monstrato proræ summo naucleros interrogans? Quod qui agnouit, nonne mirabilis? nonne mirabilior qui credidit? Deinde hac spe domum reuersus, migrationem instituit extra columnas Herculis? Atqui non licebat sine mandato Alexandrea auehi, præsertim ei qui regis bona clepsisset. neque clàm poterat auehi, portu & reliquis exitibus tanta obsessis custodia, quantam adhuc adhiberi nos cognouimus multo tempore Alexandreæ degentes. quanquam nunc Romanis urbem tenentibus multum est de regiorum præsidiorũ seueritate remissum. Ceterũ postq̃ Ga

τὸ δὲ Βεργαῖον διάσπασμα τοῦτο γοῦν πίστεως μέρει τιθείς, εἴθ' ὑπ' αὐτοῦ πεπλασμένον εἴτ' ἄλλων πλασάντων. πιστεύσας. τίς γὰρ ἡ πιθανότης, πρῶτον μὲν τῆς περὶ τὸν Ἰνδὸν περιπετείας. ὁ γὰρ Ἀράβιος κόλπος ποταμοῦ δίκην στενός ἐστι καὶ μακρὸς ἐπὶ μυρίους που σταδίους μέχρι τοῦ στόματος, καὶ τούτου στενοῦ παντάπασιν ὄντος. οὐκ εἰκὸς δ' οὔτ' ἔξω που τὸν πλοῦν ἔχοντας εἰς τὸν κόλπον παρωσθῆναι τοὺς Ἰνδοὺς κατὰ πλάνην. τὰ γὰρ στενὰ ἀπὸ τοῦ στόματος δηλώσειν ἔμελλε τὴν πλάνην· οὔτ' εἰς τὸν κόλπον ἐπίτηδες καταχθεῖσιν, ἔτι πλάνης ἦν πρόφασις καὶ ἀνέμων ἀστάτων. λιμῷ τε πῶς περιεῖδον ἅπαντας ἀπολλυμένους σφᾶς πλὴν ἑνός; περιγενόμενός τε πῶς ἱκανὸς ἦν μόνος, κατευθύνειν τὸ πλοῖον οὐ μικρὸν ὄν, τά γε τηλικαῦτα πελάγη διαίρειν δυνάμενον; τίς δ' ἡ ὀξυμαθία τῆς διαλέκτου, ἀφ' ἧς ἱκανὸς ἦν πεῖσαι τὸν βασιλέα ὡς δυνάμενος τοῦ πλοῦ καθηγήσασθαι; τίς δ' ἡ σπάνις τῷ Εὐεργέτῃ τῶν τοιούτων καθηγεμόνων, ἤδη γνωριζομένης ὑπὸ πολλῶν ταύτης τῆς θαλάττης; ὁ δὲ δὴ σπονδοφόρος καὶ θεωρὸς τῶν Κυζικηνῶν πῶς ἀφεὶς τὴν πόλιν, εἰς Ἰνδοὺς ἔπλει; πῶς δὲ ἐπιστεύθη τηλικαύτην χρείαν; πῶς δ' ἐπανιὼν ἀφαιρεθεὶς πάντα παρὰ τὴν ἐλπίδα, καὶ ἀτιμωθείς, ἔτι μείζονα ἐπιστεύθη παρασκευὴν δώρων; ἐπανιὼν δέ, καὶ παρενεχθεὶς εἰς τὴν Αἰθιοπίαν, τίνος χάριν ἢ τὰς διαλέκτους ἀπεγράφετο, ἢ τὸ ἀκρόπρωρον ἐπυνθάνετο τοῦ ἁλιάδος πόθεν ἐκπέσοι; τὸ γὰρ μαθεῖν ὅτι ἀπὸ δύσεως ἦν πλεόντων ναυάγιον, οὐδενὸς ἔμελλεν ὑπάρξειν σημεῖον· ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ἔμελλεν ἀπὸ δύσεως πλεῖν κατὰ τὴν ἐπάνοδον. ἐλθὼν οὖν εἰς Ἀλεξάνδρειαν, φωραθεὶς ὡς νενοσφισμένος πολλὰ πῶς οὐκ ἐκολάσθη; ἀλλὰ καὶ περιῄει τοὺς ναυκλήρους διαπυνθανόμενος, δεικνὺς ἅμα τὸ ἀκρόπρωρον. ὁ δὲ γνωρίσας, οὐχὶ θαυμαστός; ὁ δὲ πιστεύσας, οὐχὶ θαυμασιώτερος; καὶ κατ' ἐλπίδα τοιαύτην ἐπανιὼν εἰς τὴν οἰκείαν, καὶ μετοικισμὸν ἐκεῖθεν ποιησάμενος εἶτα τὰ ἔξω στηλῶν. ἀλλ' οὐδ' ἐξὸν ἦν ἄνευ προστάγματος ἐξ Ἀλεξανδρείας ἀνάγεσθαι, καὶ ταῦτα νενοσφισμένῳ βασιλικὰ χρήματα. οὐδέ γε λαθεῖν ἐκπλεύσαντα ἐνεδέχετο τοσαύτῃ φρουρᾷ κεκλεισμένου τοῦ λιμένος, καὶ τῶν ἄλλων ἐξόδων ὅσην καὶ νῦν ἔτι διαμένουσαν ἔγνωμεν ἡμεῖς ἐπιδημοῦντες τῇ Ἀλεξανδρείᾳ πολὺν χρόνον. καίτοι τὰ νῦν πολὺ ἀνεῖται Ῥωμαίων ἐχόντων· αἱ βασιλικαὶ δὲ φρουραὶ πολὺ ἦσαν πικρότεραι. ἐπειδὴ δὲ καὶ ἀπῆρεν εἰς τὰ Γάδειρα, καὶ

ρα, καὶ ναυπηγησάμενος ἔπλει βασιλικῶς, καὶ διαλυθέντος αὐτῷ πλοίου, πῶς μὲν ἐναυπηγήσατο τρίτον λέμβον ἐν τῇ ἐρήμῳ; πῶς δὲ πλέων πάλιν, καὶ εὑρὼν τοὺς ἑσπερινοὺς Αἰθίοπας τοῖς ἑῴοις ὁμογλώττους, οὐκ ὠρέχθη διανύσαι τὸν ἑξῆς πλοῦν, οὕτω χαῦνος ὢν πρὸς τὸ φιλέκδημον, μικρὸν ἔχειν ἐλπίσας λοιπὸν τὸ ἄγνωστον; ἀλλ᾽ ἀφεὶς ταῦτα, τῆς διὰ Βόγου ναυτιλίας ἐπεθύμησε; πῶς δ᾽ ἔγνω τὴν λάθρα κατ᾽ αὐτοῦ συνισταμένην ἐπιβουλήν; τί δ᾽ τοῦτ᾽ ἦν τῷ Βόγῳ πλεονέκτημα, ὁ τοῦ ἀνθρώπου ἀφανισμός ἐξὸν ἄλλως ἀποπέμψασθαι; γνοὺς δὲ τὴν ἐπιβουλήν, πῶς ἔφθη φυγὼν εἰς ἀσφαλεῖς τόπους; ἕκαστον γὰρ τῶν τοιούτων οὐκ ἀδύνατον μέν, ἀλλὰ χαλεπὸν καὶ σπανίως γινόμενον μετὰ τύχης τινός. τῷ δ᾽ εὐτυχεῖν ἀεὶ συνέβαινεν εἰς κινδύνους καθισταμένῳ συνεχεῖς. πῶς δ᾽ οὐκ ἔδεισεν ἀποδρὰς τὸν Βόγον πλεῖν πάλιν παρὰ τὴν Λιβύην σὺν παρασκευῇ δυναμένῃ συνοικῆσαι νῆσον; Οὐ πολὺ οὖν ἀπολείπεται ταῦτα τῶν Πυθέου καὶ Εὐημέρου καὶ Ἀντιφάνους ψευσμάτων. ἀλλ᾽ ἐκείνοις μὲν συγγνώμη τοῦτ᾽ αὐτὸ ἐπιτηδεύουσιν ὥσπερ τοῖς θαυματοποιοῖς. τῷ δ᾽ ἀποδεικτικῷ, καὶ φιλοσόφῳ, σχεδὸν δέ τι καὶ περὶ πρωτείων ἀγωνιζομένῳ, τίς ἂν συγγνοίη; ταῦτα μὲν οὖν οὐκ εὖ. Τὸ δὲ ἐξαίρεσθαι τὴν γῆν ποτε, καὶ ἱζήματα λαμβάνειν, καὶ μεταβολὰς τὰς ἐκ τῶν σεισμῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων ὅσα διηριθμησάμεθα, καὶ ἡμεῖς, ὀρθῶς κεῖται παρ᾽ αὐτῷ. πρὸς ὃ καὶ τὸ τοῦ Πλάτωνος εὖ παρατίθησιν, ὅτι ἐνδέχεται καὶ μὴ πλάσμα εἶναι τὸ περὶ τῆς νήσου τῆς Ἀτλαντίδος, περὶ ἧς ἐκεῖνος ἱστορῆσαι Σόλωνά φησι πεπυσμένον παρὰ τῶν Αἰγυπτίων ἱερέων, ὡς ὑπάρχουσά ποτε ἀφανισθείη τὸ μέγεθος οὐκ ἐλάττων ἠπείρου. καὶ τοῦτο βέλτιον οἴεται λέγειν ἢ διότι ὁ πλάσας αὐτὴν ἠφάνισεν, ὡς ὁ ποιητὴς τὸ τῶν ἀχαιῶν τεῖχος. Εἰκάζει δὲ καὶ τὴν τῶν κίμβρων καὶ τῶν συγγενῶν ἐξανάστασιν, ἐκ τῆς οἰκείας γενέσθαι κατὰ θαλάττης ἔφοδον, οὐκ ἀθρόαν συμβᾶσαν. Ὑπονοεῖ δὲ τὸ τῆς οἰκουμένης μῆκος ἑπτά που μυριάδων σταδίων ὑπάρχον, ἥμισυ εἶναι τοῦ ὅλου κύκλου καθ᾽ ὃν εἴληπται. ὥστε φησὶν ἀπὸ τῆς δύσεως εὔρῳ πλέων ἐν τοσαύταις μυριάσιν ἔλθοι ἂν εἰς Ἰνδούς. Ἐπιχειρήσας δὲ αἰτιᾶσθαι τοὺς οὕτω τὰς ἠπείρους διορίσαντας, ἀλλὰ μὴ παραλλήλοις τισὶ τῷ ἰσημερινῷ δι᾽ ὧν ἔμελλον ἐξαλλάξεις δεικνύ-

des peruenit, & nauibus conditis regio more nauigauit, nauigio dissoluto quomodo in deserta terra tertium fabricatus est lembum? quî factũ est ut instaurata nauigatione cùm inuenisset occiduos Athiopes orientalium lingua utentes, non cogitaret de reliqua nauigatione absoluenda, homo tanta ad peregrinandum leuitate prœditus? cum sperare posset, paulum adhuc incogniti restare. cur his omissis, ad nauigationem Bocchi ope faciendam animum adiecit? quomodo deprœhendit occulto sibi insidias parari? quid amplius habiturus erat Bocchus homine sublato, quem alia ratione ablegare licebat? cognitis insidijs, quomodo in tuta perfugit loca? Nam horum unumquodq; non sane fieri omnino nequit, sed difficile est, raroque bona quadam fortuna contingit. ille autem in continentibus constitutus periculis, faustis semper est usus succesibus. quomodo non ueritus est Boccho euitato rursus Africam præteruehi cum apparatu etiam ad insulam incolendam sufficiente. Hæc igitur non multum absunt à Pytheæ, Euemeri & Antiphanis mẽdacijs. Verùm hi quidem digni sunt uenia, quibus idem fuit quod præstigiatoribus propositum. demonstratori autem, philosopho, ac nonnihil etiam de palma certãti quis ignoscat? Hæc itaq; malè. Rectè autem apud eum exposita sunt, terram aliquando attolli, aliquando subsidere, mutariq; terræmotibus. & alia id genus etiam à nobis enumerata. quibus etiam Platonis sententiam commode apponit, fieri posse, ut non sit figmentũ id quod de Atlantide insula fertur: de qua is ait tradidisse Solonem, qui ita ab Aegyptijs didicisset sacerdotibus, deletam eam esse, cum fuerit aliquando continente tota non minor insula. existimatq; hoc rectius dici, quàm id, deletam fuisse ab eo ipso qui eam commentus fuerit: sicut apud Homerũ accidit muro Achæorum. Coniectura etiam colligit Cimbrorum & gentilium migrationem è patria, factam esse ob maris incursionem, non confertim eam factam. Suspicatur etiam habitatæ terræ longitudinem LXX circiter millibus stadiorum cõstare, dimidiumq; esse totius in quo sumitur circuli: itaque (inquit.) ab occasu uersus ortum nauigans tantum spacium, ad Indos perueniret. Aggressus deinde eos reprœhendere qui continẽtis partes hoc modo distinxerunt, non lineis quibusdam respectu æquatoris parallelis, quibus ductis diuersitates animalium, plantarum,

Atlãtica insula.

Iliad. VIII.

& aëris demonstrari potuissent, quatenus alia ad frigidam, alia ad torridam pertinent plagam, partibus continentis zonarum instar descriptis: rursum mutata sententia repræhensionem improbat, & quæstionem in utramque partem facit disputabilem, nulla sanè cum utilitate. Huiusmodi enim dispositiones non à prouidentia sunt institutæ, ut neque gentium differentiæ & linguæ: sed casu quodam & fortuna. ut & artes, facultates, studiaq́ plerunque ab uno si fiat initium inua-
24 lescunt in 24 quocunque terræ situ. quanquam est in situ terræ etiam aliquid. Itaque usitata apud alios alia sunt homines naturæ ductu, alia hominum instituto & usu. Non enim natura fit, quod Athenienses studiosi sunt litterarum, Lacedæmonij non item, ac ne Thebani quidem illis uiciniores: sed magis more. Ita neque Babylonios natura philosophos facit, aut Aegyptios, sed exercitatio & consuetudo. Quin & equorum, boum, aliorumq́ue animalium præstantia, non locis tantùm, sed & adsuefactioni debetur. Hæc iste confundit. Porrò laudans talem continentis regionum distinctionem, qualis nunc est, exemplo utitur, Indos Aethiopibus, qui sunt in Africa, præstare, quia ob aëris siccita-
25 tem 25 acutiores sint, minusq́ fallantur. ideò Homerum quoque cum de uniuersis locutus esset Aethiopibus, sic diuisisse.

Naturalia alia, alia hominũ instituto.

—hi quâ Sol cadit, & quâ nascitur illi:

ac seruire instituto suo, dum alterius habitatæ terræ mentionem facit, quam ignorauit Homerus. aitq́ ita potius fuisse scribendum —hi quâ Sol abit—, utpote declinante eo à meridiano. Primùm quidem Aethiopes Aegypto contermini, ipsi quoque bifariam diuiduntur, cum in Asia partim eorum sit, partim in Africa, nihilq́ à se inuicem differat. Deinde Homerus non ideo diuidit Aethiopas, aut quod tales corporibus Indos aliquos nosset. quos ei planè ignotos fuisse probabile est, cum secundum Eudoxeam fabulam ne Euergetes quidem Indiam, nauigationemq́ ad eam cognitam habuerit. sed respexit Homerus potiùs ad suprà dictam à nobis diuisionem. Atque ibi etiam de Cratetis lectione pronunciauimus, nihil ad rem interesse utro modo legatur. Posidonius interesse aliquid sentit. potiùs tamen sic corrigẽdum, —hi quâ Sol abit—. Quid autem interest inter occidere & abire? nam tota quidem portio quæ â meridie uersus occasum est, occasus

δείκνυσθαι ζώων τε καὶ φυτῶν καὶ ἀέρων, τῶν μὲν τῇ κατεψυγμένῃ συναπτόντων, τῶν δὲ τῇ διακεκαυμένῃ· ὥστε οἱονεὶ ζώνας εἶναι τὰς ἠπείρους· ἀνασκευάζει πάλιν, καὶ ἐν ἀναλύσει δίκην γίνεται, ἐπαινῶν πάλιν τὴν οὖσαν διαίρεσιν, θετικὴν ποιούμενος τὴν ζήτησιν πρὸς οὐδὲν χρησίμως. Αἱ γὰρ τοιαῦται διατάξεις οὐκ ἐκ προνοίας γίνονται, καθάπερ οὐδ᾽ αἱ κατὰ τὰ ἔθνη διαφοραί, οὐδὲ διάλεκτοι, ἀλλὰ κατὰ ἐπίπτωσιν καὶ συντυχίαν, καὶ τέχναι τε καὶ δυνάμεις καὶ ἐπιτηδεύσεις ἀρξάντων τινῶν κρατοῦσιν αἱ πλείους ἐν ὁποιῳοῦν κλίματι. ἔστι δέ τι καὶ παρὰ τὰ κλίματα. ὥστε τὰ μὲν φύσει ἐστὶν ἐπιχώρια τισί, τὰ δὲ θέσει, καὶ ἀσκήσει. οὐ γὰρ φύσει Ἀθηναῖοι μὲν φιλόλογοι, Λακεδαιμόνιοι δ᾽ οὔ, καὶ οἱ ἔτι ἐγγυτέρω, Θηβαῖοι ἀλλὰ μᾶλλον ἔθει. οὕτως οὐδὲ Βαβυλώνιοι φύσει φιλόσοφοι καὶ Αἰγύπτιοι, ἀλλὰ καὶ ἀσκήσει καὶ ἔθει, καὶ ἵππων δὲ καὶ βοῶν ἀρετάς, καὶ ἄλλων ζώων, οὐ τόποι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀσκήσεις ποιοῦσιν. ὁ δὲ συγχεῖ ταῦτα. Ἐπαινῶν δὲ τὴν τοιαύτην διαίρεσιν τῶν ἠπείρων, οἵα νῦν ἐστι, παραδείγματι χρῆται, τῷ τοὺς Ἰνδοὺς τῶν Αἰθιόπων διαφέρειν, ὄντων τῇ Λιβύῃ. εὐερνεστέρους γὰρ εἶναι καὶ ἧττον ἕψεσθαι τῇ ξηρασίᾳ τοῦ περιέχοντος. διὸ καὶ Ὅμηρον πάντας λέγοντα Αἰθίοπας δίχα διελεῖν,

Οἱ μὲν δυσομένου Ὑπερίονος, οἱ δ᾽ ἀνιόντος·

Καὶ εἰσάγοντα τὴν ἑτέραν οἰκουμένην, ἣν οὐκ εἶδεν Ὅμηρος δουλεύειν ὑποθέσει. καὶ ἔδει φησὶ μεταγράφειν οὕτως· ἠ μὲν ἀπερχομένου Ὑπερίονος, οἷον ἀπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ περικλίνοντος. Πρῶτον μὲν οὖν οἱ πρὸς Αἰγύπτῳ Αἰθίοπες, καὶ αὐτοὶ δίχα διαιροῦνται. οἱ μὲν γὰρ ἐν τῇ Ἀσίᾳ εἰσίν, οἱ δ᾽ ἐν τῇ Λιβύῃ, οὐδὲν διαφέροντες ἀλλήλων. ἔπειθ᾽ Ὅμηρος οὐ διὰ τοῦτο διαιρεῖ τοὺς Αἰθίοπας, ἢ ὅτι τοὺς Ἰνδοὺς ᾔδει τινὰς τοιούτους τοῖς σώμασιν. οὐδὲ γὰρ ἀρχὴν εἰδέναι τοὺς Ἰνδοὺς εἰκὸς Ὅμηρον, ὅπου οὐδ᾽ ὅ γε Εὐεργέτης κατὰ τὸν Εὐδόξειον μῦθον ᾔδει τὰ κατὰ τὴν Ἰνδικήν, οὐδὲ τὸν πλοῦν τὸν ἐπ᾽ αὐτήν· ἀλλὰ μᾶλλον κατὰ τὴν λεχθεῖσαν ὑφ᾽ ἡμῶν πρότερον διαίρεσιν. ἐκεῖ δὲ καὶ περὶ τῆς γραφῆς τῆς Κρατητείου διῃτήσαμεν ὅτι οὐδὲν διαφέρει, οὕτως ἢ ἐκείνως γράφειν. ὁ δὲ τοῦτο μὲν διαφέρειν φησί, κρεῖττον δ᾽ οὕτως εἶναι μεταθεῖναι, οἱ μὲν ἀπερχομένου. τί οὖν διαφέρει τοῦτο, οἱ μὲν δυσομένου; πᾶν γὰρ τὸ τμῆμα τὸ ἀπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ ἐπὶ δύσιν δύσ,

δύσις καλεῖται, καθάπερ καὶ τὸ τοῦ ὁρίζοντος ἡμικύκλιον. ὅπερ καὶ Ἄρατος ἀποσημαίνεται,

—ἧχί περ ἄκραι
Μίσγονται δύσιές τε καὶ ἀντολαὶ ἀλλήλῃσιν.

Εἰ δ' ἐπὶ τῆς Κρατητείου γραφῆς βέλτιον οὕτω, φήσει τις καὶ ἐπὶ τῆς Ἀρισταρχείου δεῖν. Τοσαῦτα καὶ πρὸς Ποσειδώνιον. πολλὰ γὰρ καὶ ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα τυγχάνει τῆς προσηκούσης διαίτης ὅσα γεωγραφικά. ὅσα δὲ φυσικώτερα, ἐπισκεπτέον ἐν ἄλλοις, ἢ οὐδὲ φροντιστέον. πολὺ γάρ ἐστι τὸ αἰτιολογικὸν παρὰ αὐτῷ, καὶ τὸ Ἀριστοτελίζον, ὅπερ ἐκκλίνουσιν οἱ ἡμέτεροι διὰ τὴν ἐπίκρυψιν τῶν αἰτιῶν. Πολύβιος δὲ τὴν Εὐρώπην χωρογραφῶν, τοὺς μὲν ἀρχαίους ἐᾶν φησι, τοὺς δ' ἐκείνους ἐλέγχοντας ἐξετάζειν Δικαίαρχόν τε καὶ Ἐρατοσθένη τὸν τελευταῖον πραγματευσάμενον περὶ τῆς γεωγραφίας, καὶ Πυθέαν, ὑφ' οὗ παρακρουσθῆναι πολλούς. ὅλην μὲν τοι Βρετανικὴν ἐμβατὸν ἢ ἐπελθεῖν φάσκοντος. τὴν δὲ περίμετρον πλειόνων τεττάρων μυριάδων ἀποδόντος τῆς νήσου. προσιστορήσαντος δὲ καὶ τὰ περὶ τῆς Θούλης καὶ τῶν τόπων ἐκείνων, ἐν οἷς οὔτε γῆ καθ' αὑτὴν ὑπῆρχεν ἔτι, οὔτε θάλαττα, οὔτ' ἀήρ, ἀλλὰ σύγκειμά τι ἐκ τούτων πλεύμονι θαλαττίῳ ἐοικός, ἐν ᾧ φησι τὴν γῆν καὶ τὴν θάλατταν αἰωρεῖσθαι, καὶ τὰ σύμπαντα, καὶ τοῦτον ὡς ἂν δεσμὸν εἶναι τῶν ὅλων, μήτε πορευτόν, μήτε πλωτὸν ὑπάρχοντα. τὸ μὲν οὖν τῷ πλεύμονι ἐοικὸς αὐτὸς ἑωρακέναι, τ' ἄλλα δὲ λέγειν ἐξ ἀκοῆς. ταῦτα μὲν τὰ τοῦ Πυθέου. καὶ διότι ἐπανελθὼν ἐνθένδε, πᾶσαν ἐπέλθοι τὴν παρωκεανῖτιν τῆς Εὐρώπης, ἀπὸ Γαδείρων ἕως Ταναΐδος. Φησὶ δ' οὖν ὁ Πολύβιος ἄπιστον καὶ αὐτὸ τοῦτο, πῶς ἰδιώτῃ ἀνθρώπῳ, καὶ πένητι τοσαῦτα διαστήματα πλωτά, καὶ πορευτὰ γένοιτο; τὸν δ' Ἐρατοσθένη διαπορήσαντα εἰ χρὴ πιστεύειν τούτοις, ὅμως περί τε τῆς Βρετανικῆς πεπιστευκέναι καὶ τῶν κατὰ Γάδειρα καὶ τὴν Ἰβηρίαν. πολὺ δέ φησι βέλτιον τῷ Μεσσηνίῳ πιστεύειν ἢ τούτῳ. ὁ μέν γε εἰς μίαν χώραν τὴν Παγχαίαν λέγει πλεῦσαι, ὁ δὲ καὶ μέχρι τῶν τοῦ κόσμου περάτων κατωπτευκέναι τὴν προσάρκτιον Εὐρώπην πᾶσαν, ἣν οὐδὲ τῷ Ἑρμῇ πιστεύσαι τις λέγοντι. Ἐρατοσθένη δὲ τὸν μὲν Εὐήμερον Βεργαῖον καλεῖν, Πυθέᾳ δὲ πιστεύειν, καὶ ταῦτα μήτε Δικαιάρχου πιστεύσαντος. Τὸ μὲν οὖν μήτε Δικαιάρχου πιστεύσαντος γελοῖον

casus dicitur, sicut & horizõtis semicirculus. quod & Aratus indicat.

Qua pater Oceanus rutili reparatus Eoi
Occasus ortusq; solo moderante coercet,
Et gemina alternæ miscet diuortia metæ. *Ex Auieno*

Quod si quis rectius hoc habere in Cratetis scriptura dicat, etiam in Aristarchea eandem is dicet requiri mutationem. Atq; hæc aduersus Posidonium. Multa enim singulatim omnibus pertractandis sub censuram reuocauimus, quæ quidem ad Geographiam pertinerent. quæ autem ad naturæ contemplationem pertinent, ea alibi sunt excutienda, aut potius nihil curanda. multas enim habet is de causis disputationes, in multis Aristotelem imitatur, quæ nostri declinant ob causarum obscuritatem.

Iam Polybius Europę regiones describẽs, ueteres se ait missos facere, in eos autem inquirere uelle, abs quibus illi sunt repræhensi, ut Dicæarchum & Eratosthenem, qui ultimus geographiam tractarit, & Pytheam qui multis imposuerit. Hunc enim perhibere, totam quidem aream Britanniæ se non peragrasse, ambitum autem insulæ maiorem esse XL millibus tum de Thule & istis locis ita narrare, neque terram ibi porrò esse, neque mare, neque aërem, sed quippiam ex his concretum, pulmonis marini simile, in quo terra & mare sublimia pendeant, atq; uniuersa, hocq; esse quasi uinculum uniuersi, neque pedibus accessum, neque nauibus. ac formam pulmonis se ipsum uidisse, cætera auditu percepta referre. Hæc Pytheam dicere: idq; addere inde reuersum quidquid Europæ regionum est ad Oceanum peragrasse, à Gadibus ad Tanain usque. Polybius autem id quoque incredibile ait esse, priuatum hominem, eumq; pauperem tantum spacij mari terraq; obiuisse. Eratosthenem autem dubitantem his ne esset fides adhibenda, tamẽ quę de Britannia, Gadibus & Hispania dicũtur credidisse. multo autem (inquit Polybius.) præstabat Messenio credere, quàm Pytheæ. Ille enim tantùm unam in regionem Panchæam se nauigasse ait: hic septẽtrionalem Europam uniuersam usque ad fines mundi perlustrasse dicit: quod ne Mercurio quidem dicenti crederes. interim Eratosthenem, qui Euemerum Bergæum appellet, Pytheæ credere, atque hoc ne Dicæarcho quidem credente. Id quidem ridiculum est, quod Dicæarchum profert, quasi uerò conueniat eum ueluti normam sequi, quem *Polybius examinatur*

quem ipse Polybius tot repræhensionibus incessit. Dictum est, quàm fuerit Eratosthenes ignarus occiduarum & septẽtrionalium Europæ partium. Verùm huic quidem & Dicæarcho danda est uenia, qui loca ista non inspexerũt. Polybio autem & Posidonio quis ignoscat? Atqui is est Polybius, qui quæ de horum locorum distantijs & alijs multis pronunciat, omnino ab opinione profecta ait: cum ne in his quidem, in quibus illos repræhendit, uitio careat. Cùm enim Dicæarchus à Peloponneso ad columnas stadia numeret

Distantiarũ maritimarũ dimensio.

CCIↃↃ, his plura usque ad intimum Adriatici sinus recessum, à columnis ad fretum III CIↃ, ut fiant de cætero à freto usque ad columnas stadiorum septem millia: Polybius ait, de tribus millibus se non disputare, uere'ne an falsò ponantur. sed septem millia neque maritimæ oræ mensuræ, neque per medium pelagus ductæ lineæ respondere. nam oram maritimam esse apprimè similem angulo obtuso freto & columnis insistenti, cuius uertex sit Narbo: ita ut constituatur triangulus, cuius basis sit recta linea per altum ducta mare, latera, quæ dictum includunt angulum: quorum quod à freto est Narbonem usque, stadia habet CCIↃↃ CIↃ CC stadia, & amplius, alterùm paulo minus est octo stadiorum millibus. ac longissimum quidem ab Europa ad Africam interuallum secundum mare Tyrrhenum in confesso haberi non amplius ter mille stadijs, minus fieri autem in Sardoo mari. uerùm esto (inquit.) etiam hoc tantũdem, & adijciantur duo alia millia, profunditas sinus apud Narbonem, tanquam perpendicularis à uertice ad basin obtusi anguli trianguli. Constat ergo (inquit) ex dimensione, quod totam maritimam oram à freto usque ad columnas proximè excedit rectam per pelagus ductam, stadijs IↃ. quibus si addantur tria millia, quæ sunt à Peloponneso ad fretum, erunt in uniuersum stadia rectæ unius plures quã duplum eorum quæ Dicearchus assignauit: & secundum eundem plura his oportebit ponere ea, quæ sunt ad intimum sinus Adriatici. Verùm mi Polybi (dixerit aliquis.) quemadmodum hoc mendacium euidenter refellit experientia, his ipsis quæ tute tradidisti, à Peloponneso ad Leucadem esse stadia IↃCC, inde totidem ad Corcyram, totidem queꝫ rursus hinc ad montes Ceraunios, & in dextra ad Ia-

γελοῖον ὥσπερ ἐκείνῳ χρήσασθαι κανόνι προσῆκον, καθ' οὗ τοὺς ἐλέγχους αὐτὸς προφέρεται. Ἐρατοσθένους δὲ εἴρηται ἡ περὶ τὰ ἑσπέρια καὶ τὰ ἀρκτικὰ τῆς Εὐρώπης ἄγνοια. Ἀλλ' ἐκείνῳ μὲν καὶ Δικαιάρχῳ συγγνώμη, τοῖς μὴ κατιδοῦσι τοὺς τόπους ἐκείνους. Πολυβίῳ δὲ, καὶ Ποσειδωνίῳ τίς ἂν συγγνοίη; Ἀλλὰ μὴν Πολύβιός γε ἐστὶν ὁ ὅλας δογματικὰς καλῶν ἀποφάσεις ἃς ποιεῖται περὶ τῶν ἐν τούτοις τοῖς τόποις διαστημάτων, καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς, ἀλλ' οὐδ' ἐν οἷς ἐκείνους ἐλέγχει καθαρεύων. Τοῦ γοῦν Δικαιάρχου μυρίους μὲν εἰπόντος τοὺς ἐπὶ στήλας ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου σταδίους, πλείους δὲ τούτων τοὺς ἐπὶ τὸν Ἀδρίαν μέχρι τοῦ μυχοῦ, τοῦ δ' ἐπὶ στήλας τὸ μέχρι τοῦ πορθμοῦ, τρισχιλίους ἀποδόντος, ὡς γίνεσθαι τὸ λοιπὸν ἑπτακισχιλίους τὸ ἀπὸ πορθμοῦ· μέχρι στηλῶν τοὺς μὲν τρισχιλίους ἐᾶν φησὶν εἴτ' εὖ λαμβάνονται, εἴτε μή. τοὺς δ' ἑπτακισχιλίους οὐδετέρως, οὐδὲ τὴν παραλίαν ἐμμετροῦντι, οὔτε τὴν διὰ μέσου τοῦ πελάγους. Τὴν μὲν γὰρ παραλίαν ἐοικέναι μάλιστ' ἀμβλείᾳ γωνίᾳ βεβηκυίᾳ ἐπί τε τοῦ πορθμοῦ καὶ τῶν στηλῶν, κορυφὴν δ' ἐχούσῃ Ναρβῶνα, ὥστε συνίστασθαι τρίγωνον βάσιν ἔχον τὴν διὰ τοῦ πελάγους εὐθεῖαν, πλευρὰς δὲ τὰς τὴν γωνίαν ποιούσας τὴν λεχθεῖσαν, ὧν ἡ μὲν ἀπὸ τοῦ πορθμοῦ μέχρι Ναρβῶνος, μυρίων ἐστὶ καὶ πλειόνων ἢ διακοσίων ἐπὶ τοῖς χιλίοις, ἡ δὲ λοιπὴ μικρῷ λοιπὸν ἐλαττόνων ἢ ὀκτακισχιλίων. καὶ τὸ πλεῖστον μὲν διάστημα ἀπὸ τῆς Εὐρώπης ἐπὶ τὴν Λιβύην ὁμολογεῖσθαι κατὰ τὸ Τυῤῥηνικὸν πέλαγος σταδίων οὐ πλειόνων ἢ τρισχιλίων κατὰ τὸ Σαρδόνιον δὲ λαμβάνειν συναγωγήν. ἀλλ' ἔστω φησὶ καὶ ἐκεῖνο τρισχιλίων, προσειλήφθω δ' ἐπὶ τούτοις δισχιλίων σταδίων, τὸ τοῦ κόλπου βάθος τὸ κατὰ Ναρβῶνα, ὡς ἂν κάθετος ἀπὸ τῆς κορυφῆς ἐπὶ τὴν βάσιν τοῦ ἀμβλυγωνίου. δῆλον οὖν φησὶν ἐκ τῆς παιδικῆς μετρήσεως, ὅτι ἡ σύμπασα παραλία ἡ ἀπὸ τοῦ πορθμοῦ ἐπὶ στήλας ἔγγιστα ὑπερέχει τῆς διὰ τοῦ πελάγους εὐθείας, πεντακοσίοις σταδίοις· προστεθέντων δὲ τῶν ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου ἐπὶ τὸν πορθμὸν τρισχιλίων, οἱ σύμπαντες ἔσονται στάδιοι, αὐτοὶ ἐπ' εὐθείας, πλείους ἢ διπλάσιοι ὧν Δικαίαρχος εἶπε, πλείους δὲ τούτων τοὺς ἐπὶ τὸν μυχὸν τὸν Ἀδριατικὸν δεήσει φησὶ τιθέναι κατ' ἐκεῖνον. ἀλλ' ὦ φίλε Πολύβιε φαίη τις ἂν, ὥσπερ τούτου τοῦ ψεύσματος ἐναργῆ παρίστησι τὸν ἔλεγχον ἡ πεῖρα ἐξ αὐτῶν ὧν εἴρηκας αὐτός, εἰς μὲν Λευκάδα ἐκ Πελοποννήσου ἑπτακοσίους, ἐντεῦθεν δὲ τοὺς ἴσους, εἰς Κόρκυραν, καὶ πάλιν ἐντεῦθεν εἰς τὰ Κεραύνια τοὺς ἴσους, καὶ ἐν δεξιᾷ εἰς τὴν Ἰαπυγίαν,

πυγίαν, ἀπὸ δὲ τῶν Κεραυνίων τὴν Ἰλλυρικὴν παραλίαν σταδίων ἑξακισχιλίων ἑκατὸν πεντήκοντα. οὕτως κἀκεῖνα ψεύσματά ἐστιν ἀμφότερα, καὶ ὃ Δικαίαρχος εἶπε τὸ ἀπὸ πορθμοῦ ἐπὶ στήλας εἶναι σταδίων ἑπτακισχιλίων, καὶ ὃ σὺ δοκεῖς ἀποδεῖξαι. ὁμολογοῦσι γὰρ οἱ πλεῖστοι λέγοντες τὸ διὰ πελάγους μυρίων εἶναι καὶ δισχιλίων. συμφωνεῖ δὲ τοῦτο καὶ τῇ ἀποφάσει τῇ περὶ τοῦ μήκους τῆς οἰκουμένης· μάλιστα γὰρ εἶναί φασι μυριάδων ἑπτά. τούτου δὲ τὸ ἑσπέριον τμῆμα τὸ ἀπὸ τοῦ Ἰσσικοῦ κόλπου μέχρι τῶν ἄκρων τῆς Ἰβηρίας, ἅπερ δυσμικώτερά ἐστι, μικρὸν ἀπολείπει τῶν τρισμυρίων. συντιθέασι δ' οὕτως, ἀπὸ μὲν τοῦ Ἰσσικοῦ κόλπου μέχρι τῆς Ῥοδίας, πεντακισχιλίους, ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ Σαλμώνιον τῆς Κρήτης, ὅπερ ἐστὶ τὸ ἑῷον ἄκρον, χιλίους. αὐτῆς δὲ τῆς Κρήτης μῆκος πλείους ἢ δισχιλίους ἐπὶ Κριοῦ μέτωπον. ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ Πάχυνον τῆς Σικελίας τετρακισχιλίους καὶ πεντακοσίους, καὶ ἀπὸ Παχύνου ἐπὶ πορθμὸν πλείους ἢ χιλίους. εἶτα τὸ δίαρμα τὸ ἐπὶ στήλας ἀπὸ πορθμοῦ μυρίους τρισχιλίους. ἀπὸ στηλῶν δὲ ἐπὶ τὰ τελευταῖα τοῦ ἱεροῦ ἀκρωτηρίου τῆς Ἰβηρίας ἐπὶ τρισχιλίους. καὶ ἡ κάθετος δὲ εἴληπται, εἴπερ ἡ μὲν Ναρβὼν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ παραλλήλου ἵδρυται σχεδόν τι τῷ διὰ Μασσαλίας, αὕτη δὲ τῷ διὰ Βυζαντίου, καθάπερ καὶ Ἵππαρχος πείθεται. ἡ δὲ διὰ τοῦ πελάγους ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐστι τῷ διὰ πορθμοῦ καὶ τῆς Ῥοδίας· ἀπὸ δὲ τῆς Ῥοδίας εἰς Βυζάντιον ὡς ἂν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μεσημβρινοῦ κειμένων ἀμφοῖν, περὶ πεντακισχιλίους, ὡς εἰρήκασι σταδίους. τοσοῦτοι γὰρ ἂν εἶεν καὶ οἱ τῆς εἰρημένης καθέτου. Ἐπεὶ δὲ καὶ τὸ μέγιστον δίαρμα τοῦ πελάγους τούτου τὸ ἀπὸ τῆς Εὐρώπης ἐπὶ τὴν Λιβύην πεντακισχιλίων που σταδίων λέγουσιν ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τοῦ Ἀδριατικοῦ κόλπου, δοκεῖ μοι πεπλανημένως λέγεσθαι τοῦτο, ἢ πολὺ τὴν Λιβύην κατὰ τοῦτο τὸ μέρος προσνεύειν ἐπὶ τὴν ἄρκτον, καὶ συνάπτειν τῷ διὰ τῶν στηλῶν παραλλήλῳ. Καὶ τοῦτο οὐκ εὖ λέγεται τὸ πλησίον τῆς Σαρδόνος τὴν λεχθεῖσαν κάθετον τελευτᾶν. οὐ γὰρ παραπλήσιον, ἀλλὰ πολὺ δυσμικώτερον εἶναι τὸ δίαρμα τοῦτο τῆς Σαρδόνος, ὅλον σχεδόν τι ἀπολαμβάνον ἐν τῷ μεταξὺ πρὸς τῷ Σαρδονίῳ τὸ Λιγυστικὸν πέλαγος. καὶ τῆς παραλίας δὲ τὰ μήκη πεπλεόνασται· πλὴν οὐκ ἐπὶ τοσοῦτόν γε. Ἑξῆς δὲ τὰ τοῦ Ἐρατοσθένους ἐπανορθοῖ, τὰ μὲν εὖ, τὰ δὲ χεῖρον λέγων ἢ ἐκεῖνος. Ἐξ Ἰθάκης μὲν γὰρ εἰς Κέρκυραν τριακοσίους εἰπόντος, πλείους φησὶν εἶναι τῶν ἐνακοσίων· ἐξ Ἐπιδάμνου δ' εἰς Θεσσαλονίκειαν ἐνακοσίους ἀποδόντος, πλείους τῶν δισχιλίων φησί. ταῦτα μὲν εὖ.

Ἀπὸ δὲ

pygiam, à Ceraunijs autem oram Illyrici IↃↃ CIↃ CL: ita utrumque falsum est, & quo Dicæarchus à freto ad columnas ponit spaciũ VII CIↃ stadiorum, & quod tu uideris tibi demonstrare. Plurimi enim in hoc consentiunt, per pelagus esse XII millium. atque hoc etiam cum eo concordat, quod de terræ habitatæ longitudine pronunciatũ est. Aiunt enim eam potissimùm esse stadiorum IↃↃↃ CCIↃↃ CCIↃↃ: atque huius occidua portio quæ est ab Issico sinu uersus Hispaniæ extrema maximè occidua, paulo minus est XXX millibus. Sic autem colligunt. A' sinu Issico usque ad Rhodiam, IↃↃ. inde usque ad Salmonium Cretæ orientale promontorium, CIↃ. ipsius Cretæ longitudo maior duobus millibus usque ad Criũ metopon. inde ad Pachynum Siciliæ IV CIↃ IↃ. à Pachyno ad fretum CIↃ & amplius à freto usque ad columnas intercapedinem CCIↃↃ CIↃ CIↃ CIↃ. à columnis ad extrema Sacri promontorij Hispaniæ ad tria millia. Sed & perpendicularis 26 non rectè sumta est, siquidem Narbo ferè in eodem iacet parallelo, in quo Massilia, atque hæc in eodem cum Byzantio, ut etiam Hipparchus credidit: præterea autem linea per pelagus in eodem est cum eo qui per fretum transit & Rhodiam, & à Rhodia ad Byzantium, cùm sub eodem meridiano collocantur, stadia sunt, ut tradiderunt, circiter IↃↃ. totidem enim debeant tribui perpendiculari dictæ stadia. Quoniam autem etiam maximum traiectum huius pelagi ab Europa ad Africam IↃↃ circiter stadiorum dicunt ab intimo sinus Adriatici recessu: uidetur mihi hoc falsò dictum, aut Africam ualdè uersus septentrionem inclinare ea parte, & ad parallelum Columnarum se adiungere. Id quoque non bene dicitur, istam perpendicularem prope Sardiniam desinere. non enim uicinior, sed multò occidentalior est iste traiectus quàm sit Sardinia, quippe qui ferè totum una cum Sardoo mari Ligusticum mare occupet. Longitudines etiam oræ maritimæ auctæ sunt, quanquã nõ adeò. Secundum hæc Polybius Eratosthenis dicta corrigit, quædam rectè, quædam illo deterius dicens. Cùm enim is ab Ithaca Corcyram usque CCC stadia metiatur, amplius IↃCCCC iste ponit. & cum ab Epidamno Thessalonicam stadia numeret IↃCCCC, corrector plura duob. millibus perhibet. rectè hæc. Sed cum

idem à Massilia ad columnas ponat VII CIↃ, à Pyrene IↃↃ CIↃ, Polybius falsius ait à Massilia amplius esse IX CIↃ, à Pyrena paulò pauciora octo millibus. Qui enim hodie ista tractant, inter eos conuenit, si quis itinerum inæqualitates demat, totius Hispaniæ lõgitudinem à Pyrena usque ad occiduum latus non excedere octo stadiorum millia. Ipse autem Tago fluuio à fontibus usque ad ostia tantundem assignat: non scilicet obliquitatum habita ratione, quod geographicum nõ est, sed rectam lineam intelligens. atqui fontes Tagi à Pyrena amplius CIↃ stadijs absunt. Rursus hoc quoque uerè pronunciat, Eratosthenem esse rerum Hispanicarum ignarum, qui usque ad Gades in ora Hispaniam à Gallis incoli dicens (. siquidem Galli occidua Europæ usque ad Gades incolunt.) horum oblitus, in Hispaniæ describendo circuitu nullam facit Gallorum mentionem. Idem longitudinem Europæ minorem coniunctim & Africæ & Asiæ longitudine exponens, comparationem non rectè instituit. nam fauces quæ ad columnas sunt, ait esse uersus occasum æquinoctialem, Tanaim autem fluere ab æstiuo ortu. utraque igitur coniuncta longitudine minorem esse eo spacio, quod est inter æquinoctialem & æstiuum ortũ: id enim spacium ad æquinoctialem ortum assumere Asiam ad septentrionalem semicirculum. Etenim præterquam quod in rebus quæ explicatus habent faciles se morosum præbet, falsum est Tanain ab ortu æstiuo fluere. quicunque enim locorum periti sunt, eum à septentrione aiunt defluere in Mæotidem. ita ut ostia fluuij, & ostium Mæotidis, ac ipse quantum eius notum est fluuius in eodem sint meridiano. Quidam relatu indigna perhibuerunt, alij eum oriri à locis Istro uicinis & ab occasu fluere, non animaduerso interea loci Tyram, Borysthenem, & Hypanim magna flumina in Pontum defluere, alter iuxta Istrum, alter iuxta Tanain æqualibus spacijs meantes. Et cum neque Tyræ fontes uisi sint, neque Borysthenis, neque Hypanis, multo magis ignotæ erunt partes eorum septentrionales. adeò ut quæ per eos Tanain ad Mæotidem deducit, ac deinde ad eam reuertitur (. nam ostia perspicuè in septentrionalibus paludis partibus monstrantur, ijsque maximè orientalibus.)

Tanais.

Ἀπὸ δὲ Μασσαλίας ἐπὶ στήλας λέγοντος ἑπτακισχιλίους, ἀπὸ δὲ Πυρήνης ἑξακισχιλίους αὐτὸς λέγει χεῖρον, πλείους ἢ ἐννακισχιλίους τοὺς ἀπὸ Μασσαλίας, ἀπὸ δὲ Πυρήνης μικρὸν ἐλάττους ἢ ὀκτακισχιλίους. ἐγγυτέρω γὰρ ἀληθείας ἐκεῖνος εἴρηκεν. οἱ γὰρ νῦν ὁμολογοῦσιν εἴ τις τὰς τῶν ὁδῶν ἀνωμαλίας ὑποτέμνοιτο, μὴ μείζω τῶν ὀκτακισχιλίων σταδίων εἶναι τὸ μῆκος τὴν σύμπασαν Ἰβηρίαν, ἀπὸ Πυρήνης ἕως τῆς ἑσπερίου πλευρᾶς. ὁ δ᾽ αὐτὸν τὸν Τάγον ποταμὸν, ὀκτακισχιλίων σταδίων τίθησι τὸ μῆκος ἀπὸ τῆς πηγῆς μέχρι τῶν ἐκβολῶν, οὐ δήπου τὸ σὺν τοῖς σκολιώμασιν, (οὐ γὰρ γεωγραφικὸν τοῦτο,) ἀλλ᾽ ἐπ᾽ εὐθείας λέγων, καί τοι γε ἀπὸ Πυρήνης αἱ τοῦ Τάγου πηγαὶ πλέον διέχουσιν ἢ χιλίους σταδίους. πάλιν δὲ τοῦτο μὲν ὀρθῶς ἀποφαίνεται, ὅτι ἀγνοεῖ τὰ Ἰβηρικὰ ὁ Ἐρατοσθένης, καὶ διότι περὶ αὐτῆς ἔσθ᾽ ὅπου τὰ μαχόμενα ἀποφαίνεται, ὅς γε μέχρι Γαδείρων ὑπὸ Γαλατῶν περιοικεῖσθαι φήσας ἔξωθεν αὐτῆς, εἴ γε τὰ πρὸς δύσιν τῆς Εὐρώπης μέχρι Γαδείρων ἔχουσιν ἐκεῖνοι. τούτων οὖν ἐκλαθόμενος κατὰ τὴν τῆς Ἰβηρίας περίοδον τῶν Γαλατῶν οὐδαμοῦ μέμνηται; τὸ μῆκος τῆς Εὐρώπης ὅτι ἔλαττόν ἐστι τοῦ συνάμφω τῆς τε Λιβύης καὶ τῆς Ἀσίας ἐκτιθεὶς, οὐκ ὀρθῶς τὴν σύγκρισιν ποιεῖται. τὸ μὲν γὰρ στόμα τὸ κατὰ στήλας φησὶν, ὅτι κατὰ τὴν ἰσημερινὴν δύσιν ἐστὶν, ὁ δὲ Τάναϊς ῥεῖ ἀπὸ θερινῆς ἀνατολῆς. ἐλαττοῦται δὴ τοῦ συνάμφω μήκους, τῷ μεταξὺ τῆς θερινῆς ἀνατολῆς καὶ τῆς ἰσημερινῆς. τοῦτο γὰρ ἡ Ἀσία προλαμβάνει πρὸς τὴν ἰσημερινὴν ἀνατολὴν τοῦ πρὸς τὰς ἄρκτους ἡμικυκλίου. Χωρὶς γὰρ τοῦ περισκελοῦς ἐν πράγμασιν εὐπεριοδεύτοις, καὶ ψεῦδός ἐστι τὸ ἀπὸ θερινῆς ἀνατολῆς τὸν Τάναϊν ῥεῖν. ἅπαντες γὰρ οἱ ἔμπειροι τῶν τόπων, ἀπὸ τῶν ἄρκτων ῥεῖν φασὶν εἰς τὴν Μαιῶτιν, ὥστε τὰ στόματα τοῦ ποταμοῦ, καὶ τὸ τῆς Μαιώτιδος, καὶ αὐτὸν τὸν ποταμὸν ἐφ᾽ ὅσον γνώριμός ἐστιν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ μεσημβρινοῦ κεῖσθαι. Οὐκ ἄξιον δὲ λόγου τινὲς εἶπον, οἱ μὲν ἀπὸ τῶν κατὰ τὸν Ἴστρον τόπων αὐτὸν τὰς ἀρχὰς ἔχειν, καὶ ἀπὸ τῆς ἑσπέρας, οὐκ ἐνθυμηθέντες ὡς μεταξὺ ὁ Τύρας, καὶ Βορυσθένης καὶ Ὕπανις μεγάλοι ποταμοὶ ῥέουσιν εἰς τὸν Πόντον, ὁ μὲν τῷ Ἴστρῳ παράλληλος, ὁ δὲ τῷ Ταναΐδι. οὔτε τοῦ Τύρα τῶν πηγῶν κατωπτευμένων, οὐδὲ τοῦ Βορυσθένους, οὐδὲ τοῦ Ὑπάνιος, πολὺ ἂν εἴη ἀγνωστότερα τὰ ἐκείνων ἀρκτικώτερα. ὥσθ᾽ ὁ δι᾽ ἐκείνων ἄγων ἐπὶ τὴν Μαιῶτιν τὸν Τάναϊν, εἶτ᾽ ἐπιστρέφων ἐπ᾽ αὐτὴν, (αἱ γὰρ ἐκβολαὶ φανερῶς ἐν τοῖς προσαρκτίοις μέρεσι τῆς λίμνης δείκνυνται καὶ τοῖς ἑωθινωτάτοις)

τάχοις,) πλαστὸς ἄν τις εἴη καὶ ἀπόφαντος λόγος. ὡσαύτως ἀπόφαντος καὶ ὁ διὰ τοῦ Καυκάσου πρὸς ἄρκτον φήσας ῥεῖν, εἶτ' ἐπιστρέφειν εἰς τὴν Μαιῶτιν. εἴρηται γὰρ καὶ τοῦτο. Ἀπὸ μέντοι τῆς ἀνατολῆς οὐδεὶς εἴρηκε τὴν ῥύσιν· καὶ γὰρ εἰ ἔῤῥει οὕτως, οὐκ ἂν ὑπεναντίως τῷ Νέιλῳ, καὶ τρόπον τινὰ κατὰ διάμετρον ῥεῖν αὐτὸν ἀπεφαίνοντο οἱ χαριέστεροι, ὡς ἂν ἐπὶ τὰ τοῦ μεσημβρινοῦ παρακειμένου τινὸς τῆς ῥύσεως οὔσης ἑκατέρῳ ποταμῷ. Ἥ τε τοῦ μήκους τῆς οἰκουμένης μέτρησις, κατὰ παραλλήλου τοῦ ἰσημερινῷ ἐστιν, ἐπειδὴ καὶ αὐτὴ ἐπὶ μῆκος οὕτως ἐκτέταται, ὥστε καὶ τῶν ἠπείρων ἑκάστης οὕτω δὴ λαμβάνειν τὸ μῆκος μεταξὺ μεσημβρινῶν δυοῖν κείμενον, τά τε μέτρα τῶν μηκῶν σταδιασμοί εἰσιν, οὓς θηρεύομεν, ἢ δι' αὐτῶν ἐκείνων ἰόντες, ἢ τῶν παραλλήλων ὁδῶν, ἢ πόρων. Ὁ δὲ τοῦτον ἀφεὶς τὸν τρόπον καινὸν εἰσάγει τὸν μεταξὺ τῆς τε θερινῆς ἀνατολῆς, καὶ τῆς ἰσημερινῆς τμήματι τοῦ ἀρκτικοῦ ἡμικυκλίου. Πρὸς δὲ τὰ ἀμετάπτωτα, οὐδεὶς κανόσι καὶ μέτροις χρῆται τοῖς μεταπτώτοις, οὐδὲ τοῖς κατ' ἄλλην καὶ ἄλλην σχέσιν λεγομένοις πρὸς τὰ καθ' αὑτά, καὶ διαφορὰν οὐκ ἔχοντα. Τὸ μὲν οὖν μῆκος ἀμετάπτωτον, καὶ καθ' αὑτὸ λέγεται. ἀνατολὴ δ' ἰσημερινὴ καὶ δύσις. ὡσαύτως χειμερινή τε καὶ θερινή, οὐ καθ' αὑτήν, ἀλλὰ πρὸς ἡμᾶς· ἡμῶν δ' ἄλλοτ' ἄλλῃ μεταχωρούντων, ἄλλοτ' ἄλλοι τόποι τῆς δύσεών εἰσι, καὶ ἀνατολῶν ἰσημερινῶν τε καὶ τροπικῶν. τὸ δὲ μῆκος μένει ταυτὸν τῆς ἠπείρου. Τάναϊν μὲν οὖν καὶ Νεῖλον οὐκ ἄτοπον πέρας ποιεῖσθαι, θερινὴν δ' ἀνατολὴν ἢ ἰσημερινὴν καινόν. Προπεπτωκυίας δὲ τῆς Εὐρώπης ἄκραις πλείοσι, βέλτιον μὲν οὗτος εἴρηκεν Ἐρατοσθένους περὶ αὐτῶν, οὔπω δ' ἱκανῶς. Ἐκεῖνος μὲν γὰρ τρεῖς ἔφη· τὴν ἐπὶ τὰς στήλας καθήκουσαν, ἐφ' ἧς ἡ Ἰβηρία· καὶ τὴν ἐπὶ τὸν πορθμόν, ἐφ' ἧς ἡ Ἰταλία· καὶ τρίτην τὴν κατὰ Μαλέας, ἐφ' ἧς τὰ μεταξὺ τοῦ Ἀδρίου, καὶ τοῦ Εὐξείνου, πάντ' ἔθνη, καὶ τοῦ Τανάϊδος. Οὗτος δὲ τὰς μὲν δύο τὰς πρώτας ὁμοίως ἐκτίθεται. τρίτην δὲ τὴν κατὰ Μαλέαν καὶ Σούνιον, ἐφ' ἧς ἡ Ἑλλὰς πᾶσα καὶ ἡ Ἰλλυρὶς καὶ τῆς Θρᾴκης τινά. τετάρτην δὲ τὴν κατὰ τὴν Θρᾳκίαν χεῤῥόνησον, ἐφ' ἧς τὰ κατὰ τὸν Σηστὸν καὶ Ἄβυδον στενά· ἔχουσι δ' αὐτὴν Θρᾷκες. πέμπτην δὲ τὴν κατὰ τὸν Κιμμερικὸν Βόσπορον καὶ τὸ στόμα τῆς Μαιώτιδος. Τὰς μὲν οὖν δύο τὰς πρώτας, δοτέον. Ἁπλοῖς γὰρ

κσι

libus.) falsa est quædam & nihil concludens ratio. Non minus ineptum & hoc est quod & ipsum dicitur à nõnullis, Tanaim per Caucasum labi uersus septentrionẽ, inde ad Meotidem reuerti. Ab ortu quidem nemo eum fluere dixit, hac enim ratione non aduersus Nilo iret & quodammodo eregionè ad lineam, quod de eo elegantiores autores affirmant, ut quasi in eodem meridiano utriusq; fluminis defluxus intelligeretur. Præterea longitudinis terræ habitatæ mensura concipitur in linea, quæ æquinoctialis est parallelus, ipsa terra in longum hoc modo porrecta. quare etiam singularum continentis partium longitudo sic est sumenda, sita inter duos meridianos: & mensuræ longitudinum sunt stadiorum certi numeri descriptiones, quas uenamur, uel ipsas longitudines peragrando, uel parrallela earum itinera atque traiectus. At ille hoc omisso modo, nouum introducit, inter ortũ æstiuum & æquinoctialem, adscito semicirculi septentrionalis segmento. Atqui ad res immutabiles nemo normas & mensuras adhibuerit mutabiles, neque ijs quæ subinde aliter aliterquè habere possunt, utatur in ijs tractandis quæ per se sunt, neq; uarietatem admittunt. Cæterùm longitudo immutabilis est, ac per se intelligitur. contrà æquinoctialis ortus & interitus, itemq; hybernus & æstiuus, non per se, sed nostri respectu: & nobis hinc inde proficiscentibus, aliâs alio loco ortibus occasibusq; cùm æquinoctialibus tum tropicis obtingunt, manente eadem semper terræ habitatę longitudine. Quare Tanaim & Nilum pro terminis ponere absurdum non est, æstiuum autem uel æquinoctialem ortum, insolens. At enim cùm Europa pluribus procurat promontorijs, Polybius de his rectiùs quàm Eratosthenes, nõ tamen quantum sufficeret dixit. Eratosthenes enim tria retulit, unum quod ad columnas pertinet, in quo sita est Hispania: secundum ad fretum, in quo Italia: tertium ad Maleam, in quo omnes gentes incolant quę sunt inter Adriam, Euxinum mare, & Tanaim. Polybius autem duo quidem priora eodem modo refert: tertium autem, in quo Græcia uniuersa, Illyricum, & quędam Thracię partes: quartum peninsulam Thracię contiguam, ad quam sunt fauces inter Sestum & Abydum, obtinet autem â Thracibus. quintũ ad Cimmerium bosporũ & os Męotidis. Horũ duo quidẽ prima, concedenda sunt. Simplicib.n.

quibus

quibusdam includuntur sinubus. primum eo qui est inter Calpen & Sacrum promontorium, in quo sinu Gades sunt, tum pelago quod est inter Columnas & Siciliam: secundum hoc ipso, & Adria, quamuis Iapygium promontorium intercidens, & Italiæ uerticem in duos secans quasi mucrones, nonnihil uidetur refragari. reliqua cum manifestò uaria sint, multisque partibus diuulsa, aliam requirunt distinctionem. Eodem modo habet & diuisio in sex portiones, eundem cui promontoria reprehensioni, ut consectarium est, obnoxia. nos autem singula persequentes, suis locis & hæc corrigemus, & quæ alia ab illo sunt in Europæ Africæque descriptione errata. In præsentia nobis sufficiet hæc dixisse aduersum eos qui ante nos fuerunt, quibus productis arbitati sumus contentos nos posse esse ad testificandum, rectè nos quoque opus hoc suscepisse, tanta correctione & additione indigens.

Altera libri pars, de suis geographicæ tractationibus.

Quoniam uerò ijs quæ contra illos disputauimus continuò apponenda est nostri promissi aggressio, alio sumto exordio dicimus, eum qui regiones describere animum induxerit, eorum quæ physicè & mathematicè dicuntur multa pro ueris sumere atque ponere debere, & ad eorum sententiam atque fidem reliqua tractando accommodare. Dictum est enim, neque ædificatorem neque architectum posse urbem domumue rectè cõstituere, qui non priùs de cœlestibus inclinationibus, figuris, magnitudinibus, frigore, caloreque, & alijs id genus rebus rationes subduxerit: nedum res absque horum prænotione successura sit ei, qui totius terræ habitatæ locorum descriptionem instituit. Hoc ipsum enim in unam eandemque superficiem describere Hispaniam, Indiam, atque in medio horum quæ iacent, nihiloque tamen minùs definire ortus, occasus, & appulsus ad medium cœlum, utpote omnibus communes: id quidem ab eo qui cœli constitutionem ac motum animo anticipauit, intelligitque re ipsa superficiem terræ esse globosam, nunc autem uisus gratia planam fingi, præstari potest geographicè: non item ab eo, qui alia uia rem tentet. Non enim quemadmodum per magnos ambulantibus campos, quales sunt Babylonij, aut altum nauigantibus, omnia quæ ante ac post eos sunt uel ex obliquo sita, plana uidentur, nullamque offerunt diuersitatem apparitionis rerum cœlestium, motuumque solis & respectuum ad nos uel reliqua side-

τισὶ περιλαμβάνονται κόλποις, ἡ μὲν ὑπὸ μεταξὺ τῆς Κάλπης καὶ τοῦ ἱεροῦ ἀκρωτηρίου ἐν ᾧ τὰ Γάδειρα, καὶ ὑπὸ μεταξὺ στηλῶν, καὶ τῆς Σικελίας πελάγει· ἡ δὲ τούτῳ τε καὶ ὑπὸ Ἀδρίᾳ, καίτοι ἥγε τῶν Ἰαπύγων ἄκρα παρεμπίπτουσα, καὶ τὴν Ἰταλίαν δικόρυφον ποιοῦσα ἔχει τινὰ ἀντέμφασιν. αἱ λοιπαὶ δέ τι ἐναργέστερον ποικίλαι καὶ πολυμερεῖς οὖσαι, ζητοῦσιν ἄλλην διαίρεσιν. Ὡς δ' αὔτως ἔχει καὶ ἡ εἰς ἓξ διαίρεσις τὴν ὁμοίαν ἔνστασιν ἀκολούθως ταῖς ἄκραις διειλημμένη. ποιησόμεθα δ' ἡμεῖς ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα τὴν προσήκουσαν ἐπανόρθωσιν καὶ τούτων, καὶ τῶν ἄλλων ἦσα ἔν τε τῇ Εὐρώπῃ διημάρτηται, καὶ ἐν τῇ τῆς Λιβύης περιοδίᾳ. Νῦν δ' ἀρκέσει ταῦτα λεχθέντα πρὸς τοὺς πρὸ ἡμῶν, ὅσους ᾠήθημεν ἱκανοὺς εἶναι παρατεθέντας ἐκμαρτυρεῖν ἡμῖν ὅτι δικαίως προειλόμεθα καὶ αὐτοὶ τὸ αὐτὸ τοῦτο ἔργον, τοσαύτης ἐπανορθώσεως καὶ προσθήκης δεόμενον.

Ἐπεὶ δὲ τοῖς πρὸς ἐκείνους λόγους συνεχής ἐστιν ἡ ἐγχείρησις τῆς ἡμετέρας ὑποσχέσεως, λαβόντες ἀρχὴν ἑτέραν λέγομεν, ὅτι δεῖ τὸν χωρογραφεῖν ἐπιχειροῦντα, πολλὰ τῶν φυσικῶς τε καὶ μαθηματικῶς λεγομένων ὑποθέσθαι, καὶ πρὸς τὴν ἐκείνων ὑπόνοιάν τε καὶ πίστιν τὰ ἑξῆς πραγματεύεσθαι. Εἴρηται γὰρ ὅτι οὐδ' οἰκοδόμος, οὐδ' ἀρχιτέκτων οἰκίαν ἢ πόλιν ἱδρύσαι καλῶς οἷός γένοιτ' ἂν, ἀπρονοήτως ἔχων κλιμάτων τε τῶν κατὰ τὸν οὐρανὸν καὶ σχημάτων τε καὶ μεγεθῶν καὶ θάλπους καὶ ψύχους, καὶ ἄλλων τοιούτων· μήτι γε τὴν ὅλην οἰκουμένην τοποθετῶν. Αὐτὸ γὰρ τὸ εἰς ἐπίπεδον γράφειν ἐπιφάνειαν μίαν καὶ τὴν αὐτὴν, τά τε Ἰβηρικὰ, καὶ τὰ Ἰνδικὰ, καὶ τὰ μέσα τούτων, καὶ μηδὲν ἧττον δύσεις καὶ ἀνατολὰς ἀφορίζειν, καὶ μεσουρανήσεις, ὡς ἂν κοινὰς πᾶσι· τῷ μὲν προεπινοήσαντι τὴν τοῦ οὐρανοῦ διάθεσίν τε καὶ κίνησιν, καὶ λαβόντι ὅτι σφαιρικὴ μέν ἐστιν ἡ κατ' ἀλήθειαν τῆς γῆς ἐπιφάνεια, πλάττεται δὲ νῦν ἐπίπεδος πρὸς τὴν ὄψιν, γεωγραφικὴν ἔχει τὴν παράδοσιν, τῷ δ' ἄλλως, οὐ γεωγραφικήν. Οὐ γὰρ ὥσπερ διὰ πεδίων ἰοῦσι μεγάλων, οἷον τῶν Βαβυλωνίων, ἢ διὰ πελάγους παρίσταται τὰ πρόσω πάντα, καὶ τὰ κατόπιν καὶ ἐκ πλαγίων ἐπίπεδα, καὶ οὐδεμίαν ἀντέμφασιν παρέχει πρὸς τὰ οὐράνια, καὶ τὰς τοῦ ἡλίου κινήσεις καὶ σχέσεις πρὸς ἡμᾶς καὶ τῶν

τῶν ἄλλων ἀστέρων· οὕτω καὶ γεωγραφοῦσιν ἀεὶ δεῖ παρίστασθαι τὰ ὅμοια. ὁ μὲν γὰρ πελαγίζων, καὶ ὁ ὁδεύων διὰ χώρας πεδιάδος, κοιναῖς τισὶ φαντασίαις ἄγεται, καθ' ἃς καὶ ὁ ἀπαίδευτος καὶ ὁ πολιτικὸς ἐνεργεῖ ταῦτα, ἄπειρος ὢν τῶν οὐρανίων καὶ τὰς πρὸς ταύτας ἀντεμφάσεις ἀγνοῶν. ἀνατέλλοντα μὲν γὰρ ὁρᾷ τὸν ἥλιον καὶ δύνοντα καὶ μεσουρανοῦντα· τίνα δὲ τρόπον, οὐκ ἐπισκοπεῖ· οὐδὲ γὰρ χρήσιμον αὐτῷ πρὸς τὸ προκείμενον, ὥσπερ οὐδὲ τὸ παράλληλον ἑστάναι τῷ παρεστῶτι ἢ μή. τάχα δ' ἐπισκοπεῖ μὲν αὖ τι, δόξει δ' ἐν τοῖς μαθηματικῶς λεγομένοις καθάπερ οἱ ἐπιχώριοι. ἔχει γὰρ ὁ τόπος τοιαῦτα διαπτώματα. ὁ δὲ γεωγραφικὸς οὐκ ἐπιχωρίῳ γεωγραφεῖ, οὐδὲ πολιτικῷ τοιούτῳ, ὅστις μηδὲν ἐφρόντισε τῶν λεγομένων ἰδίως μαθημάτων. οὐδὲ γὰρ θεριστῇ καὶ σκαπανεῖ, ἀλλὰ τῷ πεισθῆναι δυναμένῳ τὴν γῆν ἔχειν οὕτω τὴν ὅλην, ὡς οἱ μαθηματικοὶ φασί, καὶ τὰ ἄλλα τὰ πρὸς τὴν ὑπόθεσιν τὴν τοιαύτην. κελεύει τε τοῖς προσιοῦσιν, ἐκεῖνα προενθυμηθεῖσι τὰ ἑξῆς ἐφορᾷν· ἐκείνοις γὰρ τὰ ἀκόλουθα ἐρεῖν, ὥστε μᾶλλον ποιήσασθαι τῶν παραδιδομένων ἀσφαλῆ τὴν χρῆσιν τοὺς ἐντυγχάνοντας ἂν ἀκούωσι μαθηματικῶς· τοῖς δ' ἄλλως ἔχουσιν, οὔ φησι γεωγραφεῖν. Τὸν δὲ μὴν γεωγραφοῦντα πιστεῦσαι δεῖ περὶ τῶν ἐχόντων αὐτῷ τάξιν ἀρχῆς, τοῖς ἀναμετρήσασι τὴν ὅλην γῆν γεωμέτραις, τούτους δὲ τοῖς ἀστρονομικοῖς, ἐκείνους δὲ τοῖς φυσικοῖς. ἡ δὲ φυσικὴ ἀρετή τις. τὰς δ' ἀρετὰς ἀνυποθέτους φασὶν ἐξ αὑτῶν ἠρτημένας, καὶ ἐν αὑταῖς ἐχούσας τάς τε ἀρχάς, καὶ τὰς περὶ πάντων πίστεις. Τὰ μὲν οὖν παρὰ τῶν φυσικῶν δεικνύμενα τοιαῦτά ἐστι, σφαιροειδὴς μὲν ὁ κόσμος, καὶ ὁ οὐρανός, ἡ ῥοπὴ δ' ἐπὶ τὸ μέσον τῶν βαρέων. περὶ τοῦτο τε συνεστῶσα ἡ γῆ σφαιροειδῶς, ὁμόκεντρος μὲν τῷ οὐρανῷ μένει, καὶ αὕτη καὶ ὁ δι' αὐτῆς ἄξων καὶ τοῦ οὐρανοῦ μέσου τεταμένος. ὁ δ' οὐρανὸς περιφέρεται περί τε αὐτὴν, καὶ περὶ τὸν ἄξονα ἀπ' ἀνατολῆς ἐπὶ δύσιν. σὺν αὐτῷ δὲ οἱ ἀπλανεῖς ἀστέρες ὁμοταχεῖς τῷ πόλῳ. οἱ μὲν οὖν ἀπλανεῖς ἀστέρες κατὰ παραλλήλων φέρονται κύκλων. παράλληλοι δ' εἰσὶ γνωριμώτατοι ὅ, τε ἰσημερινὸς καὶ οἱ τροπικοὶ δύο, καὶ οἱ ἀρκτικοί. οἱ δὲ πλάνητες ἀστέρες, καὶ ἥλιος, καὶ σελήνη, κατὰ λοξῶν τινῶν τεταμένων ἐν τῷ ζωδιακῷ. τούτοις δὲ πιστεύσαντες ἢ πᾶσιν ἢ τισίν, οἱ ἀστρονομικοὶ τὰ ἑξῆς πραγματεύονται, κινήσεις,

sidera: non (inquam) eodem modo geographus semper debet uti. Qui enim per altum uehitur, aut per campestria iter facit, is communibus quibusdam utitur uisis, quæ secuti & ineruditus & ciuilis homo eodem modo agunt, ignarus uterque rerum cœlestium, & quæ his uisis repugnant apparentiæ inscius. cernit enim solem oriri, ad medium cœli euehi, & occidere: quo modo ea fiant, non considerat, cûm id ei ad propositum nihil conducat suum, sicut ne hoc quidem utrum cum adstante parallelus sit nec'ne. atq; ut fortasis aliquid consideret, tamen de rebus mathematicis eam sequetur sententiam, quæ est eius loci incolarum. Geographus uerò suas descriptiones non incolę loci accommodat, aut tali ciuili uiro, qui nihil curet ea quę propriè dicuntur mathemata. Non enim fossori scribit, aut messori, sed ei cui posit persuaderi totius terræ eam esse, qualem tradunt mathematici, conditionem, & reliqua ad propositum hoc pertinentia. iubetque eos qui accedunt ad se istis hypothesibus consideratis reliqua animaduertere, quæ istis consequentia sit dicturus. ut auditores eo tutius ijs quæ traduntur uti posint, si mathematicè audiant: aliter affectis se geographiam tradere negat. Enimuero terrę descriptionem moliens de ijs, quę principij locum obtinent, geometris credat necesse est, totam dimensis terram. geometrę Astronomis fidem habeant oportet, hiq; physicis. Porrò autem physica uirtus quędam est siue perfectio. quod genus cognitionis aiunt hypothesibus aliunde pendentibus carere, aptum ex se, & in seipso habens principia, & ea quibus fidem suis propositis conciliet. A' physico demonstrata ferè hęc sumit geographus. mundum esse globi forma, itidemq; cœlum, grauia ad medium ferri, circa hoc terram constitutam esse globi in morem, idemq; cum cœlo habere cētrum, sicut & axem per ipsam mediam ac cœlum medium productum. cœlum circa terram & axem circumagi ab ortu ad occasum, cumq; eo etiam fixas stellas, ijsdem semper à polo interuallis. atque has inerrantes stellas parallelos sua cōuersione describere circulos, quorum notisimi sunt ęquinoctialis, duo tropici, & arctici. errantes autem seu uagas stellas, solemq;, & lunam obliquis ferri circuitibus, qui in Zodiaco describantur. His fidem adhibentibus aut omnibus, aut partim eorum astronomi reliqua pertractant de motibus, reuolutio-

Hypotheses geographicæ.

uolutionibus, defectibus, magnitudine, interuallis, alijsq; sexcentis. Similiter geometrę totam dimetientes terram assumunt astronomorum & physicorum decreta: rursumq; geometrarum geographi. Ponendum est enim cœlum quinq; zonis esse distinctum, itemq; terram, & superiores zonas inferiorũ esse cognomines. causas huius distinctionis demonstrauimus. Distingui autem possint zonę circulis ęquinoctiali parallelis, & ab utraq; eius parte descriptis, quorum duo torridam includant zonam, duobus alijs & his ipsis temperatę, & pone eas frigidę. Subiacet aut cuiuis cœlesti circulo, terrestris cum circulus circulo tũ zonę zona. Temperatas uocãt eas, quę habitari possunt, reliquas inhabitatas, unã ob ęstũ, duas propter frigus. eodẽ modo etiã de arcticis cõstituunt & tropicis, apud quos ij arcticos repræsentant, cœlestes describentes, & in terra ijs suppositos. Cũ aũt æquator cœlum in duas ęquales partes diuidat, necesse est terram quoq; à suo ęquatore eundem in modum diuidi. uocatur autem hemisphęriorum & cœlestium & terrestrium alterum septentrionale, alterum meridionale. itemq; torridę ab eodem circulo in duas diuisę partes altera septentrionalis dicitur, altera meridionalis. & in promptu est, temperatarum zonarum utramque ab hemisphęrio suo denominari, alteram septẽtrionalem, meridionalem alteram. Septentrionale porrò hemisphęrium id uocatur, quod zonam temperatam eam continet, in qua si ab ortu ad occasum spectes, ad dextram polus est, ad sinistram æquator: aut in quo uersus meridiem intuenti ad dextram occasus est, ad sinistram ortus. meridionale contraria omnia habet. Liquet ergo, nos in altero hemisphæriorum esse, uidelicet septentrionali. non enim possumus in utroque esse. In medio enim magni fluuij sunt, & Oceanus, deinde zona torrida. Neque uerò Oceanus in medio est nostræ habitatæ terræ, totam eam abscindens, neq; regio adusta, neq; pars eius inuenitur contrario modo sese habens climatib. ijs quæ in boreali dicuntur temperata. Hæc sumens geometra, & adhibens gnomonica, aliaq; ab astronomo demonstrata, quibus in una quauis regione reperiuntur paralleli æquinoctiali, & hos ad angulos rectos qui secant per polos

zona.

νήσεις, καὶ περιόδους, καὶ ἐκλείψεις, καὶ μεγέθη, καὶ ἀποστάσεις, καὶ ἄλλα μυρία. ὡς δ' αὕτως οἱ τὴν γῆν ὅλην ἀναμετροῦντες γεωμέτραι προστίθενται τὰς τῶν ἀστρονομικῶν, καὶ τῶν φυσικῶν δόξας, τὰς δὲ τῶν γεωμετρῶν πάλιν οἱ γεωγράφοι. πεντάζωνον μὲν γὰρ ὑποθέσθαι δεῖ τὸν οὐρανόν, πεντάζωνον δὲ καὶ τὴν γῆν, ὁμωνύμους δὲ καὶ τὰς ζώνας κάτω ταῖς ἄνω. τὰς δ' αἰτίας εἰρήκαμεν τῆς εἰς τὰς ζώνας διαιρέσεως, διορίζοιντο δ' ἂν αἱ ζῶναι κύκλοις παραλλήλοις τῷ ἰσημερινῷ γραφομένοις ἑκατέρωθεν αὐτοῦ, δυσὶ μὲν τοῖς ἀπολαμβάνουσι τὴν διακεκαυμένην, δυσὶ δὲ τοῖς μετὰ τούτους οἳ πρὸς μὲν τῇ διακεκαυμένῃ τὰς εὐκράτους δύο ποιοῦσι, πρὸς δὲ ταῖς εὐκράτοις τὰς κατεψυγμένας. ὑποπίπτει δ' ἑκάστῳ τῶν οὐρανίων κύκλων, ὁ ἐπὶ γῆς ὁμώνυμος αὐτῷ, καὶ ἡ ζώνη δ' ὡσαύτως τῇ ζώνῃ. Εὐκράτους μὲν οὖν φασι τὰς οἰκεῖσθαι δυναμένας, ἀοικήτους δὲ τὰς ἄλλας, τὴν μὲν διὰ καῦμα, τὰς δὲ διὰ ψῦχος. τὸν δ' αὐτὸν τρόπον καὶ περὶ τῶν ἀρκτικῶν καὶ τῶν τροπικῶν, παρ' οἷς εἰσιν ἀρκτικοί διορίζουσιν ὁμωνύμως τοῖς ἄνω τοὺς ἐπὶ γῆς ποιοῦντες, καὶ τοὺς ἑκάστοις ὑποπίπτοντας. τοῦ δὲ ἰσημερινοῦ δίχα τέμνοντος τὸν ὅλον οὐρανόν, καὶ τὴν γῆν ἀνάγκη διαιρεῖσθαι ὑπὸ τοῦ ἐν αὐτῇ ἰσημερινοῦ. καλεῖται δὲ τῶν ἡμισφαιρίων ἑκάτερον τῶν οὐρανίων καὶ τῶν ἐπὶ γῆς, τὸ μὲν βόρειον, τὸ δὲ νότιον. οὕτως δὲ καὶ τῆς διακεκαυμένης, ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ κύκλου δίχα διαιρουμένης, τὸ μέν ἐστι βόρειον αὐτῆς μέρος, τὸ δὲ νότιον. δῆλον δ' ὅτι καὶ τῶν εὐκράτων ζωνῶν ἡ μέν ἐστι βόρειος, ἡ δὲ νότιος ὁμωνύμως τῷ ἡμισφαιρίῳ ἐν ᾧ ἐστι. καλεῖται δὲ βόρειον μὲν ἡμισφαίριον τὸ τὴν εὔκρατον ἐκείνην περιέχον, ἐν ᾧ ἐπὶ τὴν δύσιν ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς βλέποντι, ἐν δεξιᾷ μέν ἐστιν ὁ πόλος, ἐν ἀριστερᾷ δ' ὁ ἰσημερινός. ἢ ἐν ᾧ πρὸς μεσημβρίαν βλέπουσιν, ἐν δεξιᾷ μὲν ἔστι δύσις, ἐν ἀριστερᾷ δ' ἀνατολή· νότιον δὲ τὸ ἐναντίως ἔχον. ὥστε δῆλον ὅτι ἡμεῖς ἐσμεν ἐν θατέρῳ τῶν ἡμισφαιρίων, καὶ βορείῳ γε, ἐν ἀμφοτέροις δ' οὐχ οἷόν τε. μέσον γὰρ μεγάλοι ποταμοί. ὠκεανὸς μὲν πρῶτα, ἔπειτα ἡ διακεκαυμένη. οὔτε δὲ ὠκεανὸς ἐν μέσῳ τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης ἐστὶ τέμνων ὅλην, οὔτ' οὖν διακεκαυμένον χωρίον, οὐδὲ δὴ μέρος αὐτῆς εὑρίσκεται τοῖς κλίμασιν ὑπεναντίως ἔχον τοῖς λεχθεῖσιν ἐν τῇ βορείῳ εὐκράτῳ. λαβὼν οὖν ταῦθ' ὁ γεωμέτρης, προσχρησάμενοις τοῖς γνωμονικοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ὑπὸ τοῦ ἀστρονομικοῦ δεικνυμένοις, ἐν οἷς οἵ τε παράλληλοι τῷ ἰσημερινῷ εὑρίσκονται οἱ καθ' ἑκάστην τὴν οἴκησιν, καὶ οἱ πρὸς ὀρθὰς τέμνοντες τούτους, γραφόμενοι δὲ διὰ τῶν πόλων

πόλων, καταμετρεῖ τὴν μὲν οἰκήσιμον ἐμβατεύων, τὴν δ' ἄλλην ἐκ τοῦ λόγου τῶν ἀποστάσεων. οὕτω δ' ἂν εὑρίσκοι πόσον ἂν εἴη τὸ ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ μέχρι πόλου, ὅπερ ἐστὶ τεταρτημόριον τοῦ μεγίστου κύκλου τῆς γῆς. ἔχων δὲ τοῦτο, ἔχει καὶ τὸ τετραπλάσιον αὐτοῦ, τοῦτο δ' ἐστὶν ἡ περίμετρος τῆς γῆς. ὥσπερ οὖν ὁ μὲν τὴν γῆν ἀναμετρῶν παρὰ τοῦ ἀστρονομοῦντος ἔλαβε τὰς ἀρχάς, ὁ δὲ ἀστρονόμος παρὰ τοῦ φυσικοῦ· τὸν αὐτὸν τρόπον χρὴ καὶ τὸν γεωγράφον παρὰ τοῦ ἀναμεμετρηκότος ὅλην τὴν γῆν, ὡρμηθέντα πιστεύσαντα τούτῳ, καὶ οἷς ἐπίστευσεν οὗτος, πρῶτον μὲν ἐκθέσθαι τὴν καθ' ἡμᾶς οἰκουμένην πόση τις, καὶ ποία τὸ σχῆμα, καὶ τὴν φύσιν οἵα ἐστί, καὶ πῶς ἔχουσα πρὸς τὴν ὅλην γῆν, ἴδιον γὰρ τοῦτο τοῦ γεωγράφου. ἔπειτα περὶ τῶν καθ' ἕκαστα, τῶν τε κατὰ γῆν καὶ τῶν κατὰ θάλατταν ποιήσασθαι τὸν προσήκοντα λόγον, παρασημαινόμενον ὅσα μὴ ἱκανῶς εἴρηται τοῖς πρὸ ἡμῶν, τοῖς μάλιστα πεπιστευμένοις ἀρίστοις γεγονέναι περὶ ταῦτα.

Ὑποκείσθω δὴ σφαιροειδὴς ἡ γῆ, σὺν τῇ θαλάττῃ, μίαν, καὶ τὴν αὐτὴν ἐπιφάνειαν ἔχουσα τοῖς πελάγεσι. συγκρύπτοιτο γὰρ ἂν τὸ ἐξέχον τῆς γῆς ἐν τῷ τοσούτῳ μεγέθει μικρὸν ὂν καὶ λανθάνειν δυνάμενον, ὥστε τὸ σφαιροειδὲς ἐπὶ τούτων, οὐχ ὡς ἂν ἐκ τόρνου φαμέν, οὐδ' ὡς ὁ γεωμέτρης πρὸς λόγον. ἀλλὰ πρὸς αἴσθησιν, καὶ ταύτην παχυτέραν, Νοείσθω δὴ πεντάζωνος, καὶ ὁ ἰσημερινὸς τεταμένος ἐν αὐτῇ κύκλος, καὶ ἄλλος τούτῳ παράλληλος, ὁρίζων τὴν κατεψυγμένην ἐν τῷ βορείῳ ἡμισφαιρίῳ, καὶ διὰ τῶν πόλων τις τέμνων τούτους πρὸς ὀρθάς. Τοῦ δὴ Βορείου ἡμισφαιρίου δύο περιέχοντος τεταρτημόρια τῆς γῆς, ἃ ποιεῖ ὁ ἰσημερινὸς πρὸς τὸν διὰ τῶν πόλων, ἐν ἑκατέρῳ τούτων ἀπολαμβάνεται τετράπλευρον χωρίον, οὗ ἡ μὲν Βόρειος πλευρὰ, ἥμισυ τοῦ πρὸς τῷ πόλῳ παραλλήλου ἐστίν, ἡ δὲ νότιος τοῦ ἰσημερινοῦ ἥμισυ, αἱ δὲ λοιπαὶ πλευραὶ τμήματά εἰσι τοῦ διὰ τῶν πόλων, ἀντικείμενα ἀλλήλοις ἴσα τὸ μῆκος. ἐν θατέρῳ δὴ τῶν τετραπλεύρων τούτων (ὁποτέρῳ δ' οὐδὲν ἂν διαφέρειν δόξειεν,) ἱδρύσθαι φαμὲν τὴν καθ' ἡμᾶς οἰκουμένην περίκλυστον θαλάττῃ, καὶ ἐοικυῖαν νήσῳ. εἴρηται γὰρ καὶ ὅτι τῇ αἰσθήσει, τῷ λόγῳ δείκνυται τοῦτο. εἰ δ' ἀπιστεῖ τις τῷ λόγῳ τούτῳ, διαφέροι ἂν πρὸς τὴν γεωγραφίαν, οὐδὲ νῆσον ποιεῖν, ἢ ὅπερ ἐκ τῆς πείρας ἐλάβομεν τούτῳ συγχωρεῖν, ὅτι καὶ ἀπὸ τῆς ἠοῦς ἑκατέρωθεν περίπλους ἐστί, καὶ ἀπὸ τῆς ἑσπέρας πλὴν ὀλίγων τῶν μέ-

polos ducti, dimetitur habitatam terram peragrans, & non habitatam ratione interuallorum. atque hoc modo indagare potest quantum spacij sit ab æquinoctiali ad polum, qui est quadrans maximi eorum qui in terra describũtur circuli. quo cognito, quadruplum eius, uidelicet terrestris globi ambitum, non ignorabit. Quemadmodum ergo is qui terram dimetitur ab astronomo principia mutuatur, & à physico astronomus: ita par est geographum pro certo acceptis ijs quæ terræ mensor tradit, ac pro certo habuit, primùm exponere nostra habitata terra quanta sit, qua figura, qua natura, quam rationem ad totam terræ molem obtineat. hoc enim proprium est geographi. deinde singulatim de omnibus terra mariq; se offerentibus pro re differere: simulq; indicare ubi 27 non satis explicata ea sunt ab ijs, qui nobis ætate priores in hoc genere scribendi primas laudis partes tulerunt. 27

Terra descriptio summaria.

Hoc ergo pro certo positum sit, terrã globum esse cum mari, eandemq; obtinere cum altis maribus superficiem. Nam quæ partes terræ eminent, eæ in tanta mole occultantur, neq; obseruantur. itaq; globi forma hoc loco non ad tornum exigi, aut qualis in geometria definitur, intelligi debet: sed qualis sensu, neq; eo accuratissimo percipitur. Intelligatur etiam quinque zonis distincta, & descriptus in ea æquinoctialis circulus, aliusq; huic parallelus, frigidam in hemisphærio septentrionali zonam definiẽs, tum alius à polis ductus, hos ad angulos rectos secãs. Cùm ergo septentrionale hemisphærium duos terræ quadrantes complectatur, circulo per polos acto & æquinoctiali terminatos, in utroque horum figura quatuor contenta lateribus concipitur, cuius septentrionale latus dimidium est paralleli uersus polum, meridionale semissis æquinoctialis, reliqua sunt segmenta circuli per polos acti opposita inuicem & æqualia. In altero igitur horum quadrangulorum (.nihil refert utrorum.) sitam dicimus terram quam incolimus, mari ambitam, insulæq; similem. Dictum est enim quod sensu, non subtili ratione hæc æstimentur. quod si quis huic rationi fidem derogat, nihil interest geographiæ siue insulam facias, siue quod experientia constat dicas, & ab ortu eam utrinque esse circumnauigabilem & ab occasu, nisi quod in medio sunt pauca

28 quædam loca. Nihil autem interest, 28 mari ne an terra nō habitabili definias. uult enim geographus partes terræ notas exponere, ignotis omissis, ut & ijs quę extra eam sunt. Sufficiet autem ducta recta linea quæ circumnauigationis utrinq; factæ extrema puncta coniungat, totam dictæ insulæ figuram absoluisse. Ponatur ergo insula hæc in dicto quadrangulo. Oportet autem magnitudinem eius apparentem sumere, subtracto de tota terræ magnitudine hemisphęrio nostro, ab hoc semisse, rursumq; hinc quadrangulo in quo sitam nostram habitationē dicimus. Oportet autem de figura etiam eadem proportione iudicare, ijs quę apparent propositę rei accommodandis. Cęterum quoniam segmentum septentrionalis hemisphęrij interceptum æquinoctiali & huic parallelo uersus polos formam habet uertebræ, quæ ipsa in duas partes scinditur á ducto per polum & hemisphęrium diuidente circulo, qui figuram quadrilateram conficit: erit nimirum uertebrę superficie minor figura quadrilatera, cui incumbit Atlanticum mare. terra aūt chlamydis formam gerens in illo est insula, minor semisse pars quadrilateri. Id manifestum est cum ex geometria, tum ex circumfusi maris magnitudine, occultantis extrema continentium terrarum utrinque, & contrahentis ad figuram mutilam, & tertię longitudinis, & latitudinis maximę: quorum illa quidem continet stadiorum millia LXX, maiori ex parte finita mari, quod nauigari porró ob uastitatem & solitudinem nequit: hęc minor XXX millibus, definita inhabitabili ob ęstū aut frigus. nam quę ob ęstum habitari non potest quadrilateri portio, lata est IIX CIƆ IƆ CCC stadia: longitudo maxima CXXVI millia quantum est dimidium æquinoctialis, amplius sit reliquum. His quodammodo consentiunt quę Hipparchus tradit. Ait enim is, ponēs eam quā Eratosthenes docuit terrę quantitatem, hîc utiq; se habitatę terrę secretionem facere. non enim magni relaturum ad ea quę in cœlo apparent in singulis habitationibus, siue hoc modo dimensio instituatur, siue ut posteriores tradiderunt.

Cum ergo sit secundum Eratosthenem ęquinoctialis circulus stadiorum CCLII CIƆ, quadrans erit LXIII CIƆ atq; hoc est ab ęquatore ad po-

σων χωρίων. ταῦτα δ' οὐ διαφέρει θαλάττῃ περατοῦσθαι, ἢ γῇ ἀοικήτῳ. ὁ γὰρ γεωγραφῶν ζητεῖ τὰ γνώριμα μέρη τῆς οἰκουμένης εἰπεῖν, τὰ δ' ἄγνωστα ἐᾶν, καθάπερ καὶ τὰ ἔξω αὐτῆς. ἀρκέσει δ' ἐπιζεύξασιν εὐθεῖαν γραμμὴν ἐπὶ τὰ ὕστατα σημεῖα τοῦ ἑκατέρωθεν παράπλου, τὸ πᾶν ἐκπληρῶσαι σχῆμα τῆς λεγομένης νήσου. Προκείσθω δὴ ἡ νῆσος ἐν τῷ λεχθέντι τετραπλεύρῳ. Δεῖ δὲ λαβεῖν τὸ μέγεθος αὐτῆς τὸ φαινόμενον, ἀφελόντας ἀπὸ μὲν τοῦ ὅλου μεγέθους τῆς γῆς τὸ ἡμισφαίριον τὸ καθ' ἡμᾶς, ἀπὸ δὲ τούτου τὸ ἥμισυ, ἀπὸ δ' αὖ τούτου πάλιν τὸ τετράπλευρον, ἐν ᾧ δὴ κεῖσθαι τὴν οἰκουμένην φαμέν. ἀνάλογον δὲ μὴν περὶ τοῦ σχήματος ὑπολαβεῖν δεῖ τὸ φαινόμενον τοῖς ὑποκειμένοις ἐφαρμόττοντα. ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ μεταξὺ τοῦ ἰσημερινοῦ, καὶ ληφθέντος παραλλήλου τούτῳ πρὸς τῷ πόλῳ τμῆμα τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου, σπόνδυλός ἐστι τὸ σχῆμα· ὁ δὲ διὰ τοῦ πόλου δίχα τέμνων τὸ ἡμισφαίριον, δίχα τέμνει καὶ τὸν σπόνδυλον, καὶ ποιεῖ τὸ τετράπλευρον· ἔσται δηλονότι σπονδύλου ἐπιφανείας, μεῖον τὸ τετράπλευρον, ᾧ ἐπίκειται τὸ Ἀτλαντικὸν πέλαγος, ἡ δ' οἰκουμένη χλαμυδοειδὴς ἐν τούτῳ νῆσος, ἔλαττον ἢ ἥμισυ τοῦ τετραπλεύρου μέρους οὖσα. φανερὸν δὲ τοῦτο ἔκ τε γεωμετρίας καὶ τοῦ πλήθους τῆς περικεχυμένης θαλάττης, καλυπτούσης τὰ ἄκρα τῶν ἠπείρων ἑκατέρωθεν, καὶ συναγούσης εἰς μύουρον σχῆμα, καὶ τρίτου τοῦ μήκους, καὶ πλάτους τοῦ μεγίστου, ὧν τὸ μὲν ἑπτὰ μυριάδων σταδίων ἐστὶν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ περατούμενον θαλάττῃ, μηκέτι πλεῖσθαι δυναμένῃ, διὰ τὸ μέγεθος, καὶ τὴν ἐρημίαν· τὸ δ' ἔλαττον τριῶν μυριάδων ὁριζόμενον τῇ ἀοικήτῳ, διὰ θάλπος ἢ ψύχος. αὐτὸ γὰρ τὸ διὰ θάλπος ἀοίκητον τοῦ τετραπλεύρου, πλάτος μὲν ἔχον ὀκτακισχιλίων, καὶ ὀκτακοσίων σταδίων, μῆκος δὲ τὸ μέγιστον μυριάδων δώδεκα καὶ ἑξακισχιλίων, ὅσον ἐστὶν ἥμισυ τοῦ ἰσημερινοῦ, πλέον ἂν εἴη τὸ λοιπόν. Τούτοις δὲ συνῳδά πως ἐστὶ, καὶ τὰ ὑπὸ Ἱππάρχου λεγόμενα. φησὶ γὰρ ἐκεῖνος ὑποθέμενος τὸ μέγεθος τῆς γῆς ὅπερ εἶπεν Ἐρατοσθένης, ἐντεῦθεν δεῖν ποιεῖσθαι τὴν τῆς οἰκουμένης ἀφαίρεσιν. οὐ γὰρ πολὺ διοίσειν πρὸς τὰ φαινόμενα τῶν οὐρανίων καθ' ἑκάστην τὴν οἴκησιν, οὕτως ἔχειν τὴν ἀναμέτρησιν, ἢ ὡς οἱ ὕστερον ἀποδεδώκασιν. Ὄντος δὴ κατ' Ἐρατοσθένη τοῦ ἰσημερινοῦ κύκλου σταδίων μυριάδων πέντε καὶ εἴκοσι καὶ δισχιλίων, τὸ τεταρτημόριον εἴη ἂν ἓξ μυριάδες καὶ τρισχίλιοι, τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ ἐπὶ τὸν πό-

τὸν πόλον, πεντεκαίδεκα ἑξηκοστὰ σταδίων, οἵων ἐστὶν ὁ ἰσημερινὸς ἑξήκοντα. τὸ δ' ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ ἐπὶ τὸν θερινὸν τροπικόν, τεττάρων. οὗτος δ' ἐστὶν ὁ διὰ Συήνης γραφόμενος παράλληλος. συλλογίζεται δ' ἡ τὰ καθ' ἕκαστα διαστήματα, ἐκ τῶν φαινομένων μέτρων. τὸν γὰρ τροπικὸν κατὰ Συήνην κεῖσθαι συμβαίνει· διότι ἐνταῦθα κατὰ τὰς θερινὰς τροπὰς, ἄσκιός ἐστιν ὁ γνώμων μεσημβρίας. ὁ δὲ διὰ τῆς Συήνης μεσημβρινὸς, γράφεται μάλιστα διὰ τῆς τοῦ Νείλου ῥύσεως ἀπὸ Μερόης, ἕως Ἀλεξανδρείας. στάδιοι δ' εἰσὶν οὗτοι περὶ μυρίους· κατὰ μέσον δὲ τὸ διάστημα, τὴν Συήνην ἱδρῦσθαι συμβαίνει, ὥστ' ἐντεῦθεν ἐπὶ Μερόην πεντακισχίλιοι. Προϊόντι δ' ἐπ' εὐθείας ὅσον τρισχιλίους σταδίους ἐπὶ μεσημβρίαν, οὐκέτι οἰκήσιμα τ' ἄλλα ἐστὶ διὰ καῦμα, ὥστε τὸν διὰ τούτων τῶν τόπων παράλληλον τὸν αὐτὸν ὄντα τῷ διὰ τῆς Κινναμωμοφόρου, πέρας καὶ ἀρχὴν δεῖ τίθεσθαι τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης πρὸς μεσημβρίαν. Ἐπεὶ οὖν πεντακισχίλιοι μὲν εἰσὶν οἱ ἀπὸ Συήνης εἰς Μερόην, ἄλλοι δὲ προσγεγόνασι τρισχίλιοι, εἶεν ἂν οἱ πάντες ἐπὶ τοὺς ὅρους τῆς οἰκουμένης, ὀκτακισχίλιοι. ἐπὶ δέ γε τὸν ἰσημερινὸν ἀπὸ Συήνης, μύριοι ἑξακισχίλιοι ὀκτακόσιοι, (τοσοῦτον γάρ εἰσιν οἱ τῶν τεττάρων ἑξηκοντάδων, τεθείσης ἑκάστης τετρακισχιλίων καὶ διακοσίων.) ὥστε λοιπὸν εἶεν ἂν ἀπὸ τῶν ὅρων τῆς οἰκουμένης ἐπὶ τὸν ἰσημερινὸν, ὀκτακισχίλιοι ὀκτακόσιοι, ἀπὸ δὲ Ἀλεξανδρείας δισμύριοι χίλιοι ὀκτακόσιοι. πάλιν δ' ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρείας ἐπ' εὐθείας τῇ ῥύσει τοῦ Νείλου, πάντες ὁμολογοῦσι τὸν ἐπὶ Ῥόδον πλοῦν, κἀντεῦθεν δὲ τὸν τῆς Καρίας παράπλουν καὶ Ἰωνίας, μέχρι τῆς Τρωάδος καὶ Βυζαντίου καὶ Βορυσθένους. Λαβόντες οὖν τὰ διαστήματα γνώριμα καὶ πλεόμενα, σκοποῦσι τὰ ὑπὲρ τοῦ Βορυσθένους ἐπ' εὐθείας ταύτῃ τῇ γραμμῇ μέχρι τίνος οἰκήσιμά ἐστι, καὶ περατοῖ τὰ προσάρκτια μέρη τῆς οἰκουμένης. Οἰκοῦσι δ' ὑπὲρ τοῦ Βορυσθένους ὕστατοι τῶν γνωρίμων Σκυθῶν, Ῥοξολάνοι, νοτιώτεροι ὄντες τῶν ὑπὲρ τῆς Βρετανικῆς ἐσχάτων γνωριζομένων. ἤδη δὲ τὰ ἐπέκεινα διὰ ψῦχος ἀοίκητά ἐστι. νοτιώτεροι δὲ τούτων καὶ ὑπὲρ τῆς Μαιώτιδος, Σαυρομάται καὶ Σκύθαι, μέχρι τῶν ἑῴων Σκυθῶν. Ὁ μὲν Μασσαλιώτης Πυθέας, τὰ περὶ Θούλην τὴν βορειοτάτην τῶν Βρετανικῶν ὕστατα λέγει, παρ' οἷς ὁ αὐτός ἐστι τῷ ἀρκτικῷ, ὁ θερινὸς τροπικὸς κύκλος. παρὰ δὲ τῶν ἄλλων οὐδὲν ἱστορῶ, οὔθ' ὅτι Θούλη νῆσός ἐστί τις, οὔτ' εἰ τὰ μέχρι δεῦρο οἰκήσιμά ἐστιν, ὅπου ὁ θερινὸς τροπικὸς ἀρκτικὸς γίνεται. Νομίζω δὲ

ad polum XV sexagesimę stadioru͂, quarum LX continet ęquinoctialis. Ab ęquinoctiali autem quatuor sunt ad tropicum ęstiuum, qui est parallelus per Syenem ductus. Singula porrò interualla ex mensuris apparentib. colliguntur. Euenit enim ut tropicus Syenæ incumbat, quia ibi solstitio æstiuo meridie gnomo umbram nullam proijcit. Meridianus autem Syenes maximè describitur Nili defluxu à Meroë ad Alexandream, qui est stadiorum circiter ccıↃↃ. medio aute͂ spacio Syene sita est: inde ergo ad Meroe͂n stadia sunt ıↃↃ. rectà autem uersus meridiem progressus ad tria millia stadioru͂, loca inueniet quæ habitari præ æstu non possunt. eorum ergo locorum parallelus, qui idem est cum Cinnamomiferę regionis parallelo, terminus & principiu͂ poni debet terræ nostræ uersus meridie͂ habitatæ. Cu͂ ergo à Syena ad Meroën sint ıↃↃ stadia, accedantque alia tria cıↃ, erunt uniuersi ad finem usque terræ habitatæ ıↃↃ cıↃ cıↃ cıↃ. Iam à Syena ad æquinoctialem stadia sunt ccıↃↃ ıↃↃ cıↃ ıↃccc. (tantùm enim in quatuor sexagesimas co͂petit, cum una quæuis sit IV cıↃcc stadiorum.) ergo à fine habitatæ terræ ad æquinoctialem erunt IIX cıↃ ıↃccc stadia, ad eundem ab Alexa͂drea ccıↃↃ ccıↃ cıↃ ıↃccc. Rursum ab Alexandria in recta linea cum Nili defluxu omnes consentiu͂t esse nauigationem ad Rhodum, indeque præter Cariam & Ioniam usque ad Troadem, Byzantium, & Borysthenem. Sume͂tes igitur interualla nauigationibus comperta, considerant ultra Borysthenem in eadem recta linea quousque habitetur terra, & ubi partes terræ habitatæ uersus septe͂trionem finiantur. Habitant autem ultra Borysthenem ultimi notorum Scytharum Roxolani, magis uersus meridiem siti quam extrema ultra Britanniam cognita. Vlteriora iam frigus habitari non sinit. Ab his uersus meridiem supra Mæotidem sunt Sauromatæ & Scythæ, usque ad orientales Scythas. Pytheas ergo Massiliensis circa Thulen Britannicarum insularum septentrionalissimam ultima ait esse, ubi tropicus æstiuus arctici circuli uicem gerit. de reliquis nihil narrat, neque quod insula sit Thule, neque utrum eò usque habitationes pertingant, ubi tropicus pro arctico est. Ego autem illum septentrionalem finem

Roxolani.

πολὺ

finem multo propius meridiem uersus exi ſtimo. qui enim hodie terras perluſtrant, ultra Hiberniam nihil poſſunt referre, quę non longè uerſus ſeptẽtrionem ante Britanniam iacet, planè ferorum hominum domicilium, & propter frigus malè incolentium. ibi ergo finem conſtituendum cenſeo. Iam cùm Byzantij idem ſit qui Maſsiliæ parallelus, quod Hipparchus tradit Pytheæ fidẽ ſecutus (.ait enim Byzantij eandem umbræ ad ſtylum eſſe rationem, quam eſſe Maſsiliæ tradidit Pytheas.) & ab hoc parallelus per Boryſthenem diſtet ſtadijs III CIↃ IↃCCC circiter, fuerit iam ex interuallo à Maſsilia ad Britannicam, ibi circiter incidens circulus per Maſsiliã ubiq;. Cæterùm Pytheas qui multis in locis homines decepit, hîc quoq; nonnihil errauit. Multi enim uno ore affirmant, lineam à Columnis ad fretum, Athenas, Rhodumq́; ductam in eodem eſſe parallelo. In confeſſo etiam eſt lineam à columnis ad fretum ductam, per medium ferè pelagus duci: & qui nauigant, maximum à Gallia in Africam traiectum aiunt eſſe à ſinu Gallico, ſtadiorum IↃↃ, eamquê maximam alti maris eſſe latitudinem. ergo à dicta linea ad intimum ſinus receſſum erunt ſtadia biſmille IↃ, ad Maſsiliam paucíora. eſt enim Maſsilia quã is receſſus meridiei propior. Atqui à Rhodo ad Byzantium ſunt IV CIↃ IↃCCCC. quo concluditur, Byzantinum parallelum multo eſſe Maſsilienſi ſeptentrionaliorem. Quod inde eſt ad Britanniam, conuenire poteſt ſpacio quod à Byzantio eſt ad Boryſthenem. inde ad Hiberniam quantum ſit, ignotum eſt, itemq́; an ultrà ſint loca habitata. nihil enim attinet hoc ad ea quæ ſuprà diximus. Nam ad ſcientiam ſatis eſt ſicut in auſtrinis partibus poſuimus ultra Meroën ad tria millia ſtadiorum finem eſſe terræ habitatę, nõ quod pręcisè ita res habeat, ſed quod propè ad ueritatem acceditur: ita hîc quoq; ſupra Britãniam totidem licet ponere ſtadia, aut non multo plura, ut IV CIↃ. Nam & ad Principis officium non multum emolumenti conferet huiuſmodi regionum & incolarum noticia: maximè ſi tales incolant inſulas, quæ neque damnum afferre nobis neq; utilitatem poſsint, quia nulla nobis cum ijs intercedant commercia. Nam Britanniam occupare

πολὺ εἶναι νοτιώτερον τοῦτο τὸ τῆς οἰκουμένης πέρας τὸ προσάρκτιον. οἱ γὰρ νῦν ἱστοροῦντες περαιτέρω τῆς Ἰέρνης οὐδὲν ἔχουσι λέγειν, ἣ πρὸς ἄρκτον πρόκειται τῆς Βρετανικῆς πλησίον ἀγρίων τελέως ἀνθρώπων, καὶ κακῶς οἰκούντων διὰ ψῦχος. ὥστ᾽ ἐνταῦθα νομίζω τὸ πέρας εἶναι θετέον. Τοῦ δὲ παραλλήλου τοῦ διὰ Βυζαντίου, τοῦ διὰ Μασσαλίας πως ἰόντος, ὥς φησιν Ἵππαρχος πιστεύσας Πυθέᾳ, (φησὶ γὰρ ἐν Βυζαντίῳ τὸν αὐτὸν εἶναι λόγον τοῦ γνώμονος πρὸς τὴν σκιὰν ὃν εἶπεν ὁ Πυθέας ἐν Μασσαλίᾳ.) τοῦ δὲ διὰ Βορυσθένους ἀπὸ τούτου διέχοντος περὶ τρισχιλίους καὶ ὀκτακοσίους, εἴη ἂν ἐκ τοῦ διαστήματος, τὸ ἀπὸ Μασσαλίας ἐπὶ τὴν Βρετανικὴν, ἐνταῦθά που πίπτων ὁ διὰ τοῦ Βορυσθένους κύκλος πανταχοῦ. Πολλαχοῦ δὲ παρακρουόμενος τοὺς ἀνθρώπους ὁ Πυθέας, κἀνταῦθά που διέψευσται. Τὸ μὲν γὰρ τὴν ἀπὸ στηλῶν γραμμὴν ἐπὶ τοὺς περὶ τὸν πορθμὸν καὶ Ἀθήνας καὶ Ῥόδον τόπους ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ παραλλήλου κεῖσθαι, ὡμολόγηται παρὰ πολλῶν. ὁμολογεῖται δὲ ὅτι καὶ διὰ μέσου πως τοῦ πελάγους ἐστὶν ἡ ἀπὸ τῶν στηλῶν ἐπὶ τὸν πορθμόν· οἵ τε πλέοντες τὸ μέγιστον δίαρμα ἀπὸ τῆς Κελτικῆς ἐπὶ τὴν Λιβύην εἶναι τὸ ἀπὸ τοῦ Γαλατικοῦ κόλπου σταδίων πεντακισχιλίων. τοῦτο δ᾽ εἶναι καὶ τὸ μέγιστον πλάτος τοῦ πελάγους· ὥστ᾽ εἴη ἂν τὸ ἀπὸ τῆς λεχθείσης γραμμῆς ἐπὶ τὸν μυχὸν τοῦ κόλπου, σταδίων δισχιλίων πεντακοσίων, ἐπὶ δὲ Μασσαλίαν ἐλαττόνων. νοτιωτέρα γάρ ἐστιν ἡ Μασσαλία τοῦ μυχοῦ κόλπου. Τὸ δέ γε ἀπὸ τῆς Ῥοδίας ἐπὶ τὸ Βυζάντιον ἐστὶ τετρακισχιλίων που καὶ ἐννακοσίων σταδίων· ὥστε πολὺ ἀρκτικώτερος ἂν εἴη ὁ διὰ Βυζαντίου τοῦ διὰ Μασσαλίας. Τὸ δ᾽ ἐκεῖθεν ἐπὶ τὴν Βρετανικὴν δύναται συμφωνεῖν τῷ ἀπὸ Βυζαντίου ἐπὶ Βορυσθένη. τὸ δ᾽ ἐκεῖθεν ἐπὶ τὴν Ἰέρνην, οὐκέτι γνώριμον πόσον ἄν τις θείη, οὐδ᾽ εἰ περαιτέρω ἔτι οἰκήσιμά ἐστιν οὐδὲν δεῖ τοῖς ἐπάνω λεχθεῖσι φροντίζειν. Πρός τε γὰρ ἐπιστήμην, ἀρκεῖ τὸ λαβεῖν καθάπερ ἐπὶ τῶν νοτίων μερῶν, ὅτι ὑπὲρ Μερόης μέχρι τρισχιλίων σταδίων προελθόντι τὸ οἰκήσιμον τίθεσθαι προσῆκεν, οὐχ ὡς ἂν τούτου ἀκριβεστάτου πέρατος ὄντος, ἀλλ᾽ ἐγγύς γε τἀκριβοῦς· οὕτω κἀκεῖ τοὺς ὑπὲρ τῆς Βρετανικῆς οὐ πλείους τούτων θετέον, ἢ μικρῷ πλείους, οἷον τετρακισχιλίους. πρός τε τὰς ἡγεμονικὰς χρείας, οὐδὲν ἂν εἴη πλεονέκτημα τὰς τοιαύτας γνωρίζειν χώρας, καὶ τοὺς ἐνοικοῦντας, καὶ μάλιστα εἰ νήσους οἰκεῖεν τοιαύτας, αἳ μήτε λυπεῖν, μήτ᾽ ὠφελεῖν ἡμᾶς δύνανται μηδὲν, διὰ τὸ ἀνεπίπλεκτον. καὶ γὰρ τὴν Βρετανικὴν ἔχειν δυνάμενοι

μενοι Ῥωμαῖοι κατεφρόνησαν, ὁρῶντες ὅτι οὔτε φόβος ἐξ αὐτῶν οὐδὲ εἷς ἐστιν, (οὐ γὰρ ἰσχύουσι τοσοῦτον, ὥστ' ἐπιδιαβαίνειν ἡμῖν,) οὔτ' ὠφέλεια τοσαύτη τις, εἰ κατάσχοιεν. πλέον γὰρ ἂν ἐκ τῶν τελῶν δοκεῖ προσφέρεσθαι νῦν, ἢ ὁ φόρος δύναται συντελεῖν, ἀφαιρουμένης τῆς εἰς τὸ στρατιωτικὸν δαπάνης, τὸ φρουρῆσον καὶ φορολογῆσον τὴν νῆσον. πολὺ δ' ἂν ἐπιγένοιτο τὸ ἄχρηστον ἀπὸ τῶν ἄλλων τῶν περὶ ταύτην νήσων. Εἰ δὲ προστεθείη τῷ ἀπὸ τῆς Ῥοδίας μέχρι Βορυσθένους διαστήματι, τὸ ἀπὸ Βορυσθένους ἐπὶ τὰς ἄρκτους τῶν τετρακισχιλίων σταδίων διάστημα, γίνεται τὸ πᾶν μύριοι δισχίλιοι ἑπτακόσιοι στάδιοι. τὸ δὲ ἀπὸ τῆς Ῥοδίας ἐπὶ τὸ νότιον πέρας ἐστὶ τῆς οἰκουμένης, μύριοι ἑξακισχίλιοι ἑξακόσιοι· ὥστε τὸ σύμπαν πλάτος τῆς οἰκουμένης εἴη ἂν ἔλαττον τῶν τρισμυρίων, ἀπὸ νότου πρὸς ἄρκτον. τὸ δέ γε μῆκος, περὶ ἑπτὰ μυριάδας λέγεται. τοῦτο δ' ἐστὶν ἀπὸ δύσεως ἐπὶ τὰς ἀνατολάς, τὸ ἀπὸ τῶν ἄκρων τῆς Ἰβηρίας, ἐπὶ τὰ ἄκρα τῆς Ἰνδικῆς, τὸ μὲν ὁδοῖς, τὸ δὲ ταῖς ναυτιλίαις ἀναμεμετρημένον. Ὅτι δ' ἐντὸς τοῦ λεχθέντος τετραπλεύρου τὸ μῆκός ἐστι τοῦτο, ἐκ τοῦ λόγου τῶν παραλλήλων τῶν πρὸς τὸν ἰσημερινὸν δῆλον· ὥστε πλέον ἢ διπλάσιόν ἐστι τοῦ πλάτους τὸ μῆκος. λέγεται δὲ καὶ χλαμυδοειδές πως τὸ σχῆμα. πολλὴ γὰρ συναγωγὴ τοῦ πλάτους πρὸς τοῖς ἄκροις εὑρίσκεται, καὶ μάλιστα τοῖς ἑσπερίοις, τὰ καθ' ἕκαστα ἐπιόντων ἡμῶν. Νυνὶ μὲν οὖν ἐπιγεγράφαμεν ἐπὶ σφαιρικῆς ἐπιφανείας τὸ χωρίον, ἐν ᾧ φαμὲν ἱδρῦσθαι τὴν οἰκουμένην. καὶ δεῖ τὸν ἐγγυτάτω διὰ τῶν χειροκμήτων οἰκημάτων μιμούμενον τὴν ἀλήθειαν ποιήσαντα σφαῖραν τὴν γῆν, καθάπερ τὴν Κρατήτειον, ἐπὶ ταύτης ἀπολαβόντα τὸ τετράπλευρον, ἐντὸς τούτου τιθέναι τὸν πίνακα τῆς γεωγραφίας. ἀλλ' ἐπειδὴ μεγάλης δεῖ σφαίρας ὥστε πολλοστημόριον αὐτῆς ὑπάρχον τὸ λεχθὲν τμῆμα, ἱκανὸν γενέσθαι δέξασθαι σαφῶς τὰ προσήκοντα μέρη τῆς οἰκουμένης, καὶ τὴν οἰκείαν παρασχεῖν ὄψιν τοῖς ἐπιβλέπουσι, τῷ μὲν δυναμένῳ κατασκευάσασθαι τηλικαύτην, οὕτω ποιεῖν βέλτιον· ἔστω δὲ μείζω δέκα ποδῶν ἔχουσα τὴν διάμετρον, τῷ δὲ μὴ δυναμένῳ τηλικαύτην ἢ μὴ πολλῷ ταύτης ἐνδεεστέραν, ἐν ἐπιπέδῳ καταγραπτέον πίνακι τοὐλάχιστον ἑπτὰ ποδῶν. Διοίσει γὰρ μικρὸν ἀντὶ τῶν κύκλων, τῶν τε παραλλήλων, καὶ τῶν μεσημβρινῶν, οἷς τά τε κλίματα καὶ τοὺς ἀνέμους διασαφοῦμεν, καὶ τὰς ἄλλας διαφορὰς, καὶ τὰς σχέσεις τῶν τῆς γῆς μερῶν, πρὸς ἄλληλά τε καὶ

τὰ

pare cum possent Romani, spreuerunt, cum uiderent neq; ullum ab iis metum esse (non enim tantum iis est uirium, ut in nostras ditiones impressionem faciant.) neq; tantum utilitatis si occuparent. uidetur enim nunc plus percipi ex uectigalibus, quam tributum pendere posset detracto in militem præsidio insulæ futurum & stipendium exacturum sumtu. multumq; uidebatur incommodi ab aliis insulam circumiacentibus oblatum iri. Quod si interuallo quod à Rhodo est ad Borysthenem adiiciant uersus septentrionem quatuor millia stadiorum, erunt in summa CCIↃↃ CIↃ CIↃ IↃCC. & à Rhodo ad finem habitatæ terræ meridionalem CCIↃↃ IↃↃ CIↃ IↃC. ergo uniuersa terræ habitatę latitudo ab austro ad septentrionem est minor triginta millibus stadiorum. Longitudo autem ad LXX millia esse fertur, quæ intelligitur ab occasu ad ortum ab extremis Hispanię ad Indię extrema, partim itineribus terrestribus, partim nauigationibus percepta mensura. Hanc autem longitudinem esse intra dictum quadrilaterum, constat ex proportione parallelorum ad diametrum: ita ut maiorem dupla rationem longitudo ad latitudinem obtineat. Dicitur autem hæc figura chlamydis similis. nam in extremis latitudinem ualdè contrahi animaduersum est, præcipuè occiduis, singula nobis perlustrantibus. *Chlamydis figura.* Nunc autem descripsimus locum superficiei sphæricæ, in quo terram habitatam sitam dicimus. Oportet uerò eum, qui manu fabricatis operibus ueritatem imitatur quam fieri potest proximè, globo qui terram referat formato, qualis est Cratetis, in eo quadrilaterum illud designare, inq; eo tabulam geographicam collocare. Sed quoniam magno opus est globo, cuius exigua pars illud sit quadrilaterum, quod sufficiat ad perspicuè inscribendas terræ habitatæ partes, easq; adspectui propriè exhibeat: sanè fecerit egregiè, qui talem conficere poterit. diametrum globus talis requirit decem pedibus maiorem. Qui uerò tantum, aut non multo minorem globum parare nequit, is in plana describat tabula, septem minimùm pedum. Parum enim intererit, si loco circulorum parallelorum ac meridianorum, quibus climata & uentos indicamus, reliquasq; differentias & comparationes partium terræ in-

ter

ter se & cum cœlo, rectis lineis utamur parallelis & in eos ad angulos rectos incidentibus: cum magnitudinem & figuram uisu in plana spectatam susperficie intellectus facilè transferre posſit ad rotundam & ſphæricam. eadem ratio est obliquorum rectorumq́ circulorum. Ac tametsi per polos ducti meridiani circuli in ſphæra omnes ad unum punctum concurrunt: nihil tamen refert si in plana tabula paulatim coëuntes conum seu metam efficiant. non enim ſæpe hoc neceſsitas exiget, neque ut superficies, ita etiam coitio euidens est, translatis in tabulam delineationibus, & descriptis rectis lineis. Et quidem deinceps reliqua ita exponemus, ut descriptione in tabula plana proposita. Exponemus enim tum quæ ipsi obiuimus terra mariq́, tum de quibus aliorum sermonibus aut

Strabonis peregrinationes. scriptis nobis fides est facta. Ipsi obiuimus uersus occasum ab Armenia usque ad Etruriæ loca Sardiniæ opposita: uersus meridiem ab Euxino ponto usque ad fines Aethiopiæ. Neque uerò reliquorum qui situm terræ descripserunt quenquam inuenies, qui dicta interualla obeundo multo plura atq́ nos præstiterit. nam qui in occidua plaga plura uiderunt, orientalium non tantum quam nos attigerunt, contra alij pauciora in occasu: quod idem de septentrione & meridie affirmo. Pleraque tamen ut illi, ita nos quoque auditu percepta composuimus, itaq́ figuram, magnitudinem, omnemq́ naturam & conditiones terræ collegimus: quo modo intellectus ex ijs quæ sensus suppeditat, notiones in animo effingit. Figuram enim, colorem, magnitudinemq́ pomi, tum odorem, tactum, & saporem sensus indicant: ex his intellectus pomi notionem componit. Ipsarumq́ etiam magnarum figurarum partes sensus cernit, totum intellectus ex uisis concipit. Ita & cognitionis auidi fidem adhibentes ueluti sensibus alias atque alias terræ partes peruagatis ac contēplatis, totius habitatę terræ unam quandam compositam descriptionem ob oculos ponunt. Sic & imperatores, ipsi quidem omnia agunt, non ubique tamē adsunt, se multa aliorum opera perficiunt, nuncijs credentes, & pro rebus auditis mandantes. Qui uerò contendit eos solos scire, qui uiderint, is auditus in iudicando officium tollit,

Auditus. ad sci-

τὰ οὐράνια εὐθείας γράφομεν, τῶν μὲν παραλλήλων παραλλήλους, τῶν δὲ ὀρθῶν πρὸς ἐκείνους ὀρθάς· τῆς διανοίας ῥαδίως μεταφέρειν δυναμένης τὸ ὑπὸ τῆς ὄψεως ἐν ἐπιπέδῳ θεωρούμενον ἐπιφανείᾳ σχῆμα καὶ μέγεθος, ἐπὶ τὴν περιφερῆ τε καὶ σφαιρικήν. ἀνάλογον δὲ, καὶ περὶ τῶν λοξῶν κύκλων καὶ εὐθειῶν φαμέν. Εἰ δ' οἱ μεσημβρινοὶ οἱ παρ' ἑκάστοις διὰ τοῦ πόλου γραφόμενοι πάντες συννεύουσιν ἐν τῇ σφαίρᾳ πρὸς ἓν σημεῖον, ἀλλ' ἐν τῷ ἐπιπέδῳ γε οὐ διοίσει πίνακι τὰς εὐθείας μικρὸν συννευούσας ποιεῖν κῶνον τὰς μεσημβρινάς. οὐδὲ γὰρ πολλαχοῦ τοῦτ' ἀναγκαῖον, οὐδ' ἐκφανής ἐστιν ὥσπερ ἡ περιφέρεια, οὕτω καὶ ἡ σύννευσις, μεταφερομένων τῶν γραμμάτων εἰς τὸν πίνακα τὸν ἐπίπεδον, καὶ γραφομένων εὐθειῶν. Καὶ δὴ καὶ τὸν ἑξῆς λόγον ὡς ἐν ἐπιπέδῳ πίνακι τῆς γραφῆς γινομένης ἐκθήσομεν. Ἐροῦμεν δὴ τὴν μὲν ἐπελθόντες αὐτοὶ τῆς γῆς καὶ θαλάττης, περὶ ἧς δὲ πιστεύσαντες τοῖς εἰποῦσιν ἢ γράψασιν. Ἐπήλθομεν δὲ ἐπὶ δύσιν μὲν ἀπὸ τῆς Ἀρμενίας μέχρι τῶν κατὰ Σαρδῶνα τόπων τῆς Τυῤῥηνίας. ἐπὶ μεσημβρίαν δὲ ἀπὸ τοῦ Εὐξείνου μέχρι τῶν τῆς Αἰθιοπίας ὅρων. Οὐδὲ τῶν ἄλλων δὲ οὐδὲ εἷς ἂν εὑρεθείη τῶν γεωγραφησάντων πολύ τι ἡμῶν μᾶλλον ἐπεληλυθὼς τῶν λεχθέντων διαστημάτων· ἀλλ' οἱ πλεονάσαντες περὶ τὰ δυσμικὰ μέρη τῶν πρὸς ταῖς ἀνατολαῖς οὐ τοσοῦτον ἥψαντο, οἱ δὲ περὶ τἀναντία τῶν ἑσπερίων ὑστέρηνται. ὁμοίως δ' ἔχει καὶ περὶ τῶν πρὸς νότον καὶ τὰς ἄρκτους. τὸ μέντοι πλέον κἀκεῖνοι καὶ ἡμεῖς ἀκοῇ παραλαβόντες συντίθεμεν, καὶ τό, τε σχῆμα καὶ τὸ μέγεθος καὶ τὴν ἄλλην φύσιν, ὁποία καὶ ὁπόση, τὸν αὐτὸν τρόπον ὅνπερ ἡ διάνοια ἐκ τῶν αἰσθητῶν συντίθησι τὰ νοητά. σχῆμα γὰρ καὶ χρόαν καὶ μέγεθος μήλου, καὶ ὀδμὴν καὶ ἁφὴν καὶ χυμὸν ἀπαγγέλλουσιν αἱ αἰσθήσεις· ἐκ δὲ τούτων συντίθησιν ἡ διάνοια τὴν τοῦ μήλου νόησιν. καὶ αὐτῶν δὲ τῶν μεγάλων σχημάτων τὰ μέρη μὲν αἴσθησις ὁρᾷ, τὸ δ' ὅλον ἐκ τῶν ὁραθέντων ἡ διάνοια τίθησιν. οὕτω δὲ καὶ οἱ φιλομαθεῖς ἄνδρες, ὥσπερ αἰσθητηρίοις πιστεύσαντες τοῖς ἰδοῦσι καὶ πλανηθεῖσιν οὓς ἔτυχε τόπους, ἄλλοις κατ' ἄλλα μέρη τῆς γῆς, συντιθέασιν εἰς ἓν διάγραμμα τὴν τῆς ὅλης οἰκουμένης ὄψιν. Ἐπεὶ καὶ οἱ στρατηγοὶ πάντα μὲν αὐτοὶ πράττουσιν, οὐ πανταχοῦ δὲ πάρεισιν, ἀλλὰ πλεῖστα κατορθοῦσι δι' ἑτέρων ἀγγέλοις πιστεύοντες, καὶ πρὸς τὴν ἀκοὴν διαπέμποντες οἰκείως τὰ προστάγματα. ὁ δ' ἀξιῶν μόνους εἰδέναι τοὺς ἰδόντας, ἀναιρεῖ τὸ τῆς ἀκοῆς κριτήριον, ἢ τις

ἢ τῆς πρὸς ἐπιστήμην ὀφθαλμοῦ πολὺ κρεῖττόν ἐστι. Μάλιστα δ' οἱ νῦν ἔχοιεν ἄμεινόν τι λέγειν περὶ τῶν κατὰ Βρετανοὺς καὶ Γερμανοὺς καὶ τοὺς περὶ τὸν Ἴστρον, τούς τε ἐντὸς καὶ τοὺς ἐκτὸς Γέτας τε, καὶ Τυριγέτας, καὶ Βαστάρνας, ἔτι δὲ τοὺς περὶ τὸν Καύκασον, οἷον Ἀλβανοὺς καὶ Ἴβηρας. ἀπήγγελται δ' ἡμῖν καὶ ὑπὸ τῶν τὰ Παρθικὰ συγγραψάντων τῶν περὶ Ἀπολλόδωρον τὸν Ἀρτεμίτην, ἃ πολλῶν ἐκεῖνοι μᾶλλον ἀφώρισαν, τὰ περὶ τὴν Ὑρκανίαν καὶ τὴν Βακτριανήν· τῶν τε Ῥωμαίων καὶ εἰς τὴν εὐδαίμονα Ἀραβίαν ἐμβαλλόντων μετὰ στρατιᾶς νεωστί, ἧς ἡγεῖτο ἀνὴρ φίλος ἡμῖν καὶ ἑταῖρος Αἴλιος Γάλλος, καὶ τῶν ἐκ τῆς Ἀλεξανδρείας ἐμπόρων στόλος ἤδη πλεόντων διὰ τοῦ Νείλου καὶ τοῦ Ἀραβίου κόλπου μέχρι τῆς Ἰνδικῆς, ἃ πολὺ μᾶλλον καὶ ταῦτα ἔγνωσται τοῖς νῦν ἢ τοῖς πρὸ ἡμῶν. Ὅτε γοῦν Γάλλος ὑπῆρχε τῆς Αἰγύπτου, συνόντος αὐτῷ καὶ συναναβάντος μέχρι Συήνης, καὶ τῶν Αἰθιοπικῶν ὅρων, ἱστοροῦμεν ὅτι καὶ ἑκατὸν καὶ εἴκοσι νῆες πλέοιεν ἐκ Μυὸς ὅρμου πρὸς τὴν Ἰνδικήν· πρότερον ἐκ τῶν Πτολεμαϊκῶν βασιλέων, ὀλίγων παντάπασι θαρρούντων πλεῖν, καὶ τὸν Ἰνδικὸν ἐμπορεύεσθαι φόρτον. Τὰ μὲν οὖν πρῶτα καὶ κυριώτατα καὶ πρὸς ἐπιστήμην καὶ πρὸς τὰς χρείας τὰς πολιτικὰς ταύτας, σχῆμα καὶ μέγεθος, ταῦτα ὡς εἰπεῖν, ἁπλούστατα ἐγχειρεῖν, τὸ πίπτον εἰς τὸν γεωγραφικὸν πίνακα, συμπαραδηλοῦντα καὶ τὸ ποῖόν τι καὶ πόσον μέρος τῆς ὅλης γῆς ἐστι. τοῦτο μὲν γὰρ οἰκεῖον τῷ γεωγράφῳ. τὸ δὲ καὶ περὶ ὅλης ἀκριβολογεῖσθαι τῆς γῆς, καὶ περὶ σπονδύλου παντὸς ἧς λέγομεν ζώνης, ἄλλης τινὸς ἐπιστήμης ἐστίν, οἷον εἰ περιοικεῖται καὶ κατὰ θάτερον τεταρτημόριον ὁ σπόνδυλος. καὶ γὰρ εἰ οὕτως ἔχει οὐχ ὑπὸ τούτων γε οἰκεῖται τῶν παρ' ἡμῖν, ἀλλ' ἐκείνην ἄλλην οἰκουμένην θετέον ὅπερ ἐστὶ πιθανόν. Ἡμῖν δὲ τὰ ἐν αὐτῇ ταῦτα λεκτέον. Ἔστι δή τι χλαμυδοειδὲς σχῆμα τῆς γῆς τῆς οἰκουμένης, οὗ τὸ μὲν πλάτος ὑπογράφει τὸ μέγιστον ἡ διὰ τοῦ Νείλου γραμμή, λαβοῦσα τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τοῦ διὰ τῆς Κινναμωμοφόρου παραλλήλου, καὶ τῆς τῶν Αἰγυπτίων τῶν φυγάδων νήσου, μέχρι τοῦ διὰ τῆς Ἰέρνης παραλλήλου, τὸ δὲ μῆκος, ἡ ταύτης πρὸς ὀρθὰς ἀπὸ τῆς ἑσπέρας διὰ Στηλῶν καὶ τοῦ Σικελικοῦ πορθμοῦ, μέχρι τῆς Ῥοδίας καὶ τοῦ Ἰσικοῦ κόλπου, παρὰ τὸν Ταῦρον ἰοῦσα, τὸν διεζωκότα τὴν Ἀσίαν, καὶ καταστρέφουσα ἐπὶ τὴν ἑῴαν θάλατταν, μεταξὺ Ἰνδῶν καὶ τῶν ὑπὲρ τῆς Βακτριανῆς Σκυθῶν. Δεῖ δὴ νοῆσαι παραλληλόγραμμόν τι, ἐν ᾧ τὸ χλαμυδοειδὲς σχῆμα ἐγγέγραπται οὕτως, ὥστε τὸ μῆκος τῷ μήκει ὁμολογεῖν, καὶ ὅσον εἶναι τὸ μέγιστον, καὶ τὸ πλάτος τῷ πλάτει.

ad ſcientiam parandam longè uiſu utilius. Præſertim uerò noſtræ ætatis homines certius aliquid dicere poſſunt de Britannis, Germanis, Iſtri accolis, interioribus & exterioribus Getis, Tyrigetis, Baſtarnis, & ad Caucaſum habitantibus, ut Albanis & Iberis. Apollodorus quoque Artemita, Parthici belli ſcriptor, multa nobis accuratiùs cognita tradidit de Hyrcania & Bactrina. Quin & in Arabiam felicem Romani iam cum exercitu profecti ſunt, ductore Aelio Gallo, amico ac ſodali noſtro. & Alexãdrinorum mercatorum claſsis per Nilum iam nauigans & Arabicum ſinum uſque ad Indiam, multo iſta nobis, quàm olim fuerant, notiora reddidit. Quo tempore Gallus Aegypto præfuit, ad ipſum ueni, unaq; uſq; ad Syenem & fines Aethiopię adſcendi, ibiq; comperi CXX naues â Muris portu Indiã uerſus nauigare. cum ſub Ptolemæis regibus perpauci auderent nauigare, & merces Indicas aduehere. Primùm proinde ac potiſsimum eſt ad ſcientiam & uſus ciuiles, figuram & magnitudinem quàm ſimpliciſsimè in tabulam geographicam aptare, ſimulq; quæ & quanta totius terræ ſit portio indicare. Hoc enim proprium eſt geographi. Subtiliter autem de tota diſputare terra, & de uniuſcuiuſque zonæ uertebra, alterius eſt ſcientiæ: ut utrum in altera etiam parte uertebræ quadrans inhabitetur. nam ſi ita res habet, certè non à noſtris habitatur hominibus, ſed aliam illam terram appellari debere probabile eſt. Nobis de noſtra dicendum eſt. Eſt ergo huius figura chlamydis forma ſimilis. Maximam eius latitudinem línea per Nilum ducta deſcribit, incipiens â Cinnamomiferæ regionis parallelo, & Aegyptiorum exulum inſula, deſinens in parallelum Hiberniæ. Longitudinem alia in hanc ad angulos æquales incidens ab occidentę ducta per Columnas & fretum Siculum, uſque ad Rhodum & ſinum Iſsicum, inde præter Taurum, qui Aſiam dirimit, & in orientale deſinens mare inter Indos & ſupra Bactrianam ſitos Scythas. Intelligendum eſt uerò parallelogrammum quoddam, in quo chlamydiformis hæc figura ita inſcripta ſit, ut longitudini longitudo reſpondeat, ſitq; maxima, & latitudo latitu-

dini. Hæc chlamydiformis ergo figura, terra est habitata. Latitudinem eius docuimus definiri extremis parallelis lineis, quæ habitatas eius partes ab habitationi ineptis dirimũt: eę sunt uersus septentrionem per Hiberniam transiens, ad zonam uerò torridam, per Cinnamomiferam. quæ lineæ uersus ortum occasumq; protractæ usque in oppositas terræ habitatæ partes, cum lineis per septentrionem ductis & has coniungentibus parallelogrammum includent. In quo esse terram habitatam ex eo patet, quod neque latitudo eius maxima extrà cadit, neque longitudo. esse autem eam chlamydi forma similem, quia extrema longitudinis utrinq; in acutum coarctantur mari alluente, & de latitudine aliquid detrahente. Id sciri certò potest ex ijs, qui utrinq; & ortiuas & occiduas partes nauibus sunt circumuecti. Pronunciant enim ij, Taprobanam insulam multo longiùs uersus meridiem quam sit India sitam, cultam, & oppositam Aegyptiorum insulæ, & Cinnamomiferæ regioni: cum quibus eandem habet aëris temperiem. & quæ sita sunt ad os maris Hyrcani, atque adhuc magis Hibernia, magis uersus septentrionem inclinant quam extrema Scythia quæ est post Indos. Similiter de eo quod est extra columnas dicitur. Terræ enim habitatæ punctum maximè occiduum est promontorium Hispaniæ, quod sacrum dicitur, situm ferè in ea linea, quæ per Gades, Columnas, fretum Siculum & Rhodiam transit. nam & horologia aiunt conuenire, & eosdem utrinque uentos ferri, & eandem esse utrobique longissimæ diei uel noctis quantitatem. est enim maxima dies XIV horarum æquinoctialium: & in ora maritima Gaditana atque Hispanica sic aliquando obseruatum fuisse. Posidonius refert se de excelsa quadam domo in urbe ab ijs locis ad cccc stadia distante stellam uidisse, quam existimauerit esse Canopum. & qui inde uersus meridiem ex Hispania paululum progressi sint, fateri se eũ cernere. quod etiam historia Cnidia testatur. Est enim in Cnido Eudoxi specula, non multo domibus sublimior, ex qua is fertur Canopum spectasse. esse autem Cnidum in Rhodiaco climate, in quo & Gades, oraq; maritima eius. Inde uersus meridiem nauigantibus Africa occurrit, cuius partes occidentalissimæ pau-

ται. τὸ μὲν δὴ χλαμυδοειδὲς σχῆμα, οἰκουμένη ἐστί. τὸ δὲ πλάτος ὁρίζεσθαι ἔφαμεν αὐτῆς, ταῖς ἐσχάταις παραλλήλοις πλευραῖς, ταῖς διορίζούσαις τὸν οἰκήσιμον αὐτῆς, καὶ τὸ ἀοίκητον ἐφ᾽ ἑκάτερα. αὗται δ᾽ ἦσαν, πρὸς ἄρκτους μὲν, ἡ διὰ τῆς Ἰέρνης, πρὸς δὲ τῇ διακεκαυμένῃ, ἡ διὰ τῆς Κινναμωμοφόρου. αὗται δὴ προσεκβαλλόμεναι ἐπί τε τὰς ἀνατολὰς, καὶ ἐπὶ τὰς δύσεις μέχρι τῶν ἀνταιρόντων μερῶν τῆς οἰκουμένης, ποιήσουσί τι παραλληλόγραμμον πρὸς τὰς ἐπιζευγνυούσας διὰ τῶν ἄρκτων αὐτάς. Ὅτι μὲν οὖν ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ οἰκουμένη, φανερὸν ἐκ τοῦ μήτε τὸ πλάτος αὐτῆς τὸ μέγιστον ἔξω πίπτειν αὐτοῦ, μήτε τὸ μῆκος. Ὅτι δ᾽ αὐτῆς χλαμυδοειδές τὸ σχῆμά ἐστιν, ἐκ τοῦ τὰ ἄκρα μυουρίζειν τὰ τοῦ μήκους ἑκατέρωθεν, κλυζόμενα δ᾽ ἀπὸ τῆς θαλάττης, καὶ ἀφαιρεῖν τοῦ πλάτους. Τοῦτο δὲ ἡ δῆλον ἐκ τῶν περιπλευσάντων τά τε ἑῷα μέρη, καὶ τὰ δυσμικὰ ἑκατέρωθεν. τῆς τε γὰρ Ἰνδικῆς νοτιωτέραν πολὺ τὴν Ταπροβάνην καλουμένην νῆσον ἀποφαίνουσιν, οἰκουμένην ἔτι καὶ ἀνταίρουσαν τῇ τῶν Αἰγυπτίων νήσῳ, καὶ τῇ τὸ Κιννάμωμον φερούσῃ γῇ· τὴν μὲν γὰρ κρᾶσιν τῶν ἀέρων παραπλησίαν εἶναι· τῆς τε μετὰ τοὺς Ἰνδοὺς Σκυθίας τῆς ὑστάτης, ἀρκτικώτερά ἐστι τὰ κατὰ τὸ στόμα τῆς Ὑρκανίας θαλάττης, καὶ ἔτι μᾶλλον τὰ κατὰ τὴν Ἰέρνην. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῆς ἔξω στηλῶν λέγεται. δυσμικώτατον μὲν γὰρ σημεῖον τῆς οἰκουμένης, τὸ τῶν Ἰβήρων ἀκρωτήριον, ὃ καλοῦσιν ἱερόν. κεῖται δὲ κατὰ γραμμήν πως πρὸς τὴν διὰ Γαδείρων τε καὶ στηλῶν, καὶ τοῦ Σικελικοῦ πορθμοῦ καὶ τῆς Ῥοδίας. συμφωνεῖν γὰρ καὶ τὰ ὡροσκοπεῖα καὶ τοὺς ἀνέμους φασὶ τοὺς ἑκατέρωσε φορούς, καὶ τὰ μήκη τῶν μεγίστων ἡμερῶν τε καὶ νυκτῶν. ἔστι γὰρ τεσσαρεσκαίδεκα ὡρῶν ἰσημερινῶν τε καὶ νυκτῶν, ἔν τε τῇ παραλίᾳ τῇ κατὰ Γάδειρα καὶ Ἴβηρας ποτὲ ὁρᾶσθαι. Ποσειδώνιος δ᾽ ἐκ τινος ὑψηλῆς οἰκίας ἐν πόλει διεχούσῃ τῶν τόπων τούτων ὅσον τετρακοσίους σταδίους, φησὶν ἰδεῖν ἀστέρα, ὃν τεκμαίρεσθαι τὸν Κάνωβον αὐτόν, ἐκ τούτου τε μικρὸν ἐκ τῆς Ἰβηρίας προελθόντας ἐπὶ τὴν μεσημβρίαν ὁμολογεῖν ἀφορᾶν αὐτόν, καὶ ἐκ τῆς ἱστορίας τῆς ἐν Κνίδῳ. τὴν γὰρ Εὐδόξου σκοπὴν, οὐ πολὺ τῶν οἰκήσεων ὑψηλοτέραν εἶναι, λέγεσθαι δ᾽ ὅτι ἐκεῖνος ἐντεῦθεν ἀφεώρα τὸν Κάνωβον ἀστέρα. εἶναι δ᾽ ἐπὶ τοῦ Ῥοδιακοῦ κλίματος τὴν Κνίδον, ἐφ᾽ οὗ καὶ τὰ Γάδειρα, καὶ ἡ ταύτης παραλία. ἐντεῦθεν δὲ πρὸς μὲν τὰ νότια μέρη πλέουσιν, ἡ Λιβύη κεῖται. ταύτης δὲ τὰ δυσμικώτατα, μικρὰ

κρα τῶν Γαδείρων πρόκειται μᾶλλον, εἶτ' ἄκραν ποιήσαντα στενὴν ἀναχωρεῖ πρὸς ἕω καὶ νότον, καὶ πλατύνεται κατ' ὀλίγον ἕως ἂν τοῖς Αἰθερίοις Αἰθίοψι συνάψῃ. οὗτοι δ' ὑπόκεινται τῶν περὶ Καρχηδόνα τόπων ὕστατοι, συνάπτοντες τῇ διὰ τῆς Κινναμωμοφόρου γραμμῇ. Εἰς δὲ τἀναντία πλέουσιν ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἀκρωτηρίου μέχρι τῶν Ἀρτάβρων καλουμένων, ὁ πλοῦς ἐστὶ πρὸς ἄρκτον, ἐν δεξιᾷ ἔχουσι τὴν Λυσιτανίαν. εἶθ' ὁ λοιπὸς πρὸς ἕω πᾶς ἀμβλεῖαν γωνίαν ποιῶν, μέχρι τῶν τῆς Πυρήνης ἄκρων τῶν τελευτώντων εἰς τὸν ὠκεανόν. τούτοις δὲ τὰ ἑσπέρια τῆς Βρετανικῆς ἀντίκεινται πρὸς ἄρκτον. ὁμοίως δὲ καὶ τοῖς Ἀρτάβροις ἀντίκεινται πρὸς ἄρκτον, αἱ Καττιτερίδες καλούμεναι νῆσοι, πελάγιαι κατὰ τὸ Βρετανικόν πως κλίμα ἱδρυμέναι. ὥστε δῆλον ἐφ' ὅσον συνάγεται τὰ ἄκρα τῆς οἰκουμένης κατὰ μῆκος ὑπὸ τοῦ περικεχυμένου πελάγους εἰς στενόν. Τοιούτου δὲ ὄντος τοῦ καθόλου σχήματος, χρήσιμον φαίνεται δύο λαβεῖν εὐθείας, αἳ τέμνουσαι πρὸς ὀρθὰς ἀλλήλας, ἡ μὲν διὰ τοῦ μήκους ἥξει τοῦ μεγίστου παντὸς, ἡ δὲ διὰ τοῦ πλάτους. καὶ ἡ μὲν τῶν παραλλήλων ἔσται μία, ἡ δὲ τῶν μεσημβρινῶν. ἔπειτα ταύταις παραλλήλους ἐπινοοῦντας ἐφ' ἑκάτερα, διαιρεῖν κατὰ ταύτην τὴν γῆν καὶ τὴν θάλατταν ᾗ χρώμενοι τυγχάνομεν: καὶ γὰρ τὸ σχῆμα μᾶλλον ἂν καταφανὲς γένοιτο ὁποῖον εἰρήκαμεν, καὶ τὸ μέγεθος τῶν γραμμῶν. ἄλλα καὶ ἄλλα μέτρα ἐχουσῶν, τῶν τε τοῦ μήκους καὶ τοῦ πλάτους· καὶ τὰ κλίματα ἀποδηλωθήσεται βέλτιον, τά τε ἑωθινὰ μᾶλλον καὶ τὰ ἑσπέρια, ὡς δ' αὔτως τὰ νότια καὶ τὰ βόρεια. Ἐπεὶ δὲ διὰ γνωρίμων τόπων λαμβάνεσθαι δεῖ τὰς εὐθείας ταύτας, αἱ μὲν ἐλήφθησαν ἤδη. λέγω δὲ τὰς μέσας δύο, τήν τε τοῦ μήκους καὶ τοῦ πλάτους τὰς λεχθείσας πρότερον, αἱ δ' ἄλλαι ῥᾳδίως γνωρίζοιντ' ἂν διὰ τούτων. τρόπον γάρ τινα στοιχείοις χρώμενοι τούτοις τὰ παράλληλα μέρη συνεχόμεθα καὶ τὰς ἄλλας σχέσεις τῶν οἰκήσεων, τάς τ' ἐπὶ γῆς καὶ πρὸς τὰ οὐράνια. πλεῖστον δ' ἡ θάλαττα γεωγραφεῖ καὶ σχηματίζει τὴν γῆν, κόλπους ἀπεργαζομένη καὶ πελάγη καὶ πορθμούς· ὁμοίως δὲ ἰσθμοὺς καὶ χερρονήσους καὶ ἄκρας· προσλαμβάνουσι δὲ ταύτῃ καὶ οἱ ποταμοὶ καὶ τὰ ὄρη. διὰ γὰρ τῶν τοιούτων ἤπειροί τε, καὶ ἔθνη, καὶ πόλεων θέσεις εὐφυεῖς ἐνενοήθησαν, καὶ τἆλλα ποικίλματα ὅσων μεστός ἐστιν ὁ χωρογραφικὸς πίναξ. ἐν δὲ τούτοις καὶ τὸ τῶν νήσων πλῆθος ἐστὶ κατεσπαρμένον, ἔν τε τοῖς

lulum ultra Gades procurrunt, inde arcto promontorio facto uersus orientem & meridiem reflectitur, paulatimq́ in latum porrigitur, donec Aethiopas Aetherios attingat. hi sunt ultimi infra Carthaginem, attingentes Cinnamomiferæ parallelum. Qui uerò in diuersam partem nauigant, uersus septentrionem, eorum cursus ab sacro promontorio ad Artabros dirigitur, ad dextrā manum habentibus Lusitaniam. deinceps reliquus uersus orientem ad angulum obtusum, usq; ad extrema Pyrenes, quæ in Oceanum desinunt. His occiduæ Britanniæ partes oppositæ sunt uersus septentrionem. Itemq́ Artabris uersus septentrionem opponuntur insulæ Cattiterides, (. quasi si stannarias dicas.) in pelago, & Britannico propemodum sitæ climate. Itaque ergo liquet in quantum contrahantur extrema habitatæ terræ secūdum longitudinem à circumfuso mari. Proinde cum hæc sit uniuersi figura, è re uidet̃ fore, ut duæ sumantur rectæ lineæ, quæ se inuicem ad angulos rectos partitæ, altera longitudinem maximam, altera eodem modo latitudinem contineat: atque harum altera erit una de parallelis, altera de meridianis. deinde ut imaginemur utrique parallelum, itaq; diuidamus terram & mare quo utimur. Sic enim magis apparebit figura, qualem tradidimus, & linearum magnitudo identidem mutata, tam earum quæ latitudinem, quàm earum quæ longitudinem explicant. meliùs etiam demonstrabuntur inclinationes locorum (. sic in præsentia subiji climata exprimere.) uersus quatuor mundi plagas. Quandoquidem uerò istas lineas duci necesse est per loca nota: mediæ quidem duæ, longitudinem latitudinemq́ complectentes, iam antè ductę sunt & explicatæ. reliquæ hac ratione facilè percipientur. quodammodo enim his tanquam principijs usi, æqualiter distantes partes & reliquas habitationum rationes complexi sumus, quas uel ad terram habent, uel ad cœlestia. Plurimùm autem mare terram describit, & in formam redigit, sinus efficiens, & alta maria, & freta, nec non isthmos, peninsulas, atq; promontoria. eiq; operam in hoc nauant & amnes & montes. horū enim ope continentes, nationes, urbiumq́ cōmodi situs excogitati sunt, aliæq; uarietates, quarum plena est tabula singulis regionibus describendis apta. In his & insularum multitudo est dispersa cùm in alto mari, tum in ora continentis pas-

sim

ſim, quarum aliæ alijs adſunt uel uirtutes uel uitia, aliæ utilitates alijs, alia incommoda, partim natura loci, partim opere humano. Et naturales quidem oportet referre locorum conditiones, cum permaneant, mutationi obnoxijs ijs quę ſunt adſciticię. quanquam harum quoque pleræq; non ſunt prætereundæ, quę aliquanto ſaltem tempore permanſuræ ſunt, ac quibus aliquid famæ & nobilitatis adhæret. hæc enim etiam ad poſteritatem locis illis inhærens efficit, ut quaſi adnata uideatur ea, quæ iam pridem deſierunt eſſe accidentia. ut facilè appareat, horum quoque faciendam mentionem. Hoc enim de multis urbibus licet pronunciare, quod de Olyntho & uicinis dixit Demoſthenes: quas ita ait deletas eſſe, ut ſi quis nunc ea ad loca perueniat, is dubitare poſsit unquam'ne ibi fuerit habitatum. Veruntamen in huiuſmodi loca libenter homines proficiſcuntur, ipſa ueſtigia tam nobilium operum cupientes uidere, ſicut & ſepulcra inclytorum uirorum. eadem ratione legum quoque & formarum reipublicæ recordamur iam ibi abolitarum, utilitate ad hanc cognitionem non ſecus quam ad actionum noticiam inuitante. aut enim ut imitemur ea, aut ut deuitemus, cognita nobis eſſe cupimus.

Mare, & ſinus eius.

Nos autē repetita prima deſignatione hoc nunc addimus, terram noſtram habitatam mari circumdatam in ſe ab externo mari ſiue Oceano multos admittere ſinus: maximos autē quatuor. de quibus is qui ad ſeptentrionē ſpectat, Caſpium uocatur mare, ſiue Hyrcanum. Perſicus autem ſinus, & ſinus Arabicus à meridionali infundũtur mari, alter maximè eregionè Caſpij maris, alter ex oppoſita ponto Euxino parte. Quartum, qui magnitudine dictos multum ſuperat, internum & noſtrum (.ut nominant.) mare efficit incipiens ab occaſu, & freto quod eſt ad columnas Herculis, ac deinde diuerſa latitudinis ratione uerſus ortum protentum, donec in duos tandem marinos ſinditur ſinus: quorum alter ad ſiniſtram ſitus Euxinum mare dicitur, alter Aegyptio, Pamphilio, & Iſsico mari conſtat. Hi omnes ab externo mari effecti ſinus, anguſtos habent introitus, magis tamen Arabicus & mare mediterraneum, quàm reliqui. Terra autem eos includens, in tres eſt, ut docuimus, diuiſa partes. Atque Europa quidem omnium maximè uariam habet figuram, omnium ſimplicisſimam Africa, medium

τοῖς πελάγεσι καὶ κατὰ τὴν παραλίαν πᾶσαν, ἄλλων ἄλλας ἀρετάς τε καὶ κακίας, καὶ τὰς ἀπ' αὐτῶν χρείας ἐπιδεικνυμένων ἢ δυσχρηστίας, τὰς μὲν φύσει, τὰς δὲ ἐκ κατασκευῆς, ἃς φύσει δεῖ λέγειν· διαμένουσι γάρ. αἱ δ' ἐπίθετοι δέχονται μεταβολάς. καὶ τούτων δὲ τὰς πλείω χρόνον συμμένειν δυναμένας, ἐμφανιστέον, μὴ πολλὴν μὲν, ἄλλως δ' ἐπιφάνειαν μὲν ἐχούσας τινὰ καὶ δόξαν, ἣ πρὸς τὸν ὕστερον χρόνον παραμένουσα τρόπον τινὰ συμφυῆ τοῖς τόποις ποιεῖ καὶ μηκέτι οὖσαν κατασκευήν. ὥστε δῆλον, ὅτι δεῖ καὶ τούτων μεμνῆσθαι. περὶ πολλῶν γὰρ ἔστι πόλεων τοῦτ' εἰπεῖν, ὅπερ εἶπε Δημοσθένης τὰς περὶ Ὄλυνθον, ἃς οὕτως ἠφανίσθαι φησὶν, ὥστ' εἰ μηδὲ πώποτ' ᾠκίσθησαν γνῶναι, ἄν τινα ἐπελθόντι. Ἀλλ' ὅμως καὶ εἰς τούτους τοὺς τόπους, καὶ εἰς ἄλλους ἀφικνοῦνται ἄσμενοι, τὰ ἴχνη ποθοῦντες ἰδεῖν τῶν οὕτω διωνομασμένων ἔργων καθάπερ καὶ τοὺς τάφους τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν. οὕτω δὲ καὶ νομίμων καὶ πολιτειῶν μεμνήμεθα τῶν μηκέτι οὐσῶν ἐνταῦθα, καὶ τῆς ὠφελείας προκαλουμένης τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅνπερ καὶ ἐπὶ τῶν πράξεων. ἢ γὰρ ζήλου χάριν, ἢ ἀποτροπῆς τῶν τοιούτων. λέγομεν δ' ἀναλαβόντες ἀπὸ τῆς πρώτης ὑποτυπώσεως, ὅτι καθ' ἡμᾶς οἰκουμένη γῆ περίῤῥυτος οὖσα δέχεται κόλπους εἰς ἑαυτὴν ἀπὸ τῆς ἔξω θαλάττης κατὰ τὸν ὠκεανὸν, πολλοὺς, μεγίστους δὲ τέσσαρας. ὧν ὁ μὲν Βόρειος, Κασπία καλεῖται θάλαττα, οἱ δ' ὑρκανίαν προσαγορεύουσιν. ὁ δὲ Περσικὸς καὶ Ἀράβιος, ἀπὸ τῆς νοτίας ἀναχέονται θαλάττης, ὁ μὲν τῆς Κασπίας καταντικρὺ μάλιστα, ὁ δὲ τῆς Ποντικῆς. Τὸν δὲ τέταρτον ὅσπερ πολὺ τούτους ὑπερβέβληται κατὰ τὸ μέγεθος, ἡ ἐντὸς καὶ καθ' ἡμᾶς λεγομένη θάλαττα ἀπεργάζεται, τὴν μὲν ἀρχὴν ἀπὸ τῆς ἑσπέρας λαμβάνουσα, καὶ τοῦ κατὰ τὰς Ἡρακλείους στήλας πορθμοῦ. μηκυνομένη δ' εἰς τὸ πρὸς ἕω μέρος, ἐν ἄλλῳ πλάτει. μετὰ δὲ ταῦτα σχιζομένη καὶ τελευτῶσα εἰς δύο κόλπους πελαγίους, τὸν μὲν ἐν ἀριστερᾷ, ὅνπερ Εὔξεινον πόντον προσαγορεύομεν, τὸν δ' ἕτερον τὸν συγκείμενον ἔκ τε τοῦ Αἰγυπτίου πελάγους, καὶ τοῦ Παμφυλίου, καὶ τοῦ Ἰσσικοῦ. Ἅπαντες δὲ οἱ λεχθέντες ἀπὸ τῆς ἔξω θαλάττης κόλποι, στενὸν ἔχουσι τὸν εἴσπλουν· μᾶλλον μὲν ὅ, τε Ἀράβιος καὶ ὁ κατὰ στήλας, ἧττον δ' οἱ λοιποί. Ἡ δὲ περικλείουσα αὐτοὺς γῆ, τριχῆ νενέμηται, καθάπερ εἴρηται. Ἡ μὲν οὖν Εὐρώπη πολυσχημονεστάτη πασῶν ἐστιν, ἡ δὲ Λιβύη τἀναντία

πέπον-

πέπονθεν, ἡ δὲ Ἀσία μέσην πως ἀμφοῖν ἔχει τὴν διάθεσιν. ἅπασαι δ' ἐκ τῆς ἐντὸς παραλίας ἔχουσι τὴν αἰτίαν τοῦ τε πολυσχήμονος καὶ τοῦ μή. ἡ δ' ἐκτὸς πλὴν τῶν λεχθέντων κόλπων ἁπλῆ καὶ χλαμυδοειδής ἐστιν, ὡς εἶπον. τὰς δ' ἄλλας ἐν μικρῷ διαφορὰς ἐατέον. οὐδὲν γὰρ ἐν τοῖς μεγάλοις τὸ μικρόν. ἔτι δ' ἐπεὶ κατὰ τὴν γεωγραφικὴν ἱστορίαν οὐ σχήματα μόνον ζητοῦμεν καὶ μεγέθη τόπων, ἀλλὰ καὶ σχέσεις πρὸς ἄλληλα αὐτῶν ὥσπερ ἔφαμεν, καὶ ἐνταῦθα τὸ ποικίλον ἡ ἐντὸς παραλία παρέχεται μᾶλλον, ἢ ἡ ἐκτὸς, πολὺ δ' ἐστὶ καὶ τὸ γνώριμον, καὶ τὸ εὔκρατον, καὶ τὸ πόλεσι καὶ ἔθνεσι εὐνομουμένοις μᾶλλον συνοικούμενον ἐνταῦθα, ἢ ἐκεῖ. ποθοῦμέν τε εἰδέναι ταῦτα, ἐν οἷς πλείους παραδίδονται πράξεις καὶ πολιτεῖαι καὶ τέχναι, καὶ τἆλλα ὅσα εἰς φρόνησιν συνεργεῖ, αἵ τε χρεῖαι συνάγουσιν ἡμᾶς πρὸς ἐκεῖνα, ὧν ἐν ἐφικτῷ αἱ ἐπιπλοκαὶ καὶ κοινωνίαι· ταῦτα δ' ἐστὶν ὅσα οἰκεῖται, μᾶλλον δ' οἰκεῖται καλῶς. πρὸς ἅπαντα δὲ τὰ τοιαῦτα, ὡς ἔφην, ἡ παρ' ἡμῖν θάλαττα πλεονέκτημα ἔχει μέγα. καὶ δὴ καὶ ἐντεῦθεν ἀρκτέον τῆς περιηγήσεως. Εἴρηται δ' ὅτι ἀρχὴ τοῦδε τοῦ κόλπου ἐστὶν ὁ κατὰ τὰς στήλας πορθμός. τὸ δὲ στενώτατον τούτου περὶ ἑβδομήκοντα σταδίους λέγεται. παραπλεύσαντι δὲ τὸν στενωπὸν ἑκατὸν καὶ εἴκοσι σταδίων ὄντα, διάστασιν λαμβάνουσιν αἱ ἠιόνες ἀθρόαν, ἡ δ' ἐν ἀριστερᾷ μᾶλλον· εἶτ' ὄψις μεγάλου φαίνεται πελάγους. ὁρίζεται δ' ἐκ μὲν τοῦ δεξιοῦ πλευροῦ τῇ Λιβυκῇ παραλίᾳ μέχρι Καρχηδόνος, ἐκ δὲ θατέρου τῇ τε Ἰβηρικῇ καὶ τῇ Κελτικῇ κατὰ Νάρβωνα καὶ Μασαλίαν, καὶ μετὰ ταῦτα τῇ Λιγυστικῇ, τελευταίᾳ δὲ τῇ Ἰταλικῇ, μέχρι τοῦ Σικελικοῦ πορθμοῦ. τὸ δ' ἑῷον τοῦ πελάγους πλευρὸν ἡ Σικελία ἐστὶ, καὶ οἱ ἑκατέρωθεν αὐτῆς πορθμοί, ὁ μὲν πρὸς τῇ Ἰταλίᾳ ἑπτὰ σταδίοις, ὁ δὲ πρὸς τῇ Καρχηδόνι χιλίων καὶ πεντακοσίων σταδίων. ἡ δ' ἀπὸ τῶν στηλῶν ἐπὶ τὸ ἑπταστάδιον γραμμὴ, μέρος μέν ἐστι τῆς ἐπὶ Ῥόδον καὶ τὸν Ταῦρον, μέσον δέ πως τέμνει τὸ λεχθὲν πέλαγος, λέγεται δὲ σταδίων μυρίων καὶ δισχιλίων. τοῦτο μὲν δὴ τὸ μῆκος τοῦ πελάγους. πλάτος δὲ τὸ μέγιστον ὅσον πεντακισχιλίων σταδίων τὸ ἀπὸ τοῦ Γαλατικοῦ κόλπου μεταξὺ Μασαλίας καὶ Νάρβωνος ἐπὶ τὴν κατ' ἀντικρὺ Λιβύην. καλοῦσι δὲ τὸ πρὸς τῇ Λιβύῃ πᾶν μέρος τῆς θαλάττης ταύτης, Λιβυκὸν πέλαγος. τὸ δὲ πρὸς τῇ κατ' ἀντικρὺ γῇ, τὸ μὲν Ἰβηρικὸν, τὸ δὲ Λιγυστικὸν, τὸ δὲ Σαρδώνιον, τελευταῖον δὲ μέχρι Σικελίας τὸ Τυῤῥηνικόν·

um tenet Asia. causa huius uel diuersitatis uel æqualitatis figuræ pendet ab interiore ora maritima. exteriora, ut dixi, formam referunt chlamydis, sinubus quos retuli demtis, omissis que exiguis quibusdam differentijs. nam in magna quantitate exiguæ nullus est locus.

Enimuerò siquidem in historia geographica non figuras modò quærimus & quantitates locorum, sed & mutuam (ut monui.) eorum collationem: qua in parte internum mare maiorem quàm externum præbet uarietatem: ad hæc illius maior est temperamenti æqualitas, pluresque ad hoc, quam ad alterum urbes sunt ac gentes bonis utentes legibus: nos autem ea scire cupimus, in quibus plura negocia, plures reipub. administrationes, artes plures aliaque ad prudentiam conducentia: tum nostræ necessitates ad ea nos ducũt, quorum commercia & societas nobis parari possunt. hęc autem sunt ea loca quæ incoluntur, aut potius quæ bene incoluntur. In his omnibus magnam, ut diximus, prærogatiuam habet mare internum. ab eo igitur sumemus nostræ descriptionis exordium.

Huius sinus initium esse fretum ad columnas, iam antè docuimus. cuius summa angustia fertur esse LXX circiter stadiorum. Vbi illud arctum circumnauigâris, quod est CXX stadiorum, litora iam maiorem in modum diducuntur, magisque adeò id quod ad læuam est. Deinde magni maris alicuius apparet species. Id includitur dextro latere ora Africæ maritima usque ad Carthaginem: altero Hispanica ora, & Gallica ad Narbonem ac Massiliam, tum Ligustica, & tandem Italica usque ad fretum Siculum. Ortiuum pelagi huius latus est Sicilia, & freta ab utraque eius parte: unum ad Italiam, VII stadiorum, alterum ad Carthaginem, stadiorum CIↃ IↃ. Cæterùm linea quæ à Columnis ad fretum minus ducitur, pars est lineæ ad Rhodum ac Taurum inde pertinentis, pelagusque dictum secat medium, ac traditur longa esse stadia CCIↃↃ CIↃ CIↃ. Latitudo eius maxima ad IↃↃ stadiorum à sinu Galatico qui est inter Narbonem ac Massiliam ad oppositam Africam. Quidquid huius maris est ad Africam, Africum seu Libycum mare dicit̃. quæ ad oppositam terram pertinent partes, mare Hispanicum, Ligusticum, Sardoum, ac denique Tyrrhenum

Maris mediterranei descriptio

κόν·

num usque ad Siciliam dicuntur. Insulę eius sunt in ora quidem Tyrrheni maris ad Liguriam usque crebrę: inter quas Sardinia & Cyrnus (.siue eam Corsicam mauis dicere.) maximæ post Siciliam. hęc enim reliquarum nostrarum omnium & maxima est & optima.
29 multo his minores, in alto 29 Pandataria & Pontia, pone continentem Aethalia, Planasia, Ilua, Pithecursæ, Prochyta, Capreæ, Leucosia, & aliæ similes. In altera autem parte Ligustici maris ante reliquum mare usque ad Columnas non multæ, inq; his Gymnesia & Ebusus. Non multæ etiam ante Siciliam & Africam iacent, è quibus est Cosura, Aegimurus, & Liparæorum insulæ, quas nonnulli Aeoli cognomento dicunt. Post Siciliam & utrumque ad eam fretum alia iam alta maria continenter sequuntur, id quod ante Syrtes est & Cyrenaicam, ipsæque Syrtes, & quod olim Ausonium, nunc Siculum uocatur mare, continuum cum illo & confluens. Quod ante Syrtes & Cyrenaicam est mare, id Libycum uocatur, & in Aegyptium pelagus desinit. Syrtium minor ambitum habet CIↃ IↃC stadiorum. ante fauces utrinque sunt insulæ Meninx & Cercina. Maioris Syrtis circulum Eratosthenes ait esse stadiorum IↃↃ, profunditatem CIↃ IↃCCC, ab Hesperidum insulis ad
* Automala, & Cyrenaicæ limites ad reliquã Libyam. Alij circuitum tradiderunt stadiorum IV CIↃ altitudinem CIↃ IↃ, quanta etiam latitudo faucium est. Siculum pelagus uersus ortum est ante Siciliam & Italiam, anteq; traiectum Regij & Locros & Messeniæ Syracusas usque, & ad Pachynum. Augetur autem uersus ortum usque ad Cretæ extrema, maiorem quoque Peloponesi partem alluit, & sinum Corinthiacum implet. Versus septentrionem autem Iapygiam promontorium & fauces Ionij sinûs tangit, & partes Epiri meridiem spectantes usq; ad sinum Ambracium & continentem oram, quæ cũ Peloponneso sinum Corinthiacum includit. Ionius autem sinus pars est maris quod nunc Adria dicitur. Huius dextrum latus Illyricum, sinistrum Italia facit, usque ad recessus iuxta Aquileiam. protenditur uersus septentrionem & occasum angustus, & longus ad VI millia stadiorum, latitudine, ubi ea summa est

κόν. Νῆσοι δ' εἰσὶν ἐν μὲν τῇ παραλίᾳ τῇ κατὰ τὸ Τυῤῥηνικὸν πέλαγος μέχρι τῆς Λιγυστικῆς συχναί. μέγισται δὲ Σαρδὼ καὶ Κύρνος μετά γε τὴν Σικελίαν. αὕτη δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἐστὶ μεγίστη τῶν καθ' ἡμᾶς καὶ ἀρίστη. πολὺ δὲ τούτων λειπόμεναι πελαγίαι μὲν Πανδαταρία τε καὶ Ποντία, πρόσγειοι δὲ Αἰθαλία τε καὶ Πλανασία καὶ Ἰλούα καὶ Πιθηκοῦσαι, καὶ Προχύτη, καὶ Καπρέαι, καὶ Λευκωσία, καὶ ἄλλαι τοιαῦται. ἐπὶ θάτερα δὲ τῆς Λιγυστικῆς αἱ πρὸ τῆς λοιπῆς ἠιόνος μέχρι στηλῶν οὐ πολλαί, ὧν εἰσὶν ἥ τε Γυμνησία καὶ Ἔβυσος. οὐ πολλαὶ δὲ οὐδὲ πρὸ τῆς Λιβύης καὶ τῆς Σικελίας, ὧν εἰσι Κόσσουρά τε καὶ Αἰγίμουρος, καὶ αἱ Λιπαραίων νῆσοι, ἃς Αἰόλου τινὲς προσαγορεύουσι. Μετὰ δὲ τὴν Σικελίαν καὶ τοὺς ἑκατέρωθεν πορθμοὺς ἄλλα πελάγη συνάπτει, τό, τε πρὸ τῶν Σύρτεων, καὶ τῆς Κυρηναίας, καὶ αὐταὶ αἱ Σύρτεις, καὶ τὸ Αὐσόνιον μὲν πάλαι, νῦν δὲ καλούμενον Σικελικόν, σύῤῥουν ἐκείνῳ καὶ συνεχές. Τὸ μὲν οὖν πρὸ τῶν Σύρτεων καὶ τῆς Κυρηναίας καλεῖται Λιβυκόν, τελευτᾷ δ' εἰς τὸ Αἰγύπτιον πέλαγος. τῶν δὲ Σύρτεων ἡ μὲν ἐλάττων ἐστὶν ὅσον χιλίων καὶ ἑξακοσίων σταδίων τὴν περίμετρον ἔχουσα. πρόκεινται δ' ἐφ' ἑκάτερα τοῦ στόματος νῆσοι, Μῆνιγξ τε καὶ Κέρκινα. τῆς δὲ μεγάλης Σύρτεως φησὶν Ἐρατοσθένης τὸν κύκλον εἶναι πεντακισχιλίων, τὸ δὲ βάθος χιλίων ὀκτακοσίων, ἀφ' Ἑσπερίδων εἰς Αὐτόμαλα, καὶ τὸ τῆς Κυρηναίας μεθόριον πρὸς τὴν ἄλλην γῆν τὴν ταύτῃ Λιβύην. ἄλλοι δὲ τὸν περίπλουν τετρακισχιλίων σταδίων εἶπον, τὸ δὲ βάθος, χιλίων καὶ πεντακοσίων, ὅσον καὶ τὸ πλάτος τοῦ στόματος. Τὸ δὲ Σικελικὸν πέλαγος πρὸ τῆς Σικελίας ἐστὶ καὶ τῆς Ἰταλίας ἐπὶ τὸ πρὸς ἕω μέρος, καὶ ἔτι τὰ μεταξὺ πόρου τῆς τε Ῥηγίνης, μέχρι Λοκρῶν, καὶ τῆς Μεσσηνίας μέχρι Συρακουσῶν, καὶ Παχύνου. αὔξεται δ' ἐπὶ μὲν τὸ πρὸς ἕω μέρος μέχρι τῶν ἄκρων τῆς Κρήτης, καὶ τὴν Πελοπόννησον δὲ περικλύζει τὴν πλείστην, καὶ πληροῖ τὸν Κορινθιακὸν καλούμενον κόλπον. πρὸς ἄρκτους δ' ἐπί τε ἄκραν Ἰαπυγίαν καὶ τὸ στόμα τοῦ Ἰονίου κόλπου, καὶ τῆς Ἠπείρου τὰ νότια μέρη, μέχρι τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, καὶ τῆς συνεχοῦς παραλίας τῆς ποιούσης τὸν Κορινθιακὸν κόλπον πρὸς τὴν Πελοπόννησον. Ὁ δ' Ἰόνιος κόλπος μέρος ἐστὶ τοῦ νῦν Ἀδρίου λεγομένου. τούτου δὲ τὴν μὲν ἐν δεξιᾷ πλευρὰν ἡ Ἰλλυρὶς ποιεῖ, τὴν δ' εὐώνυμον ἡ Ἰταλία, μέχρι τοῦ μυχοῦ τοῦ κατὰ Ἀκυληΐαν. ἔστι δὲ πρὸς ἄρκτον ἅμα καὶ πρὸς τὴν ἑσπέραν ἀνέχων, στενὸς καὶ μακρός. μῆκος μὲν ὅσον ἑξακισχιλίων σταδίων. πλάτος δὲ τὸ μὲν μέγιστον διακοσίων ἐπὶ

τοῖς

τρισχιλίοις. νῆσοι δὲ εἰσὶν ἐνταῦθα, συχναὶ μόναι αἱ πρὸ τῆς Ἰλλυρίδος, αἵ τε Ἀψυρτίδες καὶ Κηρυκτικὴ καὶ Λιβυρνίδες. ἔτι δὲ Ἴσσα καὶ Τραγούριον, καὶ ἡ μέλαινα Κόρκυρα, καὶ Φάρος. πρὸ δὲ τῆς Ἰταλίας δὲ Διομήδειοι. τοῦ Σικελικοῦ δὲ τὸ ἐπὶ Κρήτην ἀπὸ Παχύνου, τετρακισχιλίων καὶ πεντακοσίων σταδίων φασί. τοσοῦτον δὲ καὶ τὸ ὑπὲρ Ταίναρον τῆς Λακωνικῆς. τὸ δὲ ἀπὸ ἄκρας Ἰαπυγίας ἐπὶ τὸν μυχὸν τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, τῶν μὲν τρισχιλίων ἐστὶν ἔλαττον. τὸ δὲ ἀπὸ ἄκρας Ἰαπυγίας εἰς τὴν Λιβύην πλεόντων, τετρακισχιλίων ἐστί. νῆσοι δὲ εἰσὶν ἐνταῦθα, ἥ τε Κόρκυρα καὶ Σύβοτα πρὸ τῆς Ἠπειρώτιδος, καὶ ἐφεξῆς πρὸ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου Κεφαλληνία, καὶ Ἰθάκη, καὶ Ζάκυνθος, καὶ Ἐχινάδες. τῷ δὲ Σικελικῷ συνάπτει τὸ Κρητικὸν πέλαγος, καὶ τὸ Σαρδωνικὸν καὶ τὸ Μυρτῷον, ὃ μεταξὺ τῆς Κρήτης ἐστὶ καὶ τῆς Ἀργείας καὶ τῆς Ἀττικῆς, πλάτος ἔχον τὸ μέγιστον τὸ ἀπὸ τῆς Ἀττικῆς, ὅσον χιλίων καὶ διακοσίων σταδίων, μῆκος δὲ ἔλαττον ἢ διπλάσιον. ἐν τούτῳ δὲ νῆσοι Κύθηρά τε καὶ Καλαυρία, καὶ αἱ περὶ Αἴγιναν καὶ Σαλαμῖνα καὶ τῶν Κυκλάδων τινές. τὸ δὲ συνεχὲς τὸ Αἰγαῖον ἐστὶν ἤδη σὺν τῷ Μέλανι κόλπῳ καὶ τῷ Ἑλλησπόντῳ. καὶ τὸ Ἰκάριον καὶ Καρπάθιον μέχρι Ῥόδου καὶ Κρήτης καὶ Κύπρου καὶ τῶν πρώτων μερῶν τῆς Ἀσίας· αἵ τε Κυκλάδες νῆσοι εἰσί, καὶ αἱ Σποράδες, καὶ αἱ περικείμεναι τῆς Καρίας καὶ Ἰωνίας καὶ Αἰολίδος μέχρι τῆς Τρωάδος. λέγω δὲ Κῶ, καὶ Σάμον, καὶ Χίον, καὶ Λέσβον, καὶ Τένεδον. ὡσαύτως δὲ αἱ περικείμεναι τῆς Ἑλλάδος μέχρι τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς ὁμόρου Θρᾴκης, Εὔβοιά τε καὶ Σκῦρος, καὶ Πεπάρηθος, καὶ Λῆμνος, καὶ Θάσος, καὶ Ἴμβρος, καὶ Σαμοθρᾴκη, καὶ ἄλλαι πλείους, περὶ ὧν ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα δηλώσομεν. Ἔστι δὲ τὸ μῆκος τῆς θαλάττης ταύτης, περὶ τετρακισχιλίους ἢ μικρῷ πλείους, τὸ δὲ πλάτος περὶ δισχιλίους. περιέχεται δὲ ὑπὸ τῶν λεχθέντων μερῶν τῆς Ἀσίας, καὶ τῆς ἀπὸ Σουνίου μέχρι Θερμαίου κόλπου πρὸς ἄρκτον ἐχούσης τὸν πλοῦν παραλίας καὶ τῶν Μακεδονικῶν κόλπων μέχρι τῆς Θρακίας χερρονήσου. Κατὰ δὲ ταύτην ἐστὶ τὸ ἑπταστάδιον τὸ κατὰ Σηστὸν καὶ Ἄβυδον, δι' οὗ τὸ Αἰγαῖον καὶ ὁ Ἑλλήσποντος ἐκλιδῶσι πρὸς ἄρκτον εἰς ἄλλο πέλαγος ὃ καλοῦσι Προποντίδα, κἀκεῖνο εἰς ἄλλο τὸ Εὔξεινον προσαγορευόμενον πόντον. ἔστι δὲ διθάλαττος τρόπον τινὰ οὗτος. κατὰ μέσον γάρ πως ἄκραι δύο περιΐστησιν, ἡ μὲν ἐκ τῆς Εὐρώπης καὶ τῶν Βορείων μερῶν, ἡ δὲ ἐκ τῆς Ἀσίας ἐναντία ταύτῃ συνάγουσι τὸν μεταξὺ πόρον, καὶ ποιοῦσι δύο πελάγη μεγάλα. τὸ μὲν

est, CIↃ CC. Insulæ autem in eo sunt crebræ ante Illyricum, Apsyrtides, Ceryctica & Liburnides. item Issa, Tragurium, nigra Corcyra, Pharus: & ante Italiam Diomedeæ. Maris Siculi à Pachyno ad Cretam longitudo stadiorum perhibetur IV CIↃ IↃ. tantundemque ad Tænarum Laconicę. A' promontorio autem Iapygia ad intimum sinus Corinthiaci, minus est tribus millibus: ab Iapygia autem in Africam nauigatio est IV CIↃ. Insulæ ibi sunt Corcyra & Sybota ante Epirum, ac deinde ante sinum Corinthiacum Cephallenia, Ithaca, Zacynthus, Echinades. Siculum mare contingunt Creticum, Sardoum, Myrtoum. hoc inter Cretam est & Argiam & Atticam, latissimum ab Attica ad stadia CIↃ CC, longitudine paulo minus quàm dupla. insulæ in eo Cythera, Calauria, Aegina, Salamin, & uicinæ his, ac Cycladum nonnullæ. Insequitur continuò Aegæum mare cum Melane sinu & Hellesponto. Tum Icarium mare, & Carpathium usque ad Rhodum, Cretam, Cyprum, & primas Asiæ partes. ibi sunt Cyclades insulæ, & Sporades, & quæ sitæ sunt ante Cariam, Ioniam, Aeolidem, usque ad Troadem: Cos inquam, Samus, Chius, Lesbus, Tenedus. item quæ ante Græciam sitæ sunt usque ad Macedoniam & confinem Thraciam, Euboea, Scyrus, Peparethus, Lemnus, Thasus, Imbrus, Samothrace, aliæque plures, de quibus in singulorum enarratione dicemus. Huius maris lõgitudo est stadiorum IV CIↃ aut paulo amplius, latitudo circiter CIↃ CIↃ. includitur à dictis Asiæ partibus, & ora maritima quæ à Sunio est ad usque Thermeum sinum uersus septentrionem, & sinus Macedoniæ usque ad Thraciæ cherronesum. Ad hanc fretum est septem stadia latum inter Sestum & Abydum, per quod fretum mare Aegæum & Hellespontus uersus septentrionem effluunt in aliud mare, quod appellatur Propontis: hocque rursum in aliud, cui Euxino Euxinus Põtus.
Ponto nomen est. Est autem pontus hic quodammodo bimaris. nam ad mediũ ferè eius procurrunt duo promõtoria, alterum ab Europa & septentrionalibus locis, alterum huic oppositum ab Asia, quæ in arctum contrahunt mare in medio situm, inque duo magna maria totum diuidunt. promontorio quod

quod ab Europa procurrit, nomen eſt Criû metopon, (.quo uocabulo frons arietis notatur.) quod ab Aſia, Carambis: diſtant inter ſe ad cIↃ cIↃ IↃ ſtadia. Porrò pelagus Euxini maris quod eſt aduerſus occaſum, id in longum porrigitur à Byzantio uſque ad oſtia Boryſthenis ad ſtadia cIↃ cIↃ cIↃ IↃccc, latitudine cIↃ cIↃ. in hoc eſt Leuce inſula. At orientale oblongum eſt, & in arctum finitur receſſum apud Dioſcuriadem, porrectum ad IↃↃ aut paulo amplius ſtadia, latitudine cIↃ cIↃ cIↃ. Totius Ponti ambitus eſt circiter XXV millia ſtadiorum. Comparant quidam huius ambitus figuram Scythico arcui intento, ita ut neruus referat dextram partem Ponti, quâ à faucibus nauigatur uſque ad intimum ſinum apud Dioſcuriadem. nam excepto Carambi, totum reliquum littus exiguos habet proceſſus & receſſus, ita ut rectæ lineæ non ſit abſimilis. Alteram partem cornui conferunt, quod habeat duplicem flexũ, ſuperiorem magis rotundum, inferiorem magis rectum. ita & illam ponti partem duos ſinus efficere, quorum occiduus multo eſt quam alter rotundior. Supra ſinum ponti o-
Mæotis palus. rientalem eſt palus Mæotis, ambitu ſtadiorum IX cIↃ, aut paulo plurium. Ea palus in Pontum effluit ad boſporum ſeu fretum Cimmerium: Pontus in Propontidem ad Thracium boſporum. nam fauces ad Byzantium hoc nomine afficiuntur, cuius eſt latitudo IV ſtadia. Propontidis à Troade ad Byzantium longitudo fertur cIↃ IↃ ſtadia, latitudine propè ęquali. ibi Cyzici inſula ſita eſt, & aliæ circa eam paruæ inſulæ. Atque talis ac tanta eſt Aegæi maris uerſus ſeptentrionem effuſio. Alia rurſum à Rhodo maris effuſio mare efficit Aegyptium, Pamphilium, & Iſſicum. ea protenditur uerſus orientem & Ciliciam æqualiter uſque ad IↃↃ ſtadia, ponè Lyciam & Pamphyliam, & oram Ciliciæ maritimam totam. inde Syria, Phœnice & Aegyptus mare uerſus meridiem & occaſum includunt, uſque ad Alexandream. in ſinu Iſsico & Pamphylio ſita eſt Cyprus, contigua mari Aegyptio. A'Rhodo Alexandream uſque traiectus eſt IV cIↃ ſtadiorum, circumnauigatio dupla. Eratoſthenes ait nautarum eſſe hanc opinionem, & quoſdam alti maris iſti-

οὖν τῆς Εὐρώπης ἀκρωτήριον, καλεῖται Κριοῦ μέτωπον· τὸ δὲ τῆς Ἀσίας Κάραμβις· διέχοντα ἀλλήλων περὶ διχιλίους σταδίους, καὶ πεντακοσίους. Τὸ μὲν οὖν πρὸς ἑσπέραν πέλαγος, μῆκος ἐστὶν ἀπὸ Βυζαντίου μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Βορυσθένους, σταδίων τρισχιλίων ὀκτακοσίων, πλάτος δὲ δισχιλίων· ἐν τούτῳ δ' ἡ Λευκὴ νῆσος ἐστί. τὸ δ' ἑῷον ἐστὶ παράμηκες, εἰς στενὸν τελευτῶν μυχὸν, τὸν κατὰ Διοσκουριάδα, ἐπὶ πεντακισχιλίους ἢ μικρῷ πλείους σταδίους, τὸ δὲ πλάτος περὶ τρισχιλίους. ἡ δὲ περίμετρος τοῦ σύμπαντος πελάγους ἐστὶ δισμυρίων που καὶ πεντακισχιλίων. εἰκάζουσι δέ τινες τὸ σχῆμα τῆς περιμέτρου ταύτης ἐντεταμένῳ Σκυθικῷ τόξῳ· τὴν μὲν νευρὰν ἐξομοιοῦντες τοῖς δεξιοῖς καλουμένοις μέρεσι τοῦ πόντου· ταῦτα δ' ἐστὶν ὁ παράπλους ὁ ἀπὸ τοῦ στόματος, μέχρι τοῦ μυχοῦ τοῦ κατὰ Διοσκουριάδα. πλὴν γὰρ τῆς Καράμβιος, ἥ γε πᾶσα ἄλλη ἠϊὼν μικρὰς ἔχει εἰσοχάς τε καὶ ἐξοχὰς, ὥστ' εὐθείᾳ ἐοικέναι. τὴν δὲ λοιπὴν τῷ κέρατι τοῦ τόξου διπλῆν ἔχοντι τὴν ἐπιστροφὴν, τὴν μὲν ἄνω περιφερεστέραν, τὴν δὲ κάτω εὐθυτέραν. οὕτως δὲ κἀκείνην ἀπεργάζεσθαι δύο κόλπους, ὧν ὁ ἑσπέριος πολὺ θατέρου περιφερέστερός ἐστιν. Ὑπέρκειται δὲ τοῦ ἑωθινοῦ κόλπου πρὸς ἄρκτον, ἡ Μαιῶτις λίμνη, τὴν περίμετρον ἔχουσα ἐνακισχιλίων σταδίων, ἢ μικρῷ πλεόνων. ἐκδίδωσι δ' αὕτη μὲν εἰς Πόντον κατὰ τὸν Κιμμερικὸν καλούμενον Βόσπορον, οὗτος δὲ κατὰ τὸ Θράκιον εἰς τὴν Προποντίδα. τὸ γὰρ Βυζαντιακὸν στόμα οὕτω καλοῦσι Θράκιον Βόσπορον, ὃ τετραστάδιον ἐστίν. ἡ δὲ Προποντὶς χιλίων καὶ πεντακοσίων λέγεται τὸ μῆκος σταδίων τὸ ἀπὸ τῆς Τρῳάδος ἐπὶ τὸ Βυζάντιον. πάρισον δέ πως ἐστὶ καὶ τὸ πλάτος. ἐνταῦθα δ' ἡ τῶν Κυζικηνῶν ἵδρυται νῆσος καὶ τὰ περὶ αὐτὴν νησία. τοιαύτη μὲν ἡ πρὸς ἄρκτον τοῦ Αἰγαίου πελάγους ἀνάχυσις καὶ τοσαύτη. πάλιν δ' ἀπὸ τῆς Ῥοδίας, ἡ τὸ Αἰγύπτιον πέλαγος ποιοῦσα, καὶ τὸ Παμφύλιον, καὶ τὸ Ἰσσικὸν, ἐπὶ μὲν τῆς ἕω καὶ τῆς Κιλικίας κατὰ ἴσον ἐκτείνεται μέχρι καὶ πεντακισχιλίων σταδίων, παρά τε Λυκίαν καὶ Παμφυλίαν καὶ τὴν Κιλίκων παραλίαν πᾶσαν. ἐντεῦθεν δὲ Συρία τε καὶ Φοινίκη, καὶ Αἴγυπτος ἐγκυκλοῖ πρὸς νότον τὴν θάλατταν καὶ πρὸς δύσιν, ἕως Ἀλεξανδρείας. ἐν δὲ τῷ Ἰσσικῷ κόλπῳ καὶ τῷ Παμφυλίῳ, κεῖσθαι συμβαίνει τὴν Κύπρον, συνάπτουσαν τῷ Αἰγυπτίῳ πελάγει. Ἔστι δ' ἀπὸ Ῥόδου δίαρμα εἰς Ἀλεξάνδρειαν βορέᾳ τετρακισχιλίων που σταδίων, ὁ δὲ περίπλους διπλάσιος. Ὁ δ' Ἐρατοσθένης ταύτην μὲν τῶν ναυτικῶν εἶναί φησι τὴν

ὑπό-

ἀπόληψιν, περὶ τοῦ διάρματος τοῦ πελάγους, τῶν μὲν οὕτω λεγόντων, τῶν δὲ καὶ πεντακισχιλίους οὐκ ὀκνούντων εἰπεῖν· αὐτὸς δὲ διὰ τῶν σκιοθηρικῶν γνωμόνων, ἀνευρεῖν τρισχιλίους ἑπτακοσίους πεντήκοντα. τούτου δὴ τοῦ πελάγους τὸ πρὸς τῇ Κιλικίᾳ καὶ Παμφυλίᾳ, καὶ τοῦ Ποντικοῦ τὰ καλούμενα δεξιὰ μέρη καὶ ἡ Προποντὶς, καὶ ἡ ἐφεξῆς παραλία μέχρι Παμφυλίας, ποιεῖ τινα χερρόνησον μεγάλην, καὶ μέγαν ταύτης ἰσθμὸν, τὸν ἀπὸ τῆς πρὸς Ταρσῷ θαλάττης, ἐπὶ πόλιν Ἀμισὸν, καὶ τὸ τῶν Ἀμαζόνων πεδίον τὴν Θεμίσκυραν. ἡ γὰρ ἐντὸς τῆς γραμμῆς ταύτης χώρα μέχρι Καρίας καὶ Ἰωνίας, καὶ τῶν ἐντὸς Ἅλυος νεμομένων ἐθνῶν, περίκλυστος ἅπασά ἐστιν ὑπὸ τοῦ Αἰγαίου καὶ τῶν ἑκατέρωθεν λεχθέντων τῆς θαλάττης μερῶν. καὶ δὴ καὶ καλοῦμεν Ἀσίαν ταύτην ἰδίως καὶ ὁμωνύμως τῇ ὅλῃ. Συλλήβδην δὲ εἰπεῖν, τῆς καθ' ἡμᾶς θαλάττης νοτιώτατον μὲν ἐστι σημεῖον, ὁ τῆς μεγάλης Σύρτεως μυχὸς, καὶ μετὰ τοῦτον ἡ κατὰ Αἴγυπτον Ἀλεξάνδρεια, καὶ τοῦ Νείλου προχοαὶ, βορειότατον δὲ τὸ Βορυσθένους. εἰ δὲ καὶ τὴν Μαιῶτιν προσθείη τις τῷ πελάγει. καὶ γάρ ἐστιν ὡς ἂν μέρος τὸ τοῦ Ταναΐδος, δυσμικώτατος δὲ ὁ κατὰ τὰς στήλας πορθμὸς, ἑωθινώτατος δ' ὁ λεχθεὶς μυχὸς κατὰ τὴν Διοσκουριάδα. Ἐρατοσθένης δ' οὐκ εὖ τὸν Ἰσικὸν κόλπον φησίν. ὁ μὲν γὰρ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μεσημβρινοῦ ἵδρυται, ἐφ' οὗπερ ἥ τε Ἀμισὸς καὶ Θεμίσκυρα· εἰ δὲ βούλει πρόσλαβε καὶ τὴν Σιδηνὴν, μέχρι Φαρνακίας. ἀπὸ δὲ τούτων τῶν μερῶν πρὸς ἕω, πλοῦς ἐστι πλειόνων που ἢ τρισχιλίων σταδίων εἰς Διοσκουριάδα, ὡς ἔσται μᾶλλον ἐκ τῆς ἐν μέρει περιοδείας φανερόν. Ἡ μὲν δὴ καθ' ἡμᾶς θάλαττα, τοιαύτη τις. Ὑπογραπτέον δὲ καὶ τὰς περιεχούσας αὐτὴν γῆς, ἀρχὴν λαβοῦσιν ἀπὸ τῶν αὐτῶν μερῶν, ἀφ' ὧνπερ καὶ τὴν θάλατταν ὑπεγράψαμεν. Εἰσπλέουσι τοίνυν τὸν κατὰ στήλας πορθμὸν, ἐν δεξιᾷ μὲν ἐστιν ἡ Λιβύη μέχρι τῆς τοῦ Νείλου ῥύσεως, ἐν ἀριστερᾷ δὲ ἀντίπορθμος ἡ Εὐρώπη μέχρι τοῦ Ταναΐδος, τελευτῶσι δ' ἀμφότεραι περὶ τὴν Ἀσίαν. Ἀρκτέον δ' ἀπὸ τῆς Εὐρώπης, ὅτι πολυσχήμων τε καὶ πρὸς ἀρετὴν ἀνδρῶν εὐφυεστάτη, καὶ πολιτῶν, καὶ ταῖς ἄλλαις πλεῖστον μεταδεδωκυῖα τῶν οἰκείων ἀγαθῶν. ἐπειδὴ σύμπασα οἰκήσιμός ἐστι πλὴν ὀλίγης τῆς ἀοικήτου διὰ ψῦχος. αὕτη δ' ὁμορεῖ τοῖς ἁμαξοικοῖς τοῖς περὶ τὸν Τάναϊν, καὶ τὴν Μαιῶτιν, καὶ τὸν Βορυσθένη. τῆς δ' οἰκησίμου τὸ μὲν δυσχείμερον καὶ τὸ ὀρεινὸν μοχθηρῶς οἰκεῖται τῇ φύσει, ἐπιμελητὰς δὲ λαβόντα ἀγαθοὺς καὶ τὰ

us traiectui dictam assignare quantitatem, alios non uereri ↄↄ tribuere. se sciothericis gnomonibus usum obseruasse III CIↃ IↃCCL. Enimuero huius pelagi pars quæ est ad Ciliciam & Pamphyliam, tum Ponti Euxini pars dextra, & Propontis, atque ora deinde ad Pamphyliã usque maritima, magnam quandam includunt peninsulam, magnumque eius isthmum à mari quod ad Tarsum est usque ad Amisum urbem, & Themisciram Amazonum campum. quidquid enim inter hanc lineam est regionis, usq; ad Cariam & Ioniam & gentes intra Halyn incolentes, id omne circumdatur Aegæo mari, & utrinque dictis maris partibus. & quidem hanc regionem toti cognominem facimus, Asiamq; appellamus. Vt autem in summa loquar, maris nostri maximè austrinum punctum est intimum Syrtis magnæ; & post hunc Alexandrea Aegypti, ac ostia Nili. maxime septentrionale, ostia Borysthenis: nisi si quis Mæotidem etiam uult mari attribuere, quæ est quasi pars Tanaidis. maximè occiduum, est fretum ad Columnas. maximè orientale, intimus ad Dioscuriadem sinus. Eratosthenes hoc perperam Ilsico sinui tribuit: cum is in eodem sit cum Amiso & Themiscyra meridiano, ijs, si lubet, adiungere licet Sidenam quoque & Pharnaciam. atqui ab ijs partibus uersus ortum usque ad Dioscuriadem amplius tribus stadiorum millibus est nauigatio. quod planius fiet, cum singula describemus. nostri ergo maris hæc est forma. Terræ iam nunc etiam describendæ sunt, quibus illud continetur, initio sumto ab ijs ipsis partibus, quibus mare descripsimus. Ingressis ergo fretum apud columnas, ad dextram Africa est usque ad Nili fluxum, ad sinistram ab altera freti parte Europæ usque ad Tanain. utraq; harum desinit ad Asiam. Incipiendum autem est ab Europa, cuius & forma multiplex est, & ipsa uirorum uirtute præditorũ ac ciuium feracissima, reliquas partes plurimis suorum bonis impertijt. Tota enim habitationi apta est, demta exigua portione quæ ob frigus incoli non potest, contermina Hamaxicis ad Tanain, Mæotidem & Borysthenem incolentibus. Habitatæ autem partes algidę & montosæ, quanquam ob naturam loci ęgrè coluntur: tamen curatores nactę bonos, ea etiam

Europæ descriptio.

mansuescunt, quæ malè priùs & latrocinij in morem colebantur. Ita sanè Græci cùm montes ac saxa insedissent, commodè habitauerunt, propter prudentiam rerum ciuilium, artes, & eorum quæ ad uitam degendam requiruntur peritiam. Et Romani multas gentes in potestatem redactas feras ob locorum naturam, quòd uel aspera essent, uel portubus carerent, aut ob frigus alijs'ue de caussis habitando incommodas, commercijs antè ignotis docuerunt uti, & de feris ciuilem uitam agentes redegerunt. Quæ uerò partes in æquabili & temperato sunt situ, ijs ipsa natura opitulatur ad commodè uiuendum. Iam cùm quæ gentes uiuunt in regione felici, eæ pacis sint studiosæ, quæ autem incolunt loca sterilia aut incommoda, pugnaces sint ac fortes: fit ut mutua utrinque beneficia accipiantur, dum hi arma ad defendendum accommodant, illi terræ fructibus, artibus, & morum institutione hos iuuant. quemadmodum & manifesta utrinque sunt damna, cùm altera pars alteri non fert opem. arma tamen habentium est aliquanto melior conditio, si non uincantur numero. Atque ad hæc natura Europæ suam habet opportunitatem. Tota enim montibus & campis uariè distincta est, ut ubique & agricolæ & milites, & ciuilis uitæ & belli studiosi iuxta se ponantur: maior tamen sit numerus pacem colentium. quod uitæ genus obtinet, maximè industria ducum, primò Græcorum, deinde etiam Macedonum & Romanorum. Itaque Europa & ad pacem, & ad bellum abundè sibi ipsa sufficit. nam copiam habet magnam & pugnacium, & terram colentium, & urbes conseruantium. Eo quoq; excellit, quod optimos fert fructus ad uitæ necessitatem pertinentes, & metalla quæcunque usui sunt. odoratas autem res, & lapides preciosos extrinsecus important, quibus qui carent, nihilo deteriùs uiuunt ijs qui possident. Accedit, quod pecoris abundans, feras damnosas paucas alit. Hæc ergo est in uniuersum huius continentis natura. Vt autem partes eius exponam, prima ab occasu est Hispania, tergori bouis adsimilis, cuius partes ad collum pertinentes in continentem eius Galliam porrigantur: nimirum partes orientē spectantes, quod latus abscindit mōte Pyrene. Ipsa hoc demto tota mari alluit, partes austrinę nostro seu mediterraneo, usq; ad Colūnas, reliquę mari Atlantico usq; ad

Hispania.

φαύλως οἰκούμενα καὶ λῃστρικῶς, ἡμεροῦται καθάπερ οἱ Ἕλληνες ὄρη καὶ πέτρας κατέχοντες, ᾤκουν καλῶς διὰ πρόνοιαν τὴν περὶ τὰ πολιτικὰ καὶ τὰς τέχνας, καὶ τὴν ἄλλην σύνεσιν τὴν περὶ βίον. Ῥωμαῖοί τε πολλὰ ἔθνη παραλαβόντες καὶ ἀνήμερα διὰ τοὺς τόπους ἢ τραχεῖς ὄντας, ἢ ἀλιμένους ἢ ψυχροὺς, ἢ ἀπ' ἄλλης αἰτίας δυσοικήτους, πολλοῖς, τούς τε ἀνεπιπλέκτους ἀλλήλοις ἐπέπλεξαν, καὶ τοὺς ἀγριωτέρους πολιτικῶς ζῆν ἐδίδαξαν. ὅσον δ' ἐστὶν αὐτῆς ἐν ὁμαλῷ καὶ εὐκράτῳ, τὴν φύσιν ἔχει συνεργὸν πρὸς ταῦτα. ἐπειδὴ τὸ μὲν ἐν τῇ εὐδαίμονι χώρᾳ πᾶν ἐστιν εἰρηνικόν, τὸ δ' ἐν τῇ λυπρᾷ μάχιμον καὶ ἀνδρικόν, καὶ δέχεταί τινας παρ' ἀλλήλων εὐεργεσίας τὰ γένη ταῦτα· τὰ μὲν γὰρ ἐπικουρεῖ τοῖς ὅπλοις, τὰ δὲ καρποῖς καὶ τέχναις καὶ ἠθοποιίαις. φανεραὶ δὲ καὶ αἱ ἐξ ἀλλήλων βλάβαι, μὴ ἐπικουρούντων. ἔχει δέ τι πλεονέκτημα ἡ βία τῶν τὰ ὅπλα ἐχόντων, πλὴν εἰ τῷ πλήθει κρατεῖτο. ὑπάρχει δ' οὖν τι καὶ πρὸς τοῦτο εὐφυὲς τῇ ἠπείρῳ ταύτῃ. ὅλη γὰρ διαπεποίκιλται πεδίοις τε καὶ ὄρεσιν, ὥστε πανταχοῦ καὶ τὸ γεωργικόν τε καὶ τὸ γεωργικὸν καὶ τὸ πολιτικὸν καὶ τὸ μάχιμον παρακεῖσθαι, πλέον δ' εἶναι θάτερον, τὸ τῆς εἰρήνης οἰκεῖον, ὥστ' ὅλων ἐπικρατεῖ τοῦτο προσλαμβανόντων καὶ τῶν ἡγεμόνων, Ἑλλήνων μὲν πρότερον, Μακεδόνων δὲ καὶ Ῥωμαίων ὕστερον. διὰ τοῦτο δὲ καὶ πρὸς εἰρήνην καὶ πρὸς πόλεμον αὐταρκεστάτη ἐστί. καὶ γὰρ τὸ μάχιμον πλῆθος ἄφθονον ἔχει καὶ τὸ ἐργαζόμενον τὴν γῆν, καὶ τὸ τὰς πόλεις συνέχον. διαφέρει δὲ καὶ ταύτῃ, διότι τοὺς καρποὺς ἐκφέρει τοὺς ἀρίστους καὶ τοὺς ἀναγκαίους τῷ βίῳ, καὶ μέταλλα ὅσα χρήσιμα. θυμιάματα δὲ καὶ λίθους πολυτελεῖς ἔξωθεν μέτεισιν, ὧν τοῖς σπανιζομένοις οὐδὲν χείρων ὁ βίος ἐστὶν ἢ τοῖς εὐπορουμένοις. ὡς δ' αὔτως βοσκημάτων μὲν πολλῶν ἀφθονίαν παρέχει, θηρίων δὲ σπάνιν. Τοιαύτη μὲν ἡ ἤπειρος αὕτη καθόλου τὴν φύσιν ἐστί. Κατὰ μέρος δ' ἐστὶ πρώτη πασῶν ἀπὸ τῆς ἑσπέρας ἡ Ἰβηρία, βύρσῃ βοείᾳ παραπλησία, τῶν ὡς ἂν τραχηλιαίων μερῶν ὑπερπιπτόντων εἰς τὴν συνεχῆ Κελτικήν. ταῦτα δ' ἐστὶ τὰ πρὸς ἕω, καὶ τούτοις ἐναποτέμνεται τὸ πλευρὸν ὄρος ἡ καλουμένη Πυρήνη. αὕτη δ' ἐστὶ περίρρυτος τῇ θαλάττῃ, τὸ μὲν νότιον τῇ καθ' ἡμᾶς μέχρι στηλῶν, τὰ δὲ λοιπὰ τῇ Ἀτλαντικῇ μέχρι τῶν

τῶν βορείων ἄκρων τῆς Πυρήνης. μῆκος δὲ τῆς χώρας ταύτης ἐστὶ περὶ ἑξακισχιλίους σταδίους τὸ μέγιστον, πεντακισχιλίους δὲ πλάτος. Μετὰ δὲ ταύτην ἐστὶν ἡ Κελτικὴ πρὸς ἕω μέχρι ποταμοῦ Ῥήνου, τὸ μὲν βόρειον πλευρὸν τῷ Βρεττανικῷ κλυζομένη πορθμῷ παντί. ἀντιπαρήκει γὰρ αὐτῇ παράλληλος ἡ νῆσος αὕτη πᾶσα πάσῃ, μῆκος ὅσον πεντακισχιλίους ἐπέχουσα. τὸ δ' ἑωθινὸν τῷ Ῥήνῳ ποταμῷ περιγραφομένη, παράλληλον ἔχοντι τὸ ῥεῦμα τῇ Πυρήνῃ. τὸ δὲ νότιον τοῖς μὲν Ἄλπεσι τὸ ἀπὸ τοῦ Ῥήνου, τὸ δ' αὐτῇ τῇ καθ' ἡμᾶς θαλάττῃ, καθ' ὃ χωρίον ὁ καλούμενος Γαλατικὸς κόλπος ἀναχεῖται, καὶ ἐν αὐτῷ Μασσαλία τε καὶ Νάρβων ἵδρυνται πόλεις ἐπιφανέσταται. ἀντίκειται δὲ τῷ κόλπῳ τούτῳ κατ' ἀποστροφὴν ἕτερος κόλπος ὁμώνυμος αὐτῷ, καλούμενος Γαλατικός, βλέπων πρὸς τὰς ἄρκτους καὶ τὴν Βρεττανικήν. ἐνταῦθα δὲ καὶ στενώτατον λαμβάνει τὸ πλάτος ἡ Κελτική. συνάγεται γὰρ εἰς ἰσθμόν, ἐλαττόνων μὲν ἢ τρισχιλίων σταδίων, πλειόνων δ' ἢ δισχιλίων. μεταξὺ δ' ἐστὶ ῥάχις ὀρεινὴ πρὸς ὀρθὰς τῇ Πυρήνῃ, τὸ καλούμενον Κέμμενον ὄρος, τελευτᾷ δὲ εἰς μεσαίτατα τὰ τῶν Κελτῶν πεδία. τῶν δὲ Ἄλπεων ἃ ἐστὶν ὄρη σφόδρα ὑψηλά, περιφερῆ ποιούντων γραμμήν, τὸ μὲν κυρτὸν ἔστραπται πρὸς τὰ λεχθέντα τῶν Κελτῶν πεδία καὶ τὸ Κέμμενον ὄρος· τὸ δὲ κοῖλον πρὸς τὴν Λιγυστικὴν καὶ τὴν Ἰταλίαν. ἔθνη δὲ κατέχει πολλὰ τὸ ὄρος τοῦτο Κελτικά, πλὴν τῶν Λιγύων. οὗτοι δ' ἑτεροεθνεῖς μὲν εἰσι, παραπλήσιοι δὲ τοῖς βίοις· νέμονται δὲ μέρος τῶν Ἄλπεων τὸ συνάπτον τοῖς Ἀπεννίνοις ὄρεσι, μέρος δὲ καὶ τῶν Ἀπεννίνων ὀρῶν κατέχουσι. ταῦτα δ' ἐστὶν ὀρεινὴ ῥάχις διὰ τοῦ μήκους ὅλου τῆς Ἰταλίας διαπεφυκυῖα ἀπὸ τῶν ἄρκτων ἐπὶ μεσημβρίαν, τελευτῶσα δ' ἐπὶ τὸν Σικελικὸν πορθμόν. Τῆς δ' Ἰταλίας ἐστὶ τὰ μὲν πρῶτα μέρη, τὰ ὑποπίπτοντα ταῖς Ἄλπεσι πεδία, μέχρι τοῦ μυχοῦ τοῦ Ἀδρίου, καὶ τῶν πλησίον τόπων. τὰ δ' ἑξῆς ἄκρα στενὴ καὶ μακρὰ χερρονησιάζουσα, δι' ἧς, ὡς εἶπον, ἐπὶ μῆκος τέταται τὸ Ἀπέννινον ὄρος, ὅσον ἑπτακισχιλίων, πλάτος δ' ἀνώμαλον. Ποιεῖ δὲ τὴν Ἰταλίαν χερρόνησον, τό τε Τυρρηνικὸν πέλαγος ἀρξάμενον ἀπὸ τοῦ Λιγυστικοῦ, καὶ τὸ Αὐσόνιον, καὶ ὁ Ἀδρίας. Μετὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Κελτικήν, τὰ πρὸς ἕω λοιπά ἐστι τῆς Εὐρώπης, ἃ δίχα τέμνεται τῷ Ἴστρῳ ποταμῷ. φέρεται δ' οὗτος ἀπὸ τῆς ἑσπέρας ἐπὶ τὴν ἕω καὶ τὸν Εὔξεινον πόντον, ἐν ἀριστερᾷ λιπὼν τήν τε Γερμανίαν ὅλην ἀρξα-

ad septentrionales Pyrenæ extremitates. Longitudo maxima est stadiorum circiter IↃↃ CIↃ: latitudo IↃↃ. Proxime insequitur Gallia uersus ortum usque ad Rhenum fluuium. eius latus septentrionale Britannico freto totum alluitur. insula enim Britannia iuxta Galliam æqualibus spacijs tota totam exæquans porrigitur, longitudine stadiorum circiter IↃↃ. latus orientale Rhenus describit, parallelum lineam respectu Pyrenes suo fluxu ducens. meridionale partim Alpes post Rhenum sitæ includunt, partim mare nostrum, quo loco Gallicus sinus infunditur, in quo sitæ sunt duæ illustrissimæ urbes Massilia & Narbo. Huic sinui ex aduerso alius eodem nomine sinus opponitur, septentrionem uersus & Britanniam. atque ibi angustissima est Gallia, in isthmum constricta, qui latior duobus stadiorum millibus, tribus est minor. in medio est dorsum montosum ad rectos angulos Pyrenæ adiacens, quod uocatur mons Cemmenus, desinitque in medioximos Celtarum campos. Alpibus proinde, qui sunt celcissimi montes, circumuexam lineam facientibus, curua eius pars dictis Celtarum campis & Cemmeno monti obuertitur, cauum Liguriæ & Italiæ. Mons ille multas Gallicas gentes continet, demtis Liguribus. Hi quanquam alius sunt nationis, uitæ tamen utuntur eadem ratione. incolunt partem Alpium Apenninis montibus contiguam, partemque aliquam horum montium obtinent. Apenninus montosum est dorsum per Italiam quam ea longa est à septentrione uersus meridiem porrectum, & in Siculum desinens fretum. Primæ partes Italiæ sunt planicies sub Alpibus sita, & ad intimum Adriæ recessum uicinaque loca pertingens. Reliquum Italiæ, arctum est & longum quasi promontorium peninsulæ forma, per quod (. ut dixi.) Apenninus in longum producitur, ad stadia IↃↃ CIↃ CIↃ, latitudine inæquali. Italiam in peninsulam redigunt mare Tyrrhenum à Ligustico incipiens, & mare Ausonium, & Adria. Post Italiam & Galliam reliquæ sunt partes Europæ orienti obuersæ, quas medias secat Ister fluuius. Is ab Occasu ortum uersus in Euxinum labens mare, ad læuam relinquit Germaniam totam à Rheno orsam,

Gallia.

Italia.

Ister.

sam, Geticumque totum tractum, & Tyrigetas, Bastarnas, Sauromatas, usque ad Tanain amnem & paludem Mæotidem. ad dextram uerò uniuersam Thraciam, Illyricumque, Macedoniam, & ipsam reliquam Græciam. Ante Europam sitæ sunt insulæ quas diximus, extra quidem Columnas sunt Gades, Cassiterides, & Britannicæ. intra autem Gymnesiæ, & aliæ exiguæ Phœnicum, tum Massiliensium, Ligurum, & quæ sunt ante Italiam usque ad Aeoli insulas & Siciliam, circaque Epirum & Græciam usque ad Macedoniam & Thraciam Cherronesum. A Tanaide porrò & Mæotide palude centinenter iam partes Asiæ subsequuntur, quæ intra Taurum dicuntur, ac deinceps quæ extra. Cùm enim in duas partes Asia diuidatur à Tauro monte, qui à Pamphyliæ extremis usque ad orientale mare pertinet apud Indos & Scythas ibi degentes, partes eas quæ ad septentrionem uergunt, Græci intra Taurum uocant, quæ ad meridiem, extra contiguæ Mæotidi & Tanaidi partes, extra Taurum sunt. Horum prima est ea regio, quæ inter Caspium iacet mare & Euxinum pontum, ab una parte ad Tanain terminata & Oceanum externum & eum qui est supra Hyrcanum mare, ab altera ad isthmũ, quà iter est breuissimum ab intimo Ponti ad Caspiam. Deinde extra Taurum, quæ sunt supra Hyrcaniam usque ad Indos & Scythas ad idem mare accolentes, & montem Imaum. Hæc autem tenent partim Mæotæ, Sauromatæ, & qui sunt intra Hyrcaniam & Pontum, usque ad Caucasum, Iberos, Albanos, Sauromatæ, Scythæ, Achæi, Zygi, Heniochi. Supra mare autem Hyrcanum Scythæ, Hyrcani, Parthyæi, Bactrij, Sogdiani, aliæque Indorum partes uersus septentrionem. Versus meridiem autem partim ab Hyrcano mari, partim toto qui inter id & pontum iacet Euxinum isthmo, maxima Armeniæ pars sita est, & Colchis, & uniuersa Cappadocia usque ad Euxinum Pontum, & Tibarenicas gentes. item regio intra Halyn quæ dicitur, continens ad Pontum & Propontidem sitos Paphlagones, Bithynos, Mysos, & Phrygiam Hellesponto (ut solent uocare.) imminentem, cuius est etiam Troas. ad Aegæum autem mare, & quod deinceps est, Aeolidem, Ioniam, Cariam,

Asia.

μένην ἀπὸ τοῦ Ῥήνου, καὶ τὸ Γετικὸν πᾶν, καὶ τὸ τῶν Τυριγετῶν καὶ Βασταρνῶν καὶ Σαυροματῶν, μέχρι Τανάιδος ποταμοῦ καὶ τῆς Μαιώτιδος λίμνης. ἐν δεξιᾷ δὲ τήν τε Θρᾴκην ἅπασαν καὶ τὴν Ἰλλυρίδα καὶ Μακεδονίαν, λοιπὴν δὲ καὶ τελευταίαν τὴν Ἑλλάδα. Πρόκεινται δὲ νῆσοι τῆς Εὐρώπης, ἃς ἔφαμεν, ἔξω μὲν στηλῶν Γάδειρά τε καὶ Καττιτερίδες, καὶ Βρεταννικαί. ἐντὸς δὲ στηλῶν, αἵ τε Γυμνήσιαι καὶ ἄλλα νησίδια Φοινίκων, καὶ τὰ τῶν Μασσαλιωτῶν καὶ Λιγύων, καὶ αἱ πρὸ τῆς Ἰταλίας μέχρι τῶν Αἰόλου νήσων καὶ τῆς Σικελίας, ὅσαι τε περὶ τὴν Ἠπειρῶτιν καὶ Ἑλλάδα καὶ μέχρι Μακεδονίας καὶ τῆς Θρακίας χερρονήσου. Ἀπὸ δὲ τοῦ Τανάιδος καὶ τῆς Μαιώτιδος τῆς Ἀσίας ἐστὶν ἤδη τὰ ἐντὸς τοῦ Ταύρου συνεχῆ, τούτοις δ' ἑξῆς τὰ ἐκτός. Διαιρουμένης γὰρ αὐτῆς ὑπὸ τοῦ ὄρους τοῦ Ταύρου δίχα διατείνοντος ἀπὸ τῶν ἄκρων τῆς Παμφυλίας ἐπὶ τὴν ἑῴαν θάλατταν κατ' Ἰνδοὺς καὶ τοὺς ταύτῃ Σκύθας· τὸ μὲν πρὸς ἄρκτους νενευκὸς τῆς ἠπείρου μέρος, καλοῦσιν οἱ Ἕλληνες ἐντὸς τοῦ Ταύρου, τὸ δὲ πρὸς μεσημβρίαν ἐκτός. τὰ δὲ συνεχῆ τῇ Μαιώτιδι καὶ τῷ Τανάιδι, μέρη τὰ ἐντὸς τοῦ Ταύρου ἐστί. Τούτων δὲ τὰ πρῶτα μέρη τὰ μεταξὺ τῆς Κασπίας θαλάττης ἐστὶ καὶ τοῦ Εὐξείνου πόντου, τῇ μὲν ἐπὶ τὸν Τάναϊν καὶ τὸν Ὠκεανὸν τελευτῶντα τόν τε ἔξω καὶ τὸν ἐπὶ τῆς Ὑρκανίας θαλάττης, τῇ δ' ἐπὶ τὸν ἰσθμόν, καθ' ὃ ἐγγυτάτω ἐστὶν ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τοῦ Πόντου, ἐπὶ τὴν Κασπίαν. Ἔπειτα τὰ ἐκτὸς τοῦ Ταύρου τὰ ὑπὲρ τῆς Ὑρκανίας μέχρι πρὸς τὴν κατὰ Ἰνδοὺς καὶ Σκύθας τοὺς πρὸς τὴν αὐτὴν θάλατταν καὶ τὸ Ἰμάιον ὄρος. Ταῦτα δ' ἔχουσι, τὰ μὲν οἱ Μαιῶται Σαυρομάται, καὶ οἱ μεταξὺ τῆς Ὑρκανίας καὶ τοῦ Πόντου, μέχρι τοῦ Καυκάσου, καὶ Ἰβήρων καὶ Ἀλβανῶν, Σαυρομάται, καὶ Σκύθαι. καὶ Ἀχαιοί, καὶ Ζύγοι, καὶ Ἡνίοχοι. τὰ δ' ὑπὲρ τῆς Ὑρκανίας θαλάττης, Σκύθαι καὶ Ὑρκανοὶ καὶ Παρθυαῖοι καὶ Βάκτριοι καὶ Σογδιανοί, καὶ τἆλλα τὰ ὑπερκείμενα μέρη τῶν Ἰνδῶν πρὸς ἄρκτον. πρὸς νότον δὲ τῆς Ὑρκανίας θαλάττης ἐκ μέρους, καὶ τοῦ ἰσθμοῦ παντὸς μεταξὺ ταύτης καὶ τοῦ Πόντου, τῆς τε Ἀρμενίας ἡ πλείστη κεῖται καὶ Κολχίς, καὶ Καππαδοκία ξύμπασα μέχρι τοῦ Εὐξείνου πόντου καὶ τῶν Τιβαρανικῶν ἐθνῶν. ἔτι δὲ ἡ ἐντὸς Ἅλυος χώρα λεγομένη, περιέχουσα πρὸς μὲν τῷ πόντῳ καὶ τῇ Προποντίδι, Παφλαγόνας τε καὶ Βιθυνοὺς καὶ Μυσούς, καὶ τὴν ἐφ' Ἑλλησπόντῳ λεγομένην Φρυγίαν, ἧς ἐστι καὶ ἡ Τρῳάς. πρὸς δὲ τῷ Αἰγαίῳ καὶ τῇ ἐφεξῆς θαλάττῃ τήν τε Αἰολίδα καὶ τὴν Ἰωνίαν, καὶ Καρίαν, καὶ Λυ-

καὶ Λυκίαν. ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ τήν τε Φρυγίαν, ἧς ἐστι μέρος ἥ τε τῶν Γαλογραικῶν, λεγομένη Γαλατία, καὶ ἡ ἐπίκτητος, καὶ Λυκάονες καὶ Λυδοί. Ἐφεξῆς δὲ τοῖς ἐντὸς Ταύρου, οἵ τε τὰ ὄρη κατέχοντες Παροπαμισάδαι, καὶ τὰ Παρθυαίων τε καὶ Μήδων καὶ Ἀρμενίων καὶ Κιλίκων ἔθνη, καὶ Λυκάονες καὶ Πισίδαι. Μετὰ δὲ τοὺς ὀρείους ἐστὶ τὰ ἐκτὸς τοῦ Ταύρου. πρώτη δ᾽ ἐστὶ τούτων ἡ Ἰνδική, ἔθνος μέγιστον τῶν πάντων καὶ εὐδαιμονέστατον, τελευτῶν πρός τε τὴν ἑῴαν θάλατταν, καὶ τὴν νοτίαν τῆς Ἀτλαντικῆς. ἐν δὲ τῇ νοτιωτάτῃ θαλάττῃ πρόκειται τῆς Ἰνδικῆς νῆσος, οὐκ ἐλάττων τῆς Βρετανικῆς ἡ Ταπροβάνη. μετὰ δὲ τὴν Ἰνδικὴν ἐπὶ τὰ ἑσπέρια νεύουσιν, ἐν δεξιᾷ δ᾽ ἔχουσι τὰ ὄρη, χώρα ἐστὶ συχνή, φαύλως οἰκουμένη διὰ λυπρότητα ὑπ᾽ ἀνθρώπων τελέως βαρβάρων οὐχ ὁμοεθνῶν. καλοῦσι δ᾽ Ἀριανοὺς ἀπὸ τῶν ὀρῶν διατείνοντας μέχρι Γεδρωσίας καὶ Καρμανίας. ἑξῆς δέ εἰσι πρὸς μὲν τῇ θαλάττῃ Πέρσαι καὶ Σούσιοι καὶ Βαβυλώνιοι, καθήκοντες ἐπὶ τὴν κατὰ Πέρσας θάλατταν, καὶ τὰ περιοικοῦντα τούτους ἔθνη μικρά. πρὸς δὲ τοῖς ὄρεσιν οἱ ἐν αὐτοῖς τοῖς ὄρεσι Παρθυαῖοι, καὶ Μῆδοι, καὶ Ἀρμένιοι, καὶ τὰ τούτοις πρόσχωρα ἔθνη, καὶ ἡ Μεσοποταμία. μετὰ δὲ τὴν Μεσοποταμίαν τὰ ἐντὸς Εὐφράτου. ταῦτα δ᾽ ἐστὶν ἥ τε εὐδαίμων Ἀραβία πᾶσα, ἀφοριζομένη τῷ τε Ἀραβίῳ κόλπῳ παντί, καὶ τῷ Περσικῷ, καὶ ὅσην οἱ Σκηνῖται καὶ οἱ Φύλαρχοι κατέχουσιν, οἱ ἐπὶ τὸν Εὐφράτην καθήκοντες, καὶ τὴν Συρίαν. εἶθ᾽ οἱ πέραν τοῦ Ἀραβίου κόλπου μέχρι τοῦ Νείλου, Αἰθίοπές τε καὶ Ἄραβες, καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοὺς Αἰγύπτιοι καὶ Σύροι καὶ Κίλικες, οἵ τε ἄλλοι, καὶ οἱ Τραχιῶται λεγόμενοι, τελευταῖοι δὲ Παμφύλιοι. Μετὰ δὲ τὴν Ἀσίαν ἐστὶν ἡ Λιβύη, συνεχὴς οὖσα τῇ τε Αἰγύπτῳ καὶ τῇ Αἰθιοπίᾳ, τὴν μὲν καθ᾽ ἡμᾶς ἠιόνα ἐπ᾽ εὐθείας ἔχουσα σχεδόν τι μέχρι στηλῶν ἀπὸ Ἀλεξανδρείας ἀρξαμένην, πλὴν τῶν Σύρτεων, καὶ εἴ πού τις ἄλλη κόλπων ἐπιστροφὴ μετρία, καὶ τῶν ταύτῃ ποιούντων ἀκρωτηρίων ἐξοχή. τὴν δὲ παρωκεανῖτιν ἀπὸ τῆς Αἰθιοπίας μέχρι τινός, ὡς ἂν παράλληλον οὖσαν τῇ προτέρᾳ, μετὰ δὲ ταῦτα συναγομένην ἀπὸ τῶν νοτίων μερῶν, εἰς ὀξεῖαν ἄκραν, μικρὸν ἔξω στηλῶν προπεπτωκυῖαν, καὶ ποιοῦσαν τραπέζιόν πως τὸ σχῆμα. ἐστι ὥσπερ οἵ τε ἄλλοι δηλοῦσι, καὶ δὴ καὶ Γναῖος Πείσων ἡγεμὼν γενόμενος τῆς χώρας, διηγεῖτο ἡμῖν, ἐοικυῖα παρδαλῇ· κατάστικτος γάρ ἐστι ταῖς οἰκήσεσι περιεχομέναις ἐρήμῳ καὶ ἀνύδρῳ γῇ. καλοῦσι δὲ τὰς τοιαύτας οἰκήσεις Ἀνάσεις οἱ Αἰγύπτιοι.

Τοιαύτη

Lyciam. in mediterraneis autem Phrygiam, cuius pars est Gallogrecorum quam appellant Galatiam, & Epictetos, & Lycaones, & Lydos. Deinceps intra Taurum sunt monticolæ Paropamisadæ, Parthyæi, Medi, Armenij, Cilices, Lycaones, Pisidæ. Secundum montanos sunt regiones extra Taurum. Prima horum est Indica, omnium gentium maxima & felicissima, desinens ad mare orientale, & ad austrinam Atlantici partem. In maximè austrino mari sita est ante Indiam insula Taprobana, non minor quam Britannia. Post Indiam uersus occasum flectentibus, montibus ad dextram seruatis, regio occurrit perampla, malè culta ob infelicitatem soli ab hominibus planè barbaris & diuersarum nationum, qui Ariani dicuntur, pertinentes à montibus usque ad Gedrosiam & Carmaniam. Deinceps sunt ad mare Persæ, Susij, Babylonij, ad mare Persicum pertingentes, & aliæ circum hos exiguæ gentes. ad montes autem sunt Parthyæi, in ipsis montibus, Medi, Armenij, & finitimæ gentes, ac Mesopotamia. post hanc, quæ intra Euphratem sunt, nimirum Arabia felix uniuersa, tota distincta ab alijs locis sinu Arabico & sinu Persico: tum Scenitarum & Philarchorum regio qui ad Euphraten habitant, & Syria. tum qui citra Arabicum sinum ad Nilum usque habitant Aethiopes, Arabes, & post eos Aegyptij, Syri, Cilices, cùm alij, tum qui Trachiotæ dicuntur, ultimique Pamphylij.

Asiam subsequitur Africa contigua Aegypto & Aethiopiæ. eius litus quod nobis est obuersum, ab Alexandrea usque ad Columnas propemodum in recta linea producitur, exceptis Syrtibus, & sicubi alibi mediocres sinus sunt, & promontoria prominent. Latus autem quod ad Oceanum est ab Aethiopia aliquamdiu ferè parallelum priori, deinde ab austrinis partibus in acutum conducitur processum paululum ultra Columnas prodeuntem, quo pacto figura trapezij quodammodo efficitur. Est autem sicut & alij docent, & Cn. Piso, qui eam rexit prouinciam, nobis narrauit, pardali similis, interpuncta habitationibus, quæ circumdantur terra deserta & aquæ inopi. atque huiusmodi habitationes ab Aegyptijs uocantur Anases. *Africa.*

Cùm

Cùm autem talis sit Africa, habet & alias triplices differentias. Nam quæ nos respicit ora eius maritima, maxima sui parte admodum est felix, Cyrenaica præcipuè & quæ sunt circa Carthaginem usque ad Maurusios & Herculis columnas. Mediocriter culta est etiam Oceani ora. Media autem malè culta est, quæ silphium producit, maiori ex parte deserta, aspera, & arenosa. Idem euenit Asiæ quæ cum hac in eadem est recta linea, per Aethiopiam transeunte, & Troglodyticam, & Arabiam, & Gedrosiam, & pisciuoros. Incolunt Libyam gentes pleræque ignotæ. nam neque multi eò ducti sunt exercitus, aut peregrini aduenerunt. incolæ autem cum pauci ad nos perueniunt, tum neque credibilia narrant, neque omnia. quæ tamen ij narrant, talia sunt. Maximè uersus meridiem dissitos, appellant Aethiopas. sub his plerosque Garamantas, Maurusios, Nigritas. his adhuc inferiores Gætulos. deinde uicinos aut etiam contiguos mari, ad Aegyptum quidem Marmaridas, usque ad Cyrenam. supra hos & Syrtes, Psyllos, Nasamonas, & quosdam Gætulos, tum Sintas, & Byzacios, usque ad regionem Carthaginensem, quæ ampla est, eamque Numidæ attingunt. quorum celeberrimos Massilienses, alios Masęsylios appellant. ultimi sunt Maurusij. Omnis autem â Carthagine ad Columnas usque regio est felix. feras tamen producit, ut & mediterranea omnis Africa. Neque abhorret à ueri opinione Numidas quosdam ibi locorum dictos, quibus antiquitus ob bestiarum multitudinem agriculturam exercere non liceret. Nostra ætate cùm incolæ ibi & excellant uenandi peritia, & Romani eos adiuuent ob studium spectaculorum in quibus cum bestijs pugnatur, fit ut bestias superent, & agricultura præstent. Hæc de continentibus habitatæ terræ partibus dicta sunto.

De climatibus, & parallelis. Superest ut de locorum quoque ad plagas mundi inclinationibus (. climata sic interpretor.) disseramus. Ea quoque uniuersalem habent delineationem, si ordiamur ab ijs lineis, quas Principia uocauimus. eam dico, quæ longitudinem definit maximam, atque eam quæ latitudinem, hancque adeò magis illa. In hoc quidem ijs potius elaborandum est, qui astronomiam tractant: sicut fecit Hipparchus. Consignauit enim (. ut

Τοιαύτη δὲ οὖσα, ἔχει τινὰς ἄλλας διαφορὰς τριχῆ διαιρουμένας. τῆς μὲν γὰρ καθ' ἡμᾶς παραλίας, εὐδαίμων ἐστὶν ἡ πλείστη σφόδρα, καὶ μάλιστα ἡ Κυρηναία καὶ ἡ περὶ Καρχηδόνα, μέχρι Μαυρουσίων καὶ τῶν Ἡρακλείων στηλῶν. οἰκεῖται δὲ μετρίως, καὶ ἡ παρωκεανῖτις. ἡ δὲ μέση φαύλως, ἡ τὸ σίλφιον φέρουσα, ἔρημος ἡ πλείστη καὶ τραχεῖα καὶ ἀμμώδης. τὸ δ' αὐτὸ πέπονθε καὶ τῆς Ἀσίας ἡ ἐπ' εὐθείας ταύτῃ, διά τε τῆς Αἰθιοπίας διήκουσα, τῆς τε Τρωγλοδυτικῆς καὶ τῆς Ἀραβίας, καὶ τῆς Γεδρωσίας καὶ τῶν ἰχθυοφάγων. Νέμεται δ' ἔθνη τὴν Λιβύην τὰ πλεῖστα ἄγνωστα· οὐ πολλοῖς γὰρ ἐφοδεύεσθαι συμβαίνει στρατοπέδοις, οὐδ' ἀλλοφύλοις ἀνδράσιν. οἱ δ' ἐπιχώριοι, καὶ ὀλίγοι παρ' ἡμᾶς ἀφικνοῦνται οἱ πόρρωθεν, καὶ οὐ πιστὰ, οὐδὲ πάντα λέγουσιν. ὅμως δ' οὖν τὰ λεγόμενα τοιαῦτά ἐστι. Τοὺς μὲν μεσημβρινωτάτους, Αἰθίοπας προσαγορεύουσι· τοὺς δ' ὑπὸ τούτοις τοὺς πλείστους, Γαράμαντας, καὶ Μαυρουσίους, καὶ Νιγρίτας· τοὺς δ' ἔτι ὑπὸ τούτοις Γαιτούλους. τοὺς δὲ τῆς θαλάττης ἐγγὺς ἢ καὶ ἁπτομένους αὐτῆς, πρὸς Αἰγύπτῳ μὲν Μαρμαρίδας, μέχρι τῆς Κυρηναίας· ὑπὲρ δὲ ταύτης, καὶ τῶν Σύρτεων, Ψύλλους καὶ Νασαμῶνας, καὶ τῶν Γαιτούλων τινάς. εἶτα Σίντας, καὶ Βυζακίους, μέχρι τῆς Καρχηδονίας. πολλὴ δ' ἐστὶν ἡ Καρχηδονία. συνάπτουσι δ' οἱ Νομάδες αὐτῇ. τούτων δὲ τοὺς γνωριμωτάτους, τοὺς μὲν Μασσαλιεῖς, τοὺς δὲ Μαλαισυλίους προσαγορεύουσιν. ὕστατοι δ' εἰσὶ Μαυρούσιοι. Πᾶσα δ' ἡ ἀπὸ Καρχηδόνος μέχρι στηλῶν, ἐστὶν εὐδαίμων. θηριοτρόφος δὲ, ὥσπερ καὶ ἡ μεσόγαια πᾶσα. οὐκ ἀπεικὸς δὲ καὶ νομάδας λεχθῆναι τινὰς ἐξ αὐτῶν, οὐ δυναμένους γεωργεῖν, διὰ τὸ πλῆθος τῶν θηρίων τὸ παλαιόν. οἱ δὲ νῦν ἅμα τῇ ἐμπειρίᾳ τῆς θήρας διαφέροντες, καὶ τῶν Ῥωμαίων προσλαμβανόντων πρὸς τοῦτο διὰ τὴν σπουδὴν τὴν περὶ τὰς θηριομαχίας, ἀμφοτέρων περιγίγνονται, καὶ τῶν θηρίων καὶ τῆς γεωργίας.

Τοσαῦτα καὶ περὶ τῶν ἠπείρων λεγομένα. Λοιπὸν εἰπεῖν περὶ τῶν κλιμάτων, ὅπερ καὶ αὐτὸ ἔχει καθολικὴν ὑποτύπωσιν, ἑρμηνεῦσιν ἐκ τῶν γραμμῶν ἐκείνων, ἃ στοιχεῖα ἐκαλέσαμεν. λέγω δὲ τῆς τε τὸ μῆκος ἀφοριζούσης τὸ μέγιστον, καὶ τῆς τὸ πλάτος. μάλιστα δὲ τῆς τὸ πλάτος. Τοῖς μὲν οὖν ἀστρονομικοῖς ἐπιπλέον τοῦτο ποιητέον, καθάπερ Ἵππαρχος ἐποίησεν. ἀνέγραψε γὰρ, ὡς αὐτός

αὐτός φησι, τὰς γιγνομένας ἐν τοῖς οὐρανίοις διαφορὰς καθ' ἕκαστον τῆς γῆς τόπον τῶν ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς τεταρτημορίῳ τεταγμένων. λέγω δὲ τὸν ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ μέχρι τοῦ βορείου πόλου. Τοῖς δὲ γεωγραφοῦσιν οὔτε τῶν ἔξω τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης φροντιστέον, οὔτ' ἐν αὐτοῖς τοῖς τῆς οἰκουμένης μέρεσι, τὰς τοιαύτας καὶ τοσαύτας διαφορὰς παραδεκτέον τῷ πολιτικῷ· πολυσκελεῖς γάρ εἰσιν· ἀλλ' ἀρκεῖ τὰς σημειώδεις καὶ ἁπλουστέρας ἐκθέσθαι τῶν ὑπ' αὐτοῦ λεχθεισῶν, ὑποθεμένοις, ὥσπερ ἐκεῖνος, εἶναι τὸ μέγεθος τῆς γῆς σταδίων εἴκοσι πέντε μυριάδων, καὶ δισχιλίων, ὡς καὶ Ἐρατοσθένης ἀποδίδωσιν. οὐ μεγάλη γὰρ παρὰ τοῦτ' ἔσται διαφορὰ πρὸς τὰ φαινόμενα ἐν τοῖς μεταξὺ τῶν οἰκήσεων διαστήμασιν. Εἰ δή τις εἰς τριακόσια ἑξήκοντα τμήματα τέμοι τὸν μέγιστον τῆς γῆς κύκλον, ἔσται ἑπτακοσίων σταδίων ἕκαστον τῶν τμημάτων. τούτῳ δὴ χρῆται μέτρῳ πρὸς τὰ διαστήματα ἐν τῷ λεχθέντι διὰ Μερόης μεσημβρινῷ λαμβάνεσθαι μέλλοντι. Ἐκεῖνος μὲν δὴ ἄρχεται, ἀπὸ τῶν ἐν τῷ μεσημβρινῷ οἰκούντων, καὶ λοιπὸν ἀεὶ δι' ἑπτακοσίων σταδίων τὰς ἐφεξῆς οἰκήσεις ἐπιὼν κατὰ τὸν λεχθέντα μεσημβρινόν, πειρᾶται λέγειν τὰ παρ' ἑκάστοις φαινόμενα. ἡμῖν δ' οὐκ ἐνθένδε ἀρκτέον. καὶ γὰρ εἰ καὶ οἰκήσιμα ταῦτά ἐστιν, ὥσπερ οἴονταί τινες, ἰδία γέ τις οἰκουμένη αὕτη ἐστὶ διὰ μέσης τῆς ἀοικήτου διὰ καῦμα στενὴ τεταμένη, οὐκ οὖσα μέρος τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης. Ὁ δὲ γεωγράφος ἐπισκοπεῖ ταύτην μόνην τὴν καθ' ἡμᾶς οἰκουμένην. Αὕτη δ' ἀφορίζεται πέρασι, νοτίῳ μὲν τῷ διὰ τῆς Κινναμωμοφόρου παραλλήλῳ, βορείῳ δὲ τῷ διὰ τῆς Ἰέρνης. οὔτε δὲ τὰς τοσαύτας οἰκήσεις ἐπιθετέον ὅσας ὑπαγορεύει τὸ μεταξὺ λεχθὲν μεταξὺ διάστημα, οὔτε πάντα τὰ φαινόμενα θετέον, μεμνημένοις τοῦ γεωγραφικοῦ σχήματος. Ἀρκτέον δ', ὥσπερ Ἵππαρχος, ἀπὸ τῶν νοτίων μερῶν. Φησὶ δὴ τοῖς οἰκοῦσιν ἐπὶ τῷ διὰ τῆς Κινναμωμοφόρου παραλλήλῳ, ὃς ἀπέχει τῆς Μερόης τρισχιλίους σταδίους πρὸς νότον, τοῦ δ' ἰσημερινοῦ ὀκτακισχιλίους καὶ ὀκτακοσίους, εἶναι τὴν οἴκησιν ἐγγυτάτω μέσην τοῦ τε ἰσημερινοῦ καὶ τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ τοῦ κατὰ Συήνην· ἀπέχειν γὰρ τὴν Συήνην πεντακισχιλίους τῆς Μερόης. παρὰ δὲ τούτοις πρώτοις τὴν μικρὰν ἄρκτον ὅλην ἐν τῷ ἀρκτικῷ περιέχεσθαι, καὶ ἀεὶ φαίνεσθαι. τὸν γὰρ ἐπ' ἄκρας τῆς οὐρᾶς λαμπρὸν ἀστέρα νοτιώτατον ὄντα ἐπ' αὐτοῦ

ἱδρύ-

ipse ait.) apparentiarum cœlestium differentias in singulis locis terræ, constitutis in nostro quadrante, qui uidelicet est ab æquinoctiali ad polum septentrionalem. Geographum neque horum, quæ extra terram nostram habitatam sunt, rationem habere oportet, neque politicum tot talesque diuersitates in nostra habitabili terra obseruare attinet. sunt enim perplexæ. Satis est suis punctis expressas & simpliciores earum quas ipse tradidit proponere: sumto, de ipsius quidem sententia, quantitatem terræ continere stadiorum CCLII millia, ut & Eratosthenes tradit. non magna enim ex hoc orietur apparentiarum in interuallis habitationum diuersitas. Quod si quis ergo maximum terræ circulum secet in CCCLX partes, cuiuis obtingent segmento stadia IↃCC. Hac ille utitur mensura ad interualla quę in Meroës meridiano erat sumturus. Atque is quidem orditur ab ijs qui in meridiano eo habitant, ac deinceps identidem IↃCC stadijs distantes habitationes in eodem examinans, singulorum apparentię quid differant perquirit. Nobis autem non est inde incipiendum nam etsi illa loca, quod quidam uolunt, habitantur, peculiaris quędam erit ea angusta zona per mediam recta torridam, non pars nostrę habitatę, quam solam geographus considerat. Hęc autem definitur suis terminis: austrino quidem parallelo qui per Cinnamomiferam ducitur: septentrionali, qui per Hiberniam. Neque tot ponendum est esse habitationes, quot intermedium interuallum dictat: neque omnia quę apparent excutienda sunt, memoribus geographicę figurę. Sumemus ergo, quod Hipparchus quoque facit, initium à partibus meridionalibus. Ait ergo eos, qui in Cinnamomiferę parallelo habitant (qui à Meroë uersus austrum abest tribus stadiorum millibus, rursumque ab hoc ęquinoctialis stadia VIII CIↃ IↃCCC.) proximè omnino abesse à situ medio inter ęquatorem & ęstiuū tropicum qui per Syenam transit. Nam à Syena Meroën abesse stadijs IↃↃ. apud hos autem primos ursam minorem totam arctico circulo includi, nunquamque occidere. nam stellam in extrema cauda lucidam, quę maximè uer-

sus

sus meridiem uergat, in ipso circulo ita collocari, ut horizontem tangat. Porrò iam dicto meridiano parallelus quodammodo adiacet uersus ortum Arabicus sinus. huius ad mare externum exitus est Cinnamomifera regio, ubi quondam elephantes uenabantur. exit autem parallelus iste partim ad eos qui Taprobana magis uersus austrum habitant, aut qui in ea habitant extrema, partim ad australissima Africę. Porrò apud Meroën, & in Ptolemaide Troglodytica dies longissimus est horarum ęquinoctialium tredecim. qui situs medio loco est inter ęquatorem & Alexandrinum parallelum, nisi quod ad ęquatorem supersunt CIↃ ac C. transit uerò parallelus Meroës partim per nota loca, partim per extrema Indię. Syenę autem, Berenicę in Arabio sinu, & in Troglodytica, solstitio ęstiuo Sol supra uerticem decurrit. dies maxima horarum est ęquinoctialium XIII S. includitur arctico circulo maior ursa ferè tota, demtis tantùm cruribus & ultima caudę stella, unaque de ijs quę sunt in quadrangulo. Porrò Syenę parallelus cum per Ichthyophagorum ad Gedrosiam & Indiam sitorum regionem transit, tum per magis meridionalia quam quidem sit Cyrene ferè quinque stadiorum millibus. Vniuersis autem qui habitant inter tropicum & æquinoctialem circulum, umbræ in in utramque partem cadunt, nempe tam uersus septentrionem quam meridiem. ijs autem qui à Syena & extra æstiuum tropicum habitant, umbræ meridianæ uersus septentrionem iaciuntur. illi amphiscij, hi hetroscij appellantur. Est & aliud discrimen eorum qui sub tropico habitant, indicatum à nobis in zonarum explicatione. Hæc enim est arenosa, silphij ferax, & sicca: cum magis ad austrum uergentes partes & aquæ habeant satis, & frugiferæ sint. Præterea in locis, quæ à parallelo Alexandrino & Cyrenæo ad CCCC stadia magis uersus meridiem absunt, ubi dies longissima horarum æquinoctialium est XVI, ita supra uerticem fertur Arcturus, ut leuiter ad austrum declinet. Iam Alexandreæ gnomo rationem habet ad umbram æquinoctialē, qualis est quinarij ad septenariū. Carthagine autem meridionaliores sunt CIↃ CCC stadijs, & meridionaliores quā Alexan-

ἰδρύσθαι τοῦ ἀρκτικοῦ κύκλου, ὥστ' ἐφάπτεσθαι τοῦ ὁρίζοντος. Τῷ δὲ λεχθέντι μεσημβρινῷ, παράλληλός πως παράκειται ἕωθεν ὁ Ἀράβιος κόλπος. τούτου δ' ἔκβασις εἰς τὸ ἔξω πέλαγος, ἡ Κινναμωμοφόρος ἐστὶν, ἐφ' ἧς ἐλεφάντων γέγονε θήρα τὸ παλαιόν. ἐκπίπτει δ' ὁ παράλληλος οὗτος, τῇ μὲν ἐπὶ τοὺς νοτιωτέρους μικρὸν τῆς Ταπροβάνης, ἢ ἐπὶ τοὺς ἐσχάτους οἰκοῦντας, τῇ δ' ἐπὶ τὰ νοτιώτατα τῆς Λιβύης. Τοῖς δὲ κατὰ Μερόην καὶ Πτολεμαΐδα τὴν ἐν τῇ Τρωγλοδυτικῇ, ἡ μεγίστη ἡμέρα ὡρῶν ἰσημερινῶν ἐστι τρισκαίδεκα. ἔστι δ' αὕτη ἡ οἴκησις μέση πως τοῦ τε ἰσημερινοῦ καὶ τοῦ δι' Ἀλεξανδρείας, παρὰ χιλίους καὶ ἑκατὸν τοὺς πλεονάζοντας πρὸς τῷ ἰσημερινῷ. διήκει δ' ὁ διὰ Μερόης παράλληλος, τῇ μὲν διὰ γνωρίμων μερῶν, τῇ δὲ διὰ τῶν ἄκρων τῆς Ἰνδικῆς. Ἐν δὲ Συήνῃ καὶ Βερενίκῃ τῇ ἐν τῷ Ἀραβίῳ κόλπῳ, καὶ τῇ Τρωγλοδυτικῇ, κατὰ θερινὰς τροπὰς ὁ ἥλιος κατὰ κορυφῆς γίγνεται. ἡ δὲ μακροτάτη ἡμέρα, ὡρῶν ἰσημερινῶν ἐστι τρισκαίδεκα καὶ ἡμιωρίου. ἐν δὲ τῷ ἀρκτικῷ φαίνεται καὶ ἡ μεγάλη ἄρκτος ὅλη σχεδόν τι πλὴν τῶν σκελῶν καὶ τοῦ ἄκρου τῆς οὐρᾶς, καὶ ἑνὸς τῶν ἐν τῷ πλινθίῳ ἀστέρων. Ὁ δὲ διὰ Συήνης παράλληλος, τῇ μὲν διὰ τῆς τῶν Ἰχθυοφάγων τῶν κατὰ τὴν Γεδρωσίαν, καὶ τῆς Ἰνδικῆς διήκει, τῇ δὲ διὰ τῶν νοτιωτέρων Κυρήνης μὲν πεντακισχιλίοις σταδίοις παρὰ μικρόν. Ἅπασι δὲ τοῖς μεταξὺ κειμένοις τοῦ τε τροπικοῦ καὶ τοῦ ἰσημερινοῦ κύκλου, μεταπίπτουσιν αἱ σκιαὶ ἐφ' ἑκάτερα, πρός τε ἄρκτους καὶ μεσημβρίαν. τοῖς δ' ἀπὸ Συήνης ἐκ τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ πρὸς ἄρκτους πίπτουσιν αἱ σκιαὶ κατὰ μεσημβρίαν. καλοῦνται δ' οἱ μὲν ἀμφίσκιοι, οἱ δ' ἑτερόσκιοι. Ἔστι δέ τις καὶ ἄλλη διαφορὰ τοῖς ἐπὶ τῷ τροπικῷ, ἣν προείπομεν ἐν τῷ περὶ τῶν ζωνῶν λόγῳ. αὐτή τε γάρ ἐστιν ἡ δίαμμος, καὶ σιλφιοφόρος, καὶ ξηρά, τῶν νοτιωτέρων μερῶν εὐύδρων τε καὶ εὐκάρπων ὄντων. Ἐν δὲ τοῖς τοῦ δι' Ἀλεξανδρείας, καὶ Κυρήνης νοτιωτέροις ὅσον τετρακοσίοις σταδίοις, ὅπου ἡ μεγίστη ἡμέρα ὡρῶν ἐστιν ἰσημερινῶν δεκατεσσάρων, κατὰ κορυφὴν γίνεται ὁ Ἀρκτοῦρος, μικρὸν ἐκκλίνων πρὸς νότον. Ἐν δὲ τῇ Ἀλεξανδρείᾳ ὁ γνώμων λόγον ἔχει πρὸς τὴν ἰσημερινὴν σκιάν, ὃν ἔχει τὰ πέντε πρὸς ἑπτά. Καρχηδόνος δὲ νοτιώτεροι εἰσὶ χιλίοις καὶ τριακοσίοις σταδίοις, καὶ Ἀλεξανδρείας

δρείας δὲ νοτιώτεροι· ἐπεὶ ἐν Καρχηδόνι ὁ γνώμων λόγον ἔχει πρὸς τὴν ἰσημερινὴν σκιὰν, ὃν ἔχει τὰ ἕνδεκα πρὸς τὰ ἑπτά. διήκει δ᾽ ὁ παράλληλος οὗτος, τῇ μὲν διὰ Κυρήνης καὶ τῶν νοτιωτέρων Καρχηδόνος, ἐνακοσίοις σταδίοις, μέχρι Μαυρουσίας μέσης, τῇ δὲ δι᾽ Αἰγύπτου καὶ κοίλης Συρίας καὶ τῆς ἄνω Συρίας, καὶ Βαβυλῶνος, καὶ Σουσιάδος, Περσίδος, Καρμανίας, Γεδρωσίας τῆς ἄνω, μέχρι τῆς Ἰνδικῆς. Ἐν δὲ τοῖς περὶ Πτολεμαΐδα τὴν ἐν τῇ Φοινίκῃ, καὶ Σιδόνα, καὶ Τύρον, ἡ μεγίστη ἡμέρα ἐστὶν ὡρῶν ἰσημερινῶν δεκατεσσάρων καὶ τετάρτου. Βορειότεροι δ᾽ εἰσὶν οὗτοι, Ἀλεξανδρείας μὲν, ὡς χιλίοις ἑξακοσίοις σταδίοις, Καρχηδόνος δὲ ὡς ἑπτακοσίοις. Ἐν δὲ τῇ Πελοποννήσῳ καὶ περὶ τὰ μέσα τῆς Ῥοδίας καὶ περὶ Ξάνθον τῆς Λυκίας, ἢ τὰ μικρῷ νοτιώτερα, καὶ ἔτι τὰ Συρακοσίων νοτιώτερα τετρακοσίοις σταδίοις. ἐνταῦθα ἡ μεγίστη ἡμέρα ἐστὶν ὡρῶν ἰσημερινῶν δεκατεττάρων καὶ ἡμίσους. ἀπέχουσι δ᾽ οἱ τόποι οὗτοι Ἀλεξανδρείας μὲν τρισχιλίους ἑξακοσίους τεσσαράκοντα. διήκει δ᾽ ὁ παράλληλος οὗτος καθ᾽ Ἐρατοσθένη διὰ Καρίας, Λυκαονίας, Καταονίας, Μηδείας, Κασπίων πυλῶν, Ἰνδῶν τῶν κατὰ Καύκασον. Ἐν δὲ τοῖς περὶ Ἀλεξάνδρειαν μέρεσι, τὴν Τρῳάδος, κατ᾽ Ἀμφίπολιν καὶ Ἀπολλωνίαν τὴν ἐν Ἠπείρῳ, τοὺς Ῥώμης μὲν νοτιωτέρους, Βορειοτέρους δὲ Νεαπόλεως, ἡ μεγίστη ἡμέρα ἐστὶν ὡρῶν ἰσημερινῶν δεκαπέντε. ἀπέχει δὲ ὁ παράλληλος οὗτος τοῦ μὲν δι᾽ Ἀλεξανδρείας τῆς πρὸς Αἰγύπτῳ ὡς ἑπτακισχιλίους σταδίους πρὸς ἄρκτον, τοῦ ἰσημερινοῦ ὑπὲρ δισμυρίους ὀκτακισχιλίους ὀκτακοσίους, τοῦ δὲ διὰ Ῥόδου τρισχιλίους τετρακοσίους. πρὸς νότον δὲ Βυζαντίου καὶ Νικαίας καὶ τῶν περὶ Μασσαλίαν, χιλίους πεντακοσίους. μικρὸν δ᾽ ἀρκτικώτερος ἐστὶν ὁ διὰ Λυσιμαχίας, ὃν φησιν Ἐρατοσθένης διὰ Μυσίας εἶναι καὶ Παφλαγονίας, καὶ τῶν περὶ Σινώπην, καὶ Ὑρκανίαν, καὶ Βάκτρα. Ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸ Βυζάντιον, ἡ μεγίστη ἡμέρα ὡρῶν ἐστὶν ἰσημερινῶν δεκαπέντε καὶ τετάρτου. ὁ δὲ γνώμων πρὸς τὴν σκιὰν λόγον ἔχει ἐν τῇ θερινῇ τροπῇ, ὃν τὰ ἑκατὸν εἴκοσι πρὸς τεσσαράκοντα δύο λείποντα πέμπτῳ. ἀπέχουσι δ᾽ οἱ τόποι οὗτοι τοῦ διὰ μέσης τῆς Ῥοδίας περὶ τετρακισχιλίους, καὶ ἐνακοσίους, τοῦ δ᾽ ἰσημερινοῦ ὡς τρισμυρίους τριακοσίους. Εἰσπλεύσασι δὲ εἰς τὸν Πόντον, καὶ προελθοῦσιν ἐπὶ τὰς ἄρκτους ὅσον χιλίους, καὶ τετρακοσίους, ἡ μεγίστη ἡμέρα γίνεται ὡρῶν ἰσημερινῶν δεκαπέν-

drea, siquidē gnomonis ratio est ad umbram æquinoctialem, quę est undecim ad septem. Transit autem parallelus hîc quâ per Cyrenem & à Carthagine ad meridiem disita stadijs IↃCCCC, usque ad mediam Maurusiam, quâ per Aegyptum, Cœlesyriam, Syriam superiorem, Babylonem, Susidem, Persidem, Carmaniam, Gedrosiam superiorem, usque ad Indiam. Rursum circa Ptolemaidem Phœnices, ac Sidonem & Tyrum, maxima diei quantitas est horarum XIV & quadrantis. Versus septentrionem hi remoti sunt ab Alexandrea stadijs ad CIↃ IↃC, à Carthagine autem IↃCC. Porrò in Peloponneso, circa Rhodi medium, & Xanthum Lyciæ urbem, & quæ hac & Syracusis paulo magis uersus meridiem inclinant, longissima dies est horarum æquinoctialium XIV cum semisse. distant hæc loca ab Alexandrea stadijs CIↃ CIↃ CIↃ IↃC XL. Si Eratosthenem sequimur, transit parallelus hic per Cariam, Lycaoniam, Cataoniam, Mediam, Caspias portas, & Indos qui sunt ad Caucasum. Inde apud Alexandream Troadis, Amphipolin, & Apolloniam in Epiro, & eos qui Roma uersus meridiem, Neapoli uersus septentrionem absunt, dies longissima horarū est æquinoctialium quindecim. distat hic parallelus ab Aegyptiæ Alexandreæ parallelo uersus septentrionem ad septem stadiorum millia, ab æquatore super XXVIII millia, & IↃCCC, à Rhodo III CIↃ CCC. à Byzantij aūt, Nicææ & Massiliæ parallelo ad meridiem, CIↃ IↃ. paulo septentrionalior est qui per Lysimachiam ducitur: quem Eratosthenes ait duci per Mysiam, Paphlagoniam, Sinopen, Hyrcaniam, Bactra. Apud Byzantium uerò dies longissima est horarum æquinoctialium XV, cum quadrante. æstiuo autem solstitio gnomo ad umbram eam habet proportionem, quam CXX ad XLII minus quincunce. atque hæc loca distant à parallelo per mediam Rhodum ducto ad IↃↃ, demtis C: à meridiano ad triginta millia & CCC. In Pontum deinde nauigantibus, & ad septentrionem prouectis ad stadia CIↃ CCCC, longissima dies fit hora-

rum

rum æquinoctialium xv S. hæc enim loca eodem interuallo diſtant à polo & æquinoctiali, & arcticus circulus eorum uertici imminet, in quo ſita eſt ſtella in collo Caſsiepeæ, & alia in dextro cubito Perſei, paulo borealior. At qui uerſus ſeptentrionem à Byzãtio remoti ſunt ad ſtadia III CIϽ IϽCCC, ijs ſolſtitij æſtiui dies eſt horarum æquinoctialium XVI. ijs Caſsiopea in arctico conuertitur circulo. hæc loca ſunt circa Boryſthenem & auſtrinas Mæotidis partes. abſunt ab æquatore circiter XXXIV millibus ſtadiorum, ac centum ſtadijs. Denique horizontis locus ſeptentrionibus proximè ſubiectus, totis ferè æſtiuis noctib. illuſtrat radijs ſolaribus ab occaſu ad ortum uſque lumine obuerſante. tropicus enim æſtiuus ab horizonte abeſt ſemiſſe & uncia integri ſigni: tantundemque

Crepuſcula.

neceſſe eſt ſolem ab horizonte ſub mediam abeſſe noctem. Quid quod apud nos tanto diſtans ſpacio Sol ab horizonte, tamen & ante diluculum, & poſt ueſperam ortiuum occiduumue aërem illuſtrat? Cæterûm apud illos Sol hybernis diebus ad ſummum ad nouem eleuatur cubitos. Eratoſthenes ait hos à Meroa diſtare non multo pluribus quam XXIII millibus ſtadiorum. Eſſe enim per Helleſpontum millia XIIX. deinde ad Boriſthenem IϽϽ. Verùm apud eos, qui à Byzantio abſunt ad IϽϽ CIϽ CCC ſtadia, à Mæotide palude uerſus ſeptentrionem ſiti, hybernis diebus Sol ad ſummum in ſex adſurgit cubitos. dies longiſsima eſt horarum æquinoctialium XVII. Vlteriora iam ad habitationibus ob frigus negatam terram tendentia, nihil ad geographum. Qui tamen & illa uult cognoſcere, & alias res cœleſtes, is Hipparchum conſulat. nam ab eo ſunt dicta, & à nobis omittuntur, quia magis ſunt luculenta quam noſtra requirat inſtituta tractatio. Eiuſdem generis etiam

Amphiſcij, Heteroſcij, &c.

ſunt quæ de Periſcijs, Amphiſcijs, & Heteroſcijs Poſidonius prodidit. Attamen horum quoque eò uſque mentio facienda, ut explicemus quatenus uel utilia ſint ea, uel inutilia geographo. Quoniam autem uerba fiunt de ſolis umbris, & Sol, quantum ſenſu depræhendi poteſt, eodem circulo ad eum quo mundus uerſatur, parallelo conuertitur, ita'que in ſingulis mundi partibus dies

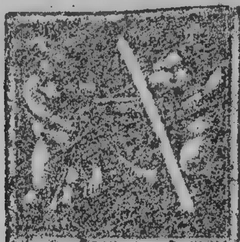
καιπέντε, καὶ ἡμίσους. ἀπέχουσι δ' οἱ τόποι οὗτοι ἴσον ἀπό τε τοῦ πόλου, καὶ τοῦ ἰσημερινοῦ κύκλου, καὶ ὁ ἀρκτικὸς κύκλος κατὰ κορυφὴν αὐτοῖς ἐστί, ἐφ' οὗ κεῖται ὅ, τέ ἐν τῷ τραχήλῳ τῆς Κασσιεπείας, καὶ ὁ ἐν τῷ δεξιῷ ἀγκῶνι τοῦ Περσέως μικρῷ βορειότερος ὤν. Ἔν τε τοῖς ἀπέχουσι Βυζαντίου πρὸς ἄρκτον ὅσον τρισχιλίους ὀκτακοσίους, ἡ μεγίστη ἡμέρα ἐστὶν ὡρῶν ἰσημερινῶν δεκαέξ. ἡ οὖν δὴ Κασσιέπεια, ἐν τῷ ἀρκτικῷ φέρεται. εἰσὶ δ' οἱ τόποι οὗτοι περὶ Βορυσθένη καὶ τῆς Μαιώτιδος τὰ νότια. ἀπέχουσι δὲ τοῦ ἰσημερινοῦ περὶ τρισμυρίους τετρακισχιλίους ἑκατόν. Ὁ δὲ κατὰ τὰς ἄρκτους τόπος τοῦ ὁρίζοντος ἐν ὅλαις σχεδόν τι ταῖς θεριναῖς νυξὶ παραυγάζεται ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἀπὸ δύσεως ἕως καὶ ἀνατολῆς ἀντιπεριισταμένου τοῦ φωτός. ὁ γὰρ θερινὸς τροπικὸς ἀπέχει ἀπὸ τοῦ ὁρίζοντος ἑνὸς ζῳδίου, ἥμισυ καὶ δωδέκατον. τοσοῦτον οὖν καὶ ὁ ἥλιος ἀφίσταται τοῦ ὁρίζοντος κατὰ τὸ μεσονύκτιον. Καὶ παρ' ἡμῖν δὲ τοσοῦτον τοῦ ὁρίζοντος ἀποσχὼν, πρὸ τοῦ ὄρθρου καὶ μετὰ τὴν ἑσπέραν ἤδη καταυγάζει τὸν περὶ τὴν ἀνατολὴν ἢ τὴν δύσιν ἀέρα. Ἐν δὲ ταῖς χειμεριναῖς ἡμέραις, ὁ ἥλιος τὸ πλεῖστον μετεωρίζεται πήχεις ἐννέα. Φησὶ δ' Ἐρατοσθένης τούτους τῆς Μερόης διέχειν μικρῷ πλείους, ἢ δυσμυρίους τρισχιλίους. Διὰ γὰρ Ἑλλησπόντου εἶναι μυρίους ὀκτακισχιλίους, εἶτα πεντακισχιλίους εἰς Βορυσθένη. Ἐν δὲ τοῖς ἀπέχουσι τοῦ Βυζαντίου σταδίους περὶ ἑξακισχιλίους τριακοσίους, βορειοτέροις οὖσι τῆς Μαιώτιδος, κατὰ τὰς χειμερινὰς ἡμέρας μετεωρίζεται τὸ πλεῖστον ὁ ἥλιος, ἐπὶ πήχεις ἕξ. ἡ δὲ μεγίστη ἡμέρα ἐστὶν ὡρῶν δεκαεπτά. Τὰ δ' ἐπέκεινα ἤδη πλησιάζοντα τῇ ἀοικήτῳ διὰ ψύχος, οὐκ ἔτι χρήσιμα τῷ γεωγράφῳ ἐστίν. Ὁ δὲ βουλόμενος καὶ ταῦτα μαθεῖν, καὶ ὅσα ἄλλα τῶν οὐρανίων, Ἵππαρχος μὲν εἴρηκεν. ἡμεῖς δὲ παραλείπομεν διὰ τὸ τρανότερα εἶναι τῆς νῦν προκειμένης πραγματείας, παρ' ἐκείνου λαμβανέτω. Τρανότερα δ' ἐστὶ καὶ τὰ περὶ τῶν περισκίων καὶ ἀμφισκίων καὶ ἑτεροσκίων ἃ φησι Ποσειδώνιος. Ὅμως γε καὶ τούτων, τό γε τοσοῦτον ἐπιμνηστέον, ὥστε τὴν ἐπίνοιαν διασαφῆσαι, καὶ πῇ χρήσιμον πρὸς τὴν γεωγραφίαν καὶ πῇ ἄχρηστον. Ἐπεὶ δὲ περὶ τῶν ἀφ' ἡλίου σκιῶν ὁ λόγος ἐστίν, ὁ δ' ἥλιος πρὸς αἴσθησιν κατὰ παραλλήλου φέρεται καθ' ὃν καὶ ὁ κόσμος, παρ' οἷς καθ' ἑκάστην κόσμου περιστροφὴν ἡμέρα

ἡμέρα γίνεται καὶ νὺξ. ὅτε μὲν ὑπὲρ γῆς τοῦ ἡλίου φερομένου, ὅτε δ᾽ ὑπὸ γῆν παρὰ τούτοις, οἵτε ἀμφίσκιοι ἐπινοοῦνται καὶ οἱ ἑτερόσκιοι. ἀμφίσκιοι μὲν, ὅσοι κατὰ μέσον ἡμέρας, τότε μὲν ἐπὶ τάδε πιπτούσας ἔχουσι τὰς σκιὰς, ὅταν ὁ ἥλιος ἀπὸ μεσημβρίας τῷ γνώμονι προσπίπτῃ τῷ ὀρθῷ, πρὸς τὸ ὑποκείμενον ἐπίπεδον, τότε δ᾽ εἰς τοὐναντίον, ὅταν ὁ ἥλιος εἰς τοὐναντίον περιστῇ. τοῦτο δὲ συμβέβηκε μόνοις τοῖς μεταξὺ τῶν τροπικῶν οἰκοῦσιν. Ἑτερόσκιοι δ᾽ ὅσοις ἢ ἐπὶ τὴν ἄρκτον ἀεὶ πίπτουσιν, ὥσπερ ἡμῖν· ἢ ἐπὶ τὰ νότια, ὥσπερ τοῖς ἐν τῇ ἑτέρᾳ εὐκράτῳ ζώνῃ οἰκοῦσι. Τοῦτο δὲ συμβαίνει πᾶσι τοῖς ἐλάττονα ἔχουσι τοῦ τροπικοῦ τὸν ἀρκτικόν. Ὅταν δὲ τὸν αὐτὸν, ἢ μείζονα, ἀρχὴ τῶν περισκίων ἐστὶ, μέχρι τῶν οἰκούντων ὑπὸ τῷ πόλῳ. Τοῦ γὰρ ἡλίου καθ᾽ ὅλην τὴν τοῦ κόσμου περιστροφὴν ὑπὲρ γῆς φερομένου, δηλονότι καὶ ἡ σκιὰ κύκλῳ περιενεχθήσεται περὶ τὸν γνώμονα· καθ᾽ ὃ δὴ καὶ περισκίους αὐτοὺς ἐκάλεσεν, οὐδὲν ὄντας πρὸς τὴν γεωγραφίαν. οὐ γάρ ἐστιν οἰκήσιμα ταῦτα τὰ μέρη διὰ ψῦχος· ὥσπερ ἐν τοῖς πρὸς Πυθέαν λόγοις εἰρήκαμεν. Ὥστ᾽ οὐδὲ μεγέθους τῆς ἀοικήτου ταύτης φροντιστέον ἐκ τοῦ λαβεῖν, ὅτι ἔχοντες ἀρκτικὸν τὸν τροπικὸν ὑποπεπτώκασι τῷ γραφομένῳ κύκλῳ ὑπὸ τοῦ πόλου τοῦ ζῳδιακοῦ, κατὰ τὴν τοῦ κόσμου περιστροφήν. ὑποκειμένου τοῦ μεταξὺ διαστήματος, τοῦ τε ἰσημερινοῦ καὶ τοῦ τροπικοῦ, τεττάρων ἑξηκοστῶν τοῦ μεγίστου κύκλου.·.

dies fiet eo supra terram, nox infra terram uehente: Amphiscij intelliguntur illi, quorum gnomoni sub meridiem erecto Sol affulgens in supposita planicie umbram modò in hanc, aliâs in diuersam partem proijcit, sole in oppositam priori regionem delato. Hoc autem ijs tantummodo contingit, qui inter tropicos habitant, Heteroscij sunt, quibus id genus umbrę aut semper uersus septentrionem cadunt, ut nobis: aut uersus meridiem, ut ijs qui in altera temperata zona degunt. usu uenit hoc omnibus, qui arcticum tropico minorem habent. Perisciorum principium est, ubi uel æqualis tropico arcticus est, uel maior: usque ad eos qui sub polo habitant. Cum enim Sol secundum totam cœli conuersionem supra terram feratur, nimirum & umbra in orbem ambiet gnomonem. unde & periscios eos nuncupauit, nihil ad geographiam attinentes. Quippe partes istę ob frigus habitari non possunt: uti in refutatione Pytheæ ostendimus. Quapropter ne de magnitudine quidem istius non habitatæ terræ disputare expedit, posito, eos cum habeant tropicum pro arctico, suppositos esse circulo qui à polo zodiaci describitur mundi conuersione: & posito, interuallum inter æquinoctialem & tropicum esse quatuor partium, quarum sexaginta integrum maximum circulum absoluunt.

IN LL

IN LIBRVM SECVNDVM STRABONIS ANNOTATA, INTERPETIS.

TQVI à Meroes.] Ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ legēdum duxi, pro quo erat τὸν. Et pro Ἀμινσόν reposui Ἀμισόν. tametsi ita identidem scriberetur.

Deinde montana quæ sunt usque.] Ἡ ἀπὸ τῆς Ὑρκανίαν θάλατταν ὑπέρβασις. legi non ἀπὸ, sed ἐπὶ, secutus locum qui paulò post sequitur, ubi hoc ipsum uocatur ἡ ἐπὶ τὴν Κασπίαν ὑπέρβασις. intelligo autem iter à Colchide ad Hyrcanum mare, quo superandi sunt montes Moschici. & sic cum hoc in libro, tum aliàs utitur hac uoce Strabo.

2 Non ob solam.] οὐ ψιλὴν διαφωνίαν. noster codex habebat ὑψηλὴν, nimirum hoc erat emendare Aldinam lectionem, quæ habet ὑψηλὴν. unde colligendum potius erat, id quod non primi nos deprehendimus ac restituimus, sed ne ueterem quidem interpretem fefellit.

3 Euidentia.] ἐνάργεια. Sic legit etiam interpres, non ἐνέργεια, quod huc non facit. Loquitur aūt de instrumentis Geodæticis.

4 Itaque ne illud quidem rectè pronunciat.] Ὡς δ' ἐκεῖνος εὖ λέγει τοῦτο. uerba hæc ita puto legi debere. Ὡς δ' ἐκεῖνος εὖ λέγει (aut εὖ λέγει, quod tamen idem significare oportebit, et exemplo probare nullo possum.) τό. atque hoc τὸ refertur ad ea quæ inferuntur οὐδ' εἰ τὸν παράλ. Non sequitur (inquit) nos, quia hæc nesciamus, ideò etiam ignorare lineam parallelum esse &c. πρόσκια mendum erat illustre, pro πρὸς σκιάν.

5 At qui iubet.] Diu me hic locus torsit, ita scriptus. ἐὰν ἣ κελεύων ὡς οἱ ἀρχαῖοι ἐκεῖσε φέρειν. tamen non dubito me eum restituisse pristinæ integritati. Hoc enim uult, eos qui probabiles ab antiquis dissentiendi causas habent, in ijs quæ prorsus comperta non sunt, ac de quibus pronunciare non habent, liberos adhuc esse. qui autem omnino se antiquis addicunt, eos adstrictos esse in ea parte.

6 In uasis non picatis etiam per tres ætates.] Εἰς τριετίαν παραμένειν ἐν ἀπιττώτοις. scriptum erat ita. Sed ἀπιττώτοις legendum nemo non poterat eruditus uidere. Reliquum interpres uertit tres hominis ætates, & exposuit nonagesimum annum. De ætate annotaui alibi: & apud Herodotum in Euterpa monstratur tres γενεὰς seu ætates esse annos centum. Sed τριετίαν non est nisi triennium, certè non magna aut admirabilis uini ætas, cùm Plinius ad CC. annos durare quædam uina prodiderit: & nostratia etiam uina ad 10. & amplius annos nonnulla ætatem ferant. Ego reposui τριγένειαν, qua uoce & alibi usus est Strabo, & hîc legitur in Χρηστομαθείαις siue epitoma Strabonis, non eâ modò quæ excusa typis est, sed & in uetustißimo & antiquißimæ ac rarißimæ formæ litteris scripti in membranis codice eius operis, qui est in bibliotheca electoris Palatini. Ibidem semper Ἀρεία cum diphthongo scribitur. Sed & Σακασηνὴ alibi est, non Σακασινή. quod genus uarietatis in rebus geographicis non est infrequens. Paulo post Καππαδοκίας τὰ πρὸς τοῖς. scriptum erat καὶ pro τά. non obscurum hoc, sicut & id quod φανοξείας scriptum est pro φαναγορείας.

Marginal notes: ὑπηρέσιον quid. — a γενεὰ — lib. 14. cap. 4.

7 Ἔστι δὲ Βάκτρα.] Legi Βάκτρων & τῆς Ὑρκανίας. Locus est & admodum perplexus, & deprauatus.

8 Puluino remigum.] Ὑπηρεσίῳ παραπλήσιον. Interpres nauigium uertit, nescio cur. Meæ uersioni suffragatur Suidas, etsi ὑπηρέσιον & ὑπηρετήσιον legitur ibi. Sed Pollux disertè ita ut ego uerti interpretatur lib. 1. cap. 9. & idem puluinar in conuiuio ὑπηρέσιον uocari testatur initio ferè libri sexti: ut si uelis, liceat uocem remigum expungere. Iam Eustathius in Odyss. δ. 559. disertè docet ὑπηρέσιαν scribi, & uocabuli ἐρέσσω in η mutato & idem in eius operis θ. 191. ait ὑπηρέσιον antiquis dictum ἐφ' οὗ ἐκάθηντο οἱ ἐρέται, cui insident remiges.

9 IX millia.] addidit interpres, & CC quod neque in nostro codice reperi, neque in Aldino. & ualdè metuo ne plerique spaciorum & interuallorum numeri incertiores sint atque deprauatiores, quam ut nisi iusta instituta commentatione agi de ijs poßit. Quo ego puto posse supersederi labore, locorum interea temporis consignata latitudinis longitudinisque ratione, unde demonstrari possunt distantiæ. Itaque minùs fui hîc scrupulosè solicitus. paulo post pro Παρασιανικῆς reposui Παραιτακηνῆς, ex ipso Strabone & alijs.

10 Membra.] μέλη. differunt pars & membrū quatenus pars est quiduis respectu totius: unumquodque membrum ut pars totius, ita ipsum quoque totum quoddam est, & suos terminos proprios habet, quibus circumscribitur. ἡ μὲν κατὰ μέλη.] Omnino sic legendum, non μέρη & ἑκατέρα patrio, nō dandi casu.

11 In ipso meridiano.] Ἐπὶ μεσημβρίαν. ego euidentiam secutus sum. & hæc uerba si ita scripsit Strabo, idem significant atque τῷ μεσημβρινῷ. Cæterùm quod sequebatur οὐ δεῖ τῶν &c. particulam negantem sustuli, planè sententiæ huius loci atque doctrinæ repugnantem. eandem inferius omissam ante πολὺ πλάτος φησί, reposui.

12 Culpandi studium.] φιλιτίς Aldus habebat, nos φιλιτίς: & μώνοντ⊙ rectè uterq;. Interpres mendum in priore uoce non obseruans, nescio quos Philetios & Menontes nobis creauit: cùm Hipparcho uitia duo præter superiora obijciantur, τὸ φιλαίτιον, & τὸ περὶ τὰς αὐτὰς, οὐ μὴν χρηστὰς, μόνον ὑποθέσεσι quod Aristoteles uocat θέσιν διαφυλάττειν.

13 Quæro.] Ζητῶν. Si ζητῶ legas, omnia rectè habent. infrà ἀπὸ τῶν ἄρκτων, erat ὑπὸ liquidò falsum, ut & καινὸν pro κενὸν bis. ὑπὸ τὴν ὀρθὴν.] erat περὶ. Sed ego cùm superiora secutus sum, tum rationem. Nihil enim absurdi erat in triangulo rectangulo duorum laterum quæ rectum angulum faciũt alterum altero longius esse: sed alterum horum hypotenusa esse longius, id multis modis absurdum esset. quod non tãtum peculiariter 47ª primi Euclidis docere potest, sed & in uniuersum de quocunq; triangulo eiusdem libri propositio 19ª demonstrat. cùm ex eiusdẽ 32ª facilè colligatur in rectangulo triãgulo nullum posse esse locum angulo, qui quantitate rectum excedat. Paulo post λειφθέντος γὰρ τοῦ τῶν ὅρων πλάτους: legendum uidetur ὀρῶν.

14 Promontoria.] Ἄκρας: usus sum uocabulo latiùs, ut intelligas processus, quos uocãt, seu partes procurrentes, zipffel. ἀφ᾽ in ἐφ᾽ mutaui, cùm paulo inferiùs rectè legatur. Sed post ἄκρας, desidero τῆς Εὐρώπης. infrà πολυχιδὲς.] sic & interpres legit, & sensus requirit.

15 Verùm his ille præteritis.] Εἰ γὰρ οὖν περὶ μὲν τῶν. ego sensum respexi, ac si esset scriptum. εἶτ᾽ οὖν παρεμένο & c. Paulo post non excedere.] Legi enim ὁμολογοῦσιν οὐ πλειόνων. itaq; sensus requirit; & ratiocinatio, de freto Gaditano, quod Romam Carthagine, hanc freto dicit occidentaliorem, palàm falsum est. Sed pleraq; in his refutationibus sunt corrupta, mutila, confusa, peruersa: quibus ex coniectura uelle mederi, planè sit Oedipum se profitentis. ἀποξίας quidem legebatur pro ἀπαξίας. Ἐπανορθῶμεν αὐτὴν.] Fortè αὐτὸν.

16 Cùm in his quæ retulimus.] Legebatur Ἵππαρχ⊙. ἐν δὲ & c. quæ non magna deprauatio etiam interpreti erroris ansam præbuit.

17 Aristoteles.] Αὐτὰς καλεῖ τὰς μεταξὺ legendum arbitror, & ἀμφοτέροις pro ἀμφοτέρως.

18 Iam cùm arctici.] Οὔτε παρὰ πᾶσιν οὖσιν. legebatur οὖσαι. quod mendum interpres non animaduertens, locum fœdè confudit. Sic autem ratiocinatur Strabo. Arctici circuli non sunt itidem ut tropici apud omnes ijdem, sed pro situ locorum alij atque alij, alicubi etiam nulli: ergo zonæ quæ immutabiles utiq; sunt, non possunt eorum opera distingui. Loquitur autem de arcticis ijs, de quibus primo libro aliquid diximus. Ac tales in sphæra recta prorsus nulli possunt esse, omnib. cœli partibus ibi orientibus & occidentibus. Qui habitãt sub latitudine $66\frac{1}{2}$ partiũ, id est sub arctico uulgari circulo (. quales in nostro orbe sunt in Islandia, Finlandia, & prope sinum Ruthenicum quidam.) ijs tropicus est pro arctico. Hæc οἰκοῦσιν ἐν πᾶσιν, mutilata sunt. ego sensum expressi. Mox. Ex his periscios.] Legebatur περιοίκους. sed ista uox huc non quadrat. Non enim quatenus diuersarum zonarum habitatores, aut eadem in zona eregionè, aut utroque modo contrà habitantes conferuntur (. unde antœci, periœci, & antipodes.) hic Posidonius zonas distinguit, sed umbrarum diuersitatis rationem habet: & paulo post rectè leguntur Periscij. Græcas uoces retinui, ne Latinas insolentes ponere cogerer. Qui habitant sub polo, & quorum uerticis punctus in meridiano à polo non amplius $23\frac{1}{2}$ gradibus abest, ijs necesse est zodiaci aliquam partem nunquam occidere, aliam oppositam nunquam oriri. sicut ergo nox perpetua eos premit, cum Sol in hac fertur, ita idem dum in illa est, in orbem semper eos circuit, nunquam occidens. quo fit, ut umbræ quoque uersus omnes mundi plagas in orbem conuertantur & ambiant. inde periscijs nomen. Tales sunt quorum paulò ante memini, & si qui adhuc ijs sunt septentrionaliores. Idem de Austrina parte intellige. Heteroscij nos sumus, & quicunq; zonam temperatam incolunt, quorum latitudo est intra $23\frac{1}{2}$ & $66\frac{1}{2}$ gradus. Nam ut de nobis exempli causa dicam, tametsi ab ortu uersus occasum, & contrà umbras iacimus: nunquam tamen uersus meridiem nostræ umbræ porriguntur: ideò, quod ubicunque locorum Sol in zodiaco uersetur, etiam cùm proximè ad nos accedit in solstitio æstiuo, in ipsa meridie tamen adhuc à uertice nostro abest uersus meridiem, ut umbras necesse sit uersus septentrionem cadere. Itaque ita habitantes, heteroscij uocantur, quod in alteram tantùm partem umbræ meridianæ (. quarum potißimum ratio habetur.) caderent, nullæ in oppositam. Amphiscij sunt qui zonam incolunt torridam, sphæra situ recto, aut ab eo minus $23\frac{1}{2}$ gradibus declinante. Horum ultra citraq; uerticem cùm Sol discurrat, fit ut umbræ meridianæ eorum aliquando uersus meridiem, aliquando uersus septentriones proijciantur, itaqué utrinq; habeant. Verbi gratia, qui in felici Arabia habitant ultra tropicum Cancri, eorum umbræ meridianæ, dum Sol in Cancro est uersus meridiem, dum in Capricorno est, uersus septentrionem iaciuntur. Itaq; Arabes isti trans tropicum Cancri in temperatam zonam progreßi, mirati sunt (. ut ait Lucanus.) umbras nemorum non ire sinistras: hoc est æstiuo tempore non ferri uersus meridiem, quod domi obseruarant fieri.

Perisciȷ.

Heterosciȷ.

Amphisciȷ.

19 Nam in aere.] Ἥμισυ στάσις &c. Locus est mancus & deprauatus.

20 Sublimissima.] Lego ὑψηλ. non ἄψηλ. Mox sequuntur quæ hoc confirmant. Paulo pòst, πρὸς ἃ ἑκατέρωθεν: erat πρὸς δ᾽ ἑκατέρ. ego sensum tenui. fortè πρὸς δ᾽ αὐτά.

21 Corinthij certaminis.] Proserpinalia uertit interpres, non sat scio quid secutus, κόρη quidem est Proserpina. neque mihi hîc integrum est de Aegyptiorum disputare sacris. non procul fine libri aliquid de eodem hoc refertur: ut comparatione locorum instituta, possis (.si uacet.) coniecturæ opportunitatem indagare.

22 Aquam.] Ὑγιείας, sanitatem. Sed id non uidetur congruere. legi ὑδρείας, de qua uoce suprà aliquid attigimus. paulo antè, ἐπανιόντα δ᾽ ἀνέμοις. noster habebat. ἐπανοιόντ᾽ ἄντ᾽ ἀνέμοις. Aldus rectiùs, tantum traiectis à compositore syllabis ἐπανιὸν δ᾽ ἀντανέμ.

23 Impositis.] Ἐκθέμενον. fortè ἐνθέμενον. quanquam eodem recidit res. omnes suas facultates in eam conuertit nauigationem. Sed & inferiùs legitur ἐκθέμενον, cùm imponere locus requirat. Infra. Bogo.] is est, puto, quem Bocchum Latini dicunt.

24 Quocunque terræ situ.] Οὐ ὁποιωοῦν legi, cùm esset εὐοποιοῦν. περὶ τὰ κλίμ.] Sic & Aldus.

25 Acutiores sint.] aliter legit interpres. ἐῤῥωμενεστέρους & πεπεμμένους. robustiores & coctos. ἐρῥωμένους alibi non legi, neque nimis est (.puto.) uox elegans. & sanè de corpore paulo post accipitur. alioqui ubi aer est calidior, ibi esse ingenia sagaciora & imposturis minùs exposita, uulgo creditur, & de rei huius causis etiam disputant docti. Itaque ampliùs. Post de Britannia, ἐμβαχὸν ἢ, lego ἐμβαδὸν οὐκ.

25 Non rectè.] Οὐ καλῶς. perspicuum. & interpres rectè. Nam corrector mendam οὐκ ἄλλως secutus, uoluit uideri diligens. Paulo pòst, Γαλατικοῦ κόλπου legebatur, ubi Ἀδριατικοῦ secutus superiora reposui. non tamen non obseruaui infrà etiam aliquoties Γαλατικοῦ legi.

26 Non satis.] Μὴ ἱκανῶς. Legebatur μὲν, cui particulæ nihil redditur, ita ut stare non possit. tum non quid priores rectè, sed quid non rectè docuerint, ostendi debet. Ab insequente periodo nonnullos librum tertium auspicari erat nescio à quo annotatum. Nos de diuisione librorum diximus alibi: hîc nihil muto.

28 Marí'ne an terra.] Ἢ γῆ. legi ex sensu ἢ pro ἡ, & ὁ pro οὐ. Paulo pòst Vertebræ superficie minor.] Imò uertebræ superficiei similis. nisi enim admodum erro pro μεῖον legi debet ὅμοιον.

29 Pandataria.] Hoc nomen, & Ebusi, correxi ex alijs ipsius Strabonis locis. De Automalis mox est locus mutilus. Vide ipsum Strabonem, penè sub operis huius calcem.

FINIS.

HISPANIAE TABVLA, CONTINET TOTAM HISPANIAM IN TRIBVS PROVINCIIS PARTITAM

tam cûm insulis sibi adiacentibus. Parallelus per medium eius ductus, proportionem habet ad meridianum, quam tres ferè ad quatuor. Circumscribitur tabula ipsa ab oriente Pyrenæis montibus, â meridie Balearico & Iberico mari freto'q; Heracleo, ab occasu Oceano occidentali, & ab Arcta Oceano Cantabrico.

Ciuitates insignes

Provincia	Ciuitas	Habet diem maximum. H.	m̄.	Distans ab Alexandria ad occasum H.	m̄.
Lusitaniæ	Norba	14	55	3	30
	August. Emerita.	14	50	3	30
Beticæ	Corduba	14	50	3	20
	Ispalis	14	40	3	30
	Asturica	15	25	3	20
Tarraconensis.	Noua Carthago	14	40	3	10
	Tarracon	15	ferè	2	55
	Clunia	15	8	3	15
	Cæsarea August.	15	5	3	0
	Gadira insula	14	30	2	40

Tarraconens. ciuitates.
Flauionauia, Glandomirū, Gigia, Gerunda, Gallica Flauia, Interamnium, Intercatia, Iturissa, Lucentū. Lucus Augusti, Legio German. septima, Mantua, Menralia, Nemetobriga, Obila, Orcelis, Ocelum, Pelontium, Pintia, Pinetus, Rauda, Sepontia, Setubia, Salionca, Tarraga, Turriga, Tucris, Volobriga, Vellica, Vrcesa, Varia, Veluca. Ciuit. Beticę.
Abdara, Asta, Arsa, Arunda. Bælon, Balda, Baniana. Carteia, Calicula, Cœcila, Calduba, Curgia. Detunda. Ebora. Ilurgis, Italica. Iulia. Lacippo, Lælia. Manobia, Memralia uel Mellaria. Nebrisa, Nertobriga. Obulcum, Oleastrum. Pælusa, Regina, Setia. Tucci. Vrbona, Vgia, Vama.
Lusitaniæ ciuitates.
Augustobriga, Arādis, Arabriga Burdua, Bretoleū, Cepiana, Concordia, Capara, Cecilia, Deobriga, Elcoboris, Ebura, Euandria, Geræa, Iulia myrtilis, Lauara, Lama, Māliana, Myrobriga, Norba cæsarea, Ossonaba, Ocellon, Obila, Paxiulia, Rusticana, Salacia, Selion, Turres albæ, Tucubis.
POPVLI TARRACONENSES.
Antrigones, Bastitani, Contestani, Edetani, Ilercaones, Lætani, Endigetes, Cæpori, Cilini, Lemaui, Bedyi, Seurri, Brigæcini, Bedunesij, Orniaci, Lungones, Selini, Superatij, Amaci, Tiburi, Egurri, Bræcarij, Turodi, Nemetati, Cœlerini, Bibali, Limici, Gruij, Luangi, Cuacerni, Lubæni, Narbasi, Murbogi, Pelendones, Berones, Araucæ, Oratani, Ilergetes, Cerroetani, Anthetani, Iaccetani, Lætani. Ciuitates.
Aquæ læ, Albocella, Alonæ, Aquæ calidæ, Argēteola Aquæ quintianæ, Asturica augusta, Araduca, Acci, Attacum, Aemiliana, Augustobriga, Abula, Anabis, Arsi, Bargiaces, Brigæcium, Bræcar augusta, Eurum, Bigerra, Belsinum, Bilbis, Biatia, Bergula, Burtina, Cambetum, Cœliobriga, Caronium, Concana, Caladunum, Camarica, Confloenta, Condabora, Caracca, Castulon, Dianium, Dactonium, Deobrigula, Dertosa, Etelesta, Ergauica, Eldaua. Flauium Brigantium, Flauiobriga,
Scopuli Trileuc
OCEANVS CANTABRICVS
insulæ
GALLIAE PARS
Parallelus 14
Parallelus 13
Parallel. 12
HISPANIA
TARRA
CONENSIS
LVSITANIA
BAETICA
Artabri
Tamara
Callaici
Lucenses
Limius
Nebis
Auaron promōt.
Auius
Vacus fl.
Barcinō
Lunæ promōt.
Læcobriga
Barbarion
OCEANVS OCCIDENT
Calipus
Sacrum
Balsa
Celtici
Ana fl.
Turdetani
Saldubio
Corduba
Bætis
Turduli
Malaca
Mariano
Gadira
Calpe
Illipula
Fretum Herculeum
Charidemus promōt.
Mare Ibericum
Carthago noua
MAVRITANIAE
PARS
Asturia
Cantabri
Caristi
Nerua fl.
Vardulj
Vascones
Pompelon
Iberus fl.
Pyrenæi mōtes
Edulion mons
Castellani
Carthago uetus
Cæsarea Augusta
Ilerda
Tarracon
Rodipol
Veneris templū
Lunarium promōt.
Ballearides insulæ
Balliaricū pelagus
Tenebrius portus
Cosetani
Celtiberes pop.
Lobetani pop.
Carpetani populi
Numātia
Valeria
Toletum
Vettones
Complutū
Vaccæi pop.
Palantia
Salmanca
Oclodorū
Duris fl.
Tagus fl.
Augusta Emerita
Oretani pop.
Ebysus Ophiusa
Tuidi
Minius

ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Ἀποδεδωκόσι δ' ἡμῖν τὸν πρῶτον τύπον τῆς γεωγραφίας, οἰκεῖός ἐστιν ὁ ἐφεξῆς λόγος περὶ τῶν καθ' ἕκαστα. καὶ γὰρ ὑπεσχόμεθα οὕτως, καὶ δοκεῖ μέχρι νῦν ὀρθῶς ἡ πραγματεία μεμερίσθαι. ἀρκτέον δὲ πάλιν ἀπὸ τῆς Εὐρώπης, καὶ τῶν μερῶν αὐτῆς τούτων, ἀφ' ὧνπερ καὶ πρότερον, διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας. Πρῶτον δὲ μέρος αὐτῆς ἐστι τὸ ἑσπέριον, ὡς ἔφαμεν, ἡ Ἰβηρία. ταύτης δὴ τὸ μὲν πλέον οἰκεῖται φαύλως. ὄρη γὰρ καὶ δρυμοὺς καὶ πεδία λεπτὴν ἔχοντα γῆν, οὐδὲ ταύτην ὁμαλῶς εὔυδρον οἰκοῦσι τὴν πολλήν. ἡ δὲ πρόσβορρος, ψυχρά τέ ἐστι τελέως πρὸς τῇ τραχύτητι, καὶ παρωκεανῖτις, προσειληφυῖα τὸ ἄμικτον καὶ ἀνεπίπλεκτον τοῖς ἄλλοις, ὥσθ' ὑπερβάλλει τῇ μοχθηρίᾳ τῆς οἰκήσεως. ταῦτα μὲν δὴ τὰ μέρη τοιαῦτα. ἡ δὲ νότιος πᾶσα, εὐδαίμων σχεδόν τι, καὶ διαφερόντως ἡ ἔξω στηλῶν. ἔσται δὲ δῆλον ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα, ὑπογράψασιν ἡμῖν πρότερον τό τε σχῆμα, καὶ τὸ μέγεθος. Ἔοικε γὰρ βύρσῃ κατὰ μὲν μῆκος ἀπὸ τῆς ἑσπέρας ἐπὶ τὴν ἕω, τὰ πρόσθια ἐχούσῃ μέρη πρὸς τὴν ἕω, κατὰ πλάτος δ' ἀπὸ τῶν ἄρκτων πρὸς νότον. ἔχει δὲ σταδίων ἑξακισχιλίων ὁμοῦ τὸ μῆκος, πλάτος δ' ἢ πεντακισχιλίων, τὸ μέγιστον. ἔστι δ' ὅπου πολὺ ἔλαττον τῶν τρισχιλίων, καὶ μάλιστα πρὸς τῇ Πυρήνῃ τῇ ποιούσῃ τὴν ἑῴαν πλευράν. ὄρος γὰρ διηνεκὲς ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν τεταμένον, ὁρίζει τὴν Κελτικὴν ἀπὸ τῆς Ἰβηρίας. οὔσης δὲ καὶ τῆς Κελτικῆς ἀνωμάλου τὸ πλάτος, καὶ τῆς Ἰβηρίας, τὸ στενότατον τοῦ πλάτους ἑκατέρας ἀπὸ τῆς ἡμετέρας θαλάττης ἐπὶ τὸν ὠκεανόν ἐστι, τὸ τῇ Πυρήνῃ πλησιάζον, μάλιστ' ἐφ' ἑκάτερον αὐτῆς τὸ μέρος, καὶ ποιοῦν κόλπους, τοὺς μὲν ἐπὶ τῷ ὠκεανῷ, τοὺς δὲ ἐπὶ τῇ καθ' ἡμᾶς θαλάττῃ. μείζους δὲ τοὺς Κελτικούς, οὓς δὴ καὶ Γαλατικοὺς καλοῦσι, στενότερον τὸν ἰσθμὸν ποιοῦντας παρὰ τὸν Ἰβηρικόν. Καὶ δὴ τὸ μὲν ἑῷον πλευρὸν τῆς Ἰβηρίας, ἡ Πυρήνη ποιεῖ. τὸ δὲ νότιον, ἥ τε καθ' ἡμᾶς θάλαττα, ἀπὸ τῆς Πυρήνης μέχρι στηλῶν, καὶ ἡ ἐκτὸς τὸ ἑξῆς, μέχρι τοῦ ἱεροῦ καλουμένου ἀκρωτηρίου. τρίτον δὲ τὸ ἑσπέριον πλευρόν, παράλληλόν πως τῇ Πυρήνῃ, τὸ ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἀκρωτηρίου μέχρι τῆς πρὸς Ἀρτάβροις ἄκρας ἣν καλοῦσι Νέριον.

STRABONIS RERVM GEOGRAPHICARVM LIBER TERTIVS.

In tertio incipit singulas orbis partes describere. & primùm hoc libro totius Hispaniæ continetur descriptio à Columnis ad Pyrenæum usque montem.

Postea quam primam terræ descriptionis formã tradidimus, dicendum nobis deinceps iam peculiariter est de singulis partibus. hoc enim in nos recepimus, & uidetur hactenus rectè tractatio esse diuisa. Ordiendum autem est iterum ab Europa, & ijs eius partibus, à quibus & antè, idque easdẽ ob causas. Est ergò prima pars Europæ uersus occasum Hispania. Eius magna pars incõmodè habitatur quippe montes & syluas & campos terra præditos exili, neque æqualiter aquis irriguam magna ex parte incolunt. tum pars septentrioni obiecta, præter asperitatem etiam frigidissima est: & quia ad Oceanum pertinet, id accedit, quod nulla eius incolis sunt cum alijs hominibus commercia. itaque ibi pessimè degitur. At uersus meridiem sita, felix ferè omnis est regio, præcipuè quæ extra Columnas iacet. Verùm hæc singulis persequendis faciemus plana. priùs figura totius Hispaniæ & magnitudo nobis describenda est.

Hispaniæ solum quale.

Hispania similis est pelli, in longũ ab occasu uersus ortum expansæ, ita ut priores partes ad ortum spectent, in latũ à septentrione ad Austrum. Longitudo eius est in uniuersum IↃↃ CIↃ stadiorum, latitudo maxima IↃↃ. alicubi multo etiam minor tribus millibus, maximè ad Pyrenem latus ortiuum includentem. Mons enim ille continenter ab austro uersus Boream porrectus, Galliam ab Hispania dirimit. Cum autem utraque regio inæqualiter sit lata, arctissima utraque est à nostro mari ad Oceanum, quâ ad Pyrenem accedunt: atque ibi ab utraque parte earũ sinus fiunt, in altera ab Oceano, in altera à nostro mari. sinus tamẽ Gallici maiores sunt, & eorum quàm Hispaniæ isthmus angustior. Ergo latus Hispaniæ ortiuum Pyrene includit. meridionale efficit nostrum mare à Pyrena usque ad Columnas, proximum huic Oceanus, usque ad Sacrum promontorium. tertium latus est occiduum, ferè parallelum Pyrenę, à sacro promontorio usque ad promõtorium apud Artabros, quod uocatur 1 Nerium. Quartum latus inde du- 1.

Forma eius & quantitas.

citur uſque ad Boreales Pyrenes fines. Proinde ſingula narraturi, principiũ repetamus à Sacro promontorio. Hoc enim non Europæ modò, ſed uniuerſæ habitatæ terræ punctum eſt omnium maximè ad occaſum ſitũ. Etenim terra habitata uerſus occaſum terminatur duabus continentibus, extremis nimirum Europæ, & Africę, quorum hęc Maurusij, illa Hiſpani tenent. Sed Hiſpanica ad id quod diximus promontorium excedunt ad CIƆ IƆ ſtadia. Et quidem regionem ei adiacentem, Cuneum Latina uoce appellant. Ipſum autem promontorium in mare procurrens Artemidorus, qui ſe ibi fuiſſe ait, nauigio comparat. & ad figuram accedere dicit tres exiguas inſulas, quarum una noſtri uicem gerat, reliquæ auriculorum nauis à prora prominentium, quę portus habeāt mediocres. monſtrari etiam ibi fanum Herculis. id quidem Ephorum finxiſſe. Nam neq; Herculis aram ibi eſſe, neq; ullius deorum. ſed lapides multis in locis ternos aut quaternos eſſe compoſitos, qui ab eo uenientibus ex more

Sacrum promontorium.

2 à maioribus tradito 2 conuertātur, translatiq; fingantur. Fas ibi non eſſe ſacrificare, neq; noctu eum locum adire, quòd ferāt eum nocturno tempore à dijs teneri: qui ſpectatum ueniant, eos in uicino pago pernoctare, interdiu accedere aqua ſecum, qua locus ille caret, allata. Hęc ita eſſe poſſunt, eſſeq; credendum eſt non item ea, quę plebeij & uulgaris homunculi in morem dixit. Vulgò enim perhiberi ait Poſidonius, ſolem ibi ad oceani litus occidere maiorem, editoq; ſtrepitu, quaſi ſi mare ſtrideret ſibilaretq; eo dũ in fundum defertur extincto. quin & hoc uanum eſſe, quod aiunt ſtatim ab occaſu noctem inſequi. Non enim ſtatim id fieri, ſed non multo pòſt, ut & in ijs fit magnis maribus. ubi enim Sol in montes occumbit, ex luminis diffuſione diutius ab occaſu diem perdurare. in mari autem non item, neq; tamen illico tenebras oboriri. atq; idem etiam in magnis uſu uenire campis. Magnitudinem aũt ſolis ideo augeri uideri ſub ortum & occaſum in maribus altis, quòd plures uapores ab humido in altũ ſeſe attollunt: quibus infractos radios uiſus, ueluti in fiſtulas quaſdam, diffundi & maiorem uera quantitatem fingere. quemadmodum cum ſolem lunam'ue orientem aut occiden-

ειον. τέταρτον δὲ τὸ ἐνθένδε, μέχρι τῶν βορείων ἄκρων τῆς Πυρήνης. Ἀναλαβόντες δὲ λέγωμεν τὰ καθ' ἕκαστα, ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἀκρωτηρίου ἀρξάμενοι. τοῦτο δ' ἐστὶ δυτικώτατον, οὐ τῆς Εὐρώπης μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς οἰκουμένης ἁπάσης σημεῖον. περατοῦται μὲν γὰρ ὑπὸ τῶν δυεῖν ἠπείρων ἡ οἰκουμένη πρὸς δύσιν, τοῖς τε τῆς Εὐρώπης ἄκροις, καὶ τοῖς πρώτοις τῆς Λιβύης, ὧν τὰ μὲν Ἴβηρες ἔχουσι, τὰ δὲ Μαυρούσιοι. προύχει δὲ τὰ Ἰβηρικὰ ὅσον χιλίοις καὶ πεντακοσίοις σταδίοις κατὰ τὸ λεχθὲν ἀκρωτήριον. καὶ δὴ καὶ τὴν προσεχῆ τούτῳ χώραν, τῇ Λατίνῃ φωνῇ καλοῦσι Κούνεον, σφῆνα σημαίνειν βουλόμενοι. αὐτὸ δὲ τὸ ἄκρον καὶ προπεπτωκὸς εἰς τὴν θάλατταν, Ἀρτεμίδωρος εἰκάζει πλοίῳ, γενόμενος φησὶν ἐν τῷ τόπῳ. προσλαμβάνειν δὲ τῷ σχήματι, νησίδια τρία, τὸ μὲν ἐμβόλου τάξιν ἔχον, τὰ δὲ ἐπωτίδων, ἐφόρμους ἔχοντα μετρίους, Ἡρακλέους δ' ἱερὸν ἐνταῦθα δείκνυσθαι. ψεύσασθαι δὲ τοῦτο Ἔφορον. οὔτε γὰρ Ἡρακλέους βωμὸν, οὔτ' ἄλλο τι τῶν θεῶν εἶναι, ἀλλὰ λίθους συγκεῖσθαι τρεῖς ἢ τέτταρας κατὰ πολλοὺς τόπους, οὓς ὑπὸ τῶν ἀφικνουμένων στρέφεσθαι κατά τι πάτριον, καὶ μεταφέρεσθαι ψευδοποιησαμένων. θύειν δ' οὐκ εἶναι νόμιμον, οὐδὲ νύκτωρ ἐπιβαίνειν τοῦ τόπου, θεοὺς φασκόντων κατέχειν αὐτὸν ἐν τῷ τότε χρόνῳ, ἀλλὰ τοὺς ἐπὶ θέαν ἥκοντας ἐν κώμῃ πλησίον νυκτερεύειν· εἶτ' ἐπιβάλλειν ἡμέρας, ὕδωρ ἐπιφερομένους διὰ τὴν ἀνυδρίαν. Ταῦτα μὲν οὖν οὕτως ἔχειν ἐγχωρεῖ, καὶ δεῖ πιστεύειν. ἃ δὲ τοῖς πολλοῖς καὶ χυδαίοις ὁμοίως εἴρηκεν, οὐ πάνυ. λέγειν γὰρ δή φησι Ποσειδώνιος τοὺς πολλοὺς μείζω δύνειν τὸν ἥλιον ἐν τῇ παρωκεανίτιδι μετὰ ψόφου παραπλησίως, ὡσανεὶ σίζοντος τοῦ πελάγους κατὰ σβέσιν αὐτοῦ διὰ τὸ ἐμπίπτειν εἰς τὸν βυθόν. ψεῦδος δ' εἶναι καὶ τὸ παραχρῆμα νύκτα ἀκολουθεῖν μετὰ τὴν δύσιν· οὐ γὰρ παραχρῆμα, μικρὸν δ' ὕστερον, καθάπερ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις πελάγεσι τοῖς μεγάλοις. ὅπου μὲν γὰρ εἰς ὄρη δύεται, πλείω τὸν μετὰ δύσιν χρόνον τῆς ἡμέρας συμβαίνειν ἐκ τοῦ παραφωτισμοῦ. ἐκεῖ δὲ πλεῖον μὲν οὐκ ἐπακολουθεῖν, μὴ μέντοι μηδὲ παραχρῆμα συνάπτειν τὸ σκότος, καθάπερ καὶ ἐν τοῖς μεγάλοις πεδίοις. τὴν δὲ τοῦ μεγέθους φαντασίαν, αὔξεσθαι μὲν ὁμοίως κατά τε τὰς δύσεις καὶ τὰς ἀνατολὰς ἐν τοῖς πελάγεσι, διὰ τὸ τὰς ἀναθυμιάσεις πλείους ἐκ τῶν ὑγρῶν ἀναφέρεσθαι. διὰ δὲ τούτων ὡς δι' ὑάλων κλωμένην τὴν ὄψιν, πλατυτέρας δέχεσθαι τὰς φαντασίας, καθάπερ καὶ διὰ νέφους ξηροῦ καὶ λεπτοῦ βλέπουσαν δυόμενον ἢ ἀνατέλλοντα τὸν ἥλιον ἢ τὴν σελήνην;

ἀχλύν, ἀφ' ἧς καὶ ἐρυθρὸς φαίνεσθαι τὸ ἄστρον. τὸ δὲ ψεῦδος ἐλέγξαι φησί, τριάκοντα ἡμέρας διατρίψας ἐν Γαδείροις, καὶ τηρήσας τὰς δύσεις. Ὁ δέ γε Ἀρτεμίδωρος, ἑκατονταπλασίονα φησὶ δύεσθαι τὸν ἥλιον, καὶ αὐτίκα νύκτα καταλαμβάνειν. ὡς μὲν οὖν αὐτὸς ἰδεῖν τοῦτο ἐν τῷ ἱερῷ ἀκρωτηρίῳ, οὐχ ὑποληπτέον προσέχοντας τῇ ἀποφάσει αὐτοῦ. ἔφη γὰρ μηδένα νύκτωρ ἐπιβαίνειν, ὥστ' οὐδὲ δυομένου ἡλίου οὐδεὶς ἂν ἐπιβαίνοι, εἴπερ εὐθὺς ἡ νὺξ καταλαμβάνει. Ἀλλ' οὐδ' ἐν ἄλλῳ τόπῳ τῆς παρωκεανίτιδος. καὶ γὰρ τὰ Γάδειρα ἐπὶ τοῦ ὠκεανοῦ, καὶ ὁ Ποσειδώνιος ἀντιμαρτυρεῖ, καὶ ἄλλοι πλείους. Τῆς δὲ συνεχοῦς τῷ ἱερῷ ἀκρωτηρίῳ παραλίας, ἡ μέν ἐστιν ἀρχὴ τοῦ ἑσπερίου πλευροῦ τῆς Ἰβηρίας, μέχρι τῆς ἐκβολῆς τοῦ Τάγου ποταμοῦ, ἡ δὲ τοῦ νοτίου, μέχρι ἄλλου ποταμοῦ, τοῦ Ἄνα καὶ τῆς ἐκβολῆς αὐτοῦ. φέρεται δ' ἀπὸ τῶν ἑῴων μερῶν ἑκάτερος. ἀλλ' ὁ μὲν ἐπ' εὐθείας εἰς τὴν ἑσπέραν ἀποδίδωσι, πολὺ μείζων ὢν θατέρου· ὁ δ' Ἄνας πρὸς νότον ἐπιστρέφει, τὴν μεσοποταμίαν ἀφορίζων, ἣν Κελτοὶ νέμονται τὸ πλέον, καὶ τῶν Λυσιτανῶν τινές, ἐκ τῆς περαίας τοῦ Τάγου μετοικισθέντες ὑπὸ Ῥωμαίων. ἐν δὲ τοῖς ἄνω μέρεσι, καὶ Καρπητανοί, καὶ Ὠρητανοί, καὶ Οὐεττώνων συχνοὶ νέμονται. αὕτη μὲν οὖν ἡ χώρα μετρίως ἐστὶν εὐδαίμων. Ἡ δ' ἐφεξῆς πρὸς ἕω κειμένη καὶ νότον, ὑπερβολὴν οὐκ ἀπολείπει πρὸς ἅπασαν κρινομένη τὴν οἰκουμένην ἀρετῆς χάριν καὶ τῶν ἐκ γῆς καὶ θαλάττης ἀγαθῶν. αὕτη δ' ἐστὶν ἣν ὁ Βαῖτις διαρρεῖ ποταμός, ἀπὸ τῶν αὐτῶν μερῶν τὴν ἀρχὴν ἔχων ἀφ' ὧνπερ καὶ ὁ Ἄνας καὶ ὁ Τάγος, μέσος πως ἀμφοῖν τούτων ὑπάρχων κατὰ μέγεθος, παραπλησίως μέντοι τῷ Ἄνᾳ κατ' ἀρχὰς ἐπὶ τὴν ἑσπέραν ῥυείς, εἶτ' ἐπιστρέφει πρὸς νότον, καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἐκδίδωσι τούτῳ παραλίαν. καλοῦσι δ' ἀπὸ μὲν τοῦ ποταμοῦ Βαιτικήν, ἀπὸ δὲ τῶν ἐνοικούντων, Τουρδητανίαν, τοὺς δ' ἐνοικοῦντας Τουρδητανούς τε καὶ Τουρδούλους προσαγορεύουσι. οἱ μὲν τοὺς αὐτοὺς νομίζουσιν, οἱ δ' ἑτέρους. ὧν ἐστι καὶ Πολύβιος, συνοίκους φήσας τοῖς Τουρδητανοῖς πρὸς ἄρκτον τοὺς Τουρδούλους. νυνὶ δ' ἐν αὐτοῖς οὐδεὶς φαίνεται διορισμός. Σοφώτατοι δ' ἐξετάζονται τῶν Ἰβήρων οὗτοι, καὶ γραμματικῇ χρῶνται, καὶ τῆς παλαιᾶς μνήμης ἔχουσι τὰ συγγράμματα, καὶ ποιήματα, καὶ νόμους ἐμμέτρους ἑξακιχιλίων ἐτῶν, ὥς φασι. καὶ οἱ ἄλλοι δ' Ἴβηρες χρῶνται γραμματικῇ, οὐ μιᾷ ἰδέᾳ. οὐδὲ γὰρ γλώτ-

τῃ

cidētem per aridam tenuemq́ nubem intuemur, rubere putamus. Mendacium porrò ait se deprehendisse, cum Gadibus per xxx dies commoratus occasum solis obseruasset. At Artemidorus centuplo quàm sit aliâs maiorem occidere solem dicit, confestimq́ noctem ingruere. Quod ipsum uidisse in Sacro promontorio, credi non potest ab obseruantibus quid ea de pronūciârit. Si enim (: quod ait.) noctu nemo illum locum intrat, ne occidente quidem sole quisquam ibi erit, siquidem statim nox opprimit. Sed neq́ alibi in Oceani ora illud uidit. nam & Gades sunt in Oceano, & contrarium testantur Posidonius alijque plures. Enimuerò continenter adiacens Sacro promontorio maritima ora, ab una parte initium est occidui Hispaniæ lateris, usque ad ostium Tagi fluuij, ab altera austrini, usque ad alium fluuium Anam & eius exitum. Vterq́ horum ex partibus Hispaniç uersus ortum sitis profluit. uerùm Tagus rectà uersus occasum exit, longè maior altero: Anas uersus meridiem se conuertit, & interceptam amnibus regionem circumscribit, quam maiore ex parte Celtç incolunt, & Lusitani, à Romanis è regione trans Tagum sita eò translati. Supra Anam habitant etiam Carpetani, Oretani, & Vettones frequentes. Hęc regio mediocriter est felix. Quç uerò deinceps ad ortum & meridiem insequitur, ea cum quacunque tęrrç habitatç conferatur parte, nullam habet cui terrç marisque bonorum prçstantia postponi debeat. Hęc est quam Bœtis perfluit, amnis ex ĳsdē cum Ana & Tago ortus partibus, medius ferè inter eos quantitate, atque initio sicut & Anas uersus occasum lapsus, ad meridiē inde uergit, in eodemque cum Ana litore effluit. Regionem à fluuio Bœticam nominant, ab incolis Turdetaniam, incolas Turdetanos & Turdulos. quidam hos eundem, quidam diuersos populos censent, in quibus & Polybius est, Turdetanos Turdulorum ad septētrionem uicinos esse tradens. Nostra ętate nulla eorum apparet distinctio. Hi omnium Hispanorum doctißimi iudicātur, utunturque grammatica & antiquitatis monumenta habent conscripta, ac poëmata, & metris inclusas leges, à sex millib. (ut aiūt.) annorum. Vtuntur & reliqui Hispani grammatica, non unius omnes generis: quippe ne eodem quidem

Anas & Tagus fluuij.

Bœtica.

dem sermone. Hæc regio quę intra Anam est tendit uersus ortum usque ad Oretanos: meridiem uersus ab ostio Anæ in ora maritima usq; ad columnas. necesse est autem plurib. disserere de ea & uicinis locis, ad intelligendum, locorum istorum naturæ præstantiam & felicitatem. Deinceps inter hanc oram, in qua Anas & Bætis effluunt, & inter Mauritaniæ extrema, Atlanticum irrumpens mare, fretum quod apud Columnas uocatur, efficit, quo freto mare internum externo adiungitur. Ibi ergo mōs est eorum Hispanorum, qui Basistani & Bastuli uocantur, nomine Calpe, ambitu non magnus, cæterūm in altitudinem magnam erectus, ut eminùs uidentibus insulæ speciem obijciat. is ad dextram est è nostro mari foras nauigantibus, & ad XL inde stadia urbs Calpe uetusta & memorabilis, olim statio nauibus Hispanorum. Hanc ab Hercule quidam conditam aiunt, inter quos est Timosthenes, qui eam antiquitus Heracleam fuisse appellatam refert, ostendique adhuc magnum murorum circuitum & naualia. Sequitur Mellaria, ubi salsamenta condiuntur. Inde Belo urbs & fluuius. hinc maximè ad Tingin Mauritaniæ traijcitur, mercatusque ibi sunt & salsamenta. Fuit & Zeles Tingi uicina urbs: sed eam Romani in oppositam Mauritaniam transtulerunt, additisque à Tingi nonnullis colonos alios ipsi ex Italia miserunt, urbique nomen Iuliæ Iozæ indiderunt. Sequuntur Gadira siue Gades, insula angusto freto diremta à Turdetania, à Calpe distans stadijs circiter IↃCCL uel, ut alij uolunt, IↃCCC. Insula hæc alijs nulla re præstans, fortitudine incolarum in nauigationibus declarata, & colenda cum Romanis amicitia ad id fortunæ enecta fuit: ut quanq; in extremo terræ habitatæ iaceret, tamen omnium esset celeberrima. uerùm de hac dicemus, cùm etiam de cæteris insulis erit sermo. Sequitur Menesthei portus, & ad Astam maris affusio & ebullitio. æstuaria hæc uocant, ubi cauitates mari impletæ in eius affluxu, fluminum instar facultatem nauigandi in mediam terrã & urbes in ea sitas præbent. Tum bipartita Bætis fluuij ostia. insula quæ in eorum est medio, oram maritimam continet C, uel secundum alios etiam plurium stadiorum. Hisce in locis oraculum Menesthei est, & Ca-

Gades.

τῇ ἠδίᾳ. Τείνει δὲ ἡ χώρα αὕτη ἡ ἐντὸς τοῦ Ἄνα, πρὸς ἕω μὲν μέχρι τῆς Ὠρητανίας, πρὸς νότον δὲ ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν, μέχρι τῆς παραλίας τῆς τοῦ Ἄνα, μέχρι στηλῶν. ἀνάγκη δὲ διὰ πλειόνων περὶ αὐτῆς εἰπεῖν καὶ τῶν συνεγγὺς τόπων, ὅσα συντείνει πρὸς τὸ μαθεῖν τὴν εὐφυΐαν τῶν τόπων, καὶ τὴν εὐδαιμονίαν. Τῆς δὲ παραλίας ταύτης, ἣν ὅ, τε Βαῖτις καὶ Ἄνας ἐκδιδῶσι, καὶ τῶν ἐσχάτων τῆς Μαυρουσίας εἰς μεταξὺ ἐμπῖπτον τὸ Ἀτλαντικὸν πέλαγος, ποιεῖ τὸν κατὰ στήλας πορθμόν, καθ' ὃν ἡ ἐντὸς θάλαττα συνάπτει τῇ ἐκτός. Ἐνταῦθα δὴ ὄρος ἐστὶ τῶν Ἰβήρων τῶν καλουμένων Βασιστανῶν, οὓς καὶ Βαστούλους καλοῦσιν ἡ Κάλπη, τῇ περιοχῇ μὲν οὐ μέγα, τῷ δ' ὕψει μέγα, καὶ ὄρθιον, ὥστε πόρρωθεν νησοειδὲς φαίνεσθαι. ἐκ πλέουσιν οὖν ἐκ τῆς ἡμετέρας θαλάττης εἰς τὴν ἔξω, δεξιόν ἐστι τοῦτο, καὶ πρὸς αὐτὸ Κάλπη πόλις ἐν τετταράκοντα σταδίοις, ἀξιόλογος καὶ παλαιά· ναύσταθμός ποτε γενομένη τῶν Ἰβήρων. ἔνιοι δὲ καὶ Ἡρακλέους κτίσμα λέγουσιν αὐτήν, ὧν ἐστι καὶ Τιμοσθένης, ὅς φησι καὶ Ἡράκλειαν ὀνομάζεσθαι τὸ παλαιόν, δείκνυσθαί τε μέγαν περίβολον, καὶ νεωσοίκους. εἶτα Μελλαρία, ταριχείας ἔχουσα. εἶτα μετὰ ταῦτα Βελὼν πόλις καὶ ποταμός. ἐντεῦθεν οἱ διάπλοι μάλιστά εἰσιν εἰς Τίγγιν τῆς Μαυρουσίας, καὶ ἐμπόρια καὶ ταριχεῖαι. Ἦν δὲ καὶ Ζέλις τῆς Τίγγιος ἀστυγείτων, ἀλλὰ μετῴκισαν ταύτην εἰς τὴν περαίαν Ῥωμαῖοι, καὶ ἐκ τῆς Τίγγιος προσλαβόντες τινὰς ἔπεμψαν ἣ καὶ παρ' ἑαυτῶν ἐποίκους, καὶ ὠνόμασαν Ἰουλίαν Ἰόζαν τὴν πόλιν. Εἶτα Γάδειρα, πορθμῷ στενῷ διειργομένη νῆσος ἀπὸ τῆς Τουρδιτανίας, διέχουσα τῆς Κάλπης περὶ ἑπτακοσίους καὶ πεντήκοντα σταδίους, οἱ δὲ ὀκτακοσίους φασίν. ἔστι δὲ νῆσος αὕτη τ' ἄλλα μὲν οὐδὲν διαφέρουσα τῶν ἄλλων, ἀνδρείᾳ δὲ τῶν ἐνοικούντων τῇ περὶ τὰς ναυτιλίας, καὶ φιλίας πρὸς Ῥωμαίους, τοσαύτην ἐπίδοσιν εἰς πᾶσαν εὐτυχίαν ἔσχεν, ὥστε καίπερ ἐσχάτη ἱδρυμένη τῆς γῆς ὀνομαστοτάτη τῶν ἁπασῶν ἐστιν. ἀλλὰ περὶ μὲν ταύτης ἐροῦμεν, ὅταν καὶ περὶ τῶν ἄλλων νήσων λέγωμεν. Ἑξῆς δ' ἐστὶν ὁ Μενεσθέως καλούμενος λιμήν, καὶ ἡ κατὰ Ἄσταν ἀνάχυσις καὶ ἀνάβρασις. λέγονται δὲ ἀναχύσεις, αἱ πληρούμεναι τῇ θαλάττῃ κοιλάδες ἐν ταῖς πλημμυρίσι, καὶ ποταμῶν δίκην ἀνάπλους ἐπὶ τὴν μεσόγαιαν ἔχουσαι καὶ τὰς ἐπ' αὐτῆς πόλεις. Εἶτ' εὐθὺς αἱ ἐκβολαὶ τοῦ Βαίτιος διχῇ σχιζόμεναι. ἡ δὲ ἀπολαμβανομένη νῆσος ἀπὸ τῶν στομάτων, ἑκατόν, ὡς δ' ἔνιοι καὶ πλειόνων σταδίων ἀφορίζει παραλίαν. Ἐνταῦθα δέ που καὶ τὸ μαντεῖον τοῦ Μενεσθέως ἐστί, καὶ ὁ τοῦ Κα-

ὁ τοῦ Καπίωνος πύργος ἵδρυται ἐπὶ πέτρας ἀμφικλύστου, θαυμασίως κατεσκευασμένος, ὥσπερ ὁ Φάρος, τῆς τῶν πλοϊζομένων σωτηρίας χάριν. ἥ τε γὰρ ἐκβαλλομένη χοῦς ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ, βραχέα ποιεῖ, καὶ χοιραδώδης ἐστὶν ὁ πρὸ αὐτοῦ τόπος, ὥστε δεῖ σημείου τινὸς ἐπιφανοῦς. ἐντεῦθεν δ' ὁ τοῦ Βαίτιος ἀνάπλους ἐστὶ, καὶ πόλις Ἔβουρα, καὶ τὸ τῆς φωσφόρου ἱερὸν, ἣν καλοῦσι Λουκεμδουβίαν. εἶθ' οἱ τῶν ἀναχύσεων τῶν ἄλλων ἀνάπλοι. καὶ μετὰ ταῦτα ὁ Ἄνας ποταμὸς, δίστομος καὶ οὗτος· καὶ ὁ ἐξ αὐτῶν ἀνάπλους. εἶθ' ὕστατον τὸ ἱερὸν ἀκρωτήριον, διέχον τῶν Γαδείρων ἐλάττους ἢ δισχιλίους σταδίους. τινὲς δ' ἀπὸ μὲν τοῦ ἱεροῦ ἀκρωτηρίου, ἐπὶ τὸ τοῦ Ἄνα στόμα ἑξήκοντα μίλια φασὶ, κἀντεῦθεν δ' ἐπὶ τὸ τοῦ Βαίτιος στόμα ἑκατὸν, εἶτα εἰς Γάδειρα ἑβδομήκοντα. Τῆς δ' οὖν ἐντὸς τοῦ Ἄνα παραλίας, ὑπερκεῖσθαι συμβαίνει τὴν Τουρδητανίαν, ἣν ὁ Βαῖτις διαιρεῖ ποταμός. ἀφορίζει δὲ αὐτὴν πρὸς μὲν τὴν ἑσπέραν καὶ ἄρκτον, ὁ Ἄνας ποταμός. πρὸς δὲ τὴν ἕω, Καρπητανῶν τέ τινες, καὶ Ὠρητανοί. πρὸς νότον δὲ Βαστητανῶν οἱ μεταξὺ τῆς Κάλπης καὶ τῶν Γαδείρων στενὴν νεμόμενοι παραλίαν. καὶ ἡ ἑξῆς θάλαττα μέχρι Ἄνα, καὶ οἱ Βαστητανοὶ δὲ οὓς εἶπον, τῇ Τουρδητανίᾳ πρόσκεινται, καὶ ἡ ἔξω τοῦ Ἄνα, καὶ οἱ πολλοὶ τῶν προσχώρων. μέγεθος δ' οὐ πλεῖόν ἐστι τῆς χώρας ταύτης ἐπὶ μῆκος καὶ πλάτος, ἢ δισχίλιοι στάδιοι. Πόλεις δ' ὑπερβάλλουσι τὸ πλῆθος, καὶ γὰρ διακοσίας φασί. γνωριμώταται δὲ αἱ ἐπὶ τοῖς ποταμοῖς ἱδρυμέναι καὶ ταῖς ἀναχύσεσι, καὶ τῇ θαλάττῃ διὰ τὰς χρείας. πλεῖστον δ' ἥ τε Κόρδυβα ηὔξηται, Μαρκέλλου κτίσμα καὶ δόξῃ καὶ δυνάμει, καὶ ἡ τῶν Γαδιτανῶν πόλις. ἡ μὲν διὰ τὰς ναυτιλίας, καὶ διὰ τὸ προσθέσθαι Ῥωμαίοις κατὰ συμμαχίας, ἡ δὲ χώρας ἀρετῇ, καὶ μεγέθει, προσλαμβάνοντος καὶ τοῦ ποταμοῦ Βαίτιος μέγα μέρος. ᾤκησάν τε ἐξ ἀρχῆς Ῥωμαίων τε καὶ τῶν ἐπιχωρίων ἐπίλεκτοι ἄνδρες, καὶ δὴ καὶ πρώτην ἀποικίαν ταύτην εἰς τούσδε τοὺς τόπους ἔστειλαν Ῥωμαῖοι. Μετὰ δὲ ταύτην καὶ τὴν τῶν Γαδιτανῶν ἡ μὲν Ἴσπαλις ἐπιφανὴς, καὶ αὐτὴ ἄποικος Ῥωμαίων. νυνὶ δὲ τὸ μὲν ἐμπόριον συμμένει, τῇ τιμῇ δὲ, καὶ τῷ ἐποικῆσαι νεωστὶ τοὺς Καίσαρος στρατιώτας, ἡ Βαῖτις ὑπερέχει, καίπερ οὐ συνοικουμένη λαμπρῶς. Μετὰ δὲ ταύτας Ἰτάλικα καὶ Ἴλιπα ἐπὶ τῷ Βαίτι. Ἀστίνας δ' ἀπωτέρω, καὶ Κάρμων, καὶ Ὀβούλκων. ἔτι δὲ ἐν αἷς οἱ Πομπηΐου παῖδες κατεπολεμήθησαν, Μοῦνδα, καὶ Ἀπέτουα, καὶ Οὔρσων, καὶ Τοῦκις, καὶ Ἰουλία, καὶ Αἴγουα. ἅπασαι δ' αὗται Κορδύ-

& Capionis turris saxo imposita quod mari cingitur, opus mirabile, Phari instar, salutis nauigantium gratia factum. nam & egestus à fluuio limus breuia ibi facit, & ante ostia locus scopulos habet sub aqua latentes: ut illustri aliquo signo habeat opus. Inde supra Betim nauigatur, & urbs succedit Ebura, & Luciferi fanum, quod uocant lucem dubiam. tum fretorum aliorum nauigationes, ac deinde Anas fluuius, duobus se euoluens ostijs, quorum singulæ sunt nauigationes. Vltimum deinde Sacrum promontorium, à Gadibus minus CIƆ CIƆ stadijs disitum. Quidam á Sacro promontorio ad ostium Anæ LX millia- 8 ria numerant, hinc ad ostia Bætis C, porrò ad Gades LXX milliaria. Ergo supra oram maritimam, quæ est intra Anam fluuium, sita est Turditania, quã Bætis fluuius diuidit. Hanc uersus occasum & septentrionem determinat Anas fluuius. uersus ortum, Carpetani & Oretani. uersus meridiem uerò Bastetani qui inter Calpen & Gades angustum accolunt litus. sed & externum mare usque ad Anam, & quos dixi Bastetani adiacent Turditanię, multiquè finitimi populi. Regionis eius magnitudo non excedit neque in longum neque in latum duo millia stadiorum. Vrbes sunt ingenti numero: quippe ducentas aiunt. notissimę sunt quæ fluminibus, æstuarijs, aut mari appositę sunt, ob usum rerum. Maximè autem gloria ac potentia creuit Corduba, Marcelli opus, & Gaditanorum urbs. Corduba hęc quidem ob nauigationes, & quod Romanis se sociam præbuit: illa ob agri bonitatem ac amplitudinem, magnam quoque partem Bęti fluuio conferente. inhabitaruntquę eam ab initio delecti Romanorum & indigenarum uiri, primamquę eò istis in regionibus coloniam Romani deduxerunt. Post has Hispalis claret, ipsa quoque Hispalis Romanorum colonia. ac nunc quidem emporium ibi durat, honore autem & recenti militum Cęsaris eò missorum inhabitatione Bętis pręcellit, quamuis non splendidè condita. Secundum has Italica & Ilipa supra Bętim sitę: Astenas ab eo remotior, & Carmon, & Obulco. Sunt & in quibus Pompeij filij 4 debellati sunt, Munda, Apetua, Vrso, Tucis, Iulia, Aegua. omnes hę non procul à Cordu-

ba distant. Munda quodammodo harum metropolis est, distans à Carteia stadia circiter cIↃ cccc. Huc fugit Cn. Pompeius prelio uictus, indequé naui auectus cum in montana quędam mari imminentia egressus esset, occisus est. Sex. autem frater eius Corduba elapsus, non diu inde in Hispania bellum sustinens, Siciliam ad defectionem concitauit: indeq́ in Asiam profugiens, captus ab Antonij militibus apud Miletum uitam amisit. In Celticis notissima urbs est Conistorsis. Ad

5 ęstuaria autem 5 Asta, in quā Turditani conueniunt, sitā supra nauale insulę stadijs summùm C, non multo pluribus. Accolitur à plurimis Bętis, nauigaturq́ sursum ad stadia cIↃ CC à mari usque & ad Cordubam & paulo superiora loca. ędificata sunt diligentissimè tum quę in ripa sita sunt, tum paruę in flumine insulæ. acceditq́ spectandi amœnitas, locis istis lucorum & alia stirpium plantatione excultis. Hispalin usque sursum nauigatur grandibus onerarijs ad IↃ ferè stadia. ad superiores autem urbes, Ilipamusque minoribus. inde ad Cordubam usq́ scaphis fluuialibus, compactis nostra ætate, olim autem etiam lintribus. Superiores autem partes quæ sunt

6 6 ad Clastonem, nauigari non possunt. Sed dorsa quædam montium à se ubique æqualiter distantia, & Boream uersus modò magis modò minus cohærentia iuxta fluuium protenduntur, plena metallorum. Plurimum argenti est in locis circa Ilipam, & Sisaponem tam ueterem quam nouum. Apud Cotinas quas uocant, æs aurumq́ nascitur. Ii montes sursum nauigantibus ad sinistram sunt. Ad dextram autem planicies magna, excelsa, fertilis, magnis cōsita arboribus, & pascuis apta. Habet etiam ripas aduersa hæc nauigatio, sed neque tam magnis nauibus, neque ad tantum spacium. Superiacent autem montes quoque secturas habentes metallicas. qui ad Tagum pertingunt. Loca in quibus metalla sint, necesse est aspera esse & sterilia ferè, qualia sunt Carpetaniæ contigua, magisq́ etiam ea, quæ Celtiberiam tangunt. Talis ergo est etiam Bæturia, siccos habens campos iuxta Anam porrectos. Ipsa autem Turditania mirum in modum opulenta. & cum omnis generis rerum sit feracissima, commoda hæc eius exportatione rerum duplicantur. nam ob

Metalla Bætica.

βης οὐκ ἄπωθεν. πρόσχον δέ τινα μητρόπολις κατέστη τοῦ τόπου τούτου Μοῦνδα. διέχει δὲ Καρτηΐας ἡ Μοῦνδα, σταδίους χιλίους καὶ τετρακοσίους. εἰς ἣν ἔφυγεν ἡττηθεὶς ὁ Γνάϊος, εἶτ᾽ ἐκπλεύσας ἔνθεν, καὶ ἐκβὰς εἴς τινα ὑπερκειμένην θαλάττης ὀρεινὴν, διεφθάρη. ὁ δ᾽ ἀδελφὸς αὐτοῦ Σέξτος ἐκ Κορδύβης σωθεὶς, καὶ μικρὸν ἐν τοῖς Ἴβηρσι πολεμήσας χρόνον, ὕστερον Σικελίαν ἀπέστησεν. εἶτ᾽ ἐκπεσὼν ἐνθένδε εἰς τὴν Ἀσίαν ἁλοὺς ὑπὸ τῶν Ἀντωνίου στρατιωτῶν, ἐν Μιλήτῳ κατέστρεψε τὸν βίον. ἐν δὲ τοῖς Κελτικοῖς Κονίστοργις ἐστὶ γνωριμωτάτη. ἐπὶ δὲ ταῖς ἀναχύσεσιν ἡ Ἄστα, εἰς ἣν οἱ Τουρδιτανοὶ συνιᾶσι, μάλιστα ὑπερκειμένην τοῦ ἐπινείου τῆς νήσου σταδίους οὐ πολὺ πλέους τῶν ἑκατόν. Παροικεῖται δὲ ὑπὸ πλείστων Βαῖτις, καὶ ἀναπλεῖται σχεδόν τι ἐπὶ χιλίους καὶ διακοσίους σταδίους, ἐκ θαλάττης μέχρι Κορδύβης, καὶ τῶν μικρὸν ἐπάνω τόπων. καὶ δὴ καὶ ἐξείργασται περιττῶς, ἥ τε παραποταμία καὶ τὰ ἐν τῷ ποταμῷ νησίδια. πρόσεστι δὲ καὶ τὸ τῆς ὄψεως τερπνὸν, ἄλσεσι καὶ ταῖς ἄλλαις φυτουργίαις ἐκπεπονημένων τῶν χωρίων. μέχρι μὲν οὖν Ἱσπάλιος ὁλκάσιν ἀξιολόγοις ὁ ἀνάπλους ἐστὶν ἐπὶ σταδίους οὐ πολὺ λείποντας τῶν πεντακοσίων. ἐπὶ δὲ τὰς ἄνω πόλεις μέχρι Ἰλίπας, ταῖς ἐλάττοσι. μέχρι δὲ Κορδύβης τοῖς ποταμίοις σκάφεσι, πηκτοῖς μὲν τανῦν, τὸ παλαιὸν δὲ καὶ μονοξύλοις. τὸ δ᾽ ἄνω τὸ ἐπὶ Κασταλῶνος οὐκ ἔστι πλόϊμον. παράλληλοι δέ τινες ῥάχεις ὀρῶν παρατείνουσι τῷ ποταμῷ, μᾶλλόν τε καὶ ἧττον συνάπτουσαι πρὸς βορρᾶν, μετάλλων πλήρεις. πλεῖστος δ᾽ ἐστὶν ἄργυρος ἐν τοῖς τόποις κατὰ Ἰλίπαν, καὶ τοῖς κατὰ Σισάπωνα, τόν τε παλαιὸν λεγόμενον καὶ τὸν νέον. κατὰ δὲ τὰς Κωτίνας λεγομένας χαλκός τε ἅμα γεννᾶται καὶ χρυσός. ἐν ἀριστερᾷ μὲν οὖν ἐστι τοῖς ἀναπλέουσι τὰ ὄρη ταῦτα, ἐν δεξιᾷ δὲ πεδίον μέγα, καὶ ὑψηλὸν, καὶ εὔκαρπον, καὶ μεγαλόδενδρον, καὶ εὔβοτον. ἔχει δὲ καὶ ἠϊόνας ὁ ἀνάπλους. οὔτε δὲ τηλικούτοις σκάφεσιν, οὔτ᾽ ἐπὶ τοσοῦτον. ὑπέρκειται δὲ καὶ τὰ μεταλλείας ἔχοντα ὄρη, καθήκει δὲ ταῦτα πρὸς τὸν Τάγον. τὰ μὲν οὖν τὰς μεταλλείας ἔχοντα χωρία, ἀνάγκη τραχέα τε εἶναι καὶ παράλυπρα, οἷά περ καὶ τῇ Καρπητανίᾳ συνάπτοντα, καὶ ἔτι μᾶλλον τοῖς Κελτίβηρσι. Τοιαύτη δ᾽ ἐστὶ καὶ ἡ Βαιτουρία ξηρὰ ἔχουσα πεδία τὰ παρήκοντα τῷ Ἄνᾳ. αὐτὴ δ᾽ ἡ Τουρδιτανία θαυμαστῶς εὐτυχεῖ, παμφόρου δ᾽ οὔσης αὐτῆς, ὡσαύτως δὲ καὶ πολυφόρου, διπλασιάζεται τὰ εὐτυχήματα ταῦτα τῷ ἐκκομισμῷ. τὸ γὰρ πολύ-

τἀπλεῖον τῶν καρπῶν ἀπεμπολεῖται ῥᾳδίως διὰ τὸ πλῆθος τῶν ναυκληρίων. ποιοῦσι δὲ τοῦτο οἵ τε ποταμοὶ καὶ αἱ ἀναχύσεις, ὡς ἔφην, ἐμφερεῖς τοῖς ποταμοῖς οὖσαι, καὶ ἀναπλεόμεναι παραπλησίως ἐκ θαλάττης, οὐ μικροῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ μεγάλοις σκάφεσιν εἰς τὰς ἐν τῇ μεσογαίᾳ πόλεις. ἅπαν γάρ ἐστι πεδίον ὑπὲρ τῆς παραλίας ἐπὶ πολὺ τῆς μεταξὺ τοῦ τε ἱεροῦ ἀκρωτηρίου καὶ τῶν στηλῶν, ἐνταῦθα δὲ πολλαχοῦ κοιλάδες εἰς τὴν μεσόγαιαν ἐκ τῆς θαλάττης ἀνέχουσι, φάραγξι μετρίαις ἢ καὶ ῥείθροις ἐοικυῖαι ποταμίοις ἐκτεταμέναις ἐπὶ πολλοὺς σταδίους. ταύτας δὲ πληροῦσιν αἱ τῆς θαλάττης ἐπιβάσεις, κατὰ τὰς πλημμυρίδας, ὥστ᾽ ἀναπλεῖσθαι μηδὲν ἧττον, ἢ τοὺς ποταμούς, ἀλλὰ καὶ βέλτιον. τοῖς γὰρ κατάπλοις ἔοικε τοῖς ποταμίοις, ἀντικόπτοντος μὲν οὐδενός, ἐπουρίζοντος δὲ τοῦ πελάγους καθάπερ τοῦ ποταμίου ῥεύματος διὰ τὴν πλημμυρίδα. αἱ δ᾽ ἐπιβάσεις μείζους εἰσὶν ἐνταῦθα ἢ ἐν τοῖς ἄλλοις τόποις, ὅτι εἰς πόρον συνωθουμένη στενὸν ἡ θάλαττα ἐκ μεγάλου πελάγους, ὃν ἡ Μαυρουσία ποιεῖ πρὸς τὴν Ἰβηρίαν, ἀνακοπὰς λαμβάνει, καὶ φέρεται πρὸς τὰ εἴκοντα μέρη τῆς γῆς εὐπετῶς. ἔνιαι μὲν οὖν τῶν τοιούτων κοιλάδων κενοῦνται κατὰ τὰς ἀμπώτεις, τινὰς δ᾽ οὐ παντάπασιν ἐπιλείπει τὸ ὕδωρ, ἔνιαι δὲ καὶ νήσους ἀπολαμβάνουσιν ἐν ἑαυταῖς. τοιαῦται μὲν οὖν εἰσὶν αἱ ἀναχύσεις, αἱ μεταξὺ τοῦ τε ἱεροῦ ἀκρωτηρίου καὶ τῶν στηλῶν, ἐπίδοσιν ἔχουσαι σφοδροτέραν παρὰ τὰς ἐν τοῖς ἄλλοις τόποις. ἡ τοιαύτη δ᾽ ἐπίδοσις ἔχει μέν τι καὶ πλεονέκτημα πρὸς τὰς χρείας τῶν πλοϊζομένων. πλείους γὰρ καὶ μείζους ποιεῖ τὰς ἀναχύσεις, πολλάκις καὶ ἐπὶ ὀκτὼ σταδίους ἀναπλεομένας· ὥστε τρόπον τινὰ πᾶσαν πλωτὴν παρέχεται τὴν γῆν, καὶ εὐπετῆ πρός τε τὰς ἐξαγωγὰς τῶν φορτίων καὶ τὰς εἰσαγωγάς. ἔχει δέ τι καὶ ὀχληρόν. αἱ γὰρ ἐν τοῖς ποταμοῖς ναυτιλίαι, διὰ τὴν σφοδρότητα τῆς πλημμυρίδος, ἰσχυρότερον τῇ ῥύσει τῶν ποταμῶν ἀντιπνέουσαι κίνδυνον οὐ μικρὸν τοῖς ναυτιλίοις ἐπιφέρουσι, καταγομιζομένοις τε ὁμοίως καὶ ἀνακομιζομένοις. αἱ δὲ ἀμπώτεις ἐν ταῖς ἀναχύσεσιν εἰσὶ βλαβεραί. ταῖς γὰρ πλημμυρίσιν ἀνάλογον, καὶ αὗται παροξύνονται, διά τε τὸ τάχος, καὶ ἐπὶ ξηρᾶς πολλάκις ἐγκατέλιπον τὴν ναῦν τά τε βοσκήματα εἰς τὰς νήσους διαβαίνοντα τὰς πρὸ τῶν ποταμῶν ἢ τῶν ἀναχύσεων. ὁτὲ μὲν οὖν καὶ ἐπεκλύσθη, ὁτὲ δὲ ἀπελήφθη. βιαζόμενα δ᾽ ἐπανελθεῖν οὐκ ἴσχυσεν, ἀλλὰ διεφθάρη. τὰς δὲ βοῦς φασὶ καὶ τετηρηκυίας τὸ συμβαῖνον, περιμένειν

ob multitudinem mercatorum nauigantium facilè quod abundat fructuum diuenditur. nauigationibus autem non flumina modò in seruiunt, sed & æstus effusiones amnium similes, per quas eodē modo nauigatur à mari non exiguis tantùm, sed magnis quoque lembis ad urbes mediterraneas. Nam supra maritimam oram omnis regio campestris est, maior pars eorum quæ inter Sacrū promontorium & Columnas est. Ibi multis in locis cauitates à mari in terram protenduntur, mediocribus conuallibus, aut etiam fluuiorum alueis similes, in multa porrectis stadia. eas incrementa maris implent æstu appellente, ut non minùs quam per amnes possit per eas nauigari: atque adeò meliùs. secundis .n. amnium nauigationibus similes sunt, nulla re impediente, & mari ob affluxum æstus leuiter impellente, sicut fit in defluxu fluuiorum. Porrò maris incrementa hîc quam alibi sunt maiora, quia ex magna latitudine in arctum meatum mare coactum, quem ad Hispaniam Mauritania facit, repercutitur, & facilè defertur ad terræ partes cōcedentes. Porrò harum cauitatum quædam euacuantur cùm mare resorbetur, nonnullas aqua nunquam prorsus deserit. nonnullæ etiam insulas in se continent. Tales ergo sunt maris effusiones inter Sacrum promontorium & columnas, uehementius habentes quam alibi fiat incrementum. Atque hoc maximum adfert nauigantium usibus commodum. nam plures ac maiores facit effusiones, sæpe ad VIII usque stadia nauigabiles: ut quodammodo totam faciat terram nauigabilem, & exportandis importandisqúe mercibus aptum. Habent autem etiam aliquid molestum. Nauigationes enim in amnibus, quæ ob uehementiam exundationis ualidiùs fluxui amnium obnituntur, haud leue periculum sursum deorsum'ue nauigantibus obijciunt. Et defluxus maris in effusionibns istis sunt damnosæ. nam eadem qua affluxus ratione incitantur, atque ob celeritatem non rarò in sicco destituunt naues ac pecus, quod ante affluxum in insulas ad amnem sitas transiuerat. id aliquando illuuie obruitur, aliquando destituitur, uiqúe transire frustra conatum interit. aiuntqúe boues obseruato eo casu, recessum maris

Aestus effusiones nauigabiles.

maris operiri, atque tum in continentem abire. Ergo homines locorum natura cognita, cum uiderent effusiones istas ministerium fluuiorũ implere posse, urbes in ijs locis condiderunt & domicilia, sicut ad fluuios. quarũ sunt Asta, Nebrissa, Onoba, Sonoba, Mænoba, aliæque plures. Adiuuant & fossæ quibusdam in locis actæ, quia multis de locis hinc inde merces trahuntur & inter incolas, & ad exteros. similiter prosunt etiam confluxus in exundationibus, quæ impediũtur isthmis alueos dirimentibus, eosque nauigabiles facientibus, ut etiam ex fluminibus ad effusiones hinc inde nauigari posit. Omnis autem negociatio est uersus Italiam & Romam, habetque nauigationem usque ad Columnas cõmodam: nisi si qua est ad fretum difficultas & in alto nostri maris. Per tranquillum enim clima cursus est, maximè altum mare nauigantibus: quod commodum est mercatorijs onerarijs. habent & uenti altum mare proflantes suum ordinem. accedit etiam, quod nunc pax est abolitis latrocinijs: itaque summa est nauigantibus securitas. Peculiare aũt aliquid se ex nauigatione ab Hispania obseruasse scribit Posidonius, nimirum in illo mari usque ad sinum Sardoum Euros etesias, id est, stato anni tempore spirare. itaque se tribus mensibus in Italiam peruenisse, ægrè prę teruectum Gymnesias, & iuxta Sardiniam, aliaque eregione horum loca Africę. Exportatur è Turditania multum frumenti ac uini, oleumque non multum modò, sed & optimũ. Pręterea cera, mel, pix, & coccus multus, & minium Sinopica terra non deterius. naues conficiunt ex indigena materia, habentque & sales fossiles, & fluuiorum salsorum fluxus non paucos. tum salsamenta copiosa, non inde modò habetur, sed & ex reliqua extra Columnas ora, nihil cedentia bonitate Ponticis. quondam etiam multum uestium adueheba tur, nunc lanæ Coraxorum lana præstantiores, longeque pulcherrimæ. quippe talento aries emitur qui oues ineat. tũ summè tenuia texta, quæ Saltiatæ faciunt. est ingens ibi pecoris copia, & uenandi materies. Perniciosas habet bestias ferè nullas, exceptis cuniculis, lepusculis illis terram fodientibus, quos quidam

τὴν ἀναχώρησιν τῆς θαλάττης, καὶ τὸ ἀπαίρειν εἰς τὴν ἤπειρον. Καταμαθόντες δ' οὖν τὴν φύσιν τῶν τόπων οἱ ἄνθρωποι, καὶ τὰς ἀναχύσεις ὁμοίως ὑπουργεῖν τοῖς ποταμοῖς δυναμένας, πόλεις ἔκτισαν ἐπ' αὐτῶν, καὶ ἄλλας κατοικίας, καθάπερ ἐπὶ τῶν ποταμῶν. τούτων δ' ἐστὶν ἥ τε Ἄστα καὶ Νέβρισσα, καὶ Ὄνοβα, καὶ Σόνοβα, καὶ Μαίνοβα, καὶ ἄλλαι πλείους. Προσλαμβάνουσι δὲ καὶ διώρυγες ἔσθ' ὅπου γεγονυῖαι τῷ πολλαχόθεν εἶναι, καὶ πολλαχόσε τὴν κομιδὴν πρὸς ἀλλήλους, καὶ πρὸς τοὺς ἔξω. Καὶ αἱ σύρροιαι δὲ ὡσαύτως ὠφελοῦσι κατὰ τὰς ἐπιπολὺ πλήμας, καὶ διειργομένας ὑπὸ τῶν διειργόντων ἰσθμῶν τοὺς πόρους, καὶ πλωτοὺς ἀπεργαζομένων, ὥστε πορθμεύεσθαι καὶ ἐκ τῶν ποταμῶν εἰς τὰς ἀναχύσεις, κἀκεῖθεν δεῦρο. Ἅπασα δ' ἡ ἐμπορεία πρὸς τὴν Ἰταλίαν ἐστὶ καὶ τὴν Ῥώμην, ἔχουσα τὸν πλοῦν μέχρι τῶν στηλῶν ἀγαθόν, πλὴν εἴ τις ἐστὶ περὶ τὸν πορθμὸν δυσκολία καὶ τὸν πελάγιον τὸν ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς θαλάττῃ. διὰ γὰρ εὐδίου κλίματος οἱ δρόμοι συντελοῦνται, καὶ μάλιστα τῷ πελαγίζοντι. τοῦτο δὲ πρόσφορόν ἐστι ταῖς ἐμπορικαῖς ὁλκάσιν. ἔχουσι δὲ καὶ οἱ ἄνεμοι τάξιν οἱ πελάγιοι. πρόσεστι δὲ καὶ ἡ νῦν εἰρήνη τῶν λῃστηρίων καταλυθέντων, ὥσθ' ἡ σύμπασα ὑπάρχει ῥᾳστώνη τοῖς πλοϊζομένοις. Ἴδιον δέ τι φησὶ Ποσειδώνιος τηρῆσαι κατὰ τὸν ἀνάπλουν τὸν ἐκ τῆς Ἰβηρίας, ὅτι οἱ Εὖροι κατ' ἐκεῖνο τὸ πέλαγος ἕως τοῦ Σαρδώου κόλπου πνέοιεν ἐτησίαι, διὸ καὶ τρισὶ μησὶν εἰς Ἰταλίαν κατᾶραι, μόλις γὰρ διενεχθεὶς περί τε τὰς Γυμνησίας νήσους, καὶ περὶ Σαρδόνα, καὶ τ' ἄλλα ἀπαντικρὺ μέρη τούτων τῆς Λιβύης. Ἐξάγεται δ' ἐκ τῆς Τουρδιτανίας σῖτός τε καὶ οἶνος πολύς, καὶ ἔλαιον οὐ πολὺ μόνον, ἀλλὰ καὶ κάλλιστον. καὶ κηρὸς δὲ, καὶ μέλι, καὶ πίττα ἐξάγεται, καὶ κόκκος πολύς, καὶ μίλτος οὐ χείρων τῆς Σινωπικῆς γῆς. τά τε ναυπήγια συνιστᾶσιν αὐτόθι ἐξ ἐπιχωρίας ὕλης, ἅλες τε ὀρυκτοὶ παρ' αὐτοῖς εἰσί. καὶ ποταμῶν ἁλμυρῶν ῥεύματα οὐκ ὀλίγα. οὐκ ὀλίγη δὲ οὐδ' ἐκ τῶν ὄψων ταριχεία, οὐκ ἐνθένδε μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς ἄλλης τῆς ἐκτὸς στηλῶν παραλίας οὐ χείρων τῆς Ποντικῆς. πολλὴ δὲ καὶ ἐσθὴς πρότερον ἤρχετο, νῦν δὲ ἔρια μᾶλλον τῶν Κοραξῶν, καὶ ὑπερβολή τις ἐστὶ τοῦ κάλλους. ταλαντιαίους γοῦν ὠνοῦνται τοὺς κριοὺς εἰς τὰς ὀχείας. ὑπερβολὴ δὲ, καὶ τῶν λεπτῶν ὑφασμάτων, ἅπερ οἱ Σαλτιῆται κατασκευάζουσιν. ἄφθονος δὲ καὶ βοσκημάτων ἀφθονία παντοίων καὶ κυνηγεσίων. Τῶν δ' ὀλεθρίων θηρίων σπάνις, πλὴν τῶν γεωρύχων λαγιδέων, οὓς ἔνιοι λεβη-

λεβηρίδας προσαγορεύουσι. λυμαίνονται γὰρ φυτὰ, καὶ σπέρματα ῥιζοφαγοῦντες. καὶ τοῦτο συμβαίνει καθ᾽ ὅλην τὴν Ἰβηρίαν σχεδὸν, διατείνει δὲ καὶ μέχρι Μασσαλίας. ὀχλεῖ δὲ καὶ τὰς νήσους. Οἱ δὲ τὰς Γυμνησίας οἰκοῦντες, λέγονται πρεσβεύσασθαί ποτε πρὸς Ῥωμαίους κατὰ χώρας αἴτησιν, ἐκβάλλεσθαι γὰρ ὑπὸ τῶν ζώων τούτων ἀντέχειν μὴ δυναμένων διὰ τὸ πλῆθος. πρὸς μὲν οὖν τὸν τοσοῦτον ἴσως πόλεμον, ὃς οὐκ ἀεὶ συμβαίνει, φθορὸν δέ τινι λοιμικῇ καταστάσει, καθάπερ ὄφεων καὶ μυῶν τῶν ἀρουραίων, χρεία τῆς τοσαύτης ἐπικουρίας. πρὸς δὲ τὸ μέτριον, ἐξεύρηνται πλείους θῆραι. καὶ δὴ καὶ γαλᾶς ἀγρίας ἃς ἡ Λιβύη φέρει, τρέφουσιν ἐπίτηδες, ἃς φιμώσαντες παριᾶσιν εἰς τὰς ὀπάς. αἳ δ᾽ ἐξέλκουσιν ἔξω τοῖς ὄνυξιν οὓς ἂν καταλάβουσιν, ἢ φεύγειν ἀναγκάζουσιν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, ἐκπεσόντας δὲ θηρεύουσιν οἱ ἐφεστῶτες. Τὴν δὲ ἀφθονίαν τῶν ἐκκομιζομένων ἐκ τῆς Τουρδιτανίας, ἐμφανίζει τὸ μέγεθος, καὶ τὸ πλῆθος τῶν ναυκλήρων. ὁλκάδες γὰρ μέγισται παρὰ τούτων πλέουσιν εἰς τὴν Δικαιαρχίαν, καὶ τὰ Ὤστια τῆς Ῥώμης ἐπίνειον. τό, τε πλῆθος μικροῦ δεῖν ἐνάμιλλον τοῖς Λιβυκοῖς ἐκ πολλαπλασιάσεως. Τοιαύτης δὲ τῆς μεσογαίας οὔσης τῆς ἐν τῇ Τουρδιτανίᾳ, καὶ τὴν παράλιον ἐνάμιλλον εὕροι τις αὖ τοῖς ἐκ θαλάττης ἀγαθοῖς. τά τε γὰρ ὀστρεώδη πάντα καὶ κογχοειδῆ, καὶ τοῖς πλήθεσιν ὑπερβάλλει καὶ τοῖς μεγέθεσι καθόλου κατὰ τὴν ἔξω θάλατταν πᾶσαν. ἐνταῦθα δὲ διαφερόντως ἅτε καὶ τῶν πλημμυρίδων καὶ τῶν ἀμπώτεων ἐνταῦθα αὐξανομένων, ἃς εἰκὸς αἰτίας εἶναι καὶ τοῦ πλήθους, καὶ τοῦ μεγέθους διὰ τὴν γυμνασίαν. ὡς δ᾽ αὔτως ἔχει καὶ περὶ τῶν κητέων ἁπάντων, ὀρύγων τε, καὶ φαλαινῶν, καὶ φυσητήρων, ὧν ἀναφυσησάντων, φαίνεταί τις νεφώδους ὄψις κίονος τοῖς πόῤῥωθεν ἀφορῶσι. καὶ οἱ γόγγροι δὲ ἀποθηριοῦνται, πολὺ τῶν παρ᾽ ἡμῖν ὑπερβεβλημένοι κατὰ τὸ μέγεθος, καὶ αἱ σμύραιναι, καὶ ἄλλα πλείω τῶν τοιούτων ὄψων. ἐν δὲ Καρτηΐᾳ κήρυκας δεκακοτύλους καὶ πορφύρας φασίν. ἐν δὲ τοῖς ἐξωτέροις τόποις καὶ μείζονας ὀγδοήκοντα μνῶν τὴν σμύραιναν, καὶ τὸν γόγγρον· ταλαντιαῖον δὲ τὸν πολύποδα. διπήχεις δὲ τὰς τευθίδας, καὶ τὰ παραπλήσια. πολὺς δὲ καὶ ὁ θύννος συνελαύνεται δεῦρο, ἀπὸ τῆς ἄλλης τῆς ἔξωθεν παραλίας, πίων καὶ παχύς. τρέφεται δὲ βαλάνῳ δρυΐνῃ, φυομένῃ κάτω τῆς θαλάττης, χαμαιζήλῳ

dam Icberides nominant. ij enim radices uorantes, stirpibus seminibusque nocent. Idque usu uenit per omnem Hispaniam, & ad Massiliam usque. quin & insulas infestant: traditumque memoriæ est, Gymnesiarum insularum incolas aliquando missis legatis petijsse à Romanis terram sibi habitandam, quòd sua se ab animalibus pelli, neque eorum multitudini resistere posse dicerent. 7 Et sanè hoc auxilio opus esse potest, cùm, quod non semper fit, tanta multitudine tanquam bello aut peste grassantur, ueluti serpentes & mures terrestres etiam ubi inualescunt. Sed ubi mediocriter habet res, inuentæ sunt iam cuniculos uenandi plures rationes. quarum est, quod feles Africos feros studiosè adhibent, & ore obligato in foramina immittunt: qui unguibus extrahunt cuniculos inuentos, aut in superficiem expellunt, ubi ab adstantibus captantur. Abundantiam uerò eorum quæ ex Turditania exportantur, nauium magnitudo & multitudo indicat. maximæ enim onerariæ naues inde ad Dicæarchiam & Ostia, quod est Romæ nauale, aduehuntur. itaque multiplicatæ sunt, ut numero iam Africis ferè æquentur. Cùm hic sit status mediterraneorum Turditaniæ, ora eius maritima opibus maritimis cum ea quasi certare uidetur. In uniuersum enim exterum mare omni ostreorũ, concharumque abundat genere, numero, & magnitudine. uerũ ad Turditaniam id maximè fit, quippe maris affluxu ac refluxu ibi augescente, quam causam apparet esse multitudinis ac magnitudinis istarum rerum ob exercitationem. Idem intelligendum de cæterorũ omnibus generibus, orygibus, balænis, & à flando dictis physeteribus, qui cum efflant, eminus intuentibus species quædam nubis in columnæ formam coactæ uidetur. quin & congri ibi in belluas abeunt, longè nostrorum magnitudinem supergressi: & murenæ sunt ibi, alijque plures id genus pisces. Apud Carteiam ceryces siue buccina, & purpuræ inueniri dicuntur, decem cotylas implentes. & in exterioribus locis murenæ congrique qui appendant XXC minas, polypos qui talentum: bicubitales teuthidas, aliosque id genus pisces. Huc etiam plurimi thynni compelluntur, à calore externi maris antiquo pingues & crassi. Vescuntur glande querna, quæ ad mare nascitur, humilis planè, sed

Cuniculi.

Quercui marina Thynnus.

 τινὶ

sed prægrandem generans fructum. hæc arbor etiam in terra per Hispaniam frequens nascitur, magna radice, ut quercus perfectæ, sed humilis ipsa fruticis instar à stirpe surgit. tantùm autem fert fructus, ut post maturitatem litus maris intra extraque Columnas oppleatur eo alluuie eiecto. semper tamen minor inuenitur quæ intra Columnas nascitur. Polybius tradit, hanc glandem ab Hispanis etiam in Latium usque mitti, nisi fortè Sardinia etiam eam generet & uicina loca. Cæterùm thynni quanto magis ad Columnas accedunt, tanto fiunt tenuiores, defectu nutrimenti. Ferturque hoc animal prope terram in mari degere, & glande delectari atque admodum pinguescere: cumque glandium copia nascitur, multos etiam nasci thynnos. Cùm autem Turditaniæ tot bona suppeditent, non leuiter, sed uel apprimè obseruet mireturque aliquis, quòd ita ferax metallorum est. Etenim metallis quidem plena est tota Hispania: at non omnes regiones ita frugiferæ sunt ac felices, minimumque eæ quæ metallis abundant. Rarum nimirum est cùm metallorum habere tum frugum copiam: rarum etiam in exigua regione opes omnis generis metallorum habere. At Turditania, eique contigua regio ita utraque re abundat, ut nulla satis digna laudatio præstantiæ earum institui posit. Nondum enim adhuc compertum est ullibi terrarum, aurum, argentum, æs, aut ferrum tanta cùm copia, tum bonitate inueniri, atque hîc. Aurum non effoditur modò, sed & flumina & torrentes auro permixtam arenam uoluunt: multis etiam in locis aquę expertibus arena talis reperitur. uerùm ibi aurum non apparet: in locis autem irriguis ramēta auri fulgent. quanquam & arenas nulla aqua madētes, illata aqua humectant, itaque ramenta auri ut splendeāt efficiunt. quin & puteis actis, aliisque excogitatis artibus, abluenda arena aurum excipiūt. pluraque nunc sunt loca in quibus elauetur, quam in quibus effodiatur aurum. Asserunt quidem Galli sua metalla esse præstantiora in Cemmeno monte, & sub ipsam Pyrenen. tamen & hîc maior pars laudatur. Cæterùm inter auri ramenta aiunt inuentas aliquando selibres glebas, quas ipsi 8 palas nominant, exigua purgatione indigentes. Ferunt etiam lapi-

Metallica. (margin note, beside "neris metallorum habere")

8 (margin note, beside "selibres glebas")

τινὶ παντάπασιν, ἁδρότατον δ' ἐκφέρουσι καρπόν, ἥπερ καὶ ἐν τῇ γῇ πολλὴ φύεται κατὰ τὴν Ἰβηρίαν, ῥίζας μὲν ἔχουσα μεγάλας ὡς ἂν τελείας δρυός, ἐξαιρουμένη δὲ ἐκ θάμνου, ταπεινῆς ἧττον. τοσοῦτον δ' ἐκφέρει καρπόν, ὥστε μετὰ τὴν ἀκμὴν πλήρη τὴν παραλίαν εἶναι τήν τε ἐντὸς, καὶ τὴν ἐκτὸς στηλῶν, ἣν ἐκβάλλουσιν αἱ πλῆμαι. ἡ δ' ἐντὸς στηλῶν, ἐλάττων ἀεὶ καὶ μᾶλλον εὑρίσκεται. Λέγει δ' ὁ Πολύβιος καὶ μέχρι τῆς Λατίνης ἐκπέμπειν τὴν βάλανον ταύτην. εἰ μὴ ἄρα φησὶ καὶ ἡ Σαρδὼ φέρει, καὶ ἡ πλησιόχωρος ταύτῃ. Καὶ οἱ θύννοι δ' ὅσῳ πλεῖον συνεγγίζουσι ταῖς στήλαις ἔξωθεν φερόμενοι, τοσῷ δ' ἰσχναίνονται, πλέον τῆς τροφῆς ἐπιλιπούσης, εἶναί τε παραθαλάττιον τὸ ζῶον τοῦτο· ἥδεσθαι γὰρ τῇ βαλάνῳ καὶ πιαίνεσθαι διαφερόντως ὑπ' αὐτῆς. φορᾶς τε τῆς βαλάνου γενομένης, φορὰν καὶ τῶν θύννων εἶναι. Τοσούτοις δὲ τῆς προειρημένης χώρας ἀγαθοῖς κεχορηγημένης, οὐχ ἥκιστα, ἀλλὰ καὶ μάλιστ' ἄν τις ἀποδέξαιτο καὶ θαυμάσειε, τὸ περὶ τὰς μεταλλείας εὐφυές. ἅπασα μὲν γὰρ μεστὴ τῶν τοιούτων ἐστὶν ἡ τῶν Ἰβήρων χώρα, οὐ πᾶσα δ' εὔκαρπος, οὐδ' εὐδαίμων οὕτως· καὶ μάλιστα ἡ τῶν μετάλλων εὐποροῦσα. Σπάνιον δ' ἐν ἀμφοτέροις τυχεῖν. σπάνιον δέ, καὶ τὸ τὴν αὐτὴν ἐν ὀλιγωχωρίῳ παντοίοις πληθύειν μετάλλοις. Ἡ δὲ Τουρδητανία καὶ ἡ προσεχὴς αὐτῇ, λόγον οὐδένα ἄξιον καταλείπει, περὶ τὴν δὲ τὴν ἀρετὴν τοῖς ἐπαινεῖν βουλομένοις. οὔτε γὰρ χρυσός, οὐκ ἄργυρος, οὐδὲ δὴ χαλκός, οὐδὲ σίδηρος, οὐδαμοῦ τῆς γῆς, οὔτε τοσοῦτος, οὔθ' οὕτως ἀγαθὸς ἐξήτασται γενόμενος μέχρι νῦν. ὁ δὲ χρυσὸς οὐ μεταλλεύεται μόνον, ἀλλὰ καὶ σύρεται. καταφέρουσι δ' οἱ ποταμοὶ καὶ οἱ χείμαρροι τὴν χρυσῖτιν ἄμμον πολλαχοῦ, καὶ ἐν τοῖς ἀνύδροις τόποις οὖσαν. ἀλλ' ἐκεῖ μὲν ἀφανής ἐστιν, ἐν δὲ τοῖς ἐπικλύστοις ἀπολάμπει τὸ τοῦ χρυσοῦ ψῆγμα. καὶ τοὺς ἀνύδρους δὲ φορητῷ ἐπικλύζοντες ὕδατι, στιλπνὸν ποιοῦσι τὸ ψῆγμα. καὶ φρέατα δ' ὀρύσσοντες, καὶ ἄλλας τέχνας ἐπινοοῦντες, πλύσει τῆς ἄμμου τὸν χρυσὸν ἐκλαμβάνουσι· καὶ πλείω τῶν χρυσωρυχείων ἐστὶ νῦν τὰ χρυσοπλύσια προσαγορευόμενα. ἀξιοῦσι δὲ Γαλάται τὰ παρ' ἑαυτοῖς εἶναι κρείττω μέταλλα ἔν τε τῷ Κεμμένῳ ὄρει, καὶ ὑπ' αὐτῇ κείμενα τῇ Πυρήνῃ· τὸ μέντοι πλέον κἀντεῦθεν εὐδοκιμεῖ. ἐν δὲ τοῖς ψήγμασι τοῦ χρυσίου φασὶν εὑρίσκεσθαί ποτε καὶ ἡμιλιβριαίας βώλους, ἃς καλοῦσι πάλας, μακρᾶς καθάρσεως δεομένας. φασὶ δὲ καὶ

lapi-

λίθων σχιζομένων εὑρίσκειν βωλάρια θηλαῖς ὅμοια. ἐκ δὲ τοῦ χρυσοῦ ἑψομένου καὶ καθαιρομένου στυπτηριώδει τινὶ γῇ, τὸ κάθαρμα ἤλεκτρον εἶναι. πάλιν δὲ τούτου καθεψομένου, μίγμα ἔχοντος ἀργύρου, καὶ χρυσοῦ, τὸν μὲν ἄργυρον ἀποκαίεσθαι, τὸν δὲ χρυσὸν ὑπομένειν. εὐδιάχυτος γὰρ ὁ τύπος καὶ λιθώδης. διὰ τοῦτο καὶ τῷ ἀχύρῳ τήκεται μᾶλλον ὁ χρυσός. ὅτι ἡ φλὸξ μαλακὴ οὖσα, συμμέτρως ἔχει πρὸς τὸ εἶκον, καὶ διαχεόμενον ῥᾳδίως. ὁ δὲ ἄνθραξ ἐπαναλίσκει πολύ, ὑπερτήκων τῇ σφοδρότητι, καὶ ἐξαίρων. ἐν δὲ τοῖς Ἐρυθροῖς σύρεται καὶ πλύνεται πλησίον ἐκ σκάφαις, ἢ ὀρύττεται, φρέαρ, ἡ δὲ ἀνενεχθεῖσα γῆ πλύνεται. Τὰς δὲ τοῦ ἀργύρου καμίνους ποιοῦσιν ὑψηλάς, ὥστε τὴν ἐκ τῶν βώλων λιγνὺν μετέωρον ἐξαίρεσθαι· βορεῖα γάρ ἐστι καὶ ὀλέθριος. τῶν δὲ χαλκουργῶν τινα καλεῖται χρυσεῖα, ἐξ ὧν τεκμαίρονται χρυσὸν ἐξ αὐτῶν ὀρύττεσθαι πρότερον. Ποσειδώνιος δὲ ὁ τὸ πλῆθος τῶν μετάλλων ἐπαινῶν, καὶ τὴν ἀρετήν, οὐκ ἀπέχεται τῆς συνήθους ῥητορείας, ἀλλὰ συνενθουσιᾷ ταῖς ὑπερβολαῖς. οὐ γὰρ ἀπιστεῖν τῷ μύθῳ φησίν, ὅτι τῶν δρυμῶν ποτε ἐμπρησθέντων ἡ γῆ τὰ κοινὰ ἅτε ἀργυρῖτις καὶ χρυσῖτις ὕλην εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ἐξέζεσε, διὰ τὸ πᾶν ὄρος, καὶ πάντα βουνὸν εἶναι νομίσματος ὑπό τινος ἀφθόνου τύχης σεσωρευμένην. καθόλου δ᾽ ἂν εἶπε φησὶν ἰδών τις τοὺς τόπους θησαυροὺς εἶναι φύσεως ἀενάου, ἢ ταμιεῖον ἡγεμονίας ἀνεκλείπτου. οὐ γὰρ πλουσία μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπόπλουτος ἦν φησιν ἡ χώρα, καὶ παρ᾽ ἐκείνοις ὡς ἀληθῶς τὸν ὑποχθόνιον τόπον, οὐχ ὁ ᾅδης, ἀλλ᾽ ὁ πλούτων κατοικεῖ. Τοιαῦτα μὲν οὖν ἐν ὡραίῳ σχήματι εἴρηκε περὶ τούτων, ὡς ἂν ἐκ μετάλλου καὶ αὐτὸς πολλῷ χρώμενος τῷ λόγῳ. Τὴν δ᾽ ἐπιμέλειαν φράζων τὴν τῶν μεταλλευόντων, παρατίθησι τὸ τοῦ Φαληρέως, ὅτι φησὶν ἐκεῖνος ἐπὶ τῶν Ἀττικῶν ἀργυρείων οὕτω συντόνως ὀρύττειν τοὺς ἀνθρώπους, ὡς ἂν προσδοκῶντας αὐτὸν ἀνάξειν τὸν Πλούτωνα. καὶ τούτων νῦν ἐμφανίζει παραπλησίαν τὴν σπουδὴν καὶ τὴν φιλεργίαν, σκολιὰς τεμνόντων καὶ βαθείας τὰς σύριγγας, καὶ πρὸς τοὺς ἐν αὐταῖς ἀπαντῶντας ποταμούς, πολλάκις. Ταῖς Αἰγυπτίαις ἀναντλοῦνται σκολιαῖς τὸν δόλον, οὐ τὸν αὐτὸν εἶναι τοῦτον ποτὲ τοῖς Ἀττικοῖς, ἀλλ᾽ ἐκείνοις μὲν αἰνίγματι ἐοικέναι τὴν μεταλλείαν. ὅσα μὲν γὰρ ἀνέλαβον, φησίν, οὐκ ἔλαβον· ὅσα δὲ εἶχον, ἀπέβαλον. τούτοις δ᾽ ὑπεράγαν

lapidibus fiſsis inueniri glebulas uberibus ſimiles. porrò auro cocto, & purgato aluminoſa quadam terra, electrum eſſe id quod purgando reijcitur. quod cum habeat argenti auriq; mixturam, eo cocto argentum quidem comburi, aurum autem permanere. nam forma eſt fuſilis & lapidea. Itaque etiam palea facilius liquefit aurum: quia flamma mollis cum ſit, proportionem habet temperatam ad id quod cedit & facilè funditur. carbo autem multum abſumit, nimis colliquans ſua uehementia, & eleuans. In Erythris terra hauritur & pone lauitur in ſcaphis. aut puteo acto terra inde egeſta lauatur. Argenti autem caminos faciunt ſublimes, ita ut fuligo à glebis in altū efferat. eſt enim grauis ea ac peſtilens. Aerariarum officinarum quædam uocantur aurariæ: unde conijciunt priùs aurum inde fuiſſe effoſſum. Poſidonius uerò multitudinem metallorum laudans & præſtantiã, non abſtinet ſolita ſibi ſermonis exornatione, ſed nimijs amplificationibus quaſi inſtinctu quodam poëtico rapitur. Ait enim ſe fidem huic fabulæ non derogare, quòd nemoribus aliquando inflammatis terra 9 liquefacta, cùm 9 eſſet aureæ & argenteæ materiæ, in ſuperficiem ea metalla efferueſcendo eiecerit. itaq; omnis mons, & omnis collis locupletiſsimæ cuiuſdam fortunæ dono ſit nomiſmatis materia cumulatus. omninoq; (ait.) uidens aliquis iſta loca, dixerit theſauros eſſe perennis naturæ, aut principatus ærarium perpetui. non enim diues modo (inquit.) terra illa eſt, ſed & infra ſe opes habet conditas: & reuera apud iſtos homines infra terram nõ Ades, ſed Pluto habitat. Hæc ille oratione ſpecioſa, & quaſi ex metallis repetita illa prolixè retulit. Diligentiam porrò fodientium indicans, Phalerei dictum adducit, qui de Atticis metallis dixerat tãta adſiduitate homines ibi fodere, ac ſi ſperarent ſe ipſum Plutonem eruturos. atque nunc Turditanorum ſimilem demonſtrat induſtriam laborandique ſtudium, qui profundos obliquosque agant cuniculos, & ſæpe in his occurrant fluminibus * Aegyptijs exhauriunt obliquis dolum non eundem eſſe cum olim Atticis. Verùm apud hos metallica opera ſimile quippiam habere
10 ænigmatis illius. nam Athenienſes quæ 10
adepti fuerint, non percepiſſe, quæ autem habuiſſent amiſiſſe. Turditanis uerò illa admo-

In Poſidonium.

*

dum prosunt. Nam æris opificibus eruunt æs, quod quadrans est glebæ effossæ: & argenti Euboicum talentum triduo. Addit porrò stannum non, ut historici diuulgarunt, in superficie terræ inueniri, sed effodi. nasci apud barbaros qui supra Lusitaniam degunt, & in Cassiteridibus (. quasi Stannarias diceres.) insulis: ex Britannicis quoque Massiliam adferri. Apud Artabros autem, qui Lusitaniæ uersus occasum & septentrionem ultima habent, efflorescere ait terram stanno aureo albo: est enim permixtum argento. hãc terram fluuijs deferri, & à mulieribus sarculis exhauriri, lauariq; in textis cratibus, dum expurgata terra stannum purum fiat. Hæc ille de his metallis. Polybius autem mentionem argenteorum metallorum faciens quæ sunt ad Carthaginem nouam, ea ait esse maxima, ab urbe ad XX stadia dissita, circulo CCCC stadiorum contenta. ibi XL millia hominum in labore uersari, atque in singulos dies populo Romano tum temporis XXV millia drachmarum ab ijs tributa fuisse. Quo modo conficiatur argenrum, quia longum est, omitto narrare. Glebam autem quæ amnibus deuehitur argentariam, contundi ait, & cribris in aqua suspendi: ac rursus quæ subsidunt contundi, ac percolari, aliquoties id repeti, quod quintò subsedit, id liquari, itaq; e plumbo defuso purum argentum produci. Extant etiamnum officinæ in quibus argentum conficitur, non autem publicæ neque ibi neq; alijs in locis, sed ad priuatos redactæ reditus. Auraria metalla pleraque ad remp. pertinent. Ad Castaonem & alijs in locis peculiare est metallum plumbi fossilis, cui admixtum est paululum argenti, sed quod ab eo separare non sit operæprecium. Non procul à Castaone mons est, unde Bætis dicitur profluere. quem montem Argenteum uocant ob argenti in eo metalla. Polybius scribit & hunc & Anam è Celtiberia labi, distantes inuicem ad ıɔccccc stadia. nam Celtiberi aucti potentia, à se etiam regionibus omnibus circumiacentibus nomen fecerunt. Videtur autem

Bætis Tartessus. ueteres Bætin appellasse Tartessum, & Gades cum insulis uicinis Erytheam. ideoq; putant Stesichorum de Geryonis armento Sic cecinisse:

Nata

γαυ λυσιτελῆ. τοῖς μὲν γὰρ χαλκουργοῖς τέταρτον μέρος ἐξάγουσι τῆς γῆς τὸν χαλκόν, τῶν δὲ ἀργυρευόντων τῶν ἰδιωτῶν ἐν τρισὶν ἡμέραις Εὐβοϊκὸν τάλαντον ἐξαίρουσι. τὸν δὲ καττίτερον οὐκ ἐπιπολῆς εὑρίσκεσθαί φησιν, ὡς τοὺς ἱστορικοὺς θρυλλεῖν, ἀλλ' ὀρύττεσθαι, γεννᾶσθαι δ' ἔν τε τοῖς ὑπὲρ τοὺς Λυσιτανοὺς βαρβάροις, καὶ ἐν ταῖς Καττιτερίσι νήσοις, καὶ ἐκ τῶν Βρεττανικῶν δὲ εἰς τὴν Μασσαλίαν κομίζεσθαι. ἐν δὲ τοῖς Ἀρτάβροις, οἳ τῆς Λυσιτανίας ὕστατοι πρὸς ἄρκτον καὶ δύσιν εἰσίν, ἐξανθεῖν φασιν ἀργυρέῳ τὴν γῆν καττιτέρῳ χρυσίῳ λευκῷ. ἀργυρομιγὴς γάρ ἐστι. τὴν δὲ γῆν ταύτην φέρειν τοὺς ποταμούς, τὴν δὲ σκαλίσι τὰς γυναῖκας διαμώσας πλύνειν ἐν ἠθητηρίοις πλεκτοῖς ἐπὶ τὴν κίστην, οὗτος μὲν περὶ τῶν μετάλλων τοιαῦτ' εἴρηκε. Πολύβιος δὲ τῶν περὶ Καρχηδόνα νέαν ἀργυρείων μνησθεὶς, μέγιστα μὲν εἶναί φησι, διέχειν δὲ τῆς πόλεως ὅσον εἴκοσι σταδίους, περιειληφότα κύκλον τετρακοσίων σταδίων, ὅπου τέτταρας μυριάδας ἀνθρώπων μένειν τῶν ἐργαζομένων, ἀναφέροντας τότε τῷ δήμῳ τῶν Ῥωμαίων καθ' ἑκάστην ἡμέραν δισμυρίας καὶ πεντακισχιλίας δραχμάς. τὴν δὲ κατεργασίαν, τὴν μὲν ἄλλην ἐῶ, μακρὰ γάρ ἐστι. τὴν δὲ συρτὴν βῶλον τὴν ἀργυρῖτιν φησὶ κόπτεσθαι, καὶ κοσκίνοις εἰς ὕδωρ διαττᾶσθαι. κόπτεσθαι δὲ πάλιν τὰς ὑποστάσεις, καὶ πάλιν διηθουμένας ἀποχεομένων τῶν ὑδάτων κόπτεσθαι. τὴν δὲ πέμπτην ὑπόστασιν χωνευθεῖσαν ἀποχυθέντος τοῦ μολύβδου, καθαρὸν τὸ ἀργύριον ἐξάγειν. ἔστι δὲ καὶ νῦν τὰ ἀργυρεῖα, οὐ μέντοι δημόσια, οὔτε δὲ ἐνταῦθα, οὔτε ἐν τοῖς ἄλλοις τόποις, ἀλλ' εἰς ἰδιωτικὰς μετέστησαν κτήσεις. τὰ δὲ χρυσεῖα δημοσιεύεται τὰ πλείω. ἐνθ' ἐν δὲ καὶ Κασταλῶνι καὶ ἄλλοις τόποις ἴδιόν ἐστι μέταλλον ὀρυκτοῦ μολύβδου. παραμέμικται δέ τι καὶ τούτῳ τοῦ ἀργύρου μικρόν, οὐχ ὥστε λυσιτελεῖν ἀποκαθαίρειν αὐτόν. οὐ πολὺ δ' ἄπωθεν τοῦ Κασταλῶνός ἐστι καὶ τὸ ὄρος, ἐξ οὗ ῥεῖν φασι τὸν Βαῖτιν, ὃ καλοῦσιν ἀργυροῦν, διὰ ἀργυρεῖα τὰ ἐν αὐτῷ. Πολύβιος δὲ καὶ τὸν Ἄναν καὶ τοῦτον ἐκ τῆς Κελτιβηρίας ῥεῖν φησί, διέχοντας ἀλλήλων ὅσον ἐννακοσίους σταδίους. αὐξηθέντες γὰρ οἱ Κελτίβηρες, ἐποίησαν καὶ τὴν πλησιόχωρον πᾶσαν ὁμώνυμον ἑαυτοῖς. Ἐοίκασι δ' οἱ παλαιοὶ καλεῖν τὸν Βαῖτιν, Ταρτησσὸν· τὰ δὲ Γάδειρα, καὶ τὰς πρὸς αὐτὴν νήσους, Ἐρύθειαν. διόπερ οὕτως εἰπεῖν ὑπολαμβάνουσι Στησίχορον περὶ τοῦ Γηρυόνος βουκόλου,

Διότι

Διόπι γλύνηθέν χεδὸν ἀντιπέρας κλεινᾶς Ἐρυθείας·
Ταρτησσοῦ ποταμοῦ παρὰ πηγὰς ἀπείρονας
Ἀργυρορίζους—
ἐν κευθμῶνι πέτραις. Δυοῖν δὲ οὐσῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ, πόλιν ἐν τῇ μεταξὺ χώρᾳ κατοικεῖσθαι πρότερόν φασιν, ἣν καλεῖσθαι Ταρτησσόν, ὁμώνυμον τῷ ποταμῷ, καὶ τὴν χώραν Ταρτησσίδα καλεῖσθαι φασίν, ἣν νῦν Τουρδοῦλοι νέμονται. καὶ Ἐρατοσθένης δὲ τὴν συνεχῆ τῇ Κάλπῃ, Ταρτησσίδα καλεῖσθαι φησί, καὶ Ἐρύθειαν νῆσον εὐδαίμονα. Πρὸς ὃν Ἀρτεμίδωρος ἀντιλέγων, καὶ ταῦτα φησὶ ψευδῶς λέγεσθαι ὑπ' αὐτοῦ, καθάπερ καὶ τὸ ἀπὸ Γαδείρων ἐπὶ τὸ ἱερὸν ἀκρωτήριον διάστημα ἀπέχειν ἡμερῶν πέντε πλοῦν, οὐ πλειόνων ὄντων ἢ χιλίων καὶ ἑπτακοσίων σταδίων. καὶ τὸ τὰς ἀμπώτεις μέχρι δεῦρο περατοῦσθαι, ἀντὶ τοῦ κύκλῳ περὶ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην συμβαίνειν. καὶ τὸ τὰ προσαρκτικὰ μέρη τῆς Ἰβηρίας εὐπαραλοξότερα εἶναι πρὸς τὴν Κελτικήν, ἢ κατὰ τὸν Ὠκεανὸν πλέουσι. καὶ ὅσα δὴ ἄλλα εἴρηκε Πυθέᾳ πιστεύσας διὰ ἀλαζονείαν. Ὁ δὲ ποιητὴς πολύφωνός τις ὤν, καὶ πολυΐστωρ, δίδωσιν ἀφορμάς, ὡς οὐδὲ τούτων ἀνήκοός ἐστι τῶν τόπων, εἴ τις ὀρθῶς βούλοιτο συλλογίζεσθαι ἀπ' ἀμφοῖν, τῶν τε χεῖρον λεγομένων περὶ αὐτῶν, καὶ τῶν ἄμεινον καὶ ἀληθέστερον. χεῖρον μὲν ὅτι πρὸς δύσιν ἐσχάτην ἤκουεν αὐτήν, ὅπου καθάπερ φησὶν αὐτός, εἰς τὸν ὠκεανὸν

—ἐμπίπτει λαμπρὸν φάος ἠελίοιο,
Ἕλκον νύκτα μέλαιναν ἐπὶ ζείδωρον ἄρουραν.

Ἡ δὲ νὺξ ὅτι δύσφημον, καὶ τῷ ᾅδῃ πλησιάζον δῆλον, ὁ δὲ ᾅδης τῷ ταρτάρῳ. εἰκάζοι ἄν τις ἀκούων τὰ περὶ Ταρτησσοῦ τὸν τάρταρον ἐκεῖθεν παρονομάσαι τὸν ἔσχατον τῶν ὑποχθονίων τόπων. προσθεῖναι δὲ καὶ μῦθον, τὸ ποιητικὸν σώζοντα. Καθάπερ καὶ τοὺς Κιμμερίους εἰδὼς ἐν Βορείοις καὶ ζεφυρίοις οἰκήσαντας τόποις τοῖς κατὰ τὸν Βόσπορον, ἵδρυσεν αὐτοὺς πρὸς τῷ ᾅδῃ. τάχα καὶ κατά τι κοινὸν τῶν Ἰώνων ἔθος πρὸς τὸ φῦλον τοῦτο. καὶ γὰρ καθ' Ὅμηρον ἢ πρὸ αὐτοῦ μικρὸν λέγουσι τὴν τῶν Κιμμερίων ἔφοδον γενέσθαι, τὴν μέχρι τῆς Αἰολίδος καὶ τῆς Ἰωνίας. Ταῖς δὲ Κυανέαις ἐποίησε παραπλησίως τὰς Πλαγκτάς, ἀεὶ τοὺς μύθους ἀπό τινων ἱστοριῶν ἐνάγων. χαλεπὰς γάρ τινας

Nata ex aduerso ferè inclytæ Erytheiæ
Tartesſi amnis ad fontes immensos argenteis radicibus,
In cauernæ saxis.—

Cùm autem Bætis duobus ostijs in mare exeat, aiunt olim in medio horum urbem fuisse habitatam Tartessum, fluuio cognominem, regionemque appellatam fuisse Tartessidem, quam nunc Turduli incolunt. Quin & Eratosthenes Calpæ adiacentem regionem Tartessidem uocari tradit, & Erytheam insulam fortunatam. Quem repræhendens Artemidorus, cùm id falsò eum dixisse ait, tum Sacrum promontoriũ à Gadibus quinque dierum nauigatione distare mentitum, cum non intersint amplius cıɔ ıɔ cc stadijs. & uanum esse, quod maris æstus ibi locorum dixit finiri, qui circumquaque ad omnes terræ partes fiunt. & quod asseruit partes Hispaniæ ad septentrionem spectantes ıı faciliùs 11
cognosci si quis ad Galliam, quam si quis Oceanum nauiget. & quæ id genus alia arrogantiùs perhibuit Pytheam secutus. Homerus porrò multarum rerum præditus notícia, multaque canens, occasiones suggerit cogitandi, se ne horum quidem inscium fuisse locorum: modò quis ex utrisque, tam uerè quam minùs (inquam) rectè de his quæ dicta sunt, ratiocinari conuenienter uelit. minùs rectè, quod Tartessum audiuit esse ad extremum occasum, ubi, ut ipse loquitur

Homero Tartessum notũ fuisse.

Incidit Oceano lampas clarissima Solis,
Frugiferæ noctem tellurique ingerit atram.

Iliad. θ. 485.

Constat autem noctem esse mali ominis, & Plutoni propinquam, Plutonem Tartaro. Audiens ergo aliquis de Tartesso, existimare possit Tartarum inde ab Homero nominatum extremum eorum quę infra terram sunt locum: & fabulam more poëtico seruato ab eo fuisse additam. Quemadmodum etiam Cimmerios cum sciret ad Bosporum habitare loca uersus septentrionem & occasum sita, apud inferos collocauit. quanquam fortè secutus est in eo communem Ionum de ijs loquendi consuetudinem. nam aut ætate Homeri, aut paulo antè Cimmerij usque ad Ioniam & Aeolidem impressione facta progressi sunt. Ita ad exemplum Cyaneorum scopulorum ipse Planctas petras finxit, semper ab historia aliqua fabulam introducẽs. fingit enim quædam periculosa saxa,

Cimmerij.
Odyss. λ. 14.
Odyss. μ. 61.

saxa, qualia erant Cyanea, quæ quod inter se collidantur, Symplegades dicuntur. itaque etiam Iasonem per ea nauigasse addit. cæterùm ad Columnas, & Siculum freta ei hanc fabulam etiam suggerebant. Ergo ex minùs commodè dictis, nempe Tartari figmento, existimârit aliquis Tartessum Homero notã fuisse. Rectiùs autem, ex his quæ referam. Etenim & Herculis & Phœnicum expeditio huc progressa, significauit Homero opes & socordiam hominum. ita enim in potestatem Phœnicum uenerunt, ut plerę que Turditaniæ urbes & uiciniæ ab ijs nunc habitentur. Vlisis quoque expeditio hucusque progressa, & cognita Homero ansam uidetur præbuisse, ut sicut Iliadem, ita Vlisseam quoque ex historia in fabulosam poëtarum more narrationem torqueret. non enim Italiæ modò & Siciliæ loca & alia quædam, huius rei indicia suggerunt: sed in Hispania quoque urbs Vlissea ostenditur, & Mineruę templum, & alia sexcenta errorum Vlisis uestigia, & aliorum qui è bello Troiano cum euasissent, non minùs Troiæ uictores quam uictos infestarunt. nam Cadmea (quod dicitur.) fuit Græcorum uictoria, rebus eorum domesticis perditis, & singulis prædæ exigua parte potitis. itaque usu uenit ut & qui patriæ excidio superessent, ij se latrocinijs darent: & Græci idem facerent uel quod eorum res familiaris esset euersa, uel quod apud se quiuis cogitaret,

Iliad. β. 298. Turpe tibi diu abesse domo, uacuumq́ redire est.

Ergo cùm Aeneæ peregrinatio memoriæ mandata est, & Antenoris atque Henetorum: tum Diomedis, Menelai, Vlisis, aliorumque complurium. Proinde Homerus cum sciret huius modi expeditiones ultima Hispaniæ attigisse, & eorum locorum opulentiam atque alia bona Phœnicibus indicantibus cognouisset: ibi piorum sedes, & campum Elysium finxit, ubi Proteus Menelaum inculturum ait.

Odyss. δ. 563. Sed te, quâ terræ postremus terminus extat,

Elysium in campum cœlestia numina ducent,

Quem

τινὰς μυθεύει πέτρας καθάπερ τὰς Κυανέας φησὶν, ἐξ οὗ καὶ συμπληγάδες καλοῦνται. διόπερ καὶ τὸν Ἰάσονα παρέθηκε δι' αὐτῶν πλοῦν, καὶ ὁ κατὰ τὰς στήλας δὲ πορθμὸς, καὶ τὸ κατὰ Σικελίαν ὑπηγόρευον αὐτῷ τὸν περὶ τῶν Πλαγκτῶν μῦθον. Πρὸς μὲν δὴ τὸ χεῖρον, ἀπὸ τῆς τοῦ Ταρτάρου μυθοποιΐας αἰνίττοιτό τις ἂν τὴν τῶν τόπων μνήμην τῶν περὶ Ταρτησσόν· Πρὸς δὲ τὸ βέλτιον, ἐκ τούτων. ἥ τε γὰρ Ἡρακλέους στρατιὰ μέχρι δεῦρο προελθοῦσα καὶ τῶν Φοινίκων, ὑπέγραφεν αὐτῷ πλοῦτόν τινα, καὶ ῥαθυμίαν τῶν ἀνθρώπων. οὗτοι γὰρ Φοίνιξιν οὕτως ἐγένοντο ὑποχείριοι, ὥστε τὰς πλείους τῶν ἐν τῇ Τουρδιτανίᾳ πόλεων, καὶ τῶν πλησίον τόπων ὑπ' ἐκείνων νῦν οἰκεῖσθαι. Καὶ ἡ τοῦ Ὀδυσσέως δὲ στρατιὰ δοκεῖ μοι δεῦρο γενηθεῖσα καὶ ἱστορηθεῖσα ὑπ' αὐτοῦ παραδοῦναι πρόφασιν· ὥστε καὶ τὴν Ὀδύσσειαν, καθάπερ καὶ τὴν Ἰλιάδα ἀπὸ τῶν συμβάντων μεταγαγεῖν εἰς ποίησιν, καὶ τὴν συνήθη τοῖς ποιηταῖς μυθοποιΐαν. οὐ γὰρ μόνον οἱ κατὰ τὴν Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν τόποι, καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν τοιούτων, σημεῖα ὑπογράφουσιν, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ Ἰβηρίᾳ Ὀδύσσεια πόλις δείκνυται, καὶ Ἀθηνᾶς ἱερὸν, καὶ ἄλλα μυρία ἴχνη τῆς ἐκείνου πλάνης, καὶ ἄλλων τῶν ἐκ τοῦ Τρωικοῦ πολέμου γενομένων, καὶ ἐπίσης κακωσάντων τούς τε πολεμηθέντας, καὶ τοὺς ἑλόντας τὴν Τροίαν. καὶ γὰρ οὗτοι Καδμείαν νίκην ἐτύγχανον ἠρμένοι, τῶν τε οἴκων αὐτοῖς κατεφθαρμένων, καὶ τῶν λαφύρων εἰς ἕκαστον ὀλίγων ἐληλυθότων, συνέβη τοῖς περιλειφθεῖσιν ἀπιοῦσιν ἐκ τῶν κινδύνων, κατὰ λῃστείας τρέπεσθαι· καὶ τοῖς Ἕλλησι τοῖς μὲν διὰ τὸ ἐκπεπορθῆσθαι, τοῖς δὲ διὰ τὴν αἰσχύνην ἑκάστου ὑπολαβόντος,

Αἰσχρόν τοι δηρόν τε μένειν, αὖθι τῶν οἰκείων κενεόν τε νέεσθαι πρὸς αὐτούς.

Πάλιν ἥ τε τοῦ Αἰνείου παραδέδοται πλάνη, καὶ Ἀντήνορος, καὶ ἡ τῶν Ἑνετῶν ὡσαύτως καὶ ἡ Διομήδους τε, καὶ Μενελάου, καὶ Ὀδυσσέως, καὶ ἄλλων πλειόνων. Ὁ τοίνυν ποιητὴς τὰς τοσαύτας στρατιὰς ἐπὶ τὰ ἔσχατα τῆς Ἰβηρίας ἱστορηκὼς, πυνθανόμενος δὲ καὶ πλοῦτον καὶ τὰς ἄλλας ἀρετὰς (οἱ γὰρ Φοίνικες ἐδήλουν τοῦτο) ἐνταῦθα τὸν τῶν εὐσεβῶν ἔπλασε χῶρον, καὶ τὸ Ἐλύσιον πεδίον, οὗ φησιν ὁ Πρωτεὺς ἀποικίσειν τὸν Μενέλαον·

Ἀλλά σ' ἐς Ἠλύσιον πεδίον καὶ πείρατα γαίης
Ἀθάνατοι πέμψουσιν, ὅθι ξανθὸς Ῥαδάμανθυς,

τῇ περ

τῇ περ ῥηΐστη βιοτὴ πέλει ἀνθρώποισιν·
οὐ νιφετός, οὔτ' ἂρ χειμὼν πολύς, οὔτε ποτ' ὄμβρος·
ἀλλ' αἰεὶ Ζεφύροιο λιγὺ πνείοντας ἀήτας
Ὠκεανὸς ἀνίησιν, ἀναψύχειν ἀνθρώπους.

Τό τε γὰρ εὐάερον καὶ τὸ εὔπνουν τοῦ ζεφύρου ταύτης ἐστὶ τῆς χώρας οἰκεῖον. ἑσπερίου τε καὶ ἀλεεινῆς οὔσης τότε ἐπὶ τοῖς πέρασι τῆς γῆς, ἐφ' ἧς καὶ ᾅδην μεμυθεῦσθαι φαμέν, ὅτε Ῥαδάμανθυς παρατεθεὶς, ὑπογράφει τὸν πλησίον τῷ Μίνῳ τόπον, περὶ οὗ φησιν·

Ἔνθ' ἤτοι Μίνωα ἴδον Διὸς ἀγλαὸν υἱόν,
χρύσεον σκῆπτρον ἔχοντα θεμιστεύοντα νέκυσσι.

Καὶ οἱ μετὰ ταῦτα δὲ ποιηταὶ παραπλήσια θρυλλοῦσι, τήν τε ἐπὶ τὰς Γηρυόνου βόας στρατείαν, καὶ τὴν ἐπὶ τὰ μῆλα τῶν Ἑσπερίδων τὰ χρύσεα ὡσαύτως στρατείαν, καὶ μακάρων τινὰς νήσους κατονομάζοντες, ἃς καὶ νῦν δεικνυμένας, ἃς ἴσμεν οὐ πολὺ ἄπωθεν τῶν ἄκρων τῆς Μαυρουσίας, τῶν ἀντικειμένων τοῖς Γαδείροις. Τοὺς δὲ Φοίνικας λέγω μηνυτάς· καὶ τῆς Ἰβηρίας καὶ τῆς Λιβύης τὴν ἀρίστην οὗτοι κατέσχον πρὸ τῆς ἡλικίας τῆς Ὁμήρου, καὶ διετέλεσαν κύριοι τῶν τόπων ὄντες μέχρις οὗ Ῥωμαῖοι κατέλυσαν αὐτῶν τὴν ἡγεμονίαν. Τοῦ δ' Ἰβηρικοῦ πλούτου καὶ ταῦτα μαρτύρια. Καρχηδόνιοι μετὰ τοῦ Βάρκα στρατεύσαντες κατέλαβον, ὥς φασιν οἱ συγγραφεῖς, φάτναις ἀργυραῖς, καὶ πίθοις χρωμένους τοὺς ἐν τῇ Τουρδιτανίᾳ. Ὑπολάβοι δ' ἄν τις ἐκ τῆς πολλῆς εὐδαιμονίας καὶ μακραίωνας ὀνομασθῆναι τοὺς ἐνθάδε ἀνθρώπους, καὶ μάλιστα τοὺς ἡγεμόνας, καὶ διὰ τοῦτο Ἀνακρέοντα μὲν οὕτως εἰπεῖν·

ἐγὼ τ' ἂν οὔτ' Ἀμαλθίης βουλοίμην κέρας,
οὔτ' ἔτεα πεντήκοντά τε καὶ ἑκατὸν Ταρτησσοῦ βασιλεῦσαι.

Ἡρόδοτον δὲ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ βασιλέως καταγράψαι, καλέσαντα Ἀργανθώνιον. ἢ γὰρ οὕτω δέξαιτ' ἄν τις, ἢ ἴσον τούτῳ τοῦ Ἀνακρέοντος, ἢ κοινότερον, οὔτε Ταρτησσοῦ πολὺν χρόνον βασιλεῦσαι. ἔνιοι δὲ Ταρτυσσὸν τὴν νῦν Καρτηΐαν προσαγορεύουσι. Τῇ δὲ τῆς χώρας εὐδαιμονίᾳ καὶ τὸ ἥμερον καὶ τὸ πολιτικὸν συνηκολούθησε τοῖς Τουρδιτανοῖς, καὶ τοῖς

Quem Rhadamanthus habet: quã uita facillima multo
Ducitur. haud operit campos niue Iuppiter istos,
Hyberno tempus neque multum prorogat anno.
Nulli imbres: spirat semper grata aura Fauonij,
Missaque ab Oceano nimios demitigat æstus.

Etenim propria est huius regionis bona aëris cõstitutio, ac Fauonij bonus flatus, cùm sit occidua illa terra & tepida, ad fines terræ, ubi & inferos fingi diximus. & appositus Rhadamanthus, locum describit Minoi uicinum, de quo ait:

Hîc ego conspexi prolem Minoa Tonantis, Odyss. λ. 567.
Aurêo qui sceptro dat iura silentibus umbris.

Similia his recentiores poëtæ fabulantur, expeditionem ob boues Geryonis, & aliam ob Hesperidum mala: & insulæ beatorum commemorantur, quæ etiamnum apparent, nouimusque eas non multum distantes ab extremis Mauritaniæ, Gadibus oppositis. Phœnices porrò harum ego rerum fuisse indices dico, qui ante Homeri ætatem optima Africæ & Hispaniæ tenuerunt, & domini eorum fuere locorum donec eorum à Romanis est abolitum imperium. Hispanicarum porrò diuitiarum id quoque testimonium scriptores perhibuerunt, Carthaginienses qui Barca duce expeditionem fecerunt Turditanos argenteis 12 præsepibus & do- 12
lijs usos depræhendisse. Iudicare etiam aliquis posit ob multam felicitatem hos homines etiam longæuos fuisse nominatos, maximè eorum principes. indeque esse, quod dixit Anacreon

Non cornu Amaltheæ mî,
Non posco quinquaginta
Centumq; regnare annos
Tartessijs beatis.

& quod Herodotus etiam regis eorum nomen expresit Arganthonium. nam aut hoc modo est intelligendum, aut alium regem ab Anacreonte dictum, qui totidem annos regnâuit, aut communiùs ita, Nolim longo tempore rex Tartesi esse. Sunt autem, qui Tartessum esse dicant quæ nunc est Carteia. Cæterùm Turditanis ad felicitatem regionis uitæ etiam ciuilitas & mansuetudo accedit: quod &

13 quod & Celticis ob uicinitatem 13 & cogna-
tionem contingere Polybius scribit, minus
tamen his, cùm ferè uicatim habitent. Tur-
ditani autem, maximè qui ad Bætin sunt,
planè Romanos mores assumserunt, ne ser-
monis quidem uernaculi memores, ac pleri-
que facti sunt Latini, & colonos acceperunt
Romanos, parumque abest quin omnino
Romani sint facti. & quæ nunc conditæ sunt
urbes, Pezaugusta in Celtica, Augusta E-
merita in Turdulis, & Cæsaraugusta apud
Celtiberos, aliæque nonnullæ coloniæ de-
monstrant mutationem dictarum reip. for-
marum. & qui hanc formam sequuntur Hi-
spani, stolati seu togati appellantur: in qui-
bus sunt Celtiberi, quondam omnium ma-
ximè feri inhumanique habiti. Verùm hæc
de his hactenus.

Latus à Sacro promōtorio uersus Tagum describit.

Iam à Sacro rursum promontorio in alte-
ram oræ maritimæ uersus Tagum progredi-
entibus, sinus est, deinde promontorium
Barbarium, & prope Tagi ostia, ad quæ re-
ctâ nauigatur, x stadiorum interuallo. Ibi
sunt & effusiones, quarum una à dicta Tur-
ri seu Pyrgo ad CCCC prodit stadia, unde e-
14 tiam aquantur 14 Eipon Lacea. Tagi autem
ostia latitudine sunt xx circiter stadiorum,
profunda admodum, ita ut etiam nauibus
myriagogis subuehi liceat. Cum autem ma-
re effluit, duas Tagus effusiones facit in cam
pos supra ostia positos, ita ut stagnet maris
instar campus ad CL stadia & nauigabilis sit.
In superiore effusione insula quoque inclu-
ditur longitudine xxx stadiorum, fereque
tanta etiam latitudine, lucis apta & uitifera.
* Sita est insula ratione * distare sitam in mon-
te prope fluuium à mari disitam ferè ID sta-
dia. habentem etiam circum se solum bo-
num, & sursum nauigationes faciles aliquan
tisper etiam magnis scaphis, deinde fluuia-
libus lembis. & super Moronem adhuc lon-
gior est sursum nauigatio. Hac urbe Bru-
tus, qui cognomentum Callaici tulit, tan-
quam arce belli usus, bellum contra Lusita-
nos gessit, eosque deuicit. fluminisque o-
* stia ita muniuit, ut nauigationes in mediter-
ranea, & commeatus subuectiones liberas

Tagus.

haberet. Itaque hæ urbium ad Tagum si-
tarum

καὶ τοῖς Κελτικοῖς δὲ διὰ τὴν γειτνίασιν ὥς εἴρηκε Πολύβιος, καὶ διὰ τὴν συγγένειαν. ἀλλ᾽ ἐκείνοις μὲν ἧττον. τὰ πολλὰ γὰρ κωμηδὸν ζῶσιν. Οἱ μέντοι Τουρδιτανοὶ, καὶ μάλιστα οἱ περὶ τὸν Βαῖτιν, τελέως εἰς τὸν Ῥωμαίων μεταβέβληνται τρόπον, οὐδὲ τῆς διαλέκτου τῆς σφετέρας ἔτι μεμνημένοι, Λατῖνοι τε οἱ πλεῖστοι γεγόνασι, καὶ ἐποίκους εἰλήφασι Ῥωμαίους, ὥστε μικρὸν ἀπέχουσι τοῦ πάντες εἶναι Ῥωμαῖοι. αἵ τε νῦν συνῳκισμέναι πόλεις, ἥ τε ἐν τοῖς Κελτικοῖς Πεζαυγοῦστα, καὶ ἡ ἐν τοῖς Τουρδούλοις Αὐγοῦστα Ἠμερίτα, καὶ ἡ περὶ τοὺς Κελτίβηρας Καισαραυγοῦστα, καὶ ἄλλαι ἔνιαι κατοικίαι, τὴν μεταβολὴν τῶν λεχθεισῶν πολιτειῶν ἐμφανίζουσι. καὶ δὴ τῶν Ἰβήρων ὅσοι ταύτης εἰσὶ τῆς ἰδέας, στολάτοι λέγονται ἢ τογάτοι. ἐν δὲ τούτοις εἰσὶ καὶ οἱ Κελτίβηρες οἱ πάντων νομισθέντες ποτὲ θηριωδέστατοι. ταῦτα μὲν περὶ τούτων. Ἀπὸ δὲ τοῦ ἱεροῦ πάλιν ἀκρωτηρίου τὴν ἀρχὴν λαμβάνουσιν ἐπὶ θάτερον μέρος τῆς παραλίας, τὸ πρὸς τὸν Τάγον, κόλπος ἐστίν. ἔπειτα ἄκρα τὸ Βαρβάριον, καὶ αἱ τοῦ Τάγου ἐκβολαὶ πλησίον ἐφ᾽ ἃς εὐθύπλοιαι. στάδιοι δ᾽ εἰσὶ δέκα. ἐνταῦθα καὶ ἀναχύσεις, ὧν μία ἐπὶ πλείους ἢ τετρακοσίους σταδίους ἀπὸ τοῦ λεχθέντος πύργου, καθ᾽ ἣν ὑδρεύονται Ἐπον Λακεια. Ὁ δὲ Τάγος καὶ τὸ πλάτος ἔχει τοῦ στόματος, εἴκοσί που σταδίων, καὶ τὸ βάθος μέγα, ὥστε μυριαγωγοῖς ἀναπλεῖσθαι. Δύο δ᾽ ἀναχύσεις ἐν τοῖς ὑπερκειμένοις ποιεῖται πεδίοις ὅταν αἱ πλήμμαι γίγνωνται· ὥστε πελαγίζειν μὲν ἐπὶ ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα σταδίους, καὶ ποιεῖν πλωτὸν τὸ πεδίον. ἐν δὲ τῇ ἐπάνω ἀναχύσει καὶ νῆσον ἀπολαμβάνειν ὅσον τριάκοντα σταδίων τὸ μῆκος. πλάτος δὲ μικρὸν ἀπολεῖπον τοῦ μήκους, εὐαλσὲς καὶ εὐάμπελον. κεῖται δ᾽ ἡ νῆσος κατὰ λόγον ἀπολιπεῖν κειμένην ἐν ὄρει τοῦ ποταμοῦ πλησίον ἀφεστῶσαν τῆς θαλάσσης, ὅσον πεντακοσίους σταδίους. ἔχουσαν δὲ καὶ χώραν ἀγαθὴν τὴν πέριξ, καὶ τοὺς ἀνάπλους εὐπετεῖς, μέχρι μὲν πολλοῦ, καὶ μεγάλοις σκάφεσι, τὸ δὲ λοιπὸν τοῖς ποταμίοις λέμβοις. καὶ ὑπὲρ τὸν Μόρωνα δ᾽ ἔτι μακρότερος ἀνάπλους ἐστί. ταύτῃ δὲ τῇ πόλει Βροῦτος ὁ Καλλαϊκὸς προσαγορευθεὶς, ὁρμητηρίῳ χρώμενος, ἐπολέμησε πρὸς τοὺς Λυσιτανοὺς, καὶ κατέστρεψε τούτους, τοῖς δὲ τοῦ ποταμοῦ πλίθροις ἐπεχείρησε τὴν ὄλοσιν, ὡς ἂν ἔχοι τοὺς ἀνάπλους ἐλευθέρους, καὶ τὰς ἀνακομιδὰς τῶν ἐπιτηδείων. ὥστε καὶ τῶν περὶ τὸν Τάγον πόλεων αὐ-

τα

ται κράτισται. Πολύϊχθυς δ' ὁ ποταμός, καὶ ὀστρέων πλήρης. ῥεῖ δ' ἔχων τὰς ἀρχὰς ἐκ Κελτιβήρων, διὰ Οὐεττώνων καὶ Καρπητανῶν, καὶ Λυσιτανῶν, ἐπὶ δύσιν ἰσημερινήν, μέχρι ποσοῦ παράλληλος ὢν τῷ τε Ἄνᾳ καὶ τῷ Βαίτι, μετὰ δὲ ταῦτα ἀφιστάμενος ἐκείνων ἀποκλινόντων πρὸς τὴν νότιον παραλίαν. Οἱ δ' ὑπερκείμενοι τῶν λεχθέντων ὀρῶν, Ὠρητανοὶ μέν εἰσι νοτιώτατοι, καὶ μέχρι τῆς παραλίας ἐκ μέρους τῆς ἐκτὸς στηλῶν. Καρπητανοί τε μετὰ τούτους πρὸς ἄρκτους, εἶτα Οὐεττῶνες καὶ Οὐακκαῖοι, δι' ὧν ὁ Δουρίας ῥεῖ, κατ' Ἀκουτίαν πόλιν τῶν Οὐακκαίων ἔχων διάβασιν. Καλλαϊκοὶ δ' ὕστατοι τῆς ὀρεινῆς ἐπέχοντες πολλήν, διὸ καὶ δυσμαχώτατοι ὄντες, τῷ τε καταπολεμήσαντι τοὺς Λυσιτανοὺς, αὐτοὶ παρέσχον τὴν ἐπωνυμίαν, καὶ νῦν ἤδη τοὺς πλείστους τῶν Λυσιτανῶν, Καλλαϊκοὺς καλεῖσθαι παρεσκεύασαι. Τῆς μὲν οὖν Ὠρητανίας, κρατιστεύουσα ἐστὶ πόλις Κάστουλον, καὶ Ὠρεία. Τοῦ δὲ Τάγου τὰ πρὸς ἄρκτον, ἡ Λυσιτανία, ἐστὶ, μέγιστον τῶν Ἰβηρικῶν ἐθνῶν, καὶ πλείστοις χρόνοις ὑπὸ Ῥωμαίων πολεμηθέν. περιέχει δὲ τῆς χώρας ταύτης τὸ μὲν νότιον πλευρὸν ὁ Τάγος, τὸ δ' ἑσπέριον καὶ τὸ ἀρκτικὸν, ὁ ὠκεανός, τὸ δ' ἑωθινὸν, οἵ τε Καρπητανοὶ καὶ οἱ Οὐεττῶνες καὶ Οὐακκαῖοι, καὶ Καλλαϊκοὶ τὰ γνώριμα ἔθνη. τἆλλα δὲ οὐκ ἄξιον ὀνομάζειν, διὰ τὴν μικρότητα καὶ τὴν ἀδοξίαν. ὑπεναντίως δὲ τοῖς νῦν, ἔνιοι καὶ τούτους Λυσιτανοὺς ὀνομάζουσιν. Ὅμοροι δ' εἰσὶν ἐκ τοῦ πρὸς ἕω μέρους, οἱ μὲν Καλλαϊκοὶ τῷ τῶν Ἀστουρίων ἔθνει καὶ τοῖς Ἴβηρσιν, οἱ δ' ἄλλοι τοῖς Κελτίβηρσι. Τὸ μὲν οὖν μῆκος μυρίων καὶ τρισχιλίων σταδίων, τὸ δὲ πλάτος πολὺ ἔλαττον, ὃ ποιεῖ τὸ ἑωθινὸν πλευρὸν, εἰς τὴν ἀντικειμένην παραλίαν. ὑψηλὸν δ' ἐστὶ τὸ ἑωθινὸν καὶ τραχύ. ἡ δὲ ὑποκειμένη χώρα, πεδιὰς πᾶσα, καὶ μέχρι θαλάττης, πλὴν ὀλίγων ὀρῶν οὐ μεγάλων. Ἤδη καὶ τὸν Ἀριστοτέλη φησὶν ὁ Ποσειδώνιος, οὐκ ὀρθῶς αἰτιᾶσθαι τὴν παραλίαν καὶ τὴν Μαυρουσίαν τῶν πλημμυρίδων καὶ τῶν ἀμπώτεων· παλιῤῥοεῖν γὰρ φάναι τὴν θάλατταν, διὰ τὸ τὰς ἄκρας ὑψηλάς τε καὶ τραχείας εἶναι, δεχομένας τε τὸ κῦμα σκληρῶς, καὶ ἀνταποδιδούσας τῇ Ἰβηρίᾳ. τἀναντία γὰρ θινώδεις εἶναι καὶ ταπεινὰς τὰς πλείστας, ὀρθῶς λέγων. ἡ δ' οὖν χώρα περὶ ἧς λέγομεν, εὐδαίμων τέ ἐστι, καὶ ποταμοῖς μεγάλοις διαῤῥεῖται καὶ μικροῖς ἅπασιν ἐκ τῶν ἑωθινῶν μερῶν παραλλήλοις τῷ Τάγῳ. ἔχουσι δὲ καὶ ἀνάπλους οἱ πλείους, καὶ

tarum ſunt optimæ. Fluuius piſcium & oſtreorum copia abundat. Oritur ex Celtiberis, ac per Vettones, Carpetanos, & Luſitanos occaſum æquinoctialē uerſus meat: & cum aliquandiu Anæ & Bætis reſpectu æqualibus interuallis decurrit, auertitur, illis ad oram meridionalem declinantibus. Qui ſupra dictos montes ſiti ſunt, eorum maximè ad meridiem uergunt Oretani, parte aliqua pertingentes uſque ad litus maris quod eſt 15 extra Columnas. Ab his uerſus ſeptentrionem ſunt Carpetani, deinde Vettones & 15
Vaccæi, per quos Durias fluit, urbē Vaccęorū Acontiam perlabens. Vltimi ſunt Callaici (Callæcos & Gallæcos alij uocant.) montanæ regionis multum incolētes. quare etiam difficillimi ſuperatu, ei qui Luſitaniam debellauit cognomentum eſt Callaici ab ijs inditum, & effecerunt, ut nunc plurimi Luſitanorum Callaici uocentur. Oretaniæ primariæ urbes ſunt Cætulum & Oria. A' Tago uerſus ſeptentrionem eſt Luſitania maximam *Luſitania.*
complectens Hiſpanorum gentem, plurimoq́ue tempore bellis Romanis petita. Huius regionis auſtrinum latus Tagus includit, occiduum & ſeptentrionale Oceanus, ortiuum Carpetani, Vettones, Vaccæi & Callaici nobiles gentes: reliquæ enim ob paruitatem & obſcuritatem non ſunt dignæ mentione. Secus autem quam nunc quidam etiam hos Luſitanos appellant. Contermini Luſitanis ſunt uerſus ortum Callaici Aſturibus & Iberis, reliqui Celtiberis. Longitudo eſt 15 XIII millia ſtadiorum, latitudo longè 16
minor, ab ortiuo latere ad oppoſitam oram maritimam. Latus illud ortiuum ſublime eſt & aſperum: infra eam tota regio eſt plana uſque ad mare, exceptis paucis non magnis montibus. Iam Ariſtotelem Poſidonius ait æſtuum marinorū qui fiunt in Hiſpania cauſas non rectè adſcribere litori & Mauritanię, dicentem mare ideò reciprocare, quia extrema terrarum ſublimia ſint & aſpera, quæ & fluctum duriter excipiant, & in Hiſpaniam repercutiant. cum pleraque litora ſint humilia, & arenæ tumulis conſtent. Rectè hic quidem. Luſitania ergo, de qua nobis ſermo, opulenta eſt, ac magnis paruisq́ue fluminibus peruia, quæ omnia Tagi parallela ſunt, & ab oriente manant. per pleraque à mari ſubuehi

subuehi in continentem licet, habentque auri ramenta plurima. Notissimi autem istorum amnium deinceps à Tago sunt Muliadas, subuectiones habens exiguas, & Vacua itidem. tum Durius, è longinquis fluens partibus præter Numantiam multasque alias Celtiberorum & Vaccæorum habitationes, magnisque per eum subuehi licet scaphis ad IↃCCC usque stadia. deinde alij fluuij, ac post hos Lethes, id est Obliuionis amnis, quem alij Limæam uocant, profluens è Celtiberis & Vaccæis. Post hunc Bænis, quem alij Minium nominant, fluuiorum Lusitaniæ longè maximus, ipse quoque aduersus nauigatur ad IↃCCC stadia. hunc quoque è Cantabris delabi autor est Posidonius. ante ostia eius sita est insula, & duæ crepidines portubus præditæ. Natura autem loci laudem meretur, quod ripas habent flumina sublimes, & quæ sufficiant ad excipiendum alueis mare exundans, ita ut non effundantur, neque in campos dimanent. Atque hic est finis expeditionis Bruti. ulteriùs autem plures sunt amnes, dictorum paralleli. Vltimi colunt Artabri ad promontorium quod uocatur Nerium, in quod occidua atque septentrionalis linea desinunt. habitant circùm Celtici, cognati eorum Celticorum qui sunt ad fluuium Anam. Ferunt enim inter hos & Turdulos, cum fecissent expeditionem eò, Limæo (.quem diximus.) flumine transito ortam seditionem: ad quam cum accessisset ducis obitus, mansisse illos ibi dispersos, indeque Obliuioni fluuio factum nomen. Habent Artabri complures urbes, sitas iuxta sese in sinu. qui eò nauigant, Artabrorum portus appellant. nostra ætate Artabris Arotrebarum tribuitur appellatio. Gentes sunt ad xxx, quę regionem inter Tagum & Artabros incolunt. Quanquam autem solum illud felix est quod ad fruges & pecus attinet, itemque auri, argenti, & similium rerum copiam: tamen plerique Lusitanorum uictus è terra petendi omisso studio, latrocinijs belloque continenter cùm sese inuicem, tum Tago transmisso finitimos infestarunt. donec Romani malo isti finem imposuerunt, repressis eis, & plerisque eorum urbibus in pagos mutatis, nonnullis etiam meliùs conditis. Initium huiusmodi iniuriarum fecerunt nimirum

Artabri.

Latrocinia Lusitanorum.

ους, καὶ ψῆγμα τοῦ χρυσοῦ πλεῖστον. γνωριμώτατοι δὲ τῶν ποταμῶν, ἐφεξῆς τοῦ Τάγῳ Μουλιάδας, ἀνάπλους ἔχων μικροὺς καὶ Οὐακούα, ὡσαύτως. μετὰ δὲ τούτους, Δούριος, μακρόθεν τε ῥέων παρὰ Νουμαντίαν, καὶ πολλὰς ἄλλας τῶν Κελτιβήρων καὶ Οὐακκαίων κατοικίας, μεγάλοις τ᾽ ἀναπλεόμενος σκάφεσιν, ἐπὶ ὀκτακοσίους σχεδόν τι σταδίους. Εἶτ᾽ ἄλλοι ποταμοί, καὶ μετὰ τούτους, ὁ τῆς Λήθης, ὅν τινὲς Λιμαίαν, οἱ δὲ Βελιῶνα καλοῦσι, καὶ οὗτος δ᾽ ἐκ Κελτιβήρων καὶ Οὐακκαίων ῥεῖ. καὶ ὁ μετ᾽ αὐτῶν Βαῖνις, οἱ δὲ Μίνιον φασί, πολὺ μέγιστος τῶν ἐν Λυσιτανίᾳ ποταμῶν, ἐπὶ ὀκτακοσίοις καὶ αὐτὸς ἀναπλεόμενος σταδίοις. Ποσειδώνιος δὲ ἐκ Καντάβρων καὶ αὐτὸν ῥεῖν φησί. πρόκειται δὲ τῆς ἐκβολῆς αὐτοῦ νῆσος, καὶ χηλαὶ δύο ὅρμους ἔχουσι. Ἐπαινεῖν δ᾽ ἄξιον τὴν φύσιν, ὅτι τὰς ὄχθας ὑψηλὰς ἔχουσιν οἱ ποταμοί, καὶ ἱκανὰς δέχεσθαι τοῖς ῥείθροις τὴν θάλατταν πλημμυροῦσαν, ὥστε μὴ ὑπερχεῖσθαι, μὴ δ᾽ ἐπιπολάζειν ἐν τοῖς πεδίοις. Τῆς μὲν οὖν Βρούτου στρατείας ὅρος οὗτος· περαιτέρω δ᾽ εἰσὶν ἄλλοι πλείους ποταμοὶ παράλληλοι τοῖς λεχθεῖσιν. Ὕστατοι δ᾽ οἰκοῦσιν Ἄρταβροι περὶ τὴν ἄκραν, ἣ καλεῖται Νέριον, ἣ καὶ τῆς ἑσπερίου πλευρᾶς καὶ τῆς βορείου πέρας ἐστί. περιοικοῦσι δ᾽ αὐτὴν Κελτικοί, συγγενεῖς τῶν ἐπὶ τῷ Ἄνᾳ. καὶ γὰρ τούτους καὶ Τουρδούλους στρατεύσαντας ἐκεῖσε στασιάσαι φασὶ μετὰ τὴν διάβασιν τοῦ Λημίου ποταμοῦ. πρὸς δὲ τῇ στάσει καὶ ἀποβολῆς τοῦ ἡγεμόνος γενομένης, καταμεῖναι σκεδασθέντας αὐτόθι· ἐκ τούτου δὲ καὶ τὸν ποταμὸν Λήθης ἀγορευθῆναι. Ἔχουσι δὲ οἱ Ἄρταβροι πόλεις συχνὰς, ἐν κόλπῳ συνοικουμένας, ὃν οἱ πλέοντες χρώμενοι τοῖς τόποις, Ἀρτάβρων λιμένας προσαγορεύουσιν· οἱ δὲ νῦν τοὺς Ἀρτάβρους, Ἀροτρέβας καλοῦσιν. Ἔθνη μὲν οὖν περὶ τριάκοντα τὴν χώραν νέμεται, τὴν μεταξὺ Τάγου καὶ τῶν Ἀρτάβρων. Εὐδαίμονος δὲ τῆς χώρας ὑπαρχούσης, κατά τε καρποὺς καὶ βοσκήματα, καὶ τὸ τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ τῶν παραπλησίων πλῆθος ὁμοίως, οἱ πλείους αὐτῶν, τὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἀφέντες βίον, ἐν λῃστηρίοις διετέλουν πρός τε ἀλλήλους καὶ συνεχεῖ πολέμῳ, καὶ τοὺς ὁμόρους αὐτοῖς, διαβαίνοντες τὸν Τάγον· ἕως ἔπαυσαν αὐτοὺς Ῥωμαῖοι ταπεινώσαντες, καὶ κώμας ποιήσαντες τὰς πόλεις αὐτῶν τὰς πλείστας, ἐνίας δὲ καὶ συνοικίζοντες βέλτιον. Ἦρξαν δ᾽ ἦ τῆς ἀνομίας ταύτης οἱ ὀρεινοὶ,

ρανοί, [illegible] τῷ βίῳ. λυπρὰν γὰρ νεμόμενοι, καὶ μικρὰ κεκτημένοι, τῶν ἀλλοτρίων ἐπεθύμουν. οἱ δὲ ἀμυνόμενοι τούτους, ἄκυροι τῶν ἰδίων ἔργων καθίσταντο ἐξ ἀνάγκης, ὥστ' ἀντὶ τοῦ γεωργεῖν ἐπολέμουν καὶ οὗτοι. καὶ συνέβαινε τὴν χώραν ἀμελουμένην, στεῖραν εἶναι τῶν ἐμφύτων ἀγαθῶν, οἰκεῖσθαι δ' ὑπὸ λῃστῶν. Τοὺς δ' οὖν Λυσιτανούς φασιν ἐνεδρευτικούς, ἐξερευνητικούς, ὀξεῖς, κούφους, εὐεξελίκτους. ἀσπίδιον δ' αὐτοὺς δίπουν ἔχειν τὴν διάμετρον, κοῖλον εἰς τὸ πρόσθεν, τελαμῶσιν ἐξηρτημένον. οὔτε γὰρ πόρπακας, οὔτ' ἀντιλαβὰς ἔχει. παραξιφὶς πρὸς τούτοις ἢ κοπίς. λινοθώρακες οἱ πλείους, σπάνιοι δὲ ἁλυσιδωτοῖς χρῶνται καὶ τριλοφίαις, οἱ δ' ἄλλοι νευρίνοις κράνεσιν. οἱ πεζοὶ δὲ καὶ κνημῖδας ἔχουσιν, ἀκόντια δ' ἕκαστος πλείω. τινὲς δὲ καὶ δόρατι χρῶνται, ἐπιδορατίδες δὲ χάλκεαι. Ἐνίους δὲ τῶν προσοικούντων τῷ Δουρίῳ ποταμῷ Λακωνικῶς διάγειν φασίν, ἀλειπτηρίοις χρωμένους δίς, καὶ πυρίαις ἐκ λίθων διαπύρων, καὶ ψυχρολουτροῦντας, καὶ μονοτροφοῦντας καθαρείως καὶ λιτῶς. θυτικοὶ δ' εἰσὶ Λυσιτανοί, τά τε σπλάγχνα ἐπιβλέπουσιν οὐκ ἐκτέμνοντες. προσεπιβλέπουσι δὲ καὶ τὰς ἐν τῇ πλευρᾷ φλέβας, καὶ ψηλαφῶντες δὲ τεκμαίρονται. σπλαγχνεύονται δὲ καὶ δι' ἀνθρώπων αἰχμαλώτων καλύπτοντες σάγοις. εἶθ' ὅταν πληγῇ ὑπὸ τὰ σπλάγχνα, ὑπὸ τοῦ ἱεροσκόπου μαντεύονται, πρῶτον ἐκ τοῦ πτώματος. τῶν δ' ἁλόντων τὰς χεῖρας ἀποκόπτοντες τὰς δεξιάς, ἀνατιθέασιν. ἅπαντες δὲ οἱ ὄρειοι λιτοί, ὑδροπόται, χαμαιεῦναι, καὶ βαθεῖαν κατακεχυμένοι τὴν κόμην γυναικῶν δίκην. μιτρωσάμενοι δὲ τὰ μέτωπα, μάχονται. τραγοφαγοῦσι δὲ μάλιστα, καὶ τῷ Ἄρει τράγον θύουσι, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους καὶ ἵππους. ποιοῦσι δὲ καὶ ἑκατόμβας ἑκάστου γένους Ἑλληνικῶς, ὡς καὶ Πίνδαρός φησι,

Πάντα θύειν ἑκατόν.

Τελοῦσι δὲ καὶ ἀγῶνας γυμνικοὺς καὶ ὁπλιτικοὺς καὶ ἱππικούς, πυγμῇ, καὶ δρόμῳ, καὶ ἀκροβολισμῷ, καὶ τῇ σπειρηδὸν μάχῃ. Οἱ δ' ὄρειοι τὰ δύο μέρη τοῦ ἔτους δρυοβαλάνῳ χρῶνται, ξηράναντες καὶ κόψαντες, εἶτα ἀλέσαντες καὶ ἀρτοποιησάμενοι, ὥστε ἀποτίθεσθαι εἰς χρόνον. χρῶνται δὲ καὶ ζύθει. οἴνῳ δὲ σπανίζονται, τὸν δὲ γενόμενον ταχὺ ἀναλίσκουσι κατευωχούμενοι μετὰ τῶν συγγενῶν. ἀντ' ἐλαίου δὲ βουτύρῳ χρῶνται. κα-

mirum montani: qui cùm sterile solum colerent, & pauca possiderent, aliena concupiuerunt. alij dum horum iniurias defendunt, ipsi quoque necessariò à suorum operum curatione abstracti, pro agricultura militiam tractauere. quo factum est ut terra neglecta bonorum suorum ferax esse desineret, & à latronibus habitaretur. Ferunt Lusitanos esse insidiandi, indagandíque peritos, celeres, leues, uersatiles. Aspide utuntur parua, cuius diameter duûm pedum, caua forâs, loris suspensa: non enim fibulas aut ansas habet. ad hæc sica, aut ensis. plerique lineis, rari loricatis utuntur thoracibus, aut tres cristas habentibus galeis, cæteri neruis contra ictus firmatis aspidibus utuntur. pedites ocreas quoque usurpant. spicula singulis plura, nonnulli etiam hasta utunt̃, ærea cuspide. Quosdam eorum qui ad Durium amnem accolunt, Laconica ferunt uti uitæ ratione, bis unguento utentes, & candentibus lapidibus calefacientes, & frigida lauantes, unoq́ue cibi genere purè frugaliterq; utentes. Immolando student Lusitani, & exta intuentur non exsecta: præterea & laterum uenas inspiciunt, ac tangendo etiam diuinant. Quin & ex captorum extis conijciunt, sagis ea occultantes: deinde cum ea pulsum edũt infrà, primùm ex cadauere aruspex futura prædicit. Captiuorum manus dextras amputant, dijsq́ue consecrant. Omnes qui in montibus degunt, uictu utuntur tenui, aquam bibũt, humi cubant, crines mulierum in morem demittunt, mitris faciem uelati pugnant. Maximè capros edunt, & Marti caprum immolant, pretereaq́ue captiuos, & equos. Quin & ritu Græco centurias uictimarum (.hecatombas sic exprimo.) quotannis instituunt, ut & Pindarus ait,

Immolare centena omnia.

Certamina etiam gymnica, arma, & equestria edunt, pugno, cursu, uelitatione, & instructo cohortatim prœlio. Montani duobus anni temporibus glande uescuntur quercina, siccatam indeq; contusam molentes, atque è farina panem conficientes. itaque eas ad suum tempus reponunt, Zytho etiam utuntur. uini parum habent, & quod prouenit, statim in conuiuia cum cognatis insumunt. Butyrum eis olei usum implet. Cœnant

Mores, & armatura, & uictus.

nant ſedentes, habentq́ ad parietes conſtructa in hunc uſum ſedilia. Priora in ſedendo loca ętati dignitatiq́ue deferuntur. Cœna circum geſtatur. Inter potandum ad tibiam ſaltant, & ad tubam choreas ducunt: interim exilie̅tes & poplitibus flexis rectum corpus demittentes. in Baſtetania id etiam mulieres faciunt, una alteram manu tenentes. Nigro omnes utuntur ueſtitu. plerunque in ſagis degunt, in quibus etiam ſupra thoros herbaceos dormiunt. Vaſis utuntur cereis, ut & Celtæ. mulieres ueſtibus utuntur floridis.
17 Loco pecuniæ * 17 permutatione utuntur, aut de lamina argentea aliquid abſciſſum dãt. Morti addictos coniectis de ſaxis præcipites agunt. patricidas eductos extra fines aut flumina, lapidibus obruunt. Matrimonia more Græco contrahunt. Aegrotos uetere Aegyptiorum conſuetudine in uiis deponunt, ut qui eum morbum experti ſunt, iis conſulant. Coriaceis uſi ſunt nauigiis uſque ad Brutum, ob exundationes & paludes. nunc raris utuntur lintribus. Sal illis purpureus, ſed albus fit terendo. Talis ergo uita eſt montanorũ, eorum qui ſeptentrionale Hiſpaniæ latus terminant, Callaicorum, Aſturum, Cantabrorum, uſque ad Vaſcones & Pyrenam. omnes enim eodem uiuunt modo. Plura autem nomina apponere piget, fugientem tædium iniucundæ ſcriptionis. niſi fortaſsis alicui uolupe eſt audire Pletauros, Bardyetas, & Allotrigas, & alia his deteriora obſcurioraq́ue nomina. Morum autem immanitas & feritas non tantùm à bellis iis adeſt, ſed & ob remotam ab aliis habitationem: nam terra mariq́ue ad eos longa ſunt itinera: quo factum eſt, ut commerciis carentes, ſocietatem & humanitatem amiſerint. Minùs tamen hodie eo uitio laborant, ob pacem & Romanorum ad illos profectiones: quibus iſta minùs obtingunt, importuniores ſunt & inhumaniores. quod uitium augeri par eſt, cum nõnullis accedat locorum & montium incommoditas habitandi. Verùm iam, ut dixi, omnia bella ſunt ſublata. Nam Cantabros, qui maximè hodie latrocinia exercent, iiſq́ uicinos, Cæſar Auguſtus ſubegit: & qui antè Romanorum ſocios populabãtur, nunc pro Romanis arma ferunt, ut Coniaci, & qui

Cãtabri ſubacti

θήμενοί τε δειπνοῦσι περὶ τοὺς τοίχους, καθέδρας οἰκοδομητὰς ἔχοντες. προκάθηνται δὲ καθ' ἡλικίαν καὶ τιμήν. περιφορητὸν δὲ τὸ δεῖπνον, καὶ παρὰ πότον ὀρχοῦνται πρὸς αὐλὸν καὶ σάλπιγγα χορεύοντες, ἀλλὰ καὶ ἀναλλόμενοι καὶ ὀκλάζοντες. ἐν Βαστητανίᾳ δὲ καὶ γυναῖκες ἀναμὶξ προσαντιλαμβανόμεναι τῶν χειρῶν. Μελανείμονες ἅπαντες. τὸ πλέον ἐν σάγοις, ἐν οἷς περ καὶ στιβαδοκοιτοῦσι. κηρίνοις δὲ ἀγγείοις χρῶνται, καθάπερ καὶ οἱ Κελτοί. αἱ δὲ γυναῖκες ἐν ἐνδύμασι καὶ ἀνθιναῖς ἐσθῆσι διάγουσιν. ἀντὶ δὲ νομίσματος οἱ δὲ λίαν ἐν βάθει φορτίων ἀμοιβῇ χρῶνται, ἢ τοῦ ἀργύρου ἐλάσματος ἀποτέμνοντες διδόασι. τοὺς δὲ θανατουμένους καταπετροῦσι, τοὺς δὲ πατραλοίας ἔξω τῶν ὅρων ἢ τῶν ποταμῶν καταλεύουσι. γαμοῦσι δ' ὥσπερ οἱ Ἕλληνες. τοὺς δ' ἀῤῥώστους, ὥσπερ οἱ Αἰγύπτιοι τὸ παλαιόν, προτιθέασιν εἰς τὰς ὁδοὺς, τοῖς πεπειραμένοις τοῦ πάθους ὑποθήκης χάριν. διφθερινοῖς τε πλοίοις ἐχρῶντο, ἕως ἐπὶ Βρούτου, διὰ τὰς πλημμυρίδας καὶ τὰ τενάγη. νυνὶ δὲ καὶ τὰ μονόξυλα ἤδη σπάνια. ἅλες πορφυροί, τριφθέντες δὲ λευκοί. Ἔστι δὲ τῶν ὀρείων ὁ βίος οὗτος ὥσπερ ἔφην, λέγω τοὺς τὴν βόρειον πλευρὰν ἀφορίζοντας τῆς Ἰβηρίας, Καλλαϊκοὺς καὶ Ἀστούρους καὶ Καντάβρους μέχρις Οὐασκώνων, καὶ τῆς Πυρήνης. ὁμοειδεῖς γὰρ ἁπάντων οἱ βίοι. ὀκνῶ δὲ τοῖς ὀνόμασι πλεονάζειν φεύγων τὸ ἀηδὲς τῆς γραφῆς, εἰ μή τινι πρὸς ἡδονῆς ἐστιν ἀκούειν Πλευταύρους καὶ Βαρδυήτας καὶ Ἀλλότριγας, καὶ ἄλλα χείρω καὶ ἀσημότερα τούτων ὀνόματα. Τὸ δὲ δυσήμερον καὶ ἀγριῶδες, οὐκ ἐκ τοῦ πολεμεῖν συμβέβηκε μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν ἐκτοπισμόν. καὶ γὰρ ὁ πλοῦς ἐπ' αὐτοὺς μακρὸς, καὶ αἱ ὁδοί. δυσεπίμικτοι δ' ὄντες, ἀποβεβλήκασι τὸ κοινωνικὸν καὶ τὸ φιλάνθρωπον. ἧττον δὲ νῦν τοῦτο πάσχουσι, διὰ τὴν εἰρήνην, καὶ τὴν τῶν Ῥωμαίων ἐπιδημίαν. ὅσοις δ' ἧττον τοῦτο συμβαίνει, χαλεπώτεροί εἰσι καὶ θηριωδέστεροι. τοιαύτης δ' οὔσης καὶ ἀπὸ τῶν τόπων λυπρότητος ἐνίοις, καὶ τῶν ὀρῶν, εἰκὸς ἐπιτείνεσθαι τὴν τοιαύτην ἀτοπίαν. Ἀλλὰ νῦν (ὡς εἶπον) πέπαυται πολεμοῦντα πάντα. τούς τε γὰρ συνέχοντας ἔτι νῦν μάλιστα τὰ λῃστήρια Καντάβρους, τοὺς γειτονεύοντας αὐτοῖς, κατέλυσεν ὁ Σεβαστὸς Καῖσαρ· καὶ ἀντὶ τοῦ πορθεῖν τοὺς τῶν Ῥωμαίων συμμάχους, στρατεύουσι νῦν ὑπὲρ τῶν Ῥωμαίων, οἵ τε Κωνιακοί, καὶ οἱ πρὸς ταῖς πηγαῖς

γαῖς τοῦ Ἴβηρος οἰκοῦντες, πλὴν Τουισοί. ὅ τ' ἐκεῖνον διαδεξάμενος Τιβέριος, τριῶν ταγμάτων στρατιωτικῶν ἐπιστήσας τοῖς τόποις τὸ ἀποδειχθὲν ὑπὸ τοῦ Σεβαστοῦ Καίσαρος, οὐ μόνον εἰρηνικοὺς, ἀλλὰ καὶ πολιτικοὺς ἤδη τινὰς αὐτῶν ἀπεργασάμενος τυγχάνει. Λοιπὴ δ' ἐστὶ τῆς Ἰβηρίας, ἥ τε ἀπὸ τῶν στηλῶν, μέχρι τῆς Πυρήνης καθ' ἡμᾶς παραλία, καὶ ἡ ταύτης ὑπερκειμένη μεσόγαια πᾶσα, τὸ μὲν πλάτος ἀνώμαλον, τὸ δὲ μῆκος μικρῷ πλέον ἢ τετρακισχιλίων σταδίων. τὰ δὲ τῆς παραλίας ἐπὶ πλέον καὶ ͵β εἴρηται σταδίοις. Φασὶ δὲ ἀπὸ μὲν Κάλπης τοῦ κατὰ στήλας ὄρους ἐπὶ Καρχηδόνα νέαν, δισχιλίοις καὶ διακοσίοις σταδίοις. οἰκεῖσθαι δὲ τὴν ἠϊόνα ταύτην ἀπὸ Βαστητανῶν, οὓς καὶ Βαστούλους καλοῦσιν, ἐκ μέρους δὲ καὶ ὑπὸ Ὠρητανῶν. Ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ τὸν Ἴβηρα ἄλλους τοσούτους σχεδόν τι, ταύτην δ' ἔχειν Αἰλητανούς. ἐντὸς δὲ τοῦ Ἴβηρος μέχρι Πυρήνης καὶ τῶν Πομπηίου ἀναθημάτων, χίλιοι καὶ ἑξακόσιοι. οἰκεῖν δὲ Αἰλητανῶν τε ὀλίγους, καὶ λοιπῶν τοὺς προσαγορευομένους Ἰνδικήτας, μεμερισμένους τέτραχα. Κατὰ μέρος δὲ ἀρξαμένοις ἀπὸ Κάλπης, ῥάχις ἐστὶν ὀρεινὴ τῆς Βαστητανίας καὶ τῶν Ὠρητανῶν, δασεῖαν ὕλην ἔχουσα καὶ μεγαλόδενδρον, διορίζουσα τὴν παραλίαν τὴν ἀπὸ τῆς μεσογαίας. πολλαχοῦ δὲ κἀνταῦθα ἐστὶ χρυσεῖα, καὶ ἄλλα μέταλλα. πόλις δὲ ἐστὶν ἐν τῇ παραλίᾳ ταύτῃ πρώτη Μάλακα, ἴσον διέχουσα τῆς Κάλπης, ὅσον καὶ τὰ Γάδειρα. ἐμπορεῖον δ' ἐστὶν ἐν τοῖς ἐν τῇ περαίᾳ σαίμασι, καὶ ταριχείας δὲ ἔχει μεγάλας. ταύτην τινὲς τῇ Μαινάκῃ τὴν αὐτὴν νομίζουσιν, ἣν ὑστάτην τῶν Φωκαϊκῶν πόλεων πρὸς δύσει κειμένην παρειλήφαμεν. οὐκ ἔστι δὲ, ἀλλ' ἐκείνη μὲν ἀπωτέρω τῆς Κάλπης ἐστὶ κατεσκαμμένη, τὰ δ' ἴχνη σώζουσα Ἑλληνικῆς πόλεως, ἡ δὲ Μάλακα, καὶ πλησίον μᾶλλον Φοινίκης τῷ σχήματι. Ἐφ' ἑξῆς δ' ἐστὶν ἡ τῶν Ἐξιτανῶν πόλις, ἐξ ἧς καὶ τὰ ταρίχη ἐπωνύμως λέγεται. Μετὰ ταύτην Ἄβδηρα, Φοινίκων κτίσμα καὶ αὐτή. ὑπὲρ δὲ τῶν τόπων ἐν τῇ ὀρεινῇ, δείκνυται Ὀδύσσεια καὶ τὸ ἱερὸν τῆς Ἀθηνᾶς ἐν αὐτῇ, ὡς Ποσειδώνιός τε εἴρηκε καὶ Ἀρτεμίδωρος, καὶ Ἀσκληπιάδης ὁ Μυρλεανὸς, ἀνὴρ ἐν τῇ Τουρδιτανίᾳ παιδεύσας τὰ γραμματικὰ, καὶ περιήγησίν τινα τῶν ἐθνῶν ἐκδεδωκὼς τῶν ταύτῃ. οὗτος δέ φησιν ὑπομνήματα τῆς πλάνης τῆς Ὀδυσσέως ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Ἀθηνᾶς, ἀσπίδας προσπεπατταλεῦσθαι καὶ ἀκροστόλια. ἐν Καλλαϊκοῖς δὲ τῶν μετὰ Τεύκρου στρατευ-

& qui ad fontes Iberi amnis accolunt, Tuisis exceptis. Et qui Augusto successit Tiberius, impositis in ea loca tribus cohortibus quas Augustus destinauerat, non pacatos modò, sed & ciuiles quosdam eorum redegit. Restat adhuc explicanda ea Hispaniæ ora maritima, quæ à Columnis est usque ad Pyrenam, & quæ mediterranea sunt supra hanc oram sita, quorum non eadem est ubique latitudo, longitudo paulo maior stadiorum quatuor millibus. Oræ is maior duobus 18
stadiorum millibus perhibetur longitudo. *Hispaniæ Tarraconensis descriptio.* A' Calpe, qui mons est ad Columnas, ad Carthaginem nouam, stadia numerant CIↃ CIↃ CC. eam oram coli à Bastetanis, qui & Bastuli dicuntur, partim etiam ab Oretanis. Hinc ad Iberum fluuium totidem ferè stadia: eam coli ab Aeletanis. Ab Ibero usque ad Pyrenem & Pompeij trophæa, CIↃ IↃ. habitari à paucis Aeletanorum, ac deinde ab Indigetibus, in quatuor distributis partes. Vt autem à Calpe sumto initio singula persequamur, dorsum est in Bastetania & Oretania montosum, densa sylua & magnis arboribus prædita tectum, quod oram à mediterraneis diuidit. in eo multis locis sunt auri aliaque metalla. In hac ora prima urbs est Malaca, tanto á Calpe, quantum ab hac Gades, interuallo. ea habet emporium, quo utuntur qui in opposito litore uiuunt, multumque ibi 19
conficitur salsamenti. Sunt qui hanc eandem putant cum Mænaca, quam ultimam Phocæorum uersus occasum ciuitatem accepimus, sed errant. nam Mænacæ longiùs à Calpe dissitæ atque euersæ rudera Græcanicæ urbis uestigia retinent: Malaca magis ad Punicæ formam accedit. Sequitur Exitanorum urbs, unde salsamẽtis Exitanis nomen. Post hanc Abdera, Pœnorum opus hęc quoque. Supra hæc loca in montanis monstratur Vlissea, & in ea fanum Mineruæ: ut Posidonius tradit, & Artemidorus, & Asclepiades Myrleanus, qui in Turditania grammaticam docuit, & descriptionem gentium in istis regionibus agentium edidit. Is tradit, monimenta errorum Vlissis in templo illo Mineruæ affixa esse, aspides & summa nauium rostra. *Vlisses & Teucri socij in Hispania.* Apud Callaicos autem consedisse quosdam qui Teucrum in bellum fuerant

σάντων

rant secuti: ibique fuisse urbes, quarum una Hellenes diceretur, id est Græci, altera Amphilochi: mortuo scilicet, ibi Amphilocho, & socijs usque ad mediterranea uagatis. quin & id ait se comperisse, quosdam Herculis sociorum, & á Messena, inhabitasse Hispaniam. partem Cantabriæ à Laconibus occupatam fuisse & is, & alij perhibent: ibique Opsicellam urbem conditam ab Opsicella, qui cum Antenore eiusque liberis in Italiam traiecit. quin & Gaditanis mercatoribus quidam credunt, ut & Artemidorus tradidit, Aethiopes qui supra Mauritanos uersus occasum habitant, Lotophagos dici, quòd herba quadam & radice Loto uescantur, nihilque opus habeant potu, neque ob aquæ penuriam habere eum possent: eosque usque ad loca Cyrenæ imminentia pertinere. rursumque alij uocantur Lotophagi, qui Meningem incolunt, alteram insularum paruæ Syrti præpositarum. Mirum ergo non est Homerum errores Vlissis ita fabulæ in morem descripsisse, ut pleraque extra Columnas in Atlantico gesta ab eo fingeret. Quæ enim historiæ perhibentur, parum absunt à locis reliquisque ab eo confictis circumstantijs. Itaque neque absurdum Homerus & incredibile proposuit figmentum: neque inepti fuerunt, si qui fidem istarum historiam, ac multiplicem poëtę peritiam secuti, poësin eius ad scientiæ accommodatas quæstiones traduxerunt, ut fecit Crates Mallotes: neque poëtæ institutum ita rustice interpretati sunt, ut nõ ipsum modò tanquam fossorem aliquem aut messorẽ planè ab harũ scientia rerũ reijcerẽt, sed & qui tale negociũ aggrederentur, eos pro insanis haberent: cum neque grãmatices neque mathematices peritorum quisquam patrocinari poëtæ, aut emendationem eorum quæ ij dicebant, aliud'ue tale proferre auderet. quanquam mea quidem sententia & defendi multa possunt, & corrigi: maximè qualia sunt, in quibus Pytheas decepit sibi credentes, ignoratione ad occasum aut Boream iuxta Oceanum uergentium locorum. Verùm hæc, quia peculiarem & longum requirunt sermonem, omittamus. Quod autem Græci ad barbaras gentes euagati sunt, causa uidetur

Lotophagi.

Homeri defensio.

σαύτων τινὰς οἰκῆσαι, καὶ ὑπάρξαι πόλεις αὐτόθι, τὴν μὲν καλουμένην Ἑλλήνων, τὴν δὲ Ἀμφίλοχοι, ὡς καὶ τοῦ Ἀμφιλόχου τελευτήσαντος δεῦρο, καὶ τῶν συνόντων πλανηθέντων μέχρι τῆς μεσογαίας, καὶ τῶν μεθ' Ἡρακλέους δέ τινας, καὶ τῶν ἀπὸ Μεσσήνης ἱστορῆσθαί φησιν ἐποικίσαι τὴν Ἰβηρίαν. τῆς δὲ Καντάβρίας μέρος τι κατασχεῖν Λάκωνας, καὶ οὗτός φησι, καὶ ἄλλος. ἐνταῦθα δὲ, καὶ Ὠψικέλλαν πόλιν, ὃ Ὠψικέλλα κτίσμα λέγουσι τοῦ μετὰ Ἀντήνορος, καὶ τῶν παίδων αὐτοῦ, διαβάντος εἰς τὴν Ἰταλίαν. καὶ ἐν τῇ Λιβύῃ δὲ πεπιστεύκασι τινὲς τοῖς τῶν Γαδειριτῶν ἐμπόροις προσέχοντες, ὡς καὶ Ἀρτεμίδωρος εἴρηκεν, ὅτι οἱ ὑπὲρ τῆς Μαυρουσίας οἰκοῦντες πρὸς τοῖς ἑσπερίοις Αἰθίοπες, λωτοφάγοι καλοῦνται, σιτούμενοι λωτὸν, πόαν τινὰ καὶ ῥίζαν· οὐ δεόμενοι δὲ ποτοῦ, οὐδὲ ἔχοντες, διὰ τὴν ἀνυδρίαν, διατείνοντες μέχρι τῶν ὑπὲρ τῆς Κυρήνης τόπων. ἄλλοι τε πάλιν καλοῦνται Λωτοφάγοι, τὴν ἑτέραν οἰκοῦντες τῶν πρὸ τῆς μικρᾶς σύρτεως νήσων τὴν Μήνιγγα. Οὐ δὴ θαυμάζοι τις ἂν οὔτε τοῦ ποιητοῦ τὰ περὶ τὴν Ὀδυσσέως πλάνην μυθογραφήσαντος τοῦτον τὸν τρόπον, ὥστ' ἔξω στηλῶν ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ πελάγει τὰ πολλὰ διαθέσθαι τῶν λεγομένων περὶ αὐτοῦ. τὰ γὰρ ἱστορούμενα ἐγγὺς ἦν καὶ τόποις καὶ τοῖς ἄλλοις τῶν ὑπ' ἐκείνου πεπλασμένων. Ὥστε οὐκ ἀπίθανον ἐποίησε τὸ πλάσμα, οὔτ' εἴ τινες αὐταῖς τε ταύταις ταῖς ἱστορίαις πιστεύσαντες, καὶ τῇ πολυμαθίᾳ τοῦ ποιητοῦ, καὶ πρὸς ἐπιστημονικὰς ὑποθέσεις ἔτρεψαν τὴν Ὁμήρου ποίησιν, καθάπερ Κράτης τε ὁ Μαλλώτης ἐποίησε, καὶ ἄλλοι τινές· οὐδ' οὕτως ἀγροίκως ἐδέξαντο τὴν ἐπιχείρησιν τὴν τοιαύτην, ὥστε οὐ μόνον τὸν ποιητὴν σκαπανέως ἢ θεριστοῦ δίκην ἐκ πάσης τῆς τοιαύτης ἐπιστήμης ἐξέβαλον, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἁψαμένους τῆς τοιαύτης πραγματείας, καὶ μαινομένους ὑπέλαβον· συνηγορίαν δὲ ἢ ἐπανόρθωσιν ἢ τι τοιοῦτον ἕτερον εἰς τὰ λεχθέντα ὑπ' ἐκείνων, εἰσενεγκεῖν οὐκ ἐθάῤῥησεν, οὔτε τῶν γραμματικῶν, οὔτε τῶν περὶ τὰ μαθήματα δεινῶν οὐδείς. Καίτοι ἔμοιγε δοκεῖ δυνατὸν εἶναι καὶ συνηγορῆσαι πολλοῖς τῶν λεχθέντων, καὶ εἰς ἐπανόρθωσιν ἀγαγεῖν, καὶ μάλιστα εἰς ταῦτα ὅσα Πυθέας παρεκρούσατο τοὺς πιστεύσαντας αὐτῷ κατὰ ἄγνοιαν τῶν τε ἑσπερίων τόπων, καὶ τῶν προσβόῤῥων, τῶν παρὰ τὸν Ὠκεανόν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐάσθω, λόγον ἔχοντα ἴδιον καὶ μακρόν. Τῆς δὲ τῶν Ἑλλήνων πλάνης τῆς εἰς τὰ βάρβαρα ἔθνη, νομίζοι

ζοι τις ἂν αἴτιον τὸ διεσπάσθαι κατὰ μέρη μικρὰ, καὶ δυναστείας ἐπιπλοκὴν οὐκ ἐχούσας πρὸς ἀλλήλους κατ' αὐθάδειαν. ὥστε ἐκ τούτου πρὸς τοὺς ἐπιόντας ἔξωθεν ἀσθενεῖς εἶναι. Τοῦτο δὲ αὔθαδες, ἐν τοῖς Ἴβηρσι μάλιστα ἐπέτεινε, προσλαβοῦσι καὶ τὸ πανοῦργον φύσει, καὶ τὸ μὴ ἁπλοῦν. ἐπίθετοι γὰρ καὶ λῃστρικοὶ τοῖς βίοις ἐγένοντο τὰ μικρὰ τολμῶντες, μεγάλοις δ' οὐκ ἐπιλαβόμενοι, διὰ τὸ μεγάλας κατασκευάζεσθαι δυνάμεις καὶ κοινωνίας. Εἰ γὰρ δὴ συνασπίζειν ἐβούλοντο ἀλλήλοις, οὔτε Καρχηδονίοις ὑπῆρξεν ἂν καταστρέψασθαι ἐπελθοῦσι τὴν πλείστην αὐτῶν ἐκ περιουσίας, καὶ ἔτι πρότερον Τυρίοις, εἶτα Κελτοῖς, οἳ νῦν Κελτίβηρες καὶ Βήρωνες καλοῦνται· οὔτε τῷ λῃστῇ Οὐιριάθῳ καὶ Σερτωρίῳ μετὰ ταῦτα, καὶ εἴ τινες ἕτεροι δυναστείας ἐπεθύμησαν μείζονος. Ῥωμαῖοί τε τῷ κατὰ μέρη πρὸς τοὺς Ἴβηρας πολεμεῖν καθ' ἑκάστην διὰ ταύτην τὴν δυναστείαν, πολύν τινα διετέλεσαν χρόνον, ἄλλο τ' ἄλλους καταστρεφόμενοι τέως, ἕως ἅπαντας ὑποχειρίους ἔλαβον διακοσίοις ἔτεσι σχεδόν τι, ἢ μακρότερον. ἐπάνειμι δὲ ἐπὶ τὴν περιήγησιν. Μετὰ τοίνυν τὰ Ἄβδηρα ἐστὶν ἡ Καρχηδὼν ἡ νέα, κτίσμα Ἀσδρούβα, τοῦ διαδεξαμένου Βάρκαν τὸν Ἀννίβα πατέρα, κρατίστη πολὺ τῶν ταύτῃ πόλεων. καὶ γὰρ ἐρυμνοτάτη, καὶ τείχει κατεσκευασμένῳ καλῶς, καὶ λιμέσι καὶ λίμνῃ κεκόσμηται, καὶ τοῖς τῶν ἀργυρείων μετάλλοις περὶ ὧν εἰρήκαμεν, κἀνταῦθα δὲ καὶ ἐν τοῖς πλησίον τόποις πολλὴ ἡ ταριχεία. καὶ ἔστι τοῦτο μεῖζον ἐμπορεῖον τῶν μὲν ἐκ θαλάττης τοῖς ἐν τῇ μεσογαίᾳ, τῶν δ' ἐκεῖθεν τοῖς ἔξω πᾶσιν. Ἡ δ' ἐνθένδε μέχρι τοῦ Ἴβηρος παραλία, κατὰ μέσον πως τὸ διάστημα ἔχει τὸν Σούκρωνα ποταμὸν, καὶ τὴν ἐκβολὴν αὐτοῦ, καὶ πόλιν ὁμώνυμον. ῥεῖ δὲ ἐκ τοῦ συνεχοῦς ὄρους τῇ ὑπερκειμένῃ ῥάχει τῆς τε Μαλάκας καὶ τῶν περὶ Καρχηδόνα ὑπερκειμένων τόπων, περατὸς πεζῇ, παράλληλος δέ πως τῷ Ἴβηρι, μικρὸν δὲ διέχει τῆς Καρχηδόνος, ἢ τοῦ Ἴβηρος. Μεταξὺ μὲν οὖν τοῦ Σούκρωνος καὶ τῆς Καρχηδόνος, τρία πολίχνια Μασσαλιωτῶν εἰσὶν οὐ πολὺ ἄπωθεν τοῦ ποταμοῦ. τούτων δ' ἐστὶ γνωριμώτατον, τὸ Ἡμεροσκοπεῖον, ἔχον ἐπὶ τῇ ἄκρᾳ τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος ἱερὸν σφόδρα τιμώμενον, ᾧ ἐχρήσατο ὁρμητηρίῳ κατὰ θάλατταν Σερτώριος· ἐρυμνὸν γάρ ἐστι καὶ λῃστρι-

tur fuisse in exiguas portiones distractio, & principatus eorum, qui ob fastum coalescere inuicem & consortia tueri non possent. unde contigit, ut contra extrinsecus inuadentes uiribus non essent pares. Hæc contumacia maximè apud Hispanos aucta est, accedente uafricie ingenij & dolosa uarietate. nam homines ij insidiosum & prædatorium uitæ genus sectati, ad parua audaces, nihil magnum moliti, magnæ potentiæ societatisque constituendæ conatum post habuerunt. Qui si coniunctis uiribus tueri se uoluissent, nunquam licuisset, neque Carthaginensibus incursione facta maiorem Hispaniæ partem nemine prohibente subigere, neque ante hos Tyrijs & Celtis, qui nunc Celtiberi & Verones dicuntur: neque postea temporis latroni, Viriatho & Sertorio, & si qui alij ad maius in Hispanos imperium animos adiecerunt. Et Romani per partes Hispanorum modò hanc, modò aliam ditionem bello impetentes, aliâs alios domando multum temporis traxerunt, donec tandem omnes in suam redegerunt potestatem, ducentis ferè & pluribus usi ad hoc annis. Verùm ego ad narrationem reuertor. Ergo post Abdera sequitur Carthago noua, ab Asdrubale condita, eo qui Barcæ Annibalis patri successit, longè præstantissima omnium eius regionis urbium. nam & loci natura est munitissima, & muro præclarè extructo, & ornata est portibus ac lacu, & argenteis, quæ dixi, metallis. & cùm ibi, tum in uicinis locis multum confit salsamentorum. estque hoc magnum emporium, ubi & mediterranei maritimas, & maritimi mediterraneas mercantur merces. Ora hinc usque ad Iberum fluuium, medio ferè spacio habet Sucronem fluuium, eiusque ostium, et urbem cognominem. amnis delabitur è monte qui contiguus est dorso supra Malacam et Carthaginem, pedibusque potest transiri, parallelus ferè Ibero, à quo aliquanto quam â Carthagine distat longiùs. Inter Sucronem et Carthaginem tria sunt Massiliensium oppida, nõ procul à fluuio, inter quæ celeberrimum est id, quod diurnam habet speculam, in promontorioque fanum Dianæ Ephesiæ magna religione cultum, quo ad res mari gerendas usus est arce et receptaculo Sertorius. muni-

Discordiæ gentis.

Carthago noua.

tum enim est editi loci natura, et latrocinijs aptum, longeq; ab adnauigantibus cerni potest. Nomen est ei Dianium, habetque in propinquo bonas secturas ferrarias. tum exiguas insulas Planesiam ac Plumbariam, ac lacum marinum superne, cuius circuitus stadiorum CCCC. Sequitur Herculis insula iam pone Carthaginem, quam Scombrariam uocant à captis ibi scombris, ex quibus optimum fit garum. distat à Carthagine stadijs XXIV. Rursus à Sucrone in alteram partem proficiscenti uersus ostia Iberi, Saguntum à Zacynthijs conditum. quam urbem cum Annibal deleuisset contra pacta cum Romanis conuenta, secundum illorum contra Carthaginenses bellum inflammauit. In propinquo urbes sunt Cherronesus, Oleatrum, Cartalias, & in ipso Iberi traiectu Dertossa colonia. Iberus ortus apud Cantabros, per
21 longam planiciem 21 uersus meridiem fluit, parallelus Pyrenæis montibus. Inter Iberi ostia & Pyrenes extrema, ubi sunt Pompeij trophæa, prima urbs est Tarracon, portu quidem carens, sed in sinu condita, & alijs statis instructa rebus, nunc non paucioribus quam Carthago frequentata uiris. Commodè enim sita est ad præfectorum in Hispania peregrinationes. estque metropolis non tantùm intra Iberum sitæ Hispaniæ, sed & magnæ partis eius quæ extra est. tum Gymnesiæ & Ebusus, memorabiles insulæ, ostendunt situm urbis esse opportunum. Eratosthenes ei nauium quoque tribuit stationem: cum Artemidorus eum refellens dicat eam ne anchoris quidem iaciendis esse satis opportunam. Sanè tota à Columnis ora huc usque raros habet portus: deinceps autem portus sunt passim boni, & solum fertile cum Lætanorum, tum Lartolæetarum aliorumque usque ad Emporium. Vrbs ea à Massiliensibus condita, à Pyrena distat, & Hispaniæ cum Gallia confinio, ad stadia CCCC. regio tota bona est, & bonos habet portus. Ibi quoque est Rhodope, urbs Emporiensium: quidam à Rhodijs conditam dicunt. Ibi & Emporijs Dianam Ephesiam colunt. causam dicemus, ubi de Massilia sermo erit. Habitarunt Emporienses ante insulam quandam oppositam,

Tarraco.

λῃστρικόν, κάτοπτον δ' ἐκ πολλοῦ τοῖς προσπλέουσι. καλεῖται δὲ Διάνιον, οἷον Ἀρτεμίσιον, ἔχον σιδηρεῖα εὐφυῆ πλησίον· καὶ νησίδια, Πλανησίαν καὶ Πλουμβαρίαν, καὶ λιμνοθάλατταν ὑπερκειμένην, ἔχουσαν ἐν κύκλῳ σταδίων τετρακοσίων. εἶθ' ἡ τοῦ Ἡρακλέους νῆσος ἤδη πρὸς Καρχηδόνα, ἣν καλοῦσι Σκομβραρίαν ἀπὸ τῶν ἁλισκομένων σκόμβρων, ἐξ ὧν τὸ ἄριστον σκευάζεται γάρον. εἴκοσι δὲ διέχει σταδίους καὶ τέσσαρας τῆς Καρχηδόνος. πάλιν δ' ἐπὶ θάτερα τοῦ Σούκρωνος ἰόντι ἐπὶ τὴν ἐκβολὴν τοῦ Ἴβηρος, Σάγουντον κτίσμα Ζακυνθίων, ἣν Ἀννίβας κατασκάψας παρὰ τὰ συγκείμενα πρὸς Ῥωμαίους, τὸν δεύτερον αὐτοῖς ἐξῆψε πόλεμον πρὸς Καρχηδονίους. πλησίον δὲ πόλεις εἰσί, Χερρόνησός τε, καὶ Ὀλέαστρον, καὶ Καρταλίας. ἐπ' αὐτῇ δὲ τῇ διαβάσει τοῦ Ἴβηρος, Δέρκωσα κατοικία. ῥεῖ δὲ ὁ Ἴβηρ ἀπὸ Καντάβρων ἔχων τὰς ἀρχὰς ἐπὶ μεσημβρίαν διὰ πολλοῦ πεδίου, παράλληλος τοῖς Πυρηναίοις ὄρεσι. Μεταξὺ δὲ τῶν τοῦ Ἴβηρος ἐκτροπῶν, καὶ τῶν ἄκρων τῆς Πυρήνης, ἐφ' ὧν ἵδρυται τὰ ἀναθήματα τοῦ Πομπηίου, πρώτη Ταρακών ἐστι πόλις, ἀλίμενος μέν, ἐν κόλπῳ δὲ ἱδρυμένη, καὶ κατεσκευασμένη τοῖς ἄλλοις ἱκανῶς, καὶ οὐχ ἧττον εὐανδροῦσα νῦν τῆς Καρχηδόνος· πρὸς γὰρ τὰς τῶν ἡγεμόνων ἐπιδημίας εὐφυῶς ἔχει, καὶ ἔστιν ὥσπερ μητρόπολις οὐ τῆς ἐντὸς Ἴβηρος μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐκτὸς τῆς πολλῆς. Αἵ τε Γυμνήσιαι νῆσοι προκείμεναι πλησίον, καὶ ἡ Ἔβυσος, ἀξιόλογοι νῆσοι, τὴν θέσιν εὔκαιρον τῆς πόλεως ὑπαγορεύουσιν. Ἐρατοσθένης δὲ καὶ ναύσταθμον ἔχειν φησὶν αὐτήν, οὐδὲ ἀγκυροβόλοις σφόδρα εὐτυχοῦσαν, ὡς ἀντιλέγων εἴρηκεν Ἀρτεμίδωρος. καὶ ἡ σύμπασα δ' ἀπὸ στηλῶν, σπανίζεται λιμέσι μέχρι δεῦρο. ἐντεῦθεν δ' ἤδη τὰ ἑξῆς, εὐλίμενα. καὶ χώρα ἀγαθή, τῶν τε Λεητανῶν, καὶ Λαρτολαιητῶν, καὶ ἄλλων τοιούτων μέχρι Ἐμπορείου. αὐτὸ δ' ἐστὶ Μασσαλιωτῶν κτίσμα, ὅσον τετρακισχιλίους διέχον τῆς Πυρήνης σταδίους, καὶ τῶν μεθορίων τῆς Ἰβηρίας πρὸς τὴν Κελτικήν. καὶ αὕτη δ' ἐστὶ πᾶσα ἀγαθὴ καὶ εὐλίμενος. Ἐνταῦθα δ' ἐστὶ καὶ ἡ Ῥοδόπη, πολίχνιον Ἐμπορειτῶν· τινὲς δὲ κτίσμα Ῥοδίων φασί. κἀνταῦθα δὲ καὶ ἐν τῷ Ἐμπορείῳ τὴν Ἄρτεμιν τὴν Ἐφεσίαν τιμῶσιν· ἐροῦμεν δὲ τὴν αἰτίαν ἐν τοῖς περὶ Μασσαλίαν. Ὤικουν οἱ Ἐμπορεῖται πρότερον, νησίον τι προκείμενον

μένον, ὃ νῦν καλεῖται παλαιὰ πόλις, νῦν δ' οἰκοῦσιν ἐν τῇ ἠπείρῳ. Δίπολις δ' ἐστί, τείχει διωρισμένη, πρότερον τῶν Ἰνδικητῶν τινὰς προσοίκους ἔχουσα, οἳ καίπερ ἰδίᾳ πολιτευόμενοι, κοινὸν ὅμως περίβολον ἔχειν ἐβούλοντο πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἀσφαλείας χάριν. διπλοῦν δὲ τοῦτον, τείχει μέσῳ διωρισμένον. τῷ χρόνῳ δ' εἰς ταὐτὸ πολίτευμα συνῆλθον μικτόν τι, ἔκ τε βαρβάρων καὶ ἑλληνικῶν νομίμων, ὅπερ καὶ ἐπ' ἄλλων πολλῶν συνέβη. ῥεῖ δὲ καὶ ποταμὸς πλησίον ἐκ τῆς Πυρήνης ἔχων τὰς ἀρχάς, ἡ δ' ἐκβολὴ λιμήν ἐστι τοῖς Ἐμπορείταις. λινουργοὶ δὲ ἱκανῶς οἱ Ἐμπορεῖται, χώραν δὲ τὴν μεσόγαιαν ἔχουσι, τὴν μὲν ἀγαθήν, τὴν δὲ σπαρτοφόρον, τῆς ἀχρηστοτέρας καὶ ἑλείας σχοίνου. καλοῦσι δὲ Ἰουγγάριον πεδίον. τινὲς δὲ καὶ τῶν τῆς Πυρήνης ἄκρων νέμονται, μέχρι τῶν ἀναθημάτων τοῦ Πομπηΐου, δι' ὧν βαδίζουσιν εἰς τὴν ἔξω καλουμένην Ἰβηρίαν ἐκ τῆς Ἰταλίας, καὶ μάλιστα τὴν Βαιτικήν. αὕτη δ' ἡ ὁδός, ποτὲ μὲν πλησιάζει τῇ θαλάττῃ, ποτὲ δ' ἀφέστηκε, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς πρὸς ἑσπέραν μέρεσι. φέρεται ἐπὶ Ταρακῶνα, ἀπό τε τῶν ἀναθημάτων τοῦ Πομπηΐου, διὰ τοῦ Ἰουγγαρίου πεδίου, καὶ Βετέρων, καὶ τοῦ Μαραθῶνος καλουμένου πεδίου τῇ Λατίνῃ γλώττῃ, φύοντος πολὺ τὸ μάραθον. ἐκ δὲ Ταρακῶνος ἐπὶ τὸν πόρον τοῦ Ἴβηρος, κατὰ Δέρτωσσαν πόλιν. ἐντεῦθεν διὰ Σαγούντου καὶ Σετάβιος πόλεως ἐνεχθεῖσα, κατὰ μικρὸν ἀφίσταται τῆς θαλάττης, καὶ συνάπτει τῷ Σπαρταρίῳ, ὡς ἂν ἁλισχοινοῦντι καλουμένῳ πεδίῳ. τοῦτο δ' ἐστὶ μέγα καὶ ἄνυδρον, τὴν σχοινοπλοκικὴν φύον σπάρτον, ἐξαγωγὴν ἔχουσαν εἰς πάντα τόπον, καὶ μάλιστα εἰς τὴν Ἰταλίαν. πρότερον μὲν οὖν διὰ μέσου τοῦ πεδίου καὶ Ἐγελάστας συνέβαινεν εἶναι τὴν ὁδὸν χαλεπὴν καὶ πολλήν. νυνὶ δὲ ἐπὶ τὰ πρὸς θάλατταν μέρη πεποιήκασιν αὐτήν, ἐπιψαύουσαν μόνον τοῦ σχοινοῦντος εἰς ταὐτό, καὶ τείνουσαν τῇ προτέρᾳ τὰ περὶ Κλάστωνα καὶ Ὀβούλκωνα, δι' ὧν εἴς τε Κορδύβην, καὶ εἰς Γάδειρα ἡ ὁδὸς τὰ μέγιστα τῶν ἐμπορίων. Διέχει δὲ τῆς Κορδύβης ἡ Ὀβούλκων περὶ τριακοσίους σταδίους. φασὶ δ' οἱ συγγραφεῖς, ἐλθεῖν καὶ Καίσαρα ἐκ Ῥώμης ἑπτὰ καὶ εἴκοσιν ἡμέραις εἰς τὴν Ὀβούλκωνα, καὶ τὸ στρατόπεδον τὸ ἐνταῦθα, ἡνίκα ἔμελλε συνάπτειν εἰς τὸν περὶ τὸν Μύνδαν πόλεμον. Ἡ μὲν δὴ παραλία πᾶσα ἡ ἀπὸ Στηλῶν μέχρι τῆς μεθορίας τῆς Ἰβήρων καὶ Κελτῶν, τοιαύτη. Ἡ δ' ὑπερκειμένη μεσόγαια, λέγω δὲ τὴν ἐντὸς τῶν τε Πυρηναίων ὀρῶν καὶ τῆς

tam, quod nunc Vetus urbs dicitur: modò in continente degunt. Est autem 22 in duas urbes diuisa, muro ducto, cum olim accolerent Indigetum quidam. qui etsi sua uterentur reip. forma, tamen quo essent tutiores, ijsdem cum Græcis uoluerunt includi mœnibus, muro tamen intus ab ijs distincti. Tempore in unam coaluerunt ciuitatem, mixtam ex barbaricis & Græcis constitutionibus, quod & multis alijs euenit. In proximo fluuius labitur, è Pyrena ortus, cuius ostio pro portu utuntur Emporienses. Linificio magnam impendunt operam. mediterranea habent partim bona, partim sparti feracia, & schæni seu iunci palustris ac minùs utilis. Vocant Iungarium campum quidam & extrema Pyrenes accolunt, usque ad trophæa Pompeij: per quæ iter est ex Italia in exteriorem quam uocant Hispaniam, maximè Bæticam. Hoc iter aliquando appropinquat mari, aliquando recedit, maximè in occiduis partibus. Tendit ad Tarraconem à trophæis Pompeij per Iungarium campum, & ueteres, & campum Fœnicularium Latinè à fœniculi ibi nascentis copia dictum. à Tarracone ad transitum Iberi ad urbem Dertossam. inde per Saguntum & Setabin urbem ductum, paululum à mari recedit, & Spartario (quasi dicas iunci marini feraci.) campo applicatur: is magnus & aquæ expers spartum producit funibus texendis aptam, quæ exportatur usquequaque, & maximè in Italiam. ac prius quidem per medium campum & Egelastas uia ducebat, longa & difficilis. nunc autem eam ad maritimas partes auerterunt, ita ut tantummodo attingat iunciferum illum campum, pergatque ad Clastonem & Obulconem, unde iter ad Cordubam & Gades, maxima emporia. Abest Obulco à Corduba circiter CCC stadia. Historici perhibent Cæsarem Roma Obulconem peruenisse XXVII dierum itinere, cum esset ad Mundam conserturus prœlium. Explicatum est iam, qualis sit tota maritima ora à Columnis usque ad Hispaniæ & Galliæ confinium. At interior terra, quæ Pyrenæis montibus & septentriona

li

προσαρκτίου

23 li includitur latere 23 uſque ad Aſtures duobus præcipuè montibus continetur. horum unus parallelus Pyrenæ eſt, à Cantabris incipiens, & ad noſtrum mare deſinens: Idubeda uocant. alter à medio uerſus occaſum porrectus, ad meridiem & oram Columnis uicinam declinat, initio nudus collis, deinde per Spartarium campum pergens ſyluę committitur, quæ eſt ſupra Carthaginem & Malacam poſitis in locis. Vocatur his Oroſpeda. Inter Idubedam & Pyrenam Iberus fluuius labitur, parallelus utrique montium, impleturque amnibus inde defluentibus, & alijs aquis. Ad Iberum amnem eſt Cæſaraugusta, & Celſa oppidum, ubi ponte lapideo amnis iungitur. Regionem eam complures incolunt gentes, quarum nobiliſsima Iaccetani. Ea à Pyrenes radicibus incipiens, in campos dilatatur, & contingit propinqua Ilerdæ & Ileoſcæ loca quæ ſunt regionis Ilergetum, non procul ab Ibero remota. In his urbibus poſtremam belli partem Sertorius confecit, & Calaguri Vaſconum urbe, & in ora circum Tarraconem, atque Dianium quod diximus, poſtquam Celti-
24 beria fuit eiectus. * 24 deceſsit autem è morbo. Et apud Ilerdam poſtmodò Afranius & Petreius Pompeiani duces à D. Cæſare ſunt deuicti. Diſtat Ilerda ab Ibero uerſus occaſum ſito, ſtadijs CLX. à Tarracone uerſus auſtrum diſtante abeſt ad CCCCLX, uer-
25 ſus ſeptentrionem ab Ilerda abeſt 25 Oſca ſtadijs IↃXL. Per dictos montes à Tarracone ad extremos ad Oceanum habitantes Vaſcones, qui ſunt circa Pompelonem & Idanuſam urbem ad ipſum ſitam Oceanum, iter eſt ſtadiorum CIↃ CIↃ CCCC, deſinens in ipſos Aquitaniæ & Hiſpaniæ limites. In Iaccetanis & Sertorius bellum contra Pompeium geſsit, & poſtea Sex. Pompeius huius filius contra Cæſaris legatos. Supra Iaccetaniam uerſus ſeptentrionem habent Vaſcones, in quibus urbs eſt Pompelon, quaſi Pompeij ſi urbem diceres. Ipſius Pyrenes Hiſpanicum latus arborum diues eſt, & omnis generis ſyluam habet, etiam perpetuò uirentem. Gallicum latus nudum eſt

προσαρκτίου πλευρᾶς, μέχρις Ἀστύρων δυοῖν μάλιστα ὄρεσι διορίζεται. τούτων δὲ τὸ μὲν παράλληλόν ἐστι τῇ Πυρήνῃ, τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῶν Καντάβρων ἔχον, τελευτὴν δ' ἐπὶ τὴν καθ' ἡμᾶς θάλατταν, καλοῦσι δὲ τοῦτο Ἰδούβεδα. ἕτερον δ' ἀπὸ τοῦ μέσου, διῆκον ἐπὶ τὴν δύσιν, ἐκκλῖνον δὲ πρὸς νότον, καὶ τὴν ἀπὸ στηλῶν παραλίαν, ὃ κατ' ἀρχὰς μὲν γεώλοφόν ἐστι καὶ ψιλόν, διέξεισι δὲ τὸ καλούμενον Σπαρτάριον πεδίον. εἶτα συνάπτει τῷ δρυμῷ τῷ ὑπερκειμένῳ τῆς τε Καρχηδονίας καὶ τῶν περὶ τὴν Μάλακαν τόπων. καλεῖται δὲ Ὀρόσπεδα. Μεταξὺ μὲν δὴ τῆς Πυρήνης καὶ τῆς Ἰδουβέδας ὁ Ἴβηρ ῥεῖ ποταμός, παράλληλος τοῖς ὄρεσιν ἀμφοτέροις, πληρούμενος ἐκ τῶν ἐντεῦθεν καταφερομένων ποταμῶν, καὶ τῶν ἄλλων ὑδάτων. Ἐπὶ δὲ τῷ Ἴβηρι, πόλις ἐστὶ Καισαραυγοῦστα καλουμένη, καὶ Κέλσα κατοικία τις, ἔχουσα γεφύρας λιθίνης διάβασιν. Συνοικεῖται δ' ὑπὸ πλειόνων ἐθνῶν ἡ χώρα, γνωριμωτάτου δὲ τοῦ τῶν Ἰακκητανῶν λεγομένου. τοῦτο δ' ἀρξάμενον ἀπὸ τῆς παρωρείας τῆς κατὰ τὴν Πυρήνην εἰς τὰ πεδία πλατύνεται, καὶ συνάπτει τοῖς περὶ Ἰλέρδαν καὶ Ἰλεόσκαν χωρίοις, τοῖς τῶν Ἰλεργετῶν οὐ πολὺ ἄπωθεν τοῦ Ἴβηρος. Ἐν δὲ ταῖς πόλεσι ταύταις, ἐπολέμει τὸ τελευταῖον Σερτώριος, καὶ ἐν Καλάγουρι Οὐασκώνων πόλει, καὶ τῆς παραλίας ἐν Ταρράκωνι, καὶ ἐν τῷ Ἡμεροσκοπείῳ, μετὰ τὴν ἐκ Κελτιβήρων ἔκπτωσιν. ἐτελεύτα δὲ νόσῳ. Καὶ περὶ Ἰλέρδαν ὕστερον Ἀφράνιος καὶ Πετρήϊος οἱ τοῦ Πομπηΐου στρατηγοὶ κατεπολεμήθησαν ὑπὸ Καίσαρος τοῦ θεοῦ. Διέχει δὲ ἡ Ἰλέρδα τοῦ μὲν Ἴβηρος, ὡς ἐπὶ δύσιν ἰόντι σταδίους ἑκατὸν ἑξήκοντα, Ταρράκωνος δὲ πρὸς νότον περὶ υξ̄, πρὸς ἄρκτον δὲ Ὄσκας πεντακοσίους τεσσαράκοντα. διὰ τούτων δὲ τῶν ὀρῶν ἡ ἐκ Ταρράκωνος ἐπὶ τοὺς ἐσχάτους ἐπὶ τῷ ὠκεανῷ Οὐάσκωνας τοὺς κατὰ Πομπέλωνα, καὶ τὴν ἐπ' αὐτῷ τῷ ὠκεανῷ Ἰδάνουσαν πόλιν, ὁδός ἐστι σταδίων δισχιλίων τετρακοσίων, πρὸς αὐτὰ τὰ τῆς Ἀκουϊτανίας ὅρια καὶ τῆς Ἰβηρίας. Ἰακκητανοὶ δ' εἰσὶν ἐν οἷς τότε μὲν Σερτώριος ἐπολέμει πρὸς Πομπήϊον, ὕστερον δὲ τοῦ Πομπηΐου υἱὸς Σέξτος, πρὸς τοὺς Καίσαρος στρατηγούς. Ὑπέρκειται δὲ τῆς Ἰακκητανίας πρὸς ἄρκτον τὸ τῶν Οὐασκώνων ἔθνος, ἐν ᾧ πόλις Πομπέλων, ὡς ἂν Πομπηϊόπολις. Αὐτῆς δὲ τῆς Πυρήνης τὸ μὲν Ἰβηρικὸν πλευρὸν εὔδενδρόν ἐστι παντοδαπῆς ὕλης, καὶ τῆς ἀειθαλοῦς. τὸ δὲ Κελτικὸν ψιλόν. τὰ δὲ μέσα

περιέχει καλῶς οἰκεῖσθαι δυναμένους αὐλῶνας. ἔχουσι δ' αὐτοὺς Κερρητανοὶ τὸ πλέον τοῦ Ἰβηρικοῦ φύλου, παρ' οἷς πέρναι διάφοροι συντίθενται ταῖς Κανθαρικαῖς ἐνάμιλλοι, πρόσοδον οὐ μικρὰν τοῖς ἀνθρώποις παρέχουσαι. Ὑπερβάλλοντι δὲ τὴν Ἰδούβεδαν, ἡ Κελτιβηρία παραχρῆμα πολλὴ καὶ ἀνώμαλος. τὸ μὲν πλέον αὐτῆς ἐστὶ τραχὺ, καὶ ποταμόκλυστον. διὰ γὰρ τούτων ὅ, τε Ἄνας φέρεται, καὶ ὁ Τάγος, καὶ οἱ ἐφεξῆς ποταμοὶ πλείους οἱ ἐπὶ τὴν ἑσπερίαν θάλατταν καταφερόμενοι, τὴν ἀρχὴν ἔχοντες ἐκ τῆς Ἰβηρίας, ὧν ὁ Δουρίας φέρεται παρὰ τὴν Νομαντίαν, καὶ τὴν Σεργουντίαν. ὁ δὲ Βαῖτις ἐκ τῆς Ὀροσπέδας τὰς ἀρχὰς ἔχων, διὰ τῆς Ὠρητανίας εἰς τὴν Βαιτικὴν ῥεῖ. Οἰκοῦσι δ' ἐκ μὲν τῶν πρὸς ἄρκτον μερῶν τοῖς Κελτίβηρσι Βήρωνες, Καντάβροις ὅμοροι τοῖς Κονίσκοις, καὶ αὐτοὶ τοῦ Κελτικοῦ στόλου γεγονότες. ὧν ἐστὶ πόλις Οὐαρία κατὰ τὴν τοῦ Ἴβηρος διάβασιν κειμένη. συνεχεῖς δ' εἰσὶ καὶ Βαρδυΐταις, οὓς οἱ νῦν Βαρδυάλους καλοῦσιν. ἐκ δὲ τοῦ ἑσπερίου τῶν τε Ἀστύρων τινὲς καὶ τῶν Καλλαϊκῶν καὶ Οὐακκαίων· ἔτι δὲ Οὐεττόνων καὶ Καρπητανῶν. ἐκ δὲ τῶν νοτίων, Ὠρητανοί τε, καὶ ὅσοι ἄλλοι τὴν Ὀρόσπεδαν οἰκοῦσι Βαστητανῶν τε καὶ Διττανῶν. Πρὸς ἕω δὲ Ἰδούβεδα, αὐτῶν τε τῶν Κελτιβήρων εἰς τέσσαρα μέρη διῃρημένων, οἱ κράτιστοι μάλιστα πρὸς ἕω εἰσί, καὶ πρὸς νότον, οἱ Ἀρευάκοι, συνάπτοντες Καρπητανοῖς, καὶ ταῖς τοῦ Τάγου πηγαῖς. πόλις δ' αὐτῶν ὀνομαστοτάτη Νομαντία. ἔδειξαν δὲ τὴν ἀρετὴν τῷ Κελτιβηρικῷ πολέμῳ τῷ πρὸς Ῥωμαίους, εἰκοσαετεῖ γενομένῳ. πολλὰ γὰρ στρατεύματα σὺν ἡγεμόσιν ἐφθάρη. τὸ δὲ τελευταῖον οἱ Νομαντῖνοι πολιορκούμενοι, διεκαρτέρησαν, πλὴν ὀλίγων τῶν ἐνδόντων τὸ τεῖχος. Καὶ οἱ Λούσωνες δὲ ἑῷοι εἰσί, συνάπτοντες καὶ αὐτοὶ ταῖς τοῦ Τάγου πηγαῖς. τῶν δ' Ἀρεουάκων ἐστὶ καὶ Σεγίδα πόλις, καὶ Παλλαντία. διέχει δὲ Νομαντία τῆς Καισαραυγούστας, ἣν ἔφαμεν ἐπὶ τῷ Ἴβηρι ἱδρῦσθαι, σταδίους ἐπὶ ὀκτακοσίους. καὶ Σεγόβριγα δ' ἐστὶ τῶν Κελτιβήρων πόλις, καὶ Βίλβιλις, περὶ ἃς Μέτελλος καὶ Σερτώριος ἐπολέμησαν. Πολύβιος δὲ τὰ τῶν Οὐακκαίων καὶ τῶν Κελτιβήρων ἔθνη καὶ χωρία διεξιὼν συλλέγει ταῖς ἄλλαις πόλεσι καὶ Σεγισάμαν καὶ Ἰντερκατίαν. Φησὶ δὲ Ποσειδώνιος, Μάρκον Μάρκελλον πράξασθαι φόρον ἐκ τῆς Κελτιβηρίας τάλαντα ἑξακόσια. ἐξ οὗ τεκμαίρεσθαι πάρεστιν, ὅτι καὶ πολλοὶ ἦσαν οἱ Κελτίβηρες, καὶ

χρημάτων

est. In medio conualles continentur, habitationibus opportuni. Eas maiori ex parte tenent Cerretani Hispanica gens. apud hos pernæ conficiuntur præstantes, Cantabricis non cedentes, multumque inde istis est emolumenti. Porrò Idubeda superata statim Celtiberia aditur, ampla regio & inæqualis. *Celtiberia.* Maior eius pars aspera est, & amnibus alluitur. nam per hanc defluunt Anas, & Tagus, ac deinceps alij fluuij, qui in Hispaniæ hac parte orti in mare occiduum deferuntur. Ex his Durius fluuius Numantiam & Serguntiam præterlabitur. Bætis ex Orospeda ortus, per Oretaniam in Bæticam fluit. A' Celtiberis uersus septentrionem sunt Verones, Cantabrorum Coniscorum finitimi, ipsi quoque 26 Gallico utentes uestitu. 26 Horum urbs est Varia, sita ad traiectum Iberi. contigui sunt Bardyetis, quos nunc Bardyalos uocant. Ad occiduum latus accolunt Astures quidam, Callaici, Vaccæi, Vettones, & Carpetani. Versus meridiem Oretani, & qui alij de Bastetanis & Dittanis Orospedam habitant. Ad ortum est Idubeda, & Celtiberis in quatuor partes diuisis, præstantissimi eorum uersus ortum habitant & meridiem Areuaci, Carpetanis & Tagi ostijs contermini. Horum est celeberrima urbs Numantia. *Numantia.* Virtutem suam demonstrarunt bello Celtiberico aduersus Romanos, quod bellum annos durauit XX. multis Romanorum exercitibus perditis. Tandem Numantini, obsidionem tolerarũt, paucis tantùm muros deserentibus. Lusones quoque orientales sunt, & ipsi ad fontes Tagi pertingentes. Areuacorum urbes sunt & præterea Segida & Pallantia. Distat Numantia à Cæsaraugusta, quam diximus ad Iberum sitam, ad IↃCCC stadia. Celtiberorum urbes porrò sunt Segobriga, & Bilbilis: circa quas Metellus & Sertorius bellum gesserunt. Polybius Vaccæorum & Celtiberorum populos ac loca recensens, inter alias urbes Segesamam refert, & Intercatiam. Narrat Posidonius, M. Marcellum exegisse è Celtiberia tributum talentorum IↃC. quod argumento est Celtiberos & populosam

ſam fuiſſe gentem, & pecunioſam, quanquam ſolum colerent utcunque incommodum. Quod autem dixit Polybius, Tib. Gracchum CCC urbes Celtiberiæ deieciſſe: id comicè exagitat, in Gracchi gratiam inquiens ab eo turribus urbium nomen inditum, ut fit in pompis triumphalibus. Atque id fortaſsis non abs re dixit. Nam & bellorum duces, & ſcriptores rerum geſtarum proclíues ſunt ad hoc mendaciȷ, ut actiones exornent. quando ȷȷ etiam qui plures quam CIↃ fuiſſe urbes Hiſpaniæ dicunt, eo adducti uidentur, quod magnos pagos urbium loco cenſerent. Nam neque regionis natura multarum eſt capax urbium ob ariditatem, uel longinquitatem, uel feritatem hominũ: neque Hiſpanorum uita & actiones quicquam tale ſignificant, ſi oram uerſus noſtrum mare demas. nam qui uicos habitant, quod faciunt plerique Hiſpanorum, agreſtes ſunt. ac ne ipſæ quidem urbes facilè manſuetos reddunt, ubi abundant qui uicinos infeſtandi cauſa ſyluas incolunt. Secundum Celtiberos uerſus meridiem ſunt, qui montem Oroſpedam & loca circa Sucronem amnem incolunt Sidetani uſque ad Carthaginem, & Baſtetani, & Oretani, propè uſque ad Malacam. Cæterùm Hiſpani ferè omnes peltis uſi ſunt in bello, leuiquè armatura, latrociniorum cauſa, quales Luſitanos diximus, iaculo, funda, & gladio uſi. Peditatui etiam equitatùs admiſcebatur, equis montes ſcandere, & in genua promtè ſubſidere, ubi uſu ferente iuberentur, doctis. Multas alit Hiſpania capreas, & equos feros. * quibuſdam locis paludes exundant. aues habet olores & id genus, multas etiam otides. Fibros, ſeu caſtores producunt fluuiȷ. ſed Hiſpanicum caſtorium non eaſdem habet cum Pontico uires. huic enim uis medica peculiaris eſt. Nam & Poſidonius refert, ſolum Cyprium æs ferre Cadmiam lapidem, & uitriolum, & ſpodium. Idemquè hoc Hiſpaniæ tradit peculiare eſſe, quod cornices nigræ ſunt: & quod Celtiberorum equi cum
27 ſint 27 ſubuariegati & uerſicolores, ubi in exteriorem Hiſpaniam peruenerunt, colorem mutant. eſſe autem eos Parthicorum ſimiles, celeritate & curſus dexteritate aliȷs præ-

De urbium Hiſpaniæ numero.

Hiſpanorum armatura.

Caſtorium.

Rara quædam.

χρημάτων εὐπορούντων, καίπερ οἰκούντων χώραν παράλυπρον. Πολυβίου δ' εἰπόντος τριακοσίας αὐτῶν καταλῦσαι πόλεις Τιβέριον Γράκχον, κωμῳδῶν φησι τοῦτο τῷ Γράκχῳ χαρίσασθαι τὸν ἄνδρα, τοὺς πύργους καλοῦντα πόλεις, ὥσπερ ἐν ταῖς θριαμβικαῖς πομπαῖς. Καὶ ἴσως οὐκ ἄπιστον τοῦτο λέγει. καὶ γὰρ οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ συγγραφεῖς, ῥᾳδίως ἐπὶ τοῦτο φέρονται τὸ ψεῦσμα, καλλωπίζοντες τὰς πράξεις. ἐπεὶ καὶ οἱ φάσκοντες πλείους ἢ χιλίας τὰς τῶν Ἰβήρων ὑπάρξαι πόλεις, ἐπὶ τοῦτο φέρεσθαί μοι δοκοῦσι, τὰς μεγάλας κώμας, πόλεις ὀνομάζοντες. Οὔτε γὰρ ἡ τῆς χώρας φύσις, πόλεων ἐπιδεκτική πολλῶν ἐστι διὰ τὴν λυπρότητα, ἢ διὰ τὸν ἐκτοπισμὸν καὶ τὸ ἀνήμερον, οὔθ' οἱ βίοι καὶ αἱ πράξεις αὐτῶν ἔξω τῶν κατὰ τὴν παραλίαν τὴν καθ' ἡμᾶς ὑπαγορεύουσι τοιοῦτον οὐδέν. ἄγριοι γὰρ οἱ κατὰ κώμας οἰκοῦντες. τοιοῦτοι δ' οἱ πολλοὶ τῶν Ἰβήρων. αἱ δὲ πόλεις ἡμεροῦσιν οὐδ' αὐταὶ ῥᾳδίως, ὅταν πλεονάζῃ τὸ τὰς ὕλας ἐπὶ κακῷ τῶν πλησίον οἰκούντων. Μετὰ δὲ τοὺς Κελτίβηρας, πρὸς νότον εἰσὶν οἱ τὸ ὄρος οἰκοῦντες, τὴν Ὀροσπέδαν, καὶ τὴν περὶ τὸν Σούκρωνα χώραν Σιδητανοὶ μέχρι Καρχηδόνος, καὶ Βαστητανοί, καὶ Ὠρητανοί, σχεδὸν δέ τι καὶ μέχρι Μαλάκας. Πελτασταὶ δ' ἅπαντες, ὡς εἰπεῖν, ὑπῆρξαν Ἴβηρες, καὶ κοῦφοι κατὰ τὸν ὁπλισμὸν διὰ τὰς λῃστείας, οἵους ἔφαμεν τοὺς Λυσιτανούς, ἀκοντίῳ καὶ σφενδόνῃ καὶ μαχαίρᾳ χρώμενοι. ταῖς δὲ πεζαῖς δυνάμεσι, παρεμέμικτο καὶ ἱππεία, δεδιδαγμένων ἵππων ὀρειβατεῖν, καὶ κατοκλάζεσθαι ῥᾳδίως ἀπὸ προστάγματος, ὅτε τούτου δέοι. Φέρει δὲ ἡ Ἰβηρία δορκάδας πολλάς, καὶ ἵππους ἀγρίους. ἔστι δ' ὅπου καὶ αἱ λίμναι πληθύουσιν. ὄρνεις δὲ κύκνοι καὶ τὰ παραπλήσια. πολλαὶ δὲ καὶ ὠτίδες. κάστορας φέρουσι μὲν οἱ ποταμοί. τὸ δὲ καστόριον οὐκ ἔχει τὴν αὐτὴν δύναμιν τῷ Ποντικῷ· ἴδιον γὰρ τῷ Ποντικῷ πάρεστι τὸ φαρμακῶδες, καθάπερ ἄλλοις πολλοῖς. Ἐπεί φησιν ὁ Ποσειδώνιος, καὶ ὁ Κύπριος χαλκὸς μόνος φέρει τὴν καδμείαν λίθον, καὶ τὸ χαλκανθές, καὶ τὸ σπόδιον. ἴδιον δ' εἴρηκεν Ἰβηρίᾳ ὁ Ποσειδώνιος, καὶ τὸ τὰς κορώνας μελαίνας εἶναι, καὶ τὸ τοὺς ἵππους τοὺς τῶν Κελτιβήρων ὑποψάρους ὄντας, ἐπειδὰν εἰς τὴν ἔξω μετατεθῶσιν Ἰβηρίαν μεταβάλλειν τὴν χρόαν. ἐοικέναι δὲ τοῖς Παρθικοῖς· καὶ γὰρ ταχεῖς εἶναι καὶ εὐδρόμους μᾶλλον

μᾶλλον τῶν ἄλλων. καὶ τῶν ῥιζῶν τῶν εἰς τὴν βαφὴν χρησίμων, πλῆθος. ἐλαίας δὲ πέρι, καὶ ἀμπέλου καὶ συκῆς καὶ τῶν παραπλησίων φυτῶν, ἡ καθ' ἡμᾶς Ἰβηρικὴ παραλία πάντων εὐπορεῖ, συχνὴ δὲ καὶ τῶν ἐκτός, ἡ μὲν παρωκεανῖτις ἡ πρόσβορρος ἀμοιρεῖ διὰ τὰ ψύχη, ἡ δ' ἄλλη τὸ πλέον διὰ τὴν ὀλιγωρίαν τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὸ μὴ πρὸς διαγωγήν, ἀλλὰ μᾶλλον πρὸς ἀνάγκην καὶ ὁρμὴν θηριώδη μετὰ ἔθους φαύλου ζῆν. εἰ μή τις οἴεται πρὸς διαγωγὴν ζῆν, τοὺς οὔρῳ λουομένους ἐν δεξαμεναῖς παλαιουμένῳ, καὶ τοὺς ὀδόντας σμηχομένους καὶ αὐτοὺς καὶ τὰς γυναῖκας αὐτῶν, καθάπερ τοὺς Κανταβρους φασί, καὶ τοὺς ὁμόρους αὐτοῖς. Καὶ τοῦτο δὲ καὶ τὸ χαμευνεῖν, κοινόν ἐστι τοῖς Ἴβηρσι πρὸς τοὺς Κελτούς. Ἔνιοι δὲ τοὺς Καλλαϊκοὺς ἀθέους φασί· τοὺς δὲ Κελτίβηρας καὶ τοὺς προσβόρρους τῶν ὁμόρων αὐτοῖς ἀνωνύμῳ τινὶ θεῷ, ταῖς πανσελήνοις νύκτωρ πρὸ τῶν πυλῶν πανοικί τε χορεύειν καὶ παννυχίζειν. τοὺς δὲ Οὐέττωνας ὅτε πρῶτον εἰς τὸ τῶν Ῥωμαίων παρῆλθον στρατόπεδον, ἰδόντας τῶν ταξιαρχῶν τινας, ἀνακάμπτοντας ἐν ταῖς ὁδοῖς περιπάτου χάριν, μανίαν ὑπολαβόντας, ἡγεῖσθαι τὴν ὁδὸν αὐτοῖς ἐπὶ τὰς σκηνάς· ὡς δέον ἢ μένειν καθ' ἡσυχίαν ἱδρυθέντας, ἢ μάχεσθαι. τῆς δὲ βαρβαρικῆς ἰδέας καὶ τὸν τῶν γυναικῶν ἐνίων κόσμον θείη τις ἄν, ὃν εἴρηκεν Ἀρτεμίδωρος. ὅπου μὲν γὰρ περιτραχήλια σιδηρᾶ φορεῖν αὐτάς φησιν, ἔχοντα κόρακας καμπτομένους ὑπὲρ κορυφῆς, καὶ προπίπτοντας πρὸ τοῦ μετώπου πολύ, κατὰ τούτων δὲ τῶν κοράκων ὅτε βούλονται, κατασπᾶν τὸ κάλυμμα, ὥστε ἐμπετασθὲν σκιάδιον τῷ προσώπῳ παρέχειν, καὶ νομίζειν κόσμον· ὅπου δὲ τυμπάνιον περικεῖσθαι, πρὸς μὲν τῷ ἰνίῳ περιφερές, καὶ σφίγγον τὴν κεφαλὴν μέχρι τῶν παρωτίδων, εἰς ὕψος δὲ καὶ πλάτος ἐξυπτιασμένον κατ' ὀλίγον. ἄλλας δὲ τὰ προκόμια ψιλοῦν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστ' ἀποστίλβειν τοῦ μετώπου μᾶλλον. τὰς δ' ὅσον ποδιαῖον τὸ ὕψος ἐπιθεμένας στυλίσκον, περιπλέκειν αὐτῷ τὴν χαίτην, εἶτα καλύπτρᾳ μελαίνῃ περιστέλλειν. Πρὸς δὲ τῇ ἀληθείᾳ τῇ τοιαύτῃ πολλὰ καὶ ἑώραται καὶ μεμύθευται περὶ πάντων κοινῇ τῶν Ἰβηρικῶν ἐθνῶν, διαφερόντως δὲ τῶν προσβόρρων. οὐ μόνον τὰ πρὸς ἀνδρείαν, ἀλλὰ καὶ τὰ πρὸς ὠμότητα καὶ ἀπόνοιαν θηριώδη. Καὶ γὰρ τέκνα μητέρες ἔκτειναν

πρὶν

præſtantiores. Copiam etiam profert radicum ad tincturam utilium. Quod ad oleas, ficos, uites, aliasque id genus plantas attinet, omnibus his ora Hiſpaniæ noſtrum mare tangens abundat: multum etiam naſcitur in mediterraneis. Ora autem ad Oceanum ſeptentrioni obiecta ijs caret ob frigus: reliqua itidem, magis tamen ob incuriam hominum, qui non ad iucunditatem aliquam, ſed neceſsitatem & belluinos appetitus uitam male moratam inſtituunt. quippe qui urina in ciſternis inueterata lauentur, eaque cum ipſi, tum eorum uxores dentes tergant. quod Cantabros facere & eorum confines aiunt. Hoc, & humi decumbere, commune eſt Gallis cum Hiſpanis. Quidam Callaicos perhibent nihil de dijs ſentire. Celtiberos autem & qui ad ſeptentrionem eorum ſunt uicini, innominatum quendam Deum noctu in plenilunio ante portas cum totis familijs choreas ducendo totamque noctem feſtam agendo uenerari. Et Vettones, quo tempore primùm in Romanorum uenerunt poteſtatem, cum quoſdam centuriones uiderent deambulandi cauſa uiam hac illac flectere, opinatos inſanire homines, duces ſe eis ad tabernacula præbuiſſe. putabant enim aut in tabernaculo quieté ſedendum, aut pugnandum eſſe. Barbaricæ formæ eſt etiam ornatus mulierum quarundam, quem Artemidorus retulit. Alicubi enim collo appenſa geſtare monilia ferrea, quę coruos habeant ſupra uerticem procul reflexos, & prominentes longe ante frontem. ſuper quibus coruis quoties lubet uelum demittant, quod panſum faciem obumbret. atque hoc illas ornatus loco uſurpare. alicubi tympanulum eas geſtare quod ad occiput ſit rotundum, caputque uſque ad auriculas conſtringat, indeque deorſum paulatim in altitudinem & latitudinem producatur. alias frontis partes quę ad comam pertinent, ita deglabrare: ut magis ipſa fronte niteant. alias columellam pedis longitudine capiti adhibere, eique crines circumplectere, tum nigro uelo circumdare. Multa quæ horum ueritatem commendent uiſa ſunt ac tradita cùm de omnibus in uniuerſum Hiſpanicis populis, tùm præcipuè de ſeptentrionalibus. Neque fortitudine

Sordes.

Ornatus mulierum mirus.

tan-

P

tantùm, sed crudelitate etiam & furore feras imitantur. Bello Cantabrico matres liberos suos necarunt, ne in hostium manus peruenirent. Et puer parentes fratresq́ue captos omnes interfecit, ferrum nactus, mandante patre. itemq́ue mulier quædam unâ secum captos. quidam ad ebrios uocatus, seipsum in rogum iniecit. Hæc illis communia sunt cum Celtis, Thracibus, & Scythis: sicut & fortitudo non uirorum modò, sed etiam mulierum. Mulieres enim agros colunt, & cum pepererunt, suo loco uiros decumbere iubent, ijsq́ue ministrant. interq́ue operandum ipsæ sæpenumero infantes lauant & inuoluunt ad alueum alicuius amnis acclinantes. Posidonius scriptum reliquit, sibi in Liguria hospitem suum Charmolaum narrasse Massiliensem: fuisse à se ad fossionem quandam conductos uiros & mulieres. inter has quandam doloribus partus correptam non longè ab opere digressam, edito fetu ad opus redisse, ne mercedem amitteret. quam ipse cum uideret ægrè opus facere, primóque causam ignoraret, tandem re cognita mercede data dimiserit. mulierem ad fonticulum quendam extulisse infantem, lotumquê & quibus habebat pannis inuolutum, incolumem domum pertulisse. Hispani porrò, non tamen ij soli, bini equo uehi solent, quorum alter pugnam pedes obeat. Neque illis peculiaris est murum multitudo, quam sæpè pestifera lues subsecuta est. in Cantabria quidem Romanis hoc usu uenit, ita ut mercede conduxerint, qui mures certo numero uenarentur, ægréque ita euasisse malum. accedebat enim salis & frumenti inopia, cùm ob locorum difficultatem ex Aquitania ægrè commeatum afferrent. Cantabricæ dementiæ id quoque fertur exemplum: quosdam eorum captos & in crucem suffixos pœanem cecinisse. Huiusmodi quidem mores feritatem quandam indicant. Alia sunt, minùs fortassis ciuilia, non tamen belluina. ut quod apud Cantabros uir mulieri dotem affert, quod filiæ hæredes instituuntur, & ab his fratres in matrimonium elocantur. Hæc enim mulierum in uiros imperium quoddam habent, quod non est admodum ciuile.

Sæuicia.

Mulierum uirilitas.

Consuetudines.

28 Hispanici quoque moris est toxicum proponere, quod illi absque dolore necans conficiunt

περιαλῶναι κατὰ τὸν πόλεμον τὸν ἐν Καντάβροις. καὶ παιδίον δὲ τῶν δεδεμένων αἰχμαλώτων, γονέων καὶ ἀδελφῶν ἔκτεινε πάντας, κελεύσαντος τοῦ πατρὸς σιδήρου κυριεῦσαν. γυνὴ δὲ τοὺς συναλόντας· κληθεὶς δέ τις εἰς μεθυσκομένους, ἔβαλεν αὑτὸν εἰς πυράν. Κοινὰ δὲ καὶ ταῦτα πρὸς τὰ Κελτικὰ ἔθνη, καὶ τὰ Θράκια καὶ Σκυθικά, κοινὰ δὲ καὶ πρὸς ἀνδρείαν, τήν τε τῶν ἀνδρῶν καὶ τὴν τῶν γυναικῶν. γεωργοῦσι γὰρ αὗται, τεκοῦσαί τε διακονοῦσι τοῖς ἀνδράσιν, ἐκείνους ἀνθ' ἑαυτῶν κατακλίνασαι. ἔν τε τοῖς ἔργοις πολλάκις αὗται καὶ λούουσι καὶ σπαργανοῦσιν, ἀποκλίνασαι πρός τι ῥεῖθρον. ἐν δὲ τῇ Λιγυστικῇ φησιν ὁ Ποσειδώνιος διηγήσασθαι τὸν ξένον ἑαυτῷ Χαρμόλεων, Μασσαλιώτην ἄνδρα, ὅτι μισθώσαιτο ἄνδρας ὁμοῦ καὶ γυναῖκας ἐπὶ σκαφητόν· ὠδίνασα δὲ μία τῶν γυναικῶν, ἀπέλθοι ἀπὸ τοῦ ἔργου πλησίον· τεκοῦσα δ' ἐπανέλθοι ἐπὶ τὸ ἔργον αὐτίκα, ὅπως μὴ ἀπολέσειε τὸν μισθόν. κἀυτὸς ἐπιπόνως ἰδὼν ἐργαζομένην, οὐκ εἰδὼς τὴν αἰτίαν πρότερον, ὀψὲ μάθοι, καὶ ἀφείη, δοὺς τὸν μισθόν. ἡ δ' ἐκκομίσασα τὸ νήπιον, πρός τι κρηνίον, λούσασα καὶ σπαργανώσασα οἷς εἶχε διασώσειεν οἴκαδε. Οὐκ ἴδιον δὲ τῶν Ἰβήρων, οὐδὲ τοῦτο σὺν δύο ἐφ' ἵππων κομίζεσθαι, κατὰ δὲ τὰς μάχας τὸν ἕτερον πεζὸν ἀγωνίζεσθαι. οὐδὲ τὸ τῶν μυῶν πλῆθος ἴδιον, ἀφ' οὗ καὶ λοιμικαὶ νόσοι πολλάκις ἠκολούθησαν. συνέβη δ' ἐν τῇ Καντάβρια τοῦτο τοῖς Ῥωμαίοις, ὥστε καὶ μισθοὺς ἄρνυσθαι, καὶ μυοθηροῦντες πρὸς μέτρον ἀποδειχθὲν διεσώζοντο μόλις. προσελάμβανε δὲ καὶ ἄλλων σπάνις καὶ σίτου. ἐπεσιτίζοντο δὲ ἐκ τῆς Ἀκυϊτανίας χαλεπῶς διὰ τὰς δυσχωρίας. Τῆς δ' ἀπονοίας καὶ τοῦτο λέγεται τῆς Καντάβρων, ὅτι ἁλόντες τινὲς, ἀναπεπηγότες ἐπὶ τῶν σταυρῶν, ἐπαιώνιζον. τὰ μὲν οὖν τοιαῦτα τῶν ἠθῶν, ἀγριότητός τινος παραδείγματ' ἂν εἴη. Τὰ δὲ τοιαῦτα, ἧττον μὲν ἴσως πολιτικὰ, οὐ θηριώδη δέ. Οἷον τὸ παρὰ τοῖς Καντάβροις τοὺς ἄνδρας διδόναι ταῖς γυναιξὶ προῖκα, τὸ τὰς θυγατέρας κληρονόμους ἀποδείκνυσθαι, τούς τε ἀδελφοὺς ὑπὸ τούτων ἐκδίδοσθαι γυναιξίν. ἔχει γὰρ τινα γυναικοκρασίαν, τοῦτο δ' οὐ πάνυ πολιτικόν. Ἰβηρικὸν δὲ καὶ τὸ ἐν ἔθει παρατίθεσθαι τοξικόν, ὃ συντιθέασιν ἐκ βοτάνης ἐκ σελίνῳ προ-

τῶν προσομοίας, ἄπονον, ὥστ' ἔχειν ἐν ἑτοίμῳ πρὸς τὰ ἀβούλητα. καὶ τὸ κατασπένδειν αὑτοὺς, οἷς ἂν προσθῶνται, ὥστε ἀποθνήσκειν αὐτοὺς ὑπὲρ ἑαυτῶν. Τινὲς μὲν οὖν εἰς δύο μέρη διῃρῆσθαι φασὶ τὴν χώραν ταύτην, καθάπερ εἴπομεν, ἄλλοι δὲ πενταμερῆ λέγουσιν. οὐκ ἔστι δὲ τἀκριβὲς ἐν τούτοις ἀποδιδόναι, διὰ τὰς μεταβολὰς καὶ τὴν ἀδοξίαν τῶν τόπων. Ἐν γὰρ τοῖς γνωρίμοις καὶ ἐνδόξοις, αἵ τε μεταναστάσεις γνώριμοι, καὶ οἱ μερισμοὶ τῆς χώρας, καὶ αἱ μεταβολαὶ τῶν ὀνομάτων, καὶ εἴ τι ἄλλο παραπλήσιον. θρυλλεῖται γὰρ ὑπὸ πολλῶν, καὶ μάλιστα τῶν Ἑλλήνων, οἳ λαλίστατοι πάντων γεγόνασιν. Ὅσα δὲ καὶ βάρβαρα, καὶ ἐκτετοπισμένα, καὶ μικρόχωρα καὶ διεσπασμένα, τούτων ὑπομνήματα, οὔτ' ἀσφαλῆ ἐστιν, οὔτε πολλά· ὅσα δὲ δὴ πόρρω τῶν Ἑλλήνων, ἐπιτείνει τὴν ἄγνοιαν. Οἱ δὲ τῶν Ῥωμαίων συγγραφεῖς μιμοῦνται μὲν τοὺς Ἕλληνας, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ πολύ. καὶ γὰρ ἃ λέγουσιν παρὰ τῶν Ἑλλήνων μεταφέρουσιν. ἐξ ἑαυτῶν δ' οὐ πολὺ μὲν προσφέρονται τὸ φιλόδημον· ὥσθ' ὁπόταν ἔλλειψις γένηται παρ' ἐκείνων, οὐκ ἔστι πολὺ τὸ ἀναπληρούμενον ὑπὸ τῶν ἑτέρων. Ἄλλως τε καὶ τῶν ὀνομάτων ὅσα ἐνδοξότατα τῶν πλείστων ὄντων Ἑλληνικῶν. Ἐπεὶ καὶ Ἰβηρίαν ὑπὸ μὲν τῶν προτέρων καλεῖσθαι πᾶσαν τὴν ἔξω τοῦ Ῥοδανοῦ, καὶ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ ὑπὸ τῶν Γαλατικῶν κόλπων σφιγγομένου, οἱ δὲ νῦν, ὅριον αὐτῆς τίθενται τὴν Πυρήνην, συνωνύμως τε τὴν αὐτὴν Ἰβηρίαν λέγουσι, καὶ Ἱσπανίαν μόνην ἐκάλουν, τὴν ἐντὸς τοῦ Ἴβηρος. οἱ δ' ἔτι πρότερον αὐτοὺς, τούτους Ἰγλῆτας, οὐ πολλὴν χώραν νεμομένους, ὥς φησιν Ἀσκληπιάδης ὁ Μυρλεανός. Ῥωμαῖοι δὲ τὴν σύμπασαν καλέσαντες ὁμωνύμως Ἰβηρίαν τε καὶ Ἱσπανίαν· τὸ μὲν, αὐτῆς μέρος εἶπον τὴν ἐκτός, τὸ δὲ ἕτερον τὴν ἐντός. ἄλλοτε δ' ἄλλως διαιροῦσι πρὸς τοὺς καιροὺς πολιτευόμενοι. Νυνὶ δὲ τῶν ἐπαρχιῶν, τῶν μὲν ἀποδειχθεισῶν τῷ δήμῳ τε καὶ τῇ συγκλήτῳ, τῶν δὲ, τῷ ἡγεμόνι τῶν Ῥωμαίων, ἡ μὲν Βαιτικὴ πρόσκειται τῷ δήμῳ, καὶ πέμπεται στρατηγὸς ἐπ' αὐτὴν, ἔχων ταμίαν τε καὶ πρεσβευτήν. ὅριον δ' αὐτῆς τεθείκασι πρὸς ἠῷ πλησίον Καστέωνος. Ἡ δὲ λοιπὴ, Καίσαρός ἐστι. πέμπονται δ' ἀπ' αὐτοῦ δύο πρεσβευταὶ, στρατηγικός τε καὶ ὑπατικός. ὁ μὲν στρατηγικὸς, ἔχων σὺν αὐτῷ πρεσβευτὴν, δικαιοδοτήσων, Λυσιτανοῖς τοῖς παρακειμένοις τῇ Βαιτικῇ, καὶ διατείνουσι μέχρι τοῦ Δουρίου ποταμοῦ, καὶ τῶν ἐκβολῶν αὐτοῦ·

ciunt ex herba quadam apio simili: ut in promtu sit, si quis casus acerbior urgeat. & quod se pro ijs, quorum amicitiam amplectuntur, deuouent, mortemque adeò pro ijs oppetunt. Regionem illam quidam, ut dixi, in duas, alij in quinque portiones diuidũt, certum aliquid pronunciari non potest, ob mutationes & obscuritatem locorum. Nam in notis & nobilibus regionibus cùm mutationes quæ fiunt, facilè innotescunt, tum terrarum distributiones, & nominum mutationes, & quæ horum sunt affinia. celebrantur enim hæc à multis, & maximè Græcis, qui omnium sunt loquacissimi. At barbaræ regiones, eæque longinquæ, exiguis'que diuisæ ac diuulsæ portionibus, neque certam, neque multam de se commentandi materiam præbent. ignoratioque augetur, si longiùs à Græcis absunt. Iam Romani scriptores imitantur quidem ij Græcos, sed intra modum. transferunt enim à Græcis dicta, ipsi autem de suo non multum adferunt studij: itaque ubi Græci deficiunt, non multum est quod aliunde ad explendum possit addi. præsertim cum & nominum celeberrima quæque Græca ferè sint. Sanè cum antiquitus Iberię nomine intellectum fuerit quicquid est extra Rhodanum & isthmum qui à Gallicis coarctatur sinubus: nunc eam Pyrena terminant, uocántque peculiari nominis ratione Iberiam: Hispaniæ nomine eam tantùm accipientes, quæ est intra Iberum. Priores autem eos Igletas uocabant, regionis cultores non amplæ, ut ait Asclepiades Myrleanus. Romani totam regionem promiscuè Iberiam & Hispaniam nominantes, in interiorem seu citeriorem, & exteriorem seu ulteriorem diuidunt. sed tamen accommodata temporum rationibus administratione, aliâs aliter distinguunt. Nostra quidem tempestate prouincijs alijs S.P.Q. Romano adsignatis, alijs Principi, Bętica populo attributa est, mittiturque in eam prætor cum quæstore & legato. finis ei uersus orientem constitutus est proximè Castaonem. Reliqua est Cæsaris, & in eam mittuntur duo legati, prætorius & consularis. quorum ille cum legato ius dicit Lusitaniæ quæ attingit Bæticam, & porrigitur usque ad Durium amnem & eius ostia.

Scriptores Romani negligentiores Græcis.

Hispanicarũ prouinciarũ diuisio.

sic enim nunc propriè illam regionem nominant. ibiq; est Augusta Emerita. Reliqua, & quidem maior pars, Hispaniæ, subest consulari legato, qui exercitum habet non contemnendum, trium circiter cohortium, ac tres legatos. Horum prior cum duabus cohortibus, custodit totum trans Durium uersus septentrionem tractum, qui olim Lusitania, nunc Callaica dicitur. hunc attingunt septentrionales montes cum Asturibus & Cantabris. Per Astures fluit Melsus fluuius, paulumq; ab eo distat Noëga urbs, & in propinquo est Oceani æstuarium, quod Astures à Cantabris diuidit. Proxima ad Pyrenem usque montana gubernat alter legatorum cum una cohorte. Tertius mediterranea regit, atque continet, pacatos iam populos, & mansuetis moribus & cum toga formam indutos Italicam. ij sunt Celtiberi, & qui in propinquo utrinque ad Iberum accolunt, usque ad maritima. ipse præfectus in maritimis hyemare solet ius dicendo, maximè Carthagine aut Tarracone. per æstatem obit prouinciam, inspiciens quæ quouis tempore correctionem desiderant. Sunt & procurates ibi Cæsaris, equestris ordinis, qui militibus pecuniam ad uitæ necessitates suppeditant. Insularum porrò quæ ante Hispaniam sunt sitæ, Pityusas duas, & totidem Gymnasias, Balearidas appellant: sitas ante oram maritimam inter Sucronem & Tarraconem, supra quam oram situm est Saguntum. magis in alto iacent Pityusæ, & ad occasum à Gymnesijs. Harum altera Ebusus dicitur urbem habens cognominem. insulæ ambitus est CCCC stadiorum, æquali ferè longitudine & latitudine. Altera dicitur Ophiusa, uicina huic, sed multo minor, & deserta. Gymnesiarum maior duas habet urbes, 29 Palmam & Pollentiam, hanc uersus ortum, illam ad occasum. longitudo insulæ non multum abest à IϽC stadijs, latitudo CC. Artemidorus utrumque duplicat. Minor ad LXX stadia à Pollentia abest, non multo minor priore, neque quicquam ei uirtute cedens. Vtraque enim fortunata est & bonos habet portus, quorum tamen aditus saxis sub aqua latentibus obsiti, faciunt ut attentè cura adhibenda

Insulæ ante Hispaniam.

29 Balearicæ insulæ.

καλοῦσι γὰρ τὴν χώραν ταύτην ἰδίως οὕτως ἐν τῷ παρόντι. Ἐνταῦθα δὲ ἐστὶ καὶ ἡ Αὐγοῦστα Ἠμερίτα. Ἡ λοιπὴ, αὕτη δ' ἐστὶν ἡ πλείστη τῆς Ἰβηρίας ὑπὸ τῷ ὑπατικῷ ἡγεμόνι, στρατιάν τε ἔχοντι ἀξιόλογον τριῶν που ταγμάτων, καὶ πρεσβευτὰς τρεῖς, ὧν ὁ μὲν, δύο ἔχων τάγματα παραφρουρεῖ τὴν πέραν τοῦ Δουρείου πᾶσαν ἐπὶ τὰς ἄρκτους, ἣν οἱ μὲν πρότερον Λυσιτανοὺς ἔλεγον, οἱ δὲ νῦν Καλλαϊκοὺς καλοῦσι. συνάπτει δὲ τούτοις τὰ προσάρκτια ὄρη μετὰ τῶν Ἀστύρων καὶ τῶν Καντάβρων. ῥεῖ δὲ διὰ τῶν Ἀστύρων Μέλσος ποταμός, καὶ μικρὸν ἀπωτέρω πόλις Νοίγα, καὶ πλησίον ἐκ τοῦ ὠκεανοῦ ἀνάχυσις, ὁρίζουσα τοὺς Ἄστυρας, ἀπὸ τῶν Καντάβρων. Τῆς δ' ἑξῆς παρορείας μέχρι Πυρήνης, ὁ δεύτερος τῶν πρεσβευτῶν μετὰ τοῦ ἑτέρου τάγματος. ἐπισκοπεῖ δὲ ὁ τρίτος τὴν μεσόγαιαν. συνέχει δὲ τὰ τῶν ἤδη λεγομένων ὡς ἂν εἰρηνικῶν, καὶ εἰς τὸ ἥμερον καὶ τὸν Ἰταλικὸν τύπον μετακειμένων ἐν τῇ τηβεννικῇ ἐσθῆτι. οὗτοι δ' εἰσὶν οἱ Κελτίβηρες, καὶ οἱ πλησίον τοῦ Ἴβηρος ἑκατέρωθεν οἰκοῦντες, μέχρι τῶν πρὸς θαλάττῃ μερῶν. αὐτὸς δὲ ὁ ἡγεμὼν διαχειμάζει μὲν ἐν τοῖς ἐπιθαλαττίοις μέρεσι, καὶ μάλιστα τῇ Καρχηδόνι καὶ τῇ Ταρακῶνι, δικαιοδοτῶν. θέρους δὲ περίεισιν, ἐφορῶν ἀεί τινα τῶν δεομένων ἐπανορθώσεως. Εἰσὶ δὲ καὶ ἐπίτροποι τοῦ Καίσαρος, ἱππικοὶ ἄνδρες, οἱ διανέμοντες τὰ χρήματα τοῖς στρατιώταις εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ βίου. Τῶν δὲ προκειμένων νήσων τῆς Ἰβηρίας, τὰς μὲν Πιτυούσας δύο, καὶ τὰς Γυμνασίας δύο, καλοῦσι Βαλεαρίδας, ἃς προκεῖσθαι συμβαίνει τῆς μεταξὺ Ταρακῶνος καὶ Σούκρωνος παραλίας· ἐφ' ἧς ἵδρυται τὸ Σάγουντον. εἰσὶ δὲ καὶ πελάγιαι μᾶλλον αἱ Πιτυοῦσαι, καὶ πρὸς ἑσπέραν κεκλιμέναι τῶν Γυμνησίων. καλεῖται δ' αὐτῶν ἡ μὲν Ἔβουσος, πόλιν ἔχουσα ὁμώνυμον. κύκλος δὲ τῆς νήσου, τετρακόσιοι στάδιοι, παρώμαλος τὸ πλάτος καὶ τὸ μῆκος. ἡ δὲ Ὀφιοῦσα, ἔρημος, καὶ πολὺ ἐλάττων ταύτης πλησίον κειμένη. Τῶν δὲ Γυμνησίων ἡ μὲν μείζων, ἔχει δύο πόλεις, Πάλμαν καὶ Πολλεντίαν, τὴν μὲν πρὸς ἕω κειμένην, τὴν Πολλεντίαν, τὴν δ' ἑτέραν πρὸς δύσιν. μῆκος δὲ τῆς νήσου μικρὸν ἀπολεῖπον τῶν ἑξακοσίων σταδίων, πλάτος δὲ διακοσίων. Ἀρτεμίδωρος δὲ διπλάσιον εἴρηκε καὶ τὸ πλάτος, καὶ τὸ μῆκος. Ἡ δ' ἐλάσσων ὅσον ἑβδομήκοντα διέχει σταδίους τῆς Πολλεντίας. κατὰ μέγεθος μὲν οὖν πολὺ τῆς μείζονος ἀπολείπεται, κατὰ δὲ τὴν ἀρετὴν οὐδὲν αὐτῆς χείρων ἐστίν· ἄμφω γὰρ εὐδαίμονες, καὶ εὐλίμενοι. χοιραδώδεις δὲ ἐστι κατὰ τὰ στόματα,

ὥστ

ἔστι δ' ἐν προσοχῆς τοῖς εἰσπλέουσι. διὰ δὲ τὴν ἀρετὴν τῶν τόπων καὶ οἱ κατοικοῦντες εἰρηναῖοι, καθάπερ καὶ οἱ κατὰ τὴν Ἐβουσόν. κακούργων δέ τινων ὀλίγων κοινωνίας συστησαμένων πρὸς τοὺς ἐν τοῖς πελάγεσι λῃστάς, διεβλήθησαν ἅπαντες. καὶ διέβη Μέτελλος ἐπ' αὐτούς, ὁ Βαλεαρικὸς προσαγορευθείς, ὅστις καὶ τὰς πόλεις ἔκτισε. διὰ δὲ τὴν αὐτὴν ἀρετὴν ἐπιβουλευόμενοι, καίπερ εἰρηναῖοι ὄντες, ὅμως σφενδονῆται ἄριστοι λέγονται· καὶ τοῦτ' ἤσκησαν, ὥς φασι διαφερόντως, ἐξ ὅτου Φοίνικες κατέσχον τὰς νήσους. οὗτοι δὲ καὶ ἐνδῦσαι λέγονται πρῶτοι τοὺς ἀνθρώπους χιτῶνας πλατυσήμους. ἄζωστοι δ' ἐπὶ τοὺς ἀγῶνας ἐξῄεσαν, αἰγίδα περὶ τῇ χειρὶ ἔχοντες ἢ πεπυρακτωμένον ἀκόντιον· σπάνιον δὲ, καὶ λελογχωμένον σιδήρῳ μικρῷ. σφενδόνας δὲ περὶ τῇ κεφαλῇ τρεῖς μελαγκραίνας, σχοίνου εἶδος, ἐξ οὗ πλέκεται τὰ σχοινία. καὶ Φιλήτας τε ἐν Ἑρμηνείᾳ.

Λευγαλέος δὲ χιτὼν πεπινωμένος. ἀμφὶ δ' ἀραιὴ

ἰξὺς εἴλειται, κόμμα μελάγκραινον·

ὡς σχοίνῳ ἐζωσμένῳ μελαγκραίνας, ἢ τριχίνας, ἢ νευρίνας· τὴν μὲν μακρόκωλον, πρὸς τὰς μακροβολίας· τὴν δὲ βραχύκωλον, πρὸς τὰς ἐν βραχεῖ βολάς· τὴν δὲ μέσην, πρὸς τὰς μέσας. ἠσκοῦντο δ' ἐκ παίδων οὕτως ταῖς σφενδόναις, ὥστε οὐδ' ἄλλως τοῖς παισὶν ἄρτον ἐδίδοσαν ἄνευ τοῦ τῆς σφενδόνης τυχεῖν. Διόπερ ὁ Μέτελλος προσπλέων πρὸς τὰς νήσους, δέρρεις ἔτεινεν ὑπὲρ τῶν καταστρωμάτων, σκέπην πρὸς τὰς σφενδόνας. εἰσήγαγε δ' ἐποίκους τρισχιλίους τῶν ἐκ τῆς Ἰβηρίας Ῥωμαίων. Πρὸς δὲ τῇ εὐκαρπίᾳ τῆς γῆς καὶ τὸ μηδὲν τῶν σινομένων θηρίων εὑρίσκεσθαι ῥᾳδίως ἐνταῦθα πρόσεστιν. οὐδὲ γὰρ τοὺς λαγιδεῖς ἐπιχωρίους εἶναι φασίν, ἀλλὰ κομισθέντων ἐκ τῆς περαίας, ὑπό τινος ἄρρενος καὶ θηλείας γενέσθαι τὴν ἐπιγονήν, ἣ τοσαύτη κατ' ἀρχὰς ὑπῆρχεν, ὥστε καὶ οἴκους ἀνατρέπειν ἐκ τῆς ὑπονομῆς καὶ δένδρα, καὶ ἐπὶ τοὺς Ῥωμαίους, ὥσπερ εἶπον, ἀναγκασθῆναι καταφυγεῖν τοὺς ἀνθρώπους. Νῦν μέντοι τὸ εὐμεταχείριστον τῆς θήρας ἐπικρατεῖν οὐκ ἐᾷ τὴν βλάβην, ἀλλὰ λυσιτελῶς οἱ ἔχοντες καρποῦνται τὴν γῆν. Αὗται μὲν οὖν ἐντὸς στηλῶν τῶν Ἡρακλείων καλουμένων· πρὸς αὐταῖς δὲ δύο νησίδια, ὧν θάτερον Ἥρας νῆσον ὀνομάζουσι· καὶ δή τινες καὶ ταύτας στήλας καλοῦσιν. Ἔξω δὲ στηλῶν, τὰ Γάδειρα, περὶ ὧν τοσοῦτον μόνον εἰρήκαμεν, ὅτι τῆς Κάλπης διέχει περὶ ἑπτακοσίους, καὶ πεντήκοντα σταδίους. τῆς δὲ

da sit intrantibus. Incolæ ob soli præstantiam uiuunt in pace, ut & Ebusæi. Cùm autem malefici quidam societatem coiissent cum prædonibus maritimis, culpati fuerunt uniuersi. & bellum eis fecit Metellus, cognomento Balearicus, qui & urbes condidit. Ob præstantiam autem illam insidijs petiti, quanquam pacati uiuant, funditores tamen sunt optimi, aiuntque eam artem eos magnoperè exercuisse, ex quo tempore Phœnices eas insulas occuparunt. Hi primi hominum feruntur gestasse tunicas latè prætextas. In pugnam exeunt discincti, scutum manu gestantes, aut iaculum præustum, raro ferro exiguo præfixum. Circa caput fundas tres gerunt è melancræna confectas. iunci id genus est, ex quo funes fiunt. Inde Philetas in Hermenia seu interpretatione. *Funda.*

(atque

Sordibus est illis toga squalida protinus,
Inuoluit coxas cento melancramius.

scilicet quod scirpeis uterentur amiculis ex melancræna, aut ex crinibus aut neruis. Tribus utuntur fundarum generibus, longo (. quod macrocolon uocatur.) ad ictus longius dirigendos, breui ad ferieda propinqua, (.id est Brachycolon.) & mediocri ad mediocres missus. à puero autem ita funda exercebantur, ut non aliâs panis daretur, quam si funda scopum tetigissent. Itaque Metellus ad insulas adnauigans pelles supra tabulata nauium extendit ad excipiendos fundarum ictus. introduxit autem colonos, tria millia Romanorum ex Hispania. Ad soli ubertatem id quoque accedit commodi, quod ijs in insulis non facilè noxium aliquod reperitur animal. Nam cuniculos aiunt non esse indigenas, sed ex opposita continente importato masculo & femella. ab hoc principio tantum fuisse procreatum cuniculorum, ut domos etiam arboresque tandem subuerterint, & Romanorum opem Baleares implorare (.ut docuimus.) coacti fuerint. Nunc uenandi dexteritas non sinit eos ad dandum damnum inualescere, sed cum emolumento agri coluntur. Hæ ergo sunt insulæ intra columnas Herculis sitæ. Ad ipsas autem columnas duæ sunt minutæ insulæ, quarum alteram Iunonis fanum appellant. à quibusdam hæ Columnæ uocantur. Extra Columnas sunt Gades, de quibus hoc tãtum diximus, eas à Calpe distare IↃCCL stadijs. uicina est hæc in- *

sula ostijs Bætis. multi autem de ea sunt ser-
Gades. mones. Etenim Gaditani sunt qui plurimis maximisque nauibus in nostrum & exterum mare proficiscuntur, cùm neque magnam habitent insulam, neque multum agri in opposita continente possideant, neque aliarum diuites insularum sint: sed plerique mare incolant, pauci domi desideant, aut Romę uersentur. Vrbs enim eorum multitudine ciuium non uidetur ulli extra Romam cedere. Audiui igitur nostra ætate censu habito aliquando censos fuisse equites Gaditanos ɪↃ, quot nullius uel Italicæ urbis censi sunt præter Patauinam. Tanto ergo cum sint numero, insulam habent, non multo longiorem C stadijs, latitudine alicubi unius tantum stadij. Vrbem ab initio habitarunt omnino exiguam. condidit eis aliam, quam nouam uocant, Balbus Gaditanus, uir triumphalis. ex utrisque facta est Didyma, (. hoc est gemina.) ambitu non maiore XX stadijs. neque illa arctè habitatur. pauci enim domi desident, cùm plerique in mari degant, nonnulli etiam in opposita terra, præcipuè insula ante Gades sita, uberis soli, quam loco isto gaudentes tanquam oppositam Didymæ urbem fecerunt. Hanc quoque (. si quis comparationem instituat.) pauci inhabitant, & nauale, quod eis Balbus extruxit in opposita continente. Vrbs sita est in occiduis insulæ partibus, cui contiguum est extrema in parte Saturni templum, eregione paruæ insulæ. Herculis fanum in alteram partem uersus ortum positum est, qua proximè ad continētem insula accedit, unius stadij freto diuulsa. Dicunt XII passuum millibus ab urbe fanum hoc abesse, numerum milliarium numero certaminum Herculis exæquantes. est autem maior distantia, ac ferè tanta, quanta est insulæ ab ortu ad occasum longitudo. Videtur Gadibus nomen Erytheæ tribuisse Pherecydes, in qua boues Geryonis fuisse fabulantur. alij eo nomine intelligunt insulam Gadibus adsitam, freto unius stadij deiunctā: ratione habita pascuorum bonitatis, quod ibi pascentium ouium
31 lac 31 sero caret, multumque ei ob pinguedinem additur aquæ ut caseus cogi possit. & L dierum spacio pecus suffocatur, nisi sanguinis aliquid mittatur. herba qua pascuntur, sicca est, sed admodum pingues reddit. id conijciunt

ἐκβολῆς τοῦ Βαίτιος πλησίον ἵδρυται. πλείους δ' εἰσὶ λόγοι περὶ αὐτῆς. Οὗτοι γάρ εἰσιν οἱ ἄνδρες, οἱ τὰ πλεῖστα καὶ μέγιστα ναυκλήρια στέλλοντες, ἔς τε τὴν καθ' ἡμᾶς θάλατταν, καὶ εἰς τὴν ἐκτὸς. οὔτε μεγάλην οἰκοῦντες νῆσον, οὔτε τῆς περαίας νεμόμενοι πολλὴν, οὔτ' ἄλλων εὐποροῦντες νήσων, ἀλλὰ πλέον οἰκοῦντες τὴν θάλατταν, ὀλίγοι δ' οἰκουροῦντες, ἢ ἐν Ῥώμῃ διατρίβοντες. Ἐπεὶ πλήθει γε οὐδεμιᾶς ἂν ἀπολείπεσθαι δόξειε τῶν ἔξω Ῥώμης πόλεων. ἤκουσα γοῦν ἐν μιᾷ τῶν καθ' ἡμᾶς τιμήσεων, πεντακοσίους ἄνδρας τιμηθέντας ἱππικοὺς Γαδειτανοὺς, ὅσους οὐδένας οὐδὲ τῶν Ἰταλιωτῶν πλὴν τῶν Παταβίνων. Τοσοῦτοι δ' ὄντες, νῆσον ἔχουσιν οὐ πολὺ μείζονα τῶν ἑκατὸν σταδίων τὸ μῆκος, πλάτος δ' ἔσθ' ὅπου, καὶ σταδιαῖον. πόλιν δὲ κατ' ἀρχὰς μὲν ᾤκουν παντάπασι μικρὰν. προσέκτισε δ' αὐτοῖς Βάλβος Γαδειτανὸς ὁ θριαμβεύσας, ἄλλην, ἣν νέαν καλοῦσι. τὴν δ' ἐξ ἀμφοῖν Διδύμην, οὐ πλειόνων εἴκοσι σταδίων οὖσαν τὴν περίμετρον, οὐδὲ ταύτην στενοχωρουμένην. ὀλίγοι γὰρ οἰκουροῦσιν ἐν αὐτῇ, διὰ τὸ πάντας θαλαττεύειν τὸ πλέον, τοὺς δὲ καὶ τὴν περαίαν οἰκεῖν. καὶ μάλιστα τὴν ἐπὶ τῆς προκειμένης νησῖδος διὰ τὴν εὐφυΐαν, ἣν ὥσπερ ἀντίπολιν πεποιήκασι τῇ Διδύμῃ χαίροντες τῷ τόπῳ. ὀλίγοι δὲ κατὰ σύγκρισιν καὶ ταύτην οἰκοῦσι καὶ τὸ ἐπίνειον ὃ κατεσκεύασεν αὐτοῖς Βάλβος τῇ περαίᾳ τῆς ἠπείρου. κεῖται δ' ἐπὶ τῶν ἑσπερίων τῆς νήσου μερῶν ἡ πόλις, προσεχὲς δ' αὐτῇ τελευταῖον ἐστὶ τὸ Κρόνιον πρὸς τῇ νησῖδι, τὸ δ' Ἡράκλειον ἐπὶ θάτερα τέτραπται τὰ πρὸς ἕω, καθ' ὃ δὴ μάλιστα τῇ ἠπείρῳ συνάπτουσα τυγχάνει ἡ νῆσος ὅσον σταδιαῖον πορθμὸν ἀπολείπουσα. καὶ λέγουσι μὲν διέχειν τῆς πόλεως δώδεκα μίλια τὸ ἱερὸν, ἴσον ποιοῦντες τὸν τῶν ἄθλων καὶ τὸν τῶν μιλίων ἀριθμόν. ἔστι δὲ μεῖζον καὶ σχεδόν τι τοσοῦτον ὅσον ἐστὶ τὸ τοῦ μήκους τῆς νήσου, τὸ ἀπὸ τῆς δύσεως ἐπὶ τὴν ἀνατολήν. Ἐρύθειαν δὲ τὰ Γάδειρα ἔοικε λέγειν ὁ Φερεκύδης, ἐν ᾗ τὰ περὶ τὸν Γηρυόνην μυθεύουσιν. Ἄλλοι δὲ τὴν παραβεβλημένην ταύτῃ τῇ πόλει νῆσον, πορθμῷ σταδιαίῳ διειργομένην. τὸ εὔβοτον ὁρῶντες, ὅτι τῶν νεμομένων αὐτόθι προβάτων τὸ γάλα, ὀρὸν οὐ ποιεῖ, τυροποιοῦσί τε πολλῷ ὕδατι μίξαντες διὰ τὴν πιότητα· ἐν πεντήκοντα τε ἡμέραις πνίγεται τὸ ζῷον, εἰ μή τις ἀποσχάζει τι τοῦ αἵματος. ξηρὰ δέ ἐστιν ἣν νέμονται βοτάνην, ἀλλὰ πιαίνει σφόδρα. τεκμαίρονται δ'

ται δ' ἐκ τοῦ πεπλάσθαι τὸν μῦθον τὸν περὶ τὰ βουκόλια τοῦ Γηρυόνου, κοινῇ μέντοι συνῴκισται πᾶς ὁ αἰγιαλός. Περὶ δὲ τῆς κτίσεως τῶν Γαδείρων τοιαῦτα λέγεται· μέμνηνται Γαδιτανοὶ χρησμοῦ τινος, ὅν τινα γενέσθαι φασὶ Τυρίοις κελεύοντα ἐπὶ τὰς Ἡρακλέους στήλας ἀποικίαν πέμψαι. τοὺς δὲ πεμφθέντας κατασκοπῆς χάριν, ἐπειδὴ κατὰ τὸν πορθμὸν ἐγένοντο τὸν κατὰ τὴν Κάλπην, νομίσαντες τέρμονας εἶναι τῆς οἰκουμένης καὶ τῆς Ἡρακλέους στρατιᾶς τὰ ἄκρα ποιοῦντα τὸν πορθμὸν (ταῦτα δ' αὐτὰ καὶ στήλας ὀνομάζειν τὸ λόγιον) καταχθῆναι εἴς τι χωρίον ἐντὸς τῶν στενῶν, ἐν ᾧ νῦν ἐστιν ἡ τῶν Ἀξιτανῶν πόλις. ἐνταῦθα δὲ θύσαντας μὴ γενομένων καλῶν τῶν ἱερείων, ἀνακάμψαι πάλιν. χρόνῳ δ' ὕστερον τοὺς πεμφθέντας προελθεῖν ἔξω τοῦ πορθμοῦ περὶ χιλίους καὶ πεντακοσίους σταδίους εἰς νῆσον Ἡρακλέους ἱεράν, κειμένην κατὰ πόλιν Ὄνοβαν τῆς Ἰβηρίας· καὶ νομίσαντας ἐνταῦθα εἶναι τὰς στήλας, θῦσαι τῷ θεῷ· μὴ γενομένων δὲ πάλιν καλῶν τῶν ἱερείων, ἐπανελθεῖν οἴκαδε. τῷ δὲ τρίτῳ στόλῳ τοὺς ἀφικομένους, Γάδειρα κτίσαι καὶ ἱδρύσασθαι τὸ ἱερὸν ἐπὶ τοῖς ἑῴοις τῆς νήσου, τὴν δὲ πόλιν ἐπὶ τοῖς ἑσπερίοις. Διὰ δὲ τοῦτο τοῖς μὲν δοκεῖν τὰ ἄκρα τοῦ πορθμοῦ τὰς στήλας εἶναι, τοῖς δὲ τὰ Γάδειρα, τοῖς δ' ἔτι πορρώτερον τῶν Γαδείρων ἔξω προκεῖσθαι. Ἔνιοι δὲ στήλας ὑπέλαβον τὴν Κάλπην καὶ τὴν Ἀβύλυκα, τὸ ἀντικείμενον ὄρος τῆς Λιβύης, ὅ φησιν Ἐρατοσθένης ἐν τῷ Μεταγωνίῳ Νομαδικῷ ἔθνει ἱδρῦσθαι· οἱ δὲ τὰς πλησίον ἑκατέρου νησῖδας, ὧν τὴν ἑτέραν Ἥρας νῆσον ὀνομάζουσιν. Ἀρτεμίδωρος δὲ τὴν μὲν τῆς Ἥρας νῆσον, καὶ ἱερὸν λέγει αὐτῆς, ἄλλην δέ φησιν εἶναί τινα, οὐδ' Ἀβύλυκα, καὶ ὄρος, οὐδὲ Μεταγωνίων ἔθνος. Καὶ τὰς Πλαγκτὰς καὶ τὰς Συμπληγάδας ἐνθάδε μεταφέρουσί τινες, ταύτας εἶναι νομίζοντες στήλας, ἃς Πίνδαρος καλεῖ πύλας Γαδειρίδας, εἰς ταύτας ὑστάτας ἀφῖχθαι φάσκων τὸν Ἡρακλέα. Καὶ Δικαίαρχος δέ, καὶ Ἐρατοσθένης, καὶ Πολύβιος, καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν Ἑλλήνων περὶ τὸν πορθμὸν ἀποφαίνουσι τὰς στήλας. οἱ δὲ Ἴβηρες καὶ Λίβυες ἐν Γαδείροις εἶναί φασιν· οὐδὲν γὰρ ἐοικέναι στήλαις τὰ περὶ τὸν πορθμόν. οἱ δὲ τὰς ἐν τῷ Ἡρακλείῳ τῷ ἐν Γαδείροις, χαλκᾶς ὀκταπήχεις, ἐν αἷς ἀναγέγραπται τὸ ἀνάλωμα τῆς κατασκευῆς τοῦ ἱεροῦ. ταύτας λέγεσθαί φασιν, ἐφ' ἃς ἐρχόμενοι οἱ τελέσαντες τὸν πλοῦν, καὶ θύοντες τῷ Ἡρακλεῖ, διαβοηθῆναι παρεσκεύασαν, ὡς τοῦτ'

iiciunt ex eo, quod fabula ficta est de armentis Geryonis. communiter quidem totum litus frequentatur. Cæterum Gades ut fuerint conditæ, talia feruntur. Memorant Gaditani oraculum, Tyriis datum, quod eos iuberet ad columnas Herculis coloniam deducere. missos loci uidendi causa cum ad fretum apud Calpen peruenissent, opinatos finem terrę habitatę & Herculeæ expeditionis esse ea quibus fretum illud clauditur extrema (quæ oraculũ columnas uocat.) appulisse intra angustias ad locum, ubi nunc est Axitanorum urbs. *Columnæ Herculis ubi.* ibi cùm re diuina facta non perlitarent, domum rediisse. Aliquãto pòst tempore missos, extra fretum progressos ad CIↃ IↃ stadia, ad insulam uenisse Herculi sacram, eregione Onobæ Hispanicæ urbis sitam: ratosque ibi esse Columnas, Deo sacrificasse: rursumque uictimis non addicentibus, domũ se recepisse. Eos qui tertiò nauigauerunt, Gades condidisse, templo in ortiua, urbe in occidua insulæ parte positis. Hinc ortum quod Columnarum uocabulo alii freti claustra intelligant, alii Gades, alii etiam quippiam ultra Gades situm. Nonnulli pro Columnis habent Calpen & 32 Abilam, qui est mõs ex aduerso Calpæ in Africa, quem Eratosthenes ait situm esse in Metagoniis Numidica gente. 32 Alii insulas exiguas utrique monti propinquas, quarum alteram Iunonis insulam uocant. Artemidorus Iunonis quidem & insulam & fanum agnoscit: diuersum tamen ait esse ab Abila, neque montem esse, neque in Metagoniis. Quidam etiam Planctas & Symplegadas petras huc transferunt, existimantque has esse Columnas, quas Pindarus uocet portas Gadiridas, dicens ultimô ad eas peruenisse Herculem. Quin & Dicæarchus, & Eratosthenes, & Polybius, & plurimi Græcorum Columnas ad fretum esse asserunt. At Hispani & Afri Gadibus eas uindicant: nihil enim columnarum simile habere ea quæ sunt ad fretum. 33 Alii Columnas intelligi uolunt æreas octo cubitorum columnas quæ sunt Gadibus in Herculis delubro, 33 quibus inscriptus est sumtus in templi factus exædificationem. hasque aiunt esse, ad quas cùm nauigatione absoluta peruenissent, sacris Herculi factis, eam famam curauerint diuulgari, ibi maris esse terræque finem. atque hanc

hanc maximè omnium opinionum probabilem Posidonius censet: oraculum, & multos legatos, commentum Punicum. Ac de legatis quidem istis in utranque partem non uideo quid certi possit affirmari. Id autem ratione non caret, quod dicitur insulas istas aut montes non referre columnarum formam: & quod quæruntur columnæ propriè sic dictæ, quę sint finis mundi & expeditionis Herculeæ nota. Vetusti enim moris fuit, huiusmodi ponere limites. quemadmodum

Columnæ aliæ.

Rhegini columellæ loco in freto turriculam posuerunt, cui opposita est turris Pelori. & Philænorum aræ in medio propè terræ quæ est intra Syrtes. & in isthmo Corinthiaco memoratur posita columna antiquitus, quam communi opera collocauerũt Iones qui Atticam & Megaridem pulsi è Peloponneso occupauerunt, & qui Peloponnesum obtinuerunt. inscriptumque fuit in parte Megaridi obuersa:

Non hîc Peloponnesus, sed est Ionia.

& in altera parte:

Hîc Peloponnesus est, non est Ionia.

Et Alexander in Indica expeditione ad quæ ultima loca peruenit apud Indos uersus orientem degentes, aras pro termino posuit, Herculem imitatus & Bacchum. Erat sanè hoc moris. Verùm probabile est locos nomen istarum rerum denominationem excipere: præsertim ubi tempus abolet positos limites. Neque enim hodie extant Philenorum aræ, sed locus id nominis retinet. Et aiunt in India neque Herculis neque Bacchi columnas uisas fuisse: nihilominus Macedones indicata ipsis & demonstrata quædam loca crediderunt esse eas columnas, ubi uestigium aliquod reperiebant eorum quæ uel de Baccho uel de Hercule erant memoriæ prodita. Ergo hîc quoque incredibile nequaquam est primos illis in locis, ad quæ ultima & maximè illustria uenissent, limites extructis manu aris aliquibus aut turribus aut columnis consignasse (.sunt autem freta, ijsque incumbentes montes, aut insulæ maximè illustria ad designanda locorum extrema uel prima.) deinde abolitis monumentis illis manuum opera conditis, nomina eorum locis inhæsisse: siue ea minutas insulas esse dicas, siue fretum conficientia promontoria. Hoc

εἶναι καὶ γῆς καὶ θαλάττης τὸ πέρας. τοῦτον δ᾽ εἶναι πιθανώτατον καὶ Ποσειδώνιος ἡγεῖται τὸν λόγον· τὸν δὲ χρησμὸν, καὶ τοὺς πολλοὺς ἀποστόλους, ψεῦσμα Φοινικόν. περὶ μὲν οὖν τῶν ἀποστόλων τί ἄν τις διϊσχυρίσαιτο, πρὸς ἔλεγχον ἢ πίστιν, οὐδετέρως παρὰ λόγον. Τὸ δὲ τὰς νησίδας ἢ τὰ ὄρη μὴ φάσκειν ἐοικέναι στήλαις, ἀλλὰ ζητεῖν ἐπὶ τῶν κυρίως λεγομένων στηλῶν τοὺς τῆς οἰκουμένης ὅρους ἢ τῆς στρατείας τῆς Ἡρακλέους, ἔχει μέν τινα νοῦν. ἔθος γὰρ παλαιὸν ὑπῆρχε τὸ τίθεσθαι τοιούτους ὅρους, καθάπερ οἱ Ῥηγῖνοι τὴν στηλίδα ἔθεσαν τὴν ἐπὶ τῷ πορθμῷ κειμένην πυργίον τι· καὶ ὁ τοῦ Πελώρου λεγόμενος πύργος ἀντίκειται ταύτῃ τῇ στηλίδι· καὶ οἱ Φιλαίνων λεγόμενοι βωμοὶ, κατὰ μέσην που τὴν μεταξὺ τῶν Σύρτεων γῆν. καὶ ἐπὶ τῷ ἰσθμῷ τῷ Κορινθιακῷ μνημονεύεται στήλη τις ἱδρυμένη πρότερον, ἣν ἔστησαν κοινῇ οἱ τὴν Ἀττικὴν σὺν τῇ Μεγαρίδι κατασχόντες Ἴωνες, ἐξελαθέντες ἐκ τῆς Πελοποννήσου, καὶ οἱ κατασχόντες τὴν Πελοπόννησον ἐπέγραψαν, ἐπὶ μὲν τοῦ πρὸς τῇ Μεγαρίδι μέρους,

Τάδ᾽ οὐχ ἡ Πελοπόννησος, ἀλλ᾽ Ἰωνία.

ἐκ δὲ θατέρου,

Τάδ᾽ ἐστὶ Πελοπόννησος, οὐκ Ἰωνία.

Ἀλέξανδρος δὲ τῆς Ἰνδικῆς στρατείας ὅρια βωμοὺς ἔθετο ἐν τοῖς τόποις, εἰς οὓς ὑστάτους ἀφίκετο τῶν πρὸς ταῖς ἀνατολαῖς Ἰνδῶν, μιμούμενος τὸν Ἡρακλέα, καὶ τὸν Διόνυσον. ἦν μὲν δὴ τὸ ἔθος τοῦτο. Ἀλλὰ καὶ τοὺς τόπους εἰκός ἐστι μεταλαμβάνειν τὴν αὐτὴν προσηγορίαν, καὶ μάλιστα ἐπειδὰν ὁ χρόνος διαφθείρῃ τοὺς τεθέντας ὅρους. Οὐ γὰρ νῦν οἱ Φιλαίνων μένουσι βωμοί, ἀλλ᾽ ὁ τόπος μετείληφε τὴν προσηγορίαν. οὐδὲ ἐν τῇ Ἰνδικῇ στήλας φασὶν ὁραθῆναι κειμένας, οὔθ᾽ Ἡρακλέους οὔτε Διονύσου. καὶ λεγομένων μέντοι, καὶ δεικνυμένων τῶν τόπων τινῶν, οἱ Μακεδόνες ἐπίστευον τούτους εἶναι στήλας ἐν οἷς τι σημεῖον εὕρισκον ἢ τῶν περὶ τὸν Διόνυσον ἱστορουμένων, ἢ τῶν περὶ τὸν Ἡρακλέα. Κἀνταῦθα δὴ μὲν πρώτους, οὐκ ἂν ἀπιστήσαι τις, ὅροις χρήσασθαι χειροκμήτοις τισὶ βωμοῖς, ἢ πύργοις, ἢ στηλίσιν ἐπὶ τῶν τόπων εἰς οὓς ὑστάτους ἧκον τοὺς ἐπιφανεστάτους. ἐπιφανέστατοι δὲ οἱ πορθμοί, καὶ τὰ ἐπικείμενα ὄρη, καὶ αἱ νησίδες, πρὸς τὸ ἀποδηλοῦν ἐσχατιάς τε καὶ ἀρχὰς τόπων. ἐκλειπόντων δὲ τῶν χειροκμήτων ὑπομνημάτων, μετενεχθῆναι τοὔνομα εἰς τοὺς τόπους, εἴ τε τὰς νησίδας τις βούλεται λέγειν, εἴ τε τὰς ἄκρας τὰς ποιούσας τὸν πορθμόν. Τοῦτο

γὰρ

γὰρ ἤδη διευκρινῆσαι χαλεπὸν, ποτέροις προσάψαι τὴν ἐπίκλησιν, διὰ τὸ ἀμφοτέροις ἐοικέναι τὰς στήλας. λέγω δὲ ἐοικέναι, διότι ἐν τοῖς τοιούτοις ἵδρυνται τόποις, οἳ σαφῶς ὑπαγορεύουσι τὰς ἐσχατιὰς, καθ' ὃ καὶ στόμα εἴρηται ὁ πορθμὸς, καὶ οὗτος, καὶ ἄλλοι πλείους. τὸ δὲ στόμα πρὸς μὲν εἴσπλουν ἀρχή ἐστι, πρὸς δὲ ἔκπλουν ἔσχατον. τὰ οὖν ἐπὶ τῷ στόματι νησίδια, ἔχοντα τὸ εὐπερίγραφόν τε, καὶ σημειῶδες, οὐ φαύλως στήλαις ἀπεικάζοι τις ἄν. ὡς δ' αὔτως καὶ τὰ ὄρη τὰ ἐπικείμενα τῷ πορθμῷ, καὶ ἐξοχήν τινα τοιαύτην ἐκφαίνοντα, οἷον αἱ στηλίδες, ἢ αἱ στῆλαι. καὶ ὁ Πίνδαρος οὕτως ἂν ὀρθῶς λέγοι πύλας Γαδειρίδας, εἰ ἐπὶ τοῦ στόματος νοοῖντο αἱ στῆλαι. πύλαις γὰρ ἔοικε τὰ στόματα. τὰ δὲ Γάδειρα οὐκ ἐν τοιούτοις ἵδρυται τόποις, ὥστ' ἀποδηλοῦν ἐσχατιὰν, ἀλλ' ἐν μέσῃ πως κεῖται μεγάλῃ παραλίᾳ κολπώδει. τὸ δὲ ἐπ' αὐτὰς ἀναφέρειν τὰς ἐν τῷ Ἡρακλείῳ στήλας τὰς ἐνθάδε, ἧττον εὔλογον ὡς ἐμοὶ φαίνεται. οὐ γὰρ ἐμπόρων, ἀλλ' ἡγεμόνων μᾶλλον ἀρξάντων τοῦ ὀνόματος τούτου, κρατῆσαι πιθανὸν τὴν δόξαν, καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν Ἰνδικῶν στηλῶν. ἄλλως τε καὶ ἡ ἐπιγραφὴ ἥν φασιν οὐκ ἀφίδρυμα ἱερὸν δηλοῦσα, ἀλλὰ ἀναλώματος κεφάλαιον, ἀντιμαρτυρεῖ τῷ λόγῳ. τὰς γὰρ Ἡρακλέους στήλας, μνημεῖα εἶναι δεῖ τῆς ἐκείνου μεγαλουργίας, οὐ τῆς Φοινίκων δαπάνης. Φησὶ δὲ ὁ Πολύβιος κρήνην ἐν τῷ Ἡρακλείῳ τῷ ἐν Γαδείροις εἶναι, βαθμῶν ὀλίγων κατάβασιν ἔχουσαν εἰς τὸ ὕδωρ, πότιμον δὲ εἶναι, ἣν ταῖς παλιρροίαις τῆς θαλάττης ἀντιπαθεῖν. κατὰ μὲν τὰς πλήμας, ἐκλείπουσαν· κατὰ δὲ τὰς ἀμπώτεις, πληρουμένην. αἰτιᾶται δ' ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ βάθους εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς ἐκπίπτον, καταληφθείσης μὲν αὐτῆς ὑπὸ τοῦ κύματος κατὰ τὰς ἐπιβάσεις τῆς θαλάττης, ἔργεται τῶν τοιούτων ἐξόδων οἰκείων· ἀναστρέψαν δὲ εἰς τὸ ἐντὸς ἐμφράττει τοὺς τῆς πηγῆς πόρους, καὶ ποιεῖ λειψυδρίαν. γυμνωθείσης δὲ πάλιν, εὐθυπορῆσαν ἐλευθεροῖ τὰς φλέβας τῆς πηγῆς, ὥστ' ἀναβλύειν εὐπόρως. Ἀρτεμίδωρος δὲ ἀντειπὼν τούτῳ, καὶ ἅμα παρ' αὑτοῦ τινα θεὶς αἰτίαν, μνησθεὶς δὲ, καὶ τῆς Σιλανοῦ δόξης τοῦ συγγραφέως, οὔ μοι δοκεῖ μνήμης ἄξια εἰπεῖν, ὡς ἂν ἰδιώτης περὶ ταῦτα, καὶ αὐτὸς καὶ Σιλανός. Ποσειδώνιος δὲ ψευδῆ

enim iam definitu difficile est, utris appellatio ista sit tribuenda, cùm columnæ utrisq; sint similes. similes dico, quia talibus in locis collocantur, quæ euidenter extremitates demonstrant. unde & huic freto & alijs nomen oris apud Græcos inditum. os autem intrò nauigandi principium est, extremum foras nauigantibus. Iam paruę illę in ore (.sic enim appellemus.) insulæ cùm facile circumscribantur, & quasi punctum repræsentent, non ineptè columnis comparari posse uidentur: itemque incumbentes freto montes, & eminentia sua siue columnam siue columellam referentes. Atque hac ratione Pindarus rectè dixerit portas Gadiridas, si in ore intelligantur columnæ. portis enim ora ista sunt ad similia. cæterùm Gades non talibus in locis sitæ sunt, quæ extremitatem aliquam denotent: sed iacent in medio quodammodo maritimi sinuosi litoris. Minus uerò mihi uidetur rationi consentaneum, ad ipsas in fano Herculis positas columnas nomen columnarum referre uelle. probabile enim est non à mercatoribus, sed à ducibus primùm indito hoc nomine, eius deinde famam inclaruisse. Tum inscriptio earum, non sacri donarij dedicationem, sed summam impensarum indicans, rationem illam impugnat. nam columnas Herculis, argumentum magnificentiæ eius, non factorum à Phœnicibus sumtuum oportet esse. Porrò autem scribit Polybius esse Gadibus in templo Herculis fontem, ad cuius aquas paucorum sit graduum descensus, potui aptas: qui ad æstus maris contrario planè sit affectus modo, cum sub exundationem maris deficiat, & defluente eo impleatur. Causam rei confert in spiritum qui è profundo in superficiem terræ effertur, qua superficie sub maris affluxum ab aquis occupata, spiritum, cùm suis exitibus solitis priuetur, introrsum reuerti, obstructisque fontis meatibus aquas intercludere. rursumque denudata aquis superficie, uenas fontis liberare obstructione, atque ita tum aquam copiosè ebullire. Artemidorum autem dum huius sententiam uult refellere, aliamque à se causam profert, facta simul Silani historici mentione, indigna relatu mihi uidetur dicere: quippe cum & ipse & Silanus harum fuerunt rerum rudes. At Posidonius falsitatis hanc narratio-

Fontis Gaditani mirum.

λέγων

nem damnans, duos ait in Herculis templo esse puteos, & in urbe tertium. eorum qui sunt ad Herculis, minorem, cùm continenter
34 ex eo aqua hauriatur, 34 ea ipsa hora siccari, rursumque impleri ubi desitum fuerit aquari. maiorem totius diei aquatione minui ipsum quoque more aliorum puteorum, aquatione noctu cessante repleri. & cum in repletionis tempus incidat non raro maris defluxus, creditam esse ab incolis inusitatam illam contrarietatem affectionis. Historiæ quidem huic fidem adhibitam fuisse, cùm ille ait, & nos in diuulgatis rerum inusitarùm narrationibus traditum reperimus. Auditu etiam cognouimus, esse Gadibus alios quoque puteos partim in ipsa urbe, partim extra in hortis. sed ob aquæ uitiositatem in urbe usurpari cisternas lacustris aquæ. utrum autem hi quoque putei aliquam istius naturalis dissensionis à mari dent significationem, ignoro. Quod si hæc ita eueniunt, causarum assignationem ita par est accipere, ut fieri in rebus difficilibus debet. Ac fieri potest, ut res ita habeat, sicut iudicauit Polybius. Probabile est etiam quasdam fontis uenas humectatas extrinsecus laxari, ita ut magis in obliquam partem aquas diffundant, quàm eas secundum pristinum alueum in fontem exprimant. laxari autem necesse est inundatione aquarum. Quod si, ut Athenodoro uidetur, inspirationis & exspirationis simile quippiam habent maris affluxus & refluxus, fortasis quædam aquarum fluentium sunt, quæ per alios meatus naturam secutæ effluxus in superficiem effundũt (.quorum ora fontes & scaturigines uocamus.) aliis autem meatibus unà trahuntur ad profunditatem maris. eæque aquæ mare ita attollunt, ut exundet quando fit exspiratio, ac tum suum relinquunt proprium meatum: in quem redeunt, mari defluente.

De affluxu & refluxu maris.

Nescio autem quî factum sit, ut Posidonius in cæteris rebus acumen ingenii Phœnicibus tribuens, magis hoc loco eos fatuos quam subtiles iudicet. Solis conuersionem die ac nocte metimur, partêm supra, partêm infra terram eo exigente. Iam ille tradit Oceani motum imitari conuersionem cœlestem, esseque æstum maris alium diurnum alium menstruum, alium annuum, ad Lu-

λέγων εἶναι τὴν ἱστορίαν ταύτην, δύο φησὶν εἶναι φρέατα ἐν τῷ Ἡρακλείῳ, καὶ τρίτον ἐν τῇ πόλει. τῶν δὲ ἐν τῷ Ἡρακλείῳ, τὸ μὲν μικρότερον, ὑδρευομένων συνεχῶς αὐθορὸν καὶ ἐκλείπειν, καὶ διαλειπόντων τῆς ὑδρείας πληροῦσθαι πάλιν. τὸ δὲ μεῖζον δι' ὅλης τῆς ἡμέρας τὴν ὑδρείαν ἔχον μειούμενον μέν τοι καθάπερ καὶ τὰ ἄλλα φρέατα πάντα, νύκτωρ πληροῦσθαι, μηκέτι ὑδρευομένων. ἐπειδὴ δὲ συμπίπτει κατὰ τὸν τῆς συμπληρώσεως καιρὸν ἡ ἄμπωτις πολλάκις, πεπιστεῦσθαι καινῶς ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων τὴν ἀντίπλοιαν. ὅτι μὲν οὖν ἡ ἱστορία πεπίστευται, καὶ οὗτος εἴρηκε, καὶ ἡμεῖς ἐν τοῖς παραδόξως θρυλλουμένοις παρειλήφαμεν. ἠκούομεν δὲ, καὶ φρέατα εἶναι, τὰ μὲν πρὸ τῆς πόλεως ἐν τοῖς κήποις, τὰ δ' ἐντός. διὰ δὲ τὴν μοχθηρίαν τοῦ ὕδατος κατὰ τὴν πόλιν δεξαμενὰς ἐπιπολάζειν τοῦ λακκαίου ὕδατος. εἰ μέν τοι καὶ τούτων τι τῶν φρεάτων ἐπιδείκνυται τὴν τῆς ἀντιπαθείας ὑπόνοιαν, οὐκ ἴσμεν. Τὰς δ' αἰτίας εἴπερ συμβαίνει ταῦτα οὕτως, ὡς ἐν χαλεποῖς ἀποδέχεσθαι δεῖ. Εἰκὸς μὲν οὕτως ἔχειν ὡς ὁ Πολύβιός φησιν. Εἰκὸς δὲ καὶ τῶν φλεβῶν τινας τῶν πηγαίων νοτισθείσας ἔξωθεν χαυνοῦσθαι, καὶ παρέκχυσιν εἰς τὰ πλάγια μᾶλλον διδόναι τοῖς ὕδασιν, ἢ ἀναθλίβειν κατὰ τὸ ἀρχαῖον ῥεῖθρον εἰς τὴν κρήνην. νοτίζεσθαι δ' ἀναγκαῖον ἐπικλύσαντος τοῦ κύματος. Εἴθ' ὅπερ Ἀθηνόδωρός φησιν, εἰσπνοῇ τε, καὶ ἐκπνοῇ τὸ συμβαῖνον περὶ τὰς πλημμυρίδας καὶ περὶ τὰς ἀμπώτεις ἔοικεν, εἶναι ἄν τινα τῶν ῥεόντων ὑδάτων, ἃ κατ' ἄλλους μὲν πόρους ἐκχεῖ τὴν ἔκρυσιν κατὰ φύσιν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν (ὧν δὴ τὰ στόματα πηγὰς καὶ κρήνας καλοῦμεν) κατ' ἄλλους δὲ πόρους συνέλκεται πρὸς τὸ τῆς θαλάττης βάθος, καὶ συνεξαίροντα μὲν ἐκείνην, ὥστε πλημμυρεῖν ὅταν οἷον ἐκπνοὴ γίνηται, τὸ οἰκεῖον ἀπολείπει ῥεῖθρον, πάλιν ἀναχωρεῖ πρὸς τὸ οἰκεῖον ῥεῖθρον, ὅταν κἀκείνη λάβῃ τὴν ἀναχώρησιν. Οὐκ οἶδα δὲ πῶς κατ' ἄλλα δεινοὺς ἀποφαίνων ὁ Ποσειδώνιος τοὺς Φοίνικας, ἐνταῦθα μωρίαν μᾶλλον, ἢ δριμύτητα αὐτῶν κατέγνωκεν. ἡμέρα μὲν γὰρ καὶ νυκτὶ ἡ τοῦ ἡλίου περιφορὰ μετρεῖται, ποτὲ μὲν ὑπὸ γῆς ὄντος, ποτὲ δὲ ὑπὲρ γῆς φαινομένου. φησὶ δὲ τὴν τοῦ ὠκεανοῦ κίνησιν ὑπέχειν ἀστροειδῆ περίοδον, τὴν μὲν ἡμερούσιον ἀποδιδοῦσαν, τὴν δὲ μηνιαίαν, τὴν δ' ἐνιαυσιαίαν, συμπαθῶς τῇ σελήνῃ.

νῃ. ὅταν γὰρ αὐτῇ ζῳδίου μέγεθος ὑπερέχῃ τοῦ ὁρίζοντος, ἄρχεσθαί τε οἰδεῖν τὴν θάλατταν καὶ ἐπιβαίνειν τῆς γῆς αἰσθητῶς μέχρι μεσουρανήσεως. ἐκκλίναντος δὲ τοῦ ἄστρου, πάλιν ἀναχωρεῖν τὸ πέλαγος κατ' ὀλίγον, ἕως ἂν ζῴδιον ὑπερέχῃ τῆς δύσεως ἡ σελήνη, εἶτα μένειν τοσοῦτον ἐν τῇ αὐτῇ καταστάσει χρόνον, ὅσον ἡ σελήνη συνάπτει πρὸς αὐτὴν τὴν δύσιν, καὶ ἔτι μᾶλλον τοσοῦτον ὅσον κινηθεῖσα ὑπὸ γῆς ζῴδιον ἀπόσχοι ἂν τοῦ ὁρίζοντος. εἶτ' ἐπιβαίνειν πάλιν, ἕως τοῦ ὑπὸ γῆν μεσουρανήματος, εἶτ' ἀναχωρεῖν ἕως ἂν πρὸς τὰς ἀνατολὰς περιχωρήσασα ἡ σελήνη ζῴδιον τοῦ ὁρίζοντος ἀπόσχῃ. μένειν δὲ μέχρι ἂν ζῴδιον ὑπὲρ γῆς μετεωρισθῇ, καὶ πάλιν ἐπιβαίνειν. ταύτην μὲν εἶναι λέγει τὴν ἡμερησίαν περίοδον. τὴν δὲ μηνιαίαν, ὅτι μέγισται μὲν αἱ παλίρροιαι γίγνονται περὶ τὰς συνόδους, εἶτα μειοῦνται, μέχρι διχοτόμου· πάλιν δ' αὔξονται, μέχρι πανσελήνου. καὶ μειοῦνται πάλιν ἕως διχοτόμου φθινάδος, εἶθ' ἕως τῶν συνόδων αἱ αὐξήσεις. πλεονάζειν καὶ χρόνῳ καὶ τάχει τὰς αὐξήσεις. τὰς δ' ἐνιαυσίας, παρὰ τῶν ἐν Γαδείροις πυθέσθαι φησί, λεγόντων ὡς κατὰ θερινὰς τροπὰς μάλιστα αὔξοιντο καὶ αἱ ἀναχωρήσεις, καὶ ἐπιβάσεις, εἰκάζει δ' αὐτὸς ἀπὸ τῶν τροπῶν μειοῦσθαι μὲν ἕως ἰσημερίας. αὔξεσθαι δὲ ἕως χειμερινῶν τροπῶν· εἶτα μειοῦσθαι μέχρι ἐαρινῆς ἰσημερίας, εἶτα αὔξεσθαι μέχρι θερινῶν τροπῶν. Τῶν δὲ περιόδων τούτων οὐσῶν καθ' ἑκάστην ἡμέραν καὶ νύκτα, τὸν συνάμφω χρόνον, δὶς μὲν ἐπιβαινούσης τῆς θαλάττης, δὶς δὲ ἀναχωρούσης, τεταγμένως δὲ καὶ τῶν ἡμερησίων χρόνων, καὶ τῶν νυκτερινῶν, πῶς οἴονται τὸ πολλάκις μὲν συμβαίνειν κατὰ τὰς ἀμπώτεις τὴν πλήρωσιν τοῦ φρέατος, μὴ πολλάκις δὲ τὴν λειψυδρίαν; ἢ πολλάκις μὲν, μὴ ἰσάκις δὲ, ἢ καὶ ἰσάκις δέ; τοὺς Γαδειρίτας ταῦτα μὲν ἱκανοὺς γενέσθαι τηρῆσαι καθ' ἡμέραν γινόμενα. τὰς δ' ἐνιαυσίους περιόδους, ἐκ τῶν ἅπαξ συμβαινόντων κατ' ἔτος τηρῆσαι τὰ κατ' ἡμέραν γινόμενα. Ἀλλὰ μὴν ὅτι γε πιστεύει αὐτοῖς, δῆλον ἐξ ὧν καὶ προσεικάζει γενέσθαι τὰς μειώσεις καὶ πάλιν αὐξήσεις, ἀπὸ τροπῶν ἐπὶ τροπὰς τε ἑτέρας, κἀκεῖθεν πάλιν ἐπανόδους. Καὶ μὴν οὐδὲ ἐκεῖνο εἰκός, ὅτι τηρητικοὶ ὄντες τὰ μὲν συμβαίνοντα οὐκ εἶδον, τοῖς δὲ μὴ συμβαίνουσιν ἐπίστευσαν. Φησὶ δ' οὖν Σέλευκον τὸν ἀπὸ τῆς ἐρυθρᾶς

nam certo modo affecti. 35 Cum enim Luna unius signi spacio supra horizontem eleuatur, tum intumescere mare, & in terram effluere: quod etiam sensus posit percipere: idque dum ad medium cœli Luna perueniat. Inde declinante astro, paulatim mare abscedere, dum uno tantum signo ab occasu absit Luna. tum consistere ipsum, donec luna occiderit, atq; item dum infra terram sub horizontem unius signi quantitate descenderit exinde rursum increscere, donec ad medium cœli infra terram Luna appulerit. postea iterum recedere, usque dum uersus ortum progressa Luna signo uno horizontem se habeat altiorem. tum eodem statu manere, donec ea signo horizontem superet altitudine. exinde rursum in terram exire. Hunc ergo ait ille maris esse diurnum circuitum. Menstruum porrò, quod maximi refluxus contingunt circa nouilunium, deinde dum æqua portione diuisa uideatur, minui. hinc rursum usque ad plenilunium augeri, & minui exinde, usque dũ diminuta lumine dimidiũ lucidũ ostendat, postea rursum ad coitum usq; crescere. 36 ea autem incrementa tempore & celeritate sese superare. Annuas deniq; * maris uices se à Gaditanis auditu cognouisse ait. Ita.n. illos tradere, circa ęstiuũ solstitiũ recessus accessusq; maris maximè augeri: se uerò coniecturam facere, eosdeinde ad æquinoctium usq; diminui, rursumq; ad brumam usque accrescere. ab hac usque ad uernum ęquinoctium decrescere, porroque augescere usque ad æstiuum solstitium. Hę maris uices cùm quouis die naturali eueniant bis quotidie mari se efferente, & bis subsidente, idque suo ordine & interdiu & noctu: quomodo fit ut putent impletionem putei sæpe euenire sub refluxum maris, non sæpe autem exinanitionem? aut sæpe quidem, sed non toties, aut etiam toties? Esto etiam Gaditanos sufficisse accuratè obseruandis ijs quæ fieret quotidie: at qui potuerunt annuas uicissitudines ex eo depræhendere, quod semel fit toto anno? Nam quod fidem eis ipse adhibuerit, ex eo constat, quod ipse coniecturam de reliquis porrò incrementis & decrementis solstitiorum & æquinoctiorum causa addit. Ne hoc quidem consentaneum est, homines istos obseruandi studiosos ea quæ eueniunt non animaduertisse, credidisse ijs quæ non fierēt. Refert ergo Seleucum quendam à rubro

Posidonius refellitur.

bro mari oriundum, in his æqualitatem inæqualitatemque statuere aliquam pro signorum cœlestium ratione. nam Luna in æquinoctialibus signis hærente, æquabiliter illos æstus fieri, in solstitialibus autem & quantitate & celeritate inæquali: eamq; inæqualitatem in reliquis signis locum habere, pro eo atque unum quoduis eorum ad dicta propius accedit. Ipse autem se memorat Gadibus in Herculis templo fuisse sub ipsum æstiuum solstitium, in plenilunio per aliquot multos dies, neque tamen anniuersarias istas mutationes potuisse depræhendere. sed circa eius mensis nouilunium magnam se in Betis fluuij apud Ilipam repercussione notasse, diuersitatem: qui cum antè uix usque ad dimidium ripam madefaceret, tunc ita fuerit effusus, ut ibi aquarentur milites: (abest autem Ilipa à mari circiter IↃCC stadia.) & campestria mari propinqua etiam usque ad XXX stadia in altum fuisse aquis tecta, ita ut insularum modo mari quædam ambirentur altitudo fundamenti cui fanum Herculis insistit, & aggeris, qui portui Gaditano præpositus est, usque ad X cubitos occultata, ut mensum se ait. quod si quis etiam duplum huius addat, secundum incrementa tunc facta, ita posit indiciũ præberi eius magnitudinis, quam in campis exundatio fecit. Atque hoc quidem traditur euenire communiter toti oræ Oceano adiacentis circulo. Nouum autem & peculiare quippiam ille de Ibero fluuio refert: eum aliquando exundare nullis imbribus aut niuibus causam præbentibus, cùm Boreæ frequentes flant. in causa esse paludem, per quam fluit: nam á uentis aquam palustrem unà extorqueri. Narrat etiam arborem esse Gadibus, cuius rami ad solum sint deflexi, folia frequenter cubitalia longitudine, quatuor lata digitos, forma gladij. & apud nouam Carthaginem arborem esse, quæ è spina corticem emittat, unde telæ pulcerrimæ conficiantur. Nos sanè quod ad ramorum deorsum inflexionem attinet, Gaditanę arboris similem in Aegypto uidimus, folijs tamen dissimilem & fructu (.facit enim ille suam frugiferam.) carentem. E`spinis autem texturæ fiunt etiam in Cappadocia. sed nulla arbor spinam fert: stirps est humilis. de Gaditana autem arbore id præterea narrat, eam ramo defracto lac, radice incisa humorem

θρᾶς θαλάττης, καὶ ἀνωμαλίαν τινὰ ἐκ τούτοις καὶ ὁμαλότητα λέγειν κατὰ τὰς τῶν ζῳδίων διαφοράς. ἐν μὲν γὰρ τοῖς ἰσημερινοῖς ζῳδίοις τῆς σελήνης οὔσης ὁμαλίζειν τὰ πάθη, ἐν δὲ τοῖς τροπικοῖς ἀνωμαλίαν εἶναι, καὶ πλήθει καὶ τάχει, τῶν δ᾽ ἄλλων ἕκαστον κατὰ τοὺς συνεγγισμοὺς εἶναι τὴν ἀνωμαλίαν. Αὐτὸς δὲ κατὰ τὰς θερινὰς τροπὰς περὶ τὴν πανσέληνον φησὶν ἐν τῷ Ἡρακλείῳ γενόμενος τῷ ἐν Γαδείροις πλείους ἡμέρας, μὴ δύνασθαι συνεῖναι τὰς ἐνιαυσίους διαφοράς. περὶ μέντοι τὴν σύνοδον ἐκείνου τοῦ μηνὸς, τηρῆσαι μεγάλην παραλλαγὴν ἐν Ἰλίπᾳ τῆς τοῦ Βαίτιος ἀνακοπῆς παρὰ τὰς ἔμπροσθεν, ἐν αἷς οὐδὲ ἕως ἡμίσους τὰς ὄχθας ἔβρεχε· τότε δ᾽ ὑπερχεῖσθαι τὸ ὕδωρ, ὥσθ᾽ ὑδρεύεσθαι τοὺς στρατιώτας αὐτόθι (. Διέχει δ᾽ ἡ Ἰλίπα τῆς θαλάττης περὶ ἑπτακοσίους σταδίους.) τῶν δ᾽ ἐπὶ θαλάττῃ πεδίων, καὶ ἐπὶ λ σταδίους εἰς βάθος καλυπτομένων ὑπὸ τῆς πλημμυρίδος, ὥστε καὶ νήσους ἀπολαμβάνεσθαι, τὸ τῆς κρηπῖδος ὕψος, τῆς τε τοῦ νεὼ τοῦ ἐν τῷ Ἡρακλείῳ, καὶ τῆς τοῦ χώματος, ὃ τοῦ λιμένος πρόκειται, τοῦ ἐν Γαδείροις, οὐδ᾽ ἐπὶ δέκα πήχεις καλυπτόμενον, ἀναμετρῆσαι φησί. κἂν προσθῇ δέ τις καὶ τὸ διπλάσιον τούτου, κατὰ τὰς γενομένας ποτὲ παραυξήσεις, οὕτω παρασχεῖν ἂν τὴν ἔμφασιν, ἣν ἐν τοῖς πεδίοις παρέχεται τὸ μέγεθος τῆς πλημμυρίδος. τοῦτο μὲν δὴ τὸ πάθος, κοινὸν ἱστορεῖται κατὰ πᾶσαν τὴν κύκλῳ παρωκεανῖτιν. Τὸ δὲ τοῦ Ἴβηρος ποταμοῦ, καινὸν καὶ ἴδιον φησὶν οὗτος. πλημμυρεῖ γὰρ ἔσθ᾽ ὅπου καὶ χωρὶς ὄμβρων καὶ χιόνων, ἐπειδὰν τὰ Βόρεια πνεύματα πλεονάσῃ. αἰτίαν δ᾽ εἶναι τὴν λίμνην, δι᾽ ἧς ῥεῖ. συνεκβάλλεσθαι γὰρ τὸ λιμναῖον ὑπὸ τῶν ἀνέμων. Ἱστορεῖ δὲ καὶ δένδρον ἐν Γαδείροις, ὄζους ἔχον καμπτομένους εἰς ἔδαφος, πολλάκις δὲ φύλλα, ξιφοειδῆ πηχυαῖα τὸ μῆκος, πλάτος δὲ τετραδάκτυλα. περὶ δὲ νέαν Καρχηδόνα, δένδρον ἐξ ἀκάνθης φλοιὸν ἀφιέναι, ἐξ οὗ ὑφάσματα γίνεται κάλλιστα. Τῷ μὲν οὖν ἐν Γαδείροις, καὶ ἡμεῖς εἴδομεν ὅμοιον ἐν Αἰγύπτῳ κατὰ τὴν τῶν κλάδων κατάκαμψιν, τοῖς δὲ φύλλοις ἀνόμοιον, οὐδὲ καρπὸν ἔχον· τοῦτο δ᾽ ἔχειν φησί. τὰ δ᾽ ἀκάνθινα ὑφαίνεται καὶ ἐν Καππαδοκίᾳ. φέρει δ᾽ οὐδ᾽ ἐν δένδρον τὴν ἄκανθαν ἐξ ἧς ὁ φλοιὸς, ἀλλὰ χαμαίζηλος ἡ βοτάνη. Τῷ δὲ δένδρῳ τῷ ἐν Γαδείροις καὶ τοῦτο προσιστόρηται, ὅτι κλάδου μὲν ἀποκλωμένου, γάλα ῥεῖ. ῥίζης δὲ τεμνομένης, μιλτώ-

μιλτώδη ὑγρὸν ἀναφέρεται. τοσαῦτα καὶ περὶ τῶν Γαδείρων. Αἱ δὲ Καττιτερίδες, δέκα μέν εἰσι, κεῖνται δ' ἐγγὺς ἀλλήλων, πρὸς ἄρκτον ἀπὸ τοῦ τῶν Ἀρτάβρων λιμένος πελάγιαι. μία δ' αὐτῶν ἔρημός ἐστι, τὰς δ' ἄλλας οἰκοῦσιν ἄνθρωποι μελάγχλαινοι, ποδήρεις ἐνδεδυκότες τοὺς χιτῶνας, ἐζωσμένοι περὶ τὰ στέρνα, μετὰ ῥάβδων περιπατοῦντες, ὅμοιοι τοῖς τράγοις ταῖς ὑπήναις. ζῶσι δ' ἀπὸ βοσκημάτων νομαδικῶς τὸ πλέον, μέταλλα δὲ ἔχοντες καττιτέρου καὶ μολύβδου, κέραμον ἀντὶ τούτων καὶ τῶν δερμάτων διαλλάττονται, καὶ ἅλας καὶ χαλκώματα πρὸς τοὺς ἐμπόρους. πρότερον μὲν οὖν, Φοίνικες μόνοι τὴν ἐμπορείαν ἔστελλον ταύτην ἐκ τῶν Γαδείρων, κρύπτοντες ἅπασι τὸν πλοῦν. τῶν δὲ Ῥωμαίων ἐπακολουθούντων ναυκλήρῳ τινί, ὅπως καὶ αὐτοὶ γνοῖεν τὰ ἐμπορεῖα, φθόνῳ ὁ ναύκληρος ἑκὼν εἰς τέναγος ἐξέβαλε τὴν ναῦν, ἐπαγαγὼν δ' εἰς τὸν αὐτὸν ὄλεθρον καὶ τοὺς ἑπομένους, αὐτὸς ἐσώθη διὰ ναυαγίου, καὶ ἀπέλαβε δημοσίαν τὴν τιμὴν ὧν ἀπέβαλε φορτίων. οἱ Ῥωμαῖοι δὲ ὅμως πειρώμενοι πολλάκις, ἐξέμαθον τὸν πλοῦν. ἐπειδὴ δὲ καὶ Πόπλιος Κράσσος διαβὰς ἐπ' αὐτοὺς ἔγνω τὰ μέταλλα ἐκ μικροῦ βάθους ὀρυττόμενα, καὶ τοὺς ἄνδρας εἰρηναίους ἐκ περιουσίας ἤδη τὴν θάλατταν ἐργάζεσθαι, ταύτην τοῖς ἐθέλουσιν ἐπέδειξε· καίπερ οὖσαν πλείω τῆς διειργούσης εἰς τὴν Βρετανικήν. καὶ περὶ μὲν τῆς Ἰβηρίας καὶ τῶν προκειμένων νήσων ταῦτα. ἐφεξῆς δ' ἐστὶν ἡ ὑπὲρ τῶν Ἄλπεων Κελτική.

minij similem emittere. Atque hæc de Gadibus sufficiant. Cassiterides insulę decem sunt numero, uicinę inuicem, ab Artabrorum portu uersus septentrionem in alto sitæ mari. una earum deserta est, reliquæ ab hominibus incoluntur atras uestes gerentibus, tunicas indutis ad talos usque demissas, cinctis circum pectus, cum baculis ambulantib. barbas hircorum in morem alentibus. Viuunt ij ex pecore, uagantes ferè incertis sedibus. metalla habent stanni & plumbi, quorum, & pellium loco fictilia, sales, & ærea opera à mercatoribus recipiunt. Primis temporibus soli Phœnices à Gadibus eò negociatum iuerunt, celantes alios istam nauigationem. Cùm autem Romani quendam nauis magistrum sequerentur, ut & ipsi emporia ista addiscerent, is inuidia ductus dedita opera nauem suam in uadum compulit, in eandemq; perniciem ijs qui insequebantur coniectis, ipse è naufragio seruatus ex ærario publico precium amissarum mercium recepit. Tamen Romani re sæpius tentata, nauigationem addidicerunt. Deinde P. Crassus cum eò nauigasset, uideretque metalla non altè effodi, hominesq; eos pacis studiosos ocio abundante mari quoque nauigando studere, id uolentib. commonstrauit: quanquam amplius mare nauigandum esset eo quod inde ad Britanniam pertinet. Ac de Hispania quidem, & insulis ante eam sitis hæc sufficiant. nunc ad Galliam trans Alpes sitam nos conuertemus.

Cassiterides.

IN LIBRVM TERTIVM STRABONIS ANNOTATA, INTERPRETIS.

NErium.] Νέριον. peßimè legebatur Ἱέρνην. patet ex ijs quæ ipse Strabo infrà de hoc promontorio docebit. Cæterùm qui Χρηστομαθείας Strabonis scripsit, hunc librum cum secundo eundem facit cum alij partem secūdi huic præposuerint ultimam. Sed & apud Stephanum obseruaui libros aliter citari hos. quàm hodie distinctos nos habemus.

2 Conuertantur.] Στρέφεσθαι. Locus hic non est integer. non enim uideo quid sibi ψευδοποιεῖσθαι uelit. & fortè scriptum fuit στέφεσθαι, ut coronarint saxa illa noti causa. Sed & illud ψεύσασθαι Ἔφορον non est puto genuinum, neq; Ephorum credo hoc scripsisse.

3 Milliaria.] Μίλια. nimirum quorum quoduis 8 stadia continet. Sic fient milliaria 230. quæ stadia conficiūt 1840. ut hæc supputatio plane à priore nō discrepare uideatur. Mox Carpetani, & Oretani.] Sic ex re ipsa & superioribus emendaui. Βαστητανοὶ autem hìc dicuntur, qui supra Βαστιτανοί. loquitur de Bastulis. uide annotata in Stephanum.

4 Obulco.] Ὀβούλκων. non ὁ Βούλη. Patet & ex epitoma scripta, & impressa, & Plin. 3. 1. & Ptolemæo est Ὀβούλκον, infrà fol. 152. τὴν Ὀβούλκωνα leges. Ego hìc persequi omnia non possum, cum pleraq; in Stephano annotarim apud quem est Ὀβόλκων. Scriptus codex χρηστομαθειῶν pro Αἴτινα habet Ἀτέγουα, pro τόνις, τόκκης. pro Ἀσίνας, Ἄσινα, fortaßis Plinio Astigi. Quod autem pro ἐξ χιλίους scripsi χιλίους, ἐξ expuncto, duæ sunt causæ. una quod ἑξακισχίλιον fuerat legendum. non enim ita, ut nos habuimus, Græci loquuntur. Altera, quod cùm totius Hispaniæ longitudo non excedat sex millia stadiorum, quî potuit tantundem esse inter Mundā et Carteiam, eiusdem regionis urbes, distantiæ? Neq; hìc opus est longa ratiocinatione. Autor libri de bello Cæsaris Hispaniensi tradit Cordubam (cui uicinam Mūdam facit Strabo.) à Carteia abesse millibus passuum CLXX. ea faciunt stadia 1360. quæ summa ad nostram optimè quadrat. & pro ἐξ fortaſſe legendum sit ὡς, aut εἰς, aut aliquid tale, quod non præcisam summam, sed circiter poni moneat.

5 Asta.] Ἄστα reposui, pro μάσα. Sic enim & supra, & paulò post. & Ptolemæus Astam in Turditanis agnoscit. & Plinio Asta regia nominatur in urbibus inter Bætis æstuaria sitis.

6 Ad Clasta.] Ἐπὶ κλαστῶν, nō γ' Aldus. Suspectum. Nam infrà 152 est κλαστῶν mentio. Paulo pòst. Habet etiam ripas.] Locus mutilus ex epitoma uidetur, loqui eum de æstuarijs effusarum aquarum nauigatione. Aut potiùs permulta interciderunt ad descriptionem regionis inter Bætim & Anam pertinentia, quæ est Bæturia. quod Tagi mentio & sequentia docent.

7 Et sanè.] Conatus sum sententiam reddere. nam hiulca sunt uerba.

8 Palas.] πάλας, apud Plinium libro XXXIII cap. IV. legitur Palacras, & palacranas. quid pala sit Latinis, ignotum non est.

9 Liquefacta.] Τὰ κοινά, lego τὰ κεῖσθαι. quod ab hisce ineptè positis litteris propè admodum abest, & ad rem facit, & statim διὰ τὸ πᾶρ, mutarem τὸ in τῶν, & lego σεσωρευμένον. Ades autem Deus inferorum est, qui uisui subtrahat quæ ad ipsum ueniunt. idem ab opibus & diuitijs Pluto dicitur. eò allusum est, & reliqua huc pertinentia non libet persequi.

10 Aenigmatis illius.] Videtur hoc uelle dicere, Athenienses quidquid ex metallis fructus tulissent impendisse: & tantùm id argenti habuisse, quòd adhuc in terra lateret. itaq; usu uenisse eis id, quod piscatores lectæ Homero per ænigma proposuerunt, notum id est ex uita Homeri. Sed illa uerba Αἰγυπτίας ἀναντλήτου δόλου, maiorem in modum sunt corrupta, uidenturq; nonnulla etiam desiderari. Cogitaui aliquando eum aliquid dixisse de ratione aquæ è metallicis meatibus exhauriendæ aut auertendæ. Verùm quid si ad fabulam Belidum seu Aegypti filiarum allusit, quæ aquam apud inferos important in inane (ut cū Flacco loquar) lymphæ dolium, fundo pereuntis imo? Quid enim aliud faciunt, qui aurum aut argentum ita è terra effodiunt, ut impendant idipsum in operas? Sed sine codice bono huiusmodi menda non corriguntur. Sed & quæ sequuntur ἰδιωτῶν, non carent uitio. καττίτερον ὑπὸ τῶν ἐπιπολῆς.] legebatur οὐκ ἐπὶ πολλῆς. Sed cùm foßioni opponatur, quod liquidò constat: non dubitaui corrigere. Mox Stanno aureo.] Vox χρύσιον mihi non probatur & quid sit ἀπὸ τῶν πισσῶν, non uideo, neq; quid ἰδιώτειον: quod cortem tamen potius puto innuere quam pannum. itaq; coactus sum diuinare. quid si fuit ἀπὸ τῶν πίσων, biß es die prob helt. Sicut nardus πισική quibusdam creditur dicta.

11 Facilius cognosci.] Εὐπερίσκεπτα mendosa diuinaui.

12 Præsepib.] φάτναις, in epitoma, etiam in scripto codice, est φιάλαις phialis, pateris. Sed id non erat nouum & inusitatum aliquid.

13 Et cognationem.] Καὶ inserui. Intelligo autem de Celticis non Galliæ, sed Bæticæ quorum suprà facta

facta est mentio, & quos etiam Ptolemæus nouit. id infrà plenius intelliges in Artabrorum descriptione. Apud Appianum Ἰβηρικῇ constanter pro Carteia Καρπησσὸς Carpessus.

14 Ειρον Laceia.] Ὑδρεύονται εἴπορ λάκκαι. Locus est fœdè corruptus. Si liceat diuinare, legerem ἵδρυνται ἱππὼν καὶ Σαλάκια. ut sit. Vbi sitæ sunt Hippon & Salacia. certè Ptolemæus has duas urbes Barbario promontorio propinquas facit, planéque ita collocat, ut probabile sit idem hîc fecisse Strabonem. de Pyrgo seu turri nihil habeo. Myriagogus nauis à pondere mercium uidetur dicta: sed qua ratione, nondum didici, neque explicat Pollux, qui meminit. 4. 22. Insulam, quam mox describit, puto esse Londobridem Ptolemæi: quæ ipsa descriptio est deprauatissima. & qui totam paginam perleget attentè, facilè sentiet multa deesse. Hodie Barlingas uocant. Sed & quæ de Iunij Bruti Callaici rebus gestis habentur, mendosa sunt. quid enim significent πλίθροις & ὄλοιν? itaque posui quod sucurrebat mutaturus libenter, ubi uel apta inciderit coniectura. ῥεῖθρον alueum fluuij significat. idque uocabuli facilè substituerem πλίθροις. sed ὄλοιν quid fiet?

15 Extra Columnas.] Interpres legit ἐν/τὸς. Vettones autem scripsi, ut inueni suprà, apud Ptolemæum, alios. Idem pro Acontia legit Contiam. Inde Cætulum.] Καίτουλον, fortè castulo, κασλώρ, nobilis urbs, & Oretanis etiam à Ptolemæo tributa. fieri potest etiam ut Oria sit Oretum Ὠρητῶν.

16 XIII millia.] Nemo ex superioribus non intelligit non falsum modò hoc esse, sed & impossibile. quia tamen non habebam quod substituerem certò, reliqui. Nam Ptolemæi rationes non libet huc accommodare, sæpè admodum à nostri autoris sententia diuersas. fortè numeri errorem generunt, & CIↃ CCC stadia legendum, χιλίων διακοσίων?

17 Obliuionis.] Βελιῶνα uox est corrupta, cum Strabo ὀβλιωνα (.puto.) scripsisset. de hoc monui in annotationibus, ad XXXIV[am] Plutarchi rerum Romanorum quæstionem. Λιμαῖος paulo pòst Λήμιος legitur, utrum rectiùs, non pronuncio, certè Limæus est etiam apud Plinium 4. 22.

Vasis utuntur.] Plura hîc sunt corrupta. καταπετροῦν saxis obruere, an de saxio præcipitem deturbare sit, dubito. hoc tamen puto.

18 Maior duobus stadiorum.] Πλείονι καὶ μ. quasi uerò tantùm XL stadijs uoluerit dicere longiorem mediterraneo tractu oram. Si summam conceipias ex his quæ sequuntur, habebis sex millia. Ergo pro μ scribendum, β aut more antiquo, U quæ nota haud dubiè est m μ ab imperito librario uersa. mox. Aeletanorum.] apud Ptolemæum in Tarraconensis Hispaniæ descriptione est Λαιητανῶν, traiectis litteris, Lætanorum, quorum urbes Subur & Barcino. & dubium non est quin hi sint de quibus Strabo loquitur. Indigetum Plinius meminit, 3. Oppidum, inquit, Subur, oppidum Rubricatum, à quo Laletani & indigetes. Hæc planè ad Ptolemaica quadrant: ut appareat in Strabone & Plinio esse mendum corrigendum è Ptolemæo. cùm & scriptus codex consentiat. Lætani ergo erunt atque sic infra apud descriptionem Tarraconis ferè legit Λαιητανῶν. In indigetibus κ pro γ positum est, res non insolens. Plinij locus.

19 Opposito litore.] Τοῖς ἐν τῷ περαίᾳ σαίμασι fortè Sæmadibus emporium in opposita degentibus Mauritania. sed ij mihi ignoti sunt.

20 A quo aliquanto.] Μικρὸν δὲ διέχει. deest autem μᾶλλον aut ἧττον uel tale aliquid si μικρὸν in μικρῷ uersum rectè legatur. Ego legerem μικρῷ δὲ ἧττον διέχει. id tabulæ & ratio uidentur confirmare.

21 Versus meridiem.] Ἀπὸ pro ὑπὸ legebatur, nemo non uidere potest non à meridie, sed à septentrione fluere. paulo ante Dertossam pro Dertissa posui, quod facilè iudicatur ex paulo pòst sequentibus.

22 In duas diuisa.] Δίπολις, erat Diopolis, quod & interpretem miror tenuisse tam euidente in re. Fluuius qui suo ostio Emporiensib. faciat portum Ptolemæo est Sambroca.

23 Vsque ad Astures.] Μέχρι Σατύρων. nihil est. legi ex coniectura μέχρις Ἀστύρων. nota est causa ex præcedenti Lusitaniæ descriptione. Pòst Orospeda.] Ptolemæo ἡ Ὀρτόσπεδα, littera τ post R inserta.

24 Decessit autem.] Quisnam? asteriscum posui, nam Sertorium à suis fuisse obtruncatum inter pocula, nemo ferè nescit. neque credo eum hîc de eius obitu uoluisse mentionem facere. Sed esse hæc historia uidetur alterius cuiusdam abolita.

25 Osca.] Οἴσκας, ex coniectura. Oscenses non longè post Ilerdenses ponit Plinius, ut & Ptolemæus Ὄσκαν. mox Idanusam.] Ἰδάνυσσαν suspectam Ptolemæo Vasconum urbs Οἰασσὼ est ad Oceanum sita. & fortè hîc scribendum ἰξάνυσσαν & nomen urbis supplendum. infrà Cantabricis lego καντάβρικαῖς. quid enim sit καυθαρικαῖς? apud Athenæum citatur hic locus, libro decimoquarto & legitur κῶρικαῖς. Notæ numeri errori obnoxiæ.

26 Gallico uestitu.] Κελτικῇ στολῇ, ambiguum. potest enim etiam intelligi, eos de Gallica

classe extitisse, fortasse pro κελτικῶ legendum ἑλληνικῶ, ut à Græcis orti intelligantur uti suprà dictum est. Areuaci.] Secutus sum Plin. 33. & 4. 20. ac Ptolemæum in hac emendatione.

27 Subuariegati.] ὑποψάροι, ψάρος auis est, uarij coloris. Inde ψαρὸς ἵππος, in morem eius auis discolor. βαλιός. Eustath. in fine Iliad. ρ. malè ergo interpres subalbum uertit, ut & paulo pòst διαγωγὴν educationem. qua uoce lib. 1. etiam usus est pro delectatione. Multum etiam nascitur.] Legi, συχνὴ δὲ κηκὶς γίνεται. Ἡ δὲ πᾶν &c. infra de Vettonibus ex epitoma Græcum codicem integraui.

28 Ἐν ἔθει.] Suspicabar legendum ἐν ἔτει, ut scilicet quotannis si uitæ exactæ pœniteret, liceret eam cum morte commutare, meminique tale quid alicubi legere. De deuotis simile est quod Cæsar lib. IV. habet de Soldurijs Adcantuanni. Infrà adferunt studij.] φιλόδημον, suspectum.

29 Palmam &c.] Sic Ptolem. & Plin. 3. 5. ijdem Pollentiam, quæ hîc constanter Potentia.

30 Melancrena.] Apud Plinium legitur melancranim. 21. 18. In Philetæ uersibus & titulus ἑρμηνεία suspectus est, & lego ἀμφὶ δ᾽ ἀραιὰς, qui finis sit hexametri, & pentameter exeat in μελαγκράνιον. Sed & reliqua manca sunt.

31 Sero caret.] ὀρὸν οὐ ποιεῖ. Sic & res ipsa poscit & interpres legit. itemq; πιότητα. minus enim generale sit ποιότητα.

32 Abila.] In Græco Abylycem, ἀβύλυκα. uide Stephanum nostrum in Abila. Citat hunc locum Eustathius in Dionysij periegesin, non procul initio. Artemidori sententia est obscurè edita.

33 Alij Columnas.] οἱ δὲ τὰς ἐν Sicile. gendum uidit etiam interpres, nam οὐδὲ totum locum corrumpit. sed & sequentia correctionem uidentur desiderare, in quibus id sum secutus, quod putaui cõsentaneum. de columna in isthmo Corinthiaco, secutus sum Plutarchi Theseum.

34 Ea ipsa hora.] Αὐθορὸν, legit interpres αὐθωρεί. nam altera quidem uox nihili est. Plinium huc adducito 2. 97. Τὰς ὑδρείας.] Pro τὸν ὑδρείαν ἔχον, legerem τὴν ὑδρείαν ἀνέχον, aut potius ἀνεχόμενον. & pro ἀντίπλοιαν, ἀντιπάθειαν. mox Λακκαίου ὕδατος. Lacustris uerti, quanquam pluuialis existimem esse.

35 Cum enim Luna.] Hunc locum ex epitoma restitui.

36 Ea autem.] Verba in Græco nihil habent cum quo cohæreant, uidenturque ex posterioribus nescio quo modo contra sententiam loci huc inculcata: ex ijs quæ de Seleuci sententia referuntur.

Sed & in reliquis aliquoties non textum, sed sensum secutus sum.

GALLIA

FINIS.

GALLIAE
TABVLA,

Continet Gallias in quatuor prouincijs cum insulis sibi adiacentibus. Parallelus ipsarum medius, proportionem habet ad meridianum, quam duo ad tria. Circumscribitur tabula ipsa ab ortu Italia & Rhætia ac Germania, à meridie mari Gallico. Ab occasu montibus Pyrenæis & Oceano Aquitanico. A' septentrione, Oceano Britannico.

			Habet diem maximum. H.	m.	Distans ab Alexandria ad occasum H.	m.
Ciuitates insignes	*Aquitaniæ*	*Mediolanium*	15	40	2	50
		Burdigala	15	30	2	50
	Lugdunensis	*Augustodunum*	15	45	2	26
		Lugdunum	15	30	2	30
		Rigiacum	16	30	2	30
	Belgicæ	*Durocotturum*	16	8	2	26
		Maßilia	15	15	2	30
	Narbonensis	*Narbon*	15	15	2	26
		Vienna	15	30	2	30
		Nemausus	15	25	2	30

Albionis insulæ Britannicæ pars
Mare Germanicū
Mare Britanicum
Aquitaniæ populi.
Pictones, Limones, Santones, Bituriges, Itiobriges, Vassarij, Velauni etc. Ciuitates.
Augustoritum, Mediolanium, Niomagus, Burdigalia, Aquæ Augustæ, Ducona, Vessuna, Varicum, Aginnum, Cossium, Anderædum, Tasta, Augustonemetum, Ruessiū, Segodunum. Lugdunensis.
Veneli, Lexubij, Caletæ, Osismij, Veneti, Arubij, Andicani, Aliorci, Rhedones, Sennones, Carnutæ, Parisij, Meldæ, Aedui.
Ciuitates. Nœomagus, Iuliobona, Vorganium, Nœodunum, Rothomagus, Iuliomagus, Vindinum, Ingena, Condate, Agedicum, Autrieum, Augustobona, Cæsarodunum, Cabullinum. BELGICAE.
Morini, Bataui, Atrebatij, Belleuaci, Ambiani, Tōgri, Neruij, Remi, Triueri, Mediomatrices, Nemeti, Vangiones, Triboci, Raurici, Eluetij, Sequani. Ciuitates.
Cæsaromagus, Atuacutū, Rothomagus, Augusta Triuerorum, Diuodurum, Tullū, Nasium, Dittatium, Auanticum, &c.
NARBONEN. Anatili, Comonni, Deciatij, Volcæ, Allobryges, Tricasteni, Cauari, Memini, Vocontij. Ciuitates.
Agathapolis, Massilia, Antipolis, Tolosa, Betire, Narbon, Vindomagus, Nemausum, Vienna, Taruscum, Arelatū, Aquæ Sextiæ, Dinia, Forum Neronis.
GALLIA
BELGICA
LVGDVNENSIS
AQVITANIA
NARBONENSIS
GERMANIAE MAGNAE PARS
Germania inferior
Germania superior
Morini
Ambiani
Tongri
Menapij
Bataui
Neruij
Bellouaci
Atrebatij
Iuliobona
Rothomagus
Abrincatui
Namnitæ
Vessones
Remi
Parisij
Lucotecia Parisium
Triueri
Vāgiones
Triboci
Mediomatrices
Leuci
Raurici
Heluetij
Lōgones
Sequani
Agrippinensis
Bonna
Mocon ciacum
Nœomagus
Augusta Triuerorum
Rufiana
Borbetomagus
Argētoratum
Breucomagus
Elcebus
Augusta Rauricum
Gānodurum
Forum Tiberij
Visontiū
Tullum
Auguttomana
Aulircij Eburaici
Rhedones
Senones
Turupij
Meldę
Aedui
Vadicassij
Augustodunum
Lugdunū
Cemmeni montes
Segusiani
Allobryges
Vienna
Nemausus
Valentia
Memini
Rhodanus
Lacus Lemanus
Auanticū
Arar fl.
Dubis fl.
Adulas
Tisara fl.
Druentia fl.
Vocōtij
Alpes
Arelatū
Aquæ Sextię
Massilia
Volcæ
Mare Gallicum
Stœchades insulæ
Lerone
Agatha
Blascon
Citharistes promōt.
Tolosa
Narbon
Pyrenęi mōtes
Ossismij
Veneti
Andicani
Samnitæ
Limuici
Cadurci
Santones
Bituriges Cubi
Petrocorij
Nitiobriges
Vassarij
Stabali
Bituriges Vibisci
Ausciij
Dacij
Auerni
Velauni
Rutani
Cumueni
Tarbeli
Mare Aquitanicum
Sicor portus
Pictonium promōt.
Sātonum promōt.
Sātonum portus
Curianū promōt.
Gobæum promōt.
PARS HISPANIAE Tarraconea
Parall. 16
Diaripheos
Diaborysthenes
CLIMA 7
Paral. 14
Diapontus
Clima 6

ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἐν τῷ τετάρτῳ τὰ περὶ Γαλλίαν καὶ Ἰβηρίαν, καὶ ὅσα διείργουσιν αἱ Ἄλπεις τῆς Ἰβηρίας ἔνδον, ἐν οἷς καὶ Βρετανία, καὶ τῶν Ὠκεανιτίδων νήσων τινές. ὅσαι καὶ δοκοῦσιν οἰκεῖσθαι κατὰ βαρβάρων χώραν. καὶ ἔθνη παροικοῦντα τοῦ Ἴστρου πέραν.

Ἐφεξῆς δ' ἐστὶν ἡ ὑπὲρ τῶν Ἄλπεων Κελτική. ταύτης δὲ καὶ τὸ σχῆμα ὑπογέγραπται πρότερον τυπωδῶς, καὶ τὸ μέγεθος. νυνὶ δὲ λεκτέον τὰ καθ' ἕκαστα. Οἱ μὲν δὴ τριχῇ διῄρουν Ἀκυϊτανοὺς καὶ Βέλγας καλοῦντες καὶ Κέλτας. τοὺς μὲν Ἀκυϊτανοὺς, τελέως ἐξηλλαγμένους, οὐ τῇ γλώττῃ μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς σώμασιν, ἐμφερεῖς Ἴβηρσι μᾶλλον, ἢ Γαλάταις· τοὺς δὲ λοιποὺς, Γαλατικὴν μὲν τὴν ὄψιν, ὁμογλώττους δ' οὐ πάντας, ἀλλ' ἐνίους μικρὸν παραλλάττοντας ταῖς γλώτταις. καὶ πολιτεία δὲ, καὶ οἱ βίοι, μικρὸν ἐξηλλαγμένοι εἰσίν. Ἀκυϊτανοὺς μὲν οὖν καὶ Κέλτας ἔλεγον, τοὺς πρὸς τῇ Πυρήνῃ, διωρισμένους τῷ Κεμμένῳ ὄρει. εἴρηται γὰρ ὅτι τὴν Κελτικὴν ταύτην ἀπὸ μὲν τῆς δύσεως ὁρίζει τὰ Πυρηναῖα ὄρη τῆς ἑκατέρωθεν θαλάττης, τῆς τε ἐντὸς καὶ τῆς ἐκτὸς προσαπτόμενα. ἀπὸ δὲ τῶν ἀνατολῶν ὁ Ῥῆνος παράλληλος ὢν τῇ Πυρήνῃ. τὰ δ' ἀπὸ τῶν ἄρκτων καὶ τῆς μεσημβρίας, τὰ μὲν ὁ ὠκεανὸς περιείληφεν, ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν βορείων ἄκρων τῆς Πυρήνης μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥήνου· τὰ δ' ἐξ ἐναντίας, ἡ κατὰ Μασσαλίαν καὶ Νάρβωνα θάλαττα, καὶ αἱ Ἄλπεις ἀπὸ τῆς Λιγυστικῆς ἀρξάμεναι, μέχρι τῶν πηγῶν τοῦ Ῥήνου. Τῇ δὲ Πυρήνῃ πρὸς ὀρθὰς ἦκται τὸ Κέμμενον ὄρος διὰ μέσων τῶν πεδίων, καὶ παύεται κατὰ μέσα πλησίον Λουγδούνου, περὶ δισχιλίους ἐκταθὲν σταδίους. Ἀκουϊτανοὺς μὲν τοίνυν ἔλεγον τοὺς τὰ βόρεια τῆς Πυρήνης μέρη κατέχοντας, καὶ τῆς Κεμμένης, μέχρι πρὸς τὸν ὠκεανὸν, τὰ ἐντὸς Γαρούνα ποταμοῦ. Κέλτας δὲ, τοὺς ἐπὶ θάτερα μέρη καθήκοντας, καὶ τὴν κατὰ Μασσαλίαν καὶ Νάρβωνα θάλατταν, ἁπτομένους δὲ καὶ τῶν Ἄλπεων ὀρῶν ἐνίων. Βέλγας δ' ἔλεγον τοὺς λοιπούς τε τῶν παρωκεανιτῶν μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥήνου, καί τινας τῶν παροικούντων τὸν Ῥῆνον καὶ τὰς Ἄλπεις. οὕτω δὲ καὶ ὁ θεὸς Καῖσαρ ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν εἴρηκεν. ὁ δὲ Σεβαστὸς Καῖσαρ

τετρα-

STRABONIS RERUM GEOGRAPHICARUM LIBER QUARTUS.

ARGUMENTUM.

Quarto libro Galliæ continetur descriptio, hoc est quicquid intra alpes Pyrenæosq; & utrumq; mare atque Rhenum complectitur. Obiter Britannia quoque & aliæ aliquot in mari propinquæ insulæ, moresq; & ritus omnium explicantur.

Quæ ultra Alpes est Gallia, eius iam ante figura & magnitudo utcunque descripta fuerunt. nunc singula persequemur. Sunt qui Gallos trifariam diuidunt, in Aqtanos, Belgas & Celtas. de quibus Aquitani à cæterorum plane differentes non lingua modò sed & corporibus, Hispanis quam Gallis sint similiores. reliqui Gallica specie, ne ipsi quidem omnes eodem utantur sermone, sed aliquid nonnulli habeant diuersitatis. forma quoq; reip. & uitæ rationibus nonnihil differant. Ergo qui Pyrenæ sunt proximi, eos Aquitanos & Celtas uocant monte diuisi Cemmeno. Dictum est enim suprà uniuersam Galliam uersus occasum Pyrenæis definiri montibus, utrumq; mare tam externum quàm internum tangentibus. ab ortu autem Rheno, qui Pyrenæ est parallelus. à septentrione Oceano à septentrionalibus Pyrenæ extremis usque ad ostia Rheni. à meridie mari quod est ad Massiliam & Narbonem, & Alpibus quæ à Liguria incipientes ad fontes Rheni porriguntur. A Pyrena ad pares angulos protenditur Cemmenus mons per mediam planiciem Galliæ, eiusq; in medio desinit prope Lugdunum, ad CIↃ CIↃ stadia porrectus. Aquitanos ergo dicunt eos qui septētrionalia Pyrenę & Cemmeni accolunt usq; ad Oceanum, intra Garumnam fluuium. Celtas qui in alteram partem habitant uersus mare quod est ad Massiliam & Narbonem, ac pertinent etiam usq; ad quandam Alpium partem. Belgas reliquos Oceano propinqua tenentes usque ad Rheni ostia, & quosdam i Rhenum accolentes. Sic enim etiam D. Cæsar in suis commentarijs tradidit. Augustus Cæsar in qua-

Galliæ diuisio.

tuor partes Galliam diuisit. ita ut Celtas Narbonensi prouinciæ attribueret, Aquitanos eosdem cum Iulio faceret, ijsque auctis decem alias gentes intra Garumnam & Ligerin habitantes: reliquum in duas partes tribueret, unam Lugduno adiungeret usque ad superiora Rheni, alteram Belgis. Enimuerò quæ ipsa locorum natura distinxit persequi, ad physicum pertinet, aut quæ gentibus diuisa sunt, aliâsue memoratu digna. quæ uerò principes pro temporum ratione uariè constituerunt, satis est uno uerbo indicasse, & accuratam designationem alijs concedere. Tota ergo Gallia amnibus rigatur, quorum alij ex Alpibus, alij ex Cemmeno & Pyrena delapsi partim in Oceanum, partim in nostrũ mare exeunt. Loca per quæ feruntur, pleraque sunt campestria, aut tumuli terrestres, alueis præditi nauigabilibus. alueique ita commodè se inuicem respiciunt, ut ab utroque mari ad alterum facilè perferantur merces, maiori ex parte descensu & adscensu fluuiorum, aliquantum etiam terra. Ad quam rem aptior aliquanto reliquis est Rhodanus, in quem,
2 2 ut dictum est, multis ex locis aqua confluit, & qui in nostrum mare exit Oceano melius, ac regionem totius Galliæ fecundissimam perlabitur. Profert Narbonensis Gallia omnia fructuum genera quæ in Italia nascuntur. Inde uersus septentrionem & Cemmenum mõtem progressus, solum omnium rerum, oleo & ficu demtis, ferax inuenies. sed & uitis, ubi processeris, non facilè uuas ad maturitatem perducit. Reliqua omnis Gallia multum fert frumenti, milij, glandis, ac omnigenum alit pecus. nihil in ea ociosum est nisi quâ paludes aut syluæ obstant. quanquam & illa loca incoluntur, maiore hominum copia quam accuratione. nam & mulieres fecundæ sunt, & educatrices bonæ, & uiri bello quam agricultura meliores. nostro tamen tempore coguntur positis armis agros colere. Atque hæc in genere dicta esto de Gallia exteriore. nunc de singulis quadrantibus ordine & rudi Minerua dicamus, initio â Narbonensi facto. Huius figura quodammodo parallelogrammum refert. cuius occiduum latus Pyrenæ includit, septentrionale Cemmenus, austrinum quod inter Pyrenam est & Massiliam mare, ortiuum partim Alpes,

Narbonensis Gallia.

τετραχῆ διελών, τοὺς μὲν Κελτὰς τῆς Ναρβωνίτιδος ἐπαρχίας ἀπέφηνεν· Ἀκυιτανοὺς δ' οὕσπερ κἀκεῖνος, προσέθηκε δὲ τέσσαρας καὶ δέκα ἔθνη τῶν μεταξὺ τοῦ Γαρούνα, καὶ τοῦ Λίγυρος ποταμοῦ νεμομένων· τὴν δὲ λοιπὴν διελὼν δίχα, τὴν μὲν Λουγδούνῳ προσώρισε μέχρι τῶν ἄνω μερῶν τοῦ Ῥήνου, τὴν δὲ τοῖς Βέλγαις. Ὅσα μὲν οὖν φυσικῶς διώρισται, δεῖ λέγειν τὸν γεωγράφον, καὶ ὅσα ἐθνικῶς, καὶ ὅτι ἂν ᾖ καὶ μνήμης ἄξια· ὅσα δ' οἱ ἡγεμόνες πρὸς τοὺς καιροὺς πολιτευόμενοι διατάττουσι ποικίλως, ἀρκεῖ κἂν ἐν κεφαλαίῳ τις εἴπῃ· τὸ δ' ἀκριβοῦς, ἄλλοις παραχωρητέον. Ἅπασα μὲν οὖν αὕτη, ποταμοῖς κατάρρυτος ἡ χώρα, τοῖς μὲν ἐκ τῶν Ἄλπεων καταφερομένοις, τοῖς δ' ἐκ τοῦ Κεμμένου, καὶ τῆς Πυρήνης· καὶ τοῖς μὲν εἰς τὸν Ὠκεανὸν ἐκβάλλουσι, τοῖς δὲ εἰς τὴν ἡμετέραν θάλατταν. δι' ὧν δὲ φέρονται χωρίων, πεδία ἐστὶ τὰ πλεῖστα, καὶ γεωλοφίαι, διάρρους ἔχουσαι πλωτούς. οὕτως δ' εὐφυῶς ἴσχει τὰ ῥεῖθρα πρὸς ἄλληλα, ὥστ' ἐξ ἑκατέρας τῆς θαλάττης εἰς τὴν ἑκατέραν κατακομίζεσθαι πορευομένων ἐπ' ὀλίγον τῶν φορτίων καὶ διὰ πεδίων εὐμαρῶς, τὸ δὲ πλέον τοῖς ποταμοῖς, τοῖς μὲν ἀναγομένων, τοῖς δὲ καταγομένων. Ἔχει δέ τι πλεονέκτημα πρὸς τοῦτο ὁ Ῥοδανός. καὶ γὰρ πολλαχόθεν ἐστὶ σύρρους ὥσπερ εἴρηται, καὶ συνάπτει πρὸς τὴν ἡμετέραν θάλατταν κρείττω τῆς ἐκτὸς οὖσαν, καὶ διὰ χώρας διέξεισι τῆς εὐδαιμονεστάτης τῶν ταύτῃ. Τοὺς δ' αὐτοὺς ἐκφέρει καρποὺς ἡ Ναρβωνῖτις ἅπασα, ὥσπερ ἡ Ἰταλία. παριόντι δ' ἐπὶ τὰς ἄρκτους καὶ τὸ Κέμμενον ὄρος, ἡ μὲν ἐλαιόφυτος καὶ συκοφόρος, ἐκλείπει, τ' ἄλλα δὲ φύεται. καὶ ἡ ἄμπελος δὲ προϊοῦσιν οὐ ῥᾳδίως τελεσφορεῖ. ἡ δ' ἄλλη πᾶσα, σῖτον φέρει πολύν, καὶ κέγχρον καὶ βάλανον, καὶ βοσκήματα παντοῖα. ἀργὸν δ' αὐτῆς οὐδὲν, πλὴν εἴ τι ἕλεσι κεκώλυται καὶ δρυμοῖς. καίτοι καὶ ταῦτα συνοικεῖται πολυανθρωπίᾳ μᾶλλον, ἢ ἐπιμελείᾳ. καὶ γὰρ τοκάδες αἱ γυναῖκες, καὶ τρέφειν ἀγαθαί. οἱ δ' ἄνδρες μαχηταὶ μᾶλλον, ἢ γεωργοί. νῦν δ' ἀναγκάζονται γεωργεῖν, καταθέμενοι τὰ ὅπλα. Κοινῇ μὲν οὖν ταῦτα λέγομεν, περὶ τῆς ἐκτὸς πάσης Κελτικῆς. περὶ δὲ τῶν τεταρτημορίων ἑκάστου διαλαβόντες, λέγομεν νυνὶ μεμνημένοις τυπωδῶς. καὶ πρῶτον περὶ τῆς Ναρβωνίτιδος. Ταύτης δὲ τὸ σχῆμα παραλληλόγραμμόν πως ἐστίν, ἐκ μὲν τῆς ἑσπέρας γραφόμενον τῇ Πυρήνῃ, πρὸς δὲ τὰς ἄρκτους τῷ Κεμμένῳ. τὰς δὲ λοιπὰς, τὴν μὲν νότιον ἡ θάλαττα ποιεῖ, μεταξὺ Πυρήνης καὶ Μασσαλίας, τὴν δ' ἑωθινὴν αἱ Ἄλπεις ἐκ μέρους, καὶ τὸ

καὶ τὸ μεταξὺ διάστημα τῶν Ἄλπεων, ἐπ' εὐθείας αὐταῖς ληφθὲν, καὶ τῶν ὑπωρειῶν τοῦ Κεμμένου τῶν καθηκουσῶν ἐπὶ τὸν Ῥοδανὸν, καὶ ποιουσῶν ὀρθὴν γωνίαν πρὸς τὴν λεχθεῖσαν ἀπὸ τῶν Ἄλπεων εὐθεῖαν. τῷ δὲ νοτίῳ πρόσκειται παρὰ τὸ λεχθὲν σχῆμα ἡ ἐφεξῆς παραλία, ἣν ἔχουσιν οἵ τε Μασσαλιῶται, καὶ οἱ Σάλυες μέχρι Λιγύων, ἐπὶ τὰ πρὸς Ἰταλίαν μέρη, καὶ τὸν Οὔαρον ποταμόν. οὗτος δ' ἐστὶν, ὡς εἶπον πρότερον, ὅριον τῆς Ναρβωνίτιδος. ὑπάρχει δὲ καὶ τῆς Ἰταλίας, θέρους μὲν μικρὸς, χειμῶνος δὲ μέχρι ἑπτὰ σταδίων πλατυνόμενος. ἐντεῦθεν μὲν οὖν ἡ παραλία παρατείνει μέχρι τοῦ ἱεροῦ τῆς Πυρηναίας Ἀφροδίτης, καὶ τοῦτο δ' ἐστὶν ὅριον ταύτης τε τῆς ἐπαρχίας, καὶ τῆς Ἰβηρικῆς. ἔνιοι δὲ τὸν τόπον ἐν ᾧ ἐστι τὰ Πομπηΐου τρόπαια, ὅριον Ἰβηρίας ἀποφαίνουσι καὶ τῆς Κελτικῆς. ἔστι δ' ἐνθένδε εἰς Νάρβωνα μίλια ξγ΄ ἐκεῖθεν δὲ εἰς Νέμαυσον, ὀγδοήκοντα ὀκτώ. ἐκ Νεμαύσου δὲ διὰ Οὐργένου καὶ Ταρούσκωνος εἰς τὰ θερμὰ ὕδατα τὰ Σέξτια καλούμενα, ἅπερ πλησίον Μασσαλίας ἐστὶ, νγ΄. ἐντεῦθεν δὲ εἰς Ἀντίπολιν καὶ τὸν Οὔαρον ποταμὸν ογ΄. ὥστε τὰ σύμπαντα γίνεται μίλια διακόσια ἑβδομήκοντα ἑπτά. ἔνιοι δὲ ἀπὸ τοῦ Ἀφροδισίου μέχρι τοῦ Οὐάρου σταδίους ἀνέγραψαν δισχιλίους ἑξακοσίους· οἱ δὲ καὶ διακοσίους προστιθέασιν. οὐ γὰρ ὁμολογεῖται περὶ τῶν διαστημάτων. κατὰ δὲ τὴν ἑτέραν ὁδὸν τὴν διὰ Οὐοκοντίων καὶ τῆς Κοντίου. μέχρι μὲν οὖν Γέρνου, καὶ Ταράσκωνος κοινὴ ὁδὸς ἡ ἀπὸ Νεμαύσου. ἐντεῦθεν δὲ ἐπὶ μὲν τοὺς Οὐοκοντίων ὅρους, καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς ἀναβάσεως τῶν Ἄλπεων διὰ Δρουεντίας καὶ Καβαλλίωνος μίλια ἑξήκοντα τρία. πάλιν δ' ἐντεῦθεν ἐπὶ τοὺς ἑτέρους ὅρους τῶν Οὐοκοντίων πρὸς τὴν Κοττίου μίλια ἑκατὸν ἑνὸς δέοντα, εἰς Ἐπεβρόδουνον κώμην. εἶτ' ἄλλοι τοσοῦτοι διὰ Βριγαντίου κώμης, ἐκ Σκιγγομάγου, καὶ τῆς τῶν Ἄλπεων ὑπερθέσεως, ἐπὶ Ὤκελον τὸ πέρας τῆς Κοττίου γῆς. καὶ ἡ ἀπὸ Σκιγγομάγου δὲ ἤδη Ἰταλία λέγεται. ἔστι δὲ ἐνθένδε ἐπὶ Ὤκελον, μίλια κζ΄. Κτίσμα δ' ἐστὶ Φωκαιέων ἡ Μασσαλία, κεῖται δ' ἐπὶ χωρίου πετρώδους, ὑποπέπτωκε δ' αὐτῆς ὁ λιμὴν θεατροειδεῖ πέτρᾳ, βλεπούσῃ πρὸς νότον. τετείχισται δὲ καλῶς καὶ αὐτὴ καὶ ἡ πόλις σύμπασα, μέγεθος ἔχουσα ἀξιόλογον. ἐν δὲ τῇ ἄκρᾳ τὸ Ἐφέσιον ἵδρυται, καὶ τὸ τοῦ Δελφινίου Ἀπόλλωνος ἱερόν. τοῦτο μὲν κοινὸν Ἰώνων ἁπάντων. τὸ δὲ Ἐφέσιον, τῆς Ἀρτέμιδός ἐστι νεὼς τῆς Ἐφεσίας. Ἀπαίρουσι γὰρ τοῖς Φωκαεῦσιν ἐκ τῆς οἰκείας, λόγον ἐκπεσεῖν φασὶν, ἡγεμόνι χρήσασθαι τοῦ πλοῦ παρὰ τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος λαβοῦσι. τοὺς μὲν δὴ προσαχθέντας τῇ Ἐφέσῳ ζητεῖν ὅν

τινα

partim interuallum ad rectos angulos sumtum inter Alpes & procursus Cemmeni ad Rhodanum porrectos, qui ad angulum rectum incidunt lineæ ab Alpibus ductæ. Austrino lateri adiacet præter dictã figuram ora maritima, quam Massilienses tenent, & Salyes usque ad Liguriam & Italiæ fines, ac Varum fluuium, quo (.ut ante dixi.) Narbonensis Gallia terminatur itemque Italia. is æstate paruus, hyeme ad VII stadiorum latitudinem augetur. Ab hoc igitur ora maritima protenditur usque ad tẽplum Veneris Pyrenææ, quo hæc prouincia & Hispania limite distinguuntur (.quanquam pro eo alij locum designant eum, ubi sunt Pompeij trophæa.) Inde ergo Narbonem usque milliaria sunt LXIII. hinc Nemausum LXXXIIX. à Nemauso per Vrgenum ac Tarasconem ad aquas calidas quæ Sextiæ appellantur, quæ prope Massiliam sunt, LIII. hinc ad Antipolin & Varum amnem, LXXIII. in summa, milliaria CCLXXVII. Alij à Veneris templo usque ad Varum stadia tradiderunt CIↃ CIↃ IↃ C nonnulli CC addunt. non enim idem omnes de interuallis sentiunt. Altera uia per Vocontios & Contium. Gernum quidem usque & Tarasconem à Nemauso communis est uia. hinc usque ad Vocontiorum terminos & initium adscensus Alpium per Druentiam & Caballionem milliaria LXIII. inde ad alteros Vocontiorum terminos & ad Cottium, milliaria IↃ, ad Epebrodunum uicum. hinc totidem per Brigantium uicum à Scingomago & Alpium altos transitus, usque ad Ocelum, qui est terræ Cottiæ finis. nam à Scingomago iam Italia dicitur: & distat ab Ocelo milliaria XXVII Massilia à Phocæensibus est condita. sita loco saxoso, portum habens subiectum theatri forma cauato saxo, austro obuersum. cum portus, tum ipsa urbs præclare ædificata est. iustæ magnitudinis. In arce est Ephesium, & Apollinis Delphinij fanum. Hoc quidem omnium Ionum commune est. Ephesium autem, fanũ est Dianę Ephesiæ. Aiunt enim ex Phocæensibus domo discedentibus oraculum editum fuisse, quo iubebantur nauigationis ducem à Diana Ephesia accipere: itaque eos cum Ephesum appulissent quæsiuisse quo pa

cto

Massilia.

cto à dea consequerentur quod mandatum erat. ibi Aristarchæ honoratissimarum uni matronarum deam per quietem adstitisse, ac iussisse ut sumta secum quadam sacrorũ imagine Phocæenses comitaretur. quibus ita factis, colonia condita Phocæenses fanum exstruxisse, eiusqúe antistitam fecisse Aristarcham, inq; honore summo habuisse. sed & in reliquis colonijs eos ubiq; primo loco deam istam colere, & ad imitationem Ephesi simulacrum deæ, ac reliquos ritus instituere. Respublica Massiliensium omnium optimè legibus paret, administrata per optimates, (Aristocratiam hoc Græci uocant.) concilio DC uirorum, quos ab honore, quem & per totam uitam gerunt Timuchos nominant. huic concilio quindecim uiri præsunt, quorum est occurrentia negocia expedire. de his rursum tres præsident, maxima potestate. nullus timuchi dignitatem consequitur, cui nulli sint liberi, aut cuius stirps inter ciues non per tres ætates durauerit. legibus utuntur Ionicis, publicè expositis. Solum possident oleis ac uitibus consitum, frumenti aũt ob asperitatem sterile. itaque mari magis quam terræ fidentes, ad nauigationes ingenium potiùs contulerunt. Posterioribus tamen temporibus fortitudine sua freti quosdam circumiacentium camporum in suam potestatem redegerunt, qua eadem subnixi, urbes quoque condiderunt, quibus munitionibus uterentur, ut ad Hispaniam contra Hispanos, quibus etiam ritus Dianæ Ephesiæ auitos tradiderunt, eosq; sacrificare Græco more docu-
3 erunt: ut 3 Rhoën Agatham aduersus barbaros Rhodanum accolentes: ut Taurentium, Olbiam, Antipolin, & Nicæam Salyum genti & Liguribus Alpes incolentibus opposuerunt. Habent Massilienses etiam naualia, & armamentarium. olim etiam nauium, armorum, ac machinarum ad nauigationes & ad oppugnationes urbium factarum copia præditi fuerunt, quibus & contra barbaros se tuebantur, & Romanorum societatem parauerunt, multisq; in rebus ijs usui fuerũt, uicissimq; ab ijs horum incrementa sunt adiuta. Sextius quidem, is qui Salyes subegit, non procul Massilia urbem sibi & aquis, quę ibi sunt, calidis (hodie partim in frigidas esse mutatas aiunt.) cognominem condidit, impositoq; Romano præsidio barbaros ab ora quæ à Massilia in Italiam ducit, reiecit, cùm

τινα πρόπομ ἐκ τῆς θεοῦ πορίσασθαι τὸ προσταχθέν. Ἀριστάρχην δὲ τῶν ἐντίμων σφόδρα γυναικῶν, παραστῆναι κατ' ὄναρ τὴν θεόν, καὶ κελεῦσαι συναπαίρειν τοῖς Φωκαεῦσιν, ἀφίδρυμά τι τῶν ἱερῶν λαβοῦσαν. γενομένου δὲ τούτου, καὶ τῆς ἀποικίας λαβούσης τέλος, τό, τε ἱερὸν ἱδρύσασθαι, καὶ τὴν Ἀριστάρχην τιμῆσαι διαφερόντως ἱέρειαν ἀποδείξαντας. ἔν τε ταῖς ἀποίκοις πόλεσι πανταχοῦ τιμᾶν ἐν τοῖς πρώτοις ταύτην τὴν θεόν, καὶ τοῦ ξοάνου τὴν διάθεσιν τὴν αὐτήν, καὶ τ' ἄλλα νόμιμα φυλάττειν τὰ αὐτά, ἅπερ ἐν τῇ μητροπόλει νενόμισται. Διοικοῦνται δ' Ἀριστοκρατικῶς οἱ Μασσαλιῶται πάντων εὐνομώτατα. ἀνδρῶν χ΄ κατεστήσαντες συνέδριον, διὰ βίου ταύτην ἐχόντων τὴν τιμήν, οὓς Τιμούχους καλοῦσι. πεντεκαίδεκα δ' εἰσὶ τοῦ συνεδρίου προεστῶτες, τούτοις δὲ τὰ πρόχειρα διοικεῖν δέδοται. πάλιν δὲ τῶν πεντεκαίδεκα προκάθηνται τρεῖς οἱ πλεῖστον ἰσχύοντες. τούτων δὲ εἷς Τιμοῦχος οὐ γίνεται μὴ τέκνα ἔχων, μηδὲ διὰ τριγονίας ἐκ πολιτῶν γεγονώς. οἱ δὲ νόμοι Ἰωνικοί, πρόκεινται δὲ δημοσίᾳ. Χώραν δ' ἔχουσιν ἐλαιόφυτον μέν, καὶ κατάμπελον. σίτῳ δὲ λυπροτέραν διὰ τὴν τραχύτητα, ὥστε πεποιθότες τῇ θαλάττῃ μᾶλλον ἢ τῇ γῇ, τὸ πρὸς ναυτιλίας εὐφυὲς εἵλοντο μᾶλλον. ὕστερον μέντοι ταῖς ἀνδραγαθίαις ἴσχυσαν προσλαβεῖν τινα τῶν πέριξ πεδίων, ἀπὸ τῆς αὐτῆς δυνάμεως, ἀφ' ἧς καὶ τὰς πόλεις ἔκτισαν, ἐπιτειχίσματα, τὰς μὲν κατὰ τὴν Ἰβηρίαν τοῖς Ἴβηρσιν, οἷς καὶ τὰ ἱερὰ τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος παρέδοσαν τὰ πάτρια ὥστε Ἑλληνιστὶ θύειν, τὴν δὲ Ῥόην Ἀγαθὴν τοῖς περὶ τὸν ποταμὸν οἰκοῦσι τὸν Ῥοδανὸν βαρβάροις, τὸ δὲ Ταυρέντιον, καὶ τὴν Ὀλβίαν, καὶ Ἀντίπολιν, καὶ Νίκαιαν, τῷ τῶν Σαλύων ἔθνει καὶ τοῖς Λίγυσι τοῖς τὰς Ἄλπεις οἰκοῦσιν. Εἰσὶ δὲ καὶ νεώσοικοι παρ' αὐτοῖς, καὶ ὁπλοθήκη. πρότερον δέ, καὶ πλοίων εὐπορία καὶ ὅπλων, καὶ ὀργάνων, τῶν τε πρὸς τὰς ναυτιλίας χρησίμων, καὶ τῶν πρὸς πολιορκίας, ἀφ' ὧν πρός τε τοὺς βαρβάρους ἀντέσχον, καὶ Ῥωμαίους ἐκτήσαντο φίλους, καὶ πολλὰ καὶ αὐτοὶ χρήσιμοι κατέστησαν ἐκείνοις. κἀκεῖνοι προσελάβοντο τῆς αὐξήσεως αὐτῶν. Σέξτιος γοῦν ὁ καταλύσας τοὺς Σάλυας, οὐ πολὺ ἄπωθεν τῆς Μασσαλίας, κτίσας πόλιν ὁμώνυμον ἑαυτοῦ τε καὶ τῶν ὑδάτων τῶν θερμῶν, ὧν τινα μεταβεβληκέναι φασὶν εἰς ψυχρά, ἐνταῦθά τε φρουρὰν κατῴκισε Ῥωμαίων, καὶ ἐκ τῆς παραλίας τῆς εἰς τὴν Ἰταλίαν ἀγούσης ἀπὸ Μασσαλίας, ἀνε-

κας, ἀνέσειλε τοὺς βαρβάρους, οὐ δυναμένων τῶν Μασσαλιωτῶν ἀνείργειν αὐτοὺς τελέως. οὐδ᾽ αὐτὸς δὲ ἐπὶ πλέον ἴσχυσεν, ἀλλ᾽ ἢ τοσοῦτον μόνον, ὅσον κατὰ μὲν τὰ εὐλίμενα, ἀπὸ τῆς θαλάττης ἀπελθεῖν τοὺς βαρβάρους, ἐπὶ ιβ´ σταδίους. κατὰ δὲ τὰ τραχώδη ἐπὶ η´. τὴν δὲ λειφθεῖσαν ὑπ᾽ ἐκείνων, τοῖς Μασσαλιώταις παρέδωκεν. Ἀνάκειται δ᾽ ἐν πόλει συχνὰ τῶν ἀκροθινίων, ἃ ἔλαβον ἀεὶ καταναυμαχοῦντες τοὺς ἀμφισβητοῦντας τῆς θαλάττης ἀδίκως. Πρότερον μὲν οὖν εὐτύχουν διαφερόντως, περί τε τὰ ἄλλα, καὶ περὶ τὴν πρὸς Ῥωμαίους φιλίαν, ἧς πολλὰ ἄν τις λάβοι σημεῖα, καὶ δὴ καὶ τὸ ξόανον τῆς Ἀρτέμιδος τῆς ἐν τῷ Ἀβεντίνῳ οἱ Ῥωμαῖοι, τὴν αὐτὴν διάθεσιν ἔχοντες παρὰ τοῖς Μασσαλιώταις ἀνέθεσαν. Κατὰ δὲ τὴν Πομπηίου πρὸς Καίσαρα στάσιν, τῷ κρατηθέντι μέρει προσθέμενοι, τὴν πολλὴν τῆς εὐδαιμονίας ἀπέβαλον. ὅμως δ᾽ οὖν ἴχνη λείπεται τοῦ παλαιοῦ ζήλου παρὰ τοῖς ἀνθρώποις, καὶ μάλιστα περὶ τὰς ὀργανοποιίας, καὶ τὴν ναυτικὴν παρασκευήν. ἐξημερουμένων δ᾽ ἀεὶ τῶν ὑπερκειμένων βαρβάρων, καὶ ἀντὶ τοῦ πολεμεῖν τετραμμένων ἤδη πρὸς πολιτείας καὶ γεωργίας, διὰ τὴν τῶν Ῥωμαίων ἐπικράτειαν, οὐδ᾽ αὐτοῖς ἔτι τούτοις συμβαίνοι ἂν περὶ τὰ λεχθέντα τοσαύτη σπουδή. Δηλοῖ δὲ τὰ καθεστηκότα νυνί· πάντες γὰρ οἱ χαρίεντες πρὸς τὸ λέγειν τρέπονται καὶ φιλοσοφεῖν. ὥσθ᾽ ἡ πόλις μικρῷ μὲν πρότερον τοῖς βαρβάροις ἀνεῖτο παιδευτήριον, καὶ φιλέλληνας κατεσκεύαζε τοὺς Γαλάτας, ὥστε καὶ τὰ συμβόλαια Ἑλληνιστὶ γράφειν. Ἐν δὲ τῷ παρόντι καὶ τοὺς γνωριμωτάτους Ῥωμαίων πέπεικεν, ἀντὶ τῆς εἰς Ἀθήνας ἀποδημίας ἐκεῖσε φοιτᾶν φιλομαθεῖς ὄντας. ὁρῶντες δὲ τούτους οἱ Γαλάται, καὶ ἅμα εἰρήνην ἄγοντες, τὴν σχολὴν ἄσμενοι πρὸς τοὺς τοιούτους διατίθενται βίους, οὐ κατ᾽ ἄνδρα μόνον, ἀλλὰ καὶ δημοσίᾳ. σοφιστὰς γοῦν ὑποδέχονται τοὺς μὲν ἰδίᾳ, τοὺς δὲ αἱ πόλεις κοινῇ μισθούμεναι, καθάπερ καὶ ἰατρούς. Τῆς δὲ λιτότητος τῶν βίων καὶ τῆς σωφροσύνης τῶν Μασσαλιωτῶν, οὐκ ἐλάχιστον ἄν τις θείη τοῦτο τεκμήριον· ἡ γὰρ μεγίστη προὶξ αὐτοῖς ἐστιν ἑκατὸν χρυσοῖ, καὶ εἰς ἐσθῆτα πέντε, καὶ πέντε εἰς χρυσοῦν κόσμον. πλέον δ᾽ οὐκ ἔξεστι. Καὶ ὁ Καῖσαρ δὲ, καὶ οἱ μετ᾽ ἐκεῖνον ἡγεμόνες πρὸς τὰς ἐν τῷ πολέμῳ συνενεχθείσας ἁμαρτίας, ἐμμετριάσαν, μεμνημένοι τῆς φιλίας, καὶ τὴν αὐτονομίαν ἐφύλαξαν ἣν ἐξ ἀρχῆς εἶχεν ἡ πόλις, ὥστε μὴ ὑπακούειν τῶν εἰς τὴν ὑπαρχίαν πεμπομένων στρατηγῶν, μήτε αὐτὴν, μήτε τοὺς ὑπηκόους. περὶ μὲν Μασσαλίας ταῦτα. Ἅμα δ᾽ ἥ τε τῶν Σα-

eos prorsus reprimere Masſilienſes non potuiſſent. Quanquam is quoq; nihil aliud præſtitit, quàm quod à locis portuoſis barbaros ad XII ſtadia repulit, à ſaxoſo autem & aſpero litore ad VIII. & ademtam ijs terrã Maſſilienſibus adiecit. Sunt in urbe Maſsilia permulta affixa ſpolia, quæ ciues diuerſis temporibus uictores pugnis naualibus retulerunt de ijs, qui mare ſibi iniuſtè uindicabant. Atq; antiquis quidem temporibus cùm alijs in rebus fortunati maiorem in modum fuerunt, tum cultura amicitiæ cum Romanis. cuius & alia extant ſigna, & ſimulacrum Dianæ, quod in Auentino Romani deſumtum à Maſsilienſibus dedicarunt. Cæterùm bello ciuili Pompeij contra Cæſarem, cum ſe uictæ parti adiunxiſſent, magnam ſuæ felicitatis partem amiſerunt, extant tamen adhuc ueſtigia antiqui ſtudij apud eos, maximè quod ad machinas & nauticum apparatum attinet. cùm autem barbari ſupra eos ſiti ſubinde manſueſcerent, & pro bello ciuilia iam ſtudia agriculturamq; amplecterentur ob imperium Romanum, ne harum quidem rerum ſtudio poſtmodo apud Maſsilienſes tantum loci fuit. Idq; nunc eius urbis ſtatus indicat. nam quicunque ſunt elegantiores ibi homines, ij ſe ad dicendum & philoſophandum conferunt. Itaq; urbs ea paulò ante barbaris loco ludi litterarij patefacta, tantum Græcarum litterarum ſtudium apud Gallos excitauit, ut contractuum quoq; formulas Græce conſcriberent. Et hodie nobiliſsimis etiam Romanorum perſuaſit, ut diſcendi ſtudio pro Athenienſi peregrinatione Maſsiliẽſem amplecterentur. quos cum uidẽt Galli, quia in pace uiuitur, ipſi quoque lubentes ocium huic uitæ inſtituto impendunt, nõ priuatim modò, ſed & publicè. nam & priuatim, & publicè à ciuitatibus ut medici, ita etiam ſophiſtæ conducuntur. Porrò frugalitatis ac modeſtiæ Maſsilienſium non minimum eſt argumentum, quòd apud eos maxima dos eſt centum aurei, & ultra quinq; in ueſtitum, ac totidem in ornatum aureum inſumere non licet. Cæſar autem, & qui eum ſecuti ſunt principes, mediocres ſe in uindicãdis eorum in bello delictis geſſerunt recordatione amicitiæ, libertatemq; priſtinam urbis conſeruarunt, ut neq; ipſa, neque eius ſubditi miſsis in prouinciam rectoribus parere opus habeãt. Atq; de Maſsilia hactenus. Iam montana Sa-

lyum regio ab occasu uersus septentrionem inclinans, paulatim à mari recedit: ora autem maritima ad occasum uergit. ea à Massilia ad c stadia producta usque ad promontorium iustæ magnitudinis, uicinũ lapicidinis quibusdam, in sinum flecti incipit, facitque sinum Gallicum ad promõtorium Pyrenæ Venereum, quod & Massiliense dicitur. Est autem duplex sinus. Nam in ea ipsa litoris descriptio-

Gallicus sinus

4 ne situs est 4 mons Sigius, distinguens duos sinus, assumta etiam Blascone insula in uicinia sita. Sinuum maior peculiari rursum nomine Gallicus appellat̃, in quẽ ostium Rhodani eructat. minor ad Narbonem est usque ad Pyrenam. Narbo supra Atacis fluuij ostia & lacum Narbonensem situs est, maximum eorum quæ ibi locorum sunt emporium. ad Rhodanum uerò urbs est & emporiũ haud exiguum Arelatæ. æqualiter ferè distant dicta emporia & inter se, & à promontorijs, Venereo Narbo, Arelatæ Massiliensi. Ab utraque Narbonis parte alij feruntur amnes, partim è Cemmeno, partim è Pyrena delapsi, & sitæ ad hos urbes sursum nauigijs adiri possunt exiguis. E Pyrena fluunt Ruscino & Ilybyrris. uterque urbem habens cognominem. Ruscinoni etiam lacus est propinquus, ac paulo supra mare locus aquosus, plenus salinarum. is etiam fossiles habet mugiles. Vbi .n. duos aut tres pedes foderis, immisso in aquã limosam triente configere licet piscem eum iustæ magnitudinis. is alit̃ limo sicut anguillæ. Hi ergo è Pyrena defluunt amnes. At ab altera parte Narbonis è Cemmeno in mare delabuntur Atax, Obris, & Arauraris. supra

Pisces fossiles.

5 illum sita est 5 Biltera urbs bene munita, Narboni uicina. ad hunc Agatha, à Massiliensibus condita. Retuli iam antè unum huius litoris miraculum de fossilibus piscibus. aliud eo nonnihil mirabilius subiũgam. Inter Massiliam & ostia Rhodani campus est à mari c circiter dissitus stadijs, diametro eiusdẽ quantitatis, forma circulari. is Lapidosus seu Saxosus ab euentu dicitur. est enim plenus lapidum, qui manũ implere possint, infra quos gramen nascitur, abundè pascuis pecoris suppeditans, in medio autem aquę, & salinę sunt & sales. Tota quidem omnis quæ superiùs

Saxosi campi mirum.

λύων ὀρεινὴ πρὸς ἄρκτον ἀπὸ τῆς ἑσπέρας κλίνει μᾶλλον, καὶ τῆς θαλάττης ἀφίσταται κατὰ μικρόν, καὶ ἡ παραλία παρὰ τὴν ἑσπέραν περινεύει. μικρὸν δ' ἀπὸ τῆς πόλεως τῶν Μασσαλιωτῶν προελθοῦσα ὅσον ἑκατὸν σταδίους ἐπὶ ἄκραν εὐμεγέθη πλησίον λατομιῶν τινῶν, ἐντεῦθεν ἄρχεται κολποῦσθαι, καὶ ποιεῖν τὸν Γαλατικὸν κόλπον, πρὸς τὸ Ἀφροδίσιον τὸ τῆς Πυρήνης ἄκρον. καλοῦσι δ' αὐτὸ καὶ Μασσαλιωτικόν. ἔστι δ' ὁ κόλπος διπλοῦς. ἐν γὰρ τῇ αὐτῇ περιγραφῇ, δύο κόλπους ἀφορίζον ἔγκειται τὸ Σίγιον ὄρος, προσλαβὸν καὶ τὴν Βλάσκωνα νῆσον, πλησίον ἱδρυμένην. τῶν δὲ κόλπων ὁ μὲν μείζων ἰδίως πάλιν καλεῖται Γαλατικός, εἰς ὃν ἐξερεύγεται τὸ τοῦ Ῥοδανοῦ στόμα. ὁ δ' ἐλάττων ὁ κατὰ Νάρβωνα ἐστί, μέχρι Πυρήνης. ἡ μὲν οὖν Νάρβων ὑπέρκειται τῶν τοῦ Ἄτακος ἐκβολῶν καὶ τῆς λίμνης τῆς Ναρβωνίτιδος, μέγιστον ἐμπορεῖον ταύτῃ. πρὸς δὲ τῷ Ῥοδανῷ πόλις ἐστὶ καὶ ἐμπορεῖον οὐ μικρόν, Ἀρελάται. ἴσον δέ πως διέχει τὰ ἐμπόρια ταῦτα, ἀλλήλων τε καὶ τῶν εἰρημένων ἄκρων, ἡ μὲν Νάρβων τοῦ Ἀφροδισίου, τὸ δ' Ἀρελάται τῆς Μασσαλίας. ἑκατέρωθεν δὲ τῆς Νάρβωνος ἄλλοι ποταμοὶ ῥέουσιν, οἱ μὲν ἐκ τῶν Κεμμένων ὀρῶν, οἱ δ' ἐκ τῆς Πυρήνης, πόλεις ἔχοντες εἰς ἃς ἀνάπλους οὐ πολύς ἐστι μικροῖς πλοίοις. ἐκ μὲν τῆς Πυρήνης ὅ, τε Ῥουσκίνων καὶ ὁ Ἰλυβίρρις, πόλιν ἔχων ὁμώνυμον ἑκάτερος αὐτῶν. τοῦ δὲ Ῥουσκίνωνος καὶ λίμνη πλησίον ἐστί, καὶ χωρίον ἔφυδρον, μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης, ἁλυκίδων μεστόν, τὸ τοὺς ὀρυκτοὺς κεστρεῖς ἔχον· δύο γὰρ ἢ τρεῖς ὀρύξαντι πόδας, καὶ καθέντι τριόδοντα εἰς ὕδωρ ἰλυῶδες, ἔστι περιπεῖραι τὸν ἰχθὺν ἀξιόλογον τὸ μέγεθος. τρέφεται δὲ ὑπὸ τῆς ἰλύος καθάπερ οἱ ἐγχέλυες. οὗτοι μὲν ἐκ τῆς Πυρήνης ῥέουσιν οἱ ποταμοί, μεταξὺ Νάρβωνος καὶ τοῦ Ἀφροδισίου. ἐπὶ θάτερα μέρη τῆς Νάρβωνος, ἐκ τοῦ Κεμμένου φέρονται πρὸς τὴν θάλατταν, ἐξ οὗπερ καὶ ὁ Ἄταξ, ὅ, τε Ὄβρις, καὶ ὁ Ἀραύραρις. τούτων ἐφ' οὗ μὲν Βιλτέρα πόλις ἀσφαλὴς ἵδρυται, πλησίον τῆς Νάρβωνος. ἐφ' οὗ δὲ Ἀγάθη, κτίσμα Μασσαλιωτῶν. ἓν μὲν δὴ ἔχει παράδοξον ἡ προειρημένη παραλία, τὸ περὶ τοὺς ὀρυκτοὺς ἰχθῦς. ἕτερον δὲ μεῖζον τούτου σχεδόν τι, τὸ λεχθησόμενον. μεταξὺ γὰρ τῆς Μασσαλίας καὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥοδανοῦ, πεδίον ἐστὶ τῆς θαλάττης διέχον εἰς ἑκατὸν σταδίους, τοσοῦτον δὲ τὴν διάμετρον, κυκλοτερὲς τὸ σχῆμα. καλεῖται δὲ λιθῶδες ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος. μεστὸν γάρ ἐστι λίθων χειροπληθῶν, ὑποπεφυκυῖαν ἐχόντων αὐτοῖς ἄγρωστιν, ἀφ' ἧς ἄφθονοι νομαὶ βοσκήμασιν εἰσίν. ἐν μέσῳ δ' ὕδατα, καὶ ἁλυκίδες συνίστανται, καὶ ἅλες. ἅπασα μὲν οὖν καὶ ὑπερκειμένη

τὴ χώρα, πεδίον κείμενός ἐστι. διαφερόντως δ' εἰς τὸ πεδίον τοῦτο, μελαμβόρειον καταιγίζει πνεῦμα βίαιον καὶ φρικῶδες. φασὶ γοῦν σύρεσθαι καὶ κυλινδεῖσθαι τῶν λίθων ἐνίους, καταβάλλεσθαι δὲ τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τῶν ὀχημάτων, καὶ γυμνοῦσθαι, καὶ ὅπλων, καὶ ἐσθῆτος ἀπὸ τῆς ἐμπνοῆς. Ἀριστοτέλης μὲν οὖν φησιν, ὑπὸ σεισμῶν τῶν καλουμένων βραστῶν, ἐκπεσόντας τοὺς λίθους εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, συνολισθεῖν εἰς τὰ κοῖλα τῶν χωρίων. Ποσειδώνιος δὲ λίμνην οὖσαν, παγῆναι μετὰ κλυδασμοῦ· καὶ διὰ τοῦτο εἰς πλείονας μερισθῆναι λίθους, καθάπερ τοὺς ποταμίους κάχληκας, καὶ τὰς ψήφους τὰς αἰγιαλίτιδας, ὁμοίως δὲ καὶ λείους, καὶ ἰσομεγέθεις τῇ ὁμοιότητι, καὶ τὴν αἰτίαν ἀποδεδώκασιν ἀμφότεροι. Πιθανὸς μὲν οὖν ὁ παρ' ἀμφοῖν λόγος. ἀνάγκη γὰρ τοὺς οὕτω συνεστῶτας λίθους, οὐ καθ' ἑαυτοὺς ἢ ἐξ ὑγροῦ παγέντας μεταβάλλειν ἀλλ' ἐκ πετρῶν μεγάλων, ῥήγματα συνεχῆ λαβουσῶν ἀποκεκρίσθαι. Τὸ μέν τοι δυσαπολόγητον Αἰσχύλος καταμαθών, ἢ παρ' ἄλλου παραλαβών, εἰς μῦθον ἐξετόπισε. φησὶ γοῦν Προμηθεὺς παρ' αὐτῷ καθηγούμενος Ἡρακλεῖ, τῶν ὁδῶν τῶν ἀπὸ Καυκάσου πρὸς τὰς Ἑσπερίδας·

Ἥξεις δὲ Λιγύων εἰς ἀτάρβητον στρατόν,
Ἔνθ' οὐ μάχης, σάφ' οἶδα, καὶ θοῦρός περ ὢν
Μέμψει· πέπρωται γάρ σε καὶ βέλη λιπεῖν.
Ἐνταῦθ' ἑλέσθαι δ' οὔ τιν' ἐκ γαίας λίθον
Ἕξεις, ἐπεὶ πᾶς χῶρός ἐστι μαλθακός.
Ἰδὼν δ' ἀμηχανοῦντά σ' ὁ Ζεὺς, οἰκτερεῖ.
Νεφέλην δ' ὑποσχὼν νιφάδι στρογγύλων πέτρων
Ὑπόσκιον θήσει χθόνα, οἷς ἔπειτα συμβαλὼν δηώσεις ῥᾳδίως Λιγὺν στρατόν.

Ὥσπερ οὖν κρεῖττον ὄν, φησὶν ὁ Ποσειδώνιος, εἰς αὐτοὺς τοὺς Λίγυας ἐμβάλλειν τοὺς λίθους, καὶ καταχῶσαι πάντας, ἢ τοσούτων δεόμενον ποιῆσαι λίθων τὸν Ἡρακλέα. Τὸ μὲν οὖν τοσοῦτον ἀναγκαῖον ἦν, εἴπερ καὶ πρὸς ὄχλον παμπληθῆ· ὥστε ταύτῃ γε πιθανώτερος ὁ μυθογράφος τοῦ ἀνασκευάζοντος τὸν μῦθον. Ἀλλὰ καὶ τ' ἄλλα πεπρῶσθαι φήσας ὁ ποιητής, οὐκ ἐᾷ μέμφεσθαι φιλαιτίως. Καὶ γὰρ ἐν τοῖς περὶ τῆς προνοίας καὶ τῆς εἱμαρμένης λόγοις, εὕροι τις ἂν πολλὰ τοιαῦτα τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν φύσει γινομένων, ὥστ' ἐπ' αὐτῶν φάναι, πολὺ κρεῖττον εἶναι, τὸ δὲ γίγνεσθαι· οἷον εὔομβρον εἶναι τὴν Αἴγυπτον, ἀλλὰ μὴ τὴν Αἰθιο-

adiacet regio, uentis est exposita: in hunc aūt maximè campum uentus incumbit ac defertur * septentrionalis uiolentus ac horribilis, quo ferunt & lapides agitari atque uolui, & homines de uehiculis deturbari, ac ui flatus armis uestibusq; nudari. Aristoteles ergo ait à terræmotibus, quibus ob eijciendi uim Brastôn nomen est, lapides in superficiem egestos in caua loca confertim delapsos esse. Posidonius lacum fuisse dicit, qui cum fluctuatione quadam exaruerit, ideoq; in plures dissipatus sit lapides, sicut fluminum lapillos, & litorum scrupulos, similes inter se magnitudine, læuitateq;. Sanè uterque probabilem rei rationem exposuit. necesse est enim lapides qui sic constituuntur, non per se aut humidi alicuius concretione oriri, 6 sed fragmenta magnorum saxorum, continentibus rupturis auulsa. Aeschylus quidem intelligens difficulter causas rei exponi posse, aut ita ab alio accipiens, in fabulā detorsit. Nam apud eum Prometheus Herculi exponens iter à Caucaso ad Hesperidas, in hanc loquitur sententiam.

Veniens ad impauidas Ligurum quoque copias.
Ibi, bellicosus etsi sis, tamen (hoc scio)
Satis arduo tibi conflictabere prœlio,
Fato iubente destitui te spiculis.
Tellure saxa nec poteris auellere,
Rigida soli superficie sidentia.
Miserabitur tuas Iupiter angustias
Videns, rotundorum & plenam lapidum niue
Nubem polo subtendet, atq; umbra solum
Teget: hisce tu lapidibus armatus ferum
Facilè Ligusticum fundes exercitum.

Quanto, inquit Posidonius, præstabat saxa in ipsos inijcere Ligures potiùs, ijsq; eos obruere, quàm eò inopiæ lapidum adigere Herculem. At uerò tot lapidibus opus erat contra tantam multitudinem: ut hac quidem in parte fabulę autor probabiliora dixerit, quàm fabulæ repræhensor. Sed aliâs quoque poëta hæc ita in fatis esse dicens, non patitur in ea culpandi studio inquiri. Nam ubi de Prouidentia & fato disputatur, multa inueneris alioqui in rebus humanis ac naturalibus, de quib. diceres, præstitisse alio quam hoc modo ea fieri. Vt uerbi gratia, imbribus potiùs irriguam Aegyptum debuisse esse, q̃ ab Ae-

Fatalia.

ab Aethiopia humorẽ accipere. & Paridem cùm Spartam peteret debuisse potiùs naufragium facere, quã rapta Helena pœnas postmodo sceleris dare, autorem tantę cladis Gręcorum ac barbarorum. quam Euripides Ioui imputat.

Iupiter malum Troibus, & cladem Græciæ
Volens contingere, ista decreuit pater.

Ostia Rhodani.

De Rhodani porrò ostijs Polybius Timæum repræhendit, non (ut ille) quinque, sed duo esse asserens. Artemidorus tria perhibet. 7 Posterioribus temporibus 7 Marius uidens adgestione limi ostium obthurari, intratuq́ꝫ reddi difficile, nouã egit fossam qua maiorem amnis partem exciperet: eamq́ue Massiliensibus ob nauatam præclaram in bello contra Ambrones & Toygenos operam præmij loco donauit. unde hi sibi magnas pararunt opes, uectigal ab adscendentibus ac descendentibus exigendo. Adhuc tamen permanẽt intratu difficilia ob aquæ copiosæ crebrum affluxum, limi adgestionem, & loci humilitatem, ita ut aëre turbido ne è uicino quidem conspici possint. Itaque Massilienses signi loco turres erexerunt, omni modo loca illa sibi uindicantes. ideoq́ꝫ etiam Dianæ Ephesiæ fanum ibi collocarunt in insula quam ostia fluminis faciunt. Supra ostia Rhodani situs est lacus, quã Stomalimnam, idest lacum ostij uocant. abundat ostreis, piscesq́ue bonos gignit. Quidam ostijs Rhodani hunc annumerant, maximè qui septem eius ostia esse dicunt, in utroque errantes. quippe mons interpositus lacum ab ostio dirimit. Talis ergo ac tanta est maritima a Pyrenæis montibus Massiliam usque ora. Quæ autem hinc ad Varum usque fluuium & Ligures ibi degentes porrigitur, ea urbes Massiliensium habet Taurentium, Olbiam, Antipolim, Nicæam, & nauale Augusti Cæsaris quod appellatur Forum Iulium. id situm est inter Olbiam & Antipolin, distans à Massilia circiter IↃC stadijs. Varus inter Antipolin est & Nicæam, ab altera XX, ab altera LX ferè stadijs distans. itaque secundum nunc monstratum terminum Nicæa Italiæ adscribitur, quanquam est Massiliensium. eam enim contra barbaros supra adiacentes ĳ cõdiderunt munitionem, ut mare liberum obtinerent,

Αἰθιοπίαν ποτίζειν τὴν γῆν. καὶ τὸν Πάριν εἰς τὴν Σπάρτην πλέοντα, ναυαγίῳ περιπεσεῖν· ἀλλὰ μὴ τὴν Ἑλένην ἁρπάσαντα, δίκας τῖσαι τοῖς ἀδικηθεῖσιν ὕστερον, ἡνίκα τοσοῦτον ἀπειργάσατο φθόρον Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων. ὅπερ Εὐριπίδης ἀνενηνοχεν εἰς τὸν Δία,

Ζεὺς γὰρ κακὸν μὲν Τρωσί. πῆμα δ᾽ Ἑλλάδι
Θέλων γενέσθαι, ταῦτ᾽ ἐβούλευσε πατήρ.

Περὶ δὲ τῶν τοῦ Ῥοδανοῦ στομάτων, Πολύβιος μὲν ἐπιτιμᾷ Τιμαίῳ, φήσας εἶναι μὴ πεντάστομον, ἀλλὰ δίστομον. Ἀρτεμίδωρος δὲ τρίστομον λέγει. Μάριος δὲ ὕστερον ὁρῶν τυφλόστομον γινόμενον ἐκ τῆς προσχώσεως, καὶ δυσείσβολον, καινὴν ἔτεμε διώρυχα, καὶ ταύτῃ δεξάμενος τὸ πλέον τοῦ ποταμοῦ, Μασσαλιώταις ἔδωκεν ἀριστεῖον κατὰ τὸν πρὸς Ἄμβρωνας, καὶ Τωϋγενοὺς πόλεμον. ἐξ οὗ πλοῦτον ἠνέγκατο πολυτελῆ, πραττόμενοι τοὺς ἀναπλέοντας, καὶ τοὺς καταγομένους. ὅμως οὖν ἔτι μένει δυσείσπλοα, διά τε τὴν λαβρότητα, καὶ τὴν πρόσχωσιν καὶ τὴν ταπεινότητα τῆς χώρας, ὥστε μὴ καθορᾶσθαι μηδ᾽ ἐγγὺς ἐν ταῖς δυσαερίαις. Διόπερ οἱ Μασσαλιῶται πύργους ἀνέστησαν σημεῖα, ἐξοικειούμενοι πάντα τρόπον τὴν χώραν. καὶ δὴ καὶ τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος κἀνταῦθα ἱδρύσαντο ἱερὸν χωρίον ἀπολαβόντες, ὃ ποιεῖ νῆσον τὰ στόματα τοῦ ποταμοῦ. Ὑπέρκειται δὲ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥοδανοῦ, λιμνοθάλαττα. καλοῦσι δὲ στομαλίμνην. ὀστράκια δ᾽ ἔχει πάμπολλα, καὶ ἄλλως εὔοψει. ταύτην δ᾽ ἔνιοι συγκατηρίθμησαν τοῖς στόμασι τοῦ Ῥοδανοῦ, καὶ μάλιστα οἱ φήσαντες ἑπτάστομον αὐτόν, οὔτε τοῦτ᾽ εὖ λέγοντες οὔτ᾽ ἐκεῖνο. ὄρος γάρ ἐστι μεταξύ, τὸ διεῖργον ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τὴν λίμνην. Ἡ μὲν οὖν ἀπὸ τῆς Πυρήνης ἀπὸ Μασσαλίας παραλία, τοιαύτη καὶ τοσαύτη τις. Ἡ δ᾽ ἐπὶ τὸν Οὔαρον ποταμόν, καὶ τοὺς ταύτῃ Λίγυας, τάς τε τῶν Μασσαλιωτῶν ἔχει πόλεις, Ταυρέντιον, καὶ Ὀλβίαν, καὶ Ἀντίπολιν, καὶ Νίκαιαν, καὶ τὸ ναύσταθμον τὸ Καίσαρος τοῦ Σεβαστοῦ, ὃ καλοῦσι Φόρον Ἰούλιον. ἵδρυται δὲ τοῦτο μεταξὺ τῆς Ὀλβίας καὶ τῆς Ἀντιπόλεως, διέχον Μασσαλίας εἰς ἑξακοσίους σταδίους. ὁ δὲ Οὔαρος μέσος ἐστὶ τῆς Ἀντιπόλεως καὶ Νικαίας, τῆς μὲν ὅσον εἴκοσι, τῆς δὲ ὅσον ἑξήκοντα σταδίους διέχων. ὥστ᾽ ἡ Νίκαια τῆς Ἰταλίας γίνεται κατὰ τὸν νῦν ἀποδεδειγμένον ὅρον, καίπερ οὖσα Μασσαλιωτῶν. ἐτείχισαν γὰρ τὰ κτίσματα ταῦτα τοῖς ὑπερκειμένοις βαρβάροις οἱ Μασσαλιῶται, τήν τε θάλατταν ἔχειν ἐλευθέραν βουλόμενοι, τῆς χώρας ὑπ᾽ ἐκείνων

τῶν κρατουμένων· ὀρεινὴ γάρ ἐστι καὶ ἐρυμνή, πρὸς μὲν τῇ Μασσαλίᾳ πλάτος τι μέτριον καταλείπουσα τῶν χωρίων τῶν ἐπιπέδων, προϊόντι δ' ἐπὶ τὴν ἕω παντάπασιν ἀποθλίβουσα πρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ μόλις ἐῶσα πορεύσιμον αὐτὴν τὴν ὁδόν. κατέχουσι δὲ τὰ μὲν πρῶτα Σάλυες. τὰ δὲ τελευταῖα πρὸς τὴν Ἰταλίαν συνάπτοντες Λίγυες. περὶ ὧν λεχθήσεται μετὰ ταῦτα. νυνὶ δὲ τοσοῦτον προσθετέον, ὅτι τῆς μὲν Ἀντιπόλεως ἐν τοῖς τῆς Ναρβωνίτιδος μέρεσι κειμένης, τῆς δὲ Νικαίας ἐν τοῖς τῆς Ἰταλίας, ἡ μὲν Νίκαια ὑπὸ τοῖς Μασσαλιώταις μένει, καὶ τῆς ὑπαρχίας ἐστί. ἡ δ' Ἀντίπολις τῶν Ἰταλιωτίδων ἐξετάζεται, κριθεῖσα πρὸς τοὺς Μασσαλιώτας, καὶ ἐλευθερωθεῖσα τῶν παρ' ἐκείνων προσταγμάτων. Πρόκεινται δὲ τῶν στενῶν τούτων ἀπὸ Μασσαλίας ἀρξαμένοις, αἱ Στοιχάδες νῆσοι, τρεῖς μὲν ἀξιόλογοι, δύο δὲ μικραί. γεωργοῦσι δ' αὐτὰς Μασσαλιῶται. τὸ δὲ παλαιὸν, καὶ φρουρὰν εἶχον, ἱδρυμένην αὐτόθι πρὸς τὰς τῶν λῃστηρίων ἐφόδους, εὐποροῦντες καὶ λιμένων. Μετὰ δὲ τὰς Στοιχάδας ἡ Πλανασία καὶ Λήρων, ἔχουσαι κατοικίας. ἐν δὲ τῇ Λήρωνι καὶ ἡρῷόν ἐστι τὸ τοῦ Λήρωνος. κεῖται δ' αὕτη πρὸ τῆς Ἀντιπόλεως. ἄλλα δ' ἐστὶ νησίδια οὐκ ἄξια μνήμης, τὰ μὲν πρὸ τῆς Μασσαλίας αὐτῆς, τὰ δὲ πρὸ τῆς ἄλλης τῆς λεχθείσης ᾐόνος. Τῶν δὲ λιμένων, ὁ μὲν κατὰ τὸν ναύσταθμον ἀξιόλογος, καὶ ὁ τῶν Μασσαλιωτῶν, οἱ δ' ἄλλοι μέτριοι. τούτων δ' ἐστὶ καὶ ὁ Ὀξύβιος καλούμενος λιμὴν, ἐπώνυμος τῶν Ὀξυβίων Λιγύων. περὶ μὲν τῆς παραλίας ταῦτα λέγομεν. Τὴν δ' ὑπερκειμένην αὐτῆς χώραν, μάλιστα γεωγραφεῖ, τά τε ὄρη τὰ περικείμενα καὶ οἱ ποταμοί, διαφερόντως δὲ ὁ Ῥοδανὸς, μέγιστός τε ὢν καὶ πλεῖστον ἀνάπλουν ἔχων, ἐκ πολλῶν πληρούμενος ῥευμάτων. λεκτέον οὖν ἐφεξῆς περὶ τούτων. Ἀπὸ Μασσαλίας τοίνυν ἀρξαμένοις, καὶ προϊοῦσιν ἐπὶ τὴν μεταξὺ χώραν τῶν τε Ἄλπεων καὶ τοῦ Ῥοδανοῦ, μέχρι μὲν τοῦ Δρουεντία ποταμοῦ, Σάλυες οἰκοῦσιν ἐπὶ πεντακοσίους σταδίους. πορθμείῳ δὲ διάβασιν εἰς Καβαλλίωνα πόλιν, ἡ ἐφεξῆς πᾶσα χώρα Καουάρων ἐστί, μέχρι τῶν τοῦ Ἴσαρος συμβολῶν πρὸς τὸν Ῥοδανόν. ἐνταῦθα δὲ καὶ τὸ Κέμμενον συνάπτει πως τῷ Ῥοδανῷ. μῆκος τὸ μέχρι δεῦρο ἀπὸ τοῦ Δρουεντία, σταδίων ἐστὶν ψ΄. Οἱ μὲν οὖν Σάλυες, ἐν αὐτοῖς τά τε πεδία καὶ τὰ ὑπερκείμενα ὄρη κατοικοῦσι. τῶν δὲ Καουάρων ὑπέρκεινται Οὐοκόντιοί τε, καὶ Τρικόριοι, καὶ Ἰκόνιοι, καὶ Πεδύλοι. μεταξὺ δὲ τοῦ Δρουεντία καὶ τοῦ Ἴσαρος καὶ ἄλλοι ποταμοὶ ῥέουσιν ἀπὸ Ἄλπεων ἐπὶ τὸν Ῥοδανόν, δύο μὲν οἱ περιρρέοντες πόλιν Καουάρων, κοινῷ ῥείθρῳ συμβάλλοντες εἰς τὸν

nerent, agros illis tenentibus. Est enim regio illa montosa & natura loci munita, ad Massiliam mediocrem habens planiciei latitudinem: inde autem uersus ortum plane ad mare adstringetur. ita ut uix spacium itineri faciendo relinquat. Primam partem habent Salyes, ultimam Ligures Italiæ contermini. de quibus postea dicetur. Id hoc loco addendum, cùm in Narbonensi prouincia sit Antipolis, Nicæa in Italica, Nicæam tamen sub Massiliensibus manere, eiusque præfecturæ esse: Antipolin in iudicio re disceptata a Massiliensium iurisdictione liberatam inter Italicas urbes censeri. Ante has angustias, facto à Massilia initio. Sitæ sunt Stœchades insulæ, tres earum memorabiles, duæ exiguæ. agros earum colunt Massilienses. antiquitus etiam præsidium ibi erat contra prædonum incursiones. habent & portus suos. Post Stœchadas est Planasia & Leron, in quibus sunt pagi. Lerone, quæ est Antipoli obiecta, etiam sacellum est Leronis. aliæ sunt paruæ insulæ memoratu non dignæ, partim ante ipsam sitæ Massiliam, partim ante alias oræ partes. *Stœchades.*

De portubus memoria dignus est qui ante stationem nauium iacet, & Massiliensis: reliqui sunt mediocres. quorum est etiam Oxybius portus, sic dictus à Liguribus Oxybijs. atque hactenus de ora maritima. Quæ autem supra hanc est sita regio, eam potissimùm describunt circumiacetes montes ac fluuij, præcipuè Rhodanus, qui & maximus est, & longissimo sursum nauigabilis spacio, ac multis impletur amnibus. Ergo (.ut ordine hæc edisseramus.) à Massilia regionem quæ inter Alpes & Rhodanum est, usque ad Druentiam fluuium Salyes incolunt ad IↃ stadia. Inde ubi naui traieceris ad Cabalionem urbem, deinceps 8 Cauarum est regio, usque ad Isaræ in Rhodanum influxum. quo loco Cemmenus quoque mons ad Rhodanum approprinquat. Eò à Druentia sunt stadia IↃCC. Proinde Salyes campos & his superpositos montes habitant. Supra Cauares sunt Vocontij, Tricorij, Iconij, Pedyli. Inter Druentiam & Isaram alij quoque amnes ex Alpibus in Rhodanum delabuntur. quorum duo urbem Cauarum circumfluentes, communi alueo in *Salyes.* 8

Rhodanum feruntur. Tertius est Sulgas, qui ad Vindalum urbem Rhodano miscet. quo loco Cn. Domitius Aenobarbus ingenti pugna permulta barbarorum fudit millia. In medio sunt urbes, Auenio, Arusio, & Aëria, rectè (ut ait Artemidorus.) sic dicta, quod sita est celsissimo loco. Tota ista regio campestris est & pascuis idonea, nisi quod ab Aëria ad Durionem transitus per excelsa est angustus atque syluestris. Quo autem loco Isara & Rhodanus fluuij confluunt prope Cemmenum mõtem, Q. Fabius Maximus Aemilianus XXX millium non integrorum exercitu instructus CC millia Gallorum concîdit, ibiq; trophæum statuit ex albo lapide, ac duo templa, unum Martis, alterum Herculis. Cæterum ab Isara ad Viennam Allobrogum metropolin ad Rhodanum sitam stadia sunt CCCXX. Paulo supra Viennam est Lugdunum, ubi Arar & Rhodanus confluunt. eò sunt terrestri itinere stadia circiter
Allobroges. CC per Allobroges, aduerso amne aliquanto amplius. Allobroges quondam multis ad modum hominum millibus expeditiones
9 susceperunt. hodie campos & Alpium 9 conualles colunt. uulgò per uicos habitant, præstantiores Viennam, qui pagus tamen metropolis gentis dicebatur, urbem redegerunt.
Rhodanus. sita est ad Rhodanum. is ab Alpibus magnus magno defluit impetu, qui etiam ubi magnum lacum exit, alueum suum ad multa stadia conspicuum exhibet. inde in campestria Allobrogum & Segusianorum lapsus, apud Lugdunum cum Arare concurrit, urbem Segusianorum. Fluit Arar ex Alpibus, terminus Sequanorum, Heduorum, & Lincasiorum. deinde excipiens Dubin fluuium ex ijsdem ortum montibus, eumque nauigabilem, itaque ex utroque confectus Arar, Rhodano miscetur. Inde Rhodanus nomen obtinens, Viennam uersus delabitur. Id contigit, ut hi tres fluuij ab initio uersus septentrionem, postea ad occasum ferantur. ubi in unum alueum confluxerunt, flumen iam alio flexu uersus meridiem usque ad ostia tendit, receptis alijs etiam amnibus, usque ad mare. Hæc ergo est forma regionis inter Rhodanum & Alpes sitæ. At alterum Rhodani latus Volcæ maiori ex parte accolunt, cognomento Arecomici. Horum nauale dicitur esse Narbo, quem rectiùs totius Galliæ emporium diceres, tantũ uetustate reliquis anteit.

εἰς τὸν Ῥοδανόν. τρίτος δὲ Σούλγας, ὁ κατὰ Οὔνδαλον πόλιν μισγόμενος τῷ Ῥοδανῷ, ὅπου Γναῖος Ἀηνόβαρβος μεγάλῃ μάχῃ πολλὰς ἐτρέψατο Κελτῶν μυριάδας. εἰσὶ δὲ ἐν τῷ μεταξὺ πόλεις Αὐενιών, καὶ Ἀραυσίων, καὶ Ἀερία· τῷ ὄντι φησὶν Ἀρτεμίδωρος Ἀερία, διὰ τὸ ἐφ' ὕψους ἱδρύσθαι μεγάλου. ἡ μὲν οὖν ἄλλη πᾶσά ἐστι πεδιὰς καὶ εὔβοτος, ἡ δ' ἐκ τῆς Ἀερίας εἰς τὴν Δουρίωνα, ὑπερθέσεις ἔχει στενὰς καὶ ὑλώδεις. καθ' ὃ δὲ συμπίπτουσιν ὅ τε Ἴσαρ ποταμὸς καὶ ὁ Ῥοδανός, καὶ τὸ Κέμμενον ὄρος, Κόϊντος Φάβιος Μάξιμος Αἰμιλιανός, οὐχ ὅλαις τρισὶ μυριάσιν, εἴκοσι μυριάδας Κελτῶν κατέκοψε, καὶ ἔστησε τρόπαιον αὐτόθι λευκοῦ λίθου, καὶ νεὼς δύο, τὸν μὲν Ἄρεος, τὸν δ' Ἡρακλέους. ἀπὸ δὲ τοῦ Ἴσαρος εἰς τὴν Οὐίενναν τὴν τῶν Ἀλλοβρόγων μητρόπολιν κειμένην ἐπὶ τῷ Ῥοδανῷ, στάδιοι εἰσὶ τκ. πλησίον δ' ὑπέρκειται τῆς Οὐιέννης τὸ Λούγδουνον, ἐφ' οὗ συμμίσγουσιν ἀλλήλοις, ὅ τε Ἄραρ, καὶ ὁ Ῥοδανός. στάδιοι δ' εἰσὶν ἐπ' αὐτὸ πεζῇ μὲν περὶ σ διὰ τῆς Ἀλλοβρόγων, ἀνάπλῳ δὲ μικρῷ πλείους. Ἀλλόβρογες δὲ μυριάσι πολλαῖς πρότερον μὲν ἐστράτευον, νῦν δὲ γεωργοῦσι τὰ πεδία καὶ τοὺς αὐλῶνας τοὺς ἐν ταῖς Ἄλπεσι. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι κωμηδὸν ζῶσιν, οἱ δ' ἐπιφανέστατοι τὴν Οὐίενναν ἔχοντες, κώμην πρότερον οὖσαν, μητρόπολιν δ' ὅμως τοῦ ἔθνους λεγομένην κατεσκευάκασι πόλιν. ἵδρυται δ' ἐπὶ τῷ Ῥοδανῷ. φέρεται δ' ἄνω τῶν πόλεων οὗτος πολὺς καὶ σφοδρός, ὅς γε καὶ διὰ λίμνης ἐξιὼν τῆς μεγάλης, φανερὸν δείκνυσι τὸ ῥεῖθρον ἐπὶ πολλοὺς σταδίους. κατελθὼν δὲ εἰς τὰ πεδία τῆς χώρας τῆς Ἀλλοβρόγων καὶ Σεγοσιαύνων, συμβάλλει τῷ Ἄραρι κατὰ Λούγδουνον πόλιν τῶν Σεγοσιαύνων. ῥεῖ δὲ καὶ ὁ Ἄραρ ἐκ τῶν Ἄλπεων, ὁρίζων Σηκοανούς τε καὶ Αἰδούους, καὶ Λιγκασίους. παραλαβὼν δ' ὕστερον τὸν Δοῦβιν ἐκ τῶν αὐτῶν ὀρῶν φερόμενον πλωτὸν ἐπικρατήσας τῷ ὀνόματι, καὶ γενόμενος ἐξ ἀμφοῖν Ἄραρ, συμμίσγει τῷ Ῥοδανῷ. πάλιν δ' ἐπικρατήσας ὁ Ῥοδανός, εἰς τὴν Οὐίενναν φέρεται. συμβαίνει δὴ κατ' ἀρχὰς μὲν τοὺς τρεῖς ποταμοὺς φέρεσθαι πρὸς ἄρκτον, εἶτα πρὸς δύσιν, εἰς ἓν δ' ἤδη συμπεσὸν ῥεῖθρον, πάλιν ἄλλην καμπὴν λαβὸν νότῳ φέρεται τὸ ῥεῦμα μέχρι τῶν ἐκβολῶν, δεξάμενον καὶ τοὺς ἄλλους ποταμούς, κἀκεῖθεν ἤδη τὴν λοιπὴν ποιεῖται, μέχρι τῆς θαλάττης ῥύσιν. ἡ μὲν οὖν μεταξὺ τῶν Ἄλπεων καὶ τοῦ Ῥοδανοῦ, τοιαύτη τις. τὴν δ' ἐπὶ θάτερα μέρη τοῦ ποταμοῦ, Οὐῶλκαι νέμονται τὴν πλείστην, οὓς Ἀρηκομίσκους προσαγορεύουσι. τούτων δ' ἐπίνειον ἡ Νάρβων λέγεται. δικαιότερον δ' ἂν καὶ τῆς ἄλλης Κελτικῆς λέγοιτο· τοσοῦτον ὑπερβέβληται τῷ πλήθει τῶν χρόνων τῷ ἐμπορείῳ. οἱ μὲν

Οἱ μὲν οὖν Οὐόλκαι γειτονεύουσι τῷ ποταμῷ τῷ Ῥοδανῷ, τοὺς Σάλυας ἔχοντες ἀντιπαρήκοντας αὐτοῖς ἐν τῇ περαίᾳ, καὶ τοὺς Καουάρους. ἐπικρατεῖ δὲ τὸ τῶν Καουάρων ὄνομα, καὶ πάντας οὕτως ἤδη προσαγορεύουσι τοὺς ταύτῃ βαρβάρους, οὐδὲ βαρβάρους ἔτι ὄντας, ἀλλὰ μετακειμένους τὸ πλέον εἰς τὸν τῶν Ῥωμαίων τύπον καὶ τῇ γλώττῃ καὶ τοῖς βίοις, τινὰς δὲ καὶ τῇ πολιτείᾳ. Ἄλλα δ' ἐστὶν ἄδοξα ἔθνη καὶ μικρά, παρακείμενα τοῖς Ἀρηκομίσκοις μέχρι Πυρήνης. μητρόπολις δὲ τῶν Ἀρηκομίσκων ἐστὶ Νέμαυσος, κατὰ μὲν τὸν ἀλλότριον ὄχλον καὶ τὸν ἐμπορικόν, πολὺ Νάρβωνος λειπομένη, κατὰ δὲ τὸν πολιτικὸν ὑπερβάλλουσα. ὑπηκόους γὰρ ἔχει κώμας τέτταρας καὶ εἴκοσι τῶν ὁμοεθνῶν, εὐανδρίᾳ διαφερούσας, συντελούσας εἰς αὐτήν, ἔχουσα καὶ τὸ καλούμενον Λάτιον, ὥστε τοὺς ἀξιωθέντας ἀγορανομίας καὶ ταμιείας ἐν Νεμαύσῳ Ῥωμαίους ὑπάρχειν. διὰ δὲ τοῦτο οὐδ' ὑπὸ τοῖς προστάγμασι τῶν ἐκ τῆς Ῥώμης στρατηγῶν ἐστι τὸ ἔθνος τοῦτο. ἵδρυται δ' ἡ πόλις κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν ἐκ τῆς Ἰβηρίας εἰς τὴν Ἰταλίαν, θέρους μὲν εὔβατον οὖσαν, χειμῶνος δὲ καὶ ἔαρος, πηλώδη καὶ ποταμόκλυστον. τινὰ μὲν οὖν τῶν ῥευμάτων, πορθμείοις περᾶται, τινὰ δὲ γεφύραις, ταῖς μὲν ξύλων πεποιημέναις, ταῖς δὲ λίθων. ποιοῦσι δὲ τὰς ἐκ τῶν ὑδάτων δυσκολίας οἱ χείμαρροι, καὶ μέχρι τοῦ θέρους ἔσθ' ὅτε ἐκ τῶν Ἄλπεων καταφερόμενοι μετὰ τὴν ἀπότηξιν τῶν χιόνων. τῆς δ' ὁδοῦ τῆς λεχθείσης, ἡ μὲν εὐθὺς ἐπὶ τὰς Ἄλπεις ἐστί, καθάπερ εἴπομεν, ἡ σύντομος διὰ Οὐοκοντίων· ἡ δὲ διὰ τῆς παραλίας τῆς Μασσαλιωτικῆς καὶ τῆς Λιγυστικῆς, μακροτέρα μέν, τὰς δ' ὑπερβάσεις τὰς εἰς τὴν Ἰταλίαν, εὐμαρεστέρας ἔχει, ταπεινουμένων ἐνταῦθα ἤδη τῶν ὀρῶν. διέχει δ' ἡ Νέμαυσος τοῦ μὲν Ῥοδανοῦ περὶ ἑκατὸν σταδίους, καθ' ὃ ἐν τῇ περαίᾳ πολίχνιόν ἐστι Ταράσκων. τῆς δὲ Νάρβωνος ψ καὶ εἴκοσι. Πρὸς δὲ τὸ Κέμμενον ὄρος συνάπτοντες ἐπιλαμβάνοντες δὲ καὶ τὸ νότιον πλευρὸν αὐτοῦ, μέχρι τῶν ἀκρωτηρίων οἰκοῦσι, τῶν τε Οὐόλκων οἱ Τεκτόσαγες καλούμενοι, καὶ ἄλλοι τινές. περὶ μὲν οὖν τῶν ἄλλων ἐροῦμεν ὕστερον. οἱ δὲ Τεκτόσαγες καλούμενοι τῇ Πυρήνῃ πλησιάζουσιν, ἐφάπτονται δὲ μικρὰ καὶ τῶν προσαρκτίων πλευρῶν τῶν Κεμμένων, πολύχρυσόν τε νέμονται γῆν. ἐοίκασι δὲ καὶ δυναστεῦσαι ποτὲ, καὶ εὐανδρῆσαι τοσοῦτον, ὥστε στάσεως ἐμπεσούσης, ἐξελάσαι πολὺ πλῆθος ἐξ ἑαυτῶν ἐκ τῆς οἰκείας, κοινωνῆσαι δὲ τούτοις καὶ ἄλλους ἐξ ἄλλων ἐθνῶν, τούτων δ' εἶναι καὶ τοὺς κατασχόντας τὴν Φρυγίαν, τὴν ὅμορον τῇ Καππαδοκίᾳ, καὶ τοῖς Παφλαγόσι. τούτου μὲν οὖν ἔχομεν τεκμήριον, τοὺς ἔτι καὶ νῦν λεγομένους Τεκτόσαγας. τριῶν γὰρ ὄντων ἐθνῶν, ἓν ἐξ αὐτῶν τὸ περὶ Ἄγκυραν πόλιν Τεκτοσάγων λέγεται, τὰ δὲ λοιπὰ δύο

Volcæ Rhodano uicini sunt, oppositos habẽtes in altera ripa Salyas 10 & Cauaros. horum nomẽ obtinet, ita ut omnes qui eam colunt regionem barbari, Cauari appellentur, quanquam ne barbari quidem adhuc sunt, plerique iam omnes Romanam formam, linguamque & uitæ rationem, quidã etiam ciuitatẽ adepti. Aliæ deinde gentes obscurę ac paruæ Arecomicis adiacent usque ad Pyrenã. Caput Arecomicorum est Nemausus, longè inferior Narbone, si peregrinam & negociantium turbã consideres, sin remp. spectes, multo præstantior. nam XXIV habet pagos popularium præstantes uiris, qui ei subsunt, & ius quoque Latij habent: ita ut Nemausi inuenias Romanos, qui ædilitatis & quæsturæ honorem sint consecuti. eamque ob causam gens ea cum prefectis Roma missis nihil habet negocij. Sita est urbs in uia quæ ex Hispania in Italiam ducit, per æstatem cõmoda, hyeme aũt & uere lutosa ac fluuiorum eluuie molesta. fluminũ quædã scaphis traijciuntur, alia pontib. instrata sunt partim ligneis, partim saxeis. difficultatem itineris ob aquas efficiunt torrentes, qui aliquando etiam ad æstatem usque niuibus liquefactis ab Alpibus deferuntur. Quam autẽ dixi uiam, ea rectà ad Alpes pergẽs per Vocontios, breuissima est. altera per litus Massiliense & Ligusticum prolixior, sed traiectus montium in Italiam habens faciliores, montib. ibi se iam demittentibus. Distat Nemausus à Rhodano ad C ferè stadia, ubi in opposita ripa est oppidum Tarascon. à Narbone autem IↃCCXX. Cemmenũ porrò montem attingunt, eiusque austrinam partem usque ad promontoria accolunt Volcarum Tectosages, & alij quidam, de quibus dicemus postea. Tectosages ad Pyrenã accedũt, & septẽtrionalem Cemmenorum montium partem nonnihil attingunt, aurique diuitem colunt terram. Probabile est eos quondam potentia ac multitudine hominum excelluisse adeò, ut oborta seditione magnam multitudinẽ suorum domo expulerint, cui se etiam alij ex alijs gẽtibus adiunxerint. ex his ergo esse eos, qui Phrygiã Cappadocię ac Paphlegonię finitimam occuparunt. cuius rei argumentum sunt qui hodieque uocãtur Tectosages. Nam cum tres sint ibi gẽtes, una quæ est circa Ancyram urbem, Tectosages dicitur, reliquæ.

Trocmi

Nemausus.

Tectosages.

Trocmi & Tolistobogij: quas ipsas quoque è Gallia migrasse, cognatio cum Tectosagibus indicat. quibus autẽ è locis profecti fuerint, non habeo dicere. non enim accepimus hodie uel intus uel extra Alpes, uel in ipsis etiam Alpibus habitare Trocmos aut Tolisto bogios. Apparet autem ob crebras migrationes eos defecisse, quod & alijs pluribus euenit. quando alterũ quoque Breunum, qui Delphos inuasit, Prausum quidã dicunt: cùm dicere nequeamus, ubi'nam terrarũ Prausi priùs habitauerint. Tectosages quidem traditum est interfuisse Delphicæ expeditioni, &

Aurum Tolosanum. thesauros quos Tolosæ (ea urbs est Tectosagum.) Cœpio Romanorum dux inuenit, partem fuisse pecuniarũ Delphis ablatarum, quibus illi de suis facultatibus additione facta, eas placandi numinis gratia consecrauerint. itaque Cœpionem qui contrectasset eas, uitam in calamitatib. finiuisse tanquam sacrilegum, patria eiectum, relictis hæredibus filiabus, quas Timagenes scribit constupratas turpiter perijsse. Probabilior autem est Posidonij narratio. Is inuentas Tolosæ pecunias ait CCIↃↃ IↃↃ circiter fuisse talentũm, partim in sacrarijs repositas, partim in sacris lacubus, neque signatas, sed aurũ argentumque infectum fuisse. at templum Delphicum illo iam tempore uacuum fuisse huiusmodi rerum, iam in Sacro bello à Phocensibus spoliatum. quod si quid fuerit ibi repertum, fuisse id inter multos diuisum. neque uerisimile esse, Tectosagas in patriam redijsse saluos, qui post discessum à Delphis miserijs pressi, ob dissensionem alij aliò dispersi abierint. Ergo, quod hic cũ multis alijs tradit, regio illa auri diues cum esset, hominesque eam teneret superstitiosi, ac in uitam degendam non sumtuosi, factum est ut multis in locis Galliæ thesauros haberet. maximè autem paludes eos tutos præstabant, in quas argenti aut etiam auri pondera demittebant. Romani itaque potiti ea ditione, paludes publicè uendiderunt, multique eorũ qui emerunt, molas ex argento ductas repererũt. Tolosę porrò templum fuit sacrosanctum, quod ualdè uenerabatur uicini. ideoque abundabat thesaurus, multis donaria dedicantibus, & nemine attingere auso. Sita est Tolosa quo loco arctissimus est isthmus qui à Narbonensi

11 mari Oceanum distinguit, 11. quem isthmum Posidonius ait minorem esse tribus stadiorum millibus. Quod autem initio diximus,

τὰ δύο δὲ, Τροκμοὶ καὶ Τολιστοβώγιοι. τοὺς δ᾽ οὖν μὲν ἐκ τῆς Κελτικῆς ἀπῳκίσθησαν, μηνύει τὸ, τε πρὸς τοὺς Τεκτοσάγας σύμφυλον. ἐξ ὧν δὲ χωρίων ὡρμήθησαν, οὐκ ἔχομεν φράζειν. οὐ γὰρ παρειλήφαμεν οἰκοῦντάς τινας νυνὶ Τρόκμους ἢ Τολιστοβωγίους ἐκτὸς τῶν Ἄλπεων, οὔτ᾽ ἐν αὐταῖς, οὔτ᾽ ἐντός. εἰκὸς δ᾽ ἐκλελεῖφθαι διὰ τὰς ἀθρόας ἀπαναστάσεις, καθάπερ καὶ ἐπ᾽ ἄλλων συμβαίνει πλειόνων. ἐπεὶ καὶ τὸν ἄλλον Βρέννον τὸν ἐπελθόντα ἐπὶ Δελφοὺς, Πραῦσόν τινές φασιν. ἀλλ᾽ οὐδὲ τοὺς Πραύσους ἔχομεν εἰπεῖν, ὅπου γῆς ᾤκησαν πρότερον. καὶ τοὺς Τεκτοσάγας δέ φασι μετασχεῖν τῆς ἐπὶ Δελφοὺς στρατείας, καὶ τούς τε θησαυροὺς τοὺς εὑρεθέντας παρ᾽ αὐτοῖς, ὑπὸ Καιπίωνος τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ῥωμαίων ἐν πόλει Τολώσσῃ, τῶν ἐκεῖθεν χρημάτων μέρος εἶναι φασί, προσθεῖναι δὲ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἐκ τῶν ἰδίων οἴκων ἀνιεροῦντας καὶ ἐξιλασκομένους τὸν θεόν. προσαψάμενον δ᾽ αὐτῶν τὸν Καιπίωνα, διὰ τοῦτο ἐν δυστυχήμασι καταστρέψαι τὸν βίον, ὡς ἱερόσυλον ἐκβληθέντα ὑπὸ τῆς πατρίδος, διαδόχους δ᾽ ἀπολιπόντα παῖδας, ἃς συνέβη καταπορνευθείσας ὡς εἴρηκε Τιμαγένης, αἰσχρῶς ἀπολέσθαι. πιθανώτερος δ᾽ ἐστὶν ὁ Ποσειδωνίου λόγος. τὰ μὲν γὰρ εὑρεθέντα ἐν τῇ Τολώσσῃ χρήματα, μυρίων που καὶ πεντακισχιλίων ταλάντων γενέσθαι φησί, τὰ μὲν ἐν σηκοῖς ἀποκείμενα, τὰ δ᾽ ἐν λίμναις ἱεραῖς, οὐδεμίαν κατασκευὴν ἔχοντα, ἀλλ᾽ ἀργὸν χρυσὸν καὶ ἄργυρον. τὸ δ᾽ ἐν Δελφοῖς ἱερὸν κατ᾽ ἐκείνους ἤδη τοὺς χρόνους ὑπάρξαι κενὸν, τῶν τοιούτων συληθὲν ὑπὸ τῶν Φωκέων κατὰ τὸν ἱερὸν πόλεμον. εἰ δ᾽ ἄρα καί τι ἐλείφθη, διανέμασθαι πολλούς. οὐδὲ σωθῆναι δὲ αὐτοὺς εἰκὸς εἰς τὴν οἰκείαν, ἀθλίως ἀπαλλάξαντας μετὰ τὴν ἐκ Δελφῶν ἀποχώρησιν, καὶ σκεδασθέντας ἄλλους ἐπ᾽ ἄλλα μέρη κατὰ διχοστασίαν. ἀλλ᾽ ὥσπερ ἐκεῖνός τε εἴρηκε καὶ ἄλλοι πλείους, ἡ χώρα πολύχρυσος οὖσα, καὶ δεισιδαιμόνων ἀνθρώπων, καὶ οὐ πολυτελῶν τοῖς βίοις, πολλαχοῦ τῆς Κελτικῆς ἔσχε θησαυρούς. μάλιστα δ᾽ αὐτοῖς αἱ λίμναι τὴν ἀσυλίαν παρεῖχον, εἰς ἃς καθίεσαν ἀργύρου ἢ καὶ χρυσίου βάρη. οἱ γοῦν Ῥωμαῖοι κρατήσαντες τῶν τόπων, ἀπέδοντο τὰς λίμνας δημοσίᾳ, καὶ τῶν ὠνησαμένων πολλοὶ μύλους εὗρον σφυρηλάτους ἀργυροῦς. ἐν δὲ τῇ Τολώσσῃ καὶ τὸ ἱερὸν ἦν ἅγιον, τιμώμενον σφόδρα ὑπὸ τῶν περιοίκων, καὶ τὰ χρήματα ἐπλεόνασε διὰ τοῦτο, πολλῶν ἀνατιθέντων, καὶ μηδενὸς προσάπτεσθαι θαρροῦντος. ἵδρυται δ᾽ ἡ Τολῶσσα κατὰ τὸ στενότατον τοῦ ἰσθμοῦ, τοῦ διείργοντος ἀπὸ τῆς κατὰ Νάρβωνα θαλάττης τὸν ὠκεανόν, ὥς φησι Ποσειδώνιος, ἐλάττω τῶν τρισχιλίων σταδίων. ἄξιον δ᾽ ἀντὶ πάντων ἐπισημήνασθαι πάλιν ὅπερ εἴπομεν πρό-

μὲν πρότερον, τὴν ὁμολογίαν τῆς χώρας, πρός τε τοὺς ποταμοὺς καὶ τὴν θάλατταν, τήν τ' ἐκτὸς ὁμοίως, καὶ τὴν ἐντός. εὕροι γὰρ ἄν τις ἐπιστήσας, οὐκ ἐλάχιστον μέρος τοῦθ' ὑπάρχον τῆς τῶν τόπων ἀρετῆς. λέγω δὲ τὸ τὰς χρείας ἐπιπλέκεσθαι τὰς τοῦ βίου μετὰ ῥαστώνης, ἅπασι πρὸς ἅπαντας, καὶ τὰς ὠφελείας ἀνεῖσθαι κοινάς. μάλιστα δὲ νῦν, ἡνίκα ἄγοντες σχολὴν ἀπὸ τῶν ὅπλων ἐργάζονται τὴν χώραν ἐπιμελῶς, καὶ τοὺς βίους κατασκευάζονται πολιτικούς· ὥστε ἐπὶ τῶν τοιούτων κἂν τὸ τῆς προνοίας ἔργον ἐπιμαρτυρεῖσθαί τις ἂν δόξειεν, οὐχ ὅπως ἔτυχεν, ἀλλ' ὡς ἂν μετὰ λογισμοῦ τινος διακειμένων τῶν τόπων. ὁ μέν γε Ῥοδανὸς πολύν τε ἔχει τὸν ἀνάπλουν, καὶ μεγάλοις φορτίοις καὶ ἐπὶ πολλὰ μέρη τῆς χώρας, διὰ τὸ τοὺς ἐμπίπτοντας εἰς αὐτὸν ποταμοὺς ὑπάρχειν πλωτούς, καὶ διαδέχεσθαι τὸν φόρτον πλεῖστον. ὁ Ἄραρ ἐκδέχεται, καὶ ὁ Δοῦβις ὁ εἰς τοῦτον ἐμβάλλων. εἶτα πεζεύεται μέχρι τοῦ Σηκοάνα ποταμοῦ. κἀντεῦθεν ἤδη καταφέρεται εἰς τὸν ὠκεανόν, καὶ τοὺς Ληξοβίους, καὶ Καλέτους. ἐκ δὲ τούτων εἰς τὴν Βρεταννικήν, ἐλάττων ἢ ἡμερήσιος δρόμος ἐστίν. Ἐπεὶ δ' ἐστὶν ὀξὺς καὶ δυσανάπλους ὁ Ῥοδανός, τινὰ τῶν ἐντεῦθεν φορτίων πεζεύεται μᾶλλον ταῖς ἁρμαμάξαις, ὅσα εἰς Ἀρουέρνους κομίζεται, καὶ τὸν Λείγηρα ποταμόν, καίπερ τοῦ Ῥοδανοῦ καὶ τούτοις πλησιάζοντος ἐκ μέρους. ἀλλ' ἡ ὁδὸς πεδιὰς οὖσα, καὶ οὐ πολλὴ περὶ ω σταδίους ἐπάγεται μὴ χρήσασθαι τῷ ἀνάπλῳ, διὰ τὸ πεζεύεσθαι ῥᾷον. ἐντεῦθεν δ' ὁ Λείγηρ εὐφυῶς ἐκδέχεται. ῥεῖ δὲ ἐκ τῶν Κεμμένων εἰς τὸν ὠκεανόν. ἐκ δὲ Νάρβωνος ἀναπλεῖται μὲν ἐπὶ μικρὸν τῷ Ἄτακι. πεζεύεται δὲ πλέον ἐπὶ τὸν Γαρούναν ποταμόν, καὶ τοῦθ' ὅσον ω ἢ ψ σταδίων. ῥεῖ δὲ καὶ ὁ Γαρούνας εἰς τὸν ὠκεανόν. Ταῦτα μὲν ὑπὲρ τῶν νεμομένων τὴν Ναρβωνῖτιν ἐπικράτειαν λέγομεν, οὓς οἱ πρότερον Κέλτας ὠνόμαζον. ἀπὸ τούτων δ' οἶμαι καὶ τοὺς σύμπαντας Γαλάτας Κελτοὺς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων προσαγορευθῆναι, διὰ τὴν ἐπιφάνειαν, ἢ καὶ προσλαβόντων πρὸς τοῦτο καὶ τῶν Μασσαλιωτῶν διὰ τὸ πλησιόχωρον. Ἑξῆς δὲ περὶ τῶν Ἀκουιτανῶν λεκτέον, καὶ τῶν προσωρισμένων αὐτοῖς ἐθνῶν τεσσαρεσκαίδεκα Γαλατικῶν τῶν μεταξὺ τοῦ Γαρούνα κατοικούντων, καὶ τοῦ Λείγηρος, ὧν ἔνια ἐπιλαμβάνει καὶ τῆς τοῦ Ῥοδανοῦ ποταμίας, καὶ τῶν πεδίων τῶν κατὰ τὴν Ναρβωνῖτιν. Ἁπλῶς γὰρ εἰπεῖν, οἱ Ἀκουϊτανοὶ διαφέρουσι τοῦ Γαλατικοῦ φύλου, κατά τε τὰς τῶν σωμάτων κατασκευάς, καὶ κατὰ τὴν γλῶτταν· ἐοίκασι δὲ μᾶλλον Ἴβηρσιν. ὁρίζονται δὲ τῷ Γαρούνᾳ ποταμῷ, ἐντὸς τούτου καὶ τῆς Πυρήνης οἰκοῦντες.

rursus præ omnibus alijs obseruatu dignum uidetur, quomodo regio ista tam ad flumina, quàm ad utrumque mare congruat. id enim diligenter si obserues, intelliges non minimam esse partem felicitatis istorum locorum. hoc dico, quod & citra omnem difficultatem mutuis commercijs omnia ad uitæ usus commoda inuicem communicant, & emolumenta in commune percipiunt. idque maximè nunc, quo tempore ab armis uacantes, terram diligenter colunt, & ciuilem uitæ rationem instituunt. Adeoque in huiusmodi rebus non nemo existimare possit Prouidentiæ operibus testimonium exhiberi, non fortuitò, sed ratione aliqua disposita illius regionis loca intuens. Nam Rhodanus sursum nauigari potest longo satis spacio, idque magnis nauium oneribus. quæ ipsa per uarias regionis partes possunt distrahi, cùm in Rhodanum incidentia flumina sint nauigabilia, & uehendis magnis oneribus idonea. excipit enim ea Arar, & in hunc influens Dubis. exinde usque ad Sequanam fluuium, terra merces transportantur. Hinc secundo amne deferuntur ad Oceanum, & Lexobios, ac 12 Caletos. inde in Britãniam diurno breuior est cursus. Quoniam 12
autem rapidus est Rhodanus, ac difficilis sursum nauigantibus, quædam merces currib. potius uehuntur, quæ ad Aruernos portantur, & Ligerin fluuiũ. tametsi ab istis quoque Rhodanus non multum abest. sed tamen iter campestre, & non longum (quippe ad stadia IↃCCC.) ob facilitatem terrestris itineris à subuectione abstrahit. eo finito, Ligeris commodè excipit. Fluit Ligeris è Cemmenis montibus in Oceanum. À Narbone subuectio est non longinqua, aduerso Atace fluuio. longius iter terrestre est ad Garumnam fluuium, stadiorum circiter IↃCCC aut IↃCC. is quoque exit in Oceanum. Hęc diximus de Gallis qui Narbonensem prouinciã incolunt, qui quondam Celtæ appellabantur. & arbitror ab his esse a Græcis nomen Celtarum uniuersis Galatis seu Gallis inditum, ob gentis claritatem: uel Massiliensibus ob uicinitatem ad id aliquid momenti conferẽtibus. Dicendũ nunc de Aquitanis, & eorum conterminis XIV gentibus habitantibus inter Garumnam & Ligerim: quarum tamen quædam etiam Rhodani ripã & cãpos prouincię Narbonẽsis attingunt. Vt simpliciter dicã, Aqtani à reliqs Gallis cũ corporũ cõstitutione, tũ lingua differũt, magisque sunt Hispanorũ similes. Fines eorũ sunt Garũna & Pyrene, hos inter habitant.

Aquitaniæ descriptio.

Gentes

Gẽtes Aquitanorum sunt plures XX, exiguæ
tamen & obscuræ, & ferè ad Oceanum acco
lentes: quædam in continente, & ad extrema
Cemmenorum mõtium usque ad Tectosages.
Quia autem angusta erat hæc regio, id quod
est inter Garumnã & Ligerim ei adiecerũt. hi
duo fluuij quodãmodo paralleli sunt respe-
ctu Pyrenes, ac cum ea duas includunt paral
lelogrammas areas, quarũ reliqua latera O-
ceano & Cemmenis montibus describũtur.
utriusque fluminis nauigatio est stadiorum cir
citer CIↃ CIↃ. Garumna trib. auctus flumini-
13 bus, effluit inter Bituriges 13 Ioscos, & Santo
nes gentes Gallicas. Sola enim Biturigum i-
storum ea gẽs in Aquitanis peregrina degit,
neque de eorum est corpore. & habet empori-
um Burdigalam, impositum paludi marinæ,
quam Garumnæ ostium efficit. Ligeris inter
Pictones & Nannetas effluit. Prius empori-
um fuit Corbilo supra Ligerin. cuius mentio
nem faciens Polybius, simul Pytheæ refert
commentum, Massiliensium scilicet qui Sci-
pionem conuenerunt nullum quicquam ha
buisse dignum memoratu quod diceret inter
rogatus de Britannia, itemque Narbonensium
& Corbilonensium: cum hæ tres urbes Gal-
liæ omniũ essent optimæ. Cæterùm Pytheas
ita nugari ausus fuit. Santonum urbs est Me-
diolanum. Aquitaniæ solum quod est ad li-
tus Oceani, maiore sui parte arenosum est &
tenue, milio alens, reliquarum frugum mi-
nùs ferax. Ibi est etiam sinus, isthmum effici-
ens qui partinet ad sinum Gallicum in Nar-
bonensi ora, idemque cũ illo sinu hic sinus no-
men habet. Tarbelli hunc sinum tenẽt, apud
quos optima sunt auri metalla. in fossis enim
non altè actis inueniunt auri laminę manum
implentes, aliquando exigua indigentes re-
purgatione. reliquum ramẽta & glebæ sunt,
ipsę quoque non multum operis desiderantes.
Mediterranea autem & montana agrum ha-
bẽt meliorem. Ad Pyrenam Conuenarum
14 est ciuitas, urbsque 14 Lugdunum, & thermæ
Onesiæ præstãtissimæ, aqua ad potũ optima.
bona est etiam Ausciorũ. Gentes porrò inter
Garumnam & Ligerim Aquitanis adiacen-
tes sunt Elui à Rhodano initium sumentes,
& Vellaunij, qui olim Aruernis adscribeban
tur, nunc pro se ciuitatem constituunt. dein-
de Aruerni & Lemouices, & Petrocorij. tum
Nitiobriges, Cadurci, & Bituriges cognomẽ
to Cubi. Ad Oceanum sunt Santones & Pi-

Duo sinus Gallici.

ἔστι δὲ ἔθνη τῶν Ἀκουϊτανῶν πλείω μὲν τῶν εἴκοσι
μικρὰ δὲ καὶ ἄδοξα, τὰ πολλὰ μὲν παρωκεανῖ-
τα, τὰ δ᾽ εἰς τὴν μεσόγαιαν, καὶ τὰ ἄκρα τῶν Κεμ-
μένων ὀρῶν μέχρι Τεκτοσάγων ἀνέχοντα. ἐπεὶ
δὲ μικρὰ μερὶς ἦν ἡ τοσαύτη, προσέθεσαν
καὶ τὴν μεταξὺ τοῦ Γαρουνᾶ καὶ τοῦ Λείγηρος. παράλ-
ληλοι δέ πως εἰσὶν οἱ ποταμοὶ τῇ Πυρήνῃ, καὶ
δύο ποιοῦσι παραλληλόγραμμα πρὸς αὐτὴν
χωρία, ὁριζόμενα κατὰ τὰς ἄλλας πλευρὰς τῷ
τε ὠκεανῷ, καὶ τοῖς Κεμμένοις ὄρεσι. δισχιλίων
δ᾽ ὁμοῦ σταδίων ἐστὶν ὁ πλοῦς ἑκατέρων τῶν πο-
ταμῶν. ἐκβάλλει δ᾽ ὁ μὲν Γαρουνᾶς, τρισὶ ποτα-
μοῖς αὐξηθεὶς, εἰς τὸ μεταξὺ Βιτουρίγων τε τῶν
Ἰοσκῶν ἐπικαλουμένων καὶ Σαντόνων, ἀμφο-
τέρων Γαλατικῶν ἐθνῶν. μόνον γὰρ δὴ τὸ τῶν
Βιτουρίγων τούτων ἔθνος ἐν τοῖς Ἀκουϊτανοῖς
ἀλλόφυλον ἵδρυται, καὶ οὐ συντελεῖ αὐτοῖς. ἔχει δὲ
ἐμπορεῖον Βουρδίγαλα ἐπικείμενον λιμνοθα-
λάττῃ τινὶ, ἣν ποιοῦσιν αἱ ἐκβολαὶ τοῦ ποταμοῦ.
ὁ δὲ Λείγηρ μεταξὺ Πικτόνων τε καὶ Ναμνιτῶν
ἐκβάλλει. πρότερον δὲ Κορβιλὼν ὑπῆρχεν ἐμ-
πορεῖον ἐπὶ τούτῳ τῷ ποταμῷ, περὶ ἧς εἴρηκε
Πολύβιος, μνησθεὶς τῶν ὑπὸ Πυθέου μυθολογη-
θέντων, ὅτι Μασσαλιωτῶν μὲν τῶν συμμιξάντων
Σκηπίωνι, οὐδεὶς εἶχε λέγειν οὐδὲν μνήμης ἄ-
ξιον, ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τοῦ Σκηπίωνος ὑπὲρ τῆς
Βρεττανικῆς, οὐδὲ τῶν ἐκ Νάρβωνος, οὐδὲ τῶν ἐκ
Κορβιλῶνος, αἵπερ ἦσαν ἄρισται πόλεις τῶν ταύ-
της. Πυθέας δ᾽ ἐθάρρησε ψεύσασθαι τοσαῦτα.
Τῶν δὲ Σαντόνων πόλις ἐστὶ Μεδιολάνιον. ἔ-
στι δ᾽ ἡ μὲν παρωκεανῖτις τῶν Ἀκουϊτανῶν ἀμ-
μώδης ἡ πλείστη καὶ λεπτὴ, κέγχρῳ τρέφουσα,
τοῖς δ᾽ ἄλλοις καρποῖς ἀφορωτέρα. ἐνταῦθα
δ᾽ ἐστὶ καὶ ὁ κόλπος ὁ ποιῶν τὸν ἰσθμὸν πρὸς τὸν
ἐν τῇ Ναρβωνίτιδι παραλίᾳ Γαλατικὸν κόλ-
πον, ὁμώνυμος ἐκείνῳ καὶ αὐτός. ἔχουσι δὲ Τάρ-
βελλοι τὸν κόλπον, παρ᾽ οἷς ἐστι τὰ χρύσεια σπου-
δαιότατα πάντων. ἐν γὰρ βόθροις ὀρυχθεῖσιν
ἐπὶ μικρὸν εὑρίσκουσι καὶ χειροπληθεῖς χρυσίου
πλάκας. ἔσθ᾽ ὅτε μικρᾶς ἀποκαθάρσεως δεό-
μενας. τὸ δὲ λοιπὸν ψῆγμα καὶ βῶλοι, καὶ αὐτοὶ
κατεργασίαν οὐ πολλὴν ἔχουσαι. ἡ δὲ μεσόγαι-
ος καὶ ὀρεινὴ, βελτίω γῆν ἔχει. πρὸς μὲν τῇ Πυ-
ρήνῃ, τὴν τῶν Κονουενῶν ἐστι συγκλύδων, ἐν ᾗ
πόλις Λούγδουνος, καὶ τὰ τῶν Ὀνησιῶν θερμὰ,
κάλλιστα ποτιμωτάτου ὕδατος. καλὴ δὲ καὶ ἡ
τῶν Αὐσκιῶν. τὰ δὲ μεταξὺ τοῦ Γαρουνᾶ καὶ τοῦ Λεί-
γηρος ἔθνη, τὰ προσκείμενα τοῖς Ἀκουϊτανοῖς
ἐστὶν, Ἐλουοὶ μὲν ἀπὸ τοῦ Ῥοδανοῦ τὴν ἀρχὴν ἔχον-
τες. Οὐελλάιοι δὲ μετὰ τούτους, οἳ προσωρίζοντό
ποτε Ἀρουέρνοις, νῦν δὲ τάττονται καθ᾽ ἑαυτούς.
εἶτα Ἀρουέρνοι καὶ Λεμοβίκοι, καὶ Πετροκόριοι.
πρὸς δὲ τούτοις, Νιτιόβριγες, καὶ Καδοῦρκοι, καὶ Βιτούριγες, οἱ Κοῦβοι καλούμενοι. πρὸς δὲ τῷ ὠκεανῷ, Σαντόνοι
τε καὶ Πίκτ-

τε καὶ Πίκτονες, οἱ μὲν τῷ Γαρούνᾳ προσοικοῦντες, ὡς εἴπομεν, οἱ δὲ τῷ Λίγηρι. Ῥουτηνοὶ δὲ καὶ Γαβαλεῖς τῇ Ναρβωνίτιδι πλησιάζουσι. παρὰ μὲν τοῖς Πετροκορίοις, σιδηρουργία ἐστὶν ἀστεία, καὶ τοῖς Κούβοις Βιτούριξι· παρὰ δὲ τοῖς Καδούρκοις, λινουργία· παρὰ δὲ τοῖς Ῥουτηνοῖς, ἀργυρεῖα. ἔχουσι δ' ἀργυρεῖα καὶ οἱ Γαβαλεῖς. δεδώκασι δὲ Λατίνιον οἱ Ῥωμαῖοι καὶ τῶν Ἀκυιτανῶν τισί, καθάπερ Αὐσκίοις καὶ Κονουέναις. Ἀρούερνοι δὲ ἵδρυνται μὲν ἐπὶ τῷ Λίγηρι. μητρόπολις δ' αὐτῶν ἐστι Νεμωσσός, ἐπὶ τῷ ποταμῷ κειμένη. ῥυεὶς δ' οὗτος παρὰ Γήναβον τὸ τῶν Καρνούτων ἐμπορεῖον, κατὰ μέσον που τὸν πλοῦν συνοικούμενον, ἐκβάλλει πρὸς τὸν ὠκεανόν. τῆς δυνάμεως δὲ τῆς πρότερον Ἀρούερνοι μέγα τεκμήριον παρέχονται τὸ πολλάκις πολεμῆσαι πρὸς τοὺς Ῥωμαίους· ποτὲ μὲν μυριάσιν εἴκοσι, πάλιν δὲ διπλασίαις· τοσαύταις γὰρ πρὸς Καίσαρα τὸν θεὸν διηγωνίσαντο, μετὰ Οὐερκιγγετόριγος. πρότερον δὲ καὶ εἴκοσι πρὸς Μάξιμον τὸν Αἰμιλιανόν, καὶ πρὸς Δομίτιον δ' ὡσαύτως Αἰνόβαρβον. πρὸς μὲν οὖν Καίσαρα περί τε Γεργουουίαν πόλιν τῶν Ἀρουέρνων, ἐφ' ὑψηλοῦ ὄρους κειμένην, συνέστησαν οἱ ἀγῶνες, ἐξ ἧς ἦν ὁ Οὐερκιγγετόριξ, καὶ περὶ Ἀλεξίαν πόλιν Μανδουβίων, ἔθνους ὁμόρου τοῖς Ἀρουέρνοις, καὶ ταύτην ἐφ' ὑψηλοῦ λόφου κειμένην, περιεχομένην δ' ὄρεσι καὶ ποταμοῖς δυσίν, ἐν ᾗ ἑάλω ὁ ἡγεμών, καὶ ὁ πόλεμος τέλος ἔσχε. πρὸς δὲ Μάξιμον Αἰμιλιανὸν κατὰ τὴν συμβολὴν τοῦ τε Ἴσαρος καὶ τοῦ Ῥοδανοῦ, καθ' ἣν καὶ τὸ Κέμμενον ὄρος πλησιάζει τῷ Ῥοδανῷ. πρὸς δὲ Δομίτιον κατωτέρω ἔτι, κατὰ τὴν συμβολὴν τοῦ τε Σούλγα καὶ τοῦ Ῥοδανοῦ. διέτειναν δὲ τὴν ἀρχὴν οἱ Ἀρούερνοι μέχρι Νάρβωνος καὶ τῶν ὅρων τῆς Μασσαλιώτιδος. ἐκράτουν δὲ καὶ τῶν μέχρι Πυρήνης ἐθνῶν, καὶ μέχρι ὠκεανοῦ καὶ Ῥήνου. Βιτύτου δὲ τοῦ πρὸς τὸν Μάξιμον καὶ τὸν Δομίτιον πολεμήσαντος, ὁ πατὴρ Λουέριος, τοσοῦτον πλοῦτον λέγεται καὶ τρυφὴν διενεγκεῖν, ὥστε ποτὲ ἐπίδειξιν ποιούμενος τοῖς φίλοις τῆς εὐπορίας, ἐπ' ἀπήνης φέρεσθαι διὰ πεδίου χρυσοῦν νόμισμα, καὶ ἀργυροῦν δεῦρο κἀκεῖσε σπείρων, ὥστε συλλέγειν ἐκείνους ἀκολουθοῦντας. Μετὰ δὲ τὴν Ἀκυιτανὴν μερίδα, καὶ τὴν Ναρβωνῖτιν, ἡ ἐφεξῆς ἐστι, μέχρι τοῦ Ῥήνου παντός, ἀπὸ τοῦ Λίγηρος ποταμοῦ καὶ τοῦ Ῥοδανοῦ, καθ' ὃ συνάπτει πρὸς τὸ Λούγδουνον ἀπὸ τῶν πηγῶν κατενεχθεὶς ὁ Ῥοδανός. ταύτης δὲ τῆς χώρας τὰ μὲν ἄνω μέρη τὰ πρὸς ταῖς πηγαῖς τῶν ποταμῶν, τοῦ τε Ῥήνου καὶ τοῦ Ῥοδανοῦ, μέχρι μέσων σχεδόν τι τῶν πεδίων ὑπὸ τῷ Λουγδούνῳ τέτακται. τὰ δὲ λοιπὰ καὶ τὰ παρωκεανιτικά, ὑπ' ἄλλῃ τέτακται μερίδι, ἣν ἰδίως Βέλγαις προσνέμουσιν. ἡμεῖς δὲ κοινότερον τὰ καθ' ἕκαστα δηλώσομεν. Αὐτὸ μὲν δὴ τὸ Λούγδουνον, ἐκτισμένον ὑπὸ λόφῳ κατὰ τὴν συμβολὴν τοῦ τε Ἄραρος

ποταμοῦ

ctones, quorũ hi Ligeri, ut docuimus, illi Garumnæ sunt uicini. Narbonensi propinquãt Ruteni ac Gabales. Apud Petrocorios & Bituriges Cubos ferri sunt pclara metalla, apud Cadurcos linificium. argenti metalla Ruteni habent & Gabales. Ius quoq; Latij nonnullis Aquitanorum Romani dederunt, ut Auscijs & Conuenis. Aruerni fluuio Ligeri insident. caput eorum Nemossus ipso imposita flumini. Ligeris autem 15 Genabum præterfluẽs, quod est Carnutum emporium fere ad medium fluminis conditum, in Oceanũ exit. 15

Aruerni. Magnam olim fuisse Aruernorum potẽtiam inde sciri potest, quod multa aduersus Romanos bella gesserunt. aliquãdo CC millium exercitu, atq; etiam duplo eius. nã duce Vercingetorige CCCC millibus aduersus D. Cæsarem decertauerunt: antẽ CC millibus contra Maximũ Aemilianum, & Domitiũ item Aẽnobarbum. Contra Cæsarem belligerârũt apud Gergouiam urbẽ Aruernorum, sitam in altissimo monte, patriam Vercingetorigis. & apud Alexiam Maodubiorum urbem, qui Aruernis finitimi sunt, ipsam quoq; in sublimi sitam colle, ac montibus & duobus amnibus cinctam. ibi capto duce eorum bello est finis impositus. Contra Maximum Aemilianum ad confluentes Isaræ & Rhodani, ubi etiam Cemmenus mons Rhodano appropinquat. Contra Domitium aliquanto inferius, ubi Sulga Rhodano miscetur. Propagauerũt Aruerni suam dominationem usq; ad Narbonem & fines Massiliensis ditionis: gẽtesq; ad Pyrenam usq; & Oceanum & Rhenum subegerant. Luerius pater Bituiti, eius qui contra Maximum & Domitium bellum gessit, tantis fertur opibus luxuriasse, ut aliquando ostentandæ amicis opulentiæ suæ causa curru per campum ueheretur, auream argenteamq; monetam hinc inde dispergens, quam comites ipsius colligerent. Post Aquitaniam & Narbonensem Galliam, ea sequitur regio quæ ad Rhenum pertingit à Ligeri & Rhodano, q̃ is loco 16 à fontib. delapsus ad Lugdunum accedit. Huius regionis superiora quæ sunt ad fontes Rheni atque Rhodani usq; ad mediam ferè planiciem, Lugduno sunt subdita. reliqua ad Oceanum uergentia, sub alia sunt prouincia, quam sibi Belgæ uindicant. nos cõmunius singula persequemur. Lugdunum ergo sub colle conditũ, ubi Arar in Rho 16

Lugdunum.

danum incidit, Romani obtinent. Post Narbonem hęc urbs maximè omniũ Gallicarum hominum frequentia pollet. præfecti .n. Romanorum eo utuntur emporio, monetamque ibi tam auream quã argenteam cudunt, & templum ab omnibus communi sententia Gallis decretum Cæsari Augusto, ante hanc urbem ad cõcursum fluuiorum est positum. aram habet hoc memorabilẽ, cum inscriptione gentium, LX numero, & imagine singularũ. item aliam magnam. Præest hæc urbs genti Segusianorum, sitæ inter Rhodanũ & Dubin fluuios. reliquæ ad Rhenum tendentes, partim à Dubi terminantur, partim ab Arare. Atq; hi quidem, ut ante diximus, ab Alpibus ipsi quoque delapsi, coniunctis alueis in Rhodanum exeunt. Est & alius fluuius, fontes in ijsdem habens Alpibus, Sequana nomine. is Rheno parallelus per Sequanos sibi

Sequani. cognomines fluit in Oceanum. Sequani uersus oriẽtem Rheno, diuersa parte Arari sunt affines. ex his optima suilla salsamenta Romam perferũtur. Inter Dubin & Ararim

Hedui Hedui incolunt, urbem habentes Arari impositam

17 Cabullinum, & oppidũ Bibracta. Hedui Romanorum cognati appellati, primiq; Gallorum amicitiam & societatem eorũ amplexi sunt. Trãs Ararim Sequani habitãt, antiquitus Romanorum & Heduorũ inimici, & Germanorum in Italiam incursionibus socios se præbentes plerunq;. qua in re ostenderunt se plurimum potentiæ habere, cùm eos sua coniunctione magnos, discessu impotentes redderent. Heduis cùm hæc causa eos inimicos fecit, tum de Arari contẽtio, qui ipsos distinguit, utraq; gente eum & uectigalia sibi uindicante. nunc omnia sunt Romanorũ. Ad Rhenum primi omnium habitant Nantuates, apud quos etiã eius fluuij fontes sunt in Adula monte. is mons Alpium est pars, ex quo & in alteram partem Addua fluens, in partes interiori uicinas Galliæ, Lariũ implet lacum, ad quem Comum urbs sita est, indeq; in Padum exit. de quibus suo loco dicetur. Rhenus quoq; in magnas paludes, magnum lacum diffunditur, quam attingunt Rhæti & Vindelici partim in Alpib. partim supra Al-

Rhenus. pes habitantes. Asinius Rheno longitudinem adsignat stadiorum IↃↃ CIↃ. sed non est ita. nam lõgitudo si rectam lineam intelligas, semissem huius numeri nõ multum excedit, & propter flexus addita CIↃ stadia sufficient.

ποταμοῦ καὶ τοῦ Ῥοδανοῦ, κατέχουσι Ῥωμαῖοι. εὐανδρεῖ δὲ μάλιστα τῶν ἄλλων πλὴν Ναρβῶνος. καὶ γὰρ ἐμπορείῳ χρῶνται, καὶ τὸ νόμισμα χαράττουσιν ἐνταῦθα, τό τε ἀργυροῦν καὶ τὸ χρυσοῦν οἱ τῶν Ῥωμαίων ἡγεμόνες, τό τε ἱερὸν τὸ ἀναδειχθὲν ὑπὸ πάντων κοινῇ τῶν Γαλατῶν Καίσαρι τῷ Σεβαστῷ, πρὸ ταύτης ἵδρυται τῆς πόλεως ἐπὶ τῇ συμβολῇ τῶν ποταμῶν. ἔστι δὲ βωμὸς ἀξιόλογος ἐπιγραφὴν ἔχων τῶν ἐθνῶν ξ τὸν ἀριθμόν, καὶ εἰκόνες τούτων ἑκάστου μία, καὶ ἄλλος μέγας. προκάθηται δὲ τοῦ ἔθνους τοῦ Σαιγοσιάνων ἡ πόλις αὕτη, κειμένου μεταξὺ τοῦ Ῥοδανοῦ καὶ τοῦ Δούβιος. τὰ δ' ἑξῆς ἔθνη τὰ συντείνοντα πρὸς τὸν Ῥῆνον, τὰ μὲν ὑπὸ τοῦ Δούβιος ὁρίζεται, τὰ δ' ὑπὸ τοῦ Ἄραρος. οὗτοι μὲν οὖν, ὡς εἴρηται πρότερον, ὑπὸ τῶν Ἄλπεων καὶ αὐτοὶ κατενεχθέντες, ἔπειτ' εἰς ἓν ῥεῖθρον συμπεσόντες, εἰς τὸν Ῥοδανὸν καταφέρονται. Ἄλλος δ' ἐστὶν ὁμοίως ἐν τοῖς Ἄλπεσι τὰς πηγὰς ἔχων, Σηκουανὸς ὄνομα, ῥέων. ῥεῖ δ' εἰς τὸν ὠκεανόν, παράλληλος τῷ Ῥήνῳ διὰ ἔθνους ὁμωνύμου, συνάπτοντος τῷ Ῥήνῳ τὰ πρὸς ἕω, τὰ δ' εἰς τἀναντία τῷ Ἄραρι, ὅθεν αἱ κάλλισται ταριχεῖαι τῶν ὑείων κρεῶν εἰς τὴν Ῥώμην κατακομίζονται. Μεταξὺ μὲν οὖν τοῦ Δούβιος καὶ τοῦ Ἄραρος οἰκεῖ τὸ τῶν Ἐδούων ἔθνος, πόλιν ἔχον Καβυλλῖνον ἐπὶ τῷ Ἄραρι, καὶ φρούριον Βίβρακτα. οἱ δὲ Ἔδουοι καὶ συγγενεῖς Ῥωμαίων ὠνομάζοντο, καὶ πρῶτοι τῶν ταύτῃ προσῆλθον πρὸς τὴν φιλίαν καὶ συμμαχίαν. Πέραν δὲ τοῦ Ἄραρος οἰκοῦσιν οἱ Σηκουανοί, διάφοροι καὶ τοῖς Ῥωμαίοις ἐκ πολλοῦ γεγονότες καὶ τοῖς Ἐδούοις. ὅτι πρὸς Γερμανοὺς προσεχώρουν πολλάκις κατὰ τὰς ἐφόδους αὐτῶν, τὰς ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν. καὶ ἐπεδείκνυντό γε οὐ τὴν τυχοῦσαν δύναμιν, ἀλλὰ καὶ κοινωνοῦντες αὐτοῖς ἐποίουν μεγάλους, καὶ ἀφιστάμενοι, μικρούς. πρὸς δὲ τοὺς Ἐδούους, καὶ διὰ ταῦτα μέν, ἀλλ' ἐπέτεινε τὴν ἔχθραν ἡ τοῦ ποταμοῦ ἔρις, τοῦ διείργοντος αὐτούς, ἑκατέρου τοῦ ἔθνους ἴδιον ἀξιοῦντος εἶναι τὸν Ἄραρα, καὶ ἑαυτῷ προσήκειν τὰ διαγωγικὰ τέλη. νυνὶ δ' ὑπὸ τοῖς Ῥωμαίοις ἅπαντ' ἐστί. Τὴν δ' ἐπὶ τῷ Ῥήνῳ πρῶτοι τῶν ἁπάντων οἰκοῦσιν Αἰτουάτιοι, παρ' οἷς εἰσιν αἱ πηγαὶ τοῦ ποταμοῦ ἐν τῷ Διαδούελα ὄρει. τοῦτο δ' ἐστὶ μέρος τῶν Ἄλπεων, ὅθεν καὶ Ἀδούας εἰς τἀναντία μέρη ῥεῖ, τὰ πρὸς τὴν ἐντὸς Κελτικήν, καὶ πληροῖ τὴν Λάριον λίμνην, πρὸς ᾗ ἔκτισται τὸ Κῶμον· εἶτ' ἐνθένδε εἰς τὸν Πάδον συμβάλλει, περὶ ὧν ὕστερον ἐροῦμεν. Καὶ ὁ Ῥῆνος δὲ εἰς ἕλη μεγάλα καὶ λίμνην ἀναχεῖται μεγάλην, ἧς ἐφάπτονται καὶ Κερβοὶ καὶ Οὐινδολόγοι τῶν Ἀλπείων τινές, καὶ τῶν ὑπεραλπείων. Φησὶ δὲ τὸ μῆκος αὐτοῦ, σταδίων ἑξακισχιλίων Ἀσίνιος. οὐκ ἔστι δέ, ἀλλ' ἐπ' εὐθείας μὲν τοῦ ἡμίσους, ὀλίγον ἂν ὑπερβάλλοι, τοῖς δὲ σκολιώμασι καὶ χίλιοι προσ-

πεσόντες, ἱκανῶς ἂν ἔχοιεν· καὶ γὰρ ὀξὺς δ' ἐστὶ καὶ δυσγεφύρωτος, διὰ τοῦτο δὲ ὑπτίως φέρεται καταβὰς ἀπὸ τῶν ὀρῶν λοιπόν. πῶς οὖν οἷόν τε μένειν ὀξὺν καὶ βίαιον, εἰ τῷ ὑπτιασμῷ προσδοίημεν καὶ σκολιότητας πολλὰς καὶ μακράς. φησὶ δὲ καὶ δίστομον εἶναι, μεμψάμενος τοὺς πλείω λέγοντας. ἐγκυκλοῦνται μὲν δή τινα χώραν ταῖς σκολιότησι καὶ οὗτος, καὶ ὁ Σηκοάνας, οὐ τοσαύτην. ἀμφότεροι δὲ ῥέουσιν ἐπὶ τὰς ἄρκτους, ἀπὸ τῶν νοτίων μερῶν. πρόκειται δ' αὐτῶν ἡ Βρεττανική, τοῦ μὲν Ῥήνου καὶ ἐγγύθεν, ὥστε καθορᾶσθαι τὸ Κάντιον, ὅπερ ἐστὶ τὸ ἑῷον ἄκρον τῆς νήσου, τοῦ δὲ Σηκοάνα μικρὸν ἀπωτέρω. ἐνταῦθα δὲ καὶ ναυπήγιον συνεστήσατο Καῖσαρ ὁ θεός, πλέων εἰς τὴν Βρεττανικήν. τοῦ δὲ Σηκοάνα τὸ πλεόμενον ὑπὸ τῶν ἐκ τοῦ Ἄραρος δεχομένων τὰ φορτία μικρῷ πλέον ἐστίν, ἢ τὸ τοῦ Λίγηρος, καὶ τὸ τοῦ Γαρούνα. τὸ δὲ ἀπὸ Λουγδούνου μέχρι τοῦ Σηκοάνα, χιλίων σταδίων ἐστὶν ἔλαττον, ἢ διπλάσιον τούτου, ἀπὸ τῶν ἐσβολῶν τοῦ Ῥοδανοῦ μέχρι Λουγδούνου. φασὶ δὲ καὶ πολυχρύσους τοὺς Ἐλουηττίους ὄντας, μηδὲν μέντοι ἧττον ἐπὶ λῃστείαν τραπέσθαι, τὰς τῶν Κίμβρων εὐπορίας ἰδόντας. ἀφανισθῆναι δ' αὐτῶν τὰ δύο φῦλα, τριῶν ὄντων ἐν στρατείαις. ὅμως δ' ἐκ τῶν λοιπῶν τὸ τῶν ἐπιγόνων πλῆθος ἐδήλωσεν ὁ πρὸς Καίσαρα τὸν θεὸν πόλεμος, ἐν ᾧ περὶ τετταράκοντα μυριάδες σωμάτων διεφθάρησαν. τοὺς δὲ λοιποὺς σώζεσθαι μεθῆκεν εἰς ὀκτακισχιλίους, ὅπως μὴ τοῖς Γερμανοῖς ὁμόροις οὖσιν, ἔρημον τὴν χώραν ἀνῇ. μετὰ δὲ τοὺς Ἐλουηττίους, Σηκοανοὶ καὶ Μεδιοματρικοί, κατοικοῦσι τὸν Ῥῆνον, ἐν οἷς ἵδρυται Γερμανικὸν ἔθνος περαιωθὲν ἐκ τῆς οἰκείας, Τειβόκχοι. ἐν δὲ τοῖς Σηκοανοῖς ἐστι τὸ ὄρος ὁ Ἰουράσιος, διορίζει δ' Ἐλουηττίους, καὶ Σηκοανούς. ὑπὲρ οὖν τῶν Ἐλουηττίων καὶ Σηκοανῶν Αἴδουοι, καὶ Λίγγονες οἰκοῦσι πρὸς δύσιν, ὑπὲρ δὲ τῶν Μεδιοματρικῶν, Λεῦκοι καὶ τῶν Λιγγόνων τι μέρος. τὰ δὲ μεταξὺ ἔθνη τοῦ τε Λίγηρος καὶ τοῦ Σηκοάνα ποταμοῦ, τὰ πέραν τοῦ Ῥοδανοῦ τε καὶ τοῦ Ἄραρος, παράκειται πρὸς ἄρκτον, τοῖς τε Ἀλλόβριξι, καὶ τοῖς περὶ τὸ Λούγδουνον. τούτων δ' ἐπιφανέστατόν ἐστι, τὸ τῶν Ἀρουέρνων, καὶ τὸ τῶν Καρνούτων, δι' ὧν ἀμφοῖν ἐνεχθεὶς ὁ Λίγηρ, εἰς τὸν ὠκεανὸν ἔξεισι. δίαρμα δ' ἐστὶν εἰς τὴν Βρεττανικήν, ἀπὸ τῶν ποταμῶν τῆς Κελτικῆς, εἴκοσι καὶ τριακόσιοι στάδιοι. ὑπὸ γὰρ τὴν ἄμπωτιν ἀφ' ἑσπέρας ἀναχθέντες, τῇ ὑστεραίᾳ περὶ ὀγδόην ὥραν καταίρουσιν εἰς τὴν νῆσον. μετὰ δὲ τοὺς Μεδιοματρικοὺς καὶ Τειβόκχους, παροικοῦσι τὸν Ῥῆνον Τρηούιροι, καθ' οὓς πεποίηται τὸ ζεῦγμα ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων νυνί, τῶν στρατηγούντων τὸν Γερμανικὸν πόλεμον. πέραν δὲ ᾤκουν Οὔβιοι κατὰ τοῦτον τὸν τόπον, οὓς μετήγαγεν Ἀγρίππας ἑκόντας

est enim celer, ideoq; & pontibus difficulter iungitur, & ab montibus delatus, deinceps per campos supinus fertur, at quomodo rapidus & celer maneret, si supinationi huic adderemus etiam obliquitates multas ac longas? Idem duo ei tribuit ostia, repræhendens eos qui plura. Flexibus quidem suis aliquid regionis Rhenus includit, ut & Sequana, sed non tantundem. Vterq; à meridie uersus septentrionem fluit, & est eorum ostijs obiecta Britannia, Rheno uicinior, ita ut Cantium, quod est orientale insulæ promontorium, apud ostia eius cerni posit. Sequana aliquanto longius distat. Ibi D. Cæsar naues cōpegit, cum in Britanniam nauigaret. Sequana ab his qui ex Arare merces acceperunt nauigatur aliquanto longius quàm Ligeris & Garumna. à Lugduno usq; ad Sequanam aut duobus stadiorum millibus est, aut duplum eius spacij, quod ab ostijs Rhodani Lugdunum usq; est. Heluetios aiunt, quanquam essent auri diuites, tamen latrocinijs se dedisse, cum uiderent Cimbrorum opes. cumq; essent in tres gentes diuisi, duas earum expeditionibus bellicis perijsse. quanta tamen ex reliquijs enata fuerit multitudo, bellum Heluetiorum contra D. Cæsarem gestum docuit, in quo hominum CCCC millia deleta sunt: reliquos ad VIII millia Cæsar superesse passus est, ne finitimis Germanis uacuam regionem relinqueret. *Heluetij.*

Post Heluetios ad Rhenum sunt Sequani & Mediomatrices, in quibus Triboci, gens Germanica, eò ex patria sua translati. In Sequanis mons est Iurassus, qui eos ab Heluetijs distinguit. Super Heluetios & Sequanos uersus occasum habitant Hedui & Lingones: super Mediomatrices Leuci, & pars Lingonū. Populi qui trans Rhodanum & Ararim inter Ligerim & Sequanam sunt, ad septētrionem adiacent Allobrogibus & Lugdunensi agro. horum clarissimi sunt Aruerni & Carnutes, per quos utrosq; Ligeris in Oceanum delabitur. A' fluminibus Galliæ in Britanniam traiectus est stadiorum CCCXX. nam sub defluxum maris uesperi auehentes, postridie circa octauam horam in insulam perueniunt. Infra Mediomatrices & Tribocos ad Rhenum incolunt Treuiri, apud quos nostro tempore pons est factus à Romanis qui bellum Germanicum gerunt. Trans fluuium ad ista loca habitabant Vbij, quos non inuitos Agrippa intra

intra Rhenum traduxit. Treuiris contigui sunt Neruij Germanica gens. ultimi sunt Menapij, qui ex utroque ostiorũ latere paludes incolunt & syluas humilis, densæque materiæ ac spinosæ. Iuxta illos Sicambri. Supra totam hanc ripam degunt Sueui Germanica natio, reliquis numero & potentia superiores. à quibus alij pulsi in regionem interiorem Rheno nunc confugerunt: sed & alijs in locis alij dominantur, bellique seminaria excipiunt, prioribus subinde debellatis. A' Treuiris & Neruijs uersus occasum Senones sunt & Remi, itemque Atrebates & Eburones. Menapijs cõtermini sunt ad mare Morini, Bellouaci, Ambiani, Suessiones, & Caleti, usque ad Sequanæ ostia. Menapiorum regioni similis est Morinorum, Atrebatum, & Eburonum. est enim sylua arborum non excelsarum, magna quidem, sed non tanta, quantam scriptores faciunt, IV millia stadiorum ei tribuentes. Sub bellorum incursiones uimina arbustorũ dumosorum contexentes, aditus intercludunt, defixis etiam alicubi palis. ipsi cum totis familijs in profunda syluæ se abdũt, insulas habentes in paludib. exiguas. ac tempore quidem pluuio facilè ijs fuit effugere: siccitate oborta non difficulter sunt capti. nunc omnes qui intra Rhenum degunt, quieti Romanis parẽt. Ad Sequanam fluuium sunt etiam Parisij, insulam habitantes in flumine, & urbem Luteciam. tum Meldæ, & Lexobij ad Oceanum. Inter istas gentes Rhemi, nobilissimi sunt, & eorum urbs primaria Duricortora maximè incolitur, & Romanorum præfectis hospitium præbet. Post dictas gentes Belgæ sunt ad Oceanum pertinentes. De his Veneti naualí pugna cũ Cęsare congressi sunt, parati eius Britannicam nauigationem impedire, quòd eo ipsi uterentur emporiò. Facilè autem Cæsar eos uicit, non confligẽdis nauibus (quippe crassis lignis eorum naues cõstabant.) sed cùm uento incitatæ impetum darent, Romani uela earum falcibus, quas longurijs præfixerant, deripiebant. nam uelis utebantur pelliceis. Veneti ad uim uentorum, & catenas intendebant loco rudentum. naues faciebant latis carinis, altis proris & puppibus ob æstum maris, ex materia, qua abundant, querna. tabularum iuncturas non cõmittebant, sed intercapedines relinquebant, quas alga implerent, ne materia cum subducuntur naues exaresceret, neûe ei noceret humor: cũ alga sua

Belgicæ Galliæ descriptio.

ἑκόντας εἰς τὴν ἐντὸς τοῦ Ῥήνου. Τρηουήροις δὲ συνεχεῖς Νέρουιοι, καὶ τοῦτο Γερμανικὸν ἔθνος. τελευταῖοι δὲ Μενάπιοι τῶν ἐκβολῶν ἐφ' ἑκάτερα τοῦ ποταμοῦ κατοικοῦντες ἕλη, καὶ δρυμοὺς οὐχ ὑψηλῆς, ἀλλὰ πυκνῆς ὕλης, καὶ ἀκανθώδους. κατὰ τούτους δ' ἵδρυνται Σούγαμβροι Γερμανοί. πάσης δ' ὑπέρκεινται τῆς ποταμίας ταύτης οἱ Σόηβοι προσαγορευόμενοι Γερμανοί, καὶ δυνάμει καὶ πλήθει διαφέροντες τῶν ἄλλων. ὑφ' ὧν οἱ ἐξελαυνόμενοι, κατέφευγον εἰς τὴν γῆν τοῦ Ῥήνου νυνί. καὶ ἄλλοι δὲ κατ' ἄλλους τόπους δυναστεύουσι, καὶ διαδέχονται τὰ ζώπυρα τοῦ πολέμου τῶν πρώτων ἀεὶ καταλυομένων. Τῶν δὲ Τρηουήρων καὶ Νερβίων, Σένωνες καὶ Ῥῆμοι πρὸς ἑσπέραν οἰκοῦσιν. ἔτι δ' Ἀτρέβατοι καὶ Ἐβούρωνες, τοῖς Μεναπίοις δ' εἰσὶ συνεχεῖς ἐπὶ τῇ θαλάττῃ Μορινοί, καὶ Βελλοάκοι, καὶ Ἀμβιανοί, καὶ Σουεσσίωνες, καὶ Καλέτοι, μέχρι τῆς ἐκβολῆς τοῦ Σηκοάνα ποταμοῦ. Ἐμφερὴς δ' ἐστὶ τῇ τῶν Μεναπίων ἥ τε τῶν Μορινῶν, καὶ ἡ τῶν Ἀτρεβατίων, καὶ Ἐβουρώνων. ὕλη γάρ ἐστιν οὐχ ὑψηλῶν δένδρων, πολλὴ μέν, οὐ τοσαύτη δέ, ὅσην οἱ συγγραφεῖς εἰρήκασι τετρακισχιλίων σταδίων. καλοῦσι δ' αὐτὴν Ἀρδουένναν. κατὰ δὲ τὰς πολεμικὰς ἐφόδους συμπλέκοντες τὰς τῶν θάμνων λύγους, βατώδεις ὄντας, ἀνέφραττον τὰς εἰσόδους, ἔστι δ' ὅπου καὶ σκόλοπας κατέπηττον. αὐτοὶ δὲ κατέδυνον εἰς τὰ βάθη πανοίκιοι, νησίδια ἔχοντες ἐν τοῖς ἕλεσι. ἐν μὲν οὖν ταῖς ἐπομβρίαις ἀσφαλεῖς τὰς φυγὰς εἶχον, ἐν δὲ τοῖς αὐχμοῖς ἡλίσκοντο ῥᾳδίως. νυνὶ δ' ἅπαντες οἱ ἐντὸς Ῥήνου καθ' ἡσυχίαν ὄντες, ὑπακούουσι Ῥωμαίων. Περὶ δὲ τὸν Σηκοάναν ποταμόν, εἰσὶ καὶ οἱ Παρήσιοι, νῆσον ἔχοντες ἐν τῷ ποταμῷ, καὶ πόλιν Λουκοτοκίαν. καὶ Μέλδοι, καὶ Ληξόβιοι, παρωκεανῖται οὗτοι. Ἀξιολογώτατον δ' ἐστὶν ἔθνος τῶν ταύτῃ, Ῥῆμοι, καὶ ἡ μητρόπολις αὐτῶν Δουρικόρτορα, μάλιστα συνοικεῖται καὶ δέχεται τοὺς τῶν Ῥωμαίων ἡγεμόνας. Μετὰ δὲ τὰ λεχθέντα ἔθνη, τὰ λοιπὰ Βελγῶν ἐστὶν ἔθνη, τῶν παρωκεανιτῶν, ὧν Οὐένετοι μὲν εἰσὶν οἱ ναυμαχήσαντες πρὸς Καίσαρα. ἕτοιμοι γὰρ ἦσαν κωλύειν τὸν εἰς τὴν Βρεττανικὴν πλοῦν, χρώμενοι τῷ ἐμπορείῳ. κατεναυμάχησε δὲ ῥᾳδίως, οὐκ ἐμβόλοις χρώμενος, (ἦν γὰρ παχέα τὰ ξύλα.) ἀλλ' ἀνέμῳ φερομένων ἐπ' αὐτόν, κατέσπων οἱ Ῥωμαῖοι τὰ ἱστία δορυδρεπάνοις. ἦν γὰρ σκύτινα, διὰ τὴν βίαν τῶν ἀνέμων. ἁλύσεις δ' ἔτεινον ἀντὶ κάλων. πλατύπυγα δὲ ποιοῦσι, καὶ ὑψήπρυμνα καὶ ὑψόπρωρα διὰ τὰς ἀμπώτεις, δρυΐνης ὕλης, ἧς ἐστὶν εὐπορία. διόπερ οὐ συνάγουσι τὰς ἁρμονίας τῶν σανίδων, ἀλλ' ἀραιώματα καταλείπουσι. ταῦτα δὲ βρύοις διαπάττουσι, τοῦ μὴ κατὰ τὰς νεωλκίας καπυροῦσθαι τὴν ὕλην, ἢ νοτιζομένην, τοῦ μὲν βρύου νοτωτέρου

νοτωτέρου ὄντος τῇ φύσει, τῇ δὲ δρυὸς ξηρᾶς καὶ ἀλιποῦς. Τούτους οἶμαι τοὺς Οὐενέτους οἰκιστὰς εἶναι τῶν κατὰ τὸν Ἀδρίαν. καὶ γὰρ οἱ ἄλλοι πάντες σχεδὸν οἱ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ Κελτοὶ μετανέστησαν ἐκ τῆς ὑπὲρ τῶν Ἄλπεων γῆς, καθάπερ καὶ οἱ Βόιοι καὶ οἱ Σένωνες. διὰ δὲ τὴν ὁμωνυμίαν Παφλαγόνας φασὶν αὐτούς. λέγω δ᾽ οὐκ ἰσχυριζόμενος, ἀρκεῖ γὰρ περὶ τῶν τοιούτων τὸ εἰκός. Ἔνθεν δ᾽ οἱ Ὀσίσμιοι εἰσὶν οὓς Τιμίους ὀνομάζει Πυθέας, ἐπί τινος προπεπτωκυίας ἱκανῶς ἄκρας, εἰς τὸν ὠκεανὸν οἰκοῦντες. οὐκ ἐπὶ τοσοῦτον δ᾽ ἐφ᾽ ὅσον ἐκεῖνος ἔχειν φησί, καὶ οἱ πιστεύσαντες ἐκείνῳ. Τῶν δὲ μεταξὺ ἐθνῶν τοῦ τε Σηκουάνα καὶ τοῦ Λίγηρος, οἱ μὲν τοῖς Σηκουανοῖς, οἱ δὲ τοῖς Ἀρουέρνοις ὁμοροῦσι. Τὸ δὲ σύμπαν φῦλον, ὃ νῦν Γαλλικόν τε καὶ Γαλατικὸν καλοῦσιν, ἀρειμάνιόν τε καὶ θυμικόν ἐστι, καὶ ταχὺ πρὸς μάχην, ἄλλως δὲ ἁπλοῦν καὶ οὐ κακόηθες. διὰ δὲ τοῦτο ἐρεθισθέντες μὲν, ἀθρόοι συνίασι πρὸς τοὺς ἀγῶνας, καὶ φανερῶς, καὶ οὐ μετὰ περισκέψεως, ὥστε καὶ εὐμεταχείριστοι γίνονται τοῖς καταστρατηγεῖν ἐθέλουσι. καὶ γὰρ ὅτε βούλεται καὶ ὅπου, καὶ ἀφ᾽ ἧς ἔτυχε προφάσεως, παροξύνας τις αὐτοὺς, ἑτοίμους ἔσχε πρὸς τὸν κίνδυνον, πλὴν βίας καὶ τόλμης, οὐδὲν ἔχοντας, τὸ συναγωνιζόμενον. παραπεισθέντες δὲ εὐμαρῶς ἐνδιδόασι πρὸς τὸ χρήσιμον, ὥστε καὶ παιδείας ἅπτεσθαι καὶ λόγων. τῆς δὲ βίας, τὸ μὲν ἐκ τῶν σωμάτων ἐστὶ μεγάλων ὄντων, τὸ δ᾽ ἐκ τοῦ πλήθους. συνίασι δὲ κατὰ πλῆθος ῥᾳδίως διὰ τὸ ἁπλοῦν, καὶ αὐθέκαστον, συναγανακτοῦντες τοῖς ἀδικεῖσθαι δοκοῦσιν ἀεὶ τῶν πλησίον. Νυνὶ μὲν οὖν ἐν εἰρήνῃ πάντες εἰσὶ δεδουλωμένοι, καὶ ζῶντες κατὰ τὰ προστάγματα τῶν ἑλόντων αὐτοὺς Ῥωμαίων. ἀλλ᾽ ἐκ τῶν παλαιῶν χρόνων τοῦτο λαμβάνομεν περὶ αὐτῶν, ἔκ τε τῶν μέχρι νῦν συμμενόντων παρὰ τοῖς Γερμανοῖς νομίμων. καὶ γὰρ τῇ φύσει καὶ τοῖς πολιτεύμασιν, ἐμφερεῖς εἰσιν οὗτοι καὶ συγγενεῖς ἀλλήλοις, ὅμορόν τε οἰκοῦσι χώραν διοριζομένην τῷ Ῥήνῳ ποταμῷ, καὶ παραπλήσια ἔχουσαν τὰ πλεῖστα. ἀρκτικωτέρα δ᾽ ἐστὶν ἡ Γερμανία, κρινομένων τῶν τε νοτίων μερῶν πρὸς τὰ νότια, καὶ τῶν ἀρκτικῶν πρὸς τὰ ἀρκτικά. διὰ τοῦτο δὲ καὶ τὰς μεταναστάσεις αὐτῶν ῥᾳδίως ὑπάρχειν συμβαίνει, φερομένων ἀγεληδὸν καὶ πανστρατιᾷ, μᾶλλον δὲ καὶ πανοικίων ἐξαιρόντων, ὅταν ὑπ᾽ ἄλλων ἐκβάλλωνται κρειττόνων. Οἵ τε Ῥωμαῖοι, πολὺ ῥᾷον τούτους ἐχειρώσαντο, ἢ τοὺς Ἴβηρας. καὶ γὰρ ἤρξαντο πρότερον, καὶ ἐπαύσαντο ὕστερον ἐκείνοις πολεμοῦντες, τούτους δ᾽ ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ πάντας κατέλυσαν, τοὺς ἀνὰ μέσον

natura sit humidior, quercus sicca & pinguedinis inops. Hos ego Venetos existimo Venetiarū in Adriatico sinu esse autores: (quando reliqui etiam ferè omnes Galli qui in Italia sunt, ex transalpinis eò immigrauerunt regionibus, ut Boij & Senones.) cùm Paphlagonibus, quia illi quoq; Heneti siue Veneti appellantur, alij id ascribant. neq; ego id pro certo tamē affirmo, cùm in huiusmodi rebus probabili cōiectura par sit esse contentū. Post Venetos sunt 18 Osismij, quos Timios Pytheas dicit, uersus Oceanum habitantes in promontorio quodam satis longè porrecto, non tamen ita longè, ut ille & qui eum secuti sunt autorem tradiderunt. Gentium quæ inter Sequanā & Ligerin degunt, alię Sequanorum, alię Aruernorum sunt finitimę. Vniuersa aūt hæc natio, quæ Gallica seu Gallatica nunc usurpatur, bellicosa est & ferox, & ad pugnam promta, cæterùm ingenio simplici ac nulla malignitate deuincto. Itaq; iritati, ad pugnā confertim & palam coëunt, idq; incircumspectè. quò fit, ut facilè circumueniantur, si quis calliditate bellica aduersus eos uti uelit. facilè enim quādo & ubi uolet, & quacunq; causa obiecta eos lacessitos ad prœliū conserendum elicuerit, nulla præter uim & audaciam re instructos. Iidē facilè persuaderi sibi sinunt ut utiliora amplectantur: itaq; disciplinæ etiam & litteris se dederunt. Violentiam partim â corporum mole habent, partim à multitudine. ac facile coëunt magno numero ob simplicitatem & libertatem, semper indignationem suscipientes pro uicinis iniuria se affectos putantibus. Nostra quidē ætate omnes pacati seruiunt, ac Romanorum, à quib. subacti sunt, iussis parent. Sed quales diximus, superioribus temporib. tales eos fuisse intelligimus ex Germanorum adhuc durantibus consuetudinibus. Nam & natura & uitę institutis gentes hæc inuicem similes sunt, & cōgnatæ, confinem habitantes regionem, Rheno diuisam, & pleraq; inter se similia habentem. Magis tamen uersus septentrionem uergit Germania, partibus austrinis cum austrinis, & borealibus cum borealibus comparatis. Iisdem de causis migrationes etiam faciliùs ijs acciderunt, cū gregatim ac ex omni collecto multitudine exercitu ferrentur, imò potiùs cum omni familia migrarent, quoties ab aliis ualidiorib. pellebantur. Ac Romani multo hos faciliùs q̄ Hispanos subegerūt. nā his & priùs intulerūt bellū, & tardiùs debellarunt, domitis interea tēporis omnib. q inter

18

Gallorū mores.

Germani Galli similes.

Rhenum & Pyrenam erant Gallis. Hi enim
confertim numerosis agminib. irruẽtes, con-
fertim uicti fuerunt. Hispani bellũ traxerunt,
& in partes exiguas certamina discerpserũt,
aliâs alij atq; alibi latrocinij in morem bellige
rantes. Galli omnes natura sunt pugnaces, e-
quitatu tamen quàm peditatu meliores: & o-
ptimam equitatus sui partem Romani ab his
habent. quo magis ad septentrionẽ & Ocea-
num uergunt, eo sunt bellicosiores. Primam
Belgæ laudem Belgis tribuunt, diuisis in XV gentes,
quæ habitant inter Rhenũ & Ligerin ad O-
19 ceanum: 19 soliq́ue adeò Belgę Germanorum
Cimbrorum ac Teutonum impressionẽ sub
stiterũt. Inter Belgas pręstare aiunt Bellouа-
cos, ac secundum hos Suessiones. Quãta ho
minũ copia apud eos fuerit, hinc colligi po-
test, quod olim XXX millia hominum arma fer
re ualentium apud Belgas sunt censa. Helue
tiorum & Aruernorum ac sociorum multitu
dinem antè commemoraui, unde apparet q̃
populosi fuerint, quamq; (ut dixi.) mulieres
eorum pariẽdo educandoq; fœtu felices. Bel
gę saga ferunt, comam alunt, braccis utuntur
circũm extentis. loco tunicarum utuntur ue-
ste fissili manicata, usq; ad pudenda & nates
demissa. Lana eorũ aspera est, sed ipsam pro-
ximè pellem detõsa: ex ea densa saga texunt,
20 quas lænas uocant. (Sanè & 20 Romani in
maximè septentrionalibus locis degentes, la-
neas infra diphtheras gerũt uestes siue lænas
satis elegãtes.) Armatura illis pro corporum
proportione, gladius longus ad dextrum de
pendens latus, scutum longum, lanceæ pro
ꝓportione, & meris tragulæ genus. nonnulli
etiam arcub. utuntur & fundis. habent & li-
gnum pili forma, quod non amento, sed è ma
nu torquetur, longiùs etiam atq; sagitta, quo
maximè utunt̃ ad aucupium. Humi decum-
bunt etiámnum pleriq;, sedentes in toris ci-
bum capiunt. Cibus plerunq; cũ lacte est, &
omnis generis carnibus, maximè suillis cùm
recentib. tum salitis. Sues etiam in agris per-
noctant, altitudine, robore, & celeritate præ-
stantes. à quibus, si quis non adsueuit, acce-
denti non minus quã à lupo est periculi. Do
mos è tabulis & cratib. construunt rotundas,
magno imposito fastigio. Tã copiosi autem
sunt ijs pecudum & suũ greges, ut sagorum
& salsamentorũ copiã non Romæ tãtum sup
peditent, sed & plerisq; Italiæ partibus. Ple-
rę q; eorũ resp. ab optimatib. gubernabantur.
antiquitus unũ quotannis principẽ, itemq; unũ belli ducẽ multitudo deligebat. nũc

Ῥήνου καὶ τῶν Πυρηναίων ὀρῶν σύμπαντας. ἀ-
θρόοι γὰρ καὶ κατὰ πλῆθος ἐμπίπτοντες, ἀθρόοι
κατελύοντο. οἱ δ' ἐταμιεύοντο, καὶ κατεκερμάτι-
ζον τοὺς ἀγῶνας ἄλλοτε ἄλλοι, καὶ κατ' ἄλλα μέ-
ρη λῃστρικῶς πολεμοῦντες. εἰσὶ μὲν οὖν μαχηταὶ
πάντες τῇ φύσει, κρείττους δ' ἱππόται ἢ πεζοί.
καὶ ἔστι Ῥωμαίοις τῆς ἱππείας ἀρίστη παρὰ τού-
των. ἀεὶ δὲ οἱ προσβορρώτεροι καὶ παρωκεανῖται,
μαχιμώτεροι. τούτων δὲ τοὺς Βέλγας ἀρίστους φα-
σίν, εἰς πεντεκαίδεκα ἔθνη διῃρημένους, τὰ με-
ταξὺ τοῦ Ῥήνου καὶ τοῦ Λείγηρος παροικοῦντας τὸν ὠ-
κεανόν, ὥστε μόνους ἀντέχειν πρὸς τὴν τῶν Γερ-
μανῶν ἔφοδον, Κίμβρων καὶ Τευτόνων. αὐτῶν δὲ
τῶν Βέλγων, Βελλοάκους ἀρίστους φασί, μετὰ δὲ
τούτους Σουεσσίωνας. τῆς δὲ πολυανθρωπίας ση-
μεῖον. Εἰς γὰρ λ̄ μυριάδας ἐξετάζεσθαί φασι τῶν
Βέλγων πρότερον τῶν δυναμένων φέρειν ὅπλα.
εἴρηται δὲ καὶ τὸ τῶν Ἑλουηττίων πλῆθος, καὶ τὸ τῶν Ἀ-
ρουέρνων καὶ τῶν συμμάχων, ἐξ ὧν ἡ πολυαν-
θρωπία φαίνεται, καὶ ὅπερ εἶπον ἡ τῶν γυναικῶν
ἀρετὴ πρὸς τὸ τίκτειν καὶ ἐκτρέφειν τοὺς παῖδας.
Σαγηφοροῦσι δὲ καὶ κομοτροφοῦσι, καὶ ἀναξυρίσι
χρῶνται περιτεταμέναις. ἀντὶ δὲ χιτώνων σχιστοὺς
χειριδωτοὺς φέρουσι μέχρι αἰδοίων καὶ γλουτῶν.
ἡ δ' ἐρέα, τραχεῖα μέν, ἀκρόμαλλος δέ, ἀφ' ἧς
τοὺς δασεῖς σάγους ἐξυφαίνουσιν, οὓς λαίνας
καλοῦσιν. οἱ μέντοι Ῥωμαῖοι καὶ ἐν τοῖς προσ-
βορωτάτοις ὑποδιφθέρας τρέφουσι ποίμνας ἱ-
κανῶς ἀστείας ἐρέας. ὁπλισμὸς δὲ σύμμετρος
τοῖς τῶν σωμάτων μεγέθεσι, μάχαιρα μακρά,
παρηρτημένη παρὰ τὸ δεξιὸν πλευρόν, καὶ θυρε-
ὸς μακρός, καὶ λόγχαι κατὰ λόγον, καὶ μέρεις πάλ-
του τι εἶδος. χρῶνται δὲ καὶ τόξοις ἔνιοι καὶ σφενδό-
ναις. ἔστι δέ τι καὶ γρόσφῳ ἐοικὸς ξύλον, ἐκ χει-
ρὸς οὐκ ἐξ ἀγκύλης ἀφιέμενον, τηλεβολώτερον
καὶ βέλους, ᾧ μάλιστα καὶ πρὸς τὰς τῶν ὀρνέων χρῶνται
θήρας. χαμευνοῦσι δὲ καὶ μέχρι νῦν οἱ πολλοί.
καὶ καθεζόμενοι δειπνοῦσιν ἐν στιβάσι. τροφὴ δὲ
πλείστη μετὰ γάλακτος καὶ κρεῶν παντοίων,
μάλιστα δὲ τῶν ὑείων καὶ νέων, καὶ ἁλιστῶν. αἱ δ'
ὕες καὶ ἀγραυλοῦσιν, ὕψει τε καὶ ἀλκῇ καὶ τάχει
διαφέρουσαι. κίνδυνος γοῦν ἐστι τῷ ἀήθει προ-
σιόντι, ὡσαύτως καὶ λύκῳ. Τοὺς δ' οἴκους ἐκ σα-
νίδων καὶ γέρρων ἔχουσι μεγάλους, θολοειδεῖς,
ὄροφον πολὺν ἐπιβάλλοντες. οὕτω δ' ἐστὶ δαψι-
λῆ καὶ τὰ ποίμνια καὶ τὰ ὑοφόρβια, ὥστε τῶν σά-
γων καὶ τῆς ταριχείας ἀφθονίαν μὴ τῇ Ῥώμῃ χο-
ρηγεῖσθαι μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς πλείστοις μέρεσι τῆς
Ἰταλίας. ἀριστοκρατικαὶ δ' ἦσαν αἱ πλείους
τῶν πολιτειῶν. ἕνα δ' ἡγεμόνα ᾑροῦντο κατ' ἐνι-
αυτὸν τὸ παλαιόν, ὡς δ' αὔτως εἰς πόλεμον εἷς ὑ-
πὸ τοῦ πλήθους ἀπεδείκνυτο στρατηγός. νυνὶ δὲ

προσέχουσι τοῖς τῶν Ῥωμαίων προστάγμασι τὸ πλέον. Ἴδιον δὲ τὸ ἐν τοῖς συνεδρίοις συμβαῖνον. ἐὰν γάρ τις θορυβῇ τὸν λέγοντα, καὶ ὑποκρούσῃ, προσιὼν ὁ ὑπηρέτης, ἐσπασμένος τὸ ξίφος, κελεύει σιγᾶν μετ' ἀπειλῆς. μὴ παυομένου δὲ, καὶ δεύτερον καὶ τρίτον ποιεῖ τὰ αὐτά. τελευταῖον δὲ ἀφαιρεῖ τοῦ σάγου τοσοῦτον, ὅσον ἄχρηστον ποιῆσαι τὸ λοιπόν. Τὸ δὲ περὶ τοὺς ἄνδρας καὶ τὰς γυναῖκας, τὸ διηλλάχθαι τὰ ἔργα ὑπεναντίως τοῖς παρ' ἡμῖν, κοινὸν καὶ πρὸς ἄλλους συχνοὺς τῶν βαρβάρων ἐστί. Παρὰ πᾶσι δ' ὡς ἐπίπαν τρία φῦλα τῶν τιμωμένων διαφερόντως ἐστί, Βάρδοι τε, καὶ Οὐάτεις, καὶ Δρυΐδαι· Βάρδοι μὲν, ὑμνηταὶ καὶ ποιηταί· οὐάτεις δὲ, ἱεροποιοὶ καὶ φυσιολόγοι· δρυΐδαι δὲ πρὸς τῇ φυσιολογίᾳ, καὶ τὴν ἠθικὴν φιλοσοφίαν ἀσκοῦσι. δικαιότατοι δὲ νομίζονται, καὶ διὰ τοῦτο πιστεύονται τάς τε ἰδιωτικὰς κρίσεις καὶ τὰς κοινάς, ὥστε καὶ πολέμους διῄτων πρότερον, καὶ παρατάττεσθαι μέλλοντας, ἔπαυον. τὰς δὲ φονικὰς δίκας μάλιστα τούτοις ἐπετέτραπτο δικάζειν. ὅταν τε φορὰ τούτων ᾖ, φορὰν καὶ τῆς χώρας νομίζουσιν ὑπάρχειν. ἀφθάρτους δὲ λέγουσι καὶ οὗτοι καὶ ἄλλοι, τὰς ψυχὰς καὶ τὸν κόσμον. ἐπικρατήσειν δέ ποτε καὶ πῦρ καὶ ὕδωρ. Τῷ δ' ἁπλῷ καὶ θυμικῷ, πολὺ τὸ ἀνόητον καὶ ἀλαζονικὸν πρόσεστι, καὶ τὸ φιλόκοσμον. χρυσοφοροῦσί τε γάρ, περὶ μὲν τοῖς τραχήλοις στρεπτὰ ἔχοντες, περὶ δὲ τοῖς βραχίοσι καὶ τοῖς καρποῖς ψέλια, καὶ τὰς ἐσθῆτας βαπτὰς φοροῦσι καὶ χρυσοπάστους, οἱ ἐν ἀξιώματι. ὑπὸ τῆς τοιαύτης δὲ κουφότητος, ἀφόρητοι μὲν νικῶντες, ἐκπλαγεῖς δ' ἡττηθέντες ὁρῶνται. πρόσεστι δὲ τῇ διανοίᾳ καὶ τὸ βάρβαρον καὶ τὸ ἔκφυλον, ὃ τοῖς προσβόροις ἔθνεσι παρακολουθεῖ πλεῖστον, τὸ ἀπὸ τῆς μάχης ἀπιόντας, τὰς κεφαλὰς τῶν πολεμίων ἐξάπτειν ἐκ τῶν αὐχένων τῶν ἵππων, κομίσαντας δὲ προσπατταλεύειν τὴν θέαν τοῖς προπυλαίοις. φησὶ γοῦν Ποσειδώνιος αὐτὸς ἰδεῖν ταύτην πολλαχοῦ, καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἀηθίζεσθαι, μετὰ δὲ ταῦτα φέρειν πρᾴως διὰ τὴν συνήθειαν. τὰς δὲ τῶν ἐνδόξων κεφαλὰς κεδροῦντες, ἐπεδείκνυον τοῖς ξένοις, καὶ οὐδὲ πρὸς ἰσοστάσιον χρυσὸν ἀπολυτροῦν ἠξίουν. καὶ τούτων δ' ἔπαυσαν αὐτοὺς Ῥωμαῖοι, καὶ τῶν κατὰ τὰς θυσίας καὶ μαντείας ὑπεναντίως τοῖς παρ' ἡμῖν νομίμοις. ἄνθρωπον γὰρ κατεσπεισμένον παίσαντες εἰς νῶτον μαχαίρᾳ, ἐμαντεύοντο ἐκ τοῦ σφαδασμοῦ. ἔθυον δὲ οὐκ ἄνευ δρυϊδῶν. καὶ ἄλλα δὲ ἀνθρωποθυσιῶν εἴδη λέγεται. καὶ γὰρ κατετόξευόν τινας, καὶ ἀνεσταύρουν ἐν τοῖς ἱεροῖς. καὶ κατασκευάσαντες κολοσσὸν χόρτου, καὶ ξύλων ἐμβαλόντες εἰς τοῦτον, βοσκήματα καὶ παντοῖα θηρία καὶ ἀν-

Romanorum mandatis ferè parent. Peculiare quippiam habent in concilijs. Si quis enim dicenti obstrepat aut tumultuetur, lictor accedit stricto cultro, minis adhibitis tacere eū iubet: idq́; iterum ac tertiò facit, eo non cessante. tandem à sago eius tantum amputat, ut reliquum sit inutile. Id eis cum compluribus alijs barbaris cōmune est, quod contraria nostris moribus ratione uirorū & mulierum officia habent distributa. Apud uniuersos aūt ferè tria hominum sunt genera, quæ in singulari habentur honore: Bardi, Vates, & Druidę. horū Bardi hymnos canunt, poëtęq; sunt: uates sacrificant & naturam rerum contemplantur: Druidę prẹter hanc philosophiam etiam de moribus disputant. De horum iustitia, summa omnium est opinio. itaq; & publica ijs, & priuata iudicia committuntur, & aliquando causis bellorū disceptandis iam acie congressuros composuerūt. maximè iudicia de cæde ijs commissa sunt.

Bardi, Vates, Druidæ.

21 21 cumque horum multus est prouentus, agrorum quoq; fertilitatem consequi putant. Cum hi, tum alij animam interitus expertē statuunt, & mundum: tamen aliquando ignem & aquam superatura. Simplicitati eorum & ferociæ multū adest stoliditatis ac arrogantiæ, & ornatus studij. gestant enim aureos circū colla torques, & circa brachia ac manus cum brachio commissuram brachialia: & qui honores gerunt, ij uestes tinctas atq; auro uariegatas usurpāt. Ob hanc leuitatem & intolerabiles sunt ubi uincunt, & ubi uincuntur, planè consternati. Habent eorum etiā ingenia barbaricum q̄ppiam & inusitatum, quod plerisq; septentrionalib. gentib. comitatur, quod cum à pugna redeunt, capita hostium de collis equorū suspendunt, & spectaculi gratia ante portas oppidorum affigunt. id se multis in Galliæ locis uidisse ait Posidonius, cumq; initio rem insolentem auersaret, consuetudine eam sibi minus molestam redditam. capita autem illustrium uirorū cedrino inungētes, peregrinis ostentabant, neq; reddere dignabantur, si q̄s tantundem auri pondus pro ijs redimēdis offerret. Romani tamen & ab his eos deduxerunt, & à sacrificiorū ac diuinandi ritibus, qui nostris pugnabant. homines .n. sacris deuoti gladio tergū ferientes, ex eius palpitatione ariolabantur. sacris semper aderant Druidæ. Quin & aliæ hominū immolationes ferūtur. q̄sdā.n. in sacris sagittis cōfigebāt, aut in crucē agebāt. ac fœni colosso extructo, defixo ligno, pecudes, & oīs generis bestias ac ho-

mines concremabant. In Oceano autem insulam esse aiunt paruam, nõ planè in alto sitam,
* obiectã ostio Ligeris. in ea habitare Samniticas mulieres, Bacchico instinctu correptas, quæ Bacchum cæremonijs & sacrificijs demereantur. nullum eò uirum uenire, sed ipsas nauigijs auectas cum uiris suis coire, atque inde in insulam reuerti. moris quoque esse, ut templi tectum quotãnis auferatur, eademque rursum die ante solis occasum integatur, una qualibet mulierũ onus apportante. cui onus excidat, eam ab alijs discerpi. & eas frusta inter euandum ad templum congerentes non antè finem facere quàm furore soluãtur. semper autem usu uenire, ut una de ijs onere elapso ita lanietur. Fabulæ similius est quod de coruis Artemidorus tradidit. lacum ait esse quendam ad oram Oceani, qui duorum coruorum appellet. in eo apparere duos coruos, qui dextram alam habeant albicantem. eò accedere quibus aliquid controuersiæ est, & in sublimi loco posita tabula utrumque pro se liba conijcere. coruos aduolantes altera uorare, altera dissipare. obtinere aũt causam suam eum, cuius liba disijciuntur. Hęc ergo magis fabulam sapiunt. quæ autẽ de Cerere & Proserpina dicit, magis sunt probabilia. Perhibet enim insulam esse Britanniæ propinquam, in qua deabus his sacrificetur eodem ritu quo
22 in Samothrace. Creditum est id quoque 22 in Belgico arborem nasci ficus similem, quę fructum edat forma capituli columnę Corinthiaci. qui fructus incisus succum emittat iaculis inunctus qui sit lethalis. Id quoque uulgi sermonibus tritum est, omnes Belgas contentiosos esse, neque apud eos turpe iudicari, si adolescentes flore ætatis abutantur. Ephorus Celticam ingẽti facit magnitudine, quod ij pleraque Hispaniæ nunc dictæ loca usque ad Gades tenuerint. aitque Græcorum studiosam esse gentem, multaque de ijs peculiaria tradit, præsenti statui non consentanea. de quibus hoc etiam est, dare operam eos, ne obesi fiãt, ne'ue prominentem uentrem habeant. & si quis adolescens cingulo præscriptam mensuram excedat, eum multari. Hæc de transalpina sufficiant Gallia.

Bacchæ.

Coruorum lacus.

θρώπους ὡλοκαύτουν. Ἐν δὲ τῷ ὠκεανῷ φασιν εἶναι νῆσον μικρὰν, οὐ πάνυ πελαγίαν, προκειμένην τῆς ἐκβολῆς τοῦ Λίγηρος ποταμοῦ· οἰκεῖν δὲ ταύτην, τὰς τῶν Σαμνιτῶν γυναῖκας, Διονύσῳ κατεχομένας. καὶ ἱλασκομένας τὸν θεὸν τοῦτον τελεταῖς τε, καὶ ἄλλαις ἱεροποιΐαις ἐξιλευμένας, οὐκ ἐπιβαίνειν δὲ ἄνδρα τῆς νήσου, τὰς δὲ γυναῖκας αὐτὰς πλεούσας, κοινωνεῖν τοῖς ἀνδράσι, καὶ πάλιν ἐπανιέναι. ἔθος δ' εἶναι κατ' ἐνιαυτὸν ἅπαξ τὸ ἱερὸν ἀποστεγάζεσθαι, καὶ στεγάζεσθαι πάλιν αὐθημερὸν πρὸ δύσεως, ἑκάστης φορτίον ἐπιφερούσης. ἧς δ' ἂν ἐκπέσοι τὸ φορτίον, διασπᾶσθαι ταύτην ὑπὸ τῶν ἄλλων. φερούσας δὲ τὰ μέρη περὶ τὸ ἱερὸν μετ' εὐασμοῦ, μὴ παύεσθαι πρότερον, πρὶν παύσωνται τῆς λύττης. ἀεὶ δὲ συμβαίνειν, ὥστε τινὰ ἐμπίπτειν τὴν τοῦτο πεισομένην. τοῦτο δ' ἔτι μυθωδέστερον εἴρηκεν Ἀρτεμίδωρος τὸ περὶ τοὺς κόρακας συμβαῖνον. λιμένα γάρ τινα τῆς παρωκεανίτιδος ἱστορεῖ δύο κοράκων ἐπονομαζόμενον. φαίνεσθαι δ' ἐν τούτῳ δύο κόρακας τὴν δεξιὰν πτέρυγα παράλευκον ἔχοντας. τοὺς οὖν περί τινων ἀμφισβητοῦντας, ἀφικομένους δεῦρο ἐφ' ὑψηλοῦ τόπου, σανίδα θέντας ἐπιβάλλειν ψαιστὰ, ἑκάτερον χωρίς. τοὺς δ' ὄρνεις ἐπιπτάντας τὰ μὲν ἐσθίειν, τὰ δὲ σκορπίζειν. οὗ δ' ἂν σκορπισθῇ τὰ ψαιστὰ, ἐκεῖνον νικᾶν. ταῦτα μὲν οὖν μυθωδέστερα λέγει. Περὶ δὲ τῆς Δήμητρος καὶ τῆς Κόρης, πιστότερα. ὅτι φησὶν εἶναι νῆσον πρὸς τῇ Βρεταννικῇ, καθ' ἣν ὅμοια τοῖς ἐν Σαμοθρᾴκῃ περὶ τὴν Δήμητραν καὶ τὴν Κόρην ἱεροποιεῖται. Καὶ τοῦτο δὲ τῶν πιστευομένων ἐστὶν, ὅτι ἐν τῇ Κελτικῇ φύεται δένδρον, ὅμοιον συκῇ, καρπὸν δ' ἐκφέρει παραπλήσιον κιονοκράνῳ Κορινθιουργεῖ. ἐπιτμηθεὶς δ' οὗτος, ἀφίησιν ὀπὸν θανάσιμον πρὸς τὰς ἐπιχρίσεις τῶν βελῶν. Καὶ τοῦτο δὲ τῶν θρυλλουμένων ἐστὶν, ὅτι πάντες Κελτοὶ φιλόνεικοί τε εἰσὶ, καὶ οὐ νομίζεται παρ' αὐτοῖς αἰσχρὸν, τὸ τῆς ἀκμῆς ἀφειδεῖν τοὺς νέους. Ἔφορος δὲ, ὑπερβάλλουσάν τε τῷ μεγέθει λέγει τὴν Κελτικὴν, ὥστε ἧσπερ νῦν Ἰβηρίας καλοῦμεν, ἐκείνοις τὰ πλεῖστα προσνέμειν μέχρι Γαδείρων· φιλέλληνάς τε ἀποφαίνει τοὺς ἀνθρώπους, καὶ πολλὰ ἰδίως λέγει περὶ αὐτῶν οὐκ ἐοικότα τοῖς νῦν. ἴδιον δὲ καὶ τοῦτο, ἀσκεῖν γὰρ αὐτοὺς, μὴ παχεῖς εἶναι, μηδὲ προγάστορας, τὸν δ' ὑπερβαλλόμενον τῶν νέων τὸ τῆς ζώνης μέτρον, ζημιοῦσθαι. ταῦτα μὲν τῆς ὑπὲρ τῶν Ἄλπεων Κελτικῆς.

HIBER-

HIBERNIAE ET ALBIONIS TABVLA,

Continet hæc tabula insulas Britannicas, nempe Hiberniam, & Albionem, quam hodie Angliam & Scotiam uocant: Thylen & Orcades atque alias adiacentes insulas, suis quibusque nominibus in ea expressas. De moderna harum insularum appellatione & habitatione, inuenies in Auctario regionum per nos in fine adiecto.

PTOLEMAEVS.

Parallelus medius harum insularum proportionem habet ad meridianum, quam 11 ferè ad 20. Terminatur tabula ipsa ab omni parte Oceano, ab oriente Germanico, ab austro Britannico, &c.

Ciuitates insignes		Habet diem maximum H.	m.	Distans ab Alexandria uersus occasum H.	m.
Hibernia	Thyle	20	0	2	0
	Iuernis	18	0	3	15
	Rhœba	18	30	3	12
Albionis	Londinum	17	0	2	40
	Caturracton.	18	0	2	40
	Petoroton	18	20	2	0

TABVLA BRITANNIAE.

Parallelus uicesimus primus

Parallelus uicesimus

Par. decimusnonus

Parallelus 18

Paral. 17

OCEANUS Hyperboricus

OCEANUS OCCIDENTALIS

Thyle seu Thule

Ebuda
Ricina
Maleos
Epidion
Nouantu pmõt.
Rhobogdiũ pmõt.
Boriõ pmõt.
Monaida
Orcades insulæ 30.
OCEANUS Duecaledonius
Dumna
Ocetis
Epidiũ pmõt.
Orcas promõt.
Venicnion promont.
Vidua fl.
Logia
Argita
Rauius fl.
Inderius
Buuinda
Isamniũ pmõt.
Libœus
Ausoba
Senus fl.
HIBERNIA
Oboca fl.
Modonus
Dur fl.
Iernus fl.
Notion promõt.
Dabrona fl.
Birgus
Edros
Limnos
Longus
Caledonia sylua
Itys fl.
Nanæus
Mertæ
Loxa
Vierue drũ pmõt.
Berubiũ promont.
Deua
Nouantæ
Nouius
Selgouæ
Brigantes
Damnij
Alaunus
Gadeni
Otadeni
Tinna fl.
Celnius
Diua fl.
Taizalum
Orduices
Parisi
Hieron promont.
Mona
ALBI ON
INSVLA BRITANNICA
Abos fl.
Ocellos pmõt.
Oceanus Germanicus
Kancanon promont.
Coritani
Stucia fl.
Touerobius fl.
Cornabij
Octopitaron promont.
Silires
Dimetæ
Simeni
Trinoãtes
Atrebatij
Regni
Cantij
Dobuni
Belgæ
Durotriges
Counos
Toliapis
Cantiũ pmõt.
Mosa fl.
Rhenus fl.
BELGICAE PARS
GERMANIAE MAGNAE PARS
Heracleõ pmõt.
Boleriũ pmõt.
Dumonij
Tamarus
Isca fl.
Ocrinõ pmõt.
Cenion
Oceanus Vergiuius
OCEANUS Britãnicus

Hiberniæ populi.

Venicnij, Rhobogdij, Erdini, Nagnatæ, Autiri, Gangani, Vellaberi, Vterni, Vodiæ, Brigantes, Darnij, Voluntij, Blanij, Cauci, Manapij, Coriondi.

Ciuitates.

Dunum, Eblana, Iuernis, Laberus, Manapia, Macolicum, Nagnata, Rheba, Rhigia.

Britanniæ populi.

Nouantæ, Selgouæ, Damnij, Gadeni, Otadeni, Epidij, Cerones, Carnonacæ, Careni, Cornabij, Caledonij, Decantæ, Mertæ, Vacomagi, Venicontes, Texali, Orduices, Coritani, Catyeuchlani, Trinoantes, Demetæ, Sylires, Dobuni, Rutupiæ, Belgæ, Durotriges, Dumnonij. Reliqui sunt in tabula.

Ciuitates. Alauna, Alata castra, Aquæ calidæ, Bremeniũ, Banatia, Brannogenium, Bullæum, Carbantorigum, Corda, Colania, Coria, Curia, Caturractoniũ, Culetũ, Camudolanũ, Camunlodunũ, Corinium, Caleua, Deuana, Deunana, Daruernũ, Dunium, Epiacum, Eboracũ, Isurium, Ischalis, Isca, Lucopibia, Lindum, Luentium, Londiniũ, Mediolaniũ, Maridunũ, Nœomagus, Orrea, Olicana, Petuaria, Ripa alta, Rhetigoniũ, Rigodunũ, Rhage, Salinæ, Tamia, Tamare, Tuesis, Trimontium, Viroconium, Victoria, Vrolanium, Venta, Voliba, Vinnouium, Vxela.

Ἡ δὲ Βρετανικὴ, τρίγωνος μέν ἐστι τῷ σχήματι. παραβέβληται δὲ τὸ μέγιστον αὐτῆς πλευρὸν τῇ Κελτικῇ, τοῦ μήκους οὔθ' ὑπερβάλλον, οὔτ' ἐλλεῖπον. ἔστι γὰρ ὅσον τετρακισχιλίων καὶ τ ἢ υ σταδίων ἑκάτερον· τό, τε Κελτικὸν τὸ ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥήνου μέχρι πρὸς τὰ βόρεια τῆς Πυρήνης ἄκρα τὰ κατὰ Ἀκουϊτανίαν, καὶ τὸ ἀπὸ Καντίου τοῦ κατ' ἀντικρὺ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥήνου, ἑωθινωτάτου σημείου τῆς Βρετανικῆς, μέχρι πρὸς τὸ ἑσπέριον ἄκρον τῆς νήσου, τὸ κατὰ τὴν Ἀκουϊτανίαν καὶ τὴν Πυρήνην ἀντικείμενον. Τοῦτο μὲν δὴ τοὐλάχιστον διάστημα ἀπὸ τῆς Πυρήνης ἐπὶ τὸν Ῥῆνόν ἐστιν. ἐπεὶ τὸ μέγιστον εἴρηται, ὅτι καὶ πεντακισχιλίων σταδίων ἐστίν. ἀλλ' εἰκὸς εἶναί τινα σύννευσιν ἐκ τῆς παραλλήλου θέσεως τοῖς ποταμοῖς πρὸς τὸ ὄρος ἀμφοτέρωθεν, ἐπιστροφῆς τινὸς γινομένης, κατὰ τὰς πρὸς τὸν ὠκεανὸν ἐσχατιάς. Τέτταρα δ' ἐστὶ διάρματα, οἷς χρῶνται συνήθως ἐπὶ τὴν νῆσον ἐκ τῆς ἠπείρου, τὰ ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τῶν ποταμῶν τοῦ τε Ῥήνου, καὶ τοῦ Σηκοάνα, καὶ τοῦ Λίγηρος, καὶ τοῦ Γαρουνᾶ. τοῖς δ' ἀπὸ τῶν περὶ τὸν Ῥῆνον τόπων ἀναγομένοις, οὐκ ἀπ' αὐτῶν τῶν ἐκβολῶν ὁ πλοῦς ἐστιν, ἀλλὰ ἀπὸ τῶν ὁμορούντων τοῖς Μεναπίοις Μορινῶν, παρ' οἷς ἐστι καὶ τὸ Ἴτιον ᾧ ἐχρήσατο ναυστάθμῳ Καῖσαρ ὁ θεός, διαίρων εἰς τὴν νῆσον. νύκτωρ δ' ἀνήχθη, καὶ τῇ ὑστεραίᾳ κατῆρε περὶ τετάρτην ὥραν, τ καὶ εἴκοσι σταδίους τοῦ διάπλου τελέσας. κατέλαβε δ' ἐν ἀρούραις τὸν σῖτον. Ἔστι δ' ἡ πλείστη τῆς νήσου πεδιὰς, καὶ κατάδρυμος. πολλὰ δὲ γεώλοφα τῶν χωρίων ἐστί. φέρει δὲ σῖτον καὶ βοσκήματα, καὶ χρυσόν, καὶ ἄργυρον, καὶ σίδηρον. ταῦτα δὴ κομίζεται ἐξ αὐτῆς, καὶ δέρματα, καὶ ἀνδράποδα, καὶ κύνες εὐφυεῖς πρὸς τὰς κυνηγεσίας. Κελτοὶ δὲ καὶ πρὸς τοὺς πολέμους χρῶνται καὶ τούτοις, καὶ τοῖς ἐπιχωρίοις. Οἱ δὲ ἄνδρες εὐμηκέστεροι τῶν Κελτῶν εἰσί, καὶ ἧσσον ξανθότριχες, χαυνότεροι δὲ τοῖς σώμασι. σημεῖον δὲ τοῦ μεγέθους ἀντίπαιδας γὰρ ἡμεῖς εἴδομεν ἐν Ῥώμῃ, τῶν ὑψηλοτάτων αὐτόθι ὑπερέχοντας καὶ ἡμιποδίῳ. βλαισοὺς δὲ, καὶ τ' ἄλλα οὐκ εὐγράμμους τῇ συστάσει. Τὰ δ' ἤθη τὰ μὲν ὅμοια τοῖς Κελτοῖς, τὰ δ' ἁπλούστερα καὶ βαρβαρώτερα· ὥστ' ἐνίους γάλακτος εὐποροῦντας, μὴ τυροποιεῖν, διὰ τὴν ἀπειρίαν, ἀπείρους δ' εἶναι καὶ κηπείας, καὶ ἄλλων γεωργικῶν.

Δυνα-

Britannia autem formam habet triquetram. longiſsimum eius latus iuxta Galliam protenditur longitudine neque maiore, neque minori. utrumque enim latus longum eſt ſtadia IV CIↃ & uel CCC uel CCCC: Gallicum ab oſtijs Rheni uſque ad ſeptentrionales Pyrenes proceſſus apud Aquitaniam: Britannicum autem à Cantio quod punctum Britanniæ maximè ortiuum oſtijs Rheni eregionè eſt, uſque ad occiduum inſulæ procurſum, Aquitaniæ & Pyrenæ oppoſitum. Atque hoc eſt breuiſsimum à Pyrena ad Rhenum interuallum: maximum enim etiam IↃↃ ſtadiorum complecti traditum eſt, ſed probabile eſt, flumine ad montem parallelo, utrinque extrema quę ſunt uerſus Oceanum ad ſe mutuò inclinare. Quatuor ſunt uſitati è continente in inſulam traiectus, nimirum ab oſtijs fluminum Rheni, Sequanæ, Ligeris, & Garumnæ. Qui à Rheni partibus traijciunt, ij non ex ipſo ſoluunt oſtio, ſed à Morinis Menapiorum conterminis, apud quos eſt etiam Itium, quo nauali uſus eſt D. Cæſar in eam tranſmittens inſulam. noctu autem ſoluit, & poſtridie circa quartam horam appulit ad inſulam, nauigatione CCCXX ſtadiorum confecta. frumentum adhuc in agris depræhendit. Maxima inſulæ pars campeſtris eſt & ſyluis obſita, multos etiam terreſtres habet colles. profert frumentum, pecus, aurum, argentum, ferrum. efferuntur præter hæc ex ea inſula pelles, mancipia, & canes ad uenationem naturali præſtantes facultate. Galli cùm his, tum ſuis canibus in bello utuntur. Viri Gallos proceritate ſuperant, minuſque flauos habent crines: laxioribus autem ſunt corporibus, magnitudinis argumētum eſto, quod nos ipſi adoleſcentes Romæ uidimus, qui etiam ſemiſſe pedis ſuperarent altiſsimos homines. erant autem pedibus malè ſuffulti, & reliqua corporis lineamenta conſtitutionem non elegantem referebant. Ingenio Gallorum partim ſimiles ſunt, partim ſimpliciores & magis barbari. adeò ut quidam eorum ob imperitiam caſeos nullos conficiant, cum tamen lacte abundent. alij hortos colendi, & aliarum partium agriculturæ ignari ſunt.

Britannia.

Com-

Complures sunt apud eos dominationes. Ad
23 bella 2; essedorum utuntur multitudine, ut & quidã Gallorum. Vrbiũ loco ipsis sunt nemora. Arborib. enim deiectis ubi amplum circulum sepierunt, ipsi casas ibidem sibi ponunt, & pecori stabula condunt, ad usum quidem non longi temporis. Aër apud eos imbribus magis est quàm niuibus obnoxius. ac sereno etiam cœlo caligo quædam multum temporis obtinet, ita ut toto die non ultra tres aut quatuor quæ sunt circa meridiem horas conspici Sol possit. quod ipsum Morinis quoq;, & Menapijs, & eorum uicinis contingit. Diuus Cesar bis in eam insulam traiecit, ac mox reuersus est nulla magna re confecta, neque longè in insulam progressus. idque cùm propter barbarorum & suorum militum ob ortos in Gallia motus, tum quod sub plenilunium multas nauium aucto maris æstu amisisset. duobus tamen aut tribus prælijs uicit Britannos, quanquam duas tantùm eò traiecisset legiones: abduxitq; & obsides, & mancipia, & prædæ præterea multum. At nostra ætate regulorum quidam Britannicorum legationibus & officijs amicitiam Augusti Cæsaris consecuti, donaria in Capitolio dedicarunt, familiaremq́ue Romanis totam pœne
24 insulam redegerunt. & uectigalia 24 tolerant iam non difficilia à rebus quæ à Gallia & Britannia ultro citroq; uehuntur. sunt autem eburnea frena, & torques, & electrina atque uitrea uasa, aliæq́ue id genus uiles ac promiscuæ merces. Itaque nullo ad eam insulam opus est præsidio. Requireretur enim ad minimum una legio, & aliquid equitatus, si tributa inde essent auferenda. atqui tributum æquarent sumtus in præsidium faciendi. necessariò enim uectigalia imposito tributo minuerentur, & ui facta aliquid impenderet periculorum. Circa Britanniam sunt cùm aliæ paruæ insulæ, tum magna, Hibernia uersus septentrionem iuxta Britanniam porrecta, latior quàm longior. De hac nihil certi habeo quod dicam, nisi quod incolæ eius Britannis sunt magis agrestes, qui & humanis uescuntur carnibus, & plurimum cibi uorant, & pro honesto ducunt parentum mortuorum

Hibernia.

Δυναστεῖαι δ' εἰσὶ παρ' αὐτοῖς. Πρὸς δὲ τοὺς πολέμους, ἀπήναις χρῶνται τὸ πλέον, καθάπερ καὶ τῶν Κελτῶν ἔνιοι. πόλεις δ' αὐτῶν εἰσὶν οἱ δρυμοί. περιφράξαντες γὰρ δένδρεσι καταβεβλημένοις εὐρυχωρῆ κύκλον, καὶ αὐτοὶ ἐνταῦθα καλυβοποιοῦνται, καὶ τὰ βοσκήματα κατασταθμεύουσιν, οὐ πρὸς πολὺν χρόνον. ἔπομβροι δ' εἰσὶν οἱ ἀέρες μᾶλλον ἢ νιφετώδεις. ἐν δὲ ταῖς αἰθρίαις ὁμίχλη κατέχει πολὺν χρόνον, ὥστε δι' ἡμέρας ὅλης ἐπὶ τρεῖς μόνον ἢ τέτταρας ὥρας τὰς περὶ τὴν μεσημβρίαν ὁρᾶσθαι τὸν ἥλιον. Τοῦτο δὲ κἀν τοῖς Μορινοῖς συμβαίνει, καὶ τοῖς Μεναπίοις, καὶ ὅσοι τούτων πλησιόχωροι. Δὶς δὲ διέβη Καῖσαρ εἰς τὴν νῆσον ὁ θεός, ἐπανῆλθε δὲ διὰ ταχέων οὐδὲν μέγα διαπραξάμενος, οὐδὲ προελθὼν ἐπὶ πολὺ τῆς νήσου, διά τε τὰς ἐν τοῖς Κελτοῖς γενομένας στάσεις, τῶν τε βαρβάρων καὶ τῶν οἰκείων στρατιωτῶν, καὶ διὰ τὸ πολλὰ τῶν πλοίων ἀπολέσθαι κατὰ τὴν πανσέληνον, αὔξησιν λαβουσῶν τῶν ἀμπώτεων καὶ τῶν πλημμυρίδων. δύο μέν τοι ἢ τρεῖς νίκας ἐνίκησε τοὺς Βρεττανούς, καίπερ δύο τάγματα μόνον περαιώσας τῆς στρατιᾶς, καὶ ἀπήγαγεν ὅμηρά τε καὶ ἀνδράποδα, καὶ τῆς ἄλλης λείας πλῆθος. Νυνὶ μέντοι τῶν δυναστῶν τινες τῶν αὐτόθι πρεσβεύσεσι καὶ θεραπείαις κατασκευασάμενοι τὴν πρὸς Καίσαρα τὸν Σεβαστὸν φιλίαν, ἀναθήματά τε ἀνέθηκαν ἐν τῷ Καπιτωλίῳ, καὶ οἰκείαν σχεδὸν παρεσκεύασαν τοῖς Ῥωμαίοις ὅλην τὴν νῆσον, τέλη τε οὕτως ὑπομένουσι βαρέα, τῶν τε εἰσαγομένων εἰς τὴν Κελτικὴν ἐκεῖθεν, καὶ τῶν εἰσαγομένων ἐνθένδε. ταῦτα δ' ἐστὶν ἐλεφάντινα ψάλια, καὶ περιαυχένια καὶ λιγγούρια, καὶ ὑαλᾶ σκεύη, καὶ ἄλλος ῥῶπος τοιοῦτος· ὥστε μηδὲν δεῖν φρουρᾶς τῆς νήσου. τοὐλάχιστον μὲν γάρ, ἑνὸς τάγματος χρῄζοι ἄν, καὶ ἱππικοῦ τινος, ὥστε καὶ φόρους ἀπάγεσθαι παρ' αὐτῶν. εἰς ἴσον δὴ καθίσταιτο ἂν τὸ ἀνάλωμα τῇ στρατιᾷ τοῖς προσφερομένοις χρήμασιν. ἀνάγκη γὰρ μειοῦσθαι τὰ τέλη φόρων ἐπιβαλλομένων· ἅμα δὲ καὶ κινδύνους ἀπαντᾶν τινας, βίας ἐπαγομένης. Εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλαι περὶ τὴν Βρεττανικὴν νῆσοι μικραί· μεγάλη δ' ἡ Ἰέρνη πρὸς ἄρκτον αὐτῇ παραβεβλημένη, προμήκης μᾶλλον δὲ πλάτος ἔχουσα. περὶ ἧς οὐδὲν ἔχομεν λέγειν σαφές, πλὴν ὅτι ἀγριώτεροι τῶν Βρεττανῶν ὑπάρχουσιν οἱ κατοικοῦντες αὐτήν, ἀνθρωποφάγοι τε ὄντες καὶ πολυφάγοι, τούς τε πατέρας τελευτήσαντας

τήσαντας κατεσθίειν ἐν καλῷ τιθέμενοι. καὶ φανερῶς μίσγεσθαι ταῖς τε ἄλλαις γυναιξὶ, καὶ μητράσι, καὶ ἀδελφαῖς. Καὶ ταῦτα δ' οὕτω λέγομεν, ὡς οὐκ ἔχοντες ἀξιοπίστους μάρτυρας. Καίτοι τό γε τῆς ἀνθρωποφαγίας, καὶ Σκυθικὸν εἶναι λέγεται, καὶ ἐν ἀνάγκαις πολιορκητικαῖς, καὶ Κελτοὶ, καὶ Ἴβηρες, καὶ ἄλλοι πλείους, ποιῆσαι τοῦτο λέγονται. Περὶ δὲ τῆς Θούλης ἔτι μᾶλλον ἀσαφὴς ἡ ἱστορία, διὰ τὸν ἐκτοπισμόν· ταύτην γὰρ τῶν ὀνομαζομένων, ἀρκτικωτάτην τιθέασιν. Ἃ δ' εἴρηκε Πυθέας περὶ ταύτης, καὶ τῶν ἄλλων τῶν ταύτῃ τόπων, ὅτι μὲν πέπλασται, φανερὸν ἐκ τῶν γνωριζομένων χωρίων. κατέψευσται γὰρ αὐτῶν τὰ πλεῖστα, ὥσπερ καὶ πρότερον εἴρηται· ὥστε δῆλός ἐστιν ἐψευσμένος μᾶλλον περὶ τῶν ἐκτετοπισμένων. Πρὸς μέν τοι τὰ οὐράνια καὶ τὴν μαθηματικὴν θεωρίαν ἱκανῶς δόξειε κεχρῆσθαι τοῖς πράγμασι, τοῖς τῇ κατεψυγμένῃ ζώνῃ πλησιάζουσι, τὸ τῶν καρπῶν εἶναι τῶν ἡμέρων, καὶ ζώων τῶν μὲν ἀφορίαν παντελῆ, τῶν δὲ σπάνιν. κέγχρῳ δὲ καὶ ἄλλοις λαχάνοις, καὶ καρποῖς καὶ ῥίζαις τρέφεσθαι. παρ' οἷς δὲ σῖτος καὶ μέλι γίγνεται, καὶ τὸ πόμα ἐντεῦθεν ἔχειν. τὸν δὲ σῖτον ἐπειδὴ τοὺς ἡλίους οὐκ ἔχουσι καθαροὺς, ἐν οἴκοις μεγάλοις κόπτουσι, συγκομισθέντων δεῦρο τῶν σταχύων. αἱ γὰρ ἅλως ἄχρηστοι γίνονται διὰ τὸ ἀνήλιον, καὶ τοὺς ὄμβρους.

Μετὰ δὲ τὴν ὑπὲρ τῶν Ἄλπεων Κελτικὴν, καὶ τὰ ἔθνη τὰ ἔχοντα τὴν χώραν ταύτην, περὶ αὐτῶν τῶν Ἄλπεων λεκτέον, καὶ τῶν κατοικούντων αὐτὰς, ἔπειτα περὶ τῆς συμπάσης Ἰταλίας· φυλάττουσιν ἐν τῇ γραφῇ τὴν αὐτὴν τάξιν, ἥνπερ δίδωσιν ἡ τῆς χώρας φύσις. Ἄρχονται μὲν οὖν αἱ Ἄλπεις οὐκ ἀπὸ Μονοίκου λιμένος, ὡς εἰρήκασί τινες, ἀλλ' ἀπὸ τῶν αὐτῶν χωρίων ἀφ' ὧνπερ καὶ τὰ Ἀπέννινα ὄρη κατὰ Γένουαν ἐμπορεῖον Λιγύων, καὶ τὰ καλούμενα Σαββάτων οὐάδα, ἅπερ ἐστὶ τενάγη. Τὸ μὲν γὰρ Ἀπέννινον ἀπὸ Γενούας, αἱ δὲ Ἄλπεις ἀπὸ τῶν Σαββάτων ἔχουσι τὴν ἀρχήν, στάδιοι δ' εἰσὶ μεταξὺ Γενούας καὶ Σαββάτων, σ' πρὸς τοῖς ξ'. μετὰ δὲ τ' πρὸς τοῖς ο', Ἀλβιγγαυνόν ἐστι πόλισμα, οἱ δ' ἐνοικοῦντες Λίγυες Ἰγγαυνοι καλοῦνται. ἐντεῦθεν δ' εἰς Μονοίκου λιμένα υ' καὶ π'. ἐν δὲ τῷ μεταξὺ πόλις εὐμεγέθης, Ἄλβιον Ἰντεμέλιον, καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἰντεμέλιοι. Καὶ δὴ καὶ σημεῖον τίθενται, τοῦ τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῶν

tuorum corpora comedere, ac palam concumbere non cum aliis modò mulieribus, sed etiam cum matribus ac sororibus. Quæ quidem ita referimus, ut fide dignis harum rerum testibus destituti. Sanè carnibus humanis uesci Scythicum esse fertur: idq; usurpasse etiam obsidionum necessitatibus urgentibus Galli, Hispani, aliique plures feruntur. Magis etiam obscura est Thules historia, ob tam longinquum situm. omniũ enim, quarum ferãtur nomina, maximè uersus septentrionem esse hanc dißitam aiunt. Vana esse quæ Pytheas de hac, & aliis ibi sitis locis perhibuit, liquet ex locis nobis cognitis, de quibus ille mẽtitus est plurima, quod etiam suprà docuimus. ut de lõginquis plura eum finxisse non sit obscurum. Tamen quod ad cœli rationem & mathematicam attinet contemplationem, uidetur non ineptè eorum locorũ descripsisse proprietatem, quæ frigidæ appropinquant plagæ. nimirum fructuum mitiorum nihil, animaliumque mansuetorum parum ibi nasci, milio & aliis oleribus, fructibus & radicibus homines uesci. ubi frumentum & mel prouenit, ibi inde etiam potum fieri. frumentum, quia soles non habeant puros, comportatis magnas in domos spicis contundi: aliâs ob solis radiorũ defectum & imbres reddi inutiles. *Thule.*

Enimuerò postquam dictum est de transalpinis Gallis, & eam regionem habentibus populis: iam nunc de ipsis differendum est Alpibus & earum incolis, ac deinceps de uniuersa Italia. qua in descriptione eum sequemur ordinem, quem ipsa locorum dictabit natura. Ordiuntur Alpes non à Monœci portu, ut quidam tradiderunt, sed ab iisdem locis, à quibus etiam Apenninus mons iuxta Genuam Ligurum emporium, & quæ uocantur Sabbatorum uada. nam Apenninus à Genua incipit, Alpes à Sabbatis, inter Sabbata & Genuam stadia sunt CCLX. Hinc post CCCLXX stadia oppidum Albingaurum, oppidani Ligures Ingauni. hinc ad portum Monœci CCCCXXC. In medio urbs magna Albium Intemelium, incolæ Intemelii. Pro signo autem hæc nomina sumunt, quo probent *De Alpibus.*

bent Alpes à Sabbatis oriri. Alpia enim prius dicta fuisse Albia, sicut & Alpionia. nam etiamnum montem in Iapodibus sublimen, extremitate quodammodo Alpes attingẽtem, Albium uocari, quasi eò usque porrectis Alpibus. Cum ergo Ligurum alij sunt Ingauni, alij Intemelij, consentaneum fuit eorum colonias maritimas, alteram Albium Intemelium uocari, quasi Alpinum, alteram concisiùs aliquanto Albingaunum. Duabus his Ligurum gentibus addit Polybius Oxybios & Deceates. Omnino autem uniuersum litus à Monœco portu ad Etruriam usque continuum est & portubus caret, nisi quatenus paucis locis appelli naues sinit, & defigi anchoras. desuper imminent grandes ac præruptæ montium rupes, angustum relinquentes iuxta mare transitum. Ibi accolunt Ligures, uitam re pecuaria ferè sustentantes, ac lacte, & hordeaco potu, pascuntur maritima, & maiori è parte montes sunt ibi syluæ frequentes ligna ad naues compingendas suppeditantes, magnarum feraces arborum, quarum nonnullæ crassiciei diametrum octo pedes habeant. sunt & aliæ arbores ob uarietatem ad mensas conficiendas thya nihilo deteriores. Hæc ergo ligna ij ad emporium Genuam deportant, itemque pecora, pelles, mella. eorumque loco oleum exportant, & uinum Italicum. apud ipsos enim parum uini nascitur, idque picem resipit. Ibi

Ligurum gẽtes.

25 sunt equi & muli qui appellantur 25 Gegenij, & tunicæ ac saga Ligustica. copiosum est etiam apud eos Lyncurium quod nonnulli cognominant electrum. In bellum equites rari proficiscuntur, grauis autem & leuis armaturæ pedites sunt boni. nonnulli ex eo, quia æreis utuntur scutis, Græcos eos esse ratiocinantur. Portus Monœci neque magnas neque multas capit naues. in eo templum est Herculis Monœci. nomen coniecturam præbet eo usque Massiliensem nauigationem pertingere. distat ab Antipoli paulo amplius CC stadijs. Inde iam ad Massiliam usque atque nonnihil ulterius Salyes habitant oræ maritimæ imminentes Alpes, partemque litoris, permixti Græcis. hos antiqui

ἀπὸ τῶν Σαββάτων εἶναι τοῖς Ἄλπεσιν ἐκ τῶν ὀνομάτων τούτων. τὰ γὰρ Ἄλπια καλεῖσθαι πρότερον Ἄλβια, καθάπερ καὶ Ἀλπιόνια. καὶ γὰρ νῦν ἔτι τὸ ἐν τοῖς Ἰάποσιν ὄρος ὑψηλὸν συνάπτον πως τῇ ἄκρᾳ καὶ ταῖς Ἄλπεσιν, Ἄλβιον λέγεσθαι, ὡς ἂν μέχρι δεῦρο τῶν Ἄλπεων ἐκτεταμένων. Τῶν οὖν Λιγύων τῶν μὲν ὄντων Ἰγγαύνων, τῶν δὲ Ἰντεμελίων, εἰκότως τὰς ἀποικίας αὐτῶν ἐπὶ τῇ θαλάττῃ, τὴν μὲν ὀνομάζεσθαι Ἄλβιον Ἰντεμέλιον, οἷον Ἄλπιον· τὴν δὲ ἐπιτετμημένως μᾶλλον, Ἀλβιγγαύνον. Πολύβιος δὲ προστίθησι τοῖς δυσὶ φύλοις τῶν Λιγύων τοῖς λεχθεῖσι τό, τε τῶν Ὀξυβίων καὶ τὸ τῶν Δεκιήτων. Ὅλως δὲ ἡ παραλία αὕτη πᾶσα μέχρι τῆς Τυρρηνίας ἀπὸ Μονοίκου λιμένος, προσεχής τέ ἐστι καὶ ἀλίμενος, πλὴν βραχέων ὅρμων καὶ ἀγκυροβολίων. ὑπέρκεινται δὲ οἱ τῶν ὀρῶν ἐξαίσιοι κρημνοί, στενὴν ἀπολιπόντες πρὸς θαλάττῃ πάροδον. κατοικοῦσι δὲ Λίγυες, ζῶντες ἀπὸ θρεμμάτων τὸ πλέον, καὶ γάλακτος, καὶ κριθίνου πόματος, νεμόμενοι τά τε πρὸς θαλάττῃ χωρία, καὶ τὸ πλέον τὰ ὄρη. ἔχουσι δ᾽ ὕλην ἐνταῦθα παμπόλλην ναυπηγήσιμον, καὶ μεγαλόδενδρον, ὥστ᾽ ἐνίων τὸ πάχος τὴν διάμετρον ὀκτὼ ποδῶν εὑρίσκεσθαι. πολλὰ δὲ καὶ τῇ ποικιλίᾳ τῶν θυΐνων οὐκ ἔστι χείρω πρὸς τὰς τραπεζοποιΐας. Ταῦτά τε δὴ κατάγουσιν εἰς τὸ ἐμπορεῖον τὴν Γένουαν, καὶ θρέμματα, καὶ δέρματα, καὶ μέλι. ἀντιφορτίζονται δὲ ἔλαιον καὶ οἶνον τὸν ἐκ τῆς Ἰταλίας. ὁ δὲ παρ᾽ αὐτοῖς ὀλίγος ἐστί, πιττίτης, αὐστηρός. Ἐντεῦθεν δέ εἰσιν οἱ Γεγήνιοι λεγόμενοι ἵπποι τε καὶ ἡμίονοι, καὶ οἱ λιγυστινοί τε χιτῶνες καὶ σάγοι. πλεονάζει δὲ καὶ τὸ λιγγούριον παρ᾽ αὐτοῖς, ὅ τινες ἤλεκτρον προσαγορεύουσι. στρατεύονται δ᾽ ἱππεῖς μὲν οὐ πάνυ, ὁπλῖται δὲ ἀγαθοὶ καὶ ἀκροβολισταί. ἀπὸ δὲ τοῦ χαλκάσπιδας εἶναι, τεκμαίρονταί τινες Ἕλληνας αὐτοὺς εἶναι. Ὁ δὲ τοῦ Μονοίκου λιμένος ὅρμος ἐστίν, οὐ μεγάλαις, οὐδὲ πολλαῖς ναυσίν, ἔχων ἱερὸν Ἡρακλέους Μομοίκου καλουμένου. ἔοικε δὲ ἀπὸ τοῦ ὀνόματος καὶ μέχρι δεῦρο διατείνειν ὁ Μασσαλιωτικὸς παράπλους. διέχει δ᾽ Ἀντιπόλεως μικρῷ πλείους, ἢ διακοσίους σταδίους. τοὐντεῦθεν δ᾽ ἤδη μέχρι Μασσαλίας καὶ μικρὸν προσωτέρω τὸ τῶν Σαλύων ἔθνος, οἰκεῖ τὰς Ἄλπεις τὰς ὑπερκειμένας καί τινας τῆς αὐτῆς παραλίας ἀναμὶξ τοῖς Ἕλλησι. Καλοῦσι δὲ τοὺς Σάλυας οἱ μὲν παλαιοὶ

καλοῦσι τῶν Ἑλλήνων Λίγυας, καὶ τὴν χώραν ἣν ἔχουσιν οἱ Μασσαλιῶται Λιγυστικήν. οἱ δ' ὕστερον Κελτολίγυας ὀνομάζουσι, καὶ τὴν μέχρι Λουερίωνος καὶ τοῦ Ῥοδανοῦ πεδιάδα τούτοις προσνέμουσιν, ἀφ' ἧς οὐ πεζὴν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἱππικὴν ἔστελλον στρατιάν, εἰς δέκα μέρη διῃρημένοι. Πρώτους δ' ἐχειρώσαντο Ῥωμαῖοι τούτους τῶν ὑπεραλπείων Κελτῶν, πολὺν χρόνον πολεμήσαντες καὶ τούτοις καὶ τοῖς Λίγυσιν. ἀποκεκλείκασι τὰς εἰς τὴν Ἰβηρίαν παρόδους, τὰς διὰ τῆς παραλίας. καὶ γὰρ καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ἐλῄζοντο· καὶ τοσοῦτον ἴσχυον, ὥστε μόλις στρατοπέδοις μεγάλοις πορευτὴν εἶναι τὴν ὁδόν. ὀγδοηκοστὸν δ' ἔτος πολεμοῦντες, διεπράξαντο μόλις ὥστ' ἐπὶ ιβ σταδίους τὸ πλάτος ἀνακεῖσθαι τὴν ὁδὸν τοῖς ὁδεύουσι δημοσίᾳ. Μετὰ ταῦτα μέντοι κατέλυσαν ἅπαντας, καὶ διέταξαν αὐτοὶ τὰς πολιτείας, ἐπιστήσαντες φόρον. Μετὰ δὲ τοὺς Σάλυας Ἀλβιεῖς καὶ Ἀλβίοικοι καὶ Οὐοκούντιοι νέμονται τὰ προσάρκτια μέρη τῶν ὀρῶν. παρατείνουσι δὲ οἱ Οὐοκούντιοι μέχρι Ἀλλοβρόγων, ἔχοντες αὐλῶνας ἐν βάθει τῆς ὀρεινῆς ἀξιολόγους καὶ ὀχυροὺς ὧν ἔχουσιν ἐκεῖνοι. Ἀλλόβρογες μὲν οὖν καὶ Λίγυες ὑπὸ τοῖς στρατηγοῖς τάττονται τοῖς ἀφικνουμένοις εἰς τὴν Ναρβωνῖτιν. Οὐοκούντιοι δὲ καθάπερ καὶ Οὐόλκας ἔφαμεν, τοὺς περὶ Νέμαυσον τάττονται καθ' αὑτούς. Τῶν δὲ μεταξὺ τοῦ Οὐάρου καὶ τῆς Γενούας Λιγύων, οἱ μὲν ἐπὶ τῇ θαλάττῃ τοῖς Ἰταλιώταις εἰσὶν οἱ αὐτοί. ἐπὶ δὲ τοὺς ὀρεινοὺς πέμπεταί τις ἵππαρχος τῶν ἱππικῶν ἀνδρῶν, καθάπερ καὶ ἐπ' ἄλλους τῶν τελέως βαρβάρων. Μετὰ δὲ Οὐοκουντίους Σικόνιοι, καὶ Τρικόριοι, καὶ μετ' αὐτοὺς Μεδοῦλοι ὑπὲρ τὰς ὑψηλοτάτας ἔχουσι κορυφάς. τὸ γοῦν ὀρθιώτατον αὐτῶν ὕψος, σταδίων ἑκατὸν ἔχειν φασὶ τὴν ἀνάβασιν. κἀντεῦθεν πάλιν τὴν ἐπὶ τοὺς ὅρους τοὺς τῆς Ἰταλίας κατάβασιν. ἄνω δ' ἔν τισι κοίλοις χωρίοις λίμνη τε συνίσταται μεγάλη, καὶ πηγαὶ δύο οὐ πολὺ ἄποθεν ἀλλήλων, ὧν ἐκ μὲν τῆς ἑτέρας ἐστὶν ὁ Δρουέντιος ποταμὸς χαραδρώδης, ὡς ἐπὶ τὸν Ῥοδανὸν καταράττει. καὶ ὁ Δουρίας εἰς τἀναντία, τῷ γὰρ Πάδῳ συμμίσγει, κατενεχθεὶς διὰ Σαλασσῶν εἰς τὴν ἐντὸς τῶν Ἄλπεων Κελτικήν. ἐκ δὲ τῆς ἑτέρας πολὺ ταπεινότερος τῶν χωρίων τούτων ἀναδίδωσιν αὐτὸς ὁ Πάδος, πολύς τε, καὶ ὀξύς. προϊὼν δὲ γίνεται μείζων καὶ πρᾳότερος.

tiqui Græcorum Ligyas, id est Ligures uocarunt, & regionem quam tenent Massilienses, Ligusticam. posteriores Galloligures eos dixerunt, campestremque ijs regionem *
omnem usque ad Luerionem & Rhodanum adsignarunt: unde ij non pedestri modò, sed equestri etiam exercitu expeditionem fecerunt, in decem diuisi partes. Primos omnium transalpinorum Gallorum hos domuerunt Romani, gesto contra eos & Ligures diuturno bello, quòd hi illis aditum per maris oram in Hispaniam interclusissent. Etenim Ligures isti terra marique latrocinia exercebant, tanta potentia præditi, ut iter uix magnis exercitibus facere liceret. Et Romani bello per XXC annos tracto uix obtinuerunt, ut XII stadiorum amplitudine publica uia pateret. Posterioribus autem temporibus uniuersos Ligures subegerunt Romani, & formam reip. ijs præscripserunt imposito stipendio. Post Salyas Albienses, & Albiœci, & Vocontij habitant uersus septentrionem sitas montium partes: Vocontij usque ad Allobroges pertingunt, degentes in conuallibus montium profundis ac munitis. Cæ- 26
terum Allobroges & Ligures rectoribus prouinciæ Narbonensis Roma missis obtemperant: Vocontij, sicut & de Volcis circa Nemausum diximus, sui sunt iuris. qui inter Varum & Genuam degunt Ligures ad mare, ij pro Italis censentur. ad montanos præfectus equestris ordinis aliquis mittitur, ut ad reliquos planè barbaros. Post Vocontios sunt Siconij, Tricorij, & ab his Medulli cacuminib. insidentes altissimis. altitudo eorum rectissima C stadiorum dicitur esse, tantusque rursus ad fines Italiæ descensus. Supernè in quibusdam cauitatibus lacus magnus continetur, duoque fontes non multum à se inuicem dissiti ex quorum altero Druentia fluuius per confragosa loca Rhodanum uersus defluit, & in diuersam partem Duria per Salassos in cisalpinam delapsus Galliam Pado miscetur. Ex altero longè istis locis humilior ipse Padus oritur copiosus & rapidus. in progressu autem maior fit ac placidior, multis auctus aquis affluentibus:

Druentiæ, Duriæ, & Padi fontes.

bus: & ubi in planiciem deuenit, dilatatus iam uehementiam fluxus minuit. Incidit in Adriaticum mare, maximus, Istro excepto, factus omnium Europæ fluminum. Medulli siti sunt potissimùm super Isaræ influxum in Rhodanum. In altera autem parte montanorum, quæ ad Italiam uergit, Taurini habitant Ligustica gens, aliįque Ligures. horum est & quæ Ide onni dicitur, & quæ Cottij terra. Post hos & Padum, Salassi. super hos in uerticibus montium Centrones, & Catoriges, & Veragri, Nantuates, & Lemannus lacus per quem Rhodanus fertur, & fons Rhodani. Non procul hinc Rheni sunt fontes, & Adula mons, ex quo Rhenus fluit uersus septentrionem, inque contrariam partem Addua in Lacum Larium, qui ad Comum est, delabitur. Supra Comum, quod est ad radices Alpium situm, habitant uersus orientem Rhæti & Vennones: ad alteram partem Lepontij, Tridentini, Stoni, & aliæ complures exiguæ gentes, quæ superioribus temporibus Italiam tenuerunt, latrocinijs deditæ & pauperes. Eæ nunc partim excisæ sunt, partim domitæ: ut iter supra montes per illos, quod olim erat angustum & superatu difficile, multis nunc locis pateat, tutumque sit ab iniuria hominum, & expeditum. quod ipsum opere est confectum. Nam Augustus Cæsar latronum excidio uiarum structuram adiecit, quantam omnino licuit perfici. neque enim potuit ubique ui perrumpere naturam saxorum & ingentium præruptarum rupium, aliâs uiæ impendentium, aliâs subiacentium, ita ut uel leuiter è uia egressi in periculum uenirent ineuitabile, cum in fundo carentes ualles esset decidendum. ibi quidem alicubi ita arcta est uia, ut & peditibus & iumentis non adsuetis uertigo oboriatur: incolarum autem iumenta facilè illum laborem obeunt. Neque huic incommodo mederi potuit, neque delapsui ingentium glaciei tabularum, quæ integrum etiam comitatum obruere & in subiectas deturbare ualles possunt. Multæ enim una supra aliam iacent glaciei tabulæ, subinde uno post alterum gelu concrescente in glaciei formam niue:

τὸς, ἐκ πολλῶν δὲ λαμβάνει τὴν αὔξησιν. ἐν δὲ τοῖς πεδίοις ἤδη γενόμενος καὶ πλατύνεται. τῇ οὖν διαχύσει περισπᾷ καὶ ἀμβλύνει τὸν ῥοῦν. εἰς δὲ τὴν Ἀδριατικὴν θάλατταν ἐμπίπτει μέγιστος γενόμενος τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπην ποταμῶν πλὴν τοῦ Ἴστρου. Ὑπέρκεινται δ' οἱ μὲν Μέδουλοι μάλιστα τῆς συμβολῆς τοῦ Ἰσάρος πρὸς τὸν Ῥοδανόν. ἐπὶ δὲ θάτερα μέρη τὰ πρὸς τὴν Ἰταλίαν κεκλιμένα τῆς λεχθείσης ὀρεινῆς, Ταυρινοί τε οἰκοῦσι Λιγυστικὸν ἔθνος, καὶ ἄλλοι Λίγυες. Τούτων δ' ἐστὶ καὶ ἡ τοῦ Ἰδεόννου λεγομένη γῆ, καὶ τοῦ Κοττίου. μετὰ δὲ τούτους καὶ τὸν Πάδον Σαλασσοί. ὑπὲρ δὲ τούτων ἐν ταῖς κορυφαῖς Κεύτρωνες, καὶ Κατόριγες, καὶ Οὐάραγροι, καὶ Ναντουᾶται, καὶ ἡ πελαμένα λίμνη, δι' ἧς ὁ Ῥοδανὸς φέρεται, καὶ ἡ πηγὴ τοῦ ποταμοῦ. Οὐκ ἄπωθεν δὲ τούτων οὐδὲ τοῦ Ῥήνου αἱ πηγαί, οὐδ' ὁ Ἀδούλας τὸ ὄρος, ἐξ οὗ ῥεῖ καὶ ὁ Ῥῆνος ἐπὶ τὰς ἄρκτους, καὶ ὁ Ἀδούας εἰς τἀναντία ἐμβάλλων εἰς τὴν Λάριον λίμνην τὴν πρὸς τῷ Κώμῳ. Ὑπέρκειται δὲ τοῦ Κώμου πρὸς τῇ ῥίζῃ τῶν Ἄλπεων ἱδρυμένου, τῇ μὲν Ῥαιτοὶ καὶ Οὐέννονες ἐπὶ τὴν ἕω κεκλιμένοι· τῇ δὲ Ληπόντιοι καὶ Τριδεντῖνοι, καὶ Στόνοι, καὶ ἄλλα πλείω μικρὰ ἔθνη κατέχοντα τὴν Ἰταλίαν ἐν τοῖς πρόσθεν χρόνοις λῃστρικὰ καὶ ἄπορα. Νυνὶ δὲ τὰ μὲν ἐξέφθαρται, τὰ δ' ἡμέρωται τελέως, ὥστε τὰς δι' αὐτῶν ὑπερβολὰς τοῦ ὄρους πρότερον οὔσας ὀλίγας καὶ δυσπεράτους, νυνὶ πολλαχόθεν εἶναι καὶ ἀσφαλεῖς ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων, καὶ εὐβάτους. ὧν ἐνεστι διὰ τὴν κατασκευήν. προσέθηκε γὰρ ὁ Σεβαστὸς Καῖσαρ τῇ καταλύσει τῶν λῃστῶν τὴν κατασκευὴν τῶν ὁδῶν, ὅσην οἷόν τ' ἦν. οὐ γὰρ δυνατὸν πανταχοῦ βιάσασθαι τὴν φύσιν διὰ πετρῶν, καὶ κρημνῶν ἐξαισίων, τῶν μὲν ὑπερκειμένων τῆς ὁδοῦ, τῶν δ' ὑποπιπτόντων, ὥστε καὶ μικρὸν ἐκβᾶσιν, ἄφυκτον εἶναι τὸν κίνδυνον, εἰς φάραγγας ἀβύσσους τοῦ πτώματος ὄντος. οὕτω δ' ἐστὶ στενὴ κατά τι αὐτοῦ ἡ ὁδός, ὥστ' ἴλιγγον φέρειν τοῖς πεζῇ βαδίζουσι καὶ αὐτοῖς καὶ ὑποζυγίοις τοῖς ἀήθεσι, τὰ δ' ἐπιχώρια κομίζειν τοὺς κόπους ἀσφαλῶς. οὔτ' οὖν ταῦτα ἰάσιμα, οὔθ' αἱ κατολισθάνουσαι πλάκες τῶν κρυστάλλων ἄνωθεν ἐξαίσιοι, συνοδίαν ὅλην ἀπολαμβάνειν δυνάμεναι, καὶ συνεξωθεῖν εἰς τὰς ὑποπιπτούσας φάραγγας. πολλαὶ γὰρ ἀλλήλαις ἐπίκεινται πλάκες πάγων ἐπὶ πάγοις γινομένων τῆς χιόνος

ρυσταλλοειδῶν, καὶ τῶν ἐπ' ἐπιπολῆς ῥᾳδίως ἀπολυομένων ἀπὸ τῶν ἐντὸς πρὶν διαλυθῆναι τελέως ἐν τοῖς ἡλίοις. Ἡ δὲ τῶν Σαλασσῶν πολλὴ μέν ἐστιν, ἐν αὐλῶνι βαθεῖ, τῶν ὀρῶν ἀμφοτέρων κλειόντων τὸ χωρίον· μέρος δέ τι αὐτῶν ἀνατείνει καὶ πρὸς τὰς ὑπερκειμένας κορυφάς. Τοῖς οὖν ἐκ τῆς Ἰταλίας ὑπερτιθεῖσι τὰ ὄρη, διὰ τοῦ λεχθέντος αὐλῶνός ἐστιν ἡ ὁδός. εἶτα σχίζεται δίχα, καὶ ἡ μὲν διὰ τοῦ Ποινίνου λεγομένου φέρεται ζεύγεσιν οὐ βατὴ κατὰ τὰ ἄκρα τῶν Ἄλπεων. ἡ δὲ διὰ Κεντρώνων δυσμικωτέρα. Ἔχει δὲ Χρύσεια ἡ τῶν Σαλασσῶν, ἃ κατεῖχον ἰσχύοντες οἱ Σαλασσοὶ πρότερον, καθάπερ καὶ τῶν παρόδων ἦσαν κύριοι. προσελάμβανε δὲ πλεῖστον εἰς τὴν μεταλλείαν αὐτοῖς ὁ Δουρίας ποταμός, εἰς τὰ χρυσοπλύσια. διόπερ ἐπὶ πολλοὺς τόπους σχίζοντες ταῖς ἐξοχετείαις τὸ ὕδωρ, τὸ κοινὸν ῥεῖθρον ἐξεκένουν. τοῦτο δ' ἐκείνοις μὲν συνέφερε πρὸς τὴν τοῦ χρυσοῦ θήραν, τοὺς δὲ γεωργοῦντας τὰ ὑπ' αὐτοῖς πεδία, τῆς ἀρδείας στερουμένους, ἐλύπει, τοῦ ποταμοῦ δυναμένου ποτίζειν τὴν χώραν, διὰ τὸ ὑπερδέξιον ἔχειν τὸ ῥεῖθρον. ἐκ δὲ ταύτης τῆς αἰτίας πόλεμοι συνεχεῖς ἦσαν ἀμφοτέροις τοῖς ἔθνεσι πρὸς ἀλλήλους. κρατησάντων δὲ Ῥωμαίων, τῶν μὲν χρυσουργιῶν ἐξέπεσον, καὶ τῆς χώρας οἱ Σαλασσοί. τὰ δ' ὄρη κατέχοντες ἀκμὴν, τὸ ὕδωρ ἐπώλουν τοῖς δημοσιώναις τοῖς ἐργολαβήσασι τὰ χρύσεια. καὶ πρὸς τούτους δ' ἦσαν ἀεὶ διαφοραὶ διὰ τὴν πλεονεξίαν τῶν δημοσιωνῶν. οὕτω δὲ συνέβαινε τοὺς στρατηγιῶντας ἀεὶ τῶν Ῥωμαίων, καὶ πεμπομένους ἐπὶ τοὺς τόπους, εὐπορεῖν προφάσεων, ἀφ' ὧν πολεμήσουσι. Μέχρι μὲν δὴ τῶν νεωστὶ χρόνων, τοτὲ μὲν πολεμούμενοι, τοτὲ δὲ καταλυόμενοι τὸν πρὸς τοὺς Ῥωμαίους πόλεμον, ἴσχυον ὅμως, καὶ πολλὰ κατέβλαπτον τοὺς δι' αὐτῶν ὑπερβάλλοντας τὰ ὄρη, κατὰ τὸν λῃστρικὸν ἔθος. οἵ γε καὶ Δέκιμον Βροῦτον φυγόντα ἐκ Μουτίνης, ἐπράξαντο δραχμὴν κατ' ἄνδρα. Μεσσάλας δὲ πλησίον αὐτῶν χειμαδεύων, τιμὴν ξύλων κατέβαλε, τῶν τε καυσίμων, καὶ τῶν πτελεΐνων ἀκοντισμάτων, καὶ τῶν γυμναστικῶν. ἐσύλησαν δέ ποτε καὶ χρήματα Καίσαρος οἱ ἄνδρες οὗτοι, καὶ ἐπέβαλον κρημνοὺς στρατοπέδοις, πρόφασιν ὡς ὁδοποιοῦντες ἢ γεφυροῦντες ποταμούς. ὕστερον μέντοι κατεστρέψατο αὐτοὺς ἄρδην ὁ Σεβαστὸς, καὶ πάντας ἐλαφυροπώλησε, κομισθέντας εἰς Ἐπο-

ue: quarum tabularum quæ in superficie sunt, facilè quouis tempore ab interioribus soluuntur antequam à sole planè liquentur. Salassorum regio ampla est in profunda conualle montib. utrinque includentibus: quanquam alicubi etiam ad superincumbentes attollitur uertices. Qui ex Italia profecti montes illos superare uolunt, ĳs iter per eam est conuallem. deinde in duas uias scinditur, quarum quæ per Pœninas fauces tendit ad summitates Alpium, iumentis est inaccessa. altera per Centrones magis est occidua. In Salassorum regione sunt auri metalla, quæ olim obtinuerunt Salassi, sicut & itinera. maximum illis adiumentum ad negocium metallicum attulit Duria fluuius, ad eluendum aurum. itaque multis locis eum in riuulos scindentes, alueum exinaniuerunt. quod ut illis ad auri inuestigationem profuit, ita molestum fuit ĳs qui subiectos illis agros colebant, rigandi facultate spoliatis, quam fluuius iste supernè labens poterat præbere. atque ea res causam continentium inuicem bellorum ĳs gentibus dedit. Romanis autem rerum potitis, & metallis & ditione sua Salassi exciderunt. montes tamen adhuc obtinentes, aquam publicanis uenditabant, qui conduxerant auri metalla. cum quibus perpetuæ ĳs erant lites, ob auariciam publicanorum. Atque ita factum est, ut qui à Romanis ad ea loca mittebantur, cùm bellum gerere cuperent, facilè eius inuenirent occasiones. Et ad paulo superiora quidem tempora usque modò bello impetiti, modò pacè cum Romanis composita, tamen potentia fuerunt præditi, ita ut more prædonum magna iniungerēt damna ĳs qui per ipsas transirent. Quippe & D. Brutum Mutina cum suis fugientem uiritim denarium soluere coēgerunt. & Messala in uicinia hyemans, pecunia ab ĳs redemit ligna ad focum, & ulmea hastilia ad exercitationes. Quin & Cæsaris aliquando pecuniam diripuerunt Salassi, exercitibusq'ue præcipitia insederunt, simulantes uiam se reficere, aut fluminibus pontes imponere. Ad extremum Cæsar eos deuicit, & sub hasta uniuersos uendidit Eporediam

Salassi.

rediam deductos. (. quæ colonia Romanorum in hoc fuerat condita, ut præsidio esset contra Salassos: sed parum resisti ab incolis potuit, donec ea gens deleta est.) numerata sunt hominum millia XXXVI, uirorum ad pugnam idoneorum VIII millia. uniuersos sub hasta uendidit Terentius Varro, qui dux belli eos deuicerat. Augustus autem Cæsar missis Romanorum tribus millibus urbem condidit, quo loco Varro castra habuerat. Atque nunc tota uicinia pacata est, usque ad summos montis transitus. Deinceps montium partes quę ortum spectant, & ad meridiem uertuntur, Rhæti & Vindelici tenent, Heluetiorum & Biorum contermini, quorum campis imminent. Rhæti usq; ad Italiam pertinent, supra Veronam & Comum. in radicibus montium quos illi colũt, uinum Rhæticum nascitur, quod laudatis Italiæ uinis non uidetur cedere. pertingunt autem etiam usque ad loca per quæ Rhenus fertur. Huius gentis sunt etiam Lepontij, Camuniqúe. Vindelici autem & Norici montana exteriora tenent magna ex parte

27 cum 27 Breunis & Genaunis, qui iam ad Illyrios pertinent. Hi omnes cùm Italiæ uicinas partes adsiduis incursionibus uexauerunt, tum Heluetiorum, Sequanorum, Boiorum, Germanorum. Petulantissimi Vindelicorum habiti sunt Licatij, Clautinatij, & Vennones: Rhætorum Rucantij & Cotuantij. Hestiones quoque Vindelicorum sunt, & Brigantij. urbes ipsorum Brigantium & Campodunum, & Licatiorum ueluti arx Damasia. De horum latronum in Italos sæuicia hoc memoratur, eos pago aut urbe potitos, non modò puberes omnes mares necare, sed ne infantibus quidem masculis parcere. imò ne hîc quidem subsistere, sed grauidas etiam mulieres occidere, quas eorum uates dicũt uirilem fœtum utero ferre. Post hos uicini iam Adriatici sinus intimo, & locis ad Aquileiam habitant Noricorum quidam, & Carni: Noricorum sunt etiam Taurisci. Horum omnium crebris incursionibus finem imposuit Tiberius & eius frater Drusus unica æstate: & iam annus agitur tertius supra trigesimum, ex quo quiescentes

Rhæti.

ρεδίαν, Ῥωμαίων ἀποικίαν· ἣν συνῴκισαν μὲν, φρουρὰν εἶναι βουλόμενοι τοῖς Σαλασσοῖς. ὀλίγον δ' ἀντέχειν ἐδύναντο οἱ αὐτόθι, ἕως ἠφανίσθη τὸ ἔθνος. Τῶν μὲν οὖν ἄλλων σωμάτων τρεῖς μυριάδες ἐξητάσθησαν ἐπὶ τοῖς ἑξακισχιλίοις, τῶν δὲ μαχίμων ἀνδρῶν ὀκτακισχίλιοι. πάντας δ' ἐπώλησε Τερέντιος Οὐάῤῥων ὑπὸ δόρυ καταστρεψάμενος αὐτοὺς στρατηγός. τρισχιλίους δὲ Ῥωμαίων πέμψας, ᾤκισε τὴν πόλιν Αὐγούσταν ὁ Καῖσαρ, ἐν ᾧ ἐστρατοπέδευσε χωρίῳ Οὐάῤῥων. καὶ νῦν εἰρήνην ἄγει πᾶσα ἡ πλησιόχωρος, μέχρι τῶν ἄκρων ὑπερβολῶν τοῦ ὄρους. Ἑξῆς δὲ τὰ πρὸς ἕω μέρη τῶν ὀρῶν, καὶ τὰ ἐπιστρέφοντα πρὸς νότον, Ῥαιτοὶ καὶ Οὐινδελικοὶ κατέχουσι, συνάπτοντες Ἐλουηττίοις καὶ Βοΐοις· ἐπίκεινται γὰρ τοῖς ἐκείνων πεδίοις. οἱ μὲν οὖν Ῥαιτοὶ μέχρι τῆς Ἰταλίας καθήκουσι, τῆς ὑπὲρ Οὐήρωνος καὶ Κώμου. καὶ ὅ γε Ῥαιτικὸς οἶνος τῶν ἐν τοῖς Ἰταλικοῖς ἐπαινουμένων οὐκ ἀπολείπεσθαι δοκῶν, ἐν ταῖς τούτων ὑπωρείαις γίνεται. διατείνουσι δὲ καὶ μέχρι τῶν χωρίων δι' ὧν ὁ Ῥῆνος φέρεται. τούτου δ' εἰσὶ τοῦ φύλου καὶ Λεπόντιοι, καὶ Καμοῦνοι. οἱ δὲ Οὐινδελικοὶ καὶ Νωρικοὶ τὴν ἐκτὸς παρώρειαν κατέχουσι τὸ πλέον μετὰ Βρευνῶν καὶ Γεναύνων, ἤδη τούτων Ἰλλυριῶν. ἅπαντες δ' οὗτοι, καὶ τῆς Ἰταλίας τὰ γειτονεύοντα μέρη κατέτρεχον ἀεὶ, καὶ τῆς Ἐλουηττίων, καὶ Σηκουανῶν, καὶ Βοΐων, καὶ Γερμανῶν. ἰταμώτατοι δὲ τῶν μὲν Οὐινδελικῶν ἐξητάζοντο, Λικάττιοι καὶ Κλαυτινάτιοι, καὶ Οὐέννωνες. τῶν δὲ Ῥαιτῶν, Ῥουκάντιοι, καὶ Κωτουάντιοι. καὶ οἱ Ἐστίωνες δὲ τῶν Οὐινδελικῶν εἰσι, καὶ Βριγάντιοι· καὶ πόλεις αὐτῶν, Βριγάντιον καὶ Καμπόδουνον, καὶ ἡ τῶν Λικαττίων, ὥσπερ ἀκρόπολις Δαμασία. Τῆς δὲ πρὸς τοὺς Ἰταλιώτας τῶν λῃστῶν τούτων χαλεπότητος, λέγεταί τι τοιοῦτον, ὡς ἐπειδὰν ἕλωσι κώμην ἢ πόλιν, οὐ μόνον ἡβηδὸν ἀνδροφονοῦντας, ἀλλὰ καὶ μέχρι τῶν νηπίων προϊόντας τῶν ἀῤῥένων, καὶ μηδ' ἐνταῦθα παυομένους, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐγκύους γυναῖκας κτείνοντας, ὅσας φαῖεν οἱ μάντεις ἀῤῥενοκυεῖν. Μετὰ δὲ τούτους, οἱ ἐγγὺς ἤδη τοῦ Ἀδριατικοῦ μυχοῦ, καὶ τῶν κατὰ Ἀκυληΐαν τόπων οἰκοῦσι, Νωρικῶν τέ τινες καὶ Κάρνοι. τῶν δὲ Νωρικῶν εἰσι, καὶ οἱ Ταυρίσκοι. πάντας δ' ἔπαυσε τῶν ἀνέδην καταδρομῶν Τιβέριος καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Δροῦσος θερείᾳ μιᾷ, ὥστ' ἤδη τρίτον, καὶ τριακοστόν ἔτος ἐστὶν, ἐξ οὗ καθ' ἡσυχίαν

γίαν ὄντων, ἀπευτακτοῦσι τοὺς φόρους. κατὰ πᾶσαν δὲ τὴν τῶν Ἄλπεων ὀρεινὴν, ἔστι μὲν καὶ γεώλοφα χωρία, καλῶς γεωργεῖσθαι δυνάμενα, καὶ αὐλῶνες εὖ συνεκτισμένοι. τὸ μέν τοι πλέον καὶ μάλιστα περὶ τὰς κορυφὰς, περὶ ὃ δὴ καὶ συνίσταντο οἱ λῃσταὶ, λυπρὸν καὶ ἄκαρπον διά τε τὰς τέχνας, καὶ τὴν τραχύτητα τῆς γῆς. κατὰ σπάνιν οὖν τροφῆς τε καὶ ἄλλων, ἐφείδοντο ἔσθ' ὅτε τῶν ἐν τοῖς πεδίοις, ἵνα ἔχοιεν χορηγούς. ἀντεδίδοσαν δὲ ῥητίνην, πίτταν, δᾷδα, κηρὸν, μέλι, τυρόν· τούτων γὰρ εὐπόρουν. Ὑπόκειται δὲ τῶν Καρνῶν, τὸ Ἀπέννινον ὄρος, λίμνην ἔχον ἐξιεῖσαν εἰς τὸν Ἴσαρον ποταμόν· ὃς παραλαβὼν Ἄταγιν ἄλλον ποταμὸν, εἰς τὸν Ἀδρίαν ἐκβάλλει. Ἐκ δὲ τῆς αὐτῆς λίμνης καὶ ἄλλος ποταμὸς εἰς τὸν Ἴστρον ῥεῖ, καλούμενος Ἀτησινός. Καὶ γὰρ ὁ Ἴστρος τὰς ἀρχὰς ἀπὸ τούτων λαμβάνει τῶν ὀρῶν, πολυσχιδῶν ὄντων, καὶ πολυκεφάλων. μέχρι μὲν γὰρ δεῦρο, ἀπὸ τῆς Λιγυστικῆς, συνεχῆ τὰ ὑψηλὰ τῶν Ἄλπεων διέτεινε, καὶ ἑνὸς ὄρους φαντασίαν παρεῖχεν. εἶτ' ἀνεθέντα καὶ ταπεινωθέντα ἐξαίρεται πάλιν εἰς πλείω μέρη καὶ πλείους κορυφάς. πρώτη δ' ἐστὶ τούτων ἡ τοῦ Ῥήνου πέραν, καὶ τῆς λίμνης κεκλιμένη πρὸς ἕω ῥάχις μετρίως ὑψηλὴ, ὅπου αἱ τοῦ Ἴστρου πηγαὶ πλησίον Σουήβων, καὶ τοῦ Ἑρκυνίου δρυμοῦ. ἄλλαι δ' εἰσὶν ἐπιστρέφουσαι πρὸς τὴν Ἰλλυρίδα καὶ τὸν Ἀδρίαν, ὧν ἐστι τό, τε Ἀπέννινον ὄρος τὸ λεχθὲν, καὶ τὸ Τοῦλλον, καὶ Φλυγαδία, καὶ τὰ ὑπερκείμενα τῶν Οὐινδελικῶν, ἐξ ὧν ὁ Δούρας, καὶ ὁ Κλάνης, καὶ ἄλλοι πλείους χαραδρώδεις ποταμοὶ συμβάλλουσιν εἰς τὸ τοῦ Ἴστρου ῥεῖθρον. καὶ οἱ Ἰάποδες δὲ τοῦτο ἤδη ἐπίμικτον Ἰλλυριοῖς καὶ Κελτοῖς ἔθνος, περὶ τούτους οἰκοῦσι τοὺς τόπους, καὶ ἡ ἄκρα πλησίον τούτων ἐστίν. οἱ μὲν οὖν Ἰάποδες πρότερον καὶ εὐανδροῦντες, καὶ τοὺς ὅρους ἐφ' ἑκάτερον τὴν οἴκησιν ἔχοντες, καὶ τοῖς λῃστηρίοις ἐπικρατοῦντες, ἐκπεπόνηνται τελέως ὑπὸ τοῦ Σεβαστοῦ Καίσαρος καταπολεμηθέντες. πόλεις δ' αὐτῶν, Μέτουλον, Ἀρούπεινον, Μονήτιον, Οὔενδον. μεθ' οὓς ἡ Σεγεστικὴ πόλις ἐν πεδίῳ. παρ' ἣν ὁ Ῥῆνος αὐτὸς παραρρεῖ ποταμὸς, ἐκδιδοὺς εἰς τὸν Ἴστρον. κεῖται δ' ἡ πόλις εὐφυῶς, πρὸς τὸν κατὰ τῶν Δακῶν πόλεμον. ἡ δ' Ὄκρα ταπεινότατόν μέρος τῶν Ἄλπεων ἐστὶ, καθ' ὃ συνάπτουσι τοῖς Κάρνοις, καὶ δι' οὗ τὰ ἐκ τῆς Ἀκυληΐας φορτία κομίζουσιν ἁρμαμάξαις, εἰς τὸν καλούμενον Πάμπορτον, σταδίων ὁδὸν οὐ πλειόνων ἢ υ΄.

tributum legitimè persoluunt. Per tota porrò Alpium montana, tumuli sunt terrestres, bonæ capaces culturæ, & conualles bene conditæ. maior tamen pars maximè circa uertices, ubi degebant latrones, sterilis est & infrugifera, ob artis colendi imperitiam, & asperitatem terræ. Ob inopiam itaque alimentorum & aliarum rerum, pepercerunt nonnunquam ijs qui campestria tenebant, ut haberent qui ijs suppeditarent necessaria. quibus ipsi uicissim dabant picem, resinam, tædam, ceram, mel, caseum, quorum apud ipsos est copia. Supra Carnos Apenninus mons situs est: is lacum habet exeuntem 28 in Isaram. qui alium fluuium Atagin recipiens, in Adriam effluit. Ex eodem lacu alius fluuius Atesinus in Istrum exit. Nam Ister ab his montibus initium sumit, in multas partes, multaque capita scissis. Hactenus enim à Liguria summitates Alpium continentes porriguntur, uniusque montis speciem præbent. deinde remissæ & humiliores factæ, rursum porrò attolluntur in multas partes, multosque uertices. Primus est trans Rhenum & paludem dorsum quoddam uersus orietem solem flexum, mediocriter sublime, ubi fontes Istri sunt prope Sueuos & Hercyniam syluam. alia sunt Illyrico obuersa, & Adriæ, ut Apenninus, Tullum, Phlygadia, & montes supra Vindeliciam, ex quibus Duras, Claues, alijque plures torrentes in Istrum influunt. Iapides quoque, permixta nunc Illyrijs & Gallis gens, circa hæc loca habitant, & extremitas his uicina est. Hi cum aliquando florerent, & suam habitationem ad utrumque terminum extendissent, latrocinijsque inualescerent, tandem ab Augusto Cæsare debellati confectique sunt. Vrbes eos Metulum, Arupenum, Monettium, Vendum. Post hos Segestica urbs in planicie, 29 quam Saus præterfluit fluuius, qui in Istrum exit. Vrbs ea ad Dacicũ bellum opportunè est sita. Ocra autem pars est Alpiũ humilima, quâ ad Carnos accedunt, & per quam ab Aquileia curribus portãtur merces ad locum cui nomen Pamportum, iter stadiorum non ultra CCCC. hinc

Marginalia: 28 · Ister. · Iapides. · 29

hinc fluuijs ad Istrum & adsitas ei regiones deuehuntur. Pamportum enim fluuio alluitur nauigabili ex Illyrico decurrẽte, & in Saũ exeunte. itaque facilè Segesticam, in Panno niam, & Tauriscos deuehuntur. Apud Segesticam Colapis quoque fluuius in Saum incidit. uterque est nauigabilis, & ab Alpibus defertur. Proferunt Alpes etiam equos syluestres, & boues. Polybius tradit peculiaris formæ animal ibi nasci, cerui specie, demtis collo & pilis quibus aprum imitatur: id habere infra mentum quippiam metæ instar enatum dodrãtis lõgitudine, crassicie caudæ pulli equini, in imo crinitum. Porrò autem montanorum ex Italia in Galliam ulteriorem & septentrionalem traiectuum, qui per Salassos est Lugdunum ducit. est autem duplex, alter curribus etiam peruius, itinere longiore per Centrones. alter per Pœninas fauces breuior, sed idem accliuis & angustus. Lugdunum in medio Galliæ situm est, instar arcis, cum ob fluminum confluentes, tum quod omnib. partibus est propinquum. Itaque etiam Agrippa hinc uias aperuit, unam per Cemmones montes in Aquitaniam
30 & ad 30 Santones usque: alteram ad Rhenum: tertiam ad Oceanum per Bellouacos & Ambianos: quartam in Narbonẽsem Galliam, & ad litus Massiliense. Potest etiam ad sinistram relinquens aliquis Lugdunum & superiacentem regionem in ipso Pœnino iugo diuertere Rhodano traiecto, aut lacu Lemanno, & per Heluetiorum plana, superato dehinc monte Iura, ad Sequanos, indeque ad Lingonas peruenire. hinc biuium est ad Rhenum & ad Oceanum. Præterea Polybius autor est sua ætate apud Aquileiam, & in Tauriscis præcipuè in Noricis auri solum ita ferax fuisse repertum, ut exhausta duûm pedum altitudine terra, statim occurreret aurum fossile. fossam autem XV pedes non excessisse. aurum partim statim purũ extitisse, fabæ aut lupini quantitate, octaua tantum parte decocta. aliud maiori quidem diffusione indiguisse, sed ea admodum utili. Cum autem Itali barbaros per duos menses adiuuissent,

ἐκεῖθεν δὲ τοῖς ποταμοῖς κατάγεται μέχρι τοῦ Ἴστρου καὶ τῶν ταύτῃ χωρίων. παραῤῥεῖ γὰρ τὸ Πάμπορτον ποταμὸς, ἐκ τῆς Ἰλλυρίδος φερόμενος, πλωτός. ἐκβάλλει δ' εἰς τὸν Σάον· ὥστε εὐμαρῶς εἰς τὴν Σεγεστικὴν κατάγεται, καὶ τοὺς Παννονίους, καὶ Ταυρίσκους. συμβάλλει δ' εἰς τὸν Σάον κατὰ τὴν πόλιν, καὶ ὁ Κόλαπις. ἀμφότεροι δ' εἰσὶ πλωτοί, ῥέουσι δ' ἀπὸ τῶν Ἄλπεων. ἔχουσι δ' ἄλπεις, καὶ ἵππους ἀγρίους, καὶ βόας. φησὶ δὲ Πολύβιος ἰδιόμορφόν τι ζῶον γεννᾶσθαι ἐν αὐταῖς, ἐλαφοειδὲς τὸ σχῆμα, πλὴν αὐχένος καὶ τριχώματος, ταῦτα δ' ἐοικέναι κάπρῳ, ὑπὸ δὲ τῷ γενείῳ πυρῆνα ἴσχειν ὅσον σπιθαμιαῖον ἀκρόκομον, πωλικῆς κέρκου τὸ πάχος. τῶν δ' ὑπερθέσεων τῶν ἐκ τῆς Ἰταλίας εἰς τὴν ἔξω Κελτικὴν, καὶ τὴν προσάρκτιον, ἡ διὰ Σαλασσῶν ἐστιν ἄγουσα ἐπὶ Λούγδουνον. διττὴ δ' ἐστίν· ἡ μὲν ἁμαξεύεσθαι δυναμένη, διὰ μήκους πλείονος ἡ διὰ Κεντρώνων· ἡ δὲ ὀρθία καὶ στενή, σύντομος δὲ ἡ διὰ τοῦ Ποινίνου. τὸ δὲ Λούγδουνον ἐν μέσῳ τῆς χώρας ἐστὶν, ὥσπερ ἀκρόπολις, διά τε τὰς συμβολὰς τῶν ποταμῶν, διὰ καὶ τὸ ἐγγὺς εἶναι πᾶσι τοῖς μέρεσι. διόπερ καὶ Ἀγρίππας ἐντεῦθεν τὰς ὁδοὺς ἔτεμε· τὴν διὰ τῶν Κεμμένων ὀρῶν μέχρι Σαντόνων καὶ τῆς Ἀκουϊτανίας· καὶ τὴν ἐπὶ τὸν Ῥῆνον· καὶ τρίτην τὴν ἐπὶ τὸν ὠκεανόν, τὴν πρὸς Βελλοάκοις, καὶ Ἀμβιανοῖς· τετάρτη δ' ἐστὶν ἐπὶ τὴν Ναρβωνῖτιν, καὶ τὴν Μασσαλιωτικὴν παραλίαν. ἔστι δὲ καὶ ἐν ἀριστερᾷ ἀφεῖσι τὸ Λούγδουνον, καὶ τὴν ὑπερκειμένην χώραν ἐν αὐτῷ τῷ Ποινίνῳ πάλιν ἐκτροπὴ διαβάντι τὸν Ῥοδανόν, ἢ τὴν λίμνην τὴν Λημένναν εἰς τὰ Ἑλουηττίων πεδία, κἀντεῦθεν εἰς Σηκοανοὺς ὑπέρθεσις διὰ τοῦ Ἰόρα ὄρους, καὶ εἰς Λίγγονας· διά τε τούτων ἐπ' ἄμφω καὶ ἐπὶ τὸν Ῥῆνον καὶ ἐπὶ τὸν ὠκεανὸν δίοδοι σχίζονται. ἔτι φησὶ Πολύβιος ἐφ' ἑαυτοῦ κατ' Ἀκυληΐαν μάλιστα, ἐν τοῖς Ταυρίσκοις τοῖς Νωρικοῖς, εὑρεθῆναι χρυσεῖον οὕτως εὐφυὲς, ὥστ' ἐπὶ δύο πόδας ἀποσύραντι τὴν ἐπιπολῆς γῆν, εὐθὺς ὀρυκτὸν εὑρίσκεσθαι χρυσόν. τὸ διώρυγμα δὲ μὴ πλειόνων ὑπάρχειν ἢ πεντεκαίδεκα ποδῶν. εἶναι δὲ τοῦ χρυσοῦ τὸν μὲν αὐτόθεν καθαρὸν, κυάμου μέγεθος ἢ θέρμου, τοῦ ὀγδόου μόνου ἀφεψηθέντος, τὸν δὲ δεῖσθαι μὲν χωνείας πλείονος, σφόδρα δὲ λυσιτελοῦς. συνεργασαμένων δὲ τοῖς βαρβάροις τῶν Ἰταλιωτῶν ἐν διμήνῳ, παραχρῆμα τὸ χρυσίον εὐωνότερον γενέσθαι

γενέσθαι παρὰ τρίτῳ μέρει καθ' ὅλην τὴν Ἰταλίαν. αἰσθανομένους δὲ τοὺς Ταυρίσκους, μονοπωλεῖν ἐκβάλλοντας τοὺς συνεργαζομένους. Ἀλλὰ νῦν ἅπαντα τὰ χρύσεια, ὑπὸ Ῥωμαίοις ἐστί. Κἀνταῦθα δ' ὥσπερ κατὰ τὴν Ἰβηρίαν, φέρουσιν οἱ ποταμοὶ χρυσοῦ ψῆγμα πρὸς τῷ ὀρυκτῷ, οὐ μέντοι τοσοῦτον. Ὁ δ' αὐτὸς ἀνὴρ περὶ τοῦ μεγέθους τῶν Ἄλπεων καὶ τοῦ ὕψους λέγων, παραβάλλει τὰ ἐν τοῖς Ἕλλησιν ὄρη τὰ μέγιστα, τὸ Ταΰγετον, τὸ Λύκαιον, Παρνασσόν, Ὄλυμπον, Πήλιον, Ὄσσαν, ἐν δὲ Θρᾴκῃ Αἷμον, Ῥοδόπην, Δούνακα. Καὶ φησίν, ὅτι τούτων μὲν ἕκαστον μικροῦ δεῖν αὐθημερὸν εὐζώνοις ἀναβῆναι δυνατόν, αὐθημερὸν δὲ, καὶ περιελθεῖν· τὰς δ' Ἄλπεις, οὐδ' ἂν πεμπταῖος ἀναβαίη τις. τὸ δὲ μῆκος ἐστὶ δισχιλίων καὶ διακοσίων σταδίων, τὸ παρῆκον παρὰ τὰ πεδία. Τέτταρας δ' ὑπερβάσεις ὀνομάζει μόνον. διὰ Λιγύων μὲν τὴν ἔγγιστα τῷ Τυρρηνικῷ πελάγει· εἶτα τὴν διὰ Ταυρίνων, ἣν Ἀννίβας διῆλθεν. εἶτα τὴν διὰ Σαλασσῶν. τετάρτην δὲ, τὴν διὰ Ῥαιτῶν, ἁπάσας κρημνώδεις. Λίμνας δὲ εἶναι φησὶν ἐν τοῖς ὄρεσι πλείους μὲν, τρεῖς δὲ μεγάλας. ὧν ἡ μὲν Βήνακος ἔχει μῆκος πεντακοσίων σταδίων, πλάτος δὲ ἑκατὸν πεντήκοντα, ἐκρεῖ δὲ ποταμὸς Μίγκιος. ἡ δ' ἑξῆς Οὐερβανὸς, τετρακοσίων, πλάτος δὲ στενοτέρα τῆς προτέρας. ἐξίησι δὲ ποταμὸν τὸν Τίκινον. τρίτη δὲ Λάριος μῆκος ἐγγὺς τριακοσίων σταδίων, πλάτος δὲ τριάκοντα, ποταμὸν δὲ ἐξίησι μέγαν Ἀδούαν. πάντες δ' εἰς τὸν Πάδον συρρέουσι. Τοσαῦτα καὶ περὶ τῶν ὀρῶν ἔχομεν λέγειν τῶν Ἀλπινῶν.

uiſſent, ſtatim auri precium fuiſſe per totam Italiam triente deminutum. quod cum ſentirent Taurisci, eiectis eos operarum ſocijs ſolos aurum coëmiſſe. Nunc omnia iſta auri metalla Romani poſsident. Iis autem in locis, ut in Hiſpania quoque præter foſsile aurum, in fluuijs etiam ramenta auri, tametſi non tanta quantitate, inueniuntur. Idem Polybius de Alpium magnitudine & altitudine uerba faciens, cum ijs maximos Græciæ montes contendit, ut Taygetum, Lycæum, Parnaſſum, Olympum, Pelium, Oſſam, & de Thraciæ montibus Aemum, Rhodopen, Dunacem. aitque horum quemque unius diei ſpacio expeditum uiatorem ferè cōſcendere, tantodemque ſpacio ambire poſſe. at Alpes ne intra quintum quidem diem conſcendi à quoquam poſſe. & longitudinem iuxta campeſtria porrectam eſſe CIↃ CC ſtadiorum. Quatuor etiam tantummodó earum tranſitus nominat. per Ligures, proximè Etruſcum mare: per Taurinos, quo Annibal uſus per Salaſſos: & quartum per Rhetos. eosque omnes ait eſſe præcipites. Lacus in Alpibus ait eſſe complures, tres tamen magnos. quorum Benacus in longum IↃ ſtadia occupet, in latum CL. ex hoc Mincius effluit. Poſt hunc Verbanus, CCCC ſtadiorum longitudine, anguſtior aliquanto prius dicto. is amnem emittit Ticinum. Tertius eſt Larius, longus ferè CCC, latus XXX. is Adduam magnum flumē emittit. Hi autem fluuij omnes in Padum confluunt. Atq; hæc habuimus, quæ de Alpinis diceremus montibus.

Alpium magnitudo.

Lacus in Alpib.

IN LIBRVM QVARTVM STRABONIS ANNOTATA, INTERPRETIS.

Rgumentum, quia Strabonis non est, omittendū potiùs quam corrigendum duxi. Ex fine præcedentis libri satis apparet quid sit descripturus hoc libro: nempe Galliam, χρυσομαθθῶν scriptor hunc librū tertiū facit.

1 Rhenum accolentes.] In Græco est καὶ τὰς Ἄλπεις. & Alpes, quod omisi, & expunctum uelim. nemo enim nescit quàm procul ab Alpibus absint Belgæ septentrionem uersus Gallorum ultimi: cùm illis Gallia nihil habeat meridionalius. Cæsaris descriptio in manibus est. mox. auctis decem.] Ἑπτάρας suspectum mihi est. fortè ἑπτά, septem. Consule historicos.

2 Vt dictum est.] Vbi? malim ὥσπερ εἰρήσεται. ut dicetur, sed & postea de Varo fluuio ait ὡς εἴπομεν πρότερον, cùm tamen nulla eius in præcedentibus, hodie quidem, aut nostro saltem in libro extet mentio.

3 Rhoen Agatham.] Ῥόην ἀγαθὴν. fortè ῥοήν. ut sit Boni fluxus. hæc Plinio & Stephano est Agatha, itemq; Ptolemæo Ἀγαθὴ πόλις. Timosthenes apud Stephanum Ἀγαθὴν τύχην uocat, bonam fortunam. ut fortaßis hic quoque τύχην pro ῥοήν sit scribendum. Ridiculè hunc locum interpres corruperat, Agathæ ignoratione. Sextius porrò, fuit C. Sextius Caluinus. circa annum V. C. IↃCXXV. Epit. Liuij 61. Velleius, alij.

4 Mons Sigius.] Σίγιον. Ptolemæus habet Σήτιον, Setium. Ilybyrris Plinio est Illiberis. 3. 4. apud Ptolemæum legitur Ἴλλιβερις, corruptè puto. Apud Plinium porrò Araris malè scribitur in fluuiorum Narbonensium censu, cum is fluuius procul inde per Sequanos & Heduos in Rhodanum influat. Cæsar. 1. bell. Gall. Legendum est Arauris. Ptolemæus enim Ἀραύρι© habet, ubi Strabo ῥαύραρις, incuria librarij, pro Ἀραύραρις, & quem nos Obrin habemus est Ptolemæo Ὄροβι©. pro κεστρεῖς noster habebat manum ζεῖς:

Plinius correctus.

5 Biltera.] Nolui mutare. sed est legendum uel Blitera cum Plinio, uel Bætira (. aut pluraliter Bliteræ, Bætiræ.) cum Ptolemæo. uide Stephanum in BAETARRA. post μεσῶν pro μέσον & ὕδατα pro ὕδατι ex epitoma, sensu suffragante. quid autem est μελεμβόριον; βόρειον legi item κατακλᾶσθαι.

† Cæsar & Plinius.

6 Sed fragmenta.] Ἀλλ' inserui ob sensum. locus habet aliquid uitij: Versus autem qui sequuntur Aeschylei, desumti sunt ex Prometheo soluto seu uinculis liberato, quod doctißimus uir & pulcerrimè de litteris meritus Henricus Stephanus in annotationibus suis Aeschyleis ingeniosißima coniectura docuit. Quanquam coniectura ne opus quidem est, cùm Dionysius Halicarnassensis, tres primos horum uersuum nominatim citet ex Aeschylo ἐν Προμηθεῖ λυομένῳ: libro primo antiquitatum Romanarum. quos & inde emendaui. μέμψει secunda persona Atticè dici norunt eruditi. reliquos in Aldino luxatos, iam antè quidam metri leges secutus restituerat. Rarum est diuisio uocis compositæ ξυμβαλὼν in duos uersus. sed tamen etiam Horatius Sic 1. Sat. 2.—quid inter Est in matrona—&c. Illud tamen quod de mollicie loci dicit, non satis assequor. & fortè legendum est ἔσ' οὐ μαλθακός.

7 Marius.] In Græco erat Timæus inculcatus. uerùm ex historijs notum est Ambrones Cimbrorum socios à Mario deuictos esse. & huius ipsius à Mario facti operis Plutarchus in eius uita meminit disertißimè: qui autem sint Τωΰγενοί, nescio. Teutonum aut Tigurinorum nomen historiæ quadraret. nam Orosius horum quoque meminit in hac explicanda. Sed longè utrumque à scriptura abest. cogitaui aliquando legendum Τυγενῶν, Tugensium, ζῦγερ, qui sunt Tigurinorum uicini. Infrà ἀπὸ Πυρηνῆς ἀπὸ Μασσ.] Posterius ἀπὸ in τῶν muta, & Maßiliam quarto casu scribe. mox Taurentium scripsi, ut suprà. hic erat Ταυροέντιον, Tauroëntium. ut & Ptolem. habet.

8 Cauarum.] Sic emendaui ex alijs geographis. sunt autem pleraque nomina ualdè corrupta, & suspecta. ut Iconij, Pedyli: qui infrà non procul fine libri Siconij & Medoali leguntur. Infrà Cn. Domitius.] Hunc locum correxi ex historia, quæ extat in Liuiana epitoma LXa, & apud Orosium lib. 5. cap. 13. & alios. illi autem habent non Vndalum, sed Vindalium.

9 Conualles.] Αὐλῶνας, noster ἀλῶνας; Aldus ἀλῶνας.

Mox ab Alpibus.] Interpres pro ἄνω τῶν πόλεων legit aliquid de Alpibus. ipse puto scribendum ἀπὸ τῶν Ἄλπεων, ab Alpibus, Segusianos scripsi pro Σεγγυσιανὴν. † Cæsar lib. 1. de bello Gallico. Ab Allobrogibus in Segusianos (. malè legunt qui Sebusianos ibi legunt.) exercitum ducit. Hi sunt extra prouinciam trans Rhodanum primi &c. Σεγουσιανοὶ sunt etiam apud Ptolemæum hoc ipso loco. Eosdem pro nescio quo Engosiaborum monstro reposui, secutus Plinium 4. 18. Vbi tamen Secusiani legitur quod non moror.

Lineæ

Lincasios autem suspicor esse qui Latinis sunt Lingones. Si nomen mendo caret.

10 Et Cauaros.] Καβύαρες habetur. Sed eos nullibi inuenio, cùm Cauari seu Cauares sint celebres, & suprà commemorati. ita lego Καυάρες.

11 Quem isthmum.] Ὡς φησιν. lego ὅν φησιν, ut ad isthmum referatur, aliàs aliquid deesse dixeris.

12 Caletos.] Υαδέτες est in Græco, Hyadetos. quos si inueneris alibi, meos Caletos expunxeris. horum Cæsar meminit, & iuxta Lexobios Plinius 4.18. nisi quod ferè Galleti legũtur, inscitia typographica. quis nescit Kales adhuc nomen retinere.

13 Ioscos.] Hos οὐιβίσκες Ptolemæus uocat, Vibiscos. apud Plinium legitur Vbisci, sed Xantonum cognomentum. itaq; hîc & apud eum uelim sequi lectionem Ptolemæi. Nannetes scripsi ex Cæsare & Plinio, ubi est Ναμνιτῶν. Ptol. Ναμνῆται κορβῆλων an βι sit scribendum nescio.

14 Locus hic est deprauatus, ut & pleraq; nomina in Stephano nostro. de quibusdam eorum meas exposui coniecturas.] Lugdunum quidem aliud hoc est à noto illo & celebri ad Rhodanum emporio. nimirum id quod etiam Ptolemæus in Aquitania descriptionis fine posuit, & Cucuenis Pyrenæ uicinis tribuit, Κυκυένοις. uocem enim Latinam non potuit exprimere librarius. Strabo autem eam Græcè reddidit, σύγκλυδας (.quæ uox sanè placet, estq; apud Suid explicata. ne quis in συγκλύδων mutet sciolus. per υ omnino scribẽda est) uocans, conuenas, colluuiẽ. Cõuenas etiã Plin. uocat. et uidẽdum Monosi ne sint eius, quos hîc Ὀνησιῶν legunt. Pro Psauscijs reddidi Auscios. Ἔλυοι fortè sunt, qui Plinio Elusates. Vellaios Ptolemæus Velaunos uocat, οὐελαῦνοι. & Cæsar Vellaunios Cadurcis ac Gabalis adscribit lib. 7. bell. Gall. Aruernis addictos.

15 Genabu.] Erat monstrum hæc παρ᾽ ἀκμήναβον. Locum ex lib. 8. de bello Gallico restitui. Sed & Ptolemæus Genabum Carnutum nouit. Κήναβον enim malè scribitur. Locum quoq; de Alex. ex Cæsare correxi. VII. de bello Gallico. & Dionis XL. Bituitum ex Liuij epit. LXI, Floro, alijs.

16 A fontibus.] Ἀπὸ τῆς πηγῆς. fortè λίμνης. lacu, scilicet Lemanno. Post. Sitæ inter Rhodanum & Dubin.] Καιμῶν in κειμένου mutaui. notum est enim Lugduno hunc situm non congruere. quanquam ne Segusiani quidẽ uidentur ad Dubin ullo modo pertinere, siti (.ut ex Ptolemæo & alijs apparet.) inter Cemmenum montem & Rhodanũ quá is à Lugduno delabitur.

17 Cabullinum.] Cæsar extremo septimo de bell. Gall. Cabillonum. Idem lib. primo. In primis quòd Heduos fratres consanguineosq; sæpenumero ab Senatu appellatos &c. Lucanus lib. 1. Aruernios hoc sibi sumsisse scripsit. Pòst in Adula.] pro ἀδούλα scribendum Ἀδούλα, quod infrà utcunq; rectius est scriptum Ἀδούλας. Sed & Aetuatios non concoquo. & planè puto legendum Ναντουάτοι, Nantuates. hos enim Cæsar lib. IV. bell. Gallici primo loco numerat de populis loquens, per quos Rhenus defluit. meminit infrà Strabo, etsi Ναυ pro Ναρ legitur falsò, ut innumera alia. Ceretos quoq; non noui. itaque legi καὶ Ραιτοὶ, καὶ Οὐινδέλικοι.

18 Osismij.] Ex Cæsare & Plinio correxi. Cæterùm apud Homerum Paphlagones Heneti uocant. Iliad. β. 852. & digamma Aeolicum aliâs in H, aliâs in V consonantem mutari, alibi annotauimus. uide infrà libro quinto.

19 Soliq̃ue adeò.] Ὥστε μόνους, pro οὔτε scripsi. quod & interpres habet, & sensus exigit.

20 Locus haud dubiè uitiosus, præcipuè in uerbis.] Ῥωμαῖοι, quod Belgici alicuius populi loco substitutum apparet, & τρέφουσι ποίμνας fortè φέρουσι λαίνας. Videtur autem rhenones describere, leibbeltz, infra superiorem uestem proximè cutim supra indusium gestatos. Lanam autem ἀκρόμαλλον intelligo lõgis pilis, ut quæ ad ipsam cutem pecudis detõsa sit, zottet beltzwerck, pro μόρις porrò epitome, etiã scripta habet μάαρις. utraq; uox mihi ignota.

21 Cumq̃ue horum.] Iudiciorum ne an Druidarum? ambiguitatem Græcorum uerborum imitatus sum. Samniticas autem mulieres, quarum infrà mentio, apparet prauè scribi.

22 In Belgico.] Non Κελτικῆς legendum sed Βελγικῆς, φιλόνεικοι pro φιλόνικοι, ex epitomis.

23 Essedorum.] Ἀπήνεια non crudelitas, hîc quidem est, ut putauit interpres. sed παρὰ τὴν ἀπήνην effectum collectiuum, ut alia quædam. Cæsar de hac ipsa re lib. 4. bell. Gall. Essedarijs (quo plerunq; genere in prœlijs uti consueuerunt, &c.

24 Tolerantiam non.] Τελντεούπως, legebatur οὕτως. Ego existimo me sententiam, præsertim ex ijs etiam quæ suprà de eadem sunt disputata insula, tenuisse. uox ἀλλυγούρια quid sit, non assequor adhuc. interpres electrum posuit: legit enim λιγγούριον ex loco, qui mox sequetur. idq; probo. Mox de Hibernia: latior quàm longior μᾶλλον δὲ λέγω. quod quadrabit si ab austro ad Boream supputetur latitudo. sin maius latus longitudinem uocare uelis, μᾶλλον ἢ lege longior quàm latior. Vide posteriores, Plinium præsertim 4.16.

25 Gegenij.] Γεγήνιοι. in præsentia nihil habeo quod statuam de hac uoce, uereor autem ut sit genuina. Lyncurium quod scripsi, Lingurium est in Græco. uide Plinium 8.38. & 37.2.3. Alpes & Liguriam si contemplari libet, Ptolemæi tabulam Italiæ inspice,

sextam Europæ, & à nobis libro sequenti præfixam. Mox.

Galloligures.] *Lego enim* κελτολίγυες, *non* κελτοὶ λίγυας, *quod credo facilè probatum iri sententiam loci perpendentibus. Sed uox* Δυρίων⊗ *haud dubiè praua est. neque satis uideo quid scribi debeat.*

26 Ac munitos.] *Sequitur* ὧν ἔχουσιν ἐκεῖνοι, *quod quid sit non uideo, si non est* πλεονασμῷ *idem quod antè dictum. mox pro* Ἴππαρχ⊗ *lege* ἔπαρχ⊗, *uel* ὕπαρχος. *Siconij mihi suspecti sunt, suprà Iconij legebatur, minus etiam, puto, rectè: & pro Medoalis Pedyli, mox* μέδουλλι. *sunt Medulli, quorum inter Alpinas gentes Plin. meminit. 3.20. & Ptolem. in Narbonensi iuxta Allobroges. ut ex eodem pro Siconijs, Segalauni intelligendi uideantur. Sed hic amplius. quod autem Medulli dicuntur supra confluentes Isaræ & Rhodani siti, intelligendum est eregione, & ut sic dicam, eadem eleuatione poli in Alpibus, in qua Narbonensi Gallia procul inde isti confluentes. Sic etiam intelligendum est quod de Lemanno lacu dicitur, qui* πελαμῶνα *monstrosè dicitur. & paulo post* λιμνὴ λιμῶνα. *De Ideonni & Cottij terra nihil inuenio.*

27 Breunis & Genannis.] *Erat* βρέγκων καὶ γενανύων. *Cur* βρεύνων *legam, ostendi in Stephano. Lego autem Genaunos,* γενάυνων, *cùm quia ita apud Horatium legitur 4. Od: 14. ubi coniunctim iidem horum mentio fit: tum quia apud Plinium libro tertio, cap. 20. legitur in Alpinarum recensione gentium, Breuni. Naunes, pro Genaunes puto. tum quia facilè fuit* γ *in* τ *mutari à librario, &* υ *pro* υυ *scribi. qui errores passim occurrunt. Apud Ptolemæum quoque uel* Λεῦνοι *uel* Βελαῦνοι *sunt mendosi. scribendumque crediderim pro priore* Βελαῦνοι (*Velaunas habet Plin. ibidem.*) *pro posteriore, quod ex priore sit corruptum,* γεναῦνοι.

Horatij Pliniiq; locus,

28 In Isaram.] *Hic locus mirificè corruptus est, quod ad nomina fluuiorum attinet, quæ ex Apennino Sic in Adriam, fluētia, nullibi extāt. nam Atesis quidē in Istrum minimè exit. Cogitaui* Ἀτεσινὸς *fortassis esse Ticinum. & pro Istro Padum legendum. Sed hoc nihil sufficit ad totum sanandum morbum.*

29 Quam Saus.] ὁ Ῥῆνος αὐτὸς, *falsissimum. de Sao quidem uerum. uide Plin. 4.25. Interpres Oenum. Sanè Oeneus,* Οἰνεὺς, *in Illyrico fluuius à Ptolemæo nominatur. Colapin autem ex Plinio restitui, is Dionis. lib. IL. est* Κόλαψ.

30 Santones usque.] *Legebant* μέχρις αὐτῶνων. *Sunt & sequentia magis quàm uellem mendosa, & ut puto mutila. quò enim refertur illud* ἐπειφοσι πολυε. *nisi* ἔτι *legas. & de itinere altero sententiam puto me expressisse, cùm uerba corrigere non auderem. Vbi autem est mons Dunax? In extremo libro nomina Ticini & Adduæ erāt transposita, & cùm non semel Strabo hoc ipso & sequenti libro Adduæ Larium tribuat, non trepidè mendum sustuli. Vide Plinium 3.19. alibi, & alios.*

STRABO

FINIS.

ΣΤΡΑ´ΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩ͂Ν ΒΙΒΛΙ´ΟΝ ΠΕ´ΜΠΤΟΝ.

ὙΠΟ´ΘΕΣΙΣ.

ἐν τῷ πέμπτῳ τὰ περὶ Ἰταλίαν ἀπὸ τῆς ὑπωρείας τῶν Ἄλπεων, μέχρι τοῦ Σικελικοῦ πορθμοῦ καὶ Ταραντίνου κόλπου, καὶ τοῦ Ποσειδωνιάτου. ἐν οἷς Βενετία, Λιγουρία, Πίκηνον, Τουσκία, Ῥώμη, Καμπανία, Λευκανία, Ἀπουλία, καὶ ὅσαι νῆσοι τῇ ταύτης θαλάσσῃ παράκεινται ἀπὸ Γενούτων μέχρι Σικελίας.

ΜΕΤΑ` δὲ τὴν ὑπώρειαν τῶν Ἄλπεων, ἀρχὴ τῆς νῦν Ἰταλίας. οἱ γὰρ παλαιοὶ τὴν Οἰνωτρίαν, ἐκάλουν Ἰταλίαν, ἀπὸ τοῦ Σικελικοῦ πορθμοῦ, μέχρι τοῦ Ταραντίνου κόλπου, καὶ τοῦ Ποσειδωνιάτου διήκουσαν. ἐπικρατῆσαν δὲ τοὔνομα, καὶ μέχρι τῆς ὑπωρείας τῶν Ἄλπεων προὔβη. προσέλαβε δὲ καὶ τῆς Λιγυστικῆς, μέχρι Οὐάρου ποταμοῦ καὶ τῆς ταύτῃ θαλάσσης, ἀπὸ τῶν ὁρίων τῶν Τυρρηνικῶν καὶ τῆς Ἰστρίας μέχρι Πόλας. εἰκάσειε δ᾽ ἄν τις εὐτυχήσαντας τοὺς πρώτους ὀνομασθέντας Ἰταλοὺς, μεταδοῦναι καὶ τοῖς πλησιοχώροις, εἶθ᾽ οὕτως ἐπίδοσιν λαβεῖν, μέχρι τῆς Ῥωμαίων ἐπικρατείας. ὀψὲ δέ ποτε ἀφ᾽ οὗ μετέδοσαν Ῥωμαῖοι τοῖς Ἰταλιώταις τὴν ἰσοπολιτείαν, ἔδοξε καὶ τοῖς ἐντὸς Ἄλπεων Γαλάταις, καὶ Ἐνετοῖς, τὴν αὐτὴν ἀπονεῖμαι τιμὴν, προσαγορεῦσαι δὲ καὶ Ἰταλιώτας πάντας καὶ Ῥωμαίους. ἀποικίας τε πολλὰς στεῖλαι, τὰς μὲν πρότερον, τὰς δ᾽ ὕστερον, ὧν οὐ ῥᾴδιον εἰπεῖν ἀμείνους ἑτέρας. ἑνὶ μὲν οὖν σχήματι συμπᾶσαν τὴν νῦν Ἰταλίαν, οὐ ῥᾴδιον περιλαβεῖν γεωμετρικῶς. καίτοι φασὶν ἄκραν εἶναι τρίγωνον ἐκκειμένην πρὸς νότον καὶ χειμερινὰς ἀνατολὰς, κορυφουμένην δὲ πρὸς τῷ Σικελικῷ πορθμῷ, βάσιν δ᾽ ἔχουσαν τὰς Ἄλπεις, συγχωρῆσαι δὲ καὶ τῶν πλευρῶν μίαν, τὴν ἐπὶ τὸν πορθμὸν τελευτῶσαν, κλυζομένην δ᾽ ὑπὸ τοῦ Τυρρηνικοῦ πελάγους. τρίγωνον δὲ ἰδίως τὸ εὐθύγραμμον καλεῖται σχῆμα. ἐνταῦθα δὲ καὶ αἱ βάσεις, καὶ αἱ πλευραὶ περιφερεῖς εἰσίν, ὥστε εἰ φημὶ δεῖν συγχωρεῖν, περιφερογράμμου σχήματος θετέον καὶ τὴν βάσιν καὶ τὴν πλευράν. συγχωρητέον δὲ καὶ τὴν λόξωσιν ταύτης τῆς πλευρᾶς τὴν ἐπὶ τὰς ἀνατολάς. τ᾽ἄλλα δ᾽ οὐχ ἱκανῶς εἰρήκασιν, ὑπο-

STRABONIS RERVM GEOGRAPHICARVM LIBER QVINTVS.

ARGVMENTVM.

Quinto uolumine describuntur, quæ ab Alpium radicibus sunt usque ad fretum Siculum, sinumq; Tarentinum, at Posidoniatem, atque Pæstanum. In his hæ regiones sunt, Venetia, Liguria, Picenum, Lucania, Thuscia, Roma, Campania, Apulia. Insulæ etiam quotquot in Italico mari à Genua ad Siciliam sitæ sunt, enumerantur.

POST Alpium radices initium est eius quę nunc appellatur Italiæ. Prisci enim Oenotriam uocarunt Italiam, quidquid terræ à Siculo freto usque ad sinum Tarentinum & Posidoniatem tendit. quod nomen deinde ita obtinuit, ut usque ad Alpium radices proferretur. occupauit etiam Liguriam usque ad Varum flumen & mare quod à finibus Etruriæ eò pertinet, & Istriam usque ad Polam. Probabile est, eos qui primum Itali sunt appellati, ob res secundas nomen cum finitimis communicasse, idq; deinde ita auctum, tantisper dum ad Romanos summa rerum peruenit. Tandem etiam, cum Romani Italos in societatem ciuitatis recepissent, placuit eodem honore dignari Gallos cisalpinos, & Venetos, omnibusq; Italorum & Romanorum nomen tribuere, & diuersis temporib. colonias condere, quibus præstantiores alias haud facilè dixeris. Non in procliui est totam Italiam geometrica una aliqua figura describere. quanquam dicunt eam esse promontorium trianguli forma porrectum uersus meridiem & ortum hybernum, cuius mucro sit ad Siculum fretum, Alpes pro basi. * 1 concedere autem etiam alterum latus quod Tyrrheno mari alluitur, & Siculo mari finitur. Atqui triangulum propriè dicitur figura tribus rectis lineis contenta. hîc & basis, & latera circumferentias habent. itaque si concedendum est Italiam esse forma trianguli, addendum, eius cuius & basis & latera circumductis describantur lineis, concedenda est etiam lateris uersus orientem incuruatio. Reliqua non fa-

Italiæ nomen.

De forma eius Italiæ.

1

tis apte dixerunt, unum latus ponentes à sinus Adriatici intimo usque ad fretum. Latus enim dicimus lineam absque ullo angulo. quod fit, cum partes inuicem aut omnino non inclinantur, aut leuiter admodum. At linea ab Arimino ad Iapygium promontorium, & linea eodem à freto ducta, ad angulum non leuiter in se inuicem inclinantur. idemque sentio de lineis ab intimo Adriæ & Iapygio ductis, quę circa Ariminum & Rauennam concurrentes, angulum faciunt, aut saltem circumferentiam minimè negligendam. Itaque litus ab Adriæ intimo ad Iapygium si pro uno latere ponendum sit, recta linea non erit. Ab Iapygio autem ad fretum aliud porrò describetur latus, ne ipsum quidem rectilineum. At sic quadrilatera potius quàm triquetra erit figura, nullo modo triangula, nisi impropriè loqui uelis. Præstat autem fateri, figurarum quæ geometricis figuris non respondent, non facilè posse tradi circumscriptionem. singulatim autem ita licet dicere, Alpium radices circumferentiam habere sinuosam, cauitate Italiæ obuersa. sinus medium est apud Salassos. extrema flectuntur partim usque ad fines & intimum Adriatici sinus, partim in oram Liguriæ usque ad Genuam Liguriæ emporium. quo loco Apenninus Alpibus committitur. Subiacet autem statim planicies insignis, CIↃ CIↃ C stadiorum longitudine & latitudine ferè æquali: cuius meridionale latus ora Venetorũ & Apenini parte ad Ariminũ & Anconẽ porrecta includitur. Apenninus enim à Liguria incipiens in Etruriam pergit, angustam oram maritimam excludens. inde paulatim in mediterranea recedens, ubi ad agrum Pisanum peruenit, ad orientem conuertitur, & Adriaticum mare, usque ad loca Arimino & Anconæ uicina, quæ Venetorum oræ maritimæ in eadem recta subiacent linea. His ergo finibus Gallia cisalpina includitur. Longitudo oræ maritimæ est IↃↃ CIↃ CCC stadio-
2 rum 2 cum montibus. latitudo paulo minus CIↃ. Reliqua Italia angusta est & in longum porrecta, inque duos exit uertices, quorum alter ad fretum Siculum, alter ad Iapygium est. stringitur autem ab una parte Adriatico, ab altera Tyrrheno mari. Similis autem forma sunt

σιν, ὑποθέμενοι μίαν πλευρὰν ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τοῦ Ἀδρίου μέχρι τοῦ πορθμοῦ. πλευρὰν γὰρ λέγομεν τὴν ἀγώνιον γραμμήν. ἀγώνιος δ' ἐστὶν ὅταν ἢ μὴ συννεύῃ πρὸς τὰ ἄλληλα μέρη, ἢ μὴ ἐπὶ πολύ. Ἡ δὲ ἀπὸ Ἀριμίνου ἐπὶ τὴν ἄκραν τὴν Ἰαπυγίαν, καὶ ἡ ἀπὸ τοῦ πορθμοῦ ἐπὶ τὴν αὐτὴν ἄκραν, πάμπολύ τι συννεύουσιν. ὁμοίως δ' ἔχειν οἴομαι καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τοῦ Ἀδρίου, καὶ τὴν ἀπὸ τῆς Ἰαπυγίας. συμπίπτουσαι γὰρ ἐπὶ τοὺς περὶ Ἀρίμινον καὶ Ῥαβένναν τόπους, γωνίαν ποιοῦσιν· εἰ δὲ μὴ γωνίαν, περιφέρειάν γε ἀξιόλογον. Ὥστ' εἰ ἄρα τοῦτ' ἂν εἴη μία πλευρὰ ὁ παράπλους, ὁ ἀπὸ τοῦ μυχοῦ ἐπὶ τὴν Ἰαπυγίαν, οὐκ εὐθεῖα. τὸ δὲ λοιπὸν τὸ ἐνθένδε ἐπὶ τὸν πορθμόν, ἄλλην ἂν ὑπογράφοι πλευράν, οὐδὲ ταύτην εὐθεῖαν. οὕτω δὲ τετράπλευρον μᾶλλον, ἢ τρίπλευρον φαίη ἄν τις τὸ σχῆμα. τρίγωνον δ' οὐδ' ὁπωσοῦν, πλὴν εἰ καταχρώμενος. Βέλτιον δ' ὁμολογεῖν, ὅτι τῶν ἀγεωμετρήτων σχημάτων, οὐκ εὐπερίγραφος ἡ ἀπόδοσις. Κατὰ μέρος δ' οὕτως εἰπεῖν δυνατόν, ὅτι τῶν μὲν Ἄλπεων περιφερὴς ἡ ὑπώρειά ἐστι, καὶ κολπώδης, τὰ κοῖλα ἔχουσα ἐστραμμένα πρὸς τὴν Ἰταλίαν. τοῦ δὲ κόλπου τὰ μὲν μέσα πρὸς τοῖς Σαλασσοῖς ἐστι. τὰ δ' ἄκρα ἐπιστροφὴν λαμβάνει, τὰ μὲν μέχρι τῆς ἄκρας καὶ τοῦ μυχοῦ τοῦ κατὰ τὸν Ἀδρίαν, τὰ δ' εἰς τὴν Λιγυστικὴν παραλίαν μέχρι Γενούας, τοῦ τῶν Λιγύων ἐμπορίου, ὅπου τὰ Ἀπέννινα ὄρη συνάπτει ταῖς Ἄλπεσιν. ὑπόκειται δ' εὐθὺς πεδίον ἀξιόλογον πάρισόν πως ἔχον τὸ πλάτος καὶ τὸ μῆκος, σταδίων ἑκατὸν καὶ δισχιλίων. τὸ δὲ μεσημβρινὸν αὐτοῦ πλευρὸν κλείεται τῇ τε τῶν Ἐνετῶν παραλίᾳ, καὶ τοῖς Ἀπεννίνοις ὄρεσι, τοῖς περὶ Ἀρίμινον, καὶ Ἀγκῶνα καθήκουσι. ταῦτα γὰρ ἀρξάμενα ἀπὸ τῆς Λιγυστικῆς εἰς τὴν Τυρρηνίαν ἐμβάλλει, στενὴν παραλίαν ἀπολιπόντα· εἶτα ἀναχωροῦντα εἰς τὴν μεσόγαιαν κατ' ὀλίγον, ἐπειδὰν γένηται κατὰ τὴν Πισᾶτιν, ἐπιστρέφει πρὸς ἕω, καὶ πρὸς τὸν Ἀδρίαν ἕως τῶν περὶ Ἀρίμινον καὶ Ἀγκῶνα τόπων, συνάπτοντα ἐπ' εὐθείας τῇ τῶν Ἐνετῶν παραλίᾳ. Ἡ μὲν οὖν ἐντὸς Ἄλπεων Κελτική, τούτοις κλείεται τοῖς ὅροις. καὶ ἔστι τῆς μὲν παραλίας τὸ μῆκος ὅσον τῶν σταδίων αὐτοῖς ἑξακισχιλίοις, μετὰ τῶν ὀρῶν. μικρὸν δ' ἔλαττον τὸ πλάτος τῶν χιλίων. Ἡ λοιπὴ δ' Ἰταλία, στενή, καὶ παραμήκης ἐστὶ κορυφουμένη διχῶς, τῇ μὲν πρὸς τὸν Σικελικὸν πορθμόν, τῇ δὲ πρὸς τὴν Ἰαπυγίαν. σφιγγομένη δ' ἑκατέρωθεν, τῇ μὲν ὑπὸ τοῦ Ἀδρίου, τῇ δ' ὑπὸ τοῦ Τυρρηνικοῦ πελάγους. Ἔστι δ' ὅμοιον τὸ σχῆμα τοῦ Α-

τοῦ Ἀδρίου καὶ τὸ μέγεθος τῇ Ἰταλίᾳ τῇ τε ἀφοριζομένῃ τοῖς Ἀπεννίνοις ὄρεσι, καὶ τῇ θαλάττῃ ἑκατέρᾳ, μέχρι τῆς Ἰαπυγίας καὶ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ κατὰ τὸν Ταραντῖνον καὶ τὸν Ποσειδωνιάτην κόλπον. τό, τε γὰρ πλάτος τὸ μέγιστον ἀμφοῖν ἐστὶ περὶ χιλίους καὶ τριακοσίους σταδίους. τὸ δὲ μῆκος ἔλαττον, οὐ πολὺ τῶν ἑξακισχιλίων. ἡ λοιπὴ δ' ἐστὶν ὅσην κατέχουσι Βρέττιοι καὶ Λευκανοί. Φησὶ δὲ Πολύβιος, πεζῇ μὲν εἶναι τὴν παραλίαν τὴν ἀπὸ Ἰαπυγίας μέχρι πορθμοῦ καὶ τρισχιλίων σταδίων. κλύζεσθαι δ' αὐτὴν τῷ Σικελικῷ πελάγει. πλέοντι δὲ καὶ πεντακοσίων δέουσαν. Τὰ δὲ Ἀπέννινα ὄρη συνάψαντα τοῖς περὶ Ἀρίμινον καὶ Ἀγκῶνα τόποις, καὶ ἀφορίσαντα τὸ ταύτῃ πλάτος τῆς Ἰταλίας ἀπὸ θαλάττης ἐπὶ θάλατταν, ἐπιστροφὴν λαμβάνει πάλιν, καὶ τέμνει τὴν χώραν ὅλην ἐπὶ μῆκος. μέχρι μὲν δὴ Πευκετίων καὶ Λευκανῶν, οὐ πολὺ ἀφίσταται τοῦ Ἀδρίου. συνάψαντα δὲ Λευκανοῖς, ἐπὶ τὴν ἑτέραν θάλατταν ἀποκλίνει μᾶλλον, καὶ λοιπὸν διὰ μέσων τῶν Λευκανῶν καὶ Βρεττίων διεξιόντα τελευτᾷ πρὸς τὴν Λευκόπετραν τῆς Ῥηγίνης καλουμένης. Τυπωδῶς μὲν οὖν εἴρηται περὶ τῆς νῦν Ἰταλίας ἁπάσης ταῦτα. πειρασόμεθα δὲ ἀναλαβόντες εἰπεῖν περὶ τῶν καθ' ἕκαστα. καὶ πρῶτον περὶ τῶν ὑπὸ ταῖς Ἄλπεσιν. ἔστι δὲ πεδίον εὔδαιμον σφόδρα, καὶ γεωλοφίαις εὐκάρποις πεποικιλμένον. διαιρεῖ δ' αὐτὸ μέσον πως ὁ Πάδος. καὶ καλεῖται τὸ μὲν ἐντὸς τοῦ Πάδου, τὸ δὲ πέραν. ἐντὸς μὲν ὅσον ἐστὶ πρὸς τοῖς Ἀπεννίνοις ὄρεσι, καὶ τῇ Λιγυστικῇ. πέραν δὲ τὸ λοιπόν. Οἰκεῖται δὲ τὸ μὲν ὑπὸ τῶν Λιγυστικῶν ἐθνῶν καὶ τῶν Κελτικῶν, τῶν μὲν ὑπὸ τοῖς ὄρεσιν οἰκούντων, τῶν δ' ἐν τοῖς πεδίοις· τὸ δ' ὑπὸ τῶν Κελτῶν καὶ Ἐνετῶν. Οἱ μὲν οὖν Κελτοὶ τοῖς ὑπεραλπείοις ὁμοεθνεῖς εἰσι. Περὶ τῶν Ἐνετῶν, διττὸς λόγος. οἱ μὲν γὰρ καὶ αὐτούς φασι Κελτῶν εἶναι ἀποίκους τῶν ὁμωνύμων παρωκεανιτῶν. Οἱ δ' ἐκ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου μετ' Ἀντήνορος σωθῆναι δεῦρό φασι τῶν ἐκ τῆς Παφλαγονίας Ἐνετῶν τινάς. μαρτύριον δὲ τούτου προφέρονται, τὴν περὶ τὰς ἱπποτροφίας ἐπιμέλειαν. ἣ νῦν μὲν τελέως ἐκλέλοιπε, πρότερον δὲ ἐτιμᾶτο παρ' αὐτοῖς ἀπὸ τοῦ παλαιοῦ ζήλου τοῦ κατὰ τὰς ἡμιονίτιδας ἵππους. τούτου δὲ καὶ Ὅμηρος μέμνηται·

Ἐξ Ἐνετῶν, ὅθεν ἡμιόνων γένος ἀγροτεράων.

Καὶ Διονύσιος ὁ τῆς Σικελίας τύραννος, ἐντεῦθεν τὸ ἱπποτροφεῖον συνεστήσατο τῶν ἀθλητῶν ἵππων· ὥστε καὶ ὄνομα ἐν τοῖς Ἕλλησι γενέσθαι τῆς Ἐνετικῆς πωλείας, καὶ πολὺν χρόνον εὐδο-

ſunt Adriaticum mare, & Italia quæ monte Apennino, & utroque mari incluſa uſque ad Iapygiam & iſthmum Tarentino & Poſidoniatæ ſinubus interiecto protenditur. utriuſque enim maxima latitudo eſt CIↃ CCC circiter ſtadiorum, longitudo paulo minor IↃↃ CIↃ. Reſtat deinde ea Italię pars, quam Bruttij & Lucani tenent. Polybius ſcriptum reliquit terreſtre iter à Iapygio per oram ad fretum eſſe uel CIↃ CIↃ CIↃ ſtadiorum, ac eam oram mari Siculo allui. nauigationem autem ne IↃ quidem implere ſtadia. Enimuerò Apenninus ubi ad Ariminum & Anconam perrexit, ibique Italiæ latitudinem ab uno mari ad alterum definiuit, rurſum ſe conuertit, & reliquam Italiam per longum ſecat. Donec Peucetios & Lucanos attingat, non procul ab Adria reſcedit. apud Lucanos uerſum alterum mare incipit inclinare, ac deinceps per Lucanos & Bruttios in Leucopetram (. uox album ſaxum notat.) agri Rhegini deſinit. Hæc ergo Italiæ eſto uniuerſæ quædam delineatio. nunc ordine de ſingulis dicere aggrediemur, initio ſumto ab ea regione, quæ ſub Alpibus eſt ſita. *Galliæ Ciſalpinæ deſcriptio.* Eſt ea planicies admodum felix, & collibus terreſtribus frugiferis diſtincta. mediam ferè Padus diuidit, unde regionis pars Ciſpadana, quæ eſt ad Apenninum & Liguriam, reliqua Tranſpadana dicitur. Illam Liguſticæ & Gallicæ gentes colunt, partim in montibus degentes, partim in campeſtribus: hanc Galli & Veneti. Ac Galli quidem Gallorum tranſalpinorum ſunt gentiles. De Venetis duplex fertur ſententia. Quidam enim eos quoque Gallos faciunt, Gallorum Venetorum qui ad Oceanum habitant gentiles. *Veneti.* Alij è bello Troiano cum Antenore eò locorum euaſiſſe tradunt Venetorum Paphlagonum quoſdam. cui rei teſtimonium proferunt ſtudium alendorum equorum. quod nunc quidem planè abolitum eſt, quondam apud eos in precio fuit imitatione priſcorum qui procreandis mulis equas alebant. cuius etiã Homerus meminit.

È Venetis, mulis ubi multus agreſtib. ortus. *Iliad. β. 852.*

Dionyſius quoque tyrannus Siciliæ inde equorum ad certamina educãdorum armenta inſtituit: ut etiam apud Græcos pullorum Venetorum fama innotuerit, eoq; nomine Veneti

Veneti longo tempore claruerint. Vniuersa regio fluminibus abundat, ac paludibus, maximè Venetorum, cui & à mari aliquid accidit. Sola enim ferè ista pars nostri maris eodem quo Oceanus more afficitur, similesque eius æstibus affluxus refluxusque patitur. unde maior planiciei pars palus marina facta est, fossisque & aggeribus actis, quemadmodum in inferiore fit Aegypto, aqua hinc inde deriuatur: aliæque partes siccatę agriculturam experiuntur, aliæ nauigabiles sunt. Vrbium aliæ insularum more cinguntur aquis, aliæ alluuntur mari aliqua à parte. quæ in mediterraneis supra paludes sitæ sunt, in has fluminibus aduersis mirificæ sunt subuectiones. maximè Pado, qui cum sit maximus, sæpenumero imbribus & niuibus impletur, diffususque apud ostia in multas partes, obscurum efficit ostium, intratuque difficilis est. uerùm experientia etiam difficillima quæque superantur. Circa fluuium autem illum quondam, ut dixi, Galli habitabant plurimi: quorum maximæ gentes Boij & Insubres, & qui Romam aliquando subita incursione ceperunt Senones cum Gæsatis. Hos quidem postea temporis deleuerunt Romani: Boios autem suis domicilijs eiecerunt. qui deinde ad Istrum cum commigrassent, apud Tauriscos habitarunt, bellumque contra Dacos gesserunt, donec tota ipsorum gens funditus est excisa, & agrum qui ad Illyricum pertinet, desertum ac pecoribus pascuum uicinis reliquerunt. Insubres etiamnum extant, quorum fuit metropolis Mediolanum, pagus olim (nam per pagos habitabāt ea tempestate uniuersi.) nunc urbs est præclara, trans Padum, & Alpibus ferè contigua. In propinquo est Verona, ipsa quoque urbs magna, & his minores Brixia, Mantua, Regium, Comum. Fuit initio oppidum mediocre Comum. sed Pompeius Strabo Magni pater afflictam à suprà accolentibus Rhætis instaurauit. deinde C. Scipio ad tria colonorum millia adiecit. quibus iterum Diuus Cæsar IↃↃ addidit, de quibus IↃ fuerunt Græcorum nobilissimi. his & ius ciuitatis dedit, & inter colonos eorum nomina retulit. qui tamen Græci ibi sedes non posuerunt, sed coloniæ isti nomen reliquerunt, ut Nouocomenses oppidani omnes appellarentur. Propè est Larius lacus, quem Addua fluuius

Comum.
Larius lacus.

νον διευδοκιμῆσαι τὸ γένος. Ἅπασα μὲν οὖν ἡ χώρα ποταμοῖς πληθύει, καὶ ἕλεσι, μάλιστα δ' ἡ τῶν Ἐνετῶν. πρόσεστι δὲ ταύτῃ καὶ τὰ τῆς θαλάττης πάθη. Μόνα γὰρ ταῦτα τὰ μέρη, σχεδόν τι τῆς καθ' ἡμᾶς θαλάττης, ὁμοιοπαθεῖ τῷ ὠκεανῷ, καὶ παραπλησίως ἐκείνῳ ποιεῖται τάς τε ἀμπώτεις καὶ τὰς πλημμυρίδας. ὑφ' ὧν τὸ πλέον τοῦ πεδίου, λιμνοθαλάττης γίνεται μεστόν, διώρυξι δὲ, καὶ παραχώμασι, καθάπερ ἡ κάτω λεγομένη χώρα τῆς Αἰγύπτου διοχετεύεται. καὶ τὰ μὲν ἀνέψυκται καὶ γεωργεῖται, τὰ δὲ διάπλους ἔχει. Τῶν δὲ πόλεων αἱ μὲν νησίζουσιν, αἱ δ' ἐκ μέρους κλύζονται. ὅσαι δὲ ὑπὲρ τῶν ἑλῶν, ἐν τῇ μεσογαίᾳ κεῖνται, τοὺς ἐκ τῶν ποταμῶν ἀνάπλους θαυμαστοὺς ἔχουσι, μάλιστα δ' ὁ Πάδος· μέγιστός τε γάρ ἐστι. καὶ πληροῦται πολλάκις ἔκ τε ὀμβρείων καὶ χιόνων. διαχεόμενος δ' εἰς πολλὰ μέρη περὶ τὰς ἐκβολὰς, τυφλὸν τὸ στόμα ποιεῖ, καὶ δυσείσβολός ἐστιν· ἡ δ' ἐμπειρία περιγίνεται καὶ τῶν χαλεπωτάτων. Τὸ μὲν οὖν ἀρχαῖον, ὥσπερ ἔφην, ὑπὸ Κελτῶν περιῳκεῖτο τῶν πλείστων ὁ ποταμός. μέγιστα δ' ἦν τῶν Κελτῶν ἔθνη Βοΐοι καὶ Ἴνσουβροι, καὶ οἱ τὴν Ῥωμαίων πόλιν ἐξ ἐφόδου καταλαβόντες Σένωνες μετὰ Γαισατῶν. τούτους μὲν οὖν ἐξέφθειραν ὕστερον τελέως Ῥωμαῖοι. τοὺς δὲ Βοΐους ἐξήλασαν ἐκ τῶν τόπων. μεταστάντες δ' εἰς τοὺς περὶ τὸν Ἴστρον τόπους, μετὰ Ταυρίσκων ᾤκουν πολεμοῦντες πρὸς Δάκας, ἕως ἀπώλοντο πανεθνεί. τὴν δὲ χώραν οὖσαν τῆς Ἰλλυρίδος μηλόβοτον τοῖς περιοικοῦσι κατέλιπον. Ἴνσουβροι δὲ καὶ νῦν εἰσί. Μεδιολάνιον δ' ἔσχον μητρόπολιν, πάλαι μὲν κώμην· ἅπαντες γὰρ ᾤκουν κωμηδόν· νῦν δ' ἀξιόλογον πόλιν, πέραν τοῦ Πάδου συνάπτουσάν πως ταῖς Ἄλπεσι. πλησίον δὲ, καὶ Βηρών· καὶ αὕτη πόλις μεγάλη. ἐλάττους δὲ τούτων Βρηξία, καὶ Μάντουα, καὶ Ῥήγιον, καὶ Κῶμον. αὕτη δ' ἦν μὲν κατοικία μετρία. Πομπήϊος δὲ Στράβων ὁ Μάγνου πατὴρ κακωθεῖσαν ὑπὸ τῶν ὑπερκειμένων Ῥαιτῶν συνῴκισεν. εἶτα Γάϊος Σκηπίων περὶ τρισχιλίους προσέθηκεν. εἶτα ὁ θεὸς Καῖσαρ πεντακισχιλίους ἐπισυνῴκισεν. ὧν οἱ πεντακόσιοι τῶν Ἑλλήνων ὑπῆρξαν οἱ ἐπιφανέστατοι. τούτοις δὲ καὶ πολιτείαν ἔδωκε, καὶ ἐνέγραψεν αὐτοὺς εἰς τοὺς συνοίκους. οὐ μέντοι ᾤκησαν αὐτόθι, ἀλλὰ καὶ τοὔνομά γε τῷ κτίσματι ἐκεῖνοι καταλέλοιπον. Νεοκωμῖται γὰρ ἐκλήθησαν ἅπαντες· τοῦτο δὲ μεθερμηνευθὲν Νοβουμκώμουμ λέγεται. Ἐγγὺς δὲ τοῦ είου τούτου λίμνη Λάριον καλουμένη. πληροῖ δ' αὐτὴν ὁ Ἀδούας πο-

ταμός, εἶτ' ἐξίησιν εἰς τὸν Πάδον, τὰς δὲ πηγὰς ἔχων ἐν τῷ Ἀδούλᾳ ὄρει, ὅπου καὶ ὁ Ῥῆνος. Αὗται μὲν οὖν πολὺ ὑπὲρ τῶν ἑλῶν ᾤκισται. πλησίον δὲ τὸ Πατάβιον, πασῶν ταύτῃ ἀρίστη τῶν πόλεων. ἣν νεωστὶ λέγεται τιμήσασθαι πεντακοσίους ἱππικοὺς ἄνδρας. καὶ τὸ παλαιὸν δὲ ἔστελλε ιβ μυριάδας στρατιᾶς. δηλοῖ δὲ καὶ τὸ πλῆθος τῆς πεμπομένης κατασκευῆς εἰς τὴν Ῥώμην κατ' ἐμπορίαν, τῶν τε ἄλλων καὶ ἐσθῆτος παντοδαπῆς, τὴν εὐανδρίαν τῆς πόλεως καὶ τὴν εὐτυχίαν. ἔχει δὲ θαλάττης ἀνάπλουν ποταμῷ διὰ τῶν ἑλῶν φερομένῳ σταδίων ν̄ καὶ σ̄ ἐκ λιμένος μεγάλου. καλεῖται δ' ὁ λιμὴν Μεδόακος ὁμωνύμως τῷ ποταμῷ. Ἐν δὲ τοῖς ἕλεσι μεγίστη μὲν ἡ Ῥαβέννα, ξυλοπαγὴς ὅλη, καὶ διάρρυτος, γεφύραις καὶ πορθμίοις ὁδευομένη. δέχεται δ' οὐ μικρὸν τῆς θαλάττης μέρος ἐν ταῖς πλημμυρίσιν, ὥστε καὶ ὑπὸ τούτων καὶ ὑπὸ ποταμῶν εἰσκλυζόμενον τὸ βορβορῶδες πᾶν, ἰᾶται τὴν δυσαερίαν. οὕτω γοῦν ὑγιεινὸν ἐξήτασται τὸ χωρίον, ὥστε ἐνταῦθα τοὺς μονομάχους τρέφειν καὶ γυμνάζειν ἀπέδειξαν οἱ ἡγεμόνες. ἔστι μὲν οὖν καὶ τοῦτο θαυμαστὸν τῶν ἐνθάδε, τὸ ἐν ἕλει τοὺς ἀέρας ἀβλαβεῖς εἶναι, καθάπερ καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῇ πρὸς Αἰγύπτῳ τοῦ θέρους ἡ λίμνη τὴν μοχθηρίαν ἀποβάλλει διὰ τὴν ἀνάβασιν τοῦ ποταμοῦ, καὶ τὸν τῶν τελμάτων ἀφανισμόν. Ἀλλὰ καὶ τὸ περὶ τὴν ἄμπελον πάθος, θαυμάζειν ἄξιον. φύει μὲν γὰρ αὐτὴν τὰ ἕλη, καὶ ποιεῖ ταχὺ, καὶ πολὺν ἀποδιδοῦσαν καρπόν. φθείρεται δὲ ἐν ἔτεσι τέτρασιν ἢ πέντε. Ἔστι δὲ καὶ τὸ Ἄλτινον ἐν ἕλει, παραπλήσιον ἔχον τῇ Ῥαουέννῃ τὴν θέσιν. μεταξὺ δὲ Βούτριον τῆς Ῥαουέννης πόλισμα· καὶ ἡ Σπίνα, νῦν μὲν κωμίον, πάλαι δὲ Ἑλληνὶς πόλις ἔνδοξος. θησαυρὸς γοῦν Σπινιτῶν ἐν Δελφοῖς δείκνυται, καὶ τἆλλα ἱστορεῖται περὶ αὐτῶν, ὡς θαλαττοκρατησάντων. φασὶ δὲ καὶ ἐπὶ θαλάττῃ ὑπάρξαι· νῦν δ' ἐστὶν ἐν μεσογαίᾳ τὸ χωρίον περὶ ἐνενήκοντα τῆς θαλάττης σταδίους ἀπέχον. Καὶ ἡ Ῥαουέννα δὲ Θετταλῶν λέγεται κτίσμα. οὐ φέροντες δὲ τὰς τῶν Τυῤῥηνῶν ὕβρεις ἐδέξαντο ἑκόντες τῶν Ὀμβρικῶν τινὰς, οἳ καὶ νῦν ἔχουσι τὴν πόλιν. αὐτοὶ δ' ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου. αὗται μὲν οὖν ἐπὶ πλέον περιέχονται τοῖς ἕλεσιν, ὥστε καὶ κλύζεσθαι. Ἐπίτερπον δὲ, καὶ Ὀρδία, καὶ Ἀδρία, καὶ Οὐκέτια, καὶ ἄλλα τοιαῦτα πολισμάτια, ἧττον μὲν ὑπὸ τῶν ἑλῶν ἐνοχλεῖται, μικροῖς δ' ἀνάπλοις πρὸς τὴν θάλατταν συνῆπται. Τὴν δ' Ἀδρίαν ἐπιφανῆ γενέσθαι πόλιν φασὶν, ἀφ' ἧς καὶ τοὔνομα τῷ κόλπῳ γενέσθαι τῷ Ἀδρίᾳ,

fluuius facit, indeq; in Padum defluit, ortus in Adula monte, ubi & Rheuus. Hæ ergo urbes longè supra paludes iacent. Propius paludes situm est Patauium, omnium eius regionis urbium prestātissima. in qua aiunt nuper censos fuisse IↃ uiros equestres. & antiquitus ad bellum mittebat CXX militum millia. multitudo etiam mercium quas Romam ad mercatum mittunt Patauini, cùm aliarum tum uestimentorum, ostendunt quantum & uiris & opib. urbs ea polleat. Ad eam à mari subuectio est aduerso flumine per paludes ad stadia CCL, ex magno portu, cui, ut & flumini, nomen est Medoaco. Vrbium in Paludibus sitarum maxima est Rauenna, tota ligneis constans ædificijs, aquis perflua, quare pontibus & lembis uiæ expediuntur. non exiguam maris portionem affluxu æstus recipit: à quo & à fluminibus cœnosa omnia cum eleuantur, aëris uitio fit medicina. itaq; locus adeò salubris est, ut ibi gladiatores ali atque exerceri iusserint principes Romani. Mirabile igitur hoc locus iste habet, quod in palude aër est innoxius: sicut & Alexandreę quæ ad Aegyptum est, æstate lacus uitium tollitur ob adscensum fluuij, quo paludes abolentur. Sed & mira est Rauennæ uitis natura. quæ à palude celeriter producitur, ita ut multum fructus ferat: sed intra quadriennium, aut ad summum intra quinquennium perit. Est & Altinum in paludibus, eodem quo Reuenna situ. Interiacet Butrium Rauennę oppidum. Et Spina, nunc uicus, quondam Græca urbs nobilis. quandò & Spinitarum ; thesaurus Delphis ostenditur, & alioqui fertur eos maris dominium obtinuisse. aiunt etiam ad mare fuisse sitam: nunc in mediterraneis est, stadijs à mari XC. Fertur etiam Rauennam à Thessalis fuisse conditam, qui cum Tyrrhenorum iniurias non ferrent, ultrò in urbem admissis Vmbrorum quibusdam, qui urbem etiamnum tenent, domum reuerterint. Atque hæ quidem urbes maiori sui parte paludibus continentur, ita ut etiam illuuiem patiātur. Epiterpum, Ordia, Adria, & Vcetia, & alia id genus oppidula, minùs à paludibus infestantur, & paruis subuectionibus mari coniunguntur. Adriam ferunt illustrem fuisse urbem, unde & sinui Adriatico no-

Patauium.

Rauenna.

co nomen exigua mutatione litterarum factum sit. Aquileia, quæ maximè sinus huius intimo in continentē recessui appropinquat, à Romanis condita est munitionis loco contra habitantes suprà barbaros. ad eam aduerso Natisone amne subuehuntur à mari plurimum LX stadia. patet hoc emporium Illyricis gentibus Istrum accolentibus. hi auferunt marinas merces, ac uinū in ligneis dolijs curribus impositum, ac oleum: illi mancipia, pecora, pelles. Sita est Aquileia extra Venetorum fines. pro limite est fluuius ab Alpibus

Aquileia.

4 delapsus, qui aduersus nauigari potest, 4 &
* CIↃ CC stadijs ad Noreiam urbem, apud quā
Cn. Carbo inani conatu cum Cimbris conflixit. Habet is locus auri lauacra & secturas ferri præclaras. In ipso autem intimo sinus Adriatici Timauum est, Diomedis templum memorabile. habet enim portum, & elegantem lucum, & fontes septem potabilis aquę, statim in mare alto & lato excidentis amne. Polybius dicit uno demto reliquos fontes esse salsos: & quidem incolas locum hunc fontem & matrem maris appellare. Posidonius tradit flumen Timauum è montibus delatum uoragine terræ absorberi, sub qua ubi per CXXX stadia decurrerit, eum in mare effluere. Diomedem circa illud mare ditionem tenuisse, testantur insulæ Diomedeæ, & quę de Daunijs & Argo Hippio feruntur. De quibus dicemus, quantum ad historiam uidebitur conducere. Nam fabulosa illa multa & conficta alioquin omittenda sunt: ut de Phaëthonte & Heliadibus quę in alnos fuerint mutatæ apud Eridanum, qui nullibi terrarum est, quanquam ab ijs uicinus Pado dicitur. item de insulis Electridibus ante Padum sitis, & Meleagridibus quæ in ijs sint. nihil enim horum ijs est in locis. Memoriæ aūt proditum est, Diomedi apud Venetos esse aliquos honores decretos. nam & albus equus ei immolatur, & duo monstrantur luci, unus Iunonis Argiuæ, alter Dianæ Aetolicæ. additur, ut solet, fabula, ijs in lucis feras ita mansuescere, ut cerui lupis aggregentur, & ab hominibus accedentib. contrectari sustineant. & quæ à canibus agitantur feræ, eas ubi eò confugerint, tutas persecutionis esse. Ferunt quendam eo nomine, quòd libenter sponderet, celebrem atque dicterijs hominum

Diomedes Venetis cultus.

μικρὰν μετάθεσιν λαβόν. Ἀκυληία δ᾽ ἥπερ μάλιστα τοῦ μυχοῦ πλησιάζει, κτίσμα μέν ἐστι Ῥωμαίων ἐπιτειχισθὲν τοῖς ὑπερκειμένοις βαρβάροις. ἀναπλεῖται δὲ ὁλκάσι κατὰ τὸν Νατίσωνα ποταμὸν ἐπὶ πλείους ἑξήκοντα σταδίους. ἀνεῖται δ᾽ ἐμπορεῖον τοῖς περὶ τὸν Ἴστρον τῶν Ἰλλυριῶν ἔθνεσι. κομίζουσι δ᾽ οὗτοι μὲν τὰ ἐκ θαλάττης, καὶ οἶνον ἐπὶ ξυλίνων πίθων ἁρμαμάξαις ἀναθέντες, καὶ ἔλαιον. ἐκεῖνοι δ᾽ ἀνδράποδα, καὶ βοσκήματα, καὶ δέρματα. ἔξω δ᾽ ἐστὶ τῶν Ἑνετικῶν ὅρων ἡ Ἀκυληία. διορίζονται δὲ ποταμῷ ῥέοντι ἀπὸ τῶν Ἀλπίων ὀρῶν, ἀνάπλουν ἔχοντι, καὶ σ̄ σταδίων ἐπὶ τοῖς χιλίοις εἰς Νωρήειαν πόλιν, περὶ ἣν Γναῖος ὁ Κάρβων συμβαλὼν Κιμβροις, οὐδὲν ἔπραξεν. ἔχει δὲ ὁ τόπος οὗτος χρυσιοπλύσια εὐφυῆ καὶ σιδηρουργεῖα. Ἐν αὐτῷ δὲ τῷ μυχῷ τοῦ Ἀδρίου καὶ ἱερὸν τοῦ Διομήδους ἐστὶν ἄξιον μνήμης, τὸ Τίμαυον. λιμένα γὰρ ἔχει, καὶ ἄλσος εὐπρεπές, καὶ πηγὰς ζ̄ ποταμίου ὕδατος εὐθὺς εἰς τὴν θάλατταν ἐκπίπτοντος, πλατεῖ καὶ βαθεῖ ποταμῷ. Πολύβιος δ᾽ εἴρηκε πλὴν μιᾶς, τὰς ἄλλας ἁλμυροῦ ὕδατος. καὶ δὴ καὶ τοὺς ἐπιχωρίους, πηγὴν καὶ μητέρα θαλάττης ὀνομάζειν τὸν τόπον. Ποσειδώνιος δὲ φησι ποταμὸν τὸν Τίμαυον ἐκ τῶν ὀρῶν φερόμενον, καταπίπτειν εἰς βέρεθρον. εἶθ᾽ ὑπὸ γῆς ἐνεχθέντα περὶ ἑκατὸν καὶ λ̄ σταδίους, ἐπὶ τῇ θαλάττῃ τὴν ἐκβολὴν ποιεῖσθαι. Τῆς δὲ τοῦ Διομήδους δυναστείας περὶ τὴν θάλατταν ταύτην, αἵ τε Διομήδειοι νῆσοι μαρτύρια, καὶ τὰ περὶ Δαυνίους, καὶ τὸ Ἄργος τὸ Ἵππιον ἱστορούμενα. περὶ ὧν ἐροῦμεν, ἐφ᾽ ὅσον πρὸς ἱστορίαν χρήσιμον. Τὰ δὲ πολλὰ τῶν μυθευομένων ἢ κατεψευσμένων ἄλλως ἐᾶν δεῖ. οἷον τὰ περὶ τὸν Φαέθοντα, καὶ τὰς Ἡλιάδας τὰς ἀπαιγειρουμένας περὶ τὸν Ἠριδανόν, τὸν μηδαμοῦ γῆς ὄντα, πλησίον δὲ τοῦ Πάδου λεγόμενον, καὶ τὰς Ἠλεκτρίδας νήσους τὰς πρὸ τοῦ Πάδου, καὶ μελεαγρίδας ἐν αὐταῖς. οὐδὲ γὰρ τούτων οὐδέν ἐστιν ἐν τοῖς τόποις. Τῷ δὲ Διομήδει παρὰ τοῖς Ἑνετοῖς ἀποδεδειγμέναι τινὲς ἱστοροῦνται τιμαί. καὶ γὰρ θύεται λευκὸς ἵππος αὐτῷ. καὶ δύο ἄλση, τὸ μὲν Ἥρας Ἀργείας δείκνυται, τὸ δ᾽ Ἀρτέμιδος Αἰτωλίδος. προσμυθεύουσι δ᾽ ὡς εἰκὸς τὸ ἐν τοῖς ἄλσεσι τούτοις ἡμεροῦσθαι τὰ θηρία, καὶ λύκοις ἐλάφους συναγελάζεσθαι. προσιόντων δὲ τῶν ἀνθρώπων, καὶ καταψαυόντων, ἀνέχεσθαι. τὰ δὲ διωκόμενα ὑπὸ τῶν κυνῶν, ἐπειδὰν καταφύγοι δεῦρο, μηκέτι διώκεσθαι. Φασὶ δέ τινα τῶν πάνυ γνωριζομένων ὡς εἴη φιλέγγυος, καὶ σκωπτόμενος ἐπὶ τούτῳ

τῷ παρατυχεῖν κυνηγέταις, λύκον ἐν τοῖς δικτύοις ἔχουσιν. εἰπόντων δὲ κατὰ παιδιάν, εἰ ἐγγυᾶται τὸν λύκον, ἐφ᾽ ὧτε τὰς ζημίας ἃς εἴργασται διαλύσειν, ἀφήσειν αὐτὸν ἐκ τῶν λίνων, ὁμολογῆσαι. ἀφεθέντα δὲ τὸν λύκον, ἵππων ἀγέλην ἀπελάσαντα ἀκαυτηριάστων ἱκανὴν προσαγαγεῖν πρὸς τὸν τοῦ εὐλεγγύου σταθμόν. τὸν δ᾽ ἀπολαβόντα τὴν χάριν καυτηριάσαι τε τὰς ἵππους λύκον, καὶ κληθῆναι λυκοφόρους, τάχει μᾶλλον ἢ κάλλει διαφερούσας. τοὺς δ᾽ ἀπ᾽ ἐκείνου διαδεξαμένους τό, τε καυτήριον φυλάξαι, καὶ τοὔνομα τῷ γένει τῶν ἵππων, ἔθος δὲ ποιῆσαι, θήλειαν μὴ ἐξαλλοτριοῦν, ἵνα μένοι παρὰ μόνοις τὸ γνήσιον γένος, ἐνδόξου γε νομένης ἐνθένδε ἱππείας. Νυνὶ δέ, ὥσπερ ἔφαμεν, πᾶσα ἐκλέλοιπεν ἡ τοιαύτη ἄσκησις. Μετὰ τὸ Τίμαυον, ἡ τῶν Ἰστρίων ἐστὶ παραλία μέχρι Πόλας ἣ πρόσκειται τῇ Ἰταλίᾳ· μεταξὺ δὲ φρούριον Τεργέστε, Ἀκυληΐας διέχον ρ καὶ π σταδίους. ἡ δὲ Πόλα ἵδρυται μὲν ἐν κόλπῳ λιμενοειδεῖ, νησίδια ἔχοντι εὔορμα καὶ εὔκαρπα. κτίσμα δ᾽ ἐστὶν ἀρχαῖον Κόλχων ἐπὶ τὴν Μήδειαν ἐκπεμφθέντων, διαμαρτόντων δὲ τῆς πράξεως, καὶ καταγνόντων ἑαυτῶν φυγήν,

—τὸ μὲν φυγάδων κε ἐνίσποι

Γραικός (.ὡς Καλλίμαχος εἴρηκεν.) ἀτὰρ κείνων γλῶσσ᾽ ὀνόμηνε Πόλας.

Τὰ μὲν δὴ πέραν τοῦ Πάδου χωρία, οἵ τε Ἐνετοὶ νέμονται καὶ οἱ μέχρι Πόλας. Ὑπὲρ δὲ τῶν Ἐνετῶν Κάρνοι, καὶ Κενομάνοι, καὶ Μεδόακοι, καὶ σύμβροι. ὧν οἱ μὲν πολέμιοι τοῖς Ῥωμαίοις ὑπῆρξαν, Κενομάνοι δὲ καὶ Ἐνετοὶ συνεμάχουν, καὶ πρὸ τῆς Ἀννίβα στρατιᾶς, ἡνίκα Βοΐους καὶ Συμβρίους ἐπολέμουν, καὶ μετὰ ταῦτα. Οἱ δ᾽ ἐντὸς τοῦ Πάδου, κατέχουσι μὲν ἅπασαν, ὅσην ἐγκυκλοῦνται τὰ Ἀπέννινα ὄρη πρὸς τὰ Ἄλπια μέχρι Γενούας, καὶ τῶν Σαββάτων. κατεῖχον δὲ Βοΐοι καὶ Λίγυες, καὶ Σένωνες, καὶ Γαισάται τὸ πλέον. τῶν δὲ Βοΐων ἐξελαθέντων, ἀφανισθέντων δὲ καὶ τῶν Γαισατῶν, καὶ Σενώνων, λείπεται τὰ Λιγυστικὰ φῦλα, καὶ τῶν Ῥωμαίων αἱ ἀποικίαι. τοῖς δὲ Ῥωμαίοις ἀναμέμικται καὶ τὸ τῶν Ὀμβρικῶν φῦλον, ἔστι δ᾽ ὅπου καὶ Τυρρηνῶν. ταῦτα γὰρ ἄμφω τὰ ἔθνη, πρὸ τῆς τῶν Ῥωμαίων ἐπὶ πλέον αὐξήσεως, εἶχέ τινα πρὸς ἄλληλα περὶ πρωτείων ἅμιλλαν, καὶ μέσον ἔχοντα τὸν Τίβεριν ποταμόν, ῥᾳδίως διέβαινον ἀλλήλοις. καὶ εἴ πού τινας στρατείας ἐποιοῦντο ἐπ᾽ ἄλλους οἱ ἕτεροι, καὶ τοῖς ἑτέροις ἔρις ἦν μὴ ἐκλείπεσθαι τῆς εἰς τοὺς αὐτοὺς τόπους

num obnoxium incidisse in uenatores, qui in casibus habebant lupum: qui cum per iocum dicerent, se lupum, si ipse fide iuberet eum illa damna compensaturum, missum facturos, hominem id in se recepisse. lupum ita dimissum, armentum equarum nulla inusta nota signatarum satis magnum abegisse, adque sponsoris istius stabulũ adduxisse. sponsorem recepta beneficij mercede, equas inusto lupi signo notasse, & 5 Lupiferas appellasse, ueločiores quam pulcriores. 5 posteros eius & notam & nomen equarum seruasse, & quò id equarum genus apud solos ipsos perduraret genuinum, consuetudinem hanc introduxisse, ne equam ullam abalienarent, cum nobilitaretur ista equarum progenies. Nostra, ut diximus, ætate ista planè nulla est exercitatio. Post Timauum Istriorum est maritima ora usque ad Polam, quæ Italiæ adiacet. in medio oppidum Tergeste, ab Aquileia distans CXXC stadia. Sita est Pola in sinu portuoso, qui exiguas habet insulas subducendis nauibus aptas atque frugiferas. antiquum est opus Colchorum ad Medeam insequendam missorum, qui re infecta exsulium sibi indixerant. itaque (.ut est apud Callimachum.)

Istria.

Nomen ab exulibus Graio sermone notatur:
Ast illam dixit Colchica lingua Polas.

Ergo quæ trans Padum sunt, Veneti incolunt, & Istri ad Polam usq;. Super Venetos autem siti sunt Carni, Cenomani, Medoaci, Symbrij: quorum alij Romanorum hostes fuerunt, Cenomani autem ac Veneti & ante Annibalicum bellum auxilia Romanis tulerunt contra Boios & Symbrios, & deinde. Intra Padum continetur quidquid cingitur Apennino & Alpibus usque ad Genuam & Sabbatos. obtinuerunt quondam Boij, Ligures, Senones & Gæsatæ maximam partem. Postea pulsis Boijs, & Senonibus Gæsatisq; deletis, superfuerunt Ligusticæ gentes, & coloniæ Romanorum. Romanis Vmbrica etiam gens admixta est, & alicubi etiam Tyrrhena. Vmbri enim & Tyrrheni antè quam Romanorum aucta fuit potentia, diu de principatu inter se contenderunt, cumquè Tiberi fluuio diuiderentur, facilè ultro citroquè bellum inferebant. quod si alteri expeditionem in aliam gentem susciperent, curæ erat alteris, ut eodem tempore ipsi quoq; eò ducerent.

Cispadana Gallia.

Vmbri & Tyrrheni.

cerent. itaque cùm Tyrrheni in barbaros circa Padum habitantes exercitum misissent, ac re bene gesta ob luxuriam mox uice uersa eijcerentur, Vmbri bellum ijs fecerunt qui Tyrrhenos expulerant. Deinde ex successione de locis disceptãtes, multas colonias Tyrrhenas, plures Vmbricas fecerunt, quòd Vmbri propiores locis erant. Romani autem rerum potiti, cùm colonos in maria loca emitterent, nomina tamen eorum qui prius ibi habitauerant conseruarunt. ac nunc Romani cum sint omnes, nihilominus tamen quidam eorum Vmbri, alij Tyrrheni, Veneti, Ligures, Insubres dicuntur. Vrbes intra Padum & ad Padum illustres sunt, Placentia & Cremona proximę, media ferè regione. inter has & Ariminum Parma, Mutina, & Bononia iam Rauennæ propior, tum alia oppida minora. In medio harum iter est Romam, inque eo 6 Acerræ, Regium Lepidi, campi Macri, ubi solennis conuentus agitatur, Claterna, forum Cornelium: tum Fauentia ac Cæsena ad Isapin fluuium & Rubiconem, iam Arimino appropinquant. Ariminum Vmbrorum est colonia, ut & Rauenna. utraque Romanos accepit colonos. portum habet Ariminum, & fluuium cognominem à Placentia ad Ariminum sunt CIↃ stadia. Supra Placentiam ad fines Cottutæ Ticinum urbs abest millibus passuum XXXVI, eiusdem nominis fluuius præterfluens, qui Pado miscetur. tum Clastidium, Derthona, & Aquę Stellorum paulisper præter uiam. recta autem * iuxta Padum, Duriam amnem, maiori ex parte uallibus concisa, & alios habens fluuios, unde ad Druentiam sunt millia passuum circiter LX. Hinc iam Alpes & Gallia. * Cæterùm ad montes supra Lunam sitos est Luca. Nonnulli per uicos habitant. Tamen populosa est regio, indeq; magnæ militum atq; adeò equitum copię coguntur. ex quibus & Senatus legiones constituit. Est autem Derthon urbs insignis, sita medio inter Placentiam & Genuam itinere, CCCC ab utraque distans stadijs. In eodem itinere sunt Diacuista & Iellεa. Quantum sit inter Placentiam & Ariminum interualli, dictum est. A' Placentia autem Rauennam secundo Pado nauigatur duobus diebus naturalibus. Multum etiam eius quæ intra Padum est regionis palu-

ἐξόδου. καὶ δὴ καὶ τῶν Τυῤῥηνῶν στειλάντων στρατειὰν εἰς τοὺς περὶ τὸν Πάδον βαρβάρους, καὶ πραξάντων εὖ, ταχὺ δὲ πάλιν ἐκπεσόντων διὰ τὴν τρυφὴν, ἐπεστράτευσαν οἱ ἕτεροι τοῖς ἐκβαλοῦσιν. εἶτ' ἐκ διαδοχῆς τῶν τόπων ἀμφισβητούντων, πολλὰς τῶν κατοικιῶν τὰς μὲν Τυῤῥηνικὰς ἐποίησαν, τὰς δ' Ὀμβρικὰς, πλείους δὲ τῶν Ὀμβρικῶν. ἐγγυτέρω γὰρ ἦσαν. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι παραλαβόντες, καὶ πέμψαντες ἐποίκους πολλαχοῦ, συνεφύλαξαν καὶ τὰ τῶν προεποικησάντων γένη. Καὶ νῦν Ῥωμαῖοι μὲν εἰσιν ἅπαντες. οὐδὲν δ' ἧττον Ὀμβρικοί τε τινες λέγονται καὶ Τυῤῥηνοὶ, καθάπερ Ἐνετοὶ, καὶ Λίγυες, καὶ Ἴνσουβροι. Πόλεις δ' εἰσὶν ἐντὸς τοῦ Πάδου, καὶ περὶ τὸν Πάδον, ἐπιφανεῖς Πλακεντία μὲν καὶ Κρεμώνη πλησιαίταται κατὰ μέσην που τὴν χώραν. μεταξὺ δὲ τούτων τε καὶ Ἀριμίνου Πάρμα, καὶ Μουτίνη, καὶ Βωνωνία πλησίον ἤδη Ῥαουέννης, καὶ μικρὰ πολίσματα. ἀνὰ μέσον τούτων δι' ὧν ἡ εἰς Ῥώμην ὁδὸς, Ἄκαρα, Ῥήγιον Λέπιδον, Μακροὶ Κάμποι, ὅπου πανήγυρις συντελεῖται κατ' ἔτος, Κλάτερνα, Φόρον Κορνήλιον, Φαουεντία δὲ καὶ Καισήνα πρὸς τῷ Ἴσαπι ποταμῷ καὶ τῷ Ῥουβίκωνι ἤδη συνάπτουσι τῷ Ἀριμίνῳ. Τὸ δὲ Ἀρίμινον Ὀμβρικῶν ἐστὶ κατοικία, καθάπερ καὶ ἡ Ῥαουέννα. δέδεκται δ' ἐποίκους Ῥωμαίους ἑκατέρα. ἔχει δὲ τὸ Ἀρίμινον λιμένα, καὶ ὁμώνυμον ποταμόν. ἀπὸ δὲ Πλακεντίας εἰς Ἀρίμινον στάδια ͵α. ὑπὲρ δὲ Πλακεντίας, ἐπὶ μὲν τοὺς ὅρους τῆς Κοττίου, Τίκινον ἐν λϛ μιλίοις πόλις, καὶ ὁμώνυμος ὁ παραῤῥέων ποταμὸς, συμβάλλων τῷ Πάδῳ. καὶ Κλαστίδιον, καὶ Δέρθων, καὶ Ἀκουαιστατιέλλα, μικρὸν ἐκ παρόδου. ἡ δ' εὐθεῖα εἰς Ὤκελον παρὰ τὸν Πάδον τὸν Δουρίαν ποταμὸν βαραθρώδης ἡ πολλὴ πλείους καὶ ἄλλους ἔχουσα ποταμοὺς, ὧν καὶ τὸν Δρουεντίαν μιλίων ἐστὶ περὶ ἑξήκοντα. ἐντεῦθεν δὲ ἤδη τὰ Ἄλπεια ὄρη καὶ ἡ Κελτική. πρὸς δὲ τοῖς ὄρεσιν ἐστὶ πόλις τοῖς ὑπερκειμένοις τῆς Λούνης Λοῦκα. ἔνιοι δὲ κωμηδὸν οἰκοῦσιν. εὐανδρεῖ δ' ὅμως ἡ χώρα, καὶ στρατιωτικὸν ἐντεῦθεν τὸ πλέον ἐστὶ, καὶ τὸ τῶν ἱππικῶν πλῆθος, ἐξ ὧν καὶ ἡ σύγκλητος λαμβάνει τὴν σύνταξιν. ἔστι δὲ ἡ Δέρθων πόλις ἀξιόλογος κειμένη κατὰ μέσην τὴν ὁδὸν τὴν ἀπὸ Γενούας εἰς Πλακεντίαν, ἑκατέρας διέχουσα σταδίους υ. κατὰ δὲ ταύτην τὴν ὁδὸν, καὶ Διακούιστα καὶ Ἴελλεια. Ἀπὸ δὲ Πλακεντίας εἰς μὲν Ἀρίμινον, εἴρηται. εἰς δὲ Ῥαουένναν, κατάπλους τῷ Πάδῳ δυοῖν ἡμερῶν καὶ νυκτῶν. Πολὺ δὲ καὶ τῆς ἐντὸς τοῦ Πάδου κατείχετο

ὑπὸ

ὑπὸ ἑλῶν, δι' ὧν Ἀννίβας χαλεπῶς διῆλθε προϊὼν ἐπὶ Τυρρηνίαν. ἀλλ' ἀνέψυξε τὰ πεδία ὁ Σκαῦρος διώρυγας πλωτὰς ἀπὸ τοῦ Πάδου μέχρι Παρμησῶν. κατὰ γὰρ Πλακεντίαν ὁ Τρεβίας συμβάλλων τῷ Πάδῳ, καὶ ἔτι πρότερον ἄλλοι πλείους πληροῦσι πέραν τοῦ μετρίου. οὗτος δὲ ὁ Σκαῦρος ἐστὶν ὁ καὶ τὴν Αἰμιλίαν ὁδὸν στρώσας, τὴν διὰ Πισῶν καὶ Λούνης μέχρι Σαββάτων, κἀντεῦθεν διὰ Δέρθωνος. ἄλλη δ' ἐστὶν Αἰμιλία διαδεχομένη τὴν Φλαμινίαν. συνυπάτευσαν γὰρ ἀλλήλοις Μάρκος Λέπιδος, καὶ Γάϊος Φλαμίνιος. καθελόντες δὲ Λίγυας, ὁ μὲν τὴν Φλαμινίαν ἔστρωσεν ἐκ Ῥώμης διὰ Τυρρηνῶν, καὶ τῆς Ὀμβρικῆς, μέχρι τῶν περὶ Ἀρίμινον τόπων· ὁ δὲ τὴν ἑξῆς μέχρι Βονωνίας, κἀκεῖθεν εἰς Ἀκυληίαν παρὰ τὰς ῥίζας τὰς τῶν Ἄλπεων ἐγκυκλούμενος τὰ ἕλη. Ὅριον δὲ τῆς χώρας ταύτης, ἣν ἐντὸς Κελτικὴν καλοῦμεν, πρὸς τὴν λοιπὴν Ἰταλίαν, τό τε Ἀπέννινον ὄρος τὸ ὑπὲρ τῆς Τυρρηνίας ἀποδέδεικτο, καὶ ὁ Αἶσις ποταμός, ὕστερον δὲ ὁ Ῥουβίκων, εἰς τὸν Ἀδρίαν ἐκδιδόντες ἀμφότεροι. τῆς δ' ἀρετῆς τῶν τόπων τεκμήριον, ἥ τ' εὐανδρία καὶ τὰ μεγέθη τῶν πόλεων, καὶ ὁ πλοῦτος, οἷς πᾶσιν ὑπερβέβληντο τὴν ἄλλην Ἰταλίαν οἱ ταύτῃ Ῥωμαῖοι. Καὶ γὰρ ἡ γεωργουμένη γῆ πολλοὺς καὶ παντοίους ἐκφέρει καρπούς· καὶ αἱ ὗλαι τοσαύτην ἔχουσι βάλανον, ὥστ' ἐκ τῶν ἐντεῦθεν ὑοφορβίων ἡ Ῥώμη τρέφεται τὸ πλέον. ἔστι δὲ καὶ κεγχροφόρος διαφερόντως, διὰ τὴν εὐυδρίαν. τοῦτο δὲ μέγιστον λιμοῦ ἐστὶν ἄκος· πρὸς ἅπαντας γὰρ καιροὺς ἀέρων ἀντέχει, καὶ οὐδέποτε ἐπιλείπειν δύναται, κἂν τοῦ ἄλλου σίτου γένηται σπάνις. ἔχει δὲ καὶ πιττουργία θαυμαστά. τοῦ δ' οἴνου τὸ πλῆθος μηνύουσιν οἱ πίθοι. ξύλινοι γὰρ μείζους οἴκων εἰσί. προσλαμβάνει δὲ πολὺ ἡ τῆς πίττης εὐπορία πρὸς τὸ εὐώνητον. ἐρέαν δὲ τὴν μὲν μαλακήν, οἱ περὶ Μουτίνην τόποι καὶ τὸν Σκουτάναν ποταμὸν φέρουσι πασῶν πολλὸν καλλίστην. τὴν δὲ τραχεῖαν ἡ Λιγυστικὴ καὶ ἡ τῶν Σύμβρων, ἐξ ἧς τὸ πλέον τῆς οἰκετείας τῶν Ἰταλιωτῶν ἀμπέχεται. τὴν δὲ μέσην οἱ περὶ Παταούιον ἐξ ἧς οἱ τάπητες οἱ πολυτελεῖς, καὶ γαύσαποι, καὶ τὸ τοιοῦτον εἶδος πᾶν, ἀμφίμαλλόν τε καὶ ἑτερόμαλλον. τὰ δὲ μέταλλα νυνὶ μὲν οὐχ ὁμοίως τὰ ἐνταῦθα σπουδάζεται, διὰ τὸ λυσιτελέστερα ἴσως εἶναι τὰ ἐν τοῖς ὑπεραλπείοις Κελτοῖς καὶ τῇ Ἰβηρίᾳ. πρότερον δὲ ἐσπουδάζετο. ἐπεὶ καὶ ἐν Οὐερκέλλοις χρυσωρύχιον ἦν. κώμη δ' ἐστὶ πλησίον Ἰκτουμούλων καὶ ταύτης τῆς κώμης. ἄμφω δ' εἰσὶ περὶ Πλακεντίαν. Αὕτη μὲν δὴ

dibus olim obtinebatur, per quas Etruriam petens Annibal difficulter transijt. sed exsiccauit eas paludes Scaurus, fossis nauigabilibus ductis à Placentia Parmam usque. nam apud Placentiam Trebia incidens Pado, eũ, sicut & alij plures antè illapsi, ultra modum implet. Is est Scaurus qui uiam Aemiliam strauit, quæ per Pisas & Lunam usq; ad Sabbatos, indeq; Derthonem ducit. alia est Aemilia, Flaminiam excipiens. Nam collegæ in consulatu fuerunt M. Lepidus & C. Flaminius. qui deuictis Liguribus, hic Flaminiam uiam strauit à Roma per Etruriam & Vmbriam usque ad Ariminum: ille deinceps ad Bononiam usque, & inde usque ad Aquileiam iuxta radices Alpium, paludibus in gyrum circumuentis. Limes Galliæ huic, quam citeriorem uocamus, ad reliquam Italiam mons Apenninus quem ostendimus Etruriæ imminere, & fluuius Aesis, ac post eum Rubico, uterque in Adriam effluens. Quanta sit eius regionis præstantia, iudicari potest ex incolarum frequentia, urbium magnitudine ac opibus, quibus rebus Romani isthic habitantes omnibus alijs præstant Italis. Nam & quæ colitur terra, omnis generis copiosos præbet fructus: & syluæ tantum glandis suppeditant, ut ex porcorum gregibus qui ibi pascuntur, Roma ferè alatur. tum ob aquæ copiam, milij feracissima est, quod est præsentissimum famis remedium, cum quasuis aëris constitutiones sufferat, ac nunquam deficiat, etiam cum reliqui frumenti penuria incidit. Picis quoque opificia habet mirabilia. Iam uini copiam dolia arguunt, quę ex ligno ædibus maiora conficiuntur. ac picis copia multum conducit ad uilitatem precij. Lanam mollem, & omnium longè optimã producunt loca circa Mutinam & 7 Scutanam 7 flumen. asperam Ligures & Symbri prębent, ex qua plerique Itali familiæ uestimenta conficiunt. mediocrem Patauium, ex qua fiunt preciosi tapetes, gausapa, aliaque id genus uel utraque uel unica superficie uillosa. Metalla eius regionis hodie non perinde magno studio tractantur, quia (puto) plus utilitatis ex Transalpinis Gallicis & Hispanicis percipitur. olim autem magnæ erant curæ. Nam & Vercellis auri fodina fuit, & Ictomuli, quę uicina sunt Placentiæ oppida. Atque hacte-

Aemiliæ uia.

Galliæ cisalpinæ præstantia.

nus quidem prima nobis descripta esto Italiæ portio.

Secunda pars explicetur Liguria, in ipsis Apenninis montibus inter Galliam nunc dictam sita & Etruriã. quæ nihil relatu dignum habet, nisi quod per pagos dissipati uiuunt Ligures, asperam terram arantes ac fodientes, aut potiùs saxa cædentes, ut ait Posidonius.

Liguria.

Tertiam habent his cõtigui Tyrrheni, campestria incolẽtes usque ad Tiberin fluuium, quo uersus ortum maxima ex parte alluuntur usque ad eius ostia. ab altera parte, Tyrrheno & Sardoo mari. Tiberis ex Apennino defluit, multisque augetur fluminibus. parte quadam per ipsam fertur Tyrrheniam, deinde ab ea distinguit Vmbriam primo, deinde Sabinos, ac mox Latinos qui ad Romam usque ad litus maris habitant. Siti sunt fluuij & Tyrrhenorum respectu secundum latitudinem, inuicem autem secundum longitudinem, & sursum tendunt usque ad Apennini partes Adriæ appropinquantes, primi Vmbri, ab his Sabini, & postremo loco Latini, omnes initio à flumine sumto. Latium ergo, (sic enim Latinorum appellatur regio.) inter oram maritimam ab Ostia, urbem Sinuessam, & Sabinos situm est: (. Ostia Romæ nauale est, iuxta quod Tiberis labens in mare exit.) & in longum porrigitur usque ad Campaniam, & Samniticos montes. Sabinorum regio interiecta Latinis & Vmbris, ad eosdem & ipsa usque montes extenditur: magis tamen accedit ad Apennini eas partes, quæ sunt uicinæ Vestinis, Pelignis, ac Marsis. Vmbri inter Sabinos & Tyrrhenos siti sunt, montes supergressi quà Ariminum & Rauennam pergitur. Tyrrheni à suo mari & Tiberi orsi, ad mõtes terminantur qui à Liguria ad Adriam circumducuntur. Ab his ipsis nunc repetito initio, singula persequamur. Tyrrheni ergo à Romanis Etrusci & Tusci nominantur. Græci sic appellarunt á Tyrrheno Atys F. qui eò coloniam ex Lydia duxerit. Fame enim & ste
8 rilitate 8 coactus Atys, unus ex Hercule & Omphale prognatis, de duob. filijs alterum Lydum nomine sortitò detinuit, alterũ Tyrrhenum cum maiore populi parte amandauit. Is cum in Italiam uenisset, regionem à suo nomine

Tiberis. *Latium.* *Sabini.* *Vmbri.* *De Tyrrhenis.*

πρώτη μερὶς τῆς Ἰταλίας, μέχρι δεῦρο περιωδεύσθω.

Δευτέρα δὲ λεγέσθω ἡ Λιγυστικὴ ἡ ἐν αὐτοῖς τοῖς Ἀπεννίνοις ὄρεσι, μεταξὺ ἱδρυμένη τῆς νῦν λεχθείσης Κελτικῆς καὶ τῆς Τυρρηνίας, οὐδὲν ἔχουσα περιηγήσεως ἄξιον, πλὴν ὅτι κωμηδὸν ζῶσι, τραχεῖαν γῆν ἀροῦντες, καὶ σκάπτοντες, μᾶλλον δὲ λατομοῦντες, ὥς φησι Ποσειδώνιος.

Τρίτοι δ' εἰσὶ συνεχεῖς τούτοις οἱ Τυρρηνοί, τὰ πεδία ἔχοντες τὰ μέχρι τοῦ ποταμοῦ τοῦ Τιβέρεως, κλυζόμενοι τὰ μὲν πρὸς ἕω μάλιστα μέρη ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ μέχρι τῆς ἐκβολῆς αὐτοῦ. κατὰ δὲ θάτερα, ὑπὸ τοῦ Τυρρηνικοῦ καὶ Σαρδῴου πελάγει. Ῥεῖ δὲ ἐκ τῶν Ἀπεννίνων ὀρῶν ὁ Τίβερις. πληροῦται δ' ἐκ πολλῶν ποταμῶν. μέρος μέν τι δι' αὐτῆς φερόμενος τῆς Τυρρηνίας, τὸ δ' ἐφεξῆς διορίζων ἀπ' αὐτῆς, πρῶτον μὲν τὴν Ὀμβρικήν, εἶτα τοὺς Σαβίνους, καὶ Λατίνους τοὺς πρὸς τῇ Ῥώμῃ μέχρι παραλίας. παραβέβληνται δέ πως τῷ ποταμῷ μὲν καὶ τοῖς Τυρρηνοῖς κατὰ πλάτος, ἀλλήλοις δὲ κατὰ μῆκος, ἀνέχουσι δὲ πρὸς τὰ Ἀπέννινα ὄρη τὰ πλησιάζοντα τῷ Ἀδρίᾳ, πρῶτοι μὲν Ὀμβρικοί, μετὰ δὲ τούτους Σαβῖνοι, τελευταῖοι δ' οἱ τὴν Λατίνην ἔχοντες ἀρξάμενοι πάντες ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ. Ἡ μὲν οὖν τῶν Λατίνων χώρα, μεταξὺ κεῖται τῆς τε ἀπὸ τῶν Ὠστίων παραλίας, μέχρι πόλεως Σινυέσσης καὶ τῆς Σαβίνης. τὰ δ' Ὤστια ἐστὶν ἐπίνειον τῆς Ῥώμης, εἰς ὃ ἐκδίδωσιν ὁ Τίβερις παρ' αὐτὴν ῥυείς· ἐκτείνεται δὲ ἐπὶ μῆκος μέχρι τῆς Καμπανίας, καὶ τῶν Σαμνιτικῶν ὀρῶν. ἡ δὲ Σαβίνη μεταξὺ τῶν Λατίνων κεῖται, καὶ τῶν Ὀμβρικῶν, ἐκτείνεται δὲ καὶ αὐτὴ πρὸς τὰ Σαμνιτικὰ ὄρη, καὶ μᾶλλον συνάπτει τοῖς Ἀπεννίνοις τῆς κατὰ Οὐεστίνους τε, καὶ Πελίγνους, καὶ Μαρσούς. οἱ δ' Ὀμβρικοὶ μέσοι μὲν κεῖνται τῆς Σαβίνης καὶ τῆς Τυρρηνίας μέχρι Ἀριμίνου καὶ Ῥαουέννης προσίασιν ὑπερβάλλοντες τὰ ὄρη. Τυρρηνοὶ δὲ παύονται ὑπ' αὐτοῖς τοῖς ὄρεσι, τοῖς περικυκλοῦσιν ἐκ τῆς Λιγυστικῆς εἰς τὸν Ἀδρίαν, ἀπὸ τῆς οἰκείας ἀρξάμενοι θαλάττης, καὶ τοῦ Τιβέρεως. τὰ καθ' ἕκαστα δὲ διέξιμεν ἀπ' αὐτῶν τούτων ἀρξάμενοι. Οἱ Τυρρηνοὶ τοίνυν παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις Ἐτροῦσκοι καὶ Τοῦσκοι προσαγορεύονται. οἱ δ' Ἕλληνες οὕτως ὠνόμασαν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ Τυρρηνοῦ τοῦ Ἄτυος, ὥς φασι, τοῦ στείλαντος ἐκ Λυδίας ἀποίκους δεῦρο. ἀπὸ γὰρ λιμοῦ καὶ ἀφορίας ὁ Ἄτυς εἷς τῶν ἀπογόνων Ἡρακλέους, καὶ Ὀμφάλης. δυοῖν παίδων ὄντων, κλήρῳ Λυδὸν μὲν κατέσχε, τὸν δὲ Τυρρηνὸν τὸν πλείω συστείλας λαὸν ἐξέστειλεν. ἐλθὼν δέ, τὴν χώραν

ἑαυτοῦ

ἑαυτοῦ Τυῤῥηνίαν ἐκάλεσε, καὶ δώδεκα πόλεις ἔκτισεν, οἰκιστὴν ἐπιστήσας Τάρκωνα, ἀφ' οὗ Ταρκυνία ἡ πόλις. ὃν διὰ τὴν ἐκ παίδων σύνεσιν, πολιὸν γεγενῆσθαι μυθεύουσι. Τότε μὲν οὖν ὑφ' ἑνὶ ἡγεμόνι ταττόμενοι, μέγα ἴσχυον. Χρόνοις δ' ὕστερον διαλυθῆναι τὸ σύστημα εἰκὸς, καὶ κατὰ πόλεις διασπασθῆναι βίᾳ τῶν πλησιοχώρων εἴξαντας· οὐ γὰρ ἂν χώραν εὐδαίμονα ἀφέντες, τῇ θαλάττῃ κατὰ λῃστείαν ἐπέθεντο, ἄλλοι πρὸς ἄλλα τρεπόμενοι πελάγη. ἐπεὶ ὅπου γε συμπνεύσαιεν ἱκανοὶ ἦσαν οὐκ ἀμύνασθαι μόνον τοὺς ἐπιχειροῦντας αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ ἀντεπιχειρεῖν, καὶ μακρὰς στρατείας ποιεῖσθαι. Μετὰ δὲ τὴν τῆς Ῥώμης κτίσιν Δημάρατος ἀφικνεῖται, λαὸν ἄγων ἐκ Κορίνθου· καὶ δεξαμένων αὐτῶν Ταρκυνιτῶν, γεννᾷ Λουκούμωνα ἐξ ἐπιχωρίας γυναικός. γενόμενος δὲ Ἄγκῳ Μαρκίῳ τῷ βασιλεῖ τῶν Ῥωμαίων φίλος, ἐβασίλευσεν οὗτος, καὶ μετωνομάσθη Λεύκιος Ταρκύνιος Πρίσκος. Ἐκόσμησε δ' οὖν τὴν Τυῤῥηνίαν καὶ αὐτὸς, καὶ ὁ πατὴρ πρότερον· ὁ μὲν εὐπορίᾳ δημιουργῶν τῶν συνακολουθησάντων οἴκοθεν· ὁ δὲ ταῖς ἐκ τῆς Ῥώμης ἀφορμαῖς. Λέγεται δὲ καὶ ὁ θριαμβικὸς κόσμος καὶ ὑπατικὸς, καὶ ἁπλῶς ὁ τῶν ἀρχόντων, ἐκ Ταρκυνίων δεῦρο μετενεχθῆναι, καὶ ῥάβδοι, καὶ πελέκεις, καὶ σάλπιγγες, καὶ ἱεροποιΐαι, καὶ μαντικὴ, καὶ μουσικὴ ὅσῃ δημοσίᾳ χρῶνται Ῥωμαῖοι. τούτου δ' υἱὸς ἦν ὁ δεύτερος Ταρκύνιος ὁ Σούπερβος. ὅσπερ καὶ τελευταῖος βασιλεύσας ἐξέπεσε. Πορσήνας δ' ὁ τῶν Κλουσίων βασιλεὺς πόλεως Τυῤῥηνίδος κατάγειν αὐτὸν ἐπιχειρήσας δι' ὅπλων, οὐχ οἷός τε ἦν, καταλυσάμενος τὴν ἔχθραν, ἀπῆλθε φίλος, μετὰ τιμῆς καὶ δωρεῶν μεγάλων. περὶ μὲν τῆς ἐπιφανείας τῶν Τυῤῥηνῶν ταῦτα. καὶ ἔτι τὰ τοῖς Καιρετανοῖς πραχθέντα. καὶ γὰρ τοὺς ἑλόντας τὴν Ῥώμην Γαλάτας κατεπολέμησαν, ἐπιοῦσιν ἐπιθέμενοι κατὰ Σαβίνους· καὶ ἃ παρ' ἑκόντων ἔλαβον Ῥωμαίων ἐκεῖνοι λάφυρα ἄκοντας ἀφείλοντο. πρὸς δὲ τούτοις τοὺς καταφυγόντας παρ' αὐτοὺς ἐκ τῆς Ῥώμης ἔσωσαν καὶ τὸ ἀθάνατον πῦρ, καὶ τὰς τῆς Ἑστίας ἱερείας. Οἱ μὲν οὖν Ῥωμαῖοι διὰ τοὺς τό, τε φαύλως διοικοῦντας τὴν πόλιν, οὐχ ἱκανῶς ἀπομνημονεῦσαι τὴν χάριν αὐτοῖς δοκοῦσι. πολιτείαν γὰρ δόντες, οὐκ ἀνέγραψαν εἰς τοὺς πολίτας. ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς μὴ μετέχοντας τῆς ἰσονομίας, εἰς τὰς δέλτους ἐξώριζον τὰς Καιρετανῶν. Παρὰ δὲ τοῖς Ἕλλησιν εὐδοκίμησεν

nomine Tyrrheniam nuncupauit, & duodecim urbes condidit, præfecto rei Tarconte, à quo Tarquinijs urbi nomen est. hũc, quod à puero saperet, canum natum fabulantur. Ac ab initio quidem unius parẽtes imperio, magna erant potentia. Postmodò apparet dissolutum fuisse id corpus, ac Tyrrhenos uicinorum diuulsas singulas urbes tenuisse. nam absque id fuisset, non (.puto.) regione fēlici relicta latrocinijs maritimis animum adiecissent, alij ad alia conuersi maria. nam ubi conspirassent, satis ijs erat uirium non ad profliganda duntaxat, sed etiam ad inferenda ultrò bella, longasq́ue suscipiendum expeditiones. Roma iam condita Demaratus Tarquinios uenit, hominum secum multitudinem à Corintho adducens: receptusq́ue ab oppidanis, è Tarquiniensi muliere Lucumonem gènerat. Hic Lucumo cum esset factus Ancò Marcio Romanorũ regi familiaris, regnum deinde consecutus, & mutato nomine L. Tarquinius Priscus est appellatus. Cùm hic, tum ante ipsum pater Etruriam exornarunt: hic, quòd opificibus domo ipsum comitatis abundaret, ille quòd Roma ad eam rem facultates suppeditaret. Traditum est ornatum triumphalem ac cõsularem, omniumq́ue adeò magistratuum, à Tarquinijs Romam fuisse translatum: nec non fasces, secures, tubas, sacrificia, diuinationem, & musicam qua publicè utuntur Romani. Huius filius fuit Tarquinius posterior, Superbus cognomine, qui ultimus Romanorum regum regno excidit. Porsena autem rex Clusij (. quæ Etrusca urbs est. armis eũ restituere frustra conatus, composita re amicus Romanorum discessit cum honore & magnificis donis. Hæc de Etruscorum claritate. Quibus adijci potest Cæretanorum facinus. Hi enim Gallos, qui Romam ceperant, debellauerunt, adorti eos in Sabinis: inuitisque eam extorserunt prædam, quam illi uolentibus Romanis abstulerant. præterea Romanos qui Cære confugerant, & æternum ignem, ac Vestales uirgines conseruauerunt. Ac uidentur mihi Romani propter eos qui tum urbem malè administrabant, non satis memores accepti beneficij se exhibuisse. cum enim eis ius ciuitatis darent, inter ciues tamẽ nomina eorum non retulerunt. quin & alios qui æquali iure cum ciuibus reliquis non fruerentur, in Cæritum tabulas reijciebant. Sed apud Græcos urbs

Cæretani, seu Cærites.

ea nobilitata fuit ob iusticiã & fortitudinem. nam & abstinuit latrociniis, quanquam posset plurimum, & apud Delphos donarium, quod Agyllæorum thesaurus uocatur, consecrauit. Olim enim Agylla usurpabatur, quæ nunc Cære, fertur* condita à Pelasgis qui è Thessalia uenerant. quos cùm Lydi, qui Tyrrheni dicti sunt, bello petiissent, accessisse quẽdam ad murum, & quod nomen esset urbis interrogasse. & cum Thessalorum quidam de muro loco responsi eum saluere iussisset, (.chære id Græcè dicitur.) omen accepisse Tyrrhenos, atque urbi captæ nomen Cære fecisse. Hodie urbis tam splendidæ quondam & claræ tantùm restant rudera. magis frequentantur ab hominibus thermæ uicinæ Cæretanæ, propter eos qui ualetudinis

Pelasgi qui. causa eò commeant. Cæterùm Pelasgos antiquam gentem per uniuersam Greciam extitisse, maximè inter Aeoles Thessaliæ incolas claram, apud omnes ferè in confesso est. Ephorus ait se arbitrari eos, cùm à prima stirpe Arcades essent militarem amplexos uitam: & in studii eius nominisque societatem multis perductis, magnum sibi nomen cum apud Græcos parasse, tum apud alios, ad quos peruenissent. nã et in Creta coloni fuerunt, ut Homerus autor est, apud quem Vlisses ita Penelopæ narrat.

Odyss. τ. 175. Diuersis illic linguis utuntur. Achæi
Magnanimiq; Eteocretes, intusq; Cydones,
Dorieesq; habitant triplices, diuiq; Pelasgi.

Et Pelasgicum Argos dicitur Thessalia, quæ est inter ostia Penei, et Thermopylas usque ad montana Pindi: quod Pelasgi loca ea obtinuerint. Iouemq; Dodonæum idem poëta Pelasgicum uocat:

Iliad. π. 233. O rex Dodonæe, Pelasgice—.

Multi etiam Epiroticas gentes Pelasgicas nominant, quod eò usque suam Pelasgi ditionem protulerint. multique heroum Pelasgi sunt dicti, à quibus deinde gentibus sunt nomina indita. Nam et Lesbum Pelasgiam appellarunt: et Homerus eos qui finitimi sunt Cilicum in Troade, Pelasgos uocat.

Iliad. β. 840. Pinguia Larissæ ducebat culta tenentes
Hippothous hastas solitos tractare Pelasgos.

Ephoro, ut Pelasgos ex Arcadia esse diceret autor fuit Hesiodus.

ἡ πόλις αὕτη διά τε ἀνδρίαν καὶ δικαιοσύνην. τῶν τε γὰρ λῃστηρίων ἀπέσχετο, καίπερ δυναμένη πλεῖστον, καὶ Πυθοῖ τὸν Ἀγυλλαίων καλούμενον ἀνέθηκε θησαυρόν. Ἄγυλλα γὰρ ἐλέγετο τὸ πρότερον, ἡ νῦν Καιρέα, καὶ λέγεται Πελασγῶν κτίσμα τῶν ἐκ Θετταλίας ἀφιγμένων. τῶν δὲ Λυδῶν οἵπερ Τυρρηνοὶ μετωνομάσθησαν, ἐπιστρατευσάντων τοῖς Ἀγυλλαίοις, προσιὼν τῷ τείχει τις, ἐπυνθάνετο τοὔνομα τῆς πόλεως. τῶν δ' ἀπὸ τοῦ τείχους Θετταλῶν τινὸς ἀντὶ τοῦ ἀποκρίνασθαι, προσαγορεύσαντος αὐτὸν χαῖρε· δεξάμενοι τὸν οἰωνὸν οἱ Τυρρηνοὶ τοῦτον, ἁλοῦσαν τὴν πόλιν μετωνόμασαν. ἡ δὲ οὕτω λαμπρὰ καὶ ἐπιφανὴς πόλις, νῦν ἴχνη σώζει μόνον. εὐανδρεῖ δ' αὐτῆς μᾶλλον τὰ πλησίον θερμά, ἃ καλοῦσι Καιρετανά, διὰ τοὺς φοιτῶντας θεραπείας χάριν. Τοὺς δὲ Πελασγούς, ὅτι μὲν ἀρχαῖόν τι φῦλον κατὰ τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν ἐπεπόλασε, καὶ μάλιστα παρὰ τοῖς Αἰολεῦσι τοῖς κατὰ Θετταλίαν, ὁμολογοῦσιν ἅπαντες σχεδόν τι. νομίζειν δέ φησιν Ἔφορος, τὸ ἀνέκαθεν Ἀρκάδας ὄντας ἑλέσθαι στρατιωτικὸν βίον, εἰς δὲ τὴν αὐτὴν ἀγωγὴν προτρέποντας πολλούς, ἅπασι τοῦ ὀνόματος μεταδοῦναι, καὶ πολλὴν ἐπιφάνειαν κτήσασθαι, καὶ παρὰ τοῖς Ἕλλησι, καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις παρ' ὅσους ποτὲ ἀφιγμένοι τετυχήκασι. καὶ γὰρ τῆς Κρήτης ἔποικοι γεγόνασιν, ὥς φησιν Ὅμηρος. λέγει γοῦν Ὀδυσσεὺς πρὸς Πηνελόπην·

Ἄλλη δ' ἄλλων γλῶσσα μεμιγμένη· ἐν μὲν Ἀχαιοί,
Ἐν δ' Ἐτεόκρητες μεγαλήτορες, ἐν δὲ Κύδωνες,
Δωριέες τε τριχάϊκες, δῖοί τε Πελασγοί.

Καὶ τὸ Πελασγικὸν Ἄργος, ἡ Θετταλία λέγεται, τὸ μεταξὺ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Πηνειοῦ, καὶ τῶν Θερμοπυλῶν, ἕως τῆς ὀρεινῆς τῆς κατὰ Πίνδον, διὰ τὸ ἐπάρξαι τῶν τόπων τούτων Πελασγούς. τόν τε Δία τὸν Δωδωναῖον αὐτὸς ὁ ποιητὴς ὀνομάζει Πελασγικόν·

Ζεῦ ἄνα Δωδωναῖε Πελασγικέ.

Πολλοὶ δὲ καὶ τὰ Ἠπειρωτικὰ ἔθνη, Πελασγικὰ εἰρήκασιν. ὡς καὶ μέχρι δεῦρο ἐπαρξάντων, Πελασγούς τε πολλοὺς καὶ τῶν ἡρώων ὀνόματα καλέσαντες, οἱ ὕστερον ἀπ' ἐκείνων πολλὰ τῶν ἐθνῶν ἐπώνυμα πεποιήκασι. καὶ γὰρ τὴν Λέσβον Πελασγίαν εἰρήκασι, καὶ τοῖς ἐν τῇ Τρῳάδι Κίλιξιν, Ὅμηρος εἴρηκε τοὺς ὁμόρους Πελασγούς.

Ἱππόθοος δ' ἄγε φῦλα Πελασγῶν ἐγχεσιμώρων,
Τῶν οἳ Λάρισσαν ἐριβώλακα ναιετάασκον.

Τῷ γ' Ἐφόρῳ τὸ ἐξ Ἀρκαδίας εἶναι τὸ φῦλον τοῦτο, ἦρξεν Ἡσίοδος. φησὶ γάρ,

υἱεῖς

υἱέας δ' ἐγένοντο Λυκάονος ἀντιθέοιο
ὅν ποτε τίκτε Πελασγός.—

Αἰσχύλος δ' ἐκ τῶν περὶ Μυκήνας Ἄργους φησὶν ἐν Ἱκέτισιν ἢ Δαναΐσι τὸ γένος αὐτῶν. καὶ τὴν Πελοπόννησον δὲ, Πελασγίαν φησὶν Ἔφορος κληθῆναι. καὶ Εὐριπίδης δ' ἐν Ἀρχελάῳ φησὶν, ὅτι

Δαναὸς ὁ πεντήκοντα θυγατέρων πατὴρ
ἐλθὼν ἐς Ἄργος, ᾤκισεν Ἰνάχου πόλιν.
Πελασγιώτας δ' ὠνομασμένους τοπρὶν,
Δαναοὺς καλεῖσθαι νόμον ἔθηκεν—.

Ἀντικλείδης δὲ πρώτους φησὶν αὐτοὺς τὰ περὶ Λῆμνον καὶ Ἴμβρον κτίσαι, καὶ δὴ τούτων τινὰς, καὶ μετὰ Τυρρηνοῦ τοῦ Ἄτυος εἰς Ἰταλίαν συνᾶραι. Καὶ οἱ τὴν Ἀτθίδα συγγράψαντες, ἱστοροῦσι περὶ τῶν Πελασγῶν, ὡς καὶ Ἀθήνησι γενομένων τῶν Πελασγῶν· Διὰ δὲ τὸ πλανήτας εἶναι καὶ δίκην ὀρνέων ἐπιφοιτᾶν ἐφ' οὓς ἔτυχε τόπους πελαργοὺς ὑπὸ τῶν Ἀττικῶν κληθῆναι. Τῆς δὲ Τυρρηνίας, μῆκος μὲν τὸ μέγιστον εἶναι φασὶ τὴν παραλίαν ἀπὸ Λουνῆς μέχρι Ὠστίων δισχιλίων που καὶ πεντακοσίων σταδίων. πλάτος δὲ τοῦ ἡμίσους ἔλαττον τὸ πρὸς τοῖς ὄρεσιν. εἰς μὲν οὖν Πίσας ἀπὸ Λουνῆς, πλείους τῶν υ̅ σταδίων εἰσίν. ἐντεῦθεν δὲ εἰς Οὐαλατέρρας σ̅π̅. πάλιν δ' ἐντεῦθεν εἰς Ποπλώνιον, σ̅ο̅. ἐκ δὲ Ποπλωνίου εἰς Κόσσαν ἐγγὺς, ω̅. οἱ δὲ χ̅ φασί. Πολύβιος δ' οὐκ εἶναι τοὺς πάντας ᾳ̅υ̅λ̅ λέγει. Τούτων δὴ μὲν Λοῦνα, πόλις ἐστὶ, καὶ λιμήν. καλοῦσι δ' οἱ Ἕλληνες σελήνης λιμένα, καὶ πόλιν. ἡ μὲν οὖν πόλις οὐ μεγάλη. ὁ δὲ λιμὴν, μέγιστός τε καὶ κάλλιστος, ἐν αὑτῷ περιέχων πλείους λιμένας, ἀγχιβαθεῖς πάντας, οἷον ἂν γένοιτο τὸ ὁρμητήριον θαλαττοκρατησάντων ἀνθρώπων, τοσαύτης μὲν θαλάττης, τοσοῦτον δὲ χρόνον. περικλείεται δ' ὁ λιμὴν ὄρεσιν ὑψηλοῖς, ἀφ' ὧν τὰ πελάγη κατοπτεύεται, καὶ ἡ Σαρδὼν, καὶ τῆς ἠϊόνος ἑκατέρωθεν πολὺ μέρος. μέταλλα δὲ λίθου λευκοῦ τε καὶ ποικίλου γλαυκίζοντος, τοσαῦτ' ἐστὶ καὶ τηλικαῦτα μονολίθους ἐκδιδόντα πλάκας καὶ στήλας, ὥστε τὰ πλεῖστα τῶν ἐκπρεπῶν ἔργων τῶν ἐν τῇ Ῥώμῃ, καὶ ταῖς ἄλλαις πόλεσιν, ἐντεῦθεν ἔχειν τὴν χορηγίαν. καὶ γὰρ εὐεξάγωγός ἐστιν ὁ λίθος, τῶν μετάλλων ὑποκειμένων τῆς θαλάττης πλησίον, ἐκ δὲ τῆς θαλάττης διαδεχομένου τοῦ Τιβέριδος τὴν κομιδήν. καὶ τὴν ξυλείαν τὴν εἰς τὰς οἰκοδομὰς, σελμάτων εὐθυτάτων, καὶ εὐμηκεστάτων, ἡ Τυρρηνία χορηγεῖ τὴν πλείστην διὰ ποταμῶν κατάγουσαν ἐκ τῶν ὀρῶν εὐθύς. Μεταξὺ δὲ Λουνῆς καὶ Πίσης, ὁ Μάκρης ἐστὶ χωρίον, ᾧ πέρατι τῆς Τυρρηνίας, καὶ τῆς

—Lycaone natos,
Quem quondam fertur clarus genuiſſe Pelaſgus.

Aeſchylus in Supplicib. ſeu Danaidibus eorum patriam facit Argos apud Mycenas. Sed & Peloponneſum fuiſſe Pelaſgiam uocatam Ephorus ſcribit. Et Euripides in Archelao ait.

Danaus, qui quinquaginta genuit filias,
Argos profectus, urbem condidit Inachi.
Pelaſgiotas hicq; dictos antea,
Danaos uocari iuſsit.—

Anticlades primos Pelaſgos Leno & Imbro uicina condidiſſe ſcribit, quoſdamque eorum cum Tyrrheno Atys F. in Italiam nauigaſſe. Atticæ hiſtoricæ ſcriptores ita Pelaſgorum meminerunt, ut qui etiam Athenis fuerint. & eos, quód uagi inſtar auiũ modo hæc, modò alia adirent loca, pelargos appellatos ab Atticis, quæ uox ciconiam ſignificat. Etruriȩ longitudo maxima traditur per litus à Luna uſque ad Oſtia CIↃ CIↃ IↃ ſtadia. latitudo ſemiſſe minor ad montes. nam à Luna ad Piſas amplius eſt ſtadijs CCCC. hinc 9 Volaterras CCXXC. rurſum inde ad Populonium CCLXX. à Populonio Coſſam, propè IↃCCC. alijs IↃC. Polybius ſummã totã ait non imple re CIↃ CCCCXXX ſtadia. Ergo Luna urbs eſt & portus. urbs quidẽ nõ magna, ſed portus maximus, iuxta ac pulcerrimus plures includẽs portus, omnes ꝓpe litus profundos. quale omnino conuenit eſſe receptaculũ hominum qui tanti maris tanto tempore dominium obtinuerunt. Cingitur portus montibus altis, unde maria cerni poſſunt, & Sardinia, & litoris utrinque magna pars. Fodiuntur ibi lapides albi, & diſcolores, ad cæruleum uergente ſpecie: magno numero, & mole, ut etiam columnæ ac grandes tabulæ unico conſtantes lapide inde excindantur. Itaque pleraque egregiorum operum quæ Romæ & alijs in urbibus uiſuntur, materiam habent inde petitam. Facilè enim lapis auchi poteſt, cum fodinæ mari è propinquo immineant, atque à mari Tiberis excipiat. Ligna quoque ad ædificia, & longiſsimos atque rectiſsimos aſſeres Etruria copioſiſsimè ſuppeditat fluminibus ſtatim á montibus deuehenti. Inter Lunam & Piſas locus eſt Macra, quem multi ſcriptorum terminum ſtatuerunt Etruriæ & 9 Luna.

Λιγυστι-

Pisa. Liguriæ. Pisæ à Pisæis Peloponnesijs conditæ sunt, qui cum Nestore ad Troiam profecti, in reditu nauigantes eiecti sunt alij ad Metapontium, alij ad agrum Pisanum, cùm uniuersi Pylij dicerentur. Pisæ sitę sunt in medio amnium Arni & Aesaris, quà illi cõcurrunt: alter ab Aretio copiosus descendens, sed in tres diuisus alueos, alter ab Apennino. & ubi confluunt, alter alterius uiolento incursu, ita se inuicem attollunt, ut qui utrinque in ripa stant alius alium uidere non possit. itaque eò subuectionem à mari necesse est difficilem fieri, quæ est stadiorum circiter xx. Fertur fabula, quo tempore primum illi amnes fuerint è montibus delati, incolis obsistentibus ne in unum confluentes alueum diluuio agros uastarent, pollicitos fuisse amnes se eluuionem non facturos: ac stetisse promissis. Videtur urbs ea quondam floruisse, ac ne nunc quidem ignobilis est, ob fertilitatem, lapicidinas, & materiam naualem, qua olim usi sunt ad maritima prœlia: nam Ligures Tyrrhenis erant bellicosiores, ac malos se uicinos præbebant à latere accolentes, & prouocantes ad certamina. hodie maior pars in Romana ędificia insumitur, ubi etiam in uillis Persicæ exstruuntur regiæ. *Volaterræ.* Volaterranorum ager mari alluitur. urbs condita est in ualle profunda, supra collem celsum & undequaque præcipitem, plano uertice, in quo arx urbis sita est. ab imo ad summum adscensus est arduus atque difficilis, xv stadiorum. Eò confluxere aliquando quidam Etruscorum & à Sylla proscriptorum. qui quatuor cohortibus armatorum constitutis, per biennium tolerata oppugnatione, tandem publicam secuti fidem loco isto cesserũt. *Populonium.* Populonium situm est in promontorio sublimi, quod præruptum, in mare exit, ac peninsulam efficit. id quoque oppidum sub idem tempus obsidionem pertulit. nunc desertum planè est, si templa & domos paucas demseris. nauale melius frequentatur ad radices montium lacu non magno præditum, & domos recipiendis nauibus habens. itaque mihi sola de omnibus Tyrrhenis urbibus uetustis hæc ad ipsum mare condita fuisse uidetur: cum conditores omnibus modis mare fugerent, quod importuosa ea esset regio: aut pro-

Λιγυστικῆς κέχρηνται τῶν συγγραφέων πολλοί. Ἡ δὲ Πίσα, κτίσμα ἐστὶ τῶν ἐν τῇ Πελοποννήσῳ Πισατῶν, οἳ μετὰ Νέστορος ἐπὶ Ἴλιον στρατεύσαντες, κατὰ τὸν ἀνάπλουν ἐπλανήθησαν οἱ μὲν, εἰς τὸ Μεταπόντιον, οἱ δ' εἰς τὴν Πισᾶτιν, ἅπαντες Πύλιοι καλούμενοι. δυοῖν δὲ ποταμῶν κεῖται μεταξὺ κατ' αὐτὴν τὴν συμβολὴν, Ἄρνου τε, καὶ Αἴσαρος, ὧν ὁ μὲν ἐξ Ἀρρητίου φέρεται πολὺς, οὐχὶ πᾶς, ἀλλὰ τριχῇ σχισθεὶς, ὁ δ' ἐκ τῶν Ἀπεννίνων ὀρῶν. συμπεσόντες δ' εἰς ἓν ῥεῖθρον, μετεωρίζουσιν ἀλλήλους ταῖς ἀντικοπαῖς ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε τοὺς ἐπὶ τῶν ἠιόνων ἑστῶτας ἀμφοτέρων, μηδ' ἕτερον ὑπὸ θατέρου καθορᾶσθαι. ὥστ' ἀνάγκη δυσανάπλωτα ἐκ θαλάττης εἶναι. στάδιοι δ' εἰσὶ τοῦ ἀνάπλου, περὶ κ. Μυθεύουσι δ' ὅτε πρῶτον ἐκ τῶν ὀρῶν κατεφέροντο οἱ ποταμοὶ οὗτοι, κωλυόμενοι ὑπὸ τῶν ἐπιχωρίων μὴ συμπεσόντες εἰς ἓν κατακλύζοιεν τὴν χώραν, ὑποσχέσθαι μὴ κατακλύσειν, καὶ φυλάξαι τὴν πίστιν. Δοκεῖ δ' ἡ πόλις εὐτυχῆσαί ποτε, καὶ νῦν οὐκ ἀδοξεῖ, διά τε εὐκαρπίαν, καὶ τὰ λιθουργία, καὶ τὴν ὕλην τὴν ναυπηγήσιμον, ᾗ τὸ μὲν παλαιὸν ἐχρῶντο πρὸς τοὺς κατὰ θάλατταν κινδύνους. καὶ γὰρ μαχιμώτεροι Τυρρηνῶν ὑπῆρξαν, καὶ παρώξυναν αὐτοὺς οἱ Λίγυες, πονηροὶ γείτονες παρὰ πλευρὰν ὄντες. νῦν δὲ τὸ πλέον εἰς τὰς οἰκοδομὰς ἀναλίσκεται τὰς ἐν Ῥώμῃ, κἀν ταῖς ἐπαύλεσι βασίλεια κατασκευαζομένων Περσικά. Τῶν δὲ Οὐολατερράνων, ἡ μὲν χώρα κλύζεται τῇ θαλάττῃ. τὸ δὲ κτίσμα ἐν φάραγγι βαθείᾳ λόφος ἐστὶν ὑψηλὸς περίκρημνος πάντῃ, τὴν κορυφὴν ἐπίπεδος, ἐφ' ᾗ ἵδρυται τὸ τεῖχος τῆς πόλεως. ἡ δ' ἐπ' αὐτὴν ἀνάβασις, πεντεκαίδεκα σταδίων ἐστὶν ἀπὸ τῆς βάσεως, ὀξεῖα πᾶσα καὶ χαλεπή. ἐνταῦθα συνέστησάν τινες. τῶν Τυρρηνῶν καὶ τῶν προγεγραμμένων ὑπὸ Σύλλα. πληρώσαντες δὲ τέτταρα τάγματα στρατείας, διετῆ χρόνον ἐπολιορκήθησαν, εἶθ' ὑπόσπονδοι παρεχώρησαν τοῦ τόπου. Τὸ δὲ Ποπλώνιον ἐπ' ἄκρας ὑψηλῆς ἵδρυται, κατερρωγυίας εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ χερρονησιζούσης, πολιορκίαν καὶ αὐτὸ δεδεγμένον περὶ τοὺς αὐτοὺς καιρούς. τὸ μὲν οὖν πολίχνιον πᾶν ἔρημόν ἐστι, πλὴν τῶν ἱερῶν, καὶ τῶν κατοικιῶν ὀλίγων. τὸ δ' ἐπίνειον οἰκεῖται βέλτιον, πρὸς τῇ ῥίζῃ τοῦ ὄρους λιμένιον ἔχον καὶ νεωσοίκους. διὸ καὶ δοκεῖ μοι μόνη τῶν Τυρρηνίδων τῶν παλαιῶν αὕτη πόλεων ἐπ' αὐτῇ τῇ θαλάττῃ ἱδρῦσθαι. αἴτιον δ' ἐστὶ τὸ τῆς χώρας ἀλίμενον. διόπερ παντάπασιν ἔφευγον οἱ κτίσται τὴν θάλατταν, ἢ προεβάλλοντο ἐρύματα πρὸς αὐτὴν, ὥστε

ὥστε μὴ λάφυρον ἕτοιμον ἐκκεῖσθαι τοῖς ἐπιπλεύσασιν. ἔστι δὲ καὶ θυννοσκοπεῖον ὑπὸ τῇ ἄκρᾳ. κατοπτεύεται δ᾽ ἀπὸ τῆς πόλεως πόρρωθεν μὲν καὶ μόλις ἡ Σαρδώ, ἐγγυτέρω δ᾽ ἡ Κύρνος, ξ́ πως διέχουσα τῆς Σαρδόνος σταδίους. πολὺ δὲ μᾶλλον τούτων, ἡ Αἰθαλία προσεχεστέρα τῇ ἠπείρῳ ἐστίν, ὅσον τ̄ διέχουσα σταδίους, ὅσους καὶ τῆς Κύρνου διέχει. ἄριστον δ᾽ ἀφετήριον τοῦτο τὸ χωρίον ἐστὶν ἐπὶ τὰς τρεῖς τὰς λεχθείσας νήσους. εἴδομεν δὲ καὶ ταύτας ἡμεῖς, ἀναβάντες ἐπὶ τὸ Ποπλώνιον, καὶ μέταλλά τινα ἐν τῇ χώρᾳ ἐκλελειμμένα. εἴδομεν δὲ καὶ τοὺς ἐργαζομένους τὸν σίδηρον τὸν ἐκ τῆς Αἰθαλίας κομιζόμενον. οὐ γὰρ δύναται συλλιπαίνεσθαι καμινευόμενος ἐν τῇ νήσῳ, κομίζεται δ᾽ εὐθὺς ἐκ τῶν μετάλλων εἰς τὴν ἤπειρον. τοῦτο δὲ δὴ παράδοξον ἡ νῆσος ἔχει, καὶ τὸ τὰ ὀρύγματα ἀναπληροῦσθαι πάλιν τῷ χρόνῳ τὰ μεταλλευθέντα, καθάπερ τοὺς πλαταμῶνας φασὶ τοὺς ἐν Ῥόδῳ, καὶ τὴν ἐν Πάρῳ πέτραν τὴν μάρμαρον, καὶ τὰς ἐν Ἰνδοῖς ἅλας, οὕς φησι Κλείταρχος. οὔτ᾽ οὖν Ἐρατοσθένης ὀρθῶς ὁ φήσας μὴ καθορᾶσθαι, μήτε τὴν Κύρνον ἐκ τῆς ἠπείρου, μήτε τὴν Σαρδόνα. οὔτ᾽ Ἀρτεμίδωρος, ὁ φήσας ἐν χιλίοις εἶναι καὶ διακοσίοις σταδίοις πελαγίας ἀμφοτέρας. καὶ γὰρ εἴ τισιν, ἡμῖν γε οὐκ ἂν ὑπῆρξαν ὁραταὶ ἐπὶ τοσοῦτον, ἐφ᾽ ὅσον σαφεῖς ἑωρῶντο, καὶ μάλιστα ἡ Κύρνος. ἔστι δὲ κατὰ τὴν Αἰθαλίαν λιμὴν Ἀργῷος ἀπὸ τῆς ἀργοῦς, ὥς φασιν. ἐκεῖσε γὰρ πλεῦσαι τὴν τῆς Κίρκης οἴκησιν ζητοῦντα τὸν Ἰάσονα, τῆς Μηδείας ἐθελούσης ἰδεῖν τὴν θεάν. καὶ δὴ καὶ ἀπὸ τῶν ἀποστλεγγισμάτων παγέντων, ἃ ἐποιοῦντο οἱ Ἀργοναῦται, διαμένειν ἔτι καὶ νῦν διαποικίλους τὰς ἐπὶ τῆς ἠιόνος ψήφους. αἱ δὲ τοιαῦται μυθοποιίαι, τεκμήρια τῶν λεγομένων ὑφ᾽ ἡμῶν εἰσιν, ὅτι οὐ πάντα Ὅμηρος αὐτὸς ἔπλαττεν, ἀλλ᾽ ἀκούων θρυλλουμένων τῶν τοιούτων πολλῶν, αὐτὸς προσετίθει μήκη διαστημάτων καὶ ἐκτοπισμῶν. καὶ καθάπερ τὸν Ὀδυσσέα εἰς τὸν ὠκεανὸν ἐξέβαλε, παραπλησίως καὶ τὸν Ἰάσονα, γενομένης καὶ τούτῳ πλάνης τινός, κἀκείνῳ, καθάπερ καὶ Μενελάῳ. περὶ μὲν οὖν τῆς Αἰθαλίας τοσαῦτα. Ἡ δὲ Κύρνος ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων καλεῖται Κόρσικα. οἰκεῖται δὲ φαύλως τραχεῖά τε οὖσα, καὶ τοῖς πλείστοις μέρεσι δύσβατος τελέως, ὥστε τοὺς κατέχοντας τὰ ὄρη, καὶ ἀπὸ λῃστηρίων ζῶντας, ἀγριωτέρους εἶναι θηρίων. ὁπόταν γοῦν ὁρμήσωσιν οἱ τῶν Ῥωμαίων στρατηγοί, καὶ προσπεσόντες τοῖς ἐρύμασι, πολὺ πλῆθος ἕλωσι τῶν ἀνδραπόδων, ὁρᾶν ἔστιν ἐν τῇ Ῥώμῃ, καὶ θαυ-

propugnacula saltem obijcerent, ne prædationibus appellentium essent expositi. est & specula in promontorio, unde thynni obseruantur. Ex urbe procul ac ægrè conspicitur Sardinia, propiùs Corsica, quæ à Sardinia distat ferè LX stadijs. His multo uicinior continenti est, Aethalia, ad CCC stadia inde, totidemq; à Corsica distans. Optimè à Populonio soluunt tres illas insulas petituri. quas & nos uidimus Populonio conscenso, & metalla quædam ibi locorum deserta. uidimus etiam qui ferrum ex Aethalia allatum elaborarent. non enim ea in insula fornacibus liquari potest, sed statim atque effossum est in continentem perfertur. Cùm id rarum auditu habet Aethalia, tum quod fossę, unde metalla sunt eruta, rursum tractu temporis implentur: quod ipsum de salis fossis apud Rhodios, marmore Pario fertur, & de Indicis salibus Clitarchus tradit. Ergo neque Eratosthenes rectè dixit è continenti neque Corsicam posse conspici, neque Sardiniam: & falsum est quod Artemidorus ait, in pelago utranq; iacere stadijs CIↃCC à continente disitam. nam si quis alius id potuit, ipse certè tanto interuallo non potuissem eas tam liquidò conspicere, quàm conspexi, & præcipue Corsicam. Ad Aethaliam portus est Argous, ab Argo naui sic dictus, ut aiunt. Eò enim perhibent Iasonem nauigasse, Circes domicilium quærentem, quam Deam Medea cupiebat uisere. & à strigmentis concretis, quæ argonautæ ibi fecerint, adhuc durare uariegatos in litore scrupulos. Huiusmodi porrò fabulæ id confirmant, quod nos diximus, Homerum non omnia finxisse, sed cum multa id genus ferri rumoribus uulgi audiret, ipsum de suo interuallorum longitudines, et remotos ab hominibus situs addidisse: utq; Vlissem, ita etiam Iasonem in Oceanum eduxisse, cùm eorum uterque uagatus fuerit, sicut et Menelaus. Ac de Aethalia quidem satis. Corsicam Romani nominant, quæ Cyrnus est Græcis. malè ea habitatur, aspera, ac plerisque locis planè inuia. quo fit ut montana colentes, qui latrocinijs uitam sustentant, ipsis sint inhumaniores bestijs. Itaque cum Romani duces in insulam hanc incursionem faciunt, ac munitiones adorti magnum mancipiorum numerum afferunt, uidere Romæ cum

Aethalia.

Corsica.

cum admiratione licet quantum in eis feritatis ac indolis plane sit belluinæ. nam aut uitam fugiunt, aut impatientia ac stupiditate dominos obtundunt: ut impensæ pœniteat etiam si quis minimo emerit. Habet tamen quædam oppida habitabilia, ut sunt Blesino, Charax, Eniconiæ, & Vapanes. Longitudinem insulæ tradit io regionum descriptor passuum millia CLX, latitudinem LXX. Sardiniæ longitudinem CCXX, latitudinẽ XCVIII. Secundum alios circumferentia Corsicæ est stadiorum CIↃ CC, Sardiniæ etiam quater mille. Sardiniæ magna pars aspera est & parum pacata: magna etiam solum habet omnium rerum copia, excellenter autem frumenti beatum. Vrbes habet plures, quarum præcipuæ Caralis & Sulchi. Bonitati soli oppositum est uitium, quod per æstatem insula morbosa est, ibi præcipue, ubi feracissima est. Eandem continenter etiam populantur montani. Diagebres, quondam Iolaenses dicti. fertur enim Iolaus eo adduxisse quosdam filiorum Herculis, & inter barbaros (erant autem Tyrrheni.) eius insulæ cultores habitasse. Postea Pœni Carthaginienses insulam obtinuerunt, adiutique ab incolis bellũ contra Romanos gesserunt. Carthaginiensibus domitis omnia in potestatem Romanorum uenerunt. Quatuor sunt montanæ gentes, Tarati, Sossinati, Balari, Aconites, in speluncis habitantes: & quanquam agrum habent sementi aptum, tamen negligenter eum colunt, & aliorum opera diripiunt partim in ipsa insula, partim, & quidem frequentius, in opposita continente, Pisanis maxime infesti. Romanorum autem præfecti missi aliâs eos prohibent, aliâs negligunt, ubi non uidetur ex usu esse exercitum continenter in locis alere morbosis. restat ergo tum per calliditatem rei gerendæ locus. obseruant enim id tempus, quo barbari de more post prædam coactam aliquot dies festos ducunt, ac tum eos per insidias adorti, multos in suam potestatem redigunt. Nascuntur ibi arietes, qui lanæ loco pilum ferunt caprinum, & uocantur musmones. horum pellibus thoracum loco utuntur: peltam gestant & pugionem. A' tota quæ Populonium & Pisas interiacet regione satis conspici possunt insulæ. sunt aũt tres oblongæ, ac pœne parallelis inclusæ lineis, meridiei & Africæ obuersæ. longe aũt reli-

Sardinia.

καὶ θαυμάζειν ὅσον ἐμφαίνεται τὸ θηριῶδες καὶ τὸ βοσκηματῶδες ἐν αὐτοῖς. ἢ γὰρ οὐχ ὑπομένουσι ζῆν, ἢ ζῶντες ἀπαθείᾳ, ἢ ἀναισθησίᾳ τοὺς ὠνησαμένους ἐπιτρίβουσιν, ὥστε καίπερ τὸ τυχὸν καταβαλοῦσιν ὑπὲρ αὐτῶν, ὅμως μεταμέλειν. ἔστι δ᾽ ὅμως οἰκήσιμά τινα μέρη, καὶ πολίσματά που Βλησίνων τε, καὶ Χάραξ καὶ Ἐνικονίαι, καὶ Οὐάπανες. μῆκος δὲ τῆς νήσου φησὶν ὁ χωρογράφος μίλια ρξ΄, πλάτος ο΄. Σαρδόνος δὲ μῆκος σκ΄ πλάτος ϟη΄. κατ᾽ ἄλλους δὲ Κύρνου μὲν περίμετρος, περὶ χιλίους λέγεται καὶ διακοσίους σταδίους, τῆς δὲ Σαρδόνος καὶ τετρακισχιλίους. ἔστι δὲ αὐτῆς τὸ πολὺ μέρος τραχὺ, καὶ οὐκ εἰρηναῖον, πολὺ δὲ καὶ χώραν ἔχον εὐδαίμονα τοῖς πᾶσι, σίτῳ δὲ καὶ διαφερόντως. πόλεις δ᾽ εἰσὶ μὲν πλείους, ἀξιόλογοι δὲ Κάραλις, καὶ Σύλχοι. τῇ δ᾽ ἀρετῇ τῶν τόπων ἀντιτάττεταί τις καὶ μοχθηρία, νοσερὰ ἡ νῆσος τοῦ θέρους, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς εὐκαρποῦσι χωρίοις. τὰ δ᾽ αὐτὰ ταῦτα, καὶ πορθεῖται συνεχῶς ὑπὸ τῶν ὀρείων, οἳ καλοῦνται Διαγήβρεις, Ἰολαεῖς πρότερον ὀνομαζόμενοι. λέγεται γὰρ Ἰόλαος ἄγων τινὰς τῶν παίδων τοῦ Ἡρακλέους ἐλθεῖν δεῦρο, καὶ συνοικῆσαι τοῖς τὴν νῆσον ἔχουσι βαρβάροις· Τυρρηνοὶ δ᾽ ἦσαν. ὕστερον δὲ Φοίνικες κατεκράτησαν οἱ ἐκ Καρχηδόνος, καὶ μετὰ τούτων Ῥωμαίοις ἐπολέμουν. καταλυθέντων δὲ ἐκείνων πάνθ᾽ ὑπὸ Ῥωμαίοις ὑπῆρξε. τέτταρα δ᾽ ἐστὶ τῶν ὀρείων ἔθνη, Ταράτοι, Σοσινάτοι, Βαλαροί, Ἀκώνιτες, ἐν σπηλαίοις οἰκοῦντες ἢ καί τινα γῆν ἔχουσι σπόριμον, οὐδὲ ταύτην ἐπιμελῶς σπείροντες, ἀλλὰ τὰς τῶν ἐργαζομένων καθαρπάζοντες, τοῦτο μὲν τῶν αὐτόθι, τοῦτο δ᾽ ἐπιπλέοντες τοῖς ἐν τῇ περαίᾳ, Πισάταις μάλιστα. οἱ δὲ πεμπόμενοι στρατηγοὶ τὰ μὲν ἀντέχουσι, πρὸς ἃ δ᾽ ἀπαυδῶσιν, ἐπειδὰν μὴ λυσιτελῇ τρέφειν συνεχῶς ἐν τόποις νοσεροῖς στρατόπεδον. λείπεται δὴ στρατηγεῖν τέχνας τινάς. καὶ δὴ τηρήσαντες ἔθος τι τῶν βαρβάρων. πανηγυρίζουσι γὰρ ἐπὶ πλείους ἡμέρας ἀπὸ τῆς λεηλασίας, ἐπιτίθενται τότε καὶ χειροῦνται πολλούς. γίνονται δ᾽ ἐνταῦθα οἱ τρίχα φύοντες αἰγείαν ἀντ᾽ ἐρέας κριοί, καλούμενοι δὲ Μούσμονες· ὧν ταῖς δοραῖς θωρακίζονται. χρῶνται δὲ πέλτῃ, καὶ ξιφιδίῳ. Ἀπὸ πάσης δὲ τῆς μεταξὺ Ποπλωνίου καὶ Πίσης, ἱκανῶς αἱ νῆσοι κατοπτεύονται. ἐπιμήκεις δ᾽ εἰσὶ καὶ παράλληλοι σχεδὸν αἱ τρεῖς ἐπὶ νότον, καὶ Λιβύην τετραμμέναι. πολὺ μέν τοι τῷ μεγέθει

γέθει λείπεται τῶν ἄλλων ἡ Αἰθαλία. Ἀπὸ δὲ τῆς Λιβύης τὸ ἐγγυτάτω δίαρμα φησὶν ὁ χωρογράφος, εἰς τὴν Σαρδὼ μίλια τ. Μετὰ δὲ Ποπλώνιον Κόσσαι πόλις μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης. ἔστι δ᾽ ἐν κόλπῳ βουνὸς ὑψηλός, ἐφ᾽ οὗ τὸ κτίσμα. ὑπόκειται δ᾽ Ἡρακλέους λιμὴν καὶ πλησίον λιμνοθάλαττα, καὶ παρὰ τὴν ἄκραν τὴν ὑπὲρ τοῦ κόλπου θυννοσκοπεῖον. ἀκολουθεῖ γὰρ ὁ θύννος οὐ τῇ βαλάνῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ πορφύρᾳ παρὰ γῆν, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς ἔξω θαλάττης, μέχρι καὶ Σικελίας. Ἀπὸ δὲ τῶν Κοσσῶν εἰς Ὠστίαν παραπλέουσι πολίχνια ἐστί, Γραουίσκιον, καὶ Πύργοι, καὶ Ἄλσιον, καὶ Φρεγήνια. εἰς μὲν δὴ Γραουίσκους στάδιοι τ. ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τόπος ἐστὶ καλούμενος Ῥηγισουίλλα. ἱστορεῖται δὲ γενέσθαι τοῦτο βασίλειον Μαλαιώτου Πελασγοῦ, ὅν φασι δυναστεύσαντα ἐν τοῖς τόποις μετὰ τῶν συνοίκων Πελασγῶν, ἀπελθεῖν ἐνθένδε εἰς Ἀθήνας. τούτου δ᾽ εἰσὶ τοῦ φύλου, καὶ οἱ τὴν Ἄγυλλαν κατεσχηκότες. Ἀπὸ δὲ Γραουίσκων εἰς Πύργους, μικρὸν ἐλάττους τῶν ρ ϙ. ἔστι δ᾽ ἐπίνειον τῶν Καιρετανῶν ἀπὸ ν σταδίων. ἔχει δὲ Εἰληθυίας ἱερὸν Πελασγῶν ἵδρυμα, πλούσιόν ποτε γενόμενον. ἐσύλησε δ᾽ αὐτὸ Διονύσιος ὁ τῶν Σικελιωτῶν τύραννος κατὰ τὸν πλοῦν τὸν ἐπὶ Κύρνον. Ἀπὸ δὲ τῶν Πύργων εἰς Ὠστίαν σξ. ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τὸ Ἄλσιον καὶ ἡ Φρεγήνια. Περὶ μὲν τῆς παραλίας τῆς Τυρρηνικῆς, ταῦτα. Ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ, πόλεις πρὸς ταῖς εἰρημέναις, Ἀρρήτιόν τε καὶ Περουσία, καὶ Οὐλσίνιοι, καὶ Σούτριον. πρὸς δὲ ταύταις πολίχναι συχναί, Βλήρα τε καὶ Φερεντῖνον, καὶ Φαλέριοι, καὶ Φαλίσκον, καὶ Νέπιτα, καὶ Στατωνία, καὶ ἄλλαι πλείους, αἱ μὲν ἐξ ἀρχῆς συνεστῶσαι, τινὲς δὲ τῶν Ῥωμαίων οἰκισάντων, ἢ ταπεινωσάντων, καθάπερ τοὺς Οὐηίους πολεμήσαντας πολλάκις, καὶ τὰς Φιδήνας. Ἔνιοι δ᾽ οὐ Τυρρηνούς φασι τοὺς Φαλερίους, ἀλλὰ Φαλίσκους ἴδιον ἔθνος τινές, καὶ τοὺς Φαλίσκους πόλιν ἰδιόγλωσσον. οἱ δὲ Αἰκουουμφαλίσκον λέγουσιν ἐπὶ τῇ Φλαμινίᾳ ὁδῷ κείμενον μεταξὺ Ὀκρίκλων καὶ Ῥώμης. ὑπὸ δὲ τῷ Σωράκτῳ ὄρει Φερωνία πόλις ἐστὶν ὁμώνυμος ἐπιχωρίᾳ τινὶ δαίμονι τιμωμένῃ σφόδρα ὑπὸ τῶν περιοίκων, ἧς τέμενός ἐστιν ἐν τῷ τόπῳ θαυμαστὴν ἱεροποιΐαν ἔχον. γυμνοῖς γὰρ ποσὶ διεξίασιν ἀνθρακιὰν καὶ σποδιὰν μεγάλην οἱ κατεχόμενοι ὑπὸ τῆς δαίμονος ταύτης ἀπαθεῖς, καὶ συνέρχεται πλῆθος ἀνθρώπων ἅμα τῆς τε πανηγύρεως χάριν, ἣ συντελεῖται κατ᾽ ἔτος, καὶ τῆς λεχθείσης θέας. Μάλιστα δ᾽ ἐστὶ μεσόγαιον τὸ Ἀρρήτιον πρὸς τοῖς ὄρεσιν. ἀπέχει γοῦν τῆς Ῥώμης ἐν μεσογαίᾳ χιλίους σταδίους. τὸ δὲ Κλούσιον ω. ἐγγὺς δὲ τούτων ἐστί, καὶ ἡ Περουσία. προσλαμβάνουσι δὲ πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν τῆς χώρας καὶ λίμναι, μεγάλαι τε καὶ

reliquis minor est Aethalia. Iam ab Africa in Sardiniam breuissimum traiectũ chorographus tradit esse passuum millia CCC. Post Populonium Cossæ urbs est paulum supra mare, sita in sublimi colle, qui in sinu iacet. infra urbem Herculis portus est, & proxime lacus marinus, & ad promontorium quod sinui imminet, specula ad captandos thynnos comparata. Non enim glandes tantùm sectatur thynnus, sed & purpuram prope terram, ab extero mari usque ad Siciliam. A' Cossa nauigantibus Ostiam, oppida occurrunt ii Grauiscæ, Pyrgi, Alsium, Fregenæ: distant Grauiscæ stadijs CCC à Cossa. Inter hęc est Regis uilla, quam narrant olim fuisse regiam Malæoti Pelasgi, qui cùm ibi cum accolentibus Pelasgis habitasset, inde Athenas migrauerit. Eiusdem gentis sunt etiam qui Agyllam tenuerunt. A' Grauiscis ad Pyrgos stadia sunt paulo minus CXXC. ab his ad L stadia abest Cęretanorum nauale. id hábet Lucinæ fanum à Pelasgis conditum, locuples quondam. spoliatum est à Dionysio Siciliæ tyranno in Corsicam nauigante. A' Pyrgis ad Ostiam stadia sunt CCLX. interiacent Alsiũ & Fregenæ. Tantum de ora Tyrrhena maritima. At in mediterraneis præter iam dictas urbes sunt Aretium, Perusia, Volsinium, Sutrium. tũ crebra oppida, Blerati, Ferentinum, Faleria, Falisca, Neper, Statonia, & alia plura, partim antiqua partim condita à Romanis, cùm hi Fidenas,

12 ut & Veios, oppressissent sæpius rebellantes. Sunt qui Falerios negãt esse Tyrrhenos, sed Faliscos gentem esse peculiarem dicant, urbemq́ eodem nomine peculiari lingua utentem. Alij coniectant Faliscam urbem sitam esse in Flaminia inter Ocriculum & Romam. Sub monte Soracte urbs est Feronia, cognominis indigenæ cuidam deę, quam uicini studiosè uenerantur: atq; est ibi lucus Feroniæ, in quo sacrificium perpetratur mirabile. correpti enim eius numinis afflatu homines nudis pedib. prunarum ardentium struem illæsi perambulant. & quotannis eò turba hominum cùm solennis conuentus, tum spectaculi eius causa confluit. Maximè in mediterranea recedit Aretium, mõtibus uicinum. abest à Roma stadijs CIↃ. Clusium autem IↃCCC. Propè hæc est etiam Perusia. Ad ubertatem soli conducunt etiam lacus, magni ij ac

11 (margin, beside "nauigantibus Ostiam, oppida occurrunt ii Grauiscæ") — 12 (margin, beside "ut & Veios")

multi quippe & nauigantur, & multum piscium ac palustrium auium producunt, tum typhi, papyri & paniculæ lucernariæ copia fluminibus Romam deuehitur, quos lacus isti in Tiberim emittunt. Talis est Ciminius lacus apud Volsinios, & alius apud Clusiũ, & proximè Romam ac mare Sabatus. longissimè autem remotus, & iam Aretio propinquior

Lacus Etruriæ.

13 quior 13 Trasimenus, iuxta quem è Gallia in Etruriã aditus exercitibus datur, quo & Annibal usus est. Sunt enim duo aditus, hic, & alter per Vmbriam iuxta Ariminum. atque hic quidem commodior est, montib. ibi satis humilibus. Sed cum is accurata custodia teneretur, difficiliorem coactus est petere & obtinuit, uicto magna pugna Flaminio. Abundat etiam calidarum fontibus aquarum uicina Romæ Etruria, cuius thermæ non minus quam famosissimæ illæ omniũ maximè Baiæ frequentantur. Etruriæ, qua parte ortũ solis spectat, Vmbria adiacet, & ab Apennino, atque etiam ulterius ab Adria usque incipit. Nam à Rauenna Vmbri propinqua tenent, ac deinceps Sarsinam, Ariminum, Senam, Camarinum. ibi est & Aesis fluuius, Gingunũ mõs, Sentinum, Metaurus fluuius, Fanum Fortunæ. Nam circa hæc loca limes est antiquæ Italiæ & Galliæ ad huius maris partes. quanquã is limes sæpe est à magistratu mutatus. Primum Aesin fluuium limitem esse uoluerũt, deinde Rubiconem. Aesis inter Anconã est & Senogalliam, Rubico inter Ariminum & Rauennam, ambo in Adriaticũ mare effluũt. ac nostra quidem ætate, cum quidquid regionis usque ad Alpes est, Italiæ nomine censeatur, limites istos ualere iubemus. nihilominus ipsam per se Vmbriam usque ad Rauennam protendi in confesso apud omnes est. ab his .n. habitatur. Hinc ergo ad Ariminum stadia ferunt CCC. Ab Arimino autem Romam uia Flaminia per Vmbriam usque ad Ocriculum & Tibirim, iter est stadiorum CIↃ CCCL. Hæc est longitudo. Latitudo aũt inæqualis est. Vrbes intra Apẽninum in Flaminia uia memorabiles Ocriculum ad Tiberim, Larolũ, Narnia, per quam fluit Nar fluuius, qui paulum supra Ocriculum in Tiberin exit, nauigabilis lembis non magnis. tum Carsuli, Meuania, quam alluit Teneas, qui & ipse paruis nauigijs merces à campestribus in Tiberim deuehit.

Vmbriæ descriptio.

πολλαὶ οὖσαι. καὶ γὰρ πλέονται, καὶ τρέφουσιν ὄψον πολὺ, καὶ τῶν πτηνῶν τὰ λιμναῖα, τύφη τε καὶ πάπυρος, ἀνθήλη τε πολλὴ κατακομίζεται ποταμοῖς εἰς τὴν Ῥώμην, οὓς ἐκδιδόασιν αἱ λίμναι μέχρι τοῦ Τιβέρεως. ὧν ἐστιν καὶ ἥ τε Κιμινία καὶ ἡ περὶ Οὐολσινίους, καὶ ἡ περὶ Κλούσιον, καὶ ἡ ἐγγυτάτω τῆς Ῥώμης καὶ τῆς θαλάττης Σαβάτα. ἀπωτάτω δὲ καὶ ἡ πρὸς Ἀρρητίῳ ἤδη Τρασυμένα, καθ' ἣν αἱ ἐκ τῆς Κελτικῆς εἰς τὴν Τυῤῥηνίαν ἐμβολαὶ, στρατοπέδοις, αἷσπερ καὶ Ἀννίβας ἐχρήσατο, δυοῖν οὐσῶν, ταύτης τε, καὶ τῆς ἐπ' Ἀριμίνου διὰ τῆς Ὀμβρικῆς. βελτίων μὲν οὖν ἡ ἐπ' Ἀριμίνου. ταπεινοῦται γὰρ ἐνταῦθα ἱκανῶς τὰ ὄρη. φρουρουμένων δὲ τῶν παρόδων τούτων ἐπιμελῶς, ἠναγκάσθη τὴν χαλεπωτέραν ἑλέσθαι, καὶ ἐκράτησεν ὅμως νικήσας μάχῃ μεγάλῃ Φλαμμίνιον. πολλὴ δὲ καὶ τῶν θερμῶν ὑδάτων ἀφθονία κατὰ τὴν Τυῤῥηνίαν διὰ τὸ πλησίον εἶναι τῆς Ῥώμης· οὐχ ἧττον δ' εὐανδρεῖ τῶν ἐν Βαΐαις ἃ διωνόμασται πολὺ πάντων μάλιστα. τῇ δὲ Τυῤῥηνίᾳ παραβέβληται κατὰ τὸ πρὸς ἕω μέρος ἡ Ὀμβρική, τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῶν Ἀπεννίνων λαβοῦσα, καὶ ἔτι περαιτέρω μέχρι τοῦ Ἀδρίου. ἀπὸ γὰρ δὴ Ῥαουέννης ἀρξάμενοι κατέχουσιν οὗτοι τὸ πλησίον, καὶ ἐφεξῆς, Σάρσιναν, Ἀρίμινον, Σήναν, καὶ Καμαρῖνον. αὐτοῦ δ' ἐστὶ καὶ ὁ Αἶσις ποταμὸς, καὶ τὸ Γιγγοῦνον ὄρος, καὶ Σεντῖνον, καὶ Μέταυρος ποταμὸς, καὶ τὸ ἱερὸν τῆς τύχης. περὶ γὰρ τούτους τοὺς τόπους εἰσὶ τὰ ὅρια τῆς Ἰταλίας τῆς πρότερον, καὶ τῆς Κελτικῆς κατὰ τὸ πρὸς τῇ θαλάττῃ ταύτῃ μέρος. καίπερ μετατιθέντων πολλάκις τῶν ἡγεμόνων. πρότερον μέν γε τὸν Αἶσιν ἐποιοῦντο ὅριον, πάλιν δὲ τὸν Ῥουβίκωνα ποταμόν. ἔστι δ' ὁ μὲν Αἶσις μεταξὺ Ἀγκῶνος καὶ Σηνογαλλίας, ὁ δὲ Ῥουβίκων μεταξὺ Ἀριμίνου καὶ Ῥαουέννης, ἄμφω δ' ἐκπίπτουσιν εἰς τὸν Ἀδρίαν. νυνὶ δὲ συμπάσης τῆς μέχρι τῶν Ἄλπεων ἀποδειχθείσης Ἰταλίας, τούτους μὲν τοὺς ὅρους ἐᾶν δεῖ. τὴν δ' Ὀμβρικὴν καθ' ἑαυτὴν οὐδὲν ἧττον μέχρι καὶ Ῥαουέννης, ὁμολογοῦσιν ἅπαντες διατείνειν. οἰκεῖται γὰρ ὑπὸ τούτων. εἰς μὲν δὴ Ἀρίμινον ἐνθένδε, περὶ τ̄ φασίν. ἐκ δὲ Ἀριμίνου τὴν ἐπὶ Ῥώμης ἰοῦσι, κατὰ τὴν Φλαμμινίαν ὁδὸν διὰ τῆς Ὀμβρικῆς ἅπασα ἡ ὁδός ἐστι, μέχρι Ὀκρίκλων καὶ τοῦ Τιβέρεως σταδίων ν̄ καὶ τριακοσίων ἐπὶ τοῖς χιλίοις. τοῦτο μὲν δὴ μῆκος. τὸ δὲ πλάτος ἀνώμαλόν ἐστι. πόλεις δ' εἰσὶν αἱ ἐντὸς τῶν Ἀπεννίνων ὀρῶν ἄξιαι λόγου κατ' αὐτὴν μὲν τὴν Φλαμμινίαν ὁδὸν, οἵ τε Ὄκρικλοι πρὸς τῷ Τιβέρει, καὶ Λάρολον, καὶ Νάρνα, δι' ἧς ῥεῖ ὁ Νὰρ ποταμὸς, συμβάλλων τῷ Τιβέρει μικρὸν ὑπὲρ Ὀκρίκλων, πλωτὸς οὐ μεγάλοις σκάφεσιν. εἶτα Κάρσουλοι, καὶ Μηουανία, παρ' ἣν ῥεῖ ὁ Τενέας, καὶ οὗτος ἐλάττοσι σκάφεσι κατα

γων

γον παρὰ τὸν Τίβεριν τὰ ἐκ τοῦ πεδίου. καὶ ἄλλαι δ' εἰσὶ κατοικίαι διὰ τὴν ὁδὸν πληθυνόμεναι μᾶλλον, ἢ διὰ πολιτικὸν σύστημα, Φόρος Φλαμίνιος, καὶ Νουκερία, ἡ τὰ ξύλινα ἀγγεῖα ἐργαζομένη· καὶ Φόρον Σεμπρώνιον. Ἐν δεξιᾷ δὲ τῆς ὁδοῦ βαδίζοντι ἐκ τῆς Ὀκρίκλων εἰς Ἀρίμινον, Ἰντεράμνα ἐστὶ, καὶ Σπολίτιον, καὶ Αἴσιον, καὶ Καμέρτης, ἐν αὐτοῖς τοῖς ὁρίζουσι τὴν Πικεντίνην ὄρεσι. κατὰ δὲ θάτερα μέρη, Ἀμερία τε καὶ Τουδε- ρουέλκις πόλις, καὶ Εἰσπέλλον, καὶ Ἴτουρον, πλησίον τούτου διὰ τῶν ὑπερβολῶν τοῦ ὄρους. Ἅπασα δ' εὐδαίμων ἡ χώρα, μικρῷ δ' ὀρειοτέρα, ζειᾷ μᾶλλον ἢ πυρῷ τοὺς ἀνθρώπους τρέφουσα. ὀρεινὴ δὲ, καὶ ἡ Σαβίνη ἐφεξῆς οὖσα ταύτῃ παραβεβλημένη τὸν αὐτὸν τρόπον ὅνπερ αὕτη τῇ Τυρρηνικῇ. Καὶ τοῖς Λατίνοις δὲ ὅσα πλησιάζει, τούτοις τε, καὶ τοῖς Ἀπεννίνοις ὄρεσι, τραχύτερα ἐστίν. Ἄρχεται μὲν οὖν τὰ δέκα ἔθνη ταῦτα ἀπὸ τοῦ Τιβέρεως καὶ τῆς Τυρρηνίας. ἐκτείνεται δὲ ἐπὶ τὰ Ἀπέννινα ὄρη πρὸς τῷ Ἀδρίᾳ λοξὰ παρεμβάλλοντα. Ἡ δὲ Ὀμβρικὴ καὶ παραλλάττουσα, ὡς εἴρηται, μέχρι τῆς θαλάττης. περὶ μὲν οὖν τῶν Ὀμβρικῶν ἱκανῶς εἴρηται. Σαβῖνοι δὲ στενὴν οἰκοῦσι χώραν, ἐπὶ μῆκος δὲ διήκουσαν καὶ χιλίων σταδίων ἀπὸ τοῦ Τιβέρεως καὶ Νωμέντου πολίχνης, μέχρις Οὐηστίνων. πόλεις δ' ἔχουσιν ὀλίγας καὶ τεταπεινωμένας, διὰ τοὺς συνεχεῖς πολέμους, Ἀμίτερνον, καὶ Ῥεάτῳ πλησιάζει κώμη Ἰντεροκρέα. καὶ τὰ ἐν Κωτισκολίαις ψυχρὰ ὕδατα, ἀφ' ὧν καὶ πίνουσι καὶ ἐγκαθίζοντες θεραπεύουσι νόσους. Σαβίνων δ' εἰσὶ, καὶ οἱ Φόρουλοι πέτραι, πρὸς ἀπόστασιν μᾶλλον ἢ κατοικίαν εὐφυεῖς. Κύρεις δὲ νῦν μὲν κωμίον ἐστίν. ἦν δὲ πόλις ἐπίσημος ἐξ ἧς ὡρμήθησαν οἱ τῆς Ῥώμης βασιλεύσαντες, Τίτος Τάτιος καὶ Νουμᾶς Πομπήλιος. ἐντεῦθεν δὲ καὶ Κυρίτας ὀνομάζουσιν οἱ δημηγοροῦντες τοὺς Ῥωμαίους. Τρηβοῦλά τε καὶ Ἤρητον, καὶ ἄλλαι κατοικίαι τοιαῦται, κῶμαι μᾶλλον, ἢ πόλεις ἐξετάζοιντ' ἄν. ἅπασα δ' αὐτῶν ἡ γῆ διαφερόντως ἐλαιόφυτός ἐστι καὶ ἀμπελόφυτος, βάλανόν τε ἐκφέρει πολλήν. σπουδαία δὲ καὶ βοσκήμασι τοῖς τε ἄλλοις, καὶ δὴ τὸ τῶν ἡμιόνων γένος τὸ Ῥεατίνων διωνόμασται θαυμαστῶς. ὡς δ' εἰπεῖν, ἅπασα ἡ Ἰταλία θρεμμάτων τε ἀρίστη τροφὸς καὶ καρπῶν ἐστιν, ἄλλα δ' ἤδη κατ' ἄλλα μέρη τῶν πρωτείων τυγχάνει. Ἔστι δὲ καὶ παλαιότατον γένος, οἱ Σαβῖνοι καὶ αὐτόχθονες. τούτων δ' ἄποικοι Πικεντῖνοί τε καὶ Σαυνῖται. τούτων δὲ Λευκανοί, τούτων δὲ Βρέττιοι. Τὴν δ' ἀρχαιότητα τεκμήραιτ' ἄν τις αὐτῆς ποιεῖσθαι, ἀνδρείας καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς, ἀφ' ἧς ἀντέσχον, μέχρι πρὸς τὸν παρόντα χρόνον. Φησὶ δ' ὁ συγγραφεὺς Φάβιος, Ῥωμαίους αἰσθέσθαι τοῦ πλούτου τότε πρῶτον, ὅτε τοῦ ἔθνους τούτου κατέστησαν κύριοι. Ἔστρωται δὲ δι' αὐτῶν ἥ τε Σαλαρία ὁδὸς οὐ πολλὴ οὖσα, εἰς ἣν

hit. Sunt & alia oppida magis itineris causa frequentata, quàm ciuilem ob constitutionem: Forum Flaminij, Nuceria, ubi lignea fiūt uasa, Forum Sempronij. In itinere autem ab Ocriculo Ariminum uersus ad dextram Interamna, Spoletum, Aesium, Camerta, in ipsis montibus qui Picenum distinguunt. Et in altera parte Ameria, & Tuder, & Ispellum, & Itorum, uicinum montis sublimibus traiectibus. Tota ea felix est regio, aliquantum tamen montosior, Zea magis quàm tritico homines alit. Montosa etiam Sabinorum regio, huic contigua, iuxtaque Vmbriam porrecta, ut hæc iuxta Etruriam. Quin & Latij partes his & Apennino propinquæ, asperiores sunt. Hæ igitur decem gentes incipiunt à Tiberi & Etruria, & extenduntur per obliquū iuxta Apenninum uersus Adriam, Vmbria etiam ad mare usque declinans, ut docuimus. Ac de Vmbris quidem dictum satis. Sabini angustam incolunt regionem, in longum ad CIↃ stadia porrectam à Tiberi & Nomento oppido usque ad Vestinos. urbes habēt paucas easque continentibus bellis attritas, Amiternum, Reate, cui uicinum est oppidum Interocrea, & aquæ frigidæ ad Cotiscolias, quas bibunt, & ijs insidentes morbis medentur. Sunt & Foruli Sabinorum, saxa ad rebellionem quàm habitationem aptiora. Cures nūc uiculus est, quondam urbs illustris, ex qua orti sunt T. Tatius & Numa Pompilius Romæ regno potiti: unde qui populum Romanum affantur, Quirites appellāt. Præterea Trebula Eretū, & alia id genus domicilia, pagis potius quàm urbibus annumeranda. Tota Sabinorum regio egregiè ferax est olearum ac uitium, multumque fert glandis, ac pecori producendo opportuna est, præsertim uerò Reatini muli laudantur mirum in modum. Vt autem uno dicam uerbo, tota Italia & pecore alendo & frugibus gignendo præstat: alia tamen alijs in locis primam meretur laudem. Antiquissima gens est Sabinorum, indigenarum nimirum. ab his sunt Picentini & Samnitæ. ab his Lucani, ab his Bruttij. Vetustatem eorum licet sumere pro argumento fortitudinis ac uirtutis eorū, qua freti ad hoc usque tempus perdurarunt. Fabius historię scriptor inquit tunc demum Romanos sensisse diuitias, cùm eam gentem sibi subiecissent. Strata est per Sabinos uia Salaria non lōga, in quam

14

Sabini.

15

Salaria & Nomentana uiæ.

Nomentana incidit apud Eretũ Sabinorum uicum supra Tiberin, ab eadem porta incipiens Collina. *Latium.* Sabinos Latium subsequitur, in quo Roma sita est. Complectitur autem multa etiam non Latina. nam Aequi, Volsci, Hernici, & circa ipsam Romam Aborigines, & q uetustam habuerunt Ardeam Rutuli. alięq; maiores minoresq; ciuitates quondam circa Romam habitauerunt, cùm ea primùm conderetur: & quidam liberè per pagos habitabant, nulli communi subiacẽtes genti. Fama est, Aeneam cum patre Anchisa & filio Ascanio Laurentũ appulisse, prope Ostiam & Tiberim, & in ripa ad XXIV stadia supra mare urbem cõdidisse: superuenisse Latinum regem Aborigenum, qui tum ea loca tenebant ubi nunc est Roma, Aeneæ auxilio usum contra uicinos Rutulos qui Ardeam habitabant, *Aeneæ & Romuli historia.* (.stadia sunt ab Ardea Romam CLX.) partaq; uictoria Lauinium urbem Lauiniæ filiæ suæ cognominem in propinquo posuisse. Rursum autem Rutulis acie cõgressis, Latinum cecidisse, Aeneam uictorem regno potitum, subditis suis Latinorum nomen fecisse. Aenea porrò Anchisaq; mortuis Ascanium Albam cõdidisse in Albano monte, qui tanto à Roma quanto Ardea abest spacio. ibi totius regni cœtu coacto Romani cum Latinis Ioui sacrificant: urbiq; ad earum tempus feriarum præficitur celebriũ aliquis iuuenum. Quadringentis pòst annis Amulij & Numitoris fratrum res gesta est, quę partim fabulis inuoluitur, partim à uero non est aliena narratio. Ad hos Albæ regnum à posteritate Ascanij per successionem delatum fuit, usq; ad Tiberim pertinens. Sed iunior fratrũ Amulius altero detruso regnum obtinuit, Numitoris filium in uenatione per dolum occidit, & filiam (.hi enim eius erant liberi.) ut perpetuò custodienda uirginitate spẽ prolis ei adimeret, sacerdotem Vestæ fecit. hanc Ream Syluiam nominant. Deinde cum corruptam deprædhendisset, uita in gratiam fratris donatam inclusit: gemellos autem quos pepererat, morem quendam patrium secutus ad Tiberim exposuit. Hos Marte patre natos fabulantur, animaduersumq; eos à lupa catulorũ loco ali: & Faustulum quendã subulcorum in ijs locis sustulisse eos ac enutriuisse, (.intelligendum autem est, potẽtem quendam Amulio subiectum id fecisse.) nomenq; alteri

καὶ ἡ Νωμεντανὴ συμπίπτει, κατὰ Ἠρητὸν τῆς Σαβίνης κώμην ὑπὲρ τοῦ Τιβέρεως κειμένην, ὑπὲρ τῆς αὐτῆς πύλης ἀρχομένη τῆς Κολλίνης. Ἑξῆς δ᾽ ἡ Λατίνη κεῖται, ἐν ᾗ καὶ ἡ τῶν Ῥωμαίων πόλις, καὶ πολλὰς συνειληφυῖα τῆς μὴ Λατίνης πρότερον. Αἶκοι γὰρ, καὶ Οὐόλσκοι, καὶ Ἕρνικοι, Ἀβοριγῖνές τε οἱ περὶ αὐτὴν τὴν Ῥώμην, καὶ Ῥούτουλοι οἱ τὴν ἀρχαίαν Ἀρδέαν ἔχοντες, καὶ ἄλλα συστήματα μείζω καὶ ἐλάττω τὰ περιοικοῦντα τοὺς τότε Ῥωμαίους ὑπῆρχεν, ἡνίκα πρῶτον ἐκτίζετο ἡ πόλις· ὧν ἔνια κατὰ κώμας αὐτονομεῖσθαι συνέβαινεν, ὑπ᾽ οὐδενὶ κοινῷ φύλῳ τεταγμένα. Φασὶ δὲ Αἰνείαν μετὰ τοῦ πατρὸς Ἀγχίσου, καὶ τοῦ παιδὸς Ἀσκανίου κατάραντες εἰς Λαύρεντον, πλησίον τῶν Ὠστίων, καὶ τοῦ Τιβέρεως, ἠιόνος μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης ὅσον ἐν τέτταρσι καὶ εἴκοσι σταδίοις, κτίσαι πόλιν. ἐπελθόντα δὲ Λατῖνον τὸν τῶν Ἀβοριγίνων βασιλέα, τῶν οἰκούντων τὸν τόπον τοῦτον, ὅπου νῦν ἡ Ῥώμη ἐστὶ, συμμάχοις χρήσασθαι τοῖς περὶ τὸν Αἰνείαν ἐπὶ τοὺς γειτονεύοντας Ῥουτούλους τοὺς Ἀρδέαν κατέχοντας (.στάδιοι δ᾽ εἰσὶν ἀπὸ τῆς Ἀρδέας εἰς τὴν Ῥώμην ρξ´.) νικήσαντα δ᾽ ἀπὸ τῆς θυγατρὸς Λαουινίας ἐπώνυμον κτίσαι πλησίον πόλιν. πάλιν δὲ Ῥουτούλων συμβαλόντων εἰς μάχην, τὸν μὲν Λατῖνον πεσεῖν, τὸν δὲ Αἰνείαν νικήσαντα βασιλεῦσαι, καὶ Λατίνους καλέσαι τοὺς ὑφ᾽ αὑτῷ. ἐκ τούτου δὲ τελευτήσαντος καὶ τοῦ πατρὸς, τὸν Ἀσκάνιον, Ἄλβαν κτίσαι ἐν τῷ Ἀλβανῷ ὄρει, διέχοντι τῆς Ῥώμης τοσοῦτον, ὅσον καὶ ἡ Ἀρδέα. ἐνταῦθα Ῥωμαῖοι σὺν τοῖς Λατίνοις Διὶ θύουσιν ἅπασα ἡ συναρχία ἀθροισθεῖσα. τῇ πόλει δ᾽ ἐφιστᾶσιν ἄρχοντα πρὸς τὸν τῆς θυσίας χρόνον τῶν γνωρίμων τινὰ νέων. Ὕστερον δὲ τετρακοσίοις ἔτεσιν ἱστορεῖται τὰ περὶ Ἀμόλιον, καὶ τὸν ἀδελφὸν Νουμίτορα τὰ μὲν μυθώδη, τὰ δ᾽ ἐγγυτέρω πίστεως. διεδέξαντο μὲν γὰρ τὴν τῆς Ἄλβας ἀρχὴν ἀμφότεροι παρὰ τῶν ἀπογόνων τοῦ Ἀσκανίου, διατείνουσαν μέχρι τοῦ Τιβέρεως. παραγκωνισάμενος δ᾽ ὁ νεώτερος τὸν πρεσβύτερον, ἦρχεν ὁ Ἀμόλιος. υἱοῦ δ᾽ ὄντος, καὶ θυγατρὸς τῷ Νουμίτορι, τὸν μὲν ἐν κυνηγίᾳ δολοφονεῖ, τὴν δὲ, ἵνα ἄτεκνος διαμείνῃ, τῆς Ἑστίας ἱέρειαν κατέστησε, παρθενίας χάριν. καλοῦσι δ᾽ αὐτὴν Ῥέαν Σιλβίαν. εἶτα φθορὰν φωράσας, διδύμων αὐτῇ παίδων γενομένων, τὴν μὲν εἷρξεν ἀντὶ τοῦ κτείνειν χαριζόμενος τῷ ἀδελφῷ. τοὺς δ᾽ ἐξέθηκε πρὸς τὸν Τίβεριν, κατά τι πάτριον. μυθεύονται μὲν οὖν ἐξ Ἄρεος γενέσθαι τοὺς παῖδας. ἐκτεθέντας δ᾽ ὑπὸ λυκαίνης ὁρᾶσθαι σκυλακευομένους. Φαύστυλον δέ τινα τῶν περὶ τὸν τόπον συφορβῶν ἀνελόμενον ἐκθρέψαι. δεῖ δ᾽ ὑπολαβεῖν τῶν δυνατῶν τινὰ, ὑπηκόων δὲ τῷ Ἀμολίῳ λαβόντα ἐκθρέψαι, καλέσαι δὲ τὸν μὲν Ῥωμύλον,

Ῥωμύλον, τὸν δὲ Ῥῶμον. ἀνδρωθέντας δ' ἐπιθέσθαι τῷ Ἀμουλίῳ, καὶ τοῖς παισί. καταλυθέντων δ' ἐκείνων, καὶ τῆς ἀρχῆς εἰς τὸν Νουμήτορα περιστάσης, ἀπελθόντας οἴκαδε, κτίσαι τὴν Ῥώμην, ἐν τόποις οὐ πρὸς αἵρεσιν μᾶλλον, ἢ πρὸς ἀνάγκην ἐπιτηδείοις. οὔτε γὰρ ἐρυμνὸν τὸ ἔδαφος, οὔτε χώραν οἰκείαν ἔχον τὴν περὶ ἑαυτὸ ὅση πόλει πρόσφορος, ἀλλ' οὐδ' ἀνθρώπους τοὺς συνοικήσοντας. οἱ γὰρ ὄντες ᾤκουν καθ' αὑτούς, συνάπτοντες πρὸς τοῖς τείχεσι τῆς κτιζομένης πόλεως, οὐδὲ τοῖς Ἀλβανοῖς πάνυ προσέχοντες. Κολλατία δ' ἦν, καὶ Ἀντέμναι, καὶ Φιδῆναι, καὶ Λαβῖνον, καὶ ἄλλα τοιαῦτα τότε μὲν πολίχνια, νῦν δὲ κῶμαι, κτήσεις ἰδιωτῶν, ἀπὸ λ ἢ μ μικρῷ πλειόνων τῆς Ῥώμης σταδίων. Μεταξὺ γοῦν τοῦ πέμπτου, καὶ τοῦ ἕκτου λίθου τῶν τὰ μίλια διασημαινόντων τῆς Ῥώμης καλεῖται τόπος Φῆστοι· τοῦτον δ' ὅριον ἀποφαίνουσι τῆς τότε Ῥωμαίων γῆς, οἵ θ' ἱερομνήμονες θυσίαν ἐπιτελοῦσιν, ἐνταῦθά τε καὶ ἐν ἄλλοις τόποις πλείοσιν, ὡς ὁρίοις αὐθημερόν, ἣν καλοῦσιν ἀβαρουίαν. Γενομένης δ' οὖν στάσεως (φασί) κατὰ τὴν κτίσιν ἀναιρεθῆναι τὸν Ῥῶμον. Μετὰ δὲ τὴν κτίσιν ἀνθρώπους σύγκλυδας ὁ Ῥωμύλος ἤθροιζεν, ἀποδείξας ἄσυλόν τι τέμενος μεταξὺ τῆς ἄκρας καὶ τοῦ Καπιτωλίου. τοὺς δ' ἐκεῖ καταφεύγοντας τῶν ἀστυγειτόνων, πολίτας ἀποφαίνων, ἐπιγαμίας δὲ τούτοις οὐ τυγχάνων, ἐπηγγείλατο ἕνα ἀγῶνα ἱππικὸν τοῦ Ποσειδῶνος ἱερὸν τὸν καὶ νῦν ἐπιτελούμενον. συνελθόντων δὲ πλείστων πολλῶν, ἐκέλευσε τὰς παρθένους ἁρπάσαι τὰς ἀφιγμένας τοῖς δεομένοις γάμου. μετιὼν δὲ τὴν ὕβριν μετὰ ὅπλων Τίτος Τάτιος ὁ βασιλεὺς τῶν Κυριτῶν ἐπὶ κοινωνίᾳ τῆς ἀρχῆς καὶ πολιτείας συνέβη πρὸς Ῥωμύλον. δολοφονηθέντος δ' ἐν Λαουϊνίῳ τοῦ Τατίου, μόνος ἦρξεν ἑκόντων τῶν Κυριτῶν ὁ Ῥωμύλος. Μετὰ δὲ τοῦτον διεδέξατο τὴν ἀρχὴν Νουμᾶς Πομπίλιος πολίτης τοῦ Τατίου, παρ' ἑκόντων τῶν ὑπηκόων λαβών. αὕτη μὲν οὖν ἡ μάλιστα πιστευομένη τῆς Ῥώμης κτίσις ἐστίν. Ἄλλη δέ τις προτέρα, καὶ μυθώδης, Ἀρκαδικὴν λέγουσα γενέσθαι τὴν ἀποικίαν ὑπ' Εὐάνδρου. τούτῳ δ' ἐπιξενωθῆναι τὸν Ἡρακλέα, ἐλαύνοντα τὰς Γηρυόνου βοῦς. πυθόμενον δὲ τῆς μητρὸς Νικοστράτης τὸν Εὔανδρον, εἶναι δ' αὐτὴν μαντικῆς ἔμπειρον, ὅτι τῷ Ἡρακλεῖ πεπρωμένον ἦν τελευτήσαντι τοὺς ἄθλους, θεῷ γενέσθαι, φράσαι τε πρὸς τὸν Ἡρακλέα ταῦτα, καὶ τέμενος ἀναδεῖξαι, καὶ θῦσαι θυσίαν Ἑλληνικήν, ἣν καὶ νῦν ἔτι φυλάττεσθαι τῷ Ἡρακλεῖ. Καὶ ὁ Κεκίλιος δὲ ὁ τῶν Ῥωμαίων συγγραφεύς, τοῦτο τίθεται σημεῖον, τοῦ Ἑλληνικὸν εἶναι κτίσμα τὴν Ῥώμην, τὸ παρ' αὐτῇ τὴν πάτριον θυσίαν, Ἑλληνικὴν εἶναι τῷ Ἡρακλεῖ·

Romulo, Remo alteri fecisse. hos cum ad uirilem ætatem peruenissent, Amulium & prolem eius sustulisse: ac regno Numitori restituto, domum eos rediisse, urbemque Romam condidisse, loco non tam delectu quã necessitate capto. nam neque munitus natura erat, neque solum habebat proprium, & quod urbi sufficeret, neque homines qui incolerent. Nam qui tum circa ea loca erant, ii pro se quisque seorsim habitabant, muros urbis Romæ quæ tum condebatur attingentes, neque Albanos admodum curabant. Erant Collatia, Antemnæ, Fidenæ, Lauinium, aliaque id genus tunc oppida, nũc pagi, priuatorum domicilia, XXX aut XL à Roma stadiis. Sanè inter quintum & sextum â Roma lapidem locus est Festi: hũc tradunt eo tempore finem agri Romani fuisse, & hodieque ibi aliisque in locis qui limites sint, sacerdotes sacrificium peragunt, quod
16 Ambarualia dicitur. Porrò inter condendum aiunt contentione orta Remum interfectum fuisse. Vrbe condita Romulus homines cõuenas colligit, aperto asylo in luco inter arcem & Capitolium, & qui eò de uicinis confugissent, ciues allegit. Quibus cum uxores non inueniret, equestre Neptuni certamen (. quod etiamnum celebratur.) indixit: cumque ad id multi mortales conuenissent, iis qui uxoribus indigerent raptum uirginum mandauit. quam iniuriam armis persequens T. Tatius Quiritium rex, pactus cum Romulo regni societatem ab armis discessit. & per insidias occisus Lauinii, soli Romulo imperium in Quirites uolentes reliquit. Romulo successit Numa Pompilius, Tatii ciuis, oblato à subditis regno. Atque hæc de Romæ origine maximè credita est narratio. Alia antiquior est & fabulosa, quę coloniam eam facit Arcadicam ab Euādro deductam. huius usum hospitio Herculem cũ Geryonis boues ageret. & Euandrum, qui è matre sua Nicostrata (.erat enim hæc uaticinandi perita.) cognouisset, Herculem confectis certaminibus fato in deorum numerum relatum iri, id Herculi indicasse, lucoque dicato sacrificiũ ei Gręcanicum fecisse, quod eodem ritu hodieq'ue seruatur. Et Cecilius rerum Romanarũ scriptor eo argumento colligit Romam 'a Græcis esse conditam, quod Romani Græco ritu antiquo instituto Herculi rem sacram faciũt.

Euandri & Herculis fabula.

Ma-

Matrem quoque Euandri uenerantur Romani, unam de nymphis cēsentes, Carmentam denominatam. Latini autem initiò erant pauci, ac plerique Romanis non obtemperabāt. successu tamē tēporis, uirtute Romuli & qui post eū regnauēre perculsi, uniuersi se subiecerunt. Domitis porrò Aequis, Volscis, Hernicis, ac priùs etiā Rutulis, Aboriginibusque, tum præterea Rœcis & Argyruscis quibusdam ac Priuernatibus, omnis eorum ager Latium appellatus fuit. Volscorum Pometiorum ager præclarus fuit, finitimus Latinis, &
17 Appiolæ urbs, quam Tarquinius Priscus deleuit. Aequi maximè uicini erant Quiritibus, quorum urbes idem uastauit. filius eius Suessam cepit Volscorum caput. Hernici Lauinio erant ac Albæ propinqui, ipsique Romę: nec procul inde Aricia, Tellenæ, & Antium. Albani initio cum Romanis consentiebant, ut qui eadem uterentur lingua, essentque Latini. itaque etsi suum utraque seorsim haberet regem, tamen & mutua iungebant connubia, & Albæ communibus utebātur sacris, aliaque iura ciuilia habebant communia. Postea temporis bello coorto, Alba demto templo diruta est, & Albani ciuibus Romanis adscripti. Reliquæ etiam circùm uicinæ urbes aliæ deletæ sunt, aliæ cum resisterent oppressæ, nonnullæ etiam fauore Romanorum auctę. Nūc
* quidem ora maritima ab Ostia Sinuessam usque Latium appellatur, priùs usque ad Circæum non tantum creuit. mediterranea quoque olim pauca occupauit, pòst extēta fuit regio usque ad Campaniā & Samnites ac Pelignos, aliosque Apennini accolas. Totum Latium felix est & omnium rerum ferax, demtis paucis quibusdam locis maritimis, quæ palustria sunt & morbosa, ut Ardeatium ager, & quod est inter Antium ac Lauinium, usque ad Pometiam, & Setini agri quædam, ac circa Tarracinam & Circæum. tum si qua sunt montosa & saxosa. quāquam ne hæc quidem prorsus ociosa aut inutilia sunt, cùm uel pascua copiosa habeant, uel syluas, uel fructus palustres montanosúe proferant. Cæcubum quidem, locus palustris, uitem arboream alit, cuius uinum est præstantissimum. Latinorum urbes maritimæ sunt Ostia, urbs importuosa ob aggestionem limi, quę fit à Tiberi multis impleto amnibus. itaque nō sine periculo naues sublimes in aqua fluctuant. uincit tamen cōmo-
ditas

καὶ τὴν μητέρα δὲ τοῦ Εὐάνδρου, τιμῶσι Ῥωμαῖοι, μίαν τῶν νυμφῶν νομίσαντες, Καρμέντην μετονομασθεῖσαν. οἱ δ' οὖν Λατῖνοι κατ' ἀρχὰς μὲν ἦσαν ὀλίγοι, καὶ οἱ πλείους οὐ προσεῖχον Ῥωμαίοις. ὕστερον δὲ καταπλαγέντες τὴν ἀρετὴν τοῦ τε Ῥωμύλου, καὶ τῶν μετ' ἐκεῖνον βασιλέων, ὑπήκοοι πάντες ὑπῆρξαν. καταλυθέντων δὲ τῶν τε Αἴκων, καὶ τῶν Οὐόλσκων, καὶ Ἑρνίκων, ἔτι δὲ πρότερον Ῥουτούλων τε καὶ Ἀβοριγίνων, πρὸς δὲ τούτοις Ῥαικῶν, καὶ Ἀργυρούσκων δέ τινων, καὶ Πρεφέρνων, ἡ τούτων χώρα Λατίνη προσηγόρευται πᾶσα. ἦν δὲ τῶν Οὐόλσκων τὸ Πωμεντῖνον ἔντιμον πεδίον, ὅμορον τοῖς Λατίνοις. καὶ πόλις Ἀπίολα, ἣν κατέσκαψε Ταρκύνιος Πρίσκος. Αἴκουοι δὲ γειτνιῶντες μάλιστα τοῖς Κυρίταις, καὶ τούτων δ' ἐκεῖνος τὰς πόλεις ἐξεπόρθησεν. ὁ δ' υἱὸς αὐτοῦ τὴν Σουέσσαν εἷλε τὴν μητρόπολιν τῶν Οὐόλσκων. Ἕρνικοι δὲ πλησίον ᾤκουν τῷ τε Λαουινίῳ καὶ τῇ Ἄλβᾳ, καὶ αὐτῇ τῇ Ῥώμῃ, οὐκ ἄπωθεν δ' οὐδ' Ἀρικία, καὶ Τελλῆναι, καὶ Ἄντιον. Ἀλβανοὶ δὲ κατ' ἀρχὰς μὲν ὡμονόουν τοῖς Ῥωμαίοις, ὁμόγλωσσοί τε ὄντες, καὶ Λατῖνοι. βασιλευόμενοι δ' ἑκάτεροι χωρὶς ἐτύγχανον, οὐδὲν δ' ἧττον ἐπιγαμίαι τε ἦσαν πρὸς ἀλλήλους. καὶ ἱερὰ κοινὰ τὰ ἐν Ἄλβᾳ, καὶ ἄλλα δίκαια πολιτικά. ὕστερον δὲ πολέμου συστάντος, ἡ μὲν Ἄλβα κατεσκάφη, πλὴν τοῦ ἱεροῦ, οἱ δ' Ἀλβανοὶ πολῖται Ῥωμαίων ἐκρίθησαν. καὶ τῶν ἄλλων δὲ τῶν περιοίκων πόλεων, αἱ μὲν ἀνῃρέθησαν, αἱ δὲ ἐταπεινώθησαν ἀπειθοῦσαι, τινὲς δὲ καὶ ηὐξήθησαν διὰ τὴν εὔνοιαν. νυνὶ μὲν οὖν ἡ παραλία μέχρι πόλεως Σινουέσσης ἀπὸ τῶν Ὠστίων Λατίνη καλεῖται. πρότερον δὲ μέχρι τοῦ Κιρκαίου μόνον ἐσχήκει τὴν ἐπίδοσιν, καὶ τῆς μεσογαίας δὲ πρότερον μὲν οὐ πολλήν, ὕστερον δὲ καὶ μέχρι Καμπανίας διέτεινε, καὶ Σαυνιτῶν, καὶ Πελιγνῶν, καὶ ἄλλων τῶν τὸ Ἀπέννινον κατοικούντων. ἅπασα δ' ἐστὶν εὐδαίμων καὶ παμφόρος, πλὴν ὀλίγων χωρίων τῶν κατὰ τὴν παραλίαν, ὅσα ἑλώδη καὶ νοσερά, οἷα τὰ τῶν Ἀρδεατῶν, καὶ μεταξὺ Ἀντίου, καὶ Λαουινίου μέχρι Πωμεντίου, καί τινων τῆς Σητίνης χωρίων, καὶ τῆς περὶ Ταρρακίναν, καὶ τὸ Κιρκαῖον. ἢ εἴ τινα ὀρεινὰ καὶ πετρώδη. καὶ ταῦτα δ' οὐ τελέως ἀργά, οὐδ' ἄχρηστα, ἀλλὰ νομὰς παρέχει δαψιλεῖς ἢ ὕλην, ἢ καρπούς τινας ἑλείους, ἢ πετραίους, τὸ δὲ Καίκουβον ἑλῶδες ὄν, εὐοινοτάτην ἄμπελον τρέφει, τὴν δενδρῖτιν. πόλεις δ' ἐπὶ θαλάττῃ μέν εἰσι τῶν Λατίνων, τά τε Ὤστια, πόλις ἀλίμενος διὰ τὴν πρόχωσιν, ἣν ὁ Τίβερις παρασκευάζει, πληρούμενος ἐκ πολλῶν ποταμῶν. παρακινδύνως μὲν οὖν ὁρμίζονται με-
τέωρα

χώρας γὰρ περὶ τὸν στόλον τὰ ναυκλήρια, τὸ μέντοι λυσιτελὲς νικᾷ. καὶ γὰρ ἡ τῶν ὑπηρετικῶν σκαφῶν εὐπορία, τῶν ἐκδεχομένων τὰ φορτία, καὶ ἀντιφορτιζόντων, ταχὺν ποιεῖ τὸν ἀπόπλουν, πρὶν ἢ τοῦ ποταμοῦ ἅψασθαι, καὶ μέρος ἀποκουφισθέντος, εἰσπλεῖ καὶ ἀνάγεται μέχρι τῆς Ῥώμης, σταδίους ρϟ'. κτίσμα δ' ἐστὶ τὰ Ὤστια Ἄγκου Μαρκίου, αὕτη μὲν ἡ πόλις τοιαύτη. ἑξῆς δ' ἐστὶν Ἄντιον, ἀλίμενος καὶ αὐτὴ πόλις. ἵδρυται δ' ἐπὶ πέτραις. διέχει δὲ τῶν Ὠστίων περὶ σξ' σταδίους. νυνὶ μὲν οὖν ἀνεῖται τοῖς ἡγεμόσιν, εἰς σχολὴν καὶ ἄνεσιν τῶν πολιτικῶν, ὅτε λάβοιεν καιρόν, καὶ διὰ τοῦτο κατῳκοδόμηνται πολυτελεῖς οἰκήσεις ἐν τῇ πόλει συχναί, πρὸς τὰς τοιαύτας ἐπιδημίας. καὶ πρότερον δὲ ναῦς ἐκέκτηντο, καὶ ἐκοινώνουν τῶν λῃστηρίων τοῖς Τυῤῥηνοῖς, καίπερ ἤδη τοῖς Ῥωμαίοις ὑπακούοντες. Διόπερ καὶ Ἀλέξανδρος πρότερον ἐγκαλῶν ἐπέστειλε, καὶ Δημήτριος ὕστερον τοὺς ἄλλους τῶν λῃστῶν ἀναπέμπων τοῖς Ῥωμαίοις, χαρίζεσθαι μὲν αὐτοῖς, ἔφη, τὰ σώματα διὰ τὴν πρὸς τοὺς Ἕλληνας συγγένειαν· οὐκ ἀξιοῦν δὲ τοὺς αὐτοὺς ἄνδρας, στρατηγεῖν τε ἅμα τῆς Ἰταλίας, καὶ λῃστήρια ἐκπέμπειν· καὶ ἐν μὲν τῇ ἀγορᾷ Διοσκούρων ἱερὸν ἱδρυσαμένους τιμᾶν, οὓς πάντες σωτῆρας ὀνομάζουσιν, εἰς δὲ τὴν Ἑλλάδα πέμπειν τοὺς ἐκείνων πατρίδα λεηλατήσοντας. ἔπαυσαν δ' αὐτοὺς Ῥωμαῖοι τῆς τοιαύτης ἐπιτηδεύσεως. ἀνὰ μέσον δὲ τούτων τῶν πόλεων, ἐστὶ τὸ Λαουίνιον, ἔχον κοινὸν τῶν Λατίνων ἱερὸν Ἀφροδίτης. ἐπιμελοῦνται δ' αὐτῶν διὰ προγόνων Ἀρδεᾶται. Εἶτα Λαύρεντον. ὑπέρκειται δὲ τούτων ἡ Ἀρδέα, κατοικία Ῥουτούλων ἀνὰ ο' σταδίους ἀπὸ τῆς θαλάττης, ἔστι δὲ καὶ ταύτης πλησίον Ἀφροδίσιον, ὅπου πανηγυρίζουσι Λατῖνοι. Σαυνῖται δ' ἐπόρθησαν τοὺς τόπους, καὶ λέπεται μὲν ἴχνη πόλεων, ἔνδοξα δὲ διὰ τὴν Αἰνείου γέγονεν ἐπιδημίαν, καὶ τὰς ἱεροποιΐας ἃς ἐξ ἐκείνων τῶν χρόνων παραδεδόσθαι φασί. Μετὰ δὲ Ἄντιον τὸ Κιρκαῖον ἐστὶν, ἐν σ' καὶ ϟ' σταδίοις, ὄρος νησιάζον θαλάττῃ τε, καὶ ἕλεσι. φασὶ δὲ καὶ πολύῤῥιζον εἶναι, τάχα περὶ τὸν μῦθον τὸν περὶ τῆς Κίρκης συνοικειοῦντες. ἔχει δὲ πολίχνιον καὶ Κίρκης, καὶ ἱερὸν Ἀθηνᾶς βωμόν. δείκνυται δὲ καὶ φιάλην τινά φασιν Ὀδυσσέως. μεταξὺ δὲ ὅ, τε Στόρας ποταμός, καὶ ἐπ' αὐτῷ ὕφορμος. ἔπειτα προσεχὴς αἰγιαλὸς ἀλίμενος, πρὸς αὐτῷ μόνον τῷ Κιρκαίῳ λιμένιον ἔχων. ὑπέρκειται δ' ἐν τῇ μεσογαίᾳ τὸ Πωμεντῖνον πεδίον. τὴν δὲ συνεχῆ ταύτῃ πρότερον Αὔσονες ᾤκουν, οἵπερ καὶ τὴν Καμπανίαν εἶχον. μετὰ δὲ τούτους Ὄσκοι. καὶ τούτοις δὲ μετῆν τῆς Καμπανίας, νῦν δ' ἅπαντα Λατίνων ἐστὶ μέχρι Σι-

ditas. nam actuariæ naues ad excipiendum à magnis nauib. merces & alias importandum magno paratæ numero adsunt: quibus efficitur, ut naues priusquam ad Tiberim perueniant, celeriter subuehãtur, ac parte onerum leuatæ, per eum aduersum Romam usque adscendant, ad CXC stadia. Ostiam Ancus Marcus condidit. Eam sequitur Antium, urbs importuosa, saxis insita, distãs ab Ostia CCLX stadijs. Hodie urbs ea principum ocio & uacationi ciuilium occupationũ dicata est. itaque magnifica ibi sunt ædificia permulta, excipiendis cum eò commigrant oblata occasione principibus. Olim naues possederunt, & socios se prædonibus Tyrrhenis præbuerunt, quanquam iam Romanis subessent. Itaque & Alexander misit qui ea de re quererentur, & post eum Demetrius reliquos prædones Romanis mittens corpora eorum se ipsis largiri ostendit ob cognationem cum Græcis: indignum tamen sibi uideri, eosdem & Italiæ præesse, & latrocinia emittere: ac Castores quidem dedicato ijs in foro templo uenerari, qui ab omnibus Seruatorum loco habeantur, in Greciam autem mittere qui istorum patriam populentur. Sané Romani eos ab isto prædandi studio deduxerunt. In medio harum urbium est Lauinium, quod habet omnibus Latinis commune fanum Veneris 18. eius ad- 18
ministratio à maioribus est ad Ardeatas propagata. Sequitur Laurentum: & supra id Ardea Rutulorum colonia, LXX à mari stadijs. propè est fanum Veneris, ad quod Latini solennem agitant conuentũ. ea loca sunt à Samnitib. uastata, & nunc rudera urbium restant: loca ipsa nobilitata sunt Aeneę peregrinatione, & sacrificiorum ritus ab illo usque tempore traditos seruari aiunt. Stadijs ab Antio CCXC Circæus mõs est, quem mare & paludes tantum non insulam faciunt. aiunt eum radicib. abundare, fortassis ut fabulæ de Circe accommodent. est ibi Circes oppidum, & sacra Mineruæ ara. aiuntque ibi pateram quandam Vlissis monstrari. Inter hæc est Stura fluuius, & ad eum nauium piraticarum statio. Sequitur litus importuosum, & ad ipsos tantùm Circeios portu præditum. Suprà in mediterraneis est Pometius campus. Huic contiguam regionem prius Ausones habitarunt, qui ijdem Ausones, Osci
Campaniam quoque tenuerunt. post hos Osci sunt, qui & ipsi partem Campaniæ tenuerũt. nunc omnia sunt Latinorum usque ad Sinues-

sam, ut dixi. Peculiare quippiã Oscis & Ausonibus usuuenit. Nam cum Oscorum gens interierit, sermo eorum apud Romanos restat, ita ut carmina q̃dam ac mimi certo quodam certamine, quod instituto maiorum celebratur, in scenam producantur. Ausones autem quanquam ne semel quidem ad mare Siculum habitauerint, tamen mare id Ausonium dicitur. Deinde à Circæo stadijs C est Tarracina, priùs Trachina, id est aspera, ab accidente uocata. Ante eam est magna palus,
19 q̃ duo fluuij efficiunt, quorũ maior 19 Vfens
Appia uia. dicit. Hîc primùm mare attingit uia Appia, strata à Roma Brundusium usq;, & frequentissima. eam de maritimis urbibus hæ duntaxat tangunt, Tarracina, ac deinceps Formię, Minturna, Sinuessa, ac extremæ Tarentum & Brundusium. Prope Tarracinam, quâ Romam itur, iuxta uiam Appiam fossa longa ducta est, quę palustribus & fluuialibus implet aquis, ac noctu maximè nauigatur, ut qui nauim uesperi intrant, mané egressi Appia uia pergant. Sed & interdiu muli naues per eam fossam loris trahunt. Sequuntur Formię à Laconibus conditæ, priùs ob opportunitatem litoris ad excipiendas naues Hormiæ dictę. qn & sinum interiectum Lacones Caiattã (. Caieta usurpatur.) appellarunt. quo nomine omnes cauitates ij afficiunt. Alij à Caieta Aeneæ nutrice dictum sinum uolunt. longitudine est stadiorum C à Tarracina ad promontorium Caietam eodem nomine dictum. atq; inde ingentes aperiuntur speluncæ, in quib. magnæ sunt ac sumtuosæ ædes. à Caieta distāt Formiæ stadia XL. Inter has & Sinuessam sunt Minturnæ, utrinq; stadijs ad XXC disitæ.
20 Minturnas perfluit 20 Liris, qui olim Clanius uocabatur, is ab Apennino monte per Vestinos delapsus præter Fregellas (. qui nunc uicus est, olim nobilis urbs.) in lucũ sacrum exit infra Minturnas situm, quem sanctissimè oppidani colunt. In conspicuo autem maximè a spelũcis duæ insulæ in pelago iacent, Pandataria & Pontia, non magnæ eæ, sed bene habitatę, & a se nō procul disiunctæ, a continente stadijs CCL. Caietanum sinum subsequit Cæcubum: inde Fundi, urbs in uia Appia. Hæc loca optimum producunt uinum: inter quæ maximè celebrantur Cæcubum, Fundanum, Setinum, sicut & Falernum, Al-

νουέσσης, ὡς εἴπομεν. ἴδιον δέ τι τοῖς Ὄσκοις καὶ τῷ τῶν Αὐσόνων ἔθνει συμβέβηκε. τῶν μὲν γὰρ Ὄσκων ἐκλελοιπότων, ἡ διάλεκτος μένει παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις, ὥστε καὶ ποιήματα σκηνοβατεῖσθαι κατά τινα ἀγῶνα πάτριον, καὶ μιμολογεῖσθαι. τῶν δ' Αὐσόνων οὐδ' ἅπαξ οἰκησάντων ἐπὶ τῇ Σικελικῇ θαλάττῃ, τὸ πέλαγος ὅμως Αὐσόνιον καλεῖται. Ἑξῆς δ' ἑκατὸν σταδίοις τῷ Κιρκαίῳ Ταρακίνα ἐστί, τραχινὴ καλουμένη πρότερον ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος. πρόκειται δὲ αὐτῆς μέγα ἕλος, ὃ ποιοῦσι δύο ποταμοί. καλεῖται δ' ὁ μείζων Αὔφιδος. ἐνταῦθα δὲ συνάπτει τῇ θαλάττῃ πρῶτον ἡ Ἀππία ὁδὸς, ἐστρωμένη μὲν ἀπὸ τῆς Ῥώμης μέχρι Βρεντησίου, πλεῖστον δ' ὁδευομένη· τῶν δ' ἐπὶ θαλάττῃ πόλεων τούτων ἐφαπτομένων μόνον, τῆς τε Ταρακίνης, καὶ τῶν ἐφεξῆς Φορμιῶν μὲν, καὶ Μιντούρνης, καὶ Σινουέσσης, καὶ τῶν ἐσχάτων, Τάραντός τε καὶ Βρεντησίου. Πλησίον δὲ τῆς Ταρρακίνης βαδίζοντι ἐπὶ τῆς Ῥώμης, παραβέβληται τῇ ὁδῷ τῇ Ἀππίᾳ διῶρυξ ἐπὶ πολλοὺς τόπους πληρουμένη τοῖς ἑλείοις τε καὶ τοῖς ποταμίοις ὕδασι, πλεῖται δὲ μάλιστα νύκτωρ, ὥστ' ἐμβάντας ἐφ' ἑσπέρας ἐκβαίνειν πρωΐας, καὶ βαδίζειν τὸ λοιπὸν τῇ ὁδῷ τῇ Ἀππίᾳ· ἀλλὰ καὶ μεθ' ἡμέραν ῥυμουλκεῖται δι' ἡμιόνων. Ἑξῆς δὲ Φορμίαι Λακωνικὸν κτίσμα ἐστίν, Ὁρμίαι λεγόμεναι πρότερον διὰ τὸ εὔορμον. καὶ τὸν μεταξὺ δὲ κόλπον ἐκεῖνοι Καιάταν ὠνόμασαν· τὰ γὰρ κοῖλα πάντα Καιάτας οἱ Λάκωνες προσαγορεύουσιν. ἔνιοι δ' ἐπώνυμον τῆς Αἰνείου τροφοῦ τὸν κόλπον φασίν. ἔχει δὲ μῆκος σταδίων ρ', ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Ταρρακίνης, μέχρι τῆς ἄκρας τῆς ὁμωνύμου. ἀνέῳγέ τε ἐντεῦθεν σπήλαια ὑπερμεγέθη, κατοικίας μεγάλας, καὶ πολυτελεῖς δεδεγμένα. ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ τὰς Φορμίας τετταράκοντα. ταύτης δ' ἀνὰ μέσον εἰσί, καὶ Σινουέσσης αἱ Μιντοῦρναι, σταδίους ἑκατέρας διέχουσαι π'. διαρρεῖ δὲ Λεῖρις ποταμός, Κλάνις δ' ἐκαλεῖτο πρότερον· φέρεται δ' ἄνωθεν ἐκ τῶν Ἀπεννίνων ὀρῶν, καὶ τῆς Οὐηστίνης παρὰ Φρεγέλλας κώμην (πρότερον δ' ἦν πόλις ἔνδοξος.) ἐκπίπτει δ' εἰς ἄλσος ἱερὸν τιμώμενον περιττῶς ὑπὸ τῶν ἐν Μιντούρναις ὑποκείμενον τῇ πόλει. Τῶν δὲ σπηλαίων ἐν ὄψει μάλιστα πρόκεινται δύο νῆσοι πελάγιαι, Πανδαταρία τε καὶ Ποντία, μικραὶ μὲν, οἰκούμεναι δὲ καλῶς, οὐ πολὺ ἀπ' ἀλλήλων διέχουσαι, τῆς ἠπείρου δ' ἐν ν' ἐπὶ σ'. Ἔχεται δὲ τοῦ Καιάτου κόλπου τὸ Καίκουβον, τούτου δὲ Φοῦνδοι, πόλις ἐν τῇ ὁδῷ τῇ Ἀππίᾳ κειμένη. πάντες δ' εἰσὶν οἱ τόποι οὗτοι, σφόδρα εὔοινοι. ὁ δὲ Καίκουβος καὶ ὁ Φουνδανὸς, καὶ ὁ Σητῖνος, τῶν διωνομασμένων εἰσί, καθάπερ καὶ ὁ Φάλερνος, καὶ ὁ Ἀλβανὸς,

Βαῦθος, καὶ ὁ Στατανός. ἡ δὲ Σινόεσσα ἐν Σητίνῳ κόλπῳ ἵδρυται, ἀφ' οὗ καὶ τοὔνομα. σίνος γὰρ ὁ κόλπος. πλησίον δ' ἐστὶ αὐτῆς θερμὰ λουτρὰ κάλλιστα ποιοῦντα πρὸς νόσους ἐνίας. αὗται μὲν αἱ ἐπὶ θαλάττῃ τῶν Λατίνων πόλεις. ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ, πρώτη μὲν ὑπὲρ τῶν Ὠστίων ἐστὶν ἡ Ῥώμη, καὶ μόνη γε ἐπὶ τῷ Τιβέρει κεῖται πόλις, ἣν, ὅτι πρὸς ἀνάγκην, οὐ πρὸς αἵρεσιν ἐκτίσθαι, εἴρηται. προσθετέον δ' ὅτι οὐδ' οἱ μετὰ ταῦτα προσκτίσαντές τινα μέρη, κύριοι τοῦ βελτίονος ἦσαν, ἀλλ' ἐδούλευον τοῖς προϋποκειμένοις. οἱ μέν γε πρῶτοι τὸ Καπιτώλιον καὶ τὸ Παλάτιον, καὶ τὸν Κυΐρινον λόφον ἐτείχισαν, ὃς ἦν οὕτως εὐεπίβατος τοῖς ἔξωθεν, ὥστ' ἐξ ἐφόδου Τίτος Τάτιος εἷλεν ἐπελθών, ἡνίκα μετῄει τὴν τῶν ἁρπαγεισῶν παρθένων ὕβριν. Ἀγκός τε Μάρκιος προσλαβὼν τὸ Κέλλιον ὄρος, καὶ τὸ Ἀβεντῖνον ὄρος, καὶ τὸ μεταξὺ τούτων πεδίον, διηρτημένα καὶ ταῦτ' ἀπ' ἀλλήλων καὶ ἀπὸ τῶν προτετειχισμένων, προσέθηκεν ἀναγκαίως. οὔτε γὰρ οὕτως ἐρυμνοὺς λόφους ἔξω τείχους ἐᾶσαι τοῖς βουλομένοις ἐπιτείχισμά τι καλῶς εἶχεν, οὔθ' ὅλον ἐκπληρῶσαι τὸν κύκλον ἴσχυσε τὸν μέχρι τοῦ Κυϊρίνου. ἤλεγξε δὲ Σερούιος τὴν ἔκλειψιν· ἀνεπλήρωσε γὰρ προσθεὶς τόν τε Ἠσκυλῖνον λόφον, καὶ τὸν Οὐιμίναλον. καὶ ταῦτα δ' εὐέφοδα τοῖς ἔξωθέν ἐστι. διόπερ τάφρον βαθεῖαν ὀρύξαντες, ἐς τὸ ἐντὸς ἐδέξαντο τὴν γῆν, καὶ ἐξέτειναν ὅσον ἑξαστάδιον χῶμα ἐπὶ τῇ ἐντὸς ὀφρύϊ τῆς τάφρου, καὶ ἐπέβαλον τεῖχος καὶ πύργους ἀπὸ τῆς Κολίνας πύλης, μέχρι τῆς Ἠσκυλίνας. ὑπὸ μέσῳ δὲ τῷ χώματι, τρίτη ἐστὶ πύλη ὁμώνυμος τῷ Οὐιμινάλι λόφῳ. τὸ μὲν οὖν ἔρυμα τοιοῦτόν ἐστι τῆς πόλεως, ἐρυμάτων ἑτέρων δεόμενον. Καί μοι δοκοῦσιν οἱ πρῶτοι τὸν αὐτὸν λαβεῖν διαλογισμὸν περί τε σφῶν αὐτῶν, καὶ περὶ τῶν ὕστερον, διότι Ῥωμαίοις προσῆκεν οὐκ ἀπὸ τῶν ἐρυμάτων, ἀλλὰ ἀπὸ τῶν ὅπλων καὶ τῆς οἰκείας ἀρετῆς ἔχειν τὴν ἀσφάλειαν, καὶ τὴν ἄλλην εὐπορίαν· προβλήματα νομίζοντες οὐ τὰ τείχη τοῖς ἀνδράσιν, ἀλλὰ τοὺς ἄνδρας τοῖς τείχεσι. Κατ' ἀρχὰς μὲν οὖν ἀλλοτρίας τῆς κύκλῳ χώρας οὔσης ἀγαθῆς τε καὶ πολλῆς, τοῦ δὲ τῆς πόλεως ἐδάφους εὐεπιχειρήτου, τὸ μακαρισθησόμενον οὐδὲν ἦν τοπικὸν εὐκλήρημα. τῇ δ' ἀρετῇ καὶ τῷ πόνῳ τῆς χώρας οἰκείας γενομένης ἐφάνη συνδρομή τις ἀγαθῶν ἅπασαν εὐφυΐαν ὑπερβάλλουσα. δι' ἣν ἐπὶ τοσοῦτον αὐξηθεῖσα ἡ πόλις ἀντέχει, τοῦτο μὲν τροφῇ, τοῦτο δὲ ξύλοις, καὶ λίθοις πρὸς τὰς οἰκοδομίας, ἃς ἀδιαλείπτως ποιοῦσιν αἱ συμπτώσεις καὶ ἐμπρήσεις, καὶ μεταπράσεις, ἀδιάλειπτοι καὶ αὗται οὖσαι. καὶ γὰρ αἱ μεταπράσεις, ἑκούσιοί τινες συμπτώσεις εἰσί, καταβαλόν-

banum, & Statanum. Sinuessa in sinu Setino sita est, & à sinu nomen gerit. in proximo thermæ ad quosdam morbos pellendos efficacissimæ. Hæ ergo sunt Latij urbes maritimæ. In mediterraneis prima super Ostiam est Roma, quæ sola super Tiberi est sita. quam & docuimus non delectu sed necessitate oblato loco positam. Id addendum, eos quoque qui postmodò partes aliquas adiecerunt, non cōmoditatem locorum secutos fuisse, sed iam conditis partib. inseruiuisse. Primi Capitolium, Palatium, & Quirinalem collem muniuerunt, qui ab exteris ita facilè conscendi potuit, ut T. Tatius, quo tempore raptarum uirginum iniuriam ulciscebatur, primo aggressu ceperit. Ancus Marcius Cælium montem, & Auentinum, campumq́ his interiectum, diuulsa hæc & à se inuicem & ab anteà exstructis, necessitate compulsus adiecit. nam neq; colles ita natura munitos extra pomœrium relinquere uidebatur commodum, quos hostis facilè occupare ac pro arce ijs uti posset: neq; perducere murum usq; ad Quirinalem collem poterat. Quem defectum Seruius arguit, qui compleuit murum adiectis urbi Exquilino & Viminali collibus. q̄ omnia cum facilè capi extrinsecus possent, fossam altam egerunt, terraq́ intrò recepta, aggerē sex circiter stadiorum in interiore fossæ marginæ fecerunt, murosq́ & turres in eo constituerunt à Collina porta usque ad Exquilinam. tertia porta Viminalis sub medio est aggere. Huiusmodi est Romæ munitio, alijs munitionibus indigens. Ac mihi uident̄ urbis eius principes de se & posteritate sua ita statuisse, Romanū esse non munitionibus, sed armis suaq́ uirtute securitatem sibi & opes parare, neque uiros muris, sed muros uiris defendere. Initio quidem cum in orbem circumdata Romę regio, ampla ea & præstans, à Romanis esset aliena, situs uerò Romæ is, qui expositus oppugnantiū iniuriæ eam facere uideretur, nullam certè locus urbis spem futuræ felicitatis faciebat. sed postquam uirtute ac labore eam regionem suæ potestatis fecerunt, concursus quidam bonorum Romæ apparuit, omnem exsuperans naturæ felicitatē. unde fit ut urbs tantis aucta incremētis sufficiat cùm alendis tot hominibus, tum ad ædificia lignis ac lapidibus. nam continentes Romæ substructiones fiunt ob crebras ruinas, incendia, assidu-

Romæ descriptio.

Βαλόν-

asq; uenditiones, quæ ipsæ quasi spontaneæ quædam sunt ruinę, pro sua libidine ciuibus ædes demolientibus & ædificantibus identidem. Quam ad ad rem metallorũ copia, tum syluæ, & materiam deuehentes fluuij mirum in modum sufficiunt. primus Anio ex Alba, quæ Latina urbs est Marsis propinqua, defluens per ei subiectã planiciem usq; ad Tiberis occursum. deinde Nar ac Teneas, qui in eundem Tiberim per Vmbriam decurrunt: tum
21 per Etruriam & agrum Clusinum 21 Clanis. Huiusmodi detrimenta urbis Augustus Cæsar præuidens, contra incendia cohortem libertinorum cõstituit quæ opitularetur: utq; ruinæ cauerentur, edixit ne nouũ ullum ædificium ad uiã publicam factum ultra LXX pedes attolleretur. Sed tamen instauratio urbis defecisset, nisi metalla, syluæ, & nauigationis commoditas succurrissent. Atq; has quidem commoditates loci natura suggesit. sed Romani alias prudentia sua adiunxerunt. Cùm enim Græci uideantur ædificandis urbib. maximè scopum consecuti, quia pulcritudinis, munitionum, portuum, & soli felicitatis rationes accuratè duxerunt: Romani maximè eorum curam gesserunt, quæ ab illis neglecta sunt, nimirum sternendarum uiarum, aquæ ductuum faciẽdorum, & cloacarum sub terra parandarum, per quas sordes urbis in Tiberim exhaurirentur. Itaq; & per regiones itinera strauerunt, colles exciderunt, & cauitates, ingesta materia complanauerunt, ut onera nauium curribus excipi atq; transuehi possent. Et cuniculi isti lapideis fornicibus
* suffulti, nonnulli spacium currui feni onusto transeunti præbent. Tãtum autem aquæ per aquæductus in urbem deriuatur, ut flumina per urbem & cloacam labantur, & quælibet propemodũ domus cisternas, tubulos, ac canales habeat copiosos. ad q̃ rem plurimum industriæ contulit M. Agrippa, qui multis etiam alijs donarijs Romam exornauit. Vtq; in summa dicam, prisci alijs maioribus ac magis necessarijs occupati rebus, pulcritudinis urbi conciliandæ nullam susceperunt cogitationem. posteriores, ac maximè qui nostra sunt ætate, ne hac quidem in re defuerũt, sed urbem donarijs multis ac elegantibus impleuerunt. nam Pompeius, Diuus Cæsar Augustus, huiusq; filij, amici, uxor, & soror ijs adornandis omnem aliorum & diligentiam & liberalitatem superauerunt. Horum pleraq;
Martius cãpus. Martius habet campus, cùm natura, tum hominum

βαλόντων καὶ ἀνοικοδομούντων πρὸς τὰς ἐπιθυμίας ἕτερα ἐξ ἑτέρων. πρὸς ταῦτ᾽ οὖν τό, τε τῶν μετάλλων πλῆθος, καὶ ἡ ὕλη, καὶ οἱ κατακομίζοντες ποταμοί. θαυμαστὴν παρέχουσι τὴν ὑποχορηγίαν. πρῶτος μὲν Ἀνίων, ἐξ Ἄλβας ῥέων τῆς πρὸς Μαρσοῖς Λατίνης πόλεως, καὶ διὰ τοῦ ὑπ᾽ αὐτῇ πεδίου μέχρι τῆς πρὸς τὸν Τίβεριν συμβολῆς. ἔπειθ᾽ ὁ Νάρ, καὶ ὁ Τενέας, οἳ διὰ τῆς Ὀμβρικῆς εἰς τὸν αὐτὸν καταφερόμενοι ποταμὸν τὸν Τίβεριν. διὰ δὲ Τυῤῥηνίας καὶ τῆς Κλουσίνης, ὁ Κλάνις. Ἐπεμελήθη μὲν οὖν ὁ Σεβαστὸς Καῖσαρ, τῶν τοιούτων ἐλαττωμάτων τῆς πόλεως, πρὸς μὲν τὰς ἐμπρήσεις, συντάξας στρατιωτικὸν ἐκ τῶν ἀπελευθέρων τὸ βοηθῆσον. πρὸς δὲ τὰς συμπτώσεις τὰ ὕψη τῶν καινῶν οἰκοδομημάτων καθελὼν, καὶ κωλύσας ἐξαίρειν ποδῶν ο' τὸ πρὸς ταῖς ὁδοῖς ταῖς δημοσίαις. Ἀλλ᾽ ὅμως ἐπέλιπεν ἂν ἡ ἐπανόρθωσις, εἰ μὴ τὰ μέταλλα καὶ ἡ ὕλη, καὶ τὸ τῆς πορθμείας εὐμεταχείριστον ἀντεῖχε. Ταῦτα μὲν οὖν ἡ φύσις τῆς χώρας παρέχεται τὰ εὐτυχήματα τῇ πόλει. προσέθεσαν δὲ οἱ Ῥωμαῖοι καὶ τὰ ἐκ τῆς προνοίας. τῶν γὰρ Ἑλλήνων περὶ τὰς κτίσεις μάλιστα εὐτυχῆσαι δοξάντων, ὅτι κάλλους ἐστοχάζοντο, καὶ ἐρυμνότητος καὶ λιμένων, καὶ χώρας εὐφυοῦς, οὗτοι προὐνόησαν μάλιστα ὧν ὠλιγώρησαν ἐκεῖνοι, στρώσεως ὁδῶν, καὶ ὑδάτων εἰσαγωγῆς, καὶ ὑπονόμων τῶν δυναμένων ἐκκλύζειν τὰ λύματα τῆς πόλεως εἰς τὸν Τίβεριν. ἔστρωσαν δὲ καὶ τὰς κατὰ τὴν χώραν ὁδοὺς, προσθέντες ἐκκοπάς τε λόφων, καὶ ἐγχώσεις κοιλάδων, ὥστε τὰς ἁρμαμάξας δέχεσθαι πορθμείων φορτία. οἱ δ᾽ ὑπόνομοι, συννόμῳ λίθῳ κατακαμφθέντες ὁδοὺς ἁμάξαις χόρτου πορευτὰς ἐνίας ἀπολελοίπασι. τοσοῦτον δ᾽ ἐστὶ τὸ εἰσαγώγιμον ὕδωρ διὰ τῶν ὑδραγωγείων, ὥστε ποταμοὺς διὰ τῆς πόλεως καὶ τῶν ὑπονόμων ῥεῖν. ἅπασαν δὲ οἰκίαν σχεδὸν δεξαμενὰς καὶ σίφωνας, καὶ κρουνοὺς ἔχειν ἀφθόνους, ὧν πλείστην ἐπιμέλειαν ἐποιήσατο Μάρκος Ἀγρίππας, πολλοῖς καὶ ἄλλοις ἀναθήμασι κοσμήσας τὴν πόλιν. Ὡς δ᾽ εἰπεῖν οἱ παλαιοὶ μὲν τοῦ κάλλους τῆς Ῥώμης ὠλιγώρουν, πρὸς ἄλλοις μείζοσι καὶ ἀναγκαιοτέροις ὄντες. οἱ δ᾽ ὕστερον καὶ μάλιστα οἱ νῦν καθ᾽ ἡμᾶς, οὐδὲ τούτου καθυστέρησαν, ἀλλ᾽ ἀναθημάτων πολλῶν, καὶ καλῶν ἐπλήρωσαν τὴν πόλιν. Καὶ γὰρ Πομπήιος, καὶ ὁ θεὸς Καῖσαρ, καὶ ὁ Σεβαστὸς, καὶ οἱ τούτου παῖδες, καὶ οἱ φίλοι, καὶ ἡ γυνὴ, καὶ ἡ ἀδελφὴ, πᾶσαν ὑπερβάλλοντο σπουδὴν, καὶ δαπάνην εἰς τὰς κατασκευάς. τούτων δὲ τὰ πλεῖστα, ὁ Μάρτιος ἔχει κάμπος, πρὸς τῇ φύσει προσλαβὼν

τὸν ἐκ τῆς προνοίας κόσμον. καὶ γὰρ τὸ μέγεθος τοῦ πεδίου θαυμαστὸν ἅμα, καὶ τὰς ἁρματοδρομίας, καὶ τὴν ἄλλην ἱππασίαν, ἀκώλυτον παρέχον τῷ τοσούτῳ πλήθει τῶν σφαίρᾳ, καὶ κρίκῳ, καὶ παλαίστρᾳ γυμναζομένων, καὶ τὰ περικείμενα ἔργα, καὶ τὸ ἔδαφος ποάζον δι' ἔτους, καὶ τῶν λόφων στεφάναι τῶν ὑπὲρ τοῦ ποταμοῦ μέχρι τοῦ ῥείθρου σκηνογραφικὴν ὄψιν ἐπιδεικνύμεναι, δυσαπάλλακτον παρέχουσι τὴν θέαν. πλησίον δ' ἐστὶ τοῦ πεδίου τούτου, καὶ ἄλλο πεδίον, καὶ στοαὶ κύκλῳ παμπληθεῖς, καὶ ἄλση, καὶ θέατρα τρία, καὶ ἀμφιθέατρον, καὶ ναοὶ πολυτελεῖς, καὶ συνεχεῖς ἀλλήλοις, ὡς πάρεργον αὖ δόξαιεν ἀποφαίνειν τὴν ἄλλην πόλιν. διόπερ ἱεροπρεπέστατον νομίσαντες τὸν τόπον τοῦτον, καὶ τὰ τῶν ἐπιφανεστάτων μνήματα, ἐνταῦθα κατεσκεύασαν ἀνδρῶν, καὶ γυναικῶν. ἀξιολογώτατον δὲ τὸ Μαυσώλειον καλούμενον, ἐπὶ κρηπῖδος ὑψηλῆς λευκολίθου πρὸς τῷ ποταμῷ χῶμα, ἄχρι κορυφῆς τοῖς ἀειθαλέσι τῶν δένδρων συνηρεφές. ἐπ' ἄκρῳ μὲν οὖν εἰκών ἐστι χαλκῆ τοῦ Σεβαστοῦ Καίσαρος. ὑπὸ δὲ τῷ χώματι, θῆκαι εἰσὶν αὐτοῦ, καὶ τῶν συγγενῶν καὶ οἰκείων. ὄπισθεν δὲ μέγα ἄλσος, περιπάτους θαυμαστοὺς ἔχον, ἐν μέσῳ δὲ τῷ πεδίῳ ὁ τῆς καύστρας αὐτοῦ περίβολος, καὶ οὗτος λίθου λευκοῦ, κύκλῳ μὲν περικείμενον ἔχων σιδηροῦν περίφραγμα, ἐντὸς δ' αἰγείροις κατάφυτον. πάλιν δ' εἴ τις εἰς τὴν ἀγορὰν παρελθὼν τὴν ἀρχαίαν, ἄλλην δ' ἐξ ἄλλης ἴδοι παραβεβλημένην ταύτῃ, καὶ βασιλικὰς στοὰς καὶ ναούς, ἴδοι δὲ καὶ τὸ Καπιτώλιον, καὶ ἐνταῦθα ἔργα καὶ τὰ ἐν τῷ Παλατίῳ, καὶ τῷ τῆς Λιβίας περιπάτῳ, ῥᾳδίως ἐκλάθοιτ' ἂν τῶν ἔξωθεν. τοιαύτη μὲν ἡ Ῥώμη. Τῶν δ' ἄλλων τῆς Λατίνης πόλεων, τὰς μὲν ἑτέροις γνωρίσμασι, τὰς δὲ ταῖς ὁδοῖς ἀφοριστέον ταῖς γνωριμωτάταις ὅσαι διὰ τῆς Λατίνης ἔστρωνται. ἢ γὰρ ἐπὶ ταύταις, ἢ παρὰ ταύταις, ἢ μεταξὺ ἵδρυνται. γνωριμώταται δὲ τῶν ὁδῶν, ἥ τε Ἀππία, καὶ ἡ Λατίνη, καὶ ἡ Οὐαλερία. ἡ μὲν τὰ πρὸς θάλατταν ἀφορίζουσα μέρη τῆς Λατίνης, μέχρι Σινοέσσης, ἡ δὲ τὰ πρὸς τῇ Σαβίνῃ μέχρι Μαρσῶν. μέση δ' αὐτῶν ἡ Λατίνη ἡ συμπίπτουσα τῇ Ἀππίᾳ κατὰ Κάσινον πόλιν, διέχουσαν Καπύης ἐννεακαίδεκα σταδίοις. ἄρχεται δὲ ἀπὸ τῆς Ἀππίας ἐν ἀριστερᾷ ἀπ' αὐτῆς ἐκτρεπομένη πλησίον Ῥώμης, εἶτα διὰ Τουσκλανοῦ ὄρους ὑπερβᾶσα, μεταξὺ Τούσκλου πόλεως, καὶ τοῦ Ἀλβανοῦ ὄρους, κάτεισιν ἐπὶ Ἄλγιδον πολίχνιον, καὶ Πικτὰς πανδοχεῖα. εἶτα συμπίπτει καὶ ἡ Λαβικανή, ἀρχομένη μὲν ἀπὸ τῆς Ἐσκυλίνης πύλης, ἀφ' ἧς καὶ ἡ Πραινεστινή· ἐν ἀριστερᾷ δ' ἀφεῖσα καὶ ταύτην, καὶ τὸ πεδίον τὸ Ἐσκύλινον, πρόεισιν ἐπὶ πλείους τῶν ρ̄ καὶ κ̄ σταδίων, καὶ

πλησιάσασα

minum prudentia ornatus. nam & magnitudo eius mirabilis est, & curruum equorumque decursionibus liberè patet, tantæque multitudini pila, circo, ac palæstra se exercentiũ. tum opera circumiecta, solumque toto anno herba uirens, tumulorumque coronæ supra amnem usque ad alueum, scenæ quandam ostentant speciem, à cuius spectaculo difficulter quis auellatur. Prope hunc campum alius est campus, porticusque circum circa permultæ, tum luci, tria theatra, amphiteatrũ, templa unum alteri subinde contiguũ magnifica: quorum respectu ipsa urbs quasi additamentũ quoddam uideri possit. Itaque Romani hunc locum maximè sacrum ac uenerabilem rati, illustrissimorum uirorũ monimenta ibi collocarunt, ac matronarum. quorum omnium preclarissimum est Mausoleum, agger ad amnem supra sublimem albi lapidis fornicẽ congestus, & ad uerticem usque semper uirentibus arboribus coopertus. in fastigio statua Augusti Cęsaris. sub aggere loculi eius, & cognatorum ac familiarium. à tergo lucus magnus, ambulationes habẽs admirabiles. in medio autem campo busti eius ambitus ex albo saxo, in orbem cinctus ferrea sœpe, intus alnis cõsitus. Rursum si quis in forũ progressus antiquũ, basilicas, portucus, templaque cõtueatur, una alteris identidem cõiuncta, tum Capitolium uideat, & quæ ibi sunt opera atque in Palatio, & in Liuiæ ambulacro: is facilè eorum quæ extra urbem sunt obliuiscatur. Reliquæ aũt Latij urbes aliæ alijs notis, pleræque uijs discernunt celeberrimis quæ per Latiũ ductæ sunt. aut enim in his, aut propè, aut in medio earũ sitæ sunt. Nobilissimæ uiarum sunt Appia, Latina, & Valeria. de his Appia Latij partes maritimas pertransit usque ad Sinuessam: Valeria est, quæ ad Sabinos pertinet usque ad Marsos. media est Latina, quę in Appiam incidit ad Cassinum urbem, distãtem à Capua XIX stadijs. Incipit Latina à uia Appia ad sinistram ab ea prope Romam deflectens, ac supra montem Tusculanum transit inter Tusculum urbem ac montem Albanum, descenditque ad Algidum oppidum & Pictas diuersorium. Incidit deinde Lauicana, incipiens à porta Exquilina, unde & Prænestina. relinquens autem ad læuam & campum Exquilinum, procedit ad CXX & amplius stadia, &

Mausoleum.

Viæ Appia, Latina, Valeria, Lauicana.

appropinquans ueteri Lauico, quod oppidum in sublimi situm, nunc dirutum est, hoc & Tusculum ad dextram relinquit, & ad Pictas in Latinam uiā desinit. abest is locus Roma CCX stadijs. Deinceps in Latina uia sunt nobilia oppida ac urbes, Ferētinum, Frusinū, quod Cosa amni alluitur, Fabrateria, quam Trerus fluuius præterfluit, Aquinum urbs magna, iuxta quam Melpis fluuius magnus labitur. Interamna sita urbs ad confluentes Liris & Casini fluminum, ipsa quoque memorabilis, & Latinarum ultima. Teanum enim Sidicinum quod proximè sequitur, ipso cognomento ostendit se ad Sidicinos pertinere, qui sunt Osci, gens Campanorum superstes, ita ut posit Campaniæ dici, ipsa quoque urbium in uia Latina sitarum maxima. Eam subsequitur Calenum, urbs ipsa quoque egregia, & Casilino contigua. Ab utraque Latinæ uiæ parte, ad dextram sunt inter hanc & Appiam sitæ Setia & Signia, feraces uini illa preciosi, hæc aluum optimè sistentis, quod Signinum uinum appellant. Ante hanc est Priuernum & Cora, & 22 Suessa, Trapontium, Velitræ, Aletrium, & Fregellæ, quā urbem præterit Liris fluuius ad Minturnas se effundēs. Fregellæ nunc uicus est, olim urbs celebris, multarumque iam dictarum caput, quæ nunc eò fori frequentandi sacrificiorumque quorundam gratia conueniunt. excisa est à Romanis ob defectionem. Harum, aliarumque in uia Latina & ulteriùs urbium pleræque in agro Hernico, Aequo, Volsco sitæ, à Romanis sunt cōditæ. A' sinistro autem Latinæ uiæ latere, inter eam & Valeriam iacent Gabij in uia Prænestina, quæ urbs latomias habet Romanis tanto quāto non aliæ usui. distat æquali à Roma & Præneste interuallo. Sequitur Præneste de quo deinde uerba faciemus. In montibus porrò supra Præneste cùm urbs Hernicorum sita est Capitulum, & Anagnia urbs illustris, tum Ceratæ, & Sora, apud quam Liris erumpēs Fregellas Minturnasque petit. deinde etiā alia sequunt, tū Venafrū, unde oleū optimū. urbs ea in sublimi iacet colle, cuius radicē alluit Vulturnus amnis, & iuxta Casilinū delapsus ad urbē sui cognominē i mare exit. cæterùm Aesernia & Alifę iā Sānitico urbes sunt. quarū altera bello Samniticæ est deleta, altera etiānū durat. At Valeria uia à Tibure

Valeriæ uiæ descriptio.

πλησιάζουσα τοῦ παλαιοῦ Λαβικοῦ, κτίσματος κατεσπασμένου, κειμένου δ' ἐφ' ὕψους, τοῦτο μὲν καὶ τὸ Τούσκουλον ἐν δεξιοῖς ἀπολείπει, τελευτᾷ δὲ πρὸς τὰς Πικτὰς καὶ τὴν Λατίνην. διέχει δὲ τῆς Ῥώμης τὸ χωρίον τοῦτο σ' καὶ ι' σταδίους. εἶθ' ἑξῆς μὲν ἐπ' αὐτῆς τῆς Λατίνης, εἰσὶν ἐπίσημοι κατοικίαι, καὶ πόλεις, Φερέντινον, Φορούσινον, παρ' ἣν ὁ Κόσας ῥεῖ ποταμός. Φαβρατερία, παρ' ἣν ὁ Τρῆρος ῥεῖ. Ἀκούινον μεγάλη πόλις ἐστί, παρ' ἣν ὁ Μέλπις ῥεῖ ποταμὸς μέγας. Ἰντεράμνιον ἐν συμβολῇ δυοῖν ποταμῶν κείμενον, Λείριός τε καὶ ἑτέρου Κασίνου, καὶ αὕτη πόλις ἀξιόλογος ὑστάτη τῶν Λατίνων. τὸ γὰρ Τέανον τὸ καλούμενον Σιδικινὸν ἐφεξῆς κείμενον, ἐκ τοῦ ἐπιθέτου δηλοῦται, διότι τῶν Σιδικινῶν ἐστιν. οὗτοι δὲ Ὄσκοι, Καμπανῶν ἔθνος ἐκλελοιπός, ὥστε λέγοιτ' ἂν τῆς Καμπανίας καὶ αὕτη μεγίστη οὖσα τῶν ἐπὶ τῇ Λατίνῃ πόλεων. καὶ ἡ ἐφεξῆς ἡ τῶν Καληνῶν, καὶ αὕτη ἀξιόλογος συνάπτουσα τῷ Κασιλίνῳ. Ἐφ' ἑκάτερα δὲ τῆς Λατίνης, ἐν δεξιᾷ μέν εἰσιν αἱ μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς Ἀππίας Σητία τε καὶ Σιγνία φέρουσαι οἶνον, ἡ μὲν τῶν πολυτελῶν ἕνα, ἡ δὲ τὸν σταλτικώτατον κοιλίας, τὸν Σίγνιον λεγόμενον. πρὸ δὲ ταύτης ἐστὶ Πρίβερνον καὶ Κόρα, καὶ Σύεσσα, Τραπόντιόν τε καὶ Οὐελίτραι, καὶ Ἀλέτριον. ἔτι δὲ Φρεγέλλαι, παρ' ἣν ὁ Λεῖρις ῥεῖ, ὁ εἰς τὰς Μιντούρνας ἐκδιδούς. νῦν μὲν κώμη, πόλις δέ ποτε γεγονυῖα ἀξιόλογος, καὶ τὰς πόλεις τὰς ἄρτι λεχθείσας τῶν περιοικίας πρότερον ἐσχηκυῖα, αἳ νῦν εἰς αὐτὴν συνέρχονται, ἀγορὰς ποιούμεναι καὶ ἱεροποιΐας τινάς. κατεσκάφη δ' ὑπὸ Ῥωμαίων ἀποστᾶσα. πλεῖσται δ' εἰσί, καὶ τούτων τῶν ἐν τῇ Λατίνῃ καὶ τῶν ἐπέκεινα, ἐν τῇ Ἑρνίκων τε καὶ Αἴκων καὶ Οὐόλσκων ἱδρυμέναι, Ῥωμαίων δ' εἰσὶ κτίσματα. Ἐν ἀριστερᾷ δὲ τῆς Λατίνης αἱ μεταξὺ αὐτῆς, καὶ τῆς Οὐαλερίας, Γάβιοι μὲν ἐν τῇ Πραινεστίνῃ ὁδῷ κειμένη λατόμιον ἔχουσα ὑπουργὸν τῇ Ῥώμῃ μάλιστα τῶν ἄλλων, διέχουσα τὸ ἴσον τῆς Ῥώμης τε καὶ Πραινέστου περὶ ἑκατὸν σταδίους. εἶθ' ἡ Πραίνεστος, περὶ ἧς αὐτίκα ἐροῦμεν. εἶθ' ἡ ἐν τοῖς ὄρεσι τοῖς ὑπὲρ Πραινέστου, ἥ τε τῶν Ἑρνίκων πολίχνη, Καπίτουλον, καὶ Ἀναγνία πόλις ἀξιόλογος, καὶ Κερεᾶται, καὶ Σῶρα, παρ' ἣν ὁ Λεῖρις παρεξιὼν εἰς Φρεγέλλας ῥεῖ καὶ Μιντούρνας. ἔπειτα ἄλλα τινά, καὶ Οὐέναφρον, ὅθεν τὸ κάλλιστον ἔλαιον. ἡ μὲν οὖν πόλις ἐφ' ὕψους κεῖται, παραῤῥεῖ δὲ τὴν τοῦ λόφου ῥίζαν ὁ Οὐουλτοῦρνος, ὃς καὶ περὶ τὸ Κασιλῖνον ἐνεχθεὶς, ἐκδίδωσι κατὰ τὴν ὁμώνυμον αὐτῷ πόλιν. Αἰσερνία δὲ, καὶ Ἀλιφαὶ ἤδη Σαυνιτικαὶ πόλεις εἰσίν, ἡ μὲν ἀνῃρημένη κατὰ τὸν Μαρσικὸν πόλεμον, ἡ δ' ἔτι συμμένουσα. ἡ Οὐαλερία δ' ἄρχεται μὲν ἀπὸ Τιβούρων,

ἀγ

s

ἄγεται δ' ἐπὶ Μαρσοὺς, καὶ Κορφίνιον τὴν τῶν Πελιγνῶν μητρόπολιν. εἰσὶ δ' ἐν αὐτῇ Λατῖναι πόλεις Οὐαλερία τε, καὶ Καρσέολοι, καὶ Ἄλβα. πλησίον δὲ καὶ πόλις Κούκουλον. ἐν ὄψει δ' εἰσὶ τοῖς ἐν Ῥώμῃ Τίβουρά τε, καὶ Πραινεστὸς, καὶ Τοῦσκλον. Τίβουρα μὲν ἔχει τὸ Ἡράκλειον, καὶ ὁ καταράκτης, ὃν ποιεῖ πλωτὸς ὢν ὁ Ἀνίων, ἀφ' ὕψους μεγάλου καταπίπτων εἰς φάραγγα βαθεῖαν, καὶ κατάλσει πρὸς αὐτῇ τῇ πόλει. ἐντεῦθεν δὲ διέξεισιν εὐκαρπότατον, παρὰ τὰ μέταλλα τοῦ λίθου τοῦ Τιβουρτίνου, καὶ τοῦ ἐν Γαβίοις, καὶ τοῦ ἐρυθροῦ λεγομένου, ὥστε τὴν ἐκ τῶν μετάλλων ἐξαγωγὴν καὶ τὴν πορθμείαν εὐμαρῆ τελέως εἶναι, τῶν πλείστων ἔργων τῆς Ῥώμης ἐντεῦθεν κατασκευαζομένων. ἐν δὲ τῷ πεδίῳ τούτῳ ὁ Ἀνίων διέξεισι, καὶ τὰ Ἄλβουλα καλούμενα ῥεῖ ὕδατα ψυχρὰ, ἐκ πολλῶν πηγῶν πρὸς ποικίλας νόσους, καὶ πίνουσι καὶ ἐγκαθημένοις ὑγιεινά. τοιαῦτα δὲ καὶ τὰ Λάβανα, οὐκ ἄπωθεν ὄντων, ἐν τῇ Νωμεντανῇ καὶ τοῖς περὶ Ἤρητον τόποις. Πραινεστὸς δ' ἐστὶν ὅπου τὸ τῆς Τύχης ἱερὸν ἐπίσημον χρηστηριαζόμενον. ἀμφότεραι δ' αἱ πόλεις αὗται τῇ αὐτῇ προσιδρυμέναι τυγχάνουσιν ὀρεινῇ. διέχουσι δ' ἀλλήλων ὅσον σταδίους ἑκατὸν. τῆς δὲ Ῥώμης Πραινεστὸς μὲν καὶ διπλάσιον, Τίβουρα δ' ἔλαττον. φασὶ δ' Ἑλληνίδας ἀμφοτέρας. Πραινεστὸν γοῦν Πολυστέφανον καλεῖσθαι πρότερον. ἐρυμνὴ μὲν οὖν ἑκατέρα, πολὺ δ' ἐρυμνοτέρα Πραινεστός. ἄκρον γὰρ ἔχει τῆς μὲν πόλεως ὕπερθεν ὄρος ὑψηλὸν, ὄπισθεν δ' ἀπὸ τῆς συνεχούσης ὀρεινῆς αὐχένι διεζευγμένον, ὑπεραῖρον καὶ δυσὶ σταδίοις τούτου πρὸς ὀρθίαν ἀνάβασιν. πρὸς δὲ τῇ ἐρυμνότητι καὶ διώρυξι κρυπταῖς διατέτρηται πανταχόθεν, μέχρι τῶν πεδίων, ταῖς μὲν ὑδρείας χάριν, ταῖς δ' ἐξόδων λαθραίων. ὧν ἐν μιᾷ Μάριος πολιορκούμενος ἀπέθανε. ταῖς μὲν οὖν ἄλλαις πόλεσι πλεῖστον τὸ εὐαρκὲς πρὸς ἀγαθοῦ τίθεται. Πραινεστίνοις δὲ συμφορὰ γεγένηται διὰ τὰς Ῥωμαίων στάσεις. καταφεύγουσι γὰρ ἐκεῖσε οἱ νεωτερίσαντες· ἐκπολιορκηθέντων δὲ, πρὸς τῇ κακώσει τῆς πόλεως, καὶ τὴν χώραν ἀπαλλοτριοῦσθαι συμβαίνει, τῆς αἰτίας μεταφερομένης ἐπὶ τοὺς ἀναιτίους. ῥεῖ δὲ διὰ τῆς χώρας Οὐέρεστις ποταμός. πρὸς ἕω δὲ τῆς Ῥώμης εἰσὶν αἱ λεχθεῖσαι πόλεις. ἐνδοτέρω δὲ τῆς κατ' αὐτὰς ὀρεινῆς, ἄλλη ῥάχις ἐστὶ, μεταξὺ αὐλῶνα καταλείπουσα τὸν κατὰ τὸ Ἄλγιδον ὑψηλὴ μέχρι τοῦ Ἀλβανοῦ ὄρους. ἐπὶ ταύτης δὲ τὸ Τοῦσκλον ἵδρυται, πόλις οὐ φαύλως κατεσκευασμένη. κεκόσμηται δὲ ταῖς κύκλῳ φυτείαις καὶ οἰκοδομίαις, καὶ

incipit, ducitq́ in Marsos & Corfinium Pelignorum urbem primariam. Sunt in ea urbes Latinæ, Valeria, Carseoli, & Alba, & prope urbs Cuculum. In conspectu Romæ sunt Tibur, Præneste, & Tusculum. Tibure fanum est Herculis, & præceps aquæ deiectus (.cataractam uocāt.) quem facit Anio nauigabilis ab excelso loco in conuallē deijciens sese profundam 23 lucisq́ obsitam, ad ipsam urbem. 23
Inde per loca fructuosissima perlabitur, iuxta secturas lapidis Tiburtini, & Gabini, & eius q̄ dicit̃ rubeꝰ: ut eductio ex fodinis & nauib. defectio plane sit expedita, & pleraq́ opa Romę ex ea materia fiant. Planiciē eā, p q̄ delabi Anienē diximus, Albulæ etiā perfluūt aquæ frigidæ multis e fontibus prolapsæ, ad uarios morbos potæ aut pro balneo usurpatæ remedium præbentes. tales sunt etiam non procul inde Labanæ aquæ in agro Nomētano & circa Eretum. Apud Præneste autem fanum & oraculum Fortunæ celebre est. Ambæ urbes sunt ad eam conditæ montana, distantq́ inter se stadijs c. à Roma Præneste abest stadijs cc, Tibur Romæ aliquāto est uicinius. utranque urbem Græcanicam esse dicunt: & quidem Prænesti olim fuisse nomen Polystephanus, quo multitudo coronarum significatur. Vtraque loci natura munita est, Præneste tamen hac re excellit. Nam arcis loco supra urbem eam adiacet mons excelsus, qui à tergo imminentium montanorum continuitati angusto quodam transitu & quasi collo auellitur, recto adscensu duobus altior stadijs. Accedit ad naturalem hanc munitionem, q̄ undique urbs est cuniculis occultis perforata, quorum alij aquæ ducendæ, alij clandestinis exitibus inseruiūt: in quorum uno obsessus Marius iunior perijt. Enimuero ut alijs urbibus in parte felicitatis copia rerum ponitur, ita contrà Prænestinis sua opulentia calamitosa fuit ob Romanorum seditiones. nā qui nouas res moliebantur, eò cōfugiebant: quibus expugnatis cùm alia damna urbi iniungebantur, tum ager adimebatur, culpa à sontibus in innoxios translata. Per hanc regionem Veresis amnis defertur. dictæ urbes à Roma uersus ortū solis sunt sitæ. Intra montana ad quæ eæ sunt conditæ, aliud porrigitur montanum & sublime dorsum, conuallem relinquens inter Algidum & Albanum montem. Eo in dorso Tusculum collocatum est, urbs minime contēnendo apparatu. nam circumquaque exornata est plantis atq́ ædificijs,

ficijs, maximē quib. partibus uersus Romam uergit. Ibi enim Tusculum habet collem terrę bonitate & aquarum copia pręclarum, qui multis partib. sensim attollitur, & regiorum ædificiorum pulcerrimè exstructorū capax est. Huic continenter adiacent partes ad Albanum montem inclinantes, eadem & natura & ornamentis præditæ. Succedunt planicies quà Romam & suburbia eius, quâ mare attingentes. ac maritima quidem minus sunt salubria. reliqua habitationi cōmoda, ac perinde culta. Secundum Albanum montem in uia Appia urbs est Aricia, CLX stadijs à Roma, situ concauo, arce tamen natura loci munita. Supra eam sita est
24 24 Lauiniū urbs Romanorum in dextro uiæ Appiæ latere, unde & mare & Antium conspici potest. Dianæ autem quod uocāt nemus, in sinistra uiæ parte est quà Ariciam adscenditur. fertur autem Dianæ Tauricæ sacrorum similia ibi esse dicata. nam & barbaricus ac Scythicus mos apud id templum obtinet. perfuga enim sacerdos ibi constituitur, qui sacerdotem priorem sua trucidauerit manu: strictoq́ue semper gladio paratus ad insultus propulsandos circumspicit. Fanum in luco est: ante eum lacus mari ęmulus, circumcirca supercilio montano continente atq; arduo templum ac lacum in cauo includente ac profundo loco. Ac fontes quidem cōspicui sunt, unde lacus impletur: ijsq́; adest sacerdos nomen cum genio quodam habens commune: effluxus autem intus, quidem occulti, foris autem cernuntur, è longinquo conspicui. His locis uicinus est mons Albanus, longè sublimior luco Dianæ & eius supercilijs, quanquam & celsa ea sunt & satis recta. is quoq; lacum habet, longè maiorem eò qui est ad Dianæ. Ante hos montes, prius dictæ Latinæ urbes sitæ sunt. inter quas maximè mediterranea est Alba, Marsis finitima, scopulo insita sublimi. Propè est
25 25 lacus Fucinus, magnitudine maris similis. eo utuntur præcipuè Marsi & finitimi omnes. Ferunt hunc lacum aliquando usque ad montana impleri, rursumq́; subsidere, ita ut palude obducta loca rursum detegantur, & agriculturæ sint commoda. siue isti affluxus fiunt humore qui in profundo est, mutatione loci sursum se efferēte, rursumq́; in imum confluente: siue prorsus deficiunt fontes atque stipantur. quod Amenanno flumini eue

αἲς, καὶ μάλιστα ταῖς ὑποπιπτούσαις ἤδη κατὰ τὴν Ῥώμην μέρει. τὸ γὰρ Τούσκλον ἐνταῦθά ἐστι λόφος εὔγεως καὶ εὔυδρος, γεωργούμενος ἠρέμα πολλαχοῦ, καὶ δεχόμενος βασιλείων κατασκευὰς ἐκπρεπεστάτας. συνεχῆ δ' ἐστὶ καὶ τὰ περὶ Ἀλβανῷ ὄρει ὑποπίπτοντα, τήν τε αὐτὴν ἀρετὴν ἔχοντα, καὶ κατασκευήν. ἐφεξῆς δ' ἐστὶ πεδία, τὰ μὲν πρὸς τὴν Ῥώμην συνάπτοντα, καὶ τὰ προάστεια αὐτῆς, τὰ δὲ πρὸς τὴν θάλατταν. τὰ μὲν οὖν πρὸς τὴν θάλατταν, ἧττόν ἐστιν ὑγιεινά· τὰ δὲ ἄλλα εὐάγωγά τε, καὶ παραπλησίως ἐξησκημένα. Μετὰ δὲ τὸ Ἀλβανὸν Ἀρικία ἐστὶ πόλις ἐπὶ τῇ ὁδῷ τῇ Ἀππίᾳ, στάδιοι δ' εἰσὶν ἐκ τῆς Ῥώμης ρξ, κοῖλος δ' ἐστὶν ὁ τόπος, ἔχει δ' ὅμως ἐρυμνὴν ἄκραν. ὑπέρκειται δ' αὐτῆς τὸ μὲν Λαουίνιον, πόλις Ῥωμαίων ἐν δεξιᾷ τῆς Ἀππίας ὁδοῦ, ἀφ' ἧς ἐπόπτος ἥ τε θάλασσά ἐστι καὶ τὸ Ἄντιον. τὸ δ' Ἀρτεμίσιον ὃ καλοῦσι νέμος, ἐκ τοῦ ἐν ἀριστερᾷ μέρους τῆς ὁδοῦ τοῖς ἐξ Ἀρικίας ἀναβαίνουσιν εἰς τῆς δ' Ἀρικίνης τὸ ἱερόν. λέγουσι δ' εἶναι ἀφίδρυμά τι τῆς Ταυροπόλου. καὶ γάρ τι βαρβαρικὸν κρατεῖ καὶ σκυθικὸν περὶ τὸ ἱερὸν ἔθος. καθίσταται γὰρ ἱερεύς, ὁ γενηθεὶς αὐτόχειρ τοῦ ἱερωμένου πρότερον δραπέτης ἀνήρ. ξιφήρης οὖν ἐστιν, ἀεὶ περισκοπῶν τὰς ἐπιθέσεις, ἕτοιμος ἀμύνεσθαι. τὸ δ' ἱερὸν ἐν ἄλσει, πρόκειται δὲ λίμνη πελαγίζουσα. κύκλῳ δ' ὀρεινὴ συνεχὴς ὀφρὺς περίκειται, καὶ μία ὑψηλή, καὶ τὸ ἱερὸν καὶ τὸ ὕδωρ ἀπολαμβάνουσα ἐν κοίλῳ τόπῳ καὶ βαθεῖ. τὰς μὲν οὖν πηγὰς ὁρᾶν ἐστιν ἐξ ὧν ἡ λίμνη πληροῦται. τούτων δ' ἐστὶν ἱερεία καλουμένη δαίμονός τινος ἐπώνυμος. αἱ δ' ἀπορρύσεις, ἐνταῦθα μὲν ἄδηλοί εἰσιν, ἔξω δὲ δείκνυνται πόρρω πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν ἔχουσαι. πλησίον δ' ἐστὶ τῶν χωρίων τούτων καὶ τὸ Ἀλβανὸν ὄρος πολὺ ὑπερκύπτον τοῦ Ἀρτεμισίου, ἐπὶ τῶν περὶ αὐτὸ ὀφρύων, καίπερ ὑψηλῶν οὐσῶν, καὶ ὀρθίων ἱκανῶς. ἔχει δὲ καὶ τοῦτο λίμνην πολὺ μείζω τῆς κατὰ τὸ Ἀρτεμίσιον ὄρος. προσωτέρω δὲ τούτων, αἱ λεχθεῖσαι πρότερον πόλεις τῆς Λατίνης εἰσί. μάλιστα δὲ ἐν μεσογαίᾳ, τῶν Λατίνων πόλεων, ἔστιν ἡ Ἄλβη, ὁμοροῦσα Μαρσοῖς, ἵδρυται ἐφ' ὑψηλοῦ πάγου λίμνης Φουσίνας πλησίον, πελαγία τὸ μέγεθος. χρῶνται δ' αὐτῇ μάλιστα μὲν Μαρσοὶ καὶ πάντες οἱ πλησιόχωροι. φασὶ δ' αὐτὴν καὶ πληροῦσθαί ποτε μέχρι τῆς ὀρεινῆς, καὶ ταπεινοῦσθαι πάλιν, ὥστ' ἀναψύχειν τοὺς λιμνωθέντας τόπους, καὶ γεωργεῖσθαι παρέχειν. ἤτοι μεταστάσεων τῶν κατὰ βάθους ὑγρῶν σποράδην, καὶ ἀδήλως γίνονται, πάλιν δ' ἐπισυρρέουσιν, ἢ τελέως ἐκλείπουσιν αἱ πηγαί, καὶ πάλιν συνθλίβονται, καθάπερ περὶ τοῦ Ἀμενάνου συμβαίνειν φασί, τὸ

τι, τοῦ διὰ Κατάνης ῥέοντος. ἐκλείπει γὰρ ἐπὶ πολλὰ ἔτη, καὶ πάλιν ῥεῖ. ἐκ δὲ τῆς Φουσίνας εἶναι τὰς πηγὰς ἱστοροῦσι τοῦ Μαρκίου ὕδατος, τοῦ τὴν Ῥώμην ποτίζοντος καὶ παρὰ τἆλλα εὐδοκιμοῦντος ὕδατα. τῇ δὲ Ἄλβᾳ, διὰ τὸ ἐν βάθει τῆς χώρας ἱδρῦσθαι, καὶ διὰ τὸ εὐερκὲς, ἀντὶ φρουρᾶς ἐχρήσαντο πολλάκις Ῥωμαῖοι, τοὺς φυλακῆς δεομένους ἐνταῦθα καθείργοντες. Ἐπεὶ δ᾽ ἀπὸ τῶν περὶ τὰς Ἄλπεις ἐθνῶν ἀρξάμενοι καὶ τῶν πρὸς αὐτοῖς ὀρῶν τῶν Ἀπεννίνων, ἔπειθ᾽ ὑπερβάντες ταῦτα, τὴν ἐντὸς ἐπήλθομεν πᾶσαν ὅση μεταξὺ κεῖται τοῦ Τυρρηνικοῦ πελάγους, καὶ τῶν Ἀπεννίνων ὀρῶν τῶν κεκλιμένων πρὸς τὸν Ἀδρίαν μέχρι Σαυνιτῶν καὶ Καμπανῶν· νῦν ἐπανιόντες, δηλώσομεν τὰ ἐν τοῖς ὄρεσι τούτοις οἰκοῦντα καὶ ταῖς ὑπωρείαις τῆς τε ἐκτὸς, μέχρι τῆς παραλίας τῆς Ἀδριατικῆς, καὶ τῆς ἐντός. Ἀρκτέον δὲ πάλιν ἀπὸ τῶν Κελτικῶν ὅρων. ἔστι δ᾽ ἡ Πικεντίνη μετὰ τὰς τῶν Ὀμβρικῶν πόλεις τὰς μεταξὺ Ἀριμίνου καὶ Ἀγκῶνος. ὥρμηνται δὲ ἐκ τῆς Σαβίνης οἱ Πικεντῖνοι, δρυοκολάπτου τὴν ὁδὸν ἡγησαμένου τοῖς ἀρχηγέταις, ἀφ᾽ οὗ καὶ τοὔνομα. πῖκον γὰρ τὸν ὄρνιν τοῦτον ὀνομάζουσι, καὶ νομίζουσιν Ἄρεος ἱερόν. Οἰκοῦσι δ᾽ ἀπὸ τῶν ὀρῶν ἀρξάμενοι, μέχρι τῶν πεδίων καὶ τῆς θαλάττης, ἐπὶ μῆκος ἔχοντες ηὐξημένην μᾶλλον, ἢ πλάτος τὴν χώραν, ἀγαθὴν πρὸς ἅπαντα, βελτίω δὲ τοῖς ξυλίνοις καρποῖς, ἢ σιτικοῖς. ἔστι δ᾽ εὖρος μὲν τὸ ἀπὸ τῶν ὀρῶν ἐπὶ θάλατταν, ἀνώμαλον τοῖς διαστήμασι, μῆκος δ᾽ ἀπὸ Αἴσιος ποταμοῦ μέχρι Κάστρου, παράπλουν ἔχον σταδίων ω̄. Πόλις δ᾽ Ἀγκὼν μὲν Ἑλληνὶς Συρακουσίων κτίσμα, τῶν φυγόντων τὴν Διονυσίου τυραννίδα. κεῖται δ᾽ ἐπ᾽ ἄκρας μὲν λιμένα ἐμπεριλαμβανούσης, τῇ πρὸς τὰς ἄρκτους ἐπιστροφῇ. σφόδρα δ᾽ εὔοινός ἐστι, καὶ εὐπυρόφορος. πλησίον δ᾽ αὐτῆς, Αὔξουμον πόλις μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης. εἶτα Σεπτέμπεδα καὶ Πνευεντία, καὶ Ποτεντία, καὶ Φίρμον Πικηνόν· ἐπίνειον δὲ ταύτης, Κάστελλον. ἐφεξῆς δὲ τὸ τῆς Κύπρας ἱερόν, Τυρρηνῶν ἵδρυμα καὶ κτίσμα. τὴν δ᾽ Ἥραν ἐκεῖνοι Κύπραν καλοῦσιν. εἶτα Τρουεντῖνος ποταμὸς καὶ πόλις ἐπώνυμος. εἶτα καὶ Τρυνόυμ, καὶ ὁ Ματρῖνος ποταμός, ῥέων ἀπὸ τῆς Ἀδριανῶν πόλεως, ἔχων ἐπίνειον τῆς Ἀδρίας ἐπώνυμον ἑαυτοῦ. ἔστι δ᾽ ἐν τῇ μεσογαίᾳ καὶ αὐτή, καὶ τὸ Ἄσκλον τὸ Πικηνόν, ἐρυμνότατον χωρίον, καὶ ἐφ᾽ ᾧ κεῖται τὸ τεῖχος, καὶ τὰ περικείμενα ὄρη στρατοπέδοις οὐ βάσιμα. Ὑπὲρ δὲ τῆς Πικεντίνης Οὐηστῖνοί τε καὶ Μαρσοί, καὶ Πελιγνοί, καὶ Μαρουκῖνοι, καὶ Φρεντανοί Σαυνιτικὸν ἔθνος, τὴν ὀρεινὴν κατέχουσιν, ἐφα-

nire perhibent, per Catanam fluenti: qui per aliquot annos destitutus aqs, deinde iterum fluit. E Fucino lacu promanare aiunt aquam Marciam, quæ Romam irrigat, gloriaq; reliquas aquas uincit. Alba porrò, quod in penetralibus regionis sita, ac munita circùm optimè esset, sæpenumerò loco custodiæ fuit à Romanis data, in quam dederent quos adseruari captiuos uellent. Sed quoniam ab Alpibus uiciniam colentibus gentibus, & contiguis montibus Apenninis orsi, ijs deinde superatis percurrimus quidquid est Italiæ mediterraneæ inter mare Tyrrhenum & Apennini montana uersus Adriam uergentia, usq; ad Samnitas & Campanos: nunc ad initium regressi, populos referamus, qui istis in montibus degunt & eorum radicibus, siue extra ad Adriatici maris litus, siue in mediterraneis. Rursum ergo à Gallicis finib. sumetur exordium. Vmbricas urbes, quæ inter Ariminum sunt & Anconam sitæ, Picenus ager sequitur. Piceni ex agro Sabino in ea loca migrarunt, Pico aue iter ductoribus monstrante, unde nomen genti. auem Marti sacrã censent. Incolunt à montibus uersus planicies, & mare, estq; eorum regio in longum quàm latum porrectior, ad omnis uitæ usus commoda, arborum tamen fructibus quàm frumento præstantior. Latitudinis à montibus ad mare inæqualia sunt diuersis locis spacia. Longitudo ab Aesi fluuio usq; ad Castrum, nauigatur legendo litore stadijs IↃCCC. In Piceno urbs Græca est Ancona, à Syracusanis condita, qui Dionysij fugerant tyrannidem. Sita est in promontorio, quod suo uersus septentriones reflexu portum includit. uino & tritico abũdat. Proximè eam est Auximum urbs, paululum supra mare. Deinde Septempeda, Pneuentia, Potentia, ac Firmum Picenum, eiusq; nauale castellũ. Deinceps Cypræ fanũ, conditum dedicatumq; ab Etruscis. qui Iunonem Cupram uocant. Tum Truentinus amnis, eiusdemq; nominis urbs. inde Matrinus fluuius ab Adrianorum urbe profluens, & nauale Adriæ habens nomine secum conueniens. In mediterraneo sunt Adria & Asculum Piceni locus cum natura munitissimus, tum muro cinctus, & montibus qui conscendi à nullo possunt exercitu. Supra Picennm sunt Vestini, Marsi, Peligni, Marucini, Frentani Samnitica gens. Hi montana

Eorũ descriptio quæ ab Apennino sunt uersus mare Adriaticum.

Picenum.

tenent, neque fere mare attingunt. Populi ipsi exigui sunt, sed fortissimi, & qui suam fortitudinem Romanis sæpe demõstrauerint. primùm quidem cùm bellum aduersus eos gesserunt: deinde cum eorum castra secuti sunt: tertiò, quando libertatem ac ius ciuitatis postulantes, repulsam passi desciuerunt, Corfiniumque, quod est Pelignorum caput, occupatum communem omnibus Italis loco Romę urbem designauerunt, bellique arcem, & Italicæ nomen indiderunt, contractisque sociorum auxilijs, & consulibus ac prætoribus creatis, biennium ei bello produxerunt: donec potiti sunt ea ob quam arma ceperant communionem. bellum Marsicum nomen accepit à defectionis autoribus, maximè Popedio. Viuunt hæ gentes ferè in uicis: habẽt tamen etiam urbes supra mare, ut sunt Corfinium,
26 Sulmo, Maruuium, & 26 Teate Marucinorum caput. Ad ipsum mare sunt Aternum Piceno confine, eiusdemque nominis cum fluuio q̃ Vestinos à Marrucinis dirimit. fluit enim ex agro Amiternino per Vestinos, relictis ad dextram Marrucinis qui sunt supra Pelignos: ponte traijcitur. urbs ei cognominis Vestinorum quidem est, eo tamen nauali communiter utuntur Peligni & Marrucini. pons stadijs XXIV à Corfinio distat. Post Aternum Orton est Frentanorum nauale, & Buca, ipsa etiam Frentanorum, ac superne
* Apulos tangens est in Frentanis Ortiũ, saxa à prædonibus insessa, qui sua ædificia ex naufragijs concinnãt, uitamque agunt belluinam. Inter Ortonem & Aternum Sagrus fluuius labens Frentanos à Pelignis diuidit. Nauigatio secundum litus à Piceno usque ad Appulos, quos Damnios Græci dicunt, stadiorum est circiter CCCCL.

Deinceps post Latium Cãpania est iuxta mare porrecta, & supra hanc in mediterraneis Samnium usque ad Frentanos & Daunios pertinens. Sequuntur Daunij, aliæque gentes, ad Siculum usque fretum, sed prius de Cãpania dicendum est. A' Sinuessa uersus reliquam orã maris, sinus est usque ad Misenum iustæ magnitudinis. inde alius priore multò maior, Craterem nominant, à Miseno usque ad Mineruæ promontorijs duobus in sinus morem conclusus. Super hoc litus uniuersa est sita Campania, omnium planicierum felicissi

Campaniæ descriptio.

προμένοι μικρὰ τῆς θαλάττης. ἔστι δὲ τὰ ἔθνη ταῦτα μικρὰ μὲν, ἀνδρικώτατα δὲ, καὶ πολλάκις τὴν ἀρετὴν ταύτην ἐπιδεδειγμένα Ῥωμαίοις. πρῶτον μὲν, ἡνίκα ἐπολέμουν· δεύτερον δὲ, ὅτε συνεστράτευον· τρίτον δ᾽ ὅτε δεόμενοι τυχεῖν ἐλευθερίας καὶ πολιτείας μὴ τυγχάνοντες, ἀπέστησαν, καὶ τὸν Μαρσικὸν καλούμενον ἐξῆψαν πόλεμον, Κορφίνιον τὴν τῶν Πελιγνῶν μητρόπολιν κοινὴν ἅπασι τοῖς Ἰταλιώταις ἀποδείξαντες πόλιν, ἀντὶ τῆς Ῥώμης, ὁρμητήριον τοῦ πολέμου, μετονομασθεῖσαν Ἰταλικήν· καὶ ἐνταῦθα δὲ τοὺς συνεπομένους ἀθροίσαντες, καὶ χειροτονήσαντες ὑπάτους καὶ στρατηγούς. δύο δ᾽ ἔτη συνέμειναν ἐν τῷ πολέμῳ, μέχρι διεπράξαντο τὴν κοινωνίαν περὶ ἧς ἐπολέμουν. Μαρσικὸν δὲ ὠνόμασαν αὐτὸν πόλεμον, ἀπὸ τῶν ἀρξάντων τῆς ἀποστάσεως, καὶ μάλιστα ἀπὸ Πομπεδίου. τὰ μὲν οὖν ἄλλα κωμηδὸν ζῶσιν. ἔχουσι δὲ καὶ πόλεις ὑπὲρ μὲν τῆς θαλάττης τό, τε Κορφίνιον, καὶ Σούλμον, καὶ Μαρούϊον, καὶ Τεατέαν τῶν Μαρουκίνων μητρόπολιν. ἐπ᾽ αὐτῇ δὲ τῇ θαλάττῃ τό, τε Ἄτερνον, ὅμορον τῇ Πικεντίνῃ, ὁμώνυμον δὲ τῷ ποταμῷ τῷ διορίζοντι τήν τε Οὐηστίνην, καὶ τὴν Μαρουκίνην· ῥεῖ γὰρ ἐκ τῆς Ἀμιτερνίνης, διὰ δὲ Οὐηστίνων παραλιπὼν ἐν δεξιᾷ τοὺς Μαρουκινοὺς ὑπὲρ τῶν Πελιγνῶν κειμένους ζεύγματι περατός. τὸ δὲ πόλισμα τὸ ἐπώνυμον αὐτοῦ Οὐεστίνων μέν ἐστι, κοινῷ δ᾽ ἐπινείῳ χρῶνται, καὶ οἱ Πελιγνοί, καὶ οἱ Μαρουκῖνοι. διέχει δὲ τὸ ζεῦγμα τέσσαρας καὶ εἴκοσι σταδίους ἀπὸ Κορφινίου. Μετὰ δὲ Ἄτερνον Ὄρτων ἐπίνειον Φρεντανῶν καὶ Βοῦκα, καὶ αὐτὸ Φρεντανῶν, ὅμορος τε ἄνω τῶν Ἀπούλων, Ὄρτιόν ἐστιν ἐν τοῖς Φρεντανοῖς, πέτραι ληστρικῶν ἀνθρώπων, οἷς αἱ οἰκήσεις ἀπὸ τῶν ναυαγίων πήγνυνται, καὶ τ᾽ ἄλλα θηριώδεις εἰσί. Μεταξὺ δὲ Ὄρτωνος καὶ Ἀτέρνου ὁ Σάγρος ποταμὸς ὁρίζων τοὺς Φρεντανοὺς ἀπὸ τῶν Πελιγνῶν. ὁ δὲ παράπλους ἀπὸ τῆς Πικεντίνης ἐπὶ τοὺς Ἀπούλους, οὓς οἱ Ἕλληνες Δαυνίους καλοῦσι, σταδίων ἐστὶν ὅσον υν.

Ἑξῆς δὲ μετὰ τὴν Λατίνην ἐστὶν, ἥ τε Καμπανία παρήκουσα τῇ θαλάττῃ, καὶ ὑπὲρ ταύτην ἡ Σαμνῖτις παρήκουσα ἐν μεσογαίᾳ μέχρι Φρεντανῶν καὶ τῶν Δαυνίων. εἶτ᾽ αὐτοὶ Δαύνιοι, καὶ τἄλλα ἔθνη τὰ μέχρι τοῦ Σικελικοῦ πορθμοῦ. πρῶτον δὲ περὶ τῆς Καμπανίας ῥητέον. Ἔστι δ᾽ ἀπὸ τῆς Σινοέσσης, ἐπὶ μὲν τὴν ἑξῆς παραλίαν, κόλπος εὐμεγέθης, μέχρι Μισηνοῦ. κἀκεῖθεν ἄλλος κόλπος πολὺ μείζων τοῦ προτέρου, καλοῦσι δ᾽ αὐτὸν κρατῆρα, ἀπὸ τοῦ Μισηνοῦ μέχρι τοῦ Ἀθηναίου, δυοῖν ἀκρωτηρίων κολπούμενον. ὑπὲρ δὲ τούτων τῶν ἠϊόνων Καμπανία πᾶσα ἵδρυται, πεδίον εὐδαιμονέ-

εὐδαιμονέστατον τῶν ἁπάντων. περίκεινται δ' αὐτῷ γεωλοφίαι τε εὔκαρποι, καὶ ὄρη τά τε τῶν Σαυνιτῶν καὶ τὰ τῶν Ὄσκων. Ἀντίοχος μὲν οὖν φησι τὴν χώραν ταύτην Ὀπικοὺς οἰκῆσαι, τούτους δὲ καὶ Αὔσονας καλεῖσθαι. Πολύβιος δ' ἐμφαίνει, δύο ἔθνη νομίζων ταῦτα. Ὀπικοὺς γάρ φησι καὶ Αὔσονας οἰκεῖν τὴν χώραν ταύτην περὶ τὸν Κρατῆρα. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, οἰκούντων Ὀπικῶν πρότερον, καὶ Αὐσόνων, οἱ δ' ἐκείνους κατασχεῖν ὕστερον Ὄσκων τι ἔθνος, τούτους δ' ὑπὸ Κυμαίων, ἐκείνους δ' ὑπὸ Τυρρηνῶν ἐκπεσεῖν. διὰ γὰρ τὴν ἀρετὴν περιμάχητον γενέσθαι τὸ πεδίον. δώδεκα δὲ πόλεις ἐγκατοικήσαντας, τὴν οἷον κεφαλὴν, ὀνομάσαι Καπύην. διὰ δὲ τὴν τρυφὴν εἰς μαλακίαν τραπομένους, καθάπερ τῆς περὶ τὸν Πάδον χώρας ἐξέστησαν, οὕτω καὶ ταύτης παραχωρῆσαι Σαυνίταις, τούτους δ' ὑπὸ Ῥωμαίων ἐκπεσεῖν. Τῆς δ' εὐκαρπίας ἐστὶ σημεῖον, τὸ σῖτον ἐνταῦθα γίνεσθαι τὸν κάλλιστον. λέγω δὲ τὸν πύρινον, ἐξ οὗ καὶ ὁ χόνδρος κρείττων ὢν πάσης καὶ ὀρύζης καὶ ἐν ὀλίγῳ σιτικῆς τροφῆς. ἱστορεῖται δ' ἔνια τῶν πεδίων σπείρεσθαι δι' ἔτους, δὶς μὲν τῇ ζέᾳ, τὸ δὲ τρίτον ἐλύμῳ, τινὰ δὲ καὶ λαχανεύεσθαι τῷ τετάρτῳ σπόρῳ. Καὶ μὴν τὸν οἶνον τὸν κράτιστον ἐντεῦθεν ἔχουσι Ῥωμαῖοι τὸν Φάλερνον, καὶ τὸν Στάτανον, καὶ Κάληνον. ἤδη δὲ καὶ ὁ Συρεντῖνος ἐνάμιλλος καθίσταται τούτοις, νεωστὶ πειραθεὶς ὅτι παλαίωσιν δέχεται. ὡς δ' αὔτως εὐέλαιός ἐστι, καὶ πᾶσα ἡ περὶ τὸ Οὐέναφρον ὅμορον τοῖς πεδίοις ὄν. Πόλεις δ' ἐπὶ μὲν τῇ θαλάττῃ μετὰ τὴν Σινούεσσαν, Λίτερνον, ὅπου τὸ μνῆμα Σκηπίωνος τοῦ πρώτου προσαγορευθέντος Ἀφρικανοῦ. διέτριψε γὰρ ἐνταῦθα τὸ τελευταῖον, ἀφεὶς τὰς πολιτείας κατ' ἀπέχθειαν τὴν πρός τινας. παραρρεῖ δ' ὁμώνυμος τῇ πόλει ποταμός. ὡς δ' αὔτως καὶ Οὐλτοῦρνος, ὁμώνυμός ἐστι τῇ παρ' αὐτὸν πόλει ἐφεξῆς κειμένῃ. ῥεῖ δ' οὗτος διὰ Οὐενάφρου καὶ τῆς Καμπανίας μέσης. Ταύταις δ' ἐφεξῆς ἐστι Κύμη, Χαλκιδέων καὶ Κυμαίων παλαιότατον κτίσμα. πασῶν γάρ ἐστι πρεσβυτάτη τῶν τε Σικελικῶν, καὶ τῶν Ἰταλιωτίδων. Οἱ δὲ τὸν στόλον ἄγοντες, Ἱπποκλῆς ὁ Κυμαῖος, καὶ Μεγασθένης ὁ Χαλκιδεὺς, διωμολογήσαντο πρὸς σφᾶς αὐτοὺς, τῶν μὲν ἀποικίαν εἶναι, τῶν δὲ τὴν ἐπωνυμίαν, ὅθεν νῦν μὲν προσαγορεύεται Κύμη, κτίσαι δ' αὐτὴν Χαλκιδεῖς δοκοῦσι. Πρότερον μὲν οὖν ηὐτύχει καὶ τὸ Φλέγραιον καλούμενον πεδίον, ἐν ᾧ τὰ περὶ

αὐτὸ

ma. circum eam iacent cùm tumuli terræ fertiles, tum Samnitū Oscorumque montes. Antiochus ab Opicis habitatam fuisse eam regionem narrat, qui iidem & Ausones appellarentur. At Polybius significat se pro duab. diuersis gētibus eos habere. ait enim Opicos & Ausones terram quæ est circa Craterem incoluisse. Alij ferunt cum ea loca quondam Opici & Ausones tenuissent, fuisse 27 ea deinde ab Osca gente occupata, quæ à Cumanis pulsa inde sit, quos rursum Etrusci eiecerint. etenim ob prēstātiam campos illos multis fuisse certaminibus expetitos. Tyrrhenos cum XII urbes habitarent, quæ earum quasi caput esset, ea de causa Capuam nuncupasse. Eosdem cum per luxuriam ad molliciem sese transdidissent, sicut & regione ad Padum sita pulsi fuerunt, ita Samnitibus Campania cessisse, quos Romani postmodò inde profligauerint. Fertilitatis indicium est, quòd frumentum ibi nascitur præstantissimum. triticum inquam, ex quo alica fit omni præstantior oryza, omnique ferè alio frumentario alimento. Traditum memoriæ est, quædā Campanię arua toto anno conseri bis zea, tertiùm panico: quędam etiam quarto satu olera producere. Quin & uinum optimum hinc habent Romani, Falernum, Statanum, Calenū. atque hodie Surrentinum quoque his non cedit, quod ætatem ferre nuper est exploratum. Nec minus olei ferax est toto Venafrano tractu qui planis est contiguus. Vrbes Campaniæ ad mare sunt post Sinuessam Liternum, ubi sepulcrum est Scipionis, eius qui primus est Africanus usurpatus. ibi enim uitæ extrema tempora trāsegit, omissa ob inimicicias cum quibusdam ipsi intercedentibus reipub. tractatione. urbem alluit eiusdē nominis fluuius. Sequitur Vulturnus, urbs eiusdem nominis cum amne ipsam præterlabente, qui per Venafrum & mediam Campaniam fluit. Has subsequuntur Cumæ Chalcidensium & Cumæorū opus uetustissimum. est enim antiquissima hæc urbs omnium Sicularum & Italicarum à Gręcis deductarum coloniarum. Ductores classis Hippocles Cumæus & Megastheneus Chalcidensis inter se pepigerant, ut alterius colonia esset, alterius appellatio coloniæ. itaque urbs Cumæ nomen gerit, uidetur autem à Chalcidensibus condita. Atque ab initio quidem urbs ea fortunata fuit. & quæ de Phlegræis campis fabulantur ac re ibi cum gigantibus gesta, non

Y 3 aliunde

aliunde uidentur orta, quàm quod eam regionem ob soli uirtutem multi sibi certatim uindicarent. Postea temporis Campani urbe ea in suam redacta potestatem, cũ alias multas contumeliosas iniurias ciuibus intulerunt, tum cum eorum uxoribus ipsi habitauerunt. Attamen etiamnum multa Græci ornatus supersunt uestigia, & sacrorum atque institutorum. Sunt qui à fluctibus (.hi enim sunt Græcis Kymata.) factum urbi nomẽ putent. est enim uicinum litus scopulosi instar dorsi mari obiectum. Sunt & optimi apud
28 eos. * 28 & in sinu hoc sylua quædam est arbustis consita, aliquot stadiorum longitudine, aquæ inops & arenosa, quam syluã Gallinariam appellant. Ibi presides nauium Sex. Pompeij prædonum copiam contraxerunt, quo tempore Siciliam is ad defectionẽ pertraxit. Cumis uicinum est Misenũ promontorium, ijsque interposita est Acherontia palus, ac cœnosa quædam maris effusio. Postquam ultra Misenum cursum nauis circumflexeris, statim sub ipso promontorio palus existit, indeq; litus profunditate immensa in sinum reducitur, quo in litore Baię sunt, & calidæ aquæ cùm ad luxum, tũ ad morborum sanationem idoneæ. Baias autem contingit Lucrinus sinus, eoq; interior lacus Auernus, qui id terræ, quod in ora maritima Cumas usq; inter ipsum ac Misenum intercipitur, in peninsulæ formam redigit. superest .n. ne fiat insula, collum angustum mari utrinq; uicino interiectum, ac per fossam per stadia pauca porrectũ Cumas uersus, & mare quod eam urbem tangit. Qui nos ætate antecesserunt, Necyæ Homericæ fabulas Auerno applicauerunt, atq; adeò narrant fuisse ibi oraculum ubi uita defuncti responsa darent, eoq́ue Vlissem aduenisse. Auernus est sinus mari ponè ipsum litus profundo, faucibus commodè ad recipiendas naues instructus: neq; ei ut portus haberetur uel à natura loci uel à magnitudine quicquam deest, sed usum tamen illum non præstat, quòd ante eum iacet Lucrinus sinus prælongus & altus. Includitur Auernus superciliȷs rectà sursum enatis, & undique præterquam in aditu imminentibus, ac nunc quidem cultura elaboratis: olim enim sylua inaccessa magnarum arborum obsita, ob superstitionem ipsum sinum obumbrabant. additum est ab accolis fabulæ hoc, aues quæ superuolarent in aquam decidere, exanimatas aëris exhalatione, quemadmodũ ĩ Plutoniȷs locis fit. nã & Auernũ p loco Plutoni dicato deputabãt, & Cimmerios ibi fuisse ĩdicatũ habitare, ac q̃ intrò nauiga-

Misenum.

Baiæ

τοὺς Γίγαντας μυθεύουσιν, οὐκ ἄλλοθεν, ὡς εἰκός, ἀλλ' ἐκ τοῦ περιμάχητον τὴν γῆν εἶναι δι' ἀρετήν. ὕστερον δὲ οἱ Καμπανοὶ κύριοι καταστάντες τῆς πόλεως, ὕβρισαν εἰς τοὺς ἀνθρώπους πολλά, καὶ δὴ ταῖς γυναιξὶν αὐτῶν συνῴκησαν αὐτοί. ὅμως δ' οὖν ἔτι σώζεται πολλὰ ἴχνη τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου, καὶ τῶν ἱερῶν, καὶ τῶν νομίμων. ὠνομάσθαι δ' ἔνιοι Κύμην ἀπὸ τῶν κυμάτων φασί. ῥαχιώδης γὰρ καὶ προσεχὴς ὁ πλησίον αἰγιαλός. εἰσὶ δὲ καὶ κιττεῖαι παρ' αὐτοῖς ἄρισται. ἐν δὲ τῷ κόλπῳ τούτῳ καὶ ὕλη τίς ἐστι θαμνώδης, ἐπὶ πολλοὺς ἐκτεινομένη σταδίους, ἄνυδρος καὶ ἀμμώδης, ἣν Γαλλιναρίαν ὕλην καλοῦσιν. Ἐνταῦθα τὰ ληστήρια συνεστήσαντο οἱ Πομπηίου Σέξτου ναύαρχοι, καθ' ὃν καιρὸν Σικελίαν ἀπέστησεν ἐκεῖνος. Πλησίον δὲ τῆς Κύμης, τὸ Μισηνὸν ἀκρωτήριον, καὶ ἐν τῷ μεταξὺ Ἀχερουσία λίμνη, τῆς θαλάσσης ἀνάχυσίς τις τεναγώδης. Κάμψαντι δὲ τὸ Μισηνόν, λιμὴν εὐθὺς ὑπὸ τῇ ἄκρᾳ, καὶ μετὰ τοῦτον ἐγκολπίζουσα ἠϊὼν εἰς βάθος ἀγύναον, ἐν ᾗ αἱ Βαῖαι καὶ τὰ θερμὰ ὕδατα, τὰ καὶ πρὸς τρυφὴν καὶ πρὸς θεραπείαν νόσων ἐπιτήδεια. Ταῖς δὲ Βαίαις συνεχὴς ὅ, τε Λοκρῖνος κόλπος, καὶ ἐντὸς τούτου ὁ Ἄορνος, χερρόνησον ποιῶν τὴν ἀπολαμβανομένην μέχρι Μισηνοῦ γῆν, ἀπὸ τῆς πελαγίας τῆς μεταξὺ Κύμης καὶ αὐτοῦ. λοιπὸς γάρ ἐστιν ὀλίγων σταδίων διὰ τῆς διώρυγος ἰσθμὸς ἐπ' αὐτὴν Κύμην καὶ τὴν πρὸς αὐτὴν θάλατταν. Ἐμύθευον δ' οἱ πρὸ ἡμῶν ἐν τῷ Ἀόρνῳ, τὰ περὶ τὴν νέκυιαν τὴν Ὁμηρικήν. καὶ δὴ καὶ νεκυομαντεῖον ἱστοροῦσιν ἐνταῦθα γενέσθαι, καὶ Ὀδυσσέα εἰς τοῦτ' ἀφικέσθαι. Ἔστι δ' ὁ μὲν Ἄορνος, κόλπος ἀγχιβαθὴς καὶ ἀρτίστομος, λιμένος καὶ μέγεθος καὶ φύσιν ἔχων, χρείαν δ' οὐ παρεχόμενος λιμένος, διὰ τὸ προκεῖσθαι τὸν Λοκρῖνον κόλπον προσβραχὺ καὶ πολύν. Περικλείεται δ' Ἄορνος ὀφρύσιν ὀρθίαις, ὑπερκειμέναις πανταχόθεν πλὴν τοῦ εἴσπλου, νῦν μὲν ἡμέρως ἐκπεπονημέναις, πρότερον δὲ συνηρεφέσιν ἀγρίᾳ ὕλῃ μεγαλοδένδρῳ καὶ ἀβάτῳ, αἳ κατὰ δεισιδαιμονίαν κατάσκιον ἐποίουν τὸν κόλπον. προσεμύθευον δ' οἱ ἐπιχώριοι καὶ τοὺς ὄρνεις τοὺς ὑπερπετεῖς γινομένους, καταπίπτειν εἰς τὸ ὕδωρ, φθειρομένους ἀπὸ τῶν ἀναφερομένων ἀέρων, καθάπερ ἐν τοῖς Πλουτωνίοις. καὶ τοῦτο χωρίον Πλουτώνιόν τι ὑπελάμβανον, καὶ τοὺς Κιμμερίους ἐνταῦθα λέγεσθαι. καὶ εἰσέπλεόν γε οἱ

προθυσάμενοι καὶ ἱλασόμενοι τοὺς καταχθονίους δαίμονας, ὄντων τῶν ὑφηγουμένων τὰ τοιάδε ἱερέων, ἐργολαβηκότων τὸν τόπον. Ἔσι δὲ πηγή τις αὐτόθι ποταμίου ὕδατος ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ. τούτου δ' ἀπείχοντο πάντες, τὸ τῆς Στυγὸς ὕδωρ νομίσαντες. καὶ τὸ μαντεῖον ἐνταῦθά που ἵδρυται, τόν τε Πυριφλεγέθοντα ἐκ τῶν θερμῶν ὑδάτων ἐτεκμαίροντο τῶν πλησίον τῆς Ἀχερουσίας. Ἔφορος δὲ τοῖς Κιμμερίοις προσοικειῶν τὸν τόπον, φησὶν αὐτοὺς ἐν καταγείοις οἰκίαις οἰκεῖν, ἃς καλοῦσιν ἀργίλλας, καὶ διά τινων ὀρυγμάτων παρ' ἀλλήλους τε φοιτᾶν, καὶ τοὺς ξένους εἰς τὸ μαντεῖον δέχεσθαι, πολὺ ὑπὸ γῆς ἱδρυμένον. ζῆν δ' ἀπὸ μεταλλείας καὶ τῶν μαντευομένων, καὶ τοῦ βασιλέως ἀποδείξαντος αὐτοῖς συντάξεις. εἶναι δὲ τοῖς περὶ τὸ χρηστήριον ἔθος πάτριον, μηδένα τὸν ἥλιον ὁρᾶν, ἀλλὰ τῆς νυκτὸς ἔξω πορεύεσθαι τῶν χασμάτων. καὶ διὰ τοῦτο τὸν ποιητὴν περὶ αὐτῶν εἰπεῖν, ὡς ἄρα

—οὐδέ ποτ' αὐτοὺς
Ἠέλιος φαέθων ἐπιδέρκεται—.

Ὕστερον δὲ διαφθαρῆναι τοὺς ἀνθρώπους ὑπὸ βασιλέως τινός, οὐκ ἀποβάντος αὐτῷ τοῦ χρησμοῦ. τὸ δὲ μαντεῖον ἔτι συμμένειν μεθεστηκὸς εἰς ἕτερον τόπον. Τοιαῦτα μὲν οἱ πρὸ ἡμῶν ἐμυθολόγουν. Νυνὶ δὲ τῆς μὲν ὕλης τῆς περὶ τὸ Ἄορνον κοπείσης ὑπὸ Ἀγρίππα, τῶν δὲ χωρίων κατοικοδομηθέντων, ὑπὸ δὲ τοῦ Ἀόρνου διώρυγος ὑπονόμου τμηθείσης μέχρι Κύμης, ἅπαντ' ἐκεῖνα ἐφάνη μῦθος. τοῦ Κοκκηΐου τοῦ ποιήσαντος τὴν διώρυγα ἐκείνην τε, καὶ τὴν ἐπὶ Νέαν πόλιν ἐκ Δικαιαρχίας ἐπὶ ταῖς Βαΐαις, ἐπακολουθήσαντός πως τῷ περὶ τῶν Κιμμερίων ἀρτίως λεχθέντι λόγῳ, τυχὸν ἴσως καὶ πάτριον νομίσαντος τῷδε τόπῳ τούτῳ δι' ὀρυγμάτων εἶναι τὰς ὁδούς. ὁ δὲ Λοκρῖνος κόλπος πλατύνεται μέχρι Βαΐων, χώματι εἰργόμενος ἀπὸ τῆς ἔξω θαλάττης ὀκτασταδίῳ τὸ μῆκος, πλάτος δὲ ἁμαξιτοῦ πλατείας, ὅ φασιν Ἡρακλέα διαχῶσαι τὰς βοῦς ἐλαύνοντα τὰς Γηρυόνου. δεχόμενον δ' ἐπιπολῆς τὸ κῦμα τοῖς χειμῶσιν, ὥστε μὴ πεζεύεσθαι ῥᾳδίως, Ἀγρίππας ἐπεσκεύασεν. εἴσπλουν δ' ἔχει πλοίοις ἐλαφροῖς, ἐνορμίσασθαι μὲν ἄχρηστος, τῶν ὀστρέων δὲ θήραν ἔχων ἀφθονωτάτην. Ἔνιοι δὲ τοῦτον αὐτὸν, τὴν λίμνην εἶναι τὴν Ἀχερουσίαν φασίν. Ἀρτεμίδωρος δὲ αὐτὸν τὸν Ἄορνον. Τὰς δὲ Βαΐας ἐπωνύμους εἶναι λέγουσι, Βαΐου τοῦ Ὀδυσσέως ἑταίρου τινός· καὶ τὸ Μισηνόν. Ἑξῆς δ' εἰσὶν αἱ περὶ

nauigarent, prius sacrificijs placabant genios Manes, cum essent pontifices qui conducto isto loco huiusmodi sacra præmonstrarent. Ibidem fons est 29 aquæ potabilis ad ipsum 29
mare. sed ea omnes abstinẽt, Stygis aquã esse putantes. Ibidemq́ alicubi oraculum est conditum, & Pyriphlegethontem ex aquis calidis Acherusiæ uicinis æstimant ibi esse. Ephorus uerò Cimmerijs locum illum dicans, hos habitare ait in subterraneis ædificijs, quas argillas uocent, ac per fossas quasdam inter se cõmeare, hospitesq́ eadem uia in oraculum adducere alte infra terram cõditum. uictum eos metallis effodiendis quærere, & ab ij accipere qui oraculum consulunt, ac regem ijs constituisse eo nomine stipendium. porrò qui apud oraculum illud degunt, eos more à maioribus accepto nunquam uidere solem sed noctu ex hiatibus terræ prodire. ideoq́ de ijs Homerum scripsisse

—neq; unquam
Illos illustrat radiorum lumine Titan. Iliad. λ. 15.

postea temporis Cimmerios fuisse deletos à rege quodam, cuius euenta oraculum non comprobassent. sedem oraculi aliò translatam etiamnum durare. Atq; hæc quidem fabulati sunt nobis priores ætate. Nostra uerò tempestate, cùm syluam quæ circa Auernum fuit cecidisset Agrippa, & loca ædificijs occupata essent, actusq́ infra Auernum Cumas usq; cuniculus, omnia ista fabulas esse liquidò apparuit. cum quidem Cocceius, qui cuniculum istum duxit, & alium à Putiolis
30 ad Neapolin supra Baias tendentem, ferè 30
secutus sit fabulam istam de Cimmerijs modò relatam: ac fortasse etiam loco huic antiqua consuetudine putauerit conuenire, ut per fossas uiæ ducantur. Porrò Lucrinus sinus in latum producitur usq; ad Baias, interclusus ab externo mari aggere longo stadia IIX, tanta latitudine quantam lati currus orbita occupat. eum aggerem aiunt ab Hercule factum dum in Geryonis boues ageret. cum autem tempestatibus mare agitantibus undas multis locis admitteret, difficulterq́ terrestri itinere posset peragrari, ab Agrippa est quod deerat structuræ additum. naues admittit leues, stationi inutilis, sed capturam ostreorum habet copiosissimam. Hunc ipsum Lucrinum lacum esse Acherusiam nonnulli opinantur: Artemidorus ipsum Auernum. Baias nomen habere perhibent à Baia quodã, uno de socijs Vlisis, sicut & Misenũ.* Sequũt ordine actę(.siue litora mauis.) ad

Dicæarchiam, atq; ipsa urbs. Fuit antiquitus nauale Cumanorum Dicæarchia, extructum in supercilio litoris. Sed sub tempus Annibalicæ expeditionis eò coloniam deduxerunt, urbiq; Putiolos nomen indiderunt à puteis. alij à fœtore aquarũ totã istã regionẽ sic dici censent ad Baias usq; & agrum Cumanum, quòd sulfuris plena sit ac ignis & calidarum aquarum. nec desunt qui Cumanum agrum ideò Phlegram iudicent appellari, & gigantum ibi occisorum fulminibus inflicta uulnera ignem istum aquasq; ebullire. Vrbs ea emporium est facta maximum, & habet stationes nauium manu constructas, natura arenę eam commoditatem præstante, quę calci proportione respondens, ualidam conglutinationem atq; concretionem suscipit. itaq; glaream cum cemento ex calce & arena conflato admiscentes, aggeres in mare producunt, sinuantq; litoris partes maximè apertas, ita ut subduci tutò possint maximę onarariæ naues. Recta super hanc urbem situ est forum Vulcani, campus circumquaq; inclusus superciliis ignitis, quæ passim tanquam è caminis incendium magno cũ fremitu exspirant. campus autẽ sulfure tractili est plenus. Post Dicæarchiã est Neapolis (. noua ciuitas hoc uerbo indicatur.) Cumanorum. postea temporis & Chalcidensium nonnulli, & Pithecusæorum, & Atheniensium immigrarunt, unde urbi hoc nomen factum. Ostenditur ibi monimentum Parthenopes, unius Sirenum: & iussu oraculi gymnicũ certamen celebratur. Aliquanto pòst obortis dissidijs Campanos quosdam in urbem ciuium loco receperunt: coactiq; sunt inimicissimos loco familiarissimorum habere, cùm suos à se abalienassent. Argumento rei sunt nomina magistratuum principiò Græca, posterioribus temporibus Campanica Græcis permixta. Plurima tamen ibi Græcorum institutorum supersunt uestigia, ut gymnasia, epheborum cœtus, curiæ (. ipsi fratrias uocant.) & Græca nomina Romanis imposita. hoc tempore sacrum quinquennale certamen musicum & gymnicum per aliquot dies agit, ludis Græcorum nobilissimis æmulum. Est & ibi fossa occulta per montem Putiolis ac Neapoli interpositum acta, eodem modo quo aliũ Cumas uersum diximus fuisse ductum: uiaq; stadiorum multorum longitudine aperta est in qua decedere occurrẽtia inuicẽ iumẽta possint: lumẽq; passim incisis in mõtis superficiẽ imminẽtẽ fenestris iustã satis altitudinẽ demittit. Habet Neapolis etiã calidarũ aqua-

Putioli.

Δικαιαρχίαν ἀκταί, καὶ αὐτὴ ἡ πόλις. ἦν δὲ πρότερον μὲν ἐπίνειον Κυμαίων, ἐπ' ὀφρύος ἱδρυμένον. κατὰ δὲ τὴν Ἀννίβα στρατείαν, συνῴκισαν Ῥωμαῖοι, καὶ μετωνόμασαν Ποτιόλους, ἀπὸ τῶν φρεάτων· οἱ δ' ἀπὸ τῆς δυσωδίας τῶν ὑδάτων, ἅπαν τὸ χωρίον ἐκεῖ μέχρι Βαιῶν, καὶ τῆς Κυμαίας, ὅτι θείου πλῆρές ἐστι καὶ πυρὸς, καὶ θερμῶν ὑδάτων. τινὲς δὲ καὶ Φλέγραν διὰ τοῦτο τὴν Κυμαίαν νομίζουσι κληθῆναι, καὶ τῶν πεπτωκότων γιγάντων τὰ κεραύνια τραύματα, ἀναφέρειν τὰς τοιαύτας προχοὰς τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ ὕδατος. Ἡ δὲ πόλις ἐμπόριον γεγένηται μέγιστον, χειροποιήτους ἔχουσα ὅρμους διὰ τὴν εὐφυΐαν τῆς ἄμμου. σύμμετρος γάρ ἐστι τῇ τιτάνῳ, καὶ κόλλησιν ἰσχυρὰν καὶ πῆξιν λαμβάνει. διόπερ τῇ χάλικι καταμίξαντες τὴν ἀμμοκονίαν, προβάλλουσι χώματα εἰς τὴν θάλατταν, καὶ κολποῦσι τὰς ἀναπεπταμένας ἠιόνας, ὥστ' ἀσφαλῶς ἐνορμίζεσθαι τὰς μεγίστας ὁλκάδας. ὑπέρκειται δὲ τῆς πόλεως εὐθὺς, ἡ τοῦ Ἡφαίστου ἀγορὰ, πεδίον περικεκλεισμένον διαπύροις ὀφρύσι, καμινώδεις ἐχούσαις ἀναπνοὰς πολλαχοῦ, καὶ βρομώδεις ἱκανῶς· τὸ δὲ πεδίον θείου πλῆρές ἐστι συρτοῦ. Μετὰ δὲ Δικαιαρχίαν ἐστὶ Νεάπολις Κυμαίων. ὕστερον δὲ καὶ Χαλκιδεῖς ἐπῴκησαν, καὶ Πιθηκουσσαίων τινὲς, καὶ Ἀθηναίων, ὥστε καὶ Νεάπολις ἐκλήθη διὰ τοῦτο. ὅπου δείκνυται μνῆμα τῶν Σειρήνων μιᾶς Παρθενόπης, καὶ ἀγὼν συντελεῖται γυμνικὸς κατὰ μαντείαν. ὕστερον δὲ Καμπανῶν τινὰς ἐδέξαντο συνοίκους διχοστατήσαντες, καὶ ἠναγκάσθησαν τοῖς ἐχθίστοις, ὡς οἰκειοτάτοις χρήσασθαι, ἐπειδὴ τοὺς οἰκείους ἀλλοτρίους ἔσχον. μηνύει δὲ τὰ τῶν δημάρχων ὀνόματα, τὰ μὲν πρῶτα Ἑλληνικὰ ὄντα, τὰ δ' ὕστερα, τοῖς Ἑλληνικοῖς ἀναμὶξ τὰ Καμπανικά. πλεῖστα δ' ἴχνη τῆς Ἑλληνικῆς ἀγωγῆς ἐνταῦθα σώζεται, γυμνάσιά τε καὶ ἐφηβιακὰ, φρατρία καὶ ὀνόματα Ἑλληνικὰ καίπερ ὄντα Ῥωμαίων. Νυνὶ δὲ πεντετηρικὸς ἱερὸς ἀγὼν συντελεῖται παρ' αὐτοῖς, μουσικός τε καὶ γυμνικὸς ἐπὶ πλείους ἡμέρας, ἐνάμιλλος τοῖς ἐπιφανεστάτοις τῶν κατὰ τὴν Ἑλλάδα. Ἔστι δὲ καὶ ἐνθάδε διῶρυξ κρυπτὴ τοῦ μεταξὺ ὄρους, τῆς τε Δικαιαρχίας καὶ τῆς Νεαπόλεως, ὑπεργασθέντος ὁμοίως, ὥσπερ ἐπὶ τὴν Κύμην, ὁδοῦ τε ἀνοιχθείσης ἐναντίοις ζεύγεσι πορευτῆς ἐπὶ πολλοὺς σταδίους· τὰ δὲ φῶτα ἐκ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὄρους, πολλαχόθεν ἐγκοπεισῶν θυρίδων, διὰ βάθους πολλοῦ κατάγεται. Ἔχει δὲ καὶ ἡ Νεάπολις θερμῶν ὑδάτων ἐκβολάς,

τὰς κατασκευὰς λουτρῶν οὐ χείρους τῶν ἐν Βαίαις, πολὺ δὲ τῷ πλήθει λειπομένας. ἐκεῖ γὰρ ἄλλη πόλις γέγονε συνῳκοδομημένων βασιλείων ἄλλων ἐπ' ἄλλοις, οὐκ ἐλάττων τῆς Δικαιαρχίας. ἐπιτείνουσι δὲ τὴν ἐν Νεαπόλει διαγωγὴν τὴν Ἑλληνικὴν, οἱ ἐκ τῆς Ῥώμης ἀναχωροῦντες δεῦρο, ἡσυχίας χάριν τῶν ἀπὸ παιδείας ἐργασαμένων, ἢ καὶ ἄλλων, διὰ γῆρας ἢ ἀσθένειαν ποθούντων ἐν ἀνέσει ζῆν. καὶ τῶν Ῥωμαίων δ' ἔνιοι χαίροντες τῷ βίῳ τούτῳ, θεωροῦντες τὸ πλῆθος τῶν ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἀγωγῆς ἐπιδημούντων ἀνδρῶν, ἄσμενοι φιλοχωροῦσι καὶ ζῶσιν αὐτόθι. ἐχόμενον δὲ φρούριόν ἐστιν Ἡράκλειον, ἐκκειμένην εἰς τὴν θάλασσαν ἄκραν ἔχον, καταπνεομένην Λιβὶ θαυμαστῶς, ὥσθ' ὑγιεινὴν ποιεῖν τὴν κατοικίαν. Ὄσκοι δὲ εἶχον καὶ ταύτην, καὶ τὴν ἐφεξῆς Πομπαίαν, ἣν παραρρεῖ ὁ Σάρνος ποταμός. εἶτα Τυρρηνοὶ καὶ Πελασγοί, μετὰ ταῦτα δὲ Σαυνῖται, καὶ οὗτοι δ' ἐξέπεσον ἐκ τῶν τόπων. Νώλης δὲ καὶ Νουκερίας καὶ Ἀχέρρων, ὁμωνύμου κατοικίας τῆς περὶ Κρέμωνα, ἐπίνειόν ἐστιν, ἡ Πομπαία παρὰ τῷ Σάρνῳ ποταμῷ καὶ δεχομένῳ τὰ φορτία καὶ ἐκπέμποντι. ὑπέρκειται δὲ τῶν τόπων τούτων ὄρος τὸ Οὐεσούιον, ἀγροῖς περιοικούμενον παγκάλοις, πλὴν τῆς κορυφῆς. αὕτη δ' ἐπίπεδος μὲν πολὺ μέρος ἐστίν, ἄκαρπος δ' ὅλη, ἐκ δὲ τῆς ὄψεως τεφρώδης, καὶ κοιλάδας φαίνει σηραγγώδεις πετρῶν αἰθαλωδῶν κατὰ τὴν χρόαν, ὡς ἂν ἐκβεβρωμένων ὑπὸ πυρός, ὡς τεκμαίροιτ' ἄν τις τὸ χωρίον τοῦτο καίεσθαι πρότερον, καὶ ἔχειν κρατῆρας πυρός, σβεσθῆναι δ' ἐπιλιπούσης τῆς ὕλης. τάχα δὲ καὶ τῆς εὐκαρπίας τῆς κύκλῳ τοῦτ' αἴτιον, ὥσπερ τῇ Κατάνῃ φασὶ τὸ κατατεφρωθὲν μέρος ἐκ τῆς σποδοῦ τῆς ἀνενεχθείσης ὑπὸ τοῦ Αἰτναίου πυρός, εὐάμπελον τὴν γῆν ἐποίησεν. ἔχει μὲν γὰρ τὸ λιπαῖνον καὶ τὴν ἐκπυρουμένην βῶλον, καὶ τὴν ἐκφέρουσαν τοὺς καρπούς. πλεονάζουσα μὲν οὖν τῷ λίπει πρὸς ἐκπύρωσιν ἐπιτηδεία, καθάπερ ἡ θειώδης πᾶσα. ἐξικμασθεῖσα δὲ καὶ λαβοῦσα σβέσιν καὶ ἐκτέφρωσιν, εἰς καρπογονίαν μετέβαλε. συνεχὴς δὲ ἐστὶ τῇ Πομπαίᾳ τὸ Σύρεντον τῶν Καμπανῶν, ὅθεν πρόκειται τὸ Ἀθήναιον, ὅ τινες Σειρηνουσσῶν ἀκρωτήριον καλοῦσιν. ἔστι δὲ ἐπ' ἄκρῳ μὲν Ἀθηνᾶς ἱερόν, ἵδρυμα Ὀδυσσέως. διάπλους δ' ἐνθένδε βραχὺς εἰς Καπρέας νῆσον. κάμψαντι δὲ τὴν ἄκραν νησῖδές εἰσιν ἔρημοι πετρώδεις, ἃς καλοῦσι Σειρῆνας. ἐκ δὲ τοῦ πρὸς Σύρεντον μέρους, ἱερόν τι δείκνυται, καὶ ἀναθήματα παλαιὰ τιμώντων τῶν πλη-

aquarum ſcaturigines, & balneorum apparatus Baianis non deteriores, ſed numero lõge pauciores. nã apud Baias noua urbs conſtruitur, non minor Puteolis, alijs ſubinde ſupra alias regijs uillis ibi ædificatis. Vitæ aũt Græcanicam rationem Neapoli augent qui eò Roma ſecedunt in ocium, ſiue qui ab ineunte ætate laborib. defuncti ſunt, ſiue alioquin ob imbecillitatem aut ſenectutem cupiunt uitã faciliorem degere. & Romanorum nonnulli hoc uitæ genere gaudentes, ubi uident multitudinem hominum qui eius inſtituti cauſa ibi uerſantur, lubentes locum eum amplectuntur, ibiq; uictitant. Neapolin Herculanium inſequitur, cuius extremitas in mare porrigitur, & Africo mirificè perſpiratur, ut ſalutaris inde fiat ibi habitatio. Hoc, & quod proximè ſequitur, & Sarno amne aluuitur, Pompeios, tenuerũt olim Oſci, deinde Etruſci ac Pelaſgi, poſt hos Samnitæ, qui & ipſi inde ſunt expulſi. Eſt autem hoc commune nauale Nolę, Nuceriæ, & 31 Acerrarum (cuius nominis aliud quoq; oppidum Vmbriæ ſuprà retulimus.) Campanarũ nauale ad Sarnum fluuiũ, qui & excipit & mittit merces. 31
Supra hæc loca ſitus eſt Veſuuius mons, agris cinctus optimis: demto uertice, qui magna ſui parte planus, totus ſterilis eſt, adſpectu cinereus, cauernasq; oſtendens fiſtularum plenas & lapidum colore fuliginoſo, ut pote ab igni exeſorum: ut coniecturam facere poſsis, iſta loca quondam arſiſſe, & crateras ignis habuiſſe, deinde materia deficiente reſtincta fuiſſe. Fortaſsis hæc etiam cauſa eſt fertilitatis locorum circumiacentium. quemadmodum Catanæ perhibent partes quæ cineribus ab Aetnæo igne ſurſum egeſtis fuerunt intectæ, fuiſſe uini feraces redditas. Habent enim pinguedinem, & glebæ quæ igni ardeſcunt, & quæ fructus profert. eaq; dum abundat pinguedine, apta eſt incendio, ſicut omne quod ſulfureum eſt. conſumta pinguedine & gleba reſtincta ac in cinerem conuerſa, ad fruges producendas redacta eſt commodior. Pompeijs contiguũ eſt Surrentum Campanorum: unde prominet Athenæũ, ſeu Mineruę promontorium, quod alij Prenuſſum uocant. Eo in promontorio fanum eſt Mineruæ ab Vliſſe conditum. indeq; in Capreas inſulam breuis traiectus. Vbi id circũflexeris, inſulæ occurrũt ſolæ, & ſaxoſæ, quas Sirenuſas dicunt. Ea parte, quæ Surrento, eſt obiecta, templum quoddam monſtratur, & donaria uetuſta eorum qui locum uicinum ſunt uenerati. Atque hîc loci

finitus

finitur sinus, qui Crater appellatur, duobus ad meridiem spectantibus promontorijs inclusus, Miseno & Athenæo. totus autē adornatus est cùm ijs quas dixi urbibus, tum ædificijs & plantis, ita omnibus inter se continentibus, ut unius urbis præ se ferant figurā. Ante Misenum sita est Prochyta, pars à Pithecusis auulsa. Pithecusas Eretrienses habitauerunt, & cùm ob agri feracitatem ac metalla auri rebus uterentur prosperis, insulam deseruerunt initiò ob seditionem coortā, pòst etiam terræmotibus exturbati, ignisq; & maris atq; calidarum aquarum eruptione. Tales enim solum insulæ habet eructationes, ppter quas etiam missi eò à tyranno Syracusanorū Hierone unà cum muro à se exstructo insulā dereliquerunt. superuenēre his Neapolitani, & eam obtinuerunt. Atq; hinc fabula est de Typhone, eum sub hac iacere insula, obuersuq; corporis flammas exspirare & aquas, quandoq; etiam insulas minutas feruidam habentes aquam. Probabiliora sunt quæ Pindarus dixit, ex ijs quę apparent ratiocinari orsus. apparet autem totum maris traiectū qui à Cumis ad Siciliam usq; pertingit, ignitum esse, & in profundo habere cauernas quasdam, &
32 inter sese, & continenti conterminas. quāobrem & eam Aetna, quam omnes memorant, ostendit sui naturam, & Liparæorum insulæ, & loca Puteolis, Neapoli, Baijsq; ue propinqua, & Pithæcusæ. Quibus consideratis Pindarus, toti isti regioni subiectum ait Typhonem

Prochyta.

Pithecusæ.

Cuius pectora nunc premuntur hirta
Litorum tumulis, mare quæ profligant,
Cumarum super urbem:
Ipsiusq; solo Trinacriæ

Atq; Timæus etiam de Pithecusis tradit ueteres multa fidem excedentia perhibuisse. Paulo autem ante suam ætatem media in insula collem, cui nomen Epomeo, terremotu concussum ignes euomuisse, & quod inter ipsum ac mare in medio erat, rursum ad mare perpulisse. ac terrā in cineres uersam, rursum uehementi turbine (. quales Typhones Græci dicerent.) ad insulam appulisse, tribusq; inde in altū mare recessisse stadijs, pauloq; pòst rursum ad terram dedisse impetum, marisq; flexu inundasse insulam, ignemq; in ea hoc pacto exstinctū. fragore autem perculsos eo qui continentem habitabant ex ora maris in Campaniam profugisse. Thermæ eius insulæ creduntur calculo laborantib. remedium esse. Ca-

σίου τόπου. μέχρι μὲν δὴ δεῦρο, ἔχει τέλος ὁ κόλπος ὁ Κρατὴρ προσαγορευόμενος, ἀφοριζόμενος δυσὶν ἀκρωτηρίοις, βλέπουσι πρὸς μεσημβρίαν, τῷ τε Μισηνῷ καὶ τῷ Ἀθηναίῳ. ἅπας δ' ἐστὶ κατεσκευασμένος, τοῦτο μὲν ταῖς πόλεσιν ἃς ἔφαμεν, τοῦτο δὲ ταῖς οἰκοδομίαις καὶ φυτείαις, αἳ μεταξὺ συνεχεῖς οὖσαι μιᾶς πόλεως ὄψιν παρέχονται. τοῦ μὲν οὖν Μισηνοῦ πρόκειται νῆσος ἡ Προχύτη, Πιθηκουσῶν δ' ἐστὶν ἀπόσπασμα. Πιθηκούσας δ' Ἐρετριεῖς ᾤκησαν καὶ Χαλκιδεῖς, εὐτυχήσαντες δὲ δι' εὐκαρπίαν, καὶ διὰ τὰ χρυσεῖα, ἐξέλιπον τὴν νῆσον κατὰ στάσιν, ὕστερον δὲ καὶ ὑπὸ σεισμῶν ἐξελαθέντες καὶ ἀναφυσημάτων πυρὸς καὶ θαλάσσης καὶ θερμῶν ὑδάτων. ἔχει γὰρ τοιαύτας ἀποφορὰς ἡ νῆσος, ὑφ' ὧν καὶ οἱ πεμφθέντες παρὰ Ἱέρωνος τοῦ τυράννου τῶν Συρακουσίων ἐξέλιπον τὸ κατασκευασθὲν ὑφ' ἑαυτῶν τεῖχος καὶ τὴν νῆσον. ἐπελθόντες δὲ Νεαπολῖται κατέσχον. ἐντεῦθεν καὶ ὁ μῦθος, ὅτι φασὶ τὸν Τυφῶνα ὑποκεῖσθαι τῇ νήσῳ ταύτῃ, στρεφομένου δὲ τὰς φλόγας ἀναφυσᾶσθαι καὶ τὰ ὕδατα, ἔστι δ' ὅτε καὶ νησῖδας ἐχούσας ζέον ὕδωρ. πιθανώτερον δὲ Πίνδαρος εἴρηκεν ἐκ τῶν φαινομένων ὁρμηθείς. ὅτι πᾶς ὁ πόρος οὗτος, ἀπὸ τῆς Κυμαίας ἀρξάμενος μέχρι τῆς Σικελίας, διάπυρός ἐστι, καὶ κατὰ βάθους ἔχει κοιλίας τινὰς, εἰς ἓν συναπτούσας πρός τε ἀλλήλας καὶ πρὸς τὴν ἤπειρον. διόπερ ἥ τε Αἴτνη τοιαύτην ἔχειν δείκνυται φύσιν, οἵαν ἱστοροῦσιν ἅπαντες, καὶ αἱ τῶν Λιπαραίων νῆσοι, καὶ τὰ περὶ τὴν Δικαιαρχίαν καὶ Νεάπολιν, καὶ Βαίας χωρία, καὶ αἱ Πιθηκοῦσαι. Ταῦτ' οὖν διανοηθείς, τῷ παντὶ τόπῳ τούτῳ φησὶν ὑποκεῖσθαι τὸν Τυφῶνα. —Νῦν γε μάν

Ταί θ' ὑπὲρ Κύμας ἁλιερκέες ὄχθαι,
Σικελία τ' αὐτοῦ πιέζει
Στέρνα λαχνάεντα.

Καὶ Τίμαιος δὲ περὶ τῶν Πιθηκουσῶν φησίν, ὑπὸ τῶν παλαιῶν πολλὰ παραδοξολογεῖσθαι, μικρὸν δὲ πρὸ ἑαυτοῦ, τὸν ἐπωμέα λόφον ἐν μέσῃ τῇ νήσῳ τιναχθέντα ὑπὸ σεισμῶν ἀναβαλεῖν πῦρ, καὶ τὸ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς θαλάσσης, ἐξῶσαι πάλιν ἐπὶ τὸ πέλαγος. τὸ δ' ἐκτεφρωθὲν τῆς γῆς, μετεωρισμὸν λαβόν, κατασκῆψαι πάλιν τυφωνοειδῶς εἰς τὴν νῆσον, καὶ ἐπὶ τρεῖς τῆς θαλάττης ἀναχωρῆσαι σταδίους. ἀναχωρήσασαν δ' οὐ πολὺ ὑποστρέψαι, καὶ τῇ παλιρροίᾳ κατακλύσαι τὴν νῆσον, καὶ γενέσθαι σβέσιν τοῦ ἐν αὐτῇ πυρός. ἀπὸ δὲ τοῦ ἤχου τοὺς ἐν τῇ ἠπείρῳ φυγεῖν ἐκ τῆς παραλίας εἰς τὴν Καμπανίαν. δοκεῖ δὲ τὰ θερμὰ ὕδατα ἐνταῦθα θεραπεύειν τοὺς λιθιῶντας. Αἱ δὲ Κάπρεαι

πρέαι δύο πολίχνας εἶχον τὸ παλαιόν, ὕστερον δὲ μίαν. Νεαπολῖται γὰρ καὶ ταύτην κατέσχον, πολέμῳ δ' ἀποβαλόντες τὰς Πιθηκούσσας, ἀπέλαβον πάλιν, δόντος αὐτοῖς Καίσαρος τοῦ Σεβαστοῦ, τὰς δὲ Καπρέας ἴδιον ποιησαμένου κτῆμα, καὶ κατοικοδομήσαντος. Αἱ μὲν οὖν παράλιοι πόλεις τῶν Καμπανῶν καὶ αἱ προκείμεναι νῆσοι τοιαῦται. Ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ Καπύη μέν ἐστιν ἡ μητρόπολις, κεφαλὴ τῷ ὄντι κατὰ τὴν ἐτυμότητα τοῦ ὀνόματος. τὰ γὰρ ἄλλα πολίχνια νομίζοιτ' ἂν κατὰ τὴν σύγκρισιν, πλὴν Τεάνου Σιδικίνου. καὶ γὰρ αὕτη ἀξιόλογος. κεῖται δ' ἐπὶ τῇ ὁδῷ τῇ Ἀππίᾳ αὐτή τε καὶ αἱ τῶν ἄλλων ἐπὶ Βρεντέσιον ἄγουσαι ἀπ' αὐτῆς Καλατερία, καὶ Καλύδιον, καὶ Βενεουεντόν. ἐπὶ δὲ Ῥώμης Κασίλινον ἵδρυται ἐπὶ τῷ Οὐουλτούρνῳ ποταμῷ, ἐν ᾧ πολιορκούμενοι Πραινεστίνων ἄνδρες μ καὶ φ πρὸς ἀκμάζοντα Ἀννίβαν ἐπὶ τοσοῦτον ἀντέσχον, ὥστε ὑπὸ λιμοῦ διακοσίων δραχμῶν πραθέντος μεδίμνου, ὁ μὲν πωλήσας ἀπέθανεν, ἐσώθη δ' ὁ πριάμενος. ἰδὼν δ' αὐτοὺς πλησίον τοῦ τείχους σπείροντας γογγύλην, ἐθαύμαζεν ὡς ἔοικεν ὁ Ἀννίβας τῆς μακροθυμίας, εἰ ἐλπίζοιεν τέως ἀνθέξειν, ὡς τελεσφορῆσαι τὴν γογγύλην. καὶ δὴ περιγενέσθαι πάντας φασί, πλὴν ἀνδρῶν ὀλίγων τῶν ἢ λιμῷ διαλυθέντων, ἢ ἐν ταῖς μάχαις. Πρὸς δὲ ταῖς ῥηθείσαις ἔτι καὶ αὗται Καμπαναὶ πόλεις εἰσὶν ὧν ἐμνήσθην πρότερον, Καλῆς τε καὶ Τέανον Σιδικινόν, ἃς διορίζουσιν αἱ δύο τύχαι ἐφ' ἑκάτερα ἱδρυμέναι τῆς Λατίνης ὁδοῦ. καὶ ἔτι Σουέσουλα, καὶ Ἄτελλα, καὶ Νῶλα, καὶ Νουκερία, καὶ Ἀχέρραι, καὶ Ἀβέλλα, καὶ ἄλλαι ἔτι ἐλάττους τούτων κατοικίαι, ὧν ἐνίας Σαυνίτιδας φασὶν εἶναι. Σαυνῖται δὲ πρότερον μὲν καὶ μέχρι τῆς Λατίνης τῆς περὶ Ἀρδέαν ἐξοδείας ποιούμενοι, μετὰ δὲ ταῦτα αὐτὴν τὴν Καμπανίαν πορθοῦντες, πολλὴν ἐκέκτηντο δύναμιν. καὶ γὰρ ἄλλως δεσποτικῶς ἄρχεσθαι μεμαθηκότες, ταχὺ ὑπούργουν τοῖς προστάγμασι. Νυνὶ δ' ἐκπεπόνηνται τελέως ὑπό τε ἄλλων, καὶ τὸ τελευταῖον ὑπὸ Σύλλα τοῦ μοναρχήσαντος Ῥωμαίων· ὃς ἐπειδὴ πολλαῖς μάχαις καταλύσας τὴν τῶν Ἰταλιωτῶν ἐπανάστασιν, τούτους σχεδὸν μόνους συμμένοντας ἑώρα καὶ ὁμοίως ὁμοροῦντας, ὥστε καὶ ἐπ' αὐτὴν τὴν Ῥώμην ἐλθεῖν, συνέστη πρὸ τοῦ τείχους αὐτοῖς. καὶ τοὺς μὲν ἐν τῇ μάχῃ κατέκοψε, κελεύσας μὴ ζωγρεῖν· τοὺς δὲ ῥίψαντας τὰ ὅπλα περὶ τρισχιλίους ἄνδρας, ἢ τετρακισχιλίους φασίν, εἰς τὴν δημοσίαν ἔπαυλιν τὴν ἐν τῷ Μαρτίῳ κάμπῳ καταγαγὼν εἷρξε. τρισὶ δὲ ὕστερον ἡμέραις ἐπιπέμψας στρατιώτας, ἅπαντας ἀπέσφαξε. προγραφάς

τε ποι-

esse. Capreæ antiquitus duo habebant oppida, postmodò unicum. Nam cum Neapolitani Capreas quoq; occupassent, belloq; amisissēt Pithecusas: has ijs Augustus Cæsar reddidit, Capreas priuatim à se condidit ędificijs quę instruxit. Atq; hæ sunt Campanię urbes maritimæ, & insulæ ante eas sitæ. *Capreæ.* At uerò in mediterraneis est Capua, re uera id quod nomine eius significatur. reliquas enim si ei compares, oppida sunt, excepto Teano Sidicino, quæ urbs est magni nominis. *Campania mediterranea.* Sita est in uia Appia cûm ipsa Capua, tum aliæ quæ Brundisium inde ducūt, 33 Calatia, Clusium, 33 & Beneuentū. Romam uersus situ est Casilinum supra Vulturnum amnem. quo in oppido obsessi Prænestini uiri IↃXL, aduersus Annibalem tūc maximè uigentem tamdiu obsidionem tolerauerūt, dum medimno præ penuria ducentis denarijs uēdito, uenditor mortuus est, emtore saluo. Cumq; eosdem uidisset Annibal rapas prope muros serere, haud iniuria miratus est eorū tolerantiā, qui se tantisper putarent obsidionem perferre posse, dū rapæ perfectæ enascerentur. Et tamen obsessos omnes ferūt incolumes abijsse paucis dē-tis q̄s uel fames uel pugna absumsisset. Præter nominatas, hæ quoq; sunt Campanæ urbes, quarū suprà est à me facta mentio, Cales, & Teanum Sidicinum, quas distinguūt duę Fortunæ, quarum templa sunt collocata ab utraq; Latinæ uiæ parte. Præterea Suessula, Atella, Nola, Nuceria, Acerrę, Abella, aliaq; his etiam minora oppida, quorum nonnulla Samnitib. adtribuūt. Enimuerò Samnites, cū quondam in Latiū & ad Ardeam usq; excursiones fecissent, deinde ipsam egissent tulissentq; Campaniam, ad magnam peruenerāt potentiam. quippe Campani, alioqui dominis parere adsueti, facilè imperata faciebant. Cęterùm hac tempestate omnino sunt confecti cûm ab alijs, tum postremò à Sylla, eo qui solus remp. Romanam in sua habuit manu. *Syllam.* Is enim cū multis prœlijs Italicam rebellionem euertisset, Samnitas cernens solos propemodum adhuc nondum dissipatos ita unanimiter bellum gerere, ut etiam ad ipsam Romam ducerent: ante urbis Romanę mœnia prœliū cum eis conseruit, partimq; in pugna eos deleuit, edicto ne quis Samnis uiuus caperet, reliquos cûm arma proiecissent (ad quatuor aut quinque millia uirorū fuisse traditur.) in Ouile cāpi Martij deductos iclusit, triduoq; post immissis militib. uniuersos trucidauit. p

scriptio-

scriptionibusque institutis, non antè finem fecit, quàm quidquid Samnitici erat nominis aut occidisset aut Italia eiecisset. incusantibus quę tantam eius sæuiciam respondit, experientia se edoctū, neminem quenquam Romanorū quieturū, quandiu Samnites inter se cohærerent. Itaque nūc aliæ urbes in pagos degenerârūt, alię prorsus sunt abolitę. Boianum, Aesernia, Pauna, Telesia Venafro adiacens, alięque similes, non merent inter urbes censeri. quarū nos mentionem tamen ob Italię gloriam & potentiam fecimus. Beneuentū quidem & Venusia benè adhuc habēt. Cęterùm de Samnitib. fabula talis fertur. Sabinos, cū diuturno bello cū Vmbris conflictarent, uouisse (.quod & Grecorū faciūt quidam.) dijs se fructus eius anni consecraturos. potitosque uictoria, immolasse partim, partim consecrasse eius anni prouenta. insecuta aūt sterilitate, monuisse quendam, prolem quoque fuisse dijs dicandam. obtemperasse Sabinos, eoque anno editos filios Marti nūcupasse, cumque hi uirilem attigissent ętatem, duce tauro ad coloniam alicubi condendam emisisse. taurum in Opicorū regione procubuisse, missos his expulsis ea loca insedisse, taurumque Marti, qui eū ipsis ductorem dedisset, ex oraculo sacrificasse. Probabile porrò est, eos diminutiuè Sabellos à maiorib. suis, Sannitas (.Greci Samnitas uocant.) alia de causa nominatos. Quidam Spartanos etiam cū his habitasse dicūt, ideoque Grecis ipsos fauisse, quosdamque ipsorum Pitanatas dictos esse. hoc figmentū apparet esse Tarentinorū, qui finitimis ac prępotentib. Samnitib. adularent, eosque sibi conciliarent. nam ab his missa sunt aliquando illis LXXX millia peditū, & IIX millia equitū. Legem quoque apud Samnitas esse aiūt, pręclaram & ad uirtutem stimulos addentem. non enim licet filias quib. ipsi uelint elocare. sed quotannis uirgines decem, totidemque iuuenum pręstantissimi deliguntur, quorum primo prima, eodemque dignitatis ordine reliquę coniungūtur. quod si quis honore hoc affectus à uirtute desciscat, ignominia notato uxor adimitur. Samnitas Hirpini subsequuntur, ipsi quoque Samnitę. nomen ijs à lupo colonię ductore, quem hirpum Samnites appellant. attingunt hi Lucanos mediterraneos. Atque de Samnitibus quidem hęc.

Campanorum luxus

Campanis autem ob regionis felicitatem usu ue-

τε ποιούμενος, οὐκ ἐπαύσατο πρίν, ἢ πάντας τοὺς ἐν ὀνόματι Σαυνιτῶν διέφθειρεν, ἢ ἐκ τῆς Ἰταλίας ἐξέβαλε. πρὸς δὲ τοὺς αἰτιωμένους τὴν τοσαύτην ὀργὴν, ἔφη καταμαθεῖν ἐκ τῆς πείρας, ὡς οὐδέ ποτ' ἂν εἰρήνην ἀγάγοι Ῥωμαίων οὐδὲ εἷς, ἕως ἂν συμμένωσι καθ' αὑτοὺς Σαυνῖται. καὶ γὰρ τοι νυνὶ κῶμαι γεγόνασιν αἱ πόλεις, ἔνιαι δ' ἐκλελοίπασι τελέως. Βοΐανον, Ἐσερνίνα, Παύνα, Τελεσία, συνεχὴς Οὐενάφρῳ, καὶ ἄλλαι τοιαῦται, ὧν οὐδεμίαν ἄξιον ἡγεῖσθαι πόλιν. ἡμεῖς δ' ἐπέξιμεν μέχρι τοῦ μετρίου διὰ τὴν τῆς Ἰταλίας δόξαν καὶ δύναμιν. Βενεουέντον δ' ὅμως συνέστηκεν εὖ, καὶ Οὐενουσία. Περὶ δὲ Σαυνιτῶν καὶ τοιοῦτός τις λόγος ἐκφέρεται, διότι πολεμοῦντες Σαβῖνοι πολὺν χρόνον πρὸς τοὺς Ὀμβρικοὺς, εὔξαιντο, καθάπερ τῶν Ἑλλήνων τινὲς, τὰ γενόμενα τῷ ἔτει τούτῳ καθιερῶσαι. νικήσαντες δὲ τῶν γενομένων, τὰ μὲν κατέθυσαν, τὰ δὲ καθιέρωσαν. ἀφορίας δὲ γενηθείσης, εἶπέ τις, ὡς ἐχρῆν καθιερῶσαι καὶ τὰ τέκνα. οἱ δ' ἐποίησαν τοῦτο, καὶ τοὺς γενομένους τότε παῖδας Ἄρεως ἐπεφήμισαν· ἀνδρωθέντας δ' ἔστειλαν εἰς ἀποικίαν, ἡγήσατο δὲ ταῦρος. ἐν δὲ τῇ τῶν Ὀπικῶν κατευνασθέντος. ἐτύγχανον δὲ κωμηδὸν ζῶντες, ἐκβαλόντες ἐκείνους ἱδρύθησαν αὐτόθι, καὶ τὸν ταῦρον ἐσφαγίασαν τῷ Ἄρει τῷ δόντι αὐτὸν ἡγεμόνα κατὰ τὴν τῶν μάντεων ἀπόφασιν. εἰκὸς δὲ διὰ τοῦτο καὶ Σαβέλλους αὐτοὺς ὑποκοριστικῶς ἀπὸ τῶν γονέων προσαγορευθῆναι, Σαυνίτας δ' ἀπ' ἄλλης αἰτίας, οὓς οἱ Ἕλληνες Σαμνίτας λέγουσι. Τινὲς δὲ καὶ Λάκωνας συνοίκους αὐτοῖς γενέσθαι φασί, καὶ διὰ τοῦτο καὶ φιλέλληνας ὑπάρξαι, τινὰς δὲ καὶ Πιτανάτας καλεῖσθαι. Δοκεῖ δὲ καὶ Ταραντίνων πλάσμα τοῦτ' εἶναι, κολακευόντων δ' ὁμόρους, καὶ μέγα δυναμένους ἀνθρώπους, ἅμα δὲ καὶ οἰκειουμένων, οἵ γε καὶ ὀκτὼ μυριάδας ἔστελλόν ποτε τῆς πεζῆς στρατείας, ἱππέας δ' ὀκτακισχιλίους. Φασὶ δὲ νόμον εἶναι τοῖς Σαυνίταις, καλὸν καὶ προτρεπτικὸν πρὸς ἀρετήν. οὐ γὰρ ἔξεστι διδόναι τὰς θυγατέρας οἷς ἂν ἐθέλωσιν, ἀλλὰ κρίνεσθαι κατ' ἔτος, δέκα μὲν παρθένους, δέκα δὲ τῶν νέων τοὺς ἀρίστους, καὶ τὰς ἀρίστας τούτων τῷ πρώτῳ τὴν πρώτην δίδοσθαι, τῷ δ' δευτέρῳ τὴν δευτέραν, καὶ ἑξῆς οὕτως. ἐὰν δ' ὁ λαβὼν τὸ γέρας μεταβαλλόμενος γένηται πονηρός, ἀτιμάζουσι καὶ ἀφαιροῦνται τὴν δοθεῖσαν. Ἑξῆς δ' εἰσὶν Ἱρπῖνοι, καὶ αὐτοὶ Σαυνῖται· τοὔνομα δ' ἔσχον ἀπὸ τοῦ ἡγησαμένου λύκου τῆς ἀποικίας· ἵρπον γὰρ καλοῦσιν οἱ Σαυνῖται τὸν λύκον. συνάπτουσι δὲ Λευκανοῖς τοῖς μεσογαίοις. περὶ μὲν Σαυνιτῶν ταῦτα. Καμπανοῖς δὲ συνέβη διὰ τὴν τῆς χώρας εὐδαιμονίαν,

νίαν, ἐπ' ἴσον ἀγαθῶν ἀπολαῦσαι καὶ κακῶν. ἐπὶ τοσοῦτον γὰρ ἐνετρύφησαν, ὥστ' ἐπὶ δεῖπνον ἐκάλουν πρὸς ζεύγη μονομάχων, ὁρίζοντες ἀριθμὸν κατὰ τὴν τῶν δείπνων ἀξίαν. Ἀννίβα δ' ἐξ ἐνδόσεως λαβόντος αὐτούς, δεξάμενοι χειμαδίοις τὴν στρατιάν, οὕτως ἐξεθήλυναν ταῖς ἡδοναῖς, ὥσθ' ὁ Ἀννίβας ἔφη, νικῶν κινδυνεύειν ὑπὸ τοῖς ἐχθροῖς γενέσθαι, γυναῖκας ἀντ' ἀνδρῶν τοὺς στρατιώτας ἀπολαβών. Ῥωμαῖοι δὲ κρατήσαντες, πολλοῖς κακοῖς ἐσωφρόνισαν αὐτούς. ὕστατα δὲ καὶ κατεκληρούχησαν τὴν γῆν. Νυνὶ μέντοι μετ' εὐπραγίας διάγουσι τοῖς ἐποίκοις ὁμονοήσαντες, καὶ τὸ ἀξίωμα φυλάττουσι τὸ ἀρχαῖον, καὶ τὸ μέγεθος τῆς πόλεως, καὶ κατ' εὐανδρίαν. Μετὰ δὲ τὴν Καμπανίαν καὶ τὴν Σαυνῖτιν μέχρι τῶν Φρεντανῶν, ἐπὶ μὲν τῇ Τυρρηνικῇ θαλάττῃ, τὸ τῶν Πικεντίνων ἔθνος οἰκεῖ, μικρὸν ἀπόσπασμα τῶν ἐν τῷ Ἀδρίᾳ Πικεντίνων ὑπὸ Ῥωμαίων μετῳκισμένον εἰς τὸν Ποσειδωνιάτην κόλπον, ὃς νῦν Παιστανὸς καλεῖται. καὶ ἡ πόλις ἡ Ποσειδωνία, Παιστὸς ἐν μέσῳ τῷ κόλπῳ κειμένη. Συβαρῖται μὲν οὖν ἐπὶ θαλάττῃ τεῖχος ἔθεντο, οἱ δ' οἰκισθέντες ἀνωτέρω μετέστησαν. ὕστερον δὲ Λευκανοὶ μὲν ἐκείνους, Ῥωμαῖοι δὲ Λευκανοὺς ἀφείλοντο τὴν πόλιν. ποιεῖ δὲ αὐτὴν ἐπίνοσον, ποταμὸς πλησίον εἰς ἕλη ἀναχεόμενος. Μεταξὺ δὲ τῶν Σειρηνουσσῶν καὶ τῆς Ποσειδωνίας, Μαρκῖνα Τυρρηνῶν κτίσμα, οἰκούμενον ὑπὸ Σαυνιτῶν. ἐντεῦθεν εἰς Πομπηΐαν διὰ Νουκερίας οὐ πλειόνων ἑκατὸν καὶ εἴκοσι σταδίων ἐστὶν ὁ ἰσθμός. διήκουσι δ' οἱ Πικέντες μέχρι τοῦ Σιλάριδος ποταμοῦ, τοῦ ὁρίζοντος ἀπὸ ταύτης τῆς χώρας τὴν ἀρχαίαν Καμπανίαν. ἐφ' οὗ τοῦτ' ἴδιον ἱστοροῦσιν ἐπὶ τοῦ ὕδατος τοῦ ὄντος τοῦ ποταμοῦ τούτου, τὸ καθιέμενον εἰς αὐτὸ φυτὸν ἀπολιθοῦσθαι, φυλάττον τὴν χρόαν καὶ τὴν μορφήν. Τῶν δὲ Πικέντων ὑπῆρχε μητρόπολις Πικεντία. νυνὶ δὲ κωμηδὸν ζῶσιν ἀπωσθέντες ὑπὸ Ῥωμαίων διὰ τὴν πρὸς Ἀννίβαν κοινωνίαν. ἀντὶ δὲ στρατείας ἡμεροδρομεῖν καὶ γραμματοφορεῖν ἀπεδείχθησαν ἐν τῷ τότε δημοσίῳ, καθάπερ καὶ Λευκανοὶ καὶ Βρέττιοι κατὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας. ἐπετείχισαν δ' αὐτοῖς Σάλερνον Ῥωμαῖοι φρουρᾶς χάριν, μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης. εἰσὶ δ' ἀπὸ Σειρηνουσσῶν ἐπὶ Σίλαριν στάδιοι διακόσιοι ξ.

nit, ut ęquam ſecundarum aduerſarumq; rerum partem perciperent. Eò enim luxus progreſſi ſunt, ut conuiuas ad cœnam promiſſo gladiatorum in ſingulas perſonas pari uocarent. Cumq; Annibal deditione ijs in ſuā poteſtatem receptis exercitum ibi in hybernis haberet, ita eum Campani uoluptatibus effeminarunt, ut diceret Annibal, periculum ſibi eſſe ne uictor ab hoſtibus opprimeretur, qui loco uirorum mulieres recepiſſet milites. Romani autem uictoriam conſecuti Campanos multis malis inflictis caſtigauerunt, & ad extremum agros quoq; eorū diuiſerunt. Nunc rebus utuntur proſperis, colentes concordiam cum uicinis, ciuitatisq; ſuæ uetuſtam dignitatem amplitudinemq; & uirtutem tuentur. Poſt Campanos & Samnitas uſque ad Frentanos ad mare Tyrrhenum Picentina gens habitat, Picenorū auulſa particula quædam eorum qui ad Adriaticum mare incolunt, à Romanis traducta ad ſinum Poſidoniatem ſeu Neptunium, cui nunc Pæſtano, & urbi Poſidoniæ Pæſtum nomen eſt, in medio ſinu ſitæ. Murum Sybaritæ ac mare condiderant: habitatores autem ſurſum commigrauerunt. his Lucani poſteà, Lucanisq; deinde Romani ademerunt urbem. morboſam eam facit fluuius in proximo in paludes diffuſus. Inter Sirenuſas & Poſidoniam Marcina eſt à Tyrrhenis condita, à Samnitibus habitata. Hinc per Nuceriam Pompeios uſque iſthmus eſt non longior CXX ſtadijs. Pertingunt Picentes uſq; ad Silarum, qui ab ea regione ueterem Campaniam diuidit. De Silari aquis hoc peculiare traditur, planta ſi quæ in aquam eius conijciatur, eam in ſaxum mutari, manente colore formaq; ijſdem. Picentum caput fuit urbs Picentia. ſed nunc per pagos habitant, à Romanis urbe expulſi quòd Annibali ſe cōiunxiſſent. quo quidem reip. ſtatu pro militia ijs iniunctum fuit, ut curſores ac tabellarij eſſent, ſicut & eandem ob cauſam Lucanis atque Bruttijs. & pręſidij aduerſum eos loco muniuerunt non procul à mari Salernum Romani. à Sirenuſis ad Silarum ſtadia ſunt CCLX.

IN LIBRVM QVINTVM STRABONIS ANNOTATA, INTERPRETIS.

1 Oncedere.] Συγχωρῆσαι, non cohærent. disputat cõtra eos, qui trianguli formam accommodant Italiæ. Ex sequentibus apparet aliquid excidisse, nimirum autores huius sententiæ curuitatem quandam lateribus tribuisse. Porrò autem linea νεύειν dicitur, cuius partes angulum faciunt, non rectà inter extrema porrectæ. ut συννεύειν, in se inuicem inclinare dicuntur lineæ, quæ concurrentes non in eadem recta iacent linea, sed ad angulum coeunt. ut

2 Cum montibus.] μετὰ τῶν ὀρῶν: si rectè legitur, intelligo spacium ab initio Apennini usque ad Anconem.

3 Thesauros.] Verti, ut pleraq;, quantum licuit ad uerbum. Dionysius lib.1. ant. Rom. scribit eos decimas Delphos mißitasse. Vide & Plin. 3.10. infrà ἀπέχωρ. scripsi & ἐπ' οἴκε, pro ἐπεχ. & ἀπ'. de Adria uide nostrum Onomasticon.

4 Et CIↃ CC.] Locus non est integer, infrà pro ποταμίε legi ποτίμε: cui sententia Polybij opponitur. Deinde in mentione fabulæ filiarum solis, quas Heliadas uocat, ἀπαιγειρουμένας scripsi pro ἐπ' ἀγειρουμένας, nota est fabula.

5 Lupiferas.] Λυκοφόρους. nam Aldus habet λυκοφόρον, Locum de Pola ex primo libro correxi.

6 Acerræ, Regium Lepidi.] Ἄκαρα est in Græco. uide Onomasticum seu Stephanum de urbibus nostrum. Quid autem putas esse Νάκροι? torsit me hic locus non mediocriter, tandē ausus sum in μακροὶ conuertere, & Macros Campos intelligere, quos in Gallia Cisalpina esse Liuius me docuit libro XLI. in belli Ligustici historia Q. Petillius Cos. ne absente se debellaretur litteras ad C. Claudium misit, ut cũ exercitu ad se in Galliam ueniret, Campis Macris se eum expectaturum, & lib. XLV. Profectus in Galliam circa Macros Campos &c. Claternam habent Plin. & Ptolem. & Cicer. XII. epist. famil. & pro Milone. Cœsenam quoq; restitui ex Geographis flumẽ & locum pœnè perditum sibi alijsq; refeci. Vide Plin 3.15. Sed sanè de Cotutta hoc tempore nihil excogitare potui. Ticinum quidem ad fines Insubrum est, Papia hodie. ἀκουδισάτελλα rectè obseruauit corrector id esse, quod ex Plin. 3.5, reposui. legunt autem Statyelli Ligures ibidem & aquæ Statyellorum Statellates hi constanter à Liuio dicuntur, lib. XLII. quod cum Straboniana scriptura non malè conuenit, et lego ἄκουαι Στατέλλαι. quæ autem sequuntur ἡ δ' εὐθὲς usq; ad ἡ κελλικὴ, demtis uocib. τὸν πάδον, omnino huc non pertinent, cum neq; Ocelum neq; Druentia huius sint regionis, itaq; sine codicis auxilio emendare non poßum. apparet sanè horum loco quædam excidisse, pro quibus librarius nobis hæc tam ἀπροσδιόνυσα reddiderit, ne lacuna facta scilicet obesset. Luna prima est Etruriæ urbs cum portu. Plin. alij.

Legiones constituit.] λαμβάνει τὴν σύνταξιν. ambiguum. potest stare. Ex illa Etruriæ parte senatum pensionem capere, tributum &c. Mox Diacuista & lellia quid sint, nescio. inter Genuã quidem & Placentiam adhuc nihil tale reperi.

7 Scutanã.] Videtur esse Plinij Scultẽna 3.16. & Ιστομυλũ fortasse est Gaumellũ Ptolemæi locus mancus.

8 Coactus Atys.] In Græco uerbum deest. autor χυσομαεθῶν habet, Mæoniam his malis cõflictatam ideoq; eius regem Atyn compulsum &c. quanquam solet liberè aliquando addere de suo, aut mutare etiam Straboniana.

9 Volaterras.] Οὐαλδετέρας. lego Βολατέρας patet ex Etruriæ Pliniana, & aliorum descriptionibus. & paulò pòst ἐλατερράνων legitur pro Βολατερράνων.

10 Regionum descriptor.] ὁ χωρογράφος. quis autem? num. Eratosthenes? an Polybius? aut Artemidorus? supra aliquoties φησιν in φασιν mutaui. Numeros ex epitoma correxi.

11 Grauisse.] Secutus sum Plinium, Ptolemæum, & alios (ut ex Stephano nostro intelliges.) in his nominum portentis utcunq; corrigendis.

12 Vt & Veios.] Hoc pro οἰκείους ex coniectura substitui Οὐηΐους, adeoq; ex historia, sed illa σιανὲ συμβάλικον & ὀχηκλῶν, planè sunt monstrosa. Lego autem εἰκάζουσι Βάλισκον, & Ὀκρικολῶν. non quod ausim affirmare, ita me rem attigisse. Sed quia neque nimis aliena uidetur coniectura, & aliam hoc tempore meliorem nondum inueni. Certè situs mirificè quadrat, & Dominicus Niger inter recentes geographos facilè princeps lib. VII. scribit contra Viterbum inter Romam & Ocriculum Faliscæ seu Faleriæ urbis rudera dit esse. Græca intacta reliqui, ut omnibus peritis & acutis eò faciliùs esset uerum indagare. Soracte autem legi debere notum est. Vide Plinium etiam 7.2. qui id sacrificium Apollini adscribit: atq; ante eũ Virgilius. XI. Aeneidos, in Aruntis ad Apollinem precatione.

Mox ἀπέχει γοῦν τῆς Ῥώμης.] Aldus γοῦν τῆς. noster γοῦν καὶ ς. utrumq; uitiosum. quippe & nauigantur.] πλεόνται, ῥέφονται, καὶ ῥέφουσι Aldus. ῥέφονται sustuli. ἀνθήλην autem uerti paniculam lucernariam nimirum cãnæ alicuius florem in pappum qui efflaccessens, lucernarum usui suppeditet. Pollux lib. 10. cap. 8. id mihi suggeßit.

13 Trasymenus.] τῇ πασσυμλίᾳ legebatur insigni mendo. Supra Aretium omnium maximè Etruscarum urbium in mediterranea penetrare dixerat, adeoq; ultimam

ultimam fecerat, itaq; hic etiam lacum describit, qui à mari & Roma longißimè absit. Is autem est haud dubiè Trasymenus lacus, inter Cortonam & Perusiam nobilis Romanorum clade. Vide XXII^um Liuij. ἐμβολὰς quoq; pro ἐκβολὰς posui. sic enim loquũtur Græci. & pro μάχης μεγάλης legendum μάχῃ μεγάλῃ, historia docet, cuius minimè ignarus fuit Strabo. Senam porrò Vmbriæ intellige Senogalliam Plin. 3. 14. Ptolemæo est Sena Gallica. de Ginguno monte nihil habeo. Iguini leguntur in Vmbria apud Plin. Fortè Ingui ni: ab hoc monte Inguno. Sed nihil affirmo. Ὀμβρικὴν κατ' ἑαυτὴν.] Legebatur καθ' ἥν.

14 Picenum.] Τῆς Πικεντίνης. Sed ad Picentinos nõ potest referri. quid autem sit τοδιερεύελκις, non possum dicere. Τοδιερ agnosco, quod τερδιέτιαν Plutar. in Crasso uocat. interim εὔελκις omisi quod etiam de decem gentib. Latinorum dicitur mendã sapit.

15 Ad Cotiscolias.] Forte Cutiliæ lacum dicit de quo Plin. 3. 12. & 2. 95. Trebulam pro Trebura posui, unde Trebulani. cuius in Sabinis siti multa mentio apud Liuium lib. 3. Eratum infra scribitur. ab his sunt.] Ἄποικοι. Valdè mihi hic locus suspectus est. situ quidem ita ferè ut hic referuntur à Sabinis uersus fretum iuxta Apenninum hæ gentes ordine succedunt. à Sabinis autem propagatas, idq́ue hoc ordine, uix credibile est.

16 Ambaruatia.] Ἀβαρουνίαν ab ignaro rerum scriptore pro ἀμβαρουίαν aut tali aliqua uoce puto positum. Ne ego multa dicam. Vide Turneo aduers. lib. 18. cap. 17.

17 Appiolæ.] Ἀπιόλα, legebatur ἀπόλα. Sed secutus sum Liuium.

18 Eius administratio.] Ἐπιμελοῦντες δὲ αὐτῶν αὐτοῦ legi. Cæterum in numeris distantiæ Antij & Circeiorum dubium est. legit interpres σ'ʹλ quod & ipsesum secutus. nos & Aldus habemus ός, quod est 76 stadia. quod tamen interuallum iusto minus esse cõstat: etsi maius debito esse 290. stadiorum spacium appareat. Sed propius tamen abesse à uero.

Mox Stura fluuius] Sic Strabo Στόρας. apud Plin. 3. 5. est Astura. Sed dixi ea de re apud Stephanum ὕφορμ☉ uox est dubia. Niger fluuij proprium putat, qui sit Plinio Nymphæum. Ego stationem nauium piraticarum intelligo.

19 Vfens dicitur.] In Græco est Αὔφιδ☉, Aufidus, de quo aliâs. Ex Plinio autẽ satis liquet, Vfens legendum, Οὔφι☉ fortasse Strabo scripserit. nam Ansidum hic quærere nihil attinet. Palus, cuius mentionem facit, est Pontina.

20 Liris.] Hæc nomina malè fœdata ex Plinio & alijs correxi. Vinum Statanum pro Στάγανον posui, secutus Plinium 14. 6.

21 Clanis.] Alius hic est à Liri. Plinio lib. 3. cap. 5. Clanis dicitur hodie Chiana.

22 Suessa, Trapontium.] Legebatur σύεσσα πτόντιον. Vnde interpres Syes & Pusillam præfecturam (. scilicet Græcis hoc σαπτόντιον est.) ridiculè exstruxit. Trapontium quidem fateor me nullibi reperire, & uocem esse suspectam. de Suessa, quam Liuius Auruncam & Pometiam nominat, dubium non est, legenti Plinium, Ptolemæum, & alios. Sed & Σόρα mãluissem quam κόρα ex eodem Plinio 3. 5. Soram proximè priuerno adiungenti. quia tamen etiam Coranorum isto in tractu meminit, nihil mutaui. Acuenum aũt, ἀκουηνον, esse Aquinum, satis liquet. Mox Capitulum.] Sic ex Plinio correxi, pro καὶ πίτουλον infra. Cuculum Κούκουλ. Suspectum mihi.

23 Lucisq; obsitam.] Κατάλσει, fortè κατ' ἄλσῃ aut κατάλσῃ. Sed locus uidetur alioquin etiam mutilus. ὁ ἀνίων διέξεισι, non ὁ. Algidum autem non Alginum esse, notum est.

24 Lauinium.] Interpres habet Lanuuium, legit enim non λαουΐνιον, sed λανούιον. ut & Ptolemæus habet ego Lanuuium & Lauinium non puto esse unam urbem. & Lauinij nomen etiamnum extat, eo loco planè, qui hic notatur. Cæterum locus de sacerdote Dianæ uitiatus est γενηθεὶς & ἱδρωμέν☉ ex coniectura restitui. Genium, cuius nomen omissum est, Egeriam fuisse aut potius Angetiam ex 7. Aeneidis & quæ ibi annotantur, est probabile.

25 Locus Fucinus.] Legendum πάγου λίμνη δὲ Φουκίνα πλησίον &c. aut tale aliquid. Plin. 3. 12. Alba Albensium ad Fucinum lacum. Meminit Virgilius dicto loco. Sed locus de incrementis Fucini lacus eius denique decrementis uidetur esse non integer pro ἤτοι legerem εἴτε.

Post munita circum optimè.] Est in Græco εὐαρκὴς sed εὐερκὴς legit interpres, ut apparet, quod & sensui est commodißimum. Cæterum aquas non Martias esse appellandas, quas in urbem duxit Qu. Marcius Rex, uel ex Plinio liquet 36. 15. Cæterum post καὶ inter Campanos & Samnitas interieci, quod & legit interpres, & sensus flagitat.

Gallicis finibus.] ὅρων pro ὀρῶν legi. ad rem etiam hoc commodius est & uerius multo. Nam Ariminum Senonum, Boiorum Gallicæ Rauennam etiam Ptolemæus adscribit. Picenos autem hoc loco dixi, qui sunt Πικεντῖνοι nostro, id est Picenum (. hodie Marcam Anconitanam.) incolebant, ut ne confunderem cum Picentinis ad mare Tyrrhenũ in diuersa Italiæ regione habitantib. nihil aũt in uerbis autoris mutãdũ fuisse, satis cõstat ex huius libri fine. Picenos Πικηνοὺς Ptolemæus distinctius dixit: noster ad originẽ respexit. Iã uocẽ μάλλον nõ dubitaui tollere, & ἀνώμαλον substituere, rei ueritate hoc docẽte: & litterarũ reliquijs quasi manu ducẽtib. ad emendationẽ: ne dicã sic legisse interpretẽ. Leastrum porrò nullum inuenio. Plinius 3. 13. Heluio flumini hoc tribuit. Ego planè Castrum suspicor à Strabone scriptum fuisse, idq; reposui. Cõgruit enim ad Plinianam etiam ac Ptolemaicam Piceni descriptionem, urbe

ultima & Prætucijs proxima posita pro termino, eademq; maritima. Si cui Leaster arridet, amet eum sine riuali, quod ad me attinet. Pneuentiam reliqui, sed suspectam mihi. fortè aliquid est deprauatũ pro eis qui sunt Pleninenses Plinio. pro κάτελλον κάσελλον reposui. castellum Firmanorum Plinius. Trunoum quoque ipsa scriptura ostendit esse uitiosam uocẽ pro qua aut Nouanam aut Numanam crederem ex Ptol. & Plin. reponendam. Frentanos ex ijsdem posui.

26 Teate.] Τεατέαν ex Ptol. reposui, pro τεγέατην. Plin quoq; Teatinos habet 3.12. & restat adhuc oppidum Tieti, ut testatur Niger. alij citta de chieti ma gis corruptè dicũt. Maruuinos Marrubios appellat Virgil. VII. Aeneidos. Sed & alia ut emendauerim, obscurum non est. Peucentinis autem hic prorsus nihil erat loci. reposui Picentinos, ut & paulò post. Nam Aternum flumen eorum limitem ipse etiam facit Plinius 3. 13. ut uideantur omnino apud Ptolemæum Aterni & Matrini nomina esse trãsposita qui Aternum uersus Pelignos, Matrinum uersus Picenum collocaret, reliqua ex Plinio correxi. de Ortio sum dubius, quod uideo nõnullos idem cum Ortone facere. εισὶ pro ἦν requirit sensus.

Ptolemæi locus.

27 Οἱ δ᾽ ἐκείνους.] Corruptè fortè, ἔτ᾽ ἐκείνους. ut subaudias τόπους. Σαυνίταις dandi casu, sensus requirit. De alica et Campaniæ fertilitate confer huc quæ habet Plinius 18. 11. Statanum uinum malè in Setinum deprauauit interpres. uide Plin. huc 14. 6.

28 Κιθέαι.] Hanc ego uocẽ neq; adsequor, neq; quid legerit interpres uideo, qui ostrea uertit, nisi si legit τηθέιαι. nam τήθεα esse ostrea uel ex Homero notum est.

29 Aquæ potabilis.] ποτάμιος, puto ποτίμου. Sed & illa reieci ante τῆς Ἀχερουσίας & τοῖς λιμ. pro τις restitui, ac προσοικειῶν. quæ menda leuia ridiculam interpreti uersionem extorserunt. Sed & λῃστήριον non potui tolerare. quis enim credat latrones nunquam interdiu prodire ex latebris? aut quid his cum oraculo? aut unde probabile sit, Cuuerios fuisse prædones?

30 Ad Neapolim.] Locus in Græco monstrosè fuit corruptus. De Agrippæ opere ad lacum Auernum, uide Dionem lib. 48. ferè extremo. φασίν.] non φησίν, nisi fortè ad Ephorum usq; referendum sit. Sed & διεπεσκεύασεν legendum fuit. Sicut & Misenum.] Τὰς Βαΐας cur in accusatiuum cõuerterim, & pro ἑτέρου sociũ scripserim, satis liquet. Baium Vlyssis socium, unde Baijs nomẽ Seruius in 3um & 6um Aeneidos dicit. Τῶν μισηνῶν.] Legendum τὸν μισηνόν. Sed exciderunt uerba, quibus ostendat unde Miseno promontorio nomen. Imò autem apparet magnam hîc esse lacunam, & periisse quæ de Baijs Strabo scripsit. nihil enim scripsisse quis credat? & in eclogis etymon Baiarum, & alia quædam cùm extent, quis dubitet locum hunc esse decurtatum? De Miseno uide Virg. VI. Aeneid. & interpretes.

31 Acerrarum.] Ἀχέρων, scribi debuit ἀχέρρων, Imò ἀκέρρων. Sed uerba πόλει ἱερέωνα nescio quomodo corrigam tutò: mendosa esse, id uerò scio. itaq; in uertendo ueritate fretus liberum gessi me. De Acerris diximus in Stephano. De Væsuuij autem montis appellationis uarietate, hîc quoq; non libet repetere, quæ suo diximus loco. Πομπαίαν, σύρασον, & passim alia nomina non correxi, gnarus quid Græci scriptores in hoc genere haberent. in uersione genuina reposui.

32 Inter sese.] Πρὸς τὰ ἀλλήλας. legebatur ἐλλῆνας: planè nullo sensu. coniecturam meam facilè probabunt, qui uarios Græcarum litterarum ductus obseruarunt. Versus Pindari facilè potui restituere, cum extent ferè sub initium πυθίων. & ut nihil dissimilem, corrupti cum integro comparatio mihi uidetur multis bonis coniecturis occasionem præbere ubi libri desunt, ἐπωμεὺς λόφος. mihi ignotus est. Amplius. Simile ferè est, quod accidit apud Puteolos monti Barariæ, ut historiæ & picturæ docent, Anno salutis 1538.

33 Calatia.] In uertẽdo secutus sum Pliniũ & Ptolemæum, mirificè deprauatis hîc uocibus ex historia belli Annibalici apud Liuium & Polybiũ, satis nostra probabuntur. Reliqui tamen Græca, ut & infrà καλλικὴ quod Cales esse non est obscurum. Quæ de medimno Casilini uendito noster habet, Plinius ex annalibus muri attribuit, maiore miraculo, siquidem locus uitiatus ne potest quidem esse. 8, 57, ut cum hîc διακοσία pro διακοσίων fuerit scriptum, & πραθέντες pro πραθέντος: fieri facilè potuisse credam, ut pro mure medimnum μεδίμνου pro μυός, indoctus et imperitus rerum παραδόξων librarius substituerit. id modò me mouet quòd numos Plinius simplices, noster drachmas habet. & sic uideri possit Pliniana summa tantum quadrans esse Strabonianæ, itaque satis habui monuisse.

FINIS.

TABVLA

TABVLA ITALIAM ET CORSICAM

COMPLECTENS, LIBRO QVINto & ſexto Strab, inſeruiens.

			Habet diem maximum. H.	m̃.	Diſtans ab Alexandria ad occaſum H.	m̃.
Ciuitates inſignes	Italiæ	Roma regia	15	5	1	30
		Nicæa Maßilienſium	15	15	2	10
		Tarracinæ	15	4	1	30
		Neapolis	15	ferè	1	20
		Brunduſium	14	50	1	10
		Ancon	15	20	1	36
		Rauenna	15	24	1	40
		Aquileia	15	30	1	45
		Beneuentus	15	5	1	15
	Cirni inſulæ	Capua	15	5	1	20
		Valeria	15	ferè	2	ferè
		Mariana.	15	ferè	2	ferè

Reliqui Italiæ pop.
Vestinorum, Amiternũ.
Samnitum, Beneuẽtum.
Boianum. Brutiorum,
Consentia.
Corsicæ
Ceruini, Tarrabeni, Titiani, Balatoni, Vanacini, Celebesij, Licnini, Macrini, Opini, Simbri, Coymaseni.
Ciuitates. Pauca, Fisera, Alista, Clunium, Aluca, Lurinũ
POPVLI ET CIVITATES ITALIAE.
Maßiliensium, Nicæa, Trophæa Augusti. Ligurum, Genua, Polentia, Sabata. Tuscorum, Luna, Populonium, Luca, Florẽtia, Pisa, Perusia, Aretium, Volsinium Sutrium, Sæna. Latinorum, Antium, Formæ, Roma, Tusculum, Aquinum. Campanorum, Vulturnum, Cuma, Neapolis, Capua, Suessa. Picentinorum. Surentum, Nola. Lucanorum, Buxentum, Compsa. Brutiorum, Regium, Leucopetra. Magnæ Græciæ, Locri. Tarentinorum, Tarentum, Salentinorum, Neritum Calabriæ, Hydrus. Apulorum, Egnatia. Sipus, Canusium. Frentanorum, Istonium, Larinum. Pelignorum, Orton, Curfelinium. Marucinorum, Teatea. Picenorum, Ancona, Firmium, Hadria. Semnonum, Pisaurum, Ariminum. Gallorum Boiorum, Rauenna. Venetorum, Patauium, Atria. Carnorum, Aquileia. Histriæ, Tergestum. Cænomanorum, Bergomum, Brixia, Verona, Trident, Cremona. Insubrum, Nouaria, Ticinum, Mediolanum, Comum. Sadentum... lasiorum, Eporedia. Taurinorum, Augusta. Libycorum, Vercellæ. Ceutronorum, Forum Claudij. Lepontinorum, Oscela. Caturigorum, Eburodunum. Galliæ Segusianorum, Brigantium. Nerusiorum, Vintium, Suctriorum, Salinæ. Vmbrorum, Fo Togatæ, Placentia, Eidentia, Parma, Mutina, Bononia, Fauentia. Vmbrorum, Sabinorũ, rum Sempronij, Aßisium. Vilumbrorum, Turde, Spoletium, Nagnia. Sabinorũ Capra. Prægutinorum, Beretra. Nursia. Aequiculorum, Cliternum, Marsorum,
Pãnoniæ superioris pars
Pãnoniæ inferioris ps
Illyridis & Dalmatiæ pars
Diaphontus
Clima sextũ
Per Byzãtium
Diaro mes
Clima quintũ
Carnu
Aquileia
Tergestũ
Histria
Venetæ
Paretium
Pola
Patauium
Atrianus
Atria
Bergomũ
Brixia
Cremona
Insubres
Mediolanũ
Ticinũ
Salasij
Graiæ Alpes
Augusta
Padus fl.
Doria fl.
Taurinũ
Placẽtia
Parma
Bononia
Forũ Liuij
Rauenna
Rubicon
Ariminũ
Pisaurũ
Ancona
Sinus Adriaticus
Insulæ Diomedeæ
Liguria
Albigaunũ
Genua
Asta
Nicea
Nuceria
Tuscia
Arnus fl.
Florentia
Vmbri
Vilumbri
Piceni
Castrum
Hadria
Pregutij
Sabini
Aequiculi
Marsi
Vestini
Peligni
Frentani
Semnones
Sena
Mare Ligusticũ
Aethale
Capraria
Populoniũ mont.
Ilua
ITALIA
Nouũ castrum
Roma
Aquinũ
Latini
Ostia
Samnites
Campania
Capua
Beneuẽtũ
Apulia
Garganus mons
Sipus
Aufidius
Bariũ
Mare Ionium
Mare Tyrrhenũ
Planasia
Fontia
Vulturnũ
Parthenope
Puteoli
Pãdataria
Prochyte
Neapol
Pithecusa
Salernũ
Caprea
Pæstum
Sirenusæ
Veliæ
Tarenti
Didymæ
Buxentũ
Vulcania
Lipara
Magna Græcia
Locri
Regiũ
Zephyriũ
Tarantinus sinus
Iapygum promõt.
CORSICA
Mariana
Tarrabenij
Titianj
Valeria
Blaton
Subani
SARDINIAE PARS
Mare Sardoum
SICILIAE PARS
Aetna mons
Catana
Syracusa

ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ἝΚΤΟΝ.

ὙΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἐν τῷ ἕκτῳ τὰ ἐφ᾽ ἑξῆς τῆς Ἰταλίας καὶ τὰ ἐντὸς τοῦ Ἀδρίου, μέχρι Μακεδονίας. ἐν οἷς Ἀπουλία, Καλαβρία, καὶ ὅσα κατὰ τὸν Ἰόνιον κόλπον ἅμα ταῖς παρακειμέναις νήσοις ἀπὸ Σικελίας, ἕως τῶν Κεραυνίων καὶ τοῦ ἄλλου μέρους ἕως Καρχηδόνος καὶ τῶν ταύτῃ παρακειμένων νησιδίων.

ΜΕΤΑ δὲ τὸ στόμα τοῦ Σιλάριδος, Λευκανία, καὶ τὸ τῆς Ἥρας ἱερὸν τῆς Ἀργονίας, Ἰάσονος ἵδρυμα, καὶ πλησίον ἐν πεντήκοντα σταδίοις ἡ Ποσειδωνία. ἐντεῦθεν ἐκπλέουσι τὸν πόντον, νῆσος Λευκωσία, μικρὸν ἔχουσα πρὸς τὴν ἤπειρον διάπλουν, ἐπώνυμος μιᾶς τῶν Σειρήνων, ἐκπεσούσης δεῦρο μετὰ τὴν μυθευομένην ῥίψιν αὐτῶν, εἰς τὸν βυθόν. τῆς δὲ νήσου πρόκειται τὸ ἀκρωτήριον ταῖς Σειρηνούσαις, καὶ ποιοῦν τὸν Ποσειδωνιάτην κόλπον. κάμψαντι δ᾽ ἄλλος συνεχὴς κόλπος, ἐν ᾧ πόλις· ἣν οἱ μὲν κτίσαντες Φωκαιεῖς Ὑέλην, οἱ δὲ Ἔλην ἀπὸ κρήνης τινός, οἱ δὲ νῦν Ἐλέαν ὀνομάζουσιν, ἐξ ἧς Παρμενίδης καὶ Ζήνων ἐγένοντο ἄνδρες Πυθαγόρειοι. δοκεῖ δέ μοι καὶ δι᾽ ἐκείνους καὶ ἔτι πρότερον εὐνομηθῆναι, διὸ καὶ πρὸς Λευκανοὺς ἀντέσχον, καὶ πρὸς Ποσειδωνιάτας, καὶ κρείττους ἀπῄεσαν, καίπερ ἐνδεέστεροι καὶ χώρᾳ καὶ πλήθει σωμάτων ὄντες. ἀναγκάζονται γοῦν διὰ τὴν λυπρότητα τῆς γῆς, τὰ πολλὰ θαλαττουργεῖν, καὶ ταριχείας συνίστασθαι, καὶ ἄλλας τοιαύτας ἐργασίας. φησὶ δ᾽ Ἀντίοχος Φωκαίας ἁλούσης, ὑφ᾽ Ἁρπάγου τοῦ Κύρου στρατηγοῦ, τοὺς δυναμένους ἐμβάντας εἰς τὰ σκάφη πανοικίους, πλεῦσαι πρῶτον εἰς Κυρνὸν καὶ Μασσαλίαν μετὰ Κρεοντιάδου, ἀποκρουσθέντας δὲ τὴν Ἐλέαν κτίσαι. ἔνιοι δὲ τοὔνομα ἀπὸ ποταμοῦ Ἐλέητος. διέχει δὲ τῆς Ποσειδωνίας ὅσον σ̄ σταδίους ἡ πόλις. μετὰ δὲ ταύτην ἀκρωτήριον Παλίνουρος. πρὸ δὲ τῆς Ἐλεάτιδος αἱ Οἰνοτρίδες νῆσοι δύο ὑφόρμους ἔχουσαι. μετὰ δὲ Παλίνουρον Πυξοῦς ἄκρα, καὶ λιμὴν, καὶ ποταμός. ἓν γὰρ τῶν τριῶν ὄνομα. ᾤκισε δὲ Μίκυθος ὁ Μεσσήνης ἄρχων τῆς ἐν Σικελίᾳ, πάλιν δ᾽ ἀπῆραν οἱ ἱδρυθέντες πλὴν ὀλίγων.

STRABONIS RERVM GEOGRAPHICARVM LIBER SEXTVS.

ARGVMENTVM.

Sexto libro reliqua Italiæ pars, ab Adriatico ad Macedoniam uſq; deſcribitur, in quibus ſunt Apulia, Calabria, & quæcunque ad Ionium ſinum unà cũ adiacentibus inſulis uſq; ad Ceraunios montes ſita ſunt: & rurſum quæ ex alia parte, quæ uſq; ad Carthaginem, atq; interiacenteis illic inſulas, referuntur.

POſt Silari oſtia, Lucania ſubſequitur, fanumq; I Iunonis Argiuæ ab Iaſone conditum, indeq; ſtadijs L diſtat Præſtum. Hinc in altũ nauiganti Leucoſia inſula occurrit, breui à continente traiectu, nomine referens unam Sirenum, quæ ibi locorum eiecta fuit, cùm ſe eæ (.ut in fabulis eſt.) in profundum mare præcipitaſſent. Eius inſulę promontorium Sirenuſis eſt obiectum, ſinumq; efficit Poſidoniatẽ. Inde ubi curſum flexeris, alius eſt contiguus ſinus, inq; eo urbs, quam Phocaenſes cum conderent Hyelam, alij Ellam à fonte quodã, noſtro tempore Eleam appellant. hæc eſt patria Parmenidis & Zenonis Pythagoreorũ. Videtur mihi cum propter hos uiros, tũ iam antè etiã ea urbs bonis floruiſſe legibus. itaq; & Lucanis reſtiterunt Eleatæ, & Pæſtanis, ſuperiorsq; diſceſſerunt, quanquam & regionis amplitudine & hominum numero eſſent inferiores. ob agri ſterilitatem coguntur ferè mare exercere, ſalſamentisq; & alijs id genus negociationibus ſe alere. Tradit Antiochus, quo tempore Harpagus Cyri copiarum dux Phocœam cepit, ciues quibuſcunq; facultatum tantũ eſſet totis cum familijs naues conſcendiſſe, primumq; cum Creontiade ad Cyrnum ac Maſsiliam appuliſſe, indeq; repulſos Eleam condidiſſe. Alij nomen ab Eleete fluuio deducunt. diſtat urbs ea à Pæſto ſtadijs circiter CC. Subſequitur eam promõtorium Palinurus. ante Eleam ſitæ ſunt duæ Oenotrides inſulæ ſtationibus præditæ. Poſt Palinurum Pyxûs (.Latini Buxentum uocant.) arx, eodemq; nomine portus & flumen. duxit eò coloniam Micythus Meſſanę in Sicilia princeps: ſed qui eò habitatum uenerãt, pau-

Lucania.
I
Elea.
Velia.

cís exceptis inde diſceſſerunt. Poſt Buxen-
2 tum eſt 2 Laus ſinus, & fluuius Laus, & urbs Lucanicarum ultima, paululum ſupra mare, Sybaritarum colonia, à Velia ſtadijs diſtans CCCC. (totius autem Lucaniæ litus eſt ſtadiorum lõgitudine IↃCL.) Propè adeſt ſacellum Draconis, unius de ſocijs Vliſsis, de quo Italis fuit oraculum datum:

Quá Draco Laius eſt, multum populi periturum.

decepti enim oraculo Græci qui in Italia erant, eò facta expeditione à Lucanis cladem acceperunt. Atq; ad Tyrrheni quidem maris litus hæc ſunt Lucanorum oppida, qui olim non pertigerũt ad alterum mare: ſed ibi obtinebant Græci qui ſinum habitabant Tarentinum. Ante quàm in Italiam Græci ueniſſent, nulli erant Lucani, ſed Chones & Oenotri loca ea poſsidebant. Cum autem Samnites uiribus admodũ aucti Chonas & Oenotros eieciſſent, & Lucanorum coloniam in eam regionem deduxiſſent: ſimul etiam Græci utrunq; litus uſq; ad fretum tenerent: diu inter ſe barbari ac Græci bello certauerunt. At Siciliæ tyranni, & poſteà Carthaginienſes, modò de Sicilia aduerſum Romanos bellum gerentes, modò de ipſa Italia, iſtos omnes qui ibi habitabant multis læſerunt maleficijs. Poſt Græcos autem * Poſterioribus quidem temporibus magnam etiam mediterraneorum partem ademerunt, a Troianis temporibus facto initio. adeoq; eorum creuit potentia, ut iſta regio & Sicilia nomine magnæ Græciæ cenſerentur. at nunc Tarento, Regio & Neapoli exceptis, omnia in barbariem ſunt redacta, aliaq; a Lucanis & Bruttijs, alia à Campanis obtinentur. ab his quidem uerbo, reapſe à Romanis. ſunt enim & ipſi Romani. Nihilominus ei qui totius terræ ambitum tractet, opus eſt & quæ nunc ſunt referre, & quomodo de his quædam ſuperioribus habuerint temporibus, maximè ſi illuſtria ſint. Dictum eſt de Lucanis Tyrrhenum mare attingentibus. Qui uerò mediterranea tenent, ij ſunt qui non procul Tarentino ſinu habitant. Hi, ut & Bruttij, & generis autores ipſi Samnites, ita ſunt cladibus attriti, ut eorũ habitationes diſtinguere ſit difficile. Cauſa eſt, quod nulla harum gentium pro ſe corpus quodpiam peculiare hodie conſeruat, & conſuetudines ſermonis, armaturæ, ueſtium,

γων. Μετὰ δὲ Πυξοῦντα, Λᾶος κόλπος, καὶ ποταμὸς Λᾶος, καὶ πόλις ἐσχάτη τῶν Λευκανίδων, μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης, ἄποικος Συβαριτῶν, εἰς ἣν ἀπὸ Ἔλης στάδιοι υ. ὁ δὲ πᾶς τῆς Λευκανίας παράπλους, χν. πλησίον δὲ τὸ τοῦ Δράκοντος ἡρῷον, ἑνὸς τῶν Ὀδυσσέως ἑταίρων. ἀφ' οὗ ὁ χρησμὸς τοῖς Ἰταλιώταις ἐγένετο,

Λάϊον ἀμφὶ Δράκοντα, πολύν ποτε λαὸν ὀλεῖσθαι.

ἐπὶ γὰρ ταύτην λαοὶ στρατεύσαντες οἱ κατὰ τὴν Ἰταλίαν Ἕλληνες ὑπὸ Λευκανῶν ἠτύχησαν, ἐξαπατηθέντες ὑπὸ τοῦ χρησμοῦ. Κατὰ μὲν δὴ τὴν Τυρρηνικὴν παραλίαν, ταῦτα ἐστὶ τὰ τῶν Λευκανῶν χωρία, ἃ τῆς δευτέρας οὐχ ἥπτοντο θαλάττης πρότερον, ἀλλ' οἱ Ἕλληνες ἐπεκράτουν, οἱ τὸν Ταραντῖνον ἔχοντες κόλπον. πρὶν δὲ τοὺς Ἕλληνας ἐλθεῖν, οὐδ' ἦσαν πω Λευκανοί, Χῶνες δὲ καὶ Οἰνῶτροι τοὺς τόπους ἐνέμοντο. τῶν δὲ Σαυνιτῶν αὐξηθέντων ἐπὶ πολὺ, καὶ τοὺς Χῶνας καὶ τοὺς Οἰνώτρους ἐκβαλόντων, Λευκανοὺς δ' εἰς τὴν μερίδα ταύτην ἀποικισάντων, ἅμα δὲ καὶ τῶν Ἑλλήνων τὴν ἑκατέρωθεν παραλίαν μέχρι πορθμοῦ κατεχόντων, πολὺν χρόνον ἐπολέμουν οἵ τε Ἕλληνες καὶ οἱ βάρβαροι πρὸς ἀλλήλους. οἱ δὲ τῆς Σικελίας τύραννοι, καὶ μετὰ ταῦτα Καρχηδόνιοι, τοτὲ μὲν περὶ τῆς Σικελίας πολεμοῦντες πρὸς Ῥωμαίους, τοτὲ δὲ περὶ αὐτῆς τῆς Ἰταλίας, ἅπαντας τοὺς ταύτῃ κακῶς διέθηκαν. μετὰ δὲ τοὺς Ἕλληνας. * ὕστερον μὲν γε καὶ τῆς μεσογαίας πολλὴν ἀφῄρηντο, ἀπὸ τῶν Τρωϊκῶν ἀρξάμενοι χρόνων. καὶ δὴ ἐπὶ τοσοῦτον ηὔξηντο, ὥστε τὴν μεγάλην Ἑλλάδα ταύτην ἔλεγον καὶ τὴν Σικελίαν. νυνὶ δὲ πλὴν Τάραντος, καὶ Ῥηγίου, καὶ Νεαπόλεως, ἐκβεβαρβαρῶσθαι συμβέβηκεν ἅπαντα, καὶ τὰ μὲν Λευκανοὺς καὶ Βρεττίους κατέχειν, τὰ δὲ Καμπανούς, καὶ τούτους λόγῳ, τὸ δ' ἀληθὲς Ῥωμαίους· καὶ γὰρ αὐτοὶ Ῥωμαῖοι γεγόνασιν. Ὅμως δὲ περὶ τοῦ πραγματευομένῳ τὴν τῆς γῆς περίοδον, καὶ τὰ νῦν ὄντα λέγειν ἀνάγκη, καὶ τῶν ὑπαρξάντων ἔνια, καὶ μάλιστα ὅταν ἔνδοξα ᾖ. Τῶν δὲ Λευκανῶν οἱ μὲν ἁπτόμενοι τῆς Τυρρηνικῆς θαλάττης εἴρηνται, οἱ δὲ τὴν μεσόγαιαν ἔχοντες, εἰσὶν οἱ κοῦντες τὴν Ταραντίνου κόλπου. οὕτω δ' εἰσὶ κεκακωμένοι τελέως αὐτοί τε καὶ Βρέττιοι καὶ αὐτοὶ Σαυνῖται οἱ τούτων ἀρχηγέται, ὥστε καὶ διορίσαι χαλεπὸν τὰς κατοικίας αὐτῶν, αἴτιον δ' ὅτι οὐδὲν ἔτι σύστημα κοινὸν τῶν ἐθνῶν ἑκάστου συμμένει, τά τε ἔθνη διάλεκτόν τε καὶ ὁπλισμοῦ, καὶ ἐσθῆτος, καὶ τῶν παραπλησίων ἐκλε-

ἐκλέλοιπεν. ἄλλως τε ἄδοξοι παντάπασιν εἰσίν, αἱ καθ' ἕκαστα καὶ ἐν μέρει κατοικίαι. ἐροῦμεν δὲ κοινῶς ἃ παρειλήφαμεν, οὐδὲν παρὰ τοῦτο ποιούμενοι τοὺς τὴν μεσόγαιαν οἰκοῦντας, Λευκανούς τε τοὺς προσεχεῖς αὐτοῖς Σαυνίτας. Πετηλία μὲν οὖν μητρόπολις νομίζεται τῶν Λευκανῶν, καὶ συνοικεῖται μέχρι νῦν ἱκανῶς. κτίσμα δ' ἐστὶ Φιλοκτήτου, φυγόντος τὴν Μελίβοιαν κατὰ στάσιν. ἐρυμνὴ δ' ἐστίν, ὥστε καὶ Σαυνῖταί ποτε φρουρίοις ἐπετείχισαν αὐτήν. Φιλοκτήτου δ' ἐστὶ καὶ ἡ παλαιὰ Κρίμισα περὶ τοὺς αὐτοὺς τόπους. Ἀπολλόδωρος δ' ἐν τοῖς περὶ νεῶν τοῦ Φιλοκτήτου μνησθεὶς, λέγειν τινὰς φησὶν ὡς εἰς τὴν Κροτωνιᾶτιν ἀφικόμενος, Κρίμισαν ἄκραν οἰκῆσαι, καὶ Χώνην πόλιν ὑπὲρ αὐτῆς, ἀφ' ἧς οἱ ταύτῃ Χῶνες ἐκλήθησαν. παρ' αὐτοῦ δὲ πεμφθέντας εἰς Σικελίαν περὶ Ἔρυκα μετὰ Αἰγέστου τοῦ Τρωὸς, Αἴγεσταν τειχίσαι. καὶ Γρουμεντὸν δὲ καὶ Οὐερτῖναι, τῆς μεσογαίας εἰσί, καὶ Καλασάρνα, καὶ ἄλλαι μικραὶ κατοικίαι, μέχρι Οὐενουσίας πόλεως ἀξιολόγου. ταύτην δ' οἶμαι καὶ τὰς ἐφεξῆς ἐπὶ Καμπανίας ἰόντι, Σαυνίτιδας εἶναι. ὑπὲρ δὲ τῶν Θουρίων καὶ ἡ Ταυριανὴ χώρα λεγομένη ἵδρυται. οἱ δὲ Λευκανοὶ τὸ μὲν γένος εἰσὶ Σαυνῖται, Ποσειδωνιατῶν δὲ καὶ τῶν συμμάχων κρατήσαντες πολέμῳ, κατέσχον τὰς πόλεις αὐτῶν. Τὸν μὲν οὖν ἄλλον χρόνον, ἐδημοκρατοῦντο. ἐν δὲ τοῖς πολέμοις ᾑρεῖτο βασιλεὺς, ὑπὸ τῶν νεμομένων ἀρχάς, νῦν δ' εἰσὶ Ῥωμαῖοι. Τὴν δ' ἑξῆς παραλίαν Βρέττιοι μέχρι τοῦ Σικελικοῦ κατέχουσι πορθμοῦ, σταδίων ν̄ καὶ τ̄ ἐπὶ τοῖς χιλίοις. Φησὶ δ' Ἀντίοχος ἐν τῷ περὶ τῆς Ἰταλίας συγγράμματι, ταύτην Ἰταλίαν κληθῆναι, καὶ περὶ ταύτης συγγράφειν, πρότερον δ' Οἰνωτρίαν προσαγορεύεσθαι. ὅριον δ' αὐτῆς ἀποφαίνει πρὸς μὲν τῷ Τυρρηνικῷ πελάγει, τὸ αὐτὸ ὅπερ καὶ τῆς Βρεττίας ἔφαμεν, τὸν Λᾶον ποταμόν· πρὸς δὲ τῷ Σικελικῷ, τὸ Μεταπόντιον. τὴν δὲ Ταραντίνην ἡ συνεχὴς τῷ Μεταποντίῳ ἐστίν, ἐκτὸς τῆς Ἰταλίας ὀνομάζει, Ἰάπυγας καλῶν. ἔτι δ' ἀνώτερον, Οἰνωτρούς τε καὶ Ἰταλοὺς μόνους ἔφη καλεῖσθαι, τοὺς ἐντὸς τοῦ ἰσθμοῦ πρὸς τὸν Σικελικὸν κεκλιμένους πορθμόν. ἔστι δ' αὐτὸς ὁ ἰσθμὸς ἑκατὸν καὶ ξ̄ στάδιοι, μεταξὺ δυοῖν κόλπων, τοῦ τε Ἱππωνιάτου, ὃν Ἀντίοχος Ναπιτῖνον εἴρηκε, καὶ τοῦ Σκυλλητικοῦ. περίπλους δ' ἐστὶ τῆς ἀπολαμβανομένης χώρας πρὸς τὸν πορθμὸν,

aliæq; id genus obsoleuerunt: quò accedit, quòd singulæ seorsim habitationes obscuræ sunt & ignobiles. Nos quæ tradita accepimus in commune proferemus, nullo facto hîc inter Lucanos mediterraneos & ijs uicinos Samnitas discrimine.

Petilia Lucanorum urbs primaria censetur, & hodieq; satis est frequens hominibus. condidit eam Philoctetes, cùm Melibœa ob seditionem profugisset. urbs est natura loci munita: itaq; & Samnites aliquando castellis exstructis se contra eam tutati sunt. Philoctetę opus est etiam Crimisa uetus ijsdem in locis. Apollodorus in commentario de nauibus Græcorum ad Troiam, facta Philoctetis mentione, quosdam ait dicere eum cum in Crotoniatarum peruenisset agrum, Crimisam arcem condidisse, & urbem Chonin super ea, unde Chonibus in ea regione nomen. & missos ab eo quosdam in Siciliam ; ad Erycem cum Aegesto Troiano, Aegestã muro cinxisse. Sunt & alia oppidula Lucanorum exigua in mediterraneis, Grumentum, Vertinæ, Calasarna, usque ad Venusiam urbem pręcipuam, quam ego ut & reliquas quæ sunt in uia ad Campaniam, Samniticas esse iudico. Super Thurios est etiam sita regio, quæ uocatur Tauriana. Lucani à Samnitibus genus trahunt. & superatis bello Positoniatis atque eorum socijs, urbes illorum obtinuerunt. reliquo tempore popularis reipub. apud eos gerebatur administratio: sed in bellis rex ab ijs creabatur, quorum erat magistratus designare. nunc Romani sunt.

Reliquam usq; ad fretum Siculum oram maritimam stadiorum CIↃ CCCL, Bruttij tenent. Antiochus in opere quod de Italia conscripsit, hãc regionem ait Italiam appellatam fuisse, ac de ea se scribere: prius autem dictam fuisse Oenotriam. Terminum autem ei constituit, ad mare quidem Tyrrhenum, quem & nos Bruttijs assignauimus, Laum flumen: ad Siculum autem fretum, Metapontium. Sed Tarentinam regionem quæ continuò agrum Metapontinum subsequitur, extra Italiam sub Iapygię nominè censet. Apud uetustiores autẽ ait eos tantùm Oenotros ac Italos fuisse habitos, qui intra isthmum siti uersus fretum uergerent Siculum. Is isthmus stadiorum CLX inter duos iacet sinus, Hipponiatem (. quem Napitinum nominauit Antiochus.) atq; Scylletium seu Scylaceũ. Longitudo littoris quod intra fretum est & isthmum, Bruttij.

mum, est pœnè CIↃ CIↃ stadiorum. Successu autem temporis ait Italię nomē fuisse, & Oenotrię propagatum usq; ad Metaponticam & Sirenitidem regionem. habitasse enim ea loca Chonas, gentem Oenotricam satis compositam, territorioq; nomen Chonię fecisse. Atq; hic quidem more antiquorum simpliciùs dixit, nullo posito Lucanorum & Bruttiorū discrimine. Enimuerò Lucania est inter oram maris Tyrrheni ac Siculi, illic à Silaro usq; ad Laum, hîc à Metaponto usque ad Thurios. in continente autem à Samnitibus usq; ad isthmum, qui à Thurijs ad Cerillum pertinet, prope Laum. isthmus stadia occupat CCC. Supra hos Bruttij peninsulam incolunt, quę aliam includit peninsulam, in qua est isthmus à sinu Scylletio ad Hipponiatem sinum porrectus. Genti huic Lucani nomen dederunt, qui desertores seu defectores Bruttiorum uocabulo notant. nam Bruttij cùm (ut aiunt.) pastores priùs essent Lucanorum, ab ipsis desciuerunt, indulgentia ipsorum libertatem adepti, quo tempore Dio bellum in Dionysium mouens, quosuis contra quosuis concitauit. Atq; hæc in uniuersum de Lucanis sint & Bruttijs dicta. Cæterùm prima à Lao urbs Bruttiorum est Temesa, quā Tempsam nunc dicunt, ab Ausonibus condita primùm, deinde ab Aetolis qui Thoantem sequebantur. hos Bruttij expulerunt. ipsos autem Bruttios Annibal & Romani attriuerūt. Prope Temesam est sacellum oleastris circumseptum, Politæ Vlissis sociorum uni dedicatum. quem per insidias à barbaris necatum, graues exercuisse iras ferunt, coactosq; oraculi monitu uicinos ei tributum pendere: indeq; prouerbium esse, Nemo Temesæum heroëm aduersus se: cùm autem Locri Epizephyrij Temesam cepissent, Euthymū ferunt pugilem contra istum genium in duellum descendisse, uictoriaq; potitum ab eo extorsisse, ut tributum uicinis remitteret. Atque huius Temeses aiunt Homerum mentionem fecisse, nō Tamasæ (utroq; enim modo scribitur.) quæ Cypri est, his uerbis.

Odyss. α.184. Aes nunc Allatū, Temesam proficiscor.—

& sanè in uicinia ostenduntur officinæ ærariæ, quarum tamen hodie defecit usus. Temesę propinqua est Terina, quàm euertit Annibal, cùm tutari non posset, quando in Bruttios confugerat. Sequitur Bruttiorum caput Consentia. Paulū supra hanc sita est Pādosia,

μόν, ἐν ᾧ στάδιοι διχίλιοι. μετὰ δὲ ταῦτα ἐπεκτείνεται φησὶ τοὔνομα καὶ τὸ τῆς Ἰταλίας, καὶ τὸ τῶν Οἰνωτρῶν, μέχρι τῆς Μεταποντικῆς καὶ τῆς Σειρινίτιδος. οἰκῆσαι γὰρ τοὺς τόπους τούτους Χῶνας, Οἰνωτρικὸν ἔθνος κατακοσμούμενον, καὶ τὴν γῆν ὀνομάσαι Χωνίην. Οὗτος μὲν οὖν ἁπλουστέρως εἴρηκε καὶ ἀρχαϊκῶς, οὐδεμίαν διορίσας περὶ τῶν Λευκανῶν καὶ τῶν Βρεττίων. Ἔστι δ' ἡ μὲν Λευκανία μεταξὺ τῆς τε παραλίας τῆς Τυρρηνικῆς καὶ τῆς Σικελικῆς, τῆς μὲν ἀπὸ τοῦ Σιλάριδος μέχρι Λάου, τῆς δ' ἀπὸ Μεταποντίου μέχρι Θουρίων. κατὰ δὲ τὴν ἤπειρον ἀπὸ Σαυνιτῶν μέχρι τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ ἀπὸ Θουρίων εἰς Κηρίλλους, πλησίον Λάου. στάδιοι δ' εἰσὶ τοῦ ἰσθμοῦ, τ. Ὑπὲρ δὲ τούτων, Βρέττιοι χερρόνησον οἰκοῦσιν. ἐν ταύτῃ δ' ἄλλη περιείληπται χερρόνησος ἡ τὸν ἰσθμὸν ἔχουσα τὸν ἀπὸ Σκυλλητίου ἐπὶ τὸν Ἱππωνιάτην κόλπον. ὠνόμασται δὲ τὸ ἔθνος ὑπὸ Λευκανῶν· Βρεττίους γὰρ καλοῦσι τοὺς ἀποστάτας. ἀπέστησαν δ' ὥς φασι ποιμαίνοντες αὐτοῖς πρότερον, εἶθ' ὑπὸ ἀνέσεως ἐλευθεριάσαντες, ἡνίκα ἐπεστράτευσε Δίων Διονυσίῳ, καὶ ἐτάραξεν ἅπαντας πρὸς ἅπαντας. Τὰ καθόλου μὲν δὴ ταῦτα περὶ Λευκανῶν καὶ Βρεττίων λέγομεν. Ἀπὸ γὰρ Λάου πρώτη πόλις ἐστὶ τῆς Βρεττίας Τεμέση, Τέμψαν δ' οἱ νῦν καλοῦσιν, Αὐσόνων κτίσμα. ὕστερον δὲ καὶ Αἰτωλῶν τῶν μετὰ Θόαντος, οὓς ἐξέβαλον Βρέττιοι. Βρεττίους δὲ ἐπέτριψαν Ἀννίβας τε καὶ Ῥωμαῖοι. ἔστι δὲ πλησίον τῆς Τεμέσης ἡρῷον, ἀγριελαίοις συνηρεφὲς, Πολίτου τῶν Ὀδυσσέως ἑταίρων, ὃν δολοφονηθέντα ὑπὸ τῶν βαρβάρων, γενέσθαι βαρύμηνιν, ὥστε τοὺς περιοίκους δασμολογεῖν αὐτῷ κατά τι λόγιον, καὶ παροιμίαν εἶναι πρὸς αὐτοὺς, μηδεὶς τὸν ἥρωα τὸν ἐν Τεμέσῃ. λεγόντων ἐπικεῖσθαι αὐτοῖς. Λοκρῶν δὲ τῶν Ἐπιζεφυρίων ἑλόντων τὴν πόλιν, Εὔθυμον μυθεύουσι τὸν πύκτην καταβάντα ἐπ' αὐτὸν, κρατῆσαι τῇ μάχῃ, καὶ βιάσασθαι παραλῦσαι τοῦ δασμοῦ τοὺς ἐπιχωρίους. Ταύτης τε τῆς Τεμέσης φασὶ μεμνῆσθαι τὸν ποιητὴν, οὐ τῆς ἐν Κύπρῳ Ταμασοῦ (λέγεται γὰρ ἀμφοτέρως) περὶ

Ἐς Τεμέσην μετὰ χαλκόν,—

καὶ δείκνυται χαλκουργεῖα πλησίον, ἃ νῦν ἐκλέλειπται. Ταύτης δὴ συνεχὴς Τέρινα, ἣν Ἀννίβας καθεῖλεν, οὐ δυνάμενος φυλάττειν, ὅτε δὴ εἰς αὐτὴν καταφύγε τὴν Βρεττίαν. εἶτα Κωνσεντία μητρόπολις Βρεττίων. Μικρὸν δ' ὑπὲρ ταύτης Πανδοσία,

φρούριον

φρούριον ἐρυμνόν, περὶ ὃ Ἀλέξανδρος ὁ Μολοττὸς διεφθάρη. ἐξηπάτησε δὲ καὶ τοῦτον ὁ ἐν Δωδώνῃ χρησμός, φυλάττεσθαι κελεύων τὸν Ἀχέροντα καὶ τὴν Πανδοσίαν. δειχνυμένων γὰρ ἐν τῇ Θεσπρωτίᾳ ὁμωνύμων τούτοις, ἐνταῦθα κατέστρεψε τὸν βίον. τρικόρυφον δ' ἐστὶ τὸ φρούριον, καὶ παραρρεῖ ποταμὸς Ἀχέρων. προσηπάτησε δὲ καὶ ἄλλο λόγιον,

Πανδοσία τρικόλωνε, πολύν ποτε λαὸν ὀλέσσεις.

ἔδοξε γὰρ πολεμίων φθορὰν οὐκ οἰκείων δηλοῦσθαι. Φασὶ δὲ καὶ βασίλειόν ποτε γενέσθαι τῶν Οἰνωτρικῶν βασιλέων τὴν Πανδοσίαν. Μετὰ δὲ τὴν Κωνσεντίαν Ἱππώνιον Λοκρῶν κτίσμα. Βρεττίους δὲ κατέχοντας ἀφείλοντο Ῥωμαῖοι, καὶ μετωνόμασαν Οὐιβῶνα Οὐαλεντίαν. Διὰ δὲ τὸ εὐλείμωνα εἶναι τὰ περικείμενα χωρία καὶ ἀνθηρά, τὴν Κόρην ἐκ Σικελίας πεπιστεύκασιν ἀφικνεῖσθαι δεῦρο ἀνθολογήσουσαν. ἐκ δὲ τούτου ταῖς γυναιξὶν ἐν ἔθει γεγονέναι, ἀνθολογεῖν τε καὶ στεφανηπλοκεῖν, ὥστε ταῖς ἑορταῖς αἰσχρὸν εἶναι στεφάνους ὠνητοὺς φορεῖν. Ἔχει δ' ἐπίνειον ὃ κατεσκεύασε ποτὲ Ἀγαθοκλῆς ὁ τύραννος τῶν Σικελιωτῶν κρατήσας τῆς πόλεως. Ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ τὸν Ἡρακλέους λιμένα πλεύσασιν, ἀρχὴ τοῦ ἐπιστρέφειν τὰ ἄκρα τῆς Ἰταλίας, τὰ πρὸς τῷ πορθμῷ πρὸς τὴν ἑσπέραν. Ἐν δὲ τῷ παράπλῳ τούτῳ Μέδαμα πόλις Λοκρῶν τῶν αὐτῶν ὁμώνυμος κρήνῃ μεγάλῃ, πλησίον ἔχουσα ἐπίνειον καλούμενον ἐμπόριον. Ἐγγὺς δὲ καὶ Μέταυρος ποταμός, καὶ ὕφορμος ὁμώνυμος. Πρόκεινται δὲ τῆς ᾐόνος ταύτης αἱ τῶν Λιπαραίων νῆσοι, διέχουσαι τοῦ πορθμοῦ σταδίους διακοσίους. οἱ δ' Αἰόλου φασίν, οὗ καὶ τὸν ποιητὴν μεμνῆσθαι ἐν τῇ Ὀδυσσείᾳ. εἰσὶ δ' ἑπτὰ τὸν ἀριθμὸν ἐν ἀπόψει πᾶσι, καὶ τοῖς ἐκ τῆς Σικελίας, καὶ τοῖς ἐκ τῆς ἠπείρου τοῖς κατὰ Μέδαμαν ἀφορῶσι, περὶ ὧν ἐροῦμεν, ὅταν περὶ τῆς Σικελίας λέγωμεν. Ἀπὸ δὲ τοῦ Μεταύρου ποταμοῦ, Μέταυρος ἕτερος. * Ἐκδέχεται δ' ἐντεῦθεν, τὸ Σκύλλαιον πέτρα χερρονησίζουσα ὑψηλή, τὸν ἰσθμὸν ἀμφίδυμον καὶ ταπεινὸν ἔχουσα, ὃν Ἀναξίλαος ὁ τύραννος τῶν Ῥηγίνων ἐπετείχισε τοῖς Τυρρηνοῖς κατασκευάσας ναύσταθμον, καὶ ἀφείλετο τοὺς λῃστὰς τὸν διὰ τοῦ πορθμοῦ διάπλουν. Πλησίον γάρ ἐστι καὶ ἡ Καῖνυς, διέχουσα τῆς Μεδάμης σταδίους πεντήκοντα καὶ διακοσίους, ἡ τελευταία ποιοῦσα τὰ ἄκρα στενὰ τοῦ πορθμοῦ, πρὸς τὴν ἐκ τῆς Σικελίας ἄκραν τὴν Πελωρίδα. ἔστι δ' αὕτη μία τῶν τριῶν τῶν ποιουσῶν

castrum ualidum, ubi Alexander Molossus perijt. Nam & huic oraculum Dodonæum imposuit, quo iussus erat Pandosiam Acherontemq; uitare. cum enim in Thesprotia id nominis ei loca ostensa fuissent, ipse in Bruttijs ad idem gerentia nomen oppetijt. Castrum tres habet uertices Pandosia, ac præter fluit Acheron fluuius. Sed alia quoq; accessit, qua deciperetur, dictio:

Pandosia ingentem es populum extinctura triuertex.

existimauit enim nõ suorum, sed hostium prædici cladem. Pandosiam ferunt aliquando regiam fuisse regum Oenotriç. Consentiam sequitur Hipponium, à Locris conditum: quod Bruttijs ademtum Romani Vibonem Valentiam nuncupauerunt. Et quia circumiacentia loca prata habent præclara, floribusq; abundant, creditum fuit eò ex Sicilia uenisse Proserpinam florum legendorũ gratia: indeq; morem esse matronis receptum ut flores ipsæ legant coronasq; nectant, turpeq; ijs habeatur ad festos dies serta gestare emticia. Nauale habet Vibo, quod olim ædificauit Agathocles Siculorum tyrannus, ea urbe potitus. Inde ad portum Herculis nauigantibus, extrema Italiæ uersus fretum sita incipiunt sese aduersus occidentem inflectere. Eo in litore est 5 Medama urbs Locrorum 5 eorundem, eiusdem nominis cum fonte magno, habetq; uicinũ nauale, cui Emporium nomen. propè est etiam flumen Metaurus, & eiusdem nominis statio nauium. Ante hoc litus sitæ sunt Liparensium insulæ, CC stadijs à freto distantes. alij Aeoli insulas dicunt aiũtque earum poëtam in Vlissea mentionem fecisse. septem numero sunt, in conspectu sitæ omnib. uel ex Sicilia, uel ex continẽte apud Medamam prospicientibus, dicemus de ijs in Sicilia. Cæterum iste Metaurus fluuius, diuersus est ab eo * Inde subsequitur Scyllæum, sublimè saxum & mari pœnè ambitum, isthmo humili & utrinq; appulsui nauium apto, continenti iunctum. quẽ isthmum Anaxilaus Rheginorum Tyrannus aduersum Tyrrhenos muro muniuit nauiumq; stationem redegit, prædones quẽ freti traiectu prohibuit. Propè enim Cęnys etiam est, quę distat à Medama stadijs CCL, quę ultima fauces freti coarctat e regione Pelori è Sicilia eò porrecti promontorij. Pelorus enim unum

est de tribus promontorijs, quę Siciliam efficiunt triquetram, & obuertitur ortui ęstiuo, sicut Cænys occasui. quo fit ut à sese inuicē auertantur Cænys & Pelorum. A' Cæny usque ad Posidonium, seu columnam Regiam ad fretum, sex circiter stadiorum longitudine angustus protenditur meatus, pauloque longior est minimus traiectus. à columna Regium usq; c sunt stadia, freto iā dilatato, qua ad externum mare nauigatur, quod oriētem spectat, & Siculi maris habetur nomine. Regium à Chalcidensibus conditū est, qui cum ex decimatione Apollini propter sterilitatem essent consecrati, eò deinde à Delphis commigrasse feruntur, domo sibi etiam alijs adsci tis. Antiochus scribit Chalcidenses à Zanclæis euocatos, principemq; coloniæ Antimnestum ijs constitutum fuisse. In huius coloniæ societatem uenerunt etiam exsules Messenij Peloponnesij, qui eiecti erant factione suorum, recusantium pœnas dare Spartanis, ob uiolatas in Limnis uirgines: quas Messenij missas ad rem sacram per uimstuprauerāt, trucidatis etiam qui eas defendere uolebant. Exsules ergo cùm Macistum recessissent, miserunt Delphos, expostulatum cum Apolline & Diana, quòd ea ipsos fortuna uti sinerent uindicare iniuriam dijs istis factam uolentes: simulq; quæsitum ecquam rebus perditis salutem inuenirent. lusit eos Apollo socios se adiungere Chalcidensibus Regium migrantibus suæq; sorori gratias agere. non enim perijsse ipsos, sed exitium euitasse, alioquin unà cum patria perituros, quam paulò post Spartani essent excisuri. Paruerunt oraculo Messenij. Ideoq; Reginorum duces usque ad Anaxilaum semper de genere Messenio fuerunt delecti. Antiochus tradit, totam istam regionem priscis temporib. fuisse à Siculis habitatam: postea temporis Morgetes ab Oenotris pulsos in Siciliam traiecisse. nec desunt, qui Morgantiū Siciliæ urbem à Morgetibus nomen habere asserāt. Maxima semper fuit ciuitatis Reginę potentia, ac permulta habuit sub se oppida, propugnaculumq; fuit semper Siciliæ oppositum cùm antiquitus, tum nuper nostra ætate, cum Sex. Pompeius Siciliam ad defectionem pertraxit. Nomen Regio esse ait Aeschylus ab eo quod isti accidit regioni. terræ enim motibus Siciliam à continente abruptam, cùm alij, tum ille affirmauit: & nomē à uerbo rhegnysthæ, quod

τρίγωνον τὴν νῆσον. νεύει δὲ τὸ μὲν πρὸς θερινὰς ἀνατολάς, καθάπερ καὶ ἡ Καινὺς πρὸς τὴν ἑσπέραν, ἀντιπεριστροφήν τινα ἀπ' ἀλλήλων ποιουμένων αὐτῶν. ἀπὸ δὲ Καινυος μέχρι τοῦ Ποσειδωνίου τῆς Ῥηγίνων στηλίδος τοῦ πορθμοῦ, διήκει στενωπὸς ὅσον ἑξαστάδιος, μικρῷ δὲ πλέον τὸ ἐλάχιστον διαπέραμα. ἀπὸ δὲ στηλίδος ἑκατὸν εἰς Ῥήγιον, ἤδη τοῦ πορθμοῦ πλατυνομένου, προϊοῦσι πρὸς τὴν ἔξω, καὶ πρὸς ἕω θάλατταν τὴν τοῦ Σικελικοῦ πελάγους καλουμένου. κτίσμα δ' ἐστὶ τὸ Ῥήγιον Χαλκιδέων, οὓς κατὰ χρησμὸν δεκατευθέντας τῷ Ἀπόλλωνι δι' ἀφορίαν, ὕστερον ἐκ Δελφῶν ἀποικῆσαι δεῦρό φασι, παραλαβόντας καὶ ἄλλους τῶν οἴκοθεν. ὡς δ' Ἀντίοχός φησι, Ζαγκλαῖοι μετεπέμψαντο τοὺς Χαλκιδέας, καὶ οἰκιστὴν Ἀντίμνηστον συνέστησαν ἐκείνων. ἦσαν δὲ τῆς ἀποικίας καὶ οἱ Μεσσηνίων φυγάδες τῶν ἐν Πελοποννήσῳ, καταστασιασθέντες ὑπὸ τῶν μὴ βουλομένων δοῦναι δίκας, ὑπὲρ τῆς φθορᾶς τῶν παρθένων τῆς ἐν Λίμναις γενομένης τοῖς Λακεδαιμονίοις ἃς καὶ αὐτοὶ ἐβιάσαντο, πεμφθείσας ἐπὶ τὴν ἱερουργίαν, καὶ τοὺς ἐπιβοηθοῦντας ἀπέκτειναν. παραχωρήσαντες οὖν εἰς Μάκιστον οἱ φυγάδες, πέμπουσιν εἰς θεοῦ, μεμφόμενοι τὸν Ἀπόλλωνα καὶ τὴν Ἄρτεμιν, εἰ τοιοῦτοι τυγχάνοιεν, ἀνθ' ὧν ἐτιμώρουν αὐταῖς, καὶ πυνθανόμενοι πῶς ἂν σωθεῖεν ἀπολωλότες. ὁ δ' Ἀπόλλων ἐκέλευσε στέλλεσθαι μετὰ Χαλκιδέων εἰς τὸ Ῥήγιον, καὶ τῇ ἀδελφῇ αὐτοῦ χάριν ἔχειν· οὐ γὰρ ἀπολωλέναι αὐτούς, ἀλλὰ σεσῶσθαι, μέλλοντάς γε δὴ μὴ συναφανισθήσεσθαι τῇ πατρίδι, ἁλωσομένῃ μικρὸν ὕστερον ὑπὸ Σπαρτιατῶν. οἱ δ' ὑπήκουσαν. διόπερ οἱ τῶν Ῥηγίνων ἡγεμόνες μέχρι Ἀναξίλα τοῦ Μεσσηνίων γένους ἀεὶ καθίσταντο. Ἀντίοχος δὲ τὸ παλαιὸν ἅπαντα τὸν τόπον τοῦτον, οἰκῆσαι Σικελούς φησι, καὶ Μόργητας διαβῆναι εἰς τὴν Σικελίαν ὕστερον, ἐκβληθέντας ὑπὸ τῶν Οἰνώτρων. Φασὶ δέ τινες καὶ τὸ Μοργάντιον ἐντεῦθεν τὴν προσηγορίαν ἀπὸ τῶν Μοργήτων ἔχειν. Ἴσχυσε δὲ μέγιστον ἡ τῶν Ῥηγίνων πόλις, καὶ περιοικίδας ἔσχε συχνάς, ἐπιτείχισμά τε ὑπῆρξεν ἀεὶ τῇ νήσῳ, καὶ πάλαι, καὶ νεωστὶ ἐφ' ἡμῶν, ἡνίκα Σέξτος Πομπήϊος ἀπέστησε τὴν Σικελίαν. Ὠνομάσθη δὲ Ῥήγιον, εἴθ', ὥς φησιν Αἰσχύλος, διὰ τὸ συμβὰν πάθος τῇ χώρᾳ ταύτῃ· ἀπορραγῆναι γὰρ ἀπὸ τῆς ἠπείρου τὴν Σικελίαν ὑπὸ σεισμῶν, ἄλλοι τε κἀκεῖνος εἴρηκεν, ἀφ' οὗ δὴ Ῥήγιον κικλήσκεται. τεκμαίρονται δ' ἀπὸ τῶν περὶ

τὴν

τῶν Αἰτναίων συμπτωμάτων, καὶ τῶν κατ' ἄλλα μέρη τῆς Σικελίας, καὶ τῶν κατὰ Λιπάραν, καὶ τὰς περὶ αὐτὴν νήσους, ἔτι δὲ τῶν κατὰ τὰς Πιθηκούσσας, καὶ τὴν προσεχῆ περαίαν ἅπασαν, οὐκ ἀπεικὸς ὑπάρχειν καὶ τοῦτο συμβῆναι. Νῦν μὲν οὖν ἀνεῳγμένων τούτων τῶν στομάτων δι' ὧν τὸ πῦρ ἀναφυσᾶται, καὶ μύδροι καὶ ὕδατα ἐκπίπτει, σπανιόν τι σείεσθαί φασι τὴν περὶ τὸν πορθμὸν γῆν. τότε δὲ πάντων ἐμπεφραγμένων τῶν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν πόρων, ὑπὸ γῆς συνεχόμενον τὸ πῦρ καὶ τὸ πνεῦμα, σεισμοὺς ἀπειργάζετο σφοδρούς. μοχλευόμενοι δ' οἱ τόποι πρὸς τὴν βίαν τῶν ἀνέμων ὑπεῖξάν ποτε. καὶ ἀναρραγέντες ἐδέξαντο τὴν ἑκατέρωθεν θάλατταν, καὶ ταύτην, καὶ τὴν μεταξὺ τῶν ἄλλων νήσων τῶν ταύτῃ. Καὶ γὰρ ἡ Προχύτη, καὶ αἱ Πιθηκοῦσσαι, ἀποσπάσματα τῆς ἠπείρου, καὶ αἱ Καπρέαι, καὶ ἡ Λευκωσία, καὶ Σειρηνοῦσαι, καὶ αἱ Οἰνωτρίδες. αἱ δὲ καὶ ἐκ τοῦ πελάγους ἀνέδυσαν, καθάπερ καὶ νῦν πολλαχοῦ συμβαίνει. τὰς μὲν γὰρ πελαγίας ἐκ βυθοῦ μᾶλλον ἀνενεχθῆναι πιθανόν, τὰς δὲ προκειμένας τῶν ἀκρωτηρίων καὶ πορθμῷ διῃρημένας, ἐντεῦθεν ἀπερρωγέναι δοκεῖν εὐλογώτερον. πλὴν εἴτε διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν τοὔνομα τῇ πόλει γέγονεν, εἴτε διὰ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς πόλεως, ὡς ἂν βασίλειον τῇ Λατίνῃ φωνῇ προσαγορευσάντων Σαυνιτῶν διὰ τὸ τοὺς ἀρχηγέτας αὐτῶν κοινωνῆσαι Ῥωμαίοις τῆς πολιτείας, καὶ τὸ πολὺ χρῆσθαι τῇ Λατίνῃ διαλέκτῳ, πάρεστι σκοπεῖν ὁποτέρως ἔχει τἀληθές. Ἐπιφανῆ δ' οὖν πόλιν οὖσαν, καὶ πολλὰς μὲν πόλεις οἰκήσασαν, πολλοὺς δ' ἄνδρας παρεχομένην ἀξίους λόγου, τοὺς μὲν κατὰ πολιτικὴν ἀρετήν, τοὺς δὲ κατὰ παιδείαν, κατασκάψαι Διονύσιον, αἰτιασάμενον, ὅτι αἰτησαμένῳ κόρην πρὸς γάμον τὴν τοῦ δημίου θυγατέρα προύτειναν. ὁ δ' υἱὸς αὐτοῦ μέρος τι τοῦ κτίσματος ἀναλαβὼν, Φοιβίαν ἐκάλεσεν ἐπὶ Πύρρου. ἡ δὲ τῶν Καμπανῶν φρουρὰ παρασπονδήσαντες διέφθειρε τοὺς πλείστους. μικρὸν δὲ πρὸ τῶν Μαρσικῶν, καὶ σεισμοὶ κατέρειψαν πολὺ τῆς κατοικίας. Πομπήιον δ' ἐκβαλὼν τῆς Σικελίας Σεβαστὸς Καῖσαρ, ὁρῶν λειπανδροῦσαν τὴν πόλιν, συνοίκους ἔδωκεν αὐτῇ τῶν ἐκ τοῦ στόλου τινάς, καὶ νῦν ἱκανῶς εὐανδρεῖ. Ἀπὸ δὲ τοῦ Ῥηγίου πλέοντι πρὸς ἕω, Λευκόπετραν καλοῦσιν ἄκραν ἀπὸ τῆς χρόας ἐν πεντήκοντα σταδίοις, εἰς ἣν τελευτᾶν φασὶ τὸ Ἀπέννινον ὄρος. Ἐντεῦθεν δ' Ἡράκλειον, ὃ δὴ τελευταῖον ἀκρωτή-

est rumpi, deductum uidetur. Huius rei argumenta ducuntur ab ijs quæ Aetnæ & alijs Siciliæ partibus accidunt, & Liparę insulisque circumiacentibus. Sed & Pithecusæ ac opposita continens habent, quibus probabile reddatur Siciliæ hoc euenisse. Ac nunc quidem apertis oribus per quæ ignis efflatur, massæque ignitę & aquę egeruntur, rarò aiunt terram freto uicinam motu cõcuti. Olim autem cum omnes essent exitus obthurati qui foras pertinerent, ignis ac uẽtus à terra 6 contenti, uehementes ediderunt motus, quibus loca illa concussa & ui uentorum quasi subruta tandẽ concesserunt, perruptaque utrunque mare admiserunt, cum hoc, tum quod ibi est inter reliquas insulas. Etenim Prochyta, Pithecusæ, Capreæ, Leucosia, Sirenusæ & Oenotrides, partes sunt continentis auulsæ, nõnullæ insulę ex ipso mari emerserunt, sicut & nunc multis locis euenit. quæ enim in alto iacent mari, eas probabile est ex profundo sursum egestas esse: quę autem ante promontoria sunt sitæ, aut freto à continente diuiduntur, maximè rationi consentaneum est ab ea esse abruptas. Verum enimuero, hæc'ne nominis causa sit, an uerò splendor eius, cuius gratia Samnites eam Regium quasi regiam appellarint (horum non principes Romanæ ciuitatis fuerunt participes, Latinoque usi plurimum sermone) in medio dijudicandũ alijs relinquo. Hanc sanè urbem illustrem, & quæ multas urbes ciuibus frequentasset, multosque uiros præstantes ciuili uirtute, multos doctrina insignes protulisset, Dionysius solo ęquauit, id causatus q̃d sibi uirginẽ nuptũ dari postulanti, filiam lictoris obtulissent Rhegini. Dionysius iunior partem urbis instaurauit, ac Phæbiam nominauit, sub ætatẽ Pyrrhi, sed Campanorum præsidium incolas uiolatis pactis circumuentos interfecit plerosque. Paulo ante Marsicum bellũ terręmotus magnam partem urbis prostrauerunt. Augustus Cęsar, eiecto Sicilia Pompeio, uidens Regium ciuium laborare penuria, supplementum ex classe sua largitus est: ut nunc satis frequentetur. A' Regio uersus ortum solis si nauigatur ad L stadia, peruenitur ad Leucopetram, id est album saxum, promontorium à colore sic denominatum, in quod desinere montem Apenninum aiunt. Inde sequitur Herculis promontorium, ultimum uersus 6

sus meridiem, quod ubi circumflexeris, statim iam Africo uento nauigabis ad Iapygiam, deinde litus reducitur magis magisque uersus septentriones & occasum, ad sinum Ionium. Post Herculis succedit Locrorum promõtorium Zephyrium, sic dictum, quòd portum habet uentis ab occasu flantibus expositum. Subsequitur urbs Locri Epizephyrij. Sunt hi Locri colonia eorum Locrorum, qui in sinu Crisæo habitant, ab Euanthe deducta non multo post Crotonem & Syracu-

Locri.

7 sas 7 conditas. Falsum est autem quod Ephorus eos Locrorum Opuntiorum facit colonos. Cum tres quatuorue annos in Zephyrio habitassent, transtulerunt inde urbem, usi etiam Syracusanorum auxilio. Simul enim hi. * in quibus etiam ibi est Locrensis fons, ubi castra Locri habuerunt. Inter Regium & Locros stadia sunt ıↄc. sita est urbs in supercilio, quod Esopin appellant. Creditum est Locros omnium primos scriptis usos fuisse legibus. quos, cum diu remp. optimis gessissent institutis, Dionysius Syracusarum exturbatus dominatione, scelestissimè uexauit. Etenim uirginibus in morem nuptarum ornatis pronubum se ipse auspicemue gerebat in conclaue ingressus: & conductis formosis uirginibus in conuiuijs columbas integris alis dimittebat, uirginibusq'ue imperabat ut eas nudę captarent: quibusdam etiam sanda-

8 lia indutis inæqualia, alterũ sublime, 8 alterũ humile dedecoris causa iussit ut sic colũbas sectarentur. Dedit tñ pœnas Dionysius, cum in Siciliam recuperandę tyrannidis causa rediſſet. Nam præsidio deiecto Locri in libertatem sese uindicauerunt, uxoremq́ & liberos Dionysij (.duæ erant filiæ, & filiorum natu minor iam pubescens: alter enim Apollocrates patri in expeditione reditus causa suscepta aderat) in suam potestatem redegerunt: & Dionysio summoperè flagitante, intercedentibus etiam pro ipso Tarentinis, ut quibuscunque latis conditionibus missam uxorem liberosq'ue eius facerent, abnuerũt, malueruntq'ue obsidionem & agri euastationem perferre, iram autem suam in filias affatim euomuerunt: quas uulgò constupratas strangulauerunt, & crematis corporibus ossa mola contrita in mare dissipârunt. Cæterùm Ephorus Locrensium legum mentionem faciẽs, quas ex Cretensium, Laconum, & Areopagitarum legibus. Zaleucus composuit, ab hoc id in primis nouè institutum esse

ειον νεύει πρὸς μεσημβρίαν. κάμψαντι γὰρ εὐθὺς ὁ πλοῦς λιβὶ μέχρι πρὸς ἄκραν Ἰαπυγίαν, εἶτ' ἐκκλίνει πρὸς ἄρκτον ἀεὶ, καὶ μᾶλλον, καὶ πρὸς τὴν ἑσπέραν, ἐπὶ τὸν κόλπον τὸν Ἰόνιον. Μετὰ δὲ τὸ Ἡράκλειον ἄκρα τῆς Λοκρίδος, ἣ καλεῖται Ζεφύριον, ἔχουσα τοῖς ἑσπερίοις ἀνέμοις λιμένα, ἐξ οὗ καὶ τοὔνομα. ἔπειθ' ἡ πόλις οἱ Λοκροὶ οἱ Ἐπιζεφύριοι, ἐπεὶ Λοκρῶν ἄποικοι τῶν ἐν τῷ Κρισαίῳ κόλπῳ μικρὸν ὕστερον τῆς ἀπὸ Κρότωνος καὶ Συρακουσῶν κτίσεως ἀποικισθέντες ὑπ' Εὐάνθους. Ἔφορος δ' οὐκ εὖ, τῶν Ὀπουντίων Λοκρῶν ἀποίκους φήσας. Ἔτη μὲν οὖν τρία, ἢ τέτταρα ᾤκουν ἐπὶ τῷ Ζεφυρίῳ, εἶτα μετήνεγκαν τὴν πόλιν, συμπραξάντων καὶ Συρακουσίων. ἅμα γὰρ οὗτοι, ἐν οἷς καὶ ἔστιν ἐκεῖ κρήνη Λοκρία, ὅπου οἱ Λοκροὶ ἐστρατοπεδεύσαντο. Εἰσὶ δ' ἀπὸ Ῥηγίου μέχρι Λοκρῶν ἑξακόσιοι στάδιοι. ἵδρυται δ' ἡ πόλις ἐπ' ὀφρύος, ἣν Ἐσῶπιν καλοῦσι. Πρῶτοι δὲ νόμοις ἐγγράπτοις χρήσασθαι πεπιστευμένοι εἰσί. καὶ πλεῖστον χρόνον εὐνομηθέντας, Διονύσιος ἐκπεσὼν ἐκ τῆς Συρακουσίων, ἀνομώτατα πάντων διεχρήσατο. ὅς γε προεγαμεῖ μὲν παρεισιὼν εἰς τὸ δωμάτιον, τὰς νυμφοστολισθείσας. συναγαγὼν δὲ τὰς ὡραίας παρθένους, περιστερὰς ὁλοπτέρους ἐν τοῖς συμποσίοις ἠφίει, κἀκείνας ἐκέλευε γυρεύειν γυμνὰς, τινὰς δὲ καὶ σανδάλια ὑποδεδυμένας ἄζυγα, τὸ μὲν ὑψηλὸν, τὸ δὲ ταπεινὸν, ἐπιδιώκειν ἔφασαν τοῦ ἀπρεποῦς χάριν. Δίκας μέντοι ἔτισεν, ἐπειδὴ πάλιν εἰς τὴν Σικελίαν ἐπανῆλθεν, ἀναληψόμενος τὴν ἀρχήν. καταλύσαντες γὰρ οἱ Λοκροὶ τὴν φρουρὰν, ἠλευθέρωσαν σφᾶς, καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ καὶ τῶν παιδίων κύριοι κατέστησαν. δύο δ' ἦσαν αἱ θυγατέρες, καὶ τῶν υἱῶν ὁ νεώτερος ἤδη μειράκιον. ἅτερος γὰρ Ἀπολλοκράτης συνεστράτηγε τῷ πατρὶ τὴν κάθοδον. πολλὰ δὲ δεομένου τοῦ Διονυσίου, καὶ αὐτῷ καὶ Ταραντίνοις ὑπὲρ αὐτοῦ προέσθαι τὰ πράγματα ἐφ' οἷς ἂν ἐθελήσωσιν, οὐκ ἔδοσαν, ἀλλὰ πολιορκίαν ὑπέμειναν καὶ πόρθησιν τῆς χώρας. τὸν δὲ θυμὸν εἰς τὰς θυγατέρας τὸν πλεῖστον ἐξέχεαν. καταπορνευθείσας γὰρ, ἐστραγγάλισαν. εἶτα καύσαντες τὰ σώματα, κατήλεσαν τὰ ὀστᾶ καὶ κατεπόντωσαν. Τῆς δὲ τῶν Λοκρῶν νομογραφίας μνησθεὶς Ἔφορος, ἣν Ζάλευκος συνέταξεν, ἔκ τε τῶν Κρητικῶν νομίμων, καὶ Λακωνικῶν, καὶ ἐκ τῶν Ἀρεοπαγιτικῶν, φησὶν ἐν τοῖς πρώτοις καινίσαι τοῦτο τὸν Ζάλευκον, ὅτι τῶν πρό-

πρότερον τὰς ζημίας τοῖς δικασαῖς ὑφιέντων ὁρίζειν ἐφ᾽ ἑκάστοις τοῖς ἀδικήμασιν, ἐκεῖνος ἐν τοῖς νόμοις διώρισεν, ἡγούμενος τὰς μὲν γνώμας τῶν δικαστῶν οὐχὶ τὰς αὐτὰς εἶναι περὶ τῶν αὐτῶν, δεῖν δὲ τὰς αὐτὰς * ἐπαινεῖν, καὶ τὸ ἁπλούστερον περὶ τῶν αὐτῶν συμβολαίων διατάξαι. Θουρίους δ᾽ ὕστερον ἀκριβοῦν θέλοντας περὶ τῶν ἄκρων, ἐνδοξοτέρους μὲν γενέσθαι, χείρονας δέ. εὐνομεῖσθαι γὰρ, οὐ τοὺς ἐν τοῖς νόμοις ἅπαντα φυλαττομένους τὰ τῶν συκοφαντῶν, ἀλλὰ τοὺς ἐμμένοντας τοῖς ἁπλῶς κειμένοις. τοῦτο δὲ καὶ Πλάτων εἴρηκεν, ὅτι παρ᾽ οἷς πλεῖστοι νόμοι, καὶ δίκαι παρὰ τούτοις, καὶ βίοι μοχθηροί· καθάπερ καὶ παρ᾽ οἷς ἰατροὶ πολλοὶ, καὶ νόσους εἰκὸς εἶναι πολλάς. τοῦ δὲ Ἄληκος ποταμοῦ τοῦ διορίζοντος τὴν Ῥηγίνην ἀπὸ τῆς Λοκρίδος, βαθεῖαν φάραγγα διεξιόντος, ἴδιόν τι συμβαίνει, τὸ περὶ τοὺς τέττιγας. οἱ μὲν γὰρ ἐν τῇ τῶν Λοκρῶν περαίᾳ φθέγγονται, τοῖς δ᾽ ἀφώνοις εἶναι συμβαίνει. τὸ δ᾽ αἴτιον εἰκάζουσιν ὅτι τοῖς μὲν παλίσκιόν ἐστι τὸ χωρίον, ὥστ᾽ ἔνδροσοι ὄντες μὴ διαστέλλειν τοὺς ὑμένας. τοῖς δ᾽ ἡλιαζομένοις, ξηροὺς καὶ κερατώδεις ἔχειν, ὥστ᾽ ἀπ᾽ αὐτῶν εὐφυῶς ἐκπέμπεσθαι τὸν φθόγγον. Ἐδείκνυτο δ᾽ ἀνδριὰς ἐν τοῖς Λοκροῖς Εὐνόμου τοῦ κιθαρῳδοῦ, τέττιγα ἐπὶ τὴν κιθάραν καθήμενον ἔχων. φησὶ δὲ Τίμαιος, Πυθίοις ποτὲ ἀγωνιζομένους, ἐρίσαι τε καὶ Ἀρίστωνα Ῥηγῖνον ἐρίσαι περὶ τοῦ κλήρου. τὸν μὲν δὴ Ἀρίστωνα δεῖσθαι τῶν Δελφῶν ἑαυτῷ συμπράττειν· ἱεροὺς γὰρ εἶναι τοῦ θεοῦ τοὺς προγόνους αὐτοῦ, καὶ τὴν ἀποικίαν ἐνθένδε ἐστάλθαι, τοῦ δ᾽ Εὐνόμου φήσαντος ἀρχὴν μηδὲ μετεῖναι ἐκείνοις αὐτοῖς τῶν περὶ φωνὴν ἀγωνισμάτων, παρ᾽ οἷς καὶ οἱ τέττιγές εἰσιν ἄφωνοι, τὰ εὐφθογγότατα τῶν ζῴων· ὅμως εὐδοκιμεῖν μηδὲν ἧττον τὸν Ἀρίστωνα καὶ ἐν ἐλπίδι τὴν νίκην ἔχειν. νικῆσαι μέν τοι τὸν Εὔνομον, καὶ ἀναχθῆναι τὴν λεχθεῖσαν εἰκόνα ἐν τῇ πατρίδι, ἐπεὶ κατὰ τὸν ἀγῶνα, μιᾶς τῶν χορδῶν ῥαγείσης, ἐπιστὰς τέττιξ ἐκπληρώσειε τὸν φθόγγον. Τὴν δ᾽ ὑπὲρ τῶν πόλεων τούτων μεσόγαιαν, Βρέττιοι κατέχουσι, καὶ πόλις ἐνταῦθα Μαμέρτιον, καὶ ὁ δρυμὸς ὁ φέρων τὴν ἀρίστην πίτταν, ὃν Βρεττάνιον σίλαν καλοῦσιν. εὔδενδρός τε καὶ εὔυδρος, μῆκος ἑπτακοσίων σταδίων. Μετὰ δὲ Λοκροὺς, Σάγρας, ὃν θηλυκῶς ὀνομάζουσιν, ἐφ᾽ οὗ Διοσκούρων, περὶ οὓς Λοκροὶ μύριοι μετὰ Ῥηγίνων πρὸς δεκατρεῖς μυριάδας Κροτωνιατῶν

esse tradit, quod cùm priores singulis delictis pœnæ imponendæ modum ac definitionem iudicibus permisissent, ipse in legibus pœnas expressit, ratus sententias iudicum de rebus iisdem non esse easdem: oportere autem easdem * laudare, & quod simplicius de cōmercijs constituit. Thurios autem, cum postea temporis subtilius extrema quæque sectari & describere conarētur, maiorem quidem reportasse gloriam, sed remp. habuisse uitiosiorem. Quippe bonis regi legibus, non eos qui in legibus omnem calumniæ locum uolunt precludere, sed qui simpliciter positis legibus insistunt, atque hoc etiam Plato dixit, Apud quos plurimæ sunt leges, apud hos etiam lites esse & malos mores: sicut morbi solent esse multi, ubi multi sunt medici. Peculiare quippiam habet Alex fluuius, qui agrū Reginum à Locrensi diuidit per profundam labens conuallem. Cicadæ enim quæ in Locrorum sunt parte, uocales sunt, ab altera fluminis parte mutę. Cuius rei hanc putant esse causam, quòd hæ in loco sunt umbroso: itaque roris plenæ non distendunt membranas, alteræ quia apricantur, membranas habent aridas atque corneas, ut facilè ijs sonus edatur. Monstrabatur apud Locros statua Eunomi citharœdi, cicadam habens citharæ insidentem. Narrat Timæus hunc Eunomū & Aristonem Reginum aliquando Pythijs canendo concertasse de sortitione, ac Aristonem quidem à Delphis contendisse ut sibi fauerent, quòd suos maiores Apollini sacros diceret, indeque deductam esse coloniam, at Eunomum contrà dixisse, nihil prorsus certamina de cātu ad Reginos pertinere, apud quos ipsæ etiam cicadæ, animal alioqui uocalissimum, uoce destituerentur, interim tamen nihilominus placuisse Aristonem ac uictoriam sperasse: sed uicisse Eunomū, statuamque qua diximus in patria 9 posuisse, quod ei rupta in 9 ipso certamine fide cicada præstò fuerit, sonumque nerui expleuerit. Quę supra urbem hanc sunt mediterranea, ea Bruttij tenent, ibi qúe urbs est Namertium, & sylua picem ferens optimam. Syluā eam Bruttij Silam uocāt, arboribus est pręclarè consita & aquę copia prędita, longitudine IↃCC stadiorum. Post Locros sequitur Sagra fluuius, quem feminino genere efferunt, ad eum est templum Castorum, ubi CCIↃↃ Locrenses cum Reginis, de CXXX millibus Cyotoniatarum

pugna commissa uictoriam reportarunt, atque hinc aiunt tractum prouerbium contra fidem rei derogantes, Veriora sunt hæc rebus ad Sagram gestis. Adijciunt nonnulli fabulam, ea ipsa die cûm Olympicum ageretur certamen, rem ijs qui ibi tum intererant fuisse annunciatam, ueritatemque rei nuncij celeritatem comprobatam, atque hanc cladem aiunt causam fuisse cur Crotaniatæ paulo post dissiparentur, ob multitudinem eorum qui ceciderant. Sagram subsequitur Caulonia, ab Achiuis condita, quondam Aulonia dicta ob conuallem (id enim aulôn Græcis est) ante sitam. Est autem deserta. qui enim eam tenebant, in Sicilia à barbaris eiecti, ibi Cauloniam condiderunt. Post hanc Scylletium colonia Atheniēsium qui Menestheum sequebantur, hodie Scylacium dicitur, cum Crotoniatæ possiderent, Dionysius partem Locris definiuit, ab urbe etiam sinui Scylletico nomen est, qui cum sinu Hipponiata, eum cuius meminimus isthmum conficit. Hūc isthmum Dionysius bellum contra Lucanos gerens, muro munire aggressus est, ea præscriptione usus, ut eos qui intra isthmum habitabant tutos ab extra eum degentibus barbaris redderet: cum reipsa eorum mutuam cuperet societatem diuellere, ut securè imperare intra isthmum colentibus posset. Sed interuentus extra isthmum tenentium opus id irritum fecit. Scylletio regio Crotoniatarum succedit, & tria Iapygum promontoria. inde Lacinium, Iunonis templum diues quondā, multisque refertum donarijs. Traiectuum interualla non est facilè certò explicare: nisi quod Polybius ferè à freto usque ad Lacinium tradit esse stadia CIↃ CIↃ CCC. huic ad Iapygium promontorium traiectus est IↃCC. Atque hæ dicunt fauces Tarentini sinus. Ipsius sinus litus amplum, ut regionum descriptor ait, millia passuum continet CCXL. Artemidorus ab expedito cōfici ait millibus pas-
10 suum CCCXXC. 10 Tanta etiam est reliqua faucium sinus latitudo. Sinus ortum solis hybernum spectat, incipit à Lacinio. Inde enim cursum flectens statim ad Achaicas deferebatur urbes, quarum hodie extra Tarentum nulla extat: ob celebritatem tamen nominis operę est quarundam copiosius facere mētionem.
Croton. Prima est Croton, CL stadijs à Lacinio ibique fluuius Aesarus & portus, aliusq'ue fluuius Neæthus, cui ab euentu nomen inditum per

συμβαλόντων ἐνίκησαν. ἀφ᾽ οὗ τὴν παροιμίαν πρὸς τοὺς ἀπιστοῦντας ἐκπεσεῖν φασίν, ἀληθέστερα τῶν ἐπὶ Σάγρᾳ. Προσμεμυθεύκασι δ᾽ ἔνιοι, καὶ διότι αὐθημερὸν τοῦ ἀγῶνος ἐνεστῶτος ὀλυμπιάσιν, ἀπαγγελθείη τοῖς ἐκεῖ τὸ συμβάν, καὶ εὑρεθείη τὸ τάχος τῆς ἀγγελίας ἀληθές. ταύτην δὲ τὴν συμφορὰν αἰτίαν γενέσθαι τοῖς Κροτωνιάταις φασί, τοῦ μὴ πολὺν ἔτι συμμεῖναι χρόνον, διὰ τὸ πλῆθος τῶν τότε πεσόντων ἀνδρῶν. Μετὰ δὲ τὴν Σάγραν ἀχαιῶν κτίσμα Καυλωνία, πρότερον δ᾽ Αὐλωνία λεγομένη, διὰ τὸν προκείμενον Αὐλῶνα. ἔστι δ᾽ ἔρημος. οἱ γὰρ ἔχοντες ἐν Σικελίᾳ ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἐξέπεσον, καὶ τὴν ἐκεῖ Καυλωνίαν ἔκτισαν. Μετὰ δὲ ταύτην Σκυλλήτιον, ἄποικος Ἀθηναίων τῶν μετὰ Μενεσθέως, νῦν δὲ Σκυλάκιον καλεῖται. Κροτωνιατῶν δ᾽ ἐχόντων, Διονύσιος Λοκροῖς μέρος ὥρισεν. ἀπὸ δὲ τῆς πόλεως καὶ ὁ κόλπος Σκυλλητικὸς ὠνόμασται, ποιῶν τὸν εἰρημένον ἰσθμὸν, πρὸς τὸν Ἱππωνιάτην κόλπον. ἐπεχείρησε δ᾽ ὁ Διονύσιος καὶ διατειχίζειν τὸν ἰσθμὸν, στρατεύσας ἐπὶ Λευκανούς· λόγῳ μὲν, ὡς ἀσφάλειαν παρέξων, ἀπὸ τῶν ἐκτὸς βαρβάρων, τοῖς ἐντὸς ἰσθμοῦ· τὸ δ᾽ ἀληθὲς, λῦσαι τὴν πρὸς ἀλλήλους κοινωνίαν βουλόμενος, ὥστ᾽ ἄρχειν τῶν ἐντὸς ἀδεῶς. ἀλλ᾽ ἐκώλυσαν οἱ ἐκτὸς εἰσελθόντες. Μετὰ δὲ τὸ Σκυλλήτιον ἡ Κροτωνιατῶν χώρα, καὶ τῶν Ἰαπύγων ἄκραι τρεῖς. μετὰ δὲ ταῦτα τὸ Λακίνιον, Ἥρας ἱερὸν, πλούσιον ποτὲ ὑπάρξαν, καὶ πολλῶν ἀναθημάτων μεστόν. Τὰ διάρματα δ᾽ οὐκ εὐκρινῶς λέγεσθαι, πλὴν ὥστε γε ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ σταδίους ἀπὸ πορθμοῦ μέχρι Λακινίου, Πολύβιος ἀποδίδωσι δισχιλίους καὶ τ. ἐντεῦθεν δὲ καὶ διάρμα εἰς ἄκραν Ἰαπυγίαν ψ. τοῦτο δὲ καὶ στόμα λέγουσι τοῦ Ταραντίνου κόλπου. αὐτὸς δ᾽ ὁ κόλπος ἔχει περίπλουν ἀξιόλογον, μιλίων διακοσίων μ, ὡς ὁ χωρογράφος φησί, τ π εὐζώνῳ Ἀρτεμίδωρος. τοσούτοις δὲ καὶ λείπων τοῦ πλάτους τοῦ στόματος τοῦ κόλπου. Βλέπει δὲ πρὸς ἀνατολὰς χειμερινὰς, ἀρχὴ δ᾽ αὐτοῦ τὸ Λακίνιον. κάμψαντι γὰρ εὐθὺς αἱ τῶν Ἀχαιῶν πόλεις ἦσαν, αἳ νῦν οὐκ εἰσὶ πλὴν τῆς Ταραντίνων, ἀλλὰ διὰ τὴν δόξαν τινῶν, ἄξιον ἐστι ἐπὶ πλέον αὐτῶν μνησθῆναι. Πρώτη δ᾽ ἐστὶ Κρότων ἐν ἑκατὸν καὶ ν σταδίοις ἀπὸ τοῦ Λακινίου. καὶ ποταμὸς Αἴσαρος καὶ λιμὴν, καὶ ἄλλος ποταμὸς Νέαιθος, ὧν τὴν ἐπωνυμίαν γενέσθαι φασὶν, ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος. καταχθέντας γάρ τινας τῶν ἀπὸ τοῦ Ἰλιακοῦ

τοῦ ἄλλου πλανηθέντων Ἀχαιῶν, ἐκβῆναι λέγουσιν ἐπὶ τὴν κατάσκεψιν τῶν χωρίων. τὰς δὲ συμπλεούσας αὐτοῖς Τρωάδας καταμαθούσας ἔρημα ἀνδρῶν τὰ πλοῖα ἐμπρῆσαι, βαρυνομένας τὸν πλοῦν, ὥστ' ἀναγκασθῆναι μένειν ἐκείνους, καὶ τὴν γῆν σπουδαίαν ὁρῶντας, εὐθὺς δὲ καὶ ἄλλων πλειόνων ἀφικνουμένων καὶ ζηλούντων ἐκείνους κατὰ τὸ ὁμόφυλον, πολλὰς κατοικίας γενέσθαι, ὧν αἱ πλέιους ἐπώνυμοι τῶν Τρώων ἐγένοντο· καὶ ποταμὸς δὲ ὁ Νέαιθος ἀπὸ τοῦ πάθους τὴν προσωνυμίαν ἔσχε. Φησὶ δ' Ἀντίοχος τοῦ θεοῦ φήσαντος Ἀχαιοῖς Κρότωνα κτίζειν, ἀπελθεῖν Μύσκελλον κατασκεψόμενον τὸν τόπον. ἰδόντα δ' ἐκτισμένην ἤδη Σύβαριν, ποταμῷ τῷ πλησίον ὁμώνυμον, κρῖναι ταύτην ἀμείνω· ἐπανερέσθαι δ' οὖν ἀπιόντα τὸν θεόν, εἰ λῷον εἴη, ταύτην ἀντ' ἐκείνης κτίζειν· τὸν δὲ ἀνταπεῖν (ἐτύγχανε δὲ ὑπόκυφος ὢν ὁ Μύσκελλος·)

Μύσκελλε βραχύνωτε παρὲκ θεὸν ἄλλο ματεύων,
Κλάσματα θηρεύεις· ὀρθὸν δ' ὅ,τι δῷ τις ἐπαίνει.

Ἐπανελθόντα δὲ κτίσαι τὴν Κρότωνα, συμπράξαντος καὶ τοῦ Ἀρχίου τοῦ τὰς Συρακούσας οἰκίσαντος, προσπλεύσαντος κατὰ τύχην, ἡνίκα ὥρμητο ἐπὶ τὸν τῶν Συρακουσῶν οἰκισμόν. Ὤκουν δ' Ἰάπυγες τὴν Κρότωνα πρότερον, ὡς Ἔφορός φησι. Δοκεῖ δ' ἡ πόλις τά τε πολεμικὰ ἀσκῆσαι καὶ τὰ περὶ τὴν ἄθλησιν· ἐν μιᾷ γοῦν Ὀλυμπιάδι οἱ τῶν ἄλλων προτερήσαντες τῷ σταδίῳ ἑπτὰ ἄνδρες ἅπαντες ὑπῆρξαν Κροτωνιᾶται, ὥστ' εἰκότως εἰρῆσθαι δοκεῖ, διότι Κροτωνιατῶν ὁ ἔσχατος, πρῶτος ἦν τῶν ἄλλων Ἑλλήνων· καὶ τὴν παροιμίαν δὲ ὑγιέστερον Κρότωνος λέγουσαν, ἐντεῦθεν εἰρῆσθαί φασιν, ὡς τοῦ τόπου πρὸς ὑγείαν καὶ εὐεξίαν ἔχοντός τι φορὸν διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀθλητῶν. πλείστους οὖν Ὀλυμπιονίκας ἔσχε, καίπερ οὐ πολὺν χρόνον οἰκηθεῖσα διὰ τὸν φθόρον, τῶν ἐπὶ Σάγρᾳ πεσόντων ἀνδρῶν τοσούτων τὸ πλῆθος. Προσέλαβε δὲ τῇ δόξῃ, καὶ τὸ τῶν Πυθαγορείων πλῆθος. καὶ Μίλων, ἐπιφανέστατος μὲν τῶν ἀθλητῶν γεγονώς, ὁμιλητὴς δὲ Πυθαγόρου διατρίψαντος ἐν τῇ πόλει πολὺν χρόνον. φασὶ δὲ ἐν τῷ συσσιτίῳ ποτὲ τῶν φιλοσόφων πονήσαντος στύλου, τὸν Μίλωνα ὑποδύντα σῶσαι ἅπαντας, ὑποσπάσαι δὲ ἑαυτόν. τῇ δ' αὐτῇ ῥώμῃ πεποιθότα εἰκὸς καὶ τὴν ἱστορουμένην ὑπό τινων εὑρέσθαι καταστροφὴν τοῦ βίου.

hibent. Nam ab expeditione Iliaca Achæorũ quosdam in reditu uagatos eò appulisse, & egressos in terram ut loca ista explorarent, ibi tum Troianæ quæ unà uehebantur mulieres nauigia quæ uirorum uacua depræhendissent, incendisse, molestia nauigationis impulsas: itaq; eos ibi sedem ponere coactos fuisse. qui cũ uiderent terram esse ibi locorum fertilem, statimq; alij complures eiusdem gẽtis eò applicarent, prioresq; imitarẽtur, multa fuerunt condita oppida, quorum pleraq; à Troianis sunt denominata, sicut & Neæthus amnis. Antiochus scriptũ reliquit, cùm Achæis Deus mandasset ut Crotonem conderent, Myscellum eò locum speculandi causa uenisse, cumque iam conditam ibi uideret Sybarin uicino amni cognominem, eam potiorem iudicasse profectumq; ad oraculum, quæsiuisse, cõcederetur'ne Sybarin loco Crotonis condere, responsumq; sic fuisse: 11

11 Gibbose incassũ Myscelle aliena requiris,
Vanaq; uenaris, quæ dantur dona, probato.

Erat autem Myscellus nonnihil gibbosus. Itaq; reuersum cõdidisse Crotonem, adiuuãte etiam Archia Syracusarum conditore, qui forte fortuna eò appulit, cum ad Syracusas condendas tenderet cursum. Ephorus scribit, Crotonem antè ab Iapygibus fuisse habitatam. Videtur urbs ea & bellicis rebus studuisse, & athleticæ. una enim Olympiade septem uiri qui stadio uicẽre, omnes Crotoniatæ fuerunt, ut non iniuria dictum uideatur, Extremum Crotoniatarum, reliquorũ Græcorum esse primum. inde quoq; ductum aiũt prouerbium, Salubrior Crotone: quod ex athletarum multitudine colligeretur, locum istum ad sanitatem ac firmam corporis constitutionem habere, aliquid conducibile. tulit enim plurimos qui Olympia uincerent, quanquam non diu urbs ipsa habitata fuerit, propter cladem ciuium, qui ingenti numero ad Sagram ceciderunt. Auxit urbis gloriam etiam Pythagoreorum multitudo, & Milo athletarum celeberrimus, idemq; discipulus Pythagoræ longo tempore ea in urbe uersati. Hunc ferunt aliquando columna in contubernio philosophorum ruinam minante, in eius subijsse locum, itaq; & reliquos seruasse omnes, & ipsum sese subduxisse. ac probabile est cõfisum huic robori corporis, eum qui â quibusdam narratur inuenisse uitę exitum.

ferunt

ferunt enim cùm quodam tempore per densam syluam iter faceret, atque à uia longiùs discessisset, offendisse magnum lignum cui inserti cunei essent, ibi hominem immissis in fissuram manibus atque pedibus conatum fuisse lignum omnino disrumpere, idque modò consecutum, ut delapsis cuneis lignum in se coiret, ipsumque hoc modo captum, feris escã factum. Ducentis à Crotone stadijs est Sy-

Sybaris. baris ab Achæis condita urbs in medio duorum fluuiorum Crathidis & Sybaridis. conditor eius Iseliceus. Tanta autem rerum prosperitate urbs ea excelluit, ut & quatuor uicinis gentibus imperârit, & XXV urbes dicto audientes habuerit, & CCC hominum millia in bellum contra Crotoniatas eduxerit, domicilijsque supra Grathidem stadia L compleuerit. Sed luxu Sybaritarum ac petulantia fa

12 ctum est, ut 12 LXX dierum spacio uniuersam eis istam felicitatem Crotaniatæ eriperent, captam enim urbem immisso flumine aquis obruerunt. Qui cladi superfuerunt pauci, postea temporis habitatum eò redierunt. Sed & hi aliquanto post ab Atheniensibus, & alijs Græcis deleti sunt: qui cum uenissent ut ipsis se adiungerent, in societatem ciuitatis contemtos interfecerunt, urbemque in alium uicinum locum translatam à fonte id nominis gerente Thurios denominauerunt. Sybaris potus, equi ut facilè consternentur facit, ideoque armenta ab eo arcent. At Crathis hominum qui in eo lauant crines fuluos al bosque reddit, & multis alijs malis medicina

Thurij. est. Thurij longo tempore fortuna usi secunda, tandem à Lucanis in seruitutem subacti sunt, Tarentinisque eos opprimentibus, ad Romanos confugerunt, hi Thurijs iam attritis colonos miserunt, Copiasque urbem nuncupauerunt. Post Thurios est Lagatia oppidũ, Epei & Phocensium colonia, unde uinũ Lagaritanum dulce ac lene, magnique admodum apud medicos nominis. Sed & Thurinum uinũ inter nobilia est. Sequitur Herculis urbs siue Heraclea, paululum supra mare: duoque omnes nauigabiles Aciris & Siris, superque eo urbs Troianæ cognominis, quæ postmodo Heraclea ibi à Tarentinis condita, nauale Heracleotarũ exstitit, distat ab Heraclea stadijs XXIV, à Thurijs circiter CCCXXX. Troianæ porrò coloniæ indicium ponunt Mineruæ Ilia-

τοῦ βίου. λέγεται γοῦν ὁδοιπορῶν ποτε δι᾽ ὕλης βαθείας, παραβῆναι τὴν ὁδὸν ἐπὶ πλέον· εἶθ᾽ εὑρὼν ξύλον μέγα ἐσφηνωμένον, ἐμβαλὼν χεῖρας ἅμα καὶ πόδας εἰς τὴν διάστασιν βιάζεσθαι πρὸς τὸ διαστῆσαι τελέως. τοσοῦτον δ᾽ ἰσχῦσαι μόνον, ὥστ᾽ ἐκπεσεῖν τοὺς σφῆνας, εἶτ᾽ εὐθὺς συμπεσεῖν τὰ μέρη τοῦ ξύλου, ἀποληφθέντα δ᾽ αὐτὸν ἐν τοιαύτῃ πάγῃ θηρόβρωτον γενέσθαι. Ἐφεξῆς δ᾽ ἐστὶ διακοσίοις σταδίοις Ἀχαιῶν κτίσμα ἡ Σύβαρις δυοῖν ποταμῶν μεταξὺ, Κράθιδος καὶ Συβάριδος. οἰκιστὴς δ᾽ αὐτῆς ὁ Ἰσελικεύς. τοσοῦτον δ᾽ εὐτυχίᾳ διήνεγκεν ἡ πόλις αὕτη τὸ πλέον, ὡς τεττάρων μὲν ἐθνῶν τῶν πλησίον ἐπῆρξε, πέντε δὲ καὶ εἴκοσι πόλεις ὑπηκόους ἔσχε, τριάκοντα δὲ μυριάσιν ἀνδρῶν ἐπὶ Κροτωνιάτας ἐστράτευσαν, πεντήκοντα δὲ σταδίων κύκλον συνεπλήρουν οἰκοῦντες ἐπὶ τῷ Κράθιδι. ὑπὸ μέντοι τρυφῆς καὶ ὕβρεως τὴν εὐδαιμονίαν ἅπασαν ἀφῃρέθησαν ὑπὸ Κροτωνιατῶν, ἐν ἡμέραις ἑβδομήκοντα. ἑλόντες γὰρ τὴν πόλιν, ἐπήγαγον τὸν ποταμὸν, καὶ κατέκλυσαν. ὕστερον δ᾽ οἱ περιγενόμενοι, συνελθόντες ἐπῴκουν ὀλίγοι. χρόνῳ δὲ καὶ οὗτοι διεφθάρησαν ὑπὸ Ἀθηναίων, καὶ ἄλλων Ἑλλήνων. οἳ συνοικήσοντες μὲν ἐκείνοις ἀφίκοντο· καταφρονήσαντες δὲ αὐτῶν, τοὺς μὲν διεχειρώσαντο, τὴν δὲ πόλιν εἰς ἕτερον τόπον μετέθηκαν πλησίον, καὶ Θουρίους προσηγόρευσαν ἀπὸ κρήνης ὁμωνύμου. Ὁ μὲν οὖν Σύβαρις τοὺς πίνοντας ἵππους ἀπ᾽ αὐτοῦ, πταρτικοὺς ποιεῖ. διὸ καὶ τὰς ἀγέλας ἀπείργουσιν ἀπ᾽ αὐτοῦ. Ὁ δὲ Κράθις τοὺς ἀνθρώπους ξανθοτριχεῖν καὶ λευκοτριχεῖν ποιεῖ λουομένους, καὶ ἄλλα πολλὰ πάθη ἰᾶται. Θούριοι δ᾽ εὐτυχήσαντες πολὺν χρόνον, ὑπὸ Λευκανῶν ἠνδραποδίσθησαν. Ταραντίνων δ᾽ ἀφελομένων ἐκείνους, ἐπὶ Ῥωμαίους κατέφυγον. οἱ δὲ πέμψαντες συνοίκους ὀλιγανδροῦσι, μετωνόμασαν Κωπίας τὴν πόλιν. Μετὰ δὲ Θουρίους, Λαγαρία φρούριον, Ἐπειοῦ καὶ Φωκέων κτίσμα, ὅθεν καὶ ὁ Λαγαρίτανος οἶνος, γλυκὺς καὶ ἁπαλὸς, καὶ παρὰ τοῖς ἰατροῖς σφόδρα εὐδοκιμῶν. καὶ ὁ Θουρῖνος δὲ, τῶν ἐν ὀνόματι οἴνων ἐστίν. Εἶθ᾽ Ἡράκλεια πόλις, μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης. καὶ ποταμοὶ δύο πλωτοὶ Ἄκιρις καὶ Σίρις, ἐφ᾽ οὗ πόλις ἦν ὁμώνυμος Τρωϊκή. χρόνῳ δὲ τῆς Ἡρακλείας ἐντεῦθεν οἰκισθείσης ὑπὸ Ταραντίνων, ἐπίνειον αὕτη τῶν Ἡρακλεωτῶν ὑπῆρξε. διεῖχε δ᾽ Ἡρακλείας μὲν τέτταρας καὶ εἴκοσι σταδίους, Θουρίων δὲ περὶ λ̄ καὶ τ̄. Τῆς δὲ τῶν Τρώων κατοικίας τεκμήριον ποιοῦνται τὸ τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Ἰλιά-

τῆς Ἰλιάδος ξόανον, ἱδρυμένον αὐτόθι, ὅπερ καταμῦσαι μυθεύουσιν ἀποσπωμένων τῶν ἱκετῶν ὑπὸ Ἰώνων τῶν ἑλόντων τὴν πόλιν. τούτους γὰρ ἐπελθεῖν οἰκήτορας τὴν Λυδῶν ἀρχὴν, καὶ βίᾳ λαβεῖν τὴν πόλιν αὐτοχθόνων οὖσαν, καλέσαι δὲ αὐτὴν Πολίιον. δείκνυσθαι δὲ καὶ νῦν καταμῦον τὸ ξόανον. ἰταμὸν μὲν οὖν καὶ τὸ οὕτω μυθεύειν ὥστε μὴ μόνον καταμῦσαι φαινόμενον, καθάπερ καὶ τὸ ἐν Ἰλίῳ ἀποστραφῆναι κατὰ τὸν Κασάνδρας βιασμὸν, ἀλλὰ καὶ καταμῦον δείκνυσθαι. πολὺ δὲ ἰταμώτερον τὸ τοιαῦτα ποιεῖν ἐξ Ἰλίου κεκομισμένα ὅσα φασὶν οἱ συγγραφεῖς. καὶ γὰρ ἐν Ῥώμῃ καὶ ἐν Λαουϊνίῳ καὶ ἐν Λουκερίᾳ καὶ ἐν Σειρίτιδι Ἰλιὰς Ἀθηνᾶ καλεῖται, ὡς ἐκεῖθεν κομισθεῖσα, καὶ τὸ τῶν Τρωάδων δὲ τόλμημα, περιφέρεται πολλαχοῦ, καὶ ἄπιστον φαίνεται, καίπερ δυνατὸν ὄν. τινὲς δὲ καὶ Ῥοδίων κτίσμα φασὶ, καὶ Σειρῖτιν, καὶ τὴν ἐπὶ Τεύθραντος Σύβαριν. φησὶ δ' Ἀντίοχος τοὺς Ταραντίνους, Θουρίοις καὶ Κλεανδρίᾳ τῷ στρατηγῷ φυγάδι ἐκ Λακεδαίμονος πολεμοῦντας περὶ τῆς Σειρίτιδος συμβῆναι καὶ συνοικῆσαι μὲν κοινῇ, τὴν δ' ἀποικίαν κριθῆναι Ταραντίνων· ὕστερον δ' Ἡράκλειαν κληθῆναι, μεταβαλοῦσαν καὶ τοὔνομα, καὶ τὸν τόπον. Ἑξῆς δ' ἐστὶ Μεταπόντιον, εἰς ὃ ἀπὸ τοῦ ἐπινείου τῆς Ἡρακλείας εἰσὶ στάδιοι μ' πρὸς τοῖς ἑκατόν. Πυλίων δὲ λέγεται κτίσμα τῶν ἐξ Ἰλίου πλευσάντων μετὰ Νέστορος, οὓς οὕτως εὐτυχῆσαι ἀπὸ γεωργίας φασὶν, ὥστε θέρος χρυσοῦν ἐν Δελφοῖς ἀναθεῖναι. σημεῖον δὲ ποιοῦνται τῆς κτίσεως, τὸν τῶν Νηλειδῶν ἐναγισμόν. ἠφανίσθη δ' ὑπὸ Σαυνιτῶν. Ἀντίοχος δέ φησιν, ἐκλειφθέντα τὸν τόπον, ἐποικῆσαι τῶν Ἀχαιῶν τινάς. μεταπεμφθῆναι δὲ κατὰ μῖσος τὸ πρὸς Ταραντίνους τῶν Ἀχαιῶν, τῶν ἐκπεσόντων ἐκ τῆς Λακωνικῆς. ἵνα μὴ Ταραντῖνοι γειτνιῶντες ἐπιπηδήσαιεν τῷ τόπῳ. δυοῖν δ' οὐσῶν τῶν πόλεων τῶν Μεταποντίων ἐγγυτέρω τοῦ Τάραντος, πεισθῆναι τοὺς ἀφιγμένους ὑπὸ Συβαριτῶν, τὸ Μεταπόντιον κατασχεῖν. τοῦτο μὲν γὰρ ἔχοντας, ἕξειν καὶ τὴν Σειρῖτιν. εἰ δ' ἐπὶ τὴν Σειρῖτιν τράποιντο, προσθήσειν τοῖς Ταραντίνοις τὸ Μεταπόντιον ἐν πλευραῖς οὖσι. πολεμοῦντας δ' ὕστερον πρὸς τοὺς Ταραντίνους καὶ τοὺς ὑπερκειμένους Οἰνωτρούς, ἐπὶ μέρει διαλυθῆναι τῆς γῆς, ὅπερ γενέσθαι τῆς τότε Ἰταλίας ὅριον, καὶ τῆς Ἰαπυγίας. Ἐνταῦθα δὲ καὶ τὸν Μετάποντον μυθεύουσι

uæ Iliacæ simulacrum ibi dedicatum. Idq́ ferunt oculos palpebris clausis solo defixisse, cum Iones urbe capta supplices ab eo simulacro auellerent, hos enim Lydos initio eò peruenisse, urbemq́ eam, quæ indigenarum erat, ui cepisse: dictam autem fuisse Poliium. sed & hodieque monstrari simulacrum illud conniuens. Enimuerò proteruum est fingere, simulacrum aliquod non modò uisum fuisse conniuere, sicut imaginem Mineruæ Ilij ferunt oculos auertisse cùm uiolaretur Casandra: sed fabulæ adijcere, simulacrum etiãnum conniuens conspici. At multo etiam proteruius est ea ab Ilio allata fabulari, quæ scriptores ponunt. Nam & Romæ, & Lauinij, & Luceriæ, & Siritide Minerua habetur Iliaca, quasi ab Ilio allata: & facinus mulierũ Troianarum multis adscribitur locis, eoq́ fides ei derogatur, cùm fieri tamen potuerit. Quidam & Siritidem & Sybarin, Teuthrantiam Rodiorum colonias faciũt. Antiochus autor est Tarentinos contra Thurios & Cleandriam imperatorem qui Sparta exulabat, ob Siritidem belligerantes, ita pacem coiuisse, ut æquo utrinque Siritis iure incoleretur, Tarentinorũ tamen iudicaretur colonia: eam postea temporis Heracleam appellatam cum nomine locum quoque mutauisse. Subsequitur Metapontium, à nauali Heraclea dissitum stadijs CXL. Conditum aiunt à Pylijs, qui cum Nestore ab Ilio nauigauerunt. hos tanto successu terram coluisse, ut auream æstatem Delphis dedicauerint. A' Pylijs urbem esse conditam, ab exequijs Neleidum ratiocinantur. Vrbem eam Samnites deleuerunt. Antiochus scribit, locum illum incolis destitutum Achæos quosdam occupasse, euocatos eò ob Achæorum qui Laconica pulsi fuerant odium in Tarentinos, ne hi (uicini enim erant.) in locum illum insilirent. cum autem duæ essent urbes, Metapontijs uiciniores Tarento, à Sybaritis persuasum fuisse ijs quos euocatos diximus, ut Metapontum occuparent: quod eo potiti, Siritidem quoque essent habituri: sin ipsi se ad Siritin contulissent, fore ut Tarentini à latere imminentes Metapontum suam facerent. successu temporis bello cum Tarentinis & qui suprà adiacent Oenotris conflato, accepta agri parte pacem composuisse, qui tunc fuerit Italiæ & Iapygiæ terminus. Ibi etiam Metapontum fabulantur,

Metapontius.

bulantur, & Melanippam captiuam, & huius filium Bœotum. Existimat autem Antiochus urbem olim Metabum dictam, postea Metapontium denominatam: Melanippamque non ad Metabum, sed ad Dium peruenisse. idque sacello Metabi argui, & Asij poetæ testimonio, qui ait: Bœotum

In Dij formosa domo peperit Melanippe.

ad hunc nimirum adductam innuens Melanippam, non ad Metabum. Ephorus tradit, Metaponti autorem fuisse Daulium Crissæ, eius quæ prope Delphos est, tyrannum. Fertur & alia narratio. fuisse ab Achiuis ad eam coloniam deducēdam missum Leucippum, qui cum locum istum ad diem & noctem precario à Tarentinis obtinuisset, noluerit reddere: interdiu reposcentibus respondens se etiam ad insequentem noctem petijsse ac impetrasse: noctu, ad imminentem diem. Deinceps Tarentum est, & Iapygia. de quibus dicemus, si prius, quod ratio nostri instituti requirit, præpositas Italiæ insulas peragrauerimus. quia enim adhuc singulis gentibus iuxta uicinas insulas exposuimus: nunc Oenotria, quam solam Italiæ nomine intellexit antiquitas, ad finem usque enarrata, par est eūdem nos ordinem tenendo, Siciliam & quæ circà sunt insulas persequi.

καὶ τὴν Μελανίππην τὴν δεσμῶτιν, καὶ τὸν ἐξ αὐτῆς Βοιωτόν. δοκεῖ δ' Ἀντίοχος τὴν πόλιν Μεταπόντιον εἰρῆσθαι πρότερον Μέταβον, παρονομασθῆναι δ' ὕστερον· τήν τε Μελανίππην οὐ πρὸς τοῦτον, ἀλλὰ πρὸς Δῖον κομισθῆναι, ἐλέγχειν ἡρῷον τοῦ Μετάβου, καὶ Ἄσιον τὸν ποιητὴν φήσαντα, ὅτι τὸν Βοιωτὸν

Δίου ἐνὶ μεγάροις τέκεν εὐειδὴς Μελανίππη.

ὡς πρὸς ἐκεῖνον ἀχθεῖσαν τὴν Μελανίππην, οὐ πρὸς τὸν Μέταβον. Οἰκιστὴς δὲ τοῦ Μεταποντίου, Δαύλιος ὁ Κρίσσης τύραννος γεγένηται τῆς περὶ Δελφούς, ὥς φησιν Ἔφορος. Ἔστι δέ τις καὶ τοιοῦτος λόγος, ὡς ὁ πεμφθεὶς ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν ἐπὶ τὸν συνοικισμόν, Λεύκιππος εἴη, χρησάμενος δὲ παρὰ τῶν Ταραντίνων τὸν τόπον εἰς ἡμέραν καὶ νύκτα μὴ ἀποδοίη· μεθ' ἡμέραν μὲν λέγων πρὸς τοὺς ἀπαιτοῦντας, ὅτι καὶ εἰς τὴν ἐφεξῆς νύκτα αἰτήσαιτο καὶ λάβοι, νύκτωρ δ' ὅτι καὶ πρὸς τὴν ἑξῆς ἡμέραν. Ἐφεξῆς δ' ἐστὶν ὁ Τάρας καὶ ἡ Ἰαπυγία περὶ ὧν ἐροῦμεν, ὅταν πρότερον τὰς προκειμένας νήσους τῆς Ἰταλίας περιοδεύσωμεν κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς πρόθεσιν. ἀεὶ γὰρ τοῖς ἔθνεσιν ἑκάστου τὰς γειτνιώσας προσκαταλέγοντες νήσους, καὶ νῦν ἐπειδὴ μέχρι τέλους ἐπεληλύθαμεν τὴν Οἰνωτρίαν, ἥνπερ καὶ Ἰταλίαν μόνην ὠνόμαζον οἱ πρότερον, δίκαιοί ἐσμεν φυλάξαι τὴν αὐτὴν τάξιν, ἐπελθόντες τὴν Σικελίαν, καὶ τὰς περὶ αὐτὴν νήσους.

TABVLA PTOLEMAICA, SICILIAM ET SARDINIAM proponens.

			Habet diem maximum: H.	m.	Distans ab Alexand. ad occasum H.	m.
Ciuitates insignes	Sardiniæ	Susaleos	14	35	1	54
		Carallis	14	30	1	50
		Turris Bissonis	14	30	2	ferè
		Gurullis noua	14	34	1	58
	Siciliæ	Lilybæum	14	30	1	34
		Syracusa	14	38	1	24
		Messena	14	45	1	28
		Segesta	14	30	1	34
		Catana	14	40	1	24

Populi Siciliæ.

Meseniĳ, Orbitæ, Catanæi, Segestani, Syracusĳ.

Ciuitates.

Agathyrium, Alontium, Alæsa, Alete Abacena, Aleta, Aetna, Agurium, Asserus, Acreæ, Agragas, Ancrina. Bucra Calacta, Cefalœdis, Cætaria, Caueana Catana, Capytium, Cẽturipæ, Cotyrga Cacyrum, Camarina. Drepanum, Dymthus. Erbessus, Enna, Engium, Entella Elorus, Elcethium. Gela. Heraclea, Herbita, Hidra, Hybla. Imichara, Ina. Lilybęum, Leontium, Ligum. Messena, Menæ Megara, Motuca. Neetum. Olulis. Panormus, Pintia, Paciorus, Petra, Phthinthia. Syracusa, Sergentium, Schera, Segesta, Tyndarium, Thermæ, Tauromeniũ, Tissa, Triocla.

Sardiniæ populi.

Tibulatĳ, Corsĳ, Coracensĳ, Carensĳ, Cunusitani, Solcitani, Luci Idunesĳ, Aesaronensĳ, Cornensĳ qui & Aechilensĳ, Ruacensĳ, Celsitani, Corpicensĳ, Scapitani, Siculensĳ, Neapolitæ, Valentini, Solicitani.

Ciuitates.

Aquæ Hypsitanæ, Aquæ Lesitanæ, Aquæ Neapolitanæ. Bosa. Carallis, Cornus. Ericenum, Fræum. Feronia. Gurullis uetus, Gurullis noua. Iuliola. Lesa. Macopsisa. Nora. Osæa, Olbia. Pachia, Pupulum, Plubium. Susalei uilla, Caralapis. Tilium, Tarra, Turris Bissonis, Tibula. Vsellis, Valeria.

Corsicæ pars
Ligusticum
Mare Tyrrenum
Nymphæa
Herculis insula
Ilua
Phitonis insula
Corymbarium promon.
Tibulatĳ Corsĳ
Coracensĳ Carensĳ
Cunusitani Olbia
Menomeni montes
Cedrus fl.
Solicitani
Luci Idonesĳ
Aesaronensĳ
Aechilesĳ Cornẽsĳ
Gurulis noua
Mare Sardoum
Ruacensĳ Saeprus fl.
Scapitani Siculensĳ
Osæa
Neapolitæ
SARDINIA
Valentini
Solcitani
Carali
Pupulum
Hieracum siue acapitrum insula
Plumbea insula
Diabate
Hermæa
Ficaria
Cuniocharium promon.
Punicum
Mare Aphricũ
Carthago
Vstica
Didyme
Icesia
Phœnicodes
Strõgyle
Vulcani insula
Italiæ pars
Pelorus
Messena
Rhegium
Chyda fl.
Aetna mons
Cẽturipæ
Orbitæ
Catanæi
Alabus fl.
Catana
Mare Adriaticum
Monalus fl.
SICILIA
Crataæ mons
Syracusĳ
Syracusa
Osteodes
Panormus
Himera fl.
Eleutherus
Bathis fl.
Drepanum
Lilybæum
Heraclea Agrigentum
Pachinus promõ.
Phorbantia
Aegusa
Paconia
Aeoli insula
Parall. per Rhodũ
Glaucomo
Cossira
Melita hodie Malta
Sacrum Iunonis
Herculis templum
Lopadusa
Aethusa

στι δ' ἡ Σικελία, τρίγωνος τῷ σχήματι. καὶ διὰ τοῦτο Τρινακρία μὲν πρότερον, Τρινακὶς δ' ὕστερον προσηγορεύθη, μετονομασθεῖσα εὐφωνότερον. τὸ δὲ σχῆμα διορίζουσι τρεῖς ἄκραι. Πελωριὰς μὲν ἡ πρὸς τὴν Καίνυν, καὶ τὴν στηλίδα, καὶ τὴν Ῥηγίνων ποιοῦσα τὸν πορθμόν. Πάχυνος δὲ ἡ ἐκκειμένη πρὸς ἕω, καὶ τῷ Σικελικῷ κλυζομένη πελάγει, βλέπουσα πρὸς τὴν Πελοπόννησον, καὶ τὸν ἐπὶ Κρήτης πόρον. τρίτη δ' ἐστὶν ἡ προσεχὴς τῇ Λιβύῃ, βλέπουσα πρὸς αὐτὴν ἅμα καὶ τὴν χειμερινὴν δύσιν, Λιλύβαιον. τῶν δὲ πλευρῶν, ἃς ἀμφοτερίζουσιν αἱ τρεῖς ἄκραι, δύο μὲν εἰσὶ κοῖλαι, μετρίως. ἡ δὲ τρίτη, κυρτὴ ἡ ἀπὸ τοῦ Λιλυβαίου καθήκουσα πρὸς τὴν Πελωριάδα, ἥπερ μεγίστη ἐστὶ σταδίων χιλίων καὶ ἑπτακοσίων, ὡς Ποσειδώνιος εἴρηκε, προσθεὶς καὶ εἴκοσι. τῶν δ' ἄλλων ἡ ἐπ' ἐπὶ Πάχυνον ἀπὸ τοῦ Λιλυβαίου μείζων τῆς ἑτέρας. ἐλαχίστη δὲ ἡ τῷ πορθμῷ καὶ τῇ Ἰταλίᾳ προσεχής, ἡ ἀπὸ τῆς Πελωριάδος ἐπὶ τὸν Πάχυνον, σταδίων ὅσον χιλίων ἑκατὸν καὶ τριάκοντα. τὸν δὲ περίπλουν ὁ Ποσειδώνιος σταδίων τετρακοσίων ἐπὶ τοῖς τετρακισχιλίοις ἀποφαίνει. ἐν δὲ τῇ χωρογραφίᾳ μείζω λέγεται τὰ διαστήματα, κατὰ μέρος διῃρημένα μιλιασμῷ. ἐκ δὲ Πελωριάδος εἰς Μύλας κε΄. τοσαῦτα δὲ καὶ ἐκ Μυλῶν εἰς τὴν Τυνδαρίδα. εἶτα εἰς Ἀγάθυρσον λ΄. καὶ τὰ ἴσα εἰς Ἄλαισαν, καὶ πάλιν ἴσα εἰς Κεφαλοίδιον. ταῦτα μὲν πολίχνια. εἰς δ' Ἱμέραν ποταμὸν ιη΄ διὰ μέσης ῥέοντα τῆς Σικελίας. εἶτ' εἰς Πάνορμον λε΄. β΄ δὲ καὶ λ΄ εἰς τὸ τῶν Αἰγεσταίων ἐμπόριον. λοιπὰ δὲ εἰς Λιλύβαιον λη΄. ἐντεῦθεν δὲ κάμψαντι ἐπὶ τὸ συνεχὲς πλευρὸν, εἰς μὲν τὸ Ἡράκλειον οε΄. ἐπὶ δὲ τὸ Ἀκραγαντῖνον ἐμπόριον κ΄, καὶ ἄλλα κ΄ εἰς Καμάριναν. εἶτ' ἐπὶ Πάχυνον ν΄. ἐντεῦθεν πάλιν κατὰ τὸ τρίτον πλευρὸν εἰς μὲν Συρακούσας λς΄. εἰς δὲ Κατάνην ξ΄. εἶτ' εἰς Ταυρομένιον λγ΄. εἶτ' εἰς Μεσσήνην λ΄. πεζῇ δὲ ἐκ μὲν Παχύνου εἰς Πελωριάδα ρξη΄. ἐκ δὲ Μεσσήνης εἰς Λιλύβαιον τῇ Οὐαλερίᾳ ὁδῷ λε΄. Ἔνιοι δ' ἁπλούστερον εἰρήκασιν, ὥσπερ Ἔφορος, τόν γε περίπλουν ἡμερῶν καὶ νυκτῶν ε΄. Ποσειδώνιός τε τοῖς κλίμασιν ἀφορίζων τὴν νῆσον, καὶ πρὸς ἄρκτον μὲν τὴν Πελωριάδα, πρὸς νότον δὲ Λιλύβαιον, πρὸς ἕω δὲ τὸν Πάχυνον τίθησιν. Ἀνάγκη δὲ τῶν κλιμάτων ἐν παραλληλογράμμῳ σχήματι διαστελλομένων, τὰ ἐγγραφόμενα τρίγωνα, καὶ μάλιστα ὅσα σκαληνά, καὶ ὧν οὐδεμία πλευρὰ τῶν τοῦ παραλληλογράμμου ἐφαρμόττει,

τες,

Icilia figuram habet triquetram, ita que & Trinacria à tribus extremitatibus quondam, & postea sono uocis concinniore Thrinacis denominata fuit. Figuram eius tria definiunt promontoria. Pelorus, quo uersus Cænyn, columellam, & Regium fretum includitur. Pachynus, qui contra orientem prominet, Siculoq; alluitur mari, & Peloponnesum, Cretensemque traiectum respicit. Lilybæum, Africæ obuersum, hybernoq; iuxta occasui. Sic 13 Laterum, quæ his tribus extremis includuntur, 13 duo sunt concaua mediocriter, tertium à Lilybæo ad Pelorum curuum est, idemq; longissimum, stadiorum CIƆ IƆCC, ut Posidonius dixit, qui & XX adiecit. de reliquis id quod à Lilybæo ad Pachynum pertinet, altero maius, minimum omnium id quod freto & Italiæ adiacet à Peloro ad Pachynum tendens, stadiorum circiter CIƆ C XXX. Ambitum insulæ Posidonius pronunciat stadiorum IV CIƆ CCCC. At in chorographia, siue ea est regionum descriptio, interualla ponuntur maiora, distincta per partes in milliaria. A' Peloro ad Mylas passuum millia XXV. totidem à Mylis Tyndaridem. hinc Agathyrsum XXX. rursum Alæsam totidem, aliaq; XXX inde Cephaloedium (. hæc nomina sunt oppidorum.) tum ad Himeram fluuium, qui per mediam fertur Siciliam M. p. XIIX. Hinc Panormum XXXV. ad emporium Aegestensium XXXII, indeq; ad Lilybæum XXXIIX Flectenti inde ad continens latus, ad Heracleã LXXV, tum ad Agrigẽtinũ emporiũ XX, aliaq; XX Camarinã, hinc ad Pachynum L. Inde in tertio latere Syracusas XXXVI, Catanam porrò LX, Tauromenium XXXIII, Messanam XXX. Terrestri autem itinere à Pachyno ad Pelorum M. p. CLXIIX. à Messana Lilybæum uia Valeria XXXV. Nonnulli simplicius rem exposuerunt, ut Ephorus, qui Siciliam circumnauigari ait quinq; diebus & noctibus: & Posidonius, qui climatibus definiens eam, Pelorum septentrioni, Lilybæum Austro, Pachynum ortui solis opponit. At uerò necesse est, cum climata figuris quarum æqualiter iuxta sese porriguntur lineæ includantur, quæ his inscribuntur triangula, maximè omnibus inter se inæqualibus lateribus, quorumq; nullum cum parallelogrammi (. sic enim id genus figurarum, cuius facta est mentio, Græci nominant.) ali

quo latere concurrit in eandem lineam: propter obliquitatem ea triangula climatibus nequaquam congruere. Sed tamen quando Sicilia Italiæ comparata ad Austrum est sita, Pelorum omnium angulorum eius maxime uersus Septentrionem spectare dici non male potest: ut linea inde ad Pachynum perducta, uersum orientem posita respicere intelligatur septentrionem, cuius latus ad fretum pertingit. oportet autem eam nonnihil conuerti ad hybernum ortum. sic enim litus inclinare depræhendes à Catana Syracusas & Pachynum proficiscens. Cæterùm traiectus à Pachyno ad Alphei ostia est stadiorũ IV CIↃ. Artemidorus autẽ à Pachyno ad Tænarum stadia numerans IV CIↃ IↃC, ab Alpheo Amisum CIↃ CXXX. uidetur mihi ea dicere, quibus à priore sententia intelligatur dissentire. At linea ad Lilybęum ducta, magis quàm Pelorus occasum uersus sita, satis commodè uidetur dici à puncto meridiano uersus occasum pertinere: simulq́ & ad auroram, & ad Austrum respicere, cum ab una parte Siculo alluatur mari, ab altera Africo, quod à Carthaginensium finibus ad Syrtes tendit. Breuissimus à Lilybæo in Africam traiectus ad Carthaginem est CIↃ CCCC stadiorum. tantoq́ue interuallo dicitur quidã acie oculorum insigni præditus è specula quadã numerum nauium Carthagine soluentium obseruasse ac ijs qui Lilybæi aderant nunciasse. Latus quod à Lilybæo est ad Pelorum, necesse est incuruari uersus ortum, & respicere id quod est inter septentrionem atq; occasum: ut septentrionem uersus habeat Italiam obiectã, ad occasum autem mare Tyrrhenum & Aeoli insulas. Vrbes Siciliȩ eo in latere quod fretum conficit, sunt Messana, Tauromenium, Catana, Syracusæ. Quæ inter Catanam ac Syracusas fuerunt urbes, perierunt, Naxus, Megara: ubi etiam ostia fluminum conueniunt, omnibus ex Aetna defluentibus, & exitus portibus commodos nanciscentibus ibi etiam Xiphoniæ est promontorium. Ephorus scribit has primas in Sicilia urbes Græcanicas fuisse, ętate post bellum Troianũ. Priores enim Tyrrhenorum latrocinia & crudelitatem ibi incolentium barbarorum ita reformidasse, ut ne mercaturæ quidem faciundæ gratia eò nauigauerint. Theoclem uerò Atheniensem ab instituto cursu uentis eò delatum,

τας ἀναρμόστως ἔχειν πρὸς τὰ κλίματα διὰ τὴν λόξωσιν. ὅμως δ' οὖν ἐν τοῖς τῆς Σικελίας τῇ Ἰταλίᾳ πρὸς νότον κειμένης, ἡ Πελωριὰς ἀρκτικωτάτη λέγοιτ' ἂν καλῶς τῶν τριῶν γωνιῶν, ὥστε τὴν ἐπιζευγνυμένην ἀπ' αὐτῆς ἐπὶ τὸν Πάχυνον, ἐκκεῖσθαι πρὸς ἕω φαμὲν πρὸς ἄρκτον βλέπουσαν, ποιήσει δὲ τὴν πλευρὰν καὶ πρὸς τὸν πορθμόν. δεῖ δ' ἐπιστροφὴν μικρὰν λαμβάνειν ἐπὶ τὰς χειμερινὰς ἀνατολάς. οὕτω γὰρ ἡ ἠιὼν παρακλίνει προιοῦσιν ἀπὸ Κατάνης ἐπὶ τὰς Συρακούσας καὶ τὸν Πάχυνον. Δίαρμα δ' ἐστὶν ἀπὸ Παχύνου, πρὸς τὸ στόμα τοῦ Ἀλφειοῦ, στάδιοι δ. Ἀρτεμίδωρος δ' ἀπὸ Παχύνου φήσας ἐπὶ Ταίναρον εἶναι τετρακισχιλίους καὶ ἑξακοσίους, ἀπὸ δ' Ἀλφειοῦ ἐπὶ Ἀμισὸν ͵αρλ, παραχεῖν ἂν δοκεῖ μοι λόγον μὴ οὐχ ὁμολογούμενα λέγειν τῷ φήσαντι τετρακισχιλίους εἶναι τοὺς ἐπὶ τὸν Ἀλφειὸν ἀπὸ Παχύνου. ἡ δ' ἀπὸ Παχύνου πρὸς Λιλύβαιον, ἑσπεριωτέρα δ' ἐστὶ τῆς Πελωριάδος, ἱκανῶς ἂν καὶ αὐτὴ δόξοι τὸ ἀπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ σημείου πρὸς τὴν ἑσπέραν. Βλέποι δὲ ἂν ἅμα πρός τε τὴν ἕω καὶ πρὸς νότον, τῇ μὲν ὑπὸ τοῦ Σικελικοῦ πελάγους κλυζομένη, τῇ δ' ὑπὸ τοῦ Λιβυκοῦ τοῦ πρὸς τὰς Σύρτεις διήκοντος ἀπὸ τῆς Καρχηδονίας. Ἔστι δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ Λιλυβαίου τοὐλάχιστον δίαρμα ἐπὶ Λιβύην χίλιοι καὶ πεντακόσιοι περὶ Καρχηδόνα, καθ' ὃ δὴ λέγεταί τις τῶν ὀξυδορκούντων ἀπό τινος σκοπῆς ἀπαγγέλλειν τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀγομένων ἐκ Καρχηδόνος σκαφῶν τοῖς ἐν Λιλυβαίῳ. Ἀπὸ δὲ τοῦ Λιλυβαίου τὴν ἐπὶ Πελωριάδα πλευρὰν ἀνάγκη λοξοῦσθαι πρὸς ἕω, καὶ βλέπειν πρὸς τὸ μεταξὺ τῆς ἑσπέρας καὶ τῆς ἄρκτου, πρὸς ἄρκτον μὲν ἔχουσαν τὴν Ἰταλίαν, πρὸς δύσιν δὲ τὸ Τυρρηνικὸν πέλαγος, καὶ τὰς Αἰόλου νήσους. Πόλεις δ' εἰσὶ κατὰ μὲν τὸ πλευρὸν τὸ ποιοῦν τὸν πορθμόν, Μεσσήνη πρῶτον, ἔπειτα Ταυρομένιον, καὶ Κατάνη, καὶ Συράκουσαι. αἱ δὲ μεταξὺ Κατάνης καὶ Συρακουσῶν ἐκλελοίπασι, Νάξος καὶ Μέγαρα, ὅπου καὶ αἱ τῶν ποταμῶν ἐκβολαὶ συνελθοῦσαι πάντων καταρρεόντων ἐκ τῆς Αἴτνης εἰς εὐλίμενα στόματα. ἐνταῦθα δὲ καὶ τὸ τῆς Ξιφωνίας ἀκρωτήριον. Φησὶ δὲ ταύτας Ἔφορος πρώτας κτισθῆναι πόλεις Ἑλληνίδας ἐν Σικελίᾳ, καὶ τῇ γενεᾷ μετὰ τὰ Τρωϊκά. τοὺς γὰρ πρότερον δεδιέναι τὰ λῃστήρια τῶν Τυρρηνῶν, καὶ τὴν ὠμότητα τῶν ταύτῃ βαρβάρων, ὥστε μηδὲ κατ' ἐμπορίαν πλεῖν. Θεοκλέα δ' Ἀθηναῖον παρενεχθέντα ἀνέμοις εἰς τὴν Σικελίαν, κατανοῆσαι

νοῆσαι τήν τε οὐδένειαν τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὴν ἀρετὴν τῆς γῆς· ἐπανελθόντα δὲ Ἀθηναίους μὲν μὴ πεῖσαι, Χαλκιδέας δὲ τοὺς ἐν Εὐβοίᾳ συχνοὺς παραλαβόντα, καὶ τῶν Ἰώνων τινάς, ἔτι δὲ Δωριέων, οἱ πλείους ἦσαν Μεγαρεῖς, πλεῦσαι. τοὺς μὲν οὖν Χαλκιδέας κτίσαι Νάξον, τοὺς δὲ Δωριέας Μέγαρα, τὴν Ὕβλαν πρότερον καλουμένην. αἱ μὲν οὖν πόλεις οὐκέτ' εἰσί· τὸ δὲ τῆς Ὕβλης ὄνομα συμμένει διὰ τὴν ἀρετὴν τοῦ Ὑβλαίου μέλιτος. Τῶν δὲ συμμενουσῶν κατὰ τὸ λεχθὲν πλευρὸν πόλεων, ἡ μὲν Μεσσήνη τῆς Πελωριάδος ἐν κόλπῳ κεῖται, καμπτομένης ἐπὶ πολὺ πρὸς ἕω, καὶ μασχάλην τινὰ ποιούσης. ἀπέχει δὲ τοῦ μὲν Ῥηγίου διάρμα ἑξήκοντα σταδίων, τῆς δὲ στηλίδος πολὺ ἔλαττον. κτίσμα δ' ἐστὶ Μεσσηνίων τῶν ἐν Πελοποννήσῳ, παρ' ὧν τοὔνομα μετήλλαξε, Ζάγκλη πρότερον καλουμένη διὰ τὴν σκολιότητα τῶν τόπων (Ζάγκλιον γὰρ ἐκαλεῖτο τὸ σκολιόν) Ναξίων οὖσα πρότερον κτίσμα τῶν πρὸς Κατάνῃ. ἐπῴκισαν δ' ὕστερον Μαμερτῖνοι Καμπανῶν τι φῦλον. ἐχρήσαντο δ' ὁρμητηρίῳ Ῥωμαῖοι πρὸς τὸν Σικελικὸν πόλεμον τὸν πρὸς Καρχηδονίους. καὶ μετὰ ταῦτα Πομπήϊος Σέξτος ἐνταῦθα συνεῖχε τὸ ναυτικόν, πολεμῶν πρὸς τὸν Σεβαστὸν Καίσαρα. ἐντεῦθεν δὲ καὶ τὴν φυγὴν ἐποιήσατο, ἐκπεσὼν ἐκ τῆς νήσου. Δείκνυται δὲ καὶ ἡ Χάρυβδις μικρὸν πρὸ τῆς πόλεως, ἐν τῷ πόρθμῳ, βάθος ἐξαίσιον, εἰς ὃ αἱ παλίρροιαι τοῦ πορθμοῦ κατάγουσιν εὐφυῶς τὰ σκάφη τραχηλιζόμενα μετὰ συστροφῆς καὶ δίνης μεγάλης. καταποθέντων δὲ καὶ διαλυθέντων, τὰ ναυάγια παρασύρεται πρὸς ἠϊόνα τῆς Ταυρομενίας, ἣν καλοῦσιν ἀπὸ τοῦ συμπτώματος τούτου Κοπρίαν. Τοσοῦτον δ' ἐπεκράτησαν οἱ Μαμερτῖνοι παρὰ τοῖς Μεσσηνίοις, ὥστ' ἐπ' ἐκείνοις ὑπῆρξεν ἡ πόλις. καλοῦσι δὲ Μαμερτίνους μᾶλλον ἅπαντες αὐτούς, ἢ Μεσσηνίους. εὐοίνου τε σφόδρα τῆς χώρας οὔσης, οὐ Μεσσήνιον καλοῦσι τὸν οἶνον, ἀλλὰ Μαμερτῖνον, τοῖς ἀρίστοις ἐνάμιλλον ὄντα τῶν Ἰταλικῶν. Οἰκεῖται δ' ἱκανῶς ἡ πόλις, μᾶλλον δ' ἡ Κατάνη. καὶ γὰρ οἰκήτορας δέδεκται Ῥωμαίους. ἧττον δ' ἀμφοῖν τὸ Ταυρομένιον. Καὶ ἡ Κατάνη δ' ἐστὶ Ναξίων τῶν αὐτῶν κτίσμα. Ταυρομένιον δὲ τῶν ἐν Ὕβλῃ Ζαγκλαίων. ἀπέβαλε δὲ τοὺς οἰκήτορας τοὺς ἐξ ἀρχῆς ἡ Κατάνη, κατοικίσαντος ἑτέρους Ἱέρωνος τοῦ Συρακοσίων τυράννου, καὶ προσαγορεύσαντος αὐτὴν Αἴτνην ἀντὶ Κατάνης. ταύτης δὲ καὶ Πίνδαρος κτίστορα λέγει αὐτόν, ὅταν φῇ· Ζαθέων

tum, cum hominum ibi degetium uilitatem, tum insulæ præstantiam explorasse. cumque domum reuersus Atheniensibus ut coloniam eò deducerent non persuaderet, adscito magno Eubœam habitantium Chalcidensium numero, ac Ionum, Doriensiumque quorum maior pars Megarenses erant, in Siciliam nauigasse. ac Chalcidenses quidem Naxum, Dorienses Megara condidisse, cui prius nomen fuit Hyblę. Vrbes quidem illę non superant: Hyblæ tamen nomen ob Hyblæi mellis præstantiam perdurauit. De urbibus uerò quæ in dicto latere adhuc exstant, Messana in sinu est sita Pelori, ualdè uersus orientem inflexi, & anfractum quendam axillæ similem nacti. Abest à Regio stadiorum traiectu LX, multo propius à Columella. Condita est à Messenijs Peloponnesiacis, à quibus & nomen deduxit, cum ob locorum obliquitatem Zancle priùs diceretur, (. nã obliquum ijs Zanclium appellabatur.) condita à Naxijs qui apud Catanam incolebant. Postea temporis Mamertini, gens Campana, Messanam inhabitauit. Vsi sunt ea pro receptaculo Romani in bello Siciliensi contra Carthaginenses. ac inferioribus temporibus Sex. Pompeius bellum aduersus Augustum Cęsarem gerens classem ibi suam continuit, atque inde fugam fecit insula eiectus. Demonstratur paulo ante eam urbem in freto Charybdis, profunditas quædam prodigiosa, in quam æstus freti ob naturam loci facilè abripiunt nauigia inuersa, cum circumagitatione & fluctus procella magna. quorum absorptorum & dissipatorum fragmenta ad litus Tauromenitanum deuoluuntur. quod ab hoc euentu Copriam quasi sterquilinium, dicunt. Porrò apud Messanenses Mamertini adeò inualuerũt, ut sub suam potestatem redegerint urbem, ciuesque ab omnibus Mamertini potiùs appellentur, quàm Messanij. cumque admodum ferax uini sit ista regio, uinum non Messanium dicitur, sed Mamertinum, quod cum Italicorum uinorum optimo quouis certet. Vrbs mediocriter frequens est, Catanę tamen cedit, quæ colonos accepit Romanos. Vtraque minus frequentatur Tauromenium. Catana autem Naxiorum est colonia: Tauromenium Zanclæorum qui Hyblæ erant. Pristinos autem incolas Catana amisit, deductis eò alijs ab Hierone Syracusanorum tyranno, & nomen Catanæ in Aetnam mutantis, cuius eum conditorem etiam Pindarus his uerbis facit:

C Diuorum

Messana.

Catana.

Tauromenium.

Diuorum Hieron cognominis pater.
Conditor Aetnæ.—.
Sed sub mortem Hieronis Catanæi post-
liminio reuersi inquilinos expulerunt, sepul
crumq; tyranni proruerunt. at Aetnæi ceden
tes loco, Innesam (hoc nomen est montanis
Aetnæ.) domicilium sibi occuparunt, loco-
que nomen Aetnæ imposuerunt, distanti à
Catana stadijs xxc, eiusque oppidi autorem
Hieronem pronunciauere. Maximè Catanæ
supernè imminet mons Aetna, & urbs ea par
tem eorum potissimum capit, quæ crateras
Aetnæ efficiunt. Nam & ignis qui ex Aetna
euomitur, fluxu suo proxime in Catanæum
agrum deuoluitur: & facinus piorum filio-
rum Amphinomi & Anapiæ, qui ingruente
isto malo parentes suos humeris suis subla-
14 tos eripuerunt, 14 isti loco adsignatur. Cùm
mense Decembri montis incendium existit,
profundis tum cineribus ager Catanæus ob-
tegitur. qui cinis cùm aliquanto tempore sit
molestus, posteà temporis regionem benefi-
cio afficit. reddit enim eam uinetis lætam, ac
bonę frugis feracem, cùm reliquum agri non
ita præstet uini productione. radicesque effe
runt cinere sic oppleta loca, quibus adeò pin
gues reddi perhibent oues, ut rumpantur.
itaq; quadragesimo aut quinquagesimo cir-
citer die sanguinem detrahunt ex auribus:
quod etiam apud Erytheam fieri docuimus.
Egestæ ex incendio Aetnæ materiæ fluxus
ita concrescit, ut ad iustam altitudinem soli
superficiem in lapidem conuertat: quam qui
nudare uelint, opus habeant lapides scinde-
re. etenim lapide in crateribus colliquato, ac
deinde sursum egesto, humor uertici super-
fusus cænum est nigrum, per montem deor-
sum fluens: deinde ubi concreuit, lapis fit mo
laris, eodem retento quem fluēs habebat co-
lore. sed & cinis ita fit adustis lapidibus, ut fit
crematis lignis. sicut ergo ruta cinere ligni ali
tur, ita similem esse Aetnæo cineri cum uiti-
bus affinitatem credibile est.
Syracusæ. Iam Syracusas condidit Archias nauibus
à Corintho aduectus sub idem tempus, quo
Naxus & Megara sunt conditæ. Feruntq; si-
mul Delphos aduenisse Myscellum & Ar-
chiam consulendi oraculi gratia. interroga-
tosq; à Deo, diuitias ne mallēt, an sanitatem:
Archiam diuitias sibi optasse, sanitatem My-
scellum. deumq; illi ut Syracusas, huic ut Cro
tonem conderet mandasse. Et quidem Cro-

Ζαθέων ἱερῶν ὁμώνυμε πάτερ
Κτίστορ Αἴτνης.—

Κατὰ δὲ τὴν τελευτὴν τοῦ Ἱέρωνος κατελθόντες οἱ Καταναῖοι, τούς τε οἰκήτορας ἐξέβαλον, καὶ τὸν τάφον ἀνέσκαψαν τοῦ τυράννου. οἱ δὲ Αἰτναῖοι παραχωρήσαντες, τὴν Ἴννησαν καλουμένην, τῆς Αἴτνης ὀρεινὴν ᾤκισαν, καὶ προσηγόρευσαν τὸ χωρίον Αἴτνην, διέχον τῆς Κατάνης σταδίους ὀγδοήκοντα, καὶ τὸν Ἱέρωνα οἰκιστὴν ἀπέφηναν. Ὑπέρκειται δὲ μάλιστα τῆς Κατάνης ἡ Αἴτνη, καὶ τῶν περὶ τοὺς κρατῆρας παθῶν, πλεῖστον κοινωνεῖ. καὶ γὰρ οἱ ῥύακες εἰς τὴν Καταναίαν ἐγγυτάτω καταφέρονται, καὶ τὰ περὶ τοὺς εὐσεβεῖς ἐκεῖ τεθρύληται τὸν Ἀμφίνομον καὶ τὸν Ἀναπίαν, οἳ τοὺς γονέας ἐπὶ τῶν ὤμων ἀράμενοι διέσωσαν ἐπιφερομένου τοῦ κακοῦ. * Ὅταν γὰρ Ποσειδῶνι φαίνηται τὰ περὶ τὸ ὄρος, κατατεφροῦται πολλῷ βάθει τὰ Καταναίων χωρία. ἡ μὲν οὖν σποδὸς λυπήσασα πρὸς καιρόν, εὐεργετεῖ τὴν χώραν χρόνοις ὕστερον. εὐάμπελον γὰρ παρέχεται καὶ χρηστόκαρπον, τῆς ἄλλης οὐχ ὁμοίως οὔσης εὐοίνου, τάς τε ῥίζας ἐκφέρει τὰ κατατεφρωθέντα χωρία. πιαίνειν δ᾽ ἐπὶ τοσοῦτον τὰ πρόβατα φασίν, ὥστε πνίγεσθαι. διόπερ ἐκ τῶν ὤτων ἀφαιροῦσιν αἷμα δι᾽ ἡμερῶν μ̄, ἢ ν̄, καθάπερ ἔφαμεν καὶ κατὰ τὴν Ἐρυθείαν συμβαῖνον εἰρήκαμεν. ὁ δὲ ῥύαξ εἰς πῆξιν μεταβάλλων, ἀπολιθοῖ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς ἐφ᾽ ἱκανὸν βάθος, ὥστε λατομίας εἶναι χρείαν, τοῖς ἀνακαλύψαι βουλομένοις τὴν ἐξ ἀρχῆς ἐπιφάνειαν. τακείσης γὰρ ἐν τοῖς κρατῆρσι τῆς πέτρας, εἶτ᾽ ἀναβληθείσης, τὸ ὑπερχυθὲν τῆς κορυφῆς ὑγρόν, πηλός ἐστι μέλας, ῥέων κατὰ τῆς ὀρεινῆς· εἶτα πῆξιν λαβών, γίνεται λίθος μυλίας, τὴν αὐτὴν φυλάττων χρόαν, ἣν ῥέων εἶχε. καὶ ἡ σποδὸς δὲ καιομένων τῶν λίθων ὡς ἀπὸ τῶν ξύλων γίνεται. καθάπερ οὖν τὸ πήγανον τῇ ξυλίνῃ σποδῷ τρέφεται, τοιοῦτον ἔχειν οἰκείωμα πρὸς τὴν ἄμπελον εἰκὸς τὴν Αἰτναίαν σποδόν.

Τὰς δὲ Συρακούσσας, Ἀρχίας μὲν ἔκτισεν ἐκ Κορίνθου πλεύσας περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, οἷς ᾠκίσθησαν καὶ ἡ Νάξος, καὶ τὰ Μέγαρα. ἅμα δὲ Μύσκελλόν τε φασὶν εἰς Δελφοὺς ἐλθεῖν, καὶ τὸν Ἀρχίαν χρηστηριαζομένους ἐρέσθαι τὸν θεόν, πότερον αἱροῦνται πλοῦτον, ἢ ὑγίειαν· τὸν μὲν Ἀρχίαν ἑλέσθαι τὸν πλοῦτον, Μύσκελλον δὲ τὴν ὑγίειαν. τῷ μὲν δὴ Συρακούσας δοῦναι κτίζειν, τῷ δὲ Κρότωνα. καὶ δὴ συμβῆναι Κροτωνιά-
τας

τὰς μὲν οὕτως ὑγιεινὴν οἰκῆσαι πόλιν, ὡς εἰρήκαμεν. Συρακούσας δὲ ἐπὶ τοσοῦτον ἐκπεσεῖν πλούτου, ὥστε καὶ αὐτοὺς ἐν παροιμίᾳ διαδοθῆναι λεγόντων πρὸς τοὺς ἄγαν πολυτελεῖς, ὡς οὐκ ἂν ἐγγένοιτο αὐτοῖς ἡ Συρακουσίων δεκάτη. Πλέοντα δὲ τὸν Ἀρχίαν εἰς τὴν Σικελίαν, καταλιπεῖν μετὰ μέρους τῆς στρατείας τοῦ τῶν Ἡρακλειδῶν γένους Χερσικράτην συνοικιοῦντα τὴν νῦν Κέρκυραν καλουμένην, πρότερον δὲ Σχερίαν. Ἐκεῖνον μὲν οὖν ἐκβαλόντα Λιβυρνοὺς κατέχοντας, οἰκῆσαι τὴν νῆσον. τὸν δ' Ἀρχίαν κατασχόντα πρὸς τὸ Ζεφύριον τῶν Δωριέων, εὑρόντα τινὰς δεῦρο ἀφιγμένους ἐκ τῆς Σικελίας παρὰ τῶν τὰ Μέγαρα κτισάντων, ἀναλαβεῖν αὐτοὺς, καὶ κοινῇ κτίσαι τὰς Συρακούσας μετ' αὐτῶν ἀπιόντα. Ηὐξήθη δὲ καὶ διὰ τὴν τῆς χώρας εὐδαιμονίαν ἡ πόλις, καὶ διὰ τὴν τῶν λιμένων εὐφυΐαν, οἱ ἄνδρες ἡγεμονικοὶ κατέστησαν, καὶ συνέβη Συρακουσίοις τυραννουμένοις τὸ δεσπόζειν τῶν ἄλλων, καὶ ἐλευθερωθεῖσιν ἐλευθεροῦν τοὺς ὑπὸ τῶν βαρβάρων καταδυναστευομένους. ἦσαν γὰρ τῶν βαρβάρων οἱ μὲν ἔνοικοι, τινὲς δ' ἐκ τῆς περαίας ἐπήεσαν. οὐδένα δὲ τῆς παραλίας εἴων οἱ Ἕλληνες ἅπτεσθαι, τῆς δὲ μεσογαίας ἀπείργειν παντάπασιν οὐκ ἴσχυον· ἀλλὰ διετέλεσαν μέχρι δεῦρο Σικελοὶ, καὶ Σικανοὶ, καὶ Μόργητες, καὶ ἄλλοι τινὲς νεμόμενοι τὴν νῆσον, ὧν ἦσαν καὶ Ἴβηρες, οὕσπερ πρῶτον φησὶ τῶν βαρβάρων Ἔφορος λέγεσθαι τῆς Σικελίας οἰκιστάς. καὶ τὴν Μοργάντιον δὲ, εἰκὸς ὑπὸ τῶν Μοργήτων ᾠκῆσθαι. πόλις δ' ἦν αὕτη, νῦν δ' οὐκ ἔστιν. Ἐπελθόντες δὲ Καρχηδόνιοι, καὶ τούτους οὐκ ἐπαύσαντο κακοῦντες, καὶ τοὺς Ἕλληνας. ἀντεῖχον δ' ὅμως οἱ Συρακούσιοι. Ῥωμαῖοι δ' ὕστερον καὶ τοὺς Καρχηδονίους ἐξέβαλον, καὶ τὰς Συρακούσας ἐκ πολιορκίας εἷλον. Ἐφ' ἡμῶν δὲ Πομπηΐου τάς τε ἄλλας κακώσαντος πόλεις, καὶ δὴ καὶ τὰς Συρακούσας, πέμψας ἀποικίαν ὁ Σεβαστὸς Καῖσαρ, πολὺ μέρος τοῦ παλαιοῦ κτίσματος ἀνέλαβε. Πεντάπολις γὰρ ἦν τὸ παλαιὸν, ἑκατὸν καὶ ὀγδοήκοντα σταδίων ἔχουσα τὸ τεῖχος. Ἅπαντα μὲν δὴ τὸν κύκλον ἐκπληροῦν τοῦτον οὐδὲν ᾤετο δεῖν, τὸ δὲ συνοικούμενον τὸ πρὸς τῇ νήσῳ τῇ Ὀρτυγίᾳ μέρος, ᾠήθη δεῖν οἰκῆσαι βέλτιον, ἀξιόλογον πόλεως ἔχον περίμετρον. Ἡ δ' Ὀρτυγία συνάπτει γεφύρᾳ πρὸς τὴν ἤπειρον οὖσα. κρήνην δ' ἔχει τὴν Ἀρέθουσαν, ἐξιεῖσαν ποταμὸν εὐθὺς εἰς τὴν θάλατταν.

toniatis euenisse, ut sic salubrem incolerent, sicut diximus, urbem. Syracusanos autem eò opulentiæ progressos, ut de ipsis quoque uulgatum sit prouerbium, quod in nimis sumptuosos diceretur, Eos 15 non possidere deci-mam Syracusanorum. 15 Porrò Archiam cum in Siciliam nauigaret, cum parte exercitus reliquisse Chersicartem genus ab Herculis posteritate ducentem, qui occuparet pro domicilio suis Corcyram, quę antè Scheria fuit nominata. atque hos quidem expulsis qui tunc ibi habitabant Liburnis, insulam obtinuisse. Archiam, cum ad Zephyrium Doriensium appulisset, & incidisset in quosdam, qui è Sicilia eò se contulerant ab his digressi qui Megara condiderant, adiunxisse sibi eos, indeque profectum communi cum eis opera Syracusas condidisse. Vrbs ea creuit, cùm ob regionis ubertatem, tum ob portuum opportunitatem. quo factum est ut ciues uiri fierent principes. usuque uenit Syracusanis ut & tyrannis ipsi parentes, aliorum essent domini: & liberati alios à barbarorum dominatione liberarent. Barbarorum enim alij tum erant incolæ, alij ex opposita terra inuadebant: & Græci non sinebant quenquam oram tangere maritimam, mediterraneis omnino eijcere nō ualebant: sed manebant adhuc Siculi, Sicani, Morgetes, & alij nonnulli, qui insulam incolerent: ex quibus fuerunt etiā Hispani, quos Ephorus primos de barbaris ait istam insulam inhabitasse. ac probabile est Morgetibus Morgātium fuisse domicilium. quæ urbs hodie non exstat. Superuenientes autem Carthaginienses, nullum neque barbaros neque Græcos infestandi finem fecerunt. quanquā aduersum hos perdurauerunt Syracusani. Romani uerò & Carthaginienses profligauerunt, & Syracusas obsidione in potestatem redegerunt. Nostra tempestate cum inter alias urbes Pompeius Syracusas quoque malè tractasset, missa Augustus Cæsar colonia magnam ueteris structuræ partem restituit. Olim enim Syracusę quinque urbibus constabant, contentæ muro CXXC stadia longo. Neque opus putauit esse Augustus totū istum complere circulum: sed eam, quæ habitabatur pars ad insulam Ortygiam, censuit maiori habitatorum copia instruendā: cum ea pars ambitu suo urbis minimè contemnendę aream includeret. Ortygia continenti uicina, ponte cum ea coniungitur. ea insula fontem habet Arethusam, quæ fluuium rectà in mare emittit.

re emittit. Hunc fluuium fabulantur esse Alpheum, qui ortus in Peloponneso, per mare alueo suo ductus infra terram usque ad Arethusam, rursum inde in mare effluat. Argumenta quæ rem aliter non habere indicent, hæc ab ijs afferuntur. Pateram quãdam apud Olympiam in Alpheum prolapsam, ad fontem Arethusam fuisse delatam. tum fontem eum turbidum fieri quãdo Olympiæ boues sacrificantur. atque hæc secutus Pindarus, ita cecinit.

16 16 Alphei requies ueneranda,
Clararum Syracusarum germen Ortygia.

Alphei fabulam refellit.

Quin & scriptor historiæ Timæus Pindaro adstipulatur. Enimuerò si Alpheus priusquam mare attingit in uoraginem aliquam decideret: ueri utcunque simile foret inde infra terram fluuium ad Siciliam usque peruenire, ita ut potabilem aquam marinæ impermixtam seruaret. Nunc cum ostium Alphei manifestò in mare exeat, neque in uicinia & procul à mari ullæ fauces appareant quæ amnem absorbeant: quanquam ne sic quidem totus permaneret dulcis, tamen maiore sui parte si in alueum subterraneum descendit, omnino fieri non potest. contrà enim testimonium fert aqua Arethusæ, quæ est potui. & per tantum maris traiectum ita inter se cohærere amnem, ut nõ misceatur mari, donec in fictitium istum alueum incidat, planè fabulosum est. Aegrè enim hoc de Rodano credimus, qui per lacum fluens suo continetur alueo, fluxu etiam oculis manifesto. Sed & spacium id breue est, neq; fluctibus agitatur lacus. Hîc cum tempestatibus atrocibus, undarumq; procellis mare crebrò fluctuet, nihil habet narratio cum ueritatis specie coniunctum. Aggrauat mendacium etiam adiecta pateræ mentio. non enim ea facilè fluminis cursum sequeretur nõ qui tunc. sic & per * tantos montes delatis. Sanè infra terram labuntur multi amnes, idq; in diuersis terræ partibus: at non tanto spacio. Quod si hoc fieri potest: at certè impossibilia sunt quę antè retulimus, similiaq; fabulæ quæ de Inacho fertur. Fluit enim is, ut ait Sophocles, ab extremitate Pindi, & Lacmo ac Perrhæbis, in Amphilochos & Acarnanes, ac miscetur Acheloi aquis, indeqúe sub mare demersus undisqúe penetratis ad Argos, peruenitqúe ad Lyrcium populum. Huiusmodi
17 prodigiosa cõmenta augent, 17 qui Inopum è Nilo in Delum deriuant. Iam Zoilus orator,

λατ̃αν. Μυθεύουσι δὲ τὸν Ἀλφειὸν εἶναι τοῦτον, ἀρχόμενον μὲν ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου, διὰ δὲ τοῦ πελάγους ὑπὸ γῆς τὸ ῥεῖθρον ἔχοντα μέχρι πρὸς τὴν Ἀρέθουσαν, εἶθ' ἐκδιδόντα πάλιν εἰς τὴν θάλατ̃αν. τεκμηριοῦνται δὲ τοιούτοις τισί. Καὶ γὰρ φιάλην τινὰ ἐκπεσοῦσαν εἰς τὸν ποταμὸν ἐν Ὀλυμπίᾳ, δεῦρο ἀνενεχθῆναι εἰς τὴν κρήνην· καὶ θολοῦσθαι ἀπὸ τῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ βουθυσιῶν. Ὅ, τε Πίνδαρος ἐπακολουθῶν τούτοις εἴρηκε·

Ἄμπνευμα σεμνὸν Ἀλφεοῦ
Κλειναῖ Συρακοσσαῖ θάλος Ὀρτυγία.

Συναποφαίνεται δὲ τῷ Πινδάρῳ ταῦτα, καὶ Τίμαιος ὁ συγγραφεύς. Εἰ μὲν οὖν πρὸ τοῦ συνάψαι τῇ θαλάτ̃ῃ κατέπιπτεν ὁ Ἀλφειὸς εἴς τι βάραθρον, ἦν τις ἂν πιθανότης ἐντεῦθεν διήκειν κατὰ γῆς ῥεῖθρον μέχρι τῆς Σικελίας, ἀμιγὲς τῇ θαλάτ̃ῃ διασῶζον τὸ πότιμον ὕδωρ. ἐπειδὴ δὲ τὸ τοῦ ποταμοῦ στόμα φανερόν ἐστιν εἰς τὴν θάλατ̃αν ἐκδιδὸν, ἐγγὺς δὲ μηδὲν ἐν τῷ πόῤῥω τῆς θαλάτ̃ης φαινόμενον στόμα, τὸ καταπίνον τὸ ῥεῦμα τοῦ ποταμοῦ, καί περ οὐδ' οὕτως ἂν συμμεῖναι γλυκὺ, ὅμως τό γε πλέον εἰ καταδύοιτο εἰς τὸ ὑπὸ γῆς ῥεῖθρον, παντάπασιν ἀμήχανόν ἐστι· τό τε γὰρ τῆς Ἀρεθούσης ὕδωρ, ἀντιμαρτυρεῖ πότιμον ὄν. τό τε διὰ τοσούτου πόρου συμμένειν τὸ ῥεῦμα τοῦ ποταμοῦ, μὴ διαχεόμενον τῇ θαλάτ̃ῃ, μέχρις ἂν εἰς τὸ πεπλασμένον ῥεῖθρον ἐμπέσῃ, παντελῶς μυθῶδες. Μόλις γὰρ ἐπὶ τοῦ Ῥοδανοῦ τοῦτο πιστεύομεν, ᾧ συμμένει τὸ ῥεῦμα, διὰ λίμνης ἰὸν, ὁρατὴν σῶζον τὴν ῥύσιν. ἀλλ' ἐκεῖνο μὲν βραχὺ διάστημα, καὶ οὐ κυμαινούσης τῆς λίμνης. ἐνταῦθα δὲ, ὅπου χειμῶνες ἐξαίσιοι, καὶ κλυδασμοί, πιθανότητος οὐδεμιᾶς οἰκείας ὁ λόγος. Ἐπιτείνει δὲ τὸ ψεῦδος ἡ φιάλη προστεθεῖσα. οὐδὲ γὰρ αὐτὴ τῷ ῥεύματι εὐπειθὴς, οὐχὶ τῷ τότε. οὕτω καὶ διὰ τοιούτων ὀρῶν φορουμένων. Φέρονται δ' ὑπὸ γῆν ποταμοὶ πολλοί, καὶ πολλαχοῦ τῆς γῆς, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τοσοῦτον διάστημα. Εἰ δὲ τοῦτο δυνατὸν, τά γε προειρημένα ἀδύνατα, καὶ τὰ περὶ τοῦ Ἰνάχου μύθῳ παραπλήσια. ῥεῖ γὰρ ἀπ' ἄκρας Πίνδου φησὶν ὁ Σοφοκλῆς, Λάκμου τε, ἀπὸ Περραιβῶν, εἰς Ἀμφιλόχους καὶ Ἀκαρνᾶνας· μίσγει δ' ὕδασι τοῦ Ἀχελώου. Ἐνθένδ' ὑποβὰς ἐνθένδε εἰς Ἄργος διὰ κῦμα τεμὼν, ἥκει δῆμον ἐς τὸν Λυρκίου. Ἐπιτείνουσι δὲ τὴν τοιαύτην τερατολογίαν, οἱ τὸν Ἰνωπὸν εἰς Δῆλον ἐκ τοῦ Νείλου περαίνοντες. Ἀλφειὸν δὲ Ζωΐλος ὁ ῥήτωρ

τος ἐν τῷ Τενεδίων ἐγκωμίῳ φησὶν ἐκ Τενέδου ῥεῖν, ὁ τὸν Ὅμηρον ψέγων ὡς μυθογράφον. Ἴβυκος δὲ τὸν ἐν Σικυῶνι Ἀσωπὸν, ἐκ Φρυγίας ῥεῖν φησί. Βελτίων δ' Ἑκαταῖος, ὅς φησι τὸν ἐν τοῖς Ἀμφιλόχοις Ἴναχον, ἐκ τοῦ Λακμοῦ ῥέοντα, ἐξ οὗ καὶ ὁ Αἴας ῥεῖ, ἕτερον εἶναι τοῦ Ἀργολικοῦ, ὠνομάσθαι δ' ὑπὸ Ἀμφιλόχου, καὶ τὴν πόλιν Ἄργος Ἀμφιλοχικὸν καλέσαντος. τοῦτον μὲν οὖν φησιν εἰς τὸν Ἀχελῷον ἐκβάλλειν, τὸν δὲ Αἴαντα εἰς Ἀπολλωνίαν πρὸς τὴν δύσιν ῥεῖν. Ἑκατέρωθεν δὲ τῆς νήσου λιμήν ἐστι μέγας, ὧν ὁ μείζων καὶ ὀγδοήκοντα σταδίων ἐστί. Ταύτην δὲ τὴν πόλιν ἀνέλαβεν ὁ Καῖσαρ, καὶ τὴν Κατάνην, ὡς δ' αὕτως Κεντόριπα, συμβαλομένην πολλὰ πρὸς τὴν Πομπηίου κατάλυσιν. Κεῖνται δ' ὑπὲρ Κατάνης τὰ Κεντόριπα, συνάπτοντα τοῖς Αἰτναίοις ὄρεσι, καὶ τῷ Συμαίθῳ ποταμῷ ῥέοντι εἰς τὴν Καταναίαν. Τῶν δὲ λοιπῶν τῆς Σικελίας πλευρῶν, ἡ μὲν ἀπὸ τοῦ Παχύνου πρὸς τὸ Λιλύβαιον διήκουσα, ἐκλέλειπται τελέως, ἴχνη τινὰ σώζουσα τῶν ἀρχαίων κατοικιῶν, ὧν ἦν καὶ Καμαρῖνα ἄποικος Συρακουσίων. Ἀκράγας δὲ Ἰώνων οὖσα καὶ τὸ ἐπίνειον καὶ Λιλύβαιον, ἔτι συμμένει. Τῆς γὰρ Καρχηδονίας τούτων μάλιστα ὑποπιπτόντων τῶν μερῶν, μακροὶ καὶ συνεχεῖς οἱ πόλεμοι γενόμενοι τὰ πολλὰ κατέφθειραν. Ἡ δὲ λοιπὴ καὶ μεγίστη πλευρὰ καίπερ οὐδ' αὐτὴ πολυάνθρωπος οὖσα, ὅμως ἱκανῶς συνοικεῖται. καὶ γὰρ Ἄλαισα, καὶ Τυνδαρίς, καὶ τὸ τῶν Αἰγεστέων ἐμπορεῖον καὶ Κεφαλοίδιον, πολίσματά ἐστι. Πάνορμος δὲ καὶ Ῥωμαίων ἔχει κατοικίαν. τὴν δὲ Αἴγεσταν κτισθῆναι φασὶν ὑπὸ τῶν μετὰ Φιλοκτήτου διαβάντων εἰς τὴν Κροτωνιᾶτιν, καθάπερ ἐν τοῖς Ἰταλικοῖς εἴρηται, παρ' αὐτοῦ σταλέντων εἰς τὴν Σικελίαν μετὰ Αἰγέστου τοῦ Τρωός. Ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ, τὴν μὲν Ἔνναν, ἐν ᾗ τὸ ἱερὸν τῆς Δήμητρος, ἔχουσιν ὀλίγοι, κειμένην ἐπὶ λόφῳ, περιειλημμένην πλατέσιν ὀροπεδίοις ἀροσίμοις πᾶσαν. ἐκάκωσαν δ' αὐτὴν μάλιστα ἐμπολιορκηθέντες οἱ περὶ Εὔνουν δραπέται, καὶ μόλις ἐξαιρεθέντες ὑπὸ Ῥωμαίων. ἔπαθον δὲ τὰ αὐτὰ καὶ Καταναῖοι, καὶ Ταυρομενῖται, καὶ ἄλλοι πλείους. Οἰκεῖται δὲ καὶ ὁ Ἔρυξ λόφος ὑψηλός, ἱερὸν ἔχων Ἀφροδίτης, τιμώμενον διαφερόντως ἱεροδούλων γυναικῶν πλῆρες τὸ παλαιόν, ἃς ἀνέθεσαν κατ' εὐχὴν οἵ τ' ἐκ τῆς Σικελίας καὶ ἔξωθεν πολλοί· νυνὶ δ' ὥσπερ αὐτὴ ἡ κατοικία, λειπανδρεῖ καὶ τὸ ἱερόν, καὶ τῶν ἱερῶν

tor, is qui Homerum tãquam fabularum scriptorem uituperat, in Tenediorum encomio scribit Alpheum e Tenedo fluere. Ibycus Asopum qui Sicyone est, ex Phrygia fluere autumat. Melius Hecatæus, qui Inachum Amphilochorum e Lacmo profluentem, unde & Aeas labitur, diuersum ab Argolico esse affirmat: eiq; hoc nominis ab Amphilocho impositum, qui urbem quoque Argos Amphilochicum nominârit: eumq; in Acheloum incidere ait, Aeãtem uersus occasum ad Apolloniam labi. Ab utraque Ortygiæ parte portus est magnus maior etiam XXC stadia amplus. Syracusas ergo Augustus instaurauit, & Catanam, & Centoripa. quæ urbs ad Põpeium debellandum ei multum tulit adiumenti. Sita sunt Centoripa supra Catanam, montes Aetnæos attingentia, & Symæthum flumen, quod in agrum Catanæum meat. De reliquis Siciliæ lateribus, id quod a Pachyno ad Lilybœum pertinet, prosus desertum est. uestigia duntaxat antiquorum quædam oppidorum restant. ut fuit Camarina Syracusanorum colonia. Agrigentum Ionica colonia, & nauale eius, ac Lilybæum adhuc supersunt. alioqui cum hoc Siciliæ latus maxime Carthaginensium ditioni esset obiectum, longis ac continentibus bellis pleræq; urbes eius sunt deletæ. Reliquum, idq; longissimum latus, quanquam & ipsum hominum multitudine nõ abundat, mediocriter tamen incolitur. Alesæ enim, & Tyndaris, & Aegesteorum emporium, & Cephalœdium, oppida exstant. Panormus etiam coloniam habet Romanam. Aegestam conditam ferunt ab ijs qui cum Philocteta in Crotoniatarum agrum uenerunt, sicut in Italiæ descriptione dictum fuit, missis ab eo in Siciliam cum Aegesta Troiano. In mediterraneis Ennam, ubi templum est Cereris, pauci habitant, sitam in tumulo, cinctamque latis montanis planiciebus quæ arari possunt omnes: nocuerunt ei plurimum fugitiui cum Euno ibi obsessi, ac magno labore a Romanis in potestatem redacti. quod idem usu uenit Catanæ etiam, Tauromenio, alijsq; pluribus urbibus. Habitatur etiam Eryx, tumulo sublimi, fanum habens Veneris quod præcipua colitur religione. antiquitus refertum mulieribus rei sacræ addictis, quas ex uoto dedicabãt cùm Siculi, tum alij multi exteri. nunc ut oppidum id uirorum, ita templum quoque sacerdotum labo

rat penuria, multitudine sacrorũ corporum sublata. Huius deę ædes Romæ etiam est ante portam Collinam, templum habens porticu insigni circumdatum: Veneris Erycinæ appellant. Reliqua oppida quæ in mediterraneis olim fuerunt, nunc pastorum pleraque sunt domicilia. Nõ enim hodie comperimus à ciuibus incoli Himeram, non Gelam, non Callipolin, non Selinuntem, non Eubœam, non alias plures. de quibus Himeram condiderant Zanclæi Mylas habitantes: Callipolim Naxij, Selinuntem Megarenses Siculi: Eubœam Leontini. Multa etiam barbarica
18 oppida Siciliæ abolita sunt, ut 18 Camicus Cocali regia, apud quem Minos per insidias occisus traditur. Quam solitudinem cum animaduertissent Romani, montibus & campestribus plerisque potiti, equorum boumque armenta, & greges pascentibus ea tradiderunt, à quibus insula sępenumero est in magnum adducta discrimen: pastoribus initiò quidem sparsim latrocinia exercentibus, deinde etiam agmine facto pagos oppugnantibus. ut cum Ennam Eunus occupauit. Nostra ætate non ita pridem Romam missus est Selurus quidam, qui Aetnæ filius dicebatur, duxeratq; exercitum, & multum temporis crebris prædationibus incursando quæ circa Aetnã in orbem sita sunt loca exegerat. eum nos in foro ludis gladiatorijs commissis discerpi à bestijs uidimus. Positus enim in tabulato sublimi tanquam in Aetna, compagibus solutis eo subitò collapso, delatus est in caueas, in quibus bestiæ ita erant ligatæ ut facilè soluerentur, infra tabulatum debita opera paratas: Porrò Siciliæ præstantiam ab omnibus prædicatam, qui eam non cedere Italiæ laudibus pronunciant, quid attinet dicere? imò frumento, melle, croco, alijsq; rebus quibusdam uel anteire eam Italiæ dixeris. Accedit propinquitas: cum quasi pars Italiæ sit insula, Romæque suppeditet omnia facilè & absque magno labore, perinde atque Italici agri. Atque adeò penus Romæ appellatur Sicilia, quod omnes eius prouentus, demtis quæ ibi absumuntur paucis, Romam comportantur: non fructus duntaxat, sed & pecora, pelles, lanæ, aliaq; id genus. Posidonius ait Siciliã ueluti arces duas ad mare habere Syracusas & Erycem, ac munitionis eorum quę circumquaque sunt campestrium loco inter has

σωμάτων ἐκλέλοιπε τὸ πλῆθος. ἀφίδρυμα δ' ἐστὶ καὶ ἐν Ῥώμῃ τῆς θεοῦ ταύτης τὸ πρὸ τῆς πύλης τῆς Κολλίνης, ἱερὸν Ἀφροδίτης Ἐρυκίνης λεγόμενον, ἔχον καὶ νεὼν καὶ στοὰν περικειμένην ἀξιόλογον. ἡ δ' ἄλλη κατοικία καὶ τῆς μεσογαίας ποιμένων ἡ πλείστη γεγένηται. οὔτε γὰρ Ἱμέραν ἔτι συνοικουμένην ἴσμεν, οὔτε Γέλαν, οὔτε Καλλίπολιν, οὔτε Σελινοῦντα, οὔτ' Εὔβοιαν, οὔτ' ἄλλους πλείους. ὧν τὴν Ἱμέραν μὲν οἱ ἐν Μυλαῖς ἔκτισαν Ζαγκλαῖοι, Καλλίπολιν δὲ Νάξιοι, Σελινοῦντα δὲ οἱ αὐτόθι Μεγαρεῖς, Εὔβοιαν δὲ οἱ Λεοντῖνοι. καὶ τῶν βαρβαρικῶν δ' ἐξελείφθησαν πολλαί, καθάπερ οἱ Καμικοὶ τὸ Κωκάλου βασίλειον, παρ' ᾧ Μίνως δολοφονηθῆναι λέγεται. τὴν οὖν ἐρημίαν κατανοήσαντες Ῥωμαῖοι, κατακτησάμενοι τά τε ὄρη, καὶ τῶν πεδίων τὰ πλεῖστα, ἱπποφορβοῖς καὶ βουκόλοις καὶ ποιμέσι παρέδοσαν, ὑφ' ὧν πολλάκις εἰς κινδύνους κατέστη μεγάλους ἡ νῆσος. τὸ μὲν πρῶτον ἐπὶ λῃστείας τρεπομένων σποράδην τῶν νομέων, εἶτα καὶ κατὰ πλήθη συνισταμένων καὶ πορθούντων τὰς κατοικίας. καθάπερ ἡνίκα οἱ περὶ Εὔνουν τὴν Ένναν κατεῖχον. νεωστὶ δ' ἐφ' ἡμῶν εἰς τὴν Ῥώμην ἀνεπέμφθη Σέλουρός τις, Αἴτνης υἱὸς λεγόμενος, στρατιᾶς ἀφηγησάμενος, καὶ λεηλασίαις πυκναῖς καταδεδραμηκὼς τὰ κύκλῳ τῆς Αἴτνης πολὺν χρόνον. ὃν ἐν τῇ ἀγορᾷ μονομάχων ἀγῶνος συνεστῶτος, εἴδομεν διασπασθέντα ὑπὸ θηρίων. ἐπὶ πήγματος γάρ τινος ὑψηλοῦ τεθεὶς ὡς ἂν ἐπὶ τῆς Αἴτνης, διαλυθέντος αἰφνιδίως, καὶ συμπεσόντος, κατηνέχθη καὶ αὐτὸς εἰς γαλεάγρας θηρίων εὐδιαλύτους, ἐπιτηδὲς παρεσκευασμένας ὑπὸ τῷ πήγματι. τὴν δὲ τῆς χώρας ἀρετὴν θρυλουμένην ὑπὸ πάντων, οὐδὲν χείρω τῆς Ἰταλίας ἀποφαινομένων, τί δεῖ λέγειν; σίτῳ δὲ, καὶ μέλιτι, καὶ κρόκῳ, καὶ ἄλλοις τισὶ, καὶ ἀμείνω τις φαίη. πρόσεστι δὲ καὶ τὸ ἐγγύς. ὡσανεὶ γὰρ μέρος τι τῆς Ἰταλίας ἐστὶν ἡ νῆσος. καὶ ὑποχορηγεῖ τῇ Ῥώμῃ, καθάπερ ἐκ τῶν Ἰταλικῶν ἀγρῶν ἕκαστα εὐμαρῶς καὶ ἀταλαιπώρως. καὶ δὴ καὶ καλοῦσιν αὐτὴν ταμεῖον τῆς Ῥώμης. κομίζεται γὰρ τὰ γιγνόμενα πάντα, πλὴν ὀλίγων τῶν αὐτόθι ἀναλισκομένων δεῦρο. ταῦτα δ' ἐστὶν οὐχ οἱ καρποὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ βοσκήματα, καὶ δέρματα, καὶ ἔρια, καὶ τὰ τοιαῦτα. φησὶ δ' ὁ Ποσειδώνιος οἷον ἀκροπόλεις ἐπὶ θαλάττης δύο τὰς Συρακούσας ἱδρῦσθαι καὶ τὸν Ἔρυκα, μέσην δὲ ἀμφοῖν ὑπερκεῖσθαι τῶν κύκλῳ πε-

πεδίων τὴν Ἔνναν. Κεκάκωνται δὲ καὶ ἡ Λεοντίνη πᾶσα Ναξίων οὖσα καὶ αὐτὴ τῶν αὐτόθι. τῶν μὲν γὰρ ἀτυχημάτων ἐκοινώνησαν ἀεὶ τοῖς Συρακουσίοις, τῶν δ' εὐτυχημάτων οὐκ ἀεί. πλησίον δὲ τῶν Κεντοριπῶν ἐστὶ πόλισμα, ἡ μικρὸν ἔμπροσθεν λεχθεῖσα Αἴτνη, τοὺς ἀναβαίνοντας ἐπὶ τὸ ὄρος δεχομένη, καὶ παραπέμπουσα. ἐντεῦθεν γὰρ ἀρχὴ τῆς ἀκρωρείας. ἔστι δὲ ψιλὰ τὰ ἄνω χωρία καὶ τεφρώδη, καὶ χιόνος μεστὰ τοῦ χειμῶνος· τὰ κάτω δὲ, δρυμοῖς καὶ φυτείαις διείληπται παντοδαπαῖς. ἔοικε δὲ λαμβάνειν μεταβολὰς πολλὰς τὰ ἄκρα τοῦ ὄρους διὰ τὴν νομὴν τοῦ πυρός, τοτὲ μὲν εἰς ἕνα κρατῆρα συμφερομένου, τοτὲ δὲ σχιζομένου· καὶ τοτὲ μὲν ῥύακας ἀναπέμποντος, τοτὲ δὲ φλόγας καὶ λιγνῦς, ἄλλοτε δὲ καὶ μύδρους ἀναφυσῶντος. ἀνάγκη δὲ τοῖς πάθεσι τούτοις τοὺς ὑπὸ γῆν πόρους συμμεταβάλλειν, καὶ τὰ στόμια ἐνίοτε πλείω κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν τὴν πέριξ. οἱ δ' οὖν νεωστὶ ἀναβάντες, διηγοῦντο ἡμῖν, ὅτι καταλάβοιεν ἄνω πεδίον ὁμαλὸν, ὅσον εἴκοσι σταδίων τὴν περίμετρον, κλειόμενον ὀφρύϊ τεφρώδει, τείχου ὕψος ἔχοντι, ὥστε δεῖν καθάλλεσθαι τοὺς εἰς τὸ πεδίον προελθεῖν βουλομένους. ὁρᾶν τε τὸ μέσον βουνὸν τεφρώδη τὴν χρόαν, οἵαπερ καὶ ἡ ἐπιφάνεια καθεωρᾶτο τοῦ πεδίου. ὑπὲρ δὲ τοῦ βουνοῦ νέφος ὄρθιον διανεστηκὸς εἰς ὕψος, ὅσον διακοσίων ποδῶν, ἠρεμοῦν, (εἶναι γὰρ καὶ νηνεμίαν.) εἰκάζειν δὲ καπνῷ. δύο δ' ἐτολμήσαντας προσελθεῖν εἰς τὸ πεδίον· ἐπεὶ δὲ θερμοτέρας ἔβαινον τῆς ἄμμου καὶ βαθυτέρας, ἀναστρέψαι, μηδὲν ἔχοντας περιττότερον φράζειν τῶν φαινομένων τοῖς πόρρωθεν ἀφορῶσι. νομίζειν δ' ἐκ τῆς τοιαύτης ὄψεως, πολλὰ μυθεύεσθαι, καὶ μάλιστα οἷά φασί τινες περὶ Ἐμπεδοκλέους, ὅτι καθάλλοιτο εἰς τὸν κρατῆρα, καὶ καταλίποι τοῦ πάθους ἴχνος, τῶν ἐμβάδων τὴν ἑτέραν, ἃς ἐφόρει χαλκᾶς. εὑρεθῆναι γὰρ ἔξω, μικρὸν ἄπωθεν τοῦ χείλους τοῦ κρατῆρος, ὡς ἀνερριμμένην ὑπὸ τῆς βίας τοῦ πυρός. οὔτε γὰρ προσιτὸν εἶναι τὸν τόπον, οὔθ' ὁρατόν, εἰκάζειν τε μηδὲν καταρριφῆναι δύνασθαι ἐκεῖσε, ὑπὸ τῆς ἀντιπνοίας τῶν ἐκ βάθους ἀνέμων καὶ τῆς θερμότητος, ἣν προαπαντᾶν εὔλογον) πόρρωθεν, πρὶν ἢ τῷ στομίῳ τοῦ κρατῆρος πελάσαι. εἰ δὲ καταρριφθείη, φθάνοι ἂν διαφθαρὲν πρὶν ἀναρριφῆναι πάλιν, ὁποῖον ἦν ληφθὲν πρότερον. Τὸ μὲν οὖν ἐκλείπειν ποτὲ τὰ

has mediam sitam esse Ennam. Malè mulctata est etiam Leontinorum regio omnis. Leontini à Naxijs Siculis orti sunt: semper autem participes fuerunt rerum Syracusanis aduersarum, lætarum non item. Propinquum Centoripis est oppidum Aetna, cuius suprà meminimus, excipiens & deducens eos, qui montem Aetnam uolunt conscendere. eò enim radices montis desinunt. Superiora loca nuda sunt & cinerib. tecta, ac per hyemem niuis plena: inferiora nemoribus & omnis generis plantis sunt consita. Apparet autem montis extremitates uariè mutari, ob ignis grassationem. qui aliâs in unam colligitur crateram, aliâs scinditur: & aliquando riuos liquoris igniti emittit, aliquando flammas & fuliginem, interdum etiam massas exsufflatu. quibus accidentibus necesse est comitari etiam mutationem meatuum qui sub terra sunt, & nonnunquam in circumiecta superficie plura aperiri ora. Sanè qui nuper Aetnam conscenderunt, narrauere nobis in summo se inuenisse campum æquabilem, ambitu circiter XX stadiorum, inclusum supercilio cineroso quod muri haberet altitudinem, ita ut desiliendum esset inde progredi in campum uolentibus. ac uidisse ipsos collem in huius medio, cinericeo & ipsum colore, qualis & superficies campi cernebatur. supra collem nubem erectam stetisse, in altum ad CC pedes se efferentem, immotam (.tum enim malaciam fuisse.) & fumo similem. ac duos de ipsis ausos in campum progredi, cum in calidiore ac profundiore arena uestigia posuissent, reuertisse, neque quicquam amplius ijs quæ eminus conspiciebātur habuisse quòd narrarent. hoc autem ex spectaculo ipsos censuisse multas fabulas esse petitas, maximè qualis à nonnullis de Empedocle narratur: eum desilijsse in craterem, ac uestigium sui casus reliquisse alterum calceorum, quos gestabat æreos. hunc enim foris fuisse repertum non procul à labro crateris, scilicet sursum ui ignis eiectum. etenim locum illum neque adiri posse, neque conspici, & coniecturam se facere, ne iniici quidem posse eò quicquam, ob aduersam uentorum ex profundo spirationem, & calorem, quem consentaneum sit procul occurrere, antequam ad os crateris appropinquetur. quod si quid omnino iniicietur, multo antè eius formam corruptum iri qua erat iniectum, quàm ipsum rursus eijceret. neque uerò absurdum esse, deficiente aliquando ma-

Aetna.

teria, spiritus quoque & ignem aliquandiu cessare: sed eam intermissionem tantam non esse, ut contra istam uim homo aliquis accedere queat. Mons Aetna situs est supra oram quæ ad fretum ptinet, agrumque Catanæum, ita tamen, ut ei quoque immineat ex parte quæ est ad mare Tyrrhenum, & Liparæas insulas. noctu quidem clari à uertice fulgores eduntur: interdiu fumo & caligine obtinet.
19 Aetnæ ex opposito se attollunt 19 Neruosi montes, humiliores quidem ijs, sed latitudine æquali. Tota insula est caua, & infra terram ignis fluuiorumque plena, sicut esse diximus Tyrrhenum mare usque ad Cumas. itaque multis locis ea in insula calidæ erumpunt aquæ, quarum Selinuntiæ apud Himeram salsæ sunt, Aegestææ potabiles. Apud Agrigentum lacus sunt gustu marino, natura planè diuersa. nam & natandi inscij in ijs lignorum in morem supernatant. Italici crateres habent, qui aquas in rotundam exsufflant formam, suisque recipiunt cauernis. Specus qui est ad Metaurum intus habet iustæ magnitudinis alueum, flumenque per eum delabens occultè per satis magnum spacium, deinde rursum se in superficiem exerentem. quemadmodum Orontes in Syria hiatu qui inter Apameam est & Antiochiam, ac dicitur Charybdis, absorptus, post XL stadia rursum emergit. idem Tigri in Mesopotamia, & in Africa Nilo non procul à fontib. accidit. & aqua apud Stymphalum in agro Argiuo infra terram ad CC stadia labens, Erasinum edit amnem. rursumque aqua ad Abiam Arcadicam infra terram depulsa, longo post interuallo Eurotam atque Alpheum edit: adeò ut fabula fidem inuenerit, coronas quæ alterutri amnium nuncupatæ, in communem alueum inijciuntur, quanque in eo cui nūcupata fuerit amne emergere. de Timauo quid feratur, diximus suo loco. Hisce, & ijs quæ in Sicilia accidunt, germana sunt quæ in Liparæorum insulis, ipsaque
Lipara. monstrantur Lipara. Septem sunt numero insulæ, quarum maxima est Lipara Cnidiorum colonia, Siciliæ pxima secundum Thermissam, antiquitus Meligunis dicta. Hæc & classem duxit, & longo tempore Tyrrhenorum incursionibus restitit, sub se habens reliquas Liparæorum, ut nunc dicuntur, quas Aeoli quidam appellant, insulas. quin & ma

τέ τὰ πνεύματα καὶ τὸ πῦρ ἐκλείπει ποτὲ τῆς ὕλης οὐκ ἄλογον. οὐ μὴν ἐπὶ τοσοῦτόν γε, ὥστ' ἀντὶ τῆς τοσαύτης βίας, ἐφικτὸν ἀνθρώπῳ γενέσθαι τὸν πλησιασμόν. Ὑπέρκειται δ' ἡ Αἴτνη, μᾶλλον μὲν τῆς κατὰ τὸν πορθμὸν καὶ τὴν Καταναίαν παραλίας, ἀλλὰ καὶ τῆς κατὰ τὸ Τυρρηνικὸν πέλαγος καὶ τὰς Λιπαραίων νήσους. νύκτωρ μὲν οὖν καὶ φέγγη φαίνεται λαμπρὰ ἐκ τῆς κορυφῆς, μεθ' ἡμέραν δὲ καπνῷ καὶ ἀχλύϊ κατέχεται. Ἀνταίρει δὲ τῇ Αἴτνῃ, τὰ Νεβρώδη ὄρη ταπεινότερα μὲν, πλάτει δὲ παραλλάττοντα. Ἅπασα δ' ἡ νῆσος κοίλη κατὰ γῆς ἐστὶ ποταμῶν καὶ πυρὸς μεστὴ, καθάπερ τὸ Τυρρηνικὸν πέλαγος ὡς εἰρήκαμεν, μέχρι τῆς Κυμαίας. Θερμῶν γοῦν ὑδάτων ἐκβολὰς κατὰ πολλοὺς ἔχει τόπους ἡ νῆσος, ὧν τὰ μὲν Σελινούντια κατὰ Ἱμέραν ἁλμυρά ἐστι, τὰ δὲ Αἰγεσταῖα πότιμα. περὶ Ἀκράγαντα δὲ λίμναι, τὴν μὲν γεῦσιν ἔχουσι θαλάττης, τὴν δὲ φύσιν διάφορον. οὐδὲ γὰρ τοῖς ἀκολύμβοις βαπτίζεσθαι συμβαίνει, ξύλων τρόπον ἐπιπολάζουσιν. οἱ Ἰταλικοὶ δὲ κρατῆρας ἔχουσιν ἀναβάλλοντας ὕδωρ εἰς θολοειδὲς ἀναφύσημα καὶ πάλιν εἰς τὸν δεχομένους μυχόν. τὸ δὲ περὶ Μάταυρον σπήλαιον, ἐντὸς ἔχει σύριγγα εὐμεγέθη, καὶ ποταμὸν δι' αὐτῆς ῥέοντα ἀφανῆ, μέχρι πολλοῦ διαστήματος, εἶτ' ἀνακύπτοντα πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν· καθάπερ ὁ Ὀρόντης ἐν τῇ Συρίᾳ, καταδὺς εἰς τὸ μεταξὺ χάσμα Ἀπαμείας καὶ Ἀντιοχείας, ὃ καλοῦσι Χάρυβδιν, ἀνατέλλει πάλιν ἐν μ΄ σταδίοις. τὰ δὲ παραπλήσια καὶ ὁ Τίγρις ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ, καὶ ὁ Νεῖλος ἐν τῇ Λιβύῃ, μικρὸν πρὸ τῶν πηγῶν. τὸ δὲ περὶ Στύμφαλον ὕδωρ ἐπὶ σ΄ σταδίους ὑπὸ γῆν ἐνεχθὲν ἐν τῇ Ἀργείᾳ, τὸν Ἐρασῖνον ἐκδίδωσι ποταμόν. καὶ πάλιν τὸ πρὸς τὴν Ἀρκαδικὴν Ἄβιαν ὑποβρύχιον ὠσθὲν, ὀψέ ποτε τόν τε Εὐρώταν καὶ τὸν Ἀλφειὸν ἀναδίδωσιν ὥστε καὶ πιστευθῆναι μυθῶδές τι, ὅτι τῶν ἐπιφημισθέντων στεφάνων ἑκατέρῳ ῥιφθέντων εἰς τὸ κοινὸν ῥεῦμα, ἀναφαίνεται κατὰ τὸν ἐπιφημισμὸν ἑκάτερος ἐν τῷ οἰκείῳ ποταμῷ. εἴρηται δὲ καὶ τὸ λεγόμενον περὶ τοῦ Τιμαύου. Συγγενῆ δὲ καὶ τούτοις, καὶ τοῖς κατὰ τὴν Σικελίαν πάθεσι, τὰς περὶ τῶν Λιπαραίων νήσους, καὶ αὐτὴν τὴν Λιπάραν δείκνυται. Εἰσὶ δὲ ἑπτὰ μὲν τὸν ἀριθμὸν, μεγίστη δὲ ἡ Λιπάρα Κνιδίων ἄποικος, ἐγγυτάτω τῆς Σικελίας κειμένη, μετά γε τὴν Θέρμισσαν. ἐκαλεῖτο δὲ πρότερον Μελιγουνίς. ἡγήσατο δὲ καὶ στόλῳ, καὶ πρὸς τὰς τῶν Τυρρηνῶν ἐπιδρομὰς πολὺν χρόνον ἀντέσχεν, ὑπηκόους ἔχουσα τὰς νῦν λεγομένας Λιπαραίων νήσους, ἃς Αἰόλου τινὲς προσαγορεύουσι. καὶ δὴ καὶ τὸ

νίκαις τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐκόσμησε πολλάκις τὸ ἐν Δελφοῖς ἀπὸ τῶν ἀκροθινίων. ἔχει δὲ καὶ τὴν γῆν εὔκαρπον, καὶ συπηρείας μετάλλων πρόσοδον, καὶ θερμὰ ὕδατα, καὶ πυρὸς ἀναπνοάς. Ταύτης δὲ μεταξύ πως ἐστὶ καὶ τῆς Σικελίας, ἣν νῦν ἱερὰν Ἡφαίστου καλοῦσι, πετρώδης πᾶσα καὶ ἔρημος, διάπυρος. ἔχει δὲ ἀναπνοὰς τρεῖς, ὡς ἂν ἐκ τριῶν κρατήρων. ἐκ δὲ τοῦ μεγίστου, καὶ μύδρους αἱ φλόγες ἀναφέρουσιν, οἳ προσκεχώκασιν ἤδη πολὺ μέρος τοῦ πόρου. Ἐκ δὲ τῆς τηρήσεως πεπίστευται διότι τοῖς ἀνέμοις συμπαροξύνονται, καὶ αἱ φλόγες, αἵ τε ἐνταῦθα, καὶ αἱ κατὰ τὴν Αἴτνην. παυομένων δὲ, παύονται καὶ αἱ φλόγες. οὐκ ἀλόγως δέ. καὶ γὰρ οἱ ἄνεμοι γεννῶνται, καὶ τρέφονται, τὴν ἀρχὴν λαβόντες ἀπὸ τῶν ἐκ τῆς θαλάττης ἀναθυμιάσεων, ὥστ᾽ ἀπὸ συγγενοῦς ὕλης, καὶ πάθους, καὶ τὸ πῦρ ἐξαναπτόμενον, οὐκ ἐᾷ θαυμάζειν τοὺς ὁρῶντας ἄλλως γέ πως τὰ τοιάδε. Πολύβιος δὲ τῶν τριῶν κρατήρων, τὸν μὲν κατερρυηκέναι φησὶν ἐκ μέρους, τοὺς δὲ συμμένειν, τὸν δὲ μέγιστον τὸ χεῖλος ἔχειν περιφερὲς ὂν, πέντε σταδίων. κατ᾽ ὀλίγον δὲ συνάγεσθαι εἰς ν ποδῶν διάμετρον. καθ᾽ οὗ βάθος εἶναι τὸ μέχρι θαλάττης, σταδιαῖον, ὥστε καθορᾶν ταῖς νηνεμίαις. Εἰ δὲ ταῦτ᾽ ἐστὶ πιστὰ, οὐκ ἄπιστον ἴσως, οὐδὲ τοῖς περὶ Ἐμπεδοκλέους μυθολογηθεῖσιν. Ἐὰν μὲν οὖν Νότος μέλλῃ πνεῖν, ἀχλὺν ὁμιχλώδη καταχεῖσθαι κύκλῳ φησὶ τοῦ νησιδίου, ὥστε μηδὲ τὴν Σικελίαν ἄπωθεν φαίνεσθαι. ὅταν δὲ Βορέας, φλόγας καθαρὰς ἀπὸ τοῦ λεχθέντος κρατῆρος εἰς ὕψος ἐξαίρεσθαι, καὶ βρόμους ἐκπέμπεσθαι μείζους. τὸν δὲ Ζέφυρον μέσην πως ἔχειν τάξιν. τοὺς δ᾽ ἄλλους κρατῆρας, ὁμοειδεῖς μὲν εἶναι, τῇ δὲ βίᾳ λείπεσθαι τῶν ἀναφυσημάτων. ἔκ τε δὴ τῆς διαφορᾶς τῶν βρόμων, καὶ ἐκ τοῦ πόθεν ἄρχεται τὰ ἀναφυσήματα καὶ αἱ φλόγες, καὶ αἱ λιγνύες, προσημαίνεσθαι, καὶ τὸν εἰς ἡμέραν τρίτην πάλιν μέλλοντα ἄνεμον πνεῖν. τῶν γοῦν ἐν Λιπάραις γενομένης ἀπλοίας, προειπεῖν τινάς φησι τὸν ἐσόμενον, καὶ μὴ διαψεύσασθαι. Ἀφ᾽ οὗ δὴ τὸ μυθωδέστατον δοκοῦν εἰρῆσθαι τῷ ποιητῇ, οὐ μάτην φαίνεσθαι λεχθὲν, ἀλλ᾽ αἰνιξαμένου τὴν ἀλήθειαν, ὅταν φῇ ταμίαν τῶν ἀνέμων τὸν Αἴολον. περὶ ὧν ἐμνήσθημεν καὶ πρότερον, ἱκανῶς. ἔστιν ἡ ἐπίστασις τῆς ἐναργείας λέγοιτ᾽ ἄν. * ἐπίσης τε γὰρ ἄμφω πάρεστι, καὶ διαθέσει καὶ τῇ ἐναργείᾳ. ἡ γὰρ ἡδονὴ κοινὸν ἀμφοτέρων. ἐπάνειμι δ᾽ ἐπὶ τὰ ἑξῆς ἀφ᾽ ὧνπερ ἐξέβημεν. τὴν μὲν δὴ Λιπάραν καὶ τὴν Θέρμισσαν εἰρήκαμεν. Ἡ δὲ Στρογγύλη καλεῖται μὲν ἀπὸ τοῦ σχήματος, ἔστι δὲ καὶ αὐτὴ διάπυρος,

nubijs Delphicum Apollinis templum sæpe exornauit. agrum habet fertilem, & reditum ex metallis aluminis, aquas calidas, & ignis exspirationes. Inter hanc & Siciliam ferè media iacet, quam nunc Vulcani templum nominant, saxosa tota & deserta atque ignita tribus locis, ueluti è tribus crateribus, ignem efflat, quorum maximi flammæ etiam massas efferunt, quæ iam bonam freti partem obthurauerunt. Obseruatio fidem fecit, exspirationes istas flammarum cum ibi tum in Aetna uentis exasperari, ijsq; desinentibus cessare. Neque absurdum id est. nam & uenti nascuntur augescuntq'ue sumto ex maris exhalationibus initio: ut ex cognata materia similique euentu ignis accensus, admirationem ijs qui aliâs ista uiderunt adimat. Polybius de tribus crateribus unum aliqua sui parte collapsum esse, reliquos restare ait, ac maximi orificium rotundum esse, ambitu ferè v stadiorum, paulatimque in arctum coire eò usque, ut diameter 20 L sit pedes longa. atque inde ad mare 20 usque spacium esse unius stadij, ut conspici uentis non flantibus possit. Quæ si credibilia sunt, fortasse ne fabulæ de Empedocle uulgatæ fides sit deroganda. Idem refert austro spiraturo insulam caliginosa nubecula obtegi, ut ne Sicilia quidem eminus cernatur. at sub Aquilonis flatum puras flammas è dicto cratere in altum attolli, maioresq; edi fremitus. Fauonium medium quoddam tenere. reliquos crateres eiusdem esse formæ, sed nō tanta ui exsufflationis præditos. cæterùm ex fremituum discrimine, initioque efflationum, flammarum, atque fuliginum, prænosci etiam quis tertio post die spiraturus sit uentus. & Liparensium quosdam facultate nauigandi negata, certò prædicere futuram. Eaque de causa id quod fabulosius uidetur à poëta dictum, apparere non frustra pronunciatum fuisse: sed ueritatem per ambages eum significasse, cum Aeolum appellaret uentorum pmum. quorum & antea facta est mentio * Odyss.κ.21. sufficit animaduersio perspicuitatis dici possit * ex æquo enim utrumque adest, dispositione & perspicuitate: uoluptas utrorumq; communis. Nostra eò unde digressa est, referat se oratio. Dictum est de Lipara & Thermissa. Strongyle à rotunditate figuræ sic dicta,

cta, ignita ipsa quoque, uiolentia flãmarum minor, fulgore excellens. ibi habitasse Aeolum aiunt. Quarta est Didyme, quasi si geminam dicas, nomine itidem à forma imposito. De reliquis Ericusa & Phœnicusa à stirpibus erica & palma dictæ, pabulis sunt dicatæ. Septima est Euonymos, id est Sinistra, in alto maximè sita ac deserta. ita appellata, quòd à Lipara in Siciliam nauigantibus maximè est ad læuam. Sæpenumero etiam in superficie maris quod est circa insulas istas, discurrere flãmas animaduersum est, cùm cauernarum quibus ignis in profundo continetur meatu aliquo recluso foràs ui prorupit. Posidonius scriptum reliquit, sua ętate circa solstitium ęstiuum prima luce inter Hieram & Euony-
21 mum 21 mare conspectum fuisse ad monstrosam elatum altitudinem, atque aliquandiu sic constitisse continenti flatu exaltatum, tãdem subsedisse. eos qui nauigijs accedere ausi fuerant, cùm uiderent aquæ fluxu impelli pisces mortuos, calore & fœtore perculsos fugisse. nauigium quod propiùs accesserat, uectoribus quibusdam amissis, ęgrè cum reliquis Liparam peruenisse, qui aliquando in morem comitiali morbo correptorum mente abalienarentur, aliquãdo ad se redirent. multis pòst diebus limum apparuisse qui superficiei aquæ innataret, multis quoque locis flammas erupisse, & fumos, & fuligines. limum eum tandem concreuisse, & molaribus lapidibus similes fuisse concretas istas massas. qua de re senatum, cùm esset à T. Flaminio Siciliæ prętore certior factus, missis legatis rem sacram dijs manibus & marinis procurasse. cum in Hiera tum Liparæ. Ab Ericusa ad Phœnicusam chorographus millia passuum X numerat, hinc ad Didymam XXX, inde ad Liparam uersus septentrionem XXIX. hinc in Siciliam XIX. à Strongyla autem XVI. Ante Pachynum iacet Melite, unde catelli Melitæi. & Gaudus, LXXXVIII ab utraque ambæ distantes stadijs. Cossura alia insula est ante Lilybæum sita, in medio inter id & Aspidem Carthaginiensium urbem, quam Clupeam dicunt, spacio, utrinque LXXXVIII stadijs distans. Sed & Aegimurus inter Siciliam atque Africam iacet, & aliæ exiguæ insulæ. atque hæc de insulis.

Calabria. Sed quãdo ueterem Italiam descripsimus usque ad Metapontium, nunc quæ continen

πυρὸς, βίᾳ μὲν φλογὸς λειπομένη, τῷ δὲ φέγγει πλεονεκτοῦσα. ἐνταῦθα δὲ τὸν Αἴολον οἰκῆσαι φασίν. τετάρτη δ᾽ ἐστὶ Διδύμη, καὶ αὕτη δ᾽ ἀπὸ τοῦ σχήματος ὠνόμασται. τῶν δὲ λοιπῶν Ἐρικοῦσα μὲν, καὶ Φοινικοῦσα ἀπὸ τῶν φυτῶν κέκληνται, ἀνεῖνται δὲ εἰς νομάς. ἑβδόμη δ᾽ ἐστὶν Εὐώνυμος, πελαγία μάλιστα καὶ ἔρημος. ὠνόμασται δ᾽ ὅτι μάλιστα τοῖς ἐκ Λιπάρας εἰς Σικελίαν πλέουσιν εὐώνυμός ἐστι. Πολλάκις δὲ καὶ φλόγες εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ πελάγους τοῦ περὶ τὰς νήσους ὤφθησαν ἐπιδραμοῦσαι, τῶν κατὰ βάθους κοιλιῶν τοῦ πυρὸς ἀναστομωθέντος πόρου τινὸς, καὶ βιασαμένου πρὸς τὸ ἐκτός. Ποσειδώνιος δὲ κατὰ τὴν ἑαυτοῦ μνήμην φησὶ περὶ τροπὰς θερινὰς, ἅμα τῇ ἕω, μεταξὺ τῆς Ἱερᾶς καὶ τῆς Εὐωνύμου πρὸς ὕψος ἀρθεῖσαν ἐξαίσιον τὴν θάλασσαν ὁραθῆναι, καὶ συμμεῖναί τινα χρόνον ἀναφυσωμένην συνεχῶς, εἶτα παύσασθαι. τοὺς δὲ τολμήσαντας προσπλεῖν, ἰδόντας νεκροὺς ἰχθύας ἐλαυνομένους ὑπὸ τοῦ ῥοῦ, τοὺς δὲ καὶ θέρμῃ, καὶ δυσωδίᾳ πληγέντας, φυγεῖν. ἓν δὲ τῶν πλοιαρίων τὸ μᾶλλον πλησιάσαν τοὺς μὲν τῶν ἐνόντων ἀποβαλεῖν, τοὺς δ᾽ εἰς Λιπάραν μόλις σῶσαι, τοτὲ μὲν ἔκφρονας γινομένους ὁμοίως τοῖς ἐπιληπτικοῖς, τοτὲ δὲ ἀνατρέχοντας εἰς τοὺς οἰκείους λογισμούς. πολλαῖς δ᾽ ἡμέραις ὕστερον ὁρᾶσθαι πηλὸν ἐπανθοῦντα τῇ θαλάττῃ, πολλαχοῦ δὲ καὶ φλόγας ἐκπιπτούσας, καὶ καπνοὺς, καὶ λιγνύας· ὕστερον δὲ παγῆναι, καὶ γενέσθαι τοῖς μυλίταις λίθοις ἐοικότα τὸν πάγον. τὸν δὲ τῆς Σικελίας στρατηγὸν Τίτον Φλαμίνιον, δηλῶσαι τῇ συγκλήτῳ. τὴν δὲ πέμψασαν ἐκθύσασθαι ἔν τε τῷ νησιδίῳ καὶ ἐν Λιπάραις, τοῖς τε καταχθονίοις θεοῖς, καὶ τοῖς θαλαττίοις. Ἀπὸ μὲν οὖν Ἐρικώδους εἰς Φοινικώδη, δέκα μίλιά φησιν ὁ χωρογράφος. ἔνθεν δ᾽ εἰς Διδύμην λ̄. ἔνθεν δ᾽ εἰς Λιπάραν πρὸς ἄρκτον θ̄, καὶ κ̄. ἔνθεν δ᾽ εἰς Σικελίαν θ̄, καὶ ἑκκαίδεκα δ᾽ ἐκ τῆς Στρογγύλης. Πρόκειται δὲ τοῦ Παχύνου Μελίτη, ὅθεν τὰ κυνίδια, ἃ καλοῦσι Μελιταῖα, καὶ Γαῦδος, π̄ καὶ η̄ μίλια ἑκατέρας ἀμφότεραι διέχουσαι. Κόσσουρα δὲ πρὸ τοῦ Λιλυβαίου, καὶ πρὸ τῆς Ἀσπίδος Καρχηδονιακῆς πόλεως, ἣν Κλυπέαν καλοῦσι, μέση ἀμφοῖν κειμένη, καὶ τὸ λεχθὲν διάστημα ἐφ᾽ ἑκατέρας ἀπέχουσα. καὶ ἡ Αἰγίμουρος δὲ πρὸ τῆς Σικελίας καὶ τῆς Λιβύης ἐστὶ, καὶ ἄλλα μικρὰ νησίδια. ταῦτα μὲν περὶ τῶν νήσων.

Ἐπεληλυθόσι δ᾽ ἡμῖν τὰ περὶ τὴν ἀρχαίαν Ἰταλίαν, μέχρι Μεταποντίου, τὰ συνεχῆ λεκτέον. συν-

συνεχὴς δ' ἐστὶν ἡ Ἰαπυγία. ταύτην δὲ καὶ Μεσσαπίαν καλοῦσιν οἱ Ἕλληνες, οἱ δ' ἐπιχώριοι κατὰ μέρη. τὸ μέν τι Σαλεντίνους καλοῦσι τὸ περὶ τὴν ἄκραν τὴν Ἰαπυγίαν, τὸ δὲ Καλαβρούς. ὑπὲρ τούτους πρὸς βορρᾶν Πευκέτιοί τέ εἰσι καὶ Δαύνιοι κατὰ τὴν Ἑλλάδα διάλεκτον προσαγορευόμενοι. οἱ δ' ἐπιχώριοι πᾶσαν τὴν μετὰ τοὺς Καλαβροὺς Ἀπουλίαν καλοῦσι. τινὲς δ' αὐτῶν καὶ Ποίδικλοι λέγονται, καὶ μάλιστα οἱ Πευκέτιοι. ἔστι δ' ἡ χερρονησιάζουσα ἡ Μεσσαπία, τῷ ἀπὸ Βρεντεσίου μέχρι Τάραντος ἰσθμῷ κλειομένη, σταδίων τ' καὶ ι'. ὁ δ' ἐπίπλους ἐστὶ περὶ τὴν ἄκραν Ἰαπυγίαν σταδίων ὁμοῦ υ'. τοῦ δὲ Μεταποντίου μὲν διέχει σταδίους περὶ σ'. ὁ δὲ πλοῦς ἐπ' αὐτὸν πρὸς τὰς ἀνατολάς. τοῦ δὲ κόλπου παντὸς τοῦ Ταραντίνου τὸ πλέον ἀλιμένου ὄντος, ἐνταῦθα ἐστὶ λιμὴν μέγιστος καὶ κάλλιστος, γεφύρᾳ κλειόμενος μεγίστῃ, σταδίων δ' ἐστὶν ρ' τὴν περίμετρον. ἐκ δὲ τοῦ πρὸς τὸν μυχὸν μέρους ἰσθμὸν ποιεῖ πρὸς τὴν ἔξω θάλασσαν, ὥστ' ἐπὶ χερρονήσου κεῖσθαι τὴν πόλιν, καὶ τὰ πλοῖα ὑπερνεωλκεῖσθαι ῥᾳδίως ἑκατέρωθεν ταπεινοῦ ὄντος τοῦ αὐχένος. ταπεινὸν δὲ καὶ τὸ τῆς πόλεως ἔδαφος, μικρὸν δ' ὅμως ἐπῆρται κατὰ τὴν ἀκρόπολιν. τὸ μὲν οὖν παλαιὸν τεῖχος, κύκλον ἔχει μέγαν· νυνὶ δ' ἐκλέλειπται τὸ πλέον πρὸς τῷ ἰσθμῷ. τὸ δὲ πρὸς τῷ στόματι τοῦ λιμένος, καθ' ὃ καὶ ἡ ἀκρόπολις, συμμένει, μέγεθος ἀξιολόγου πόλεως ἐκπληροῦν. ἔχει δὲ γυμνάσιόν τε κάλλιστον, καὶ ἀγορὰν εὐμεγέθη, ἐν ᾗ καὶ ὁ τοῦ Διὸς ἵδρυται κολοσσὸς χαλκοῦς, μέγιστος μετὰ τὸν Ῥοδίων. μεταξὺ δὲ τῆς ἀγορᾶς καὶ τοῦ στόματος ἡ ἀκρόπολις, μικρὰ λείψανα ἔχουσα τοῦ παλαιοῦ κόσμου τῶν ἀναθημάτων. τὰ γὰρ πολλὰ, τὰ μὲν κατέφθειραν Καρχηδόνιοι, λαβόντες τὴν πόλιν· τὰ δ' ἐλαφυραγώγησαν Ῥωμαῖοι, κρατήσαντες βιαίως. ὧν ἐστι καὶ ὁ Ἡρακλῆς ἐν τῷ Καπιτωλίῳ χαλκοῦς ὁ κολοσσικὸς Λυσίππου ἔργον, ἀνάθημα Μαξίμου Φαβίου τοῦ ἑλόντος τὴν πόλιν. περὶ δὲ τῆς κτίσεως λέγων Ἀντίοχος φησὶν ὅτι τοῦ Μεσσηνιακοῦ πολέμου γενηθέντος, οἱ μὴ μετασχόντες Λακεδαιμονίων τῆς στρατείας, ἐκρίθησαν δοῦλοι, καὶ ὠνομάσθησαν εἵλωτες. ὅσοις δὲ κατὰ τὴν στρατείαν παῖδες ἐγένοντο, παρθενίας ἐκάλουν, καὶ ἀτίμους ἔκριναν. οἱ δ' οὐκ ἀνεχόμενοι (πολλοὶ δ' ἦσαν) ἐπεβούλευσαν τοῖς τοῦ δήμου. αἰσθόμενοι δ' ὑπέπεμψάν τινας, οἳ προσποιήσει φιλίας, ἔμελλον ἐξαγγέλλειν τὸν τρόπον τῆς ἐπιβουλῆς. τούτων δ' ἦν καὶ Φάλανθος, ὅσπερ ἐδόκει προστάτης ὑπάρχειν αὐτῶν, οὐκ ἠρέσκετο δ' ἁπλῶς

ter sequuntur, persequi placet. Contingit Metapontium Iapygia, quam & Messapiam Græci dixerunt. incolæ alios Salentinos dicunt, qui circa Iapygium habitant promontorium, alios Calabros. supra hos uersus septentrionem sunt Peucetij, Græco sermone Daunij cognominati. Incolę quidquid post Calabros est, Apuliam uocāt. fuerunt etiam ibi qui Pediculi dicerentur, maximè Peucetij. Messapia peninsulæ formam obtinet, isthmo interclusa, qui à Brundusio Tarentum usque porrigitur, spacio CCCX stadiorum. nauigatio circa Iapygium promōtorium stadiorum est circiter CCCC. à Metaponto distat stadijs CC ferè Tarentum, ortum Solis uersus. Sinus Tarentinus cum maiore sui parte importuosus sit, apud ipsam urbem pulcerrimus est ac maximus, ponte iunctus ingenti: in ambitu habet C stadia ab intimo recessu isthmus ad exterum mare porrigitur, ut & urbs in peninsula iaceat, & utrinque nauigia facilè pertrahantur, humili collo. Sed & ipsius urbis solum humile est, nisi quà apud arcem attollitur. Vetus murus circulum continet magnū̄: nunc autem maior urbis pars ad istmum sita, deserta est: ea constat, quæ ad portus fauces est condita, ubi etiam arx, & magnitudinem insignis urbis implet. Habet gymnasium elegantissimum, & forum iustæ amplitudinis, in quo Iouis est situs colossus, post Rodium facilè omnium maximus. Inter forum & fauces portus, arx est parua retinens uestigia ueteris ornatus donariorum. pleraque enim aut Carthaginienses urbe potiti perdiderunt, aut Romani rapuerunt, ui urbe capta. de quibus est Herculis colossus æreus in Capitolio, Lysippi opus, à Fabio Maximo, qui Tarentum recepit, dedicatus. Originem urbis huius Antiochus referens: ait Messeniaco bello cōflato, eos qui Lacedęmoniorū̄ castra non fuissent secuti, seruos lata sententia esse iudicatos, Helotesq'ue dictos. qui uerò Spartanis nati essent durante bello liberi, eos Parthenias, quasi Virgineos diceres, appellatos ab his, & ignominia notatos fuisse. Hos iniquissimè rem ferentes, cum numero ualerent, insidiatos esse populo. quod cùm populus sensisset, submisit quosdam, qui ficta cum illis amicicia, insidias patefacerent. Inter conspiratos fuit etiam Phalanthus, princeps reliquorum habitus, 22 & qui omnino à senatu 22

Tarentum.

τοῖς

delectis inuisus esset. compositum fuit, ut ludis Hyacinthinis in Amyclæo commissis, quando galerum Phalanthus imponeret, impetum fieri debere in populares, quos coma notos faciebat. sed cum quidam occulte detexissent institutum Phalantheæ factionis, certamine iam cœpto præco in medium progressus edixit, ne Phalanthus galerum capiti imponeret. ita Partheniæ cum delatam indicio cōspirationem sentirent, alij diffugerunt, alij supplices ueniam flagitarunt. quos ciues bono animo iussos esse in carcerem dederūt, Phalanthum autem misere Delphos, ut oraculum de colonia deducenda exquireret. est que ei tale datum.

Satyreum tibi do, pinguis pagosq; Tarenti
Incolere, infestis & Iapygas opprimere armis.

Eò itaque profecti cum Phalantho Partheniæ, à barbaris & Cretensibus qui loca ista occupauerāt, recepti sunt. hi fuisse feruntur, qui cum Minoë in Siciliam nauigauerunt, eoq; Camici apud Cocalum uita functo è Sicilia discesserunt, eoq; tempestatibus adacti sunt. quorum aliqui Adria terrestri itinere peragrato usque ad Macedoniam processerint, ac nomen Budeiorum tulisse feruntur. Iapyges autem dictos tradunt omnes qui ibi locorum usque ad Dauniam incolebant, à Iapyge, qui, ut aiunt, Dędalo ex Cressa muliere natus Cretensiū ductor fuit. Vrbi aūt Tarēto nomē fecerūt à Tarāte q̄dā heroë. de origine Tarēti apud Ephorū hęc est historia. Lacedęmonios bellum intulisse Messenijs, q̄d hi illorum regem Teleclum Messenam sacrificandi causa profectum occidissent: ac iuramento se obligasse, aut se non antè domum reuersuros, quam Messenam cepissent, aut uniuersos in oppugnatione morituros: urbem cum proficiscerentur ad bellum ciuium minimis maximisq; natu custodiendā reliquisse. Pòst anno belli decimo uxores Lacedæmoniorum facta coitione, quasdam ad maritos suo de cętu miserunt, quæ eos reprahenderent, ut non æquis conditionibus bellum Messenijs facientes: quippe hos interim liberos procreare, ipsos domi relictis uiduis uxoribus in hostico castra habere, itaque periculum esse, ne patria uirorum ad extremum uacua reddatur. Lacedæmonios & iurisiurandi rationem, & consilij uxorum habuisse. ideoque robustissimos quosq; & ætate inter milites minimos Spartam misisse, unde pueri cum adultis quon-

τοῖς παρὰ τῆς βουλῆς ὀνομασθεῖσι. συνέκειτο μὲν δὴ τοῖς Ὑακινθίνοις ἐν τῷ Ἀμυκλαίῳ συντελουμένου τοῦ ἀγῶνος, ἡνίκα τὴν κυνῆν περιθῆ ὁ Φάλανθος, ποιεῖσθαι τὴν ἐπίθεσιν. γνώριμοι δ' ἦσαν ἀπὸ τῆς κόμης οἱ τοῦ δήμου. ἐξαγγειλάντων δέ τινων λάθρα τὰ συγκείμενα τῶν περὶ Φάλανθον, καὶ τοῦ ἀγῶνος ἐνεστῶτος, προελθὼν ὁ κῆρυξ εἶπε, μὴ ἂν περιθέσθαι κυνῆν Φάλανθον. οἱ δ' αἰσθόμενοι ὡς μεμηνύκασι τὴν ἐπιβουλὴν, οἱ μὲν διεδίδρασκον, οἱ δὲ ἱκέτευον. κελεύσαντες δ' αὐτοὺς θαρρεῖν, φυλακῇ παρέδοσαν. τὸν δὲ Φάλανθον ἔπεμψαν εἰς θεοῦ περὶ ἀποικίας, ὁ δ' ἔχρησε·

Σατύρεόν τοι δῶκα, Τάραντά τε πίονα δῆμον
Οἰκῆσαι, καὶ πῆμ' Ἰαπύγεσσι γενέσθαι.

Ἧκον οὖν σὺν Φαλάνθῳ οἱ Παρθενίαι, καὶ ἐδέξαντο αὐτοὺς οἵ τε βάρβαροι καὶ οἱ Κρῆτες, οἱ προκατασχόντες τὸν τόπον. τούτους δ' εἶναί φασι, τοὺς μετὰ Μίνω πλεύσαντας εἰς Σικελίαν, καὶ μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτὴν τὴν ἐν Καμικοῖς παρὰ Κωκάλῳ συμβᾶσαν ἀπάραντας ἐκ Σικελίας, κατὰ δὲ τὸν ἀνάπλουν δεῦρο παρωσθέντας. ὧν τινας ὕστερον πεζῇ περιελθόντας τὸν Ἀδρίαν μέχρι Μακεδονίας, Βυδιαίους προσαγορευθῆναι. Ἰάπυγας δὲ λεχθῆναι πάντας φασὶ μέχρι τῆς Δαυνίας, ἀπὸ Ἰάπυγος, ὃν ἐκ Κρήσσης γυναικὸς Δαιδάλῳ γενέσθαι φασὶ, καὶ ἡγήσασθαι τῶν Κρητῶν. Τάραντα δ' ὠνόμασαν ἀπὸ ἥρωός τινος τὴν πόλιν. Ἔφορος δ' οὕτω λέγει περὶ τῆς κτίσεως. ἐπολέμουν Λακεδαιμόνιοι Μεσσηνίοις, ἀποκτείνασι τὸν βασιλέα Τήλεκλον εἰς Μεσσήνην ἀφικόμενον ἐπὶ θυσίαν, ὀμόσαντες μὴ πρότερον ἐπανήξειν οἴκαδε, πρὶν ἢ Μεσσήνην ἀνελεῖν, ἢ πάντας ἀποθανεῖν. φύλακας δὲ κατέλιπον τῆς πόλεως, στρατεύοντες τούς τε νεωτάτους καὶ πρεσβυτάτους τῶν πολιτῶν. δεκάτῳ δ' ὕστερον τοῦ πολέμου χρόνῳ, τὰς γυναῖκας τῶν Λακεδαιμονίων συνελθούσας, ἐξ ἑαυτῶν πέμψαι τινὰς παρὰ τοὺς ἄνδρας, τὰς μεμψομένας ὡς οὐκ ἐπ' ἴσης πολεμοῖεν πρὸς τοὺς Μεσσηνίους. οἱ μὲν γὰρ μένοντες, τεκνοποιοῦνται· οἱ δὲ χήρας ἀφέντες τὰς γυναῖκας, ἐν τῇ πολεμίᾳ ἐστρατοπεδεύοντο, καὶ κίνδυνος εἴη λειπανδρῆσαι τὴν πατρίδα. οἱ δ' ἅμα καὶ τὸν ὅρκον φυλάττοντες, καὶ τὸν τῶν γυναικῶν λόγον ἐν νῷ θέμενοι, πέμπουσι τῆς στρατείας τοὺς εὐρωστοτάτους ἅμα, καὶ νεωτάτους, οὓς ᾔδεσαν οὐ μετασχόντας τῶν ὅρ-

καὶ

κων, ἀλλὰ τοὺς παῖδας ἔτι ὄντας συνεξελθεῖν τοῖς ἐν ἡλικίᾳ. προσέταξαν δὲ συγγίνεσθαι ταῖς παρθένοις ἁπάσαις ἅπαντας, ἡγούμενοι πολυτεκνήσειν μᾶλλον. γενομένων δὲ τούτων, οἱ μὲν παῖδες ὠνομάσθησαν Παρθενίαι, Μεσσήνη δὲ ἑάλω πολεμηθεῖσα ἐννεακαίδεκα ἔτη, καθάπερ καὶ Τυρταῖος φησίν·

Ἄμφω τώδ' ἐμάχοντ' ἐννεακαίδεκ' ἔτη
Νωλεμέως αἰεὶ ταλασίφρονα θυμὸν ἔχοντες.
Αἰχμηταὶ πατέρων ἡμετέρων πατέρες.
Εἰκοστῷ δ' οἱ μὲν κατὰ πίονα ἔργα λιπόντες,
φεῦγον Ἰθωμαίων ἐκ μεγάλων ὀρέων.

τὴν μὲν οὖν Μεσσηνίαν κατενείμαντο, ἐπανελθόντες δ' οἴκαδε, τοὺς παρθενίας οὐχ ὁμοίως τοῖς ἄλλοις ἐτίμων, ὡς οὐκ ἐκ γάμου γεγονότας. οἱ συνιστάμενοι μετὰ τῶν εἱλώτων, ἐπεβούλευσαν τοῖς Λακεδαιμονίοις, καὶ συνέθεντο ἆραι σύσσημον ἐν τῇ ἀγορᾷ πῖλον λακωνικὸν, ἐπειδὰν ἐγχειρῶσι. τῶν δὲ εἱλώτων τινὲς ἐξαγγείλαντες, τὸ μὲν αὐτεπιτίθεσθαι, χαλεπὸν ἔγνωσαν. καὶ γὰρ πολλοὺς εἶναι, καὶ πάντας ὁμόφρονας, ὡς ἂν ἀλλήλων ἀδελφοὺς νομιζομένους, τοὺς μέλλοντας δ' αἴρειν τὸ σύσσημον ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἀπιέναι προσέταξαν. οἱ μὲν δὴ μεμηνυμένην αἰσθόμενοι τὴν τάξιν ἐπέσχον, οἱ δὲ διὰ τῶν πατέρων ἔπεισαν αὐτοὺς εἰς ἀποικίαν ἐξελθεῖν. κἂν μὲν κατάσχωσιν ἀρκοῦντα τὸν τόπον, μένειν· εἰ δὲ μή, τῆς Μεσσηνίας τὸ πέμπτον κατανείμασθαι μέρος ἐπανιόντας. οἱ δὲ σταλέντες κατελάβοντο τοὺς Ἀχαιοὺς, πολεμοῦντας τοῖς βαρβάροις. μετασχόντες δὲ τῶν κινδύνων, κτίζουσι τὴν Τάραντον. Ἴσχυσαν δὲ οἱ Ταραντῖνοι, καθ' ὑπερβολὴν πολιτευόμενοι δημοκρατικῶς. καὶ γὰρ ναυτικὸν ἐκέκτηντο μέγιστον τῶν ταύτῃ, καὶ πεζοὺς ἔστελλον τρισμυρίους, ἱππέας δὲ τρισχιλίους, ἱππάρχους δὲ χιλίους. Ἀπεδέξαντο δὲ καὶ τὴν Πυθαγόρειον φιλοσοφίαν, διαφερόντως δ' Ἀρχύτας, ὃς προέστη τῆς πόλεως πολὺν χρόνον. ἐξίσχυσε δ' ὕστερον τρυφὴ διὰ τὴν εὐδαιμονίαν, ὥστε τὰς πανδήμους ἑορτὰς πλείους ἄγεσθαι κατ' ἔτος παρ' αὐτοῖς ἢ τὰς ἡμέρας. ἐκ δὲ τούτου καὶ χεῖρον ἐπολιτεύοντο. ἓν δὲ τῶν φαύλων πολιτευμάτων τεκμήριόν ἐστι, τὸ ξενικοῖς στρατηγοῖς χρῆσθαι. καὶ γὰρ τὸν Μολοσσὸν Ἀλέξανδρον μετεπέμψαντο ἐπὶ Μεσσαπίους καὶ

tis quondam profecti, iureiurandi religione non tenebantur: iisque mandasse ut cum omnibus omnes uirginib. rem haberent, eò copiosiorem rati inde ſubolem exstituram. atque eos qui hoc modo nati eſſet, Parthenias, hoc est uirginum filios patribus incertis, appellatos. Meſſenam anno demum decimo ac nono bello captam, ſicut & Tyrtæus dicit.

Annis pugnatum eſt ter tribus, atque decem.
Hoc ab auis noſtris infracto pectore bellum,
Et res conſtanti geſta labore fuit.
Bis deno tandem uicti Meſſenia pubes,
Montis Ithomæi deſeruit tumulos.

Cæterùm Spartanos diuiſo agro Meſſenio domum reuerſos, Parthenias non eo quo alios honore dignatos, utpote non ex coniugio natos. itaque Parthenias re cum helotibus communicata, insidias ſtruxiſſe Spartanis, data teſſera faciendi impetus, eleuatione pilei Laconici in foro. ſed rei indicio ab helotibus quibuſdam delato, Spartanos contrà inſidiari Partheniis, rem duxiſse difficilem, quod ii & magno eſsent numero, & inter ſe concordes, ut qui ſe mutuò pro fratribus haberent: edixiſse tamen ut ſolum uerterent qui pileum fuerant in foro ſublaturi. ita Parthenias, cùm patefactum ſuū inſtitutum intelligerent, ſeſe continuiſse, & Spartanos eis opera parentum ipſorum perſuaſiſse ut aliquò in coloniam abirent, ea conditione, ut ne reuerterentur ſi regionem ipſis ſufficientem eſsent nacti: ſin uerò, ut reuerſi quintam partem agri Meſsenii obtinerent. Sic profectos Parthenias incidiſse in Achiuos bellum gerentes contra barbaros: cumque Achiuis ſuppetias tuliſsent, Tarentum cōdidiſse. Tarentini cum 23 popularem reip. administra- 23
tionem tenerent, ingentem ſunt adepti potentiam. nam & claſsem habuerunt, quātam iis in locis nemo, & exercitum peditum XXX millia, ac tria millia equitum, ac turmarum equeſtrium duces CIƆ. Amplexi ſunt etiā Pythagoricam philoſophiam, præ reliquis Archytas, qui urbi ei per longum tempus præfuit. Sed inferioribus temporibus luxus inualuit ob res ſecundas: ita ut plures publicas feſtiuitates per annum celebrarent Tarentini, quàm dies annus habet. quam ob rem etiam ſtatus reip. eſt factus deterior. Vnum de prauis eorum inſtitutis eſt, quòd peregrinis in bello uſi ſunt ducibus. nā & aduerſus Meſſapios & Lucanos bellum gerentes, Alexandrum Moloſsum euocauerunt: & iam

antè Archidamum Agesilai filium, atq; postea Cleonymum & Agathoclem accerserunt. tandem Pyrrhum quoque, quo tempore cum Romanis bellum commiserunt. Neque uerò peregrinis istis imperatoribus sese dicto audientes præbuerunt: sed cum ijs inimicicias susceperunt. Ideoq; Alexander cõmunem Græcorum isthic degentium conuentum solennem, qui ex more Heracleæ Tarentinorum agebatur, in Thuriorum fines abalienato à Tarentinis animo uoluit transferre: iussitq; apud Acalandrum amnem locum ijs concilijs aptum communiri. Imò etiam calamitatis quæ ei accidit, causa in Tarẽtinorum erga ipsum iniquitatem refertur. Bello autem Annibalico, libertate sunt spoliati. deinde colonia Romanorum in urbem suam recepta, quietè nunc, & melius atque olim uiuunt. Cæterùm aduersus Messapios bellum ijs fuit de Heraclea, usiq; sunt auxilijs regum Daunij & Peucetij. Quod reliquum est Iapygum regionis, mirum in modum est elegans. cum enim ager in superficie asperitatem præ se ferat,
24 aratro scissus glebosus esse depræhenditur. & quanquam aquarum nõ habet satis, nihilominus tamen & pascuis apta est, & arborum ferax. Atque hæc etiam tota regio quondam uirorum multitudine floruit, urbesq; continuit XIII. nunc præter Tarentum & Brũdusium reliquę clã dibus in oppidorum ordinem sunt redactæ. Salentinos aiunt Cretensium colonos esse. Apud hos est fanum Mineruæ, diues quondam: & scopulus quem promontorium Iapygium uocant, magna sui parte in altum contra ortum hybernum procurrens, tamen Lacinium uersus sese inflectens, ab occasu ei oppositum, & eius oppositu fauces sinus Tarentini claudens. sicut & Ceraunij montes oppositu promontorij Iapygij aditum Ionij sinus coërcent. Ab Iapygio & ad Lacinium, & ad Ceraunios montes, traiectus est stadiorum circiter IↃ CC. A' Tarento ad Brundusium
25 nauigatio iuxta litus ad Barin usq; (nunc Veretum ea dicitur, oppidum in extremitatibus Salentinorum sitũ, ad quod terra quàm mari plerunque facilius à Tarento peruenitur.) stadiorum IↃC. Inde ad Leuca, hoc est Alba, oppidulũ stadia XXC. ibi fons fœtentis aquæ monstratur. ac ferunt Gigantes, qui è Phlegra Campaniæ euaserant, Leuternios dictos, eò usque ab Hercule fuisse exagitatos, ibiq; terra obrutos, & ex eorum sanie scaturigi-

Λευκανούς. καὶ ἔτι πρότερον, Ἀρχίδαμον τὸν Ἀγησιλάου, καὶ ὕστερον Κλεώνυμον, καὶ Ἀγαθοκλέα· εἶτα Πύῤῥον, ἡνίκα συνέστησαν πρὸς Ῥωμαίους. οὐδ᾽ ἐκείνοις δ᾽ εὐπειθεῖν ἠδύναντο οὓς ἐπεκαλοῦντο, ἀλλ᾽ εἰς ἔχθραν αὐτοὺς καθίστασαν. ὁ γοῦν Ἀλέξανδρος τὴν κοινὴν Ἑλλήνων τῶν ταύτῃ πανήγυριν, ἣν ἔθος ἦν ἐν Ἡρακλείᾳ συντελεῖν τῆς Ταραντίνης, μετάγειν ἐπειρᾶτο εἰς τὴν Θουρίαν κατὰ ἔχθος. ἐκέλευσε δὲ κατὰ τὸν Ἀκάλανδρον ποταμὸν τειχίζειν τόπον, ὅπου ἔσοιντο αἱ σύνοδοι. καὶ δὴ ἡ συμβᾶσα αὐτῷ κακοπραγία, διὰ τὴν ἐκείνων ἀγνωμοσύνην ἀπαντῆσαι λέγεται. περί τε τὰ Ἀννίβεια, καὶ τὴν ἐλευθερίαν ἀφῃρέθησαν. ὕστερον δὲ ἀποικίαν Ῥωμαίων δεξάμενοι, καθ᾽ ἡσυχίαν ζῶσι, καὶ βέλτιον, ἢ πρότερον. πρὸς δὲ Μεσαπίους ἐπολέμησαν περὶ Ἡρακλείας, ἔχοντες συνεργοὺς, τόν τε τῶν Δαυνίων, καὶ τὸν τῶν Πευκετίων βασιλέα. Ἡ δὲ ἑξῆς τῶν Ἰαπυγίων χώρα παραδόξως ἐστὶν ἀστεία. ἐπιπολῆς γὰρ φαινομένη τραχεῖα, εὑρίσκεται βαθύγειος σχιζομένη. ἀνυδροτέρα δ᾽ οὖσα εὔβοτος οὐδὲν ἧσσον, καὶ εὔδενδρος ὁρᾶται. εὐανδρήσε δέ ποτε καὶ αὕτη σφόδρα τὸ χωρίον σύμπαν, καὶ ἔσχε πόλεις τρισκαίδεκα. ἀλλὰ νῦν πλὴν Τάραντος καὶ Βρεντεσίου τ᾽ ἄλλα πολισμάτιά ἐστιν, οὕτως ἐκπεπόνηται. Τοὺς δὲ Σαλεντίνους, Κρητῶν ἀποίκους φασίν. ἐνταῦθα δ᾽ ἐστὶ, καὶ τὸ τῆς Ἀθηνᾶς ἱερὸν πλούσιόν ποτε ὑπάρξαν, καὶ ὁ σκόπελος, ὃν καλοῦσιν ἄκραν Ἰαπυγίαν, πολὺς ἐκκείμενος εἰς τὸ πέλαγος, καὶ τὰς χειμερινὰς ἀνατολάς. ἐπιστρέφων δέ πως ἐπὶ τὸ Λακίνιον, ἀνταῖρον ἀπὸ τῆς ἑσπέρας αὐτοῦ, καὶ κλείων τὸ στόμα τοῦ Ταραντίνου κόλπου πρὸς αὐτὸν, καὶ τὰ Κεραύνια δ᾽ ὁμοίως ὄρη, κλείει πρὸς αὐτὸν τὸ στόμα τοῦ Ἰονίου κόλπου, καὶ ἔστι τὸ δίαρμα ὅσον ψ´ σταδίων ἀπ᾽ αὐτοῦ πρός τε τὰ Κεραύνια, καὶ πρὸς τὸ Λακίνιον. Περίπλους δὲ Τάραντός ἐστι πρὸς Βρεντέσιον, μέχρι μὲν Βάρεως πολίχνης χ´ στάδιοι. καλοῦσι δὲ Βάριν οἱ νῦν Οὐερητὸν, κεῖται δ᾽ ἐπὶ τοῖς ἄκροις τῆς Σαλεντίνης, καὶ τὸ πολὺ πεζῇ μᾶλλον ἢ κατὰ πλοῦν εὐμαρὴς ἡ ἄφιξις αὐτὴν ἐκ τοῦ Τάραντος ἐστίν. ἔνθεν εἰς τὰ Λευκὰ στάδιοι π´. πολίχνιον καὶ τοῦτο, ἐν ᾧ δείκνυται πηγὴ δυσώδους ὕδατος. μυθεύουσι δ᾽ ὅτι τοὺς περιλειφθέντας τῶν Γιγάντων ἐν τῇ κατὰ Καμπανίαν Φλέγρᾳ, Λευτερνίους καλουμένους, Ἡρακλῆς ἐξελάσειε καταφυγόντας δεῦρο, ὑπὸ γῆς περι-

περισταλέν. ἐκ δὲ ἰχώρων, τοιοῦτον ἔχοι ῥεῦμα ἡ πηγή. διὰ τοῦτο δὲ καὶ τὴν παραλίαν ταύτην, Λευτερνίαν προσαγορεύουσιν. Ἐκ δὲ τῶν Λευκῶν εἰς Ὑδροῦντα πολίχνην ρν̄, ἐντεῦθεν δ᾽ εἰς Βρεντέσιον ῡ. οἱ δ᾽ ἴσοι, καὶ εἰς Σάσωνα τὴν νῆσον, ἥ τις μέση πως ἵδρυται τοῦ διάρματος, τοῦ ἐκ τῆς Ἠπείρου πρὸς τὸ Βρεντέσιον. διόπερ οἱ δυνάμενοι κρατεῖν τῆς εὐθυπλοίας, καταίρουσιν ἐν ἀριστερᾷ τῆς Σάσωνος πρὸς τὸν Ὑδροῦντα. ἐντεῦθεν δὲ τηρήσαντες φορὰν πνεύματος, προσέχουσι τοῖς μὲν Βρεντεσινῶν λιμέσιν, ἐκβάντες δὲ πεζεύουσι συντομώτερον ἐπὶ Ῥωδιαίων πόλεως Ἑλληνίδος, ἐξ ἧς ἦν ὁ ποιητὴς Ἔννιος. Ἔοικεν οὖν χερρονήσῳ τὸ περιπλεόμενον χωρίον ἐκ Τάραντος εἰς Βρεντέσιον. ἡ δ᾽ ἐκ Βρεντεσίου πεζευομένη ὁδὸς εἰς τὸν Τάραντα, εὐζώνῳ μιᾶς οὖσα ἡμέρας, τὸν ἰσθμὸν ποιεῖ τῆς εἰρημένης χερρονήσου, ἣν Μεσσαπίαν τε καὶ Ἰαπυγίαν καὶ Καλαβρίαν καὶ Σαλεντίνην κοινῶς οἱ πολλοὶ προσαγορεύουσι· τινὲς δὲ διαιροῦσιν, ὡς ἐλέγομεν πρότερον. τὰ μὲν οὖν πολίχνια, τὰ ἐν τῷ παράπλῳ εἴρηται. Ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ, Ῥωδαῖοί τέ εἰσι, καὶ Λουπίαι, καὶ μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάσσης Σαληπία. ἐπὶ δὲ τῷ ἰσθμῷ μέσῳ Θυραῖον, ἐν ᾧ βασίλειον ἐπιδείκνυται τῶν δυναστῶν τινός. Εἰρηκότος δ᾽ Ἡροδότου Οὐρίαν εἶναι ἐν τῇ Ἰαπυγίᾳ, κτίσμα Κρητῶν τῶν πλανηθέντων ἐκ τοῦ Μίνω στόλου εἰς Σικελίαν, ἢ ταύτην δεῖ δέχεσθαι, ἢ τὸ Οὐερητόν. Βρεντέσιον δ᾽ ἐποικῆσαι μὲν λέγονται Κρῆτες, οἱ μετὰ Θησέως ἐπελθόντες ἐκ Κνωσσοῦ· εἶθ᾽ οἱ ἐκ τῆς Σικελίας ἀπηρκότες μετὰ τοῦ Ἰάπυγος. (λέγεται γὰρ ἀμφοτέρως.) οὐ συμμεῖναι δέ φασιν αὐτούς, ἀλλ᾽ ἀπελθεῖν εἰς τὴν Βοττιαίαν. ὕστερον δὲ ἡ πόλις βασιλευομένη πολλὴν ἀπέβαλε τῆς χώρας ὑπὸ τῶν μετὰ Φαλάνθου Λακεδαιμονίων. ὅμως δ᾽ ἐκπεσόντα αὐτὸν ἐκ τοῦ Τάραντος, ἐδέξαντο οἱ Βρεντέσιοι· καὶ τελευτήσαντα, ἠξίωσαν λαμπρᾶς ταφῆς. Χώραν δ᾽ ἔχουσι βελτίω τῆς Ταραντίνων. λεπτόγειος γὰρ ἐκείνη, χρησίκαρπος δέ· μέλι δὲ καὶ ἔρια τῶν λίαν ἐπαινουμένων ἐστί. Καὶ εὐλίμενον δὲ μᾶλλον τὸ Βρεντέσιον· ἑνὶ γὰρ στόματι πολλοὶ κλείονται λιμένες ἄκλυστοι, κόλπων ἀπολαμβανομένων ἐντός, ὥστ᾽ ἐοικέναι κέρασιν ἐλάφου τὸ σχῆμα· ἀφ᾽ οὗ καὶ τοὔνομα. σὺν γὰρ τῇ πόλει, κεφαλῇ μάλιστα ἐλάφου προσέοικεν ὁ τόπος. τῇ δὲ Μεσσαπίᾳ γλώττῃ Βρεντέσιον) ἡ κεφαλὴ τοῦ ἐλάφου καλεῖται. ὁ δὲ Ταραν-

turiginem talem esse, ideoq; etiã maris eam oram Leuterniam uocari. A Leucis ad oppidum Hydruntem stadia CL. inde Brundusium usque CCCC. totidemque ad Sasonem insulã, quę in medio fere inter Epirum & Brundusium iacet traiectu. unde fit ut qui rectum tenere cursum possunt, ad Hydruntem relicta Sasone ad læuam deferantur. indeque secundo uento expectato, ad Brundusinos appellant portus: unde Tarentum uersus compendioso itinere per Rodias proficiscantur, urbem Græcam Ennij patriam poetæ. Peninsulæ formam refert ea regio, quæ circumitur à Tarento Brundusium nauigantibus. At terrestre ex una harum urbe ad alteram iter, ab expedito una die cõfici potest, per isthmum huius peninsulæ, quam plerique communi uocabulo Messapiam, Iapygiam, Calabriam, & Salentinam appellant. alij, quo dictum est, modo diuidunt. Recensuimus in litore posita oppida. At in mediterraneis sunt Rudiæ (Rodæos Strabo nominat Græcè.) & Lupiæ, ac paruo supra mare interuallo Salapia. in medio isthmo Thyræi, ubi regia ostenditur cuiusdam quondam ditione aliqua præditi. Enimuerò cum Herodotus dixerit Vriam esse in Iapygia conditam à Cretensibus, qui à classe Minois in Siciliam profecta eò euagati sint: aut Thyræos necesse est eam esse urbem, aut Veretum. Brundusium fertur colonia occupatum à Cretensibus, qui cum Theseo è Gnosso eò peruenerint: pòst accessisse eos, qui cum Iapyge è Sicilia eò uenerint (utrunque enim traditur.) sed priores non cohæsisse cum posterioribus, uerùm in Bottiæam abiuisse. Postea temporis Brundusium cum regem haberet, multum agri amisit, ademtum a Spartanis, qui eò cum Phalantho uenerant. quem tamen pulsum Tarento Brundusini receperunt, mortuumque splendida sunt dignati sepultura. Ager ipsorum est quàm Tarentinorum melior. ut enim minus glebosus est, ita fructus cõtra bonos profert: mel quidem & lanæ eius cum primis laudantur. Ad hæc, Brũdusium portus habet quàm Tarentum commodiores. nam ad Brundusium multi includuntur portus unico aditu, à fluctibus tuti, intus receptis intra fauces multis sinubus, ita uti eorum forma figuram cornuum ceruinorũ exprimat: unde & urbi nomen. locus enim, si una cum urbe consideretur, maximè ceruini capitis est similis, quod Messapiorum lingua Brentesium dicit. Taren-

Brundusium.

rentinus autem sinus non omnino immunis à fluctibus est, quia patet, ac præterea in intimo recessu quædam uadosa habet. Praeterea è Græcia & Asia rectus est Brundusium traiectus, omnesq; huc deferuntur, quibus inde Romam iter est. Sunt autem duæ uiæ, una
26 26 quâ muli ire possunt per Peucetios qui Pediculi dicuntur, & Daunios, ac Samnites, Beneuentum usque. qua in uia urbes sunt Ignatia, Celia, Netium, Canusium, Herdonia. Via per Tarẽtum, paululum ad læuam deflectit. Vnius diei ambitu confecto in Appiam peruenitur, quæ plaustris patet. in ea sunt Vria & Venusia, illa inter Tarentum & Brundusium, hæc in confinio Samnitum & Lucanorum. Coëunt à Brundusio ambæ uiæ apud Beneuentum ad Campaniam. Inde Romam usque iã Appia uia ducit per Caudium, Calatiam, Casilinum, usque Venusiam. reliqua sunt iã dicta. Tota uia à Brundusio Romam est stadiorum CCCLX. Tertia uia est à Regio per Bruttios, Lucanos, & Samnium in Campaniam ducens, atque in Appiam per Apennini montana: tribus aut quatuor dieb. Brundusino itinere longior. Traiectus a Brundusio unus est ad montes Ceraunios & sequentem Epiri ac Græciæ orã. alter Epidamnum, maior, scilicet CIↃ IↃCCC stadiorum: usitatus tamen & hic, propter urbis eius opportunitatem ad Illyricarum gentium & Macedonum commercia. A' Brundusio autem præteruehenti Adriatici maris oram, urbs occurrit Egnatia, quę commune est diuersorium tam nauigantibus, quàm terra petentibus Bariũ. nauigatur autem Noto. Atque huc usque iuxta mare Peucetiorum se regio profert, in mediterraneis, usq; ad Siluium. tota est montosa & aspera, Apennini montis multas partes recipiens. incolæ ex Arcadia uidentur immigrasse. A' Brundusio Barium usque stadia sunt circiter IↃCC. ferè æquali ab utraque harum interuallo abest Tarentum. Contigua est Dauniorum regio: insequuntur Appuli cum Frentanis. Necesse est autem cum non nisi priscis temporibus Peucetiorum & Dauniorum nomina usurparint incolę, sed omnis ista regio Apuliæ nomine fuerit compræhensa: ne nũc quidem fines istarum gentium certò posse describi itaque neque nobis quidquam est de his adseuerandum. A' Bario ad Aufidum flumen, super quem Canusium ia

Ταραντῖνος οὐ παντελῶς ἐστιν ἄκλυστος διὰ τὸ ἀναπεπτάσθαι, καί τινα καὶ πρὸς βραχὺ ἔχειν τὰ περὶ τὸν μυχόν. Ἔτι δὲ τοῖς ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἀσίας διαίρουσιν, εὐθύπλους μᾶλλον ἐστὶν τὸ Βρεντέσιον, καὶ δὴ καὶ δεῦρο πάντες καταίρουσιν οἷς εἰς τὴν Ῥώμην πρόκειται. ὁδοὶ δύο δ' εἰσί, μία μὲν ἡμιονικὴ διὰ Πευκετίων, οὓς Ποιδίκλους καλοῦσι καὶ Δαυνιτῶν, καὶ Σαυνιτῶν μέχρι Βενεουέντου. ἐφ' ἧ ὁδῷ Ἐγνατία πόλις, εἶτα Κελία, καὶ Νήτιον, καὶ Κανύσιον, καὶ Κερδονία. ἡ δὲ διὰ Τάραντος μικρὸν ἐν ἀριστερᾷ. ὅσον δὲ μιᾶς ἡμέρας περίοδον κυκλεύσαντι ἡ Ἀππία λεγομένη ἁμαξήλατος μᾶλλον. ἐν ταύτῃ δὲ πόλις Οὐρία τε, καὶ Οὐενουσία, ἡ μὲν μεταξὺ Τάραντος, καὶ Βρεντεσίου· ἡ δὲ μεθορίοις Σαυνιτῶν, καὶ Λευκανῶν. συμβάλλουσι δ' ἄμφω κατὰ Βενεουέντον καὶ τὴν Καμπανίαν ἐκ τοῦ Βρεντεσίου. τοὐντεῦθεν δ' ἤδη μέχρι τῆς Ῥώμης, Ἀππία καλεῖται, διὰ Καυδίου, καὶ Καλατίας, καὶ Καπύης, καὶ Κασιλίνου μέχρι Οὐενουσίας. τὰ δ' ἐνθένδε εἴρηται. Ἡ δὲ πᾶσα ἐστὶν ἐκ Ῥώμης εἰς Βρεντέσιον μίλια τξ. Τρίτη δ' ἐστὶν ἐκ Ῥηγίου διὰ Βρεττίων, καὶ Λευκανῶν, καὶ τῆς Σαυνίτιδος εἰς τὴν Καμπανίαν, συνάπτουσα εἰς τὴν Ἀππίαν, μακροτέρα τῆς ἐκ Βρεντεσίου τρισὶν ἢ τέτταρσιν ἡμέραις, διὰ τῶν Ἀπεννίνων ὀρῶν. Ὁ δ' εἰς τὴν περαίαν ἐκ τοῦ Βρεντεσίου πλοῦς ἐστιν· ὁ μὲν ἐπὶ τὰ Κεραύνια, καὶ τὴν ἑξῆς παραλίαν, τῆς τε Ἠπείρου, καὶ τῆς Ἑλλάδος· ὁ δ' εἰς Ἐπίδαμνον, μείζων τοῦ προτέρου. χιλίων γάρ ἐστι καὶ ω σταδίων. τέτριπται δὲ καὶ οὗτος διὰ τὸ τὴν πόλιν εὐφυῶς κεῖσθαι πρός τε τὰ τῶν Ἰλλυριῶν ἔθνη, καὶ τὰ τῶν Μακεδόνων. Παραπλέοντι δ' ἐκ τοῦ Βρεντεσίου τὴν Ἀδριατικὴν παραλίαν, πόλις ἐστὶν ἡ Ἐγνατία, οὖσα κοινὴ καταγωγὴ πλέουσί τε καὶ πεζεύουσιν εἰς Βάριον. ὁ δὲ πλοῦς, Νότῳ. Μέχρι δεῦρο μὲν Πευκέτιοι κατὰ θάλατταν, τῇ μεσογαίᾳ δὲ μέχρι Σιλουίου. πᾶσα δὲ τραχεῖα, καὶ ὀρεινή, πολὺ τῶν Ἀπεννίνων ὀρῶν κοινωνοῦσα, ἀποίκους δ' Ἀρκάδας δέξασθαι δοκεῖ. Εἰσὶ δ' ἐκ Βρεντεσίου εἰς Βάριον ἑπτακόσιοί που στάδιοι. σχεδὸν δ' ἴσον ἑκατέρας Τάρας διέχει, τὴν δὲ συνεχῆ Δαύνιοι νέμονται. εἶτα Ἄπουλοι μέχρι Φρεντανῶν. Ἀνάγκη δὲ Πευκετίων καὶ Δαυνίων μὴ δ' ὅλως λεγομένων ὑπὸ τῶν ἐπιχωρίων, πλὴν εἰ τὸ παλαιόν, ἁπάσης δὲ ταύτης τῆς χώρας Ἀπουλίας λεγομένης, νυνὶ μηδὲ τοὺς ὅρους ἐπ' ἀκριβὲς λέγεσθαι τῶν ἐθνῶν τούτων. διόπερ οὐδ' ἡμῖν δ' ἰσχυριστέον περὶ αὐτῶν. Ἐκ δὲ Βαρίου πρὸς τὸν ποταμὸν Αὔφιδον ἐφ' ᾧ τὸ ἐμπόριον τῶν Κανυσιτῶν

σιτῶν ῡ, ὁ δ' ἀνάπλους ἐπὶ τὸ ἐμπορεῖον ϛ. πλησίον δὲ καὶ Σαλαπία, τὸ τῶν Ἀργυριππηνῶν ἐπίνειον. Οὐ πολὺ γὰρ δὴ τῆς θαλάττης, ὑπέρκεινται δύο πόλεις ἐν γε τῷ πεδίῳ μέγισται τῶν Ἰταλιωτίδων γεγονυῖαι πρότερον, ὡς ἐκ τῶν περιβόλων δῆλον, τότε Κανύσιον καὶ ἡ Ἀργυρίππα, ἀλλὰ νῦν ἐλάττους εἰσίν. ἐκαλεῖτο δ' ἐξ ἀρχῆς Ἄργος Ἵππιον, εἶτ' Ἀργυρίππα, εἶτα νῦν Ἄρποι. λέγεται δ' ἀμφότερα Διομήδους κτίσμα. καὶ τὸ πεδίον, καὶ ἄλλα πολλὰ δείκνυται τοῦ Διομήδους ἐν τούτοις τοῖς τόποις δυναστείας σημεῖα. Ἐν μὲν γὰρ τῷ τῆς Ἀθηνᾶς ἱερῷ τῷ ἐν Λουκερίᾳ, παλαιὰ ἀναθήματα. καὶ αὐτὴ δ' ὑπῆρξε πόλις ἀρχαία Δαυνίων, νῦν δὲ τεταπείνωται. Ἐν δὲ τῇ πλησίον θαλάττῃ δύο νῆσοι Διομήδειοι προσαγορευόμεναι, ὧν ἡ μὲν οἰκεῖται, τὴν δ' ἐρήμην φασὶν εἶναι· ἐν ᾗ καὶ τὸν Διομήδην μυθεύουσιν ἀφανισθῆναί τινες, καὶ τοὺς ἑταίρους ἀπορνιθωθῆναι, καὶ δὴ καὶ νῦν διαμένειν ἐκ μέρους, καὶ βίον τινὰ ζῆν ἀνθρώπινον, τάξει τε διαίτης, καὶ τῇ πρὸς ἀνθρώπους ἡμερότητι τοὺς ἐπιεικεῖς· ἀπὸ δὲ τῶν κακούργων, καὶ μιαρῶν φυγῇ. Εἴρηται δὲ καὶ τὰ παρὰ τοῖς Ἑνετοῖς διατεθρυλλημένα περὶ τοῦ ἥρωος τούτου, καὶ αἱ νομισθεῖσαι τιμαί. Δοκεῖ δὲ καὶ ὁ Σιποῦς Διομήδους εἶναι κτίσμα, διέχων τῆς Σαλαπίας ὅσον μ̄ καὶ ρ̄ σταδίους, καὶ ὠνομάζετό γε Σηπιοῦς Ἑλληνικῶς, ἀπὸ τῶν ἐκκυματιζομένων σηπιῶν. Μεταξὺ δὲ τῆς Σαλαπίας, καὶ τοῦ Σιποῦντος, ποταμός τε πλωτὸς, καὶ στόμα λίμνης μεγάλης. δι' ἀμφοῖν δὲ τὰ ἐκ Σιποῦντος κατάγεται, καὶ μάλιστα ὁ σῖτος. Δείκνυται δὲ τῆς Δαυνίας, περὶ λόφον ᾧ ὄνομα Δρίον, ἡρῷα. τὸ μὲν Κάλχαντος ἐπ' ἄκρᾳ τῇ κορυφῇ· ἐναγίζουσι δὲ αὐτῷ μέλανα κριὸν οἱ μαντευόμενοι, ἐγκοιμώμενοι ἐν τῷ δέρματι. τὸ δὲ Ποδαλειρίου κάτω πρὸς τῇ ῥίζῃ, διέχον τῆς θαλάττης ὅσον σταδίους ρ̄. ῥεῖ δ' ἐξ αὐτοῦ ποτάμιον, πανακὲς πρὸς τὰς τῶν θρεμμάτων νόσους. Πρόκειται δὲ τοῦ κόλπου τούτου, πελάγιον ἀκρωτήριον ἐπὶ τ̄ ἀνατεῖνον σταδίους, πρὸς ἀνατολὰς τὸ Γάργανον. κάμπτοντι δὲ τὴν ἄκραν, πολισμάτιον Οὔριον. καὶ πρὸ τῆς ἄκρας αἱ Διομήδειοι νῆσοι. Ἔστι δὲ πᾶσα ἡ χώρα αὕτη πάμφορός τε καὶ πολύφορος, ἵπποις τε καὶ προβάτοις ἀρίστη. ἡ δ' ἐρέα μαλακωτέρα μὲν τῆς Ταραντίνης ἐστὶ, λαμπρὰ δὲ ἧττον. ἡ δὲ χώρα εὐδιεινὴ, διὰ τὴν κοιλότητα τῶν πεδίων. οἱ δὲ καὶ διώρυγα φασὶ τεμεῖν ἐπιχειρῆσαι τὸν Διομήδην μέχρι τῆς θαλάττης· καταλιπεῖν δ' ἡμιτελῆ καὶ ταύτην, καὶ ἄλλας πράξεις, μεταπεμ-

cet emporium, stadia cccc. ad ipsum emporium à mari aduerso amne stadiorum VI nauigatio. In propinquo est Salapia, 27 Argyri- 27
pensium nauale. Etenim non procul a mari in planicie sitæ sunt duæ urbes, quæ, ut ambitus earum docent, quondam Italicarum fuerunt maximæ, Canusium & Argyripa. nunc eæ sunt minores. Quæ nunc Arpi, principiò Argos Hippium, deinde Argyripa nominata fuit. Vtranque Diomedes fertur condidisse: campusque, & multa alia extant uestigia, quæ Diomedis in ea regione fuisse testentur dominationem. utpote Luceriæ (quæ & ipsa antiqua Dauniorũ urbs, hodie humilis est.) uetusta donaria in fano Mineruæ. & in uicino mari duæ sunt insulæ, Diomedeæ appellatæ, quarum colitur altera, alteram esse ferunt desertam. in hac nonnulli fabulantur Diomedem è medio sublatum, eiusque socios in aues mutatos, etiamnum quodammodo superesse, & uitam uiuere humanæ æmulam ratione uictus, & comitate erga homines probos, fugaq́ue flagitiosorum. De ijs, quæ apud Venetos hoc de heroë uulgò iactantur, honoribusque ei decretis, dictum est suprà. Videtur etiam Sipontum Diomedis esse opus, a Salapia distans stadijs circiter CXL. Dicta est urbs Græcè Sepiûs, à sepijs quę fluctibus ibi eijciuntur. Inter Salapiam & Sipontum fluuius est nauigabilis & magnæ paludis ostiũ. utroque res à Siponto deuehuntur, præcipuè frumentum. Porro collis in Daunia est, Drium nomine. apud eum sacella monstrantur, unum Calchantis in summo uertice: cui qui oraculum requirunt, arietem immolant nigrum, & indormiũt eius pelli. alterum Podalirij in imo ad radices collis, c ferè à mari distans stadijs. inde profluit riuus, omnis generis morbos pecoris sanans. Ante hunc sinum est promontorium ad ccc stadia in mare procurrens uersus ortum: Garganum appellant. quod ubi circumflexeris, oppidum inuenies Vrium. ante promontorium, insulæ Diomedis sunt sitæ. Tota ista regio omnium rerum abundè est ferax, equos habet & oues præstantes. lanam habet Tarentinæ mollicie anteeuntem, cedentem splendore. est autem regio ob cauitatem camporum tepida. Sunt qui Diomedẽ dicunt instituisse fossam, quam ad mare usque perduceret: sed & hoc eius opus, & alia imperfecta mansisse, domum ipso

reuocato, ibiq'ue mortuo. Atque hæc est una earum quæ de Diomedis feruntur obitu narrationum. Secunda, quæ in Daunia eum tantisper mansisse ait, dum extremum uitæ diem morte conficeret. Tertia est fabulosa illa, quæ eum (ut retulimus) in insula euanuisse prodit. Quarta potest annumerari Venetorum fabula, qui eum apud se affirmant mortalem esse desijsse, & in Deorum numerum relatum.

28 Cæterùm interualla quæ exposuimus, de sententia Artemidori sunt tradita. Chorographus à Brundusio ad Garganum millia passuum numerat CLXV. quem numerum amplificat Artemidorus. Ille à Gargano Anconam usque CCLIV passuum M. facit. At hic ad * uicina Anconæ ponit CIↃ CCL, longè quam ille minori numero. Polybius autor est, milliaria esse dimensa, & ab Iapygia ad Silam urbem esse milliaria IↃLXII. hinc Aquileiam usque CLXXIIX. Hi non cōsentiunt cum eo quod fertur spacio Illyrici litoris à Ceraunijs montibus usque ad penitissimum Adriatici maris sinum: ultra IↃↃ CIↃ ei tribuentes, iustaque multo maiorem tribuentes quantitate. Enimuerò maximè de interuallis locorum omnes ab omnibus discrepant asignandis, ut sæpius iam dixi. Nos quoties interponi potuit sententia, pronūciauimus quid nobis uideretur. ubi secus res tulit, existimauimus illorum sententias proponēdas. Quod si nihil ab illis traditum est, mirari nemo debet: aut si in talis rei tractatione nos quoque aliquid prætериuimus. Magnorum enim prætermissum à nobis est nihil: exigua neque multum utilitatis si cognoscerent allatura erant, & omissa nihil obesse, aut totius operis perfectioni detrahere poterant. A' Gargano statim profundus subsequit̃ sinus. circa quem incolentes, peculiariter Appuli nominantur. Appuli. utuntur eodem quo Daunij & Peucetij sermone, ac ne alijs quidem rebus hodie differunt. olim fuisse aliquid discriminis apparet, unde & diuersa omnium obtinuerint nomina. Antiquitùs totus ille tractus floruit secūdis rebus: sed eum Annibal & subsecuta bella euastauerunt. Ibi Caunensis clades Romanis eorumqúe socijs accidit, ingenti hominum strage nobilis. In sinu lacus est, & supra eum in continente Teanum Appulum, cōmune cum Sidicino gerens nomen. Eo loco Italiæ latitudo uidetur in arctum contrahi: cum à Teano ad Puteolos isthmus pertineat CIↃ stadiorum longitudinem non implens.

Pòst

πρὸς οἶκον δὲ γενόμενον, ἐκεῖ καταστρέψαι τὸν βίον. Εἷς μὲν οὗτος ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ. δεύτερος δέ, ὡς αὐτόθι μείνειε μέχρι καταστροφῆς τοῦ βίου. τρίτος δ' ὁ μυθώδης ὃν προεῖπον, τὸν ἐν τῇ νήσῳ λέγων ἀφανισμόν. τέταρτον θείη τις ἄν, τὸν τῶν Ἐνετῶν. καὶ γὰρ ἐκεῖνοι παρὰ σφίσι πως τὴν καταστροφὴν αὐτοῦ μυθεύουσιν, ἣν ἀποθέωσιν καλοῦσι. Ταῦτα μὲν οὖν κατ' Ἀρτεμίδωρον κεῖται τὰ διαστήματα. φησὶ δ' ὁ χωρογράφος τὸ ἀπὸ τοῦ Βρεντεσίου μέχρι Γαργάνου μιλίων ρξε. πλεονάζει δὲ αὐτὰ Ἀρτεμίδωρος. ἐντεῦθεν δ' εἰς Ἀγκῶνα σνδ, μίλια φησὶν ἐκεῖνος. ὁ δ' Ἀρτεμίδωρος εἰς ασκ πλησίον τοῦ Ἀγκῶνος εἴρηκε ασν, πολὺ ἐνδεέστερον ἐκείνου. Πολύβιος δ' ἀπὸ τῆς Ἰαπυγίας μεμιλιάσθαι φησί, καὶ εἶναι μίλια φξβ εἰς Σίλαν πόλιν. ἐντεῦθεν δ' εἰς Ἀκυληίαν ροη. οὐχ ὁμολογούντων τῶν φερομένων διαστημάτων τῆς Ἰλλυρικῆς παραλίας, ἀπὸ τῶν Κεραυνίων ὀρῶν ἐπὶ τὸν τοῦ Ἀδρίου μυχόν. ὑπὲρ ἑξακισχιλίων σταδίων ἀποφαινόντων, καὶ μείζω καθιστάντων ἐκείνου πολὺ ἐλάττονα ὄντα. Καὶ πάντες δὲ πρὸς ἅπαντας, μάλιστα περὶ τῶν διαστημάτων οὐχ ὁμολογοῦσι πρὸς ἀλλήλους, ὡς πολλάκις λέγομεν. ἡμεῖς δ' ὅπου μὲν ἐπικρίνειν δυνατόν, ἐκφέρομεν τὸ δοκοῦν ἡμῖν· ὅπου δὲ μή, τὰ ἐκείνων οἰόμεθα εἰς μέσον τιθέναι δεῖν. Κἂν ἄρα μηδὲν παρ' ἐκείνων ἔχωμεν, οὐδὲν θαυμαστόν, οὐδ' εἰ παραλείψομέν τι καὶ ἡμεῖς ἐν τοιαύτῃ καὶ τοσαύτῃ ὑποθέσει. τῶν μὲν γὰρ μεγάλων οὐδὲν ἂν παραλίποιμεν· τὰ δὲ μικρὰ καὶ γνωσθέντα μικρὸν ὤνησε, καὶ παραπεμφθέντα ἔλαθε, οὐκ ἔβλαψε δὲ οὐδέν, ἢ οὐ πολὺ τοῦ παντελοῦς ἔργου παρέλυσε. Μεταξὺ δ' εὐθὺς ἀπὸ τοῦ Γαργάνου κόλπος ὑποδέχεται βαθύς. οἱ δὲ περιοικοῦντες, ἰδίως Ἄπουλοι προσαγορεύονται· εἰσὶ δ' ὁμόγλωττοι μὲν τοῖς Δαυνίοις, καὶ Πευκετίοις. οὐδὲ τ' ἄλλα δὲ διαφέρουσιν ἐκείνων τό γε νῦν. τὸ δὲ πάλαι διαφέρειν, εἰκός· ὅθεν καὶ τὰ ὀνόματα ἐναντία ἁπάντων ἐπικρατεῖν. Πρότερον μὲν οὖν ηὐτύχει αὕτη πᾶσα ἡ γῆ. Ἀννίβας δὲ, καὶ οἱ ὕστερον πόλεμοι ἠρήμωσαν αὐτήν. ἐνταῦθα δὲ καὶ τὰ περὶ Κάννας συνέβη, ὅπου πλεῖστος ὄλεθρος σωμάτων Ῥωμαίοις καὶ τοῖς συμμάχοις ἐγένετο. Ἐν δὲ τῷ κόλπῳ λίμνη ἐστίν, ὑπὲρ δὲ τῆς λίμνης ἐν μεσογαίᾳ τὸ Ἄπουλον Τέανον, ὁμώνυμον τῷ Σιδικινῷ. Καθ' ὃ δοκεῖ συνάγεσθαι τὸ τῆς Ἰταλίας πλάτος ἐφ' ἱκανόν, πρὸς τοὺς περὶ Δικαιαρχίαν τόπους, ἔλαττον ὄν, ἢ α σταδίων ἀπὸ θαλάττης ἐπὶ θάλατταν ἰσθμὸν καταλιπόν.

μετὰ

μεταξὺ δὲ τῆς λίμνης [illegible] Φρεντανοὺς καὶ τὴν Βοῦκαν παράπλους ἐστί. διακόσιοι δ' εἰσὶν ἐφ' ἑκάτερα στάδιοι τῆς λίμνης, ἐπί τε τὴν Βοῦκαν, καὶ τὸ Γάργανον. τὰ δ' ἑξῆς, τῆς περὶ Βοῦκαν εἴρηται πρότερον.

Τοσαύτη μὲν δὴ καὶ τοιαύτη τίς ἐστιν ἡ Ἰταλία. πολλὰ δ' εἰρηκότες, τὰ μέγιστα ὑποσημανούμεθα, ὑφ' ὧν νῦν εἰς τοσοῦτον ὕψος ἐξήρθησαν οἱ Ῥωμαῖοι. ἓν μὲν, ὅτι νήσου δίκην ἀσφαλῶς φρουρεῖται τοῖς πελάγεσι κύκλῳ, πλὴν ὀλίγων μερῶν, καὶ αὐτὰ τετείχισται τοῖς ὄρεσι δυσβάτοις οὖσι. Δεύτερον δὲ, τὸ ἀλίμενον κατὰ τὸ πλεῖστον, καὶ τὸ τοὺς ὄντας λιμένας μεγάλους εἶναι, καὶ θαυμαστούς· ὧν τὸ μὲν πρὸς τὰς ἔξωθεν ἐπιχειρήσεις χρήσιμον, τὸ δὲ πρὸς τὰς αὐτοῦ ἐπιχειρήσεις καὶ τὴν τῶν ἐμπορίων ἀφθονίαν συνεργόν. Τρίτον δὲ, τὸ πολλαῖς ὑποπεπτωκέναι διαφοραῖς ἀέρων τε καὶ κρασέων, παρ' ἃς καὶ ζῶα, καὶ φυτὰ, καὶ πάνθ' ἁπλῶς τὰ πρὸς τὸν βίον χρήσιμα πλείστην ἐξαλλαξιν ἔχει, πρός τε τὸ βέλτιον καὶ τὸ χεῖρον. ἐκτέταται δὲ τὸ μῆκος αὐτῆς ἐπὶ μεσημβρίαν ἀπὸ τῶν ἄρκτων τὸ πλεῖστον. προσθήκη δ' ἐστὶν ἡ Σικελία τῷ μήκει τοσαύτη οὖσα, καὶ τοσοῦτον καθάπερ μέρος. εὐκρασία δ' ἀέρων, καὶ δυσκρασία κρίνεται παρὰ τὰ ψύχη καὶ τὰ θάλπη, καὶ τὰ μεταξὺ τούτων· ὥστε καὶ τούτων ἀνάγκη, τὴν νῦν Ἰταλίαν ἐν μέσῳ τῶν ὑπερβολῶν ἀμφοτέρων κειμένην, τοσαύτην τῷ μήκει, πλεῖστον τοῦ εὐκράτου μετέχειν καὶ κατὰ πλείστας ἰδέας. Τοῦτο δὲ καὶ ἄλλως συμβέβηκεν αὐτῇ. τῶν γὰρ Ἀπεννίνων ὀρῶν δι' ὅλου τοῦ μήκους διατεταμένων, ἐφ' ἑκάτερον δὲ πλευρὸν πεδία, καὶ γεωλοφίας καλλικάρπους ἀπολιπόντων, οὐδὲν μέρος αὐτῆς ἐστιν ὃ μὴ καὶ τῶν ὀρείων ἀγαθῶν καὶ τῶν πεδινῶν ἀπολαῦον τυγχάνει. Καὶ προστίθει τὸ μέγεθος, καὶ πλῆθος ποταμῶν τε, καὶ λιμνῶν· πρὸς δὲ τούτοις θερμῶν τε καὶ ψυχρῶν ὑδάτων ἀναβολὰς πολλαχοῦ πρὸς ὑγείας φύσιν παρεσκευασμένων. καὶ μὴν καὶ μετάλλων εὐπορίας παντοδαπῶν, ὕλης τε καὶ τροφῆς ἀνθρώποις τε καὶ βοσκήμασιν, οὐδ' ἀξίως εἰπεῖν ἐστι τὴν ἀφθονίαν ὅσην παρέχεται καὶ τὴν χρηστοκαρπίαν. Ἐν μέσῳ δὲ καὶ τῶν ἐθνῶν τῶν μεγίστων οὖσα, καὶ τῆς Ἑλλάδος, καὶ τῶν ἀρίστων τῆς Ἀσίας μερῶν, τῷ μὲν κρατεύειν ἐν ἀρετῇ τε καὶ μεγέθει τὰ περιεστῶτα αὐτῇ πρὸς ἡγεμονίαν εὐφυῶς ἔχει. τῷ δ' ἐγγὺς εἶναι, τὸ μετὰ ῥᾳστώνης ὑπουργεῖσθαι πεπόρισται. Εἰ δὲ δεῖ τῷ περὶ τῆς Ἰταλίας λόγῳ προσθεῖναί τινα λόγον κεφαλαιώδη, καὶ περὶ τῶν Ῥωμαίων τῶν κατασχόντων αὐτὴν, καὶ κατεσκευασμένων ὁρμητήριον πρὸς τὴν σύμπασαν τὴν ἡγεμονίαν, προσειλήφθω καὶ ταῦτα, ὅτι Ῥωμαῖοι

Post lacũ nauigatˢ ad Fretanos & Bucã. utrĩq; à palude & ad Bucã & ad Garganum, stadia sunt cc. q̃ Bucã subsequunt̃, iã ante sunt enarrata. Ac talis quidẽ, & tãta est Italia. Sed cũ multa commemorauerimus, præcipua nunc annotare lubet, quæ tantam Romanis imperij maiestatem parauerũt. Quorum primum est, quod Italia insulæ in morem circumcirca maris tuto præsidio cingitur, demtis quibusdam paucis partibus, quæ & ipsæ inuijs mõtibus muniuntur. Secundum, quòd & plerisque locis importuosa est, & quos habet portus, ij magni sunt atq; admirabiles. quorum illud aduersus exterorum incursiones usui est, hoc ad inuadendos uicissim exteros, & mercaturæ expeditã copiã cõducit. Tertiũ, q; uarietas ei tẽperiei aëris multiplex secũdũ diuersas regiones accidit. qua de causa diuersitas etiã magna est animaliũ, stirpiũ, & in summa omniũ ad uitę usum facientiũ, alijs alia in quis genere excellẽtib. In lõgum extendit Italia maiore sui parte à septentrionali plaga uersus meridiem. & Sicilia quasi additamentum longitudinis est, tanta insula, & tanta totius ueluti pars. atqui aëris tam bona quàm mala temperies frigore æstimatur & calore, atque horum medio. ut hinc quoque necesse sit Italiam in abundãtiæ amborum medio sitam, eamq́ue tanta præditam longitudine, plurimum temperatæ qualitatis obtinere, idq́ue plurimis modis. Quod ipsum aliunde quoq; ei obtingit. nam Apenninis mõtibus per mediam eius porrectus longitudinem, & ab utroque latere campos collesq́ue frugiferos relinquente, nulla Italiæ pars est, quæ non & mõtiũ, & planorũ fructib. & cõmoditatib. fruatur. Adde his magnitudinẽ & multitudinẽ fluuiorũ atque lacuũ: tũ aquarum & calidarum & frigidarum plurimis locis eruptiones,
29 ad sanitatem parandam à natura elaboratas. tum omnis generis metallorum copiam,
materiæq́ue & alimentorum hominibus bru 29
tisq́ue conuenientium abundantiam, & huc facientem frugum præstantiam, nemo potest pro dignitate uerbis explicare. Preterea cum medio loco & inter gentes maximas sit sita, & Græciam, ac maximas Asiæ partes: loci natura ad imperium uirtute ac maiestate tenendum adiuuat̃: uicinia exequendis imperijs & obeundis ministerijs est accommodata.

Italiæ munitiones.

Quod si sermoni de Italia habito oratione cõuenit subiungi, quæ in summa etiam de Romanis disserat, qui Italiã in potestatẽ redegerũt suã, arcemq; totius imperij cõstituerunt:

De Romanis compendium.

stituerunt: hæc etiã addanẽ. Romani à cõdita Vrbe ꝑ aliquot ætates sub regib. modestè uixerũt. Deinde ultimo regũ Tarquinio maliciosè regnũ gerente, eo eiecto formã reipub. instituerunt ex optimatũ ac regia administratione temperatã, adhibitis in societatẽ ei⁹ Sabinis ac Latinis. Quos ipsos, aliosq́ circum uicinos cùm experirenẽ nõ satis beneuolos, coacti quodã modo sunt eos opprimendo suam rempublicã augere. Hoc pacto cũ paulatim incrementa fecissent, usu ipsis uenit, ut & amitterẽt repentè Vrbẽ, prꝫter omniũ hominũ expectationẽ: eandemq́ præter opinionẽ etiã recuperarẽt. accidit hoc, ut Polybius tradit, anno post pugnã ad Aegos potamos factã undeuigesimo, & pacẽ Antalcida legato initam.* Sed ꝓfligatis Gallis Romani, primùm Latinos subegerunt, deinde Etruscos, & Gallos circa Padum habitãtes nimia ista licentia exuerunt: posteà Sãnites ab ijs, ac post hos Pyrrhus rex sunt debellati. hinc omnem reliquã, quæ isto hodie cẽsetur nomine, Italiã sibi armis subiecerũt, ea dẽta q̃ est circa Padũ. Cũ .n. adhuc bello de ea cõtẽderẽt, in Siciliã traiecerũt, eaq́ Carthaginiensib. adẽta, aduersus Padi accolas bellũ renouarunt. Quo bello nõdum cõfecto, in Italiã uenit Annibal, cõflatumq́ est secundũ cõtra Carthaginienses bellũ: neq́ multo pòst tertiũ, in quo deleta est Carthago. simulq́ Romani & Africa potiti sunt, & ea Hispaniæ parte quã Carthaginiensib. eripuere. Sed eodẽ quo Carthaginienses tempore, nouas res aduersum Romanos moliti sunt & Grꝫci, & Macedones, & qui in Asia inter Halyn & Taurum incolebãt: quos simul etiã Romani suꝫ ditioni subdere op⁹ habuerũt. illorũ reges fuerũt Antiochus, Philippus, Perseus. Quin & Ilyrij, & Thraces ꝓpinqui cũ Grꝫcis tũ Macedonib. inde initia belli cõtra Romanos duxerũt: neq́ finis fuit belligerẽdi antè, q̃ omnia intra Istrũ & Halyn sita Romani suæ fecerũt ditionis. Eadẽ acciderũt Hispanis, & Gallis, & alijs, quicunq́ Romanorũ imperio parent. Nam & Hispaniã armis domandi nullũ fecerunt finem, donec uniuersam sibi subiecerunt: Numãtinis excisis, tum Viriatho inde Sertorio, tandẽ Cãtabris, quos Augustus Cꝫsar debellauit. & Galliã totã & alteriorẽ & citeriorẽ unà cũ Liguria initiò ꝑ partes suã fecerunt, postremò D. Cæsar, & eũ secutus Augustus totã gẽtem illato bello in Romanorum potestatem redegerũt. Et nũc in Germanos bellũ mouerũt, ab his orsi locis, quæ

μετὰ τὴν κτίσιν τῆς Ῥώμης, βασιλευόμενοι διετέλεσαν σωφρόνως ἐπὶ πολλὰς γενεάς· ἔπειτα τοῦ ἐσχάτου Ταρκυνίου μοχθηρῶς ἄρχοντος, τοῦτον μὲν ἐξέβαλον, πολιτείαν δὲ συνεστήσαντο μικτὴν ἔκ τε μοναρχίας, καὶ ἀριστοκρατίας. κοινωνοὺς δ' ἐσχήκεσαν Σαβίνους τε, καὶ Λατίνους. οὐκ εὐγνωμόνων δ' οὔτ' ἐκείνων ἀεὶ τυγχάνοντες, οὔτε τῶν ἄλλων πλησιοχώρων, ἠναγκάζοντο τρόπον τινὰ τῇ ἐκείνων καταλύσει τὴν σφετέραν αὔξειν. Οὕτω δ' αὐτοῖς κατ' ὀλίγον προϊοῦσιν εἰς ἐπίδοσιν, συνέβη τὴν πόλιν ἀφνιδίως ἀποβαλεῖν, παρὰ τὴν ἁπάντων δόξαν, παρὰ δόξαν δὲ καὶ ἀπολαβεῖν. ἐγένετο δὲ τοῦτο, ὥς φησι Πολύβιος, ἔτει ἐννεακαιδεκάτῳ μετὰ τὴν ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς ναυμαχίαν, καὶ τὴν ἐπ' Ἀνταλκίδου γενομένην εἰρήνην. * Διακρουσάμενοι δὲ τούτους Ῥωμαῖοι, πρῶτον μὲν Λατίνους ἅπαντας ὑπηκόους ἐποιήσαντο, εἶτα Τυρρηνούς, καὶ Κελτούς, τοὺς περὶ τὸν Πάδον ἔπαυσαν τῆς πολλῆς, καὶ ἀδεοῦς ἐλευθερίας, εἶτα Σαυνίτας, μετὰ δὲ τούτους Ταραντίνους, καὶ Πύρρον κατεπολέμησαν. εἶτα ἤδη καὶ τὴν λοιπὴν τὴν νῦν Ἰταλίας, πλὴν τῆς περὶ τὸν Πάδον. Ταύτης δ' ἔτι καθεστώσης ἐν πολέμῳ, διέβησαν εἰς Σικελίαν. ἀφελόμενοι δὲ Καρχηδονίων αὐτήν, ἐπανῆλθον ἐπὶ τοὺς περὶ τὸν Πάδον· συνεστῶτος δ' ἔτι τούτου τοῦ πολέμου, παρῆν Ἀννίβας εἰς τὴν Ἰταλίαν· καὶ δεύτερος οὗτος πόλεμος πρὸς Καρχηδονίους συνέπεσε· καὶ μετ' οὐ πολὺ τρίτος, ἐν ᾧ κατεσκάφη Καρχηδών. Ἅμα δὲ τήν τε Λιβύην ἔσχον Ῥωμαῖοι, καὶ τῆς Ἰβηρίας, ὅσον ἀφείλοντο τῶν Καρχηδονίων. Συνενεωτέρισαν δὲ τοῖς Καρχηδονίοις, οἵ θ' Ἕλληνες, καὶ Μακεδόνες, καὶ τῆς Ἀσίας οἱ ἐντὸς Ἅλυος, καὶ τοῦ Ταύρου. Καὶ τούτους οὖν ἅμα συγκαταπολεμεῖν προήχθησαν, ὧν Ἀντίοχός τε ἦν ὁ βασιλεύς, καὶ Φίλιππος, καὶ Περσεύς. Καὶ Ἰλλυριῶν δέ, καὶ Θρᾳκῶν οἱ πλησιόχωροι τοῖς τε Ἕλλησι καὶ Μακεδόσιν ἀρχὰς ἔλαβον τοῦ πρὸς Ῥωμαίους πολέμου, καὶ διετέλεσαν πολεμοῦντες μέχρι καταλύσεως ἁπάντων τῶν ἐντὸς Ἴστρου, καὶ τῶν ἐντὸς Ἅλυος. Τὰ δ' αὐτὰ ἔπαθον καὶ Ἴβηρες, καὶ Κελτοί, καὶ ἅπαντες οἱ λοιποί, ὅσοι Ῥωμαίων ἐπακούουσι. τήν τε γὰρ Ἰβηρίαν οὐκ ἐπαύσαντο ὑπαγόμενοι τοῖς ὅπλοις, ἕως ἅπασαν κατεστρέψαντο, Νομαντίνους τε ἐξελόντες, καὶ Οὐρίατθον, καὶ Σερτώριον ὕστερον διαφθείραντες, ὑστάτους δὲ Καντάβρους, οὓς ὁ Σεβαστὸς Καῖσαρ· καὶ τὴν Κελτικὴν ἅπασαν τήν τε ἐντὸς καὶ τὴν ἐκτὸς σὺν τῇ Λιγυστικῇ, πρότερον μὲν κατὰ μέρος ἀεὶ προσήγοντο, ὕστερον δὲ Καῖσαρ ὁ θεός, μετὰ ταῦτα ὁ Σεβαστὸς κοινῷ πολέμῳ, καὶ ἀθρόον κατεκτήσαντο. Νυνὶ δὲ Γερμανοῖς προσπολεμοῦσιν, ἀπὸ τούτων ὁρμώμενοι τῶν τόπων, ὡς οἰκειοτάτων. καί τισμ

δηλε-

θριάμβοις κεκοσμήκασιν ἀπ' αὐτῶν τὴν πατρίδα. Τῆς δὲ Λιβύης, ὅση μὴ Καρχηδονίων, βασιλεῦσιν ἐπετέτραπτο ὑπηκόοις, ἀφισταμένοι δ' ἐκαταλύοντο. Νυνὶ δ' εἰς Ἰόβαν περιέστηκεν ἥ τε Μαυρουσία, καὶ πολλὰ μέρη τῆς ἄλλης Λιβύης, διὰ τὴν πρὸς Ῥωμαίους εὔνοιαν καὶ φιλίαν. Τὰ δ' ὅμοια καὶ περὶ τὴν Ἀσίαν συνέβη· κατ' ἀρχὰς μὲν ὑπὸ τῶν βασιλέων διῳκεῖτο ὑπηκόων ὄντων· ὕστερον δ' ἐκλιπόντων ἐκείνων, καθάπερ τῶν Ἀτταλικῶν βασιλέων, καὶ Σύρων, καὶ Παφλαγόνων, καὶ Καππαδόκων, καὶ Αἰγυπτίων ἀφισταμένων, καὶ ἔπειτα καταλυομένων, καθάπερ ἐπὶ Μιθριδάτου συνέβη τοῦ Εὐπάτορος, καὶ τῆς Αἰγυπτίας Κλεοπάτρας, ἅπαντα τὰ ἐντὸς Φάσιδος, καὶ Εὐφράτου, πλὴν Ἀράβων τινῶν, ὑπὸ Ῥωμαίοις ἐστὶ, καὶ τοῖς ὑπ' ἐκείνων ἀποδειχθεῖσι δυνάσταις. Ἀρμένιοι δὲ, καὶ οἱ ὑπερκείμενοι τῆς Κολχίδος, Ἀλβανοί τε καὶ Ἴβηρες, παρουσίας δέονται μόνον τῶν ἡγησομένων, καλῶς δὲ κρατοῦνται. νεωτερίζουσι δὲ διὰ τὰς τῶν Ῥωμαίων ἀσχολίας, καθάπερ καὶ οἱ πέραν τοῦ Ἴστρου τὸν Εὔξεινον περιοικοῦντες πλὴν τοῦ Βοσπόρου καὶ τῶν Νομάδων. τὸ μὲν γὰρ ὑπήκοον, τὸ δ' ἄχρηστον εἰς πᾶν τὸ κοινώνημα, φυλακῆς δὲ μόνον δεόμενον. καὶ τἆλλα δὲ τὰ πολλὰ Σκηνιτῶν καὶ Νομάδων ἐστὶ, πόρρω σφόδρα ὄντων. Παρθυαῖοι δὲ, ὅμοροί τε ὄντες, καὶ μέγιστον δυνάμενοι τοσοῦτον, ὅμως ἐνέδοσαν πρὸς τὴν Ῥωμαίων, καὶ τῶν καθ' ἡμᾶς ἡγεμόνων ὑπεροχὴν, ὥστ' οὐ μόνον τὰ τρόπαια ἔπεμψαν εἰς Ῥώμην ἃ κατὰ Ῥωμαίων ἀνέστησάν ποτε· ἀλλὰ καὶ παῖδας ἐπίστευσε Φραάτης τῷ Σεβαστῷ Καίσαρι, καὶ παίδων παῖδας, ἐξομηρευσάμενος θεραπευτικῶς τὴν φιλίαν. οἱ δὲ νῦν μετίασι πολλάκις ἐνθένδε τὸν βασιλεύσοντα, καὶ σχεδόν τι πλησίον εἰσὶ τοῦ ἐπὶ Ῥωμαίοις ποιῆσαι τὴν σύμπασαν ἐξουσίαν, καὶ αὐτὴν τὴν Ἰταλίαν στασιάσασαν πολλάκις, ἀφ' οὗ γε ὑπὸ Ῥωμαίοις ἐστὶ, καὶ αὐτὴν τὴν Ῥώμην, ἡ τῆς πολιτείας ἀρετὴ καὶ τῶν ἡγεμόνων ἐκώλυσεν ἐπὶ πλεῖον προελθεῖν πλημμελείας καὶ διαφθορᾶς. Χαλεπὸν δὲ ἄλλως διοικεῖν τὴν τηλικαύτην ἡγεμονίαν, ἢ ἑνὶ ἐπιτρέψαντας ὡς πατρί. οὐδέποτε γοῦν εὐπορῆσαι τοσαύτης εἰρήνης, καὶ ἀφθονίας ἀγαθῶν ὑπῆρξε Ῥωμαίοις, καὶ τοῖς συμμάχοις αὐτῶν, ὅσην Καῖσάρ τε ὁ Σεβαστὸς παρέσχεν, ἀφ' οὗ παρέλαβε τὴν ἐξουσίαν αὐτοτελῆ, καὶ νῦν ὁ διαδεξάμενος υἱὸς ἐκεῖνον, παρέχει Τιβέριος, κανόνα τῆς διοικήσεως, καὶ τῶν προσταγμάτων ποιούμενος ἐκεῖνον. καὶ αὐτὸν οἱ παῖδες αὐτοῦ, Γερμανικός τε καὶ Δροῦσος, ὑπουργοῦντες τῷ πατρί.

q̃ maxime ad ipsos censent pertinere. quin & iã nũc nõnullis Germanicis triumphis patriã exornârunt. At Africæ partes, q̃ nõ fuerũt iuris Carthaginiensiũ, regib. cõcessæ sunt Romanorũ imperio obedientibus: & si qui defecere, ĩ ditione omni sunt exuti. Nunc Mauritaniã, aliasq́ multas partes Africæ Iuba obtinet, ob studiũ in Romanos & amiciciam hoc consecutus. Eadem est Asiæ quoq́ conditio. Hæc.n.initiò gubernata fuit à regibus, q̃ Romanos agnoscerent dominos. cũ aũt defecissent, ut reges Attalici, Syri, Paphlagones, Cappadoces, Aegyptij, ac deinde essent deuicti, quod Mithridati cõtigit Eupatori, & Cleopatræ Aegyptiæ: omnia quæ sunt intra Phasin & Euphraten (. dẽtis quibusdã Arabib9.) Romanæ sunt ditionis, Romanisq́ præfectis obtemperãt. Armenij porrò, & qui supra Colchos siti sunt Albani & Iberi, præsentiã duntaxat requirunt ducũ Romanorũ, & facilè cohibent̃. reb. aũt nouis student, quia Romanos alijs negocijs occupari sentiunt. quod idẽ faciunt etiam qui trans Istrũ circa Euxinũ accolũt, exceptis Bosporanis & Numidis: quorũ illi Romanis parent, cũ illis planè nulla possunt cõtrahi cõmercia, (sicut & cum reliquas Asiæ partes habitantibus, quorũ pleriq́ sunt Scenitę & Nomades.) & tãtũ pręsidio aduersus eos est opus. Parthi aũt, tametsi & ditionem Romanæ habent cõterminam, & maxima pollent potentia: tamen Romanorũ, nostręq́ ætatis principum maiestati ita concesserunt, ut non spolia modò quæ de Romanis aliquando retulerant, Romam miserint: sed & filios Phraates Augusto Cæsari, nepotesque crediderit, amiciciamq́ datis obsidibus emereri officiosè uoluerit. & nostra ætate sæpenumerò 30 hinc regem petunt * 30
ac iam propè est, ut omnem potestatem Romanis subijciant, ipsamq́ Italiam, sæpius distractam intestinis motibus, ex quo tempore sub Romanis fuit. Ipsam quoq́ Romam ulterius progredi peccando & corruptelis, uirtus reip. & principum uetuit. Etenim aliter tantam gubernari dominationem, quàm uni tanquam patri commissam, arduum est. Proinde nunquam Romanis & eorum socijs tãta pax omniumq́ bonorum abundantia potuisset obtingere, quantam & Cæsar Augustus præbuit, postquam ad eum solum summa rerum est delata: & nunc pręstat filius eius ac successor Tiberius, pro norma administrationis & edictorũ exemplo patris sui utens: sicut & ipsum imitant̃ patris administri filij Germanicus & Drusus.

I N

IN LIBRVM SEXTVM INTERPRETIS ANNOTATIONES.

IVnonis Argiuæ.] Sic Plinius 3.5. Ἀργῴνιας enim uox ad Argo nauim potius uidebatur respicere. Ellam.] Ἔλλην. Elea eadem quæ Velia. vide Virg. 6. Aeneid. —portusq; require Velinos, & ibi annotata. Dionys. à ἀρχαιολογ. ξωμ. à paludib. dictam ait, digammate Aeolico. Stephanus Βύλην dictam habet, & ἐλέαν etiam Plutar. in Bruto uocat.

Cyrnum.] Κυρνόν. quid enim est κυρωνός;

2 Laus.] Sic ex Plinio & Ptolemæo correxi, itaq; oraculum planè docet legendum: & paulo infrà hic fluuius disertè dicitur diuidere Bruttios à Lucanis.

ταύτην λαοὶ.] fortè λᾶον. Vix enim puto Laos Græcos in Italia fuisse.

Post Græcos autem*.] Obscurum non est hunc locum esse mẽdosum, itaq; asteriscum inieci: quem quæ sequuntur, ad Græcos pertinent. Non procul Tarentino.] Non procul addidi de meo, deest in Græco ἐγγὸς, aut simile.

3 Ad Erycem.] περὶ ἔρημα. Sic disertè Aldus, neq; diffiteor locum esse mihi suspectum. Sed tamen & interpres habet ad Erycen. quanquam nescio quî Eryxtum adhuc uixerit, Aeneæ uterinus, quem Hercules interfecit. Ergo de Eryce mõte accipietur, satis celebri ex historijs. Grumentum.] Non τέρμεντον. Ptolemæus disertè habet γρύμεντον: & non longè à fine libri XXVII. apud Liuium sic constanter legitur. de reliquis nihil habeo. Horatij uersus de Venusia sua patria, noti sunt, —sequor hũc, Lucanus an Appulus anceps, 2. Satyr. 1.

Nam Venusinus arat partem sub utramq; colonus
Missus ad hoc pulsis (si uera est fama.) Sabellis, &c.

Porrò Tauraniam habet etiam Ptolemæus, & fortaßis Tauroentum Plinianum est.

4 Nemo Temesæum.] Locus est mendosus, quod & in Chiliadibus suis Erasmus monuit. μηδεὶς pro μὴ δ' εἰς facilè ausus sum reponere, cum ita in epitoma etiam manu scripta haberetur. Si legeres πλοιμίαν ἦν πρὸς αὐτοὺς μηδεὶς, &c. utcũq; melius cohæreret sententia. aliàs & ad γενέσθαι deest φασὶν, aut aliquid tale: & λεγόντων ἀπαιτεῖσθαι αὐτοῖς non concinnum est, atq; (ut puto) mutilum. ὅσα ἔτη etiam apud δασμολογεῖσθαι habent eclogæ, quod planè Strabonianum credo esse, & hinc excidisse. Est enim apud Pausaniam Ἠλιακῶν β. in Euthymi huius historia idẽ. Vide de prouerbio hoc Aelianũ lib. 8. uariæ historiæ, cap. 18. ὅσδ' ἐς Τεμέσην.] Sic legi & distinxi, rem & epitomæ indicium, aliorumq; scriptorum secutus.

5 Medama.] Plinio Medua. 3.5. Sed in Græco τῶν αὐτῶν, ut de Epizephyrijs Locris omnia accipias. κρήνην dandi casu scripsi, aliàs non cohærebat. post pro ἀποψὶ lego ἐπόψιν.

Diuersus est ab eo.] Hîc asteriscum alleui, neque enim duo sunt ibi Metauri, sed unus fluuius cum cognomine statione. Ego suspicor Strabonem hîc Metaurum hunc uoluisse distinguere à Metauro Vmbriæ, ad quem Asdrubal est à Liuio & Nerone Coß. occisus. Liuius lib. 27. extremo ferè. Horat. 4. Odyß. 4. Meminit in Vmbria noster libro præcedẽte, & Plin. 3.14. Cænys scribendum per diphthongum, ex Stephano liquet, noster fœminino genere usurpat, ut insulã, sicut et Stephanus uidetur facere, promõtoriũ enim est Plinio. De Regio uerò à Messenijs condito uidere licet Pausaniæ Messenica. fol. Græco 89. & deinde.

In Limnis.] Id est paludibus. Expreßius Pausanias, Limnatidi Dianæ eas uirgines uoluisse sacrificare. Discrimen inter Anaxilam & Anaxilaum Græcæ faciunt dialecti: quod in Latino sermone nihil moror.

6 Contentus.] συνεχόμενον. legebatur σμιχόμενον, & in epitoma etiam scripta σμυχ. Sed uox illa huc non congruit. ὑπείξαν ex epitoma restitui.

7 Conditas.] Κτίσεως. quid enim sit κρίσεως;

Mutilato autem haud dubiè loco, asteriscum adieci.

8 Alterum sublime.] ὑψηλὸν legebatur ὑ. quæ littera ypsilon cum dicatur, uocem ὑψηλὸν ita uoluit exprimere librarius. Epitomæ eam habent, & προδιώκειν, non ἀποδιωκεῖν, locus non est integer, νυμφοσολησάσας habet epitoma, quod ipsum quoq; malim quàm σολίδ. Sed & hoc potest tolerari προγαμεῖν pronubum esse uerti, siue mauis, auspicem. Lucanus de Marcia à Catone recepta. —contentiq; auspice Bruto. Horum auspicum Tullius meminit 1. de Diuinatione. Et in Cluentiana. Nubit genero socrus nullis auspicibus, nullis autoribus, funestis ominib. omnium. Præceptam nuptis fuisse à Dionysio uirginitatẽ nescio an ex hoc uerbo colligi poßit, & satis ὕβρεον fuit, in nuptias ita se ingerere, ac nudarum uirginum spectaculis se oblectare. Libidinem tamen eum in Locrensium filias exercuisse est etiam apud Aelianum lib. 9. Var. hist. cap. 8. Ἐφ' οἷς.] Sic loquuntur græci, non ἐν οἷς, infrà καινίσαι scripsi à uerbo καινίζω. nam καινίσαι nihil facit ad sensum. † Laudare.] Ἐπαινεῖν. Excidit aliquid, ut puto non exiguum, ante hæc uerba. ἅπαντα sensus poscit.

9 Posuisse.] Malim ἀναθεῖναι quã ἀναχθῆναι. huius historiæ meminit Clemens initio προτρεπτικοῦ.

Post quam Bruttij Silam.] Græca sunt corrupta βρεττιανὸν σίλαν. Plinius 3.5. Apennini siluam Silam appellat. idem 14.20. Bruttiæ picis meminit. Sed & εὔδενδρον scribi debuit. De Sagra est etiam apud Cic. 3. de Nat. deorum.

Tanta

10 Tanta est etiam] Pro λείπων legi λιπόν. sed locus est corruptus.

11 Gibbose incassum.] Variè legitur hoc oraculum. nam ματεύων legendum, non μαντεύων, & metrum & sensus & epitomæ demonstrant. reliqua reliqui ut inueneram. Πάρες σέθεν.] Hoc quidē mendosum est. Epitoma scripta habet πάρεξ, ut appareat πάρεκ σέθεν, id est abs te alienum, legendū esse. Sed scripta habet πάρεξ θεοῦ: quod nō malè quadrat, ut eum indignans Apollo iubeat discedere, qui non contentus dono Crotonis, alia quærat. Pro ijsdem ex adagiorum collectaneis Erasmus in prouerbio, Donum quodcunq;, ostendit legi πάρεκ θεόν, quod est, præter sententiam Dei: iniussu Dei: & pro κλάσματα habet ὄδαλα uocem haud paulo concinniorem, qua significari stercus & ea quæ conuerruntur humi repurgamenta. quod Eustath. ex Callistrato docet in Odyss. ς. 455. ut sit sententia, Myscellum friuola & stercus uenari, qui præter uoluntatem Dei aliam à Crotone urbem quæreret: cū fuerit ei acquiescendū dono diuinitus oblato. δῶρον enim & Erasmus legit pro ὀρθόν, & sic est in scripto disertè, itaq; id sum in uertendo secutus, quanquā ὀρθὸν quoque non incommodam gignit sententiam. ὀρθὸν δ' οὖν δῶρον ἐπαινεῖ. rectum seu uerum est laudare quod donatur: non curiosè aliud quærere. Croton autem aliâs fœminino aliâs masculino genere uix puto ab ipso autore usurpari.

12 LXX dierum.] Eclogæ etiam scriptæ habent θ, id est IX. O & θ notæ sunt affines: prior LXX, posterior IX designans.

Consternentur.] Πτυρικοὺς. Sic epitomæ habent, non πταρικοὺς, quod sternutantes crebrò significat. de his omnibus uide Plinium 31.2.

Hos enim Lydos.] Locus est mendosus. ἱκετῶν pro οἰκετῶν non dubitaui reponere, & pro τῶν λυδῶν τῶν λυδῶν scribere. Sed (.ut dixi.) non satis assequor rem. μόνον ut insererē post μὴ ante Καταμ. sensus iussit. Τεύθραντος scripsi, cum inuenissem τεύθαντος, & in Aldino τεύρθαντος. Sed uiri ne Rhodij nomen, an loci sit, non facilè dixerim. prius tamen puto. Siris seu (.ut noster habet constanter.) Siritis, nomen est Heracleæ. Plin. 3.11.

Stadijs CXL.] Epitomæ tantum μ', 40 habent includuntur.)

13 Ἀμφοτερίζουσιν.] Lego ἀφορίζουσιν. Numeri autem quibus Millia passuum designantur, à me sunt ita ut inueneram relicti. multos enim falsos esse apparet. Verbi gratia, fieri non potest ut non nisi XXXV. m.p. sint inter Messanā & Lilybæum, cum CLXVIII. m.p. à Pachyno ad Pelorum ponuntur. infrà. Italiæ comparata.] Legēdum in Græco uidebatur, ἐν τῇ Σικελίᾳ. Sed uidetur aliqua uox deesse. De eo qui è Lilybæo naues Carthagine soluētes numerauit. a Plin. 7. 20. Sed habet 135. m.p. At 1400. stadia, efficiunt m.p. 175. ut uideatur X pro L in Plinij notis subrepsisse, & legendum CLXXV, non CXXXV. Plutarch. de communibus noticijs diei naturalis iter esse in medio ait.

14 Isti loco adsignantur.] Ἐκτεθρύλληται. reposui ἐκεῖ τεθρύλληται. Meminit Lycurgus contra Leocratem, & Virgil. in Aetna. ego in nominibus nihil uolui mutare. Cum mense Decembri.] Locus deprauatus. Ego eam secutus sum coniecturam, ut Ποσειδεῶνι legerem, et mensem intelligo Decēbrem, de qua re aliâs. nam & Aetnam hybernis temporibus niualem agnoscit Plinius, quæ egestum cinerem pruinis operiat. & Pindarus prima Pythiorum Oda habet quæ hinc non abludant. Si quis quid melius habet, sciat me non nimis magni facturum huius coniecturæ iacturā. Neptunus quidem hîc est Canis in balneo. Radices efferunt.] Non intelligo quæ sint istæ radices. ἀποβάλλων autem liberè expunxi, quod redundare & contexui officere quiuis uidet.

15 Non possidere.] In ecloga aliter hoc adagium effertur, addita uoce ἀμείβω. ut sit sensus, si quis nimium suas ostentaret opes, ei dictum fuisse, Decimas Syracusanorum opulentiæ eius anteire.

16 Alphei requies.] Cur non ex Pindaro integro locum malè à librarijs mulctatum restituerē? quid hoc in tanta nostri correctoris oscitantia nouæ, quæ hominem incessit, religionis? initium est Nemeorum. utinam tā facilè corrigi alia possent: minus laboraremus. Sed sub hæc uerba locus est ualdè corruptus. Quanquā ne sic quidem & quæ de patera disputat. & locus Sophoclis de inacho. quæ res tamen libro sequenti plenius explicatur. Fabulam habet etiam Maro. 3. Aeneidos de Ortygia, Alpheo & Arethusa.

17 Qui Inopum.] Τὸν Ἰνωπόν. legebatur mōstrosè ὀνινωπιπόν. Sed epitomæ rectè habent, & Strabo Inopum Deli fluuium enarrat sub finē decimi. Huc aūt faciunt uerba Plinij 2.103. Et in Delo insula Inopus fons eodem quo Nilus modo, ac pariter cum eo decrescit augeturq;. Hinc scilicet fabula traxit originē. πορφαίνοντες scripsi ex analogia.

18 Camicus Cocali regia.] Οἱ Καμικοὶ τοῦ Κωκάλου, legebatur fœdè οἱ Κωμικοὶ τοῦ Κωκάλους, quos Comicos etiam pœnè tragicè secutus est interpres. Atqui uel ex Stephani reliquijs constat, Camicum Siciliæ urbem, regiam fuisse Cocali. & paulo infrà Strabo τοὺς Καμικοὺς dicit, quod & hîc sequor. Cocalus hic, quod & octauo Metamorphoseos Ouidius notauit, Dædalum à Minoe profugum hospitio excepit ac defendit Minosq; ad Cocalum profectus, ut Dædalum abduceret, à filiabus Cocali dolo est necatus. quam historiam refert Pindari interpres oda quarta Nemeorum, nec non in sextam Pythiorum. Minoen apud Camicum fuisse occisum, etiam Aristoteles scripsit 2. Polit. 8. Historia extat apud Diodorum Siculum, non procul fine quarti. Selurus.] Epitomæ habent Serulus Σέρυλος. a Plinius.

19 Neruosi montes.] Νευρώδη ὄρη. Neurodes montes. Ptol. Cratā habet. Italici in Sicilia qui sint, non scio. Metaurus rectè legitur, quanquā Μάταυρον

Aldus

Aldus habet, & epitome meminit huius, ut Siciliæ fluminis, Plin. 3.8. paulo pòst.

Abiam Arcadicam.] Ἀβίαν non ausus sum hoc loco mouere. Sed certè Ἀσέαν legerim ex Stephano. pro Timæo Timanum reposui. locus est non longè pòst principium quinti. Thermissam nolui mutare cum repetatur & habeant epitomæ: sed Therasia est, quod liquet ex Plin. 3.9.

20 L sit pedes.] Epitomæ λ. id est XXX. Locum, quem asterisco notaui, sine codicis adiumento nemo emendabit.

21 Mare conspectu.] Ἀρθεῖσαν τὴν θάλασσαν. hoc uocabuli ita flagitante sensu substituissem etiã si in epitomis nõ inuenissem. pòst. Gaudus.] apud Stephanum est Gaulus, & apud Plinium. Sed non facilè dixerim hicné an isthic sit mendum. neq; res ex serie litterarũ apud Stephanum potest iudicari, cum tam δ quàm λ litteram γ subsequatur. itaq; nihil mutare uolui. Γαῦδος quidem liquidò legitur infrà lib. VII. in Aldino, quod in κλαῦδος est ab imperito aliquo mutatũ. Λιλύβης in Λιβύης nullo negocio conuerti. de Audanijs nihil habeo. Pediculos reddidi Ποιδίκλους, Pliniana fretus lectione.

22 Et qui omnino.] Hæc diuinaui omnino. Historia copiosè describitur à Iustino lib. III. & Eustath. in Dionysium. κόμης legi cum interprete. κελεύσαντες ex sensu & epitomis, in oraculo secutus sum easdẽ & sensum. lego autẽ ἰαπυγέεσσι, κατ' ἐπένθεσιν, ut uersus constet. Budeíos aũt scripsi, non Βουγείους, ea secutus quæ apud Eustathium extant in Iliad. π. 572. pòst primũ Tyrtæi uersum ex metri ratione restitui, & αἰχμηταὶ pro τὰς, ob sententiam. ubi narratio in Græco mutila est, sensum secutus sum in uertendo.

23 Popularem reip. administrationem.] Epitoma habet, optimates in populari statu reip. præfuisse. idq; Archytæ exemplo uidetur comprobari.

24 Aratro scissus.] Σκευαζομένην. malo χιζομένη quod habent epitomæ. nam εὔβατος neque quadrat, & εὔβοτος etiam Aldus ediderat.

25 Barin.] Hæc est (.puto.) uaria Plinij 3. 11. qui idem Veretinos Salentinos eo extremo capite refert. caue ne cum Bario confundas. De Leucis Leuternijsq; nihil habeo.

Per Rodias.] Rudiæ sunt Plinio 3. 11. & Melæ 2.4. & Ptolemæus habet Ῥοδίαν.

Vriam.] Ita habet & Plinius, & υ ac ου confundi, alibi ostensum est & à nobis & ab alijs. Nam Hyria Ὑρία, hodie apud Herodotum legitur in Polymnia. in ijs quæ sunt de Brundusio λέγοντες κρῆτες scripsi, ut textus cohæreret. aliàs λέγεται κρῆτας lacunam ostenderet. Locus alioqui non est satis integer, et βασιλευομένην utcunque concoquo.

26 Quà muli.] Ἡμιονικὴν legi, cum esset ἡμιονικήν. opponitur enim ei quæ currib. est peruia. Celia uidetur Plinij esse Cælium. habet & Ptolemæus simplex. de Netio nihil habeo: nisi fortasse sit Aletium Plinij. Cerdoniam in Herdoniam mutaui. nam sic et Ptolemæus, & Plinius. ubi tamen Hordonienses pro Herdoniensibus uitio leguntur. Meminit huius urbis Liuius initio XXVII. Cæterùm pòst Κλαυδίας & Γαλατίας in Caudium & Calatiam mutaui. de Calatia dictum apud Stephanum. & Caudinos hîc habet Plinius 3. 11. Sed & Ἀπεννινῶν scripsi, cùm nullos nossem Appianos montes. locus suspectus. Porrò Ἰγνατίαν & Σεγνατ. in Egnatiam uerti. Sic & Plinius, & Ptolemæus & alij. Gnatiam Horatius Poetice in itinere Brundusino uocat. 1. Sat. 5. Μέχρι δεῦρο.] Locus hic fuit confusus & corruptus. Itaque & interpres monstrũ prodidit. pro Πευκέτιοι erat scriptũ πευκετίου. Silium non satis noui, nisi quòd Sylninos esse puto, quos cum Venusinis Plinius nominat. 3. 11. Ἑκατέρας τάρας διεῖχε.] Vox τάρας uidetur excidisse, ut geographicæ monstrant tabulæ. Tarentum itaque reposui. τάρας fecit ut τάρας putaretur abundare. Caunios in Dannios cur mutarim, causa est euidens.

27 Argyripensium.] Ἀργυριπινῶν. Sic citat Stephanus. Sed & Maro Argyripam dixit Ribbeui. itaque unico P non malè scribitur. Lycophron RI produxit. sic & Apuliam cùm unico P inuenissem scriptam, non mutaui. cuius primam syllabam & corripit & producit Horatius. Cæterùm Argos Hippium in Græco erat ἀργυροΐππιον corruptè. testes Stephanus, Plinius, Virgilius —patriæ cognomine gentis: Seruius, alij.

28 Cæterùm interualla.] Videtur aliquid aut corruptum, aut (.quod magis apparet.) mutilum. nam & reliqua sunt corrupta, & suo signo à me affecta.

28 Ad sanitatem.] Πρὸς ὑγείας φύσιν legebatur. scripsi φύσιν. suspicor autem scribendum, ὑγίειαν φυσᾶ.

29 Initam †.] Locus corruptus, quod uel Gallorum omissum nomen indicet, cui respondet sequens relatiuum. neque uolui in uerbis supplendis laborare, cùm Polybij locus in folij primi calce libro primo extet. Historias ex Lysandro & Agesilao & Pelopida & Artoxerxe Plutarchi, Xenophonte, Diodoro Siculo, & alijs require.

30 Hinc regem petunt.] Lego βασιλεύοντα, locus est miserè mutilatus. Voluit autem docere monarchiam hoc felicitatis reip. Romanæ parasse, penè dissipatæ seditionibus imperium cum socio ambientium. Vide Horat. Oda 3. libri sexta, & historias.

FINIS.

GER

GERMANIAM MAGNAM CONTINET HÆC EVROPÆ TABVLA, CVM INSVLIS SIBI ADIACENTIBVS.

PARALLElus ipsius medius proportionem habet ad meridianum, quam tria ad quinque. Terminatur tabula ipsa ab oriente Iazygibus Metanastis & Sarmatia Europæ. A' meridie, Rhętia, & Norico & duabus Pannonijs. Ab occasu, Gallia Belgica. A' septentrione, oceano Germanico.

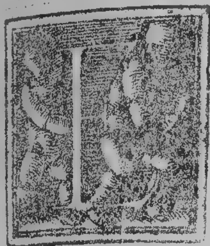
Germaniæ Ciuitates	Habet diem maximum. H.	m̃.	Distans ab Alexandria uersus occasum. H.	m̃.
Amasia	6	30	2	ferè
Luppia	16	45	1	40
Rhobodunum	15	50	1	20
Scandia insula.	18	0	1	0

Oceanus Germanicus
Alociæ insulæ
DACIA
SCANDIA MAIOR
Cimbri
Scandiæ minores insulæ
Chædini Leuoni Gutæ Fauonæ
Phundusij
Charudes
Saxones insulæ
Chali
Cimbrica Chersonesus
Cobandi
Oceanus Sarmaticus
Sabalingij
Sigulones
Saxones
Phabiranū
Treua
Pharodyni
Laciburgiū
Sidini
Rugium
Cauchi maiores
Albis fl.
Teutonoarij
Virunū
Ruticlij
Cauchi parui
Marionis
Viruni
Teutones
Buguntæ
Alueones
Mediolaniū
Phleū
Angriuarij
Lancobardi
Sueui Semnones
Auarpi
Omāni
Diduni
Ascaulis
Tuliphurdū
Bu sacteri maiores
Dulguminij
Mesuiū
Lingæ Calucones
Longi
Luti
Buri
Phrisij
Bu sacteri parui
Chemæ
Tulisurgium
Cherusci
Batini
Asciburgius mons
Vistula fl.
Sycambri
Sueui Angli
Lupsa
Camani
Bonochæmæ Corconti
Sidones
Cogni
Calisia
Asciburgiū
GERMANIA MAGNA
Langobardi
Sulebi
Casuari
Chattæ
Melibocus mons
Tubanti
Tingeri
Nertereanes
Semana sylua
Lupfurdū
Visburgij
Carrodunū
Ingriones
Danduti
Bicurgiū
Teuriochæmæ
Hercynia silua
Budoris
Amasia
Turoni
Maruingi
Budorgis
Intuergi
Grauionariū
Belgic Galliæ pars
Sudeti montes
Casurgis
Vargiones
Artaunū
Curiones
Chetuori
Variisti
Ferri minera
Quadi
SARMATIAE EVROPEAE PARS
Eburum
Carithni Visipi
Locoritū
Gabreta sylua
Luna sylua
Sarmatici montes
Segodunū
Marcomāni
Rhenus fl.
Abnobæ montes
Sudeni
Bemi
Parmæ campi
Racatæ
Teracatriæ
Eluetiorū heremus
Arx Flauiæ
Bibacum
Adrabæ campi
Alcimoēnis
Vsbiū
Naraboni
Danubius
Alpes
Pannoniæ superioris pars
Pannoniæ inferioris pars
Rhetiæ pars
Vindeliciæ pars
Norici pars
Paral
GERMANIAE Ciuitates.
Astuia, Alisus, Ascaucalis, Ascalingium, Argelia, Arsonium, Alisum, Arsicua, Asanca, Abilunum, Anabum. Bunitium, Bogadium, Budorigum, Bergium, Bicurgium, Brodeltia. Cœnoenum, Carduum, Colocaurum, Cantioebis, Coridorgis, Celmantia. Deuona. Eburum. Grauionarium. Hegitmatia. Leuphaoa, Lirimiris, Lugidunum, Limiosaleum, Leucaristus. Munitium, Mesuium, Mattiacum, Melocabus, Menosgada, Marobudum, Meliodunum, Medoslanium. Naualia, Nomisterium, Nuæsium. Phelitia, Phurgisatis, Parienna, Pheugarum, Phauhiranum. Rugium, Riusiaua, Rhobodunum. Singone, Setuacotum, Setuia, Streuinta, Segodunum, Setidaua, Stragona, Sufadata, Sterenontium, Scurgum, Siatutanda. Tecelia, Treua, Tulisurgium, Tuliphurdū, Trophea Drusi, Tarodunum. Vsbium, Viritium, Virunum.
Reliqua loca in tabula sunt expressa.

ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ἘΒΔΟΜΟΝ.

ὙΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἐν τῷ ἑβδόμῳ λέγει τῆς Εὐρώπης τὰ λειπόμενα μέρη. ἔστι δὲ τὰ πρὸς τὴν ἕω πέραν τοῦ Ῥήνου μέχρι τοῦ Τανάϊδος, καὶ τοῦ στόματος τῆς Μαιώτιδος λίμνης, καὶ ὅσα μεταξὺ τοῦ Ἀδρίου, καὶ τῶν ἀριστερῶν τῆς Ποντικῆς θαλάσσης μερῶν, ἀπολαμβάνει πρὸς νότον, μέχρι τῆς Ἑλλάδος, καὶ τῆς Προποντίδος ὁ Ἴστρος. ἐν οἷς καὶ Μακεδονία πᾶσα.

ἰρηκόσι δ' ἡμῖν περὶ τῆς Ἰβηρίας, τῶν Κελτικῶν ἐθνῶν, καὶ τῶν Ἰταλικῶν, σὺν ταῖς πλησίον νήσοις, ἐφεξῆς ἂν εἴη λέγειν τὰ λειπόμενα τῆς Εὐρώπης μέρη, διελοῦσι τὸν ἐνδεχόμενον τρόπον. λείπεται δὲ τὰ πρὸς ἕω μὲν τὰ πέραν τοῦ Ῥήνου μέχρι τοῦ Τανάϊδος, καὶ τοῦ στόματος τῆς Μαιώτιδος λίμνης, καὶ ὅσα μεταξὺ τοῦ Ἀδρίου, καὶ τῶν ἀριστερῶν τῆς Ποντικῆς θαλάττης μερῶν ἀπολαμβάνει πρὸς νότον, μέχρι τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Προποντίδος ὁ Ἴστρος. Διαιρεῖ γὰρ οὗτος ἅπασαν ὡς ἐγγυτάτω δίχα τὴν λεχθεῖσαν γῆν, μέγιστος τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπην ποταμῶν, ῥέων πρὸς νότον κατ' ἀρχάς, εἶτ' ἐπιστρέφων εὐθὺς ἀπὸ τῆς δύσεως ἐπὶ τὴν ἀνατολὴν καὶ τὸν Πόντον. Ἄρχεται μὲν οὖν ἀπὸ τῶν Γερμανικῶν ἄκρων τῶν ἑσπερίων, πλησίον δὲ καὶ τοῦ μυχοῦ τοῦ Ἀδριατικοῦ, διέχων αὐτοῦ περὶ χιλίους σταδίους. τελευτᾷ δ' εἰς τὸν Πόντον, οὐ πολὺ ἄπωθεν τοῦ Τύρα, καὶ τῶν τοῦ Βορυσθένους ἐκβολῶν, ἐκκλίνων πως πρὸς ἄρκτους. Προσάρκτια μὲν οὖν ἐστὶ τῷ Ἴστρῳ τὰ πέραν τοῦ Ῥήνου, καὶ τῆς Κελτικῆς. ταῦτα δ' ἐστὶ τά τε Γαλατικὰ ἔθνη, καὶ τὰ Γερμανικὰ μέχρι Βασταρνῶν, καὶ Τυρηγετῶν, καὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ Βορυσθένους, καὶ ὅσα μεταξὺ τούτου, καὶ Τανάϊδος, καὶ τοῦ στόματος τῆς Μαιώτιδος, εἴς τε τὴν μεσόγαιαν ἀνατείνει μέχρι τοῦ Ὠκεανοῦ, καὶ τῇ Ποντικῇ κλύζεται θαλάττῃ. Μεσημβρινὰ δὲ τά τε Ἰλλυρικά, καὶ τὰ Θρᾴκια, καὶ ὅσα τούτοις ἀναμέμικται τῶν Κελτικῶν ἤ τινων ἄλλων μέχρι τῆς Ἑλλάδος. Λέγομεν δὲ πρῶτον περὶ τῶν ἐκτὸς τοῦ Ἴστρου· πολὺ γὰρ ἁπλούστερα τῶν ἐπὶ θάτερα μερῶν ἐστιν.

Εὐθὺς τοίνυν τὰ πέραν τοῦ Ῥήνου μετὰ τοὺς Κελτικοὺς πρὸς τὴν ἕω κεκλιμένα Γερμανοὶ νέμονται, μικρὸν ἐξαλλάττοντες τοῦ Κελτικοῦ φύλου, τῷ τε πλεονασμῷ τῆς ἀγριότητος καὶ τοῦ μεγέθους, καὶ τῆς

STRABONIS RERUM GEOGRAPHICARUM LIBER SEPTIMUS.

ARGUMENTUM.

Septimus liber reliquas Europæ partes explicat: sunt autem hæ quæ orientem spectant ultra Rhenum usque Tanain, & Mæotidis paludis ostium. quæq; inter sinum Adriaticũ & sinistras maris Pontici partes Ister accipit, ad austrum usq; in Græciam atq; Propontidem, in quibus & tota Macedonia continetur.

Ispania, Gallicis & Italicis gentibus, uicinisq; insulis enarratis, sequitur ut reliquas Europæ partes p̄sequamur, diuisione instituta qualẽ rei fert natura. Restant ergo ea, quæ uersus ortum Solis à Rheno usq; ad Tanain sunt & ostia Mæotidis paludis: & quæ inter Adriam & sinistra Pontici maris meridiem uersus ad Græciam usq; & Propontidem Ister intercipit. Is enim uniuersas istas regiones quàm proximè medias transit, maximus omnium Europæ fluuiorum. Ab initio uersus meridiem, inde conuersus ab occasu contra ortum ad Pontum labitur. fontes eius in Germaniæ extremis uersum occasum partibus, non procul à recessu intimo Adriatici sinus, à quo ciↄ ferè stadia abest. exit in Pontum, nõ procul à Tyræ & Borysthenis ostijs, quodammodo uersus septẽtriones inflexus. *Ister.* Ab Istro septentrionem respiciunt quæ sita sunt ultra Rhenum & Celticam. ut sunt Gallicæ gentes, & Germanicæ, usq; ad Bastarnas, Tyrigetas, ac Borysthenem fluuium, & quæ inter hunc ac Tanain atque ostia Mæotidis cùm in mediam terram porrigũtur usque ad Oceanum, tum Pontico alluuntur mari. meridiem uersus ab Istro sunt Illyricum, Thracia, & qui his permiscentur Celtici alij'ue populi, ad Græciam usque. Dicemus autem principio de ijs quæ trans Istrum sunt gentibus: est enim earum multo simplicior, quàm ab altera parte degentium explicatio.

Statim ergo trans Rhenum post Celticos populos orientem uersus sita loca, Germani incolunt, à Gallis parum differentes, si feritatis, corporum magnitudinis, & fului coloris *Germani.*

excellentiam spectes. Sed & forma, & moribus, & uictu adsimiles sunt Galloru᷉ de quibus diximus. Itaq; rectè mihi uidentur Romani hoc nomen eis indidisse, cum eos fratres esse Gallorum uellent ostendere. Prima Germaniæ regio est ad Rhenum, à fontibus eius usq; ad ostia: atq; hic fluminis tractus, latus est Germaniæ occiduum. Huius partis populos Romani partim in Galliam traduxerunt: reliqui migrauerunt in penitiores Germaniæ partes, ut Marsi. sed & Sicambrorum exigua restat portio. Post Rheni accolas, aliæ

Albis. sunt inter hunc & Albin gentes: qui æquali ferè usquequaque spacio à Rheno distans in Oceanum fertur, neq; minorem quàm Rhenus regionem peragrat. Inter hos & alia sunt nauigabilia flumina, (.de quibus est Amasia, in quo Bructeros Drusus nauali prælio uicit.) ipsa quoque à meridie Boream uersus & Oceanum fluentia. Etenim Germania uersus meridiem attollitur, ac dorsum quoddam erigit contiguum Alpibus, uersus orientem porrectum, ita ut uideri pars Alpium possit. quin & hoc affirmauere quidam, ad situm respicientes, & quòd eiusdem est ferax materiæ. sed huius dorsi partes tamen Alpium altitudinem non æquant. In hac Germania est etiam sylua Hercynia, & Sueuorum gentes, quarum quædã in ipsa habitant sylua, ut Colduli, in quibus est & Bouiasmum Marobodui regia. in quem locum is cùm alios plures transtulit, tum Marcomannos gentiles suos. Is enim Roma reuersus (.ubi iuuenis fuit, & ab Augusto beneficijs affectus.) è priuato statu ad occupandam dominationem se contulit, ac præter Marcomannos subiecit sibi etiam Luios magnam gentem, Zumos, Butones, Mugilones, Sibinos, & de ipsis Sueuis magnam nationem Semnonas. Enimuerò

Sueui. Sueuorum, ut dixi, alij in sylua habitabant, alij extrà, Getis finitimi. Maxima quidem est Sueuorum natio. nam & à Rheno ad Albin usque pertingit, & trans Albin habitant pars eorum, ut Hermunduri & Longobardi. atque nunc quidem hi fuga facta omnino in ulteriorem regionem se coniecerunt. Commune omnium est qui istis in locis degunt, facilis & expedita soli mutatio, ob tenuitatem uictus, & quòd neq; colunt agros, neq; fructus recondunt: sed in casis habitant structura in unum

ξανθότητος. τἆλλα δὲ παραπλήσιοι καὶ μορφαῖς, καὶ ἤθεσι, καὶ βίοις ὄντες οἵους εἰρήκαμεν τοὺς Κελτούς. διὸ δίκαιά μοι δοκοῦσι Ῥωμαῖοι τοῦτο αὐτοῖς θέσθαι τοὔνομα, ὡς ἂν γνησίους Γαλάτας φράζειν βουλόμενοι. γνήσιοι γὰρ οἱ Γερμανοὶ κατὰ τὴν Ῥωμαίων διάλεκτον. Ἔστι δὲ τὰ μὲν πρῶτα μέρη τῆς χώρας ταύτης τὰ πρὸς τῷ Ῥήνῳ μέχρι τῶν ἐκβολῶν ἀπὸ τῆς πηγῆς ἀρξαμένοις. σχεδὸν δέ τι καὶ τοῦτο ἐστὶ τὸ ἑσπέριον τῆς χώρας πλάτος, ἡ ποταμία πᾶσα. Ταύτης δὲ τὰ μὲν εἰς τὴν Κελτικὴν μετήγαγον Ῥωμαῖοι, τὰ δ᾽ ἔφθη μεταναστάντα εἰς τὴν ἐν βάθει χώραν, καθάπερ Μαρσοί. λοιποὶ δ᾽ εἰσὶν ὀλίγοι καὶ τῶν Συγάμβρων μέρος. Μετὰ δὲ τοὺς παραποταμίους, τ᾽ ἄλλα ἐστὶν ἔθνη τὰ μεταξὺ τοῦ Ῥήνου καὶ τοῦ Ἄλβιος ποταμοῦ. ὡς παράλληλός πως ἐκείνῳ ῥεῖ πρὸς τὸν ὠκεανόν, οὐκ ἐλάττω χώραν διεξιὼν ἤπερ ἐκεῖνος. Εἰσὶ δὲ μεταξὺ καὶ ἄλλοι ποταμοὶ πλωτοί (.ὧν ἐν τῷ Ἀμασίᾳ Δροῦσος Βρουκτέρους κατεναυμάχησε.) ῥέοντες ὡσαύτως ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν, καὶ τὸν ὠκεανόν. Ἐξήρτηται γὰρ ἡ χώρα πρὸς νότον, καὶ συνεχῆ ταῖς Ἄλπεσι ποιεῖ ῥάχιν τινὰ, πρὸς ἕω τεταμένην, ὡς ἂν μέρος οὖσαν τῶν Ἄλπεων. καὶ δὴ καὶ ἀπεφήναντό τινες οὕτως διά τε τὴν λεχθεῖσαν θέσιν, καὶ διὰ τὸ τὴν αὐτὴν ὕλην ἐκφέρειν. οὐ μὴν τοσοῦτόν γε ὕψος ἀνίσχει τὰ ταύτης μέρη. Ἐν ταύτῃ δ᾽ ἐστὶ καὶ ὁ Ἑρκύνιος δρυμός, καὶ τὰ τῶν Σουήβων ἔθνη, τὰ μὲν οἰκοῦντα ἐντὸς τοῦ δρυμοῦ, καθάπερ τὰ τῶν Κολδούλων, ἐν οἷς ἐστὶ καὶ τὸ Βουίασμον, τὸ τοῦ Μαροβούδου βασίλειον, εἰς ὃν ἐκεῖνος τόπον, ἄλλους τε μετανέστησε πλείους, καὶ δὴ καὶ τοὺς ὁμοεθνεῖς ἑαυτῷ Μαρκομμάνους. Ἐπέστη γὰρ τοῖς πράγμασιν οὗτος ἐξ ἰδιώτου, μετὰ τὴν ἐκ Ῥώμης ἐπάνοδον. νέος γὰρ ἦν ἐνθάδε, καὶ εὐεργετεῖτο ὑπὸ τοῦ Σεβαστοῦ. ἐπανελθὼν δὲ ἐδυνάστευσε, καὶ κατεκτήσατο, πρὸς οἷς εἶπον, Λουίους τὸ μέγα ἔθνος, καὶ Ζούμους, καὶ Βούτωνας, καὶ Μουγίλωνας, καὶ Σιβινούς, καὶ τῶν Σουήβων αὐτῶν μέγα ἔθνος Σέμνωνας. Πλὴν τά γε τῶν Σουήβων ὡς ἔφην ἔθνη, τὰ μὲν ἐντὸς ὤκει, τὰ δ᾽ ἐκτὸς τοῦ δρυμοῦ, ὅμορα τοῖς Γέταις. Μέγιστον μὲν τὸ τῶν Σουήβων ἔθνος. διήκει γὰρ ἀπὸ τοῦ Ῥήνου μέχρι τοῦ Ἄλβιος. μέρος δέ τι αὐτῶν καὶ πέραν τοῦ Ἄλβιος νέμεται, καθάπερ Ἑρμόνδοροι καὶ Λαγκόβαργοι. νυνὶ δὲ καὶ τελέως εἰς τὴν περαίαν οὗτοί γε ἐκπεπτώκασι φεύγοντες. Κοινὸν δ᾽ ἐστὶν ἅπασι τοῖς ταύτῃ, τὸ περὶ τὰς μεταναστάσεις εὐμαρές, διὰ τὴν λιτότητα τοῦ βίου, καὶ διὰ τὸ μὴ γεωργεῖν, μηδὲ θησαυρίζειν, ἀλλ᾽ ἐν καλυβίοις οἰκεῖν

ἐφήμερον ἔχουσι παρασκευήν. τροφὴ δ' ἀπὸ τῶν θρεμμάτων ἡ πλείστη, καθάπερ τοῖς Νομάσιν, ὥστ' ἐκείνους μιμούμενοι, τὰ οἰκεῖα ταῖς ἁρμαμάξαις ἐπάραντες, ὅποι ἂν δόξῃ τρέπονται μετὰ τῶν βοσκημάτων. ἄλλα δ' ἐνδεέστερα ἐστὶν ἔθνη Γερμανικά, Χηροῦσκοί τε καὶ Χάττοι, καὶ Γαμαβριούνοι, καὶ Χαττουαρίοι. πρὸς δὲ τῷ ὠκεανῷ Σούγαμβροί τε, καὶ Χαῦβοι, καὶ Βούκτροι, καὶ Κίμβροι, Καῦκοί τε Καοῦλκοι, καὶ Καμψιανοί, καὶ ἄλλοι πλείους. ἐπὶ ταὐτὰ δὲ τῷ Ἀμασίᾳ φέρονται, Βίσουργίς τε, καὶ Λουπίας ποταμός, διέχων Ῥήνου περὶ ἑξακοσίους σταδίους, ῥέων διὰ Βουκτέρων τῶν ἐλαττόνων. ἔστι δὲ καὶ Σάλας ποταμός, οὗ μεταξὺ καὶ τοῦ Ῥήνου πολεμῶν, καὶ κατορθῶν Δροῦσος ἐτελεύτησεν ὁ Γερμανικός. ἐχειρώσατο δ' οὐ μόνον τῶν ἐθνῶν τὰ πλεῖστα, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐν τῷ παράπλῳ νήσους, ὧν ἐστι καὶ ἡ Βυρχανίς, ἣν ἐκ πολιορκίας εἷλε. γνώριμα δὲ ταῦτα κατέστη τὰ ἔθνη, πολεμοῦντα πρὸς Ῥωμαίους, εἶτ' ἐνδιδόντα καὶ πάλιν ἀφιστάμενα, ἢ καὶ καταλιπόντα τὰς κατοικίας. κἂν πλείω δὲ γνώριμα ὑπῆρξεν, εἰ ἐπέτρεπε τοῖς στρατηγοῖς ὁ Σεβαστός, διαβαίνειν τὸν Ἄλβιν, μετιοῦσι τοὺς ἐκεῖσε ἐπανισταμένους. νυνὶ δ' εὐπορώτερον ὑπέλαβε στρατηγεῖν τὸν ἐν χερσὶ πόλεμον, εἰ τῶν ἔξω τοῦ Ἄλβιος καθ' ἡσυχίαν ὄντων ἀπέχοιτο, καὶ μὴ παροξύνοι πρὸς τὴν κοινωνίαν τῆς ἔχθρας. ἤρξαντο δὲ τοῦ πολέμου Σούγαμβροι πλησίον οἰκοῦντες τοῦ Ῥήνου, Μέλωνα ἔχοντες ἡγεμόνα. κἀκεῖθεν ἤδη διέτεινον ἄλλοτ' ἄλλοι, δυναστεύοντες καὶ καταλυόμενοι, πάλιν δ' ἀφιστάμενοι, προδιδόντες, καὶ τὰ ὅμηρα, καὶ τὰς πίστεις. πρὸς οὓς ἡ μὲν ἀπιστία, μέγα ὄφελος· οἱ δὲ πιστευθέντες, τὰ μέγιστα κατέβλαψαν, καθάπερ οἱ Χηροῦσκοι, καὶ οἱ τούτων ὑπήκοοι, παρ' οἷς τὰ τρία τάγματα Ῥωμαίων μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Οὐάρου Κυϊντιλλίου παρασπονδηθέντα, ἀπώλετο ἐν ἐνέδραις. ἔτισαν δὲ δίκας ἅπαντες, καὶ παρέσχον τῷ νεωτέρῳ Γερμανικῷ λαμπρότατον θρίαμβον, ἐν ᾧ ἐθριαμβεύθη τῶν ἐπιφανεστάτων ἀνδρῶν σώματα καὶ γυναικῶν, Σεμιγοῦντός τε καὶ Σεγέστου υἱός, Χηρούσκων ἡγεμών, καὶ ἀδελφὴ αὐτοῦ. γυνὴ δ' Ἀρμενίου τοῦ πολεμαρχήσαντος ἐν τοῖς Χηρούσκοις ἐν τῇ πρὸς Οὔαρον Κουϊντίλιον παρασπονδήσει, καὶ νῦν ἔτι συνέχοντος τὸν πόλεμον, ὄνομα Θουσνέλδα, καὶ υἱὸς τριετὴς Θυμελικός. ἔτι δὲ Σεσίθακος Αἰγιμήρου υἱὸς τῶν Χηρούσκων ἡγεμόνος. καὶ γυνὴ τούτου Ῥαμίς, οὐκρομήρου θυγάτηρ, ἡγεμόνος Χάττων, καὶ Δευδόριξ Βαιτόριγος τοῦ Μέλωνος

unum diem constantibus, cibus ei à pecore plurimus, ut & Nomadibus. quorum etiam imitatione rebus suis in currus impositis facilè cum pecore suo abeunt quò uisum fuerit. Aliæ minores Germanorum sunt gentes Cherusci, Chatti, Gamabriuni, Chattuarij. ad Oceanum autem Sicambri, Chaubi, Bucteri, Cimbri, Cauci, Caulci, Campsiani, & aliæ plures. In eandem cum Amisia partem feruntur Visurgis & Lupias, qui per Bucteros minores fluit, à Rheno distans circiter IↃC stadijs. Est & Sala fluuius, inter quem & Rhenum bellum felici successu gerens obijt Drusus Germanicus. Hic non gentes modò plurimas subegit, sed & insulas in legendo litore obuias. quarum est Byrchanis, ab eo expugnata. Innotuere istæ gentes, cum bellum contra Romanos gererent, deinde concederent, pòst uel rursus deficerent, uel suas habitationes desererent. Ac fuissent, ut apparet, plures etiam cognitæ, si Augustus militibus permisisset, ut transmisso Albi eò rebellantes persequerentur. Sed promtiùs censuit Augustus se bellum quod erat prę manibus confecturum, si populos ultra Albim sitos ac nihil mouentes, missos faceret, neque iritatos maleficio ad societatem cum hostibus ineundam inuitaret. Belli initium fecere Sicambri Melone duce, Rheno uicini. atque huic alij post alios successerunt, potiti imperio, eoq; deturbati postea. rursumq; inde deficientes fide & obsidibus proditis. Aduersus hos plurimum utilitatis est in incredulitate. quibus fides habita est, ij maxima damna intulerunt. ut Cherusci & eorũ subditi, apud quos tres Romanæ legiones cum duce Quintilio Varo contra datam fidem insidijs circumuentæ perierunt. Pœnas tamen uniuersi dederunt, ac Germanico iuniori pulcerrimam triumphi materiam, in quo is illustrissimos uiros ac feminas duxit. de quibus Semiguntus, & Segesti filius Cheruscorũ dux sororq; eius. & uxor Arminij, qui belli dux fuerat Cheruscis cùm uiolatis pactis Varum Quintilium inuaderent, atque etiamnum bellum fouet, nomine Thusnelda, ac filius tres annos natus Thumelicus. necnon Sesithacus Aegimeri F. Cheruscorum ducis, eiusque uxor Rhamis, Vcromeri filia Chattorum ducis, & Deudorix Betoritis filius, qui frater erat Melonis,

Triumphus Germanici.

λωνος

lonis, Sicamber. Aegestes autem Arminij socer, cum initiò sententiæ generi restitisset, capto tempore ad Romanos transfugerat tumque triumphum, in quo ducerentur ei charissima, in honore ipse habitus à Romanis spectauit. ductus est in pompa etiã Libys Chattorum sacerdos, aliiq́ue multi mortales ex deuastatis populis, Cathalcis, Ampsanis, Bucteris, Nusipis, Cheruscis, Chattis, Chattuarijs, Landis, Subattijs. Distat ab Albi Rhenus, si quis recto itinere proficisci eò posset, circiter CIↃ CIↃ CIↃ stadijs. Sed obliquo itinere & per circuitum eò uia ducit, ob paludes & saltus. Sylua Hercynia densior est, magnisq́ue consita arboribus, locis natura munitis magnum includens circulum. in medio eius sita est regio apta habitationi præclaræ, de qua diximus. prope hanc regionem origo est Istri, & Rheni, ac Lacus inter horum fontes situs, & paludes è Rheno effusæ. lacus in ambitu habet stadia amplius CCC, traiectum prope CC. inq́ue ea est insula, qua pro receptaculo usus est Tiberius, nauali pugna cum Vindelicis certans. Cùm hic lacus tum saltus Hercynius magis Istri fontibus uersus meridiem inclinat: ut necesse sit eum qui è Gallia Hercynium petit saltum, priùs transire lacum, deinde Istrum, ac porrò per commodiora iam itineri loca & montanas planicies ad syluam ipsam progredi. Vnius diei iter progressus à lacu Tiberius, fontes Istri uidit. Lacum Ræti exigua parte, maiore Heluetij & Vindelici attingunt. inde est Boiorum solitudo, usque ad Pannonios. Omnes, magis tamen reliquis Heluetij & Vindelici montanas incolunt planicies. Ræti & Norici usque ad Alpium summa assurgunt, & uersus Italiam uergunt, alij Insubres, alij Carnos & quæ sunt circa Aquileiam loco attingentes. Est & alia magna sylua Gabreta, deinde Sueuorum sedes, inde Hercynius saltus, quem & ipsum Sueui tenent.

Cimbri. De Cimbris uerò quædam ineptè dicuntur, quædam probabilitatem habent non mediocrem. Non enim hac de causa eos ut incertis uagarentur sedibus & latrocinijs uictum quærerent compulsos crediderim, quia è peninsula quam inhabitabant diluuio fuerint eiecti. cùm hodieq́ue antiquas incolant sedes, nuperq́ue Augusto lebetem, qui apud ipsos sacerrimus habebatur, dono miserint, amiciciam

λων@ ἀδελφοῦ ὑός Σύγαμβρος. Αἰγέστης δὲ ὁ πενθερὸς τοῦ Ἀρμινίου καὶ ἐξ ἀρχῆς διέστη πρὸς τὴν γνώμην αὐτοῦ, καὶ λαβὼν καιρὸν ηὐτομόλησε, καὶ τῷ θριάμβῳ παρῆν τῶν φιλτάτων, ἐν τιμῇ ἀγόμενος. ἐπομπεύθη δὲ καὶ Λίβυς τῶν Χάττων ἱερεύς, καὶ ἄλλα δὲ σώματα ἐπομπεύθη ἐκ τῶν πεπορθημένων ἐθνῶν, Καθύλκων καὶ Ἀμψανῶν, Βουκτέρων, Νουσίπων, Χηρούσκων, Χάττων, Χαττουαρίων, Λανδῶν, Σουβαττίων. Διέχει δὲ τοῦ Ἄλβιος ὁ Ῥῆνος περὶ τρισχιλίους σταδίους, εἴ τις εὐθυπορούσας ἔχοι τὰς ὁδούς. νυνὶ δὲ διὰ σκολιᾶς καὶ ἑλώδους, καὶ δρυμῶν, κυκλοπορεῖν ἀνάγκη. Ὁ δὲ Ἑρκύνιος δρυμὸς πυκνότερός τε ἐστὶ, καὶ μεγαλόδενδρος ἐν χωρίοις ἐρυμνοῖς, κύκλον περιλαμβάνων μέγαν. ἐν μέσῳ δὲ ἵδρυται χώρα καλῶς οἰκεῖσθαι δυναμένη, περὶ ἧς εἰρήκαμεν. Ἔστι δὲ πλησίον αὐτῆς ἥ τε τοῦ Ἴστρου πηγὴ, καὶ ἡ τοῦ Ῥήνου, καὶ ἡ μεταξὺ ἀμφοῖν λίμνη, καὶ τὰ ἕλη τὰ ἐκ τοῦ Ῥήνου διαχεόμενα. ἔστι δ' ἡ λίμνη, τὴν μὲν περίμετρον σταδίων πλειόνων ἢ τ, δίαρμα δὲ ἐγγὺς σ. ἔχει δὲ καὶ νῆσον ᾗ ἐχρήσατο ὁρμητηρίῳ Τιβέριος ναυμαχῶν πρὸς Οὐινδολικούς. Νοτιωτέρα δ' ἐστὶ τῶν τοῦ Ἴστρου πηγῶν καὶ αὕτη, καὶ ὁ Ἑρκύνιος δρυμός, ὥστ' ἀνάγκη τὸν ἐκ τῆς Κελτικῆς ἐπὶ τὸν Ἑρκύνιον δρυμὸν ἰόντα, πρῶτον μὲν διαπερᾶσαι τὴν λίμνην, ἔπειτα τὸν Ἴστρον, εἶτ' ἤδη δι' εὐπετεστέρων χωρίων, ἐπὶ τὸν δρυμὸν τὰς προβάσεις ποιεῖσθαι δι' ὀροπεδίων. ἡμερήσιον δὲ ἀπὸ τῆς λίμνης προελθὼν ὁδὸν Τιβέριος, εἶδε τὰς τοῦ Ἴστρου πηγάς. προσάπτονται δὲ τῆς λίμνης ἐπ' ὀλίγον μὲν Ῥαιτοί, τὸ δὲ πλέον Ἐλουήττιοι καὶ Οὐινδολικοί, καὶ ἡ Βοΐων ἐρημία, μέχρι Παννονίων. πάντες, τὸ πλέον δ' Ἐλουήττιοι καὶ Οὐινδολικοὶ οἰκοῦσιν ὀροπέδια. Ῥαιτοὶ δὲ καὶ Νωρικοὶ μέχρι τῶν Ἀλπείων ὑπερβολῶν ἀνίσχουσι, καὶ πρὸς τὴν Ἰταλίαν περινεύουσιν, οἱ μὲν Ἰνσούβροις συνάπτοντες, οἱ δὲ Κάρνοις, καὶ τοῖς περὶ τὴν Ἀκυληΐαν χωρίοις. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλη ὕλη Γαβρῆτα μεγάλη, ἔπειτα δὲ τῶν Σουήβων. ἔπειτα δ' ὁ Ἑρκύνιος δρυμός. ἔχεται δὲ κἀκεῖνος ὑπ' αὐτῶν. Περὶ δὲ Κίμβρων τὰ μὲν οὐκ εὖ λέγεται, τὰ δ' ἔχει πιθανότητας οὐ μετρίας. οὔτε γὰρ τὴν τοιαύτην αἰτίαν τοῦ πλάνητάς γενέσθαι καὶ λῃστρικοὺς ἀποδέξαιτ' ἄν τις, ὅτι χεῤῥόνησον οἰκοῦντες μεγάλῃ πλημμυρίδι ἐξελαθεῖεν ἐκ τῶν τόπων ἐξανηγκάσθησαν. καὶ γὰρ νῦν ἔχουσι τὴν χώραν ἣν εἶχον πρότερον, καὶ ἔπεμψαν τῷ Σεβαστῷ δῶρον τὸν ἱερώτατον παρ' αὐτοῖς λέβητα, αἰτούμενοι φιλίαν

ρίαν, καὶ ἀμνηστίαν τῶν ὑπηργμένων· τυχόντας δὲ, ὧν ἠξίουν ἀπελθεῖν. γελοῖον δὲ τῷ φυσικῷ, καὶ αἰωνίῳ πάθει, δὶς ἑκάστης ἡμέρας συμβαίνοντι, παροργισθέντας ἀπελθεῖν ἐκ τοῦ τόπου. Ἔοικε δὲ πλάσματι, τὸ συμβῆναί ποτε πλημμυρίδα ὑπερβάλλουσαν. ἐπιτάσεις γὰρ καὶ ἀνέσεις δέχεται, τεταγμένας δὲ καὶ περιοδιζούσας ὁ ὠκεανὸς ἐν τοῖς τοιούτοις πάθεσιν. οὐκ εὖ δ' οὐδ' ὁ φήσας ὅπλα αἴρεσθαι πρὸς τὰς πλημμυρίδας τοὺς Κίμβρους, οὐδ' ὅτι ἀφοβίαν οἱ Κελτοὶ ἀσκοῦντες, κατακλύζεσθαι τὰς οἰκίας ὑπομένουσιν, εἶτ' ἀνοικοδομοῦσι, καὶ ὅτι πλείων αὐτοῖς συμβαίνει φθόρος ἐξ ὕδατος, ἢ πολέμου, ὅπερ Ἔφορος φησίν. ἡ γὰρ τάξις ἡ τῶν πλημμυρίδων, καὶ τὸ τὴν ἐπικλυζομένην χώραν, εἶναι γνώριμον, οὐκ ἔμελλε ταύτας τὰς ἀτοπίας παρέξειν. δὶς γὰρ ἑκάστης ἡμέρας τούτου συμβαίνοντος, τὸ μηδ' ἅπαξ αἰσθάνεσθαι φυσικὴν οὖσαν τὴν παλίρροιαν καὶ ἀβλαβῆ, καὶ οὐ μόνοις τούτοις συμβαίνουσαν, ἀλλὰ τοῖς παρωκεανίταις πᾶσι, πῶς οὐκ ἀπίθανον; Οὐδὲ Κλείταρχος εὖ. φησὶ γὰρ τοὺς ἱππέας ἰδόντας τὴν ἔφοδον τοῦ πελάγους ἀφιππάσασθαι, καὶ φεύγοντας ἐγγὺς γενέσθαι τοῦ περικαταληφθῆναι. οὔτε δὲ τοσούτῳ τάχει τὴν ἐπίβασιν ὁρωμένην ἱστοροῦμεν, ἀλλὰ λεληθότως προσιοῦσαν τὴν θάλατταν, οὔτε τὸ καθ' ἡμέραν γιγνόμενον καὶ πᾶσιν ἔναυλον ἤδη ὂν τοῖς πλησιάζειν μέλλουσι, πρὶν ἢ θεάσασθαι, τοσοῦτον ἔμελλε παρέξεσθαι φόβον, ὥστε φεύγειν, ὡς ἂν εἰ ἐξ ἀδοκήτου συνέβαινε. Ταῦτα δὲ δικαίως ἐπιτιμᾷ τοῖς συγγραφεῦσι Ποσειδώνιος, καὶ οὐ κακῶς εἰκάζει, ὅτι λῃστρικοὶ ὄντες καὶ πλάνητες οἱ Κίμβροι, καὶ μέχρι τῶν περὶ τὴν Μαιῶτιν ποιήσαιντο στρατείαν. ἀπ' ἐκείνων δὲ καὶ ὁ Κιμμέριος κληθεὶς Βόσπορος, οἷον Κιμβρικός, Κιμμερίους τοὺς Κίμβρους ὀνομασάντων τῶν Ἑλλήνων. Φησὶ δὲ καὶ Βοΐους τὸν Ἑρκύνιον δρυμὸν οἰκεῖν πρότερον. τοὺς δὲ Κίμβρους ὁρμήσαντας ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον, ἀποκρουσθέντας ὑπὸ τῶν Βοΐων ἐπὶ τὸν Ἴστρον, καὶ τοὺς Σκορδίσκους Γαλάτας καταβῆναι. εἶτ' ἐπὶ Τευρίστας καὶ Ταυρίσκους, καὶ τούτους Γαλάτας. εἶτ' ἐπὶ Ἑλουηττίους, πολυχρύσους μὲν ἄνδρας, εἰρηναίους δέ. ὁρῶντας δὲ τὸν ἐκ τῶν λῃστηρίων πλοῦτον, ὑπερβάλλοντα τοῦ παρ' ἑαυτοῖς, τοὺς Ἑλουηττίους ἐπαρθῆναι, μάλιστα δ' αὐτῶν Τιγυρηνούς τε, καὶ Τωυγενοὺς, ὥστε καὶ συνεξορμῆσαι. πάντες μέντοι κατελύθησαν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, αὐτοί τε οἱ Κίμβροι, καὶ οἱ συναράμενοι τούτοις, οἱ μὲν ὑπερβάλλοντες τὰς Ἄλπεις εἰς τὴν

ciciam expetentes, & ueniam illatarum iniuriarum, eaq; consecuti domum redierint. & ridiculum sit, eos naturali ac sempiterno æstui, quotidie bis contingenti, iratos solū uertisse. Quin & figmentum uidetur, eluuiem aliquando immodicam accidisse: cùm id genus Oceani accidentia intendantur quidem ea & remittantur, sed ordine tamen suo atq; modo. Non rectè etiam is, qui arma aduersus exundationem cepisse Cimbros ait: neque id, quòd Celtæ ad uacuitatem metus sese adsuefacientes, patiantur domos suas aquis obrui, rursumq; ædificent, pluresq́ue eorum aquis quàm bello pereant, quod Ephorus tradidit. Nam hæc absurda non admittit cùm ordo æstuum, tum noticia regionis illuuiem passæ. cùm enim bis quotidie æstus accideret, quî credibile sit tandem nunquam eos sensisse naturalem esse hāc maris reciprocationem & innoxiam, nec non sibi cum omnibus ad Oceanum accolentibus communem? Malè etiam Clitarchus, equites narrans accursum maris spectātes, citatis equis refugisse, & pœnè fuisse affluxu obrutos. neq; enim tanta celebritate accedere mare deprehendimus, sed sensim & latenter: neque id quod fieret quotidie, & omnium spectaturorum aures antequam accederent personaret, tantum potuit obijcere his terrorem, ut quasi de improuiso oblata re fugam facerent. Hæc Posidonius iure in scriptoribus reprehendit. Idem non inepta coniectura colligit Cimbros homines fuisse prædones ac uagos, armisq; ad Mæotin usque lacum progressos: & fuisse ab ijs Cimmerium bosporum denominatum, quasi Cimbricum, cum Græci Cimbros Cimmeriorum nomine afficiant. Idem perhibet, Boios quondā Hercyniam incoluisse syluam: ac Cimbros cùm ad ea loca se contulissent, ab ijs repulsos, ad Istrum & Scordiscos Gallos descendisse: inde ad Teuristas ac Tauriscos: ipsos quoque Gallos, tum ad Heluetios, auri diuites, cæterùm pacatos. Hos, cum uiderent suis maiores opes latrocinijs Cimbrorū partas, maximè Tigurinos ac Tugenos, animū ad prædas adiecisse, ac Cimbris Italiam petentibus socios se adiunxisse. Omnes autem à Romanis debellati sunt & Cimbri & eorum socij, partim extra Alpes, partim cùm his superatis

peratis in Italiam deſcendiſſent. Morem hūc fuiſſe Cimbris uſitatum ferunt. Sequentib. eos in bellum uxoribus, uates quædam comitabantur canæ, albo ueſtitu, carbaſinis ſupparis deſuper fibulis affixis, cinctu æreo, pedibus nudis. eę per caſtra captiuis occurrebant ſtrictis gladijs, proſtratosq́ ad crateram æneam adducebant amphoras circiter xx capientem. Super eam pulpitum erat, quo conſcenſo uates ſublimis ſingulis ſupra lebetem eleuatis guttur incidebat. ė ſanguine in crateram fuſo ſuam captabant quandam diuinationem. reliquæ cadauera ſic cæſorum ſcindebant, inteſtinisq́ ſpectatis uictoriam ſuis uaticinabantur. In prœlijs pelles pulſabant cratibus curruum prætentas, quibus ſonitus terribilis edebatur. Germanorum, ut diximus, ſeptentrionales qui ſunt, propter litus Oceani porriguntur. ac noti ſunt ab oſtijs Rheni uſque ad Albin, notiſsimi Sicambri & Cimbri. Quæ autem trans Albim ad Oceanum ſunt, nobis prorſus ſunt ignota. Nam neque priorum quenquam compertum habemus iſtud litus præternauigaſſe uerſus orientem uſque ad Caſpij maris fauces: neque ultra Albim ſita Romani adiuerunt. ſed ne terreſtri quidem itinere quiſquam illa perluſtrauit. Ergo quod ſecundum longitudinem proficiſcens ortum ſolis uerſus per regiones ad Boryſthenem & ſeptentrionalia à Ponto iter faciat, e climatum & æqualiter diſtantium linearum rationibus liquet. Quid autem ſit ultra Germanos, & alios ijs confines, ſiue ij ſunt Baſtarnæ, ut plerique putant, ſiue alij interiecti, ſiue Iazyges, ſiue Roxolani, ſiue alij in curribus domicilia habentes, non eſt facile dictu. necq́ an tota illa in ora Oceani aliqua ſit portio, quæ uel ob frigus, uel alia de cauſa habitari nequeat: item, an aliud genus hominum orientalibus Germanis & Oceano ſit interiectum. Eadem ignoratio reliquorum deinceps ad Boream uergētium ab eo indicatur. neque enim ſcimus Baſtarnæ, & Sauromatę, & in uniuerſum qui ſupra Pontum habitant, quantum abſint ab Atlantico mari, aut an eò uſque pertingant. Latus autem Germaniæ meridionale quod eſt trans Albim, continuò Sueui tenent: poſt hos Getarum regio attingit, arcta initio, quâ iuxta auſtrinam partem

Dira uaticinandi ratio.

τὴν Ἰταλίαν, οἱ δ' ἔξω τῶν Ἄλπεων. Ἔθος δέ τι τῶν Κίμβρων διηγοῦνται τοιοῦτον, ὅτι ταῖς γυναιξὶν αὐτῶν συστρατευούσαις παρηκολούθουν προμάντεις ἱέρειαι πολιότριχες, λευχείμονες, καρπασίνας ἐφαπτίδας ἐπιπεπορπημέναι, ζῶσμα χαλκοῦν ἔχουσαι, γυμνόποδες. τοῖς οὖν αἰχμαλώτοις διὰ τοῦ στρατοπέδου συνήντων ξιφήρεις· καταστρέψασαι δ' αὐτούς, ἦγον ἐπὶ κρατῆρα χαλκοῦν ὅσον ἀμφορέων εἴκοσι. εἶχον δὲ ἀναβάθραν, ἣν ἀναβᾶσα ὑπερπετὴς τοῦ λέβητος ἐλαιμοτόμει ἕκαστον μετεωρισθέντα. ἐκ δὲ τοῦ προχεομένου αἵματος εἰς τὸν κρατῆρα, μαντείαν τινὰ ἐποιοῦντο. ἄλλαι δὲ διασχίσασαι, ἐσπλάγχνευον ἀναφθεγγόμεναι νίκην τοῖς οἰκείοις. ἐν δὲ τοῖς ἀγῶσιν ἔτυπτον τὰς βύρσας τὰς περιτεταμένας τοῖς γέρροις τῶν ἁρμαμαξῶν, ὥστ' ἀποτελεῖσθαι ψόφον ἐξαίσιον. Τῶν δὲ Γερμανῶν, ὡς εἶπον, οἱ μὲν προσάρκτιοι παρήκουσι τῷ Ὠκεανῷ. γνωρίζονται δ' ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥήνου λαβόντες τὴν ἀρχήν, μέχρι τοῦ Ἄλβιος. τούτων δ' εἰσὶ γνωριμώτατοι, Σούγαμβροί τε καὶ Κίμβροι. τὰ δὲ πέραν τοῦ Ἄλβιος τὰ πρὸς τῷ Ὠκεανῷ, παντάπασιν ἄγνωστα ἡμῖν ἐστιν. οὔτε γὰρ τῶν προτέρων οὐδένας ἴσμεν τὸν παράπλουν τοῦτον πεποιημένους πρὸς τὰ ἑωθινὰ μέρη τὰ μέχρι τοῦ στόματος τῆς Κασπίας θαλάττης, οὔθ' οἱ Ῥωμαῖοι προῆλθόν πω εἰς τὰ περαιτέρω τοῦ Ἄλβιος. ὡς δ' αὔτως οὐδὲ πεζῇ παρωδεύκασιν οὐδένες. Ἀλλ' ὅτι μὲν κατὰ μῆκος ἰοῦσιν ἐπὶ τὴν ἕω, τὰ κατὰ τὸν Βορυσθένην καὶ τὰ πρὸς Βορρᾶν μέρη τοῦ Πόντου χωρία ἅπαντα, δῆλον ἐκ τῶν κλιμάτων καὶ τῶν παραλλήλων διαστημάτων. τί δ' ἐστὶ πέραν τῆς Γερμανίας, καὶ τί τῶν ἄλλων τῶν ἑξῆς, εἴτε Βαστάρνας χρὴ λέγειν, ὡς οἱ πλείους ὑπονοοῦσιν, εἴτ' ἄλλους μεταξύ, ἢ Ἰάζυγας, ἢ Ῥωξολάνους, ἤ τινας ἄλλους τῶν Ἁμαξοίκων, οὐ ῥᾴδιον εἰπεῖν· οὐδ' εἰ μέχρι τοῦ Ὠκεανοῦ παρήκουσι παρὰ πᾶν τὸ μῆκος, ἤ ἐστί τι ἀοίκητον ὑπὸ ψύχους, ἢ ἄλλης αἰτίας, ἢ καὶ γένος ἀνθρώπων ἄλλο διαδέχεται μεταξὺ τῆς θαλάττης καὶ τῶν ἑῴων Γερμανῶν ἱδρυμένον. Τοῦτο δὲ τὸ αὐτὸ ἀγνόημα καὶ περὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐφεξῆς προσαρκτίων ἐλέγχει. οὔτε γὰρ τοὺς Βαστάρνας, οὔτε τοὺς Σαυρομάτας, καὶ ἁπλῶς τοὺς ὑπὲρ τοῦ Πόντου οἰκοῦντας ἴσμεν, οὔθ' ὁπόσον ἀπέχουσι τῆς Ἀτλαντικῆς θαλάττης, οὔτ' εἰ συνάπτουσιν ἐν αὐτῇ. Τὸ δὲ νότιον μέρος τῆς Γερμανίας, τὸ πέραν τοῦ Ἄλβιος, τὸ μὲν συνεχὲς ἀκμὴν ὑπὸ τῶν Σουήβων κατέχεται. εἶτ' εὐθὺς ἡ τῶν Γετῶν συνάπτει γῆ, κατ' ἀρχὰς μὲν στενή, παρατεταμένη τῷ

Ἴστρῳ κατὰ νότιον μέρος, κατὰ δὲ τοὐναντίον, τῇ παρορείᾳ τοῦ Ἑρκυνίου δρυμοῦ, μέρος τι καὶ αὐτὴ τῶν ὀρῶν κατέχουσα, εἶτα πλατύνεται πρὸς τὰς ἄρκτους μέχρι Τυριγετῶν. τοὺς δ' ἀκριβεῖς ὅρους οὐκ ἔχομεν φράζειν. Διὰ δὲ τὴν ἄγνοιαν τῶν τόπων τούτων, οἱ τὰ Ῥιπαῖα ὄρη, καὶ τοὺς Ὑπερβορέους μυθοποιοῦντες, λόγου ἠξίωνται· καὶ Πυθέας ὁ Μασσαλιώτης κατεψεύσατο ταῦτα τῆς παρωκεανίτιδος, προσχήματι χρώμενος τῇ περὶ τὰ οὐράνια καὶ μαθηματικὰ ἱστορίᾳ. Ἐκεῖνοι μὲν οὖν ἐάσθωσαν. οὐδὲ γὰρ εἴ τινα Σοφοκλῆς τραγῳδεῖ περὶ τῆς Ὠρειθυίας λέγων, ὡς ἀναρπαγεῖσα ὑπὸ Βορέου κομισθείη·

ὑπέρ τε πόντον πάντ' ἐπ' ἔσχατα χθονός,
Νυκτός τε πηγὰς οὐρανοῦ τ' ἀναπτυχάς,
Φοίβου τε παλαιὸν κῆπον ——.

οὐδὲν ἂν εἴη πρὸς τὰ νῦν, ἀλλ' ἐατέον· ὥσπερ καὶ ἐν τῷ Φαίδρῳ ὁ Σωκράτης. Ἃ δὲ ἐκ τῆς παλαιᾶς ἱστορίας καὶ τῆς νῦν παρειλήφαμεν, ταῦτα λέγωμεν. Οἱ τοίνυν Ἕλληνες τοὺς Γέτας, Θρᾷκας ὑπελάμβανον. ᾤκουν δ' ἐφ' ἑκάτερα τοῦ Ἴστρου καὶ οὗτοι, καὶ οἱ Μυσοί, Θρᾷκες ὄντες καὶ αὐτοί, καὶ οὓς νῦν Μυσοὺς καλοῦσιν· ἀφ' ὧν ὡρμήθησαν καὶ οἱ νῦν μεταξὺ Λυδῶν, καὶ Φρυγῶν καὶ Τρώων οἰκοῦντες Μυσοί. καὶ αὐτοὶ δ' οἱ Φρύγες Βρύγες εἰσί, Θρᾳκιόν τι ἔθνος, καθάπερ καὶ οἱ Μυγδόνες, καὶ Βέβρυκες, καὶ Μεδοβιθυνοί, καὶ Βιθυνοί, καὶ Θυνοί· Δοκῶ δὲ καὶ τοὺς Μαριανδυνούς. οὗτοι μὲν οὖν τελέως ἐκλελοίπασι πάντες τὴν Εὐρώπην, οἱ δὲ Μυσοὶ συνέμειναν. Καὶ Ὅμηρον δὲ ὀρθῶς εἰκάζειν μοι δοκεῖ Ποσειδώνιος τοὺς ἐν τῇ Εὐρώπῃ Μυσοὺς κατονομάζειν, λέγω δὲ τοὺς ἐν τῇ Θρᾳκίᾳ, ὅταν φῇ·

αὐτὸς δὲ πάλιν τρέπεν ὄσσε φαεινώ, ——
Νόσφιν ἐφ' ἱπποπόλων Θρῃκῶν καθορώμενος αἶαν,
Μυσῶν τ' ἀγχεμάχων ——.

Ἐπεὶ εἴ γε τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν Μυσοὺς δέχοιτό τις, ἀπηρτημένος ἂν εἴη ὁ λόγος. τὸ γὰρ ἀπὸ τῶν Τρώων τρέψαντα τὴν ὅρασιν ἐπὶ τὴν Θρᾳκῶν γῆν, συγκαταλέγειν ταύτῃ τὴν τῶν Μυσῶν, τῶν οὐ νόσφιν ὄντων, ἀλλ' ὁμόρων τῇ Τρῳάδι, καὶ ὄπισθεν αὐτῆς ἱδρυμένων, καὶ ἑκατέρωθεν, διειργομένων δ' ἀπὸ τῆς Θρᾴκης πλατεῖ Ἑλλησπόντῳ, συγχέοντος ἂν εἴη τὰς ἠπείρους, καὶ ἅμα τῆς φράσεως οὐκ ἀκούοντος. τὸ γὰρ πάλιν τρέπειν μάλιστα μέν ἐστιν εἰς τοὐπίσω. ὁ δ' ἀπὸ τῶν

tem ſecundum Iſtrum protenditur, & e regione finibus Hercyniæ ſyluæ, partem montium ipſa quoque complectens: deinde uerſus ſeptentrionem dilatatur uſque ad Tyrigetas. Atque ignoratione horum locorum factum eſt, ut audirentur qui Riphæos montes & Hyperboreos commenti ſunt: taliaq; de ora Oceani mendacia traderet Pytheas Maſsilienſis, præſcriptione uſus narrationis rerum cœleſtium & mathematicarum. Eos igitur miſſos faciamus. Neque enim ſi qua tragicè Sophocles fabulatur, Orithyiam à Borea raptam narrans fuiſſe perlatam

Superq; Pontum ad terræ fines extumos,
Fontesq'ue noctis, & cœli aduerſam plagam,
Hortum ueteremq; Phœbi——:

quicquam hæc ad inſtitutum noſtrum faciunt. Itaq; omittamus iſta, ut & in Phœdro 2
Socrates. quæ autem ex ueteri ac recenti hiſtoria accepimus, referamus. Proinde Græci Getas exiſtimauerunt eſſe Thracicam gentem. Hi Getæ ad utramque ripam Iſtri accolebant, itemq'ue Myſi, ipſi quoque Thraces, & quos nunc Myſos uocant, à quibus profecti ſunt qui nunc inter Lydos, Phryges, ac Troas habitant Myſi. Quin & ipſi Phryges, Bryges ſunt, gens Thracica, ſicut & Mygdones, Bebryces, Medobithyni, Bithyni, Thyni, & (.ut arbitror.) Mariandyni. atq; hi quidem omnes Europam prorſus deſeruerunt: Myſi in ea conſtitere. Et ſanè Poſidonij comprobo coniecturam, qui Europæos, id eſt Thraces, Myſos ab Homero nominari indicat his uerbis:

Partem in diuerſam retrò ſua lumina torſit, Iliad. ν. initio.
Thraces equûm domitores, comminus atque potentes
Pugna reſpiciens Myſos——.

Nam ſi quis Aſiæ populum Myſos intelligat, incongruus erit ſermo. Qui enim dicēs Iouem à Troia uiſum auertentem in Thracum terram, cum his comprælendat Myſos non in diuerſa parte ſitos, ſed confines Troadi, & poſt eam incolentes atque ab utroque latere, à Thracia autem lato diuiſos Helleſponto: is & terræ continentes partes diuerſas confuderit, neque Homeri uerba intellexerit. Nam rurſum oculos conuertere, id maximè eſt retrorſum auertere. qui autem à Troianis

Troianis uisum transferret in eos qui non à tergo eorum, sed à latere siti sunt, is proferret quidem, non autem retrò uisum auerteret. Huc facit & testimonium quod ab eo adducitur: nempe Mysis Homerū adiungere Hippemolgos, mulctores equorum nimirum, Glactophagos, id est uescentes lacte, & Abios: qui sunt in uehiculis habitantes Scythæ & Sarmatæ. nam etiamnum permixtæ sunt istæ & Bastarnicæ gentes Thracibus, magis quidem ijs qui extra, sed ijs tamen quoque qui intra Istrum accolunt. ijsdemq́ etiam Celticæ, Boij, Scordisci, Taurisci. Scordiscos quidam Scordiscas appellant, Tauriscis Liguriscarum & Tauristarum nomen tribuunt. Idē Posidonius ait Mysos pietatis ergò cùm animatis, tum ea propter etiam pecudibus abstinere: uitam degere ociosam, melle & lacte & caseo nutritos. ideoq́ eos & Deûm cultores nominari, & Capnobatas, (.uox scansores fumi notat.) Esse etiam quosdam Thraces, qui absque mulieribus uiuant. eosq́ Ctistas (.id est conditores.) uocari, & sacros honoris gratia haberi, immunesq́ uiuere. Hos uniuersos Homerum compendio sic extulisse

ibidem. —mulctores claros respexit equorum,
Lactiuoros, Abiosq́: hominum gens iustior illis
Nulla alia est.—

Abios autem dicit præcipuè, quæ uox uitę expertes significat, quia uxoribus careant: uiduam uitā quasi dimidia sui duntaxat parte constantem censens, ut & Protesilai domum, eo extincto uiduatam, semiperfectam uocat. Et comminus pugnaces (.Anchemachos sic interpretari liceat.) Mysos, quòd boni sint bellatores, neque agi ac ferri sua patiantur. 3 Vultq́ in decimo scribendum esse pro Mysis comminus pugnantibus. *Enimuerò superuacaneum fortasse fuerit, scripturam à tot iam annis comprobatam uelle loco mouere. multo enim credibilius est, ab initio Mysos appellatos, nunc quoque sic denominari. Id quidem admitti non uidetur posse Abios à uiduitate potiùs, quàm quòd laribus careant & in uehiculis degant, uocatos fuisse. Nam cùm præcipuè circa contractus & pecuniæ æstimationem committantur flagitia: eos qui ad tenuem uictum tam paucis uterētur rebus, consentaneū est iustissimos dici, quādo philosophi etiā tēperantiæ iustiṫiā ꝓximo loco apponentes, uitā ex se aptā & frugalem in primis affectauerūt. unde etiā quidā eorū cursum non tenētes rectū, in cynicū uitę genus exorbitauere. Quòd autem

Iliad β. 701.

Τρώων μεταφέρων τὴν ὄψιν, ἐπὶ τοὺς μὴ ὄπισθεν αὐτῶν, ἀλλ' ἐκ πλαγίων ὄντας, προσωτέρω μὲν μεταφέρει, εἰς τοὐπίσω δ' οὐ πάνυ. Καὶ τὸ ἐπιφερόμενον δ' αὐτῷ τὸ μαρτύριον, ὅτι τοὺς Ἱππημολγοὺς, καὶ Γαλακτοφάγους, καὶ Ἀβίους, συνῆψεν αὐτοῖς, οἵπερ εἰσὶν οἱ ἁμαξοικοὶ Σκύθαι, καὶ Σαρμάται. καὶ γὰρ νῦν ἀναμέμικται ταῦτα τὰ ἔθνη τοῖς Θρᾳξὶ, καὶ τὰ Βασταρνικὰ, μᾶλλον μὲν τοῖς ἐκτὸς Ἴστρου, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐντός. Τούτοις δὲ καὶ τὰ Κελτικὰ, οἵ τε Βοίοι καὶ Σκορδίσκοι, καὶ Ταυρίσκοι. τοὺς δὲ Σκορδίσκους ἔνιοι Σκορδίστας καλοῦσι· καὶ τοὺς Ταυρίσκους δὲ Λιγυρίσκους καὶ Ταυρίστας φασί. Λέγει δὲ τοὺς Μυσοὺς Ποσειδώνιος, καὶ ἐμψύχων ἀπέχεσθαι κατ' εὐσέβειαν, καὶ διὰ τοῦτο καὶ θρεμμάτων. μέλιτι δὲ χρῆσθαι, καὶ γάλακτι, καὶ τυρῷ ζῶντας καθ' ἡσυχίαν· διὰ δὲ τοῦτο καλεῖσθαι θεοσεβεῖς τε, καὶ καπνοβάτας. εἶναι δέ τινας τῶν Θρᾳκῶν, οἳ χωρὶς γυναικὸς ζῶσιν, οὓς Κτίστας καλεῖσθαι, ἀνιερῶσθαί τε διὰ τιμὴν, καὶ μετὰ ἀδείας ζῆν. τούτους δὴ συλλήβδην ἅπαντας τὸν ποιητὴν εἰπεῖν

—ἀγαυοὺς ἱππημολγοὺς,
Γλακτοφάγους, Ἀβίους τε, δικαιοτάτους ἀνθρώπους.

Ἀβίους δὲ προσαγορεύει μάλιστα, ὅτι χωρὶς γυναικῶν, ἡγούμενος ἡμιτελῆ τινὰ βίον τὸν χῆρον, καθάπερ καὶ τὸν οἶκον ἡμιτελῆ τὸν Πρωτεσιλάου, διότι χῆρος. ἀγχεμάχους δὲ τοὺς Μυσοὺς, ὅτι ἀπόρθητοι, καθὰ καὶ οἱ ἀγαθοὶ πολεμισταί. δεῖν δέ φησιν ἐν τῷ δεκάτῳ ἐγγράφειν ἀντὶ τοῦ Μυσῶν τ' ἀγχεμάχων. Τὸ μὲν οὖν τὴν γραφὴν κινεῖν ἐκ τοσούτων ἐτῶν εὐδοκιμήσασαν, περιττὸν ἴσως. πολὺ γὰρ πιθανώτερον ὠνομάσθαι μὲν ἐξ ἀρχῆς Μυσοὺς, μετωνομάσθαι δὲ καὶ νῦν. τοὺς Ἀβίους δὲ τοὺς χήρους μᾶλλον ἢ τοὺς ἀνεστίους, καὶ τοὺς ἁμαξοικοὺς δέξαιτ' ἄν τις. μάλιστα γὰρ περὶ τὰ συμβόλαια, καὶ τὴν τῶν χρημάτων ἐκτίμησιν, συνισταμένων τῶν ἀδικημάτων, τοὺς οὕτως ἀπ' ὀλίγων εὐτελῶς ζῶντας, δικαιοτάτους εὔλογον κληθῆναι. ἐπεὶ καὶ οἱ φιλόσοφοι τῇ σωφροσύνῃ τὴν δικαιοσύνην ἐγγυτάτω τιθέντες, τὸ αὐταρκὲς, καὶ τὸ λιτὸν ἐν τοῖς πρώτοις ἐζήλωσαν. ἀφ' οὗ καὶ πρὸς ἐκπτώσεις τινὰς αὐτῶν παρέωσαν ἤδη τὸν κυνισμόν. Τὸ δ' ἀχή-
ρους

ρινς γυναικῶν εἰκεῖν, οὐδεμίαν τοιαύτην ἔμφασιν ὑπογράφει, καὶ μάλιστα παρὰ τοῖς Θρᾳξὶ, καὶ τούτων τοῖς Γέταις. Ὅρα δ' ἃ λέγει Μένανδρος περὶ αὐτῶν, οὐ πλάσας, ὡς εἰκός, ἀλλ' ἐξ ἱστορίας λαβών·

Πάντες μὲν οἱ Θρᾷκες, μάλιστα δ' οἱ Γέται
Ἡμεῖς ἁπάντων (.καὶ γὰρ αὐτὸς εὔχομαι
Ἐκεῖθεν εἶναι τὸ γένος.) οὐ σφόδρ' ἐγκρατεῖς
Ἐσμέν.—

Καὶ ὑποβὰς μικρὸν τῆς περὶ τὰς γυναῖκας ἀκρασίας τίθησι τὰ παραδείγματα·

—Γαμεῖ γὰρ ἡμῶν οὐδ' εἷς, οὐδ' εἰ μὴ
Ἕνδεκα γυναῖκας, δώδεκά τε πλείους τινές.
Ἂν τέτταρας δ' ἢ πέντε γεγαμηκὼς τύχοι,
Καταστροφή τις, ἀνυμέναιος,
Ἄθλιος, ἄνυμφος, οὗτος ἐπικαλεῖτ' ἐν τοῖς ἐκεῖ.

Ταῦτα γὰρ ὁμολογεῖται μὲν καὶ παρὰ τῶν ἄλλων. οὐκ εἰκὸς δὲ τοὺς αὐτοὺς, ἅμα μὲν ἄθλιον νομίζειν βίον, τὸν μὴ μετὰ πολλῶν γυναικῶν, ἅμα δὲ σπουδαῖον καὶ δίκαιον τὸν τῶν γυναικῶν χῆρον. Τὸ δὲ καὶ θεοσεβεῖς νομίζειν, καὶ καπνοβάτας τοὺς ἐρήμους γυναικῶν, σφόδρα ἐναντιοῦται ταῖς κοιναῖς ὑπολήψεσιν. ἅπαντες γὰρ τῆς δεισιδαιμονίας ἀρχηγοὺς οἴονται τὰς γυναῖκας. αὗται δὲ καὶ τοὺς ἄνδρας προκαλοῦνται, πρὸς τὰς ἐπὶ πλέον θεραπείας τῶν θεῶν, καὶ ἑορτὰς, καὶ ποτνιασμούς. σπάνιον δ' εἴ τις ἀνὴρ καθ' αὑτὸν ζῶν εὑρίσκεται τοιοῦτος. Ὅρα δὲ πάλιν τὸν αὐτὸν ποιητὴν, ἃ λέγει εἰσάγων τὸν ἀχθόμενον ταῖς περὶ τὰς θυσίας τῶν γυναικῶν δαπάναις, καὶ λέγοντα·

—Ἐπιτρίβουσι δ' ἡμᾶς οἱ θεοὶ
Μάλιστα τοὺς γήμαντας· αἰεὶ γὰρ τινα
Ἄγειν ἑορτήν ἐστ' ἀνάγκη.
—Τὸν δὲ μισογύνην, αὐτὰ ταῦτα αἰτιώμενον.
Ἐθύομεν δὲ πεντάκις τῆς ἡμέρας,
Ἐκυμβάλιζον δ' ἑπτὰ θεράπαιναι κύκλῳ,
Αἱ δ' ὠλόλυζον.—

Τὸ μὲν οὖν ἰδίως τοὺς ἀγύνους τῶν Γετῶν εὐσεβεῖς νομίζεσθαι, παράλογόν τι ἐμφαίνει. τὸ δ' ἰσχύειν ἐν τῷ ἔθνει τούτῳ τὴν περὶ τὸ θεῖον σπουδὴν, ἔκ τε ὧν εἶπε Ποσειδώνιος, οὐκ ἄπιστον, καὶ ἐμψύχων ἀπέχεσθαι διὰ εὐσέβειαν· καὶ ἐκ τῆς ἄλλης ἱστορίας. Λέγεται γάρ τινα τῶν Γετῶν, ὄνομα Ζάμολξιν, δουλεῦσαι Πυθαγόρᾳ, καί τινα τῶν οὐρανίων παρ' ἐκείνου μαθεῖν,

autem absque uxoribus uiuerent, nullius talis rei indicium extat, maximè apud Thraces, & de his Getas. Considera enim quæ de ijs Menander, non ficta (.puto.) sed ex historia desumta scribit.

Omnes enim Thraces, Getæ sed maximè
Nos omnium (.namque inde glorior genus
Meum esse, continemus à mulieribus
Nos non satis—.

paulóque post effusæ in uxores libidinis exempla ponit.

Nam nemo nostrûm uxoribus potest decem
Contentus esse: undecimam, quin duodecimam
Plerique ducunt. quattuor qui duxerit
Duntaxat, aut uel quinque, censetur miser
Nostratibus, mortemque obiturus, nuptiarum expers—.
Hæc quidem etiam alij confirmant.

Neque uerò probabile est eosdem simul & uitam paucis contentam mulieribus miseram deputare: & pro uirtute prædito iustoque ducere eum qui cõiugij sit exsors. Iam quod religiosos putes, & Capnobatas eos qui uxoribus carent, id ualdè repugnat receptæ apud plerosque homines opinioni. Superstitionis enim autores esse mulieres nemo non existimat. eaque uiros inuitant ad curiosiores cultus deorum, festos dies, ac supplicationes. rarò uir seorsum uiuens qui ista curet inuenitur. Atque hîc rursus eundem mihi audi poëtam, loquentem sub persona uiri imposturas mulierum circa sacrificia adhibitas grauiùs ferentis. *Mulieres superstitiosæ.*

Nos maximè maritos enecant dij,
Festos dies qui semper agere cogimur.

Et inducit osorem mulierum, hæc ipsa culpantem.

Rem quinquies die una fecimus sacram,
Septem ordine famulę insonabãt cymbalis,
Aliæ ululabant.—

Enimuerò rationi aduersum uidetur, apud Getas præcipuè religiosos haberi cælibes. superstitiones, apud eam gentem uigere, eosque animalibus abstinere, cùm è Posidonij narratione fidem meretur, tum ex reliqua historia. Memorię enim proditũ est, Getã quendã Zamolxin nomine, Pythagoræ famulum fuisse, & cùm ex eo quædã de rebus cœlestibus cognouisse, *Zamolxis.*

gnouisse, tum alia ex Aegyptijs, ad quos uagando deuenisset. Hunc Zamolxin in patriam reuersum, acceptum proceribus fuisse ac genti, quòd ostentorum cœlestium euenta præmonstraret. Tandemq; regi ab eo persuasum esse, ut eum, tanquam aptum ad ea quæ dijs placuissent enuncianda, collegam regni assumeret. itaq; hunc Zamolxin initiò sacerdotem creatum eius qui præcipuè colitur apud Getas Dei: deinde nomen Dei eum accepisse, & loco quodam antroso, qui alijs esset inaccessus, se abdidisse, uitamq; ibi egisse, rarò cum externis, rege & famulis exceptis, congressum. usumque ad hoc auxilio regis, qui sibi quàm antè multo audientiores dicto subditos sentiret, edicta scilicet sua consilio deorum promulganti. Is mos ad nostram usque durauit ætatem, semper aliquo reperto, qui ita esset animatus ut regi à consilijs esset, & à Getis Deus nominaretur. montem quoque putauerunt sacrum, itaque appellabant. nomen ei, ut & flumini præterlabenti, Cogæonum. atque adeò quando Byrebistas Getis præfuit, in quem iam diuus Cæsar adornabat expeditionem, Decæneus eo honore fungebatur. Quin & per manus tradita ab animalibus abstinendi cõsuetudo Pythagorea, à Zamolxi instituta permansit. Atque hæc quidem
4 non malè disputantur de uerbis Homeri, quibus Mysos & præstantes Equimulgos indicat. Quæ autem Apollodorus in exordio libri secundi de nauibus adfert, nullo pacto quadrant. Laudat enim is sententiam Eratosthenis, qui Homerum aliosq; ueteres ait Græcarum rerum noticia præditos, remotiorum fuisse maiorem in modum ignaros. quippe & longorum itinerum imperitos, & nauigationis. Quibus uerbis ille patrociñas, Homerum ait Aulidi saxosæ titulum rectè tribuisse, quia talis omnino sit. idemq; de
initio Catalogi. Eteono callosa, & Thisba columbis abundante, herbosaq; Haliarto sentiendum esse. remotiora neque illi, neque reliquis nota fuisse. Nam cum in Pontum circiter quadraginta influãt amnes, ne nobilissimorum quidem ullius mentionem eum facere: Istri puta, aut Tanaidis, Borysthenis, Hypanis, Phasidis, Thermodõtis, Halys. Tum Scytharum eum non meminisse: tantùm in uniuersum quosdam præclaros Equimulgos, Lactiuoros, & Abios referre. Paphlagonas quoque mediterraneos eum cognouisse de relatu eorum qui terrestri itinere ad eos accessissent, mariti-

θεῖν, τὰ δὲ καὶ παρ' Αἰγυπτίων, πλανηθέντα καὶ μέχρι δεῦρο, ἐπανελθόντα δ' εἰς τὴν οἰκίαν, σπουδασθῆναι παρὰ τοῖς ἡγεμόσι, καὶ τῷ ἔθνει, προλέγοντα τὰς ἐπισημασίας· τελευτῶντα δὲ, πεῖσαι τὸν βασιλέα κοινωνὸν τῆς ἀρχῆς λαβεῖν αὐτὸν, ὡς τὰ παρὰ τῶν θεῶν ἐξαγγέλλειν ἱκανόν· κατ' ἀρχὰς μὲν ἱερέα κατασταθῆναι τοῦ μάλιστα τιμωμένου παρ' αὐτοῖς θεοῦ, μετὰ ταῦτα δὲ καὶ θεὸν προσαγορευθῆναι, καὶ καταλαβόντα ἀντρῶδές τι χωρίον ἄβατον τοῖς ἄλλοις, ἐνταῦθα διαιτᾶσθαι, σπάνιον ἐντυγχάνοντα τοῖς ἐκτὸς, πλὴν τοῦ βασιλέως, καὶ τῶν θεραπόντων. συμπράττειν δὲ τὸν βασιλέα, ὁρῶντα τοὺς ἀνθρώπους προσέχοντας ἑαυτῷ πολὺ πλέον ἢ πρότερον, ὡς ἐκφέροντι τὰ προστάγματα συμβουλῇ θεῶν. Τοῦτο δὲ τὸ ἔθος διέτεινεν ἄχρι καὶ εἰς ἡμᾶς, ἀεί τινος εὑρισκομένου τοιούτου τὸ ἦθος, ὃς τῷ μὲν βασιλεῖ σύμβουλος ὑπῆρχε, παρὰ δὲ τοῖς Γέταις ὠνομάζετο θεός. καὶ τὸ ὄρος ὑπελήφθη ἱερὸν, καὶ προσαγορεύουσιν οὕτως. ὄνομα δ' αὐτῷ Κωγαίωνον, ὁμώνυμον τῷ παραῤῥέοντι ποταμῷ. Καὶ δὴ ὅτε Βυρεβίστας ἦρχε τῶν Γετῶν, ἐφ' ὃν ἤδη παρεσκευάσατο Καῖσαρ ὁ θεὸς στρατεύειν, Δεκαίνεος εἶχε ταύτην τὴν τιμήν. καί πως τὸ τῶν ἐμψύχων ἀπέχεσθαι Πυθαγόρειον, τοῦ Ζαμόλξιος ἔμεινε παραδοθέν. τοιαῦτα μὲν οὖν καλῶς ἄν τις διαπορεῖ περὶ τῶν κειμένων παρὰ τῷ ποιητῇ περί τε Μυσῶν καὶ ἀγαυῶν Ἱππημολγῶν. ἃ δ' Ἀπολλόδωρος ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ νεῶν προοιμιαζόμενος εἴρηκεν, ἥκιστα λέγοιτ' ἄν. ἐπαινεῖ γὰρ Ἐρατοσθένους ἀπόφασιν, ὅτι φησὶν ἐκεῖνος καὶ Ὅμηρον, καὶ ἄλλους τοὺς παλαιοὺς, τὰ μὲν Ἑλληνικὰ εἰδέναι, τῶν δὲ πόῤῥω πολλὴν ἔχειν ἀπειρίαν· ἀπείρους μὲν μακρῶν ὁδῶν ὄντας, ἀπείρους δὲ τοῦ ναυτίλλεσθαι. Συνηγορῶν δὲ τούτοις, Ὅμηρόν φησι τὴν μὲν Αὐλίδα καλεῖν πετρήεσσαν, ὥσπερ καὶ ἔστι. πολύκνημον δὲ τὴν Ἐτεωνὸν, πολυτρήρωνα δὲ τὴν Θίσβην, ποιήεντα δὲ τὸν Ἁλίαρτον. τὰ δ' ἄπωθεν οὔτ' αὐτὸν εἰδέναι, οὔτε τοὺς ἄλλους. Ποταμῶν γοῦν περὶ τετταράκοντα ῥεόντων εἰς τὸν Πόντον, μηδὲ τῶν ἐνδοξοτάτων μηδενὸς μεμνῆσθαι, οἷον Ἴστρου, Τανάϊδος, Βορυσθένους, Ὑπάνιος, Φάσιδος, Θερμώδοντος, Ἅλυος. ἔτι δὲ Σκυθῶν μὲν μὴ μεμνῆσθαι, πάντας δ' ἀγαυούς τινας Ἱππημολγοὺς, καὶ Γαλακτοφάγους, Ἀβίους τε· Παφλαγόνας τε τοὺς ἐν τῇ μεσογαίᾳ ἱστορηκέναι παρὰ τῶν πεζῇ τοῖς τόποις πλησιασάντων· τὴν

τὴν δὲ παραλίαν ἀγνοεῖν. καὶ εἰκότως· ἄπλουν γὰρ εἶναι τότε τὴν θάλατταν ταύτην, καὶ καλεῖσθαι ἄξενον, διὰ τὸ δυσχείμερον, καὶ τὴν ἀγριότητα τῶν περιοικούντων ἐθνῶν, καὶ μάλιστα τῶν Σκυθῶν ξενοθυτούντων, καὶ σαρκοφαγούντων, καὶ τοῖς κρανίοις ἐκπώμασι χρωμένων. ὕστερον δ' εὔξεινον κεκλῆσθαι τῶν Ἰώνων, ἐν τῇ παραλίᾳ πόλιν κτισάντων. ὁμοίως δ' ἀγνοεῖν, καὶ τὰ περὶ Αἴγυπτον καὶ Λιβύην, οἷον τὰς ἀναβάσεις τοῦ Νείλου, καὶ προσχώσεις τοῦ πελάγους, ὧν οὐδαμοῦ μεμνῆσθαι, οὐδὲ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ μεταξὺ τῆς Ἐρυθρᾶς, καὶ τῆς Αἰγυπτίας θαλάττης, οὐδὲ τῶν κατὰ τὴν Ἀραβίαν καὶ Αἰθιοπίαν, καὶ τὸν ὠκεανόν, εἰ μὴ Ζήνωνι τῷ φιλοσόφῳ προσεκτέον γράφοντι·

Αἰθίοπάς θ' ἱκόμην, καὶ Σιδονίους, Ἄραβάς τε.

Οὐ θαυμαστὸν δ' εἶναι περὶ Ὁμήρου· καὶ γὰρ τοὺς ἔτι νεωτέρους ἐκείνου πολλὰ ἀγνοεῖν καὶ τερατολογεῖν. Ἡσίοδον μὲν ἡμίκυνας λέγοντα, καὶ μεγαλοκεφάλους, καὶ πυγμαίους· Ἀλκμᾶνα δὲ Στεγανόποδας· Αἰσχύλον δὲ κυνοκεφάλους, καὶ στερνοφθάλμους, καὶ μονομμάτους, ἐν τῷ Προμηθεῖ φησι, καὶ ἄλλα μυρία. Ἀπὸ δὲ τούτων ἐπὶ τοὺς συγγραφέας βαδίζει Ῥιπαῖα ὄρη λέγοντας, καὶ τὸ Ὠγύιον ὄρος, καὶ τὴν τῶν Γοργόνων καὶ Ἑσπερίδων κατοικίαν, καὶ τὴν παρὰ Θεοπόμπῳ Μεροπίδα γῆν, παρ' Ἑκαταίῳ δὲ Κιμμερίδα πόλιν, παρ' Εὐημέρῳ δὲ τὴν Παγχαίαν γῆν, παρ' Ἀριστοτέλει δὲ ποταμίους λίθους ἐξ ἄμμου ἐκ τῶν ὄμβρων τήκεσθαι, ἐν δὲ τῇ Λιβύῃ Διονύσου πόλιν εἶναι, ταύτην δ' οὐκ ἐνδέχεσθαι δὶς τὸν αὐτὸν ἐξευρεῖν. ἐπιτιμᾷ δὲ καὶ τοῖς περὶ Σικελίαν τὴν πλάνην λέγουσι καθ' Ὅμηρον τὴν Ὀδυσσέως. εἰ γὰρ αὖ, χρῆναι τὴν μὲν πλάνην ἐκεῖ γεγονέναι φάσκειν, τὸν δὲ ποιητὴν ἐξωκεανικέναι μυθολογίας χάριν. Καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις συγγνώμην εἶναι· Καλλιμάχῳ δὲ μὴ πάνυ, μεταποιουμένῳ γε γραμματικῆς. ὃς τὴν μὲν Γαῦδον, Καλυψοῦς νῆσόν φησι· τὴν δὲ Κέρκυραν, Σχερίαν. ἄλλους δ' αἰτιᾶται ψεύσασθαι περὶ Γερρήνων καὶ τοῦ Ἀκακησίου, καὶ Δήμου ἐν Ἰθάκῃ, Πελεθρονίου δ' ἐν Πηλίῳ, Γλαυκωπίου δ' ἐν Ἀθήναις. Τούτοις δὲ μικρά τινα προσθεὶς τοιαῦτα, παύεται τὰ πλεῖστα μετενέγκας παρὰ τοῦ Ἐρατοσθένους, ὡς καὶ πρότερον ἐμνήσθημεν, οὐκ εὖ εἰρημένα. Τὸ μὲν γὰρ τοὺς ὕστερον ἐμπειροτέρους γεγονέναι τῶν πάλαι περὶ τὰ τοιαῦτα, καὶ Ἐρατοσθένη καὶ

maritimam autem Paphlagoniam ignoraſſe. neque id iniuria. id enim mare tum nauigabile non fuiſſe: ſed Axenum, id eſt, inhoſpitale appellatum, ob frigoris nimij difficultatem, & ſæuiciam ibi accolentium populorum, maximè Scytharum hoſpites immolantium, & carnibus eorum ueſcentium, ac caluarijs poculorum loco utentium. poſtea temporis Euxinum, id eſt hoſpitale, ab Ionibus fuiſſe appellatum, qui in ora eius urbem cõdidiſſent. Similiter eum fugiſſe res Aegypti & Africæ, ut Nili exundationes, & aggerum in mare congeſtiones, quorum nullibi meminerit: ſicut neque iſthmi inter rubrum & Aegyptium mare, neq; eorum quæ in Arabia & Aethiopia ſunt atque Oceano. niſi ſi Zenoni philoſopho ſit adſentiendum, ſic ſcribẽti Homericum uerſum:

Veni & ad Aethiopes, & Sidonios, Arabesq;. Odyſſ. Δ. 84.

Neque uerò id de Homero mirum eſſe. cùm etiam multo poſteriores multa & ignorauerint, & prodigioſè finxerint. ut Heſiodus Semicanes, Capitones, Pygmæos: Alcman Steganopodes (. quaſi pede præditos, quo ſupini ſe tegerent.): Aeſchylus in Prometheo Canicipites, ſolidis oculis præditos, unoculos, & alia infinita. Ab his ſe conuertit aduerſum ſcriptores, qui Riphæos montes, & 5 Ogygium montem, & Gorgonum ac 5 Heſperidum domicilium tradiderunt: & ad Meropidem Theopompi terram, Cimmeridem Hecatæi urbem, Euhemeri Panchæam terram, & Ariſtotelis lapides fluuiales arenoſos qui imbribus liqueſcant: urbemq; ab eo traditam Bacchi in Africa, quam unus quiſpiam bis inuenire non poſsit. Quin & eos inſectatur, qui de ſentẽtia Homeri Vliſſem circa Siciliam uagatum fuiſſe affirmant. nam ſi quid tale oportuerit, dicẽdum fuiſſe Vliſſem quidem eo locorum errorib. actum, ſed poëtam fabularum inducendarum gratia in Oceanum eos deportaſſe. Ac cæteros quidem uenia dignatur, demto Callimacho: qui grãmaticum ſe profeſſus, Gaudum tamen Calypſûs inſulam faciat, & de Corcyra Scheriam. Alios item culpat, qui de Gerenijs & Acaceſio, de Ithacæ pago ſeu curia, Pelethronio in Pelio, Glaucopio Athenis falſa ſcripſerint. Atque alijs id genus paucis additis finem facit, cùm pleraque de Eratoſthene tranſtulerit, quæ ſuprà oſtendimus parum eſſe conſentanea. Quippe & huic, & illi facilè dederim poſteriores antiquis in peritia rerũ geographica-

graphicarum præstitisse: sed adeò ultra modum repræhendendo prouectos, maximè in Homerum, uidetur mihi meritò quispiã obiurgare posse: adeoq́ue contrarium asserere, eos poëtæ rerum ignorationem exprobrare earum, quas ipsi nesciant. Ac reliqua quidem suis singula locis, quædam in uniuersali consideratione retulimus. Nunc de Thracibus nobis fuit sermo,

Iliad.ν.initio. Acribus & Mysis, nec non claris equimulgis,
Lactiuorisq́ꝫ, Abijsq́ue: hominum quîs iustior ulla
Gens extat nusquam.——

ut compararemus cum his ea quæ nostra ætate traduntur, & quæ illi dixerunt. idq́ꝫ primùm, quòd ratiocinationem proposito suo contrariam instituerunt. cùm enim statuissent ostendere ea quæ à Græcia longiùs distant uetustioribus minùs fuisse quàm recentioribus nota: contrarium ostenderunt, neq́ꝫ de remotis tantùm, sed & in ipsa Grecia. Sed, ut dixi, reliqua differamus: nunc propositum Scythæ. persequamur. Scytharum aiunt Homerum fecisse mentionem, quippe sibi ignotorum: ita ut de eorum in hospites crudelitate, quos immolarent, deuorarent, & caluarijs eorum pro poculis uterentur, ob quæ pontus fuerit dictus Axenus, nullum poneret uerbum. fingere autem eum egregios quosdã equimulgos, & lactiuoros atque Abios, hominum iustisimos, qui nusquam terrarum sint. Quo igitur pacto Axenum dixerunt, si ignorabãt sæuiciam, aut eos qui maximè eam exercerent, nimirum Scythas. An uerò tum temporis ij qui ultra Mysos, Thraces, Getasq́ꝫ incolebant, equimulgi non erãt & lactiuori & Abij, qui etiam hodie in curribus degunt, & à uagando Numidæ dicuntur, è pecore, lacteq́ue & caseo, maximè equino uictitant, neq́ꝫ reponendi prouentus suos, aut cauponandi ullam norunt artem, tantùm mercibus merces permutare? Quî ergo Homerus Scythas ignorauit, qui equimulgos & lactiuoros q̃sdam nominat? Hos enim ea tempestate equimulgos fuisse appellatos, uel Hesiod⁹ testatur ijs 6 qui ab Eratosthene adducuntur uersibus, * ——

Quid uerò miraculi est, si quia apud nos cõmercia & fraudes in ijs frequẽtes sunt, claros iustisimosq́ꝫ illos Home. uocauit, q minimã uitę partẽ cõtractib. & pecuniæ tractãdę impẽdũt, sed gladio poculoq́ꝫ dẽtis reliqua omnia com-

τῶν δευτέρων. τὸ δ' οὕτω πέραν τοῦ μετρίου προάγειν, καὶ μάλιστα ἐφ' Ὁμήρου, δοκεῖ μοι καὶ ἂν ἐπιπλῆξαί τις δικαίως, καὶ τοὐναντίον εἰπεῖν, ὡς περὶ ὧν ἀγνοοῦσιν αὐτοὶ, περὶ τούτων τῷ ποιητῇ προφέρουσι. Τὰ μὲν οὖν ἄλλα ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα οἰκείας μνήμης τυγχάνει, τὰ δ' ἐν τοῖς καθόλου. Νυνὶ δὲ περὶ Θρακῶν ἐλέγομεν,

Μυσῶν τ' ἀγχεμάχων, καὶ ἀγαυῶν ἱππημολγῶν,
Γλακτοφάγων, Ἀβίων τε δικαιοτάτων ἀνθρώπων,

Βουλόμενοι συγκρῖναι τά τε ἐφ' ἡμῶν, καὶ τὰ ὑπὸ Ποσειδωνίου λεχθέντα, καὶ τὰ ὑπὸ τούτων· πρότερον δ' ὅτι τὴν ἐπιχείρησιν ὑπεναντίαν τοῖς προτεθεῖσι πεποίηνται. προὔθεντο μὲν γὰρ διδάξαι, ὅτι τῶν πορρῶ τῆς Ἑλλάδος, πλείων ἦν ἄγνοια τοῖς πρεσβυτέροις, ἢ τοῖς νεωτέροις. ἔδειξαν δὲ τἀναντία, καὶ οὐ τὰ πόρρω μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ Ἑλλάδι. ἀλλ' ὡς ἔφην, τὰ ἄλλα μὲν ὑπερκείσθω, τὰ δ' ἐν νῦν σκοπῶμεν. Σκυθῶν μὲν γὰρ μεμνῆσθαι κατ' ἄγνοιαν φασί, μηδὲ τῆς περὶ τοὺς ξένους ὠμότητος αὐτῶν, καὶ θυόντων, καὶ σαρκοφαγούντων, καὶ τοῖς κρανίοις ἐκπώμασι χρωμένων, δι' οὓς ἄξενος ὠνομάζετο ὁ πόντος. πλάττειν δ' ἀγαυούς τινας ἱππημολγοὺς, Γαλακτοφάγους, Ἀβίους τε δικαιοτάτους ἀνθρώπους τοὺς οὐδαμοῦ γῆς ὄντας. πῶς οὖν ἄξενον ὠνόμαζον, εἰ μὴ ᾔδεσαν τὴν ἀγριότητα, μὴ δ' αὐτοὺς τοὺς μάλιστα τοιούτους, οὗτοι δ' εἰσὶ δήπου οἱ Σκύθαι. πρότερον δ' ἱππημολγοὶ οὐκ ἦσαν οἱ ἐπέκεινα τῶν Μυσῶν, καὶ Θρακῶν, καὶ τῶν Γετῶν, οὐδὲ Γαλακτοφάγοι καὶ Ἄβιοι; ἀλλὰ καὶ νῦν ἁμαξοικοὶ, καὶ Νομάδες καλούμενοι, ζῶντες ἀπὸ θρεμμάτων, καὶ γάλακτος, καὶ τυροῦ, καὶ μάλιστα ἱππείου, θησαυρισμὸν δ' οὐκ εἰδότες οὐδὲ καπηλείαν, πλὴν ἢ φόρτον ἀντὶ φόρτου. πῶς οὖν ἠγνόει τοὺς Σκύθας ὁ ποιητὴς, ἱππημολγοὺς καὶ γαλακτοφάγους τινὰς προσαγορεύων; ὅτι γὰρ οἱ τότε τούτους ἱππημολγοὺς ἐκάλουν, καὶ Ἡσίοδος μάρτυς ἐν τοῖς ὑπὸ Ἐρατοσθένους παρατεθεῖσιν ἔπεσιν.

Αἰθίοπάς τε Λίγυς τε, ἰδὲ Σκύθας ἱππημολγούς.

Τί δὲ θαυμαστὸν, εἰ διὰ τὸ πλεονάζειν παρ' ἡμῖν τὰ συμβόλαια καὶ τὴν περὶ αὐτὰ ἀδικίαν, δικαιοτάτους εἶπεν ἀγαυοὺς τοὺς ἥκιστα ἐν τοῖς συμβολαίοις καὶ τῷ ἀργυρισμῷ ζῶντας, ἀλλὰ καὶ κοινὰ κεκτημένους πάντα πλὴν

πολλὴν ξίφους, καὶ ποτηρίου. ἐν δὲ τούτοις πρῶτον, καὶ τὰς γυναῖκας Πλατωνικῶς ἔχοντας κοινάς, καὶ τὰ τέκνα. Καὶ Αἰσχύλος δ᾽ ἐμφαίνεται συνηγορῶν τῷ ποιητῇ, φήσας περὶ τῶν Σκυθῶν·

Ἀλλ᾽ ἱππικῆς βοτῆρες εὔνομοι Σκύθαι.

αὕτη δὲ ἡ ὑπόληψις καὶ νῦν ἔτι συμμένει παρὰ τοῖς Ἕλλησιν. ἁπλουστάτους τε γὰρ αὐτοὺς νομίζομεν, καὶ ἥκιστα κακεντρεχεῖς, εὐτελεστέρους τε πολὺ ἡμῶν, καὶ αὐταρκεστέρους. καίτοι ὅ γε καθ᾽ ἡμᾶς βίος, εἰς πάντας σχεδόν τι διατέτακε τὴν πρὸς τὸ χεῖρον μεταβολήν, τρυφήν, καὶ ἡδονάς, καὶ κακοτεχνίας, εἰς πλεονεξίας μυρίας πρὸς ταῦτ᾽ εἰσάγων. πολὺ οὖν τῆς τοιαύτης κακίας καὶ εἰς τοὺς βαρβάρους ἐμπέπτωκε, τούς τε ἄλλους, καὶ τοὺς Νομάδας. καὶ γὰρ θαλάττης ἁψάμενοι, χείρους γεγόνασι, ληστεύοντες, καὶ ξενοκτονοῦντες, καὶ ἐπιπλεκόμενοι πολλοῖς, μεταλαμβάνουσι τῆς ἐκείνων πολυτελείας, καὶ καπηλείας· ἃ δοκεῖ μὲν εἰς ἡμερότητα συντείνειν, διαφθείρει δὲ τὰ ἔθνη, καὶ ποικιλίαν ἀντὶ τῆς ἁπλότητος τῆς ἄρτι λεχθείσης εἰσάγει. οἱ μέντοι πρὸ ἡμῶν, καὶ μάλιστα οἱ ἐγγὺς τοῖς Ὁμήρου χρόνοις, τοιοῦτοί τινες ἦσαν, καὶ ὑπελαμβάνοντο παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ὁποίους Ὅμηρος φησίν. ὅρα δὲ γὰρ ἃ λέγει Ἡρόδοτος περὶ τοῦ τῶν Σκυθῶν βασιλέως, ἐφ᾽ ὃν ἐστράτευσε Δαρεῖος, καὶ τὰ ἐπεσταλμένα παρ᾽ αὐτοῦ. ὅρα δὲ καὶ ἃ λέγει Χρύσιππος περὶ τῶν τοῦ Βοσπόρου βασιλέων τῶν περὶ Λεύκωνα. πλήρεις δὲ καὶ αἱ Περσικαὶ ἐπιστολαὶ τῆς ἁπλότητος ἧς λέγω, καὶ τὰ ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων καὶ Βαβυλωνίων, καὶ Ἰνδῶν ἀπομνημονευόμενα. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ Ἀνάχαρσις, καὶ Ἄβαρις, καί τινες ἄλλοι παρὰ τοῖς Ἕλλησι τοιοῦτοι εὐδοκίμουν, ὅτι ἐθνικόν τινα χαρακτῆρα ἐπέφαινον εὐκολίας, καὶ τελειότητος, καὶ δικαιοσύνης. Καὶ τί δεῖ τοὺς παλαιοὺς λέγειν; Ἀλέξανδρος γὰρ ὁ Φιλίππου, κατὰ τὴν ἐπὶ Θρᾷκας τοὺς ὑπὲρ τοῦ Αἵμου στρατείαν ἐμβαλὼν εἰς Τριβαλλούς, ὁρῶν μέχρι τοῦ Ἴστρου καθήκοντας, καὶ τῆς ἐν αὐτῷ νήσου Πεύκης, τὰ πέραν δὲ Γέτας ἔχοντας, ἀφῖχθαι λέγεται μέχρι δεῦρο, καὶ εἰς μὲν τὴν νῆσον ἀποβιάσασθαι μὴ δύνασθαι σπάνει πλοίων· ἐκεῖσε γὰρ καταφυγόντα τὸν τῶν Τριβαλλῶν βασιλέα Σύρμον, ἀντισχεῖν πρὸς τὴν ἐπιχείρησιν. εἰς δὲ τοὺς Γέτας διαβάντα, ἑλεῖν τὴν αὐτῶν πόλιν, καὶ ἀναστρέψαι διὰ ταχέων εἰς τὴν οἰκείαν λαβόντα δῶρα τῶν ἐθνῶν καὶ παρὰ τοῦ Σύρμου. φησὶ δὲ Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, κατὰ ταύτην τὴν στρατείαν συμμῖξαι τῷ Ἀλεξάνδρῳ Κελτοὺς τοὺς περὶ τὸν Ἀδρίαν, φιλίας καὶ

nia communia inter sese habent, inq; primis uxores & liberos, Platonis instituto conuenienter. Porrò Aeschylus quoq; haud obscurè Homero adstipulatur, sic de Scythis pronuncians,

Gens iusta, & equis pascẽdis dediti Scythę.

Quæ sanè opinio etiamnum apud Gręcos hæret. existimamus enim eos esse simplicissimos, minimeq; fraudulentos, tum nobis multo frugaliores atq; paucioribus longè rebus contentos: tametsi nostræ ætatis uiuendi ratio, ferè in omnes gentes propagauit mutationem morũ in deterius, introductis luxu, uoluptatibus, malis artibus, & mille aliũ defraudandi studijs. *Luxus origo.* Cuius corruptelæ magna pars etiam ad barbaros permeauit, cùm alios, tum Nomades. hi enim marina re tẽtata, facti sunt deteriores, latrocinia iam exercendo, & hospites interficiendo: & quia cum uarijs hominibus res ipsis esse cepit, ex ijs luxuriã & cauponum artes didicere. quę quanquam uidentur ad exuendam ferociam ferre, tamen mores corrumpunt, inq; locum dictæ iam simplicitatis, uarietatem sufficiunt. At uerò qui ante nos, & maximè qui nõ ita multum post Homeri tempora uixerunt Scythæ, tales & fuerunt, & à Græcis iudicati sunt, quales Homerus appellauit. Nam considera mihi quæ Herodotus narrat de Scytharũ rege, in quem Darius bellum mouit, eiusq; ad hunc mandata. Perpende, quæ de Bosporano rege 7 Leucone & similibus Chrysippus tradit. 7 Quin & Persicæ epistolæ eius quam dixi simplicitatis sunt plenę, & quæ Aegyptiorum, Babyloniorum, Indorumq; monimentis sunt compræhensa. Eaq; de causa Anacharsis, Abaris, alijque nonnulli eorum similes apud Græcos in magna fuerunt existimatione, quòd gentiliciam quandam facilitatis, perfectionis, ac iusticiæ notam præ se ferrent. *Scytharum simplicitas.* Sed quid ego priscos recenseo? Alexander Magnus Philippi filius, in ea expeditione quam in Thraces supra Aemum habitantes fecit, impreßione in Triballos facta, quos ad Istrum usq; & sitã in eo insulam Peucen pertingere uidebat, ulteriora fluuij à Getis teneri, eò usq; progressus dicitur. & in insulam quidem ne intraret, nauigiorũ fuisse impeditum penuria (. eò enim confugisse iam antè Syrmum Triballorũ regẽ, aggressoq; intrare obstitisse ui.) ideoq; in Getas traiecisse, captaq; eorũ urbe celeriter reuertisse domũ, donis à gentib. & Syrmo acceptis. In hac expeditione (.ut Ptol. Lagi F. phibet.) Celtę q ad Adriã incolebãt, amici

ciæ & hospitij iungẽdi causa Alexandrũ conuenerunt. Quos rex comiter exceptos, inter pocula interrogauit, ecquid nam esset, quod maximè metuerent. expectabat enim hanc responsionem, se ab ipsis maximè timeri. ij uerò responderunt, Nihil sanè, nisi ne fortè cœli casu obruerentur. interim se tanti uiri amiciciam maximi pendere. Hæc quidem simplicitatis barbarorum sunt indicia: quorum ille non passus Alexandrum in insulam uenire, dona tamen misit, amiciciamq́ iunxit: hi nullius se metu teneri, magnorum tamen uirorum amiciciam plurimi facere responderunt. Dromichætes porrò, qui ætate successorum Alexandri Magni Getarum rex fuit, Lysimachum cùm in suam potestatem uiuum redegisset, à quo bello erat impetitus, commonstrata ei cùm sua tum gentis paupertate, simulque ut suis contenti fortunis uitam tolerarent, monuit ne bello tales persequeretur, sed amicis ijs uteretur: hospitioque exceptũ, composita amicicia dimisit. Sed & Plato in re-

Mare. publica mare, ut magistrum malorum, quàm longissimè fugere debere eos præcipit, quibus reip. forma bene constitutę sit cordi, neque ad mare habitare. Iam Ephorus quarto historiarum libro, qui inscribitur Europa, Europæ partibus ad Scythiam usque explicando peragratis, ad finem inquit, cùm aliorum Scytharum, tum Sauromatarum non unum esse uitæ institutum. quosdam enim eò immanitatis progredi, ut humanis etiam uescantur carnibus: contra alios ab alijs etiam animantibus abstinere. Atque alij quidem (.ait.)

8 de crudelitate eorum uerba faciunt, 8 quòd sciunt animos rerum atrocium ac terribilium narratione percelli. cùm tamẽ in alteram partem neque quod dicatur desit, neque exempla. Itaq; ipse (.inquit.) de ijs loquor, qui moribus utuntur probissimis. Sunt enim quidam de uagis seu Nomadibus Scythis, qui equorum lacte uescuntur, iusticia omnibus hominibus superiores. quorum & poëtæ meminerunt. Homerus enim Iouem ait respexisse ad

Lactiuoros, Abiosque: his non est iustior ulla
Gens hominum.——.

Et Hesiodus in poëmate, quod circuitum terræ inscripsit, ait Phineum ab Harpyis abductum in terram eorum, quibus

Pro domib. currus sunt, uiuere lacte suẽrũt.

Subijcit deinde causam, quòd cùm exili utanẽ uictu, neq; sint quæstui dediti, sed inui-

ας καὶ ξενίας χάριν. δεξάμενον δὲ αὐτοὺς φιλοφρόνως τὸν βασιλέα, ἐρέσθαι παρὰ τὸν πότον τί μάλιστα εἴη ὃ φοβοῖντο, νομίζοντα αὑτὸν ἐρεῖν. αὐτοὺς δ' ἀποκρίνεσθαι, οὐδένα, εἰ μὴ ἄρα ὁ οὐρανὸς αὐτοῖς ἐπιπέσοι. φιλίαν γε μὴν ἀνδρὸς τοιούτου περὶ παντὸς τίθεσθαι. Ταῦτα δὲ ἁπλότητος τῶν βαρβάρων ἐστὶ σημεῖα· τοῦ τε μὴ συγχωρήσαντος μὲν τὴν ἀπόβασιν τὴν εἰς τὴν νῆσον, δῶρα δὲ πέμψαντος, καὶ συνθεμένου φιλίαν, καὶ τῶν φοβεῖσθαι μὲν μηδένα φαμένων, φιλίαν δὲ περὶ παντὸς τίθεσθαι μεγάλων ἀνδρῶν. Ὅ, τε Δρομιχαίτης κατὰ τοὺς διαδόχους ὢν τοῦ Ἀλεξάνδρου Γετῶν βασιλεύς. ἐκεῖνος τοίνυν λαβὼν ζωγρίᾳ Λυσίμαχον, ἐπιστρατεύσαντα αὐτῷ, δείξας τὴν πενίαν τήν τε αὑτοῦ, καὶ τοῦ ἔθνους, ὁμοίως δὲ καὶ τὴν αὐτάρκειαν, ἐκέλευσε τοῖς τοιούτοις μὴ πολεμεῖν, ἀλλὰ φίλοις χρῆσθαι. ταῦτα δ' εἰπὼν, ξενίσας, καὶ συνθέμενος φιλίαν, ἀπέλυσεν αὐτόν. Καὶ Πλάτων ἐν τῇ πολιτείᾳ τὴν θάλατταν ὡς πονηροδιδάσκαλον φεύγειν οἴεται δεῖν ὅτι πορρωτάτω τοὺς εὖ πολιτευομένους, καὶ μὴ οἰκεῖν ἐπ' αὐτῇ. Ἔφορος δ' ἐν τῇ τετάρτῃ μὲν τῆς ἱστορίας, Εὐρώπῃ δ' ἐπιγραφομένῃ βίβλῳ, περιοδεύσας τὴν Εὐρώπην μέχρι Σκυθῶν, ἐπὶ τέλει φησὶν εἶναι τῶν τε ἄλλων Σκυθῶν καὶ τῶν Σαυροματῶν τοὺς βίους ἀνομοίους. τοὺς μὲν γὰρ εἶναι χαλεποὺς, ὥστε καὶ ἀνθρωποφαγεῖν· τοὺς δὲ, καὶ τῶν ἄλλων ζώων ἀπέχεσθαι. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι φησὶ τὰ περὶ τῆς ὠμότητος αὐτῶν λέγουσιν, εἰδότες τὸ δεινὸν, καὶ τὸ θαυμαστὸν, ἐκπληκτικὸν ὄν· δεῖν δὲ τἀναντία, καὶ λέγειν καὶ παραδείγματα ποιεῖσθαι. καὶ αὐτὸς οὖν περὶ τῶν δικαιοτάτοις ἤθεσι χρωμένων ποιήσεσθαι τοὺς λόγους. εἶναι γάρ τινας τῶν Νομάδων Σκυθῶν γάλακτι τρεφομένους ἵππων, τῇ δικαιοσύνῃ πάντων διαφέρειν, μεμνῆσθαι δ' αὐτῶν τοὺς ποιητάς. Ὅμηρον μὲν

Γλακτοφάγων Ἀβίων τε δικαιοτάτων ἀνθρώπων φήσαντα τὴν γῆν καθορᾶν.

Τὸν Ἡσίοδον δὲ, ἐν τῇ καλουμένῃ γῆς περιόδῳ, τὸν Φινέα ὑπὸ τῶν ἁρπυιῶν ἄγεσθαι

Γλακτοφάγων εἰς γαῖαν, ἀπήναις οἰκί᾽ ἐχόντων.

Εἶτα αἰτιολογεῖ, διότι ταῖς διαίταις εὐτελεῖς ὄντες καὶ οὐ χρηματισταὶ, πρός τε ἀλλήλους

cem

cem uitam degant iustam, omnia habentes communia, uxoresque adeò & liberos ac familias: tum aduersus exteros inuicti sint atque inexpugnabiles, quòd nihil habeant, cuius causa seruitutem sustinere uellent. Citatque Chœrilum, qui in transitu ratis, qua Darius mare iunxit, hæc posuerit.

Opiliones Scythica Sacæ origine,
Asiam incolebant tum feracem tritici,
A` gente iusta hominum hinc illinc uagantium
Missi in coloniam.——.

Ephorus porò Anacharsidem, cui sapientis nomen tribuit, ea de gente fuisse scribit, ac propter perfectionem, temperantiam ac sapientiam unum de septem sapientibus habitũ. & esse eius inuenta fomites, ancipitem anchorã, ac rotam figuli. Hęc ego cõmemoro, quanquam mihi constat eum non planè uera cùm de alijs, tum de Anacharside dixisse. Quomodo enim rota huius sit inuentũ, Homero, qui eum ætate antecessit, nota.

Vt cum fortè rotam manibus solertibus aptam Iliad. σ. 600.
Explorat figulus——.

Verùm id uolui significare, communi quadam & priscorum & posteriorum fama creditum fuisse, Nomadum eos qui maximè ab alijs hominibus essent remoti, lacte uesci, opibus carere & esse iustissimos, neque id fuisse ab Homero confictum. Cæterùm Apollodoro de Mysis etiam respondẽdum est, hósne itidem commentum Homeri existimet, dicentis

——comminus atque potentes
Pugna respiciens Mysos——:

an uerò de Asianis Mysis accipiens, falsam (ut docuimus.) uerbis poëtæ interpretationem ingerat, quasi scilicet nulli fuissent, nisi fictitij, in Thracia Mysi. Equidem nostra ætate Aelius Catus ex trans Istrum sitis partibus à Getis, quæ gens eodem cum Thracibus sermone utitur, in Thraciam ꟾↃↃↃ hominum traduxit: qui nunc ibi habitant, & Mysi appellantur. siue antea aliter appellati, Mysorum nomen in Asia demum acceperunt: siue, (quod ad historiam poëtæ meliùs facit) antiquum ijs fuit Mysorum nomen. Ac de his quidem satis. conferamus nos ad eorum quæ subsequuntur enarrationem.

Getæ. Getarum antiquis historijs omissis, nostri temporis res exponamus. Bœrebistes na-

λήλους συνοικοῦντες· κοινὰ πάντα ἔχοντες τά τε ἄλλα καὶ γυναῖκας, καὶ τέκνα, καὶ τὴν ὅλην συγγένειαν. πρός τε τοὺς ἐκτὸς, ἄμαχοι εἰσὶ, καὶ ἀνίκητοι, οὐδὲν ἔχοντες ὑπὲρ οὗ δουλεύσουσι. Καλεῖ δὲ καὶ Χοιρίλον εἰπόντα ἐν τῇ διαβάσει τῆς σχεδίας, ἣν ἔζευξε Δαρεῖος·

Μηλονόμοι τε Σάκαι, γενεᾷ Σκύθαι.
Αὐτὰρ ἔναιον Ἀσίδα πυροφόρον.
Νομάδων γε μὲν ἦσαν ἄνθρωποι ἀκί-
κων νομίμων.

Καὶ τὸν Ἀνάχαρσιν δὲ ἄνθρωπον σοφὸν καλῶν ὁ Ἔφορος, τούτου φησὶν εἶναι τοῦ γένους. νομισθῆναι δὲ καὶ ἑπτὰ σοφῶν ἕνα, τελείας σωφροσύνης καὶ συνέσει. εὑρήματά τε αὐτοῦ λέγων τά τε ζώπυρα, καὶ τὴν ἀμφίβολον ἄγκυραν, καὶ τὸν κεραμεικὸν τροχόν. ταῦτα δὲ λέγω σαφῶς μὲν εἰδὼς, ὅτι καὶ οὗτος αὐτὸς οὔτε ἀληθέστατα λέγει περὶ πάντων, καὶ δὴ καὶ τὸ τοῦ Ἀναχάρσιδος. πῶς γὰρ ὁ τροχὸς εὕρημα αὐτοῦ, ὃν οἶδεν Ὅμηρος πρεσβύτερος ὤν·

Ὡς δ' ὅτε τίς κεραμεὺς τροχὸν ἄρμενον ἐν παλάμῃσι,

Καὶ τὰ ἑξῆς. ἀλλ' ἐκεῖνα διασημῆναι βούλομαι, ὅτι κοινῇ τινὶ φήμῃ, καὶ ὑπὸ τῶν παλαιῶν καὶ ὑπὸ τῶν ὕστερον, πεπιστεῦσθαι συνέβαινε τὸ τῶν Νομάδων τοὺς μάλιστα ἀπῳκισμένους ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τῶν ἄλλων, γαλακτοφάγους τε εἶναι καὶ ἀβίους καὶ δικαιοτάτους, ἀλλ' οὐχ ὑπὸ Ὁμήρου πεπλάσθαι. περί τε τῶν Μυσῶν, δίκαιός ἐστιν ὑποσχεῖν λόγον τῶν ἐν τοῖς ἔπεσι λεγομένων Ἀπολλόδωρος, πότερ' ἡγεῖται καὶ τούτους εἶναι πλάσματα ὅταν φῇ ὁ ποιητής,

Μυσῶν τ' ἀγχεμάχων, καὶ ἀγαυῶν ἱππημολγῶν.

Ἢ τοὺς ἐν τῇ Ἀσίᾳ δεχόμενος, παρερμηνεύσει τὸν ποιητὴν, ὡς προείρηται, πλάσμα λέγων ὡς μὴ ὄντων ἐν τῇ Θρᾴκῃ Μυσῶν παρὰ τὰ ὄντα. Ἔτι γὰρ ἐφ' ἡμῶν γοῦν Αἴλιος Κάτος μετῴκισεν ἐκ τῆς περαίας τοῦ Ἴστρου πέντε μυριάδας σωμάτων παρὰ τῶν Γετῶν, ὁμογλώττου τοῖς Θρᾳξὶν ἔθνους, εἰς τὴν Θρᾴκην· καὶ νῦν οἰκοῦσιν αὐτόθι, Μυσοὶ καλούμενοι. ἤτοι καὶ τῶν πρότερον οὕτω καλουμένων, ἐν δὲ τῇ Ἀσίᾳ, Μυσῶν μετονομασθέντων· ἢ ὅπερ οἰκειότερόν ἐστι τῇ ἱστορίᾳ τοῦ ποιητοῦ, καὶ τῇ ἀποφάσει τῶν καλουμένων Μυσῶν πρότερον). περὶ μὲν δὴ τούτων ἅλις. ἐπάνειμι δὲ ἐπὶ τὴν ἑξῆς περιήγησιν. Τῶν δὴ Γετῶν τὰ μὲν παλαιὰ ἀφείσθω, τὰ δ' εἰς ἡμᾶς ἤδη τοιαῦτα ὑπῆρξε. Βοιρεβίστας ἀ-

tione Geta, cùm imperiũ in suam gẽtem susceplisset, eam crebris afflictam bellis refecit: tantumq; exercitatione, sobrietate, ac diligẽtia profecit, ut intra paucos annos magnum constituerit regnum, finitimasq; plerasque gentes Getarum imperio subiecerit. quin & Romanis iam cepit terrorem offerre, Istrum audacter transiens, Thraciamque ad Macedonium usque & Illyricum populans. idem Celtas Thracibus & Illyrijs permixtos euastauit, Boios qui sub Critasiro erant, prorsus deleuit, itemque Tauriscos, ut suæ genti tanto essent maiores facultates. Vsus est autem opera Cenei, præstigiatoris hominis, & qui per Aegyptum uagatus didicerat quasdam diuinationes, ex quibus deorum responsa simulabat. ac parum abfuit quin pro Deo haberetur, sicuti de Zamolxi narrauimus. Indicio est quàm fuerint dicto eius audientes, quòd suadenti ut uites exciderent, uiuerentque sine uino, paruerunt. Enimuerò Bœrebistas seditione quorundam oppressus antè est, quàm Romani exercitum aduersus eum mitterent. Successores eius regnum in plures diuiserunt partes. atque etiam nuper cùm Augustus Cæsar exercitum aduersus eos mitteret, aliâs per L, aliâs per XL millia diuisi fuere. uerùm istiusmodi diuisiones pro tempore aliâs aliter fiunt. Est & alia regionis distributio quæ ab antiquo perdurauit, ut alij Daci, alij Getæ appellentur. Getæ, qui uersus Pontum & orientem inclinant: Daci qui
Daci. in diuersum ad Germaniam & Istri fontes uergunt, quos puto antiquitus esse Dauos appellatos: unde etiam apud Atticos in usu fuerint seruorum nomina Getæ ac Daui. id enim probabilius est, quàm à Dais Scythis, procul apud Hyrcaniam dissitis dictos fuisse: cùm uerisimile non uideatur, inde in Atticam allata mancipia. nam seruis Attici nomina imponebant aut gentis unde fuerant allati, ut Lydum, Syrum: aut ea, quæ apud istas gentes essent usitatissima, ut Manen uel Midam qui ex Phrygia, Tibium, qui è Paphlagonia. Cæterùm Getarum gentem à Bœrebista in tantum potentiæ elatam, cùm dissidia tum Romani omnino humilem redegerunt. tamen etiamnum XL hominum millia mittere ualent. Per Getas Marisus fluuius in Danubium labitur, quo Romani ad res ad bellum necessarias subuexerunt. Etenim flumi-

νὴρ Γέτης, ἐπιστὰς ἐπὶ τὴν τοῦ ἔθνους ἐπιστασίαν, ἀνέλαβε κεκακωμένους τοὺς ἀνθρώπους ὑπὸ συχνῶν πολέμων. καὶ τοσοῦτον ἐπῆρεν ἐν ἀσκήσει καὶ νήψει, καὶ τῷ προσέχειν τοῖς προστάγμασιν, ὥστ᾽ ὀλίγων ἐτῶν μεγάλην ἀρχὴν κατεστήσατο, καὶ τῶν ὁμόρων τοὺς πλείστους ὑπέταξε τοῖς Γέταις. ἤδη δὲ καὶ Ῥωμαίοις φοβερὸς ἦν, διαβαίνων ἀδεῶς τὸν Ἴστρον, καὶ τὴν Θρᾴκην λεηλατῶν μέχρι Μακεδονίας καὶ Ἰλλυρίδος. τούς τε Κελτοὺς τοὺς ἀναμεμιγμένους τοῖς τε Θρᾳξὶ καὶ τοῖς Ἰλλυριοῖς ἐξεπόρθησε, Βοΐους καὶ ἄρδην ἠφάνισε τοὺς ὑπὸ Κριτασίρῳ, καὶ Ταυρίσκους πρὸς τὴν εὐπορίαν τοῦ ἔθνους. Συναγωνιστὴν ἔσχε δὲ Κένεον ἄνδρα γόητα, καὶ πεπλανημένον κατὰ τὴν Αἴγυπτον, καὶ προσημασίας ἐκμεμαθηκότα τινάς, δι᾽ ὧν ὑπεκρίνετο τὰ θεῖα. καὶ δι᾽ ὀλίγου καθίστατο θεός, καθάπερ ἔφαμεν περὶ τοῦ Ζαμόλξεως διηγούμενοι. Τῆς δ᾽ εὐπειθείας σημεῖον. ἐπείσθησαν γὰρ ἐκκόψαι τὴν ἄμπελον, καὶ ζῆν οἴνου χωρίς. Ὁ μὲν οὖν Βοιρεβίστας, ἔφθη καταλυθεὶς ἐπαναστάντων αὐτῷ τινῶν, πρὶν ἢ Ῥωμαίους στεῖλαι στρατείαν ἐπ᾽ αὐτόν. οἱ δὲ δεξάμενοι τὴν ἀρχήν, εἰς πλείω μέρη διέστησαν. καὶ δὴ καὶ νῦν ἡνίκα ἔπεμψεν ἐπ᾽ αὐτοὺς στρατείαν ὁ Σεβαστὸς Καῖσαρ, εἰς πέντε μυριάδας, τότε δὲ εἰς τέτταρας, διεστῶτες ἐτύγχανον. οἱ μὲν οὖν τοιοῦτοι μερισμοὶ πρόσκαιροι, καὶ ἄλλοτ᾽ ἄλλοι. Γέγονε δὲ καὶ ἄλλος τῆς χώρας μερισμὸς συμμένων ἐκ παλαιοῦ. τοὺς μὲν γὰρ Δάκους προσαγορεύουσι, τοὺς δὲ Γέτας. Γέτας μέν, τοὺς πρὸς τὸν Πόντον κεκλιμένους, καὶ πρὸς τὴν ἕω· Δάκους δὲ τοὺς εἰς τἀναντία πρὸς Γερμανίαν, καὶ τὰς τοῦ Ἴστρου πηγάς, οὓς οἶμαι Δάους καλεῖσθαι τὸ παλαιόν. ἀφ᾽ οὗ καὶ παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς ἐπεπόλασε τὰ τῶν οἰκετῶν ὀνόματα Γέται καὶ Δᾶοι· τοῦτο γὰρ πιθανώτερον ἢ ἀπὸ τῶν Σκυθῶν, οὓς καλοῦσι Δάας. πόρρω γὰρ ἐκεῖνοι περὶ τὴν Ὑρκανίαν, καὶ οὐκ εἰκὸς ἐκεῖθεν κομίζεσθαι ἀνδράποδα εἰς τὴν Ἀττικήν. ἐξ ὧν γὰρ ἐκομίζετο, ἢ τοῖς ἔθνεσιν ἐκείνοις ὁμωνύμως ἐκάλουν τοὺς οἰκέτας, ὡς Λυδὸν καὶ Σύρον, ἢ τοῖς ἐπιπολάζουσιν ἐκεῖ ὀνόμασι προσηγόρευον, ὡς Μάνην ἢ Μίδαν, τὸν Φρύγα· Τίβιον δὲ, τὸν Παφλαγόνα. Ἐπὶ τοσοῦτον ὑπὸ τοῦ Βοιρεβίστα τὸ ἔθνος ἐξαρθέν, ἐταπεινώθη τελέως ὑπό τε τῶν στάσεων, καὶ τῶν Ῥωμαίων. ἱκανοὶ δ᾽ ὅμως εἰσὶν ἔτι καὶ νῦν στέλλειν τέτταρας μυριάδας. Ῥεῖ δὲ δι᾽ αὐτῶν Μάρισος ποταμὸς εἰς τὸν Δανούβιον, ᾧ τὰς παρασκευὰς ἀνεκόμιζον οἱ Ῥωμαῖοι τὰς πρὸς τὸν πόλεμον. Καὶ γὰρ τὸ

ποτα-

SARMATIAM EVROPÆAM CONTINET HÆC TABVLA, ET EST IN EA TAVRICA CHERRONESVS.

PARALlelus ipsius medius proportionem habet ad meridianum, quam 11 ad 20. Terminatur autem tabula ipsa ab oriente Bosphoro Cimmerico & Mæotide palude ac Tanai fluuio, iuxta Sarmatiã Asianam. A' meridie Pontico mari & parte Mysię inferioris & Dacia ac Iazygibus Metanastis. Ab occasu, montibus Sarmatia ac Germanica & Vistula flu. A' septentrione, Venedico sinu & Sarmatico oceano ac terra incognita.

Ciuitates insignes.			Habet diem maximum. H.	m̃.	Distans ab Alexandria ad occasum. H.	m̃.
	Sarmatiæ	Tamyraca	16	0	1	4
		Naubarum	16	16	1	8
		Olbia Boristhen.	16	0	1	12
	Taurica	Theodosia	15	50	1	15
		Panticapæa	1	15	15	52

SARMATIAE HVIVS CIVITATES.

Azagarium, Acra. Cnema, Carrodunum, Carcinna. Heractum, Hercabum. Leinum, Lianũ. Metropolis, Mætonium. Noua mœnia, Naubarum, Niossum. Ordessus. Pasiris. Sarum, Serimum, Sarbacum. Tamyraca, Torocca, Tracana. Vibantauarium.

TAVRICAE *Chersonesi.*

Argoda. Bœon, Badatium. Charax, Cimmerium, Cytæum. Daudaca. Eupatoria. Illuratum. Lagyra. Nymphæum. Panticapęa, Parthenium, Postigia, Parosta, Portacra. Satarche. Taphros, Tarona, Tazus, Tabana.

DACIAE & Norbegię pars
Per Thylen
GOTHIA insula
Carbones
Careotę
Sali
Agathyrsi
Aorsi
Pagyritæ
Sauari
Borusci
Acibi
Hyperborei mõtes
Riphęi mõtes
Fõs occidental Rha fl.
Chersinus fl.
Hossij
Nasci
Tanais fl.
Scandia
Occanus Sarmaticus
Veltę
Turuntus fl.
Vibiones
Ara Alexãdri
Ophlones
Venedicus sinus
Rubon fl.
Sirmni
Scythæ
Idrę
Ara Cęsaris
Tanaitæ
Venedæ
Sudini
Chronos fl.
Venedici mõtes
Galindę
Stauani
Alauni
Alaunus mõs
Osyli
Igyllïones
Gythones
Caryones
Amaxobij
Reucanali
Roxolani
Tanais
Vistula fl.
Cœstoboci
Phinni
Trano motani
Sargatij
Exobigytæ
Carcon
GERMANIAE PARS
Sulanes
SARMATIA EVROPAE
Iazyges
Porinus
Sarmatiæ Asiaticæ pars
Phrungudiões
Chuni
Lycus fl.
Hygris
Alopetia
Borysthenes fl.
Auarini
Ombrones
Amadoci mõtes
Lucus dei
Paludes Mæotidis
Paral. 16
Peuca mõs
Anartophracti
Agarus fl.
Burgiones
Amadoca palus
Bodini
Arsyetę
Peucini
Geuini
Gerus fl.
Agarũ Promõt.
Piengitę
Saboci
Carpiani
Borysthenes fl.
Bycus
Pacasus fl.
Carcinites fl.
Biessi
Basternæ
Axiaces fl.
Olbia
Taurosythæ
Bycis palus
Carpatus mons
Clepidana
Cimerius Bosphorus
Tyras fl.
Heracleum
Tagri Tyrangitæ
Corax mõs
Iazyges
Danubius fl.
Tibiscus fl.
Sinus Carcinites
TAVRICA Chersonesus
Istrianus
Pãnoniæ inferioris pars
Mysiæ inferioris pars
DACIAE pars
PONTI EVXINI PARS
Theodosia
Colchides

EVROPAE HAEC

TABVLA CONTINET IAZYGES METANASTAS DACIAM, VTRANQVE MISIAM, THRACIAM & Chersonesum. Parallelus ipsius medius proportionem habet ad meridianum, quam 43 ad 60. Terminatur autem tabula ipsa ab oriente Pontico mari & Thracio Bosphoro atque Propontide & Hellesponto. A' meridie Ægæo pelago & Macedonia. Ab occasu Pannonia inferiori ac Dalmatia. A' septentrione, Sarmatia Europea.

Ciuitates insignes.			H.	m.	H.	m.
	Iazygum	Gormanum	16	0	1	6
		Salinæ	15	50	0	40
	Daciæ	Zarmizegetusa	15	30	1	ferè
		Rhetiaria	15	15	0	45
	Mysiæ superioris	Scupi	15	30	0	50
		Odessus	15	30	0	20
	Mysiæ inferioris	Oescus	15	20	0	40
		Aenos	15	6	0	30
	Thraciæ	Apollonia	15	20	0	20
		Byzantium	15	15	0	16
		Perinthus	15	10	0	20
		Nicopolis	15	12	0	36
		Lysimachia	15	6	0	26
		Prœconesus	15	8	0	18
		Elæus	15	8	0	26
	Chersonesi	Sestus	15	8	0	20

Habet diem maximum.

Distans ab Alexandria ad occasum.

TABVLA THRACIAE

ποτάμου τὰ μὲν ἄνω καὶ πρὸς ταῖς πηγαῖς μέρη, μέχρι τῶν καταρακτῶν, Δανούβιον προσηγόρευον, ἃ μάλιστα διὰ τῶν Δάκων φέρεται. τὰ δὲ κάτω μέχρι τοῦ Πόντου τὰ περὶ τοὺς Γέτας, καλοῦσιν Ἴστρον. Ὁμόγλωττοι δ᾽ εἰσὶν οἱ Γέται τοῖς Δάκοις. Παρὰ μὲν οὖν τοῖς Ἕλλησιν οἱ Γέται γνωρίζονται μᾶλλον, διὰ τὸ συνεχεῖς τὰς μεταναστάσεις ἐφ᾽ ἑκάτερα τοῦ Ἴστρου πεποιῆσθαι, καὶ τοῖς Θραξὶ, καὶ τοῖς Μυσοῖς ἀναμεμίχθαι. καὶ τὸ τῶν Τριβαλλῶν δ᾽ ἔθνος Θρακικὸν ὂν τὸ αὐτὸ πέπονθε τοῦτο. μεταναστάσεις γὰρ δέδεκται τῶν πλησιοχώρων εἰς τοὺς ἀσθενεστέρους ἐξαναστάντων, τῶν μὲν ἐκ τῆς περαίας τῶν Σκυθῶν καὶ Βασταρνῶν, καὶ Σαυροματῶν ἐπικρατούντων πολλάκις, ὥστε καὶ ἐπιδιαβαίνειν τοῖς ἐξελαθεῖσι, καὶ καταμένειν τινὰς αὐτῶν ἢ ἐν ταῖς νήσοις, ἢ ἐν τῇ Θρᾴκῃ. τῶν δ᾽ ἑκατέρου μέρους ὑπὸ Ἰλλυριῶν μάλιστα κατισχυομένων. Αὐξηθέντες δ᾽ οὖν ἐπὶ πλεῖστον, οἵ τε Γέται, οἵ τε Δάκοι, ὥστε καὶ εἴκοσι μυριάδας ἐκπέμπειν στρατείας, νῦν ὅσον εἰς δύο μυριάδας συνεσταλμένοι τυγχάνουσι. καὶ ἐγγὺς μὲν ἥκουσι τοῦ ὑπακούειν Ῥωμαίων· οὔπως δ᾽ εἰσὶν ὑποχείριοι τελέως, διὰ τὰς ἐκ τῶν Γερμανῶν ἐλπίδας, πολεμίων ὄντων τοῖς Ῥωμαίοις. Μεταξὺ δὲ τῆς Ποντικῆς θαλάττης ἀπὸ Ἴστρου ἐπὶ Τύραν, καὶ ἡ τῶν Γετῶν ἐρημία πρόκειται πεδιὰς πᾶσα, καὶ ἄνυδρος, ἐν ᾗ Δαρεῖος ἀποληφθεὶς ὁ Ὑστάσπεω καθ᾽ ὃν καιρὸν διέβη τὸν Ἴστρον ἐπὶ τοὺς Σκύθας ἐκινδύνευσε πανστρατιᾷ δίψει διαλυθῆναι. συνῆκε δ᾽ ὀψέ, καὶ ἀνέστρεψε. Λυσίμαχος δ᾽ ὕστερον στρατεύσας ἐπὶ Γέτας, καὶ τὸν βασιλέα Δρομιχαίτην, οὐκ ἐκινδύνευσε μόνον, ἀλλὰ καὶ ἑάλω ζωγρίᾳ. πάλιν δ᾽ ἐσώθη, τυχὼν εὐγνώμονος τοῦ βαρβάρου, καθάπερ εἶπον πρότερον. Πρὸς δὲ ταῖς ἐκβολαῖς, μεγάλη νῆσός ἐστιν ἡ Πεύκη. κατασχόντες δ᾽ αὐτὴν Βαστάρναι, Πευκῖνοι προσηγορεύθησαν. εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλαι νῆσοι πολὺ ἐλάττους, αἱ μὲν ἀνωτέρω ταύτης, αἱ δὲ πρὸς τῇ θαλάττῃ. ἑπτάστομος γάρ ἐστι. μέγιστον δὲ τὸ ἱερὸν στόμα καλούμενον, δι᾽ οὗ σταδίων ἀνάπλους ἐπὶ τὴν Πεύκην, ἑκατὸν εἴκοσι. ἧς κατὰ τὸ κάτω μέρος, ἐποίησε τὸ ζεῦγμα Δαρεῖος· δύναιτο δ᾽ ἂν ζευχθῆναι, καὶ κατὰ τὸ ἄνω. τοῦτο δὲ καὶ πρῶτόν ἐστι στόμα ἐν ἀριστερᾷ εἰσπλέοντι εἰς τὸν Πόντον. τὰ δ᾽ ἑξῆς, ἐπὶ τῷ παράπλῳ τῷ ἐπὶ Τύραν. διέχει δ᾽ ἀπ᾽ αὐτοῦ τὸ ἕβδομον στόμα περὶ τριακοσίους σταδίους. γίνονται οὖν μεταξὺ τῶν στομάτων νησίδες. τὰ μὲν δὴ τρία στόματα ἐφεξῆς τῷ ἱερῷ στόματί ἐστι μικρά, τὰ δὲ λοιπὰ τοῦ μὲν πολὺ ἐλάττονα, τῶν δὲ μείζονα.

fluminis ſuperiores partes quæ uerſus fontes ſunt ad catarractas uſque, Danubium dixerunt, quæ maximè per Dacos feruntur. inferiores ad Pontum uſque, quib. Getæ ſunt uicini, Iſtrum appellant. Eadem utūtur cum Dacis lingua Getæ. Atque apud Græcos quidem notiores ſunt Getæ, ob crebras in utranque Iſtri ripā migrationes, & quod Thracibus ſunt Myſisq; permiſti. Quod ipſum Triballis etiam, Thraciæ genti, uſu uenit. Oſtenſum enim eſt, migrationes populis contingere, ubi finitimi in imbecilliores impetu faciunt. ſicut qui ſunt trans Iſtrum Scythæ, Baſtarnæ, & Sauromatæ ſæpe pręualuarunt, pulſisq; alijs, in eorum loca immigrarunt, quidamq; eorū uel in inſulis, uel in Thracia ſubſtituerunt. at qui ab altera ſunt parte, ab Illyrijs maximè opprimebantur. Sed Getæ & Daci, cum eò creuiſſent eorum uires, ut etiam ducenta millia hominum in bellum educerent: nunc eorum copiæ ad 9 XX millia redactæ ſunt. ac tametſi parum abeſt quin Romanis ſe ſubmittant, nondum tamen prorſus ſe dedunt, quod ſpei aliquid eſt ipſis in Romanorum hoſtibus Germanis. Inter mare Ponticum ab Iſtro Tyran uerſus Getarum iacet ſolitudo, campeſtris tota & aqua carens. in qua Darius Hyſtaſpis filius deſtitutus, quo tempore Iſtrum tranſgreſſus in Scythas duxit, in periculum uenit ſiti cum toto exercitu pereundi: ac ſerò intellecta re, reuerſus retrò eſt. Poſtea autem tēporis Lyſimachus Getis, eorumq; regi Dromichætæ bellum inferens, non diſcrimen duntaxat adijt, ſed uiuus in hoſtis poteſtatem peruenit, ſalutemq; barbari humanitate adeptus eſt, uti ſuprà cōmemorauimus. Ad oſtia Iſtri magna eſt inſula Peuce, quam tenentes Baſtarnæ, Peucini ſunt cognominati. Sunt & aliæ inſulæ multo minores, aliæ ſupra hanc, aliæ ad mare. Septem enim oſtijs effunditur, quorum maximum eſt id quod Sacrum dicitur, à quo ad Peucen ſubuectio eſt ſtadiorum CXX. infra hanc ponte litora iunxit Darius: cum poſsit etiam ſuprà idem fieri. Illud uerò oſtium primum eſt ad ſiniſtram, Pontum intranti. reliqua ſunt in litore, iuxta quod ad oſtia Tyræ nauigatur. Abeſt ab eo ſeptimum oſtiū CCC circiter ſtadijs. Inter oſtia aūt exiguæ exiſtūt inſulæ. ac tria oſtia, q̄ ſacrū ſubſequunt̄, parua ſunt: reliqua his maiora, Sacro tn̄ multo mi-

9

Iſtri oſtia.

nora. Ephorus quinque ostia Istro tribuit. Ab Istro ad Tyram fluuium nauigabilem stadia ID CCCC. In medio, duo sunt magni lacus, alter uersus mare patens, ita ut portum quoque habeat. alter orificio caret. In ostio Tyræ turris est, quam Neoptolemi turrim dicunt, & uicus qui Hermonactis appellatur. Inde subuectus aduerso amne CXL stadia, utrinque urbem habet, Niconiam ad dextram, Ophiussam ad læuam. qui ad flumen habitant, CXX tantùm stadia ab ostio ad urbem numerant. A' Tyræ ostijs insula Leuce abest traiectu ID stadiorum, Achilli sacra, in alto sita. Post IDC stadia ad Borysthenem uenitur fluuium nauigabilem, & in propinquo est alius fluuius Hypanis. & insula ante ostium Borysthenis, portu prædita. Subuectus aduerso amne Borysthene ad CC stadia ad urbem peruenies ei cognominem, quę eadem Olbia dicitur, magnum emporium, a Milesijs condita. Regionis autem totius quæ iam dicto inter Istrum & Borysthenem interuallo superiacet, prima portio est solitudo Getarum. deinde Tyrigetæ, post hos Iazyges Sarmatæ, & qui Basilij, id est Regij, dicuntur, & Vrgi quorum plerique nomades sunt, quidam etiam agriculturæ operam nauant. hos ferunt etiam sæpe ad utramque Istri partem habitasse. In mediterraneis Bastarnæ sunt Tyrigetis ac Germanis confines, ac ferè ipsi quoque Germanici generis, in plures diuisi populos. Nam Atmoni nominantur alij, alij Sidones: Peucini, qui in
10 sulam Istri Peucen occuparunt, 10 Roxolani maximè septentrionales, qui campos inter Tanain & Borysthenem incolũt. Nam quantum est nobis cognitum regionis septentrionalis à Germania usque ad Caspium mare, id omne est campestre an supra Roxolanos habitet aliquis, nescimus. Roxolani etiam contra Mithridatis Eupatoris legatos pugnauerunt, Tasio ipsos ducente, ut suppetias ferrẽt Palaco Sciluri filius ac creditum quidem est eos esse bellicosos: sed aduersus compositam probeque armatam phalangem, quæuis barbarica natio & leuis armaturę exercitus parum habet uirium. Itaque Roxolanorum L millia, uim * (. tot enim acie habuit Diophantus Mithridatis legatus.) non sustinuerunt, sed plerique eorum occisi sunt. Vtuntur galeis de crudis boum tergoribus, ac thoracibus, peltas gerunt cratibus contextas. arma ijs hasta, gla-

ζονα. Ἔφορος δὲ πεντάστομον εἴρηκε τὸν Ἴστρον. Ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ Τύραν ποταμὸν πλωτὸν, ἐννακόσιοι στάδιοι. ἐν δὲ τῷ μεταξὺ δύο λίμναι μεγάλαι, ἡ μὲν ἀνεῳγμένη πρὸς τὴν θάλατταν, ὥστε καὶ λιμένι χρῆσθαι· ἡ δ' ἄστομος. Ἐπὶ δὲ τῷ στόματι τοῦ Τύρα, πύργος ἐστὶ Νεοπτολέμου καλούμενος, καὶ κώμη Ἑρμώνακτος λεγομένη. Ἀναπλεύσαντι δὲ ἑκατὸν τεσσαράκοντα σταδίους, ἐφ' ἑκάτερα, πόλεις ἡ μὲν Νικωνία, ἡ δ' ἐν ἀριστερᾷ Ὀφιοῦσσα. οἱ δὲ προσοικοῦντες τῷ ποταμῷ πόλιν φασὶν, ἀνιόντι ἑκατὸν εἴκοσι σταδίους. Διέχει δὲ τοῦ στόματος ἡ νῆσος ἡ Λευκὴ, δίαρμα πεντακοσίων σταδίων, ἱερὰ τοῦ Ἀχιλλέως πελαγία. Εἶτα Βορυσθένης ποταμὸς πλωτὸς ἐφ' ἑξακοσίοις σταδίοις. καὶ πλησίον ἄλλος ποταμὸς Ὕπανις. καὶ νῆσος πρὸ τοῦ στόματος τοῦ Βορυσθένους ἔχουσα λιμένα. Πλεύσαντι δὲ τὸν Βορυσθένη σταδίους διακοσίους, ὁμώνυμος αὐτῷ τῷ ποταμῷ πόλις. ἡ δ' αὐτὴ καὶ Ὀλβία καλεῖται, μέγα ἐμπόριον, κτίσμα Μιλησίων. Ἡ δ' ὑπερκειμένη πᾶσα χώρα τοῦ λεχθέντος μεταξὺ Βορυσθένους καὶ Ἴστρου, πρώτη μὲν ἐστὶν ἡ τῶν Γετῶν ἐρημία. ἔπειτα οἱ Τυρεγέται, μεθ' οὓς οἱ Ἰάζυγες Σαρμάται, καὶ οἱ Βασίλειοι λεγόμενοι καὶ Οὖργοι, τὸ μὲν πλέον νομάδες, ὀλίγοι δὲ καὶ γεωργίας ἐπιμελούμενοι. τούτους φασὶ καὶ παρὰ τὸν Ἴστρον οἰκεῖν, ἐφ' ἑκάτερα πολλάκις. ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ Βαστάρναι μὲν τοῖς Τυρεγέταις ὅμοροι καὶ Γερμανοῖς, σχεδὸν καὶ αὐτοὶ τοῦ Γερμανικοῦ γένους ὄντες, εἰς πλείω φῦλα διῃρημένοι. καὶ γὰρ Ἄτμονοι λέγονταί τινες, καὶ Σιδόνες, οἱ δὲ τὴν Πεύκην κατασχόντες τὴν ἐν τῷ Ἴστρῳ νῆσον Πευκῖνοι. Ῥωξολανοὶ δ' ἀρκτικώτατοι μεταξὺ τοῦ Τανάϊδος, καὶ τοῦ Βορυσθένους νεμόμενοι πεδία. Ἡ γὰρ προσάρκτιος πᾶσα ἀπὸ Γερμανίας μέχρι τῆς Κασπίας πεδιάς ἐστιν ἣν ἴσμεν. ὑπὲρ δὲ τῶν Ῥωξολανῶν εἴ τινες οἰκοῦσιν, οὐκ ἴσμεν. Οἱ δὲ Ῥωξολανοὶ, καὶ πρὸς τοὺς Μιθριδάτου τοῦ Εὐπάτορος στρατηγοὺς ἐπολέμουν, ἔχοντες ἡγεμόνα Τάσιον, ἧκον δὲ Παλάκῳ συμμαχήσοντες τῷ Σκιλούρου. καὶ ἐδόκουν μὲν εἶναι μάχιμοι· πρὸς μέντοι συντεταγμένην φάλαγγα καὶ ὡπλισμένην καλῶς, τὸ βάρβαρον φῦλον ἀσθενές πᾶν ἐστι, καὶ τὸ γυμνητικόν. ἐκεῖνοι γοῦν περὶ πέντε μυριάδας πρὸς τριακόσια, τοὺς Διοφάντῳ τῷ τοῦ Μιθριδάτου στρατηγῷ συμπαραταξαμένους, οὐκ ἀντέσχον, ἀλλ' οἱ πλεῖστοι διεφθάρησαν. χρῶνται δ' ὠμοβοΐνοις κράνεσι, καὶ θώραξι, γερροφόροι, ἀμυντήρια δ' ἔχοντες, καὶ λόγχας, καὶ ξί-

κὰς, καὶ ξίφος, καὶ τόξον. τοιοῦτοι δὲ καὶ τῶν ἄλλων οἱ πλείους. Τῶν δὲ Νομάδων αἱ σκηναὶ, πιλωταὶ πεπήγασιν ἐπὶ ταῖς ἁμάξαις, ἐν αἷς διαιτῶνται. περὶ δὲ τὰς σκηνὰς τὰ βοσκήματα ἀφ' ὧν τρέφονται καὶ γάλακτι καὶ τυρῷ, καὶ κρέασιν. ἀκολουθοῦσι δὲ ταῖς νομαῖς μεταλαμβάνοντες τόπους ἀεὶ τοὺς ἔχοντας πόαν, χειμῶνος μὲν ἐν τοῖς ἕλεσι τοῖς περὶ τὴν Μαιῶτιν, θέρους δὲ καὶ ἐν τοῖς πεδίοις. Ἅπασα δ' ἡ χώρα δυσχείμερός ἐστι, μέχρι τῶν ἐπὶ θαλάττῃ τόπων τῶν μεταξὺ Βορυσθένους καὶ τοῦ στόματος τῆς Μαιώτιδος. αὐτῶν δὲ τῶν ἐπὶ θαλάττῃ τὰ ἀρκτικώτατα τό τε στόμα τῆς Μαιώτιδος, καὶ ἔτι μᾶλλον τὸ τοῦ Βορυσθένους, ὁ μυχὸς τοῦ Ταμυράκου κόλπου, καὶ Καρκινίτου, καθ' ὃν ὁ ἰσθμὸς τῆς μεγάλης χερρονήσου. δηλοῖ δὲ τὰ ψύχη, καίπερ ἐν πεδίοις οἰκούντων. ὄνους τε γὰρ οὐ τρέφουσι. δύσριγον γὰρ τὸ ζῷον. οἵ τε βόες οἱ μὲν ἄκερῳ γεννῶνται, τῶν δ' ἀπορινῶσι τὰ κέρατα. καὶ γὰρ τοῦτο δύσριγον τὸ μέρος. οἵ τε ἵπποι μικροί, τὰ δὲ πρόβατα μεγάλα. ῥήγνυνται δὲ χαλκαῖ ὑδρίαι, τὰ δ' ἐνόντα συμπήγνυται. τῶν δὲ πάγων ἡ σφοδρότης μάλιστα ἐκ τῶν συμβαινόντων περὶ τὸ στόμα τῆς Μαιώτιδος δῆλός ἐστιν. ἁμαξεύεται γὰρ ὁ διάπλους, ὁ εἰς Φαναγόρειαν ἐκ τοῦ Παντικαπαίου, ὥστε καὶ πηλὸν εἶναι, καὶ ὁδόν. ὀρυκτοί τε εἰσὶν οἱ ἰχθύες οἱ ἀποληφθέντες ἐν τῷ κρυστάλλῳ, τῇ προσαγορευομένῃ γαγγάμῃ, καὶ μάλιστα οἱ ἀντακαῖοι, δελφῖσι πάρισοι τὸ μέγεθος. Νεοπτόλεμον δέ φασι τὸν τοῦ Μιθριδάτου στρατηγὸν, ἐν τῷ αὐτῷ πόρῳ, θέρους μὲν ναυμαχίᾳ περιγενέσθαι τῶν βαρβάρων, χειμῶνος δ' ἱππομαχίᾳ. φασὶ δὲ καὶ τὴν ἄμπελον ἐν τῷ Βοσπόρῳ κατορύττεσθαι χειμῶνος, ἐπαμῶντας πολὺ τῆς γῆς. λέγεται δὲ καὶ τὰ καύματα σφοδρὰ γίνεσθαι, τάχα μὲν τῶν σωμάτων ἀηθιζομένων, τάχα δὲ τῶν πεδίων ἀνηνεμούντων τότε, ἢ καὶ τοῦ πάχους τοῦ ἀέρος ἐκθερμαινομένου πλέον, καθάπερ ἐν τοῖς νέφεσιν οἱ παρήλιοι ποιοῦσιν. Ἀτέας δὲ δοκεῖ τῶν πλείστων ἄρξαι τῶν ταύτῃ βαρβάρων, ὁ πρὸς Φίλιππον πολεμήσας τὸν Ἀμύντου. Μετὰ δὲ τὴν πρὸ τοῦ Βορυσθένους νῆσον, ἑξῆς πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον, ὁ πλοῦς ἐπὶ ἄκραν τὴν τοῦ Ἀχιλλέως δρόμου, ψιλὸν μὲν χωρίον, ἄλσος καλούμενον ἱερὸν Ἀχιλλέως. εἶθ' ὁ Ἀχίλλειος δρόμος, ἀλιτενὴς χερρόνησος. ἔστι γὰρ ταινία τις, ὅσον χιλίων σταδίων μῆκος ἐπὶ τὴν ἕω. πλάτος δὲ τὸ μέγιστον, δυοῖν σταδίων

sta, gladius, arcus. Eorum similes sunt & reliqui plerique. Scenæ Nomadum subcoactitio genere compactæ, infixæ sunt uehiculis in quibus ij degunt. circum eas uersantur pecora, quorũ lacte, caseo, & carnibus uictum suppeditant. sequuntur autem ipsi pascua, subinde herbosa occupantes loca: hyeme in paludibus Mæotidi propinquis, æstate etiam in campis. Tota autem regio algida est usq; ad maritima inter Borysthenem & ostia Mæotidis loca. de maritimis maximè ad septentrionem inclinant os Mæotidis, magisq; etiam Borysthenis, tum recessus sinus Tamyraci & Carcinitæ, ubi isthmus est magnæ peninsulæ. Quanquam autem planicies habitent, tamen frigoris multa sunt illustria argumenta. Nam neque asinos alunt, quòd id animal frigoris est impatiens: & boum alij natura cornibus carent, alijs lima ipsi abscindunt, quia & hæc pars facile à frigore læditur. Præterea equi apud eos sunt parui, oues magnæ. quin & æreæ hydriæ rumpuntur, congelantibus quæ intus continentur. Gelu autem qua sit uehementia, maximè ex ijs intelligi potest, quæ apud fauces Mæotidis fiunt. Etenim traiectus qui inter Phanagoræam est & Panticapæum, plaustra ita fert, ut & uia trita, & cœnum ibi fit. Et in glacie depræhẽsi apud Gangamam pisces effodiuntur, maximè antacæi, delphinos magnitudine æquantes. ac in eodem traiectu ferunt Neoptolemum Mithridatis legatum æstate nauali prælio, hyeme equestri pugna barbaris superiorem discessisse. sed & uites aiunt in bosporo sub hyemem defodi, multa ingesta terra. Sed & æstus ibi accidere traditũ est ingentes, siue id fit quòd corporibus estus est insolens, siue quòd tunc campi uentis carent, siue quòd crassus aër tãto magis incalescit: quale est, quòd in nubibus parelij efficiunt. Ateas, is qui contra Philippum Amyntæ filius bellum gessit, uidetur plurimis istorum locorum barbaris imperasse. Post insulam quæ ante Borysthenem iacet, deinceps uersus ortum solis nauigatur ad promontorium 11 quòd ad dromon (. id 11
est cursum.) Achillis pertinet. locus est sublimis habetque lucum qui Achilli sacer dicitur. Deinde est Achillis cursus, peninsula in mare porrecta. est enim instar fasciæ, longitudine stadiorũ circiter CIↃ uersus ortũ solis extenta: latitudo eius maxima, duorum stadiorum,

rum, minima iugerum quatuor: distat à continente utrinque ceruice sua stadijs LX. arenosa est, aquam habet fossilem. in medio isthmi collum est ferè XL stadiorum. desinit autem ad promontorium, quod Tamyracen appellant, sub quo est nauium statio continentem respiciens. Post illud sinus sequitur Carcinites, iustæ magnitudinis, uersus septentrionem ad mille porrectus stadia. sunt qui usq; ad intimum recessum sinus triplum huius * numerent. dicuntur autem Taphij. Sinum etiam Tamyracen à promontorio denominant. Ibi isthmus est, qui Putrem (.sic enim uocant, Sapran.) lacum à mari diuidit, latus stadia XL. atque is eam efficit peninsulam, quæ Taurica & Scythica appellatur Cherronesus. sunt qui latitudinem isthmi CCCLX stadia faciunt. Cæterum putris palus stadiorum esse dicitur etiam IV CIↃ. pars autem est Mæotidis occidua, magno illi ore coniuncta. Est autem palustris admodum, ac uix sutilibus potest nauigari cymbis. uenti enim cænosa ista uada facilè & denudant, & rursum aqua implent, ut palùdes istæ maioribus nauigijs non sint peruiæ. Habet sinus tres exiguas insulas, & in littore sunt breuia quædam, ac scopuli infra aquam latentes aliqui. Enauiganti ad læuam oppidum est, aliusq; Cherronesitarum portus. Nam in littore, præter quod nauigatur, meridiem uersus expositum est magnum promontorium continenter porrectum, portio totius peninsulæ. inq; eo sita est urbs Heracleotarum colonia, eorum qui
Cherronesus. sunt in Pōto, nomine Cherronesus, dissita ab ostio Tyræ stadijs IV CIↃ CCCC. In ea urbe templum est cuiusdam dæmonis Virginis, à qua nomen habet etiam promontoriū quod ante urbem est ad C stadia, & Parthenium (.est enim Græcis Parthenos uirgo.) dicitur, fanum eius genij habens ac simulacrum. Inter urbem & promōtorium, portus sunt tres. sequitur uetusta Cherronesus, diruta, & post hanc portus angusto introitu. iuxta quem potissimùm sua latrocinia instituerunt Tauri Scythica gens, confugientes in eum adoriri soliti. portus symbolorum dicitur. Is cum alio portu (. Ctenuntem appellant.) isthmum constituit stadiorum XL. is est isthmus, qui paruam peninsulam claudit, quam magnæ peninsulæ partem esse diximus, & in se habere cognominem sibi urbem Cherronesum. Fuit ea initio libera. sed cum à barbaris incur

ὧν ἐλάχιστον τέσσαρα πλέθρων· διέχουσα δὲ ἑκατέρωθεν τοῦ αὐχένος ἠπείρου σταδίους ἑξήκοντα. ἀμμώδης, ὕδωρ ἔχουσα ὀρυκτόν. κατὰ μέσον δ' ὁ τοῦ ἰσθμοῦ αὐχὴν, ὅσον τεσσαράκοντα σταδίων. τελευτᾷ δὲ πρὸς ἄκραν ἣν Ταμυράκην καλοῦσιν, ἔχουσαν ὕφορμον, βλέποντα πρὸς τὴν ἤπειρον. μεθ' ἣν ὁ Καρκινίτης κόλπος εὐμεγέθης, ἀνέχων πρὸς τὰς ἄρκτους ὅσον ἐπὶ χιλίους σταδίους. οἱ δὲ καὶ τριπλασίους φασὶ μέχρι τοῦ μυχοῦ. καλοῦνται δὲ Τάφιοι. τὸν δὲ κόλπον, καὶ Ταμυράκην καλοῦσιν ὁμωνύμως τῇ ἄκρᾳ. Ἐνταῦθα δ' ἐστὶν ὁ ἰσθμὸς, ὁ διείργων τὴν σαπρὰν λεγομένην λίμνην, ἀπὸ τῆς θαλάττης σταδίων τεσσαράκοντα, καὶ ποιῶν τὴν Ταυρικὴν, καὶ Σκυθικὴν λεγομένην χερρόνησον. οἱ δὲ τριακόσια ἑξήκοντα, τὸ πλάτος τοῦ ἰσθμοῦ φασίν. Ἡ δὲ σαπρὰ λίμνη, σταδίων μὲν καὶ τετρακισχιλίων λέγεται, μέρος δ' ἐστὶ τῆς Μαιώτιδος τὸ πρὸς δύσιν· συνεστόμωται γὰρ αὐτῇ, στόματι μεγάλῳ. ἑλώδης δ' ἐστὶ σφόδρα, καὶ ῥαπτοῖς πλοίοις μόγις πλόϊμος. οἱ γὰρ ἄνεμοι τὰ τενάγη ῥαδίως ἀνακαλύπτουσιν, εἶτα πάλιν πληροῦσιν, ὥστε τὰ ἕλη τοῖς μείζοσι σκάφεσιν οὐ πορεύσιμά ἐστιν. ἔχει δ' ὁ κόλπος νησίδια τρία, καὶ προσβραχῆ τινὰ καὶ χοιραδώδη ὀλίγα, κατὰ τὸν παράπλουν. Ἐκπλέουσι δ' ἐν ἀριστερᾷ, πολίχνη, καὶ ἄλλος λιμὴν Χερρονησιτῶν. Ἔκκειται γὰρ ἐπὶ τὴν μεσημβρίαν ἄκρα μεγάλη κατὰ τὸν παράπλουν ἐφεξῆς, μέρος οὖσα τῆς ὅλης Χερρονήσου, ἐφ' ᾗ ἵδρυται πόλις Ἡρακλεωτῶν, ἄποικος τῶν ἐν τῷ Πόντῳ, αὐτὸ τοῦτο καλουμένη Χερρόνησος, διέχουσα τοῦ Τύρα παράπλουν, σταδίων τετρακισχιλίων τετρακοσίων. ἐν ᾗ τὸ τῆς παρθένου ἱερὸν, δαίμονός τινος, ἧς ἐπώνυμος καὶ ἡ ἄκρα ἡ πρὸ τῆς πόλεως ἐστὶν ἐν σταδίοις ἑκατὸν, καλουμένη παρθένιον, ἔχον νεὼν τῆς δαίμονος, καὶ ξόανον. Μεταξὺ δὲ τῆς πόλεως, καὶ τῆς ἄκρας λιμένες τρεῖς. εἶθ' ἡ παλαιὰ Χερρόνησος κατεσκαμμένη, καὶ μετ' αὐτὴν λιμὴν στενόστομος, καθ' ὃν μάλιστα οἱ Ταῦροι Σκυθικὸν ἔθνος, τὰ λῃστήρια συνίσταντο, τοῖς καταφεύγουσι ἐπ' αὐτὸν ἐπιχειροῦντες, καλεῖται δὲ συμβόλων λιμήν. οὗτος δὲ ποιεῖ πρὸς ἄλλον λιμένα Κτενοῦντα καλούμενον, τετταράκοντα σταδίων ἰσθμόν. οὗτος δ' ἐστὶν ἰσθμὸς ὁ κλείων τὴν μικρὰν Χερρόνησον, ἣν ἔφαμεν τῆς μεγάλης Χερρονήσου μέρος, ἔχουσαν ἐν αὐτῇ, τὴν ὁμωνύμως λεγομένην Χερρόνησον. Αὕτη δ' ἦν πρότερον αὐτόνομος, πορθουμένη δὲ ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἠναγκάσθη

ἀναγκάσθη προστάτην ἑλέσθαι Μιθριδάτην τὸν Εὐπάτορα στρατηγιῶντα ἐπὶ τοὺς ὑπὲρ τὸν ἰσθμὸν μέχρι Βορυσθένους βαρβάρους, καὶ τοῦ Ἀδρίου. ταῦτα δ' ἦν ἐπὶ Ῥωμαίους παρασκευή. Ἐκεῖνος μὲν οὖν κατὰ ταύτας τὰς ἐλπίδας, ἄσμενος πέμψας εἰς τὴν Χερρόνησον στρατιάν, ἅμα πρός τε τοὺς Σκύθας ἐπολέμει, Σκίλουρόν τε, καὶ τοὺς Σκιλούρου παῖδας τοὺς περὶ Πάλακον, οὓς Ποσειδώνιος μὲν πεντήκοντα φησίν, Ἀπολλωνίδης δὲ ὀγδοήκοντα. Ἅμα δὲ τούτους τε ἐχειρώσατο βίᾳ, καὶ Βοσπόρου κατέστη κύριος παρ' ἑκόντος λαβὼν Παιρισάδου τοῦ κατέχοντος. Ἐξ ἐκείνου δὲ τοῦ χρόνου, τοῖς τοῦ Βοσπόρου δυνάσταις, ἡ τῶν Χερρονησιτῶν πόλις ὑπήκοος μέχρι νῦν ἐστι. Τὸ δ' ἴσον ὁ Κτενοῦς διέχει τῆς τε τῶν Χερρονησιτῶν πόλεως, καὶ τοῦ Συμβόλων λιμένος. Μετὰ δὲ τὸν Συμβόλων λιμένα μέχρι Θεοδοσίας πόλεως ἡ Ταυρικὴ παραλία, χιλίων που σταδίων τὸ μῆκος, τραχεῖα καὶ ὀρεινὴ καὶ καταιγίζουσα τοῖς Βορέαις ἵδρυται. πρόκειται δ' αὐτῆς ἄκρα πολὺ πρὸς τὸ πέλαγος καὶ τὴν μεσημβρίαν ἐκκειμένη κατὰ Παφλαγονίαν, καὶ Ἄμαστριν πόλιν. καλεῖται δὲ Κριοῦ μέτωπον. ἀντίκειται δ' αὐτῇ τὸ τῶν Παφλαγόνων ἀκρωτήριον ἡ Κάραμβις τὸ διαιροῦν εἰς πελάγη δύο τὸν Εὔξεινον πόντον, τὸ ἑκατέρωθεν σφιγγόμενον πορθμῷ. διέστηκε δ' ἡ Κάραμβις τῆς μὲν τῶν Χερρονησιτῶν πόλεως, σταδίους δὲ χιλίους καὶ πεντακοσίους· τοῦ δὲ Κριοῦ μετώπου, πολὺ ἐλάττους τὸν ἀριθμόν. συχνοὶ γοῦν τῶν διαπλευσάντων τὸν πορθμόν, ἅμα φασὶν ἀμφοτέρας ἰδεῖν τὰς ἄκρας ἑκατέρωθεν. Ἐν δὲ τῇ ὀρεινῇ τῶν Ταύρων, καὶ τὸ ὄρος ἐστὶν ὁ Τραπεζοῦς ὁμώνυμος τῇ πόλει τῇ περὶ Τιβαρηνίαν, καὶ τὴν Κολχίδα. καὶ ἄλλο δ' ἐστὶν ὄρος Κιμμέριον κατὰ τὴν αὐτὴν ὀρεινήν, δυναστευσάντων ποτὲ τῶν Κιμμερίων ἐν Βοσπόρῳ, καθ' ὃν καὶ Κιμμερικὸς Βόσπορος καλεῖται τοῦ πορθμοῦ, πᾶν ὅσον ἐπέχει τῆς Μαιώτιδος. Μετὰ δὲ τὴν ὀρεινὴν τὴν λεχθεῖσαν, ἡ Θεοδοσία ἐστὶ πόλις, πεδίον εὔγεων ἔχουσα, καὶ λιμένα ναυσὶ καὶ ἑκατὸν ἐπιτήδειον. Οὗτος δὲ ὅρος ἦν πρότερον τῆς τῶν Βοσπορανῶν καὶ Ταύρων γῆς. Καὶ ἑξῆς δ' ἐστὶν εὔγαιος χώρα μέχρι Παντικαπαίου τῆς μητροπόλεως τῶν Βοσπορανῶν, ἱδρυμένης ἐπὶ τῷ στόματι τῆς λίμνης τῆς Μαιώτιδος. ἔστι δὲ τὸ μεταξὺ τῆς Θεοδοσίας καὶ τοῦ Παντικαπαίου στάδιοι περὶ πεντακόσιοι, καὶ τριάκοντα. χώρα πᾶσα σιτοφόρος, κώμας ἔχουσα, καὶ πόλιν εὐλίμενον τὸ Νυμφαῖον καλούμενον. τὸ δὲ Παντικάπαιον λόφος ἐστὶ πάντῃ περιοικούμενος ἐν κύκλῳ σταδίων εἴκοσι. πρὸς ἕω δ' ἔχει

saretur, coacta est in tutelam se dedere Mithridati Eupatori, qui aduersus barbaros habitantes supra isthmum usque ad Borysthenem & Adriam, bellum moliebatur. quo bello se in Romanos parabat. Itaque Mithridates ista spe ductus libenter exercitũ in Chersonesum misit, simulque & Scythis bellum fecit qui erant sub Sciluro & Palaco eius filio, ac fratribus (. Posidonius L fuisse fratres asserit, Apollonides LXXX.) eosque ui subegit, & Bosporo potitus est, dominium Perisade, qui tum eum tenebat, ultrò concedente. Ex eo tempore in hunc usque diem Chersonesus urbs Bosporanis principibus paruit. Ctenus æquali spacio distat à Cherroneso urbe, & symbolorum portu. Post symbolorum portum usque ad Theodosiam urbem Turica maritima ora porrigitur, CIↃ circiter stadiorum longitudine, aspera & montosa, & procellosa Aquilonibus. Ante eam promontorium in mare ac uersus meridiem iusto spacio prominet, Paphlagoniam spectans & Amastrin urbem. uocatur Criũ metopon, id est arietis frons. Huic opponitur Paphlagoniæ promontorium Carambis, quo in duas partes Euxinus pontus diuiditur, & freto utrinque arctatur. A' Cherroneso urbe usque ad Carambim stadia sunt CIↃ CIↃ IↃ, à Criũ metopo multo pauciora. itaque complures eorum qui per illud fretum nauigârunt, simul se utrunque uidisse promontorium affirmãt. In montanis Taurorum, mons etiam est Trapezũs cognominis urbi quæ iuxta Tibareniam est & Colchidem. Est & in ijsdem montanis alius mons Cimmerius à Cimmerijs

12 qui olim in Bosporo imperarunt dictus. à 12

quo etiam Cimmerius Bosporus dicitur ea freti pars, quæ est ad Mæotidem. Post montana ista urbs sequitur Theodosia, campo prædita fertili, & portu uel centum nauibus recipiendis apto. hic olim limes fuit Bosporianorum & Taurorum. subsequitur regio agri præstantis usq; ad Panticapæum, principem Bosporianorum urbem, sitam in faucib. Mæotidis. Inter Theodosiam & Panticapæum stadia sunt circiter IↃ XXX. Tota regio frumenti ferax est, habetque uicos, & urbem bono portu præditam Nymphæum. Panticapæum tumulus est circumquaque accolis refertus, ambitu in orbem stadiorum XX. uersus orien

Taurica.

Panticapæum.

tem habet portum & naualia recipiendis ad XXX nauibus sufficientia. habet & arcem. Milesij condiderunt. Diu cùm hæc urbs, tum alia omnia utrinque circa os Mæotidis oppida unius dominio paruerunt, ut Leuconis, Sagauri, Parisadæ: qui tãdem Mithridati summam rerum tradidit. Domini hi, tyranni appellabantur, quanquam plerique iustè imperabant. primi fuerunt Leuco & Parisades. quem referens nomine ultimus, cùm barbaris resistere non posset maius antiquo tributum exigentibus, Mithridati Eupatori imperium cõcessit. quo debellato, regnum in Romanorum uenit potestatem. cuius regni maior pars in Europa, aliqua tamen etiam in Asia est portio. Porrò ostium Mæotidis nomen gerit Cimmerici bospori: & maiore amplitudine incipiens, LXX circiter stadiorum, qui à Panticapæo uicinis locis in proximam Asiæ urbem Phanagoream est traiectus, in longè arctius fretum desinit. Diuidit autem Europam ab Asia fretum hoc, & Tanais fluuius, qui è regione eius à septentrione in Mæotidem defertur & in ostium eius. Duobus autem ostijs Tanais se in lacum euoluit, distantibus inter se stadia circiter LX. Est & urbs Tanois, fluuio cognominis, maximum barbarorum secundum Panticapæum illa emporium. Nauiganti in bosporum Cimmerium ad sinistram est Myrmecium oppidum, ad XX à Panticapæo stadia, duplo huius interualli à Myrmecio abest uicus Parthenium, ubi fretum est angustissimum, circiter XX stadiorum. eique opponitur in Asia uicus, Achilleum nomine. Hinc recto cursu siquis uersus Tanaim nauiget, ad insulam quæ ad eius iacet ostia, stadia sunt CIↃ CIↃ CC. neque multo plura, si quis oram Asiæ legat. sed triplo amplius est, si quis in sinistra parte nauiget ad Tanaim præter litus. in qua nauigatione etiam præter isthmum nauigatur. Est autem ora Europæa tota deserta, dextra hominibus est frequentata. Totum Mæotidis paludis ambitum continere VIII millia stadiorum traditum est. Magna autem Cherronesus seu peninsula Peloponneso & forma & magnitudine respondet. Bosporani reguli eam tenent, totam continentibus bellis attritam. antè Bosporanorum tyranni paruam obtinuerunt regionem, quę est ad Męotidis fauces et

Bosporus Cimmerius.

ἔχει λιμένα, καὶ νεώρια, ὅσον τριάκοντα νεῶν. ἔχει δὲ καὶ ἀκρόπολιν, κτίσμα δ᾽ ἐ Μιλησίων. ἐμοναρχεῖτο δὲ πολὺν χρόνον, ὑπὸ δυναστῶν τῶν περὶ Λεύκωνα, καὶ Σάγαυρον, καὶ Παρισάδην, αὕτη τε καὶ αἱ πλησιόχωροι κατοικίαι, πᾶσαι αἱ περὶ τὸ στόμα τῆς Μαιώτιδος ἑκατέρωθεν, μέχρι Παρισάδου, τοῦ Μιθριδάτῃ παραδόντος τὴν ἀρχήν. ἐκαλοῦντο δὲ τύραννοι, καίπερ οἱ πλείους γεγονότες, ἀρξάμενοι ἀπὸ Παρισάδου καὶ Λεύκωνος. Παρισάδης δὲ καὶ θεὸς νενόμισται. τούτῳ δ᾽ ὁμωνύμως καὶ ὁ ὕστατος, ὃς οὐχ οἷός τε ὢν ἀντέχειν πρὸς τοὺς βαρβάρους, φόρον πραττομένους μείζω τοῦ πρότερον, Μιθριδάτῃ τῷ Εὐπάτορι παρέδωκε τὴν ἀρχήν. ἐξ ἐκείνου δ᾽ ἡ βασιλεία γεγένηται Ῥωμαίοις ὑπήκοος. Τὸ μὲν οὖν πλέον αὐτῆς μέρος ἐστὶν ἐπὶ τῆς Εὐρώπης, μέρος δέ τι καὶ ἐπὶ τῆς Ἀσίας. Τὸ δὲ στόμα τῆς Μαιώτιδος καλεῖται μὲν Κιμμερικὸς Βόσπορος, ἄρχεται δὲ ἀπὸ μείζονος πλάτους, ἀπὸ ἑβδομήκοντά που σταδίων, καθ᾽ ὃ διαίρουσιν ἐκ τῶν περὶ Παντικάπαιον τόπων, εἰς τὴν ἐγγυτάτω πόλιν τῆς Ἀσίας, τὴν Φαναγόρειαν· τελευτᾷ δ᾽ εἰς πολὺ στενότερον πορθμόν. διαιρεῖ δ᾽ ὁ στενωπὸς οὗτος τὴν Εὐρώπην ἀπὸ τῆς Ἀσίας, καὶ ὁ Τάναϊς ποταμὸς, καταντικρὺ ῥέων ἀπὸ τῶν ἄρκτων εἴς τε τὴν λίμνην, καὶ τὸ στόμα αὐτῆς. Δύο δ᾽ ἔχει τὰς εἰς τὴν λίμνην ἐκβολὰς διεχούσας ἀλλήλων ὅσον σταδίους ἑξήκοντα. ἔστι δὲ καὶ πόλις ὁμωνύμως τῷ ποταμῷ, μέγιστον τῶν βαρβάρων ἐμπορεῖον, μετὰ τὸ Παντικάπαιον. Ἐν ἀριστερᾷ δ᾽ εἰσπλέοντι τὸν Κιμμερικὸν Βόσπορον, πολίχνιόν ἐστι Μυρμήκιον ἐν εἴκοσι σταδίοις ἀπὸ τοῦ Παντικαπαίου. Τοῦ δὲ Μυρμηκίου διπλάσιον διέχει, κώμη Παρθένιον· καθ᾽ ἣν στενώτατός ἐστιν ὁ εἴσπλους, ὅσον εἴκοσι σταδίων, ἔχων ἀντικειμένην ἐν τῇ Ἀσίᾳ κώμην, Ἀχίλλειον καλουμένην. Ἐντεῦθεν δ᾽ εὐθυπλοίᾳ μὲν ἐπὶ τὸν Τάναϊν, καὶ τὴν νῆσον τὴν πρὸς ταῖς ἐκβολαῖς, στάδιοι δισχίλιοι διακόσιοι, μικρὸν δ᾽ ὑπερβάλλει τοῦ ἀριθμοῦ τούτου πλέοντι παρὰ τὴν Ἀσίαν· πλέον δ᾽ ἢ τριπλάσιον, ἐν ἀριστερᾷ πλέοντι, μέχρι τοῦ Τανάϊδος, ἐν ᾧ παράπλῳ καὶ ὁ ἰσθμὸς ἵδρυται. οὗτος μὲν οὖν ὁ παράπλους ἔρημος πᾶς ὁ παρὰ τὴν Εὐρώπην, ὁ δ᾽ ἐν δεξιᾷ οὐκ ἔρημος. ὁ δὲ σύμπας τῆς λίμνης κύκλος ὀκτακισχιλίων ἱστορεῖται σταδίων. Ἡ δὲ μεγάλη Χερρόνησος τῇ Πελοποννήσῳ προσέοικε, καὶ τὸ σχῆμα, καὶ τὸ μέγεθος. ἔχουσι δ᾽ αὐτὴν οἱ τοῦ Βοσπόρου δυνάσται κεκακωμένην πᾶσαν ὑπὸ τῶν συνεχῶν πολέμων. πρότερον δ᾽ εἶχον ὀλίγην μὲν τὴν πρὸς τῷ στόματι τῆς Μαιώτιδος, καὶ τῷ Παντι-

Παντικαπαίῳ μέχρι Θεοδοσίας, τῶν Βοσπορανῶν τυράννων ἦν. τὴν δὲ πλείστην μέχρι τοῦ ἰσθμοῦ καὶ τοῦ κόλπου τοῦ Καρκινίτου, Σκυθικὸν ἔθνος Ταῦροι. καὶ ἐκαλεῖτο ἡ χώρα αὕτη πᾶσα, σχεδὸν δὲ τι καὶ ἡ ἔξω τοῦ ἰσθμοῦ μέχρι Βορυσθένους, μικρὰ Σκυθία. διὰ δὲ τὸ πλῆθος τῶν ἐνθένδε περαιουμένων τόν τε Τύραν, καὶ τὸν Ἴστρον, καὶ ἐποικούντων τὴν γῆν, καὶ ταύτης οὐκ ὀλίγη, μικρὰ προσηγορεύθη Σκυθία· τῶν Θρᾳκῶν τὰ μὲν τῇ βίᾳ συγχωρούντων, τὰ δὲ τῇ κακίᾳ τῆς χώρας. ἑλώδης γάρ ἐστιν ἡ πολλὴ αὐτῆς. τῆς δὲ Χερρονήσου πλὴν τῆς ὀρεινῆς τῆς ἐπὶ θαλάττῃ μέχρι Θεοδοσίας, ἥ γε ἄλλη πεδιὰς καὶ εὔγαιός ἐστι πᾶσα, σίτῳ δὲ καὶ σφόδρα εὐτυχής. τριακοντα γοῦν ἀποδίδωσι, διὰ τοῦ τυχόντος ὀρυκτοῦ σχιζομένη. φόρον τε ἐτέλουν, ὀκτωκαίδεκα μυριάδας μεδίμνων Μιθριδάτῃ, τάλαντα δ' ἀργυρίου διακόσια, σὺν τοῖς Ἀσιανοῖς χωρίοις τοῖς περὶ τὴν Σινδικήν. κἀν τοῖς πρόσθεν χρόνοις ἐντεῦθεν ἦν τὰ σιτοπομπεῖα τοῖς Ἕλλησι, καθάπερ ἐκ τῆς λίμνης αἱ ταριχεῖαι. Λεύκωνα δέ φασιν ἐκ τῆς Θεοδοσίας Ἀθηναίοις πέμψαι μυριάδας μεδίμνων διακοσίων, καὶ δέκα. οἱ δ' αὐτοὶ οὗτοι, καὶ γεωργοὶ ἐκαλοῦντ' ἰδίως, διὰ τὸ τοὺς ὑπερκειμένους Νομάδας εἶναι, τρεφομένους κρέασιν, ἄλλοις τε καὶ ἱππείοις, ἱππείῳ δὲ καὶ τυρῷ, καὶ γάλακτι, καὶ ὀξυγάλακτι· (τοῦτο δὲ καὶ ὄψημά ἐστιν αὐτοῖς κατασκευασθέν πως.) διόπερ ὁ ποιητὴς ἅπαντας εἴρηκε τοὺς ταύτῃ γαλακτοφάγους. οἱ μὲν οὖν Νομάδες πολεμισταὶ μᾶλλόν εἰσιν, ἢ λῃστρικοί· πολεμοῦσι δὲ ὑπὲρ τῶν φόρων. ἐπιτρέψαντες γὰρ ἔχειν τὴν γῆν τοῖς ἐθέλουσι γεωργεῖν, ἀντὶ ταύτης ἀγαπῶσι φόρους λαμβάνοντες τοὺς συντεταγμένους, μετρίους τινὰς οὐκ εἰς περιουσίαν, ἀλλ' εἰς τὰ ἐφήμερα, καὶ ἀναγκαῖα τοῦ βίου· μὴ διδόντων δέ, αὐτοῖς πολεμοῦσιν. οὕτω δὲ καὶ δικαίους ἅμα, καὶ ἀβίους ὁ ποιητὴς εἴρηκε τοὺς αὐτοὺς τούτους ἄνδρας· ἐπεὶ τῶν γε φόρων ἀποδυτακτουμένων, οὐδ' ἂν καθίσταιντο εἰς πόλεμον. οὐκ ἀποδυτακτοῦσι δέ, δυνάμει πεποιθότες, ὥστε ἢ ἀμύνασθαι ῥᾳδίως ἐπιόντας, ἢ κωλῦσαι τὴν ἔφοδον. καθάπερ Ἄσανδρον ποιῆσαι φησὶν Ὑψικράτης, ἀποτειχίσαντα τὸν ἰσθμὸν τῆς Χερρονήσου, τὸν πρὸς τῇ Μαιώτιδι, τριακοσίων ὄντα, καὶ ἑξήκοντα σταδίων, ἐπιστήσαντα πύργους καθ' ἕκαστον στάδιον δέκα. οἱ δὲ γεωργοὶ ταύτῃ μὲν ἡμερώτεροί τε ἅμα, καὶ πολιτικώτεροι νομίζονται εἶναι, χρηματισταὶ δ' ὄντες καὶ θαλάττης ἁπτόμενοι, λῃστηρίων οὐκ ἀπέχονται, οὐδὲ τῶν τοιού-

Panticapæum usque ad Theodosiam. maximam usque ad isthmum & sinum Carcinitem Tauri Scythica gens. ac tota illa regio, & fere quidquid extra isthmum ad Borysthenem usque est, nuncupabatur parua Scythia. ob multitudinem autem eorum qui uersus nos Tyra ac Istro traiectis incolunt, portio terræ non exigua nomen Scythiæ paruæ accepit: Thracibus partim quia resistendo non erant concedentibus, partim ob soli incommoditatem, quod maiori ex parte palustre est. At Cherronesi, exceptis montanis quæ iuxta mare sunt ad Theodosiam usque, reliqua alia omnia plana sunt & uberis glebæ, ac præcipuè frumentum copiosè proferunt. nam ager ibi quocunque fossore scissus, trigecuplum reddit. Tributi nomine soluebant Mithridati CXXC millia medimnorum, & 13 talenta argenti CC cum Asianis locis quę sunt apud Sindicen. 13 Atque ex his locis olim in Græciam frumentum deportabatur, sicut & salsamenta è Mæotide. & ferunt Leuconem Theodosia misisse Atheniẽsibus medimnos CCCIƆƆƆ IƆƆƆ. Iidem Cherronesij peculiari nomine Agricolæ dicebantur, quod qui supra eos habitabant, Numidæ essent, qui uescerentur cùm alijs carnibus, tum equinis, ac caseo etiam & lacte equinis, & accido lacte, quo ij utuntur condimento, certa quadam arte parato. itaque omnes qui istas inhabitarẽt partes, poëta uno nomine Lactiuoros dixit. *Iliad. v. initio* Nomades bello magis quàm latrocinijs sunt dediti. bella gerunt 14 propter tributa. agros 14 enim suos colendos ijs, quibus lubet, concedunt, contenti pro locatione certo stipendio, eoque non ad abundantiam, sed ad necessarios quotidianæ uitæ usus temperato: & non persoluentibus bellum inferunt. Ita simul & iustos, & minimo uiuentes (. Abios.) eos poëta appellauit. nam arma nunquam caperent pensione sibi persoluta. Quòd autem stipendia non soluunt alteri, faciunt uirib. suis confisi, quia aut propulsare aduentantes, aut etiam aditu arcere se posse sentiunt. id quod Asandrum fecisse scribit Hypsicrates, qui isthmum peninsulæ ad Mæotidem, CCCLX stadia longum, muro ducto munierit, denis turribus in singula stadia constitutis. Sed Agricolæ qui ibi sunt, etsi uidentur mansuetiores esse ac ciuiliores: tamen lucro deditì, & mare tractantes, latrocinijs non abstinent, alijsque id

genus iniurijs & aliorum defraudationibus. Præter enumerata Cherronesi loca, alia etiam castella fuerunt, quæ Scilurus & filij eius exstruxerant, ijsque aduersus Mithridatis legatos belli arcibus usi sunt: Pallacium, Chauum, Neapolis: fuit & Eupatorium, à Diophanto conditum qui Mithridatis ductabat exercitum. Est autem promontorium à Cherronesitarum muro distans stadijs ferè XV, sinum efficiens sic satis magnum, qui urbem uersus inclinat. supra hũc est lacus marinus, salinas habens. ibi erat etiam Ctenûs. Quibus locis ut potirentur regij à Scythis obsessi, promontorio dicto præsidium imposuerunt, loco muris munito, & fauces sinus usque ad urbem aggere ingesto complanauerunt, ut facilè pedestri itineri aptæ essent, & ex duabus urbibus una quodammodo fieret. atque ita minore negocio Scythas arcuerunt. Cùm autem hi & murum quo interclusus erat isthmus ad Ctenuntem aggrederentur, & ingestis calamis fossam implerent: regij quantum ab his interdiu quasi ponte facto stratum fuerat, noctu incenderunt, ac tantisper restiterunt, donec tandem uictoriam consequerentur. Nunc sub rege Bospori, quem Romani cõstituerunt, omnia sunt. Peculiare hoc omnibus Scythicis & Sarmaticis est gentibus, quòd equos castrant, ut eò habeant eos ad parendum mansuetiores. sunt enim parui, uerùm acres admodum, & contumaces. Venationes habent, in paludibus ceruorum & aprorum, in cãpis onagrorum & caprearum. Est & hoc singulare, quòd aquila ijs in regionibus nulla exsistit. Habent autem animal quadrupes, quòd ab ijs Colos dicitur, magnitudine inter ceruũ & arietem media, albũ, cursu quàm illa uelocius, quod naribus aquam in caput haurit, ibique per dies complures reseruat, ita ut facilè uiuat in locis aquæ expertibus. Talis ergo est uniuersa portio Europæ extra Danubium, inter Renum & Tanain fluuios, ad Ponticum usque mare, & paludem Mæotidem.

Sarmatarum mores.

Superest ea Europæ pars, quę intra Istrum sita, & in orbem ambiens mare, ab intimo sinus Adriatici incipiens usque ad Sacrum Istri ostium porrigitur. qua continetur Græcia, & Macedonicæ ac Epiroticę gentes: tum quæ supra has ad isthmum pertingunt, & ad mare utrinque alluens Adriaticum ac Ponticum: nimirum ad Adriaticũ Illyricæ gentes. uersus

τοιούτων ἀδικιῶν, καὶ πλεονεξιῶν. πρὸς δὲ καὶ τὴν καταρίθμησιν τόποι ἐν τῇ Χερρονήσῳ, καὶ τὰ φρούρια ὑπῆρξεν ἃ κατεσκεύασε Σκίλουρος, καὶ οἱ παῖδες, οἷς περ καὶ ὁρμητηρίοις ἐχρῶντο πρὸς τοὺς Μιθριδάτου στρατηγούς, Παλάκιόν τε, καὶ Χάβον, καὶ Νεάπολις. ἦν δὲ καὶ Εὐπατόριόν τι κτίσαντος Διοφάντου Μιθριδάτου στρατηγοῦντος. ἔστι δ' ἄκρα διέχουσα τοῦ τῶν Χερρονησιτῶν τείχους, ὅσον πεντεκαίδεκα σταδίους, κόλπον ποιοῦσα εὐμεγέθη νεύοντα πρὸς τὴν πόλιν. τούτου δ' ὑπέρκειται λιμνοθάλαττα, ἁλοπήγιον ἔχουσα. ἐνταῦθα δὲ καὶ ὁ Κτενοῦς. ἵν' οὖν ταῦτ' ἔχοιεν οἱ βασιλικοὶ πολιορκούμενοι, τῇ τε ἄκρᾳ τῇ λεχθείσῃ φρουρὰν ἐγκατέστησαν, τειχίσαντες τὸν τόπον, καὶ τὸ στόμα τοῦ κόλπου τὸ μέχρι τῆς πόλεως διέχωσαν, ὥστε πεζεύεσθαι ῥᾳδίως, καὶ τρόπον τινὰ μίαν εἶναι πόλιν ἐξ ἀμφοῖν. ἐκ δὲ τούτου ῥᾷον ἀπεκρούοντο τοὺς Σκύθας. ἐπεὶ δὲ καὶ τῷ διατειχίσματι τοῦ ἰσθμοῦ πρὸς τῷ Κτενοῦντι προσέβαλον, καὶ τὴν τάφρον ἐνέχουν καλάμῳ, τὸ μεθ' ἡμέραν γεφυρωθὲν μέρος, νύκτωρ ἐνεπίμπρασαν οἱ βασιλικοί· καὶ ἀντεῖχον τέως, ἕως ἐπεκράτησαν. Καὶ νῦν ὑπὸ τοῖς τῶν Βοσπορανῶν βασιλεῦσιν, οὓς Ῥωμαῖοι καταστήσωσιν, ἅπαντά ἐστιν. Ἴδιον δὲ τοῦ Σκυθικοῦ καὶ τοῦ Σαρματικοῦ παντὸς ἔθνους, τὸ τοὺς ἵππους τέμνειν εὐπειθείας χάριν. μικροὶ μὲν γάρ εἰσιν, ὀξεῖς δὲ σφόδρα καὶ δυσπειθεῖς. Θῆραι δ' εἰσὶν ἐν μὲν τοῖς ἕλεσιν ἐλάφων καὶ συάγρων. ἐν δὲ τοῖς πεδίοις, ὀνάγρων καὶ δορκάδων. Ἴδιον δέ τι καὶ τὸ, ἀετὸν μὴ γίνεσθαι ἐν τοῖς τόποις τούτοις. ἔστι δὲ τῶν τετραπόδων ὁ καλούμενος κόλος μεταξὺ ἐλάφου καὶ κριοῦ τὸ μέγεθος, λευκός, ὀξύτερος τούτων τῷ δρόμῳ, πίνων τοῖς ῥώθωσιν εἰς τὴν κεφαλὴν, εἶτ' ἐντεῦθεν εἰς ἡμέρας ταμιεύων πλείους, ὥστ' ἐν τῇ ἀνύδρῳ νέμεσθαι ῥᾳδίως. Τοιαύτη μὲν ἡ ἐκτὸς Ἴστρου πᾶσα, ἡ μεταξὺ τοῦ Ῥήνου καὶ τοῦ Τανάϊδος ποταμοῦ, μέχρι τῆς Ποντικῆς θαλάττης, καὶ τῆς Μαιώτιδος.

Λοιπὴ δ' ἐστὶ τῆς Εὐρώπης, ἡ ἐντὸς Ἴστρου καὶ τῆς κύκλῳ θαλάττης, ἀρξαμένη ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τοῦ Ἀδριατικοῦ, μέχρι τοῦ ἱεροῦ στόματος τοῦ Ἴστρου, ἐν ᾗ ἐστιν ἥ τε Ἑλλὰς καὶ τὰ τῶν Μακεδόνων, καὶ τῶν Ἠπειρωτῶν ἔθνη, καὶ τὰ ὑπὲρ τούτων πρὸς τὸν ἰσθμὸν καθήκοντα, καὶ πρὸς τὴν ἐφ' ἑκάτερα θάλατταν, τήν τε Ἀδριατικὴν, καὶ τὴν Ποντικήν. πρὸς μὲν τὴν Ἀδριατικὴν, τὰ Ἰλλυρικά· πρὸς

RHAETIAM, VINDELICIAM, ET NORICVM, &c. COMPLECTITVR HAEC EVROPAE TABVLA, DVAS PANNONIas, & totam Illyridem cum insulis adiacentibus. Parallelus ipsius medius proportionem habet ad meridianum, quam 43 ad 60. Circumscribitur autem tabula ipsa ab oriente Iazygibus Metanastis & Mysia superiori. A' meridie parte Macedoniæ & sinu Adriatico & parte Italiæ. Ab occasu, parte Galliæ. A' septentrionibus, Germania per fluuium Danubium.

			Habet diem maximum.		Distans ab Alexandria ad occasum.	
			H.	m̃.	H.	m̃.
Ciuitates insignes	Rhætiæ	Brigantium	15	40	2	0
	Vindeliciæ	Augusta Vindel.	15	54	1	50
	Norici	Aredate	15	50	1	40
		Iuliũ Carnicum	15	30	1	40
	Pannoniæ superioris	Prætouium	15	30	1	30
		Sacarbantia	15	50	1	20
		Emona	15	30	1	30
	Pannoniæ inferioris	Serbium	15	36	1	20
		Sirmium	15	30	1	0
	Illyridis	Iadera	15	20	1	20
		Sidrona	15	26	1	10
		Salonæ	15	15	1	10
		Narbona	15	15	1	0
		Scardona insula	15	20	1	20

GERMANIAE MAGNAE PARS
Rhenus
Artobriga
Runicatæ
Leuni
Cõsuantæ
Augusta
Benlaum
VINDELICIA
Breuni
Inutriũ
Licatij
Pœnę
Ocra mons
Licus
Aenus fl.
Brixantæ
Calucones
Vennes
RHAETIA
Adula mons
Riguscæ Suanitæ
Alpes
Seuaces
Alauni
Ambisontij
NORICUM
Norici
Ambidrani
Ambilici
Caruancas
Danubius
Celia
Cetius mons
PANNONIA
superior
Boei
Sauus fl.
Daros fl.
Colettani
Latobici
Varciani
Albanus mons
Siscia
Cytni
Azali
Sacarbaria
Bregetiũ
Iassij
Magniana
Osseriates
Narabon
Carpis
Arabisci
Amatini
Curta
Herculiates
PANNONIA inferior
Andiates
Breuci
Teutoburgiũ
Scordisci
Saus fl.
Cornacum
Taururum
Beby mõtes
IAZYGES
Metanastę
Carpatus mons
DACIAE pars
Graiæ Alpes
Medio lanũ
Iuliũ Carnicũ
Pola
Venetiæ
Padus fl.
Doria fl.
Liguria
Genua
Iapydres
Oeneus
Mazæi
Dindarij
Ditiones
Derriopes
Ceraunij
Derrij
ILLYRIS et
Liburnia
Sidrona
Aenona
Iadera
Titius
Scardona
Dauræj
Comenij
Vardei
Narensij
Sardiotæ
DALMATIA
Salonæ
Scardona mons
Mysię superioris pars
Rauenna
Apsorus
Curicta
Sinus Adriaticus
Ariminũ
Ancona
Arnus fl.
Italia
Tiberis
Roma
Liris fl.
Scardona
Issa
Tragurũ
Pharia
Corcyra
Apulia
Melitina
Naron fl.
Siculotæ
Ducleatæ
Pirustæ
Scirtones
Drilon
Neapol
Garganus mons
Mare Thyrrenum
Delphinus
Tarentũ
Brendisiũ
Sicilię pars
Regiũ
MACEDONIAE pars
EPIRI pars
Diapõtus
Parall. 14

RHAETIAE CIVITATES.
Bragodurum, Ebodurum, Dracuina, Drusomagus, Ectodurum, Phæniana, Taxgetium, Viana. VINDELICIAE. Bœodurum, Carrodunum, Abudiacum, Cambodunum, Medullum. NORICI. Aguntum, Bedacum, Claudinium, Gabanodurum, Gesodunum, Vacorium, Pœdicum, Virunum, Idunum, Sianticum, Teurnia. PANNONIAE superioris. Andautonium, Bolentium, Bononia, Carrodunũ, Emona, Murœla, Magniana, Lentudum. Mouidunum, Olimacum, Pætouium, Prætorium, Rhispia, Sala, Sauaria, Siscia, Soroga, Sisopa, Valina, Visontium, Vinundria. PANNONIAE inferioris. Aquicum. Baßiana, Berbis. Certissa. Iuollum. Lussoniũ, Lugionum. Marsonia, Mursella. Rittium. Salinum, Sirmium. Vacontium. ILLIRIDIS & Dalmatiæ. Aluona, Argyrutum, Arucia, Andecrium. Bulua, Burnum, Corinium, Curcum. Delminium, Doclea. Enona, Enderũ, Epicaria. Flauona. Herona. Lopsica. Nedinum, Narbona. Ortopla, Onæum. Piguntium. Rizana. Saloniana, Scodra. Tarsatica. Velcera, Varuaria.

πρὸς δὲ τῇ ἑτέρᾳ μέχρι Προποντίδος καὶ Ἑλλησπόντου, τὰ Θρᾴκικα, καὶ εἴ τινα τούτοις ἀναμέμικται Σκυθικὰ, ἢ Κελτικά. Δεῖ δ' ἀπὸ τοῦ Ἴστρου τὴν ἀρχὴν ποιήσασθαι τὰ ἐφεξῆς λέγοντας τοῖς περιωδευθεῖσι τόποις. ταῦτα δ' ἐστὶ, τὰ συνεχῆ τῇ Ἰταλίᾳ τε καὶ ταῖς Ἄλπεσι καὶ Γερμανοῖς, καὶ Δακοῖς, καὶ Γέταις. δίχα δ' ἄν τις καὶ ταῦτα διέλθοι. Τρόπον γάρ τινα τῷ Ἴστρῳ παράλληλά ἐστι τά τε Ἰλλυρικὰ καὶ τὰ Παννονικὰ καὶ τὰ Θρᾴκια ὄρη, μίαν πως γραμμὴν ἀποτελοῦντα διήκουσαν ἀπὸ τοῦ Ἀδρίου, μέχρι πρὸς τὸν Πόντον, ἧς πρὸς ἄρκτον μέν ἐστι μέρη, τὰ μεταξὺ τοῦ Ἴστρου καὶ τῶν ὀρῶν. πρὸς νότον δ' ἥ τε Ἑλλὰς καὶ ἡ συνεχὴς βάρβαρος, μέχρι τῆς ὀρεινῆς. Πρὸς μὲν οὖν τῷ Πόντῳ, τὸ Αἷμόν ἐστιν ὄρος, μέγιστον τῶν ταύτῃ καὶ ὑψηλότατον, μέσην πως διαιροῦν τὴν Θρᾴκην. ἀφ' οὗ φησι Πολύβιος, ἀμφοτέρας καθορᾶσθαι τὰς θαλάττας, οὐκ ἀληθῆ λέγων. καὶ γὰρ τὸ διάστημα μέγα τὸ πρὸς Ἀδρίαν, καὶ τὰ ἐπισκοτοῦντα πολλά. Πρὸς δὲ τῷ Ἀδρίᾳ, πᾶσα ἡ Ἀρδία σχεδὸν, μέση δ' ἡ Παιονία. καὶ αὐτὴ πᾶσα ὑψηλή. ἐφ' ἑκάτερα δ' αὐτῆς ἐπὶ μὲν τὰ Θρᾴκια ἡ Ῥοδόπη ὅμορον ὑψηλὸν ὄρος μετὰ τὸν Αἷμον, ἐπὶ δὲ θάτερα πρὸς ἄρκτον τὰ Ἰλλυρικὰ, ἥ τε τῶν Αὐταριατῶν χώρα, καὶ ἡ Δαρδανική. Λέγωμεν δὴ τὰ Ἰλλυρικὰ πρῶτα, συνάπτοντα τῷ τε Ἴστρῳ, καὶ ταῖς Ἄλπεσιν, αἳ κεῖται μεταξὺ τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Γερμανίας, ἀρξάμενα ἀπὸ τῆς λίμνης τῆς κατὰ τοὺς Οὐινδολικοὺς καὶ Ῥαιτοὺς καὶ Τοινίους. Μέρος μὲν δή τι τῆς χώρας ταύτης ἠρήμωσαν οἱ Δακοὶ καταπολεμήσαντες Βοΐους καὶ Ταυρίσκους ἔθνη Κελτικὰ, τὰ ὑπὸ Κρετοσίρῳ, φάσκοντες εἶναι τὴν χώραν σφετέραν, καίπερ ποταμοῦ διείργοντος τοῦ Παρίσου, ῥέοντος ἀπὸ τῶν ὀρῶν ἐπὶ τὸν Ἴστρον κατὰ τοὺς Σκορδίσκους καλουμένους Γαλάτας, καὶ γὰρ οὗτοι τοῖς Ἰλλυρικοῖς ἔθνεσι, καὶ τοῖς Θρᾳκίοις, ᾤκησαν ἀναμίξ. ἀλλ' ἐκείνους μὲν οἱ Δακοὶ κατέλυσαν, τούτοις δὲ συμμάχοις ἐχρήσαντο πολλάκις. Τὸ δὲ λοιπὸν ἔχουσι Παννόνιοι, μέχρι Σεγεστικῆς καὶ Ἴστρου πρὸς ἄρκτον καὶ ἕω. πρὸς δὲ τἆλλα μέρη ἐπὶ πλέον διατείνουσιν. Ἡ δὲ Σεγεστικὴ πόλις ἐστὶ Παννονίων ἐν συμβολῇ ποταμῶν πλειόνων, ἁπάντων πλωτῶν, εὐφυὲς ὁρμητήριον τῷ πρὸς Δακοὺς πολέμῳ. ὑποπέπτωκε γὰρ ταῖς Ἄλπεσιν αἳ διατείνουσι μέχρι τῶν Ἰαπόδων, Κελτικοῦ τε ἅμα καὶ Ἰλλυρικοῦ ἔθνους. ἐντεῦθεν δὲ καὶ ποταμοὶ ῥέουσι πολὺν καταφέροντες εἰς αὐτὴν τόν τε ἄλλον καὶ τὸν ἐκ τῆς Ἰταλίας φόρτον·

uersus alterum usque ad Propontidem & Hellespontum Thraciæ, & si quæ eis admixtæ sunt Scythicæ aut Celticæ. Est autem initium repetendum ab Istro, ac deinceps ordine recensenda, quæ enarratis iam locis sunt proxima, nimirum quæ confinia sunt Italiæ, Alpibus, Germanis, Dacis, Getis. Verùm hæc quoque in duas partes diducere licet. Etenim quodammodo æquabiliter ubique ab Istro distantem lineam conficiunt Illyrij, Pannonij, ac Thracij montes, ab Adria ad Pontum usque pertinentem: à qua uersus septentrionem est quod inter montes & Istrum interiacet regionis: uersus meridiem Grçcia & huic contiguæ barbarorum sedes ad montes usque. Atque ad Pōtum quidem pertingit Aemus mons, maximus eorum qui in istis sunt partibus atque celsissimus, mediam ferè diuidēs Thraciam. ab hoc Polybius utrunque mare cerni falsò ait. nam & magnum est ad Adriam usque interuallum, & quæ uisum impediant multa. At uerò ad Adriam, tota pœne est 15 Ardia, ac media Pannonia, ipsa quoque sublimis tota. In utramque inde partem, in Thracia mons est confinis Pannonibus Rhodope post Aemum maximè altus: in altera parte uersus septentrionem Illyricum est, & Autariatæ, ac Dardanica gens. Primùm itaque Illyrica exponamus. quæ & Istrum & Alpes attingunt, sita in medio Italiæ & Germaniæ, incipientia à lacu qui apud Vindelicos est & Rhetos & Tœnios. Huius regionis partem uastam desertamque reddiderunt Daci, debellatis Boijs & Tauriscis Gallicis gentibus Cretosiro subiectis, qui eam sibi uindicabat regionem quanquam amnis distingueret Parisus, qui à montibus in Istrū defluit per Scordiscos Gallos. Hi enim permixti Illyricis ac Thracibus habitabant. Verùm illos Daci deleuerunt, his sæpe usi sunt socijs. Reliqua uersus septentrionem & orietem tenent Pannonij, usque ad Segesticam & Istrum: uersum reliquas plagas magis extenduntur. Vrbs Pannoniæ est Segestica ad confluentes sita multorum amnium, nauigabilium omnium, arx belli in Dacos opportuna. sita est enim sub Albibus quæ ad Iapodes usque porriguntur, gentem partim Gallicam, partim Illyricam: atque inde multi labuntur fluuij, deferentes ad urbem cum alias, tum Italicas merces. Nam ab Aquileia trans Ocram Naupontum

Aemus.

15

Pannonia. *Segestica.*

tum usque Tauriscorum oppidum, quo uehicula perueniunt; transitus est stadiorum CCCL, aut, ut alijs uidetur, IↃ. Est autem Ocra pars Alpeum à Rhætis ad Iapode- porrectarum humilima. apud Iapodes rursum se attollunt montes & uocantur Albij. Similiter traiectus montis est à Tergesta uico Carnico ad lacum Lugeum. Vicinus autem Naupontō fluuius est Corcoras, qui merces excipit. atque hic in Sauum influit, Sauus in Drauū, hic in Noarum apud Segesticam. inde Noarus augetur, hausto Calapi amne (. qui ex Albio monte per Iapodas delabitur.) inque Danubium apud Scordiscos exit. Nauigatio ferè est uersus septentrionem. Iter à Tergesta ad Danubium stadiorū circiter CIↃ CC. Prope Segesticam sunt etiam Syscia oppidum, & Sirmium, in Italico itinere. Gentes Pannonum sunt Breuci, Andizetij, Diasnotes, Perustæ, Mazæi, Dæsiatæ, quorum dux Bato, alijque minores & obscuriores conuentus.

16 Pertingit Pannonia etiam usque ad Dalmatiam, & ferè Sardiæos uersus meridiem si proficiscatæ. Quidquid autem regionis ab intimo Adriæ sinu usque ad Sardiæos & Rizonicum sinum protenditur, montosum est, interpositum mari & Pannonibus. Atque hinc sane uidetur non incommodè initium nos facturos, continenti oratione ambitum istum totum descripturos: paucis modò repetitis eorum quæ suprà dicta fuerunt. Docuimus enim in Italiæ descriptione, primos in Illyrici ora maritima esse Istros, conterminos Italiæ & Carnis. principesque nostros hodie Italiæ fines ad Polam usque Istriæ urbem protulisse. Hi igitur fines circiter IↃ CCC stadia ab intimo sinus absunt. totidemque stadia sunt à promontorio quod est ante Polam situm ad Auconem Venetico agro ad dextram relicto. Tota ora Istriæ, stadiorum CIↃ CCC. Sequitur Iapodum ora, stadiorum CIↃ. Siti sunt

Iapodes. Iapodes sub Albio monte, qui finis est Alpium, admodum alto: ac partim ad Pannonios & Istrum pertingunt, partim ad Adriam. bellicosa gens, sed ab Augusto Cæsare prorsus defatigata. Vrbes eorum, Metulum, Arupinus, Monetium, Vendum. regio est inops: Zea ferè & milio uictitant. armatura ijs Gallica. notis compuncti sunt corpora, in morem reliquorum Illyricorum & Thracum. Post

Liburni. Iapydum oram Liburnica succedit, longior priore

εἰσὶ στάδιοι τριακόσιοι πεντήκοντα, εἰς ἣν αἱ ἁρμάμαξαι καταγίνονται, τῶν Ταυρίσκων. Οὖσαν κατοικίαν, ἔνιοι δέ φασι πεντακοσίους. ἡ δ᾽ Ὄκρα ταπεινότερον μέρος τῶν Ἄλπεών ἐστι, τῶν διατεινουσῶν ἀπὸ τῆς Ῥαιτικῆς μέχρι Ἰαπόδων. ἐντεῦθεν δ᾽ ἐξαίρεται τὰ ὄρη πάλιν ἐν τοῖς Ἰάποσι, καὶ καλεῖται Ἄλβια. ὁμοίως δὲ καὶ ἐκ Τεργέστης κώμης Καρνικῆς ὑπέρθεσίς ἐστι, διὰ τῆς Ὄκρας εἰς ἕλος Λούγεον καλούμενον. πλησίον δὲ τοῦ Ναυπόντου ποταμός ἐστι Κορκόρας, ὁ δεχόμενος τὰ φορτία. οὗτος μὲν οὖν εἰς τὸν Σάον ἐμβάλλει, ἐκεῖνος δ᾽ εἰς τὸν Δράβον, ὁ δ᾽ εἰς τὸν Νόαρον, κατὰ τὴν Σεγεστικήν. ἐντεῦθεν δ᾽ ἤδη ὁ Νόαρος πλήθει προσλαβὼν τὸν διὰ τῶν Ἰαπόδων ῥέοντα ἐκ τοῦ Ἀλβίου ὄρους Κάλαπιν, συμβάλλει τῷ Δανουβίῳ κατὰ τοὺς Σκορδίσκους. ὁ δὲ πλοῦς τὰ πολλὰ τοῖς ποταμοῖς, ἐπὶ τὰς ἄρκτους ἐστίν. ὁδὸς, ἀπὸ Τεργέστων ἐπὶ τὸν Δανούβιον σταδίων ὅσον χιλίων καὶ διακοσίων. Ἐγγὺς δὲ τῆς Σεγεστικῆς ἐστι καὶ ἡ Συσκία φρούριον καὶ Σίρμιον ἐν ὁδῷ κείμενα τῇ εἰς Ἰταλίαν. ἔθνη δ᾽ ἐστὶ τῶν Παννονίων Βρεῦκοι, καὶ Ἀνδιζήτιοι, καὶ Διάσνωντες, καὶ Πειροῦσται, καὶ Μαζαῖοι, καὶ Δαισιτιᾶται, ὧν Βάτων ἡγεμών, καὶ ἄλλα ἀσημότερα συστήματα μικρά. διατείνει μέχρι καὶ Δαλματίας, σχεδὸν δέ τι καὶ Σαρδιαίων, ἰόντι πρὸς νότον. ἅπασα ἡ ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τοῦ Ἀδρίου παρήκουσα ὀρεινὴ μέχρι τοῦ Ῥιζονικοῦ κόλπου καὶ τῆς Σαρδιαίων γῆς, μεταξὺ πίπτουσα τῆς τε θαλάττης καὶ τῶν Παννονίων ἐθνῶν. Σχεδὸν δὲ καὶ ἐντεῦθεν ποιητέον τὴν ἀρχὴν τῆς συνεχοῦς περιοδείας ἀναλαβοῦσι μικρὰ τῶν λεχθέντων πρότερον. ἔφαμεν δὲ ἐν τῇ περιοδείᾳ τῆς Ἰταλίας, Ἴστρους εἶναι πρώτους τῆς Ἰλλυρικῆς παραλίας, συνεχεῖς τῇ Ἰταλίᾳ, καὶ τοῖς Κάρνοις. καὶ διότι μέχρι Πόλας Ἰστρικῆς πόλεως προήγαγον οἱ νῦν ἡγεμόνες τοὺς τῆς Ἰταλίας ὅρους. οὗτοι μὲν οὖν περὶ ὀκτακοσίους σταδίους εἰσὶν ἀπὸ τοῦ μυχοῦ. τοσοῦτοι δ᾽ εἰσὶ καὶ ἀπὸ τῆς ἄκρας τῆς πρὸ τῆς Πόλης ἐπὶ Ἀγκῶνα ἐν δεξιᾷ ἔχοντι τὴν Ἐνετικήν. ὁ δὲ πᾶς Ἰστρικὸς παράπλους χιλίων τριακοσίων. ἑξῆς δ᾽ ἐστὶν ὁ Ἰαποδικὸς παράπλους χιλίων σταδίων. ἵδρυνται γὰρ οἱ Ἰάποδες ἐπὶ τῷ Ἀλβίῳ ὄρει τελευταίῳ τῶν Ἄλπεων ὄντι, ὑψηλῷ σφόδρα, τῇ μὲν ἐπὶ τοὺς Παννονίους καὶ τὸν Ἴστρον καθήκοντες, τῇ δ᾽ ἐπὶ τὸν Ἀδρίαν, ἀρειμάνιοι μὲν, ἐκπεπονημένοι δὲ ὑπὸ τοῦ Σεβαστοῦ Καίσαρος τελέως. πόλεις δ᾽ αὐτῶν Μέτουλον, Ἀρούπινος, Μονήτιον, Οὐένδον. λυπρὰ δὲ τὰ χωρία, καὶ ζειᾷ, καὶ κέγχρῳ τὰ πολλὰ τρεφόμενοι. ὁ δ᾽ ὁπλισμὸς Κελτικός. κατάστικτοι δ᾽ ὁμοίως καὶ τοῖς ἄλλοις Ἰλλυριοῖς καὶ Θρᾳξί. Μετὰ δὲ τὴν τῶν Ἰαπόδων, ὁ Λιβυρνικὸς παράπλους ἐστὶ μείζων τοῦ προτέρου

προτέρου σταδίοις πεντακοσίοις. ἐν δὲ τῷ παράπλῳ, ποταμὸς φορτίοις ἀνάπλουν ἔχων μέχρι Δαλματέων καὶ Σκάρδων, καὶ Λιβυρνὴ πόλις. παρ' ὅλην δ' ἣν εἶπον παραλίαν, νῆσοι μὲν αἱ Ἀψυρτίδες, περὶ ἃς ἡ Μήδεια λέγεται διαφθεῖραι τὸν ἀδελφὸν Ἄψυρτον διώκοντα αὐτήν. ἔπειτα ἡ Κυρακτικὴ κατὰ τοὺς Ἰάποδας. εἶθ' αἱ Λιβυρνίδες περὶ τετταράκοντα τὸν ἀριθμόν. εἶθ' ἄλλαι νῆσοι, γνωριμώταται δ' Ἴσσα, Τραγούριον, Ἰσσέων κτίσμα. Φάρος, ἡ πρότερον Πάρος, Παρίων κτίσμα· ἐξ ἧς Δημήτριος ὁ Φάριος, καὶ ἡ τῶν Δαλματέων παραλία, καὶ τὸ ἐπίνειον αὐτῶν Σάλων. ἔστι δὲ τῶν πολὺν χρόνον πολεμησάντων πρὸς Ῥωμαίους τὸ ἔθνος τοῦτο. κατοικίας δ' ἔσχεν ἀξιολόγους εἰς πεντήκοντα, ὧν τινὰς καὶ πόλεις Σάλωνά τε καὶ Πριάμωνα, καὶ Νινίαν, καὶ Σινώτιον. τό τε νέον καὶ τὸ παλαιόν, ἃς ἐνέπρησεν ὁ Σεβαστός. ἔστι δὲ καὶ Ἀνδήτριον ἐρυμνὸν χωρίον. Δαλμίον δὲ, μεγάλη πόλις, ἧς ἐπώνυμον τὸ ἔθνος. μικρὰν δ' ἐποίησε Νασικᾶς, καὶ τὸ πεδίον μηλόβοτον διὰ τὴν πλεονεξίαν τῶν ἀνθρώπων. ἴδιον δὲ τῶν Δαλματέων, τὸ διὰ ὀκταετηρίδος χώρας ἀναδασμὸν ποιεῖσθαι. τὸ δὲ μὴ χρῆσθαι νομίσμασι πρὸς μὲν τοὺς ἐν τῇ Ἰταλίᾳ ταύτῃ, ἴδιον, πρὸς ἀλλήλους δὲ τῶν βαρβάρων πολλοῖς κοινόν. Ἀρδίον δὲ ὄρος ἐστὶ, μέσον τέμνον τὴν Δαλματικὴν, τὴν μὲν ἐπὶ θαλάττιον, τὴν δ' ἐπὶ θάτερα. εἶθ' ὁ Νάρων ποταμὸς καὶ οἱ περὶ αὐτὸν Δαόριζοι, καὶ Ἀρδιαῖοι, καὶ Πληραῖοι· ὧν τοῖς μὲν πλησιάζει νῆσος ἡ Μέλαινα, Κόρκυρα καλουμένη, καὶ πόλις Κνιδίων κτίσμα. τοῖς δὲ Ἀρδιαίοις ἡ Φάρος, Πάρος λεγομένη πρότερον. Παρίων γάρ ἐστι κτίσμα, Οὐαραλίους δ' οἱ ὕστερον ἐκάλεσαν τοὺς Ἀρδιαίους. ἀπέωσαν δ' αὐτοὺς εἰς τὴν μεσόγαιαν ἀπὸ τῆς θαλάττης Ῥωμαῖοι, λυμαινομένους αὐτὴν διὰ τῶν λῃστηρίων, καὶ ἠνάγκασαν γεωργεῖν. τραχεῖα δὲ χώρα καὶ λυπρὰ, καὶ οὐ γεωργῶν ἀνθρώπων· ὥστ' ἐξέφθαρται τελέως, μικροῦ δὲ καὶ ἐκλέλοιπε. τοῦτο δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἔθνεσι τοῖς ταύτῃ συνέβη. οἱ γὰρ πλεῖστον δυνάμενοι πρότερον, τελέως ἐταπεινώθησαν καὶ ἐξέλιπον. Γαλατῶν μὲν Βοΐοι καὶ Σκορδίσκοι, Ἰλλυριῶν δὲ Αὐταριᾶται καὶ Ἀρδιαῖοι καὶ Δαρδάνιοι, Θρᾳκῶν δὲ Τριβαλλοὶ, ὑπ' ἀλλήλων μὲν ἐξ ἀρχῆς, ὕστερον δὲ ὑπὸ Μακεδόνων καὶ Ῥωμαίων ἐκπολεμούμενοι. Μετὰ δ' οὖν τὴν τῶν Ἀρδιαίων καὶ Πληραίων παραλίαν, ὁ Ῥιζαίων κόλπος καὶ Ῥιζαίων πόλις, καὶ ἄλλα πολίχνια, καὶ Δρίλων ποταμὸς ἀνάπλουν ἔχων πρὸς ἕω, μέχρι τῆς Δαρδανικῆς. συνάπτει δὲ τοῖς Μακεδονικοῖς

priore stadijs D. Est in ea ora fluuius, quo aduerso subuehuntur merces usque ad Dalmatas. & urbes, Scardon, & Liburna. Iuxta totam, quam explicaui, orã, insulæ sunt Absyrtides: ubi Medea dicitur fratem suum Absyrtum interfecisse, qui ipsam persequebatur. Deinceps est Cyractica pons Iapodas. sequuntur Liburnicæ, numero ad XL. tum alię, quarum nobilissima Issa: Tragurium ab Issensibus condita: Pharus, quę olim Parus, Pariorum colonia, patria Demetrij Pharij. tum ora maritima Dalmatarum, & nauale eorum Salona. Est hæc gens ex earum numero, quę diuturnum cum Romanis bellum gesserũt. habuit oppida memoratu digna ad L, de quibus & urbes nonnullæ Salona, Priamo, Ninia, Sinotium nouum ac uetus. ab Augusto ista sunt combusta. Est & Andretrium castellum probe munitum. & Dalminium magna urbs, unde nomen genti. eam urbem Nasica exiguam redegit agrumq́ pecori pascuum, ob incolarum auariciam. Proprium hoc habẽt Dalmatæ quod singulis octennijs agros denuò diuidunt. nam quòd nulla utuntur, id respectu uicinorum Italorum eis est peculiare: alioqui id cum multis alijs barbaris habent cõmune, quòd nomismate inter se non utuntur. Porrò mons 17 cui nomen Ardium, 17

Dalmatia.

Dalmatiam mediam secat, ut altera eius pars ad mare spectet, altera in diuersum. sequitur Naro amnis, & qui apud eum sunt Daorizi, Ardiæi, Pleræi. quorũ his propinqua est Melæna insula, Corcyra appellata, & urbs, à Cnidijs condita. Ardiæis uicinia est Pharos, antè Paros dicta: est enim à Parijs condita. Varalios autem posteri dixerunt Ardiæos. Sed hos à mari in mediterranea abegerunt Romani, coegeruntq́ue agriculturæ uacare. Est autem regio ea sterilis atque aspera, neque agricolis conueniens. itaque ea gens tãtùm non funditus perijt. Quod quidem alijs quoque eo in tractu gentibus usuuenit. quorum enim summa olim fuit potentia, nunc uel omnino nulli sunt, uel ad imam redacti conditionem. ut de Gallis Boij & Scordisci, de Illyricis Autariatæ, Ardiæi, Dardanij, de Thracibus Triballi: primùm à se inuicem attriti, deinde à Macedonibus & Romanis prorsus oppressi. Post Ardiæorum & Pleræorum oram Rhizæorum sinus & urbs, aliaque oppida, & Drilo fluuius, quo aduerso nauigatur orientem uersus usque ad Dardanicam. Attingit autem Macedonicas

nicas & Pannonicas gentes uersus meridiem: sicut & Autariatæ & Dasaretij, alijque populi alijs partibus se & Autariatas attingunt. Dardanicarum sunt etiam Galabrij, apud quos urbs est antiqua: & Thunatæ, Medis Thraciæ genti orientem uersus contermini. *Dardanij* Enimuerò Dardanij quanquàm essent oppidò agrestes, adeò ut etiã subter sterquilinijs effossas speluncas inhabitarẽt: Musicę tamen operam dederunt, semperque usi sunt Musicis fistulis, & instrumentis quæ fidibus intenduntur. Atque hi quidem sunt in mediterranes, quorum postea quoque faciemus memoriam. Post sinum Rhizicum Lissus est, & Acrolissus, & Epidãnus à Corcyræis condita, quæ nunc à peninsula cui imposita est, nomen Dyrrachij tenet. Inde Apsus, *Apollonia.* & Aous fluuij, atque propè hunc Apollonia urbs legibus optimis temperata, condita à Corinthijs & Corcyræis, dissita à flumine stadijs x, à mari LX. Hecatæus Aoum Aeantis nomine afficit, autumatque ex eodem apud Lacmum loco, atque adeò ex ijsdem penetralibus Inachum ad Argos deferri uersus meridiem & Aeantem ad occasum & Adriam. In Apolloniatorum finib. Nymphæum appellatur saxum quoddam ignem egerens, sub quo fontes sunt tepido fluẽtes bitumine, gleba (.ut apparet.) bituminosę terræ ardente ibi. propè in tumulo metalli est sectura, & quidquid exscinditur, id restituitur successu temporis terra, quæ in fossas ingeritur, in bitumen uertente. autor Posidonius. Idem refert ampeliten terram bituminosam, quæ in Pieriæ effoditur Seleucia. remedium esse aduersus uitis pediculos. illatam enim cum oleo, extinguere uermem priusquam à radice ad germen perueniat. sed & in Rhodo talem esse repertam, se magistratu ibi Prytanis gerente, quæ tamen plus olei
18 requireret. Post Apolloniam 18 Balliace est, & Oreũ, eiusque nauale Panormus, & montes Ceraunij, initium faucium sinus Ionij & Adriatici. Fauces enim utrique sunt communes: eoque tantum differunt, quod primæ maris seu exteriori parti nomen Ionij tribuitur, Adriæ autem interiori usque ad intimum sinus recessum. quanquàm hodie totum mare hoc nomen gerit. Theopompus ait prius nomen esse ortum à uiro qui in ista loca deduxerit Iones: Adriæ cognomentum à flumine esse deductum. Stadia sunt à Liburnis

νικοῖς ἔθνεσι, καὶ τοῖς Παιονικοῖς πρὸς μεσημβρίαν. καθάπερ καὶ οἱ Αὐταριάται καὶ Δασαρήτιοι, ἄλλοι κατ' ἄλλα μέρη συνεχεῖς ἀλλήλοις ὄντες, καὶ τοῖς Αὐταριάταις. τῶν δὲ Δαρδανιατῶν εἰσι καὶ οἱ Γαλάβριοι, παρ' οἷς πόλις ἀρχαία. καὶ οἱ Θουνάται, Μέδοις ἔθνει Θρᾳκίῳ πρὸς ἕω συνάπτουσιν. Ἄγριοι δ' ὄντες οἱ Δαρδάνιοι τελέως, ὥσθ' ὑπὸ ταῖς κοπρίαις ὀρύξαντες σπήλαια, ἐνταῦθα διαίτας ποιεῖσθαι, μουσικῆς δ' ὅμως ἐπεμελήθησαν, μουσικοῖς ἀεὶ χρώμενοι καὶ αὐλοῖς καὶ τοῖς ἐντατοῖς ὀργάνοις. οὗτοι μὲν οὖν ἐν τῇ μεσογαίᾳ, μνησθησόμεθα δ' αὐτῶν καὶ ὕστερον. Μετὰ δὲ τὸν Ῥιζικὸν κόλπον, Λισσός ἐστι πόλις καὶ Ἀκρόλισσος, καὶ Ἐπίδαμνος Κορκυραίων κτίσμα, ἡ νῦν Δυρράχιον ὁμωνύμως τῇ Χερρονήσῳ λεγομένη, ἐφ' ἧς ἵδρυται. εἶθ' ὁ Ἄψος ποταμός, καὶ ὁ Ἀῶος, ἐφ' ᾧ Ἀπολλωνία πόλις εὐνομωτάτη, κτίσμα Κορινθίων καὶ Κορκυραίων, τοῦ ποταμοῦ μὲν ἀπέχουσα σταδίους δέκα, τῆς θαλάττης δὲ ἑξήκοντα. Τὸν δ' Ἀῶον Αἴαντα καλεῖ Ἑκαταῖος, καί φησιν ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ τόπου, τοῦ περὶ Λάκμον, μᾶλλον δὲ τοῦ αὐτοῦ μυχοῦ, τόν τε Ἴναχον ῥεῖν εἰς Ἄργος πρὸς νότον, καὶ τὸν Αἴαντα, πρὸς ἑσπέραν καὶ πρὸς τὸν Ἀδρίαν. Ἐν δὲ τῇ χώρᾳ τῶν Ἀπολλωνιατῶν καλεῖταί τι Νυμφαῖον. πέτρα δ' ἐστὶ πῦρ ἀναδιδοῦσα. ὑπ' αὐτῇ δὲ κρῆναι ῥέουσι χλιαροῦ ἀσφάλτου, καιομένης ὡς εἰκὸς τῆς βώλου τῆς ἀσφαλτίδος. μέταλλον δ' ἐστὶν αὐτῆς πλησίον ἐπὶ λόφου. τὸ δὲ τμηθὲν ἐκπληροῦται πάλιν, τῷ χρόνῳ τῆς ἐγχωννυμένης εἰς τὰ ὀρύγματα γῆς μεταβαλλούσης εἰς ἄσφαλτον, ὥς φησι Ποσειδώνιος. Λέγει δ' ἐκεῖνος καὶ τὴν ἀμπελῖτιν γῆν ἀσφαλτώδη, τὴν ἐν Σελευκείᾳ τῇ Πιερίᾳ μεταλλευομένην, ἄκος εἶναι τῆς φθειριώσης ἀμπέλου. χρισθεῖσαν δὲ μετ' ἐλαίου, φθείρειν τὸ θηρίον πρὶν ἐπὶ τοὺς βλαστοὺς ἀπὸ τῆς ῥίζης ἀναβῆναι. τοιαύτην δ' εὑρεθῆναι καὶ ἐν Ῥόδῳ, πρυτανεύοντος αὐτοῦ, πλείονος δ' ἐλαίου δεῖσθαι. Μετὰ δ' Ἀπολλωνίαν Βαλλιακὴ καὶ Ὠρεόν, καὶ τὸ ἐπίνειον αὐτοῦ ὁ Πάνορμος, καὶ τὰ Κεραύνια ὄρη ἡ ἀρχὴ τοῦ στόματος τοῦ Ἰονίου κόλπου καὶ τοῦ Ἀδρίου. Τὸ μὲν δὴ στόμα κοινὸν ἀμφοῖν ἐστι, διαφέρει δὲ ὁ Ἰόνιος, διότι τοῦ πρώτου μέρους τῆς θαλάττης ταύτης ὄνομα τοῦτ' ἐστίν, ὁ δ' Ἀδρίας τοῦ ἐντὸς μέχρι τοῦ μυχοῦ, νυνὶ δὲ καὶ τῆς συμπάσης. φησὶ δὲ ὁ Θεόπομπος τῶν ὀνομάτων τὸ μὲν ἥκειν ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς, ἡγησαμένου τῶν τόπων ἐξ Ἴων τὸ γένος· τὸν Ἀδρίαν δὲ ποταμοῦ ἐπώνυμον γεγονέναι. Στάδιοι δ' ἀπὸ τῶν Λιβυρνῶν

βυρνῶν ἐπὶ τὰ Κεραύνια, μικρῷ πλείους ἢ διχίλιοι. Θεόπομπος δὲ τὸν πάντα ἀπὸ τοῦ μυχοῦ πλοῦν, ἡμερῶν ἓξ εἴρηκε. πεζῇ δὲ τὸ μῆκος τῆς Ἰλλυρίδος καὶ τριάκοντα. πλεονάζειν δέ μοι δοκεῖ, καὶ ἄλλα οὐ πιστὰ λέγειν, τό τε συντετρῆσθαι τὰ πελάγη, ἀπὸ τοῦ εὑρίσκεσθαι κέραμόν τε Θάσιον καὶ Χῖον ἐν τῷ Νάρωνι, καὶ τὸ ἄμφω κατοπτεύεσθαι τὰ πελάγη ἀπό τινος ὄρους, καὶ τῶν νήσων τῶν Λιβυρνίδων τιθεὶς, ὥστε κύκλον ἔχειν καὶ πεντακοσίων σταδίων, καὶ τὸ τὸν Ἴστρον ἑνὶ τῶν στομάτων εἰς τὸν Ἀδρίαν ἐμβάλλειν. Τοιαῦτα καὶ τοῦ Ἐρατοσθένους ἔνια παρακούσματά ἐστι λαοδογματικῶς, καθάπερ Πολύβιός φησι καὶ περὶ αὐτοῦ καὶ περὶ τῶν ἄλλων λέγων συγγραφέων. Τὸν μὲν οὖν παράπλουν, ἅπαντα τὸν Ἰλλυρικὸν, σφόδρα εὐλίμενον εἶναι συμβαίνει, καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς συνεχοῦς ἠιόνος, καὶ ἐκ τῶν πλησίον νήσων, ὑπεναντίως τῷ Ἰταλικῷ τῷ ἀντικειμένῳ ἀλιμένῳ ὄντι. ἀλεεινοὶ δὲ καὶ χρηστόκαρποι ὁμοίως. ἐλαιόφυτοι γὰρ καὶ εὐάμπελοι, πλὴν εἴ που παντάπασιν ἐκτραχύνεται τελέως. Τοιαύτη δ' οὖσα ὠλιγωρεῖτο πρότερον ἡ Ἰλλυρικὴ παραλία· τάχα μὲν καὶ κατ' ἄγνοιαν τῆς ἀρετῆς, τὸ μέντοι πλέον διὰ τὴν ἀγριότητα τῶν ἀνθρώπων καὶ τὸ λῃστρικὸν ἔθος. Ἡ δ' ὑπερκειμένη ταύτης πᾶσα ὀρεινὴ καὶ ψυχρὰ καὶ νιφόβολός ἐστιν, ἡ δὲ προσάρκτιος καὶ μᾶλλον, ὥστε καὶ τὴν ἄμπελον σπάνιον εἶναι καὶ ἐν ταῖς ὑψώσεσι, καὶ ἐν τοῖς ὑπτιωτέροις. ὀροπέδια δ' ἐστὶ ταῦτα ἃ κατέχουσιν οἱ Παννόνιοι, πρὸς νότον μὲν μέχρι Δαλματέων καὶ Ἀρδιαίων διατείνοντα, πρὸς ἄρκτον δὲ ἐπὶ τὸν Ἴστρον τελευτῶντα, πρὸς ἕω δὲ Σκορδίσκοις συνάπτοντα τῇδε, παρὰ τὰ ὄρη τῶν Μακεδόνων καὶ Θρακῶν. Αὐταριάται μὲν οὖν τὸ μέγιστον καὶ ἄριστον τῶν Ἰλλυριῶν ἔθνος ὑπῆρχον, ὃ πρότερον μὲν πρὸς Ἀρδιαίους συνεχῶς ἐπολέμει περὶ ἁλῶν, ἐν μεθορίοις πηγνυμένων ἐξ ὕδατος ῥέοντος ὑπὸ ἄγκει τινὶ, τοῦ ἔαρος. ἀρυσαμένοις γὰρ καὶ ἀποθεῖσιν ἡμέρας πέντε ἐξεπήγνυντο οἱ ἅλες. συνέκειτο δὲ παρὰ μέρος χρῆσθαι τῷ ἁλοπηγίῳ. παραβαινόντων δὲ τὰ συγκείμενα ἐπολέμουν. καταστρεψάμενοι δέ ποτε οἱ Αὐταριάται Τριβαλλοὺς ἀπὸ Ἀγριάνων μέχρι τοῦ Ἴστρου καθήκοντας ἡμερῶν πεντεκαίδεκα ὁδὸν, ἐπῆρξαν καὶ τῶν ἄλλων Θρακῶν τε καὶ Ἰλλυριῶν. κατελύθησαν δ' ὑπὸ Σκορδίσκων πρότερον, ὕστερον δ' ὑπὸ Ῥωμαίων, οἳ καὶ τοὺς Σκορδίσκους αὐτοὺς κατεπολέμησαν πολὺν χρόνον ἰσχύσαντας. ᾤκησαν δ' οὗτοι παρὰ τὸν Ἴστρον, διῃρημένοι δίχα, οἱ μὲν μεταξὺ δυοῖν ποταμῶν οἰκοῦ-

burnis ad Ceraunios mõtes paulo plura duobus millibus. Theopõpus totam ab intimo sinus nauigationem, sex dierum esse perhibuit: terrestri autem itinere Illyricum ad XXX dies peragrati. Videtur autem & nimium dicere mihi, & quædam parum credibilia proferre. ut cum maria ait cauernis seu foraminibus quibusdam in imo latentibus coire, eo argumento, quod later Thasius & Chius in Narone inuentus sit: & quod utrumque mare è monte quodam & insulis Liburnicis cerni affirmat, ambitu in orbẽ ID stadiorum: & quod Istrum uno ostiorum suorum in Adriam effluere tradit. Huiusmodi quosdam errores habet & Eratosthenes, ex rumoribus & opinione uulgi conceptos: quod de eo & aliis scriptoribus Polybius pronunciat. Cæterùm tota Illyrici ora oppidò est commodis instructa portubus, cum ipsa, tum insulæ etiam uicinæ: cùm quidem contra Italica ora huic opposita sit importuosa. Africa quoque itidem ut Italica, & bonarũ frugum ferax est ora Illyrici, oleis & uitibus egregia: nisi quòd quædam loca prorsus aspera sunt. Et fuit tamen ab initio neglecta: fortassis, quòd soli præstantia ignoraret: potior tamen causa fuit, quòd eam homines sæui & latrociniis dediti tenebant. Quæ supra hanc sita est regio, montosa est tota, frigida ac niualis, maximè quæ ad septentrionem uergit: ita ut uites raræ sint & in editis & in planis locis. Hæ sunt Pannonum montanę planicies, uersus meridiem ad Dalmatas usque & Ardiæos pertinentes, uersus septentrionem ad Istrum desinentes, uersus ortum Scordiscos attingentes, ad mõtes Macedonum & Thracum. Autariatæ autem maxima fuit & optima Illyriorum gens, cui quondam cõtra Ardiæos bellum fuit perpetuum de sale, qui in confinio cogebatur ex aqua uerno tempore ex quadam conualle defluẽte, hausta & per quinque dies reposita. pactum erat, ut salina ea alternis fruerentur uicibus, pactis posthabitis, belli decernebant. Sed Autariatæ cum Triballos domuissent, qui ab Agrianib. usq; ad Istrũ XV dierũ itineris spaciũ occupabant, supra alios etiã Thracas & Illyrios sese extulerũt. sunt aũt potẽtia sua exuti priùs à Scordiscis, deinde ab ipsis Rom. q Scordiscos etiã debellauerũt, diuturnæ usos potẽtia. Ad Istrũ habitauere Scordisci, in duas diuisi par-

Illyrici natura.

Autariatæ.

Scordisci.

tes. alij inter duos amnes in Istrum influentes Noarum, qui præter Segesticam fertur, & Martum, siue, ut alij uocant Bargum: alij paulo ultra eum, confines Triballis ac Mysis. habuerunt & insulas quasdam Scordisci. & eò uirium increuerunt, ut etiam usque ad Illyriorum, Pannonum, Thracumque fines progrederentur. quin & plerasque in Istro insulas obtinuerunt urbes eorũ fuerunt Heorta & Capedunum. Post Scordiscos iuxta Istrum Triballi sunt & Mysi, quorum supra fecimus mẽtionem. tum paludes paruæ Scythiæ intra Istrum, quas ipsas quoque commemorauimus. Hi, & Crobyzi & qui Troglogytæ dicuntur, supra Calatim, Tomæam, & Istrum accolunt. sequuntur qui ad Aemum sedes habent, & infra istos ad Pontum usq; Coralli, Besi, Medi quidam, ad Danthelitę. Hæ gentes omnes maiorem in modum sunt latrocinijs deditæ. Besi maiorem Aemi partem tenent, & à prædonibus Prædones appellantur, tuguria incolentes, uitamque degentes duram. attingentes Rhodopen, & Pannones, & de Illyricis Autariatas ac Dardanios. Inter Hos & Ardięos, Dasaretij sunt, & Hybrianes, aliæque obscuræ gentes: quas Scordisci infestauerunt, donec tãdem regionem eam cultoribus uacuam redegerunt, feceruntque ut inuiæ essent syluæ per aliquod dierum itineris spaciũ. Superest inter Istrum & montes ab utraque Pannoniæ parte, ora Ponti maritima, à Sacro Istri ostio usque ad Aemi montana, & ostium quod est iuxta Byzantium. Quemadmodum autem Illyrici oram describentes, usque ad Ceraunios montes progressi sumus, qui extra Illyrici mõtes siti, suum tamen proprium habent terminũ: hisque finibus gentes meridianas descripsimus, arbitrati huiusmodi notationes magis fore & ad præsens negocium & ad sequentia luculentas. sic & nunc ora Ponti, etsi supra lineam per montes ductum excidit, tamen suo proprio includetur limite, uidelicet Sacro ostio, ut & quæ nunc tractantur, & quæ sequentur, facilius intelligatur. Ergo à Sacro ostio in continenti ora dextram uersus ad ID stadia, Ister oppidum est, à Milesijs cõditũ. Deinde Tomi aliud oppidũ à priore distans stadijs CCL. post stadia ccxxc, Calatis urbs, Heracleotarum colonia. inde stadijs CIↃ CCC abest Apollonia Milesiorũ colonia. urbs

Ora Ponti.

τῶν, ἐμβαλλόντων εἰς τὸν Ἴστρον, τοῦ τε Νόαρου τοῦ παρὰ τὴν Σεγεστικὴν ῥέοντος, καὶ τοῦ Μάρτου, τινὲς δὲ Βάργον φασίν. οἱ δὲ μικρὸν τούτου πέραν συνάπτοντες Τριβαλλοῖς καὶ Μυσοῖς. εἶχον δὲ καὶ τῶν νήσων τινὰς οἱ Σκορδίσκοι. ἐπὶ τοσοῦτον δ' ηὐξήθησαν, ὥστε καὶ μέχρι τῶν Ἰλλυρικῶν καὶ τῶν Παιονικῶν, καὶ τῶν Θρακίων προελθεῖν ὀρῶν. κατεῖχον οὖν καὶ τὰς νήσους τὰς ἐν τῷ Ἴστρῳ τὰς πλείους. ἦσαν δὲ καὶ πόλεις αὐτοῖς Εὔρτα καὶ Καπέδουνον. Μετὰ δὲ τὴν τῶν Σκορδίσκων χώραν παρὰ μὲν τὸν Ἴστρον, ἡ τῶν Τριβαλλῶν καὶ Μυσῶν ἐστιν, ὧν ἐμνήσθημεν πρότερον. καὶ τὰ ἕλη τὰ τῆς μικρᾶς καλουμένης Σκυθίας, τὰ ἐντὸς Ἴστρου. καὶ τούτων ἐμνήσθημεν. Ὑπεροικοῦσι δ' οὗτοί τε καὶ Κρόβυζοι, καὶ οἱ Τρωγλοδύται λεγόμενοι, τῶν περὶ Κάλλατιν καὶ Τομαίαν καὶ Ἴστρον, τόπων. Εἶθ' οἱ περὶ τὸν Αἷμον, καὶ οἱ ὑπ' αὐτῶν οἰκοῦντες μέχρι τοῦ Πόντου Κοραλλοὶ καὶ Βέσσοι, καὶ Μεδῶν τινές, καὶ Δανθηλιτῶν. Πάντα μὲν οὖν ταῦτα λῃστρικώτατα ἔθνη. Βέσσοι δὲ ὑπὲρ τὸ πλέον τοῦ ὄρους νέμονται τοῦ Αἵμου, καὶ ὑπὸ τῶν λῃστῶν λῃσταὶ προσαγορεύονται, καλυβῖταί τινες καὶ λυπρόβιοι, συνάπτοντες τῇ τε Ῥοδόπῃ καὶ τοῖς Παίοσι, καὶ τῶν Ἰλλυριῶν τοῖς τε Αὐταριάταις, καὶ τοῖς Δαρδανίοις. Μεταξὺ δὲ τούτων τε καὶ τῶν Ἀρδιαίων, οἱ Δασαρήτιοι εἰσὶ καὶ Ὑβριάνες, καὶ ἄλλα ἄσημα ἔθνη, ἃ ἐπόρθουν οἱ Σκορδίσκοι, μέχρι ἠρήμωσαν τὴν χώραν καὶ δρυμῶν ἀβάτων ἐφ' ἡμέρας πλείους ἐποίησαν μεστήν. Λοιπὴ δ' ἐστὶ τῆς μεταξὺ Ἴστρου καὶ τῶν ὀρῶν τῶν ἐφ' ἑκάτερα τῆς Παιονίας ἡ Ποντικὴ παραλία, ἡ ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ στόματος τοῦ Ἴστρου μέχρι τῆς περὶ τὸν Αἷμον ὀρεινῆς, καὶ μέχρι τοῦ στόματος τοῦ κατὰ Βυζάντιον. καθάπερ δὲ τὴν Ἰλλυρικὴν παραλίαν ἐπιόντες μέχρι τῶν Κεραυνίων ὀρῶν προὔβημεν ἔξω τῆς Ἰλλυρικῆς πιπτόντων ὀρεινῆς, ἐχόντων δέ τι οἰκεῖον πέρας· τὰ μεσόγαια δ' ἔθνη τούτοις ἀφωρίσμεθα, νομίζοντες σημειωδεστέρας ἔσεσθαι τὰς τοιαύτας περιγραφάς, καὶ πρὸς τὰ νῦν καὶ πρὸς τὰ ὕστερον. οὕτω καὶ ἐνταῦθα ἡ παραλία, κἂν ὑπερπίπτῃ τὴν ὀρεινὴν γραμμήν, ὅμως εἰς οἰκεῖόν τι πέρας τελευτήσει τὸ τοῦ Πόντου στόμα, καὶ πρὸς τὰ νῦν καὶ πρὸς τὰ ἑφεξῆς. Ἔστιν οὖν ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ στόματος τοῦ Ἴστρου ἐν δεξιᾷ ἔχουσι τὴν συνεχῆ παραλίαν, Ἴστρος πολίχνιον ἐν πεντακοσίοις σταδίοις, Μιλησίων κτίσμα. εἶτα Τόμις, ἕτερον πολίχνιον ἐν διακοσίοις πεντήκοντα σταδίοις. εἶτα πόλις Κάλλατις ἐν διακοσίοις ὀγδοήκοντα, Ἡρακλεωτῶν ἄποικος. εἶτ' Ἀπολλωνία, ἐν χιλίοις τριακοσίοις σταδίοις, ἄποικος Μιλησίων. τὸ πλέον

τὸ πλέον τοῦ κτίσματος ἱδρυμένον ἔχουσα ἐν νησίῳ τινί, ὅπου ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος, ἐξ οὗ Μάρκος Λεύκολλος, τὸν κολοσσὸν ἦρε, καὶ ἀνέθηκεν ἐν τῷ Καπιτωλίῳ τὸν τοῦ Ἀπόλλωνος, Καλάμιδος ἔργον. ἐν τῷ μεταξὺ δὲ διαστήματι, τῷ ἀπὸ Καλλάτιδος εἰς Ἀπολλωνίαν, Βιζώνη τέ ἐστιν, ἧς κατεπόθη πολὺ μέρος ὑπὸ σεισμῶν, καὶ Κρουνοί, καὶ Ὀδησσὸς Μιλησίων ἄποικος, καὶ Ναύλοχος Μεσημβριανῶν πολίχνιον. εἶτα τὸ Αἷμον ὄρος μέχρι τῆς δεῦρο θαλάττης διῆκον. εἶτα Μεσημβρία Μεγαρέων ἄποικος, πρότερον δὲ Μενεβρία, οἷον Μενάπολις τοῦ κτίσαντος Μένε καλουμένου, τῆς δὲ πόλεως βρίας καλουμένης Θρακιστί, ὡς καὶ ἡ τοῦ Σήλυος πόλις Σηλυβρία προσηγόρευται, ἥ τε Αἶνος Πολτυοβρία ποτὲ ὠνομάζετο. εἶτ᾽ Ἀγχιάλη πολίχνιον Ἀπολλωνιατῶν, καὶ αὐτὴ ἡ Ἀπολλωνία. ἐν δὲ ταύτῃ τῇ παραλίᾳ ἐστὶ, Κητέριζις ἄκρα, χωρίον ἐρυμνόν, ᾧ ποτε καὶ Λυσίμαχος ἐχρήσατο γαζοφυλακίῳ. πάλιν δ᾽ ἀπὸ τῆς Ἀπολλωνίας ἐπὶ Κυανέας, στάδιοι εἰσὶ περὶ χιλίους καὶ πεντακοσίους. ἐν δὲ τῷ μεταξὺ ἥ τε Θυνιὰς τῶν Ἀπολλωνιατῶν χώρα, Ἀγχιάλη, καὶ αὐτὴ Ἀπολλωνιατῶν, καὶ Φινόπολις καὶ Ἀνδριάκη, συνάπτουσα τῷ Σαλμυδησσῷ. ἔστι δ᾽ οὗτος ἔρημος αἰγιαλὸς καὶ λιθώδης, ἀλίμενος, ἀναπεπταμένος πολὺς πρὸς τοὺς Βορέας, σταδίων ὅσον ἑπτακοσίων μέχρι Κυανέων τὸ μῆκος. πρὸς ὃν οἱ ἐκπίπτοντες ὑπὸ τῶν Ἀστῶν διαρπάζονται τῶν ὑπερκειμένων, Θρακίου ἔθνους. Αἱ δὲ Κυάνεαι πρὸς τῷ στόματι τοῦ Πόντου εἰσὶ δύο νησίδια, τὸ μὲν τῇ Εὐρώπῃ προσεχές, τὸ δὲ τῇ Ἀσίᾳ, πορθμῷ διειργόμενα ὅσον εἴκοσι σταδίων. τοσοῦτον δὲ διέχει καὶ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Βυζαντίων, καὶ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Χαλκηδονίων, ὅπερ ἐστὶ τοῦ στόματος τοῦ Εὐξείνου τὸ στενώτατον. προϊόντι γὰρ δέκα σταδίους, ἄκρα ἐστὶ πενταστάδιον ποιοῦσα τὸν πορθμόν, εἶτα διΐσταται ἐπὶ πλέον, καὶ ποιεῖν ἄρχεται τὴν Προποντίδα. ἀπὸ μὲν οὖν τῆς ἄκρας τῆς τὸ πενταστάδιον ποιούσης, ἐπὶ τὸν ὑπὸ τῇ συκῇ καλούμενον λιμένα, στάδιοι πέντε καὶ τριάκοντα. ἐντεῦθεν δὲ ἐπὶ τὸ κέρας τὸ Βυζαντίων πέντε. ἔστι δὲ τὸ κέρας προσεχὲς τῷ Βυζαντίων τείχει, κόλπος ἀνέχων ὡς πρὸς δύσιν ἐπὶ σταδίους ἑξήκοντα, ἐοικὼς ἐλάφου κέρατι. εἰς γὰρ πλείστους σχίζεται κόλπους ὡς ἂν κλάδους τινάς, εἰς οὓς ἐμπίπτουσα ἡ πηλαμὺς, ἁλίσκεται ῥᾳδίως, διά τε τὸ πλῆθος αὐτῆς, καὶ τὴν βίαν τοῦ συνελαύνοντος ῥοῦ, καὶ τὴν στενότητα τῶν κόλπων, ὥστε καὶ χερσὶν ἁλίσκεσθαι διὰ τὴν στενοχωρίαν. γεννᾶται μὲν οὖν τὸ ζῷον ἐν τοῖς ἕλεσι τῆς Μαιώτιδος. ἰσχύσαν δὲ μικρὸν,

urbs maiore ſui parte cōdita eſt in parua quę dam inſula, ubi fanū eſt Apollinis. unde M. Lucullus coloſſum Apollinis, opus Calamidis, ſublatum in Capitolio dedicauit. Inter Calatin & Apolloniam, Bizona eſt, cuius magna pars terræmotibus hauſta eſt: & Cruni, & Odeſſus Mileſiorum colonia, & Naulochus Meſembrianorum oppidum. inde Aemus mons, ad iſtud uſque mare pertingens. Sequitur Meſembria Megarenſium colonia, antè Menebria, id eſt, Mene urbs dicta: quòd conditori eius Mene eſſet nomen. Bria autem urbs Thracum lingua urbem ſignificat: ſicut & Selys urbs Selybria appellatur, & Aenus aliquando Poltiobria dicta fuit. Deinceps eſt Anchiale Apolloniatarū oppidum, atque ipſa Apollonia. In hac ora eſt etiam Ceterizis promontoriū, caſtellum habens munitum, ubi aliquando ſuos theſauros adſeruauit Lyſimachus. Rurſum ab Apollonia ad Cyaneas, ſtadia ſunt circiter
19 CIↃ IↃ. Medio ſpacio continentur Thyni- 19
ás Apolloniatarum, ut Anchiale. deinde Phinopolis, & Andriaca Salmydeſſo contigua. Litus hoc deſertum eſt ac ſaxoſum, importuoſum, uerſus Aquilones latè apertū, longitudine uſque ad Cyaneas ſtadiorum IↃ CC. qui ad hoc litus excidunt, ij ab Aſtis Thracia gente ſupernè accolentè ſpoliātur. Cyaneæ ſunt duæ exiguæ inſulæ ad fauces Ponti, altera Europæ, altera Aſia adiuncta, ſtadiorum circiter XX freto diſiunctæ. Tantum etiam eſt interuallum inter templū Byzantij & templum Chalcedonis: eæq́ue ſunt ſummæ Euxini Pōti anguſtiæ. decem enim ſtadia progreſſus, ad promontorium perueníes, quod fretum quinque ſtadia latum efficit, deinde diducitur amplius, incipitq́ Propontidem conficere. à promontorio itaque, quòd quinque ſtadiorum fretum facit, ad portū qui ſub Ficum dicitur, ſtadia ſunt XXV. inde ad Cornu Byzantiorum, V. Eſt autem id cornu Bizantio muro coniunctum, ſinus uerſus occidentem ad LX ſtadia penetrans, ſimilis cornui ceruino, quòd in multos ſinus,
quaſi in ramos finditur, in quos incidens Pe- Pelamydes.
lamys, facilè capitur, cum ob copiā, tum ob uim fluctus intrò compellentis, & anguſtiam ſinuum, ob quam etiam manibus poteſt compræhendi. Naſcitur hoc animal in paludib. Mæotidis. cumq́ aliquid uirium cepit,

grege facto erumpunt per ostium, ac ad litus Asianum deferuntur usque ad Trapezuntem & Pharnaciam. atque ibi primùm capiuntur. sed ea piscatio copiosa non est, quia iustam magnitudinem Pelamydes non dum sunt adhuc assecutæ. Ad Sinopen usq; prouectæ, iam & captu meliores sunt, & ad salsamentum commodiores. Postquàm ad Cyaneas appulere, easque præteriuere, à litore Chalcedonis alba quædam petra procurrit in mare, qua ita perterrentur Pelamydes, ut illico in aduersam partem se conferant. quas corripiens fluctus, maximè locis natura ita factis ut maris fluctus ad Byzantium & Cornu eius ultrò conuertatur, eò compellit, Byzantiisque & Romano populo reditum memorabilem præbet. At Chalcedonii, qui in uicinia ab altera faucium parte habitant, huius copiæ non fiunt participes: quòd ad eorum portus pelamus non appellit. Itaque ergo Apollinem ferunt iis qui condita iam Chalcedone à Megarensibus, Byzantium condiderunt, oraculum sciscitantib. mandauisse, ut e regione cæcorum urbi locum caperent: cæcorum nomine notantem Megarenses, quod cum priores ad ista loca nauigassent, omissa in ulterius litus nauigatione in quo tanta esset commoditas, deteriora loca occupauerint. Atque nos quidem describenda Ponti ora ad Byzantium usque peruenimus, quæ illustris urbs, faucibus Ponti proxima, efficit ut finis descriptæ ab Istri ostio oræ sit notior. Supra Byzantium est Astorum gens, in qua est urbs Calybe, in qua Philippus Amyntæ filius pessimos homines collocauit.

Enumerauimus ergo eas gentes, quę quidem mentione dignæ iudicatæ, Istro & Illyricis ac Thracicis môtibus circumscriptæ, Adriæ uniuersam oram accolunt à sinus intimo recessu: tum læuam Ponti Euxini oram ab Istro usque ad Byzantium. Supersunt partes ad meridiem uergentes ad dictis montibus, & quæ infra sunt regiones, in quibus est Græcia, & barbarorum supra eam ad montes usque domicilia. *Peloponnesus.* De Peloponneso Hecatæus Milesius tradit, eam ante Græcos fuisse habitatam à barbaris. Et quidem ferè tota Græcia antiquitus barbarorum fuit sedes, quod ex his ratiocinari licet, quæ memoriæ pdita sunt. Nã & Pelops è Phrygia secum adduxit populũ in denominatam ab ipso Pelo-

ἐκπίπτει διὰ τοῦ στόματος ἀγεληδόν, καὶ φέρεται παρὰ τὴν Ἀσιανὴν ἠιόνα μέχρι Τραπεζοῦντος καὶ Φαρνακίας. ἐνταῦθα δὲ πρότερον συνίστασθαι συμβαίνει τὴν θήραν. οὐ πολλὴ δ' ἐστίν. οὐ γάρ πω τὸ προσῆκον ἔχει μέγεθος. εἰς δὲ Σινώπην προϊοῦσα, ὡραιοτέρα πρός τε τὴν θήραν καὶ τὴν ταριχείαν ἐστίν. ἐπειδὰν δὲ ἤδη συνάψῃ ταῖς Κυανέαις, καὶ παραλλάξῃ ταύτας, ἐκ τῆς Χαλκηδονιακῆς ἀκτῆς, λευκή τις πέτρα προσπίπτουσα φοβεῖ τὸ ζῶον, ὥστ' εὐθὺς εἰς τὴν περαίαν τρέπεσθαι. παραλαβὼν δ' ὁ ἐνταῦθα ῥοῦς ἅμα καὶ τῶν τόπων εὐφυῶν ὄντων, πρὸς τὸ τὸν ἐκεῖ ῥοῦν τῆς θαλάττης, ἐπὶ τὸ Βυζάντιον καὶ τὸ πρὸς αὐτὸ κέρας τετράφθαι φυσικῶς, συνελαύνεται δεῦρο, καὶ παρέχει τοῖς Βυζαντίοις καὶ τῷ δήμῳ τῶν Ῥωμαίων, πρόσοδον ἀξιόλογον. Χαλκηδόνιοι δ' ἐπὶ τῆς περαίας ἱδρυμένοι πλησίον, οὐ μετέχουσι τῆς εὐπορίας ταύτης, διὰ τὸ μὴ προσπελάζειν τοῖς λιμέσιν αὐτῶν τὴν πηλαμύδα. Ἤδη καὶ τὸν Ἀπόλλω φασὶ τοῖς κτίσασι τὸ Βυζάντιον ὕστερον μετὰ τὴν ὑπὸ Μεγαρέων Χαλκηδόνος κτίσιν, χρηστηριαζομένοις, προστάξαι ποιήσασθαι τὴν ἵδρυσιν, ἀπεναντίον τῶν τυφλῶν. τυφλοὺς καλέσαντα τοὺς Χαλκηδονίους, ὅτι πρότερον πλεύσαντες εἰς τοὺς τόπους ἀφέντες τὴν πέραν κατασχεῖν, τοσοῦτον πλοῦτον ἐχούσαν, εἵλοντο τὴν λυπροτέραν. Μέχρι μὲν δὴ Βυζαντίου προήλθομεν. ἐπεὶ δ' ἡ πόλις ἐπιφανὴς πλησιάζουσα μάλιστα τῷ στόματι, εἰς γνωριμώτερον πέρας ἀπὸ τοῦ Ἴστρου τὸν παράπλουν τελευτῶντα ἀπέφαινεν. Ὑπέρκειται δὲ τοῦ Βυζαντίου τὸ τῶν Ἀστῶν ἔθνος, ἐν ᾧ πόλις Καλύβη Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου πονηροτάτους ἐνταῦθα ἱδρύσαντος.

Τὰ μὲν οὖν ἀφοριζόμενα ἔθνη τῷ τε Ἴστρῳ καὶ τοῖς Ἰλλυρικοῖς ὄρεσι καὶ Θρακίοις, ταῦτ' ἐστὶν ὧν ἄξιον μνησθῆναι, κατέχοντα τὴν Ἀδριατικὴν παραλίαν πᾶσαν, ἀπὸ τοῦ μυχοῦ ἀρξάμενα, καὶ τὴν ἐπὶ ἀριστερὰ τοῦ Πόντου λεγομένην ἀπὸ Ἴστρου ποταμοῦ μέχρι Βυζαντίου. Λοιπὰ δ' ἐστὶ τὰ νότια μέρη τῆς λεχθείσης ὀρεινῆς, καὶ ἑξῆς τὰ ὑποπίπτοντα χωρία, ἐν οἷς ἐστιν ἡ Ἑλλὰς καὶ ἡ προσεχὴς βάρβαρος, μέχρι τῶν ὀρῶν. Ἑκαταῖος μὲν οὖν ὁ Μιλήσιος περὶ τῆς Πελοποννήσου φησίν, ὅτι πρὸ τῶν Ἑλλήνων ᾤκησαν αὐτὴν βάρβαροι. σχεδὸν δέ τι καὶ ἡ σύμπασα Ἑλλὰς κατοικία βαρβάρων ὑπῆρξε τὸ παλαιόν, ἀπ' αὐτῶν λογιζομένοις τῶν μνημονευομένων. Πέλοπος μὲν ἐκ τῆς Φρυγίας ἐπαγομένου λαὸν εἰς τὴν ἀπ' αὐτοῦ κληθεῖσαν Πελοπόννησον

πόννησον, Δαναοῦ δὲ ἐξ Αἰγύπτου· Δρυόπων τε καὶ Καυκώνων καὶ Πελασγῶν, καὶ Λελέγων, καὶ ἄλλων τοιούτων, κατανειμαμένων τὰ ἐντὸς ἰσθμοῦ, καὶ τὰ ἐκτὸς δέ. τὴν μὲν γὰρ Ἀττικὴν οἱ μετὰ Εὐμόλπου Θρᾶκες ἔσχον· τῆς δὲ Φωκίδος τὴν Δαυλίδα, Τηρεύς. τὴν δὲ Καδμείαν, οἱ μετὰ Κάδμου Φοίνικες. αὐτὴν δὲ τὴν Βοιωτίαν, Ἄονες καὶ Τέμβικες, καὶ Ὕαντες. ὡς δὲ Πίνδαρός φησιν·

Ἦν ὅτε ὕας Βοιώτιον ἔθνος ἔνεπον.

Καὶ ἀπὸ τῶν ὀνομάτων δὲ ἐνίων τὸ βάρβαρον ἐμφαίνεται, Κέκροψ, καὶ Κόδρος, καὶ Αἴκλος, καὶ Κόθος, καὶ Δρύμας, καὶ Κριμανός. οἱ δὲ Θρᾶκες καὶ Ἰλλυριοί, καὶ Ἠπειρῶται, καὶ μέχρι νῦν ἐν πλευραῖς εἰσίν. ἔτι μὲν οὖν μᾶλλον πρότερον, ἢ νῦν· ὅπου γε καὶ τῆς ἐν τῷ παρόντι Ἑλλάδος ἀναντιλέκτως οὔσης, τὴν πολλὴν οἱ βάρβαροι ἔχουσι. Μακεδονίαν μὲν Θρᾶκες καί τινα μέρη τῆς Θετταλίας. Ἀκαρνανίας δὲ καὶ Αἰτωλίας ἄνω, Θεσπρωτοί, καὶ Κασσωπαῖοι, καὶ Ἀμφίλοχοι, καὶ Μολοττοί, καὶ Ἀθαμᾶνες Ἠπειρωτικὰ ἔθνη. περὶ μὲν οὖν Πελασγῶν εἴρηται. τοὺς δὲ Λέλεγας τινὲς μὲν τοὺς αὐτοὺς Καρσὶν εἰκάζουσιν· οἱ δὲ συνοίκους μόνον καὶ συστρατιώτας. διόπερ ἐν τῇ Μιλησίᾳ, Λελέγων κατοικίας λέγεσθαί τινας· πολλαχοῦ δὲ τῆς Καρίας τάφους Λελέγων καὶ ἐρύματα ἔρημα, Λελέγια καλούμενα. ἥ τε νῦν Ἰωνία λεγομένη πᾶσα ὑπὸ Καρῶν ᾠκεῖτο καὶ Λελέγων· ἐκβαλόντες δὲ τούτους οἱ Ἴωνες αὐτοὶ τὴν χώραν κατέσχον. ἔτι δὲ πρότερον οἱ τὴν Τροίαν ἑλόντες, ἐξήλασαν τοὺς Λέλεγας ἐκ τῶν περὶ τὴν Σίδην τόπων τῶν κατὰ Πήδασον καὶ τὸν Σατνιόεντα ποταμόν. ὅτι μὲν οὖν βάρβαροι ἦσαν οὗτοι, καὶ αὐτὸ τὸ κοινωνῆσαι τοῖς Καρσὶ νομίζοιτ᾽ ἂν σημεῖον· ὅτι δὲ πλάνητες καὶ μετ᾽ ἐκείνων καὶ χωρίς, καὶ ἐκ παλαιοῦ, καὶ αἱ Ἀριστοτέλους πολιτεῖαι δηλοῦσιν. ἐν μὲν γὰρ τῇ Ἀκαρνάνων φησί, τὸ μὲν ἔχειν αὐτῆς Κουρῆτας, τὸ δὲ προσεσπέριον Λέλεγας, εἶτα Τηλεβόας. ἐν δὲ τῇ Αἰτωλῶν, τοὺς νῦν Λοκρούς, Λέλεγας καλεῖ· κατασχεῖν δὲ τὴν Βοιωτίαν αὐτούς φησιν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τῇ Ὀπουντίων καὶ Μεγαρέων. ἐν δὲ τῇ Λευκαδίων καὶ αὐτόχθονα τινὰ Λέλεγα ὀνομάζει, τούτου δὲ θυγατριδοῦν Τηλεβόαν, τοῦ δὲ παῖδας δύο καὶ εἴκοσι Τηλεβόας. ὧν τινας οἰκῆσαι τὴν Λευκάδα, μάλιστα δ᾽ ἄν τις Ἡσιόδῳ πιστεύσειεν οὕτως περὶ αὐτῶν εἰπόντι·

Ἤτοι γὰρ Λοκρὸς Λελέγων ἡγήσατο λαῶν,

ponesum, & Danaus ex Aegypto. & Dryopes, Caucones, Pelasgi, Leleges, aliíque eorum similes intra Isthmum sita obtinuerunt. quinimò & ea quæ sunt extra isthmum. Atticam enim Thraces qui cum Eumolpo uenerant possederunt: Daulidem Phocidis Tereus: Cadmeam Phœnices Cadmi comites: ipsamq́ue Bœotiam Aones, Tembices, atque Hyantes. atque ut ait 20 Pindarus, 20

Tempus erat, porcos (.Hyas.) cum diceret gentem Bœoticam

Quin & nomina quædam barbariem præ se ferũt, ut Cecrops, ut Codrus, Aeclus, Cothus, Drymas, Crimanus. Tum Thraces, & Illyrij & Epirotæ etiamnum Græciæ cingũt latera. Quod ipsum quondam magis fuisse quàm nunc liquet. quando hodie eius prouinciæ, quæ citra controuersiam est Græcia, multas partes barbari obtinent. Macedoniam nimirum Thraces, & quasdam Thessaliȩ partes. supra Acarnaniam & Aetoliam sita Thesproti, Cassopæi, Amphilochi, Molossi, & Athamanes, nationes Epiroticȩ. Ac de Pelasgis quidem Alibi. Lelegas uerò alij cum Caribus faciunt eosdem, alij tantùm eorum inquilinos & commilitones. itaque & in Milesiorum territorio quædam Lelegum domicilia ostenduntur, & multis in Cariæ locis sepulcra Lelegum, ac inanes tumuli, Lelegia appellantur. & quæ nunc Ionia dicitur, uniuersa fuit olim à Lelegibus ac Caribus habitata, quam istis pulsis Iones occupauerunt. sed & antè ij qui Troiam ceperunt, Leleges eiecerant è locis Sidȩ uicinis, iuxta Pedasum & Satnioentem fluuium. Fuisse autem Lelegas barbaros, uel eo signo potest conijci, quòd Carum fuerunt socij. Sed eas uel cum Caribus, uel seorsim hinc inde fuisse uagatos, idq́ue antiquitus, etiam Aristotelis Respublicæ demonstrant. nam in Acarnanum republ. ait, eius regionis partem teneri à Curetibus, partem occiduam à Lelegibus, cætera à Teleboios. in Aetolorum republica, eos qui nunc Locri dicãtur, Lelegas uocat, eosdemq́ue Bœotiam occupasse testatur. idemq́ue ait in Opuntiorum & Megarensium republica. in Leucadiorum autem republ. quendam indigenam Lelegem ponit, cuius ex filia nepos fuerit Teleboas, atque huius XXII filij Teleboæ. Atque horum quosdam Leucadem inhabitasse, maximè Hesiodo quispiam crediderit, sic de illis scribenti Leleges.

Namque fuit Locrus Lelegum ductor populorum;

Quos

Quos ſapiens æterna pater Saturnius olim
Lectos è terra dedit ortos Deucalioni.

Ipſa enim uocabuli Lectos ratio uidetur mihi ſub inuolucro hoc proponere, fuiſſe eos antiquitus collectitios quoſdam & mixtos è uarijs gentibus. quò accedit, quòd natio Lelegum abolita eſt. Quod ipſum de Cauconibus etiam dicere licet, qui nunc nulli ſunt, cùm antè diuerſis in terris habitauerint. Enimuerò priſcis temporibus populi Græciæ, quãquàm & multi eſſent, & exigui, & ignobiles: tamen quia & uirtutem colebant, & ſuum quiſque populus regem habebat, non adeò difficile erat terminos ſingulorum deſcribere. Nunc cùm magna pars regionis eius ſit deſerta, ac domicilia, urbes potiſsimùm, deleta: etiã ſi qs iſta poſſet accuratè deſcribere, nullũ is tñ facturus eſſet operęprecium, obſcuratis & abolitis ipſis. Quæ ſanè deletio cùm cœperit iam pridem, ne hodie quidem finem reperit multis in locis ob defectiones. ſed Romani ab incolis domini conſtituti, caſtra ſua ipſis habẽt in domibus. Certè Polybius ſcriptũ reliquit, Paulum Aemilium LXX urbes Epirotarum euertiſſe, Macedonibus & Perſeo domitis, quarum pleræq; fuerint Moloſſorum: eudemquè in ſeruitũtem abduxiſſe CL hominum millia. Nos tamen conabimur, quantum & ſcriptioni huic conuenit, & à nobis præſtari poteſt, ſingula perſequi: ſumto ab ora Ionij ſinus initio, quę ibi incipit, ubi ex Adria nauigatio finitur. Prima huius oræ pars eſt circa Epidamnum & Apolloniam. Verùm ab Apollonia in Mace-
21 doniam, Ignatia uia eſt orientem uerſus 21 diuerſa ac per miliaria diſtincta, ad ſingula poſito lapide, uſque ad Cypſelum & Hebrum fluuium. & continet M.P. IↃ XXXV. Quod ſi pro mille paſsibus octo (.ut receptũ eſt.) ſtadia ſupputes, ſtadia habebis IV CIↃ CCXXC. Sin Polybium ſequare, qui octo ſtadijs duo iugera addit, id eſt trientem ſtadij: addenda ſunt adhuc CLXXIIX ſtadia, triens numeri milliarium. Eodem autem ſpacio eandem in uiam incidunt & qui ab Apollonia, & qui à Dyrrachio proficiſcunt. Tota hæc uia Ignatia uocatur, prima pars ad Candauiam Illyrici montẽ, per urbẽ Lychnidũ & Pylonẽ, qui loc⁹ in uia diſtinguit Macedonia Illyricũ. inde iuxta Barnuntẽ per Heracleã, Lynceſtas, Eordos, ad Edeſſam & Pellẽ pergitur Theſ-

Τοὺς ῥά ποτε Κρονίδης Ζεὺς ἄφθιτα μήδεα εἰδὼς
Λεκτοὺς ἐκ γαίης ἀλέους πόρε Δευκαλίωνι.

Τῇ γὰρ ἐτυμολογίᾳ τὸ λεκτοὺς γεγονέναι τινὰς ἐκ παλαιοῦ καὶ μιγάδας, αἰνίττεσθαί μοι δοκεῖ· καὶ διὰ τὸ ἐκλελοιπέναι τὸ γένος. Ἅπερ ἄν τις καὶ περὶ Καυκώνων λέγοι, νῦν οὐδαμοῦ ὄντων, πρότερον δ' ἐν πλείοσι τόποις κατῳκισμένων. Πρότερον μὲν οὖν καίπερ μικρῶν τε πολλῶν τε ἀδόξων ὄντων τῶν ἐθνῶν, ὅμως διὰ τὴν εὐανδρίαν καὶ τὸ βασιλεύεσθαι κατὰ σφᾶς, οὐ πάνυ ἦν χαλεπὸν διαλαβεῖν τοὺς ὅρους αὐτῶν. Νῦν δ' ἐρήμου τῆς πλείστης χώρας γεγενημένης, τῶν κατοικιῶν, καὶ μάλιστα τῶν πόλεων ἠφανισμένων, οὐδ' εἰ δύναιτό τις ἀκριβοῦν ταῦτα, οὐδὲν ἂν ποιοίη χρήσιμον, διὰ τὴν ἀδοξίαν καὶ τὸν ἀφανισμὸν αὐτῶν. ὃς ἐκ πολλοῦ χρόνου λαβὼν τὴν ἀρχήν, οὐδὲ νῦν πω πέπαυται κατὰ πολλὰ μέρη, διὰ τὰς ἀποστάσεις· ἀλλ' ἐνστρατοπεδεύουσιν αὐτοῖς Ῥωμαῖοι τοῖς οἴκοις, κατασταθέντες ὑπ' αὐτῶν δυνάσται. Τῶν δ' οὖν Ἠπειρωτῶν ἑβδομήκοντα πόλεις Πολύβιός φησιν ἀνατρέψαι Παῦλον τὸν Αἰμίλιον, μετὰ τὴν Μακεδόνων καὶ Περσέως κατάλυσιν, (Μολοττῶν δ' ὑπάρξαι τὰς πλείστας.) πέντε δὲ καὶ δέκα μυριάδας ἀνθρώπων ἐξανδραποδίσαι. Ὅμως δ' οὖν ἐγχειρήσομεν, ἐφ' ὅσον τῇ γραφῇ τε προσήκει, καὶ ἡμῖν ἐφικτὸν ἐπελθεῖν τὰ καθ' ἕκαστα, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῆς κατὰ τὸν Ἰόνιον κόλπον παραλίας. αὕτη δ' ἐστὶν εἰς ἣν ὁ ἔκπλους ὁ ἐκ τοῦ Ἀδρίου τελευτᾷ. Ταύτης δὴ τὰ πρῶτα μέρη τὰ περὶ Ἐπίδαμνον καὶ Ἀπολλωνίαν ἐστίν. Ἐκ δὲ τῆς Ἀπολλωνίας εἰς Μακεδονίαν ἡ Ἰγνατία ἐστὶν ὁδὸς πρὸς ἕω, βεβηματισμένη κατὰ μίλιον, καὶ κατεστηλωμένη μέχρι Κυψέλου καὶ Ἕβρου ποταμοῦ. μιλίων δ' ἐστὶ πεντακοσίων τριάκοντα πέντε. λογιζομένῳ δ' ὡς μὲν οἱ πολλοὶ τὸ μίλιον ὀκτάστάδιον, τετρακισχίλιοι ἂν εἶεν στάδιοι, καὶ ἔτι ἐπ' αὐτοῖς διακόσιοι ὀγδοήκοντα· ὡς δὲ Πολύβιος προστιθεὶς τῷ ὀκταστάδίῳ δίπλεθρον, ὅ ἐστι τρίτον σταδίου, προσθετέον ἄλλους σταδίους ἑκατὸν ἑβδομήκοντα ὀκτώ, τὸ τρίτον τοῦ τῶν μιλίων ἀριθμοῦ. Συμβαίνει δ' ἀπὸ ἴσου διαστήματος συμπίπτειν εἰς τὴν αὐτὴν ὁδόν, τούς τε ἐκ τῆς Ἀπολλωνίας ὁρμηθέντας καὶ τοὺς ἐξ Ἐπιδάμνου. Ἡ μὲν οὖν πᾶσα Ἰγνατία καλεῖται, ἡ δὲ πρώτη ἐπὶ Κανδαουΐας λέγεται ὄρους Ἰλλυρικοῦ διὰ Λυχνιδοῦ πόλεως καὶ Πυλῶνος, τόπου ὁρίζοντος ἐν τῇ ὁδῷ τήν τε Ἰλλυρίδα καὶ τὴν Μακεδονίαν. ἐκεῖθεν δ' ἐστὶ παρὰ Βαρνοῦντα διὰ Ἡρακλείας, καὶ Λυγκιστῶν, καὶ Ἐορδῶν, εἰς Ἔδεσσαν καὶ Πέλλαν μέχρι Θεσσαλονικείας

σαλονικείας. μίλια δὲ σξζ΄, φησὶ Πολύβιος, ταῦτα διακόσια ἑξήκοντα ἑπτά. ταύτην δὴ τὴν ὁδὸν ἐκ τῶν περὶ τὴν Ἐπίδαμνον καὶ τὴν Ἀπολλωνίαν τόπων ἰοῦσιν, ἐν δεξιᾷ μὲν τὰ Ἠπειρωτικὰ ἔθνη, κλυζόμενα τῷ Σικελικῷ πελάγει, μέχρι τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, ἐν ἀριστερᾷ δὲ τὰ ὄρη τὰ τῶν Ἰλλυριῶν, ἃ προδιήλθομεν, καὶ τὰ ἔθνη τὰ παροικοῦντα μέχρι Μακεδονίας καὶ Παιόνων. Εἶτα ἀπὸ μὲν Ἀμβρακικοῦ κόλπου τὰ νεύοντα ἐφεξῆς πρὸς ἕω, τὰ ἀντιπαρήκοντα τῇ Πελοποννήσῳ, τῆς Ἑλλάδος ἐστίν. εἶτ' ἐκπίπτει τοῦ Αἰγαίου πελάγους, ἀπολιπόντα ἐν δεξιᾷ τὴν Πελοπόννησον ὅλην. Ἀπὸ δὲ τῆς ἀρχῆς τῶν Μακεδονικῶν ἐθνῶν, καὶ τῶν Παιονικῶν μέχρι Στρυμόνος ποταμοῦ, Μακεδόνες τε οἰκοῦσι καὶ Παίονες, καί τινες τῶν ὀρεινῶν Θρᾳκῶν. τὰ δὲ πέραν Στρυμόνος ἤδη, μέχρι τοῦ Ποντικοῦ στόματος καὶ τοῦ Αἵμου, πάντα Θρᾳκῶν ἐστι, πλὴν τῆς παραλίας. αὕτη δ' ὑφ' Ἑλλήνων οἰκεῖται, τῶν μὲν ἐπὶ τῇ Προποντίδι ἱδρυμένων, τῶν δὲ ἐπὶ τῷ Αἰγαίῳ. τὸ δ' Αἰγαῖον πέλαγος, δύο κλύζει πλευρὰς τῆς Ἑλλάδος, τὴν μὲν πρὸς ἕω βλέπουσαν, τείνουσαν δὲ ἀπὸ τοῦ Σουνίου πρὸς τὴν ἄρκτον μέχρι τοῦ Θερμαίου κόλπου καὶ Θεσσαλονικείας Μακεδονικῆς πόλεως, ἣ νῦν μάλιστα τῶν ἄλλων εὐανδρεῖ· τὴν δὲ πρὸς νότον τὴν Μακεδονικὴν ἀπὸ Θεσσαλονικείας μέχρι Στρυμόνος. τινὲς δὲ καὶ τὴν ἀπὸ Στρυμόνος μέχρι Νέστου τῇ Μακεδονίᾳ προσνέμουσιν· ἐπειδὴ Φίλιππος ἐσπούδασε διαφερόντως περὶ ταῦτα τὰ χωρία, ὥστ' ἐξιδιώσασθαι, καὶ συνεστήσατο προσόδους μεγίστας ἐκ τῶν μετάλλων καὶ τῆς ἄλλης εὐφυΐας τῶν τόπων. Ἀπὸ δὲ Σουνίου μέχρι Πελοποννήσου, τὸ Μυρτῷον ἐστὶ καὶ Κρητικὸν πέλαγος καὶ Λιβυκόν, σὺν τοῖς κόλποις μέχρι τοῦ Σικελικοῦ. τοῦτο δὲ καὶ τὸν Ἀμβρακικὸν καὶ Κορινθιακὸν καὶ Κρισαῖον ἐκπληροῖ κόλπον. Τῶν μὲν οὖν Ἠπειρωτῶν ἔθνη φησὶν εἶναι Θεόπομπος τετταρεσκαίδεκα. τούτων δ' ἐνδοξότατα, Χάονες καὶ Μολοττοί, διὰ τὸ ἄρξαι ποτὲ πάσης τῆς Ἠπειρώτιδος, πρότερον μὲν Χάονας, ὕστερον δὲ Μολοττούς, οἳ καὶ διὰ τὴν συγγένειαν τῶν βασιλέων ἐπιπλέον ηὐξήθησαν (τῶν γὰρ Αἰακιδῶν ἦσαν.) καὶ διὰ τὸ παρὰ τούτοις εἶναι τὸ ἐν Δωδώνῃ μαντεῖον, παλαιόν τε καὶ ὀνομαστόν. Χάονες μὲν οὖν καὶ Θεσπρωτοί, καὶ μετὰ τούτους ἐφεξῆς Κασσωπαῖοι, καὶ οὗτοι δ' εἰσὶ Θεσπρωτοί, τὴν ἀπὸ τῶν Κεραυνίων ὀρῶν, μέχρι τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου παραλίαν νέμονται, χώραν εὐδαίμονα ἔχοντες. ὁ δὲ πλοῦς ἀπὸ τῶν Χαόνων ἀρξαμένῳ πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον, καὶ πρὸς τὸν Ἀμβρακι-

κὸν

salonicam usque. Sunt autem hęc Milliaria, ut ait Polybius, CCLXVII. Atque hâc iter facientibus ab Epidamno & Apolloniæ uicinis locis, ad dextram sunt gentes Epiroticæ, quę Siculæ alluntur mari, usque ad sinum Ambracium. ad sinistram autem Illyrici montes, quos antè enarrauimus, usque ad Macedoniam & Pannoniam. Porrò quæ deinceps ab Ambracio sinu orientem uersus inclinant, ac iuxta Peloponnesum porriguntur, Græciæ sunt, atque relicta ad dextram tota Pelepon neso, in Aegæum mare desinunt. At ab initio Macedonicarum & Pannonicarum gentium usque ad Strymonem fluuium, Macedones habitant, ac Pæones seu Pannonij, & quidem montanorum Thracum. quæ ulteriora iam Strymone sunt, usque ad Aemum & Ponti fauces, omnia Thracum sunt, excepta ora maritima. hanc enim Gręci accolunt partim ad Aegæum mare. Aegæum autem mare duo alluit Græciæ latera, unum ad ortum solis spectant, quod à Sunio uersus septentrionem tenditur ad Thermaicum usq; sinum & Thessaloniceam Macedonicam urbem, quę hodie prę alijs hominum copia floret. alterum meridiei oppositum Macedonicum, à Thessalonica usque ad Strymonem. quidam ea etiam, quæ à Strymone ad Nessum usq; sunt, Macedoniæ attribuunt. Nam Philippus plurimum in ea loca contulit operæ, suæ ea ditionis faceret: reditusque constituit amplissimos è metallis alijsq; eorum locorum commoditatibus. A' Sunio ad Peloponnesum usq;, Myrtoum est, & Creticum mare, & Africum, cum sinubus usque ad Siculum pelagus. quod quidem & Ambracicum, & Corinthiacum, & Crissæum implet sinus. Epiroticas gentes Theopompus ait esse XIV. earum nobilissimæ sunt Chaones & Molossi, propterea quod olim toti Epiro imperauerunt priùs Chaones, post hos Molotti, qui & ob cognationem regum magna fecerunt incrementa, (. erat enim ex Aeacidarum familia.) & ob Dodonæum apud ipsos oraculum uetustum ac celebre. Chaones ergo, & Thesproti, & Cassopæi post hos, qui ipsi quoq; Thesproti sunt, oram maritimam tenent quæ à Ceraunijs montibus est ad sinum usque Ambracium, regionem sanè felicem. Nauigatio à Chaonibus facto initio uersus orientem solem ad sinum Ambraci-

Epiri descriptio.

um & Corinthiacum, ad dextram Ausonio mari, ad sinistram Epiro relicta, stadijs constat CIↃ CCC, à Cerauniis montibus usque ad os Ambracij sinus. In hoc interuallo Pa-
22 normus est 22 portus magnus, in medijs Ceraunijs montibus, & mox alius Onchimus, cui occiduæ extremitates Corcyræ opponuntur. rursumque alius Cassiope, à quo ad Brundusium stadia sunt CIↃ IↃCC. totidemque ad Tarentum ab alio promõtorio, quod magis quàm Cassiope ad austrum uergens, Phalacrum dicitur. Post Onchimum, sequitur Posidium, & Buthrotum, in ingressu portus Pelodis, hoc est cœnosi, situm in peninsulam referente loco, quòd habet coloniam Romanorum. Iuxtà sunt Sybota, quæ sunt paruæ insulæ paululum ab Epiro distantes, sitæ ponè orientale Corcyrę promontorium Leucimmam. Sunt & alię minutæ insulæ iuxta orã istam, memoratu indignæ. Sequitur Chemerium, quasi si hybernum dicas, promontorium, & Glycys, id est, dulcis portus, in quem influit Acheron fluuius ex Acherusia palude, alijque complures, ita ut dulcis aquæ sinus fiat. propè etiam Thymiatis labitur. Super hunc sinum sita est Cichyrus, quę olim Ephyra dicta fuit, Thesprotorum urbs.
* Propè Buthrotum est Phœnice. Vicinũ est Cichyro oppidum Cassopæorum Buchætium, paululum supra mare, tum in mediterraneis Elatria, Pandosia, Batiæ. Cassopæorum regio ad sinum usque dulcem pertinet. Post sinum dulcem alij sequuntur duo, unus propior, idemque minor, qui ad sinum Ambracium & ab Augusto Cæsare conditam Nicopolin conficit isthmum LX stadiorum, nomine Comarus. alter & maior & melior, sed remotior, ac ori sinus propinquus, XII circiter à Nicopoli distans stadijs. Subsequitur ostium sinus Ambracij, non multo maius IV stadijs. cùm ipsius sinus circulus uel CCC stadia contineat, bonis undique apti portubus. Sinum ingresso, ad dextram Acarnanes habitant Græci. atque ibi est Actij (.quasi litoralem diceres.) Apollinis templum tumulo faucib. sinus propinquo impositum, infraq; campus cũ luco & naualibus, in quibus Cæsar de præda ex hostibus capta dedicauit decẽ naues, ab uno remorũ ordine acta ad decíremẽ usq;. igni aũt & naualia absumta ferunt, & naues. Ad sinistrã Nicopolis est, & Cassopei Epirotę usq; ad Ambracię fines.

κὸν κόλπον καὶ τὸν Κορινθιακὸν, ἐν δεξιᾷ ἔχοντι τὸ Αὐσόνιον πέλαγος, ἐν ἀριστερᾷ δὲ τὴν Ἤπειρον εἰσὶ χίλιοι καὶ τριακόσιοι στάδιοι, ἀπὸ τῶν Κεραυνίων, ἐπὶ τὸ στόμα τοῦ Ἀμβρακιακοῦ κόλπου. ἐν τούτῳ δ' ἐστὶ τῷ διαστήματι Πάνορμός τε λιμὴν ἐστὶ μέγας, ἐν μέσοις τοῖς Κεραυνίοις ὄρεσι. καὶ μετὰ ταῦτα Ὄγχιμος ἄλλος, καθ' ὃν τὰ δυσμικὰ ἄκρα τῆς Κορκυραίας ἀντίκειται. καὶ πάλιν ἄλλος, Κασιόπη, ἀφ' οὗ ἐπὶ Βρεντέσιον χίλιοι ἑπτακόσιοι στάδιοι. οἱ δ' ἴσοι καὶ ἐπὶ Τάραντα ἀπὸ ἄλλου ἀκρωτηρίου νοτιωτέρου τῆς Κασιόπης, ὃ καλοῦσι Φαλακρόν. μετὰ δὲ Ὄγχιμον, Ποσίδιον, καὶ Βουθρωτὸν, ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ καλουμένου Πηλώδους λιμένος, ἱδρυμένον ἐν τόπῳ χερρονησίζοντι, ἐποίκους ἔχον Ῥωμαίους, καὶ τὰ Σύβοτα. εἰσὶ δὲ νησίδια τὰ Σύβοτα, τῆς μὲν ἠπείρου μικρὸν ἀπέχοντα, κατὰ δὲ τὸ ἑῷον ἄκρον τῆς Κορκυραίας τὴν Λευκίμμην κείμενα. Καὶ ἄλλα δ' ἐν τῷ παράπλῳ νησίδιά εἰσιν, οὐκ ἄξια μνήμης. Ἔπειτα ἄκρα Χειμέριον, καὶ γλυκὺς λιμὴν, εἰς ὃν ἐμβάλλει ὁ Ἀχέρων ποταμὸς ῥέων ἐκ τῆς Ἀχερουσίας λίμνης, καὶ δεχόμενος πλείους ποταμοὺς, ὥστε καὶ γλυκαίνειν τὸν κόλπον. ῥεῖ δὲ καὶ ὁ Θυμίαθις πλησίον. Ὑπέρκειται δὲ τούτου μὲν τοῦ κόλπου Κίχυρος ἡ πρότερον Ἐφύρα πόλις Θεσπρωτῶν. τὸ δὲ κατὰ Βουθρωτὸν Φοινίκη. ἐγγὺς δὲ τῆς Κιχύρου πολίχνιον Βουχαίτιον Κασσωπαίων, μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης ὄν. καὶ Ἐλάτρια, καὶ Πανδοσία, καὶ Βατίαι ἐν μεσογαίᾳ. καθήκει δ' αὐτῶν ἡ χώρα μέχρι τοῦ κόλπου. Μετὰ δὲ γλυκὺν λιμένα, ἐφεξῆς εἰσὶ δύο ἄλλοι λιμένες, ὁ μὲν ἐγγυτέρω καὶ ἐλάττων Κόμαρος, ἰσθμὸν ποιῶν ἑξήκοντα σταδίων πρὸς τὸν Ἀμβρακιακὸν κόλπον, καὶ τὸ τοῦ Σεβαστοῦ Καίσαρος κτίσμα, τὴν Νικόπολιν. ὁ δὲ ἀπωτέρω καὶ μείζων καὶ ἀμείνων, πλησίον τοῦ στόματος τοῦ κόλπου, διέχων τῆς Νικοπόλεως, ὅσον δώδεκα σταδίους. Ἐφεξῆς δὲ τὸ στόμα τοῦ Ἀμβρακιακοῦ κόλπου. τούτου δὲ τοῦ κόλπου τὸ μὲν στόμα, μικρῷ τοῦ τετρασταδίου μεῖζον· ὁ δὲ κύκλος καὶ τριακοσίων σταδίων, εὐλίμενος δὲ πᾶς. οἰκοῦσι δὲ τοῖς μὲν ἐν δεξιᾷ εἰσπλέουσι τῶν Ἑλλήνων Ἀκαρνᾶνες, καὶ ἱερὸν τοῦ Ἀκτίου Ἀπόλλωνος ἐνταῦθά ἐστι πλησίον τοῦ στόματος λόφος τις, ἐφ' ᾧ ὁ νεὼς, καὶ ὑπ' αὐτῷ πεδίον ἄλσος ἔχον, καὶ νεώρια, ἐν οἷς ἀνέθηκε Καῖσαρ τὴν δεκαναίαν ἀκροθίνιον, ἀπὸ μονοκρότου μέχρι δεκήρους. ὑπὸ πυρὸς δ' ἠφανίσθαι καὶ οἱ νεώσοικοι λέγονται καὶ τὰ πλοῖα. Ἐν ἀριστερᾷ δὲ ἡ Νικόπολις, καὶ τῶν Ἠπειρωτῶν οἱ Κασσωπαῖοι μέχρι τοῦ κατὰ Ἀμβρακίαν

ὑπέρκειται

ὑπέρκειται δὲ αὕτη τοῦ μυχοῦ μικρόν, Τόλγου τοῦ Κυψέλου κτίσμα. παραρρεῖ δ' αὐτὴν ὁ Ἀράχθος ποταμός, ἀνάπλουν ἔχων ἐκ θαλάττης εἰς αὐτὴν, ὀλίγων σταδίων, ἀρχόμενος ἐκ Στύμφης ὄρους, καὶ τῆς Παρωρείας. ηὐτύχει μὲν οὖν καὶ πρότερον ἡ πόλις αὕτη διαφερόντως, τὴν γοῦν ἐπωνυμίαν ἐντεῦθεν ἔσχηκεν ὁ κόλπος. μάλιστα δ' ἐκόσμησεν αὐτὴν Πύρρος, βασιλείῳ χρησάμενος τῷ τόπῳ. Μακεδόνες δ' ὕστερον καὶ Ῥωμαῖοι, καὶ ταύτην, καὶ τὰς ἄλλας κατεπόνησαν συνεχέσι πολέμοις, διὰ τὴν ἀπείθειαν, ὥστε τελευταῖον ὁ Σεβαστὸς ὁρῶν ἐκλελειμμένας τελέως τὰς πόλεις, εἰς μίαν συνῴκισε τὴν ὑπ' αὐτοῦ κληθεῖσαν Νικόπολιν ἐν τῷ κόλπῳ τούτῳ. ἐκάλεσε δ' ἐπώνυμον τῆς νίκης, ἐν ᾗ κατεναυμάχησεν Ἀντώνιον πρὸ τοῦ στόματος τοῦ κόλπου, καὶ τὴν Αἰγυπτίων βασίλισσαν Κλεοπάτραν, παροῦσαν ἐν τῷ ἀγῶνι καὶ αὐτήν. Ἡ μὲν οὖν Νικόπολις εὐανδρεῖ, καὶ λαμβάνει καθ' ἡμέραν ἐπίδοσιν. χώραν τε ἔχουσα πολλὴν, καὶ τὸν ἐκ τῶν λαφύρων κόσμον, τό τε κατασκευασθὲν τέμενος ἐν τῷ προαστείῳ τὸ μὲν εἰς τὸν ἀγῶνα τὸν πεντετηρικὸν, ἐν ἄλσει ἔχοντι γυμνάσιόν τε καὶ στάδιον, τὸ δ' ἐν τῷ ὑπερκειμένῳ τοῦ ἄλσους ἱερῷ λόφῳ τοῦ Ἀπόλλωνος. ἀποδέδεικται δ' ὁ ἀγὼν Ὀλύμπιος τὰ Ἄκτια, ἱερὸς τοῦ Ἀκτίου Ἀπόλλωνος. τὴν δ' ἐπιμέλειαν ἔχουσιν αὐτοῦ Λακεδαιμόνιοι. αἱ δ' ἄλλαι κατοικίαι περιπόλιοι τῆς Νικοπόλεώς εἰσιν. ἤγετο δὲ καὶ πρότερον τὰ Ἄκτια, τῷ θεῷ στεφανίτης ἀγὼν ὑπὸ τῶν περιοίκων, νυνὶ δ' ἐντιμότερον ἐποίησεν ὁ Καῖσαρ. Μετὰ δὲ τὴν Ἀμβρακίαν τὸ Ἄργος ἐστὶ τὸ Ἀμφιλοχικὸν, κτίσμα Ἀλκμαίωνος καὶ τῶν παίδων. Ἔφορος μὲν οὖν φησὶ τὸν Ἀλκμαίωνα μετὰ τὴν τῶν Ἐπιγόνων ἐπὶ Θήβας στρατείαν, παρακληθέντα ὑπὸ Διομήδους, συνελθεῖν εἰς Αἰτωλίαν αὐτῷ, καὶ συγκατακτήσασθαι ταύτην τε καὶ τὴν Ἀκαρνανίαν, καλοῦντος δ' αὐτοὺς ἐπὶ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον Ἀγαμέμνονος, τὸν μὲν Διομήδη πορευθῆναι, τὸν δ' Ἀλκμαίωνα μείναντα ἐν τῇ Ἀκαρνανίᾳ, τὸ Ἄργος κτίσαι. καλέσαι δ' Ἀμφιλοχικὸν ἐπώνυμον τοῦ ἀδελφοῦ. Ἴναχον δὲ τὸν διὰ τῆς χώρας ῥέοντα ποταμὸν εἰς τὸν κόλπον, ἀπὸ τοῦ κατὰ τὴν Ἀργείαν προσαγορεῦσαι. Θουκυδίδης δέ φησιν αὐτὸν Ἀμφίλοχον, μετὰ τὴν ἐκ Τροίας ἐπάνοδον, δυσαρεστοῦντα τοῖς ἐν Ἄργει, παρελθεῖν εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν, διαδεξάμενον δὲ τὴν τοῦ ἀδελφοῦ δυναστείαν, κτίσαι τὴν πόλιν ἐπώνυμον ἑαυτοῦ. Ἠπειρῶται δ' εἰσὶ καὶ Ἀμφίλοχοι, καὶ οἱ ὑπερκείμενοι καὶ συνάπτοντες τοῖς Ἰλλυρι-

Sita eſt Ambracia aliquantulum ſupra ſinus
intimum receſſum, condita 23 à Tolgo Cy- 23
pſeli filio. eã præterlabitur Arachthus flu
uius, (.quo aduerſo ad eam urbẽ paucorum
ſtadiorum eſt ſubuectio.) profluens è Stym-
pha monte & Paroræis. Hęc urbs antiquitus
fortuna eſt uſa proſperrima, adeoq; ſinu no-
men dedit. maximè autem eam exornauit
Pyrrhus, regia hac uſus. Poſteriorib. autem
temporibus Macedones, atq; inde Romani,
& hanc & uicinas urbes continentibus bel-
lis propter rebellionem cõfecerunt: adeò ut
tandem Auguſtus ſentiens planè deſeri has
urbes, in unam omnes à ſe in ſinu iſto uoca-
tam Nicopolin contraxerit. nomen Nicopo
li indidit à uictoria (.id eſt Nice Græcis.) qua
potitus eſt deuicto ad fauces ſinus nauali pu
gna Antonio, & Cleopatra Aegypti regina,
quæ ipſa etiam certamini interfuit. Viget
autem multitudine hominum Nicopolis, & Nicopolis.
augetur indies, agrum habens amplum, &
ornamẽta è manubijs. In ſuburbio lucus eſt
adornatus ad quinquennale certamẽ, in quo
luco gymnaſium eſt & ſtadium: & in tumu-
lo qui luco imminet, templum eſt Apolli-
nis. Actia, certamen ſunt Olympicum, in A-
ctij Apollinis honorem. procurant Lacedæ-
monij. Reliqua oppida & uici ſub Nicopoli
ſunt. Quondam quoq; Actia coronarium
certamen Deo à uicinis celebrabantur: ſed
& eius dignitatem auxit Cęſar. Poſt Ambra
ciam Argos ſequitur Amphilochicum, urbs
ab Alcmæone eiuſq; liberis condita. Epho-
rus ſcribit, poſt Epigonorum (.ſic uocaban-
tur eorum poſteri, qui cum Adraſto & Poly
nice Thebas oppugnauerãt.) ad Thebas ex-
peditionem, Alcmæonem à Diomede inui-
tatum, ad eum in Atoliam conceſsiſſe, inq;
ea & Acarnania occupandis ſocium ſe ei prę
buiſſe. cumq; ad Troianum bellum ab Aga-
memnone uocarentur, Diomede profecto
Alcmæonem in Acarnania manſiſſe, Argoſ-
que condidiſſe, & de fratris ſui nomine Am-
philochium nũcupaſſe: & Inachum amnem
qui per eam fluit regionem, ab Argino am-
ne Inacho denominaſſe. Thucydides autem
affirmat ipſum Amphilochum cum à Troia
domum rediſſet, Argiſq; res parum arride-
rent, in Acarnaniam abijſſe, & fraternæ ditio
nis hæreditate potitũ, urbẽ hanc ſibi cogno-
minẽ cõdidiſſe. Cæterùm & Amphilochi in-
ter Epirotas cenſent, & q̃ ſupra eos ſiti Illyri-

os attingunt montes, aspera incolentes loca, Molossi, Athamanes, Aethices, Tymphæi, Orestæ, Paroræi, atque Atintanes, alij Macedonibus, alij Ionico mari propinquiores. Fertur. Orestiadi regioni nomẽ fecisse Orestes, cum ob matris cædem profugus eam tenuisset: ac condidisse ibi etiam urbem Argos Oresticum. His porrò Epirotis admixtæ sunt Illyriæ gentes quæ sunt ad montium partes meridiei obuersas, & supra Ionicum sinum accolunt. Circa enim Dyrrachium & Apolloniam usque ad Ceraunios montes habitãt Bulliones, Taulantij, Parthini, Phrygi: & pro-
* pè sunt argenti metalla Damastij. Ibique &
24 24 Perisadyes suam constituerũt ditionem, & quos Euchelyes uocãt, ac Sesarasios. tum Lyncistæ, Deuriopus, Tripolitis, Pelagonia, Eordi, Elymia, Eratyra. Hæc omnia suis quondam singula paruerunt principibus. de quibus Euchelyes regebantur à Cadmi & Harmoniæ posteris. ibique ea commonstrantur, quæ fabulę de ijs prodiderunt. hi ergo regebantur à genuinis. Lyncistæ sub Arrabęo fuerunt, qui à Bacchadis genus duxit. Huius ex filia neptis fuit Eurydice, mater Philippi, Amyntæ uxor. & Irra filia. De Epirotis etiam Molossi Pyrrho Neoptolemo Achillis filius, eiusque posteris Thessalis natione subditi fuerunt. Reliqui à genuinis sunt gubernati, ac subinde alijs alijsque inualescentibus, ad extremum omnia sub Macedonum regnum sunt redacta, paucis earum regionum demtis, quæ supra Ionium sinum sunt sitæ. Quinetiam Lyncestidem, Pelagoniam, Orestidem, ac Elymiam, Macedoniæ superioris, posteriores etiam liberæ nomine intellexerunt. neque desunt qui omne id, quod ad Corcyram usque est regionis, Macedoniam appellent, eam afferẽtes causam, quòd & tonsura, & lingua, & chlamyde, alijsque id genus Macedonicis utuntur: nonnulli etiam duplici sermone. Sed euerso Macedonum regno, omnia ista in Romanorum uenerunt potestatem. Per has gentes uia ducit Ignatia, ex Epidamno & Apollonia. & in itinere quod est ad Candauiam, lacus sunt circa Lychniduntem, qui ad salsamenta pisci um abundè suppeditant. Sunt & flumina, quorum alia in Ionium sinum exeunt, uersus meridiem alia, ut Inachus, Arachthus, Achelous Euenus, qui olim Lycormas fuit usurpatus. quorum Arachthus in Ambracium sinum se exonerat, Inachus in Achelo-um,

τοῖς ὄρεσι, τραχεῖαν οἰκοῦντες χώραν, Μολοττοί τε καὶ Ἀθαμᾶνες καὶ Αἴθικες, καὶ Τυμφαῖοι, καὶ Ὀρέσται, Παρωραῖοί τε καὶ Ἀτιντᾶνες, οἱ μὲν πλησιάζοντες τοῖς Μακεδόσι μᾶλλον, οἱ δὲ τῷ Ἰονικῷ κόλπῳ. Λέγεται δὲ τὴν Ὀρεστιάδα κατασχεῖν ποτε Ὀρέστης, φεύγων τὸν τῆς μητρὸς φόνον, καὶ καταλιπεῖν ἐπώνυμον ἑαυτοῦ τὴν χώραν· κτίσαι δὲ καὶ πόλιν, καλεῖσθαι δ' αὐτὴν Ἄργος Ὀρεστικόν. Ἀναμέμικται δὲ τούτοις τὰ Ἰλλυρικὰ ἔθνη, τὰ πρὸς τῷ νοτίῳ μέρει τῆς ὀρεινῆς καὶ τὰ ὑπὲρ τοῦ Ἰονίου κόλπου. τῆς γὰρ Ἐπιδάμνου καὶ τῆς Ἀπολλωνίας, μέχρι τῶν Κεραυνίων περιοικοῦσι, Βυλλίονές τε καὶ Ταυλάντιοι, καὶ Παρθῖνοι, καὶ Φρύγοι, πλησίον δέ που καὶ τὰ ἀργύρεια τὰ ἐν Δαμαστίῳ. Περισάδυές τε συνεστήσαντο τὴν δυναστείαν, καὶ Ἐχελίους καὶ Σεσαρασίους καλοῦσι. πρὸς δὲ τούτοις Λυγκισταί τε καὶ ἡ Δευρίοπος, καὶ ἡ Τριπολίτις, Πελαγονία, καὶ Ἐορδοί, καὶ Ἐλίμια, καὶ Ἐράτυρα. Ταῦτα δὲ πρότερον μὲν κατεδυναστεύετο ἕκαστα, ὧν ἐν τοῖς Ἐγχελίοις, οἱ Κάδμου καὶ Ἁρμονίας ἀπόγονοι ἦρχον, καὶ τὰ μυθευόμενα περὶ αὐτῶν ἐκεῖ δείκνυται. οὗτοι μὲν οὖν ὑπὸ ἰθαγενῶν ἤρχοντο. οἱ δὲ Λυγκισταὶ ὑπ' Ἀρραβαίῳ ἐγένοντο, τῶν Βακχιαδῶν γένους ὄντι. τούτου δ' ἦν θυγατριδῆ ἡ Φιλίππου μήτηρ Ἀμύντου, τοῦ Εὐρυδίκης. Ἴρρα δὲ θυγάτηρ. Καὶ τῶν Ἠπειρωτῶν δέ, Μολοττοὶ ὑπὸ Πύρρῳ τῷ Νεοπτολέμῳ τοῦ Ἀχιλλέως, καὶ τοῖς ἀπογόνοις αὐτοῦ Θετταλοῖς οὖσι γεγονότες. οἱ λοιποὶ δὲ ὑπὸ ἰθαγενῶν ἤρχοντο· εἶτ' ἐπικρατούντων ἀεί τινων κατεστράφη ἅπαντα εἰς τὴν Μακεδόνων ἀρχήν, πλὴν ὀλίγων τῶν ὑπὲρ τοῦ Ἰονίου κόλπου. Καὶ δὴ καὶ τὰ περὶ Λυγκιστόν, καὶ Πελαγονίαν, καὶ Ὀρεστιάδα, καὶ Αἰμίαν τὴν ἄνω Μακεδονίαν ἐκάλουν· οἱ δ' ὕστερον καὶ ἐλευθέραν. ἔνιοι δὲ καὶ σύμπασαν τὴν μέχρι Κερκύρας, Μακεδονίαν προσαγορεύουσιν, αἰτιολογοῦντες ἅμα ὅτι καὶ κουρᾷ, καὶ διαλέκτῳ, καὶ χλαμύδι, καὶ ἄλλοις τοιούτοις χρῶνται παραπλησίως. ἔνιοι δὲ καὶ δίγλωττοί εἰσι. Καταλυθείσης δὲ τῆς Μακεδόνων ἀρχῆς, ὑπὸ Ῥωμαίοις ἔπεσε. Διὰ δὲ τούτων ἐστὶ τῶν ἐθνῶν ἡ Ἰγνατία ὁδός, ἐξ Ἐπιδάμνου καὶ Ἀπολλωνίας περὶ τὴν ἐπὶ Κανδαουΐας ὁδόν, αἵ τε λίμναι εἰσὶν αἱ περὶ Λυχνιδοῦντα, ταριχείας ἰχθύων αὐτάρκεις ἔχουσαι. καὶ ποταμοί, οἵ τε εἰς τὸν Ἰόνιον κόλπον ἐκπίπτοντες, καὶ οἱ ἐπὶ τὰ νότια μέρη, ὅ τ' Ἴναχος καὶ ὁ Ρατῶος, καὶ ὁ Ἀχελῷος, καὶ ὁ Εὔηνος, ὁ Λυκόρμας πρότερον καλούμενος, ὁ μὲν εἰς τὸν κόλπον τὸν Ἀμβρακικὸν ἐμβάλλων, ὁ δὲ εἰς τὸν Ἀχελῷ-ον

ειν. αὐτὸς δὲ ὁ Ἀχελῷος εἰς τὴν θάλατταν καὶ ὁ Εὔηνος. ὁ μὲν τὴν Ἀκαρνανίαν διεξιών, ὁ δὲ τὴν Αἰτωλίαν. ὁ δὲ Ἐρίγων πολλὰ δεξάμενος ῥεύματα ἐκ τῶν Ἰλλυρικῶν ὀρῶν, καὶ Λυγκηστῶν, καὶ Βρυγῶν, καὶ Δευριόπων, καὶ Πελαγόνων, εἰς τὸν Ἀξιὸν ἐκδίδωσι. πρότερον μὲν οὖν καὶ πόλεις ἦσαν ἐν τοῖς ἔθνεσι τούτοις. Τριπολῖτις γοῦν ἡ Πελαγονία ἐλέγετο, ἧς καὶ Ἄζωρος ἦν, καὶ ἐπὶ τῷ Ἐρίγωνι πᾶσαι αἱ τῶν Δευριόπων πόλεις ᾤκηντο, ὧν τὸ Βρυάνιον καὶ Ἀλαλκομεναὶ καὶ Στύμβαρα. Κύδριαι δὲ Βυρσῶν, Αἰγίνιον δὲ Τυμφαίων ὅμορον, Αἰθικίᾳ καὶ Τρίκκῃ, πλησίον δ' ἤδη τῆς τε Μακεδονίας καὶ τῆς Θετταλίας περὶ τὸ Ποῖον ὄρος καὶ τὸν Πίνδον, Αἴθικές τε καὶ τοῦ Πηνειοῦ πηγαί. ὧν ἀμφισβητοῦσι Τυμφαῖοί τε καὶ ὑπὸ τῷ Πίνδῳ Θετταλοί, καὶ πόλις Ὀξύνεια παρὰ τὸν Ἴωνα ποταμόν, ἀπέχουσα Ἀζώρου τῆς Τριπολίτιδος σταδίους εἴκοσι καὶ ἑκατόν. πλησίον δὲ καὶ Ἀλαλκομεναὶ καὶ Αἰγίνιον, καὶ Εὔρωπος, καὶ αἱ τοῦ Ἴωνος εἰς τὸν Πηνειὸν συμβολαί. Τότε μὲν οὖν, ὡς εἶπον, καίπερ οὖσα τραχεῖα καὶ ὀρῶν πλήρης, Ταμάρου καὶ Πολυάνου, καὶ ἄλλων πλειόνων, ὅμως εὐάνδρει ἥ τε Ἤπειρος πᾶσα καὶ ἡ Ἰλλυρίς. νῦν δὲ τὰ πολλὰ μὲν ἐρημία κατέχει, τὰ δ' οἰκούμενα κωμηδὸν καὶ ἐν ἐρειπίοις λείπεται. ἐκλέλοιπε δέ πως καὶ τὸ μαντεῖον τὸ ἐν Δωδώνῃ καθάπερ τἆλλα. ἔστι δέ, ὥς φησιν Ἔφορος, Πελασγῶν ἵδρυμα. οἱ δὲ Πελασγοὶ τῶν περὶ τὴν Ἑλλάδα δυναστευσάντων, ἀρχαιότατοι λέγονται. καὶ ὁ ποιητής φησιν οὕτω·

Ζεῦ ἄνα Δωδωναῖε Πελασγικέ.—

Ὁ δ' Ἡσίοδος,

Δωδώνην φηγόν τε Πελασγῶν ἕδρανον ἦεν.

Περὶ μὲν οὖν τῶν Πελασγῶν, ἐν τοῖς Τυρρηνικοῖς εἴρηται. περὶ δὲ Δωδώνης, τοὺς μὲν περιοικοῦντας τὸ ἱερὸν διότι βάρβαροι, διασαφεῖ καὶ ὁ Ὅμηρος ἐκ τῆς διαίτης, ἀνιπτόποδας, χαμαιεύνας λέγων. πότερον δὲ χρὴ λέγειν, Ἑλλοὺς ὡς Πίνδαρος, ἢ Σελλοὺς ὡς ὑπονοοῦσι παρ' Ὁμήρῳ κεῖσθαι, ἡ γραφὴ ἀμφίβολος οὖσα, οὐκ ἐᾷ διισχυρίζεσθαι. Φιλόχορος δέ φησι καὶ τὸν περὶ Δωδώνην τόπον ὥσπερ τὴν Εὔβοιαν Ἑλλοπίαν κληθῆναι. καὶ γὰρ Ἡσίοδον οὕτω λέγειν·

Ἔστι τις Ἑλλοπίη, πολυλήιος ἠδ' εὐλείμων.
Ἐνθάδε Δωδώνη τις ἐπ' ἐσχατιῇ πεπόλισται.

Οἴονται δέ φησιν ὁ Ἀπολλόδωρος ἀπὸ τῶν ἑ-

um, Achelous & Euenus in mare, ille Acarnaniam hic Aetoliam permeans. at Erigon, multis qui de Illyricis montibus, Lyncestide, Brygis, Deuriopis, atque aliunde influũt receptis amnibus, in Axiũ sese effundit. Olim urbes erant iis in regionibus. Nam Pelagonia cognomentum tulit Tripolitidis, hoc est tribus cõstantis urbibus, quarum una fuit Azorus. & ad Erigonem fluuium omnes urbes Deuriopum fuerunt frequentatæ, de quibus erat Bryanium, Alalcomenæ, Stymbara. Cydriæ Byrsorum, Aeginium Tymphæis confine, Aethicia, & Tricca, & Aethices ac Penei fontes iam Macedoniȩ ac Thessaliæ uicini ad montes Pœum & Pindum. *
De Penei fontibus controuersia est Tymphæis & qui sub Pindo sunt Thessalis. & urbs est Oxynea ad Ionem fluuium, ab Azoro Tripolitidis distat stadiis cxx. In proximo sunt Alalcomenæ, & Aegimium, & Europus, & Ionis in Peneum effluxus. Ac priscis quidem temporibus, sicuti monui, quanquam & aspera esset & montium plena, ut Tamaro, Polyano, & aliis complurib. tamen hominum copia florebat & Epirus uniuersa, & Illyricum. nunc pleraque cultoribus carent, & quæ habitantur, in uicis & ruderibus supersunt. Sed & oraculum Dodonæum defecit: quemadmodum & reliqua. Dodona.
Ephorus ait à Pelasgis fuisse fundatũ. quos fama fert eorum qui in Græcia dominati sint fuisse antiquissimos. Homeri est hoc.

Dodonæe, Pelasgice Iuppiter.—. Iliad. π. 233.

Hesiodus autem sic.

Dodonam, fagumque, Pelasgorum utpote sedes.

Ac de Pelasgis quidẽ diximus, cũ de Tyrrhenis uerba faceremus. Quod autem ad Dodonam attinet, eos qui circa fanum illud habitarunt, barbaros fuisse Homerus quoque describenda eorum uictus ratione demonstrat, qui illotis eos pedibus degere, & humi cubare dicit. Qui an sint Helli appellandi, ut Pindarus facit, an uerò Selli, sicut ab Homero fuisse scriptum iudicant, ambiguitas scripturæ non sinit ut contendamus. Philochori sententia locus circa Dodonam itidem ut Eubœa, Hellopia dicitur. ait enim sic canere Hesiodum.

Hellopia est quædam, pratisꝗ agrisque locuples,
Cuius in extremo Dodona est ædificata.

Censent autem (inquit Apollodorus.) à

paludibus (.hele Græcis hoc est.) quę sunt circa templum sic dictos. Atque ita uideri poëtam dixisse Hellus, Hellas. suspicaturq́ esse Hellos circa templum illud. additq́ nominari ab Homero etiam fluuium quendam Selleentem. Quem quidem hoc uersu poëta nominat

Iliad.β.659. ο.531. Ex Ephyra procul hinc, ad flumen Selleentem.

Non uult autem intelligi Ephyram Thesprotiæ, sed apud Eleos qui intra Peloponnesum sunt. ibi enim esse id nominis fluuium, nullum neque apud Thesprotos, neque apud Molossos. Quæ autem de quercu & columbis, aliæq́ harum affines feruntur fabulæ, sicut etiam de Delphis, partim ad poëtarum potiùs. partim ad præsentem pertinent tractationem. Etenim Dodona antiquitus sub Thesprotis fuit, itemq́ mons seu Tomarus, seu Tmarus (.utrunque enim effertur.) sub quo fanũ iacebat. quin & tragici, & Pindarus, Thesprotis Dodonam adiudicant. postea temporis Molossorum cepta est haberi. Sed à Tomaro eos qui dicti sunt Iouis interpretes ab Homero, quos idem illotis pedibus uiuere & humi decumbere ait, fuisse appellatos Tomoros, sunt qui affirmant. Atq́ in Vlissea nonnulli eos uersus, quibus Amphinomus procis suadet, ne nisi consulto priùs Ioue Telemachum adoriantur, ita legũt.

Odyss.π.403. Si Iouis hoc magni liqueat iussisse Tomuros,
Autor ego credis reliquis, prior ipse necabo.
Dissuadente deo, cunctos id omittere mando.

rectiùs enim Tomuros, quàm Themisthes scribi. quod nullibi apud Homerum hoc uocabulo oracula designentur, sed consilia, rationes reip. gerendæ, & legum lationes. uerùm Tomuros conciso uocabulo Tmaros appellatos, quasi Tomarocustodes. Enimuerò apud Homerũ simpliciùs intelligi debent Themisthes pro consilio, decreto, & mandato oraculi, à iure & legibus uocabulo sic abusiuè sumto. quale sit & illud,

Iliad.ξ.328. Consilium Iouis alticoma è quercu quæsitũ.

Initiò quidẽ uiri fuerũt qui futura prædicerẽt. q̃d ipsum poëta uidet̃ significasse, q interpretes dei nominat, qbꝰ & fatidici cōpræhendunt̃. Subsecutis aliquātò post tẽporib. tres annꝰ sunt ad hoc ministeriũ designatę, postq́ Dione etiã ĩ societatẽ tẽpli est Iouis recepta.

At Suidas

τῶν ἑλῶν τῶν περὶ τὸ ἱερὸν, οὕτω καλεῖσθαι. τὸν μὲν τοι ποιητὴν οὕτω λέγειν ἑλλοὺς, ἑλλὰς, ἑλλοὺς ὑπολαμβάνει τοὺς περὶ τὸ ἱερὸν, προσθεὶς ὅτι καὶ Σελλήεντά τινα ὀνομάζει ποταμόν. ὀνομάζει μὲν οὖν ὅταν φῇ·

Τηλόθεν ἐξ Ἐφύρης ποταμοῦ ἄπο Σελλήεντος.

Ἐν δὲ Θεσπρωτοῖς Ἐφύρας, ἀλλ' ἐν τοῖς ἐν τοῖς Ἠλείοις, ἐκεῖ γὰρ εἶναι τὸν Σελλήεντα. ἐν δὲ Θεσπρωτοῖ οὐδένα, οὐδ' ἐν Μολοττοῖς. Τὰ δὲ μυθευόμενα περὶ τῆς δρυὸς καὶ τῶν πελειῶν, καὶ εἴ τινα ἄλλα τοιαῦτα, καθάπερ καὶ περὶ Δελφῶν, τὰ μὲν ποιητικωτέρας ἐστὶ διατριβῆς, τὰ δ' οἰκεῖα τῆς νῦν περιοδείας. Ἡ Δωδώνη τοίνυν τὸ μὲν παλαιὸν ὑπὸ Θεσπρωτοῖς ἦν, καὶ τὸ ὄρος ὁ Τόμαρος, ἢ Τμάρος, ἀμφοτέρως γὰρ λέγεται, ὑφ' κεῖται τὸ ἱερόν· καὶ οἱ τραγικοί τε, καὶ Πίνδαρος, Θεσπρωτίδα εἰρήκασι τὴν Δωδώνην. ὕστερον δὲ ὑπὸ Μολοττοῖς ἐλέγετο. Ἀπὸ δὲ τοῦ Τομάρου τοὺς ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ λεγομένους ὑποφήτας τοῦ Διός, οὓς καὶ ἀνιπτόποδας χαμαιεύνας καλεῖ, Τομούρους φασὶ λεχθῆναι. Ἐπὶ δ' ἐν τῇ Ὀδυσσείᾳ, οὕτω γράφουσί τινες, ἃ φησὶν Ἀμφίνομος, συμβουλεύων τοῖς μνηστῆρσι μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι τῷ Τηλεμάχῳ, πρὶν ἂν τὸν Δία ἔρωνται·

Ἢν μὲν κ' αἰνήσωσι Διὸς μεγάλοιο τομοῦροι,
Αὐτός τε κτανέω, τούς τ' ἄλλους πάντας ἀνώξω·
Εἰ δέ κ' ἀποτροπέῃσι θεός, παύεσθαι ἄνωγα.

Βέλτιον γὰρ εἶναι τομούρους, ἢ θέμιστας γράφειν. οὐδαμοῦ γοῦν τὰ μαντεῖα θέμιστας λέγεσθαι παρὰ τῷ ποιητῇ, ἀλλὰ τὰς βουλὰς καὶ τὰ πολιτεύματα, καὶ νομοθετήματα. τομούρους δ' εἰρῆσθαι, ἐπιτετμημένως τμαρούρους, οἷον τομαροφύλακας. οἱ μὲν οὖν νεώτεροι λέγουσι τομόρους. Ὁμήρῳ δ' ἁπλούστερον δεῖ δέχεσθαι, θέμιστας, καταχρηστικῶς καὶ βουλὰς τὰ προστάγματα, καὶ τὰ βουλήματα τὰ μαντικὰ, καθάπερ καὶ τὰ νόμιμα. τοιοῦτον γὰρ καὶ τὸ,

Ἐκ δρυὸς ὑψικόμοιο Διὸς βουλὴν ἐπακοῦσαι.

Κατ' ἀρχὰς μὲν οὖν ἄνδρες ἦσαν οἱ προφητεύοντες. καὶ τοῦτ' ἴσως καὶ ὁ ποιητὴς ἐμφαίνει. ὑποφήτας γὰρ καλεῖ, ἐν οἷς τάττοιντο καὶ οἱ προφῆται. ὕστερον δ' ἀπεδείχθησαν τρεῖς γραῖαι, ἐπειδὴ καὶ σύνναος τῷ Διῒ προσαπεδείχθη καὶ ἡ Διώνη.

Σουίδας

Σουίδας δὲ τοῖς θετταλοῖς μυθώδεις λόγους προσχαριζόμενος, ἐκεῖθέν τε φησὶν εἶναι τὸ ἱερὸν μετῳκισμένον ἐκ τῆς περὶ Σκότουσαν Πελασγίας. ἔστι δ' ἡ Σκότουσα τῆς Πελασγιώτιδος Θετταλίας. συνακολουθῆσαι δὲ γυναῖκας τὰς πλείστας, ὧν ἀπὸ γένους εἶναι τὰς νῦν προφήτιδας. ἀπὸ δὲ τούτου καὶ Πελασγικὸν Δία κεκλῆσθαι. Κινέας δ' ἔτι μυθωδέστερον.

At Suidas in Thessalicis, ut Thessalis fabularum additamento gratificaretur, ex ea quæ apud Scotusam Thessaliæ est Pelasgia, in Epirum translatum id fanum ait. (Est autem Scotusa Pelasgiotidis Thessaliæ.) comitatasque fuisse mulierum plerasque: à quibus genus ducerent etiam fatidicæ eius ætatis mulieres: atque hinc etiam Ioui Pelasgico esse nomen. Magis etiam fabulosa sunt, quæ refert Cineas.

IN LIBRVM SEPTIMVM INTERPRETIS ANNOTATIONES.

Ermunduri & Langobardi.] Ἑρμούνδουροι καὶ Λαγγόβαρδοι. Hæc correctio non est obscura. Cæterùm cum tam deprauata sint Germaniæ populorum urbiumq; nomina apud Strabonem, ut ex Plinio, Tacito, Ptolemæo alijsq; uix, aut ne uix quidem corrigi possint: & hæc de ijs corrigendis, exponendis, atque ad nostram Germaniam accommodandis opera plurimos summos uiros nos nimis magno aut saltem certo cum fructu defatigârit: statui non nisi ubi facilimè causa appareat, quicquam nominum propriorum corrigere. idque ferè Græcis ut habent relictis, inuersione ostendere. Emendaui & alia, ut initio ὅσα pro ἴσα, τοίνυν pro τὸ νῦν &c. quorum non est necesse rationem reddere.

2 In Phœdro Socrates.] Propè initium dialogi Mysorum mox repetitio mihi est suspecta. Post ἔμικρον δὲ interposui à Posidonio amotum, ita sensus est clarus.

Mox ὅπιθεν αὐτῶν, ἀλλ' ἐκ πλαγίων?] ἀλλ' inserui sententia & uerbis poscentibus. καὶ τὸ ὑποφερόμενον.] deest aliquid.

3 Vultq; in decimo.] Locus corruptus. Menandri uersus correxi ex metrica ratione, antè. Admitti non uidetur posse.] Nihil sum ausus in textu mutare. Sed profectò euidens est refelli opinionem ἀβίους per χήρους explicantis, ideoque legerim hic πῶς δέξαιτ' ἄν τις.

4 Non malè.] οὐ κακῶς. legebatur οὖν, planè aduersa sententia uerò, nisi οὐ post id addas. Σ4 Expunxi καὶ ante τὰ μὲν ἄλλην. euidenter superfluum nisi deesse alia dixeris. Libri Apollodori de nauibus, sunt in Catalogum Homeri commentarius.

Nam cum in Pontum.] Non metuo ne quisquam sit improbaturus τὸν Πόντον pro τόπον restitutum. Sed & locus de Paphlagonibus est mutilatus. sententiam ego retuli.

5 Ogygium.] ὠγύγιον pro ὠγυιὸν legi, de Panchæa Euhemeri Plutar. lib. de Iside & Osiride, & Eusebium lib. β'. προπαρασκ. ex sexto Diodori libro uide. Mox Γαῦδος restitui, quod & Albus habet, cum hìc malè sit in Κλαῦδος mutatum. Etiamnum Gozo ea insula dicitur, Maltæ uicina. infra ἔδειξαν pro ἔδειξε restitui: & οὐ ante μεμνῆσθαι inserui, sensu flagitante, sicut & supra habebatur. & rursum infra ἱππημολγοὶ οὐκ ἦσαν.

6 Ab Eratosthene.] ὑπ' Ἐρατοσθένους lego, non ὑπέρ. notum. Versus Hesiodi quin sit prauè scriptus, non dubito. De Scytharum integritate uel Horatius doceat Homerũ non malè pronũciasse. Oda XXIV, libri III.

7 Leucone.] Erat Σελεύκων. Sed Leucon Bospori fuit rex. id & infrà rectè habetur: & notum est etiam è Plutarchi de repugnãtijs Stoicis libro, ubi uerba Chrysippi de hoc ipso Leucone inuenies. De Scythis uide Herodoti musam quartam.

8 Quod sciunt animos.] Legebatur corruptè λέγουσιν εἰδότες, τὸ δεινὸν δὲ &c. & interpretem miserè fefellit. ego autem εἰδότες distinxi, & hoc δὲ remoui ut obturbans uero, quanquam posteriùs quoque δεινὸν suspectũ est. in Hesiodi uersu ἀπήναις pro ἀπηνὲς, quod planè alienum est, reposui.

9 XX millia.] Δύω μυριάδας. non puto rectè, cũ paulo antè solis Getis 40000 tribuerit. in nota numeri error. forte u. legit pro n. & sunt ὀκτὼ scribenda. 80000 quæ est proportio ad priores uires sesquitertia, hìc minore intellecto termino infrà.

In litore, iuxta quod.] In Græco ἕω quæ uox orientem significat, sed hìc locum non habet, cùm non orientem sed septentrionem uersus à Sacro reliqua sint ostia. Itaque ὑπὲρ τῆς legi, & mox ἀπ' αὐτοῦ non ἕω. Est autem ambiguum ad Tyrámne αὐτοῦ an ad Sacrum referatur. hoc uerius & fatentur epitomæ.

Mox DCCCC.] Epitomæ à Peuce ad Tyram ↓ habet IↃCC stadia.

10 Roxolani.] Reüssen/Græcos habebat ῥωξανοί. Sed diserte lib. II. est Ῥωξολανοί, de his ipsis. & in epitoma est Ῥωξοανοί. sed & Σκιλαύρου legi, non

σκηλύρῳ, cuius rei rationem non multo post in Strabone inuenies. mox ubi asteriscum signaui, est in Græco ϐιακόσια, τούς. quo numerus debuit exprimi exercitus Diophantici: Sed corruptus est locus. Ego diuinare nolui, ut uel τάγματα, uel aliquid aliud subijcerem. Nam interpres LX millia uerterat, nescio quid secutus, inepte quidem. Quid enim memorabile est aut qui ad rem propositam facit, à LX millibus uinci millia L? itaque codex melior consulendus. Quòd autem sinum Carcinitem pòst reposui, pro monstro καρπηνίτην: uel ex epitomis est euidens quale sit.

11 Quod ad dromon.] Græca sunt corrupta. res ex Ptolemæo & Plinio liquet. & commodiùs habet epitoma.

Nudus] ψιλὸν, qui ergo lucum habet. fortè ὑψηλὸν, celsus, sublimis.

* Dicuntur autem Taphij.] Quid hoc sit, non assequor.

12 Qui olim in Bosphor.] Græca sunt corrupta. ἀπὸ δυναστευσάντων legi pro δυναστεύσαν.

13 Talenta argenti CC.] Locus in Græco corruptus. legi ἀργυρίου διακόσια. notas puto non eo quo debuit genere extulisse librarium. Sicut & in Leuconis modijs aberratum apparet. Epitomæ habent 150000: quas secutus sum.

14 Propter tributa.] Non est dubium quin rectè sic emẽdauerim. ὅρων enim & ὑπερέψαντες sententiæ aduersantur, pro quibus φόρων & ὑπερβέψαντες restitui. & mox ἐπεὶ τῶν γεφύρων pro ὑπ. ac οὖν ante δυνάμ expunxi, sententiæ corruptelam.

Præter enumerata.] Diuinaui de sensu. πρὸς δὲ τὴν καταριθμησιν.

15 Ardia.] Hunc locum non assequor. idem est in epitomis. Certè quidem infrà Ἄρδιον ὄρος, mons Ardius ponitur mediam secans Dalmatiam. Autariatæ legendum ex Stephano & alijs, ipsaq; epitoma. πινίους non intelligo. Critosirus suprà Critasirus, & Parisus Marisus appellabatur: ego nihil mutaui. Ocrã quidem pro ἄκρα reponere & Geographiæ ratio iussit, & epitomarum fides.

16 Pertingit.] Hæc quoque sunt confusa.

Mox, Hi igitur fines.] Hîc epitomæ nos expedierunt, & pro τῆν πόλεως, τῆ πόλεις scribere docuerunt. & πεντακοσίοις quod exciderat in oræ Liburniæ mensura, ex ijsdem reposui.

17 Cui nomen Ardium.] Ἄρδιον lego, non Ἄδριον, ut cum superioribus & Ardiæis congruat.

Mox Varalios.] Fortè παραλίους, maritimos. & Ardiæos, non Sardiæos. Sed tamen & antè nominatim hi non semel sunt positi, & Sardiotas habet Ptolemæus.

18 Balliace & Oreum.] Nihil sum ausus mutare. puto tamen Bullidem dici & Oricum. cur q; ita putem, facilè ex historicis & geographis eruditi intelligunt.

19 CIↃ IↃ.] Malo enim sequi epitomas quàm Græcum codicum qui habeat ϐισχιλίους, tria millia. Phinopolim habent Stephanus, Plinius, & Ptolemæus & à Plinio apparet dictam. Aliquantulum antè pro Crulijs Crunos reposui. Vide Plinium 4.11. immò nostrum lege Onomasticum Geographicum in Cruni & Dionysopolis.

20 Pindarus.] In dithyrambis. ut quidem citatur in scholijs in sextam Olympicorum eius odam. & legitur σύας ibi, quod non probo. cum ὗς non minus quàm σῦς Græcis sit notus. Vide quæ ibi annotauit Triclinius. Cæterum Daulidem, Δαυλίδα, non Aulidem esse legendum notum est uel ex Latinis Poetis, de quo aliàs: sicut & de Cassopæis, qui hîc Assopæi perperam dicuntur. Paulò pòst ubi de cenotaphijs Lelegum dicitur, σήματα aut μνήματα potius quàm ἰερὰ ματα legendum pœnè affirmare ausim.

21 Dimensum.] In Græco est Ἴγνατια, quod planè non satis assequor. Sed & inferiùs perspicuè sic aliquoties uocatur. antè erat Περσῶν pro Persæo rege. Numeros stadiorum palàm falsos, ex ipsa re correxi, atque tamen uisum fuit hæc nimis argutè ratiocinari.

22 Portus magnus.] Λιμὴν μέγας, Πάνορμος mutaui, notarum adfinitate decepto librario spreto. Panormus enim proprium est nomen, ab opportunitate factum.

23 Tolgo.] Epitomæ, quæ quidem hîc multa ex Ptolemæo habent inserta, multa alio congesta ordine, legunt Γόργον, Gorgo. Sed & suprà multa sustulimus menda. interpres δεκανέων, quod decem nauium significat donarium, XIX nauium ineptè uerterat. Cæterùm Ἄραχθος legendum & ex Ptolemæo constat, & ex Liuio & Plinio, ut ad Stephanum docui. itaque etiam infrà eum pro monstroso restitui Ratoo. Iam qui suprà Thymiathis legitur in Strabone, is Ptolemæo est Thyamis uoce haud paulo concinniore.

24 Perysadyes.] Vide quomodo locus sit integer certè paulò pòst ubi Cadmi posterorum fit mentio. οὐχ ante ἰθαγενῶν non metui delere, secutus fidem fabulosæ de Cadmo historiæ. Europus pro Euporo reposui ex Ptolemæo, & antiqua lectione. Post Ephyre Θεσπρ. ἐφύρ.] Deest negatiua particula. Cæterum qui χρηστομαθείας, quam epitomen Strabonis uulgò uocant, attentè legerit, facilimè intelliget librum hunc surpant, attentè legerit, bona sui parte decurtatum esse. quòd mouere possum, corrigere non possum. Apparet quidem totius Thessaliæ, totius ad Cherronesum usque Thraciæ descriptionem perijsse.

FINIS.

GRAECIAE EVRO-PÆ. TABVLA, CONTINET MACEDONIAM, EPIRVM, ACHAIAM, ET PELOPONNESVM, INsulasq́ Cretam & Euboeam cum reliquis adiacentibus insulis. Parallelus eius medius rationem habet ad meridianum, quam septem ad nouem. Terminatur autem tabula ipsa ab oriente Ægæo pelago, Myrtooq́ & Carpathio. A' meridie Adriatico pelago & Libyco. Ab occasu, Ionio pelago & Adriatico. A' septentrione, Dalmatia, Thracia & Mysia superiori.

Ciuitates insignes		Habet diem maximum. H.	m.	Distans ab Alexandria ad occasum. H.	m.
Macedoniæ	*Dirrachium*	15	0	1	0
	Thessalonica.	14	56	0	40
	Amphipolis	15	6	0	40
	Heraclea	15	0	0	50
	Aedessa	14	56	0	45
	Pella	14	56	0	40
	Larissa	14	50	0	40
	Casandria	14	56	0	38
	Lemnos insula	15	0	0	32
Epiri	*Nicopolis*	14	38	0	48
	Ambracia	14	38	0	47
	Corcyra insula	14	36	0	56
	Cephalenia insula	14	36	0	50
Achaiæ	*Thebæ Bœotiæ*	14	38	0	30
	Megara	14	38	0	34
	Athenæ	14	36	0	30
Peloponnesi	*Mesena*	14	26	0	40
	Corinthus	14	36	0	38
	Tegea	14	30	0	40
	Argos	14	30	0	38
	Lacedæmon	14	26	0	40
Eubœæ	*Chalcis*	14	39	0	26
	Carystus	14	39	0	24
Cretæ	*Gortina*	14	20	0	26
	Cnosus	14	29	0	22

EPIRI ciuitates.
Ambracia, Actium, Azlia, Acarnanon, Argos, Astacus. Caßiope. Elæus. Hecatompedum. Omphalium. Torona.
CRETAE Artacina, Camara, Corycus Cytæū. Dictamum. Gnossus. tus. Lehena, Lappa. Minoa, Ma-alia. Psychium.
PELOPONNESI Ciuitates.
Aegira, Asine, Antigonia, Argos, Aliartus. Blemmina, Bytila. Cyparissæ, Coryphasium, Cleone. Dyme. Epidaurus. Gerenia. Helice, Hermione. Lerna, Lilæa, Lysias, Leuctrum. Methone, Mesena. Mycenæ, Megalipolis. Nemea, Nauplia. Olenus, Olympia. Pisa, Phlius, Prasia. Schœnus portus, Sicyon, Stymphalus. Tegea, Tenarium, Tympania, Troicena, Teuthrona.
MACEDONIAE regiones & populi.
Tu antij, Elymioti, Orestis, Edonis, Amphaxis, Chalcidica, Paraexia, Pela gioti, Almopori, Orbelia, Fordei, Aestræi, Iori, Odomantices, Dessaretij, Lyncestis, Pelagoni, Bisaltia, Parthyæi, Estioti.
Ciuitates. Antigonisa, Amantia, Acanthus, Acantium, Albanopolis, Alorus, Andaristus, Angæa, Aegæa, Atimium. Bullis, Berga, Berrœa. Casandria, Calliteræ, Carrabia, Chatæ, Cypæra, Coronia. Dion, Demetrias, Daulia, Dolicha. Elyma, Euia, Euporia, Europus, Eretriæ. Garescus, Gasorus, Gordenia, Gonnus, Gyrtona, Gomphi. Hypata, Horma. Iolcos, Iorum, Ilegium. Lamia, Larissa, Lete. Moryllus, Myeza, Melitara. Narthacium. Oesyma, Ossa. Pidna, Pagasæ, Pella, Pythæum, Phæstus, Phalachthia. Sosthænis, Scydra, Stobi, perchia, Stratonice. Torone, Tricca. Vallæ. ACHAIAE Ciuitates. Anticyrrha, Aliartus, Amphisa. Bulia. Cyrrha, Crissa, Creusa, Cnemides, Chalcis, Calydon, Coronia, Chæronia, Copæ. Dianæ phanum, Delphi, Daulis, Delium. Elatia, Erineus, Eleusis, Euantia. Lilæa, Lebadia. Megara, Marathon. Oropus, Olenus, Opus, Oenoe. Platææ, Pythia, Pleurona, Phocæ, Pyræus. Rhamnus. Siphæ, Scarphia. Thespiæ, Thisbe, Thronium.
EVBOEAE. Chalcis, Carystus, Cerinthus. Gerestus.
MACEDONIA
Dalmatiæ pars
Scardus
Canaluij montes
Sintices
Philippi
Amphipolis
Neapoli
THRACIAE pars
Propotis
Chersnesus
Helles pontus
ASIAE PARS
Samothracia
Lemnos
Athos
Aretusa
Panormus
Bertisus mons
Heraclia
Mygdonia
Aulantia
Albani
Dyrrachiū
Paniassus
Apsus
Scampes
Apollonia
Emathia
Lous fl.
Stymphalia
Pelasgi
Cælydnus
Acroceraunia
Chaonia
EPIRVS
Thesproti
Almenes
Mare Ionium
Corcyra
Thessalonica
Sinus Thermaicus
Magnesia
Olympus
Peneus
Thessalia Pindus mons
Scopelus
Scyros
Phthiotis
Oeta mons
Thebæ
EVBOEA
Mare Aegæum
Acarnanes
Helas
Doris
Ambracius sinus
GRAECIA
Locri
Phocis
Parnassus
Bœotia
Megaris
ACHAIA
Cithæron
Attica
Athenæ
Hymettus
Ismenus
Bœotia
Asopus
Cephissus
Cyclades Insulæ
Andros
Tenos
Rhena
Delus
Myconus
Naxus
Paros
Scyros
Cia
Cythnus
Siphnus
Oliarus
Sunium promōt.
Thera
Polyegus
Therasia
Cimolis
Dia
Melos
Sinus Corinthiacus
Sinus Megaricus
Isthmos
Sicyonia
Achaia
Stymphalus
Elia
PELOPONNESVS
Arcadia
Argia
Inachus
Zarex
Messenia
Lacedemon
Laconia
Taygetus mons
Sinus Messeniacus
Malea
Strophades
Sphagia
Cephalenia
Ithaca
Zacynthus
Aegina
Salamis
Mare Creticum
CRETA
Ida mons
Dicte mons
Mare Carpathicum
Claudus
Letos

ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ὌΓΔΟΟΝ.

STRABONIS RERUM GEOGRAPHICARUM LIBER OCTAVUS.

ὙΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἐν τῷ ὀγδόῳ λέγει τὰ περὶ τῆς Εὐρώπης, Μακεδονίας τὰ λειπόμενα, καὶ Ἑλλάδα πᾶσαν, ἐν ᾗ καὶ ἐγχρονίζει διὰ τὸ πολύγνωστον τῆς χώρας διακριβῶν, καὶ εὐκρινῆ ποιῶν τὰ ἀδιακρίτως, καὶ ἀδιορίστως ὑπὸ τῶν ποιητῶν τε καὶ ἱστορικῶν περὶ τῶν ταύτῃ πόλεων εἰρημένα. καὶ μάλιστα ἐν καταλόγῳ τε καὶ ἄλλοθι πολλαχοῦ τῆς ποιήσεως.

ARGUMENTUM.

In octauo continetur pars Europæ, in qua reliquum dicitur de Macedonia: tota etiam exponitur Græcia, in qua pertractāda diutius immoratur, propter multam rerum nobilitatem & locorum, & neglecta, & indiscreta penes historicos atque poetas diligenter aperteq́ describit, uti sint eius regionis urbes, ab Homero tam in nauium dinumeratione, quàm per totam poesin, alijs multis in locis commemorata.

Ἐπειδὴ ἐπελθόντες ἀπὸ τῶν τῆς Εὐρώπης ἑσπερίων μερῶν, ὅσα τῇ θαλάττῃ περιέχεται τῇ τε ἐντὸς καὶ τῇ ἐκτὸς, τά τε βάρβαρα ἔθνη περιωδεύσαμεν πάντα ἐν αὐτῇ μέχρι τοῦ Τανάϊδος, καὶ τῆς Ἑλλάδος οὐ πολὺ μέρος τῆς Μακεδονίας, ἀποδώσομεν νυνὶ τὰ λοιπὰ τῆς Ἑλλαδικῆς γεωγραφίας.

Ἅπερ Ὅμηρος μὲν πρῶτος, ἔπειτα καὶ ἄλλοι πλείους ἐπραγματεύσαντο· οἱ μὲν ἰδίᾳ λιμένας, ἢ περίπλους, ἢ περιόδους γῆς, ἢ τοιοῦτόν τι ἄλλο ἐπιγράψαντες, ἐν οἷς καὶ τὰ Ἑλλαδικὰ περιέχεται· οἱ δ' ἐν τῇ κοινῇ τῆς ἱστορίας γραφῇ χωρὶς ἀποδείξαντες τὴν τῶν ἠπείρων τοπογραφίαν, καθάπερ Ἔφορός τε ἐποίησε καὶ Πολύβιος. ἄλλοι δ' εἰς τὸν φυσικὸν τρόπον, καὶ τὸν μαθηματικὸν προσέβαλόν τινα τῶν τοιούτων, καθάπερ Ποσειδώνιός τε καὶ Ἵππαρχος. τὰ μὲν οὖν τῶν ἄλλων εὐδιαίτητα· τὰ δ' Ὁμήρου σκέψεως δεῖται κριτικῆς, ποιητικῶς λέγοντος, καὶ οὐ τὰ νῦν, ἀλλὰ τἀρχαῖα, ὧν ὁ χρόνος ἠμαύρωκε τὰ πολλά. ὅσον δ' οὖν δυνατὸν ἐγχειρητέον, ἀρξαμένοις ἀφ' ὧνπερ ἀπελίπομεν. ἐτελεύτα δ' ἡμῖν ὁ λόγος ἀπὸ μὲν τῆς ἑσπέρας, καὶ τῶν ἄρκτων, εἰς τὰ Ἠπειρωτικὰ ἔθνη, καὶ τὰ τῶν Ἰλλυριῶν. ἀπὸ δὲ τῆς ἕω, εἰς τὰ τῶν Μακεδόνων, μέχρι Βυζαντίου.

Μετὰ μὲν οὖν τοὺς Ἠπειρώτας, καὶ τοὺς Ἰλλυριοὺς τῶν Ἑλλήνων Ἀκαρνᾶνές εἰσι, καὶ Αἰτωλοί, καὶ Λοκροὶ οἱ Ὀζόλαι, πρὸς καὶ τούτοις Φωκεῖς καὶ Βοιωτοί. τούτοις δ' ἀντίπορθμός ἡ Πελοπόννησος, ἀπολαμβάνουσα μεταξὺ τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, καὶ σχη-

IAm cum sumto ab occiduis Europæ partibus initio, quidquid & extero & interno continetur mari peragrauerimus, barbarasq́ etiam omnes quas ea complectitur gentes usque ad Tanain, & Græciam: 1 nec non exiguam Macedoniæ partem: porrò nūc reliquam Græciæ descriptionem expediemus. 1

Hanc primus omnium Homerus tractauit. post eum plures alij. quorum quidam seorsim de portubus, circumnauigationibus, aut terrestri circuitu, alio'ue consimili argumento suum opus inscripserunt, in quo Græcanicarum etiam rerum expositio inesset: alij in communi historiæ enarratione seorsim continentis terræ partium inseruerunt demonstrationem, ut Ephorus & Polybius. fuerunt etiā, qui tractandis rerum naturaliū caussis, rebusq́ mathematicis quædam id genus adsciuerunt, ut Posidonius, & Hipparchus. At cæterorum quidem de scriptis facilè est pronunciare: Homerica censoriam desiderant dijudicationem, cùm poeticè autor loquutus sit, & non nostræ memoriæ, sed uetusta denotauerit, quorum pleraque tempus obscurauit. Tamen pro uiribus nostris eorum suscipienda est nobis explicatio, orsis ab his ipsis, in quæ nostra desijt oratio. desijt aūt ab occasu & septentrionib. progressa in gentes Epiroticas & Illyricas: ab oriente, in Macedones usq́ ad Byzantium.

Ergo post Epirotas & Illyrios in Græcia sunt Acarnanes, Aetolo, Locri Ozolæ, Phocensesq́ præterea, & Bœoti. quibus in altero mari opponitur Peloponnesus, sinū complectens qui est in medio Corinthiacum, eumque formans ipsa, uicissimq'ue ab eo figu-

ματίζουσά τε αὐτὴν, καὶ σχηματιζομένη ὑπ' αὐτοῦ. μετὰ δὲ Μακεδονίαν, Θετταλοὶ μέχρι Μαλιέων, καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐκτὸς ἰσθμοῦ, καὶ αὐτῶν τῶν ἐντός. ἐπὶ τούτοις μὲν οὖν πολλὰ ἔθνη γεγένηται. τὰ δ' ἀνωτάτω τοσαῦτα, ὅσας καὶ διαλέκτους παρειλήφαμεν τὰς Ἑλληνίδας. τούτων δ' αὐτῶν τεσσάρων οὐσῶν, καὶ τὴν μὲν Ἰάδα τῇ παλαιᾷ Ἀτθίδι τὴν αὐτὴν φαμέν. καὶ γὰρ Ἴωνες ἐκαλοῦντο οἱ τότε Ἀττικοί, καὶ ἐκεῖθέν εἰσιν οἱ τὴν Ἀσίαν ἐποικήσαντες Ἴωνες, καὶ χρησάμενοι τῇ νῦν λεγομένῃ γλώττῃ Ἰάδι· τὴν δὲ Δωρίδα τῇ Αἰολίδι. πάντες γὰρ οἱ ἐκτὸς ἰσθμοῦ, πλὴν Ἀθηναίων καὶ Μεγαρέων, καὶ τῶν περὶ Παρνασὸν Δωριέων, καὶ νῦν ἔτι Αἰολεῖς καλοῦνται. καὶ τοὺς Δωριέας δὲ ὀλίγους ὄντας, καὶ τραχυτάτην οἰκοῦντας χώραν, εἰκὸς διὰ τὸ ἀνεπίμικτον παρατρέψαι τὴν γλῶτταν, καὶ τὰ ἄλλα ἔθνη πρὸς τὸ ὁμογενές, ὁμογενεῖς πρότερον ὄντας. τὸ δ' αὐτὸ καὶ τοῖς Ἀθηναίοις συνέβη, λεπτήν τε καὶ τραχεῖαν οἰκοῦντας χώραν, ἀπορθήτους μὲν εἶναι, καὶ αὐτόχθονας νομισθῆναι· διὰ τοῦτο φησὶν ὁ Θουκυδίδης, κατέχοντας τὴν αὐτὴν ἀεὶ μηδενὸς ἐξελαύνοντος αὐτούς, μηδ' ἐπιθυμοῦντος ἔχειν τὴν ἐκείνων. τοῦτο τοίνυν αὐτὸ καὶ τοῦ ἑτερογλώττου καὶ τοῦ ἑτεροεθνοῦς, αἴτιον, ὡς εἰκός, ὑπῆρξε, καίπερ ὀλίγοις οὖσιν. Οὕτω δὲ τοῦ Αἰολικοῦ ἔθνους ἐπικρατοῦντος ἐν τοῖς ἐκτὸς ἰσθμοῦ, καὶ οἱ ἐντὸς Αἰολεῖς πρότερον ἦσαν, εἶτ' ἐμίχθησαν, Ἰώνων μὲν ἐκ τῆς Ἀττικῆς τὸν Αἰγιαλὸν κατασχόντων, τῶν δ' Ἡρακλειδῶν τοὺς Δωριέας καταγαγόντων, ὑφ' ὧν τά τε Μέγαρα ᾠκίσθησαν, καὶ πολλαὶ τῶν ἐν τῇ Πελοποννήσῳ πόλεων. Οἱ μὲν οὖν Ἴωνες ἐξέπεσον πάλιν ταχέως ὑπὸ Ἀχαιῶν Αἰολικοῦ ἔθνους. ἐλείφθη δ' ἐν τῇ Πελοποννήσῳ τὰ δύο ἔθνη, τό, τε Αἰολικόν, καὶ τὸ Δωριέων. Ὅσοι μὲν οὖν ἧττον τοῖς Δωριεῦσιν ἐπεπλέκοντο καθάπερ συνέβη τοῖς τε Ἀρκάσι καὶ Ἠλείοις, τοῖς μὲν ὀρεινοῖς τελέως οὖσι, καὶ οὐκ ἐκπεπτωκόσιν εἰς τὸν κλῆρον, τοῖς δ' ἱεροῖς νομισθεῖσι τοῦ Ὀλυμπίου Διός, καὶ καθ' αὑτοὺς εἰρήνην ἄγουσι πολὺν χρόνον, ἄλλως τε καὶ τοῦ Αἰολικοῦ γένους οὖσι, καὶ δεδεγμένοις τὴν Ὀξύλῳ συγκατελθοῦσαν στρατιὰν περὶ τὴν τῶν Ἡρακλειδῶν κάθοδον, οὗτοι αἰολιστὶ διηλέχθησαν. οἱ δ' ἄλλοι μικτῇ τινι ἐχρήσαντο ἐξ ἀμφοῖν, οἱ μὲν μᾶλλον, οἱ δ' ἧττον αἰολίζοντες. σχεδὸν δ' ἔτι καὶ νῦν κατὰ πόλεις, ἄλλοι ἄλλως διαλέγονται. δοκοῦσι δὲ δωρίζειν ἅπαντες διὰ τὴν συμβᾶσαν ἐπικράτειαν. Τοιαῦτα μὲν οὖν τὰ τῶν Ἑλλήνων

Græca gentes et Dialecti.

eo figuram accipiens. Poſt Macedoniam Theſſali ſunt uſque ad Malienſes, & alios qui extra atq; intra Iſthmum accolunt. Multæ autem cùm ſint gentes Græciæ, præcipuę tot ſunt, quot & ſermonis Græci uarietates ſeu dialecti: nimirum quatuor. De his Ionicam cum antiqua Attica eandem eſſe dicimus. nam & Ionum nomen geſſerunt priſci Attici, & inde ſunt orti qui colonias in Aſiam deduxerũt Iones, ac ea uſi lingua quam Ionicam nũc appellamus. Dorica etiam eadem eſt quæ Aolica. Omnes enim Græci qui extra Iſthmum degunt, Athenienſibus, Megarenſibus, & Dorienſibus qui circa Parnaſſum ſunt exceptis, hodieq; Aeolenſes dicuntur. ac probabile eſt Dorienſes, cum pauci eſſent ac ſolum aſperrimum colerent, eo quod alijs non permiſcerentur linguam ſuam retinuiſſe, ad eius ſocietatem alios quoquo cognatos ſuos populos pertraxiſſe. Quod idem Athenienſibus quoque uſu uenit. qui cùm agrum tenerent tenuem atque aſperum, à nemine ſunt oppugnati, ſed pro indigenis habiti: cum (ut ait Thucydides.) nemo eos pelleret, neq; ipſorum quiſquam agrum affectaret. hæc igitur, ut apparet, cauſa fuit, cur quanquàm exigua, gens tamen eſſent peculiaris, & ſuo ſermone uterentur. Cùm autem Aeolica gens extra iſthmum inualuiſſet, etiam qui intra iſthmum erant, olim Aeoles fuerũt, deinde mixti ſunt, cùm Iones ex Attica profecti litus obtinerent, & ab Heraclidis Dorienſes reducerenter, qui & Megaram, & multas in Peloponeſo urbes condiderunt. Iones quidem mox ab Achęis expulſi ſunt, Aeolica gente: & reliquę fuere in Peloponneſo nationes duæ, Aolica atque Dorica. Quibus itaque minus fuit cum Dorienſibus commercij, ut Arcadibus & Eleis, quorũ illi prorſus montani fuerunt, neque ſub ſortem uenerunt, hi ſacri Ioui Olympio crediti, ſeorſim in pace diu uixerunt, maximè quia & genere Aeolici eſſent, & exercitum recipiſſent qui ſub reditum Heraclidarum cum Oxylo uenerat: hi Aeolico utebantur ſermone. reliqui mixtum ex utraque dialecto ſermonem uſurpabant, alij magis, alij minus ad Aeolicam accedentes. Ac ferè etiamnum urbium alię aliter loquũtur: uidetur autem Doricè loqui omnes, ob Dorienſiũ eminentiã. Tot igitur ſunt Gręcorum

τῶν ἔθνη, καὶ οὕτως ὡς τύπῳ εἰπεῖν ἀφωρισμένα. λέγωμεν δὲ ἰδίᾳ ἀναλαβόντες ὃν χρὴ τρόπον τῇ τάξει περὶ αὐτῶν.

Ἔφορος μὲν οὖν ἀρχὴν εἶναι τῆς Ἑλλάδος τὴν Ἀκαρνανίαν φησὶν ἀπὸ τῶν ἑσπερίων μερῶν. ταύτην γὰρ συνάπτειν πρώτην τοῖς Ἠπειρωτικοῖς ἔθνεσιν. ἀλλ' ὥσπερ οὗτος τῇ παραλίᾳ χρώμενος μέτρῳ, ἐντεῦθεν ποιεῖται τὴν ἀρχὴν, ἡγεμονικόν τι τὴν θάλατταν κρίνων πρὸς τὰς τοπογραφίας, ἐπεὶ ἄλλως γ' ἐνεχώρει ἀπὸ τῆς Μακεδόνων, καὶ Θετταλῶν τὴν ἀρχὴν ἀποφαίνεσθαι τῆς Ἑλλάδος· οὕτω καὶ ἡμῖν προσήκει ἀκολουθοῦσι τῇ φύσει τῶν τόπων, σύμβολον ποιεῖσθαι τὴν θάλασσαν. αὕτη δ' ἐκ τοῦ Σικελικοῦ πελάγους προπεσοῦσα, τῇ μὲν ἀναχεῖται πρὸς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, τῇ δ' ἀποτελεῖ χερρόνησον μεγάλην τὴν Πελοπόννησον, ἰσθμῷ στενῷ κλειομένην. ἔστι δὲ ταῦτα δύο μέγιστα συστήματα τῆς Ἑλλάδος, τό τε ἐντὸς ἰσθμοῦ, καὶ τὸ ἐκτὸς ἀπὸ Πυλῶν μέχρι τῆς ἐκβολῆς τοῦ Πηνειοῦ· τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ Θετταλικόν. ἔστι δὲ καὶ μεῖζον, καὶ ἐπιφανέστερον τὸ ἐντὸς ἰσθμοῦ. σχεδὸν δέ τι, καὶ ἀκρόπολίς ἐστιν ἡ Πελοπόννησος συμπάσης τῆς Ἑλλάδος. χωρὶς γὰρ τῆς λαμπρότητος, καὶ δυνάμεως τῶν ἐνοικησάντων ἐθνῶν, αὐτὴ ἡ τῶν τόπων θέσις, ὑπογράφει τὴν ἡγεμονίαν ταύτην. κόλποις γὰρ καὶ ἄκραις πολλαῖς, καὶ τοῖς σημειωδεστάτοις χερρονήσοις μεγάλαις, διαπεποικιλμένην ἐκ διαδοχῆς ἑτέραν τὴν ἑτέραν ἔχει. Ἔστι δὲ πρώτη μὲν τῶν χερρονήσων ἡ Πελοπόννησος, ἰσθμῷ κλειομένη, τεσσαράκοντα σταδίων. δευτέρα δὲ ἡ καὶ ταύτην περιέχουσα, ἧς ἰσθμός ἐστιν ὁ ἐκ Παγῶν τῶν Μεγαρικῶν, εἰς Νίσαιαν τὸ Μεγαρέων ἐπίνειον, ὑπερβολῇ σταδίων ἑκατὸν εἴκοσι ἀπὸ θαλάσσης ἐπὶ θάλασσαν. τρίτη δ' ἡ καὶ ταύτην περιέχουσα, ἧς ἰσθμὸς ἀπὸ μυχοῦ τοῦ Κρισαίου κόλπου, μέχρι Θερμοπυλῶν. ἡ δ' ἐπινοουμένη εὐθεῖα γραμμὴ, ὅσον πεντακοσίων ὀκτὼ σταδίων, τὴν μὲν Βοιωτίαν ἅπασαν ἐντὸς ἀπολαμβάνουσα, τὴν δὲ Φωκίδα τέμνουσα λοξὴν καὶ τοὺς Ἐπικνημιδίους. τετάρτη δ' ἡ ἀπὸ τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, διὰ τῆς Οἴτης καὶ τῆς Τραχινίας εἰς τὸν Μαλιακὸν κόλπον καθήκοντα ἔχουσα τὸν ἰσθμὸν, καὶ τὰς Θερμοπύλας, ὅσον ὀκτακοσίων ὄντα σταδίων. πλειόνων δ' ἢ χιλίων ἄλλος ἐστὶν ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ κόλπου τοῦ Ἀμβρακικοῦ διὰ Θετταλῶν καὶ Μακεδόνων, εἰς τὸν Θερμαῖον διήκων μυχόν. Ὑπαγορεύει δή τινα τάξιν οὐ φαύλην, ἡ τῶν χερρονήσων διαδοχή. δεῖ δ' ἀπὸ τῆς ἐλαχίστης ἄρξασθαι, καὶ ἐπιφανεστάτης.

Ἔστι τοίνυν ἡ Πελοπόννησος ἐοικυῖα φύλλῳ πλατάνου τὸ σχῆμα, ἴση δὲ σχεδὸν κατὰ μῆκος καὶ κατὰ πλάτος,

rum gentes, hocque modo eorum à nobis adumbrata distinctio. proinde singulas ordine conuenienti prosequamur.

Græciæ in peninsulas diuisio.

Initium Græciæ ab occiduis partibus cōstituit Acarnaniam Ephorus, quæ prima Epiroticas attingat nationes. Sed quemadmodum ille oram maritimam pro mensura usurpauit, indeque initium duxit, quòd existimaret ad locorum descriptionem principem esse maris operam: (alioqui enim licebat à partibus Macedoniam ac Thessaliam attingentibus Græciæ initium arcessere.) ita & par est naturam locorum subsequentes, mari tanquam nota uti. Ergo mare à pelago Siculo allabens parte sui quadam in sinum Corinthiacum effundit se, quadam Peloponesum includit, magnam peninsulam, angustoque collo continenti annexam. Sunt igitur duo Græciæ maximi complexus, id quod est intra isthmum, & quod est extra à Pylis usque ad Penei ostia: id est Thessalia. Sed ea pars, quæ intra isthmum continetur maior est atque illustrior: adeoque arx quodammodo totius Græciæ est Peloponnesus. Nam ut omittam inhabitantium gentium splendorem atque potentiam, ipse locorum positus principatū ei arrogat. sinubus enim, & promontoriis, insignibusque apprime peninsulis ita est uariata ac distincta, ut una alteram identidem excipiat. Prima peninsula est Peloponnesus, isthmo clausa stadiorum XL. Altera est hanc continens, cuius isthmus 2 à Pagis Megaricæ regionis Nisæam usque Megarensiū nauale, à mari ad mare transitu CXX stadiorum. 2
Tertia hāc quoque continet, cuius isthmus ab initio Crissæi sinus recessu ad Thermopylas est: intelligiturque recta linea circiter IↃ IIX stadiorum, omnem intus includens Bœotiam, Phocidemque & Epicnemidios per obliquum secans. Quartę isthmus ab Ambracio sinu per Oetam & Trachiniā in Maliacum sinum per Thermopylas porrigitur octingentorum ferē stadiorum longitudine. Alius est CIↃ stadiorum longitudinem, superās, ab eodem Ambracio sinu per Thessaliam & Macedoniā in Thermæi sinus recessum tendens. Hic peninsularum successus ordinem nobis præscribit minime ineptum. incipiamus autem à minima, eademque illustrissima:

Peloponnesi descriptio.

Forma Peloponesi, folio platani similis est, longitudine ac latitudine propemodum æ-

qualibus. stadiorum circiter CIↃ CCCC. scilicet ab occidente uersus orientem à Chelonata per Olympiam & Megapolitidem ad isthmum. à meridie autem uersus septentriones à Malea per Arcadiam ad Aegium. Ambitus est, siquidē sinus non intres, IV CIↃ stadiorum, Polybio autore: Artemidorus CCCC adijcit. sin uerò sinus intres, IↃↃ IↃC & amplius. Isthmum, quâ naues per sulcum quendam terra ab uno mari ad alterum traducuntur, stadiorum esse L dictum est. Huius peninsulæ partem occiduam tenent Elei ac Messenij, & Siculo mari alluuntur. sed & utrinque in alteram oram porriguntur hi. nam Elis uersus septentrionem flectitur & initium Corinthiaci sinus usq; ad Araxum promontorium. cui in maris opponuntur altera parte Acarnania & ante eā sitæ insulæ Zacynthus, Cephalienia, Ithaca, atque Echinades quarum una est etiam Dulichium. Messeniæ maior pars uersus austrum patet ac mare Africum, usque ad Thyrides Tęnaro uicinas. Deinceps post Elidem Achæorum incolit gens, septentrioni obuersa, & propter Corinthiacum sinum usque ad Sicyoniam porrecta. Sequitur Sicyon & Corinthus usque ad isthmum. Post Messeniam est Laconica, inde Argolica usq; ad isthmū & hæc. Sinus porrò sunt Messeniacus, Laconicus, Argolicus tertius, quartus Hermionicus, tum Saronicus, quem alij Salaminiacum dicunt. horum alios Africum, alios Creticum & Myrtoum maria implent. sunt qui Saronico etiam maris nomen tribuant. In medio est Arcadia, omnib. imminens & propinqua reliquis gentibus. Corinthiacus sinus incipit ab Eueni ostijs (uel ut alij uolūt, ab Acheloi, qui Acarnanas ab Aetolis diui-
5 dit.); & Araxo. ibi enim utrinque litora ad se notabiliter inuicem inflectuntur, ac magis inde magísq; coeunt, donec tādem apud Rium & Antirriū adeò concurrunt, ut quinque duntaxat stadiorum freto diuidantur. Rium Achaiæ est promontoriū in mare prominēs introrsum falcis in morem reflexum, unde & Drepanum dicitur, quæ uox Græcis falcem notat. situm est Patras inter & Aegium, templo Neptuni insigne. Antirrium in confinio Aetoliæ & Locridis iacet, diciturq;

πλάτος, ὅσον χιλίων τεσσαρακοσίων σταδίων, τὸ μὲν ἀπὸ τῆς ἑσπερίας ἐπὶ τὴν ἕω, τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ ἀπὸ τοῦ Χελωνάτα διὰ Ὀλυμπίας καὶ τῆς Μεγαλοπολίτιδος ἐπὶ τὸν ἰσθμόν. τὸ δ' ἀπὸ τοῦ νότου πρὸς τὴν ἄρκτον, ὅ ἐστι τὸ ἀπὸ Μαλεῶν διὰ Ἀρκαδίας εἰς Αἴγιον. ἡ δὲ περίδρομος μὴ κατακολπίζοντι, τετρακισχιλίων σταδίων, ὡς Πολύβιος. Ἀρτεμίδωρος δὲ καὶ τετρακοσίους προστίθησι. κατακολπίζοντι δὲ πλείους τῶν ἑξακοσίων, ἐπὶ τοῖς πεντακισχιλίοις. ὁ δ' ἰσθμὸς κατὰ τὸν διολκὸν, δι' οὗ τὰ πορθμεῖα ὑπερνεωλκοῦσιν ἀπὸ τῆς ἑτέρας εἰς τὴν ἑτέραν θάλατταν, εἴρηται, ὅτι πεντήκοντα σταδίων ἐστίν. Ἔχουσι δὲ τῆς χερρονήσου ταύτης τὸ μὲν ἑσπέριον μέρος, Ἠλεῖοι καὶ Μεσσήνιοι, κλυζόμενοι τῷ Σικελικῷ πελάγει. προσλαμβάνουσι δὲ καὶ τῆς ἑκατέρωθεν παραλίας, ἡ μὲν Ἠλεία πρὸς ἄρκτον ἐπιστρέφουσα, καὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου μέχρι ἄκρας Ἀράξου, καθ' ἣν ἀντίπορθμός ἐστιν ἥτε Ἀκαρνανία, καὶ αἱ προκείμεναι νῆσοι, Ζάκυνθος καὶ Κεφαλληνία, καὶ Ἰθάκη, καὶ Ἐχινάδες, ὧν ἐστι καὶ τὸ Δουλίχιον. τῆς δὲ Μεσσηνίας τὸ πλέον, ἀνεωγμένον πρὸς νότον, καὶ τὸ Λιβυκὸν πέλαγος, μέχρι τῶν καλουμένων Θυρίδων πλησίον Ταινάρου. Ἑξῆς δὲ μετὰ τὴν Ἠλείαν, ἐστὶ τὸ τῶν Ἀχαιῶν ἔθνος πρὸς Ἄρκτους βλέπον, καὶ τῷ Κορινθιακῷ κόλπῳ παρατεῖνον, τελευτᾷ δ' εἰς τὴν Σικυωνίαν. Ἐντεῦθεν δὲ Σικυὼν καὶ Κόρινθος ἐκδέχεται μέχρι τοῦ ἰσθμοῦ. Μετὰ δὲ τὴν Μεσσηνίαν ἡ Λακωνικὴ, καὶ ἡ Ἀργαία, μέχρι τοῦ ἰσθμοῦ καὶ αὐτή. Κόλποι δ' ἐνταῦθα ὅ, τε Μεσσηνιακὸς, καὶ ὁ Λακωνικὸς, καὶ τρίτος ὁ Ἀργολικός. τέταρτος δ' ὁ Ἑρμιονιακὸς, καὶ Σαρωνικὸς, οἱ δὲ Σαλαμινιακὸν καλοῦσιν. ὧν τοὺς μὲν ἡ Λιβυκὴ, τοὺς δ' ἡ Κρητικὴ θάλασσα πληροῖ, καὶ τὸ Μυρτῷον πέλαγος. τινὲς δὲ καὶ τὸν Σαρωνικὸν πόρον πέλαγος ὀνομάζουσιν. Μέση δ' ἐστὶν ἡ Ἀρκαδία, πᾶσιν ἐπικειμένη, καὶ γειτνιῶσα τοῖς ἄλλοις ἔθνεσιν. Ὁ δὲ Κορινθιακὸς κόλπος ἄρχεται μὲν ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Εὐήνου, (τινὲς δέ φασιν Ἀχελώου τοῦ ὁρίζοντος Ἀκαρνᾶνας, καὶ Αἰτωλοὺς) καὶ Ἀράξου. ἐνταῦθα γὰρ πρῶτον ἀξιόλογον συναγωγὴν λαμβάνουσι πρὸς ἀλλήλας, αἱ ἑκατέρωθεν ἀκταί. προϊοῦσαι δὲ πλέον, τελέως συμπίπτουσι κατὰ τὸ Ῥίον, καὶ Ἀντίρριον, ὅσον δὲ πέντε σταδίων ἀπολείπουσαι πορθμόν. Ἔστι δὲ τὸ μὲν Ῥίον, τῶν Ἀχαιῶν ἀλιτενὴς ἄκρα δρεπανοειδῆ τινα ἐπιστροφὴν εἰς τὸ ἐντὸς ἔχουσα. καὶ δὴ καλεῖται Δρέπανον. κεῖται δὲ μεταξὺ Πατρῶν καὶ Αἰγίου, Ποσειδῶνος ἱερὸν ἔχουσα. τὸ δ' Ἀντίρριον, ἐν μεθορίοις Αἰτωλίας, καὶ Λοκρίδος ἵδρυται. καλοῦσι

λοῦσι δὲ Μολύκρειον Ῥίον. ἔπειτ᾽ ἐντεῦθεν διί-
σταται πάλιν ἡ παραλία μετρίως ἑκατέ-
ρωθεν. προϊοῦσα δ᾽ εἰς τὸν Κρισσαῖον κόλ-
πον, ἐνταῦθα τελευτᾷ, κλειομένη τοῖς πρὸς
ἑσπερίοις τῆς Βοιωτίας καὶ τῆς Μεγαρικῆς
τέρμασιν. ἔχει δὲ περίμετρον ὁ Κορινθια-
κὸς κόλπος, ἀπὸ μὲν τοῦ Εὐήνου μέχρι τοῦ Ἀ-
ράξου σταδίων δισχιλίων διακοσίων τεσσα-
ράκοντα. εἰ δ᾽ ἀπὸ τοῦ Ἀχελώου, πλεονάζοι
ἂν τοῖς ἑκατὸν σταδίοις. ἀπὸ δὲ Ἀχελώου ἐπὶ
τὸν Εὔηνον Ἀκαρνᾶνές εἰσιν. εἶθ᾽ ἑξῆς ἐπὶ
τὸ Ἀντίρριον, Αἰτωλοί. τὸ δὲ λοιπὸν μέχρι
ἰσθμοῦ, Φωκέων ἐστὶ, καὶ Βοιωτῶν, καὶ τῆς Με-
γαρίδος στάδιοι χίλιοι ἑκατὸν εἴκοσι, δυ-
οῖν δέοντος. ἡ δὲ ἀπὸ Ἀντιρρίου μέχρι ἰσθμοῦ
θάλαττα, Ἀλκυονὶς καλεῖται, μέρος οὖσα τοῦ
Κρισσαίου κόλπου, διέχουσα ἀπὸ τοῦ ἰσθμοῦ μέ-
χρι τοῦ Ἀράξου, σταδίους τριάκοντα ἐπὶ τοῖς.
Ὡς μὲν οὖν τύπῳ εἰπεῖν, τοιαύτη ἡ Πελοπον-
νήσου θέσις ἐστὶ τῆς ἀντιπόρθμου, τῆς μέχρι τοῦ
μυχοῦ. τοιοῦτος δὲ ἐστὶν ὁ μεταξὺ ἀμφοῖν κόλ-
πος. Μετὰ δὲ ταῦτα τὰ καθ᾽ ἕκαστα ἐροῦ-
μεν τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῆς Ἠλείας ποιησάμενοι.
Νῦν μὲν δὴ πᾶσαν Ἠλείαν ὀνομάζουσι, τὴν
μεταξὺ Ἀχαιῶν τε καὶ Μεσσηνίων παρα-
λίαν, ἔχουσαν εἰς τὴν μεσόγαιαν τὴν πρὸς
Ἀρκαδίᾳ τῇ κατὰ Φολόην, καὶ Ἀζᾶνας, καὶ
Παρρασίους. Τὸ δὲ παλαιὸν, εἰς πλείους δυ-
ναστείας διῄρητο. εἶτ᾽ εἰς δύο, τήν τε τῶν Ἐ-
πειῶν, καὶ τὴν ὑπὸ Νέστορι τῷ Νηλέως· κα-
θάπερ καὶ Ὅμηρος εἴρηκε, τὴν μὲν Ἐπειῶν
ὀνομάζων πόλιν·

Ἠ᾽ ἐς Ἤλιδα δῖαν, ὅθι κρατέουσιν Ἐπειοί.

Τὴν δ᾽ ὑπὸ τῷ Νέστορι Πύλον, δι᾽ ἧς τὸν
Ἀλφειὸν ῥεῖν φησιν,

Ἀλφειοῦ, ὅς τ᾽ εὐρὺ ῥέει Πυλίων διὰ γαίης.

Πύλον μὲν οὖν καὶ πόλιν οἶδεν ὁ ποιητής.

Οἱ δὲ Πύλον Νηλῆος ἐϋκτίμενον πτολίεθρον
Ἷξον—.

Οὐ διὰ τῆς πόλεως δὲ οὐδὲ παρ᾽ αὐτὴν ῥεῖ
ὁ Ἀλφειός. ἀλλὰ παρ᾽ αὐτὴν μὲν ἕτερος, ὃν
οἱ μὲν Παμισὸν, οἱ δ᾽ Ἄμαθον καλοῦσιν, ἀφ᾽ οὗ
καὶ ἡ Πύλος Ἠμαθόεις εἰρῆσθαι δοκεῖ. διὰ δὲ τῆς
χώρας τῆς Ἠλείας ὁ Ἀλφειός. Ἦλις δὲ ἡ νῦν πό-
λις οὔπω ἔκτιστο καθ᾽ Ὅμηρον, ἀλλ᾽ ἡ χώρα κω-
μηδὸν ᾠκεῖτο, ἐκαλεῖτο δὲ κοίλη Ἦλις ἀπὸ τοῦ
συμβεβηκότος. τοιαύτη γάρ ἐστιν ἡ πλείστη καὶ
ἀρίστη. ὀψὲ δέ ποτε συνῆλθον εἰς τὴν νῦν πό-
λιν τὴν Ἦλιν, μετὰ τὰ Περσικὰ, ἐκ πολλῶν
δήμων. σχεδὸν δὲ καὶ τοὺς ἄλλους τόπους τοὺς κατὰ
Πελοπόννησον πλὴν ὀλίγων, οὓς κατέλεξεν
ὁ ποιητὴς, οὐ πόλεις, ἀλλὰ χώρας ὀνομάζει,
συστήματα δήμων ἐχούσας ἑκάστην πλείω, ἐξ
ὧν ὕ-

turque Rium Molycrium. Inde rursum litora à seinuicem mediocriter diducuntur: donec in Crissæum sinum mare desinit, inclusum occiduis Bœotiæ & Megaridis finibus. Sinus Corinthiaci ambitus est ab Eueno usque ad Araxum stadiorum CIↃ CIↃ CCXL. Si ab Acheloo ordiare, accedent stadia circiter C. Ab Acheloo usque ad Euenum. sunt Acarnanes. deinde ad Antirrhiũ Aetoli. reliqua ad isthmum usque Phocenses habent, & Bœoti & Megarẽses, stadia CIↃ CXIIX. Mare quod ab Anthirrio usque ad isthmum est, Alcyonium uocatur, & est pars Crissæi sinus. ac distat ab isthmo usque ad Araxum stadijs XXX & *. Ergo delineata iam à nobis est Peloponnesus, quatenus usque ad intimum Corinthiaci sinus recessum opponitur Aetoliæ alijsque ab altera eius parte sitis regionibus. exinde singula enarrabimus, facto ab Elea initio.

ELIDIS seu Eleæ regionis nomine hodie tota intelligitur ora maritima quę Achaiam inter & Messeniam est: & in Mediterraneis Arcadiam ad Pholoén sitam attingit, Azanesque & Parrhasios. Antiquitus in plures fuit diuisa ditiones: postmodò in duas, Epeorum scilicet, & Nestoris, quî fuit Nelei filius: id quod etiam Homerus expressit, urbem Epeorum sic nominans. *Elis.*

Aut magnam Elida, ubi fortes dominantur. *Odyss. v.275.*
Epei.

Pylum autem uocat eam, quæ subest Nestori, per quam ait fluere Alpheum:

Alpheum, recta Pylios qui perfluit agros. *Iliad. e.545.*

& Pylum urbem notauit idem poëta.

Peruenere Pylum, Neleus cui præfuit urbi *Initio. Odyss. γ.*
Extructæ pulcrè.—.

Neque uerò uel perfluit, uel alluit Polum Alpheus. sed præterlabitur eam alius fluuius, Pamissus à quibusdam, ab alijs Amathus dictus, unde & Pylo nomen Emathoës inditum uidetur. per ipsam autem regionem Eleam Alpheius manat. Atque Elis, quæ nunc urbs est, Homeri ætate nondum fuit condita, sed per pagos regio incolebatur. uocabaturque Caua, (Cœle) ab euentu. quòd maxima eius & optima pars situ esset cauo. Serò tandem in eam conuenerunt urbẽ quę nunc Elis dicitur, post bellum Persicum. Et quidem paucis exceptis omnia ferè loca Homerus, quæ recenset in Peloponneso sita, non urbes nominat sed regiones. quòd quæuis plurium pagorum conuentu constaret, ex quibus *Odyss. λ.257. & alibi sæpius.*

quibus postea temporis nobiles urbes fuerunt conditæ atque frequentatæ. Verbi gratia, Arcadiæ Mantineam Argiui ex quinque pagis composuerunt, Tegeam ex nouem. at-

Vrbes è pagis conditæ.

4 que ex totidem condita est 4 Heræa à Cleombroto aut Cleonymo. sic & Aegiũ urbs ex septem uel octo pagis conflata est, Patræ ex septem, Dime ex octo. atque eodem modo circumiacentium pagorum cultores in unam urbem Elidem confluxerunt. Per urbem Peneus amnis defluit iuxta gymnasiũ quod Elei exstruxerunt multo pòst tempore, quàm in ipsorum uenerunt potestatem ea quæ Nestori paruerunt. ea autem fuerunt ager Pisæus, cuius pars Olympia: & Triphylia, & Cauconia. Triphylij ab euentu nomen habent, quòd in unum corpus tria Phyla, id est tres gentes coiuerint: nimirum qui ab initio fuerant Epei, Minyæ qui eodẽ commigrauerunt, & qui postremò præualuerũt Elei. sunt qui Minyarum loco Arcades ponant, qui diu de regione ista certauerint, unde & Arcadio Pylo nomen, qui idẽ est cum Triphyliaco. Homerus totam regionem ad Messenam usque Pylum uocat, urbi cognominem. Cæterùm Elidem cauam diuisam fuisse ab ijs quæ Nestori parebant, nauium recensio docet ducum atque domiciliorum recensendis nominibus. Atque hæc ego dico, comparans præsentem statũ cum ijs quæ Homerus scripsit. Hæc enim inter se conferri necesse est, propter existimationem poetę, & familiaritatem quæ ei nobiscum ea est, ut tum denique in proposito argumento se dextrò uersatum quisque putet, cum nihil tradiderit repugnans antè de eadem re summa cum omnium assensione pronũciatis. ergo & quomodo nunc quæque habeant, & quid Homerus de ijs perhibuerit, proferendum est atque considerandum. Initium Eleæ regionis, quæ in ora est maritima, ponemus Araxum Eleæ promõtorium uersus septentrionem, distans à Dyma Achaiæ urbe stadijs LX. Inde uersus occasum Cyllene est Eleorum nauale, à quo ad urbem quæ nunc est, adscensus est stadiorum CXX. Huius Cyllenę meminit etiam Homerus, ibi:

Iliad.o.518. Ductor Epeorum cecidit Cyllenius Otus.

non enim Epeorum ducem dicturus fuit natum in monte Arcadiæ Cyllena. Est ibidem & pagus mediocris, ubi Colotæ Aesculapius dedicatus est, eburneum simulacrũ admirabile. Post Cyllenem sequitur promõtorium

ὧν ὕστερον αἱ γνωριζόμεναι πόλεις συνῳκίσθησαν, οἷον τῆς Ἀρκαδίας Μαντίνεια μὲν ἐκ πέντε δήμων ὑπὸ Ἀργείων συνῳκίσθη, Τεγέα δ' ἐξ ἐννέα, ἐκ τοσούτων δὲ καὶ Ἡραία ὑπὸ Κλεομβρότου, ἢ ὑπὸ Κλεωνύμου. ὡς δ' αὕτως Αἴγιον ἐξ ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ δήμων συνεπολίσθη, Πάτραι δ' ἐξ ἑπτά, Δύμη δ' ἐξ ὀκτώ. οὕτω δὲ καὶ ἡ Ἦλις ἐκ τῶν περιοικίδων συνεπολίσθη μία τούτων. ῥεῖ δὲ διὰ τῆς πόλεως ὁ Πηνειὸς ποταμὸς παρὰ τὸ γυμνάσιον αὐτῆς. ἔπραξαν δὲ τοῦτο Ἠλεῖοι χρόνοις ὕστερον πολλοῖς τῆς εἰς αὐτοὺς μεταστάσεως τῶν χωρίων τῶν ὑπὸ τῷ Νέστορι. ἦν δὲ ταῦτα ἥ τε Πισᾶτις, ἧς ἡ Ὀλυμπία μέρος, καὶ ἡ Τριφυλία, καὶ ἡ τῶν Καυκώνων. Τριφύλιοι δ' ἐκλήθησαν ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος, ἀπὸ τοῦ τρία φῦλα συνεληλυθέναι, τό τε τῶν ἀπ' ἀρχῆς Ἐπειῶν, καὶ τὸ τῶν ἐποικησάντων ὕστερον Μινυῶν, καὶ τῶν ὕστατα ἐπικρατησάντων Ἠλείων. οἱ δ' ἀντὶ τῶν Μινυῶν, Ἀρκάδας φασὶν ἀμφισβητήσαντας τῆς χώρας πολλάκις, ἀφ' οὗ καὶ Ἀρκαδικὸς Πύλος ἐκλήθη ὁ αὐτὸς καὶ Τριφυλιακός. Ὅμηρος δὲ ταύτην ἅπασαν τὴν χώραν μέχρι Μεσσήνης καλεῖ Πύλον, ὁμωνύμως τῇ πόλει. ὅτι δὲ διῄρητο ἡ κοίλη Ἦλις ἀπὸ τῶν ὑπὸ τῷ Νέστορι τόπων, ὁ τῶν νεῶν κατάλογος δηλοῖ τοῖς τῶν ἡγεμόνων καὶ τῶν κατοικιῶν ὀνόμασι. λέγω δὲ ταῦτα, συμβάλλων τά τε νῦν, καὶ τὰ ὑφ' Ὁμήρου λεγόμενα. ἀνάγκη γὰρ ἀντεξετάζεσθαι ταῦτα ἐκείνοις, διὰ τὴν τοῦ ποιητοῦ δόξαν, καὶ συντροφίαν πρὸς ἡμᾶς, τότε νομίζοντος ἑκάστου κατορθοῦσθαι τὴν παροῦσαν πρόθεσιν, ὅταν ἡ μηδὲν ἀντιπῖπτον τοῖς οὕτω σφόδρα πιστευθεῖσι περὶ τῶν αὐτῶν λόγοις. δεῖ δὲ τά τε ὄντα λέγειν, καὶ τὰ τοῦ ποιητοῦ, παρατιθέντας ἐφ' ὅσον προσήκει προσσκοπεῖν. Ἔστι δ' ἄκρα τῆς Ἠλείας πρὸς βορρᾶν ἀπὸ ἑξήκοντα σταδίων Δύμης Ἀχαϊκῆς πόλεως Ἄραξος. ταύτην μὲν οὖν ἀρχὴν τίθεμεν τῆς τῶν Ἠλείων παραλίας. μετὰ δὲ ταύτην ἐπὶ τὴν ἑσπέραν προϊοῦσι, τὸ τῶν Ἠλείων ἐπίνειον ἡ Κυλλήνη, ἀφ' ἧς ἀνάβασιν ἔχουσα ἐπὶ τὴν νῦν πόλιν ἑκατὸν εἴκοσι σταδίων. μέμνηται δὲ τῆς Κυλλήνης ταύτης καὶ Ὅμηρος λέγων,

—Ὦτον Κυλλήνιον ἀρχὸν Ἐπειῶν.

οὐ γὰρ ἀπὸ τοῦ Ἀρκαδικοῦ ὄρους ὄντα ἔμελλεν ἡγεμόνα τῶν Ἐπειῶν ἀποφῆναι. ἔστι δὲ καὶ κώμη μετρία τὸν Ἀσκληπιὸν ἔχουσα τὸν Κολώτου, θαυμαστὸν ἰδεῖν ξόανον ἐλεφάντινον. μετὰ δὲ Κυλλήνην ἀκρωτήριον

ριον ὁ Χελωνάτας, δυσμικώτατον τῆς Πελοποννήσου σημεῖον, πρόκειται δ' αὐτοῦ νησίδια καὶ βράχεα, ἐν μεθορίοις τῆς τε Κυλλήνης καὶ τῆς τῶν Πισατῶν, ὅθεν εἰς Κεφαλληνίαν πλέοντι ἐκ Κυλλήνης στάδιοι ὀγδοήκοντα. αὐτοῦ δέ που καὶ ὁ Ἐλίσσων, ἢ Ἐλισσα ῥεῖ ποταμὸς ἐν τῇ λεχθείσῃ μεθορίᾳ. Μεταξὺ δὲ τοῦ Χελωνάτα, καὶ τῆς Κυλλήνης ὅ, τε Πηνειὸς ἐκδίδωσι ποταμὸς, καὶ ὁ Σελλήεις ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ λεγόμενος ῥέων ἐκ τῆς Φολόης. ἐφ' ᾧ Ἔφυρα πόλις, ἑτέρα τῆς Θεσπρωτικῆς καὶ Θετταλικῆς, καὶ τῆς Κορίνθου, τετάρτη τις ἐπὶ τῇ ὁδῷ κειμένη τῇ ἐπὶ Λασίωνα, ἤτοι ἡ αὐτὴ οὖσα τῇ Βοινώᾳ (τὴν γὰρ Οἰνόην οὕτω καλεῖν εἰώθασιν) ἢ πλησίον ἐκείνης, διέχουσα τῆς Ἠλείων πόλεως σταδίους ἑκατὸν εἴκοσι, ἐξ ἧς ἡ Τληπολέμου τοῦ Ἡρακλέους δοκεῖ λέγεσθαι μήτηρ. ἐκεῖ γὰρ μᾶλλον αἱ τοῦ Ἡρακλέους στρατεῖαι·

Τὴν ἄγετ' ἐξ Ἐφύρης ποταμοῦ ἀπὸ Σελλήεντος.

Πρὸς ἐκείναις τε, οὐδεὶς ποταμὸς Σελλήεις. καὶ ὁ τοῦ Μέγητος·

—τόν ποτε Φυλεὺς,
Ἤγαγεν ἐξ Ἐφύρης ποταμοῦ ἀπὸ Σελλήεντος.

Καὶ ἑξῆς τὰ φάρμακα τὰ ἀνδροφόνα. εἰς Ἔφυραν γὰρ ἀφῖχθαι φησὶ τὸν Ὀδυσσέα,

Φάρμακον ἀνδροφόνον διζήμενον—.

Καὶ τὸν Τηλέμαχον οἱ μνηστῆρες·

Ἠὲ καὶ εἰς Ἔφυραν— φασίν,
—ὄφρ' ἔνθεν θυμοφθόρα φάρμακ' ἐνείκῃ.

Καὶ γὰρ τὴν Αὐγέου θυγατέρα τοῦ τῶν Ἐπειῶν βασιλέως, ὁ Νέστωρ ἐν τῇ διηγήσει τοῦ πρὸς αὐτοὺς πολέμου φαρμακίδα εἰσάγει,

πρῶτος ἐγὼν ἕλον ἄνδρα,— φησὶν ἄνδρα
Μούλιον αἰχμητήν. γαμβρὸς δ' ἦν Αὐγείαο,
Πρεσβυτάτην δὲ θυγατέρα εἶχεν·
Ἣ τόσα φάρμακα ᾔδη ὅσα τρέφει εὐρεῖα φθών.

Ἔστι δὲ καὶ περὶ Σικυῶνα Σελλήεις ποταμὸς, καὶ Ἔφυρα πλησίον κώμη. καὶ ἐν τῇ Ἀγραίᾳ τῆς Αἰτωλίας, Ἔφυρα κώμη. οἱ δ' ἀπ' αὐτῆς, Ἔφυροι. καὶ ἄλλοι οἱ Περραιβῶν πρὸς Μακεδονίᾳ. καὶ οἱ Κρανώνιοι, καὶ οἱ Θεσπρωτικοί, οἱ ἐκ Κιχύρου τῆς πρότερον Ἐφύρης. Ἀπολλόδωρος δὲ διδάσκων ὃν τρόπον ὁ ποιητὴς εἴωθε διαστέλλεσθαι τὰς ὁμωνυμίας, οἷον τῶν Ὀρχομενοῦ, τὸν μὲν Ἀρκαδικὸν πολύμηλον καλῶν, τὸν δὲ Βοιωτικὸν Μινύειον, καὶ Σάμον Θρηΐκην συντιθεὶς μεσ-

torium Chelonates, punctum uersus occidentem Peloponnesi extremum. Ante eum sitæ sunt paruæ insulæ in confinio Cyllenæ, Elidis, ac Pisatidis. Nauigatio à Cyllena Cephalleniam usque stadiorum est xxc. In dicto confinio etiam Helisson seu Helissa amnis fluit. Inter Chelonatam & Cyllenam Penei amnis ostia sunt, & eius qui à Poëta Salleis dicitur atque à Pholoë labitur. Super hunc sita est urbs Ephyra, diuersa ab Ephyris Thesprotica, Thessalica, & Corintho, quartaque eo nomine præditarum, sita in itinere quā ad mare itur. siue ea eadē est cum 5
Oenoa, quam Bœonoam uocant, siue ei uicina distat ab Elide stadijs cxx. Hinc uidetur dicta fuisse orta mater Tlepolemi ex Hercule. plures enim in his locis Herculis fuerunt expeditiones.

Duxerat ex Ephyra quam à flumine Selleente: *Iliad.β.659.*

cum apud reliquas Ephyras nullus eo nomine sit fluuius. Atque inde etiam thorax Megetis

—quodam quam tempore Phyleus *Iliad.ο.530.*
Ex Ephyra attulerat de flumine Selleente.

Atque inde etiam lethalia uenena petebant. ait enim poeta Vlissem Ephyram iuisse

—quærentem lethale uenenum. *Odyss.α.261.*

Et de Telemacho proci:

Aut Ephyres præpingue solum fortaßis adibit *Odyss.β.328.*
Inde petiturus lethalia pharmaca nobis.

Nam & ipsam Augeæ Epeorum regis filiam Nestor ueneficam facit, in narratione belli contra eos gesti

Primus ibi cecidit nostra tum Mulius hasta, *Iliad.λ.737.*
Mulius Augeæ sumtis gener inclytus armis.
Maxima natarum fuit huic coniunx Agamede
Quæ nôrat, quotquot producit terra, uenena.

Est etiam apud Sicyonem Selleis fluuius, eique uicinus pagus Ephyra. & alius eodem nomine in Agræa Aetoliæ, cuius incolæ Ephyri. Sunt & alij Ephyri in Perrhæbis Macedoniæ: & Crononij: & Thesprotici Cichyro urbe oriundi, quæ olim dicta fuit Ephyra. Cæterum Apollodorus docēs quā ratione Homerus soleat ambigua uocabula distinguere, ut cùm Orchomenū Arcadiæ pecoris diuitē, Bœotiæ eiusdē nominis urbē Minyeū appellat: & Samū Thraciā apposito adiectiuo dicit, uel sic: O Samo *Iliad.β.605. & 511. Iliad.ν.12. Iliad.ω.78.*

——Samo inter & Imbrum, ut ab Ionica insula distinguat: sic ait etiam Thesproticam Ephyram distingui ab alijs uoce. Procul—— &—— à flumine Selleente. Atqui hæc non conueniunt cum his, quæ Demetrius Scepsius dicit, a quo iste pleraque transfert. Hic enim non in Thesprotis, sed in Elea apud Ephyram tradit flumen esse Selleentem, ut ipsi quoque docuimus. Neque hoc tantùm animaduertendum est ab Apollodoro: sed & id, quòd cùm sit non unica Oechalia, ipse unicam facit, eam scilicet, quæ Euryto Oechaliensi paruerit. Ergo liquet Thessalicam ab eo intelligi:

Iliad. β. 730. Et quês iura dabat rex Eurytus, Oechalienses.

Quæ ergo est Oechalia, unde profecto

Iliad. β. 595. Vim Thamyræ Thraci Musæ eripuere canendi?

addit enim:

Ibat ab Oechalia quando Euryto ab Oechaliensi.

Nam siue ea Thessalica fuit, malè Scepsius Arcadicam quandam protulit Oechaliam,

6 quæ nunc 6 Andania dicitur: siue rectè Scepsius, utique Arcadica etiam urbs Euryti dicta fuit, ut non una fuerit duntaxat Oechalia, sicut uisum Apollodoro. Inter Penei

Pylus. & Selleentis ostia Pylus habitabatur iuxta Scollim, non ea Nestoris urbs. alia enim est, Pylus ad Alpheum, cui nihil commune est neque cum Alpheo, neque cum Pamiso flumine, siue is est Amathus. Nonnulli tamen, ut Nestori gloriam atque nobilitatem tanto maiorem arrogent, uiolenter ista torquent. Cùm enim in Peloponneso tres Pyli commemorentur, unde & uersus iste factus,

Est Pylus ante Pylum, tamen usque alius Pylus exstat:

nimirum hic Pylus de quo loquimur, Lepreaticus alius in Triphylia, tertius Messeniacus apud Coryphasium: singulos horum Emathoentem demonstrare conantur esse, & patriam Nestori adsignant. Ac plerique sanè scriptorum ac poëtarum, eum qui ad ipsorum usque ætatem perdurauit Pylum amplectentes, Messenium faciunt Nestorem. Qui uerò Homero sunt addictiores, ij uersus eius secuti eum Nestorius pronunciant esse Pylum, cuius regionem Alpheius percurrit. perlabitur autem Pisatidem & Triphyliam. Qui cauæ Elidi Nestorem uindicant, studiosè suum ij ornant Pylum, indicia

Μεσσηγύς τε Σάμοιο καὶ Ἴμβρου——, ἵνα χωρίσῃ ἀπὸ τῆς Ἰωνικῆς· οὕτω φησὶ καὶ τὴν Θεσπρωτικὴν Ἔφυραν διαστέλλεσθαι διὰ τοῦ Τηλόθεν——, καὶ διὰ τοῦ——, ποταμοῦ ἀπὸ Σελλήεντος. ταῦτα δ' οὐχ ὁμολογεῖ τοῖς ὑπὸ τοῦ Σκηψίου Δημητρίου λεγομένοις, παρ' οὗ μεταφέρει τὰ πλεῖστα. Ἐκεῖνος γὰρ οὔ φησιν εἶναι Σελλήεντα ἐν Θεσπρωτοῖς ποταμόν, ἀλλ' ἐν τῇ Ἠλείᾳ παρὰ τὴν ἐκεῖ Ἔφυραν, ὡς προείπομεν. Τοῦτό τε οὖν εἴρηκε σκέψεως δεόμενον, καὶ περὶ τῆς Οἰχαλίας, ὅτι φησὶν οὐ μιᾶς οὔσης, μίαν εἶναι πόλιν Εὐρύτου Οἰχαλιῆος. δῆλον οὖν, ὅτι τὴν Θετταλικήν, ἐφ' ἧς φησιν·

Οἵ τ' ἔχον Οἰχαλίην πόλιν Εὐρύτου Οἰχαλιῆος.

Τίς οὖν ἐστιν, ἐξ ἧς ὁρμηθέντα αἱ Μοῦσαι
Ἀντόμεναι Θάμυριν τὸν Θρήϊκα παῦσαν ἀοιδῆς;

φησὶ γάρ,

Οἰχαλίηθεν ἰόντα παρ' Εὐρύτου Οἰχαλιῆος.

Εἰ μὲν γὰρ ἡ Θετταλική, οὐκ εὖ πάλιν ὁ Σκήψιος Ἀρκαδικήν τινα λέγων, ἣν νῦν Ἀνδανίαν καλοῦσιν· εἰ δ' οὗτος εὖ, καὶ ἡ Ἀρκαδικὴ πόλις Εὐρύτου εἴρηται, ὥστ' οὐ μία μόνον· ἐκεῖνος δὲ μίαν φησί. Μεταξὺ δὲ τῆς τοῦ Πηνειοῦ καὶ τοῦ Σελλήεντος ἐκβολῆς Πύλος ᾠκεῖτο, κατὰ τὸν Σκόλλιν, οὐχ ἡ τοῦ Νέστορος πόλις, ἀλλ' ἑτέρα τις ἡ πρὸς τὸν Ἀλφειόν, ἧς οὐδὲν κοινώνημα, οὐδὲ τῇ πρὸς τὸν Παμισόν, εἴτε Ἄμαθον χρὴ καλεῖν. Βιάζονται δ' ἔνιοι μνηστευόμενοι τὴν Νέστορος δόξαν καὶ τὴν εὐγένειαν. Τριῶν γὰρ Πύλων ἱστορουμένων ἐν Πελοποννήσῳ, καθ' ὅτι καὶ τὸ ἔπος εἴρηται τοῦτο·

(Ἔστι Πύλος πρὸ Πύλοιο· Πύλος γε μέν ἐστι καὶ ἄλλος.)

Τούτου τε καὶ τοῦ Λεπρεατικοῦ τοῦ ἐν Τριφυλίᾳ, τρίτου δὲ τοῦ Μεσσηνιακοῦ κατὰ Κορυφάσιον, ἕκαστον τὴν παρὰ σφίσιν Ἠμαθόεντα πειρῶνται δεικνύναι, καὶ τὴν τοῦ Νέστορος πατρίδα ταύτην ἀποφαίνουσιν. οἱ μὲν οὖν πολλοὶ τῶν ὑστέρων συγγραφέων καὶ ποιητῶν Μεσσήνιόν φασι τὸν Νέστορα, τῷ σωζομένῳ μέχρι εἰς αὐτοὺς προστιθέμενοι. οἱ δ' Ὁμηρικώτεροι τοῖς ἔπεσιν ἀκολουθοῦντες, τοῦτον εἶναί φασι τὸν Νέστορος Πύλον, οὗ τὴν χώραν διέξεισιν ὁ Ἀλφειός· διέξεισι δὲ τὴν Πισᾶτιν καὶ Τριφυλίαν. οἱ δ' οὖν ἐκ τῆς κοίλης Ἤλιδος, ἐπὶ τοιαύτην φιλοτιμίαν προσετίθεσαν τῷ παρ' αὐτοῖς Πύλῳ, καὶ

καὶ γνωρίσματα δεικνύντων, Γέρανον τόπον, καὶ Γέροντα ποταμὸν, καὶ ἄλλον Γερήνιον, εἶτ' ἀπὸ τούτων ἐπιθέτως Γερήνιον εἰρῆσθαι πιστούμενοι τὸν Νέστορα. ταὐτὸν δὲ καὶ οἱ Μεσσήνιοι πεποιήκασι, καὶ πιθανώτεροί γε φαίνονται· μᾶλλον γὰρ γνώριμα φασὶν εἶναι τὰ παρ' ἐκείνοις Γέρηνα συνοικούμενα ποτὲ εὖ. τοιαῦτα μὲν τὰ περὶ τὴν κοίλην Ἦλιν ὑπάρχουσι νυνί. Ὁ δὲ ποιητὴς εἰς τέσσαρα μέρη διελὼν τὴν δὲ τῆς χώραν, τέτταρας δὲ καὶ τοὺς ἡγεμόνας εἰπὼν, οὐ σαφῶς εἴρηκεν·

οἳ δ' ἄρα Βουπράσιόν τε καὶ Ἤλιδα δῖαν ἔναιον,

καὶ ἑξῆς, ἕως τοῦ,

—πολέες δ' ἔμβαινον Ἐπειοί.

Τὸ μὲν γὰρ Ἐπειοὺς ἀμφοτέρους προσαγορεύειν τούς τε Βουπρασιεῖς, καὶ τοὺς Ἠλείους, Ἠλείους δὲ μηκέτι καλεῖν τοὺς Βουπρασιεῖς, οὐ τὴν Ἠλείαν δόξειεν ἂν εἰς τέσσαρα μέρη διαιρεῖν, ἀλλὰ τὴν τῶν Ἐπειῶν, ἣν εἰς δύο μέρη διεῖλε πρότερον· οὐδ' ἂν μέρος εἴη τῆς Ἤλιδος τὸ Βουπράσιον, ἀλλὰ τῶν Ἐπειῶν μᾶλλον. ὅτι γὰρ Ἐπειοὺς καλεῖ τοὺς Βουπρασιεῖς, δῆλον·

ὡς ὁπότε κρείοντ' Ἀμαρυγκέα θάπτον Ἐπειοί
Βουπρασίῳ—.

Τὸ δὲ Βουπράσιον εἶναί τινα χώραν τῆς Ἠλείας κατοικίαν ἔχουσαν ὁμώνυμον. νυνὶ δὲ φαίνεται τῆς Ἤλιδος ὂν μέρος καὶ τοῦτο, πάλιν δὲ τὸ συγκαταριθμεῖσθαι Βουπράσιον καὶ Ἤλιδα δῖαν λέγοντα, εἶτ' εἰς τέσσαρας διαιρεῖν μερίδας, ὡς ἂν κοινῶς δοκεῖ τῷ τε Βουπρασίῳ, καὶ τῇ Ἤλιδι αὐτὰς τέσσαρας μερίδας ὑποτάττειν. ἦν δ' ὡς ἔοικε, κατοικία τῆς Ἠλείας τὸ Βουπράσιον ἀξιόλογος, ἣ νῦν οὐκέτ' ἐστίν. ἡ δὲ χώρα καλεῖται μόνον οὕτως ἡ ἐπὶ τῇ ὁδῷ, τῇ ἐπὶ Δύμην ἐξ Ἤλιδος τῆς νῦν πόλεως. Ὑπολάβοι δ' ἄν τις καὶ ὑπεροχήν τινα ἔχειν τότε τὸ Βουπράσιον παρὰ τὴν Ἦλιν ὡς καὶ οἱ Ἐπειοὶ παρὰ τούτους. ὕστερον δ' ἀντ' Ἐπειῶν Ἠλεῖοι ἐκλήθησαν. καὶ τὸ Βουπράσιον μὲν δὴ μέρος ἦν τῆς Ἤλιδος. ποιητικῷ δέ τινι σχήματι συγκαταλέγειν τὸ μέρος τῷ ὅλῳ φασὶ τὸν Ὅμηρον. ὡς τὸ,

—ἂν Ἑλλάδα καὶ μέσον Ἄργος. καὶ,
—ἂν Ἑλλάδα τε Φθίην τε. καὶ,
Κουρῆτές τ' ἐμάχοντο καὶ Αἰτωλοί. καὶ,
Οἳ δ' ἐκ Δουλιχίοιο, Ἐχινάων θ' ἱεράων.

Καὶ γὰρ τὸ Δουλίχιον, τῶν Ἐχινάδων. χρῶνται δὲ καὶ οἱ νεώτεροι. Ἱππῶναξ·

Κυπρίων βέκος φαγοῦσι καὶ Ἀμαθουσίων πυρόν.

indicia etiam quædam demonstrātes: ut Geranum locum, & Gerontem fluuium, alium que Gerenium: ut fidem faciant Nestorem ab his Gerenium fuisse cognominatum. Fecerunt idem Messenij, & quidem probabiliora uidentur dicere. magis enim cōstat de eorum Gerenis, qui locus quondam bene fuit habitatus. & talia sunt hodie cauę Elidis Gerena. Cæterùm poeta cum istam regionem in quatuor tribuisset partes, & principes enumerasset quatuor, obscure hoc dixit:

Tum qui Buprasium coluere, atque Elida clarum, Iliad β. 615.

& quę deinceps sequuntur usque adhec,

—multi ques uectabantur Epei.

Quod enim & Buprasienses & Eleos Epeorum afficit nomine, Eleos autem nō uocat qui erant Buprasienses: non Eleam uideri potest in quatuor diuisisse partes, sed Epeorum ditione quàm prius bipartitam fecerat: neque pars fuerit Elidis Buprasium, sed Epeorum potius, nā quòd Buprasienses inter Epeos numeret, hinc liquet.

Quando ad Buprasium tristes Amaryncea Epei Iliad ψ. 630.
Mandabant terræ—

Buprasium autem esse Eleæ regionis locum cum eiusdem nominis uico: qui nunc uidet urbis Elidis esse portio. Rursus dum connumerat Buprasium atque Elidem, deinde in quatuor diuidit partes, uidetur communiter has ipsas Buprasio Elidiq; subijcere. Et fuit ut apparet, Buprasium Eleę regionis pagus memorabilis, qui nunc non extat: locus duntaxat nomen retinet, qui in uia est ab Elide urbe nostra ætate Dymen uersus. Ac suspicari licet priscis temporibus Buprasium fuisse Elide præstantius, ut & Epeos Eleis: postmodo pro Epeis fuisse Eleos dictos Et Buprasium quidem Elidis pars erat. poëtica autem quadam figura aiunt Homerum cum toto partem ponere, ut in his:

—per Helladaq; & medium Argos. & Odyss. α. 344.
—per Helladaq; Phthiamq;. item Odyss. λ. 496.
Curetesq; pugnabat, Aetoliq;—. & Iliad. ι. 525.
Quique ab Echinadibus uenerunt, Dulichioque. Iliad. β. 625.

nam una ex Echinadibus est Dulichium. Vtuntur hac figura etiam recentiores. ut Hipponax.

Panem Cyprium edunt, Amathusiumq; triticum.

nam in Cypro sunt & Amathusij. Sic & Alcman

Amœnam Cyprum linquens, & Paphum circumfluam.

& Aeschylus.

Cyprum Paphumque sorte quæ totam obtines.

Cur autem Buprasiensibus. Epeorum nomen non tribuitur. alia quoq; multa eorum quæ sunt, eum non dixisse respondebimus: neque hoc pacto demonstrari non esse rem, sed tantùm id eum non expressisse uerbis. Porrò Hecatęus Milesius Eleos ab Epeis diuersos facit: scribitq; Epeos Herculi in expeditione contra Augeam adfuisse, inque perdendo Augea & Elide operam nauasse: Dymen quoque tam ad Epeos quàm ad Achæos pertinuisse. Sanè multa uetusti scriptores perhibent commenticia, ob fabularum scriptionem adsueti mẽdacio: quæ causa etiam est, cur de ijsdem rebus inter se parũ eis conueniat. Hoc autem incredibile non est, Epeos cùm aliquando diuersa ab Eleis gens, & inimica essent, posteà rerum potitos in unam cum his coiuisse ciuitatem, & obtinuisse Dymen usque. Nã Dymen quidem Homerus non nominauit: non interim absimile uerò est, tunc eam Epeis subditam fuisse, postea temporis Ionibus, aut ne his quidem, sed eorum agro potitis Achęis cessisse. Proinde de quatuor istis partibus in quibus & Buprasium continetur, Hyrmine & Myrsinus Eleæ sunt regionis. reliqua, ut fert quorundam sentẽtia, iam ad Pisatidis fines sunt. Fuit oppidum Hyrmine: sed hodie non extat, nisi montana non procul Cyllena extremitas, Horminę uel Hyrminæ nomine. Myrsinus nostro tempore Myrtuntium dicitur pagus ad mare pertinens in uia quæ Elide Dymam ducit, LXX distans ab Elide urbe stadia. Oleuiam petram conijciunt esse, quæ nunc Scollis dicitur. necesse autem est coniecturas in hoc genere sequi, locis pariter atque nominibus mutatis: cùm quidem poëta rem non multis uerbis declarauerit. Est aũt Scollis saxosus mons communis Dymæorum, Tritæensium & Eleorum, continuus

7 monti Arcadiæ cui Lampęa nomen, 7 dissitus ab Elide stadijs CXXX, à Tritæa & Dyma Achaicis urbibus C. Alesium autem, quod nunc Alesiæum, locus est iuxta Amphilochidem, ubi singulis mensibus in forum conueniunt, uicini situm est in uia montana, quæ ab Elide Olympiam ducit. Anti-

Κύπριοι γὰρ καὶ οἱ Ἀμαθούσιοι. καὶ Ἀλκμὰν δὲ,

Κύπρον ἱμερτὰν λιποῖσα καὶ Πάφον περιῤῥύταν.

Καὶ Αἰσχύλος,

Κύπρου Πάφου τ' ἔχουσα πάντα κλῆρον.

Εἰ δ' οὐκ εἴρηκεν Ἐπειοὺς τοὺς Βουπρασίους, οὐδ' ἄλλα πολλὰ τῶν ὄντων φήσομεν. ἀλλὰ τοῦτ' οὐκ ἔστιν ἀπόδειξις τοῦ μὴ εἶναι, ἀλλὰ τοῦ μὴ εἰπεῖν μόνον. Ἑκαταῖος δ' ὁ Μιλήσιος ἑτέρους λέγει τῶν Ἠλείων τοὺς Ἐπειούς. τῷ γοῦν Ἡρακλεῖ συστρατεῦσαι τοὺς Ἐπειοὺς ἐπὶ Αὐγέαν καὶ συνανελεῖν αὐτῷ τόν τε Αὐγέαν καὶ τὴν Ἦλιν. φησὶ δὲ καὶ τὴν Δύμην, Ἐπειΐδα καὶ Ἀχαΐδα. Πολλὰ μὲν οὖν τὰ μὴ ὄντα λέγουσιν οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς, συντεθραμμένοι τῷ ψεύδει διὰ τῆς μυθογραφίας· διὰ δὲ τοῦτο καὶ οὐχ ὁμολογοῦσι πρὸς ἀλλήλους περὶ τῶν αὐτῶν. οὐ μέντοι ἄπιστον, οὐδ' εἴ ποτε τοῖς Ἠλείοις διάφοροι ὄντες οἱ Ἐπειοὶ καὶ ἑτεροεθνεῖς εἰς ταυτὸ συνήρχοντο κατ' ἐπικράτειαν, καὶ κοινὴν ἐγένοντο πολιτείαν, ἐπεκράτουν δὲ καὶ μέχρι Δύμης. ὁ μὲν γὰρ ποιητὴς οὐκ ὠνόμακε τὴν Δύμην. οὐκ ἀπεικὸς δ' ἐστὶ, τότε μὲν αὐτὴν ὑπὸ τοῖς Ἐπειοῖς ὑπάρξαι, ὕστερον δὲ τοῖς Ἴωσιν, ἢ μὴ δ' ἐκείνοις, ἀλλὰ τοῖς τὴν ἐκείνων χώραν κατασχοῦσιν Ἀχαιοῖς. Τῶν δὲ τεττάρων μερίδων, ὧν ἐστὶ καὶ τὸ Βουπράσιον, ἡ μὲν Ὑρμίνη, καὶ ἡ Μύρσινος, τῆς Ἠλείας ἐστίν. αἱ δὲ λοιπαὶ ἐπὶ τῶν ὅρων ἤδη τῆς Πισάτιδος, ὥς οἴονταί τινες. Ὑρμίνη μὲν οὖν πολίχνιον ἦν, νῦν δ' οὐκ ἔστιν, ἀλλ' ἀκρωτήριον πλησίον Κυλλήνης ὀρεινὸν, καλούμενον Ὅρμινα, ἢ Ὕρμινα. Μύρσινος δὲ τὸ νῦν Μυρτούντιον, ἐπὶ θάλατταν καθήκουσα τὴν ἐκ Δύμης εἰς Ἦλιν ὁδὸν κατοικία, στάδια τῆς Ἠλείων πόλεως διέχουσα ἑβδομήκοντα. πέτραν δ' Ὠλενίαν εἰκάζουσι, τὴν νῦν Σκόλλιν. ἀνάγκη γὰρ εἰκότα λέγειν καὶ τῶν τόπων, καὶ τῶν ὀνομάτων μεταβεβλημένων, ἐκείνου τε μὴ σφόδρα ἐπὶ πολλῶν σαφηνίζοντος. ἔστι δ' ὄρος πετρῶδες κοινὸν Δυμαίων τε καὶ Τριταιέων, καὶ Ἠλείων, ἐχόμενον ἑτέρου τινὸς ἀρκαδικοῦ ὄρους Λαμπείας, ὃ τῆς Ἤλιδος μὲν διέστηκεν ἑκατὸν πρὸς τοῖς τριάκοντα σταδίους, Τριταίας δὲ ἑκατὸν, τοὺς ἴσους Ἀχαϊκῶν πόλεων. τὸ δ' Ἀλείσιον ἐστὶ τὸ νῦν Ἀλεσιαῖον, χώρα περὶ τὴν Ἀμφυλοχίδα. ἔνθα κατὰ μῆνα ἀγορὰν συνάγουσιν οἱ περίοικοι. κεῖται δ' ἐπὶ τῆς ὀρεινῆς ὁδοῦ, τῆς ἐξ Ἤλιδος εἰς Ὀλυμπίαν.

πρότερον δ᾽ ἦν πόλις τῆς Πισάτιδος, ἄλλοτε ἄλλως τῶν ὅρων ἐπαλλαττόντων, διὰ τὰς τῶν ἡγεμόνων μεταβολάς. τὸ δ᾽ Ἀλείσιον κολώνην ὁ ποιητὴς καλεῖ, ὅταν φῇ·

ὄφρ᾽ ἐπὶ Βουπρασίου πολυπύρου βήσαμεν ἵππους,
πέτρης τε Ὠλενίης, καὶ Ἀλεισίου ἔνθα κολώνη
κέκληται——

ὑπερβατῶς γὰρ δεῖ δέξασθαι ἴσον τῷ, καὶ ἔνθα Ἀλεισίου κολώνη κέκληται. ἔνιοι δὲ καὶ ποταμὸν δεικνύουσιν Ἀλείσιον. λεγομένων δέ τινων ἐν τῇ Τριφυλίᾳ Καυκώνων πρὸς τῇ Μεσσηνίᾳ, λεγομένης δὲ καὶ τῆς Δύμης Καυκωνίδος ὑπό τινων, ὄντος δὲ καὶ ποταμοῦ ἐν τῇ Δυμαίᾳ μεταξὺ Δύμης καὶ Τριταίας, ὃς καλεῖται καὶ Καύκων θηλυκῶς. ζητοῦσι περὶ τῶν Καυκώνων, ὡς μὴ διττοὶ λέγονται, οἱ μὲν περὶ τὴν Τριφυλίαν, οἱ δὲ περὶ Δύμην καὶ Ἦλιν, καὶ τὸν Καύκωνα. ἐμβάλλει δ᾽ οὗτος εἰς ἕτερον ὃς Τεύθεας ἀρρενικῶς καλεῖται, ὁμώνυμος πολίχνῃ μιᾷ τῶν εἰς τὴν Δύμην συνῳκισμένων, πλὴν ὅτι χωρὶς τοῦ σ Τεύθεα λέγεται θηλυκῶς αὕτη, ἐκτεινόντων τὴν ἐσχάτην συλλαβήν, ὅπου τὸ τῆς Νεμιδίας Ἀρτέμιδος ἱερόν. ὁ δὲ Τεύθεας εἰς τὸν Ἀχελῷον ἐμβάλλει τὸν κατὰ Δύμην ῥέοντα, ὁμώνυμον τῷ κατὰ τὴν Ἀκαρνανίαν καὶ Πεῖρον. τοῦ δ᾽ Ἡσιόδου εἰπόντος,

ὤκεε δ᾽ Ὠλενίην πέτρην ποταμοῦ παρ᾽ ὄχθας
εὐρέος Πείροιο——

μεταγράφουσί τινες Πώροιο, οὐκ εὖ. περὶ δὲ τῶν Καυκώνων ζητοῦσι τισίν, ὅτι τῆς Ἀθηνᾶς τῷ Μέντῃ ὡμοιωμένης, εἰπούσης πρὸς Νέστορα·

Νῶ, ἀτὰρ ἠῶθεν μετὰ Καύκωνας μεγαθύμους
εἶμ᾽, ἔνθα χρεῖός μοι ὀφείλεται——

δοκεῖ σημαίνεσθαι χώρα τις ἐν τῇ τῶν Ἐπειῶν, ἣν οἱ Καύκωνες εἶχον, ἕτεροι ὄντες τῶν ἐν τῇ Τριφυλίᾳ, ἐπεκτείνοντες καὶ μέχρι Δυμαίας τυχόν. οὔτε δὲ τὴν Δύμην ὁπόθεν Καυκωνίδα εἰρῆσθαι συμβέβηκε, παραλιπεῖν ἄξιον, οὔτε τὸν ποταμὸν ὁπόθεν Καύκων εἴρηται, διὰ τὸ τοὺς Καύκωνας παρέχειν ζήτησιν, οἵτινές ποτέ εἰσιν, ὅπου φησὶν ἡ Ἀθηνᾶ βαδίζειν, κατὰ τὴν τοῦ χρέους κομιδήν. Εἰ γὰρ μὴ δεχοίμεθα τοὺς ἐν τῇ Τριφυλίᾳ λέγεσθαι τοὺς περὶ Λέπρειον, οὐκ οἶδ᾽ ὅπως πιθανὸς ἔσται ὁ λόγος. διὸ καὶ γράφουσί τινες·

Antiquitus urbs fuit Pisatidis, ob mutationes imperiorum finibus quoque regionum subinde uariantibus. Alesium Homerus etiam Alesij colonam (.id est tumulum, collem.) appellat.

Donec equos in Buprasij nos fertilis aruum Iliad. λ. 755.
Ad saxum Oleniumque adduximus, atque colonam.
Vicinam, fecit cui nomen Alesius——

traiectis enim uocabulis intelligendum est carmen Homeri. Sunt qui fluuium quoque Aleisium indicent. Cùm autem in Triphylia ad Messeniam quidam perhibeantur Caucones, & Dymen nonnulli Cauconida appellent, sitque etiam fluuius in agro Dymæo inter Dymen & Tritæam, qui fœminino genere Caucon uocatur: de Cauconibus quærunt, an non bifariam dicantur, alijque sint in Triphylia, alij circa Dymam, Elidem, & Cauconem. Is fluuius in alium effluit, qui Teutheas masculino genere appellatur, nomine conueniens cum oppido quod in urbem Dymen assumtum, feminino genere Teuthea dicitur, ultima syllaba producta, ubi Nemidiæ Dianæ est sacellum. Teutheas autem in Acheloum exit, qui cognominis Acarnaniæ fluuio Acheloo, præter Dymam fluit, 8 alioque nomine Perus dicitur. Nam cum dixerit Hesiodus, 8

Olenium incoluit saxum, fluuij prope ripam
Vndosi Peri——.

quidam Peri in Pori, id est meatus, perperam mutauerunt. Præterea cùm Minerua sub Mentoris forma Nestori dicat,

Sub lucem cras magnanimos Cauconas adibo, Odyss. γ. 366.
Namque ibi debetur mihi magna pecunia pridem:

uidetur nonnullis regio quædam Epeorum significari, quam Caucones tenuerint, diuersi ab ijs qui in Triphylia sunt, & fortassis usque ad agrum etiam Dymæum porrecti. Sed neque id omitti par est, unde nomen Cauconidis Dyme obtigerit, & unde fluuio Cauconi: quãdo quæstio mouetur qui'nam fuerint Caucones, ad quos se debiti exigendi gratia proficisci Mentor dicit. Si enim nõ intelligamus eos, qui in Triphylia apud Lepreum sunt, non uideo qua ratione fidem conciliare uerbis possimus. Ideoque nonnulli scribunt,

Namque ibi debetur mihi in Elide—

Hoc autem fiet manifestius, quando Pisæam regionem atque deinceps Triphyliam usque ad fines Messeniæ exponemus. Chelonatam sequitur ora Pisatidis longo tractu, inde Phea promontorium cum oppido.

Iliad. κ.135. Pheæ menia ponè, tuas & Iardane ripas.

Est enim in propinquo exiguus amnis. Quidam Pisatidis initium Pheam constituunt. Parua ante eam sita est insula, & portus. unde Olympiam mari breuissima nauigatio stadiorum CXX. Aliud deinde est promontorium uersus occasum instar Chelonatæ longè procurrens, unde ad Cephalleniã itidem CXX stadia. Pòst Alphei ostia, CCXXC stadijs à Chelonata, ab Araxo ƆƆXLV. Fluit Alpheus ex ijsdẽ locis, è quibus Eurotas: nimirum ab Asea Megalopolitidis uico, ubi duorum horum fluuiorũ fontes uicini sunt. qui cum per complura stadia infra terrã subeant, rursus erumpunt, atque Laconicam hic, Pisæ-

9 am ille petunt. Et Eurotas quidem initio 9

Bembinatidis regionis suum exerens meatum, præter ipsam Spartam labitur, & exigua apud Helos (cuius poëta etiam meminit.) conualle peragrata, inter Gythiũ Spartæ nauale & Acrias in mare effluit. Alpheus autem receptis Celadonte, & Erymãtho, alijsque obscurioribus fluminibus, per Phrixam, Pisatidem, Triphyliamque delapsus, inter Pheam & Pitanem in mare iuxta ipsam Olympiam euoluitur. ad ostia eius, lucus est Dianæ siue Alpheoniæ siue Alphiusæ (utroque enim modo dicitur.) ab Olympia dissitus stadijs ad XXC. Huius deæ in honorem quot annis Olympiæ festus conuentus agitur, ut & Elaphię, & Daphnię. Refertum est solum istud totum in lucis donarium. Dianæ, Veneri, ac Nymphis consecratorum, maximè propter aquarum copiam. Crebra sunt etiam Mercurij in uijs, Neptuni in ripis donaria. In Alpheonię autem templo picturæ sunt Cleanthis & Aregontis, Corinthiorum. quorum alter Troiæ excidium pinxit, & Mineruæ natiuitatem, alter Dianam gryphe præclarè effictò subuectam sursum. Sequitur mons, qui Macistiæ Triphyliam à Pisatide distinguit. Tum amnis Chalcis, & fons Cruni, & pagus Chalcis, ac Samicum deinde, ubi

—ἔνθα χρεῖος μοι ὀφείλεται Ἤλιδι δίῃ, οὐκ ὀλίγον.— δῆλον δὲ μᾶλλον τοῦτ' ἔσται ἐπελθοῦσι τὴν Πισάτιν καὶ τὴν ἑξῆς Τριφυλίαν διεξιοῦσι μέχρι τῆς τῶν Μεσσηνίων μεθορίας. Μετὰ δὲ τὸν Χελωνάταν ὁ τῶν Πισατῶν αἰγιαλὸς πολύς· εἶτ' ἄκρα Φειὰ. ἦν δὲ καὶ πολίχνη,

Φειᾶς πὰρ τείχεσσιν, Ἰαρδάνου ἀμφὶ ῥέεθρα.

Ἔστι γὰρ καὶ ποτάμιον πλησίον. ἔνιοι δὲ ἀρχὴν τῆς Πισάτιδος, τὴν Φειὰν φασι. πρόκειται δὲ ταύτης νησίον καὶ λιμὴν, ἔνθεν εἰς Ὀλυμπίαν τὸ ἐγγύτατον ἐκ θαλάττης, στάδιοι ἑκατὸν εἴκοσι. εἶτ' ἄλλη ἄκρα ἐπὶ πολὺ προέχουσα ἐπὶ δύσιν, καθάπερ ὁ Χελωνάτας, ἀφ' ἧς πάλιν ἐπὶ Κεφαλληνίαν στάδιοι ἑκατὸν εἴκοσι. εἶθ' ὁ Ἀλφειὸς ἐκδίδωσι, διέχων τοῦ Χελωνάτα στάδια διακόσια ὀγδοήκοντα, Ἀράξου δὲ πεντακόσια τετταράκοντα πέντε. ῥεῖ δ' ἐκ τῶν αὐτῶν τόπων, ἐξ ὧν καὶ ὁ Εὐρώτας. καλεῖται δὲ Ἀσέα κώμη τῆς Μεγαλοπολίτιδος, πλησίον ἀλλήλων ἔχουσα δύο πηγὰς, ἐξ ὧν ῥέουσιν οἱ λεχθέντες ποταμοί. δύντες δ' ὑπὸ γῆν ἐπὶ συχνοὺς σταδίους, ἀνατέλλουσι πάλιν, εἶθ' ὁ μὲν εἰς τὴν Λακωνικὴν, ὁ δ' εἰς τὴν Πισάτιν κατάγεται. ὁ μὲν οὖν Εὐρώτας κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς Βλεμινάτιδος ἀναδείξας τὸ ῥεῖθρον, παρ' αὐτὴν Σπάρτην ῥυεὶς, καὶ διεξιὼν αὐλῶνά τινα μικρὸν κατὰ τὸ Ἕλος, οὗ μέμνηται ὁ ποιητὴς, ἐκδίδωσι μεταξὺ Γυθίου τοῦ τῆς Σπάρτης ἐπινείου, καὶ Ἀκραιῶν. Ὁ δ' Ἀλφειὸς παραλαβὼν τόν τε Κελάδοντα, καὶ τὸν Ἐρύμανθον, καὶ ἄλλους ἀσημοτέρους, διὰ τῆς Φειξης, καὶ τῆς Πισάτιδος, καὶ Τριφυλίας ἐνεχθεὶς, παρ' αὐτὴν τὴν Ὀλυμπίαν, ἐπὶ θάλατταν τὴν Σικελικὴν ἐκπίπτει, μεταξὺ Φειᾶς τε καὶ Πιτάνης. πρὸς δὲ τῇ ἐκβολῇ τὸ τῆς Ἀλφειονίας Ἀρτέμιδος ἢ Ἀλφειούσης, ἄλσος ἐστί. λέγεται γὰρ ἀμφοτέρως, ἀπέχον τῆς Ὀλυμπίας εἰς ὀγδοήκοντα σταδίους. ταύτῃ δὲ τῇ θεῷ καὶ ἐν Ὀλυμπίᾳ κατ' ἔτος συντελεῖται πανήγυρις, καθὰ καὶ τῇ Ἐλαφίᾳ, καὶ τῇ Δαφνίᾳ. μεστὴ δ' ἐστὶν ἡ γῆ πᾶσα Ἀρτεμισίων καὶ Ἀφροδισίων, καὶ Νυμφαίων ἐν ἄλσεσιν ἀνθέων, ὡς τὸ πολὺ διὰ τὴν εὐυδρίαν. συχνὰ δὲ καὶ Ἑρμεῖα ἐν ταῖς ὁδοῖς, Ποσείδεια δ' ἐπὶ ταῖς ἀκταῖς. Ἐν δὲ τῷ τῆς Ἀλφειονίας ἱερῷ, γραφαὶ Κλεάνθους καὶ Ἀρήγοντος, ἀνδρῶν Κορινθίων, τοῦ μὲν Τροίας ἅλωσις καὶ Ἀθηνᾶς γοναὶ, τοῦ δ' Ἄρτεμις ἀναφερομένη ἐπὶ γρυπὸς σφόδρα εὐδοκίμου. Εἶτα τὸ διεῖργον ὄρος τῆς Τριφυλίας τὴν Μακιστίαν ἀπὸ τῆς Πισάτιδος. εἶτ' ἄλλος ποταμὸς Χαλκὶς, καὶ κρήνη Κρουνοί, καὶ κατοικία Χαλκὶς, καὶ τὸ Σαμικὸν μετὰ ταῦτα, ὅπου

τε, ὅπου τὸ μάλιστα τιμώμενον τοῦ Σαμίου Ποσειδῶνος ἱερόν. ἔστι δ᾽ ἄλσος ἀγριελαιῶν πλῆρες. ἐπεμελοῦντο δ᾽ αὐτοῦ Μακίστιοι. οὗτοι δὲ καὶ τὴν ἐκεχειρίαν ἐπήγγελλον, ἣν καλοῦσι Σάμιον. συντελοῦσι δ᾽ εἰς τὸ ἱερὸν πάντες Τριφύλιοι. κατὰ ταῦτα δέ πως τὰ ἱερὰ ὑπέρκειται τῆς θαλάττης ἐν τριάκοντα, ἢ μικρῷ πλείοσι σταδίοις, ὁ Τριφυλιακὸς Πύλος καὶ Λεπρεατικός, ὃν καλεῖ ὁ ποιητὴς Ἠμαθόεντα, καὶ παραδίδωσι τοῦ Νέστορος πατρίδα, ὡς ἄν τις ἐκ τῶν ἐπῶν τοῦ Ὁμήρου τεκμαίροιτο. εἴτε τοῦ παραῤῥέοντος ποταμοῦ πρὸς ἄρκτον, Ἀμάθου καλουμένου πρότερον, ὃς νῦν Μάμαος καὶ Ἀρκαδικὸς καλεῖται, ὥστ᾽ ἐντεῦθεν Ἠμαθόεντα κεκλῆσθαι· εἴτε τούτου μὲν Παμίσου καλουμένου ὁμωνύμως τοῖς ἐν τῇ Μεσσηνίᾳ δυσί, τῆς δὲ πόλεως ἄδηλον ἐχούσης τὴν ἐτυμολογίαν τοῦ ἐπιθέτου. καὶ γὰρ τὸ ἀμαθώδη τὸν ποταμόν, ἢ τὴν χώραν, εἶναι ψεῦδος φασί. Καὶ τὸ τῆς Σκιλλουντίας δὲ Ἀθηνᾶς ἱερὸν τὸ περὶ Σκιλλοῦντα τῶν ἐπιφανῶν ἐστιν Ὀλυμπίας πλησίον κατὰ τὸν Φελλῶνα. Πρὸς ἕω δ᾽ ἐστὶν ὄρος τοῦ Πύλου πλησίον, ἐπώνυμον Μίνθης, ἣν μυθεύουσι παλλακὴν τοῦ Ἅδου γενομένην, ἀπατηθεῖσαν ὑπὸ τῆς Κόρης, εἰς τὴν κηπαίαν μίνθην μεταβαλεῖν, ἥν τινες ἡδύοσμον καλοῦσι. ἔτι δὴ καὶ τέμενός ἐστιν Ἅδου πρὸς τῷ ὄρει τιμώμενον ὑπὸ Μακιστίων· καὶ Δήμητρος ἄλσος ὑποκείμενον τοῦ Πυλιακοῦ πεδίου. Τὸ δὲ πεδίον εὔγεόν ἐστι, τῇ θαλάττῃ δὲ συνάψαν, παρατείνει παρά τε τὸ μεταξὺ τοῦ τε Σαμικοῦ καὶ ποταμοῦ Νέδας διάστημα. θινώδης δὲ καὶ στενός ἐστιν ὁ τῆς θαλάσσης αἰγιαλός, ὥστ᾽ οὐκ ἂν ἀγνοοίη τις ἐντεῦθεν ἠμαθόεντα ὠνομάσθαι τὸν Πύλον. Πρὸς ἄρκτον δ᾽ ὅμορα ἦν τῷ Πύλῳ δύο πολίδια Τριφυλιακά, Ὕπανα καὶ Κτύπανσα, ὧν τὸ μὲν εἰς Ἦλιν συνῳκίσθη, τὸ δὲ δ᾽ ἔμεινε. καὶ ποταμοὶ δὲ δύο ἐγγὺς ῥέουσιν, ὅ τε Δαλίων καὶ ὁ Ἀχέρων, ἐμβάλλοντες εἰς τὸν Ἀλφειόν. ὁ δὲ Ἀχέρων κατὰ τὴν πρὸς τὸν Ἅδην οἰκειότητα ὠνόμασται. ἐκτετίμηται γὰρ δὴ σφόδρα τά γε τῆς Δήμητρος καὶ τῆς Κόρης ἱερὰ ἐνταῦθα καὶ τὰ τοῦ Ἅδου. τάχα διὰ τὰς ὑπεναντιότητας, ἅς φησιν ὁ Σκήψιος Δημήτριος. καὶ γὰρ εὔκαρπός ἐστι, καὶ ἐρυσίβην γεννᾷ καὶ θρύον ἡ Τριφυλία. διόπερ αὐτόθι μεγάλης φορᾶς, πυκνὰς ἀφορίας γίνεσθαι συμβαίνει κατὰ τοὺς τόπους. Τοῦ δὲ Πύλου πρὸς νότον ἐστὶ τὸ Λέπρεον. ἦν δὲ καὶ αὕτη πόλις ὑπὲρ τῆς θαλάττης ἐν τεσσαράκοντα σταδίοις. μεταξὺ δὲ τοῦ Λεπρέου καὶ τοῦ Ἀννίου τὸ ἱερὸν τοῦ Σαμίου Ποσειδῶνος.

de, ubi Samij Neptuni est templum summa cultum ueneratione. lucus est oleastrorum plenus. eius procuratio erat penes Macistios, qui & ferias indicebant, quas uocant Samias. contribuebāt ad hoc templum omnes Triphylij. Secundum hæc ferè sacella, xxx aut paulo pluribus à mari stadijs situs fuit Pylus Triphyliacus & Lepreaticus, quem Homerus (ut ex eius uersibus coniectura colligere licet.) Emathoentem uocat. siue id uocabuli ab Amatho ductum sit flumine, qui eam quâ septētriones spectat allueret, quem nunc Mamaum uocāt & Arcadiascum: siue fluuius is Pamisus dictus fuit, quo nomine & alij in Messenia sunt duo, & epithei ratio in obscuro manet. nam uel fluuium, uel agrum ibi sabulosum (amathos Græcè sabulum notat.) esse, falsò prohiberi aiunt. Sed & Scilluntiæ Mineruæ unum ex insignibus apud Scilluntem est iuxta Phellonem, propè Olympiam. Orientem porrò uersus Minthe mōs est Sylo uicinus, nomine Mintham referens. quam aiunt pellicem fuisse Ditis, deceptamq; à Proserpina, in mentam hortensem abijsse, quam herbam nonnulli ab odoris suauitate Hedyosmon uocant. Sanè & tēplum est Plutonis ad montem, quod uenerantur Macistij: & lucus Cereris Pylio campo subiectus. Campus iste solum habet fertile, & quâ mare attingit, quod est inter Samicum & Nedam flumen inter ualli explet. Litus autem marinum sabulosum est & strictum, ut ab eo Pylum nominatam esse Emathoënta id est arenosam, non iniuria quis opinari posse uideatur. Versus septentrionem duo erant Pylo contermina Triphyliæ oppida, Hypana & Ctypansa, quorum alterum in Elidem, cùm hæc conderetur, fuit assumtum, alterum restat. Meant etiam in propinquo amnes duo, Dalion & Acheron, qui in Alpheum influunt. Acheron autem habet à necessitudine quæ ei est cū Plutone. in summa enim ibi sunt ueneratione Cereris, Proserpinæ, Ditisq; fana fortassis ob uicissitudines, quarum Demetrius Scepsius meminit. cum enim ager Tryphyliȩ sit bonæ frugis ferax, tamē & rubigini obnoxius est, & uluam gignit: ut sæpe loco magnæ fertilitatis sterilitas eueniat. A' Pylo uersus meridem est Lepreū, quæ urbs fuit à mari ad XL stadia. Inter Lepreū et Anniū est Samij Neptuni tēplum.

hoc est illud, in quo Pylios sacris operantes Telemachus apud poëtam offendisse scribitur.

In 3. Odyss. γ. Peruenere Pylum, Nelei quæ regia pulcrè
Condita erat. Pylij sacris tum forte peractis
Mactabant nigros Neptuno in litore tauros.

Licuit sanè Homero etiam fingere quæ nusquàm essent. quando autem licet ijs quę sunt applicare eius uersus, ac narrationem tueri * tunc potiùs abstinendum est. Lepreatarum ager felix fuit. confines his Cyparissenses. Vtrunque Caucones tenuerunt, atque etiam Macistum, qui ab alijs Platanistûs dicitur. oppidum habet idem cum regione nomen. In agro Lepreatarum monimentum quoque aiunt esse Cauconis, siue is princeps illius gentis fuit, siue alioqui cognominis. *Caucones.* Varia de Cauconibus feruntur. nam Arcadicam fuisse gentem perhibent, ut & Pelasgos, & similiter uagam. Homerus eos auxilio uenisse Troianis scribit, non autem addit unde. *Iliad. ν. 328.* uidentur autem profecti è Paphlagonia. ibi enim nominantur Cauconiatæ quidam Mariandynorũ finitimi, qui & ipsi sunt Paphlagones. atque horum copiosiorem faciam mentionem, cum ad eius loci descriptionem peruenero. nunc de Cauconibus in Triphylia aliqua adijciam. Quidam totam quæ nunc Elea dicitur regionem à Messenia Dymam usque, Cauconiam appellatam fuisse affirmant. itaque Antimachus incolas uniuersos Epeos & Cauconas nominat. Alij negant totam eos occupasse regionem: in duas autem partes diuisos Caucones habitasse alteros in Triphylia apud Messeniã, alteros apud Dymen in agro Buprasio & caua Elide. Et Aristoteles quoque hîc potissimùm eos sedes habuisse fatetur: atque posterior hæc sententia magis cum uerbis Homeri congruit, & prius adductam quæstionem soluit. Ponitur enim, Nestorem Pylum Triphyliæ inhabitasse, & quæ uersus meridiem atque orientem spectant. nimirum iam ad Messeniam tendentia & Laconicam subsequuntur, quæ Caucones incolerent. itaque iter Pylo Spartam facturus necesse fuit ut per Caucones iret. iam fanum Neptuni Samij, & nauium ibi statio, in quam Telemachus subijt, uersus occasum & septẽtrionem spectant. Quod si ibi tantùm Caucones habitassent,

τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ ἱερὸν ἐν ᾧ καταληφθῆναι φησὶν ὁ ποιητὴς ὑπὸ Τηλεμάχου τὴν θυσίαν συντελοῦντας τοὺς Πυλίους·

Οἱ δὲ Πύλον Νηλῆος ἐϋκτίμενον πτολίεθρον
Ἷξον· τοὶ δ' ἐπὶ θινὶ θαλάσσης ἱερὰ ῥέζον
Ταύρους παμμέλανας Ἐνοσίχθονι κυανοχαίτῃ.

Πάρεστι μὲν γὰρ τῷ ποιητῇ καὶ πλάττειν τὰ μὴ ὄντα. ὅταν δὲ δυνατὸν ἐφαρμόττειν τοῖς οὖσι τὰ ἔπη, καὶ σώζειν τὴν διήγησιν, τὸ δ' ἀπέχεσθαι προσήκει μᾶλλον. χώραν δ' εἶχον εὐδαίμονα οἱ Τεγεᾶται. τούτοις δ' ὅμοροι Κυπαρισσεῖς. ἄμφω δὲ τὰ χωρία ταῦτα Καυκώνων κατεῖχον, καὶ τὸν Μάκιστον δέ, ὃν τινὲς Πλατανιστοῦντα καλοῦσιν. ὁμώνυμον τῇ χώρᾳ δ' ἐστὶ τὸ πόλισμα. φασὶ δ' ἐν τῇ Λεπρεάτιδι καὶ Καύκωνος εἶναι μνῆμα, εἴτ' ἀρχηγέτου τινός, εἴτ' ἄλλως ὁμωνύμου τῷ ἔθνει. πλείους δ' εἰσὶ λόγοι περὶ Καυκώνων. καὶ γὰρ Ἀρκαδικὸν ἔθνος φασὶ καθάπερ τὸ Πελασγικόν, καὶ πλανητικὸν ἄλλως, ὥσπερ ἐκεῖνο. ἱστορεῖ γοῦν ὁ ποιητὴς καὶ τοῖς Τρωσὶν ἀφιγμένους συμμάχους· πόθεν δ' οὐ λέγει. δοκοῦσι δ' ἐκ Παφλαγονίας. ἐκεῖ γὰρ ὀνομάζουσι Καυκωνιάτας τινὰς Μαριανδυνοῖς ὁμόρους, οἳ καὶ αὐτοὶ Παφλαγόνες εἰσί. μνησθησόμεθα δ' αὐτῶν ἐπὶ πλέον, ὅταν εἰς ἐκεῖνον περιστῇ τὸν τόπον ἡ γραφή. νυνὶ δὲ περὶ τῶν ἐν Τριφυλίᾳ Καυκώνων ἔτι καὶ ταῦτα προσιστορητέον. οἱ μὲν γὰρ καὶ ὅλην τὴν νῦν Ἠλείαν, ἀπὸ Μεσσηνίας μέχρι Δύμης, Καυκωνίαν λεχθῆναι φασίν. Ἀντίμαχος οὖν Ἐπειοὺς καὶ Καύκωνας ἅπαντας προσαγορεύει. τινὲς δέ, ὅλην μὲν μὴ κατασχεῖν αὐτούς, δίχα δὲ μεμερισμένους οἰκεῖν, τοὺς μὲν πρὸς τῇ Μεσσηνίᾳ κατὰ τὴν Τριφυλίαν, τοὺς δὲ πρὸς τῇ Δύμῃ κατὰ τὴν Βουπρασίδα, καὶ τὴν κοίλην Ἦλιν. Ἀριστοτέλης δ' ἐνταῦθα μάλιστα οἶδεν ἱδρυμένους αὐτούς. καὶ δὴ τοῖς ὑφ' Ὁμήρου λεγομένοις ὁμολογεῖ μᾶλλον ἡ ὑστάτη ἀπόφασις, τό, τε ζητούμενον πρότερον, λαμβάνει λύσιν. ὁ μὲν γὰρ Νέστωρ ὑπόκειται τὸν Τριφυλιακὸν οἰκῶν Πύλον, τά τε πρὸς νότον καὶ τὰ ἑωθινά. ταῦτα δ' ἐστὶ τὰ συγκυροῦντα πρὸς τὴν Μεσσηνίαν καὶ τὴν Λακωνικήν, ἃ ὑπ' ἐκείνῳ τε ὦσιν. ἔχουσι δ' οἱ Καύκωνες, ὥστε τοῖς ἀπὸ Πύλου βαδίζουσιν εἰς Λακεδαιμονίαν, ἀνάγκη διὰ τῶν Καυκώνων εἶναι ὁδόν. τὸ δ' ἱερὸν τοῦ Σαμίου Ποσειδῶνος, καὶ ὁ κατ' αὐτὸ ὅρμος, εἰς ὃν κατήχθη Τηλέμαχος, πρὸς δύσιν καὶ πρὸς ἄρκτον ἀπονεύει. εἰ μὲν οὖν οἱ Καύκωνες ἐνταῦθα μόνον οἰκοῦσιν,

κούσιν, οὐ σῴζεται τῷ ποιητῇ ὁ λόγος. κελεύει γὰρ ἡ μὲν Ἀθηνᾶ κατὰ τὸν Σωτάδην Νέστορι, τὸν μὲν Τηλέμαχον εἰς Λακεδαίμονα πέμψαι σὺν δίφρῳ τε καὶ υἱεῖ, εἰς τὰ πρὸς ἕω μέρη. αὐτὴ δ' ἐπὶ ναῦν βαδιεῖσθαι νυκτερεύσουσα φησὶν ἐπὶ τὴν δύσιν, καὶ εἰς τοὔπισω·

—ἀτὰρ ἠῶθεν μετὰ Καύκωνας μεγαθύμους

πορεύεσθαι ἐπὶ τὸ χρέος πάλιν εἰς τοὔμπροσθεν. τίς οὖν ὁ τρόπος; παρῆν γὰρ τῷ Νέστορι λέγειν. ἀλλ' οἵ γε Καύκωνες ὑπ' ἐμοί εἰσι, καὶ περὶ ὁδὸν τοῖς εἰς Λακεδαίμονα βαδίζουσιν. ὥστε τί οὐ συνοδεύεις τοῖς περὶ Τηλέμαχον, ἀλλ' ἀναχωρεῖς εἰς τοὔπισω; ἅμα δ' οἰκεῖον ἦν τῷ βαδίζοντι ἐπὶ χρέους κομιδῇ, οὐκ ὀλίγου, ὥς φησι, πρὸς ἀνθρώπους ὑπὸ τῷ Νέστορι ὄντας, αἰτήσασθαί τινα παρ' αὐτοῦ βοήθειαν, εἴ τι ἀγνωμονοῖτο (ὥσπερ εἰώθει) περὶ τὸ συμβόλαιον. οὐ γέγονε δὲ τοῦτο. εἰ μὲν τοίνυν ἐνταῦθα μόνον ᾤκησαν οἱ Καύκωνες, ταῦτ' ἂν συμβαίνοι τὰ ἄτοπα. μεμερισμένων δέ τινων καὶ εἰς τοὺς πρὸς Δύμην τόπους τῆς Ἠλείας, ἐκεῖσε ἂν εἴη λέγουσα τὴν ἄφοδον ἡ Ἀθηνᾶ καὶ οὐκ ἂν ἔτι οὔθ' ἡ εἰς τὴν ναῦν κατάβασις ἔχοι τι ἀπεμφαῖνον, οὔθ' ὁ τῆς συνοδίας ἀπασπασμός, εἰς τἀναντία τῆς ὁδοῦ οὔσης. παραπλησίως δ' ἂν καὶ τὰ περὶ τοῦ Πύλου διαπορούμενα τύχοι τῆς προσηκούσης διαίτης, ἐπελθοῦσι μικρὸν ἐπὶ τῆς χωρογραφίας μέχρι τοῦ Πύλου τοῦ Μεσσηνιακοῦ. Καὶ Παρωνᾶται δέ τινες ἐλέγοντο εἶναι ἐν τῇ ὀρεινῇ τῆς Τριφυλίας κατέχοντες ὄρη, περὶ τὸ Λέπρεον καὶ Μάκιστον καθήκοντα ἐπὶ θάλασσαν πλησίον τοῦ Σαμιακοῦ Ποσειδίου. ὑπὸ τούτοις δ' ἐστὶν ἐν τῇ παραλίᾳ δύο ἄντρα, τὸ μὲν νυμφῶν Ἀνιγριάδων, τὸ δὲ ἐν ᾧ τὰ περὶ τὰς Ἀτλαντίδας, καὶ τὴν Δαρδάνου γένεσιν. ἐνταῦθα δὲ καὶ τὰ ἄλση, τό, τε Ἰωναῖον καὶ τὸ Εὐρυκύδειον. τὸ μὲν οὖν Σαμικόν ἐστιν ἔρυμα. πρότερον δὲ καὶ πόλις Σάμος προσαγορευομένη διὰ τὸ ὕψος ἴσως, ἐπειδὴ σάμους ἐκάλουν τὰ ὕψη. τάχα δὲ καὶ τῆς Ἀρήνης ἀκρόπολις ἦν τοῦτο, ἧς ἐν τῷ καταλόγῳ μέμνηται ὁ ποιητής·

οἳ δὲ Πύλον ἐνέμοντο καὶ Ἀρήνην ἐρατεινήν.

οὐδαμοῦ γὰρ σαφῶς εὑρίσκοντες, ἐνταῦθα μάλιστα εἰκάζουσι τὴν Ἀρήνην, ὅπου καὶ ὁ παρακείμενος Ἄνιγρος ποταμός, καλούμενος πρότερον Μινυήϊος, ἐκδίδωσιν, οὐ μικρὸν σημεῖον. λέγει γὰρ ὁ ποιητής·

Ἔστι δέ τις ποταμὸς Μινυήϊος εἰς ἅλα βάλλων,

ἐγγύ-

bitassent, narrati poëtæo non constaret. Præcipit enim Minerua Nestori 11 (. secundum 11
Sotadem.) ut Telemachum cum uehiculo & filio suo spartam mittat, uersus orientem. ipsa autem uersus occasum ait se retrò ad nauim redire uelle in præsentia: prima autem luce ad Caucones profecturam ante se sitos. Quo autem hæc pacto congruunt? poterat enim Nestor dicere: mihi subsunt Caucones & in uia sunt Spartam eunti. cur ita non comitaris Telemachum, sed retrorsum abis? quin & hoc conueniebat, ut debiti non exigui, ut aiebat, causa exigendi ad eos proficiscens, qui parebant Nestori, ab hoc auxilium aliquod posceret, si fortasse (. uti adsolet fieri.) pactis contractus illi non starent. atqui id non fecit. Ergo si tantùm ibi degebant Caucones, hæc absurda eueniunt. Si uerò diuisi fuerunt, itaque eorum nonnulli in Elea ditione uersus Dymen incoluerunt, eò profecturam se dixerit Minerua: iamq́ neque reditus ad nauim absonum quicquam habebit, neque à comitatu Telemachi auulsio, itinere in diuersam instituto partem. Eodem modo & quæ de Pylo dubia oboriebantur, commodè discutientur, ubi descriptione locorum ad Pylum usque Messeniacum peruenerimus. Porrò Paronatæ quoque in Triphylia fuisse feruntur, montium incolæ qui circa Lepreum sunt & Macistum, atque ad mare pertingunt prope fanum Samiacum Neptuni. Infra hos in ora maritima specus sunt duo siue antra, unum nympharum Anigriadum, alterum in quo Atlantidum res, & & Dardani genituram euenisse fabulantur.
12 Luci quoque ibi sunt Diones unus, alter 12
Eurydices. Samicum uerò castellum fuit, & antè urbs quoq; sic fortasſis ob altitudinem dicta. sublimia enim Sami græcè appellãtur. ac fortasſis fuit Arenes arx, cuius urbis in recensione nauium meminit Homerus:

Quiq́ue Pylum tenuerunt, Arenam uel amœnam. *Iliad. β. 591.*

Cùm enim Arenam nusquâm inueniant. ibi maximè fuisse eam conijciunt, ubi etiam allabens Anigrus fluuius, olim Minyius uocatus, in mare exit: signum rei non leue. Sic enim ait Homerus.

Et quidam fluuius Minyeius in mare currens *Iliad. λ. 721.*

Are-

Arenen propter—.

Nam ad antrum Anigriadum nympharum fons est, qui subiectum locū palustrem facit ac typhis abundantem. aquæ maximam partem excipit Anigrus fluuius profundus atque subinus, ita ut etiam stagnet. Et locus cum sit arenosus, profundam ripam XX stadiorum longitudine porrigit, piscesque esui incommodos facit. Fabulantur quidam id fieri ideò, quòd nonnulli Centaurorum ab Hercule, uulneratorum ibi hydrę uenenum abluerint: alij, quòd Melampus ad lustrandas Prœtides ea fuerit aqua usus. Lauacrū eius aquæ alphos, uitiligines albas, & impetigines sanat. quin & Alpheum à sanatione alphorum sic nominatum sunt qui asserant. Quoniam uerò antri supinitas, ac à mari relisio aquam stabilem potiùs quàm fluidam reddunt, fluuium primò Minyeium dictum autumant, quæ uox deinde in Minterium degenerauerit. Sed uocis ratio etiam aliunde peti potest, ut nimirum nomen hoc acceperit à Minyis qui ab Orchomeno Minyeio cū Chluride Nestoris mare uenerunt. hi enim cum essent Argonautarum posteri, Lemno expulsi Lacedæmonem, indeque in Triphiliam uenerunt, habitauerunt circa Arenam in ea regione, quæ nunc Hypesia dicitur, neque à Minyæis condita etiamnum retinet. Horum Minyarum nonnulli cum Thera
13 Autesionis F. (qui fuit ex posteritate Polynicis.) nauigauerunt ad insulam quæ inter Cyrenaicam & Cretam iacet

Calliste quondam, sed postmodo nomine
Thera,

ut ait Callimachus: condiderunt Theram Cyrenes urbem primariam. idemque etiam insulæ nomen indiderunt. Inter Anigrum porrò & montem ex quo Iardanus effluit, pratum ostenditur, & sepulcrum insigne, & Achæa saxa montis eius prærupta, super quæ fuit, uti diximus, Samus urbs. cuius nullam ferè mentionem faciunt qui circumnauigationes descripserunt, siue quòd iampridem excisa fuit, siue quod obscuro in loco sita est. Posideum porrò, id est Neptunium, lucus ad mare est cui Samicum occurrit, montis uertex celsus, ut quidem hodie uocatur, ubi Samus fuit, ita ut è mari cerni non potuerit. ibidemque campus est Samicus. unde maximè coniecerit quispiam urbem olim fuisse Samum. Est & Radina, in quam carmen ui-

Ἐγγύθεν Ἀρήνης.—

Πρὸς γὰρ δὴ τῷ ἄντρῳ τῶν Ἀνιγριάδων νυμφῶν, ἔστι πηγή, ὑφ' ἧς ἕλειον καὶ τυφῶδες τὸ ὑποπίπτον γίνεται χωρίον. ὑποδέχεται δὲ τὸ πλεῖστον τοῦ ὕδατος ὁ Ἄνιγρος βαθὺς, καὶ ὕπτιος ὢν, ὥστε λιμνάζειν. θινώδης δ' ὢν ὁ τόπος, ἐξ εἴκοσι σταδίων βαθεῖαν ὄχθην παρέχει, καὶ τοὺς ἰχθύας ἀβρώτους ποιεῖ. μυθεύουσι δ', οἱ μὲν ἀπὸ τοῦ τῶν τετρωμένων Κενταύρων τινὰς ἐνταῦθ' ἀπονίψασθαι τὸν ἐκ τῆς ὕδρας ἰόν. οἱ δ' ἀπὸ τοῦ Μελάμποδα τοῖς ὕδασι τούτοις χρήσασθαι πρὸς τὸν τῶν Προιτίδων καθαρμόν. ἀλφοὺς δὲ καὶ λεύκας καὶ λειχῆνας ἰᾶται τὸ ἐντεῦθεν λουτρόν. φασὶ δὲ καὶ τὸν Ἀλφειὸν ἀπὸ τῆς τῶν ἀλφῶν θεραπείας οὕτω παρωνομάσθαι. Ἐπεὶ οὖν ἥτε ὑπτιότης τοῦ ἄντρου καὶ αἱ ἀνακοπαὶ τῆς θαλάσσης μονὴν μᾶλλον, ἢ ῥύσιν παρέχουσι τοῖς ὕδασι, Μινυήιον φασὶν εἰρῆσθαι πρότερον, παρατρέψαι δέ τινας τοὔνομα, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ποιῆσαι Μιντήιον. ἔχει δ' ἡ ἐτυμότης καὶ ἄλλας ἀφορμάς. εἴτ' ἀπὸ τῶν μετὰ Χλωρίδος τῆς Νέστορος ἐξ Ὀρχομενοῦ τοῦ Μινυείου ἐλθόντων Μινυῶν, οἱ τῶν Ἀργοναυτῶν ἀπόγονοι ὄντες, ἐκ Λήμνου μὲν εἰς Λακεδαίμονα ἐξέπεσον, ἐντεῦθεν δ' εἰς Τριφυλίαν, καὶ ᾤκησαν περὶ τὴν Ἀρήνην ἐν τῇ χώρᾳ τῇ νῦν Ὑπαισίᾳ καλουμένῃ, οὐκ ἐχούσῃ οὐκέτι τὰ τῶν Μινυῶν κτίσματα. ὧν τινὲς μετὰ Θήρα τοῦ Αὐτεσίωνος (ἦν δ' οὗτος τοῦ Πολυνείκους ἀπόγονος) πλεύσαντες εἰς τὴν μεταξὺ Κυρηναίας, καὶ Κρήτης νῆσον,

Καλλίστην τὸ πάροιθε, τὸ δ' ὕστερον οὔνομα Θήρην

ὥς φησι Καλλίμαχος, ἔκτισαν τὴν μητρόπολιν τῆς Κυρήνης Θήραν, ὁμώνυμον δ' ἀπέδειξαν τῇ πόλει καὶ τὴν νῆσον. Μεταξὺ δ' Ἀνίγρου καὶ τοῦ ὄρους, ἀφ' οὗ ὁ Ἰαρδάνης ῥεῖ, λειμὼν δείκνυται καὶ τάφος Ἰαρδάνης, καὶ Ἀχαιαὶ πέτραι ἀπότομοι τοῦ αὐτοῦ ὄρους, ὑπὲρ ὧν ἡ Σάμος, ὡς ἔφαμεν, ἐγεγόνει πόλις. ἣ δὴ οὐ πάνυ ὑπὸ τῶν τοὺς περίπλους γραψάντων μνημονεύεται. τάχα μὲν διὰ τὸ πάλαι κατεσπάσθαι, τάχα δὲ καὶ διὰ τὴν θέσιν, ὅτι ἐν ἀφανεῖ κεῖται. τὸ δὲ Ποσείδειον ἄλσος ἐστὶν ὡς εἴρηται, πρὸς τῇ θαλάττῃ. τούτῳ δὲ κορυφὴ ὑψηλὴ ὑπέρκειται τὸ Σαμικόν. οὕτω γὰρ νῦν καλεῖται ὅπου ἡ Σάμος ἦν, ὥστε ἐκ θαλάττης μὴ ὁρᾶσθαι. ἐνταῦθα δὲ πεδίον ἐστὶ Σαμικὸν ὀνομαζόμενον· ἐξ οὗ δὴ καὶ μάλιστα ἄν τις τεκμαίροιτο πόλιν ὑπάρξαι ποτὲ Σάμον. ἔστι δὲ καὶ Ῥαδινή, εἰς ἣν Στησίχορος

Στησίχορος τὸ ποίημα γεγραφέναι δοκεῖ, οὗ ἡ ἀρχή·

Ἄγε Μοῦσα λίγεια ἄρξον ἀοιδᾶς ἐρατῶν
ὕμνους Σαμίων περὶ παίδων
ἐρατᾷ φθεγγομένα λύρᾳ,

ἐντεῦθεν λέγει τοὺς παῖδας. ἐκδοθεῖσαν γὰρ τὴν Ῥαδίνην εἰς Κόρινθον τυράννῳ φησὶν ἐκ τῆς Σάμου πλεῦσαι, πνέοντος Ζεφύρου, οὐ δήπουθεν τῆς Ἰωνικῆς Σάμου. τῷ δ' αὐτῷ ἀνέμῳ καὶ ἀρχιθέωρον εἰς Δελφοὺς τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς ἐλθεῖν· καὶ τὸν ἀνεψιὸν ἐρῶντα αὐτῆς ἅρματι εἰς Κόρινθον ἐξορμῆσαι παρ' αὐτήν, ὅ, τε τύραννος κτείνας ἀμφοτέρους, ἅρματι ἀποπέμπει τὰ σώματα, μεταγνοὺς δ' ἀνακαλεῖ καὶ θάπτει. Ἀπὸ δὲ τοῦ Πύλου τούτου, καὶ τοῦ Λεπρέου, τετρακοσίων που σταδίων διάστημα, ἐπὶ τὴν Μεσσηνιακὴν Πύλον καὶ τὸ Κορυφάσιον, ἐπὶ θαλάττῃ κείμενα φρούρια, καὶ τὴν παρακειμένην Σφαγίαν νῆσον. ἀπὸ δὲ Ἀλφειοῦ ἑπτακοσίων πεντήκοντα. ἀπὸ δὲ τοῦ Χελωνάτα χιλίων τριάκοντα. Ἐν δὲ τῷ μεταξύ τό, τε, τοῦ Μακίστου Ἡρακλέους ἱερόν ἐστι, καὶ ὁ Ἀκίδων ποταμὸς ῥεῖ παρὰ τάφον Ἰαρδάνου καὶ Χάαν πόλιν ποτὲ ὑπάρξασαν πλησίον Λεπρέου, ὅπου τὸ πεδίον τὸ Αἰπάσιον. περὶ ταύτης τε Χάας γενέσθαι φασίν ἔνιοι τὸν πόλεμον τοῖς Ἀρκάσι πρὸς Πυλίους, ὃν ἔφρασεν Ὅμηρος, καὶ δεῖν οἴονται γράφειν·

Ἠβῷμ' ὡς ὅτ' ἐπ' ὠκυρόῳ Κελάδοντι μάχοντο
Ἀγρόμενοι Πύλιοί τε καὶ Ἀρκάδες ἐγχεσίμωροι
Φειᾶς πὰρ τείχεσιν. —

Οὐ Κελάδοντι, οὐδὲ Φειᾶς, ἀντὶ τοῦ Φειᾶς, Χάας πὰρ τείχεσι. τῷ γὰρ τάφῳ τοῦ Ἰαρδάνου τοῦτον πλησιάζειν καὶ τοῖς Ἀρκάσι τὸν τόπον μᾶλλον, ἢ ἐκεῖνον, Κυπαρισσίνα τε ἐστὶν ἐπὶ τῇ θαλάττῃ τῇ Τριφυλιακῇ καὶ Πύργοι, καὶ ὁ Ἀκίδων ποταμὸς καὶ Νέδα. νυνὶ μὲν οὖν τῇ Τριφυλίᾳ πρὸς τὴν Μεσσηνίαν ὅριον ἐστὶ τὸ τῆς Νέδας ῥεῦμα λάβρον ἐκ τοῦ Λυκαίου κατιὸν Ἀρκαδικοῦ ὄρους ἐκ πηγῆς, ἣν ἀναρρῆξαι τεκοῦσαν τὸν Δία μυθεύεται Ῥέαν νίπτρων χάριν. ῥεῖ δὲ παρὰ Φιγαλίαν, καθ' ὃ γειτνιῶσι Πυργῖται Τριφυλίων ἔσχατοι Κυπαρισσεῦσι πρώτοις Μεσσηνίων.

detur condidisse Stesichorus; quod sic incipit.

Age Musa arguta, præcine carmen
In laudem Samiorum puerorum
Dulcisona resonans lyra.

hinc nimirum fuisse ait eos pueros. Radinam enim Corinthi tyranno nuptum traditam à Samo nauigasse ait flante Fauonio: quòd accipi de Ioniæ Samo non potest. eodemq; uento fratrē eius, qui legationis princeps erat, Delphos nauigasse. & sobrium Radinæ, quam deperibat, curru ad eam Corinthum iuisse, fuisseq; una cum ea à tyranno interfectum, & cadauera eorum currui imposita exportari iussa, pòst ab eo factum mutante reuocata atque humata. Ab hac Pylo & Lepreo CCCC circiter stadijs distat Pylꝰ Messeniæ, & Coryphasium ad mare sita castella, & Sphagia adiacēs insula ab Alpheo IↃCCL. à Chelonata CIↃXXX. Eo in interuallo Macisti Herculis templum est, & Acidon fluuius preterfluit Iardani sepulcrum & Chaam, quę urbs quondam uicina fuit Lepreo, ubi & cāpus Aepasitus est. De hac Choa sunt qui inter Arcades & Pylios fuisse bellum dicant, quòd Homerus recenset. putantq; ibi neq; Celadontem amnem neq; Phiam urbem, sed pro hac Chaani esse legēdum. eum enim locum Iardani sepulcro: & Arcadibus esse quàm illum propinquiorem. Porrò in ora Triphyliæ maritima sunt Cyparissina, & Pyrgi, & Acidon ac Neda fluuij. 14 Atque nūc quidem Triphyliam à Messenia distinguit amnis Neda copiosus è Lycæo Arcadiæ mōte defluens: cuius fontem Rea Iouem pariens lauacrorum causa dicitur aperuisse. præterit Phigaleam, atque ad eum Pyrgitæ ultimi Triphyliorum Cyparissēses primos Messeniorum attingunt. Antiquitus uerò alij fuerunt limites, ita ut Nestori paruerint etiam trans Nedam quędam, ut Cyparisseis, et alia nonnulla in isto tracto. sicut & mare Pylium Homerus extendit usque ad septem urbes quas Agamemnon Achilli promittit:

Iliad. η. 133.

14

Omnes uicinæ Pylio sunt deniq; ponto. Iliad. ι. 153.

Deinceps à Cyparisseente nauiganti ad Pylum Messeniacū occurrit Coryphasium,

Τὸ δὲ παλαιὸν ἄλλως διώριστο, ὥς καὶ τινας τῶν πέραν τῆς Νέδας ὑπὸ τῷ Νέστορι εἶναι, τόν τε Κυπαρισσήεντα, καὶ ἄλλα τινὰ ἐπέκεινα, καθάπερ καὶ τὴν θάλατταν τὴν Πυλίαν ὁ ποιητὴς ἐπεκτείνει μέχρι τῶν ἑπτὰ πόλεων, ὧν ὑπέσχετο Ἀγαμέμνων τῷ Ἀχιλλεῖ·

Πᾶσαι δ' ἐγγὺς ἁλὸς νέατη Πύλου ἠμαθόεντος.

Τοῦτο γὰρ ἴσον τῷ, ἐγγὺς ἁλὸς τῆς Πυλίας. Ἐφεξῆς δὲ τῷ Κυπαρισσήεντι τὸν Μεσσηνιακὸν Πύλον παραπλέοντι τὸ Κορυφάσιον, ἐστὶ τε Ἐρα-

& Erana, quam quidam falsò opinanť quondam Pyliacæ Arenæ fuisse cognominem. Est & Platamodes, à qua ad Coryphasium & quæ nunc Pylus dicitur, stadia sunt CXX. Est & monimētum ibi cadaueris expers, seu tumulum honorarium dicere mauis. Græcè Cenerium dicitur, hocq́ ibidem est oppidulum eodem nomine. Enimuerò non eramus fortasis tanto studio antiqua examinaturi, sed contenti fuissemus singulis ut nunc habent recēsendis: nisi de his à puericia famam quandam traditam meminissemus. cum itaque alij alia dicant, disceptandum nobis est. plerunque autem fidei plurimum habetur ijs, qui gloria, ætate, atque experientia alijs præstant. quibus omnibus cùm reliquos omnes superauerit Homerus, necesse est dicta eius considerare, ac cum præsenti statu comparare, sicut paulò antè diximus. Ac de caua quidem Elide & Buprasio uerba Homeri iam antè perpendimus. De Nestoris autem ditione sic loquitur idem.

Iliad.β,591. Quiq́ Pylum tenuere, & Arenæ mœnia amœnæ,
Traiectum Alpheiq́ Thryum: quiq́; Aepy superbum,
Et Cyparisseente, & muros Amphigeneæ,
Qui Pteleumq́ue, & Helos, qui Dorion, hîc ubi Musæ,

& quæ sequuntur. Pylus est, de qua controuersia est, quam mox tractabimus. De Arena dictum est. Quam autem hîc Thryum uocat: alibi Thryoēssam nominauit.

Iliad.λ,710. Vrbs quædam Thryoēssa leues adsurgit in auras
Imposita Alpheo.—

Alphei autem traiectum uocat, quod ibi locorum fluuius iste pedibus potest transiri. nunc Epitalium nuncupatur, Macistiæ oppidulum. Quod ad euctistum (.id bene conditum significat.) Aepy attinet, quęrunt non nulli utrum uocabulorum propriū, utrum adiectiuum alterius sit, (. Aepy enim sublime notat.) & an sint, quæ nūc in Amphipoli appellantur Margalæ. sed hæ non sunt natura munitæ: naturalis alia munitio monstratur in Macistia. qui hoc probat, is Aepy nomen urbis intelligit, impositum à loci natura: sicut Helos & Aegialus propria sunt urbium uocabula, quorum alterum paludem, alterum litus communiter notat. suntq́ue complura huiusmodi alia. Thryon aūt seu Thryoēssam appellauit Epitalium, quod tota ista regio, maximè amnes, alga abundant, (. quæ Thryon est Græcis.) præsertim ubi

ἥ τε Ἔρανα, ἣν τινὲς Ἀρήνην νομίζουσιν οὐκ εὖ κεκλῆσθαι πρότερον ὁμωνύμως τῇ Πυλιακῇ. Ἔστι δὲ καὶ Πλαταμώδης, ἀφ' ἧς ἐπὶ τὸ Κορυφάσιον καὶ τὴν νῦν καλουμένην Πύλην στάδιοι ἑκατὸν εἴκοσι. ἔστι δὲ καὶ κενήριον καὶ ἐπ' αὐτῷ πολίχνιόν τι ὁμωνύμως καλούμενον. Οὐκ ἂν δ' ἐξητάζομεν ἴσως ἐπὶ τοσοῦτον τὰ παλαιὰ, ἀλλ' ἤρκει λέγειν ὡς ἔχει νῦν ἕκαστα, εἰ μή τις ἦν ἐκ παίδων ἡμῖν φήμη παραδεδομένη περὶ τούτων. ἄλλων δ' ἄλλο εἰπόντων, ἀνάγκη διαιτᾶν. πιστεύονται δ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ οἱ ἐνδοξότατοι, καὶ πρεσβύτατοι καὶ κατ' ἐμπειρίαν πρῶτοι. Ὁμήρου δ' εἰς ταῦτα ὑπερβεβλημένου πάντας, ἀνάγκη συνεπισκοπεῖν, καὶ τὰ ὑπ' ἐκείνου λεχθέντα, καὶ συγκρίνειν πρὸς τὰ νῦν, καθάπερ καὶ μικρῷ πρόσθεν ἔφαμεν. Περὶ μὲν οὖν τῆς Κοίλης Ἤλιδος καὶ τοῦ Βουπρασίου τὰ ὑφ' Ὁμήρου λεχθέντα περιέσκεπται ἡμῖν. περὶ δὲ τῆς ὑπὸ τῷ Νέστορι οὕτω φασίν·

Οἳ δὲ Πύλον τ' ἐνέμοντο καὶ Ἀρήνην ἐρατεινὴν,
Καὶ Θρύον Ἀλφειοῖο πόρον, καὶ ἐΰκτιτον Αἰπὺ
Καὶ Κυπαρισσήεντα, καὶ Ἀμφιγένειαν ἔναιον,
Καὶ Πτελεὸν, καὶ Ἕλος, καὶ Δώριον· ἔνθα τε Μοῦσαι
Ἀντόμεναι— καὶ ἑξῆς.

Πύλος μὲν οὖν ἐστι, περὶ ἧς ἡ ζήτησις. αὐτίκα δ' ἐπισκεψόμεθα περὶ αὐτῆς. περὶ δὲ Ἀρήνης εἴρηται. ἣν δὲ νῦν λέγει Θρύον, ἐν ἄλλοις καλεῖ Θρυόεσσαν·

Ἔστι δέ τις Θρυόεσσα πόλις αἰπεῖα κολώνη,
Τηλοῦ ἐπ' Ἀλφειῷ.

Ἀλφειοῦ δὲ πόρον φησὶν, ὅτι πεζῇ περατὸς εἶναι δοκεῖ κατὰ τοῦτον τὸν τόπον. καλεῖται δὲ νῦν Ἐπιτάλιον τῆς Μακιστίας χωρίον. τὸ δ' εὔκτιστον Αἰπὺ ἔνιοι μὲν ζητοῦσι πότερον ἐπίθετον, καὶ τίς ἡ πόλις, καὶ εἰ αἱ νῦν Μαργάλαι τῆς Ἀμφιπόλεως. αὗται μὲν οὖν οὐ φυσικὸν ἔρυμα, ἕτερον δὲ δείκνυται φυσικὸν ἐν τῇ Μακιστίᾳ. ὁ μὲν οὖν τοῦθ' ὑπονοῶν φράζεσθαι, ὄνομα φησὶ τῆς πόλεως τὸ Αἰπὺ, ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος φυσικῶς, ὡς Ἕλος καὶ Αἰγιαλὸν, καὶ ἄλλα πλείω. ὁ δὲ τὴν Μαργάλαν, τοὔμπαλιν ἴσως. Θρύον δὲ καὶ Θρυόεσσαν τὸ Ἐπιτάλιόν φασιν, ὅτι πᾶσα μὲν ἡ αὐτὴ χώρα θρυώδης, μάλιστα δ' οἱ ποταμοί. ἐπὶ πλέον δὲ διαφαίνεται τοῦτο κατὰ τοὺς περατοὺς τοῦ ῥείθρου τόπους. τὰ

χα δέ φασι Θρύον μὲν εἰρῆσθαι τὸν πόρον, εὔκτιτον δ' Αἶπυ, τὸν Ἐπιτάλιον· ἐρυμνὸν γὰρ φύσει. ἐν γὰρ ἄλλοις αἰπεῖαν κολώνην λέγει·

—Θρυόεσσα πόλις αἰπεῖα κολώνη.

ὁ δὲ Κυπαρισσήεις ἐστὶ μὲν περὶ τὴν πρότερον Μακιστίαν, ἡνίκα καὶ πέραν τῆς Νέδας ἐπὶ τὴν Μακιστία· ἀλλ' οὐκ οἰκεῖται, ὡς οὐδὲ τὸ Μάκιστον. ἄλλη δ' ἐστὶν ἡ Μεσσηνιακὴ Κυπαρισσία. ὁμωνύμως μὲν οὖν, ὁμοίως δὲ νῦν κἀκείνη λέγεται Κυπαρισσία, ἑνικῶς καὶ θηλυκῶς. ὁ δὲ ποταμὸς Κυπαρισσήεις. καὶ Ἀμφιγένεια δὲ τῆς Μακιστίας ἐστὶ περὶ τὸν Ὑψόεντα, ὅπου τὸ τῆς Λητοῦς ἱερόν. τὸ δὲ Πτελεὸν κτίσμα γέγονε τῶν ἐκ Πτελεοῦ τοῦ Θετταλικοῦ ἐποικησάντων. λέγεται γὰρ ἐκεῖ·

Ἀγχίαλόν τ' Ἀντρῶνα, ἰδὲ Πτελεὸν λεχεποίην.

ἔστι δὲ καὶ δρυμῶδες χωρίον ἀοίκητον, Πτελεάσιμον καλούμενον. Ἕλος δ' οἱ μὲν περὶ τὸν Ἀλφειόν, χώραν τινὰ φασίν, οἱ δὲ καὶ πόλιν ὡς τὴν Λακωνικήν·

Ἕλος τ' ἔφαλον πτολίεθρον—

οἱ δὲ περὶ τὸ Ἀλώριον Ἕλος, οὗ τὸ τῆς Ἐλείας Ἀρτέμιδος ἱερὸν τὸ ὑπὸ τοῖς Ἀρκάσιν. ἐκεῖνοι γὰρ εἶχον τὴν ἱερωσύνην. Δώριον δὲ οἱ μὲν ὄρος, οἱ δὲ πεδίον φασίν. οὐδὲν δὲ νῦν δείκνυται. ὅμως δὲ ἔνιοι τὴν νῦν Ὀλουρίν, ἢ Ὀλοῦρον, ἐν τῷ καλουμένῳ Αὐλῶνι τῆς Μεσσηνίας κειμένην, Δώριον λέγουσιν. αὐτοῦ δέ που καὶ ἡ Οἰχαλία ἡ τοῦ Εὐρύτου, ἡ νῦν Ἀνδανία πολίχνιον Ἀρκαδικόν, ὁμώνυμον τῇ Θετταλικῇ καὶ τῇ Εὐβοϊκῇ. ὅθεν φησὶν ὁ ποιητής, εἰς τὸ Δώριον ἀφικόμενον Θάμυριν τὸν Θρᾷκα, ὑπὸ Μουσῶν ἀφαιρεθῆναι τὴν μουσικήν. ἐκ δὲ τούτων δῆλον, ὡς ἐφ' ἑκάτερα τοῦ Ἀλφειοῦ ἡ ὑπὸ Νέστορι χώρα ἐστίν, ἣν πᾶσαν ὀνομάζει Πυλίων γῆν. οὐδαμοῦ δὲ ὁ Ἀλφειὸς οὔτε τῆς Μεσσηνίας ἐφάπτεται, οὔτε τῆς κοίλης Ἤλιδος. ἐν ταύτῃ γὰρ τῇ χώρᾳ ἐστὶν ἡ πατρὶς τοῦ Νέστορος, ἣν φαμὲν Τριφυλιακὸν Πύλον, καὶ Ἀρκαδικόν, καὶ Λεπρεατικόν. καὶ γὰρ δὴ οἱ μὲν ἄλλοι Πύλοι ἐπὶ θαλάττῃ δείκνυνται· οὗτος δὲ πλείους τριάκοντα σταδίους ὑπὲρ αὐτῆς, ὅπερ καὶ ἐκ τῶν ἐπῶν δῆλον. ἐπί τε γὰρ τοὺς Τηλεμάχου ἑταίρους ἄγγελος πέμπεται πρὸς τὸ πλοῖον, καλῶν ἐπὶ ξενίαν· ὅ, τε Τηλέμαχος κατὰ τὴν ἐκ Σπάρτης ἐπάνοδον τὸν Πεισίστρατον οὐκ ἐᾷ πρὸς τὴν πόλιν ἐλαύνειν, ἀλλὰ παρεκβέψαντα ἐπὶ τὴν ναῦν σπεύδειν, ὡς οὐ τὴν αὐτὴν οὖσαν, ἐπὶ τὴν πόλιν καὶ τὸν ὅρμον. ὅ, τε ἀπόπλους τοῦ Τηλεμάχου οὕτως ἂν οἰκείως λέγοιτο·

ubi uada ſunt. Fortaſsis etiam, aiunt, Thryon uocauerit uadum, Epitalium ipſum nomine benè exſtructi Aepyos affecerit, quòd loci natura ſit munitum. ſicut alibi Thryoeſſam dixit ſublimem collem. Iliad.λ.710. Cæterùm Cyparyſſeeis eſt in priſca Maciſtia, quę etiam trans Nedam porrigebatur: ſed non habitatur, ut uſque Maciſtum. Alia eſt Meſſeniæ Cypariſſia. Sed nunc communi nomine Cyparyſsia dicitur feminino genere, numero ſingulari: fluuius autem Cypariſſeeis. Amphigeneia etiam Maciſtiæ eſt apud Hypſuntem, ubi fanum Latonæ. Ptoleon conditum eſt ab his qui eò à Theſſaliæ Pteleo coloniam deduxerunt. nam in Theſſaliæ Ptelei eſt mentio.

Herboſam Pteleum, pontoq; Antrona propinquam. Iliad.β,697.

eſt & locus ſylueſtris atque inhabitabilis, nomine Pteleaſimum. Helos alij locum quendam circa Alpheum accipiunt, alij urbem itidem, ut & Laconica alia fuit

—Helosq; ſalo uicinum. Iliad.β.584.

Alij Helos intelligunt iuxta Halorium, ubi fanum eſt Eleæ Dianæ, cuius ſacerdotium fuit penes Arcades. Dorium ſunt qui montem, ſunt qui campum interpretantur, neutrum hodie monſtratur. nonnulli tamen Oluridem ſiue Oluram ſitam in Aulone, quem uocant, Meſſeniæ, Dorium appellant. circa id loci etiam Oechalia fuit Euryti, quę nunc Andania eſt, Arcadicum oppidum, eiuſdem cum Theſſalico & Euboico nominis. inde Homerus ait Thamyrin Thracem Iliad.β.594. perueniſſe Doriū, & à Muſis ibi arte canendi fuiſſe ſpoliatum. Ex his conſtat, Neſtoris ditionē ab utraq; Alphei parte fuiſſe, quam uniuerſam terrę Pyliorum nomine poëta exprimit. nuſpiam autem Alpheus Meſſeniam aut cauam Elidem attingit. Eſt enim patria Neſtoris ea in regione, quam Triphyliacum dicimus Pylum, & Arcadicum, & Lepreaticum. Etenim reliqui Pyli ad mare ſiti monſtrantur, hic xxx amplius ſuprà mare ſtadijs. quòd & uerſus Homeri declarant. Nam & Odyſſ.γ.423. nuncius ad nauim Telemachi mittitur ad hoſpitium inuitans eius ſocios: & à Sparta reuertēs Telemach9 Piſiſtratū nō ſinit ad urbē ire, ſed auerſo itinere iubet ad nauim pperare, Odyſſ.ο.205. q nō eadē ad urbē eſſet & nauim uia. Deniq; huc facit reditus Telemachi, ſic deſcriptus.

15 Prætereunt Crunos, & amœnam Chalcida lymphis. *Odyss.o.294.*
Sol cadit, & tenebris tegit omnia compita in nigris
Illa Pheras uento subit à Ioue pulsa secundo,
Elida præter, ubi fortes dominantur Epei.

Eò enim usque uersus septentrionem nauigabat. Hinc uersus ortum auertitur cursus, omissa recta & initio instituta nauigatione Ithacam uersus, quia ibi insidias tetenderant proci,

Odyss.A.671. Quà Samon atque Ithacam mare fluxu diuidit arcto.

Porrò autem

Odyss.o.297. Hinc terris nauim properans admisit acutis
Quæ mare cinguntur.—.

Acutæ autem istæ insulæ (.thoàs ipse uocat.) ex Echinadibus sunt, initio Corinthiaci sinus & Acheloi ostijs propinquæ. Ergo præterita Ithaca, ut eam iam uersus meridiem haberet, rursum ad institutum cursum reflectit, interquе Acarnaniam & Ithacam uectus, ab altera insulæ parte nauim applicat: non quà fretum est Cephallenium, quòd proci insidijs occupârant. Quod si quis Eleæ Pylum Nestori uellet attribuere, non iam conuenienter dictum fuisset, nauim inde auectam usque ad occasum solis præter Crunos & Chalcidem, noctu Pheras appulisse, atque deinde Eleam præternauigasse. Hæc enim loca ab Elea uersus meridiem sunt sita, primum Pheræ, tum Chalcis, pòst Cruni, denique Pylus Triphyliæ & Samicum: atque sic nauigaret, qui ab Elea Pylo uersus meridiem tenderet. At qui iret uersus septentrionem, in quam partem Ithaca est sita, ei omnia hæc sunt à tergo, præterquam ipsam fuit Eleam nauigandum, ante occasum quidem hoc solis. quòd Homerus post eum ait factum esse. Rursum si quis initium nauigationis à Nestore ponat Pylum Messeniacum ac Coryphasiũ, maius fiet interuallum, ac plus requiret temporis. nam inde ad Triphyliacum Pylum, & Samicum ac fanũ Neptuni stadia sunt cccc.
16 & circumnauigatio 16 præter Crunos, Chalcidem & Pheam, quę sunt ignobilium nomina amnium, aut potiùs riuorum: sed præter Nedam primùm, inde Cydonam, deinde Alpheum, istaq; loca, & istas regiones quæ interiacent. postea demum illorum fuit facienda mentio, nam & præter illos erat eundum. Et uerò narratio Nestoris, qua Patroclo

Βὰν δὲ παρὰ Κρουνοὺς καὶ Χαλκίδα καλλιρέεθρον.
Δύσετό τ' ἠέλιος, σκιόωντό τε πᾶσαι ἀγυιαί.
Ἡ δὲ Φεὰς ἐπέβαλλεν ἀγαλλομένη Διὸς οὔρῳ.
Ἠδὲ παρ' Ἤλιδα δῖαν ὅθι κρατέουσιν Ἐπειοί.

Μέχρι μὲν γὰρ δὴ δεῦρο πρὸς τὴν ἄρκτον ὁ πλοῦς· ἐντεῦθεν δὲ ἐπὶ τὸ πρὸς ἕω μέρος ἐπιστρέφει. παρίησι δὲ τὸν εὐθὺν πλοῦν ἡ ναῦς, καὶ τὸν ἐξ ἀρχῆς, καὶ τὸν εἰς Ἰθάκην, διὰ τὸ τοὺς μνηστῆρας ἐκεῖ τὴν ἐνέδραν θέσθαι,

Ἐν πορθμῷ Ἰθάκης τε Σάμοιό τε.—
Ἔνθεν δ' αὖ νήσοισιν ἐπιπροέηκε θοῇσι.

Θοὰς δὲ εἴρηκε τὰς ὀξείας. τῶν Ἐχινάδων δ' εἰσὶν αὗται, πλησιάζουσαι τῇ ἀρχῇ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, καὶ ταῖς ἐκβολαῖς τοῦ Ἀχελώου. παραλλάξας δὲ τὴν Ἰθάκην, ὥστε κατὰ νότου γενέσθαι, κάμπτεται πάλιν πρὸς τὸν οἰκεῖον δρόμον τὸν μεταξὺ Ἀκαρνανίας καὶ Ἰθάκης, καὶ κατὰ θάτερα μέρη τῆς νήσου ποιεῖται τὴν καταγωγήν, οὐ κατὰ τὸν πορθμὸν τὸν Κεφαλληνιακόν, ὃν ἐφρούρουν οἱ μνηστῆρες. Εἰ γοῦν τὸν Ἠλειακὸν Πύλον εἶναί τις τὸν Νέστορος ὑπονοήσειεν, οὐκ ἂν οἰκείως λέγοιτο ἡ ἐντεῦθεν ἀναχθεῖσα ναῦς παρὰ Κρουνοὺς ἐνεχθῆναι καὶ Χαλκίδα μέχρι δύσεως, εἶτα Φεαῖς ἐπιβαλεῖν νύκτωρ, καὶ τότε τὴν Ἠλείαν παραπλεῖν. οὗτοι γὰρ οἱ τόποι πρὸς νότον τῆς Ἠλείας εἰσί. πρῶται αἱ Φεαί, εἶθ' ἡ Χαλκίς, εἶθ' οἱ Κρουνοί, εἶθ' ὁ Πύλος ὁ Τριφυλιακός, καὶ τὸ Σαμικόν. τῷ μὲν οὖν πρὸς νότον πλέοντι ἐκ τοῦ Ἠλειακοῦ Πύλου οὗτος ἂν ὁ πλοῦς εἴη. Τῷ δὲ πρὸς ἄρκτον ὅπου ἐστὶν ἡ Ἰθάκη, ταῦτα μὲν πάντα ὀπίσω λείπεται, αὐτὴ δὲ ἡ Ἠλεία παραπλευστέα ἦν καὶ πρὸ δύσεώς γε, ὁ δέ φησι μετὰ δύσιν. Καὶ μὴν εἰ καὶ πάλιν ὑποθεῖτό τις τὸν Μεσσηνιακὸν Πύλον, καὶ τὸ Κορυφάσιον ἀρχὴν τοῦ παρὰ Νέστορος πλοῦ, πολὺ ἂν εἴη τὸ διάστημα, καὶ πλείονος χρόνου. Αὐτὸ γοῦν τὸ ἐπὶ τὸν Τριφυλιακὸν Πύλον, καὶ τὸ Σαμικὸν Ποσείδιον τεσσαρακοσίων ἐστὶ σταδίων. καὶ ὁ περίπλους οὐ περὶ Κρουνοὺς καὶ Χαλκίδα, καὶ Φεὰς ἀδόξων ποταμῶν ὀνόματα. μᾶλλον δὲ ὀχετῶν· ἀλλὰ παρὰ τὴν Νέδαν πρῶτον, εἶτα Κυδώνην, ἔπειτα Ἀλφειὸν καὶ τοὺς τόπους τούτων τοὺς μεταξύ, ἢ τὰς μεταξὺ χώρας. ὕστερον δὴ ἄρα κἀκείνων ἐχρῆν μνησθῆναι, καὶ γὰρ παρ' ἐκείνους ὑπερέχειν ὁ πλοῦς. Καὶ μὴν ἥ γε τοῦ Νέστορος διήγησις ἣν διατίθεται πρὸς Πατρόκλον

κλον περὶ τοῦ γινομένου τοῖς Πυλίοις πρὸς Ἠλείους πολέμου, συνηγορεῖ τοῖς ὑφ' ἡμῶν ἐπιχειρουμένοις, ἐὰν σκοπῇ τις τὰ ἔπη. φησὶ γὰρ ἐν αὐτοῖς ὅτι πορθήσαντος Ἡρακλέους τὴν Πύλον, ὥστε τὴν νεότητα ἐκλειφθῆναι πᾶσαν, δώδεκα δὴ παίδων ὄντων Νηλεῖ, μόνον αὐτῷ περιγενέσθαι τὸν Νέστορα, νέον τελέως. καταφρονήσαντες δ' οἱ Ἐπειοὶ τοῦ Νηλέως διὰ γῆρας καὶ ἐρημίαν, ὑπερηφάνως καὶ ὑβριστικῶς ἐχρῶντο τοῖς Πυλίοις. ἀντὶ τούτων ὁ Νέστωρ συναγαγὼν τοὺς οἰκείους ὅσους οἷός τε ἦν, ἐπελθεῖν φησὶν ἐπὶ τὴν Ἠλείαν, καὶ περιελάσαι παμπόλλην λείαν,

Πεντήκοντα βοῶν ἀγέλας, τόσα πώεα οἰῶν,
Τόσσα συῶν συβόσια, — τοσαῦτα δὲ καὶ αἰπόλια. ἵππους δὲ ξανθὰς πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν, ὑποπώλους τὰς πλείστας.
Καὶ τὰ μὲν ἠλασάμεσθα Πύλον (φησὶ) Νηλήιον εἴσω,
Ἐννύχιοι προτὶ ἄστυ. — ὡς μεθ' ἡμέραν μὲν τῆς λεηλασίας γεγενημένης, καὶ τῆς τροπῆς τῶν ἐκβοηθησάντων, ὅτε κτανεῖν λέγει τὸν Ἰτυμονέα. νύκτωρ δὲ, τῆς ἐφόδου γινομένης, ὥστ' ἐννυχίους πρὸς τὸ ἄστυ γενέσθαι. περὶ δὲ τὴν διανομὴν, καὶ θυσίαν ὄντων, οἱ Ἐπειοὶ τῇ τρίτῃ τῶν ἡμερῶν μετὰ πλῆθος ἀθροισθέντες, πεζοί τε καὶ ἱππεῖς ἀντεπεξῆλθον, καὶ τὸ Θρύον ἐπὶ τῷ Ἀλφειῷ κείμενον περιεστρατοπέδευσαν. αἰσθόμενοι δ' εὐθὺς οἱ Πύλιοι βοηθεῖν ὥρμησαν. νυκτερεύσαντες δὲ περὶ τὸν Μινύειον ποταμὸν ἐγγύθεν Ἀρήνης, ἐντεῦθεν ἔνδιοι πρὸς τὸν Ἀλφειὸν ἀφικνοῦνται. τοῦτο δ' ἐστὶ κατὰ μεσημβρίαν. θύσαντες δὲ τοῖς θεοῖς, καὶ νυκτερεύσαντες ἐπὶ τῷ ποταμῷ, συμβάλλουσιν εἰς μάχην εὐθὺς ἕωθεν. λαμπρᾶς δὲ τῆς τροπῆς γενομένης, οὐκ ἐπαύσαντο διώκοντές τε καὶ κτείνοντες, πρὶν Βουπρασίου ἐπέβησαν.
Πέτρης τ' Ὠλενίης, καὶ Ἀλησίου ἔνθα Κολώνη
Κέκληται, ὅθεν αὖτις ἀπέτραπε λαὸν Ἀθήνη.
Καὶ ὑποβὰς,
— Αὐτὰρ Ἀχαιοὶ
Ἂψ ἀπὸ Βουπρασίοιο Πύλονδ' ἔχον ὠκέας ἵππους.

clo refert bellum Pyliorum contra Eleos, patrocinatur nostris argumentis, si quis uersus Homeri consideret. Ait enim ab Hercule Pylum fuisse uastatam, omnemque iuuentutem deletam, ita ut de duodecim qui fuerãt Neleo filij, solus ipse ei superfuerit admodũ adolescens. Itaque Epeos contemto ob senectutem & orbitatem Neleo, superbe & concontumeliose Pylijs insultasse. se ut has iniurias defenderet, contracta suorum quantam licuisset manu in Eleam impressionem fecisse, maximamque auertisse prædam. nimirum quinquaginta armenta boũ, totidem greges ouium, totidem suum, totidem & caprarum: & CL fuluas equas, quarum plerasque pulli sequerentur. Atque hæc ait se Pylum Neleiam compulisse, noctuque in urbem redijsse. ut ostenderet interdiu prædam abactam fuisse, fusosque qui defensum uenerant, quando etiam occisum à se Itymonem ait: noctu autem se cum suis redijsse. Porrò se ac suis in prædæ diuisione & sacrificijs occupatis, tertia die Epeos multitudine cõducta peditum equitumque exercitum eduxisse, ac circa Thryum super Alpheum positũ castra locauisse. Pylios re statim intellecta, ad profligandum hostem profectos, prope Arenam ad Minyeum flumen pernoctasse, inde sub meridiem ad Alpheum peruenisse. operatosque sacris, cùm ad amnem ibi pernoctassent, sub aurorã præliũ cõmisisse: fusisque hostibus, occidẽdi & psequendi finẽ nõ ante fecisse, quàm Buprasium peruenissent, & ad Oleniam petram, atque Alesij tumulum: inde enim Mineruam Pylios retrò auertisse: itaque Achæos à Buprasio equos Pylum uersus flexisse. Quibus omnibus docetur, Pylum neque Eliacum, neque Messeniacum intelligi posse. Nam si Eliacum dicas, utique eo ab Hercule uastata, simul Epeorum ditio, id est Elea, uastata fuit. at quonam pacto unà euastati ac populares tantum superbiæ atque iniuriarum in suæ calamitatis socios sibi sumsissent? aut quî suam ipsorum ditionem incursarent ac deprædarentur? Et quomodo ijsdem imperassent Augeas ac Neleus, cum essent inimici? Iliad. λ. 670. inde.

Ἐκ τούτων δὴ πῶς ἂν ἢ τὸν Ἠλειακὸν Πύλον ὑπολάβοι τις, ἢ τὸν Μεσσηνιακὸν λέγεσθαι; τὸν μὲν Ἠλιακὸν, ὅτι τούτου πορθουμένου, συνεπορθεῖτο καὶ ἡ τῶν Ἐπειῶν ὑφ' Ἡρακλέους. αὕτη δ' ἐστὶν ἡ Ἠλεία. πῶς οὖν ἔμελλον οἱ συμπεπορθημένοι, καὶ ὁμόφυλοι, τοιαύτην ὑπερηφανίαν καὶ ὕβριν κτήσασθαι μετὰ τῶν συναδικηθέντων; πῶς δ' ἂν τὴν οἰκείαν κατέτρεχον, καὶ ἐλεηλάτουν; πῶς δ' ἂν ἅμα καὶ Αὐγέας ἦρχε τῶν αὐτῶν καὶ Νηλεὺς ἐχθροὶ ὄντες ἀλλήλων. ἔγε,

Iliad. λ. 697. Siquidem Neleo dedebatur magnum Elide debitum, quatuor equi qui præmia è certaminibus retuliſſent. & cætera. Iam ubi Neleus habitauit, ibi etiam Neſtor. Quomodo igitur Eleorum quidem & Bupraſiorũ quatuor fuerunt duces, quorum quenq; decem naues ſequabantur, multis onuſtæ Epeis? Iliad β. 618 & in quatuor partes diuiſa regione, nulli earum præfuit Neſtor? ſed ijs potiùs

ibid. 592. Qui coluere Pylum atque Arenæ mœnia amœnæ,

& quæ deinceps ſunt uſque ad Meſſenen. Iam Epei aduerſum Pylios in bellũ exeuntes, quomodo ad Alpheum & Thryum contendunt? quomodo ibi commiſſa pugna pulſi ad Bupraſium fugiunt? Rurſum ſi Pylum Meſſeniacum Hercules uaſtauit, quomodo qui tanto ab hoc erant interuallo diſsiti iniuriam ijs contumelioſè intulerunt? quomodo cum ijs multa agitarunt commercia, & nouis tabulis factis eos defraudauerunt, cauſamq; bello præbuerunt? quomodo Neſtor tam magna præda ouium & porcorum potitus, quæ neque celeriter neque procul ire poſſunt animalia, iter CIↃ ſtadijs longiùs confecit uſque ad Pylum Coryphaſio uicinam? Epei autem tertio pòſt die uniuerſi ad Alpheum ueniunt caſtellũ Thryoeſſam oppugnaturi? quomodo ea loca fuerunt iuris principum Meſſeniæ, cùm ea obtinerent Caucones, Triphylij, Piſatæ? Nam fieri poteſt ut Gerena ſiue Gereniam aliquis dedita opera ſic nominauerit: etſi potuit hoc etiam fortè fortuna fieri. Deniq; Meſſenia itidẽ ut Laconica Menenelao ſubiecta, (.quòd poſteà planum faciemus.) & per hanc fluente. Pamiſo ac Medone, Alpheone quaquàm, qui latè per Pyliorum fluit agros, qui paruerunt Neſtori: qua ratione hunc probabili in alienam dominationem transferemus? aut urbes quæ ei tribuuntur in Catalogo adimentes, alia omnia ipſi ſubijciemus? Supereſt ut de Olympia dicamus, & quomodo ſumma rerum ad Eleos ſit deuoluta. In Piſæo agro templum eſt, ſtadijs non omnino CCC ab Elide ſitum. ante id iacet lucus oleaſtris conſtitutus, in quo eſt ſtadiũ. Præterfluit autem Alpheus ex Arcadia in mare Triphyliacum inter occaſum & meridiem ſe effludẽs.

Olympia. Piſa.

Illu-

τῷ Νηλεῖ χρεῖος μέγ' ὀφείλετ' ἐν Ἤλιδι δίῃ
τέσσαρες ἀθλοφόροι ἵπποι.

καὶ ἑξῆς. εἰ δ' ἐνταῦθα ᾤκει ὁ Νηλεύς, ἐνταῦθα καὶ ὁ Νέστωρ ὑπῆρχε· πῶς ἂν τῶν μὲν Ἠλείων καὶ Βουπρασίων

τέσσαρες ἀρχοὶ ἔσαν, δέκα δ' ἀνδρὶ ἑκάστῳ
νῆες ἕποντο θοαί, πολέες δ' ἔμβαινον Ἐπειοί;

εἰς τέσσαρα δὲ τῆς χώρας διῃρημένης, ἐν οὐδενὸς ὑπῆρχεν ὁ Νέστωρ·

οἳ δὲ Πύλον τ' ἐνέμοντο καὶ Ἀρήνην ἐρατεινήν,

καὶ τὰ ἑξῆς τὰ μέχρι Μεσσήνης. οἱ δὲ δὴ ἀντεπεξιόντες Ἐπειοὶ τοῖς Πυλίοις, πῶς ἐπὶ τὸν Ἀλφειὸν ἐξορμῶσι, καὶ τὸ Θρύον; πῶς δ' ἐκεῖ τῆς μάχης γενομένης, τρεφθέντες, ἐπὶ Βουπρασίου φεύγουσι; πάλιν δ' εἰ τὸν Μεσσηνιακὸν Πύλον ἐπόρθησεν ὁ Ἡρακλῆς, πῶς οἱ τοσοῦτον ἀφεστῶτες, ὕβριζον εἰς αὐτούς, καὶ ἐν συμβολαίοις ἦσαν πολλοῖς, καὶ ταῦτ' ἀπεστέρουν χρεωκοποῦντες, ὥστε διὰ ταῦτα συμβῆναι τὸν πόλεμον; πῶς δ' ἐπὶ τὴν λεηλασίαν διεξιὼν Νέστωρ, τοσαύτην περιελάσας λείαν συῶν τε, καὶ προβάτων, ὧν οὐδὲν ὠκυπορεῖν, οὐδὲ μακροπορεῖν δύναται, πλειόνων ἢ χιλίων σταδίων ὁδὸν διήνυσεν εἰς τὴν πρὸς τῷ Κορυφασίῳ Πύλον; οἱ δὲ τριταῖοι ἅμα πάντες, ἐπὶ τὴν Θρυόεσσαν καὶ τὸν ποταμὸν τὸν Ἀλφειὸν ἥκουσι πολιορκήσοντες τὸ φρούριον; πῶς δὲ ταῦτα τὰ χωρία προσήκοντα ἦν τοῖς ἐν Μεσσηνίᾳ δυναστεύουσιν, ἐχόντων Καυκώνων, καὶ Τριφυλίων καὶ Πισατῶν; τὰ δὲ Γέρηνα, ἢ τὴν Γερηνίαν (ἀμφοτέρως γὰρ λέγεται) τάχα μὲν ἐπίτηδες ὠνόμασάν τινες. δύναται δὲ καὶ κατὰ τύχην οὕτως ὀνομάσθαι τὸ χωρίον. τὸ δὲ ὅλον τῆς Μεσσηνίας ὑπὸ Μενελάῳ τεταγμένης, ὑφ' ᾧ καὶ ἡ Λακωνικὴ ἐτέτακτο, (ὡς δῆλον ἔσται καὶ ἐκ τῶν ὕστερον.) καὶ τοῦ μὲν Παμίσου ῥέοντος διὰ ταύτης, καὶ τοῦ Μέδωνος, Ἀλφειοῦ δ' οὐδαμῶς, ὅστ' εὐρὺ ῥέει Πυλίων διὰ γαίης, ἧς ὑπῆρχεν ὁ Νέστωρ, τίς ἂν γένοιτο πιθανὸς λόγος εἰς τὴν ἀλλοτρίαν ἀρχὴν ἐκβιβάζων τὸν ἄνδρα; ἀφαιρούμενος δὲ τὰς συγκαταλεγείσας αὐτῷ πόλεις, καὶ πάνθ' ὑπ' ἐκείνῳ ποιῶν; Λοιπὸν δ' ἐστὶν εἰπεῖν περὶ τῆς Ὀλυμπίας καὶ τῆς εἰς τοὺς Ἠλείους ἁπάντων μεταπτώσεως. Ἔστι δ' ἐν τῇ Πισάτιδι τὸ ἱερὸν σταδίους τῆς Ἤλιδος ἐλάττους ἢ τριακοσίους διέχον. πρόκειται δ' ἄλσος ἀγριελαίων ἐν ᾧ τὸ στάδιον. παραρρεῖ δ' ὁ Ἀλφειὸς ἐκ τῆς Ἀρκαδίας ῥέων εἰς τὴν Τριφυλιακὴν θάλατταν μεταξὺ δύσεως, καὶ μεσημβρίας.

τὸ

τὴν δ' ἐπιφάνειαν ἔσχεν ἐξ ἀρχῆς μὲν, διὰ τὸ μαντεῖον τοῦ Ὀλυμπίου Διός. ἐκείνου δ' ἐκλειφθέντος, οὐδὲν ἧττον συνέμεινεν ἡ δόξα τοῦ ἱεροῦ· καὶ τὴν αὔξησιν ὅσην ἴσμεν ἔλαβε διά τε τὴν πανήγυριν, καὶ τὸν ἀγῶνα τὸν Ὀλυμπιακὸν, στεφανίτην τε, καὶ ἱερὸν νομισθέντα μέγιστον τῶν ἁπάντων. ἐκοσμήθη δ' ἐκ τοῦ πλήθους τῶν ἀναθημάτων, ἅπερ ἐκ πάσης ἀνετίθετο τῆς Ἑλλάδος. ὧν ἦν καὶ ὁ χρυσοῦς σφυρήλατος Ζεὺς, ἀνάθημα Κυψέλου τοῦ Κορινθίων τυράννου. μέγιστον δὲ τούτων ὑπῆρξε τὸ τοῦ Διὸς ξόανον, ὃ ἐποίησε Φειδίας Χαρμίνου Ἀθηναῖος ἐλεφάντινον, τηλικοῦτον τὸ μέγεθος, ὡς καίπερ μεγίστου ὄντος τοῦ νεὼ, δοκεῖν ἀστοχῆσαι τῆς συμμετρίας τὸν τεχνίτην, καθήμενον ποιήσαντα· ἁπτόμενον δὲ σχεδόν τι τῇ κορυφῇ τῆς ὀροφῆς, ὥστ' ἔμφασιν ποιεῖν, ἐὰν ὀρθὸς γένηται διαναστὰς, ἀποστεγάσειν τὸν νεών. Ἀνέγραψαν δέ τινες τὰ μέτρα τοῦ ξοάνου, καὶ Καλλίμαχος ἐν ἰάμβῳ τινὶ ἐξεῖπε. Πολλὰ δὲ συνέπραξε τῷ Φειδίᾳ Πάναινος ὁ ζωγράφος ἀδελφιδοῦς ὢν αὐτοῦ, καὶ συνεργολάβος, πρός τε τὴν τοῦ ξοάνου κατασκευὴν, διὰ τὴν τῶν χρωμάτων κόσμησιν, καὶ μάλιστα τῆς ἐσθῆτος. δείκνυνται δὲ καὶ γραφαί τε πολλαί τε καὶ θαυμασταὶ περὶ τὸ ἱερὸν, ἐκείνου ἔργα. ἀπομνημονεύουσι δὲ τοῦ Φειδίου, ὅτι πρὸς τὸν Πάναινον εἶπε πυνθανόμενον, πρός τι παράδειγμα μέλλει ποιήσειν τὴν εἰκόνα τοῦ Διὸς, ὅτι πρὸς τὴν Ὁμήρου, δι' ἐπῶν ἐκτεθεῖσαν τούτων·

Ἦ καὶ κυανέῃσιν ἐπ' ὀφρύσι νεῦσε Κρονίων.
Ἀμβρόσιαι δ' ἄρα χαῖται ἐπερρώσαντο ἄνακτος,
Κρατὸς ἀπ' ἀθανάτοιο, μέγαν δ' ἐλέλιξεν Ὄλυμπον.

Εἰρῆσθαι γὰρ μάλα δοκεῖ καλῶς, ἔκ τε τῶν ἄλλων, καὶ τῶν ὀφρύων, ὅτι προκαλεῖ τὴν διάνοιαν ὁ ποιητὴς ἀναζωγραφεῖν μέγαν τινὰ τύπον, καὶ μεγάλην δύναμιν τοῦ Διὸς, καθάπερ καὶ ἐπὶ Ἥρας, ἅμα φυλάττων τὸ ἐφ' ἑκατέρων πρέπον. ἔφη μὲν γὰρ,

Εἴσατο δ' εἰνὶ θρόνῳ, ἐλέλιξε δὲ μακρὸν Ὄλυμπον.

Τὸ δὲ ἐπ' ἐκείνης συμβὰν ὅλης κινηθείσης, τοῦτ' ἐπὶ τοῦ Διὸς ἀπαντῆσαι ταῖς ὀφρύσι μόνον νεύσαντος, συμπαθούσης δέ τι καὶ τῆς κόμης. κομψῶς δ' εἴρηται καὶ τὸ ὡς τὰς τῶν θεῶν εἰκόνας, ἢ μόνος ἰδὼν, ἢ μόνος δείξας. Ἄξιοι δὲ μάλιστα τὴν αἰτίαν ἔχειν τοῦ περὶ τὸ Ὀλυμπίασιν ἱερὸν μεγαλοπρε-

Illustris primùm facta est Olympia oraculis quæ ibi Olympius edebat Iupiter. quæ postquàm desierunt, nihilominus tamen sua templo mansit gloria, & ad id quod notum est incrementi peruenit propter solennem conuentum, & Olympicum certamen, quo & coronantur uictores, & sacrum habetur, omniũque est maximum. Ornatum autem est templum donarijs ex uniuersa Græcia ibi dedicatis. Inter hæc est etiã Iupiter ex auro ductus, donum Cypseli Corinthiorum tyranni. Maximum in his fuit Eburnum Iouis simulacrum, quod Phidias Charmini F. Atheniensis fecit tantæ magnitudinis, ut quanquam templum est maximum, tamen uideatur 17 bonam proportionis rationẽ duxisse, quòd sedentem finxit, ita ut uertice culmen propemodum tangat, & ex ipsa specie appareat eum si surgeret seque erigeret, tecto tẽplum nudaturum esse. Mensuram huius simulacri cùm alij descripserũt, tum Iambico quodam carmine Callimachus. Magnum adiumentum attulit Phidiæ Pandænus consobrinus eius & in conductione operis serinus, pictor, cùm ad simulacri adornationem, tum ad colorum & maximè uestis ornamenta. Multæ picturæ eæq; admiratione dignæ circa illud templum demonstrantur, ipsius opera. Memoriæ proditum est Phidiam à pandæno interrogatum, quódnam exemplar imitari in imagine Iouis exprimẽda statuisset, Respondisse id, quod Homericis his uersibus esset propositum. 17

Dixit, cæruleisque supercilijs superûm rex *Iliad.α.528.*
Annuit, ambrosiosq; æterno in uertice crines
Concussit, nutuque almum tremefecit Olympum.

Videntur enim hæc admodum præclarè dicta maximè quod ad supercilia attinet, qui bus intellectum nostrum poëta monet ut sibi imaginetur magnam quandam speciem magnamq; uim Iouis. sicut & de Iunone fecit, utrobique seruato decoro. ait enim.

18 Mouit se in solio, & longum concussit Olympum. *Iliad.θ.199* 18

Nam quod sui totius motu Iuno effecit, id ipsum Iupiter ponitur consecutus solo supercilioruũ motu, cæsarie etiã affectionẽ istam imitante simul eodẽ modo affecta. Scitè etiã dictũ est de Homero solũ hũc deorũ formas aut uidisse, aut ostendisse. Enimuerò Eleis maximè accepta est ferenda Olympici tẽpli

& magnificentia & dignitas. Nam tempore belli Troiani, atque etiam antè, non floruerunt, attriti cùm à Pylijs, tũ ab Hercule, quo is tempore Augeam eorum regem euertit. Cuius rei hoc est documentũ, quod ad Troiam Elei naues XL miserunt, Pylij autem & Nestor XC. Sed posterioribus temporibus, à reditu nimirum Heraclidarum, contrarium euenit. Nam Aetoli qui cum Heraclidis duce Oxylo redierunt, cum se ob uetustam generis propinquitatem Epeis coniunxissent, cauam Elidem auxerunt, magnamq; Pisætæ ditionis partem sui iuris, ipsamque etiam Olympiam fecerunt. Quin & certamen Olympicum isti instituerunt, & Olympiades primas celebrauerunt. Omittenda sunt enim uetusta quæ & de autore templi, & institutione certaminis feruntur. alijs autorem horum facientibus Herculem unum de Idæis dactylis, alijs Herculem Iouis & Alcmenæ filius, qui & certauerit primus, & uicerit. nã talia solent & uariè dici, & non admodum credi. Verò propius est, usque ad uigesimam sextam à prima Olympiadem, in qua cursu uicit Corœbus Eleus, cùm tẽplo, tũ certamini præfuisse Eleos. Tẽpore belli Troiani hoc certamen aut non fuit tale unde coronæ reportarentur, aut non nobile: ut neque alia fuerunt, quæ magni sunt hodie nominis. neque horum Homerus, sed aliorum quorundam funebrium mentionem facit. Non desunt quidem, qui Olympici certaminis putent ab Homero factam mentionem, quan-
Iliad λ.697. do ait Augeam interuertisse quatuor equos qui è certaminibus prœmia reportassent, eoque nomine missi essent. dicantq; Pisæos propterea non interfuisse bello Troiano, quod Ioui sacri haberentur. Sed neque Pisæorum ager (.in quo est Olympia.) isto tempore sub Augea fuit, Eleę solius dominium possidente: & ne semel quidem in Elea certamen Olympicum fuit celebratum, Olympiæ semper. At cuius meminit Homerus, id Elide fuit actum, ubi etiam debebantur quatuor illi uictores ac præmijs ornati equi. neq; corona uictori dabatur: nam tripos erat prœmium, de quo erant cursu decertaturi. illud autem post uigesimam sextam Olympiadem uictores coronabat. Ac Pisæi quidem recuperatis suis rebus, ipsi certamen illud procurarunt, cùm uiderent florere gloria. Posterioribus autem temporibus, cum ditio Pisæorum rursus ad Eleos rediis-

πρεπείας τε καὶ τιμῆς Ἠλεῖοι. Κατὰ μὲν γὰρ τὰ Τρωϊκά, καὶ ἔτι πρὸ τούτων οὐκ ηὐτύχουν, ὑπό τε τῶν Πυλίων ταπεινωθέντες, καὶ ὑφ' Ἡρακλέους ὕστερον, ἡνίκα Αὐγέας ὁ βασιλεύων αὐτῶν κατελύθη. σημεῖον δέ· εἰς γὰρ τὴν Τροίαν ἐκεῖνοι μὲν τεσσαράκοντα ναῦς ἔστειλαν, Πύλιοι δέ, καὶ Νέστωρ ἐνενήκοντα. Ὕστερον δὲ μετὰ τὴν τῶν Ἡρακλειδῶν κάθοδον, συνέβη τἀναντία. Αἰτωλοὶ γὰρ συγκατελθόντες Ἡρακλείδαις μετὰ Ὀξύλου, καὶ συνοικήσαντες Ἐπειοῖς κατὰ συγγένειαν παλαιάν, ηὔξησαν τὴν κοίλην Ἦλιν, καὶ τῆς Πισάτιδος ἀφείλοντο πολλήν, καὶ Ὀλυμπία ὑπ' ἐκείνοις ἐγένετο. καὶ δὴ καὶ ὁ ἀγὼν εὕρημά ἐστιν ἐκείνων Ὀλυμπιακός, καὶ τὰς Ὀλυμπιάδας τὰς πρώτας, ἐκεῖνοι συνετέλουν. ἐᾶσαι γὰρ δεῖ τὰ παλαιά, καὶ περὶ τῆς κτίσεως τοῦ ἱεροῦ, καὶ περὶ τῆς θέσεως τοῦ ἀγῶνος· τῶν μὲν ἕνα τῶν Ἰδαίων δακτύλων Ἡρακλέα λεγόντων ἀρχηγέτην τούτων, τῶν δὲ τὸν Ἀλκμήνης καὶ Διός, ὃν καὶ ἀγωνίσασθαι πρῶτον, καὶ νικῆσαι. τὰ γὰρ τοιαῦτα πολλαχῶς λέγεται, καὶ οὐ πάνυ πιστεύεται. Ἐγγυτέρω δὲ τῆς πίστεως, ὅτι μέχρι τῆς ἕκτης καὶ εἰκοστῆς Ὀλυμπιάδος ἀπὸ τῆς πρώτης, ἐν ᾗ Κόροιβος ἐνίκα στάδιον Ἠλεῖος, τὴν προστασίαν εἶχον τοῦ τε ἱεροῦ, καὶ τοῦ ἀγῶνος Ἠλεῖοι. Κατὰ δὲ τὰ Τρωϊκά, ἢ οὐκ ἦν ἀγὼν στεφανίτης, ἢ οὐκ ἔνδοξος, οὔθ' οὗτος, οὔτ' ἄλλος οὐδεὶς νῦν τῶν ἐνδόξων· οὔτε μέμνηται τούτων Ὅμηρος οὐδενός, ἀλλ' ἑτέρων τινῶν ἐπιταφίων. Καίτοι δοκεῖ τισι τοῦ Ὀλυμπιακοῦ μεμνῆσθαι ὅταν φῇ, τὸν Αὐγέαν ἀποστερῆσαι τέσσαρας ἀθλοφόρους ἵππους, ἐλθόντας μετ' ἄεθλα· φασί τε τοὺς Πισάτας μὴ μετασχεῖν τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, ἱεροὺς νομισθέντας τοῦ Διός. Ἀλλ' οὔθ' οἱ Πισᾶται οὔθ' ὑπὸ Αὐγέᾳ τόθ' ὑπῆρχον, ἐν ᾗ ἐστι καὶ ἡ Ὀλυμπία, ἀλλ' ἡ Ἠλεία μόνον· οὔτ' ἐν Ἠλείᾳ συνετελέσθη ὁ Ὀλυμπιακὸς ἀγών, οὐδ' ἅπαξ, ἀλλ' ἀεὶ ἐν Ὀλυμπίᾳ. ὁ δὲ νῦν παρατεθεὶς ἐν Ἤλιδι φαίνεται γενόμενος, ἐν ᾗ καὶ τὸ χρέος ὠφείλετο, καὶ γὰρ τὸ χρέος ὀφείλεται ἐν Ἤλιδι δίῃ,

Τέσσαρες ἀθλοφόροι ἵπποι.

Καὶ οὗτος μὲν οὐ στεφανίτης, περὶ τρίποδος γὰρ ἔμελλον θεύσεσθαι· ἐκεῖνος δὲ μετὰ τὴν ἕκτην καὶ εἰκοστὴν Ὀλυμπιάδα. Οἱ οὖν Πισᾶται τὴν οἰκείαν ἀπολαβόντες, αὐτοὶ συνετέλουν τὸν ἀγῶνα ὁρῶντες εὐδοκιμοῦντα. χρόνοις δ' ὕστερον μεταπεσούσης πάλιν τῆς Πισάτιδος εἰς τοὺς Ἠλείους, μετέπε-

μετέπεσε πάλιν εἰς αὐτοὺς καὶ ἡ ἀγωνοθεσία. συνέπραξαν δὲ καὶ Λακεδαιμόνιοι μετὰ τὴν ἐσχάτην κατάλυσιν τῶν Μεσσηνίων, συμμαχήσασιν αὐτοῖς, τἀναντία τῶν Νέστορος ἀπογόνων, καὶ τῶν Ἀρκάδων, συμπολεμησάντων τοῖς Μεσσηνίοις. καὶ ἐπὶ τοσοῦτόν γε συνέπραξαν, ὥστε τὴν χώραν ἅπασαν τὴν μέχρι Μεσσήνης Ἠλείαν ῥηθῆναι, καὶ διαμεῖναι μέχρι καὶ νῦν· Πισατῶν δὲ, καὶ Τριφυλίων, καὶ Καυκώνων μηδ᾽ ὄνομα λειφθῆναι. καὶ αὐτὸν δὲ τὸν Πύλον τὸν ἠμαθόεντα, εἰς τὸ Λέπρεον συνῴκισαν, χαριζόμενοι τοῖς Λεπρεάταις κρατήσασι πολέμῳ, καὶ ἄλλας πολλὰς τῶν κατοικιῶν κατέσπασαν, ὅσας θ᾽ ἑώρων αὐτοπραγεῖν ἐθελούσας, καὶ φόρους ἐπράξαντο. Διωνομάσθη δὲ πλεῖστον ἡ Πισᾶτις, τότε μὲν πρῶτον, διὰ τοὺς ἡγεμόνας δυνηθέντας πλεῖστον, Οἰνόμαόν τε καὶ Πέλοπα τὸν ἐκεῖνον διαδεξάμενον. καὶ ὁ Σαλμωνεὺς δὲ ἐνταῦθα βασιλεῦσαι λέγεται. εἰς γοῦν ὀκτὼ πόλεις μεριζομένης τῆς Πισάτιδος, μία τούτων λέγεται καὶ ἡ Σαλμώνη. διὰ ταῦτα δὴ, καὶ τὸ ἱερὸν τὸ Ὀλυμπιᾶσι, διατεθρύληται σφόδρα ἡ χώρα. δεῖ δὲ τῶν παλαιῶν ἱστοριῶν ἀκούειν οὕτως. ὡς μὴ ὁμολογουμένων σφόδρα. οἱ γὰρ νεώτεροι πολλὰ καὶ νομίζουσιν, ὥστε καὶ τἀναντία λέγειν· οἷον τὸν μὲν Αὐγέαν τῆς Πισάτιδος ἄρξαι, τὸν δ᾽ Οἰνόμαον καὶ τὸν Σαλμωνέα τῆς Ἠλείας. ἔνιοι δ᾽ εἰς ταὐτὸ συνάγουσι τὰ ἔθνη. δεῖ δὲ τοῖς ὁμολογουμένοις ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀκολουθεῖν· ἐπεὶ οὐδὲ τοὔνομα τὴν Πισᾶτιν ἐτυμολογοῦσιν ὁμοίως. οἱ μὲν γὰρ ἀπὸ Πίσης ὁμωνύμου τῇ κρήνῃ πόλει· τὴν δὲ κρήνην, Πῖσαν εἰρῆσθαι, οἷον πίστραν, ὅπερ ἐστὶ πότιστραν. τὴν δὲ πόλιν ἱδρυμένην ἐφ᾽ ὕψους, δεικνύουσι μεταξὺ δυοῖν ὀρῶν, Ὄσσης, καὶ Ὀλύμπου, ὁμωνύμων τοῖν ἐν Θετταλίᾳ. τινὲς δὲ πόλιν μὲν οὐδεμίαν γεγονέναι Πῖσαν φασίν. εἶναι γὰρ ἂν μίαν τῶν ὀκτώ. κρήνην δὲ μόνην, ἣν νῦν καλεῖσθαι Βῖσαν, Κυκησίου πλησίον πόλεως μεγίστης τῶν ὀκτώ. Στησίχορος δὲ καλεῖ πόλιν τὴν χώραν Πῖσαν λεγομένην. ὡς ὁ ποιητὴς τὴν Λέσβον, Μάκαρος πόλιν. Εὐριπίδης δ᾽ ἐν Ἴωνι·

Εὔβοι᾽ Ἀθήναις ἐστί τις γείτων πόλις.

Καὶ ἐν Ῥαδαμάνθυι·

Οἳ γῆν ἔχουσ᾽ Εὐβοΐδα πρόσχωρον πόλιν.

Σοφοκλῆς δ᾽ ἐν Μυσοῖς·

Ἀσία μὲν ἡ σύμπασα κλῄζεται, ξένε,
πόλις δὲ Μυσῶν Μυσία προσήγορος.

Asiæ ista tota regio nomen obtinet,

rediisset, ad eosdem & certaminis illius rediit procuratio. adiuueruntque hos Lacedæmonii Messeniis ultimò oppressis, quòd Spartanis Elei opem tulissent: diuerso à Nestoris posteritate & Arcadibus instituto, qui Messenios in bello adiutarant. & quidem eò usque Spartani Eleos iuuerunt, ut omnis quæ ad Messenem usque est ditio, Elea appellata fuerit, idque nomen hodieque obtineat: cum Pisæorum, Cauconum, & Triphyliorū ne nomina quidem supersint. quin & Emathoentem Pylum Lepreo condendo inseruerunt, in gratiam Lepreatarum qui bello uictores * discesserant: & multa alia oppida deleuerūt quæ uidebant proprio ductu rempub. uelle administrare, easque imposuerunt tributa. Pisæorum famæ celebritas primùm originem duxit à principibus ipsorum, qui potentissimi fuerunt, Oenomaus, & successor eius Pelops, huiusque multi filii. quin & Salmoneus ibi regnasse dicitur: & cum Pisatis regio in octo distribuatur urbes, una de his Salmone appellatur, quæ, & templum Olympicum, nomen regioni amplissimum pepererunt. Sed ueteres historiæ tamen ita sunt cognoscendæ, ut non admodum indubitatæ fidei: quando & recentiorum opiniones multis de rebus discrepant. Verbi gratia Augeam alii Pisatidi imperasse, Oenomaum & Salmoneum Eleæ asserunt: alii gentes eas in unam conflant. Oportet autem ea sequi, quę maiori ex parte in confesso sunt. cùm ne Pisatidis quidam regionis nomen omnes ab eadem origine arcessant. Alii deducunt à Pisa urbe quæ nomen hoc cum fonte habeat commune. & fontem quasi Pistram, id est Potistram (.intellige potum suggerentum.) dictam aiunt urbem ostentant inter duos mōtes Ossam & Olympū, quo nomine alii sunt duo montes Thessaliæ. Quidam fuisse negant ullam urbem Pisam: nam debuisse ex octo istis unam esse. fontem duntaxat fuisse, quæ nunc Bisa dicatur, propinqua Cycesio maximæ octo illarum urbium. Stesichorus regionem Pisæam, urbis uocabulo notat. quomodo poëta Lesbum appellat Macaris urbē & Euripides Ione.

Propinqua Athenis urbs Eubœa cernitur.

ac in Radamantho.

Vrbem propinquam Eubœæ qui tenent solum.

Ac in Mysis Sophocles

Sed Mysia urbs Mysorum patria dicitur.

Salmone autem uicina est fonti cognomini, ex quo Enipeus profluit, qui in Alpheum exit, & hodie Barnichius nominatur. Huius fluuij amore captam fuisse Tyronem aiunt,

Odyss.λ.237. Quæ fluuium flagrans adamauit Enipea diuum.

ibi enim regnasse patrem eius Salmoneū: quòd etiam Euripides in Aetolo testatur. Alium in Thessalia ponunt Enipeum, qui ab Othry Delabeus, recipit à Pharsalo decurrētem Apidanum. Prope Salmonem Heraclea est, una & ipsa de octo Pisatidis urbibus, XL circiter stadijs ad Olympia distās, sita ad Cytherium fluuium. ibi est sacellum nympharum Goniadum, quas creditum fuit aquis morbos depellere. Iuxta Olympiam est etiam Epina, & ipsa in octo urbiū numero, per quam labitur Parthenias fluuius, qua itur ad Pheræam Arcadiæ urbem, quæ sita est supra Dymæam, Buprasium, & Elidem uersus septentrionem à Pisatide sitas. Ex dictis octo urbibus est etiam Cycesium, & Dyspontium, situm in uia quæ Elide Elympiam ducit, in planicie. uerùm ea deserta est, eiusq́ incolæ plerique Epidamnum & Apolloniā commigrauerunt. Proximè super Olympiam Pholoë iacet, mons Arcadicus, cuius imi procursus in Pisæa sunt regione. Omninò enim & hæc tota, & Triphyliæ plurimæ partes Arcadiam confinio attingunt. Quæ etiam causa est quod eorum locorum quæ Homerus in Catalogo Pyliæ regioni adscribit, pleraque uidentur esse Arcadiæ. tametsi periti hoc negant, qui Arcadiam Amaryntho amne finiri aiunt, uno ex ijs qui in Alpheum illabuntur: loca autem ista extra Amarynthum esse sita. Quam subijciam, Ephori est

19 narratio. Aetolus à Salmoneo 19 Epeorum atque Pisęorum rege ex Elea eiectus, in Aetoliam abijt, eiq́ hoc à se nomen fecit, & quę ibi sunt urbes condidit. Ab hoc genus duxit Oxylus, amicicia iunctus Temeno Heraclidę & eius comitatui his ille reuertentibus in Peloponnesum itinerum ductor fuit, & hostium agros distribuit, aliaq́ subiecit consilia ad potiundum ea regione pertinentia. pro qua ei opera id relatum est gratiæ, ut Elidem postliminio reduceretur, maiorum suorum iure ad se pertinentem. Redijt ergo contracta aduersum Epeos Elidem tunc tenentes exercitu Aetolorum. Cumq́ armati occurrissent Epei, & par esset utriq́ exercitui robur, ue-

Ἡ δὲ Σαλμώνη πλησίον τῆς ὁμωνύμου κρήνης, ἐξ ἧς ῥεῖ ὁ Ἐνιπεύς. ἐμβάλλει δ᾽ εἰς τὸν Ἀλφειόν, καλεῖται δὲ νῦν Βαρνίχιος. τούτου ἐρασθῆναι τὴν Τυρώ φασιν·

Ἣ ποταμοῦ ἠράσατ᾽ Ἐνιπῆος θείοιο.

Ἐνταῦθα γὰρ βασιλεῦσαι τὸν πατέρα αὐτῆς Σαλμωνέα, καθάπερ καὶ Εὐριπίδης ἐν Αἰόλῳ φησί. τὸν δ᾽ ἐν τῇ Θετταλίᾳ Ἐνιπέα γράφουσιν, ὃς ἀπὸ τῆς Ὄθρυος ῥέων, δέχεται τὸν Ἀπιδανὸν κατενεχθέντα ἐκ Φαρσάλου. Ἐγγὺς δὲ Σαλμώνης Ἡράκλεια, καὶ αὕτη μία τῶν ὀκτώ, διέχουσα περὶ τετταράκοντα σταδίους τῆς Ὀλυμπίας, κειμένη παρὰ τὸν Κυθήριον ποταμόν, οὗ τὸ τῶν Γωνιάδων νυμφῶν ἱερόν, τῶν πεπιστευμένων θεραπεύειν νόσους τοῖς ὕδασι. Παρὰ δὲ τὴν Ὀλυμπίαν ἐστὶ καὶ ἡ Ἔπινα, καὶ αὕτη τῶν ὀκτώ, δι᾽ ἧς ῥεῖ ποταμὸς Παρθενίας, ὡς εἰς Φηραίαν ἰόντων. ἡ δὲ Φηραία ἐστὶ τῆς Ἀρκαδίας. ὑπέρκειται δὲ Δυμαίας Βουπρασίου καὶ Ἤλιδος, ἅ ἐστι πρὸς ἄρκτον τῇ Πισάτιδι. αὐτῆ δέ ἐστι καὶ τὸ Κυκήσιον τῶν ὀκτώ. καὶ τὸ Δυσπόντιον κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν ἐξ Ἤλιδος εἰς Ὀλυμπίαν, ἐν πεδίῳ κείμενον. ἐξηλείφθη δέ, καὶ ἀπῆραν οἱ πλείους εἰς Ἐπίδαμνον καὶ Ἀπολλωνίαν. καὶ ἡ Φολόη δ᾽ ὑπέρκειται τῆς Ὀλυμπίας ἐγγυτάτω, ὄρος Ἀρκαδικόν, ὥστε τὰς ὑπωρείας τῆς Πισάτιδος εἶναι. καὶ πᾶσα δ᾽ ἡ Πισάτις καὶ τῆς Τριφυλίας τὰ πλεῖστα ὁμορεῖ τῇ Ἀρκαδίᾳ. διὰ τοῦτο δὲ καὶ Ἀρκαδικὰ εἶναι δοκεῖ τὰ πλεῖστα τῶν Πυλιακῶν ἐν καταλόγῳ φραζομένων χωρίων· οὐ μέντοι φασὶν ἔμπειροι. τὸν γὰρ Ἀμάρυνθον εἶναι ὁρίζοντα τὴν Ἀρκαδίαν, τῶν εἰς τὸν Ἀλφειὸν ἐμπιπτόντων ποταμῶν· ἔξω δ᾽ ἐκείνου τὰ χωρία ἱδρῦσθαι ταῦτα. Ἔφορος δέ φησιν, Αἰτωλὸν ἐκπεσόντα ὑπὸ Σαλμωνέως τοῦ βασιλέως Ἐπειῶν τε καὶ Πισατῶν ἐκ τῆς Ἠλείας εἰς τὴν Αἰτωλίαν, ὀνομάσαι τε ἀφ᾽ αὑτοῦ τὴν χώραν, καὶ συνοικίσαι τὰς αὐτόθι πόλεις. τούτου δ᾽ ἀπόγονον ὑπάρξαντα Ὄξυλον φίλον τοῖς περὶ Τήμενον Ἡρακλείδαις, ἡγήσασθαί τε τῶν ὁδῶν κατιοῦσιν εἰς Πελοπόννησον, καὶ μερίσαι τὴν πολεμίαν αὐτοῖς χώραν, καὶ τ᾽ ἄλλα ὑποθέσθαι τὰ περὶ τὴν κατάκτησιν τῆς χώρας. ἀντὶ δὲ τούτων λαβεῖν χάριν, τὴν εἰς τὴν Ἦλιν κάθοδον προγονικὴν οὖσαν· κατελθεῖν δὲ ἀθροίσαντα στρατείαν ἐξ Αἰτωλίας ἐπὶ τοὺς κατέχοντας Ἐπειοὺς τὴν Ἦλιν. ἀπαντησάντων δὲ τῶν Ἐπειῶν μεθ᾽ ὅπλων, ἐπειδὴ ἀντίπαλοι ἦσαν αἱ δυνάμεις, εἰς μονομαχίαν

χίαν προελθεῖν κατὰ ἔθος τὸ παλαιὸν τῶν Ἑλλήνων, Πυραίχμην Αἰτωλόν, Δέγμενον δ' Ἐπειόν. τὸν μὲν Δέγμενον μετὰ τόξου ψιλόν, ὡς περιεσόμενον ῥᾳδίως ὁπλίτου διὰ τῆς ἑκηβολίας· τὸν δὲ μετὰ σφενδόνης, καὶ πήρας λίθων, ἐπειδὴ κατέμαθε τὸν δόλον. τυχεῖν δὲ νεωστὶ ὑπὸ τῶν Αἰτωλῶν εὑρημένον τὸ τῆς σφενδόνης εἶδος. μακροβολωτέρας δ' οὔσης τῆς σφενδόνης, πεσεῖν τὸν Δέγμενον, καὶ κατασχεῖν τοὺς Αἰτωλοὺς τὴν γῆν, ἐκβαλόντας τοὺς Ἐπειούς. παραλαβεῖν δὲ καὶ τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ ἱεροῦ τοῦ Ὀλυμπιάσιν, ἣν εἶχον οἱ Ἀχαιοί, διά τε τὴν Ὀξύλου φιλίαν πρὸς τοὺς Ἡρακλείδας. συνομολογηθῆναι δὲ ῥᾳδίως ἐκ πάντων μεθ' ὅρκου τὴν Ἠλείαν ἱερὰν εἶναι τοῦ Διός. τὸν δ' ἐπιόντα ἐπὶ τὴν χώραν ταύτην μεθ' ὅπλων ἐναγῆ εἶναι· ὡς δ' αὔτως ἐναγῆ καὶ τὸν μὴ ἐπαμύνοντα εἰς δύναμιν. ἐκ δὲ τούτου καὶ τοὺς κτίσαντας τὴν Ἠλείων πόλιν ὕστερον, ἀτείχιστον ἐάσαι, καὶ τοὺς δι' αὐτῆς τῆς χώρας ἰόντας στρατοπέδῳ, τὰ ὅπλα παραδόντας, ἀπολαμβάνειν μετὰ τὴν ἐκ τῶν ὅρων ἔκβασιν. Ἴφιτόν τε θεῖναι τὸν Ὀλυμπιακὸν ἀγῶνα, ἱερῶν ὄντων τῶν Ἠλείων. ἐκ δὲ τῶν τοιούτων αὔξησιν λαβεῖν τοὺς ἀνθρώπους. τῶν γὰρ ἄλλων ἀεὶ πολεμούντων πρὸς ἀλλήλους, μόνοις ὑπάρξαι πολλὴν εἰρήνην, οὐκ αὐτοῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ξένοις, ὥστε καὶ εὐανδρῆσαι μάλιστα πάντων παρὰ τοῦτο. Φείδωνα δὲ τὸν Ἀργεῖον δέκατον μὲν ὄντα ἀπὸ Τημένου, δυνάμει δ' ὑπερβεβλημένον τοὺς κατ' αὐτόν, ἀφ' ἧς τήν τε λῆξιν ὅλην ἀνέλαβε τὴν Τημένου διεσπασμένην εἰς πλείω μέρη, καὶ μέτρα ἐξεῦρε τὰ Φειδώνια καλούμενα, καὶ σταθμούς, καὶ νόμισμα κεχαραγμένον, τό, τε ἄλλο, καὶ τὸ ἀργυροῦν· πρὸς τούτοις ἐπιθέσθαι καὶ ταῖς ὑφ' Ἡρακλέους αἱρεθείσαις πόλεσι, καὶ τοὺς ἀγῶνας ἀξιοῦν τιθέναι αὐτόν, οὓς ἐκεῖνος ἔθηκε· τούτων δὲ εἶναι καὶ τὸν Ὀλυμπιακόν. καὶ δὴ βιασάμενον ἐπελθόντα θεῖναι αὐτόν, οὔτε τῶν Ἠλείων ἐχόντων ὅπλα, ὥστε κωλύειν διὰ τὴν εἰρήνην, τῶν τε ἄλλων κρατουμένων τῇ δυναστείᾳ. οὐ μὴν τούς γε Ἠλείους ἀναγράψαι τὴν θέσιν ταύτην, ἀλλὰ καὶ ὅπλα κτήσασθαι διὰ ταῦτα, καὶ ἀρξαμένους ἐπικουρεῖν σφίσιν αὐτοῖς· συμπράττειν δὲ καὶ Λακεδαιμονίους, εἴτε φθονήσαντας τῇ διὰ τὴν εἰρήνην εὐτυχίᾳ, εἴτε καὶ συνεργοὺς ἕξειν νομίσαντας πρὸς τὸ καταλῦσαι τὸν Φείδωνα ἀφῃρημένον

robur, uetusta quadam Græcorum consuetudine ad singulare certamen progressi sunt, Pyræchma Aetolus, & Degmenus Epeus: hic leui armatura fretus, soloq; instructus arcu, quod eminus sagittis se facile uictoriam à grauis armaturæ aduersario speraret reportaturum: ille funda, marsupioq; lapidum pleno, (recens tum bono casu inuento ab Aetolis fundæ usu.) ubi dolum animaduertit. Quia uerò fundæ longiùs quàm arcus perferrentur iactus cecidit Degmenus, & expulsis Epeis Aetoli eam obtinuerunt regionem. Iidemq; templi etiam tum Olympici susceperunt procurationem (antè ab Achæis obitam.) propter Oxyli cum Heraclidis amiciciam: & nullo negocio impetratum ab uniuersis fuit, ut iureiurando interposito profiterentur Eleorum ditionem Ioui esse sacrã: qui eam armata ui incesseret, nefarium habendum: eodemq'ue loco, qui id scelus non pro uirili ulcisceretur. Vnde consecutum est, ut qui urbem Elidem postea tẽporis condiderunt, nullis eam cingerent muris: & qui exercitu, per Eleam iret, arma Eleis traderet, egressusq; eorum fines reciperet: & Iphitus Olympicum certamen institueret, consecratis ad hunc modum Eleis. Ista in causa fuerunt, ut Elei crescerent. reliquis enim continẽter inter se bella gerentibus, solis Eleis perpetua fuit pax: neque ipsis modò, sed & eorum hospitibus. qua occasione maxima ibi hominum copia exstitit. At uerò Phedo Argiuus, decimus ab Hercule, & omnibus suæ tempestatis principibus potentia præstans (qua usus & totam Temeni successionem in plures diuulsam partes ad se recepit, & mensuras inuenit quæ Phedoneæ dicuntur, atque pondera, & monetam cum aliam, tum argenteam procudit.) is ergo Phedo præter alia facinora, adortus est etiã eas urbes, quas quondam Hercules ceperat, sibiq; hoc uindicauit, ut ea ipse certamina procuraret, quę ab Hercule fuerant instituta. de quorum numero fuit etiam Olympicum. Et quidem in Olympiam profectus obtinuit, ut ipse certamini isti præesset: cùm neq; Eleis ad propulsandum arma essent, in diuturna uersatis pace, neque alijs, quos ille sua potentia oppresserat. Elei autem non retulerunt in tabulas istam certaminis inscriptionem: sed armis paratis defendere sese ceperunt, usi ad hoc auxilio Lacedæmoniorum: siue hi Eleorum felicitati à pace profectæ inuidebant, siue horum subsidio se Phedonem sperabant deiecturos

iecturos

iecturos, qui ipsis pristinum in Peloponnesios principatum ademerat. Sanè & ope usi Eleorum Spartani Phedonem euerterunt, & Eleis ad obtinendam Pisatidem ac Triphyliam adiumento fuerunt. Tota, quanta nunc est, Elea circuitur nauigatione, si quis sinus non intret, stadiorum CIↃ CC. Hactenus de Elea.

Messeniæ descriptio. Continuò post Eleam est Messenia, maiore sui parte ad Austrum uergens ac mare Libycum. Hæc Troiani belli tempore Menelao paruit, cùm esset pars Laconicæ. nomen regioni fuit Messene. quę enim nunc dicitur urbs Messena, cuius arx fuit Ithoma, tũ nondum fuerat condita. Post obitum Menelai, cùm eius successores uires amisissent, in Nedarum potestatem uenit Messenia. Et uerò sub reditum Heraclidarum & quæ tum facta est ditionum distributionem, Messeniorum rex fuit Melanthus, peculiare regnum habentium, cùm oliam fuissent subditi Menelao. Cuius rei argumentũ est, quod à Messeniaco sinu & eo qui à Messeniæ Asina Asinæus dicitur, septem urbes sitæ fuerunt illæ, quas se Achilli daturũ Agamemnon pollicebatur:

Ibid. IT. 150. Cardamylen, Enopenq́ꝫ, herbosæ mœniaq́ꝫ Hiræ,
Diuinas Pherasque, sitam inter prata Antheam,
Pulcramque Aepean, & palmite Pedason aptam.

neque enim promitteret quæ neq́ꝫ ipsius essent neq́ꝫ fratris. Quinetiam recenset Homerus qui cum Menelao ad bellum iuerint 20 Pheris nati: 20 alterum in Laconico catalogo inserens, alterum in Messeniaco sinu. Est autem Messenæ post Triphyliam. & est ambabus commune promontorium, postquod Coryphasium est & Cyparissia. Inde & à mari septem stadijs situs est mons, Aegaleum nomine, sub quo antiqua Pylus Messeniaca sita fuit. qua diruta Pyliorum nonnulli sub Coryphasio sedes posuerunt. Occuparunt autem Athenienses secundo in Siciliam nauigantes, Eurymedonte & Stratocle ducibus, eaq́ꝫ usi sunt aduersus Spartanos munitione. Ibi est etiam Cyparissia Messeniaca, & *Thucydid. lib. quarto.* insula Sphagia seu Sphacteria propè ante Pylum sita, apud quam insulam Lacedemonij CCC sui corporis uiros amiserunt ab Athenien-

αὐτοὺς τὴν ἡγεμονίαν τῶν Πελοποννησίων, ἣν ἐκεῖνοι προκεκτήντο. καὶ δὴ καὶ συγκαταλῦσαι τὸν Φείδωνα· τοὺς δὲ συγκατασκευάσαι τοῖς Ἠλείοις τήν τε Πισάτιν, καὶ τὴν Τριφυλίαν. ὁ δὲ παράπλους ἅπας ὁ τῆς νῦν Ἠλείας, μὴ καταπολπίζοντι, χιλίων ὁμοῦ καὶ διακοσίων ἐστὶ σταδίων. ταῦτα μὲν περὶ τῆς Ἠλείας. Ἡ δὲ Μεσσηνία συνεχής ἐστι τῇ Ἠλείᾳ, περινεύουσα τὸ πλέον ἐπὶ τὸν Νότον, καὶ τὸ Λιβυκὸν πέλαγος. αὕτη δ᾽ ἐπὶ μὲν τῶν Τρωϊκῶν ὑπὸ Μενελάῳ ἐτέτακτο, μέρος οὖσα τῆς Λακωνικῆς. ἐκαλεῖτο δ᾽ ἡ χώρα Μεσσήνη. τὴν δὲ νῦν ὀνομαζομένην πόλιν Μεσσήνην, ἧς ἀκρόπολις ἡ Ἰθώμη ὑπῆρξεν, οὔπω συνέβαινεν ἐκτίσθαι. μετὰ δὲ τὴν Μενελάου τελευτήν, ἐξασθενησάντων τῶν διαδεξαμένων τὴν ἀρχὴν, οἱ Νηλεῖδαι τῆς Μεσσηνίας ἐπῆρχον. Καὶ δὴ κατὰ τὴν τῶν Ἡρακλειδῶν κάθοδον καὶ τὸν τότε γενηθέντα μερισμὸν τῆς χώρας, ἦν Μέλανθος βασιλεὺς τῶν Μεσσηνίων, καθ᾽ αὑτοὺς ταττομένων, πρότερον δ᾽ ὑπήκοοι ἦσαν τοῦ Μενελάου, σημεῖον δέ. ἐκ γὰρ τοῦ Μεσσηνιακοῦ κόλπου, καὶ τοῦ συνεχοῦς Ἀσιναίου λεγομένου, ἀπὸ τῆς Μεσσηνιακῆς Ἀσίνης, αἱ ἑπτὰ ἦσαν πόλεις ἃς ὑπέσχετο δώσειν Ἀγαμέμνων Ἀχιλλεῖ·

Καρδαμύλην, Ἐνόπην τε καὶ Ἱρὴν ποιήεσσαν.
Φηράς τε ζαθέας ἠδ᾽ Ἄνθειαν βαθύλειμον
Καλήν τ᾽ Αἴπειαν, καὶ Πήδασον ἀμπελόεσσαν.

Οὐκ ἂν τάς γε μὴ προσηκούσας μήτ᾽ αὐτῷ μήτε τῷ ἀδελφῷ ὑπισχόμενος. ἐκ δὲ τῶν Φηρῶν, καὶ συστρατεύσαντας τῷ Μενελάῳ δηλοῖ ὁ ποιητής. τὸν μὲν καὶ συγκαταλέγων τῷ Λακωνικῷ καταλόγῳ, τὸν δὲ ἐν τῷ Μεσσηνιακῷ κόλπῳ. Ἔστι δὲ ἡ Μεσσήνη, μετὰ Τριφυλίαν. κοινὴ δ᾽ ἐστὶν ἀμφοῖν ἄκρα, μεθ᾽ ἣν τὸ Κορυφάσιον, καὶ ἡ Κυπαρισσία. ὑπέρκειται δ᾽ ὄρος ἐν ἑπτὰ σταδίοις τὸ Αἰγαλέον τούτου τε καὶ τῆς θαλάττης. ἡ μὲν οὖν παλαιὰ Πύλος ἡ Μεσσηνιακὴ, ὑπὸ τῷ Αἰγαλέῳ πόλις ἦν. κατεσπασμένης δὲ ταύτης ὑπὸ τῷ Κορυφασίῳ τινὲς αὐτῶν ᾤκησαν. προσεκτήσαντο δ᾽ αὐτὴν Ἀθηναῖοι τὸ δεύτερον ἐπὶ Σικελίαν πλέοντες μετ᾽ Εὐρυμέδοντος, καὶ Στρατοκλέους, ἐπιτείχισμα τοῖς Λακεδαιμονίοις. αὐτοῦ δ᾽ ἐστὶ καὶ ἡ Κυπαρισσία ἡ Μεσσηνιακή, καὶ ἡ προσκειμένη πλησίον τοῦ Πύλου Σφαγία νῆσος, ἡ δ᾽ αὐτὴ καὶ Σφακτηρία λεγομένη, περὶ ἣν ἀπέβαλον ζωγρίᾳ Λακεδαιμόνιοι τριακοσίους ἐξ ἑαυτῶν ἄνδρας ὑπ᾽ Ἀθηναί-

Ἀθηναίων ἐκπολιορκηθέντας. Κατὰ δὲ τὴν παραλίαν ταύτην, αὐτῶν Κυπαρισσίων πελάγιαι πρόκεινται δύο νῆσοι προσαγορευόμεναι Στροφάδες, τετρακοσίους ἀπέχουσαι μάλιστά πως τῆς ἠπείρου σταδίους, ἐν τῷ Λιβυκῷ, καὶ μεσημβρινῷ πελάγει. φησὶ δὲ Θουκυδίδης, ναύσταθμον ὑπάρξαι τῶν Μεσσηνίων ταύτην τὴν Πύλον. διέχει δὲ Σπάρτης σταδίους τετρακοσίους. Ἑξῆς δ' ἐστὶ Μεθώνη. ταύτην δ' εἶναι φασὶ τὴν ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ Πήδασον προσαγορευομένην μίαν τῶν ἑπτά, ὧν ὑπέσχετο τῷ Ἀχιλλεῖ Ἀγαμέμνων. ἐνταῦθα Ἀγρίππας τὸν τῶν Μαυρουσίων βασιλέα τῆς Ἀντωνίου στάσεως ὄντα Βόγον, κατὰ τὸν πόλεμον τὸν Ἀκτιακὸν διέφθειρε, λαβὼν ἐξ ἐπίπλου τὸ χωρίον. Τῇ δὲ Μεθώνῃ συνεχής ἐστιν ὁ Ἀκρίτας, ἀρχὴ τοῦ Μεσσηνιακοῦ κόλπου. καλοῦσι δ' αὐτὸν καὶ Ἀσιναῖον, ἀπὸ Ἀσίνης πολίχνης πρώτης ἐν τῷ κόλπῳ, ὁμωνύμου τῇ Ἑρμιονικῇ. αὕτη μὲν οὖν ἡ ἀρχὴ πρὸς δύσιν τοῦ κόλπου ἐστί. πρὸς ἕω δ' αἱ καλούμεναι Θυρίδες, ὅμοροι τῇ νῦν Λακωνικῇ τῇ κατὰ Κιναίθιον καὶ Ταίναρον. Μεταξὺ δ' ἀπὸ τῶν Θυρίδων ἀρξαμένοις, ὁ Τύλος ἐστί· καλεῖται δ' ὑπό τινων Οἴτυλος. εἶτα Λεῦκτρον, τῶν ἐν Βοιωτίᾳ Λεύκτρων ἄποικος. εἶτ' ἐπὶ πέτρας ἐρυμνῆς ἵδρυται Καρδαμύλη. εἶτα Φηραί, ὅμορος Θουρίᾳ, καὶ Γερηνίοις, ἀφ' οὗ τόπου Γερήνιον τὸν Νέστορα κληθῆναι φασί, διὰ τὸ ἐνταῦθα σωθῆναι αὐτὸν ὡς προειρήκαμεν. δείκνυται δ' ἐν τῇ Γερηνίᾳ Τρικκαῖον ἱερὸν Ἀσκληπιοῦ, ἀφίδρυμα τοῦ ἐν τῇ Θετταλικῇ Τρίκκῃ. οἰκίσαι δὲ λέγεται Πέλοψ τότε Λεῦκτρον, καὶ Χαράδραν, καὶ Θαλάμους τοὺς νῦν Βοιωτοὺς καλουμένους, τὴν ἀδελφὴν Νιόβην ἐκδοὺς Ἀμφίονι, καὶ ἐκ Βοιωτίας ἀγόμενός τινας. Περὶ δὲ Φηρὰς Νέδων ἐκβάλλει, ῥέων διὰ τῆς Λακωνικῆς, ἕτερος ὢν τῆς Νέδας. ἔχει δ' ἱερὸν ἐπίσημον Ἀθηνᾶς Νεδουσίας. καὶ ἐν Ποιήεσσῃ δ' ἐστὶν Ἀθηνᾶς Νεδουσίας ἱερόν, ἐπώνυμον τόπου τινὸς Νέδοντος· ἐξ οὗ φασιν οἰκίσαι Τήλεκλον Ποιήεσσαν, καὶ Ἐχειάς, καὶ Τράγιον. Τῶν δὲ προταθεισῶν ἑπτὰ πόλεων τῷ Ἀχιλλεῖ, περὶ μὲν Καρδαμύλης, καὶ Φηρῶν εἰρήκαμεν, καὶ Πηδάσου. Ἐνόπην δ' οἱ μὲν τὰ Πέλανά φασιν, οἱ δὲ τόπον τινὰ περὶ Καρδαμύλην. οἱ δὲ τὴν Γερηνίαν, τὴν δὲ Ἱρὴν κατὰ τὸ ὄρος δεικνύουσι τὸ κατὰ τὴν Μεγαλόπολιν τῆς Ἀρκαδίας ὡς ἐπὶ Ἀνδανίαν ἰόντι, ἣν ἔφαμεν Οἰχαλίαν ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ εἰρῆσθαι. οἱ δὲ τὴν νῦν Μεσόλαν οὕτω καλεῖσθαι φασί, καθήκουσαν εἰς τὸν μεταξὺ κόλπον τοῦ Ταϋγέ-

του

Atheniensibus expugnatos. In hac maris ora Cyparissiorum sitæ sunt duæ insulæ, quæ Strophades dicuntur, in mari Africo & meridiano, cccc ferè à continente stadijs. Pylum hãc Messenijs fuisse nauium stationem Thucydides inquit. Deinceps est Methone. hanc aiunt ab Homero Pedasum dictã esse, unam de septem urbibus Achilli ab Agamemnone promissis. Ibi Agrippa in bello Actiaco, urbe primo nauium appulsu potitus, Bocchum Maurusiorum regem, qui Antonij partes sequebatur, interfecit. Continuus est Methonæ Acritas, initium Messeniaci sinus, qui & Asinæus dicitur ab Asine, quòd primum est in eo sinu oppidum, eiusdem cum Hermionica Asina nominis. Hoc sin⁹ initium est uersus occasum: uersus ortum autem Thyrides quæ dicuntur, confines ei quæ nunc est Laconicæ iuxta 21 Cinæthium & Tænarum. 21
Medio loco, si à Thyridibus initium sumas, Tylus est, quam nonnulli Oetylum uocant. inde Leuctrum, Bœotiæ Leuctrorum colonia. post Cardamyla in saxo natura munito sita. inde Pheræ, Thuriȩ confines & Gerenijs, à quo loco Nestorem aiunt Gerenij nomen habere, quòd sit ibi, ut diximus, seruatus. In Gerenia fanum Aesculapij Triccæum monstratur; positum imitatione eius quod est Triccæ in Thessalia. Dicitur autem Pelops condidisse Leuctrum, Charadram, & Thalamos, qui nunc Bœotij appellantur, cùm sororem Nioben Amphioni in matrimonium collocaret, eoq; ex Bœotia quosdam acciuisse. Apud Pheras Nedo fluuius in mare exit, lapsus per Laconicam, alius à Neda amne. habet autem nobile templum Nedusiæ Mineruæ. sed & Pœeessa habet Mineruæ Nedusiæ templum, nomen habens à Nedonte loco quodam, in quo aiunt Teleclum condidisse Pœeessam, Echias, & Tragium. Quod ad septem illas Achilli oblatas urbes attinet, de Cardamyla, Pheris, ac Pedaso dictum est. Enopen esse putant alij Pelana, alij locum quendam Cardamylæ uicinum, alij Gereniam, Hieram siue Hiram ostendunt ad montem, qui situs est in uia quæ à Megalopoli Arcadiȩ urbe ad Andaniam ducit, quam Oechaliam à poëta dici monuimus. alij eã quæ nunc Mesola est ab Homero Hiram dictam uolunt, quæ pertingit ad sinum qui est inter

Tayge-

Taygetum & Meſſeniam Aepea nunc Thu
ria uocatur, quam finitimā Pheris diximus.
uox celſam ſignificat, quòd nomen inde ha
bet, quòd in ſublimi colle eſt ſita. A' Thuria
etiam ſinus Thuriates denominatur, in quo
unica fuit urbs Rium, Tænaro oppoſita. An
theiam porrò ſunt qui ipſam Thuriam intel
ligant, & Aepeæ nomine Methonam, alij e-
22 am regionem, quæ 22 inter Aſiā eſt, ex Meſ-
ſenias urbibus omnibus appoſitiſsimè dictā
pratis herboſam, cuius urbs eſt ad mare ſita
Corone. quam ipſam Pedaſum à poëta dici
ſunt qui exiſtiment. Sunt autem omnes ma
ri uicinæ. nā Cardamyla mari imminet, Phe-
ræ ab eo quinque ſtadijs diſtant: habentque
ſtationem nauium æſtiuam. reliquæ inæqua
libus à mari abſunt ſpacijs, Propè Coronam
ad medium fermè ſinus oſtia ſunt Pamiſi am
nis, ad dextram habentis Coronam & quæ
deinceps uerſum occaſum ſunt urbes qua-
rum ultimæ Pylus & Cypariſsia, media Era-
na, quam nonnulli priùs fuiſſe Arenam non
rectè ſunt opinati: Thuriam & Pheras ad ſi-
niſtram. Hic fluuiorum qui intra iſthmum
ſunt maximus eſt, quāquam à fontibus non
ultra c ſtadia profluat aquę copioſus per pla
niciem Meſſeniacam & quæ Macaria dici-
tur: abeſt ab hodierna Meſſena ſtadijs CCL.
Eſt & alius amnis Pamiſus exiguus & per
conualles labens crebras iuxta Leuctrum
Laconicæ, de quo Meſſenij cum Lacedæmo
nijs Philippo iudice litigauerunt. Supra o-
ſtēdimus, Pamiſo quoſdam Amathi nomen
facere. Ephorus narrat Creſphontem Meſſe
na potitum, eam in quinque (.ut diximus.)
partes diuiſiſſe, ita ut Stenyclarum ſitam in
medio regionis regiam ſibi deſignauerit: in-
deq; Iamitam legatum miſerit Pylum ac Ri-
um, qui omnibus Meſſenijs idem cum Dori-
enſibus ius eaſdem leges faceret. quod cum
indignè ferrent Dorienſes, mutato eum con
ſilio ſolam Stenyclarum urbem iure Dorien
ſium donaſſe: eoq; facto omnes Dorienſes
in unum fuiſſe collectos. Cæterum Meſſena
Corinthi ſimilis eſt. utrique enim harum ur-
bium mons imminet excelſus atque præru-
ptus, communi contentus muro, arcisq; u-
ſum præſtans, Ithoma Meſſenæ, Acrocorin-
thus Corintho. Itaque accommodatè uide-
tur Demetrius Phalereus Philippo Deme-
trij F. dixiſſe, cui ſuadebat ut utranq; urbē te
neret, ſiqdē Peloponēſū ſuū facere cuperet:

του καὶ τῆς Μεσσηνίας. ἡ δ' Αἴπεια νῦν Θου-
ρία καλεῖται, ἣν ἔφαμεν ὅμορον Φηραῖς. ἵ-
δρυται δ' ἐπὶ λόφου ὑψηλοῦ, ἀφ' οὗ καὶ
τοὔνομα. Ἀπὸ δὲ τῆς Θουρίας, καὶ ὁ Θουριά-
της κόλπος. ἐν ᾧ πόλις μία ἣν τοὔνομα Ῥίον
ἀπεναντίον Ταινάρου. Ἄνθειαν δὲ οἱ μὲν
αὐτὴν τὴν Θουρίαν φασίν, Αἴπειαν δὲ τὴν
Μεθώνην. οἱ δὲ τὴν μεταξὺ Ἀσίνης, τῶν Μεσ-
σηνίων πόλεων οἰκειότατα βαθύλειμον λε-
χθεῖσαν, ἧς πρὸς θαλάττῃ πόλις Κορώνη. ἐπὶ
ταύτην δέ τινες Πήδασον λεχθῆναι φα-
σὶν ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ. Πᾶσαι δ' ἐγγὺς ἁλός,
Καρδαμύλη μὲν ἐπ' αὐτῇ, Φηραὶ δ' ἀπὸ
πέντε σταδίων, ὕφορμον ἔχουσα θερινόν. αἱ
δ' ἄλλαι, ἀνωμάλοις κέχρηνται τοῖς ἀπὸ
θαλάσσης διαστήμασι. Πλησίον δὲ Κορώνης,
κατὰ μέσον πως τὸν κόλπον, ὁ Πάμισος πο
ταμὸς ἐκβάλλει, ταύτην μὲν ἐν δεξιᾷ ἔχων
καὶ τὰς ἑξῆς, ὧν εἰσιν ἔσχαται πρὸς δύσιν,
καὶ Πύλος, καὶ Κυπαρισσία, μέση δὲ τού-
των Ἔρανα (ἣν οὐκ εὖ τινὲς Ἀρήνην εἶναι νε
νομίκασι πρότερον) Θουρίαν δὲ καὶ Φηρὰς
ἐν ἀριστερᾷ. μέγιστος δ' ἐστὶ ποταμῶν τῶν
ἐντὸς ἰσθμοῦ, καίπερ οὐ πλείους ἢ ἑκατὸν
σταδίους ἐκ τῶν πηγῶν ῥυεὶς περὶ ὕδατι
δαψιλὴς διὰ τοῦ Μεσσηνιακοῦ πεδίου, καὶ
τῆς Μακαρίας καλουμένης. ἀφέστηκέ τε τῆς
νῦν Μεσσηνίων πόλεως ὁ ποταμὸς σταδίους
διακοσίους πεντήκοντα. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλος
Πάμισος χαραδρώδης μικρός, περὶ Λεῦ-
κτρον ῥέων τὸ Λακωνικόν, περὶ οὗ κρίσιν ἔ-
σχον Μεσσήνιοι πρὸς Λακεδαιμονίους ἐπὶ
Φιλίππου. τὸν δὲ Πάμισον Ἄμαθον τινὲς
ὠνόμασαν, ὡς προείπομεν. Ἔφορος δὲ τὸν
Κρεσφόντην ἐπειδὴ εἷλε Μεσσήνην, διε-
λεῖν φησὶν ὡς προειρήκαμεν, εἰς πέντε πό-
λεις αὐτήν, ὥστε τὴν Στενύκλαρον μὲν ἐν
τῷ μέσῳ τῆς χώρας ταύτης κειμένην, ἀπο-
δεῖξαι βασίλειον αὐτῷ τῆς βασιλείας, ἐντεῦ-
θεν δὲ Ἰαμίτην πέμψαι πρεσβευτὴν εἰς
Πύλον καὶ Ῥίον, τοὺς Μεσσηνίους ἅπαν-
τας τοῖς Δωριεῦσιν ἰσονόμους ποιήσοντα.
ἀναξιοπαθούντων δὲ τῶν Δωριέων, μετα-
γνόντα μόνην τὴν Στενύκλαρον εἰσνομίσαι
πόλιν. ἐπὶ δὲ τοὺς Δωριέας συναγαγεῖν
πάντας. Ἡ δὲ Μεσσηνίων πόλις ἔοικε Κο-
ρίνθῳ. ὑπέρκειται γὰρ τῆς πόλεως ἑκατέ-
ρας, ὄρος ὑψηλὸν καὶ ἀπότομον, τείχει κοι-
νῷ περιειλημμένον, ὥστ' ἀκροπόλει χρῆσθαι.
τὸ μὲν καλούμενον Ἰθώνη, τὸ δὲ Ἀκροκόριν-
θος. ὥστ' οἰκείως δοκεῖ Δημήτριος ὁ Φαλη-
ρεὺς πρὸς Φίλιππον εἰπεῖν, τὸν Δημητρίου
παρακελευόμενος τούτων ἔχεσθαι τῶν πόλεων ἀμφοῖν, ἐπιθυμοῦντα τῆς Πελοποννήσου.

τῶν κα-

τῶν κεράτων γὰρ ἀμφοῖν, ἔφη, κρατήσας, καθέξεις τὴν βοῦν. κέρατα μὲν λέγων τὴν Ἰθώμην, καὶ τὸν Ἀκροκόρινθον, βοῦν δὲ τὴν Πελοπόννησον. Καὶ δὴ διὰ τὴν εὐκαιρίαν ταύτην ἀμφήριστοι γεγόνασιν αἱ πόλεις αὗται. Κόρινθον μὲν οὖν κατέσκαψαν, καὶ ἀνέστησαν πάλιν Ῥωμαῖοι, Μεσσήνην δὲ ἀνεῖλον μὲν Λακεδαιμόνιοι, πάλιν δ' ἀνέλαβον Θηβαῖοι, καὶ μετὰ ταῦτα Φίλιππος Ἀμύντου. αἱ δ' ἀκροπόλεις ἀοίκητοι διέμειναν. Τὸ δ' ἐν Λίμναις τῆς Ἀρτέμιδος ἱερὸν Λιμναῖον, ἐφ' ᾧ Μεσσήνιοι περὶ τὰς παρθένους ὑβρίσαι δοκοῦσι τὰς ἀφιγμένας ἐπὶ τὴν θυσίαν, ἐν μεθορίοις ἐστὶ τῆς Λακωνικῆς καὶ τῆς Μεσσηνίας, ὅπου κοινὴν συνετέλουν πανήγυριν, καὶ θυσίαν ἀμφότεροι. μετὰ δὲ τὴν ὕβριν οὐ διδόντων δίκας τῶν Μεσσηνίων, συστῆναι φασὶ τὸν πόλεμον. Ἀπὸ δὲ τῶν Λιμνῶν τούτων, καὶ τὸ ἐν Σπάρτῃ Λιμναῖον εἴρηται τῆς Ἀρτέμιδος ἱερόν. Πλεονάκις δ' ἐπολέμησαν διὰ τὰς ἀποστάσεις τῶν Μεσσηνίων. Τὴν μὲν οὖν πρώτην κατάκτησιν αὐτῶν φησι Τυρταῖος ἐν τοῖς ποιήμασι κατὰ τοὺς τῶν πατέρων πατέρας γενέσθαι. τὴν δὲ δευτέραν καθ' ἣν ἑλόμενοι συμμάχους Ἠλείους καὶ Ἀργείους καὶ Πισάτας ἀπέστησαν, Ἀρκάδων μὲν Ἀριστοκράτην τὸν Ὀρχομενοῦ βασιλέα παρεχομένων στρατηγόν, Πισατῶν δὲ Πανταλέοντα τὸν Ὀμφαλίωνος· ἡνίκα φησὶν αὐτὸς στρατηγῆσαι τὸν πόλεμον τοῖς Λακεδαιμονίοις. καὶ γὰρ εἶναί φησιν ἐκεῖθεν ἐν τῇ ποιήσει ἐλεγείᾳ, ἣν ἐπιγράφουσιν Εὐνομίαν·

Αὐτὸς γὰρ Κρονίων καλλιστεφάνου πόσις Ἥρης
Ζεὺς Ἡρακλείδαις τήνδε δέδωκε πόλιν.
Οἷσιν ἅμα προλιπόντες Ἐρινεὸν ἠνεμόεντα.
Εὐρεῖαν Πέλοπος νῆσον ἀφικόμεθα.

Ὥστε ἢ ταῦτα ἠκύρωται ὄντα ἐλεγεῖα, ἢ Φιλοχόρῳ ἀπιστητέον, καὶ Καλλισθένει, καὶ ἄλλοις πλείοσιν εἰποῦσιν, ἐξ Ἀθηνῶν καὶ Ἀφιδνῶν ἀφικέσθαι δεηθέντων Λακεδαιμονίων κατὰ χρησμόν, ὃς ἐπέταττε παρ' Ἀθηναίων λαβεῖν ἡγεμόνα. ἐπὶ μὲν οὖν τοῦ Τυρταίου ὁ δεύτερος ὑπῆρξε πόλεμος. Τρίτον δὲ καὶ τέταρτον συστῆναι φασίν, ἐν ᾧ κατελύθησαν οἱ Μεσσήνιοι. Ὁ δὲ πᾶς περίπλους ὁ Μεσσηνιακὸς στάδιοι ὀκτακόσιοί που, κατακολπίζοντι. Ἀλλὰ γὰρ εἰς πλέω λόγον τοῦ μετρίου πρόϊμεν, ἀκολουθοῦντες τῷ πλήθει τῶν ἱστορουμένων, περὶ χώρας ἐκλελειμμένης τῆς πλείστης, ὅπου γε καὶ ἡ Λακωνικὴ

Eum, si utroque cornu apprehendisset, bouem obtenturum. bouem nimirũ Peloponnesum, cornua Ithomam & Acrocorinthum appellans. Certè ob situs opportunitatem urbes istæ multis præbuerunt causam certaminibus. ac Corinthum quidem & diruerũt, & instaurauere deinde Romani: Messenam euerterunt Lacedæmonij, renouauerũt Thebani, ac postea temporis Philippus Amyntæ filius. sed arces inhabitantium uacuæ permanserunt. Fanum porrò Limnis (.uox ea lacus significat.) Dianæ consecratum Limnæum, in quo Messenij putantur uiolasse uirgines quæ ad sacrificium eò se contulerant, in confinio est Laconicæ & Messeniæ: & uterque ibi populus solebat solennem conuentum ac sacrificium frequentare. cum autem Messenij de illata iniuria non satisfacerent, bellum aiũt coortum. Ab his Limnis etiam Limnææ, Dianæ templo, quod est Lacedæmone, nomen factum fuit. Sæpe autem gesserunt bellum Spartani propter defectiones Messeniorum. Primò hos subactos à Lacedæmonijs ait in suis poëmatis Tyrtæus auorum tempestate. Secundò, quando adscitis in societatem Eleis, Argiuis, ac Pisatis rebellauerunt, Arcadibus ducem eis prebentibus Aristocratem Orchomeni regẽ, Pisatis Pantaleonem Omphalionis filius. quo quidem tempore se ait belli ducem Lacedæmonijs fuisse. inde enim aiunt esse elegos uersus in poëmate, quod Eunomia inscribitur, id est, bona legum constitutio.

Ipse Heraclidis tribuit nam Iuppiter urbem
Hanc, qui Iunonis coniugio fruitur:
Quîs cum uentosam nos linquentes Erineum
In Peloponnesi uenimus ampla sola.

Proinde aut his uersibus elegis autoritas derogata fuit, aut fides Philochoro, Callistheni, alijsq́; compluribus habenda non est, qui eum ab Athenis atque Aphidna tradiderunt uenisse Lacedæmoniorum rogatu, oraculo iussorum ducem ab Atheniensibus sumere. Enimuerò secundum bellum fuit Tyrtæi ætate. Tertium & quartum ferunt commissa, quibus debellati sunt Messenij. Circuitus totius Messeniacæ oræ, 23 si quis 23
nõ intret sinus, est stad. circiter IↃCCC. At.n. mediocritatẽ in dicẽdo egressi sumus, multitudinẽ secuti eorũ q̃ narrant de regione maiore sui parte deserta: cùm ipsam etiam Laco-

 νικὴ

nicam, si cum pristina eam hominũ frequentia compares, deficere iam mortales uideantur. Demta enim Lacedæmone, oppida eius supersunt ad XXX numero: cùm antiquitus cẽtum urbium regionem dictam fuisse perhibeant, ideoq́ centum bobus quotannis eos sacrificasse. Ergo post Messeniacum sinum Laconicus sequitur inter Tænarum & Maleas, à meridie uersus ortum parumper declinans. Thyrides, quod est in Messeniaco sinu præcipitium fluctibus obnoxium, à Tænaro distant stadijs CXXX. Supra situs est mons Taygetus, non lõgè à mari ad lineam in sublime porrectus, & uersus septentrionem attingens Arcadicorum montium radices: ita ut flexus cubiti similis in medio relinquatur, ubi Messenia Laconicam attingit. Infra Taygetum in mediterraneis Sparta iacet, & Amyclæ, ubi delubrum est Apollinis, ac Pharis. Solum urbis est in loco concauiore aliquantulum, tametsi montes etiam includat. nulla nunc eius pars stagno proluitur, quãquam olim suburbium admiserit lacus, fueritq́ inde appellatum Limnæ: & Limnæi Bacchi templum quod olim erat loco aquis perfuso, nunc stat in sicco. Verùm in oræ maritimæ sinu Tænarum est acta in mare porrecta, quæ continet Neptuni fanum in luco situm. ponè est antrum, per quod Cerberum ex inferis ab Hercule extractum fabulãtur. Inde ad Phycũtem Cyrenaicę regionis promontoriũ traiectꝰ est uersus meridiem stad. III CIↃ: ad Pachynum Siciliæ promontorium & uersus occasum, stadiorum IV CIↃ IↃC. quidam IↃC summæ adimunt. ad Maleas & in orientem, si sinus quis non intret, IↃC LXX. ad Onu gnathon (.id est maxillam asini.) peninsulã humilẽ intra Maleas sitã, IↃXX. Ante Tenarum sita est insula Cythara, interuallo XL stadiorum, bono portu instructa, & urbe eiusdẽ nominis. quã priuatim possedit Eurycles nostra ætate Lacedemoniorũ princeps. sed & plures exiguę insulæ circumiacent alię uiciniores alię paulo remotiores. ad Corycum Cretæ promontorium breuissimus est cursus stadiorum CCL. Post Tænarum nauigans Onu gnathon uersus & Maleas, ad urbem uenit, quæ Amathûs dicitur, id est sabulosa. inde Asine, & Spartæ nauale Gythium, intra CCXL stadia situm. eius stationem nauiũ fodiendo paratã aiũt. Deinceps Eurotę ostiũ

νικὴ λειπανδρεῖ, κρινομένη πρὸς τὴν παλαιὰν εὐανδρίαν. Πλὴν γὰρ τῆς Σπάρτης, αἱ λοιπαὶ πολίχναι τινές εἰσι περὶ τριάκοντα τὸν ἀριθμόν. τὸ δὲ παλαιὸν ἑκατόμπολιν φασὶν αὐτὴν καλεῖσθαι. καὶ τὰ ἑκατόμβοια διὰ τοῦτο θύεσθαι παρ' αὐτοῖς κατ' ἔτος. Ἔστι δ' οὖν μετὰ τὸν Μεσσηνιακὸν κόλπον, ὁ Λακωνικὸς μεταξὺ Ταινάρου καὶ Μαλεῶν, ἐκκλίνων μικρὸν ἀπὸ μεσημβρίας πρὸς ἕω. διέχουσι δὲ σταδίους ἑκατὸν τριάκοντα αἱ Θυρίδες τοῦ Ταινάρου ἐν τῷ Μεσσηνιακῷ οὖσαι κόλπῳ, ῥοώδης κρημνός. τούτων δ' ὑπέρκειται τὸ Ταΰγετον. ἔστι δ' ὄρος μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης ὑψηλόν τε, καὶ ὄρθιον, συνάπτον κατὰ τὰ προσάρκτια μέρη ταῖς Ἀρκαδικαῖς ὑπωρείαις, ὥστε καταλείπεσθαι μεταξὺ ἀγκῶνα, καθ' ὃν ἡ Μεσσηνία συνεχής ἐστι τῇ Λακωνικῇ. ὑποπέπτωκε δὲ τῷ Ταϋγέτῳ ἡ Σπάρτη ἐν μεσογαίᾳ, καὶ Ἀμύκλαι, οὗ τὸ τοῦ Ἀπόλλωνος ἱερόν, καὶ ἡ Φᾶρις. ἔστι μὲν οὖν ἐν κοιλοτέρῳ χωρίῳ τὸ τῆς πόλεως ἔδαφος, καίπερ ἀπολαμβάνον ὄρη μεταξύ. ἀλλ' οὐδὲν γε μέρος αὐτοῦ λιμνάζει, τὸ δὲ παλαιὸν ἐλίμναζε τὸ προάστειον, καὶ ἐκάλουν αὐτὸ Λίμνας· καὶ τὸ τοῦ Διονύσου ἱερὸν ἐν Λίμναις ἐφ' ὑγροῦ βεβηκὸς ἐτύγχανε, νῦν δ' ἐπὶ ξηροῦ τὴν ἵδρυσιν ἔχει. Ἐν δὲ τῷ κόλπῳ τῆς παραλίας, τὸ μὲν Ταίναρον ἀκτή ἐστιν ἐκκειμένη. τὸ ἱερὸν ἔχουσα τοῦ Ποσειδῶνος ἐν ἄλσει ἱδρυμένον. πλησίον δ' ἐστὶν ἄντρον, δι' οὗ τὸν Κέρβερον ἀναχθῆναι μυθεύουσιν ὑφ' Ἡρακλέους ἐξ ᾅδου. Ἐντεῦθεν δ' εἰς μὲν Φυκοῦντα ἄκραν δίαρμά ἐστι τῆς Κυρηναίας πρὸς νότον σταδίων τρισχιλίων. εἰς δὲ Πάχυνον πρὸς δύσιν τὸ τῆς Σικελίας ἀκρωτήριον τετρακισχιλίων ἑξακοσίων· τινὲς δὲ τετρακισχιλίων φασίν. εἰς δὲ Μαλέας πρὸς ἕω ἑξακοσίων ἑβδομήκοντα κατακολπίζοντι. εἰς δὲ Ὄνου γνάθον ταπεινὴν χερρόνησον ἐντὸς τῶν Μαλεῶν τριακοσίων εἴκοσι. Πρόκειται δὲ κατὰ τοῦτον Κύθηρα ἐν τεσσαράκοντα σταδίοις νῆσος εὐλίμενος, πόλιν ἔχουσα ὁμώνυμον, ἣν ἔσχεν Εὐρυκλῆς ἐν μέρει κτήσεως ἰδίας ὁ καθ' ἡμᾶς τῶν Λακεδαιμονίων ἡγεμών. περίκειται δὲ νησίδια πλείω, τὰ μὲν ἐγγύς, τὰ δὲ μικρὸν ἀπωτέρω. Εἰς δὲ Κώρυκον ἄκραν τῆς Κρήτης, ἐγγύτατος πλοῦς ἐστι σταδίων διακοσίων καὶ πεντήκοντα. Μετὰ δὲ Ταίναρον πλέοντι ἐπὶ τὴν Ὄνου γνάθον, καὶ Μαλέας, Ἀμαθοῦς ἐστι πόλις, εἶτα Ἀσίνη, καὶ Γύθιον τὸ τῆς Σπάρτης ἐπίνειον, ἐν διακοσίοις καὶ τετταράκοντα σταδίοις ἱδρυμένον, ἔχει δ' ὥς φασι, τὸν ναύσταθμον ὀρυκτόν. εἶθ' ὁ Εὐρώτας ἐκδίδωσι μεταξὺ

μεταξὺ Γυθίου, καὶ Ἀκτραίων. τέως μὲν οὖν ὁ πλοῦς ἐστι παρ' αἰγιαλὸν, ὅσον διακοσίων καὶ τεσσάρων σταδίων. εἶθ' ἑλώδης ὑπέρκειται χωρίον, καὶ κώμη Ἕλος· πρότερον δ' ἦν πόλις, καθάπερ καὶ Ὅμηρός φησιν·

Οἵ τ' ἄρ' Ἀμύκλας εἶχον, Ἕλος τ' ἔφαλον
πτολίεθρον.

Κτίσμα δ' Ἕλιν φασὶ τοῦ Περσέως. Ἔστι δὲ καὶ πεδίον καλούμενον Λεύκη. εἶτα πόλις ἐπὶ χερρονήσου ἱδρυμένη Κυπαρισσία, λιμένα ἔχουσα. εἶτα ἡ Ὄνου γνάθος, λιμένα ἔχουσα. εἶτα Βοία πόλις, εἶτα Μαλεαί. στάδιοι δ' εἰς αὐτὰς ἀπὸ τῆς Ὄνου γνάθου πεντήκοντα, καὶ ἑκατόν. ἔστι δὲ καὶ Ἀσωπὸς πόλις ἐν τῇ Λακωνικῇ. Τῶν δ' ὑφ' Ὁμήρου καταλεγομένων, τὴν μὲν Μέσσην οὐδαμοῦ δείκνυσθαι φασί. Μεσσόαν δ' οὐ τῆς χώρας εἶναι μέρος τῆς Σπάρτης καθάπερ καὶ τὸ Λιμναῖον. Ἔνιοι δὲ κατὰ ἀποκοπὴν δέχονται τὴν Μεσσήνην· εἴρηται γὰρ ὅτι καὶ αὐτὴ μέρος ἦν τῆς Λακωνικῆς. παραδείγμασι δὲ χρῶνται τοῦ μὲν ποιητοῦ, τὸ Κρῖ, καὶ Δῶ, καὶ Μάψ. καὶ ἔτι

Ἵππους δ' Αὐτομέδων τε, καὶ Ἄλκιμος, —

ἀντὶ τοῦ Ἀλκιμέδων. Ἡσιόδου δὲ, ὅτι τὸ βριθὺ, καὶ τὸ βριαρὸν βρῖ λέγει. Σοφοκλῆς δὲ, καὶ Ἴων τὸ ῥάδιον ῥᾶ. Ἐπίχαρμος δὲ τὸ λίαν, λί· Συρακὼ δὲ τὰς Συρακούσας. παρ' Ἐμπεδοκλεῖ δὲ, — μία γίνεται ἀμφοτέρων ὄψ ἡ ὄψις. καὶ παρ' Ἀντιμάχῳ,

Δημήτριός τοι Ἐλευσινίη ἱερὴ ὄψ.

καὶ τὸ ἄλφιτον ἄλφι. Εὐφορίων δὲ, καὶ τὸν ἧλον, λέγει ἧλ. παρὰ Φιλήτᾳ δὲ

Δμωὸς δ' εἰς ταλάρους λευκὸν ἄγουσιν ἔρι.

Εἰς ἄνεμον δὲ τὰ πηδὰ, — τὰ πηδάλια Ἄρατός φησι. Δωδὼ δὲ τὴν Δωδώνην, Σιμμίας. Τῶν δ' ἄλλων τῶν ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ κατωνομασμένων, τὰ μὲν ἀνῄρηται, τῶν δ' ἴχνη λείπεται, τὰ δὲ μετωνόμασται, καθάπερ αἱ Αὐγειαὶ, Αἰγαῖαι. οὐ γὰρ ἐν τῇ Λοκρίδι οὐδ' ὅλως περίεισι. Τὴν δὲ Λᾶν οἱ Διόσκουροί ποτε ἐκ πολιορκίας ἑλεῖν ἱστοροῦνται, ἀφ' οὗ δὴ Λαπέρσαι προσηγορεύθησαν. καὶ Σοφοκλῆς λέγει που,

Νὴ τὼ Λαπέρσα, νὴ τὸν Εὐρώταν τρίτον,
Νὴ τοὺς ἐν Ἄργει καὶ κατὰ Σπάρτην θεούς.

Φησὶ δ' Ἔφορος καὶ τοὺς κατασχόντας τὴν Λακωνικὴν Ἡρακλείδας, Εὐρυσθένη τε καὶ Πατροκλῆ, διελεῖν εἰς ἓξ μέρη, καὶ πολίσαι τὴν χώραν. * μίαν μὲν οὖν τῶν μερίδων τὰς Ἀμύκλας ἐξαίρετον δοῦναι τῷ προδόντι αὐτοῖς τὴν Λακωνικὴν, καὶ πείσαντι τὸν κατέχοντα αὐτὴν, ὑπόσπονδον ἀπελθεῖν μετὰ τῶν Ἀχαιῶν εἰς τὴν Ἰωνίαν· τὴν δὲ Σπάρτην βασίλειον ἀποφῆναι σφίσιν αὐτοῖς· εἰς δὲ τὰς

est inter Gythium & Acriam. Atque huc quidem usque præter litus nauigatur, spacio CCIV fere stadiorum. Postea superiacet locus palustris, & Helos, nunc pagus, urbs quondam, sicut & Homer. expressit—Amyclas

Qui tenuere, & Helos maris ad lito positam *Iliad.β.585.*
urbem.

Conditam aiunt ab Helio Persei F. Est & campus qui Leuce dicitur. Deinde urbs in peninsula sita, nomine Cyparissia, portũ habens. Sequitur Onu gnathos, portu & ipsa prædita. inde urbs Bœa: tum Maleę, ab Onu gnatho stadijs disſita CL. Est & Asopus urbs in Laconica. Quas autem Homerus Laconicæ urbes recenset, ex his negant Messam ullibi posse mõstrari: 24 Messoam, ut & Limneum, portiones regionis nõ esse aiunt. 24
Quibusdam Messe amputato fine posita uidetur pro Messene: quam ipsam quoque fuisse partem Laconicæ docuimus. Adducunt autem exemplorum loco Homerica illa decurtata, Cri, Do, & Maps: & illud

Automedon iungebat equos, atque Alcimus— *Iliad.τ.392.*

pro Alcimedon & ex Hesiodo, Bri pro briaron uel brithy positum: sicut apud Sophoclem & Ionem Ra pro Radion: apud Epicharmum Li pro Lian, & Syracò pro Syracusis: apud Empedoclem & Antimachum Ops pro Opsis: apud Euphorionẽ Hel pro Helos: apud Philetam Eri pro Erion: apud Aratum Peda pro Pedalia: Dodo pro Dodona apud Simmiam. Reliquarum urbium quas poëta nominauit, quædã extinctæ sunt aliarum uestigia supersunt, nonnullorũ nomina sunt mutata, ut Augearum in Aegeas. nam in Locride Augeæ prorsus perierunt. Lân autem Castores expugnasse aliquando dicuntur, unde & Lapersæ (. id est qui Lân exciderint.) dicti sunt. & alicubi Sophocles sic loquitur.

Per & Lapersas, Eurotamque tertium,
Et qui coluntur Argis, & Spartæ deos.

Ephorus tradit Heraclidas Laconica potitos Eurysthenem & Proclem, regionem in sex partes diuisisse. * atque harum partium unam, scilicet Amyclas, eximiam dedisse ei, qui Laconicam ipsis prodiderat, per diderat, persuaseratque eam tunc obtinenti, ut certis pactis firmatis cũ Achæis in Ioniam discederet: Spartã sibi pro regia destinasse. in reli-

reliquas urbes dimisisse reges, qui ciuib. permitterent ut quosuis peregrinos inquilinorum loco reciperent, motos penuria hominum incolentium. usos autem fuisse *

*

*

ut tuta esset ab ijs qui intus erant. atque ita obtemperasse Spartanis omnes qui circùm accolebant uicinos, & in societatem æqualitatemque legum, reipub. & curiæ ab ijs admissos fuisse, helotasque appellatos. *Heilotes* Verùm ab Agide Eurysthenis filius id iuris eis ademtum. iussoque fuisse Lacedæmonij tributum pendere. Helios qui urbẽ Helos tenebãt, reliquis parentibus mandato solos rebellasse, debellatosque seruituti addictos fuisse certis quibusdam conditionibus, ut talem seruum neque libertate donare liceret domino, neque extra fines uendere. Ei bello nomen fuit bellum contra Hilotas. Sed profectò totum feræ hilotum statum qui deinceps perdurauit usque ad id tempus quo rerum potiti sunt Romani, Agis instituit: quos Lacedæmonij publicos quodammodo seruos habuerunt, domicilia ijs designantes peculiaria, & operas iniungentes certas. Enimuerò de Laconum repub. & quæ eis obtigerũt mutationes, pleraque, utpote nota, omitti possunt. quorũdam tamen uidetur faciunda mentio. Memoriæ traditum est, Achæos Phthiotas cum Pelope in Peloponnesum profectos, Laconicam inhabitasse. hos uirtute ita excelluisse, ut Peloponesus, quæ ab antiquo iam tempore Argos appellabatur, ab ijs Argos Achaicum denominaretur: neque Peloponnesus modo, sed & peculiariter Laconica id nominis gereret. itaque illud poetæ,

Odyss. γ. 251. An non tunc Argis aderat Menelaus Achinis?

sic interpretantur, An non erat in Laconica? Sub reditum uerò Heraclidarum, cùm Philonomus Doriensibus Laconicam prodidisset, inde in Ionum ditionem migrauerunt, quę hodieque Achaia dicitur. de quibus in Achaicarum rerum expositione dicemus. At qui Laconicam occupauerant, iam inde ab initio uitam honestam degebant. sed ubi Lycurgo rempubl. constituendam permiserũt, tanto exinde post se alios reliquerunt interuallo, ut soli Grecorũ terra marique imperium obtinuerint, principatumque Græcorũ continẽter gesserũt, donec à Thebanis est is eis, ac statim his à Macedonibus ereptus. Neque tñ

his

δὲ τὰς ἄλλας πέμψαι βασιλέας, ἐπιτρέψαντας δέχεσθαι συνοίκους τοὺς βουλομένους τῶν ξένων, διὰ τὴν λειπανδρίαν. χρῆσθαί δὲ λαιμένῳ——

δυλίμενον αὐτοῖ δὲ πρὸς τοὺς πολέμους——

γὰρ ὁμορεῖν τοῖς κύκλῳ φρούρια δὲ——

ἀπὸ τῶν ἐντὸς ἀσφάλειαν ἐχούσῃ. ὑπακούοντας δ' ἅπαντας τοὺς περιοίκους Σπαρτιατῶν, ὅμως ἰσονόμους εἶναι, μετέχοντας καὶ πολιτείας, καὶ ἀρχείων. καλεῖσθαι δὲ εἵλωτας. Ἆγιν δὲ τὸν Εὐρυσθένους, ἀφελέσθαι τὴν ἰσοτιμίαν, καὶ συντελεῖν προστάξαι τῇ Σπάρτῃ. τοὺς μὲν οὖν ἄλλους ὑπακοῦσαι, τοὺς δ' ἑλείους τοὺς ἔχοντας τὸ ἕλος, ποιησαμένους ἀπόστασιν κατακράτος ἁλῶναι πολέμῳ, καὶ κριθῆναι δούλους ἐπὶ τακτοῖς τισιν, ὥστε τὸν ἔχοντα, μήτ' ἐλευθεροῦν ἐξεῖναι, μήτε πωλεῖν ἔξω τῶν ὅρων τούτους. τοῦτον δὲ λεχθῆναι τὸν πρὸς τοὺς εἵλωτας πόλεμον. Σχεδὸν δέ τι, καὶ τὴν εἱλωτείαν τὴν ὕστερον συμμείνασαν μέχρι τῆς Ῥωμαίων ἐπικρατείας, οἱ περὶ Ἆγιν εἰσὶν οἱ καταδείξαντες. τρόπον γάρ τινα δημοσίους δούλους εἶχον οἱ Λακεδαιμόνιοι τούτους, κατοικίας τινὰς αὐτοῖς ἀποδείξαντες, καὶ λειτουργίας ἰδίας. Περὶ δὲ τῆς Λακώνων πολιτείας, καὶ τῶν γενομένων παρ' αὐτοῖς μεταβολῶν, τὰ μὲν πολλὰ παρείη τις ἂν διὰ τὸ γνώριμον. τινῶν δ' ἄξιον ἴσως μνησθῆναι. Ἀχαιοὺς γὰρ τοὺς Φθιώτας φασὶ συγκατελθόντας Πέλοπι εἰς τὴν Πελοπόννησον, οἰκῆσαι τὴν Λακωνικήν. τοσοῦτον δ' ἀρετῇ διενεγκεῖν, ὥστε τὴν Πελοπόννησον ἐκ πολλῶν ἤδη χρόνων Ἄργος λεγομένην, τότε Ἀχαϊκὸν Ἄργος λεχθῆναι· καὶ οὐ μόνον γε τὴν Πελοπόννησον, ἀλλὰ καὶ ἰδίως τὴν Λακωνικὴν οὕτω προσαγορευθῆναι. τὸ γοῦν τοῦ ποιητοῦ,

Ποῦ Μενέλαος ἔην——;

Ἦ οὐκ Ἄργεος ἦεν Ἀχαιικοῦ;——

δέχονται οὕτως, ἢ οὐκ ἦν ἐν τῇ Λακωνικῇ; Κατὰ δὲ τὴν τῶν Ἡρακλειδῶν κάθοδον, Φιλονόμου προδόντος τὴν χώραν τοῖς Δωριεῦσι, μετανέστησαν ἐκ τῆς Λακωνικῆς εἰς τὴν τῶν Ἰώνων, τὴν καὶ νῦν Ἀχαΐαν καλουμένην, ἐροῦμεν δὲ περὶ αὐτῶν ἐν τοῖς Ἀχαϊκοῖς. Οἱ δὲ κατασχόντες τὴν Λακωνικήν, καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐσωφρόνουν. ἐπεὶ δὲ Λυκούργῳ τὴν πολιτείαν ἐπέτρεψαν, τοσοῦτον ὑπερβαλλόντες τοὺς ἄλλους, ὥστε μόνοι τῶν Ἑλλήνων καὶ γῆς καὶ θαλάττης ἐπῆρξαν, διετέλεσάν τε ἄρχοντες τῶν Ἑλλήνων, ἕως ἀφείλοντο αὐτοὺς τὴν ἡγεμονίαν Θηβαῖοι, καὶ μετ' ἐκείνους εὐθὺς Μακεδόνες. οὐ μὴν

τελέως

τελέως γε οὐδὲ τούτοις εἶξαν, ἀλλὰ φυλάττοντες τὴν αὐτονομίαν, ἔριν εἶχον περὶ πρωτείων ἀεί, πρός τε τοὺς ἄλλους Ἕλληνας, καὶ πρὸς τοὺς τῶν Μακεδόνων βασιλέας. καταλυθέντων δὲ τούτων ὑπὸ Ῥωμαίων, μικρὰ μέν τινα προσέκρουσαν τοῖς πεμπομένοις ὑπὸ Ῥωμαίων στρατηγοῖς, τυραννούμενοι τότε, καὶ πολιτευόμενοι μοχθηρῶς. ἀναλαβόντων δὲ σφᾶς, ἐτιμήθησαν διαφερόντως, καὶ ἔμειναν ἐλεύθεροι πλὴν τῶν φιλικῶν λειτουργιῶν, ἄλλο συντελοῦντες οὐδέν. Νεωστὶ δ' Εὐρυκλῆς αὐτοὺς ἐτάραξε, δόξας ἀποχρήσασθαι τῇ Καίσαρος φιλίᾳ πέρα τοῦ μετρίου, πρὸς τὴν ἐπιστασίαν αὐτῶν. ἐπαύσατο δ' ἡ ἀρχὴ ταχέως, ἐκείνου μὲν παραχωρήσαντος εἰς τὸ χρεών, τοῦ δ' υἱοῦ τὴν φιλίαν ἀπεστραμμένου τὴν τοιαύτην πᾶσαν. Συνέβη δὲ καὶ τοὺς Ἐλευθερολάκωνας λαβεῖν τινὰ τάξιν πολιτείας, ἐπειδὴ Ῥωμαίοις προσέθεντο πρῶτοι οἱ περίοικοι τυραννουμένης τῆς Σπάρτης, οἵ τε ἄλλοι, καὶ οἱ εἵλωτες. Ἑλλάνικος μὲν οὖν Εὐρυσθένη, καὶ Προκλέα φησὶ διατάξαι τὴν πολιτείαν. Ἔφορος δ' ἐπιτιμᾷ φήσας, Λυκούργου μὲν αὐτὸν μηδαμοῦ μεμνῆσθαι, τὰ δ' ἐκείνου ἔργα, τοῖς μὴ προσήκουσιν ἀναθεῖναι. μόνῳ γοῦν Λυκούργῳ ἱερὸν ἱδρῦσθαι, καὶ θύεσθαι κατ' ἔτος. ἐκείνοις δέ, καίπερ οἰκισταῖς γενομένοις, μηδὲ τοῦτο δεδόσθαι, ὥστε τοὺς ἀπ' αὐτῶν, τοὺς μὲν Εὐρυσθενίδας, τοὺς δὲ Προκλείδας καλεῖσθαι· οὐδ' ἀρχηγέτας νομισθῆναι, ὅπερ πᾶσιν ἀποδίδοται τοῖς οἰκισταῖς. * Καὶ αἰτίαν τούτου λέγει, ὅτι ἐπήλυδας ἀνθρώπους δεξάμενος δι' ἐκείνων ἐδυνάστευσε. Περὶ δὲ τῆς φύσεως τῶν τόπων καὶ τούτων, καὶ τῶν Μεσσηνιακῶν, ταῦτα μὲν ἀποδεκτέον λέγοντος Εὐριπίδου. τὴν γὰρ Λακωνικὴν φησὶν ἔχειν πολλὴν μὲν ἄροτον, ἐκπονεῖν δ' οὐ ῥᾴδιον, κοίλη γὰρ ὄρεσι περίδρομος τραχεῖά τε δύσβολός τε πολεμίοις: τὴν δὲ Μεσσηνιακὴν καλλίκαρπον, κατάρρυτόν τε, μυρίοις ἅρμασι, καὶ βουσί, καὶ ποιμέσιν εὐβοτωτάτην,

Οὔτ' ἐν πνοαῖσι χείματος δυσχείμερον,
Οὔτ' αὖ τεθρίπποις ἡλίου θερμὴν ἄγαν.

καὶ ὑποβὰς τῶν πάλων φησὶν ὧν οἱ Ἡρακλεῖδαι περὶ τῆς χώρας ἐποιήσαντο, τὸν μὲν πρότερον γενέσθαι

Γαίης λακαίνης κύριον, φαύλου χθονός·

τὸν δὲ δεύτερον Μεσσήνης,

Ἀρετὴν ἐχούσης μείζον', ἢ λόγῳ φράσαι.

Οἵαν καὶ ὁ Τυρταῖος φράζει. Τὴν δὲ Λακωνικήν, καὶ τὴν Μεσσηνίαν ὁρίζειν αὐτοῦ φήσαντος Παμισὸν εἰς θάλασσαν ἐξορμώμε-

his usquequaque summiserunt sese: sed suarum legum usum sibi seruantes, de principatu & cum reliquis Græcis, & cum Macedonum regibus semper contenderunt. Hos cum Romani subegissent, offenderunt quidem paruis quibusdam in rebus Spartani missos à Romanis præfectos: quippe sub tyrannis & statu reip. prauo degentes. uerùm ubi pristinam reip. formam instauraucre, in eximio habiti sunt honore, libertatemq; retinuerunt, præter socias operas nihil quicq; Romanis pendentes. Nuper aliquid turbæ apud eos excitauit Eurycles, cùm in ijs gubernandis uideretur amicicia Cæsaris ultra modum abuti. sed is tumultus mox cōsedit Eurycle uita defuncto, & filio eius omnem id genus amiciciam auersante. Sed & Eleuthero lacones (.id est, liberi Lacones.) quandam reip. constitutionem adepti sunt, quo tēpore Sparta tyrannis seruiente uicini cum alij tū helotes Romanis se applicuerunt. Proinde Hellanicus Eurysthenem & Proclem autores facit reipub. Spartanæ. Quem Ephorus increpans, ait eum præterita Lycurgi mētione, facta ipsius alienis adscripsisse. nam soli Lycurgo templum esse dicatum, & quotannis sacrificari. illis, quamuis Spartam condiderint, ne hoc quidem concessum esse, ut qui ab ijs ꝓpagati sunt Eurysthenidæ ac Proclidæ nuncuparentur: neque eos principes autores'ue ciuitatis dici, quod omnibus tamen urbium conditoribus defertur. *25 causamq; huius reddit, quod allectis aduenis hominibus, eorum ope imperium obtinuerit. De natura porrò locorū cùm Laconicæ tum Messeniæ, Euripidi credi par est. Is ait Laconicæ soli multum esse ad arandum, sed difficile elaboratu. esse enim regionem cauam, mōtibus cinctam, & alitu in bellis difficilem. Messeniacam contrà bonæ frugis feracem, irriguam, multis curruum, boumq; millibus & pascuis aptam, 25

Et nec sub hybernos flatus nimis algidam,
Nec æstibus quam Titan nimijs urgeat.

Ac paulo inferiùs de sorte loquens qua usi sunt in ditionis diuisione Heraclidæ, priorem ait exiuisse

Terræ Lacœnæ dominum, non boni soli:
posteriorem de Messena
Aequare uerbis cuius bonitatem haud queas:

qualē etiā Tyrtæus affirmat. Cæterùm Euripidi dandū nō est, q̄d Laconicā à Messeniaca distingui ait Pamisi amnis in mare effluxu:cum

xu: cum is per mediam labatur Messeniam, ac nullibi eam quæ nunc est Laconicam attingat. Ne id quidem rectè, quòd Messeniam nautis inaccessam dicit: quæ non minus quàm Laconica ad mare pertinet. Ne Elidē quidem bene distinguit:

Progressus ultra flumen ad Elidem Iouis Vicinam uenies—. Atque adeò nobis nō necesse est id refellere, cùm ipse id posuerit, quo sententia ipsius improbatur. Siue enim de ea loquitur Elea, quæ hodie sic dicitur, Messeniæ confinis: non magis illam tangit Pamisus, quam Laconicam, labēs (ut diximus.) per mediam Messeniam. siue Elidem antiquam intelligit, quæ caua cognominatur: adhuc longiùs à uero aberrat. nam Pamiso transmisso, sequitur magna pars Messeniæ tum Pherarum omnis ditio, & Messeniorum, quam Triphyliam uocabant, mox Pisatis, inde Olympia, hinc post CCC demum stadia Elis. Iam cum apud Homerum Lacedæ-

Iliad.β.581. monis epitheton alij Cetoëssan, alij Cætaessan legant: quæritur illud unde dicatur, à cetis'ne, an uerò, quod est probabilius, à magnitudine. hoc alij calamithosam interpretantur, alij cauernosam, quòd rupturæ quos terræ motus efficiunt, cæeti dicantur. unde & apud Lacedæmonios Cæadas antrum quoddam, quo pro carcere utebantur. quanquàm has cauernas alij malunt Coos dici Græcè, unde illud Homeri

Iliad.α.268. Phersin orescois.—. id est belluis, quæ montanos inhabitarent specus. Est autem Laconica terræ motibus obnoxia: & memorant quidam, Taygeti uerticem hoc modo abruptum. Lapicidinas habet lapidis preciosi, Tenarij in Tænaro antiquitus. & recens sectura metalli est aperta iustæ magnitudinis à quibusdam, Romanorum magnificētia sumtus suppeditante. Lacedæmonis porrò uoce & urbem notari, & regionem (nimirum Laconicam adiuncta Messenia.) etiam Homerus ostendit, ut cum de arcu dicit,

Odyss.φ. initio. Hospes ei quondam occurrens Lacedæmone donum

Iphitus Eurytides dederat— & subijcit:

Illi in Messena sibi in ædibus occurrerunt Orsilochi.— loquitur autem de Pherarum regione, cuius pars erat etiam Messenia. nullo igitur discrimine dixit & Lacedæmone eos sibi inuicem obuios dedisse, & in Messena hoc esse factum. Pheras enim fuisse Orsilochi domum, hinc liquet:

Pheras

νον, οὐ συγχωρητέον, ὃς διὰ μέσης ῥεῖ τῆς Μεσσηνίας, οὐδαμοῦ τῆς νῦν Λακωνικῆς ἁπτόμενος. οὐκ εὖ δὲ, οὐδ' ὅτι τὴν Μεσσηνίας ὁμοίως οὖσαν θαλαττίαν τῇ Λακωνικῇ, φησὶν αὐτὴν πρόσω ναυτίλοισιν εἶναι. Οὐδὲ τὴν Ἦλιν εὖ διορίζει.

Πρόσω δὲ βάντι ποταμὸν, Ἦλις ἡ Διὸς γείτων κάθηται—. καὶ ἐπάγει καὶ τὸν ἔλεγχον ἡμῖν οὐκ ἀναγκαῖον ὄντα. εἴτε γὰρ τὴν νῦν Ἠλείαν βούλεται λέγειν ἥ τις ὁμορεῖ τῇ Μεσσηνίᾳ, ταύτης οὐ προσάπτεται ὁ Παμισὸς ὥσπερ γε τῆς Λακωνικῆς. εἴρηται γὰρ, ὅτι διὰ μέσης ῥεῖ τῆς Μεσσηνίας. εἴτε τὴν παλαιὰν τὴν κοίλην καλουμένην, πολὺ μᾶλλον ἐκπίπτει τῆς ἀληθείας· διαβᾶσι γὰρ τὸν Παμισὸν, ἔστι πολλὴ τῆς Μεσσηνίας, εἶθ' ἡ τῶν Φηρῶν ἐπαρχία ἅπασα, καὶ Μεσσηνίων ἣν Τριφυλίαν ἐκάλουν, εἶθ' ἡ Πισᾶτις, καὶ ἡ Ὀλυμπία. εἶτα μετὰ τριακοσίους σταδίους ἡ Ἦλις. Γραφόντων δὲ τῶν μὲν Λακεδαίμονα κητώεσσαν, τῶν δὲ καιετάεσσαν, ζητοῦσι τὴν κητώεσσαν τίνα δέχεσθαι χρὴ, εἴτε ἀπὸ τῶν κητῶν, εἴτε μεγάλην, ὅπερ δοκεῖ πιθανώτερον εἶναι. τήν τε καιετάεσσαν οἱ μὲν καλαμινθώδη δέχονται, οἱ δ' ὅτι οἱ ἀπὸ τῶν σεισμῶν ῥωχμοὶ καιετοὶ λέγονται. καὶ ὁ καιάδας τὸ δεσμωτήριον ἐντεῦθεν, τὸ παρὰ Λακεδαιμονίοις σπήλαιόν τι. ἔνιοι δὲ κώους μᾶλλον τὰ τοιαῦτα κοιλώματα λέγεσθαι φασὶν, ἀφ' οὗ καὶ τὸ θηρσὶν ὀρεσκώοισιν. Εὔσειστος δ' ἡ Λακωνική. καὶ δὴ τοῦ Ταϋγέτου κορυφάς τινας ἀπορραγῆναί τινες μνημονεύουσιν. εἰσὶ δὲ λατομίαι λίθου πολυτελοῦς, τοῦ μὲν Ταιναρίου ἐν Ταινάρῳ παλαιαί. νεωστὶ δὲ καὶ ἐν τῷ Ταϋγέτῳ μέταλλον ἀνέῳξάν τινες εὐμέγεθες, χορηγὸν ἔχοντες τὴν τῶν Ῥωμαίων πολυτέλειαν. ὅτι δὲ Λακεδαίμων ὁμωνύμως λέγεται, καὶ ἡ χώρα, καὶ ἡ πόλις, δηλοῖ καὶ Ὅμηρος. λέγω δὲ χώραν σὺν τῇ Μεσσηνίᾳ. περὶ μὲν δὴ τῶν τόξων ὅταν λέγῃ·

Δῶρα τά οἱ ξεῖνος Λακεδαίμονι δῶκε τυχήσας
Ἴφιτος Εὐρυτίδης·
Εἶτ' ἐπενέγκῃ,
Τὼ δ' ἐν Μεσσήνῃ ξυμβλήτην ἀλλήλοιιν,
Οἴκῳ ἐν Ὀρσιλόχοιο,

Τῆς Φηρῆς τὴν χώραν λέγει, ἧς μέρος ἦν καὶ ἡ Μεσσηνία. οὐ διήνεγκεν οὖν αὐτῷ καὶ οὕτως εἰπεῖν. ξεῖνος Λακεδαίμονι δῶκε τυχήσας. καὶ, τὼ δ' ἐν Μεσσήνῃ ξυμβλήτην. ὅτι γὰρ αἱ Φηραί εἰσιν τοῦ Ὀρσιλόχου ὁ οἶκος, δῆλον.

Ἐς Φηράς

Ἐς Φηρὰς δ' ἵκοντο Διοκλῆος ποτὶ δῶμα.
υἱέος Ὀρσιλόχοιο.

ὅ, τε Τηλέμαχος, καὶ ὁ Πεισίστρατος, αἱ δὲ Φηραὶ τῆς Μεσσηνίας εἰσίν. ὅταν δ' ἐκ τῶν Φηρῶν ὁρμηθέντας τοὺς περὶ Τηλέμαχον πανημερίους φῇ σείειν ζυγὸν, εἶτ' εἴποι,
Δύσετό τ' ἠέλιος—
οἱ δ' ἷξον κοίλην Λακεδαίμονα—
πρὸς δ' ἄρα δώματ' ἔλων Μενελάου,—

τὴν πόλιν δεῖ δέχεσθαι. εἰ δὲ μὴ, ἐκ Λακεδαίμονος εἰς Λακεδαίμονα φανεῖται λέγων τὴν ἄφιξιν. ἄλλως τε οὐ πιθανὸν μὴ ἐν Σπάρτῃ τὴν οἴκησιν εἶναι τοῦ Μενελάου, μὴ δ' ὄντος ἐκεῖ τὸν Τηλέμαχον λέγειν.
Εἶμι γὰρ ἐς Σπάρτην τε, καὶ ἐς Πύλον.—

Δοκεῖ γὰρ συμπίπτειν τοῦτο τοῖς τῆς χώρας ἐπιθέτοις αὖ, εἰ μὴ νὴ Δία ποιητική τις τοῦτο συγχωρήσει ἐξουσία. ἐναντίον γὰρ τὴν Μεσσήνην μετὰ τῆς Λακωνικῆς καὶ Πύλου τῆς ὑπὸ τῷ Νέστορι, μηδὲ δὴ καθ' αὑτὴν τάττεσθαι ἐν τῷ καταλόγῳ, μηδ' κοινωνοῦσαν τῆς στρατείας. Μετὰ δὲ Μαλέας ὁ Ἀργολικὸς ἐκδέχεται κόλπος, καὶ ὁ Ἑρμιονικός· ὁ μὲν μέχρι τοῦ Σκυλλαίου πλέουσιν ὡς πρὸς ἕω βλέπων, καὶ πρὸς τὰς Κυκλάδας. ὁ δὲ ἑωθινώτερος τούτου, μέχρι πρὸς Αἴγιναν, καὶ Ἐπιδαυρίαν. Τὰ μὲν δὴ πρῶτα τοῦ Ἀργολικοῦ, Λάκωνες ἔχουσι, τὰ δὲ λοιπὰ Ἀργεῖοι. ἐν οἷς ἐστι τῶν μὲν Λακώνων τὸ Δήλιον, ἱερὸν Ἀπόλλωνος, ὁμώνυμον τῷ Βοιωτικῷ· καὶ Μινῴα φρούριον, ὁμώνυμος καὶ αὕτη τῇ Μεγαρικῇ. καὶ ἡ Λιμηρὰ Ἐπίδαυρος, ὡς Ἀρτεμίδωρος φησίν. Ἀπολλόδωρος δὲ Κυθήρων πλησίον ἱστορεῖ ταύτην, εὐλίμενον δὲ οὖσαν, βραχέως καὶ συντετμημένως Λιμηρὰν εἰρῆσθαι, ὡς ἂν Λιμενηρὰν, μεταβεβληκέναι δὲ τοὔνομα. Ἔστι δὲ τραχὺς παράπλους εὐθὺς ἀπὸ Μαλεῶν ἀρξάμενος μέχρι πολλοῦ ὁ Λακωνικός· ἔχει δ' ὅμως ὑφόρμους, καὶ λιμένας. Ἡ λοιπὴ δ' ἐστὶ παραλία εὐλίμενος. νησίδιά τε πολλὰ πρόκειται αὐτῆς οὐκ ἄξια μνήμης. Τῶν δ' Ἀργείων αἵ τε Πρασιαὶ, καὶ τὸ Τημένιον, ἐν ᾧ τέθαπται Τήμενος, καὶ ἔτι πρότερον τὸ χωρίον, δι' οὗ ῥεῖ ποταμὸς ἡ Λέρνη καλουμένη, ὁμώνυμος τῇ λίμνῃ, ἐν ᾗ μεμύθευται τὰ περὶ τὴν Ὕδραν. Τὸ δὲ Τημένιον ἀπέχει τοῦ Ἄργους εἰκοσιὲξ στάδια ὑπὲρ θαλάσσης· ἀπὸ δὲ τοῦ Ἄργους εἰς τὸ Ἡραῖον, τεσσαράκοντα· ἐνθένδε δὲ εἰς Μυκήνας, δέκα. Μετὰ δὲ τὸ Τημένιον ἡ Ναυπλία τὸ τῶν Ἀργείων ναύσταθμον· τὸ δ' ἔτυμον ἀπὸ τοῦ ταῖς ναυσὶ προσπλεῖσθαι. Ἀπὸ τούτου δὲ πεπλάσθαι φασὶ τὸν Ναύπλιον, καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ παρὰ τοῖς νεωτέροις. οὐ γὰρ Ὅμηρον ἀμνημονῆσαι ἂν τούτων, τοῦ μὲν Παλαμήδους τοσαύτην σοφίαν, καὶ

Pheras cùm uenere Dioclis prorsus ad ædes Odyss. γ fine.
Orsilocho nati—.

nimirum Telemachus & Pisistratus. sunt autem Pherę in Messenia. Rursus ubi Telemachũ à Pheris profectum toto die iugales incitasse ait, ac sub occasum solis uenisse Lacedæmonem, domumq; re initio sequentis. petiuisse Menelai: urbs Lacedæmon intelligi debet. Alias enim uidebitur narrare Homerus, quomodo Lacedæmone Lacedæmonem uenerit. sed & alioqui probabile non est Menelaum non habitauisse Spartæ: neq; sic diceret Telemachus.

Namque peto Spartam, atque Pylum proficiscor:— Odyss. β. 359.

26 quod non uideretur congruere locorum epithetis, nisi quis referre ad poëticam 26 uellet licentiam. non enim congruit, Messenam cum Laconica & Pylo Nestoris neque pro se poni in catalogo, neq; ut sociam expeditionis. Post Maleas Argolicus sequitur sinus, & Hermionicus: quorum ille usq; Argolicus sinus. ad Scyllæum uersus ortum & Cycladas porrigitur: hic magis adhuc in orientem uergit usq; ad Aeginam & Epidauriam. Primas Argolici sinus partes Lacones, reliqua Argiui tenent. Inter ea est Delium Laconum, Apollinis templum eiusdem cum Bœotico nominis. & Minoa castellum, cui cum Megarica itidem Minoa nomen est commune. item Epidaurus cognomento Limera, si Artemidorum sequimur. nam Apollodorus Cytheris uicinam facit, aitq; ob portus (.Limen is Grecè dicitur.) commoditatem Limeneram, ac posteà conciso uocabulo Limeram fuisse cognominatam. Litus Laconicæ statim à Maleis aliquatenus asperum est: nauium tamen receptus habet ac portus. reliqua ora bonos habet portus, & ante eã sitæ sunt multæ exiguæ insulæ, memoratu indignæ. Argiuorum sunt Prasiæ, & Temenium ubi sepultus est Temenus. & prior eo locus per quem fluit Lerna fluuius paludi cognominis, Hydræ fabula celebri. A' Temenio Argos usq; supra mare sunt stadia XXVI. ab Argis Heræum stadia sunt XL, atq; hinc Mycenas X. post Temenium sequitur Nauplia Argiuorum nauale, sic dictum, quod nauibus impleatur. Huius Naupliæ occasione confictum putãt à recentioribus Nauplium & eius filios. neque enim eos Homerum fuisse silentio præteriturum, si & Palamedes tanta sapientia & pru-

prudentiaq; floruisset, ac iniusto iudicio fuisset necatus: & Nauplius apud Caphareum tantam hominum edidisset stragem. sed & generis origo præterquàm quod fabulosa est, in rationem temporum offendit. ut.n. detur fuisse Neptuni filiũ, Amymones quî potuit, uiuens adhuc belli Troiani tempore. Deinceps à Nauplia specus sunt, & in ijs ædificati labyrinthi, quæ Cyclopæa dicuntur. Sequuntur alia hinc loca, & sinus Hermionicus: qui locus cùm sub Argia sit, diuisio circuitus eius uidebatur nobis non negligenda. Initium sinus est ab oppido Asina. inde Hermione sequitur, tum Troezen. in ora legenda uenitur ad insulam Calauriam, cuius circulus ambit XXX stadia, ipsa à continente diuiditur freto IV stadiorum. Hinc Saronicus sequitur sinus, quem alij pontum, alij traiectum uocant, unde & mare dicitur Saronicum. Sic autem dicitur traiectus qui à mari Hermionico & eo quod circa isthmum est contingit Myrtoum ac Creticum mare. Ad sinum saronicum Epidaurus est, & ante eam sita in alto Aegina insula. inde Cenchreæ, Corinthiorum uersus orientem nauale. hinc Schœnûs portus, spacio XLV stadiorũ. Idem à Malea distat circiter CIↃ IↃCCC. Apud Schœnuntem angustissima est isthmi pars, quâ naues per terram ex uno mari in alterũ traducuntur. atque ibi est Neptuni Isthmij fanum. uerùm id, quia extra Argiam est, in præsentia omittamus: & repetita Argiæ descriptione singula peragremus. Primo autẽ id dispiciamus, quàm uaria Homero significet uox Argos, siue seorsim posita, siue cum adiectiuo: ut cum Argos dicit Achaicum, Iasum, Hippium, Hippobotum, id est equis pascuum, Pelasgicum. Vrbem ipsam Argos dicit.

Argos.

Iliad δ.52. Argi, Sparta— &

Iliad β.559. Quiq; Argos tenuere, & qui Tyrintha—

Peloponnesum eo nomine afficit:

Iliad α.30. Argis, ædib. in nostris—. non enim urbs domus eius fuit. Totam Græciam Argos dicit, dum omnes Græcos Argiuos uocat, ut & Danaos & Achæos. Ambiguitatem porrò epithetorũ adiectione distinguit: ut cum Thessaliam Pelasgicum appellat Argos:

Iliad β.681. Præterea quicũq; Argos tenuere Pelasgum,

Peloponnesum autem sic exprimit.

Iliad ι.141. —Argos quod si redeamus Achæum. &

Odyss γ.251. An non tunc Argis aderat Menelaus Achiuis?

indi-

συνέσει ἐπιδεδεικνυμένου, δολοφονηθέντος δ' ἀδίκως· τοῦ δὲ Ναυπλίου τοσοῦτον ἀπειργασμένου φθόρον ἀνθρώπων περὶ τὸν Καφηρέα. Ἡ δὲ γενεαλογία πρὸς τῷ μυθώδει, καὶ τοῖς χρόνοις διημάρτηται. δεδόσθω γὰρ Ποσειδῶνος εἶναι, Ἀμυμώνης δὲ πῶς, τὸν κατὰ Τρωικὰ ἔτι ζῶντα. Ἐφεξῆς δὲ τῇ Ναυπλίᾳ, τὰ σπήλαια, καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς οἰκοδομητοὶ λαβύρινθοι, Κυκλώπεια δ' ὀνομάζουσιν. εἶτ' ἄλλα χωρία, καὶ ἐφεξῆς ὁ Ἑρμιονικὸς κόλπος, καὶ τοῦ τόπου τάξαντος ὑπὸ τῇ Ἀργείᾳ. καὶ ἡμῖν οὐ παροπτέος ἐν ἐφόδῳ ὁ μερισμὸς τῆς περιοδείας οὗτος. Ἄρχεται δ' ἀπὸ Ἀσίνης πολίχνης, εἶθ' Ἑρμιόνη καὶ Τροιζήν. ἐν παράπλῳ δὲ πρόκειται Καλαυρία νῆσος, κύκλον ἔχουσα τριάκοντα σταδίων, πορθμῷ δὲ τετρασταδίῳ διεστῶσα τῆς ἠπείρου. Εἶθ' ὁ Σαρωνικὸς κόλπος. οἱ δὲ πόντον λέγουσιν, οἱ δὲ πόρον, καθ' ὃ καὶ πέλαγος λέγεται Σαρωνικόν. καλεῖται δὲ πᾶς ὁ συνάπτων πόρος ἀπὸ τῆς Ἑρμιονικῆς, καὶ τῆς περὶ τὸν ἰσθμὸν θαλάττης, τῷ τε Μυρτώῳ, καὶ τῷ Κρητικῷ. Τοῦ δὲ Σαρωνικοῦ Ἐπίδαυρός τέ ἐστι, καὶ ἡ προκειμένη νῆσος Αἴγινα. εἶτα Κεγχρεαὶ τὸ τῶν Κορινθίων ἐπὶ τὰ πρὸς ἕω μέρη ναύσταθμον. εἶτα λιμὴν Σχοινοῦς, πλεύσαντι πέντε καὶ τεσσαράκοντα σταδίους. ἀπὸ δὲ Μαλεῶν οἱ πάντες περὶ χιλίους, καὶ ὀκτακοσίους. κατὰ δὲ τὸν Σχοινοῦντα, ὁ δίολκος τὸ στενώτατον τοῦ ἰσθμοῦ, περὶ ὃν τὸ τοῦ ἰσθμίου Ποσειδῶνος ἱερόν. ἀλλὰ νῦν τὸ μὲν ὑπερκείσθω, ἔξω γάρ ἐστι τῆς Ἀργείας. Ἀναλαβόντες δ' ἐφοδεύσωμεν πάλιν τὰ περὶ τὴν Ἀργείαν. Καὶ πρῶτον ποσαχῶς λέγεται παρὰ τῷ ποιητῇ τὸ Ἄργος, καὶ καθ' αὑτό, καὶ μετὰ τοῦ ἐπιθέτου, Ἀχαϊκὸν Ἄργος καλοῦντος, ἢ Ἴασον, ἢ Ἵππιον, ἢ Ἱππόβοτον, ἢ Πελασγικόν. Καὶ γὰρ ἡ πόλις Ἄργος λέγεται·

Ἄργος τε Σπάρτη τε.

Οἱ δ' Ἄργος τ' εἶχον Τίρυνθά τε.

Καὶ ἡ Πελοπόννησος,

Ἡμετέρῳ ἐνὶ οἴκῳ ἐν Ἄργει—

οὐ γὰρ ἡ πόλις γε ἦν οἶκος αὐτοῦ. Καὶ ὅλη ἡ Ἑλλάς. Ἀργείους γοῦν πάντας καλεῖ, καθάπερ καὶ Δαναούς, καὶ Ἀχαιούς. Τὴν γοῦν ὁμωνυμίαν τοῖς ἐπιθέτοις διαστέλλεται, τὴν μὲν Θετταλίαν, Πελασγικὸν Ἄργος καλῶν,

Νῦν δ' αὖ τούς, ὅσσοι τὸ Πελασγικὸν Ἄργος ἔναιον.

Τὴν δὲ Πελοπόννησον,

Εἰ δέ κεν Ἄργος ἱκοίμεθ' Ἀχαϊκόν.—

Ἦ οὐκ Ἄργεος ἦεν Ἀχαιικοῦ.—

σημαίνων

σημαίνων ἐνταῦθα, διότι καὶ Ἀχαιοὶ ἰδίως ὠνομάζοντο οἱ Πελοποννήσιοι κατ' ἄλλην σημασίαν. Ἴασον τε Ἄργος τὴν Πελοπόννησον λέγει.

Εἰ πάντες σε ἴδοιεν ἀν' Ἴασον Ἄργος Ἀχαιοί

τὴν Πηνελόπην, ὅτι πλείους ἂν λάβοι μνηστῆρας. οὐ γὰρ τοὺς ἐξ ὅλης τῆς Ἑλλάδος ἐνόμιζεν, ἀλλὰ τοὺς ἐγγύς. Ἱππόβοτον δὲ καὶ Ἵππιον κοινῶς εἴρηκε. Περὶ δὲ τῆς Ἑλλάδος καὶ Ἑλλήνων, καὶ Πανελλήνων ἀντιλέγεται. Θουκυδίδης μὲν γὰρ τὸν ποιητὴν μηδαμοῦ βαρβάρους εἰπεῖν φασί, διὰ τὸ μηδὲ Ἕλληνάς πω τὸ ἀντίπαλον εἰς ἓν ὄνομα ἀποκεκρίσθαι. Ἀπολλόδωρος δὲ μόνους τοὺς ἐν Θετταλίᾳ καλεῖσθαι φησὶν Ἕλληνας.

Μυρμιδόνες δ' ἐκαλεῦντο καὶ Ἕλληνες.

Ἡσίοδον μέντοι, καὶ Ἀρχίλοχον, ἤδη εἰδέναι καὶ Ἕλληνας λεγομένους τοὺς σύμπαντας καὶ Πανέλληνας. τὸν μὲν περὶ τῶν Προιτίδων λέγοντα, ὡς Πανέλληνες ἐμνήστευον αὐτάς, τὸν δ' ὡς Πανελλήνων ὀιζὺς ἐς Θάσον συνέδραμεν. Ἄλλοι δ' ἀντιτιθέασιν ὅτι καὶ βαρβάρους εἴρηκεν, εἰπών γε βαρβαροφώνους τοὺς Κᾶρας· καὶ Ἕλληνας τοὺς πάντας.

Ἀνδρὸς τοῦ κλέος εὐρὺ, καθ' Ἑλλάδα, καὶ μέσον Ἄργος.

Ἡ μὲν οὖν πόλις ἡ τῶν Ἀργείων ἐν χωρίοις ἐπιπέδοις ἵδρυται τὸ πλέον. ἄκραν δ' ἔχει τὴν καλουμένην Λάρισσαν. λόφον εὐερκῆ μετρίως, ἔχοντα ἱερὸν Διός. ῥεῖ δ' αὐτῆς πλησίον ὁ Ἴναχος, χαραδρώδης ποταμός, ἔχων τὰς πηγὰς ἐκ Λυρκείου τοῦ κατὰ τὴν Κυνουρίαν ὄρους τῆς Ἀρκαδίας. Περὶ δὲ τῶν μυθευομένων πηγῶν εἴρηται, ὅτι πλάσματα τῶν ποιητῶν ἐστί. πλάσμα δὲ καὶ τὸ Ἄργος ἄνυδρον·

—Θεοὶ δ' αὖ θέσαν Ἄργος ἄνυδρον

Τῆς τε χώρας κοίλης οὔσης, καὶ ποταμοῖς διαρρεομένης, καὶ ἕλη καὶ λίμνας παρεχομένης, καὶ τῆς πόλεως εὐπορουμένης ὕδασι φρεάτων πολλῶν, καὶ ἐπιπολαίων. Αἰτιῶνται δὲ τῆς ἀπάτης τό,

Καί κεν ἐλέγχιστος πολυδίψιον Ἄργος ἱκοίμην.

Τοῦτο δ' ἤτοι ἀντὶ τοῦ πολυπόθητον κεῖται, ἢ χωρὶς τοῦ δ, ἀντὶ τοῦ πολυΐψιον, ὡς

Πολύφθορόν τε δῶμα Πελοπιδῶν τόδε

φησὶ Σοφοκλῆς. τὸ γὰρ προϊάψαι καὶ τὸ ἰάψαι, καὶ τὸ ἰάψασθαι φθοράν τινα, καὶ βλάβην σημαίνει.

Νῦν

indicans, peculiari significatione omnes Peloponnesios fuisse Achæos dictos. Iasum quoque Argos dicit, Peloponnesum notans. ubi quidam Penelopæ ait, plures etiam habitura eras procos

—si cunctis conspicerere,

Tã forma sa uiris, quos educat Iason Argos. Odyss. σ.245.

non enim innuit eos qui per uniuersam essent Græciã, sed propinquos. Hippobotum porrò & Hippium, id est equorũ alumnum, & equestre communiter dixit. De Græcia autem, & Græcis, ac Panhellenibus siue uniuersis Græcis, res habet cõtrouersiam. Nam Thucydides dicit Homerum barbaros nullibi nominasse, quia tum Græci quoque nondum uno omnes uocabulo notarētur quod barbaris opponeretur. Initio 1 lib. Apollodorus solos eos qui in Thessalia erant, Græcos (.sic enim Hellenas exprimo.) appellari ab Homer. ait:

Myrmidones dicuntur, & Hellenes.—. Iliad β.684.

Hesiodum tamen, & Archilochum sciuisse eam uocem etiam de uniuersis Græcis usurpari. quorum alter de Prœtidibus dixerit, uniuersos Græcos earum coniugia ambiuisse. alter Panhellenum seu uniuersorũ Græcorum robur Thasum concurrisse. Alij his opponunt, barbarorum factam ab Homero mentionem, quippe qui Caribus barbaram uocem tribuat. & Græcos uniuersos Hellade, id est Græcia, ab eo includi. Iliad.β.877.

Inclyta cuius fama per Helladaque, & medium Argos. Odyss. α.344.

Vrbs Argos maiore sui parte sita est locis planis. arcem habet Larissam, collem mediocriter munitum, in quo est Iouis templum. Prope urbem fluit Inachus, amnis per multas delabens conualles, cuius fontes sunt in Lyrcio apud Cynuriam Arcadiæ montem. Ante docuimus, figmenta esse poëtarũ quæ de commenticijs eius fontibus narrantur. Figmentum est hoc etiam, Argos aquis carere

Lympharum expertes Argos super posuerunt.

nam & regio cauo est situ, & fluminibus irrigatur, & lacus habet ac paludes, & copia aquæ urbi est puteis frequentibus, & in summo aquam habentibus. Causam erroris uersui Homerico adscribunt, quo is Argos appellauit Polydipsion. Iliad.δ.171. Atqui ea uox (.quam illi siticulosam sunt interpretati.) aut magnopere desideratum significat, siti pro desiderio translatione poëtica sito: aut litera D abundante, multis damnis affectum exprimit: sicut & Sophocles ait

Et

27 Et 27 passa multas clades Pelopidûm dom⁹.

ipsesthæ enim & iaptein lædere, damnoq; afficere significat. Adde quod, illo uersu non urbem Argos nominat, quò rediturus Agamemno non erat: sed Peloponesum notat, non profectò ipsam quoque siticulosam. Sunt qui litteram D inter Poly & Ipsion insertam esse, quomodo particula coniunctiua orationis est. Enimuerò amnium Argiam perfluentium unus est Inachus. Alius Argię fluuius est Erasinus. is oritur è Stymphalo Arcadiæ & Stymphalide quæ ibi est palude, ubi fuisse fabulantur Stymphalidas uolucres, ijs Hercules sagittis & tympanis expulerit. Hunc fluuium ferũt infra terram sese abdere, & in Argia erumpere, planiciemq; eam rigare. appellant eum etiam Arsinum. Fluit etiam alius Erasinus ex Arcadia ad litus Burę uicinum. alius est Eretricus, & alius in Attica ad Brauronem. Monstratur etiam Amymonæ fons prope Lernam. Lerna palus est Argiui & Mycenęi agri, in qua hydrã fabulantur fuisse. ob piacula autem in ea facta, prouerbium extitit, Lerna malorum. Cęterùm regionem aquę esse diuitem fatentur, urbem in loco aquæ experte sitam dicunt, puteorum tamen copia instructam, quorum Danai filiabus acceptam ferunt inuentionẽ. atq; hinc esse uersiculum natum aiunt

Expers Argos aquæ, lymphis Danaæ ditarunt.

quin & de puteis his quatuor esse consecratos, ac summo honore cultos. Hi ergo aquarum inopiam eò introducunt, ubi summa earum est copia. Arcem Argiuorum condidisse perhibetur Danaus, qui tantum præstitisse ijs qui ante ipsum istis in locis principatum gesserant uidetur, ut, quod est apud Euripidem

Pelasgiotas nuncupatos anteà
Danaos uocari lege lata iusserit
Per Græciam.——

Est & sepulcrum eius in medio foro Argiuo, ac dicitur Palinthus. Existimo autem huius urbis gloriã in causa fuisse, ut reliqui Græci ab ea Pelasgiotæ, Danai, Argiuiq; nominarentur. Sic & Iasidas, Iasum Argos, Apiam, & Apidones recentiores dicunt. Homerus Apidonas non nominat: Apiam aũt remotiorem regionem. Porrò aũt uocabulo Argos

νῦν μὲν πεφάτναι, τάχα δ' ἵξεται υἷας Ἀχαιῶν. καὶ τὸ,
χρόα καλὸν ἰάπτειν. καὶ,
Ἀΐδι προΐαψεν.

Ἄλλως τε οὐ τὴν πόλιν λέγοι τὸ Ἄργος, οὐ γὰρ ἐκεῖσε ἔμελλεν ἀναφίξεσθαι, ἀλλὰ τὴν Πελοπόννησον, οὐδ' ἥπερ καὶ ταύτην διψηρὰν οὖσαν. Καὶ σὺν τῷ δ'. δὲ ὑπερβατῶς δέχονται μετὰ τῆς συναλοιφῆς μετὰ τοῦ συνδέσμου τοῦ δ', ἵν' ᾖ οὕτως·

Καί κεν ἐλέγχιστος πολὺ δ' ἴψιον Ἄργος ἱκοίμην.

αὐτὶ τοῦ, εἰς Ἄργος. Εἰς μὲν δὴ Ἴναχός ἐστιν ὁ διαρρέων τὴν Ἀργείαν. ἄλλος δὲ ποταμὸς Ἐρασῖνος ἐν τῇ Ἀργείᾳ ἐστίν. οὗτος δὲ τὰς ἀρχὰς ἐκ Στυμφάλου τῆς Ἀρκαδίας λαμβάνει, καὶ τῆς ἐκεῖ λίμνης τῆς καλουμένης Στυμφαλίδος, ἐν ᾗ τὰς ὄρνις μυθολογοῦσι τὰς ὑπὸ Ἡρακλέους τοξεύμασι καὶ τυμπάνοις ἐξελαθείσας, καὶ αὐτὰς καλοῦσι Στυμφαλίδας. δύντα δ' ὑπὸ γῆς φασὶ τὸν ποταμὸν, ἐκπίπτειν εἰς τὴν Ἀργείαν, καὶ ποιεῖν ἐπίρρυτον τὸ πεδίον. τὸν δ' Ἐρασῖνον καλοῦσι, καὶ Ἀρσῖνον. Ῥεῖ δὲ καὶ ἄλλος ὁμώνυμος ἐκ τῆς Ἀρκαδίας εἰς τὸν κατὰ Βοῦραν αἰγιαλόν. ἄλλος δ' ἐστὶν ὁ Ἐρετρικός, καὶ ὁ ἐν τῇ Ἀττικῇ, κατὰ Βραυρῶνα. Δείκνυται δὲ καὶ Ἀμυμώνη τις κρήνη κατὰ Λέρνην. ἡ δὲ Λέρνη λίμνη τῆς Ἀργείας ἐστὶ, καὶ τῆς Μυκηναίας, ἐν ᾗ τὴν ὕδραν ἱστοροῦσι. διὰ δὲ τοὺς γινομένους καθαρμοὺς ἐν αὐτῇ, παροιμία τις ἐξέπεσε, Λέρνη κακῶν. τὴν μὲν οὖν χώραν συγχωροῦσιν εὐυδρεῖν. αὐτὴν δὲ τὴν πόλιν ἐν ἀνύδρῳ χωρίῳ κεῖσθαι. φρεάτων δ' εὐπορεῖν, ἃ ταῖς Δαναΐσιν ἀνάπτουσιν, ὡς ἐκείνων ἐξευρουσῶν, ἀφ' οὗ καὶ τοὔπος εἰπεῖν τοῦτο·

Ἄργος ἄνυδρον ἐὸν Δαναοὶ θέσαν Ἄργος ἔνυδρον.

Τῶν δὲ φρεάτων τέτταρα, καὶ ἱερὰ ἀποδειχθῆναι, καὶ τιμᾶσθαι διαφερόντως, ἐν εὐπορίᾳ ὑδάτων ἀπορίαν εἰσάγοντες. Τὴν δ' ἀκρόπολιν τῶν Ἀργείων οἰκίσαι λέγεται Δαναὸς, ὃς τοσοῦτον τῶν πρὸ αὐτοῦ δυναστευόντων ἐν τοῖς τόποις ὑπερβαλέσθαι δοκεῖ, ὥστε κατ' Εὐριπίδην

Πελασγιώτας ὠνομασμένους τὸ πρὶν,
Δαναοὺς καλεῖσθαι νόμον ἔθηκ' ἀν' Ἑλλάδα.

Ἔστι δὲ καὶ τάφος αὐτοῦ, κατὰ μέσην τὴν τῶν Ἀργείων ἀγορὰν, καλεῖται δὲ Πάλινθος. Οἶμαι δ' ὅτι καὶ Πελασγιώτας, καὶ Δαναοὺς, ὥσπερ καὶ Ἀργείους, ἡ δόξα τῆς πόλεως ταύτης προεκάλεσατο ἀπ' αὐτῶν καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας καλεῖσθαι προεσκεύασεν. οὕτω δὲ καὶ Ἰασίδας, καὶ Ἴασον Ἄργος, καὶ Ἀπίαν, καὶ Ἀπιδόνας οἱ νεώτεροι φασίν. Ὅμηρος δ' Ἀπιδόνας μὲν οὐ λέγει, Ἀπίαν δὲ τὴν πόῤῥω μᾶλλον. ὅτι δ' Ἄργος

Ἄργος τὴν Πελοπόννησον λέγει, προσλαβὼν ὅτι καὶ ταῦτα, Ἀργείην Ἑλένην. καὶ ἔστι πόλις Ἐφύρη μυχῷ Ἄργεος —. καὶ μέσον Ἄργος. καὶ,
πολλῇσι νήσοισι καὶ Ἄργει παντὶ ἀνάσσειν.

Ἄργος δὲ καὶ τὸ πεδίον λέγεται παρὰ τοῖς νεωτέροις, παρ' Ὁμήρῳ δ' οὐδ' ἅπαξ. μάλιστα δ' οἴονται Μακεδονικὸν, καὶ Θετταλικὸν εἶναι. Τῶν δ' ἀπογόνων τοῦ Δαναοῦ διαδεξαμένων τὴν ἐν Ἄργει δυναστείαν, συμμιχθέντων δὲ τούτοις τῶν Ἀμυθαονιδῶν, ὡρμημένων ἐκ τῆς Πισάτιδος καὶ τῆς Τριφυλίας, οὐκ ἂν θαυμάσειέ τις, εἰ συγγενεῖς ὄντες, οὕτω διεῖλον τὴν χώραν εἰς δύο βασιλείας τὸ πρῶτον, ὥστε τὰς ἡγεμονίας οὔσας ἐν αὐταῖς δύο πόλεις ἀποδειχθῆναι πλησίον ἀλλήλων ἱδρυμένας, ἐν ἐλάττοσιν ἢ πεντήκοντα σταδίοις, τό, τε Ἄργος καὶ τὰς Μυκήνας, καὶ τὸ Ἡραῖον εἶναι κοινὸν ἱερὸν τὸ πρὸς ταῖς Μυκήναις ἀμφοῖν, ἐν ᾧ τὰ Πολυκλείτου ξόανα τῇ μὲν τέχνῃ κάλλιστα τῶν πάντων, πολυτελείᾳ δὲ, καὶ μεγέθει, τῶν Φειδίου λειπόμενα. Κατ' ἀρχὰς μὲν οὖν τὸ Ἄργος ἐπεκράτει μᾶλλον. εἶθ' αἱ Μυκῆναι μεῖζον, ἐπίδοσιν λαβοῦσαι διὰ τὴν τῶν Πελοπιδῶν εἰς αὐτὰς μεθίδρυσιν. περιστάντων γὰρ εἰς τοὺς Ἀτρέως παῖδας ἁπάντων, Ἀγαμέμνων ὢν πρεσβύτερος παραλαβὼν τὴν ἐξουσίαν, ἅμα τύχῃ τε καὶ ἀρετῇ πρὸς τοῖς οὖσι, πολλὴν προσεκτήσατο τῆς χώρας, καὶ δὴ καὶ τὴν Λακωνικὴν τῇ Μυκηναίᾳ προσέθηκε. Μενέλαος μὲν δὴ τὴν Λακωνικὴν ἔσχε. Μυκήνας δὲ, καὶ τὰ μέχρι Κορίνθου, καὶ Σικυῶνος, καὶ τῆς Ἰώνων μὲν τότε, καὶ Αἰγιαλέων καλουμένης, Ἀχαιῶν δ' ὕστερον Ἀγαμέμνων παρέλαβε. Μετὰ δὲ τὰ Τρωϊκὰ τῆς Ἀγαμέμνονος, ἀρχῆς καταλυθείσης, ταπεινωθῆναι Μυκήνας, καὶ μάλιστα μετὰ τὴν τῶν Ἡρακλειδῶν κάθοδον. κατασχόντες γὰρ οὗτοι τὴν Πελοπόννησον, ἐξέβαλον τοὺς πρότερον κρατοῦντας, ὥσθ' οἱ τὸ Ἄργος ἔχοντες, εἷλον καὶ τὰς Μυκήνας συντελούσας εἰς ἕν. χρόνοις δ' ὕστερον κατεσκάφησαν ὑπ' Ἀργείων, ὥστε νῦν μηδ' ἴχνος εὑρίσκεσθαι τῆς Μυκηναίων πόλεως. ὅπου δ' αἱ Μυκῆναι τοιαῦτα πεπόνθασιν, οὐ δεῖ θαυμάζειν, οὐδ' εἴ τινες τῶν ὑπὸ τῷ Ἄργει καταλεγομένων ἀφανεῖς νῦν εἰσίν. ὁ μὲν δὴ κατάλογος ἔχει οὕτως·

Οἳ δ' Ἄργος τ' εἶχον, Τίρυνθά τε τειχιόεσσαν,
Ἑρμιόνην τ', Ἀσίνην τε βαθὺν κατὰ κόλπον ἐχούσας,

Τροιζῆν'

Argos Peloponēsum ab eo indicari, his quoque testimonijs additis manifestum est.
Argiuamque Helenam — est. fin. Iliad. γ. alibi
Vrbs quædam est Ephyre clari in penetralibus Argi. Iliad. ζ. 152.
item. — & medium Argos. & Odyss. α. 344.
Argos uti totum regeret, terrasque profundo Iliad. β. 108.
Ambitas pelago —.

Iunioribus uox Argos etiam campum significat, quomodo ne semel quidem Homerus usurpauit: uidetur autem Macedonicæ potissimum ac Thessalicæ hoc esse linguæ. Iam cū posteri Danao in Argiuo regno succederent, ijsque permiscerentur Amythaonidæ profecti è Pisatide & Triphylia: mirum uideri non debet, si, cognati cùm essent, ita ab initio ditionem in duo diuiserunt regna, ut duæ urbes, quæ regnorum sedes forent, inuicem minus L stadijs distarent, Argos uidelicet ac Mycenæ, Heræumque (id est Iunoniū.) ad Mycenas situm commune ambobus regibus esset templum. in quo tēplo erant simulacra Polycleti arte omnium præstantissima, sed sumtu ac magnitudine operibus Phidię inferiora. Principiò Argos Mycenas excellebat. Postmodo Mycenæ excreuerunt, Pelopidarum migratione eò facta. Cum enim omnia ad Atrei filios essent deuoluta, Agamēnon natu maior, potestate adeptus, fortuna uirtuteque usus magnā regionis partē suo adiecit patrimonio, & Mycenæo regno etiam
28 Argolicam adiunxit. Sed Laconicam quidem Menelaus tenuit. Mycenas autem, & quidquid usque ad Corinthum & Sicyonem est regionis, & quæ tunc Ionum atque Aegialensium, posterioribus temporibus Achæorum dicta fuit, Agamemnon possedit. Post bellum Troianum regno Agamemnonis exstincto, Mycenæ decreuerunt, maximé post Heraclidarum reditum, hi enim occupata Peloponneso eiecerunt pristinos dominos. atque ità qui Argis potiti erant Mycenas quoque subegerunt & in unum corpus contraxerunt. Aliquanto pòst tempore Mycenę ab Argiuis sunt dirutæ, ut iam earum ne uestigium quidem supersit. Neque mirari debes Mycenis hoc euenisse, aut si qui alij eorum qui sub Argis ab Homero recēsentur, nostra ætate nulli sunt. In catalogo quidē sic scribit.

Argos q tenuere & qui, Tirynthia claustra, Iliad. β. 559.
Hermionemque, Asinemque, sinus quā stringitur altus

Eionas, Troezenem, uitiferamque Epidaurũ Aeginam, & Maseta, bonorum proles Achiuũm.

Dictum est de Argis: etiã de reliquis iam uerba facienda. Receptaculi atque arcis loco Tirynthem habuisse uidetur Prœtus, operaque Cyclopum muniuisse. quos aiunt numero fuisse septem, chærogasteres appellatos, quasi si Manuuentres diceres, quòd sua arte uictum sibi quærerent: uenisse autem accitos è Lycia. ac fieri potuit, ut quæ apud Naupliam sunt speluncæ, & opera in ijs, nomina ab his Cyclopibus habeant. Arx est Lycimna, Lycimnij de nomine distat à Nauplia XII circiter stadijs. Verùm & illa deserta est, & quæ in propinquo est Midea, accentu in media syllaba collocato (.Midea enim Bœotica tonum in Mi syllaba habet.) Prope hanc est Prosymna, quæ templum habet Iunonis. Plerasque earum Argiui ob rebellionem habitatoribus nudarunt. Incolarum alij à Tirynthe Epidaurum uenerunt, alij ab Hermonia ad eos qui Haliæs(.id est, si uerbum uerbo reddas piscatores.) dicebãtur, alij ab Asine(.qui & ipse uicus est Argiæ propinquus Naupliæ) Lacedæmoniorum in Messeniam sunt deportati, & oppidum Asine, eiusdem cum Argolica nominis. Etenim Lacedæmonij, ut ait Theopompus, ampla ditione potiti quam alijs eripuissent, in ea collocauerunt quos ab se confugientes reciperent: eoque Nauplienses recesserunt. Hermione una est de non obscuris urbibus, cuius marginem maritimam incolunt qui quod è mari quæstum faciunt Haliæs siue piscatores dicuntur. Breuis ad inferos descensus esse dicitur apud Hermionenses: itaque ibi mortuis portorium (.Græci naulum appellant.) non imponitur. Porrò Asinen Dryopum fuisse domicilium perhibẽt. siue eos (.quod Aristoteles ait.) Dryops Arcas eò transtulit, cùm ante circa Spercheum habitarent: siue ab Hercule fuerunt è Doride quæ iuxta Parnasium est eiecti. Iam Scyl-
29 læum quod est 29 Hermionæ uicinum, nomen habere aiunt à Scilla Nisi filia: quam à Minoë, quòd ei, amore ipsius impulsa, Nisæam prodidisset, in mare demersam, fluctibusque eò eiectam sepulturæ compotem factam ferunt. Eiones (.uox litus significat.) pagus fuit, quem hominibus uiduatum Mycenæi nauale sibi fecerunt. postea temporis deleta, ne nauale quidem iã est. Troezen Neptuno sacra est, unde & Posedonia (.id est Neptunia.) olim dicta fuit: urbs non ignobilis, à mari ad XV stadia distãs. Ante portum eius, cui Po-

Τροιζῆν᾽, Ἠιόνας τε, καὶ ἀμπελόεντ᾽ Ἐπίδαυρον,
οἵ τ᾽ ἔχον Αἴγιναν, Μάσητά τε κοῦροι Ἀχαιῶν.

Ταῦτα δὲ περὶ μὲν τοῦ Ἄργους εἴρηται. περὶ δὲ τῶν ἄλλων λεκτέον. τῇ μὲν οὖν Τίρυνθι ὁρμητηρίῳ χρήσασθαι δοκεῖ Προῖτος, καὶ τειχίσαι διὰ Κυκλώπων, οὓς ἑπτὰ μὲν εἶναι, καλεῖσθαι δὲ γαστερόχειρας, τρεφομένους ἐκ τῆς τέχνης. ἥκειν δὲ μεταπέμπτους ἐκ Λυκίας. καὶ ἴσως τὰ σπήλαια τὰ περὶ τὴν Ναυπλίαν, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς ἔργα τούτων ἐπώνυμά ἐστιν. ἡ δὲ ἀκρόπολις Λυκίμνα ἐπώνυμος Λυκιμνίου. διέχει δὲ τῆς Ναυπλίας περὶ δώδεκα στάδια. ἔρημος δ᾽ ἐστὶ κἀκείνη, καὶ ἡ πλησίον Μιδέα, ἑτέρα οὖσα τῆς Βοιωτικῆς. ἐκείνη γάρ ἐστι Μίδεα, ὡς πρόνοια. αὕτη δὲ Μιδέα ὡς Τεγέα, αὕτῃ δ᾽ ὅμορος Πρόσυμνα, καὶ αὐτὴ ἱερὸν ἔχουσα Ἥρας. ἠρήμωσαν δὲ τὰς πλείστας οἱ Ἀργεῖοι ἀπειθούσας. οἱ δ᾽ οἰκήτορες οἱ μὲν ἐκ Τίρυνθος εἰς Ἐπίδαυρον ἀπῴχοντο, οἱ δὲ ἐκ τῆς Ἑρμιόνης εἰς τοὺς Ἁλιεῖς καλουμένους, οἱ δ᾽ ἐκ τῆς Ἀσίνης. καὶ αὕτη δὲ κώμη τῆς Ἀργείας πλησίον Ναυπλίας Λακεδαιμονίων, εἰς τὴν Μεσσηνίαν μετῳκίσθησαν. καὶ ἡ ὁμώνυμος τῇ Ἀργολικῇ Ἀσίνῃ πολίχνη. οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι, ὥς φησιν ὁ Θεόπομπος, πολλὴν κατακτησάμενοι τῆς ἀλλοτρίας, εἰς ταύτην κατῴκιζον οὓς ἂν ὑποδέξαιντο τῶν φυγόντων ἐπ᾽ αὐτούς. καὶ οἱ ἐκ τῆς Ναυπλίας ἐκεῖσε ἀνεχώρησαν. Ἑρμιόνη δ᾽ ἐστὶ τῶν οὐκ ἀσήμων πόλεων, ἧς τὴν παραλίαν ἔχουσι Ἁλιεῖς λεγόμενοι θαλαττουργοί τινες ἄνδρες. παρ᾽ Ἑρμιονεῦσι δὲ τεθρύλληται τὴν εἰς ᾅδου κατάβασιν σύντομον εἶναι. διόπερ οὐκ ἐντιθέασιν ἐνταῦθα τοῖς νεκροῖς ναῦλον. Δρυόπων δ᾽ οἰκητήριόν φασι καὶ τὴν Ἀσίνην. εἴτ᾽ ἐκ τῶν περὶ Σπερχειὸν τόπων ὄντας κατοικίσαντος αὐτοὺς Δρύοπος τοῦ Ἀρκάδος ἐνταῦθα, ὡς Ἀριστοτέλης φησίν, εἴθ᾽ ὑφ᾽ Ἡρακλέους ἐκ τῆς περὶ τὸν Παρνασσὸν Δωρίδος ἐξελάσαντος αὐτούς. Τὸ δὲ Σκύλλαιον τὸ ἐπὶ τῇ Ἑρμιόνῃ, ὠνομάσθαι φασὶν ἀπὸ Σκύλλης τῆς Νίσου θυγατρός, ἣν ἐξ ἔρωτος προδοῦσαν Μίνῳ τὴν Νισαίαν καταποντωθῆναί φασιν ὑπ᾽ αὐτοῦ, δεῦρο δ᾽ ἐκκυμανθεῖσαν ταφῆς τυχεῖν. Ἠιόνες δὲ κώμη τις ἦν, ἣν ἐρημώσαντες Μυκηναῖοι ναύσταθμον ἐποίησαν· ἀφανισθεῖσα δ᾽ ὕστερον οὐδὲ ναύσταθμόν ἐστι. Τροιζὴν δὲ ἱερά ἐστι Ποσειδῶνος, ἀφ᾽ οὗ καὶ Ποσειδωνία ποτὲ ἐλέγετο. ὑπέρκειται δὲ τῆς θαλάττης εἰς πεντεκαίδεκα σταδίους, οὐδ᾽ αὐτὴ ἄσημος πόλις. πρόκειται δὲ τοῦ λιμένος αὐ-

τῆς Πώγωνος τοὔνομα Καλαυρία νησίδιον ὅσον τριάκοντα σταδίους ἔχον τὸν κύκλον. ἐνταῦθα ἦν ἄσυλον Ποσειδῶνος ἱερόν. καί φασι τὸν θεὸν τοῦτον ἀλλάξασθαι πρὸς μὲν Λητὼ τὴν Καλαυρίαν ἀντιδόντα Δῆλον, πρὸς Ἀπόλλωνα δὲ Ταίναρον ἀντιδόντα Πυθώ. Ἔφορος δὲ καὶ τὸν χρησμὸν λέγει·

Ἶσόν τοι Δῆλόν τε Καλαυρείαν τε νέμεσθαι,
Πυθώ τ' ἠγαθέην, καὶ Ταίναρον ἠνεμόεντα.

Ἦν δὲ καὶ Ἀμφικτυονία τις, περὶ τὸ ἱερὸν τοῦτο, ἑπτὰ πόλεων, αἳ μετεῖχον τῆς θυσίας. ἦσαν δὲ, Ἑρμιὼν, Ἐπίδαυρος, Αἴγινα, Ἀθῆναι, Πρασιεῖς, Ναυπλιεῖς, Ὀρχομενὸς ὁ Μινύειος. ὑπὲρ μὲν οὖν τῶν Ναυπλίων Ἀργεῖοι συνετέλουν, ὑπὲρ Πρασιέων δὲ Λακεδαιμόνιοι. οὕτω δ' ἐπεκράτησεν ἡ τιμὴ τοῦ θεοῦ τούτου παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ὥστε καὶ Μακεδόνες δυναστεύοντες ἤδη μέχρι δεῦρο ἐφύλαττόν πως τὴν ἀσυλίαν, καὶ τοὺς ἱκέτας ἀποσπᾶν ᾐδοῦντο τοὺς εἰς Καλαυρείαν καταφυγόντας. ὅπου γε οὐδὲ Δημοσθένη ἐθάρρησεν Ἀρχίας βιάσασθαι στρατιώτας ἔχων, ὃς προσετέτακτο ὑπὸ Ἀντιπάτρου ζῶντα ἀγαγεῖν κἀκεῖνον, καὶ τῶν ἄλλων ῥητόρων ὃν εὕροι τῶν ἐν αἰτίαις ὄντων ταῖς παραπλησίαις· ἀλλὰ πείθειν ἐπειρᾶτο. οὐ μὴν ἔπεισέ γε, ἀλλ' ἔφθη φαρμάκῳ παραλύσας ἑαυτὸν τοῦ ζῆν. Τροιζὼν δὲ, καὶ Πιτθεὺς, οἱ Πέλοπος, ὁρμηθέντες ἐκ τῆς Πισάτιδος, ὁ μὲν τὴν πόλιν ὁμώνυμον ἑαυτοῦ κατέλιπεν, ὁ δὲ Πιτθεὺς ἐβασίλευσεν, ἐκεῖνον διαδεξάμενος. Ἄνθης δ' ὁ πρότερον κατέχων πλεύσας Ἁλικαρνασσὸν ἔκτισεν. ἐροῦμεν δ' ἐν τοῖς Καρικοῖς, καὶ τοῖς Τρωϊκοῖς. Ἡ Ἐπίδαυρος δ' ἐκαλεῖτο Ἐπίταυρος. φησὶ γὰρ Ἀριστοτέλης, κατασχεῖν αὐτὴν Κᾶρας, ὥσπερ καὶ Ἑρμιόνην· τῶν δ' Ἡρακλειδῶν κατελθόντων, Ἴωνας αὐτοῖς συνοικῆσαι τοὺς ἐκ τῆς Ἀττικῆς τετραπόλεως συνεπομένους εἰς Ἄργος. καὶ αὕτη δ' οὐκ ἄσημος ἡ πόλις, καὶ μάλιστα διὰ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ Ἀσκληπιοῦ θεραπεύειν νόσους παντοδαπὰς πεπιστευμένου, καὶ τὸ ἱερὸν πλῆρες ἔχοντος ἀεὶ τῶν τε καμνόντων, καὶ τῶν ἀνακειμένων πινάκων, ἐν οἷς ἀναγεγραμμέναι τυγχάνουσιν αἱ θεραπεῖαι, καθάπερ ἐν Κῷ τε καὶ Τρίκκῃ. Κεῖται δ' ἡ πόλις ἐν μυχῷ τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου, καὶ τὸν περίπλουν ἔχουσα σταδίων πεντεκαίδεκα, βλέπουσα πρὸς ἀνατολὰς θερινάς. περικλείεται δ' ὄρεσιν ὑψηλοῖς μέχρι πρὸς τὴν θάλατταν, ὥστ' ἐρυμνὴ κατεσκεύασται φυσικῶς πανταχόθεν. Μεταξὺ δὲ Τροιζῶνος καὶ Ἐπιδαύρου, χωρίον ἦν ἐρυμνὸν Μέθανα καὶ χερρόνησος ὁμώνυμος τούτῳ. Παρὰ Θουκυδίδῃ δὲ ἔν τισιν ἀντιγράφοις, Μεθώ-

cui Pogoni, id est barbæ, nomen, iacet Calauria, insula parua, circulo xxx circiter stadiorum contenta. ibi fuit asylum Neptuni, quoniam ferunt permutatione contracta Calauriam pro Delo recepisse à Latona, ab Apolline pro Pythia Tænarum. Et oraculum quoque refert Ephorus:

Par ratio est Deli'ue Calauriæ'ue tenendæ:
Pythia idem tibi sit, quod in auras Tænarus altus.

Fuit & Amphictyonum conuentus quidam ad hoc templum, ciuitatum septē. quarum nomina Hermione, Epidaurus, Aegina, Athenæ, Prasiæ, Nauplia, Orchomenus Minyeus. ac pro Nauplia contribuebant Argiui, pro Prasijs Lacedæmonij. Adeò autem ueneratio istius Dei apud Græcos inualuit, ut & Macedones Grecia in suam redacta potestatem adhuc ius asyli illæsum seruauerint, ac qui supplices in Calauriam confugissent, inde auellere sint ueriti. quādo Archias etiā armata stipatus manu Demostheni uim ibi inferre non fuit ausus, cùm ei ab Antipatro iniunctū esset, ut & huius, & alios qui simili in crimine essent oratores uiuos sibi adduceret: sed uerbis eū ex asylo abstrahere frustra est conatus, cum hausto ueneno se uita exsoluere Demosthenes occupasset. Præterea Troezen & Pittheus Pelopis FF. è Pisatide profecti sunt: quorum ille urbem sibi cognominem reliquit, hic ei succedens ibi regnauit. Anthes uerò qui antè ista loca obtinuerat, nauibus auectus Halicarnassum condidit. quam rem in Cariæ & Troiæ rebus exponemus. Epidaurus, ante Epitaurus dicta fuit. Aristoteles enim & hanc, & Hermionem ait Cares tenuisse: reuersis autem postliminio Heraclidis, Ionas se ijs socios eius habitandæ adiecisse, qui ex Attica tetrapoli eos ad Argos comitati fuerant. hæc quoque urbs obscura non est: maximè propter Aesculapium, qui ibi claret, crediturque omnis generis morbos depellere, semperque templum refertū habet ægrotantibus, ac tabellis dedicatijs, in quibus quo quisque morbo liberatus fuerit consignatū extat, sicut & in Co, & Triccæ. Sita est Epidaurus in intimo secessu sinus Saronici, xv stad. circumitione nauali, æstiuo ortui opposita. ad mare usque montib. altis includit, ut natura loci undiquaque sit probè munita. Troezenem inter ac Epidaurū locus fuit munitus Methana, eiusdemque nominis peninsula: apud Thucydidē quædā codices Metho-

nem habent, cognominem Macedonicæ, in cuius obsidione oculus fuit Philippo excisus. Itaq; etiã Demetrius Scepsius opinatur quosdam deceptos intelligere Methonem Trœzeni uicinam eam, cui imprecatos ferũt nautarum legendorum gratia ab Agamemnone missos, ne unquam finem facerent muros ædificandi: cum non hi, sed Macedones militiam detrectarint, ut ait Theopompus. alteros enim ita in uicinia sitos probabile non erat recusaturos

Aegina. Aegina & locus est Epidauriæ, & insula antè continentem istam, quam in paulo antè adductis uersibus intelligi uoluit Homerus. Itaq; nonnulli ambiguitatis discernendæ gratia scribunt,

Iliad. β. 562. Insulam & Aeginam.—

Neq; uerò opus est de huius insulæ nobilitate differere: cùm Aeaci patria fuit, & eius subditorum. hæc est, quæ & maris aliquãdo imperium obtinuit, & bello Persico in nauali certamine ad Salaminam peracto de palma cum Atheniensibus contendit. Circulus quo ambitur insula, stadiorum dicitur CL. urbem habet cognominem, sitam uersus Africum. Circumiacent eam Attica & Megalica, & Peloponnesi partes quæ usque ad Epidaurum porriguntur, singula ferè C stadiorum interuallo remota. Orientale & austrinum latera Myrtoo ac Cretico mari aluuntur. Exiguæ insulæ circumiacent uersus continentem multæ, Bellina autem uersus altũ. Ager in profundo glebosus est, in superficie saxosus, maximè in plano. itaq; totum illud solum nudum est, satis tamen hordei ferax. Myrmidones uerò appellantur Aeginetæ, sicuti tradit, non quòd (uelut fabulę iactant.) magna aborta peste formicæ Aeaco notis id imperante in hominum naturam sint mutatæ: sed quod formicarum in morem terram fodiẽtes in saxa semen coniecerent, ut agriculturam exercere possent: & quod laterum coctorum penuria in fossis habitarent. Insula

30 hæc antiquitus 30 Oenone fuit nominata, nomine communi cum duobus Atticæ pagis. quorum alter ad Eleutheras fuit, unde illud

Herbosa incolere prata Oenones, prope Eleutheras:

alter Marathoni uicinus, in quem est prouerbium: Oenone torrentis alueum. Incoluerunt hanc insulam Argiui, Cretenses, Epidaurij, Dorienses. postea temporis Atheniẽses sorte colonis suis eã diuiserunt: Lacedæmonij aũt eam Atheniẽsibus ademptam pristinis

νη φέρεται ὁμώνυμος τῇ Μακεδονικῇ, ἐν ᾗ Φίλιππος ἐξεκόπη τὸν ὀφθαλμὸν πολιορκῶν. διόπερ οἴεταί τινας ἐξαπατηθέντας, ὁ Σκήψιος Δημήτριος τὴν ἐνθάδε τῇ Τροιζηνίᾳ Μεθώνην ὑπονοεῖν· καθ' ἧς ἀρᾶσθαι λέγεται τοὺς ὑπὸ Ἀγαμέμνονος πεμφθέντας ναυλόγους, μηδέποτε παύσασθαι τειχοδομεῖν· οὐ τούτων, ἀλλὰ τῶν Μακεδόνων ἀνανευσάντων, ὥς φησι Θεόπομπος· τούτους δ' οὐκ εἰκὸς ἐγγὺς ὄντας ἀπειθῆσαι. Αἴγινα δ' ἐστὶ μὲν καὶ τόπος τις τῆς Ἐπιδαυρίας, ἔστι δὲ καὶ νῆσος πρὸ τῆς ἠπείρου ταύτης, ἣν ἐν τοῖς ἀρτίως προτεθεῖσιν ἔπεσι βούλεται φράζειν ὁ ποιητής. διὸ καὶ γράφουσί τινες

Νῆσόν τ' Αἴγιναν, — ἀντὶ τοῦ,

Οἵ τ' ἔχον Αἴγιναν, — διαστελλόμενοι τὴν ὁμωνυμίαν. ὅτι μὲν οὖν τῶν σφόδρα γνωρίμων ἐστὶν ἡ νῆσος, τί δεῖ λέγειν; ἐντεῦθεν γάρ Αἰακός τε λέγεται, καὶ οἱ ὑπ' αὐτόν. αὕτη δ' ἐστὶν ἡ καὶ θαλαττοκρατήσασά ποτε, καὶ περὶ πρωτείων ἀμφισβητήσασά ποτε πρὸς Ἀθηναίους ἐν τῇ περὶ Σαλαμῖνα ναυμαχίᾳ κατὰ τὰ Περσικά. λέγεται δὲ σταδίων ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα ὁ κύκλος τῆς νήσου. πόλιν δ' ὁμώνυμον ἔχει τετραμμένην πρὸς λίβα. περιέχουσι δ' αὐτὴν ἥ τε Ἀττικὴ, καὶ ἡ Μεγαρὶς, καὶ τῆς Πελοποννήσου τὰ μέχρι Ἐπιδαύρου, σχεδόν τι ἑκατὸν σταδίους ἑκάστου διέχουσα. τὸ γὰρ ἑωθινὸν μέρος, καὶ τὸ νότιον, πελάγει κλύζεται τῷ τε Μυρτῴῳ, καὶ τῷ Κρητικῷ. νησίδια γὰρ περίκειται πολλὰ μὲν πρὸς τῇ ἠπείρῳ, Βέλβινα δὲ πρὸς τὸ πέλαγος ἀνατείνουσα. ἡ δὲ χώρα αὐτῆς κατὰ βάθους μὲν γεώδης ἐστὶ, πετρώδης δ' ἐπιπολῆς, καὶ μάλιστα ἡ πεδιάς. διὸ πᾶσα ψιλή ἐστι, κριθοφόρος δ' ἱκανῶς. Μυρμιδόνας δὲ κληθῆναί φασιν οὐχ ὡς ὁ μῦθος, τοὺς Αἰγινήτας, ὅτι λοιμοῦ μεγάλου συμπεσόντος, οἱ μύρμηκες ἄνθρωποι γένοιντο κατ' εὐχὴν Αἰακοῦ· ἀλλ' ὅτι μυρμήκων τρόπον ὀρύττοντες τὴν γῆν, ἐπιφέροιεν ἐπὶ τὰς πέτρας ὥστ' ἔχειν γεωργεῖν, ἐν δὲ τοῖς ὀρύγμασιν οἰκεῖν φειδόμενοι πλίνθων. ὠνομάζετο δ' Οἰνώνη πάλαι, ὁμώνυμος δυσὶ δήμοις τῆς Ἀττικῆς, τῷ τε πρὸς Ἐλευθεραῖς,

— Οἰνώνης σύγχορτα ναίειν πεδία, τοῖς
δ' Ἐλευθεραῖς.

καὶ μιᾷ τῶν ἐκ τετραπόλεως τῆς περὶ Μαραθῶνα, καθ' ἧς ἡ παροιμία, Οἰνώνη τὴν χαράδραν. ἐπῴκησαν δ' αὐτὴν Ἀργεῖοι, καὶ Κρῆτες, καὶ Ἐπιδαύριοι, καὶ Δωριεῖς. ὕστερον δὲ κατεκληρούχησαν τὴν νῆσον Ἀθηναῖοι. ἀφελόμενοι δὲ Λακεδαιμόνιοι τοὺς Ἀθηναίους τὴν

νῆσον, ἀπέδοσαν τοῖς ἀρχαίοις οἰκήτορσιν. Ἀποίκους δ' ἔστειλαν Αἰγινῆται, εἴς τε Κυδωνίαν τὴν ἐν Κρήτῃ, καὶ εἰς Ὀμβρικοὺς. Ἔφορος δ' ἐν Αἰγίνῃ ἄργυρον πρῶτον κοπῆναι φησὶν ὑπὸ Φείδωνος. ἐμπόριον γὰρ γενέσθαι, διὰ τὴν λυπρότητα τῆς χώρας, τῶν ἀνθρώπων θαλαττουργούντων ἐμπορικῶς. ἀφ' οὗ τὸν ῥῶπον Αἰγιναῖον ἐμπολεῖν λέγεσθαι. Ὁ δὲ ποιητὴς ἐνίοτε μὲν χώρας λέγει συνεχῶς, ὥσπερ καὶ κεῖται·

οἵ θ' Ὑρίην ἐνέμοντο, καὶ Αὐλίδα,——
οἵ δ' Ἄργος τ' εἶχον, Τίρυνθά τε τειχιόεσσαν.
Ἑρμιόνην, Ἀσίνην τε βαθὺν κατὰ κόλπον ἐχούσας
Τροιζῆν', Ἠϊόνας τε——

ἄλλοτε δ' οὐχ ὡς ἔστι τῇ τάξει,

Σχοῖνόν τε Σκῶλόν τε Θέσπειαν Γραῖάν τε——

τά τ' ἐν ἠπείρῳ ταῖς νήσοις συμφράζει,

οἵ ῥ' Ἰθάκην εἶχον,——
καὶ Κροκύλει' ἐνέμοντο.——

τὰ γὰρ Κροκύλεια ἐν τοῖς Ἀκαρνᾶσιν. οὕτω δὲ καὶ νῦν τῇ Αἰγίνῃ τὸν Μάσητα συνῆψεν, ὄντα τῆς Ἀργολικῆς ἠπείρου. Θυρέας δὲ Ὅμηρος μὲν οὐκ ὠνόμασεν. οἱ δ' ἄλλοι θρυλλοῦσι περὶ ὧν Ἀργείοις καὶ Λακεδαιμονίοις συνέστη ἀγὼν, τριακοσίοις πρὸς τριακοσίους· ἐνίκων δὲ Λακεδαιμόνιοι, στρατηγοῦντος Ὀθρυάδα. ταύτας δέ φησι τὸ χωρίον Θουκυδίδης ἐν τῇ Κυνουρίᾳ κατὰ τὴν μεθορίαν τῆς Ἀργείας, καὶ τῆς Λακωνικῆς. Εἰσὶ δὲ καὶ Ὑσιαὶ, τόπος γνώριμος τῆς Ἀργολικῆς· καὶ Κεγχρεαὶ, αἳ κεῖνται ἐπὶ τῇ ὁδῷ τῇ ἐκ Τεγέας εἰς Ἄργος, διὰ τοῦ Παρθενίου ὄρους, καὶ τοῦ Κρεοπώλου. Ὅμηρος δ' αὐτὰς οὐκ οἶδεν, οὐδὲ τὸ Λυκούργιον, οὐδ' Ὀρνεάς. κῶμαι δ' εἰσὶ τῆς Ἀργείας, ἡ μὲν ὁμώνυμος τῷ ὄρει, αἱ δὲ ταῖς Ὀρνεαῖς, ταῖς μεταξὺ Κορίνθου, καὶ Σικυῶνος ἱδρυμέναις. Τῶν δὲ κατὰ Πελοπόννησον πόλεων ἐνδοξόταται γεγόνασι, καὶ μέχρι νῦν εἰσιν Ἄργος τε Σπάρτη τε. διὰ δὲ τὸ πολυθρύλητον, ἥκιστα δεῖ μακρολογεῖν περὶ αὐτῶν· τὰ γὰρ ὑπὸ πάντων εἰρημένα λέγειν δόξομεν. Τὸ παλαιὸν μὲν οὖν ηὐδοκίμει τὸ Ἄργος μᾶλλον, ὕστερον δὲ καὶ μέχρι παντὸς ὑπερέβαλλοντο Λακεδαιμόνιοι, καὶ διετέλεσαν τὴν αὐτονομίαν φυλάττοντες· πλὴν εἴ τι που μικρὸν προσπταίειν αὐτοὺς συνέβαινεν. Ἀργεῖοι δὲ Πύρρον μὲν οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλὰ πρὸ τοῦ τείχους ἔπεσε, γραϊδίου τινὸς ὡς ἔοικε κεραμίδα ἀφέντος ἄνωθεν ἐπὶ τὴν κεφαλήν. ὑπ' ἄλλοις δ' ἐγένοντο βασιλεῦσι. μετασχόντες δὲ τοῦ τῶν Ἀχαιῶν συστήματος, σὺν ἐκείνοις εἰς τὴν τῶν Ῥωμαίων

pristinis reddiderunt incolis. Colonos miserunt Aeginetæ & in Cydoniam Cretæ, & in Vmbricos. Ephorus in Aegina primò argẽtum à Phedone cusum fuisse scribit: cùm ea insula esset facta emporium, insulanis ob terræ sterilitatem in mari negociantibus. unde & dici ceptum, Aliquem uiles Aeginetarum merces tractare. Iã Homerus aliquando regiones continenter describit ut & sitæ sunt. ut in his.

Quiq; Hyriam coluere, atq; Aulida—— & *Iliad. β. 496.*
Argos qui tenuere, & q Tirynthia claustra, *ibid. 559.*
Hermionemq;, Asinemq;, sinus quâ stringitur altus,
Trœzenum, Eionasq;——

Alicubi ordinem conturbat: ut

Schœnumq;, Scolumq;——. & *ib. 497.*
Thespeam, Græamq;——— *ib. 498.*

Et insulis ea annumerat, quæ sunt in continente.

Qui tenuere Ithacam—— *ib. 632.*
Quęs sedes Crocylea——: est enim Ithaca *ib. 633.* insula: Corcylea autẽ sunt in Acarnania. Eodem modo hîc cum Aegina Masetem cõiunxit, qui in Argolica situs est continente. Thyream aũt Homerus non nominauit, de qua apud alios trito sermone traditur trecentos Argiuos cum totidem Lacedæmonijs pugna decreuisse, ac uictoriam Spartanis astu *Herodot. I.* Othryadæ fuisse partam. Sitam esse ait Thucidides in Cynuria, ubi fines Argiæ & Laconicæ coëunt. *lib. IV.* Sunt & Hysiæ locus Argolicæ nobilis: & Cenchreæ sitæ in uia quæ Tegea Argos ducit per montem Partheniũ & Creopolum. Homerus ista loca non nouit, sicut neq; Lycurgium, neq; Orneas, pagos Argię: quorum ille idem cum monte gerit nomen, hic cum Orneis inter Corinthum & Sicyonem situs. Sed omnium quæ in Peloponneso sunt urbium, illustrisimæ fuerunt, suntq; etiamnum Argos ac Sparta: ut propter earum celebritatem uulgatam non sit nobis ꝓlixior de ijs sermo instituendus, ne ab omnibus dicta repetere uideamur. Antiquitus q̃dem fama Argos superabat: sed inferioribus temporibus Spartani omnibus modis superiores fuerunt, libertatem suam perpetuò seruantes: nisi quod exiguis quibusdam in rebus offenderunt. Argiui sanè Pyrrhum non admiserunt, sed is ante muros cecidit, coniecta in caput eius à uetula (ut aiunt) quadam tegula. sub alijs tamen regibus fuerunt: cumque in Achaicum se corpus inseruissent, unà cum eo in Romanorum uene-

uenerunt potestatem. atq; etiamnum cõstat urbs, secunda à Lacedæmone dignitate. Deinceps iam dicamus de ijs locis quæ Mycenis & Agamemnoni subdita in recẽsione nauium his uersibus memorantur:

Iliad β.569. Tum qui turrigeris sedes tenuere Mycenis,
Quiq; amplam coluere Corinthum, altasq;
Cleonas,
Orneasq;, & Arethyreæ q mœnia amœnæ,
Et Sicyonem, erat Adrasti q regia primùm,
Quiq; Hyperesiam, qui sublimem Gonoëssam,
Et qui Pellenen, quiq; Aegion incoluerunt,
Litus & Aegiali totũ, spaciosam Helicenq;.

Mycenæ. Mycenæ quidẽ hodie non supersunt. Cõdidit autem eam urbem Perseus: ei Sthenelus, huic Eurystheus successit. ijsdem Argis, quoq; imperabant. Eurystheus ad Marathonẽ facta aduersus Herculis filios & Iolaum expeditione, quibus auxilio Athenienses uenerunt, in pugna fertur cecidisse. corpusq; eius in Gargetto esse sepultum, caput ab Iolao præcisum seorsim humatum Corinthi iuxta fontem
31 Acariam, propter uiã qua currus incedunt: locoq; nomen est Eurysthei caput. Cæterùm Mycenæ transierunt in potestatem Pelopidarũ ex Pisatide profectorum: deinde Heraclidarum, & eorum qui Argos obtinebant. Post naualem autem pugnã Salaminiam Argiui cumq; his Cleonei & Tegeatæ illato bello Mycenas funditus deleuerunt, agrumq; inter se partiti sunt. Cæterùm Argos & Mycenas ob uicinitatem poëtę tragici ueluti unam promiscuè appellant. & Euripides in una eademq; fabula eandem iam Argos, mox Mycenas appellat. ut in Iphigenia & Oresta. Cleonæ urbs est sita in uia quæ Argis Corinthum petit, in tumulo domicilio undiquaq; cincto, & pulcrè muris ornato: ut uideatur Homerus appositè eas bene conditas appellasse. Ibi & Nemea est inter Cleonas ac Phliuntem: & lucus in quo Nemea Argiui pro more celebrant: & ibi fabulantur fuisse Nemeæum illum leonem, estq; ibi Bembina uicus Cleonæ ab Argis absunt stadia CXX, à Corintho XXC. & nos de Acro-

Corinthus. corintho urbem prospeximus. Corinthus autem locuples dicitur ob emporium in isthmo situm, quod portus duos habet. unum Italiæ, alterum Asiæ obuersum: quo fit ut tantillo à se interuallo dissiti, facilè inter se inuicem commutare merces possint. Porrò sicut

ἐξουσίαν ἦλθον. καὶ νῦν συνέστηκεν ἡ πόλις, δευτερεύουσα τῇ τάξει μετὰ τὴν Σπάρτην. Ἑξῆς δὲ λέγωμεν περὶ τῶν ὑπὸ Μυκήναις καὶ τῷ Ἀγαμέμνονι τεταγμένων τόπων ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν νεῶν. ἔχει δ' οὕτως τὰ ἔπη·

Οἳ δὲ Μυκήνας εἶχον ἐϋκτίμενον πτολίεθρον,
Ἀφνειόν τε Κόρινθον, ἐϋκτιμένας τε Κλεωνάς,
Ὀρνειάς τ' ἐνέμοντο, Ἀραιθυρέην τ' ἐρατεινήν,
Καὶ Σικυῶν' ὅθ' ἄρ' Ἄδρηστος πρῶτ' ἐμβασίλευεν.
Οἵ θ' Ὑπερησίην τε, καὶ αἰπεινὴν Γονόεσσαν,
Πελλήνην τ' εἶχον, ἠδ' Αἴγιον ἀμφενέμοντο,
Αἰγιαλόν τ' ἀνὰ πάντα, καὶ ἀμφ' Ἑλίκην εὐρεῖαν.

Αἱ μὲν οὖν Μυκῆναι νῦν οὐκέτ' εἰσίν. ἔκτισε δ' αὐτὰς Περσεύς. διεδέξατο δὲ Σθένελος. εἶτ' Εὐρυσθεύς. οἱ δ' αὐτοί, καὶ τοῦ Ἄργους ἦρξαν. Εὐρυσθεὺς μὲν οὖν στρατεύσας εἰς Μαραθῶνα ἐπὶ τοὺς Ἡρακλέους παῖδας, καὶ Ἰόλαον, βοηθησάντων Ἀθηναίων, ἱστορεῖται πεσεῖν ἐν τῇ μάχῃ. καὶ τὸ μὲν ἄλλο σῶμα, Γαργηττοῖ ταφῆναι. τὴν δὲ κεφαλὴν χωρὶς ἐν τῇ Κορίνθῳ, ἀποκόψαντος αὐτὴν Ἰολάου περὶ τὴν κρήνην τὴν Ἀκαρίαν, ὑπὸ ἁμαξιτόν, καὶ ὁ τόπος καλεῖται Εὐρυσθέως κεφαλή. Αἱ δὲ Μυκῆναι μετέπεσον εἰς τοὺς Πελοπίδας, ὁρμηθέντας ἀπὸ τῆς Πισάτιδος, εἶτ' εἰς τοὺς Ἡρακλείδας, καὶ τοὺς τὸ Ἄργος ἔχοντας. Μετὰ δὲ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν, Ἀργεῖοι μετὰ Κλεωναίων, καὶ Τεγεατῶν ἐπελθόντες ἄρδην τὰς Μυκήνας ἀνεῖλον, καὶ τὴν χώραν διενείμαντο. Διὰ δὲ τὴν ἐγγύτητα τὰς δύο πόλεις ὡς μίαν οἱ τραγικοὶ συνωνύμως προσαγορεύουσιν. Εὐριπίδης δὲ καὶ ἐν τῷ αὐτῷ δράματι, ποτὲ μὲν Μυκήνας καλῶν, ποτὲ δ' Ἄργος τὴν αὐτὴν πόλιν, καθάπερ ἐν Ἰφιγενείᾳ καὶ Ὀρέστῃ. Κλεωναὶ δ' εἰσὶ πόλισμα ἐπὶ τῇ ὁδῷ κείμενον τῇ ἐξ Ἄργους εἰς Κόρινθον ἐπὶ λόφου περιοικουμένου πανταχόθεν, καὶ τετειχισμένου καλῶς· ὥστ' οἰκείως εἰρῆσθαί μοι δοκεῖ τὸ ἐϋκτιμένας Κλεωνάς. ἐνταῦθα δὲ καὶ ἡ Νεμέα μεταξὺ Κλεωνῶν, καὶ Φλιοῦντος, καὶ τὸ ἄλσος ἐν ᾧ καὶ τὰ Νέμεα συντελεῖν ἔθος τοῖς Ἀργείοις, καὶ τὰ περὶ τὸν Νεμεαῖον λέοντα μυθευόμενα, καὶ ἡ Βέμβινα κώμη. διέχουσι δ' αἱ Κλεωναὶ τοῦ μὲν Ἄργους σταδίους εἴκοσι καὶ ἑκατόν, Κορίνθου δὲ ὀγδοήκοντα. Καὶ ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ Ἀκροκορίνθου κατωπτεύσαμεν τὸ κτίσμα. ὁ δὲ Κόρινθος ἀφνειὸς μὲν λέγεται διὰ τὸ ἐμπόριον ἐπὶ τῷ ἰσθμῷ κείμενος, καὶ δυεῖν λιμένων κύριος, ὧν ὁ μὲν τῆς Ἀσίας, ὁ δὲ τῆς Ἰταλίας ἐγγύς ἐστι, καὶ ῥᾳδίας ποιεῖ τὰς ἑκατέρωθεν ἀμοιβὰς τῶν φόρτων πρὸς ἀλλήλους τοῖς τοσοῦτον ἀφεστῶσιν. Ἦν δ'

ὥσπερ

ὥσπερ ὁ πορθμὸς οὐκ εὔπλους ὁ κατὰ τὴν Σικελίαν τὸ παλαιόν, οὕτω καὶ τὰ πελάγη, καὶ μάλιστα τὸ ὑπὲρ τῶν Μαλεῶν, διὰ τὰς ἀντιπνοίας. ἀφ' οὗ καὶ παροιμιάζονται,

Μαλέαν δὲ κάμψας, ἐπιλάθου τῶν οἴκαδε.

Ἀγαπητὸν οὖν ἑκατέροις ἦν τοῖς ἐκ τῆς Ἀσίας, καὶ τοῖς ἐκ τῆς Ἰταλίας ἐμπόροις ἀφεῖσι τὸν περὶ Μαλέας πλοῦν εἰς Κόρινθον κατάγεσθαι τὸν φόρτον αὐτόθι. καὶ πεζῇ δὲ τῶν ἐκκομιζομένων ἐκ τῆς Πελοποννήσου καὶ τῶν εἰσκομιζομένων ἔπιπτε τὰ τέλη τοῖς τὰ κλεῖθρα ἔχουσι. διέμεινε δὲ τοῦτο καὶ εἰς ὕστερον μέχρι παντός. τοῖς δ' ὕστερον καὶ πλείω προσεγίνετο πλεονεκτήματα. καὶ γὰρ ὁ Ἰσθμικὸς ἀγὼν ἐκεῖ συντελούμενος, ὄχλους ἐπήγετο. καὶ οἱ Βακχιάδαι τυραννήσαντες, πλούσιοι καὶ πολλοί, καὶ γένος λαμπροί, διακόσια ἔτη σχεδὸν κατέσχον τὴν ἀρχήν, καὶ τὸ ἐμπόριον ἀδεῶς ἐκαρπώσαντο. τούτους δὲ Κύψελος καταλύσας αὐτὸς ἐτυράννησε καὶ μέχρι τριγονίας ὁ οἶκος αὐτοῦ συνέμεινε. τοῦ δὲ περὶ τὸν οἶκον τοῦτον πλούτου μαρτύριον, τὸ Ὀλυμπίασιν ἀνάθημα Κυψέλου, σφυρήλατος χρυσοῦς ἀνδριὰς εὐμεγέθης. Δημάρατός τε εἷς τῶν ἐν Κορίνθῳ δυναστευσάντων, φυγὼν τὰς ἐκεῖ στάσεις, τοσοῦτον ἐπήνεγκε πλοῦτον οἴκοθεν εἰς τὴν Τυρρηνίαν, ὥστε αὐτὸς μὲν ἦρξε τῆς δεξαμένης αὐτὸν πόλεως, ὁ δ' υἱὸς αὐτοῦ καὶ Ῥωμαίων κατέστη βασιλεύς. Τό, τε τῆς Ἀφροδίτης ἱερὸν οὕτω πλούσιον ὑπῆρξεν, ὥστε πλείους ἢ χιλίας ἱεροδούλους ἐκέκτητο ἑταίρας, ἃς ἀνετίθεσαν τῇ θεῷ, καὶ ἄνδρες, καὶ γυναῖκες. καὶ διὰ ταύτας οὖν πολυωχλεῖτο ἡ πόλις, καὶ ἐπλουτίζετο. οἱ γὰρ ναύκληροι ῥᾳδίως ἐξανηλίσκοντο. καὶ διὰ τοῦτο ἡ παροιμία φησίν·

Οὐ παντὸς ἀνδρὸς ἐς Κόρινθον ἔστω πλοῦς.

καὶ δὴ καὶ μνημονεύεταί τις ἑταίρα πρὸς τὴν ὀνειδίζουσαν, ὅτι οὐ φιλοεργὸς εἴη, οὐδ' ἐρίων ἅπτοιτο εἰπεῖν, ἐγὼ μέντοι ἡ τοιαύτη τρεῖς ἤδη καθεῖλον ἱστοὺς ἐν βραχεῖ χρόνῳ τούτῳ. Τὴν δὲ τοποθεσίαν τῆς πόλεως ἐξ ὧν Ἱερώνυμός τε εἴρηκε καὶ Εὔδοξος, καὶ ἄλλοι, καὶ αὐτοὶ δὲ εἴδομεν νεωστὶ ἀναληφθείσης ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, τοιαύτην εἶναι συμβαίνει. ὄρος ὑψηλὸν ὅσον τριῶν ἥμισυ σταδίων ἔχον τὴν κάθετον, τὴν δ' ἀνάβασιν καὶ τριάκοντα σταδίων εἰς ὀξεῖαν τελευτᾷ κορυφήν. καλεῖται δὲ Ἀκροκόρινθος. οὗ τὸ μὲν πρὸς ἄρκτον μέρος ἐστὶ τὸ μάλιστα ὄρθιον, ὑφ' ᾧ κεῖται ἡ πόλις ἐπὶ τραπεζώδους ἐπιπέδου χωρίου πρὸς αὐτῇ τῇ ῥίζῃ τοῦ Ἀκροκορίνθου. αὐτῆς μὲν οὖν

τῆς

antiquitus nauigatu difficile fuit fretum Siculũ, ita & maria, præsertim quod super Maleas est, propter aduersos uentorum flatus. unde & prouerbio dicebatur.

Flectens Maleã obliuiscere res domesticas.

Itaq; & Asianis & Italis mercatoribus per fuit gratum omissa circum Maleam nauigatione merces Corinthum deportare. Quin & eorũ quæ terra in Peloponnesum importabantur aut inde exportabantur uectigalia accipiebant qui claustra obtinebant. Permansitq; hoc integrum etiam ad posteritatẽ: imò inferioribus temporibus plura accesserunt commoda, quod Isthmicum certamen ibi solitum frequentari magnam hominum turbam adducebat. Itaq; & Bacchiadæ Corinthum tyrannide possidentes multi ac locupletes ac genere splendidi, CC ferè annos tyrannidem obtinuerunt, fructusq; emporij tutò perceperunt. Hos Cypselus deiecit, tyrannidemq; occupatam ad tertium hęredem propagauit. Cuius familiæ quantæ fuerint diuitiæ, intelligi potest ex eo, quòd Cypselus Olympiæ donarium dedicauit, auream malleo ductam statuam iustę magnitudinis. Et Damaratus unus ex ijs qui Corinthi sunt dominati fugiens seditiones ibi ortas, tãtum secum in Etruriam intulit diuitiarum, ut & ipse dominus urbis, quæ eum receperat, factus sit, & filius eius Romæ rex creatus. Et fanum Veneris Corinthi ita fuit locuples, ut plures quam CIↃ habuerit sacrorum famulas meretrices, quas Deæ uiri mulieresq; dedicarunt. Ob hæc igitur & magna hominum multitudo ea in urbe, & diuitię fuerunt. Naucleri enim facilè sua prodigebant. unde adagio locus:

Non est Corinthum adire cuiuis integrum.

Et quidem memoratur cuiusdam meretricis dictum, quæ mulieri exprobranti ei ignauiam, quòd opus non faceret, neq; lanam tractaret, responderit: Tamen tres breuis temporis spacio se histos euacuasse. est autem histos Græcis & lignum cui tela circumdatur, & malus nauis. Situs urbis, quòd cum ex Hieronymi, Eudoxi, aliorumq; scriptis collegimus, tũ ipsi urbe nuper à Romanis instaurata uidimus, talis est. Mons celsus, cuius perpendiculum III S stadiorum, adscensus XXX est stadiorũ, in uerticẽ desinit acutũ. mõti nomen Acrocorinthus. maximè pręceps est ea pars q̃ septentrionẽ spectat: sub ea ad ipsam radicem Acrocorinthi urbs iacet, in planicie

eius

eius figuræ quam Mēsam uocant. Circulus
urbis uel XL stadia æquabat, muroq; fuit mu
nita urbs, quantum eius mons denudauerat.
mœnibus ipse etiam includebatur Acroco-
rinthus, quâ muro muniri poterat. Et nobis
32 adscendentib. rudera apparebant 32 antiquæ
urbis: ita ut uniuersus ambitꝰ fuerit ad XXCV
stadia. Reliquis in partibus minus præceps
est mons, assurgit tamē in iustā altitudinem,
& longe conspicuus est. In summo uertice fa
num habet Veneris. Sub ipso autem uertice
fons est Perene, effluxu carens, semperq; ple
nus aquæ pellucidæ ac potabilis. inde, & ex
alijs quibusdam per cuniculos sparsis uenu
lis ferunt elici fontem qui ad radicem mon-
tis in urbē effluit, aquationiq; oppidanorum
sufficit. Est & puteorum copia in urbe. aiunt
etiam in Acrocorintho, quód nos quidem
ignoramus. Iam quod Euripides dixit,

Venio irriguam linquens
Altam Corinthum, collem sacrum,
Vrbem Veneris: uel irriguum intelli-
gendum est in profundo, cùm & puteos ha-
beat, & per cuniculos eius penetret liquor.
aut antiquitus exundasse Pirenam, & mon-
tem irrigasse. Ibi Pegasum, cum biberet, ca-
ptum aiunt esse à Bellerophonte, uolucrem
equum, qui ex collo Medusæ, cum Gorgo
amputaretur, extiterit. qui etiam Hippocre-
nem (.hoc equi fontem significat.) in Helico
ne elicuerit, icto ungula quod suberat pedi-
bus saxo. Sub Pirena Sisyphœum est, templi
alicuius aut regiæ ex albo lapide exstructæ
retinens haud pauca rudera. E' uertice Acro-
corinthi uersus septentrionem cernunt̄ Par-
nassus & Helicon, mōtes alti ac niuales. tum
sinus Crissæus ambobus subiectus, inclusus
Phocide, Bœotia, ac Megaride, & opposita
Phocigi trans sinum Corinthia ac Sicyonia.
Super hæc omnia occasum uersus siti sunt
montes Onei (.quasi Asininos diceres.) qui
à saxis Scironijs & itinere quod ab his ad At
ticam est, protenduntur usq; ad Bœotiam &
Cithæronem. Porrò autem oræ maritimæ à
Corintho utriusq; initia sunt, alterius Lechę
um, alterius Cenchreæ uicus & portus, ab
urbe distans ad LXX stadia. quo portu utunt̄
ad negociationes Asianas, Lechęo ad Itali-
cas. Lechæum sub urbe iacet, nō admodum
frequens domicilijs. ab utraq; parte uiæ quæ
à Corintho Lechæū pertingit, deducti sunt

τῆς πόλεως ὁ κύκλος, καὶ τετταράκοντα σταδίων ὑπῆρχεν, ἐτετείχιστο δ' ὅσον τῆς πόλεως γυμνὸν ἦν τοῦ ὄρους. συμπεριείληπτο δὲ τῷ περιβόλῳ τούτῳ, καὶ τὸ ὄρος αὐτὸ ὁ Ἀκροκόρινθος, ᾗ δυνατὸν ἦν τειχισμὸν δέξασθαι, καὶ ἡμῖν ἀναβαίνουσιν, ἦν δῆλα τὰ ἐρείπια τῆς χοινίας, ὥστ' ἡ πᾶσα περίμετρος ἐγίνετο περὶ πέντε καὶ ὀγδοήκοντα σταδίους. ἀπὸ δὲ τῶν ἄλλων μερῶν ἧττον ὄρθιον ἐστὶ τὸ ὄρος. ἀνατέταται δὲ τὸ ἐνθένδε ἱκανῶς, καὶ περίοπτόν ἐστι. Ἡ μὲν οὖν κορυφὴ ναΐδιον ἔχει Ἀφροδίτης. ὑπὸ δὲ τῇ κορυφῇ τήν τε Πειρήνην εἶναι συμβαίνει κρήνην, ἔκρυσιν μὲν οὐκ ἔχουσαν, μεστὴν δ' ἀεὶ διαυγοῦς καὶ ποτίμου ὕδατος. φασὶ δὲ καὶ ἐνθένδε, καὶ ἐξ ἄλλων ὑπονόμων τινῶν φλεβίων, συνθλίβεσθαι τὴν πρὸς τῇ ῥίζῃ τοῦ ὄρους κρήνην ἐκρέουσαν εἰς τὴν πόλιν, ὥσθ' ἱκανῶς ἀπ' αὐτῆς ὑδρεύεσθαι. ἔστι δὲ καὶ τῶν φρεάτων εὐπορία κατὰ τὴν πόλιν· λέγουσι δὲ καὶ κατὰ τὸν Ἀκροκόρινθον, οὐ μὴν ἡμεῖς γε εἴδομεν. Τοῦ δ' οὖν Εὐριπίδου φήσαντος οὕτως,

Ἥκω περίκλυστον προλιποῦσ'
Ἄκρον Κόρινθον
ἱερὸν ὄχθον πόλιν Ἀφροδίτας·

τὸ περίκλυστον ἤτοι κατὰ βάθους λεκτέον, ἐπεὶ καὶ φρέατα καὶ ὑπόνομοι λιβάδες διήκουσι δι' αὐτῆς· ἢ τὸ παλαιὸν ὑποληπτέον τὴν Πειρήνην ἐπιπολάζειν, καὶ καταρρύτον ποιεῖν τὸ ὄρος. Ἐνταῦθα δέ φασι πίνοντα τὸν Πήγασον ἁλῶναι ὑπὸ Βελλεροφόντου, πτηνὸν ἵππον ἐκ τοῦ τραχήλου τῆς Μεδούσης ἀναπαλέντα κατὰ τὴν Γοργοτομίαν. τὸν δ' αὐτόν φασι καὶ τὴν Ἵππου κρήνην ἀναλαβεῖν ἐν τῷ Ἑλικῶνι, πλήξαντα τῷ ὄνυχι τὴν ὑποπέσουσαν πέτραν. Ὑπὸ δὲ τῇ Πειρήνῃ τὸ Σισύφειόν ἐστιν, ἱεροῦ τινος ἢ βασιλείου λευκῷ λίθῳ πεποιημένου, διασῶζον ἐρείπια οὐκ ὀλίγα. Ἀπὸ δὲ τῆς κορυφῆς πρὸς ἄρκτον μὲν ἀφορᾶται ὅ, τε Παρνασσὸς, καὶ ὁ Ἑλικὼν, ὄρη ὑψηλὰ καὶ νιφόβολα καὶ ὁ Κρισσαῖος κόλπος ὑποπεπτωκὼς ἀμφοτέροις, περιεχόμενος ὑπὸ τῆς Φωκίδος, καὶ τῆς Βοιωτίδος, καὶ τῆς Μεγαρίδος, καὶ τῆς ἀντιπόρθμου Κορινθίας τῇ Φωκίδι, καὶ Σικυωνίας. πρὸς ἑσπέραν δὲ ὑπέρκειται τούτων ἁπάντων τὰ καλούμενα Ὄνεια ὄρη, διατείνοντα μέχρι Βοιωτίας, καὶ Κιθαιρῶνος ἀπὸ τῶν Σκειρωνίδων πετρῶν, ἀπὸ τῆς παρὰ ταύτας ὁδοῦ πρὸς τὴν Ἀττικήν. Ἀρχὴ δὲ τῆς παραλίας ἑκατέρας, τῆς μὲν τὸ Λέχαιον, τῆς δὲ Κεγχρεαὶ κώμη καὶ λιμὴν, ἀπέχων τῆς πόλεως ὅσον ἑβδομήκοντα στάδια. τούτῳ μὲν οὖν χρῶνται πρὸς τοὺς ἐκ τῆς Ἀσίας· πρὸς δὲ τοὺς ἐκ τῆς Ἰταλίας τῷ Λεχαίῳ. τὸ δὲ Λέχαιον ὑποπέπτωκε τῇ πόλει κατοικίαν ἔχον οὐ πολλήν. σκέλη δὲ καθέλ-

καθέλκουσι σταδίων που δώδεκα ἑκατέρωθεν τῆς ὁδοῦ τῆς πρὸς τὸ Λέχαιον. Ἐντεῦθεν δ' ἡ παρεκτείνουσα ἠιὼν μέχρι Παγῶν τῆς Μεγαρίδος, κλύζεται μὲν ὑπὸ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, κοίλη δ' ἐστί, καὶ ποιεῖ τὸν δίολκον πρὸς τὴν ἑτέραν ἠιόνα τὴν κατὰ Σχοινοῦντα, πλησίον ὄντα τῶν Κεγχρεῶν. Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τοῦ Λεχαίου καὶ Παγῶν τὸ τῆς Ἀκραίας μαντεῖον Ἥρας ὑπῆρχε τὸ παλαιόν. καὶ αἱ Ὀλμιαὶ τὸ ποιοῦν ἀκρωτήριον τὸν κόλπον, ἐν ᾧ ἥ τε Οἰνόη, καὶ Παγαί, τὸ μὲν τῶν Μεγαρέων φρούριον, ἡ δ' Οἰνόη τῶν Κορινθίων. Ἀπὸ δὲ τῶν Κεγχρεῶν ὁ Σχοινοῦς, καθ' ὃν τὸ στενὸν τοῦ διολκοῦ. ἔπειθ' ἡ Κρομυωνία. Πρόκειται δὲ τῆς ἠιόνος ταύτης ὅ, τε Σαρωνικὸς κόλπος, καὶ ὁ Ἐλευσινιακός, τρόπον τινὰ ὁ αὐτὸς ὤν, συνεχὴς τῷ Ἑρμιονικῷ. Ἐπὶ δὲ τῷ Ἰσθμῷ, καὶ τὸ τοῦ Ἰσθμίου Ποσειδῶνος ἱερόν, ἄλσει πιτυώδει συνηρεφές, ὅπου τὸν ἀγῶνα τῶν Ἰσθμίων Κορίνθιοι συνετέλουν. Ἡ δὲ Κρομυὼν ἐστὶ κώμη τῆς Κορινθίας, πρότερον δὲ τῆς Μεγαρίδος, ἐν ᾗ μυθεύουσι τὰ περὶ τὴν Κρομυωνίαν, ἣν μητέρα τοῦ Καλυδωνίου κάπρου φασί, καὶ τῶν Θησέως ἄθλων ἕνα τοῦτον παραδιδόασι τὴν τῆς ὑὸς ταύτης ἐξαίρεσιν. Καὶ ἡ Τενέα δ' ἐστὶ κώμη τῆς Κορινθίας, ἐν ᾗ τὸ τοῦ Τενεάτου Ἀπόλλωνος ἱερόν. λέγεται δὲ καὶ Ἀρχίᾳ τῷ στείλαντι τὴν εἰς Συρακούσας ἀποικίαν, τοὺς πλείστους τῶν ἐποίκων ἐντεῦθεν συνεπακολουθῆσαι. καὶ μετὰ ταῦτα εὐθηνεῖν μάλιστα τῶν ἄλλων τὴν κατοικίαν ταύτην, τὰ δ' ὕστατα καὶ καθ' αὑτοὺς πολιτεύεσθαι. προσθέσθαι τε τοῖς Ῥωμαίοις ἀποστάντας Κορινθίων, καὶ κατασκαφείσης τῆς πόλεως συμμεῖναι. φέρεται δὲ καὶ χρησμὸς δοθείς τινι τῶν ἐκ τῆς Ἀσίας ἐρωτῶντι εἰ λῷον εἴη μετοικεῖν εἰς Κόρινθον·

Εὐδαίμων ὁ Κόρινθος, ἐγὼ δ' εἴην Τενεάτης·

ὅπερ κατ' ἄγνοιαν τινὲς παρατρέπουσιν, ἐγὼ δ' εἴην Τεγεάτης. Λέγεται δ' ἐνταῦθα ἐκθρέψαι Πόλυβος τὸν Οἰδίπουν. Δοκεῖ δὲ συγγένειά τις εἶναι Τενεδίοις πρὸς τούτους ἀπὸ Τέννου τοῦ Κύκνου, καθάπερ εἴρηκεν Ἀριστοτέλης. καὶ ἡ τοῦ Ἀπόλλωνος δὲ τιμὴ παρ' ἀμφοτέροις ὁμοία οὖσα, δίδωσιν οὐ μικρὰ σημεῖα. Κορίνθιοι δὲ ὑπὸ Φιλίππῳ ὄντες ἐκείνῳ τε συνεφιλονείκησαν, καὶ ἰδίᾳ πρὸς Ῥωμαίους ὑπεροπτικῶς ἔσχον, ὥστε τινὲς καὶ τῶν πρέσβεων παριόντων τὴν οἰκίαν αὐτῶν, ἐθάρρησαν καταντλῆσαι βόρβορον. ἀντὶ τούτων μὲν οὖν καὶ ἄλλων ὧν ἐξήμαρτον, ἔτισαν δίκας αὐτίκα. πεμφθείσης γὰρ ἀξιολόγου στρατιᾶς, αὐτή τε κατεσκάφη ὑπὸ Λουκίου Μομμίου, καὶ τ' ἄλλα μέχρι Μακεδονίας ὑπὸ Ῥωμαίοις ἐγένετο.

cursu instar muri ad stadia circiter XII. Hinc porrectum litus usque ad Pagas Megaridis, alluitur sinu Corinthiaco. sed introrsum flectitur, ita ut ad oppositū lit⁹ quod est ad Schœnuntem, Cenchreis uicinum per terram traduci naues possint. Inter Lechæum & Pagas antiquitus oraculum fuit 33 Iunonis Acreæ. 33
Sunt & Olmiæ promontorium quod sinum conficit, in quo Oenoa est Corinthiorum, & Pagæ Megarēsium oppidum. A' Cenchreis Schœnus sequitur, ubi isthmus nauibus terra traducendis est arctissimus, inde Cromyonia. Ante hoc litus siti sunt sinus Saronicus & Eleusinius, qui idem est quodammodo, contiguus Hermionico. In isthmo etiam tēplum Neptuni est, luco pinuum opacū, ubi Corinthij certamen Isthmium solebant celebrare. Cromyon pagus est agri Corinthij, olim Megarici: ubi fabulātur suem fuisse Cromyoniam matrem apri Calydonij, cuius suis cædes inter ærumnas Thesei numeratur. Est & Tenea Corinthij agri pagus, ibique Apollinis Teneatæ templum. Ferunt Archiam qui Syracusas coloniam deduxit plerosque inde secutos comites: istumque pagum postea temporis præ alijs floruisse, & ad extremum peculiarem constituisse sibi rempublicam, ac à Corinthijs ad Romanos defecisse, Corinthoque excisæ superfuisse. & cuidam ex Asia profecto, cum sciscitaretur oraculum an migrare Corinthum expediret, responsum fuisse

Fortunata Corinthus: ego autem sim Teneates.

ultimam uocem quidam per inscitiam in Tegeates mutarunt. Ibi narrant fuisse à Polybo educatum Oedipum. Videtur etiam cognatio quædam cum Teneatis esse Tenediorum à Tene Cycni filio, ut Aristoteles tradidit. magnumque eius rei argumentum Apollinis cultus apud utrosque similis præbet. Corinthij porrò cum Philippo parerēt, non illius modò contendendi studio acti conatus adiuuerunt, sed & pro se priuatim ita Romanos despexerunt, ut quidam in legatos eorum domū suam prætereuntes ausi sint cœnum defundere. pro quo peccato, alijsque flagitijs mox pœnas dederūt. misso enim à Romanis iusto exercitu, Corinthus à L. Mummio est euersa, & reliqua usque ad Macedoniā omnia in potestatem Romanorū uenerunt,

alijs in alias partes missis ducibus. agri aũt Corinthij maximam partem obtinuerunt Sicyonij. Polybius quæ in excidio Corinthi euenerunt narrrando deplorans, militarẽ contemtum artificiorum ac donariorum inter alia commemorat. Ait enim se præsentem uidisse tabulas in solum proiectas, ac milites super ijs talis ludentes. nominatq; eas, Bacchũ ab Aristida pictum: de quo nonnulli dictum illud putãt, Nihil ad Bacchum & Herculem Deianiræ tunica excruciatum. Hãc quidem ego non uidi, Bacchum autem illum Romæ in Cereris dedicatum inspexi, opus pulcerrimum. quæ pictura nuper unà cum tẽplo conflagrauit incendio. Sed & ferè pleraq; & præstãtissima donariorum quæ Romę sunt, Corintho allata fuerunt: quædam etiam circùm uicinæ urbes adeptæ sunt. nam Mummius homo (ut traditur.) magnanimitatis quàm artificiorum studiosior facilè petentibus ea largiebatur. Et Lucullus cum Bonæ Fortunæ templum, porticumq; adornaret quandã, Mummium rogauit ut tabulas, quas haberet, sibi utendas daret ad ornatum templi, donec illud dedicaret, pollicitus se à dedicatione redditurum. quod promissum postea non impleuit. sed templo dedicata Mummium auferre inde, si liberet, suas tabulas iussit. Quod cum Mummius æquo animo ferret, neq; iacturam tabularum factam quicquàm curaret, maiorem dedicatore laudem tulit. Sed Corinthus cum diu deserta iacuisset, instaurata est à Diuo Cæsare propter loci opportunitatem, missis eò in coloniam libertinis plurimis. Hi cum rudera cepissent moliri, simulq; sepulcra effodissent, testacea opera plurima, atq; etiam ærea multa inuenerũt. quorum admirati artificium, nullum sepulcrum non effoderunt, magnaq; id genus rerum copia potiti, ijsq; magno diuẽditis, Romam impleuerũt Necrocorinthijs: sic enim appellabant quæ è sepulcris erant ablata opera, maximè testacea. quæ cum initiò in magno precio, neq; æreis Corinthijs operibus haberentur uiliora, tandem studium ijs impendi desitum est, cũ deficerent testæ, & pleraq; figlina nõ ꝓbarent. Fuit Corinthꝰ urbs magna, semperq; diues, copiamq; tulit uirorũ & ad res ciuiles tractãdas idoneorũ, & ad artificia exercẽda. maximè.n. Corinthi ac Sicyone pingẽdi ac fingendi aliæq; id genus artes auctæ sunt. Solũ habuerũt nõ admodum gleba terrę felix, sed obliquũ & asperũ: unde uulgò

ἐν ἄλλοις ἄλλων πεμπομένων στρατηγῶν. τὴν δὲ χώραν ἔσχον Σικυώνιοι τὴν πλείστην τῆς Κορινθίας. Πολύβιος δὲ τὰ συμβάντα περὶ τὴν ἅλωσιν ἐν οἴκτου μέρει λέγων, προστίθησι καὶ τὴν στρατιωτικὴν ὀλιγωρίαν τὴν περὶ τὰ τῶν τεχνῶν ἔργα, καὶ τὰ ἀναθήματα. φησὶ γὰρ ἰδεῖν παρὼν ἐρριμμένους πίνακας ἐπ' ἐδάφους, πεττεύοντας δὲ τοὺς στρατιώτας ἐπὶ τούτων. ὀνομάζει δ' αὐτὰς, Ἀριστείδου γραφὴν τοῦ Διονύσου· ἐφ' οὗ τινες εἰρῆσθαι φασὶ τὸ, οὐδὲν πρὸς τὸν Διόνυσον, καὶ τὸν Ἡρακλέα τὸν καταπονούμενον τῷ τῆς Δηιανείρας χιτῶνι. τοῦτον μὲν οὖν οὐχ ἑωράκαμεν ἡμεῖς, τὸν δὲ Διόνυσον ἀνακείμενον ἐν τῷ Δημητρείῳ τῷ ἐν Ῥώμῃ κάλλιστον ἔργον ἑωρῶμεν. ἐμπρησθέντος δὲ τοῦ νεὼ, συνηφανίσθη καὶ ἡ γραφὴ νεωστί. σχεδὸν δέ τι καὶ τὰ τῶν ἄλλων ἀναθημάτων τῶν ἐν Ῥώμῃ, τὰ πλεῖστα, καὶ ἄριστα ἐντεῦθεν ἀφῖχθαι· τινὰ δὲ καὶ αἱ κύκλῳ τῆς Ῥώμης πόλεις ἔσχον. μεγαλόφρων γὰρ ὢν μᾶλλον ἢ φιλότεχνος ὁ Μόμμιος, ὥς φασι, μετεδίδου ῥᾳδίως τοῖς δεηθεῖσι. Λεύκολλος δὲ κατασκευάσας τὸ τῆς Εὐτυχίας ἱερὸν, καὶ στοάν τινα, χρῆσιν ᾐτήσατο ὧν εἶχεν ἀνδριάντων ὁ Μόμμιος, ὡς κοσμήσων τὸ ἱερὸν μέχρι ἀναδείξεως, εἶτ' ἀποδώσων. οὐκ ἀπέδωκε δὲ, ἀλλ' ἀνέθηκε, κελεύσας αἴρειν εἰ βούλεται. πρᾴως δ' ἤνεγκεν ἐκεῖνος, οὐ φροντίσας οὐδέν· ὥστ' ηὐδοκίμει τοῦ ἀναθέντος μᾶλλον. πολὺν δὲ χρόνον ἐρήμη μείνασα ἡ Κόρινθος, ἀνελήφθη πάλιν ὑπὸ Καίσαρος τοῦ θεοῦ διὰ τὴν εὐφυΐαν, ἐποίκους πέμψαντος τοῦ ἀπελευθερικοῦ γένους πλείστους· οἳ τὰ ἐρείπια κινοῦντες, καὶ τοὺς τάφους συνανασκάπτοντες, εὕρισκον ὀστρακίνων τορευμάτων πλήθη, πολλὰ δὲ καὶ χαλκώματα. θαυμάζοντες δὲ τὴν κατασκευὴν, οὐδένα τάφον ἀσκευώρητον εἴασαν, ὥστε εὐπορήσαντες τῶν τοιούτων, καὶ διατιθέμενοι πολλοῦ, Νεκροκορινθίων ἐπλήρωσαν τὴν Ῥώμην. οὕτω γὰρ ἐκάλουν τὰ ἐκ τῶν τάφων ληφθέντα, καὶ μάλιστα τὰ ὀστράκινα. κατ' ἀρχὰς μὲν οὖν ἐτιμήθη σφόδρα ὁμοίως τοῖς χαλκώμασι τοῖς Κορινθιουργέσιν, εἶτ' ἐπαύσαντο τῆς σπουδῆς ἐκλιπόντων τῶν ὀστράκων, καὶ οὐδὲ κατορθουμένων τῶν πλείστων. Ἡ μὲν οὖν πόλις τῶν Κορινθίων μεγάλη τε, καὶ πλουσία διὰ παντὸς ὑπῆρξεν, ἀνδρῶν τε ηὐπόρησεν ἀγαθῶν εἴς τε τὰ πολιτικὰ, καὶ εἰς τὰς τέχνας τὰς δημιουργικάς. μάλιστα γὰρ, καὶ ἐνταῦθα, καὶ ἐν Σικυῶνι ηὐξήθη γραφική τε, καὶ πλαστικὴ, καὶ πᾶσα ἡ τοιαύτη δημιουργία. χώραν δ' ἔσχον οὐκ εὔγεων σφόδρα, ἀλλὰ σκολιάν τε, καὶ τραχεῖαν. ἀφ' οὗ πάντες

ταύτας ὀφρυόεντα Κόρινθον εἰρήκασι. καὶ παροιμιάζονται,

Κόρινθος ὀφρυᾶ τε, καὶ κοιλαίνεται.

Ὀρνεαὶ δ' εἰσὶν ἐπώνυμοι τοῦ παραῤῥέοντος ποταμοῦ· νῦν μὲν ἔρημοι, πρότερον δ' οἰκούμεναι καλῶς, ἱερὸν ἔχουσαι Πριάπου τιμώμενον· ἀφ' ὧν καὶ ὁ τὰ Πριάπεια ποιήσας Εὐφρόνιος, Ὀρνεάτην καλεῖ τὸν θεόν. κεῖνται δ' ὑπὲρ τοῦ πεδίου τοῦ Σικυωνίων· τὴν δὲ χώραν ἔσχον Ἀργεῖοι. Ἀραιθυρέα δ' ἐστὶν, ἡ νῦν καλουμένη Φλιασία. πόλιν δ' εἶχεν ὁμώνυμον τῇ χώρᾳ πρὸς ὄρει Κοιλώσσῃ. οἱ δ' ὕστερον ἀναστάντες ἐκεῖθεν, πρὸς τριάκοντα σταδίους ἔκτισαν πόλιν, ἣν ἐκάλεσαν Φλιοῦντα. τῆς δὲ Κοιλώσσης μέρος ὁ Καρνεάτης, ὅθεν λαμβάνει τὴν ἀρχὴν Ἀσωπὸς ὁ παραῤῥέων τὴν Σικυωνίαν, καὶ ποιῶν τὴν Ἀσωπίαν χώραν, μέρος οὖσαν τῆς Σικυωνίας. ἔστι δ' Ἀσωπὸς καὶ ὁ παρὰ Θήβας ῥέων, καὶ Πλαταιάς, καὶ Τανάγραν. ἄλλος δ' ἐστὶν ἐν Ἡρακλείᾳ τῇ Τραχινίᾳ, παρὰ κώμην ῥέων ἣν Παρασωπίους ὀνομάζουσι. τέταρτος δ' ὁ ἐν Πάρῳ. κεῖται δ' ὁ Φλιοῦς ἐν μέσῳ Σικυωνίας, Ἀργείας, Κλεωνῶν, καὶ Στυμφάλου κύκλῳ περιεχόμενος. τιμᾶται δ' ἐν Φλιοῦντι, καὶ Σικυῶνι τὸ τῆς Δίας ἱερόν. καλοῦσι δ' οὕτω τὴν Ἥβην. τὴν δὲ Σικυῶνα πρότερον Μηκώνην ἐκάλουν. ἔτι δὲ πρότερον Αἰγιαλοὺς, ἀνῴκισε δ' αὐτὴν ἀπὸ θαλάσσης ὅσον εἴκοσι στάδια, οἱ δὲ δώδεκα φασὶν ἐπὶ λόφον ἐρυμνὸν Δημήτριος. τὸ δὲ παλαιὸν κτίσμα ἐπίνειόν ἐστιν ἔχον λιμένα. ὁρίζει δὲ τὴν Σικυωνίαν καὶ τὴν Κορινθίαν ποταμὸς Νεμέα. ἐτυραννήθη δὲ πλεῖστον χρόνον. ἀλλ' ἀεὶ τοὺς τυράννους ἐπιεικεῖς ἄνδρας ἔσχεν. Ἄρατον δ' ἐπιφανέστατον, ὃς καὶ τὴν πόλιν ἠλευθέρωσε, καὶ Ἀχαιῶν ἦρξε, παρ' ἑκόντων λαβὼν τὴν ἐξουσίαν, καὶ τὸ σύστημα ηὔξησε, προσθεὶς αὐτῷ τήν τε πατρίδα, καὶ τὰς ἄλλας πόλεις τὰς ἐγγύς. ὑπερησίην δὲ, καὶ τὰς ἑξῆς πόλεις, ἃς λέγει ὁ ποιητὴς, καὶ τὸν Αἰγιαλὸν τῶν Ἀχαιῶν, ἤδη συμβέβηκεν εἶναι μέχρι Δύμης, καὶ τῶν ὅρων τῆς Ἠλείας. Ταύτης δὲ τῆς χώρας τὸ μὲν παλαιὸν Ἴωνες ἐκράτουν, ἐξ Ἀθηναίων τὸ γένος ὄντες. ἐκαλεῖτο δὲ τὸ μὲν παλαιὸν, Αἰγιάλεια· καὶ οἱ ἐνοικοῦντες, Αἰγιαλεῖς. ὕστερον δ' ἀπ' ἐκείνων Ἰωνία, καθάπερ καὶ ἡ Ἀττικὴ ἀπὸ Ἴωνος τοῦ Ξούθου. Φασὶ δὲ Δευκαλίωνος μὲν Ἕλληνα εἶναι. τοῦτον δὲ περὶ τὴν Φθίαν τῶν μεταξὺ Πηνειοῦ καὶ Ἀσωποῦ δυναστεύσαντα, τῷ πρεσβυτάτῳ τῶν παίδων παραδοῦναι τὴν ἀρχήν· τοὺς δ' ἄλλους ἔξω διαπέμψαι, ζητήσοντας ἵδρυσιν ἕκαστον αὑτῷ. ὧν Δῶρος μὲν τοὺς περὶ Παρνασσὸν Δωριέας συνοικίσας, κατέλιπεν ἐπωνύμους αὑτοῦ. Ξοῦ-

θος δὲ

uulgo superciliosa Corinthus dicta fuit: ac prouerbium,

34 Colles Corinthus, atque cauitates habet. 34

Orneæ nomen habent idem cum fluuio prætereunte, hodie desertæ, olim frequentatæ satis. ibi erant templum Priapi cultũ. hinc Euphronius Priapeorum scriptor deum istum appellat Orneatam. Sitæ fuerunt supra campum Sicyoniorum, sed agrum Argiui possederunt. Aræthyrea est, quæ nunc dicitur Phliasia. urbs fuit regioni cognominis ad montem Cœlossam. postea migratum inde est, & xxx ultrà stadijs urbs cõdita, quam appellauerunt Phliuntem. Pars porrò Cœlossę est Carneates, unde nascitur Asopus, qui præter Sicyoniam labens, Asopiam regionem Sicyoniæ portionem distinguit. Alius est Asopus qui Thebas, Plateas, ac Tanagram præterfluit. alius item Heracleę Trachiniæ præter pagum fluens cuius incolę Parasopij dicuntur. quartus in Paro est Asopus. Phlius iacet in medio Sicyoniæ, Argiæ, Cleonarum, ac Stymphali, circulo inclusa. Colitur Phliunte ac Sicyone templum Diæ. sic enim Heben seu Iuuentatem nominant. Sicyon prius Mecone fuit dicta, & ante Aegiali. ædificata xx, aut ut alijs placet xii fere stadijs a mari in colle munito natura, Cereri sacro uetus structura nauale est cum portu. Sicyoniam & Corinthiam Nemea fluuius discernit. Plurimum temporis sub tyrãnis fuit Sicyon: sed semper tyrannis usa est uiris mõderatis: quorũ illustrissimus Aratus urbem libertate donauit, idemque Achaici corporis imperator fuit, ultrò imperium deferentis, idque auxit adiecta sua patria, & alijs uicinis urbibus. Hyperesiam, aliasque deinceps urbes, quas recenset Homerus, & Aegialon, id est litus, Achæorum nunc contingit esse usque ad Dymen & Eleæ fines. Regionem istam quondam Iones possederunt, genere Athenienses. & nominabatur priscis temporibus Aegialea, incolæ Aegialenses. postea ab ijs Ionia dicta est, sicut & Attica, ab Ione Xuthi F. Traditum est Hellenem fuisse Deucalionis filium: eum regioni circa Phthiam imperasse quæ inter Peneum est & Asopum, ac imperium filiorum natu maximè reliquisse, reliquos emisisse extra patriam, ut sibi quisque sedes quærerent. Ex his Dorus ijs qui circa Parnasum habitabant in ciuitatem cõpositis. a se nomen Doriensium fecit. Xu-

Sicyon.

thus ducta uxore Erechthei filia, condidit tetrapolin Atticæ. sic enim uocatur ea regio, quatuor, nimirum cōstans urbibus, Oenoa, Marathone, Probalintho, & Tricorytho. De huius filijs Acheus homicidio per imprudētiam perpetrato in Laconicam perfugit, & effecit ut qui ibi habitabant Achæi decerentur. Ion deuictis qui cum Eumolpo erant Thracibus, tantam est consecutus gloriam, ut eum suæ reip. præfecerint Athenienses. Ion primùm in quatuor tribus multitudinē, deinde in totidem uiuendi genera diuisit, nimirum Agricolas, Opifices, sacerdotes, custodes. atq; his, & pluribus alijs constitutis, regioni à se nomen factum reliquit. Verùm eo tempore tātam ea in regione multitudinem hominum extare contigit, ut Athenienses Ionum coloniam in Peloponnesum emiserint, nomenq; regioni ab ea occupatæ à se fecerint, quæ iam pro Aegialea diceretur Ionia, & incolæ in duodecim diuisi partes porrò non Aegialenses uocarentur, sed Iones. Post Heraclidarum reditum pulsi ab Achæis, rediuerunt Athenas, atq; inde cum Codridis Ionicam coloniam in Asiam deduxerunt. condiderunt autem duodecim urbes in maritima quæ inter Cariam est & Lydiam ora, diuisi in totidem partes, quot in Peloponneso antè obtinuerant. Achæi porrò origine erant Phthiotæ, ac Spartæ habitabant. sed cum Heraclidarum aucta esset potentia, à Tisameno Orestis F. in integrum restituti, Ionas, uti iam dictum est, adorti, uictoriaq; sunt potiti: hisq; eiectis regionem ipsi occuparunt, retenta ea quam ibi inuenerant diuisione. Et eò usq; creuerunt, ut cum Heraclidæ, à quibus ipsi desciuerant, reliquam obtinerent Peloponnesum: tamen ipsi contra uniuersos sese tutarentur, & regioni nomen Achaiæ inderent. Itaq; à Tisameno ad Ogygum usq; reges habuerunt suos. Deinde populari in rep. usi potestate, tantum ex eius administratione laudis sunt assecuti, ut Italici post coortam inter eos & Pythagoreos seditionem, pleraq; iura ab Achæis hisce transsumserint. Et post Leuctricam pugnam Achæis Thebani arbitrium commiserunt de mutuis urbium controuersijs. Postea cum societatem eorum Macedones dissoluissent, paulatim sese recollegerunt. Initium fecere, quo tempore Pyrrhus in Italiam expeditionem fecit, quatuor adhuc cohęrentes urbes, è quibus

θος δὲ τὴν Ἐρεχθέως θυγατέρα γήμας, ᾤκισε τὴν Τετράπολιν τῆς Ἀττικῆς, Οἰνόην, Μαραθῶνα, Προβάλινθον, καὶ Τρικόρυνθον. τῶν δὲ τούτου παίδων Ἀχαιὸς μὲν φόνον ἀκούσιον πράξας, ἔφυγεν εἰς Λακεδαιμονίαν, καὶ Ἀχαιοὺς τοὺς ἐκεῖ κληθῆναι παρεσκεύασεν. Ἴων δὲ τοὺς μετ' Εὐμόλπου νικήσας Θρᾷκας, οὕτως ηὐδοκίμησεν, ὥστ' ἐπέτρεψαν αὐτῷ τὴν πολιτείαν Ἀθηναῖοι. ὁ δὲ πρῶτον μὲν εἰς τέσσαρας φυλὰς διεῖλε τὸ πλῆθος, εἶτα εἰς τέσσαρας βίους. τοὺς μὲν γὰρ γεωργοὺς ἀπέδειξε, τοὺς δὲ δημιουργούς, τοὺς δὲ ἱεροποιούς, τετάρτους δὲ τοὺς φύλακας. τοιαῦτα δὲ πλείω διατάξας, τὴν χώραν ἐπώνυμον ἑαυτοῦ κατέλιπεν. οὕτω δὲ πολυανδρῆσαι τὴν χώραν συνέπεσε τότε, ὥστε καὶ ἀποικίαν τῶν Ἰώνων ἔστειλαν εἰς Πελοπόννησον Ἀθηναῖοι, καὶ τὴν χώραν ἣν κατέσχον, ἐπώνυμον ἑαυτῶν ἐποίησαν, Ἰωνίαν ἀντ' Αἰγιαλείας κληθεῖσαν, οἵ τε ἄνδρες ἀντὶ Αἰγιαλέων Ἴωνες προσηγορεύθησαν, εἰς δώδεκα πόλεις μερισθέντες. μετὰ δὲ τὴν Ἡρακλειδῶν κάθοδον, ὑπ' Ἀχαιῶν ἐξελαθέντες, ἐπανῆλθον πάλιν εἰς Ἀθήνας. ἐκεῖθεν δὲ μετὰ τῶν Κοδριδῶν ἔστειλαν τὴν Ἰωνικὴν ἀποικίαν εἰς τὴν Ἀσίαν. ἔκτισαν δὲ δώδεκα πόλεις ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς Καρίας, καὶ τῆς Λυδίας, εἰς τοσαῦτα μέρη διελόντες σφᾶς, ὅσα καὶ ἐν τῇ Πελοποννήσῳ κατεῖχον. οἱ δ' Ἀχαιοὶ Φθιῶται μὲν ἦσαν τὸ γένος, ᾤκησαν δ' ἐν Λακεδαίμονι. τῶν δ' Ἡρακλειδῶν ἐπικρατησάντων, ἀναληφθέντες ὑπὸ Τισαμενοῦ τοῦ Ὀρέστου παιδός, ὡς προειρήκαμεν, τοῖς Ἴωσιν ἐπέθεντο. καὶ γενόμενοι κρείττους, τοὺς μὲν ἐξέβαλον. αὐτοὶ δὲ κατέσχον τὴν γῆν, καὶ διεφύλαξαν τὸν αὐτὸν τῆς χώρας μερισμόν, ὅνπερ καὶ παρέλαβον. οὕτω δ' ἴσχυσαν, ὥστε τὴν ἄλλην Πελοπόννησον ἐχόντων τῶν Ἡρακλειδῶν, ὧν ἀπέστησαν, ἀντεῖχον ὅμως πρὸς ἅπαντας, Ἀχαΐαν ὀνομάσαντες τὴν χώραν. Ἀπὸ μὲν οὖν Τισαμενοῦ μέχρι Ὠγύγου, βασιλευόμενοι διετέλεσαν. εἶτα δημοκρατηθέντες, τοσοῦτον ηὐδοκίμησαν περὶ τὰς πολιτείας, ὥστε τοὺς Ἰταλιώτας μετὰ τὴν στάσιν τὴν πρὸς τοὺς Πυθαγορείους, τὰ πλεῖστα τῶν νομίμων μετενέγκασθαι παρὰ τούτων συνέβη. Μετὰ δὲ τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην, ἐπέτρεψαν Θηβαῖοι τούτοις τὴν δίαιταν περὶ τῶν ἀντιλεγομένων ταῖς πόλεσι πρὸς ἀλλήλας. Ὕστερον δ' ὑπὸ τῶν Μακεδόνων λυθείσης τῆς κοινωνίας, ἀνέλαβον σφᾶς πάλιν κατὰ μικρόν. ἦρξαν δὲ Πύῤῥου στρατεύσαντος εἰς τὴν Ἰταλίαν, τέσσαρες συνελθοῦσαι πόλεις, ὧν ἦσαν

ὑπῆρχον Πάτραι καὶ Δύμη. εἶτα προσελάμβανόν τινας τῶν δώδεκα, πλὴν Ὠλένου, καὶ Ἑλίκης· τῆς μὲν οὐ συνελθούσης, τῆς δ᾽ ἀφανισθείσης ὑπὸ κύματος. ἐξαρθὲν γὰρ ὑπὸ σεισμοῦ τὸ πέλαγος, κατέκλυσε καὶ αὐτὴν, καὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Ἑλικωνίου Ποσειδῶνος, ὃ καὶ νῦν ἔτι τιμῶσιν Ἴωνες, καὶ θύουσιν ἐκεῖ τὰ Πανιώνια. Μέμνηνται δ᾽ ὡς ὑπονοοῦσι τινὲς, ταύτης τῆς θυσίας Ὅμηρος ὅταν φῇ·

αὐτὰρ ὃ θυμὸν ἄϊσθε καὶ ἤρυγεν· ὡς ὅτε ταῦρος
ἤρυγεν ἑλκόμενος Ἑλικώνιον ἀμφὶ ἄνακτα.

Τεκμαίρονταί τε, νεώτερον εἶναι τῆς Ἰωνικῆς ἀποικίας τὸν ποιητὴν, μεμνημένον γε τῆς Πανιωνικῆς θυσίας, ἣν ἐν τῇ Πριηνέων χώρᾳ συντελοῦσιν Ἴωνες τῷ Ἑλικωνίῳ Ποσειδῶνι· ἐπεὶ καὶ αὐτοὶ οἱ Πριηνεῖς ἐξ Ἑλίκης εἶναι λέγονται. καὶ δὴ πρὸς τὴν θυσίαν ταύτην βασιλέα καθιστᾶσιν ἄνδρα νέον Πριηνέα, τὸν τῶν ἱερῶν ἐπιμελησόμενον. Τεκμηριοῦνται δ᾽ ἔτι μᾶλλον τὸ προκείμενον, ἐκ τῶν περὶ τοῦ ταύρου πεφρασμένων· τότε γὰρ νομίζουσι καλλιερεῖν περὶ τὴν θυσίαν ταύτην Ἴωνες, ὅταν θυόμενος ὁ ταῦρος μυκήσηται. οἱ δ᾽ ἀντιλέγοντες μεταφέρουσιν εἰς τὴν Ἑλίκην τὰ λεχθέντα τεκμήρια περὶ τοῦ ταύρου, καὶ τῆς θυσίας· ὡς ἐκεῖ νενομισμένων τούτων, καὶ τοῦ ποιητοῦ παραβάλλοντος τὰ ἐκεῖ συντελούμενα. κατεκλύσθη δ᾽ ἡ Ἑλίκη δυσὶν ἔτεσι πρὸ τῶν Λευκτρικῶν. Ἐρατοσθένης δὲ καὶ αὐτὸς ἰδεῖν φησὶ τὸν τόπον, καὶ τοὺς πορθμέας λέγειν, ὡς ἐν τῷ πόρῳ ὀρθὸς ἑστήκει Ποσειδῶν χάλκεος, ἔχων ἱππόκαμπον ἐν τῇ χειρὶ, κίνδυνον φέροντα τοῖς δικτυεῦσιν. Ἡρακλείδης δέ φησι κατ᾽ αὐτὸν γενέσθαι τὸ πάθος νύκτωρ, δώδεκα σταδίους διεχούσης τῆς πόλεως ἀπὸ θαλάσσης, καὶ τούτου τοῦ χωρίου παντὸς σὺν τῇ πόλει καλυφθέντος. δισχιλίους δὲ παρὰ τῶν Ἀχαιῶν πεμφθέντας, ἀνελέσθαι μὲν τοὺς νεκροὺς μὴ δύνασθαι· τοῖς δ᾽ ὁμόροις νεῖμαι τὴν χώραν. Συμβῆναι δὲ τὸ πάθος κατὰ μῆνιν Ποσειδῶνος. τοὺς γὰρ ἐκ τῆς Ἑλίκης ἐκπεσόντας Ἴωνας, αἰτεῖν πέμψαντας παρὰ τῶν Ἑλικέων, μάλιστα μὲν τὸ βρέτας τοῦ Ποσειδῶνος, εἰ δὲ μὴ, τοῦ γε ἱεροῦ τὴν ἀφίδρυσιν. οὐ δόντων δὲ πέμψαι πρὸς τὸ κοινὸν τῶν Ἀχαιῶν. τῶν δὲ ψηφισαμένων, οὐδ᾽ ὡς ὑπακοῦσαι. τῷ δ᾽ ἑξῆς χειμῶνι συμβῆναι τὸ πάθος. τοὺς δ᾽ Ἀχαιοὺς ὕστερον δοῦναι τοῖς Ἴωσι τὴν ἀφίδρυσιν. Ἡσίοδος δὲ καὶ ἄλλης Ἑλίκης μέμνηται Θετταλικῆς. Εἴκοσι μὲν

è quibus fuerunt Dyme & Patræ. tum reliquas de XII istis urbibus ad se receperũt, Oleno atq; Helice exceptis: quarum illa se noluit adiungere, hæc diluuio est deleta. terræmotu enim elatum mare & Helicen obruit, & templum Neptuni Heliconij, quod etiamnum uenerantur Iones, ibiq; Panionia sacrificant. Sunt qui huius sacrificij facere mentionem putent Homerum his uersibus.

Efflans ille animam, mugitum sustulit altè: *Iliad. υ. 403.*
Qualem mugitum, trahitur cum taurus ad aras.
Cum rex placandus fortè est Heliconius, edit.

coniecturaq; colligunt posteriorem deductione Ionicæ coloniæ fuisse poëtam, utpote qui Panionici sacrificij faciat mentionem, quòd in agro Prienensi Iones Neptuno conficiunt. quando & Prienenses ab Helica se ortos aiunt, & isti sacrificio rex sacrorũ procuraturus id negocij creatur iuuenis Prienensis. Augetq; ijs cõiecturæ fidem id, quòd de tauro dicitur. tum enim se perlitare eo sacrificio Iones putant, cum taurus inter operandum mugit. Qui impugnant, illud de tauro argumentum ad Helicen transferunt, ac de sacrificio: ibi ista ita fuisse statuta, indeq́ue petitam à poëta comparationem dicentes. Sanè biennio ante Leuctricam pugnam absorpta est Helice. Eratosthenes se locum uidisse affirmat, ac nautas pro certo dixisse, eo in traiectu stetisse Neptunum æreum rectum, manu 35 hippocampum tenentem, pe 35 riculosum piscatoribus. Heraclides sua ætate ait eam accidisse calamitatem noctu, urbe XII stadijs à mari dissita, & loco eo toto cum ipsa urbe aquis obruto. ac CIↃ CIↃ hominum ab Achæis missa, cadauera recuperare non potuisse, finitimis uerò agrum diuisisse. Euenisse Helicensibus ob iram Neptuni. Nam Iones, qui Helica exciderant, missis legatis petijsse ab Helicensibus, præcipuè quidem simulacrum Neptuni: sin uerò id non impetrarent, saltem formam tẽpli ad imitationem Helicensis condendi. cumq; nihil obtinerẽt, idem à tota republica Achæorum petiuisse. quæ cum petitionem eorũ Decreto suo probauisset, Helicenses ne sic quidem obsequẽtes, insequenti cõtinuò hyeme ita fuisse mulctatos: Achæos postmodò Ionibus templi cõdendi formam tradidisse. Hesiodus etiam alîus meminit Helices Thessalicæ. Enim-

Achæi. uerò Achæi per xx continenter annos communem habuere scribant, & duos quotannis prætores, senatusque eorum cõmunis unum in locum coibat qui locus † Arnarium dicebatur, ubi publicis de negocijs deliberabãt, † Amarium infrà. sicut & Iones antè. postea placuit unico uti prætore. Quem magistratum cum gereret Aratus, Antigono Acrocorinthum ademit, Corinthumque, sicut & patriam suam, Achæis adiecit, adiunctis etiam Megarensibus. & per urbes destructis tyrannidibus, liberatos Achaico inseruit corpori. paulo post Peloponnesum quoque tyrãnis liberauit, ita ut Achæis se coniungerẽt Argos, Hermion, Phliũs, & maxima Arcadiæ urbium Megalopolis. eoque tempore maxima fecit incrementa fœdus Achaicum. Fuit hoc ea tempestate, qua Romani eiectis è Sicilia Carthaginiensibus expeditionem fecerunt in Gallos circa Padum degentes. Sed Achæorum corpus usque ad Philopœmenis præturam cum cohæsisset, paulatim inde dissipatum est, Romanis iam tota Græcia potitis, neque eodem modo omnes tractantibus, cùm alias respublicas conseruare, alias disijcere studerent. Ad-
* dit deinde causã, cur latiùs de Achæis sibi disserendum putauerit. nimirum quod obscuri primo, eò potentiæ gloriæque peruenerint, ut etiam Lacedęmonijs antecellerent. Ordo locorum, quos Achæi habitabant, hic est. Post Sicyonem Pallene est sita, deinde secunda Aegira, tertia Aegæ, quæ templum habent Neptuni, quarta Bura. post hanc est Helice, quò Iones confugerunt pugna ab Achęis uicti, indeque tandem sunt eiecti. Post Helicem
36 est Aegium, 36 Rhypenses, Patrenses, Pharenses. tum Olenus, & ad eam Melas fluuius magnus. pòst Dyme & Tritæenses. Ac Iones quidem per uicos habitauerunt: Achæi urbes condiderunt, in quarum quasdã postmodo traduxerũt aliarum partium incolas. sicut Aegę Aegiram sunt translatæ, ciuibus Aegæis appellatis, & Olenus Dymam. & quidẽ inter Patras ac Dymen uestigia monstrantur antiquæ Oleniorum habitationis. ibidemque nobile Aesculapij templum, Dyme XL, Patris XXC stadijs distans. Harum Aegarum cognomines sunt in Eubœa Aegæ. & idem cum Oleno nomen gessit in Aetolia conditum oppidum, cuius tantum rudera supersunt. Homerus Achaicæ Oleni non meminit, sicut & aliorum ad litus (. Aegia-

σι μὲν δὴ ἔτη διετέλεσαν, γραμματέα κοινὸν ἔχοντες, καὶ στρατηγοὺς δύο κατ᾽ ἐνιαυτὸν οἱ Ἀχαιοί, καὶ κοινοβούλιον εἰς ἕνα τόπον συνήγετο αὐτοῖς, ἐκαλεῖτο δὲ ἀρναρίον, ἐν ᾧ τὰ κοινὰ ἐχρημάτιζον καὶ οὗτοι, καὶ οἱ Ἴωνες πρότερον. εἶτα ἔδοξεν ἕνα χειροτονεῖσθαι στρατηγόν. Ἄρατος δὲ στρατηγήσας, ἀφελόμενος Ἀντίγονον τὸν Ἀκροκόρινθον, καὶ τὴν πόλιν τοῖς Ἀχαιοῖς προσέθηκε, καθάπερ καὶ τὴν πατρίδα. προσελάβετο δὲ καὶ Μεγαρέας· καὶ τὰς παρ᾽ ἑκάστοις τυραννίδας καταλύων, Ἀχαιοὺς ἐποίει τοὺς ἐλευθερωθέντας. καὶ μετ᾽ ὀλίγα τὴν Πελοπόννησον ἠλευθέρωσε τῶν τυραννίδων, ὥστε καὶ Ἄργος, καὶ Ἑρμίων, καὶ Φλιοῦς, καὶ Μεγαλόπολις ἡ μεγίστη τῶν ἐν Ἀρκαδίᾳ προσετίθει τοῖς Ἀχαιοῖς, ὅτε δὲ καὶ πλεῖστον ηὔξηντο. ἦν δ᾽ ὁ καιρός, ἡνίκα Ῥωμαῖοι Καρχηδονίους ἐκ τῆς Σικελίας ἐκβαλόντες, ἐστράτευσαν ἐπὶ τοὺς περὶ τὸν Πάδον Γαλάτας. Μέχρι δὲ τῆς Φιλοποίμενος στρατηγίας συμμεινάντων ἱκανῶς οἱ Ἀχαιοί, διελύθησαν κατ᾽ ὀλίγον, ἤδη Ῥωμαίων ἐχόντων τὴν Ἑλλάδα σύμπασαν, καὶ οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον ἑκάστοις χρωμένων, ἀλλὰ τοὺς μὲν συνέχειν, τοὺς δὲ καταλύειν βουλομένων. Εἶτα λέγει αἰτίαν τοῦ ἐμπλατύνεσθαι τοῖς περὶ Ἀχαιῶν λόγοις, τὸ ἐπὶ τοσοῦτον αὐξηθέντας, ὡς καὶ Λακεδαιμονίους ὑπερβαλέσθαι μὴ ἀξίους γνωρίζεσθαι. Ἡ δὲ τάξις τῶν τόπων, οὓς κατῴκουν, εἰς δώδεκα μέρη διῃρημένων, τοιαύτη τίς ἐστι. Μετὰ Σικυῶνα Πελλήνη κεῖται. εἶτα Αἴγειρα δευτέρα. τρίτη Αἰγαί, Ποσειδῶνος ἱερὸν ἔχουσα. τετάρτη, Βοῦρα. μετ᾽ αὐτὴν Ἑλίκη, εἰς ἣν καταπεφεύγεισαν Ἴωνες, μάχῃ κρατηθέντες ὑπ᾽ Ἀχαιῶν, τὸ τελευταῖον ἐξέπεσον ἐνθένδε. μετὰ δὲ Ἑλίκην Αἴγιον, καὶ Ῥύπες, καὶ Πατρεῖς, καὶ Φαρεῖς. εἶτ᾽ Ὠλενος, παρ᾽ ὃν ποταμὸς μέγας Μέλας. εἶτα Δύμη καὶ Τριταιεῖς. Οἱ μὲν οὖν Ἴωνες κωμηδὸν ᾤκουν, οἱ δ᾽ Ἀχαιοὶ πόλεις ἔκτισαν, ὧν εἰς ἐνίας ὕστερον συνῴκισαν, καὶ ἐκ τῶν ἄλλων μερίδων ἐνίας· καθάπερ τὰς Αἰγὰς εἰς Αἴγειραν, Αἰγαῖοι δ᾽ ἐλέγοντο οἱ ἐνοικοῦντες· Ὤλενον δὲ εἰς Δύμην. δείκνυται δὲ ἴχνος τῆς παλαιοῦ μεταξὺ Πατρῶν, καὶ Δύμης τῶν Ὠλενίων κτίσματος. αὐτοῦ δέ, καὶ τὸ Ἀσκληπιοῦ ἱερὸν ἐπίσημον, Δύμης μὲν ἀπέχον τετταράκοντα σταδίους, Πατρῶν δὲ ὀγδοήκοντα. Ὁμώνυμοι δ᾽ εἰσὶ ταῖς μὲν Αἰγαῖς ταύταις, αἱ ἐν Εὐβοίᾳ. τῷ δὲ Ὠλένῳ, τὸ ἐν Αἰτωλίᾳ κτίσμα, καὶ αὐτὸ ἴχνη σῶζον μόνον.

ὁ δὲ ποιητὴς τοῦ μὲν ἐν Ἀχαΐᾳ Ὠλένου οὐ μέμνηται· ὥσπερ οὐδ᾽ ἄλλων πλειόνων τῶν περὶ τὸν Αἰγιαλόν

λὸν οἰκούντων. ἀλλὰ κοινότερον λέγων·
Αἰγιαλόν τ' ἀνὰ πάντα, καὶ ἀμφ' Ἑλίκην εὐρεῖαν.
τοῦ δ' Αἰτωλικοῦ μέμνηται, ὅταν φῇ·
οἳ Πλευρῶν' ἐνέμοντο, καὶ Ὤλενον.
τὰς Αἰγὰς δὲ ἀμφοτέρας λέγει, τὴν μὲν Ἀχαϊκήν·
οἱ δέ τοι εἰς Ἑλίκην τε, καὶ Αἰγὰς δῶρ' ἀνάγουσι. ὅταν δὲ φῇ,
Αἰγάς, ἔνθα δέ οἱ κλυτὰ δώματα βένθεσι λίμνης.
ἔνθ' ἵππους ἔστησε Ποσειδάων·
βέλτιον δέχεσθαι τὰς ἐν Εὐβοίᾳ· ἀφ' ὧν εἰκὸς καὶ τὸ πέλαγος Αἰγαῖον λεχθῆναι. ἐκεῖ δὲ καὶ τῷ Ποσειδῶνι ἡ πραγματεία πεποίηται, ἡ περὶ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον. πρὸς δὲ ταῖς Ἀχαϊκαῖς ὁ Κρᾶθις ῥεῖ ποταμός, ἐκ δυοῖν ποταμῶν αὐξόμενος, ἀπὸ τοῦ κίρνασθαι τὴν ὀνομασίαν ἔχων· ἀφ' οὗ καὶ ὁ ἐν Ἰταλίᾳ Κρᾶθις. ἑκάστη δὲ τῶν δώδεκα μερίδων ἐκ δήμων συνειστήκει ἑπτά, καὶ ὀκτώ. τοσοῦτον εὐανδρεῖν τὴν χώραν συνέβαινεν. ἔστι δ' ἡ Πελλήνη σταδίους ἑξήκοντα τῆς θαλάττης ὑπερκειμένη, φρούριον ἐρυμνόν. ἔστι δὲ καὶ κώμη Πελλήνη, ὅθεν καὶ αἱ Πελληνικαὶ χλαῖναι, ἃς καὶ ἆθλα ἐτίθεσαν ἐν τοῖς ἀγῶσι. κεῖται δὲ μεταξὺ Αἰγαίων καὶ Πελλήνης. τὰ δὲ Πέλλανα ἕτερον ὄντων τῶν Λακωνικὸν χωρίον, ὡς πρὸς τὴν Μεγαλοπολῖτιν νεῦον. Αἴγειρα δ' ἐπὶ βουνοῦ κεῖται. Βοῦρα δ' ὑπέρκειται τῆς θαλάττης ἐν τετταράκοντά που σταδίοις, ἣν ὑπὸ σεισμῶν καταποθῆναι συνέβη. ἀπὸ δὲ τῆς ἐνταῦθα κρήνης Συβάριδος τὸν κατὰ τὴν Ἰταλίαν ποταμὸν ὀνομασθῆναί φασιν. ἡ δ' Αἰγά, καὶ γὰρ οὕτω λέγουσι τὰς Αἰγάς, νῦν μὲν οὐκ οἰκεῖται. τὴν δὲ πόλιν ἔχουσιν Αἰγιεῖς. Αἴγιον δὲ ἱκανῶς οἰκεῖται. ἱστοροῦσι δ' ἐνταῦθα καὶ τὸν Δία ὑπ' αἰγὸς τραφῆναι, καθάπερ φησὶ καὶ Ἄρατος·
Αἶξ ἱερή, τὴν μέν τε λόγος Διὶ μαζὸν ἐπισχεῖν.
ἐπιλέγει δὲ καὶ ὅτι,
Ὠλενίην δέ μιν αἶγα Διὸς καλέουσ' ὑποφῆται·
δηλῶν τὸν τόπον, διότι πλησίον Ὠλένου. αὐτοῦ δὲ καὶ ἡ Κεραυνία, ἐπὶ πέτρας ὑψηλῆς ἱδρυμένη. Αἰγιέων δ' ἐστὶ καὶ ταῦτα, καὶ Ἑλίκη, καὶ τὸ τοῦ Διὸς ἄλσος τὸ Αἰνάριον, ὅπου συνῄεσαν οἱ Ἀχαιοὶ βουλευσόμενοι περὶ τῶν κοινῶν. ῥεῖ δὲ διὰ τῆς Αἰγιέων πόλεως ποταμὸς Σελινοῦς, ὁμώνυμος τῷ τε ἐν Ἐφέσῳ παρὰ τὸ Ἀρτεμίσιον ῥέοντι, καὶ τῷ ἐν τῇ νῦν Ἠλείᾳ τῷ παραῤῥέοντι τὸ χωρίον,

lum inde regioni nomen fecerunt.) habitantium. Sed communi hoc omnes dicto complectitur,
Litus & Aegiali totum, spaciosam Helicenque.
Aetolici autem Oleni mentionem facit.
Qui Pleuronem habuere, atq; Olenon.— Iliad.β.639.
Aegas ambas refert. Achaicam urbẽ hic,
Qui tibi dona Helicenq;, & ad Aegas munera portant. Iliad.θ.203.
Cum uerò dicit,
Aegas, quâ stagni domus illi condita in imo est. Iliad.ν.21. 34.
Hac Neptunus equos statuit:
præstat Euboicas intelligere, à quib. probabile est Aegæum mare fuisse appellatum. atq; ibi fingit rẽ gessisse bello Troiano Neptun9. Ad Achaicas porrò Aegas fluui9 est Crathis, qui ex duobus fluminibus auctus, à permixtione seu temperatione nomen habet. ut & Italiæ Crathis. Quæuis autem de Achaiæ duodecim portionibus, curijs seu populis constitit VII, aut etiam IIX. adeò contigit abundare uiris eam regionem. Pellene stadijs à mari LX distat, castellum munitum. Est & pagus Pellene inter Aegas & Pellenem, unde nomen Pellenicis chlænis, quas in certaminibus præmij loco proponebant. Pelana autem Laconicę locus est uersus Megalopolitidem uergens. Aegira in colle est sita. Bura supra mare ad XL circiter stadia: quã terræmotibus absorberi contigit. à fonte qui ibi est, Sybarin Italię fluuiũ denominatum aiunt. Porrò Aega (. nam sic quoq; Aegas appellant.) nunc quidem non habitatur: urbem autem habent Aeginenses. Aegium incolis satis frequentatur. Ibi narrant Iouem fuisse à capra nutritum, ut & Aratus dicit.
Sacra capella, suo quæ dicitur ubere summum Phænom. 163.
Nutriuisse Iouem.— & addit
Oleniam Iouis hanc uates dixere capellam:
significans id prope Olenum euenisse. Est ibi etiam Ceraunia sublimi in petra condita. Et hæc Aegiensium sunt, & Helice, Aenariumq; Iouis lucus, Achæorum destinatus comitijs. Aegium urbem perfluit amnis Selinûs. eiusdem nominis cum Selinunte qui Ephesi præter Dianæ templum labitur: & alio qui in ea quæ nunc est Elide præterit locum, quem

Lib. 5. exped. Cyri. quem Xenophō dicit se oraculo monitum Dianæ emisse, est & alius Selinus apud Hyblæos Megarenses, quos Carthaginenses expulerunt. Quod ad reliquas siue urbes siue portiones Achaiæ attinet, Rypes non habitantur, regionem cui Rypidi nomen fuit Aegienses ac Pharienses occuparunt. Et Aeschylus alicubi hæc habet:

Sacramq́ Buran, & Ceraunias Rypas.

Fuit hæc Myscelli patria, qui Crotonem condidit. Sed & Leuctrum pagus fuit Rypidis, ad urbem Rypas pertinens. Postea sequuntur Patræ, urbs memorabilis. Inde Rium est, & Antirrium, Patris distans stadia XL. Romani nuper eò in coloniam deduxerunt magnam partem exercitus quo in Actiaca paranda uictoria usi fuerant. & nunc ualde copia uirorum floret, habetq́ mediocrem nauium stationem. Deinceps Dyme est, sic dicta quod ultima est uersus occidentē, urbs portu carens. Hāc ante stratum nominatam, ab Elea diuidit apud Buprasiū Larissus amnis è monte profluens, quem alij Scollin, Homerus Oleniam petrā appellat. Iā cùm Dymen Antimachus dixerit Cauconidem, quidam cognomen hoc ei impositum censuerunt propter Caucones, qui (.uti suprà ostendimus.) eò usque pertinuerint. alij à fluuio quodam tractum nomen putant: quomodo Thebę appellantur Dircææ & Asopides, Argos Inachium, Troia Simuntis. Paulo ante nostram ætatem conuenę homines Dymen habitatum sunt missi, reliquię maritimorum prædonum quos Pompeius exciderat, alios que Solis Ciliciæ, alios alibi, quosdam Dymææ collocauit. Phara Dymæ est cōtermina, eius incolæ Pharienses dicuntur: cum sit & Messeniaca Phara, unde Pharatæ. Est apud Pharienses fons Dirce, Thebano cognominis. Olenus deserta nunc est, agrumque Dymæi possident. sita fuit inter Patras ac Dymen. Sequitur Araxus Eleæ promontorium, CIↃ ab isthmo stadijs dissitum.

Arcadia. Arcadia in medio est Peloponnesi, plurimamq́ montosam regionem continet. maximus eius mons est Cyllene. cuius perpendiculum alij XX, alij ad XV stadia ponunt. Videntur aūt Arcadicę gētes esse uetustissimę Grecarū, Azanes inquā, Parrasij, & aliæ similes. Neq́ nos illius regionis calamitates, quibus consumta est, sinunt de ea prolixè differere.

Nam

ὅ φησιν ὡν ἠσποθῆναι τῇ Ἀρτέμιδι Ξενοφῶν, κατὰ χρησμόν. ἄλλος δὲ Σελινοῦς ὁ παρὰ Ὑβλαίοις Μεγαρεῦσιν, οὓς ἀνέστησαν Καρχηδόνιοι. Τῶν δὲ λοιπῶν πόλεων τῶν Ἀχαικῶν εἴτε μορίδων, Ῥύπες μὲν οὐκ οἰκοῦνται. τὴν δὲ χώραν Ῥυπίδα καλουμένην ἔσχον Αἰγιεῖς καὶ Φαρεῖς. καὶ Αἰσχύλος δὲ λέγει που·

Βοῦραν θ' ἱρὰν καὶ Κεραυνίας Ῥύπας.

Ἐκ δὲ τῶν Ῥυπῶν ἦν Μύσκελλος, ὁ Κρότωνος οἰκιστής. Τῆς δὲ Ῥυπίδος καὶ τὸ Λεῦκτρον ἦν δῆμος τῶν Ῥυπῶν. Μετὰ δὲ τούτους Πάτραι, πόλις ἀξιόλογος. Μεταξὺ δὲ τὸ Ῥίον, καὶ τὸ Ἀντίῤῥιον, ἀπέχον Πατρῶν στάδια τεσσαράκοντα. Ῥωμαῖοι δὲ νεωστὶ μετὰ τὴν Ἀκτιακὴν νίκην ἵδρυσαν αὐτόθι τῆς στρατείας μέρος ἀξιόλογον. (καὶ διαφερόντως εὐανδρεῖ νῦν.) ἀποικίαν Ῥωμαίων οὖσαν. ἔχει δὲ ὕφορμον μέτριον. Ἐφ' ἑξῆς δ' ἐστὶν ἡ Δύμη πόλις ἀλίμενος, πασῶν δυσμικωτάτη, ἀφ' οὗ καὶ τοὔνομα. πρότερον δ' ἐκαλεῖτο Στρατός. διαιρεῖ δὲ αὐτὴν ἀπὸ τῆς Ἠλείας κατὰ Βουπράσιον ὁ Λάρισος ποταμός, ῥέων ἐξ ὄρους· τοῦτο δ' οἱ μὲν Σκόλλιν καλοῦσιν, Ὅμηρος δὲ πέτρην Ὠλενίην. Τοῦ δ' Ἀντιμάχου Καυκωνίδα τὴν Δύμην εἰπόντος, οἱ μὲν ἐδέξαντο ἀπὸ τῶν Καυκώνων προσθέτως εἰρῆσθαι αὐτό, μέχρι δεῦρο καθηκόντων, καθάπερ ἐπάνω προείπομεν. οἱ δ' ἀπὸ Καύκωνος ποταμοῦ τινος, ὡς αἱ Θῆβαι Διρκαῖαι, καὶ Ἀσωπίδες. Ἄργος δ' Ἰνάχειον, Τροία δὲ Σιμουντίς. Δέδεκται δ' οἰκήτορας καὶ ἡ Δύμη μικρὸν πρὸ ἡμῶν, ἀνθρώπους μιγάδας, οὓς ἀπὸ τοῦ πειρατικοῦ πλήθους περιλιπεῖς ἔσχε Πομπήιος καταλύσας τὰ λῃστήρια. καὶ ἱδρύσας τοὺς μὲν ἐν Σόλοις τοῖς Κιλικίοις, τοὺς δ' ἄλλοθι, καὶ δὴ καὶ ἐνταῦθα. Ἡ δὲ Φάρα συνορεῖ μὲν τῇ Δυμαίᾳ. καλοῦνται δὲ οἱ μὲν ἐκ ταύτης τῆς Φάρας, Φαρεεῖς· οἱ δ' ἐκ τῆς Μεσσηνιακῆς, Φαραιᾶται. Ἔστι δ' ἐν τῇ Φαραϊκῇ, Δίρκη κρήνη ὁμώνυμος τῇ ἐν Θήβαις. ἡ δ' Ὤλενος, ἔστι μὲν ἔρημος, κεῖται δὴ μεταξὺ Πατρῶν καὶ Δύμης. ἔχουσι δὲ Δυμαῖοι τὴν χώραν. Εἶτ' Ἄραξος τὸ ἀκρωτήριον τῆς Ἠλείας, ἀπὸ ἰσθμοῦ στάδιοι χίλιοι. Ἀρκαδία δ' ἐστὶν ἐν μέσῳ μὲν τῆς Πελοποννήσου, πλείστην δὲ χώραν ὀρεινὴν ἀποτέμνεται. μέγιστον δ' ὄρος ἐν αὐτῇ Κυλλήνη. τὴν γοῦν κάθετον, οἱ μὲν εἴκοσι στάδια φασίν, οἱ δ' ὅσον πεντεκαίδεκα. Δοκεῖ δὲ παλαιότατα ἔθνη εἶναι τὰ Ἀρκαδικὰ τῶν Ἑλλήνων, Ἀζᾶνές τε καὶ Παῤῥάσιοι, καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι. Διὰ δὲ τὴν τῆς χώρας παντελῆ κάκωσιν, οὐκ ἂν προσήκοι μακρολογεῖν ὑπὲρ αὐτῶν.

Αἱ τῇ

Αἵ τε γὰρ πόλεις ὑπὸ τῶν συνεχῶν πολέμων ἠφανίσθησαν, ἔνδοξοι γενόμεναι πρότερον, τήν τε χώραν οἱ γεωργήσαντες ἐκλελοίπασιν ἐξ ἐκείνων ἔτι τῶν χρόνων, ἐξ ὧν εἰς τὴν προσαγορευθεῖσαν Μεγαλόπολιν αἱ πλεῖσται συνῳκίσθησαν. Νυνὶ δὲ καὶ αὐτὴ ἡ Μεγαλόπολις τὸ τοῦ κωμικοῦ πέπονθε, καὶ

Ἐρημία μεγάλη 'στὶν ἡ Μεγαλόπολις.

Βοσκήμασι δ' εἰσὶ νομαὶ δαψιλεῖς, καὶ μάλιστα ὄνοις, καὶ ἵπποις τοῖς ἱπποβάταις. ἔστι δὲ καὶ τὸ γένος τῶν ἵππων ἄριστον τὸ Ἀρκαδικόν, καθάπερ καὶ τὸ Ἀργολικόν, καὶ τὸ Ἐπιδαύριον. Καὶ ἡ τῶν Αἰτωλῶν δὲ καὶ Ἀκαρνάνων ἐρημία πρὸς ἱπποτροφίαν εὐφυὴς γέγονεν, οὐχ ἧττον τῆς Θετταλίας. Μαντίνειαν μὲν οὖν ἐποίησεν ἔνδοξον Ἐπαμεινώνδας, τῇ δευτέρᾳ νικήσας μάχῃ Λακεδαιμονίους, ἐν ᾗ καὶ αὐτὸς ἐτελεύτα. Καὶ αὐτὴ δὲ, καὶ Ὀρχομενός, καὶ Ἡραία, καὶ Κλείτωρ, καὶ Φενεός, καὶ Στύμφαλος, καὶ Μαίναλος, καὶ Μεθύδριον, καὶ Καφυεῖς, καὶ Κύναιθα, ἢ οὐκέτ' εἰσίν, ἢ μόλις αὐτῶν ἴχνη φαίνεται καὶ σημεῖα. Τεγέα δ' ἔτι μετρίως συμμένει, καὶ τὸ ἱερὸν τῆς Ἀλέας Ἀθηνᾶς. τιμᾶται δ' ἐπὶ μικρόν, καὶ τὸ τοῦ Λυκαίου Διὸς ἱερὸν κατὰ τὸ Λύκαιον ὄρος. Τῶν δ' ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ λεγομένων,

Ῥίπην τε Στρατίην τε καὶ ἠνεμόεσσαν Ἐνίσπην·

εὑρεῖν τε χαλεπόν, καὶ εὑροῦσιν οὐδὲν ὄφελος, διὰ τὴν ἐρημίαν. Ὄρη δ' ἐπιφανῆ πρὸς τῇ Κυλλήνῃ Φολόη, καὶ Λύκαιον, καὶ Μαίναλον, καὶ τὸ Παρθένιον καλούμενον, καθῆκον ἐπὶ τὴν Ἀργείαν ἀπὸ τῆς Τεγεάτιδος. Περὶ δὲ Ἀλφειοῦ καὶ Εὐρώτα τὸ συμβεβηκὸς παράδοξον εἴρηται, καὶ τὸ περὶ Ἐρασῖνον τὸν ἐκδιδόντα ἐκ τῆς Στυμφαλίδος λίμνης εἰς τὴν Ἀργείαν νυνί, πρότερον δ' οὐκ ἔχοντα ἔκρυσιν τῶν βερέθρων ἃ καλοῦσιν οἱ Ἀρκάδες ζέρεθρα, τυφλῶν ὄντων, καὶ μὴ δεχομένων ἀπέκρυσιν, ὥστε τὴν τῶν Στυμφαλίων πόλιν, νῦν μὲν καὶ πεντήκοντα διέχειν σταδίους ἀπὸ τῆς λίμνης, τότε δ' ἐπ' αὐτῆς κεῖσθαι. Τἀναντία δ' ὁ Λάδων ἔπαθε, τοῦ ῥεύματος ἐπισχεθέντος ποτὲ διὰ τὴν ἔμφραξιν τῶν πηγῶν. συμπεσόντα γὰρ τὰ περὶ Φενεὸν βέρεθρα ὑπὸ σεισμοῦ, δι' ὧν νῦν ἡ φορά, μονὴν ἐποίησε τοῦ ῥεύματος, μέχρι τῶν κατὰ βάθους φλεβῶν τῆς πηγῆς. Καὶ οἱ μὲν οὕτω λέγουσιν. Ἐρατοσθένης δέ φησι, περὶ Φενεὸν μὲν τὸν Ἀνίαν καλούμενον ποταμόν, λιμνάζειν τὰ πρὸ τῆς πόλεως, καταδύεσθαι δ' εἴς τινας

Nam & urbes continentibus bellis deletæ sunt, quarum aliquando uiguerat fama, & agros coloniæ deseruerunt iam inde ab eo tẽpore, quo in Megalo polin (.id uocabuli magnam urbem significat.) pleræque urbes fuerunt contractæ. Nunc quidem Megalopolis ipsa illud Comici impleuit: nam

Est solitudo magna nunc Megalopolis.

pascua sunt ibi pro pecore larga, maximè pro asinis, & equis admissarijs. sed & equorum Arcadicorum genus optimum est, sicut & Argolicorum & Epidauriorum uastitas quoque ea, quæ Aetoliæ & Acarnaniæ accidit, non minus ad educẽdos equos commoda reddidit ea loca, quàm sunt Thessaliæ. De Arcadibus porrò urbibus Mantineam Epaminondas nobilitauit, uictis ibi altero prœlio Lacedæmonijs, quo in prœlio ipse etiam occubuit. Verùm hæc, & Orchomenus, Heræa, Clstor, Pheneus, Stymphalus, Mænalus, Methydrium, Caphyenses, ac Cynetha, aut omnino interciderunt, aut uix uestigia earum & indicia apparent. Tegea adhuc mediocriter constat. Superest etiam Mineruę

37 Aleę templum, exiguo cultu: & Iouis Lycęi fanum ad montem Lycęum. Quas uerò Homerus refert 37

Ripen, ac Stratiam, & uentosę mœnia Enispę: Iliad. β. 606.

eas neque facilè, neque ulla cum utilitate inueneris, cum sint desertę. Montes pręter Cyllenen insignes sunt Pholoë, Lycęũ, Męnalus, & Parthenium à Tegeatide regione ad Argiam usque pertingens. De Alpheo Eurota quę mirabilia iactantur, suprà retulimus, ac de Erasino: qui è Stymphalide ortus in Argiam nunc exit, olim effluxione interclusa, profundis eius uoraginibus obthuratis; quę Berethra Gręci, Zerethra Arcades nuncupant. unde factum fuit, ut Stymphalus urbs nunc etiam L à palude distet stadijs, cùm antè ad ipsam sita esset paludis marginem. Diuersum planè est, quod Ladoni amni accidit. cuius fluxus interceptus fuit aliquando ob scaturignis obstructos meatus. cum enim berethra apud Pheneũ terræ motu in sese concidissent, per quæ nunc amnis fertur, interceperunt fluxum usque ad uenas quæ in imò scaturiginis erant. atque ita quidam narrant. Eratosthenes autem tradit, apud Pheneum Aniam flumen stagnis effusis uicina urbi loca obtexisse; ac in quosdam

submersum isthmos qui dicantur Zerethra. quibus obthuratis, aliquando aquas in campos eluuiem fecisse: rursum apertis, aquam è campis confertim dilapsam in Ladonem & Alpheum delabi, ita ut & Olympiæ terra quę circa templum est fuerit aquis inundata, & palus facta arctior. Additur, Erasinum præter Stymphalum labentem subire montem in Argea; rursumque erumpere ideoque Iphicratem, cùm in obsidione Stymphalis nihil proficeret, multis paratis spongijs conatum fuisse prohibere eam infra terram fluminis demersionem: sed cepto destitisse, signo cœlitus oblato. Propter Pheneum est etiam ea quę Stygis dicitur aqua, stillicidium aquę perniciosæ, quam sacram habent. Tantum de Arcadia dictum esto. Proinde Polybium à Maleis uersus septentrionem ad Istrum usque interuallum circiter CCIↃↃ stadiorum numerantem, non ineptè corrigit Artemidorus, qui id spacium definit IↃↃ CIↃ IↃ stadijs. causam errori præbuit, quod non breuissimum interstitium Polybius fuit dimensus, sed annotauit qualiscunque itineris à copiarum ductore alique facti quantitatem. Fortassis haud absurdè eos commemorauero hîc qui conditores autoresque ciuitatum fuerunt in Peloponneso post reditum Heraclidarum. Ii fuerunt, Corinthi Aletes, Sicyonis Phalces, Achaię Tisamenus, Elidis Oxylus, Messenæ Chresphontes, Lacedæmonis Eurysthenes, ac Procles, Argorum Temenus,
3838 in littore sitæ regionis Aegæus & Deiphontes.

εἴς τινας ἰσθμοὺς, οὓς καλεῖσθαι ζέρεθρα. τούτων δ' ἐμφραχθέντων, ἔσθ' ὅτε ἐποχεῖσθαι τὸ ὕδωρ εἰς τὰ πεδία. πάλιν δ' ἀναστομουμένων, ἀθρόον ἐκ τῶν πεδίων ἐκπεσὸν, εἰς τὸν Λάδωνα καὶ εἰς τὸν Ἀλφειὸν ἐμβάλλειν, ὥστε καὶ τῆς Ὀλυμπίας ποτὲ κλυσθῆναι τὴν περὶ τὸ ἱερὸν γῆν, τὴν δὲ λίμνην συσταλῆναι. Τὸν Ἐρασῖνον δὲ παρὰ Στύμφαλον ῥέοντα ὑποδύντα ὑπὸ τὸ ὄρος ἐν τῇ Ἀργείᾳ, πάλιν ἀναφανῆναι. διὸ δὴ καὶ Ἰφικράτην πολιορκοῦντα τὸν Στύμφαλον, καὶ μηδὲν περαίνοντα, ἐπιχειρῆσαι τὴν κατάδυσιν ἀποφράξαι, σπόγγους πορισάμενον πολλοὺς, παύσασθαι δὲ διοσημίας γενομένης. Περὶ Φενεὸν δ' ἐστὶ καὶ τὸ καλούμενον Στυγὸς ὕδωρ, λιβάδιον ὀλεθρίου ὕδατος νομιζόμενον ἱερόν. Τοσαῦτα καὶ περὶ Ἀρκαδίας εἰρήσθω. Πολυβίου δ' εἰρηκότος τὸ ἀπὸ Μαλεῶν ἐπὶ τὰς ἄρκτους μέχρι τοῦ Ἴστρου διάστημα περὶ μυρίους σταδίους, εὐθύνει τοῦτο ὁ Ἀρτεμίδωρος οὐκ ἀτόπως. κατ' ἐκεῖνον γὰρ συμβαίνειν, ἑξακισχιλίων πεντακοσίων. αἴτιον δὲ τούτου, τὸ μὴ τὴν σύντομον καταμετρεῖν, ἀλλὰ τὴν τυχοῦσαν, ἣν ἐπορεύθη τῶν στρατηγῶν τις. Οὐκ ἄτοπον δ' ἴσως καὶ τοὺς οἰκιστὰς προσθεῖναι, τῶν τὴν Πελοπόννησον οἰκούντων, οὓς εἶπεν Ἔφορος τοὺς μετὰ τὴν Ἡρακλειδῶν κάθοδον. Κορίνθου μὲν Ἀλήτην, Σικυῶνος δὲ Φάλκην, Ἀχαΐας δὲ Τισαμενὸν, Ἤλιδος δ' Ὄξυλον, Μεσσήνης δὲ Κρεσφόντην, Λακεδαίμονος δ' Εὐρυσθένη, καὶ Προκλῆ, Ἄργους δὲ Τήμενον· καὶ περὶ τὴν Ἀκτὴν Αἰγαῖον, καὶ Δηϊφόντην.

FINIS.

GRAECIAE EVROPÆ TABVLA, CONTINET MACEDONIAM, EPIRVM, ACHAIAM, ET PELOPONNESVM,

INſulasq́ Cretam & Eubœam cum reliquis adiacentibus inſulis. Parallelus eius medius rationem habet ad meridianum quam ſeptem ad nouem. Terminatur autem tabula ipſa ab oriente Ægæo pelago, Myrtooq́ & Carpathio. A' meridie Adriatico pelago & Libyco. Ab occaſu, Ionio pelago & Adriatico. A' ſeptentrione, Dalmatia, Thracia & Myſia ſuperiori.

			Habet diem maximum.		Diſtans ab Alexandria ad occaſum.	
			H.	m̃.	H.	m̃.
Ciuitates inſignes	Macedoniæ	*Dirrachium*	15	0	1	0
		Theſſalonica.	14	56	0	40
		Amphipolis	15	6	0	40
		Heraclea	15	0	0	50
		Aedeſſa	14	56	0	45
		Pella	14	56	0	40
		Lariſſa	14	50	0	40
		Caſandria	14	56	0	38
		Lemnos inſula	15	0	0	32
	Epiri	*Nicopolis*	14	38	0	48
		Ambracia	14	38	0	47
		Corcyra inſula	14	36	0	56
		Cephalenia inſula	14	36	0	50
	Achaiæ	*Thebæ Bœotiæ*	14	38	0	30
		Megara	14	38	0	34
		Athenæ	14	36	0	30
	Peloponneſi	*Meſena*	14	26	0	40
		Corinthus	14	36	0	38
		Tegea	14	30	0	40
		Argos	14	30	0	38
		Lacedæmon	14	26	0	40
	Eubœæ	*Chalcis*	14	39	0	26
		Caryſtus	14	39	0	24
	Cretæ	*Gortina*	14	20	0	26
		Cuoſus	14	29	0	22

EPIRI ciuitates.
Ambracia, Actium, Azelia, Acarnanon, Argos, Astacus. Caßiope. Elæus. Hecatompedum. Omphalium. Torona.
CRETAE Arracina, Camara, Corycus Cytæū. Dictamum. Gnossus. Inatus. Lebena, Lappa. Minoa, Maralia. Psychium.
PELOPONNESI Ciuitates.
Aegira, Asine, Antigonia, Argos, Aliartus. Blemmina, Bytila. Cyparissæ, Coryphasium, Cleone. Dyme. Epidaurus. Gerenia. Helice, Hermione. Lerna, Lilæa, Lysias, Leuctrum. Methone, Mesena. Mycenæ, Megalipolis. Nemea, Nauplia. Olenus, Olympia. Pisa, Phlius, Prasi. Schœnus portus, Sicyon, Stymphalus. Tegea, Tenarium, Tympania, Troicena, Teuthrona.
MACEDONIAE regiones & populi.
Tulantij, Elymioti, Orestis, Edonis, Amphaxis, Chalcidica, Paraxia, Pelasgioti, Almopori, Orbelia, Eordei, Aestræi, Iori, Odomantices, Dessaretij, Lyncestis, Pelagoni, Bisaltia, Parthyæi, Estioti.
Ciuitates. Antigonisa, Amantia, Acanthus, Aeantium, Albanopolis, Alorus, Andaristus, Angæa. Aegæa, Atinium. Bullis, Berga, Berroea. Casandria, Calliteræ, Carrabia, Chætæ, Cypæra, Coronia, Dion, Demetrias, Daulia, Dolicha. Elyma, Euia, Euporia, Europus, Eretriæ. Garescus, Gasorus, Gordenia, Gonnus, Gyrtona, Gomphi. Hypata, Horma. Iolcos, Iorum, Ilegium. Lamia, Larissa, Lete. Moryllus, Myeza, Melitara. Narthacium. Oesyma, Ossa. Pidna, Pagasæ, Pella, Pythæum, Phæstus, Phalachthia. Sosthænis, Scydra, Stobi, Sperchia, Stratonice. Torone, Tricca. Vallæ. ACHAIAE Ciuitates. Anticyrrha, Aliartus, Amphisa. Bulia. Cyrrha, Crissa, Creusa, Cnemides, Chalcis, Calydon, Coronia, Chæronia, Copæ. Dianæ phanum, Delphi, Daulis, Delium. Elatia, Erineus, Eleusis, Euantia. Lilæa, Lebadia. Megara, Marathon. Oropus, Olenus, Opus, Oenoe. Platææ, Pythia, Pleurona, Phocæ, Pyræus. Rhamnus. Siphæ, Scarphia. Thespiæ. Thisbe, Thronium.
EVBOEAE. Chalcis, Carystus, Cerinthus. Gerestus.
Dalmatiæ pars
Scardus
Canaluij montes
Sintices
Bertiscus mons
Mygdonia
Heraclia
Philippi
Amphi polis
Neapolis
THRACIAE pars
Samo thracia
Lemnos
Athos
Arethusa
Panormus
Chersonesus
ASIAE PARS
Mare Aegæum
Nymphæū promōt.
Ampelus promōt.
Canastræū promōt.
Scyros
Aulantia
Albani
Dyrrachiū
Apsus
Scampes
Apollonia
Aulon
Lous fl.
MACEDONIA
Emathia
Sinus Thermaicus
Magnesia
Stymphalia
Pelasgi
Montes Acroceraunii
Bermius
Olympus
Peneus
Pelius mons
Scopelus
Pepa rethos
Chaonia
EPIRVS
Thesproti
Mare Ionium
Almenes
Thessalia
Pindus mons
Phthiotis
Hellas
Acarnanes
Doris
Locri
Phocis
Parnassus
Bœotia
Megaris
ACHAIA
Attica
Athenæ
EVBOEA
Cephisus
Ambracicus sinus
Nicopolis
Corcyra
Cephalenia
Echinades
Ithaca
Sinus Corinthiacus
Naupactus
Drepanū
Rhiū
Isthmos
Sinus Megaricus
Patra
Achaia
Sicyonia
Peneus
Pholoe
Elia
PELOPONNESVS
Strophades
Alpheus
Arcadia
Cronius
Zarex
Argia
Inachus
Mesenia
Lacedemon
Laconia
Sphagia
Targetus mons
Sinus Messeniacus
Malea
Tenarium promōt.
Aegina
Salamis
Mare Creticum
Melos
Cyclades
Andros
Tenos
Rhena
Delus
Scyros
Cia
Myconus
Sunium promōt.
Chiem
Siphnus
Oliarus
Naxus
Parus
Thera
Polyegus
Therasia
Cimolis
Dia
CRETA
Ida mons
Dicte mons
Mare Carpathicum
Claudus
Letos

IN LIBRVM OCTAVVM INTERPRETIS ANNOTATIONES.

Nec non exiguam.] Ante οὐ πολὺ insererem καὶ. notum est multas Illyricas, Epiroticas, etiamq; Thracicas partes ad Macedoniam referri solitas, neq; ignoratur causa.

2 A Pagis.] Sanè multa sunt quæ non satis commodè habere uidentur: sed quæ attingere nolui, cum non ita urgeret necessitas, & molestum foret omnia persequi. Hîc autem fœdũ erat mendũ πάντων τῶν μεγαρικῶν, quod interpretẽ fefellit. Esse autem legendum Παγῶν liquet. nam tametsi Pagas Plinius Bœotiæ tribuit, tamen prosilire inde ceruicem Peloponnesi addit 4.3. Megaricæ etiam Pausanias in Atticis, ac Plutarchus in Pericle Pagas has ipsas adscribit, ubi in Græco mendosè Πηγαὶ est pro Παγαί. Sed & infrà hoc ipse in libro in Corinthi descriptione Παγὰς τῆς μεγαρίδος inuenies. Meminit & Thucydides libro primo, & alibi, ubi Valla impegit. & Ptolemæus 3.15. in tabula Asiæ X. urbs est ad Corinthiacum sinum. Paulo antè τὸ ἐκτὸς ἀπὸ Πυλῶν &c. ἀπὸ cur inseruerim non est obscurum.

Et Megalopolitidem ad isthmum.] Nihil ausus sum mutare. Sed profectò isthmus huc non facit. nam linea à Chelonata (quod est Elidis promontorium Zacyntho propinquum.) per Megalopolim uersus orientem linea ducta, nõ debet neq; potest in isthmũ desinere. sed ad Træzenem potiùs uel Scyllæum Argolicæ promontorium exidet. aut omnino ad Inachi ostia, ut aliquando cogitauerim Ἴναχον pro ἰσθμὸν debere legi.

3 Et Araxo.] Verba ζυὲς . . . αἰτωλοὺς parenthesi inclusi. notum est Acheloum Acarnanes ab Aetolis dirimere. Araxi autem nulli sunt: sed cum Corinthiacus sinus inter Aetoliam eiq; uersus ortum succedentes regiones, interq; Peloponnesi partes ad Aquilonem spectantes recipiatur, utrinque terminus ei fuit adsignandus. is, quod ad continentem pertinet, est Eueni ostia: ad peninsulam Peloponnesum, Araxus Elidis promontorium. de quo paulo antè dixerat, ac mox plura dicet. itaque Ἀράξους in Ἀράξου mutato, & distincto recte loco, non mendam modò sustuli, sed lucem restitui simul. interpres enim nihil uidit hoc loco. eademq; de causa ποταμοῦ deinde post Ἀράξου expunxi, quod eum εὐήνῳ fuerat aliâ coniungendum. deinde asteriscum signaui, ubi stadiorum numerus exciderat. Neq; multo post Homerica more meo ex ipso scriptore emendaui, & οὐ διὰ τῆς &c. scripsi pro ὁ διὰ &c.

4 Heræa.] Quòd Heræã pro Ἥρωα reposui, non opus habet causæ dictione. Sed & Μηνειὸς in Πηνειὸς mutaui, secutus Ptolemæum. 3.16. & Sophianum: atq; sic etiam infrà legitur, etiam in Aldino, qui hîc μινειὸς huic. ἔπραξαν uidetur aut uitiosum esse, aut aliquid excidisse. ego tamen uerti, Exstruxerunt.] Sed monendum duxi.

5 Ad mare itur.] Pro θαλασσίων καὶ legi θαλάσσαν. & ἐφ' ὧ scripsi pro ἐφ' ὧν. Vide Eustathium in Iliad. Β. 603. post μεγηνῶν uidetur uox θώραξ excidisse. & pro ἐξῆς lego δι' αὐτῆς. apud Eustathium δι' ἧς τὰ &c. Locus autem de Nestore fœdè erat corruptus, & interpretem fefellerat: ex ipso Homero restitui. de Agræa dixi in Stephano. πρότερον pro προτέρας sensus requirit, & sic est apud Eustathium.

6 Andaniam.] Ἀνδανίαν legebatur Ἀκαδίαν. Sed ego non tam Stephanum secutus sum (nã Messonios Arcadibus finitimos esse, iam ante Strabo docuit.) quàm Eustathium, qui disertè hoc habet in Iliad. ΙΤ. 150.

Iuxta Scollim.] Σκολιὸν certum carminis genus significat, sed nihil hoc ad rem. Montem arbitror dici, quem Eleorum & Dymæorum communem esse apud Eustathium legitur in Iliad. Β. 617. uoce paululum diuersa Σκόλλις. & sic noster paulo pòst. & ad libri huius finem ferè, reliqua ita uerti ut sententiam confusam illustrarem, & paulo aliter quædam legit Eustathius.

7 Dissitus.] Οἷ ambiguum ad Scollim ne an ad Lampeiam pertineat, illud pertuli. Τριταῖα scribendum uel ex Stephano liquet. ante τοὺς ἴσους deest καὶ Δύμης, ut apparet.

8 Alioq; nomine) Ante καὶ πρότερον ex Hesiodi testimonio desideratur καλοῦσι δὲ aut simile quippiam. Cæterùm Mentæ nomen hæc nescio quomodò pro Mentore obrepsit. paulo post Cum oppido.] Ἦν ἢ καὶ πολίχνην scripsi. nam in hunc sensum citat Eustathius hæc in uersum hunc Homeri.

9 Bembinatidis.] In Græco est Βλεμινάτιδος, quod nusquam inuenio. Sed Bembinam inuenio, quæ huc quadrat non malè. Acrias posui ex Pausania & Ptolomæo. & ἀκριῶν lego pro ἀκραίων. pro ἀνθέων, uide ne quid aliud sit legendum, fortè ἀναθεμάτων. donarijs. Ferias.] Ἐκεχειρίαν. pro Samij autem malim Samium uel Samicum.

10 In Elidem.] Ἦλιν reposui, cum ὕλην legeretur malè, quod & interpres sensit. Mox & Annium.] Nihil sum ausus mutare. Sed profectò ex Pausaniæ Eliacôn priore pro Ἀννίω hoc aut Samicũ Pagum, aut Anigrum fluuium suspicor subijciendum: hoc est, Σαμικὸν uel Ἄνιγρον legendum. paulo pòst Nymphæ Anigriades nominatur, & ipse Anigrus amnis. Ex eodem & alijs locis Λέπρεον sine diphthongo scripsi. Post locum mutilum significaui asterisco, etsi non multa desint, & fortassis nihil, si ἐπιχεθῇ legas ut hoc dixerit, cum attentione animi considerandam rem, non statim fa-

tim fabulosum pronunciandum id quod dixit poeta. & pro Τεγεάται nisi legas Λεπρεάται, quod ego feci, necesse fuerit ualdè multa periisse de hoc loco.

11 Secundum Sotadem.] Κατὰ τὸν Σωτάδην. uerba mihi ualdè suspecta, & ab interprete omnino prætерita. non uideo qui hîc Sotades citetur?

12 Luci quoq.] Ἄλπυ legitur. quod alpes uertit Guarinus. Ego autem sic lego ἄλσυ τό, τε Διωναῖον, καὶ τὸ Εὐρυδίκειον. Dione satis nota est, ut coniectura non possit uideri nimis audax. Eurydice autem filia fuit Endymionis. Vnde initium ἀ. ἠλιακῶν Pausoniæ. Cæterùm ἐι ante ἐν τῷ καταλόγῳ abundabat. Paulo post ἔρδον αὐτῶν pro ἄρδοναυτῶν malè fuit scriptum, quod & interpres sensit.

Nestoris matre.] Μητρὸς in Græco uidetur excidisse. est quidem apud Eustathium hæc adducentem in Iliad. λ. 721.

13 Autesionis.] Αὐτεσίωνος scripsi, pro Αὐτ. nam & alibi sic legere me hoc nomen uideor meminisse, & Apollodorum si legas libro bibliothecæ secundo, facilè meam emendationem laudabis. Porrò Callimachi de Thera insula siue Callista uersum uno v expuncto restitui: & iunioris Callimachi fuisse puto de quo meminit Suidas. Pro Ἰαρδάνης fortè Ἰάρδανος legendum. de Achæis saxis dubito.

14 Atq; nũc.] ὅζ νυνὶ μὲν. ὅτι eieci, quia turbabat, neq; habebat quicũ cohæreret. Νέδαν aũt scripsi, ut & suprà & pòst, & sic Pausanias fine Μεσσηνικῶν. Platamodes propriũ uidetur esse uocabulũ, à planicie. Τῆ νῦν καλουμένη Πύλη.] Legerem τὴν νῦν καλουμένην Πύλον: nisi fortè scriptum fuit πρὸς τῇ ν. κ. Πύλῳ. nam Coryphasium Pylo esse uicinum, etiam ex Thucydide constat lib. V. mox pro συγκρέειν reposui συγκρίνειν. & Ἔρανα legi, pro ἔρενα.. uide annotat. 22.

15 Prætereunt.] Versus Βὰν δὲ παρὰ κρουνοὺς &c. neque in Homeri ullo est codice, neque tamen omittι debuit, cum Crunorum & Chalcidis deinde Strabo meminerit.

16 Non præter crunos.] οὐ inserui, manifestè id flagitante sensu.

17 Bonam proportionis rationem duxisse.] Ἀσοχῆσαι pugnat cum sensu. itaque uel οὐκ præponendum, uel εὐσοχῆσαι legendum. Pandænum reliqui, quanquam Pausanias qui eum fratrem Phidiæ facit, Panænum dicat lib. V. & Plinius, apud quem uitiosè legitur Panæus lib. 35. cap. 8. Plinij locus.

18 Monit se.] Εἴσατο, quod non ausus sum mutare, cum Græci interpretes in hunc sensum explicent uocem, nostri Homerici codices σέσατο habent, quod est cõcussit: atque sic etiã scripta epitoma, cui uerba subiecta adstipulantur, impressa εἴσατο habet. Solent autem irati sedilia sua moto ob indignationem corpore agitare. Cætera quæ sequuntur, non sunt integra ego sententiam tradidi uerba commodiùs leguntur apud Eustathium in iliad. α. 528. Non multo post Κόρυβος pro Κόρυβος scripsi. non tam quia nomen illud est usu receptius, quàm quòd apud Pausaniam primo Eliacorum sic legitur. Quod ad funebria attinet certamina exemplum (ut obiter rudiorem lectorem iuuem.) extat illustre, quod Nestor citat Iliad. ψ. 630. Porrò Pisam & Pissam promiscuè scribi, notum est. Stephanus unum S habet, quod sequor sic & causam scribo, potiùs quàm caussam. Vnum S agnoscit etiam Eustathius in Iliad. υ. 9. explicans uocem πίσεα. fontem autem Βίσαν scripsi, non Βῆσαν: quòd illud in epitoma inueni, & iota non solet in ἦτα transire: π in β uerti nouum non est.

19 Aetolorum atq;.] Legebatur ἐπὰν τε καὶ Πίσαντον. ego facilè uidi quid reponere. Sed uerbum post uel antè εἰς τὴν Αἰτωλίαν deest, quod migrare aut abire significat, ego de meo subieci in uersione.

20 Alterum in Laconico.] Locus suspectus. certè hodie in Menelai catalogo nulla mentio Pherarum est, & de sinu Messeniaco itidem non quadrat. φαρὶν legitur Iliad. β. 583. τάς τε μὴ scripsi pro τὰς δὲ μὴ. perspicuum.

21 Cinæthium.] Sic lego, non Cinædium. puto autem fuisse in finibus Arcadiæ & Laconicæ: uide Stephanum in Cynetha. Mox pro Pylo Τύλον, pro Bætylo Οἴτυλον scripsi, fœda mendo abolito. Causam emendationis habes ex Homeri Iliad. β. 586. Οἵ τε Λάαν ἔχον, ἠδ' Οἴτυλον ἀμφενέμοντο. ubi Eustathius aliam lectionem οἱ Τύλον, ostendit accuratis improbari. sicut & ex eo Varinus, & ante hunc Stephanus. Oetylum habet in Atticis Pausanias. Porrò Triccã duobus κκ scribi notum est.

22 Inter Asinam.] Deest aliquid. Mox Media Erana.] Suprà legebatur Ἔρενα, hîc Ἔρανα, quod prætuli. nam scholiastes Apollonij ἀρδον. α. §. 19. è Pisandro refert Arenam postmodo dictam Hieranam. ἱεράνα ubi ego ἰ abundare, & Ἔρανα legendum arbitror. Sed & Ἀρκύνην hîc in ἀνίνην erat detortum. Denique Phalerei Demetrij dictum ex epitoma emendaui. cui non dissimile est illud philippi eiusdem qui Demetriadem, Chalcidem ac Corinthum compedes Græciæ uocabat: ut legati Græcorum in senatu Romano retulerunt. Polybius libro XVII, & ex eo Liuius libro XXXII. Corinthum à Romanis excisam & postmodo renouatam loquuntur historiæ. itaque Ῥωμαῖοι post πόλιν ausus sum reponere.

23 Si quis non intret.] Lego enim οὐ καταπολπίζοντ. quod sic debere legi, ratio & comparatio ostendunt. Sicq; legi etiam infra ubi interuallum inter Tænarum & Maleam describitur quanquam οὐ etiam abest ab epitomis. ubi etiam Κώρυκον pro Κόρυβον restitui ex Ptolemæo & Stephano. De Actæis nihil habeo: Acria optimè quadraret.

24 Mesoam.] Fortè μεσόλαν legendum hîc, Mesolam, ut paulo antè: aut etiam ibi Μεσόαν. quæ uox etiam

etiam apud Pausaniam Laconicis extat. Apocopes porro exempla ex Homero & metri ratione correxi: quæ explicare, non est mei instituti. Vide Eustathium in Iliad. B. 585. pro ὕωρ est Ἴωρ, ubi etiam Δημηδρὸς τοι ... legitur rectius in Epitoma. Locus de Augeis in Aegeas mutatis est suspectus. Locridis Augeas refert Homerus Catalogo 5.32. Mox ubi asteriscum signaui, in Græco est, καὶ πολῖσαι τὴν χώραν, quod non intelligo. interpres reddidit Inductis inquilinis per ciuitates ordinasse: nescio quid secutus. Memini autem Proclem Eurysthenis fratrem non Patroclem me legere apud Pausaniam: Proclesq; disertè legitur in ipso huius libri fine, etiam in Epitomis. mutare non habui necesse. Et sequitur monstrosè corrupta narratio, quam omittere satius duxi, quàm ineptè aut saltem incertò coniectari, ac mea pro alienis ingerere. Vide Laconica Pausaniæ.

25 Causamq́.] Locus est mutilus, quod uel ex subito à duali in singularem numerum transitu sentiri potest: nisi δεξάμενοι legas, & ἐδυνάστευσαν. Interpres nescio quid secutus habet præter ea quæ in Græco extant Agidas reges non habere nomen ab Agide Eurysthenis F. quod nescio quam sit uerum, aut huc ut faciat. Certè Agidas & Eurypontidas reges Spartæ dictos ab Agide isto & Euryponte Procli N, Pausanias scribit. Si pluralia ista loco singularium recipias, nil uidebitur deesse. In Euripideis uersibus φύλου χθόν... nescio quid sit: legi φαῦλος Atticè.

26 Quod non uideretur.] Sensum sectatus sum. nam uerba συμπίπτων ... τοῖς. sunt uitiata. Aldus συμπίπτειν, malè. Infrà de Nauplia. quod nauibus impleatur.] προσπλῆθος. legi πεπλῆσθαι. πλήθω etiam accedo significat poetis, ut alibi notaui. sed πρὸς omnino huc non facit, & augmentum præteriti deest.

27 Passa multas clades.] πολύφθορον enim legi debet. & sic est apud Eustath. Iliad. Δ. 171. Cætera loca sunt Iliad. B. 193. Odyss. B. 376. & Iliad. α. initio, quæ interpretari nihil attinebat.

28 Argolicam adiunxit.] In Græco Λακωνικὴν perspicuè falsum, cùm neque fratri quicquam eripuerit, & is statim Laconicæ possessor dicatur. Nolui mutare: sed Cleonæ & alia in Catalogo faciunt, ut hoc Λακωνικὴν pro Ἀργείαν aut Ἀργολικὴν incuria librarij obrepsisse putem. Argiæ enim sunt Cleonæ & alia sursum Achaicam uersus, quæ paruerunt Agamemnoni.

29 Hermionæ uicinum.] ἐν τῇ Ἑρμιόνῃ erat perspicuè falsum, quod ex superioribus liquet. itaque ἐν in ἐπὶ mutaui. Sic & infrà de Methona. Nisum autem per ἰῶτα scribendum nemo ferè ignorat.

30 Oenone.] Sic disertè etiam habet Eustathius locum eundem quem hîc Strabo, explicans, & Stephanus Oenonem Aeacidarum insulam faciens, scripturam hanc uidetur profectò tueri, apud Suidam Οἰνόη legitur, & explicatur adagium, & Oenoen ab Eubœa distinguere Atticam, obseruauimus apud Thucydidem libro secundo. itaque hîc nihil mutaui. cùm quæ apud Pausaniam sunt, alibi annotassem, nihil huc pertinentia. aliâs eum ut honorarium arbitrum iussissem medium ferire. Paulo post ξῶπον αἰγιναῖον scripsi, quod ipsum quoque est prouerbium: de quo aliâs, & pro ἐνίκ scripsi ἐνίοτε: opponitur enim ἄλλοτε. Mox ubi scripsi τάτ' ἐν ἠπειρώταις νήσοις confusè legebatur & nullo sensu τάστ' ἐν ἠπειρώταις νήσοις, quod interpreti imposuerat. me rectè emendasse constat ex eo ipso de quo disputatur. Θυρέας sine diphthongo scribi debere notum est ex consensu autorum & codicum. miror Strabonem. (si tamen non librarius hoc fecit.) plurali numero ponere. Locus Thucydidis est libro IV, Ex quo & Stephano Κυνουρία reposui. Historia Othryadis est apud Herodotum lib. 1, & alios. Cæterum Homerus Thyreæ non meminit: quod uult & Strabo. itaq; inserui οὐκ.

31 Acariam.] Qui Macariæ fontis historiam legit apud Pausaniam Atticis, is suspicari posset Macariam hîc legendum: absq; hoc esset, quod Corinthi hîc fuisse fontem dicitur, Macaria in Marathone fuit. nolui ego mutare, contentus iudicare. ὡς μίαν.] Erat εἰς μίαν. Paulo post Bembina.] Legebatur Belbina quæ insula huc nil facit, sed Nemeæum Leonem memini apud Græcos Βεμβινήτην dici poetas. Vide Stephanum.

32 Antiquæ urbis.] Τῆς σχοινίας ἱερὰ ἐπί... quid sint, nescio. neque enim Schœnûs huc facit, portus supra Cenchreas, cuius infrà fit mentio. Ἀνατέταται.] Erat ἀνατέτακται. Sed & alia sunt mendosa, ut ἀναπαλλόντα, πεπεισμένος.

33 Iunonis Acrææ.] Ἀκραίας reposui pro ἄκρας. Sic & Pausanias uocat Corinthiacis, & Euripidis scholiastes in Medeam, & Liuius libro XXXII. Promontorium est (.inquit.) aduersus Sicyonem Iunonis quam uocant Acræam, in altum excurrens: traiectus inde Corinthum VII CIↃ ferè passuum. De Cromyonis scriptura dixi ad Theseum Plutarchi Teneates (.qua de menda Strabo queritur.) etiam in epitoma in Tegeatem fuit mutatus.

34 Colles Corinthus.] ὀφρυᾶται scripsi, epitomas & rationem trimetri secutus pro ὀφρύεται. Supercilia autem colliculi sunt, etiam apud Maronem:

—Ecce supercilio cliuosi tramitis undam 1. Georg.

Elicit.— inæqualem ergo & asperum situm Corinthi, collibus elatum & cauis conuallibus depressum, prouerbium notat. Mox pro πρασωπιὸς legi παρασωπιὸς, uel etymo hoc monente.

35 Hippocampum.] Animal marinum. sunt qui scuticam interpretentur apud Pausaniam Achaicis, de hac ipsa re: quos non probo. frænum mallem, si uertere uocem libeat: à flectendo scilicet equo quod scuticáue fiat an fræno, quiuis iudicet. Sed pro κατ' αὐτὸ legi

legi κατ' αὐτὸν, aut potius καθ' αὑτὸν, neque enim puto tum Helicæ fuit Heraclides, sed tum uixit cùm ea periret. pòst Arnarium.] Ἀρνάριον. pòst Αἰνάριον scribitur, nescio utrum rectiùs. pòst Addit deinde causam.] Asteriscum alleui. Quis enim est ille, qui addit causam?

36 Rhypenses.] Ῥυπεῖς. Pausanias habet ῥίπες. Ripes. Sed paulo pòst cum Υ scriptum uocabulum hoc inculcatur apud nostrum uidetur autem μέγας à μέλας esse inculcatum, uixq; puto magnum fuisse aut nobilem fluuium. Eustathius omisit prorsus citans hunc locum Iliad. β'. 570.

37 Aleæ.] Sic legi ex Herodoti Calliope & aliis scriptoribus. Græcum tamen reliqui ob contentiosos.

38 In litore sitæ.] περὶ τὴν ἀκτὴν. intellige αἰγιαλόν. Litus Achaiæ. Epitomæ aliter habent. nam & Temeno Cissum addunt, & pro Aegæo habent, circa Aegeon, forte Aegion, ego ampliùs censeo.

FINIS.

STRABONIS RERVM GEOGRAPHICARVM LIBER NONVS.

ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΝΝΑΤΟΝ.

ARGVMENTVM.

Nonus liber circa præcipuam Græciæ partem, Athenarumq; laudes uersatur. Ad hæc Bœotiam Thessaliamq; cum ora maritima complectitur.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἐν τῷ ἐννάτῳ περὶ τῆς Ἑλλάδος, Ἀθηνῶν μάλιστα πανηγυρικὴν ἔκφρασιν, καὶ Βοιωτίαν, καὶ Θετταλίαν μετὰ τῆς παραλίας αὐτῆς.

PRimam, eamq; minimam earum peninsularum quæ Græciā conficiunt, esse Pelopōnesum diximus. Eius nunc descriptione perfunctis restat, ut reliquas quoque persequamur. Secundam ergo eam facimus, quæ Peloponneso Megaridem adiungit. tertiam, quæ hinc Atticā adponit, Bœotiamq;, & Phocidis quandam partem, ac Locrorum Epicnemidiorū. ita ut Megarensium sit Crommyon, nō Corinthiorum. De his itaque nunc dicendum. Eudoxus tradit, si quis à montibus Cerauniis lineam imaginetur ad Sunium Atticæ promontorium in directum porrectam uersus orientem: eam à dextro latere uersus meridiem totam Peloponnesum separaturam, à sinistro uersus septentriones oram maritimam continuam usque ad Crissæum sinum, totiusq; Megaridis & Atticæ. & existimare se, litus quod à Sunio est usque ad * * non habiturum fuisse flexum, nisi continentia ad † † fuissent isthmo loca, Hermionicum, & Actam. Eodem modo * proficiscens ad Corinthiacum sinum, habere quandam talē † occupaui. ita ut ibi in sinū curuet, ubi est Riū & Antirriū ad arctū conducta, ut talem

ΠΕΡΙΩΔΕΥΚΟΣΙ δὲ τὴν Πελοπόννησον, ἣν πρώτην ἔφαμεν καὶ ἐλαχίστην τῶν συντιθεσῶν τὴν Ἑλλάδα χερρονήσων, ἐφεξῆς ἂν εἴη τὰς συνεχεῖς ἐπελθεῖν. Ἦν δὲ δευτέρα μὲν, ἡ προσλαβοῦσα τῇ Πελοποννήσῳ τὴν Μεγαρίδα. τρίτη δὲ ἡ πρὸς ταύτῃ προσλαμβάνουσα τὴν Ἀττικὴν, καὶ τὴν Βοιωτίαν, καὶ τῆς Φωκίδος τι μέρος. καὶ τῶν Ἐπικνημιδίων Λοκρῶν, ὥστε τὸν Κρομμυῶνα τῶν Μεγαρέων εἶναι, οὐ μὴ Κορινθίων. περὶ τούτων οὖν λεκτέον νῦν. Φησὶ δ' Εὔδοξος εἴ τις νοήσειεν ἀπὸ τῶν Κεραυνίων ὀρῶν ἐπὶ Σουνίου τοῦ Ἀττικῆς ἄκρον ἐπὶ τὰ πρὸς ἕω μέρη τε γραμμὴν εὐθεῖαν, ἐν δεξιᾷ μὲν ἀπολείψειν τὴν Πελοπόννησον ὅλην πρὸς νότον, ἐν ἀριστερᾷ δὲ καὶ πρὸς τὴν ἄρκτον τὴν ἀπὸ τῶν Κεραυνίων ὀρῶν συνεχῆ παραλίαν μέχρι τοῦ Κρισαίου κόλπου, καὶ τῆς Μεγαρίδος συμπάσης — — τε τῆς Ἀττικῆς. νομίζειν δὲ τὸν αὐ— — τὴν ἠιόνα τὴν ἀπὸ Σουνίου μέχρι — — * ἔχειν ἐπιστροφὴν, εἰ μὴ προσῆν — — τὰ συνεχῆ τῷ ἰσθμῷ χωρία τό, Ἑρμιονικὸν, καὶ τὴν ἀκτὴν. ὡς δ' αὕτως — — * ἰὼν ἐπὶ τὸν Κορινθιακὸν κόλπον ἔχειν τινὰ τοσαύτην — — * ἔφη. ὥστε κοιλαίνει δαι κολπώδως καθ' αὑτὸν, ὅπου τὸ Ῥίον καὶ τὸ Ἀντίρριον συναγόμενα εἰς στενὸν, ὥστε ποιεῖν τὴν

τὴν ἔμφασιν ταύτην. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ περὶ τὸν μυχὸν εἰς ὃν καταλήγειν συμβαίνει τὴν θάλατταν. οὕτω δ' εἰρηκότος Εὐδόξου μαθηματικοῦ ἀνδρὸς, καὶ σχημάτων ἐμπείρου καὶ κλιμάτων, καὶ τοὺς τόπους τούτους εἰδότος, δεῖ νοεῖν τὴν πλευρὰν τῆς Ἀττικῆς σὺν τῇ Μεγαρίδι τὴν ἀπὸ Σουνίου μέχρι ἰσθμοῦ κοίλην μὲν, ἀλλ' ἐπίμικτον. ἐνταῦθα δ' ἐστὶ κατὰ μέσην που τὴν λεχθεῖσαν γραμμὴν ὁ Πειραιεὺς τὸ τῶν Ἀθηναίων ἐπίνειον. διέχει γὰρ τοῦ μὲν Σχοινοῦντος τοῦ κατὰ τὸν ἰσθμόν, περὶ τριακοσίους καὶ πεντήκοντα σταδίους· τοῦ δὲ Σουνίου τριάκοντα καὶ τριακοσίους. τόσον πως ἐστὶ διάστημα καὶ τὸ ἐπὶ Πηγάς. ἀπὸ τοῦ Πειραιῶς, ὅσον περ καὶ ἐπὶ Σχοινοῦντα· δέκα δ' ὅμως σταδίοις πλεονάζειν φασί. Κάμψαντι δὲ τὸ Σούνιον, πρὸς ἄρκτον μὲν ὁ πλοῦς ἐκκλίνων πρὸς δύσιν. ἀκτὴ δὲ ἀμφιθάλαττος, στενὴ τὸ πρῶτον, εἶτ' εἰς τὴν μεσόγαιαν πλατύνεται, μηνοειδῆ δ' οὐδὲν ἧττον ἐπιστροφὴν λαμβάνει πρὸς Ὠρωπὸν τῆς Βοιωτίας, τὸ κυρτὸν ἔχουσα πρὸς θαλάσσῃ. Τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ δεύτερον πλευρὸν ἑῷον τῆς Ἀττικῆς. Τὸ δὲ λοιπὸν ἤδη τὸ προσάρκτιον ἐστὶ πλευρόν, ἀπὸ τῆς Ὠρωπίας ἐπὶ δύσιν παρατεῖνον μέχρι τῆς Μεγαρίδος, ἡ Ἀττικὴ ὀρεινὴ, πολυώνυμός τις, διείργουσα τὴν Βοιωτίαν ἀπὸ τῆς Ἀττικῆς. ὥσθ', ὅπερ εἶπον ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, ἰσθμὸν γίνεσθαι τὴν Βοιωτίαν, ἀμφιθάλαττον οὖσαν τῆς τρίτης χερρονήσου τῆς λεχθείσης, ἀπολαμβάνοντα ἐντὸς τὰ πρὸς τῇ Πελοποννήσῳ, τήν τε Μεγαρίδα καὶ τὴν Ἀττικήν. Διὰ δὴ τοῦτο καὶ Ἀκτὴν φασι λεχθῆναι τὸ παλαιὸν, καὶ Ἀκτικὴν τὴν νῦν Ἀττικὴν παρωνομασθεῖσαν, ὅτι τοῖς ὄρεσιν ὑποπέπτωκε τὸ πλεῖστον μέρος αὐτῆς ἁλιτενὲς καὶ στενὸν, μήκει δ' ἀξιολόγῳ κεχρημένον, προπεπτωκὸς μέχρι τοῦ Σουνίου. ταύτας οὖν διέξιμεν ἀναλαβόντες τὰς παραλίας ἐφ' ἧς παρεπέμπομεν. Μετὰ δὲ Κρομμυῶνα ὑπέρκεινται τῆς Ἀττικῆς αἱ Σκειρωνίδες πέτραι, πάροδον οὐκ ἀπολιποῦσαι πρὸς θαλάττῃ. ὑπὲρ αὐτῶν δ' ἐστὶν ἡ ὁδὸς, ἡ ἐπὶ Μεγάρων καὶ τῆς Ἀττικῆς ἀπὸ τοῦ ἰσθμοῦ. οὕτω δὲ σφόδρα πλησιάζει ταῖς πέτραις ἡ ὁδὸς, ὥστε πολλαχοῦ καὶ παράκρημνός ἐστι, διὰ τὸ ὑπερκείμενον ὄρος δύσβατόν τε καὶ ὑψηλόν. ἐνταῦθα δὲ μυθεύεται τὰ περὶ τοῦ Σκείρωνος καὶ τοῦ Πιτυοκάμπτου τῶν λῃζομένων τὴν λεχθεῖσαν ὀρεινὴν, οὓς καθεῖλε Θησεύς. Ἀπὸ δὲ τῶν ἄκρων τούτων καταιγίζοντα Σκαιὸν τὸν Ἀργέστην, Σκείρωνα προσηγορεύκασιν Ἀθηναῖοι. Μετὰ δὲ τὰς Σκειρωνίδας πέτρας, ἄκρα πρόκειται Μινῴα, ποιοῦσα τὸν ἐν τῇ Νισαίᾳ λιμένα.

præ se ferat figuram. eademq́ de intimo recessu, in quem ait mare desinere. Hæc cum Eudoxus tradiderit, mathematicus homo, & figurarum inclinationisq́ue locorum peritus, ac qui loca ea perlustrauerit: imaginari oportet latus Atticæ cum Megaride à Sunio usque ad isthmum cauum quidem esse, uerùm promiscuè. *Attica descriptio.* Est ibi in medio ferme dictæ lineæ Peræeus Atheniensium nauale: distans à Schœnunte, qui est ad isthmum, ad CCCL stadia, à Sunio CCCXXX ac tantum circiter est interuallum ad Pagas à Peræeo, quantum ad Schœnuntem: decem tamen stadijs excedere aiunt. Vbi Sunium flexeris uersus sententrionem nauigatio est ad occidentem. acta autem est binaris, primum angusta, quæ tamen dilatatur deinde in mediterranea, nihiloq́ minus lunæ formam imitatur flexu uersus Oropum Bœotiæ, conuexa parte mari obuersa. hoc est alterum orientale Atticæ latus. Reliquum est septentrionem spectans latus Atticus ab Oropio agro pertinens occasum uersus usque ad Megaridem, Attica montana, & multis affecta nominibus, quæ Bœotiam ab Attica diuidit. Itaq́ sicuti suprà dixi, Bœotia isthmus fit tertiæ earum quæ commemoratæ sunt peninsulæ, utrinque mari alluta, intusq́ coërcet partes ad Peloponnesum sitas, Megaridem atq́ Atticam. Eamq́ ob causam aiunt antiquitus Actam & Acticam fuisse appellatam, quæ nunc Attica dicitur, quòd maxima eius pars subiacet montibus, ad mare uergens & angusta, in longitudinem porrecta iustam, usque ad Sunium. Verùm ordine nunc maritimas explicemus oras, sumto unde eram. digressi initio. Post Crommyonem ergo supra Atticam sitæ sunt Scironides petræ, præter quam mare uersus non patet transitus. supra ipsas autem uia est, ab isthmo Megaram & in Atticam ducẽs. adeò autem prope ad petras accedit uia, ut multis etiam locis præcipitia propter eam sint ob mõtem suprà situm, qui inuius est & altus. Ibi ferunt Scironem, & qui à primum curuatione Pityocamptes dictus fuit, consedisse, montanamq́ regionem latrocinijs infestam habuisse: quos Theseus interfecit. Ab extremis his saxis obliquè flãtẽ ꝓcellasq́ cientẽ Caurũ Atheniẽses Scironẽ dicũt. Post Scironides petras excurrit ꝓmõtoriũ Minoa, quòd Nisææ portũ cõficit.

Est autem Nisæa Megarensium nauale, distans ab urbe stadijs XIIX, & longo utrinque muro ei connexum. idq; etiam Minoa appellatur. Antiquitus hanc regionem Iones habitabant, ut & Atticam, nondũ conditis Megaris. Ideoq; Homerus horum locorũ mentionem seorsim non facit, sed cùm Athenienses uocat omnes Atticæ incolas, eo nomine hos quoq; complectitur atq; censet. ut cum in Catalogo ait,

546. Quique urbem pulcræ tenuerunt molis Athenas:

intelligendi sunt etiam qui nunc Megarenses dicuntur, unà ipsi quoq; tum ad bellum profecti. Cuius rei signum est, quod priscis temporibus dicta fuit Ionia & Ias. & cũ Homerus ait,

Iliad.ν. 685. Illic Bœotiq; & Iaones—,

Athenienses significat. Huius autem Ioniæ pars fuit etiam Megaris. Et quidem Peloponnesij & Iones, cum diu multumq; de finibus disceptassent, in quib. & Crommyonia fuit, conuenerunt aliquando, & in loco de quo utrinque constabat columnam posuerunt apud ipsum isthmum, quæ in parte Peloponnesum spectante habebat hanc inscriptionem,

Hæc iam Peloponnesus sunt, non Ionia:

in parte autem Megaris obuersa,

Hæc non Peloponnesus iam sunt, sed Ionia.

Et qui Atthida seu res Atticas scripserũt, quanquam in multis dissentiũt, in eo tamen omnes, qui quidem alicuius sunt nominis, consentiunt, quòd cùm Pandionidæ fuissent quatuor, Aegeus, Lycus, Pallas, & Nisus, Atticaque diuisa fuisset in quatuor portiones, Nisus Megaridem sorte obtinuerit, Nisæam que condiderit. Philochorus ab Isthmo ad Pythium usque regnum eius pertigisse scribit. Andron usque ad Eleusinem & campum Thriasium. Iam cum diuisionem illam in quatuor partes factam alij aliter exponãt, sufficiant nobis uersus ea de re Sophoclis. apud quem sic loquitur Aegeus.

Me genitor Actas occupare iubet, soli
Primariam mihi portionem destinans.
Lyco sed agrorum Eubœæ oppositum latus:
Niso sed oram ad saxa Scironis sitam.
Tellurem ad austrum sorte Pallas obtinet
Quæ spectat, asper & gigantas educans.

His

Ἡ δὲ Νισαία ἐστὶν ἐπίνειον τῶν Μεγαρέων, δέκα καὶ ὀκτὼ σταδίους τῆς πόλεως διέχον, σκέλεσιν ἑκατέρωθεν συναπτόμενον πρὸς αὐτήν. ἐκαλεῖτο δὲ καὶ τοῦτο Μινώα. Τὸ παλαιὸν μὲν οὖν Ἴωνες εἶχον τὴν χώραν ταύτην, οἵπερ καὶ τὴν Ἀττικήν, οὔπω τῶν Μεγάρων ἐκτισμένων. διόπερ οὐδ᾽ ὁ ποιητὴς μέμνηται τῶν τόπων τούτων ἰδίως, ἀλλ᾽ Ἀθηναίους καλῶν τοὺς ἐν τῇ Ἀττικῇ πάντας, συμπεριείληφε καὶ τούτους τῷ κοινῷ ὀνόματι Ἀθηναίους νομίζων. ὡς ὅταν φῇ ἐν τῷ καταλόγῳ·

Οἳ δ᾽ ἄρ Ἀθήνας εἶχον ἐϋκτίμενον πτολίεθρον·

δέχεσθαι δεῖ καὶ τοὺς νῦν Μεγαρέας, ὡς καὶ αὐτοὺς μετασχόντας τῆς στρατείας. Σημεῖον δέ· ἡ γὰρ Ἀττικὴ τὸ παλαιὸν Ἰωνία καὶ Ἰὰς ἐκαλεῖτο. καὶ ὁ ποιητὴς ὅταν φῇ,

Ἔνθα δὲ Βοιωτοὶ καὶ Ἰάονες—.

τοὺς Ἀθηναίους λέγει. ταύτης δ᾽ ἦν καὶ ἡ Μεγαρὶς μέρος. Καὶ δὴ καὶ περὶ τῶν ὁρίων ἀμφισβητοῦντες πολλάκις οἵ τε Πελοποννήσιοι καὶ οἱ Ἴωνες, ἐν οἷς ἦν καὶ ἡ Κρομμυωνία, συνέβησαν, καὶ στήλην ἔστησαν ἐπὶ τοῦ συνομολογηθέντος τόπου περὶ αὐτὸν τὸν ἰσθμόν, ἐπιγραφὴν ἔχουσαν ἐπὶ μὲν τοῦ πρὸς τὴν Πελοπόννησον μέρους·

Τάδ᾽ ἐστὶ Πελοπόννησος, οὐκ Ἰωνία·

ἐπὶ δὲ τοῦ πρὸς τὰ Μέγαρα·

Τάδ᾽ οὐχὶ Πελοπόννησος, ἀλλ᾽ Ἰωνία.

Οἵ τε δὴ τὴν Ἀτθίδα συγγράψαντες, πολλὰ διαφωνοῦντες, τοῦτό γε ὁμολογοῦσιν, οἵ γε λόγου ἄξιοι, ὅτι τῶν Πανδιονιδῶν τεσσάρων ὄντων, Αἰγέως τε, καὶ Λύκου, καὶ Πάλαντος, καὶ τετάρτου Νίσου· καὶ τῆς Ἀττικῆς εἰς τέτταρα μέρη διαιρεθείσης, ὁ Νῖσος τὴν Μεγαρίδα λάχοι, καὶ κτίσαι τὴν Νίσαιαν. Φιλόχορος μὲν οὖν ἀπὸ ἰσθμοῦ μέχρι Πυθίου διήκειν αὐτοῦ φησὶ τὴν ἀρχήν. Ἄνδρων δὲ μέχρι Ἐλευσῖνος καὶ τοῦ Θριασίου πεδίου. Τὴν εἰς τέτταρα μέρη διανομὴν, ἄλλων ἄλλως εἰρηκότων, ἀρκεῖ ταῦτα παρὰ Σοφοκλέους λαβεῖν. φησὶ δ᾽ ὁ Αἰγεύς·

Ὅτι ὁ πατὴρ ὥρισεν ἐμοὶ μὲν ἀπελθεῖν εἰς ἀκτάς,
Τῆς δὲ γῆς, πρεσβεῖα νείμας.
Τῷ δὲ Λύκῳ τὸν ἀντίπλευρον κῆπον Εὐβοίας νέμον.
Νίσῳ δὲ τὴν ὅμαλον ἐξαίρει χθόνα
Σκείρωνος ἀκτῆς, τῆς δὲ γῆς τὸ πρὸς νότον
Ὁ σκληρὸς οὗτος καὶ γίγαντας ἐκτρέφων
Εἴληχε Πάλλας.

ὅτι

ὅτι μὲν οὖν ἡ Μεγαρὶς τῆς Ἀττικῆς μέρος ἦν, τούτοις χρῶνται τεκμηρίοις. Μετὰ δὲ τὴν τῶν Ἡρακλειδῶν κάθοδον καὶ τὸν τῆς χώρας μερισμὸν, ὑπ' αὐτῶν καὶ τῶν συγκατελθόντων αὐτοῖς Δωριέων, ἐκπεσεῖν τῆς οἰκείας συνέβη πολλοὺς εἰς τὴν Ἀττικὴν, ὧν ἦν καὶ ὁ τῆς Μεσσήνης βασιλεὺς Μέλανθος. οὗτος δὲ καὶ τῶν Ἀθηναίων ἐβασίλευσεν ἑκόντων, νικήσας ἐκ μονομαχίας τὸν Βοιωτῶν βασιλέα Ξάνθον. Εὐανδρούσης δὲ τῆς Ἀττικῆς διὰ τοὺς φυγάδας, φοβηθέντες οἱ Ἡρακλεῖδαι, προτρεψάντων αὐτοὺς μάλιστα τῶν ἐν Κορίνθῳ, καὶ τῶν ἐν Μεσσήνῃ, τῶν μὲν διὰ τὴν γειτνίασιν, τῶν δὲ ὅτι Κόδρος ἐβασίλευε τῆς Ἀττικῆς τότε ὁ τοῦ Μελάνθου παῖς, ἐστράτευσαν ἐπὶ τὴν Ἀττικήν. ἡττηθέντες δὲ μάχῃ, τῆς μὲν ἄλλης ἀπέστησαν γῆς, τὴν Μεγαρικὴν δὲ κατέσχον, τήν τε πόλιν ἔκτισαν τὰ Μέγαρα, καὶ τοὺς ἀνθρώπους, Δωριέας ἀντὶ Ἰώνων ἐποίησαν. ἠφάνισαν δὲ καὶ τὴν στήλην τὴν ὁρίζουσαν τούς τε Ἴωνας, καὶ τοὺς Πελοποννησίους. Πολλαῖς δὲ κέχρηται μεταβολαῖς ἡ τῶν Μεγαρέων πόλις, συμμένει δ' ὅμως μέχρι νῦν. Ἔσχε δέ ποτε καὶ φιλοσόφων διατριβὰς τῶν προσαγορευθέντων Μεγαρικῶν, Εὐκλείδην διαδεξαμένων Σωκρατικὸν ἄνδρα Μεγαρέα τὸ γένος. καθάπερ καὶ Φαίδωνα μὲν τὸν Ἠλεῖον, οἱ Ἠλιακοὶ διεδέξαντο, καὶ τοῦτον Σωκρατικόν· ὧν ἦν καὶ Πύρρων. Μενέδημον δὲ τὸν Ἐρετριέα οἱ Ἐρετριακοί. Ἔστι δ' ἡ χώρα τῶν Μεγαρέων παράλυπρος, καθάπερ καὶ ἡ Ἀττική, καὶ τὸ πλέον αὐτῆς, ἐπέχει τὰ καλούμενα Ὄνεια ὄρη, ῥάχις τις μηκυνομένη μὲν ἀπὸ τῶν Σκειρωνίδων πετρῶν ἐπὶ τὴν Βοιωτίαν καὶ τὸν Κιθαιρῶνα; διείργουσα δὲ τὴν κατὰ Νίσαιαν θάλασσαν ἀπὸ τῆς κατὰ Κρίσαν, Ἀλκυονίδος προσαγορευομένης. Πρόκειται δ' ἀπὸ Νισαίας πλέοντι ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν, πέντε νησία. εἶτα Σαλαμὶς, ἑβδομήκοντά που σταδίων οὖσα τὸ μῆκος, οἱ δ' ὀγδοήκοντά φασιν. ἔχει δ' ὁμώνυμον πόλιν, τὴν μὲν ἀρχαίαν ἔρημον πρὸς Αἴγιναν τετραμμένην, καὶ πρὸς νότον, καθάπερ καὶ Αἰσχύλος εἴρηκεν·

Αἴγινα δ' αὕτη πρὸς νότου κεῖται πνοάς.

Τὴν δὲ νῦν ἐν κόλπῳ κειμένην ἐπὶ χερρονησώδους τόπου συνάπτοντος πρὸς τὴν Ἀττικήν. Ἐκαλεῖτο δ' ἑτέροις ὀνόμασι τὸ παλαιόν. καὶ γὰρ Σκιρὰς, καὶ Κυχρεία, ἀπό τινων ἡρώων, ἀφ' οὗ μὲν Ἀθηνᾶ τε λέγεται Σκιρὰς, καὶ τόπος Σκίρα ἐν τῇ Ἀττικῇ, καὶ Ἐπισκίρωσις ἱεροποιΐα τις, καὶ ὁ μὴν ὁ Σκιροφοριών. ἀφ' οὗ δὴ καὶ Κυχρείδης ὄφις, ὅν φησιν Ἡσίοδος τραφέντα ὑπὸ Κυχρέως, ἐξελαθῆναι ὑπὸ Εὐρύκλου λυμαινό-

His ergo argumentis docent Megaridem Atticæ fuisse partem. Post Heraclidarum reditum & regionis partitionem usu uenit, ut multi ab ijs & Doriensibus unà cũ ijs reuersis, suis sedibus pulsi in Atticam migrarent. è quibus fuit etiam Melanthus Messenę rex. qui cum singulari pugna Xanthum uicisset Bœotorum regem, ultrò ab Atheniensibus rex est creatus. Cùm autem exsulum frequentia faceret, ut copia uirorũ floreret Attica, metuentes sibi Heraclidæ, instigantibus eos maximè Corinthijs & Messenijs, illis ob uicinitatẽ, his quod tum Codrus Melanthi F. regnum Atticæ tenebat, bellum Atticæ intulerunt. uictiq; prœlio, & ex Attica profligati, Megaricam tamen occupauerũt, & Megaris urbe condita, incolas ex Ionibus fecerunt Dorienses. aboleuerunt etiam columnam, quæ Iones à Peloponneso distinguebat. Vrbs Megarensium, quanquã multas est passa mutationes, tamẽ etiamnum durat. *Megara.* Habuit aliquando etiam scholam philosophorum, qui Megarici dicebantur, successores Euclidis Socratici, patria Megarensis. quomodo Phœdoni Eleo Elæaci successerunt, ipsi quoq; Socratico: de quibus Pyrrho fuit: & Menedemo Eretriensi Eretriaci. Est autem regio Megarẽsium subaspera, sicut & Attica: & maiorem eius partem occupant Onij mõtes, (quasi Asininos diceres.) Dorsum è Scironijs saxis porrectum uersum Bœotiam & Cithæronem, & mare quod ad Nisæam est à Crissæo distinguens, quod Alcyonium dicitur. Nauiganti à Nisæa uersus Atticam, quinque exiguæ insulæ occurrunt. Inde est Salamin, longitudine LXX ferè, aut ut alij uolunt XXC stadiorum. urbem habet cognominem. & prisca quidem Aeginæ & austro obuersa, deserta est. situm etiam Aeschylus notauit.

Aegina uersus Austri flatus est sita.

noua autem in sinu sita est in loco peninsulam referente, & Atticam attingente. Antiquitus alia habuit nomina. dicebatur enim Sciras, & Cychrea, à quibusdam heroibus. unde & Minerua Sciras, & Scira locus Atticæ, & Episcirosis sacrificium quoddam, & mensis Scirophorion. hinc & Cychriodes serpens, quem alitum à Cychreo, Hesiodus ait ab Euryclo profligatum fuisse cùm insu-

lam

lam infestaret, receptumque Eleusine à Cerere in locum administri. Pityussa etiam à pinu, quæ Græcis est pitys, dicta fuit. Claruit autē insula hæc cùm propter Aeacidas. qui eam tenuerunt, præsertim Aiacem Telamonis F: tum quod ibi uictus nauali prælio â Græcis Xerxes, fuga domum contendit. Quin & Aeginetæ in partem gloriæ eo prœlio partæ euenerunt, uicini & qui memorabilem præbuissent classem. Amnis est insulæ Salaminæ Bocarus, qui nunc Bocalias appellatur. Nunc Athenienses possident insulam, quondam cum Megarensibus de ea contenderunt. feruntquè Pisistratum, aut (ut alij uolunt) Solonem, post uersum Bœotiæ hunc

557. A' Salamine aderat cum bis sex nauibus Aiax,

inserto per fallaciam hoc,

Quas statuit, ubi Athenarum stabat cita classis:

Homeri testimonio docuisse insulam antiquitus Atheniensium fuisse. Verùm critici id non admittunt, quod multi alij uersus contrà testimonium præbeant. Cur enim Aiacis nauium statio ultimo fuit loco, non iuxta Athenienses, sed Thessalos qui cum Protesilao uenerant?

Iliad.ν.686. Hîc naues Aiacis erant, & Protesilai.

Et Agamemno exercitum obiens,

Iliad.δ.327. Repperit hîc Petei fortemque Menesthea natum,

Circùm & Erechtidas pugnaci robore stantes.

Ponè Cephallenis cinctusquè cohortibus acer

Adstabat Laërtiades.—.

de Aiace autem & Salaminijs alibi,

273. Venit ad Aiaces—

& iuxta illos,

Illic Idomeneus—

non Menestheus. Athenienses ergo putantur huiusmodi ab Homero testimonium petiuisse. Megarenses autem illis sic occiuisse:

A' Salamine aderat cum bis sex nauibus Aiax,

—eque Polichna,

Eque Aegirusa, Niseaque, Tripodisque.

quæ sunt Megarica loca. & Tripodi Tripodiscium dicuntur, ubi nunc situm est forum

μένον τὴν νῆσον, ὑποδέξασθαι δὲ αὐτὸν τὴν Δήμητραν εἰς Ἐλευσῖνα, καὶ γενέσθαι ταύτης ἀμφίπολον. ὠνομάσθη δὲ καὶ Πιτυοῦσα ἀπὸ τοῦ φυτοῦ. Ἐπιφανὴς δὲ ἡ νῆσος ὑπῆρξε διά τε τοὺς Αἰακίδας ὑπάρξαντας αὐτῆς, καὶ μάλιστα δι᾽ Αἴαντα τὸν Τελαμῶνος, καὶ διὰ τὸ περὶ τὴν νῆσον ταύτην καταναυμαχηθῆναι Ξέρξην ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, καὶ φυγεῖν εἰς τὴν οἰκείαν. συναπέλαυσαν δὲ καὶ Αἰγινῆται τῆς περὶ τὸν ἀγῶνα τοῦτον δόξης, γείτονές τε ὄντες καὶ ναυτικὸν ἀξιόλογον παρασχόμενοι. Βώκαρος δ᾽ ἐστὶν ἐν Σαλαμῖνι ποταμὸς, ὁ νῦν Βωκαλίας καλούμενος. Καὶ νῦν μὲν ἔχουσιν Ἀθηναῖοι τὴν νῆσον, τὸ δὲ παλαιὸν πρὸς Μεγαρέας ὑπῆρχεν αὐτοῖς ἔρις περὶ αὐτῆς. καὶ φασὶν οἱ μὲν Πεισίστρατον, οἱ δὲ Σόλωνα παραγράψαντα ἐν τῷ νεῶν καταλόγῳ μετὰ τὸ ἔπος τοῦτο,

Αἴας δ᾽ ἐκ Σαλαμῖνος ἄγεν δυοκαίδεκα νῆας,

ἑξῆς τοῦτο,

Στῆσε δ᾽ ἄγων ἵν᾽ Ἀθηναίων ἵσταντο φάλαγγες·

μάρτυρι χρήσασθαι τῷ ποιητῇ, τοῦ τὴν νῆσον ἐξ ἀρχῆς Ἀθηναίων ὑπάρξαι. Οὐ παραδέχονται δὲ τοῦθ᾽ οἱ κριτικοί, διὰ τὸ πολλὰ τῶν ἐπῶν ἀντιμαρτυρεῖν αὐτοῖς. Διὰ τί γὰρ ναυλοχῶν ἔσχατος φαίνεται ὁ Αἴας, οὐ μετ᾽ Ἀθηναίων, ἀλλὰ μετὰ τῶν ὑπὸ Πρωτεσιλάου Θετταλῶν;

Ἔνθ᾽ ἔσαν Αἴαντός τε νέες καὶ Πρωτεσιλάου.

Καὶ ἐν τῇ ἐπιπωλήσει Ἀγαμέμνων

Εὗρ᾽ υἱὸν Πετεῶο Μενεσθῆα πλήξιππον.

Ἑσταότ᾽, ἀμφὶ δ᾽ Ἀθηναῖοι μήστωρες ἀϋτῆς.

Αὐτὰρ ὁ πλησίον ἑστήκει πολύμητις Ὀδυσσεύς,

Πὰρ δὲ Κεφαλλήνων ἀμφὶ στίχες.—

Ἐπὶ δὲ τὸν Αἴαντα καὶ τοὺς Σαλαμινίους πάλιν·

Ἦλθεν δ᾽ ἐπ᾽ Αἰάντεσσι—

Καὶ παρ᾽ αὐτούς·

Ἰδομενεὺς δ᾽ ἑτέρωθεν.—

οὐ Μενεσθεύς. Οἱ μὲν οὖν Ἀθηναῖοι τοιαύτην τινὰ σκήψασθαι μαρτυρίαν παρ᾽ Ὁμήρου δοκοῦσιν. Οἱ δὲ Μεγαρεῖς ἀντιπαρῳδῆσαι αὐτοῖς οὕτως·

Αἴας δ᾽ ἐκ Σαλαμῖνος ἄγεν δυοκαίδεκα νῆας.

—Ἔκ τε Πολίχνης,

Ἔκ τ᾽ Αἰγειρούσης, Νισαίης τε, Τριπόδων τε·

ἅ ἐστι χωρία Μεγαρικά, ὧν οἱ Τρίποδοι Τριποδίσκιον λέγονται, καθ᾽ ὃ ἡ νῦν ἀγορὰ τῶν Μεγα-

Μεγαρέων κεῖται. Τινὲς δ' ἀπὸ τοῦ τὴν ἱέρειαν τῆς πολιάδος Ἀθηνᾶς χλωροῦ τυροῦ, τοῦ μὲν ἐπιχωρίου μὴ ἅπτεσθαι, ξενικὸν δὲ μόνον προσφέρεσθαι, χρῆσθαι δὲ καὶ τῷ Σαλαμινίῳ, ξένην φασὶ τῆς Ἀττικῆς τὴν Σαλαμῖνα, οὐκ εὖ. καὶ γὰρ τὸν ἀπὸ τῶν ἄλλων νήσων τῶν ὁμολογουμένως τῇ Ἀττικῇ προσχώρων προσφέρεται, ξενικὸν ταῦτα τὸν διαπόντιον νοησάντων τῶν ἀρξάντων τοῦ ἔθους τούτου. Ἔοικε δὲ τὸ παλαιὸν ἡ νῦν Σαλαμὶς καθ' αὑτὴν τάττεσθαι, τὰ δὲ Μέγαρα τῆς Ἀττικῆς ὑπάρξαι μέρος. Ἐν δὲ τῇ παραλίᾳ τῇ κατὰ Σαλαμῖνα, κεῖσθαι συμβαίνει τὰ ὅρια τῆς Μεγαρικῆς καὶ τῆς Ἀτθίδος, ὄρη δύο ἃ καλοῦσι Κέρατα. εἶτ' Ἐλευσὶν πόλις, ἐν ᾗ τὸ τῆς Δήμητρος ἱερὸν τῆς Ἐλευσινίας· καὶ ὁ μυστικὸς σηκός, ὃν κατεσκεύασεν Ἰκτῖνος, ὄχλον θεάτρου δέξασθαι δυνάμενον. ὃς καὶ τὸν παρθενῶνα ἐποίησε τὸν ἐν ἀκροπόλει τῇ Ἀθηνᾷ, Περικλέους ἐπιστατοῦντος τῶν ἔργων. ἐν δὲ τοῖς δήμοις καταριθμεῖται ἡ πόλις. Εἶτα τὸ Θριάσιον πεδίον καὶ ὁμώνυμος αἰγιαλὸς καὶ δῆμος. εἶθ' ἡ ἄκρα ἡ Ἀμφιάλη, καὶ τὸ ὑπερκείμενον λατόμιον, καὶ ὁ εἰς Σαλαμῖνα πορθμός, ὅσον διστάδιος, ὃν διαχοῦν ἐπειρᾶτο Ξέρξης, ἔφθη δὲ ἡ ναυμαχία γενομένη, καὶ ἡ φυγὴ τῶν Περσῶν. Ἐνταῦθα δὲ καὶ αἱ Φαρμακοῦσαι δύο νησία, ὧν ἐν τῷ μείζονι Κίρκης τάφος δείκνυται. ὑπὲρ δὲ τῆς ἀκτῆς ταύτης, ὄρος ἐστὶν ὃ καλεῖται Κορυδαλός, καὶ ὁ δῆμος οἱ Κορυδαλεῖς. εἶθ' ὁ φώρων λιμήν, καὶ ἡ Ψυτταλία, νησίον ἔρημον πετρῶδες, ὅ τινες εἶπον λήμην τοῦ Πειραιῶς. πλησίον δὲ καὶ ἡ Ἀταλάντη, ὁμώνυμος τῇ περὶ Εὔβοιαν καὶ Λοκρούς, καὶ ἄλλο νησίον ὅμοιον τῇ Ψυτταλίᾳ καὶ τοῦτο. εἶθ' ὁ Πειραιεύς, καὶ αὐτὸς ἐν τοῖς δήμοις ταττόμενος, καὶ ἡ Μουνυχία. λόφος δ' ἐστὶν ἡ Μουνυχία χερρονησίζων, καὶ κοῖλος, καὶ ὑπόνομος πολὺ μέρος φύσει τε καὶ ἐπιτηδές, ὥστ' οἰκήσεις δέχεσθαι, στομίῳ δὲ μικρῷ τὴν εἴσοδον ἔχων. ὑποπίπτουσι δ' αὐτῷ λιμένες τρεῖς. Τὸ μὲν οὖν παλαιὸν ἐτετείχιστο καὶ συνῴκιστο ἡ Μουνυχία παραπλησίως ὥσπερ ἡ τῶν Ῥοδίων πόλις, προσειληφυῖα τῷ περιβόλῳ τὸν Πειραιᾶ, καὶ τοὺς λιμένας πλήρεις νεωρίων, ἐν οἷς καὶ ἡ ὁπλοθήκη Φίλωνος ἔργον. ἀξιόν τε ἦν ναύσταθμον, τετρακοσίαις ναυσίν, ὧν οὐκ ἐλάττους ἔστελλον Ἀθηναῖοι. Τῷ δὲ τείχει τούτῳ συνῆπτε τὰ καθειλκυσμένα ἐκ τοῦ ἄστεος σκέλη. ταῦτα δ' ἦν μακρὰ τείχη, τετταράκοντα σταδίων τὸ μῆκος, συνάπτοντα τὸ

τα τὸ

rum Megarensium. Alienam autem ab Attica esse Salaminem, quidam eo argumento uolunt docere, quod antistita Mineruæ Poliadis cùm recentem caseum Atticum non tangat, solo peregrino uescatur, ea etiam Salaminio utatur. nam & ab alijs insulis, quas ad Atticam pertinere in confesso est, allato utitur: quia nimirum huius consuetudinis autores pro peregrino duxerunt quidquid trans mare afferretur. Videtur autem quæ nũc est Salamis antiquitus peculiaris fuisse respublica, Megara autem pars fuisse Atticæ. In ora porrò maritima iuxta Salaminam fines sunt Megaricam ab Attica dirimentes, montes duo qui Cerata, id est cornua, nominantur. Sequitur urbs Eleusin, in qua templum est Eleusiniæ Cereris, & mysticum delubrum, turbæ quanta in theatro solet esse capax. opus Ictiui, qui etiam parthenonem (.domicilium uirginis intellige.) Mineruæ in arce fecit, Pericle operum procurationem sustinente urbs in demis, id est pagis seu curijs Atticis numeratur. Deinceps campus est Thriasius, eiusdemq́ nominis litus & pagus siue curia. Tum Amphiale promontorium, & superincumbens lapicidina, ac traiectus in Salaminam: quem cũ aggere ingesto complanare Xerxes conaretur, nauali prælio, suorumq́ fuga prouentus fuit. Ibi & duæ paruę sunt insulæ Pharmacusæ, in quarum maiore ostenditur sepulcrum Circes. Supra actam hanc mons est Corydalus, & Corydalenses curia Attica. Inde Furum portus, & Psyttalia, insula saxosa ac deserta, quam quidam Piræei portum appellauerunt. Vicina est Atalanta, Euboicæ Locrensiq́ cognominis: & alia parua insula Psyttaliæ similis. tum Piræeus, qui & ipse in curijs censetur. Inde Munychia tumulus peninsulæ forma, cauus & magna ex parte cuniculis subrutus partim natura, partim industria, ita ut habitationibus sit aptus. intratur in eam angustas per fauces, & infrà sunt tres portus. Antiquitus muro cincta atq́ habitata fuit Munychia, ferè quo modo Rhodiorum urbs, complexa mænib. Piræeum & portus naualium plenos, in quibus & Philonis opus fuit armamentarium. fuitq́ nauale CCCC nauibus recipiendis sufficiens: neque paucioribus constabat Atheniensium classis. Hunc murum attingebant longi muri, nunc diruti, qui crurum instar ab urbe quadraginta stadiorum longitudine producti, astu cum Piræeo

connectebant. Sed multa ista bella murum deiecerunt, ac Munychiæ propugnaculum, Piræeumque redegerunt in exiguum uicum, qui habitatur apud portus & ędem Iouis Seruatoris. eius ædis porticus parui, tabulas continent mirabiles, illustrium opera artificum: pars quæ sub dio aperta est, statuas. Longi muri deiecti sunt primùm à Spartanis, deinde à Romanis, quo tempore Sylla & Piræeum & Astu ipsum expugnauit. Astu saxū est in planicie, circumquaque domiciliis circumdatum. in eo saxo est templum Mineruæ, & uetusta Poliadis ædes, in qua semper ardens lucerna, & Parthenôn Ictini opus, in quo Minerua eburnea, Phidiæ opus. Enimuerò in multitudinem incidens eorum quæ de hac urbe cantantur, inque hominum ore uersantur, uereor ne si copiosior sim, ab instituto meo scriptio aberret. Venit enim mihi in mentem eius quod Hegesias dixit: Video arcem: signum ibi est tridentis. uideo Eleusinē, mysteria sacrorū ibi scrutor. ibi est Leocorium, hîc Theseum, non possunt singula exponi. est enim Attica deorum opus, & priscorum heroum. Verùm hic quidem unici tantùm in arce simulacri mentionem fecit. Polemo periegetes ab accurata singulorum descriptione dictus quatuor libros conscripsit de donariis in arce dedicatis. quam proportionem requirunt etiam reliquæ urbis & agri partes. cumque Eleusinem dixerit unam ex CLXX curiis (.quidem IV addunt.) reliquarum nullam nominauit. Habent autem si nō singulæ, at certè multæ fabulas complures & historias. Verbi gratia, Aphydua Helenam à Theseo raptam, & expugnata Aphydua à fratribus suis Castoribus receptā. Marathon certamen Persicum, Rhamnûs Nemesis simulacrum quod alii Diodoti, alii Agoracriti Parii opus affirmant, & mole & elegantia præstantissimum, neque Phidiæ operibus cedens. Ita & Decelia arx belli fuit Peloponnesiis bello Decelico: & à Phyla populum in Piræeum, indeque in urbem reduxit Thrasybulus. ac de multis. aliis multa narrari possunt, ut de Leocorio, Theseo, Lyceo, Olympio, quod dedicauit rex, morte interceptus semipfectum reliqt. de Academia itē, hortis philosophorum, Odeo, porticu quā Pœcile ob uarietatē dicebāt, & tēplis quæ in urbe sunt,

τα τὸ ἄστυ τοῦ Πειραιῶς. οἱ δὲ πολλοὶ πόλεμοι τὸ τεῖχος κατήρειψαν, καὶ τὸ τῆς Μουνυχίας ἔρυμα, τόν τε Πειραιᾶ συνέστειλαν εἰς ὀλίγην κατοικίαν, τὴν περὶ τοὺς λιμένας, καὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Διὸς τοῦ σωτῆρος. τοῦ δὲ ἱεροῦ τὰ μὲν στοΐδια, ἔχει πίνακας θαυμαστοὺς, ἔργα τῶν ἐπιφανῶν τεχνιτῶν. τὸ δ' ὕπαιθρον, ἀνδριάντας. Κατέσπασται δὲ καὶ τὰ μακρὰ τείχη, Λακεδαιμονίων μὲν καθελόντων πρότερον, Ῥωμαίων δ' ὕστερον, ἡνίκα Σύλλας ἐκ πολιορκίας εἷλε καὶ τὸν Πειραιᾶ, καὶ τὸ Ἄστυ. Τὸ δ' Ἄστυ αὐτὸ, πέτρα ἐστὶν ἐν πεδίῳ περιοικουμένη κύκλῳ. ἐπὶ δὲ τῇ πέτρᾳ τὸ τῆς Ἀθηνᾶς ἱερὸν, ὅ, τε ἀρχαῖος νεὼς ὁ τῆς Πολιάδος, ἐν ᾧ ὁ ἄσβεστος λύχνος· καὶ ὁ παρθενὼν ὃν ἐποίησεν Ἰκτῖνος, ἐν ᾧ τὸ τοῦ Φειδίου ἔργον ἐλεφάντινον, ἡ Ἀθηνᾶ. Ἀλλὰ γὰρ εἰς πλῆθος ἐμπίπτων τῶν περὶ τῆς πόλεως ταύτης ὑμνουμένων τε καὶ διαβοωμένων, ὀκνῶ πλεονάζειν, μὴ συμβῇ τῆς προθέσεως ἐκπεσεῖν τὴν γραφήν. Ἔπεισι γάρ ὅ φησιν Ἡγησίας, ὁρῶ τὴν ἀκρόπολιν, καὶ τὸ περὶ τῆς τριαίνης ἐκεῖ τι σημεῖον. ὁρῶ τὴν Ἐλευσῖνα, καὶ τῶν ἱερῶν γέγονα μύστης. ἐκεῖνο Λεωκόρειον, τοῦτο Θησεῖον, οὐ δύναται δηλῶσαι καθ' ἓν ἕκαστον. ἡ γὰρ Ἀττικὴ θεῶν ἐστὶ κτίσμα καὶ προγόνων ἡρώων. Ἀλλ' οὗτός γε ἑνὸς μόνου ξοάνου τῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει μέμνηται. Πολέμων δὲ ὁ περιηγητὴς, τέτταρα βιβλία συνέγραψε περὶ τῶν ἀναθημάτων τῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει. τὸ δ' ἀνάλογον συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων μερῶν τῆς πόλεως καὶ τῆς χώρας. Ἐλευσῖνά τε εἰπὼν ἕνα τῶν ἑκατὸν καὶ ἑβδομήκοντα δήμων, πρὸς δὲ καὶ τεττάρων, ὥς φασιν, οὐδένα τῶν ἄλλων ὠνόμακεν. Ἔχουσι δὲ κἂν εἰ μὴ πάντες, οἵ γε πολλοὶ μυθοποιΐας συχνὰς καὶ ἱστορίας. καθάπερ Ἄφιδνα μὲν τὴν Ἑλένης ἁρπαγὴν ὑπὸ Θησέως, καὶ τὴν Διοσκούρων ἐκπόρθησιν αὐτῆς, καὶ ἀνακομιδὴν τῆς ἀδελφῆς. Μαραθὼν δὲ τὸν Περσικὸν ἀγῶνα. Ῥαμνοῦς δὲ τὸ τῆς Νεμέσεως ξόανον, ὅ τινὲς μὲν Διοδότου φασὶν ἔργον, τινὲς δὲ Ἀγορακρίτου τοῦ Παρίου, καὶ μεγέθει καὶ κάλλει σφόδρα κατορθωμένον, καὶ ἐνάμιλλον τοῖς Φειδίου ἔργοις. οὕτω δὲ καὶ Δεκέλεια ὁρμητήριον τῶν Πελοποννησίων κατὰ τὸν Δεκελικὸν πόλεμον. Φυλὴ δὲ, ὅθεν ἐπήγαγε τὸν δῆμον Θρασύβουλος εἰς Πειραιᾶ, κἀκεῖθεν εἰς Ἄστυ. οὕτω καὶ ἐπ' ἄλλων πλειόνων ἔστιν ἱστορεῖν πολλὰ, καὶ εἰς τὸ Λεωκόρειον, καὶ τὸ Θησεῖον, οὓς ἔχει καὶ τὸ Λύκειον, καὶ αὐτὸ τὸ Ὀλύμπιον, ὅπερ ἡμιτελὲς κατέλιπε τελευτῶν ὁ ἀναθεὶς βασιλεύς. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ Ἀκαδημία, καὶ οἱ κῆποι τῶν φιλοσόφων, καὶ τὸ ᾠδεῖον, καὶ ἡ ποικίλη στοὰ, καὶ τὰ κατὰ τὴν πόλιν ἱερὰ ἔχοντα

ἔχοντα πάντα ἔργα τεχνιτῶν μνήμης ἄξια. Πολὺ δ' ἂν πλείων εἴη λόγος, εἰ τοὺς ἀρχηγέτας τοῦ κτίσματος ἐξετάζοι τις, ἀρξάμενος ἀπὸ Κέκροπος. οὐδὲ γὰρ ὁμοίως λέγουσιν ἅπαντες. τοῦτο δὲ καὶ ἀπὸ τῶν ὀνομάτων δῆλον· Ἀκτικὴν μὲν γὰρ ἀπὸ Ἀκταίωνος φασίν· Ἀτθίδα δὲ καὶ Ἀττικὴν, ἀπὸ Ἀτθίδος τοῦ Κραναοῦ, ἀφ' οὗ καὶ Κραναοὶ οἱ ἔνοικοι. Μοψοπίαν δὲ ἀπὸ Μόψοπος, Ἰωνίαν δὲ ἀπὸ Ἴωνος τοῦ Ξούθου. Ποσειδωνίαν δὲ καὶ Ἀθήνας ἀπὸ τῶν ἐπωνύμων θεῶν. Εἴρηται δ' ὅτι κἀνταῦθα φαίνεται τὸ τῶν Πελασγῶν ἔθνος ἐπιδημῆσαν, καὶ ὅτι ὑπὸ τῶν Ἀττικῶν Πελασγοὶ προσηγορεύθησαν διὰ τὴν πλάνην. Ὅσῳ δὲ πλέον ἐστὶ τὸ φιλότιμον περὶ τὰ ἔνδοξα καὶ πλείους οἱ λαλήσαντές τι περὶ αὐτῶν, τοσῷδε μείζων ὁ ἔλεγχος, ἐὰν μὴ κρατῇ τις τῆς ἱστορίας. Οἷον ἐν τῇ συναγωγῇ τῶν ποταμῶν ὁ Καλλίμαχος γελᾶν φησιν εἴ τις θαρρεῖ γράφειν τὰς τῶν Ἀθηναίων παρθένους,

Ἀφύσσεσθαι καθαρὸν γάνος Ἠριδανοῖο,

οὗ καὶ τὰ βοσκήματα ἀπόσχοιτ' ἄν. Εἰσὶ μὲν οὖν αἱ πηγαὶ καθαροῦ καὶ ποτίμου ὕδατος ὥς φασιν, ἐκτὸς τῶν Διοχάρους καλουμένων πυλῶν, πλησίον τοῦ Λυκείου· πρότερον δὲ καὶ κρήνη κατεσκεύαστό τις πλησίον πολλοῦ, καὶ καλοῦ ὕδατος. εἰ δὲ μὴ νῦν, τί ἂν εἴη θαυμαστὸν, εἰ πάλαι πολὺ καὶ καθαρὸν ἦν, ὥστε καὶ πότιμον εἶναι, μετέβαλε δὲ ὕστερον. Ἐν μὲν οὖν τοῖς καθ' ἕκαστα τοιούτοις οὖσιν, οὐκ ἐνδέχεται διατρίβειν, οὐ μὴν οὐδὲ σιγῇ παρελθεῖν, ὥστε μηδ' ἐν καιρῷ μνησθῆναι τινῶν. Τοσαῦτ' οὖν ἀπόχρη προσθήσειν, ὅτι φησὶ Φιλόχορος πορθουμένης τῆς χώρας ἐκ θαλάττης μὲν ὑπὸ Καρῶν, ἐκ γῆς δὲ ὑπὸ Βοιωτῶν, οὓς ἐκάλουν Ἄονας, Κέκροπα πρῶτον εἰς δυωκαίδεκα πόλεις συνοικῆσαι τὸ πλῆθος, ὧν ὀνόματα, Κεκροπία, Τετράπολις, Ἐπακρία, Δεκέλεια, Ἐλευσίς, Ἀφύδνα, (λέγουσι δὲ καὶ πληθυντικῶς Ἀφύδνας) Θόρικος, Βραυρών, Κύθηρος, Σφηττός, Κηφισσία, Φάληρος. Πάλιν δ' ὕστερον εἰς μίαν πόλιν συναγαγεῖν λέγεται τὴν νῦν τὰς δώδεκα Θησεύς. Ἐβασίλευον μὲν οὖν Ἀθηναῖοι πρότερον, εἶτ' εἰς δημοκρατίαν μετέστησαν. τυράννων δ' ἐπιθεμένων αὐτοῖς, Πεισιστράτου καὶ τῶν παίδων, ὕστερόν τε ὀλιγαρχίας γενομένης, τῆς τε τῶν τετρακοσίων, καὶ τῆς τῶν τριάκοντα τυράννων, οὓς ἐπέστησαν Λακεδαιμόνιοι· τούτους μὲν διεκρούσαντο ῥᾳ-

& continent opera præclarorum artificum. Multoq́ etiam prolixior fieret sermo, si quis de primis Athenarum conditoribus examen institueret, facto à Cecrope initio. Nõ enim ab omnibus eadem traduntur. quod uel ipsa demonstrant nomina. Regionẽ quippe Acticam dicunt ab Actæone: Atthidem & Atticam ab Atthide Cranai F. à quo & incolæ Cranai: Mopsopiam à Mopsopo: Ioniam ab Ione Xuthi F. Posidoniam, id est Neptuniam, & Athenas, quasi Mineruiam, à dijs tutelaribus nominisq́ autoribus. Iam antè autem diximus, uideri huc quoque suis migrationibus peruenisse Pelasgorum gentem, ac fuisse ab Atticis à uagando Pelasgos denominatam. Cæterùm quanto maiore studio quis de rebus illustribus scribit, quantoque plures sunt qui de ijs disseruerunt: tanto maiori etiam est obnoxius repræhensioni, si historiam non teneat. Quale illud est, quod in congerie fluuiorũ Callimachus ridere se ait si quis ausus fuisset scribere uirgines Atheniensium

Haurire purum Eridani liquorem,

à quo etiam pecudes abstineant. Sanè scaturigines aiunt esse puræ & potabilis aquæ prope Lyceum, extra portam quæ Diocharis dicitur. olimq́ etiam fons constructus fuit in uicina, bona aqua copiosus. quod si aqua hodie nõ est pura, quis id miretur, olim ita fuisse puram ut 1 etiam potui esset, quæ 1 postmodo mutata sit? Singulis itaque, cum sint tam multa, immorari non licet: neque tamen ita silentio omnia sunt inuoluenda, ut non quorũdam fiat in tempore mentio. Hîc itaque id sufficit adiecisse, quod narrat Philochorus, cùm Atticam Cares à mari, à terra Bœoti quos uocabant Aones popularẽtur, principem Cecropẽ in duodecim urbes multitudinem composuisse, quarũ nomina sunt Cecropia, Tetrapolis, Epacria, Decelea, Eleusis, Aphydua (plurari etiam numero Aphyduas dicũt.) Thoricus, Brauron, Cytherus, Sphettus, Cephisia, Phalerus. Has deinde duodecim urbes in unam contraxisse eam quæ etiamnũ est dicitur Theseus. Principio regnum fuit Athenis, deinde in popularem reip. administrationem fuit mutatum. quam cum tyranni essent adorti Pisistratus cum filijs. pauloque post pauci summam rerum suis in manibus tenuissent, quales fuerunt cùm CCCC illi, tum XXX à Lacedæmonijs impositi tyranni: facile illorum iugum Atheni-

Athenæ.

thenienses excusserunt, popularemq́ reip. statum usq; ad Romanorum dominationem retinuerunt. Etsi enim nonnihil à Macedonicis uexati regibus, parere ijs sunt coacti: integram tamen reip. formam eandem conseruarunt. Neq; desunt qui affirment nūquam melius fuisse Atheniensium gubernatā rempublicam, atque eo tempore, quo Macedonibus Casander imperauit. Is enim quanquam alijs in rebus uideretur ad tyrānidem propensior, tamen Athenis in deditionem acceptis usus est humaniter, urbiq́ ciuem præfecit Demetrium Phalereum Theophrasti philosophi discipulum: qui non modò non destruxit, sed instaurauit potiùs popularem reip. statum: quòd eius de hoc reip. genere scripti commentarij declarant. Verùm inuidia, & cum paucis susceptæ inimicitiæ tantum ualuerunt, ut Casandro mortuo fugere in Aegyptum fuerit coactus: statuasq; eius amplius trecentis motu facto aduersarij deiecerunt, conflaueruntq;. addunt quidā, conflationem in matulas factam. Sed Romani cùm eos recepissent populari reip. forma utentes, libertatem ipsis suam legesq; incolumes conseruarunt. Bello deinde Mithridatico ingruente, ijs sub tyrannis coacti fuerunt esse, quos uellet rex. quorum potētissimum Aristionem, & uiolenter urbi imperantem Sylla Romanorū dux urbe expugnata supplicio affecit, urbique ueniam dedit. quæ hodieque libertate fruitur, & apud Romanos est in honore.

Post Piræeum Phalerenses sunt curia in proximè insequente ora. inde Halimusij, Aexonenses, Halienses Aexonici, Anagyrasij, Oreenses, Lampyrenses, Aeginenses, Anaphlystij, Azenenses. atque hi quidem usque ad Sunium promōtorium. Inter dictos pagos longum est promontorium primum post Aezonēses Zoster. deinde aliud 2 post Thoreas Astypalæa. insulæ ante alteram Phaura, ante alteram Eleussa, & ante Aexoneas Hydrusa. ad Anaphlystum autem est Paneum (.Panis sacellum.) & ædes Coliadis Veneris. in quem locum eiectas fluctib. aiunt ultimas naufragij tabulas, quòd Persæ nauali ad Salaminam pugna fecerunt. & Apollinem de ea re sic fuisse uaticinatum:

Colias horrebit uisus muliercula remis.

Ante hæc loca non procul à continente remota iacet Belbina insula, & Procli uallum.

τὸ ῥᾳδίως, ἐφύλαξαν δὲ τὴν δημοκρατίαν μέχρι τῆς Ῥωμαίων ἐπικρατείας. Καὶ γὰρ εἴ τι μικρὸν ὑπὸ τῶν Μακεδονικῶν βασιλέων παρελυπήθησαν, ὥσθ' ὑπακούειν αὐτῶν ἀναγκασθῆναι· τόν γε ὁλοσχερῆ τύπον τῆς πολιτείας τὸν αὐτὸν διετήρουν. Ἔνιοι δέ φασι καὶ βέλτιστα τότε αὐτοὺς πολιτεύσασθαι δεκαετῆ χρόνον, ὃν ἦρχε Μακεδόνων Κάσανδρος. οὗτος γὰρ ὁ ἀνὴρ πρὸς μὲν τὰ ἄλλα δοκεῖ τυραννικώτερος γενέσθαι, πρὸς Ἀθηναίους δὲ εὐγνωμόνησε λαβὼν ὑπήκοον τὴν πόλιν. ἐπέστησε γὰρ τῶν πολιτῶν Δημήτριον τὸν Φαληρέα τὸν Θεοφράστου τοῦ φιλοσόφου γνώριμον· ὃς οὐ μόνον οὐ κατέλυσε τὴν δημοκρατίαν, ἀλλὰ καὶ ἐπηνόρθωσε. δηλοῖ δὲ τὰ ὑπομνήματα ἃ συνέγραψε περὶ τῆς πολιτείας ταύτης ἐκεῖνος. Ἀλλ' οὕτως ὁ φθόνος ἴσχυσε, καὶ ἡ πρὸς ὀλίγους ἀπέχθεια, ὥστε μετὰ τὴν Κασάνδρου τελευτὴν ἠναγκάσθη φυγεῖν εἰς Αἴγυπτον. τὰς δ' εἰκόνας αὐτοῦ πλείους ἢ τριακοσίας κατέσπασαν οἱ ἐπαναστάντες, καὶ κατεχώνευσαν· ἔνιοι δὲ προστιθέασιν, ὅτι καὶ εἰς ἀμίδας. Ῥωμαῖοι δ' οὖν παραλαβόντες αὐτοὺς δημοκρατουμένους, ἐφύλαξαν τὴν αὐτονομίαν αὐτοῖς καὶ τὴν ἐλευθερίαν. Ἐπιπεσὼν δ' ὁ Μιθριδατικὸς πόλεμος, τυράννους αὐτοῖς κατέστησεν, οὓς ὁ βασιλεὺς ἐβούλετο. τὸν δ' ἰσχύσαντα μάλιστα τὸν Ἀριστίωνα, καὶ ταύτην βιασάμενον τὴν πόλιν, ἐκ πολιορκίας ἑλὼν Σύλλας ὁ τῶν Ῥωμαίων ἡγεμὼν, ἐκόλασε· τῇ πόλει δὲ συγγνώμην ἔνειμε. καὶ μέχρι νῦν ἐν ἐλευθερίᾳ τέ ἐστι καὶ τιμῇ παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις.

Μετὰ δὲ τὸν Πειραιᾶ, Φαληρεῖς δῆμος, ἐν τῇ ἐφεξῆς παραλίᾳ. εἶθ' Ἁλιμούσιοι, Αἰξωνεῖς, Ἁλιεῖς οἱ Αἰξωνικοί, Ἀναγυράσιοι, εἶθ' Ὠρεεῖς, Λαμπυρεῖς, Αἰγινεῖς, Ἀναφλύστιοι, Ἀζηνιεῖς. οὗτοι μὲν οἱ μέχρι τῆς ἄκρας τοῦ Σουνίου. Μεταξὺ δὲ τῶν λεχθέντων δήμων, μακρὰ ἄκρα πρώτη μετὰ τοὺς Αἰξωνέας, Ζωστήρ. εἶτ' ἄλλη μετὰ Θορέας, Ἀστυπάλαια, ὧν τῆς μὲν πρόκειται νῆσος Φαύρα, τῆς δὲ Ἐλεοῦσσα, καὶ κατὰ τοὺς Αἰξωνέας Ὑδροῦσσα. περὶ δὲ Ἀνάφλυστόν ἐστι τὸ Πανεῖον, καὶ τὸ τῆς Κωλιάδος Ἀφροδίτης ἱερόν, εἰς ὃν τόπον ἐκκυμανθῆναι τὰ τελευταῖα τὰ ἐκ τῆς περὶ Σαλαμῖνα ναυμαχίας τῆς Περσικῆς ναυάγια φασί. περὶ ὧν καὶ τὸν Ἀπόλλω προειπεῖν·

Κωλιάδες δὲ γυναῖκες ἐρετμοῖσι φρίξουσι.

Πρόκειται δὲ καὶ τούτων τῶν τόπων Βέλβινα νῆσος, οὐ πολὺ ἄπωθεν. καὶ ὁ Πρόκλου χάραξ.

ἔρημοι δ' αἱ πλεῖσται τούτων. Κάμψαντι δὲ τὴν ἐπὶ τὸ Σούνιον ἄκραν, ἀξιόλογος δῆμος Σούνιον. εἶτα Θόρικος, εἶτα Ποταμὸς δῆμος οὕτω καλούμενος, ἐξ οὗ οἱ Ποτάμιοι. εἶτα Πρασία, Στειρία, Βραυρών, ὅπου τὸ τῆς Βραυρωνίας Ἀρτέμιδος ἱερόν. — —
νίδιον. ὅπου τὸ τῆς Ταυροπόλου
— — εἶτα Μυρρινοῦς, Προβάλινθος, Μαραθών, ὅπου Μιλτιάδης τὰς μετὰ Δάτιδος τοῦ Πέρσου δυνάμεις ἄρδην διέφθειρεν, οὐ περιμείνας ὑστερίζοντας Λακεδαιμονίους διὰ τὴν πανσέληνον. ἐνταῦθα μεμυθεύκασι καὶ τὸν Μαραθώνιον ταῦρον, ὃν ἀνεῖλε Θησεύς. Μετὰ δὲ Μαραθῶνα Τρικόρυθος, εἶτα Ῥαμνοῦς, τὸ τῆς Νεμέσεως ἱερόν. εἶτα Ψαφὶς ἡ τῶν Ὠρωπίων. ἐνταῦθα δέ που καὶ τὸ Ἀμφιαράειόν ἐστι τετιμημένον ποτὲ μαντεῖον, ὅπου φυγόντα τὸν Ἀμφιάρεων, ὥς φησι Σοφοκλῆς·

ἐδέξατο ῥαγεῖσα Θηβαία κόνις,
αὐτοῖσιν ὅπλοις, καὶ τετρωρίστῳ δίφρῳ.

Ὠρωπὸς δ' ἐν ἀμφισβητησίμῳ γεγένηται πολλάκις. ἵδρυται γὰρ ἐν μεθορίῳ τῆς τε Ἀττικῆς καὶ τῆς Βοιωτίας. Πρόκειται δὲ τῆς παραλίας ταύτης, πρὸ μὲν τοῦ Θορικίου, καὶ τοῦ Σουνίου, νῆσος Ἑλένη, τραχεῖα καὶ ἔρημος, παραμήκης, ὅσον ἑξήκοντα σταδίους τὸ μῆκος. ἧς φασι μεμνῆσθαι τὸν ποιητὴν, ἐν οἷς Ἀλέξανδρος λέγει πρὸς τὴν Ἑλένην·

οὐδ' ὅτε σε πρῶτον Λακεδαίμονος ἐξ ἐρατεινῆς
ἔπλεον ἁρπάξας ἐν ποντοπόροισι νέεσσι,
νήσῳ δ' ἐν Κραναῇ ἐμίγην φιλότητι καὶ εὐνῇ.

Ταύτην γὰρ λέγει Κραναήν, τὴν νῦν Ἑλένην, ἀπὸ τοῦ ἐκεῖ γενέσθαι τὴν μῖξιν. Μετὰ δὲ τὴν Ἑλένην, ἡ Εὔβοια πρόκειται τῆς ἑξῆς παραλίας, ὁμοίως στενὴ καὶ μακρὰ, καὶ τὸ μῆκος τῇ ἠπείρῳ παραβεβλημένη, καθάπερ ἡ Ἑλένη. Ἔστι δὲ ἀπὸ Σουνίου πρὸς τὸ νότιον τῆς Εὐβοίας ἄκρον, ὃ καλοῦσι λευκὴν ἀκτὴν, σταδίων τριακοσίων πλοῦς. ἀλλὰ περὶ Εὐβοίας μὲν ἐρύσεται ὕστερον. τοὺς δ' ἐν τῇ μεσογαίᾳ δήμους τῆς Ἀττικῆς μακρὸν εἰπεῖν διὰ τὸ πλῆθος. Τῶν δ' ὀρῶν τὰ ἐν ὀνόματι μάλιστά ἐστιν, ὅ, τε Ὑμηττὸς, καὶ Βριλησσὸς, καὶ Λυκαβηττός, ἔτι δὲ Πάρνης, καὶ Κορυδαλλός. μαρμάρου δ' ἐστὶ τῆς τε Ὑμηττίας καὶ τῆς Πεντελικῆς κάλλιστα μέταλλα πλησίον τῆς πόλεως. ὁ δ' Ὑμηττὸς καὶ μέλι ἄριστον ποιεῖ. τὰ δ' ἀργύρεια τὰ ἐν τῇ Ἀττικῇ κατ' ἀρχὰς μὲν ἦν ἀξιόλογα, νυνὶ δ' ἐκλείπει. καὶ δὴ καὶ οἱ ἐργαζόμενοι, τῆς μεταλλείας ἀσθενῶς ὑπακουούσης,

lum. Vbi promontorium circumflexoris, quòd ad Sunium est, offertur Sunium memorabilis pagus siue curia, tum Thoricus: inde Potamus pagus, cuius curiales Potamij. Sequuntur Prasia, Sterea, Brauron, ubi Dianæ Brauroniæ templum est * uides. ubi tauropoli * tum Myrrinûs, Probalinthus, Marathon. Hic Miltiades Datis Persæ copias internecione deleuit, non expectatis Lacedæmonijs, ob plenilunij obseruationem aduentum differentibus. ibidem fabulātur fuisse taurum Marathonium quem Theseus interfecit. Marathonem subsequitur Tricorythus, inde Ramnûs, ubi Nemesis templum habet. post Psaphis Oropiorum, circa quem locum oraculum fuit Amphiarai, olim cultum: ubi fugiētem Amphiaraum, ut ait Sophocles

Thebanus hausit puluis hiatu præpete,
Arma & quadrigas absorbens simul & uirum.

Oropus sæpe in controuersiam uenit. sita est enim urbs in confinio Atticæ & Bœotiæ. Ante oram hāc & Thurium ac Sunium iacet insula Helena, aspera & deserta, in longum porrecta spacio circiter LX stadiorum. Eius aiunt meminisse Homerum in his Alexandri ad Helenam uerbis,

Nec cum te primùm abreptam Lacedæmone amœna, Iliad. γ. 444.
Nauibus impositam uexi per cærula Ponti,
Insula & in Cranaa mihi gaudia prima dedisti.

Cranaam enim, id est asperam appellari, quæ à concubitu eorum deinde sit Helena dicta. Post Helenam, reliquo litori Atticæ obiecta est Eubœa, itidem arcta & in lōgum iuxta continentem porrecta, ut & Helena. A' Sunio ad austrinum Eubœæ promontorium, quod albam actam (Leucen acten) appellant, nauigatio est stadiorum CCC. Sed de Eubœa postea dicetur. Cæterùm mediterraneos pagos siue oppida Atticæ, ob eorū multitudinem longum fuerit recensere. Montes quorum nomina maximè sunt nobilia, sunt Hymettus, Brilessus, Lycabettus, Parnes, Corydallus. Prope urbem marmor Hymettium pulcerrimum effoditur, 3 ut & Pentelicum. quin & optimum mel fit in Hymetto. Sectiones argentariæ in Attica initio fuerunt uberes, nunc defecerunt. Sanè operarij, cùm metalla malignè labori responde-

rēt, excrementa uetera & scoriam recoquentes, adhuc inde eliquatum argentum inuenerunt, cùm ueteres imperitè fornacibus metalla excoxissent. Cùm autem inter omnia mellis genera optimum sit Atticum, multo omnibus præstare aiunt id quod in secturis argentarijs reperitur, & acapniston dicitur, quia citra fumum conficitur. Quod ad flumina Atticæ pertinet, Cephissus apud Trinemios ortus, per planiciem defluit, ubi est Gephyra, & Gephyrismi: quod est pons, & pontani. lapsusq; per longos muros qui ab astu ad Peræeum ducti sunt, in Phalerico litore mari miscetur, torrentis plerunque in morem fluens, æstate etiam omnino deficiens. Talis maximè est etiam Ilissus ab altera urbis parte ad idem delabens litus, ortus ex locis supra Agram & Lyceum sitis fontemque in Phædro à Platone celebratum. Atque hæc quidem de Attica.

Bœotia. Sequitur ordine Bœotia. de qua dicturum necesse est perspicuitatis gratia etiã contiguas gentes recensere: ut antè monuimus. Sic igitur describamus. Ora maritima à Sunio Thessalonicam usque extendi uersus septentrionem, cùm quidem parumper declinet à mari quod uersus orientem excedit: ita ut quæ ad occasum uergunt, quasi fasciæ quædam sint, æqualibus undique interuallis per singulas regiones protractæ. Harum prima est ea, quæ a Megaride fasciæ in morem parte orientem spectante subducit oram maritimam a Sunio usque ad Oropum & litus uicinum: parte occidua isthmum, & mare Alcyonium quod est apud Pagas usque ad loca Creusæ uicina. reliqua * 4 usque
4 ad isthmum oram, & ueluti * montanam, quæ dirimit ab * Secunda est Bœotia, fascia quædam ab ortu aduersus occasum porrecta a mari Euboico ad sinũ Crissæum, æqualis aut etiam minor longitudine Atticæ: soli tamen præstantia permultũ eam excellens. Ephorus cùm hac re Bœotiam finitimis præstare gentibus ait, tum quod sola trimaris est, copiaq; portuum maiore prædita. Nam & in Crissæo & Corinthiaco sinubus allata ex Italia, Sicilia, Africaque accipit. & ubi Eubœæ opponitur, in utranque Euripi partē se ora eius diducit. ita ut parte quæ aduersus Aulidem est, in qua Tanagra iacet & Salganeus & Anthedon, continuum habeat mare ei, quod ad Aegyptum, Cyprum, insulasq; pertingit: altera parte mare ha-

ούσης, τὴν παλαιὰν ἐκβολάδα καὶ σκωρίαν ἀναχωνεύοντες, εὕρισκον ἔτι ἐξ αὐτῆς ἀποκαθαιρόμενον ἀργύριον, τῶν ἀρχαίων ἀπείρως καμινευόντων. Τοῦ δὲ μέλιτος ἀρίστου ὄντος τῶν πάντων τοῦ Ἀττικοῦ, πολὺ βέλτιστόν φασι τὸ ἐν τοῖς ἀργυρείοις, ὃ καὶ ἀκάπνιστον καλοῦσιν ἀπὸ τοῦ τρόπου τῆς σκευασίας. Ποταμοὶ δ' εἰσίν, ὁ μὲν Κηφισσὸς ἐκ Τρινεμέων τὰς ἀρχὰς ἔχων, ῥέων δὲ διὰ τοῦ πεδίου, ἐφ' οὗ καὶ ἡ Γέφυρα, καὶ οἱ Γεφυρισμοί. διὰ δὲ τῶν σκελῶν τῶν ἀπὸ τοῦ ἄστεως εἰς τὸν Πειραιᾶ καθηκόντων, ἐκδίδωσιν εἰς τὸ Φαληρικόν, χειμαρρώδης τὸ πλέον, θέρους δὲ μειοῦται τελέως. Ἔστι δὲ τοιοῦτος μάλιστα ὁ Ἰλισσός, ἐκ θατέρου μέρους τοῦ ἄστεως ῥέων εἰς τὴν αὐτὴν παραλίαν, ἐκ τῶν ὑπὲρ τῆς Ἄγρας καὶ τοῦ Λυκείου μερῶν, καὶ τῆς πηγῆς, ἣν ὑμνηκεν ἐν Φαίδρῳ Πλάτων. περὶ μὲν τῆς Ἀττικῆς ταῦτα.

Ἑξῆς δ' ἐστὶν ἡ Βοιωτία. περὶ ἧς λέγοντας καὶ περὶ τῶν συνεχῶν ἐθνῶν ἀνάμνησιν ποιήσασθαι χρὴ τοῦ σαφοῦς χάριν. ὧν εἴπομεν πρότερον. Λέγωμεν δὲ τὴν ἀπὸ Σουνίου παραλίαν, μέχρι Θεσσαλονίκης, ὡς ἐπὶ τὰς ἄρκτους τετάσθαι μικρὸν ἐκκλίνουσαν τὴν ὑπερανέχουσαν θάλασσαν πρὸς ἕω. τὰ δ' ὑπερκείμενα πρὸς δύσιν, ὡς ἂν ταινίας τινὰς διὰ τῆς χώρας ἑκάστης τεταμένας παραλλήλους. Ὧν πρώτη ἐστὶν ἡ ἀπὸ Μεγαρίδος, ὡς ἂν ταινία τίς, τὸ μὲν ἑωθινὸν μέρος ταινιοῦσα τὴν ἀπὸ Σουνίου μέχρι Ὠρωποῦ καὶ τὴν ταύτῃ παραλίαν, τὸ δ' ἑσπέριον τόν τε ἰσθμόν, ἔτι τὴν Ἀλκυονίδα θάλατταν τὴν κατὰ Πηγὰς μέχρι — — τῶν περὶ Κρέουσαν. τὰ δὲ λοιπὰ — — μέχρι τοῦ ἰσθμοῦ παραλίαν ἔτι τὴν ὡς ἂν — — ὀρεινήν, τὴν διείργουσαν ἀπὸ τῆς — —
Δευτέρα δ' ἐστὶν ἡ Βοιωτία, ἀπὸ τῆς ἕω ἐπὶ δύσιν τεταμένη, ταινία τις ἀπὸ τῆς κατ' Εὔβοιαν θαλάσσης ἐπὶ θάλατταν τὴν κατὰ τὸν Κρισσαῖον κόλπον, ἰσομήκης πως τῇ Ἀττικῇ, ἢ καὶ ἐλάττων κατὰ μῆκος· ἀρετῇ μέντοι τῆς χώρας, πάμπολυ διαφέρει. Ἔφορος δὲ καὶ ταύτῃ κρείττω τὴν Βοιωτίαν ἀποφαίνει τῶν ὁμόρων ἐθνῶν, καὶ ὅτι μόνη τριθάλαττός ἐστι. καὶ λιμένων εὐπορεῖ πλειόνων. ἐπὶ μὲν τῷ Κρισσαίῳ κόλπῳ, καὶ τῷ Κορινθιακῷ, τὰ ἐκ τῆς Ἰταλίας καὶ Σικελίας, καὶ τῆς Λιβύης δεχομένη. ἐπὶ δὲ τῶν πρὸς Εὔβοιαν μερῶν ἐφ' ἑκάτερα τοῦ Εὐρίπου σχιζομένης τῆς παραλίας· τῇ μὲν ὡς ἐπὶ τὴν Αὐλίδα, καὶ Ταναγρικὴν τῇ ἐπὶ τὸν Σαλγανέα, καὶ τὴν Ἀνθηδόνα, τῇ μὲν εἶναι συνεχῆ τὴν κατ' Αἴγυπτον, καὶ Κύπρον, καὶ τὰς νήσους θάλατταν.

λάσσαν τῇ δὲ τὴν κατὰ Μακεδόνας, καὶ τὴν Προποντίδα, καὶ τὸν Ἑλλήσποντον. Προστίθησι δὲ καὶ ὅτι τὴν Εὔβοιαν τρόπον τινὰ μέρος αὐτῆς πεποίηκεν ὁ Εὔριπος, οὕτω στενὸς ὤν, καὶ γεφύρᾳ συνεζευγμένος πρὸς αὐτὴν διπλέθρῳ. Τὴν μὲν οὖν χώραν ἐπαινεῖ διὰ ταῦτα, καί φησι πρὸς ἡγεμονίαν εὐφυῶς ἔχειν. ἀγωγῇ δὲ καὶ παιδείᾳ μὴ χρησαμένους (ἐπεὶ μηδὲ τοὺς ἀεὶ προϊσταμένους αὐτῆς, εἰ καί ποτε κατώρθωσαν) ἐπὶ μικρὸν τὸν χρόνον συμμεῖναι· καθάπερ Ἐπαμεινώνδας ἔδειξε. Τελευτήσαντος γὰρ ἐκείνου τὴν ἡγεμονίαν ἀποβαλεῖν εὐθὺς τοὺς Θηβαίους συνέβη, γευσαμένους αὐτῆς μόνον. Αἴτιον δὲ εἶναι, τὸ λόγων καὶ ὁμιλίας τῆς πρὸς ἀνθρώπους ὀλιγωρῆσαι, μόνης δ᾽ ἐπιμεληθῆναι τῆς κατὰ πόλεμον ἀρετῆς. Ἔδει δὲ προσθεῖναι, ὅτι τοῦτο πρὸς Ἕλληνας μάλιστα χρήσιμόν ἐστιν· ἐπεὶ πρός γε τοὺς βαρβάρους βία λόγου κρείττων ἐστί. Καὶ Ῥωμαῖοι δὲ τὸ παλαιὸν μὲν, ἀγριωτέροις ἔθνεσι πολεμοῦντες, οὐδὲν ἐδέοντο τῶν τοιούτων παιδευμάτων. ἀφ᾽ οὗ δὲ ἤρξαντο πρὸς ἡμερώτερα ἔθνη καὶ φῦλα τὴν πραγματείαν ἔχειν, ἐπέθεντο καὶ ταύτῃ τῇ ἀγωγῇ, καὶ κατέστησαν πάντων κύριοι. Ἡ δὲ οὖν Βοιωτία, πρότερον μὲν ὑπὸ βαρβάρων ᾠκεῖτο Ἀόνων καὶ Τεμμίκων ἐκ τοῦ Σουνίου πεπλανημένων, καὶ Λελέγων, καὶ Ὑάντων. Εἶτα Φοίνικες ἔσχον οἱ μετὰ Κάδμου, ὃς τήν τε Καδμείαν ἐτείχισε, καὶ τὴν ἀρχὴν τοῖς ἐκγόνοις ἀπέλιπεν. Ἐκεῖνοι δὲ τὰς Θήβας τῇ Καδμείᾳ προσέκτισαν, καὶ συνεφύλαξαν τὴν ἀρχήν, ἡγούμενοι τῶν πλείστων Βοιωτῶν, ἕως τῆς τῶν Ἐπιγόνων στρατείας. Κατὰ δὲ τούτους ὀλίγον χρόνον ἐκλιπόντες τὰς Θήβας, ἐπανῆλθον πάλιν. ὡς δ᾽ αὔτως ὑπὸ Θρᾳκῶν, καὶ Πελασγῶν ἐκπεσόντες, ἐν Θετταλίᾳ συνεστήσαντο τὴν ἀρχὴν μετὰ Ἀρναίων ἐπὶ πολὺν χρόνον, ὥστε καὶ Βοιωτοὺς κληθῆναι ἅπαντας. Εἶτ᾽ ἀνέστρεψαν εἰς τὴν οἰκείαν, ἤδη τοῦ Αἰολικοῦ στόλου παρεσκευασμένου περὶ Αὐλίδα τῆς Βοιωτίας, ὃν ἔστελλον εἰς τὴν Ἀσίαν οἱ τοῦ Ὀρέστου παῖδες. Προσθέντες δὲ τῇ Βοιωτίᾳ τὴν Ὀρχομενίαν (οὐ γὰρ ἦσαν κοινῇ πρότερον, οὐδ᾽ Ὅμηρος μετὰ Βοιωτῶν αὐτοὺς κατέλεξεν, ἀλλ᾽ ἰδίᾳ, Μινύας προσαγορεύσας) μετ᾽ ἐκείνων ἐξέβαλον τοὺς μὲν Πελασγοὺς εἰς Ἀθήνας, ἀφ᾽ ὧν ἐκλήθη μέρος τι τῆς πόλεως Πελασγικόν, ᾤκησαν δὲ ὑπὸ τῷ Ὑμηττῷ· τοὺς δὲ Θρᾷκας εἰς τὸν Παρνασσόν· Ὕαντες δὲ τῆς Φωκίδος Ὑάμπολιν

re habeat Macedonico, propontidi, & Hellesponto continuum. Adijcit & hoc, quodammodo Eubœam Bœotiæ partem effici, adeò angusto Euripo, qui possit ponte duorum interni iugerum. His ille nominibus eam regionem laudat, aitq; eam ad imperium obtinendum optimè fuisse paratam: sed quod incolæ non uterentur institutione ac disciplina (quando ne duces quidem singulis temporibus suos tolerare potuerunt, reb. quantumuis præclare ab his gestis.) ideò non durare eorum potuisse potentiam. quod exemplo Epaminondæ satis apparuerit, quo mortuo statim amiserint Thebani imperium, cuius gustum duntaxat percepissent. Causam autem huius rei hanc adducit, quòd litteras, & cum hominibus consuescere neglexerint, solius bellicæ uirtutis studiosi. Fuit uerò addendũ, litteras & consuetudinem hominum apud Græcos maximè potuisse prodesse. nã apud barbaros quidẽ ui quàm facundia plus efficitur. Sanè Romani antiquitus contra gentes agrestiores belligerantes, nihil id genus disciplinis opus habuerunt. postquàm cum mansuetioribus gentibus ac populis cepit esse res ipsis, istis quoque institutionibus animum adiecerunt, itaq; in suam omnia potestatem redegerunt. Enimuerò Bœotiam initio barbari tenuerunt, Aones & Temmices à Sunio euagati, & Leleges ac Hyantes. Deinde cum Cadmo è Phœnicia profecti Phœnices occuparunt: & Cadmus munita muris Cadmea, regnum posteris reliquit. Hi Thebas adiecerunt Cadmeæ à se conditas, ac plerisq; Bœotis imperantes, regnum usque ad Epigonorum bellum propagarũt. Ea autem tempestate paulisper relictis Thebis, posteà eò redierunt. Eodemq; modo à Thracibus expulsi & Pelasgis, in Thessalia cum Arnæis rempub. cõstituerunt quæ diu durauit, ita ut uniuersi dicerẽtur Bœoti. Deinde domum suam postliminio repetiuerũt, iam Aeolica classe apud Aulidem Bœotiæ collecta, qua in Asiam proficiscerentur Orestis filij. Ibi tum Orchomeniam cùm Bœotię adiecissent (non enim unum fuit antiquitus corpus, neq; Orchomenios cum Bœotis re- Iliad. β. 511
censet Homerus, sed seorsim sub Minyarum nomine.) iunctis uiribus Pelasgos eiectos Athenas compulerunt, è quibus & urbis quædam pars Pelasgicum est dicta, & habitauerunt sub Hymetto: Thraces autem in Parnassum exegerunt: Hyantes Hyampolin

lin Phocidis condiderunt. Refert Ephorus Thraces pactis cum Bœotis inducijs, noctu eos, ut qui pace facta castra negligentiùs tutarentur, adortos fuisse, profligatosq́ ab ijs, simulq́ quod inducias uiolassent, culpatos, id abs se factũ negasse. pactos enim dierum inducias, noctu adortos esse. atque inde natum prouerbium, Thracicum commentum. Pelasgos durante adhuc bello abijsse ut oraculum consulerent: idem Bœotos etiam fecisse. Ac Pelasgis quidem quid responsum fuerit, fatetur sibi non constare. Bœotis aũt antistitam respondisse, rebus usuros secundis, si impiè agerent. Qui uerò missi erant scitatum, suspicatos uatem in gratiam Pelasgorum, qui eius gentiles essent (nam ab initiò templum id Pelasgicum fuit.) sic respõdisse, correptam in rogum coniecisse: quod sic ratiocinarentur, siue iure id facimus siue iniu-
5 ria perpetrasse ipsos ; iudicatum fuisset, utroq́ rem modo bene habituram. nimirum ea, siquidem oraculum mala fide edidisset, supplicio affecta: sin uerò nihil fraudis commisset, à se id factum fore, quòd iussi erant. Enimuerò eos quibus templum curæ erant, autores huius facinoris indicta causa, idque in templo, necandos non censuisse: rem ad iudicium detulisse, quòd facerent mulierum Sacerdotum, quæ eædem erant faticidæ reliquæ duæ: solebant enim tres esse. Bœotis autem causantibus nullibi leges mulieribus iudicium permittere, totidem eis uiros fuisse adiunctos. Porrò uiros absoluisse, mulieres damnasse, cumq́ essent æquales numero sententiæ, absoluentes uicisse. ex eo receptum, ut apud Dodonam solis Bœotis uiri oracula redderent. Cæterùm fatidicas istas mulieres oraculo in diuersam sententiam explicato Bœotis deum præcipere dixisse, ut suos tripodes colligentes quotannis Dodonam mitterent. Idq́ Bœotos fecisse. semper enim unum aliquem dedicatorum apud se tripodum noctu auferentes & uestibus occultantes, ita clam Dodonam deportare. Posteà Bœoti Penthilum in Aeolica colonia deducenda adiuuerunt, missis cum eo suorũ plurimis: ita ut Bœotica ea colonia fuerit cognominata. Multo post tempore bellum Persicum apud Platæas, regionem eorum afflixit. Ita tamen postmodo reparauerunt suas res, ut etiam de principatu inter Græcos Thebani certarent, cum Lacedæmonios duo-

λιν ᾤκισαν. φησὶ δ' Ἔφορος, τοὺς μὲν Θρᾷκας, ποιησαμένους σπονδὰς πρὸς τοὺς Βοιωτούς, ἐπιθέσθαι νύκτωρ στρατοπεδεύουσιν ὀλιγωρότερον, ὡς εἰρήνης γεγονυίας. διακρουσαμένων αὐτούς, αἰτιωμένων τε ἅμα, ὅτι τὰς σπονδὰς παρέβαινον μὴ παραβῆναι φάσκειν ἐκείνους· συνθέσθαι γὰρ ἡμέρας, νύκτωρ δ' ἐπιθέσθαι. ἀφ' οὗ δὴ καὶ τὴν παροιμίαν εἰρῆσθαι, Θρᾳκία παρεύρεσις. τοὺς δὲ Πελασγούς, μένοντος ἔτι τοῦ πολέμου, χρηστηριασομένους ἀπελθεῖν, ἀπελθεῖν δὲ καὶ τοὺς Βοιωτούς. τὸν μὲν οὖν τοῖς Πελασγοῖς δοθέντα χρησμόν, ἔφη μὴ ἔχειν εἰπεῖν. τοῖς δὲ Βοιωτοῖς ἀνελεῖν τὴν προφῆτιν, ἀσεβήσαντας εὖ πράξειν. τοὺς δὲ θεωροὺς ὑπονοήσαντας χαρίζεσθαι τοῖς Πελασγοῖς τὴν προφῆτιν κατὰ τὸ συγγενές, (ἐπεὶ καὶ τὸ ἱερὸν Πελασγικὸν ἐξ ἀρχῆς ὑπῆρξεν) οὕτως ἀνελεῖν, ἁρπάσαντας τὴν ἄνθρωπον εἰς πυρὰν ἐμβαλεῖν· ἐνθυμηθέντας, εἴτε κακουργήσασαν περὶ τῶν γυναικῶν δικαστῶν, εἴτε μή, πρὸς ἀμφότερα ὀρθῶς ἔχειν· εἰ μὲν παρεχρηστηρίασε, κολασθείσης αὐτῆς· εἰ δ' οὐδὲν ἐκακούργησε, τὸ προσταχθὲν αὐτῶν πραξάντων. τοὺς δὲ περὶ τὸ ἱερόν, τὸ μὲν ἀκρίτους κτείνειν τοὺς πράξαντας, καὶ ταῦτ' ἐν ἱερῷ, μὴ δοκιμάσαι, καθιστάναι δ' εἰς κρίσιν. καλεῖν δ' ἐπὶ τὰς ἱερείας, ταύτας δ' εἶναι τὰς προφήτιδας. αἱ γὰρ λοιπαὶ τριῶν οὐσῶν περιῆσαν. λεγόντων δ' ὡς οὐδαμοῦ νόμος εἴη δικάζειν γυναῖκας, προσελέσθαι καὶ ἄνδρας ἴσους ταῖς γυναιξὶ τὸν ἀριθμόν. τοὺς μὲν οὖν ἄνδρας ἀπογνῶναι, τὰς δὲ γυναῖκας καταγνῶναι. ἴσων δὲ τῶν ψήφων γενομένων, τὰς ἀπολυούσας νικῆσαι. ἐκ δὲ τούτων Βοιωτοῖς μόνοις ἄνδρας προθεσπίζειν ἐν Δωδώνῃ. τὰς μέντοι προφήτιδας ἐξηγουμένας τοὐναντίον, εἰπεῖν ὅτι προστάττει ὁ θεὸς τοῖς Βοιωτοῖς, τοὺς παρ' αὐτοῖς τρίποδας συλλέγοντας, εἰς Δωδώνην πέμπειν κατ' ἔτος. καὶ δὴ ποιεῖν τοῦτο. ἀεὶ γάρ τινα τῶν ἀνακειμένων τριπόδων, νύκτωρ καθαιροῦντας, καὶ κατακαλύπτοντας ἱματίοις, ὡς ἂν λάθρα τριποδηφορεῖν εἰς Δωδώνην. μετὰ δὲ ταῦτα τὴν Αἰολικὴν ἀποικίαν συνέπραξαν τοῖς περὶ Πενθίλον, πλείστους ἐξ ἑαυτῶν συμπέμψαντες, ὥστε καὶ Βοιωτικὴν προσαγορευθῆναι. ὕστερον δὲ χρόνοις πολλοῖς ὁ Περσικὸς πόλεμος περὶ Πλαταιὰς γενόμενος, διελυμήνατο τὴν χώραν. εἶτ' ἀνέλαβον σφᾶς πάλιν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε καὶ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἀρχῆς ἀμφισβητῆσαι Θηβαίους, δυσὶ μάχαις κρατήσαντας Λακεδαιμονίους.

ους. Ἐπαμεινώνδα δὲ πεσόντος ἐν τῇ μάχῃ, ταύτης μὲν τῆς ἐλπίδος διεσφάλησαν. ὑπὲρ δὲ τῶν Ἑλλήνων ὅμως ἐπολέμησαν πρὸς Φωκέας τοὺς τὸ ἱερὸν συλήσαντας τὸ κοινόν. Κακωθέντες δ᾽ ὑπό τε τούτου τοῦ πολέμου, καὶ τῶν Μακεδόνων ἐπιτιθεμένων τοῖς Ἕλλησιν, ὑπὸ τῶν αὐτῶν τούτων καὶ ἀπέβαλον τὴν πόλιν κατασκαφεῖσαν, καὶ ἀνέλαβον ἀνακτισθεῖσαν. Ἐξ ἐκείνου δ᾽ ἤδη πράττοντες ἐνδεέστερον ἀεὶ μέχρι εἰς ἡμᾶς, οὐδὲ κώμης ἀξιολόγου τύπον σώζουσι. Καὶ ἄλλαι δὲ πόλεις ἀνάλογον, πλὴν Ταναγρας καὶ Θεσπιῶν. αὗται δ᾽ ἱκανῶς συμμένουσι πρὸς ἐκείνας κρινόμεναι. Ἑξῆς δὲ τὴν περιήγησιν τῆς χώρας ποιητέον, ἀρξαμένους ἀπὸ τῆς πρὸς Εὔβοιαν παραλίας, τῆς συνεχοῦς τῇ Ἀττικῇ. Ἀρχὴ δ᾽ ὁ Ὠρωπὸς, καὶ ὁ ἱερὸς λιμὴν, ὃν καλοῦσι Δελφίνιον, καθ᾽ ὃν ἡ παλαιὰ Ἐρέτρια ἐν τῇ Εὐβοίᾳ, διάπλουν ἔχουσα ἑξήκοντα σταδίων. Μετὰ δὲ τὸ Δελφίνιον ἐστὶν ὁ Ὠρωπὸς ἐν εἴκοσι σταδίοις. κατὰ δὲ τοῦτον ἐστὶν ἡ νῦν Ἐρέτρια, διάπλους δ᾽ ἐπ᾽ αὐτὴν στάδιοι τεσσαράκοντα. Εἶτα Δήλιον τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐκ Δήλου ἀφιδρυμένον, Ταναγραίων πολίχνιον, Αὐλίδος διέχον σταδίους τριάκοντα· ὅπου μάχῃ λειφθέντες Ἀθηναῖοι προτροπάδην ἔφυγον. ἐν δὲ τῇ φυγῇ πεσόντα ἀφ᾽ ἵππου Ξενοφῶντα τὸν Γρύλλου ἰδὼν κείμενον Σωκράτης ὁ φιλόσοφος στρατεύων πεζὸς, τοῦ ἵππου γεγονότος ἐκποδὼν, ἀνέλαβε τοῖς ὤμοις αὐτοῦ, καὶ ἔσωσεν ἐπὶ πολλοὺς σταδίους, ἕως ἐπαύσατο ἡ φυγή. Εἶτα λιμὴν μέγας, ὃν καλοῦσι Βαθὺν λιμένα. Εἶθ᾽ ἡ Αὐλὶς πετρῶδες χωρίον, καὶ κώμη Ταναγραίων. λιμὴν δ᾽ ἐστὶ πεντήκοντα πλοίοις· ὥστ᾽ εἰκὸς τὸν ναύσταθμον τῶν Ἑλλήνων ἐν τῷ μεγάλῳ ὑπάρξαι λιμένι. Καὶ ὁ Εὔριπος δ᾽ ἐστὶ πλησίον ὁ Χαλκίδος, εἰς ὃν ἀπὸ Σουνίου στάδιοι ἑβδομήκοντα. ἔστι δ᾽ ἐπ᾽ αὐτῷ γέφυρα δίπλεθρος, ὡς εἴρηκα. πύργος δ᾽ ἑκατέρωθεν ἐφέστηκεν, ὁ μὲν ἐκ τῆς Χαλκίδος, ὁ δ᾽ ἐκ τῆς Βοιωτίας, διῳκοδόμητο δ᾽ εἰς αὐτοὺς σύριγξ. Περὶ δὲ τῆς παλιρροίας τοῦ Εὐρίπου, τοσοῦτον μόνον εἰπεῖν ἱκανὸν, ὅτι ἑπτάκις μεταβάλλειν φασὶ καθ᾽ ἡμέραν ἑκάστην καὶ νύκτα. τὴν δ᾽ αἰτίαν ἐν ἄλλοις σκεπτέον. Πλησίον δ᾽ ἐστὶν ἐφ᾽ ὕψους κείμενον χωρίον Σαλγανεὺς, ἐπώνυμον τοῦ ταφέντος ἐπ᾽ αὐτῷ Σαλγανέως ἀνδρὸς Βοιωτίου, καθηγησαμένου τοῖς Πέρσαις εἰσπλέουσιν εἰς τὸν διάπλουν τοῦτον ἐκ τοῦ Μαλιακοῦ κόλπου. ὃν φασὶν ἀναιρεθῆναι πρὶν ἢ τῷ Εὐρίπῳ συνάπτειν ὑπὸ τοῦ ναυάρχου Μεγαβάτου, νομισθέντος κακούργου, ὡς ἐξ ἀπάτης ἐμβαλόντα τὸν στόλον εἰς τυφλὸν τῆς θαλάσσης

os duobus uicissent prælijs. Sed cùm in posteriore cecidisset Epaminondas, spe imperij deiecti, tamen pro Græcis bellum gesserunt in Phocenses, qui commune templum deprædati erant. Quo bello attriti, & à Macedonibus Grecos infestantibus, & amiserunt urbem suam à Macedonibus dirutam, & ab ijsdem instauratam receperunt. Atq; ex illo tempore Thebæ reb. subinde in deterius sub labentibus usque ad nostra tempora, uix pagi memorabilis formam retinēt. Quod idem alijs etiam Bœotiæ accidit urbibus, Tanagra & Thespijs exceptis, quæ cum Thebis comparatæ, satis adhuc constare uidentur.

Deinceps Bœotiæ nobis descriptio est ꝓponenda, sumto initio ab ora maritima, quæ Eubœæ opposita Atticam attingit. Principium est Oropus, & sacer portus qui Delphinium dicitur, cuius eregionē est antiqua Eubœæ Eretria, traiectu LX stadiorum distans. A' Delphinio Oropus abest XX stadijs. huic Eretria nostra opponitur, traiectu XL stadiorum. Inde est Delium Apollinis templum ad eius quod in Delo est exemplar conditum, oppidum Tanagræorum ab Aulidæ distans XXX stadijs. Ibi prælio uicti Athenieſes cum effusè fugerent, delapsum in fuga ab equo Xenophontem Grylli F. iacere uidens Socrates philosophus, qui amisso equo pedes pugnabat, in humeros suos receptum per multa stadia portauit atque eripuit, dum fuga sisteret. Sequitur portus magnus, quem profundum uocant. Pòst Aulis locus saxosus, Tanagræorum pagus, cum portu L nauium capace: ut appareat naues Græcorum in magno stetisse portu. Est & in propinquo Euripus Chalcidis, ad quem à Sunio stadia sunt LXX. is Euripus est, ut diximus, pōte iunctus duūm iugerū. turris utrinq; ad eum extat, una à Chalcide, altera à Bœotia: & ab una ad alteram canalis est exstructus. De reciprocatione Euripi sufficiat dixisse id, quod eum septies quauis die ac nocte mutari aiunt. causa alibi est indaganda. Ponè est in sublimi Salganeus. habet autem locus nomen à Salganeo uiro Bœoto ibi sepulto, qui Persis à Maliaco sinu in traiectum hunc nauigantibus ductor cum fuisset, à classis Persicæ præfecto Megabaton interfectus dicit̄ priusquam ad Euripum peruenissent: mala eum fide agere opinato, qui dolosè classem in cæcas ma-

ris angustias coniecisset. aiuntque barbarum posteà errore suo cognito, pœnitentia correptum sepulcro dignatum esse, quem insontem occiderat. Est & Græa locus Oropo uicinus, & fanum Amphiarai, & Narcissi Eretriensis monimẽtum, quod Sigelum dicitur
6 à silentio, prætereuntes enim tacent. 6 Nonnulli Græam eãdem cum Tanagra esse censent, cæterûm Pœmandria est eadem cum Tanagra. Gephyræi quoque, id est pontani, uocantur Tanagræi. Fanum Amphiarai imitatione eius quod est ad Cnopiã Thebaicam fuit dedicatum. Est & Mycalessus Tanagricus pagus in uia quæ Thebis Chalcidem tẽdit: Bœoticè Mycalettum appellant. Est & Harma iuxta Mycalettum Tanagricæ uicus desertus, nomen habens à curru (. hoc harma notat Græcis.) Amphiarai. aliud est Harma Atticæ apud Phylen pagum, finitimum Tanagricæ. Ab hoc Harmate tractum est prouerbium: Quando per Harma fulgurauerit. nam qui Pythaistæ uocabantur, oraculi cuiusdam iussu ad Harma cõuerso uisu fulgur quodpiam obseruabant, quo fulgure conspecto sacrificium Delphos mitterent. obseruabãt aũt per tres mẽses, quouis mẽse per triduum totidemque noctes, stantes ipsi ad focum Iouis Fulgurantis, qui est intra muros inter Pythium & Olympium. Sed quod ad Harma Bœoticum spectat, sunt qui dicant Amphiarao in pugna è curru prolapso ibi, ubi nunc eius est sacellum, currum uacuum delatum esse ad locum, qui ab eo Harma uocatur. alij Adrasti fugientis currum ibi confractum aiunt, ipsumque Arionis equi ope euasisse. Philochorus à pagi eius incolis ait seruatum fuisse: ideoque eis ius ciuitatis apud Argiuos esse. Cæterùm à Thebis Argos eunti ad sinistram habetur Tanagra, ad dextram Hyria, ipsa quoque Tanagræorum nunc, olim Thebanorum. Ibi ut fabulæ perhibent Hyrieus fuit, Orionque est editus, eo modo quem in dithyambis Pindarus describit, est propinqua Aulidi. Nonnulli Hysias Hyriam aiunt dici, quæ ad Asopum sitæ sub Cithærone sit regionis in continenti prope Erythras, colonia Hyriensium, condita a Nycteo Antiopæ patre. Sunt & in Argia Hysiæ, cuius incolæ Hysiatæ dicuntur. Erythrarum autem Bœotiæ colonia est Erythræ Ioniæ urs. Est & Eleon pagus Tanagricus, à pa

ludibus

λάσθης ἐγγὺς ὢν πόρου. αἰσθόμενον δὲ τὸν βάρβαρον τὴν περὶ αὐτὸν ἀπάτην μεταγνῶναί τε, καὶ ταφῆς ἀξιῶσαι τὸν ἀναιτίως ἀποθανόντα. Καὶ ἡ Γραῖα δ' ἐστὶ, τόπος Ὠρωποῦ πλησίον, καὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀμφιαράου, καὶ τὸ Ναρκίσσου τοῦ Ἐρετριέως μνῆμα, ὃ καλεῖται σιγηλοῦ, ἐπειδὴ σιγῶσι παριόντες. τινὲς δὲ τὴν Τάναγραν τὴν αὐτὴν φασίν. ἡ Ποιμανδρὶς δ' ἐστὶν ἡ αὐτὴ τῇ Ταναγρικῇ. καλοῦνται δὲ καὶ Γεφυραῖοι οἱ Ταναγραῖοι. ἐκ Κνωπίας δὲ τῆς Θηβαϊκῆς μεθιδρυμένον δεῦρο τὸ ἀμφιάρειον. Καὶ ὁ Μυκαλησσὸς δὲ κώμη τῆς Ταναγρικῆς. κεῖται δὲ παρ' ὁδὸν Θηβαίων εἰς Χαλκίδα. καλοῦσι δὲ Βοιωτικῶς Μυκαληττόν. ὡς δ' αὕτως ἐστὶ τὸ Ἅρμα, τῆς Ταναγραϊκῆς κώμη ἔρημος περὶ Μυκαληττόν, ἀπὸ τοῦ Ἀμφιαράου ἅρματος λαβοῦσα τοὔνομα, ἑτέρα οὖσα τοῦ Ἅρματος τοῦ κατὰ τὴν Ἀττικήν, ὅ ἐστι περὶ Φυλὴν δῆμον τῆς Ἀττικῆς, ὅμορον τῇ Ταναγρικῇ. ἐνταῦθα δ' ἡ παροιμία τὴν ἀρχὴν ἔσχεν, ἡ λέγουσα ὁπότε δι' Ἅρματος ἀστράψει. ἀστραπήν τινα σημειουμένων κατὰ χρησμὸν τῶν λεγομένων Πυθαϊστῶν, βλεπόντων ὡς ἐπὶ τὸ Ἅρμα, καὶ τότε πεμπόντων τὴν θυσίαν εἰς Δελφούς, ὅταν ἀστράψαντα ἴδωσιν. ἐτήρουν δ' ἐπὶ τρεῖς μῆνας, καθ' ἕκαστον μῆνα ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας καὶ νύκτας, ἀπὸ τῆς ἐσχάρας τοῦ Ἀστραπαίου Διός. ἔστι δ' αὕτη ἐν τῷ τείχει μεταξὺ τοῦ Πυθίου, καὶ τοῦ Ὀλυμπίου. περὶ δὲ τοῦ Ἅρματος τοῦ Βοιωτικοῦ, οἱ μὲν φασὶν ἐκπεσόντος ἐκ τοῦ Ἅρματος ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Ἀμφιαράου κατὰ τὸν τόπον οὗ νῦν ἐστι τὸ ἱερὸν αὐτοῦ, τὸ Ἅρμα ἔρημον ἐνεχθῆναι ἐπὶ τὸν ὁμώνυμον τόπον. οἱ δὲ τοῦ Ἀδράστου συντριβῆναι τὸ Ἅρμα φεύγοντος φασὶν ἐνταῦθα, τὸν δὲ διὰ τοῦ Ἀρείονος σωθῆναι. Φιλόχορος δ' ὑπὸ τῶν κωμητῶν σωθῆναι φησὶν αὐτόν, διὰ τοῦτο ἰσοπολιτείαν αὐτοῖς παρὰ τῶν Ἀργείων ὑπάρξαι. Ἔστι δὲ τῷ ἐκ Θηβῶν εἰς Ἄργος ἀπιόντι ἐν Ἀριστερᾷ ἡ Τάναγρα, ἐν δεξιᾷ κεῖται, καὶ ἡ Ὑρία δὲ τῆς Ταναγραίας νῦν ἐστι, πρότερον δὲ τῆς Θηβαΐδος. ὅπου ὁ Ὑριεὺς μεμύθευται, καὶ ἡ τοῦ Ὠρίωνος γένεσις, ἥν φησι Πίνδαρος ἐν τοῖς διθυράμβοις. κεῖται δ' ἐγγὺς Αὐλίδος. ἔνιοι δὲ τὰς Ὑσίας, Ὑρίαν λέγεσθαί φασι, τῆς Παρασωπίας οὖσαν ὑπὸ τῷ Κιθαιρῶνι, πλησίον Ἐρυθρῶν ἐν τῇ μεσογαίᾳ, ἄποικον Ὑριέων, κτίσμα δὲ Νυκτέως, τοῦ Ἀντιόπης πατρός. Εἰσὶ δὲ καὶ ἐν τῇ Ἀργείᾳ Ὑσιαί, οἱ δ' ἐξ αὐτῆς Ὑσιᾶται λέγονται. Τῶν δ' Ἐρυθρῶν τούτων ἄποικοι αἱ ἐν Ἰωνίᾳ Ἐρυθραί. Καὶ Ἐλεὼν δὲ κώμη Ταναγρική, ἀπὸ τῶν ἑλῶν

λέων ὠνομασμένος. Μετὰ δὲ Σαλγανέα Ἀνθηδὼν πόλις λιμένα ἔχουσα, ἐσχάτη τῆς Βοιωτικῆς παραλίας τῆς πρὸς Εὔβοιαν. καθά περ καὶ ὁ ποιητὴς εἴρηκεν·

Ἀνθηδόνα τ' ἐσχατόωσαν.

Εἰσὶ μὲν τοι ἔτι, καὶ προϊόντι μικρὸν, πολίχναι δύο τῶν Βοιωτῶν, Λάρυμνά τε, παρ' ἣν ὁ Κηφισσὸς ἐκδίδωσι· καὶ ἔτι ἐπέκεινα ἄλλαι ὁμώνυμοι τοῖς Ἀττικοῖς δήμοις. Κατὰ δὲ τὴν παραλίαν ταύτην κεῖσθαι φασὶν Αἰγὰς τὰς ἐν Εὐβοίᾳ, ἐν αἷς τὸ τοῦ Ποσειδῶνος ἱερὸν τοῦ Αἰγαίου. ἐμνήσθημεν δ' αὐτοῦ καὶ πρότερον. Δίαρμα δ' ἐστὶν ἀπὸ μὲν τῆς Ἀνθηδόνος εἰς Αἰγὰς, ἑκατὸν εἴκοσι στάδιοι. ἀπὸ δὲ τῶν ἄλλων τόπων, πολὺ ἐλάττους. κεῖται δ' ἐπὶ ὄρους ὑψηλοῦ τὸ ἱερόν. ἦν δέ ποτε καὶ πόλις. Ἐγγὺς δὲ τῶν Αἰγῶν, καὶ αἱ Ὀρόβιαι. Ἐν δὲ τῇ Ἀνθηδονίᾳ Μεσσάπιον ὄρος ἐστὶν, ἀπὸ Μεσσάπου, ὃς εἰς τὴν Ἰαπυγίαν ἐλθὼν, Μεσσαπίαν τὴν χώραν ἐκάλεσεν. Ἐνταῦθα δὲ καὶ τὰ περὶ τὸν Γλαῦκον μυθεύεται τὸν Ἀνθηδόνιον, ὅν φασιν εἰς κῆτος μεταβαλεῖν. Πλησίον δ' ἐστὶν Ἀνθηδόνος ἱεροπρεπὴς τόπος τῆς Βοιωτίας, ἴχνη πόλεως ἔχων ὁ καλούμενος Ἶσος, συστέλλοντι τὴν πρώτην συλλαβήν. Οἴονται δέ τινες δεῖν γράφειν·

Ἶσόν τε ζαθέην, Ἀνθηδόνα τ' ἐσχατόωσαν·

ἐκτεινομένης τὴν πρώτην συλλαβὴν ποιητικῶς διὰ τὸ μέτρον, ἀντὶ τοῦ

Νῖσάν τε ζαθέην—. Ἡ γὰρ Νῖσα οὐδαμοῦ φαίνεται τῆς Βοιωτίας, ὥς φησιν Ἀπολλόδωρος ἐν τοῖς περὶ νεῶν. ὥστ' οὐκ ἂν εἴη, εἰ μὴ τὴν Νῖσαν οὕτως εἴρηκεν. ἦν γὰρ ὁ Ἶσος πόλις ἐν τῇ Μεγαρικῇ, ἐκεῖθεν ἀπῳκισμένη πρὸς — — δρῶνος ἐκλέλειπται δὲ νῦν. Τινὲς δὲ γράφουσι,

Κρεῦσάν τε ζαθέην—

τὴν νῦν Κρέουσαν δεχόμενοι, τὸ τῶν Θεσπιέων ἐπίνειον ἐν τῷ Κρισαίῳ κόλπῳ ἱδρυμένον. Ἄλλοι δὲ

Φηράς τε ζαθέας—. Ἔστι δὲ τῆς τετρακώμης τῆς περὶ Τάναγραν, Ἐλεῶνος, Ἅρματος, Μυκαλησσοῦ, Φηρῶν. γράφουσι δὲ καὶ οὕτω,

Νῦσάν τε ζαθέην—. κώμη δ' ἐστὶ τοῦ Ἑλικῶνος ἡ Νῦσα. Ἡ μὲν οὖν παραλία τοιαύτη τίς ἡ πρὸς Εὔβοιαν. Τὰ δ' ἑξῆς ἐν τῇ μεσογαίᾳ πεδία ἐστὶ κοῖλα πάντοθεν ἐκ τῶν ἄλλων μερῶν ὄρεσι περικλειόμενα, τοῖς Ἀττικοῖς μὲν πρὸς νότον, πρὸς ἄρκτον δὲ τοῖς Φωκικοῖς. ἀπὸ δὲ τῆς ἑσπέρας ὁ Κιθαιρὼν λοξὸς ἐμπίπτει μικρὸν ὑπὲρ τῆς Κρισαίας θαλάττης, ἔχων τὴν ἀρχὴν συνεχῆ τοῖς Μεγαρικοῖς

ludibus nominatus. Poſt Salganeum Anthedon urbs eſt portum habens, ultima in Bœotico quod Eubœæ oppoſitum eſt litore. quod & Homerus expreſsit, extremæ epitheto eam ornans. Quanquam adhuc paululum progrediens ad oppidula duo peruenies Bœotica, & Larymnam, ad quam ſunt oſtia Cephiſsi: aliaq; ulterius nominib. cum curijs Atticis conuenientia. Ex aduerſo autem huius oræ ſitas aiunt Aegas Euboicas, ubi Neptuni Aegæi templum eſt. harum ſuprà quoque facta eſt à nobis mentio. eô traiectus eſt ab Anthedone ſtadiorum cxx. aliunde multo minor. templum in monte ſitum eſt ſublimi. adfuit olim etiam urbs. Aegis uicinæ fuerunt etiam 7 Orobiæ. In Anthedonia regione eſt etiam Meſſapius mons à Meſſapo dictus, qui cùm Iapygiam ueniſſet, nomen regioni Meſſapiæ indidit. Ad hæc loca etiam fabula refertur Glauci Anthedonij, quem in cetum fuiſſe transformatum perhibent. Prope Anthedonem locus eſt Bœotiæ uenerãdo adſpectu, ueſtigia urbis cõtinens, qui Iſus appellatur, correpta priore ſyllaba. Sunt qui apud Homerum ſic putent ſcribendum.

Iſum ſiue ſacram— cum legatur uulgo: Catal. uerſu

Niſam ſiue ſacram—. 508.

atque hi priorem in Iſus ſyllabam poëtica licentia producunt. quia nullibi in Bœotica inuenitur Niſa, ſicut docet Apollodorus in commentario nauium Homericæ recenſionis. Itaque non locum habet, niſi Iſum fortaſſis Niſæ nomine expreſſerit. Fuit enim Niſa Megaridis urbs, & alia in Bœotiam inde ducta colonia ab * drone. nunc deſijt eſſe. Alij ſcribunt,

Creuſam ſiue ſacram.—.

Creuſam intelligentes, quę etiamnum eſt nauale Theſpienſiũ in ſinu Criſſæo. Alij ſic,

Pheras ſiue ſacras—. ſunt autem Pherę cuius de quatuor Tanagricæ pagis, quorum nomina, Eleon, Harma, Mycaleſſus, Pheræ. Sunt & qui ſcribant:

Nyſam ſiue ſacram.—. Eſt autem Nyſa Heliconis uicus. Atq; ora quidem Bœotiæ maritima, quæ Eubœæ opponitur, talis eſt. Quæ ſequuntur in continente, planicies ſunt undiquaque reliquis ſui partibus montibus incluſa, Atticis uerſus auſtrum, Phocicis uerſus ſeptentrionem. ab occaſu Cithæron obliquus incidit paulum ſupra Criſſæum mare, initium habens Atticis ac Megaricis

ricis montibus contiguum, deinde in campos sese torquens, & ad Thebas desinens. Campi hi partim stagnant fluminibus in eos diffusis. qui cum incidant, effluxusq; etiam alicubi inueniant, aliæ planicies resiccãtur, aliæ omnis generis culturam fructusque ferunt. Sed cum solùm istud in profundo cauernosum sit, sæpenumero terræmotus facti atroces, meatum alios obsturauerunt, alios reserauerunt, quosdam ipsa in superficie, alios per cuniculos. ita fit ut aquæ etiam aliæ per occultos meatus labantur, aliæ in superficie, tam lacuum quam fluuiorum. Porrò autem meatibus in imò obstructis, euenit ut paludes auctæ ad habitata usq; loca sese proferant: ita sanè, ut urbes quoque & regiones absorbeantur. rursumque uel ijsdem uel alijs apertis emergant: itaq; eadem loca aliâs nauigentur, aliâs pedestri itinere peruadi possint: & eædem urbes aliâs ad paludem, aliâs procul ab eadem sitæ uisantur. Hoc autem duobus euenire modis potest. Nam aut manent immotæ urbes, quando aquarum incrementum tantum non est, ut inundet eas, positis edito loco ædificijs: aut deceditur, reficiunturq; & denuò inhabitantur eæ, quando incolæ metu illuuiei & periculi aliò concedunt in remotiora aut sublimiora loca. Id uerò consequens est, sic instauratas urbes pristinum seruare nomen: etiam si id ductum fuerit à re aliqua, quam postmodo ibidem non inuenias. Etenim probabile est dictas fuisse Platæas à remorũ palma seu latitudine, quæ est Græcis plate, ac Platæẽses appellatos qui remigio uictum quærerent. quod nomẽ nũc in eos propriè non competeret, cûm procul à palude habitent. Helos quoque Eleon, &

8 Eilesion dicta fuere, quòd prope lacus sitæ essent. quæ omnia nunc non ita habent, uel quod deintegro condita sunt, uel quia postea tẽporis aqua defluente lacus admodum subsederit. Atque hoc quidem fieri potuisse, cum primis ostendit Cephissus amnis Copaidem implens paludem. urbs enim ea Copæ inde nominantur, hoc est remi, & lacui nomen est Copais, quòd ita fuit aquis auctus, ut de submersione periculum esset urbi. Posteà non procul à Copis hiatus terræ factus amni alueum aperuit subterraneum, eumq; ad XXX usque stadia producens, in superficiem erumpere sinit apud Larymnam Locridis, quę superior dicitur. (.alia enim est Bœo

ρικοῖς καὶ τοῖς Ἀττικοῖς ὄρεσιν. εἶτ᾽ ἀποστρέφων εἰς τὰ πεδία, παυόμενος δὲ περὶ τὴν Θηβαΐαν. Τῶν δὴ πεδίων τούτων τὰ μὲν λιμνάζει, ποταμῶν ἀναχεομένων εἰς αὐτά· τῶν δ᾽ ἐμπιπτόντων, εἶτα ἐκρύσεις λαμβανόντων, τὰ μὲν ἀνέψυκται, τὰ δὲ καὶ γεωργεῖται παντοδαπῶς διὰ τὴν εὐκαρπίαν. Ὑπάντρου δὲ καὶ σηραγγώδους οὔσης κατὰ βάθος τῆς γῆς, σεισμοὶ γενόμενοι πολλάκις ἐξαίσιοι, τοὺς μὲν ἔφραξαν τῶν πόρων, τοὺς δὲ ἀνέῳξαν· τοὺς μὲν μέχρι τῆς ἐπιφανείας, τοὺς δὲ διὰ ὑπονόμων. συμβαίνει δὴ καὶ τοῖς ὕδασι, τοῖς μὲν δι᾽ ὑπονόμων φέρεσθαι τὰ ῥεῖθρα. τοῖς δ᾽ ἐπιπολῆς, τοῖς τε λιμναίοις, καὶ τοῖς ποταμίοις. ἐγχωσθέντων δὲ τῶν κατὰ βάθος τῶν πόρων, αὔξεσθαι λίμνας συμβαίνει μέχρι τῶν οἰκουμένων τόπων, ὥστε καὶ πόλεις καταπίνεσθαι καὶ χώρας, ἀνοιχθέντων δὲ τῶν αὐτῶν, ἢ ἄλλων, ἀνακαλύπτεσθαι, καὶ τοὺς αὐτοὺς τόπους ποτὲ μὲν πλεῖσθαι, ποτὲ δὲ πεζεύεσθαι, καὶ τὰς αὐτὰς πόλεις, ποτὲ μὲν ἐπὶ τῇ λίμνῃ, ποτὲ δὲ ἄπωθεν κεῖσθαι. Διττῶς δὲ τοῦτο δύναται. ἢ γὰρ μενουσῶν ἀκινήτων τῶν πόλεων, ὅταν ἡ αὔξησις τῶν ὑδάτων ἥττων ᾖ τῆς ὑπορχύσεως, διὰ τὸ ὕψος τῶν οἰκήσεων· ἢ διὰ ἀπόστασιν, καὶ διὰ ἀνοικισμόν, ὅταν διὰ τὸν πλησιασμὸν κινδυνεύσαντες πολλάκις ἀπαλλαγὴν ποιήσωνται τοῦ φόβου, τὴν μετάληψιν τῶν χωρίων τῶν ἄπωθεν, ἢ τῶν ἐν ὕψει. παρακολουθεῖ δὲ τοῖς οὕτως ἀνοικισθεῖσι, τὸ τὴν αὐτὴν προσηγορίαν φυλάττειν, ἐτύμως πρότερον λεγομένοις ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος τοπικῶς, νῦν μηκέτ᾽ ἔχουσιν ὡς πρότερον. πλαταιὰς γὰρ ἀπὸ τῆς πλάτης τῶν κωπῶν εἰρῆσθαι, πιθανόν. καὶ πλαταιέας τοὺς ἀπὸ κωπηλασίας ζῶντας. ἀλλὰ νῦν ἄπωθεν τῆς λίμνης οἰκοῦντες, οὐκέτ᾽ ἂν προσαγορεύοιντο ἐτύμως. ἕλος τε καὶ ἐλεὼν, καὶ Εἰλέσιον ἐκλήθη διὰ τὸ ἐπὶ ἕλεσιν ἱδρύεσθαι. νῦν δὲ οὐχ᾽ ὁμοίως ἔχει τὰ πάντα, ἢ ἀνοικισθέντων, ἢ τῆς λίμνης ἐπὶ πολὺ ταπεινωθείσης, διὰ τὰς ὕστερον γενομένας ἐκρύσεις· καὶ γὰρ τοῦτο δυνατόν. Δηλοῖ δὲ καὶ ὁ Κηφισσὸς τοῦτο μάλιστα, τὴν Κωπαΐδα λίμνην πληρῶν. αὐξομένης γὰρ αὐτῆς, ὥστε κινδυνεύειν καταποθῆναι τὰς Κώπας, ὅ, τε ποιητὴς ὀνομάζει, καὶ ἀπ᾽ αὐτῶν ἡ λίμνη τὴν ἐπωνυμίαν εἴληφε. χάσμα δὲ γενηθὲν πρὸς τῇ λίμνῃ πλησίον τῶν Κωπῶν, ἀνέῳξεν ὑπὸ γῆς ῥεῖθρον ὅσον τριάκοντα σταδίων, καὶ ἐδέξατο τὸν ποταμόν· εἶτα δ᾽ ἐξέρρηξεν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν κατὰ Λάρυμναν τῆς Λοκρίδος, τὴν ἄνω (.ἔστι γὰρ ἑτέρα δ᾽ ἣν εἴπομεν ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ ἡ Βοιωτική,

πική, ἣν προσέθεσαν Ῥωμαῖοι τῇ ἄνω.) καλεῖται δ' ὁ τόπος Ἀγχόη. ἔστι δὲ λίμνη ὁμώνυμος. ἐντεῦθεν δ' ἤδη ὁ Κηφισσὸς ἐκδίδωσιν εἰς τὴν θάλατταν. τότε μὲν οὖν παυσαμένης τῆς πλημμυρίδος, παῦλα καὶ τοῦ κινδύνου τοῖς προσοικοῦσιν ὑπῆρξε, πλὴν τῶν ἤδη καταποθεισῶν πόλεων. πάλιν δ' ἐγχουμένων τῶν πόρων, ὁ μεταλλευτὴς Κράτης ἀνὴρ Χαλκιδεὺς ἀνακαθαίρειν τὰ ἐμφράγματα ἐπαύσατο, στασιασάντων τῶν Βοιωτῶν. καίπερ ὡς αὐτὸς ἐν τῇ πρὸς Ἀλέξανδρον ἐπιστολῇ φησίν, ἀνεψυγμένων ἤδη πολλῶν, ἐν οἷς οἱ μὲν τὸν Ὀρχομενὸν οἰκεῖσθαι τὸν ἀρχαῖον ὑπελάμβανον. οἱ δ' Ἐλευσῖνα, καὶ Ἀθήνας παρὰ τὸν Τρίτωνα ποταμόν, λέγεται καὶ ἐπὶ Κέκροπα, ἡνίκα τῆς Βοιωτίας ὑπῆρξε καλουμένης τότε Ὠγυγίας, ἀφανισθῆναι δὲ ταύτας ἐπικλυσθείσας ὕστερον. γενέσθαι δέ φασι καὶ περὶ Ὀρχομενὸν χάσμα, καὶ δέξασθαι τὸν Μέλανα ποταμὸν τὸν ῥέοντα διὰ τῆς Ἁλιαρτίας, καὶ ποιοῦντα ἐνταῦθα τὸ ἕλος τὸ φύον τὸν αὐλητικὸν κάλαμον. ἀλλ' οὗτος ἠφάνισται τελέως. εἴτε τοῦ χάσματος διαχέαντος αὐτὸν εἰς ἀδήλους πόρους, εἴτε τῶν περὶ Ἁλίαρτον ἑλῶν καὶ λιμνῶν προσαναλισκόντων αὐτόν, ἀφ' ὧν ποιήεντα καλεῖ τὸν τόπον ὁ ποιητής·

—Καὶ ποιήενθ' Ἁλίαρτον λέγων.

Οὗτοι μὲν ἐκ τῶν Φωκικῶν ὀρῶν οἱ ποταμοὶ καταφέρονται, ὧν ὁ Κηφισσὸς ἐκ Λιλαίας Φωκικῆς πόλεως τὴν ἀρχὴν λαμβάνει, καθάπερ καὶ Ὅμηρος φησίν·

οἵτε Λίλαιαν ἔχον πηγῆς ἔπι Κηφισσοῖο.

Διὰ Ἐλατείας δὲ ῥυεὶς μεγίστης τῶν ἐν Φωκεῦσι πόλεων, καὶ διὰ Παραποταμίων, καὶ Φανοτέων ὁμοίως Φωκικῶν πολισμάτων, εἰς Χαιρώνειαν τῆς Βοιωτίας πρόεισιν. εἶτα διὰ τῆς Ὀρχομενίας, καὶ τῆς Κορωνιακῆς εἰς τὴν Κωπαΐδα λίμνην ἐξίησι. καὶ ὁ Περμησσὸς δὲ καὶ ὁ Ὀλμειὸς ἐκ τοῦ Ἑλικῶνος συμβάλλοντες ἀλλήλοις, εἰς τὴν αὐτὴν ἐμπίπτουσι λίμνην τὴν Κωπαΐδα τοῦ Ἁλιάρτου πλησίον. καὶ τὰ τούτου δὲ ῥεύματα εἰς αὐτὴν ἐμβάλλει. ἔστι μὲν οὖν μεγάλη, τὴν περίμετρον ἔχουσα ὀγδοήκοντα καὶ τριακοσίων σταδίων. αἱ δὲ ἐκρύσεις οὐδαμοῦ φαίνονται πλὴν τοῦ δεχομένου τὸν Κηφισσὸν χάσματος καὶ τῶν ἑλῶν, μεταξὺ κειμένων λειμώνων, ἔστιν ἥ τε τριφυλία, καὶ ἡ Κωπαΐς. μέμνηται καὶ Ὅμηρος·

ὅς ῥ' ἐν Ὕλῃ ναίεσκε μέγα πλούτοιο μεμηλώς, λίμνῃ κεκλιμένος Κηφισίδι.

οὐ γὰρ λίμνην τὴν Κωπαΐδα βούλεται λέγειν, ὡς οἴονταί τινες, ἀλλὰ τὴν Ὑλικὴν προ-

tica Larymna, de qua diximus, ad mare sita: ideoq; Romani superiorem adposuerunt.) Loco nomen est Anchoë, eodemq; nomine lacus. ibiq; demum Cephissus in mare exit. Tunc itaque eluuie desinente, accolæ etiam periculo sunt liberati: demtis ijs urbibus quę iam erant absorptæ. Cùm autem meatus denuò obstruerentur, uir Chalcidensis qui cretam effodiebat, desijt repurgare obstructiones, quia Bœotis seditio inciderat: quanquã, ut ipse in epistola ad Alexandrũ scribit multaq; iam resiccata essent loca. Hac nonnulli situm fuisse putant antiquum Orchomenũ. alij Eleusinem & Athenas ad Tritonem fluuium, ætate Cecropis, cùm is Bœotiæ præesset tunc Ogygiæ dictæ. Sed has aiunt urbes deinde diluuio abolitas. Ferunt etiam apud Orchomenum terram hiatu diductam recepisse Melanem fluuium qui per agrum Haliartium fluens, paludem ibi facit, quæ calamum tibijs aptum producit. Cæterùm is fluuius omnino perijt: siue eũ hiatus in meatus diffudit obscuros, siue lacus eum & paludes circa Haliartum absumserunt, ob quas herbosum Haliartum Homerus appellat.

Hi fluuij è montibus promanant Phocicis. *Iliad.β.503.*
interq; eos Cephissus è Lilæa oritur Phocica urbe: quod & Homerus notauit:

Quiq; Lilæam habent Cephisi fontibus apta. *ibid.523*

Is per Elateam fluens Phocicarũ urbium maximam, ac per Parapotamios & Phanoteos, ipsa quoque Phocidis oppida, ad Chæroneam Bœotiæ pergit: deinde per agrum Orchomeni & Coroneæ in Copaidem exit lacum. Permessus quoque & Olmeus fluuij ex Helicone confluentes in eandem Copaidem paludem prope Haliartum incidunt.

* 9 Sed & huius aquæ eodem incidũt. 9

Est itaque locus magnus, ambitu CCCXXC stadiorum. exitus eius nusquam apparent, demto hiatu qui Cephyssum excipit ac paludibus, quas prata interiacent. Est autem Hylæa seu Hylica palus diuersa à Copaide. Meminit Homerus.

Ille habitabat Hylam, Cephisida ponẽ paludem *Iliad ε.708.*
Prædiues—.

non enim, quod placuit quibusdam, lacum Copaidem uoluit innuere, sed Hylicam deriuato

riuato nomine, sicut à lyra lyricum dicimus.
Neq; eos probo, qui legunt,
Ille habitabat Hydam.——.

Nam Hyda quidem in Lydia est: ita Homerus:

Iliad. υ. 384. Ciuis Hydæ pinguis, sub Tmoli saxa niualis.

Hyla uerò Bœotica est urbs ideoque his uerbis
——Cephisida ponè paludem:
additur iuxtà habitasse reliquos Bœotos. Copais enim magna est, neque in Thebaide sita * & exilis, inde per meatus impleta * sita inter Thebas atque Anthedonem. Homerus Hylam singulari effert numero, aliquando producens primam syllabam, ut in Catalogo:

uers. 500. ——Quiq; Hylam, & qui Peteonem.

atque hoc quidem poëtica usus licẽtia. Aliquando etiam corripit. ut cùm de sutore Tychio dicit, qui Aiacis clypeum confecisset, facilè princeps eorum qui idem exercitarent artificium:

Iliad. η. 220. Ille habitabat Hylæ.——.

Quo quidem loco sunt qui perperam pro Hyla Hydam scribant: est enim Hyde urbs Lydiæ: unde scutum Aiax non puto erat petiturus † paludes ordinem deinceps sequentium locorum † uerbis comprehendi perspicuè, quòd † nominibus locorum, atque † difficilè ait in tam multis, ijsq; obscuris plerisque & mediterraneis locis nunquam ab ordine aberrare. Ora maritima hæc cõmoditatis plus habet, & cùm mare, tum maritima loca sunt notiora: & ordo etiam rectiùs indicatur. Itaque nos etiam inde tentabimus † hæc aũt omittentes † enumerationem adijcientes, quidquid utile erit † nobis, ab illo autem præteritum incipit † & Aulidis, de quibus diximus. Schœnus aũt locus est regionis Thebaicæ in uia quæ Anthedonem ducit: distatq; à Thebis circiter L stadia, fluit per eũ amnis nomine Schœnus. Scolus porrò uicus est Parasopiæ regionis sub Cithærone, locus habitatu difficilis & asper. unde prouerbium,

Nec Scolum ipse ibi, aliumúe sequeris euntem.

Pentheũ quoq; eò deductũ ferunt à Bacchis discerptũ fuisse. Fuit alia Scolus urbs ex ijs q̃ circa Olynthũ erant. Hoc etiã dictũ fuit, Parasopios pagũ fuisse Heracleę Trachinię. quem Aso-

παραγορευομένην, τῇ προσῳδίᾳ, ὡς λυρικὴν ἀπὸ τῆς πλησίον πόλεως, ἣν καλοῦσιν Ὕλας, ὡς λύρας καὶ θύρας. οὔτε Ὕδην, ὥς τινες γράφουσιν·
Ὅς ῥ' ἐν Ὕδῃ ναίεσκεν——. ἡ μὲν γὰρ ἐστὶν ἐν Λυδίᾳ,
Τμώλῳ ὑπὸ νιφόεντι, Ὕδης ἐν πίονι δήμῳ.
ἡ δὲ Βοιωτική. ἐπιφέρει γοῦν τὸ
Λίμνῃ κεκλιμένος Κηφισίδι,—— * ——Παρὰ δὲ οἱ ἄλλοι
Ναῖον Βοιωτοί——.
ἡ μὲν γὰρ ἐστὶ μεγάλη, καὶ οὐκ ἐν τῇ Θηβαΐδι, καὶ μικρὰ ἐκεῖθεν διὰ ὑπονόμων πληρουμένη, κειμένη μεταξὺ Θηβῶν καὶ Ἀνθηδόνος. Ὅμηρος δ' ἑνικῶς ἐκφέρει, ποτὲ μὲν ἐκτείνων τὴν πρώτην συλλαβὴν, ὡς ἐν τῷ Καταλόγῳ,
——Ἠδ' Ὕλην καὶ Πετεῶνα,
ποιητικῶς. ποτὲ δὲ συστέλλων· ὅς ῥ' ἐν Ὕλῃ ναίεσκεν ὁ Τύχιος
Σκυτοτόμων ὄχ' ἄριστος Ὕλῃ ἔνι οἰκία ναίων.
Οὐδ' ἐνταῦθα εὖ γραφόντων τινῶν Ὕδῃ ἔνι. οὐ γὰρ ὁ Αἴας ἐκ τῆς Λυδίας τὸ σάκος μετεπέμπετο.—— —— λίμναι τὴν τάξιν τῶν ἐφεξῆς τόπων.—— —— λέγω περιληφθῆναι σαφῶς ὅτι—— —— τοῖς ὀνόμασι τῶν τόπων, τόν τε—— —— χαλεπὸν φησὶν ἐν τοσούτοις καὶ ἀσήμοις τοῖς πλείστοις, καὶ ἐν μεσογαίᾳ, μηδαμοῦ τῇ τάξει διαπεσεῖν. ἡ παραλία δ' ἔχει τι πλεονέκτημα πρὸς τοῦτο, καὶ γνωριμώτεροι οἱ τόποι καὶ ἡ θάλαττα. τό γε ἑξῆς ὑπαγορεύεσθαι βέλτιον. διόπερ καὶ ἡμεῖς ἐκεῖθεν πειρώμεθα—— —— ἐνταῦθα δ' ἐάσαντες τοῦτο τὸ—— —— ἀρίθμησιν προστιθέντες ὅ,τι ἂν χρήσιμον ᾖ—— —— ἡμῖν. ὑπ' ἐκείνου δὲ παραληφθὲν ἄρχεται—— ——
Καὶ τῆς Αὐλίδος, περὶ ὧν εἰρήκαμεν. Σχοῖνος δ' ἐστὶ χώρα τῆς Θηβαϊκῆς ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν ἐπὶ Ἀνθηδόνος, διέχουσα Θηβῶν ὅσον πεντήκοντα σταδίους. ῥεῖ δὲ καὶ ποταμὸς διὰ αὐτῆς Σχοινοῦς. Σκῶλος δ' ἐστὶ κώμη τῆς Παρασωπίας ὑπὸ τῷ Κιθαιρῶνι, δυσοίκητος τόπος καὶ τραχὺς, ἀφ' οὗ καὶ ἡ παροιμία·
Εἰς Σκῶλον μήτ' αὐτὸς ἴμεν, μήτ' ἄλλῳ ἕπεσθαι.
Καὶ Πενθέα δὲ ἐνθένδε καταγόμενον διασπασθῆναι φασίν. ἦν δὲ καὶ τῶν περὶ Ὄλυνθον πόλεων ὁμώνυμος αὐτῇ Σκῶλος. εἴρηται δ' ὅτι Παρασώπιοι καὶ κώμη τις καλεῖται ἐν Ἡρακλείᾳ τῇ Τραχινίᾳ, παρ' ἣν ῥεῖ Ἀσω-

ῥεῖ Ἀσωπὸς ποταμὸς, καὶ ὅτι ἐν Σικυῶνι ἄλλος ἐστὶ ποταμὸς Ἀσωπὸς, καὶ ἡ χώρα Ἀσωπία, δι' ἧς ῥέουσι καὶ οἱ ἄλλοι ποταμοὶ ὁμώνυμοι τῷ ποταμῷ τούτῳ. ὁ Ἐτεωνὸς δὲ Σκάρφη μετωνομάσθη, καὶ αὕτη δὲ ἐστὶ Παρασωπίας. ὁ γὰρ Ἀσωπὸς καὶ ὁ Ἰσμηνὸς διὰ τοῦ πεδίου ῥέουσι τοῦ πρὸ τῶν Θηβῶν. ἔστι δὲ καὶ ἡ Δίρκη κρήνη, καὶ Ποτνιαί, ἐφ' ὧν μυθεύεται τὰ περὶ τὸν Ποτνιέα Γλαῦκον τὸν διασπασθέντα ὑπὸ τῶν Ποτνιάδων ἵππων περὶ τὴν πόλιν πλησίον. καὶ ὁ Κιθαιρὼν δὲ οὐκ ἄπωθεν τῶν Θηβῶν τελευτᾷ, περὶ αὐτὴν δὲ ὁ Ἀσωπὸς ῥεῖ, τὴν ὑπώρειαν αὐτοῦ κλύζων, καὶ ποιῶν τοὺς Παρασωπίους εἰς κατοικίας πλείονας διῃρημένους, ἅπαντας δὲ ὑπὸ Θηβαίοις ὄντας. ἕτεροι δ' ἐν τῇ Πλαταιῶν φασὶ τόν τε Σκῶλον, καὶ τὸν Ἐτεωνόν, καὶ τὰς Ἐρυθράς. καὶ γὰρ παρὰ Πλαταιάς, καὶ παρὰ Τάναγραν ἐκδίδωσιν. ἐν δὲ τῇ Θηβαίων εἰσί, καὶ αἱ Θεράπναι, καὶ ὁ Τευμησσός, ὃν ἐκόσμησεν Ἀντίμαχος διὰ πολλῶν ἐπῶν, τὰς μὴ προσούσας ἀρετάς, διαριθμούμενος·

ἔστι τις ἠνεμόεις ὀλίγος λόφος.

γνώριμα δὲ τὰ ἔπη. Θέσπειαν δὲ πλέον, τῆς νῦν Θεσπιὰς πολλῶν ὀνομάτων, τῶν μὲν ἀμφοτέρως λεγομένων καὶ ἑνικῶς καὶ πληθυντικῶς, καθάπερ καὶ ἀρρενικῶς καὶ θηλυκῶς, τῶν δ' ὁποτέρως. ἔστι δὲ πόλις πρὸς τῷ Ἑλικῶνι, νοτιωτέρα αὐτοῦ, ἐπικειμένη δὲ τῷ Κρισαίῳ κόλπῳ καὶ αὐτή, καὶ ὁ Ἑλικών. ἐπίνειον δ' ἔχουσιν αἱ Θεσπιαὶ Κρέουσαν, ἣν καὶ Κρεουσίαν καλοῦσιν. ἐν δὲ τῇ τῶν Θεσπιέων ἐστὶ καὶ ἡ Ἄσκρη κατὰ τὸ πρὸς Ἑλικῶνα μέρος, ἡ τοῦ Ἡσιόδου πατρίς. ἐν δεξιᾷ γάρ ἐστι τοῦ Ἑλικῶνος, ἐφ' ὑψηλοῦ καὶ τραχέος τόπου κειμένη, ἀπέχουσα τῶν Θεσπιῶν ὅσον τετταράκοντα σταδίους, ἣν καὶ κεκωμῴδηκεν αὐτὸς ἐκεῖνος περὶ τοῦ πατρὸς λέγων, ὅτι ἐκ Κύμης τῆς Αἰολίδος,

νάσσατο δ' ἄγχ' Ἑλικῶνος ὀϊζυρῇ ἐνὶ κώμῃ,
Ἄσκρῃ, χεῖμα κακῇ, θέρει ἀργαλέῃ, οὐδέ ποτ' ἐσθλῇ.

ὁ δὲ Ἑλικὼν συνεχής ἐστι τῇ Φωκίδι ἐκ τῶν πρὸς ἄρκτον αὐτῆς μερῶν. μικρὰ δὲ καὶ ἐκ τῶν πρὸς ἑσπέραν καὶ τὸν ὕστατον λιμένα τῆς Φωκίδος, ὃν καλοῦσιν ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος Μυχόν. ὑπέρκειται γὰρ μάλιστα τοῦ λιμένος τοῦ Κρισαίου κόλπου, ὅ τε Ἑλικὼν καὶ ἡ Ἄσκρη, καὶ ἔτι αἱ Θεσπιαί, καὶ τὸ ἐπίνειον αὐτῆς ἡ Κρέουσα. τοῦτο δὲ καὶ κοιλότατον νομίζεται τὸ μέρος τοῦ Κρισαίου κόλπου, καὶ ἁπλῶς τοῦ Κορινθιακοῦ. στάδιοι δ' εἰσὶν ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τοῦ λιμένος εἰς Κρέουσαν ἐνενήκοντα — — ἐντεῦθεν δὲ ἑκατὸν εἴκοσι, ἕως

quem Asopus allueret fluuius, itemque apud Sicyonem alium Asopum fluxisse & regionem Asopiam, quam & alij amnes huic cognomines permearent. Eteonus postmodò Scarphe cepit appellari, situs ipse etiam in Parasopia. Nam Asopus & Ismenus per planiciem feruntur quæ est ante Thebas. Est ibi etiam fons Dirce, & Potniæ: ad quas ferunt Glaucum Potniensem à Potniadibus equabus fuisse discerptum, prope ipsam urbem. Cæterùm & Cithæron mons haud procul Thebis desinit, ipsiusque radices alluens Asopus Parasopios facit in plures diuisos pagos, omnes Thebanis subiectos. Alij Plataicæ regioni adscribunt Scolum, Eteonum, Erythras. iuxta Platæas enim & Tanagram exit Asopus. In Thebana sunt etiam Therapnæ, & Teumessus, quem Antimachus multis uersibus exornauit, uanis laudibus celebrans:

Exit uentosas non magnus collis in auras,

& reliqua. notum enim est carmen. Thespia, quam etiam Thespias uocant (multa enim nomina & singulari & plurali numero usurpantur, itemque masculino aut fœminino, aut etiam neutro genere.) urbs est ad Heliconem sita, uersus Austrum. incumbit & ipsa, & mons Helicon sinui Crisæo. Naua le habent Thespiæ Creusam, quod etiam Creusiam dicunt. In Thespiensi regione est etiam Ascra Hesiodi patria, ad dextram Heliconis loco sublimi & aspero sita, circiter XL à Thespea stadijs. Hanc ipse poeta traducit de patre suo scribens, eum Cuma Aeolica profectum

In misero pago sedes, Helicone sub alto
Ascram delegisse sibi, quæ tempore nullo
Commoda difficiles hyemes, faciatque molestas
Aestates. — *Operibus. 637.*

Helicon autem Phocidis partibus septentrionem spectantibus est contiguus ac nonnihil etiam occiduis & ultimo portui Phocidis, quē ab euentu Mychum quasi intimum secessum dicunt. nam iuxta illū maximè portum Crisæo sinui imminent Helicon, Ascra, Thespiæ, & earum nauale Creusa. atque hæc existimatur cauissima pars Crisæi, omninoque Corinthiaci esse sinus. Stadia sunt à Mycho Creusam usque † atque hinc CXX, us-

que ad promontorium quod † dicitur. In cauissima huius sinus parte sitæ sunt Pagæ & Oenoa, de quibus diximus. Helicon uerò haud longe à Parnasso dissitus, altitudine & ambitu ei respondet uterq; mons est saxosus, neque niualis, & spacio non amplo circũscribitur. In Helicone sunt fanum Musarum, & Hippucrene qui est fons ab equo factus, & antrum Libethridum nympharum. unde coniecturam facere quis posit, Thraces fuisse qui Heliconem. Musis consecrauerunt: qui Pieriam quoq;, Libethrum, & Pimpliam ijsdem deabus dedicauerunt. ij fuerunt Pieres dicti: qui cùm defecissent, Macedones loca ista obtinuerunt. Id quoq; traditum est, Thraces quondã, & Pelasgos, aliosq; barbaros ui Bœotis facta Bœotiam istam inhabitasse. Thespiæ antiquitus nobilitati sunt cupidinæ Praxitelis, quem is à se sculptum Glyceræ meretrici dono dedit, eaque in patria sua (nam Thespiensis fuit.) dedicauit. Thespias ergo proficiscebantur initiò cupidinis spectandi gratia, cùm aliâs ibi nihil admodum esset spectatu dignũ. Nunc ea urbs, & Tanagra solæ omnium Bœoticarum constant urbium: cæterarum rudera & nomina supersunt. Thespijs Homerus accenset Græam, & Mycalessum, de quib. dictum est. itidem & de reliquis.

Iliad. β. 500. Qui circum Harma habitant, atque Hilesium, uel Erythras
Quiq; Eleona tenent, quiq; Hylen, qui Peteonem
Ocaleam, Medeonaque pulcris oppida muris.

Peteon uicus est agri Thebani prope uiam quæ Anthedonem ducit. Ocalea medio loco iacet inter Haliartũ & Alalcomenium, XXX stadijs. utrinque distans præterfluit eam amnis non magnus, eiusdem nominis. Medeon Phocidis urbs in Crisæo sinu à Bœotica abest stadijs CLX: Bœoticus Medeon nomẽ ab illa habet, Onchesto uicinis sub Phœnicio monte, unde & Phœnicis appellatur. Mons iste Thebanæ regioni adscribitur. Peteon autem Haliartiæ, & Medeon, & Ocalea. Subiungit porrò Homerus.

Copas, Eutresin, Thisben ditemque columbis.

De Copis dictum est. iacet uersus septentriones ad lacum Copaidem. reliquæ urbes in orbẽ sunt circa eũdẽ sitæ. Acræphia, Phœ-

ὡς τὴν ἄκραν — — καλοῦσιν. ἐν δὲ τῷ κοιλοτάτῳ τοῦ κόλπου τούτου, συμβέβηκε τὰς Πηγὰς κεῖσθαι καὶ τὴν Οἰνόην, περὶ ἧς εἰρήκαμεν. ὁ μὲν οὖν Ἑλικὼν οὐ πολὺ διεστηκὼς τοῦ Παρνασοῦ ἐνάμιλλός ἐστιν ἐκείνῳ, κατά τε ὕψος καὶ περίμετρον. ἄμφω γὰρ χιονόβολα τὰ ὄρη, καὶ πετρώδη. περιγράφεται δ᾽ οὐ πολλῇ χώρᾳ. ἐνταῦθα δ᾽ ἐστὶ τό τε τῶν Μουσῶν ἱερὸν, καὶ ἡ ἵππου κρήνη, καὶ τὸ τῶν Λιβηθρίδων νυμφῶν ἄντρον. ἐξ οὗ τεκμαίροιτ᾽ ἄν τις, Θρᾶκας εἶναι τοὺς τὸν Ἑλικῶνα ταῖς Μούσαις καθιερώσαντας. οἳ καὶ τὴν Πιερίαν καὶ τὸ Λείβηθρον, καὶ τὴν Πίμπλειαν ταῖς αὐταῖς θεαῖς ἀνέδειξαν. ἐκαλοῦντο δὲ Πίερες. ἐκλιπόντων δ᾽ ἐκείνων, Μακεδόνες νῦν ἔχουσι τὰ χωρία ταῦτα. Εἴρηται δ᾽ ὅτι τὴν Βοιωτίαν ταύτην ἐπῴκισάν ποτε Θρᾷκες, βιασάμενοι τοὺς Βοιωτοὺς, καὶ Πελασγοὶ, καὶ ἄλλοι βάρβαροι. Αἱ δὲ Θεσπιαὶ, πρότερον μὲν ἐγνωρίζοντο διὰ τὸν ἔρωτα τὸν Πραξιτέλους, ὃν ἔγλυψε μὲν ἐκεῖνος, ἀνέθηκε δὲ Γλυκέρα ἡ ἑταίρα Θεσπιεῦσιν ἐκεῖθεν οὔσα τὸ γένος, λαβοῦσα δῶρον παρὰ τοῦ τεχνίτου. πρότερον μὲν οὖν ὀψόμενοί τινες τὸν ἔρωτα ἀνέβαινον ἐπὶ τὴν θέαν, ἄλλως οὐκ οὖσαν ἀξιοθέατον. νυνὶ δὲ μόνη συνέστηκε τῶν Βοιωτικῶν πόλεων, καὶ Τάναγρα. τῶν δ᾽ ἄλλων ἐρείπια, καὶ ὀνόματα λέλειπται. Ταῖς δὲ Θεσπιαῖς ὁ ποιητὴς καταλέγει Γραῖαν καὶ Μυκαλησσὸν, περὶ ὧν εἰρήκαμεν. ὡς δ᾽ αὕτως καὶ περὶ τῶν ἄλλων·

Οἵ δ᾽ ἀμφ᾽ Ἅρμ᾽ ἐνέμοντο, καὶ Εἰλέσιον, καὶ Ἐρυθράς,
Οἵ τ᾽ Ἐλεῶν᾽ εἶχον, ἠδ᾽ Ὕλην, καὶ Πετεῶνα.
Ὠκαλέην, Μεδεῶνά τ᾽ —

Πετεὼν δὲ κώμη τῆς Θηβαΐδος ἐγγὺς τῆς ἐπ᾽ Ἀνθηδόνα ὁδοῦ. ἡ δ᾽ Ὠκαλέη μέση Ἁλιάρτου καὶ Ἀλαλκομενίου, ἑκατέρου τριάκοντα σταδίους ἀπέχουσα. παραῤῥεῖ δ᾽ αὐτὴν ποτάμιον ὁμώνυμον. Μεδεὼν δ᾽ ὁ μὲν Φωκικὸς ἐν τῷ Κρισαίῳ κόλπῳ, διέχων Βοιωτίας σταδίους ἑκατὸν ἑξήκοντα. ὁ δὲ Βοιωτικὸς ἀπ᾽ ἐκείνου κέκληται. πλησίον δ᾽ ἐστὶν Ὀγχηστοῦ ὑπὸ τῷ Φοινικίῳ ὄρει, ἀφ᾽ οὗ καὶ μετωνόμασται Φοινικίς. τῆς δὲ Θηβαΐας, καὶ τοῦτο λέγεται, Πετεὼν δὲ τῆς Ἁλιαρτίας, καὶ Μεδεὼν, καὶ Ὠκαλέα. Εἶτά φησιν Ὅμηρος·

Κώπας, Εὔτρησίν τε, πολυτρήρωνά τε Θίσβην.

Περὶ μὲν οὖν Κωπῶν εἴρηται. πεσάρκτιος δὲ ἐστὶν ἐπὶ τῇ Κωπαΐδι λίμνῃ. αἱ δ᾽ ἄλλαι κύκλῳ εἰσὶν αἱ δέ· Ἀκραιφίαι, Φοινικίς,

νικὸς, Ὀγχηστὸς, Ἁλίαρτος, Ὠκάλεαι, Ἀλαλκομεναὶ, Τιλφούσιον, Κορώνεια. καὶ τό γε παλαιὸν οὐκ ἦν τῆς λίμνης κοινὸν ὄνομα, ἀλλὰ καθ' ἑκάστην πρὸς αὐτῇ κατοικίαν ἐκείνης ἐπώνυμος ἐλέγετο, Κωπαῒς μὲν τῶν Κωπῶν, Ἁλιαρτὶς δὲ Ἁλιάρτου, καὶ οὕτως ἐπὶ τῶν ἄλλων. ὕστερον δ' ἡ πᾶσα Κωπαῒς ἐλέχθη, κατ' ἐπικράτειαν. κοιλότατον γὰρ ὑπάρχει τὸ χωρίον, φησὶ Πίνδαρος, καὶ Κηφισσίδα καλεῖ ταύτην. παρατίθησι γοῦν τὴν Τιλφῶσαν κρήνην ὑπὸ τῷ Τιλφωσσίῳ ὄρει ῥέουσαν πλησίον Ἁλιάρτου καὶ Ἀλαλκομενῶν, ἐφ' ᾗ τὸ τοῦ Τειρεσίου μνῆμα. αὐτοῦ δὲ καὶ τὸ τοῦ Τιλφωσσίου Ἀπόλλωνος ἱερόν. ὁ δὲ ποιητὴς ἐφεξῆς ταῖς Κώπαις, Εὔτρησιν τίθησι κώμιον Θεσπιέων. ἐνταῦθα φασὶ Ζῆθον, καὶ Ἀμφίονα οἰκῆσαι, πρὶν βασιλεῦσαι Θηβῶν. ἡ δὲ Θίσβη, Θίσβαι νῦν λέγονται. οἰκεῖται δὲ μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάσσης ὅμορον Θεσπιεῦσι τὸ χωρίον, καὶ τῇ Κορωνιακῇ, ὑποπεπτωκὸς ἐκ τοῦ νοτίου μέρους τῷ Ἑλικῶνι καὶ αὐτό. ἐπίνειον δ' ἔχει πετρῶδες περιστερῶν μεστόν, ἀφ' οὗ φησιν ὁ ποιητὴς, πολυτρήρωνά τε Θίσβην. πλοῦς δ' ἐστὶν ἐνθένδε εἰς Σικυῶνα σταδίων ἑκατὸν ἑξήκοντα. Ἑξῆς δὲ Κορώνειαν καταλέγεται καὶ Ἁλίαρτον, καὶ Πλαταιὰς, καὶ Γλισάντα. Ἡ μὲν οὖν Κορώνεια, ἐγγὺς τοῦ Ἑλικῶνός ἐστιν ἐφ' ὕψους ἱδρυμένη. κατελάβοντο δ' αὐτὴν ἐπανιόντες ἐκ τῆς Θετταλικῆς Ἄρνης οἱ Βοιωτοὶ μετὰ τὰ Τρωϊκὰ, ὅτε περ καὶ τὸν Ὀρχομενὸν ἔσχον. κρατήσαντες δὲ τῆς Κορωνείας ἐν τῷ πρὸ αὐτῆς πεδίῳ, τὸ τῆς Ἰωνίας Ἀθηνᾶς ἱερὸν ἱδρύσαντο, ὁμώνυμον τῷ Θετταλικῷ. καὶ τὸν παραῤῥέοντα ποταμὸν Κουάριον προσηγόρευσαν, ὁμοφώνως τῷ ἐκεῖ. Ἀλκαῖος δὲ καλεῖ Κωράλιον, λέγων·

ὦ ἄνασσ' Ἀθανάα ἀπολε—— ——
ἀπὸ Κορωνείας ἐπὶ δευ—— ——
ναύοιθεν ἀμφὶ Κωραλίω ποταμῶ παρ' ὄχθαις.

Ἐνταῦθα δὲ καὶ τὰ Παμβοιώτια συνετέλουν. συγκαθίδρυται δὲ τῇ Ἀθηνᾷ ὁ Ἅδης, κατά τινα ὥς φασι μυστικὴν αἰτίαν. οἱ μὲν οὖν ἐν τῇ Κορωνείᾳ Κορώνιοι λέγονται, οἱ δ' ἐν τῇ Μεσσηνιακῇ Κορωνεῖς. Ἁλίαρτος δὲ νῦν οὐκέτι ἐστὶ κατασκαφεῖσα ἐν τῷ πρὸς Περσέα πολέμῳ. τὴν χώραν δ' ἔχουσιν Ἀθηναῖοι δόντων Ῥωμαίων. ἔκειτο δὲ ἐν στενῷ χωρίῳ μεταξὺ ὑπερκειμένου ὄρους, καὶ τῆς Κωπαΐδος λίμνης πλησίον τοῦ Περμησσοῦ, καὶ τοῦ Ὀλμειοῦ, καὶ τοῦ ἕλους τοῦ φύοντος τὸν αὐλητικὸν κάλαμον. Πλαταιαὶ δὲ, ἃς ἑνικῶς εἶπεν ὁ ποιητὴς, ὑπὸ τῷ Κιθαιρῶνί εἰσι μεταξὺ αὐτοῦ, καὶ Θηβῶν, κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν εἰς Ἀθήνας καὶ Μέγαρα ἐπὶ τῶν

nicis, Onchestus, Haliartus, Ocalea, Alalcomenæ, Tilphusium, Coronea. Antiquitus quidem paludi nullum fuit commune nomen, ſed à quauis adiacentium orbiuntur appellationem ſortita, dicta fuit Copais à Copis, Haliartia ab Haliarto, eodemq; modo à reliquis. Tandem Copaidis nomen obtinuit. ad eam enim urbem eſt cauiſsima paludis pars. 11
Pindarus etiam Cephiſsidem hãc paludem uocat: apponitq; Tilphoſium fontem qui profluit ſub monte Tilphoſio prope Haliartum & Alalcomenas: iuxta quem Tereſiæ ſepulcrum: ibidemq; templum Tilphoſij Apollinis. Copis poëta ſubijcit Eutreſin, pagum Theſpienſium exiguum. Ibi ferũt Zethum & Amphionem habitaſſe antequam Thebis regnarent. Thisben nunc Thisbas nominat. habitatur id oppidum paulum ſupra mare finitimum Theſpienſibus & Coroneæ agro, ab auſtrali parte ipſum quoq; ſubiectum Heliconi: nauale habet ſaxoſum, columbis refertum: inde epitheto nomen. inde Sicyonem nauigatio eſt ſtadium CLX. Deinceps Coroneam refert Homerus, & Haliartum, & Platæas, & Gliſantem. Coronea ſita eſt edito loco prope Heliconem. Eam occupauerunt Bœoti poſt bellum Troianum reuertentes ab Arna Theſſalica, quando etiam Orchomenum obtinuerunt. & potiti Coronea, in campo ante ipſam Ioniæ Mineruæ fanum eiuſdem cum Theſſalico nominis condiderunt, fluuiumq; à Theſſalico Cuarium nominauerunt. Alcæus Coralium uocat, his uerbis.

Quæ Minerua †
A Coronea in ſec- †
Ante, in ripa Coralij fluminis.

Ibi Pambœotia agebantur, ſolennis uniuerſorum Bœotorum feſtiuitas. Vnà cum Minerua Pluto dedicatus eſt ob quandam, ut aiunt, myſticam cauſam. Huius Coronea ciues Coronij, Meſſeniacæ Coronenſes uocantur. Haliartus non exſtat hodie, euerſa in bello contra Perſeum: agrum permiſſu Romanorum Athenienſes habent. ſita fuit in arcto loco, inter montem imminentem & Copaidem paludem, prope Permeſſum, Olmium, & lacum qui tibijs aptum calamum edit. Platææ, quas ſingulari numero poëta extulit, infra Cithæronem ſunt, inter hunc & Thebas, ponè uiam quæ Athenas & Megaram

ducit, in finibus Atticæ & Magaricæ. Vicinę enim sunt Eleutheræ, quas alij Platæis, alij Bœotiæ adſcribunt. diximus Aſopum præter Platæas fluere. Hæc Mardonium & trecenta Perſarum millia Græcus exercitus occidione deleuit. & Græci templo Iouis Eleutherij à libertate parta dicti cōdito, certamen gymnicum inſtituerunt, quo uictor coronaretur. & ſepultura ibi oſtēditur publica, qua affecti ſunt qui in pugna ceciderunt. Etiam in Sicyona regione pagus eſt Platææ, patria Mnaſalcæ poëtæ: ut inſcriptio docet:

Mnaſalcis hoc eſt monimentum Platæadæ.

Gliſantem porrò Homerus dicit uicum in monte Hypato: qui in regione Thebana eſt
12 uicinus 12 Teumeſſo & Cadmeæ. tumuli terreſtres uocantur † † incidit campus qui Ionius dicit, ab Hypato porrectus monte. Quod autem Homerus de Subthebis dixit, id alij intelligunt de quodam oppidulo ſic appellato, quidam de Potnijs. Thebas enim deſertas fuiſſe ob Epigonorum expeditionem, itaq; non fuiſſe in ſocietate Troiani belli. Alij interfuiſſe Thebanos ei bello aiunt, ſed tunc in planis habitaſſe locis infra Cadmeam, cùm poſt Epigonorum impreſſionem non ualerent eam reficere. & quia Cadmeæ nomen eſt Thebæ, Thebanos qui tunc erāt ſub Thebas dixiſſe Homerum, pro eo quod erat ſub Cadmea habitantes. Onchestus eſt, ubi Amphictionum cœtus ſolet cōuenire, in Haliartia regione ad Copaidem paludem & Tenericum cāpum, in ſublimi ſita urbs loco, arboribus nudato: habetque templum Neptuni ipſum quoque nudum. Poëtæ tamen ornandi gratia omnia templa lucos appellant, etiam arboribus carētia. Tale eſt illud Pindari de Apolline dictum:

Motus obiuit terram & mare,
Montiumq; ſpeculis ingentibus inſtitit,
Atque antra luſtrauit, lucorum fundamenta iaciens.

Malè Alcæus, qui ſicut paulò antè diximus, Cuarij amnis nomen cùm mutauiſſet, etiam de Oncheſto mētitus eſt, in extremis eum ponens Heliconis partibus: cùm ſatis magno abſit ab hoc monte ſpacio. Tenerico campo nomen eſt à Tenero, quem fabulæ Apollinis è Melia filium, oraculo eius quod in Ptoo monte eſt præeſſe uatem perhibent. cur monti idem poëta tres uertices adſcribit:

Olim

ἐπὶ τῶν ὅρων τῶν τε Ἀττικῆς, καὶ τῆς Μεγαρίδος. εἰσὶ γὰρ Ἐλευθεραὶ πλησίον, ἃς οἱ μὲν τῶν Πλαταιῶν, οἱ δὲ τῆς Βοιωτίας φασίν. εἴρηται δ' ὅτι παραῤῥεῖ τὰς Πλαταιὰς ὁ Ἀσωπός. Ἐνταῦθα Μαρδόνιον καὶ τὰς τριάκοντα μυριάδας Περσῶν αἱ τῶν Ἑλλήνων δυνάμεις ἄρδην ἠφάνισαν. ἱδρύσαντό τε Ἐλευθερίου Διὸς ἱερόν, καὶ ἀγῶνα γυμνικὸν στεφανίτην ἀπέδειξαν, Ἐλευθέρια προσαγορεύσαντες. ταφή τε δείκνυται δημοσία τῶν τελευτησάντων ἐν τῇ μάχῃ. Ἔστι δὲ καὶ ἐν τῇ Σικυωνίᾳ δῆμος Πλαταιαί, ὅθεν ἦν Μνασάλκης ὁ ποιητής. Μνασάλκεος τὸ μνῆμα τοῦ Πλαταιάδα. Γλισάντα δὲ λέγει κατοικίαν ἐν τῷ Ὑπάτῳ ὄρει, ὅ ἐστιν ἐν τῇ Θηβαϊκῇ πλησίον Τευμησσοῦ, καὶ τῆς Καδμείας. γεώλοφα καλεῖται δρι——

πίπτει τὸ Ἰόνιον καλούμενον πεδίον, ὃ διατείνει ἀπὸ τοῦ Ὑπάτου ὄρους. Τὸ δ' αὐτῷ ῥηθέν,

Οἵθ' ὑπὸ Θήβας εἶχον,— οἱ μὲν δέχονται πολίδιόν τι Ὑποθήβας καλούμενον, οἱ δὲ τὰς Ποτνίας. τὰς γὰρ Θήβας ἐκλελεῖφθαι διὰ τὴν τῶν Ἐπιγόνων στρατείαν, καὶ μὴ μετασχεῖν τοῦ πολέμου τοῦ Τρωϊκοῦ. οἱ δὲ μετασχεῖν μέν, οἰκεῖν δὲ ὑπὸ τῇ Καδμείᾳ τότε ἐν τοῖς ἐπιπέδοις χωρίοις, μετὰ τὴν τῶν Ἐπιγόνων ἔφοδον, τὴν Καδμείαν ἀδυνατοῦντας ἀνακτίσαι. ἐπεὶ δ' ἡ Καδμεία ἐκαλεῖτο Θῆβαι, ὑπὸ Θήβας εἰπεῖν αὐτὶ τοῦ ὑπὸ τῇ Καδμείᾳ οἰκοῦντας, τὸν ποιητὴν τοὺς τότε Θηβαίους. Ὀγχηστὸς δ' ἐστὶν ὅπου τὸ Ἀμφικτυονικὸν συνήγετο ἐν τῇ Ἁλιαρτίᾳ πρὸς τῇ Κωπαΐδι λίμνῃ, καὶ τῷ Τηνερικῷ πεδίῳ, ἐν ὕψει κείμενος ψιλός, ἔχων Ποσειδῶνος ἱερὸν καὶ αὐτὸ ψιλόν. Οἱ δὲ ποιηταὶ κοσμοῦσιν, ἄλση καλοῦντες τὰ ἱερὰ πάντα κἂν ᾖ ψιλά. τοιοῦτον ἐστὶ καὶ τὸ τοῦ Πινδάρου περὶ τοῦ Ἀπόλλωνος λεγόμενον·

Κινηθεὶς ἐπῄει γῆν τε καὶ θάλασσαν,
Καὶ σκοπιαῖσι μεγάλαις ὀρέων ὕπερ ἔστη,
Καὶ μυχοὺς δινάσατο βαλλόμενος κρηπῖδας ἀλσέων.

Οὐκ εὖ δὲ Ἀλκαῖος ὥσπερ τὸ τοῦ ποταμοῦ ὄνομα ὡς μικρὸν ἀνωτέρω εἴρηται, παρέτρεψε τοῦ Κουαρίου· οὕτω καὶ τοῦ Ὀγχηστοῦ κατέψευσται πρὸς ταῖς ἐσχατιαῖς τοῦ Ἑλικῶνος αὐτὸν τιθείς. ὃ δ' ἐστὶν ἄπωθεν ἱκανῶς τούτου τοῦ ὄρους. Τὸ δὲ Τηνερικὸν πεδίον, ἀπὸ Τηνέρου προσηγόρευται. μυθεύεται δ' Ἀπόλλωνος υἱὸς ἐκ Μελίας, προφήτης τοῦ μαντείου, κατὰ τὸ Πτῷον ὄρος, ὅ φησιν εἶναι τρικόρυφον ὁ αὐτὸς ποιητής·

Καὶ

Καί ποτε τὸν τρικάρανον Πτώου κευθμῶνα κατέχε.

Καὶ τὸν Τήνερον καλεῖ νεοπόλον μάντιν δ' ἀπέδωκεν ὁμοκλέα. Ὑπόκειται δὲ τὸ Πτῶον, τοῦ Τηνερικοῦ πεδίου καὶ τῆς Κωπαΐδος λίμνης πρὸς Ἀκραιφίῳ. Θηβαίων δ' ἦν τό, τε μαντεῖον καὶ τὸ ὄρος. τὸ δ' Ἀκραίφιον καὶ αὐτὸ κεῖται ἐν ὕψει. Φασὶ δὲ τοῦτο καλεῖσθαι Ἄρνην ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ, ὁμώνυμον τῇ Θετταλικῇ. Οἱ δὲ φασὶ καὶ τὴν Ἄρνην ὑπὸ τῆς λίμνης καταποθῆναι καὶ τὴν Μίδειαν. Ζηνόδοτος δὲ γράφων,

Οἵ τε πολυστάφυλον Ἄσκρην ἔχον,—

οὐκ ἔοικεν ἐντυχεῖν τοῖς ὑπὸ τοῦ Ἡσιόδου περὶ τῆς πατρίδος λεχθεῖσι, καὶ τοῖς ὑπ' Εὐδόξου πολὺ χείρω λέγοντος περὶ τῆς Ἄσκρης. πῶς γὰρ ἄν τις πολυστάφυλον τὴν τοιαύτην ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ λέγεσθαι πιστεύσειεν; οὐκ εὖ δὲ οὔτε οἱ Τάρνην ἀντὶ τῆς Ἄρνης γράφοντες· οὐδὲ γὰρ μία δείκνυται Τάρνη παρὰ Βοιωτοῖς. ἐν δὲ Λυδοῖς ἐστιν. ἧς καὶ Ὅμηρος μέμνηται·

Ἰδομενεὺς δ' ἄρα Φαῖστον ἐνήρατο τέκνον Μῄονος

Βώρου, ὃς ἐκ Τάρνης ἐριβώλακος εἰληλούθει.

Λοιπαὶ δ' εἰσὶ τῶν μὲν περικειμένων τῇ λίμνῃ αἵ τε Ἀλαλκομεναὶ καὶ τὸ Τιλφώσιον· τῶν δ' ἄλλων Χαιρώνεια καὶ Λεβαδία καὶ Λεῦκτρα, περὶ ὧν ἄξιον μνησθῆναι. Ἀλαλκομενῶν τοίνυν μέμνηται ὁ ποιητής, ἀλλ' οὐκ ἐν Καταλόγῳ·

Ἥρη τ' Ἀργείη καὶ Ἀλαλκομενηὶς Ἀθήνη.

Ἔχει δ' ἀρχαῖον ἱερὸν Ἀθηνᾶς, σφόδρα τιμώμενον. καὶ φασί γε τὴν θεὸν γεγενῆσθαι ἐνταῦθα, καθάπερ καὶ τὴν Ἥραν ἐν Ἄργει. καὶ διὰ τοῦτο τὸν ποιητὴν ὡς ἀπὸ πατρίδων τούτων ἀμφοτέρας οὕτως ὀνομάσαι. διὰ τοῦτο δ' ἴσως οὐδ' ἐν τῷ Καταλόγῳ μέμνηται τῶν ἐνταῦθα ἀνδρῶν, ἐπειδὴ ἱεροὶ ὄντες, παρεῖντο τῆς στρατείας. Καὶ γὰρ καὶ ἀπόρθητος ἀεὶ διετέλεσεν ἡ πόλις, οὔτε μεγάλη οὖσα, οὔτ' ἐν εὐερκεῖ χωρίῳ κειμένη, ἀλλ' ἐν πεδίῳ. τὴν δὲ θεὸν σεβόμενοι πάντες ἀπείχοντο πάσης βίας, ὥστε καὶ Θηβαῖοι κατὰ τὴν τῶν Ἐπιγόνων στρατείαν ἐκλιπόντες τὴν πόλιν, ἐκεῖσε λέγονται καταφυγεῖν, καὶ εἰς τὸ ὑπερκείμενον ὄρος ἐρυμνὸν τὸ Τιλφώσιον, ὑφ' ᾧ Τιλφῶσα κρήνη, καὶ τὸ τοῦ Τειρεσίου μνῆμα, ἐκεῖ τελευτήσαντος κατὰ τὴν φυγήν. Χαιρώνεια δ' ἐστὶν Ὀρχομενοῦ πλησίον, ὅπου Φίλιππος ὁ Ἀμύντου μεγάλως νικήσας Ἀθηναίους τε καὶ Βοιωτοὺς καὶ Κορινθίους, κατέστη τῆς Ἑλλάδος κύριος. δείκνυται δὲ καὶ ταῦθα τη-

Olim tricipitem Ptoi obtinuit specum

Tenerumque uocat ædituum uatem cognominem solo. Ptoum super Tenericum campum & Copaidem paludem pone Acræphium est situm: & mons & oraculum Thebanorum fuit. Acræphium ipsum quoque in sublimi iacet loco. Hoc Arnam uocatum aiunt à poëta, imitatione Thessalicæ. Sunt qui & Arnam & Mideam à lacu absorptam dicant. Zenodotus autem scribens

Et qui uimiferi secundam palmitis Ascam:

uidetur non legisse quæ de sua patria scripsit Hesiodus, & quę etiam multo deteriora de Ascra tradidit Eudoxus: quî enim credidisset eam uitiferam ab Homero dictam fuisse? Non rectè etiam qui Tarnam pro Arna reponunt: cùm in Bœotia nulla Tarne usque ostendatur, sit autem in Lydia. cuius etiam Homerus meminit. Operibus. 637.

Idomeneus Phæstum prostrauit Mæone natum Iliad. ε. 43

Boro, pingue solum Tarnæ qui liquerat amplæ.

Reliquæ sunt ex urbibus paludē circumiacentibus Alalcomenæ & Tilphosium: de cæteris Chæronea, Lebadia, Leuctra. quarū mentionem facere est operæprecium. Alalcomenarum Homerus meminit, sed non in Catalogo.

Iuno culta Argis, & Alalcomenea Minerua. Iliad. δ. 8.

Habet oppidum hoc uetustum Minervę fanum, religiosè admodum cultum. aiuntque ibi natam fuisse Mineruam, ut Iunonem Argis: ideoque poëtam ambabus à patria appellationes adiunxisse. quæ causa etiam fortasse fuerit, quòd Alalcomeniorum in Catalogo non meminit: scilicet cùm ij sacri deæ missionem militiæ haberent. Etenim ea urbs, nunquam neque magna esset, neque munito exstructa in loco, sed humili, tamen nunquam uastata est, ob reuerentiam deæ omnibus omnem uim abstinentibus. adeoque Thebani sub expeditionem Epigonorum urbem suam deserentes eò confugisse feruntur, inque montem Tilphosium natura munitum, sub quo fons est Tilphosa, & monimentum Teresiæ, qui extorris ibi mortem obijt. Chæronea Orchomeno uicina est, ibi Philippus Alexandri Magni pater magno prœlio deuictis Atheniensibus, Bœotis, & Corinthijs, dominus Græciæ factus est. ibi quoque publica

blica demonstratur, sepultura eorum qui in acie ceciderant. Circa eadem loca Romani Mithridatis copias numerosissimas ita debellauerunt, ut paucis ad mare fuga elapsis & nauibus auectis reliqui omnes Mithridatici aut perierint aut capti fuerint. Apud Lebadiam Iouis Trophonij oraculũ est. id qui consulit, ipse in hiatum terræ cuniculumq́ue descendit. sita est inter Heliconem & Chæroneam, prope Coroneam. Leuctra sunt, ubi Epidaminondas superatis magna pugna Lacedæmonijs, eorum potentiæ eneruandæ exordium reperit. nunquam enim ab eo tempore Spartani recuperare principatum potuere, quem in Græcos habuerant: maximè cùm in altero etiam ad Mantineam cõflictu malè essent accepti. ne tã alijs subessent, quanquam rebus ita afflictis, obtinuere usq; dum Romanorum dominationi fuere subiecti: à quibus ipsis tamen in honore sunt perpetuò ob reip. formæ præstantiam. Ostenduntur Leuctra in uia quæ Platæis Thespias ducit.

Orchomenus. Sequit̃ apud Homerũ Orchomeniorum recensio, quos ille à Bœotica gẽte segregat. Minyeium autem appellat Orchomenum à gente Minyarum. atque inde quosdam coloniam in Iolcum deduxisse ferunt, unde Argonautis sit Minyarum factum nomen. Apparet hanc urbem antiquitus opibus ac potentia floruisse. de opibus etiam Homerus testimonium fert. nam enumerãs loca in quibus copiosa esset pecunia, sic ait:

Iliad.11.381. Nec quanta Orchomenũ cumulatur, quantaue Thebas
Aegypti.—

Potentiæ argumentum est, quòd Thebani tributum Orchomenijs persoluerunt, eorumq́ue tyranno Ergino, quem ab Hercule aiunt fuisse interemtum. Eteocles etiam, unus de ijs qui Orchomeni regnauerunt, Gratiarum templo dedicato primus utrunque ostentauit, diuitias inquam & potenti-
De liberalitate, & potentia. am: siue accipiendis ille, siue dandis beneficijs probè defunctus, deas istas ueneratus fuerit. Oportet enim ad liberalitatẽ factum à natura fuisse, qui ad honorem habendum istis duabus se conferret, ut iam ea facultate sit præditus. Sed eodem requirebantur etiam opes. Neque enim uel dare multa potest qui habeat pauca, neq; multa accipere quisquam quin habeat multa. sed si utrunque coniun-

θα ταφὴ τῶν πεσόντων ἐν τῇ μάχῃ δημοσία. περὶ δὲ τοὺς τόπους τοὺς αὐτοὺς καὶ Ῥωμαῖοι τὰς Μιθριδάτου δυνάμεις πολλῶν μυριάδων κατηγωνίσαντο, ὥστ' ὀλίγους ἐπὶ θάλατταν σωθέντας φυγεῖν ἐν ταῖς ναυσί, τοὺς δ' ἄλλους τοὺς μὲν ἀπολέσθαι, τοὺς δὲ ἁλῶναι. Λεβαδία δ' ἐστίν, ὅπου Διὸς Τροφωνίου μαντεῖον ἵδρυται, χάσματος ὑπονόμου κατάβασιν ἔχον. καταβαίνει δ' αὐτὸς ὁ χρηστηριαζόμενος. κεῖται δὲ μεταξὺ τοῦ Ἑλικῶνος καὶ τῆς Χαιρωνείας, Κορωνείας πλησίον. Τὰ δὲ Λεῦκτρα ἐστίν, ὅπου Λακεδαιμονίους μεγάλῃ μάχῃ νικήσας Ἐπαμεινώνδας, ἀρχὴν εὗρε τῆς καταλύσεως αὐτῶν. οὐκέτι γὰρ ἐξ ἐκείνου τὴν τῶν Ἑλλήνων ἡγεμονίαν ἀναλαβεῖν ἴσχυσαν, ἣν εἶχον πρότερον. καὶ μάλιστα ἐπειδὴ καὶ τῇ δευτέρᾳ συμβολῇ τῇ περὶ Μαντίνειαν κακῶς ἔπραξαν. Τὸ μέντοι μὴ ὑφ' ἑτέροις εἶναι, καίπερ οὕτως ἐπταικόσι, συνέμεινε μέχρι τῆς Ῥωμαίων ἐπικρατείας. καὶ παρὰ τούτοις δὲ τιμώμενοι διατελοῦσι διὰ τὴν τῆς πολιτείας ἀρετήν. Δείκνυται δὲ ὁ τόπος οὗτος κατὰ τὴν ἐκ Πλαταιῶν εἰς Θεσπιὰς ὁδόν. Ἑξῆς δ' ὁ ποιητὴς μέμνηται τοῦ τῶν Ὀρχομενίων καταλόγου, χωρίζων αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ Βοιωτικοῦ ἔθνους. καλεῖ δὲ Μινύειον τὸν Ὀρχομενὸν ἀπὸ ἔθνους τῶν Μινυῶν. ἐντεῦθεν δὲ ἀποικῆσαι τινὰς τῶν Μινυῶν εἰς Ἰωλκόν φασιν, ὅθεν τοὺς Ἀργοναύτας Μινύας λεχθῆναι. Φαίνεται δὲ τὸ παλαιὸν καὶ πλουσία τις γεγονυῖα πόλις, καὶ δυναμένη μέγα. τοῦ μὲν οὖν πλούτου μάρτυς καὶ Ὅμηρος. διαριθμούμενος γὰρ τοὺς τόπους τοὺς πολυχρηματήσαντας φησίν·

Οὐδ' ὅσ' ἐς Ὀρχομενὸν ποτινίσεται, οὐδ' ὅσα Θήβας
Αἰγυπτίας.—

Τῆς δυνάμεως δέ, ὅτι Θηβαῖοι δασμὸν ἐτέλουν τοῖς Ὀρχομενίοις καὶ Ἐργίνῳ τῷ τυραννοῦντι αὐτῶν, ὃν ὑφ' Ἡρακλέους καταλυθῆναι φασίν. Ἐτεοκλῆς δὲ τῶν βασιλευσάντων ἐν Ὀρχομενῷ τις Χαρίτων ἱερὸν ἱδρυσάμενος πρῶτος ἀμφότερα ἐμφαίνει, καὶ πλοῦτον καὶ δύναμιν. ὅς εἴτ' ἐν τῷ λαμβάνειν χάριτας, εἴτ' ἐν τῷ διδόναι κατορθῶν, εἴτε καὶ ἀμφότερα, τὰς θεὰς ἐτίμησε ταύτας. Ἀνάγκη γὰρ πρὸς εὐεργεσίαν εὐφυῆ γενόμενον ἐκεῖνον πρὸς τὴν τῶν θεῶν τούτων ὁρμῆσαι τιμήν, ὥστε ταύτην μὲν ἐκέκτητο ἤδη τὴν δύναμιν. ἀλλὰ πρὸς ταύτῃ καὶ χρημάτων ἔδει. οὔτε γὰρ μὴ ἔχων τις πολλὰ διδοίη ἂν πολλά, οὔτε λαμβάνων πολλά, οὐκ ἂν ἔχοι πολλά. εἰ δ' ἀμφότερα συν-

συνέχῃ, τὴν ἀμοιβὴν ἔχει. τὸ γὰρ κενούμενον ἅμα καὶ πληρούμενον πρὸς τὴν χρείαν, ἀεὶ πλῆρές ἐστιν. ὁ δὲ διδοὺς μὲν, μὴ λαμβάνων δὲ, οὐδ' ἂν ἐπὶ θάτερα κατορθοίη. παύσεται γὰρ διδοὺς, ἐπιλείποντος τοῦ ταμείου. παύσονται δὲ καὶ οἱ διδόντες παρὰ λαμβάνοντι μόνον, χαριζομένῳ δὲ μηδέν· ὥστ' οὐδ' οὕτως οὐδ' ἑτέρως ἂν κατορθοίη. ὅμοια δὲ καὶ περὶ δυνάμεως λέγοιτ' ἄν. χωρὶς δὲ τοῦ κοινοῦ λόγου, διότι

τὰ χρήματ' ἀνθρώποισι τιμιώτατα,
δύναμίν τε πλείστην τῶν ἐν ἀνθρώποις ἔχει,

καὶ ἐκ τῶν καθ' ἕκαστα σκοπεῖν χρή. μάλιστα γὰρ τοὺς βασιλέας δύνασθαι φαμέν· διόπερ καὶ δυνάστας προσαγορεύομεν. δύνανται δ' ἄγοντες ἐφ' ἃ βούλονται τὰ πλήθη, διὰ πειθοῦς, ἢ βίας. πείθουσι μὲν οὖν δι' εὐεργεσίας μάλιστα. οὐ γὰρ ἥ γε διὰ τῶν λόγων ἐστὶ βασιλικὴ, ἀλλ' αὕτη μὲν ῥητορική. βασιλικὴν δὲ πειθὼ λέγομεν, ὅταν εὐεργεσίαις φέρωσι καὶ ἄγωσιν ἐφ' ἃ βούλονται. πείθουσι μὲν δὴ δι' εὐεργεσιῶν, βιάζονται δὲ διὰ τῶν ὅπλων. ταῦτα δ' ἄμφω χρημάτων ὤνιά ἐστι. καὶ γὰρ στρατείαν ἔχει πλείστην, ὁ τρέφειν δυνάμενος· καὶ εὐεργετεῖν δύναται πλεῖστον, ὁ πλεῖστα κεκτημένος. λέγουσι δὲ τὸ χωρίον ὅπερ ἡ λίμνη κατέχει νῦν ἡ Κωπαΐς, ἀνεψῦχθαι πρότερον, καὶ γεωργεῖσθαι παντοδαπῶς ὑπὸ τοῖς Ὀρχομενίοις, ὧν πλησίον οἰκοῦσι. καὶ τοῦτ' οὖν τεκμήριον τιθέασι. Τὴν δ' Ἀσπληδόνα, χωρὶς τῆς πρώτης συλλαβῆς ἐκάλουν τινές. εἶτ' Εὐδείελος μετωνομάσθη, καὶ αὐτὴ καὶ ἡ χώρα, τάχα τι ἰδίωμα προσφερομένη ἐκ τοῦ δειλινοῦ κλίματος οἰκεῖον τοῖς κατοικοῦσι, καὶ μάλιστα τὸ εὐχείμερον. ψυχρότατα μὲν γὰρ χειμῶνος τὰ ἄκρα τῆς ἡμέρας ἐστί. τούτων δὲ τὸ δειλινὸν τοῦ ἑωθινοῦ ψυχρότερον. εἰς ἐπίτασιν γὰρ ἄγει πλησιάζον τῇ νυκτὶ, τὸ δ' εἰς ἄνεσιν ἀφιστάμενον τῆς νυκτός. ἴαμα δὲ τοῦ ψύχους ὁ ἥλιος. τὸ οὖν ἡλιαζόμενον πλεῖστον ἐν τῷ ψυχροτάτῳ καιρῷ εὐχειμερώτερον. διέχει δὲ τοῦ Ὀρχομενοῦ στάδια εἴκοσι. μεταξὺ δ' ὁ Μέλας ποταμός. ὑπέρκειται δ' Ὀρχομενίας ὁ Πανοπεὺς Φωκικὴ πόλις καὶ Ὑάμπολις. τούτοις δ' ὁμορεῖ Ὀποῦς, ἡ τῶν Λοκρῶν μητρόπολις τῶν Ἐπικνημιδίων. πρότερον μὲν οὖν οἰκεῖσθαι τὸν Ὀρχομενόν φασιν ἐπὶ πεδίῳ. ἐπιπολαζόντων δὲ τῶν ὑδάτων, ἀνοικισθῆναι πρὸς τὸ Ἀκόντιον ὄρος, παρατεῖνον ἐπὶ ἑξήκοντα σταδίους, μέχρι Παραποταμίων τῶν ἐν τῇ Φωκίδι. Ἱστοροῦσι δὲ τοὺς ἐν τῷ Πόντῳ καλουμένους Ἀχαιοὺς ἀποίκους

coniungatur, uicissitudo locũ habebit. quod enim simul & impletur & euacuatur quantum usus flagitat, id semper est plenum. Qui uerò dat, nihil accipiens, is in neutrã partem gerere rem potest. Dare enim desinet deficiente ærario. Finem quoque facient dandi ei qui nihil largiatur, tãtùm accipiat. sic in neutram partem res succedet. Eadem de potentia dicas licet. Est autem res præterquam quòd hæc ab omnibus est recepta sententia,

In honore summo apud homines pecunia est,
In rebus humanisq; plurimum ualet:

etiam in singulis examinanda. Maximè omnium posse reges dicimus: ideoq; etiam dynastas eas à potentia appellamus. possunt autem ducenda quò uolunt multitudine, idq; uel persuadendo, uel cogẽdo. Beneficijs potissimum persuadent. Neque enim oratione persuadere regium est, sed oratoris munus. Regium persuadendi genus est, cùm beneficijs ducunt ac alliciunt quò uolunt: cogunt armis. Iam utrunque horum pecunia uænale est: cùm & exercitum maximum habeat, qui alere potest: & plurima beneficia præbere qui plurima possidet. Regionem eam quam nunc Copais palus occupat, quõdam siccam fuisse ferunt, agrumq; omni cultura elaboratum ab Orchomenijs in propinquo habitantibus. quòd ipsum argumẽto est prędiuites fuisse. Aspledon à nonnullis Spledon dicta fuit. deinde & ipsa, & ager eius Eudeelos est appellata, fortassis quòd inclinatio uersus occasum eius 13 incolis aliquid peculiare conferret, maximè quòd hyemes haberent commodas. Hyeme enim crepuscula sunt frigidissima, & quidem uespertinũ matutino frigidius; quòd nocte appetente frigus intenditur, decedente remittitur. Medicatur autem Sol frigori. quod ergo frigidissimo tempore à Sole maximè illustratur, id hyemes habet ęquissimas. Distat ab Orchomeno stadia XX: in medio est Melas fluuius. Supra Orchomenum sunt Panopeus Phocica urbs, & Hyampolis. quibus confinis est Opûs primaria Locrorũ Epicnemidorum urbs. Orchomenum initio ait in planicie fuisse habitatum. aquis autem superficiem occupantibus, translatam esse urbem ad montem Acontium, qui per LX stadia porrigitur usque ad Parapotamios in Phocide. Narrãt etiam Achęos qui in Ponto sunt, colonos

esse Orchomeniorum qui post bellum Troianum eò sint duce Ialmeno euagati. Fuit etiam iuxta Carystum Orchomenus. Huiusmodi enim materiam probè nobis suggesserunt qui in Catalogum Homeri scripsere: quos sequimur ubi nostro argumento accōmodata tradiderunt.

De Phocide. Post Bœotiam & Orchomenum Phocis est: uersus septentriones iuxta Bœotiam porrecto à mari ad mare antiquitus. Daphnûs enim tunc erat Locridis, eam utrinque diuidens, mediusq; iacens inter sinum Opuntium & oram Epicnemidiorum. nunc Locrorum ea est regio, urbs solo æquata. Itaq; non iam ad Euboicũ mare pertingit Phocis, sed Crissæ sinui annectitur. Phocidis enim sunt ad ipsum mare cōdita Crissa, & Cirra, & Anticirra, & quæ continenter supra mediterraneæ ad Parnassum iacent urbes, Delphi, Cirphis, Daulis: atque ipse Parnassus Phocidis est, eiusq; occiduum determinat latus. Quo autē modo Phocis Bœotiæ adiacet, eodem Locris utraque Phocidi. Duplex est enim Locris, diuisa bifariam à Parnasso. una uersus occasum attingens Parnassum, eiusque partem occupans, ad Crisseum sinum usque pertinet. altera uersus ortum protenditur, & ad mare Euboicum desinit. Occidui Locri etiam Ozolæ dicuntur, & in publico sigillo habent insculptum Hesperum. Reliqui in duas itidem partes diuiduntur: quorum alij à primaria urbe Opuntij dicuntur, Phocensibus & Bœotis contermini: alteri Epicnemidij a monte Cnemide, Oetæis & Maliensibus contigui. In medio occiduorum & reliquorum Locrorum Parnassus est, in lōgum uersus septentriones extentus a Delphis uicina regione usq; ad concursum Oetæ montiumque Aetolicorum, & Doriensium in medio sitorum. Rursum enim sicut Locris gemina protenditur iuxta Phocidem: sic
* post Aetoliam & quosdam alios in medio * Doricæ tetrapolis, Locridi utrique, Parnasso, & Doriensibus. supra hos Aetolorum ij sunt qui uersus septentrionem incolunt, & Athamanes, aliæq; Epiroticæ & Macedonicæ gentes. de quibus ante diximus, ab occasu ductis uersus septentriones quasi fascijs quibusdam æquali interuallo iuxta se extentis, descriptionem illarum regio-

Ὀρχομενίων εἶναι τῶν μετὰ Ἰαλμένου πλανηθέντων ἐκεῖσε, μετὰ τὴν τῆς Τροίας ἅλωσιν. καὶ περὶ Κάρυστον δ' ἦν τις Ὀρχομενός. Εὖ γὰρ τὴν τοιαύτην ὕλην ὑποβεβλήκασιν ἡμῖν οἱ τὰ περὶ τῶν νεῶν συγγράψαντες, οἷς ἀκολουθοῦμεν, ὅταν οἰκεῖα λέγωσι πρὸς τὴν ἡμετέραν ὑπόθεσιν. Μετὰ δὲ τὴν Βοιωτίαν ἐστὶ τὸν Ὀρχομενόν, ἡ Φωκίς ἐστι πρὸς ἄρκτον παραβεβλημένη τῇ Βοιωτίᾳ παραπλησίως ἀπὸ θαλάσσης εἰς θάλασσαν τό γε παλαιόν. ὁ γὰρ Δαφνοῦς ἦν τότε τῆς Λοκρίδος, σχίζων ἐφ' ἑκάτερα τὴν Λοκρίδα, καὶ μέσος ταττόμενος τοῦ τε Ὀπουντίου κόλπου, καὶ τῆς τῶν Ἐπικνημιδίων παραλίας. νῦν δὲ Λοκρῶν ἐστιν ἡ χώρα. τὸ δὲ πόλισμα κατέσκαπται, ὥστ' οὐδ' ἐκεῖ καθήκειν οὐκέτι μέχρι τῆς πρὸς Εὐβοίᾳ θαλάττης ἡ Φωκίς. τῷ δὲ Κρισσαίῳ κόλπῳ συνῆπται. αὐτὴ γὰρ ἡ Κρίσσα τῆς Φωκίδος ἐστὶν ἐπ' αὐτῆς ἱδρυμένη τῆς θαλάσσης, καὶ Κίρρα, καὶ Ἀντίκιρρα, καὶ τὰ ὑπὲρ αὐτῶν ἐν τῇ μεσογαίᾳ συνεχῆ κείμενα χωρία πρὸς τῷ Παρνασσῷ, Δελφοί τε, καὶ Κίρφις, καὶ Δαυλίς, καὶ αὐτὸς ὁ Παρνασσὸς τῆς τε Φωκίδος ὤν, καὶ ἀφορίζων τὸ ἑσπέριον πλευρόν. Ὃν τρόπον δ' ἡ Φωκὶς τῇ Βοιωτίᾳ παράκειται, τοῦτον καὶ ἡ Λοκρὶς τῇ Φωκίδι ἑκατέρα. διττὴ γάρ ἐστι διῃρημένη ὑπὸ τοῦ Παρνασσοῦ δίχα. ἡ μὲν ἐκ τοῦ ἑσπερίου μέρους παρακειμένη τῷ Παρνασσῷ, καὶ μέρος αὐτοῦ νεμομένη, καθήκουσα δ' ἐπὶ τὸν Κρισσαῖον κόλπον. ἡ δ' ἐκ τοῦ πρὸς ἕω τελευτῶσα ἐπὶ τὴν πρὸς Εὐβοίᾳ θάλασσαν. Καλοῦνται δ' οἱ μὲν ἑσπέριοι Λοκροὶ καὶ Ὀζόλαι, ἔχουσί τε ἐπὶ τῇ δημοσίᾳ σφραγῖδι τὸν ἑσπέριον ἀστέρα ἐγκεχαραγμένον. οἱ δ' ἕτεροι δίχα πως καὶ αὐτοὶ διῃρημένοι· οἱ μὲν Ὀπούντιοι ἀπὸ τῆς μητροπόλεως, ὅμοροι Φωκεῦσι καὶ Βοιωτοῖς· οἱ δ' Ἐπικνημίδιοι, ἀπὸ ὄρους Κνημῖδος προσχεῖς Οἰταίοις τε, καὶ Μαλιεῦσιν. Ἐν μέσῳ δὲ ἀμφοῖν τῶν τε ἑσπερίων καὶ τῶν ἑτέρων Παρνασσός, παραμήκης εἰς τὸ πρὸς ἄρκτον μέρος ἐκτεινόμενος, ἀπὸ τῶν περὶ Δελφοὺς τόπων, μέχρι τῆς συμβολῆς τῶν τε Οἰταίων ὀρῶν καὶ τῶν Αἰτωλικῶν, καὶ τῶν ἀνὰ μέσον Δωριέων. πάλιν γὰρ ὥσπερ ἡ Λοκρὶς—— οὖσα τοῖς Φωκεῦσι παραβέβληται, οὕτω—— μετὰ τῆς Αἰτωλίας καί τινων ἀνὰ μέσον—— Δωρικῆς τετραπόλεως τῇ Λοκρίδι ἑκατέρᾳ καὶ τῷ Παρνασσῷ καὶ τοῖς Δωριεῦσιν. ὑπὲρ τούτων δὲ καὶ τῶν Αἰτωλῶν οἱ προσάρκτιοι, καὶ Ἀθαμᾶνες ἐκ τῶν ἠπειρωτικῶν ἐθνῶν καὶ τῶν Μακεδονικῶν, ὅπερ ἔφαμεν καὶ πρότερον, παραλλήλους ὥσπερ τινὰς τεταμένας ἀπὸ τῆς ἑσπέρας ἐπὶ τὰς ἄρκτους ταινίας κατανοῆσαι τὰς λεχθείσας χώ-

σας χώρας. ἱεροπρεπὴς δ' ἐστὶ πᾶς ὁ Παρνασσός, ἔχων ἄντρα τε καὶ ἄλλα χωρία, τιμώμενά τε καὶ ἁγιστευόμενα· ὧν ἐστι γνωριμώτατον καὶ κάλλιστον τὸ Κωρύκιον, νυμφῶν ἄντρον ὁμώνυμον τῷ Κιλικίῳ. Τὸ δὲ πλευρὸν τοῦ Παρνασσοῦ, τὸ μὲν ἑσπέριον νέμονται, Λοκροί τε οἱ Ὀζόλαι, καὶ τινὲς τῶν Δωριέων, καὶ Αἰτωλοί, κατὰ τὸν Κόρακα προσαγορευόμενον Αἰτωλικὸν ὄρος. τὸ δὲ πρὸς ἕω Φωκεῖς καὶ Δωριεῖς, οἱ πλείους ἔχοντες τὴν τετράπολιν παρακειμένην πως τῷ Παρνασσῷ, πλεονάζουσαν δὲ τοῖς πρὸς ἕω μέρεσιν. Αἱ μὲν οὖν κατὰ τὸ μῆκος πλευραὶ τῶν λεχθεισῶν χωρῶν τε καὶ ταινιῶν ἑκάστης, παραμήκεις ἅπασαι εἰσίν, ἡ μὲν οὖσα πρόσαρκτος, ἥ τε ἑσπέριος. αἱ δὲ λοιπαὶ ἑσπέριοι ταῖς ἑῴαις οὐκ εἰσὶ παραμήκεις. οὐδ' ἡ παραλία ἑκατέρα, ἥ τε τοῦ Κρισσαίου μέχρι τοῦ Ἀκτίου, καὶ ἡ πρὸς Εὔβοιαν μέχρι τῆς —— παράλληλοι ἀλλήλαις εἰσίν. εἰς ἅς τε —— τὰ ἔθνη. ἀλλ' οὕτω δέχεσθαι δεῖ τὰ σχήματα τῶν τοιούτων χωρίων, ὡς ἂν ἐν τριγώνῳ —— γραμμῶν πλειόνων τὰς γὰρ —— παράλληλα μὲν ἀλλήλοις ἔσται, καὶ τὰς —— πλευρὰς ἕξει παραλλήλους. Ὁ μὲν οὖν ὁλοσχερὴς τύπος οὗτος τῆς λοιπῆς καὶ ἐφεξῆς περιοδείας, τὰ καθ' ἕκαστα δ' ἑξῆς λέγομεν ἀπὸ τῆς Φωκίδος ἀρξάμενοι. ταύτης δ' ἐπιφανέσταται δύο πόλεις Δελφοὶ καὶ Ἐλάτεια. Δελφοὶ μὲν διὰ τὸ ἱερὸν τοῦ Πυθίου Ἀπόλλωνος καὶ τὸ μαντεῖον ἀρχαῖον ὄν· εἴγε Ἀγαμέμνων ἀπ' αὐτοῦ χρηστηριάσασθαι λέγεται ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ. ὁ γὰρ κιθαρῳδὸς ᾄδων εἰσάγεται·

Νεῖκος Ὀδυσσῆος καὶ Πηλείδεω Ἀχιλῆος,
Ὥς ποτε δηρίσαντο. ἄναξ δ' ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων
Χαῖρε νόῳ. ——
Ὣς γάρ οἱ χρείων μυθήσατο Φοῖβος Ἀπόλλων
Πυθοῖ ἐν ἠγαθέῃ.

Δελφοὶ μὲν δὴ διὰ ταῦτα γνώριμοι. Ἐλάτεια δ' ὅτι πασῶν μεγίστη τῶν ἐνταῦθα πόλεων, καὶ ἐπικαιροτάτη διὰ τὸ ἐπικεῖσθαι τοῖς στενοῖς, καὶ τὸν ἔχοντα ταύτην, ἔχειν τὰς εἰσβολὰς τὰς εἰς τὴν Φωκίδα καὶ τὴν Βοιωτίαν. ὄρη γάρ ἐστιν Οἰταῖα πρῶτον, ἔπειτα τὰ τῶν Λοκρῶν καὶ τῶν Φωκέων, οὐ πανταχοῦ στρατοπέδοις βάσιμα τοῖς ἐκ Θετταλίας εἰσβάλλουσιν. ἀλλ' ἔχει παρόδους στενὰς μέν, ἀφωρισμένας δέ, ἃς αἱ παρακείμεναι πόλεις φρουροῦσιν. ἁλουσῶν δ' ἐκείνων κρατεῖσθαι συμβαίνει καὶ τὰς παρόδους. Ἐπεὶ δ' ἡ τοῦ ἱεροῦ ἐπιφάνεια τοῦ ἐν Δελφοῖς ἔχει πρεσβεῖον, καὶ ἅμα ἡ θέσις τῶν χωρίων ἀρχὴν ὑπα-

num intelligi. Parnaſſus totus ſacer eſt, habetq́ ſpecus & alia loca quæ religioſè honorantur atque coluntur. de quib. notiſsimum eſt ac pulcerrimum Corycium antrũ Nympharum, eiuſdem cum Cilicio nominis. Latus Parnaſſi occiduum Locri Ozolæ tenẽt, & Dorienſes quidam atq; Aetoli, iuxta Coracem montem Aetolicum. 14 quod ortum 14
reſpicit, Phocenſes ac Dorienſes, tetrapolin plerique inhabitantes quodammodo Parnaſſo adiacentem, ſed uerſus ortum tamen partibus ſuis exuberantem. Latera ergo ſecundum longitudinem dictarum regionum faſciæq́ ſingulæ, in longum pari ſpacio tenduntur, alterum latus ad occaſum, alterum ad ſeptentriones reſpiciens. cætera occidua ortiuis non reſpondent eadem longitudine, neque ora maritima Criſſæi ſinus uſque ad Acticum ab ora maris Euboici uſque ad Sepiadem undiquaque æqualib. diſtat ſpacijs. in quas + + populi. ſed iſtarum regionum figuræ ita ſunt concipiendæ ut in triangulo lineæ plures + + inuicem æqualiter ipſæ & latere diſtabunt. Hæc ergo rudis & integra eſt inſequentis circuitus delineatio. nunc ſingula perſequemur, ſumto à Phocide exordio. Huius urbes nobiliſsimæ ſunt duæ, Delphi & Elatea. Delphi ob templum Apollinis Pythij, & oraculũ. quod uetuſtum eſſe apparet, ſiquidem Agamemnonem poëta inde tuliſſe reſponſum dicit. nam introducitur citharœdus canens

Rixam iurgantis cum Dulichio Pelidæ Odyſſ.θ.75.
Immodicis acrem uerbis. Sed rex Agamemno
Heroum audiuit læta conuicia mente:
Reſponſum recolens animo, quod Phœbus Apollo
Quærenti Delphis dederat.—

Hoc ergo Delphos nobilitat. Elateã aũt, quòd omnium in iſtis partibus urbium maxima eſt & opportuniſsima, ſita in ipſis faucibus: ut qui ea potiatur, aditus in Phocidem ac Bœotiã in ſua habeat poteſtate. Primùm enim ſunt Oetæi montes, deinde Locrenſium ac Phocenſium non ubique peruij exercitibus è Theſſalia irrumpentibus: ſed tranſitus habent arctos & ſuis incluſos termini, quos adiacentes urbes cuſtodiunt. quas qui cepit, etiam tranſitus occupauerit. Quoniam uerò Delphici tẽpli gloria principatum Delphi.
obtinet, ſimulq́ ipſe ſitus initium naturę cõ-

ueniens suggerit, (hæ enim sunt partes Phocidis ultimæ uersus occasum.) inde incipiemus. Diximus in occidua Phocidis parte situm esse Parnassum. Huius ergo montis occiduum latus Locri tenent Ozolæ: austrinum Delphi, locum saxosum, theatri forma, in cuius uertice fanum est & urbs ambitu stadia XVI implens. Supra eam sita est Lycorea, quo in loco antiquitus Delphi supra templum incolebant: nunc ad ipsum degũt templum circa fontem Castaliam. Ante urbem iacet Cirphis uersus meridiem, mons præruptus, saltumq́ in medio relinquit, per quem plurimus diffluit fluuius. Infra Cyrrham iacet urbs antiqua Cirrha, sita ad mare e regione Sicyoni: unde adscensus Delphos est stadiorum circiter XXC. Ante Cirrham situs est Crissæus campus felix. Sequitur inde alia urbs Crissa, unde Crissæo sinui nomen. Deinde Anticyra, eiusdem nominis cũ ea quæ ad Oetam est in sinu Maliaco. In Maliaca, Anticyra ferunt optimum elleborum nasci, in Phocensi autem melius apparari: ideoq́ue multos ad hanc purgandi sanitatisq́ue causa proficisci. nasci enim in Phocide medicamentum quoddam sesami simile, quo Oetæum temperent ueratrum. Anticyra adhuc durat 15 Cirra aũt & Crissa deletę sunt: Cirra prius à Crissæis, Crissa ipsa deinde ab Eurylocho Thessalo tempore belli Crissæi. Cùm enim Crissæi ob portoria è Sicilia & Italia aucti essent opibus, acerbius uectigalia exegerunt ab ijs qui d oraculum proficiscebantur, idq́ iniussu Amphictyonum. Idem Amphissentibus usu uenit, qui de corpore sunt Locrorum Ozolarũ qui cùm irruptione facta Crissam occupassent, campum ab Amphictyonibus consecratũ rursus culturæ subiecerunt, hospitibusq́ se inhumaniores, quàm erat factum à Crissæis, exhibuerunt. Itaque Amphictyones de ijs supplicium sumserunt, agrumq́ deo reddiderunt. Nunc quidem fanum Delphicum negligitur: antiquitus autem maximo opere fuisse cultum, cùm thesauri demõstrant à populis apparati, in quos consecratæ pecuniæ fuerunt repositę, & opera artificum præstantissimorum: tum Pythicum certamen, & multitudo uulgatorum oraculorum. Oraculum ipsum aiunt esse cauam profundè specum, aditu nõ admodum lato. ex ea spiritum efferri furoris diuini effi-

γὸς εὐφυσικήν (ταῦτα γάρ ἐστι τὰ ἑσπεριώτατα μέρη τῆς Φωκίδος) ἐντεῦθεν ἀρκτέον. Εἴρηται δ' ὅτι καὶ ὁ Παρνασσὸς τῶν ἑσπερίων μερῶν ἵδρυται τῆς Φωκίδος. τούτου δὴ τὸ μὲν πρὸς δύσιν πλευρόν, οἱ Λοκροὶ κατέχουσιν οἱ Ὀζόλαι· τὸ δὲ νότιον οἱ Δελφοί, πετρῶδες χωρίον, θεατροειδές, κατὰ κορυφὴν ἔχον τὸ μαντεῖον καὶ τὴν πόλιν, σταδίων ἑκκαίδεκα κύκλον πληροῦσαν. ὑπέρκειται δ' αὐτῆς ἡ Λυκώρεια, ἐφ' οὗ τόπου πρότερον ἵδρυντο οἱ Δελφοὶ ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ. νῦν δ' ἐπ' αὐτῷ οἰκοῦσι περὶ τὴν κρήνην τὴν Κασταλίαν. πρόκειται δὲ τῆς πόλεως ἡ Κίρφις, ἐκ τοῦ νοτίου μέρους ὄρος ἀπότομον, νάπην ἀπολιπὸν μεταξύ, δι' ἧς ὁ Πλεῖστος διαρρεῖ ποταμός. ὑποπέπτωκε δὲ τῇ Κίρφει πόλις ἀρχαία Κίρρα ἐπὶ τῇ θαλάττῃ ἱδρυμένη. ἀφ' ἧς ἀνάβασις εἰς Δελφούς, ὀγδοήκοντά που σταδίων. ἵδρυται δ' ἀπαντικρὺ Σικυῶνος. πρόκειται δὲ τῆς Κίρρας τὸ Κρισαῖον πεδίον εὔδαιμον. πάλιν δ' ἐφεξῆς ἐστιν ἄλλη πόλις Κρίσα, ἀφ' ἧς ὁ κόλπος Κρισαῖος. εἶτα Ἀντίκυρα, ὁμώνυμος τῇ κατὰ τὸν Μαλιακὸν κόλπον καὶ τὴν Οἴτην. Καὶ δή φασιν ἐκεῖ τὸν ἑλλέβορον φύεσθαι τὸν ἀστεῖον, ἐνταῦθα δὲ σκευάζεσθαι βέλτιον, καὶ διὰ τοῦτο ἀποδημεῖν δεῦρο πολλούς, καθάρσεως καὶ θεραπείας χάριν. γίνεσθαι γάρ τι σησαμοειδὲς φάρμακον ἐν τῇ Φωκικῇ μεθ' οὗ σκευάζεσθαι τὸν Οἰταῖον ἑλλέβορον. Αὕτη μὲν οὖν συμμένει. ἡ δὲ Κίρρα καὶ ἡ Κρίσα κατεσπάσθησαν. ἡ μὲν πρότερον ὑπὸ Κρισαίων, αὐτὴ δ' ἡ Κρίσα, ἡ δ' ὕστερον ὑπ' Εὐρυλόχου τοῦ Θετταλοῦ κατὰ τὸν Κρισαῖον πόλεμον. εὐτυχήσαντες γὰρ οἱ Κρισαῖοι διὰ τὰ ἐκ τῆς Σικελίας, καὶ τῆς Ἰταλίας τέλη, πικρῶς ἐτελώνουν τοὺς ἐπὶ τὸ ἱερὸν ἀφικνουμένους, καὶ παρὰ τὰ προστάγματα τῶν Ἀμφικτυόνων. Τὰ δ' αὐτὰ καὶ τοῖς Ἀμφισσεῦσι συνέβη. Λοκρῶν δ' εἰσὶν οὗτοι τῶν Ὀζόλων. ἐπελθόντες γὰρ οὗτοι τήν τε Κρίσαν ἀνέλαβον, καὶ τὸ πεδίον τὸ ὑπὸ τῶν ἀμφικτυόνων ἀνιερωθὲν αὖθις κατεγεώργουν, καὶ χείρους ἦσαν περὶ τοὺς ξένους τῶν πάλαι Κρισαίων. Καὶ τούτους οὖν ἐτιμωρήσαντο οἱ ἀμφικτύονες, καὶ τῷ θεῷ τὴν χώραν ἀπέδοσαν. νῦν μὲν οὖν ὠλιγώρηται δ' ἱκανῶς καὶ τὸ ἱερόν, πρότερον δ' ὑπερβαλλόντως, δηλοῦσι δ' οἵ τε θησαυροὶ οὓς καὶ δῆμοι κατεσκεύασαν, εἰς οὓς καὶ χρήματα ἀνετίθεντο καθιερωμένα καὶ ἔργα τῶν ἀρίστων δημιουργῶν, καὶ ὁ ἀγὼν ὁ Πυθικός, καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἱστορουμένων χρησμῶν. Φασὶ δ' εἶναι τὸ μαντεῖον, ἄντρον κοῖλον κατὰ βάθους, οὐ μάλα εὐρύστομον, ἀναφέρεσθαι δ' ἐξ αὐτοῦ πνεῦμα ἐνθουσιαστικόν.

στικόν. ὑπερκεῖσθαι δὲ τοῦ στομίου τρίποδα ὑψηλόν, ἐφ᾽ ὃν τὴν Πυθίαν ἀναβαίνουσαν, δεχομένην τὸ πνεῦμα, ἀποθεσπίζειν ἔμμετρά τε καὶ ἄμετρα· ἐντείνειν δὲ καὶ ταῦτα εἰς μέτρον ποιητάς τινας ὑπουργοῦντας τῷ ἱερῷ. πρώτην δὲ Φημονόην φασὶ γενέσθαι Πυθίαν, κεκλῆσθαι δὲ καὶ τὴν προφῆτιν οὕτω, καὶ τὴν πόλιν ἀπὸ τοῦ πυθέσθαι, ἐκτετάσθαι δὲ τὴν πρώτην συλλαβήν, ὡς ἐπὶ τοῦ ἀθανάτου καὶ ἀκαμάτου διακόνου. Ἡ μὲν οὖν ἐπίνοια αὕτη τῆς τε τῶν πόλεων κτίσεως καὶ τῆς τῶν κοινῶν ἱερῶν ἐκτιμήσεως. Καὶ γὰρ κατὰ πόλεις συνῄεσαν καὶ κατὰ ἔθνος, φυσικῶς κοινωνικοὶ ὄντες, καὶ ἅμα τῆς παρ᾽ ἀλλήλων χρείας χάριν, καὶ εἰς τὰ ἱερὰ τὰ κοινὰ ἀπήντων διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας, ἑορτὰς καὶ πανηγύρεις συντελοῦντες. Φιλικὸν γὰρ πᾶν τὸ τοιοῦτον ἀπὸ τῶν ὁμοτραπέζων ἀρξάμενον, καὶ ὁμοσπόνδων καὶ ὁμοροφίων. ὅσῳ δὲ πλείων καὶ ἐκ πλειόνων ὁ ἐπιδημεῖ, τοσῷδε μεῖζον καὶ τὸ ὄφελος ἐνομίζετο. Ἡ μὲν οὖν ἐπὶ τὸ πλεῖστον τιμὴ τῷ ἱερῷ τούτῳ, διὰ τὸ χρηστήριον συνέβη, δόξαντι ἀψευδεστάτῳ τῶν πάντων ὑπάρξαι. προσέλαβε δέ τι καὶ ἡ θέσις τοῦ τόπου. Τῆς γὰρ Ἑλλάδος ἐν μέσῳ πώς ἐστι τῆς συμπάσης, τῆς τε ἐντὸς ἰσθμοῦ, καὶ τῆς ἐκτός. ἐνομίσθη δὲ καὶ τῆς οἰκουμένης, καὶ ἐκάλεσαν τῆς γῆς ὀμφαλόν, προσπλάσαντες καὶ μῦθον, ὅν φησι Πίνδαρος· ὅτι συμπέσοιεν ἐνταῦθα οἱ ἀετοί, οἱ ἀφεθέντες ὑπὸ τοῦ Διός, ὁ μὲν ἀπὸ τῆς δύσεως, ὁ δ᾽ ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς. οἱ δὲ κόρακάς φασι. δείκνυται δὲ καὶ ὀμφαλός τις ἐν τῷ ναῷ τεταινιωμένος, καὶ ἐπ᾽ αὐτῷ αἱ δύο εἰκόνες τοῦ μύθου. Τοιαύτης δὲ τῆς εὐκαιρίας οὔσης τῆς περὶ τοὺς Δελφούς, συνῄεσάν τε ῥᾳδίως ἐκεῖσε, μάλιστα δ᾽ οἱ ἐγγύθεν· καὶ δὴ καὶ τὸ Ἀμφικτυονικὸν σύστημα ἐκ τούτων συνετάχθη, περί τε τῶν κοινῶν βουλευσόμενον, καὶ τοῦ ἱεροῦ τὴν ἐπιμέλειαν ἕξον κοινοτέραν. ἅτε καὶ χρημάτων ἀποκειμένων πολλῶν, καὶ ἀναθημάτων, φυλακῆς, καὶ ἁγιστείας δεομένου μεγάλης. Τὰ πάλαι μὲν οὖν ἀγνοεῖται. Ἀκρίσιος δὲ τῶν μνημονευομένων πρῶτος διατάξαι δοκεῖ τὰ περὶ τοὺς Ἀμφικτύονας, καὶ πόλεις ἀφορίσαι τὰς μετεχούσας τοῦ συνεδρίου, καὶ ψῆφον ἑκάστῃ δοῦναι, τῇ μὲν καθ᾽ αὑτήν, τῇ δὲ μεθ᾽ ἑτέρας, ἢ μετὰ πλειόνων. ἀποδεῖξαι δὲ καὶ τὰς Ἀμφικτυονικὰς δίκας ὅσαι πόλεσι πρὸς πόλεις εἰσίν. ὕστερον δ᾽ ἄλλαι πλείους

cacem. supra orificium tripodem situm sublimem, quo conscenso Pythia ubi spiritum exceperint, carmine solutaque oratione sortes ab ea pronunciari. porrò poëtas esse quosdam fani administros, qui prosa oratione edita in uersus numerosque redigant. Primæ Pythiæ nomen perhibetur Phemonoë. aiūtque Pythiæ & urbi nomen factum à percunctando, quod est πύθεσθαι, producta prima syllaba, quod & in alijs factitatur uocabulis. Hoc ergo modo intelligitur, quomodo & urbes conditæ fuerint, & publica sacrificia suam habuerint existimationem. Etenim & ciuitates inter se, & gentes inter se conueniebant, cùm natura ad communicationem facti, tum utilitatum inuicem percipiendarum gratia. ijsdemque de causis & ad sacrificia communia, festosque dies & solennitates celebrandas coïbant. Ad amiciciam quippe conducit, quidquid à mensæ, libationum, contuberniique proficiscitur communitate. quod quanto maius est, & quanto per plures peruagatur, tanto etiam maiore cum utilitate coniunctum habetur. Quāquam uero Delphico fano maiorem honoris tanti partem oraculum comparauit, omnium minimè fallax existimatum: tamen situs quoque loci nonnihil contulit. Sunt enim Delphi fere in medio siti totius Græciæ, quæ & extra isthmum & intra est. quinetiam in medio totius terrarum orbis iacere quidam senserūt, terræque umbilicum dixerunt: fabulam insuper commenti, quæ apud Pindarum quoque refertur, ibi locorum conuenisse duas aquilas (.alij coruos aiūt.) à Ioue emissas, alteram ab ortu, ab occasu alteram solis. Monstratur etiam umbilicus quidam in eo templo fascijs uelatus, inque eo duæ imagines istius fabulę. Tantam ob Delphorum opportunitatem, cùm facile eò, maximè è uicinia conuentum fuit: tum Amphictyonicum etiam collegium institutum fuit, quod & de publicis consultaret rebus & templi communem sustineret procurationem: quod accurata indigebat custodia atque sanctimonia, multis ibi pecunijs, multis depositis donarijs. Antiquiora sanè ignoratur. Sed Acrisius primus memoratur, qui Amphictyonum ordinem instituerit, & urbes definiuerit quibus eo in consessu locus esset: singulisque suffragij lationem tribuerit, alijs pro se, alij cū una aliqua aut pluribus alijs cōmunicata sententia: iudicia etiam ordinasse, quibus urbiū inter se lites disceptarentur. Postea temporis plures

res sunt factæ constitutiones: donec illud quoque abolitum est collegium, itidem ut Achæorum. Principio conuenisse dicuntur XII ciuitates, quarum quæuis suum mitteret legatum, Pylagoram dictum. cōueniebatur bis per annum, scilicet uere & autumo: postmodo plures etiam ciuitates se adiunxerūt. Concilium Pylæam nominabāt, uernum & autumnale: quia ad Pylas (hoc est Portas.) conueniebant, quæ etiā à calidis aquis Thermopylæ appellantur. Cereri sacrificabant Pylagoræ. Atque initio quidem oraculo uicini duntaxat utebantur. insecutis deinde temporibus etiam procul aduenere, qui oraculum consulerent, & dona è longinquis sunt missa regionibus, thesauriq; conditi. ut à Crœso, patre eius Alyatta, Italis Siculisq; nonnullis. Cæterùm diuitię quia inuidię sunt obnoxię, difficulter custodiuntur, etiamsi sacræ sint. Nunc quidem pauperrimū est Delphicum templum: & pecuniæ causa quædam sublata sunt donaria, pleraque restant. Priscis temporibus opulentum admodum fuit. quod & Homerus docet:

Iliad ι. 404. (Saxea nec quantas diuini limina Phœbi
Complectuntur opes intra Delphos scopulosos.)

& thesauri ostendunt, & direptio à Phocęsibus facta, unde Phocicum siue Sacrum exarsit bellum. ea facta est tempore Philippi Amyntæ F. Aliam autem ea priorem sentiūt antiquitus euenisse, quæ diuitias ab Homero commemoratas egesserit. quarum ne uestigium quidem ad posteriores peruenerit, & eam tempestatem, qua Onomarchus & Phayllus templum deprædati sunt. nam alias pecunias ijs esse recentiores + dicit autem & + Reposita enim esse in thesauris donaria, incolumib. adhuc inscriptionibus, quibus dedicatores indicantur. Gygis enim & Crœsi, & Sybaritarum, & Spinetarum qui ad Adriam accoluerunt, & sic de reliquis non + + uenerit, ueteres diuitias fuisse permixtas. idq; alia etiam loca demonstrant à prędonibus perfossa. Alij in Homeri uersibus ἀφήτορα thesaurum intelligūt,
16 & 16 aphetoris limen, thesaurum in terra abditum. aiuntq; opes istas in templo fuisse defossas: Onomarchum autem cum socijs noctu aggressum eas effodere, magnis obortis terræ motibus, è templo profugisse, & finem fodiendi fecisse. alios quoq; hoc euentu à si-

ους διατάξεις γεγόνασιν, ἕως κατελύθη καὶ τοῦτο τὸ σύνταγμα, καθάπερ καὶ τὸ τῶν Ἀχαιῶν. Αἱ μὲν οὖν πρῶται δώδεκα συνελθεῖν λέγονται πόλεις, ἑκάστη δ' ἔπεμπε Πυλαγόραν, δὶς κατ' ἔτος οὔσης τῆς συνόδου, ἔαρός τε καὶ μετοπώρου. ὕστερον δὲ καὶ πλείους συνῆλθον πόλεις. τὴν δὲ σύνοδον Πυλαίαν ἐκάλουν, τὴν μὲν ἐαρινὴν, τὴν δὲ μετοπωρινὴν, ἐπειδὴ ἐν Πύλαις συνήγοντο, ἃς καὶ Θερμοπύλας καλοῦσιν. ἔθυον δὲ τῇ Δήμητρι οἱ Πυλαγόραι. Τὸ μὲν οὖν ἐξ ἀρχῆς τοῖς ἐγγὺς μετῆν καὶ τούτων τοῦ μαντείου, ὕστερον δὲ καὶ οἱ πόῤῥωθεν ἀφικνοῦντο καὶ ἐχρῶντο τῷ μαντείῳ, καὶ ἔπεμπον δῶρα, καὶ θησαυροὺς κατεσκεύαζον, καθάπερ Κροῖσος, καὶ ὁ πατὴρ Ἀλυάττης, καὶ Ἰταλιωτῶν τινὲς, καὶ Σικελοί. Ἐπίφθονος δ' ὢν ὁ πλοῦτος, δυσφύλακτός ἐστι, κἂν ἱερὸς ᾖ. νυνί γέ τοι πενέστατόν ἐστι τὸ ἐν Δελφοῖς ἱερόν. χρημάτων δὲ χάριν τῶν ἀναθημάτων τὰ μὲν ἦρται, τὰ δὲ πλείω μένει. πρότερον δὲ πολυχρήματον ἦν τὸ ἱερόν. καθάπερ Ὅμηρός τε εἴρηκεν·

οὐδ' ὅσα λάϊνος οὐδὸς ἀφήτορος ἐντὸς ἐέργει.
Φοίβου Ἀπόλλωνος Πυθοῖ ἐνὶ πετρηέσσῃ.

καὶ οἱ θησαυροὶ δηλοῦσι, καὶ ἡ σύλησις ἡ γενηθεῖσα ὑπὸ τῶν Φωκέων, ἐξ ἧς ὁ Φωκικὸς καὶ ἱερὸς καλούμενος ἐξήφθη πόλεμος. Αὕτη μὲν οὖν ἡ σύλησις γέγονε κατὰ Φίλιππον τὸν Ἀμύντου. Προτέραν δ' ἄλλοι ὑπονοοῦσιν ἀρχαίαν, ἣ τὸν ὑφ' Ὁμήρου λεγόμενον πλοῦτον ἐξεφόρησεν. οὐδὲ γὰρ ἴχνος αὐτοῦ σωθῆναι πρὸς τοὺς ὕστερον χρόνους, ἐν οἷς οἱ περὶ Ὀνόμαρχον καὶ Φάϋλλον ἐσύλησαν τὸ ἱερόν, ἀλλὰ τὰ μὲν —— —— νεώτερα ἐκείνων εἶναι τῶν χρημάτων. —— λέγει δὲ καὶ ἀποκεῖσθαι γὰρ ἐν θησαυροῖς ἀπὸ λαφύρων ἀνατεθέντα, ἐπιγραφὰς σώζοντα, ἐν αἷς καὶ οἱ ἀναθέντες. Γύγου γὰρ καὶ Κροίσου καὶ Συβαριτῶν καὶ Σπινητῶν τῶν περὶ Ἀδρίαν, καὶ οὕτως ἐπὶ τῶν ἄλλων οὐ —— —— ἥκοι τὰ παλαιὰ χρήματα ἀναμεμίχθαι. καὶ ἄλλοι τόποι διασημαίνουσιν ὑπὸ τούτων σκυλωρυχηθέντες τῶν ἀνδρῶν. Ἔνιοι δὲ τὸν ἀφήτορα δεξάμενοι λέγεσθαι θησαυρόν, ἀφήτορος δ' οὐδὸν, τὸν κατὰ γῆς θησαυρισμόν, ἐν τῷ ναῷ κατορύχθαι φασὶ τὸν πλοῦτον ἐκεῖνον, καὶ τοὺς περὶ τὸν Ὀνόμαρχον ἐπιχειρήσαντας ἀνασκάπτειν νύκτωρ, σεισμῶν γενομένων μεγάλων, ἔξω τοῦ ναοῦ πέτεσθαι, καὶ παύσασθαι τῆς ἀνασκαφῆς. ἐμβαλεῖν δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις φόβον τῆς τοιαύ-

τῆς ἐπιχειρήσεως. Τῶν δὲ τὸν μὲν πτέρινον, εἰς τοὺς μύθους τακτέον. τὸν δὲ δεύτερον, Τροφωνίου καὶ ἀγαμήδους ἔργον φασί. τὸν δὲ νῦν Ἀμφικτύονες κατεσκεύασαν. Δείκνυται δ' ἐν τῷ τεμένει τάφος Νεοπτολέμου κατὰ χρησμὸν γενόμενος, Μαχαιρέως Δελφοῦ ἀνδρὸς ἀνελόντος αὐτόν. ὡς μὲν ὁ μῦθος δίκας αἰτοῦντα τὸν θεὸν τοῦ πατρῴου φόνου. ὡς δὲ τὸ εἰκὸς ἐπιτιθέμενον τῷ ἱερῷ. Τοῦ δὲ Μαχαιρέως ἀπόγονον φασὶ Βράγχον τὸν προστατήσαντα τοῦ ἐν Διδύμοις ἱεροῦ. Ἀγὼν δὲ ὁ μὲν ἀρχαῖος ἐν Δελφοῖς κιθαρῳδῶν ἐγενήθη, παιᾶνα ᾀδόντων εἰς τὸν θεόν. ἔθηκαν δὲ Δελφοὶ μετὰ τὸν Κρισαῖον πόλεμον. οἱ δ' Ἀμφικτύονες ἱππικὸν καὶ γυμνικὸν ἐπ' Εὐρυλόχου διέταξαν στεφανίτην, καὶ πύθια ἐκάλεσαν. προσέθεσαν δὲ τοῖς κιθαρῳδοῖς αὐλητάς τε καὶ κιθαριστὰς χωρὶς ᾠδῆς, ἀποδώσοντάς τι μέλος, ὃ καλεῖται νόμος πυθικός. πέντε δ' αὐτοῦ μέρη ἐστίν, ἀνάκρουσις, ἄμπειρα, κατακελευσμός, ἴαμβοι καὶ δάκτυλοι σύριγγες. Ἐμελοποίησε μὲν οὖν Τιμοσθένης ὁ ναύαρχος τοῦ δευτέρου Πτολεμαίου, ὁ καὶ τοὺς λιμένας συντάξας ἐν δέκα βίβλοις. Βούλεται δὲ τὸν ἀγῶνα τοῦ Ἀπόλλωνος τὸν πρὸς τὸν δράκοντα διὰ τοῦ μέλους ὑμνεῖν. ἀνάκρουσιν μὲν τὸ προοίμιον δηλῶν· ἄμπειραν δὲ τὴν πρώτην κατάπειραν τοῦ ἀγῶνος· κατακελευσμὸν δὲ τὸν ἀγῶνα· ἴαμβον δὲ καὶ δάκτυλον τὸν ἐπιπαιωνισμὸν τὸν ἐπὶ τῇ νίκῃ μετὰ τοιούτων ῥυθμῶν, ὧν ὁ μὲν ὕμνος, οἰκεῖός ἐστιν, ὁ δ' ἴαμβος κακισμοῖς καὶ τὸ ἰαμβίζειν· σύριγγας δὲ τὴν ἔκλειψιν τοῦ θηρίου μιμουμένων, ὡς ἂν καταστρέφοντος εἰς ἐσχάτους τινὰς συριγμούς. Ἔφορος δ' ᾧ τὸ πλεῖστον χρώμεθα διὰ τὴν περὶ ταῦτα ἐπιμέλειαν, (καθάπερ καὶ Πολύβιος μαρτυρῶν τυγχάνει, ἀνὴρ ἀξιόλογος.) δοκεῖ μοι τἀναντία ποιεῖν ἔσθ' ὅτε τῇ προαιρέσει καὶ ταῖς ἐξ ἀρχῆς ὑποσχέσεσιν. Ἐπιτιμήσας γοῦν τοῖς φιλομυθοῦσιν ἐν τῇ τῆς ἱστορίας γραφῇ, καὶ τὴν ἀλήθειαν ἐπαινέσας, προστίθησι τῷ περὶ τοῦ μαντείου τούτου λόγῳ, σεμνήν τινα ὑπόσχεσιν, ὡς πανταχοῦ μὲν ἄριστον νομίζει τ' ἀληθές, μάλιστα δὲ κατὰ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην. Ἄτοπον γὰρ εἰ περὶ μὲν τῶν ἄλλων ἀεὶ τὸν τοιοῦτον τρόπον διώκομεν φησί· περὶ δὲ τοῦ μαντείου λέγοντες, ὃ πάντων ἐστὶν ἀψευδέστατον, τοῖς οὕτως ἀπίστοις καὶ ψευδέσι χρησόμεθα λόγοις. Ταῦτα εἰπὼν, ἐπιφέρει παραχρῆμα, ὅτι ὑπολαμβάνουσι κατασκευάσαι τὸ μαντεῖον Ἀπόλλωνα μετὰ Θέμιδος, ὠφελῆσαι βουλό-

mili conatu fuisse deterritos. De altaribus, id quod è pennis constitisse dicitur, inter fabulas reponi par est. * Secundum, opus Agamedis & Trophonij esse aiunt. In luco sepulcrū uisitur Neoptolemi, Achillis F. oraculi iussu factum, interfecti à Machæreo Delpho uiro id factum fabulæ ferunt, quòd Pyrrhus pœnas à deo paternæ cædis posceret: est autem probabile, eum opes templi cùm inuaderet, necatum. Huius Machærei de stirpe postea natum ferunt Branchum, qui templo apud Didyma præfuit. Certamen apud Delphos antiquitus fuit citharœdorum, pœanem in laudem dei canentium. institutum à Delphis post Crissæum bellum. Sub Eurylocho autem Amphictyones equestrem & gymnicam concertationem instituerunt, corona uictori præmij loco proposita: & Pythia nominauerunt. Adiecerunt autem citharœdis tibicines, & qui cithara luderent siue cantu, modularenturq; carmen, quod nomos siue modus Pythius dicebatur. Quinque sunt ei⁹ partes: anacrusis, ampera, katakeleusmus, iambi & dactyli, syringes seu fistulæ sibilæ. Carmen cōposuit Timosthenes secundi Ptolemæi classi præfectus, qui de portubus uolumen composuit decē libris constans. Vult autem Apollinis aduersus draconem certamen celebrari eo carmine. & anacrusin significare præludium, amperan certaminis initium, cataceleusmon ipsam pugnam, iambum & dactylum pæanem qui uictoriç accinitur, talibus modis siue rythmis, quorū hymnus quidem proprius sit, iambus autem + 17 & 17 iambizare. fistulas autem mortem imitatas serpentis, uitam cum sibilis quibusdam finientis. Ephorus, quo plurimum utimur ob diligentiam in talibus rebus (. quod & Polybius testatur, uir magnæ autoritatis.) uidetur mihi nonnunquam contrarium eius facere, quod ab initio instituerat ac pmiserat. Cùm enim insectatus esset eos, qui in scriptione historiæ fabulis gaudent admiscendis, ueritatemq; laudibus uexisset: sermoni de hoc oraculo promissum adijcit grauitatis plenum: se cùm aliâs ueritatem maximi facere, tum uel apprimè in hoc argumēto. Absurdum enim est (. inquit.) si ueritatem alijs in rebus sectātes, de oraculo dicturi omnium ueracissimo, ita incredibilib. & falsis utamur narrationib. His statim subijcit opinionē receptā esse, Apollinē cū Themide oraculū istud condi-

disse, cùm prodesse nostro generi uellet. atq; utilitatem exprimit: nempe eũ homines ad mansuetudinem modestiã prouocasse, dum alijs oracula edens uel mandaret aliquid uel interdiceret, alios omnino arceret. Hæc (inquit) ipsum cẽsent facere alij corpore adsumto, alij quòd suæ uoluntatis noticiam inderet. Progressus deinde eò, ut de Delphis disputaret, qui nã ij essent, ait Parnasios quosdam indigenas priscis temporibus Parnassum habitauisse: quo tempore Apollo terras obiens homines ad morum placiditatẽ composuit, frugibusq; uti & ratione uictus mitioribus docuit. cùm quidem ferunt eum ab Athenis Delphos proficiscentem ea perrexisse uia, quâ nunc Athenienses pompam ad Pythonem mittunt. Ibi cùm ad Panopeos peruenisset, Tityum ab eo interfectum fuisse, qui eius loci dominus, uiolentus erat atque iniurius homo. Tum ad eum uenisse Parnasios, aliumq; intolerabilem detulisse hominem, Pythonem nomine, cognomento Draconem. quem Apollo sagittis conficiens ac clamare iusserit, Iie Pæan. atque hinc pugnam inituris conflicturisque iam hunc morem receptum, perque manus traditũ, ut Pæana conclament. tum quoque incensum fuisse à Delphis tabernaculum Pythonis. cuius rei memoriam hodieque renouent. At enim quid fabulosius dici potest, quàm Apollo arcu feriens, Tityosq; & Pythones supplicijs adficiens, proficiscensq; Athenis Delphos, & totam obambulans terram? Quòd si hæc non putauit esse fabulas, quid sibi uoluit quòd fabulis uulgatam Themidem mulierem uocat, fabulosum draconem nomine hominis adficit? nisi quod confundere modum historiæ cum fabulis uoluit. Eiusdem sunt modi etiam quæ de Aetolis dixit. quos cum adseruisset nunquam fuisse deuastatos: aliquando dicit Aeolenses ibi habitasse eiectis barbaris, aliâs Aetolum cũ Eleis Epeis: illos uicissim mutuis inimicicijs ortis sese ꝑfligasse: tandem ab Alcmæone & Diomede occupatam fuisse Aetoliam. Sed ego ad Phocidem reuertor. Statim in ora maritima post Anticirrhã oppidulũ à tergo est Marathon, Deinde ꝓmontoriũ Pharygiũ, quod stationẽ habet nauiũ. Postea extrem⁹ portus, Mych⁹ ille, de q̃ diximus nomẽ ei ab euẽtu esse, sub Helicone & Ascra sito. Necq; longè ab istis locis absint Abæ, q̃d est oraculũ: & Ambrysus, eiusdẽ cũ Amphryso Bœoticæ nominis. Iã in mediterra-

μένον τὸ γένος ἡμῶν. Εἶτα τὴν ὠφέλειαν ἀπ᾽ ὧν, ὅτι εἰς ἡμερότητα προυκαλεῖτο, καὶ ἐσωφρόνιζε τοῖς μὲν χρηστηριάζων, καὶ τὰ μὲν προστάττων, τὰ δ᾽ ἀπαγορεύων, τοὺς δ᾽ οὐδ᾽ ὅλως προσιέμενος· ταῦτα δὲ διοικεῖν νομίζουσι (φησὶν) αὐτὸν, οἱ μὲν αὐτὸν τὸν θεὸν σωματοειδῆ γινόμενον, οἱ δ᾽ ἀνθρώποις ἔννοιαν παραδιδόντα τῆς ἑαυτοῦ βουλήσεως. Ὑποβὰς δὲ περὶ τῶν Δελφῶν οἵ τινές εἰσι διαλεγόμενος, φησὶ τὸ παλαιὸν Παρνασίους τινὰς αὐτόχθονας καλουμένους οἰκεῖν τὸν Παρνασόν. καθ᾽ ὃν χρόνον τὸν Ἀπόλλωνα τὴν γῆν ἐπιόντα, ἡμεροῦν τοὺς ἀνθρώπους, ἀπό τε τῶν ἡμέρων καρπῶν καὶ τῶν βίων, ἐξ Ἀθηνῶν ὁρμηθέντα ἐπὶ Δελφοὺς ταύτην ἰέναι τὴν ὁδὸν, ἣν νῦν Ἀθηναῖοι τὴν Πυθιάδα πέμπουσι. γενόμενον δὲ κατὰ Πανοπέας, Τιτυὸν καταλῦσαι, ἔχοντα τὸν τόπον, βίαιον ἄνδρα καὶ παράνομον. τοὺς δὲ Παρνασίους συμμίξαντας αὐτῷ, καὶ ἄλλον μηνῦσαι χαλεπὸν ἄνδρα Πύθωνα τοὔνομα, ἐπίκλησιν δὲ Δράκοντα. κατατοξεύοντα δ᾽ ἐπικελεύειν, ἵε παιάν. ἀφ᾽ οὗ τὸν παιανισμὸν οὕτως ἐξ ἔθους παραδοθῆναι τοῖς μέλλουσι συμπίπτειν εἰς παράταξιν. ἐμπρησθῆναι δὲ καὶ σκηνὴν τότε τοῦ Πύθωνος ὑπὸ τῶν Δελφῶν, καθάπερ καὶ νῦν ἔτι καὶ ἀεὶ ὑπόμνημα ποιουμένους τῶν τότε γενομένων. Τί δ᾽ ἂν εἴη μυθωδέστερον, ἢ Ἀπόλλων τοξεύων, καὶ κολάζων Τιτυοὺς, καὶ Πύθωνας, καὶ ὁδεύων ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Δελφοὺς, καὶ γῆν πᾶσαν ἐπιών; Εἰ δὲ ταῦτα μὴ ὑπελάμβανε μύθους εἶναι, τί ἐχρῆν τὴν μυθευομένην Θέμιν γυναῖκα καλεῖν, τὸν δὲ μυθευόμενον δράκοντα, ἄνθρωπον, πλὴν εἰ συγχεῖν ἐβούλετο τόν τε τῆς ἱστορίας καὶ τὸν τοῦ μύθου τρόπον. Παραπλήσια τούτοις καὶ τὰ περὶ τῶν Αἰτωλῶν εἰρημένα. φήσας γὰρ ἀπορθήτους αὐτοὺς ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου, τοτὲ μὲν Αἰολέας φησὶν οἰκῆσαι τοὺς κατέχοντας βαρβάρους ἐκβαλόντας, τοτὲ δ᾽ Αἰτωλὸν μετὰ τῶν ἐξ Ἤλιδος Ἐπειῶν. τούτους δ᾽ ὑπ᾽ ἀλλήλων τῶν ἐχθρῶν. τούτους δ᾽ ὑπ᾽ Ἀλκμαίωνος καὶ Διομήδους. Ἀλλ᾽ ἐπάνειμι ἐπὶ τοὺς Φωκέας. Ἐξαρχῆς γὰρ ἐν τῇ παραλίᾳ μετὰ τὴν Ἀντίκιρραν πολίχνιόν ἐστιν ὄπισθεν ὁ Μαραθών. εἶτ᾽ ἄκρα Φαρύγιον ἔχουσα ὕφορμον. εἶθ᾽ ὁ λιμὴν ὕστατος ὁ προσαγορευθεὶς Μυχὸς ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος, ὑπὸ Ἑλικῶνι καὶ τῇ Ἄσκρῃ κείμενος. οὐδ᾽ αἱ Ἀβαὶ δὲ τὸ μαντεῖον ἄπωθεν τῶν τόπων τούτων ἐστὶν, οὐδ᾽ ἡ Ἄμβρυσος ὁμώνυμος τῇ Βοιωτικῇ. Ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ

σγαίᾳ μετὰ Δελφοὺς ὡς πρὸς τὴν ἕω Δαυλὶς πολίχνιον, ὅπου Τηρέα τὸν Θρᾷκα φασὶ δυναστεῦσαι, καὶ τὰ περὶ Φιλομήλαν καὶ Πρόκνην ἐκεῖ μυθεύουσι. Θουκυδίδης δ' ἐν Μεγάροις φησί. τοὔνομα δὲ τοῦ τόπου γεγονέναι ἀπὸ τοῦ δάσους. Δαυλοὺς γὰρ καλοῦσι τὰ δάση. Ὅμηρος μὲν οὖν Δαυλίδα εἶπεν, οἱ δ' ὕστερον Δαυλίαν. Καὶ τό·

Οἳ Κυπάρισσον ἔχον——

δέχονται διττῶς· οἱ μὲν ὁμωνύμως τῷ φυτῷ, οἱ δὲ παρωνύμως κώμην ὑπὸ τῇ Λυκωρείᾳ. Πανοπεὺς δ' ὁ νῦν Φανοτεύς, ὅμορος τοῖς περὶ Λεβαδίαν τόποις, ἡ τοῦ Ἐπειοῦ πατρίς. καὶ τὰ περὶ Τιτυὸν ἐν τούτῳ μυθεύουσιν. Ὅμηρος δέ φησιν, ὅτι οἱ Φαίηκες τὸν Ῥαδάμανθυν εἰς Εὔβοιαν ἤγαγον, ὀψόμενον Τιτυὸν γαιήιον υἱόν· καὶ Ἐλαριόν τι σπήλαιον ἀπὸ τῆς Τιτυοῦ μητρὸς Ἐλάρας, δείκνυται κατὰ τὴν νῆσον, καὶ ἡρῷον Τιτυοῦ, καὶ τιμαί τινες. Πλησίον δὲ Λεβαδίας, καὶ ἡ Τραχίν, ὁμώνυμος τῇ Οἰταίᾳ Φωκικὴ πολίχνη. οἱ δ' ἐνοικοῦντες Τραχίνιοι λέγονται. Ἡ δ' Ἀνεμώρεια ὠνόμασται ἀπὸ τοῦ συμβαίνοντος πάθους. καταιγίζει γὰρ εἰς αὐτὴν ὁ καλούμενος Κατοπτήριος χῶρος, κρημνός τις, ἀπὸ Παρνασσοῦ διήκων. ὅριον δ' ἦν ὁ τόπος οὗτος Δελφῶν καὶ Φωκέων, ἡνίκα ἀπέστησαν τοὺς Δελφοὺς ἀπὸ τοῦ κοινοῦ συστήματος τῶν Φωκέων Λακεδαιμόνιοι, καὶ ἐπέτρεψαν καθ' αὑτοὺς πολιτεύεσθαι. τινὲς δὲ Ἀνεμώλειαν καλοῦσιν. Εἶθ' Ὑάμπολις μετὰ ταῦτα ἐκλήθη, εἰς ἣν ἐκ Βοιωτίας ἐκπεσεῖν τοὺς Ὕαντας ἔφαμεν. ἔστι δ' ἐν τῇ μεσογαίᾳ μάλιστα καὶ αὕτη πλησίον τῶν Παραποταμίων, ἑτέρα τῆς ἐν Παρνασσῷ Ὑαμπόλεως. Καὶ Ἐλάτεια, ἡ μεγίστη πόλις τῶν Φωκικῶν, ἣν Ὅμηρος μὲν οὐκ οἶδε, νεωτέρα γάρ ἐστι τῆς ἡλικίας ἐκείνου· ἐπικαιρίως δ' ἵδρυται πρὸς τὰς ἐκ τῆς Θεσσαλίας εἰσβολάς. δηλοῖ δὲ τὴν εὐφυΐαν ταύτην καὶ Δημοσθένης, φράζων τὸν θόρυβον τὸν γενηθέντα Ἀθήνησιν αἰφνιδίως, ἐπειδὴ ἧκέ τις ἀπαγγέλλων ὡς τοὺς πρυτάνεις, ὡς Ἐλάτεια κατείληπται. Παραποτάμιοι δ' εἰσὶ κατοικία τις ἐπὶ τῷ Κηφισσῷ ἱδρυμένη πλησίον Φανοτεῦσι, καὶ Χαιρωνεῦσι, καὶ Ἀλατείᾳ. Φησὶ δὲ Θεόπομπος τὸν τόπον τοῦτον διέχειν τῆς μὲν Χαιρωνείας, ὅσον σταδίων τεσσαράκοντα, διορίζειν δὲ Ἀμβρουσέας καὶ Πανοπέας καὶ Δαυλιέας. κεῖσθαι δ' ἐπὶ τῆς ἐμβολῆς τῆς Βοιωτίας εἰς Φωκέας ἐν λόφῳ μετρίως ὑψηλῷ μεταξὺ τοῦ τε Παρνασσοῦ καὶ τοῦ ὄρους

πενταστάδιον

mediterraneis ferme uersus ortum Solis à Delphis oppidulum est Daulis: ubi ferunt Tereum illum Thracem dominatum fuisse, eodemq; fabulam de Procne & Philomela referunt: 18 Thucydides Megaram locum rei quæ narratur adsignat. Loci nomen uidetur ductum à densitate: quod Daulos uocarent olim loca stirpibus consita. Porrò quam Homerus Daulidē uocat, posteriores Dauliam dixerunt. Illud uerò 18

Qui Cyparisson habent— Catal. 519.

dupliciter exponūt. sunt enim qui uocem à cupresso deducāt: alij à Cyparisso quodam pagum dictum malunt sub Lycorea situm. Panopeus, qui Phanoteus nunc usurpatur, uicinus est locis circum Lebadiam sitis: patria Epei. Ibi fabulæ etiam Tityum collocāt. Homerus autē dicit Rhadamanthum à Phæacibus in Eubœam fuisse deductum, ut uiseret Tityum terræ filium, inq; ea insula ostenditur spelunca Elaria, ab Elara nomen habēs Tityi matre: & Sacellum Tityi, eiusque cultus nonnulli. Prope Lebadiam Trachin est, Phocicum oppidulum, eiusdem cum Oetæa Trachine nominis. incolæ Trachinij dicuntur. Anemorea nomen habet ab euentu. nam dies noctesq; procellæ uentorū in eam decumbunt à Catopterio: quod est præcipitium à Parnasso pertingens eò. Is locus finis fuit Phocensium & Delphorum quo tempore Lacedæmonij Delphos à corpore Phocēsium separauerunt, & seorsim remp. habere suam iusserunt. sunt qui Anemoliam appellent. postea Hyampolis nominata est, eiectis in eam è Bœotia Hyātibus, sicut dictum est. Sita est in maximè mediterraneis, propinqua Parapotamijs. alia est ad Parnassum Hyampolis. Elatea uerò maxima Phocidis urbium est, Homero ignorata: nam post eius demum ætatem condita fuit opportunè admodum sita est aduersus impressiones quæ fieri è Thessalia possent. quam situs commoditatem etiam Demosthenes expressit, narrans tumultum subitò Athenis ortum, cùm ad Prytanes nuncius uenisset, captam esse Elateam referens. Parapotamij uicus est in ripa Cephisi, uicin⁹ Phanoteæ, Chæroneæ, & Eleateæ. Theopompus hunc locum distare ait à Chæronea stadijs circiter XL, & fines ibi esse Amphrysensium, Panopensium, atque Dauliensium. Situm esse in mediocriter sublimi colle ad ipsum è Bœotia in Phocidem aditu, inter Parnassum & montem,

quinq;

+ quinque fere stadijs à limitibus: quos Cephissus dirimat, angustum utrinque præbens transitum, ortus è Lilæa Phocidis urbe, quod & Homerus ostendit,

Iliad.β.523. Quique Lilæan habent Cephisi fontibus aptam:

& in lacum Copaidem se effundit. præter
+ Daulium autem extendi ait ad LX stadia, ad Hyphanteum usque, super quo iacet Orchomenus. Hesiodus quoque de Cephisso amne copiosè scribit, eiusque alueo: per totē eum fluere monstrans Phocidem, obliquè & anguis in morem.

+ Qui præter Panopen, & turrigeram Glechonem
Repit, & Orchomenem, gyris torti æmulus anguis.

Angustiæ porrò circū flumina, seu regionem Parapotamiam, semper cōtentionibus materiā præbuerunt, cùm is unus esset istam in regionē ingressus Cephissus præter Phocicum est Athenis, & alius in Salamina, nec non Sicyone & in Scyro, atque etiam Argis, cuius fontes sunt in Lyrceo. denique Apolloniæ Epidamno uicinæ fons est apud gymnasium, quem Cephissum nominant. Daphnûs nūc diruta iacet: quondā Phocidis urbs fuit Euboicum tangens mare, Locrosque Epicnemidios diuidens, ut alij eorum ad Bœotiam, ad mare pertinentem ad Phocidem alij pertinerent. Argumento est sacrarium Schedieum quod ibi fuit, & sepulcrum Schedij perhibetur. Dictum satis iam puto de Phocide deinceps Locris est, de qua dicendum.

De Locride. Locris in duas distinguitur partes. Vnam habent Locri Eubœæ oppositi, qui à Daphnunte, in duas rursus portiones secantur. Nā Locri Opuntij ab Opunte principe urbe dicuntur: reliqui Locri Epicnemidij, utpote ad montem Cnemidem accolētes. Alteram partem Locri occidui habitāt, qui ijdem Ozolæ usurpantur. Hos ab Opuntijs & Epicnemidijs distinguit cùm Parnassus mons in medio situs, tum Doriensium quæ uocatur à quatuor orbium communitate Tetrapolis: Nos ab Opūtijs urdiemur. Sinus Opuntius continenter iacet post oram eā, in quam Bœotiæ partes ad Eubœam spectantes desinunt. Opûs primaria urbs est, quod etiam inscriptio ostendit primæ de quinque columnis quæ apud Thermopylas iuxta publicum sepulcrum (. polyandrium uocant.) sitæ sunt.

19 Hi

πενταςαδίου σχεδόν τι ἀπολεῖπον τῶν
—— —— ὁρίων, διαιρεῖν δὲ τὸν Κηφισσόν, στενὴν ἑκατέρωθεν διδόντα πάροδον, τὰς μὲν ἀρχὰς ἐκ Λιλαίας ἔχοντα Φωκικῆς πόλεως, καθάπερ καὶ Ὅμηρος φησίν·

οἵ τε Λίλαιαν ἔχον, πηγῆς ἔπι Κηφισοῖο.

εἰς δὲ τὴν Κωπαΐδα λίμνην, ἐκδιδόντα. Τὸ δὲ Δαυλίον παρατείνειν ἔφη ἑξήκοντα στάδια μέχρι τοῦ Ὑφαντείου, ἐφ' ᾧ κεῖται ὁ Ὀρχομενός. Καὶ Ἡσίοδος δ' ἐπὶ πλέον περὶ τοῦ ποταμοῦ λέγει, καὶ τῆς ῥύσεως, ὡς δι' ὅλης ῥέοι τῆς Φωκίδος, σκολιῶς καὶ δρακοντοειδῶς.

Ὅς παρὰ Πανοπίδα Γλήχωνά τ' ἐρυμνήν,
Καὶ δὴ δι' Ὀρχομενοῦ εἱλιγμένος εἶσι δράκων ὥς.

Τὰ δὲ στενὰ τὰ περὶ τοὺς ποταμοὺς ἢ τὴν παραποταμίαν, λέγεται γὰρ ἀμφοτέρως, περιμάχητα ὑπῆρξεν ἐν —— —— μίαν ἐχόντων ταύτην εἰσβολήν. Ἔστι δὲ Κηφισσός, ὅ τε Φωκικός, καὶ ὁ ἐν Ἀθήναισι, καὶ ὁ ἐν Σαλαμῖνι, τέταρτος δὲ καὶ πέμπτος, ὁ ἐν Σικυῶνι, καὶ ὁ ἐν Σκύρῳ. ἕκτος δέ, ὁ ἐν Ἄργει, τὰς πηγὰς ἔχων ἐκ Λυρκείου. ἐν Ἀπολλωνίᾳ δὲ τῇ πρὸς Ἐπιδάμνῳ πηγή ἐστι κατὰ τὸ γυμνάσιον, ἣν καλοῦσι Κηφισσόν. Δαφνοῦς δέ, νῦν μὲν κατέσκαπται. ἦν δέ ποτε τῆς Φωκίδος πόλις ἁπτομένη τῆς Εὐβοϊκῆς θαλάσσης, διαιροῦσα τοὺς Ἐπικνημιδίους Λοκρούς, τοὺς μὲν, ἐπὶ τὰ πρὸς Βοιωτίαν, ἐκείνους δὲ εἰς Φωκίδα τὴν ἀπὸ θαλάσσης καθήκουσαν. Τεκμήριον δὲ τὸ ἐν αὐτῷ Σχεδιεῖον, ὅ φασιν εἶναι τάφον Σχεδίου. Περὶ μὲν δὴ τῆς Φωκίδος ἀπόχρη. Ἐφεξῆς δ' ἐστὶν ἡ Λοκρίς· ὥστε περὶ ταύτης λεκτέον.

Διῄρηται δὲ δίχα, τὸ μὲν γάρ, αὐτῆς ἐστιν, οἱ πρὸς Εὔβοιαν Λοκροί, οἳ σχίζονται ἐφ' ἑκάτερα τοῦ Δαφνοῦντος. ἐπεκαλοῦντο δ' οἱ μὲν Ὀπούντιοι ἀπὸ τῆς μητροπόλεως, οἱ δ' Ἐπικνημίδιοι, ἀπὸ ὄρους τινὸς Κνημῖδος. τὸ δὲ λοιπόν, οἱ ἑσπέριοί εἰσι Λοκροί, οἱ δ' αὐτοὶ καὶ Ὀζόλαι καλοῦνται. Χωρίζει δ' αὐτοὺς ἀπὸ τῶν Ὀπουντίων καὶ τῶν Ἐπικνημιδίων, ὅ τε Παρνασὸς μεταξὺ ἱδρυμένος, καὶ ἡ τῶν Δωριέων τετράπολις. Ἀρκτέον δ' ἀπὸ τῶν Ὀπουντίων. Ἐφεξῆς τοίνυν ταῖς ἄλλαις εἰς ἃς κατέληξεν ἡ Βοιωτικὴ παραλία ἡ πρὸς Εὐβοίᾳ, τὸν Ὀπούντιον κόλπον συμβαίνει κεῖσθαι. ὁ δ' Ὀποῦς ἐστι μητρόπολις, καθάπερ καὶ τὸ ἐπίγραμμα δηλοῖ, τὸ ἐν τῇ πρώτῃ τῶν πέντε στηλῶν, τῶν περὶ Θερμοπύλας, ἐπιγεγραμμένον πρὸς τῷ πολυανδρίῳ.

Τὸς

τοὺς δέ ποτε φθιμένους ὑπὲρ Ἑλλάδος ἀντία Μήδων,
μητρόπολις Λοκρῶν κεύθει Ὀπουντία γῆ.

Ἀπέχει δὲ θαλάσσης περὶ πεντεκαίδεκα σταδίους, τοῦ δ' ἐπινείου καὶ ἑξήκοντα. Κῦνος δ' ἐστὶ τὸ ἐπίνειον, ἄκρα τερματίζουσα τὸν Ὀπούντιον κόλπον σταδίων ὄντα περὶ τεσσαράκοντα. Μεταξὺ δὲ Ὀποῦντος καὶ Κύνου, πεδίον εὔδαιμον. κεῖται δὲ κατὰ Αἰδηψὸν τῆς Εὐβοίας, ὅπου τὰ θερμὰ τοῦ Ἡρακλέους, πορθμῷ διειργόμενος σταδίων ἑξήκοντα καὶ ἑκατόν. Ἐν δὲ τῷ Κύνῳ Δευκαλίωνα φασὶν οἰκῆσαι· καὶ τῆς Πύῤῥας αὐτόθι δείκνυται σῆμα, τοῦ δὲ Δευκαλίωνος Ἀθήνησι. Διέχει δὲ τῆς Κνημῖδος ὁ Κῦνος ὅσον πεντήκοντα σταδίους. Καὶ ἡ Ἀταλάντη δέ, νῆσος, κατὰ Ὀποῦντα ἵδρυται, ὁμώνυμος τῇ πρὸ τῆς Ἀττικῆς. Λέγεσθαι δ' Ὀπουντίους τινὰς καὶ ἐν τῇ Ἠλείᾳ φασίν, ὧν οὐκ ἄξιον μεμνῆσθαι, πλὴν ὅτι συγγένειαν αὐτῶν ἐξανανεοῦνται τοῖς Ὀπουντίοις ὑπάρχουσαν. Ὅτι δ' ἐξ Ὀποῦντος ἦν Πάτροκλος, λέγει Ὅμηρος, καὶ διότι φόνον ἀκούσιον πράξας, ἔφυγεν εἰς Πηλέα, ὁ δὲ πατὴρ Μενοίτιος ἔμεινεν ἐν τῇ πατρίδι. ἐκεῖσε γὰρ ὁ Ἀχιλλεὺς ὑποσχέσθαι τῷ Μενοιτίῳ κατάξειν τὸν Πάτροκλον ἐκ τῆς στρατείας ἐπανελθόντα. Οὐ μὴν ἐβασίλευέ γε ἐκεῖνος τῶν Ὀπουντίων, ἀλλ' Αἴας ὁ Λοκρός, πατρίδος ὤν, ὥς φασιν, Ἀρύκου. Αἰάνην δ' ὀνομάζουσι τὸν ἀναιρεθέντα ὑπὸ τοῦ Πατρόκλου, ἀφ' οὗ καὶ τέμενος Αἰάντειον δείκνυται, καὶ κρήνη τις Αἰανίς. Ἑξῆς μετὰ τὸν Κῦνον, Ἀλόπη, καὶ ὁ Δαφνοῦς ὃν ἔφαμεν κατεσπάσθαι. λιμὴν δ' ἐστὶν αὐτόθι διέχων Κύνου περὶ ἐνενήκοντα σταδίους. Ἐλατείας δέ, πεζεύοντι εἰς τὴν μεσόγαιαν ἑκατὸν εἴκοσι. Ἤδη δ' ἐστὶ ταῦτα τοῦ Μαλιακοῦ κόλπου. Μετὰ γὰρ τὸν Ὀπούντιον, συνεχής ἐστιν οὗτος. Μετὰ δὲ Δαφνοῦντα Κνημῖδες χωρίον ἐρυμνόν, ὅσον σταδίους εἴκοσι πλεύσαντι. καθ' ὃ καὶ τὸ Κήναιον ἐκ τῆς Εὐβοίας ἀντίκειται, ἄκρα βλέπουσα πρὸς ἑσπέραν καὶ τὸν Μαλιακὸν κόλπον, πορθμῷ διειργομένη σχεδὸν εἰκοσασταδίῳ. Ταῦτα δ' ἤδη τῶν Ἐπικνημιδίων ἐστὶ Λοκρῶν. Ἐνταῦθα καὶ αἱ Λιχάδες καλούμεναι τρεῖς νῆσοι πρόκεινται, ἀπὸ Λίχα τοὔνομα ἔχουσαι. καὶ ἄλλαι δ' εἰσὶν ἐν τῷ λεχθέντι παράπλῳ, ἃς ἑκόντες παραλείπομεν. Μετὰ δὲ εἴκοσι σταδίους ἀπὸ Κνημῖδος λιμήν, ὑπὲρ οὗ κεῖται τὸ Θρόνιον ἐν σταδίοις τοῖς ἴσοις κατὰ τὴν μεσόγαιαν. εἶθ' ὁ Βοάγριος ποταμὸς ἐκδίδωσιν, ὁ παραῤῥέων τὸ Θρόνιον, Μάνην δ' ἐπονομάζουσιν αὐτόν. ἔστι δὲ χειμάῤῥους, ὥστ' ἀβρόχοις ἐμβαίνειν

19 Hi quondam Grecos ausi defendere fines 19
A' Medis cæsi procubere uiri:
Quorũ reliquias Opẽs tumulo abdidit alto,
Locrorum terræ splendida metropolis.

Abest à mari XV circiter stadijs, à nauali etiam LX. Nauale est Cynus, promontorio sinum terminans Opuntiũ qui est stadiorum circiter XL. Inter Opuntem & Cynum planicies est felix. Opponitur Aedepso Eubœæ, ubi calida sunt Herculis lauacra: freto seiuncta stadiorum CLX. Cyni habitasse ferũt Deucalionem, & monimentum ibi monstratur Pyrrhæ, ut Deucalionis Athenis. Distat Cynus à Cnemide ad L stadia. Atalanta etiam insula ante Opuntem sita est, eiusdem cum ea nominis quæ ante Atticam iacet. Aiunt in Elea quoq; regione quosdam Opuntios referri: quorum mentionem fieri nihil attinet, nisi quod cognati Opuntiorum Locrorum uidentur. Opunte natum fuisse Patroclum Homerus tradit, unde ob cædem per imprudentiam perpetratam ad Peleum profugerit, patre Menœtio in patria manente. & Opuntem promiserat Achilles se Menœtio reducturum Patrocl m finito bello. Non tamen Menœtius rex fuit Opuntiorum, sed Aiax Locrus, Aryco urbe natus ut aiunt. Is qui à Patroclo fuit interfectus, Aeanes phibetur: & ostenditur lucus ab eo nomen habens Aeandum, ac fons Aeanis. Deinceps à Cyno est Alope, & Daphnus, quẽ deletum diximus. ibiq; portus est à Cyno distans ad XC stadia, & ab Elatea per mediterranea stadijs CXX. Cæterùm hæc iam ad Maliacum sinum pertinent, qui continuò Opuntium sequitur. Post Daphnuntem Cnemides sunt natura munitum oppidum, ubi stadia ferè XX nauigaueris. His opponitur Cenæum Eubœæ promontorium, occasum Solis respiciens & Maliacum sinum, freto interiacente XX pœne stadiorum. Hæc iam Epicnemidiorum sunt Locrorum. Ibidem tres insulæ opponuntur continenti, à Licha Lichades dictæ sunt & aliæ quæ litus illud legenti occurrunt, quas prudens omitto. Portus à Cnemide XX stadijs distat, super quo totidem mediterraneo itinere stadijs Thronium iacet. Postea Boagrij Thronium præterfluentis ostia sunt, qui & Manes dicitur. Torrens autem est, ita quidem ut aliquando siccis transiri pedibus

Iliad.ψ.58

dibus possit: interdum uerò duorum iugerum spacium latitudine occupet. Sequitur Scarphe, à mari x, à Thronio xxx stadijs dissita. Deinceps Nicæa est, & Thermopylæ. Reliqua oppida memoratu nō sunt digna. Quarum uerò Homerus meminit, Calliarus habitari desijt. Deinceps autem Bessa est planicies, sic à natura loci nominata. est enim dumosa. & hæc quidem duobus SS scribenda est, cum à dumis & saltu sit nomen deductum: sicut & Napæ in Methymnæo campo, quam Hellanicus ignoratione lapsus Lapen uocat. curia autem Attica, unde Besaënses dicti, unico S scribitur. Scarphe in sublimi iacet, stadijs distans xx, agrum habet frugum
20 arborumq́ feracem (. 20 nam & hæc à densitate nomē habet.) Hodie dicitur Pharygæ. ibiq́ Iunonis est templum Pharygææ, sic ab Argiuis dictæ Pharygis. nam colonos se Argiuorum profitentur. Hesperiorum, id est occiduorum Locrorum Homerus non meminit: aut saltem non expressè, sed eo tantùm, quòd distinguere eos uidetur à

Iliad β. 535. Locris, qui contra diuinam habitant Euboeam:

innuens nimirum alios etiam esse Locros. Horum urbes fuerunt Amphissa & Naupactus. de quibus Naupactus restat, Antirrhio uicina, à nauibus ibi compactis appellationem sortita. siue ibi classem Heraclidæ sunt fabricati, siue ijs priores Locri, quòd Ephorus putat. nunc Aetolorum est, à Philippo ijs adiudicata. Ibidē est etiam Chalcis, cuius
Ibid. 640. Homerus in Aetolorum recensione meminit, infra Calydonem. & collis Taphossus, in quo sepulcrum Neessi & reliquorum Centaurorum: quorum de cadaueribus putrefactis aiunt sub radicem collis fluere fœtidam & grumosam aquam: atque inde gētem Ozolas, quasi fœtidos, dictam. Est & Molycria ibi, iuxta Antirrium, oppidulum Aetolicū. Amphissa in extremitate campi Crissæi sita fuit: euersa, ut diximus, est ab Amphictyonibus. Circumnauigatio totius Locridis, paulum excedit cc stadia. Alopen & hęc. & in Epicnemidijs nominant, & in Phthiotide. hi autem sunt Epicnemidiorum, horumque Epizephyrij coloni.

Aetolia. Doris. Locris occiduis continenter adiacent Aetoli, ut Epicnemidijs Aenianes, medij sunt

ἐμβαίνειν τοῖς ποσίν. ἄλλοτε δὲ, καὶ δίπλεθρον ἴσχειν πλάτος. Μετὰ δὲ ταῦτα, Σκάρφη, σταδίοις ὑπερκειμένη τῆς θαλάσσης, δέκα, διέχουσα δὲ τοῦ Θρονίου τριάκοντα. ἔπειτα Νίκαια καὶ αἱ Θερμοπύλαι. Τῶν δὲ λοιπῶν πόλεων, τῶν μὲν ἄλλων οὐκ ἄξιον μεμνῆσθαι· ὧν δ' Ὅμηρος μέμνηται, Καλλίαρος μὲν οὐκέτι οἰκεῖται. ἑξῆς δὲ Βῆσσα τὸ πεδίον. καλοῦσι δ' οὕτως ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος περὶ τὸν τόπον, δρυμώδης γάρ ἐστι. ταύτην μὲν οὖν τὴν Βῆσσαν ἐν τοῖς δυσὶ γραπτέον σ'. ἀπὸ γὰρ τοῦ δρυμώδους ὠνόμασται ὁμωνύμως. ὥσπερ καὶ Νάπη ἐν τῷ Μηθυμνης πεδίῳ, ἣν Ἑλλάνικος ἀγνοῶν Λάπην ὀνομάζει. τὸν δ' ἐν τῇ Ἀττικῇ δῆμον ἀφ' οὗ Βησαιεῖς οἱ δημόται λέγονται, περὶ ἑνὶ σ γράφουσιν. Ἡ δὲ Σκάρφη κεῖται ἐφ' ὕψους, διέχουσα σταδίους εἴκοσι, χώραν δ' εὔκαρπον, καὶ εὔδενδρον ἔχει. ἥδη γὰρ, καὶ αὕτη ἀπὸ τοῦ δάσους ὠνόμασται. καλεῖται δὲ νῦν Φάρυγαι. ἵδρυται δ' αὐτόθι Ἥρας Φαρυγαίας ἱερὸν, ἀπὸ τῆς ἐν Φαρύγαις τῆς Ἀργείας. καὶ δὴ καὶ ἄποικοι φασὶν εἶναι Ἀργείων. Τῶν γε μὴν Ἑσπερίων Λοκρῶν Ὅμηρος οὐ μέμνηται, ἢ οὐ ῥητῶς γε, ἀλλὰ μόνον τῷ δοκεῖν ἀντιδιαστέλλεσθαι τούτοις ἐκείνους, περὶ ὧν εἰρήκαμεν

Λοκρῶν, οἳ ναίουσι πέρην ἱερῆς Εὐβοίης,

Ὡς καὶ ἑτέρων ὄντων. Πόλεις δ' εἶχον, Ἄμφισσάν τε καὶ Ναύπακτον. ὧν ἡ Ναύπακτος συμμένει τοῦ Ἀντιῤῥίου πλησίον, ὠνόμασται δ' ἀπὸ τῆς ναυπηγίας τῆς ἐκεῖ γενομένης· εἴτε τῶν Ἡρακλειδῶν ἐκεῖ ναυπηγησαμένων τὸν στόλον, εἴθ' (ὥς φησιν Ἔφορος) Λοκρῶν ἔτι πρότερον παρασκευασάντων. ἔστι δὲ νῦν Αἰτωλῶν, Φιλίππου προσκρίναντος. Αὐτοῦ δὲ καὶ ἡ Χαλκίς, ἧς μέμνηται καὶ ὁ ποιητὴς ἐν τῷ Αἰτωλικῷ καταλόγῳ, ὑποκάτω Καλυδῶνος. αὐτοῦ δὲ καὶ ὁ Ταφιασσὸς λόφος, ἐν ᾧ τὸ τοῦ Νέσσου μνῆμα καὶ τῶν ἄλλων Κενταύρων· ὧν ἀπὸ τῆς σηπεδόνος φασὶ τὸ ὑπὸ τῇ ῥίζῃ τοῦ λόφου προχεόμενον δυσῶδες, καὶ θρόμβους ἔχον ὕδωρ ῥεῖν· διὰ δὲ τοῦτο καὶ Ὀζόλας καλεῖσθαι τὸ ἔθνος. καὶ ἡ Μολύκρεια δ' ἐστὶ κατὰ τὸ Ἀντίῤῥιον, Αἰτωλικὸν πολίχνιον. Ἡ δ' Ἄμφισσα ἐπὶ τοῖς ἄκροις ἵδρυται τοῦ Κρισσαίου πεδίου. Κατέσπασαν δ' αὐτὴν Ἀμφικτύονες καθάπερ εἰρήκαμεν. Ὁ δὲ παράπλους πᾶς ὁ Λοκρικὸς, μικρὸν ὑπερβάλλει τῶν διακοσίων σταδίων. Ἀλόπην δὲ καὶ ἐνταῦθα, καὶ ἐν τοῖς Ἐπικνημιδίοις ὀνομάζουσι, καὶ ἐν τῇ Φθιώτιδι. οὗτοι μὲν οὖν ἄποικοι τῶν Ἐπικνημιδίων, οἱ δ' Ἐπιζεφύριοι, τούτων. Τοῖς δὲ Λοκροῖς τοῖς μὲν Ἑσπερίοις, συνεχεῖς εἰσὶν Αἰτωλοί· τοῖς δ' Ἐπικνημιδίοις Αἰνιᾶνες συνεχεῖς οἱ ταύτην ἔχοντες, καὶ μέσοι Δωριεῖς.

Δωριεῖς. οὗτοι μὲν οὖν εἰσὶν οἱ τὴν τετράπολιν οἰκήσαντες, ἥν φασιν εἶναι μητρόπολιν τῶν ἁπάντων Δωριέων. πόλεις δ' ἔχον, Ἐρινεόν, Βοῖον, Πίνδον, Κυτίνιον. ὑπέρκειται δ' ὁ Πίνδος τοῦ Ἐρινεοῦ. παραῤῥεῖ δ' αὐτὴν ὁμώνυμος ποταμός, ἐμβάλλων εἰς τὸν Κηφισσὸν οὐ πολὺ τῆς Λιλαίας ἄπωθεν. τινὲς δ' Ἀκύφαντα λέγουσι τὴν Πίνδον. τούτων ὁ βασιλεὺς Αἰγίμιος ἐκπεσὼν τῆς ἀρχῆς, κατήχθη πάλιν, ὡς ἱστοροῦσιν, ὑφ' Ἡρακλέους. ἀπεμνημόνευσεν οὖν αὐτῷ τὴν χάριν τελευτήσαντι περὶ τὴν Οἴτην. Ὕλλον γὰρ εἰσεποιήσατο τὸν πρεσβύτατον τῶν ἐκείνου παίδων, καὶ διεδέξατο ἐκεῖνος τὴν ἀρχὴν καὶ οἱ ἀπόγονοι. ἐντεῦθεν ὁρμηθεῖσι τοῖς Ἡρακλείδαις, ὑπῆρξεν ἡ εἰς Πελοπόννησον κάθοδος. Τέως μὲν οὖν ἦσαν ἐν ἀξιώματι αἱ πόλεις, καίπερ οὖσαι μικραὶ καὶ λυπρόχωροι, ἐπεὶ δ' ὠλιγωρήθησαν ἐν δὲ τῷ Φωκικῷ πολέμῳ, καὶ τῇ Μακεδόνων ἐπικρατείᾳ, καὶ Αἰτωλῶν καὶ Ἀθαμάνων θαυμαστόν, εἰ καὶ ἴχνος αὐτῶν εἰς Ῥωμαίους ἦλθε. τὰ δ' αὐτὰ πεπόνθασι καὶ οἱ Αἰνιᾶνες. καὶ γὰρ τούτους ἐξέφθειραν Αἰτωλοί, καὶ Ἀθαμᾶνες, Αἰτωλοὶ μὲν μετὰ Ἀκαρνάνων πολεμοῦντες, καὶ μέγα δυνάμενοι· Ἀθαμᾶνες δ' ὕστατοι τῶν Ἠπειρωτῶν εἰς ἀξίωμα προαχθέντες, ἤδη τῶν ἄλλων ἀπειρηκότων, καὶ μετ' Ἀμύντου βασιλέως δύναμιν κατασκευασάμενοι. οὗτοι δέ, τὴν Οἴτην διακατεῖχον. τὸ δ' ὄρος διατείνει ἀπὸ Θερμοπυλῶν, ἐπὶ τῆς ἀνατολῆς μέχρι πρὸς τὸν κόλπον τὸν Ἀμβρακικὸν καὶ τὴν ἑσπέραν. τρόπον δέ τινα καὶ πρὸς ὀρθὰς τέμνει τὴν ἀπὸ τοῦ Παρνασοῦ μέχρι Πίνδου, καὶ τῶν ὑπερκειμένων βαρβάρων ὀρεινὴν τὸ ὄρος τοῦτο. Τούτου δὴ τὸ μὲν πρὸς Θερμοπύλας νεῦον μέρος Οἴτη καλεῖται, σταδίων διακοσίων τὸ μῆκος, τραχύ, καὶ ὑψηλόν, ὑψηλότατον δὲ κατὰ Θερμοπύλας· κορυφοῦται γὰρ ἐνταῦθα, καὶ τελευτᾷ πρὸς ὀξεῖς, καὶ ἀποτόμους μέχρι θαλάσσης κρημνούς, ὀλίγην δ' ἀπολείπει πάροδον τοῖς ἀπὸ τῆς παραλίας ἐμβάλλουσιν εἰς τοὺς Λοκροὺς ἐκ τῆς Θετταλίας. Τὴν μὲν οὖν πάροδον, Πύλας καλοῦσι, καὶ στενά, καὶ Θερμοπύλας. ἔστι γὰρ καὶ θερμὰ πλησίον ὕδατα τιμώμενα ὡς Ἡρακλέους ἱερά. Τὸ δ' ὑπερκείμενον ὄρος Καλλίδρομον. τινὲς δέ, καὶ τὸ λοιπὸν τὸ δι' Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας διῆκον μέχρι τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου Καλλίδρομον προσαγορεύουσι. Πρὸς δὲ ταῖς Θερμοπύλαις ἔστι φρούριον ἐντὸς τῶν στενῶν, Νίκαια μὲν ἐπὶ θάλασσαν Λοκρῶν. Τιχιοῦς δέ, καὶ Ἡράκλεια ὑπὲρ αὐτῆς, ἡ Τραχὶν καλουμένη πρότερον, Λακεδαιμονίων κτίσμα.

Dorienses. Hi regionem à quatuor urbibus tetrapolin dictam incoluerunt, quę omnium Doriensium mater fuisse dicitur. nomina urbium, Erineus, Boium, Pindus, Cytinium. Pindus supra Erineum sita est, præterfluitq; eam eiusdem nominis fluuius, qui in Cephissum exit non procul Lilæa. urbem hanc sunt qui Acyphantem appellent. Horum rex Aepalius regno eiectus est (ut narrat.) ab Hercule in integrum restitutus. eiq; ad Oetam mortuo gratiam retulit, Hyllo filiorum Herculis natu maximo adoptato. qui regni hæres, posteris suis id reliquit deinceps gerendum. Atque hinc profecti Heraclidæ sunt, cùm in Peloponnesum redirent. Aliquandiu urbes hæc in aliqua fuerunt existimatione, quanquam exiguæ & incommodo solo præditæ. deinde ita sunt attritæ Phocico bello, & Macedonum, Aetolorumq;, & Athamanum impressionibus, ut mirum sit aliquę earum uestigium ad Romanos peruenisse. Idem Aenianibus usuuenit. Hos enim Aetoli & Athamanes deleuerunt: Aetoli quidem cum Acarnanibus belligerantes, & aucti potentia: Athamanes autem ultimi Epirotarum euecti ad aliquam dignitatem (reliquis iam defatigatis) exercitu cum rege Amynta collecto. Aenianes Oetam accoluerunt. Aenianes. Oeta. Is mons à Thermopylis & ortu porrigitur usq; ad sinum Ambracicum & occasum: & quodammodo ad rectos angulos secat mons iste montana quæ à Parnasso ad Pindum & superne degentes barbaros extenduntur. Pars quæ ad Thermopylas inclinat, Oeta uocatur, longitudine CC stadiorum, asper mons & excelsus, excelsissimus autem iuxta Thermopylas, ubi in uerticem assurgit, desinitq; in acutos & præruptos usq; ad mare scopulos exiguum transeundi spacium relinquẽs ijs qui ab ora maritima è Thessalia Locros petunt. Is aditus Pylæ uocatur, id est portæ, & Stena siue angustiæ, ac Thermopylæ, à calidis lauacris q̃ in uicina sunt, & Herculi sacra habentur. Huic imminentem montem Callidromum uocant. reliqui reliquum quod per Aetoliam & Acarnaniam usq; ad sinum Ambracicum producitur, eo nomine intelligunt. Ad Thermopylas intra fauces castellum est Nicæa ad mare Locrorum: Tichius autem, & Heraclea super eam, quæ prius Trachin dicta fuit, Spartanorum opus.

Heraclea distat ab antiqua Trachine stadijs ferè sex. Sequitur Roduntia, loco natura munito. Difficilia aditu hæc loca facit cùm asperitas, tum multitudo aquarum cauitates efficientium quas permeant. Nam præter Sperchium qui Anticirrhã præterfluit, Dyras etiam est, quem conatum ferunt Herculis rogum exstinguere: & alius Melas à Trachine distans quinque stadijs. A' Trachine uersus meridiem Herodotus ait amplam esse inter saxa fissuram, quam Asopus eiusdẽ cum alijs Asopis nominis perlabẽs, in mare quod intra Pylas est exeat: recepto priùs Phœnice, qui in eum à meridie defluit, cognominis Phœnici heroi, cuius etiam sepulcrum ibi ostenditur. abest Asopus a Thermopylis stadia xv. Thermopylas circumiacentia oppida tantisper celeberrima fuerunt, quandiu claustra angustiarum incolæ in sua habuerunt potestate: certaminaque fuerunt inter extra & intra fauces habitantes de principatu. sicut & Philippus Chalcidẽ ac Corinthum compedes Græciæ uocabat, ad opportunitatem è Macedonia eam occupandi respiciens. quas urbes & Demetriadem præterea posteriores uincula appellauerunt. hæc enim trãsitu circa Tempe obtinebat, Pelium Ossamque sub se habens. Postea temporis omnib. sub unius dominationem redactis, apertis transitibus locorum istorum existimatio cecidit. Apud istas fauces Leonidas cum paucis angustiarum uicinis tam ingentes Persarum copias sustinuit: donec barbari ambitis per calles montibus eum cum suis confecerunt. Etiamnum polyandrium eorum extat, ac columnæ, & inscriptio columnæ Lacedæmoniorũ illa omnium ore decantata:

Hospes Spartanis dic nos hîc esse sepultos,
Præstato illorum legibus obsequio.

Ibidem portus est magnus, & fanum Cereris, ubi singulis Pylæis conuentibus Amphictyones sacrificabant. A' portu Heracleam Trachiniam terrestre iter est stadiorum XL: nauigatio ad Cenæum LXX. Extra portas statim sunt ostia Sperchij. Ad Pylas ab Euripo stadia IↃXXX. Atque Locris iam finem habet. Quæ extra portas uersus ortum sunt & Maliacum sinum, Thessalorum sunt: quæ uersus occasum, Aetolorum & Acarnanum. Athamanes ipsi quoque nulli iam sunt Maximum & antiquissimum corpus est Thessalorum:

lib. VII.

διέχει δὲ τῆς Ἀρχαίας Τραχῖνος περὶ ἓξ σταδίους ἡ Ἡράκλεια. ἑξῆς δὲ ἡ Ῥοδουντία, χωρίον ἐρυμνόν. Ποιεῖ δὲ δυσείσβολα τὰ χωρία ταῦτα ἥ τε τραχύτης καὶ τὸ πλῆθος τῶν ὑδάτων φάραγγας ποιούντων ἃς διέξεισι. πρὸς γὰρ τῷ Σπερχειῷ τῷ παραρρέοντι τὴν Ἀντίκιρραν, καὶ ὁ Δύρας ἐστὶν, ὅν φασιν ἐπιχειρῆσαι τὴν Ἡρακλέους σβέσαι πυράν. καὶ ἄλλος Μέλας διέχων Τραχῖνος εἰς πέντε σταδίους. Πρὸς δὲ μεσημβρίαν τῆς Τραχῖνος φησὶν Ἡρόδοτος εἶναι λαθεῖαν διασφάγα, δι' ἧς Ἀσωπὸς ὁμώνυμος τοῖς εἰρημένοις Ἀσωποῖς, εἰς τὴν θάλασσαν ἐκπίπτει τὴν ἐντὸς πυλῶν· παραλαβὼν καὶ τὸν Φοίνικα ἐκ τῆς μεσημβρίας συμβάλλοντα αὐτῷ, ὁμώνυμον τῷ ἥρωι, οὗ καὶ τάφος δείκνυται. στάδιοι δ' εἰσὶν ἐπὶ Θερμοπύλας ἐκ Ἀσωποῦ πεντεκαίδεκα. Τότε μὲν οὖν ἦν ἐνδοξότατα τὰ χωρία ταῦτα, ἡνίκα τῶν κλείθρων ἐκυρίευε τῶν περὶ τὰ στενά. καὶ τοῖς ἔξω τῶν στενῶν πρὸς τοὺς ἐντὸς ἦσαν ἀγῶνες πρωτείων. καθάπερ καὶ πέδας ἐκάλει Φίλιππος τῆς Ἑλλάδος τὴν Χαλκίδα, καὶ τὴν Κόρινθον, πρὸς τὰς ἐκ τῆς Μακεδονίας ἀφορμὰς βλέπων. ἐπὶ δέσμους δ' οἱ ὕστερον προσηγόρευον ταύτας τε καὶ τὴν Δημητριάδα. καὶ γὰρ αὕτη παρόδων ἦν κυρία τῶν περὶ τὰ Τέμπη, τό, τε Πήλιον ἔχουσα καὶ τὴν Ὄσσαν. Ὕστερον δὲ πάντων ὑπὸ μίαν ἐξουσίαν ἠγμένων, ἅπαντα τελοῦνται πᾶσι καὶ ἀνέῳγε. Περὶ δὲ τὰ στενὰ ταῦτα οἱ περὶ Λεωνίδαν μετὰ ὀλίγων τῶν ὁμόρων τοῖς τόποις, ἀντέσχον πρὸς τὰς τοσαύτας τῶν Περσῶν δυνάμεις, μέχρι περιελθόντες δι' ἀτραπῶν τὰ ὄρη, κατέκοψαν αὐτοὺς οἱ βάρβαροι. καὶ νῦν τὸ πολυάνδριον ἐκείνων ἐστὶ, καὶ στῆλαι, καὶ ἡ θρυλλουμένη ἐπιγραφὴ τῇ Λακεδαιμονίων στήλῃ, ἔχουσα οὕτως.

Ὦ ξεῖν' ἀπάγγελλον Λακεδαιμονίοις, ὅτι τῇδε
Κείμεθα τοῖς κείνων πειθόμενοι νομίμοις.

Ἔστι δὲ καὶ λιμὴν μέγας αὐτόθι, καὶ Δήμητρος ἱερὸν, ἐν ᾧ κατὰ πᾶσαν πυλαίαν θυσίαν ἐτέλουν οἱ ἀμφικτύονες. Ἐκ δὲ τοῦ λιμένος εἰς Ἡράκλειαν τὴν Τραχῖνα πεζῇ, στάδιοι τεσσαράκοντα, πλοῦς δ' ἐπὶ Κήναιον ἑβδομήκοντα. Ἔξω δὲ πυλῶν εὐθὺς ὁ Σπερχειὸς ἐκδίδωσιν. Ἐπὶ δὲ Πύλας ἀπὸ Εὐρίπου, στάδιοι πεντακόσιοι τριάκοντα. Καὶ ἡ μὲν Λοκρὶς, τέλος ἔχει. Τὰ δ' ἔξω Θετταλῶν ἐστὶ τὰ πρὸς ἕω, καὶ τὸν Μαλιακὸν κόλπον, τὰ δὲ πρὸς δύσιν Αἰτωλῶν, καὶ Ἀκαρνάνων. Ἀθαμᾶνες δὲ καὶ αὐτοὶ ἐκλελοίπασι. μέγιστον δὴ καὶ παλαιότατον τὸ τῶν Θετταλῶν

λων σύστημα, ὧν τὰ μὲν, Ὅμηρος εἴρηκε, τὰ δ' ἄλλοι πλείους. Αἰτωλοὺς δ' Ὅμηρος μὲν ἑνὶ ὀνόματι λέγει, πόλεις οὐκ ἔθνη τάττων ὑπ' αὐτοῖς. πλὴν εἰς τοὺς Κουρῆτας, οὓς τῶν μερῶν τακτέον Αἰτωλικῶν. Ἀπὸ Θετταλῶν δ' ἀρκτέον, τὰ μὲν σφόδρα παλαιὰ καὶ μυθώδη, καὶ οὐχ ὁμολογούμενα τὰ πολλὰ, ἐῶντες. καθάπερ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ἐποιήσαμεν, τὰ δὲ φαινόμενα ἡμῖν καίρια, λέγοντες. Ἔστι δ' αὐτῆς πρὸς θαλάσσῃ μὲν, ἡ ἀπὸ Θερμοπυλῶν μέχρι τῆς ἐκβολῆς τοῦ Πηνειοῦ, καὶ τῶν ἄκρων τοῦ Πηλίου παραλία βλέπουσα πρὸς ἕω, καὶ πρὸς τὰ ἄκρα τῆς Εὐβοίας τὰ βόρεια. ἔχουσι δὲ τὰ μὲν πρὸς Εὐβοίᾳ, καὶ Θερμοπύλαις Μαλιεῖς, καὶ οἱ Φθιῶται Ἀχαιοί. τὰ δὲ πρὸς τῷ Πηλίῳ Μάγνητες. Αὕτη μὲν οὖν ἡ πλευρὰ τῆς Θετταλίας, ἑῴα λεγέσθω καὶ παραλία. Ἑκατέρωθεν δ' ἀπὸ μὲν Πηλίου καὶ Πηνειοῦ πρὸς τὴν μεσόγαιαν, Μακεδόνες παράκεινται μέχρι Παιονίας καὶ τῶν Ἠπειρωτικῶν ἐθνῶν. Ἀπὸ δὲ τῶν Θερμοπυλῶν τὰ παράλληλα τοῖς Μακεδόσιν ὄρη τὰ Οἰταῖα καὶ Αἰτωλικὰ τοῖς Δωριεῦσι καὶ τῷ Παρνασῷ συνάπτοντα. καλείσθω δὲ τὸ μὲν πρὸς τοῖς Μακεδόσι πλευρὸν, ἀρκτικόν. τὸ δ' ἕτερον, νότιον. Λοιπὸν δ' ἐστὶ τὸ ἑσπέριον, ὃ περικλείουσιν Αἰτωλοί, καὶ Ἀκαρνᾶνες, καὶ Ἀμφίλοχοι, καὶ τῶν Ἠπειρωτῶν Ἀθαμᾶνες, καὶ Μολοττοί, καὶ ἡ τῶν Αἰθίκων ποτὲ λεγομένη γῆ, καὶ ἁπλῶς ἡ περὶ Πίνδον, πλὴν τοῦ Πηλίου, καὶ τῆς Ὄσσης. Ταῦτα δ' ἐξῆρται μὲν ἱκανῶς. οὐ μὴν γε πολλὴν περιλαμβάνει κύκλῳ χώραν, ἀλλ' εἰς τὰ πεδία τελευτᾷ. Ταῦτα δ' ἐστὶ τὰ μέσα τῆς Θετταλίας, εὐδαιμονεστάτη χώρα, πλὴν ὅση ποταμόκλυστός ἐστιν. Ὁ γὰρ Πηνειὸς διὰ μέσης ῥέων καὶ πολλοὺς δεχόμενος ποταμοὺς, ὑπερεκχεῖται πολλάκις. τὸ δὲ παλαιὸν καὶ ἐλιμνάζετο, ὡς λόγος, τὸ πεδίον, ἔκ τε τῶν ἄλλων μερῶν ὄρεσι περιειργόμενον, καὶ τῆς παραλίας μετεωροτέρας τῶν πεδίων ἐχούσης τὰ χωρία. ὑπὸ δὲ σεισμῶν ῥήγματος γενομένου (τὰ νῦν καλούμενα Τέμπη) καὶ τὴν Ὄσσαν ἀποσχίζοντος ἀπὸ τοῦ Ὀλύμπου, διεξέπεσε ταύτῃ πρὸς θάλασσαν ὁ Πηνειὸς καὶ ἀνέψυξε τὴν χώραν ταύτην. συλλείπεται δ' ὅμως ἥ τε Νεσωνὶς λίμνη μεγάλη, ἡ Βοιβηΐς, ἐλάττων ἐκείνης, καὶ πλησιεστέρα τῇ παραλίᾳ. Τοιαύτη δ' οὖσα, εἰς τέσσαρα μέρη διῄρητο. ἐκαλεῖτο δὲ τὸ μὲν, Φθιῶτις, τὸ δ' Ἑστιαιῶτις, τὸ δὲ, Θετταλιῶτις, τὸ δὲ Πελασγιῶτις. Ἔχει δ' ἡ μὲν Φθιῶτις τὰ νότια τὰ παρὰ τὴν Οἴτην, ἀπὸ τοῦ Μαλιακοῦ κόλπου, καὶ Πυλαϊκοῦ, μέχρι τῆς Δολοπίας καὶ τῆς Πίν-

lorum: de quibus partim Homerus docuit, partim alij complures. Aetolos Homerus semper uno nomine dicit, urbes eis non gentes subijciens, Curetibus exceptis, qui pars sunt Aetolorum habendi. Cæterùm à Thessalis descriptionem incipiemus, nimis uetusta & fabulosa, & de quibus plerunque non constat, omittẽtes, (. quòd & aliás fecimus.) ea autem dicentes, quæ tempestiua nobis uidebuntur.

Iliad. β. 640.
Iliad. ι. 525. & inde.

Ora Thessaliæ maritima à Thermopylis usque ad ostia Penei & extrema Pelij orientem spectat, & promontoria Eubœæ septentrionalia. quæ ad Eubœam uergunt ac Thermopylas, Maliensium sunt & Phthiotarum Achæorum: quæ ad Pelium, Magnetes habent. Hoc ergo latus Thessaliæ dicatur ortiuum & maritimum. Ab altera parte à Pelio & Peneo uersus mediterranea Macedones adiacent usque ad Pæoniam Epiroticasque gentes. A' Thermopylis sunt æqualiter undique à Macedonibus distantes Oetæi & Aetolici montes, usque ad Dorienses & Parnassum pertingentes. Apelletur ergo latus contiguum Macedonibus septẽtrionale, austrinum alterum. Restat occiduum, quod includunt Aetoli, Acarnanes, Amphilochi, & de Epirotis Athamanes, Molossi, ac regio quondam Aethicum dicta, denique Pindo quod adiacet: præter Pindum atque Ossam: qui montes mediocriter alti, non multum loci occupant, sed in planicies desinunt. Atque hæc est medium Thessaliæ, fertilissima regio, ijs locis demtis quæ fluminibus illuuntur. Etenim Peneus per mediam fluens Thessaliam, multosque excipiens amnes, sæpenumerò effunditur in agros. atque antiquitus planiciem istam stagno aiunt tectam fuisse: cùm & montibus undique includeretur, & loca oræ maritimæ editiora essent campestribus. Cum autem terræ motus hiatum fecisset (. q̃ nunc Tempe fecisset.) abrupta ab Olympo Ossa, per eum hiatum Peneus in mare se euoluens siccandam planiciem præbuit. Restant tamen paludes: Nesonis una magna, altera Bœbeis aliquanto minor, & oræ maritimæ uicinior. Thessalia uniuersa in quatuor diuiditur partes, Phthiotidem, Estiæotidem, Thessaliotidem, & Pelasgiotidem. Phthiotis austrina habet iuxta Oetam, à Maliaco sinu & Pylaico usque ad Dolopiam ac Pindum

Thessaliæ descriptio.

dum pertinentia, & se dilatantia usque ad Pharsalium & campos Thessalicos. Estiæotis occidua, & quæ sunt inter Pindum atque superiorem Macedoniam. Reliqua obtinēt Pelasgiotæ, campos infra Estiæotidem incolentes, iam inferioribus contigui Macedonibus, & qui deinceps loca implent usque ad Magneticam oram. Hæc quoque nobilium nominum offertur enumeratio, præsertim ob Homeri poësin. urbium uerò paucæ auitam seruāt dignitatem: maximè Larissa. Homerus porrò in decem partes atque dominationes diuidens eam omnem terram, quam nunc Thessaliam dicimus, Oetææ etiam & Locricæ regionis quædam adsumens & eius quæ nunc subest Macedonibus: quidpiam proponit cōmune omnibusque obtingens regionibus: nempe & totas & singulas partes mutari pro imperio eius qui rerū potit. Primos eos recenset qui Achilli parebant Thessalos, & austrinum latus tenebant, uicini Oetæ & Locris qui ad Cnemidem habitabant:

Iliad. β. 681. —quique Pelasgicon Argos habebant,
Quique Alon, atque Alopen, tum qui Trachina colebant,
Et Phthiam, claram formosisque Hellada nymphis.
Myrmidones, Graijque, & Achæi dicebantur.

His adiungit etiam eos qui Phœnici parebant, communemque omnium facit classem. Atque Homerus quidem in pugnis apud Ilicum pugnatis nullibi mentionem facit Dolopicæ cohortis: non enim ut Nestorem, ita Phœnicem quoque in prœlium educit. Alij autem faciunt. ut Pindarus mentione Phœnicis illata,

Qui Dolopum duxit audaces funda cateruas
Equitum Danaorum telis utiles.

Atqui hoc etiam apud Homerum est per reticentiam, quam uacant grammatici, intelligendum fuisse notatum. Ridiculum enim sit regem expeditioni interesse, qui sic dicit

Iliad. ι. 480. Extremis Phthię Dolopum rex imperito oris:

subditos autem non adesse. Non enim socius* militiæ Achilli uidebitur fuisse, sed paucorum duntaxat præceptor, oratorque eum fuisse comitatus, adeoque consiliarius. Atque hoc uersus uolunt. est enim tale hoc,

ibid. 443. Vt bene dicere te, bñ rē gerere atque docerē.

δου διατείνοντα, πλατυνόμενα δὲ μέχρι Φαρσαλίου, καὶ τῶν πεδίων τῶν Θετταλικῶν. ἡ δ' Ἑστιαιῶτις, τὰ ἑσπέρια, καὶ τὰ μεταξὺ Πίνδου, καὶ τῆς ἄνω Μακεδονίας. τὰ δὲ λοιπὰ, οἵ τε ὑπὸ τῇ Ἑστιαιώτιδι νεμόμενοι τὰ πεδία, καλούμενοι δὲ, Πελασγιῶται, συνάπτοντες ἤδη τοῖς κάτω Μακεδόσι, καὶ οἱ ἐφεξῆς τὰ μέχρι Μαγνητικῆς παραλίας ἐκπληροῦντες χωρία. κἀνταῦθα δ' ἐνδόξων ὀνομάτων ἔσται ἀρίθμησις, καὶ ἄλλως διὰ τὴν Ὁμήρου ποίησιν. τῶν δὲ πόλεων ὀλίγαι σώζουσι τὸ πάτριον ἀξίωμα. μάλιστα δὲ Λάρισσα. Ὁ δὲ ποιητὴς εἰς δέκα μέρη, καὶ δυναστείας διελὼν τὴν σύμπασαν γῆν, ἣν νῦν Θετταλίαν προσαγορεύομεν, προσλαβὼν τινὰ τῆς Οἰταίας καὶ τῆς Λοκρικῆς, ὡς δ' αὔτως καὶ τῆς ὑπὸ Μακεδόσιν νῦν τεταγμένης· ὑπογράφει τι κοινὸν καὶ πάσῃ χώρᾳ συμβαῖνον, τὸ μεταβάλλεσθαι, καὶ τὰ ὅλα καὶ τὰ καθ' ἕκαστα παρὰ τὰς τῶν ἐπικρατούντων δυνάμεις. Πρώτους δὲ καταλέγει τοὺς ὑπ' Ἀχιλλεῖ, τοὺς τὸ νότιον πλευρὸν κατέχοντας, καὶ παρακειμένους τῇ τε Οἴτῃ καὶ τοῖς ἐπὶ Κνημῖδι Λοκροῖς,

—ὅσσοι τὸ Πελασγικὸν Ἄργος ἔναιον.
Οἵ τ' Ἄλον, οἵ τ' Ἀλόπην, οἵ τε Τρηχῖν' ἐνέμοντο.
Οἵ τ' εἶχον Φθίην ἠδ' Ἑλλάδα καλλιγύναικα.
Μυρμιδόνες δ' ἐκαλοῦντο, καὶ Ἕλληνες, καὶ Ἀχαιοί.

Συζεύγνυσι δὲ τούτοις καὶ τοὺς ὑπὸ τῷ Φοίνικι, καὶ κοινὸν ἀμφοῖν ποιεῖ τὸν στόλον. Ὁ μὲν οὖν ποιητὴς οὐδαμοῦ μέμνηται Δολοπικῆς στρατείας, κατὰ τοὺς περὶ Ἴλιον ἀγῶνας· οὐδὲ γὰρ αὐτῶν τὸν ἡγεμόνα Φοίνικα πεποίηκεν εἰς τοὺς κινδύνους ἐξιόντα καθάπερ τὸν Νέστορα. ἄλλοι δ' εἰρήκασι, καθάπερ Πίνδαρος μνησθεὶς τοῦ Φοίνικος.

Ὃς Δολόπων ἄγαγε θρασὺν ὅμιλον σφενδονᾶσαι.
Ἱπποδάμων Δαναῶν βέλεσι πρόσφορον.

Τοῦτο δὴ καὶ παρὰ τῷ ποιητῇ κατὰ τὸ σιωπώμενον, ὡς εἰώθασι λέγειν οἱ γραμματικοί, συνυπακουστέον. Γελοῖον γὰρ τὸν βασιλέα μετέχειν τῆς στρατείας,

Ναῖον δ' ἐσχατιὴν Φθίης Δολόπεσσιν ἀνάσσων·

τοὺς δ' ὑπηκόους μὴ παρεῖναι. οὐδὲ γὰρ συστρατεύειν τῷ Ἀχιλλεῖ δόξειεν, ἀλλὰ μόνον ὀλίγων ἐξεῖναι ἐπιστάτης, καὶ ῥήτωρ ἑπόμενος, εἰ δ' ἄρα σύμβουλος. τὰ δ' ἔπη βούλεται καὶ τοῦτο δηλοῦν. τοιοῦτον γὰρ τό,

Μύθων τε ῥητῆρ' ἔμεναι πρηκτῆρά τε ἔργων.

ὑπό

ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως λεχθέντων ἐν ἀντιλογίᾳ. — τότε Ἄργος τὸ Πελασγικόν. καὶ πάλιν δ' ἔχονταί τινες Θετταλονίκην, περὶ Λάρισαν ἱδρυμένην ποτὲ νῦν δ' οὐκέτ' οὖσαν, οὐ δὲ πόλιν, ἀλλὰ τὸ τῶν Θετταλῶν πεδίον οὕτως ὀνοματικῶς λεγόμενον, θεμένου τοὔνομα Ἄβαντος, ὃς ἐξ Ἄργους δεῦρ' ἀποικήσαντα. Φθίαν τε, οἱ μὲν τὴν αὐτὴν εἶναι τῇ Ἑλλάδι καὶ Ἀχαΐᾳ, ταύτας δ' εἶναι διατεμνομένης τῆς συμπάσης Θετταλίας θάτερον μέρος, τὸ νότιον, οἱ δὲ, διαιροῦσιν. ἔοικε δ' ὁ ποιητὴς δύο ποιεῖν, τήν τε Φθίαν, καὶ τὴν Ἑλλάδα, ὅταν οὕτω φῇ

Οἵ τ' εἶχον Φθίην ἠδ' Ἑλλάδα καλλιγύναικα. ὡς δυοῖν οὐσῶν. καὶ

Ἔπειτ' ἀπάνευθε δι' Ἑλλάδος εὐρυχόροιο Φθίην δ' ἐξικόμην, — καὶ,

— ἂν Ἑλλάδα τε Φθίην τε.

Ὁ μὲν οὖν ποιητὴς δύο ποιεῖ, πότερον δὲ πόλεις ἢ χώρας, οὐ δηλοῖ. οἱ δ' ὕστερον τὴν Ἑλλάδα οἱ μὲν, εἰπόντες χώραν, διατετάσθαι φασὶ τὰς Θήβας τὰς Φθιώτιδας, ἀπὸ τῆς πάλαι Φαρσάλου. ἐν δὲ τῇ χώρᾳ ταύτῃ καὶ τὸ Θετίδιον ἐστὶ πλησίον τῶν Φαρσάλων ἀμφοῖν, τῆς τε παλαιᾶς καὶ τῆς νέας, κἀκ τοῦ Θετιδίου τεκμαιρόμενοι τῆς ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως μέρος εἶναι καὶ τήνδε τὴν χώραν. οἱ δ' εἰπόντες πόλιν, Φαρσάλιοι μὲν δεικνύουσιν ἀπὸ ἑξήκοντα σταδίων τῆς ἑαυτῶν πόλεως κατεσκαμμένην πόλιν, ἣν πεπιστεύκασιν εἶναι τὴν Ἑλλάδα· καὶ δύο κρήνας πλησίον, Μεσσηΐδα, καὶ Ὑπέρειαν. Μελιταιεῖς δ' ἄπωθεν ἑαυτῶν ὅσον δέκα σταδίους οἰκῆσθαι τὴν Ἑλλάδα πέραν τοῦ Ἐνιπέως, ἡνίκα ἡ αὐτῶν πόλις Πύῤῥα ὠνομάζετο. ἐκ δὲ τῆς Ἑλλάδος ἐν ταπεινῷ χωρίῳ κειμένης, εἰς τὴν ἑαυτῶν μετοικῆσαι τοὺς Ἕλληνας. μαρτύριον δ' εἶναι τὸν ἐν τῇ ἀγορᾷ τῇ σφετέρᾳ τάφον τοῦ Ἕλληνος, τοῦ Δευκαλίωνος υἱοῦ καὶ Πύῤῥας. ἱστορεῖται γὰρ ὁ Δευκαλίων τῆς Φθιώτιδος ἄρξαι, καὶ ἁπλῶς τῆς Θετταλίας. ὁ δ' Ἐνιπεὺς ἀπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς παρὰ Φάρσαλον ῥυεὶς, εἰς τὸν Ἀπιδανὸν παραβάλλει, ὁ δ' εἰς τὸν Πηνειόν. περὶ μὲν Ἑλλήνων ταῦτα. Φθίοι δὲ καλοῦνται, οἵ τε ὑπ' Ἀχιλλεῖ, καὶ ὑπὸ Πρωτεσιλάῳ, καὶ Φιλοκτήτῃ. ὁ δὲ ποιητὴς τούτων μάρτυς. εἰπὼν γὰρ ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ὑπ' Ἀχιλλεῖ,

Οἵ τ' εἶχον Φθίην. —

ἐν τῇ ἐπὶ ναυσὶ μάχῃ, τούτους μὲν ὑπομένοντας ἐν ταῖς ναυσὶ πεποίηκε μετὰ τοῦ Ἀχιλλέως καὶ καθ' ἡσυχίαν ὄντας· τοὺς δ' ὑπὸ Φιλοκτήτου μαχομένους, καὶ τοὺς ὑπὸ Πρωτεσιλάῳ πρότερον, εἶτα Ποδάρκους Μενεπτολέμου, περὶ ὧν κοινῶς μὲν οὕτω φησίν,

* ab Achille in responsione dictis. *
tunc Argos Pelasgicum. Rursumque alij Thessalonicam intelligunt, olim iuxta Larissam sitam, quæ hodie non exstat: neque urbem, sed campum Thessalorum sic denominatum Abante autore, qui ex Argis eò coloniam duxerit. Phthiam quidam eãdem cum Hellade siue Græcia faciunt & Achaia: scilicet partem esse totius Thessaliæ austrinam, in duas diuisæ portiones. Alij distinguũt. Equidẽ Homerus diuersa uidet̃ facere Phthiam & Hellada, sic dicens: *

Et Phthiam, clarã formosisq; Hellada nymphis. Item,

Inde fuga solus peruasiq; Hellada latam, Ilia.l.ιτ.475.
Et Phthiam ueni. — & alibi

— per Helladaq; Phthiamq;. Odyss.λ.496.

Ergo duo facit Homerus: oppida, an alias loca incertũ. Posteriores qui Græciam pro loco accipiũt, distingui aiunt Thebas Phthiotidis ab antiqua Pharsalo. In hac regione etiam Thetidis sacellum est Pharsalo & nouę & ueteri propinquum. & ex hoc Thetidio conijciunt eam partem fuisse Achillæ ditionis. Qui urbem intelligunt, de his Pharsalij LX stadijs a sua urbe rudera monstrant diruti oppidi, quod Helladem fuisse putent: propeq; fontes duos, Messeidem atque Hypeream. Melitæenses uerò circiter X a sua urbe stadijs fuisse Helladem urbem autumant trans Enipeum, quo tempore ipsorum urbs Pyrrhæ nomen gesserit. atq; Hellenes, siue Græcos ex Hellade humili loco sita in ipsorum urbem commigrasse. testari hoc sepulcrum Hellenis, Deucalionis & Pyrrhæ F. quod in ipsorum est foro. nã Deucalion Phthiodi, & simpliciter Thessaliæ imperasse dicitur. Enipeus autem ab Erythra Pharsalum præterlabens in Apidanum, atque hic in Peneum influit. Hæc de Hellenibus. Phthij porrò uocantur & qui sub Achille, & qui sub Protesilao, & qui sub Philoctetа erant. idq; testatum facit Homerus. Nam cùm in recensione eorum qui Achilli parebant, posuisset eos qui Phthiam habitarent: in pugna apud naues eos cum Achille manẽtes in nauibus & a pugna uacantes facit: pugnãtes uerò alios, qui Philoctetæ suberant, & quos prius Protesilaus, deinde Podarces ducebat. De quibus communiter sic loquitur:

Illic

 Ἔνθα

Iliad.v.685. Illic Bœotiq́, & Iaones obtruncati,
Locriq́, Phthijq́, & gens illustris Epeûm.

Peculiariter autem:

ibid.693. Pro Pthijsque Medon, acer belloque Podarces
Stabant, & sæuos arcebant nauibus hostes.

Fortassis etiam qui cum Eurypylo fuerunt, Phthij dicti sunt, horum contermini. Nunc quidem Magnesiæ Eurypylo subditæ adscribunt quæ circa Ormeniũ sunt, & Philoctetæ ditionem omnem. Achillis autem Phthiam à Dolopia & campo usque ad mare Magneticum. Sed usque ad urbem Protesilao parentem Antronem, quæ nunc plurali numero effertur. De Alo autem & Alopa * dubitatur, ne fortasse non ea loca nominet poëta, quæ nunc in Phthiotica ditione censentur: sed in Locris sita. eò scilicet usque Achillis ditione se extendẽte, ut & usque ad Trachinem & Oetæam regionem. Nam in Locrensi ora maritima ut Alope, ita etiã Alos sunt & Alius, quæ nonnulli adspirant. Sunt qui Haliuntem pro Alopa substituũt, & sic legunt.

Quiq́ Alon, atque Haliunta, & qui Trachina colebant,

Alos uerò Phthiotidis iacet ad finem Othryos montis, qui uersus septentriones imminet Phthiotidi, conterminus monti Tymphresto ac Dolopibus, atque inde ad uicina Maliaco sinui loca protenditur. Distat Alos, (. urbs utroque genere effertur.) ab Itono circiter LX stadia: condidit Athamas, super campum Crocium, alluẽte mœnia Amphrysso amne. Sub Crocio Thebæ sunt Phthiotides: & ipsa regio dicitur Phthiotis, & Achaica Malienses attingens, & Othryos montis radices. Sicut autem Phylace, quæ Protesilaum dominum habuit, Phthiotidis est Maliensibus uicinæ: sic etiam Alos. distat à Thebis circiter C stadia, in medio sita Pharsali & Phthiotarum. quibus eam ademptam Philippus Pharsalijs attribuit. Suprà monuimus, solere hoc modo finis & constitutiones gentium locorumq́ mutari. Sophocles etiam Trachiniam dixit Phthiotidem. Artemidorus Alon in ora maritima collocat extra Maliacum sinum quidem, tamen in Phthiotide. Inde enim progrediẽs uersus Peneum, post Antronem ponit Pteleum, deinde Alon à Pteleo distantem CX stadia. De Trachi-

Ἔνθα δὲ Βοιωτοὶ, καὶ Ἰάονες ἑλκεχίτωνες,
Λοκροὶ, καὶ Φθῖοι, καὶ φαιδιμόεντες Ἐπειοί.

ἰδίως δὲ,

Πρὸ Φθίων δὲ Μέδων τε, μενεπτόλεμός τε Ποδάρκης.
Οἱ μὲν, πρὸ Φθίων μεγαθύμων θωρηχθέντες
Ναῦφιν ἀμυνόμενοι ἐμάχοντο.

Τάχα δὲ, καὶ οἱ σὺν Εὐρυπύλῳ, Φθῖοι ἐλέγοντο, ὅμοροι τούτοις ὄντες. νῦν μέντοι Μαγνησίας νομίζουσι τὰ ὑπ' Εὐρυπύλῳ τὰ περὶ Ὀρμένιον, καὶ τὴν ὑπὸ Φιλοκτήτου πᾶσαν. τὴν δ' ὑπὸ τῷ Ἀχιλλεῖ τῆς Φθίας ἀπὸ Δολοπίας καὶ τοῦ πεδίου, μέχρι τῆς Μαγνητικῆς θαλάττης. μέχρι δὲ τῆς ὑπὸ Πρωτεσιλάῳ πόλεως Ἀντρῶνος ἣ νῦν πληθυντικῶς λέγεται. περὶ Ἄλου δὲ, καὶ Ἀλόπης διαπορούσι μὴ οὐ τούτους λέγει τοὺς τόπους οἱ νῦν ἐν τῷ Φθιωτικῷ τέλει φέροντες, ἀλλὰ τοὺς ἐν Λοκροῖς· μέχρι δεῦρο ἐπικρατοῦντος Ἀχιλλέως. ὥσπερ καὶ μέχρι Τραχῖνος καὶ τῆς Οἰταίας. ἔστι γὰρ καὶ Ἄλος καὶ Ἀλιοῦς ἐν τῇ παραλίᾳ τῶν Λοκρῶν καθάπερ καὶ Ἀλόπη. οἱ δὲ, τὸν Ἀλιοῦντα ἀντὶ Ἀλόπης τιθέασιν, καὶ γράφουσιν οὕτως.

Οἵ θ' Ἄλον, οἵ θ' Ἀλιοῦντα, οἵ τε Τρηχῖν' ἐνέμοντο.

ὁ δὲ Φθιωτικὸς Ἄλος ὑπὸ τῷ πέρατι κεῖται τῆς Ὄθρυος ὄρους πρὸς ἄρκτον κειμένου τῇ Φθιώτιδι, ὁμόρου δὲ τῷ Τυμφρηστῷ τῷ ὄρει καὶ τοῖς Δόλοψιν, ἐκεῖθεν δὲ παρατείνοντος εἰς τὰ πλησίον τοῦ Μαλιακοῦ κόλπου. ἀπέχει δ' Ἴτωνος περὶ ἑξήκοντα σταδίους ὁ Ἄλος, ἢ ἡ Ἄλος λέγεται καὶ ἀμφοτέρως. ᾤκισε δὲ ὁ Ἀθάμας τὴν Ἄλον. ὑπέρκειται δὲ τοῦ Κροκίου πεδίου, ῥεῖ δὲ ποταμὸς Ἄμφρυσος πρὸς τῷ τείχει. Ὑπὸ δὲ τῷ Κροκίῳ Θῆβαι εἰσὶν αἱ Φθιώτιδες, καὶ ἡ χώρα δὲ, Φθιῶτις καλεῖται, καὶ ἡ Ἀχαϊκὴ συνάπτουσα τοῖς Μαλιεῦσιν, ὥσπερ καὶ οἱ τῆς Ὄθρυος πρόποδες. Καθάπερ δὲ ἡ Φυλάκη ὑπὸ Πρωτεσιλάῳ τῆς Φθιώτιδός ἐστι τῆς προσχώρου τοῖς Μαλιεῦσιν, οὕτω καὶ ἡ Ἄλος. διέχει δὲ Θηβῶν τοῖς ἑκατὸν σταδίοις. ἐν μέσῳ δ' ἐστὶ Φαρσάλου, καὶ Φθιωτῶν. Φίλιππος μέντοι Φαρσαλίοις προσένειμεν ἀφελόμενος τῶν Φθιωτῶν. οὕτω δὲ συμβαίνει τοὺς ὅρους καὶ τὰς συντάξεις τῶν τε ἐθνῶν καὶ τῶν τόπων ἀλλάττεσθαι ἀεὶ καθάπερ εἴπομεν. οὕτω καὶ Σοφοκλῆς τὴν Τραχινίαν Φθιῶτιν εἴρηκεν. Ἀρτεμίδωρος δὲ τὴν Ἄλον ἐν τῇ παραλίᾳ τίθησιν, ἔξω μὲν τοῦ Μαλιακοῦ κόλπου κειμένην, Φθιῶτιν δέ. προϊὼν γὰρ ἐνθένδε ὡς ἐπὶ τὸν Πηνειὸν, μετὰ τὸν Ἀντρῶνα τίθησι Πτελεόν, εἶτα τὸν Ἄλον ἀπὸ τοῦ Πτελεοῦ διέχοντα ἑκατὸν, καὶ δέκα σταδίους. περὶ δὲ Τραχῖνος.

ιθ ἔρχεται ὁποία τις, καὶ ὁ ποιητὴς κατονομάζει. τοῦ δὲ Σπερχειοῦ μεμνημένος πολλάκις ὡς ἐπιχωρίου ποταμοῦ, τὰς πηγὰς ἔχοντος ἐκ Τυμφρηστοῦ, ἐκδιδόντος δὲ πλησίον Θερμοπυλῶν, μεταξὺ αὐτῆς καὶ Λαμίας· δηλοῖ, ὅτι καὶ τὰ ἐντὸς πυλῶν ὅσα τοῦ Μαλιακοῦ κόλπου, καὶ τὰ ἐκτὸς ὑπ' ἐκείνῳ ἦν. Ἀπέχει δὲ Λαμίας ὁ Σπερχειὸς περὶ τριάκοντα σταδίους, ὑπερκειμένης πεδίου τινὸς καθήκοντος ἐπὶ τὸν Μαλιακὸν κόλπον. Ὅτι δ' ὁ Σπερχειὸς ἐπιχώριος, ἔκ τε τοῦ τρέφειν ἐκείνῳ τὴν κόμην φάσκειν, καὶ τοῦ τὸν Μενέσθιον ἕνα τῶν λοχαγῶν αὐτοῦ, Σπερχειοῦ λέγεσθαι παῖδα, καὶ τῆς ἀδελφῆς τοῦ Ἀχιλλέως. Μυρμιδόνας δ' εἰκὸς καλεῖσθαι πάντας τοὺς ὑπὸ τῷ Ἀχιλλεῖ καὶ τῷ Πατρόκλῳ, οἳ συνηκολούθησαν ἐξ Αἰγίνης φυγόντι τῷ Πηλεῖ. Ἀχαιοὶ δ' ἐκαλοῦντο οἱ Φθιῶται πάντες. διαριθμοῦνται δὲ τὰς ὑπὸ τῷ Φθιωτικῷ τέλει τῷ ὑπ' Ἀχιλλεῖ κατοικίας, Μαλιέων ἀρξάμενοι πλείους μὲν, ἐν δ' αὐταῖς Θήβας τὰς Φθιώτιδας, Ἐχῖνον, Λαμίαν, περὶ ἣν ὁ Λαμιακὸς συνέστη πόλεμος Μακεδόσι, καὶ Ἀντιπάτρῳ πρὸς Ἀθηναίους· ἐν ᾧ Λεωσθένης ἔπεσε τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς, Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως ἑταῖρος. Ἐρινεὸν πρὸς τούτοις, Κορώνειαν, ὁμώνυμον τῇ Βοιωτικῇ, Μελίταιαν, Θαυμακοὺς, Πρόερναν, Φάρσαλον, Ἐρέτριαν ὁμώνυμον τῇ Εὐβοϊκῇ. Παραχελωΐτας, καὶ τούτους ὁμωνύμους τοῖς Αἰτωλικοῖς. καὶ γὰρ ἐνταῦθά ἐστιν Ἀχελῷος ποταμὸς πλησίον Λαμίας, παρ' ὃν οἰκοῦσιν οἱ Παραχελωῖται. Παρέτεινε δ' ἡ χώρα αὕτη πρὸς ἄρκτον μὲν, τῇ τῶν Ἀσκληπιαδῶν, καὶ μάλιστα πρὸς ἑσπερίων, καὶ τῇ Εὐρυπύλου καὶ Πρωτεσιλάου ταῖς πρὸς ἕω κεκλιμέναις — — πρὸς νότον δὲ τῇ Οἰταίᾳ, εἰς τεσσαρακαίδεκα δήμους διῃρημένῃ, Ἡράκλειάν τε καὶ Δρυοπίδα, τετράπολιν γεγονυῖαν ποτὲ καθάπερ καὶ τὴν Δωρίδα, μητρόπολιν δὲ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ Δρυόπων νομιζομένην. Τῆς δ' Οἰταίας, καὶ ὁ Ἀκύφας ἐστὶ, καὶ Παρασωπιὰς καὶ Οἰνιάδαι, καὶ Ἀντίκιρρα ὁμώνυμος τῇ ἐν Λοκροῖς τοῖς Ἑσπερίοις. λέγω δὲ τὰς διατάξεις ταύτας οὐκ ἀεὶ μεμενηκυίας τὰς αὐτὰς, ἀλλὰ ποικίλως μεταβεβλημένας. αἱ δ' ἐπισημόταται μάλιστα, ἄξιαι μνήμης εἰσί. Τοὺς καὶ Δόλοπας φράζει καὶ ὁ ποιητὴς ἱκανῶς, ὅτι ἐπὶ ταῖς ἐσχατιαῖς εἰσὶ τῆς Φθίας, καὶ ὅτι ὑπὸ τῷ αὐτῷ ἡγεμόνι ἦσαν τῷ Πηλεῖ, ὅτῳ περ καὶ οἱ Φθιῶται. ἔναιον γάρ (φησιν) ἐσχατιὴν Φθίης· καὶ ἣν Φοῖνιξ Δολόπεσσιν ἀνάσσων δόντος τοῦ Πηλέως. Γειτνιᾷ δὲ τῇ

ne dictum est qualis sit: & Homerus nominat. Idem cùm sæpenumero Sperchei mentionem faciat, ut Thessalici fluminis, è Tymphresto orientis & prope Thermopylas in mare excurrentis, 21 inter Trachinem & Lamiam: ostendit etiam quæ intra Pylas ad Maliacum sinum pertinebant, & quæ extra erãt, Achilli paruisse. Spercheus XXX stadijs abest à Lamia, sita super planicie quadam ad Maliacum sinum pertinẽte. Quod autem Sperchius Thessaliæ fuerit fluuius, uel ex eo liquet, quòd comam ei Achilles se aluisse dicit: & quod Menesthius unus è centurionibus eius Sperchij dicitur filius ex Achillis sorore. Myrmidones porrò uocari consentaneum est omnes qui sub Achille & Patroclo erant qui in exsulium ex Aegina proficiscentem Peleum erant secuti. Achæi uocabantur Phthiotæ uniuersi. Enumerant porrò oppida Phthioticę ditionis Achilli subditæ, à Maliensibus orsi plura sane: sed in his etiam Thebas Phthiotides, Echinum, Lamiam (ad quam urbem Macedonibus & Antipatro bellum cum Atheniẽsibus commissum fuit Lamiacum, in quo cedit Leosthenes, Atheniensium dux, Alexandri regis socius.) Erineum, Coroneam eiusdẽ cum Bœotica nominis, Melitæam, Thaumacum, Proërnam, Pharsalum, Eretriã Euboicæ cognominem, Paracheloitas itidem Aetolicis cognomines. nam hęc quoque fluuius est Achelous prope Lamiam, iuxta quem habitãt Paracheloitæ. Hæc regio uersus septentrionem porrecta fuit, Aesculapij posterorum, maximè occiduorum, atq; Eurypyli & Protesilai aduersus orientem Solem inclinantibus * uersus meridiem autem Oetææ, in XIV pagos siue curias diuisa: Heracleamq; & Dryopidem. hæc olim fuit tetrapolis, sicut & Doris est: & Dryopum qui in Peloponneso sunt mater æstimatur. Ad regionem Oetæam etiam Acyphas pertinet, & Parasopias, & Oeneadæ, & Anticirrha idem habens cum ea nomen quæ est in Locris occiduis. Nomino autem has portiones, nõ quasi eæ semper eædẽ constiterint: cùm quidem uarias sint perpessæ mutationes. sed tamen nobilissimæ, memoratu maximè sunt dignę. Iam Dolopes ipse Homerus satis indicat in extremo Phthiæ incoluisse, & sub eodẽ principe fuisse Peleo cùm Phthiotis. nam Phœnix ait in extremitate Phthiæ habitasse se, ac dono Pelei imperasse Dolopibus. regio uicina est

23 Iliad. * Iliad. ι. 48.

cina est Pindo & circumiacētibus locis, quorum maximam partem Thessaliæ sibi uindicat. Quippe gloria & potentia Thessalorum atque Macedonum effecit, ut his uicini, maximè in continente siti, uel ultrò uel inuiti etiam se partem Thessalorum aut Macedonum facerent. sicut Athamanes, Aethices, et Talares Thessalorum: Orestæ, Pelagones, & Elimiotæ Macedonum. Pindus uerò mons est magnus, cui uersus septentrionem Macedones, adiacent, uersus occasum Perrhæbi homines inquilini, ad meridiē Dolopes. ipse qdē Thessaliæ est. Ad ipsum Pindū Talares habitauere, gens Molossica, auulsa portio ab ijs qui circa Ismarum degunt. & Aethices, ad quos à Perithoo eiectos fuisse Cētauros
Iliad. β. 744. Homerus tradit. nunc intercidisse ea gens dicitur. Cùm dicitur gens aliqua defecisse, bifariam hoc intelligi potest. uel quia hominib: prorsus deletis deserta sit regio: uel quia nomen gentis non supersit, neque tale corpus perdurauit. Quando igitur prorsus obscurum est collegium quod nostro tempore superest: neqꝫ ipsum nos, neque nomen quod accepit mentione dignamur. si memorandi iusta sit causa, necesse est etiam mutationem explicari. Restat ut ordine maritimam oram enarremus, quæ Achillem dominum habuit: facto à Thermopylis initio. nam de Locridis ora alijsqꝫ iam ante dictum est. Thermopylæ à Cenæo promontorio disiungūtur stadiorum LXX freto. Inde ubi à Pylis nauigaueris ad ostia Sperchei, decem sunt stadia: hinc ad Phalara, XX. a Phalaris supra mare stadijs L est Quindecim urbium * Inde si nauigaueris stadia C, ad Echinum peruenies. Deinceps uersus oram in mediterraneis sita est ad XX stadia Cremaste, id est pensilis, Larissa: quæ eadem Pelasgia dicitur, & Larissa. Sequitur Myonnesus parua insula: murum insula. deinde Antron, quæ Protesilaum habuit dominum. Proximè post Achilleos Homerus eos recenset, qui sub Protesilao fuerunt. ij autem erant deinceps siti in ora maritima secundum Achillis ditionem, usque ad Antronem. Proinde Phylace Thebis Phthioticis propinqua est, quę & ipsæ suberāt Protesilao: ut Alos quoque, & Larissa Cremaste, & Demetriū, uersus ortū ab Othry. Demeter Græcis est Ceres. Itaqꝫ Demetriū Cereris uocauit fanū, & appellauit Pyrasum. fuit Py-

δὲ τῇ Πίνδῳ καὶ τοῖς περὶ αὐτὴν χωρίοις, Θετταλικοῖς οὖσι τοῖς πλείστοις. Διὰ γὰρ τὸ τὴν ἐπιφάνειαν, καὶ τὴν ἐπικράτειαν τῶν Θετταλῶν, καὶ τῶν Μακεδόνων, οἱ πλησιάζοντες αὐτοῖς μάλιστα τῶν Ἠπειρωτῶν, οἱ μὲν ἑκόντες, οἱ δ᾽ ἄκοντες, μέρη καθίσταντο Θετταλῶν ἢ καὶ Μακεδόνων· καθάπερ Ἀθαμᾶνες, καὶ Αἴθικες, καὶ Τάλαρες Θετταλῶν· Ὀρέσται δὲ, καὶ Πελαγόνες καὶ Ἐλιμιῶται Μακεδόνων. Ἡ δὲ Πίνδος ὄρος μέγα, πρὸς ἄρκτον μὲν τὴν Μακεδονίαν, πρὸς ἑσπέραν δὲ Περραιβοὺς μετανάστας ἀνθρώπους ἔχουσα, πρὸς δὲ μεσημβρίαν Δόλοπας, αὐτὴ δ᾽ ἐστὶ τῆς Θετταλίας. ἐπ᾽ αὐτῇ δὲ τῇ Πίνδῳ ᾤκουν Τάλαρες, Μολοττικὸν φῦλον, τῶν περὶ τὸν Ἴσμαρον ἀπόσπασμα· καὶ Αἴθικες, πρὸς οὓς ἐξελαθῆναι φησὶν ὑπὸ Πειρίθου τοὺς Κενταύρους ὁ ποιητής. ἐκλελοιπέναι δὲ νῦν ἱστοροῦνται. Τὴν δ᾽ ἔκλειψιν διττῶς ἀκουστέον. ἢ γὰρ ἀφανισθέντων τῶν ἀνθρώπων, καὶ τῆς χώρας τελέως ἠρημωμένης, ἢ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἐθνικοῦ μηκέτι ὄντος, μηδὲ συστήματος διαμένοντος τοιούτου. Ὅταν οὖν ἄσημον τελέως ᾖ τὸ λειπόμενον νυνὶ σύστημα, οὐκ ἄξιον μνήμης τίθεμεν, οὔτ᾽ αὐτὸ, οὔτε τοὔνομα τὸ μεταληφθέν. ὅταν δ᾽ ἔχῃ τοῦ μιμνῆσθαι δικαίαν πρόφασιν λέγειν ἀναγκαῖον τὴν μεταβολήν. Λοιπὸν δ᾽ εἰπεῖν τῆς παραλίας τὴν τάξιν τῆς ὑπὸ τῷ Ἀχιλλεῖ, ἀπὸ Θερμοπυλῶν ἀρξαμένους· τὴν γὰρ Λοκρικὴν καὶ τὰς ἄλλας εἰρήκαμεν. Αἱ τοίνυν Θερμοπύλαι, τοῦ μὲν Κηναίου διεστήκασιν ἑβδομήκοντα σταδίων πορθμῷ. παραπλέουσι δ᾽ ἔξω Πυλῶν τοῦ Σπερχειοῦ ὡς σταδίους δέκα, ἐνθένδ᾽ εἰς Φάλαρα, εἴκοσι. Φαλάρων δ᾽ ἀπὸ θαλάσσης ὑπέρκειται πεντήκοντα στάδια ἡ τῶν δεκαπέντε πόλεων. εἶθ᾽ ἑξῆς παραπλεύσαντι σταδίοις ἑκατὸν, ὁ Ἐχῖνος ὑπέρκειται, τῆς δ᾽ ἑξῆς παραλίας ἐν μεσογαίᾳ ἐστὶν ἡ Κρεμαστὴ Λάρισσα εἴκοσι σταδίους αὐτῆς διέχουσα· ἡ δ᾽ αὐτὴ μὲν Πελασγία λεγομένη, καὶ Λάρισσα. εἶτα Μυόννησος νησίδιον. εἶτ᾽ Ἄντρων. ἣν δ᾽ ἡ αὐτὴ ὑπὸ Πρωτεσιλάῳ. Καταλέγει δ᾽ ὁ ποιητὴς ἐφ᾽ ἑξῆς τοῖς ὑπ᾽ Ἀχιλλεῖ, τοὺς ὑπὸ Πρωτεσιλάῳ. οὗτοι δ᾽ εἰσὶν οἱ καὶ ἐφ᾽ ἑξῆς ὄντες τῇ ὑπὸ τῷ Ἀχιλλεῖ παραλίᾳ, μέχρι Ἄντρωνος. Ἡ μὲν οὖν Φυλάκη, ἐγγὺς Θηβῶν ἐστὶ τῶν Φθιωτίδων, ἅπερ εἰσὶ καὶ αὐταὶ ὑπὸ τῷ Πρωτεσιλάῳ· καὶ Ἅλος δὲ, καὶ Λάρισσα ἡ Κρεμαστὴ καὶ τὸ Δημήτριον, ὑπ᾽ ἐκείνῳ πᾶσαι. πρὸς ἕω τοῦ Ὄθρυος. Τὸ δὲ Δημήτριον, Δήμητρος εἴρηκε τέμενος, καὶ ἐκάλεσε Πύρασον. ἦν δὲ πό-

λις ἀλίμενος ἡ πύρασος ἐν δυσὶ σαδίοις, ἔχουσα δήμητρος ἄλσος, καὶ ἱερὸν ἅγιον, διέχουσα Θηβῶν σαδίους εἴκοσι. ὑπέρκειται δὲ Πυράσου Θῆβαι. Θηβῶν δ' ἐν τῇ μεσογαίᾳ τὸ Κρόκιον πεδίον πρὸς τῇ κατάληξει τῆς Ὄθρυος, δι' οὗ ὁ Ἄμβρυσος ῥεῖ ποταμός. τούτου δ' ὑπέρκειται ὁ Ἴτων, ὅπου τὸ τῆς Ἰτωνίας ἱερὸν, ἀφ' οὗ καὶ τὸ ἐν τῇ Βοιωτίᾳ, καὶ ὁ Κουάριος ποταμός. εἴρηται δὲ περὶ τούτου ἐν τοῖς περὶ τῆς Ἄρνης Βοιωτικῆς. ταῦτα δ' ἐστὶ τῆς Θετταλιώτιδος μιᾶς τῶν τεσσάρων μερίδων τῆς ὅλης Θετταλίας, ἧς καὶ ἐπ' Εὐρυπύλῳ. καὶ ὁ Φύλλος, ὅπου Ἀπόλλωνος τοῦ Φυλλαίου ἱερόν. καὶ Ἴχναι, ὅπου ἡ Θέμις ἰχναία τιμᾶται. κατὰ δὲ τὸν Ἄντρωνα ἔρυμα ὕφαλον ἐν τῷ πρὸς Εὐβοίᾳ πόρῳ, καλούμενον ὄνος Ἄντρωνος. εἶτα Πτελεὸν, καὶ ὁ Ἄλος, εἶτα τὸ τῆς Δήμητρος ἱερὸν, καὶ ὁ Πύρασος κατεσκαμμένος. ὑπὲρ αὐτῶν δὲ αἱ Θῆβαι. εἶτα ἄκρα Πύῤῥα, καὶ δύο νησίδια πλησίον, ὧν τὸ μὲν, Πύῤῥα, τὸ δὲ Δευκαλίων καλεῖται. ἐνταῦθα δὲ, καὶ ἡ Φθιῶτις πως τελευτᾷ. ἑξῆς δὲ τοὺς ὑπὸ Εὐμήλῳ καταλέγει τῆς συνεχοῦς παραλίας, ἐπεὶ ἤδη Μαγνησίας, καὶ τῆς Πελασγιώτιδος γῆς. Φεραὶ μὲν οὖν εἰσὶ πέρας τῶν Πελασγικῶν πεδίων πρὸς τὴν Μαγνησίαν, ἃ παρατείνει μέχρι Πηλίου σαδίους ἑκατὸν ἑξήκοντα. ἐπίνειον δὲ τῶν Φερῶν, Παγασαὶ, διέχον ἐνενήκοντα σαδίους αὐτῶν, Ἰωλκοῦ δὲ εἴκοσι. ἡ δ' Ἰωλκὸς κατέσκαπται μὲν ἐκ παλαιοῦ. ἐντεῦθεν δ' ἔστειλε τὸν Ἰάσονα, καὶ τὴν Ἀργὼ Πελίας. ἀπὸ δὲ τῆς ναυπηγίας τῆς Ἀργοῦς καὶ Παγασὰς λέγεσθαι μυθεύουσι τὸν τόπον. οἱ δὲ, πιθανώτερον ἡγοῦνται τοὔνομα τῷ τόπῳ πεποιῆσθαι ἀπὸ τῶν πηγῶν, αἳ πολλαί τε καὶ δαψιλεῖς ῥέουσι. πλησίον δ' Ἀφέται, ὡς ἂν ἀφετήριόν τι τῶν Ἀργοναυτῶν. τῆς δὲ Δημητριάδος ἑπτὰ σαδίους ὑπέρκειται τῆς θαλάσσης Ἰωλκός. ἔκτισε δὲ Δημήτριος ὁ πολιορκητὴς ἐπώνυμον ἑαυτοῦ τὴν Δημητριάδα, μεταξὺ Νηλίας καὶ Παγασῶν ἐπὶ θαλάσσῃ, τὰς πλησίον πολίχνας εἰς αὐτὴν συνοικίσας, Νηλίαν τε καὶ Παγασὰς καὶ Ὀρμένιον, ἔτι δὲ Ῥιζοῦντα, Σηπιάδα, Ὀλιζῶνα, Βοίβην, Ἰωλκόν. αἳ δὲ, νῦν εἰσι κῶμαι τῆς Δημητριάδος. καὶ δὴ καὶ ναύσταθμον ἦν αὕτη καὶ βασίλειον μέχρι πολλοῦ τοῖς βασιλεῦσι τῶν Μακεδόνων, ἐπεκράτει δὲ καὶ τῶν Τεμπῶν, καὶ τῶν ὀρῶν ἀμφοῖν, τοῦ τε Πηλίου, καὶ τῆς Ὄσσης. νῦν δὲ συνέσταλται μὲν, τῶν δ' ἐν τῇ Μαγνησίᾳ πασῶν ὅμως διαφέρει. ἡ δὲ Βοιβηῒς λίμνη πλησιάζει μὲν ταῖς Φεραῖς, συνάπτει δὲ καὶ τοῖς ἀπολήγουσι τοῦ Πηλίου πέρασι, καὶ τῆς Μαγνησίας. Βοίβη δὲ χωρίον ἐπὶ τῇ λίμνῃ κείμενον. Καθάπερ

it Pyrasus urbs commodo portu prædita, à duobus stadijs habens lucum Cereri sacrũ, eiusdemq́ templum, infra Thebas XX stadijs iacebat Pyrasus. Ad Thebas in mediterraneis est Crocius cãpus ad fines Othrys montis: per eum fluit Amphryssus fluuius. Supra est Iton, ibiq́ Itoniæ templum Mineruæ: unde etiam Iton in Bœotia nomẽ habet: & fluuius Cuarius. de quo diximus in Arna Bœotiæ. Hæc uerò pertinent ad Thessaliotidem, unam de quatuor Thessaliæ partibus. sub qua etiam Eurypyli fuit ditio. Tum Phyllus: * ubi Phyllæi Apollinis templum. & Ichnæ, ubi Themis Ichnęa colitur. Iuxta Antronem ad fretum Euboicum, castellũ est quod mari alluitur, & uocatur 22 Antronis asinus. Sequitur Pteleum, & Alos. inde Cereris templum, & Pyrasus dirutus. supra hunc Thebæ. pòst Pyrrha promontorium, & duæ exiguæ insulæ, quarum una Pyrrha, altera Deucalion nominatur. atq; ibi ferè finis est Phthiotidis. Deinceps eos refert, qui sub Eumelo erant: quæ continens prioris ora maritima iam Magnesiæ est, & Pelasgiotidis proprio. Pheræ terminus sunt Pelasgici campĩ ad Magnesiam, qui ad Pelium usque montem porrigitur stadijs CLX. Nauale Pherarũ sunt Pagasæ, inde XC stadijs dissitæ, ab Iolco XX. Iolcus pridem deleta est. Hinc Iason & Argo nauis à Pelia sunt dimissi. & fabulãtur Pagasas nomen habere ab Argo naui ibi compacta. alij probabiliùs nomen loco à pagis, id est fontibus, factum sentiunt, qui frequẽtes ibi largiq́ fluunt. In propinquo sunt Aphetę, quasi carceres: quòd hinc emissi fuerint Argonautæ. Supra Demetriadẽ septem stadijs mari Iolcus sita est. Demetrius poliorceta condidit, & à se denominauit Demetriadẽ ad mare, inter Neliã & Pagasas: in eamq́ cõduxit uicina oppida, Neliã, Pagasas, Ormenium, Rhizũtem, Sepiadem, Olizonem, Bœben, Iolcum: qui nunc sunt pagi Demetriadis. Vrbs ea longo tempore fuit nauale regibus Macedoniæ: & sub se habuit cum Tempe, tum ambos montes Pelium & Ossam. Nunc quanquam deminuta potentia, tamen omnibus Magnesiæ urbibus præstat. Bœbeis palus Pheris uicina est, & contigua extremitatibus Pelij atque Magnesiæ. Bœbe oppidulum est paludi imminens. E-

nimuerò sicut Iolcum ualdè elatam deiecerunt seditiones: ita & Pheræ unà cum tyrannis & creuerunt & conciderunt. Prope Demetriadem Naurus fluit. Litus continuum Iolcus uocatur. Hæc etiam Pylaicum solennem conuentum celebrabant. Artemidorus sinum Pagasæum longiùs à Demetriade ponit, in loca Philoctetam dominum agnoscentia. inque eo sinu ait Cicynethum esse insulam, & oppidulum eiusdem nominis. Deinceps

Iliad β.716. urbes recensentur ab Homero, quæ Philoctetæ parebant. De his Methone alia est à Tracica illa quam Philippus euertit. de Peloponnesiaca suo loco intulimus mentionē. Ante Magnetas sitæ sunt complures insulæ. de quib. nobiles sunt Sciathus, Peparethus, Icus, Alonesus, Scyrus, urbibus cōgnominibus præditæ. Maximè celebratur Scyrus ob Lycomedis cum Achille affinitatem, ibique natum & educatum Neoptolemum Achillis F. Postea temporis Philippus uiribus auctus, cùm uideret Athenienses mare obtinere, & insulis cùm his, tum alijs imperate, fecit ut ipsi propinquæ fierent quam maximè celebres. Nam de principatu contēdens bello, semper proxima quæque adortus est. & ut Magnesiæ ac Thraciæ aliarumque circumiacentium multas partes Macedoniæ adiecit: ita & sita ante Magnesiam insulas ad se rapuit, priusque ignotæ & obscuræ quæ erant, fecit ut certatim appeterentur, essentque notæ. Scyrum præcipuè antiquitatis memoria commendat. sed tamen alia quoque sunt, quæ eius famam latè uulgant. De his est Scyriarum capellarum præstantia, & metalla uarij Scyrij lapidis: sicut & Carystij, & Deucalij, Synnadici, Hierapolitici. nam è uario marmore columnas tabulasque unico lapide constantes uidere possis Romæ, quibus publicè priuatimque urbs exornatur. fecitque ex albo la-

+ pide, non magni precij. Cæterùm Homerus eò usque oræ Magnesiæ progressus, redit ad superiorem Thessaliam, à Dolopia & Pindo principium petens.

Iliad β.729. Qui Triccamque habuere, salebrosamque Ithomam.

Hæc sunt Estiæotidis, quæ olim fuit Doris appellata. sed Perrhæbi cùm eam occupassent, qui & Eubœæ Estiæā euerterant, hominesque

καθάπερ δὲ τὴν Ἰωλκὸν αὐξηθεῖσαν ἐπὶ πλέον, κατέλυσαν αἱ στάσεις, καὶ αἱ τυραννίδες· οὕτω καὶ τὰς Φερὰς συνέξειλαν συναρθείσας ποτὲ συγκαταλυθείσας τοῖς τυράννοις. Πλησίον δὲ τῆς Δημητριάδος ὁ Ναῦρος ῥεῖ. καλεῖται δὲ συνεχὴς αἰγιαλὸς Ἰωλκός. ἐνταῦθα δὲ καὶ τὴν Πυλαϊκὴν πανήγυριν συνετέλουν. Ὁ δ᾽ Ἀρτεμίδωρος ἀπωτέρω τῆς Δημητριάδος τίθησι τὸν Παγασητικὸν κόλπον εἰς τοὺς ὑπὸ Φιλοκτήτου τόπους. ἐν δὲ τῷ κόλπῳ φησὶν εἶναι τὴν Κικύνηθον νῆσον, καὶ πολίχνην ὁμώνυμον. Ἑξῆς δ᾽ ὑπὸ Φιλοκτήτου πόλεις καταλέγονται. Ἡ μὲν οὖν Μεθώνη ἑτέρα ἐστὶ τῆς Θρακίας Μεθώνης, ἣν κατέσκαψε Φίλιππος. ἐμνήσθημεν δὲ, καὶ πρότερον τῆς ἐν Πελοποννήσῳ. Πρόκεινται δὲ τῶν Μαγνήτων νῆσοι συχναὶ μὲν, αἱ δ᾽ ἐν ὀνόματι Σκίαθός τε καὶ Πεπάρηθος, καὶ Ἰκός, Ἀλόννησός τε καὶ Σκῦρος, ὁμωνύμους ἔχουσαι πόλεις. Μάλιστα δ᾽ ἐστὶν ἐν ὀνόματι Σκῦρος διὰ τὴν Λυκομήδους πρὸς Ἀχιλλέα οἰκειότητα, καὶ τὴν Νεοπτολέμου τοῦ Ἀχιλλέως ἐνταῦθα γένεσίν τε καὶ ἐκτροφήν. Ὕστερον δὲ Φίλιππος αὐξηθεὶς, ὁρῶν Ἀθηναίους ἐπικρατοῦντας τῆς θαλάσσης καὶ τῶν νήσων ἄρχοντας καὶ τούτων καὶ τῶν ἄλλων, ἐποίησε τὰς πλησίον ἑαυτῷ μάλιστα ἐνδόξους. Πολεμῶν γὰρ περὶ τῆς ἡγεμονίας, ἐπεχείρει πρώτοις ἀεὶ τοῖς ἐγγύθεν. καὶ καθάπερ αὐτῆς τῆς Μαγνησίας τὰ πολλὰ μέρη τὴν Μακεδονίαν ἐποίησε, τῆς Θρᾴκης καὶ τῆς ἄλλης τῆς κύκλῳ γῆς· οὕτω καὶ τὰς πρὸ τῆς Μαγνησίας νήσους ἀφῃρεῖτο, καὶ τὰς ὑπ᾽ οὐδενὸς γνωριζομένας πρότερον, περιμαχήτους, καὶ γνωρίμους ἐποίει. Τὴν δ᾽ οὖν Σκῦρον μάλιστα μὲν αἱ ἀρχαιολογίαι συνιστῶσιν. ἀλλὰ καὶ τὰ τοιαῦτα θρυλεῖσθαι ποιεῖ, οἷον αἱ τῶν αἰγῶν ἀρεταὶ τῶν Σκυρίων, καὶ τὰ μέταλλα τῆς ποικίλης λίθου τῆς Σκυρίας, καθάπερ τῆς Καρυστίας, καὶ τῆς Δευκαλίας, καὶ τῆς Συνναδικῆς καὶ Ἱεραπολιτικῆς. μονολίθους γὰρ κίονας καὶ πλάκας ὁρᾶν ἐστιν ἐν τῇ Ῥώμῃ τῆς ποικίλης λιθίας, ὑφ᾽ ἧς ἡ πόλις κοσμεῖται δημοσίᾳ τε καὶ ἰδίᾳ. πεποίηκέ τε τὰ λευκόλιθα, οὐ πολλοῦ ἄξια. Ὁ δ᾽ οὖν ποιητὴς τῆς Μαγνητικῆς παραλίας μέχρι δεῦρο προελθὼν, ἐπάνεισιν ἐπὶ τὴν ἄνω Θετταλίαν, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Δολοπίας, καὶ τῆς Πίνδου.

Οἳ δ᾽ εἶχον Τρίκκην καὶ Ἰθώμην κλωμακόεσσαν.

Ταῦτα τὰ χωρία ἐστὶ μὲν τῆς Ἑστιαιώτιδος. ἐκαλεῖτο δὲ ὥς φασι πρότερον Δωρίς. κατασχόντων δὲ τῶν Περραιβῶν αὐτὴν, οἳ καὶ τῆς Εὐβοίας τὴν Ἑστιαιῶτιν κατεστρέψαντο, καὶ τοὺς ἀνθρώπους

θρώπους εἰς τὴν ἤπειρον ἀνέσπασαν, διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐποικησάντων Ἑστιαίων, τὴν χώραν ἀπ᾽ ἐκείνων οὕτως ἐκάλεσαν. Ἔστι δ᾽ ἡ μὲν Τρίκκη ὅπου τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀσκληπιοῦ τὸ ἀρχαιότατον, καὶ ἐπιφανέστατον, ὅμορον τοῖς τε Δόλοψιν, καὶ τοῖς περὶ τὴν Πίνδον τόποις. Τὴν Ἰθώμην ὁμωνύμως τῇ Μεσσηνιακῇ λεγομένην, οὔ φασι δεῖν οὕτως ἐκφέρειν, ἀλλὰ τὴν πρώτην συλλαβὴν ἀφαιρεῖν, οὕτω γὰρ καλεῖσθαι πρότερον. νῦν δ᾽ Ἰθώμην μετωνομάσθαι χωρίον ἐρυμνὸν καὶ τῷ ὄντι κλωμακῶδες, ἱδρυμένον μεταξὺ τεσσάρων φρουρίων ὥσπερ ἐν τετραπλεύρῳ κειμένων, Τρίκκης τε καὶ Μητροπόλεως, καὶ Πελινναίου καὶ Γόμφων. Τῆς δὲ Μητροπολιτῶν ἐστι χώρας ἡ Ἰθώμη. ἡ δὲ Μητρόπολις πρότερον μὲν ἐκ τριῶν συνῴκιστο πολιχνίων ἀσήμων, ὕστερον δὲ καὶ πλείους προσελήφθησαν, ὧν ἦν καὶ ἡ Ἰθώμη. Καλλίμαχος μὲν οὖν φησιν ἐν τοῖς ἰάμβοις,

τὰς Ἀφροδίτας, ἡ θεὸς γὰρ οὐ μία,
τὴν Καστνιῆτιν ὑπερβάλλεσθαι πάσας τῷ
φρονεῖν.

ὅτι μόνη παραδέχεται τὴν τῶν ὑῶν θυσίαν, καὶ μὴν πολυΐστωρ εἴτις ἄλλος, καὶ πάντα τὸν βίον ὡς αὐτὸς εἴρηκεν, ὁ ταῦτα μυθεῖσθαι βουλόμενος. οἱ δ᾽ ὕστερον ἤλεγξαν οὐ μίαν Ἀφροδίτην μόνον, ἀλλὰ καὶ πλείους παραδεδεγμένας τὸ ἔθος τοῦτο. ὧν εἶναι καὶ τὴν ἐν τῇ Μητροπόλει ταύτῃ οὐδεμιᾷ τῶν συνοικισθεισῶν εἰς αὐτὴν πόλεων, παραδοῦναι τὸ ἔθος ὁμοίως. ἔστι δὲ καὶ Φαρυκάδων ἐν τῇ Ἑστιαιώτιδι, ῥεῖ δι᾽ αὐτῶν ὁ Πηνειός, καὶ ὁ Κουράλιος. ὧν ὁ Κουράλιος ῥέων παρὰ τὸ τῆς Ἰθωμίας Ἀθηνᾶς ἱερὸν εἰς τὸν Πηνειὸν ἐξίεισιν. Αὐτὸς δ᾽ ὁ Πηνειὸς ἄρχεται μὲν ἐκ Πίνδου καθάπερ εἴρηται. ἐν ἀριστερᾷ δ᾽ ἀφεὶς Τρίκκην τε, καὶ Πελινναῖον καὶ Φαρυκαδόνα, φέρεται παρά τε Ἄτρακα, καὶ Λάρισσαν· καὶ τοὺς ἐν τῇ Θετταλιώτιδι δεξάμενος ποταμούς, πρόεισι διὰ τῶν Τεμπῶν ἐπὶ τὰς ἐκβολάς. Τὴν δ᾽ Οἰχαλίαν πόλιν Εὐρύτου λεγομένην, ἔν τε τοῖς τόποις τούτοις ἱστοροῦσι, καὶ ἐν Εὐβοίᾳ, καὶ ἐν Ἀρκαδίᾳ, καὶ μετονομάζουσιν ἄλλως, ὃ καὶ εἴρηται ἐν τοῖς Πελοποννησιακοῖς. Περὶ δὲ τούτων ζητοῦσι, καὶ μάλιστα τίς ἦν ἡ ὑπὸ Ἡρακλέους ἁλοῦσα, καὶ περὶ τίνος συνέγραψεν ὁ ποιήσας τὴν Οἰχαλίας ἅλωσιν. ταῦτα μὲν δὴ τὰ χωρία τοῖς Ἀσκληπιάδαις ὑπέταξεν. Ἑξῆς δὲ λέγει τὴν ὑπ᾽ Εὐρυπύλῳ.

Οἳ δ᾽ ἔχον Ὀρμένιον, οἵ τε κρήνην Ὑπέρειαν:

minesque in continentem pertraxerant, ob multitudinem Estiæorum qui eò commigrauerant, ab his nomen regioni indiderunt. Apud Triccam Aesculapij templum est nobilissimum & antiquissimum, confine Dolopibus & locis ad Pindum sitis. Ithomen, quæ idem cum Messeniaca nomen habet, aiunt prima syllaba ademta Thomam debere appellari, si uetustum nomen ei reddere uelimus. Oppidum est natura munitum, & uere id quod dicitur asperis ac saxosis adscensuum difficultatibus præditum. iacet inter quatuor oppida quasi in quadrilateri figuram disposita: Triccam, Metropolin, Pelinnam, Gomphos. Metropolitarum regionis est Ithome. Metropolis autem primùm è tribus obscuris fuit conflata oppidulis: posteà plures sunt adsumtæ, de quibus etiam Ithoma. Callimachus quidem in iambis ait.

Veneres, Dea est non una quoniam hæc, cæteras
Sapientia omnes Castinæa uicerit.

quia scilicet sola porci sacrificium admittit. Sanè qui hoc dixit, uideri uoluit plurimarum rerum peritus, in idque se toto uitę tempore incubuisse profitetur. Posteriores aũt demonstrauerunt non unam modo Venerem, sed complures hunc ritum usurpasse: de quibus sit etiam quæ in hac colitur Metropoli. quæ nulli urbium, quas in se conduxit, eum tradiderit morem. Est etiam Pharycadon oppidum Estiæotidis, per quod Peneus fluit & Curalius. hic quidem Ithomiæ Mineruæ templum pręterlapsus in Peneum se effundit. Peneus è Pindo, ut diximus, ortus, ad læuam relictis Tricca, Pelinnæo, Pharycadone, præter Atracem ac Larissam fertur: & receptis è Thessaliotide amnibus per Tempe ad ostia meat. Oechaliam, quæ urbs Euryti dicitur, cùm in his ponunt locis, tum in Eubœa, & in Arcadia, aliterque denominant: sicut in descriptione etiam Peloponnesi diximus. De his & alia in disputationem ueniunt, & hoc maximè, quæ nam sit quam cepit Hercules, & de qua scripserit autor carminis, cui titulus Oechaliæ exscidium. Hæc ergo loca Aesculapio natis parebant. Deinceps Eurypyli ditionem describit.

Tum quos Ormenium misit, quos fons Hyperea Iliad. β. 734.

Et

Οἵ τ᾽

Et quos Asteriū, Titani iuga candida quosque.

23 Ormenium 23 hodie Orminium dicitur. pagus est sub Pelio pone Pagasæum sinum, in Demetriadem unà cum aliis contractus, ut docuimns. Necesse est autem Bœbeidem quoque paludem in propinquo esse, cùm ut Ormenium, ita Bœbe quoque fuerit de circumiacentibus Demetriadem Pagis. Abest Ormeniū à Demetriade terrestri itinere stadia XXVII. in quo Iolci locus situs à Demetriade VII stadia, reliqua XX ab Ormenio abest. Scepsius Ormenium Phœnicis patriam facit, eumq; inde profugisse ait à patre Amyntore Ormenida Phthiam ad regem Peleum. Nam oppidū isthmo ab Ormeno fuisse conditum, Cercaphi F. Aeoli N. & filios Ormeni fuisse Amyntorem atq; Euęmonem: quorum ille Phœnicis fuerit, hic Eurypyli pater. & quia Phœnix è familia sua abscesserit, communem hęreditatem ad Eurypylum rediisse. itaque pro his uerbis

Iliad. ι. 447. —λίπον Ἑλλάδα καλλιγύναικα

scribendum—λίπον Ὀρμένιον πολύμηλον.

Craces Phœnicem Phocensem facit: coniecturam sumens è Megetis galea, qua Vlisses usus est cùm noctu exploratum castra hostia iret. de qua poëta sic.

Iliad. κ. 662. Hanc Eleone, domum tacita cùm fraude forasset

Ormenidæ uersutus Amyntoris abstulit olim

Autolycus.—.

nam Eleonem oppidulum esse in Parnasso: & Amyntorem Ormeni F. alium nullum dici quā Phœnicis patrem: atq; Autolycum Parnassi incolam more furum uicinorū parietes perfodere, non procul dissitorum consueuisse. Scepsius neque ullum in Parnasso Eleonem esse locum ait: sed Neonem, & quidem post bellum demum Troianum conditam: neque uicinorum modò ædes à furib. perfodi. Sunt & alia quæ dici possent. me immorari piget. Aliį ex Heleone scribunt, qui est uicus Tanagricus. absurdè id dictum oostendunt hæc:

Iliad. ι. 475. Inde fuga solus peruasiq; Hellada latam,

Et Phthiam ueni.—

Hyperea fons est in media Pheræorum urbe * Titanus, id est calx, ab accidente

οἵ τ' ἔχον Ἀστέριον, Τιτάνοιό τε λευκὰ κάρηνα.

Τὸ μὲν οὖν Ὀρμένιον καλεῖται νῦν Ὀρμίνιον. ἔστι δ' ὑπὸ τῷ Πηλίῳ κώμη παρὰ τὸν Παγασητικὸν κόλπον τῶν συνῳκισμένων εἰς τὴν Δημητριάδα πόλεων ὡς εἴρηται. Ἀνάγκη δὲ καὶ τὴν Βοιβηίδα λίμνην εἶναι πλησίον, ἐπειδὴ καὶ ἡ Βοίβη τῶν περιοικίδων ἦν τῆς Δημητριάδος, καὶ αὐτὸ τὸ Ὀρμένιον. τὸ μὲν οὖν Ὀρμένιον ἀπέχει τῆς Δημητριάδος πεζῇ σταδίους ἑπτά, καὶ εἴκοσι. ὁ δὲ τῆς Ἰωλκοῦ τόπος ἐν ὁδῷ κείμενος, τῆς Δημητριάδος ἑπτὰ σταδίους διέστηκε, τοῦ Ὀρμενίου τοὺς λοιποὺς εἴκοσι σταδίους. φησὶ δ' ὁ Σκήψιος ἐκ τοῦ Ὀρμενίου τὸν Φοίνικα εἶναι, καὶ φεύγειν αὐτὸν ἐνθένδε παρὰ τοῦ πατρὸς Ἀμύντορος Ὀρμενίδαο, ἐς τὴν Φθίαν ἐς Πηλέα ἄνακτα. ἐκτίσθαι γὰρ ὑπὸ Ὀρμένου τὸ χωρίον τοῦ, τοῦ Κερκάφου, τοῦ Αἰόλου. παῖδας δὲ τοῦ Ὀρμένου γενέσθαι τόν τε Ἀμύντορα, καὶ Εὐαίμονα· ὧν τοῦ μὲν, εἶναι Φοίνικα, τοῦ δ' Εὐρύπυλον. φυλαχθῆναι δὲ τῷ Εὐρυπύλῳ τὴν διαδοχὴν κοινήν, ὡς ἂν ἀπελθόντος τοῦ Φοίνικος ἐκ τῆς οἰκίας. καὶ δεῖν γράφειν οὕτως.

Οἷον ὅτε πρῶτον λίπον Ὀρμένιον πολύμηλον. ἀντὶ τοῦ

—λίπον Ἑλλάδα καλλιγύναικα.

Κράτης δὲ Φωκέα ποιεῖ τὸν Φοίνικα, τεκμαιρόμενος ἐκ τοῦ κράνους τοῦ Μέγητος, ᾧ ἐχρήσατο Ὀδυσσεὺς ἐπὶ τὴν νυκτεγερσίαν, περὶ οὗ φησὶν ὁ ποιητής. ὅτι

Τήν ῥά ποτ' ἐξ Ἐλεῶνος Ἀμύντορος Ὀρμενίδαο

Ἐξέλετ' Αὐτόλυκος πυκινὸν δόμον ἀντιτορήσας.

Τόν τε γὰρ Ἐλεῶνα ἐν τῷ Παρνασσῷ πολίχνιον εἶναι, τόν τε Ὀρμενίδην Ἀμύντορα οὐκ ἄλλον τινὰ λέγεσθαι, ἢ τὸν τοῦ Φοίνικος πατέρα. καὶ τὸν Αὐτόλυκον οἰκοῦντα ἐν τῷ Παρνασσῷ τοιχωρυχεῖν τὰ τῶν γειτόνων, ὅ περ κοινόν ἐστι τοιχωρύχου παντὸς, οὐ τὰ πόρρωθεν. ὁ δὲ Σκήψιος φησὶ μήτε Ἐλεῶνα μηδένα τόπον τοῦ Παρνασσοῦ δείκνυσθαι, ἀλλὰ Νεῶνα· καὶ ταύτην οἰκισθεῖσαν μετὰ τὰ Τρωϊκά. μήτ' ἐκ γειτόνων τὰς τοιχωρυχίας γενέσθαι μόνον. Καὶ ἄλλα δ' ἐστὶν ἃ λέγοι τις ἄν. ἀλλ' οὖν ὀκνῶ διατρίβειν ἐπὶ πλέον. Ἄλλοι δὲ γράφουσιν ἐξ Ἐλεῶνος. Ταναγρικὴ δέ ἐστιν αὕτη. καὶ μᾶλλον ἐλέγχοι ἄτοπως ἂν τὸ λεγόμενον τό,

Φεῦγον ἔπειτ' ἀπάνευθε δι' Ἑλλάδος εὐρυχόροιο

Φθίην δ' ἐξικόμην.—

Ἡ δ' Ὑπέρεια κρήνη ἐστὶν ἐν μέσῃ τῇ Φεραίων πόλει μεταλαιοῦσα. Τίτανος δ' ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος

βεβηκότος ὠνομάσθαι. λευκόγεων γὰρ ἐστὶ τὸ χωρίον Ἄρνης πλησίον. καὶ τὸ Ἀστέριον δ' οὐκ ἄπωθεν τούτων ἐστί. Συνεχεῖς τῇ μερίδι ταύτῃ λέγονται οἱ ὑπὸ τοῦ Πολυποίτου.

οἳ δ' Ἄργισσαν ἔχον καὶ Γυρτώνην ἐνέμοντο.
Ὄρθην, Ἠλώνην τε, πόλιν τ' Ὀλοοσσόνα λευκήν.

ταύτην τὴν χώραν πρότερον μὲν ᾤκουν Περραιβοί, τὸ πρὸς τῇ θαλάσσῃ μέρος νεμόμενοι, καὶ τοῦ Πηνειοῦ μέχρι τῶν ἐκβολῶν αὐτοῦ καὶ Γυρτῶνος πόλεως Περραιβίδος. ἔπειτα ταπεινώσαντες ἐκείνους εἰς τὴν ἐν τῇ μεσογαίᾳ ποταμίαν, Λαπίθαι κατέσχον αὐτῶν τὰ χωρία, Ἰξίων, καὶ ὁ υἱὸς Πειρίθους, ὃς καὶ τὸ Πήλιον κατεκτήσατο, βιασάμενος τοὺς κατασχόντας Κενταύρους ἄγριόν τι φῦλον. τούτους μὲν οὖν ἐκ τοῦ Πηλίου ὦσε, καὶ Αἰθίκεσσι πέλασσε, τοῖς δὲ Λαπίθαις τὰ πεδία παρέδωκε. τινὰ δ' αὐτῶν, καὶ οἱ Περραιβοὶ κατεῖχον τὰ πρὸς τοῦ Ὀλύμπου. ἐστὶ δ' ὅπου, καὶ ὅλοι ἀναμὶξ τοῖς Λαπίθαις ᾤκουν. Ἡ μὲν οὖν Ἄργισσα ἡ νῦν Ἄργουρα ἐπὶ τοῦ Πηνειοῦ κεῖται. Ὑπέρκειται δ' αὐτῆς Ἄτραξ ἐν τετταράκοντα σταδίοις τοῦ ποταμοῦ πλησιάζουσα καὶ αὐτή. τὴν δ' ἀνὰ μέσον ποταμίαν εἶχον Περραιβοί. Ὄρθην δέ τινες τὴν ἀκρόπολιν τῶν Φαλανναίων εἰρήκασιν. Ἡ δὲ Φάλαννα Περραιβικὴ πόλις πρὸς τοῦ Πηνειοῦ πλησίον τῶν Τεμπῶν. Οἱ μὲν οὖν Περραιβοὶ καταδυναστευθέντες ὑπὸ Λαπιθῶν, εἰς τὴν ὀρεινὴν ἀπανέστησαν, οἱ πλείους τὴν περὶ Πίνδον, καὶ Ἀθαμᾶνας καὶ Δόλοπας, τὴν δὲ χώραν καὶ τοὺς ὑπολειφθέντας τῶν Περραιβῶν, κατέσχον Λαρισσαῖοι, πλησίον μὲν οἰκοῦντες τοῦ Πηνειοῦ, γειτνιῶντες δ' ἐκείνοις, νεμόμενοι δὲ τὰ εὐδαιμονέστατα μέρη τῶν πεδίων, πλὴν εἴ τι σφόδρα κοῖλον πρὸς τῇ λίμνῃ τῇ Νεσσωνίδι, εἰς ἣν ὑπερκλύζων ὁ ποταμὸς ἀφῃρεῖτό τι τῆς ἀροσίμου τοὺς Λαρισσαίους. ἀλλ' ὕστερον παραχώμασιν ἐπηνώρθωσαν Λαρισσαῖοι. οὗτοι δὲ κατεῖχον τέως τὴν Περραιβίαν, καὶ φόρους ἔπραττον, ἕως Φίλιππος κατέστη κύριος τῶν τόπων. Λάρισσα δ' ἐστὶ καὶ ἐν τῇ Ὄσσῃ χωρίον. καὶ ἡ Κρεμαστή, ὑπό τινων δὲ Πελασγία λεγομένη, καὶ ἐν Κρήτῃ πόλις ἡ νῦν εἰς Ἱεράπυτναν συνοικισθεῖσα, ἀφ' ἧς καὶ τὸ ὑποκείμενον πεδίον νῦν Λαρίσιον καλεῖται. καὶ ἐν Πελοποννήσῳ, ἥ τε τῶν Ἀργείων ἄκρα καὶ ὁ τὴν Ἠλείαν ἀπὸ Δύμης διορίζων Λάρισος ποταμός. Θεόπομπος δὲ, καὶ πόλιν λέγει ἐν τῇ αὐτῇ μεθορίᾳ κειμένην Λάρισσαν. καὶ ἐν τῇ Ἀσίᾳ,

nomen habet. albicat enim locus ille, haud procul Arna. & Asterium quoque non procul inde abest. Post hanc Thessaliæ partem continenter recensentur quos Polypoëta duxit:

Argissam quicunque, & Gyrtonen coluerunt, Iliad. β. 738.
Orthamque, Elonemque, albisque Oloossona muris.

Hanc regionem principio tenuerunt Perrhæbi, partem quæ ad mare est & Peneum usque ad ostia huius & Gyrtona Perrhæbicam urbem. Hos deinde oppresserunt, & in regionem fluuio uicinam ac mediterraneam compulerunt, eorumque agros obtinuerũt Lapithæ: Ixion, ac filius eius Perithous, qui etiam Pelium montem occupauit, ui expulsis Centauris, gente fera. Hos ergo ille Pelio eiectos compulit eò, ut cum Aethicibus habitarent: & campos Lapithis tradidit. Iliad. β 745. quasdam ad Olympum partes etiã Perrhæbi obtinuerunt. alicubi etiam toti illis permixti incoluerunt. Proinde Argissa, quæ nunc Argura, ad Peneum sita est. Super eam ad XL stadia sita est Atrax, ipsa quoque Peneo uicina. fluuio adiacentem reliquam in medio regionem obtinuerunt Perrhæbi. Orthen quidam pro Phalannæorum arce accipiunt. est autem Phalanna urbs Perrhæbica ad Peneum, prope Tempe. Sed Perrhæbi à Lapithis oppressi, in montana recesserunt, plerique ad Pindum, Athamanas, & Dolopas, regionem & Perrhæborum reliquias Larissæi occupauerunt, propè Peneum habitantes, illisque uicini, & fertilissimam planiciem colentes, nisi ubi quid nimis depressum accedit ad Nessonidem paludem, ubi sese effundens nonnihil orationi aptę telluris abscindit. ei tamen malo Larissæi structis aggeribus remedium fecerunt. Atque hi quidem eò usque Perrhæbiam obtinuerunt, & stipendia exegerunt, donec Philippus ista loca in suam redegit potestatem. Larissa autem est etiam ad Ossam oppidum. & pensilis illa Cremaste, quæ Pelasgia etiam dicitur. & in Creta rursum alia, quæ nunc in Iapygiam est cõtracta: à qua & subiectus campus nunc Larisium dicitur. est & in Peloponneso Argiuorum arx Larissa: & Larissus fluuius Eleam à Dyma diuidens. Theopompus urbem quoque in illo ipso confinio ponit Larissam. & in A-

sia est Larissa Phriconis Cumæ uicina, & ad Hamaxitum Troadis alia. sed & Ephesia est Larissa: & ad Sinam Mitylenes sunt Larissæa saxa, in itinere quod Methymnam ducit. est etiam Larissa in Attica: & alia in campo Caystrio super Sardes stadijs XXX, terrestri itinere propter Matris Isodromæ templum: eiusdem situs & naturæ cum pensili illa Larissa, quia & aquis & uitib. abundat. fortasse hinc nomen est Ioui Larisio. sed & in læua parte Ponti Larissa est pagus, propinquus Aemi extremitatibus. Oloosson quoque, quam ob albedinem argillæ candidam uocat poeta, & Elone, Perrhæbicæ sunt urbes. itemq; Gonnos. Elone mutato nomine dicta fuit Limone: est autem diruta. ambæ iacent sub Olympo, nõ procul ab Eurota fluuio, quem Homerus Titaresium uocat. De his, & Perrhæbis idem statim hæc subiungit.

Iliad. β. 748. Viginti atque duo, Guneô ducente, carinæ.
Ibant his Enenienes, & acris turma Peræbûm,
Algida queis Dodona domus; quique arua fatigant
Hîc ubi iucundo repit Titaresius amne.

Hæc ergo loca Perrhæbis tribuit, qui partem Estiotidis etiam occupauerunt. erant * autem etiam sub Polypoeta quædã Perrhæborum pars. adsignauit autem Lapithis, propterea quòd promiscuè habitabant: & Lapithæ planiciem, citerioremq; occupabant Perrhæbicam maiore ex parte: Perrhæbi autem montana ad Olympum & Tempe sita: ut Cyphum. Dodonam, & Titaresio adiacentia. Hic è Titaro monte, Olympum finibus suis attingente, ortus, in uicina Tempibus loca in Perrhæbia fluens, ibidem ferè in Peneum se euoluit. Enimuerò Penei aqua pura est: Titaresij pingue quadam ex materia. itaque Homerus ait eum nõ misceri Peneo, sed aquis eius olei in morem supernatare. Quia uerò promiscuè habitabant Perrhæbi & Lapithæ, uno nomine eos Pelasgiotas uocat Simonides qui uersus orientem habitant Solem, intellige accolas ostiorũ Penei, Gyrtonem, Ossam, Pelium, Demetriadem, campestria, Larissam, Scotussam, Cranonem, Mopsi-

σία, ἥ τε Φρικωνὶς ἡ περὶ τὴν Κύμην, καὶ ἡ κατὰ Ἁμαξιτὸν τῆς Τρωάδος. καὶ ἡ Ἐφεσία Λάρισσά ἐστι, καὶ ἐν Σίνᾳ τῆς Μιτυλήνης ἀπὸ πεντήκοντα σταδίων εἰσὶ Λαρισσαῖαι πέτραι, κατὰ τὴν ἐπὶ Μηθύμνης ὁδόν. καὶ ἐν τῇ Ἀττικῇ δ' ἐστὶ Λάρισσα, καὶ τῶν Τραλλέων διέχουσα κώμη τριάκοντα σταδίους ὑπὲρ τῆς πόλεως ἐπὶ Καΰστρου πεδίῳ διὰ τῆς μεσογαίας ἰόντων κατὰ τὸ τῆς Ἰσοδρόμης Μητρὸς ἱερόν, ὁμοίαν τὴν θέσιν καὶ τὴν ἀρετὴν ἔχουσα τῇ κρεμαστῇ Λαρίσσῃ. καὶ γὰρ εὔυδρος καὶ ἀμπελόφυτος. ἴσως δὲ καὶ ὁ Λαρίσιος Ζεὺς ἐκεῖθεν ἐπωνόμασται. καὶ ἐν τοῖς ἀριστεροῖς δὲ τοῦ Πόντου κώμη τις καλεῖται Λάρισσα, πλησίον τῶν ἄκρων τοῦ Αἵμου. Καὶ Ὀλοοσσὼν δὲ λευκὴ προσαγορευθεῖσα ἀπὸ τοῦ λευκάργιλος εἶναι, καὶ ἡ Ἠλώνη Περραιβικαὶ πόλεις, καὶ Γόννος. ἡ δ' Ἠλώνη μετέβαλε τοὔνομα, Λειμώνη μετονομασθεῖσα. κατέσκαπται δὲ νῦν. ἄμφω δ' ὑπὸ τῷ Ὀλύμπῳ κεῖνται, οὐ πολὺ ἄποθεν τοῦ Εὐρώτα ποταμοῦ, ὃν ὁ ποιητὴς Τιταρήσιον καλεῖ. Λέγει δὲ καὶ περὶ τούτων, καὶ περὶ τῶν Περραιβῶν ἐν τοῖς ἑξῆς ὁ ποιητής, ὅταν φῇ.

Γουνεὺς δ' ἐκ Κύφου ἦγε δύω καὶ εἴκοσι νῆας.
Τῷ δ' Ἐνιῆνες ἕποντο, μενεπτόλεμοί τε Περαιβοί,
Οἳ περὶ Δωδώνην δυσχείμερον οἰκί' ἔθεντο.
Οἵ τ' ἀμφ' ἱμερτὸν Τιταρήσιον ἔργ' ἐνέμοντο.

Λέγει μὲν οὖν τούτους τοὺς τόπους τῶν Περραιβῶν ἀπὸ μέρους τῆς Ἑστιώτιδος ἐπειληφότας. ἦσαν δέ, καὶ ὑπὸ τῷ Πολυποίτῃ ἐκ μέρους Περραιβικαί. τοῖς μὲν τοι Λαπίθαις προσένειμε διὰ τὸ ἀναμὶξ οἰκεῖν, ἔτι τὰ μὲν πεδία κατέχειν τοὺς Λαπίθας, καὶ τὸ ἐν τούτῳ Περραιβικόν, ὑπὸ τούτοις τετάχθαι ὡς ἐπὶ πλέον, τὰ δ' ὀρεινότερα χωρία πρὸς τῷ Ὀλύμπῳ καὶ τοῖς Τέμπεσι, τοὺς Περραιβούς· καθάπερ τὸν Κύφον, καὶ τὴν Δωδώνην, καὶ τὰ περὶ τὸν Τιταρήσιον. ὃς ἀπὸ ὄρους Τιταρίου συμφυοῦς τῷ Ὀλύμπῳ ῥέων, εἰς τὰ πλησίον τῶν Τεμπῶν χωρία τῆς Περραιβίας, αὐτοῦ που τὰς συμβολὰς ποιεῖται πρὸς Πηνειόν. Τὸ μὲν οὖν τοῦ Πηνειοῦ καθαρόν ἐστιν ὕδωρ. τὸ δὲ τοῦ Τιταρησίου, λιπαρὸν ἔκ τινος ὕλης, ὥστ' οὐ συμμίσγεται.

Ἀλλά τε μιν καθύπερθεν ἐπιτρέχει ἠΰτ' ἔλαιον.

διὰ δὲ τὸ ἀναμὶξ οἰκεῖν Σιμωνίδης Περραιβούς, καὶ Λαπίθας καλεῖ τοὺς Πελασγιώτας ἅπαντας τοὺς τὰ ἑῷα κατέχοντας τὰ περὶ Γυρτῶνα καὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Πηνειοῦ, καὶ Ὄσσαν καὶ Πήλιον, καὶ τὰ περὶ Δημητριάδα, καὶ τὰ ἐν τῷ πεδίῳ, Λάρισαν, Κραννῶνα, Σκοτοῦσαν, Μόψι-

Μόψιον, Ἄτρακα, καὶ τὰ περὶ τὴν Νεσωνίδα λίμνην καὶ Βοιβηΐδα. ὧν ὁ ποιητὴς ὀλίγα μέμνηται, διὰ τὸ μὴ οἰκισθῆναί ποτ' ἄλλα, ἢ φαύλως οἰκισθῆναι διὰ τοὺς κατακλυσμοὺς, ἄλλοτ' ἄλλους γιγνομένους. ἐπεὶ οὐδὲ τῆς Νεσωνίδος μέμνηται λίμνης, ἀλλὰ τῆς Βοιβηΐδος μόνον πολὺ ἐλάττονος οὔσης. ταύτης δὲ μόνης μενούσης. ἐκείνης δὲ, ὡς εἰκὸς τοτὲ μὲν πληρουμένης ἀτάκτως, τοτὲ δ' ἐκλειπομένης. Τῆς δὲ Σκοτούσσης ἐμνήσθημεν καὶ ἐν τοῖς περὶ Δωδώνης λόγοις, καὶ τοῦ μαντείου τοῦ ἐν Θετταλίᾳ, ὅτι περὶ τοῦτον ὑπῆρξε τὸν τόπον. Ἔστι δ' ἐν τῇ Σκοτούσσῃ χωρίον τι, Κυνὸς κεφαλαὶ καλούμενον· περὶ ὃ Ῥωμαῖοι μετ' Αἰτωλῶν, καὶ Τίτος Κοΐντιος ἐνίκων μάχῃ μεγάλῃ Φίλιππον τὸν Δημητρίου, Μακεδόνων βασιλέα. Πέπονθε δέ τι τοιοῦτον καὶ ἡ Μαγνῆτις. Κατηριθμημένων γὰρ ἤδη πολλῶν αὐτῆς τόπων, οὐδένα τούτων ὠνόμακε Μάγνητας Ὅμηρος ἀλλ' ἐκείνους μόνους οὓς τυφλῶς καὶ οὐ γνωρίμως διασαφεῖ,

Οἳ περὶ Πηνειὸν καὶ Πήλιον εἰνοσίφυλλον
Ναίεσκον.

Ἀλλὰ μὴν περὶ τὸν Πηνειὸν, καὶ τὸ Πήλιον οἰκοῦσι καὶ οἱ τὴν Γυρτῶνα ἔχοντες, οὓς ἤδη κατέλεξε, καὶ τὸ Ὀρμένιον καὶ ἄλλοι πλείους. καὶ ἔτι ἀπωτέρω τοῦ Πηλίου, ὅμως Μάγνητες ἦσαν ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν ὑπ' Εὐμήλῳ κατά γε τοὺς ὕστερον ἀνθρώπους. Ἐοίκασιν οὖν διὰ τὰς συνεχεῖς μεταστάσεις καὶ ἐξαλλάξεις τῶν πολιτειῶν καὶ ἐπιμίξεις, συγχεῖν καὶ τὰ ὀνόματα καὶ τὰ ἔθνη. ὥστε τοῖς νῦν ἔσθ' ὅτε ἀπορίαν παρέχειν, καθάπερ τοῦτο πρῶτον μὲν ἐπὶ Κραννῶνος, καὶ Γυρτῶνος γεγένηται. Τοὺς μὲν γὰρ Γυρτωνίους Φλεγύας πρότερον ἐκάλουν, ἀπὸ Φλεγύου τοῦ Ἰξίονος ἀδελφοῦ. τοὺς δὲ Κραννωνίους, Ἐφύρους ὥστε διαπορεῖν ὅταν φῇ ὁ ποιητὴς,

Τὼ μὲν ἄρ' ἐκ Θρῄκης Ἐφύρους μετὰ θωρήσσεσθον
Ἠὲ μετὰ Φλεγύας μεγαλήτορας·—

τίνας ποτὲ βούλεται λέγειν. Ἔπειτα τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν Περραιβῶν, καὶ τῶν Ἀθαμάνων συνέβη. Ὅμηρος μὲν γὰρ συνέζευξεν αὐτοὺς ὡς πλησίον οἰκοῦντας ἀλλήλων. καὶ δὴ καὶ λέγεται ὑπὸ τῶν ὕστερον ἐπὶ χρόνον συχνὸν ἡ οἴκησις τῶν Ἀθαμάνων ἐν τῷ Δωτίῳ γεγενῆσθαι πεδίῳ. τοῦτο δ' ἐστὶ πλησίον τῆς ἄρτι λεχθείσης Περραιβίας καὶ τῆς Ὄσσης, καὶ ἔτι τῆς Βοιβηΐδος λίμνης, ἐν μέσῃ μέν πως τῇ Θετταλίᾳ, λόφοις δὲ ἰδίοις περικλειόμενον. περὶ οὗ Ἡσίοδος οὕτως εἴρηκεν.

Ἢ οἵη διδύμους ἱεροὺς ναίουσα κολωνοὺς

Mopsium, Atracem: & quæ sunt circa Nesonidem paludem atque Bœbeidem. quorum poëta paucis meminit, quòd uel non culta fuerunt, uel ob diluuia malè culta, quæ frequenter aliis temporibus alia sunt subsecuta. etenim Nesonidis quoque paludis mentionem Homerus nullam facit, Bœbeidis tantùm. quòd hęc sola uidelicet permaneret, illa citra ordinem aliâs impleretur, aliâs euacuaretur. Scotussę facta est mentio etiam cùm de Dodona loqueremur. oraculum Thessaliæ ibi locorum fuit. Ad Scotussam locus est Cynos Kephalæ, quod capita cauum significat: ubi Romani Aetolis adiuuantibus duce T. Quinctio Flaminio Philippum Demetrij F. Macedoniæ regem magno prœlio uicerunt. Magnetidis quoque & magnetum, quanquam multis eorum locis enumeratis, Homerus nominatim nō meminit: tantùm obscurè significat.

Peneum propter, frondosum & Pelion ortos. Iliad.β. 757.

Atqui circa Peneum & Peleum habitabant etiam Gyrtonij, quos iam recensuerat, Ormenijque, & alij plures. atque etiam longiùs à Pelo Magnetes erant, incipientes ab Eumeli subditis: ut quidem posteriores censuerunt. Sed uidetur ob continentes migrationes, mutationes, permixtionesque communitatum, etiam nomina gentesque confusas esse. unde factum, ut nostris hominibus nonnunquam offeratur perplexitas. ueluti primùm de Crannonijs & Gyrtonijs. Quippe Gyrtonijs antiquitus Phlegyæ sunt nominati, à Phlegya Ixionis fratre: Crannonij autem Ephyri. Itaque ubi poëta dicit,

E' Thraca fortes Ephyros quando incessebant, Iliad.ν.301.
Aut animi nimios Phlegyas:—

quæritur quosnam dicat. Idem accidit de Perrhæbis & Athamanibus. Nam Homerus hos tanquam in uicinia habitantes coniunxit. & quidem posteri affirmant longo tempore Athamanes in Dotio campo habitasse: qui propinquus est Perrhæbiæ & Ossæ ac Bœbeidi paludi in medio ferè Thessalia, proprijs inclusus collibus. De quo sic Hesiodus cecinit.

Aut qualis sacros geminos colit inclyta colles

Dotium apud campumq́, feracẽ Amyrumque Lycæi
Virgo intacta, pedes Bœbeide quæ lauit unda.

Enimuerò Athamanes plerique à Lapithis in Oetam sunt eiecti: ibiq́ue obtinuerunt, cùm & Doriensibus & Maliensibus quædam eripuissent loca, usque ad Heracleam & Echinum. quidã apud Cyphum manserunt, montem Perrhæbicum cum pago eiusdem nominis. At Perrhæborum quidam coacti ad occiduas Olympi partes, finitimi Macedonibus ibi permanserunt. maior pars in montes ad Athamaniam Pindumq́ue elapsa est. nunc aut nihil de ijs, aut exiguum superest uestigium. Qui uero ab Homero in Thessalorum recensione ultimi nominantur Magnetes, ij sunt intelligendi, qui intra Tempe à Peneo & Ossa usque ad Pelium sunt, Pieriotis Macedonibus contermini, qui trans Peneum usque ad mare accolunt. atque ijs adscribendum est Homolium, siue Homolis: nam utroque modo enunciatur. Dictum est autem in Macedoniæ descriptione esse ipsum ad Ossam sub initium Penei ubi is per Tempe se euoluit. quod si usque ad oram maritimam sit progrediendum quæ Homolio est proxima, id consentaneum est: ut Rizuntem quoque attribuamus & Erymnas, in ora Philoctetæ & Eumelo subdita sitas. Id ergo dubium relinquamus. Sed & ordo reliquorum usq; ad Peneum locorum, obscurè est propositus. tamen non multum refert hoc, cum ipsa loca sint obscura. Verùm Sepias acta & in tragœdijs celebratur, & postea temporis fama eius increbruit, deleta ibi Persica classe. litus est Sepias acta saxosum. inter Sepiadem uerò & Casthanæam pagum sub Pelio situm litus est, ubi cum Xerxis classis stationem haberet: Subsolanus uehemẽter flans nauium alias in aridam subitò eiecit atq; confregit: aliæ ad Hypnuntem, asperum locum ponè Pelium, aliæ ad Casthanæam delatæ perierunt. Tota circa Peneum nauigatio aspera est, circiter XXC stadiorum. talisq́ue & tanta etiam Ossæ. Interiacet sinus CC stadiorum atque ampliùs. in eo sita est Meliboea. Tota uerò nauigatio à Demetriade ad Peneum, si quis sinus intret, CIↃ est stadijs prolixior. ab Euripo autem CIↃ CIↃ IↃCCC, Hieronymus campestris Thessaliæ & Magnesiæ circulum tria

Δωτίῳ ἐν πεδίῳ πολυβότρυος ἀντ' Ἀμύροιο
Νίψατο Βοιβιάδος λίμνης πόδα παρθένος ἀδμής.

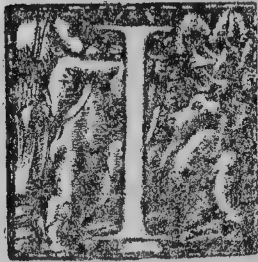
Οἱ μὲν οὖν Ἀθαμᾶνες οἱ πλέιους εἰς τὴν Οἴτην ἐξελάθησαν ὑπὸ Λαπιθῶν. κἀνταῦθα δ' ἐδυνάστευσαν ἀφελόμενοι τῶν τε Δωριέων τινὰ μέρη, καὶ τῶν Μαλιέων, μέχρι Ἡρακλείας καὶ Ἐχίνου. τινὲς δ' αὐτῶν ἔμειναν περὶ Κύφον, Περραιβικὸν ὄρος, ὁμώνυμον κατοικίαν ἔχον. Οἱ δὲ Περραιβοὶ τινὲς μὲν συσταλέντες περὶ τὰ ἑσπέρια τοῦ Ὀλύμπου μέρη, κατέμενον αὐτόθι, πρόσχωροι ὄντες Μακεδόσι. τὸ δὲ πολὺ μέρος, εἰς τὰ περὶ Ἀθαμανίαν ὄρη, καὶ τὴν Πίνδον ἐξέπεσε. νυνὶ δὲ μικρὸν, ἢ οὐδὲν αὐτῶν ἴχνος σώζεται. Τοὺς δ' οὖν ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ λεχθέντας Μάγνητας ὑστάτους ἐν τῷ Θετταλικῷ καταλόγῳ, νομιστέον τοὺς ἐντὸς τῶν Τεμπῶν ἀπὸ τοῦ Πηνειοῦ, καὶ τῆς Ὄσσης ἕως Πηλίου, Μακεδόνων τοῖς Πιεριώταις ὁμόρους, τοῖς ἔχουσι τὴν τοῦ Πηνειοῦ περαίαν μέχρι θαλάττης. Τὸ μὲν οὖν Ὁμόλιον, ἢ τὴν Ὁμόλην, λέγεται γὰρ ἀμφοτέρως, ἀποδοτέον αὐτοῖς. εἴρηται δ' ἐν τοῖς Μακεδονικοῖς, ὅτι ἐστὶ πρὸς τῇ Ὄσσῃ κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ Πηνειοῦ διὰ τῶν Τεμπῶν διεκβολῆς. εἰ δὲ καὶ μέχρι τῆς παραλίας προϊτέον τῆς ἐγγυτάτω τοῦ Ὁμολίου, λόγον ἔχει, ὥστε τὸν Ῥιζοῦντα προσνέμειν, καὶ Ἐρυμνὰς ἐν τῇ ὑπὸ Φιλοκτήτῃ παραλίᾳ κειμένας, καὶ ὑπὸ Εὐμήλῳ. Τοῦτο μὲν οὖν ἐν ἀσαφεῖ κείσθω. Καὶ ἡ τάξις δὲ τῶν ἐφεξῆς τόπων μέχρι Πηνειοῦ, οὐ διαφανῶς λέγεται. ἀδόξων δ' ὄντων τῶν τόπων, οὐδ' ἡμῖν περὶ πολλοῦ θετέον. Ἡ μέντοι Σηπιὰς ἀκτὴ καὶ τετραγῴδηται, καὶ μετὰ ταῦτα ἐξύμνηται διὰ τὸν ἐνταῦθα ἀφανισμὸν τοῦ Περσικοῦ στόλου. ἔστι δ' αὕτη μὲν ἀκτὴ πετρώδης. μεταξὺ δὲ αὐτῆς καὶ Κασθαναίας κώμης ὑπὸ τῷ Πηλίῳ κειμένης αἰγιαλός ἐστιν, ἐν ᾧ ὁ Ξέρξου στόλος ναυλοχῶν, ἀπηλιώτου πολλοῦ πνεύσαντος, ὁ μὲν, εὐθὺς αὐτοῦ πρὸς τὸ ξηρὸν ἐξώκειλε, καὶ διελύθη παραχρῆμα. ὁ δ' εἰς Ὑπνοῦντα τόπον τραχὺν τοῦ Πήλιον παρενεχθεὶς, ὁ δ' εἰς Μελίβοιαν, ὁ δ' ἐς τὴν Κασθαναίαν διεφθάρη. Τραχὺς δ' ἐστὶν ὁ παράπλους πᾶς ὁ τοῦ Πηνειοῦ. ὅσων σταδίων ὀγδοήκοντα. τοσοῦτος δὲ καὶ ὁ τῆς Ὄσσης. Μεταξὺ δὲ κόλπος οὗτος καὶ ὁ τῆς Ὄσσης. Μεταξὺ δὲ κόλπος πλειόνων, ἢ διακοσίων σταδίων, ἐν ᾧ ἡ Μελίβοια. Ὁ δὲ πᾶς ἀπὸ Δημητριάδος ἐγκολπίζοντι ἐπὶ τὸν Πηνειὸν, μείζων τῶν χιλίων. ἀπὸ δ' Εὐρίπου δισχιλίων ὀκτακοσίων. Ἱερώνυμος δὲ τῆς πεδιάδος Θετταλίας, καὶ Μαγνήτιδος τὸν κύκλον, τρισχιλίων

χιλίων σταδίων ἀποφαίνεται. ᾠκεῖσθαι δ' ὑπὸ τῶν Πελασγῶν· ἐξελαθῆναι δὲ τούτους εἰς Αἰτωλίαν ὑπὸ Λαπιθῶν. εἶναι δὲ τὸ νῦν καλούμενον Πελασγικὸν πεδίον ἐν ᾧ Λάρισσα, καὶ Γυρτώνη, καὶ Φεραὶ, καὶ Μόψιον καὶ Βοιβηΐς, καὶ Ὄσσα, καὶ Ὁμόλη, καὶ Πήλιον, καὶ Μαγνῆτις. Μόψιον δ' ὠνομάσθαι οὐκ ἀπὸ Μόψου τοῦ μάντεως τοῦ Τειρεσίου, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ Λαπίθου τοῦ συμπλεύσαντος τοῖς Ἀργοναύταις. ἄλλος δ' ἐστὶ Μόψος ἀφ' οὗ ἡ Ἀττικὴ Μοψοπία. Καθ' ἕκαστα μὲν ταῦτα περὶ Θετταλίας. Καθόλου δ', ὅτι πρότερον ἐκαλεῖτο Πυρραία ἀπὸ Πύρρας τῆς Δευκαλίωνος γυναικός. Αἱμονία δὲ ἀπὸ Αἵμονος. Θετταλία δὲ ἀπὸ Θετταλοῦ τοῦ Αἵμονος. Ἔνιοι δὲ διελόντες δίχα, τὴν μὲν πρὸς νότον λαχεῖν φασὶ Δευκαλίωνι, καὶ καλέσαι Πανδώραν ἀπὸ τῆς μητρός. τὴν δ' ἑτέραν Αἵμονι, ἀφ' οὗ Αἱμονίαν λεχθῆναι. μετωνομάσθαι δὲ τὴν μὲν Ἑλλάδα ἀπὸ Ἕλληνος τοῦ Δευκαλίωνος, τὴν δὲ Θετταλίαν ἀπὸ τοῦ υἱοῦ Αἵμονος. τοὺς δὲ ἀπὸ Ἐφύρας τῆς Θεσπρωτίδος ἀπογόνους Ἀντίφου, καὶ Φιλίππου τῶν ἐν Θετταλίᾳ τοῦ Ἡρακλέους ἐπελθόντων, ἀπὸ δὲ Θετταλοῦ τοῦ ἑαυτῶν προγόνου τὴν χώραν ὠνομάσαι. Καὶ Νεσωνὶς δὲ ὠνομάσθη ποτὲ ἀπὸ Νέσωνος τοῦ Θετταλοῦ, καθάπερ καὶ ἡ λίμνη.

stadiorum millia continere affirmat. habitatam primò à Pelasgis, quos Lapithæ in Aetoliam expulerint. qui nunc uocatur Pelasgicus campus, in eo esse Larissam, Gyrtonem, * Pheras, Mopsium, Bœbeidem lacum, Ossam, Homolen, Pelium, & Magnetidem. porrò Mopsium nomen habere non à Mopso Tiresiæ F. uate, sed à Mopso Lapitha, qui Argonautis socius expeditionis fuerit. alium esse Mopsum, à quo Attica Mopsopiæ appellationem acceperit. Hæc ergo singulatim de Thessalia dicta sunto. In uniuersum uerò, scias olim eam fuisse Pyrrhæam nuncupatam à Pyrrha Deucalionis uxore: Aemoniam ab Aemonæ: Thessaliam à Thessalo Aemonis F. Quidam in duas partes diuidunt. quarum altera uersus meridiem sita obtigerit sorte Deucalioni, & is eam à matre sua Pandoram denominauerit: altera Aemoni, unde dicta sit Aemonia. Antiphi porrò posteros ab Ephyra Thesprotica profectos & Philippi in Thessalia † Herculis posteritas redux, † à Thessalo sui generis autore regioni nomen Thessaliæ imposuit. Quinetiam Nesonis aliquando fuit uocata, à Nesone Thessali filio. à quo etiam Nesonis palus nomen habet.

FINIS.

IN LIBRVM NONVM INTERPRETIS ANNOTATIONES.

PSIVS sub initium libri recitatur Eudoxi quædam mutilata descriptio: cuius sensus ex tabulis geographicis locorumq; intelligi potest descriptione: uerba nisi ex codice restitui non possunt. Sicut & Sophoclis de Atticæ diuisione uersus, quos malui qualesquales relinquere, quàm meas coniecturas obtrudenda temeritatis me obligare.

1 Etiam potui esset.] ὥστε καὶ πότιμον εἶν. legebatur ποταμὸν, fluuium, ualdè inepte, ut & paulo ante φιλόδημον pro φιλόζωμον. neque sum nescius Eridanum inter Atticæ amnes recenseri à Pausania. Sed huc illud, & ad refellendum Callimachũ nihil admodum facit. Brauronem etiam & Cephißiam restitui, ab amne Cephisso sumta coniectura.

2 Post Thoreas.] Θορέας. atqui horum nulla præceßit mentio forte ὠρέας. Paneum Pausanias ait stabulum fuisse in specu quodam, ibiq; caprarum lauacra & saxa earum similia. στενιεα Stephano est στήνια. De Brauronia Diana Pausanias disputat in Atticis, & accuratiùs Laconicis. Locus autem est mutilus. Sensus hîc uidetur esse. Non procul Braurone esse Halas Araphenides (.νιδες adhuc super est in textu.) ubi Tauricæ Dianæ fuerit simulacrum ab Oresta positum. Vide responsum Mineruæ sub finem Iphigeniæ Tauricæ apud Euripidem: dices me non male coniecisse. De Psaphide & τετρωρίσω dubitare (.puto.) licet, & Thurio. quod in Epitoma omissum est: forte pro Thorico positum.

3 Vt & Pentelicum.] Καὶ τοῖς Πεντελικῆς. sic ausus sum corrigere, cum mutilata uox ελίκης me moneret. neque est ut à me expectes Pentelici lapidis commendationem cuius etiã in Policola Plutarchi mentio est, ne de Pausania dicam Gephyra proprium esse putaui aliâs pontem significat.

4 Vsque ad isthmum.] Locus miserè mutilatus. Videtur autem indicasse Strabo lineam, quæ à Creusa seu Creuside (.Sic enim Stephanus.) porrecta per obliquum ab occasu ortum uersus & Oropum, Cithæronis montis etiam in eam alicubi incidente portione, Atticam (.cuius pars Megaris.) à Bœotia disiungat, quam lineam in Sophiani Græciæ accuratißima tabula, mirificè ad hos libros Strabonis utili, facilè obseruabis. Sed & mox post κατώρθωσαν deest aliquid sententiæ, quod suppleui in uersione.

5 Indicatum fuisset.] Verba hæc Κακουργήσασαν περὶ τῶν γυναικῶν δικαστῶν, nullum sensum gignunt: forte εἴτε κακουργήσουσι περὶ τῆς γυναικός οἱ δικασταί. Sed & reliqua non satis cohærent ubique.

6 Nonnulli Græam.] Τινὲς δὲ τὴν Ταναγραν τὴν αὐτὴν φασι. Eustathius hæc citans in principium Bœotiæ, sic legit. Τινὲς δὲ τὴν αὐτὴν φασι τῇ Ταναγρᾳ τὴν Γραῖαν. id sum secutus, & Ποιμανδρία habet pro Ποιμανδρις. Ex eodem ὅμορον pro ὅμοιον restitui, & pro Τανάγρᾳ ταναγρικῇ mox.

Ad dextram Hyria.] Sic legi, ἐν δεξιᾷ δὲ ἐστιν αὐ Υρία, καὶ ἡ Υρία δὲ &c. nam ex Eustathio liquet ἐν ἀριστερᾷ ad Tanagram pertinere. Hyria unico ρ, omnino scribenda. Mox, Eleon.] Legebatur ἐαολέων corrupte ego uocem ex Homero restitui initio Catalogi & pro ἐλαιῶν ἑλῶν reposui ex Eustathio.

7 Orobiæ.] Ὀρύβαι hîc mendosè. Ad initium decimi & hîc in epitomis rectè ὀρόβιαι. quod & reposui. Qui de Iso & Nisa sequitur locus, à me emendari non potuit. quid tamen sentirem, ex uersione intelliges. Vide Eustathium etiam: quem secutus hîc quædam sustuli menda.

8 Eilesion.] Εἰλέσιον. Sic restitui fidem Homeri secutus. Iliad. β. 499. Nam Heilensium nusquam reperi. de Larymnis locus non uidetur uitij expers. Infrà Phanoteos scripsi Stephanum & alios secutus.

9 Sed & huius.] Deest aliquid, ad alicuius fluuij pertinens descriptionem. Triphylia porrò tàm huc facit, quàm canis in balneum. Et totus locus est laceratus miserè.

10 Scarphe.] Legebatur Σκάφλαι. Sed Eustathius qui in principium Bœotiæ Homericæ hæc pœnè omnia adducit, Σκάρφη habet, itemq; epitome Stephani, ex utrisque etiam locum de Potnijs emendaui.

11 Pindarus etiam.] Lego enim Χωρίον φύσει Πίνδαρος καὶ. aliâs locus erit mancus. uox Cuarius ualdè mihi suspecta est, forte Curalius, Κουράλιος. Sed tamen infrà rursum legitur ita: etiam in Theßaliæ descriptione.

12 Teumesso.] Vt suprà, & Stephanus. Temissum enim nullum noui. infrà de Tarna in Homero non legitur τέκτονος, sed μόνος, quod magis quadrat ad ostendendum ubi fuerit Tarne. nolui tamen mutare in Græco.

13 Incolis.] Ex Eustathio Græca correxi. Mox in descriptione Phocidis ἡ γὰρ Δαφνοῦς ἦν ποτε τῆς Λοκρίδος uide ne Phocidis, φωκίδος, cum sequatur nunc esse Locrorum. Locus est, ut permulta huius libri, mancus.

14 Quod ortum.] Sic emendaui ex epitoma & sensu, & Κορύνιον scripsi cum eadem Stephano, alijs. Infrà ubi locus mutilatus est, ex ipsa re ἀκτὴς lego, pro ἀρκτίς. & post μέχρι τοῦ addo Σηπιάδος. Sed alia qua non cohærent.

15 Circa prius à Crissæis.] Lego enim ἡ μὲν πρότερον ὑπὸ Κριςαίων, αὐτὴ δὲ ἡ Κρίσα ὕστερον. Sunt & alia mutilata, sensu interim utcunq; liquente: quem conatus sum in uersione exprimere, pro χάραν, χώραν legi.

16 Apheroris limen.] Cùm correxissem sic è cõiectura, inueni deinde apud Eustathium in uerba Homeri citata sic legi. Reliqua sine libro emendare non licet.

Τῶν δὲ μὲν.] Fortasse τῶν δὲ βωμῶν, τὸν μὲν. de Delphicis pecunijs & opibus uide Diodorum Siculum lib. 16. & alios. Machæreum alibi Macarium legi, nisi memoria labor.

17 Καμισμοῖς καὶ τὸ.] Locus lacet, uidetur ἀκισμοῖς scriptum fuisse, & sensus hic esse: dactylum laudando Apollini, iambum insectando serpenti Pythoni inseruiuisse: nam ad maledicta & conuitia iambum esse aptissimum, unde ἰαμβίζειν sit proscindere maledictis, nota est Archilochi historia. Vide etiam Suidam in ἴαμβος.

18 Thucydides Megaram.] Hæc liquidò falsa intelliges, si 2. lib. Thucydidis intuearis. Ego monere possum, corrigere uel non possum, uel non audeo. De Ambryso & Amphryso diximus alibi. De Daulide & alijs, uide Eustathij in Bœotiam. maximè de Cyparisso. Ego in uersione sum secutus, quod uidebar mihi tueri posse. Quod infra in Elateæ descriptione Thessaliam pro mari (Θεσσαλίαν ἀντὶ θαλάσσης.) posui, nemo reprehendet, qui superiora legit, & situm Elateæ considerauit.

19 Hoc epigramma sic corrigendum duxi, unica cantum syllaba de meo adiecta. Locus de Eleis Opuntijs non cohæret.

20 Nam & hæc à densitate.] Inclusi hæc Parenthesi. Nam Eustathius quidem non ad Scarphen, sed ad Tarphen, quæ alia Homero est à Scarpha, disertè refert, & uox Τάρφος non huic sed illi concinit. tamen idem Pharygas ait postmodo dictas, quæ olim fuerit Scarphe. In Stephani epitoma Pharygæ cum Tarpha, eædem habentur, idq; bis in τάρφη, & in φαρύγαι: planè contra quàm Eustathius habet.

21 Inter Trachinem.] Μεταξὺ αὐτῆς pro αὐτοῦ scripsi, & ad Trachinem retuli. situs quidem congruit, & ὑπ' ἐκείνῳ de Achille accepi. hæ sunt coniecturæ de locis non integris, nam Θερμοπύλων quidem facilè fuit mutare, & rectè legitur apud Eustathium. Infrà μελίταιαν scripsi, quia supra μελιταιεῖς fuerunt nominati, & sic Stephanus habet. Hoc semel dictum uolo atque intellectum: quoties non cohærebat oratio, aut diuinare pigebat, me asteriscum uersioni adiunxisse.

22 Antronis asinus.] Pro ὄρος ὄνος legit etiam interpres. Antronij asini prouerbium explicant & Eustathius, & Suidas, & Diogeniduus: atque hic quidem de magnis feris, ignauisq; accipit, quod Antrone magni asini nascerentur. Alij de ijsdem, & ad uidendum aptis: quod molares lapides qui asini dicuntur, ibi commodè reperirentur. Notus est sacrarum litterarum ὄνος μυλικὸς Matth. 18. & alibi. Fieri potest, ut Strabo mentionem prouerbij fecerit, aliterq; id explicauerit. Sed nescio quid hæc ad ἔρημα ὕφαλον: aut quid hoc ipsum sibi uelit. Διονυσίαν in δύο νησίδας mutare libuit, cùm id etiam interpres fecisset. In sequentibus etiam uerba non cohærent. Totus hic liber miserrimè est adfectus.

23 Hodie Orminium.] Sic interpres etiam legit. Ego ex Eustathio restitui quod Græco defuit. Infrà legitur galea Μέγηλος, cùm sit Merionæ. Lapsus memoriæ, aut librarij, uersus ex Homero impleui. Inferiùs è consensu Strabonis & Stephani codicum Ἄργυρα pro Ἄργυσα reposui.

FINIS.

STRABONIS RERVM GEOGRAPHICARVM LIBER DECIMVS.

ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ.

ARGVMENTVM.

Decimus liber Aetoliam continet & circumiacentes insulas, Cretam etiam omnem, in qua diutius immoratur, Ius ciuile illius edisserés, & Curetum, & Idæorum insuper Dactylorum in eadem genesin & honorificentiam & Orgya prosequens. Priuatam etiam prosapiam suam Strabo ex Creta repetit praeterea positas circum Cretam insulas multas numero in libro existentes, inter quas & Sporades sunt & de Cycladibus nonnullæ.

ὙΠΟΘΕΣΙΣ.

Τὸ δέκατον, περιέχει τὰ περὶ Αἰτωλίαν καὶ τὰς παρακειμένας νήσους. ἔτι δὲ Κρήτην πᾶσαν, ἣν καὶ μάλιστα ἐγχρονίζει, νόμιμά τε αὐτῆς διηγούμενος, καὶ τῶν Κουρήτων πρός γε καὶ Ἰδαίων δακτύλων τὴν ἐν αὐτῇ γένεσιν, καὶ τιμὴν, καὶ ὄργια ἐπεξιών. καὶ τὸ ἴδιον γένος Στράβων ἀπὸ Κρήτης λέγει. ἔτι δὲ καὶ τὰς περὶ Κρήτην νήσους, περὶ τὸ βιβλίον πολλὰς οὔσας. ἐν αἷς εἰσὶ, καὶ αἱ Σποράδες, καὶ τῶν Κυκλάδων ἔνιαι.

IAm cùm Eubœa iuxta totam hanc orã maritimam porrigatur quæ à Sunio est usque ad Thessaliam, exceptis utrinque extremitatibus: commodè eius insulæ descriptio superioribus annectetur, deinde ad Aetoliam Acarnaniamquè pertinentia exponemus, quæ solæ partes Europæ supersunt enarrandæ.

Eubœæ descriptio. EVBOEA insula oblonga est, à Cenæo ad Geræstum porrecta ad stadia circiter CIↃ CC. Latitudo inæqualis est, ubi maxima, stadiorum ferè CL. Cenæum Thermopylis opponitur, & quæ extra eas non procul sita
1 sunt: Geræstus 1 & Petalia Sunio. Itaque insula hæc opponitur Atticæ, Bœotiæ, Locridi, Maliẽsibus, freto intercipiente. Ob angustiã porrò & q̃ diximus longitudinẽ, ab antiquitus

Ἐπεὶ δὲ ἡ Εὔβοια παρὰ πᾶσαν τὴν παραλίαν ταύτην παραβέβληται, τὴν ἀπὸ Σουνίου μέχρι Θετταλίας πλὴν τῶν ἄκρων ἑκατέρωθεν· οἰκεῖον ἂν εἴη συνάψαι τοῖς εἰρημένοις τὰ περὶ τὴν νῆσον, εἶθ' οὕτω μεταβῆναι πρός τε τὰ Αἰτωλικὰ, καὶ τὰ Ἀκαρνανικὰ, ἅπερ λοιπά ἐστι τῶν τῆς Εὐρώπης μερῶν.

Παραμήκης μὲν τοίνυν ἐστὶν ἡ νῆσος ἐπὶ χιλίους σχεδὸν καὶ διακοσίους σταδίους ἀπὸ Κηναίου πρὸς Γεραιστόν. τὸ δὲ πλάτος ἀνώμαλον, κατὰ τὸ πλέον ὅσον πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν σταδίων. Τὸ μὲν οὖν Κήναιον ἐστὶ κατὰ Θερμοπύλας, καὶ τὰ ἔξω Θερμοπυλῶν ἐπ' ὀλίγον. Γεραιστὸς δὲ καὶ Πεταλία πρὸς Σούνιον. γίνεται οὖν ἀντίπορθμος τῇ τε Ἀττικῇ καὶ Βοιωτίᾳ καὶ Λοκρίδι καὶ τοῖς Μαλιεῦσι. διὰ δὲ τὴν στενότητα καὶ τὸ λεχθὲν μῆκος ὑπὸ τῶν παλαιῶν

λαιὸν Μάκρις ὠνομάσθη. Συνάπτει δὲ τῇ ἠπείρῳ κατὰ Χαλκίδα μάλιστα, κυρτὴ προπίπτουσα πρὸς τοὺς κατὰ τὴν Αὐλίδα τόπους τῆς Βοιωτίας, καὶ ποιοῦσα τὸν Εὔριπον, περὶ οὗ διὰ πλειόνων εἰρήκαμεν. σχεδὸν δέ τι, καὶ περὶ τῶν ἀντιπόρθμων ἀλλήλοις τόπων κατά γε τὴν ἤπειρον καὶ κατὰ τὴν νῆσον ἐφ᾽ ἑκάτερα τοῦ Εὐρίπου τά τε ἐντὸς καὶ τὰ ἐκτός. Εἰ δέ τι ἐλλέλειπται, νῦν προσδιασαφήσομεν. Καὶ πρῶτον, ὅτι τῆς Εὐβοίας τὰ κοῖλα λέγουσι τὰ μεταξὺ Αὐλίδος καὶ τὸν περὶ Γεραιστὸν τόπον. κολποῦται γὰρ ἡ παραλία, πλησιάζουσα δὲ τῇ Χαλκίδι, κυρτοῦται πάλιν πρὸς τὴν ἤπειρον. οὐ μόνον δὲ Μάκρις ἐκλήθη ἡ νῆσος, ἀλλὰ καὶ Ἀβαντίς. Εὔβοιαν γοῦν εἰπὼν ὁ ποιητής, τοὺς ἀπ᾽ αὐτῆς Εὐβοέας οὐδέποτε εἴρηκεν, ἀλλ᾽ Ἄβαντας ἀεί.

Οἳ δ᾽ Εὔβοιαν ἔχον μένεα πνείοντες Ἄβαντες.

Τῷ δ᾽ ἅμ᾽ Ἄβαντες ἕποντο.

Φησὶ δ᾽ Ἀριστοτέλης ἐξ Ἄβας τῆς Φωκικῆς Θρᾷκας ὁρμηθέντας ἐποικῆσαι τὴν νῆσον, καὶ ἐπονομάσαι Ἄβαντας τοὺς ἔχοντας αὐτήν. οἱ δ᾽ ἀπὸ ἥρωός φασι. καθάπερ καὶ Εὔβοιαν ἀπὸ ἡρωΐνης. τάχα δ᾽ ὥσπερ Βοὸς αὐλὴ λέγεταί τι ἄντρον ἐν τῇ πρὸς Αἰγαῖον τετραμμένῃ παραλίᾳ, ὅπου τὴν Ἰὼ τεκεῖν φασιν Ἔπαφον, καὶ ἡ νῆσος ἀπὸ τῆς αὐτῆς αἰτίας ἔσχε τοῦτο τοὔνομα, καὶ Ὄχη δὲ ἐκαλεῖτο ἡ νῆσος. καὶ ἔστιν ὁμώνυμον αὐτῇ τὸ μέγιστον τῶν ἐνταῦθα ὀρῶν. Καὶ Ἐλλοπία δ᾽ ὠνομάσθη ἀπὸ Ἔλλοπος τοῦ Ἴωνος. οἱ δὲ Αἴκλου καὶ Κόθου ἀδελφόν φασιν, ὃς καὶ τὴν Ἐλλοπίαν κτίσαι λέγεται χωρίον ἐν τῇ Ὠρείᾳ καλουμένῃ τῆς Ἱστιαιώτιδος πρὸς τῷ Τελεθρίῳ ὄρει, καὶ τὴν Ἱστίαιαν προσκτίσασθαι καὶ τὴν Περιάδα καὶ Κήρινθον, καὶ Αἰδηψὸν καὶ Ὀροβίας, ἐν ᾧ μαντεῖον ἦν ἀψευδέστατον. ἦν δὲ μαντεῖον καὶ τοῦ Σελινουντίου Ἀπόλλωνος. μετῴκησαν δὲ τὴν Ἱστίαιαν οἱ Ἐλλοπεῖς, καὶ ηὔξησαν τὴν πόλιν Φιλιστείδου τοῦ τυράννου βιαζόμενοι μετὰ τὰ Λευκτρικά. Δημοσθένης δ᾽ ὑπὸ Φιλίππου κατασταθῆναι τύραννόν φησι καὶ τῶν Ὠρειτῶν τὸν Φιλιστείδην. οὕτω γὰρ ὠνομάσθησαν ὕστερον οἱ Ἱστιαιεῖς, καὶ ἡ πόλις ἀντὶ Ἱστιαίας Ὠρεός. ἔνιοι δ᾽ ὑπ᾽ Ἀθηναίων ἀποικισθῆναί φασι τὴν Ἱστίαιαν ἀπὸ τοῦ δήμου τῶν Ἱστιαίων, ὡς καὶ ἀπὸ τοῦ Ἐρετριέων τὴν Ἐρέτριαν. Θεόπομπος δέ φησι Περικλέους χειρουμένου τὴν Εὔβοιαν, τοὺς Ἱστιαιέας καθ᾽ ὁμολογίας εἰς Μακεδονίαν μεταστῆναι, δισχιλίους δ᾽ ἐξ Ἀθηναίων ἐλθόντας τὸν Ὠρεὸν οἰκῆσαι, δῆμον ὄντα πρότερον τῶν Ἱστιαίων. Κεῖται δ᾽ ὑπὸ τῷ

tiquitus fuit Macris nominata. Ad continentem proximè accedit apud Chalcidem, ubi incuruata ad Bœotiæ loca Aulidi propinqua uergit, Euripumq́ efficit. de quo copiosiùs diximus, nec non de locis continentis atque insulæ ab utraque parte Euripi interuentu diremtis externis atque internis. si quid prætermissum fuit, id iam nunc explicabitur. Principiò caua Eubœæ uocantur, quidquid loci est inter Aulidem & Geræstum. nam in sinum ibi ora maritima flectitur: ad Chalcidem autem appropinquās, rursum ad continētem incuruatur. Non modò autem Macridis nomen gessit Eubœa, sed Abantidis etiam. Equidem Homerus cùm Eubœam nominet, eius incolas nusquam uocat Eubœ̄nses, sed semper Abantes.

Eubœæ ciues, spirantes robur Abantes. & Iliad. 6. 536.

– – cohors illi come ibat Abantum. ibid 542.

Aristoteles ait Thraces Abis Phocidis urbe profectos insulam hanc occupasse, & incolis Abantum nomen imposuisse. Alij id ab heroë quodam ductum dicunt, ut & Eubœæ ab heroina. Fortassis autem sicut antrum quoddam in ora mari Aegæo obuersa Bouis aula dicitur, ubi Io Epaphum enixa dicitur: ita hinc insula quoque Eubœa fuit nuncupata. Quin & Oche appellata fuit: quod nomen etiam maximus Euboicorum montium gerit. & z Ellopia, ab Ellope Iouis F. Hunc Ellopem sunt qui Aecli & Cothi fratrem faciant, ab eoq́ue conditam dicant Ellopiam, qui est locus in Oria Histiæensis regionis ad montem Telethrium. præterea quoque eum condidisse Histiæam, Periadē, Cerinthum, Aedepsum, & Orobias, ubi fuit ueracissimum Apollinis Selinuntij oraculum. Cæterùm Ellopenses Histiæam commigrauerunt, urbemq́ eam auxerunt, coacti à Philistida tyrāno post Leuctricam pugnam. Demosthenes Philistidam etiam Oreitis tyrannum impositum à Philippo ait. nam Histiæenses postmodo Oreitæ, urbsq́ ipsa pro Histiæa Oreus dicta fuit. Alij ab Atheniensibus & Histiæa curia coloniā hinc deductam tradunt, ut Eretriam ab Eretriensi. Theopompus scribit Eubœa à Pericle subacta, Histiæenses ex pacto in Macedoniam commigrasse, duo autem Atheniensium millia Oreum in coloniam iuisse, qui anteà populus seu curia Histiæensis fuissent. Oreus. Sita est urbs Histiæa. sub

sub monte Telethrio in loco qui Drymus, id est nemus seu saltus, appellatur, iuxta Callantem fluuium in saxo sublimi. itaque fortassis Ellopienses accolæ cùm essent montani, hoc nomen Oreo fecerunt: cùm Oros mons sit. Videtur etiam Orion ibi enutritus, inde nomen tulisse. Quidam narrant Oritas, cùm peculiarem haberent urbem, ab Ellopiensibus bello pressos transisse ad Histiæenses, & cum iis habitasse. itaq'ue unam de duabus factam urbibus, utroque nomine promiscuè usam: sicut eadem urbs Sparta & Lacedæmon usurpatur. Dictum uerò est in Thessalia quoque Histiæotidem esse denominatam ab iis, quos hinc Perrhæbi auellerunt. Sed quoniam Ellopia nobis causam dedit descriptionem ab Histiæa & Oreo ordiendi, dicamus porrò quæ his locis sunt continua. Oreo Cenæum promontorium est uicinum, & ad illum situm Dium, atque Athenæ Diades, ab Atheniensibus conditum oppidum supra fretum Cenæo propinquum. à Dio Canas Aeolidis urbem deducta est colonia. Hæc ergo sunt iuxta Histiæam, & Cerinthus præterea oppidulum mari imminēs: ac ponè Budorus flumen, idem nomen gerens cum monte apud Salaminam Atticę uicino.

Carystus. Carystus sub monte Ocha sita est. in propinquo Styra, & Marmarium, ubi Carystiæ exscinduntur columnæ, & templum ibi Marmorei Apollinis: unde traiectus est ad Halas Araphenidas. Apud Carystum lapis nascitur, qui plectitur & texitur, atque ex eo mantilia conficiuntur. quę ubi Sordem contraxerunt, in flammam iniecta purgātur, perinde atque lotione linteorum maculæ eluuntur. Ferunt hæc loca culta à colonis è tetrapoli Marathonia eò profectis, & Styriensibus. Styra euersa sunt bello Maliaco, ab Atheniensium duce Phædro. locum Eretrienses obtinent. Carystus etiam in Laconica locus est in Aegy uersus Arcadiem: unde uinum Carystium Alcman dixit.

Geræstus. Geræstus in catalogo nauium non nominatur. meminit tamen alibi poëta:

Odyss. γ. 177. Sub noctem naues ita peruenere Gerēstum.

ostenditq'ue ex Asia in Atticam traiicientibus opportunè sitam esse, Sunio propinquam. templum habet Neptuni, eorum quæ ibi sunt nobilissimum, & memorabilem incolarum multitudinem.

Eretria. Post Geræstum Eretria est, Euboicarum urbium, demta

ὑπὸ τῷ Τελεθρίῳ ὄρει, ἐν τῷ Δρυμῷ καλουμένῳ παρὰ τὸν Καλλαντα ποταμὸν, ἐπὶ πέτρας ὑψηλῆς. ὥστε τάχα καὶ διὰ τοὺς Ἐλλοπιεῖς ὀρείους ὄντας τοὺς προσοικήσαντας, ἐτέθη τοὔνομα τῇ πόλει, δοκεῖ δὲ καὶ ὁ Ὠρίων ἐνταῦθα τραφεὶς οὕτως ὀνομασθῆναι. ἔνιοι δὲ τοὺς Ὠρείτας πόλιν ἔχοντας ἰδίαν, φασὶ πολεμουμένους ὑπὸ τῶν Ἐλλοπιέων, μεταβῆναι καὶ συνοικῆσαι τοῖς Ἱστιαιεῦσι. μίαν δὲ γενηθεῖσαν πόλιν, ἀμφοτέροις χρῆσθαι τοῖς ὀνόμασι, καθάπερ Λακεδαίμων τε καὶ Σπάρτη ἡ αὐτὴ, εἴρηται δ' ὅτι καὶ ἐν Θετταλίᾳ Ἱστιαιῶτις ἀπὸ τῶν ἀνασπασθέντων ἐνθένδε ὑπὸ Περραιβῶν ὠνόμασται. ἐπεὶ δ' ἡ Ἐλλοπία τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῆς Ἱστιαίας, καὶ τοῦ Ὠρεοῦ προηγάγετο ἡμᾶς ποιήσασθαι, τὰ συνεχῆ λέγομεν τοῖς τόποις τούτοις. Ἔστι δὲ τῷ Ὠρεῷ τούτῳ, τό τε Κήναιον πλησίον, καὶ ἐπ' αὐτῷ τὸ Δῖον, καὶ Ἀθῆναι αἱ Διάδες, κτίσμα Ἀθηναίων, ὑπερκείμενον τοῦ ἐπὶ Κῦνον πορθμοῦ. ἐκ δὲ τοῦ Δίου, Κάναι τῆς Αἰολίδος ἐπῳκίσθησαν. ταῦτά τε δὴ τὰ χωρία περὶ τὴν Ἱστιαίαν ἐστὶ, καὶ ἔτι Κήρινθος πολίδιον ἐπὶ τῇ θαλάττῃ. ἐγγὺς δὲ Βούδορος ποταμὸς ὁμώνυμος τῷ κατὰ τὴν Σαλαμῖνα ὄρει τῷ πρὸς τῇ Ἀττικῇ. Κάρυστος δ' ἐστὶν ὑπὸ τῷ ὄρει τῇ Ὄχῃ. πλησίον δὲ τὰ Στύρα, καὶ τὸ Μαρμάριον, ἐν ᾧ τὸ λατόμιον τῶν Καρυστίων κιόνων, ἱερὸν ἔχον Ἀπόλλωνος Μαρμαρίνου, ὅθεν διάπλους εἰς Ἅλας τὰς Ἀραφηνίδας. ἐν δὲ τῇ Καρύστῳ, καὶ ἡ λίθος φύεται ἡ ξαινομένη, καὶ ὑφαινομένη, ὥστε τὰ ὑφάσματα χειρόμακτρα γίνεσθαι, ῥυπωθέντα δ' εἰς φλόγα βάλλεσθαι καὶ ἀποκαθαίρεσθαι τῇ πλύσει τὸν πίνον παραπλησίως. ᾠκῆσθαι δὲ τὰ χωρία ταῦτα φασὶν ὑπὸ τῶν ἐκ Τετραπόλεως τῆς περὶ Μαραθῶνα καὶ Στυριαίων. κατεστράφη δὲ τὰ Στύρα ἐν τῷ Μαλιακῷ ὑπὸ Φαίδρου τοῦ Ἀθηναίων στρατηγοῦ. τὴν δὲ χώραν ἔχουσιν Ἐρετριεῖς. Κάρυστος δ' ἐστὶ καὶ ἐν τῇ Λακωνικῇ τόπος τῆς Αἴγυος πρὸς Ἀρκαδίαν, ἀφ' οὗ Καρύστιον οἶνον Ἀλκμὰν εἴρηκε. Γέραιστος δ' ἐν μὲν τῷ καταλόγῳ τῶν νεῶν οὐκ εἴρηται. μέμνηται δ' ὁ ποιητὴς ὅμως αὐτοῦ.

Ἐς δὲ Γέραιστον ἐννύχιαι κατάγοντο.

Καὶ δηλοῖ διότι τοῖς διαίρουσιν ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Ἀττικὴν, ἐπικαιρίως κεῖται τῷ Σουνίῳ πλησιάζον τὸ χωρίον. ἔχει δ' ἱερὸν Ποσειδῶνος ἐπισημότατον τῶν ταύτῃ, καὶ κατοικίαν ἀξιόλογον. Μετὰ δὲ τὴν Γέραιστον Ἐρέτρια πόλις μεγίστη τῆς Εὐβοίας μετὰ

μετὰ Χαλκίδα. ἔπειθ' ἡ Χαλκὶς μητρόπολις τῆς νήσου τρόπον τινὰ, ἐπ' αὐτῷ τῷ Εὐρίπῳ ἱδρυμένη. ἀμφότεραι δὲ πρὸ τῶν Τρωικῶν ὑπ' Ἀθηναίων ἐκτίσθαι λέγονται. καὶ μετὰ τὰ Τρωϊκὰ Αἶκλος, καὶ Κόθος ἐξ Ἀθηνῶν ὁρμηθέντες, ὁ μὲν, τὴν Ἐρέτριαν ᾤκησε, Κόθος δὲ τὴν Χαλκίδα. καὶ τῶν Αἰολέων δέ τινες ἀπὸ τῆς Πενθίλου στρατιᾶς κατέμειναν ἐν τῇ νήσῳ. τὸ δὲ παλαιὸν καὶ Ἄραβες οἱ Κάδμῳ συνδιαβάντες. Αἱ δ' οὖν πόλεις αὗται διαφερόντως αὐξηθεῖσαι, καὶ ἀποικίας ἔστειλαν ἀξιολόγους εἰς Μακεδονίαν. Ἐρέτρια μὲν γὰρ συνῴκισε τὰς περὶ Παλλήνην, καὶ τὸν Ἄθω πόλεις. ἡ δὲ Χαλκὶς τὰς ὑπὸ Ὀλύνθῳ, ἃς Φίλιππος διελυμήνατο. Καὶ τῆς Ἰταλίας δὲ καὶ Σικελίας πολλὰ χωρία Χαλκιδέων ἐστίν. ἐστάλησαν δ' αἱ ἀποικίαι αὗται καθάπερ εἴρηκεν Ἀριστοτέλης, ἡνίκα ἡ τῶν Ἱπποβοτῶν καλουμένη ἐπεκράτει πολιτεία. προέστησαν γὰρ αὐτῆς ἀπὸ τιμημάτων, ἀριστοκρατικῶς ἄρχοντες. κατὰ δὲ τὴν Ἀλεξάνδρου διάβασιν, καὶ τὸν περίβολον τῆς πόλεως ηὔξησαν, ἐντὸς τείχους λαβόντες τόν τε Κάνηθον, καὶ τὸν Εὔριπον, ἐπιστήσαντες τῇ γεφύρᾳ πύργους, καὶ τεῖχος καὶ πύλας. ὑπέρκειται δὲ τῆς τῶν Χαλκιδέων πόλεως τὸ Λήλαντον καλούμενον πεδίον. ἐν δὲ τούτῳ θερμῶν τε ὑδάτων εἰσὶν ἐκβολαὶ πρὸς θεραπείαν νόσων εὐφυεῖς, οἷς ἐχρήσατο καὶ Σύλλας Κορνήλιος ὁ τῶν Ῥωμαίων ἡγεμών. καὶ μέταλλον δ' ὑπῆρχε θαυμαστὸν χαλκοῦ, καὶ σιδήρου κοινόν, ὅπερ οὐχ ἱστοροῦσιν ἀλλαχοῦ, συμβαῖνον. νυνὶ μέντοι ἀμφότερα ἐκλέλοιπεν. ἔστι δὲ καὶ ἅπασα ἡ Εὔβοια εὔσειστος, μάλιστα δ' ἡ περὶ τὸν πορθμόν, καὶ δέχεται πνευμάτων ὑποφορὰς, καθάπερ καὶ ἡ Βοιωτία, καὶ ἄλλοι τόποι, περὶ ὧν ἐμνήσθημεν διὰ πλειόνων πρότερον. ὑπὸ τοιούτου δὲ πάθους καὶ ἡ ὁμώνυμος τῇ νήσῳ πόλις καταποθῆναι λέγεται, ἧς μέμνηται καὶ Αἰσχύλος ἐν τῷ Ποντίῳ Γλαύκῳ.

Εὐβοΐδα καμπὴν ἀμφὶ Κηναίου Διός
Ἀκτὴν, κατ' αὐτὸν τύμβον ἀθλίου Λίχα.

Χαλκὶς δὲ ὁμωνύμως λέγεται καὶ ἐν Αἰτωλίᾳ:

Χαλκίδα τ' ἀγχίαλον, Καλυδῶνά τε πετρήεσσαν,

καὶ ἐν τῇ νῦν Ἠλείᾳ.

Βὰν δὲ παρὰ Κρουνοὺς καὶ Χαλκίδα πετρήεσσαν,

οἱ περὶ Τηλέμαχον ἀπιόντες παρὰ Νέστορος εἰς τὴν οἰκίαν. Ἐρετριέας δ' οἱ μὲν, ἀπὸ Μακίστου τῆς Τριφυλίας ἀποικισθῆναι φασὶν ὑπ' Ἐρετρίας. οἱ δ' ἀπὸ τῆς Ἀθήνησιν Ἐρετρίας, ἣ νῦν

ἐστιν

dempta Chalcide, maxima. Tum Chalcis metropolis ac caput insulæ quodammodo, supra ipsum sita Euripum. ambæ ante bellum troianum conditæ ab Atheniensibus dicuntur. Post bellum Troianum Aeclus & Cothus Athenis profecti, ille Eretriã, hic Chalcidem incolis frequentauerant. Sed & Aeolensium quidam ab expeditione Penthili in insula ista manserunt: antiquitus etiam Arabes qui cum Cadmo traiecerunt. Hæ urbes maiorem in modum auctæ, colonias etiam insignes in Macedoniam miserunt. nam Eretria urbes circa Pallenam & Atho condidit, Chalcis Olyntho uicinas, quas Philippus deleuit. Quin & in Italia & in Sicilia multa sunt Chalcidensium domicilia. Colonias istas deductas fuisse Aristoteles dicit, quo tẽpore Hippobetæ qui dicebãtur remp. tenuerunt. hi enim Chalcide summam rerum optimatum imperio gerebant, censu lecti. Quo tempore Alexander in Asiam transiuit, mœnia etiam Chalcidis ciues auxerunt, intra ea Canethum & Euripum recipientes, ac ponti turres imponentes, murumq; & portas. Supra Chalcidem situs est campus ; Lelantus, ; in quo aquæ calidæ erumpunt ad sanandos morbos aptæ, quibus etiam Cornelius Sylla Romanorum imperator est usus. mirabile etiam metallum æris & ferri commune ibi fuit, quale negant alibi exstitisse. nũc utrunque intercidit. Vuiuersa Eubœa terræmotibus est obnoxia, maximè apud fretum: ac recipit uentos subterraneos, sicut & Bœotia, & alia loca, quorum suprà copiosa est factio mentio. Tali quidem casu urbem insulæ cognominem ferunt absorptam fuisse, cuius meminit in Pontio Glauco etiam Aeschylus:

Chalcis.

Euboida flexum circa Cenæi Iouis
Actam, sepulcrum ponè infelicis Lichæ.

Est & in Aetolia Chalcis:

Chalcida litoreamque, & saxosam Calydonem. Iliad β.640.

& in Elea quæ nunc dicitur regione:

Odyss. non extat.

Tum pręter Crunos, saxosam Chalcidaque ibant,

Telemachus cum suis, nimirum cũ Nestore domum euntes. Eretriam sunt qui deductam aiunt coloniam è Macisto Triphylię ab Eretria. alij ab Athenięsi Eretria, quæ nũc

est

est forum. Est & apud Pharsalum Eretria. Cæterùm in Eretrica ditione urbs fuit, Tamynæ nomine: & fanũ Apollinis, conditum (ut perhibetur.) ab Admeto, cui deus ille seruiuisse dicitur, freto uicinum. Eretria antè Melaneis fuit dicta, & Arotria. Huius pagus est Amarynthus, VII stadia à mœnibus distans. Ac antiquam quidem urbem Persæ deleuerunt, cum multitudine sua (ut Herodotus ait.) tanquam sagena oppidanos circumuenissent barbari & muros. monstrantur etiamnum fundamenta, & uetus Eretria dicitur. Alia nunc est condita. Potentiæ Eretriensium, qua fuerunt olim præditi, testimonium perhibet columna, quam in fano Amarynthiæ Dianę dedicauerant: cui inscriptum est, pompam eos duxisse tribus millibus grauis armaturæ peditum, IↃC equitibus, LX curribus, imperabant autem Andrijs, Tenijs, Ceis, alijsq; insulis. colonos habuerunt ex Elide: itaque ob frequentẽ usum litteræ R non in fine modo, sed & medio uocabulorum, comicis dicterijs exagitabantur. Est & Oechalia pagus Eretricæ regionis, reliquiæ oppidi ab Hercule diruti: idem gerens nomen cum Trachinia: & ea quæ apud Triccam est, & Arcadica, quam posteriores Andaniam appellauerunt, & Aetolica apud Eurytanas. Sanè nostra ætate Chalcis citra controuersiam principem dignitatem obtinet, & primaria Euboicarum urbs dicitur: secundo loco Eretria est. Sed & pridem magna & bello & pace fuit earum existimatio, ut philosophis quoque uiris suauem tranquillamque uitæ degendæ præbuerint commoditatem. quod testatur cùm Eretricorum philosophorũ schola à Menedemo Eretrię instituta, tum ea prior Aristotelis Chalcidæ commoratio, ubi & mortem hic obijt. Ciuitates hæ plerunque concordiam seruauerunt. & orta de Lelanto concertatione, non ita tamen omnem abiecerunt consensum, ut in bello cuncta utrinque suo pro arbitrio agerent, sed pacti sunt de modo certaminis. ostendit hoc columna quædam in Amarynthio, in qua exprimitur, telis quæ eminus mittuntur non esse utendum. Nam de bellicis & usibus & armis nulla est certa constitutio. alij enim utuntur missilibus, ut sagittarij, funditores, iaculatores. alij comminus ualentibus, ut qui gladio, hastaque protenta. Est etenim duplex hastæ usus unus comminus, alter iaculando. sicut

lib VI. (margin, beside "deleuerunt")

* Armorum usus. (margin, beside "dum. Nam de bellicis")

ἐστὶν ἀγορά. ἔστι δὲ καὶ περὶ Φάρσαλον Ἐρέτρια. ἐν δὲ τῇ Ἐρετρικῇ πόλις ἦν Ταμύναι, ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος. Ἀδμήτου δ' ἵδρυμα λέγεται τὸ ἱερόν, παρ' ᾧ θητεῦσαι λέγουσι τὸν θεὸν αὐτὸν πλησίον τοῦ πορθμοῦ. Μελανηῒς δ' ἐκαλεῖτο πρότερον ἡ Ἐρέτρια, καὶ Ἀροτρία. Ταύτης δ' ἐστὶ κώμη ἡ Ἀμάρυνθος, ἀφ' ἑπτὰ σταδίων τοῦ τείχους. τὴν μὲν οὖν ἀρχαίαν πόλιν κατέσκαψαν Πέρσαι, σαγηνεύσαντες ὥς φησιν Ἡρόδοτος τοὺς ἀνθρώπους τῷ πλήθει, περιχυθέντων τῶν βαρβάρων τῷ τείχει. καὶ δεικνύουσιν ἔτι τοὺς θεμελίους. καλοῦσι δὲ παλαιὰν Ἐρέτριαν. ἡ δὲ νῦν ἔκτισται. Τὴν δὲ δύναμιν τὴν Ἐρετριέων ἣν ἔσχον ποτέ, μαρτυρεῖ ἡ στήλη, ἣν ἀνέθεσαν ποτὲ ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Ἀμαρυνθίας Ἀρτέμιδος. γέγραπται δ' ἐν αὐτῇ τρισχιλίοις μὲν ὁπλίταις, ἑξακοσίοις δ' ἱππεῦσιν, ἑξήκοντα δ' ἅρμασι ποιεῖν τὴν πομπήν, ἐπῆρχον δὲ καὶ Ἀνδρίων, καὶ Τηνίων, καὶ Κείων, καὶ ἄλλων νήσων. ἐποίκους δ' ἔσχον ἀπ' Ἤλιδος, ἀφ' οὗ καὶ τῷ γράμματι τῷ Ρῶ πολλῷ χρησάμενοι οὐκ ἐπὶ τέλει μόνον τῶν γραμμάτων, ἀλλὰ καὶ ἐν μέσῳ κεκωμῴδηνται. Ἔστι δὲ καὶ ἡ Οἰχαλία κώμη τῆς Ἐρετρικῆς, λείψανον τῆς ἀναιρεθείσης πόλεως ὑπὸ Ἡρακλέους, ὁμώνυμος τῇ Τραχινίᾳ, καὶ τῇ περὶ Τρίκκην, καὶ τῇ Ἀρκαδικῇ, ἣν Ἀνδανίαν οἱ ὕστερον ἐκάλεσαν, καὶ τῇ ἐν Αἰτωλίᾳ περὶ τοὺς Εὐρυτᾶνας. Νυνὶ μὲν οὖν ὁμολογουμένως ἡ Χαλκὶς φέρεται τὰ πρωτεῖα, καὶ μητρόπολις αὕτη λέγεται τῶν Εὐβοέων. δευτερεύει δ' ἡ Ἐρέτρια. ἀλλὰ καὶ πρότερον αὗται μέγα εἶχον ἀξίωμα καὶ πρὸς πόλεμον καὶ πρὸς εἰρήνην, ὥς τε καὶ φιλοσόφοις ἀνδράσι παρασχεῖν διαγωγὴν ἡδεῖαν, καὶ ἀθόρυβον. μαρτυρεῖ δ' ἥ τε τῶν Ἐρετρικῶν φιλοσόφων σχολὴ τῶν περὶ Μενέδημον ἐν τῇ Ἐρετρίᾳ γενομένη. καὶ ἔτι πρότερον ἡ Ἀριστοτέλους ἐν τῇ Χαλκίδι διατριβή, ὅς γε κατέλυσε τὸν βίον. Τὸ μὲν οὖν πλέον ὡμολόγουν ἀλλήλαις αἱ πόλεις αὗται, περὶ δὲ Ληλάντου διενεχθεῖσαι, οὐδ' οὕτως τελέως ἐπαύσαντο, ὥς τε τῷ πολέμῳ κατὰ αὐθάδειαν δρᾶν ἕκαστα, ἀλλὰ συνέθεντο ἐφ' οἷς συστήσονται τὸν ἀγῶνα. δηλοῖ δὲ καὶ τοῦτο ἐν τῷ Ἀμαρυνθίῳ στήλη τις, φράζουσα μὴ χρῆσθαι τηλεβόλοις. καὶ γὰρ δὴ καὶ τῶν πολεμικῶν ἐθῶν, καὶ τῶν ὁπλισμῶν, οὐθὲν οὔτ' ὁμόν. οὔτ' ἓν ἔθος. ἀλλ' οἱ μὲν, τηλεβόλοις χρῶνται καθάπερ οἱ τοξόται καὶ οἱ σφενδονῆται καὶ ἀκοντισταί, οἱ δ' ἀγχεμάχοις, καθάπερ οἱ ξίφει, καὶ δόρατι τῷ ὀρεκτῷ χρώμενοι. διττὴ γὰρ ἡ τῶν δοράτων χρῆσις, ἡ μὲν, ἐκ χειρός, ἡ δ' ὡς παλτοῖς. καθάπερ καὶ ὁ κον-

καὶ ὁ κοντὸς ἀμφοτέρας τὰς χρείας ἀποδίδωσι. καὶ γὰρ συστάδην χρώμεθα, καὶ κονδυλοῦται. ὅπερ καὶ ἡ σάρισσα δύναται, καὶ ὑσσός. οἱ δ' Εὐβοεῖς ἀγαθοὶ ὑπῆρξαν πρὸς μάχην τὴν σταδίαν, ἣ καὶ συστάδην λέγεται καὶ ἐκχειρός. δόρασι δὲ χρῶνται τοῖς ὀρεκτοῖς, ὥς φησιν ὁ ποιητής.

αἰχμηταὶ μεμαῶτες ὀρεκτῇσι μελίῃσι
θώρηκας ῥήξειν.—

ἀλλοίων ἴσως ὄντων τῶν παλτῶν, οἵαν εἰκὸς εἶναι τὴν Πηλιάδα μελίην, ὥς φησιν ὁ ποιητὴς, οἷος ἐπίσταται πῆλαι Ἀχιλλεύς. καὶ ὁ εἰπών,

δουρὶ δ' ἀκοντίζω ὅσον οὐκ ἄλλος τις ὀϊστῷ.

περὶ παλτῶν λέγει δόρατος. καὶ οἱ μονομαχοῦντες τοῖς παλτοῖς χρώμενοι δόρασιν εἰσάγονται πρότερον. εἶτα ἐπὶ τὰ ξίφη βαδίζοντες. ἀγχέμαχοι δέ εἰσιν οὐχ οἱ ξίφει χρώμενοι μόνον, ἀλλὰ καὶ δόρατι ἐκχειρός ὥς φησιν.

οὔτησε ξυστῷ χαλκήρει, λῦσε δὲ γυῖα.

Τοὺς μὲν οὖν Εὐβοέας οὕτω περὶ πόλεμον κεχρημένους εἰσάγει. περὶ δὲ Λοκρῶν τἀναντία λέγει, ὡς

οὐ γάρ σφιν σταδίῃς ὑσμίνης ἔργα μέμηλεν.
ἀλλ' ἄρα τόξοισι καὶ ἐϋστρόφῳ οἰὸς ἀώτῳ
Ἴλιον εἰς ἅμ' ἕποντο.—

Παραφέρεται δὲ χρησμὸς ἐκδοθεὶς Αἰγιεῦσιν.

Ἵππον Θεσσαλικὸν, Λακεδαιμονίαν δὲ γυναῖκα,
Ἄνδρας θ' οἳ πίνουσιν ὕδωρ ἱερῆς Ἀρεθούσης.

Τοὺς Χαλκιδέας λέγων ὡς ἀρίστους, ἐκεῖ γὰρ ἡ Ἀρέθουσα. εἰσὶ δὲ νῦν Εὐβοΐται ποταμοὶ Κιρεὺς, καὶ Νηλεὺς, ὧν ἀφ' οὗ τὰ μὲν πίνοντα πρόβατα λευκὰ γίνεται, ἀφ' οὗ δὲ μέλανα. καὶ περὶ τὸν Κρᾶθιν δὲ εἴρηται τοιοῦτόν τι συμβαίνειν. τῶν δ' ἐκ Τροίας ἐπανιόντων Εὐβοέων τινὲς, εἰς Ἰλλυριοὺς ἐκπεσόντες Ἄβαντες, οἴκαδε διὰ τῆς Μακεδονίας περὶ Ἔδεσσαν ἔμειναν, συμπολεμήσαντες τοῖς ὑποδεξαμένοις, καὶ ἔκτισαν πόλιν Εὔβοιαν. ἦν δὲ καὶ ἐν Σικελίᾳ Εὔβοια, Χαλκιδέων τῶν ἐκεῖ κτίσμα, ἣν Γέλων ἐξανέστησε, καὶ ἐγένετο φρούριον Συρακουσίων. καὶ ἐν Κερκύρᾳ δὲ καὶ ἐν Λήμνῳ τόπος ἦν Εὔβοια. καὶ ἐν τῇ Ἀργείᾳ λόφος τίς.

Ἐπεὶ δὲ τοῖς Θετταλικοῖς, καὶ Ἱστιαίοις, τὰ πρὸς ἑσπέραν Αἰτωλοὶ, καὶ Ἀκαρνᾶνες

& contus utrique inseruit usui, quæ & comminus, & missili res geritur. idemque sarissa præstat & pilum. Euboënses autem ualebāt cum pugna, quæ conserto pede & comminus peragitur. hastis enim utebantur porrectis, ut Homerus ait.

Pugnaces, hastis intentis qui cupiebant Iliad. β. 543.
Rumpere thoraces—

cùm, ut apparet, missiles alterius generis fuerint hastæ, qualis Achillea fraxinus Pelias, quam uibrare & conijcere solus Achilles Iliad. π. 142. poterat. & qui dicit,

Tantum hasta iaculor, quantum haud æquare sagitta Odyss. θ. 229.
Quisquam alius ualeat:

missilem hastam intelligit. & qui singulari certamine congrediuntur, primùm hastis missilibus rem gerere scribuntur, deinde ad gladios uenire. Comminus autem pugnaces dicuntur, non modò qui gladio utuntur, sed & qui collato pede hastam manu tenentes pugnant. ut de illo dictum est,

Aerato ferijt conto, misitq; sub umbras. Iliad. λ. 469.

Hunc ergo pugnandi morem Homerus Euboënsibus tribuit. De Locris autem contraria scribit:

Nam non comminus hi pugnam fixo pede inibant: Iliad. ν. 713.
Arcubus & fundæ freti sed tortili habena
Ad Troiam fuerant & prœlia dura profecti.

circumfertur etiam datum Aegiensibus oraculum:

Thessalicus præcellit equus, mulierque Lacæna,
Virque bibens sacræ liquidos latices Arethusæ.

quo Chalcidenses optimi prædicantur, quorum est Arethusa. Eubœæ porrò flumina sunt Cirens & Neleus, è quorum altero bibētes oues albæ fiant, ex altero nigræ. quale aliquid etiam apud Crathin euenire monuimus. Cæterùm Euboënsium è Troia redeuntium quidam cùm in Illyricum excidissent, 4 indeq; per Macedoniam domum con- 4
tenderent, apud Edessam subsederunt, nauataq; hospitibus in bello opera urbem Eubœam condiderunt. Fuit etiam in Sicilia Eubœa, à Chalcidensibus ibi degentibus condita, quæ à Gelone ciuibus eiectis facta est castellum Syracusarum. Sed & in Corcyra, & in Lemno locus fuit Eubœa, & collis quidā in Argiua ditione.

Iam cum post Thessalos & Histiæos uersus occasum sint Aetoli, Acarnanes,

 ac Atha-

ac Athamanes: siquidem hos etiam Grecos dici oporteat, restat ut de ijs loquamur itaq; totam Græciæ circuitionem absoluamus. addenda quoque insularum maximè Græciæ uicinarum, & à Græcis habitatarum descriptio, earum quas nondum descripsimus.

Aetoliæ et Acarnaniæ descriptio.

AETOLOS & Acarnanes inuicem conterminos medius fluuius Achelous distinguit, à septentrionibus & Pindo uersus Austrum fluens per Agræos Aetolicam gentem, & Amphilochos. Acarnanes uersus occasum accolunt, usque ad sinum Ambracicum iuxta Amphilochos, & fanum Apollinis Actij. Aetoli autem uersus Solis, usque ad Ozolas Locros, Parnassumq; & Oetæos. Supra Acarnanes uersus septentrionem in mediterraneis siti sunt Amphilochi: supraq; hos Dolopes & Pindus, supra Aetolos uerò Perrhæbi, Athamanes, & pars Aenianum qui Oetam tenent. Latus Austrinum tam Aetoliæ quàm Acarnaniæ alluitur eo mari, quod sinum cōficit Corinthiacum, in quod etiam effluit Achelous, oram maritimam Aetolicam ab Acarnanica distinguens. Achelous quondam Thoas fuit appellatus. eiusdem nominis fluuius est apud Dymam, ut diximus, & apud Lamiam. dictum est id quoque, ostia huius fluuij pro initio sinus Corinthiaci esse qui sumant. Vrbes sunt Acarnaniæ Anactorium in peninsula sitū non procul Actio, emporium eius quæ nostro tempore est condita Nicopolis: & Stratus, ad quam aduerso Acheloo per CC & amplius stadia est subuectio. tum Aenia, ipsa quoque fluuio imminens. uetus Aenea non habitatur, eodem spacio à Strato & mari distans: nona ab ostijs Acheloi circiter LXX stadijs abest. Sunt & aliæ urbes, Palærus, Alyzia, Leucas, Argos Amphilochicum, Ambracia. quæ pleræque, aut potiùs omnes municipia Nicopoleos factæ sunt. Stratus iacet media uia ab Alyzia ad Anactorium. Aetoliæ sunt Calydon, & Pleuron, quę quondam totius Græciæ eximium ornamentum, hodie humili sunt conditione. Vsu uenit etiam, ut in duas partes tribueretur Aetolia, quarum una antiqua, altera Epictetus, id est adquisita, diceretur. antiqua censetur ora maritima ab Acheloo Calydonē usq;, q̄ lōgè etiam in mediterranea porrigit̄ plana & fertilia: ubi

εἰσί, καὶ Ἀθαμᾶνες, εἰ χρὴ καὶ τούτους Ἕλληνας εἰπεῖν, λοιπὸν διηγήσασθαι περὶ τούτων, ἵν᾿ ἔχωμεν τὴν περίοδον ἅπασαν τὴν τῆς Ἑλλάδος. προσθεῖναι δὲ καὶ τὰς νήσους τὰς προσχώρους μάλιστα τῇ Ἑλλάδι, καὶ οἰκουμένας ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, ὅσας μὴ περιωδεύκαμεν. Αἰτωλοὶ μὲν τοίνυν καὶ Ἀκαρνᾶνες ὁμοροῦσιν ἀλλήλοις, μέσον ἔχοντες τὸν Ἀχελῷον ποταμόν, ῥέοντα ἀπὸ τῶν ἄρκτων καὶ τῆς Πίνδου πρὸς νότον, διά τε Ἀγραίων Αἰτωλικοῦ ἔθνους, καὶ Ἀμφιλόχων. Ἀκαρνᾶνες μὲν πρὸς ἑσπέραν μέρος ἔχοντες τοῦ ποταμοῦ μέχρι τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, τοῦ κατὰ Ἀμφιλόχους, καὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀκτίου Ἀπόλλωνος. Αἰτωλοὶ δὲ τὸ πρὸς ἕω μέχρι τῶν Ὀζόλων Λοκρῶν, καὶ τοῦ Παρνασσοῦ καὶ τῶν Οἰταίων. ὑπέρκεινται δ᾿ ἐν τῇ μεσογαίᾳ, καὶ τοῖς προσβορείοις μέρεσι, τῶν μὲν Ἀκαρνάνων, Ἀμφίλοχοι. τούτων δέ, Δόλοπες καὶ ἡ Πίνδος. τῶν δ᾿ Αἰτωλῶν Περραιβοί τε, καὶ Ἀθαμᾶνες, καὶ Αἰνιάνων τι μέρος τῶν τὴν Οἴτην ἐχόντων. τὸ δὲ νότιον πλευρόν, τό, τε Ἀκαρνανικὸν ὁμοίως, καὶ τὸ Αἰτωλικὸν κλύζεται τῇ ποιούσῃ θαλάσσῃ τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, εἰς ὃν καὶ ὁ Ἀχελῷος ποταμὸς ἐξίησιν, ὁρίζων τὴν τῶν Αἰτωλῶν παραλίαν, καὶ τὴν Ἀκαρνανικήν. ἐκαλεῖτο δὲ Θόας ὁ Ἀχελῷος πρότερον. ἔστι δὲ καὶ ὁ παρὰ Δύμην ὁμώνυμος τούτῳ, καθάπερ εἴρηται, καὶ ὁ περὶ Λαμίαν. εἴρηται δὲ καὶ ὅτι ἀρχὴν τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου τὸ στόμα τοῦδε τοῦ ποταμοῦ φασί. πόλεις δ᾿ εἰσὶν ἐν μὲν τοῖς Ἀκαρνᾶσιν, Ἀνακτόριόν τε ἐπὶ χερρονήσου ἱδρυμένον Ἀκτίου πλησίον, ἐμπορεῖον τῆς νῦν ἐκτισμένης ἐφ᾿ ἡμῶν Νικοπόλεως, καὶ Στράτος, ἀνάπλουν ἔχουσα τὸν Ἀχελῷον πλειόνων, ἢ διακοσίων σταδίων. καὶ ἡ Αἰνεία δὲ καὶ αὐτὴ ὑπὲρ τοῦ ποταμοῦ· ἡ μὲν παλαιὰ οὐ κατοικουμένη, ἴσον ἀπέχουσα τῆς θαλάττης, καὶ τοῦ Στράτου· ἡ δὲ νῦν, ὅσον ἑβδομήκοντα σταδίους ὑπὲρ τῆς ἐκβολῆς διέχουσα. καὶ ἄλλαι δ᾿ εἰσὶ Παλαιρός τε καὶ Ἀλυζία, καὶ Λευκάς, καὶ Ἄργος τὸ Ἀμφιλοχικόν, καὶ Ἀμβρακία, ὧν αἱ πλεῖσται περιοικίδες γεγόνασιν, ἢ καὶ πᾶσαι τῆς Νικοπόλεως. κεῖται δ᾿ ὁ Στράτος κατὰ μέσην τὴν ἐξ Ἀλυζίας ὁδὸν εἰς Ἀνακτόριον. Αἰτωλῶν δ᾿ εἰσὶ Καλυδών τε καὶ Πλευρών, νῦν μὲν τεταπεινωμέναι, τὸ δὲ παλαιὸν πρόσχημα τῆς Ἑλλάδος ἦν ταῦτα τὰ κτίσματα. καὶ δὴ καὶ διῃρῆσθαι συνέβαινε δίχα τὴν Αἰτωλίαν, καὶ τὴν μέν, ἀρχαίαν λέγεσθαι, τὴν δ᾿ ἐπίκτητον. ἀρχαίαν μὲν τὴν ἀπὸ τοῦ Ἀχελῴου μέχρι Καλυδῶνος παραλίαν, ἐπὶ πολὺ καὶ τῆς μεσογαίας ἀνήκουσαν, εὔκαρπόν τε καὶ πεδιάδα.

ἤδη

ἤδη καὶ Στράτος, καὶ τὸ Τραχίνιον ἀρίστην ἔχον γῆν. ἐπίκτητον δὲ, τὴν τοῖς Λοκροῖς συνάπτουσαν, ὡς ἐπὶ Ναύπακτόν τε καὶ Εὐπάλιον, τραχυτέραν τε οὖσαν, καὶ λυπροτέραν μέχρι τῆς Οἰταίας, καὶ τῆς Ἀθαμάνων καὶ τῶν ἐφεξῆς ἐπὶ τὴν ἄρκτον ἤδη περιισταμένων ὀρῶν τε καὶ ἐθνῶν. Ἔχει δὲ καὶ ἡ Αἰτωλία μέγιστον μὲν ὄρος τὸν Κόρακα συνάπτον τῇ Οἴτῃ. τῶν δ᾽ ἄλλων ἐν μέσῳ μὲν μᾶλλον τὸν Ἀράκυνθον, περὶ ὃν τὴν νεωτέραν Πλευρῶνα συνῴκησαν, ἀφέντες τὴν παλαιὰν ἐγγὺς κειμένην Καλυδῶνος οἱ οἰκήτορες, εὔκαρπον οὖσαν καὶ πεδιάδα, πορθοῦντος τὴν χώραν Δημητρίου τοῦ ἐπικληθέντος Αἰτωλικοῦ. ὑπὲρ δὲ τῆς Μολυκρείας Ταφιασσὸν καὶ Χαλκίδα, ὄρη ἱκανῶς ὑψηλά, ἐφ᾽ οἷς πολίχνια, ἵδρυται, Μακυνία τε Χαλκὶς ὁμώνυμος τῷ ὄρει, ἣν καὶ Ὑποχαλκίδα καλοῦσι. Κούριον δὲ τῆς παλαιᾶς Πλευρῶνος πλησίον, ἀφ᾽ οὗ τοὺς Πλευρωνίους Κουρῆτας ὀνομασθῆναί τινες ὑπέλαβον. Ὁ δὲ Εὔηνος ποταμὸς ἄρχεται μὲν ἐκ Βωϊαίων τῶν ἐν Ὀφιεῦσιν Αἰτωλικοῦ ἔθνους καθάπερ καὶ οἱ Εὐρυτᾶνες, καὶ Ἀγραῖοι καὶ Κουρῆτες καὶ ἄλλοι· ῥεῖ δ᾽ οὐ διὰ τῆς Κουρητικῆς κατ᾽ ἀρχὰς ἥτις ἐστὶν ἡ αὐτὴ τῇ Πλευρωνίᾳ, ἀλλὰ διὰ τῆς προσεῴας μᾶλλον παρὰ τὴν Χαλκίδα καὶ Καλυδῶνα, εἶτα ἀνακάμψας ἐπὶ τὰ τῆς Πλευρῶνος πεδία τῆς παλαιᾶς, καὶ παραλλάξας εἰς δύσιν, ἐπιστρέφει πρὸς τὰς ἐκβολὰς καὶ τὴν μεσημβρίαν. ἐκαλεῖτο δὲ Λυκόρμας πρότερον. καὶ ὁ Νέσσος ἐνταῦθα λέγεται πορθμεὺς ἀποδεδειγμένος, ὑφ᾽ Ἡρακλέους ἀποθανεῖν, ἐπειδὴ πορθμεύων τὴν Δηϊάνειραν ἐπεχείρει βιάσασθαι. Καὶ Ὤλενον δὲ καὶ Πυλήνην ὀνομάζει πόλεις ὁ ποιητὴς Αἰτωλικάς, ὧν τὴν μὲν Ὤλενον ὁμωνύμως τῇ Ἀχαϊκῇ λεγομένην Αἰολεῖς κατέσκαψαν, πλησίον οὖσαν τῆς νεωτέρας Πλευρῶνος. τῆς δὲ χώρας ἠμφισβήτουν Ἀκαρνᾶνες. τὴν δὲ Πυλήνην μετενέγκαντες εἰς τοὺς ἀνωτέρω τόπους, ἄλλαξαν αὐτῆς καὶ τοὔνομα, Πρόσχιον καλέσαντες. Ἑλλάνικος δ᾽ οὐδὲ τὴν περὶ ταύτας ἱστορίαν οἶδε, ἀλλ᾽ ὡς ἔτι καὶ αὐτῶν οὐσῶν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ καταστάσει μέμνηται. τὰς δ᾽ ὕστερον καὶ τῆς τῶν Ἡρακλειδῶν καθόδου κτισθείσας Μακύνιον, καὶ Μολυκρείαν ἐν ταῖς ἀρχαίαις καταλέγει, πλείστην εὐχέρειαν ἐπιδεικνύμενος ἐν πάσῃ σχεδόν τι τῇ γραφῇ.

ubi Stratus est, & Trachinium optimo solo acquisita, quæ Locris est contigua, Naupactum uersus & Eupalium, asperiore solo & steriliore, usque ad Oetæam & Athamanes, reliquosque & montes & gentes uersus septentrionem circumpositas. Aetoliæ maximus mons est Corax, Oetæ conterminus. de reliquis in medio † Aracynthum, iuxta quem recentiorem cōdidere Pleuronem incolæ, antiqua omissa, quæ Calydoni uicina solo ubere & plano iacebat, cùm regionem eam uastaret Demetrius cognomento Aetolicus. Supra Molycriam Taphiassus est & Chalcis, montes non exigui sanè, quibus impositæ sunt urbes Macynia & Chalcis monti cognominis, quā alij Hypochalcidem appellāt. est & Curium antiquæ uicinum Pleuroni, unde Pleuronios Curetas fuisse nominatos quidam sunt opinati. Euenus autem fluuius oritur è Boiæis, qui sunt in Ophiensibus Aetolica natio, ut & Eurytanes, & Agræi, & Curetes, atque alij. fluit autem initio non per Cureticam, quæ cum Pleuronia est eadem: sed per orientalem potiùs regionem præter Chalcidem ac Calydonem. deinde in campestria antiquæ Pleuronis reflexus, cursu uersum occasum mutato ad ostia & meridiem se conuertit. antè Lycormas fuit nominatus. ibi Nessus portitor loci constitutus, ab Hercule fuisse occisus fertur, cùm in trāsuehendo uiolare Deianiram esset conatus. Olenum quoque & Pylenam Homerus nominat urbes Aetolicas. de his Olenum A- Iliad. β. 639.
chaicæ cognominem Aeolenses diruerunt, recentiori propinquam Pleuroni. de loco Acarnanes litem mouerunt. Pylenen autem transtulerunt in superiora loca, mutatoq; etiam nomine Proschium dixerunt. Hellanicus harum quoque historiæ ignarus, ita eas commemorat, ac si in pristino statu exstarēt. idem postmodò, & post reditum etiam Heraclidarum conditas Macynium & Molycria inter uetustas refert: plurimum in tota ferè scriptione usurpans ʒ leuitatis. Vniuer- ʒ
sè ergo hæc dicta sint de Acarnanum regione, & Aetolorum. addenda sunt autem hæc de ora maritima, & insulis ante eam sitis. Si à faucibus initium sumas, & Ambracio sinu, primū Acarnaniæ oppidum est Actiū. idem autem nomen gerunt Apollinis Actij tem-

Καθόλου μὲν οὖν ταῦτα περὶ τῆς χώρας ἐστὶ τῆς τῶν Ἀκαρνάνων, καὶ τῶν Αἰτωλῶν. περὶ δὲ τῆς παραλίας, καὶ τῶν προκειμένων νήσων, ἔτι καὶ ταῦτα προσληπτέον. ἀπὸ γὰρ τοῦ στόματος ἀρξαμένοις, καὶ τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, πρῶτόν ἐστιν Ἀκαρνάνων χωρίον τὸ Ἄκτιον. ὁμωνύμως δὲ λέγεται τό τε ἱερὸν τοῦ Ἀκτίου Ἀπόλ

plum, & promontorium, quod sinus os conficit, extrà quoque relicto portu. A templo stadijs XL abest Anactorium in ipso situm sinu, Leucas autem CCXL. Fuit quondam Leucas peninsula Acarnaniæ: eamque Homerus actam, seu litus Epiri, hoc est continentis terræ uocat: continentem Ithacæ & Cephalleniæ oppositam sic nominans, quæ est Acarnania. Itaque cùm dicit actam Epiri, litus Acarnaniæ intelligi debet. Leucadis est etiam Nericus, quam à se captam Laërtes dicit.

Leucas.

Odyss. ω. 376. Qualis eram tunc, Epiri cùm Nericon actam
Ipse Cephallenúm cepi rex.——

nec non ex, quas in recensione nauium ponit:

Iliad. β. 633. Et Crocylea tenebant, Aegilipisque salebras.

Corinthij aũt à Cypselo & Gargaso missi, cùm hanc obtinuerunt actam, tum usque ad Ambracicum sinum progressi sunt: itaque & Ambracia condita est, & Anactorium. Iidem isthmo peninsulæ perfosso Leucadem insulam redegerunt: Nericumque translatam in locum, qui quondam isthmus fuit, nunc fretum est ponte instratum, Leucadem denominauerunt, à Leucata, ut puto. saxum enim albo colore ante Leucadem iacet uersus altum mare & Cephalleniam indeque nomen habet. Ei impositum est Apollinis Leucatæ fanum. & ibidem est locus saltus, quo finiri amores creditum fuit: unde princeps desiliisse Sappho perhibetur, Menandro teste. qui alicubi sic ait.

* Superbam nimium uenata gloriam
Furioso desiderio præcipitem dedit
Ab aërio sese scopulo, cùm rex tibi
Phœbe uota fecisset.

Menander itaque primam Sapphò desiluisse isthinc dicit. qui autem antiquitatẽ accuratiùs rimantur, Cephalo hoc adscribunt depereunti Pterelam Deionei F. Fuit porrò apud Leucadios more à maiorib. tradito receptum, ut quotannis in sacrificio Apollinis de specula aliquem reorum deijcerent, auerruncandi gratia: suspensis ab eo omnis generis plumis atque auibus, quarum uolatu saltus subleuaretur. infra autem deiectus exiguis lembis multis in orbem circumstantibus excipiebatur quantum omnino fieri poterat, extraque fines ditionis emittebatur. Is uerò qui Alcmæonidem conscripsit, Icarij (. pater is Penelopæ fuit.) filios duos tradit

λωνος, καὶ ἡ ἄκρα ἡ ποιοῦσα τὸ στόμα τοῦ κόλπου, ἔχουσα καὶ λιμένα ἐκτός. τοῦ δ' ἱεροῦ τεσσαράκοντα μὲν σταδίους ἀπέχει τὸ Ἀνακτόριον, ἐν τῷ κόλπῳ ἱδρυμένον· διακοσίους δὲ καὶ τεσσαράκοντα ἡ λευκάς. αὕτη δ' ἦν τὸ παλαιὸν μὲν χερρόνησος τῆς Ἀκαρνάνων γῆς. καλεῖ δ' αὐτὴν ὁ ποιητὴς ἀκτὴν ἠπείροιο, τὴν περαίαν τῆς Ἰθάκης, καὶ τῆς Κεφαλληνίας ἤπειρον καλῶν. αὕτη δ' ἐστὶν ἡ Ἀκαρνανία ὥστε ὅταν φῇ ἀκτὴν ἠπείροιο, τῆς Ἀκαρνανίας ἀκτὴν δέχεσθαι δεῖ. τῆς δὲ λευκάδος ἦν τε Νήρικος, ἥν φησιν ἑλεῖν ὁ Λαέρτης.

Οἷος Νήρικον εἷλον ἐϋκτίμενον πτολίεθρον,
Ἀκτὴν ἠπείροιο, Κεφαλλήνεσσιν ἀνάσσων.

Καὶ ἃς ἐν καταλόγῳ φησί

Καὶ Κροκύλει' ἐνέμοντο, καὶ Αἰγίλιπα τρηχεῖαν.

Κορίνθιοι δὲ πεμφθέντες ὑπὸ Κυψέλου καὶ Γοργάσου, ταύτην τε κατέσχον τὴν ἀκτὴν, καὶ μέχρι τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου προῆλθον. καὶ ἥ τε Ἀμβρακία συνῳκίσθη καὶ τὸ Ἀνακτόριον. καὶ τῆς χερρονήσου διορύξαντες τὸν ἰσθμὸν, ἐποίησαν νῆσον τὴν Λευκάδα, καὶ μετενέγκαντες τὴν Νήρικον ἐπὶ τὸν τόπον, ὃς ἦν ποτὲ μὲν ἰσθμός, νῦν δὲ πορθμὸς γεφύρᾳ ζευκτὸς μετωνόμασαν Λευκάδα. ἐπώνυμον δοκῶ μοι τοῦ Λευκάτα. πέτρα γάρ ἐστι λευκὴ τὴν χρόαν προκειμένη τῆς Λευκάδος, εἰς τὸ πέλαγος καὶ τὴν Κεφαλληνίαν, ὥστ' ἐντεῦθεν τοὔνομα λαβεῖν. ἔχει δὲ τὸ τοῦ Λευκάτα Ἀπόλλωνος ἱερὸν, καὶ τὸ ἅλμα τὸ τοὺς ἔρωτας παύειν πεπιστευμένον. οὗ δὴ λέγεται πρώτη Σαπφὼ ὥς πού φησιν ὁ Μένανδρος.

Τὸν ὑπέρκομπον θηρῶσα Φάωνα,
Οἰστρῶντι πόθῳ ῥῖψαι πέτρας ἀπὸ τηλεφανοῦς.
Ἀλλὰ κατ' εὐχὴν σὴν δέσποτ' ἄναξ.

Ὁ μὲν οὖν Μένανδρος, πρώτην ἁλέσθαι λέγει τὴν Σαπφώ. οἱ δ' ἔτι ἀρχαιολογικώτεροι, Κέφαλόν φασιν ἐρασθέντα Πτερέλα, τοῦ Δηϊονέως. ἦν δὲ καὶ πάτριον τοῖς Λευκαδίοις κατ' ἐνιαυτὸν ἐν τῇ θυσίᾳ τοῦ Ἀπόλλωνος, ἀπὸ τῆς σκοπῆς ῥιπτεῖσθαί τινα τῶν ἐν αἰτίαις ὄντων, ἀποτροπῆς χάριν, ἐξαπτομένων ἐξ αὐτοῦ παντοδαπῶν πτερῶν, καὶ ὀρνέων, ἀνακουφίζειν δυναμένων τῇ πτήσει τὸ ἅλμα. ὑποδέχεσθαι δὲ κάτω μικραῖς ἁλιάσι κύκλῳ περιεστῶτας πολλούς, καὶ περιαιρεθέντα ἀνασώζειν εἰς δύναμιν τῶν ὅρων ἔξω τῶν καταλκφθέντα. ὁ δὲ τὴν Ἀλκμαιωνίδα γράψας, Ἰκαρίου τοῦ Πηνελόπης πατρὸς, υἱὸς γενέσθαι δύο,

Ἀλυζέα

ἀλυζέα καὶ Λευκάδιον. δυναστεῦσαι δ' ἐν τῇ Ἀκαρνανίᾳ τούτους μετὰ τοῦ πατρός. τούτων οὖν ἐπωνύμους τὰς πόλεις Ἔφορος λέγεσθαι δοκεῖ. Κεφαλλῆνας δὲ νῦν, τοὺς ἐκ τῆς νήσου τῆς Κεφαλληνίας λέγουσιν. Ὅμηρος δὲ πάντας τοὺς ὑπὸ τῷ Ὀδυσσεῖ, ὧν εἰσὶ καὶ οἱ Ἀκαρνᾶνες. εἰπὼν γάρ.

Αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς ἦγε Κεφαλλῆνας.
οἵ ῥ' Ἰθάκην εἶχον καὶ Νήριτον εἰνοσίφυλλον·

τὸ ἐν ταύτῃ ὄρος ἐπιφανές. ὡς καὶ

οἳ δ' ἐκ Δουλιχίοιο Ἐχινάων θ' ἱεράων·

καὶ αὐτοῦ τοῦ Δουλιχίου τῶν Ἐχινάδων ὄντος. καὶ

οἳ δ' ἄρα Βουπράσιόν τε καὶ Ἤλιδα·

τοῦ Βουπρασίου ἐν Ἤλιδι ὄντος.

οἳ δ' Εὔβοιαν ἔχον καὶ Χαλκίδα τ' Εἰρέτριάν τε·

καὶ τούτων ἐν Εὐβοίᾳ οὐσῶν· ὡς

Τρῶες, καὶ Λύκιοι, καὶ Δάρδανοι—

ὡς καὶ ἐκείνων Τρώων ὄντων. πλὴν μετά γε Νήριτόν φησι,

Καὶ Κροκύλει' ἐνέμοντο, καὶ Αἰγίλιπα τρηχεῖαν.
Οἵ τε Ζάκυνθον ἔχον, ἠδ' οἳ Σάμον ἀμφενέμοντο.
Οἵ τ' Ἤπειρον ἔχον, ἠδ' ἀντιπέραι' ἐνέμοντο.

Ἤπειρον μὲν οὖν τὰ ἀντιπέραια τῶν νήσων βούλεται λέγειν, ἅμα τῇ Λευκάδι καὶ τὴν ἄλλην Ἀκαρνανίαν συμπεριλαβεῖν βουλόμενος, περὶ ἧς καὶ οὕτω λέγει.

Δώδεκ' ἐν Ἠπείρῳ ἀγέλαι, τόσα πώεα μήλων.

τάχα τῆς Ἠπειρώτιδος τὸ παλαιὸν μέχρι δεῦρο διατεινούσης, καὶ ὀνόματι κοινῷ Ἠπείρου λεγομένης. Σάμον δὲ τὴν νῦν Κεφαλληνίαν. ὡς καὶ ὅταν φῇ.

Ἐν πορθμῷ τ' Ἰθάκης τε Σάμοιό τε παιπαλοέσσης.

Τῷ γὰρ ἐπιθέτῳ τὴν ὁμωνυμίαν διέσταλται, ὡς οὐκ ἐπὶ τῆς πόλεως, ἀλλ' ἐπὶ τῆς νήσου τιθεὶς τοὔνομα. τετραπόλεως γὰρ οὔσης τῆς νήσου, μία τῶν τεττάρων ἐστὶν ἡ καὶ Σάμος καὶ Σάμη καλουμένη καθ' ἑκάτερον τοὔνομα ὁμωνυμοῦσα τῇ νήσῳ. ὅταν δ' εἴπῃ.

Ὅσσοι γὰρ νήσοισιν ἐπικρατέουσιν ἄριστοι
Δουλιχίῳ τε Σάμῃ τε καὶ ὑλήεντι Ζακύνθῳ.

τῶν νήσων ἀριθμὸν ποιεῖσθαι δῆλός ἐστι, καὶ Σάμην καλῶν τὴν νῆσον, ἣν πρότε-

dit fuisse Alyzeum & Leucadium, qui in Acarnania cum patre imperauerint: unde Ephorus urbes horũ cognomines censet. Hodie Cephallenes eos dicunt, qui ex insula sunt Cephallenia. at Homerus id nominis tribuit omnib. Vlissi subditis, inter quos sunt etiam Acarnanes. Sic enim loquitur.

Ipse Cephallenas fortes ducebat Vlisses, *Iliad β. 631.*
Qui coluere Ithacen, & Syluis Neriton aptam.

montem notans in ea insula insignem. ut cùm ait,

Quiq́ue è Dulichio censentur, Echinadibusque: *ibid. 625.*

cùm de Echinadibus insulis una sit ipsum Dulichium. item.

Tum qui Buprasium, quiq; Elida:— *615.*

cùm sit in Elide Buprasium. rursum

Eubœæ ciues, & Chalcidis, Eiretriæq;: *536.*

cùm sint in Eubœa hæ urbes. sic etiam

Troës, ac Lycij, tum Dardani:— *Iliad. o. 486.*

qui & ipsi Troës sunt. Cæterùm post Neritum ait:

Et Crocylea tenebant, Aegilipisq; salebras.
Quiq; Zacynthon habebant, qui coluere Samumq;,
Epirumq;, uel oppositas ad litora partes:

Epirum hic uocat oppositam insulis continentem, ut unà cum Leucade reliquã complecteretur Acarnaniam. de qua etiam sic scribit.

Iam bis sex armenta, greges totidemq́ue tenebat *Odyss. ξ. 100.*
Epirus.—

fortè, quia Epirotica regio antiquitus eò usque pertingeret, communiq́ue uocabulo Epirus diceretur. Samum porrò eam appellat, quæ hodie est Cephallenia, ut cum inquit:

Qua Samon, atque Ithacam spacio mare diuidit arcto. *Odyss. δ. 671.*

ibi enim Samon asperam atq; salebrosam nominans, eo adiectiuo ambiguitatem distinxit, ut intelligeres non urbem ab eo, sed insulam notari. Nam cùm quatuor sint urbes insulæ, harum una est quæ Samus ac Same promiscuè dicitur, utrobiq; idem cum insula nomen gerens. Cùm uerò ait:

Nam quicunque tenent ambitas æquore terras *Odyss. α. 246*
Dulichiumq;, Samenq;, aptam syluisq; Zacynthum,

non obscurum est quin recensionem insularũ instituat, ac Samen appellet quã aliâs

liâs Samum. Apollodorus autem alibi salebrosæ cognomēto Samum distingui, ac pro insula poni tradens: alibi Dulichiumq; Samumq;, non Samenq; scribi uolens: satis ostendit se putare urbem Samen Samumque promiscuè appellari: insulam Samen duntaxat. nam urbi nomen esse Samen, id uerò liquere ex eo, quòd procos enumerans qui è quauis fuerint urbe, dixerit:

Odyss. π. 249. Bis duodena Sameque procorum corpora
mittit.

Odyss. o. 366. & quod de Ctimena narratur, Samen illam fuisse traditam. Atque hæc ratione non carent. non enim distinctè Homerus de Cephallenia, Ithaca, uicinisq; locis pronunciauit. unde factum ut & interpretes, & qui historiam condunt, inter se discreparent. Statim adeò, cùm de Ithaca ait

Ithaca.

Iliad. β. 632. Qui coluere Ithacen, & syluis Neriton aptam,

montem dici Neriton, adiectiuum arguit. alibi etiam disertè montem appellat:

Odyss. ι. 21. Apricam ipse Ithacam colo, mons ubi Neriton exstat
Latè conspicuus.——

Vrbem'ne an insulam dicat Ithacam, non liquet, in hoc sanè uersu,

Iliad. β. 632. Quiq; Ithacam tenuere, & Neriton——

Propriè enim aliquis accipiens, urbem intellexerit, perinde atque cùm Athenas & Lycabettum aliquis dicit, aut Rhodum & Atabyrin, uel Lacedæmonem & Taygetum. contra, si poëticè. In hoc autem carmine,

Apricam ipse Ithacam colo, mons ubi Neriton exstat:

satis de sententia constat: cùm non in urbe mons sit, sed in insula. Et cùm sic canit,

Odyss. γ. 81. Nos Ithacam, supra quam Neion eminet altum,
Liquimus:——

6 6 incertum est an Neij nomine Neritum intelligat, an uerò alium uel montem uel locum. Qui uerò pro Nerito Nericum, aut cōtrà scribit, is omnino errat. cùm Neriton frondosum uocet Homerus, Nericum oppidum bene conditum, hocque actam Epiri faciat, illud in Ithaca ponat. Sed & hoc uidet quandam repugnantiam implicare,

Iliad. β. 632, Odyss. ω. 376.

Odyss. ι. 25. Ipsa humilis, suprema alto iacet insula ponto:

cùm uideatur simul humilem eam depressamq; dicere, & sublimem. qualem quidem

ρον Σάμον ἐκάλεσεν. Ἀπολλόδωρος δὲ τότε μὲν ἐν τῷ ἐπιθέτῳ λέγων διεστάλθαι τὴν ὁμωνυμίαν, εἰπόντα,

—Σάμοιό τε παιπαλοέσσης.

ὡς τὴν νῆσον λέγοντα· τοτὲ δ' αὖ γράφεσθαι δεῖν

Δουλιχίῳ τε Σάμῳ τε, ἀλλὰ μὴ Σάμῃ τε,

δῆλός ἐστι τὴν μὲν πόλιν Σάμην καὶ Σάμον συνωνύμως ὑπολαμβάνων ἐκφέρεσθαι, τὴν δὲ νῆσον Σάμον μόνον. ὅτι γὰρ Σάμη λέγεται ἡ πόλις, δῆλον εἶναι ἔκ τε τοῦ διαριθμούμενον τοὺς ἐξ ἑκάστης πόλεως μνηστῆρας, φάναι.

Ἐκ δὲ Σάμης πίσυρές τε καὶ εἴκοσι φῶτες ἔασι.

Καὶ ἐκ τῶν περὶ τῆς Κτιμένης λόγου,

Τὴν μὲν ἔπειτα Σάμηνδ' ἔδοσαν—.

Ἔχει δὲ ταῦτα λόγον. οὐ γὰρ εὐκρινῶς ἀποδίδωσιν ὁ ποιητὴς, οὔτε περὶ τῆς Κεφαλληνίας, οὔτε περὶ τῆς Ἰθάκης, καὶ τῶν ἄλλων πλησίων τόπων· ὥστε καὶ οἱ ἐξηγούμενοι διαφέρονται καὶ οἱ ἱστοροῦντες. Αὐτίκα γὰρ ἐπὶ τῆς Ἰθάκης ὅταν φῇ.

Οἵ τ' Ἰθάκην εἶχον καὶ Νήριτον εἰνοσίφυλλον·

ὅτι μὲν τὸ Νήριτον ὄρος λέγει, διὰ τοῦ ἐπιθέτου δηλοῖ. ἐν ἄλλοις δὲ καὶ ῥητῶς ὄρος,

Ναιετάω δ' Ἰθάκην εὐδείελον, ἐν δ' ὄρος αὐτῇ

Νήριτον εἰνοσίφυλλον ἀριπρεπὲς.—

Ἰθάκην δ' εἴτε τὴν πόλιν εἴτε τὴν νῆσον λέγει, οὐ δῆλον γε ἐν τούτῳ τῷ ἔπει.

Οἵ ῥ' Ἰθάκην εἶχον καὶ Νήριτον—.

κυρίως μὲν γὰρ ἀκούων τις, τὴν πόλιν δέξαιτ' ἄν, ὡς καὶ Ἀθήνας καὶ Λυκαβηττὸν εἰ λέγει, καὶ Ῥόδον καὶ Ἀταβύριον, καὶ ἔτι Λακεδαίμονα καὶ Ταΰγετον. ποιητικῶς δὲ τοὐναντίον. ἐν μέντοι τῷ

Ναιετάω δ' Ἰθάκην εὐδείελον, ἐν δ' ὄρος αὐτῇ Νήριτον.

ἐν γὰρ τῇ νήσῳ, οὐκ ἐν τῇ πόλει τὸ ὄρος. ὅταν τε οὕτω φῇ.

Ἡμεῖς ἐξ Ἰθάκης ὑπονηΐου εἰλήλουθμεν·

ἄδηλον εἴτε τὸ αὐτὸ τῷ Νηρίτῳ λέγει τὸ Νήϊον, εἴτε δ' ἕτερον, ἢ ὄρος ἢ χωρίον. Ὁ μέντοι ἀντὶ Νηρίτου γράφων Νήρικον, ἢ ἀνάπαλιν, παραπαίει τελέως. τὸ μὲν γὰρ εἰνοσίφυλλον καλεῖ ὁ ποιητὴς, τὸ δὲ ἐϋκτίμενον πτολίεθρον. καὶ τὸ μὲν, ἐν Ἰθάκῃ, τὸ δ' ἀκτὴν Ἠπείροιο. Καὶ τοῦτο δὲ δοκεῖ ὑπεναντιότητά τινα δηλοῦν,

Αὐτὴ δὲ χθαμαλὴ πανυπερτάτη εἰν ἁλὶ κεῖται.

χθαμαλὴ μὲν γὰρ ἡ ταπεινὴ, καὶ χαμαλὴ, πανυπερτάτη δὲ ἡ ὑψηλὴ, οἵαν διὰ πλειόνων

μὴν σημαίνει Κραναὴν καλῶν. καὶ τὴν ὁδὸν τὴν ἐκ τοῦ λιμένος
—τρηχεῖαν ἀταρπὸν
χῶρον ἀν' ὑλήεντα—. καὶ
οὐ γάρ τις νῆσος εὐδείελος, οὐδ' εὐλείμων
αἵ θ' ἁλὶ κεκλίαται, Ἰθάκη δέ τε καὶ περὶ πασέων.

ἔχει μὲν οὖν ἀπεμφάσεις τοιαύτας ἡ φράσις. ἐξηγοῦνται δὲ οὐ κακῶς. οὔτε γὰρ χθαμαλὴν δέχονται ταπεινὴν ἐνταῦθα, ἀλλὰ πρόσχωρον τῇ ἠπείρῳ ἐγγυτάτω οὖσαν αὐτῆς. οὔτε πανυπερτάτην ὑψηλοτάτην, ἀλλὰ πανυπερτάτην πρὸς ζόφον, οἷον ὑπὲρ πάσας ἐσχάτην τετραμμένην πρὸς ἄρκτον. τοῦτο γὰρ βούλεται λέγειν τὸ πρὸς ζόφον, τὸ δ' ἐναντίον πρὸς νότον.
—Αἱ δέ τ' ἄνευθε πρὸς ἠῶ τ' ἠέλιόν τε.

τὸ γὰρ ἄνευθε, πόρρω καὶ χωρίς ἐστιν· ὡς τῶν μὲν ἄλλων πρὸς νότον κεκλιμένων, καὶ ἀπωτέρω τῆς ἠπείρου, τῆς δ' Ἰθάκης ἐγγύθεν πρὸς ἄρκτον. ὅτι δ' οὕτω λέγει τὸ νότιον μέρος, καὶ ἐν τοῖς δὲ φανερόν.
εἴτ' ἐπὶ δεξί' ἴωσι, πρὸς ἠῶ τ' ἠέλιόν τε.
εἴτ' ἐπ' ἀριστερὰ τοί γε ποτὶ ζόφον ἠερόεντα.

καὶ ἔτι μᾶλλον ἐν τοῖς δε.
ὦ φίλοι, οὐ γάρ τ' ἴδμεν ὅπῃ ζόφος, οὐδ' ὅπῃ ἠώς,
οὐδ' ὅπῃ ἠέλιος φαεσίμβροτος εἶσ' ὑπὸ γαῖαν,
οὐδ' ὅπῃ ἀννεῖται—.

ἔστι μὲν γὰρ δέξασθαι τὰ τέσσαρα κλίματα, τὴν ἠῶ δεχομένους τὸ νότιον μέρος, ἔχει δέ τινα τοῦτ' ἔμφασιν. ἀλλὰ βέλτιον τὸ κατὰ τὴν πάροδον τοῦ ἡλίου νοεῖν ἀντιθέμενον τῷ ἀρκτικῷ μέρει. ἐξάλλαξιν γάρ τινα τῶν οὐρανίων πολλὴν βούλεται σημαίνειν ὁ λόγος, οὐχὶ ψιλὴν ἐπίκρυψιν τῶν κλιμάτων. δεῖ γὰρ κατὰ πάντα συναφῆ καιρόν, εἴθ' ἡμέρας, εἴτε νυκτὸς συμβῇ, παρακολουθεῖν, τὰ δ' οὐράνια ἐξαλλάττεται ἐπὶ πλέον, πρὸς μεσημβρίαν μᾶλλον, ἢ ἧττον παραχωρεῖν ἡμᾶς, ἢ εἰς τοὐναντίον. τοῦτο δὲ οὐ δύσεως καὶ ἀνατολῆς ἐγκατάληψις ποιεῖ (καὶ γὰρ αἰθρίας οὔσης συμβαίνει) ἀλλὰ μεσημβρίας καὶ ἄρκτου. μάλιστα γὰρ ἀρκτικός ἐστιν ὁ πόλος. τούτου δὲ κινουμένου, καὶ ποτὲ μὲν κατὰ κορυφὴν ἡμῖν γινομένου, ποτὲ δὲ ὑπὸ γῆς ὄντος, καὶ οἱ ἀρκτικοὶ συμμεταβάλλουσι. ποτὲ δὲ συνεκλείπουσι κατὰ τὰς τοιαύτας παραχωρήσεις, ὥστε οὐκ

pluribus eam locis innuit, Kranaēn, id est asperam nominans: & uiam a portu, Odyss. α.248.
Qua per frondosum fert semita callem: Odyss. ξ. initio.
& rursum,
Non est aptus equis locus insula, sed neque pratis, Odyss. δ.606.
Quam mare circundat, prę cunctis uero Ithaca ipsa.

Ac uerba quidem hoc præ se ferunt: probe autem interpretantur ea. Non enim humilem hic accipiunt depressam, sed continenti uicinam atque proximam: & supremam non intelligunt celsissimam, sed ultimam uersus caliginem, hoc est ultra omnes alias uersam ad septentriones. id enim uoce caliginis innuit, reliquas uersus meridiem sitas. sic indicam.

Sed reliquæ procul auroram, Solemque tuentur:

scilicet longe a continēte uersus Austrum reliquis iacentibus, Ithaca in propinquo uersus Septentriones. Sic autem ab Homero meridionalem plagam notari, etiam hi uersus docent.

Siue illæ ad dextram uolitant, qua lucida Solis Iliad. μ.239.
Exoritur lampas: seu læuam, qua nebulosa
Obducit caligo polum.——.

clarius etiam hi,

O socij, neque enim noctis qua parte tenebræ Odyss. κ.191.
Nascantur, neque qua roseis aurora quadrigis
Vecta diē referat, præceps ubi lampada condat
Titan, qua curru terram superet'ne supino
Nouimus.——

Licet sane accipere quatuor mundi plagas, si per auroram intelligatur meridionalis: idque habet quandam speciem. sed præstat intelligi eam plagam qua Sol transit, oppositam septentrionali. Vult enim hac oratione magnam cœlestium mutationem significare, non nudam plagarum occultationem. Oportet quippe quouis continuo tempore, siue noctu, siue interdiu, id consequi, cœlestia autem magis mutantur pro eo atque ad meridiem magis minusue accedimus. eoque non ortus & occasus Solis cōprehendunt (. cum fiat etiam sudo cœlo.) sed meridiei & septentrionis mutationes. Nam polus septentrioni est proximus: qui polus cum moueatur, & aliquando supra uerticem nostrum sit, aliquando infra terram, mutantur simul eti-

am arctici circuli, & nonnunquam deficiũt in huiusmodi migrationibus, ut ubi sit plaga septentrionalis nescias, aut eorum initium. unde etiam oppositam plagam ignorari necesse est. Circulus autem Ithacæ est stadiorum circiter xxc. Atque hæc de Ithaca. Cephallenia autem cũm habeat quatuor urbes, ne illam quidem suo adfecit nomine, quod nunc habet, neque ullam urbium, Samo siue Same excepta. cuius hodie tãtũm uestigia exstant ad medium uersus Ithacam traiectum. ciues Samæi dicuntur. Supersunt alia eius exigua oppida, Pronesus & Cranij. Nostra ætate C. Antoniꝰ, M. Antonij patruꝰ, aliam urbem ibi exstruxit, cũm post gestũ Cicerone collega cõsulatum exsul in Cephallenia degeret, totamq́ꝫ sub se insulam tanquã suam possessionẽ haberet. non absoluit tamen eam, sed reditu impetrato maiores agitans res, uitam cum morte cõmutauit. Non sunt ueriti quidam hãc insulam eandem cũ Dulichio affirmare: alij cum Tapho, & Taphios esse Cephallenios, eosdemq́ꝫ Teleboas. & Amphitronem dixerunt eò fecisse expeditionem, adscito Cephalo Deionei F. Athenis exsulante: occupatamq́ꝫ insulam Cephalo tradidisse: à quo ea nomen acceperit, urbes autem à filijs eius sint denominatæ. Atqui hæc non sunt Homerica. nam Cephallenes poëta sub Vlisse & Laërta ponit, Taphum sub Menta.

Cephallenia.

Odyss. α. 180.

Mentes Anchiali sinu filius armipotentis,
Remigio claros Taphios qui tempero iure.

Hodie Taphus Taphiusa appellatur. Hellanicus quoque Homericus non est, Dulichium

οὐκ ἂν εἰδείης ὅπου ἐστὶ τὸ ἀρκτικὸν κλίμα, οὐδὲ ἀρχὴ ὅ ἐστιν. εἰ δὲ τοῦτο, οὐδὲ τοὐναντίον ἂν γνοίης. κύκλος δ' ἐστὶ τῆς Ἰθάκης ἐστὶν ὡς ὀγδοήκοντα σταδίων. περὶ μὲν Ἰθάκης ταῦτα. Τὴν δὲ Κεφαλληνίαν τετράπολιν οὖσαν, οὔτ᾽ αὐτὴν εἴρηκε τῷ νῦν ὀνόματι, οὔ τῶν πόλεων οὐδεμίαν, πλὴν μιᾶς εἴτε Σάμης εἴτε Σάμου. ἣ νῦν μὲν οὐκέτ᾽ ἐστίν, ἴχνη δ᾽ αὐτῆς δείκνυται, κατὰ μέσον τὸν πρὸς Ἰθάκῃ πορθμόν. οἱ δ᾽ ἀπ᾽ αὐτῆς Σαμαῖοι καλοῦνται. αἱ δ᾽ ἄλλαι καὶ νῦν εἰσὶν ἔτι μικραὶ πόλεις τινές, Πρώνησος, καὶ Κράνιοι. ἐφ᾽ ἡμῶν δὲ καὶ ἄλλην προσέκτισε Γάϊος Ἀντώνιος, ὁ θεῖος Μάρκου Ἀντωνίου, ἡνίκα φυγὰς γενόμενος μετὰ τὴν ὑπατείαν ἣν ἦρξε Κικέρωνι τῷ ῥήτορι, ἐν τῇ Κεφαλληνίᾳ διέτριψε, καὶ τὴν ὅλην νῆσον ὑπήκοον εἶχεν, ὡς ἴδιον κτῆμα, οὐκ ἔφθη μέντοι συνοικήσας, ἀλλὰ καθόδου τυχὼν, πρὸς ἄλλοις μείζοσιν ὢν, κατέλυσε τὸν βίον. Οὐκ ὤκνησαν δέ τινες τὴν Κεφαλληνίαν, τὴν αὐτὴν τῷ Δουλιχίῳ φάναι. οἱ δὲ, τῇ Τάφῳ, καὶ Ταφίους τοὺς Κεφαλληνίους. τοὺς δ᾽ αὐτοὺς καὶ Τηλεβόας. καὶ τὸν Ἀμφιτρύωνα δεῦρο στρατεῦσαι μετὰ Κεφάλου τοῦ Δηϊονέως, ἐξ Ἀθηνῶν φυγάδος παραληφθέντος. κατασχόντα δὲ τὴν νῆσον, παραδοῦναι τῷ Κεφάλῳ. καὶ ταύτην μὲν ἐπώνυμον ἐκείνου γενέσθαι, τὰς δὲ πόλεις, τῶν παίδων αὐτοῦ. Ταῦτα δ᾽ οὐχ Ὁμηρικά. οἱ μὲν γὰρ Κεφαλλῆνες ὑπὸ Ὀδυσσεῖ καὶ Λαέρτῃ, ἡ δὲ Τάφος ὑπὸ τῷ Μέντῃ.

Μέντης Ἀγχιάλοιο δαΐφρονος εὔχομαι εἶναι
Υἱός, ἀτὰρ Ταφίοισι φιληρέτμοισιν ἀνάσσω.

Καλεῖται δὲ νῦν Ταφιοῦς ἡ Τάφος. Οὐδ᾽ Ἑλλάνικος Ὁμηρικός, Δουλίχιον

χιον ἀντὶ Κεφαλληνίαν λέγων. τὸ μὲν γὰρ ὑπὸ Μέγητι ἄρηται καὶ αἱ λοιπαὶ αἱ Ἐχινάδες, οἵ τ' ἐνοικοῦντες Ἐπειοὶ ἐξ Ἤλιδος ἀφιγμένοι. διόπερ καὶ τὸν Ὦτον τὸν Κυλλήνιον Φυλέως ἕταιρον μεγαθύμων ἀρχὸν Ἐπειῶν καλεῖ.

Αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς ἦγε Κεφαλλῆνας μεγαθύμους.

οὔτ' ἔστι Δουλίχιον ἡ Κεφαλληνία καθ' Ὅμηρον, οὔτε τῆς Κεφαλληνίας τὸ Δουλίχιον, ὡς ὁ Ἄνδρων λέγει. τὸ μὲν γὰρ Ἐπειοὶ κατεῖχον, τὴν δὲ Κεφαλληνίαν ὅλην Κεφαλλῆνες, καὶ οἱ μὲν ὑπὸ Ὀδυσσεῖ, οἱ δ' ὑπὸ Μέγητι. οἱ δὲ Παλεῖς, Δουλίχιον ὑφ' Ὁμήρου λέγονται ὡς γράφει Φερεκύδης. μάλιστα δ' ἐναντιοῦται Ὁμήρῳ ὁ τὴν Κεφαλληνίαν τὴν αὐτὴν τῷ Δουλιχίῳ λέγων, εἴπερ τῶν μνηστήρων

ἐκ μὲν Δουλιχίοιο δύω καὶ πεντήκοντα ἦσαν,

ἐκ δὲ Σάμης πίσυρές τε καὶ εἴκοσι—.

οὐ γὰρ τοῦτ' ἂν εἴη λέγειν ἐξ ὅλης μὲν πεντήκοντα δύο, ἐκ δὲ μιᾶς τῶν τεττάρων παρὰ ἕνα τὸν ἡμίσεις; εἰ δ' ἄρα τοῦτο δώσει τις, ἐρησόμεθα τίς ἂν εἴη ἡ Σάμη ὅταν φῇ οὕτω.

Δουλίχιόν τε Σάμην τ' ἠδ' ὑλήεντα Ζάκυνθον.

Κεῖται δὲ ἡ Κεφαλληνία, κατὰ Ἀκαρνανίαν, διέχουσα τοῦ Λευκάτα περὶ πεντήκοντα σταδίους, (οἱ δὲ τεσσαράκοντα φασὶ) τοῦ δὲ Χελωνάτα περὶ ὀγδοήκοντα. αὕτη δ' ἐστὶν ὡς τριακοσίων τὴν περίμετρον μικρὰ δ' ἀνήκουσα πρὸς Εὖρον ὀρεινή. μέγιστον δ' ὄρος ἐν αὐτῇ Αἶνος, ἐν ᾧ τὸ τοῦ Διὸς Αἰνησίου ἱερόν. καθ' ὃ δὲ στενοτάτη ἐστὶν ἡ νῆσος, ταπεινὸν ἰσθμὸν ποιεῖ, ὥσθ' ὑποκλύζεσθαι πολλάκις ἐκ θαλάττης εἰς θάλατταν. πλησίον δ' εἰσὶ τῶν στενῶν ἐν τῷ κόλπῳ, Κράνιοί τε καὶ Παλεῖς. Μεταξὺ δὲ τῆς Ἰθάκης, καὶ τῆς Κεφαλληνίας ἡ Ἀστερία νησίον, Ἀστερὶς δ' ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ λέγεται. ἣν ὁ μὲν Σκήψιος μὴ μένειν τοιαύτην οἵαν φησὶν ὁ ποιητής.

λιμένες δ' ἐνὶ ναύλοχοι αὐτῇ ἀμφίδυμοι·

ὁ δὲ Ἀπολλόδωρος μένειν καὶ νῦν, καὶ πολίχνιον λέγει ἐν αὐτῇ Ἀλαλκομενάς, τὸ ἐπ' αὐτῷ τῷ ἰσθμῷ κείμενον. καλεῖ δ' ὁ ποιητὴς Σάμον, καὶ τὴν Θρακίαν, ἣν νῦν Σαμοθρᾴκην καλοῦμεν. τὴν δ' Ἰωνικὴν εἰδὲ μὲν ὡς εἰκός· καὶ γὰρ τὴν Ἰωνικὴν ἀποικίαν εἰδὼς φαίνεται. αὐτὶ διέστειλε δὲ τὴν ὁμωνυμίαν περὶ τῆς Σαμοθρᾴκης λέγων, ποτὲ μὲν τῷ ἐπιθέτῳ.

ὑψοῦ ἐπ' ἀκροτάτης κορυφῆς Σάμου ὑληέσσης

Θρηϊκίας.— ποτὲ δὲ τῇ συζυγίᾳ τῶν πλησίον νήσων.

chium Cephalleniam appellans. Nam Dulichium & reliquas Echinadas Megete subijcit Homerus, & incolas earum Epeos ex Elide profectos. unde etiam Otum Cyllenium Phylei socium, magnanimorum ducem Epeorum nominat. At enim *Iliad. β.625.* *Iliad. ο.518.*

Ipse Cephallenas fortes ducebat Vlisses. *ibid. 631.*

Ergo neque Dulichium est Cephallenia Homero, neque ad Cephalleniam pertinet, quod Andro scripsit. cùm Dulichium Epei obtinuerint, totam Cephalleniam Cephallenes: hicq; Vlissi paruerint, illi Megeti. 7 Pales autem ab Homero dici Dulichium, Pherecydes autumat. Maximè autem Homero aduersantur, qui Cephalleniam cum Dulichio faciunt eandem: cum proci ab hoc perhibeantur è Dulichio LII fuisse è Same XXV. qua ratione ex una quatuor urbium dimidium eius summæ indicaretur, quæ ex tota insula ponitur. quod si quis daret, percunctaremur porrò quid'nam Same esset in illo uersu, * 7 *Odyss. π.247.*

Dulichiumque, Sameque, & syluis apta Zacynthus. *Odyss. α.245.*

Sita est Cephallenia iuxta Acarnaniam, distans à Leucata circiter L stadia (alij XL dicunt.) à Chelonata XXC ferè. Ambitus eius est stadiorum propè CCC. paulum uersus ortum Solis porrigitur, montosa. Mons in ea maximus Aenus templum habet Iouis Aenesij. Quo loco arctissima est insula, humilem producit isthmi ita ut sæpe à mari in mare illuatur. Iuxta angustias in sinu sunt Pales & Cranij. Inter Ithacam & Cephalleniam insula parua est. Asteria, Homero Asteris dicta. Hanc Scepsius negat talem nunc esse, qualem poëta describit portibus præditam in utranque partem patentibus. Apollodorus etiamnum manere ait, inque ea oppidulum exstare Alalcomenas, in ipso positum isthmo. Samum uerò poëta etiam Thraciam illam appellat, quæ nunc Samothracia dicitur. Ionicam autem ab eo uisam fuisse apparet, cum uideatur ei cognita fuisse Ionica colonia. Tamen ambiguitatem distinxit de Samothrace loquens aliâs adiectiuo, *Odyss. Δ fine.* *Samus.*

Threiciæ ille Sami frondoso in uertice summo: *Iliad. ν.12.*

aliâs uicinarum insularum adiunctione,

ἐς Σάμον

Iliad.ω.753. In Samon, inque Imbron, uel inaccessam quoque Lemnum.

&rursum,

Ibid.78. Quâ Samon atque Imbrum spacio mare diuidit æquo.

Norat ergo Samum Ionicam, sed non nominauit. neque sanè olim ea Samus fuit uocata, sed Melamphylus, ac deinde Anthemis, post Parthenia à flumine Parthenio, qui Imbrasus postmodo appellatus est. Quoniam igitur tempore belli Troiani Sami nomen & Cephalleniæ tributum fuit, & Samothrace (.alioqui enim nō introduceretur Hecuba filios suos dicens ab Achille captos fu-
Iliad.ω.753. isse in Samum & Imbrum diuenditos.) appa-
* ret coloniam Sami Ionicæ nondum fuisse deductam: quam ab antiquarum aliqua nomen duxisse euidens est. Vnde hoc quoque manifestum redditur, antiquitatis historiæ repugnare id quod nonnulli dicunt, post Ionicæ coloniæ deductionē, aduentumque Tembrionis uenisse Samo colonos, & Samothraciæ Sami nomen indidisse: Samios autē hoc gloriæ parandæ causa finxisse. Probabilius insulæ nomen alij factum aiunt à sublimitatibus, quæ Samij dicebantur. nam inde

Iliad.ν.13. Ida uidebatur tota, & Priameia tecta,
Et Graiûm naues.—

Quidam Samon nomen habere putant à Saijs Thracibus, qui eam olim habitauerint, ut & finitimam continentem: siue hi ijdem
Iliad.α.594. cùm Sapæis seu Sintis (.quod Sintias Homerus uocat.) siue diuersi fuerunt. Saiorum meminit Archilochus.

88 Nunc aliquis nostra Saiúm sese aspide iactat,
Quam liqui ad dumum non ego sponte mea.

Zacynthus. Restat de insulis Vlissi subditis Zacynth⁹,
* paulo magis quàm Cephallenia ad occasum & Peloponnesum inclinans. Ambitus eius stadiorū est CLX & amplius. distat à Cephallenia ad LX stadia, syluosa insula, sed fertilis, cum urbe eiusdē nominis memorādā. Hinc ad Hesperides Libyæ stadia sunt ter mille ac CCC. Ab hac & Cephallenia uersus ortum Echinades iacent insulę, quarum una est Dulichium (.nunc Dolicham nominant.) & acu-
Odyss.ο.297. tæ insulæ, quas poëta Thoas uocauit. Dolicha sita est iuxta Oeniades & ostia Acheloi, distans ab Araxo Eleorum promontorio stadijs

Ἐς Σάμον ἔς Ἴμβρον καὶ Λῆμνον ἀμιχθαλόεσσαν.

Καὶ πάλιν.

Μεσσηγὺς τε Σάμοιο, καὶ Ἴμβρου παιπαλοέσσης.

Ἤδει μὲν οὖν αὐτὴν, οὐκ ὠνόμακε δὲ, οὐδ᾽ ἐκαλεῖτο τῷ αὐτῷ ὀνόματι πρότερον, ἀλλὰ Μελάμφυλος, εἶτ᾽ ἀνθεμὶς, εἶτα Παρθενία ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τοῦ Παρθενίου, ὃς Ἴμβρασος μετωνομάσθη. ἐπεὶ οὖν κατὰ τὰ Τρωϊκὰ, Σάμος μὲν, καὶ ἡ Κεφαλληνία ἐκαλεῖτο, καὶ ἡ Σαμοθρᾴκη, οὐ γὰρ ἂν Ἑκάβη εἰσήγετο λέγουσα, ὅτι τοὺς παῖδας αὐτῆς πέρνας, ὃν κε λάβοι, ἐς Σάμον, ἔς τ᾽ Ἴμβρον· ἡ Ἰωνικὴ οὐκ ἀπῴκιστο πω, δῆλον δ᾽ ὅτι ἀπὸ τῶν προτέρων τινὸς τὴν ὁμωνυμίαν ἔσχεν. ἐξ ὧν κἀκεῖνο δῆλον, ὅτι παρὰ τὴν ἀρχαίαν ἱστορίαν ἣν λέγουσιν οἱ φήσαντες μετὰ τὴν Ἰωνικὴν ἀποικίαν, καὶ τὴν Τεμβρίωνος παρουσίαν, ἀποίκους ἐλθεῖν ἐκ Σάμου, καὶ ὀνομάσαι Σάμον τὴν Σαμοθρᾴκην, ὡς οἱ Σάμιοι τοῦτ᾽ ἐπλάσαντο δόξης χάριν. πιθανώτεροι δ᾽ εἰσὶν οἱ ἀπὸ τοῦ Σαμίους καλεῖσθαι τὰ ὕψη φήσαντες εὑρῆσθαι τοὔνομα τὴν νῆσον. ἐντεῦθεν γὰρ ἐφαίνετο πᾶσα μὲν Ἴδη.

Φαίνετο δὲ Πριάμοιο πόλις καὶ νῆες Ἀχαιῶν.

Τινὲς δὲ Σάμον καλεῖσθαι φασὶν, ἀπὸ Σαΐων τῶν οἰκούντων Θρᾳκῶν πρότερον, οἳ καὶ τὴν ἤπειρον ἔχον τὴν προσεχῆ· εἴτε οἱ αὐτοὶ τοῖς Σαπαίοις ὄντες, ἢ τοῖς Σιντοῖς, οὓς Σίντιας καλεῖ ὁ ποιητὴς, εἴθ᾽ ἕτεροι. μέμνηται δὲ τῶν Σαΐων Ἀρχίλοχος.

Ἀσπίδι μὲν Σαΐων τις ἀγάλλεται, ἣν παρὰ θάμνῳ
Ἔντος ἀμώμητον κάλλιπον οὐκ ἐθέλων.

Λοιπὴ δ᾽ ἐστὶ τῶν ὑπὸ τῷ Ὀδυσσεῖ τεταγμένων νήσων ἡ Ζάκυνθος, μικρῷ πρὸς ἑσπέραν μᾶλλον τῆς Κεφαλληνίας κεκλιμένη καὶ τῆς Πελοποννήσου, συνάπτουσα δ᾽ αὐτὴν, πλέον ἐστὶν ὁ κύκλος τῆς Ζακύνθου σταδίων ἑκατὸν ἑξήκοντα. διέχει δὲ καὶ τῆς Κεφαλληνίας ὅσον ἑξήκοντα σταδίους, ὑλώδης μὲν, εὔκαρπος δέ. καὶ ἡ πόλις ἀξιόλογος ὁμώνυμος. ἐντεῦθεν εἰς Ἑσπερίδας τῆς Λιβύης, στάδιοι τρισχίλιοι τριακόσιοι. Καὶ ταύτης δὲ καὶ τῆς Κεφαλληνίας πρὸς ἕω, τὰς Ἐχινάδας ἱδρῦσθαι νήσους συμβέβηκεν, ὧν τότε Δουλίχιόν ἐστι (καλοῦσι δὲ νῦν Δολίχαν) καὶ αἱ ὀξεῖαι καλούμεναι, ἃς ὁ ποιητὴς Θοὰς εἶπε. καὶ ἡ μὲν Δολίχα κεῖται κατὰ Οἰνιάδας καὶ τὴν ἐκβολὴν τοῦ Ἀχελῴου, διέχουσα Ἀράξου τῆς τῶν Ἠλείων ἄκρας σταδίους

δίους ἑκατόν. καὶ αἱ λοιπαὶ δ' Ἐχινάδες πλείους εἰσί, πᾶσαι λυπραὶ καὶ τραχεῖαι, πρὸ τῆς ἐκβολῆς τοῦ Ἀχελώου, πεντεκαίδεκα σταδίους ἀφεστῶσα ἡ ἀπωτάτω, ἡ δ' ἐγγυτάτω πέντε, πελαγίζουσαι πρότερον. ἀλλ' ἡ χοῦς, τὰς μὲν, ἐξηπείρωκεν αὐτῶν ἤδη, τὰς δὲ, μέλλει πολλὴ καταφερομένη. ἥπερ καὶ τὴν Παραχελωῗτιν καλουμένην χώραν, ἣν ὁ ποταμὸς ἐπικλύζει, περιμάχητον ἐποίει τὸ παλαιόν, τοὺς ὅρους συγχέουσα ἀεί, τοὺς ἀποδεικνυμένους τοῖς Ἀκαρνᾶσι καὶ τοῖς Αἰτωλοῖς. ἐκρίνοντο γὰρ τοῖς ὅπλοις, οὐκ ἔχοντες διαιτητάς. ἐνίκων δ' οἱ πλέον δυνάμενοι. ἀφ' ἧς αἰτίας καὶ μῦθος ἐπλάσθη τις, ὡς Ἡρακλέους καταπολεμήσαντος τὸν Ἀχελῷον, καὶ ἐνεγκαμένου τῆς νίκης ἆθλον τὸν Δηϊανείρας γάμον τῆς Οἰνέως θυγατρός, ἣν πεποίηκε Σοφοκλῆς, τοιαῦτα λέγουσαν.

Μνηστὴρ γὰρ ἦν μοι ποταμός, Ἀχελῷον λέγω,
Ὅς μ' ἐν τρισὶ μορφαῖσιν ἐξῄτει πατρός,
Φοιτῶν ἐναργὴς ταῦρος, ἄλλο τ' αἰόλος
Δράκων ἑλικτός, ἄλλο τ' ἀνδρίῳ τύπῳ
Βούκρανος.— —

Προστιθέασι δ' ἔνιοι καὶ τὸ τῆς Ἀμαλθείας τοῦτ' εἶναι λέγοντες κέρας, ὃ ἀπέκλασεν Ἡρακλῆς τοῦ Ἀχελώου, καὶ ἔδωκεν Οἰνεῖ τῶν γάμων ἕδνον. Οἱ δ' εἰκάζοντες ἐξ αὐτῶν τἀληθές, ταύρῳ μὲν ἐοικότα λέγεσθαι τὸν Ἀχελῷον φασί, καθάπερ καὶ τοὺς ἄλλους ποταμούς, ἀπό τε τῶν ἤχων, καὶ τῶν κατὰ τὰ ῥεῖθρα καμπῶν ἃς καλοῦσι κέρατα. δράκοντα δὲ διὰ τὸ μῆκος καὶ τὴν σκολιότητα. βούπρωρον δὲ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, δι' ἣν καὶ ταυρωπόν. τὸν Ἡρακλέα δὲ καὶ ἄλλως εὐεργετικὸν ὄντα, καὶ τῷ Οἰνεῖ κηδεύσαντα, παραχώμασί τε καὶ διοχετείαις βιάσασθαι τὸν ποταμὸν πλημμελῶς ῥέοντα, καὶ πολλὴν τῆς Παραχελωΐτιδος ἀναψύξαι χαριζόμενον τῷ Οἰνεῖ. τοῦτ' εἶναι τὸ τῆς Ἀμαλθείας κέρας. Τῶν δὲ οὖν Ἐχινάδων, καὶ τῶν Ὀξειῶν κατὰ τὰ Τρωϊκὰ Μέγητα ἄρχειν φησὶν Ὅμηρος.

— Ὃν τίκτε Διῒ φίλος ἱππότα Φυλεύς,
Ὅς ποτε Δουλίχιονδ' ἀπενάσσατο πατρὶ χολωθείς.

Πατὴρ δ' ἦν Αὐγέας ὁ τῆς Ἠλείας καὶ τῶν Ἐπειῶν ἄρχων· ὥστ' Ἐπειοὶ τὰς νήσους ταύτας εἶχον οἱ συνεξάραντες εἰς τὸ Δουλίχιον τῷ Φυλεῖ. Αἱ δὲ τῶν Ταφίων νῆσοι, πρότερον δὲ Τηλεβόων, ὧν ἦν καὶ ἡ Τάφος, νῦν δὲ Ταφιοῦσσα καλουμένη, χωρὶς ἦσαν τούτων, οὐ τοῖς διαστήμασιν (ἐγγὺς γὰρ κεῖνται) ἀλλὰ ὑφ' ἑτέροις ἡγεμόσι ταττόμεναι.

Ταφίοις

dijs c. Sed & reliquæ Echinades complures, omnes asperæ atque steriles ante ostia Acheloi iacent, xv stadijs remota inde quæ longissimè, quæ proxima, v, cum quidem antè in alto iacuerit. sed limus aggestus alias iam cum continente coniunxit, alias ei adijciet, copiosè subinde aduectus. Is regionem quoque Paracheloitidem, quam rigat Achelous, antiquitus controuersam fecit, identidem fines Acarnanibus & Aetolis statutos confundēs. itaque armis decernabant, cùm carerent arbitro: ac uincebant, qui plus poterant. Qua de causa etiam fabula confricta fuit, Herculem debellato Acheloo uictoriæ præmium adeptum fuisse nuptias Deianiræ, Oenei filiæ. quam Sophocles ita loquentem facit. Echinades.

Nam nuptias Achelous ambiuit meas
Fluuius, tribus me formis à patre flagitans.
Aliquando taurus euidens, aliâs draco
Maculis uoluminibusque uarius exstitit,
Forma uiri quandoque taurinum caput
Habentis ille uisus.—

Addunt nonnulli fabulæ, Amaltheæ cornu id fuisse, quod defregit Acheloo Hercules, Oeneoque in nuptiarum stipulationem dedit. Qui autem ex fabulis uerum colligunt, tauro similem forma Acheloum aiunt, ut & alios fluuios ob strepitus & flexus alueorum, qui cornua dicuntur draconem, oblongitudinem & obliquitatem: taurina fronte, ob eandem causam quæ ei bouis formam tribuit. Herculem porrò alioquin beneficium, Oenei soceri in gratiam aggeribus & aquæductibus fluuium compescuisse uitiosè fluentem, magnamque Paracheloitidis partem resiccasse. id esse Amaltheæ cornu. Enimuero Echinadibus & Acutis insulis tempore belli Troiani imperasse Megetem Homerus ait;

Quem Phyleus Dijs carus equester procreat olim. Iliad. β. 628.
Is se Dulichium sæuam genitoris ob iram
Contulerat.—.

pater autem Phylei fuit Augeas, Eleæ ditionis & Epeorum princeps. itaque insulas istas Epi tenuerunt, qui cum Phyleo Dulichium migrauerant. Taphiorum porrò insulæ, antè dictæ Teleboarum, quarum fuit etiam Taphos quæ nunc Taphiusa usurpatur, ab his separantur, non interuallo (uicinæ enim sunt.) sed quod alijs ducibus suberant

Taphijs

Taphijs & Telebois. Antè autem Amphitruo cum Cephalo Deionei F. Athenis exsulante eos bello adortus, Cephali imperio
Odyss. α. 182 subiecerat. Poëta Mentæ eos paruisse ait,
Odyss. π. 426. prædones facit, ut & Teleboas uniuersos. Hæc ergo de insulis ante Acarnaniam sitis dicta sint.

Ora Acarnaniæ, & Aetoliæ.

Inter Leucadem porrò & sinum Ambracium mare est paludis instar, quod Myrtuntium appellatur. A' Leucade deinceps sunt Palærus & Alyzia urbes Acarnaniæ. de his Alizia à mari distat xv stadijs. ibi portus est Herculi sacer, eiusque templum. Inde Herculis ærumnas, opus Lysippi, Romam imperatorum quidã transtulit, cùm ob solitudinem alieno situm esset loco. Sequitur Crithota promontorium, Echinades, urbs Astacus, cognominis ei quæ apud Nicomediã & sinum Astacenum singulari numero dicitur. Sed & Crithotæ nomen commune est cum oppidulo in Thracica Chersoneso. Omnia quæ interiacent, commodos habent portus. Sequuntur Oeniadæ, & Achelous. Deinde lacus Oeniadarum, Melite nomine, longus stadia xxx, latus xx. aliusque Cynia ad hunc duplus utraque dimensione. & tertius Vria multo his minor. Cynia sanè in mare exit. reliqui dimidio stadio supra mare iacent. Tum Euenus, ad quem ab Actio stadia IↃCLXX. Post Euenum mons Chalcis, quem Artemidorus Chalceã appellat. deinde Pleuron. post Lycirna pagus, supra quem ad stadia xxx iacet Calydon in mediterraneis. Apud Calydonem fanũ est Lathræi, quasi clandestinum dicas, Apollinis. Sequitur mons Taphiasus. inde urbs Macynia, post Molycrea, ac ponè Antirrhium, Aetoliæ ac Locridis limes, ad quod ab Eueno sunt stadia circiter cxx. Atque Artemidorus quidem Chalcidem siue Chalceam mõtem inter Acheloum & Pleuronem ponit. Apollodorus autem, sicut antè dixi supra Molycriam & Chalcidem & Ta
† phiasum, & Calydonem in medio collocat, Pleuronis autem & Chalcidis. nisi mõs Chalcia ad Pleuronem situs alius est, alia Chalcis
9 ad Molycriam. Est autem etiam iuxta 9 Calydonem palus magna & piscosa, quam possident Romani qui Patris sunt. In mediterraneis apud Acarnaniam Apollodorus quosdam Eurysicheas esse ait. quorum mentionem facit Alcman.

Ταφίοις καὶ Τηλεβόαις. πρότερον μὲν οὖν Ἀμφιτρύων ἐπιστρατεύσας αὐτοῖς μετὰ Κεφάλου τοῦ Δηϊονέως ἐξ Ἀθηνῶν φυγάδος, ἐκείνῳ τὴν ἀρχὴν παρέδωκεν αὐτῶν. ὁ δὲ ποιητὴς ὑπὸ Μέντῃ τετάχθαι φησί, λῃστὰς καλῶν αὐτούς, καθάπερ καὶ τοὺς Τηλεβόας ἅπαντας φησί. τὰ μὲν περὶ τὰς νήσους τὰς πρὸ τῆς Ἀκαρνανίας, ταῦτα. Μεταξὺ δὲ Λευκάδος, καὶ τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου λιμνοθάλαττά ἐστι, Μυρτούντιον λεγομένη. Ἀπὸ δὲ Λευκάδος ἑξῆς Πάλαιρος, καὶ Ἀλυζία τῆς Ἀκαρνανίας εἰσὶ πόλεις, ὧν ἡ Ἀλυζία πεντεκαίδεκα ἀπὸ θαλάττης διέχει σταδίους, καθ' ἥν ἐστι λιμὴν Ἡρακλέους ἱερὸς καὶ τέμενος. ἐξ αὐτοῦ Ἡρακλέους ἄθλους, ἔργα Λυσίππου, μετήνεγκεν εἰς Ῥώμην τῶν ἡγεμόνων τις, παρὰ τόπον κειμένους διὰ τὴν ἐρημίαν. Εἶτα ἄκρα Κριθωτή, καὶ Ἐχινάδες, καὶ πόλις Ἀστακός, ὁμώνυμος τῇ περὶ Νικομήδειαν καὶ τὸν Ἀστακηνὸν κόλπον ἑνικῶς προσλεγομένη. καὶ ἡ Κριθωτὴ δ' ὁμώνυμος πολίχνῃ τῶν ἐν τῇ Θρακίᾳ Χερρονήσῳ. πάντα δ' εὐλίμενα τὰ μεταξύ. εἶτ' Οἰνιάδαι, καὶ ὁ Ἀχελῷος. εἶτα λίμνη τῶν Οἰνιαδῶν Μελίτη καλουμένη, μῆκος μὲν ἔχουσα τριάκοντα σταδίων, πλάτος δὲ εἴκοσι. καὶ ἄλλη Κυνία διπλασία ταύτης, καὶ μήκει καὶ πλάτει. τρίτη δ' Οὐρία πολὺ τούτων μικροτέρα. ἡ μὲν οὖν Κυνία καὶ ἐκδίδωσιν εἰς τὴν θάλατταν. αἱ λοιπαὶ δ' ὑπέρκεινται ὅσον ἡμιστάδιον. εἶθ' ὁ Εὔηνος, εἰς ὃν ἀπὸ τοῦ Ἀκτίου, στάδιοι ἑξακόσιοι ἑβδομήκοντα. μετὰ δὲ τὸν Εὔηνον, τὸ ὄρος ἡ Χαλκίς, ἣν Χαλκίαν εἴρηκεν Ἀρτεμίδωρος. εἶθ' ἡ Πλευρών, εἶθ' ἡ Λυκίρνα κώμη, ἧς ὑπέρκειται Καλυδὼν ἐν τῇ μεσογαίᾳ σταδίους τριάκοντα. περὶ δὲ τὴν Καλυδῶνα ἐστὶ τὸ τοῦ λαθραίου Ἀπόλλωνος ἱερόν. εἶθ' ὁ Ταφίασσος ὄρος. εἶτα Μακυνία πόλις. εἶτα Μολύκρεια, καὶ πλησίον τὸ Ἀντίρριον, τὸ τῆς Αἰτωλίας ὅριον καὶ τῆς Λοκρίδος. εἰς ὃ ἀπὸ τοῦ Εὐήνου στάδιοι περὶ ρ̄ εἴκοσι. Ἀρτεμίδωρος μὲν οὖν περὶ τῆς, εἴτε Χαλκίδος, εἴτε Χαλκίας τοῦ ὄρους, μεταξὺ τοῦ Ἀχελώου καὶ τῆς Πλευρῶνος ἱδρύων αὐτήν. Ἀπολλόδωρος δέ, ὡς πρότερον εἶπον, ὑπὲρ τῆς Μολυκρείας καὶ τὴν Χαλκίδα, καὶ τὸν Ταφίασσον, καὶ τὴν Καλυδῶνα, μεταξὺ ἱδρῦσθαι φησί, τῆς δὲ Πλευρῶνος καὶ τῆς Χαλκίδος. εἰ μὴ ἕτερον θετέον τὸ πρὸς Πλευρῶνι ὄρος Χαλκίαν καλούμενον, εἰ μὴ ἄρα ἕτερον ἢ τὴν Χαλκίδα τὴν πρὸς Μολυκρείαν. Ἔστι δέ τις, καὶ πρὸς τῇ Καλυδῶνι λίμνη μεγάλη καὶ εὔοψος, ἣν ἔχουσιν οἱ ἐν Πάτραις Ῥωμαῖοι. Τῆς δὲ μεσογαίας κατὰ μὲν τὴν Ἀκαρνανίαν Εὐρυσιχέας τινάς φησιν Ἀπολλόδωρος λέγεσθαι, ὧν Ἀλκμὰν μέμνηται.

οὐδ' Εὐρυσυχέος Καλυδωνίου δὲ ποιμήν.
ἀλλὰ Σαρδίων ἀπ' ἄκρας.

Κατὰ δὲ τὴν Αἰτωλίαν ἦν Ὤλενος, ἧς ἐν τῷ Αἰτωλικῷ καταλόγῳ μέμνηται Ὅμηρος. ἴχνη δ' αὐτῆς λείπεται μόνον ἐγγὺς τῆς Πλευρῶνος ὑπὸ τῷ Ἀρακύνθῳ. ἦν δὲ καὶ Λυσιμαχία πλησίον ἠφανισμένη καὶ αὐτὴ κειμένη πρὸς τῇ λίμνῃ τῇ νῦν μὲν Λυσιμαχίᾳ, πρότερον δ' Ὕδρᾳ. μεταξὺ Πλευρῶνος καὶ Ἀρσινόης πόλεως, ἡ κώμη μὲν ἦν πρότερον καλουμένη Κονώπα, κτίσμα δ' ὑπῆρξεν Ἀρσινόης τῆς Πτολεμαίου τοῦ δευτέρου γυναικὸς, ἅμα καὶ ἀδελφῆς, εὐφυῶς ἐπικειμένη πως τῇ τοῦ Ἀχελώου διαβάσει. παραπλήσιον δέ τι καὶ ἡ Πυλήνη τῷ Ὠλένῳ πέπονθεν. ὅταν δὲ φῇ τὴν Καλυδῶνα αἰπεινήν τε, καὶ πετρήεσσαν, ἀπὸ τῆς χώρας δεκτέον. εἴρηται γὰρ ὅτι τὴν χώραν δίχα διελόντες, τὴν μὲν ὀρεινὴν, καὶ ἐπίκτητον, τῇ Καλυδῶνι προσένειμαν, τὴν πεδιάδα δὲ τῇ Πλευρῶνι. Νυνὶ μὲν οὖν ἐκπεπόνηνται, καὶ ἀπηγορεύκασιν ἐκ τῶν συνεχῶν πολέμων, ἥ τ' Ἀκαρνανία, καὶ Αἰτωλοί, καθάπερ καὶ πολλὰ τῶν ἄλλων ἐθνῶν. πλεῖστον μέντοι χρόνον συνέμειναν Αἰτωλοὶ μετὰ τῶν Ἀκαρνάνων πρός τε τοὺς Μακεδόνας καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας, ὕστατα δὲ καὶ πρὸς Ῥωμαίους περὶ τῆς αὐτονομίας ἀγωνιζόμενοι. Ἐπεὶ δὲ καὶ Ὅμηρος αὐτῶν ἐπὶ πολὺ μέμνηται, καὶ οἱ ἄλλοι ποιηταί τε, καὶ συγγραφεῖς, τὰ μὲν, εὐσήμως τε καὶ ὁμολογουμένως, τὰ δ' ἧττον γνωρίμως, καθάπερ τοῦτό που καὶ ἐν τοῖς ἤδη λεχθεῖσι περὶ αὐτῶν ἐπιδέδεικται· προσληπτέον καὶ τῶν παλαιοτέρων τινὰ τῶν ἀρχῆς ἐχόντων τάξιν, ἢ διαπορουμένων. Εὐθὺς ἐπὶ τῆς Ἀκαρνανίας, ὅτι μὲν αὐτὴν ὁ Λαέρτης καὶ οἱ Κεφαλλῆνες κατεκτήσαντο, εἴρηται ἡμῖν. τίνων δὲ κατεχόντων πρότερον, πολλοὶ μὲν εἰρήκασιν· οὐχ ὁμολογούμενα δὲ εἰπόντων, ἐπιφανῆ δὲ, ἀπολείπεταί τις ἡμῖν λόγος διαιτητικὸς περὶ αὐτῶν. Φασὶ γὰρ τοὺς Ταφίους τε, καὶ Τηλεβόας λεγομένους οἰκεῖν τὴν Ἀκαρνανίαν πρότερον, καὶ τὸν ἡγεμόνα αὐτῶν Κέφαλον κατασταθέντα ὑπὸ Ἀμφιτρύωνος κύριον περὶ τὰς Ταφίους νήσους, κυριεῦσαι καὶ ταύτης τῆς χώρας. ἐντεῦθεν δὲ, καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ Λευκάτα νομιζόμενον ἅλμα τούτῳ πρώτῳ προσμυθεύουσιν ὡς προείρηται. Ὁ δὲ ποιητὴς ὅτι μὲν ἦρχον οἱ Τάφιοι τῶν Ἀκαρνάνων πρὶν ἢ τοὺς Κεφαλλῆνας καὶ τὸν Λαέρτην ἐπελθεῖν, οὐ λέγει. ὅτι δ' ἦσαν φίλοι τοῖς Ἰθακησίοις λέγει, ὡς τ' ἢ οὐδ' ὅλως ἐπῆρξαν τῶν τόπων κατ' αὐτὸν, ἢ ἑκόντες παρεχώρησαν, ἢ καὶ συνοίκοι ἐγένοντο.

Non Eurysicheis aut Calydonius pastor,
Sed ab extremis Sardibus.

Ad Aetoliam pertinuit etiam Olenus, cuius in Aetolica recensione meminit Homerus. nunc uestigia duntaxat eius restant prope Pleuronem sub Aracyntho. *Iliad. β. 639.* Fuit etiam Lysimachia in uicinia, ipsa quoque deleta, sita ad paludem quæ nunc Lysimachia, olim Hydra dicebatur. Inter Pleuronem & Arsinoës urbem pagus est, qui quondam dicebatur Conopa, conditus ab Arsinoa Ptolemæi secundi uxore eadem & sorore, cōmodè admodum impositus traiectui Acheloi. Pylenæ idem propè usu uenit, quod Oleno. Iam cum Calydonem saxosam dicit & sublimem: id de regione intelligendum est. Monuimus enim ditione Aetolica in duas partes diuisa, montanam & Epicteton (. hoc est adquisitam.) Calydoni fuisse adsignatam, campestrem Pleuroni. Nunc quidem ob continentia bella Acarnanes, Aetoli, ut & aliȩ gentes, confectæ exhaustæq́ animis ceciderunt. plurimum tamen temporis coniuncti cum Aetolis Acarnanes aduersus Macedonas & alios Grecos, denique etiam contra Romanos bellum pro libertate sustinuerunt. Sed quoniam eorum & Homerus mentionem facit frequentem, & alij poëtæ scriptoresque, partim apertè & confessò; partim obscuriùs: (quemadmodum iam nunc de nostris sermonibus potest intelligi esse demonstratum.) adsumamus quædam de uetustioribus, quæ uel pro principijs usurpare possumus, uel pro disquirendi occasione. Initiò iam à nobis dictum est Acarnaniam fuisse à Laërta & Cephallenibus occupatam. *De Acarnania, & eius uicinia.* Qui uero anteà tenuerint; cùm multi dixerint parum inter se consonantia; satis alioquin aperta: relinquitur nobis quasi arbitrium quoddam de his ferendi facultas. Aiunt Taphios, & eos qui Teleboæ sunt dicti, principio Acarnaniam tenuisse: atque principem ab Amphitruone constitutum Cephalum insularum quæ Tapho sunt propinquȩ, etiam Acarnaniam obtinuisse. huic & saltum à Leucata (. qui creditus fuit.) hinc primo tribuere, ut dixi. At uero Homerus Taphios Acarnanibus imperasse, antequam eò Cephallenos Laertaque ueniret, non dicit. amicos Ithacensium fuisse affirmat. *Odyss. α. 188.* ut aut omnino Homeri ætate non obtinuerint ista loca, aut ultrò cesserint, uel *Odyss. π. 426.* in societatem habitationis eos admiserint.

Videtur autem etiam è Lacedæmone quosdam fuisse in Acarnania inquilinos, cum Icario Penelopes patre eò profectos. Nam in Vlissea quidem Icarium, eiusque fratres uiuos poëta memorat.

Odyss β.52. Icarij patris haud audent accedere ad ædes,
Vt natam arbitrio proprio despondeat ille.

ac de fratribus:

Odyss. οτ.16. Iam pater & fratres pridem quam nubere poscunt.
Eurymacho.——

Neque uerò probabile est eos Lacedæmone habitasse, non enim ad Menelaum diuertisset Telemachus eò profectus. neque alibi eos sedes posuisse perscriptum est. Traditum hoc exstat, Tyndareum & fratrem eius Icarium domo ab Hippocoonte pulsos, ad Thestium Pleuronijs tunc imperantem uenisse, eumque adiuuisse in occupandis multis partibus sitæ trans Acheloum regionis. Tyndareum ducta Leda Thestij filia domum redijsse. Icarium parte Acarnaniæ occupata, è Polycasta Lygæi filia Penelopen, eiusque fratres procreasse. Enimuerò nos denomstrauimus in recensione nauium Acarnanas quoque inter eos numerari, qui expeditioni ad Ilium interfuerint. cùm ibi nominetur & qui Actam incoluerunt, & præterea

Iliad β.634 Epirum, simul oppositas ad litora partes.

Nūquam uerò aut Epirus Acarnaniæ, aut Acta Leucadis nomen tulit. Ephorus Acarnanes interfuisse expeditioni contra Ilium susceptæ negat. Nam Alcmæonem ait Amphiarai F. bello contra Thebanos auxilio Diomedis reliquorumque Epigonorum (. sic eorum progenies nominatur, qui à Polynicis parte bello Thebano perierunt.) obito, feliciterque gesto, cum Diomede conuenisse, altumque esse inimicos Oenei. traditaque Diomedi Aetolia, ipsum in Acarnaniā transiuisse, eamque occupasse. Interim Agamemnonem Argiuos adortum, facilè uictoriam obtinuisse, plerisque cum Diomede ad militiam profectis. Paulo pòst, cùm incidisset expeditio ad Ilium, ueritum Agamemnonem ne ipso absente Diomedes cū comitatu suo rediens (. quem secum magnas habere copias inaudiuerat.) occuparet debitam sibi ditionem, cum alter Adrasti, alter Alcmæonis esset hæres: hæc ergo cogitantem secum Agamemno.

Φαίνονται δὲ καὶ ἐκ Λακεδαίμονός τινες ἐποικῆσαι τὴν Ἀκαρνανίαν, μεθ' Ἰκαρίου τοῦ Πηνελόπης πατρός. καὶ γὰρ τοῦτον καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῆς ζῶντας παραδίδωσιν ὁ ποιητὴς κατὰ τὴν Ὀδύσσειαν.

Οἳ πατρὸς μὲν ἐς οἶκον ἀπερρίγασι νέεσθαι
Ἰκαρίου, ὥς κ' αὐτὸς ἐεδνώσαιτο θύγατρα.

Καὶ περὶ τῶν ἀδελφῶν.

Ἤδη γάρ ῥα πατήρ τε κασίγνητοί τε κέλονται
Εὐρυμάχῳ γήμασθαι.

Οὔτε γὰρ ἐν Λακεδαίμονι πιθανὸν αὐτοὺς οἰκεῖν. οὐ γὰρ ἂν ὁ Τηλέμαχος παρὰ Μενελάῳ κατήγετο, ἀφιγμένος ἐκεῖσε. οὔτ' ἄλλην οἴκησιν παρειλήφαμεν αὐτῶν. Φασὶ δὲ Τυνδάρεων καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἰκάριον, ἐκπεσόντας ὑπὸ Ἱπποκόωντος τῆς οἰκείας, ἐλθεῖν παρὰ Θέστιον τὸν τῶν Πλευρωνίων ἄρχοντα, καὶ συγκατακτήσασθαι τὴν περαίαν τοῦ Ἀχελώου πολλὰ ἐπὶ μέρει. τὸν μὲν οὖν Τυνδάρεων ἐπανελθεῖν οἴκαδε γήμαντα Λήδαν τὴν τοῦ Θεστίου θυγατέρα. τὸν δ' Ἰκάριον ἐπιμεῖναι τῆς Ἀκαρνανίας ἔχοντα μέρος, καὶ τεκνοποιήσασθαι τήν τε Πηνελόπην ἐκ Πολυκάστης τῆς Λυγαίου θυγατρὸς καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῆς. Ἡμεῖς μὲν οὖν ἀπεδείξαμεν ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν νεῶν, καὶ τοὺς Ἀκαρνᾶνας καταριθμουμένους καὶ μετασχόντας τῆς ἐπὶ Ἴλιον στρατείας, ἐν οἷς κατωνομάζοντο οἵ τε τὴν Ἀκτὴν οἰκοῦντες. καὶ ἔτι

Οἵ τ' Ἤπειρον ἔχον ἠδ' ἀντιπέραι' ἐνέμοντο.

οὔτε δ' ἡ Ἤπειρος Ἀκαρνανία ὠνομάζετό πω. οὔθ' ἡ Ἀκτὴ Λευκάς. Ἔφορος δ' οὔ φησι συστρατεῦσαι. Ἀλκμαίωνα γὰρ τὸν Ἀμφιάρεω συστρατεύσαντα μετὰ Διομήδους, καὶ τῶν ἄλλων Ἐπιγόνων, καὶ κατορθώσαντα τὸν πρὸς Θηβαίους πόλεμον, συνελθεῖν Διομήδει, καὶ τιμωρήσασθαι μετ' αὐτοῦ τοὺς Οἰνέως ἐχθρούς· παραδόντα δ' ἐκείνῳ τὴν Αἰτωλίαν, αὐτὸν εἰς Ἀκαρνανίαν παρελθεῖν, καὶ ταύτην καταστρέψασθαι. Ἀγαμέμνονα δ' ἐν τούτῳ τοῖς Ἀργείοις ἐπιθέμενον, κρατῆσαι ῥᾳδίως, τῶν πλείστων τοῖς περὶ Διομήδη συνακολουθησάντων. Μικρὸν δ' ὕστερον ἐπιπεσούσης τῆς ἐπ' Ἴλιον ἐξόδου, δείσαντα μὴ ἀπόντος αὐτοῦ κατὰ τὴν στρατείαν ἐπανελθόντες οἴκαδε οἱ περὶ τὸν Διομήδη (καὶ γὰρ ἀκούεσθαι περὶ αὐτοὺς μεγάλην συνεστραμμένην δύναμιν.) κατάσχοιεν τὴν μάλιστα προσήκουσαν αὐτοῖς ἀρχήν· τὸν μὲν γὰρ Ἀδράστου, τὸν δὲ τοῦ πατρὸς εἶναι κληρονόμον. ταῦτα δὴ διανοηθέντα, καλεῖν αὐτοὺς

καλοῦντά τε τὴν τοῦ Ἄργους ἀπόληψιν, καὶ τὴν κοινωνίαν τοῦ πολέμου. τὸν μὲν οὖν Διομήδην πεισθέντα μετασχεῖν τῆς στρατείας, τὸν δὲ Ἀλκμαίων' ἀγανακτοῦντα μὴ φροντίσαι· διὰ δὲ τοῦτο μηδὲ κοινωνῆσαι τῆς στρατείας μόνους τοὺς Ἀκαρνᾶνας τοῖς Ἕλλησι. τούτοις δ' ὡς εἰκὸς τοῖς λόγοις ἐπακολουθήσαντες οἱ Ἀκαρνᾶνες, σοφίσασθαι λέγονται Ῥωμαίους, καὶ τὴν αὐτονομίαν παρ' αὐτῶν ἐξανύσασθαι· λέγοντες, ὡς οὐ μετάσχοιεν μόνοι τῆς ἐπὶ τοὺς προγόνους τοὺς ἐκείνων στρατείας. οὔτε γὰρ ἐν Αἰτωλικῷ καταλόγῳ φράζοιντο, οὔτε ἰδίᾳ. οὐδὲ γὰρ ὅλως τοὔνομα τοῦτ' ἐμφέροιτο ἐν τοῖς ἔπεσιν. ὁ μὲν οὖν Ἔφορος πρὸ τῶν Τρωϊκῶν ἤδη τὴν Ἀκαρνανίαν ὑπὸ τῷ Ἀλκμαίωνι ποιήσας, τό, τε Ἄργος τὸ Ἀμφιλοχικὸν ἐκείνου κτίσμα ἀποφαίνει, καὶ τὴν Ἀκαρνανίαν ὠνομάσθαι φησὶν ἀπὸ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ Ἀκαρνᾶνος, Ἀμφιλόχους δ' ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ Ἀμφιλόχου. ὥστε ἐκπίπτει εἰς τὰ παρὰ τὴν Ὁμηρικὴν ἱστορίαν λεγόμενα. Θουκυδίδης δὲ τὸν Ἀμφίλοχον, καὶ ἄλλοι, ἀπὸ τῆς στρατείας τῆς Τρωϊκῆς ἐπανιόντα, οὐχ ἀρεσκόμενον τοῖς ἐν Ἄργει, ταύτην οἰκῆσαι φησὶ τὴν χώραν, οἱ μὲν κατὰ διαδοχὴν ἥκοντα τῆς τοῦ ἀδελφοῦ δυναστείας, οἱ τ' ἄλλως. Καὶ ἰδίᾳ μὲν περὶ Ἀκαρνάνων ταῦτα λέγοιτ' ἄν. κοινῇ δ' ὅσα καὶ τοῖς Αἰτωλικοῖς συμπλέκεται νῦν ἐροῦμεν, τὰ Αἰτωλικὰ λέγοντες ἐφ' ἑξῆς ὅσα προσλαβεῖν τοῖς εἰρημένοις ἔγνωμεν. Τοὺς δὲ Κουρῆτας τῶν μὲν Ἀκαρνᾶσι, τῶν δ' Αἰτωλοῖς προσνεμόντων, καὶ τῶν μὲν ἐκ Κρήτης, τῶν δ' ἐξ Εὐβοίας τὸ γένος εἶναι φασκόντων· ἐπειδὴ καὶ Ὅμηρος αὐτῶν μέμνηται, τὰ παρ' ἐκείνου πρῶτον ἐπισκεπτέον. Οἴονται δ' αὐτὸν λέγειν Αἰτωλοὺς μᾶλλον ἢ Ἀκαρνᾶνας, εἴπερ οἱ Παρθαονίδαι ἦσαν,

Ἄγριος ἠδὲ Μέλας, τρίτατος δ' ἦν ἱππότα Οἰνεύς.

ᾤκεον δ' ἐν Πλευρῶνι καὶ αἰπεινῇ Καλυδῶνι:

αὗται δ' εἰσὶν Αἰτωλικαὶ πόλεις ἀμφότεραι, καὶ φέρονται ἐν τῷ Αἰτωλικῷ καταλόγῳ. ὥστε ἐπεὶ τὴν Πλευρῶνα οἰκοῦντες φαίνονται κατ' αὐτὸν οἱ Κουρῆτες, Αἰτωλοὶ ἂν εἶεν. Οἱ δ' ἀντιλέγοντες τῷ τρόπῳ τῆς φράσεως παράγονται, ὅταν φῇ.

Κουρῆτές τ' ἐμάχοντο, καὶ Αἰτωλοὶ μενεχάρμαι
Ἀμφὶ πόλιν Καλυδῶνα.—

οὐδὲ γὰρ ἂν κυρίως εἰπεῖν ὅτι, ἐμάχοντο Βοιωτοὶ καὶ Θηβαῖοι πρὸς ἀλλήλους, οὐδ' Ἀργεῖοι καὶ Πε-

gamemnonem, eos ad Argos recipiendum, & belli societatem uocauisse. proinde Diomedem passum sibi hoc persuaderi, ac belli in societatem uenisse: Alcmæonem indignatione motum, contemtui rem habuisse. ideò solos Acarnanes cum Grecis in nullam eius expeditionis partem uenisse. Verisimile est Acarnanes hanc secutos narrationem, callidè eo perduxisse Romanos, ut ab ijs obtinerent liberum patriarum legum usum: quòd se solos non interfuisse bello contra Romanorum maiores gesto dicerent. ut qui neq; in Aetolico censu, neque seorsim, neque omnino in uersibus Homericis commemorarentur. At enim Ephorus Acarnaniam iam ante bellum Troianum Alcmęoni adsignās, cùm Argos Amphilochicū ab eo dicit conditum, tum Acarnaniam nominatam à filio eius Acarnane, Amphilochosq; à fratre Amphilocho. itaq; excidit in ea, quæ secus narrantur quàm Homerica fert historia. Thucydides, alijque Amphilochum aiunt à bello Troiano reuersum, cum res Argis è non probarentur, istam incoluisse regionem: siue quòd fratris in possesionem succederet, siue aliter. Atque hæc sunt quæ peculiariter de Acarnania dici poterant. Nunc proinde communiter ea referemus quę cum Aetolicis implicantur, Aetolica ordine narrantes, quæ uisum fuit dictis adiungere. Quoniam uerò Curetes alij Acarnanibus, alij Aetolis adscribunt, alij è Creta, alij ex Eubœa genus eorum deducunt: Homerus autem quoque eorum meminit: primùm ea cōsiderabimus, quæ apud hunc habentur. Sunt qui putant Aetolos potiùs quam Acarnanes eos perhiberi, siquidem Io Parthaonidæ erant

lib. II. (beside "Thucydides")

Aetoli. Curetes. (beside "Quoniam uerò Curetes")

Io *Iliad. ξ. 115.*

Agrius, atq; Melas, & equester tertius Oeneus,
Atque hi Pleuronem & celsam Calydona tenebant:

quæ quidem urbes sunt Aetolicæ ambæ, & referuntur in catalogo Aetolico. ut cum Pleuronij ab Homero Curetes dicuntur, appareat de eius sententia Curetas fuisse Aetolos. Qui huic opinioni repugnant, modo loquendi abducuntur, cum Homerus dicat: *Iliad. β. 639.*

Pugnabant Curetes, & Aetoli armipotentes *Iliad. ι. 525.*
Iuxta urbem Calydona.—

quasi propriè hoc non dicatur, pugnabant inter se Bœoti & Thebani, aut Argiui & Pe-

& Peloponnesij. Atqui suprà docuimus, Homericum esse hunc loquendi modum, etiam apud alios tritum poetas. Itaque his facilè responderimus. Illud uerò ipsi dicant, qui Pleuronios non Aetolos, neque Aetolorum gentiles inter Aetolos poëta recensuerit. Ephorus Aetolos gentem ait fuisse, quæ nunquam alijs paruerit, sed toto quod memoratur tempore indomita manserit. Ob locorum autē difficultates, & bellicam exercitationem Curetes ab initio omnem istam tenuisse regionem. Cùm autem Elide profectus Aetolus Endymionis F. bellis eos superasset: Curetas concessisse in Acarnaniam que nunc uocatur: Aetolos autem cum Epeis postliminio reuersos, decem in Aetolia urbes antiquissimas cōdidisse. Decima pòst ætate Elidem ab Oxylo Aemonis F. ex Aetolia eo profectò fuisse conditam. Huius rei testimonia apponit inscriptiones. quarum una in Thermis Aetoliæ, ubi comitia creandis magistratibus patrio more Aetoli habēt, basi imaginis Aetoli insculpta, sic habet.

Alphei ad latices qui quondam condidit urbem,
Eductum pisæ non procul à stadijs.
Endymionis natum, uirtutis monimentum
Aetoli Aetolum sic posuere suæ.

Altera in foro Eleorum, inscripta statuæ Oxyli.

Aetolus quōdam indigenā populum huncce relinquens
Terram Curetum Marte fero obtinuit.
Aetate ast decima post Oxylus Aemone natus
Vrbem hanc splendori restituit ueterem.

Enimuero cognationem Eleorum & Aetolorum mutuam rectè ex epigrammatis hisce Ephorus arguit. quorum utroque non cognatio tantum indicatur, sed etiam unam gentem alterius autorem, idque uicissim fuisse. itaque mendacij probè conuincit eos qui Eleos Aetolorum colonos, non itē Aetolos Eleorum esse dicunt. Discrepantium autem dictorum hæc eandem uidetur admisisse, quam de oraculo Delphico ostēdimus. Cùm enim dixisset, toto illo quod memoratur tempore Aetoliam inuiolatam mansisse, & Curetas eam iam inde ab initio tenuisse: id quod

καὶ Πελοποννήσιοι. Ἐδείχθη δ' ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, ὅτι ὁμηρικόν ἐστι τὸ ἔθος τῆς φράσεως, καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων ποιητῶν τεθρυλημένον. πρὸς μὲν οὖν εὐαπολόγητον. ἐκεῖνοι δὲ λεγέτωσαν, πῶς ἂν μὴ ὁμοεθνεῖς ὄντας μηδ' Αἰτωλοὺς τοὺς Πλευρωνίους ἐν τοῖς Αἰτωλοῖς κατέλεγεν. Ἔφορος δὲ τοὺς Αἰτωλοὺς ἔθνος εἰπὼν μηδεπώποτε γεγενημένον ὑφ' ἑτέροις, ἀλλὰ πάντα τὸν μνημονευόμενον χρόνον μεμενηκὸς ἀπόρθητον. διά τε τὰς δυσχωρίας τῶν τόπων, καὶ διὰ τὴν περὶ τὸν πόλεμον ἄσκησιν, ἐξ ἀρχῆς μέν φησιν ἅπασαν τὴν χώραν Κουρῆτας κατασχεῖν. ἀφικομένου δ' ἐξ Ἤλιδος Αἰτωλοῦ τοῦ Ἐνδυμίωνος, καὶ τοῖς πολέμοις κρατοῦντος αὐτῶν, τοὺς μὲν Κουρῆτας εἰς τὴν νῦν καλουμένην Ἀκαρνανίαν ὑποχωρῆσαι, τοὺς δ' Αἰτωλοὺς συγκατελθόντας Ἐπειοῖς, τὰς ἀρχαιοτάτας κτίσαι τῶν ἐν Αἰτωλίᾳ πόλεων δέκα. τῇ δ' ὕστερον δεκάτῃ γενεᾷ τὴν Ἦλιν ὑπὸ Ὀξύλου τοῦ Αἵμονος συνοικισθῆναι, περαιωθέντος δ' ἐκ τῆς Αἰτιλίας. παρατίθησι δὲ, καὶ τὰ τούτων μαρτύρια τὰ ἐπιγράμματα· τὸ μὲν ἐν Θέρμοις τῆς Αἰτωλίας, ὅπου τὰς ἀρχαιρεσίας ποιεῖσθαι πάτριον αὐτοῖς ἐστιν ἐγκεχαραγμένον τῇ βάσει τῆς Αἰτωλοῦ εἰκόνος.

Χώρης οἰκιστῆρα παρ' Ἀλφειοῦ ποτε δίναις
Τρεφθέντα σταδίων γείτον' Ὀλυμπιάδος,
Ἐνδυμίωνος παῖδ' Αἰτωλὸν τόνδ' ἀνέθηκαν
Αἰτωλοὶ σφετέρας μνῆμ' ἀρετῆς ἐσορᾶν.

Τὸ δ' ἐν τῇ ἀγορᾷ τῶν Ἠλείων ἐπὶ τῷ Ὀξύλου ἀνδριάντι.

Αἰτωλός ποτε τόνδε λιπὼν αὐτόχθονα δῆμον
Κτήσατο Κουρῆτιν γῆν δορὶ πολλὰ καμών.
Τῆς δ' αὐτῆς γενεᾶς δεκατόσπορος Αἵμονος υἱὸς
Ὄξυλος ἀρχαίην ἔκτισε τήνδε πόλιν.

Τὴν μὲν οὖν συγγένειαν τὴν πρὸς ἀλλήλους, τῶν τε Ἠλείων, καὶ τῶν Αἰτωλῶν ὀρθῶς ἐπισημαίνεται διὰ τῶν ἐπιγραμμάτων, ἐξομολογουμένων ἀμφοῖν, οὐ τὴν συγγένειαν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀρχηγέτας ἀλλήλων εἶναι. δι' οὗ καλῶς ἐξελέγχει ψευδομένους τοὺς λέγοντας, τῶν μὲν Αἰτωλῶν ἀποίκους εἶναι τοὺς Ἠλείους, μὴ μέντοι τῶν Ἠλείων τοὺς Αἰτωλούς. Τὴν δ' ἀνομολογίαν τῆς γραφῆς, καὶ τῆς ἀποφάσεως, φαίνεται τὴν αὐτὴν ἐπιδεικνύμενος κἀνταῦθα, ἣν περὶ τοῦ μαντείου τοῦ ἐν Δελφοῖς παρεστήσαμεν. Εἰπὼν γὰρ ἀπόρθητον ἐκ τοῦ μνημονευομένου χρόνου παντὸς τὴν Αἰτωλίαν, εἰπών τε, καὶ ἐξ ἀρχῆς τὴν χώραν ταύτην τοὺς Κουρῆτας κατασχεῖν, ὤφειλε

ἔφη μέν τοί γε τοῖς εἰρημένοις, ἀκόλουθον ἐπιφέρειν, ὅτι οἱ Κουρῆτες διέμειναν ἕως εἰς αὐτὸν κατέχοντες τὴν Αἰτωλίαν γῆν. οὕτω γὰρ ἔμελλεν ἀπόρθητός τε, καὶ ὑπ' ἄλλοις οὐδέ ποτε γεγονυῖα ὀρθῶς λεχθήσεσθαι. ὁ δ' ἐκλαθόμενος τῆς ὑποσχέσεως οὐ τοῦτ' ἐπιφέρει, ἀλλὰ τοὐναντίον· ὡς ἀφικομένου ἐξ Ἤλιδος Αἰτωλοῦ, καὶ τοῖς πολέμοις κρατοῦντος αὐτῶν, οἱ Κουρῆτες ἀπῆλθον εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν. τί οὖν ἄλλο πορθήσεως ἴδιον, ἢ τὸ πολέμῳ κρατηθῆναι, καὶ τὴν χώραν ἐκλιπεῖν; τοῦτο δὲ τὸ ἐπίγραμμα μαρτυρεῖ τὸ παρὰ τοῖς Ἠλείοις· ὁ γὰρ Αἰτωλός φησι

κτήσατο Κουρῆτιν γῆν, δορὶ πολλὰ καμών.

Ἴσως δέ τις ἂν φαίη λέγειν αὐτὸν ἀπόρθητον τὴν Αἰτωλίαν, ἀφ' οὗ τοὔνομα τοῦτ' ἔσχε μετὰ τὴν Αἰτωλοῦ παρουσίαν. ἀλλ' ἀφῄρηται καὶ τοῦ νοήματος τὸν λόγον, φήσας ἐν τοῖς ἐφεξῆς, τὸ μὲν πλεῖστον τοῦ λαοῦ τοῦ διαμένοντος ἐν τοῖς Αἰτωλοῖς, τοῦτο εἶναι τὸ τῶν Ἐπειῶν λέγων, συμμιχθέντων δ' αὐτοῖς ὕστερον Αἰολέων, τῶν ἅμα Βοιωτοῖς ἐκ Θετταλίας ἀναστάντων, κοινῇ μετὰ τούτων τὴν χώραν κατασχεῖν. Ἆρ' οὖν ἐστι χωρὶς πολέμου τὴν ἀλλοτρίαν ἐπελθόντας, συγκατανείμασθαι τοῖς ἔχουσι, μηδὲν δεομένοις κοινωνίας τοιαύτης; ἢ τοῦτο μὲν οὐ πιστόν· τὸ δὲ, κρατουμένοις τοῖς ὅπλοις ἐπίσης συμβῆναι πιστόν. τί οὖν ἄλλο πόρθησις, ἢ τὸ κρατεῖσθαι τοῖς ὅπλοις; καὶ Ἀπολλόδωρος δὲ εἴρηκεν ἐκ τῆς Βοιωτίας ἀπελθόντας Ὕαντας ἱστορεῖσθαι, καὶ ἐποίκους τοῖς Αἰτωλοῖς γενομένους. ὁ δ' ὥσπερ κατωρθωκὼς ἐπιλέγει. ὅτι ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα διακριβοῦν εἰώθαμεν, ὅταν ἢ τι τῶν πραγμάτων παντελῶς ἀπορούμενον, ἢ ψευδῆ δόξαν ἔχον. Τοιοῦτος δ' ὢν Ἔφορος ἑτέρων ὅμως κρείττων ἐστί. καὶ αὐτὸς ὁ ἐσπουδασμένος οὕτως ἐπαινέσας αὐτὸν Πολύβιος, καὶ φήσας περὶ τῶν Ἑλλανικῶν καλῶς μὲν Εὔδοξον, κάλλιστα δ' Ἔφορον ἐξηγεῖσθαι περὶ κτίσεων, συγγενειῶν, μεταναστάσεων, ἀρχηγετῶν· ἡμεῖς δέ, φησι, τὰ νῦν ὄντα δηλώσομεν, καὶ περὶ θέσεως τόπων, καὶ διαστημάτων. τοῦτο γάρ ἐστιν οἰκειότατον χωρογραφίᾳ. Ἀλλὰ μὴν σύ γε ὦ Πολύβιε ὁ τὰς τῶν ἄλλων δογματικὰς ἀποφάσεις περὶ τῶν διαστημάτων εἰσάγων, οὐκ ἐν τοῖς ἔξω τῆς Ἑλλάδος μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς, καὶ διδοὺς εὐθύνας, τὰς μὲν, Ποσειδωνίῳ, τὰς δ' Ἀρτεμιδώρῳ, τὰς δ' ἄλλοις πλείοσι, καὶ ἡμῖν οὖν συγγνώμην ἔχειν, καὶ οὐ δυσχεραίνειν δεῖ, παρὰ τῶν τοιούτων μεταφέρουσι τὴν πολλὴν ἱστορίαν, ἐάν τι πταί-

id quod ex dictis consequebatur inferre debuit, Curetes Aetoliam usque ad ipsius tempora tenuisse. sic enim rectè poterat pronunciari, semper uastationis immunem mansisse, & nunquam in aliorum potestatem uenisse. Ille autem oblitus promissi sui, non isthuc infert, sed contrarium: uenisse nimirum Elide Aetolum, & Curetas ab eo bellis uictos in Acarnaniam concessisse. Quid uerò aliud proprium est euastationis, quàm bello uictum regionem deserere? Hoc autem inscriptio ista apud Eleos testatur, de Aetolo dicens

Curetum terram Marte fero obtinuit.

Fortasis autem dicat aliquis, intelligere eum Aetoliam uastationis expertem fuisse ex quo ab aduentu Aetoli sic nominata fuit. Sed & huius sententiæ rationem ipse sustulit, mox scribens maiorem partem gẽtis quæ in Aetolia permansit, fuisse Epeos, quibus admixti deinde fuerint Aeolenses & Bœoti unà cum his è Thessalia pulsi, regionemq́ue cum illis æquo iure tenuerint. An uerò absque bello fieri potest, ut qui in alienam ueniunt ditionem cum possidentibus eius communionem ineant, nihil eam requirentibus possessoribus? Id quidem credibile non est; credibile, uictores cum uictis pacto communicare regionem. Quid autem est uastari aliud, quam armis uinci. Sed & Apollodorus tradidit Hyātes memorari qui è Bœotia profecti Aetolorum sint facti inquilini. Tamen Ephorus, quasi re præclarè gesta, addit hanc se accurationem adhibere solere, cùm aut dubia omnino res est, aut falsa de ea obtinet opinio. Talis cùm sit Ephorus, aliis tñ est melior. & ipse Polybius ita studiosè eũ laudans, dicensq́ de reb. Gręcis Eudoxũ bellè, Ephorũ optimè scripsisse de origine urbiũ, cognationibus, migrationibꝰ, ducib. atq́ autoribꝰ: nos aũt (.inqt.) ea q̃ nũc sunt indicabimus, situsq́ locorũ & interualla exponemus, quod maximè proprium est descriptioni regionũ. Proinde tu, Polybi, qui aliorum de spaciis sententias atque dicta producis non modò de his quæ extra Græciam sunt, sed de ipsa etiam Græcia: & nunc Posidonium, nunc Artemidorum, modò plures alios reos facis: nobis quoque ueniam debes parare, ne quis iniquior sit nobis narrationem copiosam è talibus scriptoribus transferentibus, sicubi la-

bimus: contentique sint lectores, si pleraque melius quam ab alijs factũ explicamus, aut prætermissa ignoratione aliorum ipsi apponimus. Porro autem de Curetibus etiam ea dicuntur, quæ Aetolorum & Acarnanum historiæ alia magis, alia minus conueniant. Viciniora ei sunt, qualia antè retulimus, Curetes eam regionem quę nunc Aetolia dicitur inhabitasse: Aetolos autem duce Aetolo superuenisse, eosq; in Acarnaniam expulisse. Item hæc, Pleuroniam à Curetibus habitatam fuisse, & Curetidem dictam: Aeolenses uerò superuenientes eam pulsis incolis obtinuisse. Archemacus Euboënsis Curetas ait Chalcidem incoluisse, cumque continenter de Lelanto campo dimicarent, anterioreque eos coma hostes appræhenderent & prosternerẽt, comam alere in occipite, radere sinciput instituisse: atque ideò Curetas à Kura, quæ est tonsura, dictos: migrauisse autem in Aetoliam, & loca circa Pleuronem obtinuisse. Eos autem qui trans Acheloum habitabant, quia caput non tonderent, Acarnanas dictos fuisse. Alij utranque gentem suum ab heroë aliquo nomen habuisse putant. Sunt qui è Curio monte Curetas appellatos sentiunt, qui est supra Pleuronem situs: & esse eos Aetolicam gentem, ut sunt etiam Sophienses, Agræi, Eurytanes, plures. Diuisa autem, ut docuimus, Aetolia in duas partes, quæ circa Calydonem erant, Oeneum tenuisse aiunt. Pleuroniæ quoque partem Parthaonidas & Agrium cum suis habuisse, qui quidem

Iliad. ξ. 115. Vrbem Pleuronem, & celsam Calydona tenebant.

tamen Pleuroniam occupatam fuisse à Thestio Oenei socero, Althææ patre, duce Curetum. Cùm autem incidisset Thestiadis bellum contra Oeneum & Meleagrum de parte ut apparet regionis: (poëta causam

Iliad. ι. 544. belli fuisse caput apri & exuuium dicit, ad Calydonij apri fabulam alludens.) ita scribit:

ibid. 525. Pugnabant Curetes & Aetoli armipotentes,

Hæc ergo sunt uiciniora. Remotiora ab instituto sunt ea, quæ ob uocis ambiguitatem huc referuntur Curetica & de Curetibus: quasi uerò ad hos pertineant, qui Aetoliam & Acarnaniam incolebant: cum ab ijs aliena,

Curetes Corybantes.

ωμεν, ἀλλ' ἀγαπᾶμεν, ἐὰν τὰ πλέω τῶν εἰρημένων ἑτέροις ἄμεινον λέγωμεν, ἢ τὰ παραλειφθέντα κατ' ἄγνοιαν προστιθῶμεν. Περὶ δὲ Κουρήτων ἔτι, καὶ τὰ τοιαῦτα λέγεται, τὰ μὲν ἐγγυτέρω ὄντα τῆς περὶ Αἰτωλῶν, καὶ Ἀκαρνάνων ἱστορίας, τὰ δ' ἀπωτέρω. ἐγγυτέρω μὲν τὰ τοιαῦτα οἷα προείρηται, ὅτι τὴν χώραν ἣ νῦν Αἰτωλία καλεῖται, Κουρῆτες ᾤκουν. ἐλθόντες δ' οἱ Αἰτωλοὶ μετὰ Αἰτωλοῦ, τούτους ἐξέβαλον εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν. καὶ ἔτι τὰ τοιαῦτα, ὅτι τὴν Πλευρωνίαν ὑπὸ Κουρήτων οἰκουμένην, καὶ Κουρῆτιν προσαγορευομένην, Αἰολεῖς ἐπελθόντες ἀφείλοντο, τοὺς δὲ κατέχοντας ἐξέβαλον. Ἀρχέμαχος δ' ὁ Εὐβοεὺς φησὶ τοὺς Κουρῆτας ἐν Χαλκίδι συνοικῆσαι. συνεχῶς δὲ περὶ τοῦ Ληλάντου πεδίου πολεμοῦντας, ἐπειδὴ οἱ πολέμιοι τῆς κόμης ἐδράττοντο τῆς ἔμπροσθεν, καὶ κατέσπων αὐτούς, ὄπισθεν κομῶντας γενέσθαι, τὰ δ' ἔμπροσθεν κείρεσθαι. διὸ καὶ Κουρῆτας ἀπὸ τῆς κουρᾶς κληθῆναι, μετοικῆσαι δ' εἰς τὴν Αἰτωλίαν, καὶ κατασχόντας τὰ περὶ Πλευρῶνα χωρία. τοὺς δὲ πέραν οἰκοῦντας τοῦ Ἀχελώου, διὰ τὸ ἀκουρεῖς φυλάττειν τὰς κεφαλάς, Ἀκαρνᾶνας καλεῖσθαι. Ἔνιοι δ' ἀπὸ ἥρωος τοὔνομα σχεῖν ἑκάτερον τὸ φῦλον. οἱ δ' ἀπὸ τοῦ ὄρους τοῦ Κουρίου τοὺς Κουρῆτας ὀνομασθῆναι, τοῦ ὑπερκειμένου τῆς Πλευρῶνος· εἶναι τε φῦλον τι Αἰτωλικὸν τοῦτο, ὡς Σωφιεῖς, καὶ Ἀγραίους, καὶ Εὐρυτᾶνας, καὶ ἄλλα πλείω. Ὡς δ' εἴρηται τῆς Αἰτωλίας δίχα διῃρημένης, τὰ μὲν περὶ Καλυδῶνα τὸν Οἰνέα ἔχειν φασί. τῆς δὲ Πλευρωνίας μέρος μέν τι, καὶ τοὺς Παρθαονίδας ἔχειν τοὺς περὶ τὸν Ἄγριον, οἳ περ

ᾤκεον ἐν Πλευρῶνι καὶ αἰπεινῇ Καλυδῶνι.

Ἐπικρατεῖν μέντοι Θέστιον τῆς Πλευρωνίας, τὸν πενθερὸν τοῦ Οἰνέως, Ἀλθαίας δὲ πατέρα, ἡγούμενον τῶν Κουρήτων. πολέμου δ' ἐμπεσόντος τοῖς Θεστιάδαις πρὸς Οἰνέα, καὶ Μελέαγρον, ὁ μὲν ποιητὴς ἀμφὶ τοῦ συὸς κεφαλῇ, καὶ δέρματι, κατὰ τὴν περὶ τοῦ κάπρου μυθολογίαν, ὡς δὲ τὸ εἰκὸς περὶ μέρους τῆς χώρας. οὕτω δὴ λέγεται.

Κουρῆτές τ' ἐμάχοντο, καὶ Αἰτωλοὶ μενεχάρμοι.

Ταῦτα μὲν τὰ ἐγγυτέρω. Τὰ δ' ἀπωτέρω τῆς ὑποθέσεως ταύτης, ἄλλως δὲ διὰ τὴν ὁμωνυμίαν εἰς ταυτὸν ὑπὸ τῶν ἱστορικῶν ἀγόμενα, ἅπερ Κουρητικὰ μὲν καὶ περὶ Κουρήτων λέγεται, ὁμοίως, ὥσπερ καὶ τὰ περὶ τῶν τὴν Αἰτωλίαν καὶ τὴν Ἀκαρνανίαν οἰκησάντων· ἐκείνων μὲν διὰ

διαφορὰν, ἔοικε δὲ μᾶλλον τῷ περὶ Σατύρων καὶ Σειληνῶν καὶ Βακχῶν καὶ Τιτύρων λόγῳ. τοιούτους γάρ τινας δαίμονας ἢ προπόλους θεῶν τοὺς Κουρῆτας φασίν. οἱ δὲ παραδόντες τὰ Κρητικὰ, καὶ τὰ Φρύγια ἱερουργίαις τισὶν ἐμπεπλεγμένοι, ταῖς μὲν μυστικαῖς, ταῖς δ' ἄλλως, περί τε τὴν τοῦ Διὸς παιδοτροφίαν τὴν ἐν τῇ Κρήτῃ, καὶ τοὺς τῆς μητρὸς τῶν θεῶν ὀργιασμοὺς ἐν τῇ Φρυγίᾳ, καὶ τοῖς περὶ τὴν Ἴδην τὴν Τρωϊκὴν τόποις. τοσαύτη δ' ἐστὶν ἐν τοῖς λόγοις τούτοις ποικιλία, τῶν μὲν, τοὺς αὐτοὺς τοῖς Κουρῆσι τοὺς Κορύβαντας καὶ Καβείρους καὶ Ἰδαίους Δακτύλους, καὶ Τελχῖνας ἀποφαινόντων, τῶν δὲ, συγγενεῖς ἀλλήλων καὶ μικράς τινας αὐτῶν πρὸς ἀλλήλους διαφορὰς διαστελλόντων. ὡς δὲ τύπῳ εἰπεῖν, καὶ ἐπὶ τὸ πλέον ἅπαντας ἐνθουσιαστικούς τινας καὶ Βακχικοὺς, καὶ ἐνοπλίῳ κινήσει, μετὰ θορύβου, καὶ ψόφου, καὶ κυμβάλων, καὶ τυμπάνων, καὶ ὅπλων, ἔτι δ' αὐλοῦ, καὶ βοῆς ἐκπλήττοντας κατὰ τὰς ἱερουργίας ἐν σχήματι διακόνων τε, καὶ τὰ ἱερὰ τρόπον τινὰ κοινοποιεῖσθαι ταῦτά τε, καὶ τῶν Σαμοθρακῶν, καὶ τὰ ἐν Λήμνῳ, καὶ ἄλλα πλείω. διὰ τὸ τοὺς προπόλους λέγεσθαι τοὺς αὐτούς. Ἔστι μὲν οὖν θεολογικὸς πᾶς ὁ τοιοῦτος τρόπος τῆς ἐπισκέψεως, καὶ οὐκ ἀλλότριος τῆς τοῦ φιλοσόφου θεωρίας. Ἐπειδὴ δὲ ὁμωνυμία τῶν Κουρήτων καὶ οἱ ἱστορικοὶ συνήγαγον εἰς ἓν τὰ ἀνόμοια, οὐδ' αὐτὸς ὀκνήσαιμ' ἂν εἰπεῖν περὶ αὐτῶν ἐπὶ πλέον ἐν παραβάσει, προσθεὶς τὸν οἰκεῖον τῇ ἱστορίᾳ φυσικὸν λόγον. Καίτοι τινὲς καὶ συνοικειοῦν βούλονται ταῦτ' ἐκείνοις· καὶ τυχὸν ἴσως ἔχοντάς τι πιθανοῦ. θηλυστολοῦντας γὰρ ὡς αἱ κόραι, τοὔνομα σχεῖν τοῦτο, τοὺς περὶ τὴν Αἰτωλίαν φασίν. εἶναι γὰρ καὶ τινα τοιοῦτον ζῆλον ἐν τοῖς Ἕλλησι, καὶ Ἰάονας ἑλκεχίτωνας εἰρῆσθαι, καὶ τοὺς περὶ Λεωνίδαν κτενιζομένους, ὅτ' ἐξίασιν εἰς τὴν μάχην, καταφρονηθῆναι λέγουσιν ὑπὸ τῶν Περσῶν, ἐν δὲ τῇ μάχῃ θαυμασθῆναι. ἁπλῶς δ' ἡ περὶ τὰς κόμας φιλοτεχνία συνέστηκε περί τε θρέψιν, καὶ κουρὰν τριχός. ἄμφω δὲ, καὶ κόραις καὶ κόροις ἐστὶν οἰκεῖα. ὥστε πλεοναχῶς τὸ ἐτυμολογεῖν τοὺς Κουρῆτας ἐν εὐπόρῳ κεῖται. Εἰκὸς δὲ, καὶ τὴν ἐνόπλιον ὄρχησιν ὑπὸ τῶν ἠσκημένων οὕτω περὶ κόμην, καὶ στολὴν πρῶτον εἰσαχθεῖσαν ἐκείνων Κουρήτων καλουμένων, παρασχεῖν πρόφασιν, καὶ τοῖς στρατιωτικωτέροις ἑτέρων τὸν βίον ἐνόπλιον ἔχουσιν. ὥστε ὁμωνύμως, καὶ αὐτοὺς Κουρῆτας λεχθῆναι, τοὺς ἐν Εὐβοίᾳ λέγω, καὶ Αἰ-

aliena, similiora sint eorum quæ de Satyris, Silenis, Bacchis, & Tityris feruntur. tales quosdã genios administros'ue deorum Curetes faciunt. Qui uerò Cretenses res tradunt, Phrygiasq́ue iis quibusdam sacris ministeriis implicant Curetes cùm arcanis, tum aliàs Iouis in Creta educationi puerili, & Matris Deûm sacrificiis in Phrygia ac locis circa Idam Troiæ montem. Ingens est diuersitas istarum narrationum. alii eosdem cum Curetibus ponunt Corybantas, Cabiros, Idæos Dactylos, Telchines. alii cognatos inter se, & exilibus distinctos differentiis. Vt in summa dicam, ab omnibus furore quodam diuino correpti & bacchantes describuntur, qui armata saltatione cum tumultu & strepitu, tintinnabulis, tympanis, armis, tibia, & clamore in sacrificiis perterreant homines sub administrorum specie. atque hæc sacra quodammodo communia habere pleraque censentur cùm Samothraciis, Lemniis, aliisque compluribus: ideò quod iidem omnium famuli perhibentur. Tota ista consideratio ad theologiam pertinet, neque à contemplatione philosophica est aliena. Quoniam autem ob ambiguitatem uocabuli Curetum historici etiam in unum conduxerunt, quæ discrepantia sunt: ipse quoque haud grauabor per digressionem plura de iis dicere, rationem naturalem, utpote congruentem huc, historiæ adiiciens. Equidem non desunt qui hæc illis accommodanda opinentur: ac fortassis sequuntur quidpiam probabile. Aiũt enim Aetolicos Curetas hoc nomine adfectos, quod puellarum (quæ Kuræ appellarentur Græcè.) in morem muliebres uestes gererent. tale nimirum quoddam uiguisse studium apud Græcos, indeq́ Iones dictos stolitrahos: & Leonidam cum suis, quia in pugnam exeuntes se pecterent, contemtos fuisse à Persis, admirationi aũt habitos in prœlio. Simpliciter autem comæ artificiosa tractatio in alenda ea & condenda hæret: quæ pueris & puellis sunt propria: itaq́ in promptu est uarias uocis Curetum origines adferre. Probabile est etiam armatam saltationem ab ita comtis & uestitis initio introductam, qui Curetes dicerentur, ansam præbuisse aliis qui uitam in armis degerent bellicosiores, ut communi uoce Curetes & ipsi dicerentur. de iis loquor Eubœa fuerunt, in Aetolia, Iliad. v. 685.

tolia, in Acarnania. Quin & Homerus iuuenes milites sic notat.

Iliad. τ. 193. Dilige præstantes reliquis Curetas Achiuis,
Splendida qui nostra de naui munera portetur,
Quæ luce hesterna promisi gratus Achilli.
& rursum

Ibid. 248. —munera portabant Curetes Achiui.

11 Hæc de origine Curetum. Illa autem in armis saltatio militaris, Pyrriche etiam dicitur, autorisque Pyrrichij nomen refert, qui hanc adolescentum ad res bellicas exercitationem instituerit. Iam ista nomina eodem redire, & quæ in eorum cognitione insit theologia, consideremus. Commune hoc Græcis cum barbaris est, ut sacrificia inter feriandum celebrent: alia cum furore, alia sine eo: alia cum, alia sine musica: alia in arcano, alia palam, idque natura sic dictante. Nam feriæ animum ab humanis occupationibus abstrahunt, mentemque ociosam ad deum conuertunt. & furor instinctum inspirationemque diuinam quandam habet, atque ad fatidicum genus accedit. & mystica sacrorum occultatio maiestatem numini cōciliat, imitans eius naturam effugientem nostros sensus. tū musica in saltatione, rhythmo, cātilena uersans, uoluptate artisque uarietate nos ea de causa coniungit cum deo. Bene quidem dictum est, Homines tum maximè deum imitari, cùm beneficia conferunt. rectius autem diceretur, cum numina rectè colunt. id autem fit gaudendo, dies festos agitando, philosophando, musicam tractando. Neque enim si in uitium res excidit, musicis artificia ad oblectationem accommodantibus in conuiuijs, scenis, atque theatris: ideò culpanda res ipsa est: sed natura disciplinarum examinanda, quarum hinc est principium. Itaque & Plato, & eo priores Pythagorei philosophię nomen musicæ imposuerunt, mundumque secundum harmoniam constare tradiderunt, omne quod musicum est opus dei censentes. Sic & morum informationem musicæ tribuunt, omne quod mentem corrigit, dijs uicinum statuentes. Græci sanè plerique Baccho & Apollini & Hecatæ Musas deas apposuerunt: & Apollo ijs est Musarum ductor Musagetes, totaque poëtica laudes deorum decantans ei adscripta. Eodem modo

De sacrificijs, & musica.

τωλία, καὶ Ἀκαρνανία. Καὶ Ὅμηρος δὲ τοὺς νέους στρατιώτας οὕτω προσηγόρευσε.

Κεινάμενος Κουρῆτας ἀριστῆας παναχαιῶν,
Δῶρα θοῆς παρὰ νηὸς ἐνεγκεῖν ὅσσ' Ἀχιλλῆϊ
Χθιζοὶ ὑπέστημεν.—

Καὶ πάλιν,

—Δῶρα φέρον Κουρῆτες Ἀχαιοί.

Περὶ μὲν οὖν τῆς τῶν Κουρήτων ἐτυμολογίας ταῦτα. Ἡ δὲ ἐνόπλιος ὄρχησις στρατιωτική, καὶ πυῤῥίχη. δηλοῖ δὲ καὶ ὁ Πυῤῥίχιος ὃν φασιν εὑρετὴν εἶναι τῆς τοιαύτης ἀσκήσεως τῶν νέων περὶ τὰ στρατιωτικά. Τὸ δ' εἰς ἓν συμφέρεσθαι τὰ τοιαῦτα ὀνόματα, καὶ τὴν ἐνοῦσαν θεολογίαν ἐν τῇ περὶ αὐτῶν ἱστορίᾳ, νῦν ἐπισκεπτέον. Κοινὸν δὲ τοῦτο, καὶ τῶν Ἑλλήνων, καὶ τῶν βαρβάρων ἐστὶ τὸ τὰς ἱεροποιίας μετὰ ἀνέσεως ἑορταστικῆς ποιεῖσθαι, τὰς μὲν, σὺν ἐνθουσιασμῷ, τὰς δὲ χωρίς. καὶ τὰς μὲν, μετὰ μουσικῆς, τὰς δὲ, μή. καὶ τὰς μὲν μυστικῶς, τὰς δὲ, ἐν φανερῷ, καὶ τοῦθ' ἡ φύσις οὕτως ὑπαγορεύει. Ἥ τε γὰρ ἄνεσις τὸν νοῦν ἀπάγει ἀπὸ τῶν ἀνθρωπικῶν ἀσχολημάτων, τὸν δὲ ὄντως νοῦν τρέπει πρὸς τὸ θεῖον. ὅ τε ἐνθουσιασμὸς ἐπίπνευσίν τινα θείαν ἔχειν δοκεῖ, καὶ τῷ μαντικῷ γένει πλησιάζειν. ἥ τε κρύψις ἡ μυστικὴ τῶν ἱερῶν σεμνοποιεῖ τὸ θεῖον, μιμουμένη τὴν φύσιν αὐτοῦ ἐκφεύγουσαν ἡμῶν τὴν αἴσθησιν. ἥ τε μουσικὴ περί τε ὄρχησιν οὖσα, καὶ ῥυθμὸν, καὶ μέλος, ἡδονῇ τε ἅμα, καὶ πολυτεχνίᾳ πρὸς τὸ θεῖον ἡμᾶς συνάπτει κατὰ τοιαύτην αἰτίαν. Εὖ μὲν γὰρ εἴρηται καὶ τοῦτο, τοὺς ἀνθρώπους μάλιστα μιμεῖσθαι τοὺς θεοὺς, ὅταν εὐεργετῶσιν. ἄμεινον δ' ἂν λέγοι τίς ὅταν εὐδαιμονῶσι. τοιοῦτον δὲ τὸ χαίρειν, καὶ τὸ ἑορτάζειν, καὶ τὸ φιλοσοφεῖν, καὶ μουσικῆς ἅπτεσθαι. μὴ γὰρ εἴ τις ἔκπτωσις πρὸς τὸ χεῖρον γέγονε, τῶν μουσικῶν εἰς ἡδυπαθείας τρεπόντων τὰς τέχνας ἐν τοῖς συμποσίοις, καὶ θυμέλαις, καὶ σκηναῖς, καὶ ἄλλοις τοιούτοις, διαβάλλεσθαι τὸ πρᾶγμα. ἀλλ' ἡ φύσις ἡ τῶν παιδευμάτων ἐξεταζέσθω τὴν ἀρχὴν ἐνθένδε ἔχουσα. Καὶ διὰ τοῦτο μουσικὴν ἐκάλεσεν ὁ Πλάτων, καὶ ἔτι πρότερον, οἱ Πυθαγόρειοι τὴν φιλοσοφίαν, καὶ καθ' ἁρμονίαν τὸν κόσμον συνεστάναι φασί, πᾶν τὸ μουσικὸν θεῶν ἔργον ὑπολαμβάνοντες. οὕτω δὲ καὶ αἱ Μοῦσαι θεαὶ τὴν τῶν ἠθῶν κατασκευὴν τῇ μουσικῇ προσνέμουσιν ὡς πᾶν τὸ ἐπανορθωτικὸν τοῦ νοῦ τοῖς θεοῖς ἐγγὺς ὄν. Οἱ μὲν οὖν Ἕλληνες, οἱ πλεῖστοι τῷ Διονύσῳ προσέθεσαν, καὶ τῷ Ἀπόλλωνι καὶ τῇ Ἑκάτῃ, καὶ Μούσαις θεαῖς, καὶ Ἀπόλλων Μουσηγέτης, καὶ ἡ ποιητικὴ πᾶσα ὑμνητική ἐστι, ὡσαύτως δὲ καὶ τὰς Μούσας

μούσαις καὶ τῇ Δήμητρι. ἡ δ' ἰδία τὸ ὀργιαστικὸν πᾶν, καὶ τὸ βακχικὸν, καὶ τὸ χορικὸν, καὶ τὸ περὶ τὰς τελετὰς μυστικὸν, Ἴακχόν τε καὶ τὸν Διόνυσον καλοῦσι, καὶ τὸν ἀρχηγέτην τῶν μυστηρίων, τῆς Δήμητρος δαίμονα. δενδροφορίαι τε καὶ χορεῖαι, καὶ τελεταὶ κοιναὶ τῶν θεῶν εἰσὶ τούτων, αἱ δὲ, μοῦσαι, καὶ ὁ ἀπόλλων, αἱ μὲν τῶν χορῶν προεστᾶσιν, ὁ δὲ, καὶ τούτων καὶ τῶν κατὰ μαντικήν. πρόπολοι δὲ τῶν Μουσῶν οἱ πεπαιδευμένοι πάντες, καὶ ἰδίως οἱ μουσικοί. τοῦ δ' Ἀπόλλωνος οὗτοί τε, καὶ οἱ περὶ μαντικήν. Δήμητρος δὲ οἵ τε μύσται, καὶ δᾳδοῦχοι καὶ ἱεροφάνται. Διονύσου δὲ Σειληνοί τε, καὶ Σάτυροι καὶ Βάκχαι, Λῆναί τε, καὶ Θυῖαι, καὶ Μιμαλλόνες, καὶ Ναΐδες, καὶ Νύμφαι καὶ Τίτυροι προσαγορευόμενοι. ἐν δὲ τῇ Κρήτῃ καὶ ταῦτα, καὶ τὰ τοῦ Διὸς ἱερὰ ἰδίως ἐπετελεῖτο μετ' ὀργιασμοῦ. καὶ τοιούτων προπόλων, οἱ περὶ τὸν Διόνυσον εἰσὶν οἱ Σάτυροι. τούτους δ' ὠνόμαζον Κουρῆτας νέους τινὰς, ἐνόπλιον κίνησιν μετ' ὀρχήσεως ἀποδιδόντας, προστησάμενοι μῦθον τὸν περὶ τῆς τοῦ Διὸς γενέσεως· ἐν ᾧ τὸν μὲν Κρόνον εἰσάγουσιν εἰθισμένον καταπίνειν τὰ τέκνα ἀπὸ τῆς γενέσεως εὐθύς. τὴν δὲ Ῥέαν πειρωμένην ἐπικρύπτεσθαι τὰς ὠδῖνας, καὶ τὸ γεννηθὲν βρέφος ἐκ ποδῶν ποιεῖν, καὶ περισώζειν εἰς δύναμιν. πρὸς δὲ τοῦτο συνεργοὺς λαβεῖν τοὺς Κουρῆτας, οἳ μετὰ τυμπάνων, καὶ τοιούτων ἄλλων ψόφων, καὶ ἐνοπλίου χορείας, καὶ θορύβου περιέποντες τὴν θεὸν, ἐκπλήξειν ἔμελλον τὸν Κρόνον, καὶ λήσειν, ὑποσπάσαντες αὐτοῦ τὸν παῖδα. τῇ δ' αὐτῇ ἐπιμελείᾳ καὶ τρεφόμενον ὑπ' αὐτῶν παραδίδοσθαι. ὥσθ' οἱ Κουρῆτες ἤτοι διὰ τὸ νέοι, καὶ κόροι ὄντες ὑπουργεῖν, ἢ διὰ τὸ κουροτροφεῖν τὸν Δία (λέγεται γὰρ ἀμφοτέρως) ταύτης ἠξιώθησαν τῆς προσηγορίας, οἱονεὶ Σάτυροί τινες ὄντες περὶ τὸν Δία. οἱ μὲν οὖν Ἕλληνες τοιοῦτοι περὶ τοὺς ὀργιασμούς. οἱ δὲ Βερέκυντες, Φρυγῶν τι φῦλον καὶ ἁπλῶς οἱ Φρύγες, καὶ τῶν Τρώων οἱ περὶ τὴν Ἴδην κατοικοῦντες, Ῥέαν μὲν καὶ αὐτοὶ τιμῶσι καὶ ὀργιάζουσι ταύτῃ, μητέρα καλοῦντες θεῶν, καὶ ἀέσιν, καὶ φρυγίαν, θεὸν μεγάλην. ἀπὸ δὲ τῶν τόπων Ἰδαίαν, καὶ Δινδυμήνην, καὶ Πυλήνην, καὶ Πισινουντίδα, καὶ Κυβέλην. Οἱ δ' Ἕλληνες τοὺς προπόλους αὐτῆς ὁμωνύμως Κουρῆτας λέγουσιν, οὐ μήν γε ἀπὸ τῆς αὐτῆς μυθοποιίας, ἀλλ' ἑτέρους ὡς ἂν ὑπουργούς τινας, τοῖς Σατύροις ἀνάλογον. Τοὺς δ' αὐτοὺς καὶ Κορύβαντας καλοῦσι. Μάρτυρες δ' οἱ ποιηταὶ τῶν τοιούτων ὑπονοιῶν. ὅ, τε γὰρ Πίνδαρος ἐν τῷ διθυράμβῳ οὗ ἡ ἀρχή.

Πρὶν μὲν ἕρπε σχοινοτενεία τ' ἀοιδὰ διθυράμβω,

Muſis & Cereri mehercle orgia omnia, bacchationes, choros, ſacrorum initiationes, myſteria. & Bacchum Iacchum appellãt, ac principem myſteriorum, genium Cereris . tum * ramorum geſtationes, choreæ, ſacrificia communia deorum ſunt iſtorum. Et Muſæ atque Apollo præſunt, ille choris, hic & his & diuinationi. Adminiſtri porrò Muſarum ſunt cùm docti omnes , tum peculiariter muſici. Apollinis & hi, & diuinatores. Cereris, myſtę, fatigeri, ſacrorũ enarratores. Bacchi, Sileni, Satyri, Bacchæ, Lenę, Thyæ, Mimallones, Naiades, Nymphæ, Tityri. In Creta autem præter hæc, peculiariter etiã Iouis ſacra peraguntur cum orgijs. De his adminiſtris qui Baccho miniſtrant, ſunt Satyri. Curetas autem appellabant iuuenes quoſdam qui in armis ſaltarent. Adduntq; de natalibus Iouis fabulam. De curetib. Cybelæ. Saturnum ſolitum filios, ut primùm nati fuiſſent, deglutire. Rheam autem conatam occultè dolores partus habere, & infantem editum è medio abducere, ac quantum fieri poſſet ſeruare. uſam ad hoc adiumento Curetum, qui tympanis alijſq; ſtrepitum edentibus inſtrumentis adhibitis armati ſaltarent cum tumultu circa deam ; Saturnũ terrerent, filiumq; ei ſubducentes fallerent. eadem quoque opera traditum ab ijs enutritum Iouem. Ergo Curetes uel quod adoleſcentes (.Kuri.) id miniſterium obiuiſſent, uel quod puerum (.Kurum.) Iouem educaſſent (utrunque enim fertur.) hoc nomen acceperunt , tanquam Satyri quidam circa Iouem uerſati. Tales ſunt Græci , quod ad orgia attinet. Berecyntes autem, Phrygia gens, & in uniuerſum Phryges, ac Troũ qui circa Idam accolunt, Rheam ipſi quoque colunt, eique orgia peragunt: matrem appellantes deorũ, & 12 Ageſtin, & Phrygiam magnam deãm. 12 à locis autẽ Idæam, Dindymenen, Pylenen, Piſsinuntida, Cybelen. Græci eius adminiſtros communi nomine Curetas appellant, non eandem ſecuti fabulam, ſed alios faciũt eos adminiſtros qui Satyris proportione reſpondeant. eoſdemq; Corybantes dicunt. Harum interpretationum teſtes ſunt poëtæ. Pindarus in dithyrambo, cuius initium

Ante quidẽ ſerpebat cãtus dithyrãbo plixꝰ. *

Μηκεθεὶς

ibi cûm mentionem fecisset hymnorum de Baccho & ueterum & recentiorum, digressus inde inquit:

Apud te mater ineunt
Magni rombi, cymbalorumque *
Crepitacula, & fax ardens fluluæ pinus.

ubi poëta Bacchicorum apud Græcos rituum, & Magnæ matris apud Phryges communionem inter se componit. Euripides quoque in Bacchis similia facit, cum Phry-
* gijs simul Lydia coniungens de Homeri sententia.

O mulieres, arcem quæ Tmolum Lydiæ
Liquistis, ô thiasus meus *
Iuuenta nostra — .

& rursum:

O beatus, quicunque felix sacra deûm
Cognita habens, religiose uiuit
Matrisque magnæ
Orgia Cybeles celebrans,
Thyrsumque sursum quatiens,
Edere redimitusque Bacchum colit.
Ite Bacchæ
Bromium dei natum deum
Bacchum deducentes
Phrygijs de montibus
In Græciæ compita lata.

Rursum deinde Cretensia cum his implicat.

O thalamij Curetum
Diuinique Cretes
Iouis genitores, tibijs
Tribusque galeis instructi in antris
Globum hunc contentum pellibus
Mihi Corybantes inuenerunt.
Bacchicumque intento
Temperantes Phrygiarum.
Tibiarum flamine, matris Rheæ in
Manum posuere pulcrè strepẽs euasma bac-
charum.
Iuxta autem furentes Satyri.
Matri famulabantur Rheæ.
Et choreas
Instituerunt trieterica
Quibus gaudet Bacchus.

In Palameda etiam chorus inquit.

Cum Baccho comesans,
Qui apud Idam oblectatur
Cum matre cara tympanorum iacchis.

Iam Silenum, Marsyam, & Olympũ coniungentes, eosque tibiarum inuentores facientes, rursum Bacchi & Phrygiæ deæ res in unũ

Μνησθεὶς δὲ τῶν περὶ τὸν Διόνυσον ὕμνων τῶν τε παλαιῶν, καὶ τῶν ὕστερον μεταβὰς ἀπὸ τούτων φησί.

Σοὶ μὲν κατάρχει μᾶτερ πάρα
Μεγάλοι ῥόμβοι κυμβάλων ἐνδ' ἐκ' ἀχλα-
δῶν
Κρόταλ', αἰθομένα τε δαῒς ὑπὸ ξανθῇσι
πεύκαις.

Τὴν κοινωνίαν τῶν περὶ τὸν Διόνυσον ἀποδειχθέντων νομίμων παρὰ τοῖς Ἕλλησι, καὶ τῶν παρὰ τοῖς Φρυξὶ περὶ τὴν μητέρα τῶν θεῶν συνοικειῶν ἀλλήλοις. Εὐριπίδης τε ἐν ταῖς Βάκχαις τὰ παραπλήσια ποιεῖ, τοῖς Φρυγίοις ἅμα καὶ τὰ Λύδια συμφέρων διὰ τὸν Ὅμηρον,

Ἀλλ' ὦ λιποῦσαι Τμῶλον ἔρυμα Λυδίας
Θίασος ἐμὸς γυναικῶν, ἐμὰθ' εὐρύματα.
Ὦ μάκαρ ὅς τις εὐδαίμων τελετὰς θεῶν
Εἰδὼς βιοτὰν ἁγιστεύει.
Τά τε ματρὸς μεγάλας
Ὄργια Κυβέλας θεμιστεύων
Ἀνὰ θύρσον τε τινάσσων,
Κισσῷ τε στεφανωθεὶς
Διόνυσον θεραπεύει.
Ἴτε Βάκχαι
Βρόμιον παῖδα θεὸν θεοῦ
Διόνυσον κατάγουσαι
Φρυγίων ἐξ ὀρέων,
Ἑλλάδος εἰς εὐρυχώρους ἀγυιάς,

Πάλιν δ' ἐν τοῖς ἑξῆς ἐπὶ τὰ Κρητικὰ συμπλέκει τούτοις.

Ὦ θαλάμευμα Κουρήτων
Ζάθεοί τε Κρῆτες
Διογενέτορες ἐναύλοι
Τρικόρυθες τ' ἐν ἄντροις
Βυρσότονον κύκλωμα
Μοι τόδε Κορύβαντες εὗρον.
Ἀνὰ δὲ Βακχεία συντόνῳ
Κέρασαν ἡδυβόᾳ φρυγίων
Αὐλῶν πνεύματι, ματρός τε Ῥέας εἰς
Χέρα θῆκαν καλλίκτυπον εὔασμα Βακ-
χᾶν.
Παρὰ δὲ μαινόμενοι Σάτυροι
Ματρὸς ἐξανύσαντο Ῥέας.
Εἰς δὲ χορεύματα
Προσῆψαν τριετηρίδων
Αἷς χαίρει Διόνυσος.

Καὶ ἐν Παλαμήδει φησὶν ὁ χορός.

Οὐ σὺν Διονύσῳ κωμῶν,
Ὃς ἀν' Ἴδαν τέρπεται σὺν ματρὶ φίλᾳ.
Τυμπάνων ἰάκχοις.

Καὶ Σειληνὸν, καὶ Μαρσύαν, καὶ Ὄλυμπον συνάγοντες εἰς ἕν, καὶ εὑρετὰς αὐλῶν ἱστοροῦντες, πάλιν καὶ οὕτως τὰ Διονύσια, καὶ τὰ Φρύγια εἰς ἓν συμφέ-

συμφέρουσι. τήν τε Ἴδην καὶ τὸν Ὄλυμπον συγκεχυμένως πολλάκις ὡς τὸ αὐτὸ ὄρος κτυποῦσιν. Εἰσὶ μὲν οὖν λόφοι τέτταρες Ὄλυμποι καλούμενοι. τῆς Ἴδης κατὰ τὴν Ἀντανδρίαν. ἔστι δὲ καὶ ὁ Μυσὸς Ὄλυμπος, ὅμορος μὲν οὐχ ὁ αὐτὸς δὲ τῇ Ἴδῃ. ὁ δ' οὖν Σοφοκλῆς ποιήσας τὸν Μενέλαον ἐκ τῆς Τροίας ἀπαίρειν σπεύδοντα ἐν τῇ Πολυξένῃ, τὸν δ' Ἀγαμέμνονα μικρὸν ὑπολειφθῆναι βουλόμενον τοῦ ἐξιλάσασθαι τὴν Ἀθηνᾶν χάριν, εἰσάγει λέγοντα τὸν Μενέλαον

σὺ δ' αὖθι μίμνων κατ' Ἰδαίαν χθόνα
ποίμνας Ὀλύμπου συναγαγὼν θυηπόλει.

Τῶν δ' αὐλῶν, καὶ κτύπων κροτάλων τε καὶ κυμβάλων, καὶ τυμπάνων, καὶ ταῖς ἐπιβοήσεσι καὶ εὐασμοῖς καὶ ποδοκρούσιαις, οἰκεῖα. ἐξεῦρον δὲ καί τινα τῶν ὀνομάτων, ἃ τοὺς προπόλους καὶ χορευτὰς, καὶ θεραπευτὰς τῶν ἱερῶν ἐκάλουν, Καβείρας καὶ Κορύβαντας, καὶ Πᾶνας, καὶ Σατύρους καὶ Τιτύρους, καὶ τὸν θεὸν Βάκχον καὶ τὴν Ῥέαν Κυβέλην, καὶ Κύβην, καὶ Δινδυμήνην, κατὰ τοὺς τόπους αὐτούς. Καὶ ὁ Σαβάζιος δὲ τῶν Φρυγιακῶν ἐστι. καὶ τρόπον τινὰ τῆς Μητρὸς τὸ παιδίον παραδιδόμενος τοῖς Διονύσου καὶ αὐτός. Τούτοις δ' ἔοικε, καὶ παρὰ τοῖς Θρᾳξὶ τά τε Κοτύττια, καὶ τὰ Βενδίδεια παρ' οἷς καὶ τὰ Ὀρφικὰ τὴν καταρχὴν ἔσχε. Τῆς μὲν οὖν Κότυος τῆς ἐν τοῖς Ἠδωνοῖς Αἰσχύλος μέμνηται, εἰπὼν γὰρ,

Σεμνὰ Κότυς ἐν τοῖς Ἠδωνοῖς, ὄρεια δ' ὄργαν' ἔχοντες, τοὺς περὶ τὸν Διόνυσον εὐθέως ἐπιφέρει.

ὁ μὲν ἐν χερσὶ βόμβυκας ἔχων τόρνου κάματον δακτυλόδεικτον.
πίμπλησι μέλος, μανίας ἐπαγωγὸν ὁμοκλάν.
ὁ δὲ, χαλκοδέτοις κοτύλαις ὀτοβεῖ.

Καὶ πάλιν,

ψαλμὸς δ' ἀλαλάζει.
ταυρόφθογγοι δ' ὑπομυκῶνταί ποθεν
ἐξ ἀφανοῦς φοβεροὶ μῖμοι τυμπάνου δ' εἰκὼ, ὥσθ' ὑπογαίου βροντῆς φέρεται βαρυταρβής.

ταῦτα γὰρ ἔοικε τοῖς Φρυγίοις· καὶ οὐκ ἀπεικός γε, ὥσπερ αὐτοὶ οἱ Φρύγες Θρᾳκῶν ἄποικοί εἰσιν, οὕτω καὶ τὰ ἱερὰ ἐκεῖθεν μετενηνέχθαι. Καὶ τὸν Διόνυσον δὲ, καὶ τὸν Ἠδωνὸν Λυκοῦργον συνάπτοντες εἰς ἓν, τῶν ἱερῶν τὴν ὁμοιοτροπίαν αἰνίττονται. Ἀπὸ δὲ τοῦ μέλους, καὶ τοῦ ῥυθμοῦ, καὶ τῶν ὀργάνων, καὶ ἡ μουσικὴ πᾶσα Θρᾳκία, καὶ Ἀσιατικὴ νενόμισται. δῆλον δ' ἔκ τε τῶν τόπων, ἐν οἷς αἱ Μοῦσαι τετίμηνται.

Πιερία

confundunt. Idam quoque & Olympum promiscuè tanquam eundem montem sonant. Quatuor autem sunt colles, Olympi nomine. Vnus ad Idam, iuxta 13 Antandrum. alius Mysiæ, conterminus Idæ, non tamen idem. Sophocles Polyxena Menelaum faciens festinātèr è Troia discedere, Agamemnonem autem cupientem aliquantulum morari placandæ Mineruæ gratia, Menelao hæc uerba tribuit: 13

Hæc tu manens in Idæo uerùm solo
Greges Olympi conducens fac rem sacram.

tibiæ, & strepitui crepitaculorum ac tintinnabulorum, acclamationibusq; & euasmis ac pedum pulsationibus propria. Excogitata sunt etiam uocabula, quibus administros, chorearum ductores, & famulos sacrorum adficerent, Cabires, Corybantes, Panes, Satyri, Tityri. & deum Bacchum, & Rheam Cybelam, Cyben, atque Dindymenen, ipsosq́ue locos. Sabazius quoque de Phrygijs est, & quodammodo puerulus Matris, ipse quoque Bacchicis adiunctus. Horum similia sunt etiam apud Thraces quæ usurpantur sacra Cotyttia, & Bendidia: à quibus etiam Orphica sunt profecta. Cotyos deę apud Edonos cultæ Aeschyl⁹ meminit. cùm enim dixisset *

†

Veneranda Cotys in Edonis,
Montana instrumenta habentem: +

statim eos qui Baccho inseruiunt subijcit:

Hi manibus tenebant bombos torno elaboratos, +
Implebantq́ue melos quod furorem alliceret.
Alius autem æratis strepit crepitaculis.

ac rursum:

Psalmus autem resonat. +
Boumq́ue mugitus æmulæ uoces reboant aliunde
Ex operto, terribiliter. tympaniq; echo
Tanquam subterranei tonitrus fertur turbulenta.

hæc enim Phrygijs sacris conueniunt. Neque uerò absurdum est, quemadmodum ipsi Phryges Thracum sunt colonij, ita eos sacra sua quoque inde transtulisse. Bacchum etiam cum Edono Lycurgo coniungentes, sacrorum inter se similitudinem innuunt. A' cantilena autem, numeris, instrumentisq; etiam musica omnis Thracia & Asiatica censetur. Atque hoc de locis intelligi potest, ubi Musæ cultæ fuerunt.

Nam

Nam Pieria, Olympus, Pimpla, Libethrum antiquitus Thracica fuere loca & montes: nunc Macedones obtinent. & Heliconem Musis consecrauerunt Thraces Bœotiæ inquilini, ut & antrum Libethridum Nympharum. Iam qui antiquam procurauerunt musicam, Thraces perhibentur, Orpheus, Musæus, Thamyris: & Eumolpo nomen inde factum fuit. Et cum Baccho totam Asiam ad Indiam usque consecrauerint, magnam quoque musicæ partem inde transferunt. atque alius dicit Citharam pulsans Asiatida: alius Berecynthiam uocat fistulam aut Phrygiam. Instrumentis quoque plerisque nomina sunt barbara, nablũ, sambuca, quæ & barbitos, magades, alia. Athenienses quemadmodum aliàs morem suum peregrina adsciscendi, ita etiam quod ad deos attinet tenuerunt. multa enim sacra peregrina receperũt, quo nomine etiã in comœdijs exagitati sunt:

1. repub fine. interque hęc Thracia & Phrygia. Bendidiorum enim mentio est apud Platonem, Phrygiorum apud Demosthenem: ubi Aeschinis matrem uituperat, atque ipsum qui matri sacrificanti adfuerit, unaque thiasos duxerit, & acclamauerit Euœ, Sabœ, Hyes, Attes, Attes Hyes. hæc enim Sabazij & magnæ Matris sacrorum sunt. Porrò autem cùm hæc de genijs istis & nominum eorum uarietate reperiat aliquis: tũ non administros modò eos deorum, sed ipsos quoque deos appellari. Hesiodus enim 14 Hecatæi & Phoronei filiæ quinque ait fuisse filias

pro corona.

14

Vnde deæ nymphæ prognatæ Oreades exstant,
Vanorumque genus Satyrorum & inania tractans,
Curetesque dij lusores, saltatores.

Is qui Phoronidem scripsit, tibicines Phrygios facit Curetas. alij terrigenas, & æreis scutis armatos. Ille autem non Curetas facit Phryges, sed Corybantes: illos autem Curetes. arma uerò ænea sumsisse primùm in Eubœa, indeque Chalcidenses ab ære (. quod est chalcos.) dictos. Alij a Titanibus Rheæ datos famulos armatos Corybantes, è Bactriana (. alij è Colchis aiunt.) profectos. In Cretensi historia Curetes Iouis alumni dicuntur & custodes in Cretam è Phrygia exciti à Rhea. Alij cum nouem in Rhodo essent Telchines, eos Rheæ in Cretam fuisse comites aiunt, ibique Iouem enutriuisse, & Curetas di-

Πιερία γὰρ καὶ Ὄλυμπος, καὶ Πίμπλα, καὶ Λείβηθρον τὸ παλαιὸν ἦν Θρᾴκια χωρία καὶ ὄρη· νῦν δὲ ἔχουσι Μακεδόνες. τόν τε Ἑλικῶνα καθιέρωσαν ταῖς Μούσαις Θρᾷκες οἱ τὴν Βοιωτίαν ἐποικήσαντες, οἵπερ καὶ τὸ τῶν Λειβηθριάδων Νυμφῶν ἄντρον καθιέρωσαν. οἵ τ' ἐπιμεληθέντες τῆς ἀρχαίας μουσικῆς, Θρᾷκες λέγονται, Ὀρφεύς τε, καὶ Μουσαῖος, καὶ Θάμυρις, καὶ τῷ Εὐμόλπῳ δὲ τοὔνομα ἐνθένδε. καὶ τῷ Διονύσῳ τὴν Ἀσίαν ὅλην καθιερώσαντες μέχρι τῆς Ἰνδικῆς, ἐκεῖθεν καὶ τὴν πολλὴν μουσικὴν μεταφέρουσι. καὶ ὁ μέν τις φησί, κιθάραν Ἀσιᾶτιν ῥάσσων, ὁ δέ, τοὺς αὐλοὺς Βερεκυντίους καλεῖ, καὶ Φρυγίους. καὶ τῶν ὀργάνων ἔνια βαρβάρως ὠνόμασται, νάβλα, καὶ σαμβύκη, ἣ καὶ βάρβιτος, καὶ μαγάδις, καὶ ἄλλα πλείω. Ἀθηναῖοι δ' ὥσπερ περὶ τὰ ἄλλα φιλοξενοῦντες διατελοῦσιν, οὕτω καὶ περὶ τοὺς θεούς. πολλὰ γὰρ τῶν ξενικῶν ἱερῶν παρεδέξαντο, ὥστε καὶ ἐκωμῳδήθησαν. καὶ δὴ καὶ τὰ Θρᾴκια, καὶ τὰ Φρύγια, τῶν μὲν γὰρ Βενδιδείων Πλάτων μέμνηται, τῶν δὲ Φρυγίων Δημοσθένης, διαβάλλων τὴν Αἰσχίνου μητέρα καὶ αὐτόν, ὡς τελούσῃ τῇ μητρὶ συνόντα, καὶ συνθιασεύοντα, καὶ ἐπιφθεγγόμενον εὐοῖ, σαβοῖ, ὕης, ἄττης, καὶ ἄττης ὕης. ταῦτα γάρ ἐστι Σαβάζια, καὶ Μητρῷα. Ἔτι δ' ἄν τις καὶ ταῦτα εὕροι περὶ τῶν δαιμόνων τούτων, καὶ τῆς τῶν ὀνομάτων ποικιλίας, καὶ ὅτι οὐ πρόπολοι θεῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ θεοὶ προσηγορεύθησαν. Ἡσίοδος μὲν γὰρ Ἑκαταίου, καὶ τῆς Φορωνέως θυγατρὸς πέντε γενέσθαι θυγατέρας φησίν,

Ἐξ ὧν ὄρειαι νύμφαι θεαὶ ἐγένοντο.
Καὶ γένος οὐτιδανῶν, Σατύρων, καὶ ἀμηχανοεργῶν
Κουρῆτές τε θεοὶ φιλοπαίγμονες ὀρχηστῆρες·

Ὁ δὲ τὴν Φορωνίδα γράψας, αὐλητάς, καὶ Φρύγας τοὺς Κουρῆτας λέγει. ἄλλοι δὲ γηγενεῖς, καὶ χαλκάσπιδας. ὁ δ' οὐ τοὺς Κουρῆτας λέγει, ἀλλὰ τοὺς Κορύβαντας Φρύγας, ἐκείνους δὲ Κουρῆτας. περιθέσθαι δ' ὅπλα χαλκᾶ πρώτους ἐν Εὐβοίᾳ· διὸ καὶ Χαλκιδέας αὐτοὺς κληθῆναι. οἱ δ' ὑπὸ Τιτάνων Ῥέᾳ δοθῆναι προπόλους ἐνόπλους τοὺς Κορύβαντας ἐκ τῆς Βακτριανῆς ἀφιγμένους· οἱ δ' ἐκ Κόλχων φασίν. Ἐν δὲ τοῖς Κρητικοῖς λόγοις οἱ Κουρῆτες Διὸς τροφεῖς λέγονται, καὶ φύλακες, εἰς Κρήτην ἐκ Φρυγίας μεταπεμφθέντες ὑπὸ τῆς Ῥέας. οἱ δὲ Τελχίνων ἐν Ῥόδῳ ἐννέα ὄντων, Ῥέᾳ συνακολουθήσαντας εἰς Κρήτην, καὶ τὸν Δία κουροτροφήσαντας, Κουρῆτας ὀνομασθῆναι.

θῆναι. Κορύβαντα δὲ τούτων ἕτερον ἱεραπύδνης ὄντα κτίστην, παρὰ τοῖς Ῥοδίοις παραχεῖν πρόφασιν τοῖς Πρασίοις, ὥστε λέγειν ὡς εἶεν Κορύβαντες δαίμονές τινες Ἀθηνᾶς, καὶ Ἡλίου παῖδες. Ἔτι δὲ Κρόνου τινὲς τοὺς Κορύβαντας. οἱ δὲ τοῦ Διὸς καὶ Καλλιόπης φασί, τοὺς αὐτοὺς τοῖς Καβείροις ὄντας. ἀπελθεῖν δὲ τούτους εἰς Σαμοθρᾴκην καλουμένην πρότερον Μελίτην. τὰς δὲ πράξεις αὐτῶν μυστικὰς εἶναι. Ταῦτα δ᾽ οὐκ ἀποδεξάμενος ὁ Σκήψιος, ὁ τοὺς μύθους συναγαγὼν τούτους, ὡς μηδενὸς ἐν Σαμοθρᾴκῃ μυστικοῦ λόγου περὶ Καβείρων λεγομένου· παρατίθησιν ὁμοίως καὶ Στησιμβρότου τοῦ Θασίου δόξαν, ὡς τὰ ἐν Σαμοθρᾴκῃ ἱερὰ τοῖς Καβείροις ἐπετελεῖτο. καλεῖσθαι δέ φησιν αὐτοὺς ἐκείνους, ἀπὸ τοῦ ὄρους τοῦ ἐν τῇ Βερεκυντίᾳ Καβείρου. Οἱ δ᾽ Ἑκάτης προπόλους νομίζουσι τοὺς Κουρῆτας τοὺς αὐτοὺς τοῖς Κορύβασιν ὄντας. Φησὶ δὲ πάλιν ὁ Σκήψιος ἐν τῇ Κρήτῃ τὰς τῆς Ῥέας τιμὰς μὴ νομίζεσθαι, μηδ᾽ ἐπιχωριάζειν, ὑπεναντιούμενος τῷ Εὐριπίδου λόγῳ· ἀλλ᾽ ἐν τῇ Φρυγίᾳ μόνον, καὶ τῇ Τρῳάδι. τοὺς δὲ λέγοντας μυθολογεῖν μᾶλλον ἢ ἱστορεῖν. Πρὸς τοῦτο δέ, καὶ τὴν τῶν τόπων ὁμωνυμίαν συμπρᾶξαι τυχὸν ἴσως αὐτοῖς. Ἴδη γὰρ τὸ ὄρος τότε Τρωϊκόν, καὶ τὸ Κρητικόν, καὶ Δίκτη τόπος ἐν τῇ Σκηψίᾳ, καὶ ὄρος ἐν Κρήτῃ. Τῆς δὲ Ἴδης λόφος Πύτνα, ἀφ᾽ οὗ Ἱεράπυτνα ἡ πόλις. Ἱπποκόρωνά τε τῆς Ἀδραμυττηνῆς, καὶ Ἱπποκορώνιον ἐν Κρήτῃ. Σαμώνιόν τε τὸ ἑωθινὸν ἀκρωτήριον τῆς νήσου, καὶ πεδίον ἐν τῇ Νεανδρίδι, καὶ τῇ Ἀλεξανδρέων. Ἀκουσίλαος δ᾽ ὁ Ἀργεῖος ἐκ Καβείρης καὶ Ἡφαίστου Κάμιλον λέγει. τοῦ δέ, τρεῖς Καβείρους, ὧν νύμφας Καβειράδας. Φερεκύδης δ᾽ ἐξ Ἀπόλλωνος καὶ Ῥυτίας Κύρβαντας ἐννέα· οἰκῆσαι δ᾽ αὐτοὺς ἐν Σαμοθρᾴκῃ. ἐκ δὲ Καβείρης τῆς Πρωτέως, καὶ Ἡφαίστου, Καβείρους τρεῖς, καὶ νύμφας τρεῖς Καβειρίδας. ἑκατέροις δ᾽ ἱερὰ γενέσθαι. μάλιστα μὲν οὖν ἐν Λήμνῳ, καὶ Ἴμβρῳ τοὺς Καβείρους τιμᾶσθαι συμβέβηκεν, ἀλλὰ καὶ ἐν Τροίᾳ κατὰ πόλεις. τὰ δ᾽ ὀνόματα αὐτῶν ἐστι μυστικά. Ἡρόδοτος δὲ καὶ ἐν Μέμφει λέγει τῶν Καβείρων ἱερά, καθάπερ καὶ τοῦ Ἡφαίστου. διαφθεῖραι δ᾽ αὐτὰ Καμβύσην. ἔστι δ᾽ ἀοίκητα τὰ χωρία τῆς τῶν δαιμόνων τούτων τιμῆς, τότε Κορυβάντιον τὸ ἐν τῇ Ἁμαξιτίᾳ τῆς νῦν Ἀλεξανδρέων χώρας ἐγγὺς τοῦ Σμινθίου, καὶ ὁ Κορύβισσα ἐν τῇ Σκηψίᾳ περὶ ποταμὸν Εὐρύεντα, καὶ κώμην ὁμώνυμον, ἔτι δὲ χείμαρρον Αἰθαλόεντα. πιθανὸν δέ φησιν ὁ Σκήψιος Κουρῆτας καὶ Κορύβαντας εἶναι τοὺς αὐτούς, οἱ περὶ τὰς τῆς μητρὸς τῶν θεῶν ἁγιστείας πρὸς ἐνόπλιον ὄρχησιν ἤθεοι

ctos. eorum socium Corybantē Pydnæ conditorem apud Rhodios Prasijs occasionem dedisse dicendi, Corybantes esse genios Mineruæ & Solis filios. alij Saturni prolem eos faciunt. Sunt qui Ioue & Calliopa natos autument, eosdem cum Cabiris: eosque uenisse in Samothracen, quæ ante Melita dicebatur. eorum actiones esse mysticas. Hæc non probans Scepsius qui fabulas istas conscripsit, quia in Samothrace nulla de Cabiris mystica feratur: tamen Stesimbroti Thasij refert opinionem, quæ sacrificia Samothracica Cabiris adscribit. nomenque eorum deducit à monte Berecyntiæ Cabiro. Alij censent Hecates administros fuisse Curetas, eosdem cum Corybantibus. Rursus autem Scepsius ait in Creta honores Rheæ non esse in usu, neque receptos ibi ritus eius: sed in Phrygia tantum ac Troade: qui aliter affirment, eos fabulam potius quam historiam tradere. Ad quam rem eos fortasis nomina locorum ambigua induxerunt. Ida enim mons est & Troiæ & Cretæ: itemq; Dicte in Scepsia locus, & mons in Creta. & Pytna Idæ collis, unde urbs Hierpytna. & in Hippocorona Adramyttenæ, inque Creta Hippocoronium. tum Samonium Cretæ orientale promontorium, & planicies in Neandride & Alexandreorum solo. Acusilaus Argiuus Cabira & Vulcano natū ait Camilum: hoc tres Caberos, ex his nymphas Caberadas. Pherecydes ex Apolline & Rytia nouem Corybātes, qui habitauerint in Samothrace. e Cabdra Protei filia & Vulcano Cabiros tres, & nymphas Caberidas. utrisque sua sacra fuisse. maxime autem in Lemno & Imbro Cabdros cultos, sed & secundum urbes Troiæ. nomina eorum sunt mystica. Herodotus autor est etiam apud Memphin templa fuisse ut Vulcani ita etiam Cabirorum, sed esse à Cambyse deleta. Loca honoribus istorum geniorum consecrata deserta sunt, Corybantium in Hamaxitia quæ nunc Alexandreorum ad territorium pertinet, prope Sminthium: & Corybissa in Scepsia ad fluuium Euryentem, uicumque eiusdem nominis, & torrentem Aethaloenta. Scepsius perhibet uerisimile esse Curetas & Corybantas fuisse eosdem, qui ad cultum Matris deûm adsciti adolescen- *Thalea.*

Cc ἢ κόροι

dolescentes & pueri in armis saltarent. dictosq; Corybantas, quia Koryptontes bænaen, quia cum saltatione incederent. quos etiam betarmones Homerus appellat:

Odyss.θ.250. Huc age Phæacum betarmones excellentes.

Quando autem Corybantes saltare & instinctu diuino concitari solebant: etiam hos Corybantes uocamus, qui furiosè mouentur.

Dactyli Idæi. Dactylos autem Idæos sunt qui dicant uocatos primos cultores radicum Idæ montis. nam imas montium partes uocari pedes, ut summas uertices. singulæ autem montium Idęorum extremitates magnę Matri fuerunt consecrati. Sophocles censet, quinque primos mares fuisse, qui primi ferrum inuenerint atque cuderint, multaque alia ad uitam utilia repererint. quinque etiam his fuisse sorores. à numero autem Dactylos, id est digitos, nomen accepisse. Alij aliter fabulantur, incertis incerta annectentes, diuersos & numeros & nomina ponentes, Salaminum, Damnaneum, Herculem, & Acmonem inter eos referentes. alij indigenas Idæ, alij inquilinos faciunt. In hoc consentiũt, primùm ab ijs sub Ida ferrum fabricatum. ab omnib. etiam impostores creditos esse, famulos magnæ Matris, & in Phrygia apud Idam habitasse. cùm quidem Phrygiæ nomine Troadem, quia Phryges uicini eam occupauerũt Troia euastata, intelligerẽt. Suspicantur etiam Idæorum Dactylorum posteros esse Curetas & Corybantes. primos c uiros in Creta natos, Dactylos Idæos cognominatos. ab his progenitos ix Curetas, quorum quiuis x filios genuerit, qui Idæi Dactyli sint appellati. Quanquam minimè delector fabulis, tamen ut copiosiùs de his dicerẽ me istud mouit, quia ad theologiam res istæ pertinent. Omnis autẽ de dijs disputatio antiquas perpendit opiniones ac fabulas: priscis sub inuoluero quas habebant de rebus naturalibus sententias proponentibus, semperque fabulam eis annectentibus. Sanè omnia ænigmata dissoluere & explicare penitus, non est in procliui: multitudine autem fabularum in medium collata, quarum aliæ consentiunt inter se, aliæ discrepant, facile est eas inter se comparare, uerumq; cõiiciendo elicere. Verbi gratia, quòd in montibus uagari cùm administri deorum, tũ ipsi dij perhibẽtur, ac in-

καὶ κόροι τυγχάνουσι παρειλημμένοι. Κορύβαντες δὲ ἀπὸ τοῦ κορύπτοντας βαίνειν ὀρχηστικῶς, οὓς καὶ βητάρμονας λέγει ὁ ποιητής.

Δεῦτε δ' ἄγε Φαιήκων βητάρμονες ὅσσοι ἄριστοι.

Τῶν δὲ Κορυβάντων ὀρχηστικῶν καὶ ἐνθουσιαστικῶν ὄντων, καὶ τοὺς μανικῶς κινουμένους, κορύβαντας φαμέν. Δακτύλους δ' ἰδαίους φασί τινες κεκλῆσθαι τοὺς πρώτους οἰκήτορας τῆς περὶ τὴν ἴδην ὑπωρείας. πόδας μὲν γὰρ λέγεσθαι τὰς ὑπωρείας, κορυφὰς δὲ, τὰς ἄκρα τῶν ὀρῶν. αἱ οὖν περὶ μέρος ἐσχατιαὶ καὶ πᾶσαι τῆς μητρὸς τῶν θεῶν ἱεραὶ περὶ τὴν ἴδην. Σοφοκλῆς δ' οἴεται, πέντε τοὺς πρώτους ἄρσενας γενέσθαι, οἳ σίδηρόν τε ἐξεῦρον καὶ εἰργάσαντο πρῶτοι, καὶ ἄλλα πολλὰ τῶν πρὸς τὸν βίον χρησίμων. πέντε δὲ καὶ ἀδελφὰς τούτων. ἀπὸ δὲ τοῦ ἀριθμοῦ δακτύλους κληθῆναι. ἄλλοι δ' ἄλλως μυθεύουσιν, ἀπόροις ἄπορα συνάπτοντες. διαφόροις δὲ, καὶ τοῖς ὀνόμασι, καὶ τοῖς ἀριθμοῖς χρῶνται, ὧν Σαλαμῖνον ὀνομάζουσί τινα, καὶ Δαμναμενέα, καὶ Ἡρακλέα, καὶ Ἄκμονα. καὶ οἱ μὲν, ἐπιχωρίους τῆς ἴδης, οἱ δὲ, ἐποίκους. πάντες δὲ σίδηρον εἰργάσθαι ὑπὸ τούτων ἐν ἴδῃ πρῶτον φασί. πάντες δὲ καὶ γόητας ὑπειλήφασι, καὶ περὶ τὴν μητέρα τῶν θεῶν, καὶ ἐν Φρυγίᾳ ᾠκηκότας περὶ τὴν ἴδην. Φρυγίαν τὴν τρῳάδα καλοῦντες διὰ τὸ τοὺς Φρύγας ἐπικρατῆσαι πλησιοχώρους ὄντας, τῆς Τροίας ἐκπεπορθημένης. Ὑπονοοῦσι δὲ τῶν ἰδαίων δακτύλων ἐκγόνους εἶναι τούς τε Κουρῆτας καὶ τοὺς Κορύβαντας. τοὺς γοῦν πρώτους γεννηθέντας ἐν Κρήτῃ ἑκατὸν ἄνδρας ἰδαίους δακτύλους κληθῆναι. τούτων δ' ἀπογόνους φασὶ Κουρῆτας ἐννέα γενέσθαι. τούτων δ' ἕκαστον δέκα παῖδας τεκνῶσαι τοὺς ἰδαίους καλουμένους δακτύλους. Προήχθημεν δὲ διὰ πλειόνων εἰπεῖν περὶ τούτων καίπερ ἥκιστα φιλομυθοῦντες, ὅτι τοῦ θεολογικοῦ γένους ἐφάπτεται τὰ πράγματα ταῦτα. πᾶς δὲ ὁ περὶ τῶν θεῶν λόγος ἀρχαίας ἐξετάζει δόξας, καὶ μύθους, αἰνιττομένων τῶν παλαιῶν, ἃς εἶχον ἐννοίας φυσικῶς περὶ τῶν πραγμάτων, καὶ προστιθέντων ἀεὶ τοῖς λόγοις τὸν μῦθον. ἅπαντα μὲν οὖν τὰ αἰνίγματα λύειν ἐπ' ἀκριβὲς οὐ ῥάδιον· τοῦ δὲ πλήθους τῶν μυθευομένων ἐκτεθέντος εἰς τὸ μέσον, τῶν μὲν ὁμολογούντων ἀλλήλοις, τῶν δ' ἐναντιουμένων, εὐπορώτερον ἂν τις δύναιτο εἰκάζειν ἐξ αὐτῶν τἀληθές. οἷον τὰς ὀρειβασίας τῶν περὶ τὸ θεῖον σπουδαζόντων καὶ αὐτῶν τῶν θεῶν, καὶ τοὺς ἐνθουσιασ-

θουσιασμούς, εἰκότως μυθεύουσι κατὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, καθ' ἣν καὶ οὐρανίους νομίζειν τοὺς θεοὺς καὶ προνοητικούς, τῶν τε ἄλλων, καὶ τῶν προσημασιῶν. τῇ μὲν οὖν ὀρειβασίᾳ τὸ μεταλλευτικόν, καὶ τὸ θηρευτικόν, καὶ ζητητικὸν τῶν πρὸς τὸν βίον χρησίμων ἐφάνη συγγενής. τῶν δ' ἐνθουσιασμῶν, καὶ θρησκείας, καὶ μαντικῆς τὸ ἀγυρτικόν, καὶ γοητείας ἐγγύς. τοιοῦτον δέ, καὶ τὸ φιλότεχνον μάλιστα τὸ περὶ Διονυσιακὰς τέχνας, καὶ τὰς Ὀρφικάς. ἀλλ' ἀπόχρη περὶ αὐτῶν.

Ἐπεὶ δὲ πρῶτον περὶ τῆς Πελοποννήσου, τῶν τε ἄλλων νήσων διήλθομεν, τῶν ἐν τῷ Κορινθιακῷ κόλπῳ καὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ, περὶ Κρήτης ἐφεξῆς ῥητέον. καὶ γὰρ αὐτῆς τῆς Πελοποννήσου ἐστί, καὶ εἴτις τῶν πρὸς ἕω νήσων τῶν περὶ Κρήτην. ἐν δὲ ταύταις αἵ τε Κυκλάδες εἰσί, καὶ αἱ Σποράδες· αἱ μὲν, ἄξιαι μνήμης, αἱ δ' ἀ-

stinctibus citari, probabiliter fabulantur eadem de causa, ob quam etiam cœlestes deos censemus ac prouidos cùm aliarum rerum, tum signorum cœlestium. Montanæ porrò uagationi uenatio & indagatio rerum ad uitam utilium uidebatur cognata. furoribus, cultui, & diuinationi præstigiæ sunt adfines. talis est etiam curiositas histrionum & Orphicarum artium. Sed de his satis.

Quoniam uerò primùm de Peloponneso diximus & insulis q̃ in Corinthiaco sunt sinu, aut ante eum: deinceps de Creta disseramus, Peloponneso uicina, aliisq; inde uersus orientem Solem insulis circa Cretam. in quibus Cyclades etiam sunt & Sporades, aliæ nobiliores, obscuriores aliæ. Nunc de *Cretæ descriptio.*

σημότεραι. νυνὶ δὲ περὶ τῆς Κρήτης λέγομεν. Εὔδοξος μὲν οὖν ἐν τῷ Αἰγαίῳ φησὶν αὐτὴν ἱδρῦσθαι. δεῖ δὲ μὴ οὕτως. ἀλλὰ κεῖσθαι μὲν μεταξὺ τῆς Κυρηναίας, καὶ τῆς Ἑλλάδος τῆς ἀπὸ Σουνίου μέχρι Λακωνικῆς, ἐπὶ μῆκος ταύταις ταῖς χώραις παράλληλον ἀπὸ τῆς ἑσπερίας ἐπὶ τὴν ἕω. κλύζεσθαι δὲ ἀπὸ μὲν τῶν ἄρκτων τῷ Αἰγαίῳ πελάγει, καὶ τῷ Κρητικῷ, ἀπὸ δὲ νότου τῷ Λιβυκῷ τῷ συνάπτοντι πρὸς τὸ Αἰγύπτιον πέλαγος. τῶν δὲ ἄκρων τὸ μὲν ἑσπέριον ἐστὶ τὸ περὶ Φαλάρνα, πλάτος ἔχον διακοσίων σταδίων, καὶ εἰς δύο ἀκρωτήρια μεριζόμενον, ὧν τὸ μὲν νότιον καλεῖται Κριοῦ μέτωπον. τὸ δ' ἀρκτικὸν Κίμαρος. τὸ δ' ἑῷον τὸ Σαμώνιον ἐστίν, ὑπερπίπτον τοῦ Σουνίου οὐ πολὺ πρὸς ἕω. μέγεθος δὲ Σωσικράτης μέν, ὅν φησιν ἀκριβοῦν Ἀπολλόδωρος τὰ περὶ τὴν νῆσον, ἀφορίζει μήκει μὲν πλειόνων ἢ δισχιλίων σταδίων,

Creta dicamus. Eudoxus eam in Aegeo mari sitam ait: nõ rectè. Iacet inter Cyrenaicam & Græciam quæ à Sunio usque ad Laconicam est, in longum æquali interuallo iuxta has regiones ab occasu uersus ortum porrecta. Alluitur à septentrionibus mari Aegæo atque Cretico, à meridie Libyco, quod contiguum est Aegyptio. De extremitatibus occidua est circa Phalarna, lata CC stadia, scissaque in duo promontoria: de quibus meridionale Criũ metopon (id est arietis frons.) uocatur, septentrionale Cimarus. Orientalis autem est Samonium promõtorium, Sunium non procul excedens uersus ortum. Magnitudinem insulæ Sosicrates, quem res huius insulæ exquisitè tradidisse Apollodorus ait, in lõgitudinem definit stadiis CIↃ CIↃ

 καὶ τριακοσίων·

ccc & ampliùs: latitudine longitudini non respondente. ita ut fiat ambitus Cretæ non maior IↃↃ stadijs Artemidorus IV millia & c. Hieronymus longitudini CIↃ CIↃ tribuens, latitudinem inæqualem pronunciat es-
15 se, ut pluribus circulum faciat 15 quàm Artemidorus, tertia parte longitudinis. * Exinde isthmus est fere C stadiorum, in quo ad latus septẽtrionale est pagus maritimus, ad austrinum Phœnix Lampei. Latissima est in medio: Rursum deinde uersus meridiem coeunt litora * circiter LX stadia à Minoa per Lyctum ad Hierapytna & Libycum pelagus. urbs ea in sinu est. Deinde insula porrigitur in acutum promontorium Samonium, quod uersus Aegyptum uergit & insulas Rodo uicinas. Tota montosa est & syluestris, habetq; conualles fertiles. De montib. qui uersus occasum sunt, Leuci, id est albi, dicuntur, altitudine Ta geto non cedentes, in lõgum porrecti ad CCC stadia, faciuntque litoream crepidinem in angustias fere desinentem. In medio insulæ, qua latissima est, mons est Ida altissimus omnium qui in ea sunt, rotundus, ambitu stadiorũ LX. Sunt & alij montes Leucis æquales, alij uersus austrum, alij uersus ortum desinentes. A' Cyrenæa regione ad Kriú metopon duarũ dierum ac noctium nauigatio est. à Cimaro stadia IↃCC in medio Cythæra. A Samonio ad Aegyptum quatuor dierum, totidemque noctium: secundum alios trium. stadia IↃↃ, aut de aliorum sententia pauciora. Eratosthenes à Cyrenæa usque ad Criu metopon CIↃ CIↃ: hinc in Peloponnesum paucio-ra * ut ait poëta,

Odyss. τ. 175. Lingua alijs alia est confusè. sunt & Achæi,
Magnanimiq; Eteocretes ibi, suntque Cydones,
Dorieesq; trichaices, clariq; Pelasgi.

Staphylus partes orienti obuersus à Doriensibus, à Cydonibus occiduas ait habitatas, austrinam plagam ab Eteocretibus, quorum fuerit oppidulum Prasum, ubi est Dictæi Iouis templum. reliquos quia plus haberent uirium, campestria obtinuisse. Probabile autem est, Eteocretes & Cydones fuisse indigenas, reliquos aduenas. quos Andro scribit è Thessalia uenisse quæ olim Doris,
16 16 nunc Hestęotis dicitur. ex qua, ut ait, Do-

καὶ τριακοσίων. πλάτει δὲ οὐ κατὰ τὸ μέγεθος. ὥσθ᾽ ὁ κύκλος γίνοιτ᾽ ἂν οὐ πλέον ἢ πεντακισχίλιοι στάδιοι. Ἀρτεμίδωρος δὲ τετρακισχιλίους καὶ ἑκατόν φησιν. Ἱερώνυμος δὲ μῆκος δισχιλίους φήσας, τὸ δὲ πλάτος ἀνώμαλον, πλειόνων ἂν εἴη λέγων τὸν κύκλον, ἢ ὅσον Ἀρτεμίδωρος κατὰ τὸ τρίτον μέρος τοῦ μήκους. τὸ δ᾽ ἐντεῦθεν ἰσθμός ἐστιν ὡς ἑκατὸν σταδίων, ἔχων κατοικίαν πρὸς μὲν τῇ βορείῳ θαλάττῃ, Ἀμφαπαλίαν, πρὸς δὲ τῇ νοτίῳ, Φοίνικα τὸν Λαμπέων. πλατυτάτη δὲ κατὰ μέσον ἐστί. πάλιν δ᾽ ἐντεῦθεν εἰς τὸ νότιον τοῦ πρότερον συμπίπτουσιν ἰσθμὸν αἱ ἠϊόνες, περὶ ἑξήκοντα σταδίους τὸν ἀπὸ Μινώας τῆς Λυκτίων εἰς Ἱεράπυτναν, καὶ τὸ Λιβυκὸν πέλαγος. ἐν κόλπῳ δ᾽ ἐστὶν ἡ πόλις. εἶτα πρόεισιν εἰς ὀξὺ ἀκρωτήριον τὸ Σαμώνιον ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον νεῦον, καὶ τὰς Ῥοδίων νήσους. Ἔστι δ᾽ ὀρεινή, καὶ δασεῖα ἡ νῆσος, ἔχει δ᾽ αὐλῶνας εὐκάρπους. Τῶν δ᾽ ὀρῶν τὰ μὲν πρὸς δύσιν, καλεῖται Λευκά, οὐ λειπόμενα τοῦ Ταϋγέτου κατὰ ὕψος, ἐπὶ τὸ μῆκος δ᾽ ἐκτεταμένα ὅσα τριακοσίων σταδίων, καὶ ποιοῦντα ῥάχιν, τελευτῶσάν πως ἐπὶ τὰ στενά. ἐν μέσῳ δ᾽ ἐστὶ κατὰ τὸ εὐρυχωρότατον τῆς νήσου τὸ Ἰδαῖον ὄρος ὑψηλότατον τῶν ἐκεῖ, περιφερὲς δ᾽ ἐν κύκλῳ σταδίων ἑξήκοντα. περιοικεῖται δ᾽ ὑπὸ τῶν ἀρίστων πόλεων. ἄλλα δ᾽ ἐστὶ πάρισα τοῖς Λευκοῖς τὰ μὲν ἐπὶ νότον, τὰ δ᾽ ἐπὶ τὴν ἕω λήγοντα. Ἔστι δὲ ἀπὸ τῆς Κυρηναίας ἐπὶ τὸ Κριοῦ μέτωπον δυοῖν ἡμερῶν καὶ νυκτῶν πλοῦς. ἀπὸ δὲ Κιμάρου εἰσὶ στάδιοι ἑπτακόσιοι· μεταξὺ δὲ Κύθηρα. ἀπὸ δὲ τοῦ Σαμωνίου πρὸς Αἴγυπτον τεττάρων ἡμερῶν, καὶ νυκτῶν πλοῦς. οἱ δέ, τριῶν φασι σταδίων δ᾽ εἶναι. τούτων τινὲς πεντακισχιλίους εἰρήκασιν, οἱ δὲ ἔτι ἐλάττονα. Ἐρατοσθένης δ᾽ ἀπὸ μὲν τῆς Κυρηναίας μέχρι Κριοῦ μετώπου δισχιλίους φησίν. ἐντεῦθεν δ᾽ εἰς Πελοπόννησον ἐλάττους. *

Ἄλλη δ᾽ ἄλλων γλῶσσα μεμιγμένη (φησὶν
ὁ ποιητὴς) ἐν μὲν Ἀχαιοί,
Ἐν δὲ Ἐτεόκρητες μεγαλήτορες, ἐν δὲ Κύ-
δωνες
Δωριέες τε τριχάϊκες, δῖοί τε Πελασγοί.

Τούτων φησὶ Στάφυλος τὸ μὲν πρὸς ἕω Δωριέας κατέχειν, τὸ δὲ δυσμικὸν Κύδωνας, τὸ δὲ νότιον Ἐτεόκρητας ὧν εἶναι πολίχνιον Πρᾶσον, ὅπου τὸ τοῦ Δικταίου Διὸς ἱερόν. τοὺς δ᾽ ἄλλους ἰσχύοντας πλέον οἰκῆσαι τὰ πεδία. τοὺς μὲν οὖν Ἐτεόκρητας, καὶ τοὺς Κύδωνας αὐτόχθονας ὑπάρξαι εἰκός, τοὺς δὲ λοιποὺς ἐπήλυδας, οὓς ἐκ Θετταλίας ἐλθεῖν φησὶν Ἄνδρων τῆς Δωρίδος μὲν πρότερον, νῦν δὲ τῆς Ἑστιαιώτιδος λεγομένης. ἐξ ἧς ὡρμήθησαν, ὥς φησιν, οἱ περὶ τὸν Παρνασσὸν

νησὸν οἰκήσαντες Δωριεῖς, ἐκτίσαντο Ἐρινεόν τε καὶ Βοιόν καὶ Κυτίνιον, ἀφ' οὗ καὶ Τριχάϊκες ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ λέγονται. οὐ πάνυ δὲ τὸν τοῦ Ἄνδρωνος λόγον ἀποδέχονται, τὴν μὲν τετράπολιν Δωρίδα, τρίπολιν ἀποφαίνοντος, τὴν δὲ μητρόπολιν τῶν Δωριέων ἄποικον τῶν Θετταλῶν. τριχάϊκας δὲ λέγονται, ἤτοι ἀπὸ τῆς τριλοφίας, ἢ ἀπὸ τοῦ τριχίνους ἔχειν τοὺς λόφους ἐφασαν. Πόλεις δ' εἰσὶν ἐν τῇ Κρήτῃ πλείους μὲν, μέγισται δὲ, καὶ ἐπιφανέσταται τρεῖς, Κνωσσός, Γόρτυνα, Κυδωνία. διαφερόντως δὲ τὴν Κνωσσὸν καὶ Ὅμηρος ὑμνεῖ, μεγάλην καλῶν, καὶ βασίλειον τοῦ Μίνω. καὶ οἱ ὕστερον. καὶ δὴ καὶ διετέλεσε μέχρι πολλοῦ φερομένη τὰ πρῶτα, εἶτα ἐταπεινώθη, καὶ πολλὰ τῶν νομίμων ἀφῃρέθη. μετέστη δὲ τὸ ἀξίωμα εἴς τε Γόρτυναν, καὶ Λύκτον. ὕστερον δ' ἀνέλαβε πάλιν τὸ παλαιὸν σχῆμα τὸ τῆς μητροπόλεως. κεῖται δ' ἐν πεδίῳ κύκλον ἔχουσα ἡ Κνωσσὸς τὸν ἀρχαῖον τριάκοντα σταδίων μεταξὺ τῆς Λυκτίας καὶ τῆς Γορτυνίας σταδίους διακοσίους, τῆς δὲ Λύκτου, ἣν ὁ ποιητὴς Λύττον ὠνόμασεν, ἑκατὸν εἴκοσι. τῆς δὲ θαλάσσης Κνωσσὸς μὲν τῆς βορείου πέντε καὶ Γόρτυνα δὲ Λιβυκῆς ἐνενήκοντα. Λύκτος δὲ καὶ αὐτὴ τῆς Λιβυκῆς ὀγδοήκοντα. ἔχει δ' ἐπίνειον τὸ Ἡράκλειον ἡ Κνωσσός. Μίνω δέ φασιν ἐπινείῳ χρήσασθαι τῷ Ἀμνισῷ, ὅπου τὸ Εἰληθυίας ἱερόν. ἐκαλεῖτο δ' ἡ Κνωσσὸς Καίρατος πρότερον ὁμώνυμος τῷ παραρρέοντι ποταμῷ. ἱστόρηται δ' ὁ Μίνως νομοθέτης γενέσθαι σπουδαῖος, θαλαττοκρατῆσαί τε πρῶτος, τριχῇ δὲ διελὼν τὴν νῆσον, ἐν ἑκάστῳ μέρει κτίσαι πόλιν. τὴν μὲν Κνωσσὸν ἐν τῷ κατ' ἀντικρὺ τῆς Πελοποννήσου. καὶ αὐτὴ δ' ἐστὶ πρὸς βορρᾶν. Ὡς δ' εἴρηκεν Ἔφορος, ζηλωτὴς ὁ Μίνως ἀρχαίου τινὸς Ῥαδαμάνθυος δικαιοτάτου ἀνδρὸς ὁμωνύμου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὃς πρῶτος τὴν νῆσον ἐξημερῶσαι δοκεῖ νομίμοις καὶ συνοικισμοῖς πόλεων, καὶ πολιτείας, σκηψάμενος παρὰ Διὸς φέρειν ἕκαστα τῶν τιθεμένων δογμάτων εἰς μέσον. τοῦτον δὲ μιμούμενος καὶ ὁ Μίνως δι' ἐννέα ἐτῶν ὡς ἔοικεν ἀναβαίνων ἐπὶ τὸ τοῦ Διὸς ἄντρον, καὶ διατρίβων ἐνθάδε, ἀπῄει συντεταγμένα ἔχων παραγγέλματα τινὰ, ἃ ἔφασκεν εἶναι τοῦ Διὸς προστάγματα. ἀφ' ἧς αἰτίας καὶ τὸν ποιητὴν οὕτως εἰρηκέναι.

—ἔνθα δὲ Μίνως
Ἐννέωρος βασίλευε Διὸς μεγάλου ὀαριστής.

Τοιαῦτα δ' εἰπόντος οἱ ἀρχαῖοι περὶ αὐτοῦ πάλιν ἄλλους εἰρήκασι λόγους ὑπεναντίους

rienses Parnasso uicini profecti sunt, & condiderunt Erineum, Bœum, ac Cytinium, unde etiam à poëta Trichaices, quasi tripartiti, dicuntur. Non admodum autem Andronis hic sermo probatur, Doridem quæ urbibus quatuor constat, tribus urbibus circumscribentis, & primariam Doriensium urbē Thessalorum facientis coloniam. Trichaicas autem intelligunt uel à triplice crista, uel quod è crinibus eas haberent ✳. Vrbes in Creta sunt complures: maximæ autem & nobilissimæ tres, Cnossus, Gortyna, Cydonia. Cnossum Homerus quoque insigniter prædicat, magnam uocans, & Minois regiam. sicut & posteriores. Diu sane primas tulit: post modò depressa est, multisq́ spoliata priuilegijs, dignitate in Gortynam & Lyctum trāslata. recuperauit tamen deinde ueterem metropolis speciem. Sita est Cnossus in planicie, ambitu antiquo stadiorum xxx, inter Lyctiā & Gortyniā, stadijs cc. à Lycto, q̄ poeta Lyttū uocauit, cxx. Cnossus à septentrionali mari abest stad. v & †, à Libyco xc. Lyctos † q̄q́ à Libyco mari xxc. Habet nauali Heracleū Cnossus. Minoëm aūt ferunt nauali usum Amniso, ubi fanum est Lucinæ. Cnossus olim Ceratus uocata fuit à flumine prærerlabente. Memoriæ proditum est Minoëm fuisse bonum legumlatorem, primumq́ in mari imperium obtinuisse, insulaque in tres partes diuisa, in quauis parte urbem condidisse. de quibus Cnossum e regione Peloponnesi, & uersus septentrionem. Ephorus ait Minoëm fuisse imitatorem cuiusdam prisci Rhadamanthyos iustissimi uiri, cognominis fratri ipsius, qui primus insulam uisus sit cicurasse legibus condendis & urbibus ac rebuspublicis: cùm fingeret se à Ioue adferre singula quæ promulgabat decreta. Illum ergo æmulatum Minoem, cùm per annos IX in antro Iouis esset commoratus, conscripta quædam præcepta attulisse, quorum autorem Iouem faceret. itaque & Homerum de eo sic scripsisse.

—ibi Minos
Regnauit, ter tres qui discipulus fuit annos
Supremi Iouis.—.

Hæc ille. Antiqui uerò de Minoë contrà dicunt, tyrannum fuisse & uiolentum, & tributo-

Odyss. τ. 178.

Minos.

Odyss. τ. 178.

butorum exactorem: tragicè decantãtes Minotaurum, ac Labyrinthum, & quæ Theseo atque Dædalo euenerunt. Difficile dictu est, utra sententiarum uera sit. Sed & de hoc non conuenientia inter se traduntur, indigena insulæ'ue, an uerò inquilinus fuerit. Homerus quidem posteriori opinioni uidetur adstipulari, cum inquit:

Iliad. v. 450 Primus Minoëm Cretæ genuit custodem.

De Creta in confesso hoc est, priscis eam temporibus legibus optimis fuisse compositam, ideoq; ad sui imitationem pertraxisse Græcorum præstantissimos, inq; primis Lacedæmonios. quod & Plato in Legibus docet, & Ephorus in descriptione rerump. Europæ. Postea temporis in deterius abijt admodum. post tyrannos enim qui maximè infestum nostrum mare habuerunt, Cretenses in latrocinia successerunt. Eos deinde Cilices oppresserunt. Romani autem uniuersos deleuerunt, bello captis cum Creta etiam Cilicum castellis piraticis. Cnossus nunc etiam habet coloniam Romanorum. Ac de Cnosso quidem hæc, urbe à nobis haud aliena, propter res humanas & earum mutationes atque euenta abolitis quæ nobis cum ea erant commercijs. Dorylaus enim uir ducendi exercitus gnarus, unus de amicis Mithridatis Euergetæ, iussus ob rei bellicę peritiam peregrinos cõducere milites, crebrò in Græcia erat atque Thracia, & ijs qui Cretam petebant: cùm Romani nondum eam tenerẽt insulam, magnaq; ibi esset militum stipendia merentium copia: unde etiam prędonum exercitus fuerunt impleti. Cùm in Creta esset Dorylaus, forte fortuna bellum obortum est Cnosijs aduersus Gortynios: Dorylaus à Cnosijs dux creatus, bellum celeriter & feliciter confecit, summisq; est adfectus honoribus. Cumque paulo pòst cognouisset, Sinope Euergetem dolo familiarium necatum, eiq; uxorem & liberas successisse: de rebus istis abiecta omni spe Cnosi subsedit. † Ibi è Macetide muliere, nomine Sterota, duos procreauit filios, Lagetam & Stratarcham (. de quibus Stratarcham uidi iam extrema senectute adfectum.) filiamq; unam. De duobus autem Euergetæ filijs, Mithridates cognomento Eupator in regnũ successit, annos natus XI. cũ q̃ enutrit⁹ fuit Dorylaus Phi-

Strabo de se.

ους τούτοις· ὡς τυραννικός τε γένοιτο καὶ βίαιος, καὶ δασμολόγος, τραγῳδοῦντες τὰ περὶ τὸν Μινώταυρον, καὶ τὸν Λαβύρινθον, καὶ τὰ Θησεῖ συμβάντα, καὶ Δαιδάλῳ. ταῦτα μὲν οὖν ὁποτέρως ἔχει, χαλεπὸν ἐστὶν εἰπεῖν. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλος λόγος οὐχ ὁμολογούμενος, τῶν μὲν ξένον τῆς νήσου τὸν Μίνωα λεγόντων, τῶν δ' ἐπιχώριον. Ὁ μέντοι ποιητὴς τῇ δευτέρᾳ δοκεῖ μᾶλλον συνηγορεῖν ἀποφάσει, ὅταν φῇ ὅτι

Ὅς πρῶτον Μίνωα τέκε Κρήτῃ ἐπίουρον.

Περὶ δὲ τῆς Κρήτης ὁμολογεῖται ὅτι κατὰ τοὺς παλαιοὺς χρόνους ἐτύγχανεν εὐνομουμένη, καὶ ζηλωτὰς ἑαυτῆς τοὺς ἀρίστους τῶν Ἑλλήνων ἀπέφηνεν, ἐν δὲ τοῖς πρώτοις Λακεδαιμονίους, καθάπερ Πλάτων τε ἐν τοῖς νόμοις δηλοῖ, καὶ Ἔφορος ἐν τῇ Εὐρώπης πολιτείᾳ ἀναγέγραφεν. Ὕστερον δὲ πρὸς τὸ χεῖρον μετέβαλεν ἐπὶ πλεῖστον. μετὰ γὰρ τοὺς τυράννους, οἳ μάλιστα ἐδήωσαν τὴν καθ' ἡμᾶς θάλατταν, οὗτοι εἰσὶν οἱ διαδεξάμενοι τὰ λῃστήρια. τούτους δ' ἐπόρθησαν ὕστερον οἱ Κίλικες, κατέλυσαν δὲ πάντας Ῥωμαῖοι, τήν τε Κρήτην ἐκπολεμήσαντες, καὶ τὰ πειρατικὰ τῶν Κιλίκων φρούρια. Νῦν δὲ Κνωσσὸς καὶ Ῥωμαίων ἀποικίαν ἔχει. Περὶ μὲν οὖν Κνωσσοῦ ταῦτα, πόλεως οὐκ ἀλλοτρίας ἡμῖν, διὰ δὲ τ' ἀνθρώπινα, καὶ τὰς ἐν αὐτοῖς μεταβολὰς, καὶ συντυχίας, ἐκλελειμμένων συμβολαίων, καὶ τῶν ὑπαρξάντων ἡμῖν πρὸς τὴν πόλιν. Δορύλαος γὰρ ἦν ἀνὴρ τακτικὸς, τῶν Μιθριδάτου τοῦ Εὐεργέτου φίλων. οὗτος διὰ τὴν ἐν τοῖς πολεμικοῖς ἐμπειρίαν ξενολογεῖν ἀποδειχθεὶς, πολὺς ἦν ἔν τε τῇ Ἑλλάδι καὶ τῇ Θρᾴκῃ, πολὺς δὲ καὶ τοῖς παρὰ τῆς Κρήτης ἰοῦσιν, οὔπω τὴν νῆσον Ῥωμαίων ἐχόντων, συχνοῦ δὲ ὄντος ἐν αὐτῇ τοῦ μισθοφορικοῦ στρατιωτικοῦ πλήθους, ἐξ οὗ καὶ τὰ λῃστήρια πληροῦσθαι συνέβαινεν. Ἐπιδημοῦντος δὲ τοῦ Δορυλάου, κατὰ τὴν τύχην ἐνέστη πόλεμος τοῖς Κνωσσίοις, πρὸς τοὺς Γορτυνίους. αἱρεθεὶς δὲ στρατηγὸς, καὶ κατορθώσας διὰ ταχέων, ἤρατο τιμὰς τὰς μεγίστας. καὶ ἐπειδὴ μικρὸν ὕστερον ἐξ ἐπιβουλῆς δολοφονηθέντα ἔγνω τὸν Εὐεργέτην ὑπὸ τῶν φίλων ἐν Σινώπῃ, τὴν διαδοχὴν δὲ εἰς γυναῖκας, καὶ τὰ παιδία ἥκουσαν, ἀπογνοὺς τῶν ἐκεῖ, κατέμεινεν ἐν τῇ Κνωσσῷ. τεκνοποιεῖται δ' ἐκ Μακέτιδος γυναικὸς Στερόπης τοὔνομα, δύο μὲν υἱεῖς, Λαγέταν, καὶ Στρατάρχαν, ὧν τὸν Στρατάρχαν ἐσχατόγηρων καὶ ἡμεῖς ἤδη εἴδομεν, θυγατέρα δὲ μίαν. Δυοῖν δὲ ὄντων υἱῶν τοῦ Εὐεργέτου, διεδέξατο τὴν βασιλείαν Μιθριδάτης, ὁ προσαγορευθεὶς Εὐπάτωρ, ἑνδεκαέτης γεγονώς. τούτῳ σύντροφος ὑπῆρξεν ὁ τοῦ Φιλεταίρου Δορύλαος.

ρύλαος. ἦν δ' ὁ Φιλέταιρος ἀδελφὸς τοῦ πάππου Δορυλάου. Ἀνδρωθεὶς δ' ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τοσοῦτον ἤρξατο τῇ συντροφίᾳ τῇ πρὸς τὸν Δορύλαον, ὥστ' οὐκ ἐκεῖνον μόνον προῆγεν εἰς τιμὰς τὰς μεγίστας, ἀλλὰ καὶ τῶν συγγενῶν ἐπεμελεῖτο, καὶ τοὺς ἐν Κνωσσῷ μετεπέμπετο. ἦσαν δ' οἱ περὶ Λαγέταν, τοῦ μὲν πατρὸς ἤδη τελευτηκότος, αὐτοὶ δ' ἠνδρωμένοι, καὶ ἧκον ἀφέντες τὰ ἐν Κνωσσῷ. τοῦ δὲ Λαγέτου θυγάτηρ ἦν ἡ μήτηρ τῆς ἐμῆς μητρός. εὐτυχοῦντος μὲν δὴ ἐκείνου, συνευτυχεῖν καὶ τούτοις συνέβαινε. καταλυθέντος δέ, ἐφωράθη γὰρ ἀφιστὰς τοῖς Ῥωμαίοις τὴν βασιλείαν, ἐφ' ᾧ αὐτὸς εἰς τὴν ἀρχὴν καταστῆσαι, συγκατελύθη καὶ τὰ τούτων καὶ ἐταπεινώθησαν. ὠλιγωρήθη δὲ καὶ τὰ περὶ τοὺς Κνωσσίους συμβόλαια, καὶ αὐτοὺς μυρίας μεταβολὰς δεξαμένους. Ἀλλὰ γὰρ ὁ περὶ μὲν τῆς Κνωσσοῦ λόγος τοιοῦτος. Μετὰ δὲ ταύτην δευτερεῦσαι δοκεῖ κατὰ τὴν δύναμιν ἡ τῶν Γορτυνίων πόλις. συμπνέουσαί τε γὰρ ἀλλήλαις, ἅπαντας ὑπηκόους εἶχον αὗται τοὺς ἄλλους, στασιάσασαί τε διέσπων τὰ κατὰ τὴν νῆσον. προσθήκη δ' ἦν ἡ Κυδωνία μεγίστη ὁποτέροις προσγένοιτο. κεῖται δ' ἐν πεδίῳ καὶ ἡ τῶν Γορτυνίων πόλις, τὸ παλαιὸν μὲν ἴσως τετειχισμένη, καθάπερ καὶ Ὅμηρος εἴρηκε.

—Γόρτυνά τε τειχιόεσσαν.

ὕστερον δ' ἀποβαλοῦσα τὸ τεῖχος ἐκ θεμελίων, καὶ πάντα τὸν χρόνον μείνασα ἀτείχιστος. καὶ γὰρ ὁ Φιλοπάτωρ Πτολεμαῖος ἀρξάμενος τειχίζειν, ὅσον ἐπὶ ὀγδοήκοντα σταδίους παρῆλθε μόνον. ἀξιόλογον δ' οὖν ἐπλήρου ποτὲ κύκλον ἡ οἴκησις, ὅσον πεντήκοντα σταδίων. διέχει δὲ τῆς Λιβυκῆς θαλάττης καὶ Λεβήνου τοῦ ἐμπορίου αὐτῆς, ἐνενήκοντα. ἔχει δὲ καὶ ἄλλο ἐπίνειον τὸ Μέταλλον. διέχει δ' αὐτῆς ἑκατὸν τριάκοντα. διαρρεῖ δ' αὐτὴν ὅλην ὁ Ληθαῖος ποταμός. Ἐκ δὲ Λεβήνου ἦν Λευκοκόμας τε καὶ ὁ ἐραστὴς αὐτοῦ Εὐξύνθετος, οὓς ἱστορεῖ Θεόφραστος ἐν τῷ περὶ Ἔρωτος λόγῳ. ἄθλων δ' ὁ Λευκοκόμας τῷ Εὐξυνθέτῳ προσέταξεν, ἕνα φησὶν εἶναι τοῦτον, τὸν ἐν Πράσῳ κύνα ἀναγαγεῖν αὐτῷ. ὅμοροι δ' εἰσὶν αὐτοῖς οἱ Πράσιοι, τῆς μὲν θαλάττης. Γόρτυνος δὲ διέχοντες ἑκατὸν καὶ ὀγδοήκοντα μεταξύ. Εἴρηται δ' ὅτι τῶν Ἐτεοκρήτων ὑπῆρχεν ἡ Πρᾶσος, καὶ ὅτι ἐνταῦθα τὸ τοῦ Δικταίου Διὸς ἱερόν. Καὶ γὰρ ἡ Δίκτη πλησίον, οὐχ ὡς Ἄρατος, σχεδὸν ὄρεος Ἰδαίοιο. καὶ γὰρ χιλίους ἡ Δίκτη τῆς Ἴδης ἀπέχει, πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον ἀπ' αὐτῆς κειμένη. τοῦ δὲ Σαμωνίου ἑκατόν. Μεταξὺ δὲ τοῦ Σα-

letæri F. eius qui frater fuit Dorylai istius ductoris. Rex uerò ut ad uirilē ætatē peruenit, adeò minoris Dorylai conuictus consuetudine fuit delectatus, ut non ipsum modò ad summos promoueret honores, sed etiam cognatos eius curæ haberet, Cnossoq; ad se euocaret. erant autem Lagetas & frater, iam uiri facti, patre uita defuncto. ijq; Cnosso relicta ad Mithridatem se contulerunt. Lagetæ huius filia, meæ matris mater fuit. Rebus proinde eius florentibus, istorum quoque fortunata fuit conditio. Deiecto autem illo (.cum depræhensum esset eum regnum ad defectionem à Romanis solicitare, & imperium adfectare.) istorum quoque res adflictæ sunt atq; fractæ. commercia etiam cum Cnosijs negligi ceperunt, ipsis item plurimas perpessis mutationes. Hæc ergo de Cnosso. Secundum hanc potestas maxima fuisse Gortyniorum uidetur. Hæ enim ciuitates duæ dum consentirent, reliquas urbes omnes sub se habuerunt: discordātes, dissensionibus totam exagitauerunt insulam. utri autē parti Cydonia accederet, ei maximum adferebat momentum. Gortyna in campo fuit sita, muris fortasse olim munita, ut Homerus ait:

—cinctam Cortynaq; muris. *Iliad. β. 646.*

postea muris funditus dirutis, exinde absque mœnibus permansit. nam Ptolemæus Philopator aggressus eam muris circumdare, duntaxat ad XXC stadia perduxit opus. Aliquando illud memorabilem habuit ambitum, ad L stadia. Distat ab Africo mari & Lebene nauale suo ad stadia XC. Habet & aliud emporium Metallum: ab ea CXXX stadijs remotum. Totam ipsam perfluit Lethæus fluuius. Lebenij fuerunt Leucocomas, & amator eius Euxynthetus, quorum meminit in oratione de amore Theophrastus: aitque unum de laboribus huic ab illo impositis fuisse, ut canem Praso ei adduceret. Finitimi autem fuerunt Prasij Lebenijs iuxta mare, à Gortyne distantes interim stadia CXXC. * Diximus supra, Prason Eteocretum fuisse urbem, ibique fuisse Dictæi Iouis templum. Prope enim Dicta fuit: non (. ut Aratus ait.)

—Idæum prope montem. *Phænom 33.*

Dicte enim ab Ida uersus ortum Solis distat CIↃ stadia, à Samonio abest C. Inter Samonium

monium & Cherronesum sita est Prasos, su-
* pra mare LX stadijs, à Gortyne CXXC. deleuerunt eam Hierapytnij. Non bene etiam à Callimacho dictum ait, Britomartyn Minois uim fugientem desiluisse in retia (. dictya.) piscatorum, indeq; Dictynnam appellatam. Dicte mons est. Istis autem locis Cydonia neutiquam uicina fuit, sita in occiduis insulæ extremitatibus. Mons Cydoniæ est Tityrus, in eaq; ea templum, non Dictæum sed Dictynnæum. Cydonia ad mare sita est, Laconicam respiciens. Distat ęqualibus spacijs à Cnosso & Gortyne, ad IↃCCC stadia. ab Aptera autem XXC. à mari proximo, XL. Apteræ nauale est Cisamus. Ad uesperam Polyrrhenij sunt Cydoniatarum uicini, ubi est fanum Dictynnæ. distant à mari ad XXX stadia à Phalasarna LX. Habitabant antè per pagos. deinde Achæi & Lacones cōdiderunt, cùm muro cinxissent locum natura munitum, meridiei obuersum. Porrò de tribus urbibus, quas ciuibus frequentauit Minos, tertiam (fuit autem ea Phæstus.) diruerunt Gortynij: à Gortyne distantem stadia LX, à mare XX, à Metallo nauali XL. regionem ij occupauerunt, qui euerterunt urbem. Ad Gortynem pertinet Rhytium quoque cum Phæsto.

Iliad. β. 648. Phæstumq;, Rhytiumq;. —

Phæsto oriundum fuisse aiunt Epimenidem, qui carminibus lustrabat. Est & Olyssa Phæstiæ. Lycti, cuius supra est facta mentio. nauale est quod Cherronesus dicitur, in
ibid. 647. quo eo Britomartis templum. Vrbes, quæ una recensentur, Milytus & Lycastus, nō amplius sunt. regionem alterius Cnossij occupauerunt, urbem euerterunt. Iam cum poë-
ibid 649. ta Cretam aliâs C, aliâs XC urbes habere di-
Odyss. τ. 174. cat: Ephorus censet X urbes post belli Troiani tempestatem conditas fuisse à Doriensi-
17 bus qui eò secuti 17 Althæmenem sunt. itaq; ait Vlissem introduci, qui XC urbes ei tribuat. Hæc oratio non est uerisimilis. Alij ab Idomenei hostibus decem urbes deletas perhibent. At enim Homerus non post bellum Troianum C urbes habuisse Cretam dicit, sed suo tempore: è sua enim loquitur persona. Quod si uerba hæc fecisset alicuius qui tum uixit, sicut in Vlissea ab ipso Vlisse XC urbibus

μωνίου καὶ τὴν Χεῤῥόνησον ἡ Πρᾶσος ἵδρυτο, ὑπὲρ τῆς θαλάττης ἑξήκοντα σταδίοις διέχουσα, τῆς Γορτύνης δὲ ρ' καὶ ὀγδοήκοντα. κατέσκαψαν δ' Ἱεραπύτνιοι. Οὐκ εὖ δὲ οὐδὲ τὸν Καλλίμαχον λέγειν φασίν, ὡς ἡ Βριτόμαρτυς φεύγουσα τὴν Μίνω βίαν, ἀπὸ τῆς Δίκτης ἀλοῖτο εἰς ἁλιέα δίκτυα. καὶ διὰ τοῦτο αὐτὴ μὲν Δίκτυννα ὑπὸ τῶν Κυδωνιατῶν προσαγορευθείη. Δίκτη δὲ τὸ ὄρος. οὐδὲ γὰρ ὅλως ἐκ γειτόνων ἐστὶ τοῖς τόποις τούτοις ἡ Κυδωνία. πρὸς δὲ τοῖς ἑσπερίοις κεῖται τῆς νήσου πέρασι. Τῆς μὲν τοι Κυδωνίας ὄρος ἐστὶ Τίτυρος, ἐν ᾧ ἱερόν ἐστιν, οὐ Δικταῖον ἀλλὰ Δικτυνναῖον. Κυδωνία δ' ἐπὶ θαλάττῃ μὲν ἵδρυται, βλέπουσα πρὸς τὴν Λακωνικήν. διέχει δ' ἑκατέρας τὸ ἴσον τῆς τε Κνωσσοῦ καὶ τῆς Γορτύνης, οἷον ὀκτακοσίους σταδίους, Ἀπτέρας δὲ ὀγδοήκοντα. τῆς ταύτῃ δὲ θαλάττης τετταράκοντα. Ἀπτέρας δ' ἐπίνειον ἐστὶ Κίσαμος. πρὸς ἑσπέραν δ' ὅμοροι τοῖς Κυδωνιάταις Πολυῤῥήνιοι, παρ' οἷς ἐστιν τὸ τῆς Δικτύννης ἱερόν. ἀπέχουσι δὲ τῆς θαλάττης, ὡς τριάκοντα σταδίους. Φαλασάρνης δὲ ἑξήκοντα. κωμηδὸν δ' ᾤκουν πρότερον, εἶτ' Ἀχαιοὶ καὶ Λάκωνες συνῴκησαν, τειχίσαντες ἐρυμνὸν χωρίον βλέπον πρὸς μεσημβρίαν. Τῶν δ' ὑπὸ Μίνω συνῳκισμένων τριῶν, τὴν λοιπὴν (Φαιστὸς δ' ἦν αὕτη) κατέσκαψαν Γορτύνιοι, τῆς μὲν Γόρτυνος διέχουσαν ἑξήκοντα, τῆς δὲ θαλάττης εἴκοσι, τοῦ δὲ Μετάλλου τοῦ ἐπινείου, τετταράκοντα. τὴν δὲ χώραν ἔχουσιν οἱ κατασκάψαντες. Γορτυνίων δ' ἐστὶ καὶ τὸ Ῥύτιον σὺν τῇ Φαιστῷ,

Φαιστόν τε Ῥύτιόν τε. —

Ἐκ δὲ τῆς Φαιστοῦ τὸν τοὺς καθαρμοὺς ποιήσαντα διὰ τῶν ἐπῶν Ἐπιμενίδην φασὶν εἶναι. καὶ ὁ Λισσὴν δὲ τῆς Φαιστίας. Λύκτου δὲ ἧς ἐμνήσθημεν καὶ πρότερον, ἐπίνειόν ἐστιν ἡ λεγομένη Χεῤῥόνησος, ἐν ᾗ τὸ τῆς Βριτομάρτεως ἱερόν. αἱ δὲ συγκαταλεχθεῖσαι πόλεις οὐκέτ' εἰσί, Μίλητός τε καὶ Λύκαστος. τὴν δὲ χώραν, τὴν μὲν ἐνείμαντο Λύκτιοι, τὴν δὲ Κνώσσιοι, κατασκάψαντες τὴν πόλιν. Τοῦ δὲ ποιητοῦ τὸ μὲν ἑκατόμπολιν λέγοντος τὴν Κρήτην, τὸ δὲ ἐνενηκοντάπολιν, Ἔφορος μὲν ὕστερον ἐπικτισθῆναι τὰς δέκα φησὶ μετὰ τὰ Τρωικὰ ὑπὸ τῶν τῷ Ἀλθαιμένει τῷ Ἀργείῳ συνακολουθησάντων Δωριέων. τὸν μὲν οὖν Ὀδυσσέα λέγειν ἐνενηκοντάπολιν ὀνομάζειν. οὗτος μὲν οὖν πιθανός ἐστιν ὁ λόγος. Ἄλλοι δ' ὑπὸ τῶν Ἰδομενέως ἐχθρῶν κατασκαφῆναι φασὶ τὰς δέκα. ἀλλ' οὐδὲ μετὰ τὰ Τρωικά φησιν ὁ ποιητὴς ἑκατοντάπολιν ὑπάρξαι τὴν Κρήτην, ἀλλὰ μᾶλλον κατ' αὐτὸν. ἐκ γὰρ τοῦ ἰδίου προσώπου λέγει. εἰ δ' ἐκ τῶν τότε ὄντων τινὸς ἦν ὁ λόγος, καθάπερ ἐν Ὀδυσσείᾳ ἐνενηκοντάπολιν φράζει,

φράζει, καλῶς ἔχειν οὕτω δέχεσθαι, ὅτι συγχωρήσαιμεν τοῦτό γε, καὶ ὁ ἑξῆς λόγος σώζοιτ' ἄν. οὔτε γὰρ κατὰ τὴν στρατείαν, οὔτε κατὰ τὴν ἐπάνοδον τὴν ἐκεῖθεν τοῦ Ἰδομενέως, ὡς εἰκός ἐστιν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ τὰς πόλεις ἀφανισθῆναι ταύτας. ὁ γὰρ ποιητής φησι.

πάντας δ' Ἰδομενεὺς Κρήτην εἰσήγαγ' ἑταίρους,
οἳ φύγον ἐκ πολέμου, πόντος δέ οἱ οὔτιν' ἀπηύρα.

ὥστε καὶ τούτου τοῦ πάθους ἐμέμνητ' ἄν. οὐ γὰρ δήπου Ὀδυσσεὺς μὲν ἔγνω τὸν ἀφανισμὸν τῶν πόλεων, ὁ μηδενὶ συμμίξας τῶν Ἑλλήνων μήτε κατὰ τὴν πλάνην, μήθ' ὕστερον. ὁ δὲ, καὶ συστρατεύσας τῷ Ἰδομενεῖ, καὶ συνανασωθεὶς οὐκ ἔγνω τὰ συμβάντα οἴκοι αὐτῷ κατὰ τὴν στρατείαν, οὔτε κατὰ τὴν ἐπάνοδον τὴν ἐκεῖθεν. Ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τὴν μετὰ τὴν ἐπάνοδον. εἰ γὰρ μετὰ πάντων ἐσώθη τῶν ἑταίρων, ἰσχυρὸς ἐπανῆλθεν· ὥστ' οὐκ ἔμελλον ἰσχύσειν οἱ ἐχθροὶ τοσοῦτον, ὥστε δέκα ἀφαιρεῖσθαι πόλεις αὐτόν. τῆς μὲν οὖν χώρας τῶν Κρητῶν, τοιαύτη τίς ἡ περιοδεία. τῆς δὲ πολιτείας ἧς Ἔφορος ἀνέγραψε, τὰ κυριώτατα ἐπιδραμεῖν ἀποχρώντως ἂν ἔχοι. δοκεῖ δέ, φησιν, ὁ νομοθέτης μέγιστον ὑποθέσθαι ταῖς πόλεσιν ἀγαθόν, τὴν ἐλευθερίαν. μόνην γὰρ ταύτην ἴδια ποιεῖν τῶν κτησαμένων τ' ἀγαθά· τὰ δ' ἐν δουλείᾳ τῶν ἀρχόντων, ἀλλ' οὐχὶ τῶν ἀρχομένων εἶναι. τοῖς δ' ἔχουσι ταύτην φυλακῆς δεῖν. τὴν μὲν οὖν ὁμόνοιαν διχοστασίας αἰρουμένης ἀπαντᾶν, ἣ γίνεται διὰ πλεονεξίαν, καὶ τρυφήν. σωφρόνως γὰρ καὶ λιτῶς ζῶσιν ἅπασιν, οὔτε φθόνον, οὔτε μῖσος, οὔθ' ὕβριν ἀπαντᾶν πρὸς τοὺς ὁμοίους. διόπερ τοὺς μὲν παῖδας εἰς τὰς ὀνομαζομένας Ἀγέλας κελεῦσαι φοιτᾶν, τοὺς δὲ τελείους, ἐν τοῖς Συσσιτίοις, ἃ καλοῦσιν ἀνδρεῖα, ὅπως τῶν ἴσων μετάσχοιεν τοῖς εὐπόροις οἱ πενέστεροι, δημοσίᾳ τρεφόμενοι. πρὸς δὲ τὸ μὴ δειλίαν ἀλλ' ἀνδρείαν κρατεῖν, ἐκ παίδων ὅπλοις, καὶ πόνοις συντρέφειν· ὥστε καταφρονεῖν καύματος, καὶ ψύχους, καὶ τραχείας ὁδοῦ, καὶ ἀνάντους, καὶ πληγῶν τῶν ἐν γυμνασίοις καὶ μάχαις ταῖς κατὰ σύνταγμα. ἀσκεῖν δὲ καὶ τοξικῇ, καὶ ἐνοπλίῳ ὀρχήσει, ἣν καταδεῖξαι Κουρῆτα πρῶτον, ὕστερον δὲ καὶ συντάξαντα τὴν κληθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ πυῤῥίχην· ὥστε μηδὲ τὴν παιδιὰν εἶναι ἄμοιρον τῶν πρὸς τὸν πόλεμον χρησίμων. ὡς δ' αὔτως καὶ τοῖς ῥυθμοῖς Κρητικοῖς χρῆσθαι κατὰ τὰς ᾠδὰς συντονωτάτοις οὖσιν, οὓς Θα-

urbibus prædita insula dicitur: accipienda hæc sententia erat, & quæ sequuntur itidem constarent. Neque enim probabile est, uel sub expeditionem Idomenei, uel sub reditum eius, urbes istas fuisse abolitas. quippe Homerus ait:

In Cretam socios perduxit protinus omnes *Odyss. γ. 191.*
Idomeneus, nisi qui perierunt Marte cruento:
Namque illi nullum rapidi maris abstulit unda.

Itaque fuerat omnino Homerus etiam istius urbium euersionis mentionem facturus. Non enim Vlisses quidem eam poterat habere cognitam, qui cum nemine Græcorum uel in suis erroribus uel postmodo conuenisset: idemq; cùm & in expeditione socius Idomeneo fuisset & unà domum incolumis rediisset, ignorare quid ei absenti aut redeunti accidisset. Post reditum uerò fieri hoc non potuit. Nam si cum omnibus sociis rediit: plus habuit uirium, quam ut hostes ei x urbes ualerent eripere. Hæc ergo est regionis Cretensis circumscriptio. De republica eorum, quam Ephorus descripsit, sufficiet præcipua percurrere. Videtur, inquit, legũlator maximum urbibus bonum supposuisse libertatem. sola enim hæc bona propria eorum facit, qui ipsa possident: in seruitute qui sunt, horum bona non ipsorum sunt, sed dominorum. Libertate autem præditis opus est eius custodia. Concordia porrò sublatam discordiam sequitur. discordia aut ob auariciam, aut ob luxum exsistit: nam si sobriè omnes, ac frugaliter uiuant, neque inuidentia, neque odium, neque iniuria & contumelia inter æquales oritur. Itaque pueros iussit ille commeare in Agelas quas uocabant, quasi greges: perfectos in Sysitia à cõuictu sic dicta, & à uirili ætate andrea: ut publicè uictum capientes pauperes cum diuitibus ęquali conditione uiuerent. Ne autem timiditas, sed ut fortitudo obtineret, à puero armis & laboribus eos adsuefecit: ut despicere possent æstum, frigus, asperam accliuamq; uiam, & ictus quos exciperent in gymnasiis & ordinariis pugnis. Exercuit etiam eos sagittando, & armata saltatione, quam Cures primus inuenit, qui pòst etiã ab ipso dictam pyrrichen instituit. ut ne ludus quidem expers esset rerum ad bella utilium. Sic & rhythmis quos Creticos uocant uti docuit contentissimis in cantilena, quorum autor Tha-

Cretensium respublica: & Spartanorum.

tor Thales traditur, cui pæanes etiam, aliaq; usitata istis carmina, multaq; præterea instituta adscribuntur. Iussit etiam ueste & calceo militaribus uti, & de donis principē honorem armis deferre. Ait præterea quosdam esse qui dicant ea quæ Cretensium censentur instituta, Spartanorum esse. cùm re uera Cretenses ea excogitauerint, Spartani accuratiùs elaborauerint, neglecta rei bellicæ cura à Cretēsibus, urbibus eorum aduersas res perpessis, maximè Cnosso. esse etiam quædam instituta in usu apud Lyctios, Gortynios, & in alijs oppidulis magis quam apud Cnosios. Lyctiorum quoque mores in testimonium trahi ab his, qui Laconicos antiquiores putāt. colonos enim eos Spartanorum, seruare metropolis suę instituta. alioquin ineptum esse, ut quorum respubl. & status est melior, deteriorum æmulētur formam. Quæ quidem non rectè dicantur. Neque enim iudicium de antiquis ex præsenti statu faciendum est, inquit, utrinque in contrarium facta mutatione. nam olim Cretenses maris tenuerunt imperium, adeò ut prouerbium in eos usurpatum fuerit, qui dissimulabant eorum quæ sciebant noticiam, Cretensis mare ignorat: nunc amiserunt potentiam classicam. Neque, quia urbes quædam in Creta coloniæ sunt Spartanorum, ideò horū quoque instituta tenere coactæ sunt. cùm & coloniæ multæ patrios non sequantur mores: & in Creta multæ urbes non à Spartanis ortæ, tamen illis stent institutis. Iam Lycurgus, inquit, is qui Lacedæmonijs leges posuit, quinque ætatibus posterior fuit Althæmene coloniæ in Cretam duce. historiæ enim docent hunc Cissi F. fuisse, eius qui Argos condidit ea tempestate, Patrocles Spartam. atqui omnes in hoc consentiunt, sextum à Patrocle fuisse Lycurgum. Exempla uerò exemploribus, recentiora antiquioribus esse priora non solent. Saltatio etiam quæ in usu apud Lacedæmonios est, & rhythmi ac pæanes qui ex lege canuntur, aliaq; multa instituta, Cretensia apud eos uocantur, utpote è Creta petita. Quin & magistratus quod attinet ad administationem, utrobique eadem gerunt nomina, ut Seniorum, & Equitum. nisi quod in Creta equitibus etiā sunt equi, unde apparet apud Cretenses antiquiorem esse eorum dignitatem, quę ueritatem nomi

ὃς Θάλητα ἀνευρεῖν· ᾧ καὶ τοὺς παιᾶνας καὶ τὰς ἄλλας τὰς ἐπιχωρίους ᾠδὰς ἀνατιθέασι, καὶ πολλὰ τῶν νομίμων. καὶ ἐσθῆτι δὲ καὶ ὑποδέσει πολεμικῇ χρῆσθαι, καὶ τῶν δώρων τιμιώτατα αὐτοῖς εἶναι τὰ ὅπλα. λέγεσθαι ὑπό τινων ὡς Λακωνικὰ εἴη τὰ πολλὰ τῶν νομιζομένων Κρητικῶν. τὸ δ' ἀληθὲς, εὑρῆσθαι μὲν ὑπ' ἐκείνου, ἠκριβωκέναι δὲ τοὺς Σπαρτιάτας. τοὺς δὲ Κρῆτας ὀλιγωρῆσαι κακωθεισῶν τῶν πόλεων, καὶ μάλιστα τῆς Κνωσσίων τῶν πολεμικῶν. Εἶναι δέ τινα τῶν νομίμων, παρὰ Λυκτίοις καὶ Γορτυνίοις, καὶ ἄλλοις τισὶ πολιχνίοις μᾶλλον ἢ παρ' ἐκείνοις. Καὶ δὴ καὶ Λυκτίων νόμιμα ποιεῖσθαι μαρτύρια, τοὺς τὰ Λακωνικὰ πρεσβύτερα ἀποφαίνοντας. ἀποίκους γὰρ ὄντας φυλάττειν τὰ τῆς μητροπόλεως ἔθη. ἐπεὶ ἄλλως γε εὔηθες εἶναι τὸ τοὺς βέλτιον συνεστῶτας, καὶ πολιτευομένους τῶν χειρόνων ζηλωτὰς ἀποφαίνειν. Οὐκ εὖ δὲ ταῦτα λέγεσθαι. οὔτε γὰρ ἐκ τῶν νῦν καθεστηκότων τὰ παλαιὰ τεκμηριοῦσθαι δεῖ, εἰς τἀναντία ἑκατέρων μεταπεπτωκότων, καὶ γὰρ ναυκρατεῖν πρότερον τοὺς Κρῆτας· ὥστε, καὶ παροιμιάζεσθαι πρὸς τοὺς προσποιουμένους μὴ εἰδέναι, ἃ ἴσασιν, ὁ Κρὴς ἀγνοεῖ τὴν θάλασσαν. νῦν δ' ἀποβεβληκέναι τὸ ναυτικόν. οὔτε ὅτι ἄποικοί τινες γεγόνασι τῶν πόλεων τῶν ἐν τῇ Κρήτῃ Σπαρτιατῶν, ἐν τοῖς ἐκείνων νομίμοις διαμένειν ἐπηναγκάσθαι. πολλὰς γοῦν τῶν ἀποικίδων μὴ φυλάττειν τὰ πάτρια· πολλὰς δὲ καὶ τῶν μὴ ἀποικίδων ἐν Κρήτῃ τὰ αὐτὰ ἔχειν τοῖς ἀποίκοις ἔθη. τῶν τε Σπαρτιατῶν τὸν νομοθέτην Λυκοῦργον, πέντε γενεαῖς νεώτερον Ἀλθαιμένους εἶναι, τοῦ στείλαντος τὴν εἰς Κρήτην ἀποικίαν. τὸν μὲν γὰρ ἱστορεῖσθαι Κίσσου παῖδα τοῦ τὸ Ἄργος κτίσαντος περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον, ἡνίκα Πατροκλῆς τὴν Σπάρτην συνῴκιζε. Λυκοῦργον δ' ὁμολογεῖσθαι παρὰ πάντων, ἕκτον ἀπὸ Πατροκλέους γεγονέναι. τὰ δὲ μιμήματα μὴ εἶναι πρότερα τῶν παραδειγμάτων, μηδὲ τὰ νεώτερα τῶν πρεσβυτέρων. τήν τε ὄρχησιν τὴν παρὰ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐπιχωριάζουσαν, καὶ τοὺς ῥυθμοὺς, καὶ παιᾶνας τοὺς κατὰ νόμον ᾀδομένους, καὶ ἄλλα πολλὰ τῶν νομίμων, Κρητικὰ καλεῖσθαι παρ' αὐτοῖς, ὡς ἂν ἐκεῖθεν ὁρμώμενα. τῶν δ' ἀρχείων τὰ μὲν κατὰ τὰς διοικήσεις ἔχειν τὰς αὐτὰς ἐπωνυμίας, ὥσπερ καὶ τὴν τῶν γερόντων ἀρχὴν, καὶ τὴν τῶν ἱππέων. πλὴν ὅτι τοὺς ἐν Κρήτῃ ἱππέας, καὶ ἵππους κεκτῆσθαι συμβέβηκεν, ἐξ οὗ τεκμαίρεται πρεσβυτέραν εἶναι τὴν ἐν Κρήτῃ ἱππέων τὴν ἀρχήν. σῴζειν γὰρ τὴν forte ἐτυμότητα ἐτοιμοτάτην τῆς προσηγο-

προσηγορείας. τοὺς δὲ μὴ ἱπποκρατῶν· τοὺς Ἐφόρους δὲ τὰ αὐτὰ τοῖς ἐν Κρήτῃ Κοσμίοις διοικοῦντας, ἑτέρως ὠνομάσθαι. τὴν δὲ Συσσιτίαν ἀνδρείαν, παρὰ μὲν τοῖς Κρησὶν εἶναι, καὶ νῦν καλεῖσθαι, παρὰ δὲ τοῖς Σπαρτιάταις μὴ διαμεῖναι καλουμένην πρότερον. παρ᾽ Ἀλκμᾶνι δὲ οὕτω κεῖσθαι

Θοίναις δὲ, καὶ ἐν θιάσοισιν ἀνδρείων παρὰ
δαιτυμόνεσσι.
πρέπει παιᾶνα κατάρχειν.

ὑπὸ τῶν Κρητῶν, ὡς καὶ παρ᾽ αὐτοὺς ἀφίκοιτο Λυκοῦργος, κατὰ τοιαύτην αἰτίαν. ἀδελφὸς ἦν πρεσβύτερος τοῦ Λυκούργου Πολυδέκτης, οὗτος τελευτῶν ἔγκυον κατέλιπε τὴν γυναῖκα. τέως μὲν οὖν ἐβασίλευεν ὁ Λυκοῦργος ἀντὶ τοῦ ἀδελφοῦ. γενομένου δὲ παιδὸς, ἐπετρόπευεν ἐκεῖνον, εἰς ὃν ἡ ἀρχὴ καθήκουσα ἐτύγχανε. λοιδορούμενος δή τις αὐτῷ, σαφῶς εἶπεν εἰδέναι ὅτι βασιλεύσει. λαβὼν δ᾽ ὑπόνοιαν ἐκεῖνος ὡς ἐκ τούτου τοῦ λόγου διαβάλλοιτο ἐπιβουλὴ ἐξ αὐτοῦ τοῦ παιδὸς, δείσας μὴ ἐκ τύχης ἀποθανόντος αἰτίαν αὐτὸς ἔχῃ παρὰ τῶν ἐχθρῶν, ἀπῆρεν εἰς Κρήτην. ταύτην μὲν δὲ λέγεσθαι τῆς ἀποδημίας αἰτίαν. ἐλθόντα δὲ πλησιάσαι Θάλητι μελοποιῷ ἀνδρὶ καὶ νομοθετικῷ. ἱστορήσαντα δὲ παρ᾽ αὐτοῦ τὸν τρόπον, ὃν Ῥαδάμανθύς τε πρότερον καὶ ὕστερον Μίνως, ὡς παρὰ τοῦ Διὸς τοὺς νόμους ἐκφέρει εἰς τοὺς ἀνθρώπους· γενόμενον δὲ καὶ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ καταμαθόντα καὶ τὰ ἐκεῖ νόμιμα. ἐντυχόντα δ᾽ ὥς φασί τινες, καὶ Ὁμήρῳ διατρίβοντι ἐν Χίῳ, κατᾶραι πάλιν εἰς τὴν οἰκίαν. καταλαβεῖν δὲ καὶ τὸν τοῦ ἀδελφοῦ υἱὸν τὸν Πολυδέκτου Χαρίλαον βασιλεύοντα. εἶθ᾽ ὁρμῆσαι διαθεῖναι τοὺς νόμους, φοιτῶντα ὡς τὸν θεὸν τὸν ἐν Δελφοῖς, κἀκεῖθεν κομίζοντα τὰ προστάγματα, καθάπερ οἱ περὶ Μίνω ἐκ τοῦ ἄντρου τοῦ Διὸς παραπλήσια ἐκείνοις, τὰ πλείω τῶν Κρητικῶν, τὰ κυριώτατα τῶν καθ᾽ ἕκαστα τοιαῦτα εἴρηκε. γαμεῖν μὲν ἅμα πάντες ἀναγκάζονται παρ᾽ αὐτοῖς οἱ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἐκ τῆς τῶν παίδων ἀγέλης ἐκκριθέντες. οὐκ εὐθὺς δ᾽ ἄγονται παρ᾽ ἑαυτοῖς τὰς γαμηθείσας παῖδας, ἀλλ᾽ ἐπὰν ἤδη ἱκαναὶ ὦσι διοικεῖν τὰ περὶ τοὺς οἴκους.. φερνὴ δ᾽ ἐστὶν ἂν ἀδελφοὶ ὦσι, τὸ ἥμισυ τῆς τοῦ ἀδελφοῦ μερίδος. παῖδας δὲ γράμματά τε μανθάνειν, καὶ τὰς ἐκ τῶν νόμων ᾠδὰς, καὶ τινα εἴδη τῆς μουσικῆς. τοὺς μὲν οὖν ἔτι νεωτέρους εἰς τὰ Συσσίτια ἄγουσι τὰ ἀνδρεῖα. χαμαὶ δὴ καθήμενοι διαιτῶνται μετ᾽ ἀλλήλων ἐν φαύλοις τριβωνίοις,

nis seruat, Lacedæmonijs equitibus equos non habentibus in sua potestate. Porrò Ephori cùm eadem agant, quæ Cosmij Cretensium, nomine duntaxat differunt Sysitia Laconum, qui est conuictus in publico, Cretensibus etiamnum Andrea à uiris dicitur, ut & olim Lacedęmonijs, qui tamen nomen mutauerunt. Alcman quidem sic cecinit.

18 In cœnis & choris apud andreorum con- 18
uiuas.

pæanem quoque à Cretensibus fuisse de * sumtum, & uenisse ad hos Lycurgum tali de causa. *Lycurgus.* Rex Spartæ fuit Polydectes, frater Lycurgi, natuq; eo maior. is moriens uxorem reliquit prægnantem. Aliquandiu fratris loco regnum gessit Lycurgus: natoque filio, tutor eius fuit, ad quem regnum pertinebat. cùm autem quidam ipsi conuiciandi causa obiecisset, certò se scire eum regem fore: sentient sibi calumniam intentari de insidijs puero à se structis, ac ueritus ne si quid huic humanitus accideret, inimici culpam in ipsum conferent, in Cretã abijt. Hæc (.ait.) peregrinationis eius causa fertur. Lycurgus ut in Cretam uenit, adiunxit se ad Thaletem qui lyrica carmina & leges condebat. cumq; ex eo didicisset modum, quem Rhadamanthus prius, deinde Minos usurpauerunt, ut leges se à Ioue acceptas promulgare dicerẽt: atque in Aegypto etiam fuisset, & eius quoque gentis instituta percepisset: & cum Homero quoque (.ut nonnulli autumant.) in Chio degente collocutus esset: domum est reuersus. cumq; ibi Charilaum Polydectæ fratris sui F. regnantem inuenisset, ad condendum leges se cõtulit, ad deum qui apud Delphos est commeans, indeq; mandata apportans, sicut Minos ex antro Iouis se afferre prætendit. Sunt autem Lycurgi instituta Cretensium simillima: de quibus ille quę pręcipua retulit, commemorabimus. * Vniuersi apud Cretenses cogebantur uxores ducere, qui eodem tempore è puerorum cœtu, (.Agelam ipsi uocant.) essent excreti. nõ autem confestim nuptas domum deducebant, sed cùm iam ad rem familiarem administrandam eæ essent redditæ idoneæ. Dos est, siquidem * soror fratri nubit, dimidium portionis fraternæ. Pueri litteras discebant, & è legibus carmina, quosdamq; modos musicos. Iuniores in sysitia adducunt, quæ andrea uocantur. ibi desidentes humi unà cibum capiunt, uestitu uili, qui idem est hyeme atque ęstate ministrant

nistrant & sibi inuicem, & uiris. In pugnam coëunt & qui eiusdem sunt sysitij, & qui diuersorum. Cuius andræorum præest puerorum magister: pædonomon ipsi uocant. Adultiores in Agelas deducuntur. Agelas conducunt puerorum illustrissimi atque potentissimi, quisque quàm potest plurimos, congregans. Vnicuique Agelæ præest plerunque pater conducentis, potestatem habens educendi ad uenationem & cursum, & puniendi detrectantem. Nutriuntur publicè. Statis quibusdam diebus Agela cuius Agela pugnam conserit accinente tibia cum rhythmo: sicut etiam in bellis consueuerunt. ictus inferunt cùm manu, tum etiam armis ferreis. Peculiarem habent amoris morem: non enim persuadendo, sed raptione amasios comparant. Prędicit amator amicis tribus aut pluribus antè diebus, se rapturum esse. illis uerò turpissimũ habetur occultare puerum, aut non sinere usitata ambulare uia: quippe sic confessuris, puerum indignum esse qui tali amatore poteret. ergo facto agmine, siquidem raptor aut æqualis aut etiam dignior puero sit, insequentes eum leuiter duntaxat reluctãtur, ut legi satisfaciant, porrò autem lęti eum sinunt abduci. si indignus sit, eum eripiunt. eò usque autem ostentant se repugnare, donec ad raptoris andræum peruenitur. Amabilem existimant non qui forma, sed qui fortitudine & modestia præstat. Raptum amator donis affectum ducit quocunque uult locorum. raptionem comitantur qui interuenerunt. conuiuio autem & uenatione usi per bimestre (.diutius enim detineri puerum non licet.) in urbem redeunt. Dimittitur puer donis acceptis, amiculo bellico, boue, & poculo. ea enim sunt legitima munera. sed accedunt alia sumtuosa: ita ut ob sumtuum magnitudinem etiam amici stipem conferant. Puer bouem Ioui immolat, & qui unà in raptione adfuere conuiuio excipit: deinde de consuetudine sua cum raptore pronunciat, grata'ne hęc ei an secus fuerit. lege hoc permittente, ut si post raptum uiolenter habitus esset amasius, discedere ab amatore & pœnas exigere possit. Formosis, & illustri genere ortis turpe est nullum habere amatorem: moribus enim hoc eorum im-

νίοις, καὶ χειμῶνος καὶ θέρους τὰ αὐτά. διακονοῦσί τε καὶ ἑαυτοῖς, καὶ τοῖς ἀνδράσι. συμβάλλουσιν εἰς μάχην καὶ οἱ ἐκ τοῦ αὐτοῦ συσσιτίου πρὸς ἀλλήλους, καὶ πρὸς ἕτερα συσσίτια. καθ᾽ ἕκαστον δὲ ἀνδρεῖον ἐφέστηκε παιδονόμος. οἱ δὲ μείζους εἰς τὰς Ἀγέλας ἄγονται. τὰς δ᾽ Ἀγέλας συνάγουσιν οἱ ἐπιφανέστατοι τῶν παίδων, καὶ δυνατώτατοι, ἕκαστος ὅσους πλείστους οἷός τέ ἐστιν ἀθροίζων. ἑκάστης δὲ Ἀγέλης ἄρχων ἐστὶν ὡς τὸ πολὺ, ὁ πατὴρ τοῦ συναγαγόντος, κύριος ὢν ἐξάγειν ἐπὶ θήραν, καὶ δρόμους, τὸν δ᾽ ἀπειθοῦντα κολάζειν. τρέφονται δὲ δημοσίᾳ. τακταῖς δέ τισιν ἡμέραις Ἀγέλη πρὸς Ἀγέλην συμβάλλει, μετὰ αὐλοῦ, καὶ λύρας εἰς μάχην ἐν ῥυθμῷ, ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς πολεμικοῖς εἰώθασιν. ἐκφέρουσι δὲ καὶ τὰς πληγὰς τὰς μὲν, διὰ χειρὸς, τὰς δὲ, καὶ δι᾽ ὅπλων σιδηρῶν. ἴδιον δ᾽ αὐτοῖς τὸ περὶ τοὺς ἔρωτας νόμιμον. οὐ γὰρ πειθοῖ κατεργάζονται τοὺς ἐρωμένους, ἀλλ᾽ ἁρπαγῇ. προλέγει δὲ τοῖς φίλοις πρὸ τριῶν ἡμερῶν ἢ πλειόνων ὁ ἐραστὴς, ὅτι μέλλοι τὴν ἁρπαγὴν ποιεῖσθαι. τοῖς δ᾽ ἀποκρύπτειν μὲν τὸν παῖδα, ἢ μὴ ἐᾶν πορεύεσθαι τὴν τεταγμένην ὁδὸν, τῶν αἰσχίστων ἐστὶν, ὡς ἐξομολογουμένοις, ὅτι ἀνάξιος ὁ παῖς εἴη τοιούτου ἐραστοῦ τυγχάνειν. συνιόντες δ᾽ ἂν μὲν τῶν ἴσων ἢ τῶν ὑπερεχόντων τις τοῦ παιδὸς τιμῇ, καὶ τοῖς ἄλλοις ὁ ἁρπάζων, ἐπιδιώκοντες ἀνθήψαντο μόνον μετρίως, τὸ νόμιμον ἐκπληροῦντες. τ᾽ ἄλλα δ᾽ ἐπιτρέπουσιν ἄγειν χαίροντες. ἂν δ᾽ ἀνάξιος, ἀφαιροῦνται. πέρας δὲ τῆς ἐπιδιώξεως ἐστὶν ἕως ἂν ἀπαχθῇ ὁ παῖς εἰς τὸ τοῦ ἁρπάσαντος ἀνδρεῖον. ἐράσμιον δὲ νομίζουσιν, οὐ τὸν κάλλει διαφέροντα, ἀλλὰ τὸν ἀνδρείᾳ, καὶ κοσμιότητι. καὶ δωρισάμενος ἀπάγει τὸν παῖδα τῆς χώρας εἰς ὃν βούλεται τόπον. ἐπακολουθοῦσι δὲ τῇ ἁρπαγῇ οἱ παραγενόμενοι. ἑστιαθέντες δὲ καὶ συνθηρεύσαντες δίμηνον (οὐ γὰρ ἔξεστι πλείω χρόνον κατέχειν τὸν παῖδα) εἰς τὴν πόλιν καταβαίνουσιν. ἀφίεται δ᾽ ὁ παῖς δῶρα λαβὼν, στολὴν πολεμικὴν, καὶ βοῦν καὶ ποτήριον. ταῦτα μὲν τὰ κατὰ νόμον δῶρα, καὶ ἄλλα πλείω πολυτελῆ, ὥστε συνερανίζειν τοὺς φίλους διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀναλωμάτων. τὸν μὲν οὖν βοῦν θύει τῷ Διὶ, καὶ ἑστιᾷ τοὺς συγκαταβαίνοντας. εἶτ᾽ ἀποφαίνεται περὶ τῆς πρὸς τὸν ἐραστὴν ὁμιλίας, εἴτ᾽ ἀσμενίζων τετύχηκεν, εἴτε μή. τοῦ νόμου τοῦτο ἐπιτρέψαντος, ἵν᾽ εἴ τις αὐτῷ βίᾳ προσενήνεκται κατὰ τὴν ἁρπαγὴν, ἐνταῦθα παρατιμωρεῖν ἑαυτῷ, καὶ ἀπαλλάττεσθαι. τοῖς δὲ καλοῖς τὴν ἰδέαν, καὶ προγόνων ἐπιφανῶν, ἐραστῶν μὴ τυχεῖν. ὡς διὰ τὸν τρόπον τοῦτον παθοῦσιν. ἔχουσι δὲ τιμὰς οἱ παρασταθέντες. ἔν τε γὰρ καὶ τοῖς ...

παγλύτας. ἔν τε γὰρ τοῖς δρόμοις, καὶ τοῖς θρόνοις ἔχουσι τὰς ἐντιμοτάτας χώρας. τῇ τε στολῇ κοσμεῖσθαι διαφερόντως ἐφίεται τῶν ἄλλων τῇ δοθείσῃ παρὰ τῶν ἐραστῶν. καὶ οὐ τότε μόνον, ἀλλὰ καὶ τέλειοι γενόμενοι διάσημον ἐσθῆτα φέρουσιν, ἀφ' ἧς γνωσθήσεται ἕκαστος κλεινὸς γενόμενος. τὸν μὲν γὰρ ἐρώμενον καλοῦσι κλεινόν, τὸν δ' ἐραστὴν φιλήτορα. ταῦτα μὲν τὰ περὶ τοὺς ἔρωτας νόμιμα. ἄρχοντας δὲ δέκα αἱροῦνται. περὶ δὲ τῶν μεγίστων, συμβούλοις χρῶνται τοῖς γέρουσι καλουμένοις. καθίστανται δ' εἰς τοῦτο τὸ συνέδριον, οἱ τῆς τῶν Κοσμίων ἀρχῆς ἠξιωμένοι, καὶ τἄλλα δόκιμοι κρινόμενοι. Ἀξίαν δ' ἀναγραφῆς τὴν τῶν Κρητῶν πολιτείαν ὑπέλαβον διά τε τὴν ἰδιότητα καὶ τὴν δόξαν. οὐ πολλὰ δὲ διαμένει τούτων τῶν νομίμων, ἀλλὰ τοῖς Ῥωμαίων διατάγμασι τὰ πλεῖστα διοικεῖται. καθάπερ καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις ἐπαρχίαις συμβαίνει.

Περὶ δὲ τὴν Κρήτην εἰσὶ νῆσοι, Θήρα μὲν ἡ τῶν Κυρηναίων μητρόπολις, ἄποικος Λακεδαιμονίων, καὶ πλησίον ταύτης Ἀνάφη, ἐν ᾗ τὸ τοῦ Αἰγλήτου Ἀπόλλωνος ἱερόν. λέγει δὲ Καλλίμαχος τοτὲ μὲν οὕτως.

Αἰγλήτην Ἀνάφην τε Λακωνίδι γείτονα Θήρᾳ.

τοτὲ δὲ Θήρας μνησθείς,

Μήτηρ εὐίππου πατρίδος ἡμετέρης,

Ἔστι δὲ μακρὰ ἡ Θήρα διακοσίων οὖσα τὴν περίμετρον σταδίων, κειμένη δὲ κατὰ Δίαν νῆσον τὴν πρὸς Ἡρακλείῳ τῷ Κνωσσίων. διέχει δὲ τῆς Κρήτης εἰς ἑπτακοσίους σταδίους. πλησίον δ' αὐτῆς ἥ τε Ἀνάφη, καὶ Θηρασία. ταύτης δ' ἴσον ἑκατέρα ἀπέχει νησίδιον Ἴος, ἐν ᾧ κηδευθῆναί φασί τινες τὸν ποιητὴν Ὅμηρον. ἀπὸ δὲ τῆς Ἴου πρὸς ἑσπέραν ἰόντι, Σίκινος, καὶ Λάγουσα, καὶ Φολέγανδρος, ἣν Ἄρατος σιδηρείην ὀνομάζει διὰ τὴν τραχύτητα. ἐγγὺς δὲ τούτων Κίμωλος, ὅθεν ἡ γῆ ἡ Κιμωλία. ἔνθεν ἡ Σίφνος ἐν ὄψει ἐστίν, ἐφ' ἣν λέγουσι Σίφνιον ἀστράγαλον διὰ τὴν εὐτέλειαν. ἔτι δ' ἐγγυτέρω καὶ τῆς Κιμώλου καὶ τῆς Κρήτης ἡ Μῆλος ἀξιολογωτέρα τούτων, διέχουσα τοῦ Ἑρμιονικοῦ ἀκρωτηρίου τοῦ Σκυλλαίου σταδίους ἑπτακοσίους, τοσούτους δὲ σχεδόν τι καὶ τοῦ Δικτυνναίου. Ἀθηναῖοι δέ ποτε πέμψαντες στρατείαν, ἡβηδὸν κατέσφαξαν τοὺς πλείστους. αὗται μὲν οὖν ἐν τῷ Κρητικῷ πελάγει. ἐν δὲ τῷ Αἰγαίῳ μᾶλλον, αὐτή τε ἡ Δῆλος, καὶ αἱ περὶ αὐτὴν Κυκλάδες, καὶ αἱ ταύταις προσκείμεναι Σποράδες· ὧν εἰσὶ καὶ αἱ λεχθεῖσαι περὶ τὴν Κρήτην. Ἡ μὲν οὖν Δῆλος ἐν πεδίῳ κειμένην ἔχει τὴν πόλιν, καὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τὸ Λητῷον. ὑπέρκειται

putatur. Honor porrò habetur raptis. nam & in cursu, & in consessu locus ĳs primarius attribuitur. & ueste permissum est ut eximia utantur ab amatore dono data. neque tum modò, sed adulti etiam uestem gerunt insignem, qua agnoscuntur kleni fuisse. amasium enim sic uocant, quasi clarum: amatorem philetorem. Hæ sunt amoris leges. Principes diligunt decem. de summis rebus consiliarios adhibent, qui Seniores uocantur. cooptantur autem in illud collegium, qui Kosmiorum magistratu digni habiti sunt, ac aliâs probi censentur. Dignam ego descriptione Cretensium duxi rempublicam, cùm quia singularis est, tum ob gloriam. Haud multa uerò istorum institutorum permanserunt, cum (ut & in reliquis fit prouinciĳs.) pleraque Romanis constitutionibus gubernentur.

Circa Cretam insulæ sunt, Thera Cyrenæorum metropolis, Lacedæmoniorum colonia: & uicina huic Anaphe, in qua Aegletæ Apollinis est templum. De hac sic canit Callimachus: *Cretæ uicinæ insulæ.*

Atque Aegleta Anaphe, Spartanę proxima Theræ:

Et de Thera:

Nostræ insignis equis mater ea est patriæ.

Longa est Thera, ambitu stadiorum CC, sita iuxta Diam insulam quę est ad Heracleum Cnossiorum. abest à Creta ad LXX stadia. Propinquæ ei sunt Anaphe & Therasia. Ab utraque æquali interuallo abest Ios, parua insula, ubi quidam funeratum aiunt Homerum. Ab Io si occasum uersus nauiges, Sicinus est, & Lagusa, & Pholegandrus, quam ob asperitatem Aratus ferream uocat. Ponè has Cimolus, unde Cimolia terra. Hinc Siphnus conspicitur, unde ob uilitatē Siphnius taxillus prouerbio locum dedit. Vicinior Cimolo ac Cretæ iacet Melos, insula aliĳs memorabilior, distans à Scyllæo Hermionico promontorio stadĳs IↃCC, totidemq́ ferè à Dictynnæo. Athenienses aliquando misso exercitu Melios puberes omnes trucidauerunt. Hæ sunt in Cretico mari insulæ. In Aegæo autem magis Delus, & circa eam Cyclades, ac sitæ ante eas Sporades, de quibus in Creta diximus. Delus urbem habet in planicie sitam, & fana Apollinis atque Latonæ. *Delus.*

supra

supra urbem est mons excelsus atque asper Cynthus. perfluit insulam Inopus fluuius non magnus, cùm insula quoque sit parua. Antiquitus, iam inde à Saturni temporibus in magno fuit hæc insula honore. fabulæ enim perhibent ibi Latonam partus doloribus solutam in lucem edidisse Apollinem & Dianam. Nam ut Pindarus ait:

Ante erat intolerabilis
Conditio insulæ
Ob fluctus, omnigenûmque
Ventorum procellas.
Sed postquam dea sacris
Doloribus acta eam adijt,
* Continuò quatuor columnæ
Adamantinis comis decoræ
Iuxta asperum scopulum è solo
Telluris se exeruerunt,
Rectis caudicibus intentes.
Ibi dira læta partu
Prolem uidit beatam.

Cyclades. Celebrem eam fecerunt circumpositæ insulæ Cyclades, honoris causa publicè mittentes qui sacra frequentarent, tum uictimas, chores uirginum: & solennes ibi magnos agitantes conuentus. + Ab initio XII numerabantur: sed accesserunt plures. Artemidorus eas enumerat, cùm de Helena insula loquẽs, A' Thorico, inquit, ea usque ad Sunium iuxtà porrigitur, longitudine LX circiter stadiorum. ab hac incipiunt Cyclades. Nominat deinde Ceon, uicinissim à Helenę. post hanc Cythnum, Seriphũ Melum, Siphnũ, Cimolum, Prepesinthum, Olearum: item Naxũ, Parum, Syrum, Myconum, Tenum, Andrum, Gyarum. De his reliquas ego in numero XII istarum pono: Prepesinthum, Olearum, & Gyarum non perinde. Ipse cum ad Gyarum appulissem, deprædhẽdi uicum exiguum esse, a piscatoribus habitatum. Inde cum discederemus, accepimus legatum istinc ad Cæsarem missum, unum de piscatoribus (erat tum Corinthi Cæsar, ad triumphum proficiscens Actiacum.) Is ergo legatus unà nauigans percunctantibus dicebat, se missum esse petendæ tributi diminutionis gratia. nam pendere ipsos CL denarios, cum ægrè possint C. Paupertatem eorum etiam Aratus sic innuit in minutis:

Te Latona tenet, puto, ferrea nunc Pholegandrus,
Aut Gyaron nihilo meliorem forte subisti.

Delum

ὑπέρκειται δὲ τῆς πόλεως ὄρος ὑψηλὸν ὁ Κύνθος καὶ τραχύ. ποταμὸς δὲ διαρρεῖ τὴν νῆσον Ἰνωπὸς, οὐ μέγας, καὶ γὰρ ἡ νῆσος μικρά. τετίμηται δὲ ἐκ παλαιοῦ διὰ τοὺς θεοὺς ἀπὸ τῶν Κρονικῶν χρόνων ἐξαρξαμένη. μυθεύεται γὰρ ἐνταῦθα ἡ Λητὼ τὰς ὠδῖνας ἀποθέσθαι, τοῦ τε Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Ἀρτέμιδος.

Ἦν γὰρ τὸ πάροιθεν, ὁ φορητὰ φησὶν ὁ Πίνδαρος,
Κύμασί τε, παντοδαπῶν ἀνέμων ῥιπαῖσιν
Ἀλλὰ ἡ ὁ γγίος ὁ πότ' ὀδύναισι θείαις ἐβαίνεν,
Δὴ τέσσαρες ὀρθαὶ πρεμνῶν ἀπώρουσαν χθονίων.
Ἂν δ' ἐπὶ κραναῆ σχεδὸν πέτρα ἀδαμαντοπέδιλοι κίονες.
Ἔνθα τέκοισ' εὐδαίμον' ἐπόψατο γένναν.

Ἔνδοξον δ' ἐποίησαν αὐτὴν αἱ περιοικίδες νῆσοι καλούμεναι Κυκλάδες, εἰς τιμὴν πέμπουσαι δημοσίᾳ, θεωρούς τε, καὶ θυσίας, καὶ χοροὺς παρθένων, πανηγύρεις τε ἐν αὐτῇ συνάγουσαι μεγάλας. κατ' ἀρχὰς μὲν οὖν δώδεκα λέγονται προσεγένοντο, καὶ πλείους. Ἀρτεμίδωρος δ' ἐν διαριθμεῖται περὶ τῆς Ἑλένης εἰπὼν, ὅτι ἀπὸ Θορίκου μέχρι Σουνίου παράκειται, μάκρη σταδίων ὅσον ἑξήκοντα τὸ μῆκος. ἀπὸ ταύτης γὰρ, φησιν, αἱ καλούμεναι Κυκλάδες εἰσίν. ὀνομάζει δὲ Κέω τὴν ἐγγυτάτω τῇ Ἑλένῃ. καὶ μετὰ ταύτην Κύθνον, καὶ Σέριφον, καὶ Μῆλον, καὶ Σίφνον, καὶ Κίμωλον, καὶ Πρεπέσινθον, καὶ Ὠλέαρον, καὶ πρὸς ταύταις Πάρον, Νάξον, Σύρον, Μύκονον, Τῆνον, Ἄνδρον, Γύαρον. τὰς μὲν οὖν ἄλλας τῶν δώδεκα νομίζω. τὴν δὲ Πρεπέσινθον, καὶ Ὠλέαρον, καὶ Γύαρον, ἧττον. ὧν τῇ Γυάρῳ προσορμισθεὶς, ἔγνων κώμιον ὑπὸ ἁλιέων συνοικούμενον. ἀπαίροντες δὲ ἐδεξάμεθα πρεσβευτὴν ἐνθένδε ὡς Καίσαρα προκεχειρισμένον τῶν ἁλιέων τινά. ἦν δ' ἐν Κορίνθῳ Καῖσαρ βαδίζων ἐπὶ τὸν θρίαμβον τὸν Ἀκτιακόν. συμπλέων δὴ ἔλεγε πρὸς τοὺς πυνθανομένους, ὅτι πρεσβεύει περὶ κουφισμοῦ τῶν φόρων. τελεῖν γὰρ δραχμὰς ἑκατὸν πεντήκοντα, καὶ τὰς ἑκατὸν χαλεπῶς ἂν τελοῖεν. δηλοῖ δὲ τὰς ἀπορίας αὐτῶν καὶ Ἄρατος ἐν τοῖς κατὰ λεπτόν,

Ὦ Λητοῖ, σὺ μένεις μὲν σιδηρείῃ Φολεγάνδρῳ
Δειλὴ, ἢ Γύαρον παρελεύσεαι αὐτίχ' ὁμοίην.

τὴν

Τὴν μὲν οὖν Δῆλον ἔνδοξον γενομένην οὕτως, ἔτι μᾶλλον ηὔξησε κατασκαφεῖσα ὑπὸ Ῥωμαίων Κόρινθος. ἐκεῖσε γὰρ μετεχώρησαν οἱ ἔμποροι, καὶ τῆς ἀτελείας τοῦ ἱεροῦ προσκαλουμένης αὐτοὺς, καὶ τῆς εὐκαιρίας τοῦ λιμένος. ἐν καλῷ γὰρ κεῖται τοῖς ἐκ τῆς Ἰταλίας, καὶ τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν Ἀσίαν πλέουσιν. ἥ τε πανήγυρις ἐμπορικόν τι πρᾶγμά ἐστι καὶ, συνήθεις ἦσαν αὐτῇ, καὶ Ῥωμαῖοι τῶν ἄλλων μάλιστα. καὶ ὅτε συνειστήκει ἡ Κόρινθος, Ἀθηναῖοι τε λαβόντες τὴν νῆσον, καὶ τῶν ἱερῶν ἅμα καὶ τῶν ἐμπόρων ἐπεμελοῦντο ἱκανῶς. ἐπελθόντες δ' οἱ τοῦ Μιθριδάτου στρατηγοὶ, καὶ ἀποστήσας τύραννος αὐτὴν διελυμήναντο πάντα, καὶ παρέλαβον ἔρημον τὴν νῆσον πάλιν οἱ Ῥωμαῖοι, ἀναχωρήσαντος εἰς τὴν οἰκείαν τοῦ βασιλέως. καὶ διετέλεσε μέχρι νῦν ἐνδεῶς πράττουσα. ἔχουσι δ' αὐτὴν Ἀθηναῖοι. Ῥήνεια δ' ἔρημον νησίδιόν ἐστιν ἐν τέτρασι τῆς Δήλου σταδίοις, ὅπου τὰ μνήματα τοῖς Δηλίοις ἐστίν. οὐ γὰρ ἔξεστιν ἐν αὐτῇ τῇ Δήλῳ θάπτειν, οὐδὲ καίειν νεκρόν. οὐκ ἔξεστιν δὲ οὐδὲ κύνα ἐν Δήλῳ τρέφειν. ὠνομάζετο δὲ καὶ Ὀρτυγία πρότερον. Κέως δὲ τετράπολις μὲν ὑπῆρξε. λείπονται δὲ δύο, ἥ τε Ἰουλὶς καὶ ἡ Καρθαία, εἰς ἃς συνεπολίσθησαν αἱ λοιπαί. ἡ μὲν Ποιήεσα εἰς τὴν Καρθαίαν, ἡ δὲ Κορεσία εἰς τὴν Ἰουλίδα. ἐκ δὲ τῆς Ἰουλίδος ὅ, τε Σιμωνίδης ἦν ὁ μελοποιὸς, καὶ Βακχυλίδης ἀδελφιδοῦς ἐκείνου. καὶ μετὰ ταῦτα Ἐρασίστρατος ὁ ἰατρὸς, καὶ τῶν ἐκ τοῦ περιπάτου φιλοσόφων Ἀρίστων, ὁ τοῦ Βορυσθενίτου Βίωνος ζηλωτής. παρὰ τούτοις δὲ δοκεῖ τεθῆναί ποτε νόμος, οὗ μέμνηται καὶ Μένανδρος.

Καλὸν τὸ Κίων νόμιμόν ἐστι Φανία
Ὁ μὴ δυνάμενος ζῆν καλῶς, οὐ ζῇ κακῶς.

Προσέταττε γὰρ ὡς ἔοικεν ὁ νόμος τοὺς ὑπὲρ ἑξήκοντα ἔτη γεγονότας κωνειάζεσθαι, καὶ τοῦ διαρκεῖν τοῖς ἄλλοις τὴν τροφήν. καὶ πολιορκουμένους δέ ποτε ὑπ' Ἀθηναίων, ψηφίσασθαι φασὶ τοὺς πρεσβυτάτους ἐξ αὐτῶν ἀποθανεῖν, ὁρισθέντος πλήθους ἐτῶν, τοὺς δὲ παύσασθαι πολιορκοῦντας. κεῖται δ' ἐν ὄρει τῆς θαλάττης διέχουσα ἡ πόλις ὅσον πέντε καὶ εἴκοσι σταδίους. ἐπίνειον δ' ἐστὶν αὐτῆς τὸ χωρίον, ἐν ᾧ ἐστιν ἱδρυμένη ἡ Κορεσία, κατοικίαν οὐδὲ κώμης ἔχουσα. ἔστι δὲ καὶ πρὸς τῇ Κορεσίᾳ Σμινθίου Ἀπόλλωνος ἱερὸν, καὶ πρὸς τῇ Ποιηέσσῃ. μεταξὺ δὲ τοῦ ἱεροῦ, καὶ τῶν τῆς Ποιηέσσης ἐρειπίων, τὸ τῆς Νεδουσίας Ἀθηνᾶς ἱερὸν, ἱδρυσαμένου Νέστορος κατὰ τὴν ἐκ Τροίας ἐπάνοδον. ἔστι δὲ καὶ Ἔλιξος ποταμὸς περὶ τὴν Κορησίαν.

Delum ergo sic celebrem, auxit euersa à Romanis Corinthus. eò enim mercatores transiuerunt, inuitante eos immunitate templi, & commoditate portus. opportunè enim sita est nauigantibus ex Italia & Græcia in Asiam. & solennis conuentus habet quippiam mercatui adfine: frequentabantque eum cùm alij, tum maximè Romani. Et Corintho instaurata, Athenienses insula potiti, sacra & negociationes diligenter procurauerunt. superuenientes autem Mithridatis duces, & tyrannus eam ad defectionem pertrahens, † omnia deuastauerunt: rursumque Romani insulam occupauerunt desertam, cùm rex domum se recepisset. exinde in hunc usque diem inops permansit. Tenent Athenienses. Rhenæa insula est exigua & deserta, intra quartum à Delo stadium, ubi monimenta sunt Deliorum. nam mortuum in Delo sepelire non est fas, neque cremare. canem quoque in Delo esse non licet. Olim dicta fuit Ortygia. Ceos urbes habuit olim quatuor. nunc duæ restant, Iulis & Carthæa, in quas reliquæ sunt translatæ: Pœeessa in Cartheã,
19 Caressus in Iulidem. Iulis patria fuit Simo 19
nidis poëtæ Lyrici, & Bacchylidis, qui fuit eius consobrinus. præterea Erasistratus medicus, & de Peripateticis philosophis Aristo, Bionis Borysthenitæ imitator ibi sunt nati. Apud hos uidetur lex fuisse posita, cuius Menander meminit etiam.

Bellum hoc Cianorum institutum est Phania:
Qui non potest uiuere bene, non malè moritur.

mandato enim, ut apparet legis qui LX annos excessissent, è uita tollebantur, ut reliquis uictus sufficeret. Obsidione etiam aliquando pressos ab Atheniẽsibus decretum edidisse aiũt, quo maximos natu de ciuibus iuberent interfici, certo annorum numero definito. eam ob rem Athenienses obsidionem soluisse. Sita est urbs in mõte à mari stadijs XXV. nauale eius est locus, in quo iacet Caressus, domicilium uix pago alicui comparandum. Est iuxta Caressum etiam Apollinis Sminthij templum & ad Pœeessam. Inter templum & rudera Pœeessæ, Nedusiæ Mineruæ fanum est, dedicatum à Nestore è Troia reuertẽte. Est & Elixus flu. apud Caressum.

ressum. Post Ceon (.siue malis Ciam.) Naxus est, & Andros, memoratu dignæ, atque Paros. Inde fuit Archilochus poeta. Parij Thasum condiderunt, & Parium urbem in Propontide. Ibi fertur ara spectabiles esse, cuius latera stadij longitudinem impleant. In Paro autem lapis Parius est, statuarijs apprimè idoneus. Sequitur Syrus, priore syllaba producta: patria Pherecydis, Badyis F. Aetate posterior illo est Pherecydes Atheniensis. Videtur sub Syriæ nomine mentionem facere Homerus, his quidem uerbis

Odyss. o. 405. Ortygiam supra Syria est quædam insu-
la.—.

Myconus est, sub qua fabulantur iacere ultimos Centaurorum ab Hercule interfectos. unde adagium est: omnia sub unā Myconum: de his qui sub unam descriptionem cogunt ea, quæ natura seiunxit. Caluos etiam Myconios quidam uocant, ideò quòd istud uitium ea in insula est nimis quàm frequens. Seriphus est, in qua, si fabulis credendum esset, Dictes retibus extraxit cistam, cui inclusus fuit Perseus, materque eius Danaë. cùm Acrisius pater eos in altum mare abiecisset. Ibi enim aiunt enutritum fuisse Perseum, & allato Gorgonis capite, ac Seriphijs ut uiderent obiecto, uniuersos in lapideam naturam conuertisse. atque hoc eum egisse, ut matrem ulcisceretur, quam rex Polydectes inuitam uxorem ducere uoluerat, adiutantibus Seriphijs. Vsque adeò autem saxosa est insula, ut comicè ludētes ei dicant hoc à Gorgone accidisse. Tenus urbem habet non magnam. sed extra urbem in luco est fanum Neptuni, dignum quod spectetur. in quo & cœnacula magnifica sunt ædificata: magnum argumentum, per multos ad illud sacrificium communicandum confluere de propinquis, ut unà Neptunia celebrent. Est & Amorgus una de Sporadibus, patria Simonidis iamborum scriptoris. & Lebinthus: & Leria.

Hoc quoque Phocylidis: Lerius malus omnis, & unus,
Excepto Patrocle. sed Patrocles Leriu' 'st.

Lerij enim ob maliciam malè audiebant. Propè est Patmos, & Corassiæ, ab Icaria uersus occcasum sitæ: ut & Icaria respectu Sami. Ipsa quidem Icaria deserta est: pascua habet, quibus Samij utuntur. Nihilominus

ρησίαν. Μετὰ δὲ ταύτην Νάξος, καὶ Ἄνδρος ἀξιόλογοι, καὶ Πάρος. ἐντεῦθεν ἦν Ἀρχίλοχος ὁ ποιητής. ὑπὸ δὲ Παρίων ἐκτίσθη Θάσος, καὶ Πάριον ἐν τῇ Προποντίδι πόλις. ἐν ταύτῃ μὲν οὖν λέγεται ὁ βωμὸς θέας ἄξιος, σταδιαίας ἔχων τὰς πλευράς. ἐν δὲ τῇ Πάρῳ ἡ Παρία λίθος λεγομένη, ἀρίστη πρὸς τὴν μαρμαρογλυφίαν. Σῦρος δ' ἐστὶ μηκύνουσι τὴν πρώτην συλλαβήν, ἐξ ἧς Φερεκύδης ὁ Βάβυος ἦν. νεώτερος δ' ἐστὶν ὁ Ἀθηναῖος ἐκείνου. Ταύτης δοκεῖ μνημονεύειν ὁ ποιητὴς Συρίην καλῶν.

Νῆσός τις Συρίη κικλήσκεται, εἴπου ἀκού-
εις
Ὀρτυγίης καθύπερθε.—

Μύκονος δ' ἐστὶν ὑφ' ᾗ μυθεύουσι κεῖσθαι τῶν γιγάντων τοὺς ὑστάτους ὑφ' Ἡρακλέους καταλυθέντας. ἀφ' ὧν ἡ παροιμία, πάνθ' ὑπὸ μίαν Μύκονον· ἐπὶ τῶν ὑπὸ μίαν γραφὴν ἀγόντων τὰ διηρτημένα τῇ φύσει. καὶ τοὺς φαλακροὺς δέ τινες Μυκονίους καλοῦσιν ἀπὸ τοῦ τὸ πάθος τοῦτο ἐπιχωριάζειν τῇ νήσῳ. Σέριφος δ' ἐστὶν ἐν ᾗ τὰ περὶ τὸν Δίκτυν μεμύθευται, τὸν ἀνελκύσαντα τὴν λάρνακα τοῖς δικτύοις, τὴν περιέχουσαν τὸν Περσέα, καὶ τὴν μητέρα Δανάην, καταποντωθέντας ὑπ' Ἀκρισίου τοῦ πατρὸς Δανάης. τραφῆναι τε γὰρ ἐνταῦθα Περσέα φασί, καὶ κομίσαντα τὴν τῆς Γοργόνος κεφαλήν, δείξαντα τοῖς Σεριφίοις ἀπολιθῶσαι πάντας. Τοῦτο δὲ πρᾶξαι τιμωροῦντα τῇ μητρί, ὅτι αὐτὴν Πολυδέκτης ὁ Βασιλεὺς ἄκουσαν ἀγάγεσθαι προείλετο πρὸς γάμον, συμπραττόντων αὐτῷ ἐκείνων. οὕτω δ' ἐστὶ πετρώδης ἡ νῆσος, ὥστε ὑπὸ τῆς Γοργόνος τοῦτο παθεῖν αὐτήν φασιν οἱ κωμῳδοῦντες. Τῆνος δὲ πόλιν μὲν οὐ μεγάλην ἔχει. τὸ δ' ἱερὸν τοῦ Ποσειδῶνος μέγα ἐν ἄλσει τῆς πόλεως ἔξω, θέας ἄξιον. ἐν ᾧ καὶ ἑστιατόρια πεποίηται μεγάλα, σημεῖον τοῦ συνέρχεσθαι πλῆθος ἱκανὸν τῶν συνθυόντων αὐτοῖς ἀστυγειτόνων τὰ Ποσειδώνια. Ἔστι δὲ καὶ Ἀμοργὸς τῶν Σποράδων, ὅθεν ἦν Σιμωνίδης ὁ τῶν ἰάμβων ποιητής, καὶ Λέβινθος, καὶ Λερία.

Καὶ τόδε Φωκυλίδεω. Λέριοι κακοί· οὐχ ὁ
μέν, ὃς δ' οὔ.
πάντες, πλὴν Πατροκλέους. καὶ Πατρο-
κλῆς Λέριος.

Διεβέβληντο γὰρ ὡς κακοήθεις οἱ ἐνθένδε ἄνθρωποι. πλησίον δ' ἐστὶ καὶ ἡ Πάτμος, καὶ Κορασσίαι, πρὸς δύσιν κείμεναι τῆς Ἰκαρίας. αὕτη δὲ, Σάμῳ. ἡ μὲν οὖν Ἰκαρία ἔρημός ἐστι, νομὰς δ' ἔχει, αἷς χρῶνται αὐταῖς Σάμιοι. τοιαύτη δ' οὖσα

δ' οὖσα ἔνδοξος ὅμως ἐστὶ, καὶ ἀπ' αὐτῆς Ἰκάρειον καλεῖται τὸ προκείμενον πέλαγος. ἐν ᾧ καὶ Σάμος αὐτὴ καὶ Κῶς ἐστι, καὶ αἱ ἄρτι λεχθεῖσαι Κορασσίαι, καὶ Πάτμος, καὶ Λέρος. ἔνδοξον δὲ καὶ τὸ ἐν αὐτῇ ὄρος ὁ Κορκετεὺς μᾶλλον τὸ ἀμπέλου. αὕτη δ' ὑπέρκειται τῆς Σαμίων πόλεως. Συνάπτει δὲ τῷ Ἰκαρείῳ τὸ Καρπάθιον πέλαγος πρὸς νότον. τούτῳ δὲ τὸ Αἰγύπτιον. πρὸς δὲ δύσιν, τό τε Κρητικὸν, καὶ τὸ Λιβυκόν. Καὶ ἐν τῷ Καρπαθίῳ δ' εἰσὶ πολλαὶ τῶν Σποράδων μεταξὺ τῆς Κῶ μάλιστα, καὶ Ῥόδου, καὶ Κρήτης. ὧν εἰσὶν Ἀστυπάλαιά τε καὶ Τῆλος καὶ Χαλκία, καὶ ἃς Ὅμηρος ὀνομάζει ἐν τῷ καταλόγῳ.

οἳ δ' ἄρα Νίσυρόν τ' εἶχον, Κράπαθόν τε, Κάσον τε
Καὶ Κῶ Εὐρυπύλοιο πόλιν, νήσους τε Καλύδνας.

Ἔξω γὰρ τῆς Κῶ καὶ τῆς Ῥόδου, περὶ ὧν ἐροῦμεν ὕστερον, τάς τε ἄλλας ἐν ταῖς Σποράσι τίθεμεν, καὶ δὴ καὶ ἐνταῦθα μεμνήμεθα αὐτῶν, καίπερ τῆς Ἀσίας οὐ τῆς Εὐρώπης ἐγγὺς οὐσῶν· ἐπειδὴ τῇ Κρήτῃ καὶ ταῖς Κυκλάσι καὶ τὰς Σποράδας συμπεριλαβεῖν ἐπείγετό πως ὁ λόγος. ἐν δὲ τῇ τῆς Ἀσίας περιοδείᾳ, τὰς προσεχεῖς αὐτῇ τῶν ἀξιολόγων νήσων προσπεριοδεύσομεν, Κύπρον, καὶ Ῥόδον, καὶ Κῶ καὶ τὰς ἐν τῇ ἐφεξῆς παραλίᾳ κειμένας, Σάμον, Χίον, Λέσβον, Τένεδον. νῦν δὲ τὰς Σποράδας, ὧν ἄξιον μνησθῆναι, λοιπὸν ἐπίωμεν. Ἡ μὲν οὖν Ἀστυπάλαια ἱκανῶς ἐστι πελαγία πόλιν ἔχουσα. ἡ δὲ Τῆλος ἐκτέταται παρὰ τὴν Κνιδίαν μακρὰ ὑψηλὴ, στενὴ, τὴν περίμετρον ὅσον ἑκατὸν καὶ τεσσαράκοντα σταδίων, ἔχουσα ὕφορμον. Ἡ δὲ Χαλκία τῆς Τήλου διέχει σταδίους ὀγδοήκοντα, Καρπάθου δὲ τεσσαρακοσίων, Ἀστυπαλαίας δὲ, διπλασίους. ἔχει δὲ καὶ κατοικίαν ὁμώνυμον, καὶ ἱερὸν Ἀπόλλωνος, καὶ λιμένα. Νίσυρος δὲ πρὸς ἄρκτον μέν ἐστι Τήλου, διέχουσα αὐτῆς, ὅσον ἑξήκοντα σταδίους, ὅσους καὶ Κῶ διέχει. στρογγύλη δὲ, καὶ ὑψηλὴ, καὶ πετρώδης τοῦ μυλίου λίθου εὐποροῦσα. τοῖς γοῦν ἀστυγείτοσιν ἐγγύθεν ἐστὶν ἡ τῶν μύλων εὐπορεία, ἔχει δὲ καὶ πόλιν ὁμώνυμον, καὶ λιμένα, καὶ θερμὰ, καὶ Ποσειδῶνος ἱερόν, περίμετρος δὲ αὐτῆς ὀγδοήκοντα στάδιοι. ἔστι δὲ καὶ νησίδια πρὸς αὐτῇ Νισυρείων λεγόμενα. φασὶ δὲ τὴν Νίσυρον ἀπόθραυσμα εἶναι τῆς Κῶ· προσθέντες καὶ μῦθον, ὅτι Ποσειδῶν διώκων ἕνα τῶν Γιγάντων Πολυβώτην, ἀποθραύσας τῇ τριαίνῃ τρύφος τῆς Κῶ ἐπ' αὐτὸν βάλλοι, καὶ γένοιτο νῆσος τὸ βληθὲν ἡ Νίσυρος, ὑποκείμενον ἔχουσα ἐν αὐτῇ τὸν Γίγαντα.

tamen eſt celebris, & ab ea nomen habet mare ante ipſam ſitum: in quo iacent Samus, & Cos, ac modò dictæ Coraſsiæ, Patmus, & Lerus. 20 In Samo mons eſt Cerceteus nobilis. 20 nobilior Ampelus, imminens urbi Samiorum. Verſus meridiem Carpathium mare ad Icarium eſt, & ad illud Aegyptium. uerſus occaſum, mare Creticum & Africum. In mari Carpathio multæ ſunt de Sporadibus inſulæ, maximè inter Côn, Rodum, & Cretam. ex his ſunt Aſtypalæa, Telus, Chalcia, & quas Homerus in Catalogo recenſet. *Sporades inſulæ*

Et qui Niſyrum, Crapathumq;, Caſumq; tenebant, *Iliad. β. 676.*
Eurypylique urbem Côn, æquoreasq; Calydnas.

Nã extra Coam & Rodum, de quibus poſtea loquemur, reliquas Sporadum in cenſu ponimus, & hîc mẽtionem eorum fecimus, quanquam Aſiæ ſint quàm Europæ propinquiores: quãdoquidem ipſa oratio nos quodammodo eò adduxit, ut cum Creta & Cycladibus Sporades quoq; complecteremur. In Aſiæ autem deſcriptione eas etiam deſcribemus, quæ memoratu dignæ ei adiacent, Cyprum, Rodum, Coam, & deinceps in ora ſitas Samum, Chium, Lesbum, Tenedum. nunc reliquas Sporadas, quæ mentione dignæ ſunt, percurremus. Aſtypalæa ſic ſatis in alto iacet mari, & urbem habet. Telus propter Cnidiam porrigitur in longum, alta & anguſta, ambitu circiter CXL ſtadiorum, habetq; ſtationem nauium. Chalcia à Telo abeſt ſtadia XXC, à Carpatho CCCC, ab Aſtypalæa bis tantum pagum habet eiuſdem nominis, & Apollinis fanum ac portum. Niſyros à Telo uerſus ſeptentriones ſita eſt, diſtans ab ea ſtadijs circiter LX, totidemq; à Coa. teres eſt, & ſublimis, ac ſaxoſa, & molaris lapidis copia prædita, quem uicinis affatim ſuppeditat. urbem habet eiuſdem nominis, portum, thermas, ac Neptuni templum. ambitus eius eſt ſtadiorum XXC. Circa eam ſunt & exiguæ aliquot inſulæ, Niſyriorum dictæ. Aiunt Niſyrum fragmentum eſſe ab inſula Coa auulſum. adduntq; fabulam: Neptunũ, cûm quendam de Gigantibus Polybotem perſequeretur, fruſtum inſulæ Coæ tridente defractum in eum conieciſſe, idq; inſulam Niſyron eſſe factum, ſub qua ſitus ille ſit Gigas.

gas. alij Coæ eum substratum dicunt. Carpathus autem, quam Homerus Crapathum appellat, sublimis est, ambitu stadiorum CC. Quatuor urbes ea habuit, & nomen celebre, atque ab ea pelagus etiam Carpathium dictum est. una de urbibus appellabatur. Nisyrus, cognominis insulæ Nisyro. Sita est aduersus Leucen acten (.id est litus album.) Libyæ: quæ ab Alexandria distat ad CIↃ stadia, à Carpatho ad quatuor stadiorum millia. Casus à Carpatho abest LXX stadijs, à Samonio Cretæ promontoriæ CCL: ambitu stadiorum XXC. Est in ea urbs eiusdem nominis, & insulæ sunt Casiorum complures circa eam. Calydnas autem insulas aiunt ab Homero uocari eas, quæ sunt Sporades è quibus una sit Calymna. probabile autem est sicut à Nisyro & Caso uicinæ ijsque subditæ insulæ nomen habent: ita etiam eas quæ circa Calymnam sunt, ab ea esse denominatas, tum Calydnæ nomen gerente. Alij duas insulas Calydnas esse aiunt, Lerum & Calymnam, easque ab Homero innui. Scepsius plurali numero insulam Calymnas appellari ait, ut Athenas, ut Thebas. uultque poëtæ uerba accipi traiectione quadam uerborum. non enim insulas eum uocare Calydnas: sed insulas Nisyrum dicere, & Carpathum, & Casum. ✳ Omne quidem mel, quod in insulis fit, plerunque est egregium, & Attico quod certare possit. excellit autem, & reliquis insularibus Calymnium hoc anteit.

γαιτα. τινὲς δὲ αὐτὸν ὑποκεῖσθαι τῇ Κῴων φασιν. Ἡ δὲ Κάρπαθος, ἣν Κράπαθον ἔπεν Ὅμηρος, ὑψηλή ἐστι, κύκλον ἔχουσα σταδίων σ΄. τετράπολις δ᾽ ὑπῆρξε, καὶ ὄνομα εἶχεν ἀξιόλογον, ἀφ᾽ οὗ καὶ τῷ πελάγει τοὔνομα ἐγένετο. μία δὲ τῶν πόλεων ἐκαλεῖτο Νίσυρος, ὁμώνυμος τῇ τῶν Νισυρέων νήσῳ. κεῖται δ᾽ ἐπὶ Λιβύης κατὰ Λευκὴν ἀκτήν. ἡ τῆς μὲν Ἀλεξανδρείας διέχει περὶ χιλίους σταδίους, τῆς δὲ Καρπάθου, περὶ τετρακισχιλίους. ἡ Κάσος δὲ ταύτης μὲν ἀπὸ ἑβδομήκοντά ἐστι σταδίων· τοῦ δὲ Σαμωνίου τοῦ ἄκρου τῆς Κρήτης διακοσίων πεντήκοντα. κύκλον δὲ ἔχει σταδίων ὀγδοήκοντα. ἔστι δ᾽ ἐν αὐτῇ καὶ πόλις ὁμώνυμος, καὶ Κασίων νῆσοι καλούμεναι πλείους περὶ αὐτήν. νήσους δὲ Καλύδνας τὰς Σποράδας λέγειν φασὶ τὸν ποιητήν, ὧν μίαν εἶναι Κάλυμναν. εἰκὸς δ᾽ ὡς ἐκ τῶν Νισυρίων λέγεται, καὶ Κασίων αἱ ἐγγὺς, καὶ ὑπήκοοι, οὕτως καὶ τὰς τῇ Καλύμνῃ περικειμένας, ἴσως τότε λεγομένῃ Καλύδνῃ. τινὲς δὲ δύο εἶναι Καλύδνας φασὶ, Λέρον, καὶ Κάλυμναν, ἅς περ, καὶ λέγειν τὸν ποιητήν. ὁ δὲ Σκήψιος πληθυντικῶς ὀνομάζεσθαι τὴν νῆσον Καλύμνας φησὶν ὡς Ἀθήνας, καὶ Θήβας. δεῖν δὲ ὑπερβατῶς δέξασθαι τὸ τοῦ ποιητοῦ, οὐ γὰρ νήσους Καλύγνας λέγειν. ἄλλοι δ᾽ ἄρα

Νήσους Νίσυρόν τ᾽ εἶχον Κράπαθόν τε Κάσον τε
Καὶ Κῶ Εὐρυπύλοιο πόλιν νήσους τε Καλύδνας.

ἅπαν μὲν οὖν τὸ νησιωτικὸν μέλι, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀστεῖον ἐστὶ, καὶ ἐνάμιλλον τῷ Ἀττικῷ. τὸ δ᾽ ἐν ταῖς νήσοις, διαφερόντως μάλιστα δὲ τὸ Καλύμνιον.

IN LI-

IN LIBRVM DECIMVM INTERPRETIS ANNOTATIONES.

T Petalia.] Quid hoc sibi uelit, non satis uideo, neque tamen mutandum duxi. Plinius 4.12. Petalias insulas quatuor ponit in Euripi Euboici primo introitu: utique procul & à Sunio distantes, & à Geræsto. mox. Inter Aulidem & Geræstum.] Epitomæ etiam scriptæ pro Aulide Caphareum habent.

2 Ellopia.] Sic omnino scribendum, non ἐλλωπίδα. o paruum alij autores omnes faciunt. Vide Eustathium in catalogo, ad uersum 538. Αἰγὰς etiam reposui ex ipso Strabone, qui & libro septimo finiente, & hoc ipso libro paulo pòst sic eum uocat. Xuthi fuit filius Cothi frater. apud Plutarchum quæst. Græc. xxij. Ardus uitiosè hactenus legebatur. de Aedepso dictum alibi. Μαντεῖον καὶ τοῦ Σελ.] καὶ abundat. Nomen Telethrij montis etiã Stephanus habet, quod apud Eustathium deest.

Τὸ περὶ Καῦνον.] Quid hîc rei Cauno Cariæ urbi? Cenæum lego. Porrò Ocham montem pro Ochtha, quod ripam interpres ineptè uertit, restitui, ex ipso autore et Eustathio. & Halæ Araphenides sunt etiam apud Stephanum. De Carystio lapide ociosa uerba sustuli. Epitomæ τῇ πλύσει τῶν λίνων habent. Quod bellum Maliacum dicat, non succurrit: Eustathius omisit.

3 Lelantus] Ληλαντον.] Sic suprà lib. I. & epitomæ etiam scriptæ, idq; constanter. Plinius flumen eodem nomine tribuit huic insulæ. 4.12. apud Eustathiũ λι per ἰῶτα legitur. mox Tamynæ.] Græca sic lego. Ἐν δὲ τῇ Ἐρετρικῇ, πόλις ἦν Τάμυναι, καὶ ἱερὸν, &c. Quis enim Tampias nouit? Stephanus autem τάμυνα habet, ex hoc ipso libro. Meminit Tamynarum etiam Plutarchus in uita Aeschinis. Μελανηὶς est apud Stephanum, & perspicuè uerum, in Eretria.

4 Ἐκπεσόντες ἀβάντες.] Ἀναβάντες puto. quanquam apud Stephanum Εὐβοία etiam Abãtum in hac re fiat mentio. Κιρεὺς & Νηλεὺς ex Eustathio reposui.

5 Leuitatis.] Εὐκαίρειαν, uox sanè haud quicquam εὔκαιρος. ἀκαίρειαν mallem, uel εὐχέρειαν. de Nerico & Nerito disputauimus alibi. de Leucata etiam suo loco. Infrà, Pterelam ego scripsi, cum legeretur Πταόλα. Vide 2. & 3. libros Apollodori bibliothecæ: coniecturam nostram probabis, & pro κοπῆς lego σκοπῆς, speculæ. Virgilius ad hoc allusisse mihi uidetur, aut simile aliquid, in Damone suo.

Præceps aërij specula de montis in altum
Deferar: extremum hoc morientis munus habeto.

quanquam, id non animaduerterint scholiastæ.

6 Incertum est.] ἀδήλων reposui pro δήλων, Eustathij fidem secutus, qui ad uersum 22. Odyss. ι. pro Nerito Νήιον à Cratete et Philoxeno scribi annotauit. Vide & in primum librum aduersum 187. annotata. Cæterum in uersu Homeri ἱππήλατος pro εὐδείελος legitur: longè quidem rectiùs, idq; in uertendo secutus sum, imitatum priùs Horatio 1. Epist. 7.

7 Palẽs autem.] Locus non integer. Sanè apud Stephanum in Κεφαλληνίᾳ, urbs Cephalleniæ Παλεὺς refertur. Paulo pòst ὄρος ἐν αὐτῇ Αἶνος.] Pro Aeno inculcarant librarij ἐν αὐτῇ. ego locum refeci ex interprete Apollonij, qui in librum secundum numero 14. sic scribit: Ἔστι γὰρ καὶ Αἶνος ὄρος τῆς κεφαλληνίας, ὅπου αἰνησίου Διὸς ἱερόν ἐστι, οὗ μνημονεύει Λέων ἐν περίπλῳ, καὶ Δημοσθένης ἐν τοῖς λιμέσιν. citat etiam uersum Hesiodi de Ioue Aenesio, in quo αἰνησίῳ puto malè positum pro Αἰνησίῳ, quanquam etymologia Aeneium probat. Hîc autem στεῤῥοτάτην relinquens, legi tamen in uertendo στενοτάτην.

8 Nunc aliquis.] Citatur à Plutarcho in Laconicis institutis hoc epigramma, non tamen planè integrum. Inde correxi quædam. Σαπαῖος apud Stephanum leges Σάπαιος etiam. In superioribus de Samo diuinaui. Quæ de Zacyntho sequuntur, mẽdosa sunt, & mutila. Peloponneso propior & meridionalior quam Cephallenia ponitur ab alijs geographis Zacynthus. Quid autem sibi hæc uolunt, σωμάτων αὐτήν;

9 De Chalcide locus est confusus, quid autem est εὔψυχος. quid Patrensibus Romanis in Aetolia?

10 Parthaonidæ fuerunt.] Parthaonem Oenei patrem facit, ut & alij, & Ouidius IX. Metamor. Homerus autem Portheum facit Iliad. ξ. 115. & sic legitur etiam in epitoma. Quæ etiam decimam pòst ætate Oxylum ponit, ut uideatur legisse τῇ δὲ δεκάτῃ ὕστερον γενεᾷ, idq; omnino confirmat δεκατόσπορος in epigrammate, itaque δεκάτῃ inserui.

11 Hic locus si cum epitomis comparetur, & consideretur penitiùs, uidebitur non esse integer: & excidisse de saltatione Merionis in armis mentio, quæ est apud Homerum in Iliade lib. π. uersu 617.

12 Agestin.] Ἄγεστιν sic epitomæ, etiam scriptæ, nos Αἴγεστιν habemus, quod tollere nolui, interpres Vestam reddiderat, quàm autem Vestæ conueniat cum Cybela, nihil hæc disputato: norunt litterati: Κυμένην quoq;, Cumenen, Rheam post Πυλήνην habent epitomæ: quam uocem excidisse hinc apparet. Pleraq; uidentur in hac disputatione detrimentum passa. res non est summi momenti, minuta quædam errata correximus, quorum rationem reddere erat ociosum. In uertendis dithyrambis & similibus usus sum numeris lege solutis, quod de ipso Pindaro Horatius pronunciauit 4. Carm. 2. Sunt autem pleraq; uitiosa, quid enim est ἔν-

δεκ' ἀχλάδων; unde Arasti sumserit interpres, ne suspicari quidem possum. quid illud κατὰ τὸν Ὅμηρον; Euripidea ex Euripide restitui. locum non totum adduxit autor puto: itaq; etiam non totum inculcaui. ex stat. Sed & ex Strabone Euripidem corrigas licet, ubi κτύπον ἔντ' ἄσματι uitiosè legitur pro καλλίκτυπον εὔασμα. Enare uox etiam Virgilio usui fuit 6. Aeneid. illa chorum simulans euantes origia, &c.

Euripides castigatur.

13 Antandriam.] Verba non sunt integra. Legi καλούμενοι. Εἰς μὲν ἐγγὺς τῆς Ἴδης, κατὰ τὴν Ἀντανδρίαν. Antandros etiam ex Virgilio est nota. Sophoclis prior uersus est mutilus, deest puto νῦν post μίμνων aut που. Post eos excidisse aliquid, euidēs est. Βενδίδεια autem non μενδίδεια esse sacra, notum est ex fine à πολιτ. Platonis, secundo Ἑλληνικῶν. Xenophontis, Ioue tragico Luciani, alijs. & mox infrà sic rectè legitur. Versus Aeschylei corruptiores sunt, quàm ut coniecturis sanari possint.

14 Hecatæi.] Non dubium est quin hæc sint corrupta, neq; de hoc Hecatæo quicquam inuenio. pro ὄρειαι fortaßis poetica ectasi οὔρειαι scripserat Hesiodus. pro Φορόνιδα σέψας, lego Φορωνίδα γράψας opus fuit de Phoroneo & eius rebus, citatur etiam ab alijs. Quis autem est ille ὁ δὲ οὐ τοὺς Κουρῆτας;

Κύρβαντα ἢ τούτων ἕτερον.] Lego Κορύβαντα ἢ τούτων ἑταῖρον. Pydnam quoq; & Prasios non nemo suspicetur esse deprauata uocabula. quid senserim, legendo intelliges.

παρατίθησιν ὁμοίως.] ὅμως puto.

15 Quàm Artemidorus.] Locus hic fœdè est mutilatus. Quo enim refertur isthmus ille? quam præceps enumeratio locorum? quid est Phœnix Lampei? Tabulæ te hîc expedient. Φοινικοῦς & Φοίνιξ, λιμὴν καὶ πόλις. scriptum fuisse apparet è Ptolemæo. Minoam pro Ninoa restitui. & lego διὰ τῶν Λυκτίων. Post ante Ἄλλην δ', ἄλλων, &c. non est obscurum esse hiatum.

16 Ἑστιαιῶτιδα.] Sic omnino legendum, ut ex alijs liquet locis, prima syllaba interciderat de Erineo quoque obscurum non est, & Cytinio. Sed quis sit ille, qui Andronis sententiam οὐκ ἀποδέχεται, nescio, paßiuè enim non licet.

Λόφους ἐφαμίλλους.] hanc uocem non intelligo. Epitomæ & Eustathius ostendunt, locum esse decurtatum.

Μεγίστη δὲ τὸ ἀξ.] Lego μεῖζον, aut simile aliquid Sed & in Cnoßi descriptione uitium est.

Lyttum.] Λύκτον legi, quia Eustathius ait sic quosdam legere apud Homerum Iliad. β. 647. Quid illud πέντε καὶ Γόρτυνα? aut qualis numerus? sanè è Ptolemæo liquet Cnoßum à Libyco quam Boreo mari longiùs abesse.

17 Althęmenem.] Sic legitur apud Eustathium in Iliad. β. 649. Legi autem οὐ πιθανός, non σὺν cum mox ipse refellat. Ephorum etiam Eustathius citat, qui hîc identidem εὔφορος legitur, manifesto mendo.

18 Non animaduertit interpres locum esse mutilum, & nescio quem Phthinen cōmentus est, cum θοίνη conuiuium sit Græcis, maximè poetis, quod docere est nimis superuacaneum. Polydecten non sum ueritus restituere, cum sic constanter omnes alij nominent, & mox sic rectè legatur.

LXX stadia.] Ἑπτακοσίους. Sed ego non puto uicinum dici, quod amplius XX milliaribus Germanicis iustis distat. Itaque ἑπτήκοντα legi. Porrò Σίκινος scripsi pro Σίκηνος, alios autores, etiam Latinos, secutus. Mediam quidem breuem eße, Solonis uersus monstrat. Εἴην δὴ τότ' ἐγὼ Φολεγάνδριος, ἢ Σικινίτης. Sed hæc alibi. Cynthum autem, non Cythum, Deli esse montem, nemo nescit, neque Cythrus, sed Cythnus est una de Cycladibus.

19 Carestus.] Καρησσός lego cum Ptolemæo, aut saltem Καρησία. Obiter moneo qui Aristochius in Aristo Chius mutarunt, potuiße hinc discere, legendum eße Aristo Cius. de qua re in Onomastico nostro plura. Vocem κονιάζεσθαι non intelligo. Interpres liberè cicutam coniecit. De Pherecyde, secutus sum Laertium, nam hæc de Βάβιος non uacat disputare. Suidas quidam Atheniensem Syro facit ætate priorem. Qui Syrium faciunt, dudum conuicti sunt in re non magna erroris: si non licet à Συρίῃ Syrium dicere, sed Aßyrium illud amomum facit, ut patrocinio me ab dicem. Apud Eustathium etiam Babylonium Pherecydem genuit librarius.

20 In Samo.] Locus in Græco est lacer. Sed Ampelum Sami promontorium etiam apud Stephanum reperies. Cercetium apud Plinium 5. 31. Numeri stadiorum in Chalcia mihi sunt suspecti. In fine libri locus est ualdè mutilatus. quod asterisco expreßi, secutus sententiam & Eustathium in Dionysium.

FINIS.

ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ἙΝΔΈΚΑΤΟΝ.

ὙΠΌΘΕΣΙΣ.

Τὸ ἑνδέκατον, ἄρχεται μὲν τῆς Ἀσίας. τοῦ δὲ Ταναΐδος ἀπὸ τῶν ἀρκτικῶν μερῶν ἄνωθεν, ἀρχομένου διαιρεῖν τὴν Εὐρώπην τῆς Ἀσίας. περὶ δὲ τὸ βιβλίον καὶ τὰ παρακείμενα ἔθνη ταῖς ἀρχαῖς τοῦ πρὸς τῇ ἀνατολῇ, καὶ μεσημβρίᾳ, ἣ καὶ Ἀσία ἐστί. ἔστι δὲ τῇ δὲ ἔθνη βάρβαρα τῷ βιβλίῳ ἐγκείμενα ὅσα παροικεῖ τὸ Καυκάσιον ὄρος ἐν οἷς Ἀμαζόνες τε καὶ Μασσαγέται, Σκύθαι, καὶ Ἀλβανοί, καὶ Ἴβηρες, Βακτριανοί, Κάσπιοι, Μῆδοι, Πέρσαι, Ἀρμενίαι δύο ἕως τῆς Μεσοποταμίας. ἔχει δὲ καὶ Τρωγλοδύτας, καὶ Ἡνιόχους οὕτω λεγόμενα ἔθνη. καὶ Σκηπτούχους, Χοάνους, Ἀσσυρίους, Πολυφάγους, Ἀβιανούς, Σιρακούς, Ταπύρους. ἐπεμνήσθη δὲ Ἰάσονος καὶ Μηδείας, καὶ ὧν ἔκτισαν πόλεων. ἔτι δὲ Ξέρξου, καὶ Μιθριδάτου καὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ Φιλίππου.

Ἡ δ' Εὐρώπη συνεχής ἐστιν ἡ Ἀσία κατὰ τὸν Τάναϊν συνάπτουσα αὐτῇ. περὶ ταύτης οὖν ἐφεξῆς ῥητέον διελόντας, φυσικοῖς τισιν ὅροις τοῦ σαφοῦς χάριν. ὅπερ οὖν Ἐρατοσθένης ἐφ' ὅλης τῆς οἰκουμένης ἐποίησε, τοῦθ' ἡμῖν ἐπὶ τῆς Ἀσίας ποιητέον. Ὁ γὰρ Ταῦρος μέσην πως διέζωκε ταύτην τὴν ἤπειρον, ἀπὸ τῆς ἑσπερίας ἐπὶ τὴν ἕω τεταμένος· τὸ μὲν αὐτῆς ἀπολείπων πρὸς βορρᾶν, τὸ δὲ μεσημβρινόν. καλοῦσι δ' αὐτῶν οἱ Ἕλληνες, τὸ μὲν ἐντὸς τοῦ Ταύρου, τὸ δ' ἐκτός. εἴρηται δὲ ταῦθ' ἡμῖν καὶ πρότερον· ἀλλ' εἰρήσθω καὶ νῦν ὑπομνήσεως χάριν. Πλάτος μὲν οὖν ἔχει τὸ ὄρος πολλαχοῦ καὶ τρισχιλίων σταδίων, μῆκος δ' ὅσον καὶ τῆς Ἀσίας τεττάρων πως μυριάδων, καὶ πεντακισχιλίων, ἀπὸ τῆς Ῥοδίων περαίας ἐπὶ τὰ ἄκρα τῆς Ἰνδικῆς καὶ Σκυθίας πρὸς τὰς ἀνατολάς. διῄρηται δ' εἰς μέρη πολλά, καὶ ὀνόματα περιγραφαῖς, καὶ μείζοσι, καὶ ἐλάττοσιν ἀφωρισμένα. ἐπεὶ δ' ἐν γὰρ τοσούτῳ πλάτει τοῦ ὄρους ἀπολαμβάνεταί τινα ἔθνη, τὰ μέν, ἀσημότερα, τὰ δέ, καὶ παντελῶς γνώριμα· (καθάπερ ἡ Παρθυαία, καὶ Μηδία, καὶ Ἀρμενία καὶ Καππαδοκῶν τινες, καὶ Κίλικες, καὶ Πισίδαι) τὰ μὲν πλεονάζοντα τοῖς προσβόροις μέρεσιν, ἐνταῦθα τακτέον, τὰ δ' ἐν τοῖς νοτίοις, εἰς τὰ νότια, καὶ τὰ ἐν μέσῳ δὲ τῶν ὀρῶν κείμενα, διὰ τὰς τῶν ἀέρων ὁμοιότητας πρὸς βορρᾶν θετέον. ψυχροὶ γὰρ εἰσιν, οἱ δὲ νότιοι, θερμοί. καὶ τῶν ποταμῶν δὲ αἱ ῥύσεις ἐνθένδε οὖσαι πᾶσαι σχεδόν τε

STRABONIS RERVM GEOGRAPHICARVM LIBER VNDECIMVS.

ARGVMENTVM.

Vndecimus Asiam incipit, quam Tanais in superioribus septentrionis partibus nascens disiungit ab Europa. Continet hic liber gentes Tanaidis ortui adiacentes, orientem ac meridiem uersus, item omnes Carbaras nationes, quæ Caucasum montem accolunt, è quibus sunt Amazones Massagetæ Scythæ, Albani, Iberes, Bactriani, Caspij, Medi, Persæ, Armeniæ duæ usque in Mesopotamiam. Complectitur etiam Troglodytas, & gentes eas quæ Heniochi dicuntur. Item Sceptuchos, Choanos, Assyrios, Polyphagos, Abianos, Siracos, Tapyros. Meminit Iasonis, & Medeæ, & urbium quas condiderunt: meminit etiam Xerxis, Mithridatis, & Alexandri eius qui ex Philippo natus est.

De Asia, quæ ad Tanaim flumen Europam attingit, deinceps nobis dicẽdum est, eaque naturalibus quibusdam terminis circũscribenda perspicuitatis causa: idque de Asia nobis agendum est, quod de tota habitata terra fecit Eratosthenes. Eam cõtinẽtem Taurus mediam ferè cinguli in morem diuidit, ab occasu 1 ad ortum porrectus, 1 unamque eius partem uersus septentriones, alterum uersus meridiem relinquens. Græci unam partem intra, alterã extra Taurum appellant. Hæc ante quoque dicta sunt: sed nunc memoriæ causa renouandæ repetantur. Latus est Taurus sæpe etiam tria stadiorum millia, longitudine (quanta etiam Asiæ est.) XLV millium, à continente quæ Rodo obposita est usque ad extremitates Indiæ & Scythiæ orientales. Diuiditur autem in partes uarias, & nomina circumscriptionibus quâ maioribus quâ minorib. definita. Quoniam autem in tanta latitudine montis compræhenduntur quædam gentes, aliæ obscuriores, aliæ admodum notæ, ut Parthorum, Medorum, Armeniorum, Cappadoces aliliqui & Cilices, ac Pisidæ: quæ ad septentrionalem plagam inclinant, in ea collocari debent: quæ ad Austrum, in meridionali. quæ in medijs sunt montibus, ob aëris similitudinem septentrionalibus adiungendæ uidentur: frigidæ enim sunt, austrinæ calidę. Fluminum quoque effluxus ferè omnes in diuersas ferun-

Taurus mons.

ferun tur partes, alij septentrionales, alij meridionales: saltem ab initio: tametsi quidam deinde uersus ortum aut occasum conuertuntur. † Opportuneq́ue adhibentur montes hi ad Asiæ in duas partes diuisionem terminis suis includendam. sicut mare quod intra columnas est, & ferè maiori parte ad lineam rectam Tauro opponitur, commodè duas continentes Europam atque Africam distinguit, memorabilis utriusque limes. Cæterùm in descriptione terræ ex Europa in Asiam transeunti, huius partes septentrionales primò occurrunt de sectione in duas facta portiones. itaque ab ijs ordiemur. Ex his prima sunt ea, quæ iuxta Tanain sunt sita, quem Asiæ atque Europę limitem constitueramus. Ea quodammodo peninsulam referunt. Includuntur enim uersus occasum fluuio Tanai, & palude Mæotide usque ad Bosporum & oram Euxini maris maritimam quæ in Colchidem desinit: à septentrione Oceano, usque ad ostium Caspij maris. ab ortu ipso mari Caspio, usque ad confinia Albaniæ & Armeniæ, quâ Cyrus & Araxes fluuij effunduntur, hic per Armeniam, ille per Iberiam & Albaniam labens. à meridie ea terra, quæ ab ostijs Cyri usque ad Colchidem, à mari ad mare per Albaniam & Iberos porrigitur, ac isthmi formam habet, stadiorum circiter CIƆ CIƆ CIƆ. Ratio eorum habenda nulla est, qui cum Clitarcho adeò in arctum cogunt eum isthmum, ut eluuione utriusque maris perfundi dicant. Posidonius eum facit latum CIƆ IƆ stadia: quantum hunc etiam, qui à Pelusio ad rubrum est mare. neque multum puto (ait.) ab his differre eum qui à Mæotide est ad Oceanum usque. Cæterùm haud scio quomodo ei fidem habere quisquã possit de rebus obscuris dicenti, ubi nullam habet quam sequatur probabilitatem: quando tam aliena à ratione pronunciat de rebus manifestis. cùm quidem Pompeij amicus fuerit, qui exercitum in Iberos Albanosq́ue duxit, ad utrumque usque mare, Caspium ac Colchicum. Etenim Pompeium aiunt Rodum uenisse, quo tempore ad bellum piraticum proficiscebatur, mox aduersus Mithridatem ducturus & gentes ad Caspium usque mare sitas: ibique Posidonium disserentem compellasse, inq́ue suo discessu interrogasse, ecquid mandaret: eum autem dixisse,

δόν τι εἰς τἀναντία, αἱ μὲν εἰς τὰ βόρεια, αἱ δ' εἰς τὰ νότια μέρη, τάς γε πρῶτα· κἂν ὕστερόν τινες ἐπιστρέφωσι πρὸς ἀνατολὰς ἢ δύσεις. ἔχωσί τι εὐφυὲς πρὸς τὸ τοῖς ὄρεσι ὁρίοις χρῆσθαι κατὰ τὴν εἰς δύο μέρη διαίρεσιν τῆς Ἀσίας. καθάπερ, καὶ ἡ θάλαττα ἡ ἐντὸς στηλῶν ἐπ' εὐθείας πως οὖσα ἡ πλείστη τοῖς ὄρεσι τούτοις ἐπιτηδεία γεγένηται πρὸς τὸ δύο ποιεῖν ἠπείρους, τήν τε Εὐρώπην, καὶ τὴν Λιβύην, ὅριον ἀμφοῖν οὖσα ἀξιόλογον. Τοῖς δὲ μεταβαίνουσιν ἀπὸ τῆς Εὐρώπης ἐπὶ τὴν Ἀσίαν ἐν τῇ γεωγραφίᾳ, τὰ πρὸς Βορρᾶν ἐστι πρῶτα τῆς εἰς δύο διαιρέσεως· ὥστε ἀπὸ τούτων ἀρκτέον. Αὐτῶν δὲ τούτων πρῶτά ἐστι τὰ περὶ τὸν Τάναϊν, ὃν πέρ τῆς Ἀσίας, καὶ τῆς Εὐρώπης ὅριον ὑπεθέμεθα. Ἔστι δὲ ταῦτα τρόπον τινὰ χερρονησιάζοντα. περιέχεται γὰρ ἐκ μὲν τῆς ἑσπέρας ὑπὸ ποταμῶ ὑπὸ Ταναΐδι, καὶ τῇ Μαιώτιδι μέχρι τοῦ Βοσπόρου, καὶ τῆς τοῦ Εὐξείνου παραλίας τῆς τελευτώσης εἰς τὴν Κολχίδα. ἐκ δὲ τῶν ἄρκτων ὑπὸ Ὠκεανῷ, μέχρι τοῦ στόματος τῆς Κασπίας θαλάττης. ἕωθεν δὲ αὐτῇ ταύτῃ τῇ θαλάττῃ μέχρι τῶν μεθορίων τῆς τε Ἀλβανίας, καὶ τῆς Ἀρμενίας, καθὰ ὁ Κῦρος, καὶ ὁ Ἀράξης ἐκδιδῶσι ποταμός, ῥέων ὁ μὲν, διὰ τῆς Ἀρμενίας, Κῦρος δὲ διὰ τῆς Ἰβηρίας καὶ τῆς Ἀλβανίας. ἐκ νότου δὲ ἡ ἀπὸ τῆς ἐκβολῆς τοῦ Κύρου μέχρι τῆς Κολχίδος ὅσον τρισχιλίων οὖσα σταδίων ἀπὸ θαλάττης ἐπὶ θάλατταν, διὰ Ἀλβανῶν, καὶ Ἰβήρων, ὥστε ἰσθμοῦ λόγον ἔχειν. οἱ δ' ἐπὶ τοσοῦτον συναγαγόντες τὸν ἰσθμόν, ἐφ' ὅσον Κλείταρχος, ἐπίκλυστον φήσας ἐξ ἑκατέρου τοῦ πελάγους, οὐδ' ἂν λόγου ἀξιοῖντο. Ποσειδώνιος δεχιλίων πεντακοσίων εἴρηκε τὸν ἰσθμόν, ὅσον καὶ τὸν ἀπὸ Πηλουσίου ἰσθμὸν εἰς τὴν ἐρυθράν. δοκῶ δέ φησι μὴ πολὺ διαφέρειν μηδὲ τὸν ἀπὸ τῆς Μαιώτιδος εἰς τὸν Ὠκεανόν. οὐκ οἶδα δὲ, πῶς ἄν τις περὶ τῶν ἀδήλων αὐτῷ πιστεύσειε, μηδ' ἐν εἰκὸς ἔχοντι εἰπεῖν περὶ αὐτῶν, ὅταν περὶ τῶν φανερῶν οὕτω παραλόγως λέγῃ· καὶ ταῦτα φίλος Πομπηΐῳ γεγονὼς, τῷ στρατεύσαντι ἐπὶ τοὺς Ἴβηρας, καὶ Ἀλβανοὺς, μέχρι τῆς ἐπ' ἑκάτερα θαλάττης, τῆς τε Κασπίας καὶ τῆς Κολχικῆς. Φασὶ γοῦν ἐν Ῥόδῳ γενόμενον τὸν Πομπήϊον, ἡνίκα ἐπὶ τὸν λῃστρικὸν πόλεμον ἐξῆλθεν, εὐθὺς δ' ἔμελλε καὶ ἐπὶ Μιθριδάτην ὁρμήσειν καὶ τὰ μέχρι τῆς Κασπίας ἔθνη, παρατυχεῖν διαλεγομένῳ τῷ Ποσειδωνίῳ. ἀπιόντα δ' ἐρέσθαι εἴ τι προστάττει· τὸν δ' εἰπεῖν,

αἰὲν ἀριστεύειν, καὶ ὑπείροχον ἔμμεναι ἄλλων.

Προστίθει δὲ τούτοις, ὅτι καὶ τὴν ἱστορίαν συνέγραψε τὴν περὶ αὐτόν. δεῖ δ' ἦ ταῦτα ἐχρῆν φροντίσαι τἀληθοῦς πλέον ἦ. Δεύτερον δ' ἂν εἴη μέρος, τὸ ὑπὲρ τῆς Ὑρκανίας θαλάττης ἣν Κασπίαν καλοῦμεν μέχρι τῶν κατ' Ἰνδοὺς Σκυθῶν. τρίτον δὲ μέρος τὸ συνεχὲς τῷ λεχθέντι ἰσθμῷ, καὶ ἀεὶ τὰ ἑξῆς τούτῳ, καὶ ταῖς Κασπίαις πύλαις τῶν ἐντὸς τοῦ Ταύρου καὶ τῆς Εὐρώπης ἐγγυτάτω. ταῦτα δ' ἐστὶ Μηδία καὶ Ἀρμενία, καὶ Καππαδοκία καὶ τὰ μεταξύ. τέταρτον δ' ἡ ἐντὸς Ἅλυος γῆ, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ τῷ Ταύρῳ, καὶ ἐκτὸς, ὅσα εἰς τὴν χερρόνησον ἐκπίπτει, ἣν ποιεῖ ὁ διείργων ἰσθμὸς τήν τε Ποντικὴν, καὶ τὴν Κιλικίαν θάλασσαν. τῶν δὲ ἄλλων τῶν ἔξω τοῦ Ταύρου, τήν τε Ἰνδικὴν τίθεμεν καὶ τὴν Ἀριανὴν, μέχρι τῶν ἐθνῶν τῶν καθηκόντων πρός τε τὴν κατὰ Πέρσας θάλατταν καὶ τὸν Ἀράβιον κόλπον καὶ τὸν Νεῖλον καὶ πρὸς τὸ Αἰγύπτιον πέλαγος, καὶ τὸ Ἰσσικόν. Οὕτω δὲ διακειμένων, τὸ πρῶτον μέρος οἰκοῦσιν, ἐκ μὲν τῶν πρὸς ἄρκτον μερῶν, καὶ τὸν Ὠκεανὸν, Σκυθῶν τινὲς Νομάδων, καὶ Ἁμαξικοί. ἐνδοτέρω δὲ τούτων, Σαρμάται, καὶ οὗτοι Σκύθαι, Ἄορσοι καὶ Σιρακοὶ, μέχρι τῶν Καυκασίων ὀρῶν ἐπὶ μεσημβρίαν τεινόντων. οἱ μὲν, Νομάδων, οἱ δὲ, καὶ Σκηνῖται καὶ γεωργοί. περὶ δὲ τὴν λίμνην Μαιῶται, πρὸς δὲ τῇ θαλάττῃ τοῦ Βοσπόρου τὰ κατὰ τὴν Ἀσίαν ἐστὶ, καὶ ἡ Σινδική. μετὰ δὲ ταύτην Ἀχαιοὶ καὶ Ζύγοι, καὶ Ἡνίοχοι, Κερκέται τε καὶ Μακροπώγωνες. ὑπέρκειται δὲ τούτων καὶ τὰ τῶν Φθειροφάγων στενά. μετὰ δὲ τοὺς Ἡνιόχους, ἡ Κολχὶς ὑπὸ τοῖς Καυκασίοις ὄρεσι καὶ τοῖς Μοσχικοῖς. ἐπεὶ δ' ὅριον ὑπόκειται τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας ὁ Τάναϊς ποταμὸς, ἐντεῦθεν ἀρξάμενοι τὰ καθ' ἕκαστα ὑπογράψομεν.

Φέρεται μὲν οὖν ἀπὸ τῶν ἀρκτικῶν μερῶν, οὐ μὴν ὡς ἂν κατὰ διάμετρον ἀντίρρους τῷ Νείλῳ καθάπερ νομίζουσιν οἱ πολλοί, ἀλλὰ ἑωθινώτερος ἐκείνου παραπλησίως ἐκείνῳ τὰς ἀρχὰς ἀδήλους ἔχων. ἀλλὰ τοῦ μὲν, πολὺ τὸ φανερὸν, χώραν διεξιόντος πᾶσαν εὐεπίμικτον, καὶ μακροὺς ἀνάπλους ἔχοντος. τοῦ δὲ Τανάϊδος τὰς μὲν ἐκβολὰς ἴσμεν (. δύο δ' εἰσὶν εἰς τὰ ἀρκτικώτατα μέρη τῆς Μαιώτιδος, ἑξήκοντα σταδίους ἀλλήλων διέχουσαι.) τὸ δ' ὑπὲρ τῶν ἐκβολῶν, ὀλίγον τὸ γνώριμόν ἐστι, διὰ τὰ

Rem gere præclarè, atque alijs præstare memento. *Iliad. ξ. 208.*

Adiecit autem his, quòd etiam historiam rerum eius gestarum conscripserit. Itaque oportebat eum ueri maiorem habere ratio- 2 nem. Secunda Asiæ pars censeri potest, quod supra Hyrcanum siue Caspium mare est usque ad Indis propinquos Scythas. Tertia, quod dicto est contiguum, ac semper deinde ei & Caspijs portis succedentia, proxima intra Taurum sitæ regioni & Europę. huius sunt Media, Armenia, Cappadocia, & his interiectæ regiones. Quarta, quæ intra Halyn flumen iacent, inque ipso Tauro, & extra eum sunt, & excidunt in peninsulam, quam isthmus facit Ponticum mare à Cilicio dirimens. In reliquis extra Taurum sitis, Indiam ponimus, & Arianam, usque ad gentes quę pertinent ad mare Persicum, Arabicum sinum, Nilum, pelagus Aegyptium & Issicũ. Hac dispositione facta, primam partem incolunt septentrionem uersus & Oceanũ, Scythæ quidam uagi (. Nomades Græci appellant.) & in plaustris degentes uitam. citra hos Sarmatæ, ipsi quoque Scythæ, Aorsi & Siraci, usque ad Caucasios montes ad meridiem pertinentes: quorum alij incertis uagantur sedibus, alij in tentoribus degunt, ac agricolæ sunt. Circa paludem Mæotidem sunt Mæotæ, & ad mare Bosporanum, A- 3 sia est, & Sindica. Sequuntur Achæi, Zygi, Heniochi, Certetæ, & Macropogones, id est longibarbi. supra hos sunt Phthirophagorum, id est pediculos uorãtium gens. Post Heniochos Colchis est, sub Caucasijs & Moschicis montibus. Quoniam uerò limitem Europæ & Asię posuimus Tanain fluuium, inde sumto principio singula iamnunc describemus.

Asiæ partes quinque.

Tanais.

TANAIS à partibus defertur septentrionalibus quidem: non tamen ita, ut eregione ad lineam contra Nilum fluat, quæ fuit quorundam opinio. Tanais quàm Nilus magis est orientalis, itidem incognitos habens fontes. Sed Nili magna pars nota est, cùm regio per quàm labitur, tota sit accessu facilis, & longas ipse habeat subuectiones. Tanaidis uerò ostia quidem nouimus: (. duo autem sunt, quibus is in partes Mæotidis maximè septentrionales sese exonerat, stadijs LX inter se distantia.) quod autem supra ostia est, eius pars exigua est cognita. fit hoc ob frigus & incom-

incommoditates regionis: quas indigenæ possunt tolerare, carnibus & lacte uiuentes Nomadum more: exteri sustinere non possunt. Alias etiam Nomades isti, à commercijs aliarum nationum alieni, multitudine ac uiribus præpotentes, occluserunt itinera regionum, ubi ambulari poterat, & subuectiones si quas fluuius habuit. Hac de causa quidem censuerunt eum è Caucasijs montibus ortum magno alueo aduersus septentriones ferri, indeq; retrò labentem in Mæotin exire. his Theophanes quoque Mitylenæus adsentitur. Alij à superioribus Istri partibus ferri existimant. nequ; ullum adferunt signum tam longinqui & ex diuersis climatibus defluxus: quasi potuerit è uicina & à septentrione delabi. Supra flumen & ad paludem Mæotidem urbs sita est, Tanais ipsa quoque appellata, condita à Græcis Bosporum incolētibus. Hanc iussa facere detrectantem rex Polemo nuper euastauit. commune fuit emporium Europæorum Asianorumq; Nomadum, & ijs qui è Bosporo per paludem nauigabant: alteris mancipia & pelles adferentibus, & quæ aliæ sunt Nomadum merces, alteris uestem, uinum, aliaq; ad cicurem uitam pertinentia permutantibus. Ante emporiũ ad c stadia sita est Alopecia insula, quam conuenæ homines habitant. Sunt & aliæ paruæ insulæ ponè in palude. Tanais à faucibus Mæotidis paludis abest recta aduersus septentrionem nauigatione stadijs CIↃ CIↃ CC. neque multa plura sunt, si quis oram legat. Nauiganti ponè terram a Tanai intra IↃↃↃ stadia fluuius occurrit, qui magnus Rombites dicitur, ubi plurimi pisces ad salsamenta capiuntur. deinde ad alia IↃↃↃ Rombites paruus, promontorium quod & ipsum capturas habet piscium, sed minores. Priores pro receptaculis usurpant minutas insulas: in minore Rombite ipsi Mæotæ opus faciunt. ubique enim ea in ora Mæotæ accolunt, agricolæ quidem, sed non minùs quàm Nomades bellicosi. Diuiduntur in gentes complures. quarum propiores Tanaidi, feriores sunt, Bosporo uiciniores magis mansuetæ. A' Rombite minore IↃC sunt stadia ad Tyramben, & fluuium Anticeitam. deinde CXX ad pagum Cimbricum: ubi naues soluunt qui paludem nauigant. In ora hac etiam speculæ

Bospori Cimmerij & uicinorum locorum descriptio.

ψύχη καὶ τὰς ἀπορίας τῆς χώρας· ἃς οἱ μὲν αὐτόχθονες δύνανται φέρειν, σαρξὶ καὶ γάλακτι τρεφόμενοι νομαδικῶς, οἱ δ' ἀλλοεθνεῖς οὐχ ὑπομένουσιν. ἄλλως δὲ οἱ Νομάδες δυσεπίμικτοι τοῖς ἄλλοις ὄντες, πλήθει καὶ βίᾳ διαφέροντες, ἀποκεκλείκασιν εἰ καί τι πορεύσιμον τῆς χώρας ἐστὶν, ἢ εἴ τινας τετύχηκεν ἀνάπλους ἔχων ὁ ποταμός. ἀπὸ δὲ τῆς αἰτίας ταύτης οἱ μὲν ὑπέλαβον τὰς πηγὰς ἔχειν αὐτὸν ἐν τοῖς Καυκασίοις ὄρεσι. πολὺν δ' ἐνεχθέντα ἐπὶ τὰς ἄρκτους, εἶτα ἀναστρέψαντα ἐκβάλλειν εἰς τὴν Μαιῶτιν. τούτοις δὲ ὁμοδοξεῖ καὶ Θεοφάνης ὁ Μιτυληναῖος. οἱ δ' ἀπὸ τῶν ἄνω μερῶν τοῦ Ἴστρου φέρεσθαι, σημεῖον δὲ φέρουσιν οὐδὲν ἐν τῷ πόρρωθεν οὕτω ῥύσεως, καὶ ἀπ' ἄλλων κλιμάτων, ὥσπερ οὐ δυνατὸν ὂν καὶ ἐγγύθεν καὶ ἀπὸ τῶν ἄρκτων. ἐπὶ δὲ τῷ ποταμῷ καὶ τῇ λίμνῃ, πόλις ὁμώνυμος οἰκεῖται Τάναϊς, κτίσμα τῶν τὸν Βόσπορον ἐχόντων Ἑλλήνων, νεωστὶ μὲν οὖν ἐξεπόρθησεν αὐτὴν Πολέμων ὁ βασιλεὺς ἀπειθοῦσαν. ἦν δ' ἐμπόριον κοινὸν τῶν τε Ἀσιανῶν καὶ τῶν Εὐρωπαίων Νομάδων, καὶ τῶν ἐκ Βοσπόρου τὴν λίμνην πλεόντων, τῶν μὲν ἀνδράποδα ἀγόντων καὶ δέρματα, καὶ εἴ τι ἄλλο τῶν Νομαδικῶν, τῶν δ' ἐσθῆτα καὶ οἶνον, καὶ τ' ἄλλα ὅσα τῆς ἡμέρου διαίτης οἰκεῖα ἀντιφορτιζομένων. πρόκειται δ' ἐν ἑκατὸν σταδίοις τοῦ ἐμπορείου νῆσος Ἀλωπεκία, κατοικία μιγάδων ἀνθρώπων. ἔστι δὲ καὶ ἄλλα νησίδια πλησίον ἐν τῇ λίμνῃ. διέχει δὲ τοῦ στόματος τῆς Μαιώτιδος εὐθυπλοοῦσιν ἐπὶ τὰ βόρεια, δισχιλίους καὶ διακοσίους σταδίους ὁ Τάναϊς. οὐ πολὺ δὲ πλείους εἰσὶ παραλεγομένῳ τὴν γῆν. ἐν δὲ τῷ παράπλῳ τῷ παρὰ γῆν, πρῶτον μέν ἐστιν ἀπὸ τοῦ Τανάϊδος προϊοῦσιν ἐν ὀκτακοσίοις σταδίοις, ὁ μέγας καλούμενος Ῥομβίτης, ἐν ᾧ τὰ πλεῖστα ἁλιεύματα τῶν εἰς ταριχείας ἰχθύων. ἔπειτα ἐν ἄλλοις ὀκτακοσίοις ὁ ἐλάσσων Ῥομβίτης, ἄκρα ἔχουσα καὶ αὐτὴ ἁλιείας ἐλάττους. ἔχουσι δὲ οἱ μὲν πρότερον νησία ὁρμητήρια, οἱ δ' ἐν τῷ μικρῷ Ῥομβίτῃ αὐτοὶ εἰσὶν οἱ Μαιῶται ἐργαζόμενοι. οἰκοῦσι γὰρ ἐν τῷ παράπλῳ τούτῳ παντὶ οἱ Μαιῶται, γεωργοὶ μὲν, οὐχ ἧττον δὲ τῶν Νομάδων πολεμισταί. διῄρηνται δὲ εἰς ἔθνη πλείω, τὰ μὲν πλησίον τοῦ Τανάϊδος ἀγριώτερα, τὰ δὲ συνάπτοντα τῷ Βοσπόρῳ χειροηθέστερα μᾶλλον. ἀπὸ γὰρ τοῦ μικροῦ Ῥομβίτου στάδιοι εἰσὶν ἑξακόσιοι ἐπὶ Τυράμβην, καὶ τὸν Ἀντικείτην ποταμόν. εἶθ' ἑκατὸν καὶ εἴκοσι, ἐπὶ τὴν κώμην τὴν Κιμμερικὴν, ἥ τις ἐστὶν ἀφετήριον τοῖς τὴν λίμνην πλέουσιν. ἐν δὲ τῷ παρά-πλῳ

ASIAE II. TABVLA, CONTINET SARMATIAM ASIATICAM. PARALLELVS IPSIVS MEDIVS RATIONEM

habet ad meridianum, quam 7 ad 12. Terminatur autem tabula ab ortu Scythica & parte Caspij maris. Ab austro Albania & Iberia & Colchide & parte Euxini ponti. Ab occasu palude Mæotide atque Sarmatia Europe. Ab arctis, terra incognita.

Insigniores Sarmatiæ ciuitates.		Habet diem maximum H.	m.	Distat ab Alex. hor. H.	m.
	Hermonessa	15	50	0	20
	Oemanthia	15	45	0	38
	Tanais	17	10	0	29
	Tyrambe	16	6	0	39
	Naubaris	17	15	0	40

CIVITATES
Sarmatiæ Asiaticæ.
Azaditesmitra, Mapeta, Apathurgus, Phanagoria, Synda, Bata, Achæa, Tazos, Ampsalis, Oenanthia, Exopolis, Auchis, Scopelus, Suruba, Corusia, Ebriapa, Seraca, Cucunda, Batrache, Abunis, Nausunia, Almia, Naana, Hermonassa quam hodie uocant Madaque.
SCYTHAE Hyperborei
Montes Hyperborei
Basilici Sarmatæ
Riphei montes
Alexandri aræ
Fons Tanai
Zacatæ
Tanais fl.
Suardeni
Rha fl.
Hippophagi
Agi
Phthirophagi
SCYTHIAE intra Imaū pars
SARMATIA ASIATICA
Perierbidi
Materi
Mithridatis regio
Melanchlæni
Nesiotis regio
Hippici mõtes
Sapothrenæ
Scymnitæ
Amazones
Arx cesaris
SARMATIAE Europeæ pars
Nauaris
Iaxamatæ
Tanais
Paniardis
Siraceni
Psessij
Alopetia
Marubius fl.
Patarue
Themeotæ
Rhombitus magnus
Asturicani
Surani
Sacani
Meotis palus
Azara
Phanius
Tyrambæ
Arichi
Alexandri columnæ
Rhombitus paruus
Tyramba
Atticitus fl.
Zinchi
Tusci
Diduri
Conapeni
Bicis palus
Bosphorus
Cimmeriū promõt.
Gerusa
Vardanus fl.
Psathis fl.
Metibi
Agoritæ
Ceraunij mõtes
Oringi
Arbali
Sirbi
Isondæ
Olondæ
Vlæ
Gerri
Alonta
Rha fl.
Vdon fl.
TAVRICA Chersonesus
Bosphorani
Achæi
Psychrus
Cercitæ
Heniochi
Thessyris
Corax mõs
Corax fl.
Porta Sarmaticæ
sus mons
Iberiæ pars
Corocōdame
Cercetius sinus
Pontus Euxinus
Colchidis pars
Pyle Albaniæ
Albaniæ pars
Pars Hyrcani maris
Parall. 21 per Thylen
Parall. uicesim.
Parall. decimusnonus
Parall. decima octa.
Parall. decimusſept.
Parall. 16
Diaripheos
Parall. 15
Diaborysth.

ἐπιμονάς, ὥστ᾽ ἐφ᾽ ἑνὸς σχήματος ἀκίνητον διατελέσαι τὴν ἡμέραν ὅλην. ἄλλους δ᾽ εἶναι τοὺς μὲν μαντικοὺς, καὶ ἐπῳδοὺς, καὶ τῶν περὶ τοὺς κατοιχομένους λόγων, καὶ νομίμων ἐμπείρους, ἐπαιτοῦντας κατὰ κώμας καὶ πόλεις. τοὺς δὲ χαριεστέρους μὲν τούτων καὶ ἀστειοτέρους, οὐδ᾽ αὐτοὺς δὲ ἀπεχομένους τῶν καθ᾽ ᾅδην θρυλουμένων, ὅσα δοκεῖ πρὸς εὐσέβειαν καὶ ὁσιότητα. συμφιλοσοφεῖν δ᾽ ἐνίοις καὶ γυναῖκας, ἀπεχομένας καὶ αὐτὰς ἀφροδισίων. Ἀριστόβουλος δὲ τῶν ἐν Ταξίλοις σοφιστῶν, ἰδεῖν δύο φησὶ Βραχμᾶνας ἀμφοτέρους, τὸν μὲν πρεσβύτερον ἐξυρημένον, τὸν δὲ νεώτερον κομήτην, ἀμφοτέροις δ᾽ ἀκολουθεῖν μαθητάς. τὸν μὲν οὖν ἄλλον χρόνον κατ᾽ ἀγορὰν διατρίβειν, τιμωμένους ἀντὶ συμβούλων ἐξουσίαν ἔχοντας, ὅ, τι βούλονται τῶν ὠνίων, φέρεσθαι δωρεάν. ὅτῳ δ᾽ ἂν προσίωσι, καταχεῖν αὐτοῦ τοῦ σησαμίνου λίπους, ὥστε κατὰ τῶν ὀμμάτων ῥεῖν. τοῦ τε μέλιτος πολλοῦ προκειμένου καὶ τοῦ σησάμου μάζας ποιουμένους, τρέφεσθαι δωρεάν. παρερχομένους δὲ καὶ πρὸς τὴν Ἀλεξάνδρου τράπεζαν παρασάντας δειπνεῖν, καρτερίαν διδάσκειν, παραχωροῦντας εἴς τινα τόπον πλησίον. ὅπου τὸν μὲν πρεσβύτερον, πεσόντα ὕπτιον ἀνέχεσθαι τῶν ἡλίων, καὶ τῶν ὄμβρων ἤδη γὰρ ὕειν, ἀρχομένου τοῦ ἔαρος. τὸν δ᾽ ἑστάναι μονοσκελῆ ξύλον ἐπηρμένον ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶν, ὅσον τρίπηχυ. κάμνοντος δὲ τοῦ σκέλους, ἐπὶ θάτερον μεταφέρειν τὴν βάσιν, καὶ διατελεῖν οὕτως τὴν ἡμέραν ὅλην. φανῆναι δ᾽ ἐγκρατέστερον μακρῷ τὸν νεώτερον. συνακολουθήσαντα γὰρ μικρὰ τῷ βασιλεῖ, ταχὺ ἀναστρέψαι πάλιν ἐπ᾽ οἴκου, μετιόντος τε αὐτὸν, κελεῦσαι ἥκειν ὅπου βούλεται τυγχάνειν. τὸν δὲ συναπᾶραι μέχρι τέλους, καὶ μεταμφιάσασθαι καὶ μεταθέσθαι τὴν δίαιταν, συνόντα τῷ βασιλεῖ. ἐπιτιμώμενον δ᾽ ὑπό τινων λέγειν, ὡς ἐκπληρώσειε τὰ τετταράκοντα ἔτη τῆς ἀσκήσεως ἃ ὑπέσχετο. Ἀλέξανδρον δὲ τοῖς παισὶν αὐτοῦ δοῦναι δωρεάν. Τῶν δ᾽ ἐν Ταξίλοις νομίμων καινὰ καὶ ἀήθη λέγει, τό τε τοὺς μὴ δυναμένους ἐκδιδόναι τὰς παῖδας ὑπὸ πενίας, προάγειν εἰς ἀγορὰν ἐν ἀκμῇ τῆς ὥρας, ὄχλῳ τε καὶ τυμπάνοις, οἷσπερ καὶ τὸ πολεμικὸν σημαίνουσιν ὄχλου προσκληθέντος. τῷ δὲ προσελθόντι, τὰ ὀπίσθια πρῶτον ἀνασύρεσθαι μέχρι τῶν ὤμων, εἶτα τὰ πρόσθια. ἀρέσασαν δὲ καὶ συμπεισθεῖσαν, ἐφ᾽ οἷς ἂν δοκῇ συνοικεῖν. καὶ τὸ γυψὶ ῥίπτεσθαι τὸν τετελευτηκότα. τὸ δὲ πλείους ἔχειν γυναῖκας, κοινὸν καὶ ἄλλων. παρά τισι δ᾽ ἀκούειν φησὶ, καὶ συγκατα-

tiam exercere, adeò ut quotidie in eodem gestu immoti perseuerent. Alios esse quosdam diuinatores, incantatoresqúe & rituum, eorumq; quæ de defunctis feruntur non ignaros, errantes per uicos & urbes. alios uerò his elegantiores atque urbaniores, qui nec ipsi abstineant ab ijs, quæ de inferis memorantur, quæ ad pietatem sanctimoniamqúe pertinent. Cùm horum etiam nonnullis mulieres philosophari, à uenereis abstinentes. Aristobulus uidisse se dicit sophistas duos è Taxilis, utrosqúe Brachmanes: alterum seniorem tonsum, alterum iuniorē comatum. utrunque discipulis comitatum fuisse, solitos reliquo tempore in foro uersari, & ut cōsiliarijs honorem hūc habitum, ut quicquid ex rebus uenalibus uellent, id gratis auferre liceret, & ad quemcunque accesserint, sesamino oleo eum fudisse, ut usque ad oculos flueret, & multo melle ac sesamo præsente, panem conficientes, gratis enutritos. Cumq; etiam ad Alexandri mensam accederent, assistentes coenasse, & tolerantiam docuisse. nam in locum quendam proximum cùm secessissent, seniorem supinum & solem & imbres pertulisse: iam enim pluebat, uere incipiente. Iuniorem uerò in altero pede stantem lignum tricubitale ambabus manibus sublatum sustentasse, pede autem iam defesso, alteri innixum, atque ita totum diem perseuerasse. Ex his longè continentiorem uisum fuisse iuniorem, qui cum aliquandiu rēgem secutus fuisset, domum reuersus est: & eo relicto, iussit si quid uellet ad se uenire, alterum usque ad extremum secutum, & uestem & uitam apud regē immutasse: & cum à quibusdam increparetur, respondisse, quadraginta exercitationis annos se complesse quos promisisset. Alexandrum filijs eius dona plurima dedisse. Taxilarum consuetudines idem insolentes quasdam refert. Qui filias præ inopia locare non possunt, in ipso ætatis flore in forum eas producere, cum tuba & clasicis, quibus bello signum dari solet, tum multitudine conuocata, puellam accedendi primùm posteriora humero tenus detegere, postea uerò anteriora: ubi placuit, certis conditionibus approbatis nubere. Item mortuos uulturibus proijci. Plures autem uxores habere, quod cum multis habent cōmune. Dicit etiam audiuisse apud quosdam

EE καιομένας

uxores sponte cum uiris comburi: quæ id non ferant, inglorias esse, quæ & de alijs perhibentur. Onesicritus missum se scribit, ut cum sophistis colloqueretur. Etenim Alexandrum audiuisse, nudos eos incedere, & tolerantiam exercentes, in honore maximo haberi, ad alios autem si uocarentur non ire, sed iubere ut ad se uenirent, si quid assequi uellent, quod ab eis ageretur & diceretur. proinde cum essent tales, & neque sibi decorum putaret Alexāder ad illos accedere, nec uellet inuitos cogere, ut quicquam faceret præter patria instituta: se missum inquit. Inuenisse autem se quindecim homines uiginti stadijs ab urbe, alium in alio gestu, uel stantem uel sedentem, uel iacentem nudum, & usque ad uesperam immotum, postea in urbem discedentem. Omnium uerò difficilimum esse solem perpeti adeò calidum, ut nemo alius nudis pedib. in meridie terram calcare sustineret. Collocutum sextum uno eorum nomine Calano, qui postea usq; in Persiam Alexandrum secutus, secundum patriam legem mortuus est, in rogum impositus: tunc autem fortè lapidibus incubabat. itaq; accessisse, & eum appellasse ac dixisse, Missum se ab Alexandro eorum sapientiam auditum, & regi renunciatum: quare se paratum audire, nisi quid obstaret. At Calanum, cum chlamydem, & causiam, ac crepidas indutum conspexisset, risu sublato ita fatum. Olim omnia plena erant triticeæ & hordeacæ farinæ, ut nunc pulueris fontes, alij lacte, alij aqua fluebant, nonnulli melle, alij uino, quidam oleo. Homines autem ob satietatem ac luxuriam ad contumeliam se transdiderunt. Iupiter itaque præsentem statum exosus, omnia aboleuit, & uitam per laborem degendam instituit. Tunc temperantia & uirtutibus cæteris in medium prodeūtibus, rursum bonorum copia facta est. Nanc iam res penè ad saturitatem contumeliamq́ue redijt, ac periculum est ne rerum omnium interitus impendeat. Quæ cum dixisset, iussisse, si quid uellet audire, ut eo habitu deposito, super ijsdem lapidibus nudus iaceret. Se autem animi dubio, Mandanim, qui cæteros anteibat ætate pariter atque sapientia, Calanum obiurgasse, qui contumeliam culpans, ipse contumeliosè ageret. Sibi ad se uocato dixisse. Summopere quidem Alexandrum

Gymnosophista rũ philosophia.

καιομένας τὰς γυναῖκας τοῖς ἀνδράσιν ὑπομένας· τὰς δὲ μὴ ὑπομενούσας ἀδοξεῖν. εἴρηται καὶ ἄλλοις ταῦτα. ὀνησίκριτος δέ φησιν αὐτὸς πεμφθῆναι διαλεξόμενος τοῖς σοφισταῖς. ἀκούειν γὰρ τὸν Ἀλέξανδρον, ὡς γυμνοὶ διατελοῖεν, καὶ καρτερίας ἐπιμελοῖντο οἱ ἄνθρωποι, ἐν τιμῇ τε ἄγοιντο πλείστῃ, παρ᾽ ἄλλους δὲ μὴ βαδίζοιεν κληθέντες, ἀλλὰ κελεύοιεν αὐτοὺς φοιτᾶν παρ᾽ αὐτούς, εἴ τι μετασχεῖν ἐθέλοιεν τῶν πραττομένων, ἢ λεγομένων ὑπ᾽ αὐτῶν. τοιούτων δὴ ὄντων, ἐπειδὴ οὔτε αὐτῷ πρέπειν ἐδόκει παρ᾽ ἐκείνους φοιτᾶν, οὔτε ἐκείνους βιάζεσθαι παρὰ τὰ πάτρια ποιεῖν τι ἄκοντας, αὐτὸς ἔφησε πεμφθῆναι. καταλαβεῖν δὲ ἄνδρας πεντεκαίδεκα ἀπὸ σταδίων εἴκοσι τῆς πόλεως, ἄλλον ἐν ἄλλῳ σχήματι ἑστῶτα, ἢ καθήμενον, ἢ κείμενον γυμνὸν ἀκίνητον ἕως ἑσπέρας, εἶτ᾽ ἀπερχόμενον εἰς τὴν πόλιν. χαλεπώτατον δ᾽ εἶναι τὸ τὸν ἥλιον ὑπομεῖναι οὕτω θερμόν, ὥστε τῶν ἄλλων μηδένα ὑπομένειν, γυμνοῖς ἐπιβῆναι τοῖς ποσὶ τῆς γῆς ῥᾳδίως κατὰ μεσημβρίαν. Διαλεχθῆναι δ᾽ ἑνὶ τούτων Καλανῷ, ὃν καὶ συνακολουθῆσαι τῷ βασιλεῖ μέχρι Περσίδος, καὶ ἀποθανεῖν τῷ πατρίῳ νόμῳ τεθέντα ἐπὶ πυρκαϊάν. τότε δ᾽ ἐπὶ λίθων τυχεῖν κείμενον. Προσιὼν οὖν, καὶ προσαγορεύσας, εἰπεῖν φησι διότι πεμφθείη παρὰ τοῦ βασιλέως, ἀκροασόμενος τῆς σοφίας αὐτῶν, καὶ ἀπαγγελῶν πρὸς αὐτόν. εἰ οὖν μηδεὶς εἴη φθόνος, ἑτοῖμος εἶναι μετασχεῖν τῆς ἀκροάσεως. ἰδόντα δ᾽ ἐκεῖνον χλαμύδα, καὶ καυσίαν φοροῦντα, καὶ κρηπῖδα, καταγελάσαντα, τὸ παλαιόν, φάναι, πάντ᾽ ἦν ἀλφίτων, καὶ ἀλεύρων πλήρη, καθάπερ καὶ νῦν κόνεως. καὶ κρῆναι δ᾽ ἔρρεον, αἱ μὲν ὕδατος, γάλακτος δ᾽ ἄλλαι, καὶ ὁμοίως αἱ μὲν μέλιτος, αἱ δ᾽ οἴνου, τινὲς δ᾽ ἐλαίου. ὑπὸ πλησμονῆς δ᾽ οἱ ἄνθρωποι καὶ τρυφῆς εἰς ὕβριν ἐξέπεσον. Ζεὺς δὲ μισήσας τὴν κατάστασιν, ἠφάνισε πάντα, καὶ διὰ πόνου τὸν βίον ἀπέδειξε. σωφροσύνης δὲ καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς παρελθούσης εἰς τὸ μέσον, πάλιν εὐπορία τῶν ἀγαθῶν ὑπῆρξεν. ἐγγὺς δ᾽ ἤδη κόρου νυνὶ καὶ ὕβρεως τὸ πρᾶγμα, κινδυνεύειν τε ἀφανισμὸς τῶν ὄντων γενέσθαι. ταῦτα εἰπόντα, κελεύειν εἰ βούλοιτο ἀκροάσασθαι, καταθέμενον τὴν σκευὴν γυμνὸν ἐπὶ τῶν αὐτῶν λίθων κείμενον, μετέχειν τῶν λόγων. Ἀπορουμένου δ᾽ αὐτοῦ, Μάνδανιν, ὅσπερ ἦν τῶν πρεσβύτατος καὶ σοφώτατος αὐτῶν, τὸν μὲν ἐπιπλῆξαι ὡς ὑβριστήν, καὶ ταῦτα ὕβρεις κατηγορήσαντα. αὐτὸν δὲ προσκαλέσασθαι, καὶ εἰπεῖν ὡς τὸν μὲν βασιλέα

σιλέα ἐπαινοίη, διότι ἀρχὴν τοσαύτην διοικῶν, ἐπιθυμοίη σοφίας. μόνον γὰρ ἴδοι αὐτὸν ἐν ὅπλοις φιλοσοφοῦντα. ὠφελιμώτατον δ' εἴη τῶν ἁπάντων, εἰ οἱ τοιοῦτοι φρονοῖεν οἷς πάρεστι δύναμις τοὺς μὲν ἑκουσίους πείθειν σωφρονεῖν, τοὺς δ' ἀκουσίους ἀναγκάζειν. αὐτῷ συγγνώμη εἴη εἰ δι' ἑρμηνέων τριῶν διαλεγόμενος πλὴν φωνῆς μηδὲν ἐν πλέον συνιέντων, ἢ οἱ πολλοί, μηδὲν ἰσχύσει τῆς ὠφελείας ἐπίδειξιν ποιήσασθαι. ὅμοιον γὰρ ἂν εἰ διὰ βορβόρου καθαρὸν ἀξιοῖ τις ὕδωρ ῥεῖν. Τὰ γοῦν λεχθέντα εἰς τοῦτ' ἔφη συντείνειν, ὡς εἴη λόγος ἄριστος, ὃς ἡδονὴν καὶ λύπην ψυχῆς ἀφαιρήσεται. καὶ ὅτι λύπη καὶ πόνος διαφέρει. τὸ μὲν γὰρ πολέμιον, τὸ δὲ φίλον αὐτῆς. τὰ δὲ σώματα ἀσκοῦσι πρὸς πόνον, ἵν' αἱ γνῶμαι ῥωννύοιντο, ἀφ' ὧν καὶ στάσεις παύοιεν, καὶ σύμβουλοι πᾶσιν ἀγαθῶν παρεῖεν, καὶ κοινῇ, καὶ ἰδίᾳ· καὶ δὴ καὶ τάξει, ἣ νῦν συμβουλεῦσαι ἐνδέχεσθαι τὸν Ἀλέξανδρον. κρείττω μὲν γὰρ αὐτὸν δεξάμενον, εὖ πείσεσθαι· χείρω δέ, εὖ διαθήσειν. Ταῦτ' εἰπόντα ἐξερέσθαι, εἰ καὶ ἐν τοῖς Ἕλλησι λόγοι τοιοῦτοι λέγοιντο; Εἰπόντος δ' ὅτι καὶ Πυθαγόρας τοιαῦτα λέγει, κελεύει τε ἐμψύχων ἀπέχεσθαι, καὶ Σωκράτης, καὶ Διογένης, οὗ καὶ αὐτὸς ἀκροάσαιτο, ἀποκρίνασθαι, ὅτι τἆλλα μὲν νομίζει φρονίμως αὐτοῖς δοκεῖν· ἐν δ' ἁμαρτάνειν, νόμον πρὸ τῆς φύσεως τιθεμένους. οὐ γὰρ ἂν αἰσχύνεσθαι γυμνούς, ὥσπερ αὐτὸν διάγειν ἀπὸ λιτῶν ζῶντας. καὶ γὰρ οἰκίαν ἀρίστην εἶναι, ἥτις ἂν ἐπισκευῆς ἐλαχίστης δέηται. ἔφη δ' αὐτοὺς καὶ τῶν περὶ φύσιν πολλὰ ἐξετάσαι, καὶ προσημασίαν ὄμβρων, αὐχμῶν, νόσων. ἀπιόντας δ' εἰς τὴν πόλιν, κατὰ τὰς ἀγορὰς σκεδάννυσθαι. ὅτῳ δ' ἂν κομίζοντι σῦκα, ἢ βότρυς περιτύχωσι, λαμβάνειν δωρεὰν παρέχοντος. εἰ δ' ἔλαιον εἴη, καταχεῖσθαι αὐτῶν, καὶ ἀλείφεσθαι. ἅπασαν δὲ πλουσίαν οἰκίαν ἀνεῖσθαι αὐτοῖς μέχρι γυναικωνίτιδος, εἰσιόντας δέ, δείπνου κοινωνεῖν, καὶ λόγων. Αἴσχιστον δ' αὐτοῖς νομίζεσθαι νόσον σωματικήν. τὸν δ' ὑπονοήσαντα καθ' αὐτοῦ τοῦτο, ἐξάγειν ἑαυτὸν διὰ πυρὸς νήσαντα πυράν· ὑπαλειψάμενον δέ, καὶ καθίσαντα ἐπὶ τὴν πυράν, ὑφάψαι κελεύειν· ἀκίνητον δὲ καίεσθαι. Νέαρχος δὲ περὶ τῶν Σοφιστῶν οὕτω λέγει. τοὺς μὲν Βραχμᾶνας πολιτεύεσθαι, καὶ παρακολουθεῖν τοῖς βασιλεῦσι συμβούλους, τοὺς δ' ἄλλους σκοπεῖν τὰ περὶ τὴν φύσιν. τούτων δ' εἶναι καὶ Καλανόν. συμφιλοσοφεῖν δ' αὐτοῖς καὶ γυναῖκας.

τὰς δὲ

xandrum laudo, quòd in tanta administrandi imperij mole sapientiam expetit, quem solum ego in armis philosophantem uidi. Longè utilissimum fuerit, si ij sapiant, quibus potestas est uolentibus continentiam persuadendi, inuitos autem ad eam cogendi. Mihi autem (aiebat.) uenia debetur, si per tres interpretes colloquens, qui præter uocem plebeio quouis nihil amplius intelligunt, non possum nostræ sapientiæ uim ei demonstrare, nam perinde res habet, ac si quis postularet limpidam aquam per cœnum delabi. Omnia itaque dicta Mandanis eò pertinuisse. Eam esse optimam doctrinam, quæ uoluptatem molestiamq; animo eximeret, molestiam à labore differre, quòd illa ei esset inimica, alter uerò amicissimus. Ipsos corpora ad laborem exercere, ut mentes confirmentur, quibus motus sedentur, & bona omnibus consulendi publicè priuatimq; facultas adesset. quomodo etiam nunc Alexandrum instituturi essent, ut & meliori rectè obtemperare, & deteriorem reddere meliorem posit. Posthæc interrogasse, num talia etiam apud Græcos dicerentur? Cumque respondisset ipse, eadem Pythagoram docere, ac iubere ab animalibus abstinere, tum Socratem & Diogenem quē ipse audisset, intulisse Mandanim. Sanè prudenter eos de cæteris rebus sentire existimo, in uno autem errare, quòd legem anteponunt naturæ. aliâs enim non puderet eos nostro more nudos degere, & tenui uictu esse contentos. cùm ea optima domus sit, quæ minimo apparatu indigeat. Addidit multa se de natura, de signis, de imbrib9, de siccitatibus, de morbis deniq; inquirere. Abeuntes uerò in urbem per fora dispergi: & quemcunq; offenderint ficus uel uuas ferentem, ab eo gratis capere, si oleum fuerit, eo perfundi, & inungi. omnem domum diuitum sibi patere usque in mulierum conclauia, ingressos autem in cœnæ, & sermonum communicationum adhibere. Turpe apud eos putari corporis morbum: quem si quis ueretur, seipsum igni è uita educit, nam cōstructo rogo super eum perunctus sedet, & accēdi iubens immotus comburitur. Nearchus de Sophistis ita loquitur. Brachmanas in ciuitatibus uersari, & reges sequi, & eorum consiliarios esse: cæteros uerò quæ ad naturā pertinent contēplari: & ex his Calanū fuisse, cū eis unà mulieres philosophari, *

 & omnium

& omnium uitas durissimas esse. De institutis uerò aliorum hæc prodit. Leges esse non scriptas, alias communes, alias proprias, quæ ab aliorum legibus ualdè sint alienę. ut quòd apud nonnullos uirgines præmium proponantur pugillatione uincenti, & sine dote nubant, & quòd alij quidam per cognationes & communiter agros colant: & cum fructus colligunt, quisque onus suum tollat in anni alimenta: reliquum uerò crement, ne ociosi sint, sed habeant laborandi causam. Armaturam esse arcum & sagittas tricubitales, uel tragulam, & peltam, & gladium latum tricubitalem, capistris, pro frenis uti, quę à canis nō multum differant. Item labia claris perforari. Monstraturus porrò Indos ualdè studiosos esse artium, dicit eos spongia apud Macedonas uisa, statim eam imitatos fuisse, pilos & funiculos subtiles, & licia in lanam conscientes: & cum impleuissent, partim traxisse, quę
9 autem coloribus tingerent. 9 Itē subitò mul
* tos strigilum & lecythorum opifices exstitisse, epistolas in sindonibus scribere per elegātes, cùm alij negent ullis eos uti litteris. Aere fuso uti ductili nequaquā, causam uerò non dixit, cùm tamen absurditatem consequentem dixisset, quod uasa decidentia fictilium more frangantur. Inter ea, quæ de India memorantur, illud quoque est, quòd apud eos mos est, & reges, & omnes qui in potestate aliqua sunt, noto facto adorari, non autem poplite flexo honorari. Hæc regio lapides preciosos fert, ut crystallum, & uarios carbunculos, & margaritas. Dissensionis scriptorum inter se argumentum sumto, quæ de Calano ij narrant. Etenim cum Alexandro fuisse, & igne mortem sibi consciuisse, uno omnes ore dicunt. modum uerò non eundem omnes dicunt, nec easdem causas. Quidam tradunt eum tanquam regis prędicatorem secutum fuisse eum ultra Indiæ fines, præter communem aliorum philosophorum consuetudinem: qui Indiæ regibus assistunt, ea præcipientes quæ ad deorum cultum pertinent, quomodo Magi Persarum regibus solent. Cumque apud Pasargadas ægrotaret (nam tum primùm eum morbus inuasit.) seipsum uita soluisse, annos natum LXXIII, regis precibus non curatis. Facto enim rogo, & aurea lectica superimposita, illum in ea cubisse, uelatoque corpore cmbustum fuisse. Alij

τὰς δὲ διαίτας ἁπάντων σκληράς. περὶ δὲ τῶν κατὰ τοὺς ἄλλους νομίμων, τοιαῦτα ἀποφαίνεται, τοὺς μὲν νόμους ἀγράφους εἶναι, τοὺς μὲν κοινούς, τοὺς δ᾽ ἰδίους ἀήθειαν ἔχοντας πρὸς τοὺς τῶν ἄλλων. οἷον τὸ τὰς παρθένους ἆθλον παρά τισι κεῖσθαι τῷ πυγμῇ νικήσαντι, ὥστ᾽ ἀπροίκους συνεῖναι. παρ᾽ ἄλλοις δὲ κατὰ συγγένειαν κοινῇ τοὺς καρποὺς ἐργαζομένους, ἐπὰν συγκομίσωσιν, αἴρεσθαι φορτίον ἕκαστον εἰς διατροφὴν τοῦ ἔτους. τὸν δ᾽ ἄλλον ἐμπιπράναι τοῦ ἔχειν εἰσαῦθις ἐργάζεσθαι, καὶ μὴ ἀργὸν εἶναι. ὁπλισμὸν δ᾽ εἶναι τόξον καὶ οἰστοὺς τριπήχεις, ἢ σαύνιον, καὶ πέλτην, καὶ μάχαιραν πλατεῖαν τριπήχη. ἀντὶ δὲ χαλινῶν φιμοῖς χρῆσθαι, κημῶν μικρὸν διαφέρουσιν. ἥλοις δὲ τὰ χείλη διαπεπάρθαι. τὴν δὲ φιλοτεχνίαν τῶν ἰνδῶν ἐμφανίζων, σπόγγους φησὶν ἰδόντας παρὰ τοῖς Μακεδόσι, μιμήσασθαι, τρίχας, καὶ σχοινία λεπτά, καὶ ἀρπεδόνας διαρράψαντας εἰς ἔρια. καὶ μετὰ τὸ πιλῆσαι, τὰ μὲν ἐξελκύσαντας, τὰς δὲ βάψαντας χροιαῖς, στλεγγιδοποιούς τε, καὶ ληκυθοποιούς, ταχὺ γενέσθαι πολλούς. ἐπιστολὰς δὲ γράφειν ἐν σινδόσι λίαν κεκροτημέναις. τῶν δ᾽ ἄλλων γράμμασιν αὐτοὺς μὴ χρῆσθαι φαμένων. χαλκῷ δὲ χρῆσθαι χυτῷ, τῷ δ᾽ ἐλατῷ μή. τὴν δ᾽ αἰτίαν οὐκ εἶπε, καίτοι τὴν ἀτοπίαν εἰπὼν τὴν παρακολουθοῦσαν, ὅτι θραύεται κεράμου δίκην τὰ σκεύη πεσόντα. Τῶν δὲ περὶ τῆς ἰνδικῆς λεγομένων, καὶ τοῦτ᾽ ἐστίν, ὅτι ἀντὶ τοῦ προσκυνεῖν προσεύχεσθαι τοῖς βασιλεῦσι, καὶ πᾶσι τοῖς ἐν ἐξουσίᾳ, καὶ ὑπεροχῇ νόμος. φέρει δὲ καὶ λιθίαν ἡ χώρα πολυτελῆ, κρυστάλλων καὶ ἀνθράκων παντοίων, καθάπερ τῶν μαργαριτῶν. Τῆς δ᾽ ἀνομολογίας τῶν συγγραφέων ἔστω παράδειγμα, καὶ ὁ περὶ τοῦ Καλάνου λόγος. ὅτι μὲν συνῆλθεν Ἀλεξάνδρῳ, καὶ ἀπέθανεν ἑκὼν παρ᾽ αὐτῷ διὰ πυρός, ὁμολογοῦσι. τὸν δὲ τρόπον οὐ τὸν αὐτόν φασιν, οὐδὲ κατὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας. ἀλλ᾽ οἱ μὲν οὕτως εἰρήκασι. συνακολουθῆσαι γὰρ αὐτόν, ὡς ἐγκωμιαστὴν τοῦ βασιλέως ἔξω τῶν τῆς ἰνδικῆς ὁρων, παρὰ τὸ κοινὸν ἔθος τῶν ἐκεῖ φιλοσόφων. ἐκείνους γὰρ συνεῖναι τοῖς αὐτόθι βασιλεῦσιν, ὑφηγουμένους τὰ περὶ τοὺς θεούς, ὡς τοὺς μάγους τοῖς Πέρσαις. Ἐν Πασαργάδαις δὲ νοσήσαντα τότε πρῶτον αὐτῷ νόσου γενομένης, ἐξαγαγεῖν ἑαυτὸν, ἄγοντα ἔτος ἑβδομηκοστόν, καὶ τρίτον, μὴ προσέχοντα ταῖς τοῦ βασιλέως δεήσεσι. γενομένης δὲ πυρᾶς, καὶ τεθείσης ἐπ᾽ αὐτῆς χρυσῆς κλίνης, κατακλιθέντα εἰς αὐτήν, ἐγκαλυψάμενον ἐμπρησθῆναι. οἱ δὲ ξύλινον οἶκον γενέσθαι· φυλλά-

δ

…ος δ' ἐμπλησθείσης, καὶ ἐπὶ τῆς στέγης τοῦ …ρᾶς γενομένης, ἐγκλεισθέντα ὡς προσεκέλευσε κατὰ τὴν πομπὴν μεθ' ἧς ἦκε, ῥίψαντα ἑαυτὸν κατὰ δοκὸν συνεμπρησθῆναι τῷ οἴκῳ. Μεγασθένης δ' ἐν μὲν τοῖς φιλοσόφοις οὐκ εἶναι δόγμα φησὶν ἑαυτοὺς ἐξάγειν. τοὺς δὲ ποιοῦντας τοῦτο νεανικοὺς κρίνεσθαι, τοὺς μὲν σκληροὺς τῇ φύσει φερομένους ἐπὶ πληγὴν ἢ κρημνόν, τοὺς δ' ἀπόνους ἐπὶ βυθόν, τοὺς δὲ πολυπόνους ἀπαγχομένους, τοὺς δὲ πυρώδεις εἰς πῦρ ὠθουμένους. οἷος ἦν καὶ ὁ Καλανὸς ἀκόλαστος ἄνθρωπος, καὶ ταῖς Ἀλεξάνδρου τραπέζαις δεδουλωμένος. τοῦτον μὲν οὖν ψέγεσθαι. τὸν δὲ Μάνδανιν ἐπαινεῖσθαι, ὃς τῶν τοῦ Ἀλεξάνδρου ἀγγέλων καλούντων πρὸς τὸν Διὸς υἱόν, πειθομένῳ τε δῶρα ἔσεσθαι ὑπισχνουμένων, ἀπειθοῦντι δὲ κόλασιν· μήτ' ἐκεῖνον φαίη Διὸς υἱόν, ὅς γε ἄρχει μηδὲ πολλοστοῦ μέρους τῆς γῆς· μηδὲ αὐτῷ δεῖν τῶν παρ' ἐκείνου δωρεῶν, ὧν οὐδεὶς κόρος· μήτε δὲ ἀπειλῆς εἶναι φόβον, ᾧ ζῶντι μὲν ἀρκοῦσα εἴη τροφὸς ἡ Ἰνδική, ἀποθανόντι δὲ ἀπαλλάξαιτο τῆς σαρκὸς ἀπὸ γήρως τετρυχωμένης, μεταστὰς εἰς βελτίω καὶ καθαρώτερον βίον. ὥστ' ἐπαινέσαι τὸν Ἀλέξανδρον καὶ συγχωρῆσαι. Λέγεται δὲ καὶ ταῦτα παρὰ τῶν συγγραφέων, ὅτι σέβονται μὲν τὸν ὄμβριον Δία οἱ Ἰνδοί, καὶ τὸν Γάγγην ποταμόν, καὶ τοὺς ἐγχωρίους δαίμονας. Ὅταν δὲ βασιλεὺς λούῃ τὴν τρίχα, μεγάλην ἑορτὴν ἄγουσι, καὶ μεγάλα δῶρα πέμπουσι, τὸν ἑαυτοῦ πλοῦτον ἕκαστος ἐπιδεικνύμενος κατὰ ἅμιλλαν. τῶν τε μυρμήκων τινὰς καὶ πτερωτοὺς λέγουσι τῶν χρυσορύχων. ψῆγμά τε χρυσοῦ καταφέρειν τοὺς ποταμοὺς καθάπερ τοὺς Ἰβηρικούς. Ἐν δὲ ταῖς κατὰ τὰς ἑορτὰς πομπαῖς, πολλοὶ μὲν ἐλέφαντες πέμπονται χρυσῷ κεκοσμημένοι καὶ ἀργύρῳ, πολλὰ δὲ τέθριππα καὶ βοϊκὰ ζεύγη. εἶθ' ἡ στρατιὰ κεκοσμημένη. καὶ χρυσώματα δὲ τῶν μεγάλων καὶ λεβήτων κρατήρων ὀργυιαίων καὶ τοῦ Ἰνδικοῦ χαλκοῦ, καὶ τράπεζαι δέ, καὶ θρόνοι, καὶ ἐκπώματα, καὶ λουτῆρες, λιθοκόλλητα τὰ πλεῖστα, σμαράγδοις καὶ βηρύλλοις, καὶ ἄνθραξιν Ἰνδικοῖς. καὶ ἐσθὴς δὲ ποικίλη χρυσόπαστος, καὶ
* αβι, καὶ παρδάλεις, καὶ λέοντες τιθασοί, καὶ τῶν ποικίλων ὀρνέων, καὶ εὐφθόγγων πλῆθος. Ὁ δὲ Κλείταρχος φησὶν ἁμάξας τετρακύκλους, δένδρα κομιζούσας τῶν μεγαλοφύλλων ἐξ ὧν ἀπείργεται, γένη τε τιθασευομένους ὀρνέων, ὧν εὐφωνότατον εἴρηκε τὸν ὠρίωνα, λαμπρότατον δὲ κατὰ τὴν ὄψιν, καὶ πλείστην ἔχοντα ποικιλίαν, τὸν καλούμενον κατρέα. τὴν γὰρ ἰδέαν ταῷ μάλιστα ἐγγίζειν, τὴν δὲ λοιπὴν εἰκονογραφίαν παρ' ἐκείνου ληπτέον.

eum in lignea domo frondibus plena, & pyra ſuper tabulato cōſtructa incluſum uti iuſſerat, pompa peracta ſe ut trabem in ignem inieciſſe, & cum domo deflagraſſe. Megaſthenes nullum philoſophis decretum eſſe de morte ſibi conſciſcenda affirmat. Sed temerarios haberi, qui hoc in ſe admittant, ac natura quidem duros, in uulnus uel præcipitium ferri: doloris patientes in profundum maris: doloris impatientiſsimos ſtrangulari, +
igneos in ignem detrudi, ac talem Calanum fuiſſe, incontinentem ſane hominem, & menſæ Alexandri mancipium. Ea propter hunc uituperari, Mandanim ſummopere laudari. Is cum Alexādri nuntij eum ad Iouis filium uocarent, & parenti dona pollicerentur, dicto non audienti minarentur cruciatum: reſpondit, neque illum Iouis filium eſſe, qui ne minimæ quidem terrarum parti imperaret: nec ſe illius dona requirere, qui ſaturari non poſſet nec minis terreri, cum uiuens ſatis ab India nutriatur, mortuus uero ab attrita iam ſenio carne liberetur, in meliorem puriorem que uitam tranſmigrans. itaque & ab Alexandro laudatum dicit, & miſſum factum. Porro hæc etiam à ſcriptoribus dicuntur, ab Indis Iouem pluuialem, & Gangem flumen, & indigetes genios coli, & cum eorum rex capillos abluit, magnam feſtiuitatem celebrari, & maxima dona mitti, diuitias ſuas certatim oſtentantium. Addunt nonnullas ex auriferis formicis alatas eſſe, & flumina aurimenta deferre, ut in Iberia. In ſolennibus pompis multos elephantes mitti, auro & argento ornatos, & multas quadrigas, & boum paria, deinde exercitum inſtructum ſequi, & ingētes lebetes deauratos, & magnos crateras, & menſas ex Indico ære, & ſellas, & pocula, & labra: fere omnia ſmaragdis & beryllis, & Indicis carbunculis diſtincta. Item ueſtem uariam auroque intertextam, *
& pardales, & leones mites, & uariarum eleganterque canentium auium multitudinē. Clitarchus refert, magnis præditas frondibus arbores in plauſtris quaternarum rotarum deportari, & ex eis aues manſuetas excuti, quarum canoriſsimum dicit orionem, aſpectu pulcherrimum, atque uarium, catreum nomine ſpecie pauoni perſimilem. reliqua uero imaginis pictura ab illo ſumēda eſt

Pramnæ Brachmanis Pramnas philosophos opponunt, contentiosum genus hominum & arguendo deditum. Brachmanas etiam quod physiologiam & astronomiam exerceant, ab illis ut stultes & ostentatores derideri. Horum alios montanos, alios gymnetas, alios ciuiles ac domesticos appellari. montanos pellibus ceruorum uti, & peras radicib. & medicamentis plenas gestare, ac medicinam, incātationes amuletaq́ꝫ profiteri. Gymnetas nudos degere, quod nomine ipsorum significatur, & magna ex parte sub dio tolerantiam, quam prius diximus, usque ad XXX & septimum annum exercere. Mulieres cum eis uiuere, non tamen permisceri. Atq́ꝫ hos in admiratione maxima haberi. Quos uerò ciuiles diximus, sindonem gestare, & in urbe uel in agro degere, hinnulorum uel damarum pellibus amictos. Et (.ut uerbo dicam.) Indos ueste candida, & sindonibus candidis, & carbasis uti, secùs quàm ab his tradatur, qui eos dicunt uestes coloribus apprimè infectas gestare, comam & barbam, alere uniuersos, & crinem intricatum mitra redimere. Artemidorus tradit Gangem ex Emodis montibus ad austrum deferri: & cū ad Gangem urbem peruenerit, conuerti ad ortum usque Palibothra, atq́ꝫ ostia. Oenadem porrò unum ex ijs nominat, qui in hanc influit, nutririq́ꝫ in eo crocodilos, & delphinas. addit & alia quædam, sed ita confusè ac frigidè, ut non sit eorum habenda ratio. His ea adijci possunt, quæ à Nicolao Damasceno dicuntur. Narrat hic se Antiochiæ, quæ apud Daphnem est, Indorum legatos uidisse, qui ad Cæsarem Augustum uenerant. In epistola quidem plures fuisse memoratos: sed tres tantùm superfuisse, quos uidisse se ait: cæteris longitudine uiæ magna ex parte absumtis. Epistolam Græcam fuisse in membrana scriptam, in qua significaretur Porum esse, qui scriberet se, etsi sexcentis regibus imperaret. Cæsaris tamen amiciciam magni pendere, & paratum se quocunque uoluerit aditum concedere, & in quibuscunque rectum fuerit opitulari. Hæc dicit in epistola contineri. Allata præterea esse dona ab octo seruis
10 nudis subliganda indutis, 10 & aromatibus delibutis. Ea fuisse, Hermân à puero brachia ab humeris truncatum, quem nos uidimus. tum uiperas ingentes & serpentem decem cubitorum & testudinem fluuialem trium cubitorum, & perdicem uulturæ maiorem.

Aderat

φιλοσόφοις τε τοῖς Βραχμᾶσιν ἀντιδιαιροῦνται Πράμνας, ἐριστικούς τινας καὶ ἐλεγκτικούς. τοὺς δὲ Βραχμᾶνας φυσιολογίαν καὶ ἀστρονομίαν ἀσκεῖν, γελωμένους ὑπ᾽ ἐκείνων ὡς ἀλαζόνας καὶ ἀνοήτους. Τούτων δὲ τοὺς μὲν ὀρεινοὺς καλεῖσθαι, τοὺς δὲ γυμνήτας, τοὺς δὲ πολιτικοὺς καὶ προσχωρίους. καὶ τοὺς μὲν ὀρεινοὺς δοραῖς ἐλάφων χρῆσθαι, πήρας δ᾽ ἔχειν ῥιζῶν καὶ φαρμάκων μεστάς, προσποιουμένους ἰατρικὴν μετὰ γοητείας καὶ ἐπῳδῶν, καὶ περιάπτων. Τοὺς δὲ Γυμνήτας κατὰ τοὔνομα γυμνοὺς διαζῆν, ὑπαιθρίους τὸ πλέον, καρτερίαν ἀσκοῦντας, ἣν ἔφαμεν πρότερον μέχρι ἑπτὰ καὶ τριάκοντα. καὶ γυναῖκας δὲ συνεῖναι μὴ μιγνυμένας αὐτοῖς. τούτους δὲ θαυμάζεσθαι διαφερόντως. τοὺς δὲ πολιτικοὺς σινδονίτας τὴν πόλιν ζῆν, καὶ κατ᾽ ἀγροὺς, ἐνημμένους νεβρίδας, ἢ δορκάδων δορὰς. ὡς δ᾽ εἰπεῖν Ἰνδοὺς ἐσθῆτι λευκῇ χρῆσθαι καὶ σινδόσι λευκαῖς καὶ καρπάσοις, ὑπεναντίως τοῖς εἰποῦσιν διανθέστατα αὐτοὺς ἀμπέχεσθαι φορήματα. κομᾶν δὲ καὶ πωγωνοτροφεῖν πάντας· ἀναπλεκομένους δὲ μιτροῦσθαι τὰς κόμας. Ἀρτεμίδωρος δὲ τὸν Γάγγην φησὶν ἐκ τῶν Ἠμωδῶν ὀρῶν καταφερόμενον πρὸς νότον, ἐπειδὰν ἐπὶ τὴν Γάγγην γένηται πόλιν, ἐπιστρέφειν πρὸς ἕω μέχρι Παλιβόθρων, καὶ τῆς εἰς θάλατταν ἐκβολῆς. τῶν δὲ συρρεόντων εἰς αὐτὸν, Οἰδάνην τινὰ καλεῖν. τρέφειν δὲ καὶ κροκοδείλους, καὶ δελφῖνας. λέγει δὲ καὶ ἄλλα τινὰ συγκεχυμένως δὲ καὶ ἀργῶς, ὧν οὐ φροντιστέον. Προσθείη δ᾽ ἄν τις τούτοις καὶ τὰ παρὰ τοῦ Δαμασκηνοῦ Νικολάου. Φησὶ γὰρ οὗτος ἐν Ἀντιοχείᾳ τῇ ἐπὶ Δάφνῃ, παρατυχεῖν τοῖς Ἰνδῶν πρέσβεσιν, ἀφιγμένοις παρὰ Καίσαρα τὸν Σεβαστόν. οὓς ἐκ μὲν τῆς ἐπιστολῆς πλείους δηλοῦσθαι· σωθῆναι δὲ τρεῖς μόνους, οὓς ἰδεῖν φησι. τοὺς δ᾽ ἄλλους ὑπὸ μήκους τῶν ὁδῶν διαφθαρῆναι τὸ πλέον. τὴν δ᾽ ἐπιστολὴν Ἑλληνικὴν ἐν διφθέρᾳ γεγραμμένην, δηλοῦσαν, ὅτι Πῶρος εἴη ὁ γράψας. Ἑξακοσίων δ᾽ ἄρχων βασιλέων, ὅμως περὶ πολλοῦ ποιοῖτο φίλος εἶναι Καίσαρι, καὶ ἕτοιμος εἴη δίοδόν τε παρέχειν ὅπῃ βούλεται, καὶ συμπράττειν ὅσα καλῶς ἔχει. ταῦτα μὲν ἔφη λέγειν τὴν ἐπιστολήν. Τὰ δὲ κομισθέντα δῶρα προσενέγκαι ὀκτὼ οἰκέτας γυμνούς, ἐν περιζώμασιν. εἶναι δὲ τὰ δῶρα τόν τε Ἑρμᾶν, ἀπὸ τῶν ὤμων ἀφῃρημένον ἐκ νηπίου τοῦ βραχίονος, ὃν καὶ ἡμεῖς εἴδομεν, καὶ ἐχίδνας μεγάλας, καὶ ὄφιν πηχῶν δέκα, καὶ χελώνην ποταμίαν τρίπηχυν. πέρδικα δὲ μείζω γυπός.

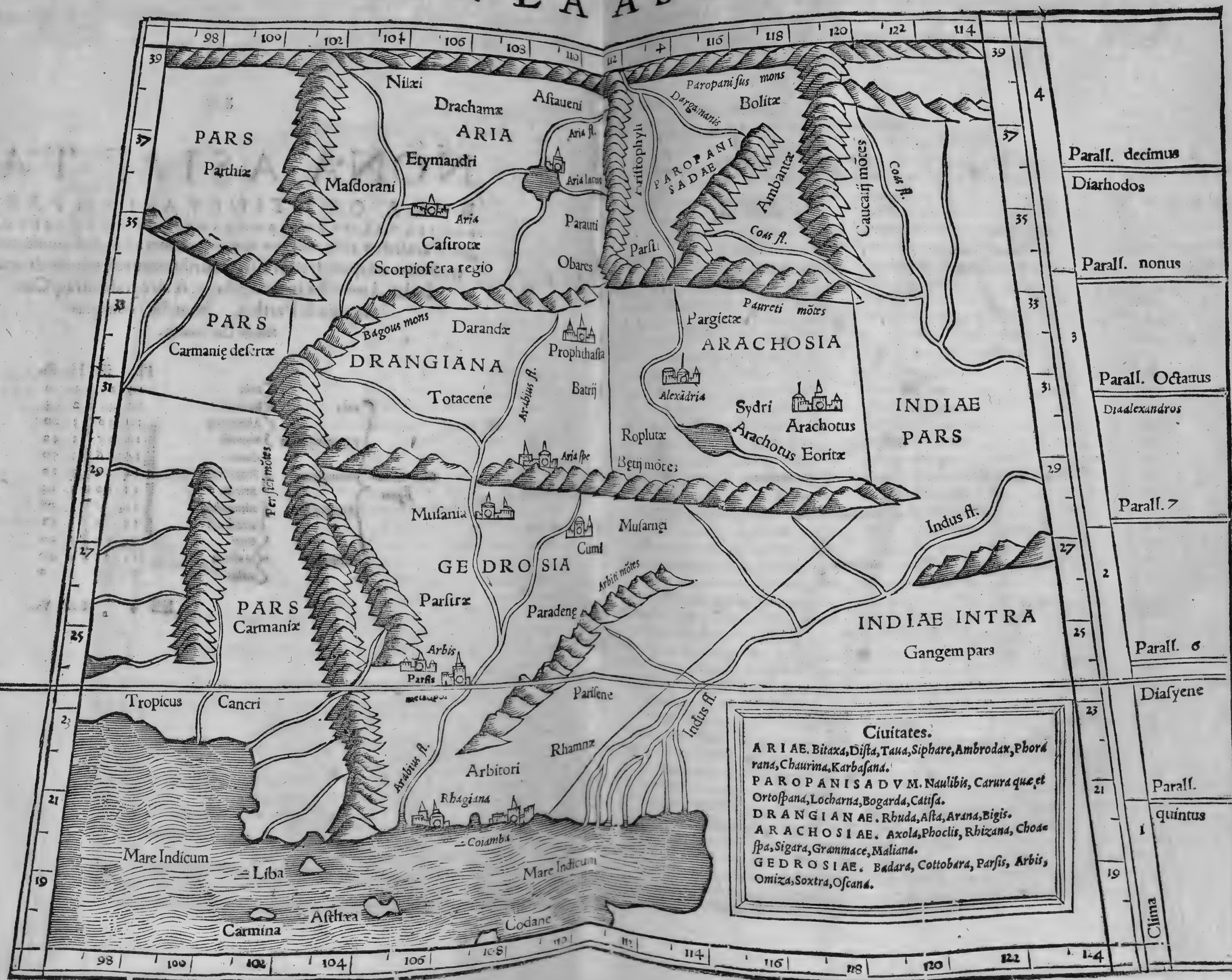
συνῆν

NONA

NONA ASIAE TABVLA CONTINET ARIAM, PAROPANISADAS, DRANGIANAM, ARACHOSIAM ET GEDROSIam.

Parallelus eius medius rationem habet ad meridianum, quam tredecim ad quindecim. Circumscribitur autem tabula ab ortu India, à meridie Indico pelago, & ab occasu utraq; Carmania & Parthia. Ab arctis, Margiana & Bactriana.

Ciuitates insignes		Habet diem maximum H.	m.	Distat ab Alexandria uersus ortum H.	m.
Ariæ	Aria	14	26	3	0
	Bitaxa	14	45	2	55
	Alexandria	14	30	3	20
Paropanisadum	Naulibis	14	27	3	40
	Carura	14	26	3	50
Drangianæ	Prophthasia	14	20	3	20
	Ariaspa	13	50	3	14
Arachosiæ	Alexandria	14	6	3	36
	Arachotos	14	0	3	51
Gedrosiæ	Cuni	13	45	3	20
	Musarna	13	45	3	40
	Arbis	13	30	3	0

PARS
Parthiæ
Nilæi
Drachamæ
Astaueni
ARIA
Aria fl.
Etymandri
Masdorani
Aria lacus
Aria
Parauti
Casirotæ
Scorpiofera regio
Obares
Paropanisus mons
Dargamanis
Bolitæ
PAROPANISADAE
Aristophyli
Ambantæ
Caucasij mõtes
Coas fl.
Parsti
Coas fl.
Paureti mõtes
PARS
Carmanię desertæ
Bagous mons
Darandæ
Prophthasia
DRANGIANA
Arabius fl.
Totacene
Batrij
Pargietæ
ARACHOSIA
Alexãdria
Sydri
Arachotus
Arachotus
Eoritæ
Roplutæ
Betrij mõtes
INDIAE PARS
Persici mõtes
Aria spe
Musania
Cuml
Musarngi
Indus fl.
GE DRO SIA
Arbiti mõtes
Parsiræ
Paradene
PARS
Carmaniæ
INDIAE INTRA
Gangem pars
Arbis
Parsis
Tropicus Cancri
Parisene
Indus fl.
Rhamnæ
Arabius fl.
Arbitori
Rhagiana
Coiamba
Mare Indicum
Liba
Mare Indicum
Asthæa
Carmina
Codane
Parall. decimus
Diarhodos
Parall. nonus
Parall. Octauus
Diaalexandros
Parall. 7
Parall. 6
Diasyene
Parall. quintus
Clima
Ciuitates.
ARIAE. Bitaxa, Dista, Taua, Siphare, Ambrodax, Phorarana, Chaurina, Karbasana.
PAROPANISADVM. Naulibis, Carura quæ et Ortospana, Locharna, Bogarda, Catisa.
DRANGIANAE. Rhuda, Asta, Arana, Bigis.
ARACHOSIAE. Axola, Phoclis, Rhizana, Choaspa, Sigara, Grammace, Maliana.
GEDROSIAE. Badara, Cottobara, Parsis, Arbis, Omiza, Soxtra, Oscana.

καῦσαι δὲ, ὥς φασι, καὶ ὁ Ἀθήνησι κατακαύσας ἑαυτόν. ποιεῖν δὲ τοῦτο τοὺς μὲν ἐπὶ κακοπραγίᾳ ζητοῦντας ἀπαλλαγὴν τῶν παρόντων, τοὺς δ' ἐπ' εὐπραγίᾳ καθάπερ τοῦτον. ἅπαντα γὰρ κατὰ γνώμην πράξαντα μέχρι νῦν, ἀπιέναι δεῖν, μή τι τῶν ἀβουλήτων χρονίζοντι συμπέσῃ. καὶ δὴ καὶ γελῶντα ἁλέσθαι γυμνὸν ἐπαληλιμμένον ἐν περιζώματι ἐπὶ τὴν πυράν· ἐπιγεγράφθαι δὲ τῷ τάφῳ, Ζαρμανοχήγας Ἰνδὸς ἀπὸ Βαργόσης κατὰ τὰ πάτρια Ἰνδῶν ἔθη ἑαυτὸν ἀποθανατίσας κεῖται. Μετὰ δὲ τὴν Ἰνδικήν ἐστιν ἡ Ἀριανὴ μερὶς πρώτη τῆς ὑπὸ Πέρσαις, τῆς μετὰ τὸν Ἰνδὸν ποταμόν. καὶ τῶν ἄνω σατραπειῶν, τῶν ἐκτὸς τοῦ Ταύρου. τὰ μὲν νότια καὶ τὰ ἀρκτικὰ μέρη, τῇ αὐτῇ θαλάττῃ, καὶ τοῖς αὐτοῖς ὄρεσιν ἀφοριζομένη. οἷσπερ καὶ ἡ Ἰνδική, καὶ τῷ αὐτῷ ποταμῷ τῷ Ἰνδῷ, μέσον ἔχουσα αὐτὸν ἑαυτῆς τε καὶ Ἰνδικῆς. ἐντεῦθεν δὲ πρὸς τὴν ἑσπέραν ἐκτεινομένη, μέχρι τῆς ἀπὸ Κασπίων πυλῶν εἰς Καρμανίαν γραφομένης γραμμῆς, ὥστε εἶναι τετράπλευρον τὸ σχῆμα. τὸ μὲν οὖν νότιον πλευρὸν, ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν ἄρχεται τοῦ Ἰνδοῦ, καὶ τῆς Πατταληνῆς, τελευτᾷ δὲ πρὸς Καρμανίαν, καὶ τοῦ Περσικοῦ κόλπου τὸ στόμα ἄκραν ἔχον ἐκκειμένην ἱκανῶς πρὸς νότον. εἶτα εἰς τὸν κόλπον λαμβάνει καμπὴν, ὡς ἐπὶ τὴν Περσίδα. Οἰκοῦσι δὲ Ἄρβιες πρῶτον, ὁμώνυμοι ποταμῷ Ἄρβει, ὁρίζοντι αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ἑξῆς Ὠρειτῶν, ὅσον χιλίων σταδίων ἔχοντες παραλίαν, ὥς φησι Νέαρχος. Ἰνδῶν δ' ἐστὶ μερὶς καὶ αὕτη. Εἶτ' Ὠρεῖται ἔθνος αὐτόνομον. τούτων δ' παράπλους χιλίων ὀκτακοσίων. ὁ δὲ τῶν ἑξῆς Ἰχθυοφάγων, ἑπτακισχίλιοι τετρακόσιοι. ὁ δὲ τῶν Καρμανίων, τρισχίλιοι ἑπτακόσιοι, μέχρι Περσίδος. ὥσθ' οἱ σύμπαντες μύριοι δισχίλιοι ἐννακόσιοι. Ἀλιτενὴς δ' ἐστὶν ἡ τῶν Ἰχθυοφάγων, καὶ ἄδενδρος ἡ πλείστη, φοινίκων καὶ ἀκάνθης τινὸς καὶ μυρίκης, καὶ ὑδάτων δὲ καὶ τροφῆς ἡμέρου σπάνις. τοῖς δ' ἰχθύσι χρῶνται, καὶ αὐτοί, καὶ θρέμματα, καὶ τοῖς ὀμβρίοις ὕδασι καὶ ὀρυκτοῖς. καὶ τὰ κρέα δὲ τῶν θρεμμάτων ἰχθύων προσβάλλει. οἰκήσεις δὲ ποιοῦνται τοῖς ὀστέοις τῶν κητῶν χρώμενοι, καὶ κόγχοις ὀστρέων τὸ πλέον, δοκοῖς μὲν ταῖς πλευραῖς καὶ ὑπερείσμασι, θυρώμασι δὲ ταῖς σιαγόσιν. οἱ σπόνδυλοι δ' αὐτοῖς εἰσὶν ὅλμοι, ἐν οἷς πτίσσουσι τοὺς ἰχθύας ἐν ἡλίῳ καταπτήσαντες· εἶτ' ἀρτοποιοῦνται σῖτον μικρὰ καταμίξαντες. καὶ γὰρ μύλοι αὐτοῖς εἰσί σιδήρου μὴ ὄντος.

καὶ τοῦτο

Aderat etiam, ut aiunt, is qui se Athenis concremauit, quod alij in rebus aduersis facere dicuntur, ut præsentia mala effugiant, alij in rebus secundis quemadmodũ hic. nam cum omnia ex sententia adhuc successissent. abeundum sibi è uita censuisse, ne quid aduersi accideret immoranti. Adeoq; ridentem eum & nudum & unctum in rogum isse affirmat, & inscriptum fuisse sepulcro: Hic iacet Zarmanochagas Indus, è Bargosa, qui secũdum patriam Indorum consuetudinem se uita eduxit. Post Indiã est Ariana, prima regionis pars, quæ post Indum Persis obtemperat, & superiorum satrapiarum, quę extra Taurum sunt. Ab austro & septentrione eodem mari, & eisdem montibus terminatur, quibus India, & eodem flumine Indo, qui inter eam fluit, atque Indiam. hinc uerò ad occidentem porrigitur usque ad lineam, quæ à Caspijs portis in Carmaniam describitur: ut quadrilatera sit figura. Australe itaque latus ab Indi & Pattalene ostijs incipit. desinit autem Carmaniam uersus & Persici sinus os, habẽs promontorium ad austrum satis longè porrectum expositum. Postea in sinum deflectit usque in Persiam. In ea primum Arbies habitant, eodem nomine quo Arbis flumen appellati, quod eos à sequentibus Oritis deiungit, mille ferè stadiorum oram habentes, ut Nearchus ait, quæ & ipsa Indorum pars est. Postea sunt Oritæ, gens liberæ conditionis, quorum præternauigatio CIↃ IↃCCC stadiorum est Inde Ichthyophagorum (qui sic ab esu piscium dicuntur.) ora septem millium & quadringentorum stadiorum. Hinc Carmaniorum, ter mille & septingentorum usque in Persiam, ut in uniuersum stadia sint CCIↃↃ CIↃ CIↃ IↃCCCC. Ichthyophagorum regio mari uicina est, & magna ex parte arboribus caret, penuria in ea palmarum, acanthi, myricæ, aquarum & domestici cibi maxima est. Vescuntur piscibus, tum ipsi, tum eorum pecora, & aquas pluuia è puteis fossis haustas potãt, pecorum carnes piscibus preferunt. * Domos ex ossibus cetorum & ostreorum conchis magna ex parte faciunt. nam trabium & fulcrorum usum costæ præstant, portas maxillæ, è uertebris fiunt mortaria, in quibus pisces tundunt, ad solem assatos postea ex his panem conficiunt, frumenti paululum admiscentes. Nam & molas habent, quanquam ferro carentes. Atque hoc

qui-

Arianæ descriptio.

Ichthyophagi.

quidem haud adeò mirum est, cum id aliunde afferri possit. sed quomodo attritas reficiunt? nimirum lapidibus ijs, quibus & sagittas, & missilia præusta exacuunt, pisces partim in furnis assant, plerosque crudos edũt. + * Capiũt eos retibus ex cortice palmarum factis. Supra hos est Gedrosia, minus quàm India exusta, quàm reliqua Asia magis. Ea fructuum & aquarum inopia laborat, nisi æstate, nec multo melior est, quàm regio Ichthyophagorum: fert tamen aromata, præcipuè nardum & myrrham, ut Alexandri exercitus his pro tecto & stratis uteretur, adoratiorem simul ac salubriorem aërem habens. Ac de industria quidem sub æstiuum tempus ex India discessere. tunc enim Gedrosia imbribus abundat, & flumina ac cisternæ implentur, hyeme deficiunt. Cadunt imbres in superioribus ac septentrioni obuersis partibus, in locis montanis, unde fluminibus auctis campi mari proximi irrigantur, & cisternæ abundant. Alexander qui eas effoderent in deserta præmisit, & eos qui sibi & classi mansiones pararent. Nam copijs trifariam diuisis, ipse cum exercitus parte per Gedrosiam profectus est, à mari quingentis stadijs, ubi plurimum, iter faciens ut simul & classi oram commodam pararet, sæpe etiam mari appropinquauit, tametsi id inopes difficilesque & asperas actas habebat. partem cũ Cratero præmisit per mediterranea, ut & Arianam subigeret, & in eadem loca procederet, in quæ ipse iter erat facturus, classem autem 11 11 Nearcho tradidit, & Onesicrito gubernatorum profecto, iubens compositè sequi, & ipsius iter à latere comitari. Et quidem Nearchus refert, iam rege iter peragente, ipsum in autumno sub uespertinum exortum Virgiliarum nauigationem cepisse, cũ nondum apti uenti spirarent: Barbaris ipsos adorientibus, atque expellentibus. iam enim abeunte rege animos receperant, ac libertatem affectabant. Craterus ab Hydaspe mouens, per Arachotos, & Drangas in Carmaniam profectus est. Alexander per sterilem terrã proficiscens toto itinere miserias tolerauit. è longinquo tamen parua quædam & rara ueniebant alimenta. itaque exercitus fame premebatur, & iumenta deficiebant, & in uijs & in

Gedrosia.

Alexandri ex India profectio.

καὶ τοῦτο μὲν ἧττον θαυμαστόν· καὶ γὰρ ἄλλοθεν ἐνέγκασθαι δυνατόν. ἀλλὰ πῶς ἐπισκευάζουσιν ἀποτριβέντα; λίθοις μέν τοι φασίν, οἷς καὶ τὰ βέλη, καὶ τὰ ἀκοντίσματα πεπυρακτωμένα ὀξύνουσι. τοὺς δ᾽ ἰχθύας τοὺς μὲν ἐν κλιβάνοις κατοπτῶσι, τοὺς δὲ πλείους ὠμοφαγοῦσι. περιβάλλονται δὲ καὶ δικτύοις φλοιοῦ φοινικείνου. Ὑπέρκειται δὲ τούτων ἡ Γεδρωσία, τῆς μὲν Ἰνδικῆς ἧττον ἔμπυρος, τῆς δ᾽ ἄλλης Ἀσίας μᾶλλον, καὶ τοῖς καρποῖς καὶ τοῖς ὕδασιν ἐνδεὴς, πλὴν θέρους, οὐ πολὺ ἀμείνων τῆς τῶν ἰχθυοφάγων. ἀρωματοφόρος δὲ νάρδου μάλιστα, καὶ σμύρνης, ὥστε τὴν Ἀλεξάνδρου στρατιὰν ὁδεύουσαν, ἀντὶ ὀρόφου καὶ στρωμάτων τούτοις χρῆσθαι εὐωδιαζομένην ἅμα καὶ ὑγιεινότερον τὸν ἀέρα ἔχουσαν παρὰ τοῦτο. γενέσθαι δ᾽ αὐτοῖς θέρους τὴν ἐκ τῆς Ἰνδικῆς ἄφοδον ἐπίτηδες συνέβη. τότε γὰρ ὄμβρους ἔχειν τὴν Γεδρωσίαν, καὶ τοὺς ποταμοὺς πληροῦσθαι, καὶ τὰ ὑδρεῖα. χειμῶνος δ᾽ ἐπιλείπειν. πίπτειν δὲ τοὺς ὄμβρους ἐν τοῖς ἄνω μέρεσι τοῖς προσαρκτίοις, καὶ ἐγγὺς τῶν ὀρῶν. πληρουμένων δὲ τῶν ποταμῶν, καὶ τὰ πεδία τὰ πλησιάζοντα τῇ θαλάττῃ ποτίζεσθαι, καὶ ὑδρείων εὐπορεῖν. Προέπεμψε δ᾽ εἰς τὴν ἔρημον μεταλλεύσοντας τῶν ὑδρείων ὁ Βασιλεὺς, καὶ τοὺς ναύσταθμα αὐτῷ, καὶ τῷ στόλῳ κατασκευάσοντας. Τριχῇ γὰρ διελὼν τὰς δυνάμεις, τῇ μὲν αὐτὸς ὥρμησε διὰ τῆς Γεδρωσίας, ἀφιστάμενος τῆς θαλάττης τὸ πλεῖστον πεντακοσίους σταδίους, ἵν᾽ ἅμα καὶ τῷ ναυτικῷ τὴν παραλίαν ἐπιτηδείαν παρασκευάζῃ. πολλάκις δὲ καὶ συνάπτων τῇ θαλάττῃ, καίπερ ἀπόρους καὶ τραχείας ἐχούσῃ τὰς ἀκτάς. τὴν δὲ προέπεμψε μετὰ Κρατεροῦ διὰ τῆς μεσογαίας, ἅμα χειρούμενόν τε τὴν Ἀριανὴν, καὶ προϊόντα ἐπὶ τοὺς τόπους αὐτοὺς, ἐφ᾽ οὓς Ἀλέξανδρος τὴν πορείαν εἶχε. τὸ δὲ ναυτικὸν Νεάρχῳ καὶ Ὀνησικρίτῳ τῷ ἀρχικυβερνήτῃ παραδοὺς, ἐκέλευσεν οἰκείας στάσεως ἐπιλαμβανομένους, ἐπακολουθεῖν, καὶ ἀντιπαραπλεῖν αὐτοῦ τῇ πορείᾳ. Καὶ δὴ καί φασιν ὁ Νέαρχος ἤδη τοῦ Βασιλέως τελοῦντος τὴν ὁδὸν, αὐτὸς μετοπώρου κατὰ πλειάδος ἐπιτολὴν ἑσπερίαν ἄρξασθαι τοῦ πλοῦ, μήπω μὲν τῶν πνευμάτων οἰκείων ὄντων, τῶν δὲ Βαρβάρων ἐπιχειρούντων αὐτοῖς, καὶ ἐξελαυνόντων. καταθαῤῥῆσαι γὰρ ἀπελθόντος τοῦ Βασιλέως, καὶ ἐλευθεριάσαι. Κρατερὸς δ᾽ ἀπὸ τοῦ Ὑδάσπου ἀρξάμενος διὰ Ἀραχωτῶν ᾔει καὶ Δραγκῶν εἰς Καρμανίαν. Πολλὰ δ᾽ ἐταλαιπώρει ὁ Ἀλέξανδρος καθ᾽ ὅλην τὴν ὁδὸν διὰ λυπρᾶς ἰών. πόῤῥωθεν δ᾽ ὅμως ἐπεχορηγεῖτο μικρὰ, καὶ σπάνια, ὥστε λιμώττειν τὸ στράτευμα, καὶ τὰ ὑποζύγια ἐπέλιπε, καὶ τὰ σκεύη κατελείπετο ἐν ταῖς

ὁδοῖς

...λῖς, καὶ τοῖς στρατοπέδοις. ἀπὸ δὲ τῶν φοινίκων ἦν ἡ σωτηρία, τοῦ τε καρποῦ, καὶ τοῦ ἐγκεφάλου. φασὶ δὲ φιλονεικῆσαι τὸν Ἀλέξανδρον, καίπερ εἰδότα τὰς ἀπορίας, πρὸς τὴν κατέχουσαν δόξαν. ὡς Σεμίραμις μὲν ἐξ Ἰνδῶν φεύγουσα σωθείη, μετὰ ἀνδρῶν ὡς εἴκοσι, Κῦρος δὲ ἑπτά· εἰ δύναιτο αὐτὸς τοσοῦτον στράτευμα διασῶσαι διὰ τῆς αὐτῆς χώρας, νικῶν καὶ ταῦτα. πρὸς δὲ τῇ ἀπορίᾳ χαλεπὸν ἦν καὶ τὸ καῦμα, καὶ τὸ βάθος τῆς ψάμμου, καὶ ἡ θερμότης. ἔστι δ᾽ ὅπου καὶ θῖνες ὑψηλοί, ὥστε πρὸς τὸ δυσχερῶς ἀναφέρειν τὰ σκέλη, καθάπερ ἐκ βυθοῦ καὶ ἀναβάσεις εἶναι, καὶ καταβάσεις. ἀνάγκη δ᾽ ἦν καὶ σταθμοὺς ποιεῖσθαι μακροὺς διὰ τὰ ὑδρεῖα, διακοσίων καὶ τετρακοσίων σταδίων, ἔστι δ᾽ ὅτε καὶ ἑξακοσίων· νυκτοπορούντων τὸ πλέον. πόρρω δὲ τῶν ὑδρείων ἐστρατοπεδεύοντο ἐν τριάκοντα σταδίοις πολλάκις, τοῦ μὴ ἐμφορεῖσθαι κατὰ τὸ δίψος. πολλοὶ γὰρ ἐμπίπτοντες σὺν ὅπλοις ἔπινον ὡς ἂν ὑποβρύχιοι, φυσώμενοι δ᾽ ἐπέπλεον ἐκπεπνευκότες, καὶ τὰ ὑδρεῖα βραχέα ὄντα διέφθειραν. οἱ δ᾽ ἐν τῷ ἡλίῳ κατὰ μέσην ὁδὸν ἀπηγορευκότες ἔκειντο ὑπὸ δίψους, ἔπειτα τρομώδεις μετὰ παλμοῦ ποδῶν, καὶ χειρῶν, ἔθνησκον παραπλησίως, ὡς ἂν ὑπὸ ῥίγους καὶ φρίκης ἐχόμενοι. Συνέβαινε δέ τισι καὶ ἐκτραπομένοις τὴν ὁδὸν καταδαρθεῖν κρατουμένοις ὑπὸ ὕπνου καὶ κόπου. ὑστερήσαντες δ᾽ οἱ μὲν ἀπώλοντο πλάνῃ τῶν ὁδῶν, καὶ ὑπὸ ἀπορίας ἁπάντων, καὶ καύματος. οἱ δ᾽ ἐσώθησαν πολλὰ ταλαιπωρηθέντες. πολλὰ δὲ κατέκλυσε καὶ τῶν σωμάτων, καὶ τῶν χρηστηρίων ἐπιπεσὼν χειμάρρους νύκτωρ, καὶ τῆς βασιλικῆς δὲ κατασκευῆς ἐξηλείφθη πολλή, καὶ τῶν καθηγουμένων τε κατ᾽ ἄγνοιαν, πολὺ εἰς τὴν μεσόγαιαν ἐκτραπομένων, ὥστε μηκέτι ὁρᾶν τὴν θάλατταν. ὁ συνεὶς ὁ βασιλεύς, ἐξ αὐτῆς ὥρμησε, ζητήσων τὴν ἠιόνα· καὶ ἐπειδὴ εὗρε, καὶ ὀρύξας εὗρεν ὕδωρ πότιμον, μεταπέμπεται τὸ στρατόπεδον. καὶ λοιπὸν μέχρι ἡμερῶν ἑπτὰ πλησίον ᾔει τῆς ἠιόνος, εὐπορῶν ὑδρείας. ἔπειτ᾽ αὖθις εἰς τὴν μεσόγαιαν ἀνεχώρησε. Ἦν δέ τι ὅμοιον τῇ δάφνῃ φυτόν, οὗ τὸ γευσάμενον τῶν ὑποζυγίων ἀπέθνησκε μετὰ ἐπιληψίας καὶ ἀφροῦ. ἄκανθα δὲ τοὺς καρποὺς ἐπὶ τῆς γῆς ἐστρωμένη, καθάπερ οἱ σίκυοι, πλήρης ἦν ὀποῦ. τούτου δὲ ῥανίδες εἰς ὀφθαλμὸν ἐμπεσοῦσαι, πᾶν ἀπετύφλουν ζῷον. οἵ τε ὠμοὶ φοίνικες ἔπνιγον πολλούς. Ἦν δὲ κίνδυνος καὶ ἀπὸ τῶν ὄφεων. ἐν γὰρ τοῖς θισὶν ἐ-

πεφύκει

castris impedimenta relinquebantur. tamen palmarum & fructus, & cerebrum saluti fuerunt. Dicunt Alexandrum, quamuis difficultates istas præsciret, tamen ambitione motum pertendisse. ut cùm fama obtineret Semiramim cum XX hominibus ex India fuga euasisse. Cyrũ uerò cũ VII: ipse uictor per eadem loca tantum exercitum incolumen reduxisse iactaretur. Præter inopiam, grauis erat etiam æstus & arenæ profunditas atque ardor, nonnullis in locis arenæ cumuli inueniebantur, unde non modò difficulter pedes referri poterant, sed & tãquam in aliquo profundo adscendendum descendendumq; erat. Adhæc etiam itinera longa fieri oportebat, propter cisternas, ducentenûm quadrigentum'ue stadiorum nonnunquam etiam sexcentuûm: & ea ferè nocturna. Castra procul ab aquis ponebant, sępe ad CCC stadium, ne propter sitim ubertim biberent milites. Nam multi aquam nacti armati in eam se immergebant: unde intumefacti, examines fluitabant, & aquas, non profundas eas, contaminabant. Alij ob solis æstum siti confecti, in media uia iacebant, deinde tremuli inter manuum ac pedum quassationem moriebãtur, quomodo alij, qui rigore atque horrore detinentur. Quibusdam etiam euenit, ut à uia deflectentes obdormirent, somno & lassitudine superati: unde postea uiarum errore, & omnium rerum egestate æstuque peribant. Fuere, qui post multas ærumnas ad suos euaderent. Illuuies quoque torrentis per noctem ingruentis, multa corpora, & utensilia obruit, & magnam partem regiæ suppellectilis. Sæpe uiarum duces ob locorum imperitiam in mediterranea diuerterunt, adeò ut non amplius mare appareret. Quod rex intelligens, mox ad quærendum litus properauit. in quo postquam effodienti aqua potui idonea inuenta est, exercitum properè accersit, ac deinceps usque ad diem septimum per litoream regionẽ profectus est, aquis abundans: postea in mediterranem reuertit. Erat planta lauro similis, qua gustata, iumenta spumantia & comitiali correpta morbo emoriebantur. Spina quædam fructibus in terram fusis, quemadmodum cucumeres iacẽt, erat succo plena: cuius stillæ si in oculos alicuius animalis incidissent, id excæcabatur. Crudæ palmulæ multos enecabãt. A' serpentibus etiã periculum aderat. Nã in arenæ cu-

mulis

mulis herba quędam innata, serpentes occultabat: à quibus icti, illicò moriebantur. Dicunt apud Oritas, lethiferis uenenis sagittas præustas illini. Cumque Ptolemæus saucius periclitaretur, ferunt quendam Alexandro in somno astitisse, atque ei radicem cum ramo ostendisse, quam contritam saucia imponi iuberet. experrectum à somno regem & uisi memorem, quæsitam radicem inuenisse, quæ copiosa aderat, atque & ipsum, & alios usos fuisse. barbaros cum inuentum remedium uidissent, se Alexandro dedisse. Verisimile est, aliquem eam rei peritum regi indicasse: sed adulationis gratia adiuncta fabula est. Die sexagesimo in Gedrosiorum regiam à finibus ueniens, cum exercitum paululum quiete refecisset, in Carmaniam profectus est. Proinde australe Arianæ latus huiusmodi sitũ oræ habet, & superior Gedrosiorum ac Oritarum terra, quæ proximè imminet. magna autem pars Gedrosiæ, in mediterranea recedit, dum Drangas contingat, & Arachotos, & Paropamisadas, de quibus quando nihil habemus quod melius ipsi dicam9, Eratosthenis sententiam proponemus. Ait is Arianam ab oriente Indo terminari, ab austro mari magno, ab aquilone Paropamiso, & montibus usque in Caspias portas. Ab occidente ijsdem finibus quibus Parthia à Media, Carmania à Parætacena & Perside distinguitur. Regionis latitudo est Indi longitudo, à Paropamiso usque ad ostia, duodecim millia stadiorum. sunt qui XIII millia faciant, longitudo à Caspijs portis duplex est, ut in Asiaticis itineribus descriptum est. Nam Alexandriam usque, quæ in Arijs est, à Caspijs portis, per Parthiam, una eademquê uia est. Sequitur quæ rectè it per Bactrianã, & montis transcensum in Orospana per triuium è Bactris apud Paropamisadas. Altera paululum ab Aria austrum uersus deflectit ad Prophthasiam Drangianæ: postea ἡ λυκτὴ. fortè ἑλικτὴ curua, aut ἡ λοιπὴ, reliqua. rursum usq; ad Indiæ montes, & Indum flumen. Quare ea quæ per Drangas it, & Arachotos, uniuersa longior est stadijs CCIↃↃ IↃↃ CCC. Si quis autem mille & trecenta detrahat, habebit reliquam regionis longitudinem in rectã XIV millia, quæ nõ multo minor est q̃ maritima ora: etsi nõnulli ad x millia Carmaniæ addãt,

πεφύκει βοτάνη. ταύτην δ' ὑποδεδυκότα τὸν ἐλάνθανον· τοὺς δὲ πληγέντας ἀπέκτεινον. Ἐν δὲ τοῖς Ὠρείταις τὰ τοξεύματα χρίεσθαι θανασίμοις φαρμάκοις ἔφασαν, ξύλινα ὄντα καὶ πεπυρακτωμένα. τρωθέντα δὲ Πτολεμαῖον κινδυνεύειν. ἐν ὕπνῳ δὲ παραστάντα τινὰ τῷ Ἀλεξάνδρῳ, δεῖξαι ῥίζαν αὐτόπρεμνον, ἣν κελεῦσαι τρίβοντα ἐπιτιθέναι τῷ τρωθέντι. ἐκ δὲ τοῦ ὕπνου γενόμενον, μεμνημένον τῆς ὄψεως, εὑρεῖν ζητοῦντα τὴν ῥίζαν πολλὴν πεφυκυῖαν, καὶ χρήσασθαι καὶ αὐτὸν, καὶ τοὺς ἄλλους. ἰδόντας δὲ τοὺς βαρβάρους εὑρημένον τὸ ἀλέξημα, ὑπηκόους γενέσθαι τῷ βασιλεῖ. Εἰκὸς δέ τινα μηνῦσαι τῶν εἰδότων· τὸ δὲ μυθῶδες προσετέθη, κολακείας χάριν. Ἐλθὼν δ' εἰς τὸ βασίλειον τῶν Γεδρωσίων ἑξηκοσταῖος ἀπὸ ὁρῶν, διαναπαύσας τὰ πλήθη μικρὸν, ἀπῆρεν εἰς τὴν Καρμανίαν. τὸ μὲν δὴ νότιον τῆς Ἀριανῆς πλευρὸν τοιαύτην τινὰ ἔχει τὴν τῆς παραλίας διάθεσιν, καὶ τῆς ὑπερκειμένης πλησίον γῆς τῆς τῶν Γεδρωσίων, καὶ Ὠρειτῶν. Πολλὴ δ' ἐστὶ καὶ εἰς τὴν μεσόγαιαν ἀνέχουσα καὶ ἡ Γεδρωσία, μέχρι τοῦ συνάψαι Δράγγαις τε καὶ Ἀραχώτοις, καὶ Παροπαμισάδαις, περὶ ὧν Ἐρατοσθένης οὕτως εἴρηκεν (οὐ γὰρ ἔχομέν τι λέγειν βέλτιον περὶ αὐτῶν.) ὁρίζεσθαι μὲν γάρ φησι τὴν Ἀριανὴν ἐκ μὲν τῶν πρὸς ἕω τῷ Ἰνδῷ, πρὸς νότον δὲ τῇ μεγάλῃ θαλάττῃ, πρὸς ἄρκτον δὲ τῷ Παροπαμισῷ, καὶ τοῖς ἑξῆς ὄρεσι μέχρι Κασπίων πυλῶν, τὰ δὲ πρὸς ἑσπέραν τοῖς αὐτοῖς ὅροις, οἷς ἡ μὲν Παρθυηνὴ πρὸς Μηδίαν, ἡ δὲ Καρμανία πρὸς τὴν Παραιτακηνὴν, καὶ Περσίδα διώρισται. πλάτος δὲ τῆς χώρας, τὸ τοῦ Ἰνδοῦ μῆκος, τὸ ἀπὸ τοῦ Παροπαμισοῦ μέχρι τῶν ἐκβολῶν, μύριοι καὶ δισχίλιοι στάδιοι. οἱ δὲ τρισχιλίους φασί. μῆκος δὲ ἀπὸ Κασπίων πυλῶν, ὡς ἐν τοῖς Ἀσιατικοῖς σταθμοῖς ἀναγέγραπται διττόν. Μέχρι μὲν Ἀλεξανδρείας τῆς ἐν Ἀρίοις ἀπὸ Κασπίων πυλῶν διὰ τῆς Παρθυαίας, μία καὶ ἡ αὐτὴ ὁδός. εἶθ' ἡ μὲν ἐπ' εὐθείας διὰ τῆς Βακτριανῆς, καὶ τῆς ὑπερβάσεως τοῦ ὄρους εἰς Ὀρέσπανα, ἐπὶ τὴν ἐκ Βάκτρων τρίοδον, ἥ τις ἐστὶν ἐν τοῖς Παροπαμισάδαις. ἡ δ' ἐκτρέπεται μικρὸν ἀπὸ τῆς Ἀρίας πρὸς νότον εἰς Προφθασίαν τῆς Δραγγιανῆς. εἶτα πάλιν ἡ Λυκτὴ, μέχρι τῶν ὁρῶν τῆς Ἰνδικῆς, καὶ τοῦ Ἰνδοῦ. ὥστε μακροτέρα ἐστὶν αὕτη ἡ διὰ τῶν Δράγγων καὶ Ἀραχωτῶν σταδίων μυρίων πεντακισχιλίων τριακοσίων ἡ πᾶσα. Εἰ δέ τις ἀφέλοι τοὺς χιλίους τριακοσίους, ἔχοι ἂν τὸ λοιπὸν τὸ ἐπ' εὐθείας μῆκος τῆς χώρας, μυρίων καὶ τετρακισχιλίων. οὐ πολὺ γὰρ ἔλαττον τῆς παραλίας· καίπερ αὐξῶσί τινες αὐτὸ πρὸς τοῖς μυρίοις τὴν Καρμανίαν ἑξακισχιλίοις

ἑξακισχιλίους τεθέντος. ἢ γὰρ αὖ σὺν τοῖς κόλποις φανοῦνται τεθέντος, ἢ σὺν τῇ ἐντὸς τοῦ Περσικοῦ κόλπου παραλίᾳ τῇ Καρμανικῇ. ἐπεκτείνεται δὲ τοὔνομα τῆς Ἀριανῆς μέχρι μέρους τινὸς καὶ Περσῶν, καὶ Μήδων, καὶ ἔτι τῶν πρὸς ἄρκτων Βακτρίων, καὶ Σογδιανῶν. εἰσὶ γάρ πως καὶ ὁμόγλωττοι παρὰ μικρόν. ἡ δὲ τάξις τῶν ἐθνῶν τοιαύτη. παρὰ μὲν τὸν Ἰνδὸν οἱ Παροπαμισάδαι, ὧν ὑπέρκειται ὁ Παροπαμισὸς ὄρος. εἶτ' Ἀραχωτοὶ πρὸς νότον. εἶτ' ἐφεξῆς πρὸς νότον Γεδρωσηνοὶ σὺν τοῖς ἄλλοις τοῖς τὴν παραλίαν ἔχουσιν, ἅπασι δὲ παρὰ τὰ πλάτη τῶν χωρίων παράκειται ὁ Ἰνδός. τούτων δ' ἐκ μέρους τῶν παρὰ τὸν Ἰνδὸν ἔχουσί τινα Ἰνδοί, πρότερον ὄντα Περσῶν, ἃ ἀφείλετο μὲν ὁ Ἀλέξανδρος τῶν Ἀριανῶν, καὶ κατοικίας ἰδίας συνεστήσατο. ἔδωκε δὲ Σέλευκος ὁ Νικάτωρ Σανδροκόττῳ, συνθέμενος ἐπιγαμίαν, καὶ ἀντιλαβὼν ἐλέφαντας πεντακοσίους. Τοῖς Παροπαμισάδαις δὲ παράκεινται πρὸς τὴν ἑσπέραν Ἄριοι, τοῖς δὲ Ἀραχωτοῖς Δράγγαι, καὶ τοῖς Γεδρωσίοις. οἱ δ' Ἄριοι τοῖς Δράγγαις ἅμα καὶ πρὸς ἄρκτον παράκεινται, καὶ πρὸς ἑσπέραν, ἐγκυκλούμενοι μικρά πως. οἱ δὲ Βακτριανοί, τῇ τε Ἀρίᾳ πρὸς ἀριστερὸν παράκεινται, καὶ τοῖς Παροπαμισάδαις, δι' ὧν περ Ἀλέξανδρος ὑπερέβαλε τὸν Καύκασον, ἐλαύνων ἐπὶ τὴν Βάκτρων. πρὸς ἑσπέραν δὲ ἐφεξῆς εἰσὶ τοῖς Ἀρίοις Παρθυαῖοι, καὶ τὰ περὶ τὰς Κασπίους πύλας. πρὸς νότον δὲ τούτοις ἡ ἔρημος τῆς Καρμανίας. εἶθ' ἡ λοιπὴ Καρμανία, καὶ Γεδρωσία. Γνοίη δ' ἄν τις τὰ περὶ τὴν λεχθεῖσαν ὀρεινὴν ἔτι μᾶλλον, προσιστορήσας τὴν ὁδόν, ἣ ἐχρήσατο διώκων τὸν Βησσὸν ὡς ἐπὶ Βάκτρων Ἀλέξανδρος ἐκ τῆς Παρθυηνῆς. εἰς γὰρ τὴν Ἀριανὴν ἧκεν. εἶτ' εἰς Δράγγας, ὅπου Φιλώταν ἀνεῖλε τὸν Παρμενίωνος υἱόν, φωράσας ἐπιβουλήν. ἔπεμψε δὲ καὶ εἰς Ἐκβάτανα τοὺς καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ ἀνελοῦντας, ὡς κοινωνὸν τῆς ἐπιβουλῆς. φασὶ δ' αὐτοὺς ἐπὶ δρομάδων καμήλων ὁδὸν ἡμερῶν τριάκοντα, ἢ καὶ τετταράκοντα, ἑνδεκαταίους διανύσαι, καὶ τελευτῆσαι τὴν πρᾶξιν. οἱ δὲ Δράγγαι περσίζοντες τἆλλα κατὰ τὸν βίον, οἴνου σπανίζουσι. γίνεται δὲ παρ' αὐτοῖς καττίτερος. εἶτ' ἐκ Δραγγῶν, ἐπί τε τοὺς Εὐεργέτας ἧκεν, οὓς ὁ Κῦρος οὕτως ὠνόμασε, καὶ τοὺς Ἀραχωτούς, ἤτοι διὰ τῶν Παροπαμισάδων ὑπὸ πλειάδος δύσιν. ἔστι δ' ὀρεινὴ καὶ κεχιονοβλητο τότε, ὥστε χαλεπῶς ὡδεύετο. πυκναὶ μέντοι κῶμαι δεχόμεναι. πάντων εὔποροι, πλὴν ἐλαίου, παρεμυθοῦντο τὰς δυσκολίας. εἶχον τε ἐν ἀριστερᾷ τὰς ἀκρωρείας. ἔστι δὲ τὰ μεσημβρινὰ μὲν τοῦ

sex millium eam ponẽtes. Aut enim cum sinubus ponent eam, aut cum ora Carmanica, quæ ad Persicum sinum est. Arianæ nomen usque ad partem quandam Persarum, & Medorum, & septentrionalium Bactriorum, ac Sogdianorum, extenditur. Sunt enim quasi eiusdem linguæ. Gentium ordo est huiusmodi. Iuxta Indum sunt Paropamisadæ, quibus Paropamisus mons imminet, postea Arachoti ad austrum, ac in eandem plagam deinceps Gedrosini, & alij qui oram maris habitant, omnibus enim ad locorum latitudines Indus adiacet. Eorum quæ propter Indum sunt, partem habent Indi, cum prius essent Persarum. ea Alexander Arianis ademit, & peculiaria oppida constituit. Postea Seleucus Nicator ea dedit Sandrocotto, contracta cum eo affinitate, ac pro ijs L elephantes accepit. Paropamisadis ad occidentem Arij adiacent, Arachotis & Gedrosijs Drangæ. Arij & ad aquilonem & ad occidentem Drangis adiacent, & eos quodammodo circumdant. Bactriana ad sinistram Ariæ adiacet, & Paropamisadis, per quos Alexander Caucasum transcendit in Bactrianam. Deinceps ad occidentem Arijs Parthi adiacent, & loca Caspijs portis uicina. Parthis autem ad austrum Carmaniȩ deserta, postea reliqua Carmania, & Gedrosia. Sed prædicta montana plenius cognoscet qui uiam consideret qua usus est Alexander, cum Bessum ex Parthia in Bactrianã persecutus est. Nam in Arianam uenit, postea in Drangas, ubi Philotam Parmenionis F. insidiarũ compertum interemit: & qui patrem, ut consilij conscium, necarent misit Ecbatana. Hos aiũt camelis cursorijs (.dromedarios appellant.) XXX, XL ue dierum itinere, diebus XI peracto, rem confecisse. Drangæ alioqui Persicé uiuentes, uini penuria laborant, nascitur apud eos stannum. Deinde ex Drangis Alexander uenit in Euergetas, quos Cyrus sic nominauit: & in Arachotos per Paropamisadas sub occasum Virgiliarum. Nam ea regio montana est, & niuibus tunc tegebatur ac difficulter peragrabatur, sed frequentes pagi, & rerum omnium copia præter oleum instructi difficultates leniebant. Ad sinistram summa montium habebant. Meridionales Paropa-

Gentes ad Indũ.

Iter Alexandri in Bactrianam.

Paropamisi ad partes Indica sunt, & Ariana ad septentrionales, & occidentales Bactriana. Exacta ibi hyeme, & urbe condita, habens Indiam supernè ad dextram, per summa montium transiuit Bactrianam. Via erat nuda arborum, nisi quòd rari aderant terebinthi frutices, summa alimenti inopia, ut iumentorum carnibus uescerentur, atque ijs crudis propter lignorum penuriam. sed ad hãc cruditatem concoquendum silphij copia præsens auxilio erat. Quintodecimo die ab hybernaculis, & urbe quam condiderat, Adrapsa peruenit, Bactrianæ urbem. Circa has partes, quæ Indis sunt conterminæ, est Choarina, ex omnibus quæ sub Parthis sunt, Indię proxima. Distat ab Ariana per Arachotos & dicta montana nouendecim millibus stadiorum. Hanc regionem Craterus omnem peragrans, & subigens eos qui parêre recusabant, pergebat ut se cum Alexandro iungeret, & sane sub idem ferè tempus utrique exercitus pedestres in Carmaniam concurrerunt. Paulò pòst Nearchus in Arabicum sinum classem adduxit, multas cùm alias ærumnas, tum ob cetorũ magnitudinem perpessus. Et quanquam uerisimile est qui tum nauigauerũt, multa inflatiùs garriuisse: tamen ostenderunt, quid ipsis contigerit, etsi perinde magis metus quam periculum afficit. Plurimum eos turbauerunt physeterum (qui sic ab efflanda aqua dicũtur.) magnitudines, fluctum maximum & consertim cûm caligine tanta ex sufflationibus suis excitantium, ut proxima etiam quæque conspici non possent. Sed cum nauigationis duces, illis timentibus, & causam ignorantibus, indicassent, belluas esse quæ facilè tubarum sonita, & plausu exaudito discederent: Nearchus naues cum impetu eò compulet, ubi maximè arcebatur, ac tubis belluas exterrruit. Illę undas subeuntes, nauale certamen à puppi iminabantur: uerùm subitò cessauere. Etiam ij, qui hodie in Indiam nauigant belluas ingentes narrant, & earum apparationes, sed quæ neque consertim neque crebrò se offerant, & discedant clamore ac tubis repulsę, eas terræ nequaquam appropinquare, ossa uerò iam dissolutarum à fluctibus facilè eijci, & materiam faciendorum tuguriorum Ichthyophagis suppeditare. Nearch⁹ cetorũ magni-

μετὰ τοῦ ὄρους τοῦ Παροπαμισοῦ, Ἰνδικά τε καὶ Ἀριανά. τὰ δὲ προσάρκτια τὰ μὲν ἑσπέραν Βάκτρια τοῖς Βακτρίοις βαρβάρων. διαχειμάσας δ᾽ αὐτόθι, ὑπὲρ δεξιὸν ἔχων τὴν Ἰνδικήν, καὶ πόλιν κτίσας, ὑπερέθηκεν εἰς τὴν Βακτριανὴν διὰ ψιλῶν ὁδῶν, πλὴν τερμίνθου θαμνώδους ὀλίγης, ἀπορούμενος καὶ τροφῆς, ὥστε ταῖς τῶν κτηνῶν σαρξὶ χρῆσθαι, καὶ ταύταις ὠμαῖς διὰ τὴν ἀξυλίαν. πρὸς δὲ τὴν ὠμοσιτίαν, πεπτικὸν ἦν αὐτοῖς τὸ σίλφιον πολὺ πεφυκός. Πεντεκαιδεκαταῖος δὲ ἀπὸ τῆς κτισθείσης πόλεως καὶ τῶν χειμαδίων, ἧκεν εἰς Ἄδραψα πόλιν τῆς Βακτριανῆς. περὶ ταῦτα δέ που τὰ μέρη, τῆς ὁμόρου τῇ Ἰνδικῇ, καὶ τὴν Χοαρηνὴν εἶναι συμβαίνει. ἔστι δὲ τῶν ὑπὸ τοῖς Παρθυαίοις αὕτη προσεχεστάτη Ἰνδικῇ. διέχει δὲ τῆς Ἀριανῆς διὰ Ἀραχωτῶν καὶ τῆς λεχθείσης ὀρεινῆς, σταδίους μυρίους ἐννακισχιλίους. Ταύτην δὲ τὴν χώραν διεξιὼν Κρατερὸς, καταστρεφόμενος ἅμα τοὺς ἀπειθοῦντας, ᾔει συμμῖξαι τὴν ταχίστην σπεύδων τῷ βασιλεῖ. Καὶ δὴ περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους σχεδόν τι συνέδραμον εἰς τὴν Καρμανίαν αἱ πεζαὶ δυνάμεις ἀμφότεραι, καὶ μικρὸν ὕστερον οἱ περὶ Νέαρχον εἰσέπλεον εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον, πολλὰ ταλαιπωρήσαντες καὶ διὰ τὴν ἄλλην ταλαιπωρίαν, καὶ τὰ μεγέθη τῶν κητῶν. Εἰκὸς μὲν οὖν πρὸς ὑπερβολὴν ἠδολεσχηκέναι πολλὰ τοὺς πλεύσαντας. ὅμως δ᾽ οὖν εἰρήκασι παραδηλοῦντες ἅμα καὶ τὸ παρασὰν αὐτοῖς πάθος, διότι προσδοκία μᾶλλον ἢ κίνδυνος ὑπῆρχε τοῖς ἀληθέσι. Τὸ δὲ μάλιστα ταράττον, φυσητήρων μεγέθη ῥοῦν ἀπεργαζομένων μέγαν ἀθρόον καὶ ἀχλὺν ἐκ τῶν ἀναφυσημάτων, ὥστε τὰ πρὸ ποδῶν μέρη μὴ ὁρᾶσθαι. ἐπεὶ δ᾽ οἱ καθηγεμόνες τοῦ πλοῦ, δεδιότων ταῦτα τῶν ἀνθρώπων, τὴν δ᾽ αἰτίαν οὐχ ὁρώντων, ἐμήνυσαν ὅτι θηρία εἴη, τάχα δ᾽ ἀπαλλάττεται σάλπιγγος ἀκούσαντα καὶ κρότου, ἐκ τούτου Νέαρχος ταῖς ναυσὶν ἐπῆγε μετὰ τοῦ ῥοθίου, καθάπερ ἐκώλυον, καὶ ἅμα ταῖς σάλπιγξιν ἐφόβει. τὰ δὲ θηρία ἔδυνεν, εἶτ᾽ ἀνεφαίνετο κατὰ πρύμναν, ὥστε ναυμαχίας ἀγωνίαν παρέχειν· ἀλλ᾽ ἀφίστατο. λέγουσι μὲν οὖν καὶ οἱ νῦν πλέοντες εἰς Ἰνδοὺς μεγέθη θηρίων, καὶ ἐπιφανείας· ἀλλ᾽ οὔτε ἀθρόων, οὔτ᾽ ἐπιφερομένων πολλάκις, ἀλλ᾽ ἀποσοβηθέντα τῇ κραυγῇ καὶ τῇ σάλπιγγι ἀπαλλάττεσθαι, φασὶ δ᾽ αὐτὰ μὲν μὴ πλησιάζειν τῇ γῇ, τὰ δ᾽ ὀστᾶ διαλυθέντων ψιλωθέντα, ἐκκυμαίνεσθαι ῥᾳδίως, καὶ χορηγεῖν τὴν λεχθεῖσαν ὕλην τοῖς Ἰχθυοφάγοις περὶ τὰς καλυβοποιΐας. Μέγεθος δὲ τῶν κητῶν φησιν ὁ Νέαρχος

ARABIAM FELICEM ATQVE CARMANIAM CONTINET HAEC VI. ASIAE TABVLA.

PARALLELVS IPSIVS medius rationem habet ad meridianum, quam decem ad duodecim. Terminatur autem tabula ipsa ab ortu Gedrosia & Indico pelago. Ab austro, pelago Indico & mari rubro. Ab occasu, sinu Arabico, & à septentrionibus, utraq; Arabia, Petrea & deserta, ac sinu Persico & Carmania deserta.·.

			Habet diem maximum. H.	m.	Distat ab Alexandria uersus ortum. H.	m.
Ciuitates insignes	Arabiæ Felices	Badeo	13	15	0	40
		Pudni	13	0	0	50
		Muza	12	30	0	59
		Ocelis	12	45	1	0
		Arabia emporium	12	44	1	20
		Cane	12	45	1	39
		Gerra	13	30	1	20
		Mara	13	7	1	4
		Omanum	13	14	1	10
		Menambis	13	0	1	0
		Sabbatha	13	0	1	7
		Sabe	12	45	1	4
		Sapphar	12	45	1	50
		Dioscoridis insula	12	35	1	46
		Sarapidis insula	13	6	2	15
		Apphana insula	13	50	1	24
	Carmaniæ	Armuza	13	30	2	15
		Samydace	13	27	2	39
		Barmana regia	13	55	2	40
		Carmina insula	13	7	2	45

Quædam ex signatis ciuitatib. habent solem semel in anno supra uerticem, quæ scilicet sub Tropico Cancri sitæ sunt: quædam bis, quæ aliquot gradus à Cancro ad æquatorem declinant.

Populi ARABIAE felicis.

Cinædecolpitæ, Cassaniti, Elesari, Homeritæ, Adramitæ, Sachalitæ, Anariti, Aegæi, Themi, Leaniti, Abucæi, Scenitæ, Oaditæ, Saraceni, Thamydeni, Athritæ, Masæmanes, Vdeni, Læceni, Asateni, Iolisitæ, Catanitæ, Thanuitæ, Manitæ, Alapeni, Malichæ, Minæi, Doreni, Mocritæ, Sabæi, Achitæ, Malangitæ, Iritæ, Bliulæi, Omancitæ, Cottabani, Iobaritæ, Alumeotæ, Sophanitæ, Cithebanitæ, Arabanitæ, Cathramonitæ, Saritæ, Tappharitæ, Rhatinæ, Maphoritæ, Ascitæ, Massonitæ, Gerre, Sideni, Darræ, Banubari, Arsæ.

καὶ μένουσι διὰ τέλους, τεμνόμεναι διὰ πενταετηρίδος, νέαι μὲν διετεῖς ἐκφέρουσιν ἤδη καρπόν, τέλειαι δ' ἀποδιδόασι τοσοῦτον, ὥστε ἀφιᾶσιν ἐν τοῖς κλήμασι πολὺ μέρος. εὐθενεῖ δ' ἐστὶ καὶ τὰ βοσκήματα παρ' αὐτοῖς, τά τε ἥμερα, καὶ τὰ ἄγρια, καὶ οἱ ἄνθρωποι κάλλει, καὶ μεγέθει διαφέροντες, ἁπλοῖ δὲ καὶ οὐ καπηλικοί. οὐδὲ γὰρ νομίσματι τὰ πολλὰ χρῶνται, οὐδὲ ἀριθμὸν ἴσασι μείζω τῶν ἑκατόν· ἀλλὰ φορτίοις τὰς ἀμοιβὰς ποιοῦνται. καὶ πρὸς τἆλλα δὲ τὰ τοῦ βίου ῥαθύμως ἔχουσιν. ἄπειροι δ' εἰσὶ καὶ μέτρων τῶν ἐπ' ἀκριβές, καὶ σταθμῶν, καὶ πολέμου δὲ καὶ πολιτείας καὶ γεωργίας ἀπρονοήτως ἔχουσιν. ὅμως δὲ καὶ πεζοί, καὶ ἀφ' ἵππων ἀγωνίζονται, ψιλοί τε καὶ κατάφρακτοι καθάπερ Ἀρμένιοι. στέλλουσι δὲ μείζω τῆς Ἰβήρων στρατιάς. ὁπλίζουσι γὰρ καὶ ἓξ μυριάδας ἀνδρῶν· ἱππέας δὲ δισμυρίους, καὶ δισχιλίους, ὅσοις πρὸς Πομπήιον ἐκινδύνευσαν. καὶ τούτοις δὲ συμπολεμοῦσιν οἱ νομάδες πρὸς τοὺς ἔξωθεν, ὥσπερ τοῖς Ἴβηρσι κατὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας. ἄλλως δ' ἐπιχειροῦσι τοῖς ἀνθρώποις πολλάκις, ὥστε καὶ γεωργεῖν κωλύουσιν. ἀκοντισταὶ δέ εἰσι καὶ τοξόται, θώρακας ἔχοντες καὶ θυρεούς, περίκρανα δὲ θήρεια παραπλησίως τοῖς Ἴβηρσιν. ἔστι δὲ τῆς Ἀλβανῶν χώρας, καὶ ἡ Κασπιανὴ τοῦ Κασπίου ἔθνους ὁμώνυμος, οὗπερ καὶ ἡ θάλαττα, ἀφανοῦς ὄντος νυνί. ἡ δὲ ἐκ τῆς Ἰβηρίας εἰς τὴν Ἀλβανίαν εἰσβολὴ διὰ τῆς Καμβυσηνῆς ἀνύδρου τε καὶ τραχείας ἐπὶ τὸν Ἀλαζώνιον ποταμόν. θηρευτικοὶ δὲ καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ κύνες αὐτῶν εἰς ὑπερβολήν, οὐ τέχνῃ μᾶλλον, ἢ σπουδῇ τῇ περὶ τοῦτο. διαφέρουσι δὲ καὶ οἱ βασιλεῖς. νυνὶ μὲν οὖν εἷς ἁπάντων ἄρχει. πρότερον δὲ καὶ καθ' ἑκάστην γλῶτταν ἰδίᾳ ἐβασιλεύοντο ἕκαστον. γλῶτται δ' εἰσὶ ἓξ, καὶ εἴκοσι αὐτοῖς, διὰ τὸ μὴ εὐεπίμικτον πρὸς ἀλλήλους. φέρει δ' ἡ γῆ καὶ τῶν ἑρπετῶν ἔνια τῶν θανασίμων, καὶ σκορπίους, καὶ φαλάγγια. τῶν δὲ φαλαγγίων τὰ μέν, ποιεῖ γελῶντας ἀποθνήσκειν, τὰ δέ, κλαίοντας πόθῳ τῶν οἰκείων. θεοὺς δὲ τιμῶσιν, ἥλιον καὶ Δία καὶ σελήνην, διαφερόντως δὲ τὴν σελήνην. ἔστι δ' αὐτῆς τὸ ἱερὸν τῆς Ἰβηρίας πλησίον. ἱερᾶται δ' ἀνὴρ ἐντιμότατος μετά γε τὸν βασιλέα, προεστὼς τῆς ἱερᾶς χώρας, πολλῆς καὶ εὐάνδρου, καὶ αὐτῆς, καὶ τῶν ἱεροδούλων, ὧν ἐνθουσιῶσι πολλοί. καὶ προφητεύουσιν. ὃς δ' ἂν αὐτῶν ἐπὶ πλέον κάτοχος γενόμενος πλανᾶται κατὰ τὰς ὕλας μόνος, τοῦτον συλλαβὼν ὁ ἱερεύς, ἁλύσει δήσας ἱε-

quam omnino fodiuntur, quinquennio exacto demum putantur. nouellæ secũdo iam anno statim fructum ferunt: adultæ tantum, ut magna pars in palmitib. relinquatur. Vegeta sunt etiam apud eos animalia tam mansueta quàm fera. Ipsi forma & magnitudine alijs præstãt hominibus, moribus simplices, & à cauponando alieni: ut qui ne nomismate quidem utantur plerunque, neque ultra centenarium numerare nouerit, ac permutatione mercium utantur. Cætera quoque ad uitæ usum pertinentia negligenter tractant, imperiti ponderum & mensurarum exactarum. quin & bellum, ac rem ciuilem, & agriculturam improuide obeunt. Tamen & pedites, & ex equis pugnant, leui grauiq; armatura, ut Armenij. Maiorem quàm Iberi exercitum ducunt. armant enim etiam LX millia uirorum, equitumq; XXII millia. quantis copijs aduersus Pompeium decertauerũt. His quoque in bello auxiliãtur Nomades aduersum exteros, ut & Iberis eadem de causa. aliâs sæpe adoriuntur homines, adeoque agricultura prohibent. Albani iaculis utuntur & sagittis: thoraces gestant ac clypeos, & galeas ferinas itidem ut Iberi. Ad Albaniam pertinet etiam Caspiana nomen à Caspia gente gerens, unde & mari appellatio ea gens nunc obscura prorsus est. Ex Iberia in Albaniam aditus per Cambysenam aqua carentem & asperam est ad fluuium Alazonium. Excellunt uenatione cùm Albani tum eorum canes, non arte magis quàm studio quod ei rei impendunt. Pręstant etiam alijs reges. Nunc quidem unus uniuersis imperat: quondam singuli eadem utentes lingua populi, suum quisque habuerunt regem. linguæ sunt ijs XXVI, quia non multis inter se commercijs deuinciũtur. Fert ea regio lethalia animalia quędam, scorpios etiam & phalangia. Phalangiorum alia cum risu necant, alia flentes suorum ob desiderium. Deos colunt, Solem, Iouem, Lunam atque hanc quidem præcipuè. templum huius est Iberiæ uicinum. ei præficitur sacerdos, primo secundum regem honore, præestq; amplæ & uiris abundanti ditioni, cùm quæ ad sacerdotium, tum quæ ad sacros ministros pertinet. horum multi diuino instinctu correpti uaticinãtur. qui uerò eorum furore uehementiore agitatus solus per syluas uagatur, hunc compræhensum sacerdos sacra

Religio Albanorum.

sacra uincit catena, & sumtuosè per illum alit annum. productus deinde ad rem sacram deæ faciendam, unà cum alijs uictis mactatur unguentis delibutus. Sacrificij ritus hic est. Quidam sacram tenens hastam, qua fas est homines sacrificandi causa interficere, comminus accedens latus hasta traiecti corferit, rei huius non imperitus. Collapso isto, è cadauere diuinationes quasdam concipiunt, inque publicum enunciant. & cadauer in certum locum deferentes, id lustrandi caussa uniuersi calcant pedibus. Summoperè senectutem Albani uenerantur, cùm aliorum, tum parentum. Mortuorum autem curam gerere aut mentionem facere nefas putant. pecunias quidem unà cum defunctis sepeliunt, ideoque pauperes uiuunt, nihil paternorum posſidentes. Hæc de Albanis. Ferunt Iasonem cum Armenio Theſſalo in nauigatione ad Colchos instituta profectum fuiſſe usque ad mare Caspium, & Iberiam, Albaniamque peragraſſe, magnamque Armeniæ & Mediæ partem. quod & Iasonea, & alij testantur commentarij. Armenium porrò ferunt oriundum fuiſſe Armenio, urbe iuxta Bœbeidem paludem inter Lariſſam & Pheras, & quos ille secum duxit, eos incoluiſſe Acelisenam, & Syspieritidem usque ad Calachanam & Adiabenam: & quidem Armenię nomen à se reliquiſſe. In mōtibus qui supra Albaniam sunt siti, Amazonibus quoque sedes fuiſſe perhibent. Sanè Theophanes qui Pompeij castra secutus in Albania fuit, inter Amazonas & Albanos ait habitaſſe Gelas & Legas Scythicos populos: indeque Mermadalin amnem profluere inter hos & Amazones medio spacio. Alij, atque inter hos Metrodorus Scepsius & Hypsicrates, ne ipsi quidem locorum ignari, Gargarensibus confines eas habitaſſe aſſerunt in radicibus Caucasiorum montiū septentrioni obuersorum, quæ Ceraunia dicuntur. Eas reliquum tempus ita exigere, ut plantandi, arandi, pascendique, equos maximè, operas ipsæ nauent: fortisſimæ etiam equis uenatui sedent, & bellicam rem exerceant omnibus etiamnum infantibus dextrā aduri mammam, ut ad quosuis usus expeditè brachiū suo fungatur munere ad iaculandum. uti eas & arcu: & sagari (.quod gladij genus est.) & pelta. è pellibus ferarum casſides conficere, tegumenta, & subligacula. Duos autem uerìs menses

Amazones.

ρεῖ τρέφει πολυτελῶς τὸν ἐνιαυτὸν ἐκεῖνον· ἔπειτα προαχθεὶς εἰς τὴν θυσίαν τῆς θεοῦ, σὺν ἄλλοις ἱερείοις θύεται μυρισθείς. τῆς δὲ θυσίας ὁ τρόπος οὗτος. ἔχων τις ἱερὰν λόγχην, ἧ περ ἐστὶ νόμος ἀνθρωποθυτεῖν, παρελθὼν ἐκ τοῦ πλήθους, παίει διὰ τῆς πλευρᾶς εἰς τὴν καρδίαν, οὐκ ἄπειρος τοιούτου. πεσόντος δὲ σημειοῦται μαντεῖα τινὰ ἐκ τοῦ πτώματος, καὶ εἰς τὸ κοινὸν ἀποφαίνουσι. κομισθέντος δὲ τοῦ σώματος εἴς τι χωρίον, ἐπιβαίνουσιν ἅπαντες καθαρσίῳ χρώμενοι. ὑπερβαλλόντως δὲ καὶ τὸ γῆρας τιμῶσιν Ἀλβανοί, καὶ τὸ τῶν ἄλλων καὶ τὸ τῶν γονέων μόνων. τεθνηκότων δὲ οὐχ ὅσιον φροντίζειν οὐδὲ μεμνῆσθαι. συγκατορύττουσι μὲν τοι τὰ χρήματα αὐτοῖς. καὶ διὰ τοῦτο πένητες ζῶσιν οὐδὲν πατρῷον ἔχοντες. ταῦτα μὲν περὶ Ἀλβανῶν. λέγεται δ' Ἰάσονα μετὰ Ἀρμενίου τοῦ Θετταλοῦ κατὰ τὸν πλοῦν τὸν ἐπὶ Κόλχους, ὁρμῆσαι μέχρι τῆς Κασπίας θαλάττης, καὶ τήν τε Ἰβηρίαν καὶ τὴν Ἀλβανίαν ἐπελθεῖν, καὶ πολλὰ τῆς Ἀρμενίας, καὶ τῆς Μηδίας, ὡς μαρτυρεῖ τά τε Ἰασόνεια, καὶ ἄλλα ὑπομνήματα. τὸν δὲ Ἀρμένιον εἶναι ἐξ Ἀρμενίου πόλεως τῶν περὶ τὴν Βοιβηίδα λίμνην μεταξὺ Φερῶν, καὶ Λαρίσης. τοὺς σὺν αὐτῷ τε οἰκῆσαι τήν τε Ἀκιλησινήν, καὶ τὴν Συσπιρῖτιν ἕως Καλαχανῆς, καὶ Ἀδιαβανῆς, καὶ δή, καὶ τὴν Ἀρμενίαν ἐπώνυμον καταλιπεῖν. ἐν δὲ τοῖς ὑπὲρ τῆς Ἀλβανίας ὄρεσι, καὶ τὰς Ἀμαζόνας οἰκεῖν φασί. Θεοφάνης μὲν οὖν ὁ συστρατεύσας τῷ Πομπηίῳ, καὶ γενόμενος ἐν τοῖς Ἀλβανοῖς, μεταξὺ τῶν Ἀμαζόνων, καὶ τῶν Ἀλβανῶν φησὶ Γήλας οἰκεῖν, καὶ Λήγας Σκύθας, καὶ ῥεῖν ἐνταῦθα τὸν Μερμάδαλιν ποταμόν, τούτων τε καὶ τῶν Ἀμαζόνων ἀνὰ μέσον. ἄλλοι δέ, ὧν καὶ ὁ Σκήψιος Μητρόδωρος, καὶ Ὑψικράτης, οὐδ' αὐτοὶ ἄπειροι τῶν τόπων γεγονότες, Γαργαρεῦσιν ὁμόρους αὐτὰς φασὶν οἰκεῖν ἐν ταῖς ὑπωρείαις ταῖς πρὸς ἄρκτον τῶν Καυκασίων ὀρῶν, ἃ καλεῖται Κεραύνια, τὸν μὲν ἄλλον χρόνον καθ' αὑτὰς αὐτουργούσας ἕκαστα, τά τε πρὸς ἄροτον, καὶ φυτουργίαν, καὶ τὰ πρὸς τὰς νομάς, καὶ μάλιστα τῶν ἵππων. τὰς δ' ἀλκιμωτάτας ἐφ' ἵππων κυνηγεσίαις πλεονάζειν, καὶ τὰ πολέμια ἀσκεῖν. ἁπάσας δ' ἐπικεκαῦσθαι τὸν δεξιὸν μαστὸν ἐκ νηπίων, ὥστε εὐπετῶς χρῆσθαι τῷ βραχίονι πρὸς ἑκάστην χρείαν. ἐν δὲ τοῖς πρὸς ἀκοντισμόν, χρῆσθαι καὶ τόξῳ, καὶ σαγάρει, καὶ πέλτῃ. δορὰς δὲ θηρίων ποιεῖσθαι, δρύκρανά τε, καὶ σκεπάσματα, καὶ διαζώματα. δύο δὲ μῆνας ἐξαιρέτους ἔχειν

ἔχειν τοῦ ἔαρος, καθ' οὓς ἀναβαίνουσιν εἰς τὸ πλησίον ὄρος τὸ διορίζον αὐτάς τε, καὶ τοὺς Γαργαρέας. ἀναβαίνουσι δὲ κἀκεῖνοι κατὰ ἔθος τι παλαιόν, συνθύσοντές τε, καὶ συνεσόμενοι ταῖς γυναιξί, τεκνοποιίας χάριν, ἀφανῶς τε καὶ ἐν σκότει ὁ τυχὼν τῇ τυχούσῃ. ἐγκύμονας δὲ ποιήσαντες ἀποπέμπουσιν, αἱ δ' ὅτι μὲν ἂν θῆλυ τέκωσι κατέχουσιν αὐταί, τὰ δ' ἄῤῥενα κομίζουσιν ἐκείνοις ἐκτρέφειν. ᾠκείωται δ' ἕκαστος πρὸς ἕκαστον νομίζων υἱὸν διὰ τὴν ἄγνοιαν. ὁ δὲ Μορμόδας καταῤῥάττων ἀπὸ τῶν ὀρῶν διὰ τῆς τῶν Ἀμαζόνων, καὶ τῆς Σιρακηνῆς, καὶ ὅση μεταξὺ ἔρημος, εἰς τὴν Μαιῶτιν ἐκδίδωσι. Τοὺς δὲ Γαργαρέας συναναβῆναι μὲν ἐκ Θεμισκύρας φασὶ ταῖς Ἀμαζόσιν εἰς τούσδε τοὺς τόπους. εἶτ' ἀποστάντας αὐτῶν, πολεμεῖν μετὰ Θρᾳκῶν, καὶ Εὐβοέων τινῶν πλανηθέντων μέχρι δεῦρο πρὸς αὐτάς. ὕστερον δὲ καταλυσαμένους τὸν πρὸς αὐτὰς πόλεμον ἐπὶ τοῖς λεχθεῖσι ποιήσασθαι συμβάσεις, ὥστε τέκνων συγκοινωνεῖν μόνον, ζῆν δὲ καθ' αὑτοὺς ἑκατέρους. Ἴδιον δέ τι συμβέβηκε τῷ λόγῳ περὶ τῶν Ἀμαζόνων. οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι τὸ μυθῶδες, καὶ τὸ ἱστορικὸν διωρισμένον ἔχουσι. τὰ γὰρ παλαιά, καὶ ψευδῆ, καὶ τερατώδη, μῦθοι καλοῦνται. ἡ δ' ἱστορία βούλεται τἀληθὲς ἄν τε παλαιὸν ἄν τε νέον, καὶ τὸ τερατῶδες, ἢ οὐκ ἔχει, ἢ σπάνιον. Περὶ δὲ τῶν Ἀμαζόνων τὰ αὐτὰ λέγεται, καὶ νῦν, καὶ πάλαι, τερατώδη τ' ὄντα, καὶ πίστεως πόῤῥω. Τίς γὰρ ἂν πιστεύσειεν, ὡς γυναικῶν στρατὸς, ἢ πόλις, ἢ ἔθνος συσταίη ἄν ποτε χωρὶς ἀνδρῶν; καὶ οὐ μόνον γε συσταίη, ἀλλὰ καὶ ἐφόδους ποιήσαιτο ἐπὶ τὴν ἀλλοτρίαν, καὶ κρατήσειεν οὐ τῶν ἐγγὺς μόνον, ὥστε, καὶ μέχρι τῆς νῦν Ἰωνίας προελθεῖν, ἀλλὰ καὶ διαπόντιον στεῖλαι στρατιὰν μέχρι τῆς Ἀττικῆς. τοῦτο γὰρ ὅμοιον ὡς ἂν εἴ τις λέγοι, τοὺς μὲν ἄνδρας γυναῖκας γινομένους τοὺς τότε, τὰς δὲ γυναῖκας ἄνδρας. Ἀλλὰ μὴν ταῦτά γε αὐτὰ καὶ νῦν λέγεται περὶ αὐτῶν. ἐπιτείνει δὲ τὴν ἰδιότητα, καὶ τὸ πιστεύεσθαι τὰ παλαιὰ μᾶλλον, ἢ τὰ νῦν. Κτίσεις γοῦν πόλεων, καὶ ἐπωνυμίαι λέγονται, καθάπερ Ἐφέσου, καὶ Σμύρνης, καὶ Κύμης, καὶ Μυρίνης, καὶ Πάφου, καὶ ἄλλα ὑπομνήματα. τὴν δὲ Θεμίσκυραν καὶ τὰ περὶ τὸν Θερμώδοντα πεδία, καὶ τὰ ὑπερκείμενα ὄρη, ἅπαντες Ἀμαζόνων καλοῦσι, καὶ φασὶν ἐξελαθῆναι αὐτὰς ἐνθένδε. ὅπου δὲ νῦν εἰσιν, ὀλίγοι τε καὶ ἀναποδείκτως, καὶ ἀπίστως ἀποφαίνονται. καθάπερ καὶ περὶ

habere eximios, quibus adscendant in montem uicinum eas à Gargarensibus diuidentem. Hos quoque adscendere tum, uetere quodam instituto. ibique unà peractis sacrificijs cum Amazonibus corpora eos miscere prolis procreandi causa: idque in occulto, & promiscuè quemuis cum quauis ut casus obtulit. postquã prægnantes fecerunt, domum eas dimittere. has si femellam pariunt, ipsas enutrire. si marem, illis educandum mittere. quemuis Gargarensium puero oblato se familiarem præbere, quem nimirum ob ignorantiam suum deputet filium. Mermodas autem è montibus per Amazones se præcipitans è montibus, & Siracenam, ac deserta in medio sita, in Mæotidem effluit. Memoriæ proditum est Gargarenses è Themiscyra in ista loca cum Amazonibus commigrasse. inde ab ijs defecisse, adiutosque à Thracibus & Euboensibus quibusdam qui eò usque uagati essent, bellum ijs intulisse. postea composito bello pactos esse communitatem de qua diximus liberorum duntaxat, uita cętera seorsim transigenda. Peculiare aliquid narrationi de Amazonibus accidit. Reliquæ enim fabulas à uera historia separatas habēt. etenim antiqua, falsa, & portentosa, fabulæ uocantur: historia ueritatem requirit, siue prisca ea, siue noua sit: monstrosa aut nulla admittit, aut rarò. De Amazonibus uerò eadem & nunc, & antiquitus traduntur, prodigiosa quidem, & à fide procul remota. Quis enim crediderit mulierum exercitum, aut ciuitatem, aut gentem constare absque uiris posse? ac non constare modò, sed expeditiones etiam fecisse in aliorum ditionem ac non uiciniam modo subegisse & usque ad eam quæ nunc est Ionia progressum: sed & transmare ad Atticam usque copias emisisse? perinde enim hoc est, ac siquis diceret uiros ea tempestate mulieres uiros fuisse: Enimuerò isthæc etiamnum de ijs prædicantur: augetque rei singularis admirationem, quòd antiquis quam recentibus fides facilius adhibetur: Vrbes quidam ab ijs conditæ denominatæque feruntur Ephesus, Smyrna, Cuma, Myrina, Paphus: aliaque exstant monumēta. Themiscyram uerò & campos iuxta termodontem, montesque supra positos, omnes Amazonibus adscribunt: aiuntque inde eas expulsas fuisse: ubi nunc sunt, pauca de ijs & sine demonstratione feruntur. Quale est etiã de Thale-

Thalestria, quam Amazonibus imperãtem cum Alexandro ferunt prolis concipiendæ causa in Hyrcania coiuisse. non enim in confesso hoc est: sed è tanto scriptorum numero qui maximè ueritatis habuerunt rationem, nihil ea de re dicunt, nullaque fit mentio eius ab his quibus plurimum fidei habetur. qui tradiderunt, non consentiunt. Clitarchus ait Thalestriam à Caspijs portis & Thermodonte profectam ad Alexandrum uenisse. sunt autem à Caspijs portis ad Thermodontem stadia amplius ІƆƆ CІƆ. Quæ autem probabiliter uulgata sunt, etsi in ijs consentiant omnes, tamen qui confinxere, adulandi quàm ueritatis fuerunt studiosiores. Quale est, quod Caucasum in montes Indicos, eisque uicinum mare orientale transtulerunt à montibus qui supra Colchidem & Euxinum mare siti sunt, quos Græci Caucasum nominãt, amplius xxx stadiorum millibus ab India distantes: ibique Promethum uinctum fabulosè tradunt, cum nihil ulterius uersus ortum Solis cognouissent. Bacchi enim & Herculis in Indos expeditio posterius tempore commẽtum præ se ferunt: quippe cum Herculis Prometheum mille pòst annis dicatur soluisse. Fuit sanè gloriosius, Alexandrum usque ad Indicos montes, quam usque ad intimum Euxini sinum & caucasum subegisse Asiam. sed gloria montis, nomenque, & quòd Iason cum suis longissimam creditus est expeditionem fecisse progressus usque ad Caucaso uicina loca, quodque traditum fuit Prometheum in extremis terræ finibus ad Causasum fuisse alligatum: hæc inquam fecerunt ut gratiam regis se inituros putarent, si nomen Caucasi in Indiam transportassent. Porrò autem eius qui re uera est Caucasi excelsissimæ partes, sunt quæ maximè uersus meridiem tendunt ad Albaniam, Iberiam, Colchos, & Heniochos. Habitantur ab ijs, quos Dioscuriadem conuenire dixi. conueniunt autẽ ferè salis causa. Horum alij summa mõtium incolunt, alij in saltibus degunt. uiuunt potissimum carnibus ferinis, frugibus syluestribus, & lacte. Vertices hyeme conscendi non possunt. Aestate scandunt, pedibus subligantes calceos aculeatos è tergore bouis crudo confectos, latos instar tympanorum, propter niues & glaciem. Delabuntur pelli insidentes una cum fasciculis suis. quod idem fit etiam in Atropatia Media, & Ma-

Caucasus.

καὶ περὶ Θαληστρίας, ἣν Ἀλέξανδρῳ συμμῖξαι φασὶν ἐν τῇ Ὑρκανίᾳ, καὶ συγγενέσθαι τεκνοποιίας χάριν δυναστεύουσαν τῶν Ἀμαζόνων. οὐ γὰρ ὁμολογεῖται τοῦτο, ἀλλὰ τῶν συγγραφέων τοσούτων ὄντων, οἱ μάλιστα τῆς ἀληθείας φροντίσαντες οὐκ εἰρήκασιν, οὐδ' οἱ πιστευόμενοι μάλιστα οὐδενὸς μέμνηνται τούτων, οὐδ' οἱ εἰπόντες τὰ αὐτὰ εἰρήκασι. Κλείταρχος φησὶ τὴν Θαληστρίαν ἀπὸ Κασπίων πυλῶν, καὶ Θερμώδοντος ὁρμηθεῖσαν ἐλθεῖν πρὸς Ἀλέξανδρον. εἰσὶ δ' ἀπὸ Κασπίων εἰς Θερμώδοντα στάδιοι πλείους ἑξακισχιλίων. καὶ τὰ πρὸς τὸ ἔνδοξον θρυλληθέντα καὶ ὁμολογεῖται παρὰ πάντων, οἱ δὲ πλάσαντες ἦσαν, οἱ κολακείας μᾶλλον, ἢ ἀληθείας φροντίζοντες, οἷον τὸ τὸν Καύκασον μετενεγκεῖν εἰς τὰ Ἰνδικὰ ὄρη, καὶ τὴν πλησιάζουσαν ἐκείνοις ἑῴαν θάλατταν, ἀπὸ τῶν ὑπερκειμένων τῆς Κολχίδος, καὶ τῶν Εὐξείνου ὀρῶν. ταῦτα γὰρ οἱ Ἕλληνες Καύκασον ὠνόμαζον, διέχοντα τῆς Ἰνδικῆς πλείους, ἢ τρισμυρίους σταδίους. καὶ ἐνταῦθα ἐμυθεύσαντο τὰ περὶ Προμηθέως, καὶ τῶν δεσμῶν αὐτοῦ. ταῦτα γὰρ τὰ ὕστατα πρὸς ἕω ἐγνώριζον οἱ τότε. ἡ δὲ ἐπὶ Ἰνδοὺς στρατεία Διονύσου, καὶ Ἡρακλέους, ὑστερογενῆ τὴν μυθοποιΐαν ἐμφαίνει ἅτε τοῦ Ἡρακλέους, καὶ τὸν Προμηθέα λῦσαι λεγομένου χιλιάσιν ἐτῶν ὕστερον. καὶ ἦν μὲν ἐνδοξότερον τὸ τὸν Ἀλέξανδρον μέχρι τῶν Ἰνδικῶν ὀρῶν καταστρέψασθαι τὴν Ἀσίαν, ἢ μέχρι τοῦ μυχοῦ τοῦ Εὐξείνου, καὶ τοῦ Καυκάσου. ἀλλ' ἡ δόξα τοῦ ὄρους καὶ τοὔνομα, καὶ τὸ τοὺς περὶ Ἰάσονα δοκεῖν μακροτάτην στρατείαν τελέσαι τὴν μέχρι τῆς πλησίον Καυκάσου, καὶ τὸ τὸν Προμηθέα παραδεδόσθαι δεδεμένον ἐπὶ τοῖς ἐσχάτοις τῆς γῆς ἐν τῷ Καυκάσῳ, χαριεῖσθαί τι τῷ βασιλεῖ ὑπέλαβον, τοὔνομα τοῦ ὄρους μετενεγκόντες εἰς τὴν Ἰνδικήν. τὰ μὲν οὖν ὑψηλότατα τοῦ ὄντως Καυκάσου, τὰ νοτιώτατά ἐστι, τὰ πρὸς Ἀλβανίᾳ, καὶ Ἰβηρίᾳ, καὶ Κόλχοις, καὶ Ἡνιόχοις. οἰκοῦσι δὲ οὓς εἶπον τοὺς συνερχομένους εἰς τὴν Διοσκουριάδα, συνέρχονται δὲ τὸ πλεῖστον ἁλῶν χάριν. τούτων δ' οἱ μὲν τὰς ἀκρωρείας κατέχουσιν. οἱ δὲ, ἐν νάπαις αὐλίζονται. καὶ ζῶσιν ἀπὸ θηρείων σαρκῶν τὸ πλέον, καὶ καρπῶν ἀγρίων, καὶ γάλακτος. αἱ δὲ κορυφαὶ, χειμῶνος μὲν ἄβατοι. θέρους δὲ προσβαίνουσιν, ὑποδούμενοι κεντρωτὰς ὠμοβοΐνας δίκην τυμπάνων πλατείας διὰ τὰς χιόνας, καὶ τοὺς κρυστάλλους. καταβαίνουσι δ' ἐπὶ δορᾶς κείμενοι σὺν τοῖς φορτίοις, καὶ καταολισθάνοντες. ὅπερ καὶ ἐπὶ τῆς Ἀτροπατίας Μηδίας, καὶ ἐπὶ τὸ Μασίου

ASIAE VII. TABVLA, CONTINET MARGIANAM, BACTRIANAM, SOGDIANAM, SACAS ET SCYTHIAM INtra Imaum montem.

Annumeratur & Hyrcania, quę tamen in quinta Asiæ tabula locum habet. Parallelus ipsius medius, rationem habet ad meridianum, quam duo ad tria. Terminatur autem tabula ipsa ab ortu Schythia quæ intra Imaum montẽ est, ab austro, monte Imao qui supra Indos est, qui intra & extra Gangem sunt. Præterea Paropanisadibus & Aria ac Parthia & parte Hyrcani maris. Ab occasu parte Mediæ & Hyrcani pelagi & Sarmatia Asiatica. Ab arctis, terra incognita,

			Habet diem maximum. H.	m̃.	Distans ab Alexandria uersus ortum H.	m̃.
Ciuitates insignes.	*Hyrcaniæ*	*Hyrcania*	14	56	2	34
		Amarusa	14	56	2	20
	Margianæ	*Antiochia*	15	*ferè*	3	4
		Nigæa	15	0	3	0
	Bactrianæ	*Characharta*	15	20	3	24
		Zarispa	15	23	3	40
		Bactra	15	0	3	44
		Maracanda	14	50	3	29
	Sogdianæ	*Oxiana*	15	29	3	49
		Maruca	15	20	3	49
		Drepsa	15	30	4	0
		Alexandria	15	0	4	7
	Scythiæ	*Aspabota*	15	20	2	49
		Dauaba	15	30	2	59

Populi
SOGDIANAE, Pasicæ, Iatij, Tachori, Augali, Oxidrancæ, Drybactæ, Candari, Mardyeni, Oxiani, Chorasmij, Drepsiani, Anieses, Cirroedes. Est etiam regio Vandabanda, inter Caucasum & Imaum.

Populi
MARGIANAE, Derbiccæ, Massagetæ, Parni, Daæ, Tapuri, BACTRIANAE, Salataræ, Zariaspæ, Chomari, Comi, Acinacæ, Tambyzi, Thocari, Marycæi, Scordæ, Varni, Sauadij, Amarispi.

SCYTHIAE populi Massæi, Erymi, Iastæ, Machetegi, Norosbes, Cachagæ, Asceotancæ, Sagaraucæ. Ciuitates Margianæ. Ariaca, Nigæa, Gurianæ, Aratha, Rhea, Iasonium. Bactrianæ. Charracharta, Zarispa, Ebusmi, Maracãda, Curiãdra. Sogdianæ. Oxiana, Maruca, Drepsa, Alexandria ultima.

Alani Scythę
Suobeni
Alanorsi
Hyperborei mõtes
Sætiani
SCYTHIA INTRA
Massæi
Syebi
Syebi montes
Rha fl.
Rhobosti
Mologeni
Alani montes
Asmani
Samnitæ
Zaratę
Tectosaces
Paniardi
Rhymmici
IMAVM Galactophagi
Sasones
Tapurgi
Mõtes
Tybiacæ
Aspisij
Anarei mõtes
Rha fl.
Norossus
Norossi
Tapuri montes
SARMATIA Asiatica
Coraxi
Rhymmus fl.
Orgasi
Daix fl.
Asiotę
Aorsi
Iaxartæ
Imaus mons
Namastæ
Iaxartus fl.
Ascatana mons
Iustus fl.
Sogdij mõtes
Caratę
Massigetę
Comari
Oxij montes
SOGDIANA
Alexãdria
Bascatis
Demus fl.
Iaxartus
Mare Hyrcanũ siue Caspium
Aspabota
Oxus fl.
BACTRIANA
Dargidus
Vandabanda
SACA
Massagetæ
MARGIANA
Margus fl.
Ochus fl.
Zariaspis
Bactra
Oxus fl.
Comedij mõtes
Comedorũ regio
Turris lapid.
Hyrcania
Caucasij mõtes
MEDIA
Sariphi montes
Paropanisus
Dargomanis
Parthia
Assyria
ARIA
Imaus mons
Susiana
PERSIS
Carmania Deserta
Drãgiana
ACHOSIA AR
Carmania
Sinus Persicus
GEDROSIA
INDIA

Parall. 21
Per Thylen
Parall. 17
Diaripheos
Parall. 16
Diapontus
Parall. 14
Diaromes
Paral. 12
Clima

σιον ὄρος τὸ ἐν Ἀρμενίᾳ συμβαίνει. ἐνταῦθα δὲ καὶ τροχίσκοι ξύλινοι κεντρωτοὶ τοῖς πέλμασιν ὑποτίθενται. Τοῦ γοῦν Καυκάσου τὰ μὲν ἄκρα, τοιαῦτα. Καταβαίνοντι δ' εἰς τὰς ὑπωρείας ἀρκτικώτερα μέν ἐστι κλίματα, ἡμερώτερα δὲ. ἤδη γὰρ συνάπτει τοῖς πεδίοις τῶν Σιράκων. Εἰσὶ δὲ καὶ Τρωγλοδύταί τινες, ἐν φωλεοῖς οἰκοῦντες διὰ τὰ ψύχη. παρ' οἷς ἤδη καὶ ἀλφίτων ἐστὶν εὐπορία. Μετὰ δὲ τοὺς Τρωγλοδύτας, καὶ Χαιανοῖται καὶ Πολυφάγοι τινὲς καλούμενοι, καὶ αἱ τῶν Εἰσαδίκων κῶμαι δυνάμεναι γεωργεῖν, διὰ τὸ μὴ παντελῶς ὑποπεπτωκέναι ταῖς ἄρκτοις. οἱ δ' ἐφεξῆς ἤδη νομάδες, οἱ μεταξὺ Μαιώτιδος, καὶ τῆς Κασπίας, Ναβιανοὶ καὶ Πανξανοί. καὶ ἤδη τὰ τῶν Σιράκων, καὶ Ἀόρσων φῦλα. Δοκοῦσι δ' οἱ Ἄορσοι, καὶ οἱ Σίρακες φυγάδες εἶναι τῶν ἀνωτέρω, καὶ προσάρκτιοι μᾶλλον Ἄορσοι. Ἀβέακος μὲν ὁ τῶν Σιράκων βασιλεύς, ἡνίκα Φαρνάκης τὸν Βόσπορον εἶχε δύο μυριάδας ἱππέων ἔστελε. Σπαδίνης δ' ὁ τῶν Ἀόρσων, καὶ εἴκοσιν. οἱ δὲ ἄνω Ἄορσοι, καὶ πλείονας. καὶ γὰρ ἐπεκράτουν πλείονος γῆς, καὶ σχεδὸν τῆς Κασπίων παραλίας τῆς πλείστης ἦρχον· ὥστε καὶ ἐνεπορεύοντο, καμήλοις τὸν Ἰνδικὸν φόρτον, καὶ τὸν Βαβυλώνιον. παρά τε Ἀρμενίων, καὶ Μήδων διαδεχόμενοι. ἐχρυσοφόρουν δὲ διὰ τὴν εὐπορίαν. Οἱ μὲν οὖν Ἄορσοι τὸν Τάναϊν παροικοῦσιν. οἱ Σίρακες δὲ τὸν Ἀχαρδέον· ὃς ἐκ τοῦ Καυκάσου ῥέων, ἐκδίδωσιν εἰς τὴν Μαιῶτιν. ἡ δὲ δευτέρα μερὶς ἄρχεται μὲν ἀπὸ τῆς Κασπίας θαλάττης, εἰς ἣν κατέπαυσεν ἡ προτέρα. καλεῖται δὲ αὕτη θάλαττα ἡ Ὑρκανία. δεῖ δὲ περὶ τῆς θαλάττης εἰπεῖν πρότερον ταύτης, καὶ τῶν περιοίκων ἐθνῶν. ἔστι δ' ὁ κόλπος ἀνέχων ἐκ τοῦ ὠκεανοῦ πρὸς μεσημβρίαν. κατ' ἀρχὰς μὲν ἱκανῶς στενός. ἐνδοτέρω δὲ πλατύνεται προϊὼν καὶ μάλιστα κατὰ τὸν μυχόν, ἐπὶ σταδίους που, καὶ πεντακισχιλίους. ὁ δ' εἴσπλους μέχρι τοῦ μυχοῦ, μικρῷ πλείων ἂν εἴη. συνάπτων πως ἤδη τῇ ἀοικήτῳ. Φησὶ δ' Ἐρατοσθένης τὸν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων γνώριμον περίπλουν τῆς θαλάττης ταύτης. τὸν μὲν παρὰ τοὺς Ἀλβανούς, καὶ τοὺς Καδουσίους, εἶναι πεντακισχιλίων, καὶ τετρακοσίων. τὸν δὲ παρὰ τὴν Ἀναριάκων καὶ Μάρδων, καὶ Ὑρκανῶν, μέχρι τοῦ στόματος τοῦ Ὤξου ποταμοῦ, τετρακισχιλίων καὶ ὀκτακοσίων. ἔνθεν δ' ἐπὶ τοῦ Ἰαξάρτου δισχιλίων τετρακοσίων. Δεῖ δὲ περὶ τῶν ἐν τῇ μερίδι ταύτῃ, καὶ τοῖς ἐπὶ τοσοῦτον ἐκτετοπισμένοις ἁπλούστερον ἀκούειν, καὶ μάλιστα περὶ τῶν διαστημάτων. Εἰσπλέοντι δ' ἐν δεξιᾷ μὲν

τοῖς

sio Armeniæ monte: ibi etiam rotulæ ligneæ aculeatæ plantis pedum subduntur. Summa ergo Caucasi sic sunt. Cùm descendit ad radices montium, magis uersus septentrionem iam loca inclinant: sed leniora sunt, iam campis Siracorum appropinquantia. Troglodytæ etiam ibi quidam sunt, in speluncis habitantes frigoris causa: apud quos etiam farinæ iam est copia. Post Troglodytas sunt Chæanœtæ & Polyphagi, quasi uoraces, dicti, & Eisadicorum pagi, agriculturæ gnarorum, quia non omnino subiacent septentrionibus. Hos sequuntur Nomades deinceps usque ad Mæotidem, Nabiani & Panxani, ac Siracum iam nūc & Aorsorum nationes. Videntur Siraces & Aorsi patria superiore eiecti, Siracesq; magis quam Aorsi ad septētrionem accedunt. Equidem Abeacus Siracum rex, cùm Pharnaces Bosporum teneret, xx equitum millia mittebat: Spadines Aorsorum rex etiam ducenta. plures his Aorsi superiùs habitantes, ut qui terræ plus obtinerent, ac ferè maximam partem oræ maris Caspij. itaque negociabantur etiam, camelis Indicas & Babylonicas merces à Medis & Armenijs excipientes. aurum quoque ob diuitias gestabant. Aorsi Tanain accolunt, Siraces Achardeum. is è Caucaso fluēs in Meotin exit.

Secunda Asiæ pars à Caspio mari incipit, in quod prior desinebat. Mare hoc etiam Hyrcanum nominatur. Est autem de eo priùs dicendum, & accolentibus gentibus. *Mare Caspium seu Hyrcanium.*

8 Sinus est mare illud, ab Oceano uersus meridiem editus: ab initio satis angustus. intus autem dum progreditur, in latum se pandit, maximè in intimo ad stadia etiam alicubi IↃↃ. Introitus usque ad intimum recessum fortasse aliquanto est maior, iam quodammodo terram habitatoribus carentem attingens. Eratosthenes profitetur maris huius circumnauigationem, ut Græcis nota est. apud Albanos & Cadusios, stadiorum IↃↃ CCCC. iuxta Anariacam, Mardos, & Hyrcanos usque ad ostia Oxi fluminis, IↃↃ demtis CC. hinc ad Iaxartem CIↃ CIↃ CCCC. Verùm de his quæ in hac parte sita sunt, & tam longè à nobis remota, cautè adhibenda est fides, maximè ubi distantæ locorum recitantur. Cum ad dextram intrò nauigatur,

gatur, Europæis continui Scythæ habitant, & Sarmatæ, qui inter Tanaidem sunt & hoc mare, incertis plerique uagantes sedibus de quibus disseruimus. Ad læuam sunt Scythæ nomades uersus orientem, qui usque ad mare orientale & Indiam porriguntur. Veteres Græcorum scriptores, uniuersas gentes Septetrionales Scytharum & Celtoscytharum nomine affecerunt. Iis autem antiquiores ita diuiserunt eas, ut qui supra Euxinũ, Istrum, & Adriam incolerent: eos omnes Hyperboreos, Sauromatas, & Arimaspos appellarent: qui trans mare Hyrcanum, Sacas & Massa-
Veteres notat. getas. Neque uerò de ijs quicquam potuerunt accuratè scribere, quantumuis Cyri aduersus Massagetas bellum narrarent. Sed neq; de his quisquam ueritatem exactè perhibuit, neque de priscis Persarum, Medorum Syrorum rebus, fidem admodum magnam inuenerunt scriptores. idque ob ipsorum simplicitatem, & fabulas edendi studium. Cùm enim uiderent in honore esse eos qui è professo fabulas scriberent: existimauerunt suam quoque scriptionem lectoribus iucundam fore, si sub narrationis ueræ specie ea dicerent, quæ neque uidissent neque audiuissent, saltem ex ijs quibus cognita ista essent. id unum spectantes, ut auditio amœna fieret atque admirabilis. Equidem facilius Hesiodo & Homero aliquis fidem adhibuerit cùm de heroibus uerba faciunt, itemque tragicis poëtis: quàm Ctesiæ, Herodoto, Hellanico, & eorum similibus. Plerisque etiam eorum qui de Alexandro scripserunt, credere non est satis tutum. nam & isti facilè uerba dant, cùm ob Alexandri gloriam, tum quòd expeditio procul à nobis in extremos Asiæ fines facta fuit. difficulter autem redarguuntur, quæ de longè disitis narrantur. Romanorum & Parthorum imperium magis aperuit istarum rerum cognitionẽ, quam ante tradita. qui enim ista descripserunt, cùm gentes, tum res gestas fideliùs descripserunt quam priores: pleniùs enim perspexerunt. Qui ad sinistram in Caspium mare intrãti offeruntur Nomades, à nostris hodie appellan-
9 tur Daæ, & cognomento 9 Parni. pòst solitudo est, sequit Hyrcania. exinde mare altum iam fit, donec Medicos & Armenios attingat montes. Horum montium radices in lunæ formam curuantur, quæ ad mare desinentes, intimum maris istius secessum conficiũt. Hanc

τοῖς Εὐρωπαίοις, οἱ συνεχεῖς Σκύθαι νέμονται, καὶ Σαρμάται, οἱ μεταξὺ τοῦ Ταναΐδος, καὶ τῆς θαλάσσης ταύτης, νομάδες οἱ πλείους· περὶ ὧν εἰρήκαμεν. ἐν ἀριστερᾷ δ' οἱ πρὸς ἕω Σκύθαι νομάδες, καὶ οὗτοι μέχρι τῆς ἕω θαλάττης, καὶ τῆς Ἰνδικῆς παρατείνοντες. Ἅπαντας μὲν δὴ τοὺς προσβορρείους, κοινῶς οἱ παλαιοὶ τῶν Ἑλλήνων συγγραφεῖς, Σκύθας καὶ Κελτοσκύθας ἐκάλουν. οἱ δ' ἔτι πρότερον διελόντες, τοὺς μὲν ὑπὲρ τοῦ Εὐξείνου, καὶ Ἴστρου, καὶ Ἀδρίου κατοικοῦντας, Ὑπερβορέους ἔλεγον, καὶ Σαυρομάτας, καὶ Ἀριμασπούς. τοὺς δὲ πέραν τῆς Κασπίας θαλάττης, τοὺς μὲν, Σάκας, τοὺς δὲ, Μασσαγέτας ἐκάλουν, οὐκ ἔχοντες ἀκριβῶς λέγειν περὶ αὐτῶν οὐδὲν, καίπερ πρὸς Μασσαγέτας τὸν Κύρου πόλεμον ἱστοροῦντες. Ἀλλ' οὔτε περὶ τούτων οὐδεὶς ἠκρίβωτο πρὸς ἀλήθειαν, οὔτε τὰ παλαιὰ τῶν Περσικῶν, οὔτε τῶν Μηδικῶν, ἢ Συριακῶν εἰς πίστιν ἀφικνεῖτο μεγάλην· διὰ τὴν τῶν συγγραφέων ἁπλότητα, καὶ τὴν φιλομυθίαν. Ὁρῶντες γὰρ τοὺς φανερῶς μυθογράφους εὐδοκιμοῦντας, ᾠήθησαν καὶ αὐτοὶ παρέξεσθαι τὴν γραφὴν ἡδεῖαν, ἐὰν ἐν ἱστορίας σχήματι λέγωσιν, ἃ μηδέποτε εἶδον μήτε ἤκουσαν, ἢ οὐ παρά γε εἰδότων σκοποῦντες· δὲ αὐτὸ δὲ μόνον τοῦτο, ὅτι ἀκρόασιν ἡδεῖαν ἔχει, καὶ θαυμαστήν. Ῥᾷον δ' ἄν τις Ἡσιόδῳ, καὶ Ὁμήρῳ πιστεύσειεν ἡρωολογοῦσι, καὶ τοῖς τραγικοῖς ποιηταῖς, ἢ Κτησίᾳ τε, καὶ Ἡροδότῳ, καὶ Ἑλλανίκῳ, καὶ ἄλλοις τοιούτοις. Οὐδὲ τοῖς περὶ Ἀλεξάνδρου συγγράψασιν ῥᾴδιον πιστεύειν τοῖς πολλοῖς. καὶ γὰρ οὗτοι ῥᾳδιουργοῦσι διά τε τὴν δόξαν τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ διὰ τὸ τὴν στρατείαν πρὸς τὰς ἐσχατιὰς γεγονέναι τῆς Ἀσίας πόρρω ἀφ' ἡμῶν. τὸ δὴ πόρρω δυσέλεγκτον. Ἡ δὲ τῶν Ῥωμαίων ἐπικράτεια καὶ ἡ τῶν Παρθυαίων, πλέον τι προσανακαλύπτει τῶν παραδεδομένων πρότερον. οἱ γὰρ περὶ ἐκείνων συγγράφοντες, καὶ τὰ χωρία καὶ τὰ ἔθνη ἐν οἷς αἱ πράξεις πιστότερον λέγουσιν, ἢ οἱ πρὸ αὐτῶν, μᾶλλον γὰρ κατωπτεύκασι. Τοὺς δὲ οὖν ἐν ἀριστερᾷ εἰσπλέοντι τὸ Κάσπιον πέλαγος παροικοῦντας νομάδας. Δάας οἱ νῦν προσαγορεύουσι, τοὺς ἐπονομαζομένους Πάρνους. ἥ τε ἔρημος πρόκειται μεταξὺ, καὶ ἐφεξῆς ἡ Ὑρκανία, καθ' ἣν ἤδη πελαγίζει μέχρι τοῦ συνάψαι τοῖς Μηδικοῖς ὄρεσι, καὶ τοῖς Ἀρμενίων. Τούτων δ' ἐστὶ μηνοειδὲς τὸ σχῆμα κατὰ τὰς ὑπωρείας, αἳ τελευτῶσαι πρὸς θάλατταν, ποιοῦσι τὸν μυχὸν τοῦ κόλπου. Οἱ

κε δὲ

κεῖ δὲ τὴν παρωρείαν ταύτην μέχρι τῶν ἄκρων ἀπὸ θαλάττης ἀρξαμένοις, ὡδὶ μικρὸν μὲν τῶν Ἀλβανῶν ἐστι μέρος, καὶ τῶν Ἀρμενίων. τὸ δὲ πλέον Γέλαι, καὶ Δοκούσινοι, καὶ Ἀμάρδοι καὶ Κουίντοι, καὶ Ἀναριάκαι. φασὶ δὲ Παῤῥασίων τινὰς συνοικῆσαι τοῖς Ἀναριάκαις, οὓς καλεῖσθαι νῦν Παῤῥασίους. Αἰνιανὰς δ' ἐν τῇ Οὐιτίᾳ τειχίσαι πόλιν, ἣ νῦν Αἰνιανὰ καλεῖται. καὶ δείκνυται ὅπλα τε Ἑλληνικὰ ἐνταῦθα, καὶ σκεύη χαλκᾶ, καὶ ταφαί. ἐνταῦθα δὲ καὶ πόλιν Ναβάρκην. ἐν ᾗ φασὶ δείκνυται μαντεῖον ἐγκοιμωμένων, καὶ ἄλλα τινὰ ἔθνη λῃστρικὰ καὶ μάχιμα μᾶλλον, ἢ γεωργικά. ποιεῖ δὲ τοῦτο ἡ τραχύτης τῶν τόπων. Τὸ μέντοι πλέον τῆς περὶ τὴν ὀρεινὴν παραλίαν Καδούσιοι νέμονται, σχεδὸν δ' ἐπὶ πεντακισχιλίους σταδίους ὥς φησι Πατροκλῆς. ὃς καὶ παρισὸν ἡγεῖται τὸ πέλαγος τοῦτο τῷ Ποντικῷ. ταῦτα μὲν οὖν τὰ χωρία λυπρά. Ἡ δ' Ὑρκανία σφόδρα εὐδαίμων καὶ πολλή, καὶ τὸ πλέον πεδιάς, πόλεσί τε ἀξιολόγοις διειλημμένη. ὧν ἐστι Ταλαβρόκη, καὶ Σαμαριανή, καὶ Κάρτα, καὶ τὸ βασίλειον Τάπη· ὅ φασι μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης ἱδρυμένον, διέχειν τῶν Κασπίων πυλῶν σταδίους χιλίους τετρακοσίους. καὶ διὰ τὸ μὲν εἶδος τῆς εὐδαιμονίας σημεῖα ἡγοῦντο. ἡ μὲν γὰρ ἄμπελος, μετρητὴν τοῦ οἴνου φέρει. ἡ δὲ συκῆ μεδίμνους ἑξήκοντα. ὁ δὲ σῖτος ἐκ τοῦ ἐκπεσόντος καρποῦ τῆς καλάμης φύεται. ἐν δὲ τοῖς δένδρεσι σμηνουργεῖται. καὶ τῶν φύλλων ἀποῤῥεῖ μέλι. τοῦτο δὲ γίνεται καὶ τῆς Μηδείας ἐν τῇ Ματιανῇ καὶ τῆς Ἀρμενίας ἐν τῇ Σακασηνῇ, καὶ τῇ Ἀραξηνῇ. τῆς μὲν οὖν προσηκούσης ἐπιμελείας οὐκ ἔτυχεν, οὔτε αὐτή, οὔτε ἡ ἐπώνυμος αὐτῇ θάλαττα. ἄπλους τε οὖσα καὶ ἀργός. νῆσοι τε εἰσίν, οἰκεῖσθαι δυνάμεναι, ὡς δ' εἰρήκασί τινες καὶ χρυσῖτιν ἔχουσαι γῆν. Αἴτιον δ' ὅτι καὶ οἱ ἡγεμόνες οἱ τ' ἐξ ἀρχῆς ἐτύγχανον βάρβαροι ὄντες οἱ τῶν Ὑρκανῶν, Μῆδοί τε καὶ Πέρσαι, καὶ οἱ ὕστατοι Παρθυαῖοι, χείρους ἐκείνων ὄντες. καὶ ἡ γείτων ἅπασα χώρα λῃστῶν, καὶ νομάδων μεστή, καὶ ἐρημίας. Μακεδόνες δ' ὀλίγον ἐπῆρξαν, καὶ ἐν πολέμοις ὄντες, καὶ τὰ πόῤῥω σκοπεῖν οὐ δυνάμενοι. Φησὶ δ' Ἀριστόβουλος ὑλώδη οὖσαν τὴν Ὑρκανίαν, δρῦν ἔχειν. πεύκην δὲ καὶ ἐλάτην καὶ πίτυν μὴ φύειν, τὴν δ' Ἰνδικὴν πληθύειν τούτοις. Τῆς δὲ Ὑρκανίας ἐστὶ καὶ ἡ Νησαία. τινὲς δὲ καὶ καθ' αὑτὴν τιθέασι τὴν Νησαίαν. Διαιρεῖται δὲ καὶ ποταμοῖς ἡ Ὑρκανία τῷ τε Ὤχῳ, καὶ τῷ Ὤξῳ, μέχρι τῆς εἰς θάλατταν ἐκβολῆς, ὧν ὁ Ὦχος διὰ τῆς Νησαίας ῥεῖ. ἔνιοι δὲ τὸν Ὦχον εἰς τὸν Ὦξον ἐμβάλλειν φασίν. Ἀριστόβουλος δὲ καὶ μέγιστον ἀποφαίνει τὸν Ὦξον τῶν ἑωραμένων ὑφ' ἑαυτοῦ κατὰ τὴν

Ἀσίαν,

Hanc autem ad ima montium porrectam regionem, si ab extremis mare uersus pergas, non ita multum pars Albanorum & Armeniorum. maiorem partem Gelæ, & Docusini, Amardi, ac Quintij, & Anariacæ. Ferunt quosdam de Pharrhasijs habitasse cum Anariacis, & nunc eos Parrhasios uocari. Aenianes autem in Vitia muniuisse urbem, quæ nunc dicatur Aeniana. ubi Græcanica ostendũtur arma, & uasa ærea, ac sepulcra. Est & in Anariaca urbs, ubi aiunt monstrari oraculum dormientium. Sunt & aliæ gentes ibi latrocinijs & militiæ magis deditæ quàm agriculturæ. in causa est locorum asperitas. Maiorem partem oræ montosæ Cadusij tenent, fere ad IↃↃ stadia: ut ait Patrocles, qui etiam putat hoc mare ab Euxino æquale esse. Atque hæc quidem loca sterilia sunt. Hyrcania ampla admodum est & ampla, urbibusque memorabilibus prædita. de quibus sunt Talabroca Samariana, Carta, & regia Tape, quam paululũ supra mare sitam, abesse aiunt, à Caspijs portis stadia CIↃ CCCC. & propter felicitatis speciem, ostenta existimant. Nam uitis metretam uini fert, ficus medimnos LX. frumentum è semine quod ex arista excidit nascitur. in arboribus apiaria exstant, & mel de folijs defluit. Idem fit in Matiana Mediæ, & in Armeniæ Sacasena & Araxena. Tamen neque Hyrcania, neque mare Caspium eo modo coluntur, quo par erat. mare enim non nauigatur, neque exercetur. & insulas habet, quæ habitari poterant. sunt qui dicãt etiam auriferam eas habere terram. Culpa est penes primos qui eò uenerunt ductores barbari: utpote Hyrcani, Medi, Persæ, & ultimi istis deteriores Parthi. tum uicinia prædonum fuit plena, ac solitudinum. Macedones eam non diu tenuerunt, & bellis occupati, & qui longe dissita non possent inspicere. Aristobulus ait Hyrcaniam syluosam esse: & quercum ferre, picea, abiete, ac pinu carere: quibus tamen India abundet. Pars Hyrcaniæ etiam Nesæa est: quam tamen alij ab ea separant. Fluminibus quoque diuiditur Hyrcania, Ocho, & Oxo, usque ad ostia eorum quibus in mare exeunt. de his Ochus per Nesæam fluit. quidam Ochum in Oxum illabi affirmant. Aristobulus scribit nullum sibi in

Asia

Hyrcania.

†

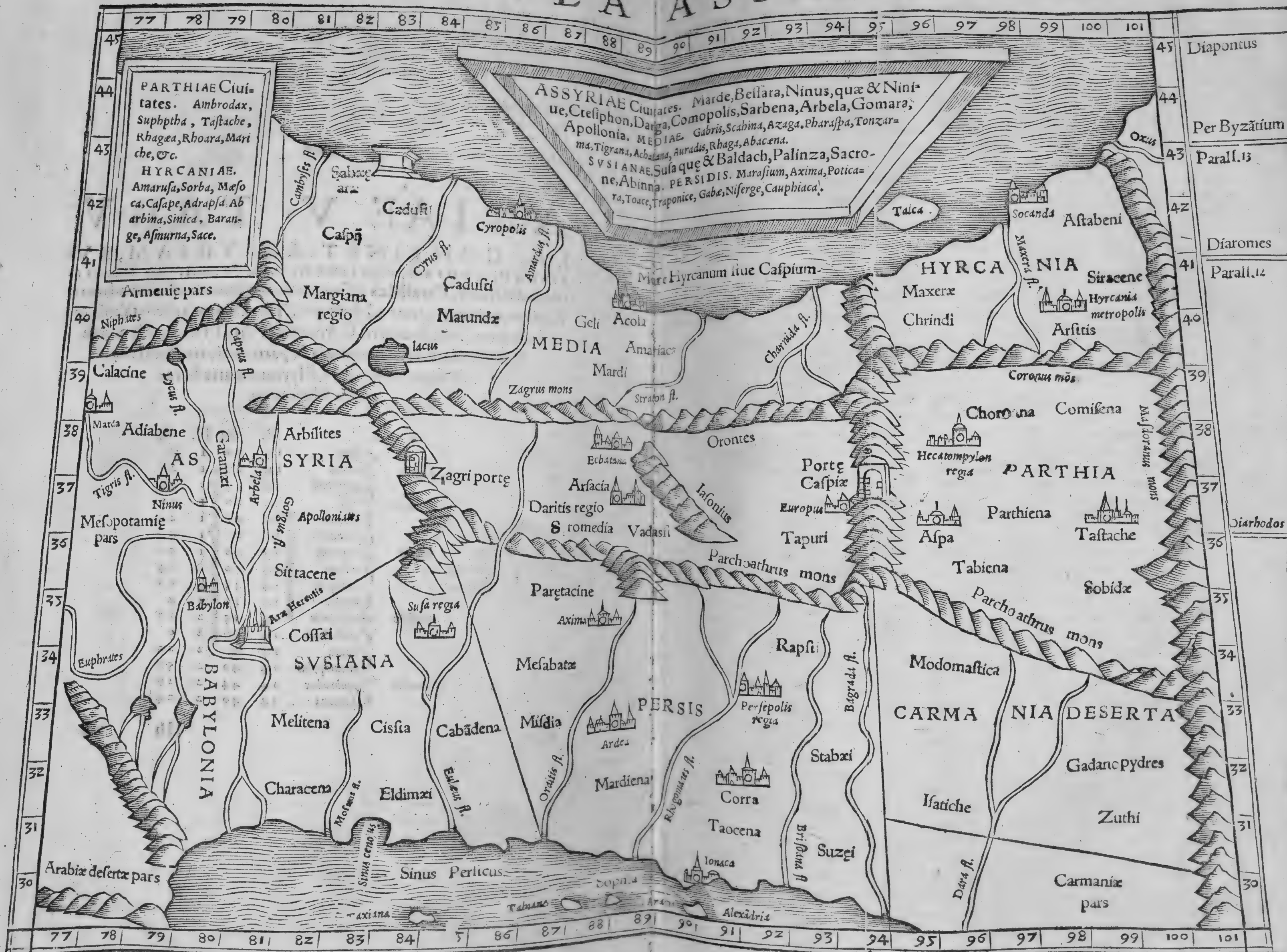
Asia maiorem fluuium, Indicis exceptis. Nauigationi etiam commodum inquit (. quod & ipse & Eratosthenes à Patrocle sumserũt.) multasq́; Indicas merces per eum deuehi in mare Caspium: indeque in Albaniam transportatas, per Cyrum & loca quæ deinceps sunt in pontum Euxinum perferri. Non multa est huius apud ueteres mentio. Apollodorus tamen, is qui Parthica conscripsit, identidem eum nominat, ut proximè Parthos labentem. Multa etiam de hoc mari mendacia opinio multorum ꝑ ueris accepit. Quando enim in confesso est, Asiam ab Europa diuidi omnino Tanai fluuio: ac magna Asiæ portio quæ inter Tanain est & mare, non paruit Macedonibus: decreuerant autem aliqua id arte conficere, ut saltem fama iactaret istas quoque partes ab Alexandro fuisse subactas. his inducti rationibus, in unum conduxerunt Mæotidem paludẽ quæ Tanain haurit, & Caspium mare: hanc quoque paludem nuncupãtes, dicentesq́; meatu quodam effosso eas inter se coniungi, & unam esse alterius partem. Polycletus etiam argumenta profert, quibus fidem faciat Hyrcanum mare paludem esse: quia & serpentes educet, & aquam habeat dulcem. Porrò eandem cum Mæotide esse inde colligit, qui Caspius lacus Tanaim recipiat. etenim ex ijsdem Indicis montibus, unde Ochus & Oxus alijque complures profluunt, labitur Iaxartes, utque reliqui in Caspium mare exit, de omnib. septentrioni proximus. Hunc ergo Iaxarten Tanaidis nomine insigniuerunt. atque hoc ipsum confirmare aggressi sunt eum esse Tanain, quem Polycletus dixit. nam cis sitam regionem ferre abietem, ibique degentes Scythas abiegnis uti sagittis: quod certissimum sit indicium, eam Europę esse, non Asiæ partem. nam Asiam superiorem & orientalem non producere abietes. At Eratosthenes ait in India quoque nasci abietem, indeque classem constructam ab Alexandro. multaquê id genus alia conatur congerere Eratosthenes. nobis hæc satis sit de ista re dixisse. Id quoque unum de ijs quæ in Hyrcania sunt unum est, ab Eudoxo & alijs narratum. Actæ quædam ante mare sitæ sunt, infernè specus habentes. inter eas & mare litus iacet humile. è præcipitijs uerò superne imminentibus fluuij tanta cum ui se proruunt, ut ubi ad actã peruenerint, aquam

Ἀσίαν, πλὴν τῶν Ἰνδικῶν. φησὶ δὲ καὶ εὔπλουν εἶναι (καὶ οὗτος καὶ Ἐρατοσθένης παρὰ Πατροκλέους λαβὼν) καὶ πολλὰ τῶν Ἰνδικῶν φορτία κατάγειν εἰς τὴν Ὑρκανίαν θάλατταν, ἐντεῦθεν δ' εἰς τὴν Ἀλβανίαν περαιοῦσθαι, καὶ διὰ τοῦ Κύρου καὶ τῶν ἑξῆς τόπων εἰς τὸν Εὔξεινον καταφέρεσθαι. οὐ πάνυ δὲ ὑπὸ τῶν παλαιῶν ὁ Ὦχος ὀνομάζεται. Ἀπολλόδωρος μέντοι ὁ τὰ Παρθικὰ γράψας, συνεχῶς αὐτὸν ὀνομάζει, ὡς ἐγγυτάτω τοῖς Παρθυαίοις ῥέοντα. Προσεδέξατο δὲ καὶ περὶ τῆς θαλάττης πολλὰ ψευδῆ διὰ τὴν Ἀλεξάνδρου φιλοτιμίαν. ἐπεὶ δὴ γὰρ ὡμολόγητο, ὅτι ἐκ πάντων διείργει τὴν Ἀσίαν ἀπὸ τῆς Εὐρώπης ὁ Τάναϊς ποταμός, τὸ δὲ μεταξὺ τῆς θαλάττης, καὶ τοῦ Τανάϊδος πολὺ μέρος τῆς Ἀσίας ὄν, οὐχ ὑπέπιπτε τοῖς Μακεδόσι, στρατηγεῖν δ' ἐγνώκεισαν, ὥς τε τῇ φήμῃ γε κἀκείνων δόξαι τῶν μερῶν κρατεῖν τὸν Ἀλέξανδρον· εἰς ἓν οὖν συνῆγον τήν τε Μαιῶτιν λίμνην τὴν δεχομένην τὸν Τάναϊν, καὶ τὴν Κασπίαν θάλατταν, λίμνην καὶ ταύτην καλοῦντες, καὶ συντετρῆσθαι φάσκοντες πρὸς ἀλλήλας ἀμφοτέρας, ἑκατέραν δὲ εἶναι μέρος τῆς ἑτέρας. Πολύκλειτος δὲ καὶ πίστεις προσφέρεται περὶ τοῦ λίμνην εἶναι τὴν θάλατταν ταύτην. ὄφεις τε γὰρ ἐκτρέφειν, καὶ ὑπόγλυκυ εἶναι τὸ ὕδωρ. ὅτι δὲ καὶ οὐχ ἑτέρα τῆς Μαιώτιδός ἐστι, τεκμαιρόμενος ἐκ τοῦ Τάναϊν εἰς αὐτὴν ἐμβάλλειν. ἐκ γὰρ τῶν αὐτῶν ὀρῶν τῶν Ἰνδικῶν ἐξ ὧν ὅ τε Ὦχος, καὶ ὁ Ὦξος φέρεται καὶ ἄλλοι πλείους, καὶ ὁ Ἰαξάρτης ἐκδίδωσί τε ὁμοίως ἐκείνοις εἰς τὸ Κάσπιον πέλαγος, πάντων ἀρκτικώτατος. τοῦτον οὖν ὠνόμασαν Τάναϊν· καὶ προσέθεσαν καὶ τούτῳ πίστιν, ὡς εἴη Τάναϊς ὃν εἴρηκεν ὁ Πολύκλειτος. τὴν γὰρ περαίαν τοῦ ποταμοῦ τούτου φέρειν ἐλάτην. καὶ οἰστοῖς ἐλατίνοις χρῆσθαι τοὺς ταύτῃ Σκύθας. τοῦτο δὲ καὶ τεκμήριον τοῦ τὴν χώραν τὴν πέραν τῆς Εὐρώπης εἶναι μὴ τῆς Ἀσίας. τὴν γὰρ Ἀσίαν τὴν ἄνω, καὶ τὴν πρὸς ἕω μὴ φύειν ἐλάτην. Ἐρατοσθένης δέ φησι, καὶ ἐν τῇ Ἰνδικῇ φύεσθαι ἐλάτην, καὶ ἐντεῦθεν ναυπηγήσασθαι τὸν στόλον Ἀλέξανδρον. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα τοιαῦτα συγκρούειν Ἐρατοσθένης πειρᾶται. ἡμῖν δ' ἀποχρώντως εἰρήσθω περὶ αὐτῶν. Καὶ τοῦτο δ' ἐκ τῶν κατὰ τὴν Ὑρκανίαν ἱστορουμένων παραδόξων ἐστὶν ὑπὸ Εὐδόξου, καὶ ἄλλων. ὅτι πρόκεινται τινὲς ἀκταὶ τῆς θαλάττης ὕπαντροι. τούτων δὲ μεταξύ, καὶ τῆς θαλάσσης ὑπόκειται ταπεινὸς αἰγιαλός. ἐκ δὲ τῶν ὑπερθεν κρημνῶν ποταμοὶ ῥέοντες τοσαύτην προσφέροντες βίαν, ὥς τε ταῖς ἀκταῖς συνάψαντες ἐξακοντίζεσθαι

ASIAE V. TABVLA, CONTINET ASSYRIAM, SVSIANAM, MEDIAM, PERSIDEM, PARTHIAM, ET CARMANIAM desertam.

Parallelus ipsius medius, rationem habet ad meridianum, quam quatuor ad quinque. Terminatur autem tabula ipsa ab ortu Aria, ab austro, Carmania & sinu Persico. Ab occasu Babylonia ac Mesopotamia & parte maioris Armeniæ. A' septentrionibus, Hyrcani maris & regione Hyrcaniæ.

Ciuitates insignes.			Habet diem maximum. H.	m̄.	Distans ab Alexandria uersus ortum H.	m̄.
	Aßyriæ	Ninus	14	36	1	7
		Arbila	14	37	1	20
		Ctesiphon	14	25	1	20
	Susianæ	Susa	14	20	1	35
		Tariana	14	12	1	29
	Mediæ	Cyropolis	15	0	1	40
		Ecbatana	14	40	1	50
		Arsacia	14	30	1	14
		Europus	14	35	2	50
	Persidis	Axima	14	19	1	4
		Persepolis	14	15	2	10
		Maraßium	14	20	2	0
		Taoca	14	0	2	20
	Parthiæ	Hecatõpylus	14	40	2	59
		Ambrodax	14	44	2	19
		Aracana	14	40	2	24

PARTHIAE Ciuitates. Ambrodax, Suphptha, Tastache, Rhagæa, Rhoara, Mariche, &c.
HYRCANIAE. Amarusa, Sorba, Mæsoca, Casape, Adrapsa Abarbina, Sinica, Barange, Asmurna, Sace.
ASSYRIAE Ciuitates. Marde, Bessara, Ninus, quæ & Niniue, Ctesiphon, Darga, Comopolis, Sarbena, Arbela, Gomara, Apollonia. MEDIAE. Gabris, Scabina, Azaga, Pharaspa, Tonzarama, Tigrana, Achatana, Auradis, Rhaga, Abacæna. SVSIANAE. Susa quę & Baldach, Palinza, Sacrone, Abinna. PERSIDIS. Marasium, Axima, Poticara, Toace, Traponice, Gabæ, Niserge, Cauphiaca.
Diapontus
Per Byzãtium
Parall.13
Diarones
Parall.12
Diarhodos
Armeniæ pars
Niphates
Calacine
Marda
Adiabene
ASSYRIA
Tigris fl.
Ninus
Mesopotamiæ pars
Euphrates
Arabiæ desertæ pars
BABYLONIA
Babylon
Ara Herculis
Sittacene
Apolloniates
Arbilites
Garamæi
Arbela
Gorgus fl.
Lycus fl.
Caprus fl.
Cambyses fl.
Sabææ aræ
Cadusii
Caspii
Cyrus fl.
Margiana regio
Cadusii
Marundæ
lacus
Cyropolis
Amardus fl.
MEDIA
Geli
Acola
Amariace
Mardi
Zagrus mons
Straton fl.
Mare Hyrcanum siue Caspium
Talca
Charinda fl.
Zagri portæ
Ecbatana
Arsacia
Daritis regio
Sromedia
Vadasii
Iasonius
Orontes
Portæ Caspiæ
Europus
Tapuri
Parchoathrus mons
Cossæi
SVSIANA
Susa regia
Paretacine
Axima
Mesabatæ
Melitena
Cissia
Cabãdena
Misdia
Characena
Eldimæi
Mosæus fl.
Eulæus fl.
Oroatis fl.
PERSIS
Ardea
Mardiena
Persepolis regia
Rapsii
Bagrada fl.
Stabæi
Corra
Taocena
Suzei
Rhogomanes fl.
Brisoana fl.
Ionaca
Sinus Persicus
Sinus ceno us
Sophia
Tabiana
Aracia
Alexãdria
Axiana
HYRCANIA
Maxeræ
Chrindi
Socanda
Astabeni
Maxera fl.
Siracene
Hyrcania metropolis
Arsitis
Oxus
Coronus mõs
Choroana
Comisena
Hecatompylon regia
PARTHIA
Parthiena
Aspa
Tastache
Tabiena
Sobidæ
Masdoranus mons
Parchoathrus mons
Modomastica
CARMANIA DESERTA
Gadanopydres
Isatiche
Zuthi
Dara fl.
Carmaniæ pars

ἤρξατο τὸ ὕδωρ εἰς τὴν θάλατταν, ἄρραντον φυλάττοντος τὸν αἰγιαλόν. ὥστε καὶ στρατοπέδοις ὁδεύσιμον εἶναι, σκεπαζόμενον τῷ ῥεύματι. οἱ δ' ἐπιχώριοι κατάγονται πολλάκις εὐωχίας καὶ θυσίας χάριν εἰς τὸν τόπον· καὶ ποτὲ μὲν ὑπὸ τοῖς ἄντροις κατακλίνονται, ποτὲ δ' ὑπὸ τῷ ῥεύματι ἡλιαζόμενοι. ἄλλοι δ' ἄλλως τέρπονται, προσφαινομένης ἅμα καὶ τῆς θαλάττης ἑκατέρωθεν, καὶ τῆς ἠϊόνος ποώδους, καὶ ἀνθηρᾶς οὔσης διὰ τὴν ἰκμάδα. Ἀπὸ δὲ τῆς Ὑρκανίας θαλάττης προϊόντι ἐπὶ τὴν ἕω, δεξιὰ μέν ἐστι τὰ ὄρη μέχρι τῆς Ἰνδικῆς θαλάττης παρατείνοντα, ἅπερ οἱ Ἕλληνες ὀνομάζουσι Ταῦρον. ἀρξάμενον ἀπὸ τῆς Παμφυλίας, καὶ τῆς Κιλικίας, καὶ μέχρι δεῦρο προϊόντα ἀπὸ τῆς ἑσπέρας συνεχῆ, καὶ τυγχάνοντα ἄλλων καὶ ἄλλων ὀνομάτων. Προσοικοῦσι δ' αὐτοῦ καὶ τὰ προσάρκτια μέρη, πρῶτοι μὲν οἱ Γῆλαι, καὶ Καδούσιοι, καὶ Ἄμαρδοι καθάπερ εἴρηται, καὶ τῶν Ὑρκανίων τινές. ἔπειτα τὸ τῶν Παρθυαίων ἔθνος, καὶ τὸ τῶν Μαργιανῶν, καὶ τῶν Ἀρείων, καὶ ἡ ἔρημος, ἣν ἀπὸ τῆς Ὑρκανίας ὁρίζει ὁ Σάρνειος ποταμός, πρὸς ἕω βαδίζουσι, καὶ ἐπὶ τὸν Ὦχον. καλεῖται δὲ τὸ μέχρι δεῦρο ἀπὸ τῆς Ἀρμενίας διατεῖνον, ἢ μικρὸν ἀπολεῖπον, Παραχοάτρας. Ἔστι δὲ ἀπὸ τῆς Ὑρκανίας θαλάττης εἰς τοὺς Ἀρείους, περὶ ἑξακισχιλίους σταδίους. εἶθ' ἡ Βακτριανή ἐστι, καὶ ἡ Σογδιανή. τελευταῖοι δὲ Σκύθαι Νομάδες. Τὰ δ' ὄρη Μακεδόνες μὲν ἅπαντα τὰ ἐφεξῆς ἀπὸ Ἀρείων, Καύκασον ἐκάλεσαν. παρὰ δὲ τοῖς βαρβάροις, τά τε ἄκρα καὶ τοῦ Παροπαμίσου τὰ πρὸς βόρεια, καὶ τὰ Ἠωδάα, καὶ τὸ Ἰμάονον. καὶ ἄλλα τοιαῦτα ὀνόματα ἑκάστοις μέρεσιν ἐπέκειτο. Ἐν ἀριστερᾷ δὲ τούτοις ἀντιπαράκειται Σκυθικὰ ἔθνη, καὶ τὰ νομαδικὰ, ἅπασαν ἐκπληροῦντα τὴν βόρειον πλευράν. οἱ μὲν δὴ πλείους τῶν Σκυθῶν ἀπὸ τῆς Κασπίας θαλάττης ἀρξάμενοι, Δάαι προσαγορεύονται. τοὺς δὲ προσεῴους τούτων μᾶλλον Μασσαγέτας, καὶ Σάκας ὀνομάζουσι. τοὺς δ' ἄλλους κοινῶς μὲν Σκύθας ὀνομάζουσιν, ἰδίᾳ δ' ὡς ἑκάστους. Ἅπαντες δ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ νομάδες. μάλιστα δὲ γνώριμοι γεγόνασι τῶν νομάδων οἱ τοὺς Ἕλληνας ἀφελόμενοι τὴν Βακτριανήν, Ἄσιοι καὶ Πασιανοὶ καὶ Τάχαροι. καὶ Σακάραυλοι. καὶ ὁρμηθέντες ἀπὸ τῆς περαίας τοῦ Ἰαξάρτου τῆς κατὰ Σάκας καὶ Σογδιανούς, ἣν κατεῖχον Σάκαι, καὶ τῶν Δαῶν, οἱ μὲν, προσαγορεύονται Ἄπαρνοι, οἱ δὲ, Ξάνθιοι, οἱ δὲ, Πίασουροι. οἱ μὲν οὖν Ἄπαρνοι πλησιαίτατοι τῇ Ὑρκανίᾳ παράκεινται, καὶ τῇ κατ' αὐτὴν θαλάττῃ. οἱ δὲ λοιποὶ διατείνουσι καὶ μέχρι τῆς ἀντιπαρηκούσης τῇ Ἀρίᾳ. μεταξὺ δ' αὐτῶν, καὶ τῆς Ὑρκανίας,

eiaculentur in mare, ne consperso quidem litore. itaque id etiam exercitibus est peruium, flumine quasi contectum. & incolæ sæpius sacrificandi aut conuiuia agitandi gratia eò se conferunt, aliquando sub specubus istis discumbentes, aliquando sub flumine apricantes, alijque aliter sese oblectantes, simul mari ab utraque parte conspicuo, & litore ob humorem herboso atque florido.

Ab Hyrcano mari si quis uersus orientem progrediatur, ad dextram sunt montes usque ad Indiam pertinentes, quos Taurum Græci uocant. ij à Pamphilia & Cilicia orti ab occasu continenter porriguntur, & alijs alijsque subinde nominibus adficiuntur. Huius septentrionalia accolunt Gelæ, Cadusij, & Amardi, (ut diximus.) atque Hyrcanorum. Deinde Parthorum natio, & Margianorum, & Ariorum. tum solitudo quam ab Hyrcania diuidit Sarnius fluuius, quà iter uersus ortum Solis est & Ochum. Mons qui ab Armenia eò usque protenditur, aut non procul inde desinit, 10 Parachoatras appellatur. A' 10 mari Hyrcano ad Arios sunt stadiorum circiter sex millia. Deinceps Bactriana est, & Sogdiana: ultimi sunt Scythæ Nomades. *Vide septimã tabulam Asiæ.* Montes qui porrò ab Arijs excurrunt, Macedones uniuersos Caucasi nomine notauerunt. Apud barbaros autem extrema Paropamisi, & ad septentriones uergentes partes Eodaa, Himaonum, aliasque gerunt singula appellationes. In læua parte his opponuntur Scythicæ gentes ac Nomadicæ, totum complentes boreale latus. *Scythæ.* plerique Scytharum qui à Caspio mari incipiunt, Daæ appellantur: orienti uiciniores Massagetæ & Sacæ. reliquos communi nomine Scythas dicunt, quanquam singuli populi etiam sua nomina habent. Plerique omnes uagam deguntuitam, id est Nomades sunt. De his maximè innotuerũt, qui Græcis Bactrianam ademerunt Asij, Pasiani, & Tachari, ac Sacarauli. & profecti à regione quæ trans Iaxartum est uersus Sacas & Sogdianos, quam tenebant Sacæ, & de Dais alij Aparni dicti sunt, alij * Xanthij, quidam Piscuri. Aparni Hyrcaniæ proximæ adiacent, marique Caspio. reliqui pertingunt etiam usque ad loca quæ è regionè Ariæ porriguntur. Inter hos, Hyrcaniam,

Parthiamque, usque ad Ariam, ingens est solitudo & aqua carens: quam illi magnis peragrãtes itineribus, incursiones faciebant in Hyrcaniam, Nesæam, & campestria Parthorum. Hi uerò populi tributum paciscebantur. id erat, ut statis temporibus cõcederent illis regionis suę populationẽ, prędeq; auersionem. Sed cùm Scythæ ultra constitutum tempus molesti essent, bellum est cõflatum. rursum inde pacta, & denuò belli instauratio euenerunt. Talis est & Nomadum cæterorum uita, subinde uicinos adorientium, & pacem componentium. Sacæ. Sacæ Cimmeriorum & Trerum modo incursiones fecerunt aliâs in remotiora, aliâs in uicina. nam & Bactrianam occupauerunt, & optimam Armeniæ tellurem, quam à se Sacasenam denominauerunt: & usque ad Cappadoces, maximè eos qui ad mare Euxinum habitantes nunc Pontici dicuntur, progressi sunt. Hos cùm ob prædam partam festos dies agitarent Persarum præfecti qui tum circum ista erant loca adorti funditus deleuerunt. In campo autem petram quandam aggere complentes, ita ut rotundi collis figuram referret, muro cinxerunt. ibiq; deæ Anaitidis & eodẽ altari gaudentium deorum Amani & Anandati Persicorum geniorum templum posuerũt, & Saca solennem eò conuentum indixerũt. Is etiamnum ab ijs celebratur qui Zela tenent. hoc enim nomen loco. est autem oppidum, quod ferè incolunt sacrorũ serui, quos Hierodulos uocãt. Pompeius adiecta haud exigua regione, iussisq; intra murum migrare eius incolis unam urbium redegit earum, quas constituit Mithridata deiecto. Hæc de Sacis quidam tradiderũt. Alij sic. Cyrus cum fecisset expeditionem in Sacas, prœlio uictus fuget. proinde cum castra posuisset eo loco ubi impedimenta reliquerat, omni rerum copia, ac maximè uini suppeditãte: paululũ quiete refecto exercitu, sub uesperam duxit fugam simulans, & tabernacula plena relinquens: ac progressus quantum uidebatur ex usu fore, substitit. Sacæ insequentes, cùm castra hominum uacua, cibo potuque plena reperissent, affatim se impleuerunt. Cyrus reuersus uinolentos eos & stupidos depræhendit. itaque alij somno obruti profundo trucidati sunt, alij inter saltandum & bacchandum nudi in arma hostium inciderunt: ac pœnè uniuersi perierunt. At Cyrus diuinitus

καὶ τῆς Παρθυαίας, μέχρι Ἀρείων ἐστὶν ἔρημος του πολλὴ, καὶ ἄνυδρος. ἣν διεξιόντες μακραῖς ὁδοῖς, κατέτρεχον τήν τε Ὑρκανίαν καὶ τὴν Νησαίαν καὶ τὰ τῶν Παρθυαίων πεδία. οἱ δὲ, συνέθεντο φόρους. φόρος δ' ἦν τὸ ἐπιτρέπειν τακτοῖς τισι χρόνοις τὴν χώραν κατατρέχειν καὶ φέρεσθαι λείαν. ἐπιπολαζόντων δ' αὐτῶν παρὰ τὰ συγκείμενα, ἐπολεμεῖτο. καὶ πάλιν διαλύσεις, καὶ ἀναπολεμήσεις ὑπῆρχον. τοιοῦτος δὲ καὶ ὁ τῶν ἄλλων νομάδων βίος, ἀεὶ τοῖς πλησίον ἐπιτιθεμένων, τοτὲ δ' αὖ διαλλαττομένων. Σάκαι μέν τοι παραπλησίας ἐφόδους ἐποιήσαντο τοῖς Κιμμερίοις, καὶ Τρήρεσι τὰς μὲν, μακροτέρας, τὰς δὲ, καὶ ἐγγύθεν. καὶ γὰρ τὴν Βακτριανὴν κατέσχον, καὶ τῆς Ἀρμενίας κατεκτήσαντο τὴν ἀρίστην γῆν, ἣν καὶ ἐπώνυμον ἑαυτῶν κατέλιπον τὴν Σακασηνὴν. καὶ μέχρι Καππαδοκῶν, καὶ μάλιστα τῶν πρὸς Εὐξείνῳ, οὓς Ποντικοὺς νῦν καλοῦσι, προῆλθον. Ἐπιθέμενοι δ' αὐτοῖς πανηγυρίζουσιν ἀπὸ τῶν λαφύρων οἱ τότε ταύτῃ τῶν Περσῶν στρατηγοὶ νύκτωρ ἄρδην αὐτοὺς ἠφάνισαν. Ἐν δὲ τῷ πεδίῳ πέτραν τινὰ προσχώματι πληρώσαντες εἰς βουνοειδὲς σχῆμα ἐπέθηκαν τεῖχος. καὶ τὸ τῆς Ἀναΐτιδος, καὶ τὸ τῶν συμβώμων θεῶν ἱερὸν ἱδρύσαντο Ἀμανοῦ, καὶ Ἀνανδάτου Περσικῶν δαιμόνων· ἀπέδειξάν τε πανήγυριν κατ' ἔτος ἱεράν, τὰ Σάκα. ἣν μέχρι νῦν ἐπιτελοῦσιν οἱ τὰ Ζῆλα ἔχοντες. οὕτω γὰρ καλοῦσι τὸν τόπον. ἔστι δὲ ἱεροδούλων πόλισμα τὸ πλέον. Πομπήϊος δὲ προσθεὶς χώραν ἀξιόλογον. καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ συνοικήσας εἰς τὸ τεῖχος, μίαν τῶν πόλεων ἀπέφηνεν, ὧν διέταξε μετὰ τὴν Μιθριδάτου κατάλυσιν. οἱ μὲν, οὕτω λέγουσι περὶ τῶν Σακῶν. οἱ δ' ὅτι Κῦρος ἐπιστρατεύσας τοῖς Σάκαις, ἡττηθεὶς τῇ μάχῃ, φεύγει. στρατοπεδευσάμενος δὲ ἐν ᾧ χωρίῳ τὰς παρασκευὰς ἀπολελοίπει, παρούσης ἀφθονίας ἁπάσης, καὶ μάλιστα οἴνου, διαναπαύσας μικρὸν τὴν στρατιὰν, ἤλαυνεν ἀφ' ἑσπέρας ὡς φεύγων, πλήρεις ἀφεὶς τὰς σκηνάς. προελθὼν δ' ὅσον ἐδόκει συμφέρειν, ἱδρύθη. ἐπιόντες δ' ἐκεῖνοι καὶ καταλαβόντες ἔρημον ἀνδρῶν τὸ στρατόπεδον, τῶν δὲ πρὸς ἀπόλαυσιν μεστὸν, ἀναίδην ἐνεπίμπλαντο. ὁ δ' ὑποστρέψας ἐξοίνους κατέλαβε, καὶ παραπλῆγας. ὡς οἱ μὲν, ἐν κάρῳ κείμενοι, καὶ ὕπνῳ, κατεκόπτοντο. οἱ δ' ὀρχούμενοι, καὶ βακχεύοντες, γυμνοὶ περιέπιπτον τοῖς τῶν πολεμίων ὅπλοις. ὀλίγου δ' ἀπώλοντο ἅπαντες. ὁ δὲ, θεῖον

θεῖον νομίσας τὸ εὐτύχημα, τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἀνιερώσας τῇ πατρίῳ θεῷ προσαγορεύσας Σάκαια. ὅπου δ' ἂν ᾖ τὸ ἱερὸν τῆς θεοῦ ταύτης, ἐνταῦθα νομίζεται καὶ ἡ τῶν Σακαίων ἑορτὴ βακχεία τις μεθ' ἡμέραν, καὶ νύκτωρ διεσκευασμένων Σκυθιστί, πινόντων ἅμα, καὶ πληκτιζομένων πρὸς ἀλλήλους, ἅμα τε καὶ τὰς συμπινούσας γυναῖκας. Μασσαγέται δ' ἐδήλωσαν τὴν σφετέραν ἀρετὴν ἐν τῷ πρὸς Κῦρον πολέμῳ. περὶ ὧν θρυλοῦσι πολλοί. τὴν δεῖ πυνθάνεσθαι παρ' ἐκείνων. λέγεται δὲ καὶ τοιαῦτα περὶ τῶν Μασσαγετῶν, ὅτι κατοικοῦσιν οἱ μὲν ὄρη, τινὲς δ' αὐτῶν πεδία· οἱ δὲ ἕλη ἃ ποιοῦσιν οἱ ποταμοί. οἱ δέ, τὰς ἐν τοῖς ἕλεσι νήσους. μάλιστα δέ φασι τὸν Ἄραξον ποταμὸν κατακλύζειν τὴν χώραν πανταχῆ σχιζόμενον, ἐκπίπτοντα δὲ τοῖς μὲν ἄλλοις στόμασιν εἰς τὴν ἄλλην τὴν πρὸς ἄρκτοις θάλασσαν, ἑνὶ δὲ μόνῳ πρὸς τὸν κόλπον τὸν Ὑρκάνιον. θεὸν δὲ ἥλιον μόνον ἡγοῦνται· τούτῳ δὲ ἱπποθυτοῦσι. γαμεῖ δ' ἕκαστος μίαν. χρῶνται καὶ ταῖς ἀλλήλων οὐκ ἀφανῶς. ὁ δὲ μιγνύμενος τῇ ἀλλοτρίᾳ, τὴν φαρέτραν ἐξαρτήσας ἐκ τῆς ἁμάξης φανερῶς μίγνυται. θάνατος δὲ νομίζεται παρ' αὐτοῖς ἄριστος, ὅταν γηράσαντας αὐτοὺς κατακόψωσι μετὰ προβατείων κρεῶν, καὶ ἀναμὶξ βρωθῶσι. τοὺς δὲ νόσῳ θανόντας ῥίπτουσιν ὡς ἀσεβεῖς, καὶ ἀξίους ὑπὸ θηρίων βεβρῶσθαι. ἀγαθοὶ δ' ἱππόται, καὶ πεζοί. τόξοις δὲ χρῶνται, καὶ μαχαίραις, καὶ θώραξι, καὶ σαγάρεσι χαλκαῖς. ζῶναι δὲ αὐτοῖς εἰσὶ χρυσαῖ, καὶ διαδήματα ἐν ταῖς μάχαις. οἵ τε ἵπποι χρυσοχάλινοι, μασχαλιστῆρες δὲ χρυσοῖ. ἄργυρος δ' οὐ γίνεται παρ' αὐτοῖς, σίδηρος δ' ὀλίγος. χαλκὸς δέ, καὶ χρυσὸς ἄφθονος. οἱ μὲν οὖν ἐν ταῖς νήσοις οὐκ ἔχοντες σπόριμα, ῥιζοφαγοῦσι, καὶ ἀγρίοις χρῶνται καρποῖς. ἀμπέχονται δὲ τοὺς τῶν δένδρων φλοιούς. οὐδὲ γὰρ βοσκήματα ἔχουσι. πίνουσι δὲ τὸν ἐκ τῶν δένδρων καρπὸν ἐκθλίβοντες. οἱ δ' ἐν τοῖς ἕλεσιν ἰχθυοφαγοῦσιν. ἀμπέχονται δέ, τὰ τῶν φωκῶν δέρματα τῶν ἐκ θαλάσσης ἀνατρεχουσῶν. οἱ δ' ὄρειοι τοῖς ἀγρίοις τρέφονται καὶ αὐτοὶ καρποῖς. ἔχουσι δὲ καὶ πρόβατα ὀλίγα· ὥστ' οὐδὲ κατακόπτουσι φειδόμενοι, τῶν ἐρίων χάριν καὶ τοῦ γάλακτος. τὴν δ' ἐσθῆτα ποικίλλουσιν ἐπιχρίστοις φαρμάκοις, δυσεξίτηλον ἔχουσι τὸ ἄνθος. οἱ δὲ πεδινοὶ καίπερ ἔχοντες χώραν, οὐ γεωργοῦσιν· ἀλλὰ ἀπὸ προβάτων, καὶ ἰχθύων ζῶσι νομαδικῶς, καὶ Σκυθικῶς. ἔστι γάρ τις καὶ κοινὴ ἡ δίαιτα πάντων

nitus oblatam sibi hanc uictoriam arbitratus, diem istam deæ, quam patrio more colebat, consecrauit, & Sacæa appellauit. ubicunque autem fanum eius deæ est, ibidem statutum est celebrari Sacæa festum bacchicum, per diem & noctem, Scythico habitu, potantibus uiris ac mulieribus, atque in uino inuicem per ioca & lasciuiam concertantibus. Massagetæ suam fortitudinem demonstrauerunt in bello aduersus Cyrum. de quo multi narrationes inuulgauerunt, quos audire licet. Hæc quoque de ijs dicuntur. alios habitare in montibus, alios in campis, quosdam paludes quas fluuij faciunt, nonnullos insulas in paludibus sitas. Maximè inundari regionem eorum ab Araxo flumine perhibent, undiquaque diuiso, & reliquis ostijs in mare septentrionale, unico in sinum Hyrcanium effluēte. Solem unicum deum agnoscunt, eique equum sacrificant. Vnam quisque uxorem ducit. interim etiam alienis utuntur: neque id occultè. qui cum aliena coit, pharetra de curru suspensa id apertè facit. Mortis genus optimum censent, si senio confecti cum carnibus ouillis in frusta concidantur, unaque deuorentur. Qui è morbo decedunt, eos abijciunt tanquam impios, & dignos qui à feris uorentur. Equites boni sunt, & pedites. Arcubus utuntur, & gladijs, & thoracibus, æreisque sagaridibus. siue bipennes hæ sunt. Cingula ijs aurea, & diatemata in pugnis. aurata etiam equorum fræna & lora humeralia. Argentum apud eos non nascitur, neque ferri multum: æris & auri abunde. Qui in insulis degunt, quia sementem non faciunt, radicibus uescuntur, & fructibus utūtur syluestribus. amiciunt se arborum corticibus, quia pecore etiam carent. succum bibunt ex arboreis fructibus elisum. Qui paludes incolunt, ij piscium esu uiuunt. uestiuntur uitulorum marinorum pellibus qui è mari ad eos sursum accurrunt. Montani syluestribus ipsi quoque fructibus aluntur. habent etiam paucas aliquas oues: sed non cædunt eas, lanæ causa & lactis parcentes. uestem pigmentis illitis uariant, quorum uigor non facilè euanescat. Campestres agrum quidem habent, sed non colunt: sed uictum ex ouibus & piscibus petunt, Nomadum ac Scythico more. Est enim quædam communis uiuendi ratio omnium isto-

Massagetæ.

istorum populorum, quam sæpe dixi. Sepultura quoque eadem est, ijdem mores. Tota uitæ ratio libera quidem, sed praua, fera, & bellicosa, ad contractus simplex & fraudis pura. De Massagetarum & Sacarum gente sunt etiam Attasij, & Chorasmusini: ad quos è Bactrianis & Sogdianis fugit Spitamenes Persarum unus qui ab Alexandro profugerunt, ut & Bessus. Sed & Arsaces postmodò Callinicum fugiens ad Aspasiatres se contulit. Eratosthenes tradit Arachotos & Massagetas sitos iuxta Bactrios ad Oxum. & Sacas quidem ac Sogdianas toto solo Indiæ oppositos: Bactrios aliquantulum, quorum maior pars secundum Paropanisum sit posita. Sacas & Sogdianos Iaxarte dirimi: hos & Bactrianos Oxo. inter Hyrcanos & Arios habitare Tapyros. In orbem circum mare post Hyrcanos esse Amardos, Anariacas, Cadusios, Albanos, Caspios, Vitios, ac fortasse etiam alios quosdam, usque ad Scythas. ab altera Hyrcanorum parte Derbicas. à Cadusijs Medos attingi & Matianos sub Parachoatram. Interualla sic tradit. A' mari Caspio usque ad Cyrum, stadia circiter CIƆ IƆCCC. inde ad Caspias portas IƆƆ IƆC. hinc ad Alexãdriam in Arijs IƆƆ CIƆ CCCC. porrò ad Bactra, quæ urbs etiam Zariaspa dicitur CIƆ CIƆ CIƆ IƆCCC LXX. Sic quoque distantias refert. A' Caspijs portis ad Indos Hecatompylum quidem CIƆ IƆCCCC LX. Ad Alexandriam autem Arianam quatuor millia, IƆ XXX. hinc ad Prophthasiam in dranga, CIƆ & IƆC, aut ut alij IƆ. inde ad Arachotos IIII millia, CXX. Inde ad Ortosphana ad triuium è Bactris, CIƆ CIƆ. porrò ad fines Indiæ CIƆ. Summa CCIƆƆ IƆƆ IƆ. Ad rectam uerò lineam huic interuallo respondere intelligendum est longitudinem Indiæ continuam ab Indo usq; ad orientale mare. Atq; hæc de Sacis.

Parthia. uide quintã Ptolem. Asiæ tabulam.

Parthia ampla non est, ut quæ à Persis, atque etiam Macedonibus rerum potitis cum Hyrcania fuerit censa. Præterquam quod parua, densa syluis est, montosa, & inops. itaque reges suam cateruam cursu eam prætervehi iubebant, quod ne ad paruum quidem tempus alendo sufficeret. Nunc tamen aucta est. Partes eius sunt Camisena & Chorena.

τῶν τοιούτων, ἣν πολλάκις λέγω. καὶ ταφαὶ δ' εἰσὶ παραπλήσιαι, καὶ ἤθη. καὶ ὁ σύμπας βίος αὐθέκαστος μὲν, σκαιὸς δὲ, καὶ ἄγριος καὶ πολεμικός, πρὸς δὲ τὰ συμβόλαια ἁπλοῦς, καὶ ἀκάπηλος. τοῦ δὲ τῶν Μασσαγετῶν, καὶ τῶν Σακῶν ἔθνους, καὶ οἱ Ἀττάσιοι, καὶ οἱ Χωρασμουσινοί· εἰς οὓς ἀπὸ τῶν Βακτριανῶν, καὶ τῶν Σογδιανῶν ἔφυγε Σπιταμένης εἷς ἐκ τῶν ἀποδράντων Περσῶν, τὸν Ἀλέξανδρον. καθάπερ καὶ Βῆσσος. καὶ ὕστερον δὲ Ἀρσάκης τὸν Καλλίνικον φεύγων εἰς τοὺς Ἀσπασιάτρας ἐχώρησε. Φησὶ δ' Ἐρατοσθένης τοὺς Ἀραχωτοὺς, καὶ Μασσαγέτας τοῖς Βακτρίοις παρακεῖσθαι πρὸς Ὦξον. καὶ Σάκας μὲν, καὶ Σογδιανοὺς τοῖς ὅλοις ἐδάφεσιν ἀντικεῖσθαι τῇ Ἰνδικῇ. Βακτρίους δ' ἐπ' ὀλίγον. τὸ γὰρ πλέον παρὰ τὸν Παροπανισὸν παρακεῖσθαι. διείργειν δὲ Σάκας μὲν, καὶ Σογδιανοὺς τὸν Ἰαξάρτην. Σογδιανοὺς δὲ καὶ Βακτριανοὺς τὸν Ὦξον. μεταξὺ δὲ Ὑρκανῶν, καὶ Ἀρείων, Ταπύρους οἰκεῖν. Κύκλῳ δὲ περὶ τὴν θάλατταν μετὰ τοὺς Ὑρκανοὺς, Ἀμάρδους τε, καὶ Ἀναριάκας, καὶ Καδουσίους καὶ Ἀλβανοὺς, καὶ Κασπίους, καὶ Οὐιτίους, τάχα δὲ, καὶ ἑτέρους μέχρι Σκυθῶν. ἐπὶ θάτερα δὲ μέρη τῶν Ὑρκανῶν Δέρβικας. τοὺς δὲ Καδουσίους συμψαύειν Μήδων καὶ Ματιανῶν ὑπὸ τὸν Παραχοάθραν. τὰ δὲ διαστήματα οὕτω λέγει. Ἀπὸ μὲν τοῦ Κασπίου ἐπὶ τὸν Κῦρον, ὡς χιλίους ὀκτακοσίους σταδίους. ἐνθένδ' ἐπὶ Κασπίας πύλας πεντακισχιλίους ἑξακοσίους. εἶτα εἰς Ἀλεξάνδρειαν τὴν ἐν Ἀρείοις ἑξακισχιλίους τετρακοσίους. εἶτ' εἰς Βάκτραν τὴν πόλιν ἣ καὶ Ζαριάσπα καλεῖται, τρισχιλίους ὀκτακοσίους ἑβδομήκοντα. λέγει δὲ καὶ οὕτω τὰ διαστήματα. Ἀπὸ Κασπίων πυλῶν εἰς Ἰνδοὺς, εἰς μὲν Ἑκατόμπυλον, χιλίους ἐννακοσίους ἑξήκοντα φασὶν, εἰς δ' Ἀλεξάνδρειαν τὴν ἐν Ἀρείοις, τετρακισχιλίους πεντακοσίους τριάκοντα. εἶτ' εἰς Προφθασίαν τὴν ἐν Δράγγῃ, χιλίους χ'. οἱ δὲ φ'. εἶτ' εἰς Ἀραχωτοὺς τὴν πόλιν τετρακισχιλίους ἑκατὸν εἴκοσιν. εἶτ' εἰς Ὀρτόσπανα, ἐπὶ τὴν ἐκ Βάκτρων τρίοδον, δισχιλίους. εἶτ' εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἰνδικῆς χιλίους. ὁμοῦ μύριοι πεντακισχίλιοι φ'. ἐπ' εὐθείας δὲ τῷ διαστήματι τούτῳ τὸ συνεχὲς δεῖ νοεῖν τὸ ἀπὸ τοῦ Ἰνδοῦ μέχρι τῆς ἑώας θαλάττης μῆκος, τῆς Ἰνδικῆς. ταῦτα μὲν τὰ περὶ τοὺς Σάκας. Ἡ δὲ Παρθυαία, πολλὴ μὲν οὐκ ἔστι. συνετέλει γοῦν μετὰ τῶν Ὑρκανῶν τὰ Περσικά, καὶ μετὰ ταῦτα τῶν Μακεδόνων κρατούντων ἐπὶ χρόνον πολύν. πρὸς δὲ τῇ σμικρότητι δασεῖα καὶ ὀρεινή ἐστι, καὶ ἄπορος. ὥσπερ διὰ τοῦτο δρόμῳ διεξιᾶσι τὸν ἑαυτῶν οἱ βασιλεῖς ὄχλον, οὐ δυναμένης τρέφειν τῆς χώρας οὐδ' ἐπὶ μικρόν. Ἀλλὰ νῦν ηὔξηται. Μέρη δ' ἐστὶ τῆς Παρθυηνῆς, ἥ τε Καμισηνὴ, καὶ ἡ Χωρηνή.

ρίων. σχεδὸν δ' ἔτι, καὶ τὰ μέχρι Πυλῶν Κασπίων, καὶ Ἀραγῶν καὶ Ταπύρων, ὄντα τῆς Μηδίας πρότερον. Ἔστι δ' Ἀπάμεια, καὶ Ἡράκλεια πόλεις περὶ τὰς Ῥαγάς. εἰσὶ δ' ἀπὸ Κασπίων πυλῶν εἰς μὲν Ῥαγὰς στάδιοι πεντακόσιοι ὥς φησιν Ἀπολλόδωρος. εἰς δ' Ἑκατόμπυλον τὸ τῶν Παρθυαίων βασίλειον χίλιοι διακόσιοι ἑξήκοντα, τοὔνομα δὲ ταῖς Ῥαγαῖς ἀπὸ τῶν γινομένων σεισμῶν γεγονέναι φασίν, ὑφ' ὧν πόλεις τε συχναὶ καὶ κῶμαι δισχίλιαι ὥς φησι Ποσειδώνιος ἐτράπησαν. τοὺς δὲ Ταπύρους οἰκεῖν φασι μεταξὺ Δερβίκων τε, καὶ Ὑρκανῶν. Ἱστοροῦσι δὲ περὶ τῶν Ταπύρων ὅτι αὐτοῖς εἴη νόμιμον, τὰς γυναῖκας τὰς γαμετὰς ἐκδιδόναι ἑτέροις ἀνδράσιν, ἐπειδὰν ἐξ αὐτῶν ἀνέλωνται δύο ἢ τρία τέκνα. καθάπερ καὶ Κάτων Ὁρτησίῳ δεηθέντι ἐξέδωκε τὴν Μαρκίαν ἐφ' ἡμῶν κατὰ παλαιὸν Ῥωμαίων ἔθος. Νεωτερισθέντων δὲ τῶν ἔξω τοῦ Ταύρου διὰ τὸ πρὸς ἀλλήλους εἶναι τοὺς τῆς Συρίας, καὶ τῆς Μηδίας βασιλέας τοὺς ἔχοντας ταῦτα, πρῶτον μὲν τὴν Βακτριανὴν ἀπέστησαν οἱ πεπιστευμένοι, καὶ τὴν ἐγγὺς αὐτῆς πᾶσαν, οἱ περὶ Εὐθύδημον. Ἔπειτ' Ἀρσάκης ἀνὴρ Σκύθης τῶν Δάων τινὰς ἔχων τοὺς Πάρνους καλουμένους Νομάδας, παροικοῦντας τὸν Ὦχον, ἐπῆλθεν ἐπὶ τὴν Παρθυαίαν, καὶ ἐκράτησεν αὐτῆς. Κατ' ἀρχὰς μὲν οὖν ἀσθενὴς ἦν διαπολεμῶν πρὸς τοὺς ἀφαιρεθέντας τὴν χώραν, καὶ αὐτὸς, καὶ οἱ διαδεξάμενοι ἐκεῖνον. ἔπειθ' οὕτως ἴσχυσαν ἀφαιρούμενοι τὴν πλησίον ἀεὶ διὰ τὰς ἐν τοῖς πολέμοις κατορθώσεις, ὥστε τελευτῶντες ἁπάσης τῆς ἐντὸς Εὐφράτου κύριοι κατέστησαν. Ἀφείλοντο δὲ καὶ τῆς Βακτριανῆς μέρος βιασάμενοι τοὺς Σκύθας. καὶ ἔτι πρότερον τοὺς περὶ Εὐκρατίδαν. καὶ νῦν ἐπάρχουσι τοσαύτης γῆς, καὶ τοσούτων ἐθνῶν ὥστε ἀντίπαλοι τῶν Ῥωμαίων τρόπον τινὰ γεγόνασι, κατὰ μέγεθος τῆς ἀρχῆς. Αἴτιος δ' ὁ βίος αὐτῶν, καὶ τὰ ἔθη, τὰ ἔχοντα πολὺ μὲν τὸ βάρβαρον, καὶ τὸ Σκυθικόν· πλέον μέντοι τὸ χρήσιμον πρὸς τὴν ἡγεμονίαν, καὶ τὴν ἐν τοῖς πολέμοις κατόρθωσιν. Φασὶ δὲ τοὺς Πάρνους Δάας μετανάστας εἶναι ἐκ τῶν ὑπὲρ τῆς Μαιώτιδος Δάων, οὓς Ξανθίους ἢ Παρίους καλοῦσιν. οὐ πάνυ δ' ὡμολόγηται Δάας εἶναί τινας τῶν ὑπὲρ τῆς Μαιώτιδος Σκυθῶν, ἀπὸ τούτων δ' οὖν ἕλκειν φασὶ τὸ γένος τὸν Ἀρσάκην. οἱ δὲ, Βακτριανὸν λέγουσιν αὐτόν· φεύγοντα δὲ τὴν αὔξησιν τῶν περὶ Διόδοτον, ἀποστῆσαι τὴν Παρθυαίαν. Εἰρηκότων δὲ πολλὰ περὶ τῶν Παρθικῶν νομίμων ἐν τῇ ἕκτῃ τῶν ἱστορικῶν ὑπομνημάτων βίβλῳ,

na. fere etiam quicquid est usque ad portas Caspias, & Aragos ac Tapyros, quæ olim Mediæ fuerunt. Est & Apamea & Heraclea urbes apud Ragas. A Caspijs portis ad Ragas stadia sunt IↃ, autore Apollodoro. ad Hecatompylon Parthorum regiam CIↃ CCLX. Nomen Ragis (rupturas diceres.) à terræ motibus factum aiunt, quibus urbes complures, & pagos bis mille subuersos Posidonius scribit. Tapyros habitare ferunt 11 post 11
Hyrcanos & Derbicas. De Tapyris narratur, lege apud eos receptum esse ut uxores suas alijs uiris elocent, postquam ipsi ex ijs duos aut tres sustulerunt liberos. Sicut etiam Cato Hortensio roganti Marciam suam nostra ætate tradidit, secutus ueterẽ Romanorum consuetudinem. Cæterùm rebus extra Taurum nouatis, quod Syriæ & Mediæ reges dissiderent, quibus istæ regiones parebant: primùm Euthydemus & omnem uiciniam ad defectionem pertraxit. Deinde Arsaces Scytha, Dais quibusdam imperans cognomento Parnis, nomadibus, qui ad Ochum accolebant, Parthiam inuasit & occupauit. Atque ab initio quidem infirmus fuit bellum continenter sustinens aduersus eos quibus Parthiam ademerat: cùm ipse, tum successores eius. postea ita uirib. aucti sunt, rem bello præclarè gerentes, & subinde uicina sibi adijciẽtes, ut ad extremum quidquid est intra Euphratem ditionis in suam potestatem redegerint. Scythis quoque, & antè Eurycrati, uim fecerunt, ac partem Bactrianæ ademerunt. Et hodie tantum possident terræ, totq; gentium dominantur, ut ob imperij magnitudinem Romanorum potentiæ quodammodo sint pares. In causa est uitæ ratio & mores, in quibus multum est barbaricum & Scythicum, plus tamen ad imperium conducens, & rem bello rectè gerendam. Aiunt Daas Parnos demigrasse à Dais qui supra Mæotidem habitant, Xanthij dicti & Parij. non est autem prorsus in confesso esse quosdam Daas Scythas supra Mæotidem. itaque ab his Arsacen genus traxisse ferunt. Alij Bactrianum fuisse tradunt, cumque incrementa Diodoti fugeret, Parthiam ad defectionem pertraxisse. Sed cùm multa de legibus & institutis Parthorum dixerimus in sexto historicorum commentariorum libro,

itemq;

itemque in secũdo eorum quæ Polybio subiunximus: nunc ea prætermittemus, ne uideamur eadem inculcare. Id unum dicamus, Posidonio teste duplex esse concilium Par-
12 thorum: unum cognatorum, 12 alterum sapientum & magorum: reges ex utroque deli-
* gi. Arla & Martyana, ualidissima istius sunt regionis castella, partim montibus inclusa, partim domicilia locis planis habens. * * Montes ergo inhabitant Scenitæ quidam in tabernaculis degentes: campestria amnibus
Aria. perfluuntur. Rigant ea partim Ario, partim Margo.

Contermina est Aria Bactrianæ & monti eam succingenti. distat ab Hyrcania stadijs circiter 100 CIƆ. Cum ea censebatur etiam
Drangiana. Drangiana usq; ad Carmaniam, maiori parte austrinis partibus sub montes decumbẽs, habens tamen etiam boreales quasdam par-
Arachosia. tes Ariæ propinquas. Arachosia etiam non procul abest, ipsa quoque meridionalibus montium partibus subiacens, & usque ad Indum amneum porrecta, pars Ariæ. Longitudo Ariæ stadia CIƆ CIƆ fere: latitudo campestrium CCC. Vrbes Arctacana, Alexandria, Achaia, nomina à conditoribus habẽtes. Terra est uini boni ferax, quòd in tertiam usque ætatem durat in uasis non picatis.
Margiana. Vicina est etiam Margiana. sed solitudine campi cinguntur. Miratus autem regionis fertilitatem Antiochus Soter, muro eam circumdedit, cuius circulus continet stadia CIƆ IƆ. urbemque in ea condidit Antiocheam. Hæc quoque terra uitibus pollet. Ferũt inueniri uites ibi frequenter, quarum caudex tantus sit, quantum duo uiri queant am-
Bactriana in VII. tabula. plecti, uuam bicupitalem. Bactriæ partes quædam Ariæ uersus septentrionẽ circumdantur: pleræque uersus ortum porriguntur. Ampla est regio, & omnium rerum ferax, excepto oleo. Tanta autem fuit Græcorum qui eam abalienauerunt potentia ob soli præstantiam, ut & Arianam obtinuerunt, & Indiam, ut ait Apollonius Adramyttenus: ac plures quam Alexander gentes subegerint, maximè Menander. siquidẽ is & Hypanim transiuit uersus ortum, & ad Isamum usque peruenit. hæc enim partim ipse egit, partim Demetrius Euthydemi F. Bactriorum regis. Non modò autem Pattalenam occupauerũt, sed & reliquã orã maritimã, & q̃d Tesariosti dicit̃, ac q̃d Sigertidis regnum. Om-

διὰ τὸ ῥᾷον δὲ τῶν μετὰ Πολύβιον, παραλείψομεν ἐνταῦθα, μὴ ταυτολογεῖν δόξωμεν. τοσοῦτον εἰπόντες μόνον, ὅτι τῶν Παρθυαίων συνέδριόν φησι Ποσειδώνιος εἶναι διττὸν, τὸ μὲν, συγγενῶν, τὸ δὲ, σοφῶν καὶ μάγων, ἐξ ὧν ἀμφοῖν τοὺς βασιλεῖς καθίστασιν. ἡ δ᾽ Ἄρλα, καὶ ἡ Μαρτυανὴ, ἀκρατιστα χωρία ἐστὶ ταύτης, τὰ μὲν, ὑπὸ τῶν ὀρῶν ἐγκλειόμενα, τὰ δ᾽ ἐν πεδίοις τὰς οἰκήσεις ἔχοντα. τὰ μὲν οὖν ὄρη νέμονται σκηνῖταί τινες, τὰ δὲ πεδία ποταμοῖς διαρρεῖται. ποτίζουσι δ᾽ αὐτὰ τὰ μὲν, τῷ Ἀρίῳ, τὰ δὲ Μάργῳ.

Ὁμορεῖ δὲ ἡ Ἀρία τῇ Βακτριανῇ, καὶ τῇ ὑποστάσῃ ὄρει τῷ ἔχοντι τὴν Βακτριανὴν, διέχει δὲ τὴν Ὑρκανίαν περὶ ἑξακισχιλίους σταδίους. συντελὴς δ᾽ ἦν αὐτῇ καὶ ἡ Δραγγιανὴ μέχρι Καρμανίας, τὸ μὲν πλέον τοῖς νοτίοις μέρεσι τῶν ὀρῶν περιπεπτωκυῖα, ἔχουσα μέντοι τινὰ τῶν μερῶν, καὶ τοῖς ἀρκτικοῖς πλησιάζοντα τοῖς κατὰ τὴν Ἀρίαν. καὶ ἡ Ἀραχωσία δὲ οὐ πολὺ ἀποθεν ἐστὶ, καὶ αὐτὴ τοῖς νοτίοις μέρεσι τῶν ὀρῶν ὑποπεπτωκυῖα, καὶ μέχρι τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ τεταμένη μέρος οὖσα τῆς Ἀριανῆς. Μῆκος δὲ τῆς Ἀρίας ὅσον δισχίλιοι στάδιοι, πλάτος δὲ τριακόσιοι τοῦ πεδίου. πόλεις δὲ Ἀρτακάνα, καὶ Ἀλεξάνδρεια, καὶ Ἀχαΐα, ἐπώνυμοι τῶν κτισάντων. εὐοινεῖ δὲ σφόδρα ἡ γῆ. καὶ γὰρ εἰς τριγονίαν παραμένει ἐν ἀπιττώτοις ἀγγεσι. Παραπλησία δ᾽ ἐστὶ καὶ ἡ Μαργιανή. ἐρημίαις δὲ περιέχεται τὸ πεδίον. Θαυμάσας δὲ τὴν εὐφυΐαν ὁ Σωτὴρ Ἀντίοχος, τείχει περιέβαλε κύκλον ἔχοντι χιλίων καὶ πεντακοσίων σταδίων. πόλιν δὲ ἔκτισεν, Ἀντιόχειαν. εὐάμπελος δὲ καὶ αὕτη ἡ γῆ. φασὶ δὲ τὸν πυθμένα εὑρίσκεσθαι πολλάκις δυσὶν ἀνδράσι περιληπτὸν, τὸν δὲ βότρυν δίπηχυν. Τῆς δὲ Βακτρίας μέρη μέν τινα τῇ Ἀρίᾳ παραβέβληται πρὸς ἄρκτον, τὰ πολλὰ δ᾽ ὑπέρκειται πρὸς ἕω. πολλὴ δ᾽ ἐστὶ, καὶ πάμφορος, πλὴν ἐλαίου. Τοσοῦτον δὲ ἴσχυσαν οἱ ἀποστήσαντες Ἕλληνες αὐτὴν διὰ τὴν ἀρετὴν τῆς χώρας, ὥστε τῆς τε Ἀριανῆς ἐπεκράτουν, καὶ τῶν Ἰνδῶν, ὥς φησιν Ἀπολλώνιος ὁ Ἀδραμυττηνὸς, καὶ πλείω ἔθνη κατεστρέψαντο, ἢ Ἀλέξανδρος. καὶ μάλιστα Μένανδρος. εἴγε καὶ τὸν Ὕπανιν διέβη πρὸς ἕω, καὶ μέχρι τοῦ Ἰσάμου προῆλθε. τὰ μὲν γὰρ αὐτὸς, τὰ δὲ Δημήτριος ὁ Εὐθυδήμου υἱὸς τοῦ Βακτρίων βασιλέως, οὐ μόνον δὲ τὴν Παταληνὴν κατέσχον, ἀλλὰ καὶ τῆς ἄλλης παραλίας τήν τε Τεσσαριόστου καλουμένην, καὶ τὴν Σιγέρτιδος βασιλείαν.

Καθόλου δὲ

ASIAE

ASIAE IX. TABVLA, CONTINET ARIAM, PAROPANISADAS, DRANGIANAM, ARACHOSIAM ET GEDROSIAM.

Parallelus eius medius rationem habet ad meridianum, quam tredecim ad quindecim. Circumscribitur autem tabula ab ortu India, à meridie Indico pelago, & ab occasu utraque Carmania & Parthia. Ab arctis, Margiana & Bactriana.

			Habet diem maximum. H.	m.	Distans ab Alexandria uersus ortum H.	m.
Ciuitates insignes.	Ariæ	*Aria*	14	26	3	0
		Bitaxa	14	45	2	55
		Alexandria	14	30	3	20
	Paropanisadum	*Naulibis*	14	27	3	40
		Carura	14	26	3	50
	Drangianæ	*Prophthasia*	14	20	3	20
		Ariaspa	13	50	3	14
	Arachosiæ	*Alexandria*	14	6	3	36
		Arachotos	14	0	3	51
	Gedrosiæ	*Cuni*	13	45	3	20
		Musarna	13	45	3	40
		Arbis	13	30	3	0

P T O L E M AE V S.

In Arbi ciuitate sol semel in anno fit supra uerticem in ipso æstiuo tropico. Et hoc dicimus, quia sol prope ipsum est tropicum. Sciendum autem, quod cum distat tertia parte unius magni gradus qui in zodiaco tres efficit, tũ non semel in anno, sed bis necesse est solum fieri supra uerticem, quando scilicet distat à tropico ab utraq; parte gradibus tribus, sicut in alijs ciuitatibus præscriptum est, quæ in eadem parte latitudinis sitæ sunt.

TABVLA ASIAE IX.

PARS Parthiæ
Masdorani
Nitæi
Drachamæ
ARIA
Astaueni
Etymandri
Alexādria
Aria fl.
Aria lacus
Aria
Castrotæ
Scorpiofera regio
Parauti
Obares
Aristophyli
Parsti
Paropanisus mons
Dargamanis
Bolitæ
PAROPANISADAE
Ambantæ
Caucasij mōtes
Coas fl.
Coæ fl.
PARS Carmanię desertæ
Bagous mons
Darandæ
DRANGIANA
Prophthasia
Totacene
Arbius fl.
Batrij
Paureti mōtes
Pargietæ
ARACHOSIA
Alexādria
Sydri
Arachotus
Arachotus
Eoritæ
Roplutæ
Bętij mōtes
Aria spe
INDIAE PARS
Persici mōtes
Musania
Cumi
Musarnęi
GEDROSIA
Indus fl.
Arbiti mōtes
PARS Carmaniæ
Parsiræ
Paradene
Arbis
Parsis
INDIAE INTRA Gangem pars
Tropicus Cancri
Parisene
Indus fl.
Arabius fl.
Arbitori
Rhamnæ
Rhagiana
Coiamba
Mare Indicum
Liba
Mare Indicum
Carmina
Asthæa
Codane

Parall. decimus
Diarhodos
Parall. nonus
Parall. Octauus
Diaalexandros
Parall. 7
Parall. 6
Diasyene
Parall. quintus
Clima

Ciuitates.

ARIAE. Bitaxa, Dista, Taua, Siphare, Ambrodax, Phorarans, Chaurina, Karbasana.

PAROPANISADVM. Naulibis, Carura quæ & Ortospana, Locharna, Bogarda, Catisa.

DRANGIANAE. Rhuda, Asta, Arana, Bigis.

ARACHOSIAE. Axola, Phoclis, Rhizana, Choaspa, Sigara, Grammace, Maliana.

GEDROSIAE. Badara, Cottobara, Parsis, Arbis, Omiza, Soxtra, Oscana.

λέγει δέ φησιν ἐκεῖνος τῆς συμπάσης ἀριανῆς πρόσχημα εἶναι τὴν Βακτριανήν. καὶ δὴ καὶ μέχρι Συρῶν, καὶ Φαύνων ἐξέτειναν τὴν ἀρχήν. πόλεις δ' εἶχον τά τε Βάκτρα, ἥνπερ καὶ Ζαριάσπαν καλοῦσιν. ἣν διαρρεῖ ὁμώνυμος ποταμὸς ἐμβάλλων εἰς τὸν Ὦξον, καὶ Δάραψαν, καὶ ἄλλας πλείους. τούτων δ' ἦν καὶ ἡ Εὐκρατιδία τοῦ ἄρξαντος ἐπώνυμος. οἱ δὲ κατασχόντες αὐτὴν Ἕλληνες, καὶ εἰς σατραπείας διῃρήκασιν, ὧν τήν τε Ἀσπιώνου, καὶ τὴν Τουριούαν ἀφῄρηντο Εὐκρατίδην οἱ Παρθυαῖοι. ἔσχον δὲ καὶ τὴν Σογδιανὴν ὑπερκειμένην πρὸς ἕω τῆς Βακτριανῆς, μεταξὺ τοῦ τε Ὤξου ποταμοῦ, ὃς ὁρίζει τήν τε τῶν Βακτρίων, καὶ τὴν τῶν Σογδίων, καὶ τοῦ Ἰαξάρτου. οὗτος δὲ καὶ τοὺς Σογδίους ὁρίζει, καὶ τοὺς Νομάδας. τὸ μὲν οὖν παλαιὸν οὐ πολὺ διέφερον τοῖς βίοις καὶ τοῖς ἤθεσι τῶν Νομάδων οἵ τε Σογδιανοὶ, καὶ οἱ Βακτριανοί· μικρὸν δ' ὅμως ἡμερώτερα ἦν τὰ τῶν Βακτριανῶν. ἀλλὰ καὶ περὶ τούτων οὐ τὰ βέλτιστα λέγουσιν οἱ περὶ Ὀνησίκριτον. τοὺς γὰρ ἀπειρηκότας διὰ νόσον, ἢ γῆρας ζῶντας παραβάλλεσθαι τρεφομένοις κυσὶν, ἐπίτηδες πρὸς τοῦτο, οὓς ἐνταφιαστὰς καλοῦσι τῇ πατρῴᾳ γλώττῃ. καὶ ὁρᾶσθαι τὰ μὲν ἔξω τείχους τῆς μητροπόλεως τῶν Βάκτρων καθαρά. τῶν δ' ἐντὸς τὸ πλέον ὀστέων πλῆρες ἀνθρωπίνων. καταλῦσαι δὲ τὸν νόμον Ἀλέξανδρον. τοιαῦτα δέ πως καὶ τὰ περὶ τοὺς Κασπίους ἱστοροῦσι. τοὺς γὰρ γονέας ἐπειδὰν ἑβδομήκοντα ἔτη γεγονότες τυγχάνωσιν, ἐγκλεισθέντας λιμοκτονεῖν. τοῦτο μὲν οὖν ἀνεκτότερον, καὶ τῷ οἰκείῳ νόμῳ παραπλήσιον, καίπερ ὂν Σκυθικόν. πολὺ μέντοι Σκυθικώτερον τὸ τῶν Βακτριανῶν. καὶ δὴ διαπορεῖν ἡνίκα Ἀλέξανδρος τοιαῦτα κατελάμβανε ταυτὶ, τί χρὴ ποιεῖν τὰ ἐπὶ τῶν πρώτων Περσῶν, καὶ τῶν ἔτι πρότερον ἡγεμόνων, ὁποῖα εἰκὸς ἦν παρ' αὐτοῖς νενομίσθαι. φασὶ δ' οὖν ὀκτὼ πόλεις τὸν Ἀλέξανδρον ἔν τε τῇ Βακτριανῇ καὶ τῇ Σογδιανῇ κτίσαι, τινὰς δὲ κατασκάψαι, ὧν Καριάτας μὲν τῆς Βακτριανῆς, ἐν ᾗ Καλλισθένης συνελήφθη, καὶ παρεδόθη φυλακῇ. Παρακάνδα δὲ τῆς Σογδιανῆς, καὶ τὰ Κῦρα, ἔσχατον ὂν Κύρου κτίσμα ἐπὶ τῷ Ἰαξάρτῃ ποταμῷ κείμενον, ὅπερ ἦν ὅριον τῆς Περσῶν ἀρχῆς. κατασκάψαι δὲ τὸ κτίσμα τοῦτο καίπερ ὄντα φιλόκυρον, διὰ τὰς πυκνὰς ἀποστάσεις. ἑλεῖν δὲ καὶ πέτρας ἐρυμνὰς σφόδρα ἐκ προδοσίας, τήν τε ἐν τῇ Βακτριανῇ τὴν Σισιμίθρου, ἐν ᾗ εἶχεν Ὀξυάρτης τὴν θυγατέρα Ῥωξάνην, καὶ τὴν ἐν τῇ Σογδιανῇ καὶ τὴν τοῦ Ὤξου.

nino autem ille inquit totius Arianæ præcipuam partem esse Bactrianam. Quin & usque ad Syros & Phaunos dominium suum protulerunt. Vrbes habuerunt Bactra, (quę & Zariaspa dicitur, eamq; fluuius eiusdem nominis perfluit, in Oxum se euoluens.) Darapsam, & alias plures. inter quas & Eucratidia fuit, à principe nomen habens. Græci Bactriana potiti, in satrapias eam diuiserunt: de quibus Aspioniam & Turiuam Parthi Eucratidæ eripuerunt. Possederunt & Sogdianam Bactrij, supra Bactriã uersus ortum sitam, inter Oxum fluuium, qui Bactrios à Sogdijs diuidit, & Iaxartem amnem Sogdios à Nomadibus distinguentem. Antiquitus Sogdij & Bactrij moribus non multum fuerunt absimiles Nomadum: paulò tamen mansuetiores fuerunt Bactriani. Onesicritus uerò de his quoque narrat minimè laudanda. Eos enim qui senio confecti sint aut morbo, uiuos ait proijci canibus dedita opera ad hoc nutritis, quos sua lingua eutaphistas, quasi uespillones, uocant. ac uideri quidem quæ extra murũ primariæ Bactriorum urbis sunt, pura: intus autem pleraque humanis plena ossibus. morem eum ab Alexandro fuisse sublatum. similia horum etiam de Caspijs tradunt. ab ijs parentes, ubi septuagesimum ætatis annum implerunt, inclusos fame necari. Id sanè tolerabilius, & propriæ legi simile, quanquam Scythicum. multò quidem magis Scythicus Bactrianorum mos. Ac dubitari potest, siquidem Alexander in istis partibus ista inuenit, quid faciundum fuerit primis Persis, atque etiam illos antecedentibus principibus: cùm coniectura possit cerni, qualibus isti tum sint usi institutis. Alexandrum perhibent octo urbes & Bactriana in Sogdiana cõdidisse: quasdam etiam euertisse. de quibus fuerit Cariata Bactrianæ, ubi Callisthenes compræhensus, & in custodiam datus est: ac Paracanda Sogdianæ: itemquè Cyra, ultimum eorum quæ Cyrus condidit, ad Iaxartem fluuium sita, & terminum imperij Persici. idquè deleuit Alexander, quanquam Cyri studiosus, ob crebras defectiones. Ferunt etiam petras eum admodum altas atque munitas, proditione interueniente. qualis fuit Sisimithræ in Bactriana, in qua Oxyartes filiam habuit Roxanem: & in Sogdiana alia: itemquè Oxi petra,

Sogdianæ ibidem.

petra, quam aliĳ Ariamaxi nominant. Sisimithræ petram aiunt altitudine fuisse XV stadiorum, ambitu XXC. supernè autem planam, ac glebosam, & 10 uiris alendis sufficientem. ibi sumtuosè admodum hospitio exceptũ Alexandrum, & cum Roxana Oxyartæ filia nuptias peregisse. Sogdianam duplę altitudinis fuisse. Circa hæc loca eum etiam Branchidarum urbem excidisse, quos eò Xerxes collocarat, ultrò eum à patria secutos, quòd pecuniã dei in Didymis & donaria prodidissent. at Alexandrum sacrilegia eorum & proditionem abominatum, urbem doleuisse. Amnem per Sogdianam fluentem & magni precĳ Aristobulum esse: Macedonibus multa alia noua, multa aliunde deducta nomina ponentibus. eum rigata tellure, in solitudinem & arenosam exire terram, absorberiq́; sabulo: sicut & Arium, qui per Ariam labitur. Fodientes quoque prope Ochum flumen, inuenire perhibent olei scaturiginem. Veri simile est, sicut nitrosi quidam & adstringentes humores, ac bituminosi etiam & sulfurei terram perfluunt: ita & pingues reperiri. raritas facit ut fides minùs facilè adhibeatur. Labi Ochum aliĳ per, aliĳ præter Bactrianam affirmant. aliĳ diuersum ad ostia usque ab Oxo, & uersus austrum ab eo disitum: cùm quidem in Hyrcania uterque in mare exeant. aliĳ ab initio diuersos fatentur, sed inter se coire sæpe ad sex aut septem stadia Oxo dilatato. Sanè Iaxartes ab initio ad finem usque alius est ab Oxo: quantumuis in mare idem effundatur. horum ostia ad XXC parasangas distare Patrocles dicit. Parasangam Persicum aliĳ LX stadiorum esse aiunt,
13 aliĳ XXX, aliĳ XL. Nos cùm aduerso Nilo subueheremur, aliâs alĳs usi mensuris schœnos numerabant ab urbe ad urbem: ita ut idem schœnorum numerus alibi longioris, alibi breuioris nauigationis spacio conueniret. re ita inde ab initio tradita, & in hunc usque diem obseruata. Enimuerò usque ad Sogdianam uersus ortũ solis ab Hyrcania sitæ gentes extra Taurum, cùm Persis priùs, tum post hos Macedonibus fuerunt cognitæ ac Parthis. Quæ uerò ulteriùs in eadem recta sunt linea, Scythicas esse de formæ conuenientia conĳcitur. expeditiones tamen nobis notæ in eas nullæ sunt factæ: ut neque in se-

οἱ δ' Ἀριαμάζου φασί. τὴν μὲν οὖν Σισιμίθρου πεντεκαίδεκα σταδίων ἱστοροῦσι τὸ ὕψος, ὀγδοήκοντα δὲ τὸν κύκλον, ἄνω δ' ἐπίπεδον, καὶ εὔγαιον, ὅσον πεντακοσίους ἄνδρας τρέφειν δυναμένην, ἐν ᾗ καὶ ξενίας τυχεῖν πολυτελοῦς, καὶ γάμους ἀγαγεῖν Ῥωξάνης τῆς Ὀξυάρτου θυγατρὸς τὸν Ἀλέξανδρον. τὴν δὲ τῆς Σογδιανῆς διπλασίαν τὸ ὕψος φασί. Περὶ τούτους δὲ τοὺς τόπους καὶ τὸ τῶν Βραγχιδῶν ἄστυ ἀνελεῖν, οὓς Ξέρξην μὲν ἱδρῦσαι αὐτόθι, συναπάραντας αὐτῷ ἑκόντας ἐκ τῆς οἰκείας, διὰ τὸ παραδοῦναι τὰ χρήματα τοῦ θεοῦ τὰ ἐν Διδύμοις, καὶ τοὺς θησαυρούς. ἐκεῖνον δ' ἀνελεῖν μυσαττόμενον τὴν ἱεροσυλίαν καὶ τὴν προδοσίαν. Τὸν δὲ διὰ τῆς Σογδιανῆς ῥέοντα ποταμόν, καὶ πολυτίμητον Ἀριστόβουλον, τῶν Μακεδόνων θεμένων καθάπερ, καὶ ἄλλα πολλά, τὰ μὲν καινὰ ἔθεσαν, τὰ δὲ παρωνόμασαν ἀρδεύοντα δὲ τὴν χώραν, ἐκπίπτειν εἰς ἔρημον, καὶ ἀμμώδη γῆν, καταπίνεσθαί τε εἰς τὴν ἄμμον, ὡς καὶ τὸν Ἄριον τὸν διὰ Ἀρίων ῥέοντα. Τοῦ δὲ Ὤχου ποταμοῦ πλησίον ὀρύττοντας, εὑρεῖν ἐλαίου πηγὴν λέγουσιν. εἰκὸς δὲ ὥσπερ νιτρώδη τινά, καὶ στύφοντα ὑγρά, καὶ ἀσφαλτώδη, καὶ θειώδη διαρρεῖν τὴν γῆν, οὕτω καὶ λιπαρὰ εὑρίσκεσθαι. τὸ δὲ σπάνιον ποιεῖ τὴν παραδοξίαν. Ῥεῖν δὲ Ὦχον, οἱ μὲν διὰ τῆς Βακτριανῆς φασιν, οἱ δὲ παρ' αὐτήν. καὶ οἱ μέν, ἕτερον τοῦ Ὤξου μέχρι τῶν ἐκβολῶν, νοτιώτερον ἐκείνου, ἀμφοτέρων δ' ἐν τῇ Ὑρκανίᾳ τὰς εἰς τὴν θάλατταν ὑπάρχειν ἐκρύσεις· οἱ δέ, κατ' ἀρχὰς μὲν ἕτερον, συμβάλλειν δ' εἰς ἓν τὸ τοῦ Ὤξου ῥεῖθρον, πολλαχοῦ, καὶ ἓξ καὶ ἑπτὰ σταδίων ἔχοντα τὸ πλάτος. Ὁ μέντοι Ἰαξάρτης ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους ἕτερός ἐστι τοῦ Ὤξου, καὶ εἰς μὲν τὴν αὐτὴν τελευτῶν θάλατταν. αἱ δ' ἐκβολαὶ διέχουσιν ἀλλήλων ὥς φησι Πατροκλῆς, παρασάγγας ὡς ὀγδοήκοντα. τὸν δὲ παρασάγγην τὸν Περσικόν, οἱ μὲν ἑξήκοντα σταδίων φασίν, οἱ δέ, τριάκοντα ἢ τετταράκοντα. Ἀναπλεόντων δ' ἡμῶν τὸν Νεῖλον, ἄλλοτ' ἄλλοις μέτροις χρώμενοι τὰς σχοίνους ὠνόμαζον ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν· ὥστε τὸν αὐτὸν τῶν σχοίνων ἀριθμόν, ἀλλαχοῦ μὲν μείζω παρέχειν πλοῦν, ἀλλαχοῦ δὲ βραχύτερον· οὕτως ἐξ ἀρχῆς παραδεδομένον, καὶ φυλαττόμενον μέχρι τοῦ νῦν. Μέχρι μὲν δὴ τῆς Σογδιανῆς πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον ἰόντι ἀπὸ τῆς Ὑρκανίας γνώριμα ὑπῆρξε τὰ ἔθνη καὶ τοῖς Πέρσαις πρότερον τὰ ἔξω τοῦ Ταύρου, καὶ τοῖς Μακεδόσι μετὰ ταῦτα, καὶ τοῖς Παρθυαίοις. Τὰ δ' ἐπέκεινα ἐπ' εὐθείας, ὅτι μὲν Σκυθικά ἐστιν ἐκ τῆς ὁμοειδίας εἰκάζεται. στρατεῖαι δ' οὐ γεγόνασιν ἐπ' αὐτοὺς ἡμῖν γνώριμοι· καθάπερ οὐδὲ περὶ τοὺς βορειοτάτους

ἀρκτικωτάτους τῶν Νομάδων. ἐφ' οὓς ἐπεχείρει μὲν ὁ Ἀλέξανδρος ἄγειν στρατείαν, ὅτε τὸν Βῆσσον μετῄει καὶ τὸν Σπιταμένην. ζωγρίᾳ δ' ἀναχθέντος τοῦ Βήσσου, τοῦ δὲ Σπιταμένους ὑπὸ τῶν βαρβάρων διαφθαρέντος, ἐπαύσατο τῆς ἐπιχειρήσεως. οὐχ ὁμολογοῦσι δ' ὅτι περιέπλευσάν τινες ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς ἐπὶ τὴν Ὑρκανίαν. ὅτι δὲ δυνατόν, Πατροκλῆς εἴρηκε. λέγεται δὲ διότι τοῦ Ταύρου τὸ τελευταῖον ὃ καλοῦσιν Ἴμαιον, τῇ Ἰνδικῇ ξυνάπτον, οὔτε προὔχει πρὸς ἕω τῆς Ἰνδικῆς μᾶλλον, οὔτ' εἰσέχει. παριόντι δ' εἰς τὸ βόρειον πλευρὸν. ἀεί τι τοῦ μήκους ὑφαιρεῖ τοῦ πλάτους ἡ θάλαττα, ὥστ' ἀποφαίνειν μείουρον πρὸς ἕω τὴν νῦν ὑπογραφομένην μερίδα τῆς Ἀσίας, ἣν ὁ Ταῦρος ἀπολαμβάνει πρὸς τὸν ὠκεανὸν τὸν πληροῦντα τὸ Κάσπιον πέλαγος. μῆκος δ' ἐστὶ ταύτης τῆς μερίδος τὸ μέγιστον ἀπὸ τῆς Ὑρκανίας θαλάττης ἐπὶ τὸν ὠκεανὸν τὸν κατὰ τὸ Ἴμαιον τρισμυρίων που σταδίων, παρὰ τὴν ὀρεινὴν τοῦ Ταύρου τῆς πορείας οὔσης. πλάτος δ' ἔλαττον τῶν μυρίων. εἴρηται γὰρ ὅτι περὶ τετρακισμυρίους ἐστὶ τὸ ἀπὸ τοῦ Ἰσσικοῦ κόλπου μέχρι τῆς ἑῴας θαλάττης τῆς κατὰ Ἰνδούς. ἐπὶ δ' Ἰσσὸν ἀπὸ τῶν ἑσπερίων ἄκρων τῶν κατὰ στήλας, ἄλλοι τρισμύριοι. ἔστι δὲ ὁ μυχὸς τοῦ Ἰσσικοῦ κόλπου μικρὸν ἢ οὐδὲν Ἀμισοῦ ἑωθινώτερος. τὸ δὲ ἀπὸ Ἀμισοῦ ἐπὶ τὴν Ὑρκανίαν γῆν, περὶ μυρίους ἐστὶ σταδίους, παράλληλον ὂν τῷ ἀπὸ τοῦ Ἰσσικοῦ λεχθέντι ἐπὶ τοὺς Ἰνδούς. λείπεται δὴ τὸ λεχθὲν μῆκος ἐπὶ τὴν ἕω τῆς περιωδευμένης νυνὶ μερίδος, οἱ τρισμύριοι στάδιοι. πάλιν δὲ τοῦ πλάτους τῆς μεγίστης οἰκουμένης ὄντος περὶ τρισμυρίους σταδίους χλαμυδοειδοῦς οὔσης, τὸ διάστημα τοῦτ' ἐγγὺς ἂν εἴη τοῦ μεσημβρινοῦ τοῦ διὰ τῆς Ὑρκανίας θαλάττης γραφομένου καὶ τῆς Περσικῆς, εἴπερ ἐστὶ τὸ μῆκος τῆς οἰκουμένης ἑπτὰ μυριάδων. εἰ οὖν ἀπὸ τῆς Ὑρκανίας ἐπὶ τὴν Ἀρτεμίταν τὴν ἐν τῇ Βαβυλωνίᾳ στάδιοί εἰσιν ὀκτακισχίλιοι καθάπερ εἴρηκεν Ἀπολλόδωρος ὁ ἐκ τῆς Ἀρτεμίτας, ἐκεῖθεν δ' ἐπὶ τὸ στόμα τῆς κατὰ Πέρσας θαλάττης ἄλλο τοσοῦτον ἐστί, καὶ πάλιν τοσοῦτον ἢ μικρὸν ἀπολείπων εἰς τὰ ἀνταίροντα τοῖς ἄκροις τῆς Αἰθιοπίας· λοιπὸν ἂν εἴη τοῦ πλάτους τῆς οἰκουμένης τοῦ λεχθέντος ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τῆς Ὑρκανίας θαλάττης ἐπὶ τὸ στόμα αὐτῆς ὅσον εἰρήκαμεν. μειούρου δ' ὄντος τοῦ τμήματος τούτου τῆς γῆς ἐπὶ τὰ πρὸς ἕω μέρη γίνοιτ' ἂν τὸ σχῆμα προσόμοιον μαγειρικῇ κοπίδι, τοῦ μὲν ὄρους ἐπ' εὐθείας ὄντος, καὶ νοουμένου κατὰ τὴν

ptentrioni proximos Nomades. Intenderat quidem Alexander in eos ducere, quando Bessum requirebat ac Spitamenem. sed cùm Bessus captus adduceretur, & Spitamenes apud barbaros interijsset, à conatu suo destitit. Non conuenit etiam de hoc, quòd quidam dicuntur circumnauigasse ab India in Hyrcaniam. fieri tamen id posse Patrocles pronunciauit. Dicunt etiam ultimam Tauri partem, quæ Imaus uocatur, Indiam attingens, neque magis quàm India accedere ad ortum, neque magis recedere. cùm autem uenitur ad septentrionale latus, maris subinde latitudo longitudine fit minor: ita ut ea pars Asiæ, quam nunc descripsimus à Tauro contentam uersus Oceanum qui Caspium mare implet, figuram habeat in fine deficientem. Longitudo huius partis est maxima ab Hyrcano mari ad Oceanum iuxta Imaum, XXX millia circiter stadiorum, itinere secundum montana Tauri porrecto. latitudo minor quàm CCIↃↃ. Diximus enim lineã quæ ab Issico sinu est usque ad orientalem Oceanum apud Indos, stadiorum esse ad XL millium. ad Issum ab occidua extremitate apud Columnas, XXX millium. est autẽ intimum sinus Issici aut nihilo, aut paulò magis uersus ortum quàm Amisus. ab Amiso ad Hyrcaniam, circiter CCIↃↃ: quæ linea æqualibus interuallis abest ab ea quam ab Issico sinu ad Indos duci monuimus. Relinquitur ergo dicta longitudo uersus orientem partis iam à nobis descriptæ, XXX stadiorum millia. Rursus cùm latitudo maxima habitatæ terræ sit XXX stadiorum millia, quæ quidem terra chlamydis formam refert: interuallum hoc ferè fuerit meridiani qui per Caspium mare, & qui per Persicum ducitur: siquidem longitudo habitatæ terræ est LXX millium stadiorum. Ergo si ab Hyrcania ad Artemitam Babyloniæ stadiorum sunt IIX millia (.ut Apollodorus ex Artemisia dixit:) inde autem ad fauces Persici maris totidem: rursusꝗ totidem aut non multò pauciora ad loca extremis Aethiopiæ opposita: relinquitur latitudo habitatæ terræ quæ descripta fuit ab intimo Hyrcani maris sinu usꝗ ad eius exitum, quantum diximus. Cumꝗ figura huius segmenti in fine contrahatur atꝗ deficiat uersus ortum, fuerit hæc similis cultro popinario. ut intelligatur mons in longum porrectus

ctus ad cuſpidem cultri: ora autem à fauci-
14 bus Caſpij maris 14 ad Tamarum in altero latere, in rotundam ac cauda deficientem lineam deſinente. Facienda hæc mentio eſt quorundam admirabilium, quæ de planè barbaris uulgo narrantur, ueluti his qui circa Caucaſum & in reliquis ſunt montanis. His enim in morte eſſe poſitum aiũt Euripideum hoc:

Barbarorum mores.

Lugere natum ob multa in quæ uenit mala.
Et morte liberatum tot laboribus,
Efferre lætos, cumq́ faustis uocibus.

Alijs uſus eſt neminem eorum qui grauiſsimum in ſe admiſerint ſcelus interficere: ſed tantùm cum liberis extra ſuos fines eijcere. Contrà Derbices etiam ob leuia facinora morte, multant. Hi terram uenerant religioſè: nihil femellum immolãt aut mactant. qui LXX annum exceſſerunt, eos iugulant: carnes genere proximi abſumunt. uetulas ſtrangulant, inde ſepeliunt. qui intra LXX annum moritur, non editur, ſed humatur. Siginni Perſicis cætera uiuunt moribus. equuleis autem utuntur paruis, hiſpidis, & quales ſeſſorem ferre non queant. itaque iunguntur quadrigis. regit eas mulier, à prima ætate ad hoc condocefacta. quæ artem aurigandi optimè exercet, nubit cui uult. aiũt quoſdam id ſibi ſtudio ducere, ut capite habere uideantur longiſsima, & frontes prominentes ultra genas. Tapyriorum eſt, quod uiri atrati incedunt, coma prolixa: mulieres ueſte candida, capillo curto. habitant hi inter Derbicas & Hyrcanos. qui fortiſsimus eorum cenſetur, is quam uult uxorem ducit. Caſpij eos qui LXX amplius annos uixerunt, fame euectos in ſolitudinem eijciunt. eminusq́ ſpectantes, ſi à feretro detrahi eos ab auibus uideant, prædicant beatos: ſin à feris aut canibus, non item: infelices, ſi omnino non detrahantur.

Tertia Aſiæ pars.

Quoniam autem ſeptentrionales partes Aſiæ Taurus facit, quæ & intra Taurum dicuntur: principio de eo dicemus. Huius partis ſunt, quæ uel ipſis ſunt in motibus aut tota, aut maiore ſui parte. Eorum quæ à Caſpijs portis ortum uerſus iacent, ſimplicior eſt enarratio, ob incolarum feritatem: necq́ multum refert, huic'ne an illi climati accenſeantur. Occidua omnia copiam de ſe dicendi ſuppeditant. ut pergendum ſit initio facto ab ijs,

ἐπὶ τὴν ἀκμὴν τῆς κοπίδος. ἡ δ' ἀπὸ τοῦ σόματος τοῦ Ὑρκανίου παραλίας ἐπὶ Τάμαρον κατὰ θάτερον πλευρὸν, εἰς περιφερῆ, καὶ μείουρον γραμμὴν ἀπολήγουσης. Ἐπιμνηστέον δὲ, καὶ τῶν παραδόξων ἐνίων ἃ θρυλλοῦσι περὶ τῶν τελέως βαρβάρων, οἷον τῶν περὶ τὸν Καύκασον καὶ τὴν ἄλλην ὀρεινήν. Τοῖς μὲν γὰρ νόμιμον εἶναι φασὶ τὸ Εὐριπίδου.

Τὸν φύντα θρηνεῖν εἰς ὅσ' ἔρχεται κακά.
Τὸν δ' αὖ θανόντα καὶ πόνων πεπαυμένον,
Χαίροντας εὐφημοῦντας ἐκπέμπειν δόμων.

Ἑτέροις δὲ μηδένα ἀποκτείνειν τῶν ἐξαμαρτόντων τὰ μέγιστα, ἀλλ' ἐξορίζειν μόνον μετὰ τέκνων, ὑπεναντίως τοῖς Δέρβιξι, καὶ γὰρ ἐπὶ μικροῖς οὗτοι σφάττουσι. σέβονται δὲ γῆν οἱ Δέρβικες. θύουσι δ' οὐδὲν θῆλυ οὐδὲ ἐσθίουσι. τοὺς δὲ ὑπὲρ ἑβδομήκοντα ἔτη γεγονότας σφάττουσι. ἀναλίσκουσι δὲ τὰς σάρκας οἱ ἄγχιστα γένους. τὰς δὲ γραίας ἀπάγχουσιν, εἶτα θάπτουσι. τοὺς δὲ ἐντὸς ἑβδομήκοντα ἐτῶν ἀποθανόντας οὐκ ἐσθίουσιν, ἀλλὰ θάπτουσι. Σίγιννοι δὲ τ' ἄλλα μὲν περσίζουσιν, ἱππαρίοις δὲ χρῶνται μικροῖς δασέσιν, ἃ φέρειν ἱππότην μὲν ὀχεῖν οὐ δύνανται. τέθριππα δὲ ζευγνύουσιν. ἡνιοχοῦσι δὲ γυναῖκες, ἐκ παίδων ἠσκημέναι. ἡ δ' ἄριστα ἡνιοχοῦσα, συνοικεῖ ᾧ βούλεται. τινὰς δ' ἐπιτηδεύειν φασὶν ὅπως ὡς μακροκεφαλώτατοι φανοῦνται, καὶ προπεπτωκότες τοῖς μετώποις, ὥσθ' ὑπερκύπτειν τῶν γενείων, Ταπυρίων δ' ἐστὶ καὶ τὸ τοὺς μὲν ἄνδρας μελανειμονεῖν, καὶ μακροκομεῖν, τὰς δὲ γυναῖκας λευχειμονεῖν, καὶ βραχυκομεῖν. οἰκοῦσι δὲ μεταξὺ Δερβίκων, καὶ Ὑρκανῶν. καὶ ὁ ἀνδρειότατος κριθεὶς γαμεῖ ἣν βούλεται. Κάσπιοι δὲ τοὺς ὑπὲρ ἑβδομήκοντα ἔτη λιμοκτονήσαντες, εἰς τὴν ἐρημίαν ἐκτιθέασιν. ἄποθεν δὲ σκοπεύοντες, ἐὰν μὲν ὑπ' ὀρνίθων κατασπωμένους ἀπὸ τῆς κλίνης ἴδωσιν, εὐδαιμονίζουσι· ἐὰν δὲ ὑπὸ θηρίων ἢ κυνῶν, ἧττον· ἐὰν δ' ὑπὸ μηδενός, κακοδαιμονίζουσι. Ἐπεὶ δὲ τὰ βόρεια μέρη τῆς Ἀσίας ποιεῖ ὁ Ταῦρος ἃ δὴ καὶ ἐντὸς τοῦ Ταύρου καλοῦσιν, εἰπεῖν προειλόμεθα πρῶτον περὶ τούτου. ταῦτα δ' ἐστὶ καὶ τὰ ἐν τοῖς ὄρεσιν αὐτοῖς ἢ ὅλα, ἢ τὰ πλεῖστα. ὅσα μὲν τῶν Κασπίων πυλῶν ἑωθινότερα ἐστὶν ἁπλουστέραν ἔχει τὴν περιήγησιν διὰ τὴν ἀγριότητα· οὐ πολύ τε ἂν διαφέροι τοῦδε, ἢ τοῦδε, τοῦ κλίματος συγκαταλεχθέντα. Τὰ δ' ἑσπέρια πάντα δίδωσιν εὐπορίαν τοῦ λέγειν περὶ αὐτῶν. ὥστε δεῖ πειρᾶν ἐπὶ τὰ

ὑπὸ τὰ παρακείμενα ταῖς Κασπίαις πύλαις. παράκειται δὲ ἡ Μηδία πρὸς δύσιν, χώρα πολλὴ, καὶ δυναστεύσασά ποτε, καὶ ἐν μέσῳ τοῦ Ταύρου κειμένη, πολυσχιδεῖ κατὰ ταῦτα ὑπάρχοντι τὰ μέρη, καὶ αὐλῶνας ἐμπεριλαμβάνοντι μεγάλους, καθάπερ καὶ τῇ Ἀρμενίᾳ συμβέβηκε. τὸ γὰρ ὄρος ἄρχεται μὲν ἀπὸ τῆς Καρίας καὶ Λυκίας, ἀλλ' ἐνταῦθα μὲν οὔτε πλάτος οὔτε ὕψος ἀξιόλογον δείκνυσιν. ἐξαίρεται δὲ πολὺ, πρῶτον κατὰ τὰς Χελιδονίας. αὗται δ' εἰσὶ νῆσοι κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς Παμφυλίων παραλίας. ἐπὶ δὲ τὰς ἀνατολὰς ἐκτεινόμενον, αὐλῶνας μικροὺς ἀπολαμβάνει, τοὺς τῶν Κιλίκων. εἶτα τῇ μὲν, τὸ Ἀμανὸν ἀπ' αὐτοῦ σχίζεται, τῇ δὲ, ὁ Ἀντίταυρος, ἐν ᾧ τὰ Κόμανα ἵδρυται τὰ ἐν τοῖς ἄνω λεγομένοις Καππάδοξιν. οὗτος μὲν οὖν ἐν τῇ Καταονίᾳ τελευτᾷ. τὸ δὲ Ἀμανὸν ὄρος μέχρι τοῦ Εὐφράτου καὶ τῆς Μελιτηνῆς πρόεισι, καθ' ἣν ἡ Κομμαγηνὴ τῇ Καππαδοκίᾳ παράκειται. ἐκδέχεται δὲ, τὰ πέραν τοῦ Εὐφράτου ὄρη, συνεχῆ μὲν τοῖς προειρημένοις, πλὴν ὅσον διακόπτει ῥέων διὰ μέσων ὁ ποταμός. πολλὴν δ' ἐπίδοσιν λαμβάνει εἰς τὸ ὕψος, καὶ τὸ πλάτος καὶ τὸ πολυσχιδές. τὸ δ' οὖν νοτιώτατον μάλιστα ἐστὶν ὁ Ταῦρος ὁρίζων τὴν Ἀρμενίαν ἀπὸ τῆς Μεσοποταμίας. ἐντεῦθεν δὲ ἀμφότεροι ῥέουσιν οἱ τὴν Μεσοποταμίαν ἐγκυκλούμενοι ποταμοί, καὶ συνάπτοντες ἀλλήλοις ἐγγὺς κατὰ τὴν Βαβυλωνίαν, εἶτα ἐκδιδόντες εἰς τὴν κατὰ Πέρσας θάλατταν, ὅτε Εὐφράτης, καὶ ὁ Τίγρις. ἔστι δὲ μείζων ὁ Εὐφράτης, καὶ πλείω διέξεισι χώραν, σκολιῷ τῷ ῥείθρῳ· τὰς πηγὰς ἔχων ἐν τῷ προσβόρῳ μέρει τοῦ Ταύρου, ῥέων δ' ἐπὶ δύσιν διὰ τῆς Ἀρμενίας, τῆς μεγάλης καλουμένης, μέχρι τῆς μικρᾶς, ἐν δεξιᾷ ἔχων ταύτην, ἐν ἀριστερᾷ δὲ, τὴν Λισκηνήν· εἶτα ἐπιστρέφει πρὸς νότον. συνάπτει δὲ κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν τοῖς Καππαδόκων ὁρίοις. δεξιᾷ δὲ ταῦτα ἀφεὶς, καὶ τὰ τῶν Κομμαγηνῶν, ἀριστερᾷ δὲ τὴν Ἀσικινσηνὴν, καὶ Σωφηνὴν τῆς μεγάλης Ἀρμενίας πρόεισιν ἐπὶ τὴν Συρίαν, καὶ λαμβάνει πάλιν ἄλλην ἐπιστροφὴν εἰς τὴν Βαβυλωνίαν, καὶ τὸν Περσικὸν κόλπον. ὁ δὲ Τίγρις ἐκ τοῦ αὐτοῦ ὄρους ἐνεχθεὶς ἐπὶ τὴν Σελεύκειαν, συνάπτει τῷ Εὐφράτῃ πλησίον, καὶ ποιεῖ τὴν Μεσοποταμίαν πρὸς αὐτόν. εἶτ' ἐκδίδωσι καὶ αὐτὸς εἰς τὸν αὐτὸν κόλπον. διέχουσι δὲ ἀλλήλων, αἱ πηγαὶ τοῦ τε Εὐφράτου, καὶ τοῦ Τίγριδος, περὶ δισχιλίους καὶ πεντακοσίους σταδίους. ἀπὸ δ' οὖν τοῦ Ταύρου πρὸς ἄρκτον, ἀποσχίδες πολλαὶ γεγόνασι, μία μὲν ἡ τοῦ καλουμένου Ἀντιταύρου. καὶ γὰρ ἐνταῦθα οὕτως ὠνόμαζον, ὃ τὴν Σωφηνὴν ἀπολαμβάνων ἐν αὐ-

ab ijs, quæ Caspijs adiacent portis. Adiacet autem Media, uersus occasum, regio ampla, & rerum quondã potita, sita in medio Tauro: is enim ibi locorum in multas finditur partes, magnasq́ue conuallium continet cauitates. quod fit etiam in Armenia. Etenim hic mons à Caria quidem & Lycia incipit: sed neque latitudine ibi, neque altitudine insigni spectandus. Primùm assurgit altè apud Chelidoneas. eæ sunt insulę in principio oræ Pamphiliæ. Porrectus exinde uersus orientem, conualles nõ ita magnas Cilicum. Hinc ab una parte Amanus ab eo abscinditur, ab altera. Antitaurus, in quo sita sunt Comana, urbs superioris Cappadociæ. atque hic quidem in Cataonia desinit. Amanus mons usque ad Euphraten & Melitenam progreditur, quâ Commagena iuxta Cappadociam porrigitur. excipit autem montes trans Euphraten sitos, contiguos prædictis, nisi quantum abscindit per medios transiens. Valdè autem augetur eius & altitudo & latitudo & in multas partes diuisio. Tauri pars maximè 15 ad septentriones accedens est, quæ Armeniam à Mesopotamia diuidit. Hinc fluũt ambo Mesopotamiam (.cui inde nomẽ est.) cingẽtes, inuicẽq; coeũtes prope Babyloniã, ac deinde in Persicũ exeũtes mare fluuij, Euphrates & Tigris. Euphrates maior est, plusque terrarũ perlabit, alueo curuo. Fontes habet in Tauri septentrionalibus partibus. inde fluẽs per maiorem Armeniam uersus occasum usque ad minorem, hanc ad dextram habens, ad sinistram autem Liscenam: deinde uersus austrum se conuertit, attingitque ea in conuersione fines Cappadocum. quos ad dextram relinquens & Commagenam, ad læuam autẽ Asicinsenam & Sophenam magnæ Armeniæ, ad Syriam progreditur. rursumq; alio flexu inde ad Babyloniam, atque hinc in sinum fertur Persicum. Tigris ex eodem monte delatus Seleuciam petit, ibiq; se Euphrati iungens, cum eo Mesopotamiam facit. deinde & ipse in eundem exit sinum. Fontes Tigridis & Euphratis distant inuicem stadia circiter CIↃ CIↃ IↃ. Enimuerò à Tauro uersus septentrionem multæ portiones abscinduntur. quarum una est Antitaurus, qui Sophenam includit in conualle inter ip-

Montis Tauri descriptio.

15

Euphrates.

Tigris.

*

Montes.

Vide tabul. 3. Ptol. Asiæ, & 5.

ter ipsum atque Taurum sita. Trans Euphraten autem deinceps post Antitaurum uersus septentrionem extēditur mons magnus, & uarie scissus. eius pars Polyarrhen, alia Moschici montes, aliter appellantur. hi totam Armeniam usque ad Iberos & Albanos. Alij deinde uersus orientem assurgunt montes, qui succingunt regiones sub Caspio mari sitas, usque ad Mediam & Atropatij quæ dicitur & magnam. Partes horum montium uocant Parachoatram, qui usque ad Caspias portas excurrunt, & in alteram partem uersus ortum Ariam contingunt. hæc nomina sunt montium septentrionem spectantium. Austrini trans Euphratem, à Cappadocia & Commagena ad orientem tendentes, primùm Taurus uocantur. is Sophenam, reliquamque Armeniam à Mesopotamia dirimit. quidam Gordyæos montes appellant. in his Masium quoque est, mons supra Nisibin & Tigrano certa situs. Attollitur deinde amplius, & Niphates dicitur. ubi scilicet sunt fontes Tigridis in austrina montis parte. Deinde dorsum montis à Niphate magis magisque porrectum, Zagrium mōtem conficit, qui Mediam à Babylonia distinguit. Zagrium sequuntur, supra Babyloniam quidem Elymæorum & Parætacenorum: supra Mediam Cossæorum montana. In medio iacent Media & Armenia, multos includētes montes, multas etiam montanas planicies, campos, magnasque conualles. complures etiam accolas gentes montanorum, exiguas & ferè prædæ deditas. Sic ergo intra Taurū collocamus Mediam (cuius sunt etiam portæ Caspiæ.) & Armeniam. Nostra itaque de sententia gentes hæ uersus septentrionem sunt, quando etiam intra Taurum. Eratosthenes uerò, cum diuisisset regiones istas in austrinas ac septentrionales, & quæ uocat ipse sigilla descripsisset, aliud septentrionale, aliud meridionale uocans: finem utriusque climatis statuit Caspias portas. conuenienter ergo meridiei magis accidentia & uersus ortum à Caspijs sita portis, meridionalia pronunciauerit, in quibus sunt Media & Armenia: septentrionem magis spectantia, septentrionalia: isto alia atque alio constitutione euueniente. Fortasse autem id illi non congruebat, quia extra Taurum uersus meridiem nulla est pars Mediæ aut Armeniæ.

ἐν αὐλῶνι μεταξὺ κειμένῳ αὐτοῦ τε, καὶ τοῦ Ταύρου. Πέραν δὲ τοῦ Εὐφράτου κατὰ τὴν μικρὰν Ἀρμενίαν ἐφεξῆς τῷ Ἀντιταύρῳ πρὸς ἄρκτον ἐπεκτείνεται μέγα ὄρος, καὶ πολυσχιδές. καλοῦσι δὲ τὸ μὲν αὐτοῦ Πολυαῤῥὴν, τὸ δὲ Μοσχικὰ ὄρη, τὸ δ᾽ ἄλλοις ὀνόμασι· ταῦτα δ᾽ ἀπολαμβάνει τὴν Ἀρμενίαν ὅλην μέχρις Ἰβήρων καὶ Ἀλβανῶν. Εἶτ᾽ ἄλλα ἐπανίσταται πρὸς ἕω τῆς ὑπερκειμένης τῆς Κασπίας θαλάττης μέχρι Μηδίας, τῆς τε Ἀτροπατίου καὶ τῆς μεγάλης. καλοῦσι δὲ καὶ ταῦτα τὰ μέρη πάντα τῶν ὀρῶν Παραχοάθραν, καὶ τὰ μέχρι τῶν Κασπίων πυλῶν, καὶ ἐπέκεινα ἔτι πρὸς ταῖς ἀνατολαῖς τὰ συνάπτοντα τῇ Ἀρείᾳ. τὰ μὲν δὴ πρόσβορα ὄρη οὕτω καλοῦσι. Τὰ δὲ νότια τὰ πέραν τοῦ Εὐφράτου τῆς Καππαδοκίας, καὶ τῆς Κομμαγηνῆς πρὸς ἕω τείνοντα, κατ᾽ ἀρχὰς μὲν αὐτὸ τοῦτο καλεῖται Ταῦρος διορίζων τὴν Σωφηνὴν, καὶ τὴν ἄλλην Ἀρμενίαν ἀπὸ τῆς Μεσοποταμίας. τινὲς δὲ Γορδυαῖα ὄρη καλοῦσιν. ἐν δὲ τούτοις ἐστὶ, καὶ τὸ Μάσιον, τὸ ὑπερκείμενον τῆς Νισίβιος ὄρος, καὶ τῶν Τιγρανοκέρτων. Ἔπειτα ἐξαίρεται πλέον, καὶ καλεῖται Νιφάτης. ἐνταῦθα δέ που, καὶ τοῦ Τίγριδος πηγαὶ, κατὰ τὸ νότιον τῆς ὀρεινῆς πλευρόν. εἶτ᾽ ἀπὸ τοῦ Νιφάτου μᾶλλον ἔτι, καὶ μᾶλλον ἡ ῥάχις ἐκτεινομένη, τὸ Ζάγριον ὄρος ποιεῖ τὸ διορίζον τὴν Μηδίαν καὶ τὴν Βαβυλωνίαν. μετὰ δὲ τὸ Ζάγριον ἐκδέχεται ὑπὲρ μὲν τῆς Βαβυλωνίας, ἥ τε τῶν Ἐλυμαίων ὀρεινὴ καὶ ἡ τῶν Παραιτακηνῶν. ὑπὲρ δὲ τῆς Μηδίας ἡ τῶν Κοσσαίων. Ἐν μέσῳ δ᾽ ἐστὶν ἡ Μηδία, καὶ ἡ Ἀρμενία, πολλὰ μὲν ὄρη περιλαμβάνουσαι, πολλὰ δὲ ὀροπέδια, ὡσαύτως δὲ πεδία, καὶ αὐλῶνας μεγάλους. συχνὰ δὲ καὶ ἔθνη τὰ περιοικοῦντα, μικρὰ ὀρεινὰ, καὶ λῃστρικὰ τὰ πλέω. οὕτω μὲν τοίνυν τίθεμεν ἐντὸς τοῦ Ταύρου τήν τε Μηδίαν, ἧς εἰσι καὶ αἱ Κάσπιοι πύλαι, καὶ τὴν Ἀρμενίαν. Καθ᾽ ἡμᾶς μὲν τοίνυν προσάρκτια ἂν εἴη τὰ ἔθνη ταῦτα, ἐπειδὴ καὶ ἐντὸς τοῦ Ταύρου. Ἐρατοσθένης δὲ πεποιημένος τὴν διαίρεσιν εἰς τὰ νότια μέρη καὶ τὰ προσάρκτια, καὶ τὰς ὑπ᾽ αὐτοῦ λεγομένας σφραγῖδας, τὰς μὲν βορείους καλῶν, τὰς δὲ νοτίους· ὅριον ἀποφαίνει τῶν κλιμάτων ἀμφοῖν τὰς Κασπίους πύλας. εἰκότως οὖν τὰ νοτιώτερα πρὸς ἕω τείνοντα τῶν Κασπίων πυλῶν, νότια ἂν ἀποφαίνοι, ὧν ἐστι καὶ ἡ Μηδία, καὶ ἡ Ἀρμενία, τὰ δὲ βορειότερα πρόσβορα, κατ᾽ ἄλλην καὶ ἄλλην διάταξιν τούτου συμβαίνοντος. τάχα δὲ οὐκ ἐπέβαλε τούτῳ, διότι ἔξω τοῦ Ταύρου πρὸς νότον οὐδέν ἐστιν οὔτε τῆς Ἀρμενίας μέρος οὔτε τῆς Μηδίας.

Ἡ δὲ Μηδία δίχα διῄρηται. καλοῦσι δὲ τὴν μὲν, μεγάλην, ἧς μητρόπολις τὰ Ἐκβάτανα, μεγάλη πόλις, καὶ τὸ βασίλειον ἔχουσα τῆς Μήδων ἀρχῆς. διατελοῦσι δὲ καὶ νῦν οἱ Παρθυαῖοι τούτῳ χρώμενοι βασιλείῳ. καὶ θερίζουσί γε ἐνταῦθα οἱ βασιλεῖς. ψυχρὰ γὰρ ἡ Μηδία, τὸ δὲ χειμάδιον ἐστὶν αὐτοῖς ἐν Σελευκείᾳ τῇ ἐπὶ τῷ Τίγριδι πλησίον Βαβυλῶνος. ἡ δ᾽ ἑτέρα μερίς ἐστιν ἡ Ἀτροπάτιος Μηδία. τοὔνομα δ᾽ ἔσχεν ἀπὸ τοῦ Ἀτροπάτου ἡγεμόνος, ὃς ἐκώλυσεν ὑπὸ τοῖς Μακεδόσι γενέσθαι, καὶ ταύτην μέρος οὖσαν τῆς μεγάλης Μηδίας. καὶ δὴ καὶ βασιλεὺς ἀναγορευθεὶς ἰδίᾳ συνέταξε καθ᾽ αὑτὴν τὴν χώραν ταύτην, καὶ ἡ διαδοχὴ σώζεται μέχρι νῦν ἐξ ἐκείνου πρός τε τοὺς Ἀρμενίων βασιλέας ποιησαμένων ἐπιγαμίας τῶν ὕστερον καὶ Σύρων καὶ μετὰ ταῦτα Παρθυαίων. Κεῖται δὲ ἡ χώρα τῇ μὲν Ἀρμενίᾳ καὶ τῇ Ματιανῇ πρὸς ἕω, τῇ δὲ μεγάλῃ Μηδίᾳ, πρὸς δύσιν. πρὸς δ᾽ ἄρκτον ἀμφοτέραις, τοῖς δὲ περὶ τὸν μυχὸν τῆς Ὑρκανίας θαλάττης, καὶ τῆς Ματιανῆς, ἀπὸ νότου παράκειται. ἔστι δ᾽ οὐ μικρὰ κατὰ τὴν δύναμιν ὥς φησιν Ἀπολλωνίδης· ἥ γε καὶ κατὰ μυρίους ἱππέας δύναται παρέχεσθαι, πεζῶν δὲ τέτταρας μυριάδας. λίμνην δ᾽ ἔχει τὴν Σπαῦταν, ἐν ᾗ ἅλες ἐπανθοῦντες πήττονται. εἰσὶ δὲ κνησμώδεις, καὶ ἐπαλγεῖς, ἔλαιον δὲ τοῦ πάθους ἄκος, ὕδωρ δὲ γλυκὺ τοῖς καπυρωθεῖσιν ἱματίοις, εἴ τις κατ᾽ ἄγνοιαν βάψειεν εἰς αὐτὴν πλύσεως χάριν. ἔχουσι δ᾽ ἰσχυροὺς γείτονας τοὺς Ἀρμενίους καὶ τοὺς Παρθυαίους, ὑφ᾽ ὧν περικόπτονται πολλάκις. ἀντέχουσι δ᾽ ὅμως καὶ ἀπολαμβάνουσι τὰ ἀφαιρεθέντα, καθάπερ τὴν Συμβάκην ἀπέλαβον παρὰ τῶν Ἀρμενίων ὑπὸ Ῥωμαίοις γενομένων, καὶ αὐτοὶ προσεληλύθασι τῇ πρὸς Καίσαρα. θεραπεύουσι δ᾽ ἅμα καὶ τοὺς Παρθυαίους. Βασίλειον δ᾽ αὐτοῖς θερινὸν μὲν ἐν πεδίῳ ἱδρυμένον Γάζα, καὶ ἐν φρουρίῳ ἐρυμνῷ Οὐέρα, ὅπερ Ἀντώνιος ἐπολιόρκησε κατὰ τὴν ἐπὶ Παρθυαίους στρατείαν. διέχει δὲ τοῦτο τοῦ Ἀράξου ποταμοῦ τοῦ ὁρίζοντος τήν τε Ἀρμενίαν καὶ τὴν Ἀτροπατηνὴν, σταδίους δισχιλίους, καὶ τετρακοσίους, ὥς φησιν Ἀδελφιος ὁ τοῦ Ἀντωνίου φίλος, συγγράψας τὴν ἐπὶ Παρθυαίους στρατείαν αὐτοῦ, ἐν ᾗ παρῆν καὶ αὐτὸς, ἡγεμονίαν ἔχων. Ἔστι δὲ τῆς χώρας ταύτης τὰ μὲν ἄλλ᾽ εὐδαίμονα χωρία· ἡ δὲ προσάρκτιος ὀρεινὴ, καὶ τραχεῖα, καὶ ψυχρὰ, Καδουσίων κατοικία τῶν ὀρεινῶν, καὶ Ἀμάρδων, καὶ Ταπύρων, καὶ Κυρτίων, καὶ ἄλλων τοιούτων· οἱ μετανάσται εἰσὶ, καὶ λῃστρικοί. Καὶ γὰρ ὁ Ζάγρος, καὶ ὁ Νιφάτης κατεσπαρμένα ἔχουσι τὰ ἔθνη ταῦτα. καὶ οἱ ἐν Περσίδι Κάρτιοι, καὶ Ἀμαρδοι (καὶ γὰρ οὕτω λέγουν) οἱ Ἀμαρδοι.)

Media in duas diuiditur partes. quarum una magna dicitur, cuius primaria urbs Ecbatana, magna urbs, & Medorum regia. atque etiam ibi regni sedes Parthis est, ac ibi æstiua habent reges: frigida enim est Media. hyberna Seleuciæ Tigridi impositæ prope Babylonem. altera est Media Atropatia. Nomen hæc habet Atropato duce, qui obstitit ne Macedonum ea in potestatem ueniret, quanquam magnæ esset portio Mediç. quin etiam rex peculiaris creatus, ditionem eam ab alijs separatam constituit. & succesio eius durat in hunc usque diem: cùm posteri per nuptias affinitates contraxissent cum Armeniæ, ac Syris postmodò Parthisqúe regibus. Sita est regio ista ab Armenia & Matiana uersus ortum Solis, à magna Media uersus occasum. ab utrisque uersus septentrionem. ijs qui ad intimum sinum maris Caspij, & Matianæ sunt, ab austro adiacet. Haud exiguam esse eius potentiam Apollonides tradit: utpote quæ ad X equitum, XL peditum millia posit suppeditare. Lacum habet, qui Spauta dicitur, in quo sales efflorescentes coguntur. ij pruritum, doloresqúe excitant. oleum malo ei medetur, & aqua dulcis sanat sic inflammatas uestes, si quis ignarus lauandi causa eo immerserit. Potentes habent uicinos Armenios ac Parthos, à quibus res ipsorum sæpe acciduntur. resistunt tamen, & ablata recuperant: sicut Symbacen receperunt ab Armenijs, cùm hos Romani subiugassent, & ipsi accesserunt 16 ad Cæsarem simul & Parthos colunt. Regia ijs per æstatem est in planicie sita Gaza, & loco edito ac natura munito Vera: quam in expeditione Parthia oppugnauit Antonius. Abest ab Araxo flumine qui Armeniam ab Atropatena diuidit stadijs CIↃ CIↃ & CCCC, ut Adelphius ait, Antonij comes, qui eius Parthicam expeditionem descripsit, oculatus testis, & qui ipse etiam partem exercitus duceret. Huius regionis cætera sunt opulenta. quod autem ad septentrionem uergit, montosum, asperum, & frigidum est. ibi degunt Cadusij montani, Amardi, Tapyri, Cyrtij, alijq́ue id genus: qui & aliunde in ista migrauerunt loca, & sunt latrones. Zagrus enim ac Niphates istas gẽtes sparsas habent. & qui in Persia sunt Cartij atque Hamardi (. sic enim uocant Amar-

Mediã. Tab. V. Asiæ.

16

dos:) & qui in Persia sunt, eodem hodieque nomine censentur, eundemque habitum tenent. Cadusij multitudine pedestri parum cedunt Arianis. optimè iaculo pugnãt. in asperis pedites loco equitũ prœliãt. Antonio aũt expeditionẽ difficilẽ redegit nõ loci natura, sed itinerũ ductor Artauasdes Armeniorum rex: quẽ sibi insidiantẽ Antonius consiliariũ & magistrũ bellicorũ consiliorũ adsciuit. Sũsit quidẽ pœnas ab eo, sed serò, cũ ille multas in calamitates coniecisset Romanos: ut & ille, qui iter quod à Zeugmate ad Euphraten est usque ad fines Atropatenæ, IↃↃ CIↃ CIↃ CIↃ stadiorum effecit, amplius quàm rectæ duplum est: per montes, inuia, inque gyrum circumducendo. Magna Media antiquitus Syrorum imperio euerso toti imperauit Asiæ: Postea temporis, cùm Cyrus & Persæ Astyagen deiecissent, multum tamen pristinæ dignitatis retinuit. & Ecbatana hybernũ erat domicilium Persis, ut & Macedonibus deinde qui istos euerterunt & Syriam occupauerunt. quin & nunc Parthis eundẽ usum atque securitatem præbet. Media maior definitur uersus ortum Parthia, & montibus
Cossæi. Cossæorum. Sunt hi latrocinijs dediti. & aliquãdo sagittariorum XIII millia eduxerunt, Elymæis suppetias ferentes contra Susios & Babylonios. Nearchus ait, cùm quatuor sint populi prædando uiuentes, de quibus Mardi Persis contigui erant, Vxij & Elymæi ijsdem atque Susijs, Cossæi Medis: omnes eos tributa à regibus exegisse: Cossæos autem munera etiam accipere, cùm rex æstate Ecbatanis transacta in Babyloniam descendit. nimiam tamen eorum audaciam ab Alexandro fuisse compressam, cùm eos hyeme adortus esset. His ergo Media uersus ortum definitur. ac Parætacenis præterea, qui contigui Persis, ipsi quoque montana incolunt, & latrocinia exercent. Versus Septentrionem autem Cadusijs qui supra Hyrcanum mare habitant, alijsque nuper dictis. Versus meridiem Apollodoniatide, quam Sitacenam antiqui dixerũt, & Zagro nostro tempore Saba-
* tica ✳ sita est, Mediæ alij Elymæis tribuunt. uersus occasum Atropatijs, & Armenijs quibusdam. Sunt & Græcaniæ urbes in Media, à Macedonibus cõditæ, Laodicea, Apamea, & apud Ragas à Nicatore condita Ragea.

δοί.) καὶ οἱ ἐν τῇ Ἀρμενίᾳ μέχρι νῦν ὁμωνύμως προσαγορευόμενοι, τῆς αὐτῆς εἰσὶν ἰδέας. Οἱ δ' οὖν Καδούσιοι πλήθει πεζῶν μικρὸν ἀπολείπονται τῶν Ἀριανῶν. ἀκοντισταὶ δ' εἰσὶν ἄριστοι. ἐν δὲ τοῖς τραχέσιν ἀνθ' ἱππέων πεζοὶ διαμάχονται. Ἀντωνίῳ δὲ χαλεπὴν τὴν στρατείαν ἐποίησεν οὐχ ἡ τῆς χώρας φύσις, ἀλλ' ὁ τῶν ὁδῶν ἡγεμὼν ὁ τῶν Ἀρμενίων βασιλεὺς Ἀρταουάσδης, ὃν ἐκεῖνος ἐπιβουλεύοντα αὐτῷ, σύμβουλον ἐποιεῖτο καὶ κύριον τῆς περὶ τοῦ πολέμου γνώμης. ἐτιμωρήσατο μὲν οὖν αὐτὸν, ἀλλ' ὀψὲ ἡνίκα πολλῶν αἴτιος κακῶν κατέστη Ῥωμαίοις, καὶ αὐτὸς καὶ ἐκεῖνος ὅς τις τὴν ἀπὸ τοῦ Ζεύγματος ὁδὸν, τοῦ κατὰ τὸν Εὐφράτην, μέχρι τοῦ ἅψασθαι τῆς Ἀτροπατηνῆς, ὀκτακισχιλίων σταδίων, ἐποίησε πλέον ἢ διπλασίαν τῆς εὐθείας, διὰ ὀρῶν, καὶ ἀνοδιῶν, καὶ κυκλοπορείας. Ἡ δὲ μεγάλη Μηδία, τὸ μὲν παλαιὸν τῆς Ἀσίας ἡγήσατο πάσης καταλύσασα τὴν τῶν Σύρων ἀρχήν. ὕστερον δ' ὑπὸ Κύρου, καὶ Περσῶν ἀφαιρεθεῖσα τὴν τοσαύτην ἐξουσίαν Ἀστυάγου, διεφύλαττεν ὅμως πολὺ τοῦ πατρίου ἀξιώματος. καὶ ἦν τὰ Ἐκβάτανα χειμάδιον τοῖς Πέρσαις. Ὁμοίως δὲ, καὶ τοῖς ἐκείνους καταλύσασι Μακεδόσι, τοῖς τὴν Συρίαν ἔχουσι. καὶ νῦν ἔτι τοῖς Παρθυαίων βασιλεῦσι τὴν αὐτὴν παρέχεται χρείαν τε, καὶ ἀσφάλειαν. Ὁρίζεται δ' ἀπὸ μὲν τῆς ἕω τῇ τε Παρθυαίων, καὶ τοῖς Κοσσαίων ὄρεσι λῃστρικῶν ἀνθρώπων. οἵ τοξότας μυρίους καὶ τρισχιλίους παρέσχοντό ποτε, Ἐλυμαίοις συμμαχοῦντες πρὸς Σουσίους, καὶ Βαβυλωνίους. Νέαρχος δέ φησι τεττάρων ὄντων λῃστρικῶν ἐθνῶν, ὧν Μάρδοι μὲν Πέρσαις προσεχεῖς ἦσαν, Οὔξιοι δὲ, καὶ Ἐλυμαῖοι τούτοις τε, καὶ Σουσίοις, Κοσσαῖοι δὲ Μήδοις· πάντας μὲν φόρους πράττεσθαι τοὺς βασιλέας. Κοσσαίους δὲ, καὶ δῶρα λαμβάνειν, ἡνίκα ὁ βασιλεὺς θερίσας ἐν Ἐκβατάνοις εἰς τὴν Βαβυλωνίαν καταβαίνοι, καταλῦσαι δ' αὐτῶν τὴν πολλὴν τόλμαν Ἀλέξανδρον ἐπιθέμενον χειμῶνος. Τούτοις δὲ δὴ ἀφορίζεται πρὸς ἕω, καὶ ἔτι τοῖς Παραιτακηνοῖς, οἳ συνάπτουσι Πέρσαις, ὀρεινοὶ καὶ αὐτοὶ, καὶ λῃστρικοί. Ἀπὸ δὲ τῶν ἄρκτων τοῖς ὑπεροικοῦσι τῆς Ὑρκανίας θαλάττης Καδουσίοις, καὶ τοῖς ἄλλοις οὓς ἄρτι διήλθομεν. Πρὸς νότον δὲ τῇ Ἀπολλωνιάτιδι ἣν Σιτακηνὴν ἐκάλουν οἱ παλαιοί, καὶ τῷ Ζάγρῳ καθ' ἡμᾶς Σαβατικῇ κεῖται τῆς Μηδίας οὔσῃ. οἱ δὲ, τῆς Ἐλυμαΐας φασί. πρὸς δύσιν δὲ τοῖς Ἀτροπατίοις, καὶ τῶν Ἀρμενίων τισίν. Εἰσὶ δὲ καὶ Ἑλληνίδες πόλεις κτίσματα τῶν Μακεδόνων ἐν τῇ Μηδίᾳ, ὧν Λαοδίκειά τε, καὶ Ἀπάμεια, ἡ πρὸς Ῥαγαῖς καὶ αὐτὴ Ῥάγεια,

τοῦ Νικάτορος κτίσμα, ὃ ἐκεῖνος μὲν Εὔρωπον ὠνόμασε, Πάρθοι δὲ Ἀρσακίαν, νοτιωτέραν οὖσαν τῶν Κασπίων πυλῶν πεντακοσίοις που σταδίοις, ὥς φησιν Ἀπολλόδωρος Ἀδραμυττηνός. ἡ πολλὴ μὲν ὑψηλή ἐστι, καὶ ψυχρά. τοιαῦτα δὲ, καὶ τὰ ὑπερκείμενα τῶν Ἐκβατάνων ὄρη, καὶ τὰ περὶ τὰς Ῥάγας, καὶ τὰς Κασπίους πύλας, καὶ καθόλου τὰ προσάρκτια μέρη τὰ ἐντεῦθεν, μέχρι πρὸς τὴν Ματιανὴν, καὶ τὴν Ἀρμενίαν. ἡ δὲ ὑπὸ ταῖς Κασπίοις πύλαις ἐν ταπεινοῖς ἐδάφεσι, καὶ κοίλοις οὖσα, εὐδαίμων σφόδρα ἐστὶ, καὶ πάμφορος πλὴν ἐλαίας. εἰ δὲ καὶ φύεταί που, ἀλιπής τέ ἐστι, καὶ ξηρά. ἱππόβοτος δὲ καὶ αὕτη ἐστὶ διαφερόντως. καὶ ἡ Ἀρμενία. καλεῖται δέ τις καὶ λειμὼν ἱππόβοτος, ὃν καὶ διεξίασιν οἱ ἐκ τῆς Περσίδος, καὶ Βαβυλῶνος εἰς Κασπίους πύλας ὁδεύοντες, ἐν ᾧ πέντε μυριάδας ἵππων θηλειῶν νέμεσθαι φασὶν ὑπὸ τῶν Περσῶν. εἶναι δὲ τὰς ἀγέλας ταύτης βασιλικάς. Τοὺς δὲ Νισαίους ἵππους οἷς ἐχρῶντο οἱ βασιλεῖς ἀρίστοις οὖσι καὶ μεγίστοις, οἱ μὲν ἐντεῦθεν λέγουσι τὸ γένος, οἱ δ' ἐξ Ἀρμενίας. ἰδιόμορφοι δέ εἰσιν, ὥσπερ καὶ οἱ Παρθικοὶ λεγόμενοι νῦν παρὰ τοὺς Ἑλλαδικοὺς, καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς παρ' ἡμῖν. καὶ τὴν βοτάνην δὲ, τὴν μάλιστα τρέφουσαν τοὺς ἵππους ἀπὸ τοῦ πλεονάζειν ἐνταῦθα ἰδίως Μηδικὴν καλοῦμεν. φέρει δὲ καὶ σίλφιον ἡ χώρα, ἀφ' οὗ ὁ Μηδικὸς καλούμενος ὀπὸς, πολὺ λειπόμενος τοῦ Κυρηναϊκοῦ· ἔστι δ' ὅτε καὶ διαφέρων ἐκείνου. εἴτε παρὰ τὰς τῶν τόπων διαφορὰς, εἴτε τοῦ φυτοῦ κατ' εἶδος ἐξαλλάττοντος, εἴτε καὶ παρὰ τοὺς ὀπίζοντας, καὶ σκευάζοντας, ὥστε συμμένειν πρὸς τὴν ἀπόθεσιν, καὶ τὴν χρείαν. Τοιαύτη μέν τις ἡ χώρα. τὸ δὲ μέγεθος παραισόν πως ἐστὶν εἰς πλάτος, καὶ μῆκος. δοκεῖ δὲ μέγιστον εἶναι πλάτος τῆς Μηδίας, τὸ ἀπὸ τῆς τοῦ Ζάγρου ὑπερθέσεως, ἥπερ καλεῖται Μηδικὴ πύλη εἰς Κασπίους πύλας διὰ τῆς Σιγριανῆς σταδίων τετρακισχιλίων ἑκατόν. Τῷ δὲ μεγέθει καὶ δυνάμει τῆς χώρας ὁμολογεῖ καὶ ἡ περὶ τῶν φόρων ἱστορία. Τῆς γὰρ Καππαδοκίας παρεχούσης τοῖς Πέρσαις κατ' ἐνιαυτὸν πρὸς τῷ ἀργυρικῷ τέλει ἵππους χιλίους καὶ πεντακοσίους, ἡμιόνων δὲ δισχιλίους, προβάτων δὲ πέντε μυριάδας· διπλάσια σχεδὸν τούτων ἐτέλουν οἱ Μῆδοι. Ἔθη δὲ τὰ πολλὰ μὲν τούτοις τε, καὶ Ἀρμενίοις, διὰ τὸ καὶ τὴν χώραν παραπλησίαν. Τοὺς μέντοι Μήδους ἀρχηγέτας εἶναι φασί, καὶ τούτοις, καὶ ἔτι πρότερον Πέρσαις τοῖς ἔχουσιν αὐτοὺς, καὶ διαδεξαμένοις τὴν τῆς Ἀσίας ἐξουσίαν. Ἡ γὰρ νῦν λεγομένη Περσικὴ στολὴ, καὶ ὁ τῆς τοξικῆς, καὶ ἱππικῆς ζῆλος, καὶ ἡ περὶ τοὺς βασιλέας θεραπεία, καὶ κόσμος

quam ipſe Europum appellauit, Parthi Arſaciam, uerſus meridiem à Caſpijs portis diſſitam ID circiter ſtadijs, ut tradit Apollodorus Adramyttenus. Magna ſui parte Media ſublimis eſt, & frigida. ac tales ſunt etiam ſupra Ecbatana ſiti montes, & apud Ragas, Caſpiasq; portas, atque in uniuerſum ſeptentrionalia loca uſque ad Matianam & Armeniam. Ad Caſpias portas ſolum humile & in conualle ſitum, uberrimum eſt, & omnium ferax, demta olea. quæ etſi ſeritur alicubi, arida & pinguedinis expers naſcitur. Hæc regio (.ut & Armenia.) equis alendis excellit: & inde quoddam pratum Hippobotum dicitur, per quod transeunt qui à Perſide & Babylonia ad Caſpias proficiſcuntur. in eo ali aiunt L millia equarum è Perſis, eſſeq; armenta ea regia. 17 Niſæos equos, quibus reges 17
utuntur, optimis & maximis, quidam hinc peti aiunt, alij ex Armenia. forma ſunt peculiari, ut & qui nunc Parthici dicuntur, à Grecanicis alijsq; noſtratibus diuerſa. Sed & herbam, quæ maximè equos alit, ex eo quod ibi abundat, peculiariter Medicā appellamus. Silphium quoque fert Media, unde Medico ſucco nomen. Is longè deterior Cyrenaico, interdum etiam ei anteit bonitate. ſiue id locorum differentia facit, ſiue ſpecies plantæ uariat, ſiue qui ſuccum colligunt & conficiunt ad reponendum, & ad uſum, hoc præſtant. Talis ergo eſt Media. Quod & magnitudinem, æquali ferè eſt longitudine atque latitudine. hæc maxima uidetur à tranſitu Zagri (. portam Mediam nominant.) uſquè ad portas Caſpias per Sigrianam, ſtadiorum quater mille & C. Magnitudini & potentiæ regionis eius reſpondet tributorum quoq; hiſtoria. Nam cùm Cappadocia cōferat Perſis quotannis ultra cenſum argēteum equos CIↃ IↃ, mulos bis mille, oues IↃↃↃ: ferè duplum huius Medi pendebant. Mores ferè cōmunes ſunt Medis atque Armenijs: quia & regio adſimilis eſt. Medos tamen principes autoresq; fuiſſe & his iſtorum ferunt, & Perſis, qui Media occupata in dominationem Aſiæ ſucceſſerunt. Nam qui nunc dicitur Perſicus ueſtitus, & ſagittandi ac rei equeſtris ſummum ſtudium, regumq; cultus, ornatus

ornatus, & honores quasi diuini regibus ab subditis qui habentur: à Medis sunt profecta. Idq; uerum esse, maximè è uestitu appa ret. nam tiara, pileus, manicatæ tunicatæ, & anaxyrides (.siue eæ sunt braccæ) in frigidis locis & aquilonaribus, ut sunt Mediæ, gesta men sunt commodum in austrinis minimè. Persæ autem habitationem suam ut plurimam habent ad rubrum mare, meridionaliores Babylonijs & Susijs. sed euersis Medis, etiam quædam Mediæ contermina in suam redegerunt potestatem. Sed uictoribus ita ob maiestatem & regio ornatui conuenientem dignitatem placuerunt à uictis Medis recepta, ut nuditate & leuissimo uestitui mulierebrem stolam ac uestem ad talos dependentem prætulerint. Sunt qui tradant, Medeam dominio istarum regionum cum Iasone potitam uestem illam excogitauisse, & quoties præter regem exiret, faciem uelasse. Ac Iasonis quidem monimentum esse sacella Iasonia, quæ religiosissimè à barbaris coluntur. (. Est & magnus mons supra Caspias portas ad læuam, qui Iasonium uocatur.) Medeæ autem, uestem & nomen regionis. dicunt etiam Medum eius filium in regnum successisse, ac prouinciæ ei nomē à se factum reliquisse. Cum his consentiunt etiam Iasonia Armeniæ, nomenq; regionis, & plura alia, de quibus suo dicemus loco. Id quoque Medorum est, regnum fortissimo deferre: neque tamen omnes hoc seruant, sed montani. magis etiam hoc, ut rex multas habeat uxores. quem quidem morem omnes Medi montani tenent: neque licet pauciores habere mulieres, quam septem. Mulieres quoq; in parte felicitatis ponere aiunt, alere quamplurimos uiros: intra quinque, id uerò calamitosum deputare. Cùm autem reliqua Media omnium rerum abundet copia, montana uersus septentrionem sterilia sunt. itaque uescuntur arborum frugibus, & mazas faciunt ex aridis pomis conscissis, panesq; è tostis amygdalis: & uinum è radicibus quibusdam exprimunt. carnibus aluntur ferinis, pecus cicur non educant. Tantum de Medis de Medicis quæ uniuersæ communia sunt Mediæ, quoniam Persarum dominatione hæc Persis subsunt, suo dicemus loco.

Medea. Iason.

Armeniæ partes uersus meridiem uergentes, ante se situm habent Taurum montem,

Armenia tab. Asiæ Ptol. 1. 3. 4. 6. confer.

καὶ σεβασμὸς θεοπρεπὴς παρὰ τῶν ἀρχομένων εἰς τοὺς Πέρσας παρὰ τῶν Μήδων ἀφῖκται. καὶ ὅτι τοῦτ' ἀληθές, ἐκ τῆς ἐσθῆτος μάλιστα δῆλον. τιάρα γάρ τις καὶ κίδαρις καὶ πῖλος, καὶ χειριδωτοὶ χιτῶνες καὶ ἀναξυρίδες, ἐν μὲν τοῖς ψυχροῖς τόποις καὶ προσβόροις, ἐπιτήδεια δ' ἐστὶ φορήματα, οἷοι εἰσὶν οἱ Μηδικοί· ἐν δὲ τοῖς νοτίοις ἥκιστα. οἱ δὲ Πέρσαι τὴν πλείστην οἴκησιν ἐπὶ τῇ ἐρυθρᾷ θαλάττῃ κέκτηνται, μεσημβρινώτεροι καὶ Βαβυλωνίων ὄντες, καὶ Σουσίων. μετὰ δὲ τὴν κατάλυσιν τὴν τῶν Μήδων, προσεκτήσαντό τινα καὶ τῶν προσαπτομένων Μηδίᾳ. ἀλλ' οὕτως ἐφάνη σεμνὰ, καὶ τοῦ βασιλικοῦ προσχήματος οἰκεῖα τὰ ἔθη τοῖς νικήσασι, καὶ τὰ τῶν νικηθέντων, ὥστ' ἀντὶ γυμνητῶν, καὶ ψιλῶν, θηλυστολεῖν ὑπέμειναν καὶ κατηρεφεῖς εἶναι τοῖς σκεπάσμασι. Τινὲς δὲ Μήδειαν καταδεῖξαι τὴν ἐσθῆτα ταύτην φασὶ δυναστεύσασαν τοῖς τόποις καθάπερ Ἰάσονα, καὶ ἐπικρυπτομένην τὴν ὄψιν, ὅτε αὐτὴ τοῦ βασιλέως ἐξίοι. τοῦ μὲν Ἰάσονος ὑπομνήματα εἶναι τὰ Ἰασόνεια ἡρῷα, τιμώμενα σφόδρα ὑπὸ τῶν βαρβάρων. ἔστι δὲ καὶ ὄρος μέγα ὑπὲρ τῶν Κασπίων πυλῶν ἐν ἀριστερᾷ καλούμενον Ἰασόνειον. τῆς δὲ Μηδείας τὴν ἐσθῆτα, καὶ τοὔνομα τῆς χώρας. λέγεται δὲ καὶ Μῆδος υἱὸς αὐτῆς, διαδέξασθαι τὴν ἀρχὴν, καὶ τὴν χώραν ἐπώνυμον αὐτοῦ καταλιπεῖν. Ὁμολογεῖ δὲ τούτοις καὶ τὰ κατὰ τὴν Ἀρμενίαν Ἰασόνια, καὶ τὸ τῆς χώρας ὄνομα, καὶ ἄλλα πλείω, περὶ ὧν ἐροῦμεν. Καὶ τοῦτο δὲ Μηδικὸν, τὸ βασιλέα αἱρεῖσθαι τὸν ἀνδρειότατον, ἀλλ' οὐ πᾶσιν, ἀλλὰ τοῖς ὀρείοις. μᾶλλον δὲ τὸ τοῖς βασιλεῦσι πολλὰς εἶναι γυναῖκας, τοῖς δ' ὀρείοις τῶν Μήδων καὶ πᾶσιν ἔθος τοῦτο, ἐλάττους δὲ τῶν ἑπτὰ οὐκ ἔξεστιν. ὡς δ' αὔτως τὰς γυναῖκας φασὶν ἐν καλῷ τίθεσθαι, ὅτι πλείστους νέμειν ἄνδρας, τῶν πέντε δὲ ἐλάττους, συμφορὰν ἡγεῖσθαι. Τῆς δ' ἄλλης Μηδίας εὐδαιμονούσης τελέως, λυπρά ἐστιν ἡ προσάρκτιος ὀρεινή. σιτοῦνται οὖν ἀπὸ ἀκροδρύων, ἔκ τε μήλων ξηρῶν κοπέντων ποιοῦνται μάζας. ἀπὸ δ' ἀμυγδάλων φρυχθέντων ἄρτους. ἐκ δὲ ῥιζῶν τινῶν, οἶνον ἐκθλίβουσι. κρέασι δὲ χρῶνται θηρείοις. ἥμερα δὲ οὐ τρέφουσι θρέμματα. τοσαῦτα καὶ περὶ Μήδων φαμέν. περὶ δὲ τῶν Μηδικῶν νομίμων κοινῇ τῆς συμπάσης Μηδίας, ἐπειδὴ ταῦτα δὶς Περσικοῖς γεγένηται διὰ τὴν τῶν Περσῶν ἐπικράτειαν, ἐν τῷ περὶ ἐκείνων λόγῳ θήσομεν.

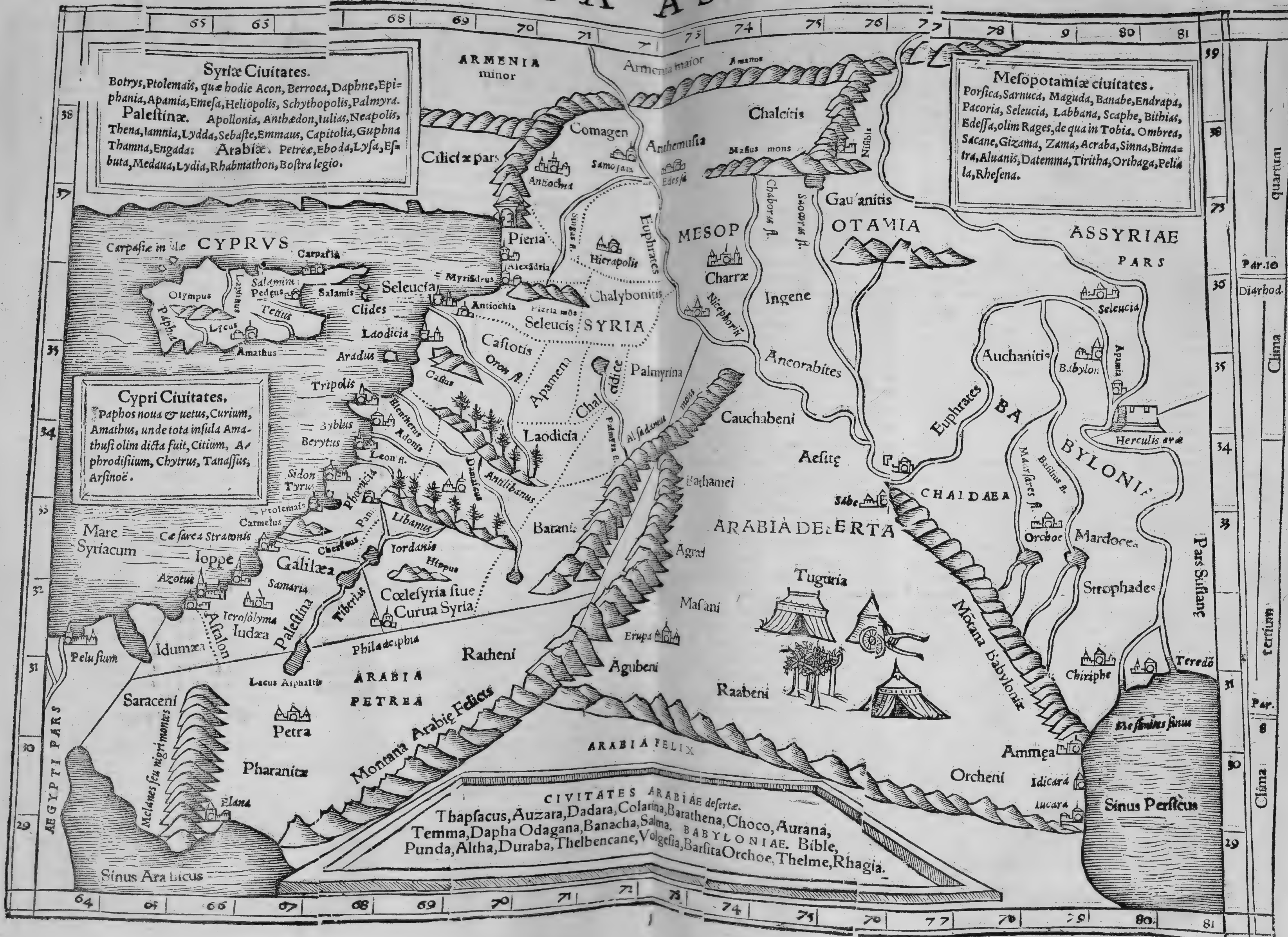
Τῆς δ' Ἀρμενίας τὰ μὲν νότια προβέβληται τὸν Ταῦρον, διείργοντα αὐτὴν ἀφ' ὅλης τῆς

QVAR-

QVARTA ASIAE

TABVLA CONTINET CYPRVM, SYRIAM PALESTINAM, ARABIAM DVPLICEM, MESOpotamiam & Babyloniam. Parallelus ipsius medius rationem habet ad meridianum, quam 5 ad 6. Terminatur autem tabula ipsa ab ortu Assyria & Susiana & parte sinus Persici. Ab austro parte eiusdem Persici sinus, felici Arabia & interiori parte sinus Arabici. Ab occasu, parte Ægypti & mari Ægyptio, Syriaco atque Pamphilio ac Issico sinu & Cilicia. Ab Arctis, angustijs Ciliciæ & parte Cappadociæ & maioris Armeniæ.

			Habet diem maximum. H.	m.	Distat ab Alexandria uersus ortum. H.	m.
Ciuitates insignes.	Cypri	Paphus	14	26	0	15
		Amathus	14	25	0	22
		Salamis	14	29	0	27
	Syriæ	Laodicia	14	26	0	34
		Hierapolis	14	31	0	44
		Apamia	14	26	0	40
		Palmyra	14	15	0	51
		Heliopolis	14	15	0	34
		Panais Cæsarea	14	15	0	29
	Palestinæ	Damascus	14	15	0	37
		Cæsarea Stratonis	14	12	0	26
		Ascalon	14	8	0	20
		Neapolis	14	8	0	28
	Arabiæ Petreæ	Hierosolyma	14	8	0	24
		Petra	14	0	0	27
		Medaba	14	2	0	34
		Bostra	14	8	0	39
	Mesopotamiæ	Edessa	14	40	0	50
		Nisibis	14	40	1	0
		Nicephorium	14	26	0	54
		Lambana	14	30	1	10
		Seleucia	14	29	1	15
	Babyloniæ	Babylon	14	25	1	15
		Barsita	14	20	1	3
		Orchoa	14	14	1	3
		Teredoni	14	5	1	20

Syriæ Ciuitates.
Botrys, Ptolemais, quæ hodie Acon, Berroea, Daphne, Epiphania, Apamia, Emeſa, Heliopolis, Schythopolis, Palmyra.
Paleſtinæ. Apollonia, Anthædon, Iulias, Neapolis, Thena, Iamnia, Lydda, Sebaſte, Emmaus, Capitolia, Guphna Thamna, Engada:
Arabiæ. Petreæ, Eboda, Lyſa, Eſbuta, Medaua, Lydia, Rhabmathon, Boſtra legio.
Meſopotamiæ ciuitates.
Porſica, Sarnuca, Maguda, Banabe, Endrapa, Pacoria, Seleucia, Labbana, Scaphe, Bithias, Edeſſa, olim Rages, de qua in Tobia. Ombrea, Sacane, Gizama, Zama, Acraba, Sinna, Bimatra, Aluanis, Datemma, Tiritha, Orthaga, Pelia la, Rheſena.
Cypri Ciuitates,
Paphos noua & uetus, Curium, Amathus, unde tota inſula Amathuſi olim dicta fuit, Citium, Aphrodiſiium, Chytrus, Tanaſſus, Arſinoë.
CIVITATES ARABIAE deſertæ.
Thapſacus, Auzara, Dadara, Colarina, Barathena, Choco, Aurana, Temma, Dapha Odagana, Banacha, Salma.
BABYLONIAE. Bible, Punda, Altha, Duraba, Thelbencane, Volgeſia, Barſita Orchoe, Thelme, Rhagia.
ARMENIA minor
Armenia maior
Comagen
Anthemuſia
Chalcitis
Maſius mons
Ciliciæ pars
CYPRVS
Carpaſia
Salamis
Olympus
Amathus
Pieria
Hierapolis
Euphrates
MESOP
OTAMIA
Charræ
Gaulanitis
ASSYRIAE PARS
Seleucia
Chalybonitis
SYRIA
Seleucis
Antiochia
Laodicia
Aradus
Caſiotis
Apamena
Palmyrina
Ingene
Ancorabites
Auchanitis
Babylon
Tripolis
Byblus
Berytus
Sidon
Tyrus
Phœnicia
Libanus
Antilibanus
Damaſcus
Laodicia
Cauchabeni
Aeſitæ
Euphrates
BABYLONIA
Herculis ara
Ptolemais
Carmelus
Cæſarea Stratonis
Mare Syriacum
Ioppe
Azotus
Galilæa
Samaria
Iordanis
Cœleſyria ſiue Curua Syria
Batanæa
ARABIA DESERTA
CHALDAEA
Orchoe
Mardocea
Tuguria
Maſani
Strophades
Hieroſolyma
Iudæa
Paleſtina
Idumæa
Aſcalon
Peluſium
Philadelphia
Ratheni
Agubeni
Raabeni
Montana babyloniæ
Chiriphe
Teredō
Pars Suſianæ
ARABIA PETREA
Lacus Aſphaltis
Saraceni
Petra
Pharanitæ
Montana Arabiæ Felicis
ARABIA FELIX
Ammæa
Orcheni
Idicara
Sinus Perſicus
Melanes ſeu nigri montes
Elana
AEGYPTI PARS
Sinus Arabicus
Clima quartum
Clima tertium

ας τῆς μεταξὺ Εὐφράτου καὶ τοῦ Τίγριδος, ἣν Μεσοποταμίαν καλοῦσι. τὰ δὲ ἑῶα ἣ Μηδία συνάπτει τῇ μεγάλῃ, καὶ τῇ Ἀτροπατηνῇ. προσάρκτια δὲ ἐστὶ τὰ ὑπερκείμενα τῆς Κασπίας θαλάττης ὄρη τὰ τοῦ Παραχοάθρα, καὶ Ἀλβανοί, καὶ Ἴβηρες, καὶ ὁ Καύκασος ἐγκυκλούμενος τὰ ἔθνη ταῦτα, καὶ συνάπτων τοῖς Ἀρμενίοις, συνάπτων δὲ καὶ τοῖς Μοσχικοῖς ὄρεσι, καὶ Κολχικοῖς μέχρι τῶν καλουμένων Τιβαρηνῶν. ἀπὸ δὲ τῆς ἑσπέρας ταῦτά ἐστι τὰ ἔθνη, καὶ ὁ Παρυάδρης, καὶ ὁ Κυδίσης μέχρι τῆς μικρᾶς Ἀρμενίας, καὶ τῆς τοῦ Εὐφράτου ποταμίας, ἣ διείργει τὴν Ἀρμενίαν ἀπὸ τῆς Καππαδοκίας, καὶ τῆς Κομμαγηνῆς. ὁ γὰρ Εὐφράτης ἀπὸ τῆς βορείου πλευρᾶς τοῦ Ταύρου τὰς ἀρχὰς ἔχων, τὸ μὲν πρῶτον ῥεῖ πρὸς δύσιν διὰ τῆς Ἀρμενίας. εἶτ' ἐπιστρέφει πρὸς νότον καὶ διακόπτει τὸν Ταῦρον, μεταξὺ τῶν Ἀρμενίων τε, καὶ Καππαδοκῶν καὶ Κομμαγηνῶν. ἐκπεσὼν δ' ἔξω, καὶ γενόμενος κατὰ τὴν Συρίαν ἐπιστρέφει πρὸς χειμερινὰς ἀνατολὰς μέχρι Βαβυλῶνος, καὶ ποιεῖ τὴν Μεσοποταμίαν πρὸς τὸν Τίγριν. ἀμφότεροι δὲ τελευτῶσιν εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον. τὰ μὲν δὴ κύκλῳ ταῦτα, ὀρεινὰ σχεδόν τι πάντα καὶ τραχέα, πλὴν τῶν πρὸς τὴν Μηδίαν κεκλιμένων ὀλίγων. πάλιν δὲ τοῦ λεχθέντος Ταύρου τὴν ἀρχὴν λαμβάνοντος ἀπὸ τῆς περαίας τῶν Κομμαγηνῶν καὶ τῶν Μελιτηνῶν, ἣν ὁ Εὐφράτης ποιεῖ, Μάσιον μὲν ἐστὶ τὸ ὑπερκείμενον ὄρος τῶν ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ Μυγδόνων ἐκ νότου, ἐν οἷς ἡ Νίσιβις ἐστίν. ἐκ δὲ τῶν προσαρκτίων μερῶν Σωφηνὴ κεῖται, μεταξὺ τοῦ τε Μασίου, καὶ τοῦ Ἀντιταύρου. οὗτος ἀπὸ τοῦ Εὐφράτου, καὶ τοῦ Ταύρου τὴν ἀρχὴν λαβών, τελευτᾷ πρὸς τὰ ἑῶα τῆς Ἀρμενίας, ἀπολαμβάνων μέσην τὴν Σωφηνήν. ἐκ θατέρου δὲ μέρους ἔχων τὴν Ἀκιλισηνήν, μεταξὺ ἱδρυμένην τοῦ Ταύρου τε, καὶ τοῦ Εὐφράτου Μεσοποταμίας, πρὶν ἢ κάμπτειν αὐτὴν ἐπὶ νότον. βασίλειον δὲ τῆς Σωφηνῆς Καρκαθιόκερτα. τοῦ δὲ Μασίου ὑπέρκειται πολὺ πρὸς ἕω κατὰ τὴν Γοργοδυληνὴν ὁ Νιφάτης, εἶτ' ὁ Ἄβος, ἀφ' οὗ καὶ ὁ Εὐφράτης ῥεῖ καὶ ὁ Ἀράξης, ὁ μὲν πρὸς δύσιν, ὁ δὲ πρὸς ἀνατολάς, εἶθ' ὁ Νίβαρος μέχρι τῆς Μηδίας παρατείνει. ὁ μὲν οὖν Εὐφράτης εἴρηται ὃν τρόπον ῥεῖ. ὁ δὲ Ἀράξης πρὸς τὰς ἀνατολὰς ἐνεχθεὶς μέχρι τῆς Ἀτροπατηνῆς, κάμπτει πρὸς δύσιν καὶ πρὸς ἄρκτους. καὶ παραρρεῖ τὴν Ἄζαραν πρῶτον, εἶτ' Ἀρτάξατα πόλιν Ἀρμενίων. ἔπειτα διὰ τοῦ Ἀραξηνοῦ πεδίου, πρὸς τὸ Κάσπιον ἐκδίδωσι πέλαγος. ἐν αὐτῇ δὲ τῇ Ἀρμενίᾳ

πολλὰ

qui à tota eas regione dirimit quę inter fluuios Euphratem & Tigrim intercepta, inde Mesopotamiæ nomen gerit. Orientalia Mediam attingunt cùm magnam tum Atropatenam. Versus septentrionem sunt montes qui Caspio imminent mari Parachoatri: tum Albani, Iberi, & Caucasus circumdans istas gentes, Armeniamq; attingens, cumq; Moschicis etiam coiens, & Colchicis, usque ad eos qui Tibareni dicuntur. Ab occasu cum istæ sunt gentes, tum Paryadres mons, & Cydises usque ad Armeniam minorem, & Euphratis alueum, quo Armenia à Cappadocia & Commagena distinguitur. Etenim Euphrates in septentrionali latere Tauri scaturiens, ab initio uersus ortum fluit per Armeniam. deinde ad austrum se cõuertens, Taurum secat inter Armeniam, Cappadociam, & Commagenam. inde se proruens, ubi in Assyriam uenit, flectit sese uersus hybernum ortum, usque ad Babylonem, & cum Tigri coniunctus Mesopotamiam includit. ambo autem in Persicum deferuntur sinum. Omnia hæc in orbem Armeniæ circumposita, montosa ferè sunt & aspera: demtis ĳs quæ aliquantum ad Mediam inclinant. Rursum si à Tauro initiũ sumas ab ea parte quæ trans fluuium Euphratem opposita est Commagenæ & Melitenæ: Masius mons est, imminẽs supernè Mygdonibus in Mesopotamia uersus Austrum sitis, in quibus est Nisibis. Septentrionem uersus Sophena est, Masium inter Antitaurum. qui ab Euphrate & Tauro initium sumens, in partes Armeniæ orientales desinit, medianе transiens Sophenam: & ab altera parte Acilisenam habens, sitam inter Taurũ & Euphratem, priusquam ille ad Mesopotamiam uersus meridiem sese conuertit. Regia Sophenes est Carcathiocerta. Supra Masium longè uersus orientem iuxta Gorgodylenam Niphates est: deinde Abus, unde Euphrates Araxesq; prolabuntur, uersus occasum alter, alter uersus ortum. deinde Nibarus usque ad Mediam porrigitur. Diximus de Euphratis fluxu. Araxes uersus ortum latus usque ad Atropatenam, ad occasum deinde & septentriones inclinat. ac primùm Azaram præterfluit, deinde Artaxata Armeniæ urbem: pòst per Araxenum campum in Caspium effunditur mare. In ipsa autem Armenia multi sunt mõtes

Vide Tab. Asiæ Ptol. 3.

Araxes.

tes

tes, multæ montanæ planicies, in quibus ne uitis quidem facilè nascatur. Multæ etiam conualles, aliæ mediocriter, aliæ admodum uberes. de quarũ numero sunt Araxeni campi, per quos Araxes labens ad extrema Albaniæ in Caspium mare se effundit. ac postea Sacassena, ipsa etiam Albaniam attingens, & Cyrum fluuium. Sequitur Gogarena. Tota enim hæc regio frugibus & arboribus abundat mansuetis, itemq; semper uirentibus. oleæ etiam ferax est. His adnumera Phanenam Armeniæ prouinciam, & Comisenam, & Orchistenam, quæ plurimum præbet equitatum.
18 Chorzena & Cambysena maximè sunt sitæ uersus septẽtrionem, ideoq; etiã niuosissimæ, pertinentes ad Causi montana, Iberiamq;, & Colchidem. ferunt
Nix. ibi in traiectu montium totos comitatus interdum niuibus montanis absorberi, si quando uinxit uehementius. & ad hæc pericula sustinenda uiatores habere baculos, quos in superficiem erigant: ut & respirare possint, & suum casum aduentantibus significare. & quidem eos auxilium consequi, effodi, atq; saluti restitui. Tradunt etiam in niue glebas coire cauas intùs, aquam utilem tanquam in tunica continentes. & animalcula quoque in ijs nasci, quæ uermes Apollonidæ uocantur, cossæ Theophanis. in istis autem bonam aquam contineri, quæ scissis circùm tunicis bibatur. ortum animalculorum talem conijciunt, qualis est culicum in metallis è flamma & fauilla. Memoriæ proditum est Armeniam, cùm olim fuisset parua, auctam fuisse Artaxiæ & Thariadæ opera. Hos, cum antè fuissent duces militiæ apud Antiochum Magnum, illo deuicto ipsos regnum tenuisse, alterum Sophenæ, Acilisenæ, & Odomantidus, alterum circa Artaxata: & Armeniam auxisse, cum portiones circumiacentium ditionum ad se raperent. Medis ademisse Caspianam, Phauniten, & Basoropedam. Iberis quæ ad montes Paryadri & Chorzenam atque Gogarenam, quæ est trans Cyrum. Chalybibus & Mosynœcis Parenetam, & Xerxenam quæ sunt paruæ Armeniæ confines, eiusq́ue partes. Cataonibus Acilisenam & quod est ad Antitaurum regionis. Syris Tamoniten. ita ut eadem omnes utãtur lingua. Vrbes Armenię sunt Artaxata, q̃ et Artaxiasata uocãt, cõditã Artaxæ regi ab Annibale, qui utri-

πολλὰ μὲν ὄρη, πολλὰ δὲ ὀροπέδια, ἐν οἷς οὐδ' ἄμπελος φύεται ῥᾳδίως. πολλοὶ δ' αὐλῶνες, οἱ μὲν μέσως, οἱ δὲ καὶ σφόδρα εὐδαίμονες. καθάπερ τὸ Ἀραξηνὸν πεδίον, δι' οὗ ὁ Ἀράξης ποταμὸς ῥέων εἰς τὰ ἄκρα τῆς Ἀλβανίας, εἰς τὴν Κασπίαν ἐμπίπτει θάλασσαν. καὶ μετὰ ταῦτα ἡ Σακασηνὴ, καὶ αὐτὴ τῇ Ἀλβανίᾳ πρόσχωρος καὶ τῷ Κύρῳ ποταμῷ. εἶθ' ἡ Γωγαρηνή. πᾶσα γὰρ ἡ χώρα αὕτη καρποῖς τε, καὶ τοῖς ἡμέροις δένδροις, καὶ τοῖς ἀειθαλέσι πληθύει. φέρει δὲ καὶ ἐλαίας. ἔστι δὲ καὶ ἡ Φαυηνὴ τῆς Ἀρμενίας ἐπαρχία. καὶ ἡ Κωμισηνὴ, καὶ Ὀρχιστηνὴ πλείστην ἱππείαν παρέχουσα. Ἡ δὲ Χορζηνὴ, καὶ Καμβυσηνὴ προσβορώταταί εἰσι, καὶ νιφοβόλοι μάλιστα, συνάπτουσαι τοῖς Καυκασίοις ὄρεσι, καὶ τῇ Ἰβηρίᾳ, καὶ τῇ Κολχίδι· ὅπου φασὶ κατὰ ὑπερβολὰς τῶν ὀρῶν πολλάκις, καὶ συνοδίας ὅλας τῶν ὀρῶν ἐν τῇ χιόνι καταπίνεσθαι, νιφετῶν γινομένων ὑπὲρ πλέον. ἔχειν δὲ καὶ βακτηρίας πρὸς τοὺς τοιούτους κινδύνους παρεξαίροντας εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, ἀναπνοῦς τε χάριν, καὶ τοῦ διαμηνύειν τοῖς ἐπιοῦσιν, ὥστε βοηθείας τυγχάνειν, ἀνορύττεσθαι, καὶ σώζεσθαι. Ἐν δὲ τῇ χιόνι βώλους πήγνυσθαι φασὶ κοίλας, περιεχούσας χρηστὸν ὕδωρ, ὡς ἐν χιτῶνι. καὶ τὰ ζῶα δὲ, ἐν αὐτῇ γεννᾶσθαι. καλεῖ δὲ σκώληκας Ἀπολλωνίδης, Θεοφάνης δὲ θρῖπας. κἀν τούτοις ἀπολαμβάνεσθαι χρηστὸν ὕδωρ, περισχισθέντων δὲ τῶν χιτώνων πίνεσθαι. τὴν δὲ γένεσιν τῶν ζώων τοιαύτην εἰκάζουσιν, οἵαν τὴν τῶν κωνώπων ἐκ τῆς ἐν τοῖς μετάλλοις φλογὸς, καὶ τοῦ φεψάλου. ἱστοροῦσι δὲ τὴν Ἀρμενίαν μικρὰν πρότερον οὖσαν αὐξηθῆναι διὰ τῶν περὶ Ἀρτάξιαν, καὶ Ζαρειάδριν· οἳ πρότερον μὲν ἦσαν Ἀντιόχου τοῦ μεγάλου στρατηγοὶ, βασιλεύσαντες δ' ὕστερον μετὰ τὴν ἐκείνου ἧτταν, ὁ μὲν, τῆς Σωφηνῆς καὶ τῆς Ἀκισηνῆς καὶ Ὀδομαντίδος, καὶ ἄλλων τινῶν, ὁ δὲ, τῆς περὶ Ἀρτάξατα, συνηύξησαν, ἐκ τῶν περικειμένων ἐθνῶν ἀποτεμόμενοι μέρη· ἐκ Μήδων μὲν τήν τε Κασπιανὴν καὶ Φαυνῖτιν, καὶ Βασοροπέδαν· Ἰβήρων δὲ τήν τε παρώρειαν τοῦ Παρυάδρου, καὶ τὴν Χορζηνὴν καὶ Γωγαρηνὴν, πέραν οὖσαν τοῦ Κύρου. Χαλύβων δὲ, καὶ Μοσυνοίκων Καρηνῖτιν, καὶ Ξερξηνὴν, ἃ τῇ μικρᾷ Ἀρμενίᾳ ἐστὶν ὅμορα, καὶ μέρη αὐτῆς ἐστί. καὶ Καταόνων δὲ Ἀκιλισηνὴν, καὶ τὴν περὶ τὸν Ἀντίταυρον. Σύρων δὲ Ταμωνῖτιν, ὥστε πάντας ὁμογλώττους εἶναι. Πόλεις δ' εἰσὶν Ἀρμενίας, Ἀρτάξατά τε, ἣν καὶ Ἀρταξιάσατα καλοῦσιν, Ἀννίβα κτίσαντος Ἀρ-

τοῦ Ἀρτάξα τοῦ βασιλέως, καὶ Ἀρξάντα ἀμφοτέρων, ἐπὶ τοῦ Ἀράξη. ἡ μὲν Ἀρξάτα πρὸς τοῖς ὅροις τῆς Ἀτροπατηνῆς. ἡ δὲ Ἀρτάξατα, πρὸς τῷ Ἀρταξηνῷ πεδίῳ, συνῳκισμένη καλῶς, καὶ βασίλειον οὖσα τῆς χώρας. κεῖται δ' ἐπὶ χερρονησίζοντος ἀγκῶνος, τὸ τεῖχος κύκλῳ περιβεβλημένον τὸν ποταμόν, πλὴν τοῦ ἰσθμοῦ. τὸν ἰσθμὸν δ' ἔχει τάφρῳ καὶ χάρακι κεκλεισμένον. οὐ πολὺ δ' ἄπωθεν ἐστὶ τῆς πόλεως καὶ τὰ Τιγράνου καὶ Ἀρταβάζου γαζοφυλάκια, φρούρια ὀρεινά, Βάβυρσά τε, καὶ Ὀλάνη. ἦν δὲ καὶ ἄλλα ἐπὶ τῷ Εὐφράτῃ. Ἀρταγῆρας δὲ ἀπέστησε μὲν Ἄδωρ ὁ φρούραρχος. ἐξεῖλον δ' οἱ Καίσαρος στρατηγοὶ πολιορκήσαντες πολὺν χρόνον, καὶ τὰ τείχη καθεῖλον. Ποταμοὶ δὲ πλείους μέν εἰσιν ἐν τῇ χώρᾳ, γνωριμώτατοι δέ, Φᾶσις μὲν καὶ Λύκος, εἰς τὴν Ποντικὴν ἐκπίπτοντες θάλατταν. (Ἐρατοσθένης δ' ἀντὶ τοῦ Λύκου τίθησι Θερμώδοντα οὐκ εὖ) εἰς δὲ τὴν Κασπίαν ὁ Κῦρος, καὶ Ἀράξης. εἰς δὲ τὴν Ἐρυθρὰν, ὅ τε Εὐφράτης, καὶ ὁ Τίγρις. Εἰσὶ δὲ καὶ λίμναι κατὰ τὴν Ἀρμενίαν μεγάλαι. μία μὲν ἡ Μαντιανή, κυανῆ ἑρμηνευθεῖσα, μεγίστη, ὥς φασι μετὰ τὴν Μαιῶτιν ἁλμυροῦ ὕδατος, διήκουσα μέχρι τῆς Ἀτροπατίας, ἔχουσα καὶ ἁλοπήγια. ἡ δὲ Ἀρσηνή, ἣν καὶ Θωνῖτιν καλοῦσιν, ἐστὶ νιτρῖτις, τὰς δ' ἐσθῆτας ῥύπτει, καὶ διαξαίνει. διὰ δὲ τοῦτο καὶ ἄποτόν ἐστι τὸ ὕδωρ. φέρεται δὲ δι' αὐτῆς ὁ Τίγρις, ἀπὸ τῆς κατὰ τὸν Νιφάτην ὀρεινῆς ὁρμηθείς, ἄμικτον φυλάττων διὰ τὴν ὀξύτητα. ἀφ' οὗ καὶ τοὔνομα· Μήδων τίγριν καλούντων τὸ τόξευμα. καὶ οὗτος μὲν ἔχει πολυειδεῖς ἰχθῦς. οἱ δὲ λιμναῖοι ἑνὸς εἴδους εἰσί. κατὰ δὲ τὸν μυχὸν τῆς λίμνης εἰς βάραθρον ἐμπεσὼν ὁ ποταμός, καὶ πολὺν τόπον ἐνεχθεὶς ὑπὸ γῆς ἀνατέλλει κατὰ τὴν Χαλωνῖτιν, ἐκεῖθεν δ' ἤδη πρὸς μὲν Ὦπιν, καὶ τὸ τῆς Σεμιράμιδος διατείχισμα, ἐκεῖνός τε καταφέρεται, τοὺς Γορδυαίους ἐν δεξιᾷ ἀφείς, καὶ τὴν Μεσοποταμίαν ὅλην· καὶ Εὐφράτης τοὐναντίον ἐν ἀριστερᾷ ἔχων τὴν αὐτὴν χώραν. πλησιάσαντες δὲ ἀλλήλοις, καὶ ποιήσαντες τὴν Μεσοποταμίαν, ὁ μὲν διὰ Σελευκείας φέρεται πρὸς τὸν Περσικὸν κόλπον, ὁ δὲ διὰ Βαβυλῶνος. καθάπερ εἴρηταί που καὶ ἐν τοῖς πρὸς Ἐρατοσθένη καὶ Ἵππαρχον λόγοις. Μέταλλα δ' ἐν μὲν τῇ Ὑσπιράτιδι χρυσοῦ κατὰ τὰ Κάμβαλα, ἐφ' ἃ Μένωνα ἔπεμψεν Ἀλέξανδρος μετὰ στρατιωτῶν. ἀνήχθη δ' ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων. καὶ ἄλλα δ' ἐστὶ μέταλλα, καὶ δὴ τῆς ὀπάνδυκος καλουμένης, ὃν δὴ καὶ Ἀρμένιον καλοῦσι χρῶμα ὅμοιον κάλχῃ. οὕτω δ' ἐστὶν ἱππόβοτος σφόδρα ἡ χώρα, καὶ οὐχ ἧττον τῆς Μηδίας, ὥστε οἱ Νισαῖοι ἵπποι καὶ ἐνταῦθα γίνονται, οἷς τοῖς

qui utriusque autor fuit * 19 ad Araxen. 19
Arxata sita est ad fines Atropatenæ. Arxata sita est ad fines Atropatenæ. Artaxata aũt ad campum Artaxenum condita est eleganter, regia Armeniæ. Iacet in cubito quodam peninsulam referente, cincta muri loco flumine, nisi quam isthmus est: is fossa & uallo includitur. Haud procul ab ea urbe sunt Babyrsa, & Olane, castella montana, ubi Tigranis & Artabazi gazæ adseruabantur. fuerũt & alia supra Euphratem. Artageras ad defectionem perduxit Ador castelli præfectus: Cæsaris autem duces diuturna oppugnatione id ceperunt, murosque diecerunt. Flumina Armeniæ sunt multa. notissima horum, in Euxinum mare exeuntia Phasis & Lycus: (pro quo non recte Thermodontem Eratosthenes ponit.) in Caspium autem Cyrus & Araxes. in rubrum mare Euphrates & Tigris. Sunt & paludes in Armenia magnæ. quarum una est Mantiana, quam cæruleam interpretantur, maxima post Mæotidem, ut aiunt. aquæ salsæ, usque ad Atropatiam pertingens, in qua palude etiam sal coit. Arsena uero, quæ & Thonitis, nitrosa est palus, ita ut eluat sordes uestium, ac fullonis operam ĳs purgandis prestet. itaque aqua eius potui non est. Per hanc Tigris fertur, à Niphate monte riens, neque miscetur paludi ob uelocitatem, à qua ei nomen. nam sagittam Medi tigrin uocant. Tigris multorum generum pisces habet. palustres unius sunt formæ. In intimo paludis recessu Tigris in uoraginem incidens, longoque spacio infra terram labens, apud Chalonitidem emergit. inde ad Opin, & Semiramidis murum procurrit, Gordyæos ad dextram relinquens, totamque Mesopotamiam, contra Euphrates ad sinistram eandem habens labitur. coniuncti autem postquam Mesopotamiam concluserunt, alter per Seleuciam, per Babylonem, alter in Persicum sinum deuoluuntur. sicut alibi diximus, cùm aduersus Eratosthenem & Hipparchum disputaremus. Sunt & auri metalla in Hispiratide apud Cambala, ad quæ Memnonem cum militibus misit Alexander. allata + sunt autem ab incolis. quin & Opandicus, qui Armenus dicitur, colore chalces, id est, purpureo. Adeò autem equorum ferax est regio, Mediæ nihil hac in re cedens, ut hęc quoque Nisæi equi nascantur, quibus uti

Armeniæ flumina.

Persarum reges solebant. & Armeniæ Satrapa Persæ quotannis XX millia pullorum mit-
* tebat è Mithracinis. Artauasdes Antonio præter alium equitatum, grauis etiam armaturæ (.cataphractos.) equorum turmam sex millia continentem & instructam monstrauit, cùm unà cum eo in Mediam irrupit. Hũc equitatum non Medi modò, & Armenij studiosè tenuerunt, sed Albani etiam. nam & hi cataphractis utuntur. Opulentiam regionis ac potentiam inde licet æstimare, quòd Pompeius, cùm Tigrani patri Artauasdæ indixisset argenti talenta ꟾↄↄ CIↃ, statim in exercitum Romanum distribuit, militibus in caput CL denarios, centurionum unicuique CIↃ, tribunis militum singulis talentum. Magnitudo Armeniæ à Theophane sic describitur. Longitudo à schœnorum C, latitudo dupla: schœno stadia XL continente. In qua re modum ille excessit. Verò propius est, ea posita, quam is adsignauit, longitudine, latitudinem statuere semissem eius, aut etiam aliquid minus. Dictum est de Armeniæ

Antiquitates Armeniæ.

ingenio & opibus. Quod ad antiquitatem gentis attinet, talis fertur narratio. Armenus Armenio oriundus, Thessaliæ oppido, sito inter Pheras & Larissam, quæ est ad Bœbeidem lacũ sicut diximus: Iasoni expeditionis in Armeniam comitem se præbuit. Ab hoc nomen habere Armeniam affirmãt Cyrsilus Pharsalius, & Medius Larissæus, qui castra Alexãdri sunt secuti. qui cum Armeno fuerunt, eorum alios sedes posuisse in Acilisena, quæ antè sub Sophena fuerat: alios in Syspiritide, usque ad Calachenam, & Adiabenam, quæ extra fines est Armeniæ. Quin & Armeniacam uestem, Thessalicam esse aiunt: ut sunt demissæ tunicæ, quas Aetolicas in Tragœdijs appellant, & cingunt circa pectus, & ephaptidas, seu humeralia, quòd etiam Tragœdi imitati essent Thessalos: nam adscititio tali aliquo ornatu indigebant. Thessali autem maximè prolixa stola utentes, (.ut probabile est, quòd omnium Græcorum maximè sint septentrionales, & frigidissima incolãt loca.) commodissimam imitandi occasionem præbuerunt. sed & histrionum apparatum in effingendo, & rei e-
† questris studium, Thessalica esse aiunt his similiter & Medis. Porrò Iasonis expeditioni testimonium perhibent Iasonis sacella, quorum quædam reguli euerterunt: ut & Parmenio templum Iasonis quod erat Abderis,

γίνονται, οἷς περ οἱ Περσῶν βασιλεῖς ἐχρῶντο. καὶ ὁ Σατράπης τῆς Ἀρμενίας τῷ Πέρσῃ κατ' ἔτος δισμυρίους πώλους τοῖς Μιθρακίνοις ἔπεμπεν. Ἀρταυάσδης δὲ Ἀντωνίῳ χωρὶς τῆς ἄλλης ἱππείας αὐτὴν τὴν κατάφρακτον ἑξακισχιλίαν ἵππων ἐκτάξας ἐπέδειξεν, ἡνίκα εἰς τὴν Μηδίαν ἐνέβαλε σὺν αὐτῷ. Ταύτης δὲ τῆς ἱππείας, οὐ Μῆδοι μόνοι, καὶ Ἀρμένιοι ζηλωταὶ γεγόνασιν, ἀλλὰ καὶ Ἀλβανοί. καὶ γὰρ ἐκεῖνοι καταφράκτοις χρῶνται. Τοῦ δὲ πλούτου, καὶ τῆς χώρας τῆς δυνάμεως, σημεῖον οὐ σμικρόν, ὅτι Πομπηΐου Τιγράνῃ τῷ πατρὶ τοῦ Ἀρταυάσδου, τάλαντα ἐπιγράψαντος ἑξακισχίλια ἀργυρίου, διένειμεν αὐτίκα ταῖς δυνάμεσι τῶν Ῥωμαίων, στρατιώτῃ μὲν κατ' ἄνδρα πεντήκοντα δραχμὰς καὶ ἑκατόν· ἑκατοντάρχῃ δὲ χιλίας, ἐπάρχῳ δέ, καὶ χιλιάρχῳ τάλαντον. μέγεθος δὲ τῆς χώρας Θεοφάνης ἀποδίδωσιν, εὖρος μὲν σχοίνων ἑκατόν, μῆκος δὲ διπλάσιον τιθείς, τὴν σχοῖνον τετταράκοντα σταδίων· πρὸς ὑπερβολὴν δ' εἴρηκεν. ἐγγυτέρω δ' ἐστὶ τῆς ἀληθείας, μῆκος μὲν θέσθαι τὸ ὑπ' ἐκείνου λεχθέν, εὖρος δὲ τὸ ἥμισυ ἢ μικρῷ πλεῖον. Ἡ μὲν δὴ φύσις τῆς Ἀρμενίας, καὶ δύναμις τοιαύτη. Ἀρχαιολογία δέ τις ἐστὶ περὶ τοῦ ἔθνους τοιαύτη. Ἄρμενος ἐξ Ἀρμενίου πόλεως Θετταλικῆς, ἣ κεῖται μεταξὺ Φερῶν καὶ Λαρίσσης ἐπὶ τῇ Βοίβῃ, καθάπερ εἴρηται, συνεστράτευσεν Ἰάσονι εἰς τὴν Ἀρμενίαν. τούτου φασὶν ἐπώνυμον τὴν Ἀρμενίαν οἱ περὶ Κύρσιλον τὸν Φαρσάλιον, καὶ Μήδιον τὸν Λαρισσαῖον, ἀνδρῶν συνεστρατευκότων Ἀλεξάνδρῳ. τῶν δὲ μετὰ τοῦ Ἀρμένου, τοὺς μὲν τὴν Ἀκιλισινὴν οἰκῆσαι τὴν ὑπὸ τῆς Σωφηνῆς πρότερον οὖσαν, τοὺς δὲ ἐν τῇ Συσπιρίτιδι, ἕως τῆς Καλαχηνῆς, καὶ τῆς Ἀδιαβηνῆς ἔξω τῶν Ἀρμενιακῶν ὀρῶν. Καὶ τὴν ἐσθῆτα δὲ τὴν Ἀρμενιακὴν, Θετταλικὴν φασίν, οἷον τοὺς βαθεῖς χιτῶνας οὓς καλοῦσιν Αἰτωλικοὺς ἐν ταῖς τραγῳδίαις, καὶ ζωννύουσι περὶ τὰ στήθη, καὶ ἐφαπτίδας ὡς καὶ τῶν τραγῳδῶν μιμησαμένων τοὺς Θετταλούς· ἔδει μὲν γὰρ αὐτοῖς ἐπιθέτου κόσμου τοιούτου τινός. οἱ δὲ Θετταλοὶ μάλιστα βαθυστολοῦντες ὡς εἰκός, διὰ τὸ πάντων εἶναι Ἑλλήνων βορειοτάτους καὶ ψυχροτάτους νέμεσθαι τόπους, ἐπιτηδειοτάτην παρέσχον μίμησιν τὴν τῶν ὑποκριτῶν δὲ διασκευὴν ἐν τοῖς ἀναπλάσμασιν, καὶ τὸν τῆς ἱππικῆς ζῆλον φασὶν εἶναι Θετταλικόν, καὶ τούτοις ὁμοίως καὶ τὰ Ἰα Μήδοις. τὴν δ' Ἰάσονος στρατείαν καὶ τὰ Ἰασόνια μαρτυρεῖ, ὧν τινα οἱ δυνάσται κατέσκαψαν παραπλησίως ὥσπερ τὸν ἐν Ἀβδήροις

μεις νεὼν τοῦ Ἰάσονος Γαρμενίων. τὸν δὲ Ἀράξην κληθῆναι νομίζουσι κατὰ τὴν ὁμοιότητα τὴν πρὸς τὸν Πηνειὸν ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Ἀρμένον, ὁμωνύμως ἐκείνῳ. καλεῖσθαι γὰρ Ἀράξην κἀκεῖνον, διὰ τὸ ἀπαρρῆξαι τὴν Ὄσσαν ἀπὸ τοῦ Ὀλύμπου, ῥήξαντα τὰ Τέμπη. καὶ τοῦτον δ' ἐν Ἀρμενίᾳ ἀπὸ τῶν ὀρῶν καταβάντα, πλατύνεσθαί φασι τὸ παλαιὸν καὶ πελαγίζειν ἐν τοῖς ὑποκειμένοις πεδίοις οὐκ ἔχοντα διέξοδον. Ἰάσονα δὲ μιμησάμενον τὰ Τέμπη, ποιῆσαι τὴν διασφάγα, δι' ἧς καταράττει νυνὶ τὸ ὕδωρ εἰς τὴν Κασπίαν θάλατταν. ἐκ δὲ τούτου γυμνωθῆναι τὸ Ἀραξηνὸν πεδίον, δι' οὗ συμβαίνει ῥέων ἐπὶ τὸν καταράκτην ὁ ποταμός. οὗτος μὲν οὖν ὁ λόγος περὶ τοῦ Ἀράξι ποταμοῦ λεγόμενος ἔχει τι πιθανόν. ὁ δὲ Ἡροδότειος, οὐ πάνυ. φησὶ γὰρ ἐκ Ματιανῶν αὐτὸν ῥέοντα, εἰς τετταράκοντα ποταμοὺς σχίζεσθαι, μερίζειν δὲ Σκύθας καὶ Βακτριανούς. καὶ Καλλισθένης δ' ἠκολούθησεν αὐτῷ. λέγονται δὲ καὶ τῶν Αἰνιάνων τινές, οἱ μὲν, τὴν Οὐιτίαν οἰκῆσαι, οἱ δ' ὑπεράνω τῶν Ἀρμενίων ὑπὲρ τὸν Ἄβον, καὶ τὸν Ἴμβαρον. μέρη δ' ἐστὶ τοῦ Ταύρου ταῦτα, ὧν ὁ Ἄβος ἐγγύς ἐστι τῆς ὁδοῦ τῆς εἰς Ἐκβάτανα φερούσης παρὰ τὸν τῆς Βάριδος νεών. φασὶ δὲ καὶ Θρᾳκῶν τινας τοὺς προσαγορευομένους Σαραπάρας οἷον κεφαλοτόμους, οἰκῆσαι ὑπὲρ τῆς Ἀρμενίας, πλησίον Γουρανίων καὶ Μήδων θηριώδεις ἀνθρώπους καὶ ἀπειθεῖς, ὀρεινοὺς περισκελιστάς τε καὶ ἀποκεφαλιστάς. τοῦτο γὰρ δηλοῦσι οἱ Σαραπάραι. εἴρηται δὲ καὶ τὰ περὶ τῆς Μηδείας ἐν τοῖς Μηδικοῖς. ὥστ' ἐκ τούτων πάντων εἰκάζουσι καὶ τοὺς Μήδους καὶ Ἀρμενίους, συγγενεῖς πως τοῖς Θετταλοῖς εἶναι, τοῖς ἀπὸ Ἰάσονος καὶ Μηδείας. ὁ μὲν δὴ παλαιὸς λόγος οὗτος. ὁ δὲ τούτου νεώτερος καὶ κατὰ Πέρσας εἰς τὸ ἐφεξῆς μέχρι εἰς ἡμᾶς ὡς ἐν κεφαλαίῳ πρέποι ἂν μέχρι τοσούτου λεχθείς, ὅτι κατεῖχον τὴν Ἀρμενίαν Πέρσαι καὶ Μακεδόνες, μετὰ ταῦτα οἱ τὴν Συρίαν ἔχοντες καὶ τὴν Μηδίαν. τελευταῖος ὑπῆρξεν Ὀρόντης ἀπόγονος Ὑδάρνου τῶν ἑπτὰ Περσῶν ἑνός. εἶθ' ὑπὸ τῶν Ἀντιόχου τοῦ μεγάλου στρατηγῶν, τοῦ πρὸς Ῥωμαίους πολεμήσαντος διῃρέθη δίχα, Ἀρταξίου τε καὶ Ζαδριάδριος, καὶ ἦρχον οὗτοι τοῦ βασιλέως ἐπιτρέψαντος. ἡττηθέντος δ' ἐκείνου προσθέμενοι Ῥωμαίοις καθ' αὑτοὺς ἐτάττοντο βασιλεῖς προσαγορευθέντες. τοῦ μὲν οὖν Ἀρταξίου Τιγράνης ἦν ἀπόγονος. καὶ εἶχε τὴν ἰδίως λεγομένην Ἀρμενίαν. αὕτη δ' ἦν προσεχής, τῇ τε Μηδίᾳ καὶ Ἀλβανοῖς καὶ Ἴβηρσι μέχρι Κολχίδος καὶ τῆς ἐπὶ τῷ Εὐξείνῳ Καππαδοκίας. τοῦ δὲ Ζαδριάδριος ὁ Σωφηνὸς Ἀρτάνης ἔχων τὰ νότια μέρη, καὶ τούτων τὰ πρὸς

ris. Araxem porrò existimant appellatum ab Armeno ob similitudinem cum Peneo eodem nomine. nam & Peneum Araxis nomen reperisse, quòd Ossam ab Olympo abrupisset & per Tempe se proripuisset. Ita Araxen quoque in Armenia à montibus delapsum antiquitus aiunt in latum se effudisse, inq; subiectis stagnasse campis, cùm nullum haberet exitum. Iasonem autem Tempe imitatum, meatum aperuisse cauum, per quem nũc aqua in Caspium mare se præcipitat. exinde Araxenum campum detectum fuisse, per quem Araxes ad catarractas fertur. Hæc de Araxe narratio habet aliquid probabilitatis. Herodoti non item. is eum à Matianis fluentem, in XL scindi fluuios, & Scythas à Bactrianis diuidere. quem tamen etiam Callisthenes secutus est. Dicitur etiam quosdam Aenianum partim Vitiam cõdidisse, partim supra Armenios consedisse ad Abum & Imbarum. hi montes, Tauri sunt portiones. & Abus prope uiam est qua ad Ecbatana itur, præter Baridis templum. Ferunt etiam Thracas quosdam, cognomento Saraparas, hoc est capitum amputatores, supra Armeniam habitare, prope Guranios & Medos, feros homines, & contumaces, montanos, qui crura & capita hominibus solerent præcidere. id enim uox Saraparæ significat. De Medea in Mediæ descriptione dictum est. Ex his ergo omnibus conijciunt, tã Armenios quam Medos cognatos esse quodammodo Thessalis, qui ab Iasone & Medea descenderunt. atque hæc est uetus narratio. Recentior, & à Persis incipiens atq; ad nos usque pertinẽs, in summa ut commemoretur conuenit. Armeniam possederunt Persæ: inde Macedones: pòst qui Syriam & Mediam obtinuerũt. Horum ultimus fuit Hydarnis è septem Persarum proceribus unius de Posteritate Orontes. Postmodò ab Antiochi Magni, eius qui contra Romanos bellum gessit, ducibus diuisa est in duas partes, Artaxij & Zadriadis. atque hi regis permissu imperauerũt. uicto eo, Romanis se dediderunt, & ab ijs reges sunt appellati. Ab Artaxio prognatus fuit Tigranes, possedítq; eam quæ propriè dicitur Armeniam, contiguam Mediæ, Albaniæ Iberiæ, & pertinentem usque ad Colchidem atque Cappadociam ad Euxinum mare sitam. A' Zariadre ortus fuit Artanes Sophenus, austrinas partes, & quę de his magis

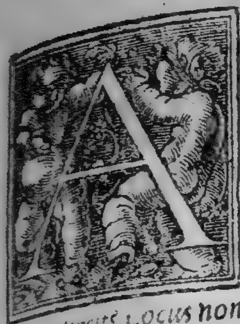
Araxes.

Sub finem I.

Tigranes. gis occasum spectant tenens. hoc Tigranes oppresso, in suã omnia redegit potestatem. Varia fortuna usus est hic Tigranes. Initio obses apud Parthos fuit deinde ab ijs in patriam restitutus, cum mercedis loco LXX conualles Armeniæ accepissent: uiribus auctus. cùm istas recuperauit, tum Parthorum ditio
20 nem populatus est, quæ 20 circa Ninum est & Arbela. Subditos etiam sibi habuit Atropatenos & Gordyæos: cum quibus & Mesopotamiam, & Syriam etiam transmisso Euphrate ac Phœnicen ui occupauit. Eò usque elatus, urbem condidit uicinam Iberiæ, inter hanc & Zeugma quòd est ad Euphraten, quã Tigranocerta nominauit, conducens in eam homines è XII quas euastauerat Græcanicis urbibus. Sed superuenit Lucullus, qui Mithridatem bello presserat, habitatoribusque domum quoque suam dimissis, opus semiperfectum subuertit, exiguumque pagum reliquit. Syria etiam & Phœnice eum expulit. Huius Tigranis successor Artauasdes, floruit quamdiu Romanorum coluit amiciciam. Cùm autem Antonium Parthis prodidisset in bello cõtra eos suscepto, pœnas dedit. uinctos enim ab eo Alexandriam abreptus, & in triumpho per urbem ductus, habitusque aliquantisper in custodia, bello Actiaco glis cente interfectus est. Omnia Persarum sacra & Medi & Armenij religiosè colunt: præ
Venus Anaitis. cęteris uerò Anaitidem Armenij. cui & alibi templa posuerunt, & in Acilisena. Ibi seruos seruasque ei consecrant: quod sanè mirum non est. Sed & illustrissimi eius nationis filias suas uirgines ei dedicant. ac lex est, ut longo tempore apud deam constupratæ, deinde nuptũ dentur: nemine talis mulieris coniugium dedignante. Tale quippiam etiam Herodotus de Lydijs mulieribus scribit. Omnes enim eæ, ut ait, meretrices sunt. & amatores ita blandè tractant, ut & hospitium præbeant, & sæpe plura munera dent quam recipiant: utpote è re lauta sumtum, suppeditantes. non autem quosuis hospitio excipiunt, sed eos præcipuè, qui dignitate ipsis sunt pares.

τὰ πρὸς δύσιν μᾶλλον. κατελύθη δ' οὗτος ὑπὸ Τιγράνου, καὶ πάντων κατέστη κύριος ἐκεῖνος, τύχαις δ' ἐχρήσατο ποικίλαις. κατ' ἀρχὰς μὲν γὰρ ὡμήρευσε παρὰ Πάρθοις. ἔπειτα δι' ἐκείνων ἔτυχε καθόδου, λαβόντων μισθὸν ἑβδομήκοντα αὐλῶνας τῆς Ἀρμενίας. αὐξηθεὶς δὲ καὶ ταῦτα ἀπέλαβε τὰ χωρία. καὶ τὴν ἐκείνων ἐπόρθησε, τήν τε περὶ Νίνον, καὶ τὴν περὶ Ἄρβηλα. ὑπηκόους δ' ἔσχε καὶ τὸν Ἀτροπατηνόν, καὶ τὸν Γορδυαῖον, μεθ' ὧν καὶ τὴν λοιπὴν Μεσοποταμίαν, ἔτι δὲ καὶ τὴν Συρίαν αὐτὴν καὶ Φοινίκην διαβὰς τὸν Εὐφράτην, ἀνὰ κράτος εἷλεν. ἐπὶ τοσοῦτον δ' ἐξαρθείς, καὶ πόλιν ἔκτισε πλησίον τῆς Ἰβηρίας μεταξὺ ταύτης τε καὶ τοῦ κατὰ τὸν Εὐφράτην Ζεύγματος, ἣν ὠνόμασε Τιγρανόκερτα, ἐκ δώδεκα ἐρημωθεισῶν ὑπ' αὐτοῦ πόλεων Ἑλληνίδων ἀνθρώπους συναγαγών. ἔφθη δ' ἐπελθὼν Λεύκουλλος ὁ τῷ Μιθριδάτῃ πολεμήσας καὶ τοὺς μὲν οἰκήτορας εἰς τὴν οἰκείαν ἑκάστου ἀπέλυσε· τὸ δὲ κτίσμα ἡμιτελὲς ἔτι ὂν, κατέσπασε προσβαλὼν καὶ μικρὰν κώμην κατέλιπεν. ἐξήλασε δὲ καὶ τῆς Συρίας αὐτὸν καὶ τῆς Φοινίκης. διαδεξάμενος δ' Ἀρταουάσδης ἐκεῖνον, τέως μὲν εὐτύχει φίλος ὢν Ῥωμαίοις. Ἀντώνιον δὲ προδιδοὺς Παρθυαίοις ἐν τῷ πρὸς αὐτοὺς πολέμῳ δίκας ἔτισεν. ἀναχθεὶς γὰρ εἰς Ἀλεξάνδρειαν ὑπ' αὐτοῦ δέσμιος πομπευθεὶς διὰ τῆς πόλεως, τέως μὲν ἐφρουρεῖτο ἔπειτ' ἀνῃρέθη, συνάπτοντος τοῦ Ἀκτιακοῦ πολέμου. μετ' ἐκεῖνον δὲ πλείους ἐβασίλευσαν ὑπὸ Καίσαρι καὶ Ῥωμαίοις ὄντες. καὶ νῦν ἔτι συνέχεται τὸν αὐτὸν τρόπον. Ἅπαντα μὲν οὖν τὰ τῶν Περσῶν ἱερὰ καὶ Μῆδοι καὶ Ἀρμένιοι τετιμήκασι· τὰ δὲ τῆς Ἀναΐτιδος, διαφερόντως Ἀρμένιοι. ἔν τε ἄλλοις ἱδρυσάμενοι τόποις, καὶ δὴ καὶ ἐν τῇ Ἀκιλισηνῇ ἀνατιθέασι δ' ἐνταῦθα δούλους, καὶ δούλας, καὶ τοῦτο μὲν οὐ θαυμαστόν. ἀλλὰ καὶ θυγατέρας οἱ ἐπιφανέστατοι τοῦ ἔθνους ἀνιεροῦσι παρθένους, αἷς νόμος ἐστί, καταπορνευθείσαις πολὺν χρόνον παρὰ τῇ θεῷ, μετὰ ταῦτα δίδοσθαι πρὸς γάμον· οὐκ ἀπαξιοῦντος τῇ τοιαύτῃ συνοικεῖν οὐδενός. τοιοῦτον δέ τι καὶ Ἡρόδοτος λέγει τὸ περὶ τὰς Λυδάς, πορνεύειν γὰρ ἁπάσας· οὕτω φιλοφρόνως χρῶνται τοῖς ἐρασταῖς, ὥστε καὶ ξενίαν παρέχουσι, καὶ δῶρα ἀντιδιδόασι πλείω πολλάκις, ἢ λαμβάνουσιν. ἅτ' ἐξ εὐπόρων οἴκων ἐπιχορηγούμεναι. δέχονται δ' οὐ τοὺς τυχόντας τῶν ξένων. ἀλλὰ μάλιστα τοὺς ἀπὸ ἴσου ἀξιώματος.

IN LIBRVM VNDECIMVM INTERPRETIS ANNOTATIONES.

AD ortum porrectus.] Pro τετμημένος lego τεταμένος. mox κατὰ τῆς Ἀσίας ex epitomis. τὰ μὲν πλεονάζοντα.] πλησιάζοντα puto.

2 Adiecit autem.] Locus non est integer. uidetur autem ad Posidonium referri. φροντίσαι scripsi, ut sententia appareret.

3 Asia est.] Haud dubiè hæc τὰ κατὰ τὴν Ἀσίαν mendum habent, de Sindica constat ex Ptolem. tab. 2. Asiæ. Plinio 6. 5. & Stephano etiam. Fortasse Sarmatiæ Asiaticæ mentio facta fuit. Στενὰ etiam Phthirophagorum, angustias, non noui, itaque gentem uertere malui.

4 Vicinum Heracleo.] Hoc quidem in Taurica Cherroneso ponit Ptolemæus in IIX Asiæ tabula. Parthenium uerò & quæ sequuntur. Bospori sunt, de quo non dubitandum arbitror. Itaque locus integer non est. Sententiam puto esse. Myrmecium uicinum est Heracleo siue Herculeo. Cæterùm ab Achilleo sequitur Parthenium. idq; secutus sum.

5 Pagus & portus.] Pro νόμη reposui κώμη, quod & uetus interpres est secutus, & Aldus habet.

6 Charus fluuius.] Confusa hæc sunt pro ῥιό-χαρος legi ῥεῖ ὁ χάρος. forte est Charistus Ptolemæi. sæpe enim dissentiunt hi duo in situ aßignando. Soanes, non Poanes scribendum, liquet ex epitomis & Stephano.

7 Quatuor.] In Græco καὶ δέκα est, ut non quatuor sed XIIII sint. Sed quatuor duntaxat recensentur. Sed & in Albania multa non cohærent. ego in uertendo secutus sum sensum. πάντα μὲν γὰρ ἐκφέρουσιν.] Puto per parenthesin hæc dici, & γὰρ deleto ἐκφέρουσιν scriptum. Homerica ex Homero correxi de uita Cyclopica.

8 Ἀνέχων ἐκ τοῦ Ὠκεανοῦ.] Hæc uerba hoc uidentur innuere, ex Oceano sinum hunc effundi, quod falsißimum esse constat, quantumuis Strabonis ipsius ætate creditum liquet. Nam infra etiam ait, Caspium mare ab Oceano impleri. Suprà multa correxi in Græco ex coniectura, cuius ratio è uersione & ipsa grammatica repeti potest. Hic autem pro Clusijs Cadusios ex ipsa re correxissem, etsi epitomæ me destituißet; utrum mendum in uoce Ἀριακῶν uel Stephanus tollere posit. Mox de Cadusijs ipse Strabo.

9 Parni.] Parni infrà, & Ptolemæo 6. 10. itaque σ ... abieci. Quintios autem & Vitiam non dubito ... mendosa uocabula. tametsi hoc infrà repetitur. Confer tertiam Asiæ tabulam apud Ptolemæū. pro Ναβάρκαις ... cum Stephano ἐν Ἀναριάκῃ. Etsi locus est heic lacer. Γαρειαν.] Forte uoluit intelligi παράλληλον. Sed res non planè respondet. Γέλαι post Γῆλαι scribuntur. rectius hoc, ut è Stephano conijcio.

10 Parachoatras.] Ptolem. in tabula V. Asiæ Παρχοάθραν uocat lib. 6. cap. 4. & 6. Vide illam tabulam, & septimam suprà posita, ut intelligas hunc locum.

11 Post Hyrcanos.] Deest μετὰ puto aut ὑπὸ respexi ad aliàs de his dicta.

12 Alterum sapientum.] συγγενῶν hic inculcatum est, forte pro σοφῶν. Sed quæ sequuntur uerba de Arla & Martyana, utrum ad Parthiam, an uerò extrita librariorū uitio digreßione. ad Ariæ descriptionē, & huius ipsius aliqua parte, ad Ariā pertinēt? Hoc quidem puto. Nā certè ista ποτίζουσι δ' αὐτὰ &c. perspicuè de Aria sunt, cuius hoc nomine fluuium & Ptolem. nouit, & Plinius 6. 23. mascul. gen. & hic infrà Strabo protulit. Quid de reliquis senserim, uersio mea ostendit. Certè Margianam mallem quam Bactrianam legere, & ἀπέχει δὲ τῆς Ὑρκανίας. Ptolemæo hic cum Strabone planè non conuenit, causa in promtu est, neque Strabo dißimulauit dissensionem scriptorum. tamen probabile est, Ptolemæum meliores secutum, & certius omnia habuisse cognita.

13 Alij XXX.] Erat διακοσίων, CCC. liquidò falsum. Herodotus libro II, & lib. VI. parasangam diserte pronunciat stadia habere XXX. quem secutus sum. Ἰμαῦον suprà, heic Ἴμαον scribitur pro Imao. οὐδὲν ὅτι.] οὐδὲν ὅτι lego. τοῦ μήκους ὑφαιρεῖ τοῦ πλάτους.] Forte τὸ πλάτος.

14 Ad Tamarum.] Vox nihil huc faciens. Euripid. uersus apparet esse ex Cresphonte: Vide Cic. fine Tuscul. I. & Stobæum serm. CXIX. ex quo, & Plutar. fine de audiendis poëtis mendum correxi. Themistocle apud Stobæum ineptè legitur. Σίγιννοι.] Si rectè sic legitur, nomē est gentis barbaræ. οἰνιοχοῦσα pro ἡνιοχοῦσα erat ridiculè. Infra tertia in Asiæ partis initio.

Primum de eo.] De quo? Tauro scilicet. Locus est confusus: Vide diuisionem initio libri propositam, & ad quintam Asiæ tabulam te refer.

15 Ad septentriones.] Νοτιώτατον, maximè austrinum. Atqui id uerum non est, cùm Euphrates uersus meridiem fluat: & Cilicia longè admodum sit quam Armenia australior uide tertiam & quartam Asiæ tabulam, adeoq; primam. legi ergo βορειότατον. nā Strabo hæc minimè ignorauit, & mox ipse τὸ πρόσβορρον Tauri μέρος dicitur, ubi oritur Euphrates. Quid rei autem sit Liscæna, ignorare me fateor. In epitomis (quæ multo plura habent, quam nos: haud scio an aliunde corrasa, quod fieri potuit: an uerò ex libris melioribus Strabonis decerpta, quod licet suspicari.) est ἀκλισηνή, Aclisena, itidem mihi ignota. infra rectè le-

ste legitur Ἀκιλισηνῆ, Acilisena.

16 Ad Cæsarem.] Locus mancus. scio quid ex historia conijci possit. sed malo alijs hoc liberum facere. Infra Κύρτιοι leguntur, & ijdem mox Κάρσιοι. quod probo, uel Stephani ductu.

17 Nisæi equi.] Epitomæ, etiã scriptæ, Νησαῖοι habent, itemq; Stephanus, ubi ordo litterarum lectionem stabilit. & supra quoq; hoc ipso libro Nesæa Hyrcaniæ uicina legebatur: fortasse alia. Certè Plin. 6.25. Nisæam legit Parthiæ adscribens. ita, & Nisæos equos legit etiam Eustath. in Iliad. 6.558. & in Dionysium. & apud Plutar. in Pyrrho est Νισαῖος ἵππος. itaq; hos sequor cum & infrà sic legitur.

18 Chorzena.] Forte Chotatena Ptolemæi. sed de his uocabulis disputatur in thesauro nostro, seu onomastico Geographico. Non multo post pro ὀριπὰς reposui θρίπας & φυψάλου habent epitomæ. quid enim hic sit πέταλον. post τὸ ἀμισηνῆς lego ἀκισιληνῆς.

19 Ad Araxen.] Locus est mutilus. pro ἀρταξιάσατα, ὥστα habet Stephanus. Artaxam è Lucullo Plutarchi castigo. Mox Thonitis.] Sic correxi è Dionysij periegesi, & Eustathio eius interprete ibi.

Ἐστὶ δέ τις κατὰ μέσσα περίδρομος ὕδατι λίμνη, οὔνομα Θωνῖτις,

pro διαξαίνειν est διαξέει apud Eustathium, sed nostrum malè.

20 Circa Ninum.] Βερίνιον. περὶ Νῖνον legi ex coniectura. Pro Tanaide autem Anaitidem reposui non modò epitomas, sed etiam Plutarchum & alios secutus scriptores. ipsumq; adeo hoc in libro Strabonem.

FINIS.

STRABONIS RERVM GEOGRAPHICARVM LIBER DVODECIMVS.

ARGVMENTVM.

Duodecimus reliqua Ponticæ regionis continet, ac deinceps Cappadociam, Galatiam Bithyniam Mysiam, Phrygiam, Mæoniam & ante hæc Sinopen ciuitatem Ponticam, & Heracleam, & Amasiã. Præterea Isauriam, Lyciam, Pamphiliam, Ciliciã tum insulis, montibus ac fluminibus adiacentibus.

Cappadociæ diuisio.

Cappadocia in uarias partes diuisa est, & uarias experta mutationes. Qui eadem utũtur lingua, ij maximè sunt. qui definiuntur uersus meridiem Cilicio qui uocatur Tauro: uersus orientem Armenia & Colchide, alijsque interiacentibus gentibus quæ sermone diuerso utuntur: uersus septentrionem Euxino mari usque ad Halys ostia: uersus occasum Paphlagonica natione, & Galatis qui in Phrygiam commigrauerunt usque ad Lycaones & Cilices, eos qui asperam colunt Ciliciam. Iam de ijs ipsis, qui eodem utuntur sermone ueteres Cataoniam seorsim posuerũt, à Cappadocia tanquam diuersa natione distinguentes: inq; gentium enumeratione Cataoniam Cappadociæ subiunxerunt, inde Euphratem, & quæ sunt trans eum gentes. ita ut Melitenam quoque sub Cataonia posuerint, quæ inter hanc & Euphratem sita

ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΩΔΕΚΑΤΟΝ.

ὙΠΟΘΕΣΙΣ.

Τὸ δωδέκατον περιέχει τὰ ὑπόλοιπα τῆς Ποντικῆς χώρας. καὶ ἐφεξῆς, Καππαδοκίαν, Γαλατίαν, Βιθυνίαν, Μυσίαν, Φρυγίαν, Μαιονίαν. καὶ πρὸ τούτων Σινωπίδα πόλιν Ποντικὴν, καὶ Ἡράκλειαν καὶ Ἀμάσειαν. ἔτι Ἰσαυρίαν, Λυκίαν, Παμφυλίαν, Κιλικίαν. μετὰ τῶν παρακειμένων νήσων, καὶ ὀρῶν, καὶ ποταμῶν.

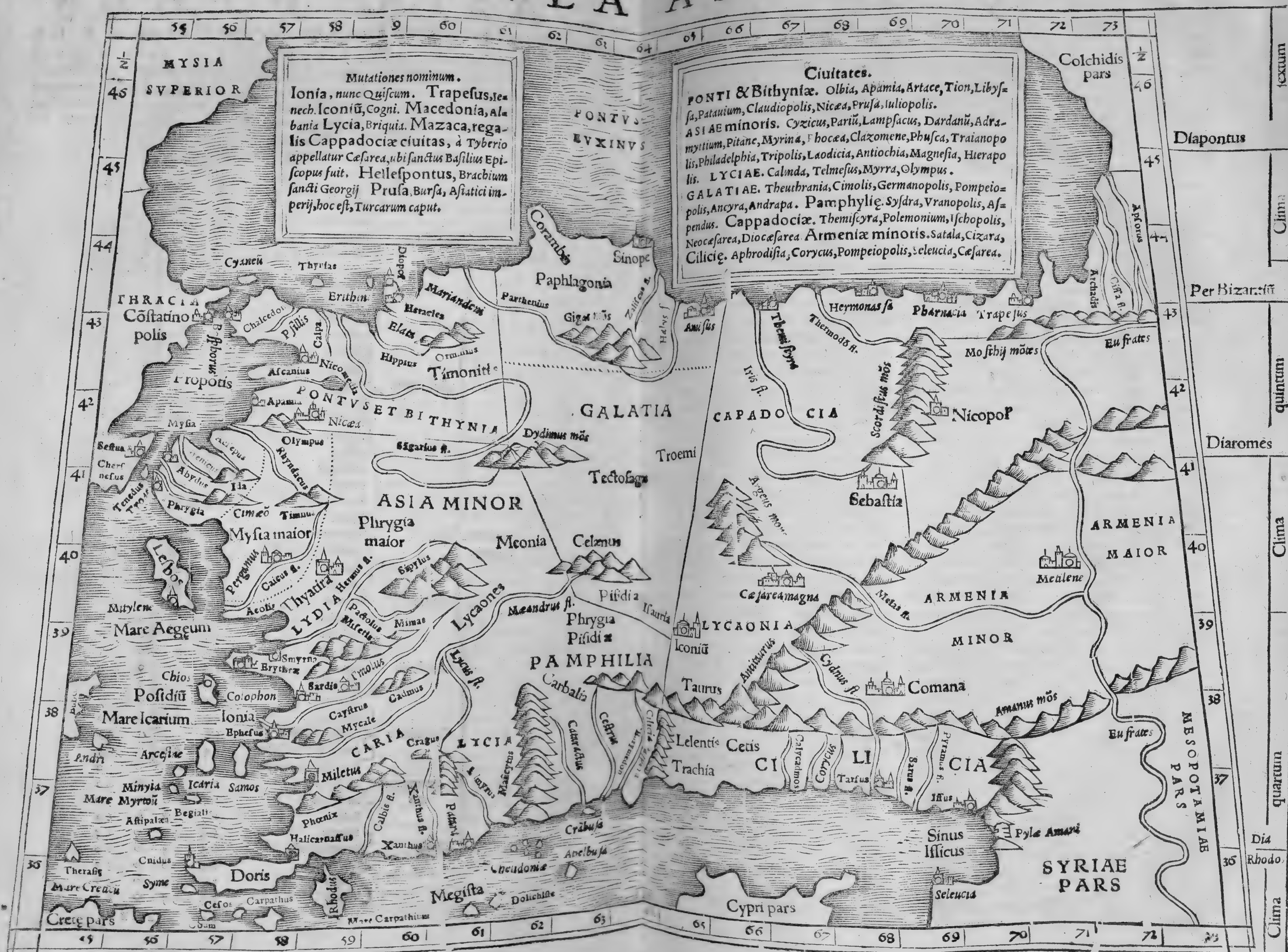
Καὶ ἡ Καππαδοκία δ' ἐστὶ πολυμερής τε, καὶ συχνὰς δεδεγμένη τὰς μεταβολάς. οἱ δ' οὖν ὁμόγλωττοι μάλιστά εἰσιν οἱ ἀφοριζόμενοι πρὸς νότον μὲν ὑπὸ τοῦ Κιλικίου λεγομένου Ταύρου, πρὸς ἕω δὲ τῇ Ἀρμενίᾳ, καὶ τῇ Κολχίδι, καὶ τοῖς μεταξὺ ἑτερογλώττοις ἔθνεσι· πρὸς ἄρκτον δὲ ὑπὸ τοῦ Εὐξείνου μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἅλυος· πρὸς δύσιν δὲ ὑπό τε τῶν Παφλαγόνων ἔθνει, καὶ Γαλατῶν τῶν τὴν Φρυγίαν μετοικησάντων, μέχρι Λυκαόνων, καὶ Κιλίκων, τῶν τὴν τραχεῖαν Κιλικίαν νεμομένων. Καὶ αὐτῶν δὲ τῶν ὁμογλώττων οἱ παλαιοὶ τοὺς Κατάονας καθ' αὑτοὺς ἔταττον, ἀντιδιαιροῦντες τοῖς Καππάδοξιν ὡς ἑτεροέθνεσι· καὶ ἐν τῇ διαριθμήσει τῶν ἐθνῶν μετὰ τὴν Καππαδοκίαν ἐπίθεσαν τὴν Καταονίαν. εἶτα τὸν Εὐφράτην, καὶ τὰ πέραν ἔθνη, ὥστε, καὶ τὴν Μελιτηνὴν ὑπὸ τῇ Καταονίᾳ τάττειν, ἣ μεταξὺ κεῖται ταύτης τε καὶ τοῦ Εὐφράτου, συνάπτο-

ASIAE I. TABVLA, CONTINET PONTVM ET BITHYNIAM, ET QVAE PROPRIE ASIA DICITVR, AC LYCIam & Galatiam, Pamphiliam item, Cappadociam & Ciliciam. Parallelus ipsius medius rationem habet ad meridianum, quam tria ad quatuor. Terminatur autem tabula ipsa ab ortu Armenia maiori & parte Syriæ. Ab Austro mari Carpathio, Lyciaco, Pamphylioq; & angustijs Ciliciæ & sinu Issico. Ab occasu mari Thracio Bosphoro, & Aegæo pelago ac Icario & Myrtoo. Ab arctis, Pontico mari.

Ciuitates insignes.

		Habet diem maximum. H.	m.	Distat ab Alexandria. H.	m.
Bithyniæ	Chalcedon	15	15	0	15
	Nicomedia	15	14	0	10
	Apamia	15	5	0	12
	Heraclea Ponti	15	15	0	4
	Nicæa	15	7	0	10
Asiæ propriæ	Cyzicus	15	0	0	15
	Troas Alexandri	15	0	0	19
	Pergamus	14	55	0	12
	Smyrna	14	45	0	8
	Ephesus	14	40	0	12
	Miletus	14	37	0	8
	Cnidus	14	30	0	15
	Sardis	14	45	0	7
	Magnesia	14	40	0	7
	Apamia	14	45	0	0
	Cibyra	14	52	0	0
	Mitylene	14	57	0	15
	Chios	14	45	0	15
	Rhodos	14	30	0	7
Lyciæ	Patara	14	30	0	0
	Andriaca	14	30	0	0
	Myra	14	35	0	6
Galatiæ	Sinope	15	20	0	15
	Amisus	15	15	0	20
	Ancyra	15	7	0	10
	Therma	15	7	0	0
	Pessenus	15	0	0	0
Pamphyliæ	Sida	14	30	0	12
	Perga	14	35	0	7
	Aspendus	14	35	0	8
	Termessus	14	37	0	7
Cappadociæ	Trapezus	15	15	0	40
	Comana Pontica	15	5	0	29
	Maza quæ & Cæsarea	14	50	0	23
	Comana Cappadociæ	14	45	0	30
Armeniæ minoris	Melitena	14	50	0	40
	Nicopolis	15	0	0	39
	Satala	15	7	0	39
Ciliciæ	Selenus	14	30	0	15
	Pompeiopolis	14	35	0	29
	Mallos	14	30	0	33
	Tarsus	14	35	0	30
	Adana	14	35	0	31

Distat ab Alexandria ad occasum (Bithyniæ, Asiæ propriæ). Distat ab Alexandria ad ortum (Lyciæ ad Ciliciæ).

Mutationes nominum.
Ionia, nunc Quiſcum. Trapeſus, Ienech. Iconiũ, Cogni. Macedonia, Albania Lycia, Briquia. Mazaca, regalis Cappadociæ ciuitas, à Tyberio appellatur Cæſarea, ubi ſanctus Baſilius Epiſcopus fuit. Helleſpontus, Brachium ſancti Georgij Pruſa, Burſa, Aſiatici imperij, hoc eſt, Turcarum caput.
Ciuitates.
PONTI & Bithyniæ. Olbia, Apamia, Artace, Tion, Libyſſa, Pataurium, Claudiopolis, Nicæa, Pruſa, Iuliopolis.
ASIAE minoris. Cyzicus, Pariũ, Lampſacus, Dardanũ, Adramyttium, Pitane, Myrina, Phocæa, Clazomene, Phuſca, Traianopolis, Philadelphia, Tripolis, Laodicia, Antiochia, Magneſia, Hierapolis. LYCIAE. Calinda, Telmeſus, Myrra, Olympus.
GALATIAE. Theuthrania, Cimolis, Germanopolis, Pompeiopolis, Ancyra, Andrapa. Pamphylię. Syſdra, Vranopolis, Aſpendus. Cappadociæ. Themiſcyra, Polemonium, Iſchopolis, Neocæſarea, Diocæſarea. Armeniæ minoris. Satala, Cizara, Cilicię. Aphrodiſia, Corycus, Pompeiopolis, Seleucia, Cæſarea.
MYSIA SVPERIOR
PONTVS EVXINVS
Colchidis pars
Diapontus
Per Bizantiũ
Diaromes
Clima
THRACIA
Cõſtatinopolis
Chalcedon
Propotis
PONTVS ET BITHYNIA
Nicæa
Paphlagonia
Sinope
GALATIA
CAPADOCIA
Nicopol
Sebaſtia
ASIA MINOR
Phrygia maior
Mysia maior
Lebos
Mare Aegeum
LYDIA
Lycaones
Meonia
Troemi
Tectoſage
ARMENIA MAIOR
ARMENIA MINOR
Melitene
Cæſarea magna
LYCAONIA
Iconiũ
Phrygia Piſidiæ
PAMPHILIA
Comana
Taurus
Amanus mõs
CARIA
LYCIA
Lelentis
Cetis
Trachia
CILICIA
Tarſus
Iſſus
Sinus Iſſicus
Pylæ Amani
SYRIAE PARS
MESOPOTAMIAE PARS
Chios
Poſidiũ
Mare Icarium
Ionia
Epheſus
Miletus
Samos
Icaria
Doris
Rhodus
Megiſta
Cypri pars
Crete pars
Mare Carpathium
Seleucia
Eu frates

συνάπτουσα τῇ Κομμαγηνῇ· μέρος τε τῆς Καππαδοκίας ἐστὶ δέκατον, κατὰ τὴν εἰς δέκα στρατηγίας διαίρεσιν τῆς χώρας. οὕτω γὰρ οἱ καθ' ἡμᾶς βασιλεῖς οἱ πρὸ Ἀρχελάου διατεταγμένην εἶχον τὴν ἡγεμονίαν. δέκατον δ' ἐστὶ μέρος τῆς Καππαδοκίας ἡ Καταονία. καθ' ἡμᾶς δὲ εἶχε στρατηγὸν ἑκατέρα ἴδιον· οὔτε δ' ἐκ τῆς διαλέκτου διαφορᾶς τινος ἐν τούτοις πρὸς τοὺς ἄλλους Καππάδοκας ἐμφαινομένης, οὔτε ἐκ τῶν ἄλλων ἐθῶν θαυμαστὸν πῶς ἠφάνισται τελέως τὰ σημεῖα τῆς ἀλλοεθνίας. ἦσαν δ' οὖν ὡς διωρισμένοι. προσεκτήσατο δ' αὐτοὺς Ἀριαράθης ὁ πρῶτος προσαγορευθεὶς Καππαδόκων βασιλεύς. Ἔστι δ' ὥσπερ χερρονήσου μεγάλης ἰσθμὸς οὗτος, σφιγγόμενος θαλάτταις δυσὶ τῇ τε τοῦ Ἰσσικοῦ κόλπου μέχρι τῆς τραχείας Κιλικίας, καὶ τῇ τοῦ Εὐξείνου μεταξὺ Σινώπης τε καὶ τῆς τῶν Τιβαρηνῶν παραλίας. ἐντὸς δὲ τοῦ ἰσθμοῦ λέγομεν χερρόνησον τὴν προσεσπέριον τοῖς Καππάδοξιν ἅπασαν· ἣν Ἡρόδοτος μὲν ἐντὸς Ἅλυος καλεῖ· αὕτη γάρ ἐστιν ἧς ἦρχεν ἁπάσης Κροῖσος. λέγει δ' αὐτὸν ἐκεῖνος τύραννον ἐθνῶν τῶν ἐντὸς Ἅλυος ποταμοῦ. οἱ δὲ νῦν τὴν ἐντὸς τοῦ Ταύρου καλοῦσιν Ἀσίαν, ὁμωνύμως τῇ ὅλῃ ἠπείρῳ ταύτην Ἀσίαν προσαγορεύοντες. περιέχεται δ' ἐν αὐτῇ πρῶτα μὲν ἔθνη τὰ ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς Παφλαγόνες τε, καὶ Φρύγες, καὶ Λυκάονες. ἔπειτα Βιθυνοὶ καὶ Μυσοὶ καὶ ἡ Ἐπίκτητος. ἔτι δὲ Τρῳὰς, καὶ Ἑλλησποντία. μετὰ δὲ ταύτας ἐπὶ θαλάττῃ μὲν Ἑλλήνων οἵ τε Αἰολεῖς καὶ Ἴωνες, τῶν δ' ἄλλων Κᾶρές τε καὶ Λύκιοι. ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ Λυδοί. περὶ μὲν οὖν τῶν ἄλλων ἐροῦμεν ὕστερον. Τὴν δὲ Καππαδοκίαν εἰς δύο σατραπείας μερισθεῖσαν ὑπὸ τῶν Περσῶν παραλαβόντες Μακεδόνες, περιεῖδον, τὰ μὲν ἑκόντες, τὰ δ' ἄκοντες, εἰς βασιλείας ἀντὶ σατραπειῶν περιστᾶσαν, ὧν τὴν μὲν ἰδίως Καππαδοκίαν ὠνόμασαν, καὶ πρὸς τῷ Ταύρῳ καὶ νὴ Δία μεγάλην Καππαδοκίαν· τὴν δὲ Πόντον, οἱ δὲ τὴν πρὸς τῷ Πόντῳ Καππαδοκίαν. τῆς δὲ μεγάλης Καππαδοκίας νῦν μὲν οὐκ ἴσμεν πρώτην διάταξιν. τελευτήσαντος γὰρ τὸν βίον Ἀρχελάου τοῦ βασιλεύσαντος ἔγνω Καῖσάρ τε καὶ ἡ σύγκλητος ἐπαρχίαν εἶναι Ῥωμαίων αὐτήν, ἐπ' ἐκείνου δὲ, καὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ βασιλέων εἰς δέκα στρατηγίας διῃρημένης τῆς χώρας, πέντε μὲν ἐξητάζοντο αἱ πρὸς τῷ Ταύρῳ Μελιτηνὴ καὶ Καταονία καὶ Κιλικία, Τυανῖτις τε καὶ Ἰσαυρῖτις. πέντε δὲ λοιπαὶ, Λαουινασηνὴ, Σαργαυσηνὴ, Χαμανηνὴ, Ῥιμηνή. προσεγένετο δ' ὕστερον παρὰ Ῥωμαίων

Commagenam attingit: ac pars decima Cappadociæ habetur, ut quidem in decem hæc diuisa est prouincias. Sic enim nostra ætate reges qui Archelaum antecesserunt Cappadociæ ditionem distribuerunt: & Cataonia etiam una est de decem partibus. Nostra ætate utriq; suus fuit præfectus. cùm quidem neque ullum linguæ Cataonum à Cappado cum lingua discrimen appareat, neque ab alijs gentibus: mirum in modum prorsus ferè abolitis indicijs diuersitatis inter istas gẽtes. Erant ergo diuisi. adiecit Cataones Cappadocibus Ariarathes, qui primus Cappadocum rex fuit appellatus. 1 Est autem portio hæc Asiæ quarta tanquam isthmus magnæ peninsulæ duobus constrictus maribus: uno quod est Issici sinus usque ad Ciliciam quæ nunc aspera dicitur: altero, quod est Euxini usque ad Sinopen & oram Tibarenorum. Intra Isthmum hũc peninsulã uocamus quidquid uersus occasum est regionum à Cappadocia: quod Herodotus terram intra Halyn appellat. nã isthæc omnia posside t Crœsus, quem ille tyrannum populorum intra Halyn appellat. Hodie Asiam intra Taurum nominant, cognominem toti continenti isti, quæ Asia usurpatur. In Hac ergo Asia quam describimus modò, continentur ab ortu Paphlagones, Phryges, Lycaones: deinde Bithyni, Mysi, Epictetus. tum Troas & Hellespontia. post hæc ad mare de Græcis Aeoles, ac Iones: de cæteris Cares & Lyci. in mediterraneis Lydi. Ac de reliquis quidem, postea dicetur. Cappadociam Persæ in duas diuiserunt satrapias. eas ab his acceptas Macedones passi sunt. in duo regna mutari, partim sponte, partim inuiti. eorum alterum propriè Cappadociam, & Cappadociã ad Taurum, adeoq; etiam magnam Cappadociã nuncupauerunt: alterum Pontum, siue Cappadociam Ponticã. Magnæ Cappadociæ antiquam constitutionem nunc ignoramus. mortuo enim eius rege Archelao, Cæsar decreuit ac Senatus, ut Romanorum ea esset prouincia. Sub Archelao & eum antegressis regibus Cappadocia in decem diuisa portiones seu præfecturas, quinque sub Taurica censebantur: Melitena, Cataonia, Cilicia, Tyanitis, Isauritis. quinque reliquæ minori tribuebantur, Lauinasena, Sargusena, Sarauena, Cammanena, Morimena. 2 His adiecerunt Ro-

Lib. I.

Cappadociæ descriptio.

mani undecimam præfecturam de Cilicia quæ antè Archelai fuit, circum Castabala & Cybistra, usque ad Antipatri Derben prędonis. Paruit autem Archelao etiam aspera circa Elæussam Cilicia, & ea omnis, in qua prædonum cœtus coiuerunt.

Melitena. Melitena per omnia similis est Commagenæ. tota enim domesticis conseritur arboribus, sola ex omnibus Cappadociæ partibus: ita ut oleum quoque ferat. & Monarite uinum quod cum Græcis certet. Sophenæ ex aduerso iacet, ab eo diremta Euphrate fluuio, ut & finitima Commagene. Trans fluuium Cappadociæ castellum est memorabile Tomisa. id uenditum fuit Sophenæ talentis c. postea autem temporis Lucullus ob rem bene gestam prę mij loco id Cappadoci dedit, cuius in bello Mithridatico usus fuerat opera.

Cataonia. Cataonia lata est & caua planicies, omnium rerum ferax, exceptis quæ semper uirent. Circum eam iacent cùm alij montes, tum Amanus uersus meridiem, frustum à Cilicio auulsum Tauro: & abruptus ab hoc in cōtrariam partem Antitaurus. Etenim Amanus à Cataonia occasum uersus & meridiem ad Syriacum ac Cilicium se porrigens mare, hoc spacio includit totum sinum Issicum, & campos Ciliciæ qui sunt ad Taurum. Antitaurus ad septentrionem inclinat, ac nonnihil etiam ad ortum, deinde in mediterranea desinit. In hoc Antitauro profundę sunt & angustę cōualles. in quibus etiam sita sunt Comana, &

Comana. Bellonæ templum Comane ab accolis dictū. urbs est memorabilis: & maxima ibi multitudo eorum qui diuino instinctu corripiūtur, atque hierodulorum, qui sunt sacrificiorum serui. Cataones sunt qui urbem inhabitant, regi quidem aliâs subditi, sed pontificis tamen dicto audientes. is maxima è parte & templi dominus est, & hierodulorum: qui, cùm nos ibi peregrè essemus, plures erant sex millibus, uiri unâ cum mulieribus. Multum etiam agri est, quod ad templum pertinet: cuius fructus percipit pontifex. isq; secundum regem in summo est inter Cappadoces honore. plerunque ex eadem familia sunt pontifices & reges. Ista sacra putatur Orestes, eiusq; soror Iphigenia eò attulisse è Scythia Taurica, quæ Tauropoli Dianæ habentur. ibidemq; re lugubrem deposuisse comam, unde Comana urbi nomen factum. Per

μαίων ἐκ τῆς Κιλικίας τῆς περὶ Ἀρχέλαον, ἡ ἐνδεκάτη στρατηγία ἡ περὶ Καστάβαλά τε καὶ Κύβιστρα μέχρι τῆς Ἀντιπάτρου Δέρβης τοῦ λῃστοῦ. τῷ δὲ Ἀρχελάῳ καὶ ἡ τραχεῖα περὶ Ἐλαιοῦσσαν Κιλικία, καὶ πᾶσα ἡ τὰ πειρατήρια συστησαμένη. Ἔστι δ' ἡ μὲν Μελιτηνὴ παραπλησία τῇ Κομμαγηνῇ. πᾶσα γάρ ἐστι τοῖς ἡμέροις δένδροις κατάφυτος, μόνη τῆς ἄλλης Καππαδοκίας· ὥστε καὶ ἔλαιον φέρειν, καὶ τὸν Μοναρίτην οἶνον τοῖς Ἑλληνικοῖς ἐνάμιλλον. ἀντίκειται δὲ τῇ Σωφηνῇ μέσον ἔχουσα τὸν Εὐφράτην ποταμόν, καὶ αὐτὴ καὶ ἡ Κομμαγηνὴ ὅμορος οὖσα. Ἔστι δὲ φρούριον ἀξιόλογον τῶν Καππαδόκων ἐν τῇ περαίᾳ, Τόμισα. τοῦτο δ' ἐπράθη μὲν Σωφηνῷ ταλάντων ἑκατόν. ὕστερον δὲ ἐδωρήσατο Λούκουλλος τῷ Καππαδόκι συστρατεύσαντι ἀριστεῖον τὸν κατὰ πρὸς τὸν Μιθριδάτην πόλεμον. Ἡ δὲ Καταονία πλατὺ, καὶ κοῖλόν ἐστι πεδίον πάμφορον, πλὴν τῶν ἀειθαλῶν, Περίκειται δ' ὄρη ἄλλα τε καὶ ὁ Ἀμανὸς ἐκ τοῦ πρὸς νότον μέρους, ἀπόσπασμα ὂν τοῦ Κιλικίου Ταύρου· καὶ ὁ Ἀντίταυρος εἰς τἀναντία ἀπερρωγώς. ὁ μὲν γὰρ Ἀμανὸς ἐπὶ τὴν Κιλικίαν, καὶ τὴν Συριακὴν ἐκτείνεται θάλατταν πρὸς τὴν ἑσπέραν, ἀπὸ τῆς Καταονίας, καὶ τὸν νότον. τῇ δὲ τοιαύτῃ διαστάσει περικλείει τὸν Ἰσσικὸν κόλπον ἅπαντα, καὶ τὰ μεταξὺ τῶν Κιλίκων πεδία πρὸς τὸν Ταῦρον. ὁ δ' Ἀντίταυρος ἐπὶ τὰς ἄρκτους ἐγκέκλιται, καὶ μικρὸν ἐπιλαμβάνει τῶν ἀνατολῶν, εἶτ' εἰς τὴν μεσόγαιαν τελευτᾷ. Ἐν δὲ τῷ Ἀντιταύρῳ τούτῳ, βαθεῖς, καὶ στενοί εἰσιν αὐλῶνες, ἐν οἷς ἵδρυται τὰ Κόμανα, καὶ τὸ τῆς Ἐνυοῦς ἱερόν, ὃ ἐκεῖνοι Κόμανα ὀνομάζουσι. πόλις δ' ἐστὶν ἀξιόλογος, πλεῖστον μέντοι τῶν θεοφορήτων πλῆθος, καὶ τὸ τῶν ἱεροδούλων ἐν αὐτῇ. Καταονεῖς δέ εἰσιν οἱ ἐνοικοῦντες, ἄλλως μὲν ὑπὸ τῷ βασιλεῖ τεταγμένοι, τοῦ δὲ ἱερέως ὑπακούοντες. τὸ πλέον δὲ τοῦ θ' ἱεροῦ κύριος ἐστι, καὶ τῶν ἱεροδούλων, οἳ κατὰ τὴν ἡμετέραν ἐπιδημίαν πλείους ἦσαν τῶν ἑξακισχιλίων ἄνδρες ὁμοῦ γυναιξί. πρόσκειται δὲ τῷ ἱερῷ καὶ χώρα πολλή, καρποῦται δ' ὁ ἱερεὺς τὴν πρόσοδον· καὶ ἔστιν οὗτος δεύτερος κατὰ τιμὴν τῇ Καππαδοκίᾳ μετὰ τὸν βασιλέα. ὡς δ' ἐπὶ τὸ πολὺ τοῦ αὐτοῦ γένους ἦσαν οἱ ἱερεῖς τοῖς βασιλεῦσι. Τὰ δὲ ἱερὰ ταῦτα δοκεῖ Ὀρέστης μετὰ τῆς ἀδελφῆς Ἰφιγενείας κομίσαι δεῦρο ἀπὸ τῆς Ταυρικῆς Σκυθίας, τὰ τῆς Ταυροπόλου Ἀρτέμιδος. ἐνταῦθα δὲ καὶ τὴν πένθιμον κόμην ἀποθέσθαι, ἀφ' ἧς καὶ τοὔνομα τῇ πόλει.

Διὰ

διὰ μέσου δὲ τῆς πόλεως ταύτης ὁ Σάρος ῥεῖ ποταμός, καὶ διὰ τῶν συναγκείων τοῦ Ταύρου διεκπεραιοῦται πρὸς τὰ τῶν Κιλίκων πεδία, καὶ τὸ ὑποκείμενον πέλαγος. διὰ δὲ τῆς Καταονίας ὁ Πύραμος πλωτὸς ἐκ μέσου τοῦ πεδίου τὰς πηγὰς ἔχων. ἔστι δὲ βόθρος ἀξιόλογος, δι' οὗ καθαρόν ἐστι τὸ ὕδωρ, διαφερόμενον κρυπτῶς μέχρι πολλοῦ διαστήματος ὑπὸ γῆς, εἶτ' ἀνατέλλον εἰς τὴν ἐπιφάνειαν. τῷ δὲ καθιέντι ἀκόντιον ἄνωθεν εἰς τὸν βόθρον, ἡ βία τοῦ ὕδατος ἀντιπράττει τοσοῦτον, ὥστε μόλις βαπτίζεσθαι. ἀπλέτῳ δὲ βάθει, καὶ πλάτει πολὺς ἐνεχθείς, ἐπειδὰν συνάψῃ τῷ Ταύρῳ, παράδοξον λαμβάνει τὴν συναγωγήν. παράδοξος δὲ καὶ ἡ διακοπὴ τοῦ ὄρους ἐστὶ δι' ἧς ἄγεται τὸ ῥεῖθρον. καθάπερ γὰρ ἐν ταῖς ῥῆγμα λαβούσαις πέτραις, καὶ σχισθείσαις δίχα, τὰς κατὰ τὴν ἑτέραν ἐξοχὰς ὁμολόγους συμβαίνει ταῖς κατὰ τὴν ἑτέραν εἰσοχαῖς οὕτως, ὥστε κἂν συναρμοσθῆναι δύνασθαι· οὕτως εἴδομεν, καὶ τὰς ὑπερκειμένας τοῦ ποταμοῦ πέτρας ἑκατέρωθεν σχεδόν τι μέχρι τῶν ἀκρωρειῶν ἀνατεινούσας ἐν διαστάσει δυοῖν, ἢ τριῶν πλέθρων, ἀντικείμενα ἐχούσας τὰ κοῖλα ταῖς ἐξοχαῖς. τὸ δὲ ἔδαφος τὸ μεταξὺ πᾶν πέτρινον, βαθύ τι, καὶ στενὸν τελέως ἔχον διὰ μέσου ῥῆγμα, ὥστε καὶ κύνα, καὶ λαγὼ διάλλεσθαι. τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ ῥεῖθρον τοῦ ποταμοῦ ἄχρι χείλους πλῆρες, ὀχετοῦ πλάτει προσεοικός. διὰ δὲ τὴν σκολιότητα, καὶ τὴν ἐκ τοσούτου συναγωγήν, καὶ τὸ διὰ τῆς φάραγγος βάθος, εὐθὺς τοῖς πόρρωθεν προσιοῦσιν ὁ ψόφος βροντῇ προσπίπτει παραπλήσιος. διεκβαίνων δὲ τὰ ὄρη τοσαύτην κατάγει χοῦν ἐπὶ τὴν θάλατταν, τὴν μὲν ἐκ τῆς Καταονίας, τὴν δὲ ἐκ τῶν Κιλίκων πεδίων, ὥστε ἐπ' αὐτῷ καὶ χρησμὸς ἐκπεπτωκὼς φέρεται τοιοῦτος·

ἔσσεται ἐσομένοις ὅτε Πύραμος εὐρυοδίνης
ἠϊόνα προχέων ἱερὴν ἐς Κύπρον ἵκηται.

παραπλήσιον γάρ τι κἀκεῖ συμβαίνει, καὶ ἐν Αἰγύπτῳ τοῦ Νείλου ἀεὶ προσεξηπειροῦντος τὴν θάλατταν τῇ προσχώσει. καθὸ καὶ Ἡρόδοτος μὲν δῶρον τοῦ ποταμοῦ τὴν Αἴγυπτον εἶπεν· ὁ ποιητὴς δὲ τὴν Φάρον πελαγίαν ὑπάρξαι πρότερον εἶπεν, νυνὶ προσγεγονυῖαν τῇ Αἰγύπτῳ. Τρίτη δ' ἐστὶν ἱερωσύνη Διὸς Δακιηνοῦ λειπομένη ταύτης, ἀξιόλογος δ' ὅμως. ἐν ταύτῃ δ' ἐστὶ λάκκος ἁλμυροῦ ὕδατος ἀξιολόγου λίμνης ἔχων περίμετρον ὀφρύσιν ἀπειλημμένος ὑψηλαῖς τε, καὶ ὀρθαῖς, ὥστ' ἔχειν κατάβασιν κλιμακώδη. τὸ δ' ὕδωρ, οὔτ' αὔξεσθαί φασιν, οὔτ' ἀπο-

Per eam mediam fluit Sarus amnis, ac per conualles Tauri in campos Ciliciæ se euoluens, in subiectum huic mare exit. At per Cataoniam Pyramus nauigabile flumen decurrit, medijs in campis scaturiens. est autem fossa memorabilis, per quam aqua pura longo spacio infra terram fertur, ac deinde in superficiem erumpit. Si quis iaculũ in fossam contorqueat, adeò resistit uis aquæ, ut ægrè mergatur. Is fluuius ubi immensa profunditate, & amplissima latitudine lapsus Taurum attigit, mirabilem aquarum congeriem excipit. Mirabilis est etiam fissura montis, quam alueus fluuij penetrat. Sicut enim in saxis, quæ rimis fatiscunt, ac bifariam finduntur, euenit ut unius partis eminentia æqualis sit alterius cauitati, adeò ut concinnari etiam, inque unum compingi possint: ita & nos uidimus saxa utrinque supra fluuium sita ferè usque ad promontoria porrigi interualla duorum aut trium iugerum, sic ut cauitates eminentijs opponantur. Quidquid soli interiacet, id omne saxosum est, profundum, prorsusque angusta in eo ruptura, quam transilire canis lepus'ue possit. atque is est alueus fluuij ad labra usque aquæ plenus, latitudine aqualiculi. Propter obliquitatem autem, & tam longinquam collectionem, ac conuallis profunditatem, statim ijs qui eminus accedunt, sonitus tonitrui similis occurrit. Per montes elapsus Pyramus tantum secum terræ in mare effert è Cataonia partim, partim è Cilicum campis: ut oraculum quoque feratur, quo de eo exciderit.

Pyramus fluu.

Tempus erit rapido cum uortice Pyramus olim
Tellure aggesta sacram Cyprum quoque tanget.

Etenim simile aliquid ibi usu uenit eius, quod in Aegypto fit: ubi mare subinde terra aggesta à Nilo in continentem uertitur. unde & Herodotus Nili donum eam appellat. & Homerus Pharum quondam in alto sitam fuisse tradit, quæ hodie continenti Aegypto est adiuncta. Tertio loco est pontificatus Iouis, cui Dacia nomen, priore non minor, itidemque memorabilis. In hac lacus est aquæ salsæ, ambitu nequaquã paruæ paludis, qui superciljs clauditur sublimibus & rectis: ita ut descensus sit per gradus. aquę eius neque incrementum esse ullum aiunt, neque defluxum

Odyss. Δ. 355.

xum usquam conspicuum. Vrbem neq; Cataoniæ planicies ullam habet, neque Melitene: sed castella in montibus munita, Azamora, & Dastarcum, quod Carmala amne circumfluitur. habet & fanum Apollinis Cataonis, qui totam per Cappadociam colitur, exempla eius simulacri desumentibus gentilibus. Reliquæ præfecturæ nullas habent urbes, duabus demtis. In Sargarausena oppidulum est Herpa, & Carmalus fluuius, qui & ipse in Cilicium effluit mare. In alijs est Argus castellum excelsum ad Taurum, & Nogus, quæ nunc Neroassus dicuntur: ubi Eumenes diu obsidionem pertulit. nostra ætate Sisinus thesaurum suum ibi adseruauit, qui Cappadociæ imperium affectarat. is Cadyna etiã pro regia habuit, urbis in more cõdita, in montib. Lycaoniæ. Nã Sabera, nunc oppidum pagi simile, ferunt aliquãdo fuisse primariam regionis urbem. In Morimena templum est Iouis Venasis culti, domicilium habens hierodulorum ter mille propemodum: agrumq; bonæ frugis, ex quo ad pontificem redeunt quotannis talenta XV. Is præest per totam uitã, ut & is qui apud Comana, à quo ille proximus honore est. Duæ modò præfecturæ urbes habent: Tyanitis urbem nimirum Tyana. Hæc Tyanitis substrata Tauro est ad portas Cilicias: iuxta quas facilimi eius sunt, omnibusq; communissimi in Ciliciam & Syriam transscensus. uocatur autem Eusebia ad Taurum, fertis & maxima sui parte plana. Tyana imposita sunt aggeri Semiramidis probè muris substructo. Haud procul inde Castabala sunt, & Cybistra, oppida montibus iam propinquiore. Apud Castabala Perasiæ Dianæ fanum est, ubi aiunt sacrificas mulieres illæsis pedib. per prunas ambulare. atque ibi sunt qui autument gesta, quæ de Oresta & Tauropolo Diana feruntur: dictamq; Perasiam, quod trans mare eò peruenerit. Ergo in Tyanitide præfectura, una de X dictis, urbs est Tyana. nam postmodò adiectas non annumero, Castabala & Cybistra, & quæ in aspera sunt Cilicia. in qua Elæussam condidit Archelaus præclarè, insulam non magnam sed fertilem, ac plerunque ibi uixit. In præfectura autem quæ Cilicia dicitur, Mazaca sunt gentis metropolis. Ipsa quoque Eusebia cognominatur ad

οὔτ' ἀπόῤῥυσιν ἔχειν οὐδαμοῦ φανεράν. πόλιν δ' οὔτε τὸ τῶν Καταόνων ἔχει πεδίον, οὔθ' ἡ Μελιτηνή, φρούρια δ' ἐρυμνὰ ἐπὶ τῶν ὀρῶν, τό τε Ἀζάμορα, καὶ τὸ Δασταρκόν, ὃ περιῤῥεῖται ὑπὸ Καρμάλα ποταμοῦ. ἔχει δὲ καὶ ἱερὸν τὸ τοῦ Καταόνος Ἀπόλλωνος, καθ' ὅλην τιμώμενον τὴν Καππαδοκίαν, ποιησαμένων ἀφιδρύματα ἀπ' αὐτοῦ. οὐδὲ αἱ ἄλλαι στρατηγίαι πόλεις ἔχουσι πλὴν δυοῖν. Τῶν δὲ λοιπῶν στρατηγιῶν ἐν μὲν τῇ Σαργαραυσίνῃ πολίχνιον ἐστὶν Ἡρπα, καὶ ποταμὸς Κάρμαλος, ὃς καὶ αὐτὸς εἰς τὴν Κιλικίαν ἐκδίδωσιν. ἐν τε ταῖς ἄλλαις, ὅ τε Ἄργος ἔρυμα ὑψηλὸν πρὸς τῷ Ταύρῳ, καὶ τὰ Νῶρα ὃ νῦν καλεῖται Νηροασσός, ἐν ᾧ Εὐμένης πολιορκούμενος ἀντέσχε πολὺν χρόνον. καθ' ἡμᾶς δὲ Σισίνου ὑπῆρξε θησαυροφυλάκιον τοῦ ἐπιθεμένου τῇ Καππαδόκων ἀρχῇ. τούτου δ' ἦν καὶ τὰ Κάδηνα βασίλειον, καὶ πόλεως κατασκευὴν ἔχον. ἔστι δ' ἐπὶ τῶν ὀρῶν τῶν Λυκαονικῶν. τὰ γὰρ Σάββειρα κωμόπολις λέγεται ὑπάρξαι ποτὲ καὶ αὐτὴ μητρόπολις τῆς χώρας. Ἐν δὲ τῇ Μοριμηνῇ τὸ ἱερὸν τοῦ ἐν Οὐηνάσοις Διός, ἱεροδούλων κατοικίαν ἔχον τρισχιλίων σχεδὸν, καὶ χώραν ἱερὰν εὔκαρπον, παρέχουσαν πρόσοδον ἐνιαύσιον ταλάντων πεντεκαίδεκα τῷ ἱερεῖ. καὶ οὗτός ἐστι διὰ βίου, καθάπερ καὶ ὁ ἐν Κομάνοις, καὶ δευτερεύει κατὰ τιμὴν μετ' ἐκεῖνον. Δύο δὲ ἔχουσι μόνον στρατηγίαι πόλεις, ἡ μὲν Τυανῖτις τὰ Τύανα, ὑποπεπτωκυῖα τῷ Ταύρῳ τῷ κατὰ τὰς Κιλικίας πύλας, καθ' ἃς εὐπετέσταται, καὶ κοινόταται πᾶσίν εἰσιν αἱ εἰς τὴν Κιλικίαν, καὶ τὴν Συρίαν ὑπερβολαί. καλεῖται δὲ Εὐσέβεια ἡ πρὸς τῷ Ταύρῳ, ἀγαθὴ δὲ καὶ πεδιὰς ἡ πλείστη. τὰ δὲ Τύανα ἐπίκειται χώματι Σεμιράμιδος τετειχισμένῳ καλῶς. Οὐ πολὺ δ' ἄπωθεν ταύτης ἐστὶ τά τε Καστάβαλα, καὶ τὰ Κύβιστρα, ἔτι μᾶλλον τῷ ὄρει πλησιάζοντα πολίσματα. ὧν ἐν τοῖς Κασταβάλοις ἐστὶ τὸ τῆς Περασίας Ἀρτέμιδος ἱερόν, ὅπου φασὶ τὰς ἱερείας γυμνοῖς τοῖς ποσὶ δι' ἀνθρακιᾶς βαδίζειν ἀπαθεῖς. κἀνταῦθα δέ τινες τὴν αὐτὴν θρυλλοῦσιν ἱστορίαν περὶ τοῦ Ὀρέστου, καὶ τῆς Ταυροπόλου, Περασίαν κεκλῆσθαι φάσκοντες, διὰ τὸ πέραθεν κομισθῆναι. Ἐν μὲν δὴ τῇ Τυανίτιδι στρατηγίᾳ τῶν λεχθεισῶν δέκα, ἔστι πόλισμα τὰ Τύανα. τὰς δ' ἐπικτήτους οὐ συναριθμῶ ταύταις Καστάβαλα, καὶ τὰ Κύβιστρα, καὶ τὰ ἐν τῇ τραχείᾳ Κιλικίᾳ, ἐν ᾗ τὴν Ἐλαιοῦσσαν νησίον εὔκαρπον συνέκτισεν Ἀρχέλαος ἀξιολόγως, καὶ τὸ πλέον ἐνταῦθα διέτριβεν. Ἐν δὲ τῇ Κιλικίᾳ καλουμένῃ τὰ Μάζακα ἡ μητρόπολις τοῦ ἔθνους. καλεῖται δ' Εὐσέβεια καὶ αὕτη ἐπίκλησιν ἡ πρὸς τῷ Ἀργαίῳ.

Ἀργαίῳ. κεῖται γὰρ ὑπὸ τῷ Ἀργαίῳ ὄρει πάντων ὑψηλοτάτῳ, καὶ ἀνέκλειπτον χιόνι τὴν ἀκρώρειαν ἔχοντι. ἀφ᾽ ἧς φασὶν οἱ ἀναβαίνοντες (οὗτοι δ᾽ εἰσὶν ὀλίγοι) καθορᾶσθαι ταῖς αἰθρίαις ἄμφω τὰ πελάγη, τό τε Ποντικὸν, καὶ τὸ Ἰσσικόν. Τὰ μὲν οὖν ἄλλα ἀφυῆ πρὸς συνοικισμὸν ἔχει πόλεως, ἄνυδρός τε γάρ ἐστι, καὶ ἀνόχυρος, διά τε τὴν ὀλιγωρίαν τῶν ἡγεμόνων, καὶ ἀτείχιστος, τάχα δὲ καὶ ἐπίτηδες, ἵνα μὴ ὡς ἐρύματι πεποιθότες τῷ τείχει, σφόδρα λῃστεύωσι πεδίον οἰκοῦντες, λόφους ὑπερδεξίους ἔχον, καὶ ἐμβελεῖς. καὶ τὰ κύκλῳ δὲ χωρία ἔχει τελέως ἄφορα, καὶ ἀγεώργητα, καίπερ ὄντα πεδινά. ἀλλ᾽ ἔστιν ἀμμώδη, καὶ ὑπόπετρα. μικρὸν δ᾽ ἔτι προϊοῦσι, καὶ πυρίληπτα πεδία, καὶ μεστὰ βόθρων πυρὸς ἐπὶ σταδίους πολλούς. ὥστε πόῤῥωθεν ἡ κομιδὴ τῶν ἐπιτηδείων. Καὶ τὸ δοκοῦν δὲ πλεονέκτημα παρακείμενον ἔχει κίνδυνον. ἀξύλου γὰρ οὔσης σχεδὸν τῆς συμπάσης Καππαδοκίας, ὁ Ἀργαῖος ἔχει περικείμενον δρυμὸν, ὥστε ἐγγύθεν ὁ ξυλισμὸς πάρεστιν. ἀλλ᾽ οἱ ὑποκείμενοι τῷ δρυμῷ τόποι, καὶ αὐτοὶ πολλαχοῦ πυρὰ ἔχουσιν. ἅμα δὲ καὶ ὕφυδροι εἰσὶ ψυχρῷ ὕδατι· οὔτε τοῦ πυρὸς, οὔτε τοῦ ὕδατος εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ἐκκύπτοντος ὥστε καὶ ποάζειν τὴν πλείστην. Ἔστι δ᾽ ὅπου καὶ ἑλῶδές ἐστι τὸ ἔδαφος, καὶ νύκτωρ ἐξάπτονται φλόγες ἀπ᾽ αὐτοῦ. Οἱ μὲν οὖν ἔμπειροι φυλαττόμενοι τὸν ξυλισμὸν ποιοῦνται. τοῖς δὲ πολλοῖς κίνδυνός ἐστι, καὶ μάλιστα τοῖς κτήνεσιν, ἐμπίπτουσιν εἰς ἀδήλους βόθρους τοῦ πυρός. Ἔστι δὲ καὶ ποταμὸς ἐν τῷ πεδίῳ τῷ πρὸ τῆς πόλεως Μέλας καλούμενος, ὅσον τετταράκοντα σταδίους διέχων τῆς πόλεως, ἐν ταπεινοτέρῳ τῆς πόλεως χώρῳ τὰς πηγὰς ἔχων. Ταύτῃ μὲν οὖν ἄχρηστος αὐτοῖς ἐστιν οὐχ ὑπερδέξιον ἔχων τὸ ῥεῦμα, εἰς ἕλη δὲ καὶ λίμνας διαχεόμενος, κακοῖ τὸν ἀέρα τοῦ θέρους τὸν περὶ τὴν πόλιν. καὶ τὸ λατομεῖον δὲ ποιεῖ δύσχρηστον, καίπερ εὔχρηστον ὄν. πλαταμῶνες γάρ εἰσιν, ἀφ᾽ ὧν τὴν λιθίαν ἔχειν ἄφθονον συμβαίνει τοῖς Μαζακηνοῖς πρὸς τὰς οἰκοδομίας. καλυπτόμεναι δ᾽ ὑπὸ τῶν ὑδάτων αἱ πλάκες, ἀντιπράττουσι· καὶ ταῦτα δ᾽ ἐστὶ τὰ ἕλη πανταχοῦ πυρίληπτα. Ἀριαράθης δ᾽ ὁ βασιλεὺς τοῦ Μέλανος κατά τινα στενὰ ἔχοντος τὴν εἰς τὸν Εὐφράτην διέξοδον, ἐμφράξας ταῦτα, λίμνην πελαγίαν ἀπέδειξε τὸ πλησίον πεδίον. ἐνταῦθα δὲ νησίδας τινὰς, ὡς τὰς Κυκλάδας ἀπολαβόμενος, διατριβὰς ἐν αὐταῖς ἐποιεῖτο μειρακιώδεις. ἐκραγὲν δ᾽

Argæum. sita est enim sub Argæo omnium altißimo monte, cuiusque uertex nunquam niuibus priuatur. de quo aiunt qui conscenderunt (.paucis uerò contigit.) sudo cœlo utrunque cerni mare, Euxinum scilicet atque Issicum. Is mons cætera ad urbis ædificationem ineptus est, cùm & aquis careat, & munitionibus ac muris, ob ducum negligentiam. fortasse etiam studio id curantiũ, ne muro tanquam castello fidentes nimis 4 præda 4 tioni incumberent campum habitantes, qui colles habet altitudine sua opportunos & grandes. Sed & circùm iacentia loca prorsus sterilia sunt, agriculturæque expertia, quantumuis in planicie. sunt enim sabulosa, & subtus saxosa. Vbi paulum processeris, campum aliquod multorum stadiorum inuenies igni occupatum, in profundo delitescente: ita ut ad uictũ necessaria procul ipsis sint petenda. Adeoque id quod summum uidetur commodum, habet adiunctum periculum. Cùm enim uniuersa fere Cappadocia ligno careat, mons Argæus circumpositum habet nemus: ut è uicinia ligna petere liceat. sed loca syluæ illi subiecta, ipsa quoque passim ignem continent. simul & aqua subtus frigida latet: neque igni neq; aqua in superficiem erumpente, quæ maiori ex parte herbosa est. alicubi etiam palustre est solum & noctu flammæ ex eo exardescunt. Itaque periti cautè lignantur. uulgo, & maximè pecori periculum est, quòd sæpe incidunt in latentes ignis foueas. Est & fluuius in planicie quæ urbi adiacet, nomine Melas, XL circiter stadia ab urbe distans, fontesq; in loco qui est quàm urbs sit humilior habens. Itaq; eatenus inutilis est oppidanis, quod non è sublimi profluit: sed in lacus & paludes diffusus, ibi aërem circa urbem æstate uitiat. Quin etiam lapicidinam alioquin utilem, inutilem redigit. sunt enim planicies saxeæ in ripis, unde ad ædificandum copia lapidum suppeditat Mazacenis. sed lapideæ istæ tabulæ ab aquis occultatæ, operi resistunt. Atqui & istæ paludes ignem paßim concipiunt. Ariarathes autem rex fauces, per quas Melas in Euphraten exit, obstruxit, effecitq; ut campus proximus lacus quasi marinus esset. atq; ibi minutas quasdam insulas Cycladum instar comprehendens, puerilem ibi in morem uitæ partem exegit. At enim ea obstructione con-

Argæus mons

Mazaca.

ne cōfertim perrupta, aqua rursum eluuiem fecit: impletusq; Euphrates, cùm Cappadociæ magnam partem rapuit, multosq; pagos & cōsita deleuit: tum Galatarum terrę Phrygiam incolentium magnum damnum dedit. pro hoc detrimēto incolæ ad Ariarathe CCC talenta exercerunt, Romanis iudicio delato. Simile etiam apud Herpa euenit. Nam ibi quoque Carmale alueum obthurauit: atque faucibus deinde perruptis, cùm aqua Cilicum quædam circa Mallum loca perdidisset, pœnas damno affectis luit. Mazaca ergo situm habent multis de causis incommodum. Videntur autem reges eam sibi delegisse sedem, quia locus est totius regionis medius, qui quidem & ligna habeat, & lapides ad ædificia, & pabulum, quo plurimo indigebant, utpote pecus alentes. Nam quodammodo urbes ijs pro castris erat. Reliqua ad tutandum sibi suisque necessaria reposita habebant in munitionibus castellorum: quę
5 multa sunt, alia regis, alia amicorum. Absunt Mazaca à Pōto uersus meridiem stadijs circiter IↃCCC: ab Euphrate paulo minus duplo: à Cilicijs portis itinere sex dierum (& Cyrini castra per Tyana, quę medio sita sunt itinere.) à Cybistris CCC. Vtuntur Mazaceni legibus Charondæ, & legum decantatorem deligunt, qui ipsis est legum interpres, ut Romanorum sunt, iureconsulti. Adflixit eos grauiter Tigranes Armeniæ rex, quo tēpore Cappadociam incursionibus uastauit. omnes enim suis eiectos sedibus in Mesopotamiam transtulit, & maiorem Tigranocertorum partem ijs habitatoribus frequentauit. qua tamen urbe à Romanis capta, quibus facultates erant, postliminio domum redierunt. Magnitudo Cappadociæ in latum ab Euxino ad Taurum, CIↃ IↃCCC circiter stadia. longitudo à Lycaonia & Phrygia usque ad Euphratem ortum uersus & Armeniam, ad tria stadiorum millia. Frugum est ferax, maximè tritici: & omnis generis pecus alit. quanquam autem magis uersus meridiem iacet quàm Pontus, frugidior tamen est. at Gabadania quanquam & plena est, & om
* nium maximè meridiē spectet, utpote Tauro subiecta: tamen ægrè ullam frigiferam arborem fert. ager itaque eius pascuis inseruit, ut & alię multę partes eius regionis, maximè

ἀθρόως τὸ ἔμφραγμα, ἐξέκλυσε πολὺ τὸ ὕδωρ. πληρωθεὶς δ' ὁ Εὐφράτης, τῆς τε τῶν Καππαδόκων πολλὴν παρέσυρε, καὶ κατοικίας, καὶ φυτείας ἠφάνισε πολλάς. τῆς τε τῶν Γαλατῶν τῶν τὴν Φρυγίαν ἐχόντων οὐκ ὀλίγην ἐλυμήνατο. ἀντὶ δὲ τῆς βλάβης ἐπράξαντο ζημίαν αὐτὸν τάλαντα τριακόσια, Ῥωμαίοις ἐπιτρέψαντες τὴν κρίσιν. τὸ δ' αὐτὸ συνέβη καὶ περὶ Ἕρπα. καὶ γὰρ ἐκεῖ τὸ τοῦ Καρμάλα ῥεῦμα ἐνέφραξεν, εἶτ' ἐκραγέντος τοῦ στόματος, καὶ τῶν Κιλίκων τινὰ χωρία τὰ περὶ τὴν Μαλλὸν διαφθείραντος τοῦ ὕδατος, δίκας ἔτισαν τοῖς ἀδικηθεῖσιν. ἀφυὲς δ' οὖν κατὰ πολλὰ τὸ τῶν Μαζακηνῶν χωρίον, ὃ πρὸς κατοικίαν μάλιστα οἱ βασιλεῖς ἑλέσθαι δοκοῦσιν, ὅτι τῆς χώρας ἁπάσης τόπος ἦν μεσαίτατος οὗτος τῶν ξύλα ἐχόντων ἅμα, καὶ λίθον πρὸς τὰς οἰκοδομίας, καὶ χόρτον, οὗ πλεῖστον ἐδέοντο κτηνοτροφοῦντες. τρόπον γάρ τινα στρατόπεδον ἦν αὐτοῖς ἡ πόλις. τὴν δ' ἄλλην ἀσφάλειαν τὴν αὐτῶν τε καὶ σωμάτων, ἐκ τῶν ἐρυμάτων εἶχον τῶν ἐν τοῖς φρουρίοις, ἃ πολλὰ ὑπάρχει τὰ μὲν βασιλικά, τὰ δὲ τῶν φίλων. ἀφέστηκε δὲ τὰ Μάζακα τοῦ μὲν Πόντου περὶ ὀκτακοσίους σταδίους πρὸς νότον· τοῦ δ' Εὐφράτου, μικρὸν ἐλάττους, ἢ διπλασίους. τῶν Κιλικίων δὲ πυλῶν ὁδὸν ἡμερῶν ἕξ. καὶ τοῦ Κυρίνου τὸ στρατόπεδον διὰ Τυάνων. κατὰ μέσην δὲ τὴν ὁδὸν κεῖται τὰ Τύανα, διέχει δὲ Κυβίστρων τριακοσίους σταδίους. Χρῶνται δὲ οἱ Μαζακηνοὶ τοῖς Χαρώνδα νόμοις, αἱρούμενοι καὶ νομῳδόν, ὅς ἐστιν αὐτοῖς ἐξηγητὴς τῶν νόμων, καθάπερ οἱ παρὰ Ῥωμαίοις νομικοί. Διέθηκε δὲ φαύλως αὐτοὺς Τιγράνης ὁ Ἀρμένιος, ἡνίκα τὴν Καππαδοκίαν κατέδραμεν. ἅπαντας γὰρ ἀναστάτους ἐποίησεν εἰς Μεσοποταμίαν, καὶ τὰ Τιγρανόκερτα ἐκ τούτων συνῴκισε τὸ πλέον. ὕστερον δ' ἐπανῆλθον οἱ δυνάμενοι μετὰ τὴν τῶν Τιγρανοκέρτων ἅλωσιν. Μέγεθος δὲ τῆς χώρας κατὰ πλάτος μὲν, τὸ ἀπὸ τοῦ Πόντου πρὸς τὸν Ταῦρον, ὅσον χίλιοι καὶ ὀκτακόσιοι στάδιοι. μῆκος δὲ ἀπὸ τῆς Λυκαονίας, καὶ Φρυγίας, μέχρι Εὐφράτου πρὸς τὴν ἕω, καὶ τῆς Ἀρμενίας, περὶ τρισχιλίους. Ἀγαθὴ δὲ ἡ χώρα καρποῖς, μάλιστα δὲ σίτῳ, καὶ βοσκήμασι παντοδαποῖς. νοτιωτέρα δὲ οὖσα τοῦ Πόντου, ψυχροτέρα ἐστίν. ἡ δὲ Γαβαδανία, καίτοι πεδιὰς οὖσα, καὶ νοτιωτάτη πασῶν, ὑποπέπτωκε γὰρ τῷ Ταύρῳ, καὶ μόλις τῶν καρπίμων τι φέρει δένδρων· ἀγρόβοτος δ' ἐστὶ καὶ αὕτη, καὶ ἡ πολλὴ τῆς ἄλλης, καὶ μάλιστα

λιστα ἡ περὶ Γαρσαυίραν, καὶ Λυκαονίαν, καὶ Μοριμηνήν. Ἐν δὲ τῇ Καππαδοκίᾳ γίνεται καὶ ἡ λεγομένη Σινωπικὴ μίλτος, ἀρίστη τῶν πασῶν. ἐνάμιλλος δ᾽ ἐστὶν αὐτῇ καὶ ἡ Ἰβηρική. ὠνομάσθη δὲ Σινωπική, διότι κατάγειν ἐκεῖσε εἰώθασιν οἱ ἔμποροι, πρὶν ἢ τὸ τῶν Ἐφεσίων ἐμπορεῖον μέχρι τῶν ἐνθάδε ἀνθρώπων διῖχθαι. λέγεται δὲ καὶ κρυστάλλου πλάκας, καὶ ὀνυχίτου λίθου, πλησίον τῶν Γαλατῶν, ὑπὸ τῶν Ἀρχελάου μεταλλευόντων εὑρέσθαι. ἦν δέ τις τόπος καὶ λίθου λευκοῦ, τῷ ἐλέφαντι κατὰ τὴν χρόαν ἐμφεροῦς, ὥσπερ ἀκόνας τινὰς οὐ μεγάλας ἐκφέρων, ἐξ ὧν τὰ λαβία τοῖς μαχαιρίοις κατεσκεύαζον. ἄλλος δὲ τὰς διόπτρας βώλους μεγάλους ἐκδιδοὺς, ὥστε καὶ ἔξω κομίζεσθαι. Ὅριον δ᾽ ἐστὶ τοῦ Πόντου, καὶ τῆς Καππαδοκίας ὀρεινή τις παράλληλος τῷ Ταύρῳ, τὴν ἀρχὴν ἔχουσα ἀπὸ τῶν ἑσπερίων ἄκρων τῆς Κομμαγηνῆς, ἐφ᾽ ἧς ἵδρυται φρούριον ἀπότομον Δασμένων μέχρι τῶν ἑωθινῶν τῆς Λανιασινῆς. Στρατηγίαι δ᾽ εἰσὶ τῆς Καππαδοκίας ἥ τε Καμμανηνὴ, καὶ ἡ Λανιασινή. συνέβη δὲ ἡνίκα πρῶτον Ῥωμαῖοι τὰ περὶ τὴν Ἀσίαν διῴκουν νικήσαντες Ἀντίοχον, φιλίας καὶ συμμαχίας ἐποιοῦντο πρός τε τὰ ἔθνη, καὶ τοὺς βασιλέας, τοῖς μὲν ἄλλοις βασιλεῦσιν, αὐτοῖς καθ᾽ ἑαυτοὺς δοθῆναι τὴν τιμὴν ταύτην. τῷ δὲ Καππαδόκῃ, καὶ αὐτῷ τε τῷ ἔθνει κοινῇ. Ἐκλιπόντος δὲ τοῦ βασιλικοῦ γένους, οἱ μὲν Ῥωμαῖοι συνεχώρουν αὐτοῖς αὐτονομεῖσθαι κατὰ τὴν συγκειμένην φιλίαν τε καὶ συμμαχίαν πρὸς τὸ ἔθνος. οἱ δὲ πρεσβευσάμενοι τὴν μὲν ἐλευθερίαν παρῃτοῦντο, οὐ γὰρ δύνασθαι φέρειν αὐτὴν ἔφασαν· βασιλέα δ᾽ ἠξίουν αὐτοῖς ἀποδειχθῆναι. οἱ δὲ θαυμάσαντες εἴ τινες οὕτως εἶεν ἀπειρηκότες πρὸς τὴν ἐλευθερίαν, ἐπέτρεψαν αὐτοῖς ἐξ ἑαυτῶν ἑλέσθαι κατὰ χειροτονίαν ὃν ἂν βούλοιντο. καὶ εἵλοντο Ἀριοβαρζάνην. εἰς τριγονίαν δὲ προελθόντος τοῦ γένους ἐξέλιπε. Κατεστάθη δ᾽ ὁ Ἀρχέλαος οὐδὲν προσήκων αὐτοῖς, Ἀντωνίου καταστήσαντος. Ταῦτα καὶ περὶ τῆς μεγάλης Καππαδοκίας μέχρι τούτου. Περὶ δὲ τῆς τραχείας Κιλικίας τῆς προστεθείσης αὐτῇ, βέλτιόν ἐστιν ἐν τῷ περὶ τῆς ὅλης Κιλικίας λόγῳ διελθεῖν.

Τοῦ δὲ Πόντου καθίστατο μὲν Μιθριδάτης ὁ Εὐπάτωρ βασιλεύς, εἶχε δὲ τὴν ἀφοριζομένην τῷ Ἅλυϊ μέχρι Τιβαρηνῶν, καὶ Ἀρμενίων, καὶ τῆς ἐντὸς Ἅλυος τὰ μέχρι Ἀμάστρεως, καί τινων τῆς Παφλαγονίας μερῶν. προσεκτήσατο δ᾽ οὗτος καὶ τὴν μέχρι Ἡρακλείας παραλίαν,

xime circa Garsauiram &Lycaoniam, ac Morimenam. In Cappadocia nascitur etiam præstantissimum omnium minium, quod & cum Hispanico certat. Cappadocium Sinopensis cognomēto laudatur, quia Sinopam id solebant auehere mercatores, antequam Ephesiorum negociatio usque ad huius regionis homines prorogaretur. Dicitur etiam crystalli tabulas, & onychitis lapidis prope Galatiam inuentas fuisse ab ijs qui Archelao metalla effodiebant. fuitq; etiam locus lapidis albi, eburneo colore, quasi cotes quasdam efferens non magnas, unde gladiorum faciebant manubria. alius etiam, qui magnas speculorum materiæ glebas ederet, quæ etiam exportaretur. A' Cappadocia Pontum dirimunt montes quidam, æquali spacio semper à Tauro procurrentes: quorum initium est ab extremis Commagenæ: ubi castellum est conditum loco prærupto 6 Dasmenon 6
usque ad orientalia Laniasines. præfecturæ autem sunt Cappadociæ & Cammaneno, & Laniasena. Quo tempore Romani primùm rebus Asiæ moderati sunt Antiocho deuicto, euenit ut amiciciam ac fœdus cum istis gentibus regibusq́ue paciscerentur: ac reliquis quidem regibus pro se honoris tribueretur: Cappadoci uerò communiter cum gente. Cùm autem genus defecisset regium, Romani ratione fœderis & initæ cum Cappadocibus amiciciæ ijs permiserunt ut liberè suis uiuerent legibus. hi autem missis legatis libertatem repudiauerunt, ut quam sibi dicerent esse intolerabilem: regem sibi dari postulauerunt. Romani mirati homines esse qui adeò de libertate animū despondissent, permiserunt eis ut de ipsorū corpore regem suis quem uellent suffragijs crearent. Ita rex ab ijs factus est Ariobarzanes: cuius in tertia stirpe genus defecit. Exinde Archelaus ab Antonio rex est constitutus, nulla propinquitate eam familiam attingens. Atque hactenus de magna Cappadocia. de aspera autem Cilicia, quæ ei adiuncta fuit, commodiùs in totius Ciliciæ expositione dicetur.

Ponti descriptio

Ponti uerò rex fuit creatus Mithridates cognomento Eupator. Possedit autem regionem quæ Haly fluuio determinatur, usq; ad Tibarenos & Armenios: atque intra Halyn usq; ad Amastrin ac Paphlagoniæ quasdam partes. Adiecit aūt ditioni suę etiā oram maritimā uersus occasum usq; ad Heracleā,

quę Heraclidę ei est patria Platonici in diuersam uerò partem Ponto adiecit quę sunt usque ad Colchidem & Armeniam minorem. Sed & Pompeius illo deiecto his finib. conclusam ditionem occupauit. Is quę ad Armeniam sunt & Colchidem, regulis diuisit quorum

7 opera in bello usus fuerat: reliqua 7 in undecim respub. distribuit, & Bithyniæ addidit, ut ex utrisque una constaret prouincia.

* inter mediterranea quosdam regno posterorum Pylęmenis subdidit, ut & Galatas tetrarchis è stirpe. Postea temporis Romani principes alias aliasque diuisiones fecerunt, reges regulosque constituendo, urbesque alias liberas faciendo, alias regulis subdendo, quasdã sub populi Romani potestate relinquendo. Nos singula uti nunc habent recensebimus, & ubi res poscet pauca quædam de antiquioribus commemorabimus. Initium erit Heraclea, quæ de his locis maximè occidentem uersus est. CVM è Propontide in Euxinum mare intratur, ad dextram sunt Byzantio contiguæ partes Thraciæ. ad læuam autem Chalcedonica regio. Prima in hac parte Bithynorum sunt, proxima Mariandynorum: (.quidam etiam Cauconum aiunt.) deinde Paphlagonum usque ad Halyn. post Cappadocum ad Pontum, ac deinceps usque ad Colchos. hæc omnia dextram Ponti partem appellemus. Oræ huic uniuersæ à Colchide Heracleam usque imperauit Mithridates. ulteriora ad Propontidem usque ad Chalcedonem regi Bithyniæ paruerunt. Regum potestate abolita, fines eosdem seruauerunt Romani: ita ut Heraclea Ponto adiungeretur, ulteriora uersus occasum Bithynię.

Bithyni. Enimuerò Bithynos, cùm ante Mysi essent, sic denominatos esse à Thracibus Bithynis atque Thynis qui eò commigrauerunt, plerique uno ore affirmant. indiciumque adferunt de Bithynis, quòd etiamnum in Thracia gẽs Bithynorum exstat: de Thynis, quia Thynias est acta ad Apolloniam & Salmydessum. Sed & Bebrices, qui ante hos Mysiam incoluerunt, Thraces fuisse ego coniicio. Traditum & hoc est, ipsos Mysos Thracum coloniam esse eorum qui nunc Mysi dicuntur. Hæc quidem ita perhibentur. De Mariandynis & Cauconibus non idem omnes dicunt. Hera-

πρὸς τὰ δυσμικὰ μέρη, τῆς Ἡρακλείας τῆς Ἡρακλείδου τοῦ Πλατωνικοῦ πατρίδος, πρὸς δὲ τἀναντία, μέχρι Κολχίδος, καὶ τῆς μικρᾶς Ἀρμενίας, ἃ δὴ καὶ προσέθηκε τῷ Πόντῳ. Καὶ δὴ καὶ Πομπήιος καταλύσας ἐκεῖνον, ἐν τούτοις τοῖς ὅροις οὖσαν τὴν χώραν ταύτην παρέλαβε. τὰ μὲν πρὸς Ἀρμενίαν, καὶ τὰ περὶ τὴν Κολχίδα τοῖς συναγωνισαμένοις δυνάσταις κατένειμε, τὰ δὲ λοιπὰ εἰς ἕνδεκα πολιτείας διεῖλε, καὶ τῇ Βιθυνίᾳ προσέθηκεν, ὥστ᾽ ἐξ ἀμφοῖν ἐπαρχίαν γενέσθαι μίαν μεταξὺ τῶν μεσογαίων τινὰς βασιλεύεσθαι παρέδωκε τοῖς ἀπὸ Πυλαιμένους, καθάπερ καὶ τοὺς Γαλάτας τοῖς ἀπὸ γένους τετράρχαις. Ὕστερον δ᾽ οἱ τῶν Ῥωμαίων ἡγεμόνες, ἄλλους καὶ ἄλλους ἐποιήσαντο μερισμοὺς βασιλέας τε καὶ δυνάστας καθιστάντες· καὶ πόλεις τὰς μὲν ἐλευθεροῦντες, τὰς δὲ ἐγχειρίζοντες τοῖς δυνάσταις, τὰς δ᾽ ὑπὸ τῷ δήμῳ τῷ Ῥωμαίων ἐῶντες. Ἡμῖν δ᾽ ἐπιοῦσι τὰ καθ᾽ ἕκαστα, ὡς νῦν ἔχει λεγέσθω, μικρὰ καὶ τῶν προτέρων ἐφαπτομένοις, ὅπου τοῦτο χρήσιμον. Ἀρξώμεθα δὲ ἀπὸ τῆς Ἡρακλείας, ἥπερ δυσμικωτάτη ἐστὶ τούτων τῶν τόπων. Εἰς δὲ τὸν Εὔξεινον πόντον εἰσπλέουσιν ἐκ τῆς Προποντίδος, ἐν ἀριστερᾷ μὲν τὰ προσεχῆ τῷ Βυζαντίῳ κεῖται, Θρᾳκῶν δ᾽ ἐστί, καλεῖται δ᾽ τὰ ἀριστερὰ τοῦ πόντου Θρᾳκικά. ἐν δεξιᾷ δὲ τὰ προσεχῆ, Καλχηδόνια. Βιθυνῶν δ᾽ ἐστὶ τὰ πρῶτα. εἶτα Μαριανδυνῶν· τινὲς δὲ καὶ Καυκώνων φασίν. εἶτα Παφλαγόνων μέχρι Ἅλυος. εἶτα Καππαδόκων τῶν πρὸς τῷ Πόντῳ, καὶ τῶν ἑξῆς μέχρι Κολχίδος. πάντα δὲ ταῦτα καλεῖσθαι τὰ δεξιὰ τοῦ Εὐξείνου Πόντου. ταύτης δὲ τῆς παραλίας ὑπῆρξεν Εὐπάτωρ, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Κολχίδος μέχρι Ἡρακλείας. Τὰ δ᾽ ἐπέκεινα τὰ μέχρι τοῦ στόματος, καὶ τῆς Καλχηδόνος, τῷ Βιθυνῶν βασιλεῖ συνέμενε. Καταλυθέντων δὲ τῶν βασιλέων, ἐφύλαξαν οἱ Ῥωμαῖοι τοὺς αὐτοὺς ὅρους, ὥστε τὴν Ἡράκλειαν προσκεῖσθαι τῷ Πόντῳ, τὰ δ᾽ ἐπέκεινα Βιθυνοῖς προσχωρεῖν. Οἱ μὲν οὖν Βιθυνοί, διότι πρότερον Μυσοὶ ὄντες, μετωνομάσθησαν οὕτως ἀπὸ τῶν Θρᾳκῶν τῶν ἐποικησάντων, Βιθυνῶν τε καὶ Θυνῶν, ὁμολογεῖται παρὰ τῶν πλείστων. καὶ σημεῖα τίθενται, τοῦ μὲν τῶν Βιθυνῶν ἔθνους τὰ μέχρι νῦν ἐν τῇ Θρᾴκῃ λέγεσθαί τινας Βιθυνούς· τοῦ δὲ τῶν Θυνῶν, τὴν Θυνιάδα ἀκτὴν τὴν πρὸς Ἀπολλωνίᾳ, καὶ Σαλμυδησσῷ. Καὶ οἱ Βέβρυκες δὲ οἱ τούτων προεποικήσαντες τὴν Μυσίαν, Θρᾷκες ἦσαν, ὡς εἰκάζω ἐγώ. Εἴρηται δ᾽ ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ Μυσοὶ Θρᾳκῶν ἄποικοι εἰσὶ τῶν νῦν λεγομένων Μυσῶν. ταῦτα μὲν οὕτω λέγεται. Τοὺς δὲ Μαριανδυνούς, καὶ τοὺς Καύκωνας οὐχ ὁμοίως ἅπαντες λέγουσι.

τὴν γὰρ

τὴν γὰρ δὴ Ἡράκλειαν ἐν τοῖς Μαριανδυνοῖς ἱδρῦσθαι φασί, Μιλησίων κτίσμα. τίνες δὲ καὶ πόθεν οὐδὲ εἴρηται, οὐδὲ διαφορὰ ἐθνικὴ περὶ τοὺς ἀνθρώπους φαίνεται. παραπλήσιοι δ' εἰσὶ τοῖς Βιθυνοῖς. ἔοικεν οὖν καὶ τοῦτο Θρᾴκιον ὑπάρξαι τὸ φῦλον. Θεόπομπος δὲ Μαριανδυνόν φησι μέρος τῆς Παφλαγονίας ἄρξαντα ὑπὸ πολλῶν δυναστευομένης, ἐπελθόντα τὴν τῶν Βεβρύκων κατασχεῖν. ἣν δ' ἐξέλιπεν ἐπώνυμον ἑαυτοῦ καταλιπεῖν. Εἴρηται δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι πρῶτον τὴν Ἡράκλειαν κτίσαντες Μιλήσιοι τοὺς Μαριανδυνοὺς εἱλωτεύειν ἠνάγκασαν, τοὺς προκατέχοντας τὸν τόπον, ὥστε καὶ πιπράσκεσθαι ὑπὲρ αὐτῶν, μὴ εἰς τὴν ὑπερορίαν δέ· συμβῆναι γὰρ ἐπὶ τούτοις, καθάπερ Κρησὶ μὲν ἐθήτευεν ἡ Μινῴα καλουμένη σύνοδος, Θετταλοῖς δὲ οἱ Πενέσται. τοὺς δὲ Καύκωνας, οὓς ἱστοροῦσι τὴν ἐφεξῆς οἰκῆσαι παραλίαν τοῖς Μαριανδυνοῖς μέχρι τοῦ Παρθενίου ποταμοῦ πόλιν ἔχοντας τὸ Τίειον, οἱ μὲν Σκύθας φασίν, οἱ δὲ τῶν Μακεδόνων τινάς, οἱ δὲ τῶν Πελασγῶν. εἴρηται δέ που καὶ περὶ τούτων πρότερον. Καλλισθένης δὲ καὶ ἔγραφε τὰ ἔπη ταῦτα εἰς τὸν διάκοσμον μετὰ τό,

Κρῶμναν τ' Αἰγιαλόν τε καὶ ὑψηλοὺς Ἐρυθίνους
τιθείς,
Καύκωνας αὖτ' ἦγε Πολυκλέος υἱὸς ἀμύμων.
Οἳ περὶ Παρθένιον ποταμὸν κλυτὰ δώματ' ἔναιον.

Παρήκειν γὰρ ἀφ' Ἡρακλείας καὶ Μαριανδυνῶν μέχρι Λευκοσύρων, οὓς καὶ ἡμεῖς Καππάδοκας προσαγορεύομεν. τὸ δὲ τῶν Καυκώνων γένος τὸ περὶ τὸ Τίειον μέχρι Παρθενίου, καὶ τὸ τῶν Ἑνετῶν τὸ συνεχὲς μετὰ τὸν Παρθένιον τῶν ἐχόντων τὸ Κύτωρον. καὶ νῦν δ' ἔτι Καυκωνίτας εἶναί τινας περὶ τὸν Παρθένιον. Ἡ μὲν οὖν Ἡράκλεια πόλις ἐστὶν εὐλίμενος, καὶ ἄλλως ἀξιόλογος· ἥγε καὶ ἀποικίας ἔστελλεν. ἐκείνης γὰρ ἥ τε Χερρόνησος ἄποικος, καὶ ἡ Καλαπίς. ἦν τε αὐτόνομος, εἶτα ἐτυραννήθη χρόνους τινάς, εἶτ' ἠλευθέρωσεν ἑαυτὴν πάλιν. ὕστερον δ' ἐβασιλεύθη γενομένη ὑπὸ τοῖς Ῥωμαίοις. ἐδέξατο δ' ἀποικίαν Ῥωμαίων ἐπὶ μέρει τῆς πόλεως, καὶ τῆς χώρας. λαβὼν δὲ παρ' Ἀντωνίου τὸ μέρος τοῦτο τῆς πόλεως Ἀδιατόριξ, ὁ δὲ Μενεκλίου τετράρχου Γαλατῶν υἱός, ὃ κατεῖχον οἱ Ῥωμαῖοι Ἡρακλεῶται, μικρὸν πρὸ τῶν Ἀκτιακῶν, ἐπιθέμενος νύκτωρ τοῖς Ῥωμαίοις, ἀπέσφαξεν αὐτούς, ἐπιτρέψαντος, ὡς ἔφασκεν ἐκεῖνος, Ἀντωνίου. θριαμβευθεὶς δὲ μετὰ

Heracleam quidem in Mariandynis sitam à Milesijs conditam: qui fuerint, aut unde, non ostendunt. neque gentile aliquot discrimen Mariandynorum apparet, sed similes omnino sunt Bithynis. itaque hęc quoque gens Thracia uidetur. Theopompus scribit Mariandynum, cum Paphlagonię in multas ditiones diuisæ partem possideret, inuasisse Bebrycum regionem atque occupasse, nomine â se relicto ei quam ante tenuerat. Id quoque traditum est, à Milesijs qui Heracleam condiderunt, Mariandynos fuisse in seruitutem redactos qui ante ista incoluerant loca, atque etiam diuendites, non tamen extra fines. id eis sic usuuenisse, ut Cretensibus seruiuerũt qui cœtus Minous dicebantur, & Thessalis Penestæ. Caucones, quos narrant accolere oram deinceps à Mariandynis maritimam usque ad Parthenium fluuium, urbemque habere Teium: alij Scythas faciunt, alij Macedonum quosdam, nonnulli etiam Pelasgorum. Dictum est de his etiam antè quodam loco. Callisthenes uerò etiam in recensionem Homericam post uersum, *Mariandyni.* *Caucones.*

Cromnamque, Aegialumque, & sublimes Erithynos, *Iliad. β. 855.*
ista posuit:

Cauconas duxit proles generosa Polyclis,
Circa Parthenium sedes quibus obtigit amnem.

nam ab Heraclea & Mariandynis eos porrigi usque ad Leucosyros, quos etiam nos Cappadoces appellamus. esseque Cauconem gentem quæ est circa Teium usque ad Parthenium flumen: cui contigua est Henetorum qui post Parthenium sunt & Cytorum habent. quin adhuc etiam esse Parthenitas quosdam apud Parthenium. Heraclea urbs est portu commodo, & aliâs etiam memorabilis: utpote quæ etiam colonias deduxerit. nam eius coloniæ sunt Cherronesus ac Calapis. Libera primùm fuit. deinde aliquandiu tyrannos passa, rursum sese in libertatem uindicauit. regem deinde habuit, cùm in Romanorum uenisset potestatem: ac coloniam Romanorum accepit in partem urbis & agri. Quam urbis partem cùm accepisset ab Antonio Adiatorix Demeneclij Galatarum tetrarchæ Filij, ab Heracleotis Romanis habitatam: paulò antè Actiacam pugnam, noctu Romanos adortus interfecit, permissu (.ut aiebat.) Antonij. sed post Actiacam uictori- *Heraclea.*

am in triumpho ductus, unà cum filio est occisus. Vrbs est Ponticæ prouinciæ, quæ ad Bithyniam est adiuncta. Inter Chalcedonem & Heracleam amnes labuntur complures, quorũ è numero sunt Psillis, Calpas, & Sangarius: cuius etiam † Homerus facit mentio-

Iliad. γ. 187 & Iliad. π. 719.

nem Fontes habet hic apud Sangiam pagũ, CL circiter stadijs à Pessinunte, & maiorem Phrygiæ Epicteti (.id est adquisitæ.) partem perlabitur, ac partem etiã Bithyniæ aliquam, ita ut à Nicomedia absit paulo plus CCC stadijs. quo loco ei occurrit Gallus fluuius, ortus apud Modra in Phrygia quæ ad Hellespontum est sita, eadem cum ea quæ Epictetus dicitur, quondam à Bithynis possessa. Is auctus & nauigabilis factus, cùm olim naues non ueheret, Bithyniã ostijs suis definit. Ante hanc maritimam oram etiam Thynias insula iacet. In Heracleotide nascitur aconitũ. Abest urbs ea à Chalcedonio templo stadia

Sangarius & Gallus fluuius.

8 ad CIƆ IƆ, à Sangario IƆ. 8 Teium obscurum nunc est oppidulum, nihilq́; habet memoratu dignum: nisi quòd Philetærus inde ortus fuit, princeps generis Attalicorum regum. Deinceps est Parthenius fluuius, per florida delabens loca, indeq́; id nomen consecutus, quasi uirgineum diceres fontes in ipsa habens Paphlagonia. Sequitur Paphlagonia & Heneti. Quæstio autem est quos'nam Henetos poëta dicat his uersibus:

Iliad. β. 850.

Paphlagonum hinc ibant ductore Pylęmone turmæ
Ex Henetis, mulas quæ terra enutrit agrestes.

Neque enim nunc in Paphlagonia Henetos inueniri aiunt. alij dicunt pagum esse in litore, x schœnis ab Amastri dissitum. Zenodotus ex Heneta legit, aitq́; urbem notari quæ nunc Amisus dicitur. Alij gentem quãdam Cappadocibus conterminam expeditione cum Cimmerijs facta ferunt in Adriam excidisse. Id maximè in confesso est primariam Paphlagonum gentem fuisse Henetos, è qua fuerit Pylæmenes, quem & plurimi ad bellũ fuerunt secuti: qui euersa Troia, amisso duce in Thraciam abierint, uagatiq́; deinde in Venetiam peruenerint. sunt qui Antenorem etiam & filios eius socios eius profectionis fuisse perhibent, & ad intimum Adriæ sinus recessum consedisse. cuius rei fecimus mentionem in Italiæ descriptione.

Heneti.

Proba-

τὴν ἐν Ἀκτίῳ νίκην, ἐσφάγη μεθ᾽ υἱοῦ. Ἡ δὲ πόλις ἐστὶ τῆς Ποντικῆς ἐπαρχίας τῆς συντεταγμένης τῇ Βιθυνίᾳ. Μεταξὺ δὲ Χαλκηδόνος καὶ Ἡρακλείας ῥέουσι ποταμοὶ πλείους, ὧν εἰσὶν ὅ τε Ψίλλις, καὶ ὁ Κάλπας, καὶ Σαγγάριος, οὗ μέμνηται καὶ ὁ ποιητής. ἔχει δὲ τὰς πηγὰς κατὰ Σαγγίαν κώμην, ἀφ᾽ ἑκατὸν καὶ πεντήκοντά που σταδίων οὗτος Πεσινοῦντος. διέξεισι δὲ τῆς ἐπικτήτου Φρυγίας τὴν πλείω, μέρος δέ τι· καὶ τῆς Βιθυνίας, ὥστε καὶ τῆς Νικομηδείας ἀπέχειν μικρὸν πλείους, ἢ τριακοσίους σταδίους, καθ᾽ οὓς συμβάλλει ποταμὸς αὐτῷ Γάλλος, ἐκ Μόδρων τὰς ἀρχὰς ἔχων τῆς ἐφ᾽ Ἑλλησπόντῳ Φρυγίας. Αὕτη δ᾽ ἐστὶν ἡ αὐτὴ τῇ ἐπικτήτῳ, καὶ εἶχον αὐτὴν οἱ Βιθυνοὶ πρότερον. αὐξηθεὶς δὲ καὶ γενόμενος πλωτὸς, καίπερ πάλαι ἄπλωτος ὢν, τὴν Βιθυνίαν ὁρίζει πρὸς ταῖς ἐκβολαῖς. Πρόκειται δὲ τῆς παραλίας ταύτης καὶ ἡ Θυνία νῆσος. Ἐν δὲ τῇ Ἡρακλεώτιδι γίνεται τὸ ἀκόνιτον. διέχει δὲ ἡ πόλις αὕτη τοῦ ἱεροῦ τοῦ Χαλκηδονίου σταδίους χιλίους που, καὶ πεντακοσίους, τοῦ δὲ Σαγγαρίου πεντακοσίους. Τὸ δὲ Τίειον ἤδη πολίχνιον οὐδὲν ἔχον μνήμης ἄξιον, πλὴν ὅτι Φιλέταιρος ἐντεῦθεν ἦν ὁ ἀρχηγέτης τοῦ τῶν Ἀτταλικῶν βασιλέων γένους. Εἶθ᾽ ὁ Παρθένιος ποταμὸς διὰ χωρίων ἀνθηρῶν φερόμενος, καὶ διὰ τοῦτο τοῦ ὀνόματος τούτου τετυχηκὼς, ἐν αὐτῇ τῇ Παφλαγονίᾳ τὰς πηγὰς ἔχων. Ἔπειτα ἡ Παφλαγονία, καὶ οἱ Ἐνετοί. Ζητοῦσι δὲ, τίνας λέγει τοὺς Ἐνετοὺς ὁ ποιητὴς, ὅταν φῇ·

Παφλαγόνων δ᾽ ἡγεῖτο Πυλαιμένεος λάσιον κῆρ
Ἐξ Ἐνετῶν, ὅθεν ἡμιόνων γένος ἀγροτεράων.

Οὐ γὰρ δείκνυσθαί φασι νῦν Ἐνετοὺς ἐν τῇ Παφλαγονίᾳ. οἱ δὲ κώμην ἐν τῷ αἰγιαλῷ φασὶ, δέκα σχοίνους ἀπὸ Ἀμάστρεως διέχουσαν. Ζηνόδοτος δὲ ἐξ Ἐνετῆς γράφει, καί φησι δηλοῦσθαι τὴν νῦν Ἀμισόν. ἄλλοι δὲ φῦλόν τι τοῖς Καππάδοξιν ὅμορον στρατεῦσαι μετὰ Κιμμερίων, εἶτ᾽ ἐκπεσεῖν εἰς τὸν Ἀδρίαν. Τὸ δὲ μάλισθ᾽ ὁμολογούμενόν ἐστιν, ὅτι ἀξιολογώτατον ἦν τῶν Παφλαγόνων φῦλον οἱ Ἐνετοὶ, ἐξ οὗ ὁ Πυλαιμένης ἦν. καὶ δὴ καὶ συνεστράτευσαν αὐτῷ οὗτοι πλεῖστοι. ἀποβαλόντες δὲ τὸν ἡγεμόνα, διέβησαν εἰς τὴν Θρᾴκην μετὰ τὴν Τροίας ἅλωσιν. πλανώμενοι δ᾽ εἰς τὴν Ἐνετικὴν ἀφίκοντο. Τινὲς δὲ καὶ Ἀντήνορα καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ κοινωνῆσαι τοῦ στόλου τούτου φασὶ, καὶ ἱδρυθῆναι κατὰ τὸν μυχὸν τοῦ Ἀδρίου, καθάπερ ἐμνήσθημεν ἐν τοῖς Ἰταλικοῖς.

Τινὲς

τοὺς μὲν οὖν Ἐνετοὺς διὰ τοῦτ' ἐκλιπεῖν εἰκός, καὶ μὴ δείκνυσθαι ἐν τῇ Παφλαγονίᾳ. τοὺς δὲ Παφλαγόνας πρὸς ἕω μὲν ὁρίζει ὁ Ἅλυς ποταμός, ῥέων ἀπὸ μεσημβρίας μεταξὺ Σύρων τε, καὶ Παφλαγόνων. καὶ ἐξίησι, κατὰ τὸν Ἡρόδοτον, εἰς τὸν Εὔξεινον καλούμενον πόντον, Σύρους λέγοντα τοὺς Καππαδόκας. καὶ γὰρ ἔτι καὶ νῦν Λευκόσυροι καλοῦνται, Σύρων καὶ τῶν ἔξω τοῦ Ταύρου λεγομένων. κατὰ δὲ τὴν πρὸς τοὺς ἐντὸς τοῦ Ταύρου σύγκρισιν, ἐκείνων ἐπικεκαυμένων τὴν χρόαν. τούτοις δὲ μὴ τοιαύτην τὴν ἐπωνυμίαν γενέσθαι συνέβη. καὶ Πίνδαρός φησιν, ὅτι αἱ Ἀμαζόνες, Σύριον εὐρυαίχμαν δίιππον στρατόν, τὴν ἐν τῇ Θεμισκύρᾳ κατοικίαν οὕτω δηλῶν. ἡ δὲ Θεμίσκυρά ἐστιν ἡ τῶν Ἀμισηνῶν. αὕτη δὲ Λευκοσύρων τῶν μετὰ τὸν Ἅλυν. Πρὸς ἕω μὲν τοίνυν ὁ Ἅλυς ὅριον τῶν Παφλαγόνων. πρὸς νότον δὲ Φρύγες, καὶ οἱ ἐποικήσαντες Γαλάται. πρὸς δύσιν δὲ Βιθυνοί, καὶ Μαριανδυνοί. τὸ γὰρ τῶν Καυκώνων γένος ἐξέφθαρται τελέως πανταχόθεν. πρὸς ἄρκτον δὲ ὁ Εὔξεινός ἐστι. Τῆς δὲ χώρας ταύτης διῃρημένης εἴς τε τὴν μεσόγαιαν, καὶ τὴν ἐπὶ θαλάττῃ διατείνουσαν ἀπὸ τοῦ Ἅλυος μέχρι Βιθυνίας, ἑκατέραν τὴν μὲν παραλίαν ἕως τῆς Ἡρακλείας, εἶχεν ὁ Εὐπάτωρ· τῆς δὲ μεσογαίας, τὴν μὲν ἐγγυτάτω ἔσχεν, ἧς τινα καὶ πέραν τοῦ Ἅλυος διέτεινε. καὶ μέχρι δεῦρο τοῖς Ῥωμαίοις ἡ Ποντικὴ ἐπαρχία ἀφώρισται. Τὰ λοιπὰ δ' ἦν ὑπὸ δυνάσταις, καὶ μετὰ τὴν Μιθριδάτου κατάλυσιν. Περὶ μὲν δὴ τῶν ἐν τῇ μεσογαίᾳ Παφλαγόνων, ἐροῦμεν ὕστερον, τῶν μὴ ὑπὸ τῷ Μιθριδάτῃ. νῦν δὲ πρόκειται τὴν ὑπ' ἐκείνῳ χώραν, κληθεῖσαν δὲ Πόντον, διελθεῖν. Μετὰ δὴ τὸν Παρθένιον ποταμόν ἐστιν Ἄμαστρις, ὁμώνυμος τῆς συνῳκικυίας πόλις. ἵδρυται δὲ ὑπὲρ χερρονήσου λιμένας ἔχουσα τοῦ ἰσθμοῦ ἑκατέρωθεν. ἦν δ' ἡ Ἄμαστρις, γυνὴ μὲν Διονυσίου τοῦ Ἡρακλείας τυράννου, θυγάτηρ δὲ Ὀξυάθρου τοῦ Δαρείου ἀδελφοῦ τοῦ κατὰ Ἀλέξανδρον. ἐκείνη μὲν οὖν ἐκ τεττάρων κατοικῶν συνῴκισε τὴν πόλιν, ἔκ τε Σησάμου, καὶ Κυτώρου, καὶ Κρώμνης (ὧν καὶ Ὅμηρος μέμνηται ἐν τῷ Παφλαγονικῷ διακόσμῳ) τετάρτης δὲ τῆς Τυίου. ἀλλ' αὕτη μὲν ταχὺ ἀπέστη τῆς κοινωνίας, αἱ δὲ ἄλλαι συνέμειναν. ὧν ἡ Σήσαμος ἀκρόπολις τῆς Ἀμάστρεως λέγεται, τὸ δὲ Κύτωρον ἐμπορεῖον ἦν ποτε Σινωπέων. ὠνόμασται δ' ἀπὸ Κυτώρου τοῦ Φρίξου παιδός, ὡς Ἔφορός φησι. πλείστη δὲ καὶ ἀρίστη πύξος φύεται κατὰ τὴν Ἀμαστριανήν, καὶ μάλιστα περὶ τὸ Κύτωρον. ὁ δὲ Αἰγιαλός ἐστι μὲν ἠϊὼν μακρὰ πλειόνων, ἢ ἑκατὸν σταδίων· ἔχει δὲ καὶ κώμην

Probabile est ergo hac de causa Henetos defecisse, ut in Paphlagonia nulli reperiantur. Paphlagones uersus ortum finiuntur Haly fluuio, qui à meridie labitur inter Syros ac Paphlagones, exitq; in Euxinum mare, ut ait Herodotus: Syrorum nomẽ Cappadocibus tribuens. nam hi etiamnum Leucosyri, id est albi Syri dicuntur: cùm Syri dicantur etiam extra Taurum, qui comparati cum ijs qui intra Taurum degunt, adusti corporis colorem gerant, ideoq; non eodem utantur cognomento. Pindarus quidem Syrium pugnacem equestrẽ exercitũ dixit, de Amazonum colonia loquens, quæ est Themiscyræ. hæc autem Amiseni est agri: quem Leucosyri post Halyn tenent. Ergo uersus orientem Halys est Paphlagoniæ terminus. *Paphlagonia.* ad meridiem Phryges & qui eò commigrarunt Galatæ. ad occasum Bithyni & Mariandyni. (nam Cauconum genus funditus ubique perijt.) ad septentrionem est mare Euxinum. Iam cùm hæc tota regio diuidatur in mediterraneam, & in oram maritimã ab Haly usque ad Bithyniam: maritimam usque ad Heracleam Mithridates possedit: de mediterraneis etiam proximas partes, quarum nonnullæ ultra Halyn excurrerent. Atque eò usq; Romani Ponticam prouinciam extenderunt. reliqua etiam deiecto Mithridate regulis paruere. De Paphlagonibus mediterraneis dicemus postea. nunc propositum est regionem Mithridati olim subditã, quæ Pontus usurpatur, describere. *Ponti descriptio* Post amnem ergo Parthenium Amastris est, urbs eiusdem cum ea à qua condita est nominis. sita est in peninsula, cuius isthmus utrinque portum habet. Fuit aũt Amastris uxor Dionysij Heracleæ tyranni, filia Oxyathræ, qui Darij frater fuit ab Alexandro debellati. hæc urbem è quatuor pagis composuit, Sesamo, Cytoro, Cromna (quorum etiã in Paphlagonum recensione meminit Homerus.) ac Teio: *Iliad. 6. 835.* uerùm hic citò defecit à societate. reliqui in uno corpore permanserunt. de quibus Sesamus arx Amastris dicitur. Cytorus emporium aliquando fuit Sinopensium: nomen habere à Cytoro Phryxi F. Ephorus ait. plurima autem & optima buxus apud Amastrin nascitur, maxime ad Cytorum. Aegialus est, id quod uox notat, litus longius c stadijs, & habet cognominem pagum, cuius

Homerus meminit hoc uersu.

Cromnamq'ue, Aegialumq́, & sublimes Erithynos.

scribunt tamen quidam

Cromnam, Cobialumq́——.

Erythinos autem dici aiunt, qui nunc uocātur Erythrini à rubro colore. duo sunt scopuli. Post Aegialum est Carambis, promontorium magnum uersus septentrionem porrectum & Scythicam Cherronesum. Sæpe facta est huius mentio, & oppositi ei Kriû metopi: quibus Euxinus pontus in duo maria diuiditur. Post Carambin sequitur Cimolis, & Anticimolis, & Abonu tichos oppidulum, & Armene Sinopensium pagus portu præditus. de hac prouerbium fertur,

Qui negocio carebat, muro cinxit Armenam.

Sinope. Sequitur L post hanc stadijs ipsa Sinope, omnium quæ isthic sunt urbium præstantissima. Hanc Milesij condiderunt. & adornata classe, mare totum quòd intra petras Cyaneas est in sua habuit potestate, atque extra illud etiam Græcos in multis certaminibus adiuuit. Quanquam uerò diu suis uixit libera legibus, non tamen ad finem usque libertatem suam conseruauit: sed expugnata, seruiuit Pharnaci primùm, ac eius deinceps successoribus usque ad Eupatorem & Romanos qui eum oppresserunt. Is quidem Mithridates ibi & natus fuit, & educatus: & in eximio eam habuit honore, caputq́ totius regni fecit. Est autem urbs ea naturæ etiam prouidentia præclarè parata. Nam incumbit ceruici cuiusdam peninsulæ: à cuius isthmi utraque parte portus sunt, & naualia, ac pelamydum capturæ mirabiles. de quibus diximus, secundam capturæ eius felicitatem esse penes Sinopenses, tertiam Byzantiorū. in orbem peninsula proiecta habet scopulosa litora, & cauernas quasdam. ueluti foueas saxosas, Chœnicides ipsi, quasi modiolos, appellant. eæ implentur mari intumescente. ut propter hanc quoque causam difficulter accedi ad locum istum posśit: & quia scopulis apparentibus in echini morem horrens, nudo pedi aditum non præbet. Supernè, ac supra urbem, solum est bonum, & agris hortisq́ crebris excultum: multo tamen præstāt suburbia. Ipsa urbs muris est egregiè circumdata, ac splendidè etiam ornata gymnasio, foro, atq́ porticibus. Talis tamē cùm sit, bis capta nihilominus fuit. priùs à Pharnace, cùm is eā de impulsò obrueret. posteriùs à Lucullo

ὁμώνυμον, ἧς μέμνηται ὁ ποιητής, ὅταν φῇ·

Κρῶμνάν τ' Αἰγιαλόν τε, καὶ ὑψηλοὺς Ἐρυθίνους.

Γράφουσι δέ τινες, Κρῶμναν Κωβιαλόν τε. Ἐρυθίνους δὲ λέγεσθαί φασι τοὺς νῦν Ἐρυθρίνους ἀπὸ τῆς χρόας. δύο δ' εἰσὶ σκόπελοι. Μετὰ δὲ Αἰγιαλὸν Κάραμβις, ἄκρα μεγάλη πρὸς τὰς ἄρκτους ἀνατεταμένη, καὶ τὴν Σκυθικὴν δὲ χερρόνησον. ἐμνήσθημεν δ' αὐτῆς πολλάκις, καὶ τοῦ ἀντικειμένου αὐτῇ Κριοῦ μετώπου, διθάλαττον ποιοῦντος τὸν Εὔξεινον πόντον. Μετὰ δὲ Κάραμβιν, Κίμωλις, καὶ Ἀντικίμωλις, καὶ Ἀβώνου τεῖχος, πολίχνιον, καὶ Ἀρμένη, ἐφ' ᾗ παροιμιάζονται, ὅστις ἔργον οὐδὲν εἶχεν, Ἀρμένην ἐτείχισεν. ἔστι δὲ κώμη τῶν Σινωπέων ἔχουσα λιμένα. εἶτ' αὐτὴ Σινώπη, σταδίους πεντήκοντα τῆς Ἀρμένης διέχουσα, ἀξιολογωτάτη τῶν ταύτῃ πόλεων. ἔκτισαν μὲν οὖν αὐτὴν Μιλήσιοι. κατεσκευασμένη δὲ ναυτικόν, ὑπῆρχε τῆς ἐντὸς Κυανέων θαλάττης, καὶ ἔξω δὲ πολλῶν ἀγώνων μετεῖχε τοῖς Ἕλλησιν. αὐτονομηθεῖσα δὲ πολὺν χρόνον, οὐδὲ διὰ τέλους ἐφύλαξε τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ' ἐκ πολιορκίας ἑάλω, καὶ ἐδούλευσε Φαρνάκῃ πρῶτον, ἔπειτα τοῖς διαδεξαμένοις ἐκεῖνον μέχρι τοῦ Εὐπάτορος, καὶ τῶν καταλυσάντων Ῥωμαίων ἐκεῖνον. ὁ δ' Εὐπάτωρ, καὶ ἐγεννήθη ἐκεῖ, καὶ ἐτράφη. διαφερόντως δὲ ἐτίμησεν αὐτήν, μητρόπολίν τε τῆς βασιλείας ὑπέλαβεν. Ἔστι δὲ καὶ φυσικῇ προνοίᾳ κατεσκευασμένη καλῶς. ἵδρυται γὰρ ἐπὶ αὐχένι χερρονήσου τινός, ἑκατέρωθεν δὲ τοῦ ἰσθμοῦ, λιμένες καὶ ναύσταθμοι, καὶ πηλαμυδεῖα θαυμαστά, περὶ ὧν εἰρήκαμεν, ὅτι δευτέραν θήραν οἱ Σινωπεῖς ἔχουσι, τρίτην δ' οἱ Βυζάντιοι. καὶ κύκλῳ δ' ἡ χερρόνησος προβέβληται, ῥαχιώδεις ἀκτὰς ἔχουσα, καὶ κοιλάδας τινὰς ὡσανεὶ βόθρους πετρίνους, οὓς καλοῦσι χοινικίδας. πληροῦνται δὲ οὗτοι μετεωρισθείσης τῆς θαλάττης. ὡς καὶ διὰ τοῦτο οὐκ εὐπρόσιτον τὸ χωρίον, καὶ διὰ πᾶσαν τὴν τῆς πέτρας ἐπιφάνειαν, ἐχινώδη, καὶ ἀνεπίβατον εἶναι γυμνῷ ποδί. ἄνωθεν μέντοι καὶ ὑπὲρ τῆς πόλεως εὔγαιόν ἐστι τὸ ἔδαφος, καὶ ἀγροκηπίοις κεκόσμηται πυκνοῖς, πολὺ δὲ μᾶλλον τὰ προάστεια. αὐτὴ δ' ἡ πόλις τετείχισται καλῶς, καὶ γυμνασίῳ δὲ καὶ ἀγορᾷ, καὶ στοαῖς κεκόσμηται λαμπρῶς. τοιαύτη δὲ οὖσα, δὶς ὅμως ἑάλω. πρότερον μὲν τοῦ Φαρνάκου παρὰ δόξαν αἰφνιδίως ἐπιπεσόντος. ὕστερον δὲ ὑπὸ

Λευκόλλου, καὶ τοῦ ἐγκαθημένου τυράννου, καὶ ἐντὸς ἅμα, καὶ ἐκτὸς πολιορκουμένη. ὁ γὰρ ἐγκατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως φρούραρχος Βακχίδης, ὑπονοῶν ἀεί τινα προδοσίαν ἐκ τῶν ἔνδοθεν, καὶ πολλὰς αἰκίας καὶ σφαγὰς ποιῶν, ἀπαγορεῦσαι τοὺς ἀνθρώπους ἐποίησε πρὸς ἄμφω, μήτ' ἀμύνασθαι δυναμένους γενναίως, μήτε προσθέσθαι κατὰ συμβάσεις. ἑάλωσαν οὖν, καὶ τὸν μὲν ἄλλον κόσμον τῆς πόλεως διεφύλαξεν ὁ Λεύκολλος, τὴν δὲ τοῦ Βιλλάρου σφαῖραν ἦρε, καὶ τὸν Αὐτόλυκον, Σθένιδος ἔργον, ὃν ἐκεῖνοι οἰκιστὴν ἐνόμιζον, καὶ ἐτίμων ὡς θεόν. ἦν δὲ καὶ μαντεῖον αὐτοῦ. Δοκεῖ δὲ τῶν Ἰάσονι συμπλευσάντων εἶναι καὶ κατασχεῖν τοῦτον τὸν τόπον. εἶθ' ὕστερον Μιλήσιοι τὴν εὐφυΐαν ἰδόντες, καὶ τὴν ἀσθένειαν τῶν ἐνοικούντων, ἐξιδιάσαντο, καὶ ἐποίκους ἔστειλαν. νυνὶ δὲ καὶ Ῥωμαίων ἀποικίαν δέδεκται, καὶ μέρος τῆς πόλεως, καὶ τῆς χώρας ἐκείνων ἐστί. Διέχει δὲ τοῦ μὲν Ἱεροῦ τρισχιλίους, καὶ πεντακοσίους, ἀφ' Ἡρακλείας δὲ δισχιλίους, Καράμβεως δὲ ἑπτακοσίους σταδίους. Ἄνδρας δὲ ἐξήνεγκεν ἀγαθούς, τῶν μὲν φιλοσόφων, Διογένη τὸν κυνικόν, καὶ Τιμόθεον τὸν Πατρίωνα· τῶν δὲ ποιητῶν, Δίφιλον τὸν κωμικόν· τῶν δὲ συγγραφέων, Βάθωνα τὸν πραγματευθέντα τὰ Περσικά. ἐντεῦθεν δ' ἐφεξῆς ἡ τοῦ Ἅλυος ἐκβολὴ ποταμοῦ. ὠνόμασται δ' ἀπὸ τῶν ἁλῶν ἃς παραρρεῖ. ἔχει δὲ τὰς πηγὰς ἐν τῇ μεγάλῃ Καππαδοκίᾳ τῆς Ποντικῆς πλησίον, κατὰ τὴν Καμβυσηνήν. ἐνεχθεὶς δ' ἐπὶ δύσιν πολύς, εἶτ' ἐπιστρέψας πρὸς ἄρκτους, διά τε Γαλατῶν, καὶ Παφλαγόνων, ὁρίζει τούτους τε καὶ τοὺς Λευκοσύρους. Ἔχει δὲ καὶ ἡ Σινωπῖτις καὶ ἡ μέχρι Βιθυνίας πᾶσα ὀρεινὴ ὑπερκειμένη τῆς λεχθείσης παραλίας, ναυπηγήσιμον ὕλην, ἀγαθὴν καὶ κατακόμιστον. ἡ δὲ Σινωπῖτις καὶ σφένδαμνον φύει, καὶ ὀρεοκάρυον, ἐξ ὧν τὰς τραπέζας τέμνουσιν. ἅπασα δὲ καὶ ἐλαιόφυτός ἐστιν, ἡ μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης γεωργουμένη. Μετὰ δὲ τὴν ἐκβολὴν τοῦ Ἅλυος, ἡ Γαδιλωνῖτίς ἐστι μέχρι τῆς Σαραμήνης, εὐδαίμων χώρα, καὶ πεδιὰς πᾶσα, καὶ πάμφορος. ἔχει δὲ καὶ προβατείαν ὑποδιφθέρου καὶ μαλακῆς ἐρέας, ἧς καθ' ὅλην τὴν Καππαδοκίαν, καὶ τὸν Πόντον σφόδρα πολλὴ σπάνις ἐστί. γίνονται δὲ καὶ ζόρκες, ὧν ἀλλαχοῦ σπάνις ἐστί. Ταύτης δὲ τῆς χώρας, τὴν μὲν ἔχουσιν Ἀμισηνοί, τὴν δ' ἔδωκε Δηιοτάρῳ Πομπήιος, καθάπερ καὶ τὰ περὶ τὴν Φαρνακίαν, καὶ τὴν Τραπεζουσίαν, μέχρι Κολχίδος, καὶ τῆς μικρᾶς Ἀρμενίας· καὶ τοῦτον ἀπέδειξεν αὐτὸν βασιλέα,

Lucullo & tyranno intus desidente cùm & foris & intus oppugnaretur. Nam custodiæ urbis præfectus à rege Bacchides subinde aliquam metuens proditionem, ac multas cædes edens, multos fœde multans ciuium eò rem deduxit, ut neque ad propugnandum fortiter ciuibus animus, neque ad deditionem initis pactis faciendum facultas esset. Expugnata igitur est, captaq; urbs. Lucullus conseruatis reliquis Sinopes ornamentis, Billari tamen sphæram abstulit, & Sthenidis opus 9 Autolyci statuam: quem illi ur- 9
bis conditorem existimantes diuinis colebant honoribus. fuit etiam oraculum eius. Videtur is unus eorum fuisse qui cum Iasone nauigauerunt, & locum istum occupasse. Postea Milesij opportunitate loci animaduersa, & imbecillitate inhabitantium, suum fecerunt, colonosq; miserunt. Nunc Romanorum recepit coloniam, quæ in partem urbis agriq; uenit. Distat à fano Chalcedonensi stadia CIↃ CIↃ CIↃ IↃ. ab Heraclea CIↃ CIↃ. à Carambi IↃCC. Viros præstantes protulit Sinope, philosophos Diogenem cynicum, & Timotheum Patrionem: poëtam comicum Diphilum: historię scriptorem Bathonem qui Persica composuit. Deinceps sunt ostia Halys fluuij: cui à salib. quos præterlabitur nomen est. Fontes habet in magna Cappadocia, prope Ponticā, apud Cambysenam. Inde magno alueo uersus occasum lapsus, ad septentrionem se conuertit per Galatas & Paphlagones, hos à Leucosyris distinguens. Montana, quæ supra Sinopensem & reliquam maris oram usque ad Bithyniam sita sunt, nauibus fabricādis aptam, & deportatu facilem habent materiam. Sinopensia etiam acerem habent, & nucē montanam: ex quibus mensæ fiunt. Vniuersa & oleis consita est regio, quæ paululum supra mare colitur. Post ostia Halys fluuij Gadilonitis est usque ad Saramenam, fertilis admodum ac beata regio, tota campestris. Oues nutrit, quarum lanæ densæ sunt atque molles: qualis per totam Cappadociam & Pontum magna est penuria. nascuntur ibi etiam capreæ, raræ alibi. Huius regionis partem Amiseni habent, partem Pompeius Deiotaro dedit: ut & quę sunt ad Pharnaciam & Trapezuntem, Colchos usque ad minorem Armeniam. & regem eius ditionis constituit,

ἔχοντα

cum etiam paternam tetrarchiam haberet Tolistobogiorum Galatarum. eo mortuo uariæ fuerunt succeßiones. Post Gadilonem est Saramena, urbsq; Amisus illustris, à Sinopa distans stadia circiter ƆCCCC. Theopompus narrat, initio eam à Milesijs fuisse conditam, cùm ij Cappadocibus imperarent. Tertiùm autem ab Athenocle & Atheniensibus frequentatam colonis, pyræeum fuisse denominatam. Hanc quoque reges tenuerunt. & Eupator templis ornauit, partemq; urbi de integro adiecit. Lucullus etiam hanc cepit. ac deinde Pharnaces, cùm è Bosporo traiecisset. Liberatam autem à diuo Cæsare, Antonius regibus subiecit. deinde male eam tractauit Strato tyrannus. rursum deinde libertas eis reddita est à Cæsare Augusto post Actiacam uictoriam. Et nunc quidem in bono est statu. Habet autem cum aliam regionem bonam: tum Themiscyram Amazonum olim domicilium, & Sidenam. Themiscyra planicies est, quæ ab altera parte mari alluitur, ad LX stadia ab Amiso dißidens: ab altera montanis subiecta nemorosis probè, & perfluis amnium alueis, qui indidem scaturiunt. è quibus omnibus impletus unus fluuius planiciem percurrit, Thermodon nomine: alius autem æqualibus ferè ab eo spacijs

Amisus.

10 semper distans, Iris nomine, 10 per Phanarœam fluit, eandem perlabens planiciem. Oritur in ipsa Pontica regione, ac postquam Comana Ponti urbem pertransijt, ac Daximonitidem felicem campum uersus occasum labens: inde ad septentriones se inflectit apud ipsa Gaziura antiquam regiam, nunc desertem. hinc uersus ortum reuertitur, assumto Scylace, alijsq; amnibus, murosq; Amasiæ patriæ nostræ, urbis munitißimæ, præteruectus, in Phanarœam effertur. Ibi in eum incidit, cuius origo in Armenia est, & ipse quoque fit Iris post Themiscyra fluuium excipit, & mare tandem Euxinum. Hac de causa planicies hæc semper roscida est & herbis uiret, sufficitq; alendis boum & equorum armentis. sementem plurimam excipit elymi atque milij. atque adeò nunquam frugibus destituitur. nam aquarum copia quauis siccitate est ualentior. itaque fames nũquam ad istos homines pertingit: cum montana etiam tantam abundantiam præbeant sponte sua nascentium & syluestrium fructuum: uitis, piri,

ἐχόντα καὶ τὴν πατρῴαν τετραρχίαν τῶν Γαλατῶν τῶν Τολιστοβωγίους. Ἀποθανόντος δ᾽ ἐκείνου, πολλαὶ διαδοχαὶ τῶν ἐκείνου γεγόνασι. Μετὰ δὲ τὴν Γαδιλῶνα, ἡ Σαραμηνὴ, καὶ Ἀμισὸς πόλις ἀξιόλογος, διέχουσα τῆς Σινώπης περὶ ἐνακοσίους σταδίους. Φησὶ δὲ αὐτὴν Θεόπομπος πρώτους Μιλησίους κτίσαι, Καππαδόκων ἄρχοντας. τρίτον δ᾽ ὑπ᾽ Ἀθηνοκλέους, καὶ Ἀθηναίων ἐποικισθεῖσαν, Πειραιᾶ μετονομασθῆναι. καὶ ταύτην δὲ κατέσχον οἱ βασιλεῖς. ὁ δ᾽ Εὐπάτωρ ἐκόσμησεν ἱεροῖς, καὶ προσέκτισε μέρος. Λεύκουλλος δὲ καὶ ταύτην ἐπολιόρκησεν. εἶθ᾽ ὕστερον Φαρνάκης ἐκ Βοσπόρου διαβάς. ἐλευθερωθεῖσαν δ᾽ ὑπὸ Καίσαρος τοῦ θεοῦ, παρέδωκεν Ἀντώνιος βασιλεῦσιν. εἶθ᾽ ὁ τύραννος Στράτων κακῶς αὐτὴν διέθηκεν. εἶτ᾽ ἐλευθερώθη πάλιν μετὰ τὰ Ἀκτιακὰ ὑπὸ Καίσαρος τοῦ Σεβαστοῦ, καὶ νῦν εὖ συνέστηκεν. Ἔχει δὲ τήν τε ἄλλην χώραν καλὴν, καὶ τὴν Θεμίσκυραν τὸ τῶν Ἀμαζόνων οἰκητήριον, καὶ τὴν Σιδήνην. Ἔστι δὲ ἡ Θεμίσκυρα πεδίον, τῇ μὲν ὑπὸ πελάγους κλυζόμενον ὅσον ἑξήκοντα σταδίους τῆς πόλεως διέχον· τῇ δ᾽ ὑπὸ τῆς ὀρεινῆς, εὐδένδρου καὶ διαρρύτου ποταμοῖς, αὐτόθεν τὰς πηγὰς ἐχουσιν. Ἐκ μὲν δὴ τούτων πληρούμενος ἁπάντων εἷς ποταμὸς διέξεισι τὸ πεδίον Θερμώδων καλούμενος. ἄλλος δὲ τούτῳ πάρισος, ῥέων ἐκ τῆς καλουμένης Φαναροίας, τὸ αὐτὸ διέξεισι πεδίον, καλεῖται δὲ Ἶρις. Ἔχει δὲ τὰς πηγὰς ἐν αὐτῷ τῷ Πόντῳ. ῥυεὶς δὲ διὰ πόλεως μέσης Κομάνων Ποντικῶν, καὶ διὰ τῆς Δαξιμωνίτιδος εὐδαίμονος πεδίου πρὸς δύσιν· εἶτ᾽ ἐπιστρέφει πρὸς τὰς ἄρκτους παρ᾽ αὐτὰ τὰ Γαζίουρα παλαιὸν βασίλειον, νῦν δ᾽ ἔρημον. εἶτα ἀνακάμπτει πρὸς ἕω, παραλαβὼν τόν τε Σκύλακα, καὶ ἄλλους ποταμοὺς, καὶ παρ᾽ αὐτὸ τῆς Ἀμασείας ἐνεχθεὶς τεῖχος τῆς ἡμετέρας πατρίδος πόλεως ἐρυμνοτάτης, εἰς τὴν Φαναροίαν πρόεισιν. ἐνταῦθα δὲ συμβαλὼν ὁ Λύκος αὐτῷ, τὰς ἀρχὰς ἐξ Ἀρμενίας ἔχων, γίνεται καὶ αὐτὸς Ἶρις. εἶθ᾽ ἡ Θεμίσκυρα ὑποδέχεται τὸ ῥεῦμα, καὶ τὸ Ποντικὸν πέλαγος. Διὰ δὲ τοῦτ᾽ ἔνδροσόν ἐστι, καὶ ποάζον ἀεὶ τὸ πεδίον τοῦτο, τρέφειν τε ἀγέλας βοῶν τε ὁμοίως, καὶ ἵππων δυνάμενον. σπόρον δὲ πλεῖστον δέχεται τὸν ἐκ τῆς ἐλύμου, καὶ κέγχρου, μᾶλλον δὲ ἀνέκλειπτον. αὐχμοῦ γὰρ κρείττων ἐστὶν ἡ εὐυδρία παντός· ὥστ᾽ οὐδὲ λιμὸς καθικνεῖται τῶν ἀνθρώπων τούτων, οὐδ᾽ ἅπαξ, τοσαύτην ὀπώραν ἐκδίδωσιν ἡ παρώρεια τὴν αὐτοφυῆ, καὶ ἀγρίαν σταφυλῆς τε καὶ ὄχνης, καὶ μήλου,

καὶ μήλου, καὶ τῶν καρυωδῶν, ὥστε κατὰ πᾶσαν τοῦ ἔτους ὥραν ἀφθόνως ἀπορεῖν τοὺς ἐξιόντας ἐπὶ τὴν ὕλην. τοτὲ μὲν ἔτι κρεμαμένων τῶν καρπῶν ἐν τοῖς δένδρεσι, τοτὲ δ' ἐν τῇ πεπτωκυίᾳ φυλλάδι, καὶ ὑπ' αὐτῇ κειμένων, βαθείᾳ, καὶ πολλῇ κεχυμένῃ. συχναὶ δὲ καὶ θῆραι παντοίων ἀγρευμάτων διὰ τὴν εὐφορίαν τῆς τροφῆς. Μετὰ δὲ τὴν Θεμίσκυραν ἐστὶν ἡ Σιδήνη, πεδίον εὔδαιμον οὐχ ὁμοίως, καὶ κατάρρυτον, ἔχον χωρία ἐρυμνὰ ἐπὶ τῇ παραλίᾳ. τὴν δὲ Σιδήνην ἀφ' ἧς ὠνομάσθη Σιδήνη, καὶ Χάβακα, καὶ Φαῦδα ✳ μέχρι μὲν δὴ δεῦρο, Ἀμισηνή. Ἄνδρες δὲ γεγόνασιν ἄξιοι μνήμης κατὰ παιδείαν ἐνταῦθα· μαθηματικοὶ μὲν, Δημήτριος ὁ τοῦ Ῥαθηνοῦ· καὶ Διονυσιόδωρος, ὁμώνυμος τῷ Ἰκηνεῖ γεωμέτρῃ· γραμματικὸς, δὲ Τυραννίων, οὗ ἡμεῖς ἠκροασάμεθα. Μετὰ δὲ τὴν Σιδήνην ἡ Φαρνακία ἐστὶν ἐρυμνὸν πόλισμα. καὶ μετὰ ταῦτα ἡ Τραπεζοῦς πόλις Ἑλληνίς, εἰς ἣν ἀπὸ τῆς Ἀμισοῦ περὶ δισχιλίους καὶ διακοσίους σταδίους ἐστὶν ὁ πλοῦς. εἶτ' ἐνθένδε εἰς Φᾶσιν χιλίων που, καὶ τετρακοσίων· ὥστε οἱ σύμπαντες ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ μέχρι Φάσιδος περὶ ὀκτακισχιλίους σταδίους εἰσὶν, ἢ μικρῷ πλείους, ἢ ἐλάττους. Ἐν δὲ τῇ παραλίᾳ ταύτῃ ἀπὸ Ἀμισοῦ πλέουσιν, ἡ Ἡρακλέους ἄκρα πρῶτον ἐστίν. εἶτα ἄλλη ἄκρα Ἰασόνιον, καὶ ὁ Γενήτης. εἶτα Κύτωρος πολίχνη, ἐξ ἧς συνῳκίσθη ἡ Φαρνακία. εἶτα Ἰσχόπολις, κατερριμμένη. εἶτα κόλπος ἐν ᾧ Κερασοῦς τε καὶ Ἑρμώνασσα κατοικίαι μέτριαι. εἶτα τῆς Ἑρμωνάσσης πλησίον ἡ Τραπεζοῦς. εἶθ' ἡ Κολχίς. ἐνταῦθα δέ που ἐστὶ καὶ Ζυγόπολίς τις λεγομένη. περὶ μὲν τῆς Κολχίδος εἴρηται, καὶ τῆς ὑπερκειμένης παραλίας. Τῆς δὲ Τραπεζοῦντος ὑπέρκεινται, καὶ τῆς Φαρνακίας, Τιβαρηνοί τε καὶ Χαλδαῖοι, καὶ Σάννοι, οὓς πρότερον ἐκάλουν Μάκρωνας, καὶ ἡ Μικρὰ Ἀρμενία. καὶ οἱ Ἀππαῖται δέ πως πλησιάζουσι τοῖς χωρίοις τούτοις οἱ πρότερον Κερκῖται. Διήκει δὲ διὰ τούτων ὅ τε Σκυδίσης ὄρος τραχύτατον συνάπτον τοῖς Μοσχικοῖς ὄρεσι τοῖς ὑπὲρ τῆς Κολχίδος, οὗ τὰ ἄκρα κατέχουσιν οἱ Ἑπτακωμῆται, καὶ ὁ Παρυάδρης, ὃ μέχρι τῆς μικρᾶς Ἀρμενίας ἀπὸ τῶν κατὰ Σιδήνην καὶ Θεμίσκυραν τόπων διατείνων, ποιῶν τὸ ἑωθινὸν τοῦ Πόντου πλευρόν. Εἰσὶ δ' ἅπαντες μὲν οἱ ὄρειοι τούτων ἄγριοι τελέως. ὑπερβέβληνται δὲ τοὺς ἄλλους οἱ Ἑπτακωμῆται. τινὲς δὲ καὶ ἐπὶ δένδρεσιν, ἢ πυργίοις οἰκοῦσι, διὸ καὶ Μοσυνοίκους

mali, & eorum quæ sunt de genere nucum: ita ut toto anni tempore largiter decerpere fructus possint, qui in syluas eunt: cùm alij etiamnum de arboribus pendeant alij in foliorũ quæ defluxerunt strue copiosa & densa iacentia inueniantur. omnis etiam generis uenationes in frequentissimo sunt usu ob fertilitatem soli. Themiscyram subsequitur Sidena, non item felix & aquis irrigua regio, castellis in ora maritima munitis prædita. Siden autem à qua nomen habet Sidena, & Chabaca, & Phauda ✳ atque hactenus Amisena. Amisus protulit uiros doctrina insignes: mathematicos quidem Demetrium Ratheni, & Dionysiodorum eiusdem nominis cum Icene geometra: grammaticum autem Tyrannionem, quem nos audiuimus. Secundũ Sidenam Pharnacia est, munitum oppidum. ac pòst Trapezûs Grecanica urbs: ad quam ab Amiso nauigatio est stadiorum circiter CIↃ CIↃ CC. Inde Phasin usque CIↃ CIↃ CCCC ferè. ita ut tota nauigatio à fano Chalcedonio usque ad Phasidem IIX milliorum stadia impleat, nõ multis uel additis uel demtis. Hanc oram maritimam legentes ab Amiso, primò ad Heracleũ perueniunt promontorium: inde aliud, Iasonium nomine, & Genetes. Tum Cotyorum oppidum, è quo condita est Pharnacia. pòst Ischopolis, deiecta. Sinus porrò sequitur, in quo iacent Cerasûs & Hermonassa, oppida mediocria. Deinceps Hermonassam ꝓpe est Trapezûs. hinc Colchis. atque illic urbs quædam Zygopolis dicta. Equidem de Colchide, & ora maritima supra eam iacente diximus. Supra Trapezuntem uerò & Pharnaciam Tibareni sunt, & Chaldæi, & Sami qui olim Macrones dicebantur, ac minor Armenia. sed & Apaitæ his uicini sunt locis, qui quondam uocati sunt Cercitæ. Per hos transit mons asperrimus † Scydisses, qui coniungitur Moschicis montibus qui supra Colchidem sunt. Extrema eius tenẽt Heptacometæ (quos septem paganos uertere liceat.) sequitur Paryadres, qui usque ad minorem Armeniam à locis Sidenæ & Cappadociæ finitimis porrectus, orientale Ponti latus conficit. Vniuersi qui montana ista incolunt, planè sunt feri. Sed septempaganorum feritas omnium reliquorum superat feritatem. nam eorum quidam etiam in arboribus, aut turriculis habitant: quæ cùm Mosyni dicantur, ipsis Mosynœcorum

† *Scordiscus Ptolem.*

Mosynœci.

corum appellatio inde obtigit. Carnibus ferinis, & glandibus arborum uictitant. Insidiantur autem iter facientibus, in eos de suis desilientes turriculis. Septempagani etiam tres Pompeij cohortes conciderunt, cùm eæ per montes istos iter facerent. nã insani mellis crateras eis propinauerũt in itinere, quod arborum summa ferunt germina. eo poto iam mente abalienatos adorti facilè inter fecerunt. Horum barbarorum quidam etiam Byzeres fuerunt nominati. Cæterùm qui nunc uocantur Chaldæi, Calybes antiquitus fuerunt nominati: penes quos potissimùm Pharnacia est. Huic à mari commodat pelamydum captura, qui pisces ibi primùm capiuntur. in terra autem ei prosunt metalla, nunc quidem ferri, prioribus uerò temporibus etiam argenti. Omnino autem istis in locis ora maritima prorsus arcta est. statim enim imminent mõtes metallorum pleni ac syluarum: agri parum colitur. itaque uictus relinquitur metallorum fossoribus è uenis eorum: mare autem uersantibus, è piscatura, pelamydum maximè & delphinorũ. qui dum greges piscium sectantur, cordylæ potissimũm, thunni, ac pelamidis: pingues redduntur, ac facile capiuntur, dum escam quærentes auidiùs, ad terram accedunt. hi ergò soli concidunt delphinos, & adipem eorum copiosum ad omnis generis usus adhibent. Hos itaque censeo à poëta uocari Halizonos, in recensione post Paphlagonas

De Chaldæis & Chalybibus.

Iliad. β. 865. Duxit Halizones Odiusq́, & Epistrophus una
Ex Alyba procul, argenti quã uena secatur.

siue scriptura mutata ex Chalyba est in Alybam: siue homines isti olim Alybes pro Chalybibus dicti sunt. Neque enim nunc quidem pro Chalybibus Chaldæi potuerũt dici: quondã aũt non potuerũt ex Alybibus Chalybes fieri. præsertim cũ uocabula multis sint obnoxia mutationibus, maximè barbarica. Nam Sinties quidam Thraces dicti fuerunt, pòst Sinti, inde Saij: apud quos Archilochus se scutum abiecisse dicit:

Nunc aliquis clypeum, quem non ego sponte reliqui
Ad ueprem fugiens, eripuit Saius.

qui ijdem nunc Sapæ dicuntur, circa Abde-
II ram habitantes, II & insulas apud Lemnum. Ita

κοίτας ἐκάλουν οἱ παλαιοί, τῶν πύργων μοσυνων λεγομένων. Ζῶσι δ' ἀπὸ θηρείων σαρκῶν καὶ τῶν ἀκροδρύων. ἐπιτίθενται δὲ καὶ τοῖς ὁδοιποροῦσι, καταπηδήσαντες ἀπὸ τῶν ἰκρίων. οἱ δ' Ἑπτακωμῆται, τρεῖς Πομπηίου σπείρας κατέκοψαν, διεξιούσας τὴν ὀρεινήν, κεράσαντες κρατῆρας ἐν ταῖς ὁδοῖς τοῦ μαινομένου μέλιτος ὃ φέρουσιν οἱ ἀκρεμόνες τῶν δένδρων. πιοῦσι γὰρ καὶ παρακόψασιν ἐπιθέμενοι, ῥᾳδίως διεχειρίσαντο τοὺς ἀνθρώπους. Ἐκαλοῦντο δὲ καὶ τῶν τινὲς τῶν βαρβάρων καὶ Βύζηρες. Οἱ δὲ νῦν Χαλδαῖοι, Χάλυβες τὸ παλαιὸν ὠνομάζοντο, καθ' οὓς μάλιστα ἡ Φαρνακία ἵδρυται, ἐκ μὲν θαλάττης ἔχουσα εὐφυΐαν τὴν ἐκ τῆς πηλαμυδίας· πρώτιστα γὰρ ἁλίσκεται ἐνταῦθα τὸ ὄψον τοῦτο. ἐκ δὲ τῆς γῆς τὰ μέταλλα, νῦν μὲν σιδήρου, πρότερον δὲ καὶ ἀργύρου. Ὅλως δὲ κατὰ τοὺς τόπους τούτους ἡ παραλία στενὴ τελέως ἐστίν. ὑπέρκειται γὰρ εὐθὺς τὰ ὄρη μετάλλων πλήρη, καὶ δρυμῶν, γεωργεῖται δ' οὐ πολλά. λείπεται δὲ τοῖς μὲν μεταλλευταῖς ἐκ τῶν μετάλλων ὁ βίος, τοῖς δὲ θαλαττουργοῖς ἐκ τῆς ἁλιείας, καὶ μάλιστα τῶν πηλαμύδων, καὶ τῶν δελφίνων. ἐπακολουθοῦσι γὰρ ταῖς ἀγέλαις τῶν ἰχθύων, κορδύλης τε καὶ θύννης, καὶ αὐτῆς τῆς πηλαμύδος, πιαίνονταί τε καὶ εὐάλωτοι γίνονται διὰ τὸ πλησιάζειν τῇ γῇ προαλέστερον δελεαζόμενοι. οὓς μόνοι οὗτοι κατακόπτουσι τοὺς δελφῖνας. καὶ τῷ στέατι πολλῷ χρῶνται πρὸς ἅπαντα. Τούτους οὖν οἶμαι λέγειν τὸν ποιητὴν Ἁλιζώνους, ἐν τῷ μετὰ τοὺς Παφλαγόνας καταλόγῳ·

Αὐτὰρ Ἁλιζώνων Ὀδίος καὶ Ἐπίστροφος ἦρχον
Τηλόθεν ἐξ Ἀλύβης, ὅθεν ἀργύρου ἐστὶ γενέθλη.

Ἤτοι τῆς γραφῆς μετατεθείσης ἀπὸ τοῦ τηλόθεν ἐκ Χαλύβης· ἢ τῶν ἀνθρώπων πρότερον Ἀλύβων λεγομένων ἀντὶ Χαλύβων. οὐ γὰρ νῦν δυνατὸν γέγονεν ἐκ Χαλύβων Χαλδαίους λεχθῆναι, πρότερον δ' οὐκ ἐνῆν ἀντὶ Ἀλύβων Χάλυβας. καὶ ταῦτα τῶν ὀνομάτων μεταπτώσεις πολλὰς δεχομένων, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς βαρβάροις. Σίντιας γὰρ ἐκάλουν τινὲς τῶν Θρᾳκῶν, εἶτα Σίντι, εἶτα Σαΐοι, παρ' οἷς φησὶν Ἀρχίλοχος τὴν ἀσπίδα ῥῖψαι·

Ἀσπίδι μὲν Σαΐων τις ἀγάλλεται, ἣν παρὰ θάμνον
Ἔντος ἀμώμητον κάλλιπον οὐκ ἐθέλων.

οἱ δ' αὐτοὶ οὗτοι Σαπαῖοι νῦν ὀνομάζονται, πάντες γὰρ οὗτοι περὶ Ἄβδηρα τὴν οἴκησιν εἶχον, καὶ τὰς περὶ Λῆμνον νήσους. ὁμοί-

νέους. ὁμοίως δὲ καὶ Βρέγοι, καὶ Βρέγες, καὶ Φρύγες οἱ αὐτοί. καὶ Μυσοί, καὶ Μαίονες, καὶ Μήονες. οὐ χρεία δὲ πλεονάζειν. ὑπονοεῖ δὲ καὶ ὁ Σκήψιος τὴν τοῦ ὀνόματος μετάπτωσιν ἐξ Ἀλύβων εἰς Χάλυβας. τὰ δ' ἑξῆς καὶ τὰ συνῳδὰ οὐ νοῶν, καὶ μάλιστα ἐκ τίνος Ἁλιζώνους τοὺς Χάλυβας, ἀποδοκιμάζει τὴν δόξαν. ἡμεῖς δ' αὐτὴν παραθέντες τῇ ἡμετέρᾳ τὴν ἐκείνου, καὶ τὰς τῶν ἄλλων ὑπολήψεις σκοπῶμεν. οἱ μὲν μεταγράφουσιν Ὀλιζώνων, οἱ δ' Ἀμαζόνων ποιοῦντες. τὸ δ' ἐξ Ἀλύβης, ἐξ Ἀλόπης, ἐξ Ἀόλης. Τοὺς δὲ Σκύθας Ἁλιζῶνας φάσκοντες ὑπὲρ τὸν Βορυσθένη, καὶ Καλλίπιδας, καὶ ἄλλα ὀνόματα, ἅπερ Ἑλλάνικός τε, καὶ Ἡρόδοτος, καὶ Εὔδοξος κατεφλυάρησαν ἡμῶν. τὰς δ' Ἀμαζόνας, μεταξὺ Μυσίας, καὶ Καρίας, καὶ Λυδίας, καθάπερ Ἔφορος νομίζει πλησίον Κύμης τῆς πατρίδος αὐτοῦ. καὶ τοῦτο μὲν ἔχεται τινὸς λόγου τυχὸν ἴσως. εἴη γὰρ ἂν λέγων τὴν ὑπὸ τῶν Αἰολέων, καὶ Ἰώνων οἰκισθεῖσαν ὕστερον, πρότερον δ' ὑπὸ Ἀμαζόνων. καὶ ἐπωνύμους πόλεις τινὰς εἶναι φασί. καὶ γὰρ Ἔφεσον, καὶ Σμύρνην, καὶ Κύμην, καὶ Μύρλειαν. ἡ δὲ Ἀλύβη, ὥς τινες Ἀλόβη, ἢ Ἀλόπη, πῶς ἂν ἐν τοῖς τόποις τούτοις ἐξετάζοιτο; πῶς δὲ τηλόθεν; πῶς δ' ἡ τοῦ ἀργύρου γενέθλη; ταῦτα μὲν ἀπολύεται τῇ μεταταῦτα γραφῇ. γράφει γὰρ οὕτως·

Αὐτὰρ Ἀμαζώνων Ὀδίος, καὶ Ἐπίστροφος ἦρχον,
Ἐλθόντ' ἐξ Ἀλόπης, ὅθ' Ἀμαζονίδων γένος ἐστί.

ταῦτα δ' ἀπολυσάμενος εἰς ἄλλο ἐμπέπτωκε πλάσμα. οὐδαμοῦ γὰρ ἐνθάδε εὑρίσκεται Ἀλόπη. καὶ ἡ μεταγραφὴ δὲ παρὰ τὴν τῶν ἀντιγράφων τῶν ἀρχαίων πίστιν, καινοτομουμένη, τὸ τοσοῦτον σχεδιασμὸν ἔοικεν. ὁ δὲ Σκήψιος, οὐδὲ τὴν τούτου δόξαν ἔοικεν ἀποδεξάμενος, οὔτε τῶν περὶ τὴν Παλλήνην τοὺς Ἁλιζώνους ὑπολαβόντων, ὧν ἐμνήσθημεν ἐν τοῖς Μακεδονικοῖς. ὁμοίως διαπορεῖ, καὶ πῶς ἐκ τῶν περὶ τὸν Βορυσθένη νομάδων, ἀφῖχθαι συμμαχίαν τοῖς Τρωσί τις νομίσειεν. ἐπαινεῖ δὲ μάλιστα τὴν Ἑκαταίου τοῦ Μιλησίου, καὶ Μενεκράτους τοῦ Ἐλαΐτου, τῶν Ξενοκράτους γνωρίμων ἀνδρῶν δόξαν, καὶ τὴν Παλαιφάτου. ὧν ὁ μὲν ἐν γῆς περιόδῳ φησίν. ἐπὶ δ' Ἀλαζίᾳ πόλει ποταμὸς ὁ Ῥῦμος ῥέων διὰ Μυγδονίης πεδίου ἀπὸ δύσιος ἐκ τῆς λίμνης τῆς Δασκυλίτιδος ἐς Ῥύνδακον ἐσβάλλει. ἔρημον δὲ εἶναι νῦν τὴν Ἀλαζίαν λέγει. κώμας δὲ πολλὰς τῶν Ἀ-

Ita Bregi, Breges, Briges, & Phryges, iidem sunt. nec non Mæones, & Meones. Neque est operæ multa congerere talia. Sensit etiam Scepsius nomen ex Alybibus in Chalybas mutatum est: sed sequentia & his consonantia non intelligens, præcipuè ex Halizonis esse Chalybas, improbauit sententiam. Nos nostra cum illius opinione comparata, etiam aliorum considerabimus coniecturas. Quidam scriptura mutata Olizonos legunt: alij Amazones. & pro Alyba, Alopam, uel Aloam. Callipides, Hellanicus, Herodotus, & Eudoxus nugis nos onerātes, Scythas quosdam Halizonas supra Borysthenem, aliaqúe id genus nomina conficta perhibuerunt: Amazones quoque inter Mysiam, Cariam, & Lydiam. Ephorus eas Cuma patriæ suæ uicinos facit. Atque id aliqua fortassis defendi ratióne potest. loquitur enim de urbe quę olim ab Amazonibus cōdita, deinde ab Aeolensibus & Ionibus est instaurata. & aiunt urbes quasdam Amazonum esse cognomines, Ephesum, Smyrnam, Cumam, Myrleam. Alybe autem, aut ut alij legunt Alobe uel Alope, quo'nam pacto in his locis censebitur? quomodo longinqua putabitur? quomodo argenti uenæ locum habebunt? Hæc ille ut dilueret, uersus istos ita legi uult.

Duxit Amazones Odius, & Epistrophus unà
Ex Alopa, pridē unde & Amazonidum genus exstat.

Verùm hac ille solutione in aliud cōmentum excidit. nusquam enim ibi locorum Alopa exstat. & hæc lectio contra ueterum librorum autoritatem ita nouata, temeritatem sapit. Scepsius neque huius opinionem uidetur probare, neque eorum qui Halizones circa Pallenam ponunt: de quibus in Macedoniæ descriptione diximus id quoq; dubitationem magnam habere docet, quomodo è nomadibus ad Borysthenem degentibus suppetiæ uenisse Troianis credi possit. Maximè autem laudat Hecatæi Milesij, & Menecratis Elaitæ qui Xenocratis fuerunt discipuli opinionem, ac Palæphati. Hecatæus in terræ circuitione ita scribit. Ad Alaziam urbē fluuius est Rymus, qui per Mygdonium campum ab occasu labitur è lacu Dascylitidæ, & in Ryndacum exit. aitqúe nunc desertam esse Alaziam. 12 multos autem A- 12
lazonum

Iazonum pagos habitari, quos Odysses perfluat: in quibus Apollo studiosissimè colatur, maximè inspectione Cyzicenorum. Menecrates in Hellesponti circuitione, imminere ait locis Myrleam circumiacentibus montana continentia, quæ Halizones habitauerint. & duobus LL scribendam uocem, poëtam alterum metri causa omisisse. Palæphatus ait ex Amazonibus Alopen tunc, nunc Zeleam habitantibus Odiū & Epistrophum duxisse exercitum. Dignum uerò sit huiusmodi laudare sententias? Nam præterquam quòd ueterem scripturam conuellunt: neq; argenti metallæ monstrant, ubi Myrleatis est palus: neque quomodo hinc ad Troiam profecti, longinqui fuerint, etiam si quis Alopen fuisse aut Alaziam aliquam concedat. multo enim uiciniora Troadi sunt, quā quæ Epheso sunt propinqua. Et tamen eos qui Amazonas apud Pygella aiunt esse, inter Magnesiam, Ephesum, & Prienam, eos nugari dicit Demetrius. uerbum enim Homericum procul isti loco non congruere. qui uerò magis conueniet Mysię & Teuthranię propinquis. At enim mehercle aiunt quædam Homerica ita accipi debere, ut impropriè & ociosè apposita. qualia sunt.

Iliad.β.863. Longè ex Ascania—. &

Odyss.σ.5. Arnæo mater nomen dederat ueneranda.

Odyss.φ.6. item

Crassa casta manu clauem tunc Penelopea
Corripuit.—

Concedamus sanè hoc. Illa tamen non danda sunt, quibus animum aduertens Demetrius, ne ijs quidem probabiliter contradixit, qui putant legendum, E'Chalyba. Cōcedens enim quòd etsi nunc non exstens argenti metalla apud Chalybes, tamen potuerint aliquando fuisse: id non concedit, ea nobilia fuisse, & digna memoratu, item ut ferri uenas. Quid obstat, diceret aliquis, quin ut ferri, ita etiam argenti metalla celebrentur? aut potest ferri copia locum nobilitate, argenti nequeat? nisi fortè non heroū, sed Homeri demum ætate in honorem uenerit argentum. ut reprehendendus sit poëta, qui eo nomine celebrem facere uoluerit Alybam. Quomodo ergo fama hæc & opinio ad Homerum peruenit? quomodo æris in Temesa Italica? quomodo diuitiarum Thebis Ae-

Odyss.α.184. gyptijs, quæ duplo ferè tantū aberant, quan-

Iliad.ι.381. tum Chaldæi? Immò ne cum his quidem consentit, quibus patrocinatur. Nam de Scepsi pa-

λαζώνων οἰκεῖσθαι, δι' ὧν Ὀδύσσης ῥεῖ. ἐν δ' ταύταις τὸν Ἀπόλλωνα τιμᾶσθαι διαφερόντως, καὶ μάλιστα ἐπὶ τὴν ἐφορείαν τῶν Κυζικηνῶν. Ὁ δὲ Μενεκράτης ἐν τῇ Ἑλλησποντιακῇ περιόδῳ, ὑπερκεῖσθαι λέγει τῶν ὑπὲρ τὴν Μυρλέαν τόπων, ὀρεινὴν συνεχῆ, ἣν κατῴκει τὸ τῶν Ἁλιζόνων ἔθνος. δεῖ δὲ φησι γράφειν ἐν τοῖς λλ. τὸν δὲ ποιητὴν ἐν τῷ ἑνὶ γράφειν διὰ τὸ μέτρον. Ὁ δὲ Παλαίφατος φησὶν ἐξ Ἀμαζόνων τῶν ἐν τῇ Ἀλόπῃ οἰκουσῶν, νῦν δ' ἐν Ζελείᾳ, τὸν Ὀδίον, καὶ τὸν Ἐπίστροφον στρατεῦσαι. Τί οὖν ἄξιον ἐπαινεῖν τὰς τούτων δόξας; χωρὶς γὰρ τοῦ τὴν ἀρχαίαν γραφὴν καὶ τούτους κινεῖν, οὔτε τὰ ἀργύρεια δεικνύουσιν, ὅπου τῆς Μυρλεάτιδος λίμνη ἐστίν, οὔτε πῶς οἱ ἐνθένδε ἀφιγμένοι εἰς Ἴλιον τηλόθεν ἦσαν, εἰ καὶ δοθείη Ἀλόπην τινὰ γεγονέναι, ἢ Ἀλαζίαν. πολὺ γὰρ δὴ ταῦτα ἐγγυτέρω ἐστὶ τῇ Τρωάδι, ἢ τὰ περὶ Ἔφεσον. Ἀλλ' ὅμως τοὺς περὶ Πύγελλα λέγοντας τὰς Ἀμαζόνας, μεταξὺ Ἐφέσου, καὶ Μαγνησίας καὶ Πριήνης, φλυαρεῖν φησιν ὁ Δημήτριος· τὸ γὰρ τηλόθεν οὐκ ἐφαρμόττειν τῷ τόπῳ. ὅπως δ' ἂν μᾶλλον οὐκ ἐφαρμόττει τῷ περὶ τὴν Μυσίαν, καὶ Τευθρανίαν; νὴ Δία ἀλλά φασι δεῖν ἔνια καὶ ἀκύρως προστιθέμενα δέχεσθαι, ὡς καὶ

Τῆλ' ἐξ Ἀσκανίης. καὶ

Ἀρναῖος δ' ὄνομ' ἔσκε, τὸ γὰρ θέτο πότνια
μήτηρ. καὶ

Εἵλετο δὲ κληῖδ' εὐκαμπέα χειρὶ παχείῃ
Πηνελόπη.—

Δεδόσθω δὴ τοῦτο. ἀλλ' ἐκεῖνα οὐ δοτέα, οἷς προσέχων ὁ Δημήτριος, οὐδὲ τοῖς ὑπολαβοῦσι δεῖν ἀκούειν τηλόθεν ἐκ Χαλύβης πιθανῶς ἀντείρηκε. Συγχωρήσας γάρ, ὅτι εἰ καὶ μὴ ἔστι νῦν ἐν τοῖς Χάλυψι τὰ ἀργύρεια, ὑπάρξαι γε ἐνεδέχετο· ἐκεῖνο οὐ συγχωρεῖ, ὅτι καὶ ἔνδοξα ἦν καὶ ἄξια μνήμης, καθάπερ τὰ σιδήρεια. τί δὲ κωλύει, φαίη τις ἂν ἢ καὶ ἔνδοξα εἶναι, καθάπερ καὶ τὰ σιδήρεια; ἢ σιδήρου μὲν εὐπορία τόπον ἐπιφανῆ δύναται ποιεῖν, ἀργύρου δ' οὔ; τί εἰ μὴ κατὰ τοὺς ἥρωας, ἀλλὰ καθ' Ὅμηρον εἰς δόξαν ἀφῖκτο τὰ ἀργύρεια. ἆρα μέμψαιτ' ἄν τις τὴν ἀπόφασιν τοῦ ποιητοῦ. πῶς οὖν εἰς τὸν ποιητὴν ἡ δόξα ἀφῖκτο; πῶς δ' ἡ τοῦ ἐν Τεμέσῃ χαλκοῦ τῇ Ἰταλιώτιδι; πῶς δ' ἡ τοῦ Θηβαίου πλούτου τῶν κατ' Αἴγυπτον; καί τοι διπλάσιον σχεδόν τι διέχοντα τῶν Αἰγυπτίων Θηβῶν, ἢ τῶν Χαλδαίων. Ἀλλ' οὐδ' οἷς συνηγορεῖ, τούτοις ὁμολογεῖ. Τὰ γὰρ περὶ τὴν Σκῆψιν το-

ψι νομοθετῶν τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα, πλησίον φησὶ Σκήψεως, καὶ τοῦ Αἰσήπου, Ἐνέαν κώμην καὶ Ἀργυρίαν λέγει, καὶ Ἀλαζίαν. ταῦτα μὲν οὖν εἰ καὶ ἔστι, πρὸς ταῖς πηγαῖς ἂν εἴη τοῦ Αἰσήπου. ὁ δὲ Ἑκαταῖος λέγει ἐπέκεινα τῶν ἐκβολῶν αὐτοῦ. ὅ, τε Παλαίφατος πρότερον μὲν Ἀλόπην οἰκεῖν φήσας, νῦν δὲ Ζέλειαν, οὐδὲν ὅμοιον λέγει τούτοις. εἰ δ᾽ ἄρα ὁ Μενεκράτης, καὶ οὐδ᾽ οὗτος τὴν Ἀλόπην, ἢ Ἀλόβην, ἢ ὅπως ποτὲ βούλονται γράφειν, φράζει ἥ τις ἐστίν. οὐδ᾽ αὐτὸς ὁ Δημήτριος. πρὸς Ἀπολλόδωρον δὲ περὶ τῶν αὐτῶν ἐν τῷ Τρωϊκῷ διακόσμῳ διαλεγόμενος, πολλὰ μὲν εἴρηται πρότερον, καὶ νῦν δ᾽ λεκτέον. οὐ γὰρ οἴεται δεῖν δέχεσθαι τοὺς Ἀλιζώνας ἐκτὸς τοῦ Ἅλυος· μηδεμίαν γὰρ συμμαχίαν ἀφῖχθαι τοῖς Τρωσὶν ἐκ τῆς περαίας τοῦ Ἅλυος. πρῶτον τοίνυν ἀπαιτήσομεν αὐτὸν, τίνες εἰσὶν οἱ ἐντὸς τοῦ Ἅλυος οἱ Ἀλιζῶνες, καὶ

Τηλόθεν ἐξ Ἀλύβης ὅθεν ἀργύρου ἐστὶ γενέθλη.

οὐ γὰρ ἕξει λέγειν. ἔπειτα τὴν αἰτίαν, δι᾽ ἣν οὐ συγχωρεῖ καὶ ἐκ τῆς περαίας ἀφῖχθαί τινα συμμαχίαν. καὶ γὰρ εἰ τὰς ἄλλας ἐντὸς εἶναι τοῦ ποταμοῦ πάσας συμβαίνει πλὴν τῶν Θρᾳκῶν, μίαν γε ταύτην οὐδὲν ἐκώλυε πόρρωθεν ἀφῖχθαι ἐκ τῆς ἐπέκεινα τῶν Λευκοσύρων. ἢ πολεμήσαντας μὲν ἦν δυνατὸν διαβαίνειν ἐκ τῶν τόπων τούτων εἰς τὴν ἐπέκεινα, καθάπερ τὰς Ἀμαζόνας, καὶ Τρῆρας, καὶ Κιμμερίους φασί· συμμαχήσαντας δ᾽ ἀδύνατον; αἱ μὲν οὖν Ἀμαζόνες οὐ συνεμάχουν, διὰ τὸ τὸν Πρίαμον πολεμῆσαι πρὸς αὐτὰς συμμαχοῦντα τοῖς Τρωσίν·

Ἤματι τῷ ὅτε ἦλθον Ἀμαζόνες ἀντιάνειραι.

(φησὶν ὁ Πρίαμος,)

Καὶ γὰρ ἐγὼν ἐπίκουρος ἐὼν, μετὰ τοῖσιν ἐλέγμην.

οὐθ᾽ ὁμοροῦντες αὐταῖς, οὐδ᾽ οὕτως ἄποθεν ὄντες, ὥστε χαλεπὸν εἶναι τὴν ἐκεῖθεν μετάπεμψιν, οὐδ᾽ ἔχθρας ὑποκειμένης, οὐδὲν ἐκωλύοντο οἶμαι συμμαχεῖν. ἀλλ᾽ οὐδὲ δόξαν ἔχει τοιαύτην τῶν παλαιῶν εἰπεῖν, ὡς συμφωνούντων ἁπάντων, μηδένας ἐκ τῆς περαίας τοῦ Ἅλυος κοινωνῆσαι τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου. πρὸς τοὐναντίον δὲ μᾶλλον εὕροι τις ἂν μαρτυρίας. Μαιάνδριος γοῦν ἐκ τῶν Λευκοσύρων φησὶ τοὺς Ἐνετοὺς ὁρμηθέντας συμμαχῆσαι τοῖς Τρωσίν. ἐκεῖθεν δὲ μετὰ τῶν Θρᾳκῶν ἀπᾶραι, καὶ οἰκῆσαι περὶ τὸν τοῦ Ἀδρίου μυχόν. τοὺς δὲ μὴ μετασχόντας τῆς στρατείας Ἐνετοὺς, Καππαδόκας

psi patria sua scribens, prope eam & Aesepum ait esse Eneam pagum, & Argyriam, & Alaziam. quæ si sunt, utique ad fontes Aesepi sunt. At Hecatæus ultra eius ostia ponit. & Palæphatus Amazones priùs Alopã, pòst Zeleam incoluisse dicens, nihil cũ istis concordans dicit. Ac ne Menecrates quidẽ. qui Allope ista, aut Allobe, aut quocunque modo scribi uelint, quæ sit non explicat. Ac ne ipse etiam Demetrius. Is enim hac de re disputans aduersus Apollodorum in Troiani exercitus recensione (. diximus quidem iam multa, sed & hoc dicendum est.) statuit non esse Halizonas extra Halyn intelligendum: nulla enim auxilia Troianis uenisse ex ijs quæ sunt trans Halyn regionibus. Primùm ergo ex ipso quæremus qui'nam sint intra Halyn Halizones, & quid sit,

Ex Alyba procul, argenti quâ uena secatur.

non enim habebit quod dicat. Causam deinde iubebimus reddere, cur non concedat suppetias ex ulteriore regione missas fuisse. Nam ut reliqui omnes, Thracibus exceptis, intra Halyn sedes habuerint: nihil tamen impedit, quo minus uel soli Leucosyri trãs Halyn profecti auxilio Troianis uenerint. nisi fortè belligerantes transire ex istis locis in citeriora potuerunt, (. quod de Amazonibus, Treribus, & Cimmerijs traditum est.) opitulatum uenire non potuerunt? Atque Amazones quidem auxilium non tulerunt: quia Priamus Troianos adiuuans contra illas in bello fuerat. sic enim ait:

Inter quos socia arma tuli tunc fœdere iunctus, Iliad. γ 187.

Tempore Amazonides quo se ingessere feroces.

13 neque contermini istis mulieribus, neque ita longè remoti, ut inde accersendi incideret difficultas, neque hostili disidio interueniente: nihil puto impediuit quin auxilio uenirent. Sed ne hoc quidem probabile est, omnes ueteres in id consentire, Neminem eorum qui trans Halyn habitarent, Troianis in belli societatem se adiunxisse. Et uerò in contrariam sententiam inuenire licet testimonia. Nam Mæandrius Henetos è Leucosyris profectos Troianis in bello opem tulisse ait. inde cum Thracibus auectos, sedes posuisse in Adriæ sinus angulo. eos Henetos, qui expeditioni nõ interfuerint, Cappadoces 13

doces esse factos. Ac uidetur adstipulari huic sententiæ, id quod omnis Cappadocia quæ appropinquat ad Halyn, & pone Paphlagoniam porrigitur: ea utroque sermonis utitur genere, uocabulisq; Paphlagonicis abundat. quod genus sunt Bagas, Biasas, Aeniates, Ratotes, Zar, Tiberus, Gasys, Ologasys, Manes. quæ in Bamonitide, Pemolitide, Zagiluitide, Gazacena, alijsq; multis partibus in frequentissimo sunt usu. Ipse adeò Apollodorus Zenodoti isthuc adducit, quòd scribat

Ex Heneta, mulas regio quæ gignit agrestes.

Et asserit, Henetam ab Hecatæo Milesio accipi urbem Amisum. Demonstrauimus autem Leucosyrorum esse Amisum, & extra Halyn. Idem alicubi dicit, poëtæ Paphlagonum mediterranea tantùm cognita fuisse de narratione eorum qui ista peragrassent. maritimam æquè ut & reliquam Pontica ignotam ei fuisse: alioqui nomina editurum nimirum fuisse. Contrà hoc inuertere licet, descriptione oræ maritimæ quam nunc explicauimus principij loco sumta: & pronunciari, fuisse ab eo totum litus descriptum, nihilq; eorum quæ ista tempestate mentionem merebantur præteritum. Quòd autem Heracleam, Amastrin, & Sinopen haud nominauit, nondum conditas, mirum non est. neq; absurdum, quod etiam mediterraneorum quędam non appellauit. Iam quòd multa eorum non nominauit quæ ualde sunt nota, id non statim ignorationis signum est: qua de re etiam suprà monuimus. Ait eum multa nobilia ignorasse, de ijs quæ sunt circa Pontum: utpote flumina & populos: quos alioqui fuerit nominaturus. Hoc de quibusdam concedi potest, quorum signa sunt admodum euidentia: ut Scythis, Mæotide, Istro. Non enim per notas descripsisset Nomades lacte uescentes, opibus carentes, & iustissimos homines, & claros equimulgos: & Scytharum, Sauromatarum, siue Sarmatarum nomen obticuisset. si tamen tum ita appellabantur à Græcis. Neque Thracum facta & Mysorum mentione, qui ad Istrum accolũt: ipsius fluuij nomen suppressisset, fluminum maximi: præsertim alioqui multus in distinguendis amnium notatione regionibus. Neque de Cimmerijs loquens, Mæotin omisisset & Bosporum. Quę uerò adeò insignia aut non sunt, aut ipsius ætate non fuerũt, ea si omisit, quis eum culpet? Verbi gratia,

Homeri defensio.

Iliad. v. initio.

δοκεῖ γενέσθαι. Συνηγορεῖν δ᾽ ἂν δόξειε τῷ λόγῳ τούτῳ διότι πᾶσα ἡ πλησίον τοῦ Ἅλυος Καππαδοκία ὅση παρατείνει τῇ Παφλαγονίᾳ, ταῖς δυσὶ χρῆται διαλέκτοις, καὶ τοῖς ὀνόμασι πλεονάζει τοῖς Παφλαγονικοῖς, Βάγας καὶ Βιάσας, καὶ Αἰνιάτης, καὶ Ῥατώτης, καὶ Ζάρ, Δώκης καὶ Τίβειος, καὶ Γάσυς, καὶ Ὀλόγασυς, καὶ Μάνης. ταῦτα γὰρ ἔν τε τῇ Βαμωνίτιδι, καὶ Πημολίτιδι, καὶ τῇ Ζαγιλουίτιδι, καὶ Γαζακηνῇ, καὶ ἄλλαις πλείσταις χώραις ἐπιπολάζει τὰ ὀνόματα. Αὐτὸς δὲ ὁ Ἀπολλόδωρος παρατίθησι τὸ τοῦ Ζηνοδότου, ὅτι γράφει

Ἐξ Ἐνετῆς, ὅθεν ἡμιόνων γένος ἀγροτεράων.

Ταύτην δέ φησιν Ἑκαταῖον τὸν Μιλήσιον δέχεσθαι τὴν Ἀμισόν. Ἡ δ᾽ Ἀμισὸς εἴρηται διότι τῶν Λευκοσύρων ἐστὶ καὶ ἐκτὸς τοῦ Ἅλυος. Εἴρηται δ᾽ αὐτῷ που καὶ διότι ὁ ποιητὴς ἱστορίαν εἶχε τῶν Παφλαγόνων τῶν ἐν τῇ μεσογαίᾳ, παρὰ τῶν πεζῇ διελθόντων τὴν χώραν· τὴν παραλίαν δ᾽ ἠγνόει καθάπερ καὶ τὴν ἄλλην τὴν Ποντικήν· ὠνόμαζε γὰρ ἂν αὐτήν. Τοὐναντίον δ᾽ ἐστὶν ἀναστρέψαντα εἰπεῖν ἐκ τῆς περιοδείας ὁρμηθέντα τῆς ἀποδοθείσης νυνί, ὡς τὴν μὲν παραλίαν πᾶσαν ἐπελήλυθε, καὶ οὐδὲν τῶν ὄντων τότε ἄξιον μνήμης παραλέλοιπεν. Εἰ δ᾽ Ἡράκλειαν καὶ Ἄμαστριν, καὶ Σινώπην οὐ λέγει, τὰς μήπω συνῳκισμένας, οὐδὲν θαυμαστόν. τῆς δὲ μεσογαίας οὐδὲν ἄτοπον εἰ μὴ εἴρηκε. Καὶ τὸ μὴ ὀνομάζειν δὲ πολλὰ τῶν γνωρίμων, οὐκ ἀγνοίας ἐστὶ σημεῖον, ὅπερ καὶ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐπεσημηνάμεθα. Ἀγνοεῖν γὰρ αὐτὸν πολλὰ τῶν ἐνδόξων ἔφη περὶ τὸν Πόντον, οἷον ποταμοὺς καὶ ἔθνη· ὀνομάσαι γὰρ ἄν. Τοῦτο δ᾽ ἐπὶ μέν τινων σφόδρα σημειωδῶν δοίη τις ἄν, οἷον Σκύθας, καὶ Μαιῶτιν καὶ Ἴστρον. οὐ γὰρ διὰ σημείων μὲν τοὺς Νομάδας εἴρηκε γαλακτοφάγους, ἀβίους τε καὶ δικαιοτάτους ἀνθρώπους, καὶ ἔτι ἀγαυοὺς ἱππομολγούς. Σκύθας δὲ οὐκ ἂν εἶπεν ἢ Σαυρομάτας, ἢ Σαρμάτας· εἰ δὴ οὕτως ὠνομάζοντο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων. οὐδ᾽ ἂν Θρακῶν τε καὶ Μυσῶν μνησθεὶς τῶν πρὸς τῷ Ἴστρῳ, αὐτὸν παρεσίγησε, μέγιστον τῶν ποταμῶν ὄντα· καὶ ἄλλως ἐπιφόρως ἔχων πρὸς τὸ τοῖς ποταμοῖς ἀφορίζεσθαι τοὺς τόπους. οὐδ᾽ ἂν Κιμμερίους λέγων παρῆκε τὸν Βόσπορον ἢ τὴν Μαιῶτιν. Ἐπὶ δὲ τῶν μὴ οὕτω σημειωδῶν, ἢ μὴ τότε, ἢ μὴ πρὸς τὴν ὑπόθεσιν, τί ἂν τις μέμφοιτο; οἷον τὸν

Tanais

Τάναϊν δ' οὐδ' ἐν ἄλλο γνωριζόμενον, ἢ διό-
τι τῆς Ἀσίας, καὶ τῆς Εὐρώπης ὅριον ἐστίν. ἀλλ'
οὔτε τὴν Ἀσίαν, οὔτε τὴν Εὐρώπην ὠνόμα-
ζόν πω οἱ τότε, οὐδὲ διῄρητο οὕτως εἰς τρεῖς
ἠπείρους ἡ οἰκουμένη. ὠνόμασε γὰρ ἄν που
διὰ τὸ λίαν σημειῶδες, ὡς καὶ τὴν Λιβύ-
ην, καὶ τὸν Λίβα τὸν ἀπὸ τῶν ἑσπερίων τῆς
Λιβύης πνέοντα. τῶν δ' ἠπείρων μή πω
διωρισμένων, μηδὲ τοῦ Τανάϊδος ἔδει καὶ
τῆς μνήμης αὐτοῦ. πολλὰ δὲ καὶ ἀξιομνημόνευ-
τα μὲν, οὐχ ὑπέδραμε δέ· πολὺ γὰρ δὴ
καὶ τὸ ἐπελευστικὸν εἶδος ἔν τε τοῖς λόγοις,
καὶ ἐν ταῖς πράξεσίν ἐστιν. ἐκ πάντων δὲ
τῶν τοιούτων δῆλόν ἐστιν, ὅτι μοχθηρῷ ση-
μείῳ χρῆται πᾶς ὁ ἐκ τοῦ μὴ λέγεσθαί τι ὑ-
πὸ τοῦ ποιητοῦ, τὸ ἀγνοεῖσθαι ἐκεῖνο ὑπ' αὐ-
τοῦ τεκμαιρόμενος. καὶ δεῖ διὰ πλειόνων
παραδειγμάτων ἐξελέγχειν αὐτὸ μοχθη-
ρὸν ὄν. πολλῷ γὰρ αὐτῷ κέχρηνται πολλοί.
ἀνακρουστέον οὖν αὐτοὺς προφέροντας τὰ τοι-
αῦτα, εἰ καὶ ταυτολογήσομεν τὸν λόγον. οἷον
ἐπὶ τῶν ποταμῶν εἴ τις λέγοι τὸ μὴ ὠνομά-
σθαι, ἀγνοεῖσθαι εὐήθη φήσομεν τὸν λόγον.
ὅπου γε οὐδὲ Μέλητα τὸν παρὰ τὴν Σμύρ-
ναν ῥέοντα ὠνόμακε ποταμὸν τὴν ὑπὸ τῶν
πλείστων λεγομένην αὐτοῦ πατρίδα. Ἕρ-
μον ποταμὸν καὶ Ὕλλον ὠνόμαζεν, οὐδὲ
Πακτωλὸν τὸν εἰς ταὐτὸ τούτοις ῥέεθρον ἐμ-
βάλλοντα, τὴν δ' ἀρχὴν ἀπὸ τοῦ Τμώλου ἔ-
χοντα, οὗ μέμνηται. οὐδ' αὐτὴν Σμύρναν λέ-
γει, οὐδὲ τὰς ἄλλας τῶν Ἰώνων πόλεις, καὶ
τῶν Αἰολέων τὰς πλείστας, Μίλητον λέγων,
καὶ Σάμον, καὶ Λέσβον, καὶ Τένεδον. οὐδὲ
Ληθαῖον τὸν παρὰ Μαγνησίαν ῥέοντα. οὐ-
δὲ δὴ Μαρσύαν, τοὺς εἰς τὸν Μαίανδρον ἐκ-
διδόντας· ἐκεῖνον ὀνομάζων, καὶ πρὸς τού-
τοις,

Ῥῆσόν θ', Ἑπτάπορόν τε, Κάρησόν τε, Ῥο-
δίον τε,

καὶ τοὺς ἄλλους, ὧν οἱ πλείους ὀχετῶν οὐκ
εἰσὶ μείζους. πολλάς τε χώρας ὀνομάζων καὶ
πόλεις ποτὲ μὲν, καὶ τοὺς ποταμοὺς, καὶ ὄρη
συγκαταλέγει, ποτὲ δ' οὔ. τοὺς γοῦν κατὰ τὴν
Αἰτωλίαν καὶ τὴν Ἀττικὴν οὐ λέγει, οὐδ'
ἄλλους πλείους. ἐπεὶ καὶ τῶν πόρρω μεμνη-
μένος, τῶν ἐγγὺς σφόδρα οὐ μέμνηται. οὐ
δή που ἀγνοῶν αὐτοὺς γνωρίμους τοῖς ἄλ-
λοις ὄντας· οὐδὲ δὲ τοὺς ἐγγὺς ἐπίσης, ὧν τοὺς
μὲν ὀνομάζει, τοὺς δ' οὔ· οἷον Λυκίους μὲν,
καὶ Σολύμους, Μίλυας δ' οὔ, οὐδὲ Παμφύ-
λους, οὐδὲ Πισίδας. Καὶ Παφλαγόνας μὲν
καὶ Φρύγας, καὶ Μυσούς· Μαριανδυνοὺς δ'
οὔ, οὐδὲ Βιθυνούς, οὐδὲ Βέβρυκας. Ἀμα-
ζόνων,

Tanais aliam nullã ob causam quàm quod li-
mes Europæ & Asiæ est, innotuit. at neque
Europam neque Asiam nominabant Ho-
mero uiuente: nec dum diuisus erat in tres
continentes orbis terrarum. alioqui enim ut
nimis insignes nominasset reliquas itidem,
ut Africam nominauit, & ab occidua eius
spirantem parte Africum. continentibus re-
liquis nondum diuisis, ne Tanaidis quidem
opus habuit mentione. Sunt porro multa
commemoratione digna, sed de quibus ei
nihil succurrebat. nam & in actionibus, & in
sermonibus multa sunt de eorũ genere, quæ
subitò ad animum accidunt. Proinde ex hi-
sce omnibus liquet, uitioso duci indicio, qui
cunque ex eo quod præteritum ab Homero
est aliquid, ignotum id ei fuisse colligit. Est-
que in rem, pluribus exemplis demonstrare,
quàm prauum sit hoc signum, cùm eo mul-
ti sint frequenter usi: qui hoc modo ratioci-
nantes refutandi sunt: etiam si uideri possi-
mus eadem sæpius inculcare. Exempli cau-
sa, si quis dicat ignoratum aliquem ab Ho-
mero esse fluuium, ea argumento quia no-
men eius non retulerit: fatuè eum loqui affir-
mabimus. quando ne Meletem quidem no-
minauit, qui animis labitur preter Smyrnã,
quæ à plurimis poëtæ patria assignatur. Her *Iliad.υ.391.*
mum & Hyllum nominauit, Pactolum non
item, qui tamẽ è Tmolo delapsus, cuius me-
minit, in eundem incidat alueum. Smyrnæ
quoque nomen obticuit, & aliarum Ionica-
rum urbium: cùm nominet Aeolicas, Mile-
tum, Samum, Lesbum, Tenedum. Non no- *Passim.*
minat Letheum qui Magnesiam preterfluit,
neque Marsyam, qui in Mæandrum ab ipso
nominatim dictum influunt: cùm tamen re- *Iliad.β.869.*
tulerit flumina

Resumq;, Heptaporumq;, Caresumq;, Ro- *Iliad.μ.20.*
diumq;,

& alia, quorum pleraq; riui modum non
superant. Multas etiam regiones urbes'que
nominans, aliquando simul fluuios & mon-
tes refert, aliquando omittit. nam Aetoliæ
quidem & Atticæ non exprimit, itemq; plu-
res alios. quando longinquorum etiam fa-
cta mẽtione, admodum propinqua præterit.
non utiq; quod ignoraret ea, nota aliis. Quin
& ex æquo ꝓpinqua, alia nominãs alia reti-
cet. Ita Lycios & Solymos refert: Milyas nõ,
neq; Pãphylos, neq; Pisidas. item Paphlago
nas habet, & Phryges, & Mysos: Mariandy-
nos, Bithynos, Bebryces non habet. Ama-

zonum

zonum meminit, tacitis Leucosyris. Syros, Cappadocas, Lycaones omisit, de Phœnicibus, Aegyptijs, & Aethiopibus sepe loquẽs. Aleium campum & Ariama nominat: regionem in qua sunt, dissimulat. Hæc ergo falsa est repræhensio: uera, si quid ostendat poëtam falsi dixisse at nihil tale præstitit ille, neque ausus est commentum uocare claros illos equimulgos lactiuoros. Hæc ergo Apollodoro sint responsa. nos ad historiam institutam reuertamur.

Iliad ξ 201. Iliad. β. 783.

Armenia minor. Supra Pharnaciam ergo & Trapezũtem sunt Tibareni & Chaldæi usque ad paruam Armeniam. Ea est satis felix regio, quam, ut & Sophenam reguli tenuerunt, aliquando fœdere Armenijs iuncti, aliquando rem suam priuatim administrantes. paruerunt eis & Tibareni & Chaldæi: ita ut Trapezũtem usque & Pharnaciam eorum se ditio proferret. Mithridates Eupator potentia auctus, cùm Colchidem sibi subiecit, tum isthæc omnia, Antipatro Siside dominium ei cedente. Eam autem curam istorum locorum gessit, ut LXXV castella in ijs exstruxerit, inq; ijs maximam gazam recondiderit, de quibus præcipua sunt Hydara, Basgœdariza, Sinoria, finibus maioris Armeniæ inhærens castellum, unde & Synoriam Theophanes O magno appellauit, hoc est bigas. Nam totus mons Paryadres multas tales habet opportunitates: cùm aquæ diues sit & syluosus, ac præruptis conuallibus & præcipitijs passim diuellatur. Itaque hic plurima suorum gazophylaciorum condidit: atque etiam ad extremum in hanc ultimam Pontici regni marginem confugit ingruente Pompeio Mithridates, montem in Acilisena aqua præditum apud Dastira occupans: haud procul Euphrate, qui diuidit minorem Armeniam ab Acilisena. ibi tantisper durauit, dum Pompeio obsidente coactus fuit per montes in Colchidem, atque inde in Bosporum fugere. Pompeius ibi locorum in ipsa minore Armenia cõdidit Nicopolin, quę etiamnum constat, & commodè habitatur. Enimuerò minorem Armeniam cùm aliâs alij Romanorum arbitratu habuissent, ultimo loco Archelaus tenuit. Tibarenos, Chaldæos, usque ad Colchidem & Pharnaciam ac Trapezuntem possidet Pythodoris, prudens mulier &

ζόνων τε μέμνηται, Λευκοσύρων δ' οὔ, οὐδὲ Σύρων, οὐδὲ Καππαδόκων, οὐδὲ Λυκαόνων· Φοίνικας καὶ Αἰγυπτίους, καὶ Αἰθίοπας θρυλλῶν. καὶ Ἀλήϊον μὲν πεδίον λέγει καὶ Ἀρίμους· τὸ δὲ ἔθνος, ἐν ᾧ ταῦτα, σιγᾷ. Ὁ μὲν δὴ τοιοῦτος ἔλεγχος ψευδός ἐστιν· ὁ δ' ἀληθὴς, ὅταν δείκνυται ψεῦδος λεγόμενόν τι. ἀλλ' οὐδ' ἐν τῷ τοιούτῳ κατορθῶν ἐδείχθη, οὔτε γε ἐθάῤῥησε πλάσματα λέγειν, τοὺς ἀγαυοὺς ἱππημολγοὺς γαλακτοφάγους. τοσαῦτα καὶ πρὸς Ἀπολλόδωρον. ἐπάνειμι δὲ ἐπὶ τὴν ἑξῆς περιήγησιν.

Ὑπὲρ μὲν δὴ τῶν περὶ Φαρνακίαν, καὶ Τραπεζοῦντα τόπων οἱ Τιβαρηνοὶ, καὶ Χαλδαῖοι μέχρι τῆς μικρᾶς Ἀρμενίας εἰσίν. αὕτη δ' ἐστὶν εὐδαίμων ἱκανῶς χώρα. δυνάσται δ' αὐτὴν κατεῖχον ἀεὶ, καθάπερ τὴν Σωφηνὴν, τότε μὲν φίλοι τοῖς ἄλλοις Ἀρμενίοις ὄντες, τοτὲ δὲ ἰδιοπραγοῦντες. ὑπηκόους δ' εἶχον καὶ τοὺς Χαλδαίους, καὶ τοὺς Τιβαρηνοὺς, ὥστε μέχρι Τραπεζοῦντος καὶ Φαρνακίας διατείνειν τὴν ἀρχὴν αὐτῶν. αὐξηθεὶς δὲ Μιθριδάτης ὁ Εὐπάτωρ, καὶ τῆς Κολχίδος κατέστη κύριος, καὶ τούτων ἁπάντων, Ἀντιπάτρου τοῦ Σίσιδος παραχωρήσαντος αὐτῷ. Ἐπεμελήθη δὲ οὕτω τῶν τόπων τούτων, ὥστε πέντε καὶ ἑβδομήκοντα φρούρια ἐν αὐτοῖς κατεσκευάσατο, οἷσπερ τὴν πλείστην γάζαν ἐνεχείρισε. Τούτοις δ' ἦν ἀξιολογώτατα ταῦτα, Ὕδαρα, καὶ Βασγοιδάριζα, καὶ Σινορία, ὑπερφυκὸς τοῖς ὁρίοις τῆς μεγάλης Ἀρμενίας χωρίον. διόπερ Θεοφάνης Συνωρίαν παρωνόμασεν. Ἡ γὰρ τοῦ Παρυάδρου πᾶσα ὀρεινὴ τοιαύτας ἐπιτηδειότητας ἔχει πολλὰς, εὔυδρός τε οὖσα καὶ ὑλώδης, καὶ ἀποτόμοις φάραγξι, καὶ κρημνοῖς διειλημμένη πολλαχόθεν. ἐτετείχιστο γοῦν ἐνταῦθα τὰ πλεῖστα τῶν γαζοφυλακίων. καὶ δὴ καὶ τὸ τελευταῖον εἰς ταύτας κατέφυγε τὰς ἐσχατιὰς τῆς Ποντικῆς βασιλείας ὁ Μιθριδάτης ἐπιόντος Πομπηΐου, καὶ τῆς Ἀκιλισηνῆς κατὰ Δάστειρα, εὔυδρον ὄρος καταλαβόμενος. πλησίον δ' ἦν καὶ ὁ Εὐφράτης ὁ διορίζων τὴν Ἀκιλισηνὴν ἀπὸ τῆς μικρᾶς Ἀρμενίας. διεκαρτέρει τε τέως, ἕως πολιορκούμενος, ἠναγκάσθη φυγεῖν διὰ τῶν ὀρῶν εἰς Κολχίδα, κἀκεῖθεν εἰς Βόσπορον. Πομπήϊος δὲ περὶ τὸν τόπον τοῦτον πόλιν ἔκτισεν ἐν τῇ αὐτῇ μικρᾷ Ἀρμενίᾳ Νικόπολιν, ἣ καὶ νῦν συμμένει, καὶ οἰκεῖται καλῶς. Τὴν μὲν οὖν μικρὰν Ἀρμενίαν ἄλλοτ' ἄλλων ἐχόντων ὡς ἐβούλοντο Ῥωμαῖοι. τὸ τελευταῖον ἔσχεν ὁ Ἀρχέλαος. Τοὺς δὲ Τιβαρηνοὺς, καὶ Χαλδαίους, μέχρι Κολχίδος καὶ Φαρνακίας, καὶ Τραπεζοῦντος, ἔχει Πυθοδωρὶς, γυνὴ σώφρων καὶ

δυνατὴ

δυνατὴ προΐστασθαι πραγμάτων. ἔστι δὲ θυγάτηρ Πυθοδώρου τοῦ Τραλλιανοῦ, γυνὴ δ' ἐγένετο Πολέμωνος, καὶ συνεβασίλευσεν ἐκείνῳ χρόνον τινά, εἶτα διεδέξατο τὴν ἀρχὴν τελευτήσαντος ἐν τοῖς Ἀσπυργιανοῖς καλουμένοις τῶν περὶ τὴν Σινδικὴν βαρβάρων. δυεῖν δ' ἐκ τοῦ Πολέμωνος ὄντων υἱῶν καὶ θυγατρός, ἡ μὲν ἐδόθη Κότυϊ τῷ Σαπαίῳ δολοφονηθέντος δ' ἐχήρευσε, παῖδας ἔχουσα ἐξ αὐτοῦ. δυναστεύει δ' ὁ πρεσβύτατος αὐτῶν. τῶν δὲ τῆς Πυθοδωρίδος υἱῶν ὁ μὲν ἰδιώτης συνδιῴκει τῇ μητρὶ τὴν ἀρχήν, ὁ δὲ νεωστὶ καθίσταται τῆς μεγάλης Ἀρμενίας βασιλεύς. αὐτὴ δὲ συνῴκησεν Ἀρχελάῳ, καὶ συνέμεινεν ἐκείνῳ μέχρι τέλους. νῦν δὲ χηρεύει, τά τε λεχθέντα ἔχουσα χωρία, καὶ ἄλλα ἐκείνων χαριέστερα, περὶ ὧν ἐφεξῆς ἐροῦμεν. τῇ γὰρ Φαρνακίᾳ συνεχής ἐστιν ἡ Σιδήνη, καὶ ἡ Θεμίσκυρα. τούτων δ' ἡ Φανάροια ὑπέρκειται μέρος ἔχουσα τοῦ Πόντου τὸ κράτιστον. καὶ γὰρ ἐλαιόφυτός ἐστι καὶ εὔοινος, καὶ τὰς ἄλλας ἔχει πάσας ἀρετάς. ἐκ μὲν τῶν ἑῴων μερῶν προβεβλημένη τὸν Παρυάδρην, παράλληλον αὐτῇ κατὰ μῆκος. ἐκ δὲ τῶν πρὸς δύσιν τὸν Λίθρον, καὶ τὸν Ὄφλιμον. ἔστι δ' αὐλὼν, καὶ μῆκος ἔχων ἀξιόλογον καὶ πλάτος. διαρρεῖ δ' αὐτὸν ἐκ μὲν τῆς Ἀρμενίας ὁ Λύκος. ἐκ δὲ τῶν περὶ Ἀμάσειαν στενῶν ὁ Ἶρις. συμβάλλουσι δ' ἀμφότεροι κατὰ μέσον που τὸν αὐλῶνα. ἐπὶ τῇ συμβολῇ δ' ἵδρυται πόλις, ἣν ὁ μὲν πρῶτος ὑποβεβλημένος Εὐπατορίαν ἀφ' αὑτοῦ προσηγόρευσε. Πομπήιος δ' ἡμιτελῆ καταλαβὼν, προσθεὶς χώραν, καὶ οἰκήτορας, Μαγνόπολιν προσεῖπεν. αὕτη μὲν οὖν ἐν μέσῳ κεῖται τῷ πεδίῳ. Πρὸς αὐτῇ δὲ τῇ παρωρείᾳ τοῦ Παρυάδρου, Κάβειρα ἵδρυται, σταδίοις ἑκατὸν, καὶ πεντήκοντά που, νοτιωτέρα αὐτῆς ἐστιν. ἐν δὲ τοῖς Καβείροις τὰ βασίλεια Μιθριδάτου κατεσκεύαστο, καὶ ὁ ὑδραλέτης, καὶ τὰ ζωγρεῖα, καὶ αἱ πλησίον θῆραι, καὶ τὰ μέταλλα. ἐνταῦθα δ' ἐστὶ καὶ τὸ Καινὸν χωρίον προσαγορευθέν, ἐρυμνὴ καὶ ἀπότομος πέτρα, διέχουσα τῶν Καβείρων ἔλαττον, ἢ διακοσίους σταδίους. ἔχει δ' ἐπὶ τῇ κορυφῇ πηγὴν ἀναβάλλουσαν πολὺ ὕδωρ, πρός τε τῇ ῥίζῃ ποταμὸν, καὶ φάραγγα βαθεῖαν. τὸ δ' ὕψος ἐξαίσιον τῆς πέτρας ἐστὶ τοῦ αὐχένος, ὥστ' ἀπολιόρκητός ἐστι. τετείχισται δὲ θαυμαστῶς, πλὴν ὅσον οἱ Ῥωμαῖοι κατέσπασαν. οὕτω δ' ἐστὶν ἅπασα ἡ κύκλῳ κατάδρυμος καὶ ὀρεινὴ, καὶ ἄνυδρος, ὥστ' ἐντὸς ἑκατὸν καὶ εἴκοσι σταδίων μὴ εἶναι δυνατὸν στρατοπεδεύσασθαι. ἐνταῦθα μὲν ἦν τῷ Μιθριδάτῃ τὰ τιμιώτατα τῶν κειμηλίων, ἃ νῦν ἐν τῷ Καπιτωλίῳ κεῖται Πομπηίου ἀναθέντος. ταύτην δὴ τὴν χώραν ἔ-

præesse rebus gnara. Filia est Pythodori Tralliani. Vxor fuit Polemonis, & cum eo regnauit per aliquod tempus. marito autem apud barbaros mortuo in Aspurgianis qui sunt circa Sindicam, ipsa in regnum successit. cumq; haberet duos è Polemone filios, & unam filiam: hæc nuptum data fuit Cotyi Sapæo, & per insidias eo necato uidua permansit, cùm liberos ex eo haberet: de quibus natu maximus rerum potitur. Pythodoridis filiorum alter cum matre priuatus regnum administrabat, alter recens Armeniæ maioris rex est creatus. Ipsa Archelao nupsit, & cum eo dum is in uiuis permansit uitam exegit. nunc uidua est, & possidet quæ diximus loca, hisq; alia etiam uenustiora, de quibus deinceps dicemus. Est enim Pharnaciæ contigua Sidena & Themiscyra. supra hæc iacet Phanarœa, Ponti partem occupans optimã. Phanarœa. nam & olei ferax est, & boni uini, & reliquas omnes habet dotes. uersus ortum ei prætenditur Paryadres mons in lõgitudinem æquis spacijs porrectus: ab occasu Lithrus & Ophlimus. conuallis est iustæ longitudinis & latitudinis, quam perfluunt ex Armenia Lycus, ex angustijs apud Amaseam Iris, & coëunt in media ferè conualle. ad eorum confluentes urbs sita est, quam primus conditor à se uocauit Eupatoriam. eam Pompeius cum semiperfectam offendisset, agro & ciuibus additis Magnopolin appellauit. Atque hæc quidem in media iacet planicie. Ad ipsum autẽ montis Paryadris latus Cabira sita sunt, Cabira. ab ista uersus meridiem stadijs circiter CL distantia. In Cabiris regia Mithridatis fuit exstructa, & mola aquaria, & uiuaria, & in uicinia uenationes ac metalla. Ibi etiam locus cui nomen nouus, edita & prærupta petra minus quàm CC stadijs à Cabiris. habet in uertice fontem, qui multum aquæ sursum eijcit. in radice fluuium, & cõuallem profundam. altitudo colli eius petræ immensa est: itaque expugnari nequit. mirabiliter muris cincta est, nisi quà eos Romani deiecerunt. quidquid in orbem circa petram eam iacet, id syluosum omne montosum, & aquæ expers est: ut intra CXX stadia non liceat castra ponere. Ibi Mithridates preciosissima quæq; habebat deposita, quæ nunc in Capitolio iacent, à Pompeio dedicata. Hanc ergo regio-

nem omnem possidet Pythodoris, contiguam barbaricæ quam obtinuit, & Zelitin præterea, ac Magnopolitidem. Cùm autem Cabira Pompeius in urbis formam adornasset, ac Diopolin nominasset: addidit ipsa operi aliquid & Augustam nuncupauit, eaq; loco regiæ utitur. Habet etiam templum Mensis, quod Pharnacis dicitur: nempe pagum oppido similem Ameriam, quæ multos continet hierodulos, atque agrum sacrum, cuius fructus pontifex percipit. Vsq; adeò autem id fanum reges sunt uenerati, ut iusiurādum quod regium dicitur, pronunciarent regis fortunam, & mensem Pharnacis. Est autem hoc quoque templum Lunæ, ut & quod in Albanis est, & quod in Phrygia, & mensis aliud in loco cognomine, & a Ascęi apud Antiocheam Pisidiæ, & quod est in agro Antiocheno. Super Phanarœam sunt Comana Ponti, eiusdem nominis cum his, quæ in magna sunt Cappadocia, eidemq; deæ consecrata, atque adeò inde imitata. sed & ijsdem ferē utuntur ritibus sacrorum, diuinorum instinctuum, & honoribus sacerdotum. quòd maximè factū est sub priorib. regibus, cū bis quotannis in exitu quem uocabant deæ diadema pontifex gestaret, & honore secundus à rege esset. Fecimus etiā suprà mentionem Dorylai tactici, qui proauus fuit matris nostræ. tum alterius Dorylai, qui ipsius sorore natus, Philetæri fuit F. & quòd hic cùm alijs maximis honoribus ab Eupatore affectus, tum etiam Comanensi sacerdotio, deprehensus fuerit, ut qui regnum ad Romanos solicitatione defectionis cuperet traducere. Eo deiecto, nostrum quoque malè audiuit genus. Serò tandem Moaphernes matris nostrę patruus illustris euasit iam sub regni Mithridatis interitum. tum rursus unà cum rege aduersam senserunt fortunam & ipse & amici eius: nisi qui à rege maturiùs defecerunt. de quibus fuit auus noster maternus, qui cùm regis res in bello contra Lucullum uideret successibus carere: simulq́ue animo ob iram esset ab eò abalienato, quod is sobrinum ipsius Tibium, huiusq; filiū Theophilum nuper necasset, ad ulciscendum eorum & suas iniurias animum adiecit. pactusq́ue cum Lucullo, & fide accepta, secum XV castella à Mithridate ad ipsum conuertit: quo nomine magnificè ei pollicitus fuit Lucullus. Sed huius successor Pompeius cùm su-

a infra Ascæi.

Comana.

χει πᾶσαν ἡ Πυθοδωρὶς προσεχῆ οὖσαν τῇ βαρβάρῳ τῇ ὑπ' αὐτῆς κατεχομένῃ, καὶ τὴν Ζηλῖτιν, καὶ τὴν Μεγαλοπολῖτιν. Τὰ δὲ Κάβειρα Πομπηίου σκευάσαντος εἰς πόλιν, καὶ καλέσαντος Διόπολιν, ἐκείνη προσκατεσκεύασε, καὶ Σεβαστὴν μετωνόμασε, βασιλείῳ τε τῇ πόλει χρῆται. Ἔχει δὲ καὶ τὸ ἱερὸν μηνὸς, Φαρνάκου καλούμενον, τὴν Ἀμερίαν κωμόπολιν, πολλοὺς ἱεροδούλους ἔχουσαν, καὶ χώραν ἱερὰν, ἣν ὁ ἱερώμενος ἀεὶ καρποῦται. ἐτίμησαν δ' οἱ βασιλεῖς τὸ ἱερὸν τοῦτο οὕτως εἰς ὑπερβολὴν, ὡς τὸν βασιλικὸν καλούμενον ὅρκον, τοῦτον ἀπέφηναν τύχην βασιλέως καὶ μῆνα Φαρνάκου. ἔστι δὲ καὶ τοῦτο τῆς Σελήνης τὸ ἱερὸν, καθάπερ τὸ ἐν Ἀλβανοῖς, καὶ τὸ ἐν Φρυγίᾳ, τό τε τοῦ μηνὸς ἐν τῷ ὁμωνύμῳ τόπῳ, καὶ τὸ τοῦ Ἀσκαίου τὸ πρὸς τῇ Ἀντιοχείᾳ τῇ πρὸς Πισιδίαν, καὶ τὸ ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ἀντιοχέων. Ὑπὲρ δὲ τῆς Φαναροίας ἐστὶ τά τε Κόμανα τὰ ἐν τῷ Πόντῳ, ὁμώνυμα τοῖς ἐν τῇ μεγάλῃ Καππαδοκίᾳ, καὶ τῇ αὐτῇ θεῷ καθιερωμένα, ἀφιδρυθέντα ἐκεῖθεν. σχεδὸν δέ τι καὶ τῇ ἀγωγῇ παραπλησίᾳ κέχρηνται τῶν τε ἱερουργιῶν, καὶ τῶν θεοφοριῶν, καὶ τῆς περὶ τοὺς ἱερέας τιμῆς, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν πρὸ τοῦ βασιλέων· ἡνίκα δὶς τοῦ ἔτους κατὰ τὰς ἐξόδους λεγομένας τῆς θεοῦ, διάδημα ἐτύγχανε φορῶν ὁ ἱερεὺς, καὶ ἦν δεύτερος κατὰ τιμὴν μετὰ τὸν βασιλέα. Ἐμνήσθημεν δὲ πρότερον Δορυλάου τε τοῦ τακτικοῦ, ὃς ἦν πρόπαππος τῆς μητρὸς ἡμῶν· καὶ ἄλλου Δορυλάου, ὃς ἦν ἐκείνου ἀδελφιδοῦς, υἱὸς δὲ Φιλεταίρου. καὶ διότι ἐκεῖνος τῶν ἄλλων τιμῶν παρὰ τοῦ Εὐπάτορος τῶν μεγίστων τυχὼν, καὶ δὴ καὶ τῆς ἐν Κομάνοις ἱερωσύνης, ἐφωράθη τὴν βασιλείαν ἀφιστὰς Ῥωμαίοις. καταλυθέντος δ' ἐκείνου συνδιεβλήθη καὶ τὸ γένος. ὀψὲ δὲ Μοαφέρνης ὁ θεῖος τῆς μητρὸς ἡμῶν εἰς ἐπιφάνειαν ἦλθεν ἤδη πρὸς καταλύσει τῆς βασιλείας, καὶ πάλιν τῷ βασιλεῖ συνητύχησαν, καὶ αὐτὸς καὶ οἱ ἐκείνου φίλοι. πλὴν εἴ τινες ἔφθησαν προαποστάντες αὐτοῦ, καθάπερ ὁ πάππος ἡμῶν πρὸς πατρὸς αὐτῆς, ὃς ἰδὼν τὰ τοῦ βασιλέως κακῶς φερόμενα ἐν τῷ πρὸς Λεύκουλλον πολέμῳ, καὶ ἅμα ἠλλοτριωμένος αὐτοῦ δι' ὀργὴν, ὅτι ἀνεψιὸν αὐτοῦ Τίβιον καὶ υἱὸν ἐκείνου Θεόφιλον ἐτύγχανεν ἀπεκτονὼς νεωστὶ, ὥρμησε τιμωρεῖν ἐκείνοις τε καὶ ἑαυτῷ. καὶ λαβὼν παρὰ τοῦ Λευκούλλου πίστεις, ἀφίστησι σὺν αὐτῷ πεντεκαίδεκα φρούρια. καὶ ἐπαγγελίαι μὲν ἐγένοντο ἀντὶ τούτων μεγάλαι. Ἐπελθὼν δὲ Πομπήιος ὁ διαδεξάμενος τὸν πόλεμον,

μον, πάντας τοὺς ἐκείνῳ τι χαρισαμένους ἐχθροὺς ὑπέλαβε, διὰ τὴν γενομένην αὐτῷ πρὸς ἐκεῖνον ἀπέχθειαν. διαπολεμήσας δὲ πρὸς ἐκεῖνον οἴκαδε διενίκησεν, ὥστε καὶ ἐπανελθὼν τὰς τιμὰς ἃς ὑπέσχετο ὁ Λεύκολλος τῶν Ποντικῶν τισί, μὴ κυρῶσαι τὴν σύγκλητον· ἄδικον γὰρ εἶν κατορθώσαντος ἑτέρου τὸν πόλεμον, τὰ βραβεῖα ἐπ' ἄλλῳ γενέσθαι, καὶ τὴν τῶν ἀριστείων διανομήν. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν βασιλέων οὕτω τὰ Κόμανα διῳκεῖτο, ὡς εἴρηται. παραλαβὼν δὲ Πομπήϊος τὴν ἐξουσίαν, Ἀρχέλαον ἐπέστησεν ἱερέα, καὶ προσώρισεν αὐτῷ χώραν δίσχοινον κύκλῳ. τοῦτο δ' ἐστὶν ἑξήκοντα στάδιοι πρὸς τῇ ἱερᾷ, προστάξας τοῖς ἐνοικοῦσι πειθαρχεῖν αὐτῷ. τούτων μὲν οὖν ἡγεμὼν ἦν, καὶ τῶν τὴν πόλιν οἰκούντων ἱεροδούλων κύριος πλὴν τοῦ πιπράσκειν. ἦσαν δὲ οὐκ ἐλάττους οὐδ' ἐνταῦθα τῶν ἑξακισχιλίων. ἦν δ' οὗτος Ἀρχέλαος υἱὸς μὲν τοῦ ὑπὸ Σύλλα, καὶ τῆς συγκλήτου τιμηθέντος, φίλος δὲ Γαβινίου τῶν ὑπατικῶν τινος. ἐκείνου δὲ πεμφθέντος εἰς Συρίαν, ἧκε καὶ αὐτὸς ἐπ' ἐλπίδι τοῦ κοινωνήσειν αὐτῷ παρασκευαζομένῳ πρὸς τὸν Παρθικὸν πόλεμον. οὐκ ἐπιτρεπούσης δὲ τῆς συγκλήτου, ταύτην ἀφεὶς τὴν ἐλπίδα, ἄλλην εὗρε μείζω. ἐτύγχανε γὰρ Πτολεμαῖος ὁ τῆς Κλεοπάτρας πατὴρ ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων ἐκβεβλημένος. θυγάτηρ δ' αὐτοῦ κατεῖχε τὴν βασιλείαν, ἀδελφὴ πρεσβυτέρα τῆς Κλεοπάτρας. ταύτῃ ζητουμένου ἀνδρὸς βασιλικοῦ γένους, ἐνεχείρισεν ἑαυτὸν τοῖς συμπράττουσι, προσποιησάμενος Μιθριδάτου τοῦ Εὐπάτορος υἱὸς εἶν. καὶ παραδεχθεὶς, ἐβασίλευσεν ἓξ μῆνας. τοῦτον μὲν οὖν Γαβίνιος ἀνεῖλεν ἐν παρατάξει, κατάγων τὸν Πτολεμαῖον. υἱὸς δ' αὐτοῦ τὴν ἱερωσύνην παρέλαβεν. εἶθ' ὕστερον Λυκομήδης, ᾧ καὶ τετράσχοινος ἄλλη προσετέθη. καταλυθέντος δὲ καὶ τούτου, νῦν ἔχει Δυτεῦτος υἱὸς Ἀδιατόριγος, ὃς δοκεῖ ταύτης τυγχάνειν τῆς τιμῆς παρὰ Καίσαρος τοῦ Σεβαστοῦ δι' ἀρετήν. ὁ μὲν γὰρ Καῖσαρ, θριαμβεύσας τὸν Ἀδιατόριγα μετὰ παίδων, καὶ γυναικός, ἔγνω ἀναιρεῖν μετὰ τοῦ πρεσβυτάτου τῶν παίδων. ἦν δὲ πρεσβύτατος οὗτος. τοῦ δὲ δευτέρου τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ φήσαντος εἶν πρεσβυτάτου πρὸς τοὺς ἀπάγοντας στρατιώτας, ἔρις ἦν ἀμφοτέροις πολὺν χρόνον, ἕως οἱ γονεῖς ἔπεισαν τὸν Δυτεῦτον παραχωρῆσαι τῷ νεωτέρῳ τῆς νίκης. αὐτὸν γὰρ ἐν ἡλικίᾳ μᾶλλον ὄντα, ἐπιτηδειότερον κηδεμόνα τῇ μητρὶ ἔσεσθαι, καὶ τῷ λειπομένῳ ἀδελφῷ. οὕτω δὲ τὸν μὲν συναποθανεῖν τῷ πατρί, τοῦτον δὲ σωθῆναι, καὶ τυχεῖν τῆς

τιμῆς

peruenisset, omnes qui aliqua re Lucullo gratificati fuerunt pro inimicis habuit propter inimicicias quæ ipsi cum eo intercedebant. Debellatoque Romam reuersus, peruicit, ne senatus honores, quos Ponticis quibusdã Lucullus promiserat, ratos haberet. quòd iniquum esse diceret bello alterius opera cõfecto, alterius in potestate præmiorum & honorum distributionem poni. Comana ergo sub regibus ita, ut dixi, gubernabantur. Pompeius autem accepta potestate Archelaũ pontificẽ creauit, adiecitq; ei ad sacrum agrum per orbem duorũ schœnorum, id est stadiorum LX alium agrum, ac mandauit inhabitãtibus Comana, ut Archelao parerent. Horum ergo is princeps fuit, & hierodulorum in urbe degẽtium dominum, nisi quòd uendendi eos non habebat potestatem: qui hîc quoque pauciores IↃↃ CIↃ non fuerunt. Fuit hic Archelaus filius eius, cui à Sylla & senatu honor est habitus, amicus Gabinij uiri consularis. Qui cum esset missus in Syriam, in spem uenit Archelaus se ei socium in bello Parthico, quod ille parabat, futurum. id autem senatu Romano non permittente, hac spe omissa aliam potiorem reperit. Ptolemæum Cleopatræ patrem regno eiecerant Aegyptij: regnabatq; filia soror Cleopatræ natu maior. Ei cùm quæreretur maritus regio sanguine natus: dedit se Archelaus auxiliarijs suis, simulauitq; se filium esse Mithridatis Eupatoris. itaq; receptus, sex menses regno potitus est. Sed eum Gabinius Ptolemæum reducens in pugna occidit. Filius sacerdotium occepit. deinde Lycomedes, cui & IV schœnorum adiectus est ager. Hoc quoque deiecto, nunc pontificatum obtinet Dyteutos Adiatorigis filijs, qui putat̃ hunc honorem ab Augusto sua uirtute consecutus. Nam cûm Augustus in Triumpho Adiatorigem cum uxore & filijs duxisset, eumq; cum maximo natu filio (is erat Dyteutus.) interficere decreuisset: minor natu ad milites qui ad cædem ducebãt professus est, se esse maiorem. diuq; altercati sunt fratres, donec parẽtes Dyteuto persuaserunt ut iuniori uictoriam concederet: ipsum ut ætate prouectiorem, matri & reliquo fratri magis idoneum tutorem futurum. ita iunior cum patre perijt. Dyteutus superstes in hunc per

uenit

Archelai fortuna.

Fratrũ caritas.

uenit honorem. Nam Cæsar comperta, ut apparet, re, iam istis necatis, ægrè id tulit: superstitesq; beneficio & tutela dignos arbitratus, hoc honore affecit. Abundant Comana hominibus: estq; hoc emporium ex Armenia uenientibus præclarum. Conueniũt eò homines sub exitus Deæ undique ex urbibus & agro, uiri & mulieres ad festiuitatem. semperq; etiam alij multi peregrini causa uotorum & sacrificia deæ exhibendi gratia ibi degunt. Delicato uictu utuntur incolæ, & omnia ipsorum prædia uitibus sunt cõsita. Multæ ibi sunt mulieres corpore quæstum facientes, pleræque sacræ. Nam urbs hæc quasi parua quædã est Corinthus. quòd hæc quoque ob multitudinem meretricum Veneri sacrorum plurimi peregre agebant ac festos dies agitabant: & mercatores atq; milites planè exhauriebãtur sumtibus. adeò ut prouerbium inde ortum sit,

Non cuiuis hominum contingit adire Corinthum.

Talia ergo sunt Comana. Circumiacens in orbem regio omnis paret Pythodoridi: cuius sunt Phanarœa, Zelitis, & Megalopolitis. De Phanarœa dictum est. Zelitis urbem habet Zelam in aggere Semiramidis exstructam, habentem Anaitidis templum, quam & Armenij colunt. Sacrificia hîc maiori cùm sanctimonia peraguntur: & iusiurandum de summis rebus omnes qui uersantur in rep. concipiunt. Hierodulorum multitudo & honores sacerdotum, sub regibus talia fuerunt, qualia suprà exposuimus. nunc omnia sunt in potestate Pythodoridis. Multi aũt adflixerũt atq; imminuerũt cùm sacrorũ seruorũ multitudinem, tum reliquas opes. Etiam adiacens Zelitica regio imminuta est,
Zela. diuisa in multa dominia: cuius est urbs Zela supra aggerem. Antiquitus enim non ut urbem, sed ut Persicorum templum deorum Zela gubernabant reges: & omnia erant in potestate sacerdotis. Habitatur autem à multitudine hierodulorum, & pontifice, qui magnas opes habet, & qui ad ipsum pertinent haud pauci: regio subiacet sacra & pontificis. Pompeius autem multas præfecturas loco adiecit, urbemq; nominauit. ut & Megalopolin: hanc, & Calupenam, & Camisenam in unam contrahens urbem: confines minori Armeniæ & Lanasenæ, & fossilem habentes

τιμῆς ταύτης. αἰσθόμενος γὰρ ὡς ἔοικε Καῖσαρ ἤδη τῶν ἀνθρώπων ἀνῃρημένων, ἠχθέσθη· καὶ τούς τε σωζομένους εὐεργεσίας καὶ ἐπιμελείας ἀξίους ὑπέλαβε, δοὺς αὐτοῖς ταύτην τὴν τιμήν. Τὰ μὲν οὖν Κόμανα εὐανδρεῖ, καὶ ἔστιν ἐμπορεῖον τοῖς ἀπὸ τῆς Ἀρμενίας ἀξιόλογον. συνέρχονται δὲ κατὰ τὰς ἐξόδους τῆς θεοῦ πανταχόθεν, ἔκ τε τῶν πόλεων καὶ τῆς χώρας, ἄνδρες ὁμοῦ ταῖς γυναιξὶν, ἐπὶ τὴν ἑορτήν, καὶ ἄλλοι δὲ κατ' εὐχὴν ἀεί τινες ἐπιδημοῦσι, θυσίας τε ἐπιτελοῦντες τῇ θεῷ. Καὶ εἰσὶν ἁβροδίαιτοι οἱ ἐνοικοῦντες, καὶ οἰνόφυτα τὰ κτήματα αὐτῶν ἐστὶ τὰ πάντα, καὶ πλῆθος γυναικῶν τῶν ἐργαζομένων ἀπὸ τοῦ σώματος, ὧν αἱ πλείους εἰσὶν ἱεραί. Τρόπον γάρ δή τινα μικρὰ Κόρινθος ἐστὶν ἡ πόλις. καὶ γὰρ ἐκεῖ διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἑταιρῶν αἳ τῆς Ἀφροδίτης ἦσαν ἱεραί, πολὺς ἦν ὁ ἐπιδημῶν καὶ ἐνεορτάζων τῷ τόπῳ. οἱ δ' ἐμπορικοί, καὶ στρατιωτικοί, τελέως ἐξανηλίσκοντο, ὥστ' ἐπ' αὐτῶν, καὶ παροιμίαν ἐκπεσεῖν τοιαύτην, Οὐ παντὸς ἀνδρὸς εἰς Κόρινθον ἔσθ' ὁ πλοῦς.

Τὰ μὲν δὴ Κόμανα τοιαῦτα. Τὴν δὲ κύκλῳ πᾶσαν ἔχει Πυθοδωρίς, ἧς ἥ τε Φαναροία ἐστὶ, καὶ ἡ Ζηλῆτις, καὶ ἡ Μεγαλοπολῖτις. Περὶ μὲν Φαναροίας εἴρηται. Ἡ δὲ Ζηλῆτις ἔχει πόλιν Ζηλα, ἐπὶ χώματι Σεμιράμιδος τετειχισμένην, ἔχουσαν τὸ ἱερὸν τῆς Ἀναΐτιδος, ἥνπερ καὶ οἱ Ἀρμένιοι σέβονται. αἱ μὲν οὖν ἱεροποιΐαι μετὰ μείζονος ἁγιστείας ἐνταῦθα συντελοῦνται, καὶ τοὺς ὅρκους περὶ τῶν μεγίστων, ἐνταῦθα πολιτικοὶ πάντες ποιοῦνται. τὸ δὲ πλῆθος τῶν ἱεροδούλων, καὶ αἱ τῶν ἱερέων τιμαὶ παρὰ μὲν τοῖς βασιλεῦσι τὸν αὐτὸν εἶχον τύπον ὅνπερ προείπομεν. νυνὶ δὲ ἐπὶ τῇ Πυθοδωρίδι πάντ' ἐστίν. Ἐκάκωσαν δὲ πολλοὶ καὶ ἐμείωσαν, τό, τε πλῆθος τῶν ἱεροδούλων, καὶ τὴν ἄλλην εὐπορίαν. ἐμειώθη δὲ καὶ ἡ παρακειμένη χώρα μερισθεῖσα εἰς πλείους δυναστείας, ἡ λεγομένη Ζηλῆτις, ἡ ἔχει πόλιν Ζῆλα ἐπὶ χώματι. τὸ παλαιὸν μὲν γὰρ οἱ βασιλεῖς, οὐχ ὡς πόλιν, ἀλλ' ὡς ἱερὸν διῴκουν τῶν Περσικῶν θεῶν τὰ Ζῆλα, καὶ ἦν ὁ ἱερεὺς κύριος τῶν πάντων. οἰκεῖται δ' ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἱεροδούλων, καὶ τοῦ ἱερέως ὄντος ἐν περιουσίᾳ μεγάλῃ, καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν οὐκ ὀλίγοις, χώρα τε ὑπέκειτο ἱερὰ, καὶ ἡ τοῦ ἱερέως. Πομπήϊος δὲ πολλὰς ἐπαρχίας προσώρισε τῷ τόπῳ, καὶ πόλιν ὠνόμασε, καὶ ταύτην, καὶ τὴν Μεγαλόπολιν, συνθεὶς ταύτην τε εἰς ἓν, τήν τε καλουμένην Καλουπηνὴν, καὶ τὴν Καμισηνὴν, ὁμόρους οὔσας τῇ τε μικρᾷ Ἀρμενίᾳ, καὶ τῇ Λανασηνῇ, ἐχούσας ὀρυκτοὺς ἅλας

ἔλαις, καὶ ἔρυμα ἀρχαῖον τὰ Κάμισα, νῦν κατεσπασμένον. οἱ δὲ μετὰ ταῦτα ἡγεμόνες τῶν Ῥωμαίων, τῶν δυοῖν πολιτευμάτων τούτων, τὰ μὲν τοῖς Κομάνων ἱερεῦσι προσένειμαν, τὰ δὲ τῷ Ζήλων ἱερεῖ, τὰ δὲ Τεπόργι δυνάστῃ τινὶ τοῦ τετραρχικοῦ γένους τῶν Γαλατῶν ἀνδρί. τελευτήσαντος δ' ἐκείνου, ταύτην μὲν τὴν μερίδα οὐ πολλὴν οὖσαν, ὑπὸ Ῥωμαίους εἶναι συμβαίνει, καλουμένην ἐπαρχίαν. καὶ ἔστι σύστημα καθ' αὑτὸ πολίχνιον, συνωκισάντων τὰ Κάρανα, ἀφ' οὗ καὶ ἡ χώρα Καρανῖτις λέγεται. τὰ δὲ λοιπὰ ἔχει Πυθοδωρὶς, καὶ ὁ Δυτευτός. λείπεται δὲ τοῦ Πόντου μεταξὺ ταύτης τε τῆς χώρας καὶ τῆς Ἀμισηνῶν, καὶ Σινωπέων, πρός τε τὴν Καππαδοκίαν συντείνοντα καὶ Γαλάτας, καὶ Παφλαγόνας. Μετὰ μὲν οὖν τὴν Ἀμισηνῶν μέχρι τοῦ Ἅλυος, ἡ Φαζημωνῖτίς ἐστιν, ἣν Πομπήϊος Μεγαλόπολιν ὠνόμασε, καὶ τὴν Φαζημῶνα κώμην ἀποδείξας τὴν κατοικίαν, καὶ προσαγορεύσας Νεάπολιν. ταύτης δὲ τῆς χώρας τὸ μὲν προσάρκτιον πλευρὸν, ἡ Γαζηλωτὸς συγκλείει, καὶ ἡ τῶν Ἀμισηνῶν. τὸ δὲ ἑσπέριον ὁ Ἅλυς, τὸ δ' ἑῷον ἡ Φαναροία. τὸ δὲ λοιπὸν ἡ ἡμετέρα χώρα ἡ τῶν Ἀμασέων, πολὺ πασῶν πλείστη, καὶ ἀρίστη. Τὸ μὲν οὖν πρὸς τῇ Φαναροίᾳ μέρος τῆς Φαζημωνίτιδος, λίμνη κατέχει πελαγία, τὸ μέγεθος, ἡ Στιφάνη, καλουμένη πολύοψος, καὶ κύκλῳ νομὰς ἔχουσα παντοδαπάς. ἐπίκειται δ' αὐτῇ φρούριον ἐρυμνὸν, ἔρημον νῦν, ἡ Κίζαρι, καὶ πλησίον βασίλειον κατεσκευασμένον. ἡ δὲ λοιπὴ ψιλὴ τὸ πλέον, καὶ σιτοφόρος. ὑπόκειται δὲ τῇ τῶν Ἀμασέων τά τε θερμὰ ὕδατα τῶν Φαζημονιτῶν ὑγιεινὰ σφόδρα, καὶ τὸ Σαγύλιον ἐπὶ ὄρους ὀρθίου, καὶ ὑψηλοῦ, πρὸς ὀξεῖαν ἀνατείνοντος ἄκραν, ἔρυμα ἱδρυμένον ἔχον, καὶ ὕδριον δαψιλὲς ὃ νῦν ὠλιγώρηται. τοῖς δὲ βασιλεῦσιν ἦν χρήσιμον εἰς πολλά. Ἐνταῦθα δὲ ἑάλω, καὶ διεφθάρη ὑπὸ τῶν Φαρνάκου τοῦ βασιλέως παίδων Ἀρσάκης βασιλεύων, καὶ νεωτερίζων, ἐπιτρέψαντος οὐδενὸς τῶν ἡγεμόνων. ἑάλω δ' οὐ βίᾳ τοῦ ἐρύματος ληφθέντος ὑπὸ Πολέμωνος, καὶ Λυκομήδους βασιλέων ἀμφοῖν, ἀλλὰ λιμῷ. ἀνέφυγε γὰρ εἰς τὸ ὄρος παρασκευῆς χωρὶς, εἰργόμενος τῶν πεδίων. εὗρε δὲ καὶ τὰ ὕδρια ἐμπεφραγμένα πέτραις ἠλιβάτοις. οὕτω γὰρ διετέτακτο Πομπήϊος, κατασπᾶν κελεύσας τὰ φρούρια, καὶ μὴ ἐᾶν χρήσιμα τοῖς ἀναφεύγειν εἰς αὐτὰ βουλομένοις λῃστηρίων χάριν. ἐκεῖνος μὲν οὖν οὕτω διέταξε τὴν Φαζημωνῖτιν. οἱ δ' ὕστερον βασιλεῦσι, καὶ ταύτην ἔνειμαν. Ἡ δ' ἡμετέρα πόλις κεῖται μὲν ἐν φάραγγι βαθείᾳ, καὶ μεγάλῃ, δι' ἧς ὁ Ἶρις φέρεται ποταμός. κατεσ-

salem, antiquumque olim castellum Camisa, quod nunc est subuersum. Romanorum autem præfecti postmodo de his duabus urbibus partes alias Comanensium sacerdotibus attribuerunt, alias Zelæ pontifici, alias Teporgi cuidam regulo tetrarchici generis Galatarum. quo mortuo pars ista non magna Romanis, puinciæ nomine cessit. Vrbs per se corpus quoddam est, cōtractis in eam etiam Caranis, unde regio Caranitis dicitur. Cætera Pythodoris & Dyteutus habent. Restat ea Ponti pars, quæ est inter hanc regionem & Amisenam ac Sinopensem, pertinēs uersus Cappadociam, Galatiam, & Paphlagoniam. Proinde post Amisum usque ad Halyn Phazemonitis est, quam Pompeius Megalopolin appellauit: & de Phazemone pago oppidum condidit, ac Neapolin dixit. Huius regionis septentrionale latus Gazelotus & ager Amisenus includunt: occiduum Halys, ortiuum Phanarœa. reliquum nostra Amasensium terra, omnium multo amplissima & optima. Partem Phazemonitidis quæ est uersus Phanarœam, palus marina tenet, magnitudine * 14 Stiphane, quæ uocatur pis- 14
cosa: & in orbem sunt omnis generis pascua. impositum ei est castellum sublime, nunc desertum, nomine Cizara, ac regia ponè ædificata. Reliquum solum ferè nudum est, & frumenti ferax. Supra Amasenum agrum sunt thermæ Phazemonitarum, admodum salubres: & Sagylium in erecto admodumque excelso monte, inque acutum tendente cacumen habens arcem, aqua copiosa præditum. Id nunc negligitur: magnos autem usus regibus præbuit. Ibi etiam captus est & interfectus à regis Pharnacis filijs Arsaces, cùm res nouas agitaret, regnumque sibi iniussu principum sumeret. Captus est autem non ui expugnata arce à Polemone & Lycomede regibus, sed fame. nam planicie pulsus, in montem sine apparatu confugerat. inuenit etiam aquas obthurata saxis excelsissimis. ita enim mandauerat Pompeius, ut deijcerentur castella, neque sinerentur utilia ijs qui prædandi causa ea occuparent. Sic ergo Pompeius instituit Phazemonitidem. posteriores hanc quoque regibus attribuerūt. Nostra autem urbs sita est in conualle profunda ac magna, *Amasia.*
per quam Iris fluuius labitur. Mirum in mo-

κεύασται

dum apparata est, cùm prouidentia hominũ, tum natura loci. ac potest etiam castelli usum præbere. nam petra sublimis, & circumquaq; præceps ac prærupta ad fluuium pertinet, ab una parte murum habens ad ripam fluminis, quà urbs est condita: altera utrinque excurrens sursum ad uertices. duo autem sunt, inter se cognati, & muris præclarè substructi. In his mœnibus regia est, & regum monumenta. Vertices autem habent ceruicem admodum angustam, utrinq; quinque aut sex stadiorum altitudine, quà à flumine & quà à suburbio adscenditur. Ab ea ceruice ad cacumina ipsa alius restat adscensus, stadij ferè longitudine, acutus & contra omnem uim tutus. ibi intus etiam aquæ sursum feruntur: duabus excisis fistulis, una ad fluuium, altera ad ceruicem. Amni pons est instratus, unus ab urbe in suburbium, alius à suburbio in exteriorem regionem. nam ad hunc pontem desinit mons qui saxo supernè imminet. A' fluuio conuallis porrigitur ab initio non lata, sed deinde in latum deducitur, planiciemq; efficit Chiliocomon, quasi Millepagorum. Sequitur Diacopena, & Pimolisena, regio planè felix, usque ad Halyn. Hæc sunt septentrionalia Amasenæ regionis, longitudine ad IↃ stadia. Quod sequitur, multò est longius, usque ad Babanomum & Ximenam, quæ & ipsa ad Halyn pertingit. hęc est longitudo. Latitudo à septentrione uersus Austrum ad Zelitam, & magnam Cappadociam usque ad Trocmos. In Ximena sunt salis fodinæ, unde Halyn fluuium dictum opinantur. Sunt in nostra regione multa castella diruta, multumq; soli deserti propter Mithridaticum bellum. Tota est bonis consita arboribus, & equis reliquoq; pecori alendo cõmoda: & habitationibus perapta. Regibus Amasea quoque data fuit: nunc est prouincia. Restat ea Ponti pars, quæ extra Halyn circa Olgassyn contermina est Sinopidi regioni. Olgassys mons est admodum altus & inaccessus: habentq; Paphlagones templa undiq; in hoc monte exstructa. Circumhabitatur autem solum satis bonũ, Bla-
15 ëna, & Domanitis, quam 15 Amnias flumen perlabitur. Ibi Mithridatis Eupatoris duces (.ipse enim non interfuit.) Nicomedis Bithyni copias deleuerunt funditus: isq; cum pau-

κατεσκεύασται δὲ θαυμαστῶς προνοίᾳ τε καὶ φύσει πόλεως. ἅμα τε καὶ φρουρίου παρέχεσθαι χρείαν δυναμένη. πέτρα γὰρ ὑψηλὴ καὶ περίκρημνος, κατερρωγυῖα ἐπὶ τὸν ποταμόν, τῇ μὲν ἔχουσα τὸ τεῖχος ἐπὶ τῷ χείλει τοῦ ποταμοῦ, καθ᾽ ὃ ἡ πόλις συνῴκισται, τῇ δ᾽ ἀνατρέχων ἑκατέρωθεν ἐπὶ τὰς κορυφάς. δύο δ᾽ εἰσὶ συμφυεῖς ἀλλήλαις πεπυργωμέναι παγκάλως. ἐν δὲ τῷ περιβόλῳ τούτῳ βασίλειά τ᾽ ἐστὶ καὶ βασιλέων μνήματα. αἱ κορυφαὶ δ᾽ ἔχουσιν αὐχένα παντάπασι στενόν, πέντε ἢ ἓξ σταδίων ἑκατέρωθεν τὸ ὕψος, ἀπὸ τῆς ποταμίας ἀναβαίνοντι, καὶ τῶν προαστείων. ἀπὸ δὲ τοῦ αὐχένος ἐπὶ τὰς κορυφὰς ἄλλη σταδιαία λείπεται πρόσβασις ὀξεῖα, καὶ πάσης βίας κρείττων. ἐκεῖ δὲ καὶ ὑδρεῖα ἐντὸς ἀναφέρεται, συρίγγων τετμημένων δυεῖν, τῆς μὲν ἐπὶ τὸν ποταμόν, τῆς δ᾽ ἐπὶ τὸν αὐχένα. ἐπέζευκται δὲ γέφυρα τῷ ποταμῷ, μία μὲν ἀπὸ τῆς πόλεως ἐπὶ τὸ προάστειον, ἄλλη δ᾽ ἀπὸ τοῦ προαστείου πρὸς τὴν ἔξω χώραν. κατὰ γὰρ τὴν γέφυραν ταύτην ἀπολήγει τὸ ὄρος τὸ τῆς πέτρας ὑπερκείμενον. αὐλὼν δ᾽ ἐστὶν ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ διήκων, οὐ πλατὺς τὸ πρῶτον τελέως, ἔπειτα πλατύνεται, καὶ ποιεῖ τὸ Χιλιόκωμον καλούμενον πεδίον. εἶθ᾽ ἡ Διακοπηνὴ καὶ ἡ Πιμωλισηνὴ χώρα εὐδαίμων πᾶσα μέχρι τοῦ Ἅλυος. ταῦτα μὲν τὰ ἀρκτικὰ μέρη τῆς τῶν Ἀμασέων χώρας, μῆκος ὅσον πεντακοσίων σταδίων. ἔπειθ᾽ ἑξῆς ἡ λοιπὴ πολὺ ταύτης ὑπερμηκεστέρα μέχρι τοῦ Βαβανόμου, καὶ τῆς Ξιμηνῆς, ἥπερ καὶ αὐτὴ καθήκει μέχρι πρὸς τὸν Ἅλυν. τοῦτο μὲν δὴ τὸ μῆκος. πλάτος δὲ τὸ ἀπὸ τῶν ἄρκτων πρὸς νότον, ἐπί τε τὴν Ζηλῖτιν, καὶ τὴν μεγάλην Καππαδοκίαν μέχρι τῶν Τρόκμων. εἰσὶ δ᾽ ἐν τῇ Ξιμηνῇ ἅλων ὀρυκτῶν ἁλῶν. ἀφ᾽ ὧν εἰκάζουσιν εἰρῆσθαι Ἅλυν τὸν ποταμόν. ἔστι δὲ καὶ ἐρύματα κατεσκαμμένα πλείω ἐν τῇ ἡμετέρᾳ χώρᾳ, καὶ ἔρημος γῆ πολλὴ διὰ τὸν Μιθριδατικὸν πόλεμον. ἔστι μέντοι πᾶσα εὔδενδρος, ἡ δ᾽ ἱππόβοτος, καὶ τοῖς ἄλλοις θρέμμασι πρόσφορος. ἅπασα δ᾽ οἰκήσιμος καλῶς. ἐδόθη δὲ καὶ ἡ Ἀμάσεια βασιλεῦσι. νῦν δ᾽ ἐπαρχία ἐστί. λοιπὴ δ᾽ ἐστὶν ἡ ἐκτὸς Ἅλυος χώρα τῆς Ποντικῆς ἐπαρχίας, ἡ περὶ τὸν Ὀλγάσσυν συναφὴς τῇ Σινωπίδι. ἔστι δ᾽ ὁ Ὀλγάσσυς ὄρος σφόδρα ὑψηλόν, καὶ δύσβατον. καὶ ἱερὰ τοῦ ὄρους τούτου πανταχοῦ καθιδρυμένα ἔχουσιν οἱ Παφλαγόνες. περιοικεῖται δ᾽ ἱκανῶς χώρα ἀγαθὴ ἥτε Βλαηνή, καὶ ἡ Δομανῖτις, δι᾽ ἧς Ἀμνίας ῥεῖ ποταμός. ἐνταῦθα Μιθριδάτης ὁ Εὐπάτωρ τὰς Νικομήδους τοῦ Βιθυνοῦ δυνάμεις ἄρδην ἠφάνισεν, οὐδ᾽ αὐτὸς παρατυχών, ἀλλὰ διὰ τῶν στρατη-

στρατηγῶν. καὶ ὁ μὲν φεύγων μετ' ὀλίγων εἰς τὴν οἰκίαν ἐσώθη, κἀκεῖθεν εἰς Ἰταλίαν ἐπλευσεν. ὁ δ' ἠκολούθησε, καὶ τήν τε Βιθυνίαν εἷλεν ἐξ ἐφόδου, καὶ τὴν Ἀσίαν κατέσχε μέχρι Καρίας καὶ Λυκίας. Κἀνταῦθα δ' ἀπεδείχθη πόλις ἡ Πομπηϊούπολις. ἐν δὲ τῇ πόλει ταύτῃ τὸ Σανδαρακούργιον οὐ πολὺ ἄπωθεν Πιμωλισῶν, φρουρείου βασιλικοῦ κατεσκαμμένου, ἀφ' οὗ ἡ χώρα ἡ ἑκατέρωθεν τοῦ ποταμοῦ καλεῖται Πιμωλισηνή. Τὸ δὲ Σανδαρακούργιον ὄρος κοῖλόν ἐστιν, ἐκ τῆς μεταλλείας ὑπεληλυθότων αὐτὸ τῶν ἐργαζομένων διώρυξι μεγάλαις. εἰργάζοντο δὲ δημοσίως ἀεὶ, μεταλλευταῖς χρώμενοι τοῖς ἀπὸ κακουργίας ἀγοραζομένοις ἀνδραπόδοις. πρὸς γὰρ τῷ ἐπιπόνῳ τοῦ ἔργου, καὶ θανάσιμον, καὶ δύσοιστον εἶναι τὸν ἀέρα φασὶ, τὸν ἐν τοῖς μετάλλοις διὰ βαρύτητα τῆς τῶν βώλων ὀσμῆς, ὥστε ὠκύμορα εἶναι τὰ σώματα. καὶ δὴ καὶ ἐκλιπέσθαι συμβαίνει πολλάκις τὴν μεταλλείαν διὰ τὸ ἀλυσιτελές. πλειόνων μὲν ἢ διακοσίων ὄντων τῶν ἐργαζομένων, συνεχῶς δὲ νόσοις καὶ φθοραῖς δαπανωμένων. τοσαῦτα καὶ περὶ τοῦ Πόντου εἰρήσθω. Μετὰ δὲ τὴν Πομπηϊούπολιν ἡ λοιπὴ τῆς Παφλαγονίας ἐστὶ τῆς μεσογαίας μέχρι Βιθυνίας ἰοῦσι πρὸς δύσιν. ταύτης δὲ καίπερ ὀλίγης οὔσης, μικρὸν μὲν πρὸ ἡμῶν ἦρχον πλείους. νῦν δ' ἔχουσι Ῥωμαῖοι, τοῦ γένους τῶν βασιλέων ἐκλιπόντος. ὀνομάζουσι δ' οὖν τὴν ὅμορον τῇ Βιθυνίᾳ Τιμωνῖτιν, καὶ τήν γε Ζατόριγος, καὶ Μαρμολίτου τε καὶ Σανισηνὴν, καὶ Ποταμίαν. ἦν δέ τις καὶ Κινιστηνὴ, ἐν ᾗ τὰ Κίνιατα φρούριον ἐρυμνὸν, ὑποκείμενον τῆς Ὀλγάσρυος ὀρεινῆς, ᾧ χρησάμενος ὁρμητηρίῳ Μιθριδάτης ὁ Κτίστης προσαγορευθεὶς, κατέστη τοῦ Πόντου κύριος. καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ τὴν διαδοχὴν ἐφύλαξαν μέχρι τοῦ Εὐπάτορος. Ὕστατος δὲ τῆς Παφλαγονίας ἦρξε Δηιόταρος Κάστορος υἱὸς ὁ προσαγορευθεὶς Φιλάδελφος, τὸ Μορζέους βασίλειον ἔχων τὰ Γάγγρα, πολισμάτιον ἅμα καὶ φρούριον. Εὔδοξος δ' ὀρυκτοὺς ἰχθῦς ἐν τῇ Παφλαγονίᾳ λέγων ἐν ξηροῖς τόποις, οὐ διορίζει τὸν τόπον, ἐν ὑγροῖς δὲ περὶ τὴν Ἀσκανίαν λίμνην φησὶ τὴν ὑπὸ Κίῳ, λέγων οὐδὲν σαφές. Ἐπεὶ δὲ καὶ τὴν ὅμορον τῷ Πόντῳ Παφλαγονίαν ἐκτεθείμεθα, τοῖς δὲ Παφλαγόσιν ὁμοροῦσιν οἱ Βιθυνοὶ πρὸς δύσιν, πειρασόμεθα καὶ τὰ τούτων ἐπελθεῖν. ἔπειτα λαβόντες ἀρχὴν ἄλλην ἔκ τε τούτων, καὶ τῶν Παφλαγόνων, τὰ ἑξῆς τούτων τὰ πρὸς νότον μέχρι τοῦ Ταύρου συνυφανοῦμεν, τὰ παράλληλα τῷ Πόντῳ καὶ τῇ Καππαδοκίᾳ.

cis fuga domum elapsus, inde in Italiam nauigauit. Mithridates autem persequēs, cùm Bithyniam primo aditu occupauit, tum Asiam omnem usque ad Cariam & Lyciam. Ibi quoque urbs est condita Pompeiopolis in qua est Sandaracurgium (.officinam sandaracæ intellige.) non procul à Pimolisis, quòd est castellum regium dirutum: à quo regio utrinque fluuio adiacens dicitur Pimolisena. Sandaracurgion mons est cauus, quē magnis fossis actis operarij subiuerunt. fiebat autem opus publicè semper, adhibebanturq́ ij, qui ob facinora erant uēditi. nam præter quàm quòd laboriosum est opus, lethalem etiam atque intolerabilem ferunt esse aërem in fodinis illis, ob grauē glebarum odorem: ut corpora morti celeri sint obnoxia. Itaque sæpe omissum est opus, quòd emolumento careret. cûm plures ducentis essent operarij: continenter autem morbis & exitijs consumerentur. Hæc ergo de Ponto sint dicta. Post Pompeiopolin sequitur Paphlagonia mediterranea usque ad Bithyniam, itinere uersus occasum instituto. Eius, quātumuis exiguæ, multi fuerunt ante nostram ætatem domini. Nunc Romani tenēt, quia stirps regia defecit. Partem, quæ Bithyniæ est contermina, Timonitem uocant Gezatorigis, Marmolitæ, Samisenam, Potamiam seu fluuialem. fuit & Cinistena, in qua Ciniata castellum munitum, Olgassys montanis subiectum: qua arce belli usus Mithridates, is qui Ctistes, id est conditor, usurpatus fuit, Ponti dominus est factus. durauit succesio posterorum eius usque ad Eupatorem. Vltimus Paphlagonię rex fuit Deiotarus Castoris filijs, cognomento Philadelphus, Morzeos regiam habens, & Gangra oppidulum simul ac castellum. Eudoxus fossiles esse pisces in Paphlagoniæ siccis locis dicens: locum non exprimit in humidis locis circa Ascanium lacum sub Cio idem fieri dicit, nihil apertē scribens. Quoniam uerò confinem Ponto Paphlagoniam exposuimus, quam uersus occasum attingit Bithynia: hanc etiam conabimur describere. nouo deinde ab his duabus regionibus sumto initio, attexemus quæ meridiem uersus ab his ad Taurum usque sita iuxta Pōtum & Cappadociam æqualibus interuallis porrigunt. nam

Paphlagonia mediterranea.

*

Oo τοιαύτην

nam hunc ordinem ipsa locorum diuisio & natura nobis præscribit.

Bithyniæ descriptio. Bithyniam ab ortu definiunt Paphlagones & Mariandyni, atque Epictetorum quidam. à septētrione Ponticum mare ab ostijs Sangarij usque ad fauces intra Byzantium & Chalcedonem. ab occasu Propontis. a meridie Mysia, & Phrygia quæ eadem & Epictetus & Hellespontiaca dicitur. In ore Ponti Chalcedon sita est Bithyniæ urbs, condita à Megarensibus. & pagus Chrysopolis, ac fanum Chalcedonensium. Habet ea regio paulo supra mare fontem Azaritiam, qui Crocodilus paruos alit. Chalcedonicum litus subsequitur sinus Astacenus, pars Propontidis, in quo Nicomedea sita est, nomen habens à conditore suo, aliquo Bithyniæ rege. multi autem eodem sunt usi nomine, ut & Ptolemęi, ob gloriam principis. Fuit in eo sinu etiam Astacus, è Megarensibus, & Atheniensibus condita, & à Dœdalso instaurata, unde sinui nomen. eam Lysimachus deleuit: ciues Nicomediam traduxit urbis eius autor. Astaceno sinui alius est contiguus, maximè uersus ortum solis penetrās. in eo Prusa est, quæ olim Cius dicebatur. Cium euertit Philippus Demetrij filij, Persei pater: deditq́ aream Prusiæ Zelæ F. qui in ea euertenda ipsum iuuerat, & Myrleam uicinam urbē Prusæ. In Prusias has urbes è ruderibus excitatas, Cium Prusiadem à se, Myrleam ab uxore Apameam denominauit. Hic est qui Annibalem recepit, cùm is ad ipsum post Antiochi cladem ueniret: & ex pacto Attalicis Phrygia ad Hellespōtum sita decessit: quam priores paruam, hi Epictetum, quasi adquisitam dixerunt. Supra Prusiadem mons est, Arganthonius nomine. Ibi fabulæ tradunt Hylam Herculis sociū, qui Argo naui cum eo uectus fuit, dum aquatum exit, raptum fuisse à nymphis. Cium uerò, ipsum quoque de socijs Herculis unum, reuertentem à Colchis, urbem sibi cognominem isthic condidisse. Et nunc quoque apud Prusienses festiuitas quædam celebratur & montes cum thiasorum choro conscenduntur, Hylasqúe uocatur: quasi si ad eum requirendum in syluas iuissent. Prusienses, quod remp. suam amicè Ro.

τοιαύτην γάρ τινα ὑπογράφει τάξιν, καὶ μερισμὸν ἡ τῶν τόπων φύσις.

Τὴν δὲ Βιθυνίαν ἀπὸ μὲν τῆς ἀνατολῆς ὁρίζουσι Παφλαγόνες τε καὶ Μαριανδυνοί, καὶ τῶν Ἐπικτήτων τινές. ἀπὸ δὲ τῶν ἄρκτων ἡ Ποντικὴ θάλαττα ἡ ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Σαγγαρίου, μέχρι τοῦ στόματος τοῦ κατὰ Βυζάντιον καὶ Χαλκηδόνα. ἀπὸ δὲ δύσεως ἡ Προποντίς. πρὸς νότον δ' ἥτε Μυσία, καὶ Ἐπίκτητος καλουμένη Φρυγία, ἡ δ' αὐτὴ καὶ Ἑλλησποντιακὴ Φρυγία καλουμένη. ταύτης δ' ἐπὶ μὲν τῷ στόματι τοῦ Πόντου, Χαλκηδὼν ἵδρυται Μεγαρέων κτίσμα, καὶ κώμη Χρυσόπολις, καὶ τὸ ἱερὸν τὸ Χαλκηδόνιον. ἔχει δ' ἡ χώρα μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης κρήνην Ἀζαριτίαν, τρέφουσαν κροκοδίλους μικρούς. ἔπειτ' ἐκδέχεται τῶν Χαλκηδονίων ἠιὼν, ὁ Ἀστακηνὸς καλούμενος κόλπος, μέρος ὢν τῆς Προποντίδος, ἐν ᾧ ἡ Νικομήδεια ἔκτισται, ἐπώνυμος ἑνὸς τῶν Βιθυνῶν βασιλέων τοῦ κτίσαντος αὐτήν. πολλοὶ δ' ὁμωνύμως ὠνομάσθησαν, καθάπερ Πτολεμαῖοι διὰ τὴν τοῦ πρώτου δόξαν. ἦν δ' ἐν αὐτῷ τῷ κόλπῳ, καὶ Ἀστακὸς Μεγαρέων κτίσμα, καὶ Ἀθηναίων. καὶ μετὰ ταῦτα Δοιδαλσοῦ, ἀφ' ἧς καὶ ὁ κόλπος ὠνομάσθη. κατεσκάφη δ' ὑπὸ Λυσιμάχου. τοὺς δ' οἰκήτορας μετήγαγεν εἰς Νικομήδειαν ὁ κτίσας αὐτήν. Τῷ δ' Ἀστακηνῷ κόλπος ἄλλος συνεχής ἐστιν, εἰσέχων μάλιστα πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον, ἐν ᾧ Προῦσά ἐστιν ἡ Κίος πρότερον ὠνομασθεῖσα. κατέσκαψε δὲ τὴν Κίον ὁ Φίλιππος ὁ Δημητρίου μὲν υἱός, Περσέως δὲ πατήρ. ἔδωκε δὲ Προυσίᾳ τῷ Ζήλα, συγκατασκάψαντι καὶ ταύτην, καὶ Μύρλειαν ἀστυγείτονα πόλιν, πλησίον δὲ καὶ Προύσης οὖσαν. ἀναλαβὼν δ' ἐκεῖνος ἐκ τῶν ἐρειπίων αὐτὰς, ἐπωνόμασεν ἀφ' ἑαυτοῦ μὲν Προυσιάδα πόλιν τὴν Κίον, τὴν δὲ Μύρλειαν Ἀπάμειαν ἀπὸ τῆς γυναικός. οὗτος δ' ἐστὶν ὁ Προυσίας ὁ καὶ Ἀννίβαν δεξάμενος, ἀναχωρήσαντα δεῦρο μετὰ τὴν Ἀντιόχου ἧτταν, καὶ τῆς ἐφ' Ἑλλησπόντῳ Φρυγίας ἀναστὰς κατὰ συμβάσεις τοῖς Ἀτταλικοῖς, ἣν οἱ μὲν πρότερον ἐκάλουν μικρὰν Φρυγίαν, ἐκεῖνοι δ' Ἐπίκτητον ὠνόμασαν. ὑπέρκειται δὲ τῆς Προυσιάδος ὄρος ὃ καλοῦσιν Ἀργανθώνιον. ἐνταῦθα δὲ μυθεύουσι τὸν Ὕλαν ἕνα τῶν Ἡρακλέους ἑταίρων συμπλεύσαντα ἐπὶ τῆς Ἀργοῦς αὐτῷ, ἐξιόντα δὲ ἐπὶ ὑδρείαν ὑπὸ νυμφῶν ἁρπαγῆναι. Κίον δὲ, καὶ τοῦτον Ἡρακλέους ἑταῖρον ἐπανελθόντα ἐκ Κόλχων, αὐτόθι καταμεῖναι, καὶ κτίσαι τὴν πόλιν ἐπώνυμον αὐτοῦ. καὶ νῦν δ' ἔτι καὶ ἑορτή τις ἄγεται παρὰ τοῖς Προυσιεῦσιν καὶ ὀρειβασία θιασευόντων, καὶ καλούντων Ὕλαν, ὡς ἂν κατὰ ζήτησιν τὴν ἐκείνου πεποιημένων τὴν ἐπὶ τὰς ὕλας ἔξοδον. πολιτευσάμενοι δὲ πρὸς Ῥωμαίους

μαίους οἱ Προυσιεῖς συνοίκως, ἐλευθερίας ἔτυχον. οἱ δ' Ἀπαμιεῖς ἀποικίαν ἐδέξαντο Ῥωμαίων. Προῦσα δὲ ἐπὶ τῷ Ὀλύμπῳ ἵδρυται τῷ Μυσίῳ πόλις εὐνομουμένη, τοῖς τε Φρυξὶν ὅμορος, καὶ τοῖς Μυσοῖς, κτίσμα Προυσίου τοῦ πρὸς Κροῖσον πολεμήσαντος. διορίσαι δὲ τοὺς ὅρους χαλεπὸν τούς τε Βιθυνῶν, καὶ Μυσῶν, καὶ Φρυγῶν, καὶ ἔτι Δολιόνων τῶν περὶ Κύζικον, καὶ Μυγδόνων, καὶ Τρώων. καὶ διότι μὲν δεῖ εἶναι ἕκαστον τῶν φύλων χωρίς, ὁμολογεῖται. καὶ ἐπί τε τῶν Φρυγῶν, καὶ τῶν Μυσῶν, καὶ παροιμιάζονται,

Χωρὶς τὰ Μυσῶν καὶ τὰ Φρυγῶν ὁρίσματα,

Διορίσασθαι δὲ χαλεπόν. αἴτιον δὲ τὸ τοὺς ἐπήλυδας στρατιώτας, καὶ βαρβάρους ὄντας, μὴ βεβαίως κατέχειν τὴν κρατηθεῖσαν, ἀλλὰ πλανήτας εἶναι τὸ πλέον, ἐκβάλλοντας, καὶ ἐκβαλλομένους. Ἅπαντα δὲ τὰ ἔθνη ταῦτα Θρᾴκια τις εἰκάζοι ἂν διὰ τὸ τὴν περαίαν νέμεσθαι τούτους, καὶ διὰ τὸ μὴ πολὺ διαλλάττειν ἀλλήλων ἑκατέρους. ὅμως δ' ἐφ' ὅσον εἰκάζειν οἷόν τε, τῆς μὲν Βιθυνίας μέσην ἄν τις θείη, καὶ τῆς ἐκβολῆς τοῦ Αἰσήπου τὴν Μυσίαν, ἁπτομένην τῆς θαλάττης, καὶ διήκουσαν μέχρι τοῦ Ὀλύμπου. σχεδὸν δὲ παντός. κύκλῳ δὲ τὴν Ἐπίκτητον κειμένην ἐν τῇ μεσογαίᾳ, θαλάττης οὐδαμοῦ ἁπτομένην. διατείνουσαν δὲ μέχρι τῶν ἑῴων μερῶν τῆς Ἀσκανίας λίμνης τε, καὶ χώρας. ὁμωνύμως γὰρ τῇ λίμνῃ καὶ ἡ χώρα ἐλέγετο· καὶ ἦν αὐτῆς τὸ μὲν Φρύγιον, τὸ δὲ Μύσιον. ἀπωτέρω δὲ τῆς Τροίας τὸ Φρύγιον. Καὶ δὴ καὶ οὕτως δεκτέον τὸ παρὰ τῷ ποιητῇ, ὅταν φῇ.

Φόρκυς δ' αὖ Φρύγας ἦγε, καὶ Ἀσκάνιος θεοειδής.

Τῆλ' ἐξ Ἀσκανίης.——

Τῆς Φρυγιακῆς, ὡς οὔσης ἐγγυτέρω ἄλλης Ἀσκανίας τῆς Μυσιακῆς πρὸς τῇ νῦν Νικαίᾳ, ἧς μέμνηται ὅταν φῇ.

Πάλμυν, Ἀσκάνιόν τε, Μόρυνθ' υἱὸν Ἱπποτίωνος.

Μυσῶν ἀγχεμάχων ἡγήτορα——

οἵ ῥ' ἐξ Ἀσκανίης ἐριβώλακος ἦλθον ἀμοιβοί.

Οὐ θαυμαστὸν δ' εἰ τῶν Φρυγῶν εἰπών τινας ἡγεμόνας Ἀσκάνιον καὶ ἐξ Ἀσκανίας ἥκοντα. πολλὴ γὰρ ἡ ὁμωνυμία παρ' αὐτῷ, καὶ ἡ ἀπὸ τῶν ποταμῶν, καὶ λιμνῶν, καὶ χωρίων ἐπίκλησις. Καὶ τὸν Αἴσηπον δὲ, τῶν Μυσῶν ὅριον παραδίδωσιν αὐτὸς ὁ ποιητής. τὴν γὰρ ὑπὸ τοῦ Ἰλίου παρώρειαν τῆς Τροίας καταλέξας

mice Romanis gesſiſſent, libertatẽ ſunt conſecuti. Apameam colonia deducta eſt. Pruſa alia ad Olympum Myſię poſita eſt urbs, quę legibus bonis gubernatur, Phrygibus Myſisq́ finitima, condita à Pruſia qui bellum contra Crœſum geſsit. Difficile eſt diſtinguere fines Bithynorum, Myſorum, Phrygum, Dolionum circa Cyzicum, Mygdonum, & Troum. quamuis in confeſſo eſt gẽtes iſtas à ſe inuicem eſſe diuidendas. Ac de Phrygibus quidem & Myſis etiam prouerbium fertur,

Myſorum ſunt ſeorſim fines, & Phrygum:
definire autem eos difficile eſt.

Cauſa eſt quod aduenæ milites erant & barbari, neq́ conſtanter occupatam poſsidebant terram, ſed ferè uagabantur, eijciebantq́ & eijciebãtur. Omnes iſtos populos Thraces eſſe exiſtimauerit aliquis: quòd & oppoſitam hi continentem tenent, neque magna inter eos uictus cultusq́ eſt diuerſitas. Tamen quantum coniectura licet conſequi, Myſiam poſsis medio loco ponere inter Bithyniam & Aeſepi oſtia, quæ ad Olympum ferè totum pertineat. In orbem autem ſitam circùm eſſe Epictetum in mediterraneis, quæ nuſquã mare attingat, ſed uſque ad orientales porrigatur partes Aſcaniæ cùm paludis tum regionis. nam communi cum palude nomine etiam regio appellabatur: cuius pars Phrygia erat, alia Myſia: ſed Phrygia longiùs à Troia aberat. Atque ita etiam accipienda ſunt Homeri carmina. *Myſia.*

Phorcys ducebat Phrygas, Aſcaniuſque ſuperbus *Iliad.6.862.*
Vſque ex Aſcania procul.——

nimirũ Phrygia: cùm alia ſit propior Myſia ad eam quæ hodie eſt Nicæa. cuius meminit his uerſibus.

Palmyn, Aſcaniumque, Moryn genus Hippotionis *Iliad.v.792.*
Aſcania auxilio quos miſerat ubere gleba.

item.

Myſis, depugnant qui comminus, imperitantem.

Mirum aũt uideri non debet, quòd Phrygum ducem quendam facit Aſcanium, & qui ex Aſcania uenerit. Frequens enim apud eum eſt nominum ambiguitas à fluuijs, paludibus & locis. Aeſepum quidem Myſorum limitem facit ipſe Homerus. cùm enim montibus adiacentem Troiæ partem expo-

ſuiſſet, Aeneæ parentem, quam Dardaniam appellauit: ponit deinceps à ſeptentrione Lyciam ſub Pandaro, in qua eſſet Zelea. ſic ſcribens:

Iliad. 6. 824. Quique Zeleian habent imæ radice ſub Idæ
Aphneij, atque bibunt nigri latices Aeſepi
* Troës.—

ſubiacet autem Zeleiæ ad mare. Ad Aeſepum ac deinde Adraſteæ eſt campus, Teria, Pitya, & omnino Cyzicena regio ad Priapum, quam poſtea ordine refert. inde reflectens orie̅talia cõmemorat & ulteriora. quo oſte̅dit ſe fine̅ Troadis exiſtimare ſepte̅trionale̅ & ortiuũ ea quæ ad Aeſepũ pertine̅t. Enimuerò Myſia & Olympus poſt Troadem ſunt. Ac uetus quidem memoria talem gentium dictam ſitum. Recentiores autem mutationes pleraque inuerterunt. alijs aliâs obtinentibus regiones, & alia confundentibus, alia diuellentibus. Nam Phryges iſta occupauerunt loca, & Myſi poſt Troiæ excidiũ. deinde Lydi, ac poſt hos Aeolenſes & Iones ſecundum hos Perſæ, mox Macedones. denique Romani, ſub quibus iam & linguam & nomina amiſerunt pleriq;, noua quædam regionum inſtituta diuiſione. cuius potiorem cenſeo habendam rationem in recenſendo præſenti ſtatu, * antiquitate interim mediocriter obſeruata. In Mediterraneis Bithyniæ Bithynium eſt, ſupra Teium ſitum, & habe̅s regionem circa Salonem, ubi optima ſunt boum paſcua, unde Salonites caſeus. Tum Nicæa, primaria Bithyniæ urbs, ad Aſcani-
Nicæa. am paludem: quæ urbs ambitur campo magno, & admodum fecundo, ſed per æſtatem non admodum ſalubri. Hãc Antigonus primùm condidit, Philippi filij, & Antigoniam nominauit. deinde Lyſimachus, qui eam ab uxore Nicæam appellauit. ea Antipatri fuit filia. Vrbs ipſa quadrata eſt, ambitu ſtadiorum XVI. Habet etiam gymnaſium in campo quatuor portis apertum, & ad angulos rectos ita uici ſunt conſtituti, ut qui in medio
16 lapide gymnaſij conſiſtit, is portas quatuor omnes uideat. Paululum ſupra Aſcanium lacum Otrœa eſt oppidulum, in finibus Bithyniæ, iam uerſus orientem. arbitrantur ſic ab Otreo dictam. Enimuerò Myſos Bithyniam inhabitaſſe, primùm Scylax teſtatur Coryandrenſis, circa Aſcanium lacum habitare inquiens

τὴν ὑπ' Αἰνείᾳ, ἣν Δαρδανίαν ἐκάλεσε, τίθησιν ἐφεξῆς πρὸς ἄρκτον, καὶ εἰς τὴν Λυκίαν τὴν ὑπὸ Πανδάρῳ, ἐν ᾗ ἡ Ζέλεια. καὶ φησίν,

Οἳ δὲ Ζέλειαν ἔναιον ὑπαὶ πόδα νείατον Ἴδης,
Ἀφνειοὶ πίνοντες ὕδωρ μέλαν Αἰσήποιο Τρῶες.—

Τῇ δὲ Ζελείᾳ ὑποπέπτωκε πρὸς θαλάττῃ. πέραν δὲ τοῦ Αἰσήπου τὸ τῆς Ἀδραστείας πεδίον, καὶ Τηρεία, καὶ ἡ Πιτύα, καὶ καθόλου ἡ νῦν Κυζικηνὴ ἡ πρὸς Πριάπῳ, ἣν ἐφεξῆς καταλέγει. εἶτα ἀνακάμπτει πάλιν ἐπὶ τὰ πρὸς ἕω μέρη, καὶ τὰ ἐπέκεινα. ὥστε ἐμφαίνει τὴν μέχρι Αἰσήπου, πέρας ἡγούμενος τῆς Τρῳάδος τὸ ἀρκτικόν, καὶ ἑῷον. Ἀλλὰ μὴν μετά γε τὴν Τρῳάδα ἡ Μυσία ἐστί, καὶ ὁ Ὄλυμπος. Ἡ μὲν οὖν παλαιὰ μνήμη τοιαύτην τινὰ ὑπαγορεύει τὴν τῶν ἐθνῶν θέσιν. Αἱ δὲ νῦν μεταβολαὶ τὰ πολλὰ ἐξήλλαξαν, ἄλλοτ' ἄλλων ἐπικρατούντων, καὶ τὰ μὲν, συγχεόντων, τὰ δὲ, διασπώντων. Καὶ γὰρ Φρύγες ἐπεκράτησαν, καὶ Μυσοὶ μετὰ τὴν Τροίας ἅλωσιν. εἶθ' ὕστερον Λυδοί, καὶ μετ' ἐκείνους Αἰολεῖς, καὶ Ἴωνες. ἔπειτα Πέρσαι, καὶ Μακεδόνες. τελευταῖοι δὲ Ῥωμαῖοι. ἐφ' ὧν ἤδη καὶ τὰς διαλέκτους, καὶ τὰ ὀνόματα ἀποβεβλήκασιν οἱ πλεῖστοι, γεγονότος ἑτέρου τινὸς μερισμοῦ τῆς χώρας, οὗ μᾶλλον φροντίσαι δεῖ τὰ νῦν ὄντα λέγοντας, τῇ δὲ Ἀρχαιολογίᾳ μετρίως προσέχοντας. Ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ τῆς Βιθυνίας, τό, τε Βιθύνιόν ἐστιν ὑπερκείμενον τοῦ Τηΐου, καὶ ἔχον τὴν περὶ Σάλωνα χώραν ἀρίστην βουβοσίοις, ὅθεν ἐστὶν ὁ Σαλωνίτης τυρός. Καὶ Νίκαια ἡ μητρόπολις τῆς Βιθυνίας, ἐπὶ τῇ Ἀσκανίᾳ λίμνῃ. περίκειται δὲ κύκλῳ πεδίον μέγα, καὶ σφόδρα εὔδαιμον, οὐ πάνυ γε ὑγιεινὸν τοῦ θέρους. κτίσμα Ἀντιγόνου μὲν πρῶτον τοῦ Φιλίππου, ὃς αὐτὴν Ἀντιγονίαν προσεῖπεν. εἶτα Λυσιμάχου, ὃς τὰ τὴν ἀπὸ τῆς γυναικὸς ὠνόμασε Νίκαιαν. ἦν δ' αὕτη θυγάτηρ Ἀντιπάτρου. ἔστι δὲ τῆς πόλεως ἑκκαίδεκα στάδιος ὁ περίβολος ἐν τετραγώνῳ σχήματι. ἔστι δὲ τετράπυλος ἐν πεδίῳ κείμενος ἐρρυμοτομημένος πρὸς ὀρθὰς γωνίας. ὥστ' ἀφ' ἑνὸς λίθου κατὰ μέσον ἱδρυμένος τὸ γυμνάσιον, τὰς τέτταρας ὁρᾶσθαι πύλας. Μικρὸν δ' ὑπὲρ τῆς Ἀσκανίας λίμνης Ὀτροία πολίχνη, πρὸς τοῖς ὅροις τῆς Βιθυνίας ἤδη πρὸς ἕω. Εἰκάζουσι δ' ἀπὸ Ὀτρέως Ὀτροίαν καλεῖσθαι πρότερον. Ὅτι δ' ἦν κατοικία Μυσῶν ἡ Βιθυνία, πρῶτον μαρτυρήσει Σκύλαξ ὁ Κορυανδεύς, φήσας περιοικεῖν τὴν Ἀσκανίαν λίμνην, Φρύ-

νην, Φρύγας καὶ Μυσούς. ἔπειτα Διονύσιος ὁ τὰς κτίσεις συγγράψας, ὅτι κατὰ Χαλκηδόνα, καὶ Βυζάντιον τὰ στενά, ἃ νῦν Θρᾴκιος Βόσπορος καλεῖται, πρότερον φησὶ Μύσιον Βόσπορον προσαγορεύεσθαι. τοῦτο δ' αὐτὸ καὶ τοῦ Θρᾷκας εἶναι τοὺς Μυσοὺς μαρτύριον θείη. ὅ,τε Εὐφορίων

—Μυσοῖο παρ' ὕδασιν Ἀσκανίοιο

λέγων. καὶ ὁ Αἰτωλὸς Ἀλέξανδρος.

οἳ καὶ ἐπ' Ἀσκανίων δώματ' ἔχουσι ῥοῶν
λίμνης Ἀσκανίης ἐπὶ χείλεσιν. ἔνθα Δολίων
υἱὸς Σιληνοῦ νάσσατο, καὶ Μελίης.

Τὸ αὐτὸ ἐκ μαρτυροῦσιν, οὐδαμοῦ τῆς Ἀσκανίας λίμνης εὑρισκομένης ἀλλ' ἐνταῦθα μόνον. Ἄνδρες δ' ἀξιόλογοι κατὰ παιδείαν γεγόνασιν ἐν τῇ Βιθυνίᾳ, Ξενοκράτης τε ὁ φιλόσοφος, καὶ Διονύσιος ὁ διαλεκτικός, καὶ Ἵππαρχος, καὶ Θεοδόσιος, καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ μαθηματικοί, Κλεοφάνης τε ῥήτωρ ὁ Μυρλεανός, Ἀσκληπιάδης τε Προυσιεὺς ἰατρός. Πρὸς νότον δ' εἰσὶ τοῖς Βιθυνοῖς, οἱ περὶ τὸν Ὄλυμπον Μυσοί, οὓς Ὀλυμπηνοὺς καλοῦσι τινές, οἱ δ' Ἑλλησποντίους. καὶ ἡ ἐφ' Ἑλλησπόντῳ Φρυγία. τοῖς δὲ Παφλαγόσι Γαλάται, ἀμφοτέρων τε τούτων ἔτι πρὸς νότον, ἡ μεγάλη Φρυγία, καὶ Λυκαονία, μέχρι τοῦ Ταύρου τοῦ Κιλικίου, καὶ Πισιδικοῦ. ἐπεὶ δὲ τὰ τῇ Παφλαγονίᾳ συνεχῆ παράκειται τῷ Πόντῳ, καὶ τῇ Καππαδοκίᾳ, καὶ τοῖς ἤδη περιωδευμένοις ἔθνεσιν· οἰκεῖον ἂν εἴη τὰ τούτοις γειτονοῦντα μέρη προσαποδοῦναι πρῶτον, ἔπειτα τοὺς ἑξῆς τόπους παραδεῖξαι. Πρὸς νότον τοίνυν εἰσὶ τοῖς Παφλαγόσι Γαλάται. τούτων δ' ἐστὶν ἔθνη τρία. δύο μὲν τῶν ἡγεμόνων ἐπώνυμα Τρόκμοι, καὶ Τολιστοβώγιοι. τὸ τρίτον δ' ἀπὸ τοῦ ἐν Κελτικῇ ἔθνους Τεκτόσαγες. κατέσχον δὲ τὴν χώραν ταύτην οἱ Γαλάται πλανηθέντες πολὺν χρόνον, καὶ καταδραμόντες τὴν ὑπὸ τοῖς Ἀτταλικοῖς βασιλεῦσι χώραν, καὶ τοῖς Βιθυνοῖς ἕως παρ' ἑκόντων ἔλαβον τὴν νῦν Βιθυνίαν, καὶ Γαλλογραικίαν λεγομένην. ἀρχηγὸς δὲ μάλιστα δοκεῖ τῆς περαιώσεως τῆς εἰς τὴν Ἀσίαν γενέσθαι Λεονόριος. Τριῶν δὲ ὄντων ἐθνῶν ὁμογλώττων, καὶ κατ' ἄλλο οὐδὲν ἐξηλλαγμένων, ἕκαστον διελόντες εἰς τέτταρας μερίδας, τετραρχίαν ἑκάστην ἐκάλεσαν, τετράρχην ἔχουσαν ἴδιον, καὶ δικαστὴν ἕνα, καὶ στρατοφύλακα ἕνα, ὑπὸ τῷ τετράρχῃ τεταγμένους, ὑποστρατοφύλακας δὲ δύο. ἡ δὲ τῶν δώδεκα τετραρχῶν βουλή, ἄνδρες ἦσαν τριακόσιοι. συνήγοντο δὲ εἰς τὸ καλούμενον

quiens Phryges & Mysos. Deinde Dionysius. qui de origine urbiũ scripsit, fauces quæ inter Chalcedonem & Byzantium sunt, ac Thracicus nunc uocantur Bosporus, antè ait Mysium Bosporũ fuisse appellatas. quod ipsum testimonio esse potest, Thracicã gentem fuisse Mysos. sed & Euphorio dixit Mysia.

—Ascanij prope flumina Mysi.

& Alexander Aetolus:

Sedes Ascanios ad latices habitant
Ascaniæ sub labra paludis. ad illa Dolion
Sileno natus uixerat & Melia.

Quæ hoc ipsum euincũt testimonia, cùm alibi Ascanius lacus nullibi quàm hîc inueniatur. Viri ob doctrinam memorabiles exstiterunt in Bithynia, Xenocrates philosophus Dionysius dialecticus, Hipparchus ac Theodosius & filij eius mathematici, Cleophanes Myrleanus rhetor, Asclepiades Prusiensis medicus. Versus austrum Bithynis sunt Mysi circa Olympum degẽtes, quidam Olympios, alij Hellespontios nominãt: tum Phrygia Hellespontia. Paphlagonibus Galatæ: & utrisq; uersus meridiem magna Phrygię, & Lycaonia, usque ad Taurum Cilicium ac Pisidicum. Quoniam uerò quæ Paphlagoniam attingunt, ea Ponto & Cappadociæ adiacent & gentibus quas iam peragrauimus: instituto nostro conueniens fuerit his quoque uicinas partes describere ac deinde quæ sequuntur regiones demonstrare. Galatæ ergo Paphlagonibus uersus meridiem sunt. Tria Galatarum habentur genera. quorum duo à ducibus nomen habent, Galatiæ descriptio.
17 Trocmi, & Tolistobogi, tertium à Celtica 17
gente Tectosages. Hanc regionem Galatæ occupauerunt, cùm diu uagati incursionibus Attalicorum regum Bithynorumq; ditionem uexassent, tandem ab ijs uolentibus acceperunt eam terram, quæ nunc Bithynia & Gallogræcia dicitur. Princeps traiectionis horum in Asiam præcipuè existimatur fuisse Leonorius. Cùm autem sint tres gentes eadem utentes lingua, & alijs quoque in rebus nihil differentes: quamuis earum in quatuor diuiserunt partes, & tetrarchiam nominauerunt, quæ suum haberet tetrarcham, & iudicem unum, unum exercitus præfectum (.sic Stratophylacem uerto.) tetrarchæ subditos, ac duos stratophylacũ uicarios. Duodecim tetrarcharum concilium, uiri erant CCC. ij conueniebant in locum, cui nomen

Drynæmeto. ij de cæde iudicabat. reliqua te tetrarchę, & iudices. Quondam ergo, ita erat constituta Galatia. Nostra ętate in trium, deinde duorum, tandem unius uenit potestatem Deiotari, cui succesſit Amyntas. nunc Romani & hanc, & quæ Amyntæ fuit tenēt
Trocmi prouinciam. Trocmi Ponto & Cappadociæ confinia poſsident: optima eorum quæ habent Galatæ. Tria ipſis ſunt caſtella muris cincta. Tauium emporium iſtorum locorum. ubi Iouis eſt coloſſus, & ſacer locus, unde ſontem abduci eſt nefas. Mithridatium, quod Pompeius à Ponto auulſum Bogodiatoro dedit. tertium Danala, ubi Pompeius & Lucullus cōuenerūt: cùm ille ad ſucceſsionem belli ueniret, hic imperium ei traderet, atque ad triumphum abiret. Tectoſa-
Tectoſages. gum regio magnam Phrygiam attingit, quâ Peſinûs eſt & Orcaoryci. horum caſtellum fuit Ancyra, eiuſdem nominis cum oppidulo Phrygiæ quod uerſus Lydiam apud Blaudum eſt.
Toliſtobogij. Toliſtobogij contermini ſunt Bithyniæ & Phrygiæ quæ Epictetus dicitur. caſtella eorum Blucium & Peium. quorum alterum regia fuit Deiotari, alterum gazæ adſeruandæ deſtinatum. Peſsinûs emporium eſt in ijs regionibus, maximum habens templum, ſummaque cultum religione matris deorum, quam Angidiſtin appellant. Sacerdotes antiquitus reguli quidam erant, fructum magni ſacerdotij percipientes. nūc eorum quidem honores ualdè ſunt attenuati: emporium tamen conſtat. Locus ſacer ab Attalicis regibus magnificè eſt exornatus templo, porticibusq́ albi lapidis. illuſtre id fanum Romani fecerunt, cùm inde ſimulacrum deæ acciuerunt Sibyllæ oraculo moniti: ut & Aeſculapij ab Epidauro. Mons urbi imminet Dindymum, unde Dindymene dicitur dea, ut à Cybelis Cybele. Propè Sangarius fluuius defluit. Ad hunc ſunt antiqua Phrygum domicilia, Midę, & eo prioris Gordij, aliorumq́ nonnullorum: ne ueſtigia quidem ſeruantia urbium, ſed pagi alijs paulo maiores. De his eſt Gordium, & Gorbęûs regia Caſtoris Saocondarij: quem ibi, & uxorem eius filiam ſuam Deiotarus trucidauit, caſtellamq́ diruit, & maximam pagi partem euaſtauit. Poſt Galatiam uerſus meridiem

Δρυναίμετον, τὰ μὲν οὖν φονικὰ ἡ βουλὴ ἔκρινε, τὰ δὲ ἄλλα οἱ τετράρχαι καὶ οἱ δικασταί. Πάλαι μὲν οὖν ἦν τοιαύτη τις ἡ διάταξις. καθ' ἡμᾶς δὲ εἰς τρεῖς, εἶτ' εἰς δύο ἡγεμόνας, εἶτα εἰς ἕνα ἧκεν ἡ δυναστεία, εἰς Δηιόταρον, εἶτα ἐκεῖνον διεδέξατο Ἀμύντας. νῦν δ' ἔχουσι Ῥωμαῖοι, καὶ ταύτην, καὶ τὴν ὑπὸ τῷ Ἀμύντᾳ γενομένην ἐπαρχίαν. Ἔχουσι δὲ οἱ μὲν Τρόκμοι τὰ πρὸς τῷ Πόντῳ, καὶ τῇ Καππαδοκίᾳ. ταῦτα δ' ἐστὶ τὰ κράτιστα ὧν νέμονται Γαλάται. φρούρια δ' αὐτοῖς τετείχισται τρία, Ταούιον ἐμπορεῖον τῶν ταύτῃ, ὅπου ὁ τοῦ Διὸς κολοσσὸς χαλκοῦς, καὶ τέμενος ἄσυλον. καὶ Μιθριδάτιον ὃ ἔδωκε Πομπήιος Βογοδιατάρῳ, τῆς Ποντικῆς βασιλείας ἀφορίσας. τρίτον δέ πως Δάναλα, ὅπου τὸν σύλλογον ἐποιήσαντο Πομπήιός τε καὶ Λεύκουλλος. ὁ μὲν, ἥκων ἐπὶ τὴν τοῦ πολέμου διαδοχὴν, ὁ δὲ, παραδιδοὺς τὴν ἐξουσίαν, καὶ ἀπαίρων ἐπὶ τὸν θρίαμβον. Τρόκμοι μὲν δὴ ταῦτ' ἔχουσι τὰ μέρη. Τεκτόσαγες δὲ τὰ πρὸς τῇ μεγάλῃ Φρυγίᾳ, τῇ κατὰ τὸν Πεσινοῦντα καὶ Ὀρκαορύκους. τούτων δ' ἦν φρούριον Ἄγκυρα, ὁμώνυμος τῇ πρὸς Λυδίαν περὶ Βλαῦδον πολίχνῃ φρυγιακῇ. Τολιστοβώγιοι δὲ ὅμοροι Βιθυνοῖς εἰσί, καὶ τῇ ἐπικτήτῳ καλουμένῃ Φρυγίᾳ. φρούρια δ' αὐτῶν ἐστὶ τό τε Βλούκιον, καὶ τὸ Πήιον. ὧν τὸ μὲν, ἦν βασίλειον Δηιοτάρου, τὸ δὲ γαζοφυλάκιον. Πεσινοῦς δ' ἐστὶν ἐμπορεῖον τῶν ταύτῃ, μέγιστον ἱερὸν ἔχον τῆς μητρὸς τῶν θεῶν, σεβασμοῦ μεγάλου τυγχάνον. καλοῦσι δ' αὐτὴν Ἀγγίδιστιν. Οἱ δ' ἱερεῖς τὸ παλαιὸν μὲν δυνάσται τινὲς ἦσαν, ἱερωσύνην καρπούμενοι μεγάλην. νυνὶ δὲ τούτων μὲν αἱ τιμαὶ πολὺ μεμείωνται, τὸ δ' ἐμπορεῖον συμμένει. κατεσκεύασται δ' ὑπὸ τῶν Ἀτταλικῶν βασιλέων ἱεροπρεπῶς τὸ τέμενος, ναῷ τε καὶ στοαῖς λευκολίθοις. ἐπιφανὲς δ' ἐποίησαν Ῥωμαῖοι τὸ ἱερὸν, ἀφίδρυμα ἐνθένδε τῆς θεοῦ μεταπεμψάμενοι κατὰ τοὺς τῆς Σιβύλλης χρησμούς, καθάπερ καὶ τοῦ Ἀσκληπιοῦ τοῦ ἐν Ἐπιδαύρῳ. Ἔστι δὲ καὶ ὄρος ὑπερκείμενον τῆς πόλεως, τὸ Δίνδυμον, ἀφ' οὗ ἡ Δινδυμήνη, καθάπερ ἀπὸ τῶν Κυβέλων ἡ Κυβέλη. Πλησίον δὲ καὶ ὁ Σαγγάριος ποταμὸς ποιεῖται τὴν ῥύσιν. ἐπὶ δὲ τούτῳ τὰ παλαιὰ τῶν Φρυγῶν οἰκητήρια Μίδου, καὶ ἔτι πρότερον Γορδίου, καὶ ἄλλων τινῶν, οὐδ' ἴχνη σώζοντα πόλεων, ἀλλὰ κῶμαι, μικρῷ μείζους τῶν ἄλλων. οἷόν ἐστι τὸ Γόρδιον καὶ Γορβεοῦς τὸ τοῦ Κάστορος βασίλειον τοῦ Σαωκονδαρίου, ἐν ᾧ γαμβρὸν ὄντα τοῦτον ἀπέσφαξε Δηιόταρος, καὶ τὴν θυγατέρα τὴν ἑαυτοῦ. τὸ δὲ φρούριον ἀνέσπασε, καὶ διελυμήνατο τὸ πλεῖστον τῆς κατοικίας. Μετὰ δὲ τὴν Γαλατίαν πρὸς νότον ἥ τε λίμνη ἐστὶν ἡ Τάττα,

ἡ Τάττα, παρακειμένη τῇ μεγάλῃ Καππαδοκίᾳ τῇ κατὰ τοὺς Μοριμηνούς, μέρος δ' οὖσα τῆς μεγάλης Φρυγίας. καὶ ἡ συνεχὴς ταύτῃ μέχρι τοῦ Ταύρου, ἧς τὴν πλείστην Ἀμύντας εἶχεν. ἡ μὲν οὖν Τάττα, ἁλοπήγιόν ἐστιν αὐτοφυές. οὕτω δὲ περιπήττεται ῥᾳδίως τὸ ὕδωρ παντὶ τῷ βαπτισθέντι εἰς αὐτό, ὥστε στεφάνους ἁλῶν ἀνέλκουσιν, ἐπειδὰν καθῶσι κύκλον σχοίνινον. τά τε ὄρνεα ἁλίσκεται τὰ προσαψάμενα τῷ πτερώματι τοῦ ὕδατος παραχρῆμα πίπτοντα διὰ τὴν περίπηξιν τῶν ἁλῶν. Ἥ τε δὴ Τάττα ἐστί, καὶ τὰ περὶ Ὀρκαορυκούς, καὶ Πιγνισόν, καὶ τὰ τῶν Λυκαόνων ὀροπέδια, ψυχρὰ καὶ ψιλὰ καὶ ὀναγρόβοτα, ὑδάτων τε σπάνις πολλή. ὅπου δὲ καὶ εὑρεῖν δυνατόν, βαθύτατα φρέατα τῶν πάντων, καθάπερ ἐν Σοάτροις, ὅπου καὶ πιπράσκεται τὸ ὕδωρ. ἔστι δὲ κωμόπολις Γαρσαβόρων πλησίον. ὅμως δὲ καίπερ ἄνυδρος οὖσα ἡ χώρα, πρόβατα ἐκτρέφει θαυμαστῶς, τραχείας δ' ἐρέας. καί τινες ἐξ αὐτῶν τούτων μέγιστον πλοῦτον ἐκτήσαντο. Ἀμύντας δ' ὑπὲρ τριακοσίας ἔσχε ποίμνας ἐν τοῖς τόποις τούτοις. Εἰσὶ δὲ καὶ λίμναι, Κώραλις μὲν ἡ μείζων, ἡ δ' ἐλάττων Τρωγῖτις. Ἐνταῦθα δέ που καὶ τὸ Ἰκόνιόν ἐστι, πολίχνιον εὖ συνῳκισμένον, καὶ χώραν εὐτυχεστέραν ἔχον τῆς λεχθείσης ὀναγροβότου. τοῦτο δ' εἶχε Πολέμων. Πλησιάζει δ' ἤδη τούτοις τοῖς τόποις ὁ Ταῦρος ὁ τὴν Καππαδοκίαν ὁρίζων, καὶ τὴν Λυκαονίαν, πρὸς τοὺς ὑπερκειμένους Κίλικας τοὺς Τραχειώτας. Λυκαόνων τε Καππαδόκων ὅριόν ἐστι τὸ μεταξὺ Κοροπασσοῦ κώμης Λυκαόνων, καὶ Γαρεαθύρων πολιχνίου Καππαδόκων. Ἔστι δὲ τὸ μεταξὺ διάστημα τῶν φρουρίων τούτων, ρκ' που στάδιοι. Τῆς δὲ Λυκαονίας ἐστὶ καὶ ἡ Ἰσαυρικὴ πρὸς αὐτῷ τῷ Ταύρῳ. εἶτα Ἰσαυρία κώμας δύο ἔχουσα ὁμωνύμους. τὴν μὲν παλαιὰν καλουμένην εὐερκῆ. ὑπήκοοι δ' ἦσαν ταύταις, καὶ ἄλλαι κῶμαι συχναί. λῃστῶν δ' ἅπασαι κατοικίαι. παρέσχον δὲ καὶ Ῥωμαίοις πράγματα, καὶ τῷ Ἰσαυρικῷ προσαγορευθέντι Πουβλίῳ Σερβιλίῳ, ὃν ἡμεῖς εἴδομεν. ὃς καὶ ταῦτα ὑπέταξε Ῥωμαίοις, καὶ τὰ πολλὰ τῶν πειρατῶν ἐρύματα ἐξεῖλε, τὰ ἐπὶ τῇ θαλάττῃ. Τῆς δ' Ἰσαυρικῆς ἐστιν ἐν πλευραῖς ἡ Δέρβη, μάλιστα τῇ Καππαδοκίᾳ ἐπιπεφυκὸς τὸ τοῦ Ἀντιπάτρου τυραννεῖον τοῦ Δερβήτου. τοῦ δ' ἦν καὶ τὰ Λάρανδα. ἐφ' ἡμῶν δὲ καὶ τὰ Ἴσαυρα, καὶ τὴν Δέρβην Ἀμύντας ἔσχεν, ἐπιθέμενος τῷ Δερβήτῃ, καὶ ἀνελὼν αὐτόν· τὰ δ' Ἴσαυρα παρὰ τῶν Ῥωμαίων ἐλών. καὶ βασίλειον ἑαυτῷ κατεσκεύαζεν ἐνταῦθα, τὴν παλαιὰν Ἰσαυρίαν ἀναστρέψας. ἐν ᾗ τῷ αὐτῷ χωρίῳ

est Tatta paulus ad magnam sita Cappadociam apud Morimenam, pars magnæ Phrygiæ: & contigua huic regio usque ad Taurum, cuius maximam partem Amyntas tenuit. Tatta salis est natura suapte concrescentis palus. atque ita facilè concrescit aqua eius ad quamuis rem immersam: ut demisso circulo è funiculis facto etiam salis corollam inde extrahant. & aues si aquam alis attingant, statim decidant ob salem quo eæ concrescunt. Est ergo Tatta, tum loca circa Orcaorycos, *Lycaonia.* & Pignisum. inde Lycaonum colles plani, frigidi, nudi, & asinis syluestrib. compascui. aquarum ibi magna penuria: atque ubi inuenitur aqua, profundissimi omnium sunt putei, ut Soatris, ubi etiam uenditur aqua. est is pagus oppidi instar apud Garsabora. & tamen ista regio quantumuis aqua carens, mirum in modum oues nutrit, lanæ asperæ: è quibus quidam amplissimas sunt consecuti opes. & Amyntas ultra ccc greges ijs in locis habuit. Sunt & paludes, maior Coralis, minor Trogitis. Circum isthæc loca Iconium est oppidum probè conditum, agro feliciore quam is quem diximus onagros pascere. possedit Polemo. Ad hæc loca iam Taurus accedit Cappadociam & Lycaoniam distinguens à Cilicibus suprà iacentibus, qui Tracheotæ ab asperitate regionis dicuntur. Lycaonum & Cappadocum est limes quod interiacet Coropassum Lycaoniæ pagum, & Gareathyra Cappadociæ oppidulũ. horum castellorum interuallum est ad cxx stadia. Lycaoniæ etiam est etiam Isaurica ad ipsum Taurum. tum Isauria quæ duos habet pagos *Isauria.* cognomines. ueterem nominant Euercem. * his suberant etiam alij complures pagi, prædonum omnes domicilia. Exhibuerunt hi Romanis negocium, & P. Seruilio, qui cognomen Isaurici inde retulit, à nobis uisus. Is & Isauriam Romanis subegit, & plerasque piratarum munitiones excidit, quæ ad mare erant. In latere Isauriæ est Derbe, sedes Antipatri Derbæi, maximè adhorrens Cappadociæ. Huius fuerunt etiam Laranda. Mea ætate & Isaura & Derbã habuit Amyntas, cum Antipatrum illum Derbæum per insidias occidisset. idem Isaura quoque de Romanis accepit. quin & regiam sibi isthic condidit, antiqua Isauria euersa. cumque eodem in loco

nouum moliretur murum, ad finem opus non perduxit: sed eum Cilices per insidias interceptum occiderunt, cùm in Homonadenses impressionem fecisset. Cùm enim Antiochiam Pisidiæ conterminam haberet, & usque ad Apolloniadem Apameæ Ciboto confinem, ac quædam ad montium latus pertinentia, nec non Lycaoniam: conatus est eos exscindere, qui è Tauro in istam regionẽ, quæ Phrygiæ erat ac Ciliciæ, excursiones factitabant. Itaque multa cepit castella, nunquam ante expugnata. de quibus etiam Cremna fuit. Sandalium autem ne tentauit quidem ui, situm inter Cremnam & Sagalassum.

Amyntas.

Cremnam colonia Romanorum occupauit. Sagalassus sub eo Romanorum est præfecto, qui Amyntæ regnum gubernat uniuersum. abest ab Apamea unius diei iter. ab arce in urbem descensus est ferè XXX stadiorum. uocatur etiam Selgessus. eam urbem Alexander quoque cepit. Cęterùm Amyntas Cremna capta cùm in Homonadenses expeditionem fecisset, qui maximè putabantur inexpugnabiles, & iam pleraque loca cepisset, ipsorum quoque tyrannum sustulisset, dolo uxoris eius captus perijt. Ipsos autem Cyrinius fame expugnauit, ac quatuor millia uirorum cepit uiuos, inque uicinis collocauit urbibus, regione uacua hominum uigentis æui relicta. Est etiam in summis partibus Tauri & præcipitijs ac ferè inaccessis in medio cauitas, & campus bonæ glebæ, in conualles aliquot diuisus. eum colentes habitabant in supernè imminentibus superciliis ac speluncа. plerunque autem in armis degebant, & incursabant alienum solum, cùm ipsorum montibus tanquam muris muniretur. Contigui his sunt cùm reliqui Pisidæ. tum inter eos nobilissimi Selgenses. Maior Pisidarum pars, extremitates Tauri montes tenet. quidam etiam supra Siden & Aspendum Pamphyliæ urbes incolunt terrestres colles, oleis omnes consitos. Supra hos omnia iam montosa Catennenses, finitimi Selgensibus & Homanadensibus. Sagalassenses autem introrsum ad Miliadem. Artemidorus Pisidiæ urbes numerat Selgam, Sagalassum, Petnelissum, Adadatem, Briadem, Cremnam, Pityassum, Ambladem, Anabura, Sinda, Aarassum, Tarbassum, Termessum. Horum alij planè sunt montani, alij utrinque usque ad radices

Pisidia.

καινὸν τεῖχος οἰκοδομῶν, οὐκ ἔφθη συντελέσας· ἀλλὰ διέφθειραν αὐτὸν οἱ Κίλικες ἐμβαλόντα εἰς τοὺς Ὁμοναδεῖς, καὶ ἐξ ἐνέδρας ληφθέντα. τὴν γὰρ Ἀντιόχειαν ἔχων τὴν πρὸς τῇ Πισιδίᾳ, μέχρι Ἀπολλωνιάδος τῆς πρὸς Ἀπαμείᾳ τῇ Κιβωτῷ καὶ τῆς παρωρείου τινὰ, καὶ τὴν Λυκαονίαν ἐπειρᾶτο τοὺς ἐκ τοῦ Ταύρου κατατρέχοντας Κίλικας καὶ Πισίδας τὴν χώραν ταύτην Φρυγῶν οὖσαν, καὶ Κιλίκων ἐξαιρεῖν. καὶ πολλὰ χωρία ἐξεῖλεν ἀπόρθητα πρότερον ὄντα, ὧν καὶ Κρῆμνα. τὸ δὲ Σανδάλιον οὐδ' ἐνεχείρησε βίᾳ προσάγεσθαι, μεταξὺ κείμενον τῆς τε Κρήμνης, καὶ Σαγαλασσοῦ. τὴν μὲν οὖν Κρῆμναν ἄποικοι Ῥωμαίων ἔχουσιν. ἡ Σαγαλασσὸς δ' ἐστὶν ὑπὸ τῷ αὐτῷ ἡγεμόνι τῶν Ῥωμαίων, ὑφ' ᾧ καὶ ἡ Ἀμύντου βασιλεία πᾶσα. διέχει δ' Ἀπαμείας ἡμέρας ὁδόν· κατάβασιν ἔχουσα σχεδόν τι καὶ τριάκοντα σταδίων, ἀπὸ τοῦ ἐρύματος. καλοῦσι δ' αὐτὴν καὶ Σελγησσόν. ταύτην δὲ τὴν πόλιν καὶ Ἀλέξανδρος εἷλεν. ὁ δ' οὖν Ἀμύντας, τὴν μὲν Κρῆμναν εἷλεν. εἰς δὲ τοὺς Ὁμοναδέας παρελθὼν οἳ ἐνομίζοντο ἀληπτότατοι, καὶ καταστὰς ἤδη κύριος τῶν πλείστων χωρίων, ἀνελὼν καὶ τὸν τύραννον αὐτῶν, ἐξ ἀπάτης ἐλήφθη διὰ τῆς τοῦ τυράννου γυναικός. καὶ τοῦτον μὲν ἐκεῖνοι διέφθειραν. ἐκείνους δὲ Κυρίνιος ἐξεπόρθησε λιμῷ, καὶ τετρακισχιλίους ἄνδρας ἐζώγρησε καὶ συνῴκισεν εἰς τὰς ἐγγὺς πόλεις. τὴν δὲ χώραν ἀπέλιπεν ἔρημον τῶν ἐν ἀκμῇ. ἔστι δὲ καὶ ἐφ' ὑψηλοῖς τοῦ Ταύρου μέρεσι κρημνοῖς ἀποτόμοις σφόδρα, καὶ τὸ πλέον ἀβάτοις, ἐν μέσῳ κοῖλον, καὶ εὔγαιον πεδίον εἰς αὐλῶνας πλείους διῃρημένον. τοῦτο δὲ γεωργοῦντες, ᾤκουν ἐν ταῖς ὑπερκειμέναις ὀφρύσιν, ἢ σπηλαίοις. τὰ πολλὰ δ' ἔνοπλοι ἦσαν, καὶ κατέτρεχον τὴν ἀλλοτρίαν, ἔχοντες ὄρη τειχίζοντα τὴν χώραν αὐτῶν. συναφεῖς δ' εἰσὶ τούτοις οἵ τε ἄλλοι Πισίδαι καὶ οἱ Σελγεῖς, οἵπερ εἰσὶν ἀξιολογώτατοι τῶν Πισιδῶν. τὸ μὲν οὖν πλέον αὐτῶν μέρος, τὰς ἀκρωρείας τοῦ Ταύρου κατέχει. τινὲς δὲ καὶ ὑπὲρ Σίδης, καὶ Ἀσπένδου, Παμφυλικῶν πόλεων κατέχουσι γεώλοφα χωρία. ἐλαιόφυτα πάντα. τὰ δ' ὑπὲρ τούτων πάντα ὀρεινὰ ἤδη, Κατεννεῖς, ὅμοροι Σελγεῦσι καὶ Ὁμαναδεῦσι. Σαγαλασσεῖς δ' ἐπὶ τὰ ἐντὸς τὰ πρὸς τῇ Μιλυάδι. φησὶ δ' Ἀρτεμίδωρος τῶν Πισιδικῶν πόλεις εἶναι Σέλγην, Σαγαλασσόν, Πετνηλισσόν, Ἀδαδάτην, Βριάδα, Κρῆμναν, Πιτυασσόν, Ἀμβλάδα, Ἀνάβουρα, Σίνδα, Ἀάρασσον, Ταρβασσόν, Τερμησσόν. τούτων δ' οἱ μὲν εἰσὶ τελέως

πλέας ὀρεινοί, οἱ δὲ, καὶ μέχρι τῶν ὑπωρει-ῶν καθήκοντες ἐφ' ἑκάτερα, ἐπί τε τὴν Παμφυλίαν, καὶ τὴν Μιλυάδα καθήκον-τες Φρυξὶ καὶ Λυδοῖς καὶ Καρσὶν ὅμοροι, πᾶ-σιν εἰρηνικοῖς ἔθνεσι καίπερ πρὸς βορρᾶν οὖσιν. Οἱ δὲ Πάμφυλοι πολὺ τοῦ Κιλικίου φύλου μετέχοντες, οὐ τελέως ἀφεῖνται τῶν λῃστρικῶν ἔργων, οὐδὲ τοὺς ὁμόρους ἐῶσι καθ' ἡσυχίαν ζῆν, καίπερ τὰ νότια μέρη τῶν ὑπωρ-ειῶν τοῦ Ταύρου κατέχοντες. Εἰσὶ δὲ τοῖς Φρυξὶν ὅμοροι, καὶ τῇ Καρίᾳ, Τίαβα, καὶ Σίν-δα καὶ Ἄμβλαδα, ὅθεν καὶ ὁ Ἀμβλαδεὺς οἶνος ἐκφέρεται, πρὸς διαίτας ἰατρικὰς ἐ-πιτήδειος. Τῶν δ' οὖν ὀρεινῶν, ὡς εἶπον Πισιδῶν, οἱ μὲν ἄλλοι κατὰ τυραννίδας με-μερισμένοι καθάπερ οἱ Κίλικες λῃστρικῶς ἤσκηνται. φασὶ δ' αὐτοῖς τῶν Λελέγων συγκαταμιχθῆναι τινας τὸ παλαιὸν πλα-νήτας ἀνθρώπους, καὶ συμβιῶναι διὰ τὴν ὁμοιοτροπίαν αὐτόθι. Σέλγη δὲ καὶ ἐξ ἀρ-χῆς μὲν ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἐκτίσθη πό-λις, καὶ ἔτι πρότερον ὑπὸ Κάλχαντος. ὕ-στερον δὲ καθ' αὐτὴν ἔμεινεν αὐξηθεῖσα ἐκ τοῦ πολιτεύεσθαι νομίμως, ὥστε καὶ δισμυ-ρίανδρος εἶναι. Θαυμαστὴ δ' ἐστὶν ἡ φύσις τῶν τόπων. Ἐν γὰρ ταῖς ἀκρωρείαις τοῦ Ταύρου χώρα μυριάδας τρέφειν δυναμέ-νη, σφόδρα εὔκαρπός ἐστιν, ὥστε καὶ ἐλαιό-φυτα εἶναι πολλὰ χωρία, καὶ εὐάμπελα, νο-μάς τε ἀφθόνους ἀνεῖσθαι παντοδαποῖς βο-σκήμασι. κύκλῳ δ' ὑπέρκεινται δρυμοὶ ποικίλης ὕλης. πλεῖστος δ' ὁ στύραξ φύεται παρ' αὐτοῖς, δένδρον οὐ μέγα ὀρθηλόν, ἀφ' οὗ καὶ τὰ στυράκινα ἀκοντίσματα ἐοικότα τοῖς κρανεΐνοις. ἐγγίνεται δ' ἐν τοῖς στελέ-χεσι ξυλοφάγου τι σκώληκος εἶδος, ὃ μέ-χρι τῆς ἐπιφανείας διαφαγὸν τὸ ξύλον, τὸ μὲν πρῶτον πιτύροις, ἢ πρίσμασιν ἐοικός τι ψῆγμα προχεῖ, καὶ σωρὸς συνίσταται πρὸς τῇ ῥίζῃ. μετὰ δὲ ταῦτα ἀπολείβεταί τις ὑ-γρασία δεχομένη πῆξιν ῥᾳδίαν παραπλη-σίαν τῷ κόμμι. ταύτης δὲ τὸ μὲν ἐπὶ τὸ ψῆ-γμα πρὸς τῇ ῥίζῃ καταμιχθὲν, ἀναμίγνυται τούτῳ τε καὶ τῇ γῇ, πλὴν ὅσον τὸ μὲν ἐπιπο-λῆς συστὰν διαμένει καθαρόν. τὸ δ' ἐν τῇ ἐπι-φανείᾳ τοῦ στελέχους καθ' ἣν ῥεῖ, πήγνυται, καὶ τοῦτο καθαρόν. ποιοῦσι δὲ καὶ ἐκ τοῦ μὴ καθαροῦ, μίγμα ξυλομιγὲς τι καὶ γεωμι-γὲς, εὐωδέστερον τοῦ καθαροῦ, τῇ δ' ἄλλῃ δυνάμει λειπόμενον. λανθάνει δὲ τοὺς πολλοὺς, ᾧ πλείστῳ χρῶνται θυμιάματι οἱ δεισιδαίμο-νες. ἐπαινεῖται δὲ καὶ ἡ Σελγικὴ ἶρις, καὶ τὸ ἀπ' αὐτῆς ἄλειμμα. ἔχει δ' ὀλίγας προσβάσεις περὶ τὴν πόλιν, καὶ τὴν χώραν τῶν Σελγαίων ὀρεινὴν, κρημνῶν καὶ χαράδρων οὖσαν πλήρη, ἃς ποιοῦσιν ἄλλοι τε ποταμοὶ, καὶ

radices montium pertinent, uersus Pamphyliam & Milyadem, finitimi Phrygibus, Lydis, & Caribus. quæ gentes quanquam uersus septentrionem habitant, omnes tamen sunt pacificæ. Pamphyli, qui ualdè sunt nationis Ciliciæ participes, non prorsus à prædationibus abstinent, neque patiuntur uicinos quietè uiuere: quanquam radices Tauri austrinas accolant. Phrygibus accedunt & Cariæ Tiaba, Sinda, & Amblada: unde Ambladense uinum, curationibus medicis utile. Pisidæ montani ferè per tyrannorum dominia, ut & Cilices, deuisi ad latrocinia sunt condocefacti. & aiunt antiquitus ijs permixtos Leleges, homines errabūdos, ob similitudinem morum unà cum ipsis uictitasse. Selge urbs ab initio est condita à Lacedæmonijs, atque etiam antè à Calchante. deinde constitit ob bonam reip. formam, ita ut aliquando etiam XX uirorum millia habuerit. Mirabilis est eorum locorum natura. Nam in summis Tauri montanis regio est multis hominū millibus alendis sufficiens, ualdè ferax frugum: ut & oleas multis in locis producat, & bonas uites, omnisq́; generis pecori pascendo sufficiat. Suprà in orbem syluæ sunt omnigenæ materię. Plurimus apud eos Styrax nascitur, arbor non magna, sed recta: unde & styracina fiunt iacula, corni hastilibus simillima. In harum truncis arborum nascitur genus quoddam uermis ligna comedentis. Is uermis cùm ad superficiem usque excedit lignum, initio furfuribus aut serramētis simile quoddam ramentum effundit, cuius aceruus ad radicem coit. posteà liquor quidam destillatur, qui in modum gūmis facilè concrescit. huius liquoris partes quæ in scobem radici adsitam 18 deferuntur, cum hac & cum ipsa terra permiscentur: nisi si quid maiorem in modum concreuit, itaq́; purum permanet. quòd autem in superficie trunci hæret per quem defluit, id concretum purumq́; existit. faciunt etiam è nō puro quidpiam ligno admixtum & terræ, odoratius puro, sed ui inferius, quod tamen fallat plerosque uulgo. Eo ad suffitum utuntur superstitiosi plurimo. Laudatur etiam Selgica iris, & unguentum ex ea. Habet & adscensus paucos quosdam circa urbē & Selgææ regionis montana: quæ regio plena est præcipitiorū & angustarum uallium, eas efficiunt cùm alij amnes: tum

Selge. Styrax. 18

ὁ Εὐρυμέ-

Eurymedon & Cestus à Selgicis montibus in Pamphyliam prolabentes mare. Itinera quà sunt, ibi pontibus iunguntur aluei propter arduitatem locorum. * Selgenses neque antè, neque pòst sub alijs fuerunt. sed cùm suæ ditionis fructus securè perceperũt: tum de inferiore quæ & in Pamphylia est & intra Taurum perpetua contra reges sustinuerũt certamine. cum Romanis uerò pactis quibusdam conditionibus, eam obtinuerunt. missis quoque legatis ad Alexandrum, imperata se ut amicos facere significauerunt. nunc prorsus subditi sunt Romanis, censenturq; in prouincia quæ Amyntæ paruit.

Phrygiæ & Mysiæ descriptio.

Bithynis autem uersus meridiem (ut docui.) contermini sunt, qui circa Mysium Olympum incolunt, cognomine Mysi & Phryges. Harum gentium utraque duplex est. Nam Phrygia alia uocatur magna, cuius rex fuit Midas, & cuius partem Galatæ occupauerunt. alia parua, quæ Hellesponto imminens, circa Olympum est, & Epictetus dicitur. Itidemq; Mysia alia est Olympica, Bithyniæ cõtigua & Phrygiæ Epicteto: quam Artemidorus ait coloniam esse Mysorũ trans Istrum habitantium. alia est circa flumen Caicum, & Pergamenem, usque ad Teuthraniam & Caici ostia. Hæc uerò inuicem ita permutata sunt (quòd & aliás indicauimus.) ut regionem quoq; circa Sipylũ ueteres Phrygiam dixerint: incertum maioris'ne partem, an minoris. unde etiam Tantalum Phrygem appellarunt, & Pelopem, & Nioben. Vtro res habeat modo, perspicua est mutatio. Pergamena enim & Elaitis, per quam Caicus elabitur, & his interiacens Teuthrania, ubi Teuthras ille fuit, & Telephi enutritio: medio sunt loco inter Hellespontum & Sipylum ac ei substratam Magnesiam. Itaque, sicut ostendimus, difficile est distinguere
Fines seorsim Mysorum, & fines Phrygum.

Iliad. β. 864. Lydi quoque & Mæones, quos Meonas Homerus dixit, cum his atque inter se confunduntur, alijs eosdem, alijs diuersos dicentibus. Præterea Mysos alij Thraces, alij Lydos faciunt. Atque hi quidem causam ex antiquitate repetunt, quam litteris mandarunt Xanthus Lydus, & Menecrates Elaita. qui & rationem nominis Mysorum reddunt, quòd Lydorum lingua arbor oxya mysus uocatur, quę iuxta Olympum copiosa nascitur, ubi expositos aiunt fuisse decimatos, quo-

ὁ Εὐρυμέδων, καὶ ὁ Κέστρος ἀπὸ τῶν Σελγικῶν ὀρῶν εἰς τὴν Παμφυλίαν ἐκπίπτοντες θάλατταν. γέφυραι δ᾽ ἐπίκεινται ταῖς ὁδοῖς. Διὰ τὴν ἐρυμνότητα, οὔτε πρότερον, οὔθ᾽ ὕστερον, οὐδ᾽ ἅπαξ οἱ Σελγεῖς ἐπ᾽ ἄλλοις ἐγένοντο. ἀλλὰ τὴν μὲν ἄλλην χώραν ἀδεῶς ἐκαρποῦντο, ὑπὲρ δὲ τῆς κάτω τῆς τε ἐν τῇ Παμφυλίᾳ καὶ τῆς ἐντὸς τοῦ Ταύρου διεμάχοντο πρὸς τοὺς βασιλέας ἀεί. πρὸς δὲ τοὺς Ῥωμαίους ἐπὶ τακτοῖς τισι κατεῖχον τὴν χώραν. πρὸς Ἀλέξανδρον δὲ πρεσβευσάμενοι δέχεσθαι τὰ προστάγματα εἶπον κατὰ φιλίαν. νῦν δὲ ὑπήκοοι τελέως γεγόνασι, καὶ εἰσὶν ἐν τῇ ὑπὸ Ἀμύντα τεταγμένῃ πρότερον.

Τοῖς δ᾽ Βιθυνοῖς ὁμοροῦσι πρὸς νότον, ὡς ἔφην, οἱ περὶ τὸν Ὄλυμπον τὸν Μύσιον προσαγορευόμενοι Μυσοί τε καὶ Φρύγες. ἑκάτερον δὲ τὸ ἔθνος διττόν ἐστι. Φρυγία τε γὰρ ἡ μὲν, καλεῖται μεγάλη, ἧς ὁ Μίδας ἐβασίλευσε, καὶ ἧς μέρος οἱ Γαλάται κατέσχον. ἡ δὲ μικρὰ, ἡ ἐφ᾽ Ἑλλησπόντῳ, καὶ ἡ περὶ τὸν Ὄλυμπον, ἡ καὶ ἐπίκτητος λεγομένη. Μυσία τε ὁμοίως, ἥτε Ὀλυμπηνὴ συνεχὴς οὖσα τῇ Βιθυνίᾳ, καὶ τῇ Ἐπικτήτῳ, ἥν ἔφη Ἀρτεμίδωρος ἀπὸ τῶν πέραν Ἴστρου Μυσῶν ἀπῳκεῖσθαι· καὶ ἡ περὶ τὸν Κάικον, καὶ τὴν Περγαμηνὴν μέχρι Τευθρανίας, καὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ. Οὕτω δ᾽ ἐνήλλακται ταῦτα ἐν ἄλλοις, ὡς πολλάκις λέγομεν, ὥς τε καὶ τὴν περὶ τὸ Σίπυλον, Φρυγίαν οἱ παλαιοὶ καλοῦσιν, ἄδηλον εἴτε τῆς μεγάλης εἴτε τῆς μικρᾶς μέρος οὖσαν, ἢ καὶ τὸν Τάνταλον Φρύγα καὶ τὸν Πέλοπα, καὶ τὴν Νιόβην. ὁποτέρως δ᾽ ἂν ἔχοι, ἥγε ἐπάλλαξις φανερά. Ἡ γὰρ Περγαμηνὴ καὶ ἡ Ἐλαΐτις καθ᾽ ἣν Κάικος ἐκπίπτει, καὶ ἡ μεταξὺ τούτων Τευθρανία, ἐν ἣ Τεύθρας καὶ ἡ τοῦ Τηλέφου ἐκτροφή, ἀναμέσον ἐστὶ τοῦ τε Ἑλλησπόντου, καὶ τῆς περὶ Σίπυλον, καὶ Μαγνησίαν τὴν ὑπ᾽ αὐτῷ χώραν. ὥσθ᾽ ὅπερ ἔφην ἔργον διορίσαι
Χωρὶς τὰ Μυσῶν, καὶ Φρυγῶν ὁρίσματα.

Καὶ οἱ Λυδοὶ καὶ οἱ Μαίονες, οὓς Ὅμηρος καλεῖ Μῄονας ἐν συγχύσει πώς εἰσι, καὶ πρὸς τούτους καὶ πρὸς ἀλλήλους. οἱ μὲν τοὺς αὐτοὺς, οἱ δ᾽ ἑτέρους φασί· πρὸς δὲ τούτοις, ὅτι τοὺς Μυσοὺς, οἱ μὲν Θρᾷκας, οἱ δὲ Λυδοὺς εἰρήκασι, κατ᾽ αἰτίαν παλαιὰν ἱστοροῦντες, ἣν Ξάνθος ὁ Λυδὸς γράφει καὶ Μενεκράτης ὁ Ἐλαΐτης· ἐτυμολογοῦντες, καὶ τὸ ὄνομα τὸ τῶν Μυσῶν. ὅτι τὴν ὀξύην οὕτως ὀνομάζουσιν οἱ Λυδοί. πολλὴ δ᾽ ἡ ὀξύη κατὰ τὸν Ὄλυμπον, ὅπου ἐκτεθῆναι φασὶ τοὺς δεκατευθέντας. ἐκείνων δὲ

τῶν δὲ ἀπογόνους εἶναι τοὺς νῦν Μυσοὺς, ἀπὸ τῆς ὀξύης οὕτω προσαγορευθέντας. μαρτυρεῖν δὲ καὶ τὴν διάλεκτον. μιξολύδιον γάρ πως εἶναι καὶ μιξοφρύγιον. Τέως μὲν γὰρ οἰκεῖν αὐτοὺς περὶ τὸν Ὄλυμπον. τῶν δὲ Φρυγῶν ἐκ τῆς Θρᾴκης περαιωθέντων, εἵλοντο τόν τε τῆς Τροίας ἄρχοντα, καὶ τῆς πλησίον γῆς. ἐκείνους μὲν ἐνταῦθα οἰκῆσαι. τοὺς δὲ Μυσοὺς περὶ τὰς τοῦ Καΐκου πηγὰς πλησίον Λυδῶν. Συνεργεῖ δὲ πρὸς τὰς τοιαύτας μυθοποιΐας, ἥτε σύγχυσις τῶν ἐνταῦθα ἐθνῶν, καὶ ἡ εὐδαιμονία τῆς χώρας τῆς ἐντὸς Ἅλυος. μάλιστα δὲ τῆς παραλίας δι' ἣν ἐπιθέσεις ἐγίνοντο αὐτῇ πολλαχόθεν, καὶ διαπαντὸς ἐκ τῆς περαίας, ἢ καὶ ἐπ' ἀλλήλους ἰόντων τῶν ἐγγύς. Μάλιστα μὲν οὖν κατὰ τὰ Τρωϊκά, καὶ μετὰ ταῦτα γενέσθαι τὰς ἐφόδους καὶ τὰς μεταναστάσεις συνέβη, τῶν τε βαρβάρων ἅμα, καὶ τῶν Ἑλλήνων ὁρμῇ τινι χρησαμένων πρὸς τὴν τῆς ἀλλοτρίας κατάσχεσιν. ἀλλὰ καὶ πρὸ τῶν Τρωϊκῶν ἦν ταῦτα. τότε γὰρ Πελασγῶν ἦν φῦλον, καὶ τῶν Καυκώνων καὶ Λελέγων. εἴρηται δ' ὅτι πολλαχοῦ τῆς Εὐρώπης ἐτύγχανε τὸ παλαιὸν πλανώμενα, ἀφ' ὧν ποιεῖ τοῖς Τρωσὶ συμμαχοῦντα ὁ ποιητής, οὐκ ἐκ τῆς περαίας. Τά τε περὶ τῶν Φρυγῶν, καὶ τῶν Μυσῶν λεγόμενα, πρεσβύτερα τῶν Τρωϊκῶν ἐστιν. Οἱ δὴ διττοὶ Λύκιοι τοῦ αὐτοῦ γένους ὑπόνοιαν παρέχουσιν, ἢ τῶν Τρωϊκῶν, ἢ τῶν πρὸς Καρίαν τοὺς ἑτέρους ἀποικησάντων. Τάχα δὲ καὶ ἐπὶ τῶν Κιλίκων τὸ αὐτὸ συνέβη. διττοὶ γὰρ καὶ οὗτοι. οὐ μὴν ἔχομέν γε τοιαύτην λαβεῖν μαρτυρίαν, ὅτι καὶ πρὸ τῶν Τρωϊκῶν ἦσαν ἤδη οἱ νῦν Κίλικες. ὅ τε Τήλεφος ἐκ τῆς Ἀρκαδίας ἀφῖχθαι νομίζοιτ' ἂν μετὰ τῆς μητρός. γάμῳ δὲ τῷ ταύτης ἐξοικειωσάμενος τὸν ὑποδεξάμενον αὐτὸν Τεύθραντα, ἐνομίσθη τε ἐκείνου, καὶ παρέλαβε τὴν Μυσῶν ἀρχήν. Καὶ οἱ Κᾶρες δὲ νησιῶται πρότερον ὄντες καὶ Λέλεγες ὥς φασιν, ἠπειρῶται γεγόνασι, προσλαβόντων Κρητῶν. οἳ καὶ τὴν Μίλητον ἔκτισαν, ἐκ τῆς Κρήτης λαβόντες Σαρπηδόνα κτίστην. καὶ τοὺς Τερμίλας κατῴκησαν ἐν τῇ νῦν Λυκίᾳ. τούτους δ' ἀγαγεῖν ἀποίκους ἐκ Κρήτης Σαρπηδόνα, Μίνω καὶ Ῥαδαμάνθυος ἀδελφὸν ὄντα, καὶ ὀνομάσαι Τερμίλας τοὺς νῦν Μιλύας, ὥς φησιν Ἡρόδοτος, ἔτι δὲ πρότερον Σολύμους. ἐπανελθόντα δὲ τὸν Πανδίονος Λύκωνα, ἀφ' ἑαυτοῦ προσαγορεῦσαι τοὺς αὐτοὺς Λυκίους. οὗτος μὲν οὖν ὁ λόγος ἀποφαίνει τοὺς αὐτοὺς Σολύμους τε καὶ Λυκίους. ὁ δὲ ποιητὴς χωρίζει. Βελλεροφόντης γοῦν ὡρμημένος ἐκ τῆς Λυκίας,

tum progenies sint Mysi, sic à myso arbore dicti. Astipulari etiam linguam aiunt, mixtam è Phrygia & Lydia. Ac Mysos aliquandiu circa Olympum habitauisse. cùm autem * Phryges è Thracia traiecisset, ceperũt Troiæ & uiciniæ principem. eos quidem hæc consedisse: Mysos autem ad fontes Caici propè Lydiam. Patrocinatur hís fabulis cùm confusio istarum gentium, tum terræ quæ intra Halyn est felicitat, maximè oræ maritimæ. quæ in causa fuit, ut regio subinde ac undiquaque à trãsmarinis inuaderetur, aut etiam uicini mutuò se impeterent. Maximè quidem tempore belli Troiani & postea incursiones istæ atque migrationes sunt factæ: cùm simul & barbari & Græci ad occupandum alienam tellurem se darent. sed tamen etiam ante Troianum bellum talia acciderũt. Nam & Pelasgorum fuit gens, & Cauconum & Lelegum. quas dictum est antiquitus uarias Europæ partes peruagari Solitas. & Homerus auxilium Troianis tulisse hos dicit non trans aquam profectos. & quæ de Mysis ac Phrygibus dicuntur, antiquiora sunt rebus Troianis. Iam duplices Lycij, innuere uidentur unicam gentem: ut uel Troiani, uel qui ad Cariam sunt, alteri ab alteris sint propagati. Quod idem fortasse etiam Cilicibus usu uenit. nam & hi sunt gemini. Neque nobis licet testimonium aliquod proferre, quo asseruamus eos qui nunc sunt Cilices, ante bellum Troianum fuisse. ac Telephum existimari potest ex Arcadia cum matre uenisse. quam cum Teuthras excepisset atque uxorem duxisset, Telephum huius filium habitum, in regnum Mysorum successisse. Sed & Cares cùm olim fuissent insulares, itemque Leleges, continentem habitare receperunt auxilio Cretensium. Iidem Cares Miletum condiderunt, conditore à Cretensibus accepto Sarpedone. Quin & Termilas condiderunt in ea quæ nunc dicitur Lycia. quos è Creta colonos duxisse aiunt Sarpedonem Minois & Radamanthys fratrem: & nomen Termilarum posuisse ijs, qui 19 Milyæ nunc dicuntur, ut ait Herodotus, & antè Solymi fuerũt appellati. superuenisse deinde Lycum Pandionis F. & Lycijs de se nomen ijsdem fecisse. Hæc historia Lycios cũ Solymis eosdem facit. Homerus distinguit: siquidem Bellerophontes è Lycia profectus

Iliad. β. 840.

Lycia.
Solymi.

19

Σολύμοισι

Iliad.ξ.184. —Solymis arma intulit acribus—:
& Isandrum item eius filiũ Mars interfecit,
Mox. Aduersus Solymos illustres arma ferentem.

Sed & Sarpedonem Lycium indigenam idem pronunciat. At uictoriæ præmium fuisse propositum publicum præstantiã regio-
* nis ✳ ✳ multa confirmant: etiam post
* bellum Troianum, quando etiam Amazo-
Iliad γ.189. nes isto tempore notæ fuerunt. cùm & Pria-
Iliad.ξ.186. mus contra eas bello suscepto interfuisse dicatur, & arma in eos uertisse Bellerophõtes. Vrbes etiam memorantur antiquitus Amazonum cognomines. Iam in Iliaco campo tumulus fuit,

Iliad.β.814. Quem sanè Batieam mortales uocitabant:
Diui uelocis monumentum uerò Myrinæ.

hanc Myrinam ferunt unam fuisse de Amazonibus: argumentum ab origine uocis ducentes adiectiuæ. equi enim euscarthmi ob uelocitatem dicũtur: Myrina polyscarthmos ob aurigationis celeritatem, unde loco nomen. Idem ob præstantiam euenit etiam insulis uicinis. De quibus Rodum & Côn ante Troiani etiam belli tempus à Græ-
Iliad β.655 & 677. cis fuisse habitatas, de Homeri testimonio liquet. Post bellum Troianum Græcorum migrationes, tum Trerum, Cimmeriorum, Lydorum, Persarum deinde, Macedonum, & ad extremum Gallorum irruptiones, conturbauerunt omnia atque confuderũt. Obscuritatis uerò causam non mutationes duntaxat præbuerunt, sed & scriptorum dissen-
Troia. sio, de ijsdem non eadem dicẽtium. qui Tro-
Troes. as appellant Phryges, ut & tragici, & Cares Lycios. Troes autem ita aucti ab exiguis initijs, ut etiam regum essent reges, quærendi occasionem poetæ eiusque interpretib. exhibuerunt, quę nam sit dicenda Troia. Communiter enim omnes eos appellat Troas, qui Troianis in bello adfuerunt: ut & hostes uno nomine Danaos atque Achiuos. neque tamen, puto, Troiæ uocabulo accipiemus etiam Paphlagoniam, aut Cariam, aut ei finitimam Lyciam. Id respicio, ut cùm dicit,

Iliad.γ.2. Cum clamore ibant Troes, fremituq;—
& de hostibus eorum.
ibid.8. Ast ibant taciti spirantes robur Achæi.

& aliâs sępe eodem modo. Tamen, quanq; ita hæc habent, conãdum est, ut singula quoad fieri potest discernamus. cumq; aliquid ueteris historiæ nos subterfugiet, eo omisso (.neq; enim in eo uertit geographiæ officiũ.)

—Σολύμοισι μαχέσατο κυδαλίμοισι.
Πείσανδρόν τε ὡσαύτως υἱὸν αὐτοῦ, Ἄρης, ὥς φησι, μαρνάμενον Σολύμοισι κατέκτανε. καὶ τὸν Σαρπηδόνα δὲ ἐπιχώριόν τινα λέγει. ἀλλὰ τό γε ἆθλον προκεῖσθαι κοινὸν τὴν ἀρετὴν τῆς χώρας ἧς λέγω τοῖς ἰχθυοῦσιν ἐκ πολλῶν βεβαιοῦται. καὶ μετὰ τὰ Τρωϊκὰ ὅπου γε Ἀμαζόνες κατεθάρρησαν αὐτοῖς. ἐφ' ἃς ὅτε Πρίαμος στρατεῦσαι λέγεται, καὶ ὁ Βελλεροφόντης. Καὶ πόλεις δὲ πάλαι ὁμολογοῦνται ἐπώνυμοι αὐτῶν. ἐν δὲ τῷ Ἰλιακῷ πεδίῳ κολώνη τίς ἐστιν.

Ἣν ἤτοι ἄνδρες Βατίειαν κικλήσκουσιν,
Ἀθάνατοι δέ τε σῆμα πολυσκάρθμοιο Μυρίνης.

ἣν ἱστοροῦσι μίαν εἶναι τῶν Ἀμαζόνων, ἐκ τοῦ ἐπιθέτου τεκμαιρόμενοι. εὐσκάρθμους γὰρ ἵππους λέγεσθαι διὰ τὸ τάχος. κἀκείνην οὖν πολύσκαρθμον, διὰ τὸ ἀπὸ τῆς ἡνιοχείας τάχος. καὶ ἡ Μυρίνα οὖν ἐπώνυμος ταύτης λέγεται. Καὶ αἱ ἐγγὺς δὲ νῆσοι ταῦτ' ἔπαθον διὰ τὴν ἀρετήν. ὧν Ῥόδος καὶ Κῶς ὅτι πρὸ τῶν Τρωϊκῶν ἤδη ὑφ' Ἑλλήνων ᾠκοῦντο, καὶ ὑφ' Ὁμήρου σαφῶς ἐκμαρτυρεῖται. Μετὰ δὲ τὰ Τρωϊκὰ αἵ τε τῶν Ἑλλήνων ἀποικίαι, καὶ αἱ Τρηρῶν, καὶ αἱ Κιμμερίων ἔφοδοι, καὶ Λυδῶν, καὶ μετὰ ταῦτα Περσῶν, καὶ Μακεδόνων, τὸ τελευταῖον Γαλατῶν, ἐτάραξαν πάντα, καὶ συνέχεαν. Γέγονε δὲ ἡ ἀσάφεια, οὐ διὰ τὰς μεταβολὰς μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς τῶν συγγραφέων ἀνομολογίας, περὶ τῶν αὐτῶν οὐ τὰ αὐτὰ λεγόντων. τοὺς μὲν Τρῶας καλούντων Φρύγας καθάπερ οἱ τραγικοί, τοὺς δὲ Λυκίους Κᾶρας, καὶ ἄλλους οὕτως. Οἱ δὲ Τρῶες οὕτως ἐκ μικρῶν αὐξηθέντες, ὥστε καὶ βασιλεῖς βασιλέων εἶναι, παρέσχον καὶ τῷ ποιητῇ λόγον, τίνα χρὴ καλεῖν Τροίαν, καὶ τοῖς ἐξηγουμένοις ἐκεῖνον. Λέγει γὰρ καὶ κοινῶς ἅπαντας Τρῶας τοὺς συμπολεμήσαντας αὐτοῖς, ὥσπερ καὶ Δαναοὺς, καὶ Ἀχαιοὺς τοὺς ἐναντίους. ἀλλ' οὐ δήπου Τροίαν ἐροῦμεν νὴ Δία, καὶ τὴν Παφλαγονίαν οὐδὲ τὴν Καρίαν, ἢ τὴν ὅμορον αὐτῇ Λυκίαν. λέγω δ' ὅταν φῇ,

Τρῶες μὲν κλαγγῇ ἐνοπῇ τ' ἴσαν.—
ἐκ δὲ τῶν ἐναντίων,
Οἱ δ' ἄρ' ἴσαν σιγῇ μένεα πνείοντες Ἀχαιοί.

Καὶ ἄλλως δὲ λέγει πολλαχῶς. ὅμως δὲ καίπερ τοιούτων ὄντων, πειρατέον διαιρεῖν ἕκαστα εἰς δύναμιν. ὅτι δ' ἂν διαφύγοι τῆς παλαιᾶς ἱστορίας, τοῦτο μὲν ἐατέον (. οὐ γὰρ ἐνταῦθα τὸ τῆς γεωγραφίας ἔργον.) τὰ δὲ νῦν

τὰ δὲ νῦν ὄντα λεκτέον. Ἔστι δὴ νῦν ὄρη δύο τὰ ὑπερκείμενα τῆς Προποντίδος, ὅ τε Ὄλυμπος ὁ Μύσιος καὶ ἡ Ἴδη. τῷ μὲν οὖν Ὀλύμπῳ τὰ τῶν Βιθυνῶν ὑποπέπτωκε. τῆς δὲ Ἴδης μεταξὺ καὶ τῆς θαλάττης ἡ Τροία κεῖται, συνάπτουσα τῷ ὄρει. περὶ μὲν οὖν ταύτης ἐροῦμεν ὕστερον, καὶ τῶν συνεχῶν αὐτῇ πρὸς νότον. νῦν δὲ περὶ τῶν Ὀλυμπηνῶν καὶ τῶν ἐφεξῆς μέχρι τοῦ Ταύρου παραλλήλων τοῖς προεφωδευμένοις λέγωμεν. Ἔστι τοίνυν ὁ Ὄλυμπος κύκλῳ μὲν οὐ συνοικούμενος, ἐν δὲ τοῖς ὕψεσι δρυμοὺς ἐξαισίους ἔχων, καὶ λῃστήρια δυνάμενος ἐκτρέφειν τόπους εὐερκεῖς. ἐν οἷς καὶ τύραννοι συνίστανται πολλάκις, οἱ δυνάμενοι συμμένειν πολὺν χρόνον. καθάπερ Κλέων ὁ καθ᾽ ἡμᾶς τῶν λῃστηρίων ἡγεμών. οὗτος δ᾽ ἦν μὲν ἐκ Γορδίου κώμης, ἣν ὕστερον αὐξήσας ἐποίησε πόλιν, καὶ προσηγόρευσεν Ἰουλιόπολιν. λῃστηρίῳ δ᾽ ἐχρῆτο καὶ ὁρμητηρίῳ κατ᾽ ἀρχὰς, τῷ καρτερωτάτῳ τῶν χωρίων, ὄνομα Καλλυδίῳ. ὑπῆρξε δ᾽ Ἀντωνίῳ μὲν χρήσιμος ἐπελθὼν τοὺς ἀργυρολογοῦντας Λαβιηνῷ, καθ᾽ ὃν χρόνον ἐκεῖνος τὴν Ἀσίαν κατεῖχε, καὶ κωλύσας τὰς παρασκευάς. ἐν δὲ τοῖς Ἀκτιακοῖς ἀποστὰς Ἀντωνίου, τοῖς Καίσαρος προσέθετο στρατηγοῖς, καὶ ἐτιμήθη πλέον ἢ κατ᾽ ἀξίαν, προσλαβὼν τοῖς παρ᾽ Ἀντωνίου δοθεῖσι, καὶ τὰ παρὰ τοῦ Καίσαρος, ὥστ᾽ ἀντὶ λῃστοῦ δυνάστου περιέθετο σχῆμα. ἱερεὺς μὲν ὢν τοῦ Ἀβρεττηνοῦ Διὸς Μυσίου θεοῦ, μέρος δ᾽ ἔχων ὑπήκοον τῆς Μορηνῆς. Μυσία δ᾽ ἐστὶ καὶ αὐτὴ καθάπερ ἡ Ἀβρεττηνή. λαβὼν δὲ ὕστατα καὶ τὴν ἐν τῷ Πόντῳ τῶν Κομάνων ἱερωσύνην, εἰς ἣν κατελθὼν, ἐντὸς μηνιαίου χρόνου κατέστρεψε τὸν βίον. νόσος δ᾽ ἐξήγαγεν αὐτὸν ὀξεῖα· εἴτ᾽ ἄλλως ἐπιπεσοῦσα ἐκ τῆς ἄδην πλησμονῆς, εἴθ᾽ ὡς ἔφασαν οἱ περὶ τὸ ἱερὸν κατὰ μῆνιν τῆς θεοῦ. ἐν γὰρ τῷ περιβόλῳ τοῦ τεμένους, ἡ οἴκησίς ἐστιν, ἥ τε τοῦ ἱερέως, καὶ τῆς ἱερείας. τὸ δὲ τέμενος χωρὶς τῆς ἄλλης ἁγιστείας, διαφανῶς καθαρεύει τῆς τῶν ὑείων κρεῶν βρώσεως, ὅπου γε καὶ ἡ ὅλη πόλις οὐδ᾽ εἰσάγεται εἰς αὐτὴν ὗς. ὁ δ᾽ ἐν τοῖς πρώτοις τὸ λῃστρικὸν ἦθος ἐπεδείξατο εὐθὺς κατὰ τὴν πρώτην εἴσοδον, τῇ παραβάσει τούτου τοῦ ἔθους, ὥσπερ οὐχ ἱερεὺς εἰσεληλυθὼς, ἀλλὰ διαφθορεὺς τῶν ἱερῶν. ὁ μὲν δὴ Ὄλυμπος τοιόσδε. περιοικεῖται δὲ πρὸς ἄρκτον μὲν ὑπὸ τῶν Βιθυνῶν, καὶ Μυγδόνων, καὶ Δολιόνων. τὸ δὲ λοιπὸν ἔχουσι Μυσοὶ καὶ Ἐπίκτητοι. Δολίονας μὲν οὖν μάλιστα καλοῦσι τοὺς περὶ Κύζικον ἀπὸ Αἰσήπου ἐς Ῥυνδάκου, καὶ τῆς Δασκυλίτιδος λίμνης. Μύγδονας δὲ τοὺς ἐφεξῆς τούτοις, μέχρι τῆς Μυρλεανῶν χώρας. ὑπέρκειται δὲ τῆς Δασ-

præsens status explicandus est. Supra Propontidem duo siti sunt montes, Olympus & Ida. Olympo subiacet Bithynia. inter Idam & mare sita est Troia, montem attingẽs. De hac & ei contiguis meridiem uersus, postea dicemus. nunc de Olympenis, & quæ deinceps ad Taurum usque paribus spacijs iuxta ante descriptas regiones porriguntur, uerba nobis sunt facienda. Olympus mons est, in cuius circuitu non habitatur. in summitatibus autem ingentes habet syluas, & loca natura munita, ac recipiendis prædonum turmis apta. quæ sæpe à tyrannis occupantur diu durare ualentibus. Qualis fuit nostro tempore Cleo prædonũ dux, oriundus Gordo pago, quem auxit deinde, urbemq́ fecit, ac Iuliopolin denominauit. is ab initio arce ac receptaculo usus est robustissimo castellorum, nomine Callydio. Et multum sanè profuit Antonio, eos qui pecuniam Labieno Asiæ præfecto colligiebant inuadens, atque apparatus impediens. Actiaco autem bello defecit ab Antonio, & Cæsaris legatis se adiũxit, ac maiores quàm quibus dignus esset honores repperit. Nam ad ea quæ Antonius dederat, alia Cæsar adiecit, ut iam pro latrone speciem reguli gereret: sacerdos factus Iouis Abretteni, qui Mysiorum est deus, & Morenæ (quæ itidem ut Abrettena Mysiæ est pars.) portione donatus. demum etiam Comanense in Ponto sacerdotium ei obtigit: quod cùm adijsset, intra mensem uita decessit, morbo exstinctus acuto. siue in eum aliâs incidit ex nimia repletione: siue (ut templi ministri aiebant.) ira deæ. Etenim in circuitu templi & pontificis est, & antistitæ habitatio ipse sacer locus præter reliquam sanctimoniũ apprimè purus est à suillarum esu carnium: atque adeò in ipsam urbem porcus intromittitur nullus. quem morem ille primo statim aduentu uiolauit, latronis ingenium declarans: ut qui non pontifex, sed sacrorum corruptela eò uenisset. Olympus ergo talis est. Versus septentrionem accolunt eum Bithyni, Mygdones, Doliones. reliquum habent Mysi & Epicteti. Dolionas uocant potissimùm qui circa Cyzicum sunt ab Aesepo ad Ryndacum usque, & Dascylitidem paludem. Mygdonas, qui deinceps usque ad Myrleanum agrum. Supra Dascylitidem

Olympus, & Idas

*

Cleo latro.

Doliones.

Mygdones.

cylitidem aliæ duæ sunt paludes, Apolloniatis & Miletopolitis. ad Dascylitidem urbs est Dascylium: ad Miletopolitidem Miletopolis: ad tertiam Apollonia quæ uocatur ad Ryndacum. pleraque istorum nunc Cyziceni habent. Insula in Propontide est Cyzicus, duobus pontibus continenti adiuncta, uirtute præstans admodum, ambitu ad ID stadia. urbem eiusdem nominis habet ad ipsos pontes, duosq; portus qui claudi possunt, & naualia CC plura. pars urbis in plano est, alia monti adiacet. mons Vrsorum mons dicitur. supra hunc est alius, Dindymum, uno cacumine. in eo monte fanum est Dindymenes deorum matris dedicatum ab Argonautis. Hæc urbs comparari potest cum principibus Asiæ urbibus. ob magnitudinem, pulcritudinem, & legum bonitatem, bello paciq́ue iuxta accommodata. uideturq; iisdem ornamentis prædita, quibus Rodiorum, Massiliensium, Carthaginensiumq; urbes antiquitus fuerunt decoratæ. Pleraque hæc prætereo. Tres ea ciuitas habet architectos, qui curam gerunt ædificiorum publicorum & instrumentorum. tria etiam armamentaria: unum armorum, alterum machinarū, frumenti tertium: quòd à putredine defendit adiecta Chalcidica. Mithridatico bello utilitatem huius apparatus demōstrauerunt. Cùm enim deimprouisò inuasisset eos rex peditū CL millibus, magnoq; equitatu, & oppositum montem, qui Adrasteæ dicitur, occupasset, ac suburbium, deinde etiam ad ceruicem quę supra urbem est castra transtulisset, & terra urbem oppugnaret ac mari nauibus CCCC: ita hæc omnia sustinuerunt Cyziceni, ut parum etiam abfuerit quin ipsum Mithridatem caperēt uiuum in cuniculo, quem is fodiebat: cum ipsi alium ex aduerso agerent. euasit tamen, cùm re obseruata se è cuniculo subdixisset. serò Lucullus Romanorum imperator effecit, ut præsidium in urbem mittere posset. Profuit etiam urbi pestis in tāto regis exercitu coorta: quem cùm non præuidisset ille, multis suorum amissis discessit. Romani Cyzico honorem habuerunt. estq; etiamnum libera, multumq́ue habet agri, partim antiquitus, partim dono Romanorum. nam & Troadis partem habent trans Aesepum quod est ad Zelæam, & campum Adrasteæ: & Dascylitidem lacum partim

Cyzicus.

κυλίτιδος ἄλλαι δύο λίμναι μεγάλαι, ἥ τε Ἀπολλωνιᾶτις, ἥ τε Μιλητοπολῖτις. πρὸς μὲν οὖν τῇ Δασκυλίτιδι Δασκύλειον πόλις. πρὸς δὲ τῇ Μιλητοπολίτιδι, Μιλητόπολις. πρὸς δὲ τῇ τρίτῃ Ἀπολλωνία ἡ ἐπὶ Ῥυνδακῷ λεγομένη. τὰ πλεῖστα δὲ τούτων ἔχουσι Κυζικηνοὶ νυνί. Ἔστι δὲ νῆσος ἐν τῇ Προποντίδι ἡ Κύζικος συναπτομένη γεφύραις δυσὶ πρὸς τὴν ἤπειρον· ἀρετῇ μὲν κρατίστη, μέγεθος δὲ ὅσον πεντακοσίων σταδίων τὴν περίμετρον. ἔχει δὲ ὁμώνυμον πόλιν πρὸς αὐταῖς ταῖς γεφύραις, καὶ λιμένας δύο κλειστούς, καὶ νεωσοίκους πλείους τῶν διακοσίων. τῆς δὲ πόλεως τὸ μὲν ἔστιν ἐν ἐπιπέδῳ, τὸ δὲ, πρὸς ὄρει. καλεῖται δ' ἄρκτων ὄρος. ὑπέρκειται δ' ἄλλο Δίνδυμον μονοφυές, ἱερὸν ἔχον τῆς Δινδυμήνης μητρὸς τῶν θεῶν, ἵδρυμα τῶν Ἀργοναυτῶν. Ἔστι δ' ἐνάμιλλος ταῖς πρώταις τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν ἡ πόλις, μεγέθει τε καὶ κάλλει, καὶ εὐνομίᾳ πρός τε εἰρήνην καὶ πόλεμον. ἔοικέ τε παραπλησίῳ τύπῳ κοσμεῖσθαι, ὥσπερ ἡ τῶν Ῥοδίων, καὶ Μασσαλιωτῶν, καὶ Καρχηδονίων τῶν πάλαι. τὰ μὲν οὖν πολλὰ ἐῶ. τρεῖς δ' ἀρχιτέκτονας τοὺς ἐπιμελουμένους οἰκοδομημάτων τε δημοσίων, καὶ ὀργάνων. τρεῖς δὲ καὶ θησαυροὺς κέκτηται, τὸν μὲν, ὅπλων, τὸν δ' ὀργάνων, τὸν δὲ, σίτου. ποιεῖ δὲ τὸν σῖτον ἄσηπτον ἡ Χαλκιδικὴ μιγνυμένη. Ἐπεδείξαντο δὲ τὴν ἐκ τῆς παρασκευῆς ταύτης ὠφέλειαν ἐν τῷ Μιθριδατικῷ πολέμῳ. Ἐπελθόντος γὰρ αὐτοῖς ἀδοκήτως τοῦ βασιλέως πεντεκαίδεκα μυριάσι, καὶ ἵππῳ πολλῇ, καὶ κατασχόντος τὸ ἀντικείμενον ὄρος ὃ καλοῦσιν Ἀδραστείας, καὶ τὸ προάστειον, ἔπειτα καὶ διάραντος εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς πόλεως αὐχένα, καὶ προσμαχομένου πεζῇ τε, καὶ κατὰ θάλατταν τετρακοσίαις ναυσίν. ἀντέσχον πρὸς ἅπαντα οἱ Κυζικηνοί, ὥστε καὶ ἐγγὺς ἦλθον τοῦ ζωγρίᾳ λαβεῖν τὸν βασιλέα ἐν τῇ διώρυγι ἀντιδιορύττοντες. ἀλλ' ἔφθη φυλαξάμενος, καὶ ἀναλαβὼν ἑαυτὸν ἔξω τοῦ ὀρύγματος. ὀψὲ δὲ ἴσχυσεν εἰσπέμψαι τινὰς νύκτωρ ἐπικούρους ὁ τῶν Ῥωμαίων στρατηγὸς Λεύκουλλος. ὤνησε δὲ καὶ λοιμὸς τῷ τοσούτῳ πλήθει τῆς στρατείας ἐπιπεσών, ὃν οὐ προείδετο ὁ βασιλεύς, ὡς ἀπῆλθε πολλοὺς ἀποβαλών. Ῥωμαῖοι δ' ἐτίμησαν τὴν πόλιν. καὶ ἔστιν ἐλευθέρα μέχρι νῦν, καὶ χώραν ἔχει πολλήν, τὴν μὲν, ἐκ παλαιοῦ, τὴν δέ, τῶν Ῥωμαίων προσθέντων. καὶ γὰρ τῆς Τρῳάδος ἔχουσι τὰ πέραν τοῦ Αἰσήπου, τὰ περὶ τὴν Ζέλειαν, καὶ τὸ τῆς Ἀδραστείας πεδίον. καὶ τῆς Δασκυλίτιδος λίμνης, τὰ μὲν, ἔχουσιν ἐκεῖνοι, τὰ

νοι, τὰ δὲ, Βυζάντιοι. πρὸς δὲ τῇ Δολιονίδι, καὶ τῇ Μυγδονίδι νέμονται πολλὴν, μέχρι τῆς Μιλητοπολίτιδος λίμνης, καὶ τῆς Ἀπολλωνιάτιδος αὐτῆς. δι' ὧν χωρίων, καὶ ὁ Ῥυνδακὸς ῥεῖ ποταμὸς, τὰς ἀρχὰς ἔχων ἐκ τῆς Ἀζανίτιδος. προσλαβὼν δὲ καὶ ἐκ τῆς Ἀβρεττηνῆς Μυσίας ἄλλους τε καὶ Μακεστὸν ἀπ' Ἀγκύρας τῆς Ἀβασίτιδος ἐκδίδωσιν εἰς τὴν Προποντίδα κατὰ Βέσβικον νῆσον. ἐν ταύτῃ δὴ τῇ νήσῳ τῶν Κυζικηνῶν ὄρος ἐστὶν εὔδενδρον Ἀρτάκη. καὶ νησίον ὁμώνυμον πρόκειται τούτου. καὶ πλησίον ἀκρωτήριον Μέλανος καλούμενον ἐν παράπλῳ τοῖς εἰς Πρίαπον κομιζομένοις ἐκ τῆς Κυζίκου. Τῆς δ' Ἐπικτήτου Φρυγίας Ἀζανοί τέ εἰσι, καὶ Νακόλεια, καὶ Κοτυάειον, καὶ Μιδάειον, καὶ Δορύλαιον πόλεις, καὶ Κάδοι· τοὺς δὲ Κάδους ἔνιοι τῆς Μυσίας φασίν. Ἡ δὲ Μυσία κατὰ τὴν μεσόγαιαν ἀπὸ τῆς Ὀλυμπηνῆς ἐπὶ τὴν Περγαμηνὴν καθήκει, καὶ τὸ Καΐκου λεγόμενον πεδίον· ὥστε μεταξὺ κεῖσθαι τῆς τε Ἴδης, καὶ τῆς Κατακεκαυμένης, ἣν οἱ μὲν Μυσίαν, οἱ δὲ Μαιονίαν φασίν. Ὑπὲρ δὲ τῆς Ἐπικτήτου πρὸς νότον ἐστὶν ἡ μεγάλη Φρυγία, λιποῦσα ἐν ἀριστερᾷ τὴν Πεσινοῦντα, καὶ τὰ περὶ Ὀρκαορυκοὺς καὶ Λυκαονίαν. ἐν δεξιᾷ δὲ Μαίονας, καὶ Λυδοὺς καὶ Κᾶρας. ἐν ᾗ ἐστὶν ἥ τε Παρώρειος λεγομένη Φρυγία, καὶ ἡ πρὸς Πισιδίαν, καὶ τὰ περὶ Ἀμόριον καὶ Εὐμένειαν, καὶ Σύνναδα. εἶτα Ἀπάμεια ἡ Κιβωτὸς λεγομένη, καὶ Λαοδίκεια, αἵπερ εἰσὶ μέγισται τῶν κατὰ τὴν Φρυγίαν πόλεων. περίκειται δὲ ταύτης καὶ πολίσματα Ἀφροδισιὰς, Κολοσσαὶ, Θεμισώνιον, Σαναός, μητρόπολις Ἀπολλωνίας. ἔτι δὲ ἀπωτέρω τούτων Πέλται, Ταβέαι, Εὐκαρπία, Λυσιάς. Ἡ μὲν οὖν Παρώρεια, ὀρεινήν τινα ἔχει ῥάχιν, ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς ἐκτεινομένην ἐπὶ δύσιν. ταύτῃ δ' ἑκατέρωθεν ὑποπέπτωκέ τι πεδίον μέγα, καὶ πόλεις πλησίον αὐτῆς, πρὸς ἄρκτον μὲν Φιλομήλιον, ἐκ θατέρου δὲ μέρους Ἀντιόχεια ἡ πρὸς Πισιδίᾳ καλουμένη. ἡ μὲν, ἐν πεδίῳ κειμένη, ἡ δ' ἐπὶ λόφου, ἔχουσα ἀποικίαν Ῥωμαίων. Ταύτην δ' ᾤκισαν Μάγνητες οἱ πρὸς Μαιάνδρῳ. Ῥωμαῖοι δ' ἠλευθέρωσαν τῶν βασιλέων, ἡνίκα τὴν ἄλλην Ἀσίαν Εὐμένει παρέδοσαν τὴν ἐντὸς τοῦ Ταύρου. ἦν δὲ ἐνταῦθα καὶ ἱερωσύνη τις Μηνὸς Ἀρκαίου, πλῆθος ἔχουσα ἱεροδούλων, καὶ χωρίων ἱερῶν. κατελύθη δὲ μετὰ τὴν Ἀμύντου τελευτὴν ὑπὸ τῶν πεμφθέντων ἐπὶ τὴν ἐκείνου κληρονομίαν. Σύνναδα δ' ἐστὶν οὐ μεγάλη πόλις. πρόκειται δ' αὐτῆς ἐλαιόφυτον πεδίον ὅσον ἑξήκοντα σταδίων. ἐπέ-

tim Byzantij habent, partim Cyziceni. hi ad Dolionidem quoque & Mygdonidem multis fruuntur, usque ad Miletopolitidē & Apolloniatidem paludem. Per has regiones Ryndacus labitur fluuius, ortus in Azanitide. recipiensque ex Abrettena Mysia cùm alios tum Macestū ab Ancyra Abasitidis fluentem, in Propōtidem exit apud Besbicum insulam. in hac mons est Cyzicenorum, nomine Artace, arboribus probè consitus: & insula eiusdem nominis ante eum iacet, & promontorium quod Melanos dicitur. id præteruehuntur qui à Cyzico Priapum nauigant. At Epicteti Phrygiæ sunt Azani, Nacolæa, Cotyæum, Midaium, Dorylæum urbes, & Cadi: quam Mysię alij adscribunt. My*Epictetus.* *Mysia.* sia in mediterraneis ab Olympena ad Pergamenam est porrecta, & campū Caici dictum ita ut sit sita inter Idam, & Catakekaumenā, hoc est combustam siue Mysiam, siue Mæoniam: utrunque enim fertur. Supra Epictetum uersus meridiem est magna Phrygia, *Phrygia magna* Pesinunte ad sinistram relicta, & quæ sunt circa Orcaorycos & Lycaoniam: ad dextram Mæonibus, Lydis, & Caribus. In hac est etiam quæ ad montana adiacens Parorius dicitur Phrygia, & quæ ad Pisidiam est, ac regio circa Amorium, Eumeniamque, & Synnada. deinde Apamea cognomento Cibotus, & Laodicea, quæ sunt maximè Phrygiarum urbium. His etiam circumposita sunt opposita oppida, Aphrodisias, Colossæ, Themisoniū, Sanaos, & Apollonias metropolis. longiùs deinde Peltæ, Tabeæ, Eucarpia, Lysias. Parorios Phrygia montanum habet dorsum, ab orsu uersus occasum productum. ei utrinque subiecta est magna planicies, dorsoque uicina urbs septentrionem uersus Philomelium, ad meridiem Antiochea ad Pisidiā quæ uocatur. illa in campo, hæc in colle sita, & coloniam habens Romanam. Hanc Magnetes condiderunt, qui ad Męandrum habitabant: liberauerunt à regibus Romani, quo tempore Asiam reliquam Eumeni tradiderunt quę intra Taurum iacet. Fuit ibi etiam sacerdotium Mensis † Arcæi, multitudinem hierodulorum habens & sacrorum locorum. sed euersum est à morte Amyntæ ab ijs qui in hæreditatē eius missi fuerunt. Synnada urbs est non magna. ante eam campus iacet oleis consitus, stadiorum circiter LX. ab altera parte est

† supra Ascæi.

te est Docimia pagus, & lapicidinæ Synnadici lapidis, ut quidem Romani appellant. nam incolæ Domicitidem & Docimæã uocant. Eæ fodinæ ab initio exiguas glebas ediderunt. sed ob sumtuum magnitudinem, quã nunc faciunt Romani, eruuntur magnæ columnæ solidi lapidis, uarietate ad Alabastritem accedentes lapidem. ita ut quanquam multum huiusce onerum ad mare uænum deducatur: tamen & columnæ & tabulæ Romam perferantur, magnitudine atque pulcritudine admiranda.

Apamea. Apamea emporium est magnũ eius quæ propriè dicitur Asia, ꝓxima post Ephesum dignitate. hæc enim commune est receptaculum eorum qui & ab Italia & è Græcia ueniunt. Sita est Apamea ad Marsyæ fluuij ostia. qui ad ipsam ortus urbem, mediam eam perfluit: & postquam suburbium uehemente atque præcipite fluxu percurrit: cum Mæandro coit, qui iam alium recepit suo alueo + fluuium Orgân, per ęquabile & leuiter molliterq; delatum solum. Hinc iam auctus *Mæander.* aquis Mæander, aliquandiu per Phrygiam fluit. deinde Cariam à Lydia disterminat, apud campum qui Mæandrius dicitur: nimisquàm obliquus: ita ut ab eo etiã omnes obliquitates Mæandri appellentur. tandem apud ipsam Cariam Ionia quæ nunc dicitur separata, inter Miletum & Prienam in mare exit, oritur à Celænorum quodam tumulo, ubi urbs tumulo fuit cognominis. atq; hinc ciues transtulit Antiochus Soter in eam quę nunc dicitur Apameam: cui à matre Apama ipse nomẽ fecit, filia Artabazi, quę nuptum data fuerat Seleuco Nicatori. Isti loco adsignant fabulam Olympi & Marsyæ: ac concertationem Marsyæ aduersus Apollinem. Supernè est palus calamum edens ad tibiarum lingulas aptum. ex hac palude aiunt utrunq; scaturire amnem: Marsyam inquam & Mæandrum. *Laodicea.* Laodicea cum antè esset exilis, nostra & parentum nostrorum ætate creuit: quanquam oppugnatione Mithridatis Eupatoris damnum accepisset non contemnendum. Sed soli præstantia, & læta ciuium quorundam fortuna, eam amplificauerunt. Prior Hiero, CIↃ CIↃ talẽtorum, ampliorem etiam hæreditatem legauit ciuitati, cùm multis ur-

κεῖνα δ' ἐστὶ Δοκιμία κώμη, καὶ τὸ λατόμιον τοῦ Συνναδικοῦ λίθου. οὕτω μὲν Ῥωμαῖοι καλοῦσιν. οἱ δ' ἐπιχώριοι Δοκιμίτην, καὶ Δοκιμαίαν. κατ' ἀρχὰς μὲν μικρὰς βώλους ἐκδιδόντος τοῦ μετάλλου. διὰ δὲ τὴν νυνὶ πολυτέλειαν τῶν Ῥωμαίων, κίονες ἐξαιροῦνται μονόλιθοι μεγάλοι, πλησιάζοντες τῷ ἀλαβαστρίτῃ λίθῳ κατὰ τὴν ποικιλίαν. ὥστε καίπερ πολλῆς οὔσης τῆς ἐπὶ θάλατταν ἀγωγῆς τῶν τηλικούτων φορτίων, ὅμως καὶ κίονες καὶ πλάκες εἰς Ῥώμην κομίζονται θαυμασταὶ κατὰ τὸ μέγεθος καὶ κάλλος.

Ἀπάμεια δ' ἐστὶν ἐμπόριον μέγα τῆς ἰδίως λεγομένης Ἀσίας, δευτερεῦον μετὰ τὴν Ἔφεσον. αὕτη γὰρ καὶ τῶν ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, καὶ τῆς Ἑλλάδος ὑποδοχεῖον κοινόν ἐστιν. ἵδρυται δὲ ἡ Ἀπάμεια ἐπὶ ταῖς ἐκβολαῖς τοῦ Μαρσύου ποταμοῦ. καὶ ῥεῖ διὰ μέσης τῆς πόλεως ὁ ποταμός, τὰς ἀρχὰς ἀπὸ τῆς πόλεως ἔχων. κατενεχθεὶς δ' ἐπὶ τὸ προάστειον σφοδρῷ, καὶ κατωφερεῖ τῷ ῥεύματι, συμβάλλει πρὸς τὸν Μαίανδρον, προσειληφότα καὶ ἄλλον ποταμὸν Ὀργᾶν, δι' ὁμαλοῦ φερόμενον πρᾶον, καὶ μαλακόν. ἐντεῦθεν δ' ἤδη μέγας γενόμενος Μαίανδρος, τέως μὲν διὰ τῆς Φρυγίας φέρεται. ἔπειτα διορίζει τὴν Καρίαν, καὶ τὴν Λυδίαν, κατὰ τὸ Μαιάνδρου καλούμενον πεδίον, σκολιὸς ὢν εἰς ὑπερβολήν. ὥστε ἐξ ἐκείνου τὰς σκολιότητας ἁπάσας μαιάνδρους καλεῖσθαι. τελευτῶν δὲ κατὰ Καρίαν αὐτήν, διαιρεῖ τὴν ὑπὸ τῶν Ἰώνων νῦν κατεχομένην, καὶ μεταξὺ Μιλήτου, καὶ Πριήνης, ποιεῖται τὰς ἐκβολάς. Ἄρχεται δὲ ἀπὸ Κελαινῶν λόφου τινός, ἐν ᾧ πόλις ἦν ὁμώνυμος τῷ λόφῳ. ἐντεῦθεν δ' ἀναστήσας τοὺς ἀνθρώπους ὁ Σωτὴρ Ἀντίοχος εἰς τὴν νῦν Ἀπάμειαν τῆς μητρὸς ἐπώνυμον τὴν πόλιν ἀπέδειξεν Ἀπάμας. ἣ θυγάτηρ μὲν ἦν Ἀρταβάζου. δεδομένη δ' ἐτύγχανε πρὸς γάμον Σελεύκῳ τῷ Νικάτορι. ἐνταῦθα δὴ μυθεύεται τὰ περὶ τὸν Ὄλυμπον, καὶ τὸν Μαρσύαν, καὶ τὴν ἔριν ἣν ἤρισεν ὁ Μαρσύας πρὸς Ἀπόλλωνα. Ὑπέρκειται δὲ καὶ λίμνη φύουσα κάλαμον, τὸν εἰς τὰς γλώττας τῶν αὐλῶν ἐπιτήδειον. ἐξ ἧς ἀπολείβεσθαί φασι τὰς πηγὰς ἀμφοτέρας, τήν τε τοῦ Μαρσύου, καὶ τὴν τοῦ Μαιάνδρου. Ἡ δὲ Λαοδίκεια μικρὰ πρότερον οὖσα, αὔξησιν ἔλαβεν ἐφ' ἡμῶν, καὶ τῶν ἡμετέρων πατέρων· καίτοι κακωθεῖσα ἐκ πολιορκίας ὑπὸ Μιθριδάτου τοῦ Εὐπάτορος. ἀλλ' ἡ τῆς χώρας ἀρετή, καὶ τῶν πολιτῶν τινὲς εὐτυχήσαντες, μεγάλην ἐποίησαν αὐτήν. Ἱέρων μὲν πρότερον, ὃς πλειόνων, ἢ δισχιλίων ταλάντων κληρονομίαν κατέλιπε τῷ δήμῳ, πολλοῖς τ' ἀναθήμασιν

θήμασιν ἐκόσμησε τὴν πόλιν. Ζήνων δὲ ὁ ῥήτωρ ὕστερον, καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Πολέμων, ὃς καὶ βασιλείας ἠξιώθη διὰ τὰς ἀνδραγαθίας ὑπ᾽ Ἀντωνίου μὲν πρότερον, ὑπὸ Καίσαρος δὲ τοῦ Σεβαστοῦ μετὰ ταῦτα. Φέρει δ᾽ ὁ περὶ τὴν Λαοδίκειαν τόπος προβάτων ἀρετὰς, οὐκ εἰς μαλακότητας μόνον τῶν ἐρίων, ᾗ καὶ τῶν Μιλησίων διαφέρει, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν κοραξὴν χρόαν, ὥστε καὶ προσοδεύονται λαμπρῶς ἀπ᾽ αὐτῶν. ὥσπερ καὶ οἱ Κολοσσηνοὶ ἀπὸ τοῦ ὁμωνύμου χρώματος πλησίον οἰκοῦντες. Ἐνταῦθα δὲ ὅ τε Κάπρος, καὶ ὁ Λύκος συμβάλλει τῷ Μαιάνδρῳ ποταμῷ, ποταμὸς εὐμεγέθης. ἀφ᾽ οὗ καὶ ἡ πρὸς τῷ Λύκῳ Λαοδίκεια λέγεται. Ὑπέρκειται δὲ τῆς πόλεως ὄρος Κάδμος, ἐξ οὗ καὶ ὁ Λύκος ῥεῖ, καὶ ἄλλος ὁμώνυμος τῷ ὄρει. τὸ πλέον δ᾽ οὗτος ὑπὸ γῆς ῥυεὶς, εἶτ᾽ ἀνακύψας συνέπεσεν εἰς ταὐτὸ τοῖς ἄλλοις ποταμοῖς, ἐμφαίνων ἅμα τὸ πολύτρητον τῆς χώρας, καὶ τὸ εὔσειστον. εἰ γάρ τι ἄλλο, καὶ ἡ Λαοδίκεια εὔσειστος, καὶ τῆς πλησιοχώρου. Κάρουρα δὲ ὅριόν ἐστι τῆς Φρυγίας καὶ τῆς Καρίας. κώμη δ᾽ ἐστὶν αὕτη πανδοχεῖα ἔχουσα καὶ ζεστῶν ὑδάτων ἐκβολάς. τὰς μὲν, ἐν τῷ ποταμῷ Μαιάνδρῳ, τὰς δ᾽ ὑπὲρ τοῦ χείλους. Καὶ δή ποτε φασὶ πορνοβοσκὸν αὐλισθέντα ἐν τοῖς πανδοχείοις σὺν πολλῷ πλήθει γυναικῶν, νύκτωρ γενομένου σεισμοῦ, συναφανισθῆναι πάσας. Σχεδὸν δέ τοι εὔσειστός ἐστι καὶ πᾶσα ἡ περὶ τὸν Μαίανδρον χώρα, καὶ ὑπόνομος πυρί τε καὶ ὕδατι μέχρι τῆς μεσογαίας. Διατέτακε γὰρ ἀπὸ τῶν πεδίων ἀρξαμένη πᾶσα ἡ τοιαύτη κατασκευὴ τῆς χώρας εἰς τὰ Χαρώνεια, τό τε ἐν Ἱεραπόλει, καὶ τὰ ἐν Χαράκοις τῆς Νυσαΐδος, καὶ τὰ περὶ Μαγνησίαν καὶ Μυοῦντα. Εὔθρυπτός τε γάρ ἐστιν ἡ γῆ καὶ ψαθυρὰ πλήρης τε ἁλμυρίδων, καὶ εὐεκπύρωτος. τάχα δὲ καὶ ὁ Μαίανδρος διὰ τοῦτο σκολιός, ὅτι πολλὰς μεταπτώσεις λαμβάνει τὸ ῥεῖθρον. καὶ πολὺν χοῦν καταφέρων, ἄλλοτ᾽ ἄλλῳ μέρει τῶν αἰγιαλῶν προστίθησι. τὸ δὲ πρὸς τὸ πέλαγος βιασάμενος ἐξωθεῖ. καὶ δὴ καὶ τὴν Πριήνην πρότερον ἐπὶ θαλάττῃ οὖσαν, μεσόγαιαν πεποίηκε τετταράκοντα σταδίων προσχώματι. Καὶ ἡ Κατακεκαυμένη δὲ ἥπερ ὑπὸ Λυδῶν καὶ Μυσῶν κατέχεται, διὰ τοιαῦτά τινα τῆς προσηγορίας τετύχηκε ταύτης. ἥ τε Φιλαδέλφεια ἡ πρὸς αὐτῇ πόλις, οὐδὲ τοὺς τοίχους ἔχει πιστοὺς, ἀλλὰ καθ᾽ ἡμέραν τρόπον τινὰ σαλεύονται καὶ διίστανται. διατελοῦσι δὲ προσέχοντες τοῖς πάθεσι τῆς γῆς, καὶ ἀρχιτεκτονοῦντες

tis urbem donariis exornasset. Zeno deinde rhetor, atque huius filius Polemo: qui etiam ob res præclarè gestas regno dignatus est, primùm ab Antonio, deinde à Cæsare Augusto. Loca quæ sunt circum Laodiceam oues alunt excellentes: non mollicie modò lanarum, qua etiam Milesiis præstant: sed etiam ad coruorum nigredinis æmulum colorem: unde amplos quoque habent reditus: ut & Colosseni ab eiusdem nominis colore, in uicinia habitantes. Ibi etiam Caprus & Lycus in Mæandrum incidunt. Lycus fluuius est iustæ magnitudinis: à quo & Laodicea cognomen habet, ut ad Lycum sita dicatur. Supra urbem situs est mons Cadmus, è quo Lycus defluit. item alius monti cognominis. qui cùm haud exiguo spacio terram subeat, rursusque emergens reliquis misceatur fluminibus: simul & multis foraminibus peruium declarat solum, & obnoxium facilè terræ esse motibus & uiciniam item. Carura limes est Phrygiæ & Cariæ. Is est pagus + habens diuersoria seu receptacula peregrinorum: & eruptiones feruentium aquarum partim in Mæandro fluuio, partim supra ripam. Et quidem narrāt lenonem quendam, cum in istarum cauponarum quandam cum multitudine meritoriarum mulierum diuertisset, noctu terræmotu existente, uniuersos esse deletos. Ferè autem tota ad Mæandrum regio facilè terræ motibus concutitur, & cuniculos habet igni aut aqua plenos usque ad continentem. Nam tota ista illius terræ cauitas protenditur usque ad Charonea: quorum unum est Hierapoli, aliud ad Nysææ regionis Characa: itemque ad Magnesiam & Myuntem. Solum enim est friabile & attriti facilè, plenum salsuginis, & quod nullo negocio inflammetur. Ac fortassis etiam Mæander ita curuus est, quòd alueus eius uariè intercipitur. Sicut & multum limi deferens idem, aliâs aliis litoris partibus adpingit, aut ui facta in altum expellit. Prienam quidem anteà in mari sitam, XL stadia longo aggere continenti coniunxit. Sed & Catacecaumene, quam Lydi & Mysi possident, combustæ appellationem caussis scilicet de talibus obtinuit. ac Philadelphia urbs in ea, muros etiam tutos non habet. cùm quotidie ii pœne succutiantur ac fathiscant. & oppidani adsiduò intenti sint istis terræ adfectionibus, contraque molian-

Terræmotibus obnoxia loca.

moliantur. Sed & de cæteris urbibus Apamea etiã ante Mithridaticum bellũ sępe motu terræ concussa fuit. & rex cum superuenisset. uideretque urbem iam subuerti, ad substructionem centum largitus est talenta. Idem Alexandri ætate accidisse ferunt. quapropter ueri simile est Neptunum ab ijs coli, quanquam mediterraneis. & à Celæno Neptuni ex Celæna Danaidum una F. urbem fuisse denominatam. aut propter ingredinem lapidum, quæ fit ab adustione. Sed neque ea pro fabulis habenda sunt, quæ de Sipylo & subuersione eius dicuntur. Nam & nostra ætate tremores terræ Magnesiam deiecerunt: quando & Sardes, & aliæ nobilissimæ urbes ab ijsdem sunt grauissimè adflictæ multis partibus. Imperator tamen instaurauit, pecuniam largitus. quod beneficij antè etiã Trallianis præstiterat pater eius, cùm eorum corruisset gymnasium: itemq; Laodicensibus. Quid impedit, quò minùs audiamus antiquitatis scriptores? De quorum numero Xanthus Lydiæ historiæ conditor narrat quantæ ac quotæ in ista regione inciderint mutationes. quarum etiam superiùs facta est mentio. Quinetiam Typhoni quæ euenerunt, ad ista ij loca referunt, & Arimos. & Catakekaumenen eã appellant. audent etiam omnia quæ sunt inter Lydos ac Mæandrum eodem in tractu censere: cûm ob paludum & fluuiorum multitudinem, tum ob crebras terræ cauernas. Iam palus quæ Laodiceam & Apameam interiacet, quanquam maris in morem alta est, cœnosum tamen
* quidpiam & quasi è cuniculo elisum edit. Aiunt etiam in ius uocari Mæandrum, cum prorutis limitibus agrorum fines mutat multamq; ab eo exigi atque sumi è uectigalibus traiectuum. Inter Laodiceam & Carura fanum est Mensis qui Carus dicitur, magna ueneratione cultum. Nostra ætate fuit ibi schola magna medicinæ Herophileæ operam nauantium, à Zeuxide gubernata, ac deinde ab Alexandro Philaletha. sicut & patrum nostrorum tempestate Smyrnæ Erasistratea schola fuit, præside Hicesio. nunc nihil simile euenit. Sed & nationes quædam Phrygiæ nominantur, nusquam hodie exstantes: ut Berecyntes. Et Alcman ait,

Phrygium cecinit melos Cerbesium.

ac fossa

τοῦ πρὸς αὐτήν. Καὶ τῶν ἄλλων δὲ πόλεων, Ἀπάμεια μὲν καὶ πρὸ τῆς Μιθριδάτου στρατείας ἐσείσθη πολλάκις. καὶ ἔδωκεν ἐπελθὼν ὁ βασιλεὺς ἑκατὸν τάλαντα εἰς ἐπανόρθωσιν, ὁρῶν ἀνατετραμμένην τὴν πόλιν. Λέγεται δὲ καὶ ἐπ' Ἀλεξάνδρου παραπλήσια συμβῆναι. διόπερ εἰκός ἐστι καὶ τὸν Ποσειδῶνα τιμᾶσθαι παρ' αὐτοῖς, καίπερ μεσογαίοις οὖσι. καὶ ἀπὸ Κελαινοῦ τοῦ Ποσειδῶνος, ἐκ Κελαινῆς μιᾶς τῶν Δαναΐδων γενομένου κεκλῆσθαι τὴν πόλιν ἐπώνυμον· ἢ διὰ τῶν λίθων καὶ τὴν ἀπὸ τῶν ἐκπυρώσεων μελανίαν. Καὶ τὰ περὶ Σίπυλον δὲ καὶ τὴν ἀνατροπὴν αὐτοῦ, μῦθον οὐ δεῖ τίθεσθαι. Καὶ γὰρ νῦν τὴν Μαγνησίαν τὴν ὑπ' αὐτῷ κατέβαλον σεισμοί. ἡνίκα καὶ Σάρδεις καὶ τῶν ἄλλων τὰς ἐπιφανεστάτας κατὰ πολλὰ μέρη διελυμήναντο. ἐπηνώρθωσε δ' ὁ ἡγεμὼν χρήματα ἐπιδούς, καθάπερ καὶ πρότερον ἐπὶ τῆς γενομένης συμφορᾶς Τραλλιανοῖς, ἡνίκα τὸ γυμνάσιον καὶ ἄλλα μέρη συνέπεσεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ τούτοις καὶ Λαοδικεῦσιν. Ἀκούειν δ' ἐστὶ τῶν παλαιῶν συγγραφέων. οἷα φησὶν ὁ τὰ Λύδια συγγράψας Ξάνθος, διηγούμενος οἷαι μεταβολαὶ κατέσχον πολλάκις τὴν χώραν ταύτην, ὧν ἐμνήσθημεν που καὶ ἐν τοῖς πρόσθεν. Καὶ δὴ καὶ τὰ περὶ τὸν Τυφῶνα πάθη ἐνταῦθα μυθεύουσι καὶ τοὺς Ἀρίμους, καὶ τὴν Κατακεκαυμένην ταύτην εἶναί φασιν. οὐκ ὀκνοῦσι δὲ καὶ τὰ μεταξὺ Μαιάνδρου καὶ Λυδῶν ἅπανθ' ὑπονοεῖν ταῦτα· καὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶν λιμνῶν καὶ ποταμῶν, καὶ τοὺς πολλαχοῦ κευθμῶνας τῆς γῆς. Ἡ δὲ μεταξὺ Λαοδικείας, καὶ Ἀπαμείας λίμνη, καὶ βορβορώδη καὶ ὑπόνομον τὴν ἀποφορὰν ἔχει πελαγία οὖσα. φασὶ δὲ καὶ δίκας εἶναι πρὸς τὸν Μαιάνδρῳ μεταφέροντι τὰς χώρας ὅταν περικρουσθῶσιν οἱ ἀγκῶνες. ἁλόντος δὲ τὰς ζημίας ἐκ τῶν πορθμικῶν διαλύεσθαι τελῶν. Μεταξὺ δὲ τῆς Λαοδικείας καὶ τῶν Καρούρων, ἱερόν ἐστι μηνὸς Κάρου καλούμενον, τιμώμενον ἀξιολόγως. συνέστηκε δὲ καθ' ἡμᾶς διδασκαλεῖον Ἡροφίλειον ἰατρῶν μέγα ὑπὸ Ζεύξιδος. καὶ μετὰ ταῦτα Ἀλεξάνδρου, τοῦ Φιλαλήθους. καθάπερ ἐπὶ τῶν πατέρων τῶν ἡμετέρων ἐν Σμύρνῃ τὸ τῶν Ἐρασιστρατείων ὑπὸ Ἱκεσίου. νῦν δ' οὐχ ὁμοίως τι συμβαίνει. Λέγεται δέ τινα φῦλα Φρύγια οὐδαμοῦ δεικνύμενα. ὡς περ οἱ Βερέκυντες. καὶ Ἀλκμὰν λέγει,

Φρύγιον ηὔλησε μέλος τὸ Κερβήσιον.

καὶ Βο-

καὶ βόθυνός τις λέγεται Κερβήσιος ἔχων ὀλεθρίους ἀποφοράς, ἀλλ' οὗτός γε δείκνυται. οἱ δ' ἄνθρωποι οὐκέθ' οὕτω λέγονται. Αἰσχύλος δὲ συγχεῖ ἐν τῇ Νιόβῃ. φησὶ γὰρ, ἐκείνη μνησθήσεται τῶν περὶ Τάνταλον.

οἷς ἐν ἰδαίῳ πάγῳ Διὸς πατρῴου βωμός ἐστι.

Καὶ πάλιν,

Σίπυλον ἰδαίαν ἀνὰ χθόνα.

Καὶ ὁ Τάνταλος λέγει,

σπείρω δ' ἄρουραν δώδεχ' ἡμερῶν ὁδόν,
Βερέκυντα χῶρον, ἔνθ' Ἀδραστείας ἕδος.
ἴδη τε μυκηθμοῖσι, καὶ βρυχήμασιν
ἔρπουσι μήλων, πᾶν δ' ἐρέχθει πέδον.

ac fossa quædam Cerbesia memoratur, pestilentiam exhalans. ea tamen adhuc monstratur, quanquam hominum mutato nomine. Aeschylus in Nioba confundit. ait enim illa se memorem futuram Tantali rerum,

In rupe cui paterni Idæa sit Iouis ara.

& rursus.

Sipylum, Idæo in solo.

Verba etiam Tantali exstant:

Bis sex dierum itinere consero ipse agros,
Berecyntia arua, sedes ubi Adrastea habet.
Et Ida mugitu late sonat boum,
Pecorisque balatu procul campi fremunt.

IN LIBRVM DVODECIMVM INTERPRETIS ANNOTATIONES.

Libri initiũ deesse suspicor, non enim, puto, ita ex abrupto (qui aiunt) eum ordiri uoluit. οὔτε ἐκ τῆς τῶν ἄλλων.] *Verba non cohærent. Quid secutus sim, uersio mea ostendit, ut & alibi. neque enim omnia annotando persequi possum.*

1 Est autem portio hæc.] *Ita uerti, ne quis ad solam Cappadociam pertinere hæc putaret. Vide initium libri superioris.* περιέδον τὰ μ.] *Legebatur* προέλιλον *inepte. Sed & Eustathius in Dionysium ex hoc loco scribit. Cappadociam à Persis in duas Satrapias, à Macedonibus in totidem regna fuisse diuisam.*

2 Locus *hic corruptus est, Sed integraui eũ quantum licuit ex epitomis atque Plin. lib. 6. cap. 3. Morimena quidem paulo post apud Strabonẽ legitur. Nam de ipsis uocabulis disputabitur (Deo uolente) in nostro Onomastico. Cybistra quidem legendum liquet. Elæussam legi* ἐλαιοῦσσαν *pro* ἐλοῦσαν, *quia & infra sic aliquoties dicitur, & habet Plin. 5. 27.*

3 Immensa profunditate.] Ἀπλώτῳ *est. Sed* ἀπλέτῳ *legi. nam cur profunditas nauigationem impediat, aut etiam latitudo, nondum didici: neque uerũ puto, cæteris paribus pro* λαμβάνει τε *lego* λαμβάνει τότε: *Si non omnino etiam* τε *illud abundat.*

4 Prædationi.] Λῃστεύσιν *enim legi pro* πιστεύσιν. *ut* ὑπόπετρα *pro* ὑπόπτερα. *hæc ipse sensus docet pro* βάθρων *quoque;* βαράθρων *suspicor scribendum aut* βόθρων, *ut infra.*

5 Amicorum.] Τῶν φίλων. *Sic Aldus noster corrector in* φυλῶν *mutauerat, nescio quid admodum secutus. Quid Cyrini castra, & uerba abs me parenthesi inclusa sibi uelint, ignoro de Cybistris epitomas sum secutus, quæ* μικρὸν *pro* ἑκατὸν *acceperunt.*

Mox Gabadania.] *Hanc ego nullibi inuenio: & pro Cataonia obrepsisse puto, neque uerba sunt integra. &* ἀγρόβοτος *uox est insolens. Minium ibericum aut Hispanicum sit, ambiguum esset, nisi Strabo libro tertio Hispanicum diserte cum Sinopico contulisset. Vide & Plin. 33. 7.*

6 Dasmenon.] *Locus est mutilatus, & hoc* δασμένων *apparet participium esse. Lanisena heic bis, initio libri Laninasena dicitur. quid faceres? Sed & reliqua de Cappadocibus sunt mutilata.*

7 In undecim.] *Vetus habet duodecim, fortasse scriptum secutus librum. De re ipsa Plutarchi Pompeium, & Appiani Mithridaticum legere licet. nã uerba sunt confusa heic & manca.*

8 Teium.] Τήιον ἤδη *lego pro* Τηιονίτῃ. *& supra Sangiam pro Sagiam ex Eustathio in Dionysium legi. Quos autem Atticos reges diceret, non. Sed & infra Attalici reges nominantur. ac post idem mendum refertur. Itaque Attalicos restitui res tota copiosius libro XIII. exponitur.* Paulo ante Μόδρων.] *Forte* Μάσρων. *Plin. 6. 2. Henetos autem adspiro, unde Veneti, ex eodem, & ratione grammatica. ac maxime Eustathio in Periegetem.*

9 Autolyci.] *Sic correxi è Plutarchi Lucullo. Billari sphæram nescio. de Autolyci oraculo in epitomis præterea est. eo monitum Diogenem uitiasse monetam. An id Strabo scripserit: aut aliũde sit insertum, nescio. multa talia animaduertet, qui cõferre Strabonem cum epitomis uolet. Quod post de Gadilonitide & Aramina sequitur, suspectum est. Saramenã reposui è sequentibus, pro* ἀποδιφθ. *habebat epitome* ὑποδ. *quod malui densas notari puto.* ὀρονάρυον *per u scripsi.*

10 Per Phanoræam.] Sic rectè legitur. male confundentibus cum hoc Phanagoriam Ptolomæi libris. Vide præter ea quæ infrà de Phanoræa dicuntur. Plin. 6. lib. cap. 3. & 6. πάρι ον autem hæc pro parallelo commodiùs quam superiore libro sumi potest. ut è tabulis liquet. Post pro παράγι⊛, quòd nihil est παφώρει⊛ scripsi, cùm epitomæ habeant ὄρεινὴ pro ἀπορεῖν puto legendum εὐπορεῖν.

11 Hunc locum partim ex Eustathio, partim ex epitomis correxi. Illud μάλισα ἔκ τιν⊛ est prauum. Cur autem pro μύρναν reposuerim inferiùs Μύρλεᾳν, ratio & post Strabonem ac Plinium Stephanus docere possunt, μήνηα quidem nihil est.

12 Hæ etiã correctiones Eustathio debẽtur. Quod autem pòst paulo sequitur de ociose additis uerbis, epitomæ ἀκύρως προστιθέμενα interpretati sunt uoce παρέλκειν. & habent duo alia insuper exempla, οἰωνοῖσί τε πᾶσι. Iliad. α. initio, atque ἐείκοσι πᾶσαι ἐφύσων. Iliad. σ. 470. ubi liquidò (ut sæpe apud Homerum aliàs) uox πᾶς ociosa est. In ijs quæ Strabo habet, abundant τῆλε, πότνια, ταχέιν.

13 Neque contermini.] Lacer est locus. loquitur autem de Chalybibus haud dubiè. itaque asterisco ostendi deesse, quòd supplere meliores possunt codices.

14 Stiphane.] Locus est corruptus. πολύοψον autem rectè uertitur piscosum. nam & suprà hoc ipso in libro pelamijs ὄψον dicitur, & è Plutarchi Sympos. libro quarto, capite secundo, & 4. ὄψον piscem esse facilè disces.

15 Amnias.] Epitomæ Ἄμνι⊛ & pro ὀλγασσυς habent ὀάλγασσ⊛ non probo.

16 Annotaui alicubi asteriscum, ut ostenderem loca non esse integra hæc quid sit ἐρημοτομεῖν, diuinet qui potest. ego ῥυμοτομεῖν puto esse, uicis, ac plateis urbem diuidere. Ὀξοίας καλεῖσθαι.] Equidem dissimulandum non est pro Ὀξείας τὴν Τροίαν legisse χρυσομαθδῶν collectorem.

17 Trocmi.] Ita & libro quarto legitur, & apud alios scriptores, & Plin. 5.32. Hæc Τρόγινοι inculcante, quos interpretem retinuisse miror, cùm sint nulli Leonorius suspectum est. Epitomæ Leonem habent. Infra pro Blayro Blaudum correxi ex Stephano. & Oracaorycos ex sequentibus.

18 Defertur.] Legi enim κατενεχθὲν pro καταμιχθὲν. cogitaui etiam pro ὑπὸ πολὺ legendum ὑπὸ τῆς ὑπὸ πόλεως. sed consului citra mutationem loco. Propter arduitatem.] Locus est lacer. & non liquet ad Selgensesne —hoc, an ad pontes pertineat.

19 Milyæ.] Sic legendum & ratio geographica docet, & Herodotus, de cuius primo libro hæc sunt desumta, & epitomæ, & Stephanus. Herodotus & Epitomæ non Λύκωνα habent, sed λύκον. & ab hoc Lyciam, ab illo potius Lyconiam denominari potuisse apparet. Eustath. in Iliad. ξ. 184. Lycum uel Lyconem coniunctè nominat. Isandrum pro Pisandro habent omnes Homeri codices, quos ego uidi. Cætera de Sarpedone non assequor. quid est enim ἰχθύσσαν.

20 Cauitas.] Κατασκευὴ. rem sum secutus. quid Charonea sint, & Charax, discere potes ex Onomastico nostro, item cur Nysceam scripserim in uersione. Finis libri lacer est. de Berecyntho ibidem dixi. lego ἔρπουσι μήλων, πᾶν δ' ἐρεχθέα πέδον.

FINIS.

STRA-

ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΣΚΑΙΔΕΚΑΤΟΝ.

ὙΠΟΘΕΣΙΣ.

Τὸ τρισκαιδέκατον περὶ τῆς Ἀσίας, τὴν ἀπὸ τῆς Προποντίδος κάτωθεν ἀπὸ τῆς Κυζίκου ἀρχομένην. καὶ ἐφεξῆς τὴν ταύτῃ παραλίαν πᾶσαν. καὶ εἴ τινες νῆσοι ὑπάρχουσιν. ἐγχρονίζει δὲ μάλιστα τῇ Τροίᾳ εἰ καὶ ἔρημος, διὰ τὸ ἐπίσημον αὐτῆς, καὶ πολυθρύλλητον ἐκ τοῦ πολέμου.

Μέχρι μὲν δεῦρο, ἀφωρίσθω τὰ περὶ τῆς Φρυγίας. Ἐπανιόντες δὲ πάλιν ἐπὶ τὴν Προποντίδα, καὶ τὴν ἐφεξῆς τῷ Αἰσήπῳ παραλίαν, τὴν αὐτὴν τῆς περιοδείας τάξιν ἀποδώσομεν. Ἔστι δὲ Τρωὰς πρώτη τῆς παραλίας ταύτης, ἧς τὸ πολυθρύλλητον, καίπερ ἐν ἐρειπίοις, καὶ ἐν ἐρημίᾳ λειπομένης, ὅμως πολυλογίαν οὐ τὴν τυχοῦσαν παρέχει τῇ γραφῇ. πρὸς τοῦτο δὲ συγγνώμης δεῖ καὶ παρακλήσεως, ὅπως τὴν αἰτίαν τοῦ μήκους μὴ ἡμῖν μᾶλλον ἀναθῶσιν οἱ ἐντυγχάνοντες, ἢ τοῖς σφόδρα ποθοῦσι τὴν τῶν ἐνδόξων, καὶ παλαιῶν γνῶσιν. προσλαμβάνει δὲ τῷ μήκει καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἐποικησάντων τὴν χώραν Ἑλλήνων τε καὶ Βαρβάρων, καὶ οἱ συγγραφεῖς οὐχὶ τὰ αὐτὰ γράφοντες περὶ τῶν αὐτῶν, οὐδὲ σαφῶς πάντα· ὧν ἐν τοῖς πρώτοις ἐστὶν Ὅμηρος, εἰκάζειν περὶ τῶν πλείστων παρέχων. Δεῖ δὲ καὶ τὰ τούτου διαιτᾶν, καὶ τὰ τῶν ἄλλων, ὑπογράψαντας πρότερον ἐν κεφαλαίῳ τὴν τῶν τόπων φύσιν. Ἀπὸ δὲ τῆς Κυζικηνῆς καὶ τῶν περὶ Αἴσηπον τόπων, καὶ Γρανικὸν μέχρι Ἀβύδου, καὶ Σηστοῦ τὴν τῆς Προποντίδος παραλίαν εἶναι συμβαίνει. ἀπὸ δὲ Ἀβύδου μέχρι Λεκτοῦ, τὰ περὶ Ἴλιον, καὶ Τένεδον καὶ Ἀλεξάνδρειαν τὴν Τρωάδα, πάντων δὴ τούτων ὑπέρκειται ἡ Ἴδη τὸ ὄρος, μέχρι Λεκτοῦ καθήκουσα. ἀπὸ δὲ Λεκτοῦ μέχρι Καΐκου ποταμοῦ καὶ τῶν Κανῶν λεγομένων, ἔστι τὰ περὶ Ἄσσον, καὶ Ἀτραμύττιον, καὶ Ἀταρνέα καὶ Πιτάνην, καὶ τὸν Ἐλαϊτικὸν κόλπον. οἷς πᾶσιν ἀντιπαρήκει ἡ τῶν Λεσβίων νῆσος. εἶθ' ἑξῆς τὰ περὶ Κύμην, μέχρις Ἕρμου καὶ Φωκαίας, ἥπερ ἀρχὴ μὲν τῆς Ἰωνίας ἐστί, πέρας δὲ τῆς Αἰολίδος. Τοιούτων δὲ τῶν τόπων ὄντων, ὁ μὲν ποιητής, ἀπὸ τῶν περὶ Αἴσηπον τόπων, καὶ

STRABONIS RERUM GEOGRAPHICARUM LIBER DECIMUSTERTIUS.

ARGUMENTUM.

Tertiusdecimus liber Asiæ, reliqua Propontidis continet, inferius à Cyzico incipiens, & totam deinceps consequentem oram, & siquæ insulæ insunt, præsertim circa Troiam (quanquam deserta sit) propter loci claritatem, & uulgatam belli famam immoratur.

Hactenus ergo descripta nobis esto Phrygia. Reuertamur nũc ad Propontidem, & orã maritimam quæ deinceps ab Aesepo est, ac eodem ordine omnia peragremus. Troas prima est in hac ora. cuius celeberrima fama, quanquam dirutæ & desertæ, non leuem tamen multa dicendi materiam suggerit. Quo loco uenia nobis petenda est, mouendusq; lector, ne causam prolixitatis imputet nobis potius, quàm ĩs, qui uehementi tenentur desiderio nobilia & antiqua cognoscendi. conferunt ad eam aliquid etiam cûm multitudo eorum qui in istis locis sedes posuerunt Græci atque barbari: tum scriptores, qui neque eadem omnes, neque perspicuè omnia perhibuerũt. quorum inter primos est Homerus, coniectandi de plerisque ansam præbens. cuius, itemq; aliorum dicta nobis censenda sunt: ubi priùs in summa locorum naturam eorum descripserimus.

Vide supra folio 625 Tabulam Asiæ.

Post Cyzicenam & Aesepo adiacentem regionem & Granicum, usque ad Abydum & Sestum ora Propontidis maritima porrigitur. Ab Abydo autem usque ad Lectum, Ilium est, & Tenedus, & Alexandrea ac Troas denique. quibus omnibus imminet Ida mons usque ad Lectum pertinens. A' Lecto usque ad Caicum fluuium & Canas quæ uocantur, Assus sunt, & Atramyttium, & Atarneus, & Pitane, & Elaiticus sinus. quibus omnibus ex aduerso Lesbus insula protenditur. Cuma deinde est, & reliqua usque ad Hermum fluuium & Phocæam, quæ initium est Ioniæ, finis Aeolidis. Hic cùm sit regionis situs, Homerus ab Aesepo uicinis locis &

Oræ maritimæ à Propõtide ad Ioniã descriptio

cis & ei quæ nunc Cyzicena dicitur Troës potissimum imperasse innuit usque ad Caicum amnem: diuisa eorum ditione in octo, aut etiam nouem portiones. reliqua auxiliariorum multitudo, in sociorum recensione dinumeratur. Posteriores finibus iisdem † constitutis, uocabula usurpant immutata, & in plures sectas abeunt. Præcipuè autẽ Græcorum coloniæ dissensionum materiam præbuerũt. minus quidem Ionica, utpote à Troade longiùs distans. Aeolica autem uel maximè, quæ se per totam dispersit oram à Cyzico ad Caicum usque, ac prætereа magnam partem eorum occupauit quę intra Caicum sunt & Hermum fluuios. Etenim traditum est, Aeolicam coloniam quatuor ætatibus Ionica priorẽ fuisse, & moras traxisse, ac longius tempus. Principem deducendæ coloniæ fuisse Orestam. ei in Arcadia uiuis exemto, Penthilum filium successisse, & progressum esse in Thraciam usq;, LX annis post excidium Troiæ, quo ipso tempore in Peloponnesum redierunt Herculis posteri. Deinde Archelaum Penthili F. coloniam Aeolicam traduxisse in eam quæ nunc Cyzicena est circa Dascylium. Graum porrò filium huius natu minimum usque ad Granicum flumen progressum: cumq; se melius instruxisset, maiorem exercitus partẽ in Lesbum traiecisse, atque hanc obtinuisse. Cæterùm Cleuam Dori F. & Malaum, ipsos quoque Agamemnoniæ stirpis, eodem quo Penthilus tempore exercitum conduxisse. sed Penthili copias occupauisse in Asiam transire. alteros in Locride & apud Phricium montem multum temporis traxisse: postmodo traiecisse in Asiam, & Cumam condidisse, à Locridis monte Phriconidem dictam. Ergo cum Aeolenses per totam sint dispersi eam regionem, quam à poëta Troicam uocari diximus: posteriorum alij totam eam Aeolidis nomine afficiunt, alij partem eius: itemque Troiam alij totam, alij partem. neque inter se quidquam ijs conuenit. Satim de ipsis ad Propontidem locis, Homerus ab Aesepo Troadis facit initium: Eudoxus ab Artace & Priapo, cui Artace in Cyzicenorum insula opponitur, arctius contractis finibus Troadis sumit. Damastes etiam magis, à Pario eam incipiens. Atque hic quidem usque ad Lectum producit: alij aliter. Charon Lampsacenus

Coloniæ Græcorum Aeolica & Ionica.

Troas, seu Troia describitur.

πων, καὶ τῶν περὶ τὴν νῦν Κυζικηνὴν χώραν, ὑπαγορεύει μάλιστα τοὺς Τρῶας ἄρξαι, μέχρι τοῦ Καΐκου ποταμοῦ διῃρημένους κατὰ δυναστείας εἰς ὀκτὼ μερίδας, ἢ καὶ ἐννέα. τὸ δὲ τῶν ἄλλων ἐπικούρων πλῆθος, ἐν τοῖς συμμάχοις διαριθμεῖται. οἱ δ' ὕστερον τοὺς ὅρους αὐτοὺς λέγουσι, καὶ τοῖς ὀνόμασι χρῶνται διηλλαγμένως, αἱρέσεις νέμοντες πλέους. μάλιστα δὲ αἱ τῶν Ἑλλήνων ἀποικίαι παρεσχήκασι λόγον. ἧττον μὲν ἡ Ἰωνική· πλέον γὰρ διέστηκε τῆς Τρῳάδος. ἡ δὲ τῶν Αἰολέων παντάπασι, καθ' ὅλην γὰρ ἐσκεδάσθη ἀπὸ τῆς Κυζικηνῆς μέχρι τοῦ Καΐκου, καὶ ἐπέλαβεν ἔτι πλέον τὴν μεταξὺ τοῦ Καΐκου καὶ τοῦ Ἕρμου ποταμοῦ. Τέτρασι γὰρ δὴ γενεαῖς πρεσβυτέραν φασὶ τὴν Αἰολικὴν ἀποικίαν τῆς Ἰωνικῆς, διατριβὰς δὲ λαβεῖν καὶ χρόνους μακροτέρους. Ὀρέστην μὲν γὰρ ἄρξαι τοῦ στόλου. τούτου δ' ἐν Ἀρκαδίᾳ τελευτήσαντος τὸν βίον, διαδέξασθαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ Πενθίλον, καὶ προελθεῖν μέχρι Θρᾴκης, ἑξήκοντα ἔτεσι τῶν Τρωϊκῶν ὕστερον, ὑπ' αὐτὴν τὴν τῶν Ἡρακλειδῶν εἰς Πελοπόννησον κάθοδον. εἶτ' Ἀρχέλαον υἱὸν ἐκείνου περαιῶσαι τὸν Αἰολικὸν στόλον, εἰς τὴν νῦν Κυζικηνὴν τὴν περὶ τὸ Δασκύλειον. Γρᾶν δὲ τὸν υἱὸν τούτου τὸν νεώτατον προελθόντα μέχρι τοῦ Γρανίκου ποταμοῦ, καὶ παρεσκευασμένον ἄμεινον περαιῶσαι τὸ πλέον τῆς στρατιᾶς εἰς Λέσβον καὶ κατασχεῖν αὐτήν. Κλεύην δὲ τὸν Δώρου, καὶ Μαλαὸν, καὶ αὐτοὺς ἀπογόνους ὄντας Ἀγαμέμνονος, συναγαγεῖν μὲν τὴν στρατιὰν κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον καθ' ὃν καὶ Πενθίλος. ἀλλὰ τὸν μὲν τοῦ Πενθίλου στόλον φθῆναι περαιωθέντα ἐκ τῆς Θρᾴκης εἰς τὴν Ἀσίαν. τούτους δὲ περὶ τὴν Λοκρίδα, καὶ τὸ Φρίκιον ὄρος διατρῖψαι πολὺν χρόνον. ὕστερον δὲ διαβάντας κτίσαι τὴν Κύμην, τὴν Φρικωνίδα κληθεῖσαν ἀπὸ τοῦ Λοκρικοῦ ὄρους. Τῶν Αἰολέων τοίνυν καθ' ὅλην σκεδασθέντων τὴν χώραν, ἣν ἔφαμεν ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ λέγεσθαι Τρωϊκήν, οἱ δ' ὕστερον οἱ μὲν, πᾶσαν Αἰολίδα προσαγορεύουσιν, οἱ δὲ, μέρος· καὶ Τροίαν, οἱ μὲν ὅλην, οἱ δὲ, μέρος αὐτῆς, οὐδὲν ὅλως ἀλλήλοις ὁμολογοῦντες. Εὐθὺς γὰρ ἐπὶ τῶν κατὰ τὴν Προποντίδα τόπων, ὁ μὲν Ὅμηρος ἀπὸ τοῦ Αἰσήπου τὴν ἀρχὴν ποιεῖται τῆς Τρῳάδος. Εὔδοξος δὲ, ἀπὸ Πριάπου, καὶ Ἀρτάκης, τοῦ ἐπὶ τῇ Κυζικηνῶν νήσῳ χωρίου ἀντικειμένου τῷ Πριάπῳ, συστέλλων ἐπ' ἔλαττον τοὺς ὅρους. Δαμάστης δ' ἔτι μᾶλλον συστέλλει ἀπὸ Παρίου. καὶ οὗτος μὲν ἕως Λεκτοῦ προάγει. ἄλλοι δ' ἄλλως. Χάρων δ' ὁ Λαμψακηνὸς,

ψακηνὸς, τριακοσίους ἄλλους ἀφαιρεῖ σταδίους, ἀπὸ Πρακτίου ἀρχόμενος. τοσοῦτοι γάρ εἰσιν ἀπὸ Παρίου εἰς Πράκτιον. ἕως μὲν τοι Ἀτραμυττίου πρόεισι. Σκύλαξ δὲ ὁ Καρυανδεὺς ἀπὸ Ἀβύδου ἄρχεται. ὁμοίως δὲ τὴν Αἰολίδα. Ἔφορος μὲν λέγει ἀπὸ Ἀβύδου μέχρι Κύμης. ἄλλοι δ' ἄλλως. Τοπογραφεῖ δὲ μάλιστα τὴν ὄντως λεγομένην Τροίαν, ἡ τῆς Ἴδης θέσις, ὄρους ὑψηλοῦ, βλέποντος πρὸς δύσιν, καὶ τὴν ταύτῃ θάλατταν, μικρὰν δ' ἐπιστροφὴν ἔχοντος καὶ πρὸς ἄρκτον, καὶ τὴν ταύτῃ παραλίαν. ἔστι δὲ αὕτη μὲν τῆς Προποντίδος ἀπὸ τῶν περὶ Ἄβυδον στενῶν ἐπὶ τὸν Αἴσηπον, καὶ τὴν Κυζικηνήν. ἡ δ' ἑσπερία θάλαττα, ὅ, τε Ἑλλήσποντος ὁ ἔξω, καὶ τὸ Αἰγαῖον πέλαγος. πολλοὺς δ' ἔχουσα πρόποδας ἡ Ἴδη καὶ σκολοπενδρώδης οὖσα τὸ σχῆμα, ἐσχάτοις ἀφορίζεται τούτοις, τῷ τε τὴν Ζέλειαν ἀκρωτηρίῳ, καὶ τῷ καλουμένῳ Λεκτῷ. τῷ μὲν τελευτῶντι εἰς τὴν μεσόγαιαν μικρὸν ὑπὲρ τῆς Κυζικηνῆς· καὶ δὴ καὶ ἔστι νῦν ἡ Ζέλεια τῶν Κυζικηνῶν. τὸ δὲ Λεκτὸν εἰς τὸ πέλαγος καθήκει τὸ Αἰγαῖον, ἐν παράπλῳ κείμενον τοῖς ἐκ Τενέδου πλέουσιν εἰς Λέσβον.

Ἴδην δ' ἵκεσθην πολυπίδακα μητέρα θηρῶν.

Λεκτὸν, ὅθι πρῶτον λιπέτην ἅλα—

Ὕπνος καὶ ἡ Ἥρα.

οἰκείως τοῦ ποιητοῦ φράζοντος τὸ Λεκτόν. καὶ γὰρ ὅτι τῆς Ἴδης ἐστὶ τὸ Λεκτὸν, καὶ διότι πρώτη ἀπόβασις ἐκ θαλάττης αὕτη τοῖς ἐπὶ τὴν Ἴδην ἀνιοῦσιν, εἴρηκεν ὀρθῶς. καὶ τὸ πολυπίδακα. εὐυδρότατον γὰρ κατὰ ταῦτα μάλιστα τὸ ὄρος. δηλοῖ δὲ τὸ πλῆθος τῶν ποταμῶν

ὅσσοι ἀπ' Ἰδαίων ὀρέων ἅλαδε προρέουσι,

Ῥῆσός θ' Ἑπτάπορός τε,—

καὶ οἱ ἑξῆς, οὓς ἐκεῖνος εἴρηκε. καὶ ἡμῖν νυνὶ πάρεστιν ὁρᾶν. τῶν δὴ προπόδας τῶν ἐσχάτους ἐφ' ἑκάτερα οὕτω τὸ Λεκτὸν καὶ τὴν Ζέλειαν, οἰκείως τούτων καὶ τὴν ἀκρώρειαν ἀφορίζει Γάργαρον ἀκρότατον. καὶ γὰρ νῦν Γάργαρον ἐν τοῖς ἄνω μέρεσι τῆς Ἴδης δείκνυται τόπος, ἐν ᾧ τὰ νῦν Γάργαρα πόλις Αἰολική. ἐντὸς μὲν γὰρ τῆς Ζελείας, καὶ τοῦ Λεκτοῦ, πρῶτά ἐστιν ἀπὸ τῆς Προποντίδος ἀρξαμένοις μέχρι τῶν κατ' Ἄβυδον στενῶν. εἶτ' ἔξω τῆς Προποντίδος τὰ μέχρι Λεκτοῦ. Κάμψαντι δὲ τὸ Λεκτὸν, ἀναχεῖται κόλπος μέγας, ὃν ἡ Ἴδη ποιεῖ πρὸς τὴν ἤπειρον ἀποχωροῦσα ἀπὸ τοῦ Λεκτοῦ, καὶ

αἱ Κάμαι

psacenus alia ccc stadia aufert, à Practio initium ei ponens, quod tot abest à Pario, quot dixi, stadijs. Sed ad Atramyttium usque producit. Scylax Caryandensis Abydum initium facit. Idem de Aeolide est factum. quam Ephorus Abydo & Cuma terminat: alij aliter. Eius quæ uere Troia dicitur, optimè describit situm Ida, mõs excelsus, qui occasum spectans & mare quod ab ea est parte, paulu lum se conuertit uersus septentrionem & quod ea est mare. hoc est Propontidis pars à faucibus Abydenis ad Aesepum & Cyzicenam. occiduum uerò latus claudit Hellespontus, & pòst Aegæum pelagus. Cùm autem multos pedes habeat Ida prominentes, & scolopendram forma referat, his duobus extremis terminatur promontorijs: uno quod ad Zeleam pertinet, altero Lecto. prius in mediterranea desinit haud multum supra Cyzicenum agrum: (.hodie quidem Zelea Cyzicenorum est.) posterius in mare Aegæum exit, legiturque ab ijs qui à Tenedo in Lesbum nauigant. Ida.

Mox ad abundantem uenerunt fontibus I- Iliad. ξ. 283.
dam

Altricemque ferarum. & ubi uestigia Lecto

Imposuere, mari uadunt per sicca relicto.

nimirum Venus & Somnus.

1 Quibus uerbis Homerus Lectum propriè describit, tum quod Idæ sit, tum quod è mari ad Idam ituris ibi prima sit extensio. & quod eam multas habere scaturigines dixit, eò pertinet, quod ea in parte maximè abundat aquis Ida. idq; docent fluuij

In mare qui magnæ currunt de montibus I- Iliad. μ. 20.
dæ,

Resusq;, Heptaporusq;—

& alij quos commemorat, & qui à nobis hodieq; cerni possunt. Enumeratis uerò extremitatibus ac pedibus quasi Idæ, Lecto inquam, & eo qui est ad Zeleam: conuenienter etiam 2 summitatem eius commemorat 2
Gargarum. nam etiamnum in superioribus Idæ partibus Gargarum locus nominatur, ubi nunc Gargara sunt, urbs Aeolica. Inter enim Zeleam & Lectum primæ sunt Troa- *
dis partes à Propontide usque ad fauces ad Abydum. inde sunt extra Propontidem sita usque ad Lectum. Vbi cursum circa Lectum flexeris, magnus effunditur sinus, quem Ida facit à Lecto uersus continentẽ declinans. ad

hunc sunt etiam Canæ, ab altera sinus parte oppositum Lecto promontorium. sinum alij Idæum uocant, Atramyttenum. In hoc deinceps tractu usque ad ostiarum Hermi, urbes Aeolidis sunt ut diximus. Id quoque supra dictum est, ijs qui à Byzantio nauigãt uersus meridiem, iter esse ad rectam lineam initiò ad Sestum & Abydum per mediã Propontidem. deinde propter Asiæ oram maritimam, usque ad Cariam. Atque adeò id obseruare oportet quod nũc ponimus, eos qui sequentia legunt. ut cùm sinuum faciemus mentionem in ipsa isthac ora: promontoria intelligant dici à quibus isti conficiuntur, in eadem sita linea ueluti quodam meridiano. Sanè ex ijs quæ poëta dixit, ij quibus harum rerũ cura subit, conijciunt totã istam quam nauigando legunt oram Troibus fuisse subditam, in nouem distinctam prouincias, quæ tempore belli Troiani omnes paruerint Priamo, ac Troiæ nomen gesserint. Id liquere de singulis. Nam Achilles cum suis ab initio uidens muris defendi Ilienses, aggressus est foris bellum facere, & eo in orbem circumlato. ijs suam ditionem adimere.

Iliad.ι.328. Bis sex uastaui semel usus nauibus urbes,
Et terra totidem, minùs una: Troia cunctæ
Sceptra uerebantur.——.

Troiam hæc appellat continentem ab eo populatam. Alibi etiam uastata sunt loca Lesbo opposita, circa Theben, Lyrnessum, & Pedasum quæ Lelegum fuit: & Eurypyli ditio, qui filius fuit Telephi. unde hæc de Neoptolemo

Odyss.λ.518. Qualis, Telephiden ferro cum strauit acuto
Eurypylum heroëm.

Hæc ergo uastata ait. & Lesbum ipsam
—— cepit pulcram quo tempore Lesbum.
&,

Iliad.υ.92. Vastauit Lyrnessum & Pedason——. &,
Iliad β.691. Lyrnessum populatus, & altæ mœnia Thebæ.

è Lyrnesso Briseis abducta fuit:

ibid.690. Captam è Lyrnesso quam duxerat.——

cùm quidem Mynetem & Epistrophum ait poëta interfectos. idq; indicat Briseis Patroclum lamentans

—— neque me plorare sinebas,
Iliad.τ.295. Cùm meus à forti est occisus Achille maritus,
Atque urbs magnanimi fuit euastata Mynetis.

Ἔκτανεν, πέρσεν δὲ πόλιν θείοιο Μύνητος,

αἱ Κάναι τὸ ἐκ θατέρου μέρους ἀντικείμενον ἀκρωτήριον τῷ Λεκτῷ. καλοῦσι δ' οἱ μὲν Ἰδαῖον κόλπον, οἱ δ' Ἀτραμυττηνόν. ἐν τούτῳ δὲ αἱ τῶν Αἰολέων πόλεις μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἕρμου, καθάπερ εἰρήκαμεν. εἴρηται δὲ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, ὅτι τοῖς ἐκ Βυζαντίου πλέουσι πρὸς νότον, ἐπ' εὐθείας ἐστὶν ὁ πλοῦς, πρῶτον μὲν ἐπὶ Σηστὸν καὶ Ἄβυδον διὰ μέσης τῆς Προποντίδος. ἔπειτα τῆς παραλίας τῆς Ἀσίας μέχρι Καρίας. ταύτην δὴ φυλάττοντας χρὴ τὴν ὑπόθεσιν ἀκούειν τῶν ἑξῆς, κἂν λέγωμεν κόλπους τινὰς ἐν αὐτῇ τῇ παραλίᾳ, τάς τε ἄκρας δεῖ νοεῖν τὰς ποιούσας αὐτοὺς ἐπὶ τῆς αὐτῆς γραμμῆς κειμένας ὥσπερ τινὸς μεσημβρινῆς. ἐκ δὴ τῶν ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ λεγομένων, εἰκάζουσιν οἱ φροντίσαντες περὶ τούτου πλέοντι πᾶσαν τὴν παραλίαν ταύτην ὑπὸ τοῖς Τρωσὶ γεγονέναι, διῃρημένην μὲν εἰς δυναστείας ἐννέα, ὑπὸ δὲ τῷ Πριάμῳ τεταγμένην κατὰ τὸν Ἰλιακὸν πόλεμον, καὶ λεγομένην Τροίαν. δῆλον δ' ἐκ τῶν κατὰ μέρος. οἱ γὰρ περὶ τὸν Ἀχιλλέα τειχήρεις ὁρῶντες τοὺς Ἰλιέας κατ' ἀρχάς, ἔξω ποιεῖσθαι τὸν πόλεμον ἐπεχείρησαν, καὶ περιιόντες ἀφαιρεῖσθαι τὰ κύκλῳ.

Δώδεκα δὴ σὺν νηυσὶ πόλεις ἀλάπαξ' ἀνθρώπων.
πεζὸς δ' ἕνδεκά φημι κατὰ Τροίην ἐρίβωλον.

Τροίαν γὰρ λέγει τὴν πεπορθημένην ἤπειρον. πεπόρθηνται δὲ ἐν ἄλλοις τόποις καὶ τὰ ἀντικείμενα τῇ Λέσβῳ, τὰ περὶ Θήβην, καὶ Λυρνησσὸν, καὶ Πήδασον τὴν τῶν Λελέγων, καὶ ἔτι ἡ τοῦ Εὐρυπύλου τοῦ Τηλέφου παιδός.

Ἀλλ' οἷον τὸν Τηλεφίδην κατενήρατο χαλκῷ ὁ Νεοπτόλεμος
ἥρω' Εὐρύπυλον.

ταῦτα δὴ πεπορθῆσθαι λέγει καὶ αὐτὴν τὴν Λέσβον
—ὅτε Λέσβον ἐϋκτιμένην ἕλεν αὐτός. καί,
πέρσε δὲ καὶ Λυρνησσὸν ἠδὲ Πήδασον. καί,
Λυρνησσὸν διαπορθήσας, καὶ τείχεα Θήβης.
ἐκ μὲν Λυρνησσοῦ ἡ Βρισηῒς ἑάλω.
τὴν ἐκ Λυρνησσοῦ ἐξείλετο.—
ἧς ἐν τῇ ἁλώσει τὸν Μύνητα καὶ τὸν Ἐπίστροφον πεσεῖν φησίν, ὡς ἡ Βρισηῒς θρηνοῦσα τὸν Πάτροκλον δηλοῖ.
οὐδὲ μὲν οὐδέ μ' ἔασκες, ὅτ' ἄνδρ' ἐμὸν ὠκὺς Ἀχιλλεύς.
κλαίειν.—
ἐμφαίνει

ἐμφαίνει γὰρ τὴν Λυρνησσὸν λέγων πόλιν θείοιο Μύνητος, ὡς ἂν δυναστευομένην ὑπ' αὐτῷ, καὶ ἐνταῦθα πεσεῖν αὐτὸν μαχόμενον. ἐκ δὲ τῆς Θήβης ἡ Χρυσηῒς ἐλήφθη.

Ὠχόμεθ' ἐς Θήβην ἱερὴν πόλιν Ἠετίωνος.

ἐκ δὲ τῶν ἀχθέντων ἐκεῖθεν φησὶν εἶναι τὴν Χρυσηΐδα. οὐκ οἴονται δεῖν δὲ εὐθείας ἀκούειν.

—σὺ μὲν ἐν Τροίῃ.—

Αὐτὰρ ἐγὼ Θήβησιν (ἢ Θήβηθεν.)

Ἀνδρομάχη θυγάτηρ μεγαλήτορος Ἠετίωνος.

Ἠετίων ὃς ἔναιεν ὑπὸ Πλάκῳ ὑληέσσῃ.

Θήβῃ ὑποπλακίῃ, Κιλίκεσσ' ἄνδρεσσιν ἀνάσσων.

Δευτέρα οὖν αὕτη δυναστεία Τρωϊκὴ μετὰ τὴν ὑπὸ Μύνητι. οἰκείως δὲ τούτοις, καὶ τὸ ὑπὸ τῆς Ἀνδρομάχης λεχθὲν οὕτως.

Ἕκτορ ἐγὼ δύστηνος. ἰῇ ἄρα γεινόμεθ' αἴσῃ

Ἀμφότεροι, σὺ μὲν ἐν Τροίῃ Πριάμου ἐνὶ οἴκῳ.

Αὐτὰρ ἐγὼ Θήβησιν.

ἀλλὰ καθ' ὑπερβατὸν,

Ἀμφότεροι ἐκ Τροίης, σὺ μὲν Πριάμου ἐνὶ οἴκῳ.

Αὐτὰρ ἐγὼ Θήβησι.

Τρίτη δ' ἐστὶν ἡ τῶν Λελέγων, καὶ αὕτη Τρωϊκή.

Ἄλτεω, ὃς Λελέγεσσι φιλοπτολέμοισιν ἀνάσσει.

οὗ τῇ θυγατρὶ συνελθὼν Πρίαμος γεννᾷ τὸν Λυκάονα, καὶ Πολύδωρον. καὶ μὴν οἵ γε ὑπὸ τῷ Ἕκτορι ἐν τῷ καταλόγῳ ταττόμενοι λέγονται Τρῶες.

Τρωσὶ μὲν ἡγεμόνευε μέγας κορυθαίολος Ἕκτωρ.

εἶθ' οἱ ὑπὸ τῷ Αἰνείᾳ.

Δαρδανίων αὖτ' ἦρχεν ἐῢς πάϊς Ἀγχίσαο.

καὶ οὗτοι Τρῶες. φησὶ γοῦν.

Αἰνεία Τρώων βουληφόρε.—

Εἶθ' ὑπὸ Πανδάρῳ Λύκιοι, οὓς καὶ αὐτοὺς καλεῖ Τρῶας.

Οἳ δὲ Ζέλειαν ἔναιον ὑπαὶ πόδα νείατον Ἴδης.

Ἀφνειοὶ πίνοντες ὕδωρ μέλαν Αἰσήποιο

Τρῶες, τῶν αὖτ' ἦρχε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱὸς Πάνδαρος.

Ἕκτη δ' αὕτη δυναστεία. Καὶ μὴν οἵ γε μεταξὺ τοῦ Αἰσήπου, καὶ Ἀβύδου Τρῶες. ὑπὸ μὲν γὰρ τῷ Ἀσίῳ ἐστὶ τὰ περὶ Ἄβυδον.

Οἳ δ' ἄρα Περκώτην καὶ Πράκτιον ἀμφενέμοντο.

Καὶ Σηστὸν καὶ Ἄβυδον ἔχον, καὶ δῖαν Ἀρίσβην,

quibus uerbis Lyrnessum notat, quæ Mynetis imperio paruerit, qui & pro ea propugnans occubuerit. E' Theba autem Chryseis abducta fuit.

Appulimus Theben, urbem sacram Eetionis. Iliad.α.366.

nam inter ibi captas numeratur Chryseis. Iam illud non putant ita ut scriptum est, intelligi debere.

Tu sane in Troia Priami prognatus in arce, Iliad χ 488.

Ipsa autem Thebis —.

item alibi est:

Magnanimi proles pulcra Andromache Eetionis. Iliad.ξ.395.

Eetion habitabat Hypoplacon is nemorosam,

Thebam ad Hypoplaciam, Cilices sceptroq́ regebat.

Hæc ergo secunda est Troum ditio, post eam quæ Myneti paruit. Atq́ huc quadrant uerba Andromachæ

Hector, me miseram. usque eadem nos fata tulerunt. Iliad.χ.488.

Tu sane in Troia Priami prognatus in arce,

Ipsa autem Thebis.—

exponunt autem uerborum traiectione. ut sit sententia, utrunq́ in Troia natum. Hectorem in domo Priami, Andromachã Thebis. Tertia Troiæ ditio fuerunt Leleges.

Altis, qui Lelegum fuerat regnator.—. Iliad.φ.86.

cuius Altæ filiam habuit Priamus, & ex ea genuit Lycaonem ac Polydorum. Iam hi quidem, qui in recensione sub Hectore ponuntur, Troës dicuntur:

Troës ducebat galea notissimus Hector. Iliad.β.816.

Et sub Aenea:

Dardanios satus Anchisa ducebat. ibid.819.

qui & ipsi Troës erant. inquit enim:

Aena, Troum consultor— Iliad.υ.83.

Sequuntur Lycij sub Pandaro: quos & ipsos uocat Troës.

Quiq́ue Zeleiam habebant sub radicibus Idæ Iliad.β.824.

Aphneji, Aesepi nigros laticesq́ bibebant

Troës: Pandarus hos ducebat.—

Hæc sexta est Troiæ ditio. Quin & qui inter Aesepum & Abydum sunt, Troës sunt. Nam Asio parere dicuntur Abydo uicini.

Tum qui Percoten, qui Praction incoluerunt, ibid.835.

Qui Sestonq́ue & Abydum, & Arisbæ mœnia claræ:

His erat Hyrtacides dux Asius:—

Atqui apud Abydum Priami Spurius degebat, equas pascens: nimirum paternas.

Iliad. δ. 499. Sed Priamo genitore nothum mox Democoonta
Sternit. nuper æquas ad Abydum pascere suetum.

Percotę autem Hicetaonis F. boues pascebat, ne is quidem alienas.

Iliad ο. 546. Primum Hicetaonidem uerbis incesßit acerbis
Robustum Melanippum. armenta is pauerat ante
Læta boum prope Percotam.—

Itaque hęc etiam Troas est, & quidquid sequitur usque ad Adrasteam. nam ei præerant

Iliad. β. 830. duo filij Meropis Percosij. Omnes ergo qui ab Abydo Adrasteam habitant usque, Troës sunt: in duas diuisi tamen partes, quarum alteri Asius præerat, alteri Meropis filij. Sicut & Cilicia duplex fuit, una Thebaici, alia Lyrnessia. in qua censeri potest etiam Eurypyli ditio, continuò sequens Lyrnesßidem. His autem omnibus imperasse Priamum, uerba ad hunc Achillis aperte demonstrant.

Iliad. ω. 543. Te quoque tot quondam regnis populisq; beatum
Audio. qui Macaris sedes quæcunque coërcet
Lesbus, quæq; suprà Phrygia, & latus Hellesponti
Immensi includunt, ampla ditione teneres.

Ista igitur tempestate Troia talis fuit. Inciderunt postea mutationes omnis generis. Nam quæ circa Cyzicum sunt, Phryges occupauerunt usque ad Practium: quæ circa Abydũ, Thraces atq; ante utrosq; Bebryces & Dryopes. Quæ deinceps sunt, Treres ipsi quoque Thraces. Thebes campos Lydi, qui tum dicebantur Mæones, & Mysorum qui olim sub Telepho & Teuthrante fuerant reliquiæ. Cùm ergo poëta hoc pacto Aeolidem & Troiam in unum contraxerit, & Aeolenses totam regionem ab Hermo usq; ad Cyzicum litus occupauerint, urbesq; condiderint: ne nos quidem ineptè cõiunctim ista descripserimus, componentes eam quæ nũc Aeolis dicitur ab Hermo usque ad Lectum, cum ea quæ deinceps est usq; ad Aesepum. Singulis enim exponendis rursum eas distinguemus: conferentes cum ĳs quæ nũc sunt, ea quæ ab Homero & alĳs dicuntur. Proinde post Cyzicũ & Aesepũ initiũ est Troadis

Troadis descriptio.

de Home-

Τῶν αὖθ' Ὑρτακίδης ἦρχ' Ἄσιος.—

ἀλλ' ἐν Ἀβύδῳ μὲν υἱὸς τοῦ Πριάμου διέτριβεν ἵππους νέμων, πατρῴας δηλονότι.

Ἀλλ' υἱὸν Πριάμοιο νόθον βάλε Δημοκόωντα.
Ὅς οἱ Ἀβυδόθεν ἦλθε παρ' ἵππων ὠκειάων.

Ἐν δὲ Περκώτῃ υἱὸς Ἱκετάονος ἐβουνόμει, οὐκ ἀλλοτρίας οὐδ' οὗτος βοῦς.

—πρῶτον δ' Ἱκεταονίδην ἐνένισπεν
Ἴφθιμον Μελάνιππον, ὁ δ' ὄφρα μὲν εἰλίποδας βοῦς,
Βόσκ' ἐν Περκώτῃ.—

ὥστε καὶ αὕτη ἂν εἴη Τρωὰς καὶ ἡ ἐφεξῆς ἕως Ἀδραστείας. ἦρχον γὰρ αὐτῆς
Υἷε δύο Μέροπος Περκωσίου.—

πάντες μὲν δὴ Τρῶες οἱ ἀπὸ Ἀβύδου μέχρι Ἀδραστείας. δίχα μέντοι διῃρημένοι, οἱ μὲν, ὑπὸ τῷ Ἀσίῳ, οἱ δ' ὑπὸ τοῖς Μεροπίδαις. καθάπερ καὶ ἡ τῶν Κιλίκων διττή, ἡ μὲν Θηβαϊκή, ἡ δὲ Λυρνησσίς. ἐν αὐτῇ δ' ἂν λεχθείη ἡ ὑπὸ Εὐρυπύλου ἐφεξῆς οὖσα τῇ Λυρνησσίδι. Ὅτι δὲ τούτων ἁπάντων ἦρχεν ὁ Πρίαμος, οἱ τοῦ Ἀχιλλέως λόγοι πρὸς τὸν Πρίαμον σαφῶς ἐμφανίζουσι.

Καὶ σὲ γέρον τὸ πρὶν μὲν ἀκούομεν ὄλβιον εἶναι,
Ὅσσον Λέσβος ἄνω Μάκαρος ἕδος ἐντὸς ἐέργει,
Καὶ Φρυγίη καθύπερθε καὶ Ἑλλήσποντος ἀπείρων.

Τότε μὲν οὖν τοιαῦτα ὑπῆρχεν. ὕστερον δὲ ἠκολούθησαν μεταβολαὶ παντοῖαι. τὰ μὲν γὰρ περὶ Κύζικον, Φρύγες ἐπῴκησαν ἕως Πρακτίου. τὰ δὲ περὶ Ἄβυδον Θρᾷκες· ἔτι δὲ πρότερον τούτων ἀμφοῖν Βέβρυκες καὶ Δρύοπες. τὰ δ' ἑξῆς Τρῆρες, καὶ οὗτοι Θρᾷκες. τὸ δὲ Θήβης πεδίον Λυδοὶ οἱ τότε Μῄονες. καὶ Μυσῶν οἱ περιγενόμενοι τῶν ὑπὸ Τηλέφῳ πρότερον καὶ Τεύθραντι. Οὕτω δὴ ποιητοῦ τὴν Αἰολίδα καὶ τὴν Τροίαν εἰς ἓν συντεθέντος, καὶ τῶν Αἰολέων τὴν ἀπὸ τοῦ Ἕρμου πᾶσαν μέχρι τῆς κατὰ Κύζικον παραλίας κατασχόντων καὶ πόλεις κτισάντων, οὐδ' ἂν ἡμεῖς ἀτόπως περιοδεύσαιμεν, εἰς ταὐτὸ συντιθέντες τήν τε Αἰολίδα νῦν ἰδίως λεγομένην, τὴν ἀπὸ τοῦ Ἕρμου μέχρι Λέκτου, καὶ τὴν ἐφεξῆς μέχρι τοῦ Αἰσήπου. ἐν γὰρ τοῖς καθ' ἕκαστα διακρινοῦμεν πάλιν, παρατιθέντες ἅμα τοῖς νῦν οὖσι τὰ ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ καὶ τῶν ἄλλων λεγόμενα. Ἔστιν οὖν μετὰ τὴν τῶν Κυζικηνῶν πόλιν καὶ τὸν Αἴσηπον, ἀρχὴ τῆς Τρωάδος καθ'

Ὅμηρον

Ὅμηρον. λέγει δ' ἐκεῖνος μὲν οὕτω περὶ αὐτῆς.

οἳ δὲ Ζέλειαν ἔναιον ὑπαὶ πόδα νείατον Ἴδης

Ἀφνειοί, πίνοντες ὕδωρ μέλαν Αἰσήποιο

Τρῶες· τῶν αὖτ' ἦρχε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱὸς

Πάνδαρος.

τούτους δὲ ἐκάλει καὶ Λυκίους. Ἀφνειοὺς δὲ ἀπὸ τῆς Ἀφνίτιδος νομίζουσι λίμνης. καὶ γὰρ οὕτω καλεῖται ἡ Δασκυλῖτις. Ἡ μὲν δὴ Ζέλεια ἐν τῇ παρωρείᾳ τῇ ὑστάτῃ τῆς Ἴδης ἐστίν, ἀπέχουσα Κυζίκου μὲν σταδίους ἐνενήκοντα καὶ ἑκατόν· τῆς δ' ἐγγυτάτω θαλάττης καθ' ἣν ἐκδίδωσιν Αἴσηπος, ὅσον ὀγδοήκοντα. Ἐπιμερίζει δὲ συνεχῶς τὰ περὶ τὴν παραλίαν τὴν μετὰ τὸν Αἴσηπον.

οἳ δ' Ἀδρήστειάν τ' εἶχον καὶ δῆμον Ἀπαισοῦ.

καὶ Πιτύειαν ἔχον, καὶ Τηρείης ὄρος αἰπύ.

τῶν ἦρχ' Ἄδρηστός τε καὶ Ἄμφιος λινοθώρηξ,

υἱὲ δύο Μέροπος Περκωσίου.—

ταῦτα δὲ τὰ χωρία τῇ Ζελείᾳ μὲν ὑποπέπτωκεν. ἔχουσι δὲ Κυζικηνοί τε καὶ Πριαπηνοὶ μέχρι καὶ τῆς παραλίας. Περὶ μὲν οὖν τὴν Ζέλειαν, ὁ Τάρσιός ἐστι ποταμός, εἴκοσιν ἔχων διαβάσεις τῇ αὐτῇ ὁδῷ. καθάπερ ὁ Ἑπτάπορος ὅν φησιν ὁ ποιητής. ὁ δ' ἐκ Νικομηδείας εἰς Νίκαιαν τέτταρας καὶ εἴκοσι. πολλοὺς δὲ καὶ ὁ ἐκ Φολόης εἰς τὴν Ἠλείαν, Σκάρθων, πέντε καὶ εἴκοσι. πολλοὺς δὲ καὶ ὁ ἐκ Κοσκινίων εἰς Ἀλάβανδα. πέντε δὲ καὶ ἑβδομήκοντα ὁ ἐκ Τυάνων εἰς Σόλους διὰ τοῦ Ταύρου. Ὑπὲρ δὲ τῆς ἐκβολῆς τοῦ Αἰσήπου σχεδὸν ἐν   σταδίοις, κολωνός ἐστιν, ἐφ' ὃ τάφος δείκνυται Μέμνονος τοῦ Τιθωνοῦ. πλησίον δ' ἐστὶ καὶ ἡ Μέμνονος κώμη. τοῦ δὲ Αἰσήπου καὶ τοῦ Πριάπου μεταξὺ ὁ Γρανικὸς ῥεῖ, τὰ πολλὰ δι' Ἀδραστείας πεδίου. ἐφ' ᾧ Ἀλέξανδρος τοὺς Δαρείου σατράπας, ἀνὰ κράτος ἐνίκησε συμβαλών, καὶ πᾶσαν τὴν ἐντὸς τοῦ Ταύρου καὶ τοῦ Εὐφράτου παρέλαβεν. Ἐπὶ δὲ Γρανικῷ πόλις ἦν Σιδήνη, χώραν ἔχουσα πολλὴν ὁμώνυμον. κατέσπασται δὲ νῦν. ἐν δὲ τῇ μεθορίᾳ τῆς Κυζικηνῆς καὶ τῆς Πριαπηνῆς, ἐστὶ τὰ Ἁρπάγεια τόπος, ἐξ οὗ τὸν Γανυμήδην μυθεύουσιν ἡρπάχθαι. ἄλλοι δὲ περὶ Δαρδάνιον ἄκραν, πλησίον Δαρδάνου. Πρίαπος δ' ἐστὶ πόλις ἐπὶ θαλάττῃ καὶ λιμήν. κτίσμα δ' οἱ μέν, Μιλησίων φασίν, οἵπερ καὶ Ἄβυδον καὶ Προκόννησον συνῴκισαν κατὰ τὸν αὐτὸν καιρόν. οἱ δέ, Κυζικηνῶν. ἐπώνυμος δ' ἐστὶ τοῦ Πριάπου τοῦ τιμωμένου παρ' αὐτοῖς. εἴτ' ἐξ Ὀρνεῶν τῶν περὶ Κόρινθον μετενηνεγμένου τοῦ ἱεροῦ· εἴτε τῷ

de Homeri sententia. Sic enim de ea loquitur.

Quique Zeleian habebant sub radicibus Idæ *Iliad. 6. 824*

Aphnei, Aesepi nigros laticesque bibebant

Troes: Pandarus hos ducebat.—

eosdem autē Lycios etiam uocat. Aphneos dici cēsent ab Aphnitide lacu, quasi idem est Dascylitis. Zelea in ultimis Idæ radicibus, à Cyzico abest stadia CXC: à proximo mari in quod se exonerat Aesepus, ferè XXC stadia. Statim deinde oram maritimam quæ post Aesepum est diuidit.

Quique Adrasteam tenuere, & Apæsia rura, *ibid. 828.*

Et Pityean, Tereæ montemque peraltum:

His Adrastus & Amphius simul imperitabant,

Fratres, & Meropis florens Percosia proles.

Hæc loca Zeleæ sunt subiecta: habentur autem à Cyzicenis & Priapenis usque ad litus. Apud Zeleam fluuius est Tarsius, XX habens in eadem uia transitus. qualis etiam ab Homero nominatur Heptaporus. Alius à Nicomedia Nicæam fluens, XXIV. multos etiam qui è Pholoa in Eleam labitur, Scarthon XXV. multos qui è Coscinijs Alabanda usque. LXXV qui Tyanis Solos per Taurum exit. Supra Aesepi ostia, ad stadia circiter * tumulus est, in quo sepulcrum ostenditur Memnonis, Tithoni F. propè etiam Memnonis est pagus. Inter Aesepum & Priapum Granicus fluit, maiori parte per Adrasteæ campum. Ad hunc amnem Alexander satrapas Darij prœlio deuicit, ac quidquid Asiæ est intra Taurum atque Euphraten, suum fecit. Ad Granicum sita fuit urbs Sidena, multum habens agri cognominis. nunc diruta est. In confinio Cyziceni ac Priapeni agri locus est Harpagea, unde abreptum Ganymedem est in fabulis. alij è Dardanio raptum perhibent promontorio, quod Dardano est uicinum. Priapus urbs est maritima cum portu. quidam à Milesijs conditam aiũt eodem quo Abydum & Proconnesum tempore. alij à Cyzicenis. nomen habet à Priapo qui ibi colitur. siue id sacrum ab Orneis Corintho uicinis eo delatum est: siue quòd eum,

eum, ut qui Bacchi ac Nymphæ F. pro deo haberetur, uenerari ceperũt homines. Nam uitibus & hæc regio abundat, & deinceps finitima Parianorum atque Lampſacenorum. Xerxes quidem Lampſacum Themiſtocli dedit, ut uinum inde perciperet. Recentiores Priapum deorum in cenſum retulerunt. non enim nouerat Heſiodus Priapum: ſed ſimilis Atticorum uidetur dijs, Orthanæ, Coniſſalo, Tychoni. Regio ea uocabatur Adraſtea, & campus Adraſteæ: more quodam recepto, ut duo uni loco nomina eſſent, ſicut Thebe, & Thebes campus, itemq́ Mygdonius campus. Calliſthenes Adraſteam ab Adraſto rege denominatam ait, qui primus Nemeſi templum poſuit. Sita eſt urbs inter Priapum & Parium, ſubiecto eiuſdem nominis campo. in quo etiam oraculũ fuit Apollinis Actæi, & Dianæ, ſecundum Pycatam. ſed in Parium omnis apparatus ac ſaxa translata ſunt, templo deſtructo, & ædificata Parij ara, Hermocreontis opus mole ac pulchritudine admodum memorabili. oraculum defecit, ut & quod Zelæ fuit. Cæterùm hîc Adraſteæ nullum, Nemeſeos nullum uiſitur templum. Apud Cyzicum eſt Adraſteæ fanum. Antimachi uerò ſunt hæc:

Adraſtea. (margin)

* (margin, beside "pollinis")

Eſt quædam Nemeſis, numen graue: cuncta dederunt
Sorte illi ſuperi. Cui primus condidit aram
Aeſepi tumidum prudens Adraſtus ad amnem.
Hîc ſacris colitur dea, & Adraſtea uocatur.

Parium (margin)

Parium quoq; urbs eſt ad mare, portum habens quàm Priapus maiorem. & quidem rebus Priapenis aucta eſt. nam Pariani Attalicis regibus operam ſuam nauantes, quibus ſuberat Priapena, illorum permiſſu multa huius ad ſe traxerunt. Ibi locorum fabulantur Ophiogenes (.id eſt Serpentigenas.) eſſe, qui cum ſerpentibus quandam habeant cognationem. nam mares eorum medicari aiunt ijs qui à uipera morſi ſunt, continenter tangendo tanquam incantatores ſolent, ac primùm in ſe transferre liuorem, deinde inflammationem etiam doloremq́ ſedare. Ferunt principem eius generis è ſerpente in heroëm fuiſſe mutatum. fortaſſe unus è Pſyllis Afris fuit. facultas ea aliquandiu eo in genere manſit. Parium condiderunt Mileſij, Erythræi, & Parij inſulares. Pityʒa eſt in Pity-
unte

λέγεσθαι Διονύσου καὶ Νύμφης τῶν θεῶν ἑρμησάντων περὶ τὸ τιμᾶν αὐτὸν τῶν ἀνθρώπων, ἐπειδὴ σφόδρα εὐάμπελός ἐστιν ἡ χώρα καὶ αὕτη, καὶ ἡ ἐφ' ἑξῆς ὅμορος, ἥ τε τῶν Παριανῶν, καὶ ἡ τῶν Λαμψακηνῶν. ὁ γοῦν Ξέρξης τῷ Θεμιστοκλεῖ εἰς οἶνον ἔδωκε τὴν Λάμψακον. Ἀπεδείχθη δὲ θεὸς οὗτος ὑπὸ τῶν νεωτέρων. οὐδὲ γὰρ Ἡσίοδος οἶδε Πρίαπον, ἀλλ' ἔοικε τοῖς Ἀττικοῖς Ὀρθάνῃ καὶ Κονισάλῳ, καὶ Τύχωνι, καὶ τοῖς τοιούτοις. Ἐκαλεῖτο δ' ἡ χώρα αὕτη Ἀδράστεια, καὶ Ἀδραστείας πεδίον· κατὰ ἔθος τι οὕτω λεγόντων τὸ αὐτὸ χωρίον διττῶς, ὡς καὶ Θήβην, καὶ Θήβης πεδίον, καὶ Μυγδόνιον πεδίον. φησὶ δὲ καὶ Καλλισθένης, ἀπὸ Ἀδράστου βασιλέως, ὃς πρῶτος Νεμέσεως ἱερὸν ἱδρύσατο, καλεῖσθαι Ἀδράστειαν. Ἡ μὲν οὖν πόλις μεταξὺ Πριάπου καὶ Παρίου, ἔχουσα ὑποκείμενον πεδίον ὁμώνυμον, ἐν ᾧ καὶ μαντεῖον ἦν Ἀπόλλωνος Ἀκταίου καὶ Ἀρτέμιδος κατὰ τὴν Πυκάτην. εἰς δὲ Πάριον μετηνέχθη πᾶσα ἡ κατασκευὴ καὶ λιθία, κατασπασθέντος τοῦ ἱεροῦ· καὶ ᾠκοδομήθη ἐν τῷ Παρίῳ βωμὸς, Ἑρμοκρέοντος ἔργον, πολλῆς μνήμης ἄξιον κατὰ τὸ μέγεθος καὶ κάλλος. τὸ δὲ μαντεῖον ἐξηλείφθη καθάπερ καὶ τὸ ἐν Ζελείᾳ. Ἐνταῦθα μὲν οὖν οὐδ' ἐν ἱερὸν Ἀδραστείας δείκνυται, οὐδὲ δὴ Νεμέσεως. περὶ δὲ Κύζικόν ἐστιν Ἀδραστείας ἱερόν. Ἀντίμαχος δ' οὕτω φησίν,

Ἔστι δέ τις Νέμεσις μεγάλη θεὸς, ἣ τάδε πάντα
Πρὸς μακάρων ἔλαχε. βωμὸν δέ οἱ εἵσατο πρῶτος
Ἄδρηστος, ποταμοῖο παρὰ ῥόον Αἰσήποιο,
Ἔνθα τετίμηταί τε καὶ Ἀδρήστεια καλεῖται.

Ἔστι δὲ καὶ τὸ Πάριον πόλις ἐπὶ θαλάττῃ, λιμένα ἔχουσα μείζω τοῦ Πριάπου· καὶ ηὐξημένη γε ἐκ ταύτης. θεραπεύοντες γὰρ οἱ Παριανοὶ τοὺς Ἀτταλικοὺς, ὑφ' οἷς ἐτέτακτο ἡ Πριαπηνὴ, πολλὴν αὐτῆς ἀπετέμοντο ἐπιτρεπόντων ἐκείνων. Ἐνταῦθα μυθεύουσι τοὺς Ὀφιογενεῖς συγγένειάν τινα ἔχειν πρὸς τοὺς ὄφεις. φασὶ δ' αὐτῶν τοὺς ἄρρενας τοῖς ἐχιοδήκτοις ἄκος εἶναι, συνεχῶς ἐφαπτομένους ὥσπερ τοὺς ἐπῳδοὺς, πρῶτον μὲν τὸ πελίωμα εἰς ἑαυτοὺς μεταφέροντας, εἶτα καὶ τὴν φλεγμονὴν παύοντας καὶ τὸν πόνον. μυθεύουσι δὲ τὸν ἀρχηγέτην τοῦ γένους, ἥρωά τινα μεταβαλεῖν ἐξ ὄφεως. τάχα δὲ τῶν Ψύλλων τις ἦν τῶν Λιβυκῶν. εἰς δὲ τὸ γένος διέτεινεν ἡ δύναμις μέχρι ποσοῦ. κτίσμα δ' ἐστὶ τὸ Πάριον Μιλησίων καὶ Ἐρυθραίων καὶ Παρίων. Πίτυα δ' ἐστὶν ἐν Πιτυ-
οῦντι

ὄντι τῆς Παριανῆς, ὑποκείμενον ἔχουσα Πιτυώδες ὄρος. μεταξὺ δὲ κεῖται Πριάπου καὶ Παρίου, τὸ Λίνον χωρίον ἐπὶ θαλάττῃ, ὅπου οἱ Λινούσιοι κοχλίαι ἄριστοι τῶν πάντων ἁλίσκονται. Ἐν δὲ τῷ παράπλῳ τῷ ἀπὸ Παρίου εἰς Πρίαπον ἥτε παλαιά ἐστι, καὶ ἡ νῦν Προκόννησος, πόλιν ἔχουσα καὶ μέταλλον μέγα λευκοῦ λίθου σφόδρα ἐπαινούμενον. τὰ γοῦν κάλλιστα τῶν ταύτῃ πόλεων ἔργα, ἐν δὲ τούτοις, πρῶτον τὰ ἐν Κυζίκῳ, ταύτης ἐστὶ τῆς λίθου. ἐντεῦθεν ἐστὶν Ἀρισταῖος ὁ ποιητὴς τῶν Ἀριμασπίων καλουμένων ἐπῶν, γόης εἴ τις ἄλλος. Τὸ δὲ τῆς Ῥέης ὄρος, οἱ μὲν τὰ ἐν Περκώσῃ ὄρη φασίν, ἃ ἔχουσιν οἱ Κυζικηνοὶ τῇ Ζελείᾳ προσεχῆ, ἐν οἷς βασιλικὴ θήρα κατεσκεύαστο τοῖς Λυδοῖς, καὶ Πέρσαις ὕστερον. οἱ δ' ἀπὸ τετταράκοντα τῆς Λαμψάκου σταδίων δεικνύουσι λόφον, ἐφ' ᾧ μητρὸς θεῶν ἱερόν ἐστιν ἅγιον τῆς Ῥέης ἐπικαλούμενον. Καὶ ἡ Λάμψακος δ' ἐπὶ θαλάττῃ πόλις ἐστὶν εὐλίμενος καὶ ἀξιόλογος, συμμένουσα καλῶς ὥσπερ καὶ ἡ Ἄβυδος. διέχει δ' αὐτῆς ὅσον ἑβδομήκοντα καὶ ἑκατὸν σταδίους. ἐκαλεῖτο δὲ πρότερον Πιτυοῦσσα, καθάπερ καὶ τὴν Χίον φασίν. ἐν δὲ τῇ περαίᾳ τῆς Χερρονήσου πολίχνιόν ἐστι Καλλίπολις. κεῖται δ' ἐπ' ἀκτῆς ἐκκειμένης πολὺ πρὸς τὴν Ἀσίαν κατὰ τὴν Λαμψακηνῶν πόλιν, ὥστε τὸ δίαρμα μὴ πλέον εἶναι τετταράκοντα σταδίων. Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ Λαμψάκου, καὶ Παρίου Παισὸς ἦν πόλις, καὶ ποταμός. κατέσπαστο δ' ἡ πόλις, οἱ δὲ Παισηνοὶ μετῴκησαν εἰς Λάμψακον, Μιλησίων ὄντες ἄποικοι καὶ αὐτοί, καθάπερ καὶ οἱ Λαμψακηνοί. ὁ δὲ ποιητὴς εἴρηκεν ἀμφοτέρως, καὶ προσθεὶς τὴν πρώτην συλλαβήν.

—καὶ δῆμον Ἀπαισοῦ. καὶ ἀφελών.
—ὅς ῥ' ἐνὶ Παισῷ.
Ναῖε πολυκτήμων.—.

Καὶ ὁ ποταμὸς νῦν οὕτω καλεῖται. Μιλησίων δ' εἰσί, καὶ αἱ Κολωναί, αἱ ὑπὲρ Λαμψάκου ἐν τῇ μεσογαίᾳ τῆς Λαμψακηνῆς. ἄλλαι δ' εἰσὶν ἐπὶ τῇ ἐκτὸς Ἑλλησποντίᾳ θαλάττῃ Ἰλίου διέχουσαι σταδίους τετταράκοντα πρὸς τοῖς ἑκατόν· ἐξ ὧν τὸν Κύκνον φασίν. Ἀναξιμένης δὲ καὶ ἐν τῇ Ἐρυθραίᾳ φησὶ λέγεσθαι Κολωνάς, καὶ ἐν τῇ Φωκίδι, καὶ ἐν Θετταλίᾳ. Ἐν δὲ τῇ Παριανῇ ἐστιν ἡ Λευκολώνη. Ἐν δὲ τῇ Λαμψακηνῇ τόπος εὐάμπελος Γεργήθιον. ἦν δὲ καὶ πόλις Γέργηθα, ἐκ τῶν ἐν τῇ Κυμαίᾳ Γεργήθων. ἦν γὰρ κἀκεῖ πόλις πληθυντικῶς καὶ θηλυκῶς λεγομένη αἱ Γέργηθες· ὅθεν γὰρ ὁ Γεργήθιος ἦν Κεφάλων. καὶ νῦν ἔτι δείκνυται τόπος ἐν τῇ Κυμαίᾳ Γεργήθιον πρὸς Λαρίσσῃ. ἐκ Παρίου μὲν οὖν ὁ γλωσσο-

unte Parij agri, supraq; eã mons est pinuum ferax. sita est inter Parium & Priapum, propter Linum maritimum locum, ubi cochleę Linusiæ omnibus prestantes alijs capiuntur. In mari quod à Priapo Parium euntes nauigant, antiqua est Proconnesus, itemq; noua, urbem habens, & fodinam lapidis albi ualdè laudati. itaque earum quæ isthic sunt urbium opera, ac præcipuè Cyzici, ex eo sunt lapide. Proconnesius fuit + Aristeas, autor carminum quæ Arimaspda dicuntur, præstigijs nemini secundus. 4
Iam Rheæ montem alij mõtes aiunt esse in Pcrosso, quos Zelẹæ contiguos habent Cyziceni: in quibus regia uenatio parata fuit Lydis, ac deinde Persis. alij XL à Lampsaco stadijs collem ostendunt: ubi matris deorum templum est, quod Rheæ sacrum dicitur. Sed & Lampsacus mari imminet, urbs bonitate portus alijsque rebus memorabilis, & adhuc bene constans: ut & Abydus, à qua ad CLXX stadia abest. ante Pityusa dicta fuit: quod nomen Chio etiam fuisse aiunt. E regione in Cherroneso oppidulum est Callipolis, situm in acta quæ longè extenditur uersus Asiam & Lampsacum, ita ut traiectus non sit amplior XL stadijs. Inter Lampsacum & Parium Pæsus fuit urbs, ac fluuius. Vrbe diruta, Pæsani Lampsacum commigrauerunt, Milesiorum tam ipsi quam Lampsaceni colonia. Poëta & Pæsum dixit, & Apæsum.

Lampsacus.

—& Apæsia rura. &: *Iliad. β. 828.*
Pæsum qui locuples habitabat.—. *Iliad. ε. 612.*

Nomen fluuio hodie idem. Milesiorum colonia etiam sunt Colonæ supra Lampsacum in Lampsaceni agri mediterraneis. Aliæ sunt ad exterum Hellesponti mare, ab Ilio distantes stadia CXL. inde Cygnum fuisse tradunt. Anaximenes etiam in Erythræa haberi Colonas perhibet, & in Phocide, inq; Thessalia. + in agro Pariano est alba Colone. In agro Lampsaceno locus est uitibus bene consitus, nomine Gergethium. Fuit & urbs Gergetha, à Gergethis in agro Cumano. nam & ibi fuit urbs plurali numero ac fœminino genere dicta Gergethes. patria Cephalonis Gergethij. atque etiamnum in Cumano solo monstratur Gergethium ad Larissam. Parium protulit Neoptolemum, cognomento glosso-

glossographum, uirum memoria dignum. Lampsaceni fuerit Charon historiæ conscriptor, Adamantus, Anaximenes rhetor, & Epicuri socius Metrodorus. quin & ipse Epicurus quodammodo Lampsacenus fuit: qui & commoraretur Lampsaci, & præstantissimorum ibi uirorum uteretur amicicia, Idomeneo & Leonteo. Hinc transtulit Agrippa leonem collapsum, Lysippi opus. reposuitque in luco qui inter paludem est & Euripũ. Post Lampsacum Abydus est, & interiacentia loca. de quibus ita locutus est poëta, ut simul Lampsacenum agrum, & Pariani nonnihil complecteretur. ita enim urbes habebant tempore belli Troiani.

Iliad. β. 835. Tum qui Percoten, & Praction incoluerunt,
Qui Sestonq; & Abydum, & Arisbæ mœnia claræ.
Dux his Hyrtacides erat Asius.——.
& addit,
Asius Hyrtacides, ab Arisba grandibus ille, ac
Fuluis uectis equis, à flumine Selleente,

quibus uerbis uidetur Arisbam Asij regiam facere, inde eum profectum dicens. Hæc autem loca ita nunc sunt in obscuro, ut minimè conueniat inter eos, qui de ijs narrant. nisi hoc, fuisse ea circa Abydum, Lampsacum, & Parium: cui loco antiquitus nomen fuerit Percote. De fluuijs, Selleentem quidem ad Arisbam fluere dicit poëta: quãdo Arisba profectus est Asius à flumine Selleente. Practius uerò amnis est (urbs eo nomine non inuenitur: quod falsò quidam putauerunt.) inter Abydum fluens & Lampsacum. illud ergo

——Praction accoluerunt:

de flumine accipiendum est. ut & illa

Iliad. β. 521. Cephisique sacras sedes habuere prope undas. &
ibid 854. Circa Parthenium flumen quis tecta fue.

Fuit etiam in Lesbo urbs Arisba: cuius solum Methymnæi tenent. Est & Arisbus fluuius Thraciæ, ut dictũ fuit, ac iuxta eum Cebrenij Thraces. Multa sunt nomina Thracibus cum Troibus. ut Scæi sunt Thraces quidam, & Scæus fluuius, Scæus murus: & in Troiæ Scæę portæ. Xanthij Thraces, Xanthus Troiæ amnis. Arisb. in Hebrũ incidẽs.

Thracũ & Troũ communia nomina.

Arisba

γλωσσογράφος ἀληθὲς ἦν Νεοπτόλεμος, μνήμης ἄξιος. ἐκ Λαμψάκου δὲ Χάρων τε ὁ συγγραφεύς, καὶ Ἀδείμαντος, καὶ Ἀναξιμένης ὁ ῥήτωρ, καὶ Μητρόδωρος ὁ τοῦ Ἐπικούρου ἑταῖρος. καὶ αὐτὸς δ' Ἐπίκουρος τρόπον τινὰ Λαμψακηνὸς ὑπῆρξε, διατρίψας ἐν Λαμψάκῳ, καὶ φίλοις χρησάμενος τοῖς ἀρίστοις τοῖς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, τοῖς περὶ Ἰδομενέα, καὶ Λεοντέα. ἐντεῦθεν δὲ μετήνεγκεν Ἀγρίππας τὸν πεπτωκότα λέοντα Λυσίππου ἔργον. ἀνέθηκε δὲ ἐν τῷ ἄλσει τῷ μεταξὺ τῆς λίμνης, καὶ τοῦ Εὐρίπου. Μετὰ δὲ Λάμψακον ἔστιν Ἄβυδος, καὶ τὰ μεταξὺ χωρία, περὶ ὧν οὕτως εἴρηκε συλλαβὼν ὁ ποιητὴς καὶ τὴν Λαμψακηνὴν, καὶ τῆς Παριανῆς τινά. οὕτω γὰρ ἦσαν αὗται αἱ πόλεις κατὰ τὰ Τρωϊκά.

Οἱ δ' ἄρα Περκώτην, καὶ Πράκτιον ἀμφενέμοντο.
Καὶ Σηστὸν, καὶ Ἄβυδον ἔχον, καὶ δῖαν Ἀρίσβην·
Τῶν αὖθ' Ὑρτακίδης ἦρχ' Ἄσιος — φησίν.
—ὃν Ἀρίσβηθεν φέρον ἵπποι
Αἴθωνες μεγάλοι, ποταμοῦ ἀπὸ Σελλήεντος.

Οὕτω δ' εἰπὼν ἔοικε τὸ βασίλειον ἀποφαίνειν τοῦ Ἀσίου τὴν Ἀρίσβην, ὅθεν ἥκειν αὐτόν φησιν. οὕτω δ' ἀφανῆ τὰ χωρία ταῦτά ἐστιν, ὥστε οὐδ' ὁμολογοῦσι περὶ αὐτῶν οἱ ἱστοροῦντες· πλὴν ὅτι περὶ Ἄβυδόν ἐστι, καὶ Λάμψακον καὶ Πάριον, καὶ ὅτι ἡ πάλαι Περκώτη μετωνομάσθη ὁ τόπος. τῶν δὲ ποταμῶν τὸν μὲν Σελλήεντα φησὶν ὁ ποιητὴς πρὸς τῇ Ἀρίσβῃ ῥεῖν. εἴπερ ὁ Ἄσιος Ἀρίσβηθέν τε ἧκε, καὶ ποταμοῦ ἀπὸ Σελλήεντος. ὁ δὲ Πράκτιος ποταμὸς μέν ἐστι, πόλις δ' οὐχ εὑρίσκεται, ὥς τινες ἐνόμισαν. ῥεῖ δὲ καὶ οὗτος μεταξὺ Ἀβύδου, καὶ Λαμψάκου. τὸ οὖν

——καὶ Πράκτιον ἀμφενέμοντο

οὕτω δεκτέον ὡς περὶ ποταμοῦ, καθάπερ κἀκεῖνα.

Οἵ τ' ἄρα πὰρ ποταμὸν Κηφισὸν δῖον ἔναιον. Καί,
Ἀμφί τε Παρθένιον ποταμὸν κλυτὰ ἔργ' ἐνέμοντο.

Ἦν δὲ καὶ ἐν Λέσβῳ πόλις Ἀρίσβα, ἧς τὴν χώραν ἔχουσι Μηθυμναῖοι. ἔστι δὲ καὶ ποταμὸς Ἄρισβος ἐν Θρᾴκῃ ὡς εἴρηται, καὶ τούτου πλησίον οἱ Κεβρήνιοι Θρᾷκες. πολλαὶ δ' ὁμωνυμίαι Θρᾳξὶ, καὶ Τρωσίν. οἷον Σκαιοὶ Θρᾷκές τινες, καὶ Σκαιὸς ποταμός, καὶ Σκαιὸν τεῖχος, καὶ ἐν Τροίᾳ Σκαιαὶ πύλαι. Ξάνθιοι Θρᾷκες, Ξάνθος ποταμὸς ἐν Τροίᾳ. Ἄρισβος, ὁ ἐμβάλλων εἰς τὸν Ἕβρον.

Ἀρίσβη

Ἀρίσβη ἐν Τροίᾳ. Ῥῆσος ποταμὸς ἐν Τροίᾳ, Ῥῆσος δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς τῶν Θρακῶν. Ἔστι δὲ καὶ περὶ Ἀσίου ὁμώνυμος ἕτερος παρὰ τῷ ποιητῇ Ἄσιος,

—ὃς μήτρως ἦν Ἕκτορος ἱπποδάμοιο,
αὐτοκασίγνητος Ἑκάβης, υἱὸς δὲ Δύμαντος
ὃς Φρυγίην ναίεσκε ῥοῇς ἔπι Σαγγαρίοιο.

Ἄβυδος δὲ Μιλησίων ἐστὶ κτίσμα, ἐπιτρέψαντος Γύγου τοῦ Λυδῶν βασιλέως. ἦν γὰρ ὑπ' ἐκείνῳ τὰ χωρία, καὶ ἡ Τρῳὰς ἅπασα (ὀνομάζεται δὲ καὶ ἀκρωτήριόν τι πρὸς Δαρδάνῳ Γύγας.) ἐπίκειται δὲ τῷ στόματι τῆς Προποντίδος, καὶ τοῦ Ἑλλησπόντου. διέχει δὲ τὸ ἴσον Λαμψάκου καὶ Ἰλίου, σταδίους περὶ ἑβδομήκοντα καὶ ἑκατόν. ἐνταῦθα δ' ἐστὶ τὸ ἑπταστάδιον ὅπερ ἔζευξε Ξέρξης, τὸ διορίζον τὴν Εὐρώπην, καὶ τὴν Ἀσίαν. Καλεῖται δ' ἡ ἄκρα Εὐρώπης Χερρόνησος διὰ τὸ σχῆμα, ἡ ποιοῦσα τὰ στενὰ τὰ κατὰ τὸ ζεῦγμα. ἀντίκειται δὲ τὸ ζεῦγμα τῇ Ἀβύδῳ. Σηστὸς δὲ ἀρίστη τῶν ἐν Χερρονήσῳ πόλεων. διὰ δὲ τὴν γειτοσύνην ὑπὸ τῷ αὐτῷ ἡγεμόνι καὶ αὕτη ἐτέτακτο, οὔπω τὰς ἠπείρους διοριζόντων τῶν τότε καὶ ἡγεμονίας. Ἡ μὲν οὖν Ἄβυδος καὶ ἡ Σηστὸς διέχουσιν ἀλλήλων τριάκοντά που σταδίους ἐκ λιμένος εἰς λιμένα. τὸ δὲ ζεῦγμά ἐστι μικρὸν ἀπὸ τῶν πόλεων παραλλάξαντι, ἐξ Ἀβύδου μὲν ὡς ἐπὶ τὴν Προποντίδα, ἐκ δὲ Σηστοῦ εἰς τοὐναντίον. ὀνομάζεται δὲ πρὸς τῇ Σηστῷ τόπος Ἀποβάθρα, καθ' ὃ ἐζεύχθη ἡ σχεδία. Ἔστι δὲ ἡ Σηστὸς ἐνδοτέρω κατὰ τὴν Προποντίδα ὑπερδέξιος τοῦ ῥοῦ τοῦ ἐξ αὐτῆς. διὸ καὶ εὐπετέστερον ἐκ τῆς Σηστοῦ διαίρουσι παραλλάξαντες μικρὸν ἐπὶ τὸν τῆς Ἡροῦς πύργον, κἀκεῖθεν ἀφιέντες τὰ πλοῖα συμπράττοντος τοῦ ῥοῦ πρὸς τὴν περαίωσιν. τοῖς δ' ἐξ Ἀβύδου περαιουμένοις, παραλλακτέον ἐστὶν εἰς τἀναντία, ὀκτώ που σταδίους ἐπὶ πύργον τινὰ κατ' ἀντικρὺ τῆς Σηστοῦ, ἔπειτα διαίρειν πλάγιον, καὶ μὴ τελείως ἔχουσιν ἐναντίον τὸν ῥοῦν. ᾤκουν δὲ τὴν Ἄβυδον μετὰ τὰ Τρωϊκὰ Θρᾷκες. εἶτα Μιλήσιοι. Τῶν δὲ πόλεων ἐμπρησθεισῶν ὑπὸ Δαρείου τοῦ Ξέρξου πατρὸς τῶν κατὰ τὴν Προποντίδα, ἐκοινώνησε καὶ ἡ Ἄβυδος τῆς αὐτῆς συμφορᾶς. ἐνέπρησε δὲ πυθόμενος μετὰ τὴν ἀπὸ τῶν Σκυθῶν ἐπάνοδον, τοὺς νομάδας παρασκευάζεσθαι διαβαίνειν ἐπ' αὐτὸν, κατὰ τιμωρίαν ὧν ἔπαθον. δεδιὼς μὴ αἱ πόλεις πορθμεῖα παράσχοιεν τῇ στρατιᾷ. Συνέβη δὲ πρὸς ταῖς ἄλλαις μεταβολαῖς καὶ τῷ χρόνῳ. καὶ τοῦτ' αἴτιον τῆς συγχύσεως τῶν τόπων. Περὶ δὲ Σηστοῦ καὶ τῆς ὅλης Χερρονήσου προείπομεν ἐν τοῖς περὶ τῆς Θρᾴκης τόποις. Φησὶ δὲ τὴν Σηστὸν Θεόπομπος

Ariſba in Troia. Reſus Troiæ fluuius, & Thracum rex Reſus. Eſt etiam Aſio cognominis alius Aſius apud Homerum,

—equeſtris auunculus Hectoris ille,
Germanus fraterque Hecubæ, natusque Dymante, *Iliad. π. 717.*
Diues Sangarium Phrygiæque habitator ad amnem.

Abydus à Mileſijs condita eſt, permiſſu Gygæ Lydorum regis: cuius poteſtati iſta loca, & Troas ſuberant. Sed & promontorium quoddam apud Dardanum, Gyges nominatur. Abydus imminet ori Propõtidis & Helleſponti. diſtat eodem ſpacio à Lampſaco & Ilio, ſtadijs circiter CLXX. Ibi fretum eſt ſeptem ſtadiorum, quod Xerxes ponte iũxit, quoque Aſia ab Europa dirimitur. Europæ extremitas ob figuram Cherroneſus dicitur, id eſt peninſula, fauceſq; ad iũcturam illam efficit, quæ Abydo opponitur. Seſtus optima eſt urbium, quę in Cherroneſo ſunt: & ob uicinitatem ſub eodem quo Abydus duce ponitur. cùm ea ætate continentis partes & prouinciæ nondum eſſent diſtinctæ. Abydus & Seſtus inuicem diſtant à portu ad portum diſtant ſtadia ferè XXX. pons eſt ſi ab urbe paululum diſcedas: ab Abydo uerſus Propontiddem, à Seſto in diuerſum. Ad Seſtum locus ab exſcendendo è nauibus Apobathra dicitur, quo loco ratis litora iũxit. Seſtus inſterius eſt ad Propontidem, ſupe i ûs amne qui ad eam eſt. ſ Ideoque facilius à ſ Seſto traijciunt paululum deflexa nauigatione ad Herus turrim, atque inde nauigia dimittentes, adiuuante etiam fluxu traiectum. qui ab Abydo traijciunt, in contrariam flectunt partem ad IIX ſtadia ad turrim quandam e regione Seſti: hinc obliquè traijciunt, non prorſus contrario fluxu. Abydum poſt Troica tenuerunt Thraces, inde Mileſij. Inter urbes autem Propontidis quas Darius Xerxis pater incendit, etiam Abydus conflagrauit. fecit hoc Darius, quòd è Scythia reuerſus inaudiuiſſet Nomades ſe parare ad tranſeundum aduerſus ipſum, pœnasq; maleficiorum exigendum: metuens ne urbs eæ exercitui eorum traijciendo nauigia concederent. eaq; eſt cauſa confuſionis locorum. De Seſto & tota Cherroneſo à nobis eſt dictum in Thracia. Theopompus Seſtum ait

Abydus.

exiguam quidem, sed probè munitam esse, & duorum iugerum muro cum portu connexam. itaque cùm ea de causa; tum ob fluxum præternauigationem in sua habere potestate. Supra Abydenum agrum in Troade sunt Astyra, urbs diruta, nũc Abydenorum. olim pro se erat, & auri metallum habebat: quod exhaustum nunc est & rarò dat: ut & Tmoli ad Pactolum. Ab Abydo ad Aesepum, stadia feruntur IↃCC. si quis rectà nauiget, pauciora. Extra Abydum, Ilium iam est, & reliqua usque ad Lectum ora maritima, adq; Idam montem sita regio, quæ Aeneæ paruit. Hanc dupliciter nominat Homerus. aliâs Dardanios incolas dicens:

Iliũ Dardania.

Iliad. β. 891 Dardanios satus Anchisa ducebat in armis
Aeneas.—— alias Dardanos.

Iliad. ο. 425. Troesq́;, & Lycij, & bello acris Dardana pubes.

Probabile est, ibi sitam fuisse antiquitus sitam quæ à poëta nominatur Dardaniam.

Iliad. υ. 215. Principio Iouis est è semine Dardanus ortus,
Vrbem Dardaniam qui condidit.——.

nunc quidem ne uestigium urbis ibi restat. Conijcit Plato post diluuia tres uitę degendæ formas exstitisse. Primam in summis montium, simplicem & agrestem: metuentibus aquas hominibus etiamnum campos tegentes. alteram ad radices montium, paulatim recepto animo, cùm campi etiam resiccari cepissent. tertiam in planis. adde his posse uidentur quarta etiam, & quinta: ultima autem omnium, habitandi in ora maritima & insulis, omni iam metu demto. Quòd enim homines magis minus'ue ausi sunt accedere ad mare, eò plura notari possunt genera ciuitatum & morum: utpote bonorum, fortium, & qui ad mansuetudinem se paulatim dederint. Est etiam in his discrimen rusticorum, semirusticorum, ciuilium. unde etiam ad urbanorum & optimorum morum appellationem ad extremũ nomen ciuitatis transijt, mutatis in meliùs moribus pro uitæ rationis atque locorum mutationibus. Hæc Plato discrimina ait ab Homero notari. atque eum pro exemplo primæ formæ posuisse Cyclopum uitam. qui fructus sponte natos carperent, inque summis montibus ac speluncis habitarent. His

3. de Leg.

De mutationib. generũ uiuendi.

βραχεῖαν μὲν, εὐερκῆ δὲ, καὶ σκέλει διπλέθρῳ συνάπτειν πρὸς τὸν λιμένα. καὶ διὰ ταῦτ᾽ οὖν, καὶ διὰ ῥοῦν κυρίαν εἶναι τῶν παρόδων. Ὑπέρκειται δὲ τῆς τῶν Ἀβυδηνῶν χώρας ἐν τῇ Τρῳάδι τὰ Ἄστυρα, ἃ νῦν μὲν Ἀβυδηνῶν ἐστι, κατεσκαμμένη πόλις, πρότερον δὲ ἦν καθ᾽ αὑτὸ, χρύσεια ἔχοντα, ἃ νῦν σπάνιά ἐστιν ἐξαναλωμένα· καθάπερ τὰ ἐν τῷ Τμώλῳ τὰ περὶ τὸν Πακτωλόν. Ἀπὸ Ἀβύδου δὲ ἐπὶ Αἴσηπον, περὶ ἑπτακοσίους φασὶ σταδίους, εὐθυπλοίᾳ δὲ ἐλάττους. Ἔξω δὲ Ἀβύδου τὰ περὶ τὸ Ἴλιόν ἐστι, τά τε ἄλλα παράλια ἕως Λεκτοῦ, καὶ τὰ ἐν τῷ Τρωϊκῷ πεδίῳ, καὶ τὰ παρώρεια τῆς Ἴδης τὰ ὑπὸ τῷ Αἰνείᾳ. διττῶς δὲ ταῦτ᾽ ὀνομάζει ὁ ποιητής. τότε μὲν οὕτω λέγων,

Δαρδανίων αὖτ᾽ ἦρχεν ἐῢς παῖς Ἀγχίσαο·

Δαρδανίους καλῶν· τότε δὲ Δαρδάνους·

Τρῶες, καὶ Λύκιοι, καὶ Δάρδανοι ἀγχιμαχηταί.

Εἰκὸς δ᾽ ἐνταῦθα ἱδρῦσθαι τὸ παλαιὸν τὴν λεγομένην ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ Δαρδανίαν.

Δάρδανον αὖ πρῶτον τέκετο νεφεληγερέτα Ζεύς,
Κτίσσε δὲ Δαρδανίην.

Νῦν μὲν γὰρ οὐδ᾽ ἴχνος πόλεως σώζεται αὐτόθι. Εἰκάζει δὲ Πλάτων μετὰ τοὺς κατακλυσμοὺς τρία πολιτείας εἴδη συνίστασθαι. πρῶτον μὲν τὸ ἐπὶ τὰς ἀκρωρείας ἁπλοῦν τε, καὶ ἄγριον, δεδιότων τὰ ὕδατα ἐπιπολάζοντα ἀκμὴν ἐν τοῖς πεδίοις. δεύτερον δὲ τὸ ἐν ταῖς ὑπωρείαις θαρρούντων ἤδη κατὰ μικρὸν, ἅτε δὴ καὶ τῶν πεδίων ἀρχομένων ἀναψύχεσθαι. τρίτον δὲ τὸ ἐν τοῖς πεδίοις. Λέγοι δ᾽ ἄν τις, καὶ τέταρτον, καὶ πέμπτον ἴσως, καὶ πλείω· ὕστατον δὲ τὸ ἐν τῇ παραλίᾳ, καὶ ἐν ταῖς νήσοις, λελυμένου παντὸς τοῦ τοιούτου φόβου. τὸ γὰρ μᾶλλον καὶ ἧττον θαρρεῖν πλησιάζειν τῇ θαλάττῃ, πλείους ἂν ὑπογράφοι διαφορὰς πολιτειῶν καὶ ἠθῶν, καθάπερ τῶν ἀγαθῶν τε καὶ τῶν ἀνδρείων, ἔτι πως ἐπὶ τὸ ἥμερον. ἔστι δέ τις τῶν δευτέρων ὑποβεβηκότων. ἔστι δέ τις διαφορὰ, καὶ παρὰ τούτους, τῶν ἀγροίκων, καὶ μεσαγροίκων, καὶ πολιτικῶν. ἀφ᾽ ὧν ἤδη, καὶ ἐπὶ τὸ ἀστεῖον καὶ ἄριστον ἦθος ἐτελεύτησεν ἡ τῶν ὀνομάτων κατ᾽ ὀλίγον μετάληψις, κατὰ τὴν τῶν ἠθῶν ἐπὶ τὸ κρεῖττον μετάστασιν, παρὰ τὰς τῶν τόπων καὶ τῶν βίων μεταβολάς. Ταύτας δὴ τὰς διαφορὰς ὑπογράφειν φησὶ τὸν ποιητὴν ὁ Πλάτων. τῆς μὲν πρώτης πολιτείας παράδειγμα τιθέντα τὸν τῶν Κυκλώπων βίον, αὐτοφυεῖς νεμομένων καρποὺς, καὶ τὰς ἀκρωρείας κατεχόντων ἐν σπηλαίοις τισίν.

Ἀλλ᾽

ἀλλὰ τά δ' ἄσπαρτα, καὶ ἀνήροτα πάντα φύονται (φησὶν αὐτοῖς.)
τοῖσιν δ' οὐκ ἀγοραὶ βουληφόροι, οὔτε θέμιστες,
ἀλλ' οἵ γ' ὑψηλῶν ὀρέων ναίουσι κάρηνα
ἐν σπέσσι γλαφυροῖσι, θεμιστεύει δὲ ἕκαστος
παίδων ἠδ' ἀλόχων.

Τοῦ δὲ δευτέρου ἐκ τοῦ Δαρδάνου,

κτίσσε δὲ Δαρδανίην, ἐπεὶ οὔπω Ἴλιος ἱρὴ
ἐν πεδίῳ πεπόλιστο, πόλις μερόπων ἀνθρώπων
ἀλλ' ἔθ' ὑπωρείας ᾤκεον πολυπιδάκου Ἴδης.

Τοῦ δὲ τρίτου ἐπὶ τοῦ Ἴλου τοῦ ἐν τοῖς πεδίοις. τοῦτον γὰρ παραδεδώκασι τοῦ Ἰλίου κτίστην, ἀφ' οὗ καὶ τὴν ἐπωνυμίαν λαβεῖν τὴν πόλιν. εἰκὸς δὲ καὶ διὰ τοῦτο ἐν μέσῳ τῷ πεδίῳ τεθάφθαι αὐτόν, ὅτι πρῶτος ἐθάρρησεν ἐν τοῖς πεδίοις θέσθαι τὴν κατοικίαν·

οἱ δὲ παρ' Ἴλου σῆμα παλαιοῦ Δαρδανίδαο
μέσσον κὰπ πεδίον παρ' ἐρινεὸν ἐσσεύοντο.

οὐδ' οὗτος δὲ τελέως ἐθάρρησεν, οὐ γὰρ ἐνταῦθα ἵδρυσε τὴν πόλιν, ὅπου νῦν ἔστιν, ἀλλὰ σχεδὸν καὶ τριάκοντα σταδίοις ἀνωτέρω πρὸς ἕω καὶ πρὸς τὴν Ἴδην, καὶ τὴν Δαρδανίαν, κατὰ τὴν νῦν καλουμένην Ἰλιέων κώμην. οἱ δὲ νῦν Ἰλιεῖς φιλοδοξοῦντες, καὶ θέλοντες εἶναι ταύτην τὴν παλαιάν, παρεσχήκασι λόγον τοῖς ἐκ τῆς Ὁμήρου ποιήσεως τεκμαιρομένοις. οὐ γὰρ ἔοικεν αὕτη εἶναι ἡ καθ' Ὅμηρον. καὶ ἄλλοι δὲ ἱστοροῦσι πλείους μεταβεβληκέναι τόπους τὴν πόλιν· ὕστατα δ' ἐνταῦθα συμμεῖναι κατὰ χρησμὸν μάλιστα. τὰς δὴ τοιαύτας μεταβάσεις εἰς τὰ κάτω μέρη τὰς τότε συμβαινούσας, ὑπολαμβάνω καὶ βίων, καὶ πολιτειῶν ὑπογράφειν διαφοράς. ἀλλὰ ταῦτα μὲν, καὶ ἄλλοτε ἐπισκεπτέον. Τὴν δὲ τῶν Ἰλιέων πόλιν τὴν νῦν, τέως μὲν κώμην εἶναι φασί, τὸ ἱερὸν ἔχουσαν τῆς Ἀθηνᾶς μικρὸν καὶ εὐτελές. Ἀλέξανδρον δὲ ἀναβάντα μετὰ τὴν ἐπὶ τῷ Γρανίκῳ νίκην, ἀναθήμασί τε κοσμῆσαι τὸ ἱερόν, καὶ προσαγορεῦσαι πόλιν, καὶ οἰκοδομίας ἀναλαβεῖν προστάξαι τοῖς ἐπιμεληταῖς, ἐλευθέραν τε κρῖναι, καὶ ἄφορον. ὕστερον δὲ μετὰ τὴν κατάλυσιν τῶν Περσῶν ἐπιστολὴν ἐπιπέμψαι φιλάνθρωπον, ὑπισχνούμενον πόλιν ποιῆσαι μεγάλην, καὶ ἱερὸν

His sine semente atque usu nascuntur aratri — Odyss. ι, 109.
Omnia. — & mox
Curia non illis, leges'ue, aut dicsio iuris.
Sed celsos habitant montes, glabrasque cauernas
Summis uerticibus. tum prætor quisque suorum est,
Vxores natosque regens propriam ipse, domumque.

Secundæ in Dardano,

Vrbem Dardaniam qui condidit: Ilios illo — Iliad. υ. 216.
Tempore cùm nondum campis uibs sacra fuisset
Constructa in planis, sed adhuc radicibus imis
Idæ Dardana gens habitaret montis aquosi.

Tertiæ sub Ilo, qui campos occupauit. Hunc enim Ilij conditorem perhibet, à quo & nomen urbi sit factum. ac probabile est ideò in medio sepultum fuisse campo, quòd primus ausus fuisset sedes in campo ponere.

In medijs campis, Ili ad prisci monimentum — Iliad. λ. 166.
Dardanidæ Atrides palantes Troas agebat.

Quanquam ne is quidem prorsus planiciei confidebat. Non enim ibi fundauit urbem ubi nunc est: sed XXX ferè stadijs suprà uersus ortum & Idam, ac Dardaniam: ubi nunc est Iliensium pagus. Nostra autem ætate llienses arrogantiùs suam urbem priscam Ilium esse autumantes: refelluntur ab ijs qui ex Homero argumenta ducunt. non enim apparet eam esse, quæ huius tempore fuit. (Ilium.) Alij etiam narrant sæpius urbem hãc locum mutauisse: & tandem ibi positam, ubi nunc est, maximè oraculi iussu Has ergo locorum mutationes, quæ tum euenerunt migrantibus subinde ad humiliora hominibus, arbitror etiam uiuendi & ciuitatis administrandæ rationis discrimina designare. uerùm hæc etiam aliâs consideranda sunt. Ilium quod nunc est, aiunt antea pagum dũtaxat fuisse, & habuisse exiguum ac uile templum Mineruæ. Alexandrum autem Magnum, cùm à pugna ad Granicum eò adscendisset, cùm donarijs ornasse locum, tum nomine urbis ornasse, & procuratoribus suis mandauisse, ut substructionibus eam reficerent: inter liberas quoque & tributi immunes retulisse, deinde Persatis debellatis epistolam ad eos scripsisse humanè, qua pollicebatur se urbem hanc facturum magnam, & templum

plum illustrissimum conditurum, sacrumque certamen instituturum. Mortuo Alexandro Lysimachus præcipuè eius urbis curam suscepit, templumque condidit, murosque urbem cinxit XL circiter stadiorum, & in eam commigrare iussit circũiacentes urbes antiquas, iam ruinam trahentes. Quo quidem tempore Alexandream etiam curandam sibi duxit: quæ iam Antigono condita, & Antigonia appellata, nomen mutauit. Pietatis enim hoc uidebatur esse, ut qui Alexandro successissent, huic priùs, postea demum sibi cognomines urbes conderent. & quidem hæc Alexandrea durauit & creuit: nunc etiam Romanorum coloniam excepit, & est una de urbibus nobilibus. Cæterùm quod nunc est Ilium, oppidum pago simile fuit, quando Romani primùm in Asiam uenerunt, Antiochumque Magnum Asia quæ intra Taurum est expulerunt. Sanè Demetrius Scepsius puerum se sub id tempus ait in eam urbem peregrè uenisse, atque ita neglecta uidisse domicilia, ut ne tecta quidem imbricibus coctis integerentnr. Hegesianax scribit, Gallos cùm ex Europa in Asiam traiecissent, & munito loco opus haberent, in eam adscendisse urbem: quia uerò muris careret, statim eam deseruisse. Deinde admodum in meliorem est redacta formam. Rursus eam Romani qui cum Fimbria erant adflixerunt, expugnatam bello Mithridatico. Fuit is Fimbria quæstor missus consule Valerio Flacco, qui dux aduersus Mithridatem belli erat creatus. consule aũt per seditionem cum interfecisset in Bithynia, ipse exercit⁹ dux factus, ad Ilium accessit: oppidanisque eum, utpote latronem, non recipientibus, re cum ariolo communicata, oppugnatione aggressus, urbem undecimo die cepit. Cùm quidem ia-
6 ctanti, 6 quod intra undecim dies in potestatem suam redegisset eam urbem, quam Agamemno CIↃ nauium classe & totius Græciæ exercitu instructus non nisi ægrè decimo cepisset anno: quidam Iliensium sic respondit. Non enim erat nobis Hector qui pro urbe propugnaret. Fimbriam quidem Sylla superueniens è medio sustulit, & Mithridatem certas pactum conditiones in patriam amandauit. Ilienses multis beneficijs refecit atque consolatus est. Nostra ætate D. Cæsar longè maiorem eius procurationem gessit, simul & Alexandrum imitans. Is enim & ut cognatione renouaret sibi cum Iliensib. intercedentẽ animũ ad eorũ patrociniũ appulit: & quia

ρὸν ἐπισημότατον, καὶ ἀγῶνα ἀποδείξειν ἱερόν. Μετὰ δὲ τὴν ἐκείνου τελευτὴν Λυσίμαχος μάλιστα τῆς πόλεως ἐπεμελήθη, καὶ νεὼν κατεσκεύασε, καὶ τεῖχος περιεβάλετο ὅσον τετταράκοντα σταδίων συνῴκισέ τε εἰς αὐτὴν τὰς κύκλῳ πόλεις ἀρχαίας ἤδη κεκακωμένας. ὅτε καὶ Ἀλεξανδρείας ἤδη ἐπεμελήθη· συνῳκισμένης μὲν ἤδη ὑπ᾽ Ἀντιγόνου, καὶ καλουμένης Ἀντιγονίας, μεταβαλούσης δὲ τοὔνομα. ἔδοξε γὰρ εὐσεβὲς εἶναι τοὺς Ἀλεξάνδρου διαδεξαμένους, ἐκείνου πρότερον κτίζειν ἐπωνύμους πόλεις, εἶθ᾽ ἑαυτῶν. καὶ δὴ καὶ συνέμεινε, καὶ αὔξησιν ἔλαβε. νῦν δὲ καὶ Ῥωμαίων ἀποικίαν δέδεκται, καὶ ἔστι τῶν ἐλλογίμων πόλεων. Καὶ τὸ Ἴλιον δ᾽ ὃ νῦν ἐστι, κωμόπολίς τις ἦν, ὅτε πρῶτον Ῥωμαῖοι τῆς Ἀσίας ἐπέβησαν, καὶ ἐξέβαλον Ἀντίοχον τὸν μέγαν ἐκ τῆς ἐντὸς τοῦ Ταύρου. Φησὶ γοῦν Δημήτριος ὁ Σκήψιος μειράκιον ἐπιδημήσας εἰς τὴν πόλιν κατ᾽ ἐκείνους τοὺς καιρούς, οὕτως ὠλιγωρημένην ἰδεῖν τὴν κατοικίαν, ὥστε μηδὲ κεραμωτὰς ἔχειν τὰς στέγας. Ἡγησιάναξ δὲ τοὺς Γαλάτας περαιωθέντας ἐκ τῆς Εὐρώπης, ἀναβῆναι μὲν εἰς τὴν πόλιν δεομένους ἐρύματος· παραχρῆμα δ᾽ ἐκλιπεῖν διὰ τὸ ἀτείχιστον. ὕστερον δ᾽ ἐπανόρθωσιν ἔσχε πολλήν. εἶτ᾽ ἐκάκωσαν αὐτὴν πάλιν οἱ μετὰ Φιμβρίου Ῥωμαῖοι, λαβόντες ἐκ πολιορκίας, ἐν τῷ Μιθριδατικῷ πολέμῳ. συνεπέμφθη δὲ ὁ Φιμβρίας ὑπάτῳ Οὐαλερίῳ Φλάκκῳ ταμίας, προχειρισθέντι ἐπὶ τὸν Μιθριδάτην. καταστασιάσας δὲ καὶ ἀνελὼν τὸν ὕπατον ἐν Βιθυνίᾳ, αὐτὸς κατεστάθη κύριος τῆς στρατιᾶς, καὶ προελθὼν εἰς Ἴλιον, οὐ δεχομένων αὐτὸν τῶν Ἰλιέων, ὡς ληστήν, μάντει προσφέρει, καὶ ἑνδεκαταίους αἱρεῖ. καυχωμένου δ᾽ ὅτι ἣν Ἀγαμέμνων δεκάτῳ ἔτει μόλις εἷλε τὸν χιλιόναυν στόλον ἔχων, καὶ τὴν σύμπασαν Ἑλλάδα στρατεύουσαν, ταύτην αὐτὸς ἑνδεκάτῃ ἡμέρᾳ χειρώσαιτο, εἶπέ τις τῶν Ἰλιέων· οὐ γὰρ ἦν Ἕκτωρ ὁ ὑπερμαχῶν τῆς πόλεως. Τοῦτον μὲν οὖν ἐπελθὼν Σύλλας κατέλυσε, καὶ τὸν Μιθριδάτην κατὰ συμβάσεις εἰς τὴν οἰκείαν ἀπέπεμψε. τοὺς δ᾽ Ἰλιέας παρεμυθήσατο πολλοῖς ἐπανορθώμασι. Καθ᾽ ἡμᾶς μέντοι Καῖσαρ ὁ θεὸς πολὺ πλέον αὐτῶν προυνόησε, ζηλώσας ἅμα καὶ Ἀλέξανδρον. ἐκεῖνος γὰρ κατὰ συγγένειας ἀνανέωσιν ὥρμησε προνοεῖν αὐτῶν, ἅμα καὶ φιλόμηρος ὤν. φέρεται

φέρεται γοῦν τις διόρθωσις τῆς Ὁμήρου ποιήσεως, ἡ ἐκ τοῦ νάρθηκος λεγομένη, τοῦ Ἀλεξάνδρου, μετὰ τῶν περὶ Καλλισθένην καὶ Ἀνάξαρχον, ἐπελθόντος καὶ σημειωσαμένου τινά, ἔπειτα καταθέντος εἰς νάρθηκα, ὃν εὗρεν ἐν τῇ Περσικῇ γάζῃ πολυτελῶς κατεσκευασμένον. κατά τε δὴ τὸν τοῦ ποιητοῦ ζῆλον, καὶ κατὰ τὴν συγγένειαν τὴν ἀπὸ τῶν Αἰακιδῶν τῶν ἐν Μολοττοῖς βασιλευσάντων, παρ' οἷς καὶ τὴν Ἀνδρομάχην ἱστοροῦσι βασιλεῦσαι τὴν Ἕκτορος γενομένην γυναῖκα, ἐφιλοφρονεῖτο γὰρ πρὸς τοὺς Ἰλιέας συγγενείας γνωριμώτατα ἔχων τεκμήρια, ἐπερρώσθη πρὸς τὴν εὐεργεσίαν νεανικῶς. γνωριμώτερα δὲ πρῶτον μὲν ὅτι Ῥωμαίοις. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τόν τ' Αἰνείαν ἀρχηγέτην ἡγοῦνται. ἔπειτα δέ τε Ἰούλιος ἀπὸ Ἰούλου τινὸς τῶν προγόνων. ἐκεῖνος δ' ἀπὸ Ἰούλου τὴν προσωνυμίαν ἔσχε ταύτην τῶν ἀπογόνων εἷς ὢν τῶν ἀπὸ Αἰνείου. Χώραν τε δὴ προσένειμεν αὐτοῖς, καὶ τὴν ἐλευθερίαν, καὶ τὴν ἀλειτουργησίαν αὐτοῖς συνεφύλαξε, καὶ μέχρι νῦν συμβαίνουσιν ἐν τούτοις. Ὅτι δ' οὐκ ἐνταῦθα ἵδρυτο τὸ παλαιὸν Ἴλιον καθ' Ὅμηρον σκοποῦσιν, ἐκ τῶν τοιῶνδε τεκμαίρονται. Πρότερον δὲ ὑπογραπτέον τοὺς τόπους ἀπὸ τῆς παραλίας ἀρξαμένους ἀφ' ἧς περ ἐλίπομεν.

Ἔστι τοίνυν μετ' Ἄβυδον ἥ τε Δαρδανὶς ἄκρα, ἧς μικρῷ πρόσθεν ἐμνήσθημεν, καὶ ἡ πόλις ἡ Δάρδανος, διέχουσα τῆς Ἀβύδου ἑβδομήκοντα σταδίους. μεταξὺ δὲ ὁ Ῥόδιος ἐκπίπτει ποταμός, καθ' ὃν ἐν τῇ Χερρονήσῳ τὸ Κυνὸς σῆμά ἐστιν, ὅ φασιν Ἑκάβης εἶναι τάφον. οἱ δὲ τὸν Ῥόδιον εἰς τὸν Αἴσηπον ἐμβάλλειν φασίν. εἷς δ' ἐστὶ τῶν ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ λεγομένων καὶ οὗτος·

Ῥῆσός θ', Ἑπτάπορός τε, Κάρησός τε, Ῥόδιός τε.

Ἡ δὲ Δάρδανος, κτίσμα ἀρχαῖον, οὕτω δ' εὐκαταφρόνητον, ὥστε πολλάκις οἱ βασιλεῖς οἱ μὲν μετῴκιζον τὴν εἰς Ἄβυδον, οἱ δὲ ἀνῴκιζον πάλιν εἰς τὸ ἀρχαῖον κτίσμα. Ἐνταῦθα δὲ συνῆλθον Σύλλας τε Κορνήλιος ὁ τῶν Ῥωμαίων ἡγεμών, καὶ Μιθριδάτης ὁ κληθεὶς Εὐπάτωρ· καὶ συνέβησαν πρὸς ἀλλήλους ἐπὶ καταλύσει τοῦ πολέμου. Πλησίον δ' ἐστὶ τὸ Ὀφρύνιον, ἐφ' ᾧ τὸ τοῦ Ἕκτορος ἄλσος ἐν περιφανεῖ τόπῳ. καὶ ἐφεξῆς λίμνη Πτελεώς. εἶτα Ῥοίτειον πόλις ἐπὶ λόφῳ κειμένη, καὶ τῷ Ῥοιτείῳ συνεχὴς ἠιὼν ἀλιγγυὴς Αἰάντειον, ἐφ' ᾗ μνῆμα καὶ ἱερὸν Αἴαντος. καὶ ἀνδριάς. ὃν ἄραντος Ἀντωνίου κομισθέντα εἰς Αἴγυπτον, ἀπέδωκε τοῖς Ῥοιτειεῦ-

quia Homeri erat studiosus. Etenim fertur quædam emẽdatio poëseos Homericæ, quæ è narthecio Alexandri appellatur, posterior Callisthenis & Anaxarchi correctionibus. cùm singula Alexander perlegisset, ac quædam adnotasset, codicemq́ postea in narthecium deposuisset. quod scrinium in gaza Persica repererat preciosè admodum comparatum. Itaque & poëtæ studio, & cognatione Aeacidarum qui in Molossis regnum gesserant, apud quos narrant fuisse reginam Andromacham Hectoris quondã uxorem, cùm Iliensibus ob notissima faueret gentilitatis aduersus ipsos indicia: acriter animum appulit ad eos beneficia ornandum. Notiora autem, primùm quòd Romanis * Romani Aeneam gentis suæ principem ponunt. Iulius à Iulo quodam suorum maiorum: hic ab Iulo nomen habuit, qui unus Aeneæ propugnatorum fuit. Itaque & agrum ijs Cæsar attribuit, & libertatem, publicarumq́ operarum immunitatem eis seruauit. qua conditione etiamnum manent. Non fuisse autem ibi locorum sitam antiquam Ilium, quæ tempore Homeri fuit: hisce colligunt argumentis. Prius tamen loca oræ maritimæ describamus: inde facto initio, ubi substiteramus.

Homerus ab Alexãdro Magno emendatus.

*

Post Abydum est Dardanium promontorium, cuius paulò ante fecimus mẽtionem: & urbs Dardanus, LXX stadijs ab Abydo remota. Inter has Rodius effluit fluuius. contra cuius ostia in Cherroneso est Cynos sema (canis monumentum.) quod sepulcrum Hecubæ esse dicunt. Sunt qui Rodium ab Aesepo excipi dicunt. est sanè unus eorum qui ab Homero memorantur, ibi:

Dardania.

Resusque, Heptaporusque, Caresusq́, Rodiusq́.

Iliad. μ. 20.

Ipsa Dardanus, urbs prisca, ita contemtui habita est: ut sæpe reges Abydum transtulerint, sæpe in pristinum remigrare locum iusserit incolas. Ibi sunt congressi Cornelius Sylla Romanus imperator, & Mithridates cognomento Eupator: ac pacta inierunt de bello pace finiendo. Non procul inde est Ophrynium. ibi lucus Hectoris est loco conspicuo. ac deinde lacus Pteleos. Sequitur Rœteium urbs tumulo insita. eique contiguus litoreæ arenæ tumulus, Aeanteium, quasi Aiaceum. ubi monimentum est Aiacis, & statua. Hanc cum sublatam Antonius in Aegyptum transtulisset: Rœteusibus

sibus reddidit Augustus, ut & alijs. nam pulcerrima templorum donaria ille Aegyptiam ut demereretur auexerat, hic dijs ea reddidit. Post Rhoeteum est Sigeum, urbs diruta, & statio nauium, & Achaeorum portus, & eorundem castra, & palus nomine Stoma, atque ostia Scamandri. nam in campo concurrentes Simoïs & Scamander, multum terrae hauriunt & orae aggerunt, caecumque os & lacus marinos ac paludes conficiunt. Ex aduerso Sigei promontorij in Cherroneso est Protesileon & Eleus, de quibus in Thracia dictum est. Totius à Rhoeteo usque ad Sigeum & Achillis tumulum litoris longitudo est LX stadiorum, si recta nauiges. totum Ilio subiacet: ab eo quòd nunc est, ad portum Achillis circiter XII stadia distans: ab antiquo alijs XXX suprà uersus Idae partem. Achillis & templum est, & monumentum ad Sigeum: Patrocli etiam & Antilochi monumenta: ijsque omnibus, & Aiaci quoque Ilienses rem sacram faciunt. Herculem non uenerantur, patriam ab eo euastatam causantes. Atqui, dixerit aliquis, Ilium hic ita uastauit, ut postmodò euersuris quanquam adflictam, urbem tamen reliquerit. ideoque sic dixit poëta.

Iliad ε.642. Ilion euastans, uiduauit ciuibus urbem.

Viduitas enim illa, defectus est uirorum, non exscidium. Illi autem funditus eam exsciderunt, quibus ipsi diuinos habent honores. Nisi fortasse hoc proferunt, quòd hi iustum bellum intulerunt: Hercules iniustum, propter equos Laomedontis. Cui rursum opponitur fabula, non horũ causa id factum fuisse, sed quia exigeret mercedem de liberata à ceto Hesiona. Sed haec mittamus: excidunt enim in refutationes fabularum. ac nos fortasse latent causae credibiliores, quae Ilienses mouerunt ut alios honorarent, alios non. Videtur autem poëta Ilium exiguam pronunciare in oratione de Hercule: siquidem

ibid. Sex solas naues ducens, agmenque uirorum
Paucorum, cepit tamen Ilion.—.

atque de his uerbis apparet Priamum ẽ paruo magnum, regemque regum factum, quod diximus. Paululũ ab hoc progressi litore ad Achęiũ ueniũt, quod iã cõtinẽtis est

τοῖς Ῥοιτειεῦσι πάλιν, καθάπερ καὶ ἄλλοις ὁ Σεβαστὸς Καῖσαρ. Τὰ γὰρ κάλλιστα ἀναθήματα ἐκ τῶν ἐπιφανεστάτων ἱερῶν, ὁ μὲν ἦρε δὴ Αἰγυπτίᾳ χαριζόμενος, ὁ δὲ τοῖς θεοῖς ἀπέδωκε. Μετὰ δὲ τὸ Ῥοίτειον ἐστὶ τὸ Σίγειον, κατεσπασμένη πόλις, καὶ τὸ ναύσταθμον, καὶ ὁ Ἀχαιῶν λιμὴν, καὶ τὸ Ἀχαϊκὸν στρατόπεδον, καὶ ἡ Στόμα λίμνη καλουμένη, καὶ αἱ τοῦ Σκαμάνδρου ἐκβολαί. Συμπεσόντες γὰρ ὅ, τε Σιμόεις καὶ ὁ Σκάμανδρος ἐν τῷ πεδίῳ, πολλὴν καταφέροντες ἰλὺν, προχοῦσι τὴν παραλίαν, καὶ τυφλὸν στόμα τε καὶ λιμνοθαλάττας, καὶ ἕλη ποιοῦσι. Κατὰ δὲ τὴν Σιγειάδα ἄκραν ἐστὶν ἐν τῇ Χερρονήσῳ τὸ Πρωτεσίλεων, καὶ ἡ Ἐλοῦσα, περὶ ὧν εἰρήκαμεν ἐν τοῖς Θρακίοις. Ἔστι δὲ τὸ μῆκος τῆς παραλίας ταύτης, ἀπὸ τοῦ Ῥοιτείου μέχρι Σιγείου, καὶ τοῦ Ἀχιλλέως μνήματος εὐθυπλοούντων ἑξήκοντα σταδίων. ὑποπέπτωκε δὲ τῷ Ἰλίῳ πᾶσα, τῷ μὲν νῦν κατὰ τὸν Ἀχαιῶν λιμένα, ὅσον δώδεκα σταδίους διέχουσα, τῷ δὲ προτέρῳ τριάκοντα ἄλλοις σταδίοις, ἀνωτέρω πρὸς τὸ ἐπὶ τὴν Ἴδην μέρος. Τοῦ μὲν οὖν Ἀχιλλέως καὶ ἱερόν ἐστι, καὶ μνῆμα πρὸς τῷ Σιγείῳ· Πατρόκλου δὲ καὶ Ἀντιλόχου μνήματα. καὶ ἐναγίζουσιν οἱ Ἰλιεῖς πᾶσι καὶ τούτοις, καὶ τῷ Αἴαντι. Ἡρακλέα δ' οὐ τιμῶσιν, αἰτιώμενοι τὴν ὑπ' αὐτοῦ πόρθησιν. Ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν, φαίη τις ἄν, οὕτως ἐπόρθησεν, ὥστ' ἀπολιπεῖν τοῖς ὕστερον ἐκπορθήσουσι κεκακωμένην μὲν, πόλιν δέ. Διὸ καὶ οὕτως εἴρηκεν ὁ ποιητὴς,

Ἰλίου ἐξαλάπαξε πόλιν, χήρωσε δ' ἀγυιάς.

Ἡ γὰρ χηρεία λειπανδρία τίς ἐστιν, οὐκ ἀφανισμὸς τέλειος· οὗτοι δ' ἠφάνισαν τελέως, οἷς ἐναγίζειν ἀξιοῦσι καὶ τιμᾶν ὡς θεούς. εἰ μὴ τοῦτ' αἰτιάσαιντο, διότι οὗτοι μὲν δίκαιον πόλεμον ἐξήνεγκαν, ἐκεῖνος δὲ ἄδικον ἕνεκ' ἵππων Λαομέδοντος. πρὸς δὲ τούτοις πάλιν ἀντιτίθεται μῦθος. οὐ γὰρ ἕνεκα ἵππων, ἀλλὰ μισθοῦ ὑπὲρ τῆς Ἡσιόνης καὶ τοῦ κήτους. Ἀλλ' ἐάσωμεν ταῦτα. εἰς γὰρ μύθων ἀνασκευὰς ἐκπίπτει. τάχα δὲ λανθάνουσί τινες ἡμᾶς αἰτίαι πιστότεραι, δι' ἃς τοῖς Ἰλιεῦσιν ἐπῆλθε, τοὺς μὲν τιμᾶν, τοὺς δὲ μή. Ἔοικε δὲ ὁ ποιητὴς μικρὰν ἀποφαίνειν τὴν πόλιν ἐν τῷ περὶ Ἡρακλέους λόγῳ· εἴπερ

Ἓξ οἴης σὺν νηυσὶ καὶ ἀνδράσι παυροτέροισιν
Ἰλίου ἐξαλάπαξε πόλιν.—

καὶ φαίνεται ὁ Πρίαμος τῷ τοιούτῳ λόγῳ μέγας ἐκ μικροῦ γεγονὼς, καὶ βασιλεὺς βασιλέων, ὡς ἔφαμεν. Μικρὸν δὲ προελθοῦσιν ἀπὸ τῆς παραλίας ταύτης, ἔστι τὸ Ἀχαίιον, ἤδη τῆς Τενεδίαν

Τενεδίων περαίας ὑπάρχον. Τοιούτων δὲ τῶν ἐπὶ τῇ θαλάττῃ τόπων ὄντων, ὑπέρκειται τούτων τὸ Τρωϊκὸν πεδίον μέχρι τῆς Ἴδης ἀνῆκον ἐπὶ πολλοὺς σταδίους, κατὰ τὸ πρὸς ἕω μέρος. Τούτου δ' ἡ μὲν παρώρειός ἐστι στενή, τῇ μὲν ἐπὶ τὴν μεσημβρίαν τεταμένη μέχρι τῶν κατὰ Σκῆψιν τόπων, τῇ δ' ἐπὶ τὰς ἄρκτους μέχρι τῶν κατὰ Ζέλειαν Λυκίων. ταύτην δ' ὁ ποιητὴς ὑπ' Αἰνείᾳ τάττει καὶ τοῖς Ἀντηνορίδαις, καλεῖ δὲ Δαρδανίαν. ὑπὸ δὲ ταύτῃ Κεβρηνία πεδιὰς ἡ πλείστη, παράλληλός πως τῇ Δαρδανίᾳ. ἦν δὲ καὶ πόλις ποτὲ Κεβρήνη. Ὑπονοεῖ δ' ὁ Δημήτριος μέχρι δεῦρο διατείνειν τὴν περὶ τὸ Ἴλιον χώραν τὴν ὑπὸ τῷ Ἕκτορι ἀνήκουσαν, ἀπὸ τοῦ ναυσταθμου μέχρι Κεβρηνίας. τάφον τε γὰρ Ἀλεξάνδρου δείκνυσθαί φησιν αὐτόθι, καὶ Οἰνώνης, ἣν ἱστοροῦσι γυναῖκα γεγονέναι τοῦ Ἀλεξάνδρου, πρὶν Ἑλένην ἁρπάσαι, λέγειν τὸν ποιητήν,

Κεβριόνην νόθον υἱὸν ἀγακλῆος Πριάμοιο·

ὃν εἰκὸς εἶναι ἐπώνυμον τῆς χώρας, ἢ τῆς πόλεως, ὅπερ πιθανώτερον. τὴν δὲ Κεβρηνίαν διήκειν μέχρι τῆς Σκηψίας. ὅριον δ' εἶναι τὸν Σκάμανδρον μέσον αὐτῶν ῥέοντα. ἔχθραν δ' ἀεὶ καὶ πόλεμον εἶναι τοῖς τε Κεβρηνοῖς, καὶ τοῖς Σκηψίοις, ἕως Ἀντίγονος αὐτοὺς συνῴκισεν εἰς τὴν τότε μὲν Ἀντιγονίαν, νῦν δὲ Ἀλεξάνδρειαν. τοὺς μὲν οὖν Κεβρηνίους συμμεῖναι τοῖς ἄλλοις ἐν τῇ Ἀλεξανδρείᾳ· τοὺς δὲ Σκηψίους ἐπανελθεῖν εἰς τὴν οἰκείαν ἐπιτρέψαντος Λυσιμάχου. Ἀπὸ δὲ τῆς κατὰ τοὺς τόπους Ἰδαίας ὀρεινῆς, δύο φησὶν ἀγκῶνας ἐκτείνεσθαι πρὸς θάλατταν, τὸν μὲν εὐθὺ Ῥοιτείου, τὸν δὲ Σιγείου, ποιοῦντας ἐξ ἀμφοῖν γραμμὴν ἡμικυκλιώδη. τελευτᾶν δ' ἐν τῷ πεδίῳ, τοσοῦτον ἀπέχοντας τῆς θαλάττης ὅσον τὸ νῦν Ἴλιον. Τοῦτο μὲν δὴ μεταξὺ τῆς τελευτῆς τῶν λεχθέντων ἀγκώνων εἶναι· τὸ δὲ παλαιὸν κτίσμα μεταξὺ τῆς ἀρχῆς. μεταλαμβάνεσθαι δ' ἐντὸς τό τε Σιμοείσιον πεδίον, δι' οὗ ὁ Σιμόεις φέρεται, καὶ τὸ Σκαμάνδριον δι' οὗ Σκάμανδρος ῥεῖ. Τοῦτο δὲ καὶ ἰδίως Τρωϊκὸν λέγεται, καὶ τοὺς πλείστους ἀγῶνας ὁ ποιητὴς ἐνταῦθα ἀποδίδωσι. πλατύτερον γάρ ἐστι, καὶ τοὺς ὀνομαζομένους τόπους ἐνταῦθα δεικνυμένους ὁρῶμεν, τὸν Ἐρινεόν, τὸν τοῦ Αἰσυήτου τάφον, τὴν Βατίειαν, τὸ τοῦ Ἴλου σῆμα. οἱ δὲ ποταμοὶ ὅ, τε Σκάμανδρος καὶ ὁ Σιμόεις, ὁ μὲν τῷ Σιγείῳ πλησιάσας, ὁ δὲ τῷ Ῥοιτείῳ, μικρὸν ἔμπροσθεν τοῦ νῦν Ἰλίου συμβάλλουσιν, εἶτ' ἐπὶ τὸ Σίγειον ἐκδιδόασι, καὶ ποιοῦσι

Tenedo oppositæ. His ita se habentibus maritimis locis, cāpus Troicus superne incumbit usq; ad Idam per multa stadia porrectus. Eius pars quæ ad montem sita est arcta. partim uersus meridiem protracta, usq; ad Scepsi uicina loca: partim uersus septētrionem, ad Lycios quorum est Zelea. Hanc Homerus Aeneæ subijcit, & Antenoris FF. ac Dardaniam. Infra hanc est Cebrenia, campestris maxima sui parte, & ferè æqualibus spacijs distans undiquaque à Dardania F. Fuit & urbs Cebrene. Suspicatur Demetrius, eò usque Ilij regionem pertinuisse, quæ sub Hectore fuit, à Nauali usq; ad Cebreniam. nam & sepulcrum Paridis ibi ostendi ait, atque Oenones: quæ ante raptum Helenes uxor Paridis fuit. Mentio etiam fieri apud poëtam Cebrionis, quem spurium sustulerit Priamus: ac probabile est cognominem fuisse aut regionis, aut (.quod magis uidetur uerò propinquum.) urbis. Cebreniam porrò usq; ad agrum Scepsium pertingere. limitem esse Scamandrum, qui per medium horum labatur. Enimuerò inimicicias semper fuisse Cebrenijs ac Scepsijs: donec tādem eos Antigonus conduxit in urbem unam Antigoneam à se, postmodò Alexandream dictam. Ac Cebrenios quidem mansisse in ea quę etiamnum dicitur Alexandrea, cum alijs ciuibus: Scepsios autem permissu Lysimachi in patriam reuertisse. Porrò ab istis locis, & quę ibi sunt Idæ montana, duas portendi ad mare conualles. unam rectà Rhœteum, alteram Sigeum uersus. quibus utrisq; conuallibus linea circuli dimidium repræsentans conficiatur. eæ autem in campum desinant tanto à mari interuallo, quanto Ilium nostræ ætatis abest. id enim esse positum inter fines istarum conuallium: antiquum fuisse inter initia inter has compræhendi Simoisium campum, per quem Simoeis defertur: & Scamandriū, per quem Scamander. Atque hæc quidem planicies propriè Troica dicitur: & plerasq; pugnas ibi decertatas poëta facit. Est enim amplior: & quæ loca Homerus nominat, ferè ibi nominantur, ut uidemus. caprificetum inquam, seu Erineum: sepulcrum Aesyetæ, Batieam, & Ili sepulcrum. Fluuij autem Scamander & Simoeis, cùm alter ad Sigeum, alter ad Rœteum appropinquârunt, paulo ante Ilium quod nūc est confluunt, atque inde apud Sigeum in mare exeunt, lacumq; effi-

Marginal notes: * Iliad.π.728. — Troicus cāpus. — Iliad.β.813 793 — Iliad.λ.166.

ciunt cui Stoma nomen. Dictos campos ab utraque parte dirimit collis quidam collo similis, rectà à dictis porrectus conuallibus † ab eo quòd nunc est Ilium incipiens, cognatos ipsi. & ubi ad Cebreniam pertendit, ac litteram Y ad utramque conuallem collatus retulit. †. Paululum supra hæc, Iliensium est pagus: quem putant antiquitus Ilij locum fuisse. stadijs XXX ab urbe quæ nunc est. Supra Iliesem pagum decem stadijs, pulcra illa est Colone, tumulus quidam præter quem Simoīs fluit, ambitu stadiorum quinque. Ergo probabile est, quod de Marte dicitur.

Ilium antiquum non esse idē cum præsente demonstrant.

Iliad. υ 51. Parte alia resonanas nigricantis turbinis instar
Excelsa Troas Gradiuus ab arce uocabat,
Cursibus ad Simoenta ruens, & Callicolonam.

Nam cùm pugna in Scamandrio depugnaretur campo, uerisimiliter Mars aliâs ab arce ad prœlium Troianos exhortabatur, aliâs è locis quæ Simoënti essent uicina & Callicolonæ: quo usque etiam acies sese prolatasse non est creditu absurdum. cùm autem Callicolona ab Ilio distaret nostro stadia XL, quid proderat tanto spacio disita complecti loca, ad quæ instructæ acies non pertingerent? Iam quòd ad Thymbram Lycij castra sortiti sunt, id antiquo Ilio rectiùs conuenit. *Iliad. κ. 430.* Prope est enim campus Thymbra, & eū pro fluens amnis Thymbrius, ac in Scamādrum incidens iuxta Thymbræi Apollinis templū: L stadijs etiam à nostro Ilio distans. Erineus autem, asper locus & caprificis consitus, sub antiquum situs est Ilium. itaq; conuenienter dixit Andromacha:

Iliad. ξ 433. Armatas acies tu constitue ad Caprificum,
Qua parte ad muros promta est adscensio nostros.

ab ea quæ nunc est urbe, permultum abest. Fagus autem paulo inferior est Caprifico: de qua Achilles loquitur.

Iliad. ι. 352. Ipse ego cum Danais dum prœlia ductor obiui,
Noluit à muris Hector producere turmas:
Tantùm usque ad Scæas portas, Fagumque subibat.

Porrò Naustathmus, id est nauium statio, quæ nunc dicitur, ita uicinia est recenti. Ilio: ut mirari subeat alterorum dementiam, alte-

τὸ Στόμα λίμνην καλουμένην. διείργει δ' ἑκάτερον τῶν λεχθέντων πεδίων ἀπὸ θατέρου μέγας τις αὐχὴν τῶν εἰρημένων ἀγκώνων, ἐπ' εὐθείας ἀπὸ τοῦ νῦν Ἰλίου τὴν ἀρχὴν ἔχων συμφυὴς αὐτῷ. γινόμενος δ' ἕως τῆς Κεβρηνίας, καὶ ἀποτελῶν τὸ υ γράμμα πρὸς τοὺς ἑκατέρωθεν ἀγκῶνας. Ὑπὲρ δὲ τούτου μικρὸν ἡ τῶν Ἰλιέων κώμη ἐστίν, ἐν ᾗ νομίζεται τὸ παλαιὸν Ἴλιον ἱδρῦσθαι πρότερον, τριάκοντα σταδίους διέχον ἀπὸ τῆς νῦν πόλεως. Ὑπὲρ δὲ τῆς Ἰλιέων κώμης, δέκα σταδίους ἐστὶν ἡ καλὴ Κολώνη, λόφος τις, παρ' ὃν ὁ Σιμόεις ῥεῖ, πεντεστάδιον ἔχων. γίνεται οὖν εὔλογον, πρῶτον μὲν τὸ ἐπὶ τοῦ Ἄρεος·

Ὦρτο δ' Ἄρης ἑτέρωθεν ἐρεμνῇ λαίλαπι ἶσος,
ὀξὺ κατ' ἀκροτάτης πόλιος Τρώεσσι κελεύων.
Ἄλλοτε πὰρ Σιμόεντι θέων ἐπὶ Καλλικολώνῃ.

Τῆς γὰρ μάχης ἐπὶ τῷ Σκαμανδρίῳ πεδίῳ συντελουμένης, πιθανῶς ἂν ὁ Ἄρης, ἄλλοτε μὲν τὴν ἐγκέλευσιν ἀπὸ τῆς ἀκροπόλεως ποιοῖτο, ἄλλοτε δ' ἐκ τῶν πλησίον τόπων τοῦ τε Σιμόεντος, καὶ τῆς Καλλικολώνης, μέχρι οὗ εἰκὸς καὶ τὴν μάχην παρατετάσθαι. τετταράκοντα δὲ σταδίους διεχούσης τῆς Καλλικολώνης ἀπὸ τοῦ νῦν Ἰλίου, τί χρήσιμον ἦν τοσοῦτον μεταλαμβάνεσθαι τοὺς τόπους, ἐφ' ὅσον ἡ διάταξις οὐ διέτεινε; τό τε πρὸς Θύμβρης ἔλαχον Λύκιοι, οἰκειότερόν ἐστι τῷ παλαιῷ κτίσματι. πλησίον γάρ ἐστι τὸ πεδίον ἡ Θύμβρα, καὶ ὁ δι' αὐτοῦ ῥέων ποταμὸς Θύμβριος, ἐμβάλλων εἰς τὸν Σκάμανδρον, κατὰ τὸ Θυμβραίου Ἀπόλλωνος ἱερόν. τοῦ δὲ νῦν Ἰλίου, καὶ πεντήκοντα σταδίους διέχει. ὅ, τε ἐρινεὸς τραχύς τις τόπος, καὶ ἐρινεώδης, τῷ μὲν ἀρχαίῳ κτίσματι ὑποπέπτωκεν· ὥστε τὸ,

Λαὸν δὲ στῆσον παρ' ἐρινεόν, ἔνθα μάλιστα
Ἀμβατός ἐστι πόλις, καὶ ἐπίδρομον ἔπλετο τεῖχος·

Οἰκείως ἂν λέγοιτο Ἀνδρομάχῃ. τῆς δὲ νῦν πόλεως πάμπολυ ἀπέοικε. καὶ ὁ φηγὸς δὲ μικρὸν κατωτέρω ἐστὶ τοῦ ἐρινεοῦ, ἐφ' οὗ φησιν ὁ Ἀχιλλεύς·

—ὄφρα δ' ἐγὼ μετ' Ἀχαιοῖσιν πολέμιζον,
οὐκ ἐθέλεσκε μάχην ἀπὸ τείχεος ὀρνύμεν Ἕκτωρ,
Ἀλλ' ὅσον ἐς Σκαιάς τε πύλας, καὶ φηγὸν ἵκανεν.

Καὶ μὴν τό γε Ναύσταθμον τὸ νῦν ἔτι λεγόμενον, πλησίον οὕτως ἐστὶ τῆς νῦν πόλεως, ὥστε θαυμάζειν εἰκότως ἄν τινα, τὸν μὲν τῆς ἀνοίας, τῶν δὲ τοὐναντίον τῆς

τὴν τῆς ἀψυχίας. ἀπονοίας μὲν εἰ τοσοῦτον χρόνον ἀτείχιστον αὐτὸ εἶχον, πλησίον οὔσης τῆς πόλεως, καὶ τοσούτου πλήθους τοῦ τ' ἐν αὐτῇ καὶ τοῦ ἐπικουρικοῦ. νεωστὶ γὰρ γεγονέναι φασὶ τὸ τεῖχος, ἢ οὐδ' ἐγένετο, ὁ δὲ πλάσας ποιητὴς ἠφάνισεν, ὡς Ἀριστοτέλης φησίν. ἀψυχίας δέ, εἰ γενομένου τοῦ τείχους, ἐτειχομάχουν, ὡς εἰσέπεσον εἰς αὐτὸ τὸ ναύσταθμον, καὶ προσεμάχοντο ταῖς ναυσίν. ἀτείχιστον δὲ ἔχοντες, οὐκ ἐθάρρουν προσιόντες πολιορκεῖν, μικροῦ τοῦ διαστήματος ὄντος. ἔστι γὰρ τὸ ναύσταθμον πρὸς Σιγείῳ. πλησίον δὲ καὶ ὁ Σκάμανδρος ἐκδίδωσι, διέχων τοῦ Ἰλίου σταδίους εἴκοσιν. Εἰ δὲ φήσει τις τὸν νῦν λεγόμενον Ἀχαιῶν λιμένα εἶναι τὸ ναύσταθμον, ἐγγυτέρω τινὰ λέξει τόπον, ὅσον δώδεκα σταδίους διεστῶτα τῆς πόλεως, τὸ ἐπὶ θαλάττῃ πεδίον νῦν προστιθείς, διότι τοῦτο πᾶν πρόχωμα τῶν ποταμῶν ἐστι, τὸ πρὸ τῆς πόλεως ἐπὶ θαλάττῃ πεδίον. ὥστε εἰ δώδεκα στάδιόν ἐστι νῦν τὸ μεταξὺ τόδε, καὶ τὸ ἥμισυ ἔλαττον ὑπῆρχε. Καὶ ἡ διήγησις δ' ἡ πρὸς τὸν Εὔμαιον ὑπὸ τοῦ Ὀδυσσέως διασκευασθεῖσα, μέγα ἐμφαίνει τὸ διάστημα μέχρι τῆς πόλεως ἀπὸ τοῦ ναυστάθμου,

Ὡς ὅτ' ὑπὸ Τροίῃ λόχον ἤγομεν.—

φησὶ γὰρ ὑποβάς·

Λίην γὰρ νηῶν ἑκὰς ἤλθομεν.—

Ἐπί τε τὴν κατασκοπὴν πέμπονται γνωσόμενοι, πότερον μενοῦσι παρὰ νηυσὶν ἀπόπροθεν πολὺ ἀπεσπασμένοι τοῦ οἰκείου τείχους, Ἠὲ πόλιν δὲ

Ἂψ ἀναχωρήσουσι.—.

Καὶ ὁ Πολυδάμας,

Ἀμφὶ μάλα φράζεσθε φίλοι· κέλομαι γὰρ ἔγωγε.

Ἄστυ δ' ἐνῦν ἰέναι·—

Ἑκὰς δ' ἀπὸ τείχεος εἰμέν.

Παρατίθησι δ' ὁ Δημήτριος, καὶ τὴν Ἀλεξανδρινὴν Ἑστιαίαν μάρτυρα, τὴν συγγράψασαν περὶ τῆς Ὁμήρου Ἰλιάδος, πυνθανομένην εἰ περὶ τὴν νῦν πόλιν ὁ πόλεμος συνέστη, καὶ τὸ Τρωϊκὸν πεδίον τὸ μεταξὺ τῆς πόλεως, καὶ τῆς θαλάττης ὁ ποιητὴς φράζει. τὸ μὲν γὰρ πρὸ τῆς νῦν πόλεως ὁρώμενον πρόχωμα εἶναι τῶν ποταμῶν ὕστερον γεγονός.

Ὅ τε Πολίτης,

Ὃς Τρώων σκοπὸς ἷζε ποδωκείῃσι πεποιθώς

Τύμβῳ ἐπ' ἀκροτάτῳ Αἰσυήταο γέροντος,

μάταιος ἦν. καὶ γὰρ εἰ ἐπ' ἀκροτάτῳ, ὅμως πολὺ ἂν μείζονος ὕψους τῆς ἀκροπόλεως ἐ-

rorum timiditatem. Græcorum inquam uæcordiam, si tanto eam tempore siue muris tenuerunt, Ilio tam propinquo, tantaq; Troianorum & sociorum multitudine in eo uersante. nam sub finem demum belli murus Sub fini. Ilia. η dicitur fabricatus: si tamen omnino factus est murus: quem Aristoteles ait ab ipso poëta ut factum ita delatum fuisse. Timiditatem Troianorum, si muro demum facto irruere & oppugnare eum ac naues aggressi sunt, stationem autem muro nondũ cinctam ausi non sunt inuadere, non longe dissitam. est enim statio ad Sigeum: ponè etiam Scamandri sunt ostia, xx ab Ilio stadijs. Quod si quis dicat stationem fuisse eum qui nunc dicitur Achæorum portum, is propiorem dixerit quendam locum XII ab urbe stadijs. qui hodie campus est. cum totum istud sit terra à * fluuijs congesta, atque ab urbe uersus mare campi sit loco. ut si nunc XII sit stadiorum interuallum, etiam dimidio minus fuerit. Sed * & narratio Vlissis ad Eumæum composita, Ilium longe à statione illa nauium abfuisse ostendit:

Insidias quando sub Troia struximus alta. Odyss. ξ. 469.

post enim dicit:

Namque nimis longe progressi à nauibus usque 496.

Huc sumus.—

Mittuntur etiam è Græcis exploratum, an Troiani apud naues sint permansuri, ad quas procul à suis mœnibus auulsi peruenerant: an uero in urbem retro ituri. Iliad. ιτ. 210.

Et Polydamas:

Consultare uiri. mea uos si dicta mouebunt, Iliad. σ. 254.

Mœnia nunc repetamus—.

Nam longe à muris processimus.—.

Demetrius etiam Hestiæam Alexandrinam testem adducit, quæ de Homeri Iliade aliquid conscripsit, & quæstionem hanc tractauit, An circa eam quę nunc est urbem bellatum fuerit, & an Troianus is sit poëtæ campus, qui inter urbem & mare est. Etenim quod nunc ante urbem uisitur, id aggerem esse terræ inferioribus temporibus à fluuijs conuectæ. Politem quoq;

Qui pedibus fretus pernicibus, ē monumento Iliad. β. 792.

Sũmo Aesyetæ senis obseruabat Achiuos,

fatuum fuisse, si hodiernum cum antiquo idē sit Ilium. nã ut maxime de summo speculaus

laretur tumulo, tamen longè sublimiore de loco speculari poterat ex arce, pari ferè interuallo: neque ei celeritate pedum opus erat securitatis causa. nam v stadijs abest tumulus Aesyetæ qui hodie monstratur iuxta uiam qua itur Alexandream: Ne Hectoris quidem circa urbem cursus rationi esset cōsentaneus. nostrum enim Ilium ambiri non potest ob continens montis dorsum. Neque absurdum est, nullum exstare antiqui Ilij uestigium. Cùm enim aliæ circùm sitæ urbes euastatæ, non omnino tamen dirutæ essent, hæc autem funditùs euersa: omnes huius lapides ad refectionem illarum adhibiti sunt. Archæanactem quidem Mitylenæum aiunt ex Iliacis lapidibus Sigæum substruxisse. Id occupauerunt Athenienses, misso Phrynone qui ex Olympico certamine uictoriam reportauerat: cùm Lesbij totam ferè Troadem sibi tanquam hæreditario iure uindicarent: qui & pleraque domicilia condiderunt, partim etiamnum durantia, partim abolita. Pittacus autem Mitylenæus, unus de septem sapientibus, cum classe aduersus Phrynonem profectus, bellum alternante in utranq; partem fortuna aliquandiu gessit. atque Alcæus poëta ait se in quadam pugna malè acceptum, abiectis armis fuga sibi consuluisse. idque ad preconem quendam mandasse, ut domi narraret, se quidem saluum esse, cæterùm 77 amisso clypeo, quem Athenienses dedicauerint Glaucopidi (.cœsiæ.) Mineruæ, inque eius fano suspenderint. Enimuerò postea temporis Pittacus à Phrynone ad singulare prouocatus certamen, piscatorio usus apparatu eum excepit, anceps rete in eum coniecit, itaque compræhensum tridente ac pugione cōfodit. Bellum ne sic quidem finitum, optatus à partibus Periāder arbiter diremit. Mēdacij accusat Timeum Demetrius, quòd ille perhibuerit Periandrum ex Iliacis lapidibus aduersus Athenienses substruxisse Achilleum, eoq; opitulatum Pittaco. nam munitionem quidem hanc Sigeo adiectam fuisse à Mitylenæis: sed neque è tali lapide, neque Periandro autore. qui enim is arbiter delectus fuisset, qui se hostem facto ostendisset. Achilleum, ubi Achillis monumentum exstat, pagus est exiguus. Sigeum quoque dirutum est ab Iliensibus, cùm oppidanis non bene fiderent. nam sub Iliensibus ora maritima postea fuit uniuersa usque ad Dardanum: idque etiamnum. Olim sub Aeolensibus fuerunt propemodum omnia.

Iliad. χ. 165.

σκόπελον, ἐξ ἴσου σχεδόν τι διαστήματος, δεόμενος μηδὲν τῆς ποδωκείας τῆς ἀσφαλοῦς χάριν. πέντε γὰρ διέχει σταδίους ὁ νῦν δεικνύμενος τοῦ Αἰσυήτου τάφος κατὰ τὴν εἰς Ἀλεξάνδρειαν ὁδόν. Οὐδ' ἡ τοῦ Ἕκτορος δὲ περιδρομὴ ἡ περὶ τὴν πόλιν ἔχει τι εὔλογον. οὐ γάρ ἐστι περίδρομος ἡ νῦν, διὰ τὴν συνεχῆ ῥάχιν. ἡ δὲ παλαιὰ ἔχει περιδρομήν. Οὐδὲν δ' ἴχνος σώζεται τῆς ἀρχαίας πόλεως εἰκότως. ὅτε γὰρ ἐκπεπορθημένων τῶν κύκλῳ πόλεων οὐ τελέως δὲ κατεσπασμένων, ταύτης δ' ἐκ βάθρων ἀνατετραμμένης, οἱ λίθοι πάντες εἰς τὴν ἐκείνων ἀνάληψιν μετηνέχθησαν. Ἀρχαιάνακτα γοῦν φασὶ τὸν Μιτυληναῖον ἐκ τῶν ἐκεῖθεν λίθων τὸ Σίγειον ἐκτειχίσαι. τοῦτο δὲ κατέσχον μὲν Ἀθηναῖοι, Φρύνωνα τὸν Ὀλυμπιονίκην πέμψαντες, Λεσβίων ἐπιδικαζομένων σχεδόν τι τῆς πάσης Τρῳάδος· ὧν δὴ καὶ κτίσματά εἰσιν αἱ πλεῖσται τῶν κατοικιῶν, αἳ μὲν συμμένουσαι καὶ νῦν, αἳ δ' ἠφανισμέναι. Πιττακὸς δ' ὁ Μιτυληναῖος εἷς τῶν ἑπτὰ σοφῶν λεγομένων, πλεύσας ἐπὶ τὸν Φρύνωνα στρατηγόν, διεπολέμει τέως διατιθεὶς, καὶ πάσχων κακῶς. ὅ, τε καὶ Ἀλκαῖος φησὶν ὁ ποιητὴς, ἐν τινι ἀγῶνι κακῶς φερόμενον ἑαυτὸν, τὰ ὅπλα ῥίψαντα φυγεῖν. λέγει δὲ πρός τινα κήρυκα, κελεύσας ἀγγεῖλαι τοῖς ἐν οἴκῳ Ἀλκαῖος σῶος ἄροι ἔνθα δ' οὐκ αὐτὸν τὸν ἀληκτορὶν ἐς γλαυκωπὸν ἱερὸν ὃν ἐκρέμασαν Ἀττικοί. ὕστερον δ' ἐκ μονομαχίας προσκαλεσαμένου τοῦ Φρύνωνος, ἁλιευτικὴν ἀναλαβὼν σκευὴν συνέδραμε, καὶ τῷ μὲν ἀμφιβλήστρῳ περιέβαλε, τῇ τριαίνῃ δὲ, καὶ τῷ ξιφιδίῳ ἔπειρε, καὶ ἀνεῖλε. Μένοντος δ' ἔτι τοῦ πολέμου, Περίανδρος διαιτητὴς αἱρεθεὶς ὑπὸ ἀμφοῖν, ἔλυσε τὸν πόλεμον. Τίμαιον δὲ ψεύσασθαι φησὶν ὁ Δημήτριος, ἱστοροῦντα ἐκ τῶν λίθων τῶν ἐξ Ἰλίου, Περίανδρον περιτειχίσαι τὸ Ἀχίλλειον τοῖς Ἀθηναίοις, βοηθοῦντα τοῖς περὶ Πιττακόν. ἐπιτειχισθῆναι μὲν γὰρ ὑπὸ τῶν Μιτυληναίων τὸν τόπον τοῦτον τῷ Σιγείῳ, οὐ μὴν ἐκ λίθων τοιούτων, οὐδ' ὑπὸ τοῦ Περιάνδρου· πῶς γὰρ ἂν αἱρεθῆναι διαιτητὴν τὸν προσπολεμοῦντα; Ἀχίλλειον δ' ἐστὶν ὁ τόπος ἐν ᾧ τὸ Ἀχιλλέως μνῆμα κατοικία μικρά. Κατέσκαπται δὲ καὶ τὸ Σίγειον ὑπὸ τῶν Ἰλιέων ἀπειθούντων. ὑπ' ἐκείνοις γὰρ ἦν ὕστερον ἡ παραλία πᾶσα ἡ μέχρι Δαρδάνου, καὶ νῦν ὑπ' ἐκείνοις ἐστί. Τὸ δὲ παλαιὸν ὑπὸ τοῖς Αἰολεῦσιν ἦν τὰ πλεῖστα

adeò

ὥστε Ἔφορος οὐκ ὀκνεῖ πᾶσαν τὴν ἀπὸ Ἀβύδου μέχρι Κύμης καλεῖν Αἰολίδα. Θουκυδίδης δέ φησιν ἀφαιρεθῆναι τὴν Τροίαν ὑπὸ Ἀθηναίων τοὺς Μιτυληναίους, ἐν τῷ Πελοποννησιακῷ πολέμῳ τῷ Πάχητι. Λέγουσι δ' οἱ νῦν Ἰλιεῖς καὶ τοῦτο, ὡς οὐδὲ τελέως συνέβαινεν ἠφανίσθαι τὴν πόλιν κατὰ τὴν ἅλωσιν ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν, οὐδ' ἐξηλείφθη οὐδέποτε. αἱ γοῦν Λοκρίδες παρθένοι, μικρὸν ὕστερον ἀρξάμεναι ἐπέμποντο κατ' ἔτος. Καὶ ταῦτα δ' οὐχ Ὁμηρικά. Οὔτε γὰρ τῆς Κασάνδρας φθορὰν οἶδεν Ὅμηρος. ἀλλ' ὅτι μὲν παρθένος ἦν ὑπ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον λέγει·

πέφνε γὰρ Ὀθρυονῆα Καβησόθεν ἔνδον ἐόντα,
ὅς ῥα νέον πολέμοιο μετὰ κλέος εἰληλούθει.
ᾔτεε γὰρ Πριάμοιο θυγατρῶν εἶδος ἀρίστην
Κασάνδρην ἀνάεδνον.—

βίας δὲ οὐδὲ μέμνηται, οὐδ' ὅτι ἡ φθορὰ τοῦ Αἴαντος ἡ ἐν τῇ ναυαγίᾳ διὰ μῆνιν Ἀθηνᾶς συνέβη, ἢ κατὰ τοιαύτην αἰτίαν· ἀλλ' ἀπεχθανόμενον μὲν τῇ Ἀθηνᾷ κατὰ τὸ κοινὸν εἴρηκεν (ἁπάντων γὰρ εἰς τὸ ἱερὸν ἀσεβησάντων, ἅπασιν ἐμήνιεν) ἀπολέσθαι δὲ ὑπὸ Ποσειδῶνος μεγαλορρημονήσαντα. Τὰς δὲ Λοκρίδας πεμφθῆναι Περσῶν ἤδη κρατούντων συνέβη. οὕτω μὲν δὴ λέγουσιν οἱ Ἰλιεῖς. Ὅμηρος δὲ ῥητῶς τὸν ἀφανισμὸν τῆς πόλεως εἴρηκεν·

ἔσσεται ἦμαρ ὅταν ποτ' ὀλώλῃ Ἴλιος ἱρή.
ἦ γὰρ καὶ Πριάμοιο πόλιν διεπέρσαμεν αἰπήν.
Εἴπομεν βουλῇ καὶ μύθοισι,
πέρθετο δὲ Πριάμοιο πόλις δεκάτῳ ἐνιαυτῷ.

Καὶ τὰ τοιαῦτα δὲ τοῦ αὐτοῦ τίθενται τεκμήρια, οἷον ὅτι τῆς Ἀθηνᾶς τὸ ξόανον νῦν μὲν ἑστηκὸς ὁρᾶται· Ὅμηρος δὲ καθήμενον ἐμφαίνει. πέπλον γὰρ κελεύει

θεῖναι Ἀθηναίης ἐπὶ γούνασιν.— ὡς καί,
μή ποτε γούνασιν οἷσιν ἐφέζεσθαι φίλον υἱόν.

Βέλτιον γὰρ οὕτως, ἢ ὡς τινὲς δέχονται ἀντὶ τοῦ παρὰ τοῖς γόνασι θεῖναι, παρατιθέντες τό,

— Ἡ δ' ἧσται ἐπ' ἐσχάρῃ ἐν πυρὸς αὐγῇ·
ἀντὶ τοῦ παρ' ἐσχάρῃ. τίς γὰρ ἂν νοηθείη πέπλου ἀνάθεσις παρὰ τοῖς γούνασι; Καὶ οἱ τὴν προσῳδίαν δὲ μεταστρέφοντες, γουνάσιν, ὡς θυάσιν ὁποτέρως ἂν δέξωνται ἄπορον ἀνευρήσουσιν, εἴθ'

adeò quidem, ut Ephorus etiam intrepidè totam ab Abydo Cumam uſque oram Aeolidi adſcripſerit. Thucydides Troiam Mitylenæis ademptam ab Athenienſibus tradit bello Peloponneſiaco, duce Pachete. Id quoque Ilienſes dicunt noſtra ætate uiuentes, Ilium ab Achiuis captum nunquam fuiſſe prorſus deletum. Locrenſes quidem uirgines paulò pòſt ceperunt Ilium mitti, more uſitato. Atqui hæc non ſunt Homerica. Nihil enim de uiolata Caſandræ pudicicia apud Homerum inuenies. quî ſub id tempus eam uirginem commemorat.

—necauit
Othryonea, Cabeſo illis qui fortè diebus Iliad. ν. 363.
Venerat ad bellum, ſibi grandia præmia poſcens.
Caſſandram Priami naturam principe forma
Muneribus ductam nullis donis'ue petebat.

de ui facta uirgini, nulla apud mentio: neque hanc cauſam, ut iram Mineruę ideò conceptam Aiaci naufragium & interitum attuliſſe dicit. ſed hunc ut & Græcos reliquos omnes Mineruæ inuiſum fuiſſe refert: quæ omnes odiſſet Græcos, polluto ab omnibus ſuo templo: eoſq; â Neptuno ob uerborum iactantiam fuiſſe perditos. Locrides puellæ Perſis demum obtinentibus mitti ceperunt. Ita quidem Ilienſes narrant, Homerus autem diſertè urbis deletionem exprimit. (Vide Odyſſ. δ. 500.)

Tempus erit, ſacra cum delebitur Ilios olim: Iliad. ξ. 448.
&,
Si Priami celſam noſtris euertimus urbem
Conſilijs.—. &
Vrbs Priami decimo cecidit cùm funditus anno.

Ad hæc alijs etiam argumentis. quale eſt, quòd Mineruæ ſimulacrum ſtans hodie conſpicitur, quod Homerus ſedere indicat. iubet enim ille peplum

Palladis in genibus poni.— ut aliâs Iliad. ξ. 92.
Ne quondam in genibus proles ſibi noſtra ſederet. Iliad. ιτ. 455.

ſic enim meliùs habet, quâm ut nonnulli exponunt, adducentes:

Inque foco ſedet illa ad flammas protinus ignis. Odyſſ. ξ. 305.

pro, iuxta focum. quî enim intelligatur peplum iuxta genua deponi? Qui uerò accentu traiecto γουνάσιν legunt, ut ἠάσιν; utro ἢ modo accipiant, exitum nô inueniunt: ſiue ſ

supplicationem * Antiquorum Mineruæ simulacrorum multa sedentia uidentur: ut Phocææ, Massiliæ, Romæ, in Chio, alijsq́ locis pluribus. Recentiores etiam testantur Ilium deletum fuisse. è quibus Lycurgus orator mētione eius urbis illata: Quis, inquit, non auditu percepit, eam postquam semel à Græcis euersa fuit, habitationibus carere? Conijciunt porrò, eos qui postmodò instaurare Ilium intenderunt, locum antiqui Ilij abominatos fuisse. siue ob calamitates, siue quòd Agamemno in reparatorem pristini Ilij exsecratus fuisset ueteri quadam consuetudine. (.quo modo etiam Crœsus Sidena diruta, in quam tyrannus Glaucias confugerat, diris eos deuouit, qui muris rursus locum cingerēt.) itaq́ isto loco omisso, urbem alio posuisse. Primi adeò Astypalæenses qui Rhœteum occupauerunt, oppidulum ad Simoentem condidere, quod nunc Polisma dicitur: loco non satis firmo, unde & mox dirutum est. Sub Lydis ea quæ hodie exstat domorum exstructio facta est, & templum. neque tum urbs fuit, sed multo pòst tempore, cùm, ut diximus, paulatim creuisset. Hellanicus Iliensium gratiam captans more suo, affirmat recentem cum antiqua urbem eandem esse. Agrum uerò Iliensium, urbe subuersa, Sigei & Rhœtei incolæ, alijq́ diuise-

Iliad. ξ. 307. runt inter se: ut & instaurata urbe reddiderunt. Fontosam præterea Idam propriè dictam existimant, ob multitudinem ex ea delabentium amnium: maximè ubi Dardania ei subiacet, usque ad Scepsin & Ilio uicina loca. Demetrius homo locorū peritus, (.quip-

Idæ fluminum descriptio. pe ibi natus.) sic describit. Collis quidam Idę est, nomine Cotylus, supra Scepsin stadia circiter CXX situs. ex eo manant Scamander, Granicus, & Aesepus. hi quidem uersus septentrionem & Propontidem è pluribus fontibus confluentes: Scamander ex unico, uersus occasum. omnes hi fontes inter se uicini, ambitu XX stadiorum continentur. Plurimum ab initio suo abest exitus Aesepi, ferè ad IↃ stadia. Cæterùm ista Homeri uerba disquirendi præbent materiam:

Iliad. χ. 147. Sunt gemini fontes, laticum qui diuite fluxu
Labentē efficiunt per Troica culta Scamandrum.

Horum

ἱκετεύοντες τε φρύγας. Πολλὰ δὲ τῶν ἀρχαίων τῆς Ἀθηνᾶς ξοάνων καθήμενα δείκνυται, καθάπερ ἐν Φωκαίᾳ, Μασσαλίᾳ, Ῥώμῃ, Χίῳ, καὶ ἄλλαις πλείοσιν. Ὁμολογοῦσι δὲ οἱ νεώτεροι τὸν ἀφανισμὸν τῆς πόλεως, ὧν ἐστι καὶ Λυκοῦργος ὁ ῥήτωρ. μνησθεὶς γὰρ τῆς Ἰλιέων πόλεως φησί. τίς οὐκ ἀκήκοεν, ὡς ἅπαξ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων κατεσκάφη, ἀοίκητον οὖσαν; Εἰκάζουσι δὲ τοὺς ὕστερον ἀνακτίσαι διανοουμένους οἰωνίσασθαι τὸν τόπον ἐκεῖνον, εἴτε διὰ τὰς συμφοράς, εἴτε καὶ καταρασαμένου τοῦ Ἀγαμέμνονος κατὰ τὸ παλαιὸν ἔθος. (καθάπερ καὶ ὁ Κροῖσος ἐξελὼν τὴν Σιδήνην εἰς ἣν ὁ τύραννος κατέφυγε Γλαυκίας, ἀρὰς ἔθετο κατὰ τῶν τειχιούντων πάλιν τὸν τόπον.) ἐκείνου μὲν οὖν ἀποστῆναι τοῦ χωρίου, ἕτερον δὲ τειχίσαι. Πρότερον μὲν οὖν Ἀστυπαλαιεῖς οἱ τὸ Ῥοίτειον κατέχοντες συνῴκισαν πρὸς τῷ Σιμόεντι πόλιον, ὃ νῦν καλεῖται πόλισμα, οὐκ ἐν εὐερκεῖ τόπῳ, διὸ κατεσπάσθη ταχέως. ἐπὶ δὲ τῶν Λυδῶν ἡ νῦν ἐκτίσθη κατοικία, καὶ τὸ ἱερόν· οὐ μὴν πόλις γε ἦν. ἀλλὰ πολλοῖς χρόνοις ὕστερον, καὶ κατ᾽ ὀλίγον, ὡς εἴρηται τὴν αὔξησιν ἔσχεν. Ἑλλάνικος δὲ χαριζόμενος τοῖς Ἰλιεῦσιν οἷος ἐκείνου μῦθος συνηγορεῖ, τῷ τὴν αὐτὴν εἶναι πόλιν τὴν νῦν τῇ τότε. Τὴν δὲ χώραν ἀφανισθείσης τῆς πόλεως, οἱ τὸ Σίγειον καὶ τὸ Ῥοίτειον ἔχοντες διενείμαντο, καὶ τῶν ἄλλων, ὡς ἕκαστοι τῶν πλησιοχώρων ἀπέδοσαν ἀνοικισθείσης. Πολυπίδακον δὲ τὴν Ἴδην ἰδίως οἴονται λέγεσθαι, διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐξ αὐτῆς ῥεόντων ποταμῶν. καθ᾽ ἃ μάλιστα ἡ Δαρδανικὴ ὑποπέπτωκεν αὐτῇ, καὶ μέχρι Σκήψεως καὶ τὰ περὶ Ἴλιον. Ἔμπειρος δ᾽ ὢν τῶν τόπων, ὡς ἂν ἐπιχώριος ἀνὴρ ὁ Δημήτριος, τότε μὲν οὕτως λέγει περὶ αὐτῶν. Ἔστι γὰρ λόφος τις τῆς Ἴδης Κότυλος· ὑπόκειται δ᾽ οὗτος ἑκατόν που καὶ εἴκοσι σταδίοις Σκήψεως. ἐξ οὗ ὅ,τε Σκάμανδρος ῥεῖ, καὶ ὁ Γρανικός, καὶ Αἴσηπος. οἱ μὲν πρὸς ἄρκτον καὶ τὴν Προποντίδα ἐκ πλειόνων πηγῶν συλλειβόμενοι, ὁ δὲ Σκάμανδρος ἐπὶ δύσιν ἐκ μιᾶς πηγῆς. πᾶσαι δ᾽ ἀλλήλαις πλησιάζουσιν ἐν εἴκοσι σταδίων περιεχόμεναι σχήματι. πλεῖστον δ᾽ ἀφέστηκεν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τὸ τοῦ Αἰσήπου τέλος, σχεδόν τι καὶ πεντακοσίους σταδίους. Παρέχει δὲ λόγον, ὥς φησιν ὁ ποιητής·

Κρουνὼ δ᾽ ἵκανον καλλιρρόω, ἔνθα δὲ πηγαὶ
Δοιαὶ ἀναΐσσουσι Σκαμάνδρου δινήεντος.

Ἡ μὲν

ἡ μὲν γάρ θ' ὕδατι λιαρῷ ῥέει, (ὅ ἐστι θερμῷ, ἀθερφόρα δέ.) ἀμφὶ δὲ καπνός.
γίνεται ἐξ αὐτῆς ὡσεὶ πυρός—.
ἡ δ' ἑτέρη θέρεϊ προρέει, εἰκυῖα χαλάζῃ,
ἢ χιόνι ψυχρῇ.—

οὔτε γὰρ θερμὰ νῦν ἐν τῷ τόπῳ εὑρίσκεται, οὔθ' ἡ τοῦ Σκαμάνδρου πηγὴ ἐνταῦθα, ἀλλ' ἐν τῷ ὄρει. καὶ μία, ἀλλ' οὐ δύο. τὰ μὲν οὖν θερμὰ ἐκλελεῖφθαι εἰκός· τὸ δὲ ψυχρὸν κατὰ διάδοσιν ὑπεκρέον ἐκ τοῦ Σκαμάνδρου κατὰ τοῦτ' ἀνατέλλειν τὸ χωρίον, ἢ καὶ διὰ τὸ πλησίον εἶναι τοῦ Σκαμάνδρου, καὶ τοῦτο τὸ ὕδωρ λέγεσθαι τοῦ Σκαμάνδρου πηγήν. οὕτω γὰρ λέγονται πλείους πηγαὶ τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ. Συμπίπτει δ' εἰς αὐτὸν ὁ Ἄνδριος ἀπὸ τῆς Καρησηνῆς, ὀρεινῆς τινος πολλαῖς κώμαις συνοικουμένης καὶ γεωργουμένης καλῶς, παρακειμένης τῇ Δαρδανικῇ μέχρι τῶν περὶ Ζέλειαν, καὶ Πιτυειαν τόπων. ὠνομάσθαι δὲ τὴν χώραν φασὶν ἀπὸ τοῦ Καρήσου ποταμοῦ, ὃν ὠνόμακεν ὁ ποιητής·

Ῥῆσός θ' Ἑπτάπορός τε Κάρησός τε Ῥόδιός τε.

τὴν δὲ πόλιν κατεσπάσθαι τὴν ὁμώνυμον τῷ ποταμῷ. πάλιν δ' οὗτός φησιν. ὁ μὲν Ῥῆσος ποταμὸς νῦν καλεῖται Ῥοείτης, εἰ μὴ ἄρα ὁ εἰς τὸν Γρανικὸν ἐμβάλλων Ῥῆσός ἐστιν. Ἑπτάπορος δέ, ὃν καὶ Πολύπορον λέγουσιν, ἑπτάκις διαβαινόμενος ἐκ τῶν περὶ τὴν Καλὴν πεύκην χωρίων, ἐπὶ Κελαινὰς κώμην ἰοῦσι, καὶ τὸ Ἀσκληπιοῦ ἵδρυμα Λυσιμάχου. περὶ δὲ τῆς Καλῆς πεύκης, Ἄτταλος ὁ πρῶτος βασιλεύσας οὕτως γράφει. τὴν μὲν περίμετρον εἶναί φησι ποδῶν τεττάρων καὶ εἴκοσι, τὸ δὲ ὕψος ἀπὸ ῥίζης ἐπὶ ἑξήκοντα, καὶ ἑπτὰ πόδας. εἶτ' εἰς τρία σχιζομένην ἴσον ἀλλήλων διέχοντα, εἶτα πάλιν συναγομένην εἰς μίαν κορυφήν, ἀποτελοῦσαν τότε πᾶν ὕψος δυοῖν πλέθρων, καὶ πεντεκαίδεκα πηχῶν. Ἀδραμυττίου διέχει πρὸς ἄρκτον ἑκατὸν καὶ ὀγδοήκοντα σταδίους. Κάρησος δ' ἀπὸ Μαλοῦντος ῥεῖ τόπου τινός, κειμένου μεταξὺ Παλαισκήψεως καὶ Ἀχαιίου τῆς Τενεδίων περαίας. ἐμβάλλει δὲ εἰς τὸν Αἴσηπον. Ῥόδιος δὲ ἀπὸ Κλεανδρίας καὶ Γόρδου, ἃ διέχει τῆς Καλῆς πεύκης ἑξήκοντα σταδίους. ἐμβάλλει δ' εἰς τὸν Αἴνιον. Τοῦ δ' αὐλῶνος τοῦ περὶ τὸν Αἴσηπον ἐν τῇ ἀριστερᾷ τῆς ῥύσεως αὐτοῦ, πρῶτον ἐστι Πολίχνα τειχῆρες χωρίον, εἶθ' ἡ Παλαισκῆψις, εἶτ' Ἀλαζόνιον, τοῦτ' ἤδη πεπλασμένον πρὸς τὴν τῶν Ἀλαζόνων ὑπόθεσιν, περὶ ὧν εἰρήκαμεν. εἶτα Κάρησος ἔρημος, καὶ ἡ Καρησηνή, καὶ ὁμώνυμος ποταμός, ποιῶν καὶ αὐτὸς αὐλῶνα ἀξιόλογον, ἐλάττω δὲ

Horum alter calidos fumi cum uortice nigri
Emittit latices, alter, certare sub ipsum
Aestatem qui cum glacie, aut cum grandine possint,
Aut niue, nec gelido superētur frigore, promit.

Nam neque calidæ aquæ ibi nunc locorum inueniuntur; & Scamandri fons non isthic, sed in monte est; atque unus is, non duo. Sanè probabile est calidas aquas defecisse. frigidæ autem quia è Scamandro per alueum subterraneum effluentes, illic emergant, aut etiam quia uicinæ sint Scamandro, eius fontes dici potuerunt. In Scamandrum Andrius influit è Caresena. est hæc montana regio multis pagis habitata, & probè culta, Dardaniæ adiacens usque ad loca Zeleæ & Pityeæ uicina. nomē habere à Careso flumine aiūt, quem Homerus nominat:

Resusque, Heptaporusque, Caresusque, Rodiusque: *Iliad. μ. 20.*

urbem fluuio cognominem esse euersam. Porrò Demetrius ita perhibet. Resus amnis nunc Rhoëtes dicitur: nisi is fortè Resus est, qui in Granicum exit. Heptaporus, quem & Polyporum dicunt, septies transitur, uia quę à pulcra picea ad pagum Celænas ducit, & Aesculapij templum à Lysimacho dedicatum. De pulcra ista picea, Attalus qui primus regnauit, sic scribit. ambitum eius esse pedum XXIV: altitudinem à radice ad LXVII. deinde scindi in tres truncos æqualiter à se inuicem distantes, qui rursus in unum coëunt cacumen: ut tota eius altitudo sit iugerum duorum, cubitorumque XV. abesse ab Adramyttio uersus septentrionē stadia CXXC. Caresus à Malunte fluit, loco quodam sito inter Palæscepsium & Achæium in continēte Tenedo opposita. in Aesepū autem exit. Rodius à Cleandria & Gorda labitur, quæ à pulcra picea absunt LX stadia: influit in Aenium. In conualle circa Aesepum, ad læuam fluminis partem initiò est Polichna, muris aptum oppidulum. deinde Palæscepsis, & Allazonium, conuictum iam gratia argumenti de Allazonibus: de quibus suprà diximus. tum Caresus deserta, & Caresena, ac fluuius Caresus, ipse etiam conuallem faciens me- *Troadem reliquam describit.*
morabi-

morabilem, sed Aesepeo minorem. sequuntur iam Zeliæ campi, & plani colles pulcrè culti. Ad dextram Aesepi inter Polichnam & Palæscepsin Nouus est pagus, & fodinæ argenti. hæ quoque confictæ eiusdem argumenti causa, ut seruari posit illud

Iliad β.857. —argenti quà uena secatur.

Vbi ergo est Alyba illa, aut Alopa, uel quocunque tandẽ modo placet nominare? nam & hanc oportuit eos, semel iacta iam alea, perfricta fronte comminisci, neq; mancum relinquere ac repræhensioni obnoxium q̃d finxerant. Hæc ergo sic contradicuntur. Cæ-

9 tera autem probamus, 9 censemusq; in plerisque Demetrio animum esse aduertẽdum, homini perito, & ijs in locis nato, ac cui res ea tantæ fuerit curę, ut interpretandis LX paulo amplius Homeri uersibus de Troum recensione, XXX libros conscripserit. Palæscepsin is ab Aenea distare ait L stadia, ab Aesepo flumine XXX. atque huius Palæscepsis nominis ambiguitatem etiam ad alia plura loca extendi. Sed nos ad oram reuertamur maritimã, unde sumus digressi. Post Sigeum promontorium & Achillis monumentum contines est Tenedo opposita, & Achaium. tum

Tenedus. ipsa Tenedus, non amplius XL stadijs à continente dissita. ambitu est ad XXC stadiorum: urbem habet Aeolicam, & portus duos, templumque Apollinis Sminthei, quòd & Homerus testatur:

Iliad. α.38. Sminthe ũ, qui Tenedum regis.—

Circa hanc minutæ insulæ multæ iacent, de quibus duæ sunt quas Calydnas dicunt, sitas quà ad Lectum à Tenedo nauigat. sunt qui ipsam Tenedon Calydnam nominent: alij eam Leucophryn uocant. sunt & aliæ circa eam exiguæ insulę. Ibi fabulantur res Tennis gestas, & Cygni Thracis, patris (ut quidam uolunt.) Tennis, regis Colonarum. Achæo contigua fuit Larissa, & Colonæ quæ antè ad Diam pertinuerunt, & quæ nunc est Chrysa, posita in saxosa quadam summitate supra mare. & Hamaxitus continenter Lecto subiecta. Alexandrea nunc Achæum attingit: oppidula autem quæ circùm erant, aliaque plura castella, eorum ciues Alexandream translati sunt: de quibus Cebrena fuit & Neandria. agrum ipsi habent. Locus, in quo nunc Alexandria sita est, Sigia uocabatur. In Chrysa autem ista templum est Apol-

τῳ δὲ τοῦ περὶ τὸν Αἴσηπον. τὰ δ' ἑξῆς ἤδη τὰ τῆς Ζελείας ἐστὶ πεδία, καὶ ὀροπέδια καλῶς γεωργούμενα. ἐν δεξιᾷ δὲ τοῦ Αἰσήπου μεταξὺ Πολίχνας τε καὶ Παλαισκήψεως ἡ Νέα κώμη, καὶ ἀργύρεια, καὶ ταῦτα πάλιν πλάσματα τὰ ἀργύρεια πρὸς τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν, ὅπως σωθείη τὸ,

—ὅθεν ἀργυρέου ἐστὶ γενέθλη.

Ἡ οὖν Ἀλύβη που, ἢ Ἀλόπη, ἢ ὅπως βούλονται παρονομάζειν; ἐχρῆν γὰρ καὶ ταύτην πλάσαι παρατριψαμένους τὸ μέτωπον, καὶ μὴ χωλὸν ἐᾶν, καὶ ἕτοιμον πρὸς ἔλεγχον ἅπαξ ἤδη ἀποτετολμηκότας. Ταῦτα μὲν ἔνστασιν ἔχει τοιαύτην. ταῦτα δὲ ἀπολαμβάνομεν, ἤ τά τε πλεῖστα δεῖν προσέχειν, ὡς ἀνδρὶ ἐμπείρῳ καὶ ἐντοπίῳ, φροντίσαντί τε περὶ τούτων τοσοῦτον, ὥστε τριάκοντα βίβλους συγγράψαι στίχων ἐξήγησιν μικρῷ πλειόνων ἑξήκοντα τοῦ καταλόγου τῶν Τρώων. Φησὶ γοῦν τὴν Παλαισκῆψιν τῆς μὲν Αἰνείας διέχειν πεντήκοντα σταδίους, τοῦ δὲ ποταμοῦ τοῦ Αἰσήπου τριάκοντα. ἀπὸ δὲ Παλαισκήψεως ταύτης διατεῖναι τὴν ὁμωνυμίαν, καὶ εἰς ἄλλους πλείους τόπους. ἐπάνιμεν δὲ ἐπὶ τὴν παραλίαν ὅθεν παραπελίπομεν. Ἔστι δ' ἡ μετὰ τὴν Σιγιάδα ἄκραν καὶ τὸ Ἀχίλλειον ἡ Τενεδίων περαία τὸ Ἀχαιόν, καὶ αὐτὴ ἡ Τένεδος, οὐ πλείους τῶν τετταράκοντα σταδίων διέχουσα τῆς ἠπείρου. ἔχει δὲ τὴν περίμετρον ὅσον ὀγδοήκοντα σταδίων. καὶ πόλιν Αἰολίδα, καὶ λιμένας δύο, καὶ ἱερὸν τοῦ Σμινθέως Ἀπόλλωνος. καθάπερ καὶ ὁ ποιητὴς μαρτυρεῖ·

Σμινθεῦ Τενέδοιό τε ἶφι ἀνάσσεις.—

Περίκειται δ' αὐτῇ νησία πλείω, καὶ δὴ καὶ δύο ἃ καλοῦσι Καλύδνας, κειμένας κατὰ τὸν ἐπὶ Λέκτον πλοῦν. καὶ αὐτὴν δὲ τὴν Τένεδον Καλύδναν τινὲς εἶπον, ἄλλοι δὲ Λευκόφρυν. εἰσὶ καὶ ἕτερα νησία περὶ αὐτήν. Μυθεύουσι δ' ἐν αὐτῇ τὰ περὶ τὸν Τέννην, ἀφ' οὗ καὶ τοὔνομα τῇ νήσῳ, καὶ τὰ περὶ τὸν Κύκνον, Θρᾷκα τὸ γένος, πατέρα δ', ὥς τινες, τοῦ Τέννου, βασιλέα δὲ Κολωνῶν. ἦν δὲ τῷ Ἀχαιῷ συνεχὴς ἥ τε Λάρισσα, καὶ Κολωναὶ τῆς Δίας οὖσαι πρότερον, καὶ ἡ νῦν Χρύσα ἐφ' ὕψους τινὸς πετρώδους καὶ ὑπὲρ τῆς θαλάττης ἱδρυμένη, καὶ ἡ Ἁμαξιτὸς ἡ τῷ Λέκτῳ ὑποκειμένη συνεχής. νυνὶ δ' ἡ Ἀλεξάνδρεια συνεχής ἐστι τῷ Ἀχαιῷ. τὰ δὲ πολίσματα ἐκεῖνα συνῳκισμένα τυγχάνει, καθάπερ καὶ ἄλλα πλείω τῶν φρουρίων εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν· ὧν Κεβρήνη, καὶ Νεανδρία ἐστί, καὶ τὴν χώραν ἔχουσιν ἐκεῖνοι. ὁ δὲ τόπος, ἐν ᾧ νῦν κεῖται ἡ Ἀλεξάνδρεια, Σιγία ἐκαλεῖτο. Ἐν δὲ τῇ Χρύσῃ ταύτῃ, καὶ τὸ τοῦ Σμινθέως Ἀ-

θίως Ἀπόλλωνος ἐστὶν ἱερὸν, καὶ τὸ σύμβολον τὸ τὴν ἐτυμότητα τοῦ ὀνόματος σῶζον, ὁ μῦς ὑπόκειται τῷ ποδὶ τοῦ ξοάνου. Σκόπα δ' ἐστὶν ἔργα, τοῦ Παρίου. συνοικειοῦσι δὲ καὶ τὴν ἱστορίαν εἰς τὸν μῦθον τοῦτον καὶ τὸν τρόπον τὴν περὶ τῶν μυῶν. Τοῖς γὰρ ἐκ τῆς Κρήτης ἀφιγμένοις Τεύκροις (οὓς πρῶτος παρέδωκε Καλλῖνος ὁ τῆς ἐλεγείας ποιητὴς, ἠκολούθησαν δὲ πολλοί) χρησμὸς ἦν αὐτόθι ποιήσασθαι τὴν μονὴν ὅπου ἂν οἱ γηγενεῖς αὐτοῖς ἐπιθῶνται. συμβῆναι δὲ τοῦτ' αὐτοῖς φασι περὶ Ἀμαξιτόν. νύκτωρ γὰρ πολὺ πλῆθος τῶν ἀρουραίων μυῶν ἐξανθῆσαν, διαφαγεῖν ὅσα σκύτινα τῶν τε ὅπλων, καὶ τῶν χρηστηρίων. τοὺς δὲ αὐτόθι μεῖναι. τούτους δὲ καὶ τὴν Ἴδην ἀπὸ τῆς ἐν Κρήτῃ κατονομάσαι. Ἡρακλείδης δ' ὁ Ποντικὸς πληθύοντάς φησι τοὺς μύας περὶ τὸ ἱερὸν νομισθῆναί τε ἱεροὺς, καὶ τὸ ξόανον οὕτω κατασκευασθῆναι βεβηκὸς ἐπὶ τῷ μυΐ. ἄλλοι δ' ἐκ τῆς Ἀττικῆς ἀφῖχθαί τινα Τεῦκρόν φασιν ἐκ δήμου Τρώων, ὃς νῦν ὁ Ξυπετέων λέγεται. Τεύκρους δὲ μηδένας ἐλθεῖν ἐκ τῆς Κρήτης. Τῆς δὲ πρὸς τοὺς Ἀττικοὺς ἐπιπλοκῆς τῶν Τρώων τιθέασι σημεῖον καὶ τὸ παρ' ἀμφοτέροις Ἐριχθόνιόν τινα γενέσθαι τῶν ἀρχηγετῶν. λέγουσι μὲν οὖν οὕτως οἱ νεώτεροι. Τοῖς δ' Ὁμήρου μᾶλλον ἔπεσι συμφωνεῖ τὰ ἐν τῷ Θήβης πεδίῳ, καὶ τῇ αὐτόθι Χρύσῃ ἱδρυμένῃ ποτὲ δεικνύμενα ἴχνη· περὶ ὧν αὐτίκα ἐροῦμεν. Πολλαχοῦ δ' ἐστὶ τὸ τοῦ Σμινθέως ὄνομα. καὶ γὰρ περὶ αὐτὴν τὴν Ἀμαξιτὸν χωρὶς τοῦ κατὰ τὸ ἱερὸν Σμινθίου, δύο τόποι καλοῦνται Σμίνθια. καὶ ἄλλοι δ' ἐν τῇ πλησίον Λαρισαίᾳ. καὶ ἐν τῇ Παριανῇ δ' ἐστὶ χωρίον τὰ Σμίνθια καλούμενα, καὶ ἐν Ῥόδῳ, καὶ ἐν Λίνδῳ, καὶ ἄλλοθι δὲ πολλαχοῦ. καλοῦσι δὲ νῦν τὸ ἱερὸν Σμίνθιον. χωρὶς δὲ καὶ τὸ Ἀλήσιον πεδίον οὐ μέγα ἐν τοῖς τοῦ Λεκτοῦ, καὶ τὸ Τραγασαῖον ἁλοπήγιον αὐτόματον τοῖς ἐτησίαις πηγνύμενον πρὸς Ἀμαξιτῷ. Ἐπὶ δὲ τῷ Λεκτῷ βωμὸς τῶν δώδεκα θεῶν δείκνυται. καλοῦσι δ' Ἀγαμέμνονος ἵδρυμα. ἐν ἐπόψει δὲ τῷ Ἰλίῳ ἐστὶ τὰ χωρία ταῦτα, ὡς ἐν διακοσίοις σταδίοις, ἢ μικρῷ πλείοσιν· ὡς δ' αὕτως καὶ τὰ περὶ Ἄβυδον ἐκ θατέρου μέρους, μικρὸν δ' ὅμως ἐγγυτέρω ἡ Ἄβυδος. Κάμψαντι δὲ τὸ Λεκτὸν, ἐλλογιμώταται πόλεις τῶν Αἰολέων, καὶ ὁ Ἀδραμυττηνὸς κόλπος ἐκδέχεται, ἐν ᾧ τοὺς πλείους τῶν Λελέγων καθιδρύων ὁ ποιητὴς φαίνεται, καὶ τοὺς Κίλικας διττοὺς ὄντας. Ἐνταῦθα δὲ καὶ ὁ τῶν Μιτυληναίων ἐστὶν αἰγιαλὸς, κώμας τινὰς ἔχων τῶν ἐν τῇ ἠπείρῳ τῶν Μιτυληναίων. Τὸν δὲ αὐτὸν κόλπον, καὶ Ἰδαῖον λέγουσιν. ἡ γὰρ ἀπὸ τοῦ Λεκτοῦ ῥά-

ἐκ τοῦ ῥά-

linis Sminthei. ac signum nominis ueritatem rationemqúe conseruans, mus sub pede est simulacri. opus est Scopæ Parij: & fabulæ historiam de muribus accommodant hoc modo. Teucris, quos primus Callinus elegiarum conditor multos è Creta adduxerat eò, fuisse oraculo præceptum, ut sedes ibi ponerent, ubi ipsos terrigenæ essent adorti. id eis apud Hamaxitum euenisse. nam noctu magnam terrestrium murium multitudinem erupisse, quæ quidquid armorum aut utensilium è corio factum aderat corroserit. Ita eos ibi mansisse. Eosdem Idam quoque à Cretensi denominasse. Heraclides Ponticus ait mures, cum circa templum abundarent, sacros esse habitos, atque ita simulacrum factum quod muri insisteret. Alij uenisse ex Attica quendam Teucrum narrant, è pago Troum siue curia, cui nunc Xypeteon dicatur. multos è Creta uenisse Teucros. & Troianorum cum Cretensibus cōiunctionis eo utuntur indicio, quòd apud utrosque Erichthonius fuerit gentis princeps. Sic ergo recentiores dicunt. Homeri uersibus magis consentiunt uestigia quæ in Thebes campo, & ibi posita Chrysa ostenduntur: de quibus mox dicemus. Nomen Sminthei multis in locis exstat. Nam & apud ipsam Hamaxitum extra templum Sminthium, duo alia loca Sminthia usurpantur, & alia in Larissæo agro. sed & in Pariano locus est quæ Sminthia dicuntur, itemq́ue in Rhodo & Lindo, ac alibi multa. Nunc templum appellant Sminthium. seorsim est campus Halesius non magnus, circa Lectum, & salinæ Tragesææ apud Hamaxitum, ubi sal sponte sua cogitur spirantibus Etesijs. Apud Lectum ara est XII deorum, quam Agamemno dicit posuisse. Hæc omnia sunt in conspectu Ilij, intra CC aut paulo plura stadia. itemqúe ab altera parte quæ circa Abydum. tamen paulo propinquior est Abydus. Vbi Lectum circumflexeris, urbes Aeolensium nobilissimas uidebis, excipietqúe sinus te Adramyttenus: ad quem Homerus maiorem Lelegum partem collocat, & Cilices: qui quidem sunt gemini. Ibi etiam Mitylenæorum est litus, Mitylenæorum quosdam pagos habens in continente positos. Eundem sinum etiam Adramyttenum appellant. Nam dorsum quod à Le-

Sminthæus.

Aeolidis descriptio.

cto ad Idam porrigitur, supra primas situm est sinus partes: in quibus primùm positos Lelegas poëta facit. De his quanquam dictum est suprà: nunc tamen addamus, Pedasum urbem ab Homero quandam nominari, quæ Altæ paruerit.

Iliad. φ. 87. Altæ, qui Lelegum rex est in bella ferocûm,
Pedason excelsam prope Satmoënte gubernans.

Et hodieque ostenditur locus, urbe uacuus. Quidam non rectè scribunt, sub Satmoënte: quasi urbs sub monte Satmoënte sita esset. neque enim ullus ibi mons eo nomine exstat: sed fluuius, ad quem urbs fuit condita, quæ nunc est deserta. Fluuium poëta nominat.

Iliad. ξ. 443. Satnion insiliens rigida tum perculit hasta
Enopidem: Nais peperit quē candida quondam
Enope nympha grauis: cum bucera pasceret ille
Armenta ad ripas undosi Satnioëntis.

& rursum.

Iliad. ζ. 34. Ad ripas habitabat aquosi Satnioëntis,
Pedason excelsam.——

Satnioëntem qui posteriùs illa loca incoluerunt, Saphnioëntem appellauerunt. magnus est torrens: memorabilem fecit Homerus, dum nominauit. Hæc loca contermina sunt agro Dardanio & Scepsio: tanquam alia quædam Dardania. inferiora autē Assijs * nunc sunt & Gargarijs, usque ad mare, quod Lesbum alluit. continenturque Antandrio, Cebrenio, & Hamaxiteo limitibus. Supra Hamaxitum quidem Neandria sita est: cuius incolæ ipsi quoque intra Lectum sunt, magis in mediterranea, & uersus Ilium uergentes. distant enim CXXX stadijs. Supra hos Cebrenij sunt. inde Dardanij usque ad Palæscepsin & ipsam Scepsin. Antandrum certè Alcæus Lelegum urbem uocat

Principiò Antandrus Lelegum urbs est.

Scepsius eam in circumiacentibus numerat: ita ut in Cilicum regionem excidere uideatur. hi enim contigui sunt Lelegibus, austrinum maximè litus definientes. Humiles tamen sunt & hi, & qui ad oram maris Adramyttio uicinam propius accedūt. Nam post Lecton est Polymedium uicus, intra XL stadiū. post alia XXC, lucus supra mare paruus. deinde

κτου ῥάχις ἀνατείνουσα πρὸς τὴν Ἴδην, ὑπέρκειται τῶν πρώτων τοῦ κόλπου μερῶν, ἐν οἷς πρῶτον τοὺς Λέλεγας ὁ ποιητὴς ἱδρυμένους πεποίηκεν. Εἴρηται δὲ περὶ αὐτῶν καὶ πρότερον· καὶ νῦν δὲ προσληπτέον, ὅτι Πήδασόν τινα λέγει πόλιν αὐτῶν ὑπὸ Ἄλτῃ τεταγμένων·

Ἄλτεω, ὃς Λελέγεσσι φιλοπτολέμοισιν ἀνάσσει,
Πήδασον αἰπήεσσαν ἔχων ἐπὶ Σατνιόεντι.

Καὶ νῦν ὁ τόπος δείκνυται τῆς πόλεως ἔρημος. Γράφουσι δέ τινες οὐκ εὖ, ὑπὸ Σατνιόεντι, ὡς ὑπὸ ὄρει Σατνιόεντι κειμένης τῆς πόλεως. οὐδὲ γὰρ ἐστὶν ὄρος ἐνταῦθα Σατνιόεις προσαγορευόμενον· ἀλλὰ ποταμὸς ἐφ᾽ ᾧ ἵδρυται ἡ πόλις. νῦν δ᾽ ἐστὶν ἐρήμη. Ὀνομάζει δὲ τὸν ποταμὸν ὁ ποιητής·

Σάτνιον οὔτασε δουρὶ μεταλμένος ὀξυόεντι,
Ἠνοπίδην, ὃν ἄρα νύμφη τέκε Νηῒς ἀμύμων
Ἤνοπι βουκολέοντι παρ᾽ ὄχθαις Σατνιόεντος.

Καὶ πάλιν,

Ναῖε δὲ Σατνιόεντος ἐϋρρείταο παρ᾽ ὄχθαις,
Πήδασον αἰπεινήν.——

Σατνιόεντα δ᾽ ὕστερον εἶπον, lego οἱ ὕστερον οἱ Σαφνιόεντα. ἔστι δὲ χείμαρρος μέγας, ἄξιον δὲ μνήμης πεποίηκεν ὀνομάζων ὁ ποιητὴς αὐτόν. Οὗτοι δ᾽ οἱ τόποι συνεχεῖς εἰσι τῇ Δαρδανίᾳ καὶ τῇ Σκηψίᾳ, ὥσπερ ἄλλη τις Δαρδανία. ταπεινότερα δὲ Ἀσσίων δ᾽ ἐστὶν νῦν καὶ Γαργαρέων ἕως τῆς κατὰ Λέσβον θαλάττης, περιεχόμενα τῇ τε Ἀντανδρίᾳ καὶ τῇ Κεβρηνίων καὶ Νεανδριέων, καὶ Ἀμαξιτέων. Τῆς μὲν γὰρ Ἀμαξιτοῦ, Νεανδριεῖς ὑπέρκεινται, καὶ αὐτοὶ ὄντες Λέκτου ἐντὸς μεσογαιότεροί τε καὶ πλησιαίτεροι τῷ Ἰλίῳ. διέχουσι γὰρ ἑκατὸν καὶ τριάκοντα σταδίους. τούτων δὲ καθυπερθεὶ Κεβρήνιοι. τούτων δὲ Δαρδάνιοι, μέχρι Παλαισκήψεως, καὶ αὐτῆς τῆς Σκήψεως. τὴν δὲ Ἄντανδρον Ἀλκαῖος μὲν καλεῖ Λελέγων πόλιν·

Πρῶτα μὲν Ἄντανδρος Λελέγων πόλις.

Ὁ δὲ Σκήψιος ἐν ταῖς παρακειμέναις τίθησιν, ὥστ᾽ ἐκπίπτοι ἂν εἰς τὴν τῶν Κιλίκων. οὗτοι γάρ εἰσι συνεχεῖς τοῖς Λέλεξι μᾶλλον πῶς τὸ νότιον πλευρὸν τῆς Ἴδης ἀφορίζοντες. ταπεινοὶ δ᾽ ὅμως καὶ οὗτοι, καὶ οἱ τῇ παραλίᾳ συνάπτοντες μᾶλλον τῇ κατὰ Ἀδραμύττιον. Μετὰ γὰρ τὸ Λέκτον τὸ Πολυμήδιον ἐστὶ χωρίον ἐν τετταράκοντα σταδίοις. εἶτ᾽ ἐν ὀγδοήκοντα, ἄλσος μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης. εἶτ᾽ ἐν

ἢ ἐν ἑκατὸν καὶ τετταράκοντα Γάργαρα. κεῖται δ' ἐπὶ τὰ Γάργαρα ἐπ' ἄκρας ποιούσης τὸν ἰδίως Ἀδραμυττηνὸν καλούμενον κόλπον. λέγεται γὰρ καὶ πᾶσα ἡ ἀπὸ Λεκτοῦ μέχρι Κανῶν παραλία ὑπ' αὐτῷ τούτῳ ὀνόματι, ἐν ᾧ καὶ ὁ Ἐλεατικὸς περιλαμβάνεται. ἰδίως μέντοι φασὶ τοῦτον Ἀδραμυττηνὸν τὸν κλειόμενον ὑπὸ ταύτης τε τῆς ἄκρας, ἐφ' ᾗ τὰ Γάργαρα, καὶ τῆς Πύρρας ἄκρας προσαγορευομένης· ἐφ' ᾗ καὶ Ἀφροδίσιον ἵδρυται. πλάτος δὲ τοῦ στόματός ἐστιν ἀπὸ τῆς ἄκρας ἐπὶ τὴν ἄκραν, δίαρμα ἑκατὸν καὶ εἴκοσι σταδίων. ἐντὸς δέ ἐστιν Ἄντανδρος ὑπερκείμενον ἔχουσα ὄρος, ὃ καλοῦσιν Ἀλεξάνδρειαν· ὅπου τὰς θεὰς κριθῆναί φασιν ὑπὸ τοῦ Πάριδος. καὶ ὁ Ἀσπανεὺς τὸ ὑλοτόμιον τῆς Ἰδαίας ὕλης. ἐνταῦθα γὰρ διατίθενται κατάγοντες τοῖς δεομένοις. εἶτα Ἄστυρα κώμη καὶ ἄλσος τῆς Ἀστυρηνῆς Ἀρτέμιδος ἅγιον. πλησίον δ' εὐθὺς τὸ Ἀδραμύττιον, Ἀθηναίων ἄποικος πόλις, ἔχουσα καὶ λιμένα, καὶ ναύσταθμον. ἔξω δὲ τοῦ κόλπου καὶ τῆς Πύρρας ἄκρας, ἥ τε Κισθήνη ἐστὶ πόλις ἔρημος, ἔχουσα λιμένα. ὑπὲρ αὐτῆς ἐν τῇ μεσογαίᾳ, τό, τε τοῦ χαλκοῦ μέταλλον. καὶ Περπερηνὰ καὶ Τράριον, καὶ ἄλλαι τοιαῦται κατοικίαι. ἐν δὲ τῇ παραλίᾳ τῇ ἐφεξῆς, αἱ τῶν Μιτυληναίων κῶμαι, Κορυφαντίς τε καὶ Ἡράκλεια, καὶ μετὰ ταῦτα Ἄττεα. εἶτ' Ἀταρνεύς, καὶ Πιτάνη, καὶ αἱ τοῦ Καΐκου ἐκβολαί. ταῦτα δ' ἤδη τοῦ Ἐλαΐτου κόλπου. καὶ ἔστιν ἐν τῇ περαίᾳ ἡ Μηλέα, καὶ ὁ λοιπὸς μέχρι Κανῶν κόλπος. Λέγωμεν δὲ ἀναλαβόντες περὶ τῶν καθ' ἕκαστα πάλιν, εἴ τι παραλέλειπται μνήμης ἄξιον, καὶ πρῶτον περὶ τῆς Σκήψεως. ἔστι δ' ἡ μὲν πάλαι Σκῆψις ἐπάνω Κεβρῆνος κατὰ τὸ μετεωρότατον τῆς Ἴδης ἐγγὺς Πολίχνης. ἐκαλεῖτο δὲ τότε Σκῆψις, εἴτ' ἄλλως, εἴτ' ἀπὸ τοῦ περισκεπτὸν εἶναι τὸν τόπον· εἰ δεῖ τὰ παρὰ τοῖς βαρβάροις ἐν τοῖς τότε ὀνόματα ταῖς Ἑλληνικαῖς ἐτυμολογεῖσθαι φωναῖς. ὕστερον δὲ κατωτέρω σταδίοις ἑξήκοντα εἰς τὴν νῦν Σκῆψιν μετῳκίσθησαν ὑπὸ Σκαμανδρίου τε τοῦ Ἕκτορος, καὶ Ἀσκανίου τοῦ Αἰνείου παιδός. καὶ δύο γένη ταῦτα βασιλεῦσαι πολὺν χρόνον ἐν τῇ Σκήψει λέγεται. μετὰ ταῦτα δ' εἰς ὀλιγαρχίαν μετέστησαν, εἶτα Μιλήσιοι συνεπολιτεύθησαν αὐτοῖς, καὶ δημοκρατικῶς ᾤκουν. οἱ δ' ἀπὸ γένους οὐδὲν ἧττον ἐκαλοῦντο βασιλεῖς, ἔχοντές τινας τιμάς. εἶτ' εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν συνεπόλισε τοὺς Σκηψίους Ἀντίγονος. εἶτ' ἀπέλυσε Λυσίμαχος, καὶ ἐπανῆλθον εἰς τὴν οἰκείαν. οἴεται δ' ὁ Σκήψιος καὶ βασι-

deinde intra CXL, Gargara. Sita sunt Gargara in promontorio, quod sinum efficit, qui propriè Adramyttenum dicitur. Etenim hoc nomine dicitur etiam tota maris ora quæ à Lecto est usque Canas, etiam Elaíticus complectens sinum. peculiariter autem Adramyttenum sinum nuncupant, qui promontorio cui insita sunt Gargara, & alio Pyrrha includitur, cui Pyrrhæ impositum est Veneris tēplum. Latitudo oris à promontorio ad promontorium est traiectus CXX stadiorum. Intus est Antandrus cum monte superne imminente, cui Alexandrea nomen: ubi controuersiam dearum à Paride aiunt esse disceptatam. Tum Aspaneus, cædua syluæ Idææ pars. materiam enim eò deuehentes, requirentibus diuendunt. sequitur Astyra pagus, & lucus Astyrenæ Dianæ sacer. Hinc est Adramyttium, Atheniensium colonia, portum habens & nauium stationem. Extra sinum & Pyrrham promontorium Cisthena est oppidum desertum, portum habens. Suprà in mediterraneis æris fodina est, & Perperena, Trarium, aliiq; id genus pagi. Deinceps in litore sunt Mitylenæorum pagi Coryphantis, Heraclea. pòst Attea. inde Atarneus, Pitana, & Caici ostia: quæ iam ad Elaiticum sinum pertinent loca: & in opposita continente est Malea, sinusq̀ue usque ad Canas reliquas. Sed nos de singulis rursum disseramus quæ memoratu digna præteriuimus. ac primùm de Scepsi. Antiqua Scepsis, id est, enim Palæscepsis supra Cebrenem sita fuit iuxta excelsissimam Idæ partem ad Polichnam. nomen hoc habuit siue aliâs, siue quod è loco illo lōgissime posset circumspici: si quidam barbarica eius ætatis nomina sunt ad Græci sermonis exigenda rationem. Deinde urbs LX stadia deorsum translata est in eam quæ nunc est Scepsis, à Scamandrio Hectoris, & Ascanio Aeneæ F. ac duæ hæ familiæ diu Scepsi regnasse traduntur. uenit postea urbs in paucorum potestatem. secundum hæc Milesij se Scepsijs adiunxerunt in ciuitatem, & popularis reip. administratio est instituta. nihilominus tamen qui ex istis erāt familijs, reges sunt appellati, ac suos peculiares habuerunt honores. Postmodo Antigonus Scepsios Alexandream traduxit. dimisit deinde in suā eos rursum patriam Lysimachus. Arbitratur Demetrius Scepsius patriam

Mysiæ repetitio. Scepsis.

patriam suam fuisse Aeneæ regiam, medio sitam loco inter Aeneæ ditionem & Lyrnessum. in quam dicatur fugisse Achille persequente. sic enim loquitur Achilles.

Iliad. v. 188. Non uenit in mentem tibi, quo te tempore solum
Idæis instans de montibus exagitârim,
Veloci te calce premens.—
Hinc te Lyrnessum fuga pertulit. hanc ego cepi.

Cæterùm huic de Scepsis autorib. ac principibus sermoni non consonant ea, quæ de Aenea uulgo memorantur. Hunc quidem bello superstitem fuisse perhibent, propter inimicicias quæ ei cum Priamo erant.

Iliad. v. 480. (Nam Priamo grauiter semper succensuit iste,
Quòd sibi præclaro nullum deferret honorem
Eximium.—)

etiam collegas eius Antenoridas, & ipsum Antenorem, propterea quòd Menelaum hospitio is excepisset. Sophocles quidē in excidio Ilij ait pardi pellem fuisse foribus Antenoris appositam, qua tessera domum eius immunem à direptione esse significaretur. (Aeneæ historia.) Proinde Antenorem cum filijs & Henetis sibi adiunctis in Thraciam euasisse: indeꝗ in Venetiam, quæ nunc dicitur, apud Adriam peruenisse. Aeneam cum Anchisa patre & Ascanio filio hominum collecta multitudine abnauigasse. Alij eum sedes posuisse aiūt apud Olympum Macedoniæ. alij apud Mantineam Arcadiæ Capuas condidisse, nomine oppido à Capy facto. alij ad Aegestam Siciliæ cum Elymno Troë traiecisse, & occupasse Erycem ac Lilybæum: fluuiosꝗ circa Aegestam denominasse Scamandrum & Simoentem. Venisse inde in Latium, monituqúe oraculi ibi consedisse, quod manere ibi iubebat, ubi mensam comedisset. id ei in Latio apud Lauinium usu uenisse: cum 10 ob inopiam magnus panis loco mensæ positus, unà cum iniectis ei carnibus esset deuoratus. Homerus neque his adstipulari uidetur, neque ijs quæ de Scepsis autoribus dicta sunt. Innuit enim Aeneam mãsisse in Troia, inque regnum successisse, & id per successionem ad filiorū filios propagasse: cùm stirps Priami esset abolita.

Iliad. v. 306. Nunc etenim Priami stirpem Saturnius odit.

τῆς, ἠφανισμένου τοῦ τῶν Πριαμιδῶν γένους.

τὸ βασίλειον τοῦ Αἰνείου γεγονέναι τὴν Σκῆψιν, μέσην οὖσαν τῆς ὑπὸ τῷ Αἰνείᾳ, καὶ Λυρνησσοῦ, εἰς ἣν φυγεῖν εἴρηται διωκόμενος ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως. φησὶ γοῦν Ἀχιλλεύς.

Ἦ οὐ μέμνῃ ὅτε πέρ σε βοῶν ἄπο μοῦνον ἐόντα,
Σεῦα κατ' Ἰδαίων ὀρέων ταχέεσσι πόδεσσι,
Κεῖθεν δ' ἐς Λυρνησσὸν ὑπέκφυγες· αὐτὰρ ἐγὼ τὴν
Πέρσα μεθορμηθείς.— .

Οὐχ' ὁμολογεῖ δὲ τῷ περὶ τῶν ἀρχηγετῶν τῆς Σκήψεως λόγῳ τῷ λεχθέντι νῦν τὰ περὶ τοῦ Αἰνείου θρυλλούμενα. περιγεγονέναι γὰρ δὴ τοῦτον φασὶν ἐκ τοῦ πολέμου διὰ τὴν πρὸς Πρίαμον δυσμένειαν·

Αἰεὶ γὰρ Πριάμῳ ἐπεμήνιε δίῳ,
Οὕνεκ' ἄρ' ἐσθλὸν ἐόντα μετ' ἀνδράσιν οὔτι τίεσκε.

Τοὺς δὲ συνάρχοντας Ἀντηνορίδας καὶ αὐτὸν τὸν Ἀντήνορα διὰ τὴν Μενελάου τὴν αὐτῷ ξενίαν. Σοφοκλῆς γοῦν ἐν τῇ ἁλώσει τοῦ Ἰλίου, παρδαλέαν φησὶ πρὸ τῆς θύρας τοῦ Ἀντήνορος προτεθῆναι σύμβολον τοῦ ἀπόρθητον ἐαθῆναι τὴν οἰκίαν. τὸν μὲν οὖν Ἀντήνορα, καὶ τοὺς παῖδας μετὰ τῶν παραγενομένων Ἐνετῶν εἰς τὴν Θρᾴκην περισωθῆναι· κἀκεῖθεν διαπεσεῖν εἰς τὴν λεγομένην κατὰ τὸν Ἀδρίαν Ἐνετικήν. τὸν δὲ Αἰνείαν μετ' Ἀγχίσου τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ παιδὸς Ἀσκανίου λαὸν ἀθροίσαντα πλεῦσαι. καὶ οἱ μὲν οἰκῆσαι περὶ τὸν Μακεδονικὸν Ὄλυμπόν φασιν· οἱ δὲ περὶ Μαντίνειαν τῆς Ἀρκαδίας, κτίσαι Καπύας, ἀπὸ Κάπυος θέμενον τοὔνομα τῷ πολίσματι. οἱ δ' εἰς Αἴγεσταν καταράραι τῆς Σικελίας σὺν Ἐλύμῳ Τρωῒ, καὶ Ἔρυκα, καὶ Λιλύβαιον κατασχεῖν, καὶ ποταμοὺς περὶ Αἴγεσταν προσαγορεῦσαι, Σκάμανδρον, καὶ Σιμόεντα. ἔνθεν δ' εἰς τὴν Λατίναν ἐλθόντα μεῖναι κατά τι λόγιον τὸ κελεῦον μένειν ὅπου αὐτὴ τὰ τράπεζαν καταφάγοι. συμβῆναι δὲ τοῦτο ἐν τῇ Λατίνῃ περὶ τὸ Λαουίνιον, ἄρτου μεγάλου τεθέντος ἀντὶ τραπέζης κατὰ ἀπορίαν, καὶ ἅμα ἀναλωθέντος τοῖς ἐπ' αὐτῷ κρέασιν. Ὅμηρος μὲν τοι συνηγορεῖν οὐδὲ τούτοις ἔοικεν, οὐδὲ τοῖς περὶ τῶν ἀρχηγετῶν τῆς Σκήψεως λεχθεῖσιν. ἐμφαίνει γὰρ μεμενηκότα τὸν Αἰνείαν ἐν τῇ Τροίᾳ, καὶ διαδεδεγμένον τὴν ἀρχὴν, καὶ παραδεδωκότα παισὶ παίδων τὴν διαδοχὴν αὐτῆς,

Ἤδη γὰρ Πριάμου γενεὴν ἤχθηρε Κρονίων.

Νῦν Α

νῦν δὲ δὴ Αἰνείαο βίη Τρώεσσιν ἀνάξει,
καὶ παῖδες παίδων τοίκεν μετόπισθε γένωνται.

οὕτω δ' οὐδ' ἡ τοῦ Σκαμανδρίου διαδοχὴ σώζοιτ' ἄν. πολὺ δὲ μᾶλλον τοῖς ἑτέροις διαφωνεῖ τοῖς μέχρι καὶ Ἰταλίας αὐτοῦ τὴν πλάνην λέγουσι, καὶ αὐτόθι ποιοῦσι τὴν καταστροφὴν τοῦ βίου. Τινὲς δὲ γράφουσιν

νῦν δὲ δὴ Αἰνείαο γένος πάντεσσιν ἀνάξει,
καὶ παῖδες παίδων—.

τοὺς Ῥωμαίους λέγοντες. Ἐκ δὲ τῆς Σκήψεως οἵ τε Σωκρατικοὶ γεγόνασιν, Ἔραστος καὶ Κορίσκος, καὶ ὁ τοῦ Κορίσκου υἱὸς Νηλεὺς ἀνὴρ καὶ Ἀριστοτέλους ἠκροαμένος καὶ Θεοφράστου, διαδεδεγμένος δὲ τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Θεοφράστου, ἐν ᾗ ἦν καὶ ἡ τοῦ Ἀριστοτέλους. ὁ γὰρ Ἀριστοτέλης τὴν ἑαυτοῦ Θεοφράστῳ παρέδωκεν. ᾧπερ καὶ τὴν σχολὴν ἀπέλιπε, πρῶτος ὧν ἴσμεν συναγαγὼν βιβλία, καὶ διδάξας τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ βασιλέας βιβλιοθήκης σύνταξιν. Θεόφραστος δὲ Νηλεῖ παρέδωκεν. ὁ δ' εἰς Σκῆψιν κομίσας τοῖς μετ' αὐτὸν παρέδωκεν ἰδιώταις ἀνθρώποις, οἳ κατάκλειστα εἶχον τὰ βιβλία, οὐδ' ἐπιμελῶς κείμενα. ἐπειδὴ δὲ ᾔσθοντο τὴν σπουδὴν τῶν Ἀτταλικῶν βασιλέων, ὑφ' οἷς ἦν ἡ πόλις, ζητούντων βιβλία εἰς τὴν κατασκευὴν τῆς ἐν Περγάμῳ βιβλιοθήκης, κατὰ γῆς ἔκρυψαν ἐν διώρυγί τινι. ὑπὸ δὲ νοτίας καὶ σητῶν κακωθέντα, ὀψέ ποτε ἀπέδοντο οἱ ἀπὸ τοῦ γένους Ἀπελλίκωντι τῷ Τηΐῳ πολλῶν ἀργυρίων, τά τε Ἀριστοτέλους, καὶ τὰ τοῦ Θεοφράστου βιβλία. ἦν δὲ ὁ Ἀπελλίκων φιλόβιβλος μᾶλλον, ἢ φιλόσοφος. διὸ καὶ ζητῶν ἐπανόρθωσιν τῶν διαβρωμάτων, εἰς ἀντίγραφα καινὰ μετήνεγκε τὴν γραφὴν ἀναπληρῶν οὐκ εὖ, καὶ ἐξέδωκεν ἁμαρτάδων πλήρη τὰ βιβλία. Συνέβη δὲ τοῖς ἐκ τῶν περιπάτων, τοῖς μὲν πάλαι τοῖς μετὰ Θεόφραστον ὅλως οὐκ ἔχουσι τὰ βιβλία πλὴν ὀλίγων, καὶ μάλιστα τῶν ἐξωτερικῶν, μηδὲν ἔχειν φιλοσοφεῖν πραγματικῶς, ἀλλὰ θέσεις ληκυθίζειν. τοῖς δ' ὕστερον ἀφ' οὗ τὰ βιβλία ταῦτα προῆλθεν, ἄμεινον μὲν ἐκείνων φιλοσοφεῖν, καὶ ἀριστοτελίζειν, ἀναγκάζεσθαι μέντοι τὰ πολλὰ εἰκότως λέγειν, διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἁμαρτιῶν. πολὺ δὲ εἰς τοῦτο καὶ ἡ Ῥώμη προσελάβετο. εὐθὺς γὰρ μετὰ τὴν Ἀπελλίκωντος τελευτὴν, Σύλλας εἷλε τὴν Ἀπελλίκωντος βιβλιοθήκην ὁ τὰς Ἀθήνας ἑλών· δεῦρο δὲ κομισθεῖσαν, Τυραννίων τε ὁ γραμματικὸς διεχειρίσατο

Fortis at Aeneas in Troës sceptra tenebit,
Et nati natorum, qui nascentur ab illis.

Hoc pacto ne Scamandrij quidem successio seruabitur. Multo magis hæc discrepant ab ijs, qui usque in Italiam uagatum eum dicunt, & ibi uitam cum morte commutasse. Quidam scribunt:

At genus Aeneæ cunctis dominabitur oris,
Et nati natorum—.

ad Romanos id referentes. Protulit Scepsis Socraticos Erastum & Coriscum, & Neleum Corisci F., qui auditor fuit Aristotelis & Theophrasti: & huius etiam bibliothecam successione nactus est, in qua Aristotelis etiam fuit bibliotheca. nam Aristoteles suam Theophrasto tradidit, cui & scholā reliquit. Primus omnium, qui nobis sunt noti, Aristoteles bibliothecam cōductis libris cōposuit, idque Aegypti reges facere docuit. Theophrastus bibliothecam Neleo tradidit. His libros Scepsin translatos posteris suis reliquit, ineruditis hominibus: qui incuriè positos sub clauibus retinuerunt. cumque Attalicorum regum studium intellexissent, quibus Scepsis parebat, conquirentium libros ad instruendam Pergami bibliothecam: sub terra suos in fossa quadam occultauerūt. Ibi ab humore & blattis uitiatos tandem qui ex ea erant stirpe Aristotelis Theophrastíque libros Apelliconi Teio magna pecunia uendiderunt. Tenebatur is Apellico librorum amore, quam philosophiæ studio maiore. itaque erosarum particularum quærens instaurationem, in noua libros transtulit exempla, lacunas non rectè implens: ediditque libros mendorum plenos. Vsu uenit peripateticis antiquis, qui post Theophrastum uixerunt, cùm omnino libris carerent, paucósque duntaxat, præcipuè exotericos haberent: ut nulla de exquisitè pertractando eā philosophari possent, sed tantùm de propositis disputarent. Posterioribus ab eo tempore quo libri isti sunt editi, facilius fuit philosophari & Aristotelem imitari: quanquam ob mēdorum multitudinem cogerentur multa probabiliter modò dicere. Multum huc etiam Roma contulit. (. Statim enim à morte Apelliconis Sylla cùm Athenas cepisset bibliothecam illius recepit. quæ cum huc esset allata, Tyrannio à bibliothecæ præfecto obtinuit, ut sibi

Aristotelis libri.

ut sibi eorum usus permitteretur, homo Aristotelis studiosus.) & librorum uenditores nonnulli ineptis usi librarijs, neque cum exemplari descripta comparantes. quod & alijs accidit libris qui exscribuntur uendendi causa & Romæ, & Alexandreæ. De his quidem satis. Scepsi natus est & Demetrius grammaticus, cuius sæpe mentionem fecimus, qui Catalogum Homeri enarrauit, æqualis Cratetis & Aristarchi. Et post hunc Metrodorus, qui e philosopho in ciuilē mutatus hominem, in suis scriptis plerunque rhetorum more disserit: noua utens quadam dicendi forma, quæ ei apud multos admirationem peperit. idque sua fama consecutus est, ut opulentam uxorem Carthagine pauper duceret, ac Carthaginensis appellaretur. Mithridatem autem colens Eupatorem, eum cum uxore in Pontum est comitatus, & ad summum ab eo honorem euectus. nam iudicis ei officium hic demandauit, à cuius sententia non liceret ad regem prouocare. Non tamen ad finem uitæ fortuna permansit secunda. sed iniquorum hominum inimicicijs intricatus, defecit à rege cùm ab eo legatus ad Tigranem missus esset Armenium. qui eum inuitum Eupatori remisit, iam ex auito fugienti regno. in itinere autem mortuus est Metrodorus, siue regis opera, siue e morbo: utrunque enim fertur. Hæc quidem hactenus de Scepsijs. Post Scepsin Andira sunt, & Pionia, & Gargaris. Lapis est apud Andera, qui ustus in ferrum transit. deinde cũ quadam terra in camino excoctus, pseudargyrum seu falsum argentum stillat: cui ubi est æs additum, temperamentum fit quod uocant, & nonnulli orichalcum dicunt. nascitur pseudargyrus etiã apud Tmolum. Hæc sunt loca, quæ Leleges tenuerunt: ut & quæ circa Assum. Natura & arte munita est Assus, à mari & portu rectam & longam habens adscensionem. ut conuenire ei uideatur Stratonici citharœdi:

Iliad. ε. 143. ἆσσον alias propius significat.

Asson eas, properè exitium situ tibi quæris.

Portus magno aggere constructus est. Hinc natus fuit Cleanthes stoicus philosophus, qui Zenoni Citiensi in schola successit, & eam Chrysippo Solensi reliquit. Ibidem etiam Aristoteles commoratus est ob adfinitatem cum Hermia tyranno. Fuit is Hermeas Eunuchus, cuiusdam mensarij famulus:

φιλαριστοτέλης ὤν, θεραπεύσας τὸν περὶ τὴν βιβλιοθήκης. καὶ βιβλιοπῶλαί τινες γραφεῦσι φαύλοις χρώμενοι, καὶ οὐκ ἀντιβάλλοντες. ὅπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων συμβαίνει τῶν εἰς πρᾶσιν γραφομένων βιβλίων καὶ ἐνθάδε, καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. περὶ μὲν δὴ τούτων ἀπόχρη. Ἐκ δὲ τῆς Σκήψεως καὶ ὁ Δημήτριός ἐστιν, οὗ μεμνήμεθα πολλάκις, ὁ τὸν Τρωϊκὸν διάκοσμον ἐξηγησάμενος γραμματικὸς, κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον γεγονὼς Κράτητι καὶ Ἀριστάρχῳ. καὶ μετὰ τοῦτον Μητρόδωρος ἀνὴρ ἐκ τοῦ φιλοσόφου μεταβεβληκὼς ἐπὶ τὸν πολιτικὸν βίον, καὶ ῥητορεύων τὸ πλέον ἐν τοῖς συγγράμμασιν. ἐχρήσατο δὲ φράσεώς τινι χαρακτῆρι καινῷ, καὶ κατεπλήξατο πολλούς. διὰ δὲ τὴν δόξαν ἐν Καρχηδόνι γάμου λαμπροῦ πένης ὢν ἔτυχε, καὶ ἐχρημάτιζε Καρχηδόνιος. Μιθριδάτην δὲ θεραπεύσας τὸν Εὐπάτορα, συναπῆρεν εἰς τὸν Πόντον μετὰ τῆς γυναικός, καὶ ἐτιμήθη διαφερόντως, ταχθεὶς ἐπὶ τῆς δικαιοδοσίας, ἐφ᾽ ἧς οὐκ ἦν τῷ κριθέντι βουλὴ τῆς δίκης ἐπὶ τὸν βασιλέα. οὐ μέντοι διηυτύχησεν, ἀλλ᾽ ἐμπεσὼν εἰς ἔχθραν ἀδικωτέρων ἀνθρώπων, ἀπέστη τοῦ βασιλέως κατὰ τὴν πρὸς Τιγράνην τὸν Ἀρμένιον πρεσβείαν. ὁ δ᾽ ἄκοντα ἀνέπεμψεν αὐτὸν Εὐπάτορι φεύγοντι ἤδη τὴν προγονικὴν βασίλειαν. κατὰ δὲ τὴν ὁδὸν κατέστρεψε τὸν βίον, εἴθ᾽ ὑπὸ τοῦ βασιλέως, εἴθ᾽ ὑπὸ νόσου. λέγεται γὰρ ἀμφότερα. περὶ μὲν τῶν Σκηψίων ταῦτα. Μετὰ δὲ Σκῆψιν Ἄνδειρα καὶ Πιονία, καὶ ἡ Γαργαρίς. ἔστι δὲ λίθος περὶ τὰ Ἄνδειρα, ὃς καιόμενος, σίδηρος γίνεται. εἶτα μετὰ γῆς τινὸς καμινευθεὶς ἀποστάζει ψευδάργυρον, ἣ προσλαβοῦσα χαλκὸν τὸ καλούμενον γίνεται κρᾶμα, ὅ τινες ὀρείχαλκον καλοῦσι. γίνεται δὲ ψευδάργυρος καὶ περὶ τὸν Τμῶλον. Ταῦτα δ᾽ ἐστὶ τὰ χωρία ἃ οἱ Λέλεγες κατεῖχον, ὡς δ᾽ αὕτως καὶ τὰ περὶ Ἄσσον. ἔστι δὲ ἡ Ἄσσος ἐρυμνὴ, καὶ εὐτειχὴς ἀπὸ θαλάσσης καὶ τοῦ λιμένος, ὀρθίαν καὶ μακρὰν ἀνάβασιν ἔχουσα. ὥστ᾽ ἐπ᾽ αὐτῆς οἰκείως εἰρῆσθαι δοκεῖ τὸ τοῦ Στρατονίκου τοῦ κιθαριστοῦ·

Ἄσσον ἴθ᾽ ὥς κεν θᾶσσον ὀλέθρου πείραθ᾽ ἵκηαι.

Ὁ δὲ λιμὴν χώματι κατεσκεύασται μεγάλῳ. ἐντεῦθεν ἦν Κλεάνθης ὁ στωϊκὸς φιλόσοφος, ὁ διαδεξάμενος τὴν Ζήνωνος τοῦ Κιτιέως σχολὴν, καταλιπὼν δὲ Χρυσίππῳ τῷ Σολεῖ. ἐνταῦθα δὲ καὶ Ἀριστοτέλης διέτριψε διὰ τὴν πρὸς Ἑρμείαν τὸν τύραννον κηδείαν. ἦν δὲ Ἑρμείας εὐνοῦχος τραπεζίτου τινὸς οἰκέτης,

κέτης, γενόμενος δ᾽ Ἀθήνησιν ἠκροάσατο καὶ Πλάτωνος καὶ Ἀριστοτέλους. ἐπανελθὼν δὲ τῷ δεσπότῃ συνετυράννησε, προσεπιθεμένῳ τοῖς περὶ Ἀταρνέα καὶ Ἆσσον χωρίοις· ἔπειτα διεδέξατο ἐκεῖνον, καὶ μετεπέμψατο τόν τε Ἀριστοτέλην καὶ Ξενοκράτην, καὶ ἐπεμελήθη αὐτῶν· τῷ δ᾽ Ἀριστοτέλει καὶ θυγατέρα ἀδελφοῦ συνῴκισε. Μέμνων δὲ ὁ Ῥόδιος ὑπηρετῶν τότε τοῖς Πέρσαις καὶ στρατηγῶν, προσποιησάμενος φιλίαν καλεῖ πρὸς ἑαυτὸν ξενίας τε ὀνόματι καὶ πραγμάτων προσποιητῶν χάριν. συλλαβὼν δ᾽ ἀνέπεμψεν ὡς τὸν βασιλέα, κἀκεῖ κρεμασθεὶς ἀπώλετο. οἱ φιλόσοφοι δ᾽ ἐσώθησαν, φεύγοντες τὰ χωρία ἃ οἱ Πέρσαι κατέσχον. Φησὶ δὲ Μυρσίλος Μηθυμναίων κτίσμα εἶναι τὴν Ἆσσον. Ἑλλάνικός τε καὶ Αἰολίδα φησίν· ὥστε καὶ τὰ Γάργαρα, καὶ ἡ Λαμπωνία Αἰολέων. Ἀσσίων γὰρ ἐστὶ κτίσμα τὰ Γάργαρα οὐκ εὖ συνοικούμενα. ἐποίκους γὰρ οἱ βασιλεῖς εἰσήγαγον ἐκ Μιλητουπόλεως ἐρημώσαντες ἐκείνην, ὥστε ἡμιβαρβάρους γενέσθαι φησὶ Δημήτριος αὐτοὺς ὁ Σκήψιος ἀντὶ Αἰολέων. Καθ᾽ Ὅμηρον μέντοι ταῦτα πάντα ἦν Λελέγων, οὓς τινὲς μὲν Κᾶρας ἀποφαίνουσιν, Ὅμηρος δὲ χωρίζει,

Πρὸς μὲν ἁλὸς Κᾶρες καὶ Παίονες ἀγκυλότοξοι,

Καὶ Λέλεγες καὶ Καύκωνες.

Ἕτεροι μὲν τοίνυν τῶν Καρῶν ὑπῆρξαν. ᾤκουν δὲ μεταξὺ τῶν ὑπὸ τῷ Αἰνείᾳ καὶ τῶν καλουμένων ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ Κιλίκων. ἐκπορθηθέντες δὲ ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως, μετέστησαν εἰς τὴν Καρίαν, καὶ κατέσχον τὰ περὶ τὴν νῦν Ἁλικαρνασσὸν χωρία. Ἡ μὲν τοι νῦν ἐκλειφθεῖσα ὑπ᾽ αὐτῶν πόλις, οὐκ ἔτ᾽ ἔστιν. ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ τῶν Ἁλικαρνασσέων τὰ Πήδασα ὑπ᾽ αὐτῶν ὀνομασθέντα ἦν πόλις, καὶ ἡ νῦν χώρα Πηδασὶς λέγεται. φασὶ δ᾽ ἐν αὐτῇ καὶ ὀκτὼ πόλεις ᾠκεῖσθαι ὑπὸ τῶν Λελέγων πρότερον εὐανδρησάντων, ὥστε καὶ τῆς Καρίας κατασχεῖν τῆς μέχρι Μύνδου καὶ Βαργυλίων· καὶ τῆς Πισιδίας ἀποτεμέσθαι πολλήν. Ὕστερον δ᾽ ἅμα τοῖς Καρσὶ στρατευόμενοι κατεμερίσθησαν εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἠφανίσθη τὸ γένος. τῶν δ᾽ ὀκτὼ πόλεων τὰς ἓξ Μαύσωλος εἰς μίαν τὴν Ἁλικαρνασσὸν συνήγαγεν, ὡς Καλλισθένης ἱστορεῖ. Συναγέλα δὲ καὶ Μύνδον διεφύλαξε. τοῖς δὲ Πηδασεῦσι τούτοις φησὶν Ἡρόδοτος, ὅτε μέλλοι τι ἀνεπιτήδειον ἔσεσθαι καὶ τοῖς περιοίκοις, τὴν ἱέρειαν τῆς Ἀθηνᾶς πώγωνα ἴσχειν· τρὶς δὲ συμβῆναι τοῦτ᾽ αὐτοῖς. Πήδασον δὲ καὶ ἐν τῇ νῦν Στρατονικέων πολίχνιόν ἐστιν. Ἐν ὅλῃ δὲ

mulus: cumque uenisset Athenas, Platonem audiuit & Aristotelem. Reuersus inde, tyrannidem in Atarnenses & Assios machinanti domino socium se præbuit. post ei successit, acciuitque Aristotelem & Xenocratem, eorumque curam habuit: Aristoteli etiam filiam sobrini nuptum dedit. At Memnon Rhodius, Persarum eo tempore administer atque dux, simulata amicicia Hermeam ad se uocauit, sub nomine hospitij & simulatorum negociorum: comprænhensumque ad regem misit. ibi Hermeas suspendio adfectus perijt. philosophi euaserunt, fugientes è locis quæ Persæ obtinebant. Myrsilus Assum à Methymnæis conditam ait. Hellanicus Aeolicam facit urbem: ut Gargara quoque & Lamponia Aeolidis fiant. nam ab Assijs condita sunt Gargara, non satis bene habitatoribus instructa. nam è Mileto colonos eò miserunt reges, eam euacuantes: itaque Demetrius Scepsius ait eos de Aeolensibus semibarbaros factos. Homeri ætate omnia ista Lelegum fuerunt: quos Cares nonnulli appellant. Homerus distinxit, *Leleges. Cares.*

Ad mare sunt Cares, & curuo Pæones arcu; *Iliad. κ. 429.*

Et Leleges, & Caucones.——.

Diuersi ergo à Caribus Leleges, habitabant inter Aeneæ ditionem & Cilices poetę. ab Achille autem euastati, in Cariam transierunt, & occupauerunt quæ circa Halicarnassum sunt loca. Vrbs, qua excesserunt, non exstat. In mediterraneis autem Halicarnassi Pedasa urbs fuit ab ipsis nominata, & nūc regio pedasis dicitur. Octo urbes aiunt in ea à Lelegibus frequentatas ciuibus: cùm olim illi multitudine hominum florerent: ita ut etiam Cariæ partem tenerent, quæ Myndum usque & Bargylios porrigitur: bonam etiam Pisidiæ partem occuparet. Postea cum Caribus in bellum profecti, diuisi sunt per totam Græciam, & gens ipsa deleta est. de octo autem urbibus sex Mansolus in unam Halicarnassum conduxit, ut Callisthenes refert: Synagela & Myndum integras reliquit. Pedasensibus his scribit Herodotus, & eorum *lib. 1.* uicinis si quid aduersi impenderet, Mineruæ antistitam apud eos barbam edidisse: idque ter accidisse. Etiamnum in ditione Stratonicensium est Pedasus oppidulum. in tota autem

Caria & Mileti ostenduntur Lelegum sepulcra, castella, pagorumque uestigia. Proximum post Lelegas litus Cilices Homerici tenebant: quòd nunc habent Adramytteni, Atarnitæ, Pitanæi, usque ad Caici ostia. Diuisi fuerunt Cilices in duas, ut dixi, prouincias: quarum una Eetioni, altera Myneti pareret. Eetionis urbem Thebam Homerus appellat.

Cilices.

Iliad. α. 366. Nos Theben, sacram urbem uenimus Eetionis.

Huic etiam Chrysam adscribit, templum Sminthei Apollinis, siquidem Thebæ capta fuit Chryseis. addit enim:

Atque è direpta prædam asportauimus omnem.
Inter se rectè quam diuisere Pelasgi,
Atridæ eximium dantes Chryseida munus.

Vrbem autem Mynetis Lyrnessum nominat: siquidem Achilles Mynetem & Epistrophum Achilles interfecit

Iliad. β. 691. Lyrnessum euastans, & claræ mœnia Thebes.

itaque cum dicit Briseis, — neque me plorare sinebas,

Iliad. τ. 295. Cum meus à forti est occisus Achille maritus,
Atque euastata urbs clari miseranda Mynetis:

non intelligi debet Thebe, quæ Eetionis fuit: sed Lyrnessus. ambæ autem fuerunt in campo qui deinde Thebes dictus fuit campus. de quo ob eius præstantiam certamina fuerunt Lydis & Mysis antè, posteà Græcis qui eo è Lesbo & Aeolide migrauerũt. Nũc Adramytteni maiorem partem obtinent. ibi enim Theba est, & Lyrnessus munitum natura castellum. ambæ sunt desertæ. distant ab Adramyttio hæc LX, illa XXC stadijs, in diuersam partem. In Adramyttena est & Chrysa & Cilla, nunc Thebæ uicina. Locus est Cilla in quo Apollinis Cillei est fanum, ac præterfluit ex Ida delapsus Cilleus fluuius. sunt hæc iuxta Antandriam. Sed & in Lesbo Cilleum ab hac Cilla nomen habet. Est & Cillæum mons in Gargarum & Antandrum Daës Colonensis ait, Cillei Apollinis templum primũm Colonis fuisse posita è Græcis aduectis Aeolensibus. Chrysæ quoque Cilleum Apollinem dedicatum fuisse ferunt: idẽne sit cum Smintheo, aut alius abeo, incertũ.

Cilla. Chrysa.

Καρία καὶ ἐν Μιλήτῳ, Λελέγων τάφοι, καὶ ἐρύματα, καὶ ἴχνη κατοικιῶν δείκνυνται. Μετὰ δὲ τοὺς Λέλεγας τὴν ἑξῆς παραλίαν ᾤκουν Κίλικες καθ' Ὅμηρον, ἣν δὴ νῦν ἔχουσιν Ἀδραμυττηνοί τε καὶ Ἀταρναῖται, καὶ Πιταναῖοι μέχρι τῆς ἐκβολῆς τοῦ Καΐκου. Διῄρηντο δ' εἰς δύο δυναστείας οἱ Κίλικες καθάπερ εἴπομεν, τήν τε ὑπὸ τῷ Ἠετίωνι, καὶ τὴν ὑπὸ τῷ Μύνητι. τοῦ μὲν οὖν Ἠετίωνος λέγει πόλιν Θήβην·

Ὠιχόμεθ' ἐς Θήβην ἱερὴν πόλιν Ἠετίωνος.

Τούτου καὶ τὴν Χρύσαν τὸ ἱερὸν τοῦ Σμινθέως Ἀπόλλωνος ἐμφαίνει, εἴπερ ἡ Χρυσηὶς ἐκ τῆς Θήβης ἑάλω.

Ὠιχόμεθα γάρ φησιν ἐς Θήβην·
Τὴν δὲ διεπράθομέν τε, καὶ ἤγομεν ἐνθάδε πάντα.
Καὶ τὰ μὲν εὖ δάσαντο μετὰ σφίσιν υἷες Ἀχαιῶν,
Ἐκ δ' ἕλον Ἀτρείδῃ Χρυσηΐδα καλλιπάρῃον.

Τοῦ δὲ Μύνητος τὴν Λυρνησσόν, ἐπειδὴ

Λυρνησσὸν διαπορθήσας, καὶ τείχεα Θήβης,
τόν τε Μύνητα, καὶ τὸν Ἐπίστροφον ἀνεῖλεν Ἀχιλλεύς. ὥστε ὅταν φῇ ἡ Βρισηίς,
Οὐδέ μ' ἔασκες ὅτ' ἄνδρ' ἐμὸν ὠκὺς Ἀχιλλεὺς
Ἔκτεινεν, πέρσεν δὲ πόλιν θείοιο Μύνητος·

οὐ τὴν Θήβην λέγοι ἄν, αὕτη γὰρ Ἠετίωνος· ἀλλὰ τὴν Λυρνησσόν. ἀμφότεραι δ' ἦσαν ἐν τῷ κληθέντι μετὰ ταῦτα Θήβης πεδίῳ, ὃ διὰ τὴν ἀρετὴν περιμάχητον γενέσθαι φασὶ Μυσοῖς μὲν καὶ Λυδοῖς τοῖς πρότερον, τοῖς δ' Ἕλλησιν ὕστερον τοῖς ἐποικήσασιν ἐκ τῆς Αἰολίδος, καὶ τῆς Λέσβου. Ἔχουσι δὲ νῦν Ἀδραμυττηνοὶ τὸ πλέον. ἐνταῦθα γὰρ καὶ ἡ Θήβη, καὶ ἡ Λυρνησσὸς ἐρυμνὸν χωρίον. ἔρημοι δ' ἀμφότεραι. διέχουσι δὲ Ἀδραμυττείου σταδίους ἡ μὲν ἑξήκοντα, ἡ δὲ ὀγδοήκοντα. καὶ ἡ ἐπὶ θάτερα. Ἐν δὲ τῇ Ἀδραμυττηνῇ ἐστι καὶ ἡ Χρύσα, καὶ ἡ Κίλλα πλησίον τῆς Θήβης ἐστὶ νῦν. Κίλλα τις τόπος λέγεται, ἐν ᾧ Κιλλαίου Ἀπόλλωνός ἐστιν ἱερόν. παραρρεῖ δ' αὐτῷ ἐκ τῆς Ἴδης φερόμενος ὁ Κίλλαιος ποταμός. ταῦτα δ' ἐστὶ πρὸς τὴν Ἀντανδρίαν. καὶ τὸ ἐν Λέσβῳ δὲ Κίλλαιον ἀπὸ ταύτης τῆς Κίλλης ὠνόμασται. ἔστι δὲ καὶ Κίλλαιον ὄρος μεταξὺ Γαργάρων, καὶ Ἀντάνδρου. Φησὶ δὲ Δάης ὁ Κολωνεὺς ἐν Κολωναῖς ἱδρυθῆναι πρῶτον ὑπὸ τῶν ἐκ τῆς Ἑλλάδος πλευσάντων Αἰολέων τὸ τοῦ Κιλλαίου Ἀπόλλωνος ἱερόν. ἐν Χρύσῃ δὲ λέγουσι Κιλλαῖον Ἀπόλλωνα ἱδρῦσθαι, ἄδηλον εἴτε τὸν αὐτὸν τῷ Σμινθεῖ, εἴθ' ἕτερον.

ἡ δὲ Χρύ-

ἡ δὲ Χρύσα ἐπὶ θαλάττῃ πολίχνιον ἦν ἔχον λιμένα. πλησίον δὲ ὑπέρκειται ἡ Θήβη. ἐνταῦθα δὲ ἦν καὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Σμινθέως Ἀπόλλωνος, καὶ ἡ Χρυσηΐς. ἠρήμωται δὲ τὸ χωρίον τελέως. εἰς δὲ τὴν νῦν Χρύσαν τὴν ἐπὶ Ἀμαξιτὸν μεθίδρυται τὸ ἱερὸν τῶν Κιλίκων, τῶν μὲν εἰς τὴν Παμφυλίαν ἐκπεσόντων, τῶν δὲ εἰς τὴν Ἀμαξιτόν. οἱ δ' ἀπειρότεροι τῶν παλαιῶν ἱστοριῶν, ἐνταῦθα τὴν Χρύσην καὶ τὴν Χρυσηΐδα γεγονέναι φασί, καὶ τὸν Ὅμηρον τούτου τοῦ τόπου μεμνῆσθαι. Ἀλλ' οὔτε λιμήν ἐστιν ἐνταῦθα. ἐκεῖνος δὴ φησίν·

οἱ δ' ὅτε δὴ λιμένος πολυβενθέος ἐντὸς
ἵκοντο.

οὔτ' ἐπὶ θαλάττῃ τὸ ἱερόν ἐστιν. ἐκεῖνος δ' ἐπὶ θαλάττῃ ποιεῖ τὸ ἱερόν·

ἐκ δὲ Χρυσηΐς νηὸς βῆ ποντοπόροιο.
τὴν μὲν ἔπειτ' ἐπὶ βωμὸν ἄγων πολύμητις Ὀδυσσεύς.
πατρὶ φίλῳ ἐν χερσὶ τίθει.

οὐδὲ Θήβης πλησίον, ἐκεῖνος δὲ πλησίον. ἐκεῖθεν γοῦν ἁλοῦσαν λέγει τὴν Χρυσηΐδα. Ἀλλ' οὐδὲ Κίλλα τόπος οὐδεὶς τῆς Ἀλεξανδρέων χώρας δείκνυται· οὐδὲ Κιλλαίου Ἀπόλλωνος ἱερόν· ὁ δὲ ποιητὴς συζεύγνυσιν·

—ὃς Χρύσην ἀμφιβέβηκας
Κίλλαν τε ζαθέην.—

ἐν δὲ τῷ Θήβης πεδίῳ, δείκνυται πλησίον. ὅ τε πλοῦς ἀπὸ μὲν τοῦ Κιλικίου Χρύσης ἐπὶ τὸν ναύσταθμον, ἑξήκοντά που σταδίων ἐστὶν ἡμερήσιός πως, ὅσον φαίνεται πλεύσας ὁ Ὀδυσσεύς. ἐκβὰς γὰρ εὐθὺ παρίστησι τὴν θυσίαν τῷ θεῷ, καὶ τῆς ἑσπέρας ἐπιλαβούσης μένει αὐτόθι. πρωῒ δὲ ἀποπλεῖ. ἀπὸ Ἀμαξιτοῦ τὸ τρίτον δὲ μόλις τοῦ λεχθέντος διαστήματός ἐστιν, ὥστε παρῆν τῷ Ὀδυσσεῖ αὐθημερὸν ἀναπλεῖν ἐπὶ τὸ ναύσταθμον τελέσαντι τὴν θυσίαν. Ἔστι δὲ καὶ Κίλλου μνῆμα περὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Κιλλαίου Ἀπόλλωνος χῶμα μέγα. ἡνίοχον δὲ τοῦτον Πέλοπος φασὶν ἡγησάμενον τῶν τόπων, ἀφ' οὗ ἴσως ἡ Κιλικία, ἢ ἔμπαλιν. Τὰ οὖν περὶ τοὺς Τεύκρους καὶ τοὺς μύας ἀφ' ὧν ὁ Σμινθεύς, ἐπειδὴ Σμίνθιοι οἱ μύες, δεῦρο μετενεκτέον. Παραμυθοῦνται δὲ τὴν ἀπὸ μικρῶν ἐπίκλησιν τοιούτοις τισί. Καὶ γὰρ ἀπὸ τῶν παρνόπων, οὓς οἱ Οἰταῖοι κόρνοπας λέγουσι, Κορνοπίωνα τιμᾶσθαι παρ' ἐκείνοις Ἡρακλέα ἀπαλλαγῆς ἀκρίδων χάριν. Ἰποκτόνον δὴ παρ' Ἐρυθραίοις τοῖς τὸν Μελίουντα οἰκοῦσιν· ὅτι φθαρτικὸς τῶν ἀμπελοφάγων ἰπῶν, καὶ δὴ παρ' ἐκείνοις μόνοις τῶν Ἐρυθραίων τὸ θηρίον

Chrysa oppidulum fuit ad mare situm, portum habens. ibi erat Sminthei delubrum Apollinis, & Chryseis. paulo supra iacet Thebe. Locus nunc plane desertus est: fanum Cilicum translatum in eam quæ nunc est Chrysam ad Hamaxitũ: cùm Cilicum alij in Pamphyliam emigrassent, alij Hamaxitum. Qui imperitiores sunt priscarum historiarum, hæc fuisse Chrysam & Chryseidem putant, Homerumque eius loci facere mentionem. Atqui hæc nullus est portus. Homerus autem dicit.

Illi intra portum cùm peruenere profundũ. Iliad.α.432.

Neque templum hæc ad mare est: poeta autem ad mare ponit

Pontiuaga egreditur Chryseis pulcra carina. ibid.439.
Quam tunc Dulichius perduxit Vlisses ad aram,
Inq; manus caro patri dedit.—

Neque prope Thebam. at Homerica propè fuit. nam inde abductam ait Chryseidem. Sed neque Cilla in Alexandrino agro ulla ostenditur, neq; Cillæi templum Apollinis. at poeta coniunxit:

Qui Chrysam, Cillamq; tenes.— ibid.37.

at in Thebes campo propinqua uisitur. Et nauigatio à Cilicia Chrysa ad Naustathmō, LX ferè est stadiorum, unius adeò: quantam uidetur Vlisses confecisse. Nam nauem egressu, statim sacrificium deo præbet: deinde uespera occupante, ibi pernoctat: manè auehitur. Ab Hamaxito autem uix tertium eius interualli est: itaque sic licuisset Vlissi sacris operato eadem die ad naustathmum redire. Est etiam tumulus magnus ponè fanum Cilleum Apollinis, monumentum Cilli cuiusdam: quem ferunt Pelopis fuisse aurigam, ac principem in ea duxisse loca. à quo fortasse Ciliciæ nomen est. ii aut uicissim * ii

Enimuerò quæ de Teucris & muribus traduntur (. unde Smintheo nomen sit: quandò Sminthij sunt mures.) huc sunt transferenda. Excusant autem hanc à muribus denominationem talibus quibusdã exemplis. Nam Oetæi Herculem à locustis, quas Parnopes Græci, Kornopes ipsi nominant, Cornopionem appellatum uenerantur, quòd à locustis ipsos liberauerit. Ipoctonum Herculem Erythræi ad Meliûnta accolẽtes colunt, quia ipes (. uermes sunt à quib. uites corrodunt̃) exsciderit. nam apud solos Erythræos ea ui- Ridiculorum cognominũ ratio.

tium pestis non nascitur. Rhodij in sua regione Erythibij Apollinis templum habent, ab rubigine frugum auersa sic dictum, quæ ipsis erythiba, aliás erysibe dicitur. * Ab Aeolensibus qui in Asia sunt, Mistis Pornopion dicitur, cum Bœoti sic appellent Pornopas: & sacrificatur Pornopioni Apollini. Mysia ergo est circa Adramyttium. Ea urbs aliquando sub Lydis fuit: & nunc portæ Lydiæ uisuntur Adramyttij: quod Lydi urbem eam condiderint. Mysiæ autem propinquum pagum, olim oppidum fuit, in cuius luco templum Astyrenæ Dianæ est, cui Antandrij religiose præsunt, quibus id est uicinius. distat ab antiqua Chrysa stadia XX: cuius & ipsius in luco templum. Ibidem est & Achillis uallum. Inde ad quinquagesimum stadiũ Thebe est, deserta. quam Homerus sub Placo sitam ait syluosa. Iliad χ. 479. At neque Placos aut Plax (.tabulam aut ei similem planiciem interpretere.) ulla ibi est, neque sylua superne imminet loco. quanquam sit ad Idam. Ab Astyris Thebe abest stadia ad LXX, ab Anderis ad LX. Hæc autem omnia sunt nomina locorũ desertorum, aut male habitatorum, aut fluminum torrentium * celebrata tamen sunt ob antiquas historias. Vrbes sunt memorabiles Assus & Adramyttium. Bello Mithridatico male acceptum fuit Adramyttiũ. Nam prætor Diodorus in gratiam regis senatum occidit. cûm quidem se Academicum philosophum, & causidicum, & rhetorem prosileretur interim. & quidem in Pontum etiam cum rege abijt. eo autem deiecto, pœnas ille dedit maleficio affectis. nam cûm multa simul ei crimina intentarentur, turpiter seipsum inedia confecit, nõ ferens dedecus tantum: idq; in nostra patria. Orator insignis Adramyttenus exstit Xenocles, Asiaticæ de forma orationis, ea qua ullus alius uehementia. isq; pro Asia ad senatum orauit, quo tempore ea Mithridatis partibus fauere insimulata fuit. Apud Astyra lacus est nomine Sapra, qui erumpit in litus mare, asperis saxis in dorsi speciem porrectis asperum. Sub Anderis delubrum est Matris deorum Anderenæ sacrum, & antrum cuniculi in morem sub terra, usque ad Paleam pertinens. Palæa uicus quidã est, ab Anderis CXXX stadijs dissitus. eum subterraneum specum demonstrauit torrens, cûm incidisset in os eius, & postridie iuxta Andera à pastore quodam reper-

ερίον τούτου μὴ γίνεσθαι. Ῥόδιοι δὲ ἐρυθιβαίου Ἀπόλλωνος ἔχουσιν ἐν τῇ χώρᾳ ἱερόν, τὴν ἐρυσίβην καλοῦντες ἐρυθίβην. παρὰ Αἰολεῦσι δὲ τοῖς ἐν Ἀσίᾳ μισὶς καλεῖται Πορνοπίων, οὕτω τοὺς πόρνοπας καλούντων Βοιωτῶν, καὶ θυσία συντελεῖται Πορνοπίᾳ Ἀπόλλωνι. Μυσία μὲν οὖν ἐστιν ἡ τὴν τὸ Ἀδραμύττιον. ἦν δέ ποτε ὑπὸ Λυδοῖς, καὶ νῦν πύλαι Λύδιαι καλοῦνται ἐν Ἀδραμυττίῳ, Λυδῶν, ὥς φασι, τὴν πόλιν ἐκτικότων. Μυσίας δὲ Ἄστυρα τὴν πλησίον κώμην φασίν. ἣν δὲ πολίχνη ποτέ, ἐν ᾗ τὸ τῆς Ἀστυρηνῆς Ἀρτέμιδος ἱερὸν ἐν ἄλσει, προεστούμενον μεθ' ἁγιστείας ὑπ' Ἀντανδρίων, ᾗ μᾶλλον γειτνιᾷ. διέχει δὲ τῆς παλαιᾶς Χρύσης εἴκοσι σταδίους, καὶ αὐτῆς ἐν ἄλσει τὸ ἱερὸν ἐχούσης. αὐτοῦ δὲ καὶ ὁ Ἀχίλλειος χάραξ. ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ ἀπὸ πεντήκοντα σταδίων ἐστὶν ἡ Θήβη ἔρημος, ἥν φησιν ὁ ποιητὴς ὑπὸ Πλάκῳ ὑληέσσῃ. οὔτε δὲ Πλάκος ἢ πλὰξ ἐκεῖ τι λέγεται, οὔθ' ὕλη ὑπόκειται. καί τοι πρὸς τῇ Ἴδῃ. Ἀστύρων δ' ἡ Θήβη διέχει εἰς ἑβδομήκοντα σταδίους, Ἀνδείρων δὲ ἑξήκοντα. πάντα δὲ ταῦτα ἐστὶ τὰ ὀνόματα τόπων ἐρήμων, ἢ φαύλως οἰκουμένων, ἢ ποταμῶν χειμάρρων· τεθρύλληται δὲ διὰ τὰς παλαιὰς ἱστορίας. Πόλεις δ' εἰσὶν ἀξιόλογοι Ἄσσος τε καὶ Ἀδραμύττιον. Ἠτύχησε δὲ τὸ Ἀδραμύττιον ἐν τῷ Μιθριδατικῷ πολέμῳ. τὴν γὰρ βουλὴν ἀπέσφαξε τῶν πολιτῶν Διόδωρος στρατηγὸς χαριζόμενος τῷ βασιλεῖ· προσποιούμενος δ' ἅμα τῶν τε ἐξ ἀκαδημίας φιλοσόφων εἶναι, καὶ δίκας λέγειν, καὶ σοφιστεύειν τὰ ῥητορικά. καὶ δὴ καὶ συναπῆρεν εἰς τὸν πόντον τῷ βασιλεῖ. καταλυθέντος δὲ τοῦ βασιλέως, ἔτισε δίκας τοῖς ἀδικηθεῖσιν. ἐγκλημάτων γὰρ ἐπενεχθέντων ἅμα πολλῶν, ἀπεκαρτέρησεν αἰσχρῶς, οὐ φέρων τὴν δυσφημίαν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει. Ἀνὴρ δὲ Ἀδραμυττηνὸς ῥήτωρ ἐπιφανὴς γεγένηται Ξενοκλῆς, τοῦ μὲν Ἀσιανοῦ χαρακτῆρος, ἀγωνιστὴς εἴ τις ἄλλος, καὶ εἰρηκὼς ὑπὲρ τῆς Ἀσίας ἐπὶ τῆς συγκλήτου, καθ' ὃν καιρὸν αἰτίαν εἶχε Μιθριδατισμοῦ. Πρὸς δὲ τοῖς Ἀστύροις λίμνη καλεῖται Σάπρα Σαπραθρώδης εἰς ῥαχιώδη τῆς θαλάττης αἰγιαλὸν τὸ ἔκρηγμα ἔχουσα. Ὑπὸ δὲ τοῖς Ἀνδείροις ἱερόν ἐστι μητρὸς θεῶν Ἀνδειρηνῆς ἅγιον, καὶ ἄντρον ὑπόνομον μέχρι Παλαιᾶς. ἔστι δ' ἡ Παλαιὰ κατοικία τις οὕτω καλουμένη, διέχουσα τῶν Ἀνδείρων ἑκατὸν καὶ τριάκοντα σταδίους. ἔδειξε δὲ τὴν ὑπόνομον χείμαρρος ἐμπεσὼν εἰς τὸ στόμα, καὶ ἀνευρεθεὶς τῇ ὑστεραίᾳ κατὰ Ἄνδειρα ὑπὸ του ποιμένος

κατά

κατὰ τύχην ἐπὶ θυσίαν ἥκοντος. Ἀταρνεὺς δ' ἐστὶ τὸ τοῦ Ἑρμείου τυραννεῖον. εἶτα Πιτάνη πόλις Αἰολική, δύο ἔχουσα λιμένας. καὶ ὁ παραρρέων αὐτὴν ποταμὸς Εὔηνος, ἐξ οὗ τὸ ὕδωρ ὑδραγωγεῖται τοῖς Ἀδραμυττηνοῖς. Ἐκ δὲ τῆς Πιτάνης ἐστὶν Ἀρκεσίλαος ὁ ἐκ τῆς ἀκαδημίας, Ζήνωνος τοῦ Κιτιέως συσχολαστὴς παρὰ Πολέμωνι. Καλεῖται δὲ καὶ ἐν τῇ Πιτάνῃ τις τόπος ἐν τῇ θαλάττῃ Ἀταρνεὺς ὑπὸ τῇ Πιτάνῃ, κατὰ τὴν καλουμένην νῆσον ἔχουσαν. φασὶ δ' ἐν τῇ Πιτάνῃ τὰς πλίνθους ἐπιπολάζειν ἐν τοῖς ὕδασι, καθάπερ καὶ ἐν τῇ Τυρρηνίᾳ νησῖδι πέπονθε. κουφότερον γὰρ ἡ γῆ τοῦ ἰσόγκου ὕδατός ἐστιν, ὥστ' ἐποχεῖσθαι. ἐν Ἰβηρίᾳ δέ φησιν ἰδεῖν Ποσειδώνιος ἔκ τινος γῆς ἀργιλώδους, ᾗ τὰ ἀργυρώματα ἐκμάττεται, πλίνθους πηγνυμένας καὶ ἐπιπλεούσας. Μετὰ δὲ τὴν Πιτάνην ὁ Κάϊκος εἰς τὸν Ἐλαϊτικὸν καλούμενον κόλπον ἐν τριάκοντα σταδίοις ἐκδίδωσιν. Ἐν δὲ τῷ πέραν τοῦ Καΐκου δώδεκα διέχουσα τοῦ ποταμοῦ σταδίους, Ἐλαία πόλις Αἰολική, ἔστι αὕτη Περγαμηνῶν ἐπίνειον, ἑκατὸν καὶ εἴκοσι σταδίους διέχουσα τοῦ Περγάμου. Εἶτ' ἐν ἑκατὸν σταδίοις ἡ Κάνη, τὸ ἀνταῖρον ἀκρωτήριον τῷ Λεκτῷ, καὶ ποιοῦν τὸν Ἀδραμυττηνὸν κόλπον, οὗ μέρος καὶ ὁ Ἐλαϊτικός ἐστι. Κάναι δὲ πολίχνιον Λοκρῶν τῶν ἐκ Κύνου, κατὰ τὰ ἄκρα τῆς Λέσβου τὰ νοτιώτατα, κείμενον ἐν τῇ Καναίᾳ. αὕτη δὲ μέχρι τῶν Ἀργινουσῶν διήκει καὶ τῆς ὑπερκειμένης ἄκρας, ἣν Αἶγά τινες ὀνομάζουσιν ὁμωνύμως τῷ ζώῳ. δεῖ δὲ μακρῶς τὴν δευτέραν συλλαβὴν ἐκφέρειν αἰγᾶν, ὡς ἀκτᾶν, καὶ ἀρχᾶν. οὕτω γὰρ καὶ τὸ ὄρος ὅλον ὠνομάζετο, ὃ νῦν Κάνην καὶ Κάνας λέγουσι. κύκλῳ δὲ περὶ τὸ ὄρος πρὸς νότον μὲν καὶ δύσεως ἡ θάλασσα· πρὸς ἕω δὲ τὸ Καΐκου πεδίον ὑπόκειται, πρὸς ἄρκτον δὲ ἡ Ἐλαΐτις. αὐτὸ δὲ καθ' αὑτὸ ἱκανῶς συνέσταλται. προσνεύει δὲ καὶ καθ' αὐτὸ τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, ὅθεν αὐτῷ καὶ τοὔνομα. ὕστερον δὲ αὐτὸ τὸ ἀκρωτήριον Αἶγα κεκλῆσθαι, ὡς Σαπφώ. τὸ δὲ λοιπὸν Κάνη καὶ Κάναι. Μεταξὺ δὲ Ἐλαίας τε καὶ Πιτάνης, καὶ Ἀταρνέως δὲ καὶ Περγάμου, Τευθρανία ἐστί, διέχουσα μιᾶς ἑκάστης αὐτῶν ὑπὲρ ἑβδομήκοντα σταδίους ἐντὸς τοῦ Καΐκου. καὶ ὁ Τεύθρας Κιλίκων καὶ Μυσῶν ἱστόρηται βασιλεύς. Εὐριπίδης δ' ὑπὸ Ἀλέου φησὶ τοῦ τῆς Αὔγης πατρός, εἰς λάρνακα τὴν Αὔγην κατατεθεῖσαν ἅμα τῷ παιδὶ Τηλέφῳ καταποντωθῆναι, φωράσαντος τὴν ἐξ Ἡρακλέους φθοράν. Ἀθηνᾶς δὲ προνοίᾳ τὴν λάρ-

tus esset, forte fortuna ad sacrificium eunte. Atarneus regia fuit 12 Hetmíæ tyranni. Sequitur Pitane urbs Aeolica, duos habēs portus. & fluuius Euenus eam præterfluens: è quo per aquæductus Adramytteni aquam sibi comparant. 12 Pitane. Pitane patria fuit Arcesilai academici patria, qui cum Zenone una Citieo audiuit Polemonem. Vocatur etiam apud Pitanen quidā in mari locus Atarneus, infra urbem ad eum quæ uocatur insula sese exserens. Aiunt apud Pitanam lateres coctos in aqua non subsidere. quod & in quadam parua Etrusci maris insula euenit. leuior enim est terra quàm aqua cui iniicitur: ideoq; ea innatat. * Posidonius in Hispania se uidisse affirmat è quadam terra argillacea, qua argentea detergent uasa, lateres concretos & aquæ innatantes. Post Pitanam Caicus stadijs xxx in Elaiticum sinum se effundit. Trans Caicum xii à flumine stadijs Elæa est urbs Aeolica, eademq; pergamenorum nauale, cxx stadijs distans à Pergamo. Hinc intra centum stadium Cana est, promontorium Lecto oppositum, Adramyttenumq́ue conficiens sinum, cuius pars est Elaiticus. Canæ autem, oppidulum est Locrensium è Cyno profectorum eò, iuxta extremas Lesbi uersus meridem partes, situm in regione Canæa. ea regio usque ad Arginusas pertinet, ijsque imminens promontorium, quod Aega nonnulli appellant, quasi capram. est autem Aegân pronunciandum, ut archân & actân. sic enim totus mons appellatur, quem nunc Canen & Canas appellant. Circa eum montem in orbem, uersus meridiem & occasum solis mare est: uersus orientem Caici campestria subiacent: uersus septentrionem Elaitis regio. Ipse mons pro se satis est contractus: mare autem Aegeum eò inclinat: unde & nomen ei. postea ipsum promontorium Aega appellatum: ut Sapphò. + ac deinde Canen & Canas. Inter Elæam ac Pitanen, Atarneumq; & Pergamum, intra Caicum Teuthrania est, distans ab unaquaque dictarum stadia amplius lxx. Historiæ ferunt Teuthrantem Cilicum fuisse & Mysorum regem. Euripidem autorem habeo, Augen cum filio Telepho in cistam inclusos, inq; mare deiectos fuisse ab Alea patre Auges, cùm is uitiatam ab Hercule filiam depræhendisset. sed prouidentia Mineruæ factum,

ctum, ut cista mari transmisso in ostium Caici exciperet. corporibus exemtis Teuthrantem in uxorem accepisse Augem, & Telephum pro filio adoptauisse. Hæc quidem fabula est: & alio aliquo fortuito casu factum oportuit, ut filia Arcadis à Mysorum rege uxor duceretur, mulierisque eius filius in regnum patri adoptanti succederet. Id quidem creditum est, Teuthrantem & Telephum regnasse ea in regione, quæ circa Teuthraniam est & Caicum. Homerus hoc modo meminit eius historię.

Necya. 518. Qualis, Telephidem telo cum strauit acuto
Heroëm Eurypylum: sociorum maxima cuius
Turba unà perijt, muliebria dona secuti
Ceteij. ——

quibus quidem uerbis ænigma potiùs nobis proponit, quàm ut diserte aliquid exponat. Nam neque constat quos Ceteios intelligere debeamus: neque quid sibi uelint muliebria illa dona. Grammatici etiam, dum fabellas adducunt: non tam soluunt quæstiones, quàm rationes comminiscendo indulgent. Istis ergo missis, loquamur de magis perspicuis. Circa loca uicina Caico apparet fuisse regnum Eurypyli. ut fortasse aliqua etiam Cilicum pars ei paruerit, ijsque non in duas, sed in tres fuerint diuisi pręfecturas. Huic rationi id fauet, quod in Elaitide torrens pœne amnem æquans monstratur: nomine Cetium. is in alium haud dissimilem, hic rursus in alium talem illabitur. denique Caicum augent suo influxu. Caicus. Caicus non ex Ida fluit: quod Bacchylidi uisum. neque ut Euripides dicit Marsyam nobiles

13 13 Habitare Celænas extrema Idæ sub loca.

procul enim ab Ida absunt Celęnę, procul etiam Caici fontes: quæ in campo quidem Temnos. ostenduntur Temnus mons est, qui & hunc, & qui Asiæ dicitur campum definit, supra Thebæ campum in mediterraneis situm. È Temno fluit amnis Mysius, in Caicum infra eius illabens fontes. Hinc quidam putant dictum Aeschylo, in primordio prologi Myrmidonum suæ:

Iò Caice, Io fluenta Mysia.

Prope fontes Caici est pagus Gergetha, in quem attalus Gergethios è Troade traduxit, oppido eorum sublato. E regionè litoris à Lecto ad Canas, insula Lesbus porrigitur, pluri-

νακα περαιωθεῖσαν, ἐκπεσεῖν εἰς τὸ στόμα τοῦ Καΐκου. τὸν δὲ Τεύθραντα ἀναλαβόντα τὰ σώματα, τῇ μὲν, ὡς γαμετῇ χρήσασθαι, τῷ δ' ὡς ἑαυτοῦ παιδί. Τοῦτο μὲν οὖν μῦθος. ἄλλην δέ τινα δεῖ γεγονέναι συντυχίαν, δι' ἣν τοῦ Ἀρκάδος θυγάτηρ τῷ Μυσῶν βασιλεῖ συνῆλθε, καὶ ὁ ἐξ αὐτῆς διεδέξατο τὴν ἐκείνου βασιλείαν. Πεπίστευται δ' οὖν, ὅτι καὶ ὁ Τεύθρας καὶ ὁ Τήλεφος ἐβασίλευσαν τῆς χώρας τῆς περὶ τὴν Τευθρανίαν καὶ τὸν Καΐκον. ὁ δὲ ποιητὴς ἐπὶ τοσοῦτον μέμνηται μόνον τῆς ἱστορίας ταύτης·

Ἀλλ' οἷον τὸν Τηλεφίδην κατενήρατο χαλκῷ
Ἥρω' Εὐρύπυλον, πολλοὶ δ' ἀμφ' αὐτὸν ἑταῖροι
Κήτειοι κτείνοντο γυναίων εἵνεκα δώρων·

αἴνιγμά τι τιθεὶς ἡμῖν μᾶλλον, ἢ λέγων τι σαφές. Οὔτε γὰρ τοὺς Κητείους ἴσμεν οὕστινας δέξασθαι δεῖ, οὔτε τὸ γυναίων εἵνεκα δώρων. ἀλλὰ καὶ οἱ γραμματικοὶ μυθάρια παραβάλλοντες, εὑρεσιλογοῦσι μᾶλλον, ἢ λύουσι τὰ ζητούμενα. ἐάσθω δὲ ταῦτα. ἐκεῖνο δ' ὅπερ ἐστὶ δοκεῖ μᾶλλον ἐν φανερῷ λαβόντες λέγωμεν. ὅτι ἐν τοῖς περὶ τὸν Καΐκον τόποις φαίνεται βεβασιλευκὼς καθ' Ὅμηρον ὁ Εὐρύπυλος. ὥστ' ἴσως καὶ τῶν Κιλίκων μέρος τι ἦν ὑπ' αὐτῷ, καὶ οὐ δύο δυναστεῖαι μόνον, ἀλλὰ καὶ τρεῖς ὑπῆρξαν ἐν ἑαυτοῖς. Τῷ δὲ λόγῳ τούτῳ συνηγορεῖ τὸ ἐν τῇ Ἐλαΐτιδι χειμάρρουν ποτάμιον δείκνυσθαι Κήτειον. ἐμπίπτει δ' οὗτος εἰς ἄλλον ὅμοιον, εἶτ' ἄλλον. καταστρέφουσι δὲ εἰς τὸν Καΐκον. Ὁ δὲ Κάϊκος οὐκ ἀπὸ τῆς Ἴδης ῥεῖ, καθάπερ εἴρηκε Βακχυλίδης· οὐδ' ὡς Εὐριπίδης τὸν Μαρσύαν φησὶ τὰς διωνομασμένας

Ναίειν Κελαινὰς ἐσχάτοις Ἴδης τόποις·

πολὺ γὰρ τῆς Ἴδης ἄπωθεν αἱ Κελαιναί, πολὺ δὲ καὶ αἱ τοῦ Καΐκου πηγαί. δείκνυνται γὰρ ἐν πεδίῳ. Τῆμνον δ' ἐστὶν ὄρος, ὃ διορίζει τοῦτό τε καὶ τὸ καλούμενον Ἀπίας πεδίον, ὃ ὑπέρκειται ἐν τῇ μεσογαίᾳ τοῦ Θήβης πεδίου. ῥεῖ δ' ἐκ τοῦ Τήμνου ποταμὸς Μύσιος, ἐμβάλλων εἰς τὸν Καΐκον ὑπὸ ταῖς πηγαῖς αὐτοῦ. ἀφ' οὗ δέχονταί τινες εἰπεῖν Αἰσχύλον κατὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ ἐν Μυρμιδόσι προλόγου,

Ἰὼ Κάϊκε Μύσιαί τ' ἐπιρροαί.

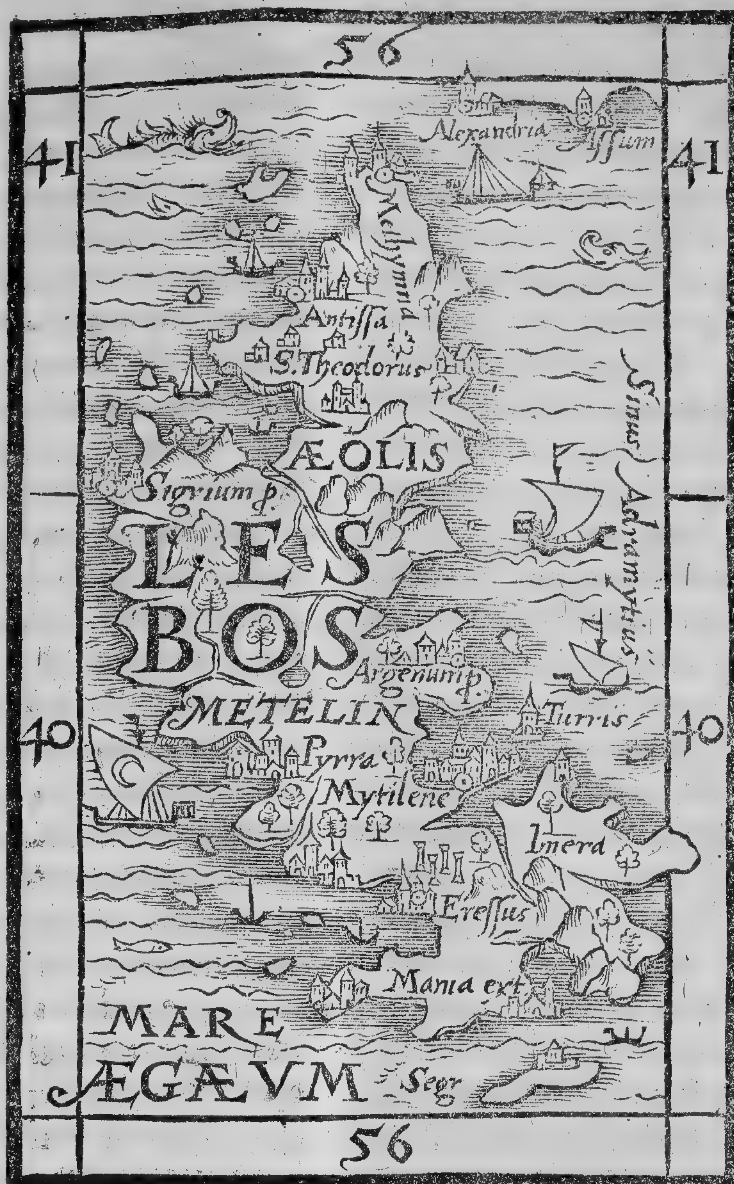
Ἐγγὺς δὲ τῶν πηγῶν κώμη Γέργιθα ἐστιν, εἰς ἣν μετῴκησεν Ἄτταλος τοὺς ἐν τῇ Τρωάδι, τὸ χωρίον ἐξελών. Ἐπὶ δὲ τῇ παραλίᾳ τῇ ἀπὸ Λεκτοῦ μέχρι Κανῶν, αὕτη πρόκειται ἡ Λέσβος ἡ νῆσος, λόγ

λόγου ἀξίας πλείστου. περίκειται δὲ αὐτῇ καὶ νησία, τὰ μὲν ἔξωθεν, τὰ δὲ καὶ ἐν τῇ μεταξὺ αὐτῆς τε καὶ τῆς ἠπείρου. καιρὸς ἤδη περὶ τούτων εἰπεῖν. καὶ γὰρ ταῦτα ἐστὶν Αἰολικά, σχεδὸν δέ τι καὶ μητρόπολις ἡ Λέσβος ὑπάρχει τῶν Αἰολικῶν πόλεων. ἀρκτέον δ' ἀφ' ὧνπερ καὶ τὴν παραλίαν ἐπήλθομεν τὴν κατ' αὐτήν. ἀπὸ Λεκτοῦ τοίνυν εἰς Ἄσσον πλέουσιν ἀρχὴ τῆς Λεσβίας ἐστί, κατὰ Σίγριον τὸ πρὸς ἄρκτον αὐτῆς ἄκρον. ἐνταῦθα δέ που καὶ Μήθυμνα πόλις Λεσβίων ἐστὶν ἀπὸ ἑξήκοντα σταδίων τῆς ἐκ Πολυμηδίου πρὸς τὴν Ἄσσον παραλίας. οὔσης δὲ τῆς περιμέτρου σταδίων χιλίων ἑκατόν, ἣν συμπᾶσα ἐκπληροῖ νῆσος, τὰ καθ' ἕκαστα οὕτως ἔχει. ἀπὸ Μηθύμνης εἰς Μαλίαν τὸ νοτιώτατον ἄκρον ἐν δεξιᾷ ἔχουσι τὴν παραλίαν τῆς νήσου καθ' ὃ αἱ Κάναι μάλιστα ἀντίκεινται τῇ νήσῳ καὶ συναπαρτίζουσι, στάδιοι εἰσὶ τριακόσιοι τετταράκοντα. ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ Σίγριον, ὅπερ ἐστὶ τὸ τῆς νήσου μῆκος, πεντακόσιοι ἑξήκοντα· εἶτ' ἐπὶ τὴν Μηθυμναίαν, διακόσιοι δέκα. Μιτυλήνη δὲ κεῖται μεταξὺ Μηθύμνης καὶ τῆς Μαλίας ἡ μεγίστη πόλις, διέχουσα τῆς Μαλίας ἑβδομήκοντα σταδίων· τῶν δὲ Κανῶν ἑκατὸν εἴκοσιν, ὅσων καὶ τῶν Ἀργινουσῶν. αἳ τρεῖς μέν εἰσιν οὐ μεγάλαι νῆσοι, πλησιάζουσαι δὲ τῇ ἠπείρῳ, παρακείμεναι δὲ ταῖς Κάναις. Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ Μιτυλήνης καὶ τῆς Μηθύμνης κατὰ κώμην τῆς Μηθυμναίας καλουμένην Αἴγειρον, στενωτάτη ἐστὶν ἡ νῆσος, ὑπέρβασιν ἔχουσα εἰς τὸν Πυρραῖον Εὔριπον σταδίων εἴκοσιν. Ἵδρυται δ' ἡ Πύρρα ἐν τῷ ἑσπερίῳ πλευρῷ τῆς Λέσβου, διέχουσα τῆς Μαλίας ἑκατόν. Ἔχει δ' ἡ Μιτυλήνη λιμένας δύο· ὧν ὁ νότιος κλειστὸς τριήρεσι, ναυσὶ πεντήκοντα· ὁ δὲ βόρειος μέγας καὶ βαθύς, χώματι σκεπαζόμενος.

plurimo digna sermone. circumiacent ibidem etiam minutæ insulæ, aliæ exteriùs, aliæ intra Lesbum & continentem sitæ. de quib. tempus iam est dicendi, cùm Aeolica sint hæc omnia: & Lesbus quodammodo mater sit Aeolicarum urbium. inde autem ordiemur, unde & ipsum litus describere cepimus. Quà à Lecto Assum nauigatur, Lesbia terra incipit à Sigrio eius uersus septentrionē promontorio. Atque ibi est Methymna Lesbiorum urbs, LX stadijs à Litore quod est inter Polymedium & Assum. Cum autem ambitus totius insulæ impleat stadia CIↃ C. singula sic habent. A Methymna ad Maleam maxime austrinum insulæ promontorium, 14 (si ad dextram habeat insulam.) iuxta quod maximè Canæ opponūtur & respondent insulæ, stadia sunt CCCXL. Hinc ad Sigrium IↃLX, quæ est insulæ longitudo. hinc ad Methymnæam, CCX. Mitylenæ inter Methymnam & & Maliam sita est, urbium maxima. abest à Malia LXX stadijs, à Canis CXX, totidemq́ʒ ab Arginusis. Arginusæ tres sunt insulæ non magnæ, continenti appropinquātes, circum Canas sitæ. Inter Mithylenam & Methymnam, iuxta pagum agri Methymnæi Aegarum, arctissima est insula, transitum habens usque ad Pyrrhæum Euripū stadiorum XX. Sita est Pyrrha in occiduo Lesbi latere, C à Malia stadijs. Mitylena portus habet duos. quorum austrinus cōclusus est triremibus, † & nauibus XC. septētrionalis magnus C profundus, aggere Septus. ante utrunque iacet

Lesbi insulæ descriptio.

14

πρόκειται

exigua insula, in qua pars ciuitatis habitat. Omnibus rebus bene est apparata Mitylena. Viros tulit praeclaros, quondam Pittacum unum de VII sapientibus, & Alcaeũ poëtam, eiusque fratrem Antigenidam. hunc Alcaeus scribit auxilio in pugna Babylonijs uenisse, magnumque confecisse certamen, eosque è difficultatibus liberasse, occiso uiro Machęta pugnace, ut ait, regum luctatorem relinquentem solum, & molestiam dolorum amolitum esse. Floruit eodem tempore Sappho, femina admirabilis. nam in tali tẽpore quod memoratum est, nullam nouimus mulierem, quę uel aliquo modo cum ea possit cõparari, poëseos causa. Multi ea tempestate tyrannidem in ea urbe tenuerũt, ob dissidia. de quibus etiam exstant Alcaei carmina. E' tyrannis unus fuit etiam Pittacus. quem, ut & caeteros Myrsilium, Megalagyrum, & Cleanactidas, aliosque nonnullos insectatus est Alcęus: ne ipse quidem purus studij eiusmodi nouandarum rerum. Pittacus ut dominationes multorum tolleret, omnem potestatem penes se unum positã usurpauit: re confecta, libertatem ciuibus reddidit. Multo pòst tẽpore Mitylena protulit Diophanem rhetorem: nostra aetate Potamonem, Lesboclem, Crinagoram, & historiae scriptorem Theophanem. Hic in rep. etiam uersatus est, & usus Pompeij Magni amicicia suam ob uirtutem, in omnibus praeclaris facinoribus socium se ei prębuit: ac partim Pompeij, partim sua ipsius opera patriam ornauit, seque omnium Graecorum illustrissimum praestitit. Filium reliquit M. Pompeium, quem quondam Augustus Caesar Asiae procuratorem constituit. hodie inter primos Tib. Caesaris amicos censetur. Parum abfuit quin Athenienses in immedicabilem sese coniecissent infamiam, cum decretum fecissent de trucidandis à puero usque omnibus Mitylenaeis. resciderunt tamen tũ, unaque die ad imperatores citius posterius hoc decretũ perlatum est, quàm ij mandatum exsequi inciperent. Pyrrha euersa est: suburbium autem habitatur, habetque portum: à quo Mitylenam transitus est stadiorum XXC. Eressus Pyrrham sequitur, in colle sita, & ad mare pertinens. inde ad Sigrium stadia XIIX. Eressus fuit Theophrastus, itemque Phanias, philosophi peripatetici, auditores Aristotelis. Theophrasto

πρόκειται δ' ἀμφοῖν νησίον μέρος τῆς πόλεως ἔχον αὐτόθι συνοικούμενον. κατεσκεύασται δὲ τοῖς πᾶσι καλῶς. Ἄνδρας δ' ἔσχεν ἐνδόξους τὸ παλαιὸν μὲν Πιττακόν, ἕνα τῶν ἑπτὰ σοφῶν, καὶ τὸν ποιητὴν Ἀλκαῖον, καὶ τὸν ἀδελφὸν Ἀντιμενίδαν, ὅν φησιν Ἀλκαῖος Βαβυλωνίοις συμμαχοῦντα, τελέσαι μέγαν ἆθλον, καὶ ἐκ πόνων αὐτοὺς ῥύσασθαι, κτείναντα ἄνδρα μαχαίταν, ὥς φησι, βασιλήων παλαισταὶ ἀπολιπόντα μόνον ἀνίαν τ' ἀχέων ἀποπέμπων. Συνήκμασε δὲ τούτοις καὶ ἡ Σαπφώ, θαυμαστόν τι χρῆμα. οὐ γὰρ ἴσμεν ἐν τῷ τοσούτῳ χρόνῳ τῷ μνημονευομένῳ φανεῖσάν τινα γυναῖκα ἐνάμιλλον, οὐδὲ κατὰ μικρόν, ἐκείνῃ, ποιήσεως χάριν. ἐτυραννήθη δὲ ἡ πόλις κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ὑπὸ πλειόνων, διὰ τὰς διχοστασίας. καὶ τὰ διχοστασιαστικὰ ποιήματα τοῦ Ἀλκαίου, περὶ τούτων ἐστίν. ἐν δὲ τοῖς τυράννοις καὶ ὁ Πιττακὸς ἐγένετο. Ἀλκαῖος μὲν οὖν ὁμοίως ἐλοιδορεῖτο, καὶ τούτῳ, καὶ τοῖς ἄλλοις, Μυρσίλῳ καὶ Μεγαλαγύρῳ, καὶ τοῖς Κλεανακτίδαις, καὶ ἄλλοις τισίν, οὐδ' αὐτὸς καθαρεύων τῶν τοιούτων νεωτερισμῶν. Πιττακὸς δ' εἰς μὲν τὴν τῶν δυναστειῶν κατάλυσιν, ἐχρήσατο τῇ μοναρχίᾳ καὶ αὐτός· καταλύσας δὲ ἀπέδωκε τὴν αὐτονομίαν τῇ πόλει. Ὕστερον δ' ἐγένετο χρόνοις πολλοῖς Διοφάνης ὁ ῥήτωρ. καθ' ἡμᾶς δὲ Ποτάμων, καὶ Λεσβοκλῆς, καὶ Κριναγόρας, καὶ ὁ συγγραφεὺς Θεοφάνης. οὗτος δὲ καὶ πολιτικὸς ἀνὴρ ὑπῆρξε, καὶ Πομπηίῳ τῷ Μάγνῳ κατέστη φίλος, μάλιστα διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτήν, καὶ πάσας συγκατώρθωσεν αὐτῷ τὰς πράξεις· ἀφ' ὧν τήν τε πατρίδα ἐκόσμησε, τὰ μὲν δι' ἐκείνου, τὰ δὲ δι' ἑαυτοῦ, καὶ ἑαυτὸν πάντων Ἑλλήνων ἐπιφανέστατον ἀνέδειξεν. υἱόν τε ἀπέλιπε Μάρκον Πομπήιον, ὃν τῆς Ἀσίας ἐπίτροπον κατέστησέ ποτε Καῖσαρ ὁ Σεβαστός, καὶ νῦν ἐν τοῖς πρώτοις ἐξετάζεται τῶν Τιβερίου φίλων. Ἀθηναῖοι δ' ἐκινδύνευσαν μὲν ἀνηκέστῳ ψόγῳ περιπεσεῖν, ψηφισάμενοι Μιτυληναίους ἡβηδὸν ἀποσφαγῆναι, μετέγνωσαν δέ, καὶ ἔφθη μιᾷ θᾶττον ἡμέρᾳ τὸ ψήφισμα ἀφιγμένον ὡς τοὺς στρατηγούς, πρὶν ἢ πρᾶξαι τὸ προσταχθέν. Ἡ δὲ Πύρρα κατέσκαπται. τὸ δὲ προάστειον οἰκεῖται, καὶ ἔχει λιμένα, ὅθεν εἰς Μιτυλήνην ὑπέρβασις σταδίων ὀγδοήκοντα. Εἶτ' Ἐρεσὸς ἑξῆς μετὰ τὴν Πύρραν. ἵδρυται δ' ἐπὶ λόφου, καθήκει τε ἐπὶ θάλατταν. εἶτ' ἐπὶ τὸ Σίγριον ἐντεῦθεν στάδιοι δεκαοκτώ. ἐξ Ἐρεσσοῦ δ' ἦσαν Θεόφραστός τε, καὶ οἱ ἐκ τῶν περιπάτων φιλόσοφοι, Ἀριστοτέλους γνώριμοι. Τύρταμος

μος δ' ἐκαλεῖτο πρότερον ὁ Θεόφραστος, μετωνόμασε δ' αὐτὸν ὁ Ἀριστοτέλης Θεόφραστον, ἅμα μὲν φεύγων τὴν τοῦ προτέρου ὀνόματος κακοφωνίαν, ἅμα δὲ τὸν τῆς φράσεως αὐτοῦ ζῆλον ἐπισημαινόμενος. ἅπαντας μὲν γὰρ λογίους ἐποίησε τοὺς μαθητὰς Ἀριστοτέλης, λογιώτατον δὲ Θεόφραστον. Ἄντισσα δ' ἐφεξῆς ἐστι τῷ Σιγρίῳ πόλις, ἔχουσα λιμένα. ἔπειτα Μήθυμνα. ἐντεῦθεν δ' ἦν Ἀρίων ὁ ἐπὶ τῷ Δελφῖνι μυθευόμενος ὑπὸ τῶν περὶ Ἡρόδοτον εἰς Ταίναρον σωθῆναι, καταποντωθεὶς ὑπὸ τῶν λῃστῶν. οὗτος μὲν οὖν κιθαρῳδός. καὶ Τέρπανδρον δὲ τῆς αὐτῆς μουσικῆς τεχνίτην γεγονέναι φασὶ, καὶ τῆς αὐτῆς νήσου, τὸν πρῶτον ἀντὶ τῆς τετραχόρδου λύρας, ἑπταχόρδῳ χρησάμενον, καθάπερ καὶ ἐν τοῖς ἀναφερομένοις ἔπεσιν εἰς αὐτὸν λέγεται·

Σοὶ δ' ἡμεῖς τετράγηρυν ἀποστρέψαντες ἀοιδὴν,
ἑπτατόνῳ φόρμιγγι νέους κελαδήσομεν ὕμνους.

Καὶ Ἑλλάνικος δὲ Λέσβιος συγγραφεὺς, καὶ Καλλίας τὴν Σαπφὼ καὶ τὸν Ἀλκαῖον ἐξηγησάμενος. Κατὰ δὲ τὸν πορθμὸν τὸν μεταξὺ τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Λέσβου, νησία ἐστὶ περὶ εἴκοσιν· ὡς δὲ Τιμοσθένης φησί, τετταράκοντα. καλοῦνται δ' Ἑκατόννησοι συνθέτως, ὡς Πελοπόννησος, κατὰ ἔθος τι τοῦ Ν γράμματος πλεονάζοντος ἐν τοῖς τοιούτοις, ὡς Μυόννησος, καὶ Προκόννησος λέγεται, καὶ Ἁλόννησος. ὥστε Ἑκατόννησοι εἰσὶν, οἷον Ἀπολλόννησοι. Ἕκατος γὰρ ὁ Ἀπόλλων. παρὰ πᾶσαν γὰρ τὴν παραλίαν ταύτην ὁ Ἀπόλλων ἐκτετίμηται μέχρι Τενέδου, Σμινθεὺς, ἢ Κιλλαῖος καλούμενος, ἢ Γρυνεὺς, ἤ τινα ἄλλην ἐπωνυμίαν ἔχων. Πλησίον δὲ τούτων ἐστὶ καὶ ἡ Πορδοσελήνη, πόλιν ὁμώνυμον ἔχουσα ἐν ἑαυτῇ. καὶ πρὸ τῆς πόλεως ταύτης ἄλλη νῆσος μείζων αὐτῆς πόλις ὁμώνυμος ἔρημος, ἱερὸν ἔχουσα Ἀπόλλωνος. Τὰς δὲ δυσφημίας τῶν ὀνομάτων φεύγοντες τινὲς, ἐνταῦθα μὲν Ποροσελήνην δεῖν λέγειν φασί. τὸ δ' Ἀσπόρδηνον τὸ περὶ Πέργαμον, τραχὺ καὶ λυπρὸν ὂν, Ἀσπορηνόν· καὶ τὸ ἱερὸν τὸ ἐνταῦθα τῆς μητρὸς τῶν θεῶν, Ἀσπορηνῆς. Τί οὖν φήσομεν τὴν Πόρδαλιν, καὶ τὸν Σαπέρδην, καὶ τὸν Περδίκκαν, καὶ τὸ Σιμωνίδου·

Σὺν πορδακοῖσιν ἐκπεσόντες ἱμάτεσιν.

ἀντὶ τοῦ διαβρόχοις. καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ κωμῳδίᾳ·

Πόρδακον τὸ χωρίον λιμνάζον.

Ἀπέχει δ' ἡ Λέσβος τὸ ἴσον ἀπὸ τῆς Τενέδου καὶ Λήμνου καὶ Χίου, σχεδὸν τῶν πεντακοσίων ἐνδοτέρω σταδίων.

Τοιαύτης

sto antea nomen fuit Tyrtamo. sed Aristoteles hoc ei nomen fecit, simul ut prioris asperitatē fugeret, simul ut dictionis Theophrasteæ præstantiam commendaret, tanquam diuinæ. omnes enim suos discipulos facundos, hunc facundissimum fecit Aristoteles. Post Sigrium urbs Antissa sequitur, portum habens. Deinde Methymna. Hæc patria fuit Arionis, eius quem Herodotus delphino uectum in Tænarum euasisse fabulatur, cum à prędonibus esset in mare abiectus. atque hic citharœdus fuit. Terpandrum quoque eiusdem musicæ artificem, Lesbium prædicant: qui primus lyram ante quatuor contentam fidibus, septem neruis instruxit. quòd è uersibus, qui in eum scripti circumferuntur, intelligi potest:

Contēto neruis quatuor nos carmine omisso:
Instructa septem fidibus tibi nobile carmen
Dicemus cithara.—

Lesbij etiam fuerunt Hellanicus historiæ conditor, & Callias qui Sapphûs & Alcæi uersus interpretatus est. In freto quod inter Lesbum est atque Asiam, insulæ paruæ sunt ad XX: Timosthenes XL dicit. eæ uno nomine Hecatonnesi uocantur, uoce ut Peloponnesus composita: abundante ex quadam consuetudine in his altero N, ut in Myonnesus etiam, & Proconnesus, Halonnesus. Sunt ergo Hecatonnesi, quasi Apollinis insulæ, qui Hecatus usurpatur, & in tota ista ora colitur usque ad Tenedum, cognomēto Sminthei, Cillæi, Grynei, aut aliquo alio. His uicina est etiam Pordoselena, urbem in se habēs cognominem: atque ante urbem alia maior, cum urbe eiusdem nominis deserta, in qua templum Apollinis. Quidam nominum fœditatem fugientes, hac Poroselenam dici debere aiunt: & Aspordenum quod est apud Pergamum loco sterili & aspero, Asporenum: & fanum quod ibi est Matris deûm, Asporenæ. Quid faciemus ergo Pordali, Saperdæ, Perdiccæ, & Simonidis loris pordacis, id est madidis. & in ueteri comœdia pordacum locus stagno insitus. +

Abest Lesbus à Tenedo, Lemno, & Chio æquali spacio ferê IↃ interiùs stadijs. Cæterûm +

Hecatonnesi

Cilicibus, & item de Lelegib. rûm cûm tanta fuerit Lelegum & Cilicum cum Troianis familiaritas: causa quærit cur non hi quoque in catalogo recenseantur. Probabile est interfectis ducibus, oppidisque euastatis, paucos quodã superstites Cilices sub Hectore militasse. Nam cùm Eetion & filij eius dicuntur ante recensionem perijsse:

Iliad. ζ.415. Nostrum uerò patrem uelox occidit Achilles,
Et Theben Cilicum bene cultam diruit urbem.
Et septem fratres, mea quos domus ampla tenebat,
Vna dies omnes letho dedit: impiger omnes
Vulneribus diris Pelides misit ad Orcum.

Itidem Cilices qui sub Mynete fuerãt, duces urbesque amiserant:

Iliad. β.692. Occiditque Myneta, & Epistrophon—
Iliad. τ.296. —clarique Mynetis diruit urbem.

Lelegas etiam pugnis interfuisse ostendit.

Iliad. κ.428. Ad mare sunt Cares, & curuo Pęones arcu,
Et Leleges, & Caucones.—

item.

Satnion insiliens rigida tum perculit hasta
Enopidem: Nais peperit quē candida quondam
Enope nympha grauis, cùm bucera pasceret ille
Armenta ad ripas undosi Satnioëntis.

Non enim ita omnino defecerant, ut non corpus ipsi quoque aliquod per se constituerent: cùm adhuc regem haberent incolumen

Iliad. φ.87. Alten, qui Lelegum rex est in bella ferocûm:

neque urbs planē esset euersa

Pedason excelsam sub Satnioënta gubernans.

In recensione autem omisit eos Homerus, non dignum satis corpus id existimãs, quòd in catalogo referretur. aut sub Hectoris copijs complectens, adeò ei familiares. Etenim Lycaon Hectoris frater sic dicit.

84. —me paruo uicturum tempore mater
Laothoē peperit, senis Altæ filia regis.

De his ergo hęc possunt dici probabiliter. Potest etiam, si quęratur de sententia Homeri.

Τοιαύτης δὲ τῆς πρὸς Τρῶας οἰκειότητος ὑπαρχούσης τοῖς τε Λέλεξι, καὶ τοῖς Κίλιξι, ζητοῦσιν αἰτίαν, δι' ἣν οὐ συγκαταλέγονται καὶ οὗτοι ἐν τῷ καταλόγῳ. Εἰκὸς δὲ διὰ τὴν τῶν ἡγεμόνων διαφθορὰν, καὶ τὴν τῶν πόλεων ἐκπόρθησιν ὀλίγους ὑπολειφθέντας τοὺς Κίλικας, ὑπὸ τῷ Ἕκτορι ταχθῆναι. Ὅ, τε γὰρ Ἠετίων, καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ λέγονται πρὸ τοῦ καταλόγου διαφθαρῆναι·

Ἤτοι μὲν πατέρ' ἁμὸν ἀπέκτανε δῖος Ἀχιλλεύς,
Ἐκ δὲ πόλιν πέρσεν Κιλίκων εὖ ναιετάουσαν
Θήβην ὑψίπυλον.—
Οἱ δέ μοι ἑπτὰ κασίγνητοι ἔσαν ἐν μεγάροισιν.
Οἱ μὲν πάντες ἰῷ κίον ἤματι ἄϊδος εἴσω.
Πάντας γὰρ κατέπεφνε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς.

Ὣς δ' αὔτως καὶ οἱ ὑπὸ Μύνητι, τούς τε ἡγεμόνας ἀποβεβλήκασι καὶ τὴν πόλιν.

Κὰδ δὲ Μύνητ' ἔβαλε καὶ Ἐπίστροφον,—
—πέρσεν δὲ πόλιν θείοιο Μύνητος.

Τοὺς δὲ Λέλεγας τοῖς μὲν ἀγῶσι παρόντας ποιεῖ ὅταν τε οὕτω λέγῃ,

Πρὸς μὲν ἁλὸς Κᾶρες καὶ Παίονες ἀγκυλότοξοι
Καὶ Λέλεγες καὶ Καύκωνες.—

Καὶ πάλιν,

Σάτνιον οὔτασε δουρί—
Ἠνοπίδην, ὃν ἄρα νύμφη τέκε Νηῒς ἀμύμων
Ἤνοπι βουκολέοντι παρ' ὄχθας Σατνιόεντος.

Οὐ γὰρ οὕτως ἐξελελοίπεσαν τελέως, ὥστε μὴ καὶ καθ' αὑτοὺς ἔχειν τι σύστημα, ἅτε τοῦ βασιλέως αὐτῶν ἔτι περιόντος,

Ἄλτεω, ὃς Λελέγεσσι φιλοπτολέμοισιν ἀνάσσει.

Καὶ τῆς πόλεως οὐ τελέως ἠφανισμένης· ἐπιφέρει γάρ,

Πήδασον αἰπήεσσαν ἔχων ἐπὶ Σατνιόεντι.

Ἐν μέντοι τῷ καταλόγῳ παραλέλοιπεν αὐτοὺς, οὐχ ἱκανὸν ἡγούμενος τὸ σύστημα, ὥστ' ἐν καταλόγῳ τετάχθαι· ἢ καὶ ὑπὸ τῷ Ἕκτορι καὶ τούτους συγκαταλέγων ὡς ὄντας οἰκείους. ὁ γὰρ Λυκάων φησὶν ἀδελφὸς ὢν Ἕκτορος,

—μινυνθάδιον δέ με μήτηρ
Γείνατο Λαοθόη, θυγάτηρ Ἄλταο γέροντος.
Ἄλτεω, ὃς Λελέγεσσι φιλοπτολέμοισιν ἀνάσσει.

Ταῦτα μὲν οὖν τοιαύτην τινὰ ἔχει τὴν εἰκοτολογίαν. Εἰκοτολογεῖν δ' ἔστι, κἂν εἴ τις τὸ ἀκριβὲς ζητῇ κατὰ τὴν ποιητὴν

πίπτει τῶν ὅρων, μέχρι τίνος οἱ Κίλικες διέτεινον καὶ οἱ Πελασγοί, καὶ ἔτι οἱ μεταξὺ τούτων Κήτειοι λεγόμενοι, οἱ ὑπὸ τῷ Εὐρυπύλῳ. περὶ μὲν οὖν τῶν Κιλίκων, καὶ τῶν ὑπ' Εὐρύπυλον, τὰ ἐνόντα εἴρηται· καὶ διότι περὶ τὸν Κάϊκον μάλιστα περατοῦνται. Τοὺς δὲ Πελασγοὺς εὔλογον τούτοις ἐφεξῆς τιθέναι, ἔκ τε τῶν ὑφ' Ὁμήρου λεγομένων, καὶ ἐκ τῆς ἄλλης ἱστορίας. ὁ μὲν γὰρ οὕτω φησίν·

Ἱππόθοος δ' ἄγε φῦλα Πελασγῶν ἐγχεσιμώρων,
τῶν οἳ Λάρισαν ἐριβώλακα ναιετάασκον.
τῶν ἦρχ' Ἱππόθοός τε Πύλαιός τ' ὄζος Ἄρηος.
υἷε δύο Λήθοιο Πελασγοῦ Τευταμίδαο.

Ἐξ ὧν πλῆθός τε ἐμφαίνει ἀξιόλογον τὸ τῶν Πελασγῶν. οὐ γὰρ φῦλον, ἀλλὰ φῦλα ἔφη, καὶ τὴν οἴκησιν ἐν Λαρίσῃ φράζει. πολλαὶ μὲν οὖν αἱ Λάρισαι. δεῖ δὲ τῶν ἐγγύς τινα δέξασθαι. μάλιστα δ' ἂν τὴν περὶ Κύμην ὑπολάβοι τις ὀρθῶς. τριῶν γὰρ οὐσῶν, ἡ μὲν καθ' Ἀμαξιτόν, ἐν ὄψει τελέως τῷ Ἰλίῳ, καὶ ἐγγὺς σφόδρα ἐν διακοσίοις που σταδίοις. ὥστ' οὐκ ἂν λέγοιτο πιθανῶς ὁ Ἱππόθοος πεσεῖν ἐν τῷ ὑπὲρ Πατρόκλου ἀγῶνι

τῆλ' ἀπὸ Λαρίσης.—

ταύτης γε, ἀλλὰ μᾶλλον τῆς περὶ Κύμην· χίλιοι γάρ που στάδιοι μεταξύ. τρίτη δὲ Λάρισα, κώμη τῆς Ἐφεσίας ἐν τῷ Καϋστρίῳ πεδίῳ, ἥν φασι πόλιν ὑπάρξαι πρότερον, ἔχουσαν καὶ τὸ ἱερὸν Ἀπόλλωνος Λαρισηνοῦ, πλησιάζουσαν τῷ Τμώλῳ μᾶλλον, ἢ τῇ Ἐφέσῳ· ταύτης γὰρ ἑκατὸν καὶ ὀγδοήκοντα διέχει σταδίους, ὥστε ὑπὸ τοῖς Μῄοσιν ἂν τάττοιτο ταύτην. Ἐφέσιοι δ' αὐξηθέντες ὕστερον, πολλὴν τῆς τῶν Μῃόνων, οὓς νῦν Λυδοὺς φαμέν, ἀπετέμοντο. ὥστ' οὐδ' αὕτη ἂν ἡ τῶν Πελασγῶν Λάρισα εἴη. ἀλλ' ἐκείνη μᾶλλον. Καὶ γὰρ τῆς μὲν ἐν τῇ Καϋστριανῇ Λαρίσης οὐδὲν ἔχομεν τεκμήριον ἰσχυρόν, ὡς ἦν ἤδη τότε. οὐδὲ γὰρ τῆς Ἐφέσου. Τῆς δὲ περὶ τὴν Κύμην μαρτύριόν ἐστι πᾶσα ἡ Αἰολικὴ ἱστορία, μικρὸν ὕστερον τῶν Τρωϊκῶν γενομένη. Φασὶ γὰρ τοὺς ἐν τῷ Φρικίῳ τῷ ὑπὲρ Θερμοπυλῶν Λοκρικοῦ ὄρους ὁρμηθέντας, κατᾶραι μὲν εἰς τὸν τόπον ὅπου νῦν ἡ Κύμη ἐστί. καταλαβόντας δὲ τοὺς Πελασγούς, κεκακωμένους ὑπὸ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, κατέχοντας δ' ὅμως ἔτι τὴν Λάρισαν, διέχουσαν τῆς Κύμης ὅσον ἑβδομήκοντα σταδίους, ἐπιτειχίσαι αὐτοῖς τὸ νῦν ἔτι λεγόμενον νέον τεῖ-

meri quis ſit uerus limes ad quē Cilices deſierint & Pelaſgi, & qui inter eos ſunt Cetei Eurypylo ſubditi. De Cilicibus quidem & Eurypyli ditione diximus quantum licuit: & quod quæ ad Caicum ſunt maxime determinantur. Conſentaneum autem eſt his continĕter deinceps poni Pelaſgos: cùm ex Homeri dictis, tum ex reliqua hiſtoria. Homeri ſunt hæc *De Pelaſgis.*

Hippothous gentes ducebat in arma Pelaſgas, *Iliad. β. 840.*
Has quæ Lariſſæ ſubigebant fertilis arua.
Dux his Hippothous, forti cum fratre Pylæo,
Teutamidæ Lethi bona proles uterque Pelaſgi.

Hæc uerba memorabilem Pelaſgorū multitudinem indicant. non enim gentem, ſed gentes dicit, & Lariſſæ illis ſedes adſcribit. *Lariſſa.* De multis autem Lariſsis oportet intelligere aliquam uicinam. quod rectiſsime de ea quæ Cumæ propinqua conieceris. De tribus enim Lariſsis ea quæ iuxta Hamaxitum, plane in conſpectu Ilij, nimisq; uicina erat, intra ducenteſimum fere ſtadium. ut non probabiliter dici uideatur, Hippothoum in certamine de cadauere Patrocli cecidiſſe

Longe à Lariſſa.— *Iliad. ρ. 301.*

Magis hoc Lariſſæ iuxta Cumam ſita conuenit: nam ad CIↃ ſtadia interueniebant. Tertia Lariſſa eſt pagus agri Epheſij in campo Cayſtrio: quam olim fuiſſe urbem aiunt, & habuiſſe templum Lariſſæi Apollinis, Tmolo quàm Epheſo uiciniorem, cum ab hac abſit CXXC ſtadia, & Meonibus ideo adſcribi poſsit. Epheſij autem poſtmodo aucti, multum regionis Meonibus, qui nunc Lydi uſurpantur, abſtulerunt: ut ne hæc quidem ſit Pelaſgorum Lariſſa, ſed iſthæc potius. Nullum enim de Cayſtriana Lariſſa habemus certum argumentum, eam tĕpore belli Troiani iam fuiſſe: cum ne de Epheſo quidem habeamus. De Cumis uicina autem Lariſſa teſtimonium fert omnis Aeolica hiſtoria, paulo poſt Troiæ exſcidium geſtarum rerum. Narrāt enim Grecos à Phricio Locrico monte ſupra Thermopylas profectos, conſediſſe ijs in locis ubi nunc Cuma eſt. Cumq; offendiſſent Pelaſgos adflictos quidem bello Troiano, Lariſſam tamen adhuc tenentes: aduerſus eos exſtruxiſſe eum qui etiamnum dicitur

tur longus murus, xxx à Larissa stadijs. rediisse deinde ac Cumam condidisse, eoq; superstitum hominum coloniã deduxisse. à monte Locrico & Cumam Phriconidem dictam fuisse & Larissam, quæ nunc est deserta. Fuisse autem Pelasgos magnam gẽtem, ex alijs etiam historijs aiunt testatum reddi posse. Etenim Menecrates Elaita in libro de origine urbium, oram maritimã uniuersam quæ nunc Ionica dicitur, sumto à Mycale initio, itemq; uicinas insulas, sedem fuisse Pelasgorum. Lesbij uerò sub Pylæo se ad Ilium militasse aiunt, quem Pelasgorum ducem facit Homerus. à quo etiamnum mons Pylæus in Lesbo nomen habeat. Chij quoque à Pelasgis se conditos affirmant è Thessalia profectis. Vaga autem gens fuit Pelasgorum, & ad migrationes præceps, & incrementa ac decrementa magna ac subita tulit: maximè sub Aeolensium & Ionum transitum in Asiam. Peculiare aliquid omnibus Larissæis usu uenit, Caystrianis inquam, & Phriconensibus, & Thessalicis: quòd nimirum ager eorum ingesta à fluuijs terra solet integi. id faciũt Cayster, Hermus, & Peneum. Larissa Phriconide ferunt cultum honoribus fuisse Piasum. quem ferunt cum Pelasgorum princeps esset, filiæ, quã deperibat, suę Larissæ uim fecisse: atq; huius cõtumelię pœnas dedisse. cûm. n. eũ in doliũ uini plenũ despicientẽ Larissa depræhendisset, arreptis crurib. eũ sublimẽ erexit, inque dolium deiecit. Huiusmodi sunt antiqua. Aeolicis quæ nunc sunt urbibus, Aegæ etiam addendæ sunt, & Temnus patria Hermagoræ, qui præcepta artis rhetoricæ scripsit. Sitæ sunt urbes eæ ad montana quæ supra agrum Cumanum, Phocæum, & Smyrnæum iacent, per quem Hermus fluit. Non procul ab his urbibus Magnesia abest quæ sub Sipylo dicitur, à Romanis libera iudicata. hanc etiam læserunt terræ motus nuper facti. In contrariam partem quæ ad Caicum inclinant, à Larissa si Hermum transeas usque Cumam, LXX stadia sunt. hinc Myrinam XL. inde Grynium tantundem. deinde * Elæam * Vt autem Artemidorus, ab Ida sunt Adæ. tum promontorium XL stadia, quod Hydram uocant. ea sinum efficit Elaiticum opposito promontorio * Si à sinum faucibus per latum in sinu nauiges LX stadia, ad Myrinam

Iliad β. 843.

De Aeolicis urbibus.

χος ἀπὸ τριάκοντα σταδίων τῆς Λαρίσσης. ἐλθόντας δὲ κτίσαι τὴν Κύμην, καὶ τοὺς περιγινομένους ἀνθρώπους ἐκεῖσε ἀνοικίσαι. ἀπὸ δὲ τοῦ Λοκρικοῦ ὄρους τήν τε Κύμην Φρικωνίδα καλοῦσιν. ὁμοίως δὲ καὶ τὴν Λάρισσαν. ἐρήμη δ' ἐστὶ νῦν. ὅτι δ' οἱ Πελασγοὶ μέγα ἦν ἔθνος, καὶ ἐκ τῆς ἄλλης ἱστορίας οὕτως ἐκμαρτυρεῖσθαι φασί. Μενεκράτης γὰρ ὁ Ἐλαΐτης ἐν τοῖς περὶ κτίσεων, φησὶ τὴν παραλίαν τὴν νῦν Ἰωνικὴν πᾶσαν, ἀπὸ Μυκάλης ἀρξαμένην, ὑπὸ Πελασγῶν οἰκεῖσθαι πρότερον, καὶ τὰς πλησίον νήσους. Λέσβιοι δ' ὑπὸ Πυλαίῳ τετάχθαι λέγουσι σφᾶς, τῷ ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ λεγομένῳ, τῷ τῶν Πελασγῶν ἄρχοντι. ἀφ' οὗ καὶ τὸ παρ' αὐτοῖς ὄρος ἔτι Πύλαιον καλεῖσθαι. Καὶ Χῖοι δὲ οἰκιστὰς ἑαυτῶν Πελασγοὺς φασί, τοὺς ἐκ τῆς Θετταλίας. πολύπλανον δὲ ὂν καὶ ταχὺ τὸ ἔθνος πρὸς ἐπαναστάσεις, ηὐξήθη τε ἐπὶ πολύ, καὶ ἀθρόαν ἔλαβε τὴν ἔκλειψιν· καὶ μάλιστα κατὰ τὴν τῶν Αἰολέων, καὶ τῶν Ἰώνων περαίωσιν εἰς τὴν Ἀσίαν. ἴδιον δέ τι τοῖς Λαρισσαίοις συνέβη, τοῖς τε Καϋστριανοῖς, καὶ τοῖς Φρικωνεῦσι, καὶ τρίτοις τοῖς ἐν Θετταλίᾳ: ἅπαντες γὰρ ποταμόχωστον τὴν χώραν εἶχον· οἱ μὲν ὑπὸ τοῦ Καΰστρου, οἱ δ' ὑπὸ τοῦ Ἕρμου, οἱ δ' ὑπὸ τοῦ Πηνειοῦ. ἐν δὲ τῇ Φρικωνίδι Λαρίσσῃ, τετιμῆσθαι λέγεται Πίασος, ὅν φασιν ἄρχοντα Πελασγῶν, ἐρασθῆναι τῆς θυγατρὸς Λαρίσσης· βιασάμενον δ' αὐτήν, τίσαι τῆς ὕβρεως δίκην. ἐγκύψαντα γὰρ εἰς πίθον οἴνου καταμαθοῦσαν, τῶν σκελῶν λαβομένην ἐξᾶραι καὶ καθεῖναι αὐτὸν εἰς τὸν πίθον. Τὰ μὲν οὖν ἀρχαῖα τοιαῦτα. Ταῖς δὲ νῦν Αἰολικαῖς πόλεσιν, ἔτι καὶ τὰς Αἰγὰς προσληπτέον, καὶ τὴν Τῆμνον ὅθεν ἦν Ἑρμαγόρας ὁ τὰς ῥητορικὰς τέχνας συγγράψας. ἵδρυνται δὲ πόλεις αὗται κατὰ τὴν ὀρεινὴν τὴν ὑπερκειμένην τῆς τε Κυμαίας, καὶ τῆς Φωκαέων καὶ Σμυρναίων γῆς, παρ' ἣν ὁ Ἕρμος ῥεῖ. Οὐκ ἄπωθεν δὲ τούτων τῶν πόλεων, οὐδ' ἡ Μαγνησία ἐστὶν ἡ ὑπὸ Σιπύλῳ, ἐλευθέρα πόλις ὑπὸ Ῥωμαίων κεκριμένη. καὶ ταύτην δ' ἐκάκωσαν οἱ νεωστὶ γενόμενοι σεισμοί. εἰς δὲ τἀναντία τὰ ἐπὶ τὸν Κάϊκον νεύοντα, ἀπὸ Λαρίσσης μὲν διαβάντι τὸν Ἕρμον εἰς Κύμην, ἑβδομήκοντα στάδιοι. ἐντεῦθεν δ' εἰς Μύριναν τετταράκοντα στάδιοι. τὸ δ' ἴσον ἐντεῦθεν εἰς Γρύνιον. κἀκεῖθεν εἰς Ἐλαίαν. ὡς δ' Ἀρτεμίδωρος ἀπὸ τῆς Ἴδης εἰσὶν Ἄδαι, εἶτ' ἄκρα τετταράκοντα σταδίους, ἣν καλοῦσιν Ὕδραν, ποιοῦσα τὸν κόλπον τὸν Ἐλαΐτικόν, πρὸς τὴν ἀντιπέραν ἄκραν ἁρματοῦντα. τὸ μὲν οὖν στόμα τοῦ κόλπου τὸ πλάτος περὶ ὀγδοήκοντα σταδίους ἐστὶν ἐγκολπίζοντι

Μύριναν

Myrinam uenies urbem Aeolicam portu aptam. Inde Achæorum portus, ubi aræ sunt XII deorum. oppidulũ deinde Myrinæorum, Grynium, & fanum Apollinis, uetusq; oraculum, & templum sumtuosum ex albo. eò usque stadia sunt XL. Hinc LXX ad Eleam, quæ urbs Attalicorum regum, portum habet & stationem nauium. condita est à Menestheo & Atheniensibus qui cum eo ad Ilium fuerunt profecti. De Pitana, Atarneo, ac reliquis deinceps, dictum est superius. Aeolicarum urbiũ maxima est & præstantissima Cuma: eaq; & Lesbus reliquarum Aeolicarum urbium quasi matres sunt, quæ ferè XXX numero fuerunt. nam earum haud paucæ interierunt. Cumæos stoliditatis notant, ob hanc(ut nonnulli putãt)opinionem: quòd CCC ab urbe condita demum anno portorium exegerint, neque antè eum reditum populus perceperit. itaque opinio obtinuit, sero admodum eos sensisse, maritimam se urbem habitare. Alia etiam fertur ratio. Publico Cumæos nomine pecuniam mutuam cepisse, pignori oppositis porticibus. quã cùm non reddidissent ad diem dictum, prohibitos fuisse ambulationibus imbribus tamen accidentibus creditores uerecundia ductos pręconis uoce eos inuitasse, ut sub porticus subirent. proinde cùm præco clamaret, sub porticus subite: diditum sermonem, Nescire Cumæos imbribus decidentibus subeundũ esse sub porticus, nisi præconio admonerentur. Citra controuersiam est, hac in urbe natum fuisse Ephorum, uirum memoria dignum, Isocratis rhetoris discipulum: qui historiam conscripsit, & de inuentionibus. Ante hunc ibidem editus est Hesiodus poeta. ipse enim narrat Dium patrem suũ Aeolica relicta Cuma in Bœotos commigrasse. ubi quidem

Operibus 637.

In misero pago consedit, pone Heliconem,
Ascra: non ullo quæ tempore commoda prębet,
Tempore non minùs hyberno, quàm æstate molesta.

Homerum fuisse Cumæũ non est in confesso apud omnes. Nomẽ aiunt urbi factum ab Amazone: ut & Myrinæ ab ea quæ sepulta est in Troiano campo sub Batiẽa

Sanè homines illam Batieiam nomine dicunt,
At diui celeris cursu monumenta Myrinæ. *Iliad. β. 813.*

Ephorus notatur falsè, quòd in rerũ gesta-

Cuma.

Μύρινα ἐν ἑξήκοντα σταδίοις Αἰολὶς πόλις ἔχουσα λιμένα. εἶτ' Ἀχαιῶν λιμὴν, ὅπου οἱ βωμοὶ τῶν δώδεκα θεῶν. εἶτα πολίχνιον Μυριναίων, Γρύνιον, καὶ ἱερὸν Ἀπόλλωνος, καὶ μαντεῖον ἀρχαῖον, καὶ νεὼς πολυτελὴς λίθου λευκοῦ. στάδιοι δ' ἐπ' αὐτὴν τετταράκοντα. εἶθ' ἑβδομήκοντα εἰς Ἐλαίαν, λιμένα ἔχουσαν καὶ ναύσταθμον τῶν Ἀτταλικῶν βασιλέων, Μενεσθέως κτίσμα, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ Ἀθηναίων, τῶν συστρατευσάντων ἐπὶ Ἴλιον. τὰ δ' ἑξῆς εἴρηται τὰ περὶ Πιτάνην, καὶ Ἀταρνέα, καὶ τἆλλα τὰ τοιαῦτα. μεγίστη δ' ἐστὶ τῶν Αἰολικῶν καὶ ἀρίστη Κύμη, καὶ σχεδὸν μητρόπολις αὕτη τε καὶ ἡ Λέσβος τῶν ἄλλων πόλεων περὶ τριάκοντά που τὸν ἀριθμὸν, ὧν ἐκλελοίπασιν οὐκ ὀλίγαι. σκώπτεται δ' εἰς ἀναισθησίαν ἡ Κύμη κατὰ τοιαύτην τινὰ, ὥς φασιν ἔνιοι, δόξαν, ὅτι τριακοσίοις ἔτεσιν ὕστερον τῆς κτίσεως ἀπέδοντο τοῦ λιμένος τὰ τέλη. πρότερον δ' οὐκ ἐκαρποῦτο τὴν πρόσοδον ταύτην ὁ δῆμος. κατέσχεν οὖν δόξα ὡς ὀψὲ ᾐσθημένων, ὅτι ἐπὶ θαλάττῃ πόλιν οἰκοῖεν. ἔστι δὲ καὶ ἄλλος λόγος, ὅτι δανεισάμενοι χρήματα δημοσίᾳ, τὰς στοὰς ὑπέθεντο. εἶτ' οὐκ ἀποδιδόντες κατὰ τὴν ὡρισμένην ἡμέραν, εἴργοντο τῶν περιπάτων. ὅτε μέντοι ὄμβρος εἴη, κατ' αἰδῶ τινα κηρύττοιεν οἱ δανεισταὶ, κελεύοντες ὑπὸ τὰς στοὰς ὑπέρχεσθαι. τοῦ δὴ κήρυκος οὕτω φθεγγομένου, ὑπὸ τὰς στοὰς ὑπέλθετε, ἐκπεσεῖν λόγον, ὡς Κυμαίων οὐκ αἰσθανομένων, ὡς ἐν τοῖς ὄμβροις ὑπὸ τὰς στοὰς ὑπελθετέον, ἂν μὴ σημαίνῃ τις αὐτοῖς διὰ κηρύγματος. Ἀνὴρ δ' ἄξιος μνήμης ἐκ τῆς πόλεως ἀναντιλέκτως ἐστὶν Ἔφορος, τῶν Ἰσοκράτους γνωρίμων τοῦ ῥήτορος, ὁ τὴν ἱστορίαν συγγράψας, καὶ τὰ περὶ τῶν εὑρημάτων. καὶ ἔτι πρότερος τούτου Ἡσίοδος ὁ ποιητής. αὐτὸς γὰρ εἴρηκεν, ὅτι ὁ πατὴρ αὐτοῦ Δῖος μετῴκησεν εἰς Βοιωτοὺς Κύμην Αἰολίδα προλιπών·

Νάσσατο δ' ἄγχ' Ἑλικῶνος ὀϊζυρῇ ἐνὶ κώμῃ
Ἄσκρῃ χεῖμα κακῇ, θέρει ἀργαλέῃ, οὐδέ ποτ' ἐσθλῇ.

Ὅμηρος δ' οὐχ ὁμολογουμένως, πολλοὶ γὰρ ἀμφισβητοῦσιν αὐτοῦ. τὸ δ' ὄνομα ἀπ' Ἀμαζόνος τῇ πόλει τεθεῖσθαι. καθάπερ καὶ τῇ Μυρίνῃ ἀπὸ τῆς ἐν τῷ Τρωικῷ πεδίῳ κειμένης ὑπὸ τῇ Βατιείᾳ.

Τὴν ἤτοι ἄνδρες Βατίειαν κικλήσκουσιν,
Ἀθάνατοι δέ τε σῆμα πολυσκάρθμοιο Μυρίνης.

Σκώπτεται δὲ καὶ ὁ Ἔφορος διότι τῆς πατρίδος οὐκ ἔ-

rum enumeratione cùm nihil haberet quod à suis diceret actum, & tamen patriæ uellet mentionem facere, ita acclamauerit: Eo tempore quieti erant Cumæi. Postquam litus Troianum & Aeolicum peragrauimus: restat ut mediterranea etiam usque ad Taurum percurramus, eodem seruato ordine. In his locis principatum tenet Pergamum, urbs illustris, & quæ multo tempore rebus secundis floruit sub Attalicis regibus. Hinc ergo peragrationis ducemus principium. primoque loco breuiter ostendemus, unde reges isti orti, & quis eorum fuerit finis. Pergami gazam suam adseruabat unus de Alexandri Magni successoribus Lysimachus Agathoclis F. erat autem conditum in ipso montis uertice: qui mons comi forma in acutum cacumen desinit. Huius munitionis & thesauri custodia commissa fuit Philetærus Tiano, qui à puero contusis testiculis euiratus fuerat. nam spectaculo quodam funebri, in magna hominum frequentia, nutrix eum gestans etiamnũ infantem in turba hominum depræhensa adeò fuit oppressa, ut pueri etiam colliderentur genitalia. Erat ergo eunuchus. sed liberaliter educatus, uidebatur isto munere dignus. Ac fuit is Philetærus aliquandiu fidelis Lysimacho. sed odio Arsinoës correptus, quæ eum falsis criminationibus detulerat: castellum à fide Lysimachi abduxit, & pro temporum opportunitate rem gessit, quæ rebus nouandis sentiebat idonea. Etenim Lysimachus domesticas in calamitates illapsus, coactus erat filium Agathoclem necare. Superueniens autem Seleucus Nicator eum euerterat, atque ipse etiam per dolum à Ptolemæo Cerauno necatus perierat. In his turbis Philetærus suo in castello mansit, semper potentiorem ac sibi propiorem pollicendo demerendoque lactans. atque ita per annos XX dominus mansit castelli ac pecuniæ. Duo ei fratres fuerunt. de his natu maior Eumenes filium Eumenem genuit, qui hæreditariò Pergamũ accepit, iamque uicinorum circum sita loca in sua potestate habuit: adeò, ut etiam apud Sardes prœlio congressus Antiochum Seleuci F. fuderit. mortuus est, cùm imperium per annos XXII tenuisset. Ei suscepit Attalus, Attali (qui minor natu frater Phileteri fuit.) & Antiochidis Achæo natæ F. Hic primus rex salutatus

De Pergamo, & Attalicis regib,

χωρ' ὀλίγα φράζειν ἐν τῇ διαριθμήσει τῶν ἄλλων πράξεων, οὐ μὴν οὐδ' ἂν ἀμνημόνευτον αὐτὴν ἐᾶν θέλων, οὕτως ἐπιφωνεῖ· κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν Κυμαῖοι τὰς ἡσυχίας ἦγον. Ἐπεὶ δὲ διεληλύθαμεν τὴν Τρωικὴν ἅμα καὶ τὴν Αἰολικὴν παραλίαν, ἐφεξῆς ἂν εἴη τὴν μεσόγαιαν ἐπιδραμεῖν μέχρι τοῦ Ταύρου, φυλάσσοντας τὴν αὐτὴν τῆς διόδου τάξιν. Ἔχει δέ τινα ἡγεμονίαν πρὸς τόπους τούτους, τὸ Πέργαμον ἐπιφανὴς πόλις, καὶ πολὺν συνευτυχήσασα χρόνον τοῖς Ἀτταλικοῖς βασιλεῦσι. καὶ δὴ καὶ ἐντεῦθεν ἀρκτέον τῆς ἑξῆς περιοδείας. καὶ πρῶτον περὶ τῶν βασιλέων ὁπόθεν ὡρμήθησαν, καὶ εἰς ἃ κατέστρεψαν, ἐν βραχέσι δηλωτέον. ἦν μὲν δὴ τὸ Πέργαμον Λυσιμάχου γαζοφυλάκιον τοῦ Ἀγαθοκλέους ἑνὸς τῶν Ἀλεξάνδρου διαδόχων, αὐτὴν τὴν ἄκραν τοῦ ὄρους συνῳκισμένην ἔχον. ἔστι δὲ στροβιλοειδὲς τὸ ὄρος εἰς ὀξεῖαν κορυφὴν ἀπολῆγον. ἐπεπίστευτο δὲ τὴν φυλακὴν τοῦ ὀρύγματος τούτου καὶ τῶν χρημάτων, ἦν δὲ τάλαντα ἐνακισχίλια, Φιλέταιρος ἀνὴρ Τιανὸς θλιβίας ἐκ παιδός. συνέβη γὰρ ἔν τινι ταφῇ θέας οὔσης, καὶ πολλῶν παρόντων, ἀποληφθεῖσαν ἐν τῷ ὄχλῳ τὴν κομίζουσαν τροφὸν τὸν Φιλέταιρον ἔτι νήπιον, συνθλιβῆναι μέχρι τοσοῦδε, ὥστε πηρωθῆναι τὸν παῖδα. ἦν μὲν δὴ εὐνοῦχος, τραφεὶς δὲ καλῶς ἐφάνη τῆς πίστεως ταύτης ἄξιος. τέως μὲν οὖν εὔνους διέμεινε τῷ Λυσιμάχῳ. διενεχθεὶς δὲ πρὸς Ἀρσινόην τὴν γυναῖκα αὐτοῦ διαβάλλουσαν αὐτὸν, ἀπέστησε τὸ χωρίον, καὶ πρὸς τοὺς καιροὺς ἐπολιτεύετο, ὁρῶν ἐπιτηδείους πρὸς νεωτερισμόν. ὅ, τε γὰρ Λυσίμαχος κακοῖς οἰκείοις περιπεσὼν, ἠναγκάσθη τὸν υἱὸν ἀνελεῖν Ἀγαθοκλέα. Σέλευκός τε ἐπελθὼν ὁ Νικάτωρ, ἐκεῖνόν τε κατέλυσε, καὶ αὐτὸς κατελύθη δολοφονηθεὶς ὑπὸ Πτολεμαίου τοῦ Κεραυνοῦ. Τοιούτων δὲ θορύβων ὄντων, διεγένετο μένων ἐπὶ τοῦ ἐρύματος ὁ εὐνοῦχος, καὶ πολιτευόμενος δι' ὑποσχέσεων καὶ τῆς ἄλλης θεραπείας ἀεὶ πρὸς τὸν ἰσχύοντα, καὶ ἐγγὺς παρόντα. διετέλεσε γοῦν ἔτη εἴκοσι κύριος ὢν τοῦ φρουρίου, καὶ τῶν χρημάτων. Ἦσαν δὲ αὐτῷ δύο ἀδελφοί, πρεσβύτερος μὲν Εὐμένης, νεώτερος δὲ Ἄτταλος. ἐκ μὲν οὖν τοῦ Εὐμένους ἐγένετο ὁμώνυμος τῷ πατρὶ Εὐμένης, ὅσπερ καὶ διεδέξατο τὸ Πέργαμον, καὶ ἦν ἤδη δυνάστης τῶν κύκλῳ χωρίων, ὥστε καὶ περὶ Σάρδεις ἐνίκησε συμβαλὼν Ἀντίοχον τὸν Σελεύκου. δύο δὲ καὶ εἴκοσιν ἄρξας ἔτη, τελευτᾷ τὸν βίον. Ἐκ δὲ Ἀττάλου καὶ Ἀντιοχίδος τῆς Ἀχαιοῦ γεγονὼς Ἄτταλος διεδέξατο τὴν ἀρχήν, καὶ ἀνηγορεύθη βασιλεὺς πρῶτος,

πρῶτος, νικήσας Γαλάτας μάχῃ μεγάλῃ. οὗτος δὲ καὶ Ῥωμαίοις κατέστη φίλος, καὶ συνεπολέμησε πρὸς Φίλιππον μετὰ τοῦ Ῥοδίων ναυτικοῦ. γηραιὸς δὲ ἐτελεύτα βασιλεύσας ἔτη τρία καὶ τετταράκοντα. κατέλιπε δὲ τέτταρας υἱοὺς ἐξ Ἀπολλωνίδος Κυζικηνῆς γυναικός, Εὐμένη, Ἄτταλον, Φιλέταιρον, Ἀθήναιον. οἱ μὲν οὖν νεώτεροι διετέλεσαν ἰδιῶται. τῶν δ' ἄλλων ὁ πρεσβύτερος Εὐμένης ἐβασίλευσε. συνεπολέμησε δὲ καὶ οὗτος Ῥωμαίοις πρός τε Ἀντίοχον τὸν μέγαν, καὶ πρὸς Περσέα. καὶ ἔλαβεν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἅπασαν τὴν ὑπ' Ἀντιόχῳ τὴν ἐντὸς τοῦ Ταύρου. πρότερον δ' ἦν τὰ περὶ Πέργαμον οὐ πολλὰ χωρία μέχρι τῆς θαλάττης τῆς κατὰ τὸν Ἐλαΐτην κόλπον, καὶ τὸν Ἀδραμυττηνόν. κατεσκεύασε δ' οὗτος τὴν πόλιν, καὶ τὸ Νικηφόριον ἄλσει κατεφύτευσε, καὶ ἀναθήματα, καὶ βιβλιοθήκας, καὶ τὴν ἐπὶ τοσόνδε κατοικίαν τοῦ Περγάμου τὴν νῦν οὖσαν ἐκεῖνος προσεφιλοκάλησε. βασιλεύσας ἔτη τετταράκοντα καὶ ἐννέα, ἀπέλιπε τῷ υἱῷ τὴν ἀρχὴν Ἀττάλῳ, γεγονότι ἐκ Στρατονίκης τῆς Ἀριαράθου θυγατρὸς τοῦ Καππαδόκων βασιλέως. ἐπίτροπον δὲ κατέστησε καὶ τοῦ παιδὸς νέου τελέως ὄντος, καὶ τῆς ἀρχῆς τὸν ἀδελφὸν Ἄτταλον. ἓν δὲ καὶ εἴκοσιν ἔτη βασιλεύσας γέρων οὗτος τελευτᾷ κατορθώσας πολλά. καὶ γὰρ Δημήτριον τὸν Σελεύκου συγκατεπολέμησεν Ἀλεξάνδρῳ τῷ Ἀντιόχου, καὶ συνεμάχησε Ῥωμαίοις ἐπὶ τὸν Ψευδοφίλιππον. ἐχειρώσατο δὲ καὶ Διήγυλιν τὸν ἐκείνων βασιλέα στρατεύσας εἰς τὴν Θρᾴκην. ἀνεῖλε δὲ καὶ Προυσίαν, ἐπισυστήσας αὐτῷ Νικομήδη τὸν υἱόν. κατέλιπε δὲ καὶ τὴν ἀρχὴν τῷ ἐπιτροπευομένῳ Ἀττάλῳ. βασιλεύσας δὲ οὗτος ἔτη πέντε, καὶ κληθεὶς Φιλομήτωρ, ἐτελεύτα νόσῳ τὸν βίον. κατέλιπε δὲ κληρονόμους Ῥωμαίους. οἱ δ' ἐπαρχίαν ἀπέδειξαν τὴν χώραν, Ἀσίαν προσαγορεύσαντες ὁμώνυμον τῇ ἠπείρῳ. παραρρεῖ δ' ὁ Κάϊκος καὶ τὸ Πέργαμον διὰ τοῦ Καΐκου πεδίου προσαγορευομένου, σφόδρα εὐδαίμονα γῆν διεξιών, σχεδὸν δέ τοι καὶ τὴν ἀρίστην τῆς Μυσίας. ἄνδρες δ' ἐγένοντο ἐλλόγιμοι καθ' ἡμᾶς Περγαμηνοί, Μιθριδάτης τε καὶ Μηνοδότης υἱός, καὶ Ἀδοβογίωνος τοῦ τετραρχικοῦ τῶν Γαλατῶν γένους ἦν, καὶ ὃν παλλακεῦσαι τῷ βασιλεῖ Μιθριδάτῃ φασίν. ὅθεν καὶ τοὔνομα τῷ παιδὶ θέσθαι, προσποιησαμένους τοὺς ἐπιτηδείους ἐκ τοῦ βασιλέως αὐτὸν γεγονέναι. οὗτος οὖν Καίσαρι τῷ θεῷ γενόμενος φίλος, εἰς τοσόνδε προῆλθε τιμῆς, ὥστε καὶ τετράρχης ἀπεδείχθη τοῦ μητρῴου γένους, καὶ βασιλεὺς ἄλλων τε καὶ τοῦ Βοσπόρου. κατελύθη δ' ὑπὸ Λυσάνδρου τοῦ καὶ Φαρνα-

est, cùm magna pugna Galatas uicisset. socius Romanorum fuit, eosque in bello contra Philippum iuuit, Rhodię coniunctus classi. Regnauit annos XLIII, & senex è uita decessit: relictis ex Apollonide Cyzicena muliere filijs quatuor, Eumenæ, Attalo, Philetæro, Athenæo. De his tres natu minores priuati uixerunt: Eumenes natu maximus regnauit. Hic quoque Romanorum socius fuit in bellis aduersus Antiochum Magnũ, & Perseum. accepitq; à Romanis quidquid Asiæ intra Taurum Antiochus possederat: cùm antè sub Pergami ditione fuissent pauca quędam loca usque ad mare, iuxta sinum Elaiticum & Adramyttenum. Hic urbem adornauit Pergamum, & lucum Nicephorium conseuit: urbemq; ita ut nunc est auctam donarijs & bibliothecis exornauit. & cũ regnum per annos IL gessisset, id filio Attalo reliquit, quem sustulerat è Stratonica filia Ariarathis Cappadocum regis. Tutorem regni reliquit, & filij admodum paruo natu, fratrem suum Attalum. Hic Attalus cùm regnum per annos XXI administrasset, ætate grauis obijt diẽ suum, magnis multis gestis rebus. nam & Alexandrum Antiochi F. adiuuit in debellando Seleuco: & Romanos contra Pseudophilippum: & in Thraces expeditione facta, regem eorum Diegylin cepit: & Prusiam interfecit, substituto ei filio Nicomede. Regnum Attalo, cuius tutelam gesserat. Hic Attalus, cognomento Philometor, quinque annos regnauit: uitaque è morbo abijt, Romanis hæredibus nuncupatis. Hi ditionem illam in prouinciæ formam redegerunt, Asiamq; de continentis eius nomine appellauerunt. Pergamum præterfluit Caicus per campum ualdè opulentum, qui Caicus dicitur, ac ferè optimam partem Mysiæ. Nostra ætate Pergameni uiri memorabiles exstiterunt Mithridates & Menodotes filius, & Adobogion tetrarchiæ Galatarum stirpis. & Mithridates, quem regis catamitum fuisse aiunt, ideoq; hoc ei nomen necessarios fecisse, quòd fingerent rege natum. Is D. Cæsari amicus factus, eò usque honoris est prouectus, ut etiam tetrarcha materni generis crearetur, rexq; cùm aliorum tùm Bospori. euertit eum Lysander, qui & Pharna- *

cem interfecit, ac Bosporũ obtinuit. Huius ergo nomen magnum fuit. Nec non Apollodori rhetoris, qui artis præcepta conscripsit, & sectæ Apollodoreæ autor fuit: si qua tamen ea est. Multa enim inualuerunt, quæ maiore quam nostro dijudicanda sunt arbitrio. de quibus sunt etiam Apollodorea & Theodorea. Maximè extulit Apollodorum amicicia Augusti Cæsaris, quem dicendi arte instituit. Discipulum habuit memorabilem, Dionysium ciuem suum, cognomento Atticum. qui & sophista fuit bonus, & historiæ orationumq; scriptor. A Pergamo & planicie progressus uersus orientem solem, Apolloniam inuenies, sublimibus insitã locis. Versus austrum montosum est dorsum: quo superato, in itinere uersus Sardes, urbs est Thyatera, Macedonum colonia, quam ultimam Mysorum esse sunt qui dicant. Ad dextram est Apollonis, xxx stadijs à Pergamo, totidemq; à Sardibus: idem cum Cyzicena nomen gerens. Sequitur Hermi campus & Sardes. quæ à Pergamo uersus Aquilonem sunt, ad dextram pleraque à Mysis tenentur, qui Abletes nominant: quibus contigua est Epictetus, usque ad Bithyniam. Sardes urbs est magna, recentior quidem rebus Troianis, antiqua tamen. arcem habet probè munitam. regia fuit Lydorum, quos Homerus Meonas è longo, posteriores Mæonas dixerunt: alij cum Lydis eosdem, alij diuersos autumantes. præstat autem eosdem censere. Supra Sardes Tmolus est. Sardibus imminet Tmolus, mons diues, in fastigio speculam exedram albi lapidis, Persarum opus: unde conspici possunt in orbem circùm siti campi, maximè Caystrius. Circùm accolunt Lydi, Mysi, Macedones. è Tmolo Pactolus defluit, qui antiquitus ramenta auri secum deferebat copiosè: unde Crœsi & eius maiorum diuitias nomen celebre habuisse tradũt. nunt defecerunt ramenta. Defertur in Hermum Pactolus, ut & Hyllus. atque hi tres coniuncti, adsumptis etiam ignobilioribus alijs, in mare Phocææ proximum effluunt, ut Herodotus ait. Mysiam quoque attingit Hermus, è monte Dindymenæ sacro prolabens: & per Catakekaumenem in Sardianam fertur per continuos, ut diximus, ad mare usque campos. Sardibus subiecti sunt, Sar

dianus,

Lydia. — Lib. 1.

κὴν ἀνελόντος τὸν βασιλέα, καὶ κατισχόντα τὸν Βόσπορον. οὗτός τε δὴ ὀνόματος ἠξίωται μεγάλου, καὶ Ἀπολλόδωρος ὁ ῥήτωρ, ὁ τὰς τέχνας συγγράψας, καὶ τὴν Ἀπολλοδώρειον αἵρεσιν παραγαγὼν ἥ τις ποτ' ἐστί. πολλὰ γὰρ ἐπεκράτει, μείζονα ἢ καθ' ἡμᾶς ἔχοντα τὴν κρίσιν· ὧν ἐστι καὶ ἡ Ἀπολλοδώρειος αἵρεσις καὶ ἡ Θεοδώρειος. μάλιστα δ' ἐξῆρε τὸν Ἀπολλόδωρον ἡ τοῦ Καίσαρος φιλία τοῦ Σεβαστοῦ, διδάσκαλον τῶν λόγων γενόμενον. μαθητὴν δ' ἔσχεν ἀξιόλογον Διονύσιον τὸν ἐπικληθέντα Ἀττικόν, πολίτην αὐτοῦ· καὶ γὰρ σοφιστὴς ἦν ἱκανὸς καὶ συγγραφεὺς, καὶ λογογράφος. Προϊόντι δ' ἀπὸ τοῦ πεδίου καὶ τῆς πόλεως ἐπὶ μὲν τὰ πρὸς ἕω μέρη, πόλις ἐστὶν Ἀπολλωνία, μετεώροις ἐπικειμένη τόποις. ἐπὶ δὲ τὸν νότον ὀρεινὴ ῥάχις ἐστίν, ἣν ὑπερβᾶσι, καὶ βαδίζουσιν ἐπὶ Σάρδεων, πόλις ἐστὶν ἐν ἀριστερᾷ Θυάτειρα, κατοικία Μακεδόνων, ἣν Μυσῶν ἐσχάτην τινὲς φασίν. Ἐν δεξιᾷ δ' Ἀπολλωνίς, διέχουσα Περγάμου τριακοσίους σταδίους, τοσούτους δὲ καὶ τῶν Σάρδεων. ἐπώνυμος δ' ἐστὶ τῆς Κυζικηνῆς Ἀπολλωνίδος. εἶτ' ἐκδέχεται τὸ Ἕρμου πεδίον καὶ Σάρδεις. τὰ δὲ προσάρκτια τῆς Περγάμου τὰ πλεῖστα ὑπὸ Μυσῶν ἔχεται τὰ ἐν δεξιᾷ τῶν Ἀβλητῶν λεγομένων· οἷς συνάπτει ἡ Ἐπίκτητος μέχρι Βιθυνίας. Αἱ δὲ Σάρδεις πόλις ἐστὶ μεγάλη, νεωτέρα μὲν τῶν Τρωϊκῶν, ἀρχαία δ' ὅμως, ἄκραν εὐερκῆ ἔχουσα. βασίλειον δ' ὑπῆρξε τῶν Λυδῶν, οὓς ὁ ποιητὴς καλεῖ Μήονας, οἱ δ' ὕστερον Μαίονας· οἱ μὲν τοὺς αὐτοὺς τοῖς Λυδοῖς, οἱ δ' ἑτέρους ἀποφαίνοντες. τοὺς δ' αὐτοὺς ἄμεινόν ἐστι λέγειν. Ὑπέρκειται δὲ τῶν Σάρδεων ὁ Τμῶλος εὐδαίμον ὄρος, ἐν τῇ ἀκρωρείᾳ σκοπὴν ἔχον ἐξέδραν λευκοῦ λίθου Περσῶν ἔργον, ἀφ' οὗ κατοπτεύεται τὰ κύκλῳ πεδία, καὶ μάλιστα τὸ Καϋστρινόν. περιοικοῦσι δὲ Λυδοί, καὶ Μυσοί, καὶ Μακεδόνες. ῥεῖ δ' ὁ Πακτωλὸς ἀπὸ τοῦ Τμώλου, καταφέρων τὸ παλαιὸν χρυσοῦ ψῆγμα πολύ, ἀφ' οὗ τὸν Κροίσου λεγόμενον πλοῦτον, καὶ τῶν προγόνων αὐτοῦ διονομασθῆναί φασι· νῦν δ' ἐκλέλοιπε τὸ ψῆγμα. καταφέρεται δ' ὁ Πακτωλὸς εἰς τὸν Ἕρμον, εἰς ὃν καὶ ὁ Ὕλλος ἐμβάλλει, Φρύγιος νῦν καλούμενος. συμπεσόντες δ' οἱ τρεῖς καὶ ἄλλοι ἀσημότεροι σὺν αὐτοῖς, εἰς τὴν κατὰ Φώκαιαν ἐκδιδόασι θάλατταν, ὥς Ἡρόδοτός φησιν. Ἅπτεται δὲ καὶ Μυσίας ὁ Ἕρμος, ἐξ ὄρους ἱεροῦ τῆς Δινδυμήνης· καὶ διὰ τῆς Κατακεκαυμένης εἰς τὴν Σαρδιανὴν φέρεται κατὰ συνεχῆ πεδία, ὥς εἴρηται, μέχρι τῆς θαλάττης. Ὑπόκειται δὲ τῇ πόλει τό τε Σαρ-

διανὸν

Σαρδιανὸν πεδίον καὶ τὸ τοῦ Κόρου, καὶ τὸ τοῦ Ἕρμου, καὶ τὸ Καϋστριανὸν, συνεχῆ τε ὄντα, καὶ πάντων ἄριστα πεδίων. Ἐν δὲ σταδίοις τετταράκοντα ἀπὸ τῆς πόλεως ἐστὶν ἡ Γυγαία μὲν ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ λεγομένη, Κολόη δ' ὕστερον μετονομασθεῖσα, ὅπου τὸ ἱερὸν τῆς Κολοηνῆς Ἀρτέμιδος μεγάλην ἁγιστείαν ἔχον. φασὶ δ' ἐνταῦθα χορεύειν πιθήκους κατὰ τὰς ἑορτάς· οὐκ οἶδ' ὅπως ποτὲ παραδοξολογούντων μᾶλλον, ἢ ἀληθευόντων. Κειμένων δ' οὕτω πως τῶν ἐπῶν παρ' Ὁμήρῳ·

Μῄοσιν αὖ Μάσθλης τε καὶ Ἄντιφος ἡγησάσθην.
υἷε Παλαιμένεος, τὼ Γυγαίη τέκε λίμνη.
οἳ καὶ Μῄονας ἦγον ὑπὸ Τμώλῳ γεγαῶτας·

προσγράφουσί τινες τούτῳ τέταρτον ἔπος.

Τμώλῳ ὑπὸ νιφόεντι Ὕδης ἐν πίονι δήμῳ.

οὐδεμία δ' εὑρίσκεται Ὕδη ἐν τοῖς Λυδοῖς. οἱ δὲ καὶ τὸν Τύχιον ἐνθένδε ποιοῦσιν, ὅν φησιν ὁ ποιητής·

Σκυτοτόμων ὄχ' ἄριστος Ὕδῃ ἔνι.—

προστιθέασι δὲ καὶ διότι καὶ δρυμώδης ὁ τόπος καὶ κεραυνόβολος, καὶ ὅτι ἐνταῦθα οἱ Ἄριμοι. καὶ οὕτως γάρ,

Εἰν Ἀρίμοις, ὅθι φασὶ Τυφωέος ἔμμεναι εὐνάς·

ἐπιφέρουσι,

Χώρῳ ἐνὶ Δρυόεντι, Ὕδης ἐν πίονι δήμῳ.

Ἄλλοι δ' ἐν Κιλικίᾳ, τινὲς δ' ἐν Συρίᾳ πλάττουσι τὸν μῦθον τοῦτον· οἱ δ' ἐν Πιθηκούσαις, οἳ καὶ τοὺς πιθήκους φασὶ παρὰ τοῖς Τυρρηνοῖς ἀρίμους καλεῖσθαι. οἱ δὲ τὰς Σάρδεις Ὕδην ὀνομάζουσιν, οἱ δὲ τὴν ἀκρόπολιν αὐτῆς. Πιθανωτάτους δ' ὁ Σκήψιος ἡγεῖται τοὺς ἐν τῇ Κατακεκαυμένῃ τῆς Μυσίας τοὺς Ἀρίμους τιθέντας. Πίνδαρος δὲ συνοικειεῖ τοῖς ἐν τῇ Κιλικίᾳ τὰ ἐν Πιθηκούσσαις, ἅπερ ἐστὶ πρὸ τῆς Κυμαίας, καὶ τὰ ἐν Σικελίᾳ. καὶ γὰρ τῇ Αἴτνῃ φασὶ ὑποκεῖσθαι τὸν Τυφῶνα·

Τόν ποτε
Κιλίκιον θρέψε πολυώνυμον ἄντρον·
νῦν γε μὰν
Ταί θ' ὑπὲρ Κύμας ἁλιερκέες ὄχθαι
Σικελία τ' αὐτοῦ πιέζει
Στέρνα λαχνήεντα.

Καὶ πάλιν,

Κείνῳ μὲν Αἴτνα δεσμὸς ὑπερφίαλος ἀμφίκειται.

Καὶ πάλιν,

ἀλλ' οἶος ἄπλατον κεράιζε θεῶν Τυφῶνα
πεντηκοντοκέφαλον ἀνάγκᾳ Ζεὺς πατὴρ
Ἐν Ἀρίμοις ποτέ.

dianus, Cori, Hermi, Caystriq́ campi, contigui inter se, omniumq́ camporum optimi. Intra XL ab urbe stadia lacus est, Gygæus Homero, recentioribus Coloē dictus: ubi Coloēnes Dianæ templum est, magna cum sanctimonia cultum ibi ferunt 16 simias diebus festis saltare: nescio cur aliena à fide malint, quam uera dicere. Iam cùm Homeri uersus ita habeant. 16

Meonibus Masthles, atque Antiphus imperitabant: Iliad. β. 864.
Protulit hosce palus Gygæa, † Palæmeneus natos,
Mæonibus natis sub Tmolo qui imperitabant.

quidam hunc quartum adscribunt

Pinguis Hydæ in pagis, sub Tmoli saxa niuosi.

cùm quidem nulla sit in Lydis Hyda. Alij hāc etiam Tychio patriam tribuunt, de quo poëta dicat:

Ille habitabat Hydæ.—. Iliad. η. 221.

Addunt locum syluosum esse, & de cœlo sæpius tactum. ibiq́ Arimos ponunt. nam canente Homero

Ponè Arimos, ubi habere cubile Typhoēa dicunt: Iliad. β. 783.

subijciunt,

Ad pinguis quercetaq́ Hydæ.—.

Fabulam hanc alij in Ciliciam, quidam in Syriam reijciunt. Sunt qui Pithecusis adscribant, & Pithecos (.hoc est Pithecos.) Etrusca lingua arimos dici tradant. alij Sardes Hydam nominant, alij arcem eius. Scepsius maximè eos probat, qui Arimos in Mysia combusta (.id enim est Catacecaumene.) ponunt. Pindarus cum Cicilijs ea quę Pithecusarum sunt, ante Cumas sitarum, & quæ in Sicilia. Ait enim Typhonem Aetnæ subiectum. Typhoei fabula.

Quem quondam Cilicum Pythijs Oda 1.
Nobile protulit antrum. modò
Litora supra Cumas mare quæ profligant,
Et Trinacria premit eius
Hirsutum insula pectus.

& alibi.

Huic Aetna immane uinculum superincumbit.

ac rursus.

Qualis immensum Iupiter Typhonem
Quinquaginta mouentem capita prostrauit
In Arimis quondam.

Sunt qui Arimorum nomine Syros intelligunt, qui nunc Arami dicuntur. & affirment Cilices è Troia pulsos in Syriam migrasse, Syrisque eam ademisse quę nunc est Ciliciam. Callisthenes prope Calycadnum & Sarpedonium promontorium ad ipsum Corycium antrum Arimos ponit, à quibus & uicini montes Arimi dicantur. Circa lacum Coloën monumenta sunt regum. Ad ipsas Sardes tumulus est Halyattis, agger magnus in sublimi positus crepidine: factus, ut ait Herodotus, à multitudine oppidana, ita ut puellæ maiorem partem operis confecerint. eas idem omnes prostituisse corpora sua tradit. quidam etiam scorti id sepulcrum esse dicũt. Non desunt, qui lacum manu factum affirment Coloën, ut exciperet abundantem fluminum eluuie aquam. Hypæpa urbs est, quâ descenditur à Tmolo ad Caystrium pratum. Captas ait Sardes Callisthenes primùm à Cimmerijs, deinde à Treribus & Lycijs: idque etiam Callinum elegiarum scriptorem ostendere. postremò in Crœsi & Cypri potestatem uenisse. Cùm autem Callinus dicat Cimmerios in Esioneas impressionem fecisse, qua Sardes ceperunt: conijcit Scepsius Ionicè eum Esioneas pro Asioneas dixisse, id est Asios. quòd nimirum Meonia dicta esset Asia. quomodo & Homerus loquitur:

Iliad β. 461. Asius est ubi campus, ad alta fluente Caystri

Vrbs hæc deinde ob uirtutem soli præclarè refecta, ut nulli uicinarum gloria cederet, nuper magnam domiciliorum partem terræ motibus amisit. Tib. autem Cæsaris, qui nostra ætate rerum potitur, prouidentia & hanc & complures alias beneficijs reparauit, eodem tempore eadem calamitate adflictas. Viri memorabiles Sardibus natæ sunt, Diodori oratores duo eiusdem generis, quorum maior cognomento fuit Zonas, qui uir multa certamina obiuit pro Asia. & inuadente eam Mithridate rege, cum ei solicitatarũ ad defectionem ab eo urbium crimen esset intentatũ, purgauit se, ac crimina diluit. Iunioris, quo usi sumus amico, exstãt historiarum uolumina, odæ, & alia carmina, antiquam formam scribendi satis referentia. Xanthus antiquus historiæ scriptor Lydus perhibetur: an Sardibus natus fuerit, nescimus. Post Lydos Mysi sunt, & urbs Philadelphea crebris

Οἱ δὲ τοὺς Σύρους Ἀρίμους δέχονται, οὓς νῦν Ἀράμους λέγουσι. τοὺς δὲ Κίλικας τοὺς ἐν τῇ Τροίᾳ μετανασάντας εἰς Συρίαν ἀνῳκισμένους, ἀποτέμνεσθαι παρὰ τῶν Σύρων τὴν νῦν λεγομένην Κιλικίαν. Καλλισθένης δ' ἐγγὺς τοῦ Καλυκάδνου, καὶ τῆς Σαρπηδόνος ἄκρας παρ' αὐτὸ τὸ Κωρύκιον ἄντρον εἶναι τοὺς Ἀρίμους, ἀφ' ὧν τὰ ἐγγὺς ὄρη λέγεσθαι Ἄριμα. Περίκειται δὲ τῇ λίμνῃ Κολόῃ τὰ μνήματα τῶν βασιλέων. Πρὸς δὲ ταῖς Σάρδεσίν ἐστι τὸ τοῦ Ἀλυάττου ἐπὶ κρηπῖδος ὑψηλῆς χῶμα μέγα, ἐργασθέν, ὥς φησιν Ἡρόδοτος, ὑπὸ τοῦ πλήθους τῆς πόλεως, οὗ τὸ πλεῖστον ἔργον αἱ παιδίσκαι συνετέλεσαν. λέγει δ' ἐκεῖνος, καὶ πορνεύεσθαι πάσας. τινὲς δὲ καὶ πόρνης μνῆμα λέγουσι τὸν τάφον. Χειροποίητον δὲ τὴν λίμνην ἔνιοι ἱστοροῦσι τὴν Κολόην πρὸς τὰς ἐκδοχὰς τῶν πλημμυρίδων αἳ συμβαίνουσι τῶν ποταμῶν πληρουμένων. Ὕπαιπα δὲ πόλις ἐστὶ καταβαίνουσιν ἀπὸ τοῦ Τμώλου πρὸς τὸ τοῦ Καΰστρου πεδίον. Φησὶ δὲ Καλλισθένης ἁλῶναι τὰς Σάρδεις ὑπὸ Κιμμερίων πρῶτον, εἶθ' ὑπὸ Τρηρῶν καὶ Λυκίων, ὅπερ καὶ Καλλῖνον δηλοῦν τὸν τῆς ἐλεγείας ποιητήν. ὕστατα δὲ τὴν ἐπὶ Κύρου καὶ Κροίσου γενέσθαι ἅλωσιν. Λέγοντος δὲ τοῦ Καλλίνου τὴν ἔφοδον τῶν Κιμμερίων ἐπὶ τοὺς Ἡσιονῆας γεγονέναι, καθ' ἣν αἱ Σάρδεις ἑάλωσαν, εἰκάζουσιν οἱ περὶ τὸν Σκήψιον Ἰαστὶ λέγεσθαι Ἡσιονεῖς τοὺς Ἀσιονεῖς. Τάχα γὰρ ἡ Μηονία φησὶν, Ἀσία ἐλέγετο· καθ' ὃ καὶ Ὅμηρος ἔλεγεν,

Ἀσίῳ ἐν λειμῶνι Καϋστρίου ἀμφὶ ῥέεθρα.

Ἀναληφθεῖσα δ' ἀξιολόγως ὕστερον διὰ τὴν ἀρετὴν τῆς χώρας ἡ πόλις καὶ οὐδεμιᾶς λειπομένη τῶν ἀστυγειτόνων, νεωστὶ ὑπὸ σεισμῶν ἀπέβαλε πολλὴν τῆς κατοικίας. ἡ δὲ τοῦ Τιβερίου πρόνοια τοῦ καθ' ἡμᾶς ἡγεμόνος, καὶ ταύτην καὶ τῶν ἄλλων συχνὰς ἀνέλαβε ταῖς εὐεργεσίαις, ὅσαι περὶ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἐκοινώνησαν τοῦ αὐτοῦ πάθους. Ἄνδρες δ' ἀξιόλογοι γεγόνασι τοῦ αὐτοῦ γένους, Διόδωροι δύο οἱ ῥήτορες, ὧν ὁ πρεσβύτερος ἐκαλεῖτο Ζώνας, ἀνὴρ πολλοὺς ἀγῶνας ἠγωνισμένος ὑπὲρ τῆς Ἀσίας, κατὰ δὲ τὴν Μιθριδάτου τοῦ βασιλέως ἔφοδον αἰτίαν ἐσχηκώς, ὡς ἀφιστὰς παρ' αὐτοῦ τὰς πόλεις, ἀπελύσατο τὰς διαβολὰς ἀπολογησάμενος. τοῦ δὲ νεωτέρου φίλου ἡμῖν γενομένου, καὶ ἱστορικὰ συγγράμματά ἐστι, καὶ μέλη, καὶ ἄλλα ποιήματα, τὴν ἀρχαίαν γραφὴν ἐμφαίνοντα ἱκανῶς. Ξάνθος δὲ ὁ παλαιὸς συγγραφεὺς Λυδὸς μὲν λέγεται· εἰ δὲ ἐκ Σάρδεων οὐκ ἴσμεν. Μετὰ δὲ Λυδούς εἰσιν οἱ Μυσοὶ, καὶ πόλις Φιλαδέλφεια σεισμῶν

σεισμῶν πλήρης. οὐ γὰρ διαλείπουσιν οἱ τοῖχοι διϊστάμενοι, καὶ ἄλλοτ' ἄλλο μέρος τῆς πόλεως κακοπαθοῦν. οἰκοῦσιν οὖν ὀλίγοι τὴν πόλιν διὰ τοῦτο. οἱ δὲ πολλοὶ καταβιοῦσιν ἐν τῇ χώρᾳ γεωργοῦντες, ἔχοντες εὐδαίμονα γῆν. ἀλλὰ καὶ τῶν ὀλίγων θαυμάζειν ἔστιν, ὅτι οὕτω φιλοχωροῦσιν ἐπισφαλεῖς τὰς οἰκήσεις ἔχοντες. ἔτι δ' ἂν τις μᾶλλον θαυμάσειε τῶν κτισάντων αὐτήν. Μετὰ δὲ ταῦτ' ἐστὶν ἡ Κατακεκαυμένη λεγομένη χώρα, μῆκος μὲν καὶ πεντακοσίων σταδίων, πλάτος δὲ τετρακοσίων, εἴτε Μυσίαν χρὴ καλεῖν, εἴτε Μηονίαν· λέγεται γὰρ ἀμφοτέρως· ἅπασα ἄδενδρος, πλὴν ἀμπέλου τῆς τὸν Κατακεκαυμενίτην φέρουσης οἶνον, οὐδενὸς τῶν ἐλλογίμων ἀρετῇ λειπόμενον. ἔστι δὲ ἡ ἐπιφάνεια τεφρώδης τῶν πεδίων, ἡ δ' ὀρεινὴ καὶ πετρώδης μέλαινα, ὡς ἂν ἐξ ἐπικαύσεως. εἰκάζουσι μὲν οὖν τινες ἐκ κεραυνοβολιῶν καὶ πρηστήρων συμβῆναι τοῦτο, καὶ οὐκ ὀκνοῦσι τὰ περὶ τὸν Τυφῶνα ἐνταῦθα μυθολογεῖν. Ξάνθος δὲ καὶ Ἀριμοῦν τινα λέγει τῶν τόπων τούτων βασιλέα. οὐκ εὔλογον δέ, ὑπὸ τοιούτων παθῶν τὴν τοσαύτην χώραν ἐμπρησθῆναι ἀθρόως, ἀλλὰ μᾶλλον ὑπὸ γηγενοῦς πυρός· ἐκλιπεῖν δὲ νῦν τὰς πηγάς. δείκνυνται δὲ καὶ βόθροι τρεῖς, οὓς φύσας καλοῦσιν, ὅσον τετταράκοντα ἀλλήλων διεστῶτας σταδίους. ὑπέρκεινται δὲ λόφοι τραχεῖς, οὓς εἰκὸς ἐκ τῶν ἀναφυσηθέντων σεσωρεῦσθαι μύδρων. τὸ δ' εὐάμπελον τὴν τοιαύτην ὑπάρχειν γῆν λάβοι τις ἂν, καὶ ἐκ τῆς Κατανίας τῆς χωσθείσης τῇ σποδῷ, καὶ νῦν ἀποδιδούσης οἶνον δαψιλῆ καὶ καλόν. ἀστεϊζόμενοι δέ τινες, εἰκότως πυριγενῆ τὸν Διόνυσον λέγεσθαί φασιν, ἐκ τῶν τοιούτων χωρίων τεκμαιρόμενοι. Τὰ δ' ἑξῆς ἐπὶ τὰ νότια μέρη τοῖς τόποις τούτοις ἐμπλοκὴν ἔχει μέχρι πρὸς τὸν Ταῦρον, ὥς τε καὶ τὰ Φρύγια, καὶ τὰ Λύδια, καὶ τὰ Καρικὰ, καὶ ἔτι τὸ τῶν Μυσῶν, δυσδιάκριτα εἶναι παραπίπτοντα εἰς ἄλληλα. εἰς δὲ τὴν σύγχυσιν ταύτην οὐ μικρὰ συλλαμβάνει τὸ τοὺς Ῥωμαίους μὴ κατὰ φῦλα διελεῖν αὐτούς, ἀλλὰ ἕτερον τρόπον διατάξαι τὰς διοικήσεις, ἐν αἷς τὰς ἀγοραίους ποιοῦνται καὶ τὰς δικαιοδοσίας. ὁ μὲν γε Τμῶλος ἱκανῶς συνῆπται, καὶ περιγραφὴν ἔχει μετρίαν, ἐν αὐτοῖς ἀφοριζόμενος τοῖς Λυδίοις μέρεσιν. ἡ δὲ μεσόγαιος εἰς τὸ ἀντικείμενον μέρος διατείνει μέχρι Μυκάλης, ἀπὸ Κελαινῶν ἀρξάμενος, ὥς φησι Θεόπομπος. ὥς τε τὰ μὲν αὐτοῦ Φρύγες κατέχουσι, τὰ πρὸς ταῖς Καλαιναῖς, καὶ τῇ Ἀπαμείᾳ· τὰ δὲ Μυσοὶ καὶ Λυδοί,

uexata terræ motibus. nunquam enim desinunt muri ruinam minari, aliâsque alia pars urbis labefactari. ea de causa pauci urbem inhabitant: plerique ruri uiuunt, agrosque, quos habent optimos colunt. sed & paucos istos mirere licet, quòd tanto loci studio tenentur, cum habitent periculosè. magis etiam mirari licet quid conditoribus urbis in mentem uènerit. Sequitur regio quæ Catacecaumene, id est combusta dicitur, longitudine etiam ꟾↃ stadiorum, latitudine CCCC: siue ea Mysia est, siue Meonia appellanda. utrunque enim traditur. Arboribus prorsus caret, demta uite quę uinum Catacecaumenites gignit, nullo nobilium uinorum deterius. Camporum superficies est cinericia: montana & saxosa nigri sunt coloris, ueluti ex adustione. Itaque sunt qui â fulminibus & cœlitus immissis ignis procellis id accidisse dicant: neque dubitent eò referre fabulam Typhonis. Xanthus etiam Arimûn quendam istorum regem locorum ponit. Non est autem consentaneum tantum regionis tali casu fuisse confertim adustam: sed ab igni potiùs è terra enato, cuius nunc defecerint fontes. quin & tres fossæ monstrantur, quas Physas, hoc est folles, appellant, inuicem ad XL stadia distantes: quibus asperi imminēt colles, quos accumulatos è glebis sursum efflatis probabile est. Vitiferam uerò probè hanc regionem esse, intelligi ex agro potest Catanensi: qui cinere oppletus, nunc uini boni largè suppeditat copiam. Et quidam facetè iocantes, conueniēter aiunt Bacchum ignigenam dici, argumento ex his locis ducto. Quæ deinceps ab his locis uersus meridiem sunt usque ad Taurum, implicata sunt: cûm Phrygiæ, Lydiæ, Cariæ, Mysiæque partes inter se concurrentes discerni nequeant. ad quam confusionem haud parum fecit, quòd non per gentes Romani loca ista diuiserunt, sed alio modo diœceses seu præfecturas instituerunt, in quibus fora sunt & ius dicitur. Tmólus quidem satis est determinatus, mediocrem habet circumscriptionem in ipsis Lydiæ partibus. Mediterranea in oppositam partem porriguntur usque ad Mycalen â Celænis sumto initio, ut autor est Theopompus. Eorum partem Phryges tenēt, iuxta Celænas & Apameam: alias Mysi & Lydi,

Catacecaumene

& Lydi, alias Cares & Iones. Sic & fluuij, maxime Mæander, partim distinguunt gentes, in alijs per quas medij fluunt certum discrimen ambiguum faciunt. eadẽ est ratio camporum in utroque montium & fluuiorum latere. Neque nobis etiam usque adeò horum cura habenda, aut inanis regionum dimensio instituenda est: suffecerit ea descripsisse, quæ ab alijs ante nos tradita sunt. Caystriano itaque campo, qui medio loco inter mediterranea & Tmolum incidit, uersus orientem conterminus est Cilbianus campus magnus & habitationibus probè aptus, agrique fertilis. Sequitur Hyrcanius campus, quem sic Persæ nominauerunt à colonis ex Hyrcania eò adductis. Tum Cyri campus ita à Persis denominatus. inde Peltinus, Phrygiæ iam, & Cillanius, ac Tabenus, oppida habens semi Phrygia, Pisidicum etiam quidpiam habentia, unde ijs nomen. Supra mediterraneam sunt regionem, quæ inter Cares & Nysaidem est. hæc regio est trans Mæandrum usque ad Cybiratidem & Caballidem. In mediterraneis ex aduerso Laodicea est Hierapolis, ubi aquæ sunt calidæ, & Plutonium. quorum utrunque insolens aliquid atque mirum habet. Aqua enim ita facilè in callum coit atque induratur, ut riuis deductis sæpes è solido lapide constantes operentur. Plutonium sub paruo supercilio montis supra incumbentis foramen est modicum, quãto posit homo recipi, admodum profundum. inclusum est cancellis quadrangulis, ambitu dimidij circiter iugeri. Id foramen oppletum est nebulosa & crassa caligine, ut solum uix posit conspici. Enimuerò qui in orbem ad cancellos accedunt, nihil incommodi aër adfert, qui nouilunio tempore ab ea caligine est purus, & intra cancellos se continet. Intrò autem accedens animal illicò mors excipit. tauri quidem intrò adducti, mortui extrahuntur. & nos passeres immisimus, qui extemplò exanimati conciderunt. at exsecti Galli siue damno accedunt, etiam usque ad foramen, inque id introspiciunt, & aliquantisper cõpresso plurimum spiritu subeunt. nam ex aspectu depræhendimus suffocatricis cuiusdam affectionis speciem. siue omnes ita eo implentur spiritu, siue ij duntaxat qui

Aquæ mirum.
Plutonium.

καὶ Λυδοί, τὰ δὲ Κᾶρες καὶ Ἴωνες. οὕτω δὲ καὶ οἱ ποταμοί, καὶ μάλιστα ὁ Μαίανδρος, τὰ μὲν διορίζοντες τῶν ἐθνῶν, δι' ὧν δὲ μέσοι φερόμενοι, δυσληπτον ποιοῦσι τ' ἀκριβές. καὶ περὶ τῶν πεδίων δὲ τῶν ἐφ' ἑκάτερα τῆς τε ὀρεινῆς καὶ τῆς ποταμίας ὁ αὐτὸς λόγος. οὐδ' ἡμῖν ἴσως ἐπὶ τοσοῦτον φροντιστέον, ὥστ' ἄρα κενῇ χωρομετροῦσιν, ἀλλὰ τοσοῦτον μόνον ὑπογραπτέον, ὅσον καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν παραδεδώκασι. Τῷ δὴ Καϋστριανῷ πεδίῳ μεταξὺ πίπτοντι τῆς τε μεσογειότητος, καὶ τοῦ Τμώλου, συνεχές ἐστι πρὸς ἕω, τὸ Κιλβιανὸν πεδίον, πολύ τε καὶ συνοικούμενον εὖ, καὶ χώραν ἔχον σπουδαίαν. Εἶτα τὸ Ὑρκάνιον πεδίον, Περσῶν ἐπονομασάντων, καὶ ἐποίκους ἀγαγόντων ἐκεῖθεν. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ Κύρου πεδίον ὁ Πέρσαι κατωνόμασαν. εἶτα τὸ Πελτινὸν πεδίον, ἤδη Φρύγιον, καὶ τὸ Κιλλάνιον, καὶ τὸ Ταβηνὸν, ἔχον τὰς πολίχνας μιξοφρυγίους, ἐχούσας τι καὶ Πισιδικὸν, ἀφ' ὧν αὐτὰ κατωνομάσθη. ὑπερβάλλουσι δὲ τὴν μεσογίδα τὴν μεταξὺ Καρῶν τε, καὶ τῆς Νυσαΐδος, ἥ ἐστι χώρα κατὰ τοῦ Μαιάνδρου πέραν μέχρι τῆς Κιβυράτιδος, καὶ τῆς Καβαλλίδος. Πόλεις δ' εἰσὶ πρὸς μὲν τῇ μεσογαίᾳ κατ' ἀντικρὺ Λαοδικείας, Ἱεράπολις, ὅπου τὰ θερμὰ ὕδατα, καὶ τὸ Πλουτώνιον, ἄμφω παραδοξολογίαν τινὰ ἔχοντα. Τὸ μὲν γὰρ ὕδωρ εἰς πῶρον οὕτω ῥαδίως μεταβάλλει πηττόμενον, ὥστ' ὀχετοὺς ἐπάγοντες, φραγμοὺς ἀπεργάζονται μονολίθους. τὸ δὲ Πλουτώνιον ὑπ' ὀφρύϊ μικρᾷ τῆς ὑπερκειμένης ὀρεινῆς, στόμιόν ἐστι σύμμετρον, ὅσον ἄνθρωπον δέξασθαι δυνάμενον, βεβάθυνται δ' ἐπὶ πολύ. πρόκειται δὲ τούτου δρυφάκτωμα, τετράγωνον, ὅσον ἡμιπλέθρου τὴν περίμετρον. τοῦτο δὲ πλῆρές ἐστιν ὁμιχλώδους παχείας ἀχλύος, ὥστε μόγις τοὔδαφος καθορᾶν. τοῖς μὲν οὖν κύκλῳ πλησιάζουσι πρὸς τὸν δρύφρακτον, ἄλυπός ἐστιν ὁ ἀὴρ, καθαρεύων ἐκείνης τῆς ἀχλύος ἐν ταῖς νηνεμίαις. συμμένει γὰρ ἐντὸς τοῦ περιβόλου. τῷ δ' εἴσω παριόντι ζώῳ, θάνατος παραχρῆμα ἀπαντᾷ. ταῦροι γοῦν εἰσαχθέντες, πίπτουσι, καὶ ἐξέλκονται νεκροί. ἡμεῖς δὲ στρουθία ἐπέμψαμεν, καὶ ἔπεσον εὐθὺς ἐκπνεύσαντα. οἱ δὲ ἀπόκοποι γάλλοι παρίασιν ἀπαθεῖς, ὥστε καὶ μέχρι τοῦ στομίου πλησιάζειν, καὶ ἐγκύπτειν καὶ καταδύειν μέχρι ποσοῦ συνέχοντας, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὸ πνεῦμα. ἑωρῶμεν γὰρ ἐκ τῆς ὄψεως, ὡς ἂν πνιγώδους τινὸς πάθους ἔμφασιν, εἴτε πάντων οὕτω πεπληρωμένων τοῦτο, εἴτε μόνον τῶν

…ων τῶν περὶ τὸ ἱερὸν, καὶ εἴτε θείᾳ προνοίᾳ καθάπερ ἐπὶ τῶν ἐνθουσιασμῶν εἰκός, εἴτε ἀντιδότοις τισὶ δυνάμεσι τούτου συμβαίνοντος. τὸ δὲ τῆς ἀπολιθώσεως, καὶ ἐπὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ ποταμῶν φασὶ συμβαίνειν. καίπερ ὄντων ποτίμων. ἔστι δὲ καὶ πρὸς βαφὴν ἐρίων θαυμαστῶς σύμμετρον τὸ κατὰ τὴν Ἱεράπολιν ὕδωρ, ὥστε τὰ ἐκ τῶν ῥιζῶν βαπτόμενα ἐνάμιλλα εἶναι τοῖς ἐκ τῆς κόκκου καὶ τοῖς ἁλουργέσιν. οὕτω δ' ἐστὶν ἄφθονον τὸ πλῆθος τοῦ ὕδατος, ὥστε ἡ πόλις μεστὴ τῶν αὐτομάτων βαλανείων ἐστί. Μετὰ δὲ τὴν Ἱεράπολιν τὰ πέραν τοῦ Μαιάνδρου, τὰ μὲν περὶ Λαοδίκειαν, καὶ Ἀφροδισιάδα, καὶ τὰ μέχρι Καρούρων, εἴρηται. Τὰ δ' ἑξῆς ἐστὶ πρὸς δύσιν, ἡ τῶν Ἀντιοχέων πόλις τῶν ἐπὶ Μαιάνδρῳ τῆς Καρίας ἤδη. τὰ δὲ πρὸς νότον ἡ Κιβύρα ἐστὶν ἡ μεγάλη, καὶ ἡ Σίνδα, καὶ ἡ Καβαλαΐς, μέχρι τοῦ Ταύρου καὶ τῆς Λυκίας. Ἡ μὲν οὖν Ἀντιόχεια μετρία πόλις ἐστὶν, ἐπ' αὐτῷ κειμένη τῷ Μαιάνδρῳ κατὰ τὸ πρὸς τῇ Φρυγίᾳ μέρος. ἐπέζευκται δὲ γέφυρα. χώραν δ' ἔχει πολλὴν ἐφ' ἑκάτερα τοῦ ποταμοῦ πᾶσαν εὐδαίμονα. πλείστην δὲ φέρει τὴν καλουμένην Ἀντιοχικὴν ἰσχάδα. τὴν δὲ αὐτὴν καὶ τρίφυλλον ὀνομάζουσιν. εὔσειστος δὲ καὶ οὗτος ἐστὶν ὁ τόπος. σοφιστὴς δὲ παρὰ τούτοις ἔνδοξος γεγένηται Διοτρέφης, οὗ διήκουσεν Ὑβρέας ὁ καθ' ἡμᾶς γενόμενος μέγιστος ῥήτωρ. Σολύμους δ' εἶναί φασι τοὺς Καβαλεῖς. τῆς γοῦν Τερμησσέως ἄκρας ὁ ὑπερκείμενος λόφος καλεῖται Σόλυμος. καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ Τερμησσεῖς Σόλυμοι καλοῦνται. πλησίον δ' ἐστὶ καὶ ὁ τοῦ Βελλεροφόντου χάραξ, καὶ ὁ Πεισάνδρου τάφος τοῦ υἱοῦ, πεσόντος ἐν τῇ πρὸς Σολύμους μάχῃ. Ταῦτα δ' ἑκάστοις ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ λεγομένοις ὁμολογεῖται. περὶ μὲν γὰρ τοῦ Βελλεροφόντου φησὶν οὕτω·

Δεύτερον αὖ Σολύμοισι μαχέσατο κυδαλίμοισι.

περὶ δὲ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ·

Πείσανδρον δὲ οἱ υἱὸν Ἄρης ἆτος πολέμοιο
Μαρνάμενον Σολύμοισι κατέκτανεν.

Ἡ δὲ Τερμησσός ἐστι Πισιδικὴ πόλις, ἡ μάλιστα καὶ ἔγγιστα ὑπερκειμένη τῆς Κιβύρας. Λέγονται δὲ ἀπόγονοι Λυδῶν οἱ Κιβυρᾶται τῶν κατασχόντων τὴν Καβαλίδα. ὕστερον δὲ Πισιδῶν τῶν ὁμόρων οἰκισάντων καὶ μετακτισάντων εἰς ἕτερον τόπον εὐαρκέστατον ἐν κύκλῳ σταδίων περὶ ἑκατόν. Ηὐξήθη δὲ διὰ τὴν εὐνομίαν. καὶ αἱ κῶμαι παρεξέτειναν ἀπὸ Πισιδίας,

xat qui circa templum agunt. & siue diuina id fit prouidentia, ut par est in diuinis furoribus: siue remedijs quibusdam aduersantibus pesti ei. Aquæ autem in lapidem mutationem aiunt etiam Laodiceæ fluuijs accidere, quanquam potabilibus. Est & ad lanas tingendas mirum in modum adcommodata aqua Hierapolitana: ita ut è radicibus facta tinctura coccinam & purpuream æquet. tanta autem aquæ copia est, ut tota urbs plena sit balneorum sponte sua ortorum. Post Hierapolin trans Mæandrum sita, ut Laodicea Aphrodisias, & Carura, sunt iam explicata. Versus occasum sequitur Antiochea ad Mæandrum, Cariæ iam uersus meridiem Cibyra magna, Sinda, Caballis, usque ad Taurum & Lyciam. Antiochea mediocris urbs est, ad ipsum sita Męandrum ab ea parte qua is Phrygiam spectat. ponte iunctus est fluuius. ad utramque eius ripam ager est urbi, omnis locuples. plurima ibi ficus nascitur, unde caricis Antiochenis nomen, quæ & triphylla quasi trifolia nominantur. is quoque locus obnoxius est terræ motibus. In hac urbe natus fuit nobilis sophista Diotrephes, quem audiuit Hybreas oratorum nostra ætate coryphæus. Solymos esse dicunt Caballenses. & sane tumulus qui supra Termesſium iacet promōtorium, Solymus appellatur: ipsi Termesſij uocantur Solymi. Propè est & uallum Bellerophontis, & Pesandri tumulus, filij eius, qui in pugna aduersus Solymos cecidit. Singula hæc Homeri consentiunt dictis. nam hic de Bellerophonte hæc habet:

Post illam Solymis illustribus intulit arma. *Iliad ζ.184.*
& de filio eius:
Pesandrum Solymos contra dum prœlia misceat, 203.
Mars strauit natum generoso Bellerophonte.

Termessus urbs est Pisidica, maximè & proximè supra Cibyram sita. Cibyratæ dicūtur prognati à Lydis qui Caballidem obtinuerunt. urbem Pisidæ finitima transtulerunt & condiderunt aptissimo loco, cuius circulus stadiorum fere C. Creuit ob legum bonitatem, & pagi eius porrecti à Pisidia *Cibyra.*

ſidia conterminaqúe Milyade uſque ad Lyciam & Rodo oppoſitam continentem. Accedentibus autem tribus finitimus urbibus, Bubonibus nempe, Balburis, & Oenoandro, conuentui huic nomen Tetrapolis eſt factum: una quæ uis urbs ſuum habuit ſuffragium, Cibyra duo: quippe quæ mitteret XXX peditum, duo equitum millia. Semper eam tyranni, ſed modeſte tamen tenuerunt. In Moagete deſijt tyrannis, quem Murena deiecit, & Balburam ac Bubonem Lyciæ adiecit. Nihilo ſeciùs inter maximas Aſiæ præfecturas Cibyratica habetur. Quatuor linguis uſi ſunt Cibyratæ, Piſidica, Solymorum, Græca, Lydia: cuius ne ueſtigium quidem in Lydia ſupereſt. Id Cibyra habet peculiare, quod ferrum facilè apud eos tornatur. Milyas eſt, quæ ab anguſtijs apud Termeſſum & tranſitum Tauri ad interiora per eas anguſtias porrigitur ad Sindam montana regio, uſque ad Sagalaſſum, & Apameam ditionem.

σιδίας, καὶ τῆς ὁμόρου Μυλιάδος ἕως Λυκίας, καὶ τῆς Ῥοδίων περαίας. προσγενομένων δὲ τριῶν πόλεων ὁμόρων, Βουβώνων, Βαλβούρων, Οἰνοάνδρου, τετράπολις τὸ σύστημα ἐκλήθη, μίαν ἑκάστης ψῆφον ἐχούσης, δύο δὲ τῆς Κιβύρας. ἔστελλε γὰρ αὕτη πεζῶν μὲν τρεῖς μυριάδας, ἱππέας δὲ δισχιλίους. ἐτυραννεῖτο δ' ἀεὶ σωφρόνως δ' ὅμως. ἐπὶ Μοαγέτου δ' ἡ τυραννὶς τέλος ἔσχε, καταλύσαντος αὐτὴν Μουρήνα, καὶ Λυκίοις προσβείσαντος τὴν Βαλβούραν, καὶ τὴν Βουβῶνα. οὐδὲν δ' ἧττον ἐν ταῖς μεγίσταις ἐξετάζεται διοικήσεσι τῆς Ἀσίας ἡ Κιβυρατική. τέτταρσι δὲ γλώτταις ἐχρῶντο οἱ Κιβυρᾶται, τῇ Πισιδικῇ, τῇ Σολύμων, τῇ Ἑλληνίδι, τῇ Λυδῶν. ταύτης δὲ οὐδ' ἴχνος ἐστὶν ἐν Λυδίᾳ. ἴδιον δ' ἐστὶν Κιβύρᾳ, τὸ τὸν σίδηρον τορνεύεσθαι ῥᾳδίως. Μιλύα δ' ἐστὶν ἡ ἀπὸ τῶν κατὰ Τερμησσὸν στενῶν, καὶ τῆς εἰς τὸ ἐντὸς τοῦ Ταύρου ὑπερθέσεως δι' αὐτῶν ἐπὶ Σίνδα παρατείνουσα ὀρεινὴ μέχρι Σαγαλασσοῦ, καὶ τῆς Ἀπαμέων χώρας.

IN LIBRVM DECIMVMTERTIVM

INTERPRETIS ANNOTATIONES.

OCVM Homeri facilè fuit ſibi reſtituere, ſed uidentur aliquot ſaltem uerba excidiſſe. Ego ut potui Latinè ita exſcripſi locum, ut ne hiaret.

2 Summitatem.] Ἀκρόντορον quid uocis ſit, neſcio prauam puto. mox καὶ τοῦ λεκτοῦ πρῶτα, mendoſam eſt. Locus de Gargaro eſt apud Homer. Iliad. ξ. 292. meminit & Iliad. θ. 48.

3 Hic locus eſt cõfuſus: ſed in epitomis explicatur.

4 Ariſtæus.] In textu eſt Ἀρισαῖος Ariſtæus. Sed ego Suidam, Plutar. in Romulo, alioſq; ſum ſecutus. quanquam Plinius etiam Ariſtæum uocat lib. 7. capit. 52. ut quidem hodie legitur, itaque utrumq; poſui. Procõneſum ſcio à quibuſdã Præconneſum ſcribi, Προικόννησον. ſed id alibi expoſui. Quid eſt autem ςεῤῥᾷ τῆς Χεῤῥ: ἀριστερᾷ aut περαίᾳ puto. Paulo pòſt αἱ Κολῶναι. αἱ legi & repoſui Aldina lectione ducente ad ueritatem rei. Λοκολώνη.] Aldo Λικολώνη. ſuſpicor fuiſſe Λευκὴ Κολώνη, aut Λευκοκολώνη.

5 Hæc uerba in Græco fortaßis ita ſcribenda ſunt. Διὸ καὶ εὐπετέστερον E. T. Σ. διαίρουσι, παραλλάξαμενοι μ. & c. ἀφιέντα & παραλεκτέον liquidò erant falſa. mox καὶ τῷ χρόνῳ.] Lego καὶ τὸ χρόνῳ.

6 Μάντει προσφέρει.] Verti hoc ut inueni. quanquam ualde ſuſpectum. Χιλιόναυς στόλος eſt uel ex Euripide notus. Aliquanto infra Rœteum Troadis reſtitui: cauſam in Onomaſtico reddidi.

7 Ammiſſo clypeo.] Locus miſerè eſt deprauatus. rei mentio exſtat apud Herodotum τερψιχόρῃ, & eius (.arbitror.) non iniquum ea in narratione cenſorẽ Plutarchũ περὶ Ἡροδότου κακοηθείας. Phrynonem à Pittaco fuiſſe interemtum retiaria aſtutia, id ſanè liquet etiam è Diogene Laertio, Suida, alijs. Alcæi uerſus emendare non ſum aggreſſus, ne cõiecturas uenditatẽ, & de re nõ magna magnos ronchos experirer.

8 Siue ſupplicationem.†] Locus eſt lacer. et quanquam Euſtath. in Iliad. ζ. 92. adducit quodam, nihil tamen habet, quod huic medeatur. Epitomæ habent θυάσιν pro ὑάσιν: & γουνάσιν pro ſupplicationibus accipi oſtẽdunt (atq; hinc eſt γουνάζεσθαι apud Homerum ſæpius uſurpatum.) Idem innuit Euſtath. γουνασμὸν & ἱκετείαν interpretari quoſdã dicens. Sed altera interpretationum, quam Strabo itidem improbat, excidit. Exemplum dicis denouendi inſtauratorem urbis euerſæ, habes in ſacris etiam litteris. Ioſue cap. 6. & euentum 2. Reg. 16. Infra de Hellanico οἶκος ἐκείνου

κάνου μῦθος. lego θυμός. est particula Homerici uersus.

9 **Censemusq́ in plerisq́.**] Non est dubium, quin ad Demetrium Scepsium hæc pertineant: Sed in Græco uerba nõ cohærent, paulo antè pro τάγματα legi πλάσματα.

10 **Ob inopiam.**] Κατὰ ἀπειρίαν mallem, & ἦν antè τοῖς Λατίνοις inijcerem. nõ enim Latinis, sed Aeneæ comitibus hoc accidit. Oraculum exstat & alibi & III. Aeneid. & mensæ uoratæ lib. VII. pro Elymno suprà uide an sit Elymus legendum. Consule ad hæc Dionys. Halic. antiq. Rom. lib. 1. Συνηγορεῖν οὐδὲ τέροις.] Οὐδὲ τούτοις fortè.

11 **Aut uicissim.**] Asteriscum adieci, nam deest aliquid nisi quis fortasse Ciliciam quandam cognomento ἔμπαλιν nouit. Sanè in Epitomis est Cillam & Cilices ab hoc dictos Cillo. Paulò suprà pro LX. stadijs Eustath habet LXX. Locum aũt de Hercule Cornopione & cæteris ex Eustathio restitui, cũ eßet ualde uitiatus. Eustathianam aũt lectionem confirmant ea quæ in Lexico ex alijs autoribus sunt annotata, quæ miror Gyraldo non accedisse ad animum, qui hunc locum deprauatum, quanquam non nominatim, in sua deorum historia adduxerit. Quid sit μελιοῦς, non satis conijcio. Μηλιοῦντα uel Maliunta mallem. Intelligo de Erythræis quorum urbis in Bœotia meminit Plin. 4.7. qui à Maliaco sinu non ita procul abfuerunt. Sed hæc est coniectura infirma. Quid autem sit illud μισις, non inuenio. Interpres μῦστις legit: quid secutus, ignoro. Pòst ποταμῶν χειμάῤῥων.] Credo hoc dixiße fluuiorum aut torrẽtum eluuione ista loca deleta esse. infrà de Sapra, quid sit σαπραθώδης, dicã ubi didicero, interim mendum credam.

12 **Hermeiæ tyranni.**] Ἑρμίου. non puto nihil de hoc dixißet, nulla priùs facta eius mentione. de Hermeia itaq; excepi cuius historia supra fuit explicata. mox νῆσον ἔχουσαν.] Lego, dum quid melius offeratur, ἀνέχων νησίς.] Νησίς τις fortè. ἐπισόγκου.] ἐπισόγκου fortè, cui onus inijcitur. **E Cyno.**] Hæc urbs est Locridis nobilis: Cygno nihil hæc rei. Pater Auges media per ε constanter scribitur ab Apollodoro in bibliotheca.

13 Διωνομασμένας uox est correctionis indigens. Sed ἴδην pro ἤδην cur scripserim, nemo eruditus quæret. Temnon restitui. quanquam alij Timnon legunt. uide Onomasticum nostrum. Pro Ἀπίας Ἀσίας legendum, indidem disces.

14 **Si ad dextram.**] Obscurum hoc non est, à Methymna ad Maleam nauigantibus Lesbon ad dextrã, oram continentis ad læuam haberi. itaq; παραλίαν νήσου est legendum. νῆσον erat, quod cum interpres non concoqueret, reiecit. Sed & circumscriptio insulæ Ptolemaicæ parum consentit, maximè cum Sigrium facit Ereßo quàm Pyrrhæ propiùs. de Arginusis οὐ ante μεγάλαι inieci ex rei ueritate.

13 **Et Phanias.**] Græca non mutaui. Sic tamen habet uetus, & Epitomæ.

16 **Simias.**] Apud Eustath. in uersus Homeri qui mox citantur, non πιθήκους est, sed καλάθους: ut sportulæ seu calathi saltauerint. In uersibus retinui Strabonianam lectionem ut inueni. Mesthlen alij scribunt, & Eustathius. Idem non Pal. Sed Talamenem habet, atq; etiam ἐτυμολογεῖ nomen hoc. alij Pylæmenem nominant.

17 **Pisandrum.**] Homero Isander est. Sed quòd etiam supra lib. XII. sic habetur, uolui Strabonianam lectionem hîc retinere.∴

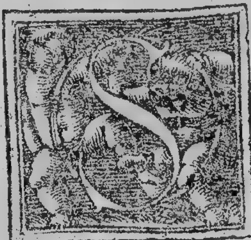
FINIS.

STRABONIS RERVM GEOGRAPHICARVM LIBER DECIMVS QVARTVS.

ARGVMENTVM.

Quartusdecimus liber circa Cycladas insulas uersatur, & ulteriorem regionem in qua est Pamphylia, Isauria, Lycia, Pisidia, Cilicia usque Seleuciam Syriæ, & Asiam, quæ propriè Ionia appellatur.

Vide 1. Asiæ tabulam in libris præcedentibus.

Vperest, ut de Ionibus dicamus & Caribus, oraq; extra Taurum maritima, quam tenent Lycij & Pamphylij ac Cilices. sic enim absoluerimus tandem peninsulam, cuius isthmum diximus esse transitum à Pontico mari ad Issicum. *Ioniæ descriptio* Ioniæ ceruitus, si quis litus legat, stadiorum ad CCCCXXX, propter sinus: & quia maior pars eius regionis formam imitatur peninsulæ. Longitudo in recta linea, non est ita magna. Nam Epheso 1 Smyrnam iter est rectà CCCXX stadia 1 Smyr- * nam autem reliqua. nauigatio autem iuxta litus ab una earum urbium ad alteram, stadijs CIↃ CIↃ CC paulo minor. Fines oræ Ionicæ sunt Posidium Milesiorum, ac Cariæ extrema, & Phocea atque Hermus. De hac Miletum, Myuntem, & quæ sunt circa Mycalen atque Ephesum loca Pherecydes scribit Cares quondam tenuisse: reliquam usque ad Phocæam, Chium, & Samum oram, cui Ancæus præfuit, Leleges. + utrosque autem ab Ionibus eiectos in reliquas Cariæ partes demigrasse. Ducem coloniæ Ionum ait fuisse Androclum Codri Atheniensium regi F. legitimum. qui eam post Aeolicam deduxerit, Ephesumq; condiderit. Itaq; ibi regiam Ionum fuisse positam tradunt. & qui ex ea sunt progenie, etiamnum reges appellantur, habentq; suos honores: primum scilicet in consessu locum quando spectantur certamina, purpuramque insigne regij generis, scipionem loco sceptri, & sacra Cereris Eleusiniæ. Miletum etiam condidit Neleus, domo Pylius. Messenij autem & Pylij quandam inter se cognationem perhibēt: propter quàm etiam recentiores poëtę Nestorem Messenium faciunt: & cum Melantho Codri patre multos

ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΕΣΣΑΡΕΣΚΑΙΔΕΚΑΤΟΝ.

ὙΠΟΘΕΣΙΣ.

Τὸ τεσσερεσκαιδέκατον περὶ τὰς Κυκλάδας νήσους καὶ τὴν ἀντίπεραν χώραν ἐν ᾗ Παμφιλία, Ἰσαυρία, Κιλικία, Λυκία, Πισιδία, ἕως Σελευκίας τῆς Συρίας, καὶ τῆς Ἀσίας τῆς ἰδίως λεγομένης Ἰωνίας.

ΟΙΠΟΝ δ' ἐστὶν εἰπεῖν περὶ Ἰώνων καὶ Καρῶν, καὶ τῆς ἔξω τοῦ Ταύρου παραλίας, ἣν ἔχουσι Λύκιοί τε καὶ Παμφύλιοι, καὶ Κίλικες. οὕτω γὰρ ἂν ἔχοι τέλος ἡ πᾶσα τῆς χερρονήσου περιήγησις, ἧς ἰσθμὸν ἔφαμεν τὴν ὑπέρβασιν τὴν ἐκ τῆς Ποντικῆς θαλάττης ἐπὶ τὴν Ἰσσικήν. Ἔστι δὲ τῆς Ἰωνίας ὁ μὲν περίπλους ὁ παρὰ γῆν, σταδίων που τετρακοσίων ἑξήκοντα, διὰ τοὺς κόλπους, καὶ διὰ τὸ χερρονησίζειν ἐπὶ πλεῖον τὴν χώραν. τὸ δ' ἐπ' εὐθείας μῆκος οὐ πολύ. αὐτὸ οὖν τὸ ἐξ Ἐφέσου μέχρι Σμύρνης, ὁδὸς μέν ἐστιν ἐπ' εὐθείας τριακόσιοι εἰκοσι στάδιοι, οἱ λοιποὶ δὲ εἰς Σμύρναν. περίπλους δὲ μικρὸν ἀπολείπων τῶν δισχιλίων, καὶ διακοσίων. Ἔστι δὴ οὖν ἀπὸ τοῦ Ποσειδίου τοῦ Μιλησίων, καὶ τῶν Καρικῶν ὅρων, μέχρι Φωκαίας καὶ τοῦ Ἕρμου, τὸ πέρας τῆς Ἰωνικῆς παραλίας. Ταύτης δὲ φησὶ Φερεκύδης Μίλητον μὲν, καὶ Μυοῦντα, καὶ τὰ περὶ Μυκάλην καὶ Ἔφεσον, Κᾶρας ἔχειν πρότερον· τὴν δ' ἑξῆς παραλίαν μέχρι Φωκαίας, καὶ Χίου, καὶ Σάμου ἧς Ἀγκαῖος ἦρχε, Λέλεγας. ἐκβληθῆναι δ' ἀμφοτέρους ὑπὸ τῶν Ἰώνων, καὶ εἰς τὰ λοιπὰ μέρη τῆς Καρίας ἐκπεσεῖν. Ἄρξαι δὲ φησιν Ἄνδροκλον τῆς τῶν Ἰώνων ἀποικίας, ὕστερον τῆς Αἰολικῆς, υἱὸν γνήσιον Κόδρου τοῦ βασιλέως Ἀθηνῶν. γενέσθαι τοῦτον Ἐφέσου κτίστην. διόπερ τὸ βασίλειον τῶν Ἰώνων ἐκεῖ συστῆναι φασί· καὶ ἔτι νῦν οἱ ἐκ τοῦ γένους ὀνομάζονται βασιλεῖς, ἔχοντές τινας τιμάς, προεδρίαν τε ἐν ἀγῶσι, καὶ πορφύραν ἐπίσημον τοῦ βασιλικοῦ γένους, σκίπωνα ἀντὶ σκήπτρου, καὶ τὰ ἱερὰ τῆς Ἐλευσινίας Δήμητρος. Καὶ Μίλητον δ' ἔκτισε Νηλεὺς ἐκ Πύλου τὸ γένος ὤν. οἵ τε Μεσσήνιοι, καὶ οἱ Πύλιοι συγγένειαν τινα προσποιοῦνται, καθ' ἣν καὶ Μεσσήνιον τὸν Νέστορα οἱ νεώτεροι φασὶ ποιηταί, καὶ τοῖς περὶ Μέλανθον τὸν Κόδρου πατέρα πολ-

πολλοῦ, καὶ τῶν Πυλίων συνεξάρξαι φασὶν ἐς τὰς Ἀθήνας· ὥστε δὴ πάντα τὸν λαὸν μετὰ τῶν Ἰώνων κοινῇ στεῖλαι τὴν ἀποικίαν. τοῦ δὲ Νηλέως ἐπὶ τῷ Ποσειδίῳ βωμὸς ἵδρυμα δείκνυται. Κυδρῆλος δὲ νόθος υἱὸς Κόδρου Μυοῦντα κτίζει. Ἀνδρόκοπος δὲ Λέβεδον, καταλαβόμενος τόπον τινὰ Ἄρτιν. Κολοφῶνα δ' Ἀνδραίμων Πύλιος, ὥς φησι καὶ Μίμνερμος ἐν Ναννοῖ. Πριήνην δ' Αἴπυτος ὁ Νηλέως, εἶθ' ὕστερον Φιλώτας ἐκ Θηβῶν λαὸν ἀγαγών. Τέω δὲ Ἀθάμας μὲν πρότερον, διὸ Ἀθαμαντίδα καλεῖ αὐτὴν Ἀνακρέων. κατὰ δὲ τὴν Ἰωνικὴν ἀποικίαν, Ναῦκλος υἱὸς Κόδρου νόθος, καὶ μετὰ τοῦτον Ποίκνης, καὶ Δάμαθος Ἀθηναῖοι. καὶ γὰρ ἦν ἐκ Βοιωτῶν. Ἐρύθρας δὲ, καὶ Νῶπος. καὶ οὗτος υἱὸς Κόδρου νόθος. Φωκαιαν δ' οἱ μετὰ Φιλογένους Ἀθηναῖοι. Κλαζομενὰς δὲ Πάραλος. Χίον δὲ Ἐγέρτιος, σύμμικτον ἐπαγόμενος πλῆθος. Σάμον δὲ Τυμβρίων, εἶθ' ὕστερον Πατροκλῆς. Αὗται μὲν δώδεκα Ἰωνικαὶ πόλεις. προσελήφθη δὲ ὕστερον καὶ Σμύρνα, ἐς τὸ Ἰωνικὸν ἐναγαγόντων Ἐφεσίων. ἦσαν γὰρ αὐτοῖς σύνοικοι τὸ παλαιόν, ἡνίκα καὶ Σμύρνα ἐκαλεῖτο ἡ Ἔφεσος. καὶ Καλλῖνός που οὕτως ὠνόμακεν αὐτήν, Σμυρναίους τοὺς Ἐφεσίους καλῶν ἐν τῷ πρὸς Δία λόγῳ·

Σμυρναίους δ' ἐλέησον. — καὶ πάλιν,
Μνῆσαι δ' εἴ κοτέ τοι μηρία καλὰ βοῶν.

Σμύρνα δ' ἦν Ἀμαζὼν ἡ κατασχοῦσα τὴν Ἔφεσον· ἀφ' ἧς τοὔνομα καὶ τοῖς ἀνθρώποις, καὶ τῇ πόλει, ὡς καὶ ἀπὸ Σισύρβης Σισυρβῖταί τινες τῶν Ἐφεσίων ἐλέγοντο. καὶ τόπος δέ τις τῆς Ἐφέσου Σμύρνα ἐκαλεῖτο, ὡς δηλοῖ Ἱππῶναξ. ᾤκει δ' ὄπισθεν τῆς πόλιος ἐν Σμύρνῃ μεταξὺ Τρηχέης τε καὶ Λεπρῆς ἀκτῆς. Ἐκαλεῖτο γὰρ Λεπρὴ μὲν ἀκτὴ ὁ Πριὼν ὑπερκείμενος τῆς νῦν πόλεως ἔχων μέρος τοῦ τείχους αὐτῆς. τὰ γοῦν ὄπισθεν τοῦ Πριῶνος κτήματα ἔτι νυνὶ λέγεται ἐν τῇ Ὀπισθολεπρίᾳ. Τραχεῖα δ' ἐκαλεῖτο ἡ ὑπὲρ τὸν Κορησσὸν παρώρειος. Ἡ δὲ πόλις ἦν τὸ παλαιὸν περὶ τὸ Ἀθήναιον τὸ νῦν ἔξω τῆς πόλεως ὄν, κατὰ τὴν καλουμένην Ὑπέλαιον. ὥστε ἡ Σμύρνα ἦν κατὰ τὸ νῦν γυμνάσιον ὄπισθεν μὲν τῆς νῦν πόλεως, μεταξὺ δὲ Τρηχέης τε καὶ Λεπρίης ἀκτῆς. Ἀπελθόντες δὲ τῶν Ἐφεσίων οἱ Σμυρναῖοι, στρατεύουσιν ἐπὶ τὸν τόπον ἐν ᾧ νῦν ἐστιν ἡ Σμύρνα, Λελέγων κατεχόντων. ἐκβαλόντες δ' αὐτούς, ἔκτισαν τὴν παλαιὰν Σμύρναν διέχουσαν τῆς νῦν περὶ εἴκοσι σταδίους. Ὕστερον δὲ ὑπὸ Αἰολέων ἐκπεσόντες ἔφυγον εἰς Κολοφῶνα,

multos Pyliorum Athenas profectos aiunt: qui totus populus communiter cum Ionibus in coloniam abiuerit. ara in Posidio uisitur, à Neleo posita. Cydrelus Codri F. spurius Myuntem condidit. Androcopus Lebedon, occupato loco, cui nomen Artis. Colophonem Andræmon Pylius: ut & Mimnermus in Nannone scribit. Prienam Aepytus Nelei F. postea Philotas, populo secum Thebis adducto. Teum Athamas antè, unde & Athamantidem eam Anacreon uocat: pòst tempore Ionicæ coloniæ Naudus Codri F. spurius: ac deinde Pœcnes & Damathus Athenienses. erat enim è Bœotis Erythras Kænopus, spurius ipse etiam Codri filius. Phocæam Athenienses cum Philogene. Clazomenas Paralus. Chium Egertius, promiscuam adducens multitudinem. Samum Tembrio, ac postmodo Patrocles. Hæ ergo sunt XII urbes Ionicæ. postea temporis adsumta in eum conuentum est etiam Smyrna, autoribus Ephesijs. nam unà habitauerunt antiquitus, ità ut Ephesus etiam Smyrnę nomen gesserit. & Callinus quodam loco sic eam appellat, Ephesios Smyrnæorum uocabulo intelligens, in oratione ad Iouem: *Ephesus. Smyrna.*

Smyrnæos miserare. —. ac rursum.
Si taurorum illi pulcra tibi femora †

Smyrna Amazon fuit, à qua nomen hominibus, urbique factum: sicut & à Sisyrba quidam Ephesiorum Sisyrbitæ dicũtur. Sed & locus quidam Ephesi Smyrna uocatur, ut Hipponax docet his uerbis: Habitabat in parte urbis posteriore, in Smyrna, inter Asperam & Lepren actam. Lepre acta enim dicebatur Prion, qui nũc supra urbem est situs, partemque muri occupat. & quæ post Prionem sunt possessiones, etiamnum in posteriore Lepra siue Opistoleprea dicuntur. Aspera dicebatur, quę ad montes est supra Corissum. Ipsa urbs fuit antiquitus circa Athenæum seu Mineruium, quòd nunc est extra urbem, ad locum qui Hypelæus appellatur. ut fuerit Smyrna iuxta id quod nunc exstat gymnasium, retro urbem quæ hodie est, inter Asperam & Lepram actam. Discessione deinde ab Ephesijs facta Smyrnæi, eò profecti sunt ubi nunc Smyrna est, quem tũ Leleges tenebant locum. quibus eiectis, ueterem condiderunt Smyrnam, ab ea quæ nunc est stadijs circiter XX disitam. Postea temporis ab Aeolensibus expulsi, Colophonem fu

gerunt, cumque Colophonijs reuersi suam urbem recuperauerunt. Id Mimnermus quoque Nannone indicat, Smyrnæ facta mentione, ut de qua semper fuerit certatum.

Nos Pylon excelsam linquentes Neleos urbem,
Iucundam oram Asiæ nauibus attigimus:
Vi nostra freti consedimus & Colophone,
Castum armis princeps ius uiolare manus.
Pergentes fluuio sed ab Astyente, deorum
Consilio Smyrnam uidimus Aeolidem:

Hæc de his. sed rursum singula sunt peragranda, initio sumto à principatum tenentibus locis, à quibus alia deinde condita sunt. Miletum dico, & Ephesum. hæ enim urbes sunt optimæ & nobilissimæ. Post Posidium seu Neptunium Milesiorum deinceps est oraculum Didymei Apollinis in Branchidis, sursum uersus circiter XIIX stadia. Incensum est à Xerxe, ut & alia omnia templa, præter Ephesium. Branchidæ cùm fugienti Persæ thesauros dei tradidissent, unà abiuerunt, ne pœnas cogerentur dare sacrilegij & proditionis. Postea temporis Milesij templum omnium maximum construxerunt, quod ob magnitudinem sine culmine mansit. nam ambitus delubri pagi amplitudinem æquat: estque intus & extra lucus preciosus. alia delubra oraculum & sacra continent. Ibi fabulæ Branchum fuisse dicunt, & amorem Apollinis. Ornatum est templum donarijs antiquarum gẽtium sumtuosissimè. inde ad urbem uia & nauigatio est non longa. Ephorus narrat, Miletum principiò à Cretensibus ad mare fuisse conditam, ubi nunc uetus est Miletus: Sarpedone è Cretensi Mileto eò ducente colonos, nomenque urbi idem cum ea imponente: cùm eum locum antea Leleges tenuissent. eam quæ nunc est Miletum à Nileo fuisse conditam. Hæc portus habet quatuor, unum etiam classi sufficientem. Multa sunt huius ciuitatis facta. maximum est aũt, multitudo coloniarum. nam & Euxinum Pontum colonijs frequentarunt Milesij totum, & Propontidem, & alia loca. Anaximenes quidem Lampsacenus ait, Icarum insulam & Lerum Milesiorum esse colonias: & iuxta Hellespontum in Cherreneso Limnas, in Asia Arisbam, Abydum, Pæsum, in Cyzicena

Branchidæ.

Miletus.

καὶ μετὰ τῶν ἐν Κολοφῶνι ἐλθόντων, τὴν σφετέραν ἀπέλαβον. καθάπερ καὶ Μίμνερμος ἐν δὲ Ναννοῖ φράζει, μνησθεὶς τῆς Σμύρνης, ὅτι περιμάχητος ἀεί·

Ἡμεῖς δ' αἰπὺ Πύλου Νηλήϊον ἄστυ λιπόντες,
Ἱμερτὴν Ἀσίην νηυσὶν ἀφικόμεθα.
Ἐς δ' ἐρατὴν Κολοφῶνα βίην ὑπέροπλον ἔχοντες,
Ἑζόμεθ' ἀργαλέης ὕβριος ἡγεμόνες.
Κεῖθεν δ' Ἀστήεντος ἀπορνύμενοι ποταμοῖο
Θεῶν βουλῇ Σμύρναν εἵλομεν Αἰολίδα.

Ταῦτα μὲν περὶ τούτων. ἐφοδευτέον δὲ πάλιν τὰ καθ' ἕκαστα, τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῶν ἡγεμονικωτέρων τόπων ποιησαμένους, ἀφ' ὧνπερ καὶ πρῶτον αἱ κτίσεις ἐγένοντο. λέγω δὲ τῶν περὶ Μίλητον καὶ Ἔφεσον. αὗται γὰρ ἄρισται πόλεις καὶ ἐνδοξόταται. μετὰ δὲ τὸ Ποσείδιον τὸ Μιλήσιον, ἑξῆς ἐστι τὸ μαντεῖον τοῦ Διδυμέως Ἀπόλλωνος τὸ ἐν Βραγχίδαις, ἀναβάντι ὅσον ὀκτωκαίδεκα σταδίους. ἐνεπρήσθη δ' ὑπὸ Ξέρξου, καθάπερ καὶ τὰ ἄλλα ἱερὰ πλὴν τοῦ ἐν Ἐφέσῳ. οἱ δὲ Βραγχίδαι τοὺς θησαυροὺς τοῦ θεοῦ παραδόντες τῷ Πέρσῃ φεύγοντι, συναπῆραν τοῦ μὴ τῖσαι δίκας τῆς ἱεροσυλίας, καὶ τῆς προδοσίας. Ὕστερον δ' οἱ Μιλήσιοι μέγιστον νεὼν τῶν πάντων κατεσκεύασαν. διέμεινε δὲ χωρὶς ὀροφῆς διὰ τὸ μέγεθος. κώμης γοῦν κατοικίαν ὁ τοῦ σηκοῦ περίβολος δέδεκται, καὶ ἄλσος ἐντός τε καὶ ἐκτὸς πολυτελές. ἄλλοι δὲ σηκοὶ τὸ μαντεῖον καὶ τὰ ἱερὰ συνέχουσιν. Ἐνταῦθα δὲ μυθεύεται καὶ τὰ περὶ τὸν Βράγχον, καὶ τὸν ἔρωτα τοῦ Ἀπόλλωνος. Κεκόσμηται δ' ἀναθήμασι τῶν ἀρχαίων ἐθνῶν πολυτελέστατα. ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ τὴν πόλιν οὐ πολλὴ ὁδός ἐστιν, οὐδὲ πλοῦς. Φησὶ δ' Ἔφορος τὸ πρῶτον κτίσμα εἶναι Κρητικῶν ὑπὲρ θαλάττης τετειχισμένον, ὅπου νῦν ἡ παλαιὰ Μίλητός ἐστι, Σαρπηδόνος ἐκ Μιλήτου τῆς Κρητικῆς ἀγαγόντος οἰκήτορας, καὶ θεμένου τοὔνομα τῇ πόλει τῆς ἐκεῖ πόλεως ἐπώνυμον, κατεχόντων πρότερον τὸν τόπον Λελέγων. Τοὺς δὲ περὶ Νηλέα ὕστερον τὴν νῦν τειχίσαι πόλιν. ἔχει τέτταρας λιμένας ἡ νῦν, ὧν ἕνα καὶ στόλῳ ἱκανόν. πολλὰ δὲ τῆς πόλεως ἔργα ταῦτα. μέγιστον δὲ τὸ πλῆθος τῶν ἀποικιῶν. ὅ, τε γὰρ Εὔξεινος πόντος ὑπὸ τούτων τετείχισται πᾶς, καὶ ἡ Προποντὶς, καὶ ἄλλοι πλείους τόποι. Ἀναξιμένης γοῦν ὁ Λαμψακηνὸς οὕτω φησὶν, ὅτι καὶ Ἴκαρον τὴν νῆσον καὶ Λέρον Μιλήσιοι συνῴκισαν, καὶ περὶ Ἑλλήσποντον ἐν μὲν τῇ Χερρονήσῳ Λίμνας, ἐν δὲ τῇ Ἀσίᾳ Ἄβυδον, Ἀρίσβαν, Παισόν, ἐν δὲ τῇ Κυζικηνῶν

κλώδῃ νήσῳ, Ἀρτάκην, Κύζικον· ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ τῆς Τρῳάδος, Σκῆψιν. ἡμεῖς δ' ἐν τοῖς καθέκαστα λέγομεν, καὶ τὰς ἄλλας τὰς ὑπὸ τούτου παραλελειμμένας. Οὔλιον δ' Ἀπόλλωνα καλοῦσί τινα καὶ Μιλήσιοι, καὶ Δήλιοι, οἷον ὑγιαστικὸν καὶ παιονικόν. τὸ γὰρ οὔλειν, ὑγιαίνειν. ἀφ' οὗ καὶ τὸ οὐλή, καὶ οὖλέ τε μέγα χαῖρε—. ἰατικὸς γὰρ ὁ Ἀπόλλων, καὶ ἡ Ἄρτεμις ἀπὸ τοῦ ἀρτεμέας ποιεῖν. καὶ ὁ ἥλιος δὲ καὶ ἡ σελήνη συνοικειοῦνται τούτοις, ὅτι τῆς περὶ τοὺς ἀέρας εὐκρασίας αἴτιοι. καὶ τὰ λοιμικὰ δὲ πάθη, καὶ τοὺς αὐτομάτους θανάτους τούτοις ἀνάπτουσι τοῖς θεοῖς. Ἄνδρες δ' ἄξιοι μνήμης ἐγένοντο ἐν τῇ Μιλήτῳ, Θαλῆς τε εἷς τῶν ἑπτὰ σοφῶν ὁ πρῶτος φυσιολογίας ἄρξας ἐν τοῖς Ἕλλησι, καὶ μαθηματικῆς. καὶ ὁ τούτου μαθητὴς Ἀναξίμανδρος, καὶ ὁ τούτου πάλιν Ἀναξιμένης. ἔτι δ' Ἑκαταῖος, ὁ τὴν ἱστορίαν συντάξας. καθ' ἡμᾶς δὲ Αἰσχίνης ὁ ῥήτωρ, ὃς ἐν φυγῇ διετέλεσε, παρρησιασάμενος πέρα τοῦ μετρίου πρὸς Πομπήιον Μάγνον. ἠτύχησε δ' ἡ πόλις, ἀποκλείσασα Ἀλέξανδρον, καὶ βίᾳ ληφθεῖσα, καθάπερ καὶ Ἁλικαρνασός. ἔτι δὲ πρότερον ὑπὸ Περσῶν. καί φησί γε Καλλισθένης, ὑπ' Ἀθηναίων χιλίαις δραχμαῖς ζημιωθῆναι Φρύνιχον, τὸν τραγικόν, διότι δρᾶμα πεποίηκε Μιλήτου ἅλωσιν ὑπὸ Δαρείου. Πρόκειται δ' ἡ Λαδὴ νῆσος πλησίον, καὶ περὶ τὰς Τραγαίας νησία ὑφόρμους ἔχοντα λῃσταῖς. Ἑξῆς δ' ἐστὶν ὁ Λατμικὸς κόλπος, ἐν ᾧ Ἡράκλεια ἡ ὑπὸ Λάτμῳ λεγομένη πολίχνιον, ὕφορμον ἔχον. ἐκαλεῖτο δὲ πρότερον Λάτμος ὁμωνύμως τῷ ὑπερκειμένῳ ὄρει. ὅπερ Ἑκαταῖος μὲν ἐμφαίνει τὸ αὐτὸ εἶναι νομίζων τῷ ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ Φθειρῶν ὄρει λεγομένῳ, (ὑπὲρ γὰρ τῆς Λάτμου φησὶ τὸ Φθειρῶν ὄρος κεῖσθαι.) τινὲς δὲ τὸ Γρίον φασίν, ὡς ἂν παράλληλον τῷ Λάτμῳ, ἀνῆκον ἀπὸ τῆς Μιλησίας πρὸς ἕω, διὰ τῆς Καρίας μέχρι Εὐρώμου, καὶ Χαλκητόρων. ὑπέρκειται δὲ ταύτης ἐν ὕψει. Μικρὸν δ' ἄπωθεν διαβάντι πρὸς τῷ Λάτμῳ ποταμίσκον, δείκνυται τάφος Ἐνδυμίωνος ἔν τινι σπηλαίῳ. εἶτα ἀφ' Ἡρακλείας ἐπὶ Πύῤῥαν πολίχνην πλοῦς ἑκατόν που σταδίων. Μικρὸν δὲ πλέον τὸ ἀπὸ Μιλήτου εἰς Ἡράκλειαν ἐγκολπίζοντι. εὐθυπλοία δ' εἰς Πύῤῥαν ἀπὸ Μιλήτου τριάκοντα, τοιαύτην ἔχει μακροπορίαν ὁ παρὰ γῆν πλοῦς. Ἀνάγκη δ' ὑπὸ τῶν ἐνδόξων τόπων ὑπομένειν τὸ περισκελὲς τῆς τοιαύτης γεωγραφίας. Ἐκ δὲ Πύῤῥας ἐπὶ τὴν ἐκβολὴν τοῦ Μαιάν-

cena insula Artacen & Cyzicum, in mediterraneis Troadis Scepsin. Nos de singulis suo loco monentes, adijciemus etiam alias. Apollinem Vlium quendam & Milesij uocāt & Delij, utpote salutiferū & medicum. Est enim ulein, sanum esse. unde ule cicatrix, & ule pro salue. Odyss. ω. 401. Etenim Apollo sanator est, est Diana Artemis dicitur, quod artem eas, id est integros incolumesq; faciat. His Sol & Luna accommodantur, quia penes eos est potestas aëris temperandi. quin & pestilentias, & mortes sponte accidentes ijs imputant. Memorabiles uiros Miletus protulit, qui sequuntur. Thales de VII sapientibus unus, qui princeps Græcorum indagationem causarum naturalium & mathematicarum rerum instituit. Anaximander huius discipulus, rursumque huius Anaximenes. tum Hecatæus, qui historiam conscripsit. Nostra ætate Aeschines orator, qui in exsulio mortuus est, quod libertate dicendi immodica Pompeium Magnum perstrinxisset. Infortunium habuit Miletus, cùm excluso Alexandro ui est capta: ut & Halicarnassus. Sed ante à Persis fuit capta: & quidem scribit Callisthenes Phrynichum Tragœdū CIↃ drachmis multatum fuisse ab Atheniēsibus, quòd de capta à Dario Mileto fabulam condidisset. Ante Miletum non procul sita est est Lade insula, & circum Tragæas exiguæ insulæ, stationes prædonum habentes. Sequitur Latmicus sinus, in quo Heraclea sub Latmo dicta, oppidulum cum statione. id antè Latmos ab imminente supra monte appellatum fuit. Latmum Hecatæus innuit eundem se putare cum eo, quem Phthirôn mōtem Homerus nominat. (ait enim supra oppidum Latmum esse Phthirôn montem.) Iliad. β. 868. alij Grium intelligunt, qui æqualibus undique spacijs à Latmo distans à Milesio agro uersus orientem porrigatur per Cariam usque ad Euromum & Chalcetores, sublimisque dicto incumbat oppidulo. Haud longè inde ubi fluuiolum quendam transieris, quadam in spelunca Endymionis sepulcrum cernes. Inde ab Heraclea ad oppidum Pyrrham nauigatio est C circiter stadiorum: paulo autem ampliùs à Mileto Heracleam uersus si intrentur sinus: rectà tantum XXX. tantum spacij producitur in litore. Necesse est autem ut de insignibus locis descriptionem tam exactam boni consulat lector. A' Pyrrha ad

Mæandri ostia, stadia sunt L. locus uadosus & paludosus est. per stadia XXX aduerso flumine scaphis ad ministeria paratis nauigatur ad Myuntem, quæ una de XII Ioniæ urbibus, nunc ob defectum uirorum Mileto est adiuncta. Hanc pro opsonio Xerxes Themistocli fertur dedisse, pane Magnesiam, uino Lampsacum. Quatuor à Myunte stadijs pagus est Cariæ Thymbria: apud quam sacra est spelunca Charonium nomine, quæ pestilentibus exhalationibus etiam aues necat. Suprà sita est Magnesia quæ ad Mæandrum usurpatur, colonia Magnetum Thessalicorum & Cretensium: de qua mox dicemus. Post ostia Mæandri litus est Prienense, & suprà Priene, ac Mycale mons uenationibus aptus atque arboribus. Imminet hic Samio agro, & aduersus eum ultra Trogilium promontorium facit fretum VII circiter latum stadia. Priena quibusdam Cadme dicitur, quia Philotas eius instaurator Bœotius fuit. Patria fuit Biantis, unius de VII sapientibus, de quo Hipponax, Iustior in iudicando quàm Bias Prienæus. Ante Trogilium sita est insula minuta, eiusdem nominis. Inde ad Suniū breuissimus traiectus est stadiorum CIƆ IƆC. ab initio Samus ad dextram est & Icaria & Corsiç: ad sinistram Melanthij scopuli. deinde per medias nauigatur Cyclades. Ipsum Trogilium promontorium, quasi pes quidam Mycales procurrens est. Mycalæ autem alius adiacet mōs Pactyes, agri Ephe- 2 sij. in quem & 2 Mesogis terminantur. A' Trogilio in Samum sunt stadia XL. Austrum insula respicit, & portus eius, statione nauium præditus. In planicie maior eius pars mari proluitur. pars quædam etiam in montem suprà imminentē adsurgit. Ad dextram, quâ intrò nauigatur ad urbem, est Posædium promontorium quòd cum opposita Mycala fretum includit VII stadiorum. templum habet Neptuni. ante id exigua sita est insula Narthecis. Ad læuam est suburbium ad Heræum seu Iunonium, & Imbrasus fluuius, atque Iunonis antiquum fanum, ac magnum templum, quod nunc reponendis tabulis usurpatur. Extra multitudinem tabularum ibi positarum, alia sunt etiam tabularum repositoria, & sacella quædam plena antiquorum artificiorum. similiter locus sub dio patens, plenus est optimarum statuarum. inter has tria Myronis opera colossica, uni insistentia

Priene.

Samus.

Μαιάνδρου, πεντήκοντα. τεναγώδης δὲ ὁ τόπος, καὶ ἑλώδης. ἀναπλεύσαντι δ' ὑπηρετικοῖς σκάφεσι τριάκοντα σταδίους, πόλις Μυοῦς μία τῶν Ἰάδων τῶν δώδεκα, νῦν δ' ὀλιγανδρίαν Μιλησίοις συμπεπόλισται. ταύτην ὄψον λέγεται Θεμιστοκλεῖ δοῦναι Ξέρξης, ἄρτον δὲ Μαγνησίαν, οἶνον δὲ λάμψακον. ἔνθεν ἐν σταδίοις τέσσαρσι κώμη καρικὴ Θυμβρία· παρ' ἣν ἄορνον ἐστὶ σπήλαιον ἱερὸν, Χαρώνιον λεγόμενον, ὀλεθρίους ἔχον ἀποφοράς. Ὑπέρκειται δὲ Μαγνησία ἡ πρὸς Μαιάνδρῳ, Μαγνήτων ἀποικία τῶν ἐν Θετταλίᾳ, καὶ Κρητῶν, περὶ ἧς αὐτίκα ἐροῦμεν. Μετὰ δὲ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Μαιάνδρου, ὁ κατὰ Πριήνην ἐστὶν αἰγιαλός. ὑπὲρ αὐτοῦ δ' ἡ Πριήνη, καὶ Μυκάλη τὸ ὄρος εὔθηρον καὶ εὔδενδρον. Ἐπίκειται δὲ τῇ Σαμίᾳ, καὶ ποιεῖ πρὸς αὐτὴν ἐπέκεινα τῆς Τρωγιλίου καλουμένης ἄκρας, ὅσον ἑπταστάδιον πορθμόν. λέγεται δ' ὑπό τινων ἡ Πριήνη Κάδμη, ἐπειδὴ Φιλώτας ὁ ἐπικτίσας αὐτὴν Βοιώτιος ὑπῆρχεν. ἐκ Πριήνης δ' ἦν Βίας, εἷς τῶν ἑπτὰ σοφῶν, περὶ οὗ φασιν οὕτως Ἱππώναξ, Καὶ δικάσασθαι ἐκ Βίαντος τοῦ Πριηνέως κρέσσον. Τῆς δὲ Τρωγιλίου πρόκειται νησίον ὁμώνυμον. ἐντεῦθεν δὲ τὸ ἐγγυτάτω δίαρμα ἐστὶν ἐπὶ Σούνιον σταδίων χιλίων ἑξακοσίων· κατ' ἀρχὰς μὲν Σάμον ἐν δεξιᾷ ἔχοντι καὶ Ἰκαρίαν, καὶ Κορσίας· ἐν δὲ Μελανθίους σκοπέλους ἐξ εὐωνύμων. τὸ λοιπὸν δὲ διὰ μέσων τῶν κυκλάδων νήσων. Καὶ αὐτὴ δ' ἡ Τρωγίλιος ἄκρα, πρόπους τις τῆς Μυκάλης ἐστί. Τῇ Μυκάλῃ δ' ὄρος ἄλλο πρόσκειται τῆς Ἐφεσίας Πακτύης. Καὶ ἡ Μεσωγὶς δὲ εἰς αὐτὴν καταστρέφει. ἀπὸ δὲ τῆς Τρωγιλίου στάδιοι τετταράκοντα εἰς τὴν Σάμον. Βλέπει δὲ πρὸς νότον, καὶ αὐτὴ καὶ ὁ λιμὴν ἔχων ναύσταθμον. Ἔστι δ' αὐτῆς ἐν ἐπιπέδῳ τὸ πλέον ὑπὸ τῆς θαλάττης κλυζόμενον. μέρος δέ τι καὶ εἰς τὸ ὄρος ἀνέχει τὸ ὑπερκείμενον. Ἐν δεξιᾷ μὲν οὖν προσπλέουσι πρὸς τὴν πόλιν ἐστὶ τὸ Ποσείδιον, ἄκρα ἡ ποιοῦσα πρὸς τὴν Μυκάλην τὸν ἑπταστάδιον πορθμόν. ἔχει δὲ νεὼν Ποσειδῶνος. πρόκειται δ' αὐτοῦ νησίδιον ἡ Ναρθηκίς. ἐπ' ἀριστερᾷ δὲ τὸ προάστειον τὸ πρὸς τῷ Ἡραίῳ, καὶ ὁ Ἴμβρασος ποταμός, καὶ τὸ Ἡραῖον ἀρχαῖον ἱερὸν, καὶ νεὼς μέγας, ὃς νῦν πινακοθήκη ἐστί. χωρὶς δὲ τοῦ πλήθους τῶν ἐνταῦθα κειμένων πινάκων, ἄλλαι πινακοθῆκαι, καὶ ναΐσκοι τινές εἰσι, πλήρεις τῶν ἀρχαίων τεχνῶν. τό τε ὕπαιθρον, ὁμοίως μεστόν ἐστι τῶν ἀρίστων ἀνδριάντων, ὧν τρία Μύρωνος ἔργα κολοσσικά, ἱδρυμένα ἐπὶ μιᾶς βάσεως.

βάσεως· ἃ ἦρε μὲν Ἀντώνιος, ἀνέθηκε δὲ πάλιν ὁ Σεβαστὸς Καῖσαρ εἰς τὴν αὐτὴν βάσιν τὰ δύο, τὴν Ἀθηνᾶν, καὶ τὸν Ἡρακλέα. τὸν δὲ Δία εἰς τὸ Καπετώλιον μετήνεγκε, κατασκευάσας αὐτῷ ναΐσκον. Περίπλους δ' ἐστὶ τῆς Σαμίων νήσου σταδίων ἑξακοσίων. Ἐκαλεῖτο δὲ Παρθενίας πρότερον οἰκούντων Καρῶν. εἶτα Ἀνθεμοῦς, εἶτα Μελάμφυλος, εἶτα Σάμος, εἴτ' ἀπό τινος ἐπιχωρίου ἥρωος, εἴτ' ἐξ Ἰθάκης καὶ Κεφαλληνίας ἀποικίσαντος. Καλεῖται μὲν οὖν καὶ ἄκρα τις Ἄμπελος βλέπουσά πως πρὸς τὸ τῆς Ἰκαρίας Δρέπανον. ἀλλὰ καὶ τὸ ὄρος ἅπαν, ὃ ποιεῖ τὴν ὅλην νῆσον ὀρεινήν, ὁμώνυμος λέγεται. Ἔστι δ' οὐκ εὔοινος, καίπερ εὐοινουσῶν τῶν κύκλῳ νήσων, καὶ τῆς ἠπείρου σχεδόν τι τῆς προσεχοῦς πάσης, τοὺς ἀρίστους ἐκφορουσῶν οἴνους· οἷον Χίου, καὶ Λέσβου, καὶ Κῶ· καὶ μὴν καὶ ὁ Ἐφέσιος, καὶ Μητροπολίτης ἀγαθοί, ἥ τε Μεσωγὶς, καὶ ὁ Τμῶλος, καὶ ἡ Κατακεκαυμένη, καὶ Κνίδος, καὶ Σμύρνα, καὶ ἄλλοι ἀσημότεροι τόποι διαφόρως χρηστοινοῦσιν, ἢ πρὸς ἀπόλαυσιν, ἢ πρὸς διαίτας ἰατρικάς. περὶ μὲν οἴνους οὐ πάνυ εὐτυχεῖ Σάμος. τὰ δ' ἄλλα εὐδαίμων, ὡς δῆλον ἔκ τε τοῦ περιμάχητον γενέσθαι, καὶ ἐκ τοῦ τοὺς ἐπαινοῦντας, μὴ ὀκνεῖν ἐφαρμόττειν αὐτῇ τὴν λέγουσαν παροιμίαν, ὅτι φέρει καὶ ὀρνίθων γάλα· καθάπερ που καὶ Μένανδρος ἔφη. τοῦτο δὲ καὶ τὸ τῶν τυραννίδων αἴτιον αὐτῇ κατέστη, καὶ τῆς πρὸς Ἀθηναίους ἔχθρας. Αἱ μὲν οὖν τυραννίδες ἤκμασαν κατὰ Πολυκράτη μάλιστα, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Συλοσῶντα. ἦν δ' ὁ μὲν καὶ τύχῃ καὶ δυνάμει λαμπρὸς, ὥστε καὶ θαλαττοκρατῆσαι. τῆς δ' εὐτυχίας αὐτοῦ σημεῖον τιθέασιν, ὅτι ῥίψαντος εἰς τὴν θάλατταν ἐπίτηδες τὸν δακτύλιον λίθου, καὶ γλύμματος πολυτελοῦς, ἀνήνεγκε μικρὸν ὕστερον τῶν ἁλιέων τις τὸν καταπιόντα ἰχθῦν αὐτόν, ἀνατμηθέντος δ' εὑρέθη ὁ δακτύλιος. πυθόμενον δὲ τοῦτο τὸν Αἰγυπτίων βασιλέα, φασὶ μαντικῶς πως ἀποφθέγξασθαι ὡς ἐν βραχεῖ καταστρέψει τὸν βίον εἰς οὐκ εὐτυχὲς τέλος, ὁ τοσοῦτον ἐξηρμένος ταῖς εὐπραγίαις. καὶ δὴ καὶ συμβῆναι τοῦτο. καταληφθέντα γὰρ ἐξ ἀπάτης ὑπὸ τοῦ σατράπου τῶν Περσῶν, κρεμασθῆναι. Τούτῳ συνεβίωσεν Ἀνακρέων ὁ μελοποιός, καὶ δὴ καὶ πᾶσα ἡ ποίησις πλήρης ἐστὶ τῆς περὶ αὐτοῦ μνήμης. Ἐπὶ τούτου δὲ, καὶ Πυθαγόραν ἱστοροῦσι φυομένην ἰδόντα τὴν τυραννίδα, ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν, καὶ ἀπελθεῖν εἰς Αἴγυπτον, καὶ Βαβυλῶνα φιλομαθείας χάριν.

basi. quae cùm sustulisset Antonius omnia, Augustus Cæsar duo reposuit in basin eandem, Mineruam scilicet atque Herculem. Iouem in Capitolium transtulit, sacello ei parato. Sami insulæ ambitus est stadiorum IↃC. Olim dicta fuit Parthenias, Caribus eam tenentibus. deinde Anthemus, pòst Melamphylus, tãdem Samus: siue ab heroë aliquo indigena, siue quod incolæ ex Ithaca & Cephallenia eò sunt traducti. Promontorium habet Samus, quod ampelos dicitur (uitem uox hęc notat.) obuersum Drepano Icariæ. eodemque nomine totus mons dicitur, qui totam insulam facit montosam. Non est autem à uino laudabilis Samus, quanquam insulæ circumpositæ, & uicina continens omnis optimum uinum dent: ut Chius, Lesbus, Cos. quin & Ephesium & Metropolites uina præstantia sunt. & Mesogis, Tmolus, Catacecaumene, Cnidus, Smyrna, aliaq; obscuriora loca uino excellunt, siue ad iucũditatem, siue ad usus medicos requiras. Sed uino ut non est felix Samus, ita aliis omnibus rebus diues. quod & hinc apparet, quia certatim est expetita: & quod eam laudantes non uerentur accommodare ei prouerbium uulgatum. Ferre eam etiam gallinarum lac. sicut alicubi dixit Menander. hæc etiam caussa fuit, cur tyranni eam possiderent, & inimiciciarum cum Atheniensibus. Tyrannides maximè uiguerunt sub Polycrate, & fratre eius Sylosonte. Polycrates fortuna & potentia ita floruit, ut etiam maris tenuerit imperium. Et hoc argumẽtum prosperitatis eius ferunt, quòd cùm annulum lapide & sculptura sumtuosum admodum industria in mare abiecisset: paulo pòst piscatorum quidam extraxit piscem qui deglutierat eum: & aperto pisce annulus inuentus est. Ferunt Ægyptiorum regem, cum hoc ei nunciatum esset, ueluti uaticinantem pronunciasse, breui Polycratem uitam infelici exitu clausurum, qui eò usque lætis elatus esset successibus. idque euentum comprobasse. nam à Persico satrapa dolo circumuentum atq; captum, & crucem sublatum fuisse Polycratem. Cùm hoc uixit Anacreon Lyricus, & mentione eius oppleuit sua carmina. Eiusdem ætate ferunt Pythagoram, cum gliscentem in patria uideret tyrannidem, Samo excessisse, inq; Aegyptũ & Babylonem discendi studio abiuisse. cumq;

Polycratis fortuna

Herodot. Thalea.

cumq́; reuersus eam uideret durare, in Italiam nauigasse, atque ibi uitæ reliquum confecisse. Hæc de Polycrate. Sylosontem frater priuatum reliquerat. Hic cùm Dario Histaspis dono dedisset uestem, quam ipsa gestante ille expetiuerat nondum ad regnum euectus: ab eo regnum adepto tyrannidem pro dono recepit. Imperauit autem acerbè: quo factum est ut uiri urbem desererent, indeque prouerbium exciderit,

Sylosontis opera uastitas regionem habet.

Athenienses priùs quidem misso Pericle prætore, & unà Sophocle poëta, rebellantes Samios obsidione graui adflixerunt. pòst etiam duo ciuium millia eò in coloniam miserunt. è quibus fuit Neocles Epicuri philosophi pater, ludi magister litterarij. & Epicurum aiunt Sami educatum ac in Teo, ad pubertatem accessisse Athenis, & æqualem habuisse Menandrum Comicum. Samius fuit etiam Creophylus. Hunc aiunt Homero hospitium aliquando præbuisse, donoq́; ab eo accepisse inscriptionem poëmatis de capta Oechalia. Callimachus contrà quodam epigrammate indicat autorem fuisse Creophylum, sed Homero ob hospitium fuisse attributum.

33 Me Samius fecit, qui quōdam excepit Homerum
Hospitio. casus Euryte ploro tuos,
Formosamquè Iolam. Homero scripta feruntur
Ista: Creophylo, Iuppiter, hôcce leue est.

Quidam hunc Homeri fuisse magistrum tradunt: alij non hunc, sed Aristeam Proconnesium. Samo adiacet Icaria insula, à qua nomen Icario mari. ipsa nomen habet ab Icaro Dædali F. quem ferunt patri fugæ comitem, quo tēpore è Creta sumtis alis auolauit, cùm non teneret cursum, eò decidisse. nimis enim ad solem elati alas cera liquefacta defluxisse. Insulæ totius ambitus est stadiorum CCC. portu caret, habet tamen stationes, quarum optima Histi appellatur: promontorium est uersus Fauonium porrectum. Est etiam templum Dianæ nomine Tauropolium in insula ea, & oppidulum Oenoë, & aliud Draconum, eiusdem cum promontorio nominis cui incumbit, & habet locum appellentibus aptum nauibus. promontorium abest à Can

Icaria.

ἐπανιόντα δ᾽ ἐκεῖθεν, ὁρῶντα ἐπισυμμένουσαν τὴν τυραννίδα, πλεύσαντα εἰς Ἰταλίαν, ἐκεῖ διατελέσαι τὸν βίον. περὶ Πολυκράτους μὲν ταῦτα. Συλοσῶν δ᾽ ἀπελείφθη μὲν ἰδιώτης ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ. Δαρείῳ δὲ τῷ Ὑστάσπεως χαρισάμενος ἐσθῆτα, ἣς ἐπεθύμησεν ἐκεῖνος φοροῦντα ἰδὼν (οὔπω δ᾽ ἐβασίλευε τότε) βασιλεύσαντος αὐτοῦ ἔλαβε δῶρον τὴν τυραννίδα. πικρῶς δ᾽ ἦρξεν, ὥστε καὶ ἐλειπάνδρησεν ἡ πόλις. κἀκεῖθεν ἐκπεσεῖν συνέβη τὴν παροιμίαν,

Ἕκητι Συλοσῶντος εὐρυχωρίη.

Ἀθηναῖοι δὲ πρότερον μὲν πέμψαντες στρατηγὸν Περικλέα, καὶ σὺν αὐτῷ Σοφοκλέα τὸν ποιητήν, πολιορκίᾳ κακῶς διέθηκαν ἀπειθοῦντας τοὺς Σαμίους. ὕστερον δὲ καὶ κληρούχους ἔπεμψαν δισχιλίους ἐξ ἑαυτῶν, ὧν ἦν καὶ Νεοκλῆς ὁ Ἐπικούρου τοῦ φιλοσόφου πατήρ, γραμματοδιδάσκαλος, ὥς φασι. καὶ τραφῆναι φασὶν ἐνθάδε, καὶ ἐν Τέῳ, καὶ ἐφηβεῦσαι Ἀθήνησι. γενέσθαι δ᾽ αὐτῷ συνέφηβον Μένανδρον τὸν κωμικόν. Σάμιος δ᾽ ἦν καὶ Κρεώφυλος, ὅν φασι δεξάμενον ξενίᾳ ποτὲ Ὅμηρον, λαβεῖν δῶρον τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ ποιήματος, ὃ καλοῦσιν Οἰχαλίας ἅλωσιν. Καλλίμαχος δὲ τοὐναντίον ἐμφαίνει δι᾽ ἐπιγράμματός τινος, ὡς ἐκείνου μὲν ποιήσαντος, λεγομένου δ᾽ Ὁμήρου διὰ τὴν λεγομένην ξενίαν.

Τοῦ Σαμίου πόνος εἰμί, δόμῳ ποτὲ θεῖον Ὅμηρον
Δεξαμένου κλαίω δ᾽ Εὔρυτον ὅσσ᾽ ἔπαθεν·
Καὶ ξανθὴν Ἰόλειαν· Ὁμήρειον δὲ καλεῦμαι
Γράμμα. Κρεωφύλῳ, Ζεῦ φίλε, τοῦτο μέγα.

Τινὲς δὲ διδάσκαλον Ὁμήρου τοῦτόν φασιν. οἱ δ᾽ οὐ τοῦτον, ἀλλ᾽ Ἀριστέα τὸν Προκοννήσιον. Παράκειται δὲ τῇ Σάμῳ νῆσος ἡ Ἰκαρία, ἀφ᾽ ἧς τὸ Ἰκάριον πέλαγος. αὕτη δ᾽ ἐπώνυμός ἐστιν Ἰκάρου παιδὸς τοῦ Δαιδάλου, ὅν φασι τῷ πατρὶ κοινωνήσαντα τῆς φυγῆς, ἡνίκα ἀμφότεροι πτερωθέντες ἐκ Κρήτης, πεσεῖν ἐνθάδε, μὴ κρατήσαντα τοῦ δρόμου. μετεωρισθέντι γὰρ πρὸς τὸν ἥλιον ἐπὶ πλέον, περιρρυῆναι τὰ πτερὰ τακέντος τοῦ κηροῦ. τριακοσίων δ᾽ ἐστὶ τὴν περίμετρον σταδίων ἡ νῆσος ἅπασα, καὶ ἀλίμενος, πλὴν ὑφόρμων, ὧν ὁ κάλλιστος Ἱστοὶ λέγονται. ἄκρα δ᾽ ἐστὶν ἀνατείνουσα πρὸς ζέφυρον. ἔστι δὲ καὶ Ἀρτεμίσιον ἱερὸν καλούμενον Ταυροπόλιον ἐν τῇ νήσῳ, καὶ πολισμάτιον Οἰνόη, καὶ ἄλλο Δράκανον, ὁμώνυμον τῇ ἄκρᾳ ἐφ᾽ ἧ ἵδρυται, πρόσορμον ἔχον. ἡ δὲ ἄκρα διέχει τῆς Σαμίων ἄκρας τῆς Καν-

θαρίου

θαρίου καλουμένης, ὀγδοήκοντα σταδίους, ὅπερ ἐστὶν ἐλάχιστον διάρμα τὸ μεταξύ. νυνὶ μὲν τοι λειπανδροῦσαν Σάμιοι νέμονται, τὰ πολλὰ βοσκημάτων χάριν. μετὰ δὲ τὸν Σάμιον πορθμὸν τὸν πρὸς Μυκάλῃ πλέουσιν εἰς Ἔφεσον, ἐν δεξιᾷ ἐστὶν ἡ Ἐφεσίων παραλία. μέρος δέ τι ἔχουσιν αὐτῆς καὶ οἱ Σάμιοι. πρῶτον δ' ἐστὶν ἐν τῇ παραλίᾳ τὸ Πανιώνιον, τρισὶ σταδίοις ὑπερκείμενον τῆς θαλάσσης, ὅπου τὰ Πανιώνια κοινὴ πανήγυρις τῶν Ἰώνων συντελεῖται τῷ Ἑλικωνίῳ Ποσειδῶνι καὶ θυσία. ἱερῶνται δὲ Πριηνεῖς. εἴρηται περὶ αὐτῶν ἐν τοῖς Πελοποννησιακοῖς. εἶτα Νεάπολις, ἣ πρότερον μὲν ἦν Ἐφεσίων, νῦν δὲ Σαμίων, διαλλαξάμενοι πρὸς τὸ Μαραθήσιον τὸ ἐγγυτέρω πρὸς τὸ ἀπώτερον. εἶτα Πύγελα πολίχνιον, ἱερὸν ἔχον Ἀρτέμιδος Μουνυχίας, ἵδρυμα Ἀγαμέμνονος, οἰκούμενον ὑπὸ μέρους τῶν ἐκείνου λαῶν. πυγαλίας γάρ τινας καὶ γενέσθαι, καὶ κληθῆναι. κάμνοντας δ' ὑπὸ τοῦ πάθους καταμεῖναι, καὶ τυχεῖν οἰκείου τοῦ ὀνόματος τὸν τόπον. εἶτα λιμὴν Πάνορμος καλούμενος, ἔχων ἱερὸν τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος. εἶθ' ἡ πόλις. ἐν δὲ τῇ αὐτῇ παραλίᾳ μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης ἐστὶ καὶ ἡ Ὀρτυγία, διαπρεπὲς ἄλσος παντοδαπῆς ὕλης, κυπαρίττου δὲ τῆς πλείστης. διαρρεῖ δὲ ὁ Κέγχριος ποταμός, οὗ φασι νίψασθαι τὴν Λητὼ μετὰ τὰς ὠδῖνας. ἐνταῦθα γὰρ μυθεύουσι τὴν λοχείαν καὶ τὴν τροφὸν τὴν Ὀρτυγίαν, καὶ τὸ ἄδυτον ἐν ᾧ ἡ λοχεία, καὶ τὴν πλησίον ἐλαίαν, ᾗ πρῶτον ἐπαναπαύσασθαί φασι τὴν θεὸν ἀπολυθεῖσαν τῶν ὠδίνων. ὑπέρκειται δὲ τοῦ ἄλσους ὄρος ὁ Σολμισσός, ὅπου στάντας φασὶ τοὺς Κουρῆτας, τῷ ψόφῳ τῶν ὅπλων ἐκπλῆξαι τὴν Ἥραν, ζηλοτύπως ἐφεδρεύουσαν, καὶ λαθεῖν συμπράξαντας τὴν λοχείαν τῇ Λητοῖ. ὄντων δ' ἐν τῷ τόπῳ πλειόνων ναῶν, τῶν μὲν ἀρχαίων, τῶν δ' ὕστερον γενομένων, ἐν μὲν τοῖς ἀρχαίοις ἀρχαῖά ἐστι ξόανα, ἐν δὲ τοῖς ὕστερον Σκόπα ἔργα· ἡ μὲν Λητὼ σκῆπτρον ἔχουσα, ἡ δ' Ὀρτυγία παρέστηκεν, ἑκατέρᾳ τῇ χειρὶ παιδίον ἔχουσα. πανήγυρις δ' ἐνταῦθα συντελεῖται κατ' ἔτος. ἔθει δέ τινι οἱ νέοι φιλοκαλοῦσι, μάλιστα περὶ τὰς ἐνταῦθα εὐωχίας λαμπρυνόμενοι. τότε δὲ καὶ τῶν Κουρήτων ἀρχεῖον συνάγει συμπόσια, καί τινας μυστικὰς θυσίας ἐπιτελεῖ. τὴν δὲ πόλιν ᾤκουν μὲν Κᾶρές τε καὶ Λέλεγες. ἐκβαλὼν δ' ὁ Ἄνδροκλος τοὺς πλείστους, ᾤκισεν ἐκ τῶν συνελθόντων περὶ τὸ Ἀθήναιον καὶ τὴν Ὑπέλαιον, προσπεριλαβὼν καὶ τῆς περὶ τὴν Κορησσὸν

thario Sami promontorio, stadijs xxc, quod est angustissimum inter eas insulas fretum. Nunc quidem Samas penuria ciuium laborantes pecoris pascendi maximè causa incolunt. Cùm à Samio freto quod est ad Mycalen nauigatur Ephesum, ad dextram est Ephesiorum ora partem eius habent etiam Samij. Primùm in ora maritima illa est Panionium, tribus stadijs supra mare situm, ubi Iones solennem conuentum agitant, & Heliconio Neptuno sacrificant. sacrificio præsunt Prienses. de hoc in rebus Peloponnesiacis dictum est. Sequitur Neapolis, quondam Ephesiorum, nunc Samiorum qui Marathesium pro ea in permutatione dederunt remotioris cum uiciniore. Pòst Pygela oppidulum, inque eo templum Munychiæ Dianæ, conditum ab Agamemnone, & à parte eorum qui ipsi suberant habitatum. nam quosdam natium dolore correptos, inde Pygalias uocatos fuisse aiunt, qui morbo defatigati ibi manserint, locoque à se id nomen fecerint. Pòst portus Panormus cum templo Ephesiæ Dianæ deinde ipsa urbs Ephesus. In eadem ora paululum supra mare Ortygia est, lucus elegans omnis generis arboribus, plurima tamen cupresso. Per eum Cenchrius labitur fluuius, quo se abluisse à partu Latonam perhibent. Istis enim in locis partum Latonæ ponũt fabulæ, & Ortygiam nutricem, & adytum in quo enixa fuerit, & proximam oleam, in qua primùm soluta doloribus dea acquieuerit. Supra lucum mõs est situs Solmissus: in quo stantes aiunt Curetas armorum sonitu Iunonem riualitatis causa insidiantem absterruerint, & ut occultè pareret Latonæ adiumento fuerint. Cùm autem plura sint ibi templa, antiqua alia, alia recentia: in antiquis uetusta sunt simulacra, in nouis opera praua: Iuno sceptrum tenens, & adstans Ortygia, & utraque manu infantem gestans. Quotannis ibi solennis celebratur festiuitas: & consuetudine quadam adolescentes in splendide adornandis istis conuiuijs operam collocant. Sed & curetum collegium tunc conuiuia agitat, & mystica quædam sacrificia peragit. Vrbem initio habuerunt Cares & Leleges. quorum plerosque cùm eiecisset Androclus, cum ij quos secum adduxerat domicilia posuit circa Athenæum & Hypelæum, occupatis etiam locis ad Corressum

supra lib. IIX.

Latonæ partus.

Ephesus.

sum montibus adiacentibus. Ita habitatum fuit, usque ad Crœsi tempora. Deinde à montanis degresși, circa templum quod nūc est sedes habuerunt usque ad Alexandrum. Lysimachus autem cùm urbem ut hodie exstat muris circumuenisset, & uideret oppidanos non libenter è prioribus sedibus migrare: exspectato præcipiti imbre, ipse eum adiuuit obstructis per quas aqua effluere solebat cloacis: ita ut diluuio urbem infestante non grauatè ciues transirent quò uolebat. Vrbi nomen Arsinoam fecit ab uxore sua: sed uetus obtinuit. Erat ad regendam ciuitatem senatus conscriptus: qui adiūctis quos Adscititios uocabant omnia gubernabant. Templum Dianæ primus architectatus est Chersiphron. alius deinde mai⁹ fecit. Quod cum Herostratus quidam cōbusisset, aliud præstantius exstruxerunt, collato ad hoc mundo muliebri & suis facultatibus, prioribus etiam columnis uenditis. Testantur hoc quę tum facta sunt decreta. quę ignorantem ait Artemidorus Timæum Tauromenitam, hominem alioqui inuidum & calumniatorem, ac cui propterea
4 nomen Epitimij, id est repræhensoris factum sit, scripsisse, id templum eos è depositis Persarum condidisse. Atqui neque ulla tum fuisse deposita: & si qua fuissent, cum templo conflagrasse. cumque post incendium culmine careret, quem nam uoluisse sub diuo depositum suum in templo condere. Porrò Alexandrum promisisse Ephesijs, & factos sumtos se compensaturum, & facturum de suo reliquos, ea lege ut ipsum operi inscriberent: id renuisse Ephesios: qui multo minùs utique uoluissent è sacrilegio & rapto gloriam sibi quærere. Laudatque eum Ephesium, qui Alexandro dixerit, Non esse conueniens ut deus dijs donaria apparet. Templum ait Chæromocratis opus esse, qui etiam Alexandriam condiderit. eundem promisisse Alexandro, uelle se Atho montem ita ad ipsius similitudinem effingere, ut tanquam libans è gnato quodam effunderet in pateram fluuium, qui ex una urbium (.duas enim se facturum, unam ad dextram, alteram ad sinistram montis.) in alteram laberetur. Post templum, reliquorum donariorum multitudinem inuentā esse
* æstimatione artificum. aram uerò totam fermè oppletam esse operibus Praxitelis. Nobis etiam Thrasonis quædam monstrata sunt, cuius est Hecatesium, & fons Penelopes,

σὸν παρωρείας. μέχρι μὲν δὴ τῶν κατὰ Κροῖσον, οὕτως ᾠκεῖτο. ὕστερον δ' ἀπὸ τῆς παρωρείου καταβάντες, περὶ τὸ νῦν ἱερὸν ᾤκησαν μέχρι Ἀλεξάνδρου. Λυσίμαχος δὲ τὴν νῦν πόλιν τειχίσας, ἀηδῶς τῶν ἀνθρώπων μεθισταμένων, τηρήσας καταρράκτην ὄμβρον, συνήργησε καὶ αὐτὸς, καὶ τοὺς ῥινούχους ἐνέφραξεν, ὥστε κατακλύσαι τὴν πόλιν. οἱ δὲ μετέστησαν ἄσμενοι. ἐκάλεσε δ' Ἀρσινόην ἀπὸ τῆς γυναικὸς τὴν πόλιν. ἐπεκράτησε μέντοι τὸ ἀρχαῖον ὄνομα. Ἦν δὲ γερουσία καταγραφομένη. τούτοις δὲ συνῄεσαν οἱ ἐπίκλητοι καλούμενοι, καὶ διῴκουν πάντα. Τὸν δὲ νεὼν τῆς Ἀρτέμιδος, πρῶτος μὲν Χερσίφρων ἠρχιτεκτόνησεν, εἶτ' ἄλλος ἐποίησε μείζω. ὡς δὲ τοῦτον Ἡρόστρατός τις ἐνέπρησεν, ἄλλον ἀμείνω κατεσκεύασαν, συνενέγκαντες τὸν τῶν γυναικῶν κόσμον, καὶ τὰς ἰδίας οὐσίας, διαθέμενοι δὲ καὶ τοὺς προτέρους κίονας. τούτων δὲ μαρτύριά ἐστι τὰ γενηθέντα τότε ψηφίσματα. ἅπερ ἀγνοοῦντά φησιν ὁ Ἀρτεμίδωρος τὸν Ταυρομενίτην Τίμαιον, καὶ ἄλλως βάσκανον ὄντα, καὶ συκοφάντην. διὸ καὶ Ἐπιτίμαιον κληθῆναι λέγει, ὡς ἐκ τῶν Περσικῶν παρακαταθηκῶν ἐποιήσαντο τοῦ ἱεροῦ τὴν κατασκευήν. οὔτε δὲ ὑπάρξαι παρακαταθήκας τότε, εἴτε ὑπῆρξαν, συνεμπεπρῆσθαι τῷ ναῷ. μετὰ δὲ τὴν ἔμπρησιν τῆς ὀροφῆς ἠφανισμένης, ἐν ὑπαίθρῳ τῷ σηκῷ, τίνα ἂν ἐθελῆσαι παρακαταθήκην κειμένην ἔχειν. Ἀλέξανδρον δὴ τοῖς Ἐφεσίοις ὑποσχέσθαι τὰ γεγονότα, καὶ τὰ μέλλοντα ἀναλώματα, ἐφ' ᾧ τε τὴν ἐπιγραφὴν αὐτὸν ἔχειν, τοὺς δὲ μὴ ἐθελῆσαι· πολὺ μᾶλλον οὐκ ἂν ἐθελήσαντας ἐξ ἱεροσυλίας καὶ ἀποστερήσεως φιλοδοξεῖν. ἐπαινεῖ τε τὸν εἰπόντα τῶν Ἐφεσίων πρὸς τὸν βασιλέα, ὡς οὐ πρέπει θεῷ θεοῖς ἀναθήματα κατασκευάζειν. μετὰ δὲ τὴν τοῦ νεὼ συντέλειαν, ὅν φησιν εἶναι Χειρομοκράτους ἔργον. τοῦ δ' αὐτοῦ καὶ τὴν Ἀλεξανδρείας κτίσιν. τὸν αὐτὸν ὑποσχέσθαι Ἀλεξάνδρῳ τὸν Ἄθω διασκευάσειν αὐτῷ, ὡσανεὶ ἐκ πρόχου τινὸς εἰς φιάλην καταχέοντα σπονδὴν, ποιήσαντα πόλεις, δύο τὴν μὲν ἐκ δεξιῶν τοῦ ὄρους, τὴν δ' ἐν ἀριστερᾷ, ἀπὸ δὲ τῆς ἑτέρας εἰς τὴν ἑτέραν ῥέοντα ποταμόν. Μετὰ δ' οὖν τὸν νεὼν, τὸ τῶν ἄλλων ἀναθημάτων πλῆθος εὑρέσθαι τῇ ἐκτιμήσει τῶν δημιουργῶν. τὸν δὲ δὴ βωμὸν εἶναι τῶν Πραξιτέλους ἔργων ἅπαντα σχεδόν τι πλήρη. ἡμῖν δ' ἐδείκνυτο καὶ τῶν Θράσωνός τινα, ὧνπερ τὸ Ἑκατήσιόν ἐστι καὶ ἡ κρήνη Πηνελόπεια,

μητέα, καὶ ἡ πρεσβῦτις ἡ Εὐρύκλεια. ἱερέας δ' εὐνούχους εἶχον, οὓς ἐκάλουν Μεγαλοβύζους, καὶ ἀλλαχόθεν μετιόντες ἀεί τινας ἀξίους τῆς τοιαύτης προστασίας. καὶ ἦγον ἐν τιμῇ μεγάλῃ. συνιερᾶσθαι δὲ τούτοις ἐχρῆν παρθένους. νυνὶ δὲ τὰ μὲν φυλάττεται τῶν νομίμων, τὰ δ' ἧττον. ἄσυλον δὲ μένει τὸ ἱερὸν καὶ νῦν, καὶ πρότερον. τῆς δ' ἀσυλίας τοὺς ὅρους ἀλλαγῆναι συνέβη πολλάκις. Ἀλεξάνδρου μὲν ἐπὶ στάδιον ἐκτείναντος, Μιθριδάτου δὲ τόξευμα ἀφέντος ἀπὸ τῆς γωνίας τοῦ κεράμου καὶ δόξαντος ὑπερβαλέσθαι μικρὰ τὸ στάδιον. Ἀντωνίου δὲ διπλασιάσαντος τοῦτο, καὶ συμπεριλαβόντος τῇ ἀσυλίᾳ μέρος τι τῆς πόλεως. ἐφάνη δὲ τοῦτο βλαβερόν, καὶ ἐπὶ τοῖς κακούργοις ποιοῦν τὴν πόλιν. ὥστ' ἠκύρωσεν ὁ Σεβαστὸς Καῖσαρ. Ἔχει δ' ἡ πόλις καὶ νεώρια καὶ λιμένα. βραχύστομον δ' ἐποίησαν οἱ ἀρχιτέκτονες, συνεξαπατηθέντες τῷ κελεύσαντι βασιλεῖ. οὗτος δ' ἦν Ἄτταλος ὁ φιλάδελφος. οἰηθεὶς γὰρ οὗτος βαθὺν τὸν εἴσπλουν ὁλκάσι μεγάλαις ἔσεσθαι, καὶ αὐτὸν τὸν λιμένα τεναγώδη ὄντα πρότερον διὰ τὰς ἐκ τοῦ Καΰστρου προχώσεις, ἐὰν παραβληθῇ χῶμα τῷ στόματι, πλατεῖ τελέως ὄντι, ἐκέλευσε γενέσθαι τὸ χῶμα. συνέβη δὲ τοὐναντίον. ἐντὸς γὰρ ἡ χοῦς εἰργομένη, τεναγίζειν μᾶλλον ἐποίησε τὸν λιμένα σύμπαντα μέχρι τοῦ στόματος. πρότερον δ' ἱκανῶς αἱ πλημμυρίδες καὶ ἡ παλίρροια τοῦ πελάγους ἀφῄρει τὴν χοῦν, καὶ ἀνέσπα πρὸς τὸ ἐκτός. ὁ μὲν οὖν λιμὴν τοιοῦτος. ἡ δὲ πόλις τῇ πρὸς τὰ ἄλλα εὐκαιρίᾳ τῶν τόπων, αὔξεται καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἐμπόριον οὖσα μέγιστον τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν τὴν ἐντὸς τοῦ Ταύρου. Ἄνδρες δ' ἀξιόλογοι γεγόνασιν ἐν αὐτῇ. τῶν μὲν παλαιῶν Ἡράκλειτός τε ὁ σκοτεινὸς καλούμενος, καὶ Ἑρμόδωρος. περὶ οὗ ὁ αὐτὸς οὗτος φησίν. Ἄξιον Ἐφεσίοις ἡβηδὸν ἀπάγξασθαι, οἵτινες Ἑρμόδωρον ἄνδρα ἑωυτῶν ὀνήιστον ἐξέβαλον, πάντες, Ἡμέων μηδὲ εἷς ὀνήιστος ἔστω. εἰ δὲ μή, ἄλλη τε καὶ μετ' ἄλλων. Δοκεῖ δ' οὗτος ὁ ἀνὴρ νόμους τινὰς Ῥωμαίοις συγγράψαι. Καὶ Ἱππῶναξ δ' ἐστὶν ὁ ποιητὴς ἐξ Ἐφέσου, καὶ Παρράσιος ὁ ζωγράφος καὶ Ἀπελλῆς. Τῶν δὲ νεωτέρων, Ἀλέξανδρος ῥήτωρ ὁ Λύχνος προσαγορευθείς, ὃς καὶ ἐπολιτεύσατο, καὶ συνέγραψεν ἱστορίαν, καὶ ἔπη κατέλιπεν, ἐν οἷς τά τε οὐράνια διατίθεται, καὶ τὰς ἠπείρους γεωγραφεῖ, καθ' ἑκάστην ἐκδοὺς ποιήματα. Μετὰ δὲ τὴν ἐκβολὴν τοῦ Καΰστρου λίμνη ἐστὶν ἐκ τοῦ πελάγους ἀναχεομένη. καλεῖται δὲ Σελινουσία. καὶ ἐφεξῆς ἄλλη σύρρους

lopes, & anus Euryclea. Sacerdotes habuit templum illud eunuchos, qui Megalobyzi uocabantur, aliunde alios istam ambientes dignitatem, & si mererentur ea ornatos. hi in magno erant honore, & collegas eis esse oportebat uirgines. Hodie istorum institutorum alia seruantur, alia negliguntur. Asyli ius templum habuit & olim & nunc. Sed istius libertatis fines ut sæpius mutarentur usu uenit. Alexander asylo stadium largitus est: Mithridates quantum sagitta ab angulo tecti emissa cōtingeret, quod stadio fuit paulo longius spacium. Antonius id duplicauit, partemq́ue urbis asylo adiecit. Visum fuit hoc damnosum, & maleficis urbem in potestatem hoc pacto dedi. itaque abrogauit Augustus Cæsar. Vrbs & naualia habet, & portum. sed eius os breue fecerunt architecti, unà cum rege iubente decepti. Is fuit Attalus Philadelphus. Opinatus enim cùm putaret profundum aditum nauibus onerarijs fore in ipsum portum, qui uadosus aliâs erat ob aggestam à Caystro limum, si adijceretur agger ori portus omnino lato fieri iussit aggerem. Sed contrarium euenit. Intus enim coarctatus limus, fecit ut uniuersus portus uadosior ad ipsum usque os fieret. cùm antè æstus maris reciprocans limum satis auferret ac forâs euelleret. Talis ergo portus est. Vrbs ipsa ob opportunitatem locorum ad alias res, quotidie augetur, estq́ue emporium Asiæ eorum quæ sunt intra Taurum maximum. Viri in ea memorabiles nati sunt, antiquis temporibus Heracletus qui Scotenus, id est tenebricosus fuit ob obscuritatem sermonis cognominatus. & Metrodorus, de quo sic Heracletus: Digni sunt Ephesij qui ad puerum usq; omnes strangulentur, quod Hermodorum uirum inter ipsos frugi eiecerunt, addito, Nemo nostrum frugi esto, aut alibi id esto & inter alios. Is Hermodorus uidetur quasdā leges Romanis scripsisse. Hipponax etiam poëta Ephesius fuit: & Parrhasius atque Apelles pictores. De recentioribus Alexander fuit orator, cognomento Lychnus. is & remp. gesit, & historiam conscripsit. ac uersus reliquit de rerū cœlestium, ac orbis terrestris partium descriptione, editis de singulis earum poëmatibus. Secundum Caystri ostia lacus est à mari effusus, nomine à Luna deducto Selenusia: aliaq́ue deinceps

in hanc influens. amplos eæ habent reditus: easq́ deæ consecratas cùm suas fecissent reges, Romani restituerunt. publicani autem ui rursum ad se uectigalia rapuerunt. Artemidorus uerò missus (. ut ipse narrat.) legatus, cùm lacus deæ recuperauit, tum Heracleotidem desciscentem Romæ dicta causa euicit Ephesiorum esse. pro quibus meritis ei ciuitas auream in templo posuit statuam. in cauissima lacus parte fanum est regis, dedicatum (. ut aiũt.) ab Agamemnone. Sequitur Gallesius mons, & Colophon urbs Ionica, anteq́ hãc Clarij Apollinis lucus, in quo antiquitus oraculum fuit. Memoriæ prodi-

Colophon.

5 tum est Calchantem cũ 5 Amphilocho Amphiarai F. à Troia pedestri itinere eò uenisse. cumq́ apud Clarum in se meliorem uatem incidisset Mopsum Mantûs F, quæ Tyresiæ fuit filia, præ mœrore uita excessisse. Hesiodus fabulam sic refert. Mopso Calchantem hanc proposuisse.

Dic mihi (. nam nostram tenet admiratio mẽtem.)
Quot numero grossos parua hæc habeat caprificus.

respondisse autem Mopsum.

Mille tibi decios numerus, mensura medimnus:
Vnus adhuc superat, quem non comprehendere possis.
Dixit. Calchantem subitò mors occupat atra.

Pherecydes ait à Calchante porcam grauidam fuisse propositam, & de fetus numero quæstionem. Mopsum respondisse, Tres catulos, & de his unam femellam. idq́ue re comprobante, ęgritudine animi exstinctum fuisse Calchantem. Alij Calchantem de sue, de caprifico Mopsum quæsiuisse: & hunc uerum respondisse, illum non, ideoq́ mœrore exanimatum perijsse. quòd oraculo fuerit prædictum. Oraculum id Sophocles in Repetitione Helenæ commemorat: in fatis Calchãti fuisse ut moreretur ubi in se meliorem uatem incidisset. idem hanc concertationem & mortem Calchantis in Ciliciam transfert. Atque prisca quidem talia sunt. Quondam & nauticas copias memorabiles habuerunt, & equitatum quo ita alijs præstabant: ut ubi cunq́ bellum aliquod ambiguum esset, Colophonio equitatu superueniẽte id dirimeretur.

σύνεγγυς αὐτῇ μεγάλας ἐχούσας προσόδους, ἃς οἱ βασιλεῖς μὲν ἱερὰς οὔσας, ἀφείλοντο τὴν θεόν· Ῥωμαῖοι δ' ἀπέδοσαν. πάλιν δ' οἱ δημοσιῶναι βιασάμενοι εἰς ἑαυτοὺς τὰ τέλη. πρεσβεύσας δὲ ὁ Ἀρτεμίδωρος ὥς φησι, τάς τε λίμνας ἀπέλαβε τῇ θεῷ, καὶ τὴν Ἡρακλεώτιν ἀφισταμένην ἐξενίκησε κριθεὶς ἐν Ῥώμῃ. ἀντὶ δὲ τούτων εἰκόνα χρυσῆν ἀνέστησεν ἡ πόλις ἐν τῷ ἱερῷ. Τῆς δὲ λίμνης ἐν τῷ κοιλοτάτῳ βασιλέως ἐστὶν ἱερόν. φασὶ δ' Ἀγαμέμνονος ἵδρυμα. Εἶτα τὸ Γαλλήσιον ὄρος, καὶ ἡ Κολοφὼν πόλις ἰωνική, καὶ τὸ πρὸ αὐτῆς ἄλσος τοῦ Κλαρίου Ἀπόλλωνος, ἐν ᾧ καὶ μαντεῖον ἦν ποτε παλαιόν. Λέγεται δὲ Κάλχας ὁ μάντις μετ' Ἀμφιλόχου τοῦ Ἀμφιαράου κατὰ τὴν ἐκ Τροίας ἐπάνοδον πεζῇ δεῦρο ἀφικέσθαι. περιτυχὼν δ' ἑαυτοῦ κρείττονι μάντει κατὰ τὴν Κλάρον Μόψῳ τῷ Μαντοῦς τῆς Τειρεσίου θυγατρός, διὰ λύπην ἀποθανεῖν. Ἡσίοδος μὲν οὖν οὕτω πως διασκευάζει τὸν μῦθον. προτεῖναι γάρ τι τοιοῦτο τῷ Μόψῳ τὸν Κάλχαντα·

Θαῦμά μ' ἔχει κατὰ θυμὸν ἐρινεὸς ὅσσους ὀλίνθους,
Οὗτος ἔχει μικρός περ ἐών, εἴποις ἂν ἀριθμόν.

τὸν δ' ἀποκρίνασθαι.

Μύριοί εἰσιν ἀριθμόν, ἀτὰρ μέτρον γε μέδιμνος,
Εἷς δὲ περισσεύει, τὸν ἐπελθέμεν οὐκ ἐδύναιο.
Ὣς φάτο. καί σφιν ἀριθμὸς ἐτήτυμος εἴδετο μέτρου.
Καὶ τότε δὴ Κάλχανθ' ὕπνος θανάτοιο κάλυψε.

Φερεκύδης δέ φησιν ὗν προβαλεῖν ἔγκυον τὸν Κάλχαντα, καὶ ἐρωτῆσαι πόσους ἔχει χοίρους. τὸν δὲ εἰπεῖν, ὅτι τρεῖς, ὧν ἕνα θήλειαν. ἀληθεύσαντος δ' ἀποθανεῖν ὑπὸ λύπης. οἱ δὲ τὸν μὲν Κάλχαντα προβαλεῖν τὴν ὗν φασι, τὸν δὲ ἐρινεόν. καὶ τὸν μὲν εἰπεῖν τ' ἀληθές, τὸν δὲ μή. ἀποθανεῖν δὲ ὑπὸ λύπης καὶ κατά τι λόγιον. λέγει δ' αὐτὸ Σοφοκλῆς ἐν Ἑλένης ἀπαιτήσει, ὡς εἱμαρμένον εἴη ἀποθανεῖν, ὅταν κρείττονι ἑαυτοῦ μάντει περιτύχῃ. οὗτος δὲ καὶ εἰς Κιλικίαν μεταφέρει τὴν ἔριν, καὶ τὸν θάνατον τοῦ Κάλχαντος. τὰ μὲν παλαιὰ τοιαῦτα. Ἐκτήσαντο δέ ποτε καὶ ναυτικὴν ἀξιόλογον δύναμιν Κολοφώνιοι καὶ ἱππικήν, ἐν ᾗ τοσοῦτον διέφερον τῶν ἄλλων, ὥσθ' ὅπου ποτὲ ἐν τοῖς δυσκαταλύτοις πολέμοις τὸ ἱππικὸν τῶν Κολοφωνίων ἐπικουρήσειε, λύεσθαι τὸν πόλεμον. ἀφ'

μον. ἀφ' οὗ καὶ τὴν παροιμίαν ἐκδοθῆναι τὴν λέγουσαν, τὸν Κολοφῶνα ἐπέθηκεν, ὅταν τέλος ἐπιτεθῇ βέβαιον τῷ πράγματι. Ἄνδρες δ' ἐγένοντο Κολοφώνιοι τῶν μνημονευομένων, Μίμνερμος αὐλητὴς ἅμα καὶ ποιητὴς ἐλεγείας. καὶ Ξενοφάνης, ὁ φυσικός, ὁ τοὺς σίλλους ποιήσας διὰ ποιημάτων. λέγει δὲ Πίνδαρος, καὶ Πολύμναστόν τινα τῶν περὶ τὴν μουσικὴν ἐλλογίμων· φθέγμα μὲν πάγκοινον ἔγνωκας Πολυμνάστου Κολοφωνίου ἀνδρός. καὶ Ὅμηρον δέ τινες ἐντεῦθεν φασιν. Εὐθυπλοία μὲν οὖν ἑβδομήκοντα στάδιοι εἰσὶν ἐξ Ἐφέσου, ἐγκολπίζοντι δὲ ἑκατὸν καὶ εἴκοσι. Μετὰ δὲ Κολοφῶνα ὄρος Κοράκιον, καὶ νησίον ἱερὸν Ἀρτέμιδος, εἰς ὃ διανηχομένας τίκτειν τὰς ἐλάφους πεπιστεύκασιν. Εἶτα Λέβεδος διέχουσα Κολοφῶνος ἑκατὸν καὶ εἴκοσι σταδίους. ἐνταῦθα τῶν περὶ τὸν Διόνυσον τεχνιτῶν, ἡ σύνοδος καὶ κατοικία τῶν ἐν Ἰωνίᾳ μέχρι Ἑλλησπόντου, ἐν ᾗ πανηγύρεις τε καὶ ἀγῶνες κατ' ἔτος συντελοῦνται τῷ Διονύσῳ. Ἐν Τέῳ δὲ ᾤκουν πρότερον τῇ ἐφεξῆς πόλει τῶν Ἰώνων. ἐμπεσούσης δὲ στάσεως, εἰς Ἔφεσον κατέφυγον. Ἀττάλου δ' εἰς Μυόννησον αὐτοὺς καταστήσαντος μεταξὺ Τέω καὶ Λεβέδου, πρεσβεύονται Τήιοι, δεόμενοι Ῥωμαίων μὴ περιιδεῖν ἐπιτειχιζομένην σφίσι τὴν Μυόννησον. οἱ δὲ μετέστησαν εἰς Λέβεδον, δεξαμένων τῶν Λεβεδίων ἀσμένως διὰ τὴν κατέχουσαν αὐτοὺς ὀλιγανδρίαν. Καὶ Τέως δὲ Λεβέδου διέχει ἑκατὸν εἴκοσι στάδια. Μεταξὺ δὲ νῆσος Ἀσπίς, οἱ δ' Ἀρκόννησος καλοῦσιν. καὶ ἡ Μυόννησος δ' ἐφ' ὕψους χερρονησίζοντος κατοικεῖται. Καὶ ἡ Τέως δὲ ἐπὶ χερρονήσῳ ἵδρυται, λιμένα ἔχουσα. ἐνθένδ' ἐστὶν Ἀνακρέων ὁ μελοποιός, ἐφ' οὗ Τήιοι τὴν πόλιν ἐκλιπόντες, εἰς Ἄβδηρα ἀπῴκησαν Θρακίαν πόλιν, οὐ φέροντες τὴν τῶν Περσῶν ὕβριν. ἀφ' οὗ καὶ τοῦτ' εἴρηται· Ἄβδηρα καλὴ Τηίων ἀποικία. πάλιν δ' ἐπανῆλθόν τινες αὐτῶν χρόνῳ ὕστερον. εἴρηται δὲ καὶ περὶ Ἀπελλικῶνος ὅτι Τήιος ἦν κἀκεῖνος. γέγονε δὲ καὶ συγγραφεὺς Ἑκαταῖος ἐκ τῆς αὐτῆς πόλεως. ἔστι καὶ ἄλλος λιμὴν ὁ πρόσβορος, ἀπὸ τριάκοντα σταδίων τῆς πόλεως, Χερραΐδαι. εἶτα Χαλκιδεῖς, ὁ τῆς Χερρονήσου ἰσθμὸς τῆς Τηίων καὶ Ἐρυθραίων. ἐντὸς μὲν οὖν τοῦ ἰσθμοῦ οἰκοῦσιν οὗτοι. ἐπ' αὐτῷ δὲ τῷ ἰσθμῷ Τήιοι καὶ Κλαζομένιοι. τὸ μὲν γὰρ νότιον τοῦ ἰσθμοῦ πλευρὸν ἔχουσι Τήιοι, τοὺς Χαλκιδέας· τὸ δὲ πρόσβορον Κλαζομένιοι, καθὸ συνάπτουσι τῇ Ἐρυθραίᾳ. κεῖται δ' ὑπόκρημνος ὁ τόπος ἐπὶ τῇ

retur. unde etiam ortum ferunt adagium, Colophonem imposuit: quando res stabili fine aliqua absoluitur. Colophonij uiri, quorum memoria uiuit, fuerunt Mimnermus tibicen iuxtà & elegiæ scriptor: Xenophanes physicus, qui sillos mordax poëma scripsit. Pindarus etiam Polymnastum quendam refert musica arte clarum.

Commune dictum Polymnasti audiuisti uiri Colophonij.

Quidam Homerum quoque natum Colophone autumant. Ab Epheso Colophonem rectà nauiganti iter est LXX stadiorum: sinus intranti CXX. Post Colophonem mons Coracius sequitur, & parua insula Dianę sacra: in quam transnatare cernas ut pariant ibi aiunt. Deinde Lebedus, à Colophone distans stadia CXX. Ibi scenicorum artificum conuentus & domiciliũ est qui in Ionia sunt ad Hellespontum usque. ibiq; solennis conuentus, & annua certamina in honorẽ Bacchi agitantur. Teos proxima deinceps Ioniæ urbs antè eorum fuerat sedes. Sed cum incidisset seditio, Ephesum confugerunt. cumq; Attalus eos in Myonnesum traduxisset, quę est inter Teon & Lebedum: missis legatis Teij à Romanis petiuerunt, ne contra se ij paterentur muniri Myonnesum. ita illi Lebedum commigrauerunt, Lebedijs ob hominum penuriam qua tum premebantur eos perlibenter recipientibus. Teos à Lebedo distat stadia CXX. In medio est insula Aspis, alijs
6 Arconnesus dicta * tum Myonnesus 6
in excelso loco peninsulam referente habitatur. Teos quoque sita est in peninsula, & portum habet, patria Anacreontis lyrici poëtæ. cuius ætate Teij urbe relicta Abderam migrauerunt Thraciæ urbem, non tolerantes Persarum contumelias. unde & hoc dictum manauit,

Abdera pulcra Teiorum colonia.

Inferioribus tamẽ temporibus quidam in patriam rediuerunt. De Apellicone Teio dictum est suprà. Teius fuit etiam Hecatæus historiæ scriptor. Est & alijs portus septentrioni obuersus, Cherræidæ. deinde Chalcidenses peninsulæ isthmus Teiorum & Erythræorum. Hi intra isthmum habitant. in ipso autem isthmo Teij & Clazomenij. nam australem latus isthmi & Chalcidenses occupauerunt Teij, septentrionale Clazomenij, quâ Erythreos attingunt. Locus est nonnihil pre-

Lebedus. *Teos.* *Clazomenæ.* *Erythræ.*

ceps sub initium istmi, intus Erythræum agrum, extrà Clazomenium habens. Supra Clazomenios Chalcidenses iacet lucus Alexandro Philippi F. consecratus: & certamen communitati Ionum indicitur, ibiq; peragitur, quæ Alexandrea nominantur. Transitus isthmi ab Alexandreo & Chalcidensib. usque ad præcipitium illud, L sunt stadia: circumnauigatio CIↃ eoquê amplius. In media ferè hac sunt Erythræ, urbs Ionica, portum habens, & quatuor insulas ante eum, quæ Hippi (.id est equi.) uocantur. Antequam Erythras ueniatur, primùm Eræ sunt Teium oppidulum, deinde Corycus mõs sublimis, & sub eo portus Casystes, aliusq; Erythræ, ac deinceps complures. Alij totum Coryci litus aiunt insessum fuisse à prædonibus, qui

Corycæi. Corycæi dicerentur, ac nouum nauigantibus insidiandi modum inuenissent. nam in portibus eos dispersos appellẽtibus eò mercatoribus se applicuisse, & auscultasse clanculum quid ij ueherent ac quò nauigarent: deinde in unum coiuisse, ac nauigantes adortos, prędã abstulisse. Hinc receptum, aut curiosus quisque & qui sibi studio duceret secreta clamq; dicta inaudire, Corycæus appellaretur: & in prouerbio dicamus,

Nimirum & hocce Corycæus inaudijt:

cùm quis arcanum se aliquid agere aut dicere opinãs non fallit eos, qui ad se nihil pertinentia explorare student. Corycum Halonnesus sequitur, parua insula. deinde Argennum est promontorium Erythrææ, accedens maximè ad Chiorum Posidium & fretum cum eo conficiẽs LX circiter stadiorum. Inter Erythras & præcipite quem dixi locũ, Mimas est mons excelsus, feris abundans & arboribus. inde pagus Cybellia, & promontorium Melæna (.nigrum.) ubi molares lapides exscinduntur. Erythris nata fuit priscis temporibus Sibylla, mulier fatidica & diuino furore incitata. Alexandri etiam tempore alia fuit ibidem orta, & itidem uates. nostro tempore Heraclides Herophileus medicus, scholæ socius Apollonio qui Mys (.id

Chius. est Mius.) cognominabatur. Chij ambitus, si quis litus legat, stadiorũ est IↃCCCC. urbem habet bono portu instructam, & stationem nauium XXC capacem. Si ab urbe insulam circumuehare, eam ad dextram habens, primò est Posidium: deinde Phanæ portus profundus,

ἀρχῇ τοῦ ἰσθμοῦ, ἐντὸς μὲν ἀπολαμβάνων τὴν Ἐρυθραίαν, ἐκτὸς δὲ τὴν τῶν Κλαζομενίων. ὑπέρκειται δὲ τῶν Κλαζομενίων Χαλκιδέων ἄλσος καθιερωμένον Ἀλεξάνδρῳ τῷ Φιλίππου· καὶ ἀγὼν ἀπὸ τοῦ κοινοῦ τῶν Ἰώνων Ἀλεξάνδρεια καταγγέλλεται, συντελούμενος ἐνταῦθα. Ἡ δ' ὑπέρβασις τοῦ ἰσθμοῦ, τὸ ἀπὸ Ἀλεξανδρείου καὶ τῶν Χαλκιδέων μέχρι τοῦ ὑποκρήμνου πεντήκοντα εἰσὶ στάδιοι. ὁ δὲ περίπλους πλείους ἢ χίλιοι. Κατὰ μέσον δέ που τὸν περίπλουν αἱ Ἐρυθραί, πόλις Ἰωνική, λιμένα ἔχουσα καὶ νησίδας προκειμένας τέτταρας Ἵππους καλουμένας. Πρὶν δ' ἐλθεῖν ἐπὶ τὰς Ἐρυθράς, πρῶτον μὲν Ἔραι πολίχνιον ἐστὶ Τηΐων, εἶτα Κώρυκος ὄρος ὑψηλόν, καὶ λιμὴν ὑπ' αὐτῷ Κασύστης, καὶ ἄλλος Ἐρυθρᾶς λιμὴν καλούμενος, καὶ ἐφεξῆς πλείους. ἑτέροι φασὶ δὲ τὸν παράπλουν τοῦ Κωρύκου πάντα λῃστήρια ὑπάρξαι τῶν Κωρυκαίων καλουμένων, εὑραμένων τρόπον καινὸν τῆς ἐπιβουλῆς τῶν πλοϊζομένων. κατεσπαρμένους γὰρ ἐν τοῖς λιμέσι, τοῖς καθορμιζομένοις ἐμπόροις προσφοιτᾶν, καὶ ὠτακουστεῖν τί φέροιεν, καὶ ποῦ πλέοιεν, εἶτα συνελθόντας ἀναχθεῖσι τοῖς ἀνθρώποις ἐπιτίθεσθαι καὶ καταρπάζειν. ἀφ' οὗ δὴ πάντα τὸν πολυπράγμονα, καὶ κατακούειν ἐπιχειροῦντα τῶν λάθρα καὶ ἐν ἀπορρήτῳ διαλεγομένων, κωρυκαῖον καλοῦμεν· καὶ ἐν παροιμίᾳ φαμέν, τοῦ δ' ἄρ' ὁ Κωρυκαῖος ἠκροάζετο, ὅταν δοκῇ τις πράττειν δι' ἀπορρήτων ἢ λαλεῖν, μὴ λανθάνῃ δὲ διὰ τοὺς κατασκοποῦντας καὶ φιλοπευστοῦντας τὰ μὴ προσήκοντα. Μετὰ δὲ Κώρυκον Ἁλόννησος νησίον. εἶτα τὸ Ἄργεννον, ἄκρα τῆς Ἐρυθραίας, πλησιάζουσα μάλιστα τῷ Χίων Ποσειδίῳ ποιοῦντι πορθμὸν ὅσον ἑξήκοντα σταδίων. Μεταξὺ δὲ τῶν Ἐρυθρῶν καὶ τοῦ ὑποκρήμνου, Μίμας ἐστὶν ὄρος ὑψηλόν, εὔθηρον, πολύδενδρον. εἶτα κώμη Κυβελλία. καὶ ἄκρα Μέλαινα καλουμένη, μύλων ἔχουσα λατόμιον. Ἐκ δ' Ἐρυθρῶν Σίβυλλά ἐστιν ἔνθους, καὶ μαντικὴ γυνὴ τῶν ἀρχαίων τις. κατ' Ἀλέξανδρον δὲ ἄλλη ἦν τὸν αὐτὸν τρόπον μαντικὴ καλουμένη Ἀθηναῒς ἐκ τῆς αὐτῆς πόλεως. καὶ καθ' ἡμᾶς Ἡρακλείδης Ἡρόφιλος ἰατρός, συσχολαστὴς Ἀπολλωνίου τοῦ μυός. Ἡ δὲ Χίος τὸν μὲν περίπλουν ἐστὶ σταδίων ἐννακοσίων παρὰ γῆν φερομένῳ. πόλιν δ' ἔχει εὐλίμενον καὶ ναύσταθμον ναυσὶν ὀγδοήκοντα. ἐν δὲ τῷ περίπλῳ δεξιὰν τὴν νῆσον ἔχοντι ἀπὸ τῆς πόλεως, πρῶτον μέν ἐστι τὸ Ποσείδιον, εἶτα Φάναι λιμὴν βαθὺς καὶ νεὼς Ἀ-

ὼς Ἀπόλλωνος, καὶ ἄλσος φοινίκων. εἶτα Νότιον, ὕφορμος αἰγιαλός. ὅθεν εἰς τὴν πόλιν ἑξήκοντα σταδίων ἰσθμός. περίπλους δὲ τριακοσίων ἑξήκοντα ὃν ἐπήλθομεν. εἶτα Μέλαινα ἄκρα, καθ' ἣν τὰ Ψύρα νῆσος ἀπὸ πεντήκοντα σταδίων τῆς ἄκρας ὑψηλή, πόλιν ὁμώνυμον ἔχουσα. κύκλος δὲ τῆς νήσου τετταράκοντα στάδιοι. εἶθ' ἡ Ἀριουσία χώρα, τραχεῖα καὶ ἀλίμενος σταδίων ὅσον τριακοσίων, οἶνον ἄριστον φέρουσα τῶν ἑλληνικῶν. εἶτα τὸ Πελιναῖον ὄρος ὑψηλότατον τῶν ἐν τῇ νήσῳ. ἔχει δ' ἡ νῆσος καὶ λατόμιον μαρμάρου λίθου. Ἄνδρες δὲ Χῖοι γεγόνασιν ἐλλόγιμοι, Ἴων τε ὁ τραγικός, καὶ Θεόπομπος ὁ συγγραφεύς, καὶ Θεόκριτος ὁ σοφιστής. οὗτοι δὲ καὶ ἀντεπολιτεύσαντο ἀλλήλοις. ἀμφισβητοῦσι δὲ καὶ Ὁμήρου Χῖοι μαρτύριον μὲν τοὺς Ὁμηρίδας καλουμένους, ἀπὸ δὲ τοῦ ἐκείνου γένους προχειριζόμενοι, ὧν καὶ Πίνδαρος μέμνηται·

ὅθεν περ καὶ Ὁμηρίδαι ῥαπτῶν ἐπέων τὰ
πόλλ' ἀοιδοί.

Ἐκέκτηντο δὲ καὶ ναυτικόν ποτε Χῖοι. ἀνθήπτοντο δὲ τῆς κατὰ θάλατταν ἀρχῆς, καὶ ἐλευθερίας. Ἐκ Χίου δ' εἰς Λέσβον νότῳ τετρακόσιοί που στάδιοι. ἐκ δὲ τοῦ ἀποκρήμνου Χύτριόν ἐστι τόπος, ὦ πρότερον ἵδρυτο Κλαζομεναί. εἶθ' ἡ νῦν πόλις νησία ἔχουσα προκείμενα ὀκτὼ γεωργούμενα. Κλαζομένιος δ' ἦν ἀνὴρ ἐπιφανὴς Ἀναξαγόρας ὁ φυσικός, Ἀναξιμένους ὁμιλητὴς τοῦ Μιλησίου. διήκουσε δὲ τούτου Ἀρχέλαος ὁ φυσικός, καὶ Εὐριπίδης ὁ ποιητής. Εἶθ' ἱερὸν Ἀπόλλωνος καὶ θερμὰ ὕδατα, καὶ ὁ Σμυρναίων κόλπος, καὶ ἡ πόλις. ἑξῆς δὲ ἄλλος κόλπος ἐν ᾧ ἡ παλαιὰ Σμύρνα, ἀπὸ εἴκοσι σταδίων τῆς νῦν. Λυδῶν δὲ κατασπασάντων τὴν Σμύρναν, περὶ τετρακόσια ἔτη διετέλεσεν οἰκουμένη κωμηδόν. εἶτα ἀνήγειρεν αὐτὴν Ἀντίγονος. καὶ μετὰ ταῦτα Λυσίμαχος, καὶ νῦν ἐστι καλλίστη πασῶν· μέρος μέν τι ἔχουσα ἐπ' ὄρει τετειχισμένον, τὸ δὲ πλέον ἐν πεδίῳ πρὸς τῷ λιμένι, καὶ πρὸς τῷ μητρώῳ, καὶ πρὸς τῷ γυμνασίῳ. ἔστι δ' ἡ ῥυμοτομία διάφορος ἐπ' εὐθειῶν εἰς δύναμιν. καὶ αἱ ὁδοὶ λιθόστρωτοι, στοαί τε μεγάλαι τετράγωνοι, ἐπίπεδοί τε, καὶ ὑπερῷοι. ἔστι δὲ καὶ βιβλιοθήκη, καὶ τὸ Ὁμήρειον, στοὰ τετράγωνος ἔχουσα νεὼν Ὁμήρου καὶ ξόανον. ἀντιποιοῦνται γὰρ καὶ οὗτοι διαφερόντως τοῦ ποιητοῦ. καὶ δὴ καὶ νόμισμά τι χαλκοῦν παρ' αὐτοῖς Ὁμήρειον λέγεται. ῥεῖ δὲ πλησίον τοῦ τείχους ὁ Μέλης ποταμός. ἔστι γὰρ πρὸς τῇ ἄλλῃ κατασκευῇ τῆς πόλεως καὶ

fundus, & templum Apollinis, ac palmarum lucus. deinde Notium, litus stationi aptum. hinc ad urbem isthmus est LX stadiorum, circumnauigatio (. quam diximus.) CCC. Post Melæna promontorium, iuxta quod Psyra insula sublimis, stadia distans L, urbem eiusdem nominis habens, ambitum stadiorum XL. Deinde Ariusius ager asper & importuosus, stadiorum ferè CCC, uinum ferens omnium Græcanicorum optimum. Tum Pelinnæus mons omnium eius insulæ altißimus. Habet hæc insula etiam secturam marmoris. Viri illustres Chij fuerunt Ion tragœdiæ, Theopompus historiæ scriptor, & Theocritus sophista. hi quidem etiam de rep. gerenda concertauerunt. Homerum quoque Chij sibi uindicant, argumento Homeridarum, qui è stirpe Homeri sunt. horum & Pindarus meminit

Vnde & Homeridæ *Nemeorum Oda II.*
Sutilium cantores carminum.

Classem quoque aliquando habuerunt Chij, & imperium maris libertatemque attentauerunt. A Chio ad Lesbum nauigatio est CCCC ferè stadiorum. Pone præruptum illum locum Chytrium est, ubi quondam sitæ fuerunt Clazomenæ. Hæ, ut nunc sunt, sequuntur: sitæque ante urbem octo minutæ insulæ, quarum ager colitur. Clazomenius illustris uir fuit Anaxagoras Physicus, Anaximenis Milesij discipulus. hunc audiuit Archelaus Physicus, & Euripides poëta. Sequitur Apollinis fanum, & aquæ calidæ: tum sinus Smyrnæus, & ipsa Smyrna. inde alius sinus, *Smyrna.* in quo uet⁹ Smyrna. XX stadijs à noua. Cùm Lydi Smyrnam diruissent, per CCCC exinde annos per pagos habitatum ibi fuit. instaurauit deinde urbem Antigonus, ac postea Lysimachus. Hodie omnium est pulcerrima pars eius in mõte est ædificata, maior in planicie ad portum & magnæ Matris templum & gymnasium. Vici præclare sunt quantum eius fieri potuit ad rectos angulos diducti: uiæ lapidibus instratæ: porticus magnæ & quadratæ in planis & in editis locis. est & bibliotheca, & Homereum, scilicet porticus quadrata templum habens Homeri & simulacrum. Nam Smyrnæi quoque Homerum sibi acriter uindicant: & nomisma quoddam æreum apud eos Homereum uocatur. Prope muros labitur Meles fluuius. Præter reliquum urbis apparatum portus etiam est qui

claudi potest. Vnum hoc non leue est architectorum peccatum, quod cùm uias sternerent, non fecere cloacas. quo factum ut stercora superfluitent, maximè imbribus decidentibus repositorijs ea dimittentibus. Ibi Dolabella Trebonium obsidione captũ interfecit, unum de percussoribus diui Cęsaris: multasque urbis partes deiecit. Post Smyrnam sunt Leucæ oppidulum, quod ad defe-*Aristonicus.* ctionem pertraxit Aristonicus post Attali Philometoris mortem, regia se stirpe natum autumans, & sibi regnum uindicare studẽs. Inde autem eiectus, cùm eum Ephesiæ apud Cumam nauali pugna uicissent. Profectus autem in mediterranea, celeriter multitudinem pauperum & seruorum ad libertatem euocatorum coëgit, quos Heliopolitas appellauit. ac primùm Thyatira inuasit, deinde Apolloniadem occupauit, post alia adortus est castella. Non durauit autem diu, sed statim contra eum urbes copias miserunt, & Nicomedes Bithynus, ac Cappadocum reges contra eum auxilia tulerunt. Quinque deinde Romani uenerunt legati, & post hos exercitus cum P. Crasso consule: & post hũc M. Perperna, qui & bellum confecit, capto & Romam misso Aristonico. Hic quidem in Carcere mortuus est, Perperna morbo exstinctus. Crassus iuxta Leucas insidijs quorundam exceptus, in pugna cecidit. Superuenit M. Aquillius, consul cum decem legatis, & prouinciam in hanc quæ nunc exstat formam redegit. Post Leucas Phocæa est in sinu: de qua diximus in descriptione Massiliæ. Sequuntur confinia Ioniæ & Aeolidis: ea quoque explicata. Iam in mediterraneis Ioniæ maritimæ restant quę in uia sunt ab Epheso Antiocheam usque est & Męandrum. Hanc quoque regionem Lydi, Cares & Græci permixtim habent. Prima ab Epheso est *Magnesia ad Mæandrum.* Magnesia, Aeolica urbs, quę ad Mæandrum cognomento dicitur. uicina est enim Mæandro: sed uicinior urbi Lethæus fluuius, qui è Pactya Ephesiorum monte ortus in Mæandrum influit. Alius est Lethæus amnis apud Gortynem, alius apud Triccam, ad quẽ Aesculapius dicitur natus, & alius apud Hesperitas seu occiduos Afros. Vrbs sita est in campo ad montem cui nomen Thorax, in quo fe runt in crucem actu Daphitam grammaticum,

λιμὴν κλειστός. ἓν δ' ἐλάττωμα τῶν ἀρχιτεκτόνων οὐ μικρόν, ὅτι τὰς ὁδοὺς στρωννύντες, ὑπορρύσεις οὐκ ἔδωκαν αὐταῖς, ἀλλ' ἐπιπολάζει τὰ σκύβαλα, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς ὄμβροις ἐπαφιεμένων τῶν παρασκευῶν. Ἐνταῦθα Δολοβέλλας Τρεβώνιον ἐκπολιορκήσας ἀνεῖλεν, ἕνα τῶν δολοφονησάντων Καίσαρα τὸν θεόν, καὶ τῆς πόλεως παρέλυσε πολλὰ μέρη. Μετὰ δὲ Σμύρναν αἱ Λεῦκαι πολίχνιον, ὃ ἀπέστησεν Ἀριστόνικος μετὰ τὴν Ἀττάλου τοῦ Φιλομήτορος τελευτὴν, δοκῶν τοῦ γένους εἶναι τοῦ τῶν βασιλέων, καὶ διανοούμενος εἰς ἑαυτὸν ποιεῖσθαι τὴν ἀρχήν. ἐντεῦθεν μὲν οὖν ἐξέπεσεν ἡττηθεὶς ναυμαχίᾳ περὶ τὴν Κυμαίαν ὑπὸ Ἐφεσίων. εἰς δὲ τὴν μεσόγαιαν ἰὼν, ἤθροισε διὰ ταχέων πλῆθος ἀπόρων καὶ δούλων ἀνθρώπων ἐπ' ἐλευθερίᾳ κατακεκλημένων, οὓς Ἡλιοπολίτας ἐκάλεσε. πρῶτον μὲν οὖν παρεισέπεσεν εἰς Θυάτειρα, εἶτ' Ἀπολλωνίδα ἔσχεν, εἶτ' ἄλλων ἐφίετο φρουρίων. οὐ πολὺν δὲ διεγένετο χρόνον, ἀλλ' εὐθὺς αἵ τε πόλεις ἔπεμψαν πλῆθος, καὶ Νικομήδης ὁ Βιθυνὸς ἐπεκούρησε, καὶ οἱ τῶν Καππαδόκων βασιλεῖς. Ἔπειτα πρέσβεις Ῥωμαίων πέντε ἧκον, καὶ μετὰ ταῦτα στρατεία καὶ ὕπατος Πόπλιος Κράσσος, καὶ μετὰ ταῦτα Μάρκος Περπέρνας, ὃς καὶ κατέλυσε τὸν πόλεμον, ζωγρείᾳ λαβὼν τὸν Ἀριστόνικον, καὶ ἀναπέμψας εἰς Ῥώμην. ἐκεῖνος μὲν οὖν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ κατέστρεψε τὸν βίον, Περπέρναν δὲ νόσος διέφθειρε. Κράσσος δὲ περὶ Λεύκας ἐπιθεμένων τινῶν ἔπεσεν εἰς μάχην. Μάνιος καὶ Ἀκύλλιος ἐπελθὼν ὕπατος μετὰ δέκα πρεσβευτῶν, διέταξε τὴν ἐπαρχίαν εἰς τὸ νῦν ἔτι συμμένον τῆς πολιτείας σχῆμα. Μετὰ δὲ Λεύκας Φωκαία ἐν κόλπῳ. περὶ δὲ ταύτης εἰρήκαμεν ἐν τῷ περὶ Μασσαλίας λόγῳ. Εἶθ' οἱ ὅροι τῶν Ἰώνων καὶ τῶν Αἰολέων. εἴρηται δὲ καὶ περὶ τούτων. Ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ τῆς Ἰωνικῆς παραλίας, λοιπά ἐστι τὰ περὶ τὴν ὁδὸν τὴν ἐξ Ἐφέσου, μέχρι Ἀντιοχείας καὶ τοῦ Μαιάνδρου. Ἔστι δὲ καὶ τὰ χωρία ταῦτα Λυδῶν καὶ Καρῶν ἐπίμικτα καὶ τοῖς Ἕλλησι. Πρώτη δ' ἐστὶν ἐξ Ἐφέσου Μαγνησία πόλις Αἰολίς, λεγομένη δὲ ἐπὶ Μαιάνδρῳ. πλησίον γὰρ αὐτοῦ ἵδρυται. πολὺ δὲ πλησιαίτερον ὁ Ληθαῖος ἐμβάλλων εἰς τὸν Μαίανδρον, τὴν δ' ἀρχὴν ἔχων ἀπὸ Πακτύου τοῦ τῶν Ἐφεσίων ὄρος. ἕτερος δ' ἐστὶ Ληθαῖος ὁ ἐν Γορτύνῃ, καὶ ὁ περὶ Τρίκκην, ἐφ' ᾧ ὁ Ἀσκληπιὸς γεννηθῆναι λέγεται, καὶ ἔτι ἐν τοῖς Ἑσπερίταις Λιβυσι. κεῖται δ' ἐν πεδίῳ, πρὸς ὄρει καλουμένῳ Θώρακι ἡ πόλις. ἐφ' ᾧ σταυρωθῆναι φασὶ Δαφίταν τὸν γραμματικόν,

κὼν, λοιδορήσαντα τοὺς βασιλέας διαστίχου·

Πορφύρεοι μώλωπες, ἀπορρινήματα γάζης

Λυσιμάχου, Λυδῶν ἄρχετε καὶ Φρυγίης.

Καὶ λόγιον δ' ἐκπεσεῖν αὐτῷ λέγεται, φυλάττεσθαι τὸν Θώρακα. Δοκοῦσι δ' εἶναι Μάγνητες Δελφῶν ἀπόγονοι τῶν ἐποικησάντων τὰ Δίδυμα ὄρη ἐν Θετταλίᾳ. περὶ ὧν φησιν Ἡσίοδος·

Ἢ οἵη Διδύμους ἱεροὺς ναίουσα κολωνοὺς,

Δωτίῳ ἐν πεδίῳ πολυβότρυος ἄντ' Ἀμύροιο,

Νίψατο Βοιβιάδος λίμνης πόδα παρθένος ἀδμής.

Ἐνταῦθα δ' ἦν καὶ τὸ τῆς Δινδυμήνης ἱερὸν μητρὸς θεῶν. ἱεράσθαι δ' αὐτοῦ τὴν Θεμιστοκλέους γυναῖκα, οἱ δὲ θυγατέρα παραδιδόασι. νυνὶ δ' οὐκ ἔστι τὸ ἱερὸν, διὰ τὸ τὴν πόλιν εἰς ἄλλον μετῳκίσθαι τόπον. ἐν δὲ τῇ νῦν πόλει τὸ τῆς Λευκοφρυήνης ἱερόν ἐστιν Ἀρτέμιδος, ὃ τῷ μὲν μεγέθει τοῦ ναοῦ καὶ τῷ πλήθει τῶν ἀναθημάτων, λείπεται τοῦ ἐν Ἐφέσῳ· τῇ δ' εὐρυθμίᾳ καὶ τῇ τέχνῃ τῇ περὶ τὴν κατασκευὴν τοῦ σηκοῦ πολὺ διαφέρει. καὶ τῷ μεγέθει ὑπερφέρει πάντας τοὺς ἐν Ἀσίᾳ πλὴν δυοῖν, τοῦ ἐν Ἐφέσῳ, καὶ τοῦ ἐν Διδύμοις. Καὶ τὸ παλαιὸν δὲ συνέβη τοῖς Μάγνησιν ὑπὸ Τρηρῶν ἄρδην ἀναιρεθῆναι, Κιμμερικοῦ ἔθνους εὐτυχήσαντος πολὺν χρόνον. τῷ δ' ἑξῆς ἔτει Μιλησίους κατασχεῖν τὸν τόπον. Καλλῖνος μὲν οὖν ὡς εὐτυχούντων ἔτι τῶν Μαγνήτων μέμνηται, καὶ κατορθούντων ἐν τῷ πρὸς Ἐφεσίους πολέμῳ. Ἀρχίλοχος δὲ ἤδη φαίνεται γνωρίζων τὴν γενομένην αὐτοῖς συμφορὰν κλαίειν θάσον οὐ τὰ Μαγνήτων κακὰ. ἐξ οὗ καὶ τὸ νεώτερον εἶναι Καλλίνου τεκμαίρεσθαι πάρεστιν. Ἄλλης δέ τινος ἐφόδου τῶν Κιμμερίων μέμνηται πρεσβυτέρας ὁ Καλλῖνος ἐπὰν φῇ·

Νῦν δ' ἐπὶ Κιμμερίων στρατὸς ἔρχεται ὀμβριμοέργων.

Ἐν ᾗ τὴν Σάρδεων ἅλωσιν δηλοῖ. Ἄνδρες δ' ἐγένοντο γνώριμοι Μάγνητες, Ἡγησίας τε ὁ ῥήτωρ, ὃς ἦρξε μάλιστα τοῦ Ἀσιανοῦ λεγομένου ζήλου, παραφθείρας τὸ καθεστηκὸς ἔθος τὸ Ἀττικόν. καὶ Σίμων ὁ μελοποιὸς, καὶ αὐτὸς παραφθείρας τὴν τῶν προτέρων μελοποιῶν ἀγωγὴν, καὶ τὴν Σιμῳδίαν εἰσαγαγών. καθάπερ ἔτι μᾶλλον Λυσιῳδοὶ καὶ Μαγῳδοί. καὶ Κλεόμαχος ὁ πύκτης, ὃ εἰς ἔρωτα ἐμπεσὼν κιναίδου τινὸς, καὶ παιδίσκης ὑπὸ κιναίδῳ τρεφο-

cum, quod hoc carmine Pergamenos reges incessisset.

Purpureæ uibices, scobs limataque gazæ
Lysimachi, Lydos & Phrygiam regitis.

& ferunt oraculum excidisse, quo iubebatur sibi à thorace cauere. Magnetos uidentur posteritas esse Delphorũ qui Didymos montes in Thessalia habitauerũt, de quibus Hesiodus.

Aut qualis sacros Didymos colit inclyta colles
Dotium apud campumque, feracem Amyrumque Lyæi
Virgo intacta, pedes Bœbeide quæ lauit unda.

Hîc fuit etiam Dindymenes templũ matris deûm. eius antistitam fuisse. quidam uxorem, alij filiam Themistoclis tradunt. Nunc templum non exstat, urbe aliò translata. In ea quæ hodie est Smyrna, fanũ Dianæ Leucophrynes: magnitudine quidem templi, & multitudine donariorum Ephesio cedens: concinnitate autem & artificiosa delubri structura longè superius. magnitudine etiam omnia Asiatica superat, duobus exceptis, Ephesio & quòd Didymis est. Antiquitus euenit Magnetibus, ut funditus à Treribus delerentur, gente Cimbrica, quæ diu lætis usa est successibus. Deinceps Milesij locum obtinuerunt. Callinus quidem ita meminit
7 Magnetum, ut qui rebus adhuc secundis 7
uterentur, & in bello contra. Ephesios rem feliciter gererent. Archilochus uidetur iam cognitam habuisse eorum calamitatem, cele
rius plorare iubens Magnatum mala. unde +
etiam colligi potest, fuisse eum Callino posteriorem. Aliam antiquiorem impressionem Cimmeriorum Callinus memorat, his uerbis.

At nunc Cimmeriorum exercitus imminet atrox.

in qua & de Sardib. captis docet. Magnetes uiri illustres fuerũt Hegesianax, princeps styli qui Asianus dicitur: cùm corrupisset receptam consuetudinem Atticam. Tum Simon tibicen, qui & ipse uitiata priorem lyricorum cõsuetudine, Simodiam introduxit. sicut etiam adhuc magis Lysiodi & Magodi. Cleomachus etiam pugil, cûm in amorem incidisset cinædi cuiusdam & ancillæ quam ille enutriebat, imitatus est cinædorum uoces

ces atque gestus. primus autor cinædici sermonis fuit Sotades. eum secutus est Alexander Aetolus. atque hi quidem soluta oratione. Lysis autem carmine, & ante hunc Simus. Porrò Anaxenorem citharœdum extulerunt quidem theatra: sed multo magis Antonius, qui eum etiam militibus stipatorem tributi exactorem è quatuor urbibus fecit. Patria quoque ipsum haud mediocriter ornauit, purpura amiciens Ioui Sosipolidi (urbis seruatori.) consecrata: sicut picta in foro eius ostendit imago. Est etiam æreum eius simulacrum in theatro, cui inscripti sunt hi uersus Homeri

Odyss. 17. 3. Ἤτοι μὲν τόδε καλὸν ἀκουέμεν ἐστὶν ἀοιδοῦ
Τοίου γ' οἷος ὅδ' ἐστὶ θεοῖς ἐναλίγκιος αὐδῇ

Scriptor autem spacio non satis considerato, ultimam litteram posterioris uersus prætermisit, cùm basis latitudo eam non admitteret. itaque ciuitatis inscitiam prodidit scripturæ ambiguitate: cum non liqueat recto'ne an dandi casu accipiendum sit αὐδῇ. multi enim absque ι datiuos scribunt, moremque à nulla naturali causa profectum tollũt. Post Magnesiam iter est Tralles uersus. ad læuam eius Mesogis est, ad dextram Meandri campus, quem incolunt simul Lydi, Cares, Iones, Milesij, & Myusij, atque Aeolenses Magnesij. eadem est ratio situs locorum

Trallis. Nysam usque & Antiocheam. Trallis urbs est sita in trapezio quodam, quod uerticem habet natura munitum, sicut & circùm loca sunt satis probè munita. Ciuibus optimè frequentata est, ut ulla Asianarum urbium, alia opulentis. & semper aliqui eorum sunt principe in prouincia loco, quos Asiarchas appellant. de quorum numero fuit Pythodorus, qui Nysæ natus, eò commigrauit ob claritatem, interque Pompeij amicos cum paucis floruit. regiæ ei fuerunt opes, ampliores duobus talentũm millibus. quas cum Cæsar publicasset propter eius cum Pompeio amiciciam, redemit Pythodorus, & non minores liberis suis reliquit. Huius filia est Pythodoris, quæ nunc in Ponto regnat: de qua dictum suprà. Is ergo nostra claruit ætate. Menodorus etiam, uir disertus, modestus, ac grauis sacerdotio fungens Iouis Larissæi. Hic à factione amicorum Domitij Aënobarbi

μένης, ἀπεμιμήσατο τὴν ἀγωγὴν τῶν παρὰ τοῖς κιναίδοις διαλέκτων, καὶ τῆς ἠθοποιΐας. ἦρξε δὲ Σωτάδης μὲν πρῶτος τοῦ κιναιδολογεῖν. ἔπειτα Ἀλέξανδρος ὁ Αἰτωλός. ἀλλ' οὗτοι μὲν ἐν ψιλῷ λόγῳ. μετὰ μέλους δὲ Λῦσις, καὶ ἔτι πρότερος τούτου ὁ Σῖμος. Ἀναξήνορα δὲ τὸν κιθαρῳδὸν, ἐξῆρε μὲν καὶ τὰ θέατρα. ἀλλ' ἔτι μάλιστα Ἀντώνιος, ὅν γε καὶ τεττάρων πόλεων ἀπέδειξε φορολόγον, στρατιώτας αὐτῷ συστήσας. καὶ ἡ πατρὶς δ' ἱκανῶς αὐτὸν ηὔξησε, πορφύραν ἐνδύσασα ἱερωμένην τοῦ Σωσιπόλιδος Διός. καθάπερ καὶ ἡ γραπτὴ εἰκὼν ἐμφανίζει ἡ ἐν τῇ ἀγορᾷ. ἔστι δὲ καὶ χαλκῆ εἰκὼν ἐν τῷ θεάτρῳ, ἐπιγραφὴν ἔχουσα·

Ἤτοι μὲν τόδε καλὸν ἀκουέμεν ἐστὶν ἀοιδοῦ,
Τοίου γ' οἷος ὅδ' ἐστὶ, θεοῖς ἐναλίγκιος αὐδῇ.

οὐ στοχασάμενος δ' ὁ ἐπιγράψας, τὸ τελευταῖον γράμμα τοῦ δευτέρου ἔπους παρέλιπε, τοῦ πλάτους τῆς βάσεως μὴ συνεξαρκοῦντος, ὥστε τῆς πόλεως ἀμαθίαν καταγινώσκειν παρέχει διὰ τὴν ἀμφιβολίαν τὴν παρὰ τὴν γραφὴν, εἴτε τὴν ὀνομαστικὴν δέχοιτο πτῶσιν τῆς ἐσχάτης προσηγορίας, εἴτε τὴν δοτικήν. πολλοὶ γὰρ χωρὶς τοῦ ι γράφουσι τὰς δοτικὰς, καὶ ἐκβάλλουσί γε τὸ ἔθος, φυσικὴν αἰτίαν οὐκ ἔχον. Μετὰ δὲ Μαγνησίαν ἡ ἐπὶ Τράλλεις ἐστὶν ὁδός· ἐν ἀριστερᾷ μὲν τὴν Μεσωγίδα ἔχουσιν, ἐν αὐτῇ δὲ τῇ ὁδῷ καὶ ἐν δεξιᾷ, τὸ Μαιάνδρου πεδίον, Λυδῶν ἅμα καὶ Καρῶν νεμομένων καὶ Ἰώνων, Μιλησίων τε καὶ Μυουσίων, ἔτι δὲ Αἰολέων τῶν ἐν Μαγνησίᾳ. ὁ δ' αὐτὸς τρόπος καὶ τῆς τοποθεσίας, καὶ μέχρι Νύσης καὶ Ἀντιοχείας. Ἵδρυται δ' ἡ μὲν τῶν Τραλλιανῶν πόλις ἐπὶ τραπεζίου τινὸς ἄκραν ἔχοντος ἐρυμνὴν, καὶ τὰ κύκλῳ δ' ἱκανῶς εὐερκῆ. συνοικεῖται δὲ καλῶς, εἴ τις ἄλλη τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν ὑπὸ εὐπόρων ἀνθρώπων, καὶ ἀεί τινες ἐξ αὐτῶν εἰσὶν οἱ πρωτεύοντες κατὰ τὴν ἐπαρχίαν, οὓς Ἀσιάρχας καλοῦσιν. ὧν Πυθόδωρός τε ἦν ἀνὴρ Νυσαεὺς τὸ ἐξ ἀρχῆς, ἐκεῖσε μεταβεβηκὼς διὰ τὴν ἐπιφάνειαν, καὶ ἐν τῇ πρὸς Πομπήιον φιλίᾳ διαπρέπων μετ' ὀλίγων. περιεβέβλητο δὲ καὶ οὐσίαν βασιλικὴν πλειόνων ἢ δισχιλίων ταλάντων, ἣν ὑπὸ Καίσαρος πραθεῖσαν διὰ τὴν πρὸς Πομπήιον φιλίαν ἐξωνησάμενος, οὐχ ἧττον τοῖς παισὶ κατέλιπε. τούτου δ' ἐστὶ θυγάτηρ Πυθοδωρὶς, ἡ νυνὶ

βασιλεύουσα ἐν τῷ Πόντῳ, περὶ ἧς εἰρήκαμεν. οὗτος δὴ καθ' ἡμᾶς ἤκμασε. καὶ Μηνόδωρος ἀνὴρ λόγιος, ἄλλως σεμνὸς, καὶ βαρὺς, ἔχων τὴν ἱερωσύνην τοῦ Διὸς τοῦ Λαρισαίου. κατεστασιάσθη δ' ὑπὸ τῶν Δομετίου τοῦ Ἀηνοβάρβου

βου φίλων, καὶ ἀνεῖλεν αὐτὸν ἐκεῖ, ὡς ἀφιστάντα τὸ ναυτικόν, πιστεύσας τοῖς ἐνδειξαμένοις. ἐγένοντο δὲ καὶ ῥήτορες ἐπιφανεῖς, Διονυσοκλῆς τε, καὶ μετὰ ταῦτα Δάμασος ὁ Σκόμβρος. Κτίσμα δέ φασιν εἶναι τὰς Τράλλεις Ἀργείων καί τινων Θρακῶν, ἀφ' ὧν τοὔνομα. Τυραννηθῆναι δ' ὀλίγον συνέπεσε χρόνον τὴν πόλιν ὑπὸ τῶν Κρατίππου παίδων, κατὰ τὰ Μιθριδατικά. Νῦσα δ' ἵδρυται πρὸς τῇ Μεσωγίδι ἐπὶ πλέον τῷ ὄρει προσανακεκλιμένη. ἔστι δ' ὥσπερ δίπολις· διαιρεῖ γὰρ αὐτὴν χαράδρα τις ποιοῦσα φάραγγα, ἧς τὸ μὲν γέφυραν ἐπικειμένην ἔχει, συνάπτουσαν τὰς δύο πόλεις, τὸ δ' ἀμφιθεάτρῳ κεκόσμηται, κρυπτὴν ἔχον τὴν ὑπόρρυσιν τῶν χαραδρωδῶν ὑδάτων. τῷ δὲ θεάτρῳ δύο ἄκραι, ὧν τῇ μὲν ὑπόκειται τὸ γυμνάσιον τῶν νέων, τῇ δ' ἀγορᾷ καὶ τὸ γεροντικόν. πρὸς δὲ νότον ὑποπέπτωκε τῇ πόλει τὸ πεδίον καθάπερ καὶ ταῖς Τράλλεσιν. Ἐν δὲ τῇ ὁδῷ τῇ μεταξὺ τῶν Τράλλεων καὶ τῆς Νύσης, κώμη τῶν Νυσαέων ἐστὶν οὐκ ἄπωθεν τῆς πόλεως Ἀχάρακα, ἐν ᾗ τὸ Πλουτώνιον, ἔχον καὶ ἄλσος πολυτελές, καὶ νεὼν Πλούτωνός τε καὶ Ἥρας, καὶ τὸ Χαρώνιον ἄντρον ὑπερκείμενον τοῦ ἄλσους θαυμαστόν. λέγουσι γὰρ δὴ καὶ τοὺς νοσώδεις καὶ προσέχοντας ταῖς τῶν θεῶν τούτων θεραπείαις, φοιτᾶν ἐκεῖσε, καὶ διαιτᾶσθαι ἐν τῇ κώμῃ πλησίον τοῦ ἄντρου, παρὰ τοῖς ἐμπείροις τῶν ἱερέων· οἳ ἐγκοιμῶνταί τε ὑπὲρ αὐτῶν, καὶ διατάττουσιν ἐκ τῶν ὀνείρων τὰς θεραπείας. οὗτοι δ' εἰσὶ καὶ οἱ ἐγκαλοῦντες τὴν τῶν θεῶν ἰατρείαν. ἄγουσι δὲ πολλάκις εἰς τὸ ἄντρον, καὶ ἱδρύουσι μένοντας καθ' ἡσυχίαν ἐκεῖ, καθάπερ ἐν φωλεῷ σιτίων χωρὶς ἐπὶ πλείους ἡμέρας. ἔστι δ' ὅτε καὶ ἰδίοις ἐνυπνίοις οἱ νοσηλευόμενοι προσέχουσι, μυσταγωγοῖς δ' ὅμως, καὶ συμβούλοις ἐκείνοις χρῶνται ὡς ἂν ἱερεῦσι. τοῖς δ' ἄλλοις ἄδυτός ἐστιν ὁ τόπος, καὶ ὀλέθριος. Πανήγυρις δ' ἐν τοῖς Ἀχαράκοις συντελεῖται κατ' ἔτος· καὶ τότε μάλιστα ὁρᾶν ἐστι, καὶ ἀκούειν περὶ τῶν τοιούτων τοὺς πανηγυρίζοντας. τότε δὴ καὶ περὶ μεσημβρίαν, ὑπολαβόντες ταῦρον οἱ ἐκ τοῦ γυμνασίου νέοι, καὶ ἔφηβοι, γυμνοὶ καὶ λιπαλειμμένοι, μετὰ σπουδῆς ἀνακομίζουσιν εἰς τὸ ἄντρον. ἀφεθεὶς δέ, μικρὸν προελθὼν πίπτει, καὶ ἔκπνους γίνεται. Ἀπὸ δὲ τριάκοντα σταδίων τῆς Νύσης ὑπερβᾶσι Τμῶλον τὸ ὄρος τὴν Μεσωγίδα ἐπὶ τὰ πρὸς τὸν νότον μέρη, καλεῖται τόπος Λειμών, εἰς ὃν ἐξοδεύουσι πανηγυρίζοντες Νυσαεῖς τε καὶ οἱ κύκλῳ πάντες. οὐ πόρρω δὲ τούτου στόμιόν ἐστιν ἱερὸν τῶν αὐτῶν θεῶν, ὅ φασι καθήκειν μέχρι τῶν Ἀχαράκων.

Ænobarbi circumuentus, & ab hoc necatus est: cùm credidisset delatorib. nauales ab eo copias ad defectionem solicitari. Oratores etiam ibi exstiterunt insignes Dionysocles, & post hunc Damasus cognomento Scombrus. Conditam urbem ab Argiuis aiunt, & quibusdam Thracibus, à quibus ei nomen. Paululum temporis eam tyrannide presserunt Cratippi filij, sub tempus belli Mithridatici. Nysa sub Messogide sita est, maiori parte ad montem eum acclinata. Nysa. Est quasi in duas diuisa urbes: nam conualle quadam torrentis alueus eã distinguit: cuius una pars pontem habet duas urbes coniungentem: altera amphitheatro ornata est, habetque cloacam per quã occultè defluit torrentis aqua. Theatrum duo habet fastigia. quorum alteri subijcitur gymnasium iuniorum alteri forum & senaculum. Versus austrum sub urbem est campus, ut & Trallibus. In uia inter Tralles & Nysam, pagus est Nysæorum haud procul urbe, nomine Acharaca, in eo Plutonium est lucũ habens preciosum, & templum Plutonis ac Iunonis, & Charonium antrum supernè loco imminens, admirabile. Aiunt morbis grauatos, & qui horum deorum curationi aliquid tribuunt, eò commeare, & uictitare in pago prope antrum apud peritos sacerdotes. hos pro ijs excubare, & ex somnijs præscribere curationes. Hi sunt, qui etiã inuocant. Adducunt autem sæpius in antrum, ibiq; tanquam in fouea per complures dies desident absque cibo. Interdum ægroti proprijs somnijs animum aduertunt: tamen illis, utpote sacerdotibus, initiatorib. & consiliarijs utentes. Alijs locus iste inaccessus est & exitiosus. Quotannis festiuitas conuentu hominum agitur Acharacis. & tunc maximè uidere est & audire eos de his rebus, qui eò confluunt. Atque tunc circa meridiem iuuenes & ephebi è gymnasio nudi & uncti, taurum arreptum in antrum studiosè inducunt. qui dimissus, ubi paulum accessit, exanimatas concidit. A Nysa XXX stadijs uersus meridiẽ 8 superato mõte Messogide, locus est qui Lemon, id est pratum, 8
dicitur, in quem solennibus conuentibus Nysæi & uicini circùm exeunt. Nec procul inde foramen quoddam est, ijsdem dijs sacrũ, quod usq; ad Acharaca dicit pertinere.

Pratum autem illud ab Homero putant innui, quando Asij lymonis facit mentionem. Iliad. β. 461. ostenduntque Caystrij & Asij cuiusdam heroum sacella, ac propter ea fluentem Caystrum. Memoriæ traditum est, uenisse Lacedæmone tres fratres, Athymbrum, Athymbradum, atque Hydrelum, & urbes condidisse sibi cognomines: quas homines deinde defecerint, atque ex ijs Nysa fuerit condita. & quidem Nysæi Athymbrum suæ urbis autorem perhibent. Circumiacent trans Mæandrum memorabiles pagi Coscinia & Orthosia. citra autem Biula, Mastaura, Acharaca, & supra urbem in montem Aromata, O' breui: unde optimum de uinis Messogiticis Aromense. Nysa illustres protulit uiros, Apollonium stoicum philosophum, Panætij auditorum optimum: Menecratem Aristarchi discipulum: & Aristodemũ eius filium (quem nos iam decrepitum audiuimus Nysę, admodum adolescentes.) item Sostratum huius filium: item alium Aristodemum huius consobrinum, qui docuit Pompeium Magnum. Hi omnes egregij fuerunt grammatici. noster etiam rhetoricam docuit, & in Rhodo atque in patria duas scholas habuit: ita ut manè rhetoricam, uesperi grammaticam tractaret. sed Romæ filijs Pompeij prefectus, grammatica schola fuit contentus. Quæ ultra Mæandrum restant nobis peragranda, omnia Carum iam sunt: non, ut antè, Lydis permixtorum, sed seorsim degentium, nisi si quid oræ maritimæ Milesij & Myusij ad se rapuerunt. Huius oræ maritimæ initium est continentis Rhodæ oppositæ litus: finis Posidum Milesiorum. in mediterraneis terminatur regio extremitatibus Tauri usque ad Męandrum. Taurus mons Nam Tauri principium faciunt mõtes Chelidonijs insulis imminentes: quæ iacent ante confinia Lyciæ & Pamphyliæ. inde enim in altum assurgit Taurus. & re uera uniuersam Lyciam dorsum mõtis Tauri dirimit ab exterioribus & austrinum latus à Cibyraticis, usque ad obiectam Rhodo continẽtem. Atque ibi continui sunt montes, multo tamen humiliores. unde etiam Tauri non putantur esse, neque exteriora ab interioribus distinguere: quia eminentiæ & depressiones sparsim ijs accidunt, & æqualis est regionis latitudo atque lõgitudo: ut septi simile nihil habeãt. Totus

τοῦτον δὲ τὸν λειμῶνα, ὀνομάζειν τὸν ποιητήν φασιν, ὅταν φῇ,

Ἀσίῳ ἐν λειμῶνι.——

δεικνύντες Καϋστρίου, καὶ Ἀσίου τινὸς ἡρῶα, καὶ τὸν Κάϋστρον πλησίον ἀποῤῥέοντα. Ἱστοροῦσι δὲ τρεῖς ἀδελφούς, Ἄθυμβρόν τε, καὶ Ἀθύμβραδον, καὶ Ὕδρηλον ἐλθόντας ἐκ Λακεδαίμονος, τὰς ἐπωνύμους ἑαυτῶν κτίσαι πόλεις. λειπανδρῆσαι δ' ὕστερον, ἐξ ἐκείνων δὲ συνοικισθῆναι τὴν Νῦσαν. καὶ νῦν Ἄθυμβρον ἀρχηγέτην νομίζουσιν Νυσαεῖς. Περίκεινται δὲ ἀξιόλογοι κατοικίαι πέραν τοῦ Μαιάνδρου, Κοσκινία, καὶ Ὀρθωσία· ἐντὸς δὲ Βιούλα, Μάσταυρα, Ἀχάρακα, καὶ ὑπὲρ τῆς πόλεως ἐν τῷ ὄρει τὰ Ἀρόματα, συστέλλοντες τὸ ρω γράμμα. ὅθεν ἄριστος Μεσωγίτης οἶνος ὁ Ἀρομεύς. Ἄνδρες δὲ γεγόνασιν ἔνδοξοι Νυσαεῖς, Ἀπολλώνιός τε ὁ στωικὸς φιλόσοφος τῶν Παναιτίου γνωρίμων ἄριστος, καὶ Μενεκράτης Ἀριστάρχου μαθητής· καὶ Ἀριστόδημος, ἐκείνου υἱός, οὗ διηκούσαμεν ἡμεῖς ἐσχατογήρω, νέοι παντελῶς ἐν τῇ Νύσῃ· καὶ Σώστρατος, ὁ ἀδελφὸς τοῦ Ἀριστοδήμου· καὶ ἄλλος Ἀριστόδημος, ἀνεψιὸς αὐτοῦ, ὁ παιδεύσας Μάγνον τὸν Πομπήιον, ἀξιόλογοι γεγόνασι γραμματικοί. ὁ δ' ἡμέτερος καὶ ἐρρητόρευε, καὶ ἐν τῇ Ῥόδῳ, καὶ ἐν τῇ πατρίδι δύο σχολὰς συνεῖχε, πρωῒ μὲν τὴν ῥητορικήν, δείλης δὲ τὴν γραμματικὴν σχολήν. ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ τῶν Μάγνου παίδων ἐπιστατῶν ἠρκεῖτο γραμματικῇ σχολῇ. Τὰ δὲ πέραν ἤδη τοῦ Μαιάνδρου, τὰ λειπόμενα τῆς περιοδείας, πάντα ἐστὶ Καρικά, οὐκέτι τοῖς Λυδοῖς ἐπιμεμιγμένων ἐνταῦθα τῶν Καρῶν, ἀλλ' ἤδη καθ' αὑτοὺς ὄντων· πλὴν εἴ τι Μιλήσιοι, καὶ Μυούσιοι τῆς παραλίας ἀποτέτμηνται. Ἀρχὴ μὲν οὖν τῆς παραλίας ἐστὶν ἡ τῶν Ῥοδίων περαία πρὸς θαλάττης· τέλος δὲ τὸ Ποσείδιον τῶν Μιλησίων. ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ, τὰ ἄκρα τοῦ Ταύρου μέχρι Μαιάνδρου. λέγουσι γὰρ ἀρχὴν εἶναι τοῦ Ταύρου τὰ ὑπερκείμενα ὄρη τῶν Χελιδονίων καλουμένων νήσων, αἵπερ ἐν μεθορίῳ τῆς Παμφυλίας, καὶ τῆς Λυκίας πρόκεινται. ἐντεῦθεν γὰρ ἐξαίρεται πρὸς ὕψος ὁ Ταῦρος. τὸ δ' ἀληθές, καὶ τὴν Λυκίαν ἅπασαν ὀρεινὴ ῥάχις τοῦ Ταύρου, διείργει πρὸς τὰ ἐκτός, καὶ τὸ νότιον μέρος, ἀπὸ τῶν Κιβυρατικῶν μέχρι τῆς περαίας τῶν Ῥοδίων. κἀνταῦθα δ' ἐστὶ συνεχὴς ὀρεινή· πολὺ μέντοι ταπεινοτέρα, καὶ οὐκέτι τοῦ Ταύρου νομίζεται, οὐδὲ τὰ μὲν ἐκτὸς αὐτοῦ, τὰ δ' ἐντός, διὰ τὸ σποράδας εἶναι τὰς ἐξοχάς, καὶ τὰς εἰσοχάς, ἐπίσης τε πλάτος, καὶ μῆκος τῆς χώρας ἁπάσης, καὶ μηδὲν ἔχειν ὅμοιον διατειχίσματι.

Ἔστι

ἔστι δ' ἅπας μὲν ὁ περίπλους κατακολπίζοντι σταδίων τετρακισχιλίων ἐνακοσίων. αὐτὸς δὲ ὁ τῆς περαίας τῶν Ῥοδίων ἐγγὺς χιλίων καὶ πεντακοσίων. Ἀρχὴ δὲ τὰ Δαίδαλα τῆς Ῥοδίας χωρίον. πέρας δὲ τὸ καλούμενον ὄρος Φοῖνιξ, καὶ τοῦτο τῆς Ῥοδίας. πρόκειται δ' Ἐλεοῦσσα νῆσος διέχουσα τῆς Ῥόδου σταδίους ἑκατὸν εἴκοσι. Μεταξὺ δὲ πρῶτον μὲν ἀπὸ Δαιδάλων πλέουσιν ἐπ' εὐθείας τῇ ἐκ Κιλικίας, καὶ Παμφυλίας, καὶ Λυκίας, παραλίᾳ κόλπος ἐστὶν εὐλίμενος Γλαῦκος καλούμενος· εἶτα τὸ Ἀρτεμίσιον ἄκρα, καὶ ἱερόν. εἶτα τὸ Λητῷον ἄλσος· ὑπὲρ αὐτοῦ δὲ καὶ τῆς θαλάττης ἐν ἑξήκοντα σταδίοις Κάλυμνα πόλις. εἶτα Καῦνος, καὶ ποταμὸς πλησίον Κάλβις βαθὺς, ἔχων εἰσαγωγήν. καὶ μεταξὺ Πίσιλις. ἔχει δ' ἡ πόλις νεώρια, καὶ λιμένα κλειστόν. ὑπέρκειται δὲ τῆς πόλεως ἐν ὕψει φρούριον, Ἴμβρος. τῆς δὲ χώρας εὐδαίμονος οὔσης, ἡ πόλις περὶ τὸ θέρος ὁμολογεῖται παρὰ πάντων εἶναι δυσάερος, καὶ τοῦ μετοπώρου, διά τε καύματα, καὶ τὴν ἀφθονίαν τῶν ὡραίων. ἐπὶ δὴ καὶ τὰ τοιαῦτα διηγήματα θρυλλεῖται, ὅτι Στρατονικὸς ὁ κιθαριστὴς ἰδὼν ἐπιμελῶς χλωροὺς τοὺς Καυνίους, τοῦτ' εἶναι ἔφη τὸ τοῦ ποιητοῦ·

οἵη περ φύλλων γενεὴ, τοιήδε καὶ ἀνδρῶν.

Μεμφομένων δὲ, ὡς σκώπτοιτο αὐτῶν ἡ πόλις ὡς νοσερά· ἐγὼ, ἔφη, μή ποτε θαρρήσαιμ' ἂν λέγειν νοσεράν, ὅπου καὶ οἱ νεκροὶ περιπατοῦσιν. Ἀπέστησαν δέ ποτε Καύνιοι τῶν Ῥοδίων. κριθέντων δ' ἐπὶ τῶν Ῥωμαίων ἀπελήφθησαν πάλιν. καὶ ἔστι λόγος Μόλωνος κατὰ Καυνίων. Φασὶ δ' αὐτοὺς ὁμογλώττους μὲν εἶναι τοῖς Καρσίν, ἀφῖχθαι δὲ Κρῆτες, καὶ χρῆσθαι νόμοις ἰδίοις. Ἑξῆς δὲ Φύσκος πολίχνη λιμένα ἔχουσα, καὶ ἄλσος Λητῷον. εἶτα Λώρυμα παραλία τραχεῖα, καὶ ὄρος ὑψηλότατον τῶν ταύτῃ. ἐπ' ἄκρῳ δὲ φρούριον ὁμώνυμον τῷ ὄρει Φοῖνιξ. πρόκειται δ' ἡ Ἐλεοῦσσα νῆσος ἐν τέτρασι σταδίοις κύκλον ἔχουσα ὅσον ὀκταστάδιον. Ἡ δὲ τῶν Ῥοδίων πόλις κεῖται μὲν ἐπὶ τοῦ ἑωθινοῦ ἀκρωτηρίου. λιμέσι δὲ, καὶ ὁδοῖς, καὶ τείχεσι, καὶ τῇ ἄλλῃ κατασκευῇ τοσοῦτον διαφέρει τῶν ἄλλων, ὥστ' οὐκ ἔχομεν εἰπεῖν ἑτέραν, ἀλλ' οὐδὲ πάρισον μή τι γε κρείττω ταύτης τῆς πόλεως. θαυμαστὴ δὲ καὶ ἡ εὐνομία, καὶ ἡ ἐπιμέλεια πρός τε τὴν ἄλλην πολιτείαν, καὶ τὰ ναυτικὰ, ἀφ' ἧς ἐθαλασσοκράτησε πολὺν χρόνον, καὶ τὰ λῃστήρια καθεῖλε, καὶ Ῥωμαίοις ἐγένετο φίλη, καὶ τῶν βασιλέων

Totus oræ circuitus, si quis intret sinus, est stadiorum quater mille IↃCCCC: sin Rhodiam continentem prætemauiges, CIↃIↃ. Initium sunt Dædala Rhodiæ continentis, finis mons Phœnix & ipse Rhodiæ. Ante hunc sita est Eleusa insula, stadijs CXX à Rhodo distans. In medio autem, si ad rectam lineam à Dædalis nauigãdo legas oram Ciliciç, Pamphyliæ, & Lyciæ, primùm est Glaucus, sinus bene portu aptus. hinc Artemisium seu Dianium promontorium cum fano, deinde Latonæ lucus. super eum & mare ad LX stadia urbs Calymna post Caunus, inque uicinia Calbis flumen profundum, quo aduerso naues possunt subuehi. in medio Pisilis interiacet. Caunus naualia habet, & portum qui claudi potest. supra eam situm est castellum Imbrus. Quanquam autem regio ea felix est, tamen id apud omnes in confesso est, per æstatem & autumnum aërem ibi esse incommodum, ob æstum & abundãtiam nimirum pomorum. Quin & hoc uulgatum est, Stratonicum citharœdum cùm uideret Caunios admodum pallere, dixisse: hoc erat illud poëtæ,

Côtinentis Rhodo opposita descriptio.

Caunus.

Nascuntur foliorũ instar mortalia quippe
Corpora.—

Iliad.ξ.146.

ac culpantibus eum, quod urbẽ tanquam morbis obnoxiam subsannaret: Absit, respõdisse, ut eam ego urbem morbosam dicam, in qua mortui etiam ambulant. Defecerunt aliquando à Rhodijs Caunij. sed iudicio Romanorum ab ijs sunt recepti: & exstat oratio Molonis aduersus Caunios. Aiunt eos eadem lingua cũ Caribus usos. uenisse autem è Creta, & usos suis legibus. Sequitur Physcus, oppidum cum portu & luco Latonæ. Deinde Loryma litus asperum, & mons eorum qui isthic sunt altissimus. in summo autem castellum Phœnix, eiusdem cum urbe nominis. Ante eum iacet Eleusa insula, IV stadia distans, ambitu IIX stadiorum. Rhodiorum urbs sita est in promontorio uersus ortum porrecto. portubus, uijs, muris, alioq; apparatu tãtum alijs præstat urbibus, ut non modò meliorem nullam, sed ne parem quidem ullam ei dicere possimus. Admiranda est etiam legum optimarum conseruatio, & industria cùm alijs reipub. partibus, tum naualibus impensa copijs quibus freti Rhodij, maris imperium diu obtinuerunt, piratas sustulerunt, Romanorumque & regum

Rhodus.

gum Græcis Romanisque cupientium amiciciam coluerunt. qui & liberam eam conseruauerunt, & multis donarijs exornarũt. Horum pleraque in Bacchi sacrario, & gymnasio, alia alibi reposita. Præstantissima sunt colossus solis. quem, ut ait autor Iambici carminis,

9 9 —septies decem
Chares cubitorum est fabricatus Lindius.

Iacet nunc, terræ motu prostratus, à genibus confractus. oraculo prohibiti Rhodij, non instaurauerunt. sanè omnium donariorum præclarissimum, in septenario eorum quæ spectanda mundus habet, collocatur. Tum Protogenis picturæ Ialysus & Satyrus columnæ adstans, cui perdix insistebat columnæ. Perdici, cùm tabula recens esset posita, ita inhiauerunt homines, ut illius admiratione Satyrus, quanquam elaboratissimus, negligeretur. & auxerunt admirationem, ab ijs qui perdices alebant allatæ cicures perdices & e regione positæ. nam aduersus picturam pipiebant, multitudinemque spectantium oblectabant. & Protogenes cùm animaduerteret additamẽto ipsum posthaberi, à templi præfectis impetrata uenia accessit, & auem deleuit. Rhodij quanquam populari imperio non regũtur, tamen curam populi gerunt, ut pauperum multitudinem continere possint. Itaque & frumentum in eam distribuitur, & maiorum quodam instituto opulẽti tenuium in partes succedunt, ac sunt ministeria quædam publica cibos diuidentium. ut & alimenta egeni habeant, & ad usus publicos, maximè classem, operæ non desint. In naualibus etiam occulta quædam habentur, & multitudinem celantur: quæ si quis introspiceret, aut intrò ingrederetur, morte multabatur. Hæc quoque ut & Massiliæ, & Cyzici, de architectis, & instrumentis atque armamentarijs uarijs summa est adhibita procuratio. Porrò autem Rhodij itidem ut Halicarnassij, Cnidij, & Coi, sunt Dorienses. Nam qui Megara condiderunt Dorienses, post mortem Codri partim ibi manserunt: partim cum Althæmene Argiuo socios se deducendæ in Cretam coloniæ adiunxerunt: partim in Rhodum & modò dictas urbes dispersi sunt. Hæc autem Homericis sunt recentiora. Nam eius quidem ætate Halicarnassus & Cindus nõdum exstiterant: Rodus & Côs erant, sed ab Hera

σιλέων τοῖς Φιλορωμαίοις τε, καὶ Φιλέλλησιν, ἀφ' ὧν αὐτόνομός τε διετέλεσε, καὶ πολλοῖς ἀναθήμασιν ἐκοσμήθη. ἃ κεῖται τὰ μὲν πλεῖστα ἐν τῷ Διονυσίῳ, καὶ τῷ γυμνασίῳ, ἄλλα δ' ἐν ἄλλοις τόποις. ἄριστα δὲ ὅ τε τοῦ ἡλίου κολοσσός, ὅν φησιν ὁ ποιήσας τὸ ἰαμβεῖον,

—ὅτι ἑπτάκις δέκα
Χάρης ἐποίει πηχέων ὁ Λίνδιος.

Κεῖται δὲ νῦν ὑπὸ σεισμοῦ πεσών, περικλασθεὶς ἀπὸ τῶν γονάτων. οὐκ ἀνέστησαν δ' αὐτὸν κατά τι λόγιον. τοῦτο δὲ τῶν ἀναθημάτων τὸ κράτιστον, καὶ τῶν γοῦν ἑπτὰ θεαμάτων ὁμολογεῖται. Καὶ αἱ τοῦ Πρωτογένους γραφαί. ὅ τε Ἰάλυσος, καὶ ὁ Σάτυρος παρεστὼς στύλῳ. ἐπὶ δὲ τῷ στύλῳ πέρδιξ ἐφειστήκει. πρὸς ὃν οὕτως ἐκεχήνεσαν ὡς ἔοικεν οἱ ἄνθρωποι, νεωστὶ ἀνακειμένου τοῦ πίνακος, ὥστ' ἐκεῖνον ἐθαύμαζον, ὁ δὲ Σάτυρος παρεωρᾶτο, καίτοι σφόδρα κατωρθωμένος. ἐξέπληττον δ' ἔτι μᾶλλον οἱ περδικοτρόφοι, κομίζοντες τοὺς τιθασσούς, καὶ τιθέντες κατ' ἀντικρύ. ἐφθέγγοντο γὰρ πρὸς τὴν γραφὴν οἱ πέρδικες, καὶ ὠχλαγώγουν. Ὁρῶν δὲ ὁ Πρωτογένης τὸ ἔργον πάρεργον γεγονός, ἐδεήθη τῶν τοῦ τεμένους προεστώτων ἐπιτρέψαι παρελθόντα ἐξαλεῖψαι τὸν ὄρνιν, καὶ ἐποίησε. Δημοκηδεῖς δ' εἰσὶν οἱ Ῥόδιοι, καίπερ οὐ δημοκρατούμενοι, συνέχειν δ' ὅμως βουλόμενοι τὸ τῶν πενήτων πλῆθος. σιταρχεῖται δὲ δὴ ὁ δῆμος, καὶ οἱ εὔποροι τοὺς ἐνδεεῖς ὑπολαμβάνουσιν ἔθει τινὶ πατρίῳ. λειτουργίαι τέ τινές εἰσιν ὀψωνιαζόμενοι, ὥσθ' ἅμα τόν τε πένητα ἔχειν τὴν διατροφήν, καὶ τὴν πόλιν τῶν χρειῶν μὴ καθυστερεῖν, καὶ μάλιστα πρὸς τὰς ναυστολίας. τῶν δὲ ναυστάθμων τινὰ καὶ κρυπτὰ ἦν, καὶ ἀπόρρητα τοῖς πολλοῖς· τῷ δὲ κατοπτεύσαντι ἢ παρελθόντι εἴσω, θάνατος ὥριστο ἡ ζημία. Κἀνταῦθα δὲ ὥσπερ ἐν Μασσαλίᾳ καὶ Κυζίκῳ τὰ περὶ τοὺς ἀρχιτέκτονας καὶ τὰς ὀργανοποιΐας καὶ θησαυροὺς ὅπλων τε καὶ τῶν ἄλλων, ἐσπούδασται διαφερόντως. καὶ ἔστι γε τῶν παρ' ἄλλοις μᾶλλον. Δωριεῖς δ' εἰσὶν ὥσπερ καὶ Ἁλικαρνασεῖς καὶ Κνίδιοι, καὶ Κῷοι. Οἱ γὰρ Δωριεῖς οἱ τὰ Μέγαρα κτίσαντες μετὰ τὴν Κόδρου τελευτήν, οἱ μὲν ἔμειναν αὐτόθι, οἱ δὲ σὺν Ἀλθαιμένει τῷ Ἀργείῳ τῆς εἰς Κρήτην ἀποικίας ἐκοινώνησαν, οἱ δ' εἰς τὴν Ῥόδον καὶ τὰς λεχθείσας ἀρτίως πόλεις ἐμερίσθησαν. ταῦτα δὲ νεώτερα τῶν ὑφ' Ὁμήρου λεγομένων ἐ- ἀλλ' ᾠκεῖτο ὑφ' Ἡρακλειδῶν.

σι. Κνίδος μὲν δὴ καὶ Ἁλικαρνασὸς οὐδ' ἦν πω. Ῥόδος δ' ἦν καὶ Κῶς,

ἀλκάθων. Τληπόλεμος μὲν οὖν ἀνδρω-
θείς'
αὐτίκα πατρὸς ἑοῖο φίλον μήτρωα κατέ-
κτα,
ἤδη γηράσκοντα Λικύμνιον.—
αἶψα δὲ νᾶυς ἔπηξε, πολὺν δ' ὅγε λαὸν ἀ-
γείρας,
βῆ φεύγων. Εἶτα φησὶν,
εἰς Ῥόδον ἷξεν ἀλώμενος, ἄλγεα πάσχων
τριχθὰ δὲ ᾤκηθεν κατὰ φυλαδόν.—
Καὶ τὰς πόλεις ὀνομάζει τὰς τότε,
Λίνδον, Ἰηλυσσόν τε, καὶ ἀργινόεντα Κά-
μειρον.
Τῆς Ῥοδίων πόλεως οὔπω συνῳκισ-
μένης. οὐδαμοῦ δὴ ἐνταῦθα Δωριέας ὀνο-
μάζει, ἀλλ' ἢ ἄρα Αἰολέας ἐμφαίνει καὶ Βοιω-
τούς, εἴπερ ἐκεῖ ἡ κατοικία τοῦ Ἡρακλέους
καὶ τοῦ Λικυμνίου. εἰ δ', ὥσπερ καὶ ἄλλοι φα-
σὶν, ἐξ Ἄργους καὶ Τίρυνθος ἀπῆρεν ὁ Τλη-
πόλεμος, οὐδ' οὕτω Δωρικὴ γίνεται ἡ ἐκεῖ-
θεν ἀποικία. πρὸ γὰρ τῆς Ἡρακλειδῶν καθό-
δου γεγένηται. καὶ,
Τῶν δ' αὖ Φείδιππός τε καὶ Ἄντιφος ἡγη-
σάσθην
Θεσσαλοῦ υἷε δύω Ἡρακλείδαο ἄνακτος.
Καὶ οὗτοι τὸ Αἰολικὸν μᾶλλον, ἢ τὸ Δω-
ρικὸν γένος ἐμφαίνουσιν. ἐκαλεῖτο δ' ἡ Ῥό-
δος πρότερον Ὀφιοῦσσα καὶ Σταδία, εἶτα
Τελχινὶς, ἀπὸ τῶν οἰκησάντων Τελχίνων
τὴν νῆσον. οὓς οἱ μὲν βασκάνους φασὶ καὶ
γόητας, θείῳ καταῤῥαίνοντας τὸ τῆς Στυγὸς
ὕδωρ, ζῴων τε καὶ φυτῶν ὀλέθρου χάριν.
οἱ δὲ τέχνας διαφέροντας, τοὐναντίον ὑπὸ
τῶν ἀντιτέχνων βασκανθῆναι, καὶ τῆς δυσ-
φημίας τυχεῖν ταύτης. ἐλθεῖν δ' ἐκ Κρήτης
εἰς Κύπρον πρῶτον, εἶτ' εἰς Ῥόδον. πρώτους
δ' ἐργάσασθαι σίδηρόν τε καὶ χαλκὸν, καὶ
δὴ καὶ τὴν ἅρπην τῷ Κρόνῳ δημιουργῆ-
σαι. εἴρηται μὲν καὶ πρότερον περὶ αὐτῶν. ἀλ-
λὰ ποιεῖ τὸ πολύμυθον ἀναλαμβάνειν πά-
λιν, ἀναπληροῦντας εἴ τι παρελίπομεν. Με-
τὰ δὲ τοὺς Τελχῖνας, οἱ Ἡλιάδαι μυθεύονται
κατασχεῖν τὴν νῆσον, ὧν ἑνὸς Κερκάφου καὶ
Κυδίππης γενέσθαι παῖδας, τοὺς τὰς πό-
λεις κτίσαντας ἐπωνύμους αὐτῶν·
Λίνδον, Ἰηλυσσόν τε, καὶ ἀργινόεντα Κάμει-
ρον.
Ἔνιοι δὲ τὸν Τληπόλεμον κτίσαι φασὶ,
θέσθαι δὲ τὰ ὀνόματα ὁμωνύμως τῶν Δα-
ναοῦ θυγατέρων τινῶν. Ἡ δὲ νῦν πόλις ἐκ-
τίσθη κατὰ τὰ Πελοποννησιακὰ ὑπὸ τοῦ αὐ-
τοῦ ἀρχιτέκτονος, ὥς φασιν, ὑφ' οὗ καὶ ὁ
Πειραιεύς. οὐ συμμένει δ' ὁ Πειραιεὺς κακω-
θεὶς

clidis tenebantur. Tlepolemus sanè ut uiri-
lem attigit ætatem,
Iam confectum ætate Licymnion interfecit *Iliad β. 662.*
Carum, fratrem auiæ. tum naues protinus al
tas
Construxit, turbacp hominum comitatus a-
mœnam
Ingenti fugit patriam.—.
addit deinde:
Inde Rhodum uenit, uarijs erroribus actus:
Atcp tribus posuere locis sibi tecta, domos-
q́ue.
Vrbes etiam nominat,
Lindon, Ialyssumcp, argillosamcp Camirum: *Iliad β. 656.*
cum Rhodiorum urbs nondum fuisset in
unam contracta. Nusquam igitur ibi Dori-
enses nominat. sed Aeolenses innuit fuisse
ac Bœotos: siquidem ibi Herculis & Licym-
nij fuit domicilium. Si uerò, quę aliorum est
opinio, Argis & Tirynthe profectus fuit Tle-
polemus: ne sic quidem Dorica fuerit colo-
nia, cùm sit ante Heraclidarum deducta redi
tum. Sed & hæc,
Tum duo Thessalidæ, tibi magne Alcida ne- *ibid 678.*
potes,
Phidippus Cois atque Antiphus imperita-
bant:
Aeolicum potiùs, quàm Doricum genus
designant. Rhodus initiò dicta fuit Ophiu-
sa, atque Stadia: deinde Telchinis, ab inhabi
tantibus eam Telchinibus. Hos alij fascina-
tores & pręstigiatores. qui sulfure admixtam *Telchines.*
stygis aquam instillarent rebus, ad perden-
dum animalia & stirpes. Alij cùm excelle-
rent artibus, inuisum ijs ab earundem æmu-
lis aiunt. & hoc infamiæ retulisse. E' Creta
eos primùm in Cyprum, deinde Rhodū ue-
nisse: primosq́ue ferrum & æs fabricatos, at-
que etiam Saturno falcem fecisse. Sanè de
his etiam antè dictum fuit: sed multitudo fa-
bularum facit, ut reuocemus, & se quid præ-
termissum est, adijciamus. Post Telchinas
Heliadæ (ut fabulæ tradunt.) insulam occu-
pauerunt. quorum unius Cercaphi & Cy-
dippæ filij urbes condiderint, ac de se deno-
minauerint.
Lindon, Ialyssumq́ue, argillosamq́ue Cami-
rum.
Alij conditas à Tlepolemo aiunt. & eū no
mina imposuisse à quibusdam filijs Danai.
Vrbs, quæ nunc est, Peloponnesiaci belli
tempore exstructa est ab eo ipso architecto
qui Peræum ædificauit. Peræus non per-
durauit,

durauit, cũm à Lacedęmonĳs ante adflictus, qui lõga crura siue muros deiecerunt: tum à Sylla Romanorum imperatore. Narrantur & hæc de Rhodĳs. res eorum mari secundas fuisse non ab eo demum tẽpore quo urbem quæ exstat hodie condiderũt: sed etiam ante Olympiorum institutionem permultis annis eos procul à patria classem eduxisse hominum seruandorum causa. Ita & usque ad Hispaniam eos nauigasse, & Rhodum condidisse, postmodo à Masilienfibus occupatam: & in Opicis Parthenopen: in Daunĳs Coum auxilio Elpias. Quidã post reditum è bello Troiano Gymnasias insulas ab ĳs fe- runt conditas. Harum quæ est grãdior, eam Timæus omnium insularum maximam asserit post septem has: Sardiniam, Siciliam, Cyprum, Cretam, Eubœam, Corsicam, Lesbũ. sed falsum dicit, cùm sint aliç multo maiores. Gymnetas aiunt à Phœnicibus Balearides uocatos, quod gymnasias (.exercitationes corporis.) ĳ dicant balearidas. Quidam Rhodiorum etiam circa Sybarin sedes posuerũt, iuxta Chaoniã. Videtur Homerus testari, antiquitꝰ Rhodios fuisse fortunatos, iam inde à conditis tribus urbib.

Iliad. β. 668. Ternę illis sedesq́;, tribusq́;. & Iuppiter ipse,
In superos qui sceptra gerit, mortale genusq́;,
Dilexit, magnaq́; illos cumulauit opum ui.

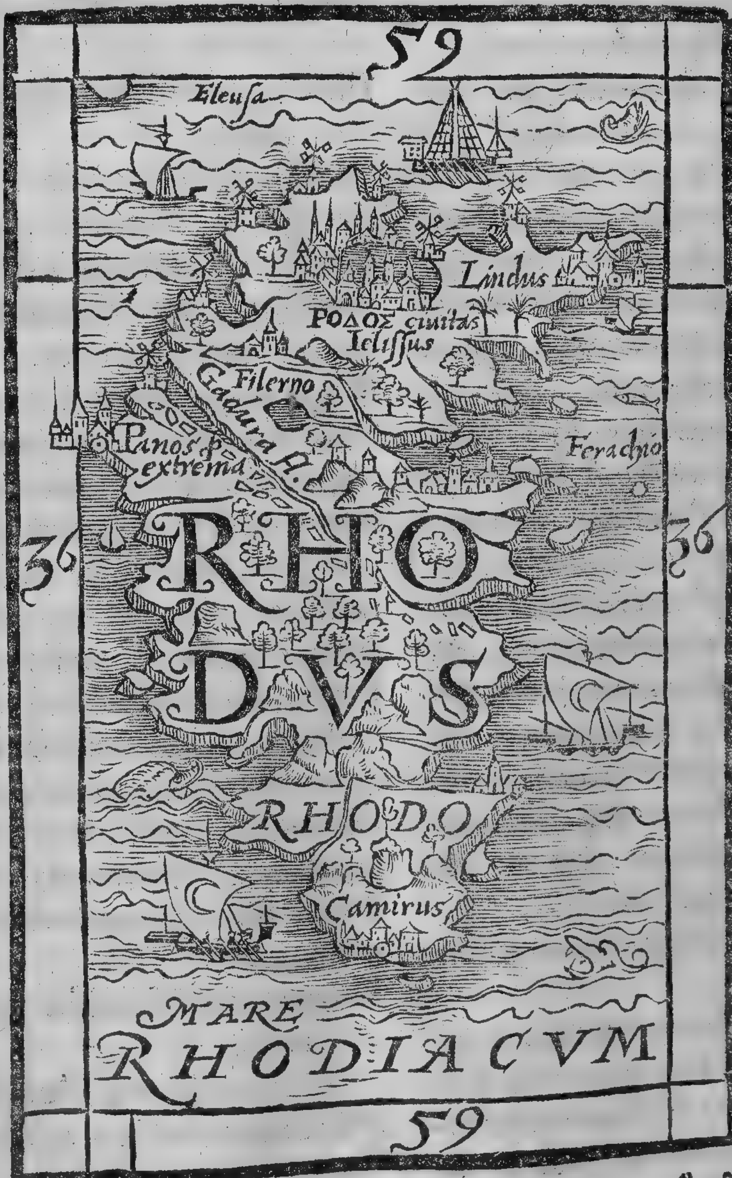
Quidã hos uersus fabulæ accommodant, quòd scilicet aure pluerit Iupiter in hac insula, cùm Mineruam peperisset. idq́; est apud Pindarum. Insulę ambitus est stadiorũ IↃCCCC XX.

Lindus. Prima occurrit Lindus, si a Rhodiorũ urbe nauiges, insula ad dextram relicta. urbs monti imposita, admodum uersus meridiem uergens & Alexandream

θεὶς ὑπό τε Λακεδαιμονίων πρότερον τὰ σκέλη καθελόντων, καὶ ὑπὸ Σύλλα τοῦ Ῥωμαίων ἡγεμόνος. Ἱστοροῦσι δὲ καὶ ταῦτα περὶ τῶν Ῥοδίων, ὅτι οὐ μόνον ἀφ᾽ οὗ χρόνου συνῴκησαν τὴν νῦν πόλιν ηὐτύχουν κατὰ θάλατταν, ἀλλὰ καὶ πρὸ τῆς Ὀλυμπικῆς θέσεως συχνοῖς ἔτεσιν ἔπλεον πόρρω τῆς οἰκείας ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν ἀνθρώπων. ἀφ᾽ οὗ καὶ μέχρι Ἰβηρίας ἔπλευσαν, κἀκεῖ μὲν τὴν Ῥόδον ἔκτισαν, ἣν ὕστερον Μασσαλιῶται κατέσχον. ἐν δὲ τοῖς Ὀπικοῖς τὴν Παρθενόπην. ἐν δὲ Δαυνίοις μετὰ Κῴων Ἐλπίας. τινὲς δὲ μετὰ τὴν ἐκ Τροίας ἔφοδον τὰς Γυμνησίας νήσους ὑπ᾽ αὐτῶν κτισθῆναι λέγουσιν. ὧν τὴν μείζω φησὶ Τίμαιος μεγίστην εἶναι μετὰ τὰς ἑπτά, Σαρδώ, Σικελίαν, Κύπρον, Κρήτην, Εὔβοιαν, Κύρνον, Λέσβον. οὐκ ἀληθῆ λέγων, πολὺ γὰρ ἄλλαι μείζους. Φασὶ δὲ τοὺς Γυμνητὰς ὑπὸ Φοινίκων Βαλεαρίδας λέγεσθαι, διότι τὰς γυμνασίας Βαλεαρίδας λεχθῆναι. Ἔνιοι δὲ τῶν Ῥοδίων καὶ περὶ Σύβαριν ᾤκησαν κατὰ τὴν Χαονίαν. Ἔοικε δὲ καὶ ὁ ποιητὴς μαρτυρεῖν, τὴν ἐκ παλαιοῦ παροῦσαν τοῖς Ῥοδίοις εὐδαιμονίαν, εὐθὺς ἀπὸ τῆς πρώτης κτίσεως τῶν τριῶν πόλεων·

Τριχθὰ δὲ ᾤκηθεν καταφυλαδόν, ἠδ᾽ ἐφίληθεν
Ἐκ Διός, ὅς τε θεοῖσι καὶ ἀνθρώποισιν ἀνάσσει,
Καί σφιν θεσπέσιον πλοῦτον κατέχευε Κρονίων.

Οἱ δ᾽ εἰς μῦθον ἀνήγαγον τὸ ἔπος, καὶ χρυσὸν ὑσθῆναί φασιν ἐν τῇ νήσῳ κατὰ τὴν Ἀθηνᾶς γένεσιν ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ Διός, ὥς εἴρηκε Πίνδαρος. Ἡ δὲ νῆσος κύκλον ἔχει σταδίων ἐνακοσίων εἴκοσιν. Ἔστι δὲ πρῶτον μὲν Λίνδος ἐκ τῆς πόλεως πλέουσιν ἐν δεξιᾷ ἔχουσι τὴν νῆσον, πόλις ἐπὶ ὄρους ἱδρυμένη πολὺ πρὸς μεσημβρίαν ἀνατείνουσα, καὶ

καὶ πρὸς Ἀλεξάνδρειαν μάλιστα. ἱερὸν ἔστιν Ἀθηνᾶς Λινδίας αὐτόθι ἐπιφανές, τῶν Δαναΐδων ἵδρυμα. πρότερον μὲν οὖν καθ' αὑτοὺς ἐπολιτεύοντο οἱ Λίνδιοι, καθάπερ καὶ Καμειρεῖς καὶ Ἰαλύσιοι. μετὰ ταῦτα δὲ συνῆλθον ἅπαντες εἰς τὴν Ῥόδον. γέγονε δ' ἐστὶν εἷς τῶν ἑπτὰ σοφῶν, Κλεόβουλος. Μετὰ δὲ Λίνδον Ἰξία χωρίον καὶ Μνασύριον. εἶθ' ὁ Ἀτάβυρις, ὄρος τῶν ἐνταῦθα ὑψηλότατον, ἐν ᾧ ἱερὸν Διὸς Ἀταβυρίου. εἶτα Κάμειρος. εἶτ' Ἰάλυσος κώμη, καὶ ὑπὲρ αὐτῆς ἀκρόπολις ἐστὶν Ὀχύρωμα καλουμένη. εἶθ' ἡ τῶν Ῥοδίων πόλις, ἐν ὀγδοήκοντά που σταδίοις. Μεταξὺ δ' ἐστὶ τὸ Θοάντιον, ἀκτή τις, ἧς μάλιστα πρόκεινται αἱ Σποράδες αἱ περὶ τὴν Χαλκίαν, ὧν ἐμνήσθημεν πρότερον. Ἄνδρες δ' ἐγένοντο μνήμης ἄξιοι πολλοὶ στρατηλάται καὶ ἀθληταί, ὧν εἰσὶ καὶ Παναιτίου τοῦ φιλοσόφου πρόγονοι. τῶν δὲ πολιτικῶν, καὶ τῶν περὶ λόγους καὶ φιλοσοφίας, ὅ τε Παναίτιος αὐτός, καὶ Στρατοκλῆς, καὶ Ἀνδρόνικος ὁ ἐκ τῶν περιπάτων, καὶ Λεωνίδας ὁ στωικός· ἔτι δὲ πρότερον Πραξιφάνης καὶ Εὔδημος, Ἱερώνυμος. Ποσειδώνιος δ' ἐπολιτεύσατο μὲν ἐν Ῥόδῳ καὶ ἀπεσοφίσευσεν· ἦν δ' Ἀπαμεὺς ἐκ τῆς Συρίας, καθάπερ καὶ Ἀπολλώνιος ὁ Μαλακὸς καὶ Μόλων. ἦσαν γὰρ Ἀλαβανδεῖς μὲν Εὐκλέους μαθηταὶ τοῦ ῥήτορος. ἐπεδήμησε δὲ πρότερον Ἀπολλώνιος, ὀψὲ δ' ἧκεν ὁ Μόλων, καὶ ἔφη πρὸς αὐτὸν ἐκεῖνος, ὀψὲ μολὼν, ἀντὶ τοῦ ἐλθών. καὶ Πείσανδρος δ' ὁ τὴν Ἡράκλειαν γράψας ποιητὴς Ῥόδιος, καὶ Σιμμίας ὁ γραμματικός, καὶ Ἀριστοκλῆς ὁ καθ' ἡμᾶς. Διονύσιος δὲ ὁ Θρᾷξ, καὶ Ἀπολλώνιος ὁ τοὺς Ἀργοναύτας ποιήσας, Ἀλεξανδρεῖς μέν, ἐκαλοῦντο δὲ Ῥόδιοι. περὶ μὲν Ῥόδου ἀποχρώντως εἴρηται. Πάλιν δὲ τῆς Καρικῆς παραλίας τῆς μετὰ τὴν Ῥόδον, ἀπὸ Ἐλεοῦντος καὶ τῶν Λωρύμων, καμπτήρ ἐστιν ἐπὶ τὰς ἄρκτους, καὶ λοιπὸν ἐπ' εὐθείας ὁ πλοῦς μέχρι τῆς Προποντίδος, ὡς ἂν μεσημβρινήν τινα ποιῶν γραμμήν, ὅσον πεντακισχιλίων σταδίων, ἢ μικρὸν ἀπολείπουσαν. Ἐνταῦθα δ' ἐστὶν ἡ λοιπὴ τῆς Καρίας, καὶ Ἴωνες, καὶ Αἰολεῖς, καὶ Τροία καὶ τὰ περὶ Κύζικον καὶ Βυζάντιον. Μετὰ δ' οὖν τὰ Λώρυμα, τὸ Κυνὸς Σῆμα ἐστί, καὶ Σύμη νῆσος. εἶτα Κνίδος, δύο λιμένας ἔχουσα, ὧν τὸν ἕτερον κλειστὸν τριηρικὸν καὶ ναύσταθμον ναυσὶν εἴκοσι. πρόκειται δ' ἡ νῆσος ἑπταστάδιός πως τὴν περίμετρον, ὑψηλὴ θεατροειδής, συναπτομένη χώμασι πρὸς τὴν ἤπειρον, καὶ ποιοῦσα δίπολιν τρόπον τινὰ τὴν

lexandream maximè. templum eſt ibi Mineruæ Lindiæ nobile, à Danaidibus poſitum. Primùm Lindij pro ſe remp. geſſerunt, ut & Camyſenſes & Ialyſij. poſtea autem in unam urbem Rhodum coiuerunt. Lindius fuit Cleobulus, unus de VII ſapientibus. Poſt Lindum Ixia ſequitur, & Mnaſyrium pagi. inde Atabyris, mons iſtorum ſanè locorum altiſsimus: ibique templum Iouis Atabyrij. Pòſt Camerus. hinc pagus Ialyſus, & munitio ſupra ſiue arx, Ochyroma hinc nomen habens. Sequitur poſt ſtadia circiter XXC Rhodiorum urbs. Deinceps eſt Thoantium, acta quædam, ante quam potiſsimum ſitæ ſunt Sporades Chalciam uerſus: quarum ſupra eſt facta mentio. Viros memorabiles re bellica & certaminibus multos tulit Rhodus: de quibus fuerunt etiam Panætij maiores. Tum ciuiles & in litteris ac philoſophia uerſatos, cùm ipſum Panætium, tum Stratoclem, Andronicum peripateticum, Leonidam Stoicum. & his priores Praxiphanem, Eudemum, Hieronymum. Poſidonius in Rhodo quidem geſsit remp. & docuit: Apamea autem Syriæ patria eius fuit. Apollonius quoque cognomēto mollis & Molon, Euclea doctorem habuerunt rhetorem, domo Alabandenſes. Prior Rhodum ſe contulit Apollonius, Molon Seriùs. cui & dixit ille, Serò Molòn: id eſt, tardè aduenis. Piſander quoq; Heracleæ carminis ſcriptor, Rhodius fuit: & Simmias grammaticus, & noſtra ætate Ariſtocles. Dionyſius uerò Thrax, & Apollonius Argonauticorum conditor, Alexandrini fuerunt, ſed nominati ſunt Rhodij. De Rhodo dictum eſt ſatis. Proinde à Cariæ litore quod poſt Rhodum eſt, ab Eleunte & Lorymis, flexus quidam eſt uerſus ſeptentrionem, ac deinde ad rectam lineam nauigatio uſque ad Propōtidem, ueluti meridianum quendam referens, ad IↃↃ ſtadiorum longitudinem, aut paulo minus. ad eam ſunt reliqua Cariæ, Ionia, Aeolis, Troia, Cyzicum, Byzantium. Ergo poſt Loryma ſequitur Cynos ſema, quòd canis monumentum ſignificat: & Syme inſula. mox Cnidus, duos habens portus. quorum alter claudi poteſt, triremibus recipiendis aptus: & nauium ſtatio capax XX. Ante Cnidum inſula iacet, ambitu ferè VII ſtadiorum, excelſa & theatri forma, aggeribus continenti adiuncta, ipſamq;

Cni-

fine decimi.

Cariæ d. ſcriptio.

Cnidus.

Cnidum in duas quasi diuidens urbes. magna enim Cnidorum pars insulam habitat, quæ utrunque portum integit. Pone eam in alto iacet Nisyrus insula. Cnidij uiri memoria digni fuerunt Eudoxus mathematicus, unus de socijs Platonis. præterea Agatharchides peripateticus, unus de amicis diui Cæsaris qui largiter potuerunt: eiusq; filius Artemidorus. Cnidius fuit etiam Ctesias Artoxerxis medicorum princeps, qui Syriaca scripsit & Persica. Secundum Cnidum Ceramus est, & Bargasa, oppidula supra mare. Deinde. *Halicarnassus* Halicarnassus, regia dominorum Cariæ, quondam Zephyra dicta. Ibi Mausoli sepulcrum est, unum de septem mirabilibus mundi spectaculis, quòd marito suo Artemisia ædificauit. Et Salmacis fons, nescio qua de causa infamis, quòd ex eo bibentes mollíciem contraherent. Enimuerò luxuria hominum uidetur in aëris & aquæ temperiem *Luxuria.* culpam referre: atqui non hæc causam luxuriæ præbent, sed diuitiæ, & uictus intemperans ratio. Arcem habet Halicarnassus: & ante eam sita est Arconnesus. Conditores urbis sunt cùm alij, tum Anthes cum Trœzenis. Viri illustres nati sunt ibi Herodotus historiæ scriptor: qui deinde Thurius est appellatus, quòd socium se deducendæ in Thurios coloniæ præbuisset. tũ Heracletus poëta, Callimachi socius. & nostra ætate Dionysius historiæ conditor. Hæc quoque urbs infortunium habuit, cùm eam ui cepisset Alexander. Etenim Hecatomno Cariæ regi tres fuerunt filij, Mausolus, Hidrieus, & Pixodarus: filiæ duæ. quarum maior natu Artemisiã coniũx fuit fratris ætate primi Mausoli: secundam in matrimonio habuit Adam Hidrieus. Mausolus regnum tenuit: qui sine prole decedens, id uxori reliquit, à qua est ei id quod diximus monumentum factum. Artemisia præ desiderio mariti tabe mortua, Hidrieo summa rerum obtigit. atque huic morbo exstincto in regnum succesit Ada uxor. Eam Pixodarus eiecit, qui de Hecatomni filijs supererat. cumq; Persicas res amplecteretur, satrapam accersit ad societatem regni. hic mortuo Pixodaro Halicarnassum possedit: habuitq; uxorem Adam Pixodari filiam ex Aphneide muliere Cappadocica. & Alexandro aduentante, obsidionem sustinuit. Filia uerò Hecatomni Ada, quam Pixodarus

Κνίδον. πολὺ γὰρ μέρος αὐτῆς οἰκεῖ τὴν νῆσον, σκεπάζουσαν ἀμφοτέρους τοὺς λιμένας. Κατ' αὐτὴν δ' ἐστὶν ἡ Νίσυρος πελαγία. Ἄνδρες δ' ἀξιόλογοι Κνίδιοι, πρῶτον μὲν Εὔδοξος ὁ μαθηματικὸς τῶν Πλάτωνος ἑταίρων. εἶτ' Ἀγαθαρχίδης ὁ ἐκ τῶν περιπάτων, ἀνὴρ συγγραφεύς. καθ' ἡμᾶς δὲ Θεόπομπος ὁ Καίσαρος τοῦ θεοῦ φίλος, τῶν μεγάλα δυναμένων. καὶ υἱὸς Ἀρτεμίδωρος. Ἐντεῦθεν δὲ καὶ Κτησίας ὁ ἰατρεύσας μὲν Ἀρταξέρξην, συγγράψας δὲ τὰ Συριακὰ καὶ τὰ Περσικά. Εἶτα μετὰ Κνίδον Κέραμος καὶ Βάργασα, πολίχνια ὑπὲρ θαλάττης. εἶθ' Ἁλικαρνασσός, τὸ βασίλειον τῶν Καρίας δυναστῶν, Ζεφύρα καλουμένη πρότερον. ἐνταῦθα δ' ἐστὶν ὅ τε τοῦ Μαυσώλου τάφος τῶν ἑπτὰ θεαμάτων ἔργον, ὅπερ Ἀρτεμισία τῷ ἀνδρὶ κατεσκεύασε. καὶ ἡ Σαλμακὶς κρήνη, διαβεβλημένη οὐκ οἶδ' ὁπόθεν, ὡς μαλακίζουσα τοὺς πιόντας ἀπ' αὐτῆς. Ἔοικε δ' ἡ τρυφὴ τῶν ἀνθρώπων αἰτιᾶσθαι τοὺς ἀέρας ἢ τὰ ὕδατα. τρυφῆς δ' αἴτια οὐ ταῦτα, ἀλλὰ πλοῦτος, καὶ ἡ περὶ τὰς διαίτας ἀκολασία. Ἔχει δ' ἀκρόπολιν ἡ Ἁλικαρνασσός. πρόκειται δ' αὐτῆς ἡ Ἀρκόννησος. Οἰκισταὶ δ' αὐτῆς ἐγένοντο ἄλλοι τε καὶ Ἄνθης μετὰ Τροιζηνίων. Ἄνδρες δὲ γεγόνασιν ἐξ αὐτῆς Ἡρόδοτός τε ὁ συγγραφεὺς, ὃν ὕστερον Θούριον ἐκάλεσαν διὰ τὸ κοινωνῆσαι τῆς εἰς Θουρίους ἀποικίας. καὶ Ἡράκλειτος ὁ ποιητὴς, ὁ Καλλιμάχου ἑταῖρος. καὶ καθ' ἡμᾶς Διονύσιος ὁ συγγραφεύς. Ἔπταισε δὲ καὶ αὕτη ἡ πόλις, βίᾳ ληφθεῖσα ὑπὸ Ἀλεξάνδρου. Ἑκατόμνω γὰρ τοῦ Καρῶν βασιλέως, ἦσαν υἱοὶ τρεῖς, Μαύσωλος, καὶ Ἱδριεὺς, καὶ Πιξώδαρος. καὶ θυγατέρες δύο, ὧν ἡ πρεσβυτέρα Ἀρτεμισία συνῴκησε τῷ πρεσβυτάτῳ τῶν ἀδελφῶν Μαυσώλῳ. ὁ δὲ δεύτερος Ἱδριεὺς Ἄδᾳ τῇ ἑτέρᾳ ἀδελφῇ. ἐβασίλευσε δὲ Μαύσωλος. τελευτῶν δ' ἄτεκνος, τὴν ἀρχὴν κατέλιπε τῇ γυναικὶ, ὑφ' ἧς αὐτῷ κατεσκευάσθη ὁ λεχθεὶς τάφος. φθίσει δ' ἀποθανούσης διὰ τὸ πένθος τοῦ ἀνδρὸς, Ἱδριεὺς ἦρξε. καὶ τοῦτον ἡ γυνὴ Ἄδα διεδέξατο νόσῳ τελευτήσαντα. ἐξέβαλε δὲ ταύτην Πιξώδαρος ὁ λοιπὸς τῶν Ἑκατόμνου παίδων. περσίσας δὲ μεταπέμπεται σατράπην ἐπὶ κοινωνίᾳ τῆς ἀρχῆς. ἀπελθόντος δ' ἐκ τοῦ ζῆν καὶ τούτου, κατέσχε ὁ σατράπης Ἁλικαρνασσόν. ἐπελθόντος δὲ Ἀλεξάνδρου, πολιορκίαν ὑπέμεινεν, ἔχων Ἄδαν γυναῖκα, ἣ τῆς θυγάτηρ Ἄδα, ἣν ὁ Πιξώδαρος

ἦν τοῦ Πιξωδάρου ἐξ Ἀφνηΐδος Καππαδοκίσσης γυναικός. Ἡ δὲ τοῦ Ἑκατόμνω θυγάτηρ Ἄδα, ἣν ὁ Πιξώδαρος

ἀδελφὸς ἐξέβαλεν, ἱκετεύσασα τὸν Ἀλέξανδρον, καὶ πείθει κατάγειν αὐτὴν εἰς τὴν ἀφαιρεθεῖσαν βασιλείαν ὑπισχνουμένη τὰ ἀφεστῶτα συμπράξειν αὐτῷ· τοὺς γὰρ ἔχοντας οἰκείους ὑπάρχειν αὐτῇ. παρεδίδου δὲ καὶ τὰ Ἄλινδα, ἐν οἷς διέτριβεν. ἐπαινέσας δὲ, καὶ βασίλισσαν ἀναδείξας, ἁλούσης τῆς πόλεως πλὴν τῆς ἄκρας. (διττὴ δ' ἦν ἐκείνη.) πολιορκεῖν ἔδωκεν. ἑάλω δὲ ὀλίγῳ ὕστερον καὶ ἡ ἄκρα πρὸς ὀργὴν ἤδη, καὶ ἀπέχθειαν τῆς πολιορκίας γενομένης. ἑξῆς δ' ἐστὶν ἄκρα Τερμέριον Μυνδίων, καθ' ἣν ἀντίκειται τῆς Κῴας ἄκρα Σκανδαρία, διέχουσα τῆς ἠπείρου σταδίους τετταράκοντα. ἔστι δὲ καὶ χωρίον Τέρμερον ὑπὲρ τῆς Κῴας. Ἡ δὲ τῶν Κῴων πόλις ἐκαλεῖτο τὸ παλαιὸν Ἀστυπάλαια, καὶ ᾤκεῖτο ἐν ἄλλῳ τόπῳ ὁμοίως ἐπὶ θαλάττῃ. ἔπειτα διὰ στάσιν μετῴκησαν εἰς τὴν νῦν πόλιν περὶ τὸ Σκανδάλιον, καὶ μετωνόμασαν αὐτὴν Κῶν ὁμοίως τῇ νήσῳ. ἡ μὲν οὖν πόλις οὐ μεγάλη, κάλλιστα δὲ πασῶν συνῳκισμένη, καὶ ἰδέσθαι τοῖς καταπλέουσιν ἡδίστη. τῆς δὲ νήσου τὸ μέγεθος, ὅσον πεντακοσίων σταδίων, καὶ πεντήκοντα. εὔκαρπος δὲ πᾶσα. οἴνῳ δὲ καὶ ἀρίστη καθάπερ Χίος, καὶ Λέσβος. ἔχει δὲ πρὸς νότον μὲν ἄκραν τὸν Λακητῆρα, ἀφ' οὗ ἑξήκοντα εἰς Νίσυρον. πρὸς δὲ τῷ Λακητηρίῳ χωρίῳ, Ἁλίσαρνα. ἀπὸ δύσεως δὲ τὸ Δρέκανον, καὶ κώμην καλουμένην σόμα λίμνης. τοῦτο μὲν οὖν ὅσον διακοσίους ἀπέχει τῆς πόλεως σταδίους. ὁ δὲ Λακητὴρ προσλαμβάνει πέντε, καὶ τριάκοντα τῷ μήκει τοῦ πλοῦ. ἐν δὲ τῷ προαστείῳ τὸ Ἀσκληπιεῖόν ἐστι, σφόδρα ἔνδοξον, καὶ πολλῶν ἀναθημάτων μεστὸν ἱερὸν ἐν οἷς ἐστι καὶ ὁ Ἀπελλοῦ Ἀντίγονος. ἦν δὲ καὶ ἡ ἀναδυομένη ἀφροδίτη, ἡ νῦν ἀνάκειται τῷ θεῷ Καίσαρι ἐν Ῥώμῃ, τοῦ Σεβαστοῦ ἀναθέντος τῷ πατρὶ τὴν ἀρχηγέτιν τοῦ γένους αὐτοῦ. φασὶ δὲ τοῖς Κῴοις ἀντὶ τῆς γραφῆς ἑκατὸν ταλάντων ἄφεσιν γενέσθαι τοῦ προσταχθέντος φόρου. φασὶ δ' Ἱπποκράτην μάλιστα ἐκ τῶν ἀνακειμένων θεραπειῶν ἐνταῦθα γυμνάσασθαι τὰ περὶ τὰς διαίτας. οὗτός τε δή ἐστι τῶν ἐνδόξων Κῷος ἀνήρ, καὶ Σῖμος ὁ ἰατρός. Φιλητᾶς τε ποιητὴς ἅμα, καὶ κριτικός· καὶ καθ' ἡμᾶς Νικίας, ὁ κατατυραννήσας Κῴων· καὶ Ἀρίστων, ὁ ἀκροασάμενος τοῦ περιπατητικοῦ, καὶ κληρονομήσας. ἐπιφανὴς ἐν δ' ἦν καὶ Θεόμνηστος, ὁ ψάλτης ἐν ὀνόματι, ὅς τις καὶ ἀντεπολιτεύσατο τῷ Νικίᾳ. Ἐν δὲ τῇ παραλίᾳ τῆς ἠπείρου κατὰ τὴν Μυνδίαν, Ἀστυπάλαια ἐστὶν ἄκρα, καὶ Ζεφύριον. εἶτ' εὐθὺς ἡ Μύνδος, λιμένα ἔχουσα, καὶ μετὰ ταύτην Βαργυλία, καὶ αὐτὴ πόλις. ἐν δὲ τῷ

darus exturbauerat, supplex Alexandro facta, obsecrauit ut se in ui ademtum sibi regnum restitueret: operam suam in recipiendis quæ defecerant pollicens, quòd ea à suis necessarijs teneri ostenderet. simul & Alinda dedens, ubi degebat. Alexander cùm annuisset, eamq́ reginã declarasset, urbem usq; ad arcem cepit: quæ erat duplex. eam oppugnari iussit: breuique capta est, iam iratis animis & hostiliter eam impetente milite. Deinceps est Temerium Myndiorum promontorium, cui opponitur Coæ insulæ promontorium Scandaria, à continente distans stadia XL. Est & locus supra Coam, nomine Ter- *Cos seu Coa.* merum. Coorum urbs antiquitus dicta fuit Astypalæa, & alio in loco habitata fuit, itidem ad mare. deinde ob seditionem transmigrauerunt in eam quę nunc est urbem iuxta Scandariam, eamq́ nomine insulæ Côn di- † xerunt. Vrbs ipsa magna non est, sed optimè condita, & appellentibus conspectu iucundissima. Insulæ magnitudo stadiorum est circiter IↃL. tota frugum est ferax, uini etiam optimi larga, ut Chius & Lesbus. Habet uersus meridiem promontorium Lacterem, unde ad Nisyrum stadia sunt LX. ad Lacterium illud, Halisarna sunt. ad occasum est Drecanum, & pagus qui os portus dicitur. abest ab urbe ad CC stadia. Lacter ad XXXV stadia adijcit nauigationi. in suburbio Aesculapij est ædes, celebre admodum, & multis donarijs plenum in quibus est etiam Apellis Antigonus. Fuit ibi etiam Venus à mari emergens (. anadyomenem Græci dicunt:) quæ nunc cõsecrata est diuo Cæsari ab Augusto Cęsare, patri suo autorem generis dedicãte. aiunt Cois pro pictura ea de tributi imperati summa remissa fuisse C talenta. Narrant Hippocratem maximè è dedicatis ibi curationibus ibi exercuisse ea qua ad uictus rationem spectant. Cùm hic unus fuit de nobilibus Cois, tum Simus medicus, & Philetas poëta iuxta atque censor scriptorum. & nostra ætate Nicias, qui in Coos tyrannidem inuasit. item Aristo, qui peripateticum audiuit, * eiq́ hęres succesit. Cous fuit etiam Theomnestus nobilis psaltes, qui & in rep. se opposuit Niciæ. In ora continentis iuxta agrum Myndium, Astypalæa est promontorium, & Zephyrium. De hinc ipsa Myndus cum portu: ac mox Bargylia, ipsa quoque urbs. Inter-

iacet Caryanda, palus, & eiusdem nominis insula, quam incoluerunt Caryandenses. patria fuit hæc Scylacis antiqui historiæ conditoris. Vicinum Bargylijs est Mindyadis Dianæ templum, quod putant circumplui. fuit olim & uicus Mindya. Bargylijs natus fuit Protarchus, Epicureus secta, uir celebris, præceptor Demetrij eius, qui Lacon usurpatus fuit. *Iassus.* Sequitur Iassus in insula ante continentem sita portum habet, & uictum incolæ feré é mari quærunt. nam locus piscibus abundat, & agrum habent sterilem. Quin & talem de Iassijs confingunt narrationem. Cùm citharœdus quidam artem suam publicé ostentaret, tantisper ab omnibus fuisse auditum, dum tintianabulum signum uenditionis piscium daret: eo audito uniuersos ad piscium negociationem discessisse: uno excepto, qui erat surdaster maiorem in modū. Ad hunc accessisse citharœdum, maximasq; egisse gratias: qui tanto ipsum honore adfecisset, tantoq; studio musicæ faueret: cùm reliqui ad primum sonitū tintinnabuli discessissent. Quid? illum respondisse. iam'ne signum datum est? cumq; id affirmaret citharœdus: Tu ergo ualeto, dixisse, ipsumque etiam surrexisse & abijsse. Inde fuit oriundus etiam Theodorus dialecticus cognomento Cronus. quod ei ab initio tributum est falsò, cum esset Apollonij, quo is usus fuit magistro. est autem translatum in Theodorum * ob ueri Croni obscuritatem. Post Iassum Miletus sequitur. In mediterraneis autem urbes sunt tres memorabiles: Mylassa, Stratonicea, Alabanda. & circa has reliquæ, aut maritimis uicinæ. ut Amyzon, Heraclea, Euromus, Chalcetor. atque de his quidem minus *Mylasa.* est quòd simus soliciti. Mylasa in campo iacent admodum opulento. eiusq; uertici imminet mons, unde albus lapis optimus abundè exscinditur. Neque uerò exiguum est hoc emolumentum, lapidum suppeditare copiam amplam, idq; de propinquo, ad ædificia, & substructiones maximè templorum aliorumq; publicorum operum. nam ut ulla alia, urbs hæc pulcerrimè est porticibus & templis ornata. Mirari autem subit eos qui eam tam absurdè subiecerunt recto ac sublimi præcipitio. & quidem ferunt præfectorum prouinciæ quendam admiratione rei ductum dixisse: Qui hanc urbem condi† dit, nisi metuisset, ne erubuisset quidem. Mylasenses duo habent templa Iouis, unum eius quem Ologo dicunt, alterum Labran-

μεταξὺ Καρύανδα λίμνη, καὶ νῆσος ὁμώνυμος ταύτῃ, ἣν ᾤκουν Καρυανδεῖς. ἐντεῦθεν δ' ἦν καὶ Σκύλαξ ὁ παλαιὸς συγγραφεύς. Πλησίον δ' ἐστὶ τῶν Βαργυλίων τὸ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερὸν τῆς Μινδυάδος, ὃ πεπιστεύκασι περιύεσθαι. ἦν δέ ποτε καὶ χωρίον Μίνδυον. Ἐκ δὲ τῶν Βαργυλίων ἀνὴρ ἐλλόγιμος ἦν ὁ Ἐπικούρειος Πρώταρχος, ὁ Δημητρίου καθηγησάμενος, τοῦ Λάκωνος προσαγορευθέντος. Εἶτ' Ἴασος ἐπὶ νήσῳ κεῖται προσκειμένῃ τῇ ἠπείρῳ. ἔχει δὲ λιμένα, καὶ τὸ πλεῖστον τοῦ βίου τοῖς ἐνθάδε ἐκ θαλάττης. εὐοψεῖ γὰρ, χώραν τ' ἔχει παράλυπρον. Καὶ δὴ καὶ διηγήματα τοιαῦτα πλάττουσιν εἰς αὐτήν. Κιθαρῳδοῦ γὰρ ἐπιδεικνυμένου, τέως μὲν ἀκροᾶσθαι πάντας, ὡς δ' ὁ κώδων ὁ κατὰ τὴν ὀψοπωλίαν ἐψόφησε, καταλιπόντας ἀπελθεῖν ἐπὶ τὸ ὄψον, πλὴν ἑνὸς δυσκώφου. τὸν οὖν κιθαρῳδὸν προσιόντα εἰπεῖν, ὅτι ὦ ἄνθρωπε πολλήν σοι χάριν οἶδα τῆς πρὸς ἐμὲ τιμῆς, καὶ φιλομουσίας· οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι ἅμα τῷ τοῦ κώδωνος ἀκοῦσαι, ἀπιόντες οἴχονται. ὁ δὲ τί λέγεις, ἔφη; ἤδη γὰρ ὁ κώδων ἐψόφηκεν; εἰπόντος δὲ, καὶ εὖ σοι εἴη, ἔφη, καὶ ἀναστὰς, ἀπῆλθε καὶ αὐτός. Ἐντεῦθεν δ' ἦν ὁ διαλεκτικὸς Θεόδωρος, ὁ Κρόνος προσαγορευθεὶς, κατ' ἀρχὰς μὲν ψευδῶς. Ἀπολλώνιος γὰρ ἐκαλεῖτο ὁ Κρόνος, ὁ ἐπιστατήσας ἐκείνου. μετήνεγκαν δ' ἐπ' αὐτὸν διὰ τὴν ἀδοξίαν τοῦ κατ' ἀλήθειαν Κρόνου. Μετὰ δ' Ἴασον τὸ τῶν Μιλησίων πολίδιόν ἐστιν. Ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ καὶ τρεῖς εἰσὶ πόλεις ἀξιόλογοι, Μύλασα, Στρατονίκεια, Ἀλάβανδα. αἱ δὲ ἄλλαι περιπόλιοι τούτων, ἢ τῶν παραλίων, ὧν εἰσιν Ἀμυζὼν, Ἡράκλεια, Εὔρωμος, Χαλκήτωρ. τούτων μὲν οὖν ἐλάττων λόγος. Τὰ δὲ Μύλασα ἵδρυται ἐν πεδίῳ σφόδρα εὐδαίμονι. ὑπέρκειται δ' ἡ κατὰ κορυφὴν ὄρος αὐτοῦ λατόμιον λευκοῦ λίθου κάλλιστον ἔχον. τοῦτο μὲν ὄφελός ἐστιν οὐ μικρὸν τὴν λιθίαν πρὸς τὰς οἰκοδομίας ἄφθονον, καὶ ἐγγύθεν ἔχον, καὶ μάλιστα πρὸς τὰς τῶν ἱερῶν, καὶ τῶν ἄλλων τῶν δημοσίων ἔργων κατασκευάς. καὶ γὰρ τοι στοαῖς τε, καὶ ναοῖς εἴ τις ἄλλη κεκόσμηται παγκάλως. θαυμάζειν δ' ἐστὶ τῶν ὑποβαλόντων οὕτως ἀλόγως τὸ κτίσμα ὀρθίῳ καὶ ὑπερδεξίῳ κρημνῷ. καὶ δὴ καὶ τῶν ἡγεμόνων τις εἰπεῖν λέγεται, θαυμάσας τὸ πρᾶγμα· ταύτην γὰρ ἔφη τὴν πόλιν ὁ κτίσας, εἰ μὴ ἐφοβεῖτο ἂν, οὐδ' ᾐσχύνετο. Ἔχουσι δ' οἱ Μυλασεῖς ἱερὰ δύο, τοῦ Διὸς, τοῦ τε Ὀσογῶ καλουμένου

…ουμένου, καὶ Λαβρανδηνοῦ. τὸ μὲν ἐν τῇ πόλει· τὰ δὲ Λάβρανδα κώμη ἐστὶν ἐν τῷ ὄρει κατὰ τὴν ὑπέρθεσιν τὴν ἐξ Ἀλαβάνδων εἰς τὰ Μύλασα ἄπωθεν τῆς πόλεως. ἐνταῦθα Διός ἐστιν νεὼς ἀρχαῖος, καὶ ξόανον Διὸς στρατίου. τιμᾶται δ' ὑπὸ τῶν κύκλῳ, καὶ ὑπὸ τῶν Μυλασέων ὁδός τε ἔστρωται σχεδόν τι ὁδός, καὶ ἑξήκοντα σταδίων μέχρι τῆς πόλεως ἱερὰ καλουμένη, δι' ἧς πομποστολεῖται τὰ ἱερά. ἱερῶνται δ' οἱ ἐπιφανέστατοι τῶν πολιτῶν ἀεὶ διὰ βίου. ταῦτα μὲν οὖν ἴδια τῆς πόλεως. Τρίτον δ' ἐστὶν ἱερὸν τοῦ Καρίου Διὸς κοινὸν ἁπάντων Καρῶν, οὗ μέτεστι καὶ Λυδοῖς, καὶ Μυσοῖς ὡς ἀδελφοῖς. ἱστορεῖται δὲ κώμη ὑπάρξαι τὸ παλαιόν. Πατρὶς, δὲ καὶ βασίλειον ἦν τῶν Καρῶν τῶν περὶ τὸν Ἑκατόμνω. πλησιάζει δὲ μάλιστα τῇ κατὰ Φύσκον θαλάττῃ ἡ πόλις, καὶ τοῦτ' ἐστὶν αὐτοῖς ἐπίνειον. Ἀξιολόγους ἔσχεν ἄνδρας καθ' ἡμᾶς τὰ Μύλασα, ῥήτοράς τε ἅμα καὶ δημαγωγοὺς τῆς πόλεως, Εὐθύδημόν τε, καὶ Ὑβρέαν. ὁ μὲν οὖν Εὐθύδημος οὐσίαν ἐκ προγόνων παραλαβὼν μεγάλην, καὶ δόξαν. προσθεὶς καὶ τὴν δεινότητα, οὐκ ἐν τῇ πατρίδι μόνον μέγας ἦν, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ Ἀσίᾳ τῆς πρώτης ἠξιοῦτο τιμῆς. Ὑβρέᾳ δ' ὁ πατὴρ, ὡς αὐτὸς διηγεῖτο ἐν τῇ σχολῇ, καὶ παρὰ τῶν πολιτῶν ὡμολόγητο, ἡμίονον κατέλιπε ξυλοφοροῦντα, καὶ ἡμιονηγόν. διοικούμενος δ' ὑπὸ τούτων ὀλίγον χρόνον Διοτρεφοῦς τοῦ Ἀντιοχέως ἀκροασάμενος ἐπανῆλθε, καὶ τῇ ἀγορανομίᾳ παρέδωκεν ἑαυτόν. ἐνταῦθα δὲ κυλινδηθεὶς, καὶ χρηματισάμενος μικρὰ, ὥρμησεν ἐπὶ τὸ πολιτεύεσθαι, καὶ τοῖς ἀγοραίοις συνακολουθεῖν. ταχὺ δὲ αὔξησιν ἔσχε. καὶ ἐθαυμάσθη ἔτι μὲν Εὐθυδήμου ζῶντος, ἀλλὰ τελευτήσαντος μάλιστα κύριος γενόμενος τῆς πόλεως. ζῶν δ' ἐπεκράτει πολὺ ἐκεῖνος δυνατὸς ὢν ἅμα, καὶ χρήσιμος τῇ πόλει, ὥστ' εἰ καί τι τυραννικὸν προσῆν, τοῦτ' ἀπολύεσθαι τῷ παρακολουθεῖν τὸ χρήσιμον. Ἐπαινοῦσι γοῦν τὸ τοῦ Ὑβρέου, ὅπερ δημηγορῶν ἐπὶ τελευτῆς εἶπεν· Εὐθύδημε, κακὸν εἶ τῆς πόλεως ἀναγκαῖον. οὔτε γὰρ μετὰ σοῦ δυνάμεθα ζῆν, οὔτ' ἄνευ σοῦ. Αὐξηθεὶς οὖν ἐπὶ πολὺ, καὶ δόξας καὶ πολίτης ἀγαθὸς εἶναι καὶ ῥήτωρ, ἔπταισεν ἐν τῇ πρὸς Λαβιηνὸν ἀντιπολιτείᾳ. οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι μεθ' ὅπλων ἰόντι, καὶ Παρθικῆς συμμαχίας, ἤδη τῶν Παρθυαίων τὴν Ἀσίαν ἐχόντων, εἶξαν ἅτε ἄοπλοι, καὶ εἰρηνικοί. Ζήνων δ' ὁ Λαοδικεὺς, καὶ Ὑβρέας, οὐκ εἶξαν ἀμφότεροι ῥήτορες, ἀλλὰ ἀπέστησαν τὰς ἑαυτῶν πόλεις. ὁ δ' Ὑβρέας, καὶ προσπαροξύνων φωνῇ τινι μειράκιον ὀξυθύ-

Labrandeni. illud in urbe: Labranda pagus est in monte, quâ Aladandis Mylasa euntib. is superatur, lõgiùs ab urbe. ibi templum est Iouis antiquum, & simulacrum Iouis Stratij seu militaris. colitur is à circumiacentibus, & à Mylasensibus uia eò usque strata est ab urbe, ad LX fere stadia, quę sacra dicitur, & per eam sacræ pompæ ducuntur, sacerdotium nobilissimi ciuium gerunt per omnem uitã. Atque hæc sunt urbis eius propria. tertium est Iouis Carij templum commune omnium Carum: cuius etiam Lydi & Mysi participes sunt, utpote fratres. narrant olim pagum fuisse. Mylasa patria fuit & regia Carum qui cum Hecatomno fuerunt. maximè mari quod est apud Physcum urbs appropinquat, atque hoc est eius emporium. Viros memorabiles nostra ętate habuit ea urbs, rhetores simul & qui populum suis orationibus ducerent, Euthydemum atque Hybream. Euthydemus cum magnas opes ac existimationem accepisset, adiecit ijs uim dicendi, ac non in patria modò magnus fuit, sed & in Asia primarium honorem est consecutus. Hybreæ (ut ipse in schola narrauit, & apud ciues eius in confesso est.) pater mulum ligna baiulantem, agasonemq; reliquit. quibus sustentatus, cum Diotrephem aliquandiu audiuisset Antiocheæ: reuersus in patriam, ædilitati se dedit. Quo in munere se cùm uolutasset aliquandiu, & rem mediocrirer fecisset, remp. capessere, & forensibus se adiungere cepit. Celeriter autem creuit, & cum uiuente etiam Euthydemo in admiratione esset, mortuo maximè eo urbem in sua potestate habuit. Nam uiuus ille lõgè præualuit, potens iuxtà & utilis ciuitati: ut etiam si nõnihil tyrannicum adfuerit, id utilitas consequens diluerit. ac laudatur dictum Hybreæ, qui in fine orationis pro concione habitæ dixerit: Euthydeme, malum es ciuitati necessarium: nam neque tecum uiuere possumus, neque sine te. Cûm autem Hybreas creuisset plurimum, uidereturq; & ciuis & orator eximius esse, impegit cùm Labieno aduersaretur. Alijs enim armatum adducenti militem & auxilia Parthorum, quippe Asiam Parthis tenentibus, cedebant: utpote inermes & pacis cupidi. Zeno autem Laodicensis, & Hybreas oratores non cesserunt, urbesq; suas contra eum concitarunt. Hybreas etiam dicto quodam exasperauit Labienum, ado-

Euthydemus & Hybreas.

lescẽtem irritabilem & stolidissimum. Cùm enim hic se Parthicum imperatorem appellasset: proinde, aiebat Hybreas, Caricum ego me imperatorem nuncupo. Exinde Labienus urbem inuasit, cohortes secũ instructus ducens Romanorũ qui in Asia erant. & Hybream quidem non arripuit, qui iam Rhodum cõcesserat: domum autem ipsius sumtuosè apparatam corrupit ac diripuit: totamq́ue urbem malè multauit. eò autem ex Asia digresso rediјt Hybreas, & sese urbemq́ue in

Stratonicea. integrum restituit. Hæc de Mylasis. Stratonicea Macedonum est colonia, ipsa quoque precioso apparatu à regibus exornata. In agro Stratonicensi duo sunt templa. unum Laginis Hecatæ sacrum, illustrissimum, ubi quotannis magni agitantur conuentus. prope ipsam autem urbem ædes Iouis Chrysaorij, communis Caribus omnibus: qui eò ad sacrificia & deliberationes de rep. conueniunt. Ipsum conuentum pagorum hunc, uocant Chrysaoreum: & qui plures pagos præbent, iј suffragio antecellunt, ut & Ceramietæ. In hoc conuentu sunt etiam Stratonicæi, quanquam non sunt Carici generis, quia tamen pagos habent Chrysaorei conuentus. Inde fuit Menippus rhetor præclarus, cognomento Catocas, qui parentum nostrorum æ-

in Bruto. tate uixit. hunc Cicero quodam libro Xenocli & qui unà uiguerunt comparans, omnibus quos ipse audiuisset Asianis oratoribus anteponit. Est & alia Stratonicea, quæ ad Taurum nominatur, oppidulum ad mõtem situm. Alabanda ipsa quoque subiecta est tumulis quibusdam ita inclusit, ut speciem instrati clitellis aselli referat. Itaque Apollonius Malacus hoc nomine & ob scorpiorum multitudinem urbem facetè notans, esse aie-

II bat II asellum scorpiјs onustum. plena est & hæc urbs & Mylasa iјs bestiolis, & tota inter eas montana regio. Habitant eam homines luxuriosi & gulæ dediti, multasq́ue habent psaltrias. Viri memorabiles Alabandeses fuerũt oratores duo fratres, Menecles (. de quo paulo antè diximus.) & Hierocles, qui in Rhodum commigrauerunt. item Apolloni-

De Caribus. us & Molo. Cæterùm cum de Caribus multa dicantur: id maximè ab omnibus est receptum, Cares Minoi paruisse olim, Lelegesq́ue fuisse appellatos, & habitauisse in insulis: de-

θιστον, καὶ ἀνοίας πλήρη. ἐκείνου γὰρ ἑ-
ποντος ἑαυτὸν Παρθικὸν αὐτοκράτορα.
οὐκοῦν, ἔφη, κἀγὼ λέγω ἐμαυτὸν Καρικὸν
αὐτοκράτορα. ἐκ τούτου δὲ ἐπὶ τὴν πό-
λιν ὥρμησε, τάγματα ἔχων ἤδη συντε-
ταγμένα Ῥωμαίων, τῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ. αὐτὸν
μὲν οὖν οὐ κατέλαβε, παραχωρήσαντα εἰς
Ῥόδον· τὴν δ' οἰκίαν αὐτοῦ ἐλυμήνατο πο-
λυτελεῖς ἔχουσαν κατασκευὰς, καὶ διήρ-
πασεν. ὡς δ' αὔτως καὶ τὴν πόλιν ὅλην ἐ-
κάκωσεν. ἐκλιπόντος δ' ἐκείνου τὴν Ἀσί-
αν, ἐπανῆλθε καὶ ἀνέλαβεν ἑαυτόν τε, καὶ
τὴν πόλιν. περὶ μὲν οὖν Μυλάσων ταῦτα.
Στρατονίκεια δ' ἐστὶ κατοικία Μακεδόνων.
ἐκοσμήθη δὲ καὶ αὕτη κατασκευαῖς πολυ-
τελέσιν ὑπὸ τῶν βασιλέων. ἔστι δ' ἐν τῇ
χώρᾳ τῶν Στρατονικέων δύο ἱερὰ, ἐν μὲν
Λαγίνοις, τὸ τῆς Ἑκάτης ἐπιφανέστατον πα-
νηγύρεις μεγάλας συνάγον κατ' ἐνιαυτόν.
ἐγγὺς δὲ τῆς πόλεως τὸ τοῦ Χρυσαορέως Δι-
ὸς κοινὸν ἁπάντων Καρῶν, εἰς ὃ συνίασι θύ-
σοντές τε, καὶ βουλευσόμενοι περὶ τῶν κοι-
νῶν. καλεῖται δ' τὸ σύστημα αὐτῶν Χρυσαο-
ρέον, συνεστηκὸς ἐκ κωμῶν. οἱ δὲ πλείστας πα-
ρεχόμενοι κώμας, προέχουσι τῇ ψήφῳ, κα-
θάπερ Κεραμιῆται. καὶ Στρατονικεῖς δὲ
τοῦ συστήματος μετέχουσιν, οὐκ ὄντες τοῦ
Καρικοῦ γένους, ἀλλ' ὅτι κώμας ἔχουσι τοῦ
Χρυσαορικοῦ συστήματος. κἀνταῦθα δ'
ἀνὴρ ἀξιόλογος γεγένηται ῥήτωρ Μένιπ-
πος κατὰ τοὺς πατέρας ἡμῶν, Κατόκας ἐ-
πικαλούμενος, ὃν μάλιστα ἐπαινεῖ τῶν κα-
τὰ τὴν Ἀσίαν ῥητόρων, ὧν ἠκροάσατο Κι-
κέρων, ὥς φησιν ἔν τινι γραφῇ αὐτοῦ, συγ-
κρίνων Ξενοκλεῖ καὶ τοῖς κατ' ἐκεῖνον ἀκ-
μάζουσιν. ἔστι δὲ καὶ ἄλλη Στρατονίκεια ἡ
πρὸς τῷ Ταύρῳ καλουμένη, πολίχνιον
προσκείμενον τῷ ὄρει. Ἀλάβανδα δὲ, καὶ
αὕτη μὲν ὑπόκειται λόφοις τισὶ συγκει-
κλεισμένοις οὕτως, ὥστ' ὄψιν καταχέεσθαι
κανθηλίου κατεστρωμένου. καὶ δὴ καὶ ὁ
Μαλακὸς Ἀπολλώνιος σκώπτων τὴν πό-
λιν εἰς τε ταῦτα, καὶ εἰς τὸ τῶν σκορπίων
πλῆθος, ἔφη αὐτὴν εἶναι σκορπίων κανθήλι-
ον κατεστραμμένον. μεστὴ δ' ἐστὶ καὶ αὕτη, καὶ
ἡ τῶν Μυλασέων πόλις τῶν θηρίων τού-
των, καὶ ἡ μεταξὺ πᾶσα ὀρεινή. τρυφητῶν
δ' ἐστὶν ἀνθρώπων, καὶ καπνεισῶν ἔχουσα
ψαλτρίας πολλάς. ἄνδρες δ' ἐγένοντο λό-
γου ἄξιοι δύο ῥήτορες ἀδελφοὶ Ἀλαβαν-
δεῖς, Μενεκλῆς τε, οὗ ἐμνήσθημεν μικρὸν ἐπάνω, καὶ Ἱεροκλῆς οἱ μετοικήσαντες εἰς τὴν Ῥόδον, ὅ, τε
Ἀπολλώνιος, καὶ ὁ Μόλων. πολλῶν δὲ λόγων εἰρημένων περὶ Καρῶν, ὁ μάλισθ' ὁμολογούμενός ἐστιν
οὗτος, ὅτι οἱ Κᾶρες ὑπὸ Μίνω ἐτάττοντο τότε Λέλεγες καλούμενοι, καὶ τὰς νήσους ᾤκουν. εἶτ' ἠπειρῶται

ἀπαράστοι γενόμενοι, πολλὴν δὲ παραλίας, καὶ δὲ μεσογαίας κατέχον, τοὺς πρότερον ἔχοντας ἀφελόμενοι. καὶ οὗτοι δ' ἦσαν οἱ πλείους Λέλεγες, καὶ Πελασγοί. πάλιν δὲ τούτους ἀφείλοντο μέρος οἱ Ἕλληνες, Ἴωνές τε, καὶ οἱ Δωριεῖς. Τοῦ δὲ περὶ τὰ Στρατιωτικὰ ζήλου τά τε ὄχανα ποιοῦνται τεκμήρια, καὶ τὰ ἐπίσημα, καὶ τοὺς λόφους. ἅπαντα γὰρ λέγεται Καρικά. Ἀνακρέων μὲν γε φησίν·

Διὰ δηὖτε καρικὸν εὐεργέος ὀχάνου
χεῖρα τιθέμεναι.

Ὁ δ' Ἀλκαῖος,

Λόφον τε σείων Καρικόν.

Τοῦ ποιητοῦ δ' εἰρηκότος οὑτωσί,

Μάσθλης αὖ Καρῶν ἡγήσατο βαρβαροφώνων·

οὐκ ἔχει λόγον, πῶς τοσαῦτα εἰδὼς ἔθνη βάρβαρα, μόνους εἴρηκε βαρβαροφώνους τοὺς Κᾶρας, βαρβάρους δ' οὐδένας; Οὔτ' οὖν Θουκυδίδης ὀρθῶς. οὐδὲ γὰρ λέγεσθαί φησι βαρβάρους, διὰ τὸ μηδὲ Ἕλληνάς πω ἀντίπαλον εἰς ἓν ὄνομα ἀποκεκρίσθαι. τό, τε γὰρ μήτε Ἕλληνάς πω ψεῦδος ὁ ποιητὴς ἀπελέγχει,

Ἀνδρὸς τοῦ κλέος εὐρὺ καθ' Ἑλλάδα, καὶ μέσον Ἄργος.

Καὶ πάλιν,

Εἴτ' ἐθέλεις τραφθῆναι ἀν' Ἑλλάδα, καὶ μέσον Ἄργος.

μὴ λεγομένων τε βαρβάρων, πῶς ἔμελλεν εὖ λεχθήσεσθαι τὸ βαρβαροφώνων; Οὔτε δὴ οὗτος εὖ; Οὔτ' Ἀπολλόδωρος ὁ γραμματικός, ὅτι τῷ κοινῷ ὀνόματι ἰδίως, καὶ λοιδόρως ἐχρῶντο οἱ Ἕλληνες κατὰ τῶν Καρῶν, καὶ μάλιστα οἱ Ἴωνες μισοῦντες αὐτοὺς διὰ τὴν ἔχθραν, καὶ τὰς συνεχεῖς στρατείας· ἐχρῆν γὰρ οὕτω βαρβάρους ὀνομάζειν. Ἡμεῖς δὲ ζητοῦμεν διὰ τί βαρβαροφώνους καλεῖ, βαρβάρους δ' οὐδ' ἅπαξ. Ὅτι φησὶ τὸ πληθυντικὸν εἰς τὸ μέτρον οὐκ ἐμπίπτει, διὰ τοῦτ' οὐκ εἴρηκε βαρβάρους. ἀλλ' αὕτη μὲν ἡ πτῶσις οὐκ ἐμπίπτει, ἡ δ' ὀρθὴ οὐ διαφέρει τοῦ Δάρδανοι·

Τρῶες, καὶ Λύκιοι, καὶ Δάρδανοι.—

Τοιοῦτον δὲ, καὶ τὸ,

Οἷοι Τρώιοι ἵπποι.——

Οὐδέ γε ὅτι βραχυτάτη ἡ γλῶττα τῶν Καρῶν. οὐ γάρ ἐστι, ἀλλὰ καὶ πλεῖστα Ἑλληνικὰ ὀνόματα ἔχει καταμεμιγμένα, ὥς φησι Φίλιππος ὁ τὰ Καρικὰ γράψας. Οἶμαι δὲ τὸ βάρβαρον κατ' ἀρχὰς ἐκπεφωνῆσθαι οὕ-

inde cùm in continentẽ migrassent, multum oræ maritimæ & mediterranei soli possessoribus ereptum obtinuisse: qui & ipsi plerique fuerint Leleges ac Pelasgi. Rursum istis partem ademerunt Græci, & Iones, & Dorienses. Studij rerum bellicarum argumenta adducunt scutorum ansas, insignia, & cristas. quæ omnia dicuntur Carica. Anacreon quidem inquit:

Insertare manum Caricæ ansæ bene fabricatæ.

Alcæus autem:

Cristam quassans Caricum.

Cùm autem Homerus dicat:

At Nastes Cares ducebat barbari lingues: Iliad.β.867.

quæstio oritur, cur qui tam multas gentes norat barbaras, solos Cares barbarilingues dixerit, barbaros nullos? Non rectè hoc loco Thucydides, qui propterea negat ab eo barbaros appellari, quia ne Hellenes quidem, id est Græcos, quorum nomen his opponitur, expresserit. *initio primi.* Quod de Græcis istis dicit, falsi Homerus conuincit:

Gloria cuius summa per Helladaque, & Medium Argos. Odyss.α.344.

& iterum:

Si libet oblectare per Helladaque, & medium Argos. Odyss.ο.80.

Tum si nulli dicebantur barbari, quomodo rectè dicebantur barbarilingues. Ne Apollodorus quidem grammaticus rectè, qui ait communi nomine peculiariter & conuiciandi causa Græcos usos, maximè Iones aduersus Cares, quos odio haberent ob assiduas inimicicias atque bella. etenim hac ratione fuerunt barbari nominãdi. *De barbaris.* Nos autem causam quærimus, cur ne semel quidem barbarorum facta mentione, barbarilinguium meminerit. Ille ait, pluralem casum Barbaros non recipi in uersum Heroicum: ideoque barbaros nõ esse nominatim expressos. Verùm: nõ admittitur accusatiuus pluralis. at rectus tam admittebatur quàm ille Dardani, totidem & eiusdem quantitatis syllabarum. ac cùm dicatur, Iliad.ο.425.

Quales Troij equi—. Iliad.ε.222.

itidem dici poterat:

Quales Barbari equi.—.

Neque ea etiam uera est causa, quod Carum sit lingua 12 tardissima pronunciatu. ne 12 que enim est, cùm habeat plurima Græca uocabula admixta: ut quidem testatur rerum Caricarũ scriptor Philippus. Existimo uocẽ Barbarũ ita fuisse ab initio attributũ his

quæ non nisi difficulter, duriter, asperéque possent pronunciari: cuiusmodi sunt battarizen, traulizen, psellizen. sumus enim ad hoc ingeniosissimi ut similes uoces similibus exprimamus, quòd iam eiusdam uidentur esse generis. atque hæc abundat usus nouorum nominum confictorum: qualia sunt Kelaryzen, clangor, psophos, boé, plosus: quorum nunc pleraque propriè usurpantur. Cùm ergo omnes qui sic crasso ore loquuntur, barbari appellarentur: existimatum est alienigenarum ora esse talia: eorũ inquam, qui non essent Græci. Hos igitur initio uocauerunt barbaros, tanquam diductionem asperitatemque oris exprobrantes. deinde tanquam communi quodam gentili nomine abusi sumus, in nationum diuisione barbaros Græcis opponentes. Multa enim consuetudo & commercia cum barbaris effecerunt. ut iam non ob oris crassiciem, aut uitium aliquod instrumentorum uoci seruientium barbari censerentur: sed ob sermonis peculiarem formam, quas dialectos usurpamus. Alia porrò in nostro lingua crassicies uitiumque & quasi barbaries oris exstitit: cùm quis Græcum sermonem affectans, perfectam eius pronunciationem non attingit: sed ita uoces effert, ut barbari quando ad Græcæ linguæ usum introducuntur, neque possunt perfectè uocabula exprimere. quòd & nobis in illorum idiomatibus usu uenit. Maximè autem Caribus hoc contigit. Nam cùm reliquæ gentes non multum ferè cum Græcis haberent commercij, neque operam darent. ut Græcam uiuendi loquendique rationem discerent. nisi si qui pauci & forte fortuna ac singulatim Græcis quibusdam se permiscuerũt: per totam Cares Græciam ære militando merentes sunt dissipati. itaque barbaries linguæ apud eos fuit frequens, ab eorum in Græciam profectionibus. multoque magis deinde increbruit, postquam unà cum Græcis habitare insulas ceperunt indeque in Asiam expulsi, ne ibi quidem incolere sine Græcis potuerunt, ingruentibus Ionibus & Doriensibus. Eadem de causa barbarissare dictum est: quod usurpare solemus non de Caricè, sed de malè Græcè loquentibus. Ita ergo etiam barbarilingues intelligendi sunt, qui prauè Græca loquuntur. Hinc etiam in artes Græcè loquendi à Carissando barbarissare est traductum. & solœcissare: siue à Solis ea uox, siue ab alio effecta est nomine. Artemidorus

τως κατ᾽ ὀνοματοποιΐαν, ἐπὶ τῶν δυσεκφόρως, καὶ σκληρῶς, καὶ τραχέως λαλούντων· ὡς τὸ βατταρίζειν, καὶ τραυλίζειν, καὶ ψελλίζειν. εὐφυέστατοι γὰρ ἐσμὲν τὰς φωνὰς ταῖς ὁμοίαις φωναῖς κατονομάζειν διὰ τὸ ὁμογενὲς ἤδη. καὶ πλεονάζουσι δὴ ἐνταῦθα αἱ ὀνοματοποιΐαι, οἷον τὸ κελαρύζειν, καὶ κλαγγὴ δὲ, καὶ ψόφος, καὶ βοὴ, καὶ κρότος· ὧν τὰ πλεῖστα ἤδη καὶ κυρίως ἐκφέρεται. πάντων δὴ τῶν παχυστομούντων οὕτω βαρβάρων λεγομένων, ἐφάνη τὰ τῶν ἀλλοεθνῶν στόματα τοιαῦτα· λέγω δὲ τὰ τῶν μὴ Ἑλλήνων. ἐκείνους οὖν ἰδίως ἐκάλεσαν βαρβάρους, ἐν ἀρχαῖς μὲν κατὰ τὸ λοίδορον, ὡς ἂν παχυστόμους, ἢ τραχυστόμους. εἶτα κατεχρησάμεθα, ὡς ἐθνικῷ κοινῷ ὀνόματι ἀντιδιαιροῦντες πρὸς τοὺς Ἕλληνας. Καὶ γὰρ δὴ τῇ πολλῇ συνηθείᾳ, καὶ ἐπιπλοκῇ τῶν βαρβάρων, οὐκ ἔτι ἐφαίνετο κατὰ παχυστομίαν, καὶ ἀφυΐαν τινὰ τῶν φωνητηρίων ὀργάνων τοῦτο συμβαῖνον, ἀλλὰ κατὰ τὰς τῶν διαλέκτων ἰδιότητας. Ἄλλη δέ τις ἐν τῇ ἡμετέρᾳ διαλέκτῳ ἀνεφάνη κακοστομία, καὶ οἷον βαρβαροστομία, εἴ τις ἑλληνίζων μὴ κατορθοίη. ἀλλ᾽ οὕτω λέγοι τὰ ὀνόματα, ὡς οἱ βάρβαροι οἱ εἰσαγόμενοι εἰς τὸν ἑλληνισμὸν, οὐκ ἰσχύοντες ἀρτιστομεῖν, ὡς οὐδ᾽ ἡμεῖς ἐν ταῖς τῶν ἐκείνων διαλέκτοις. Τοῦτο δὲ μάλιστα συνέβη τοῖς Καρσί. τῶν γὰρ ἄλλων οὐκ ἐπιπλεκομένων πως σφόδρα τοῖς Ἕλλησιν, οὐδ᾽ ἐπιχειρούντων ἑλληνικῶς ζῆν, ἢ μανθάνειν τὴν ἡμετέραν διάλεκτον, πλὴν εἰ σπάνιοι, καὶ κατὰ τύχην ἐπεμίχθησαν, καὶ κατ᾽ ἄνδρα ὀλίγοι τῶν Ἑλλήνων τισίν. οὗτοι δὲ καθ᾽ ὅλην ἐπλανήθησαν τὴν Ἑλλάδα μισθοῦ στρατεύοντες. Ἤδη οὖν τὸ βαρβαρόφωνον ἐπ᾽ ἐκείνων πυκνὸν ἦν, ἀπὸ τῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα αὐτῶν στρατείας. καὶ μετὰ ταῦτα ἐπεπόλασε πολὺ μᾶλλον, ἀφ᾽ οὗ τάς τε νήσους μετὰ τῶν Ἑλλήνων ᾤκησαν, κἀκεῖθεν εἰς τὴν Ἀσίαν ἐκπεσόντες, οὐδ᾽ ἐνταῦθα χωρὶς Ἑλλήνων οἰκεῖν ἠδύναντο, ἐπιδιαβάντων τῶν Ἰώνων, καὶ τῶν Δωριέων. Ἀπὸ δὲ τῆς αὐτῆς αἰτίας, καὶ τὸ βαρβαρίζειν λέγεται. καὶ γὰρ τοῦτο ἐπὶ τῶν κακῶς ἑλληνιζόντων εἰώθαμεν λέγειν, οὐκ ἐπὶ τῶν καριστὶ λαλούντων. οὕτως οὖν καὶ τὸ βαρβαροφωνεῖν, καὶ τοὺς βαρβαροφώνους δεκτέον τοὺς κακῶς ἑλληνίζοντας. ἀπὸ δὲ τοῦ καρίζειν, καὶ τὸ βαρβαρίζειν μετήνεγκαν εἰς τὰς περὶ ἑλληνισμοῦ τέχνας· καὶ τὸ σολοικίζειν, εἴτ᾽ ἀπὸ Σόλων, εἴτ᾽ ἄλλως τοῦ ὀνόματος τούτου πεπλασμένου. φησὶ δ᾽ Ἀρτεμίδωρος

...ρθ ἀπὸ Φύσκου τῆς Ῥοδίων περαί-
ας ἰοῦσιν εἰς Ἔφεσον, μέχρι μὲν Λαγίνων ὀκ-
τακοσίους εἶναι καὶ πεντήκοντα σταδίους.
ἐντεῦθεν δ᾽ εἰς Ἀλάβανδα, πεντήκοντα
ἄλλους καὶ διακοσίους. εἰς δὲ Τράλλεις ἑ-
κατὸν ἑξήκοντα. ἀλλ᾽ ἡ εἰς Τράλλεις ἐστὶ δια-
βάντι τὸν Μαίανδρον κατὰ μέσην που τὴν
ὁδὸν, ὅπου τῆς Καρίας οἱ ὅροι. Γίνονται δ᾽
οἱ πάντες ἀπὸ Φύσκου ἐπὶ τὸν Μαίανδρον
κατὰ τὴν εἰς Ἔφεσον ὁδὸν, χίλιοι ἑκατὸν ὀγ-
δοήκοντα. πάλιν ἀπὸ τῆς Ἰωνίας ἐφεξῆς μή-
κος ἐπιόντι κατὰ τὴν αὐτὴν ὁδὸν, ἀπὸ μὲν
τοῦ ποταμοῦ εἰς Τράλλεις, ὀγδοήκοντα· εἶτ᾽
εἰς Μαγνησίαν, ἑκατὸν τετταράκοντα· εἰς Ἔ-
φεσον δ᾽ ἑκατὸν εἴκοσιν· εἰς δὲ Σμύρναν,
τριακόσιοι εἴκοσιν· εἰς δὲ Φωκαίαν, καὶ τοὺς
ὅρους τῆς Ἰωνίας, ἐλάττους τῶν διακοσίων.
ὥστε τὸ ἐπ᾽ εὐθείας μῆκος τῆς Ἰωνίας εἴη
ἂν κατὰ ταῦτα, ἢ μικρῷ πλέον τῶν ὀκτακο-
σίων. Ἐπεὶ δὲ κοινή τις ὁδὸς τέτριπται ἅ-
πασι τοῖς ἐπὶ τὰς ἀνατολὰς ὁδοιποροῦσιν
ἐξ Ἐφέσου, καὶ ταύτην μὲν ἔπεισιν. ἐπὶ μὲν τὰ
Κάρουρα τῆς Καρίας ὅριον πρὸς τὴν Φρυγί-
αν διὰ Μαγνησίας, καὶ Τραλλέων, Νύσης,
Ἀντιοχείας, ὁδὸς ἑπτακοσίων τετταράκοντα
σταδίων. ἐντεῦθεν δὲ ἡ Φρυγία διὰ Λαοδι-
κείας, καὶ Ἀπαμείας, καὶ Μητροπόλεως, καὶ
Χελιδονίων· ἐπὶ μὲν τὴν ἀρχὴν τῆς Παρωρείου
τοὺς Ὅλμους, στάδιοι περὶ ἐνακοσίους, καὶ εἴ-
κοσιν ἐκ τῶν Καρούρων. ἐπὶ δὲ τὸ πρὸς τῇ Λυ-
καονίᾳ πέρας τῆς Παρωρείου τὸ Τυριάειον
διὰ Φιλομηλίου, μικρῷ πλείους τῶν πεντα-
κοσίων. Εἶθ᾽ ἡ Λυκαονία μέχρι Κοροπασσοῦ
διὰ Λαοδικείας τῆς Κατακεκαυμένης, ὀκτα-
κόσιοι τετταράκοντα. ἐκ δὲ Κοροπασσοῦ τῆς
Λυκαονίας, εἰς Γαρσάουρα πολίχνιον τῆς
Καππαδοκίας ἐπὶ τῶν ὅρων αὐτῆς ἱδρυμέ-
νον, ἑκατὸν εἴκοσιν. ἐντεῦθεν δ᾽ εἰς Μάζα-
κα τὴν μητρόπολιν τῶν Καππαδόκων διὰ
Σοάνδου, καὶ Σαδακόρων, ἑξακόσιοι ὀγδοή-
κοντα. ἐντεῦθεν δ᾽ ἐπὶ τὸν Εὐφράτην μέχρι
Τομισῶν χωρίου τῆς Σωφηνῆς διὰ Ἡρφῶν
πολίχνης, χίλιοι τετρακόσιοι τετταράκον-
τα. Τὰ δ᾽ ἀπ᾽ εὐθείας τούτοις μέχρι τῆς Ἰν-
δικῆς, τὰ αὐτὰ κεῖται καὶ παρὰ τῷ Ἀρτε-
μιδώρῳ, ἅπερ καὶ παρὰ τῷ Ἐρατοσθένει.
λέγει δὲ καὶ Πολύβιος περὶ τῶν ἐκεῖ, μάλι-
στα δεῖν πιστεύειν ἐκείνῳ. Ἄρχεται δὲ ἀπὸ
Σαμοσάτων τῆς Κομμαγηνῆς, ἣ πρὸς τῇ δια-
βάσει, καὶ τῷ Ζεύγματι κεῖται. εἰς δὲ Σα-
μόσατα ἀπὸ τῶν ὅρων τῆς Καππαδοκίας τῶν περὶ Τόμισαν ὑπερθέντι τὸν Ταῦρον, σταδίους
φησὶ τετρακοσίους, καὶ πεντήκοντα.

¶ Μετὰ δὲ τὴν Ῥοδίων περαίαν ἧς ὅριον τὰ
Δαίδαλα, ἐφεξῆς πλέουσι πρὸς ἀνίσχοντα τὸν ἥλιον, ἡ Λυκία κεῖται μέχρι Παμφυλίας.

temidorus ait à Physco, quæ est in opposita Rhodo continente, Ephesum uersus tendentibus, usque ad Lagina esse stadia IↃCCCL. hinc ad Alabanda CCL. Tralles autem CLX. sed cum itur ad Tralles, medio ferè itinere Mæander transitus, ubi sunt Cariæ fines. A' Physco ad Mæandrum usque in uia Ephesum ducente, in uniuersum sunt stadia CIↃ CXXC. Rursum ab Ionia deinceps eidem itineri si insistas, à fluuio ad Tralles, stadia XXC. Magnesiam CXL: Ephesum CXX: Smyrnam CCC: Phocæã & Ioniæ fines pauciora quam CC. quo pacto longitudo Ioniæ in directum uel IↃCCC stadiorum, uel non multo maior. Quoniam uerò communis quædam uia trita est omnibus qui ex Epheso uersus orientem iter faciunt. eam hîc quoque commemoremus. Ad Carura, qui Cariæ & Phrygiæ limes est, per Magnesiam, Tralles, Nysam, Antiocheam, uia est IↃCCXL stadiorum. Hinc Phrygia est. ibi per Laodiceam, Apameam, Metropolim, & Chelidonias ad montanorum initium, quâ sunt Holmi: à Caruris sunt stadia circiter IↃCCCCXX. Ad Tyriarium uerò, qui est limes ad Lycaoniam, per philomelium, paulo plures quingentis. Deinde Lycaonia est usque ad Coropassum per Laodiceam combustam, IↃCCCXL. A' Coropasso Lycaoniæ usque ad Garsaura oppidulum Cappadociæ in ipsis eius finibus positum CXX. Hinc ad Mazaca primariam Cappadociæ urbem per Soandum & Sadacora IↃCXXC. Hinc usque ad Euphratem & Tomisum Sophenę pagum per Herphense oppidulum, stadia CIↃ CCCCXL. Quæ hinc ad rectam sunt lineam usque ad Indiam, eodem modo Artemidorus & Eratosthenes tradunt. cui quidem istis de regionibus maximè adhibendam fidem censet Polybius. Incipit à Samosatis Commagenæ, urbe ad transitum & Zeugma (.quod pontem significat.) sita. Ad Samosata â montibus Cappadociæ qui superato Tauro sunt apud Tomisam, stadia perhibuit CCCCL.

Post Rhodijs oppositam continentem, cuius Terminum Dędala diximus, deinceps uersus orientem Solem nauigans ad Lyciam uenies. Hanc subsequitur Pamphylia, usque

usque ad Ciliciam quæ uocatur aspera. post hanc reliqua Cilicia, circa sinum Issicum. Atque hæ sunt partes peninsulæ, cui' isthmum dixeramus esse id, quod est in uia ab Isso Amisum usque, aut (.ut alij uolunt.) Sinopen. Regio autem extra Taurum in arcto litore est à Lycia ad Solos usque pertinente, quæ urbs nunc Pompeiopolis uocitatur. Post hæc ora maritima quæ ad sinum Issicum est, à Solis & Tarso initio sumto in planiciem panditur. Quam si descripserimus, totam iam peninsulæ dictæ ambitū absoluerimus. ut deinde ad alias Asiæ partes extra Taurum sitas trans gressi, ijs enarratis postremo loco ad Africam ueniamus exponendam.

Lyciæ descriptio. Post Rhodiorum Dædala, mons Lyciæ ex Dædala, ab hoc litus Lyciæ incipit, longitudine stadiorum CIↃ IↃCCXX. Asperum hoc est, & difficile: tamē bonis portubus admodum instructum, & à modestis habitatum hominibus. Locorum quidem natura Pamphylijs & asperam habitantibus Ciliciam est eadem. Sed hi opportunitate locorum usi sunt ad receptacula prędonum: cùm aut ipsi piraticam exercerēt, aut marinis prędonibus forum diuendendæ prædæ, & statio nem nauibus præberent. nam Sidæ quidem, quæ Pamphyliæ urbs est, fabricam nauium habebant Cilices: & sub præcone uendebāt captos, quos interim fatebantur esse liberos. At Lycij ita ciuiliter ac modestè uitam, idq; constanter, transegerunt: ut illis ob secūdos successus mare ad Italiam usque obtinentibus, ipsi nulla turpis lucri cupiditate impelli se fuerint passi, sed in patria administratione Lyciaci conuentus permanserint. Tres & uiginti sunt urbes, quæ in eo concilio ius habent suffragij. ad id coëunt è singulis urbibus in eam, quæ ipsis commoda uidetur, urbem. maximæ urbium ius habent trium suffragiorum, mediocres duorum, reliquę unius. eadem proportione & tributa pendunt, & reliqua obeunt munia. Artemidorus sex maximas recenset, Xanthum, Patara, Pinara, Olympum, Myra, Tlôn, sitam in transitu montis uersus Cibyram. In concilio primùm creat Lyciarcha, id est Lyciæ princeps: tum reliqui eius corporis magistratus. publica etiam iudicia designabantur. necnon de bello & pace antiquitus consultabant: nunc, nisi Romanorum permissu, qui ad se eam transtulerunt

εἶθ' ἡ Παμφυλία μέχρι Κιλίκων τῶν τραχέων. εἶθ' ἡ τούτων μέχρι τῶν ἄλλων Κιλίκων τῶν περὶ τὸν Ἰσσικὸν κόλπον. ταῦτα δ' ἐστὶ μέρη μὲν τῆς Χερρονήσου ἧς τὸν ἰσθμὸν ἔφαμεν τὴν ἀπὸ Ἰσσοῦ ὁδὸν μέχρι Ἀμισοῦ, ἢ Σινώπης, ὥς τινες. Ἡ ἐκτὸς δὲ τοῦ Ταύρου ἐν στενῇ παραλίᾳ τῇ ἀπὸ Λυκίας μέχρι τῶν περὶ Σόλους τόπων τῇ νῦν Πομπηίου πόλει. Ἔπειτα ἤδη εἰς πεδία ἀναπέπταται ἡ κατὰ τὸν Ἰσσικὸν κόλπον παραλία ἀπὸ Σόλων, καὶ Ταρσοῦ ἀρξαμένη. Ταύτην οὖν ἐπελθοῦσι, ὁ πᾶς περὶ τῆς Χερρονήσου λόγος ἔσται περιωδευμένος. εἶτα μεταβησόμεθα ἐπὶ τἆλλα μέρη τῆς Ἀσίας τὰ ἐκτὸς τοῦ Ταύρου· Τελευταῖα δ' ἐκθήσομεν τὰ περὶ τὴν Λιβύην.

Μετὰ τοίνυν Δαίδαλα τὰ τῶν Ῥοδίων, ὄρος ἐστὶ τῆς Λυκίας ὁμώνυμον αὐτοῖς Δαίδαλα, ἀφ' οὗ λαμβάνει τὴν ἀρχὴν ὁ παράπλους ἅπας ὁ Λυκιακός· σταδίων μὲν οὖν χιλίων ἑπτακοσίων εἴκοσι. τραχὺς δὲ καὶ χαλεπός, ἀλλ' εὐλίμενος σφόδρα, καὶ ὑπὸ ἀνθρώπων συνοικούμενος σωφρόνων· ἐπεὶ ἥ γε τῆς χώρας φύσις, παραπλησία, καὶ τοῖς Παμφύλοις ἐστὶ καὶ τοῖς τραχυώταις Κίλιξιν. Ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν ὁρμητηρίοις ἐχρήσαντο τοῖς τόποις πρὸς τὰ λῃστήρια, αὐτοὶ πειρατεύοντες, ἢ τοῖς πειραταῖς λαφυροπώλια καὶ ναύσταθμα παρέχοντες. Ἐν Σίδῃ γοῦν πόλει τῆς Παμφυλίας τὰ ναυπήγια συνίστατο τοῖς Κίλιξιν· ὑπὸ κήρυκά τε ἐπώλουν ἐκεῖ τοὺς ἁλόντας ἐλευθέρους ὁμολογοῦντες. Λύκιοι δ' οὕτω πολιτικῶς, καὶ σωφρόνως ζῶντες διετέλεσαν, ὥστ' ἐκείνων διὰ τὰς εὐτυχίας θαλαττοκρατησάντων μέχρι τῆς Ἰταλίας· ὅμως ὑπ' οὐδενὸς ἐξήρθησαν αἰσχροῦ κέρδους, ἀλλ' ἔμειναν ἐν τῇ πατρίῳ διοικήσει τοῦ Λυκιακοῦ συστήματος. εἰσὶ δὲ τρεῖς καὶ εἴκοσι πόλεις αἱ τῆς ψήφου μετέχουσαι. συνέρχονται δὲ ἐξ ἑκάστης πόλεως εἰς κοινὸν συνέδριον, ἣν ἂν δοκιμάσωσι πόλιν ἑλόμενοι. τῶν δὲ πόλεων αἱ μέγισται μὲν τριῶν ψήφων ἐστὶν ἑκάστη κυρία· αἱ δὲ μέσαι δυοῖν, αἱ δ' ἄλλαι μιᾶς. ἀνάλογον δὲ καὶ τὰς εἰσφορὰς εἰσφέρουσι, καὶ τὰς ἄλλας λειτουργίας. Ἓξ δὲ τὰς μεγίστας ἔφη ὁ Ἀρτεμίδωρος· Ξάνθον, Πάταρα, Πίναρα, Ὄλυμπον, Μύρα, Τλῶν, κατὰ τὴν ὑπέρθεσιν τὴν εἰς Κίβυραν κειμένην· Ἐν δὲ τῷ συνεδρίῳ πρῶτον μὲν Λυκιάρχης αἱρεῖται, εἶτ' ἄλλαι ἀρχαὶ αἱ τοῦ συστήματος. δικαστήρια ἀποδείκνυται κοινῇ, καὶ περὶ πολέμου δὲ καὶ εἰρήνης καὶ συμμαχίας ἐβουλεύοντο πρότερον. νῦν δ' οὐκ εἰκός, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς Ῥωμαίοις ταῦτ' ἀνάγκη κεῖσθαι,

θαι, πλὴν εἰ ἐκείνων ἐπιτρεψάντων, ἢ ὑπὲρ αὐτῶν εἴη χρήσιμον. ὁμοίως δὲ καὶ δικασταὶ, καὶ ἄρχοντες ἀνάλογον ταῖς ψήφοις ἐξ ἑκάστης προχειρίζονται πόλεως. οὕτω δ' εὐνομουμένοις αὐτοῖς, συνέβη παρὰ Ῥωμαίοις ἐλευθέροις διατελέσαι, τὰ πάτρια νέμουσι. τοὺς δὲ λῃστὰς ἐπιδεῖν ἄρδην ἠφανισμένους, πρότερον μὲν ὑπὸ Σερουιλίου τοῦ Ἰσαυρικοῦ, καθ' ὃν χρόνον καὶ τὰ Ἴσαυρα ἐκεῖνος καθεῖλεν· ὕστερον δὲ Πομπηΐου τοῦ Μάγνου, πλέω τῶν χιλίων καὶ τριακοσίων σκαφῶν ἐμπρήσαντος, τὰς δὲ κατοικίας ἐκκόψαντος. τῶν δὲ περιγενομένων ἀνθρώπων ἐν ταῖς μάχαις, τοὺς μὲν καταγαγόντος εἰς Σόλους ἣν ἐκεῖνος Πομπηϊούπολιν ὠνόμασε· τοὺς δ' εἰς Διδυμένην λειπανδρήσασαν, ἣν νυνὶ Ῥωμαίων ἀποικία νέμεται. Οἱ ποιηταὶ δὲ μάλιστα οἱ τραγικοὶ συγχέοντες τὰ ἔθνη, καθάπερ τοὺς Τρῶας, καὶ τοὺς Μυσοὺς, καὶ τοὺς Λυδοὺς, Φρύγας προσαγορεύουσιν, οὕτω καὶ τοὺς Λυκίους Κᾶρας. μετὰ δ' οὖν τὰ Δαίδαλα τὸ τῶν Λυκίων ὄρος, οὗ πλησίον ἐστὶ Τελμισσὸς πολίχνη Λυκίων, καὶ Τελμισσὸς ἄκρα, λιμένα ἔχουσα. ἔλαβε δὲ τὸ χωρίον τοῦτο παρὰ Ῥωμαίων Εὐμένης ἐν τῷ Ἀντιοχικῷ πολέμῳ. καταλυθείσης δὲ τῆς βασιλείας, ἀπέλαβον πάλιν οἱ Λύκιοι. Εἶθ' ἑξῆς ὁ Ἀντίκραγος, ὄρθιον ὄρος, ἐφ' ᾧ Καρμυλησσὸς χωρίον, ἐν φάραγγι ᾠκημένον· καὶ μετὰ τοῦτον ὁ Κράγος, ἔχων ἄκρας ὀκτὼ, καὶ πόλιν ὁμώνυμον. περὶ ταῦτα μυθεύεται τὰ ὄρη τὰ περὶ τῆς Χιμαίρας. ἔστι δ' οὐκ ἄπωθεν καὶ ἡ Χίμαιρα φάραγξ τις ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ ἀνατείνουσα. ὑπόκειται δὲ τῷ Κράγῳ Πίναρα ἐν μεσογαίᾳ, τῶν μεγίστων οὖσα πόλεων ἐν τῇ Λυκίᾳ. ἐνταῦθα δὲ Πάνδαρος τιμᾶται, τυχὸν ἴσως ὁμώνυμος τῷ Τρωικῷ·

ὡς καὶ Πανδαρέου κούρη χλωρηῒς Ἀηδών.

Καὶ γὰρ τοῦτον ἐκ Λυκίας φασίν. εἶθ' ὁ Ξάνθος ποταμὸς ὃν Σίρβην ἐκάλουν οἱ πρότερον. ἀναπλεύσαντι δ' ὑπηρετικοῖς δέκα σταδίους, τὸ Λητῷον ἐστίν. ὑπὲρ δὲ τοῦ ἱεροῦ προελθόντι ἑξήκοντα, ἡ πόλις ἡ τῶν Ξανθίων ἐστὶ, μεγίστη τῶν ἐν Λυκίᾳ. μετὰ δὲ τὸν Ξάνθον Πάταρα, καὶ αὐτὴ μεγάλη πόλις, λιμένα ἔχουσα, καὶ ἱερὰ πολλὰ, κτίσμα Πατάρου. Πτολεμαῖος δ' ὁ Φιλάδελφος ἐπισκευάσας, Ἀρσινόην ἐκάλεσε τὴν ἐν Λυκίᾳ. ἐπεκράτησε δὲ τὸ ἐξ ἀρχῆς ὄνομα. Εἶτα Μύρα, ἐν εἴκοσι σταδίοις ὑπὲρ τῆς θαλάττης ἐπὶ μετεώρου λόφου. εἶθ' ἡ ἐκβολὴ τοῦ Λιμύρου ποταμοῦ, καὶ ἀνιόντι πεζῇ σταδίους εἴκοσι τὰ Λίμυρα πολίχνη. Μεταξὺ δ' ἐν τῷ λεχθέντι παράπλῳ

tulerunt poteſtatem, non licet eis: aut ſi in eorum commodum fiat. iudices quoque, & magiſtratus eadem ſuffragiorum proportione pro ſingulis deliguntur urbibus. Hoc modo illis bonas leges tenētibus euenit, ut perpetuo à Romanis libertas ijs & ſuorum auitorum fruitio bonorum concederetur. uiderent piratarum internecionē, primùm à Seruilio Iſaurico ijs illatam, quo tempore Iſaura demolitus eſt: deinde à Pompeio Magno, qui amplius CIƆ CCC ſcaphas combuſsit, & prædonum diruit receptacula: & de hominibus qui cladi ſuperfuerunt, alios tranſtulit Solos, quę nunc Pompeiopolis dicitur, alios Didymenam, quæ tum incolis egens, nūc Romanorum frequentatur colonia. Poetæ autem, maximè tragici, confundere ſoliti nomina, ſicut Troibus, Myſis, & Lydis Phrygum, ita etiam Lycijs Carum appellationem accommodant. Poſt Dædala, Lyciorum mōs eſt Dadala, & ei uicina Telmiſſus Lyciæ oppidum, ac promontorium eodem nomine, portu præditum. Eumenes bello Antiochico id oppidum à Romanis accepit. cuius regno ſublato, receperunt Lycij. Sequitur Anticragus, mons præceps, & in eo Carmyleſſus oppidulum in conualle haud magna ſitum. Poſtea Cragus, qui 13 uertices habet 13
octo, & urbem ſibi cognominem. Huic monti fabula Chimæræ affingitur. neque procul diſtat Chimæra conuallis quædā à litore ſurſum tendens. Infra Cragum iacent Pinara, una de Lyciæ urbibus maximis. atque ibi Pandarus colitur, eiuſdem fortaſſe nominis cum Troiano.

Qualis populea mœrens Philomela ſub umbra, Odyſſ.τ.517.
Filia Pandarei.—.

nam & hunc Lycium faciunt. Sequitur Xanthus fluuius, quondam Sirbes dictus. Vbi lembo ad decē ſtadia aduerſo amne fueris ſubuectus, Latonæ eſt templum. & LX ſupra id ſtadijs Xanthus urbs, Lyciæ urbium maxima. Poſt Xantum Patara, ipſa quoque magna urbs, portu & templis multis inſtructa, à Pataro condita. Ptolemæus Philadelphus cum eam auxiſſet, ab uxore Arſinoēn Lyciæ denominauit: uerùm antiquum nomen obtinuit. Deinde Myra ſunt XX ſtadijs ſupra mare in excelſo colle. Sequuntur oſtia Limyri amnis, & ſi terra ſtadia XX ab ijs adſcenderis, Limyra oppidū. Interiacent in hac

circumnauigatione multi portus, multæ paruæ insulæ: quarum maxima insula Cisthene, cum eiusdem nominis urbe. In mediterraneis sunt Phellos & Antiphellos, & suprà commemorata Chimæra. Deinde Sacrum promontorium, & Chelidoniæ tres insulæ asperæ, magnitudine ferè æquales, inter se quinque, à continente sex stadia dissitæ. una eorum etiam stationem nauiũ appulsui commodam habet. Hinc plerique putant Taurum incipere, quia & sublimis est promontorij uertex, & producitur à Pisidicis montib. supra Pamphiliam sitis: & insulæ ante id sitæ in mari manifestum quoddam habent uestigium, fimbriæ in modum. Sed re uera continui sunt montes è continente Rhodo obiecta usque ad Pisidiam, qui & ipsi gerunt Tauri nomen. Videntur Chelidoniæ Canopo opponi: traiectu quater mille stadiorum. Cæterùm à Sacro promontorio ad Olbiam stadia restant CCCLXVII. Interiacent Crambusa & Olympus urbs magna cum eiusdem nominis mõte, qui etiam Phœnicûs dicitur. Sequitur Corycus litus. ac deinde Phaselis tres habens portus urbs memorabilis & lacus. Supra hanc Solyma sunt mons, & Termessus Pisidica urbs, angustijs montium imminens per quas in Milyadem transitur. atque Alexander etiam propterea eam diruit, ut
Phaselis. fauces istas aperiret. Apud Phaselidem sunt ad mare angustiæ, per quas exercitum traduxit Alexander. Est enim ibi mons Climax, Pamphylio incumbens mari, & propter litus arctum relinquens transitum: qui tranquillo mari nudatur, & à uiatoribus perambulari potest: mari exundante, fluctibus admodum obtegitur. Alexander autem hybernam incidit in tempestatem, cumque fortunæ maximam euentus partem crederet, antequam defluerent undæ profectus est. itaque contigit, ut totum diem milites per aquam iter facerent usque ad umbilicum in eam demersi. Vrbs ista Lyciæ est, in confinio Pamphiliæ sita: sed per se constat, neque communitatis Lyciorum est particeps. Enimuerò Homerus Solymos à Lycijs diuersos facit: quando à Lyciorum rege Bellerophõtes ad secundum hoc missus certamen

Iliad ζ.184. Aduersus Solymos claros tulit arma secũdò.

ράπλῳ νησία πολλὰ, καὶ λιμένες. ὧν καὶ μεγίστη νῆσος καὶ πόλις ὁμώνυμος ἡ Κισθήνη. Ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ Φελλὸς καὶ Ἀντίφελλος, καὶ ἡ Χίμαιρα ἧς ἐμνήσθημεν ἐπάνω. Εἶθ' ἱερὰ ἄκρα, καὶ αἱ Χελιδόνιαι τρεῖς νῆσοι τραχεῖαι πάρισοι τὸ μέγεθος, ὅσον πέντε σταδίοις ἀλλήλων διέχουσαι· τῆς δὲ γῆς ἀφεστᾶσιν ἑξαστάδιον. μία δ' αὐτῶν καὶ πρόσορμον ἔχει. Ἐντεῦθεν νομίζουσιν οἱ πολλοὶ τὴν ἀρχὴν λαμβάνειν τὸν Ταῦρον, διά τε τὴν ἄκραν ὑψηλὴν οὖσαν, καὶ καθήκουσαν ἀπὸ τῶν Πισιδικῶν ὀρῶν τῶν ὑπερκειμένων τῆς Παμφυλίας, καὶ διὰ τὰς προκειμένας νήσους ἐχούσας ἐπιφανές τι σημεῖον ἐν τῇ θαλάττῃ κρασπέδου δίκην. Τὸ δ' ἀληθὲς ἀπὸ τῆς Ῥοδίων περαίας ἐπὶ τὰ πρὸς Πισιδίαν μέρη συνεχής ἐστιν ἡ ὀρεινή. καλεῖται δὲ καὶ αὕτη Ταῦρος. δοκοῦσι δὲ καὶ αἱ Χελιδόνιαι κατὰ Κάνωβόν πως πίπτειν. τὸ δὲ δίαρμα λέγεται τετρακισχιλίων σταδίων. Ἀπὸ δὲ τῆς ἱερᾶς ἄκρας ἐπὶ τὴν Ὀλβίαν, λείπονται στάδιοι τριακόσιοι ἑξήκοντα ἑπτά. ἐν τούτοις δ' ἐστὶν ἥ τε Κράμβουσα καὶ ὁ Ὄλυμπος, πόλις μεγάλη, καὶ ὄρος ὁμώνυμον, ὃ καὶ Φοινικοῦς καλεῖται. εἶτα Κώρυκος αἰγιαλός. εἶτα Φασηλίς, τρεῖς ἔχουσα λιμένας πόλις ἀξιόλογος καὶ λίμνη. Ὑπέρκειται δ' αὐτῆς τὰ Σόλυμα ὄρος, καὶ Τερμησσὸς Πισιδικὴ πόλις, ἐπικειμένη τοῖς στενοῖς, δι' ὧν ὑπέρβασίς ἐστιν εἰς τὴν Μιλυάδα. Καὶ ὁ Ἀλέξανδρος δὲ διὰ τοῦτο ἐξεῖλεν αὐτὴν, ἀνοῖξαι βουλόμενος τὰ στενά. Περὶ Φασηλίδα δ' ἐστὶ κατὰ θάλατταν στενὰ, δι' ὧν Ἀλέξανδρος παρήγαγε τὴν στρατείαν. ἔστι δ' ὄρος Κλίμαξ καλούμενον. ἐπίκειται δὲ τῷ Παμφυλίῳ πελάγει, στενὴν ἀπολεῖπον πάροδον ἐπὶ τῷ αἰγιαλῷ, ταῖς μὲν νηνεμίαις γυμνουμένην, ὥστε εἶναι βάσιμον τοῖς ὁδεύουσι. πλημμύροντος δὲ τοῦ πελάγους, ὑπὸ τῶν κυμάτων καλυπτομένην ἐπιπολύ. ἡ μὲν οὖν διὰ τοῦ ὄρους ὑπέρβασις, περίοδον ἔχει καὶ προσάντης ἐστί, τῷ δ' αἰγιαλῷ χρῶνται κατὰ τὰς εὐδίας. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος εἰς χειμέριον ἐμπεσὼν καιρόν, καὶ τὸ πλέον ἐπιτρέπων τῇ τύχῃ, πρὶν ἀνεῖναι τὸ κῦμα ὥρμησε, καὶ ὅλην τὴν ἡμέραν ἐν ὕδασι γενέσθαι τὴν πορείαν συνέβη, μέχρι ὀμφαλοῦ βαπτιζομένων. Ἔστι μὲν οὖν καὶ αὕτη ἡ πόλις Λυκιακή, ἐπὶ τῶν ὅρων ἱδρυμένη τῶν πρὸς Παμφυλίαν, τοῦ δὲ κοινοῦ τῶν Λυσίων οὐ μετέχει, καθ' αὑτὴν δὲ συνέστηκεν. Ὁ μὲν οὖν ποιητὴς ἑτέρους τῶν Λυκίων ποιεῖ τοὺς Σολύμους. ὑπὸ γὰρ τοῦ Λυκίων βασιλέως πεμφθεὶς ὁ

Βελλεροφόντης ἐπὶ δεύτερον τοῦτον ἆθλον,

Δεύτερον αὖ Σολύμοισι μαχέσσατο κυδαλίμοισιν.

Οἱ δὲ τοὺς Λυκίους πρότερον Σολύμους καλεῖσθαι φάσκοντες, ὕστερον δὲ Τερμίλας, ἀπὸ τῶν ἐκ Κρήτης συγκατελθόντων τῷ Σαρπηδόνι φασί· μετὰ δὲ ταῦτα Λυκίους ἀπὸ Λύκου τοῦ Πανδίονος, ὃν ἐκπεσόντα τῆς οἰκίας ἐδέξατο Σαρπηδὼν ἐπὶ μέρει τῆς ἀρχῆς, οὐχ ὁμολογούμενα λέγουσιν Ὁμήρῳ. βελτίους δ' οἱ φάσκοντες λέγεσθαι Σολύμους ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ, τοὺς νῦν Μιλύας προσαγορευομένους, περὶ ὧν εἰρήκαμεν. Μετὰ Φασηλίδα δ' ἐστὶν ἡ Ὀλβία τῆς Παμφυλίας ἀρχή, μέγα ἔρυμα, καὶ μετὰ ταύτην ὁ Καταῤῥάκτης λεγόμενος ἀφ' ὑψηλῆς πέτρας καταῤῥάττων ποταμὸς πολὺς, καὶ χειμαῤῥώδης, ὥστε πόῤῥωθεν ἀκούεσθαι τὸν ψόφον. Εἶτα πόλις Ἀτταλία, ἐπώνυμος τοῦ κτίσαντος Φιλαδέλφου, καὶ οἰκήσαντος εἰς Κώρυκον πολίχνιον ἄλλην κατοικίαν ὅμορον, καὶ μικρὸν περίβολον περιθέντος. φασὶ δ' ἐν τῷ μεταξὺ Φασήλιδος, καὶ Ἀτταλίας, δείκνυσθαι Θήβην τε καὶ Λυρνησσὸν, ἐκπεσόντων ἐκ τοῦ Θήβης πεδίου τῶν Τρωϊκῶν Κιλίκων εἰς τὴν Παμφυλίαν ἐκ μέρους, ὡς εἴρηκε Καλλισθένης. Εἶθ' ὁ Κέστρος ποταμὸς, ὃν ἀναπλεύσαντι σταδίους ἑξήκοντα, Πέργη πόλις· καὶ πλησίον ἐπὶ μετεώρου τόπου, τὸ τῆς Περγαίας Ἀρτέμιδος ἱερὸν, ἐν ᾧ πανήγυρις κατ' ἔτος συντελεῖται. Εἶτ' ἐπὶ τῆς θαλάττης ὅσον τετταράκοντα σταδίοις, πόλις ἐστὶν ὑψηλὴ, ὡς τοῖς ἐκ Πέργης ἐπόπτος. εἶτα λίμνη εὐμεγέθης Καπρία. καὶ μετὰ ταῦτα ὁ Εὐρυμέδων ποταμός, ὃν ἀναπλεύσαντι ἑξήκοντα σταδίους Ἄσπενδος πόλις εὐανδροῦσα ἱκανῶς, Ἀργείων κτίσμα. ὑπέρκειται δὲ ταύτης Πετνηλισσός. εἶτ' ἄλλος ποταμός, καὶ νησία προκείμενα πολλά. εἶτα Σίδη, Κυμαίων ἄποικος. ἔχει δ' Ἀθηνᾶς ἱερόν. Πλησίον δ' ἐστὶ καὶ ἡ Κιβυρατῶν παραλία τῶν μικρῶν. εἶθ' ὁ Μέλας ποταμός, καὶ ὕφορμος. εἶτα Πτολεμαῒς πόλις. καὶ μετὰ ταῦθ' οἱ ὅροι τῆς Παμφυλίας· καὶ τὸ Κορακήσιον, ἀρχὴ τῆς τραχείας Κιλικίας. Ὁ δὲ παράπλους ἅπας ὁ Παμφύλιος, στάδιοί εἰσιν ἑξακόσιοι τεσσαράκοντα. Φησὶ δὲ Ἡρόδοτος, τοὺς τῶν μετὰ Ἀμφιλόχου καὶ Κάλχαντος εἶναι λαῶν, μιγάδων τινῶν ἐκ Τροίας συνακολουθησάντων. τοὺς μὲν δὴ πολλοὺς ἐνθάδε καταμεῖναι, τινὰς δὲ σκεδασθῆναι πολλαχοῦ τῆς γῆς. Καλλῖνος δὲ τὸν μὲν Κάλχαντα ἐν Κλάρῳ τελευτῆσαι τὸν βίον φησί· τοὺς δὲ λαοὺς μετὰ Μόψου τὸν Ταῦρον ὑπερθέντας, τοὺς μὲν ἐν Παμφυλίᾳ, τοὺς δ' ἐν Κιλικίᾳ μερισθῆναι, καὶ Συρίας μέχρι, καὶ Φοινίκης.

Τῆς δὲ Κιλικίας τῆς ἔξω τοῦ Ταύρου, ἡ μὲν λέγεται τραχεῖα, ἡ δὲ πεδιάς· τραχεῖα μὲν, ἧς ἡ

Qui autem Lycios quondam Solymos dictos asserūt, deinde Termilas ab iis qui cum Sarpedone è Creta uenerunt: postea Lycios à Lyco Pandionis F., quem extorrem domo Sarpedon in regni partem recepisset: nō consentanea Homericis tradunt. Melius, qui ab Homero Solymos dictos aiunt, qui nūc Milyæ appellantur, de quibus supra actum est. Post Phaselidem Olbia est Pamphyliæ initium, magna munitio. inde fluuius Catarractes, sic dictus, quia capiosus de excelso saxo se proruit torrentis in morem, eiusque decidentis fragor longè auditur. Sequitur Attalea urbs, nomen habens ab Attalo Philadelpho conditore, qui & in Corycum oppidulum aliam coloniam deduxit, exiguumque ambitum adiecit. Aiunt inter Phaselidem & Attaleam monstrari Thebam & Lyrnessum: cùm è Thebano campo Troicorū Cilicum eiectorum pars in Pamphiliam uenisset. autor Callisthenes. Deinceps sunt Cestrus fluuius: quo aduerso si ad LX stadia quis subuehatur, ad Pergam uenit urbem: pone quam in sublimi loco templum est Dianæ Pergæę, ad quod singulis annis sacer est conuentus. inde uersus mare ad XL stadia est urbs celsa & Pergæ conspicua, ac lacus iustæ magnitudinis Capria. Post fluuius Eurymedon, quo aduerso ad LX stadia subuehuntur Aspendum, urbem satis populosam, ab Argiuis cōditam. supra hanc est Petnelissus. tum alius fluuius, & ante eum multæ paruulæ insulæ. Tum Side, Cumæorum colonia, ubi Mineruæ est ædes. Prope est etiam Cibyratarum minorum ora maritima. deinde Melas fluuius ac statio, & urbs Ptolemais. Inde fines Pamphyliæ, & Coracesium asperæ initium Ciliciæ. Totius Pamphyliæ ambitus nauigando est stadiorum IↃCXL. 14 Herodotus 14 scribit Pamphylos esse gentem eorum qui cum Amphilocho & Calchāte eò uenerint, à Troia conuenis quibusdam comitati. horum plerosque ibi consedisse, alios per uarias terræ partes fuisse dispersos. Callinus Calchantem Clari mortuū perhibet: Laos cum Mopso Taurum superasse, & in Pamphyliam ac Ciliciam se diuisisse, usque ad Syriam etiam Phœniciamque.

Ciliciæ, quę extra Taurum est pars aspera, altera cāpestris dicitur. Aspera cuius ora ma

Pamphylia.

Ciliciæ descriptio.

ritima angusta est, & aut nullum, aut rarò habet locum aliquem planum: & cui imminet mons Taurus male habitatus usque ad septentrionalia latera Isauris uicina, & iuxta Homonadeas usque ad Pisidiam. Eadem ab asperitate Tracheotis dicitur, & incolæ Tracheotæ. Campestris à Solis est & Tarso usque ad Issum: & præterea cui à septentrionali parte Tauri imminent Cappadoces. hæc enim regio maiori è parte campis bonoque agro abundat. Quoniam uerò horum alia sunt intra, alia extra Taurum, diximus autem de ijs quæ intra sunt: dicamus nunc de extra eum sitis, initio sumta ab aspera Cilicio. Primùm Ciliciæ castellum est Coracesium, situm in petra prærupta. qua arce belli usus est Diodotus cognomento Trypho, cum à regibus abalienaret Syriam, bellumque dubiæ fortunę uicibus aduersus eos gereret. Atque hunc quidem Antiochus Demetrij F. quodam in castello inclusum ad mortem sibi consciscendam adegit. Cilicibus autem, ut societates prædandi in mare coirent, Tryphon autor fuit, & socordia regum, qui per successiones tunc Syriæ simul & Ciliciæ præerant. nam illo nouas res moliente, idem etiam alij egerunt: & cum inter se dissiderent fratres, ditionem insidiantibus fecerunt obnoxiam. Maximè ad maleficia inuitauit mancipiorũ exportatio: cùm esset lucrosissima. nam & facilè mancipia capiebant, & non procul aberat
* maximum emporium Delus atque opulentum: quòd uno die poterat CCIↃↃ mancipiorum accipere & amandare. ut etiam prouerbium exstiterit: Mercator appelle nauim, expone, omnia illicò uendideris. Causam rei prebuit, quod deletis Carthagine & Corintho, Romanis multorum mancipiorum usus cepit esse. eam facilitatem prædones animaduertentes, confertim eruperunt, mancipia facientes atque uendentes. Huc conducebat etiam Cypriorum & Aegyptiorum regum conniuentia, qui Syrorum erant inimici. neque Syrij ijs amici erant, ideoque non opitulabantur simul & prædones cùm se uendere corpora tantùm simularent, impunè egerunt latrocinia. Ac ne Romanis quidem admodum curæ erant ea quę extra Taurum fiebant. sed quanquam mitteret contemplatum ista Scipionem Aemilianum, qui gentes & urbes inspiceret: ac deinde alios quosdam:

παραλία στενή ἐστι, καὶ οὐδὲν, ἢ σπανίως ἔχει τι χωρίον ἐπίπεδον· καὶ ἔτι ὑπέρκειται ὁ Ταῦρος οἰκούμενος κακῶς μέχρι καὶ τῶν προσβόρων πλευρῶν τῶν περὶ Ἴσαυρα, καὶ τοὺς Μοναδέας μέχρι τῆς Πισιδίας. καλεῖται δ' ἡ αὐτὴ τραχειῶτις, καὶ οἱ ἔνοικοι τραχειῶται. Πεδιὰς δὲ ἡ ἀπὸ Σόλων, καὶ Ταρσοῦ μέχρι Ἰσσοῦ, καὶ ἔτι ὧν ὑπέρκεινται κατὰ τὸ πρόσβορον τοῦ Ταύρου πλευρὸν Καππάδοκαι. αὕτη γὰρ ἡ χώρα τὸ πλέον πεδίων εὐπορεῖ, καὶ χώρας ἀγαθῆς. Ἐπεὶ δὲ τούτων τὰ μέν ἐστιν ἐντὸς τοῦ Ταύρου, τὰ δ' ἐκτός. περὶ μὲν τῶν ἐντὸς εἴρηται· περὶ δὲ τῶν ἐκτὸς λέγωμεν, ἀπὸ τῶν Τραχειωτῶν ἀρξάμενοι. Πρῶτον τοίνυν ἐστὶ τῶν Κιλίκων φρούριον τὸ Κορακήσιον, ἱδρυμένον ἐπὶ πέτρας ἀποῤῥῶγος, ᾧ ἐχρήσατο Διόδοτος ὁ Τρύφων προσαγορευθεὶς, ὁρμητηρίῳ, καθ' ὃν καιρὸν ἀπέστησε τὴν Συρίαν τῶν βασιλέων, καὶ διεπολέμει πρὸς ἐκείνους, τοτὲ μὲν κατορθῶν, τοτὲ δὲ πταίων. τοῦτον μὲν οὖν Ἀντίοχος ὁ Δημητρίου κατακλείσας εἴς τι χωρίον, ἠνάγκασε διαχρήσασθαι τὸ σῶμα. Τοῖς δὲ Κίλιξιν ἀρχὴ τοῦ τὰ πειρατικὰ συνίστασθαι, Τρύφων αἴτιος κατέστη, καὶ ἡ τῶν βασιλέων οὐδένεια, τῶν τότε ἐκ διαδοχῆς ἐπιστατούντων τῆς Συρίας ἅμα καὶ τῆς Κιλικίας. τῷ γὰρ ἐκείνου νεωτερισμῷ συνενεωτέρισαν καὶ ἄλλοι· διχοστατοῦντές τε ἀδελφοὶ πρὸς ἀλλήλους, ὑποχείριον ἐποίουν τὴν χώραν τοῖς ἐπιτιθεμένοις. ἡ δὲ τῶν ἀνδραπόδων ἐξαγωγὴ προυκαλεῖτο μάλιστα εἰς τὰς κακουργίας ἐπικερδεστάτη γινομένη. καὶ γὰρ ἡλίσκοντο ῥᾳδίως. καὶ τὸ ἐμπόριον οὐκ ἄποθεν παντελῶς ἦν μέγα, καὶ πολυχρήματον ἡ Δῆλος, δυναμένη μυριάδας ἀνδραπόδων αὐθημερὸν καὶ δέξασθαι καὶ ἀποπέμψαι. ὥστε καὶ παροιμίαν γενέσθαι διὰ ταῦτα, ἔμπορε κατάπλευσον, ἐξελοῦ, πάντα πέπραται. Αἴτιον δ' ὅτι πλούσιοι γενόμενοι Ῥωμαῖοι μετὰ τὴν Καρχηδόνος καὶ Κορίνθου κατασκαφὴν, οἰκετείαις ἐχρῶντο πολλαῖς. ὁρῶντες δὲ τὴν εὐπέτειαν οἱ λῃσταὶ ταύτην, ἐξήνθησαν ἀθρόως αὐτοί, καὶ λῃζόμενοι, καὶ σωματεμποροῦντες. συνήργουν δ' εἰς ταῦτα, καὶ οἱ τῆς Κύπρου, καὶ οἱ τῆς Αἰγύπτου βασιλεῖς ἐχθροὶ τοῖς Σύροις ὄντες. οὐδ' οἱ Σύριοι δὲ φίλοι ἦσαν αὐτοῖς, ὥστ' οὐδὲν ἐβοήθουν. ἅμα δὲ καὶ οἱ λῃσταὶ προσποιούμενοι σωματεμπορεῖν, ἄλυτον τὴν κακουργίαν εἶχον. Ἀλλ' οὐδὲ Ῥωμαῖοί πω τοσοῦτον ἐφρόντιζον τῶν ἔξω τοῦ Ταύρου, ἀλλ' ἔπεμψαν μὲν καὶ Σκιπίωνα τὸν Αἰμιλιανὸν, ἐπισκεψόμενον τὰ ἔθνη καὶ τὰς πόλεις, καὶ πάλιν ἄλλους

λιν ἄλλους τινάς. ἔγνωσαν δὲ κακίᾳ τῶν ἀρχόντων συμβαῖνον τοῦτο εἰς τὴν κατά γε διαδοχὴν τὴν ἀπὸ Σελεύκου τοῦ Νικάτορος, αὐτοὶ κεκυρωκότες ᾐδοῦντο ἀφαιρεῖσθαι. Τοῦτο δὲ συμβὰν τῆς μὲν χώρας ἐποίησε κυρίους Παρθυαίους, οἳ τὰ πέραν τοῦ Εὐφράτου κατέσχον. τελευταῖον δὲ, καὶ Ἀρμενίους, οἳ καὶ τὴν ἐκτὸς τοῦ Ταύρου προσέλαβον, μέχρι καὶ Φοινίκης· τοὺς δὲ βασιλέας κατέλυσαν εἰς δύναμιν, καὶ τὸ γένος αὐτῶν σύμπαν, τὴν δὲ θάλατταν τοῖς Κίλιξι παρέδωκαν. Εἶτ᾽ αὐξηθέντας ἠναγκάσθησαν καταλύειν Ῥωμαῖοι πολέμῳ καὶ μετὰ στρατιᾶς, οὓς αὐξομένους οὐκ ἐκώλυσαν. Ὀλιγωρίαν μὲν οὖν αὐτῶν χαλεπὸν καταγνῶναι, πρὸς ἑτέροις δὲ ὄντες τοῖς ἐγγυτέρω, καὶ κατὰ χεῖρα μᾶλλον, οὐχ οἷοί τε ἦσαν τὰ ἀπωτέρω σκοπεῖν. Ταῦτα μὲν οὖν ἔδοξεν ἡμῖν ἐν παρεκβάσει διὰ βραχέων εἰπεῖν. Μετὰ δὲ τὸ Κορακήσιον Σύεδρα πόλις, εἶθ᾽ Ἀμαξία ἐπὶ βουνοῦ κατοικία τις ὕφορμον ἔχουσα, ὅπου κατάγεται ἡ ναυπηγήσιμος ὕλη. κέδρος δ᾽ ἐστὶν ἡ πλείστη. καὶ δοκεῖ ταῦτα τὰ μέρη πλεονεκτεῖν τῇ τοιαύτῃ ξυλείᾳ. καὶ διὰ τοῦτ᾽ Ἀντώνιος τὰ χωρία ταῦτα τῇ Κλεοπάτρᾳ προσένειμεν, ἐπιτήδεια ὄντα πρὸς τὰς τῶν στόλων κατασκευάς. Εἶτα Λαέρτης φρούριον ἐπὶ λόφου μαστοειδοῦς, ὕφορμον ἔχον. εἶτα Σελινοῦς ποταμός. εἶτα Κράγος πέτρα περίκρημνος πρὸς θαλάττῃ. εἶτα Χαραδροῦς ἔρυμα, καὶ αὐτὸ ὕφορμον ἔχον. ὑπέρκειται δ᾽ ὄρος Ἄνδρικλος, καὶ παράπλους τραχὺς, Πλατανιστὸς καλούμενος. εἶτ᾽ Ἀνεμούριον ἄκρα, καθ᾽ ἣν ἡ ἤπειρος ἐγγυτάτω τῆς Κυπρίας ἐστὶν ἐπὶ Κρομμύου ἄκραν, ἐν διάρματι σταδίων τριακοσίων πεντήκοντα. Εἰς μὲν οὖν τὸ Ἀνεμούριον ἀπὸ τῶν ὅρων τῆς Παμφυλίας, ὁ Κιλίκιος παράπλους σταδίων ἐστὶν ὀκτακοσίων εἴκοσι. λοιπὸς δ᾽ ἐστὶ μέχρι Σόλων ὅσον πεντακοσίων παράπλους σταδίων. τούτου δ᾽ ἐστὶν Ἄγιδος πόλις πρῶτον μετὰ τὸ Ἀνεμούριον. εἶτ᾽ Ἀρσινόη, πρόσορμον ἔχουσα. εἶτα τόπος Μελανία, καὶ Κελένδερις πόλις λιμένα ἔχουσα. Τινὲς δὲ ταύτην ἀρχὴν τίθενται τῆς Κιλικίας, οὐ τὸ Κορακήσιον, ὧν ἐστι καὶ ὁ Ἀρτεμίδωρος· καὶ φησίν, ἀπὸ μὲν τοῦ Πηλουσιακοῦ στόματος εἶναι τρισχιλίους ἐνακοσίους σταδίους εἰς Ὀρθοσίαν. ἐπὶ δὲ τὸν Ὀρόντην ποταμὸν χίλια ἑκατὸν τριάκοντα. ἐπὶ δὲ τὰς πύλας ἑξῆς πεντακόσια εἰκοσιπέντε. ἐπὶ δὲ τοὺς ὅρους τῶν Κιλίκων χίλια διακόσια ἑξήκοντα. εἶθ᾽ Ὅλμος ὅπου πρότερον ᾤκουν οἱ νῦν Σελευκεῖς. κτισθείσης δ᾽ ἐπὶ τῷ Καλυκάδνῳ τῆς Σελευκείας, ἐκεῖ μετῳκίσθησαν. Εὐθὺς γάρ ἐστιν ἡ

dam: deprænderunt tamen id nequicia præfectorum fieri, qui à Seleuco Nicatore * per succesſionem præerant. quam ipſi cùm habuiſſent antè ratam, abolere dedecori ſibi ducebant. Sanè hoc pacto factum eſt ut ditio ea in Parthorum ueniret poteſtatem, qui trans Euphratem ſita obtinebant: & ad extremum etiam Armeniorum, qui extra Taurum quoq; ſita occupauerunt, adeò ad Phœniciam uſque: & regiam quantum potuere imminuerunt poteſtatem, eorumque omne genus: ac Cilicibus mare tradiderunt. Proinde quibus Romani creſcentibus non obſtiterunt, eos tandem auctos uiribus bello & miſſo exercitu coacti ſunt opprimere. Neque facilè eſt Romanos hęc negligentiæ inſimulare: qui alijs propinquioribus occupationibus detenti, ijsq; magis ad manum poſitis, remotiora non potuerunt curare. Hæc uiſum mihi fuit dicere paucis, ut in digreſſione. Poſt Coraceſium ſequitur Sydra urbs. deinde Hamaxia in colle quodam oppidulum cum nauali, quô materia nauibus fabricandis deducitur, ferè de cedro: qua arbore uidentur abundare iſta loca. ideoq; ea Cleopatræ attribuit Antonius, quod ad parãdam claſſem idonea eſſent. Deinde Laertes eſt caſtellum colli inſitum mammillæ formam habenti, ſtatione præditum. Poſt Selinûs fluuius. hinc Cragus pręceps ad mare petra. deinde Charadrus caſtellum cum ſtatione. Supernè ei imminet Andriclus mons & aſperum litus Plataniſtus nomine. Inde Anemurium promontorium, ubi continens ad Cyprũ proximè accedit ad Crommyi promontorium, traiectu ſtadiorum CCCL. A finibus Pamphyliæ Anemurium uſque Ciliciæ ora nauigatur ad ſtadia IↃCCCXX. inde ad Solos IↃ. Poſt Anemurium eſt urbs Agidos, inde Arſinoë ſtationem habens. pôſt locus Melania, & Celenderis urbs cum portu. Quidam hanc, non Coraceſium faciunt Ciliciæ principium, quorum eſt etiam Artemidorus. qui â Peluſiaco oſtio ad Orthoſiam tradit ſtadia CIↃ CIↃ CIↃ IↃCCCC. ad Orontem flumen CIↃ CXXX. deinceps ad portas IↃXXV. ad terminus Ciliciæ CIↃCCLX. Deinde Holmus eſt, ubi quondam habitarunt qui nunc Seleucenſes ſunt, & condita ad Calycadnum Seleucia, eò migrauerunt. Statim enim ſunt Caly-

Calycadni ostia, si litus flexeris quod promõtorium efficit, cui nomen Sarpedon. Vicinum est Calycadno Zephyrium promontoriom. Aduerso Calycadno Seleuciam nauigatur, urbem bene conditam, & ualdè diuersam â Ciliciæ ac Pamphyliæ modo Ibi nostra ætate exstiterunt memorabiles peripatetici Athenæus & Xenarchus. Athenæus etiam rempub. tractauit & aliquandiu in patria populum dicendo duxit. deinde cùm in amiciciã Murenæ incidisset, huius in Augustum Cæsarẽ insidijs compertis unà ipse fugiẽs captus est: insonsq; inuẽtus, â Cęsare dimissus. Cùm autem Romam reuersum salutarent atque compellarent primò occurrẽtes, Euripi pea ista protulit:

Init. Hecub. Venio relicta mortuorum ego specu,
Portisq; tenebrarum.——

cumque paulum temporis superuixisset, noctu ruina domus in qua habitabat oppressus periјt. Xenarchum nos audiuimus. Is non diu domi mansit, sed ferè Alexandreæ uixit & Athenis, ac tandem Romæ, docendẽ amplexus uitæ genus deditum. usùsque amicicia Arij, & pòst etiam Augusti Cæsaris, ad finem usque uitam honoratus perduxit: paulo ante mortem luminibus captus, morbo est exstinctus. Pòst Calycadnum est petra Pœcile, id est uaria, dicta: cui incisi sunt gradus, quâ Seleuciam itur. Deinde Anemurium eiusdem cum priore nominis promontorium. hinc Crambusa insula, & Corycus promontorium, supra quod ad XX stadia antrum est Corycium, in quo optimus crocus nascitur. Est autem cauerna ingens, rotunda, saxosa cincta supercilio undiquaque satis alto. in quam ubi descenderis, solum est inæquale, saxosum ferè, plenum uirgultis semper uirentibus ac domesticis. iuxta consita sunt sola quæ crocum ferunt. Est & antrum ibidem quod fontem habet magnum, unde fluuius editur puræ ac pellucidæ aquæ statim terram subiens, occultoque alueo in mare effluens. uocant amaram aquam. Deinde post Corycum Eleusa insula est continenti propinqua eam Archelaus condidit, & regiam sibi fecit, cùm totam asperã Ciliciam excepta Seleucia esset nactus. quo modo & Amyntas priùs habuit, & ante hunc Cleopatra. Nam cum latrocinijs & terrestribus & mariti-

τοῦ Καλυκάδνου ἐκβολή, κάμψαντι ἠϊόνα ποιοῦσαν ἄκραν, ἣ καλεῖται Σαρπηδών. πλησίον δ' ἐστὶ τοῦ Καλυκάδνου καὶ τὸ Ζεφύριον, καὶ αὐτὴ ἄκρα. ἔχει δὲ ὁ ποταμὸς ἀνάπλουν εἰς τὴν Σελεύκειαν πόλιν εὖ συνοικουμένην, καὶ πολὺ ἀφεστῶσαν τοῦ Κιλικίου, καὶ Παμφυλίου τρόπου. ἐνταῦθα ἐγένοντο καθ' ἡμᾶς ἄνδρες ἀξιόλογοι τῶν ἐκ τοῦ περιπάτου φιλοσόφων, Ἀθήναιός τε καὶ Ξέναρχος. ὧν ὁ μὲν Ἀθήναιος, καὶ ἐπολιτεύσατο, καὶ ἐδημαγώγησε χρόνον τινὰ ἐν τῇ πατρίδι· εἶτ' ἐμπεσὼν εἰς τὴν Μουρήνα φιλίαν, ἐκείνῳ συνεάλω φεύγων, φωραθείσης τῆς κατὰ Καίσαρος τοῦ Σεβαστοῦ ἐπιβουλῆς. ἀναίτιος δὲ φανεὶς, ἀφείθη ὑπὸ Καίσαρος. ὡς δ' ἐπανιόντα εἰς Ῥώμην ἠσπάζοντο, καὶ ἐπυνθάνοντο οἱ πρῶτοι ἐντυγχάνοντες, τὸ τοῦ Εὐριπίδου ἔφη·

Ἥκω, νεκρῶν κευθμῶνα καὶ σκότου πύλας
λιπών.——

Ὀλίγον δ' ἐπιβιοὺς χρόνον, ἐν συμπτώσει τῆς οἰκίας ἐν ᾗ περ κατῴκει διεφθάρη νυκτὸς γενομένης. Ξέναρχος δὲ οὗ ἠκροασάμεθα ἡμεῖς ἐν οἴκῳ μὲν οὐ πολὺ διέτριβεν, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ δὲ καὶ Ἀθήνησι, καὶ τὸ τελευταῖον ἐν Ῥώμῃ τὸν παιδευτικὸν βίον ἑλόμενος. χρησάμενος δὲ καὶ τῇ Ἀρείου φιλίᾳ, καὶ μετὰ ταῦτα τῇ τοῦ Καίσαρος τοῦ Σεβαστοῦ, διετέλεσε μέχρι γήρως ἐν τιμῇ ἀγόμενος. μικρὸν δὲ πρὸ τῆς τελευτῆς πηρωθεὶς τὴν ὄψιν, κατέστρεψε νόσῳ τὸν βίον. Μετὰ δὲ τὸν Καλύκαδνον ἡ ποικίλη λεγομένη πέτρα, κλίμακα ἔχουσα λατομητὴν ἐπὶ Σελεύκειαν ἄγουσα. Εἶτ' Ἀνεμούριον ἄκρα, ὁμώνυμος τῇ πρότερα, καὶ Κράμβουσα νῆσος, καὶ Κώρυκος ἄκρα, ὑπὲρ ἧς ἐν εἴκοσι σταδίοις ἐστὶ τὸ Κωρύκιον ἄντρον, ἐν ᾧ ἡ ἀρίστη κρόκος φύεται. ἔστι δὲ κοιλὰς μεγάλη κυκλοτερὴς, ἔχουσα περικειμένην ὀφρὺν πετρώδη, πανταχόθεν ἱκανῶς ὑψηλήν. καταβάντι δ' εἰς αὐτὴν ἀνώμαλόν ἐστιν ἔδαφος, καὶ τὸ πολὺ πετρῶδες, μεστὸν δὲ τῆς θαμνώδους ὕλης ἀειθαλοῦς τε καὶ ἡμέρου. παρέσπαρται δὲ καὶ τὰ ἐδάφη τὰ φέροντα τὸν κρόκον. ἔστι δὲ καὶ ἄντρον αὐτόθι ἔχον πηγὴν, ποταμὸν ἐξιεῖσαν καθαροῦ τε, μεγάλην, καὶ διαφανοῦς ὕδατος, εὐθὺς καταπίπτοντα ὑπὸ γῆν. ἐνεχθεὶς δ' ἀφανὴς, ἐξεισιν εἰς τὴν θάλατταν. καλοῦσι δὲ πικρὸν ὕδωρ. Εἶτ' ἡ Ἐλεοῦσα νῆσος μετὰ Κώρυκον, προσκειμένη τῇ ἠπείρῳ, ἣν συνῴκισεν Ἀρχέλαος καὶ κατεσκευάσατο βασίλειον, λαβὼν τὴν Τραχειῶτιν Κιλικίαν ὅλην πλὴν Σελευκείας· καθ' ὃν τρόπον καὶ ὁ Ἀμύντας πρότερον εἶχε, καὶ ἔτι πρότερον Κλεοπάτρα. Εὐφυοῦς γὰρ ὄντος τοῦ τόπου πρὸς τὰ λῃστήρια,

ληστήρια, καὶ κατὰ γῆν, καὶ κατὰ θάλατταν. κατὰ γῆν μὲν, διὰ τὸ μέγεθος τῶν ὀρῶν, καὶ τῶν ὑπερκειμένων ἐθνῶν, πεδία καὶ γεώργια ἐχόντων μεγάλα, καὶ εὐκατατρόχαστα· κατὰ θάλατταν δὲ, διὰ τὴν εὐπορίαν τῆς τε ναυπηγησίμου ὕλης, καὶ τῶν λιμένων, καὶ ἐρυμάτων, καὶ ὑποδυτηρίων· ἐδόκει πρὸς ἅπαν τὸ τοιοῦτο βασιλεύεσθαι μᾶλλον τοὺς τόπους, ἢ ὑπὸ τοῖς Ῥωμαίοις ἡγεμόσιν εἶναι τοῖς ἐπὶ τὰς κρίσεις πεμπομένοις· οἳ μήτ' ἀεὶ παρεῖναι ἔμελλον, μήτε μεθ' ὅπλων. Οὕτω μὲν Ἀρχέλαος ἔλαβε πρὸς τῇ Καππαδοκίᾳ τὴν Τραχεῖαν Κιλικίαν. εἰσὶ δ' ὅροι ταύτης μεταξὺ Σόλων τε, καὶ Ἐλεούσης ὁ Λάτμος ποταμὸς, καὶ κώμη ὁμώνυμος. κατὰ δὲ τὰς ἀκρορείας τοῦ Ταύρου, τὸ Ζηνικέτου πειρατήριον ἐστὶν ὁ Ὄλυμπος, ὄρος τε καὶ φρούριον ὁμώνυμον, ἀφ' οὗ κατοπτεύεται πᾶσα Λυκία, καὶ Παμφυλία, καὶ Πισιδία. ἁλόντος δὲ τοῦ ὄρους τοῦ Ἰσαυρικοῦ, ἐνέπρησεν ἑαυτὸν πανοίκιον. Τούτου δ' ἦν καὶ ὁ Κώρυκος, καὶ ἡ Φασηλὶς, καὶ πολλὰ τῶν Παμφύλων χωρία. πάντα δ' εἷλεν ὁ Ἰσαυρικός. Μετὰ δὲ Λάτμον Σόλοι πόλις ἀξιόλογος τῆς ἄλλης Κιλικίας ἀρχὴ, τῆς περὶ τὸν Ἰσσὸν, Ἀχαιῶν καὶ Ῥοδίων κτίσμα τῶν ἐκ Λίνδου. εἰς ταύτην λειπανδροῦσαν, Πομπήιος Μάγνος κατῴκισε τοὺς περιγενομένους τῶν πειρατῶν, οὓς μάλιστα ἔγνω σωτηρίας καὶ προνοίας τινὸς ἀξίους. καὶ μετωνόμασε Πομπηιούπολιν. Γεγόνασι δ' ἄνδρες ἐνθάδε τῶν ὀνομαστῶν, Χρύσιππός τε ὁ Στωϊκὸς φιλόσοφος, πατρὸς ὢν Ταρσέως ἐκεῖθεν μετοικήσαντος. καὶ Φιλήμων ὁ κωμικὸς ποιητὴς, καὶ Ἄρατος ὁ τὰ φαινόμενα συγγράψας ἐν ἔπεσι. Εἶτα Ζεφύριον ὁμώνυμον τῷ πρὸς Καλυκάδνῳ. Εἶτ' Ἀγχιάλη, μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης κτίσμα Σαρδαναπάλου, φησὶν Ἀριστόβουλος. ἐνταῦθα δ' εἶναι μνῆμα τοῦ Σαρδαναπάλου, καὶ τύπον λίθινον, συμβάλλοντα τοὺς τῆς δεξιᾶς χειρὸς δακτύλους, ὡς ἂν ἀποκροτοῦντα. ἐνίοι δὲ καὶ ἐπιγραφὴν εἶναι Ἀσσυρίοις γράμμασι τοιάνδε·

Σαρδανάπαλος ὁ Ἀνακυνδαράξου παῖς,
Ἀγχιάλην, καὶ Ταρσὸν ἔδειμεν ἡμέρῃ μιῇ.
σὺ δ' ὦ ξένε ἔσθιε, πῖνε, παῖζε.
Εὖ εἰδὼς ὅτι θνητὸς ἔφυς, σὸν θυμὸν ἄεξε
Τερπόμενος θαλίῃσι, θανόντι τοι οὔτις ὄνησις.
Καὶ γὰρ ἐγὼ σποδός εἰμι, Νίνου μεγάλης βασιλεύσας.
Ταῦτ' ἔχω ὅσσ' ἔφαγον καὶ ἐφύβρισα, καὶ μετ' ἔρωτος

maritimis loca ista opportuna essent: (.terra, ob montium magnitudinem, & populorum suprà imminentium, campos & agros habentium amplos & incursionibus facilè obnoxios: mari, ob copiam materiæ nauibus compingendis aptę, ob portus, castella, & receptacula.) uisum fuit, præstare ut sub rege essent potiùs quàm sub Romanorũ præfectis qui ad iuris dictionem mittebantur, neque semper adfuturi, neque cum armis. Sic ergo Archelaus ad Cappadociam accepit asperã Ciliciam. fines eius sunt inter Solos & Eleusam Latmus fluuius & pagus eodẽ nomine. Ad montis autem Tauri extrema Olympus est, mons & castellum eiusdem nominis, Zeniceti prædonis arx: unde conspici potest omnis Lycia, Pamphylia, & Pisidia. sed cum Isauricus mons esset captus, ille se cum tota domo cremauit. eius fuit etiã Corycus, Phaselis, & multa Pamphyliæ loca. quæ omnia cepit Isauricus. Post Latmum sunt Soli urbs memorabilis, alterius principiũ Ciliciæ quæ ad Issuum est: condita ab Achæis & Rhodijs. in hanc hominum frequentiam destitutam Pompeius Magnus piratarũ reliquias transtulit, quas iudicabat potissimum salute & pcuratione dignas. ac mutato nomine eam Pompeiopolin dixit. Protulit hæc urbs præclaros uiros: Chrysippum Stoicum philosophum, cuius pater Tarso inde commigrauerat: tum Philemonem comicum poëtam, & Aratum qui uersibus ea quæ in cœlo uisuntur descripsit. Sequitur Zephyrium, eiusdem nominis cũm eo promontorio, quod uicinum Calycadno commemorauimus. Inde peruenies ad Anchialen paululum supra mare sitam. quam à Sardanapalo conditam Aristobulus ait: ibique Sardanapali esse monimentum, & imaginem lapideam conferentis dextræ manus digitos, ac plausum edituri. Sunt qui Assyrijs litteris hæc aiant esse inscripta. *Soloë.*

Sardanapalus Anacyndaraxis F., An- ,,
chialen & Tarsum unà die ædificauit. ,,
tu autem hospes, ede, bibe, lude. &, ,,
Cum te mortalem teneas, pręsentibus exple
Delicijs animum: post mortem hæc nullius
usus.
Ipse Nini quondam magnæ rex, nunc cinis
hæc sum.
Hęc habeo quæ edi, quęq; exsaturata libido *Cicero V. Tuscu. quæst.*

Hausit: at illa iacent multa & præclara relicta.
Mortales sapiens præceptum hoc discite uitæ.

Etenim reliquæ res hominum non dignę sunt hacce digitorum complosione. Meminit horum etiam Chœrilus. & quidem uulgò iactantur hi uersus:

Hæc habeo quæ edi, quæque exsaturata libido
Hausit: at illa iacent multa & præclara relicta.

Supra Anchialen sunt Quinda, munitum castellum, ubi quondam thesauros adseruabãt Macedones. eos sustulit Eumenes, cum rebellasset Antigono. Supra id & Solos montana sunt, & urbs Olbus, Iouis habens templũ, à Teucri F. Aiace dedicatum. Eius pontifex dominus erat Trachiotidis. Deinde huic ditioni inhiauerunt multi tyranni, & collegia prædonum sunt constituta. His deletis nostra iam ætate Teucri ditio ea appellari cepit, atque sacerdotium. & quidem plerique eorum qui ibi fuerunt pontifices, Teucri aut Aiacis nomen gesserunt. Aba autem cum per nuptias in eam se familiam inseruisset, Zenophanis unius de tyrannis filia, dominationem suam fecit, quam antè pater sub tutelæ nomine occupauerat. posteà etiam Cleopatra & Antonius obsequijs demerenti Abæ eam ditionem largiti sunt. Aba sublata, familiæ Teucri ditio relicta permãsit. Post Anchialum Cydni sunt ostia ad locum qui Rhegma, hoc est ruptura, dicitur. Locus ille stagnat, habetque antiquitus naualia. inq; eum incidit Cydnus per mediam lapsus Tarsum, ortus è iacente supra urbem Tarso. eaque palus nauale est Tarsi. Hucusque tota ora à Rhodiorum continente incipiens ab occasu æquinoctiali ad ortum æquinoctialem porrigitur deinde uersus hybernum ortum conuertitur, usque ad Issum. hinc iam flectitur uersus meridiem, usque ad Phœnicen. reliquum litoris maris mediterranei usque ad Columnas uersus occasum extenditur. Reuera igitur isthmus eius quam descripsimus peninsulæ est à Tarso & ostijs Cydni usque ad Amisum. Minimum enim interuallum ab Amiso usque ad Cilicum fines hoc est. inde Tarsum sunt CXX stadia, atque inde non plura V ad ostia Cydni. Et uerò ad Issum & ma-

τέρπν' ἔπαθον, τὰ δὲ πολλὰ καὶ ὄλβια κεῖνα λέλειπται.
Ἡ δὲ σοφὴ βιότοιο παραίνεσις ἀνθρώποισιν.

Ὥστ' ἄλλα τὰ ἀνθρώπινα οὐκ ὄντα τοῦ ἄξια τοῦ ἀποκροτήματος. Μέμνηται δὲ καὶ Χοιρίλος τούτων. καὶ δὴ καὶ περιφέρεται τὰ ἔπη ταυτί,

Ταῦτ' ἔχω ὅσσ' ἔφαγον καὶ ἐφύβρισα, καὶ μετ' ἔρωτος
Τέρπν' ἔπαθον, τὰ δὲ πολλὰ καὶ ὄλβια κεῖνα λέλειπται.

Ὑπέρκειται δὲ τὰ Κύινδα τῆς Ἀγχιάλου ἔρυμα, ᾧ ἐχρήσαντό ποτε οἱ Μακεδόνες γαζοφυλακείῳ. ἦρε δὲ τὰ χρήματα Εὐμένης ἀποστὰς Ἀντιγόνου. ἔτι δ' ὑπὲρ τούτων τε καὶ τῶν Σόλων, ὀρεινή ἐστιν, ἐν ᾗ Ὄλβος πόλις, Διὸς ἱερὸν ἔχουσα, Αἴαντος ἵδρυμα τοῦ Τεύκρου. καὶ ὁ ἱερεὺς δυνάστης ἐγένετο τῆς Τραχειώτιδος. εἶτ' ἐπέθεντο τῇ χώρᾳ τύραννοι πολλοί, καὶ συνέστη τὰ λῃστήρια. Μετὰ δὲ τὴν τούτων κατάλυσιν, ἐφ' ἡμῶν ἤδη τὴν τοῦ Τεύκρου δυναστείαν ταύτην ἐκάλουν· τὴν δ' αὐτὴν, καὶ ἱερωσύνην. καὶ οἱ πλεῖστοί γε τῶν ἱερασαμένων ὠνομάζοντο Τεῦκροι, ἢ Αἴαντες. Εἰσιοῦσα δ' Ἄβα κατ' ἐπιγαμίαν εἰς τὸν οἶκον τοῦτον ἡ Ζηνοφάνους θυγάτηρ ἑνὸς τῶν τυράννων, αὐτὴ κατέσχε τὴν ἀρχὴν, προλαβόντος τοῦ πατρὸς ἐν ἐπιτρόπου σχήματι· ὕστερον δὲ καὶ Ἀντώνιος, καὶ Κλεοπάτρα κατεχαρίσαντο ἐκείνῃ, θεραπείαις ἐκλιπαρηθέντες. ἔπειθ' ἡ μὲν κατελύθη, τοῖς δ' ἀπὸ τοῦ γένους διέμεινεν ἡ ἀρχή. Μετὰ δὲ τὴν Ἀγχιάλην αἱ τοῦ Κύδνου ἐκβολαὶ κατὰ τὸ Ῥῆγμα καλούμενον. ἔστι δὲ λιμνάζων τόπος, ἔχων καὶ παλαιὰ νεώρια, εἰς ὃν ἐμπίπτει ὁ Κύδνος διαρρέων μέσην τὴν Ταρσὸν τὰς ἀρχὰς ἔχων ἀπὸ τοῦ ὑπερκειμένου τῆς πόλεως Ταύρου. καὶ ἔστιν ἐπίνειον ἡ λίμνη τῆς Ταρσοῦ. Μέχρι μὲν δὴ δεῦρο ἡ παραλία πᾶσα ἀπὸ τῆς Ῥοδίων περαίας ἀρξαμένη πρὸς ἰσημερινὰς ἀνατολὰς, ἀπὸ τῶν ὁμωνύμων ἐκτείνεται δύσεων. εἶτ' ἐπὶ τὴν χειμερινὴν ἀνατολὴν ἐπιστρέφει μέχρι Ἰσσοῦ, κἀντεῦθεν ἤδη καμπὴν λαμβάνει πρὸς νότον μέχρι Φοινίκης. τὸ δὲ λοιπὸν πρὸς δύσιν μέχρι Στηλῶν τελευτᾷ. Τὸ μὲν οὖν ἀληθὲς ὁ ἰσθμὸς τῆς περιωδευμένης χερρονήσου, οὗτός ἐστιν ὁ ἀπὸ Ταρσοῦ καὶ τῆς ἐκβολῆς τοῦ Κύδνου μέχρι Ἀμισοῦ. τὸ γὰρ ἐλάχιστον ἐξ Ἀμισοῦ διάστημα ἐπὶ τοὺς Κιλίκων ὅρους, τοῦτ' ἐστιν. ἐντεῦθεν δὲ ἑκατὸν εἴκοσιν εἰς Ταρσὸν στάδιοι, κἀκεῖθεν οὐ πλείους πέντε ἐπὶ τὴν ἐκβολὴν τοῦ Κύδνου. Καὶ μὴν ἐπί γε Ἰσσὸν καὶ τὴν

καὶ τὴν κατ' αὐτὴν θάλατταν, οὔτ' ἄλλη ὁδὸς συντομωτέρα ἐστὶν ἐξ Ἀμισοῦ ἢ ἡ διὰ Ταρσοῦ· οὔτ' ἐκ Ταρσοῦ ἤδη Ἰσσὸς ἐγγυτέρω ἐστὶν, ἢ ἡ ἐπὶ Κύδνου. ὥστε δῆλον, ὅτι ταῖς μὲν ἀληθείαις, οὗτος ἂν εἴη ὁ ἰσθμός. λέγεται δ' ὅμως ὁ μέχρι τοῦ Ἰσσικοῦ κόλπου παρακρούοντων διὰ τὸ σημειῶδες. διὰ δὲ τοῦτ' αὐτό, καὶ τὴν ἐκ τῆς Ῥοδίας γραμμὴν, ἣν μέχρι τοῦ Κύδνου κατηγάγομεν, τὴν αὐτὴν ἀποφαινόμενοι τῇ μέχρι Ἰσσοῦ, οὐδὲν παρὰ τοῦτο ποιούμενοι. καὶ τὸν Ταῦρον φαμὲν διήκειν ἐπ' εὐθείας τῇδε τῇ γραμμῇ μέχρι τῆς Ἰνδικῆς. Ἡ δὲ Ταρσὸς, κεῖται μὲν ἐν πεδίῳ. κτίσμα δ' ἐστὶ τῶν μετὰ Τριπτολέμου πλανηθέντων Ἀργείων κατὰ ζήτησιν Ἰοῦς. διαρρεῖ δ' αὐτὴν μέσην ὁ Κύδνος παρ' αὐτὸ τὸ γυμνάσιον τῶν νέων, ἅτε δὴ τῆς πηγῆς οὐ πολὺ ἄπωθεν οὔσης, καὶ τοῦ ῥείθρου διὰ φάραγγος βαθείας ἰόντος, εἶτ' εὐθὺς εἰς τὴν πόλιν ἐκπίπτοντος. ψυχρόν τε, καὶ τραχὺ τὸ ῥεῦμα ἐστὶν, ὅθεν καὶ τοῖς παχυνευροῦσι καὶ ποδαγρίζουσι κτήνεσι, καὶ ἀνθρώποις ἐπικουφίζει. Τοσαύτη δὲ τοῖς ἐνθάδε ἀνθρώποις σπουδὴ πρός τε φιλοσοφίαν, καὶ τὴν ἄλλην ἐγκύκλιον ἅπασαν παιδείαν γέγονεν, ὥσθ' ὑπερβέβληνται καὶ Ἀθήνας, καὶ Ἀλεξάνδρειαν, καὶ εἴ τινα ἄλλον τόπον δυνατὸν εἰπεῖν, ἐν ᾧ σχολαὶ καὶ διατριβαὶ τῶν φιλοσόφων καὶ τῶν λόγων γεγόνασι. διαφέρει δὲ τοσοῦτον, ὅτι ἐνταῦθα μὲν οἱ φιλομαθοῦντες, ἐπιχώριοι πάντες εἰσί. ξένοι δ' οὐκ ἐπιδημοῦσι ῥᾳδίως. οὐδ' αὐτοὶ οὗτοι μένουσιν αὐτόθι, ἀλλὰ καὶ τελειοῦνται ἐκδημήσαντες, καὶ τελειωθέντες, ξενιτεύουσιν ἡδέως, κατέρχονται δ' ὀλίγοι. Ταῖς δ' ἄλλαις πόλεσιν ἃς ἀρτίως εἶπον πλὴν Ἀλεξανδρείας συμβαίνει τἀναντία. φοιτῶσι γὰρ εἰς αὐτὰς πολλοί, καὶ διατρίβουσιν αὐτόθι ἄσμενοι. τῶν δ' ἐπιχωρίων οὐ πολλοὺς, οὔτ' ἂν ἔξω φοιτῶντας ἴδοις κατὰ φιλομάθειαν, οὔτ' αὐτόθι, περὶ τοῦτο σπουδάζοντας. Ἀλεξανδρεῦσι δ' ἀμφότερα συμβαίνει· δέχονται γὰρ πολλοὺς τῶν ξένων, καὶ ἐκπέμπουσι τῶν ἰδίων οὐκ ὀλίγους. καὶ εἰσὶ σχολαὶ παρ' αὐτοῖς παντοδαπαί, τῶν ἄλλων περὶ λόγων τεχνῶν. καὶ τἆλλα τ' εὐανδρεῖ, καὶ πλεῖστον δύναται, τὸ τῆς μητροπόλεως ἐπέχουσα λόγον. Ἄνδρες δ' ἐξ αὐτῆς γεγόνασι τῶν μὲν Στωικῶν Ἀντίπατρός τε καὶ Ἀρχέδημος, καὶ Νέστωρ. ἔτι δ' Ἀθηνόδωροι δύο· ὧν ὁ μὲν Κορδυλίων καλούμενος, συνεβίωσε Μάρκῳ Κάτωνι, καὶ τελευτᾷ παρ' ἐκείνῳ· ὁ δὲ τοῦ Σάνδωνος, ὃν καὶ Κανανίτην φασὶν ἀπὸ κώμης τινός, Καίσαρος καθη-

& mare ei proximum, neque uia alia est breuior ab Amiso, quam per Tarsum: neque è Tarso ad Issum compendiosior, quam propter Cydnum. Vnde consit, hunc uerè esse quem diximus isthmum. tamen dicitur usque ad Isthmicum sinum: ueritate ob signi euidentiam celata. Atque ob hoc ipsum linea, + quam à Rhodo opposita continente usque ad Cydnum produximus, eandemque pronunciauimus cum ea quæ ad Issum usque pertinet: nihil diuersi ingerit. & Taurum dicimus in recta hac linea porrò usque ad Indiam pergere. Tarsus in campo sita est, condita ab Argiuis qui Iûs quærenda causa sunt cùm Triptolemo uagati. Mediam eam perfluit Cydnus, ad ipsum adolescentum gymnasium: utpote scatebris non procul dissitis, & alueo profundam conuallem permeante, indeque statim in urbem fluuio incidente. Fluuius est frigidus, atque asper: unde tam pecori quàm hominibus 15 neruorum crassicie 15 & podagra laborantibus prodest. Tantum autem Tarsensibus studium rerum philosophicarum, & disciplinarum quas encyclias dicunt Tarsenses incessit: ut superauerint Athenas, Alexandream, & si quis alius nominari potest locus, ubi philosophorum & artium ad humanitatem pertinentium scholæ haberentur. Id interest: quòd Tarsi qui studia ista colunt, ferè sunt indigenæ: peregrini non facilè eò uentitant. At indigenæ domi non desident, sed ut perfectionē consequantur, peregrè abeunt: perfectique libenter in alienis uersantur locis, domum redeunt pauci. Reliquarum quas modò dixi urbium diuersa est planè ratio, demta Alexandrea. multi enim eò proficiscuntur, & libenter ibi commorantur. indigenarum paucos uideris aut aliò doctrinæ causa proficiscentes, aut ibi degentes, ut litteris operam impendant. Alexandrinis utrunque usu uenit. nam & multos recipiunt peregrinos, & emittunt suorum haud paucos. suntque apud eos omnis generis liberalium artium scholæ. Alioqui populosa atque præpotens urbs est Tarsus, & metropolis rationem obtinet. Viri illustres ibi nati sunt Antipater & Archedamus ac Nestor Stoici. præterea duo Athenodori. Horum alter, Cordylio nomine uixit cum M. Catone, & apud eum mortuus est. alter Sandonius F., quem & Cananitam à quodam pago denominant, Cæsaris præceptor

Tarsus.

Cydnus.

Athenodorus.

fuit, magnosq́ est honores consecutus. Is
cum iam senex in patriam rediſſet, statum
reip. mutauit, quam male tractabat cum alijs
Boëthus malus item ut poëta etiã ciuis, qui
fauore plebis conciliando plurimum uale-
bat. Hunc etiam Antonius auxerat, cùm ini-
tiò probasset carmen eius in partam ad Phi-
lippos uictoriam scriptum. Magis tamen ex
tulit leuitas Tarsensibus tum familiaris: cùm
is ad quouis argumentum oblatum è tem-
pore subitò aliquid diceret. Quin etiã gym-
nasij moderationem Tarsensibus pollicitus
Antonius, ei muneri Boëthum præfecit suo
loco: eiq́ue sumtuum faciendorum rationes
• sunt creditæ. Deprænsum est autem eum
cùm alia, tum oleum peculari. Quo nomi-
ne cùm apud Antonium ab accusatoribus
coargueretur, iram eius inter alia his etiam
uerbis mitigauit: Vt Homerus Agamemno
nis & Achillis laudes Vlisisque decantauit,
sic ego tuas. itaque indignum est me his a-
pud te criminibus traduci. Excepit hoc di-
ctum accusator. &, Homerus quidem (aie-
bat.) neque Agamemnoni, neque Achilli
suffuratus est oleum. tu cum hoc feceris, pœ
nas dabis. Boëthus tamen placata officijs
quibusdam ira, urbem agere ac ferre ad An-
tonij usque exitum perrexit. Talem urbem
Athenodorus reperiens, Boëthum & com-
militones eius aliquandiu conatus est uer-
bis corrigere. cùm autem ad summum iniu-
riarum nihil sibi facerent reliqui, usus pote-
state sibi à Cæsare concessa, exsulio damna-
tos eos urbe eiecit. Illi primùm aduersus cũ
in parietibus inscripserunt:

Res iuuenum, responsa uirûm, crepitus se-
niorum.

Quod cùm ille ioci loco accipiens, iussiſ-
* set contrà inscribi — tonitrus seniorum.
porrò æquitatem contemnens, cùm laxam
haberet aluum, noctum præteriens multum
stercoris ianuæ & parieti eius adspersit. A-
thenodorus autem factionem eam pro con-
cione accusans: morbum dixit & uitiosissi-
mum reipub. habitum cùm multis alijs è re-
bus tum etiam ex excrementis posse cerni.
Atque hi quidem fuerunt Stoici. Academi-
ci autẽ nostra ætate Nestor, qui docuit Mar-
cellum Octauiæ F., Augusti filiæ. Is quo-
que præfuit reipublicæ, successor Athenodo
ri, & ad finẽ usq́ uitę in honore fuit apud p̃fe
ctos & ciuitatẽ. De reliquis aũt philosophis

γήσατο, καὶ τιμῆς ἔτυχε μεγάλης. κατιὼν
τε εἰς τὴν πατρίδα ἤδη γηραιὸς, κατέλυ-
σε τὴν καθεστῶσαν πολιτείαν, κακῶς φερο-
μένην ὑπό τε ἄλλων, καὶ Βοηθοῦ κακοῦ μὲν
ποιητοῦ, κακοῦ δὲ πολίτου, δημοκοπίαις
ἰσχύσαντος τὸ πλέον. ἐπῆρε δ' αὐτὸν, καὶ
Ἀντώνιος κατ' ἀρχὰς ἀποδεξάμενος τὸ γρα-
φὲν εἰς τὴν ἐν Φιλίπποις νίκην ἔπος. καὶ ἔ-
τι μᾶλλον ἡ εὐχέρεια ἡ ἐπιπολάζουσα πα-
ρὰ τοῖς Ταρσεῦσι, ὥστ' ἀπαύστως σχεδιά-
ζειν παραχρῆμα πρὸς τὴν δεδομένην ὑπόθε-
σιν, καὶ δὴ καὶ γυμνασιαρχίαν ὑποσχόμε-
νος Ταρσεῦσι τοῦτον ἀντὶ γυμνασιάρχου κα-
τέστησε, καὶ τὰ ἀναλώματα ἐπίστευσεν αὐ-
τῷ. ἐφωράθη δὲ νοσφισάμενος τά τε ἄλ-
λα καὶ τοὔλαιον. ἐλεγχόμενος δ' ὑπὸ τῶν
κατηγόρων ἐπὶ τοῦ Ἀντωνίου, παρῃτεῖτο τὴν
ὀργὴν, σὺν ἄλλοις καὶ ταῦτα λέγων ὅτι ὥσ-
περ Ὅμηρος ἐξύμνησεν Ἀχιλλέα, καὶ Ἀγα-
μέμνονα, καὶ Ὀδυσσέα, οὕτως ἐγὼ σέ. οὐ δί-
καιος οὖν εἰμι εἰς τοιαύτας ἄγεσθαι διαβο-
λὰς ἐπὶ σοῦ. παραλαβὼν οὖν ὁ κατήγορος
τὸν λόγον· ἀλλ' Ὅμηρος μὲν, ἔφη, ἔλαιον μὲν
Ἀγαμέμνονος οὐκ ἔκλεψεν, ἀλλ' οὐδὲ Ἀχιλ-
λέως· σὺ δὲ, ὥστε δώσεις δίκην. διακρου-
σάμενος δ' οὖν θεραπείαις τισὶ τὴν ὀργὴν,
οὐδὲν ἧττον διετέλεσεν ἄγων, καὶ φέρων τὴν
πόλιν μέχρι τῆς καταστροφῆς τοῦ Ἀντωνίου.
Τοιαύτην δὲ τὴν πόλιν καταλαβὼν ὁ Ἀθηνό-
δωρος, τέως μὲν ἐπεχείρει λόγῳ μετάγειν
κἀκεῖνον, καὶ τοὺς συστρατιώτας. ὡς δ' οὐκ
ἀπείχοντο ὕβρεως οὐδεμιᾶς, ἐχρήσατο τῇ δο-
θείσῃ ὑπὸ τοῦ Καίσαρος ἐξουσίᾳ, καὶ ἐξέ-
βαλεν αὐτοὺς, καταγνοὺς φυγήν. οἱ δὲ
πρῶτον μὲν κατετειχογράφησαν αὐτοῦ τοι-
αῦτα·

Ἔργα νέων, βουλαὶ δὲ μέσων, πορδαὶ δὲ γε-
ρόντων.

Ἐπεὶ δ' ἐκεῖνος ἐν παιδιᾶς μέρει δεξά-
μενος, ἐκέλευσε παρεπιγράψαι· βρονταὶ
δὲ γερόντων. καταφρονήσας δ' ἔτι τοῦ ἐπιει-
κοῦς, εὔλυτον τὸ κοιλίδιον ἔχων, προσέρραι-
νε πολὺ τῇ θύρᾳ, καὶ τῷ τοίχῳ, νύκτωρ παρι-
ὼν τὴν οἰκίαν. ὁ δὲ τῆς στάσεως κατηγορῶν
ἐν ἐκκλησίᾳ τὴν νόσον τῆς πόλεως, ἔφη, καὶ
τὴν καχεξίαν, πολλαχόθεν σκοπεῖν ἔξεστι, καὶ
δὴ καὶ ἐκ τῶν διαχωρημάτων. οὗτοι μὲν
Στωϊκοὶ ἄνδρες. Ἀκαδημαϊκὸς δὲ Νέστωρ
ὁ καθ' ἡμᾶς, ὁ Μαρκέλλου καθηγησάμενος,
τοῦ Ὀκταουίας παιδὸς τῆς Καίσαρος ἀδελ-
φῆς. καὶ οὗτος δὲ προέστη τῆς πολιτείας,
διαδεξάμενος τὸν Ἀθηνόδωρον, καὶ διετέ-
λεσε τιμώμενος παρά τε τοῖς ἡγεμόσι, καὶ ἐν τῇ πόλει. τῶν δ' ἄλλων φιλοσόφων,

οὓς κα

οὕς κεν ἐῢ γνοίην, καὶ τοὔνομα μυθησαίμην.

Πλουτιάδης δὲ ἐγγὺς, καὶ Διογένης τῶν περιπολιζόντων, καὶ σχολὰς διατιθεμένων εὐφυῶς· ὁ δὲ Διογένης καὶ ποιήματα ὥσπερ ἀπεφοίβαζε τεθείσης ὑποθέσεως, τραγικὰ ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. γραμματικοὶ δὲ, ὧν καὶ συγγράμματά ἐστιν, Ἀρτεμίδωρός τε καὶ Διόδωρος. ποιητὴς δὲ τραγῳδίας ἄριστος τῶν τῆς πλειάδος καταριθμουμένων, Διονυσίδης. μάλιστα δ' ἡ Ῥώμη δύναται διδάσκειν τὸ πλῆθος τῶν ἐκ τῆσδε τῆς πόλεως φιλολόγων. Ταρσέων γὰρ καὶ Ἀλεξανδρέων ἐστὶ μεστή. τοιαύτη μὲν ἡ Ταρσός. Μετὰ δὲ τὸν Κύδνον ὁ Πύραμος ἐκ τῆς Καταονίας ῥέων, οὗπερ καὶ πρότερον ἐμνήσθημεν. φησὶ δ' Ἀρτεμίδωρος, ἐντεῦθεν εἰς Σόλους εὐθυπλοίᾳ σταδίους εἶναι πεντακοσίους. πλησίον δὲ καὶ Μαλλὸς ἐφ' ὕψους κειμένη, κτίσμα Ἀμφιλόχου, καὶ Μόψου τοῦ Ἀπόλλωνος, καὶ Μαντοῦς, περὶ ὧν πολλὰ μυθολογεῖται, καὶ δὴ καὶ ἡμεῖς ἐμνήσθημεν αὐτῶν ἐν τοῖς περὶ Κάλχαντος λόγοις· καὶ τῆς ἔριδος, ἣν ἤρισαν περὶ τῆς μαντικῆς ὅ, τε Κάλχας, καὶ ὁ Μόψος. ταύτην γὰρ τὴν ἔριν μεταφέρουσιν ἔνιοι, καθάπερ καὶ Σοφοκλῆς, εἰς τὴν Κιλικίαν, καλέσας αὐτὴν ἐκεῖνος Παμφυλίαν τραγικῶς, καθάπερ καὶ τὴν Κιλικίαν Καρίαν, καὶ τὴν Τροίαν, καὶ Λυκίαν Φρυγίαν. καὶ τὸν θάνατον δὲ τοῦ Κάλχαντος ἐνταῦθα παραδιδόασιν ἄλλοι τε καὶ Σοφοκλῆς. οὐ μόνον δὲ τὴν περὶ τῆς μαντικῆς ἔριν μεμυθεύκασιν, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀρχῆς. Τὸν γὰρ Μόψον φασὶ, καὶ τὸν Ἀμφίλοχον ἐκ Τροίας ἐλθόντας κτίσαι Μαλλόν· εἶτ' Ἀμφίλοχον εἰς Ἄργος ἐλθεῖν. δυσαρεστήσαντα δὲ τοῖς ἐκεῖ, πάλιν ἀναστρέψαι δεῦρο. ἀποκλειόμενον δὲ τῆς κοινωνίας, συμβαλεῖν εἰς μονομαχίαν πρὸς τὸν Μόψον. πεσόντας δὲ ἀμφοτέρους ταφῆναι μὴ ἐν ἐπόψει ἀλλήλοις. καὶ νῦν οἱ τάφοι δείκνυνται περὶ Μάργασα τοῦ Πυράμου πλησίον. Ἐντεῦθεν δ' ἦν Κράτης ὁ γραμματικὸς, οὗ φασι γενέσθαι μαθητὴν Παναίτιον. Ὑπέρκειται δὲ τῆς παραλίας ταύτης Ἀλήϊον πεδίον, δι' οὗ Φιλώτας διήγαγεν Ἀλεξάνδρῳ τὴν ἵππον, ἐκείνου τὴν φάλαγγα ἀγαγόντος ἐκ τῶν Σόλων διὰ τῆς παραλίας, καὶ τῆς Μαλλώτιδος, ἐπί τε Ἰσσὸν καὶ τὰς Δαρείου δυνάμεις. Φασὶ δὲ καὶ ἐναγίσαι τῷ Ἀμφιλόχῳ τὸν Ἀλέξανδρον, διὰ τὴν ἐξ Ἄργους συγγένειαν. Ἡσίοδος δ' ἐν Σόλοις ὑπὸ Ἀπόλλωνος ἀναιρεθῆναι τὸν Ἀμφίλοχον φησίν. οἱ δὲ περὶ τὸ Ἀλήϊον πεδίον. οἱ δ'

ἐν Συρίᾳ

Quos quidem ego norim, quos nomine dicere posſim. Iliad. γ. 235

Plutiades fuit & Diogenes, qui circum * urbes profecti ſcholas dextrè inſtituerent. uerſus etiam Diogenes quocunque argumento propoſito tanquam Apollinis inſtinctu concitatus pronunciabat: tragicos plerunque, Grammaticos dedit Tarſus, quorum etiam ſcripta exſiſtant, Artemidorum & Diodorum. poëtã autem tragicum, eorum qui Pleiades á ſeptenario numero dicuntur, præſtantiſsimum Dionyſidem. Maximè autem Roma docere poteſt, quàm multos Tarſus protulerit litteratos: cum ſit Tarſenſium & Alexandrinorum plena. Ac talis quidem eſt Tarſus. Iam poſt Cydnum eſt fluuius Pyramus, è Cataonia labens, cuius etiam antè fecimus mentionem. Artemidorus ſcribit, hinc Solos uſque recto curſu nauigationis eſſe ſtadia IↃ. Propè eſt Mallus, ſita loco edito, condita ab Amphilocho & Mopſo Apollinis filio 16 ac Mantûs. de quibus multæ feruntur fabulæ, & facta earũ eſt à nobis mentio cum de Calchante differeremus, & lite de diuinatione inter Mopſum & Calchantem. hanc enim quidam, è quibus eſt etiam Sophocles, in Ciliciam transferunt. quam is tragico more Pamphyliam appellat: ſicut & Cilicia Cariæ, & Troia ac Lycia Phrygiæ nomine afficitur. In Cilicia quoque mortuum Calchantem & alij dicunt, & Sophocles. Neque de diuinatione duntaxat eos contendiſſe fabulantur, ſed etiam de imperio. Ferunt enim Mopſum & Amphilochũ è Troia profectos Mallum condidiſſe. deinde Amphilochum profectum Argos, cùm ibi res non è ſententia offendiſſet, Mallum reuertiſſe: cum autem ſocietate excluderetur, ſingulari certamine cum Mopſo eſſe congreſſum: cecidiſſe utrunque, & ſepultos ita, ut ab alterius tumba alterius non poſsit conſpici. & nunc eorum ſepulcra monſtrantur apud Margaſa prope Pyramum. Mallotes fuit Crates grammaticus, cuius diſcipulum fuiſſe aiunt Panætium. Supra hanc oram maritimam campus Aleius, per quem Philotas traduxit equitatum Alexandri, ipſo phalangem ducente è Solis per oram maritimam & Mallotidẽ ad Iſſum & Darij copias. aiũt eũ inferias etiã Amphilocho tuliſſe ob cognationẽ cum Argiuis. Heſiod⁹ Solis interfectũ ab Apolline Amphilochũ inqt: alij in cãpo Aleio: alij

16

Mallus.

in Syria cũm ob contentionem ab Aleio discessisset. Post Mallum Aegææ est oppidulum cum statione. deinde Amani portę cum statione, in quas Amanus desinit mõs à Tauro porrectus supra Ciliciam quà uersus or/tum ea uergit. * ✳ alij à pluribus regebantur tyrannis, castella possidentibus. Nostro tempore omnium est dominus factus Tarcodementus, uir præstans, & ob uirtutem à Romanis appellatus rex, qui successionem posteritati suæ tradidit. Post Aegæas Issus est oppidulum cum statione, & flumen Pindus. Ibi Alexander cum Pindo pugnauit. hinc sinui Isico nomen. in quo est urbs Rosus. tum Myriandrus alia urbs, & Alexãdrea, ac Nicopolis, & Mopsu hestia, (.quasi lares Mopsi diceres.) & quæ Pylæ seu portæ dicuntur, limes Ciliciæ atque Syriæ. In Cilicia est etiam Sarpedoniæ Dianæ templum & oraculum: uaticinantur autem diuino instincti furore. Post Ciliciam prima urbs Syrię est Seleucia quæ in Pieria dicitur. inde ad Solos nauigatio breuissima est paulo breuior CIↃ stadijs. Cùm autem Troiani Cilices, *Iliad. ʒ.397.* quorum Homerus meminit, longè distent à Cilicibus extra Taurum sitis: quidam his autores generis illos fuisse tradunt, & quædam loca hîc etiam monstrant, sicut in Pamphylia Thebam ac Lyrnessum. alij contra etiam isthic Aleium campum ostendunt. Sed quoniam eius quam diximus peninsulæ partes extra Taurum sitas peragrauimus: adijcienda sunt quędam. Apollodorus libro quo interpretatus est recensionem nauium Homericam, affirmat, Asianos Troum auxiliarios omnes ab Homero enumerari eos, qui habitauerint peninsulam, cuius angustissimus isthmus sit inter maris intimum sinum ad Sinopen & Issum: externa latera formæ triquetræ inæqualia: quorum unum sit à Cilicia ad Chelidonias, aliud inde ad os ponti Euxini, tertiũ hinc ad Sinopen. Quod dicit de ijs solis, qui peninsulam coluerint, ijsdem rationibus falsitatis potest coargui, quib. euicimus non solos qui intra Halyn sunt ijs auxilia tulisse. Loca enim circa Pharnaciam, in quibus Halizonos posuimus, ut extra Halyn sunt, ita etiam extra isthmum, & angustias inter Sinopen & Issum. neque hoc tantũm: sed etiam re uera extra angustias inter Amisum & Issum.

Disputat contra Apollodorũ, & Ephorum.

ἐν Συρίᾳ ἀπὸ τοῦ Ἀληΐου ἀπιόντα διὰ τὴν ἔριν. Μετὰ δὲ Μαλλὸν Αἰγαῖαι πολίχνιον ὕφορμον ἔχον. εἶτ' Ἀμανίδες πύλαι ὕφορμον ἔχουσαι, εἰς ἃς τελευτᾷ τὸ Ἀμανὸν ὄρος ἀπὸ τοῦ Ταύρου καθῆκον, ὃ τῆς Κιλικίας ὑπέρκειται κατὰ τὸ πρὸς ἕω μέρος. Οἱ μὲν ὑπὸ πλειόνων δυναστευόμενοι τυράννων ἐχόντων ἐρύματα. καθ' ἡμᾶς δὲ κατέστη κύριος ἀνὴρ πάντων ἀξιόλογος, καὶ βασιλεὺς ὑπὸ Ῥωμαίων ὠνομάσθη διὰ τὰς ἀνδραγαθίας Ταρκονδήμοτος, καὶ τὴν διαδοχὴν τοῖς μετ' αὐτὸν παρέδωκε. Μετὰ δὲ Αἰγαίας Ἰσσός, πολίχνιον ὕφορμον ἔχων, καὶ ποταμὸς Πίνδος. Ἐνταῦθα ὁ ἀγὼν συνέπεσεν Ἀλεξάνδρῳ καὶ Δαρείῳ. καὶ ὁ κόλπος λέγεται Ἰσσικός. ἐν αὐτῷ δὲ πόλις Ῥωσός, καὶ Μυρίανδρος ἑτέρα πόλις, καὶ Ἀλεξάνδρεια, καὶ Νικόπολις, καὶ Μοψουεστία. καὶ Πύλαι λεγόμεναι ὅριον Κιλίκων τε καὶ Σύρων. Ἐν δὲ τῇ Κιλικίᾳ ἐστὶ καὶ τὸ τῆς Σαρπηδονίας Ἀρτέμιδος ἱερὸν καὶ μαντεῖον. τοὺς δὲ χρησμοὺς ἔνθεοι προθεσπίζουσιν. Μετὰ δὲ τὴν Κιλικίαν πρώτη πόλις ἐστὶ τῶν Σύρων Σελεύκεια ἡ ἐν Πιερίᾳ, καὶ πλησίον Ὀρόντης ἐκδίδωσι ποταμός. Ἔστι δ' ἀπὸ Σελευκείας εἰς Σόλους ἐπ' εὐθείας πλοῦς ὀλίγον ἀπολείπων τῶν χιλίων σταδίων. Τῶν δ' ἐν Τροίᾳ Κιλίκων, ὧν Ὅμηρος μέμνηται, πολὺ διεστώτων ἀπὸ τῶν ἔξω τοῦ Ταύρου Κιλίκων, οἱ μὲν ἀποφαίνουσιν ἀρχηγέτας τοὺς ἐν τῇ Τροίᾳ τούτων, καὶ δεικνύουσί τινας τόπους κἀνταῦθα, ὥσπερ ἐν τῇ Παμφυλίᾳ Θήβην, καὶ Λυρνησσόν. οἱ δ' ἔμπαλιν καὶ Ἀλήϊόν τι πεδίον κἀκεῖ δεικνύουσι. Προειρημένων δὲ καὶ τῶν ἔξω τοῦ Ταύρου μερῶν τῆς προειρημένης Χερρονήσου, προσθετέον ἐστὶ καὶ ταῦτα. ὁ γὰρ Ἀπολλόδωρος ἐν τοῖς περὶ νεῶν ἔτι καὶ τοιαῦτα λέγει. τοὺς γὰρ ἐκ τῆς Ἀσίας ἐπικούρους τῶν Τρώων, ἅπαντας κατηριθμῆσθαι φησὶν ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ, τῆς χερρονήσου κατοίκους ὄντας, ἧς ὁ στενώτατος ἰσθμός ἐστι τὸ μεταξὺ τοῦ κατὰ Σινώπην μυχοῦ καὶ Ἰσσοῦ. αἱ δ' ἐκτὸς πλευραί φησι τριγωνοειδοῦς οὔσης, εἰσὶ μὲν ἄνισοι, παρήκουσι δὲ ἡ μὲν ἀπὸ Κιλικίας ἐπὶ Χελιδονέας, ἡ δ' ἐνθένδε ἐπὶ τὸ στόμα τοῦ Εὐξείνου, ἡ δ' ἐπὶ Σινώπην πάλιν ἐνθένδε. τὸ μὲν οὖν μόνους τοὺς ἐν τῇ χερρονήσῳ, διὰ τῶν αὐτῶν ἐλέγχοιτ' ἂν ψεῦδος ὄν, δι' ὧν καὶ τοὺς ἐντὸς Ἅλυος ἐλέγξαμεν πρότερον μὴ μόνον. Οἱ γὰρ περὶ Φαρνακίαν τόποι, ἐν οἷς τοὺς Ἁλιζώνους ἔφαμεν, ὥσπερ ἔξω τοῦ Ἅλυός εἰσιν, οὕτω καὶ ἔξω τοῦ ἰσθμοῦ, εἴπερ καὶ τῶν στενῶν τῶν μεταξὺ Σινώπης καὶ Ἰσσοῦ. οὐ τούτων γε μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν κατ' ἀλήθειαν στενῶν τῶν μεταξὺ Ἀμισοῦ τε καὶ Ἰσσοῦ.

Ἰσσοῦ. οὐδὲ γὰρ ἐκεῖνος ὀρθῶς ἀφώρισται τὸν ἰσθμόν, καὶ τὰ κατ᾽ αὐτὸν στενὰ ἐκεῖνα ἀντὶ τούτων τιθείς. πάντων δ᾽ εὐηθέστατον τὸ τὴν χερρόνησον τριγωνοειδῆ φήσαντα, τρεῖς ἀποφαίνεσθαι τὰς ἔξω πλευράς. ὁ γὰρ τὰς ἔξω λέγων πλευράς, ἔοικεν ὑπεξαιρουμένῳ τὴν κατὰ τὰ στενά, ὡς καὶ ταύτην οὖσαν πλευράν, οὐκ ἔξω δὲ οὐδ᾽ ἐπὶ θαλάττῃ. εἰ μὲν τοίνυν τὰ στενὰ ταῦτα οὕτως ἦν συνηγμένα, ὥστε μικρὸν ἀπολείπειν τοῦ συνάπτειν ἐπ᾽ ἀλλήλαις τήν τε ἐπὶ Ἰσσόν, καὶ τὴν ἐπὶ Σινώπην πίπτουσαν πλευράν, συνεχώρει ἂν τριγωνοειδῆ λέγεσθαι τὴν χερρόνησον. νῦν δέ γε τρισχιλίους σταδίους ἀπολειπόντων, μεταξὺ τῶν ὑπ᾽ αὐτοῦ λεγομένων στενῶν, ἀμαθία τὸ λέγειν τριγωνοειδὲς τὸ τοιοῦτον τετράπλευρον, οὐδὲ χωρογραφικόν. ὁ δὲ καὶ χωρογραφίαν ἐξέδωκεν ἐν κωμικῷ μέτρῳ γῆς περίοδον ἐπιγράψας. μένει δ᾽ ἡ αὐτὴ ἀμαθία κἂν εἰς ἐλάχιστον καταγάγῃ διάστημά τις τὸν ἰσθμόν, ὅσον εἰρήκασιν οἱ πλεῖστον ψευσάμενοι τὸ ἥμισυ τοῦ παντός, ὅσον εἴρηκε καὶ Ἀρτεμίδωρος χιλίους, καὶ πεντακοσίους σταδίους. οὐδὲ γὰρ τοῦτο συναγωγὴν τῷ τριγωνοειδεῖ ποιεῖ σχήματος. Ἀλλ᾽ οὐδὲ τὰς πλευρὰς ὀρθῶς διῄρηται τὰς ἔξω, τὴν ἀπὸ Ἰσσοῦ μέχρι Χελιδονέων εἰπών. λοιπὴ γάρ ἐστιν ὅλη ἐπ᾽ εὐθείας ἡ Λυκιακὴ παραλία ταύτῃ, καὶ ἡ τῶν Ῥοδίων περαία μέχρι Φύσκου. ἐντεῦθεν δὲ καμπὴν λαβοῦσα ἡ ἤπειρος, ἄρχεται τὴν δευτέραν, καὶ δυσμικὴν πλευράν, ἄχρι Προποντίδος, καὶ Βυζαντίου. Φήσαντος δὲ τοῦ Ἐφόρου, διότι τὴν χερρόνησον κατοικεῖ ταύτην ἑκκαίδεκα γένη, τρία μὲν Ἑλληνικά, τὰ δὲ λοιπὰ βάρβαρα χωρὶς τῶν μιγάδων, ἐπὶ θαλάττῃ μὲν Κίλικες καὶ Λύκιοι, καὶ Πάμφυλοι, καὶ Βιθυνοί, καὶ Παφλαγόνες, καὶ Μαριανδυνοί, καὶ Τρῶες, καὶ Κᾶρες. Πισίδαι δὲ καὶ Μυσοί, καὶ Χάλυβες, καὶ Φρύγες, καὶ Μιλύαι ἐν τῇ μεσογαίᾳ. διαιρῶν ταῦτα ὁ Ἀπολλόδωρος, ἑπτακαιδέκατόν φησιν εἶναι τὸ τῶν Γαλατῶν, ὃ νεώτερόν ἐστι τοῦ Ἐφόρου. Τῶν δ᾽ εἰρημένων, τὰ μὲν Ἑλληνικὰ μήπω, καὶ τὰ Τρωϊκὰ κατῳκίσθαι. τὰ δὲ βάρβαρα πολλὴν ἔχει σύγχυσιν διὰ τὸν χρόνον. καταλέγεσθαι δ᾽ ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ τότε τῶν Τρώων, καὶ τῶν νῦν ὀνομαζομένων Παφλαγόνων, καὶ Μυσῶν, καὶ Καρῶν, καὶ Φρυγῶν, καὶ Κιλίκων, Μῄονας ἀντὶ Λυδῶν, καὶ ἄλλους ἀγνῶτας, οἷον Ἁλιζῶνας καὶ Καύκωνας. ἐκτὸς δὲ τοῦ καταλόγου Κητείους τε καὶ Σολύμους, καὶ Κίλικας τοὺς ἐκ Θήβης πεδίου καὶ Λέλεγας, Παμφύλους δὲ καὶ Βιθυνούς, καὶ Μαριανδυνούς,

Issum. non enim recte is definiuit isthmum, & eius pro huius posuit angustias. Id uerò omnium est stultissimum, quòd cùm trianguli formam adscribat peninsulæ, eius latera externa numerat tria. cùm qui externa latera exponit, excipere uideatur latus quod est ad angustias, tanquam id quoque sit latus, non tamen externum aut mari adsitum. Si ergo angustiæ istæ ita fuissent arctæ, ut parum à se inuicem distarent, sed propè coirent latus Issicum ac Sinopense: concedi utcunque poterat triãguli forma esse peninsulam. nunc cùm inter angustias, quas ipse dicit, tria stadiorum millia intercedant: inscitia est, non regionis descriptio, tanto quadrilatero tria tantùm assignare latera. Ille tamen nobis chorographiam edidit uersibus comicis, & terræ circuitionem inscripsit. Eadem inscitia manet etiam si quis minimo interuallo adstringat isthmum, quod perhibuerunt plerique, amplius semisse totius per mendacium substracto. sicut & Artemidorus dixit CIↃ IↃ stadia. nam ne hoc quidem triangulam conficit figuram. Quin & latera externa malè diuisit, unum ab Isso ad Chelidonias dicens. cùm supersit adhuc totum Lyciæ litus, & Rhodo opposita continens usque ad Physcum. inde autem sese incuruans continens, ordiatur secundum & occiduum latus, usque ad Propontidem & Byzantium. Porrò Ephorus dixit, peninsulam istam habitari à XVI gentibus, quarum tres sint Græcanicæ, reliquæ barbaræ, exceptis conuenis: ut ad mare scilicet sint Cilices, Lycij, Pamphyli, Bithyni, Paphlagones, Mariandyni, Troes, Cares. mediterranea autem teneant Pisidæ, Mysi, Chalybes, Phryges, Milyæ. Hæc Apollodorus cùm diuisisset, addit decimumseptimum Galatarum, quę Ephoro est recentior.
17 De dictis autem quædã cum Græcæ fuerint, Troiani belli tempore nondum à Græcis fuerunt frequentatæ. Barbaricæ propter tempus magnæ sunt confusioni obnoxiæ. Enumerari porrò à poëta Troas, & qui nunc appellãtur Paphlagones, Mysi, Cares, Phryges, Cilices, Meones pro Lydis. item alios * ignotas, ut Halizones & Caucones. & extra recensionem nominari Cetios, & Solymos, & Cilices è campo Thebano, & Leleges. Pamphylos autem, Bithynos, Mariandynos,

dynos, Pisidas, Chalybes, Milyas, & Cappadoces ne nominari quidē ab eo: partim quod ista loca nondum fuerint habitata, partim quod ab aliis occupata populis. ut Hidrienses & Termilæ à Caribus, Doliones & Bebryces à Phrygibus postmodo per successionem sunt aboliti. Videtur autem mihi Apollodorus neque Ephori sententiam rectè disceptare: & Homeri uerba partim conturbare, partim falsò traducere. Primo enim id ex Ephoro fuit quærendum, cur intra peninsulam is Chalybes collocaret, tam procul uersus orientem à Sinopa & Amiso remotos? Qui enim huius peninsulæ isthmum faciunt lineam ab Isso ad Euxinū mare protractam, ĳ eam tanquam meridianum ponunt, uel Sinopes uel Amisi, Chalybum nemo. Nam ad hos pertinens linea, prorsus obliqua est. etenim Chalybum meridianus per Armeniam minorem rectius ducetur & Euphratē, intus coërcens Cappadociam totam, Commagenem, & Amanum, atque Issicum sinū. Quod si obliqua hac linea isthmum definiri concederemus: pleraque horum, & maximè Cappadociam intus cōplecteremur, & quæ regio Pontus propriè nunc dicitur, Cappadociæ pars ad Euxinum mare. ut si Chalybes ponantur peninsulæ pars, multo magis Cataones, & utrique Cappadoces, & Lycaones (quos ipse omisit) in ea sint collocandi. Cur uerò Chalybes posuit in mediterraneis, quos Halizonas Homerus dixit, ut & nos demonstrauimus? Præstabat sanè diuidere, & alios facere maritimos, alios mediterraneos: quòd etiam de Cappadocibus statuendum est, atque Cilicibus. Ille autem Cappadocibus præteritis, Cilicias tantùm maritimos commemorauit. At qui sub Antipatro sunt Derbæo, & Homonadenses, aliiq́ complures Pisidis contermini,

Odyss. λ. 121. Qui mare non norunt, neque salsos addi dicerunt
Esse cibos—

quô ponentur? Sed ne Lydos quidem & Meones nominauit, siue duæ sunt eæ, siue unica gens: & siue seorsim habitabant, siue in alia quapiam contenti gente. Nam ita insignem gentem occultari non est uerum: & qui de ea nihil dixit, non potest non uideri præteriuisse aliquid dictu pernecessarium. Qui sunt aūt conuenæ isti? nam præter enarrata loca non possumus alia dicere nominata

δυνούς, καὶ Πισίδας, καὶ Χάλυβας, καὶ Μιλύας, καὶ Καππαδόκας μηδ' ὀνομάζεσθαι· τοὺς μέν, διὰ τὸ μηδέπω τοὺς τόπους κατῳκῆσθαι τούτους· τοὺς δέ, διὰ τὸ ἑτέροις γένεσιν περιέχεσθαι, ὡς Ἰδριεῖς μὲν καὶ Τερμίλαι Καρσί. Δολίονες δὲ καὶ Βέβρυκες Φρυξί. Φαίνεται δ' οὔτε τοῦ Ἐφόρου τὴν ἀπόφασιν διαιτῶν ἱκανῶς, τά τε τοῦ ποιητοῦ ταράττων, καὶ καταψευδόμενος. Ἐφόρου τε γὰρ τοῦτο πρῶτον ἀπαιτεῖν ἐχρῆν, τί δὴ τοὺς Χάλυβας τίθησιν ἐντὸς τῆς χερρονήσου, τοσοῦτον ἀφεστῶτας καὶ Σινώπης καὶ Ἀμισοῦ πρὸς ἕω; οἱ γὰρ λέγοντες τὸν ἰσθμὸν τῆς χερρονήσου ταύτης, τὴν ἀπὸ Ἰσσοῦ γραμμὴν ἐπὶ τὸν Εὔξεινον, ὡς ἂν μεσημβρινήν τινα τιθέασι ταύτην, οἱ μὲν εἶναι νομίζουσι τὴν ἐπὶ Σινώπην, οἱ δὲ τὴν ἐπ' Ἀμισοῦ. ἐπὶ δὲ τὴν Χαλύβων οὐδείς. λοξὴ γάρ ἐστι τελέως. ὁ γὰρ δὴ διὰ Χαλύβων μεσημβρινός, διὰ τῆς μικρᾶς Ἀρμενίας γράφοιτ' ἄν, καὶ τοῦ Εὐφράτου, τὴν Καππαδοκίαν ὅλην ἐντὸς ἀπολαμβάνων, καὶ τὴν Κομμαγηνήν, καὶ τὸν Ἀμανόν, καὶ τὸν Ἰσσικὸν κόλπον. Εἰ δ' οὖν καὶ τὴν λοξὴν γραμμὴν ὁρίζειν τὸν ἰσθμὸν συγχωρήσαιμεν, τά πλεῖστά γε τούτων, καὶ μάλιστα ἡ Καππαδοκία ἐντὸς ἀπολαμβάνοιτ' ἄν, καὶ ὁ νῦν ἰδίως λεγόμενος Πόντος τῆς Καππαδοκίας μέρος ὢν τὸ πρὸς τῷ Εὐξείνῳ. ὥστ' εἰ τοὺς Χάλυβας τῆς χερρονήσου θετέον μέρος, πολὺ μᾶλλον τοὺς Καταόνας, καὶ Καππαδόκας ἀμφοτέρους, καὶ Λυκάονας δέ, οὓς καὶ αὐτοὺς παρῆκε. Διὰ τί δ' ἐν τοῖς μεσογαίοις ἔταξε τοὺς Χάλυβας, οὓς ὁ ποιητὴς Ἀλιζῶνας ἐκάλεσεν, ὥσπερ καὶ ἡμεῖς ἀπεδείξαμεν; Ἄμεινον δὲ ἦν διελεῖν, καὶ τοὺς μὲν ἐπὶ τῇ θαλάττῃ φάναι, τοὺς δὲ ἐν τῇ μεσογαίᾳ· ὅπερ καὶ ἐπὶ τῆς Καππαδοκίας ποιητέον, καὶ τῆς Κιλικίας. Ὁ δὲ τὴν μὲν οὐδ' ὠνόμασε. τοὺς Κίλικας δὲ τοὺς ἐπὶ θαλάττῃ μόνον εἴρηκεν. Οἱ οὖν ἐπ' Ἀντιπάτρῳ τῷ Δερβήτῃ, καὶ οἱ Ὁμοναδεῖς, καὶ ἄλλοι πλείους οἱ συνάπτοντες τοῖς Πισίδαις,

—Οἳ οὐκ ἴσασι θάλατταν
Ἀνέρες, οὐδ' ἔθ' ἅλεσσι μεμιγμένον εἶδαρ ἔδουσι,

Τίν' ἂν λάβοσι τάξιν; ἀλλ' οὐδὲ Λυδοὺς, οὐδὲ Μῄονας εἴρηκεν, εἴτε δύο, εἴθ' οἱ αὐτοί εἰσι· καὶ εἴτε καθ' ἑαυτούς, εἴτ' ἐν ἑτέρῳ γένει περιεχομένους. οὕτω γὰρ ἐπίσημον ἔθνος οὐκ ἀποκρύψαι δυνατόν, οὔτε μὴ λέγων οὐκ ἂν δόξειε παραγῶν περὶ αὐτοῦ μηδέν, οὐκ ἂν δόξειε παραλιπεῖν τι τῶν καιριωτάτων. Τίνες δ' εἰσὶν οἱ μιγάδες; οὐ γὰρ ἂν ἔχοιμεν εἰπεῖν παρὰ τοὺς λεχθέντας τόπους, ἢ ὠνομάσθαι ὑπ' αὐτοῦ, ἢ παρα-

ἢ παραλελεῖφθαι ἄλλους οὓς ἀποδώσομεν τοῖς μιγάσιν. οὐδέ γε αὐτῶν τινας τούτων, ἢ εἶπεν, ἢ παρέλιπε. καὶ γὰρ εἰ κατεμίχθησαν, ἀλλ' ἡ ἐπικράτεια πεποίηκεν, ἢ Ἕλληνας, ἢ βαρβάρους. τρίτον δὲ γένος οὐδὲν ἴσμεν τὸ μικτόν. Πῶς δὲ τρία γένη τῶν Ἑλλήνων ἐστὶ τὰ τὴν χερρόνησον οἰκοῦντα; εἰ γὰρ ὅτι τὸ παλαιὸν οἱ αὐτοὶ ἦσαν Ἴωνες, καὶ Ἀθηναῖοι, λεγέσθωσαν καὶ οἱ Δωριεῖς, καὶ οἱ Αἰολεῖς οἱ αὐτοί, ὥστε δύο ἔθνη γένοιτ' ἄν. εἰ δὲ διαιρετέον κατὰ τὰ ὕστερα ἔθνη, καθάπερ καὶ τὰς διαλέκτους, τέτταρα ἂν εἴη καὶ τὰ ἔθνη, καθάπερ καὶ αἱ διάλεκτοι. οἰκοῦσι δὲ τὴν χερρόνησον ταύτην, καὶ μάλιστα κατὰ τὸν τοῦ Ἐφόρου διορισμόν, οὐκ Ἴωνες μόνον, ἀλλὰ καὶ Ἀθηναῖοι, καθάπερ ἐν τοῖς καθέκαστα δεδήλωται. Τοιαῦτα μὲν δὴ πρὸς τὸν Ἔφορον διαπορεῖν ἄξιον. Ἀπολλόδωρος δὲ τούτων μὲν ἐφρόντισεν οὐδέν, τοῖς δὲ ἑκκαίδεκα ἔθνεσι, προστίθησιν ἑπτακαιδέκατον τὸ τῶν Γαλατῶν· ἄλλως μὲν χρήσιμον λεχθῆναι, πρὸς δὲ τὴν δίαιταν τῶν ὑπὸ τοῦ Ἐφόρου λεγομένων, ἢ παραλειπομένων, οὐ δέον. εἴρηκε δὲ τὴν αἰτίαν αὐτός, ὅτι ταῦτα πάντα νεώτερα τῆς ἐκείνου ἡλικίας. Μεταβὰς δ' ἐπὶ τὸν ποιητήν, τοῦτο μὲν ὀρθῶς λέγει, διότι πολλὴ σύγχυσις γεγένηται τῶν βαρβάρων ἐθνῶν ἀπὸ τῶν Τρωϊκῶν εἰς τὰ νῦν διὰ τὰς μεταπτώσεις. καὶ γὰρ προσγέγονέ τινα, καὶ λέλοιπε, καὶ διέσπασται, καὶ συνῆπται εἰς ἕν. Οὐκ εὖ δὲ τὴν αἰτίαν διττὴν ἀποφαίνει, δι' ἣν οὐ μέμνηταί τινων ὁ ποιητής, ἢ διὰ τὸ μήπω τότ' οἰκεῖσθαι ὑπὸ τοῦ ἔθνους τούτου, ἢ διὰ τὸ ἐν ἑτέρῳ γένει περιέχεσθαι. Τὴν γὰρ Καππαδοκίαν οὐκ εἴρηκεν, οὐδὲ τὴν Καταονίαν, ὡς δ' αὔτως τὴν Λυκαονίαν δι' οὐδέτερον τούτων. οὐ γὰρ ἔχομεν τοιαύτην ἱστορίαν ἐπ' αὐτῶν οὐδεμίαν. Γελοῖόν τε τὸ τοὺς Καππαδόκας, καὶ Λυκάονας, διατί μὲν Ὅμηρος παρέλιπε φροντίσαι, καὶ ἀπολογήσασθαι· διατί δ' Ἔφορος παρῆλθε, παρελθεῖν καὶ αὐτόν. καὶ ταῦτα παραθέμενον πρὸς αὐτὸ τοῦτο τὴν ἀπόφασιν τοῦ ἀνδρὸς πρὸς τὸ ἐξετάσαι, καὶ διαιτῆσαι. καὶ διότι μὲν Μήονας ἀντὶ Λυδῶν Ὅμηρος εἶπε διδάξαι· ὅτι δ' οὔτε Λυδοὺς, οὔτε Μήονας εἴρηκεν Ἔφορος μὴ ἐπισημήνασθαι. Φήσας δὲ ἀγνώστων τινῶν μεμνῆσθαί τὸν ποιητήν, Καύκωνας μὲν ὀρθῶς λέγει, καὶ Σολύμους καὶ Κητείους, καὶ Λέλεγας, καὶ Κίλικας τοὺς ἐκ Θήβης πεδίου. τοὺς δ' Ἁλιζῶνας αὐτὸς πλάττει, μᾶλλον δ' οἱ πρῶτοι τοὺς Ἁλιζῶνας ἀγνοήσαντες τίνες εἰσί, καὶ μεταγράφοντες πλεοναχῶς, καὶ πλάττοντες τὴν τοῦ ἀργύρου γενέθλαν,

aut pro illis conuenis relicta: neque eos censere aliquos eorum quos uel dixerit uel prætermiserit. nam etsi permixti fuissent alijs: tamen potior pars eos uel Græcos uel barbaros fecisset. tertiam gentem commixtam nouimus nullã. Quomodo autem tria sunt genera Græcorum peninsulam incolentium? Si enim propterea, quia antiquitus ijdẽ fuerunt Athenienses & Iones: dicantur etiã Dorienses ijdem cum Aeolensibus. atque ita duæ fient nationes. Si autem diuisio est instituenda secundum posteriores gentes & sermonis diuersitates: quatuor ut huius species, ita etiam gentes erunt. Habitant autem peninsulam, præcipuè si Ephori distinctionem sequimur, non Iones duntaxat, uerùm etiam Atheniẽses: sicut in singulis demonstratum fuit. Ac de his quidem aduersus Ephorum disquirere dignum erat. Cæterùm Apollodorus his omnibus neglectis, sedecim gentibus decimamseptimam adiungit Galaticam: aliâs quidem utiliter dicẽdam, sed nihil facientem ad ea quæ Ephorus aut dixit aut reticuit. causam ipse adfert, quòd hæc Ephori ætate omnia sint posteriora. Trãsiens deinde ad Homerum, rectè quidem hoc dicit, magnam confusionem à bello Troiano barbaris incidisse ad nostra usque tempora, propter mutationes. nam & exstitisse quosdam populos, & defecisse, & diuulsos esse, & in unum coaluisse alios. Non rectè autem duplicem adfert causam, cur quorundam non meminerit poëta: quia nimirum aut nondum gens aliqua isthic habitauerit, aut alij fuerit inserta. Neutra enim dictarũ causa fuit, cur Cappadociam, Cataoniam, & Lycaoniam non diceret. nullam quippe talem de his habemus historiam. Et ridiculum est curare atque excusare quòd Homerus Cappadoces & Lycaones præteriuit: cur autem Ephorus idem fecerit, ipsum quoque prætermittere. præsertim cùm huius uerba examinandi ac dijudicandi gratia adduxisset. Item cur pro Lydis Homerus dixerit Meonas docere: cur neque Lydos neque Meonas Ephorus nominauerit, non annotare. Fatus deinde Homerum ignotos quosdam nominasse, rectè profert Cauconas, Solymos, Ceteios, Leleges, ac Cilices è Thebes campo. ipse autem Halizonas fingit, aut potiùs ij, qui primi Halizonas ignorantes uariè mutauerunt scripturam & commenti sunt argenti prouentũ,

multaq; alia magna & futilia. Atque ad hoc studium contulerunt etiã narrationes, quas à Callisthene sumtas & quibusdam alijs Scepsius posuit, non immunib. falsarum de Halizonibus opinionum. scilicet Tantali & Pelopidarum diuitias è Phrygiæ metallis & Sipylo fuisse haustas: Cadmi è Thracia & Pangæo monte: Priami ex auri fodinis quæ a-
18 pud Abydum sunt 18 in Astyris: (. quorum exiguæ supersunt reliquiæ. sed multum terræ egestum ac fossæ signa sunt luculenta secturarum antiquarum.) Midæ è metallis Bermij montis: Gygis, Alyattis, & Crœsi e Lydiæ metallis apud oppidulum quoddam inter Atarneum & Pergamum ubi metalla effoderentur. Id quoque uitio uertere Apollodoro possis, quod cùm soleant recentiores innouare quædam præter Homerica effata: solitus plerunque eos arguere, hîc non modò neglexit, sed contrà etiam diuersè dicta in unum contraxit. Nam Xanthus Lydus post bellum Troianum ait uenisse Phrygas ex Europa & sinistra Ponti parte, adductos à Scamandrio è Berecyntis & Ascania. His addit Apollodorus, Ascaniæ eiusdem mentionem esse apud Homerum

Iliad. β. 862. Phorcys ducebat Phrygas, arduus Ascaniusque,
Longè ex Ascania.

Atqui si res ita habet, migrationem oportet post bellum Troianum euenisse. in eo autem auxilia quæ poeta dicit uenerunt ex opposita continente è Berecyntis & Ascania. Qui ergo fuerunt Phryges isti

Iliad. γ. 186. —ad Sangarij ripam qui castra locarunt,

quibus Priamus tum ait se suppetias tulisse? & quomodo Priamus è Berecynthis Phrygas acciuit, cùm quibus nihil ei erat necessitatis: ac præterijt finitimos, quibus ipse antè auxilio uenerat? Hæc ille de Phrygibus locutus, infert de Mysis non conuenientia cum illis. Ait enim etiam Mysiæ pagum nominari Ascaniam apud eiusdem nominis lacum: unde etiã Ascanius fluat amnis. cuius etiam Euphorio meminit:

—Ascanij prope Mysi læta fluenta.

& Alexander Aetolus

Ascanias ad aquas qui posuere domos,

Ascaniæ

καὶ ἄλλα πολλὰ μεγάλα ἐκλελυμένα ἅπαντα. πρὸς ταύτην δὲ φιλοτιμίαν κἀκεῖνα συνήγαγον τὰς ἱστορίας ἃς ὁ Σκήψιος τίθησι παρὰ Καλλισθένους λαβὼν, καὶ ἄλλων τινῶν, οὐ καθαρευόντων τῆς περὶ τῶν Ἀλιζώνων ψευδοδοξίας. ὡς ὁ μὲν Ταντάλου πλοῦτος, καὶ τῶν Πελοπιδῶν, ἀπὸ τῶν περὶ Φρυγίαν, καὶ Σίπυλον μετάλλων ἐγένετο· ὁ δὲ Κάδμου, περὶ Θράκην, καὶ τὸ Πάγγαιον ὄρος· ὁ δὲ Πριάμου, ἐκ τῶν ἐν Ἀσύροις περὶ Ἄβυδον χρυσείων, ὧν καὶ νῦν ἔτι μικρὰ λείπεται. πολλὴ δ' ἡ ἐκβολὴ, καὶ τὰ ὀρύγματα σημεῖα τῆς πάλαι μεταλλείας· ὁ δὲ Μίδου ἐκ τῶν περὶ τὸ Βέρμιον ὄρος· ὁ δὲ Γύγου, καὶ Ἀλυάττου, καὶ Κροίσου, ἀπὸ τῶν ἐν Λυδίᾳ τῶν μεταξὺ Ἀταρνέας τε καὶ Περγάμου, πολίχνη ἐρήμη, ἐκμεταλλευόμενα ἔχουσα τὰ χωρία. Εἴ τοι καὶ ταῦτα μέμψαιτο αὖ τις τοῦ Ἀπολλοδώρου, ὅτι τῶν νεωτέρων καινοτομούντων πολλὰ παρὰ τὰς Ὁμηρικὰς ἀποφάσεις, εἰωθὼς ταῦτ' ἐλέγχειν ἐπὶ πλέον· ἐν τοῖσδε οὐκ ὠλιγώρηκε μόνον, ἀλλὰ καὶ τἀναντία εἰς ἓν συνάγει τὰ μὴ ὡσαύτως λεγόμενα. Ὁ μὲν γὰρ Ξάνθος ὁ Λυδὸς, μετὰ τὰ Τρωϊκὰ φησὶν ἐλθεῖν τοὺς Φρύγας ἐκ τῆς Εὐρώπης, καὶ τῶν ἀριστερῶν τοῦ Πόντου· ἀγαγεῖν δ' αὐτοὺς Σκαμάνδριον ἐκ Βερεκύντων, καὶ Ἀσκανίας. ἐπιλέγει δὲ τούτοις ὁ Ἀπολλόδωρος, ὅτι τῆς Ἀσκανίας ταύτης μνημονεύει καὶ Ὅμηρος, ἧς ὁ Ξάνθος·

Φόρκυς δὲ Φρύγας ἦγε, καὶ Ἀσκάνιος θεοειδὴς,
Τῆλ' ἐξ Ἀσκανίης.

Ἀλλ' εἰ οὕτως ἔχει, ἡ μὲν ἀνάστασις ὕστερον ἂν εἴη τῶν Τρωϊκῶν γεγονυῖα. ἐν δὲ τοῖς Τρωϊκοῖς τὸ λεγόμενον ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ ἐπικουρικὸν, ἧκεν ἐκ τῆς περαίας ἐκ τῶν Βερεκύντων, καὶ τῆς Ἀσκανίας. τίνες οὖν Φρύγες ἦσαν;

Οἵ ῥα τότ' ἐστρατόωντο παρ' ὄχθας Σαγγαρίοιο.
Ὅτε Πρίαμος ἐπίκουρος ἐών,—

μετὰ τοῖσιν ἐλέγμην φησί; πῶς δὲ ἐκ μὲν Βερεκύντων μετεπέμπετο Φρύγας ὁ Πρίαμος, πρὸς οὓς οὐδὲν ἦν αὐτῷ συμβόλαιον; τοὺς δ' ὁμόρους, καὶ οἷς αὐτὸς πρότερον ἐπεκούρησε παρέλιπεν; Οὕτω δὲ περὶ τῶν Φρυγῶν εἰπὼν, ἐπιφέρει καὶ τὰ περὶ τῶν Μυσῶν, οὐχ ὁμολογούμενα τούτοις. λέγεσθαι γάρ φησι καὶ τῆς Μυσίας κώμην Ἀσκανίαν περὶ λίμνην ὁμώνυμον, ἐξ ἧς καὶ τὸν Ἀσκάνιον ποταμὸν ῥεῖν, οὗ μνημονεύει καὶ Εὐφορίων·

—Μυσοῖ παρ' ὕδασιν Ἀσκανίοιο.

καὶ ὁ Αἰτωλὸς Ἀλέξανδρος·

Οἳ καὶ ἐπ' Ἀσκανίῳ δώματ' ἔχουσι ῥοῷ,

λίμνης

λίμνης Ἀσκανίης ὑπὸ χείλεσιν· ἔνθα Δολίων
υἱὸς Σιληνοῦ ναίεσκε καὶ Μελίης.

Καλοῦσι δέ φησι Δολιονίδα καὶ Μυσίαν, τὴν περὶ Κύζικον ἰόντι εἰς Μιλητούπολιν. Εἰ οὖν οὕτως ἔχει ταῦτα, καὶ ἐκμαρτυρεῖται ὑπὸ τῶν δεικνυμένων νῦν, καὶ ὑπὸ τῶν ποιητῶν, τί ἐκώλυε τὸν Ὅμηρον ταύτης μεμνῆσθαι τῆς Ἀσκανίας, ἀλλὰ μὴ τῆς ὑπὸ Ξάνθου λεγομένης. εἴρηται δὲ καὶ πρότερον περὶ τούτων ἐν τοῖς περὶ Μυσῶν καὶ Φρυγῶν λόγοις ὥστε ἐχέτω πέρας. Λοιπὸν δὲ τὴν πρὸς νότον παρακειμένην τῇ χερρονήσῳ ταύτῃ περιοδεῦσαι νῆσον τὴν Κύπρον. Εἴρηται δ᾽ ὅτι ἡ περιεχομένη θάλαττα, ὑπὸ τῆς Αἰγύπτου καὶ Φοινίκης, καὶ Συρίας, καὶ τῆς λοιπῆς παραλίας μέχρι τῆς Ῥοδίων, σχεδόν πως ἐστὶν ἔκ τε τοῦ Αἰγυπτίου πελάγους, καὶ τοῦ Παμφυλίου, καὶ τοῦ κατὰ τὸν Ἰσσικὸν κόλπον. Ἐν δὲ ταύτῃ ἐστὶν ἡ Κύπρος νῆσος τὰ μὲν προσάρκτια μέρη, συνάπτοντα ἔχουσα τῇ Τραχείᾳ Κιλικίᾳ, καθὰ δὴ καὶ πρὸς ἐγγυτάτῃ τῇ ἠπείρῳ ἐστὶ, τὰ δὲ ἑῷα τῷ Ἰσσικῷ κόλπῳ, τὰ δ᾽ ἑσπέρια τῷ Παμφυλίῳ κλυζόμενα πελάγει, τὰ δὲ νότια τῷ Αἰγυπτίῳ. τοῦτο μὲν σύρρουν ἐστὶν ἀπὸ τῆς ἑσπέρας τῷ Λιβυκῷ καὶ Καρπαθίῳ πελάγει. ἀπὸ δὲ τῶν νοτίων καὶ τῶν ἑῴων μερῶν, ἥ τε Αἴγυπτός ἐστι, καὶ ἡ ἐφεξῆς παραλία μέχρι Σελευκείας τε καὶ Ἰσσοῦ. πρὸς ἄρκτον δ᾽ ἥ τε Κύπρος καὶ τὸ Παμφύλιον πέλαγος. τοῦτο δὲ ἀπὸ μὲν τῶν ἄρκτων περιέχεται τοῖς τε ἄκροις τῆς Τραχείας Κιλικίας, καὶ τῆς Παμφυλίας, καὶ Λυκίας μέχρι τῆς Ῥοδίας· ἀπὸ δὲ τῆς δύσεως, τῇ Ῥοδίων νήσῳ, ἀπὸ δὲ ἀνατολῆς τῇ Κύπρῳ τῇ κατὰ Πάφον καὶ τὸν Ἀκάμαντα. ἀπὸ δὲ τῆς μεσημβρίας σύρρουν ἐστὶ τῷ Αἰγυπτίῳ πελάγει. Ἔστι δὲ ὁ μὲν κύκλος τῆς Κύπρου σταδίων τρισχιλίων καὶ τετρακοσίων εἴκοσι κατα-

Ascaniæ sub labra paludis. pone Dolion
Sileno natus & Melia incoluit.

Vocant autem, inquit, Dolionidē & Mysiam, quâ apud Cyzicum Miletopolin itur. Hæc si uera sunt, & testimonio eorum quæ hodie sunt comprobātur, & poëtarum: quid obstabat quin Homerus huius Ascaniæ mētionem faceret, non eius quam Xantus refert. Sed hîc finem facio, cùm supra de hac re dixerim in Mysorum & Phrygum enarratione. Restat ut huic peninsulæ uersus meridiem adiacentem insulam Cyprum describamus. Dictum fuit, mare quod continetur Aegypto, Phœnices, Syria & ora quę usque ad Rhodo oppositam continentem porrigitur, quodammodo componi ex Aegyptio, Pamphylioq́ mari, & eo quod sinum facit Issicum. In eo est insula Cyprus, cuius septentrionales partes ad asperam accedunt Ciliciam & continentis extremitatem: orientales Issico sinu, occidua Pamphylio, meridionalia Aegyptio mari alluuntur. Id ab occasu cum Africo & Carpathio mari confluit: ab austro & oriente Aegyptum habet, oramq́ deinceps Seleuciamusq́ & Issum: uersus septentrionem Cyprus est & mare Pamphylium. Hoc à septentrione continetur extremitatibus asperæ Ciliciæ & Pamphyliæ ac Lyciæ usque ad Rhodiam. ab occasu Rhodo insula, ab ortu Cypro, quâ Paphus est & Acamas. uersus meridiem confluit cum Aegyptio mari. Circulus Cypri, si sinus intrentur, stadiorum est CIↃ CIↃ CIↃ CCCCXX. longi-

Cypri descriptio
Vide quartam Asiæ Tabulam.

longitudo terrestri itinere à Cladibus ad Acamãtem, ab ortu uersus occasum CIↃ CCCC. Sunt autem Clades, quasi claues, duæ minutæ insulæ ante Cyprum sitæ ad ortiuas eius partes, à Pyramo dissitæ ad stadia IↃCC. Acamas promontorium est, duas quasi papillas habens, ad plurimam syluam. situs est in occiduis insulę partibus, sed uersus septentrionem se porrigit, proximè quà Selinus est asperę Ciliciæ, freto diremtus CIↃ stadiorum: à Sida Pamphyliæ CIↃ IↃC. à Chelidoneis CIↃ IↃCCCC. Figura totius insulæ est altera parte longior, & interdum isthmos facit in laterib. latitudinem definientibus. Singula breuiter enarrabimus, orsi ab eo puncto, quod continenti est proximum. Supra diximus e regionē Anemurij, quod est asperæ Ciliciæ promontorium, situm esse Cypri promontorium quod Crommyi, id est cepæ, dicitur. interuallum est CCCL stadiorum. Inde si nauiges, ita ut ad dextram tibi sit insula, continẽs

19 ad læuam, uersus 19 orientem & meridiem cursus ad Cldes rectus erit stadiorum IↃCC. In medio urbs est Lapathus cum naualibus & statione, conditis à Laconibus & Praxandro. ponè fuit Agidus: deinde Aphrodisiũ, ubi arcta est insula, trãsitu ad Salaminam stadiorum LXX. Deinde Achæorum acta, ubi Teucer primùm appulit, cum à patre (ut fert.) Telamone domo eiectus Salaminam in Cypro conderet. Sequitur Carpasia urbs cum portu, opposita Sarpedoni promontorio. E Carpasia isthmi transitus est stadiorum XXX ad insulas Carpasias & austrinũ mare. Hinc est mons & promontorium. promontorio nomen est Olympus, in'q; eo fanum Veneris quod adiri aut conspici à fœmina nefas est. Ante id sitæ sunt Clades, aliæq; plures, & Carpasiæ insulæ, ac post has Salamis, patria Aristi historiæ scriptoris. Deinde Arsinoë urbs & portus. mox alius Leucola. Hinc promontorium Pedalium, cui imminet collis asper, sublimis, mensæ forma, Veneri sacer. ad eũ à Clidib. stadia sunt IↃCXXC. Inde nauigatio sinuosa ferè & aspera est Citium usque. urbs ea portum habet qui claudi potest. Hæc patria fuit Zenonis Stoicorum principis, & Apollonij medici. inde Berytum sunt stadia CIↃ IↃ. Citium sequitur Amathus urbs. & in medio oppidũ quod Pa-

κατακολπίζοντι. μῆκος δὲ ἀπὸ τῶν Κλειδῶν ἐπὶ τὸν Ἀκάμαντα πεζῇ, σταδίων χιλίων τετρακοσίων ὁδεύοντι ἀπὸ ἀνατολῆς ἐπὶ δύσιν. Εἰσὶ δὲ αἱ μὲν Κλεῖδες νησία δύο προκείμενα τῇ Κύπρῳ κατὰ τὰ ἑωθινὰ μέρη τῆς νήσου τὰ διέχοντα τοῦ Πυράμου σταδίους ἑπτακοσίους. ὁ δ᾽ Ἀκάμας ἐστὶν ἄκρα δύο μαστοὺς ἔχουσα καὶ ὕλην πολλήν, κείμενος ἐπὶ τῶν ἑσπερίων τῆς νήσου μερῶν, ἀνατείνων δὲ πρὸς ἄρκτους, ἐγγυτάτω μὲν πρὸς Σελινοῦντα τῆς τραχείας Κιλικίας ἐν διάρματι σταδίων χιλίων. πρὸς Σίδην δὲ τῆς Παμφυλίας χιλίων καὶ ἑξακοσίων. πρὸς δὲ Χελιδονέας χιλίων ἐνακοσίων. Ἔστι δὲ ἑτερόμηκες τὸ ὅλον τῆς νήσου σχῆμα, καί που καὶ ἰσθμοὺς ποιεῖ κατὰ τὰς τὸ πλάτος διοριζούσας πλευράς. ἔχει δὲ καὶ τὰ καθέκαστα, ὡς ἐν βραχέσιν εἰπεῖν, οὕτως ἀρξαμένοις ἀπὸ τοῦ προσεχεστάτου σημείου τῇ ἠπείρῳ. Ἔφαμεν δέ που κατὰ τὸ Ἀνεμούριον ἄκραν τῆς τραχείας Κιλικίας ἀντικεῖσθαι τὸ τῶν Κυπρίων ἀκρωτήριον, τὴν Κρομμύου ἄκραν, ἐν τριακοσίοις καὶ πεντήκοντα σταδίοις. ἐντεῦθεν δ᾽ ἤδη δεξιὰν τὴν νῆσον ἔχουσιν, ἐν ἀριστερᾷ δὲ τὴν ἤπειρον, πρὸς ἄρκτον ὁ πλοῦς ἐστι, καὶ πρὸς ἕω καὶ πρὸς τὰς Κλεῖδας εὐθύπλοια σταδίων ἑπτακοσίων. ἐν δὲ τῷ μεταξὺ Λάπαθός τέ ἐστι πόλις ὕφορμον ἔχουσα, καὶ νεώρια Λακώνων κτίσματα, καὶ Πραξάνδρου. καθ᾽ ἣν ἦν Ἄγιδος. εἶτ᾽ Ἀφροδίσιον, καθ᾽ ὃ στενὴ ἡ νῆσος. εἰς γὰρ Σαλαμῖνα ὑπέρβασις σταδίων ἑβδομήκοντα. εἶθ᾽ Ἀχαιῶν ἀκτή, ὅπου Τεῦκρος προσωρμίσθη πρῶτον Σαλαμῖνα κτίσας τὴν ἐν Κύπρῳ, ἐκβληθείς, ὥς φασιν, ὑπὸ τοῦ πατρὸς Τελαμῶνος. εἶτα Καρπασία πόλις, λιμένα ἔχουσα. κεῖται δὲ κατὰ τὴν ἄκραν τὴν Σαρπηδόνα. ἐκ δὲ τῆς Καρπασίας ὑπέρβασίς ἐστιν ἰσθμοῦ τριάκοντα σταδίων πρὸς τὰς νήσους τὰς Καρπασίας, καὶ τὸ νότιον πέλαγος. εἶτ᾽ ἄκρα καὶ ὄρος. ἡ δ᾽ ἀκρώρεια καλεῖται Ὄλυμπος, ἔχουσα Ἀφροδίτης Ἀκραίας ναόν, ἄδυτον γυναιξὶ καὶ ἀόρατον. πρόκεινται δὲ πλησίον αἱ Κλεῖδες, καὶ ἄλλαι δὲ πλείους. εἶθ᾽ αἱ Καρπασίαι νῆσοι. καὶ μετὰ ταύτας ἡ Σαλαμίς, ὅθεν ἦν Ἀρίστος ὁ συγγραφεύς. εἶτ᾽ Ἀρσινόη πόλις καὶ λιμήν. εἶτ᾽ ἄλλος λιμὴν Λεύκολα. εἶτ᾽ ἄκρα Πηδάλιον, ἧς ὑπέρκειται λόφος τραχύς, ὑψηλός, τραπεζοειδής, ἱερὸς Ἀφροδίτης, εἰς ὃν ἀπὸ Κλειδῶν, στάδιοι ἑξακόσιοι ὀγδοήκοντα. εἶτα κολπώδης, καὶ τραχὺς παράπλους ὁ πλείων εἰς Κίτιον. ἔχει δὲ λιμένα κλειστόν. ἐντεῦθεν ἐστὶ Ζήνων τε ὁ τῆς Στωϊκῆς αἱρέσεως ἀρχηγέτης, καὶ Ἀπολλώνιος ἰατρός. ἐντεῦθεν εἰς Βηρυτὸν στάδιοι χίλιοι πεντακόσιοι. Εἶτ᾽ Ἀμαθὸς πόλις. καὶ μεταξὺ πολίχνη Παλαιά

λαιὰ καλουμένη, καὶ ὄρος μαστοειδὲς Ὄλυμπος. εἶτα Κουριὰς χερρονησιώδης, εἰς ἣν ἀπὸ Θρόνων στάδιοι ἑπτακόσιοι. Εἶτα πόλις Κούριον, ὅρμον ἔχουσα, Ἀργείων κτίσμα. Ἤδη οὖν πάρεστι σκοπεῖν τὴν ῥαθυμίαν τοῦ ποιήσαντος τὸ ἐλεγεῖον τοῦτο, οὗ ἡ ἀρχή·

ἱραὶ τῷ Φοίβῳ πολλὸν διὰ κῦμα θέουσαι,
ἤλθομεν αἱ ταχιναὶ τόξα φυγεῖν ἔλαφοι.

εἴθ' ὁ Ἡδύλος ἐστὶν, εἴθ' ὅστισοῦν. φησὶ μὲν ὁρμηθῆναι τὰς ἐλάφους Κωρυκίης ἀπὸ δειράδος. ἐκ δὲ Κιλίσσης ἠϊόνος εἰς ἀκτὰς διανήξασθαι Κουριάδας, καὶ ἐπιφθέγγεται διότι.

μυρίον ἀνδράσι θαῦμα νοεῖν πάρα, πῶς ἀνόδευτον,
χεῦμα δι' εἰαρινὸν ἐδράμομεν Ζεφύρων.

Ἀπὸ γὰρ Κωρύκου περίπλους μέν ἐστιν εἰς Κουριάδα ἀκτὴν, οὔτε Ζεφύρῳ δὲ, οὔτε δεξιὰν ἔχοντι τὴν νῆσον, οὔτ' ἐν ἀριστερᾷ. δίαρμα δ' οὐδέν. Ἀρχὴ δ' οὖν τοῦ δυσμικοῦ περίπλου τὸ Κούριον, τοῦ βλέποντος πρὸς Ῥόδον. καὶ εὐθύς ἐστιν ἄκρα, ἀφ' ἧς ῥίπτουσι τοὺς ἁψαμένους τοῦ βωμοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος. εἶτα Τρῆτα, καὶ Βοόσουρα, καὶ παλαιὰ Πάφος, ὅσον ἐν δέκα σταδίοις ὑπὲρ τῆς θαλάττης ἱδρυμένη, ὕφορμον ἔχουσα· καὶ ἱερὸν ἀρχαῖον τῆς Παφίας Ἀφροδίτης. εἶτ' ἄκρα Ζεφυρία, πρόσορμον ἔχουσα. καὶ ἄλλη Ἀρσινόη, ὁμοίως πρόσορμον ἔχουσα, καὶ ἱερὸν, καὶ ἄλσος. μικρὸν δ' ἀπὸ τῆς θαλάττης, καὶ ἡ Ἱεροκηπίς. Εἶθ' ἡ Πάφος, κτίσμα Ἀγαπήνορος, καὶ λιμένα ἔχουσα, καὶ ἱερὰ εὖ κατεσκευασμένα. διέχει δὲ πεζῇ σταδίους ἑξήκοντα τῆς πάλαι Πάφου. καὶ πανηγυρίζουσι διὰ τῆς ὁδοῦ ταύτης κατ' ἔτος ἐπὶ τὴν πάλαι Πάφον, ἀνδρῶν ὁμοῦ γυναιξὶν ἐκ τῶν ἄλλων πόλεων συνιόντων. Φασὶ δ' εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἐκ Πάφου τινὲς εἶναι σταδίους τρισχιλίους ἑξακοσίους. Εἶθ' ὁ Ἀκάμας ἐστὶ μετὰ Πάφον. εἶτα πρὸς ἕω μετὰ τὸν Ἀκάμαντα πλοῦς εἰς Ἀρσινόην πόλιν, καὶ τὸ τοῦ Διὸς ἄλσος. εἶτα Σόλοι πόλις, λιμένα ἔχουσα, καὶ ποταμὸν, καὶ ἱερὸν Ἀφροδίτης, καὶ Ἴσιδος. κτίσμα δ' ἐστὶ Φαλήρου, καὶ Ἀκάμαντος Ἀθηναίων. οἱ δ' ἐνοικοῦντες, Σόλιοι καλοῦνται. Ἐντεῦθεν ἦν Στασάνωρ τῶν Ἀλεξάνδρου ἑταίρων, ἀνὴρ ἡγεμονίας ἠξιωμένος. ὑπέρκειται δ' ἐν μεσογαίᾳ Λιμηνία πόλις. εἶθ' ἡ Κρομμύου ἄκρα. Τί δὲ δεῖ τῶν ποιητῶν θαυμάζειν, καὶ μάλιστα τῶν τοιούτων, οἷς ἡ πᾶσα περὶ τὴν φράσιν ἐστὶ σπουδὴ, τὰ τοῦ Δαμάστου συγκρίνουσιν, ὅστις τῆς νήσου τὸ μῆκος ἀπὸ τῶν ἄρκτων πρὸς μεσημβρίαν ἀποδίδωσιν, ἀπὸ Ἱεροκηπίας, ὥς φησιν, ἐπὶ Κλεῖδας;

læa dicitur, id est uetus, & mons mamillæ similis Olympus. Tum Curias promontorium peninsulæ in modum. eò a Thronis stadia ꝺↄcc. Post urbs Curium stationem habens, opus Argiuorum. Iam oscitantiam subit considerare eius, qui elegiam scripsit.

Nos sacræ Phœbo ceruæ, dum tela per undas
Effugimus, cursu uenimus huc celeri.

siue is 20 Hedelus est, siue quicunque alius. Sanè dicit Corycio ceruas decurrisse 20
iugo, à Cilicumque litore ad actas enatasse Curiadas, & addit.

In uia per freta nos uectæ (.res mira relatu.)
Per mare quod uernis uerritur à Zephyris.

A' Coryco quidem est ad Curiadem nauigatio. Sed non Fauonio spirante ut uel ad dextra tibi, uel ad leuam sit insula. traiectus autem nullus. Initium circuitus occidui Curium est, Rhodum respicientis. Statimque *
est promontorium, unde proijciunt eos qui Apollinis aram attigerunt. Sequuntur Treta, Boosura, & antiqua Paphus, ad x stadia supra mare condita, portum habens, & uetus Paphiæ Veneris templum. Hinc Zephyria promontorium cum statione, & aliud Arsinoë itidem stationem habens, & templum, ac lucum. paulo à mari etiam sacer hortus est. Deinde Paphus ab Agapenore condita, portum habens, & templa probè condita. Distat à uetere Papho terrestri itinere stadioru̅ LX: & per eam uiam Solennes pompę ducuntur ad ueterem Paphum, uiris simul & mulierib. ex alijs urbibus eò conuenientibus. Sunt qui à Papho ad Alexandream cursum dicat, cıↄ cıↄ cıↄ ꝺↄc. Post Paphum est Acamas. Deinde uersus orientem post Acamantem nauigatio est ad Arsinoam urbem, & Iouis lucum. deinde Soli urbs cum portu & fluuio ac templo Veneris, itemque Isidis: condiderunt Phalerus & Acamas Athenienses. qui inhabitant, Solij appellantur. Hæc patria fuit Stasanoris, qui unus de amicis Alexandri principatum est consecutus. Suprà in mediterraneis est Limenia urbs, & deinde Crommyi promontorium. Quid uerò attinet poëtas admirari, maximè eos qui omne studium dictioni modò impendunt, Damastæ scripta componentibus, qui longitudinem insulæ à septentrione uersus meridiem metitur ad Hierocepia (.id est sacro horto.) ad Cl[illegible]das:

quando ne Eratosthenes quidem rectè. incusans enim hūc, Hierocepiam non à septētrione esse ait, sed à meridie. Ea uerò in austrina est parte, sed in occidua, ubi etiam Paphus sunt & Acamas. Dictum est de Paphi situ. Cyprus præstantia nulli cedit insulæ. Nam & uini oleique ferax est, & suo utitur contenta frumento: & æris abundantia sunt metalla apud Tamassum, ubi chalcanthum seu flos æris nascitur & ærugo, usibus medicis res aptæ. Eratosthenes ait cùm insulę eius campi quondam syluescerent maiorē in morem, ita ut occupati arboribus coli agri non possent: non ita multum auxilij tulisse eos qui ad æs argentumque conflandum arbores cædebant. accessisse postea nauium fabricationem & classium, cùm mare iam tuto nauigaretur, idque classibus. Sed Cyprios, cùm ne sic quidem euincere possent syluarum incrementa, liberum fecisse, ut arbores qui uellent ac possent exscinderent, & quod agri quisque exstirpatis syluis perpurgasset, id proprium atque immune posideret. Antiquitus Cypri urbes suis singulæ paruerunt tyrannis. Sed ab eo tempore quo Ptolemæi reges Aegyptum obtinuerunt, Cyprus quoque in eorum uenit potestatem, adiuuantibus sæpe etiam Romanis. Cùm autem ultimus rex Ptolemæus, patruus Cleopatræ quæ nostra ætate regnum gessit, uideretur iniquè agere, neque bonam gratiam referre: eo deiecto Romani insulam occupauerunt, ac prætoriam prouinciam redegerunt. Perniciei causa potissima regi fuit P. Claudius Pulcer. is enim cùm incidisset in Cilicios piratas, tum maximè uiribus uigentes, & redimendi sui precium posceretur, ad regem misit petitum, ut misso redemtionis precio se liberaret. Misit ille, sed ita exiguum, ut prædones id accipere puderet, remissoq; eo Claudium absq; clarigatione dimitterent. Ita seruatus, utrisq; referendæ gratiæ memor fuit. factusq; tribunus plebis, obtinuit ut M. Cato mitteretur, qui regi Cyprum possidenti adimeret. Atq; is quidem aduentum Catonis morte sibi conscita præuertit. Cato superueniens Cyprū occupauit, regias facultates diuendidit, & pecuniam in ærarium populi Romani intulit. Exinde insula hæc fuit, ut etiam hodie est, prouincia prætoria. Paulò interiecto tempore Antonius eam Cleopatræ,

οὐδὲ ὁ Ἐρατοσθένης εὖ· αἰτιώμενος γὰρ τοῦτον, οὐκ ἀπὸ ἄρκτων φησὶν εἶναι τὴν ἱεροκηπίαν, ἀλλ' ἀπὸ νότου. οὐδὲ γὰρ ἀπὸ νότου, ἀλλ' ἀπὸ δύσεως, εἴπερ ἐν τῇ δυσμικῇ πλευρᾷ κεῖται, ἐν ᾗ καὶ ἡ Πάφος, καὶ ὁ Ἀκάμας. Διάκειται μὲν οὕτως ἡ Πάφος τῇ θέσει. κατ' ἀρετὴν δ' οὐδεμιᾶς τῶν νήσων λείπεται. καὶ γὰρ εὔοινός ἐστι, καὶ εὔελαιος· σίτῳ τε αὐτάρκει χρῆται· μέταλλά τε χαλκοῦ ἐστιν ἄφθονα τὰ ἐν Ταμασσῷ, ἐν οἷς τὸ χαλκανθὲς γίνεται, καὶ ὁ ἰὸς τοῦ χαλκοῦ, πρὸς τὰς ἰατρικὰς δυνάμεις χρήσιμα. Φησὶ δ' Ἐρατοσθένης τὸ παλαιὸν ὑλομανούντων τῶν πεδίων, ὥστε κατέχεσθαι δρυμοῖς, καὶ μὴ γεωργεῖσθαι, μικρὰ μὲν ἐπωφελεῖν πρὸς τοῦτο τὰ μέταλλα δενδροτομούντων πρὸς τὴν καῦσιν τοῦ χαλκοῦ, καὶ τοῦ ἀργύρου. προσγενέσθαι δὲ καὶ τὴν ναυπηγίαν τῶν στόλων, ἤδη πλεομένης ἀδεῶς τῆς θαλάττης, καὶ μετὰ δυνάμεων. ὡς δ' οὐκ ἐξενίκων, ἐπιτρέψαι τοῖς βουλομένοις, καὶ δυναμένοις ἐκκόπτειν, καὶ ἔχειν ἰδιόκτητον, καὶ ἀτελῆ τὴν διακαθαρθεῖσαν γῆν. Πρότερον μὲν οὖν κατὰ πόλεις ἐτυραννοῦντο οἱ Κύπριοι. ἀφ' οὗ δ' οἱ Πτολεμαϊκοὶ βασιλεῖς κύριοι τῆς Αἰγύπτου κατέστησαν, εἰς ἐκείνους καὶ ἡ Κύπρος περιέστη, συμπραττόντων πολλάκις καὶ τῶν Ῥωμαίων. Ἐπεὶ δ' ὁ τελευταῖος ἄρξας Πτολεμαῖος ἀδελφὸς τῆς Κλεοπάτρας πατρὸς τῆς καθ' ἡμᾶς βασιλίσσης, ἔδοξε πλημμελής τε εἶναι, καὶ ἀχάριστος εἰς τοὺς εὐεργέτας, ἐκεῖνος μὲν κατελύθη· Ῥωμαῖοι δὲ κατέσχον τὴν νῆσον, καὶ γέγονε στρατηγικὴ ἐπαρχία καθ' αὑτήν. Μάλιστα δ' αἴτιος τοῦ ὀλέθρου κατέστη τῷ βασιλεῖ Πόπλιος Κλαύδιος Πούλχερ. ἐμπεσὼν γὰρ εἰς τὰ λῃστήρια τῶν Κιλίκων ἀκμαζόντων τότε, λύτρον αἰτούμενος ἐπέστειλε τῷ βασιλεῖ, δεόμενος πέμψαι, καὶ ῥύσασθαι αὐτόν. ὁ δ' ἔπεμψε μέν, μικρὸν δὲ τελέως, ὥστε καὶ τοὺς λῃστὰς αἰδεσθῆναι λαβεῖν, ἀλλ' ἀναπέμψαι πάλιν, τὸν δ' ἄνευ λύτρων ἀπολῦσαι. Σωθεὶς δ' ἐκεῖνος, ἀπεμνημόνευσεν ἀμφοτέροις τὴν χάριν· καὶ γενόμενος δήμαρχος, ἴσχυσε τοσοῦτον, ὥστε ἐπέμφθη Μάρκος Κάτων ἀφαιρησόμενος τὴν ἀρχὴν τῆς Κύπρου τὸν κατέχοντα. ἐκεῖνος μὲν οὖν ἔφθη διαχειρισάμενος αὑτόν. Κάτων δὲ ἐπελθὼν παρέλαβε τὴν Κύπρον, καὶ τὴν βασιλικὴν οὐσίαν διέθετο, καὶ τὰ χρήματα εἰς τὸ δημόσιον ταμιεῖον τῶν Ῥωμαίων ἐκόμισεν. ἐξ ἐκείνου δ' ἐγένετο ἐπαρχία ἡ νῆσος, καθάπερ καὶ νῦν ἐστι στρατηγική. ὀλίγον δὲ χρόνον τὸν μεταξὺ. Ἀντώνιος Κλεοπάτρᾳ,

πάτρᾳ, καὶ τῇ ἀδελφῇ αὐτῆς Ἀρσινόῃ παρέδωκε. καταλυθέντος δὲ ἐκείνου, συγκατελύθησαν καὶ αἱ διατάξεις αὐτοῦ πᾶσαι.

patræ, & sorori eius Arsinoæ tradiderat. Verùm Antonio euerso, omnes etiam eius constitutiones sunt rescissæ.

IN LIBRVM DECIMVMQVARTVM INTERPRETIS ANNOTATIONES.

Myrnam autē reliqua.] Locus est confusus & lacer & τοῦ περίπλου numerus non uidetur uerus. Sed & Ioniæ principem Anancæum nullum noui. Nomina eorum qui Ioniæ urbes condiderint.

2 Mesogis.] In Græco est ἡ μεσογύς, & infra ἐπὶ μεσωγίς. interpres mediterranea uertit. Loquitur autem autor, ut infra facilè intelliges, de monte uitifero. Stephanus montem Lydiæ ex hoc libro adducit, & μεσσωγὶς scribit, ordine litterarum id comprobante. Vnicos legitur apud Plinium 14.7. In Ptolemæi I. tabul. Asiæ lib. 5. cap. 2. Μισῆτις uitiosè legitur, & in Latinis Misetes. quæ uox in tabulas irrepsit.

3 Hos uersus restitui adiutus Eustath. comment. in Iliad. β. 730. qui locus uicißim hinc potest corrigi.

4 Nomen epitimij.] Locus hic ambiguus est. Sic legi συκοφάντην, διὸ καὶ &c. λέγειν ὡς ἐκ &c. an ἐπιτίμιος hominem carpendi studiosum & mordacem significet, non disputo: sanè huc quadrat, & quæ aliæ significationes possunt adduci, cum uerbis (ut nos ea habemus.) non cohærent. pro nobis etiam Timæi nomen facit, quod peruersum cognomento hoc sit, ob hominis dentes Theoninos. Quem mox Chæromocratem Strabo uocat, is Plutarcho est Stasicrates: Dimocrates Vitruuio. Plin. 5.10. Dinochares, si non est mendum.

Non multò post. Antonius duplicauit.] πλησιάσαντος τούτῳ nihil est, ni fallor, διπλασιάσαντος τούτῳ legi coniecturam secutus, & uestigia lectionis ueræ.

5 Amphilocho.] Ita omnino legendum esse, uel ex Homeri Odyss. o. 248. sciri potuit, ne dicam de alijs. Itaq; Antilochum illum sustuli, quē etiam epitomæ receperant. infra Amphilochus rectè legitur. Fabula de Calchante & Mopso est etiam apud zezam Lycophr. 138. primum uersum emendaueris si legas ὅσσον ὀλύνθων, reliquos epitomæ habent rectè distinctos.

6 Arcomesus.] Sic emendaui è Stephano. pro Καυνίων asteriscum posui, quia non uideo quid sit. Infrà paulo: Eræ. interpres habet Gerras. nescio unde. Etsi Ἔραι etiam mihi sunt suspectæ.

7 Magnetum mala etiā in prouerbium abiuisse e Suida apparet. sed Archilochi uersus lacer est. in uersus Callini integrum pro partibus restitui ὄμβριμον ἔργων, quæ nihil faciebant. Sed paulo pòst Homeri uersus sine accentuum ullis notis scripsi. Sic enim in statua more ueterum insculptos fuisse apparet, alioqui αὐδὴ satis fuissent distincta, & tota repræhensio inanis, etiam omissa de iota adscribendo subscribendoúe disputatione. Hodie apud Homerum neutro horum, sed accusatiuo casu legitur. inter γὰρ & τοῦ, inserui ἄνευ, quod omnino requirit sensus, & legit uetus. Sanè Grammatici iota in omnibus datiuis Græcis requirunt, ut naturale. Sed hæc aliò pertinent. Illud obiter annotandum. Eustath. in Odyss. ψ. 143. Simum cuius facta heic mentio, Σμῆμον pro η constanter habere.

8 Superato monte.] Quid Tmolus hìc faciat, nō uideo de Messogide suo loco. Hæc quoque cum Ptolemaicis non optimè conueniunt. Etsi Strabonem ego omnia perlustrasse oculis puto, ideoq; plus ei adhibeo quàm alijs fidei.

9 Septies decem.] Senarios duos integros habent epitomæ, nescio utrum ex ingenio, an è codice. Vide præter alios Plinium 347. Cæterùm quando Rhodiorum urbs memoratur, Ialysum intelligere debes, cuius nomen Rhodus κατ᾽ ἐξοχὴν occupauit. neque dißimulat Plinius 5.31.

10 Propria.] Ἴδια scripsi pro δία, sensum secutus. Supra σχεδὸν ἢ ὁδός.] Ὁδὸς inculcatum temerè. Lego σχεδὸν ἢ ὅσον καὶ. Labrandenus uitiosè legebatur Λαυρανδηνός. de eo uide Plutarch. quæst. Græca XLV.

11 Asellum scorpijs.] Κατεσραμμένον, puto ut antè κατεστρωμένον. neque uideo quî cistam notet κανθήλιον, & κατεσραμμένον non est inuersum. Καπυρισαὶ nescio an sint qui gulæ student. Vide Eustath. Iliad. π. 792. infra de Caribus ex Homero Μάσθλης in Græco reliqui. Sed si sic scripsit Strabo, est ἁμάρτημα μνημονικόν. Meonum enim is, non Carum ductor est Homero. οὐκ ἔχει λόγον.] Παρέχει puto, ut aliâs loqui solet.

12 Tardißima.] Βραχυτάτην relinquo in textu, sed Βραδυτάτην lego, ancipiti loco. Græcorū linguis uolubilib. sermo est aptior, quàm aliarū nationum. breuitatem laudi potiùs quàm uituperio dandam idiomati putauerim. Et aliâs constat earum linguarum, quas politi homines barbaras putant, difficiliorem operosioremq; esse quàm elegantium pronunciationem.

13 Vertices octo.] Ἄκρας reposui pro κράγας, quæ est uox nauci. ἄκρας etiam legit Eustath. in Diony-

Dionysium, & in Iliad. §.179. ubi quidem pro ὀκτὼ legitur δύο, ut non octo sed duo uertices habuerit. Octo tamen in Dionysianis commentarijs cùm legantur, nolui mutare. Idem Eustath. Lyciæ montem non Dædala, sed Dædalũ masculino genere uocat, in Iliad. dictum uersum.

14 Herodotus.] Videtur locum notare, qui est in Polymnia, ubi Xerxis classis recensetur. Οἱ δὲ Πάμφυλοι οὗτοι εἰσὶ τῶν ἐκ Τροίης ἀποσκεδασθέντων ἅμα Ἀμφιλόχῳ καὶ Κάλχαντι. Sed tamen noster λαῶν istud repetit, ut uideatur apud Herodotum excidisse. Λαὸς populum significat, & fieri potuit, ut sic se nominarent cõuenæ, duces istos secuti paulo pòst de Delo asteriscum notaui. non enim adduci possunt, ut quadrare credam. conijcere poteram aliquid, sed exspectabo meliorem librum faciliùs, quàm temeritatis notam.

15 Neruorum crassicie & podagra.] Παχυνεῦσι ῥοιζομένοις nihil est, neque quicquam ualet παρυννεῦσι. Plinius lib.31.cap.2. Cydnum podagricis mederi è Cassio Parmensi docet. idem est apud Vitruuium lib.8.cap.3. Itaque correxi uerba è coniectura, non admodum (puto) aliena. rem medicis disputandam relinquo. De encyclijs dixi suo loco interim Græcam uocem Latinitate dono. Post pro κατέχονται, κατέρχονται scripsi è sensu, & historijs, quas adducere nihil attinet.

16 Ac Mantûs.] Erat Αὐτοῦς, quasi uerò è matre prolem sua sustulisse Apollinem aliquis perhibuerit. itaque secutus sum historiam siue fabulam notam cum aliunde, tum ex suprà dictis ab ipso autore. Manto filia fuit Tiresiæ, è qua genuisse Mopsum dicitur Apollo uatem alius enim fuit argonauta. Sed ea in Onomastico explicantur. mox καὶ ante Φρυγίαν sustuli, ut locum restituerem. supra disertè hoc ipsum dixerat Strabo. Paulo pòst Ἀλήϊον pro Ἀλήνιον substitui, cùm et nullibi inueniretur Alenius, & quod heic de Philota dicitur, disertissimè Arrianus scribat lib.II.exped. Alex. ne dicam quid in Iliad. §.201. de hoc campo annotauerit Eustath. Deinde Aegææ sunt, quas Lucanus & alij Aegas dixerunt, ut suo loco ostendimus.

17 De dictis autem.] Tota hæc disputatio, ut aliæ multæ, ualdè corruptelas passa est, neque enumeratio implet promissum numerum, neque construuntur uerba ita, ut sensum perspicuum efficiant. coniecturas meas non magni facio, quas tamen ex uersione, potest qui uult æstimare. Sunt & heic quædam, quæ suprà alieniore fortasse loco, tamen ab autore epitomæ sunt adducta.

18 In Astyris.] Ἐν Ἀστύροις reposui pro Ἀσσυρίοις, quanquam ita legeretur etiam in epitomis. Sed mendum esse cuiuis pateat. Astyra apud Abydum fuisse auri feracia, è præcedente libro potuit disci. ὁρίσματα uitium fuit pro ὀρύγματα, quod sensus desiderat, & habent epitomæ.

19 Orientem & meridiem.] Pro ἄρκτον legendum esse νότον, quod ego feci, facilè intelliget, qui Crommyi promontorium sentiet septentrionalissimum esse Cypri locum: & Clitum situm intuebitur. Cæterùm Lapathus Stephano Lapethus dicitur Λάπηθος, apud Ptolemæum legitur Lapithus, Λάπιθος. Plinio 5.31. est Cur legitur hodiè.] Itidem ut Stephano Lapethus.

20 Hedelus.] Ἡδῦλος. non autem de Delo agitur heic, sed de autore elegiæ. itaque hoc nomen, etsi suspectum, posui. Locus passus est iniuriam. in uersu εἰαρινῶν pro ἐρίνων posui, & expressi Latinè. nam ἀσρίων uidetur interpres legisse.

FINIS.

ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΝΤΕΚΑΙΔΕΚΑΤΟΝ.

ὙΠΟΘΕΣΙΣ.

Τὸ πεντεκαιδέκατον βιβλίον, περὶ Ἰνδίαν καὶ Περσίδα.

Ἀπολειπόμενα τῆς Ἀσίας ἐστὶ, τὰ ἐκτὸς τοῦ Ταύρου, πλὴν Κιλικίας καὶ Παμφυλίας καὶ Λυκίας. τὰ δ' ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς μέχρι Νείλου, μεταξὺ τοῦ Ταύρου καὶ τῆς ἔξω θαλάττης τῆς νοτίου κείμενα. μετὰ δὲ τὴν Ἀσίαν ἡ Λιβύη ἐστὶ, περὶ ἧς ἐροῦμεν ὕστερον. νῦν δ' ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς ἀρκτέον. πρώτη γὰρ ἔκκειται πρὸς ταῖς ἀνατολαῖς μεγίστη. δεῖ δ' εὐγνωμόνως ἀκούειν περὶ αὐτῆς. καὶ γὰρ ἀπωτάτω ἐστὶ, καὶ οὐ πολλοὶ τῶν ἡμετέρων κατώπτευσαν αὐτήν. οἱ δὲ καὶ ἰδόντες, μέρη τινὰ εἶδον. τὰ δὲ πλείω λέγουσιν ἐξ ἀκοῆς. καὶ ἃ εἶδον δὲ, ἐν παρόδῳ στρατιωτικῇ καὶ δρόμῳ κατέμαθον. διόπερ οὐδὲ τὰ αὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν ἐξαγγέλλουσι, καὶ ταῦτα συγγράψαντες, ὡς ἂν πεφροντισμένως ἐξητασμένα. τινὲς δ' αὐτῶν καὶ συστρατεύσαντες ἀλλήλοις, καὶ συνεπιδημήσαντες, καθάπερ οἱ Ἀλεξάνδρῳ συγκαταστρεψάμενοι τὴν Ἀσίαν, ἀλλ' ἕκαστος ἑκάστῳ τἀναντία λέγει πολλάκις. ὅπου δὲ περὶ τῶν ὁραθέντων οὕτω διαφέρονται, τί δεῖ νομίζειν περὶ τῶν ἐξ ἀκοῆς; Καὶ μὴν οὐδ' οἱ ἄλλοι πολλοῖς χρόνοις ὕστερον συγγράψαντές τι περὶ τούτων, οὐδ' οἱ νῦν πλέοντες ἐκεῖσε, ἀποφαίνονταί τι ἀκριβές. Ἀπολλόδωρος γοῦν ὁ τὰ Παρθικὰ ποιήσας, μεμνημένος καὶ τῶν τὴν Βακτριανὴν ἀποστησάντων Ἑλλήνων παρὰ τῶν Συριακῶν βασιλέων τῶν ἀπὸ Σελεύκου τοῦ Νικάτορος, φησὶ μὲν αὐτοὺς αὐξηθέντας, ἐπιθέσθαι καὶ τῇ Ἰνδικῇ. οὐδὲν δὲ προσανακαλύπτει τῶν πρότερον ἐγνωσμένων, ἀλλὰ καὶ ἐναντιολογεῖ, πλείω τῆς Ἰνδικῆς ἐκείνους, ἢ Μακεδόνας καταστρέψασθαι λέγων. Εὐκρατίδαν γοῦν πόλεις χιλίας ὑφ' ἑαυτῷ ἔχειν. ἐκείνους δὲ αὐτὰ τὰ μεταξὺ ἔθνη τοῦ τε Ὑδάσπου, καὶ τοῦ Ὑπάνιος τὸν ἀριθμὸν ἐννέα, πόλεις τε ἔχειν πεντακισχιλίας, ὧν μηδεμίαν εἶναι τῆς Μεροπίδος ἐλάττω. ταύτην δὲ πᾶσαν τὴν χώραν καταστρεψάμενον Ἀλέξανδρον, παραδοῦναι Πώρῳ. καὶ οἱ νῦν δὲ πλέοντες ἐξ Αἰγύπτου ἔμποροι

τῶν Νέ-

STRABONIS RERUM GEOGRAPHICARUM LIBER DECIMUS QVINTUS.

ARGUMENTUM.

Quintusdecimus circa Indiam Persiamq; uersatur.

DE Asia restant explicanda quæ extra Taurum sunt, demta Cilicia, Pamphylia, & Lycia. tum quę ab India usq; ad Nilum inter Taurum iacent & exterius mare meridianum. Asiam Africa sequitur, de qua posteriùs dicemus. nũc ab India ordiemur. nam & prima uersus orientem iacet, & maxima est. Enimuerò hæc lector æquum animum adhibeat oportet. nam & remotissima est, & pauci nostrum eã conspexerunt: & qui uiderunt, partem duntaxat uiderunt, pleraque audita narrant. quin & quæ uiderunt, in transitu militari ac cursu uiderunt. qua de causa ne eadem quidem de iisdem perhibent: quanquam libros ut de rebus diligenter exploratis conscripserint. Sũt qui cùm fuerint in eadem expeditione atq; peregrinatione, ut qui Alexandrum in Asia domanda sunt comitati, singuli singulis contraria sępenumero tradant. Iam se de uisis ita dissentiunt: quid arbitrabimur de auditis futurum? Imò etiam qui multis post ætatibus aliquid de iis scripserunt locis, aut qui nunc eò nauigant, nihil certi pronunciant. Apollodorus quidem cùm Parthica scripsisset, illata etiam Græcorum mentione qui à Syrię regibus, Seleuci Nicatoris successoribus, Bactrianam abalienassent: ait eos uirib. auctos etiam Indiæ manus intulisse. nihil uerò præter antè nota ipse detegit: nisi quod contra aliorum sententiam affirmat maiorem ab his quam à Macedonibus Indiæ partem fuisse subactam. Nam Eucratidam quidem CIↃ urbes sub se habuisse: illos autem ipsas gentes quę sunt numero nouem inter Hydaspen & Hypanim, ac urbes IↃↃ. quarum nulla Co Meropide esset minor. regionem hãc totam ab Alexãdro subactam, ac Poro esse traditã. Porrò mercatorum qui hodie ex Aegypto

Argumentum libri, & Indicarũ rerũ obscuritas.

per Nilũ & Arabicũ sinũ in Indiã nauigant,
pauci etiã usq; ad Gangẽ perueniunt, & q eò
perueniunt, litterarum rudes sunt, neq; ad lo
corum historiam concipiendam idonei. Iam
ex Indiæ uno tantùm loco, atque ab uno mo
dò rege atque altero, Pandione scilicet ac Po
ro, legatio ad Augustũ uenit imperatorem
cum muneribus, & sophista Indus qui se A-
thenis combussit: quemadmodum etiã Ca-
lanus id spectaculi Alexandro exhibuerat.
Quibus omissis si quis memoriam rerũ an-
te Alexandrum gestarum intueatur, multo
omnia his ipsis obscuriora deprǽhẽdet. Pro-
babile quidem est Alexandrum his credidis-
se, inflatum tot prosperis successib. Etenim
Nearchus refert, ambitione eum quadam in
citatum uoluisse per Gedrosiã ducere exer-
citum, cùm auditu accepisset Semiramidem
quoque & Cyrum hâc in Indiam fecisse ex-
peditionem: (sed illam fuga salutem conse-
cutam euasisse cum XX hominibus, illũ cum
VII.) quòd gloriosum sibi forè putaret, si istis
tanta passis, ipse parta uictoria saluum exer-
citum per eadem loca eosdemq; traduceret
gentes. Nobis autem cuius'nam rei certa fi-
des Indicæ fieri potest, ex Cyri aut Semirami
dis tali expeditione? Patrocinatur nostro ser
moni quodammodo etiam Megasthenes: fi
dem iubens derogare antiquis de India nar-
rationibus. Neque enim ab Indis foras mis-
sum exercitum nusquam: neque extrinsecus
ingruisse & obtinuisse: excepta Herculis &
Bacchi expeditione, & hac ipsa Macedoni-
ca. Sanè Sesostrim Aegyptium, & Tearco-
nem Aethiopem usq; in Europam processe.
11 Nauocodrosorum autẽ qui magis à Chal-
dæis probatur, magis etiam quam Hercu-
lem, usque ad columnas peruenisse, quous-
que etiam Tearconem: illum tamen exerci-
tum ex Hispania in Thraciam Pontumq; du
xisse. Idanthyrsum Scytham factis in Asiam
excursionibus, attigisse etiam Aegyptum.
ad Indiam uerò eorum neminem peruenis-
se. Semiramin priusquam egrederetur ob-
ijsse. Et à Persis Hydracas ex India mercede
accitos fuisse: illos autem copias suas in In-
diam duxisse nunquam: propè tamen acces-
sisse, cùm Cyrus duceret in Massagetas. At
Herculis & Bacchi res Indicæ. enim Herculis & Bacchi res gestas Mega-
sthenes cum paucis quibusdam credit. Alio-
rũ magna pars, è quib. est Eratosthenes, fabu
losa & minimè credẽda arbitrãt, ut & q̃ apud
Græcos iactant. Nã Liber pater apud Euri-
pidem

διὰ τοῦ Νείλου καὶ τοῦ Ἀραβίου κόλπου μέχρι τῆς
Ἰνδικῆς, σπάνιοι μὲν καὶ πεπλεύκασι μέχρι
τοῦ Γάγγου. καὶ οὗτοι δ' ἰδιῶται, καὶ οὐδὲν
πρὸς ἱστορίαν χρήσιμοι τῶν τόπων. Κἀκεῖθεν
δὲ ἀφ' ἑνὸς τόπου καὶ παρ' ἑνὸς βασιλέως
Πανδίονος καὶ ἄλλου Πώρου, ἧκεν ὡς Καί-
σαρα τὸν Σεβαστὸν δῶρα καὶ πρεσβεῖα, καὶ
ὁ κατακαύσας ἑαυτὸν Ἀθήνησι σοφιστὴς Ἰν-
δὸς· καθάπερ καὶ ὁ Καλανὸς Ἀλεξάνδρῳ
τὴν τοιαύτην θέαν ἐπιδειξάμενος. Εἰ τοί-
νυν ταῦτ' ἀφείς τις τὴν πρὸ τῆς Ἀλεξάνδρου
στρατείας ἐπιβλέπει μνήμην, πολὺ ἂν εὕ-
ροι τούτων τυφλότερα. Ἀλέξανδρον μὲν
οὖν πιστεύειν τοῖς τοιούτοις εἰκὸς, τετυφω-
μένον ταῖς τοσαύταις εὐτυχίαις. Φησὶ δὲ
Νέαρχος. φιλονεικῆσαι αὐτὸν διὰ τῆς Γε-
δρωσίας ἀγαγεῖν τὴν στρατείαν, πεπυσμέ-
νον διότι καὶ Σεμίραμις ἐστρατεύσατο ἐπὶ Ἰν-
δοὺς, καὶ Κῦρος· ἀλλ' ἡ μὲν ἀνέστρεψε, φεύ-
γουσα μετὰ εἴκοσιν ἀνθρώπων· ἐκεῖνος δὲ
μεθ' ἑπτά. ὡς σεμνὸν τὸ ἐκείνων τοσαῦτα
παθόντων αὐτὸν καὶ στρατόπεδον σῶσαι
μετὰ νίκης διὰ τῶν αὐτῶν ἐθνῶν τε καὶ τό-
πων. ἐκεῖνος μὲν δὴ ἐπίστευσεν. Ἡμῖν δὲ
τίς ἂν δικαία γένοιτο πίστις τῶν Ἰνδικῶν ἐκ
τῆς τοιαύτης στρατείας τοῦ Κύρου, ἢ τῆς Σεμι-
ράμιδος; Συναποφαίνεται δέ πως καὶ Με-
γασθένης τῷ λόγῳ τούτῳ, κελεύων ἀπι-
στεῖν ταῖς ἀρχαίαις περὶ Ἰνδῶν ἱστορίαις. οὔ-
τε γὰρ παρ' Ἰνδῶν ἔξω σταλῆναί ποτε στρα-
τιὰν, οὔτ' ἐπελθεῖν ἔξωθεν καὶ κρατῆσαι,
πλὴν τῆς μεθ' Ἡρακλέους καὶ Διονύσου, καὶ
τῆς νῦν μετὰ Μακεδόνων. Καίτοι Σέσωστριν
μὲν τὸν Αἰγύπτιον καὶ Τεάρκωνα τὸν Αἰθίο-
πα ἕως Εὐρώπης προελθεῖν. Ναυοκοδρόσο-
ρον δὲ τὸν παρὰ Χαλδαίοις εὐδοκιμήσαν-
τα, Ἡρακλέους μᾶλλον καὶ ἕως Στηλῶν ἐλά-
σαι. μέχρι μὲν δὴ δεῦρο καὶ Τεάρκωνα ἀφι-
κέσθαι. ἐκεῖνον δὲ καὶ ἐκ τῆς Ἰβηρίας εἰς τὴν
Θρᾴκην, καὶ τὸν Πόντον ἀγαγεῖν τὴν στρα-
τιάν. Ἰδάνθυρσον δὲ τὸν Σκύθην ἐπιδρα-
μεῖν τῆς Ἀσίας μέχρι Αἰγύπτου. Τῆς δὲ Ἰνδι-
κῆς μηδένα τούτων ἅψασθαι. Καὶ Σεμίρα-
μιν δ' ἀποθανεῖν πρὸ τῆς ἐπιχειρήσεως. Πέρ-
σας δὲ μισθοφόρους μὲν ἐκ τῆς Ἰνδικῆς μετα-
πέμψασθαι Ὑδράκας. ἐκεῖ δὲ μὴ στρατεῦ-
σαι, ἀλλ' ἐγγὺς ἐλθεῖν μόνον, ἡνίκα Κῦρος
ἤλαυνεν ἐπὶ Μασσαγέτας. Καὶ τὰ περὶ Ἡ-
ρακλέους δὲ, καὶ Διονύσου, Μεγασθένης μὲν
μετ' ὀλίγων πιστὰ ἡγεῖται. τῶν δ' ἄλλων οἱ
πλείους, ὧν ἐστι καὶ Ἐρατοσθένης, ἄπιστα καὶ
μυθώδη, καθάπερ καὶ τὰ παρὰ τοῖς Ἕλλη-
σιν. Ὁ μὲν γὰρ ἐν ταῖς Βάκχαις τοῦ Εὐρι-
πίδου

πῶ Διόνυσος, τοιαῦτα νεανιεύεται·
λιπὼν δὲ Λυδῶν τὰς πολυχρύσους γύας,
Φρυγῶν τε, Περσῶν θ' ἡλιοβλήτους πλάκας,
βάκτριά τε τείχη, τήν τε δύσχειμον χθόνα
Μήδων, ἀπελθὼν Ἀραβίαν εὐδαίμονα,
Ἀσίαν τε πᾶσαν.—.

Παρὰ Σοφοκλεῖ δέ τις ἐστὶ τὴν Νῦσαν καθυμνῶν, ὡς τὸ Διονύσῳ καθιερωμένον ὄρος·
ὅθεν κατιδὼν τὴν βεβακχιωμένην βροτοῖσι κλεινὴν Νῦσαν,
ἣν ὁ βούκερως Ἴακχος αὑτῷ μαῖαν ἡδίστην νέμει,
ὅπου τίς ὄρνις οὐχὶ κλαγγάνει.

Καὶ τὰ ἑξῆς. καὶ μηροτραφὴς δὲ λέγεται. καὶ ὁ ποιητὴς περὶ Λυκούργου τοῦ Ἠδωνοῦ φησὶν οὕτως·
ὅς ποτε μαινομένοιο Διωνύσοιο τιθήνας,
σεῦε κατ' ἠγάθεον Νυσήϊον.—.

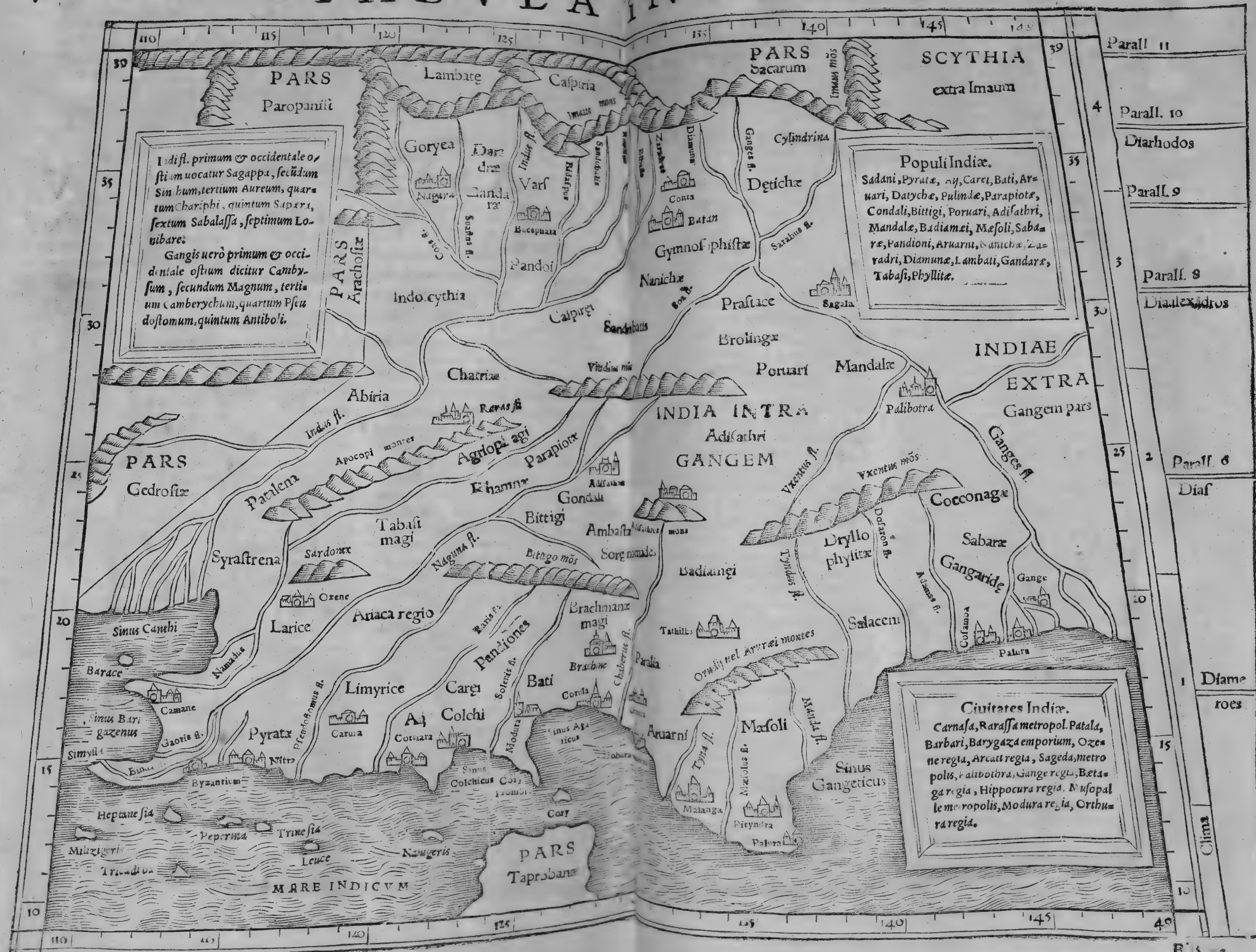
Τοιαῦτα μὲν τὰ περὶ Διονύσου. Περὶ δὲ Ἡρακλέους οἱ μὲν τἀναντία μόνον μέχρι τῶν ἑσπερίων περάτων ἱστοροῦσιν, οἱ δ' ἐφ' ἑκατέρων. ἐκ δὲ τῶν τοιούτων Νυσαίους δή τινας ἔθνος προσωνόμασαν, καὶ πόλιν παρ' αὐτοῖς Νῦσαν Διονύσου κτίσμα, καὶ ὄρος τὸ ὑπὲρ τῆς πόλεως Μηρὸν, αἰτιασάμενοι καὶ τὸν αὐτόθι κισσὸν, καὶ ἄμπελον, οὐδὲ ταύτην τελεσίκαρπον· ἀπορρεῖ γὰρ ὁ βότρυς πρὶν περκάσαι διὰ τοὺς ὄμβρους τοὺς ἄδην. Διονύσου δ' ἀπογόνους τοὺς Ὀξυδράκας, ἀπὸ τῆς ἀμπέλου τῆς παρ' αὐτοῖς καὶ τῶν πολυτελῶν ἐξόδων Βακχικῶς, τάς τε ἐκστρατείας ποιουμένων τῶν βασιλέων, καὶ τὰς ἄλλας ἐξόδους μετὰ τυμπανισμοῦ, καὶ εὐανθοῦς στολῆς· ὅπερ ἐπιπολάζει καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις Ἰνδοῖς. Ἄορνον δέ τινα πέτραν, ἧς τὰς ῥίζας ὁ Ἰνδὸς ὑπορρεῖ πλησίον τῶν πηγῶν, Ἀλεξάνδρου κατὰ μίαν προσβολὴν ἑλόντα σεμνύνοντες, ἔφασαν τὸν Ἡρακλέα, τρὶς μὲν προσβαλεῖν τῇ πέτρᾳ ταύτῃ, τρὶς δ' ἀποκρουσθῆναι. Τῶν δὲ κοινωνησάντων αὐτῷ τῆς στρατείας, ἀπογόνους εἶναι τοὺς Σίβας, σύμβολα τοῦ γένους σώζοντας, τό τε δορὰς ἀμπέχεσθαι, καθάπερ τὸν Ἡρακλέα· καὶ τὸ σκυταληφορεῖν, καὶ ἐπικεκαῦσθαι βουσὶ καὶ ἡμιόνοις ῥόπαλον. Βεβαιοῦνται δὲ τὸν μῦθον τοῦτον, καὶ ἐκ τῶν περὶ τὸν Καύκασον, καὶ τὸν Προμηθέα. καὶ γὰρ ταῦτα μετενηνόχασιν ἐκ τοῦ Πόντου δεῦρο ἀπὸ μικρᾶς προφάσεως, ἰδόντες σπήλαιον ἐν τοῖς Παροπαμισάδαις ἱερόν. τοῦτο γὰρ ἐνεδείξαντο Προμηθέως δεσμωτήριον, καὶ δεῦρο ἀφιγμένον τὸν Ἡρακλέα ἐπὶ τὴν ἐλευθέρα-

pidem in Bacchis iuuenatur his uerbis.
Lydorum abundans auro peragraui solum
Phrygiamque, & sole calentia plana Persidis,
Et Bactra, Medorumque frigidam plagam
Asiamque totam.—.

Est etiam quidam apud Sophoclem, qui Nyssam decantat, ut montem Baccho sacrum.
Vnde conspiciēs bacchatam mortalibus claram Nyssam,
Quam corniger Bacchus iucundam sibi nutricem colit,
Vbi ales non clangit. Et cætera.

Dicitur etiam Bacchus in femore insutus, eductusque. Poëta autem de Lycurgo Edono sic ait:
Qui quondam insani iuga per Nysseia Bacchi Iliad. ζ.132.
Nutrices agitauit.—.

Ac de Baccho quidem hactenus. Herculem uerò quidā tradunt in aduersa parte tantùm fuisse usque ad occidētis fines: quidam in utraque. Ex his autem Nyssæos gentem quandam nominarunt, & Nyssam urbem à Baccho conditam, & mōtem urbi imminentem nomine Merum, id est femur, denominauerunt: argumento hederæ ibi nascentis & uitis. quanquam fructum ad maturitatem hæc non perducit, nam racemus priusquam maturescat defluit propter imbrium abundantiam. Dicunt præterea, Oxydracas Bacchi esse genus, propter uites quæ apud eos nascuntur, & Bacchicas pompas sumtuosas, & propterea quod eorum reges castrensem apparatum, & cęteros exitus cum tympanis & stola floridi coloris, Bacchico more faciunt: quod etiā apud Indos cæteros usitatum est. Cùm Alexander petram quandam nomine Aornum primo adortu cepisset, cuius radices Indus non procul à fonte suo alluit: gloriosè dixerunt, Herculem ter petram adortum, ter inde repulsum fuisse. Ab ijs autem qui cum eo militauerant profectos uolunt Sibas, generis signum seruantes, quòd pellibus amiciantur, quemadmodum Hercules. & quòd clauas gerant, easque bobus & mulis pro nota inurant. Hanc porrò fabulam ex ijs confirmant quæ de Caucaso ac Prometheo memorant, quæ ipsa leui ansa arrepta huc è Ponto transtulerunt. Nā cum sacram quandam speluncam apud Paropamissadas uiderent, in ea dixerunt uinctum fuisse Prometheum: atque Herculem, ut illū liberaret,

PARS Paropanisi
Lambatę
Caspiria
PARS Sacarum
SCYTHIA extra Imaum
Imaus mõs
Goryea
Dardræ
Varsi
Nagara
Gandaræ
Bucephala
Conta
Batan
Detichæ
Cylindrina
Gymnosophistæ
Pandoi
Indoscythia
PARS Arachosiæ
Nanichæ
Prasiace
Sagala
Caspiræi
Brolingæ
Poruari
Mandalæ
INDIAE EXTRA Gangem pars
Chatriæ
Abiria
Indus fl.
Palibotra
INDIA INTRA GANGEM
Adisathri
Ganges fl.
PARS Gedrosiæ
Apocopi montes
Agriophagi
Parapiotæ
Patalena
Rhamnæ
Gondali
Tabasi magi
Bittigi
Ambastæ
Sorę nomades
Coccognagæ
Sabaræ
Gangaridę
Gange
Dryllophylitæ
Vxentus mõs
Syrastrena
Sardonix
Ozene
Larice
Ariaca regio
Badiamęi
Brachmanæ magi
Tathilba
Salaceni
Sinus Canthi
Baracę
Camane
Sinus Barigazenus
Pyratæ
Nitra
Byzantium
Limyrice
Pandiones
Carei
Colchi
Bati
Brachme
Paralia
Aruarni
Mæsoli
Orudij uel Aruræi montes
Malanga
Pitynda
Palura
Sinus Gangeticus
Sinus Colchicus
Cory
Heptanesia
Peperina
Trinesia
Leuce
Nanigeris
Milizigeris
MARE INDICVM
PARS Taprobanæ
Parall. 11
Parall. 10
Diarhodos
Parall. 9
Parall. 8
Diaalexandros
Parall. 6
Diameroes
Clima

Indi fl. primum & occidentale ostium uocatur Sagappa, secũdum Sinthum, tertium Aureum, quartum Chariphi, quintum Sapari, sextum Sabalassa, septimum Lonibare.
Gangis uerò primum & occidentale ostium dicitur Cambysum, secundum Magnum, tertium Camberychum, quartum Pseudostomum, quintum Antiboli.

Populi Indiæ.
Sadani, Pyratæ, Ay, Carei, Bati, Aruari, Datychæ, Pulindæ, Parapiotæ, Condali, Bittigi, Poruari, Adisathri, Mandalæ, Badiamæi, Mæsoli, Sabaræ, Pandioni, Aruarni, Danichæ, Zaradri, Diamunæ, Lambati, Gandaræ, Tabasi, Phyllitæ.

Ciuitates Indiæ.
Carnasa, Rarassa metropol. Patala, Barbari, Barygaza emporium, Ozene regia, Arcati regia, Sageda, metropolis, Palibothra, Gange regia, Bætaga regia, Hippocura regia, Musopalle metropolis, Modura regia, Orthura regia.

νότιον θάλατταν, στάδιοι μάλιστα λέγονται μύριοι τρισχίλιοι παρὰ τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν μέχρι τῶν ἐκβολῶν αὐτοῦ. ὥστ' ἀπὸ ἐναντίας τὴν ἑωθινὴν προσλαβοῦσα τὰ τῆς ἄκρας τρισχιλίους ἔσται μυρίων καὶ ἑξακισχιλίων σταδίων. τοῦτο μὲν οὖν πλάτος τῆς χώρας τό τ' ἐλάχιστον καὶ τὸ μέγιστον. μῆκος δὲ τὸ ἀπὸ τῆς ἑσπέρας ἐπὶ τὴν ἕω. τούτου δὲ τὸ μὲν μέχρι Παλιβόθρων, ἔχοι τις ἂν βεβαιοτέρως εἰπεῖν. καταμεμέτρηται γὰρ σχοινίοις, καί ἐστιν ὁδὸς βασιλικὴ σταδίων δισμυρίων. τὰ δ' ἐπέκεινα στοχασμῷ λαμβάνεται διὰ τῶν ἀνάπλων τῶν ἐκ θαλάττης, διὰ τοῦ Γάγγου ποταμοῦ μέχρι Παλιβόθρων. εἴη δ' ἄν τι σταδίων ἑξακισχιλίων. ἔσται τὸ πᾶν δὲ ἢ βραχύτατον μυρίων ἑξακισχιλίων, ὡς ἔκ τε τῆς ἀναγραφῆς τῶν σταθμῶν τῆς πεπιστευμένης μάλιστα λαβεῖν Ἐρατοσθένης φησί, καὶ ὁ Μεγασθένης οὕτω συναποφαίνεται. Πατροκλῆς δὲ χιλίοις ἔλαττόν φησι. τούτῳ δὴ πάλιν τῷ διαστήματι προστεθὲν τὸ τῆς ἄκρας διάστημα, τὸ προπίπτον ἐπὶ πλέον πρὸς τὰς ἀνατολάς, οἱ τρισχίλιοι στάδιοι ποιήσουσι τὸ μέγιστον μῆκος. ἔστι δὲ τοῦτο τὸ ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ παρὰ τὴν ἑξῆς ἠιόνα, μέχρι τῆς λεχθείσης ἄκρας, καὶ τῶν ἀνατολικῶν αὐτῆς τερμόνων. οἰκοῦσι δ' ἐνταῦθα οἱ Κωνιακοὶ καλούμενοι. Ἐκ δὲ τούτων πάρεστιν ὁρᾶν, ὅσον διαφέρουσιν αἱ τῶν ἄλλων ἀποφάσεις. Κτησίου μὲν οὐκ ἐλάττω τῆς ἄλλης Ἀσίας τὴν Ἰνδικὴν λέγοντος, Ὀνησικρίτου δὲ τρίτον μέρος τῆς οἰκουμένης, Νεάρχου δὲ μηνῶν ὁδὸν τεττάρων τὴν δι' αὐτοῦ τοῦ πεδίου, Μεγασθένους δὲ καὶ Δηιμάχου μετριασάντων μᾶλλον. ὑπὲρ γὰρ δισμυρίους τιθέασι σταδίους, τὸ ἀπὸ τῆς νοτίου θαλάττης ἐπὶ τὸν Καύκασον. Δηίμαχος δ' ὑπὲρ τοὺς τρισμυρίους κατ' ἐνίους τόπους. πρὸς οὓς ἐν τοῖς πρώτοις λόγοις εἴρηται. νῦν δὲ τοσοῦτον εἰπεῖν ἱκανόν, ὅτι καὶ ταῦτα συνηγορεῖ τοῖς αἰτουμένοις συγγνώμην, ἐάν τι περὶ τῶν Ἰνδικῶν λέγοντες, μὴ διισχυρίζωνται. ἅπασα δ' ἐστὶ κατάρρυτος ποταμοῖς ἡ Ἰνδική, τοῖς μὲν εἰς δύο τοὺς μεγίστους συρρηγνυμένοις, τόν τε Ἰνδὸν, καὶ τὸν Γάγγην, τοῖς τε κατ' ἴδια στόματα ἐκδιδοῦσιν εἰς τὴν θάλατταν. ἅπαντα ἀπὸ τοῦ Καυκάσου τὴν ἀρχὴν ἔχουσι καὶ φέρονται μὲν ἐπὶ τὴν μεσημβρίαν τὸ πρῶτον, εἶθ' οἱ μὲν μένουσιν ἐπὶ τῆς αὐτῆς φορᾶς, καὶ μάλιστα οἱ εἰς τὸν Ἰνδὸν συμβάλλοντες, οἱ δ' ἐπιστρέφονται πρὸς ἕω, καθάπερ καὶ ὁ Γάγγης ποταμός. οὗτος μὲν οὖν καταβὰς ὁ Γάγγης ἐκ τῆς ὀρεινῆς, ἐπειδὰν ἅψηται τῶν πεδίων, ἐπιστρέψας πρὸς ἕω, καὶ ῥυεὶς παρὰ τὰ Παλίβοθρα μεγίστην πόλιν, πρόεισιν ἐπὶ τὴν ταύτῃ θάλατταν,

australe mare XIII. millia stadiorum perhibentur secundum Indum flumen usque ad eius ostia. Quapropter oppositum orientale latus, assumtis extremitatis trib. millibus, erit stadiorum CCIƆƆ IƆƆ CIƆ. Atque hæc est maxima & minima regionis latitudo. Longitudo uerò est ab occidente in orientem; quæ quanta sit, de ea parte, quæ usque ad Palibothra pertēdit, certiùs dici potest. schœnis enim dimēsa est, & uiam regiam habet stadiorum XX millium. Vlteriora uerò coniectura depræhenduntur per nauigationes quæ ex mari fiunt aduerso Gange Palibothra usque, & sunt stadiorum circiter IƆƆ CIƆ. Tota uerò uel breuissima est stadiorum sedecies millium, ut ex certa diurnorum itinerum descriptione deprædhendisse se Eratosthenes affirmat: cui etiam Megasthenes subscribit. Patrocles uerò mille stadia detrahit. Rursum si huic distantiæ extremitatis distantia addatur, præsertim quæ ad ortum uergit, scilicet tria millia stadiorū: longitudo maxima conficietur, quæ est ab Indi ostijs, secūdum litus quod deinceps est usque ad dictam extremitatem, & orientales eius terminos, quo in loco ij habitant, qui Coniaci uocantur. Nimirum autem hinc perspici potest, quantum reliquorum sententiæ discrepent. Ctesias dicit Indiam non esse minorem reliqua Asia: Onesicritus, eam esse trientem orbis habitati: Nearchus quatuor mensium iter per campum. Megasthenes & Deimachus moderatiùs. Nam supra XX millia stadiorum eam partem ponunt, quæ ab australi mari in Caucasum tendit. Deimachus secundum quædam loca supra XXX millia. Aduersus hos in superioribus est à nobis disputatum. Nunc hoc satis est dicere, hæc ipsa facere pro his, qui ueniam petunt, quando de Indicis rebus loquentes nihil affirmant admodum. Tota India fluminibus irrigatur: quorum quædam in duo maxima irrumpunt, Indum atque Gangem: quædam proprijs ostijs in mare exeunt, omnia è Caucaso primo ad meridiem feruntur, postea alia eundem seruans cursum, præsertem quæ in Indum influunt, alia flectuntur ad orientem ut Ganges. Hic à montibus descendens, cum in planiciem peruenit, ad orientem conuersus: & Palibothra ciuitatē maximam præterfluens in mare quod isthic est effun-

Ganges.
Indus.

effunditur uno ostio, quanquam omnium Indicorum maximum flumen sit. Indus duobus ostijs in mare meridionale erit Pattalenam complectens, Aegyptio Delta persimilem. Eratosthenes autor est ex horum tantorum fluuiorum exhalationibus, & flatu Etesiarum, Indiam æstiuis imbribus madere ac campos stagnis oppleri & in ijs imbribus linum seri & milium, & sesamum, oryzam, & bosmorũ. Hyberno aũt tẽpore seri triticũ, ordeũ, legumina, & alias fruges esculentas quarum nos expertes. Iam quæ in Aethiopiæ & in Aegypti fluminibus nascuntur animalia eadem ferè Indiæ amnes producunt, præter Hippopotamum. quanquam Onesicritus dicat eos etiam in India procreari. Ex hominibus meridionales colore Aethiopibus, aspectu & capillo alijs persimiles sunt. nam pro-
2 pter ueris humiditatem non crispantur, 2 se-
Taprobana ptentrionales Aegyptijs sunt similes. Taprobanem in alto sitam insulam distare dicunt ab India australissimis partibus, quæ sunt apud Coniacos, meridiem uersus, septem dierum nauigatione. Eius longitudinem esse ad VIII millia stadiorum Aethiopiam uersus: in ea elephanthos gigni. Hæc quidem ab Eratosthene traduntur. quib. si addamus, quæ ab alijs sunt scripta accuratiùs, eò magis propriè hanc descripserimus. Proinde Taprobanæ Onesicritus magnitudinem facit stadiorum IↃↃ, longitudinem uerò & latitudinem non distinguens, distare eã dicit à continenti xx. dierum nauigatione. sed malè nauigari, cum & mali nauium uitiosè sint fabricati. & utrinque ita facti, ut matricibus eos recipientibus destituantur. Inter hanc atque Indiam alias insulas esse. ipsam uerò omniũ maximè meridiem uersus sitam. circa eam gigni cete uitæ ancipitis, alia bobus, alia equis, alia alijs terrestribus animalibus similia. Nearchus de terra illuuie fluuiorum solo aggesta hæc affert exempla: Hermi, & Caystri & Mæandri, & Caici campos ita appellatos esse ob limum qui è montibus à fluuijs delatus campos auget: atque adeò facit si quis defertur qui mollior sit & pinguior. Ideoque rectè dici campos hos à fluuijs effici. Hoc idem est cum eo quod Herodotus de Nilo dicit, terram quæ circa eum est donum ipsis esse. Et propte-

καὶ μίαν ἐκβολὴν ποιεῖται, μέγιστος ὢν τῶν Ἰνδικῶν ποταμῶν. ὁ δὲ Ἰνδὸς δυσὶ στόμασιν εἰς τὴν μεσημβρινὴν ἐκπίπτει θάλατταν, ἐμπεριλαμβάνων τὴν Παταληνὴν καλουμένην χώραν, παραπλησίαν τῷ κατ' Αἴγυπτον Δέλτα. Ἐκ δὲ τῆς ἀναθυμιάσεως τῶν τοσούτων ποταμῶν, καὶ ἐκ τῶν ἐτησίων, ὥς Ἐρατοσθένης φησί, βρέχεται τοῖς θερινοῖς ὄμβροις ἡ Ἰνδική, καὶ λιμνάζει τὰ πεδία. ἐν μὲν οὖν τούτοις ὄμβροις λίνον σπείρεται καὶ κέγχρος. πρὸς τούτοις σήσαμον, ὄρυζα, βόσμορον· τοῖς χειμερινοῖς δὲ καιροῖς πυροί, κριθαί, ὄσπρια, καὶ ἄλλοι καρποὶ ἐδώδιμοι, ὧν ἡμεῖς ἄπειροι. Σχεδὸν δὲ τὰ ζῷα τὰ ἐν Αἰθιοπίᾳ, καὶ κατ' Αἴγυπτον, τὰ αὐτὰ φύεται καὶ ἐν τῇ Ἰνδικῇ καὶ τῶν ἐν τοῖς ποταμοῖς, πλὴν ἵππου ποταμίου, τὰ ἄλλα φέρουσι, καὶ οἱ Ἰνδοί. Ὀνησίκριτος δὲ καὶ τοὺς ἵππους γίνεσθαί φησι. Τῶν δ' ἀνθρώπων οἱ μὲν μεσημβρινοὶ τοῖς Αἰθίοψιν εἰσὶν ὅμοιοι κατὰ τὴν χροιάν. κατὰ δὲ τὴν ὄψιν, καὶ τὴν τρίχωσιν τοῖς ἄλλοις. οὐδὲ γὰρ οὐλότριχοῦσι διὰ τὴν ὑγρότητα τοῦ ἀέρος. ὡς δὲ βόρειοι τοῖς Αἰγυπτίοις. Τὴν δὲ Ταπροβάνην πελαγίαν εἶναί φασι νῆσον, ἀπέχουσαν τῶν νοτιωτάτων τῆς Ἰνδικῆς τῶν κατὰ τοὺς Κωνιακοὺς πρὸς μεσημβρίαν ἡμερῶν ἑπτάπλουν, μῆκος μὲν ὡς ὀκτακισχιλίων σταδίων ἐπὶ τὴν Αἰθιοπίαν. ἔχειν δὲ καὶ ἐλέφαντας. τοιαῦται μὲν αἱ τοῦ Ἐρατοσθένους ἀποφάσεις. Προστεθεῖσαι δὲ καὶ αἱ τῶν ἄλλων εἴ τί που προσακριβοῦσιν, ἰδιοποιήσουσι τὴν γραφήν. οἷον περὶ τῆς Ταπροβάνης, Ὀνησίκριτος φησὶ μέγεθος μὲν εἶναι πεντακισχιλίων σταδίων, οὐ διορίσας μῆκος, οὐδὲ πλάτος. διέχειν δὲ τῆς ἠπείρου πλοῦν ἡμερῶν εἴκοσι. ἀλλὰ κακοπλεῖν τὰς ναῦς, φαύλως μὲν ἱστιοπεποιημένας, κατεσκευασμένας δὲ ἀμφοτέρωθεν ἐγκοιλίων μητρῶν χωρίς. εἶναι δὲ καὶ ἄλλας νήσους αὐτῆς μεταξύ, καὶ τῆς Ἰνδικῆς. νοτιωτάτην δ' ἐκείνην. κήτη δ' ἀμφίβια περὶ αὐτὴν γίνεσθαι, τὰ μὲν βουσί, τὰ δ' ἵπποις, τὰ δ' ἄλλοις χερσαίοις ἐοικότα. Νέαρχος δὲ περὶ τῆς ἐκ τῶν ποταμῶν προχώσεως παραδείγματα φέρει τὰ τοιαῦτα, ὅτι καὶ τὸ Ἕρμου, καὶ Καΰστρου πεδίον, καὶ Μαιάνδρου, καὶ Καΐκου, παραπλησίως εἴρηται, διὰ τὸ τὴν ἐπιφερομένην τοῖς πεδίοις χοῦν, αὔξειν αὐτά. μᾶλλον δὲ γεννᾶν ἐκ τῶν ὀρῶν καταφερομένην ὅση λιπαρὰ, καὶ μαλακή. καταφέρειν γὰρ τοὺς ποταμούς, ὥστε τούτων ὡς ἂν γεννήματα ὑπάρχειν τὰ πεδία. καὶ εὖ λέγεσθαι, ὅτι τούτων ἐστὶ τὰ πεδία. Τοῦτο δ' ἦν ταὐτὸν ἐστὶ τῷ ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου λεχθέντι ἐπὶ τοῦ Νείλου, καὶ τῆς ἐπ' αὐτῷ γῆς, ὅτι ἐκείνου δῶρον ἐστί. διὰ δὲ

πῶσ δ' ὀρθῶς, ὃ ὁμώνυμον τῇ Αἰγύπτῳ φησὶ λεχθῆναι τὸν Νεῖλον ὁ Νέαρχος. Ἀριστόβουλος δὲ μόνα καὶ ὕεσθαι καὶ νίφεσθαι τὰ ὄρη, καὶ τὰς ὑπωρείας φησί. τὰ πεδία δὲ καὶ ὄμβρων ὁμοίως ἀπηλλάχθαι, καὶ νιφετῶν, ἐπικλύζεσθαι δὲ μόνον κατὰ τὰς ἀναβάσεις τῶν ποταμῶν. νίφεσθαι μὲν οὖν τὰ ὄρη κατὰ χειμῶνα· τοῦ δὲ ἔαρος ἀρχομένου καὶ τοὺς ὄμβρους ἐνάρχεσθαι, καὶ ἀεὶ, καὶ μᾶλλον λαμβάνειν ἐπίδοσιν. τοῖς δὲ τῆς Ἀσίας καὶ ἀδιαλείπτως νύκτωρ, καὶ μεθ' ἡμέραν ἐκχεῖσθαι, καὶ λάβρους ἕως ἐπιτολῆς Ἀρκτούρου. ἐκ τε δὴ τῶν χιόνων, καὶ τῶν ὑετῶν πληρουμένους ποτίζειν τὰ πεδία. κατανοηθῆναι δὲ ταῦτα, καὶ ὑφ' ἑαυτοῦ, καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων φησίν, ὡρμηκότων μὲν εἰς τὴν Ἰνδικὴν ἀπὸ Παροπαμισαδῶν. μετὰ δὲ δυσμὰς πλειάδων, καὶ διατριψάντων κατὰ τὴν ὀρεινὴν, ἔν τε τῇ ὑπ' Ἀσίων, καὶ τῇ Μουσικανοῦ γῇ τὸν χειμῶνα. τοῦ δ' ἔαρος ἀρχομένου καταβεβηκότων εἰς τὰ πεδία, ὃ πόλιν Τάξιλα εὐμεγέθη, ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ Ὑδάσπην καὶ τὴν Πώρου χώραν. Τοῦ μὲν οὖν χειμῶνος ὕδωρ οὐκ ἰδεῖν, ἀλλὰ χιόνας μόνον. ἐν δὲ τοῖς Ταξίλοις πρῶτον ὑσθῆναι. καὶ ἐπειδὴ καταβᾶσιν ἐπὶ τὸν Ὑδάσπην, καὶ νικήσασι τὸν Πῶρον, ὁδὸς ἦν πρὸς ἕω ἐπὶ τὸν Ὕπανιν, κἀκεῖθεν ἐπὶ τὸν Ὑδάσπην πάλιν, ὕεσθαι συνεχῶς, καὶ μάλιστα τοῖς ἐτησίαις. ἐπιτέλλοντος δὲ τοῦ Ἀρκτούρου, γενέσθαι παῦλαν. διατρίψαντας δὲ περὶ τὴν ναυπηγίαν ἐπὶ τῷ Ὑδάσπῃ, ὃ πλεῖν ἀρξαμένους πρὸ δύσεως πλειάδος. οὐ πολλαῖς ἡμέραις, καὶ τὸ φθινόπωρον πᾶν, καὶ τὸν χειμῶνα, καὶ τὸ ἐπιὸν ἔαρ, καὶ τὸ θέρος ἐν τῷ κατάπλῳ πραγματευθέντας, ἐλθεῖν εἰς τὴν Παταληνὴν περὶ κυνὸς ἐπιτολήν. δέκα μὲν δὴ τοῦ κατάπλου γίνεσθαι μῆνας, οὐδαμοῦ δ' ὑετῶν αἰσθέσθαι, οὐδ' ὅτι ἐπήκμασαν οἱ ἐτησίαι. τῶν δὲ ποταμῶν πληρουμένων τὰ πεδία κλύζεσθαι. τὴν δὲ θάλατταν ἄπλουν εἶναι τῶν ἀνέμων ἀντιπνεόντων, ἀπὸ γαίας δὲ μηδεμιᾶς πνοῆς ἐκδεξαμένης. Τοῦτο μὲν οὖν αὐτὸ καὶ ὁ Νέαρχος λέγει. περὶ δὲ τῶν θερινῶν ὄμβρων οὐχ ὁμολογεῖ, ἀλλά φησιν ὕεσθαι τὰ πεδία θέρους, χειμῶνος δ' ἀνόμβρα εἶναι. Λέγουσι δ' ἀμφότεροι, καὶ τὰς ἀναβάσεις τῶν ποταμῶν. ὁ μέν γε Νέαρχος τοῦ Ἀκεσίνου πλησίον στρατοπεδεύοντας φησὶν ἀναγκασθῆναι μεταλαβεῖν τόπον ἄλλον ὑπερδέξιον κατὰ τὴν ἀνάβασιν, γενέσθαι δὲ τοῦτο κατὰ θερινὰς τροπάς. ὁ δ' Ἀριστόβουλος, ὃ μέτρον τῆς ἀναβάσεως ἐκτίθεται τετταράκοντα πήχεις, ὧν τοὺς μὲν εἴκοσιν ὑπὲρ τὸ προϋπάρχον βάθος πληροῦν μέχρι χείλους τὸ ῥεῖθρον, τοὺς δ' εἴκοσιν ὑπερχεῖν εἶναι εἰς τὰ πεδία ὁμολο-

propterea Nearchus putat, Nilum rectè eodem nomine uocari, quo etiam Aegyptus. Aristobulus dicit solos montes & montium ima, pluuiam & niues sentire: campos uerò cùm imbrium esse expertes, tum niuis. ex incremento tantùm fluminum regionem inundari, in montibus per hyemem ningere, uere incipiẽte imbres incipere ac semper magis augeri, Asianis & die & nocte iugiter * & copiosè flumina effuncti, usque ad arcturi exortum, ea niuibus & imbrib. aucta campos irrigare. Quæ omnia & à se & ab alijs depræhensa dicit, cum ex Paropamisadis in Indiam contenderẽt, post pleiadum occasum, & in montibus immorarentur, & Hypasiorum & Musicani terram hyeme permearẽt. Vere autem incipiente, cum in campos & Taxila urbem maximam, atque hinc ad Hydaspem ac Pori regionem descendissent, hyeme quidem aquam non uidisse, sed niues solum, & primò Taxilis pluisse: ac postquam in Hydaspem uenissent, & Porum superassent, iter ad Hypanim facientes oriẽtem uersus, atque inde ad Hydaspem, rursum continuè pluisse, præsertim flantibus Etesijs. arcturi autem exortu cessasse. & cum nauium fabricationi ad Hydaspem immorati essent, & non multis diebus ante Pleiadum occasum nauigare cepissent, totum autumnum & hyemem & uer & aduentantem æstatem in nauigatione occupantes circiter canis exortum in Pattalenam peruenisse: cum menses X nauigantes nũquam aquam sensissent, uigentibus etiam Etesijs. Fluminum uerò eluuione cãpos inundatos: mare propter contrarios uentos, quia nullus à terra flatus prosequerat, nauigari non potuisse. Idem Nearchus affirmat. De æstiuis autem imbribus non consentit: sed æstate complui campos, hyeme non item, adserit. De fluminum exundatione conuenit inter eos. Nearchus cum prope Acesinem castra posuissent, coactos ait fuisse aquis se extollentibus in arduum magis locum ea subducere: idque circa æstiuum solstitium contegisse. Aristobulus exundantiæ 3 mẽsuram cubitorum XL tradit quorum uiginti alueum implerent supra priorem profunditatem, usque ad labrum, reliqui autem XX in campos effunderentur. 3 Id

quoque uno ore dicunt insularum in morem aquis ambiri urbes, aggeribus impositam, quemadmodum in Aegypto etiam & Aethiopia. Post Arcturum autem iam aqua subsidente, cessare inundationem. Addit etiam terram semigelatã & frigore fissam seri & fruges optimas gigni. Aristobulus dicit oryzam in aquis eluuionis stare, factis areolis quibusdam esse, eam continentibus. stirpis altitudinem esse quatuor cubitorum. ipsam multarum spicarum, multique fructus, meti sub Pleiadum occasum, & zeæ more contundi. Nasci etiam in Bactriano agro, & in Babylonio, & in Susio, & in inferiore Syriæ. Megillus scribit, eam ante pluuias seri. cultu tamen & irrigatione indigere, & clausis aquis irrigari. Bosmorum Onesicritus ait frumẽti genus esse minus tritico & inter amnes nasci: torreri autem, cùm in area excutitur, sed iurare, istos non priùs ex area se elaturos, quam igni frixerunt, id eò faciunt ne semen exportetur. Porrò Aristobulus exposita & similitudine huius regionis, qua attingit Aegyptum atque Aethiopiam, & quid ab eis haberet diuersi: cûm austrinis imbribus. Nilus impleatur. Indici fluuij septentrionalibus: causam quærit, quare intermedia loca imbribus careãt. nam nec inter Thebaica usque in Syenem, & loca Meroæ proxima, nec in Indicę partibus à Pattalena usque in Hydaspem pluit. Superiorem uerò regionem. in qua & pluit & ningit. perinde excoli dicit, atque aliam, quæ est extra Indiam, cum ab imbribus & niuibus humectetur. Porrò ex ijs quæ refert uerisimile est, terram facile terræmotibus concuti ab humiditate nimia laxatam: & facilè rumpi, ut etiam fluminum aluei immutentur. Ipse quidem ad rem quandam gerentem se missum, uidisse affirmat mille uel amplius urbium & uicorum regionem desertam, cùm Indus proprium alueum reliquisset, & ad sinistram conuersus esset in alium longè profundiorem, & quasi se inde præcipitasset: adeò ut regio ad dextram relicta nõ amplius effusionibus irrigaretur, cùm non modo alueo recente sublimior esset: sed etiam omni fluminis inundatione. Flumina autem exundare, & uentos à terra non spirare, id comprobatur uerbis Onesicriti. Is enim maritimam oram dicit palustrem undosamq; esse, præsertim ad fluminum

Bosmorus.

Ὁμολογοῦσι δὲ καὶ διότι συμβαίνει νησίζειν τὰς πόλεις, ἐπάνω χωμάτων ἱδρυμένας, καθάπερ καὶ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Αἰθιοπίᾳ. μετὰ δὲ ἀρκτοῦρον παύεσθαι τὴν πλημμύραν, ἀποβαίνοντος τοῦ ὕδατος. ἔτι δὲ ἡμίψυκτον σπείρεσθαι τὴν γῆν, ἀπὸ τοῦ τυχόντος ὀρυκτοῦ χαραχθεῖσαν, καὶ ὅμως φύεσθαι τὸν καρπὸν τέλειον καὶ καλόν. τὴν δὲ ὄρυζαν φησὶν ὁ Ἀριστόβουλος ἑστάναι ἐν ὕδατι κλειστῷ, πρασιὰς δὲ εἶναι τὰς ἐχούσας αὐτήν. ὕψος δὲ τοῦ φυτοῦ, τετράπηχυ, πολύσταχύ τε, καὶ πολύκαρπον. θερίζεσθαι δὲ περὶ δύσιν πλειάδος, καὶ πτίσσεσθαι ὡς τὰς ζειάς. φύεσθαι δὲ καὶ ἐν τῇ Βακτριανῇ, καὶ Βαβυλωνίᾳ, καὶ Σουσίδι. καὶ ἡ κάτω δὲ Συρία φύει. Μέγιλλος δὲ τὴν ὄρυζαν σπείρεσθαι μὲν πρὸ τῶν ὄμβρων φησίν. ἀρδείας δὲ καὶ φυτείας δεῖσθαι ἀπὸ τῶν κλειστῶν ποτιζομένην ὑδάτων. Περὶ δὲ τοῦ βοσμόρου, ὅν φησιν Ὀνησίκριτος, διότι σιτός ἐστι μικρότερος τοῦ πυροῦ. γίνεται δὲ ἐν ταῖς μεσοποταμίαις. φρύγεται δὲ ἐπὰν ἀλοηθῇ, προομνυμένων μὴ ἀποίσειν ἄπυρον ἐκ τῆς ἅλω, τοῦ μὴ ἐξάγεσθαι σπέρμα. τὴν δὲ ὁμοιότητα τῆς χώρας ταύτης πρός τε τὴν Αἴγυπτον, καὶ τὴν Αἰθιοπίαν, καὶ πάλιν τὴν ἐναντιότητα, παραθεὶς ὁ Ἀριστόβουλος. διότι τῷ μὲν Νείλῳ μὲν ἐκ τῶν νοτίων ὄμβρων ἐστὶν ἡ πλήρωσις, τοῖς Ἰνδικοῖς ποταμοῖς δὲ ἀπὸ τῶν ἀρκτικῶν, ζητεῖ πῶς οἱ μεταξὺ τόποι οὐ κατομβροῦνται. οὔτε γὰρ ἡ Θηβαῒς μέχρι Συήνης, καὶ τῶν ἐγγὺς Μερόης, οὔτε τῆς Ἰνδικῆς τὰ ἀπὸ τῆς Παταληνῆς, μέχρι τοῦ Ὑδάσπου. τὴν δὲ ὑπὲρ ταῦτα τὰ μέρη χώραν ἐν ᾗ καὶ ὄμβροι, καὶ νιφετοὶ παραπλησίως ἔφη γεωργεῖσθαι τῇ ἄλλῃ τῇ ἔξω τῆς Ἰνδικῆς χώρᾳ. ποτίζεσθαι γὰρ ἐκ τῶν ὄμβρων καὶ τῶν χιόνων. εἰκὸς δὲ οἷς εἴρηκεν οὗτος, καὶ εὔσειστον εἶναι τὴν γῆν, χαυνουμένην ὑπὸ τῆς πολλῆς ὑγρασίας, καὶ ἐκρήγματα λαμβάνουσαν, ὥστε καὶ ῥεῖθρα ποταμῶν ἀλλάττεσθαι. πεμφθεὶς γοῦν ἐπί τινα χρείαν, ἰδεῖν φησιν ἐρημωθεῖσαν χώραν πλειόνων, ἢ χιλίων πόλεων σὺν κώμαις, ἐκλιπόντος τοῦ Ἰνδοῦ τὸ οἰκεῖον ῥεῖθρον, ἐκτραπομένου δὲ εἰς τὸ ἕτερον ἐν ἀριστερᾷ κοιλότερον πολὺ, καὶ οἷον καταρράξαντος, ὡς τὴν ἀπολειφθεῖσαν ἐν δεξιᾷ χώραν μηκέτι ποτίζεσθαι ταῖς ὑπερχύσεσι μετεωροτέραν οὖσαν, οὐ τοῦ ῥείθρου τοῦ καινοῦ, μόνον ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπερχύσεων. ταῖς δὲ τῶν ποταμῶν πληρώσεσι, καὶ τῷ τοὺς ἀρκτίοις μὴ πνεῖν, ὁμολογεῖ καὶ τὸ λεχθὲν ὑπὸ τοῦ Ὀνησικρίτου. τεναγώδη γάρ φησιν εἶναι τὴν παραλίαν, καὶ μάλιστα κατὰ τὰ στόμα-

τὰ στόματα τῶν ποταμῶν, διά τε τὴν χοῦν καὶ τὰς πλημμυρίδας, καὶ τὴν τῶν πελαγίων ἀνέμων ἐπικράτειαν. Μεγασθένης δὲ τὴν εὐδαιμονίαν τῆς Ἰνδικῆς ἐπισημαίνεται, διὰ τὸ δίκαρπον εἶναι καὶ δίφορον· καθάπερ καὶ Ἐρατοσθένης ἔφη, τὸν μὲν εἰπὼν σπόρον χειμερινόν, τὸν δὲ θερινόν, καὶ ὄμβρον ὁμοίως. οὐδὲν γὰρ ἔτος εὑρίσκεσθαι φησὶ πρὸς ἀμφοτέρους καιροὺς ἄνομβρον. ὥστε εὐετηρίαν ἐκ τούτου συμβαίνειν, ἀφόρου μηδέποτε τῆς γῆς οὔσης. τούς τε ξυλίνους καρποὺς γεννᾶσθαι πολλούς, καὶ τὰς ῥίζας τῶν φυτῶν καὶ μάλιστα τῶν μεγάλων καλάμων, γλυκείας καὶ φύσει καὶ ἑψήσει, χλιαινομένου τοῦ ὕδατος τοῖς ἡλίοις, τοῦ τ' ἐκπίπτοντος ἐκ Διὸς καὶ τοῦ ποταμίου. Τρόπον δή τινα λέγειν βούλεται, διότι ἡ παρὰ τοῖς ἄλλοις λεγομένη πέψις καὶ καρπῶν καὶ χυμῶν, παρ' ἐκείνοις ἕψησίς ἐστι· καὶ κατεργάζεται τοσοῦτον εἰς εὐστομίαν, ὅσον καὶ ἡ διὰ πυρός. διὸ καὶ τοὺς κλάδους τῶν δένδρων φησὶν εὐκαμπεῖς εἶναι, ἐξ ὧν οἱ τροχοί. ἐκ δὲ τῆς αὐτῆς αἰτίας, ἐρίοις καὶ ἐπανθεῖν ἔνια. ἐκ τούτου δὲ Νέαρχος φησὶ τὰς εὐητρίους ὑφαίνεσθαι σινδόνας. τοὺς δὲ Μακεδόνας ἀντὶ κναφάλλων αὐτοῖς χρῆσθαι, καὶ τοῖς σάγμασι σάγην. τοιαῦτα δὲ καὶ τὰ Σηρικά, ἐκ λινῶν φλοιῶν ξεομένης βύσσου. Εἴρηκε δὲ καὶ περὶ τῶν καλάμων ὅτι ποιοῦσι μέλι μελισσῶν μὴ οὐσῶν. οὐ γὰρ δένδρον εἶναι καρποφόρον. ἐκ δὲ τοῦ καρποῦ μεθύειν. Πολλὰ γὰρ καὶ δένδρα παράδοξα ἡ Ἰνδικὴ τρέφει, ὧν ἐστι καὶ τὸ κάτω νεῦον ἔχειν τοὺς κλάδους, τὰ δὲ φύλλα ἀσπίδος οὐκ ἐλάττω. Ὀνησίκριτος δὲ καὶ περιεργότερον τὰ ἐν τῇ Μουσικανοῦ διεξιών, ἅ φησι νοτιώτατα εἶναι τῆς Ἰνδικῆς, διηγεῖται μεγάλα δένδρα εἶναί τινα, ὧν τοὺς κλάδους αὐξηθέντας, ἔτ' ἀναδοθέντας ἐπὶ πήχεις καὶ δώδεκα. ἔπειτα τὴν λοιπὴν αὔξησιν κατωφερῆ λαμβάνειν, ὡς ἂν κατακαμπτομένους ἕως ἂν ἅψωνται τῆς γῆς. ἔπειτα κατὰ γῆς διαδοθέντας ῥιζοῦσθαι ὁμοίως ταῖς κατώρυξιν, ἔτ' ἀναδοθέντας στελεχοῦσθαι· ἐξ οὗ πάλιν ὁμοίως τῇ αὐξήσει κατακαμφθέντα, ἄλλην κατώρυγα ποιεῖν, ἔτ' ἄλλην. καὶ οὕτως ἐφεξῆς, ὥστ' ἀφ' ἑνὸς δένδρου σκιάδιον γενέσθαι μακρόν, πολυστύλῳ σκηνῇ ὅμοιον. λέγει δὲ καὶ μεγέθη δένδρων, ὥστε πέντε ἀνθρώποις δυσπερίληπτα εἶναι τὰ στελέχη. Κατὰ δὲ τὸν Ἀκεσίνην, καὶ τὴν συμβολὴν τὴν πρὸς Ὑάρωτιν, καὶ Ἀριστόβουλος εἴρηκε περὶ τῶν κατακαμπτομένων ἐχόντων τοὺς κλάδους, καὶ περὶ τοῦ μεγέθους. ὥσθ' ὑφ' ἑνὶ δένδρῳ με-

fluminum ostia, propter limum & maris effluxum, & propterea quod marini uenti præualeant. Megasthenes Indiæ fœcunditatem ex eo maximè declarat, quòd ea bis fructum ferat uno in anno. Idem Eratosthenes inquit, alteram hybernam sementem, alteram æstiuam nominans quo modo & imbrem. Nullum enim annum inueniri dicit utroque tempore sine pluuia, qua propter magnam esse ubertatem, cum semper terra sit fœcunda. Fructus autem arboreos multos gigni, radices stirpium, præsertim magnarum arundinum, & natura & decoctione dulces esse, aqua à solibus tepefacta, tam cœlesti quàm pluuiali. Quodammodo igitur id uidetur dicere eam quæ apud alios & fructuum & succorum maturitas dicitur, apud illos concoctionem esse, quæ tantum ad suauitatem saporis conducat, quantum ea quæ per ignem fit. Idcirco etiam ramos arborum flexiles esse dicit, è quibus rotę fiant, ob eandem causam, in quibusdam lanam innasci, ex qua Nearchus ait sindonas subtilis & reticulati operis texi, & Macedones ea pro tomento usos, ac clitellis subiecisse. serica etiam eiusdem generis esse, bysso scilicet ex corticibus quibusdam excarminata. Tradit idem arundinem mel sine apibus gignere: & cum non sit arbor fructifera, ex fructu tamen ebrium facere. India multas quidem admirabiles arbores fert, è quibus est cuius rami ad terrã propendent: folijs non minoribus clypeo. Onesicritus curiosus ea persequens quæ sunt in Musicana terra, Indiæ australissima, refert arbores quasdam ingentes esse, quarum rami cum ad duodenos cubitos creuerint, reliquum incrementum pronum faciant deflexi quousque terram contingant. deinde terram subeant, ac radices agant ueluti traduces mox rursus in truncum exeant, à quo postq̃ aucti fuerint, in eodem modo flectantur, & aliam propaginem efficiant. rursusq́ aliam, & sic deinceps, ut ab una arbore longũ umbraculum fiat, tabernaculo multis columnis innitenti simile. Refert ad hæc miras arborum magnitudines, quarum stipitem uix quinque homines complecti queant. Aristobulus ad Acesinem, ac ubi is Hyarotidi permiscetur, de arboribus dicit quæ ramos deflexos habent, & de earum magnitudine, ut sub una arbore quinquaginta equites meridiari

ridiari possint. Ille uerò quadringentos ait.
4 Narrat etiam Aristobulus, arborē esse 4 non magnam, quæ magnas siliquas habeat fabarum similes, denorum digitorum longitudine, mellis plenas: quas qui ederint, non facilè euadant mortem. Qui dixerunt trans Hyarotidem uisam fuisse arborē, quæ umbram in meridie faceret quinque stadiorum, cunctorum de arborū magnitudine sermonem excesserunt. Idem tradit lanigerarum arborum florem nucleum habere: quo exempto reliquum lanę in morem carminetur. In Musicani regione frumentum spontè nasci tritico persimile ait: itemq́ uites uiniferas cùm cęteri uino carere Indiam dicant, adeò ut nec ibi tibia sit, ut Anacharsis aiebat, nec ullum aliud musicum instrumentum præter cymbala & tympana & crepitacula, quibus uti præstigiatores solent. Item Indiam multa medicamenta habere, & multas herbarum radices, tum salutares, tum noxias. quemadmodum & multos colores: & hic & alij dixerūt. Addit legem esse, si quis exitiale aliquid inuenerit, nisi & remedium eius repereat, morte plecti: si ad inuenerit honorem ei à regibus haberi. Esse Indię australi cinnamomum, nardum, & alia aromata, quemadmodum Arabiæ & Aethiopiæ. cui quod ad radios solares attinet persimilis sit: differat autē aquarum abundātia, unde aër udus est, & fœcundior proinde atque ad nutriendum uberior: ac eodem modo & terra & aqua. quapropter animalia tum terrestria, tum æquatilia apud Indos quam cæteros maiora esse: siquidem etiam Nilus cæteris fecundior sit, & magna producet, cùm alia, tum ea quę ancipitis sunt uitæ. Aegyptiæ quoque mulieres interdum quatergeminos pariant. Narrat Aristoteles, quandam septem geminos peperisse. Idem Nilum fœcundissimum uocat, & largè nutrientem propter moderatam solis decoctionem, relinquentis nutrimentum & superfluum euaporantis. Ex eadem causa uerisimile est id contingere, quod hic dicit, Nili aquam dimidio minori igne decoqui quàm cæteras. Quanto autem magis (.inquit.) Nili aqua, multam & angustam regionem rectè percurrit, & multos aëres ac mundi uarias plagas permutat: Indica uerò flumina in maiores latioresq́ effunduntur campos, diu in eisdem regio-

σημβρίζειν σκιαζομένους ἱππέας πεντήκοντα. οὗτος δὲ τετρακοσίους. Λέγει δὲ ὁ Ἀριστόβουλος, καὶ ἄλλο δένδρον, οὐ μεγάλους λοβοὺς λεπίσματα καρποὺς ἔχειν ὡς ὁ κύαμος, δέκα δακτύλους τὸ μῆκος πλήρεις μέλιτος· τοὺς δὲ φαγόντας, οὐ ῥᾳδίως σώζεσθαι. Ἅπαντας δ᾽ ὑπερβέβληνται περὶ τοῦ μεγέθους τῶν δένδρων, οἱ φήσαντες ἑωρᾶσθαι πέραν τοῦ Ὑαρώτιδος δένδρον, ποιοῦν σκιὰν ταῖς μεσημβρίαις πέντε σταδίων. Καὶ τῶν ἐριοφόρων δένδρων φησὶν οὗτος τὸ ἄνθος ἔχειν πυρῆνα. ἐξαιρεθέντος δὲ τούτου, ξαίνεσθαι τὸ λοιπὸν ὁμοίως ταῖς ἐρέαις. Ἐν δὲ τῇ Μουσικανοῦ, καὶ σῖτον αὐτοφυῆ λέγει πυρῷ παραπλήσιον· καὶ ἄμπελον, ὥστ᾽ οἰνοφορεῖν. τῶν ἄλλων ἄοινον λεγόντων τὴν Ἰνδικήν, ὥς τε μηδ᾽ αὐλὸν εἶναι κατὰ τὸν Ἀνάχαρσιν, μήτ᾽ ἄλλο τῶν μουσικῶν ὀργάνων μηδὲν, πλὴν κυμβάλων καὶ τυμπάνων καὶ κροτάλων, ἃ τοὺς θαυματοποιοὺς κεκτῆσθαι. Καὶ πολυφάρμακον δὲ, καὶ πολύρριζον, τῶν τε σωτηρίων, καὶ τῶν ἐναντίων, ὥσπερ καὶ πολυχρώματον, καὶ οὗτος εἴρηκε, καὶ ἄλλοι γε. Προστίθησι δ᾽ οὗτος, ὅτι καὶ νόμος εἴη τὸν ἀνευρόντα τι τῶν ὀλεθρίων, ἐὰν μὴ προσανεύρῃ καὶ τὸ ἄκος αὐτοῦ, θανατοῦσθαι. ἀνευρόντα δὲ τιμῆς τυγχάνειν παρὰ τοῖς βασιλεῦσιν. ἔχειν καὶ κιννάμωμον, καὶ νάρδον, καὶ ἄλλα ἀρώματα τὴν νότιον γῆν τὴν Ἰνδικὴν ὁμοίως, ὥσπερ τὴν Ἀραβίαν, καὶ τὴν Αἰθιοπίαν, ἔχουσάν τι ἐμφερὲς ἐκείνοις κατὰ τοὺς ἡλίους. διαφέρει δὲ τῷ πλεονασμῷ τῶν ὑδάτων, ὥστ᾽ ἔνικμον τὸν ἀέρα εἶναι, καὶ τροφιμώτερον παρὰ τοῦτο, καὶ γόνιμον μᾶλλον. ὡς δ᾽ αὔτως καὶ τὴν γῆν, καὶ τὸ ὕδωρ ἤδη· καὶ μείζω τά τε χερσαῖα τῶν ζώων, καὶ τὰ καθ᾽ ὕδατος, τὰ ἐν Ἰνδοῖς τῶν παρ᾽ ἄλλοις εὑρίσκεσθαι. Καὶ τὸν Νεῖλον δὲ εἶναι γόνιμον μᾶλλον ἑτέρων, καὶ μεγαλοφυῆ γεννᾶν καὶ τἄλλα, καὶ τὰ ἀμφίβια. τάς τε γυναῖκας ἔσθ᾽ ὅτε καὶ τετράδυμα τίκτειν τὰς Αἰγυπτίας. Ἀριστοτέλης δὲ, καὶ ἑπτάδυμα τεκοῦσάν τινα ἱστορεῖ τεκνῶσαι. καὶ αὐτὸς πολύγονον καλῶν τὸν Νεῖλον, καὶ τρόφιμον, διὰ τὴν ἐκ τῶν ἡλίων μετρίαν ἕψησιν αὐτὸ καταλειπόντων τὸ τρόφιμον, τὸ δὲ περιττὸν ἐξατμιζόντων. Ἀπὸ δὲ τῆς αὐτῆς αἰτίας καὶ τοῦτο συμβαίνειν εἰκὸς, ὅπερ φησὶν οὗτος, ὅτι τῷ ἡμίσει πυρὶ ἕψεται τὸ τοῦ Νείλου ὕδωρ, ἢ τὰ ἄλλα. Ὅσῳ δέ γε φησὶ τὸ μὲν τοῦ Νείλου ὕδωρ δι᾽ εὐθείας ἔπεισι πολλὴν χώραν, καὶ στενὴν, καὶ μεταβάλλει πολλὰ κλίματα, καὶ πολλοὺς ἀέρας· τὰ δ᾽ Ἰνδικὰ ῥεύματα, εἰς πεδία ἀναχεῖται μείζω, καὶ πλατύτερα, ἐνδιατρίβοντα πολὺν

χρόνον

χρόνον τοῖς αὐτοῖς κλίμασι· τόσῳ δὲ ἐκεῖνα τούτων τροφιμώτερα, διότι καὶ τὰ κήτη μείζω τε καὶ πλείω, καὶ ἐκ τῶν νεφῶν δὲ ἐφθὸν ἤδη χεῖσθαι τὸ ὕδωρ. τοῦτο δ᾽ οἱ μὲν περὶ Ἀριστόβουλον, οὐκ ἂν συγχωροῖεν οἱ φάσκοντες μὴ ὕεσθαι τὰ πεδία. Ὀνησικρίτῳ δὲ δοκεῖ, τὸ δὲ τὸ ὕδωρ αἴτιον εἶναι τῶν ἐν τοῖς ζώοις ἰδιωμάτων, καὶ φέρει σημεῖον τὸ καὶ τὰς χρόας τῶν πινόντων βοσκημάτων ξενικῶν, ἀλλάττεσθαι πρὸς τὸ ἐπιχώριον. τοῦτο μὲν οὖν εὖ. οὐκέτι δὲ καὶ τὸ μέλανας εἶναι καὶ οὐλότριχας τοὺς Αἰθίοπας, ἐν ψιλοῖς τοῖς ὕδασι τὴν αἰτίαν τιθέναι. μέμφεσθαι δὲ τὸν Θεοδέκτην εἰς αὐτὸν τὸν ἥλιον ἀναφέροντα τὸ αἴτιον, ὥς φησιν οὕτως·

Οἷς ἀγχιτέρμων ἥλιος διφρηλατῶν,
σκοτεινὸν ἄνθος ἐξέχρωσε λιγνύος
εἰς σώματ᾽ ἀνδρῶν, καὶ συνέστρεψεν κόμας
μορφαῖς ἀναυξήτοισι συντήξας πυρός.

Ἔχοι δ᾽ ἄν τινα λόγον. φησὶ γὰρ μήτ᾽ ἐγγυτέρω τοῖς Αἰθίοψιν εἶναι τὸν ἥλιον, ἢ τοῖς ἄλλοις, ἀλλὰ μᾶλλον κατὰ κάθετον εἶναι, καὶ διὰ τοῦτο ἐπικαίεσθαι πλέον. ὥστ᾽ οὐκ εὖ λέγεσθαι ἀγχιτέρμονα αὐτοῖς τὸν ἥλιον, ἴσον πάντων διέχοντα. μήτε τὸ θάλπος εἶναι τοῦ τοιούτου πάθους αἴτιον. μηδὲ γὰρ τοῖς ἐν γαστρὶ ὧν οὐχ ἅπτεται ἥλιος. βέλτιους δὲ οἱ τὸν ἥλιον αἰτιώμενοι, καὶ τὴν ἐξ αὐτοῦ ἐπίκαυσιν, κατ᾽ ἐπίλειψιν σφοδρὰν τῆς ἐπιπολῆς ἰκμάδος, καθ᾽ ὃ καὶ τοὺς Ἰνδοὺς μὴ οὐλοτριχεῖν φαμὲν, μηδ᾽ οὕτω πεπεισμένως ἐπικεκαῦσθαι τὴν χρόαν, ὅτι ὑγροῦ κοινωνοῦσιν ἀέρος. ἐν δὲ τῇ γαστρὶ ἤδη κατὰ σπερματικὴν διάθεσιν τοιαῦτα γίνεται οἷα τὰ γεννῶντα. καὶ γὰρ πάθη συγγενικὰ οὕτω λέγεται, καὶ ἄλλαι ὁμοιότητες. καὶ τὸ πάντων δ᾽ ἴσον ἀπέχειν τὸν ἥλιον πρὸς αἴσθησιν λέγεται, οὐ πρὸς λόγον. καὶ πρὸς αἴσθησιν οὐχ οὕτως ἔτυχεν, ἀλλ᾽ ὡς φαμὲν σημείου λόγον ἔχειν τὴν γῆν πρὸς τὴν τοῦ ἡλίου σφαῖραν. ἐπεὶ πρός γε τὴν τοιαύτην αἴσθησιν καθ᾽ ἣν θάλπους ἀντιλαμβανόμεθα, ἐγγύθεν μὲν μᾶλλον, πόρρωθεν δὲ ἧττον, οὐκ ἴσον. οὕτω δ᾽ ἀγχιτέρμων ὁ ἥλιος λέγεται τοῖς Αἰθίοψιν, οὐχ ὡς Ὀνησίκριτος δέδεκται. Καὶ τοῦτο δὲ τῶν ὁμολογουμένων ἐστὶ, καὶ τῶν σωζόντων τὴν πρὸς τὴν Αἴγυπτον ὁμοιότητα, καὶ τὴν Αἰθιοπίαν, ὅτι τῶν πεδίων ὅσα μὴ ἐπικλύσεται, ἄκαρπά ἐστι διὰ τὴν ἀνυδρίαν. Νέαρχος δὲ τὸ ζητούμενον πρότερον ἐπὶ τοῦ Νείλου, πόθεν ἡ πλή-

regionibus immorantia: tanto illa hoc magis nutriunt. unde & cete plurima generant & maiora. Præterea aquam iam decoctam è nubibus effundi. Hoc Aristobulus non concesserit qui negat campos compluí: Onesicrito autem uidetur. Idem aquam causam facit proprietatū in animalibus. cuius signum affert, quòd peregrina pecora eam potantia calores suos in regioni ei familiarem mutāt colorem. atque hoc profectò benè dictum est. Quod autem Aethiopes nigri sunt & crispi, eius rei non rectè in meris aquis causam ponit, ac Theodectem reprǽhendit, qui causam referat ad solem, cum sic ait:

Quorum propinqua Sol adurens orbita
Fuliginoso corpora colore imbuit,
Aestuq́ tostas sicco crispauit comas:
Materiemq́ adolescendi consumtam abstulit.

Quanquam hoc quidem rationem aliquam habet. dicit enim solem non esse uiciniorem Aethiopibus quàm alijs, sed magis perpendicularem, & propterea magis adurere. ut non rectè dicat ille solem propinquū ab omnibus æqualiter distantem. Tum calorem quoq; non esse ingredinis causam: cum qui in uentre sunt matris quos nondum sol attigit, tamen nigrescat. Enimuerò meliùs dicunt qui causam soli tribuunt, & eius adustioni per uehementem quādam summi humoris deminutionem. qua de causa affirmamus Indos non crispari, nec eorum colorem aduri, cum nihil ijs tale accidat, humidi aëris compotes. In utero autem ob seminis facultatem atque uim iam tales fiunt, quales fuere qui eos genuerunt. quo pacto etiam affectiones corporum certæ à generis communitate profecta, aliæq; similitudines explicantur. Porrò quod dictum est solem eodem interuallo ab omnibus terrę locis distare, id sensui uerum uidetur, non item rationi. Atque id sensus etiam non quouis pacto comprobat: sed ut terram dicimus ad Solis globum puncti rationem obtinere. Nam respectu eius sensus quo calorem percipimus, de proximo quidem magis, de longinquo uerò minus: non æquale indicabitur interuallum. atque hoc modo Sol propinquus Aethiopibus dicitur, non ut Onesicrito uisum est. Isthuc ipsum ex ijs est, quæ in confesso sunt apud omnes, & similitudinem ad Aegyptum, & Aethiopiam Indiæ tuentur: quod cāpi qui nō inundant, propter siccitatē sterilescūt. Cæterùm Nearchus antiquā de Nili incre-

mentis quæstionem sic explicari ait, quod Indica flumina edoceant, ex æstiuis imbribus id contingere. Alexandrum quidem cùm crocodilos in Hydaspe uidisset: & Aegyptias fabas in Acesine, putasse Nili initium se inuenisse: & propterea classem in Aegyptum parasse, tanquam per hoc flumen in Nilum nauigaturum, paulo pòst intellexisse, quod sperabat, effici non posse. Nam magna flumina interiacent & difficiles aluei, & in primis oceanus, in quem omnia Indiæ flumina exeunt. Postea Ariana, & Persicus & Arabicus sinus, & ipsa etiam Arabia & Troglodytica. Ac de uentis quidem & imbribus, & fluminum incrementis & camporum inundatione hactenus. Porrò requiritur, ut de singulis fluminibus dicamus, quæcunque ad Geographiam utilia sunt, & quorum nos historiam accepimus, Aliâs enim flumina in primis ad præsens totum argumentum conducunt, utpote magnitudinum & figurarum regionum naturales termini. At enim Nilus & Indiæ flumina aliquid plus cæteris prȩstãt, propterea quod sine ipsis regio habitari nequit, cum eorum beneficio & colatur & nauigetur, nec aliter adiri aut habitari possit. *De fluuijs Indiæ* Proinde cogniti nobis sunt fluuij memorabiles ij, qui in Indum illabuntur: loca etiam per quæ ij deferuntur, nouimus de reliquis plùs est ignorationis quam cognitionis. Etenim Alexander, qui hęc cum primis aperuit initio: cùm ij, qui Darium dolo occiderant, ad occupãdam Arianam impetum fecissent: maius operæprecium fore existimauit, si eos persequeretur & aboleret. quare in loca uenit Indiæ proxima per Arianam. qua ad dextram relicta, Paropamissum ad borealia Bactrianamque transcendit: atque omnibus subactis quæ Persis parebant, ac etiam pluribus, in Indiam iter conuertit, cum multi de ea, quanquam non certa, prædicarent. Quare ijsdem montibus per uias breuiores exsuperatis reuersus est, habens Indiam à sinistris. postea rursus in eam rediјt, ac occidentales eius fines & Cophem flumen & Choaspem qui in Cophem exit, & apud Plegerium urbem fluens præter Gorydalem urbẽ & Ban- + dobenam & Gandaritim permeat. Intellexit apprimè habitabilem & frugiferam esse montanam & borealem regionem: australem uerò partim siti uastam, partim fluminibus, &

ρωσις αὐτοῦ, διδάσκειν ἔφη τοὺς ἰνδικοὺς ποταμούς, ὅτι ἐκ τῶν θερινῶν ὄμβρων συμβαίνει. Ἀλέξανδρον δ' ἐν μὲν τῷ Ὑδάσπῃ κροκοδείλους ἰδόντα, ἐν δὲ τῷ Ἀκεσίνῃ κυάμους Αἰγυπτίους, εὑρηκέναι δόξαι τὰς τοῦ Νείλου πηγάς, καὶ παρασκευάζεσθαι στόλον εἰς τὴν Αἴγυπτον, ὡς τῷ ποταμῷ τούτῳ μέχρις ἐκεῖσε πλευσόμενον. μικρὸν δ' ὕστερον γνῶναι, διότι οὐ δύναται ὃ ἤλπισε. μέσον γὰρ μεγάλοι ποταμοί, καὶ δεινὰ ῥεῖθρα, Ὠκεανὸς μὲν πρῶτον εἰς ὃν ἐκδιδόασιν οἱ ἰνδικοὶ πάντες ποταμοί. ἔπειτα ἡ Ἀριανή, καὶ ὁ Περσικὸς κόλπος, καὶ ὁ Ἀράβιος καὶ αὐτὴ ἡ Ἀραβία, καὶ ἡ Τρωγλοδυτική. Τὰ μὲν οὖν περὶ τῶν ἀνέμων, καὶ τῶν ὄμβρων, τοιαῦτα λέγεται, καὶ τῆς πληρώσεως τῶν ποταμῶν, καὶ τῆς ἐπικλύσεως τῶν πεδίων. Δεῖ δὲ καὶ τὰ καθέκαστα περὶ τῶν ποταμῶν εἰπεῖν, ὅσα πρὸς τὴν γεωγραφίαν χρήσιμα, καὶ ὅσων ἱστορίαν παρειλήφαμεν. ἄλλως τε γὰρ οἱ ποταμοὶ φυσικοί τινες ὅροι, καὶ μεγεθῶν, καὶ σχημάτων τῆς χώρας ὄντες, ἐπιτηδειότητα πολλὴν παρέχουσι πρὸς ὅλην τὴν νῦν ὑπόθεσιν. ὁ δὲ Νεῖλος, καὶ οἱ κατὰ τὴν Ἰνδικὴν, πλεονέκτημά τι ἔχουσι παρὰ τοὺς ἄλλους, διὰ τὸ τὴν χώραν ἀοίκητον εἶναι χωρὶς αὐτῶν, πλωτὴν ἅμα, καὶ γεωργήσιμον οὖσαν, καὶ μήτε ἐφοδεύεσθαι δυναμένην ἄλλως, μήτ' οἰκεῖσθαι τοπαράπαν. Τοὺς μὲν οὖν εἰς τὸν Ἰνδὸν καταφερομένους, ἱστοροῦμεν τοὺς ἀξίους μνήμης, καὶ τὰς χώρας δι' ὧν ἡ φορά. τῶν δ' ἄλλων πλείων ἄγνοια πλείων, ἢ γνῶσις. Ἀλέξανδρος γὰρ ὁ μάλιστα ταῦτ' ἀνακαλύψας, κατ' ἀρχὰς μὲν ἡνίκα οἱ Δαρεῖον δολοφονήσαντες ὥρμησαν ἐπὶ τὴν Βακτριανῆς ἀπόστασιν, ἔγνω προυργιαίτερον ὂν διώκειν, καὶ καταλύειν ἐκείνους. Ἧκε μὲν οὖν τῆς ἰνδικῆς πλησίον δι' Ἀριανῶν. ἀφεὶς δ' αὐτὴν ἐν δεξιᾷ, ὑπερέβαλε τὸν Παροπαμισὸν εἰς τὰ προσάρκτια μέρη, καὶ τὴν Βακτριανήν. καταστρεψάμενος δὲ τἀκεῖ πάντα ὅσα ἦν ὑπὸ Πέρσαις, καὶ ἔτι πλείω, τότ' ἤδη καὶ τῆς ἰνδικῆς ὠρέχθη λεγόντων μὲν περὶ αὐτῆς πολλῶν, οὐ σαφῶς δέ. Ἀνέστρεψε δ' οὖν, ὑπερβὰς τὰ αὐτὰ ὄρη, κατ' ἄλλας ὁδοὺς ἐπιτομωτέρας, ἐν ἀριστερᾷ ἔχων τὴν ἰνδικήν, εἶτ' ἐπέστρεψεν ἐπ' αὐτὴν, καὶ τοὺς ὅρους τοὺς ἑσπερίους αὐτῆς, καὶ τὸν Κώφην ποταμόν, καὶ τὸν Χοάσπην, ὃς εἰς τὸν Κώφην ἐμβάλλει ποταμόν, καὶ κατὰ Πληγήριον πόλιν ῥυεὶς παρὰ Γωρυδάλην πόλιν, καὶ διεξιὼν τήν τε Βανδοβηνὴν, καὶ τὴν Γανδαρῖτιν. Ἐπυνθάνετο δὲ οἰκήσιμον εἶναι μάλιστα, καὶ εὔκαρπον τὴν ὀρεινήν, καὶ προσάρκτιον. τὴν δὲ νότιον, τὴν μὲν ἄνυδρον, τὴν δὲ ποταμόκλυστον, καὶ τελέως

φιλέως ἔκπυρον, θηρίοις τε μᾶλλον, ἢ ἀνθρώποις σύμμετρον. Ὥρμησε μὲν οὖν τὴν ἐπαινουμένην κατακτᾶσθαι πρότερον, ἅμα καὶ τοὺς ποταμοὺς εὐπερατωτέρους νομίσας τῶν πηγῶν πλησίον, οὓς ἀναγκαῖον ἦν διαβαίνειν, ἐπικαρσίους ὄντας, καὶ τέμνοντας ἣν ἐπῄει γῆν. Καὶ ἅμα δὲ καὶ ἤκουσεν εἰς ἓν πλείους συνιόντας, ῥεῖν, καὶ τοῦτ' ἀεὶ, καὶ μᾶλλον συμβαῖνον ὅσῳ πλεῖον εἰς τὸ πρόσθεν προΐοιεν, ὥστ' εἶναι δυσπερατωτέραν, καὶ ταῦτα ἐν πλοίων ἀπορίᾳ. Δεδιὼς οὖν τοῦτο, διέβη τὸν Κώφην, καὶ κατεστρέφετο τὴν ὀρεινὴν, ὅση ἐτέτραπτο πρὸς ἕω. Ἦν δὲ μετὰ τὸν Κώφην ὁ Ἰνδὸς, εἶθ' ὁ Ὑδάσπης, εἶθ' ὁ Ἀκεσίνης, καὶ ὁ Ὑάρωτις, ὕστατος δ' ὁ Ὕπανις. Προελθεῖν γὰρ περαιτέρω ἐκωλύθη, τοῦτο μὲν μαντείοις τισὶ προσέχων, τοῦτο δ' ὑπὸ τῆς στρατιᾶς ἀπηγορευκυίας ἤδη πρὸς τοὺς πόνους ἀναγκασθείς. μάλιστα δ' ἐκ τῶν ὑδάτων ἔκαμνον συνεχῶς ὑόμενοι. Ταῦτ' οὖν ἐγένετο γνώριμα ἡμῖν τῶν ἑωθινῶν τῆς Ἰνδικῆς μερῶν, ὅσα ἐντὸς τοῦ Ὑπάνιος, καὶ εἴ τινα προσιστόρησαν οἱ μετ' ἐκεῖνον περαιτέρω τοῦ Ὑπάνιος προελθόντες μέχρι τοῦ Γάγγου, καὶ Παλιβόθρων. μετὰ μὲν οὖν τὸν Κώφην ὁ Ἰνδὸς ῥεῖ. τὰ δὲ μεταξὺ τούτοιν τοῖν δυοῖν ποταμοῖν ἔχουσιν Ἀστακηνοί τε, καὶ Μασιανοί, καὶ Νισαῖοι, καὶ Ἱππάσιοι. εἶθ' ἡ Ἀσσακανοῦ, ὅπου Μάσογα πόλις τὸ βασίλειον τῆς χώρας. Ἤδη δὲ πρὸς τῷ Ἰνδῷ πάλιν ἄλλη πόλις Πευκολαῗτις, πρὸς ἣν ζεῦγμα γενηθὲν ἐπεραίωσε τὴν στρατιάν. Μεταξὺ δὲ τοῦ Ἰνδοῦ, καὶ τοῦ Ὑδάσπου, Τάξιλα ἐστὶ πόλις μεγάλη καὶ εὐνομωτάτη, καὶ ἡ περικειμένη χώρα συχνὴ, καὶ σφόδρα εὐδαίμων, ἤδη συνάπτουσα καὶ τοῖς πεδίοις. Ἐδέξαντό τε δὴ φιλανθρώπως τὸν Ἀλέξανδρον οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτῶν Ταξίλης· ἔτυχόν τε πλειόνων, ἢ αὐτοὶ παρέσχον. ὥστε φθονεῖν τοὺς Μακεδόνας καὶ λέγειν ὡς οὐκ εἶχεν, ὡς ἔοικεν, Ἀλέξανδρος οἷς εὐεργετήσει, πρὶν ἢ διέβη τὸν Ἰνδόν. Φασὶ δέ τινες εἶναι τὴν χώραν ταύτην Αἰγύπτου μείζονα. Ὑπὲρ δὲ ταύτης ἐν τοῖς ὄρεσιν ἡ τοῦ Ἀβισάρου χώρα, παρ' ᾧ δύο δράκοντας ἀπήγγελλον οἱ παρ' αὐτοῦ πρέσβεις τρέφεσθαι, τὸν μὲν ὀγδοήκοντα πηχῶν, τὸν δὲ τετταράκοντα πρὸς τοῖς ἑκατὸν, ὡς εἴρηκεν Ὀνησίκριτος, ὃν οὐκ Ἀλεξάνδρου ἢ τῶν παραδόξων ἀρχικυβερνήτην προσείποι τις ἄν. Πάντες μὲν γὰρ οἱ περὶ Ἀλέξανδρον, τὸ θαυμαστὸν ἀντὶ τἀληθοῦς ἀποδέχονται μᾶλλον. ὑπερβάλλεσθαι δὲ δοκεῖ τοὺς τοσούτους ἐκεῖνος τῇ τερατολογίᾳ. λέγει

omnino exustam, & bestijs magis quàm hominibus conuenientem. Ergo prius laudatam sibi Indiæ partem occupare intendit: simul ratus, flumina quæ traijcienda erant, transitu faciliora esse, cum non procul à suis fontibus abessent, & terram quam permeabant transuersè secarent. simul audierat plura in unum coire: atque id semper eò magis effici, quo ulterius procederetur, ut transitu difficiliora subinde fierent, præsertim in nauigiorum penuria. Hoc Alexander metuens, Cophem traiecit, & montana omnia subegit quæ ad orientem uersa erant. Post Cophem erat Indus, postea Hydaspes, inde Acesines, ab hoc Hyarotis postremo Hypanis. Vlteriùs quidem progredi cauit, tùm quædam oracula obseruãs, tum propter exercitum iam animos despondentem labore, in primis continuis pluuijs defatigatum. Ex orientalibus itaque Indiæ partibus, eæ nobis innotuere quæ cis Hypanim sunt, & si qua porrò explorauerũt, qui post illum trans Hypanim usq; ad Gangem, & Polibothra processere. Post Cophem itaque Indus fluit. Regionem inter hæc duo flumina mediam habent Astacœni, Masiani, Nyssei, & Hypasij. Sequitur Assacani ditio, in qua est Magosa eius regia, deinde iam ad Indum est alia ciuitas nomine, Peucolaitis iuxta quam Alexander per pontem traiecit exercitum. *Peucolaitis.* Inter Indum & Hydaspem est Taxila, magna ciuitas, & legibus optimis constituta. Circumiacens regio præclara & ualde ferax, iam campis uicina. Eius incolæ & Taxilus eorum rex perhumaniter Alexandrum susceperũt: ac plura ab illo receperunt, quàm ipsi præbuere. adeò ut Macedones inuidia correpti dicerent: Quasi uerò Alexander non habuisset quibus benefaceret, priusquam Indum traijceret. Sunt qui dicant hanc regionem maiorem Aegypto. Supra hanc in montibus est 5 Abisari regio, apud quem legati ab eo 5 missi nunciauerunt duos dracones nutriri, alterum XXC cubitorum longitudine, alterum CXL, ut Onesicritus refert, quem meliore iure fabulosarum & incredibilium de Alexãdro narrationum, quàm gubernatorum naualium eiusdem rectorem dicere possis. Equidem quotquot Alexandrum comitati, de rebus eius gestis aliquid scripsere: ij admiranda ueris antehabuerunt. mõstrosis tamen narrationib. omnes eos hic superasse uidet:

tamen interim quędam uerisimilia & memoratu digna dicere quæ etiam qui fidem ei deroganti, non præterirent. Sunt & alij qui dicunt dracones in Emodis montibus capi, & in speluncis enutriri. Porrò autem inter Hydaspem & Acesinem est Pori terra, multa sanè & opulenta, ccc ferè urbium. Item sylua ad Emodos montes, ex qua Alexander multam abietem, & pinum & cedrum, & uarios alios candices nauibus compingendis idoneos in Hydaspem deduxit, ex quibus classem construxit iuxta urbes in utraque fluminis ripa à se conditas, ubi eo transmisso Porum uicit. quarum alteram Bucephaliam nominauit, ab equo qui in eo prœlio cecidit. Is Bucephalus à latitudine frontis quasi bouis capite præditus, dictus est, quo semper Alexander in certaminibus utebatur: erat enim bellator optimus. Alteram Nicæam à uictoria appellauit. Dicunt esse in ea sylua maximam ingētium cercopithecorum, id est candatarum simiarum multitudinem, adeo ut cum Macedones aliquando multos in collibus quibusdam apertis uidissent ordinibus stare instructis (nam id animal ad humanum accedit captum, non minus quam elephantes.) exercitum putauerint esse, & in eos tanquam hostes contenderint: à Taxilo autem qui tum cum Alexādro erat, re cognita cessasse.

Simiæ. Hoc animal duobus capitur modis. Nam cum imitari omnia soleāt, & in arbores fugiant, uenatores cùm eas in arboribus insidere animaduertunt, catinum aqua plenum in conspectu ponunt, oculos sibi ex ea abluentes, postea uisco pro aqua posito abeunt, atque eminus insidiantur, ubi animal ex arbore descenderit, & sese uisco illeuerit & conniuenti palpebræ cohæserint, accedentes uiuum capiunt. Atque hic unus est modus. Alter est, culleolos quosdam in braccæ modum induunt, abeuntque alijs ibi relictis interius uillosis, & uisco illitis. Simię se his in-
6 duentes, facilè capiuntur. Sunt qui 6 Catheam, Sopithis regionem, qui unus fuit è nomarchis (. hoc est prouinciarum certarum regulis. inter hos amnes locauerint. Quidam trans Acesinem, & Hyarotidem, finitimam terræ Pori, consobrini alterius Pori, qui ab Alexandro captus fuit. Regionem uerò quæ sub hoc est, Gandaridem uocant. Mirum maximè est, quod de honore pulchritudini tanto habito in Cathea narrant, ut equo-

λέγειν δ᾽ οὖν τινα, καὶ πιθανὰ, καὶ μνήμης ἄξια, ὥστε καὶ ἀπιστοῦντα μὴ παρελθεῖν αὐτά. περὶ δ᾽ οὖν τῶν δρακόντων, καὶ ἄλλοι λέγουσιν, ὅτι ἐν τοῖς Ἠμωδοῖς ὄρεσι θηρεύουσι, καὶ τρέφουσιν ἐν σπηλαίοις. Μεταξὺ δὲ τοῦ Ὑδάσπου, καὶ τοῦ Ἀκεσίνου, ἥ τε τοῦ Πώρου ἐστὶ πολλὴ, καὶ ἀγαθὴ, σχεδόν τι καὶ περὶ τριακοσίων πόλεων, καὶ ἡ πρὸς τοῖς Ἠμωδοῖς ὄρεσιν ὕλη ἐξ ἧς Ἀλέξανδρος κατήγαγε κατὰ τὸν Ὑδάσπην κόψας ἐλάτην τε πολλὴν, καὶ πεύκην, καὶ κέδρον, καὶ ἄλλα παντοῖα στελέχη ναυπηγήσιμα, ἐξ ὧν στόλον κατεσκευάσατο ἐπὶ τῷ Ὑδάσπῃ, πρὸς ταῖς ἐκτισμέναις ὑπ᾽ αὐτοῦ πόλεσιν ἐφ᾽ ἑκάτερα τοῦ ποταμοῦ, ὅπου τὸν Πῶρον ἐνίκα διαβάς. ὧν τὴν μὲν Βουκεφαλίαν ὠνόμασεν, ἀπὸ τοῦ πεσόντος ἵππου κατὰ τὴν μάχην τὴν πρὸς τὸν Πῶρον. ἐκαλεῖτο δὲ Βουκεφάλας ἀπὸ τοῦ πλάτους τοῦ μετώπου. πολεμιστὴς δ᾽ ἦν ἀγαθὸς, καὶ ἀεὶ τούτῳ ἐκέχρητο κατὰ τοὺς ἀγῶνας. τὴν δὲ Νίκαιαν ἀπὸ τῆς νίκης ἐκάλεσεν. Ἐν δὲ τῇ λεχθείσῃ ὕλῃ, καὶ τὸ τῶν κερκοπιθήκων διηγοῦνται πλῆθος ὑπερβάλλον, καὶ τὸ μέγεθος ὁμοίως. ὥστε τοὺς Μακεδόνας ποτὲ ἰδόντας ἐν τισιν ἀκρολοφίαις ψιλαῖς ἑστῶτας ἐν τάξει κατὰ μέτωπον πολλοὺς (καὶ γὰρ ἀνθρωπονούστατον εἶναι τὸ ζῶον, οὐχ ἧττον τῶν ἐλεφάντων.) στρατοπέδου λαβεῖν φαντασίαν, καὶ ὁρμῆσαι μὲν ἐπ᾽ αὐτοὺς ὡς πολεμίους· μαθόντας δὲ παρὰ Ταξίλου, συνόντος τότε τῷ βασιλεῖ, τὴν ἀλήθειαν, παύσασθαι. Ἡ δὲ θήρα τοῦ ζώου διττή. μιμητικὸν δὲ, καὶ ἐπὶ τὰ δένδρα ἀναφευκτικόν. οἱ οὖν θηρεύοντες ἐπὰν ἴδωσιν ἐπὶ δένδρων ἱδρυμένον, ἐν ὄψει θέντες τρυβλίον ὕδωρ ἔχον, τοὺς ἑαυτῶν ὀφθαλμοὺς ἀλείφουσιν ἐξ αὐτοῦ. εἶτ᾽ ἀντὶ τοῦ ὕδατος, ἰξοῦ τρυβλίον θέντες, ἀπίασι καὶ λοχῶσι πόρρωθεν. ἐπὰν δὲ καταπηδῆσαν τὸ θηρίον ἐγχρίσηται τοῦ ἰξοῦ, καταμύσαντος δ᾽ ἀπολειφθῇ τὰ βλέφαρα, ἐπιόντες ζωγροῦσιν. εἷς μὲν τρόπος οὗτος. ἄλλος δὲ ὑποδυσάμενοι θυλάκους, ὡς ἀναξυρίδας ἀπίασιν, ἄλλους καταλιπόντες δασεῖς, τὰ ἐντὸς κεχρισμένοις ἰξῷ. ἐνδύντας δὲ εἰς αὐτοὺς ῥᾳδίως αἱροῦσι. Καὶ τὴν Καθέαν δέ τινες τὴν Σωπείθους τῶν νομαρχῶν τινὸς κατὰ τὴν δε τὴν μεσοποταμίαν τιθέασιν. ἄλλοι δὲ καὶ τοῦ Ἀκεσίνου πέραν, καὶ τοῦ Ὑαρώτιδος, ὅμορον τῇ τοῦ Πώρου, ὃς ἦν ἀνεψιὸς τοῦ ὑπ᾽ Ἀλεξάνδρου ἁλόντος. καλοῦσι δὲ Γανδαρίδα τὴν ὑπὸ τούτῳ χώραν. Ἐν δὲ τῇ Καθαίᾳ καινότατον ἱστορεῖται τὸ περὶ τοῦ κάλλους, ὅτι τιμᾶται διαφερόν-

φέροντος, ὡς ἵππων καὶ κυνῶν. Βασιλέα γὰρ τὸν κάλλιστον αἱρεῖσθαί φησιν Ὀνησίκριτος. γενόμενόν τε παιδίον μετὰ δίμηνον, κρίνεσθαι δημοσίᾳ, πότερον ἔχει τὴν ἔννομον ἀρχὴν, καὶ τοῦ ζῆν ἄξιον, ἢ οὔ. κριθέντος δ' ὑπὸ τοῦ ἀποδειχθέντος ἄρχοντος ζῆν, ἢ θανατοῦσθαι. βάπτεσθαί τε πολλοῖς εὐανθεστάτοις χρώμασι τοὺς πώγωνας αὐτοῦ, τούτου χάριν καλλωπιζομένους. τοῦτο δ' ἐν καὶ ἄλλως ποιεῖν ἐπιμελῶς πολλοὺς τῶν Ἰνδῶν. ἐν γὰρ δὴ φέρειν τὴν χώραν χρόας θαυμαστὰς, καὶ θριξὶ καὶ αἰσθῆσι. τοὺς δ' ἀνθρώπους τὰ ἄλλα μὲν εὐτελεῖς εἶναι, φιλοκόσμους δέ. ἴδιον δὲ τῶν Καθαίων, καὶ τοῦτο ἱστορεῖται, τὸ αἱρεῖσθαι νυμφίον, καὶ νύμφην ἀλλήλους, καὶ τὸ συγκατακαίεσθαι τεθνεῶσι τοῖς ἀνδράσι τὰς γυναῖκας κατὰ τοιαύτην αἰτίαν, ὅτι ἐρῶσαί ποτε τῶν νέων ἀφίσταιντο τῶν ἀνδρῶν, ἢ φαρμακεύοιεν αὐτούς. νόμον οὖν θέσθαι τοῦτον, ὡς παυσομένης τῆς φαρμακείας· οὐ πιθανῶς μὲν ὁ νόμος, οὐδ' ἡ αἰτία λέγεται. φασὶ δ' ἐν τῇ Σωπείθους χώρᾳ ὀρυκτῶν ἁλῶν ὄρος εἶναι, ἀρκεῖν δυνάμενον ὅλῃ τῇ Ἰνδικῇ. καὶ χρυσεῖα δὲ καὶ ἀργυρεῖα οὐ πολὺ ἄπωθεν ἐν ἄλλοις ὄρεσιν ἱστορεῖται καλὰ, ὡς ἐδήλωσε Γόργος ὁ μεταλλευτής. οἱ δ' Ἰνδοὶ μεταλλείας καὶ χωνείας ἀπείρως ἔχοντες, οὐδ' ὧν εὐποροῦσιν ἴσασιν, ἀλλ' ἁπλούστερον μεταχειρίζονται τὸ πρᾶγμα. Ἐν δὲ τῇ Σωπείθους καὶ τὰς τῶν κυνῶν ἀρετὰς διηγοῦνται θαυμαστάς. λαβεῖν γοῦν τὸν Ἀλέξανδρον παρὰ τοῦ Σωπείθους, κύνας πεντήκοντα καὶ ἑκατόν· διαπείρας δὲ χάριν λέοντι προσαφεῖναι δύο. κρατουμένων δ' αὐτῶν, δύο ἄλλους ἐπαφεῖναι. τότε δ' ἤδη καθεστώτων εἰς ἀντίπαλα, τὸν μὲν Σωπείθη κελεῦσαι τῶν κυνῶν ἕνα ἀποσπᾶν τοῦ σκέλους τινὰ λαβόμενον, ἐὰν δὲ μὴ ὑπακούῃ, ἀποτεμεῖν. τὸν Ἀλέξανδρον δὲ κατ' ἀρχὰς μὲν ἀποτεμεῖν οὐ συγχωρεῖν, φειδόμενον τοῦ κυνός. φήσαντος δ' ὅτι τέτταρας ἀντιδώσω σοι, συγχωρῆσαι, καὶ τὸν κύνα περιϊδεῖν ἀποτμηθέντα τὸ σκέλος βραδείᾳ τομῇ, πρὶν ἀνεῖναι τὸ δῆγμα. Ἡ μὲν οὖν μέχρι τοῦ Ὑδάσπου ὁδὸς τὸ πλέον ἦν ἐπὶ μεσημβρίαν. ἡ δ' ἐντεῦθεν πρὸς ἕω μᾶλλον μέχρι τοῦ Ὑπάνιος. ἅπασα δὲ τῆς ὑπωρείας μᾶλλον, ἢ τῶν πεδίων ἐχομένη. ὁ δ' οὖν Ἀλέξανδρος ἀπὸ τοῦ Ὑπάνιος ἀναστρέψας ἐπὶ τὸν Ὑδάσπην, καὶ τὸν ναύσταθμον συνεκρότει τὸν στόλον· εἶτ' ἔπλει τὸν Ὑδάσπην. πάντες δ' οἱ λεχθέντες ποταμοὶ συμβάλλουσιν εἰς ἕνα τὸν Ἰνδόν. ὕστατος δὲ Ὕπανις. πεντεκαίδεκα δὲ τοὺς σύμπαντας φασὶ συρρεῖν τούς γε ἀξιολόγους. πληρωθεὶς δ' ἐκ πάντων (ὥστε

rum & canum. Onesicritus autor est, apud eos regem pulcerrimum eligi. Puerum uerò post duos à partu menses publicè iudicari, utrum legitimam formam habeat & uita dignam necne, eumque cum ab eo iudicatus fuerit, qui rei præest, uel uiuere uel interimi. Tingi etiam barbas ibi multis uarijsque coloribus ornatus gratia. Multos uerò ex Indis id impensè facere. regionem enim colores admirabiles & capillis & uestibus tingendis ferre, & hos homines cætera frugales, ornatui nimiam operam dare. Catheorum id quoque peculiare fertur, quod ut spōsus & sponsa se mutuò eligant. Item ut uxores cum uiris defunctis comburantur, ob hanc causam, quòd cum aliquando adolescētulos adamarent, à uiris secedebant, uel eos ueneno tollebant. Vt ergo ueneficia desinerent, hanc legem latam esse. quæ profectò lex & causa mihi non satis probabilis uidetur. Dicunt in terra Sopithis, in monte quodam sales effodi, qui toti Indiæ sufficere possint. Item auri & argenti metalla non longè in alijs montibus dicuntur egregia, ut Gorgus indicauit metallarius. Indi & metallorum & conflandi imperiti, quibus abundent nesciunt, idcirco rem simplicius tractant. In eadem terra canes mirè bonos narrant. atque Alexandrum C & L canes à Sopithe accepisse. Tum ut periculum faceret, duos leoni immisisse: qui cum impares certamini essent, alios duos soluisse. ibi æquato iam certamine, Sopithes iussit, ut unus ex canibus crure appræhensus abstraheretur à morsu: & nisi obtemperaret, crus amputaretur. quod Alexander primò non concessit, cani uidelicet parcens. Sed cum Sopithes diceret se quatuor pro uno daturum, permisit. Canis uerò potiùs sibi crus incidi lenta sectione passus est, quàm morsum dimitteret. Cæterùm iter usque ad Hydaspem magna ex parte erat ad meridiem, citeriùs uerò ad orientem usque ad Hipanim, magis per montium radices quàm campos. quare cum Alexander ab Hypani ad Hydaspem & nauale reuersus esset, classem coniunxit, postea per Hydaspem nauigauit. Omnia prædicta flumina in unum intrant Indum, sed postremus Hypanis. quindecim dicuntur esse uniuersa, mentione digna, quæ in Indum influunt, quibus omnibus auctus (ita

(.ita quidem ad C stadia dilatari eum ut tradunt qui non moderatè loquuntur: moderatiores, ad L summum, minimum ad VII. multæ aũt gẽtes & urbes circa eum sunt.) postea duobus ostijs in australe mare se exonerat, & Pattalenam insulam facit. Alexandrum ut orientales partes omitteret, primò id mouit, quod prohiberetur Hypanim transire: deinde quod experientia intelligeret falsam esse famam, quæ antè obtinuerat campestria regionis exusta ignibus esse, & bestijs magis quàm hominum generi habitabilia, quapropter illis partibus omissis, in has se contulit: eæque propterea sunt melius quam illæ cognitæ. Regio quæ inter Hypanim est & Hydaspem nouem nationes habere dicitur, urbes uerò ad IↃↃ, non minores Co in Meropide, quæ multitudo uera maior tradi uidetur. Quæ autem inter Indum est & Hydaspem, ea à quibus habitetur memoratu dignis, ferè dictum est. Deinceps inferiùs habitant

77 Sibæ, de quibus ante dictum est, & Malli,

Gentes ad Indũ. & Oxydracæ, magnæ nationes. Malli sunt, apud quos Alexander mortis periculum adijt in expugnatione oppidi cuiusdam uulneratus. Oxydracæ sunt, quos Bacchi cognatos diximus. Ad ipsam uerò iam Pattalenam Musicani terram dicunt, & Sabutæ Sindonaliam, ac etiam Porticam terram, & gentes alias quas Alexander subegit, fluuialem Indi

Pattalena. regionem habitantes. Vltima est Pattalena, quam Indus facit in duos alueos diuisus. Aristobulus ait, mille stadijs eos inter se distare: Nearchus addit octingenta. Onesicritus unumquodque latus compræhensæ insulæ, quæ figuram triangulam habet, CIↃ CIↃ stadiorum dicit: fluminis latitudinem, ubi in alueos scinditur ad stadia CC, & eam insulam Delta nominat Aegyptioqúe asserit Delta æqualem, quod uerum non est. Nam Aegyptium Delta mille & CC aut CCC stadiorum basim habere dicitur, laterum utrunque minus basi. In Pattalena urbs est insignis nomine Pattala, unde insulæ nomen. Onesicritus dicit finitimam oram magna ex parte palustrem esse, præsertim circa fluminum ostia, propter lutum quod defertur, & maris affluxum, & quia à terra uenti non spirant, sed loca hæc à marinis flatibus occupantur. Multus est etiam in Musicani terra commendan-

(ὥστε καὶ ἐφ' ἑκατὸν σταδίους, ὥς οἱ μὴ μετριάζοντες φασὶν εὐρύνεσθαι κατά τινας τόπους, ὡς δ' οἱ μετριώτεροι πεντήκοντα τὸ πλεῖστον, ἐλάχιστον δὲ ἑπτά. καὶ πολλὰ ἔθνη καὶ πόλεις εἰσὶ περὶ αὐτόν.) ἔπειτα δυσὶ στόμασιν εἰς τὴν νοτίαν ἐκδίδωσι θάλασσαν, καὶ τὴν Παταληνὴν προσαγορευομένην ποιεῖ νῆσον. ταύτην δ' ἔσχε τὴν διάνοιαν Ἀλέξανδρος ἀφεὶς τὰ πρὸς ἕω μέρη, πρῶτον μὲν διὰ τὸ κωλυθῆναι διαβῆναι τὸν Ὕπανιν, ἔπειτα καὶ ψευδῆ καταμαθὼν τῇ πείρᾳ τὸν προκατέχοντα λόγον, ὡς ἔκπυρα εἴη καὶ θηρίοις μᾶλλον οἰκήσιμα τὰ ἐν τοῖς πεδίοις, ἢ ἀνθρωπείῳ γένει. διόπερ ὥρμησεν ἐπὶ ταῦτα ἀφεὶς ἐκεῖνα, ὥστε καὶ ἐγνώσθη ταῦτα ἀντ' ἐκείνων ἐπὶ πλέον. ἡ μὲν οὖν μεταξὺ τοῦ Ὑπάνιος, καὶ τοῦ Ὑδάσπου, λέγεται ἐννέα ἔχειν ἔθνη. πόλεις δὲ εἰς πεντακισχιλίας, οὐκ ἐλάττους Κῶ τῆς Μεροπίδος. δοκεῖ δὲ πρὸς ὑπερβολὴν εἰρῆσθαι τὸ πλῆθος. ἡ δὲ μεταξὺ τοῦ Ἰνδοῦ καὶ τοῦ Ὑδάσπου, εἴρηται σχεδὸν ὑφ' ὧν οἰκεῖται τῶν ἀξίων μνήμης. Κάτω δ' ἑξῆς εἰσὶν οἵ τε Σίβαι λεγόμενοι, περὶ ὧν καὶ πρότερον ἐμνήσθημεν, καὶ Μαλοί, καὶ Ὀξυδράκαι, μεγάλα ἔθνη. καὶ Μαλοὶ μὲν, παρ' οἷς ἀποθανεῖν ἐκινδύνευσεν Ἀλέξανδρος, τρωθεὶς ἐν ἁλώσει πολίχνης τινός. Ὀξυδράκαι δὲ, οὓς τοῦ Διονύσου συγγενεῖς ἔφαμεν μεμυθεῦσθαι. πρὸς αὐτῇ δ' ἤδη τῇ Παταληνῇ, τήν τε τοῦ Μουσικανοῦ λέγουσι, καὶ τὴν Σαβούτα Σινδοναλίαν, καὶ ἔτι τὴν Πορτικανοῦ, καὶ ἄλλων, ὧν ἐκράτησεν ἁπάντων Ἀλέξανδρος, τὴν τοῦ Ἰνδοῦ παροικούντων ποταμίαν. ὑστάτης δὲ τῆς Παταληνῆς, ἣν ὁ Ἰνδὸς ποιεῖ, σχισθεὶς εἰς δύο προχοάς. Ἀριστόβουλος μὲν οὖν εἰς χιλίους σταδίους διέχειν ἀλλήλων φησὶν αὐτάς. Νέαρχος δ' ὀκτακοσίους προστίθησιν. Ὀνησίκριτος δὲ τὴν πλευρὰν ἑκάστην τῆς ἀπολαμβανομένης νήσου, τριγώνου τὸ σχῆμα, δισχιλίων. τοῦ δὲ ποταμοῦ τὸ πλάτος, καθ' ὃ σχίζεται εἰς τὰ στόματα, ὅσον διακοσίων. καλεῖ δὲ τὴν νῆσον Δέλτα, καὶ φησὶν ἴσην εἶναι τοῦ κατ' Αἴγυπτον Δέλτα, οὐκ ἀληθὲς τοῦτο λέγων. Τὸ γὰρ κατ' Αἴγυπτον Δέλτα, χιλίων καὶ διακοσίων ἢ τριακοσίων σταδίων ἔχειν λέγεται τὴν βάσιν, τὰς δὲ πλευρὰς ἑκατέραν ἐλάττω τῆς βάσεως. Ἐν δὲ τῇ Παταληνῇ, πόλις ἐστὶν ἀξιόλογος τὰ Πάταλα, ἀφ' ἧς καὶ ἡ νῆσος καλεῖται. Φησὶ δ' Ὀνησίκριτος τὴν πλείστην παραλίαν τὴν ταύτῃ, πολὺ τὸ τεναγῶδες ἔχειν, καὶ μάλιστα κατὰ τὰ στόματα τῶν ποταμῶν, διά τε τὴν χοῦν, καὶ τὰς πλημμυρίδας, καὶ τὸ μὴ πνεῖν ἀπὸ γαίας, ἀλλ' ὑπὸ τῶν πελαγίων ἀνέμων κατέχεσθαι τοὺς τόπους τὸ πλέον. Λέγει δὲ καὶ περὶ τῆς Μουσικανοῦ χώρας ἐγκωμιάζων αὐτήν,

σι αὐτὴν, ὧν τινα καὶ ἄλλοις Ἰνδοῖς κοινὰ ἱστόρηται, ὡς τὸ μακρόβιον, ὥστε καὶ τριάκοντα πρὸς τοῖς ἑκατὸν προσλαμβάνει. Καὶ γὰρ τοὺς Σῆρας ἔτι τούτων μακροβιωτέρους τινάς φασι. καὶ τὸ λιτόβιον, καὶ τὸ ὑγιεινόν· καίπερ τῆς χώρας ἀφθονίαν ἁπάντων ἐχούσης. ἴδιον δὲ, τὸ συσσίτιά τινα Λακωνικὰ αὐτοῖς εἶναι δημοσίᾳ σιτουμένων. ὄψα δ' ἐκ θήρας ἐχόντων, καὶ περὶ χρυσῷ μὴ χρῆσθαι, μηδ' ἀργύρῳ μεταλλείων ὄντων. καὶ τὸ ἀντὶ δούλων τοῖς ἐν ἀκμῇ χρῆσθαι νέοις· ὡς Κρῆτες μὲν τοῖς Ἀφαμιώταις, Λάκωνες δὲ τοῖς εἵλωσι. μὴ ἀκριβοῦν δὲ τὰς ἐπιστήμας πλὴν ἰατρικῆς. ἐπὶ τινῶν γὰρ κακουργίαν εἶναι τὴν ἐπὶ πλέον ἄσκησιν, οἷον ἐπὶ τοῖς πολεμικοῖς καὶ τῶν ὁμοίων. δίκην δὲ μὴ εἶναι, πλὴν φόνου καὶ ὕβρεως. οὐκ ἐπ' αὐτῷ γὰρ τὸ μὴ παθεῖν ταῦτα, τὰ δ' ἐν τοῖς συμβολαίοις ἐπ' αὐτῷ ἑκάστῳ, ὥστε ἀνέχεσθαι δεῖ ἐάν τις παραβῇ τὴν πίστιν· ἀλλὰ καὶ προσέχειν ὅτῳ πιστευτέον καὶ μὴ δικῶν πληροῦν τὴν πόλιν. Ταῦτα μὲν οἱ μετ' Ἀλεξάνδρου στρατεύσαντες λέγουσιν. Ἐκδέδοται δέ τι καὶ Κρατεροῦ πρὸς τὴν μητέρα Ἀριστοπάτραν ἐπιστολὴ, πολλά τε ἄλλα παράδοξα φράζουσα, καὶ οὐχ ὁμολογοῦσα οὐδενί. ἐν δὴ καὶ τὸ μέχρι τοῦ Γάγγου προελθεῖν τὸν Ἀλέξανδρον. αὐτός τε φησὶν ἰδεῖν τὸν ποταμὸν, καὶ κήτη τὰ ἐπ' αὐτῷ, καὶ μεγέθους, καὶ πλάτους, καὶ βάθους πόῤῥω πίστεως μᾶλλον ἢ ἐγγύς. ὅτι μὲν γὰρ μέγιστος τῶν μνημονευομένων κατὰ τὰς τρεῖς ἠπείρους, καὶ μετ' αὐτὸν ὁ Ἰνδὸς, τρίτος δὲ καὶ τέταρτος ὁ Ἴστρος, καὶ ὁ Νεῖλος, ἱκανῶς συμφωνεῖται. Τὰ καθ' ἕκαστα δ' ἄλλοι ἄλλως περὶ αὐτῶν λέγουσιν, οἱ μὲν τριάκοντα σταδίων τοὐλάχιστον πλάτος, οἱ δὲ καὶ τριῶν. Μεγασθένης δὲ ὅταν ᾖ μέτριος καὶ εἰς ἑκατὸν εὐρύνεσθαι, βάθος δὲ εἴκοσι ὀργυιῶν τοὐλάχιστον. ἐπὶ δὲ τῇ συμβολῇ τούτου τε καὶ τοῦ ἄλλου ποταμοῦ τὰ Παλίβοθρα ἱδρῦσθαι, σταδίων ὀγδοήκοντα τὸ μῆκος, πλάτος δὲ πεντεκαίδεκα, ἐν παραλληλογράμμῳ σχήματι, ξύλινον περίβολον ἔχουσαν κατατετρημένον, ὥστε διὰ τῶν ὀπῶν τοξεύειν. προκεῖσθαι δὲ καὶ τάφρον φυλακῆς τε χάριν καὶ ὑποδοχῆς τῶν ἐκ τῆς πόλεως ἀποῤῥοιῶν. Τὸ δ' ἔθνος ἐν ᾧ ἡ πόλις αὕτη καλεῖσθαι Πρασίους, διαφορώτατον τῶν πάντων. τὸν δὲ βασιλεύοντα ἐπώνυμον δεῖ τῆς πόλεως εἶναι Παλίβοθρον καλούμενον, πρὸς τῷ ἰδίῳ τῷ ἐκ γενετῆς ὀνόματι, καθά-

da, nonnulla incolis eius cum alijs Indis communia memorans, ut de longitudine uitæ, quod centum & triginta uiuãt annos. Nam & Seres his longæuiores dicuntur. Item de uitę frugalitate, & salubritate, quanquam regio rebus omnibus abundet. Id eis proprium est quod Laconicorum in morem syssitiorum cibum in publico capiunt. Itẽ quòd opsonium uenatione quærunt: & auro & argento non utuntur quanquam metallis abundent. Item quòd adolescentibus ætate integris loco seruorum utuntur, quemadmodum Cretenses Aphamiotis, & Lacones Helotibus utebantur. Item quod nullas artes exquisitè discunt, præter medicinam, nam in quibusdam nimium exerceri, ut in bellicis ac similibus, maleficium putant. Ac quod iudicium ijs non est nisi cædis & contumeliæ, cûm homo præstare non posit, ne ijs adficiatur. quæ uerò in contractibus fiunt, ea sint penes unumquemque, ideò ferendum esse, si quis fidem uiolarit: sed uidendum cui credatur, & non implendam esse urbem controuersijs. Hæc ab ijs traduntur, qui cum Alexandro militarunt. Edita est etiam epistola quædam Crateri ad matrem Aristopatram scripta, quæ cum alia permulta admirabilia narrat, tum cum nullo concordat. Quin etiam refert Alexandrum ad Gangem usque processisse, & ipse se uidisse id flumen affirmat, & cete in eo, eiusque de magnitudine & latitudine & profunditate, remotiora à fide quàm probabiliora perhibet. Quippe Gangem maximum esse omniũ fluminum, quæ in tribus continentib. memorantur, proximum ab eo Indum, tertium Istrum, quartum Nilum, satis consentitur. singulari uerò alij aliter tradunt. Quidam minimum eius latitudinem triginta stadiorum dicunt, quidam trium. Megasthenes eum, ubi mediocris est, ad c stadia amplum tradit: minimam uerò profunditatem uiginti ulnarum. In huius & alius fluminis concursu sita esse Palibothra, octoginta stadiorum longitudine, latitudine xv, figura quadrangula, lateribus oppositis eandem ubique seruantibus distantiam: mœnibus ligneis & perforatis circundatam, ita ut per foramina sagittent. Præpositam esse etiam fossam tutelæ gratia, & recipiendorum purgamentorum ex urbe affluentium. Gentem in qua urbs est Prasios uocari omnibus præstantem alijs. Eius regem præter propriũ nomen quod à natalib. habet, de nomine urbis Palibothrũ appellari:

quemadmodum & Sādrocottum, ad quem missus Megasthenes fuit. Idem apud Parthos fit. omnes enim Arsacæ nominantur: priuatim uerò alius Orodes, alius Phraates, alius aliter. Sanè quæ trans Hypaniam est regio, eam optimam esse in confesso habetur. Verùm de his nihil accuratè & certò traditur, sed propter ignorantiam & longinquitatem, inflatius ac portentosius omnia narrantur: ut quæ de formicis perhibentur aurum effodientibus, & de bestijs alijs, & hominibus qui peculiares quasdam formas & singulares uires habeabit, nam Seres tam longæ dicuntur uitæ, ut ducentesimum annum excedant. Ferunt etiam quendam optimatum ordinem remp. gubernare ex quinque millibus consiliariorum constantem, quorum quisque elephantem reipublicæ præbeat. Megasthenes autor est, Tigres apud Prasios gigni, magnitudine duplos ferè ad leonem, adeò robustos ut unus de mansuetis à quatuor hominibus ductus: mulum posteriore pede apprehenderit atque ad se pertraxerit. Cercopithecos uerò maximis canibus maiores, & totos albos præter faciem, quæ nigra est (.cùm apud alios contrarium fit.) caudæ longitudine supra duos cubitos, cæterum mansuetissimos esse, neque malignè insidiari aut furari. Lapides quoque effodi thureo colore, ficu & melle dulciores. Quibusdam in locis serpentes esse binorum cubitorum, membraneis alis ut uespertiliones, eos per noctem uolare, & lotij aut sudoris stillas demittere, quæ non cauentium eas corpora computrescere cogant. Item scorpios uolucres ingentes. Nasci quoque hebenum. Canes etiam esse ualidissimos, qui quod mordicus corripuerint, non antè dimittant, quàm aqua naribus infundatur: non nullis præuehementia in morsu oculos distorqueri, quibusdam etiam excidere. leonem & taurum à cane detineri, taurum mori rostro comprænsum, priusquam dimittatur. In regione montana, Siliam flumen esse, cui nihil innatet: quanquam id Democritus non credat, qui bonam partem Asiæ peragrauit, sed nec Aristoteles id concedit: & si aëres quidam sint adeò tenues, ut nulla in eis uolatilia inuehantur. Nonnulla uerò uapores exhalatos ad se trahūt, & hoc modo subuolantia ab ijs absorbentur: quemadmodum electrum paleam, & sideritis ferrum ad se rapit. ut fortasis aliquæ eiusmodi uires etiā in aqua

παρὰ τὸν Σανδρόκοττον, πρὸς ὃν ἧκεν ὁ Μεγασθένης πεμφθείς. Τοιοῦτον δὲ καὶ τὸ παρὰ τοῖς Παρθυαίοις. Ἀρσάκαι γὰρ καλοῦνται πάντες· ἰδίᾳ δὲ ὁ μὲν Ὀρώδης, ὁ δὲ Φραάτης, ὁ δ' ἄλλο τι. Ἀρίστη ὁμολογεῖται πᾶσα ἡ τοῦ Ὑπάνιος πέραν. οὐκ ἀκριβοῦται δὲ, ἀλλὰ διὰ τὴν ἄγνοιαν, καὶ τὸν ἐκτοπισμὸν, λέγεται πάντ' ἐπὶ τὸ μεῖζον, ἢ τὸ τερατωδέστερον. οἷα τὰ τῶν χρυσωρύχων μυρμήκων, καὶ ἄλλων θηρίων, καὶ ἀνθρώπων ἰδιομόρφων, καὶ δυνάμεσί τισιν ἐξηλλαγμένων. ὡς τοὺς Σῆρας μακροβίους φασὶ, πέρα καὶ διακοσίων ἐτῶν παρατείνοντας. Λέγουσι δὲ καὶ ἀριστοκρατικήν τινα σύνταξιν πολιτείας αὐτόθι ἐκ πεντακισχιλίων βουλευτῶν συνεστῶσαν, ὧν ἕκαστον παρέχεσθαι τῷ κοινῷ ἐλέφαντα. Καὶ τίγρεις δ' ἐν τοῖς Πρασίοις φησὶν ὁ Μεγασθένης γίνεσθαι μεγίστους, σχεδὸν δέ τι καὶ διπλασίους λεόντων· δυνατοὺς δὲ, ὥστε τῶν ἡμέρων τινὰ ἀγόμενον ὑπὸ τεττάρων, τῷ ὀπισθίῳ σκέλει δραξάμενον ἡμιόνου, βιάσασθαι καὶ ἑλκῦσαι πρὸς αὐτόν. Κερκοπιθήκους δὲ μείζους τῶν μεγίστων κυνῶν, λευκοὺς, πλὴν τοῦ προσώπου· τοῦτο δ' εἶναι μέλαν. παρ' ἄλλοις δ' ἀνάπαλιν. τὰς δὲ κέρκους μείζους δυοῖν πήχεων, ἡμερωτάτους δὲ, καὶ οὐ κακοήθεις περὶ ἐπιθέσεις, καὶ κλοπάς. λίθους δ' ὀρύττεσθαι λιβανόχρους, γλυκυτέρους σύκων, ἢ μέλιτος. ἀλλαχοῦ δὲ διπήχεις ὄφεις ὑμενοπτέρους, ὥσπερ αἱ νυκτερίδες. καὶ τούτους δὲ νύκτωρ πέτεσθαι, σταλαγμοὺς ἀφιέντας οὔρων, τοὺς δὲ ἱδρώτων, διασήποντας τὸν χρῶτα τοῦ μὴ φυλαξαμένου. καὶ σκορπίους εἶναι πτηνοὺς, ὑπερβάλλοντας μεγέθεσι. φύεσθαι δὲ καὶ ἔβενον. εἶναι δὲ καὶ κύνας ἀλκίμους, οὐ πρότερον μεθιέντας τὸ δηχθὲν, πρὶν εἰς τοὺς ῥώθωνας ὕδωρ καταχυθῆναι. ἐνίους δ' ὑπὸ προθυμίας ἐν τῷ δήγματι διαστρέφεσθαι τοὺς ὀφθαλμοὺς, τοῖς δὲ καὶ ἐκπίπτειν. κατασχεθῆναι δὲ καὶ λέοντα ὑπὸ κυνὸς, καὶ ταῦρον. τὸν δὲ ταῦρον καὶ ἀποθανεῖν κρατούμενον τοῦ ῥύγχους πρότερον, ἢ ἀφεθῆναι. Ἐν δὲ τῇ ὀρεινῇ Σιλίαν ποταμὸν εἶναι, ᾧ μηδὲν ἐπιπλεῖ. Δημόκριτον μὲν οὖν ἀπιστεῖν ἅτε πολλὴν τῆς Ἀσίας πεπλανημένον. καὶ Ἀριστοτέλης δὲ ἀπιστεῖ. καίπερ καὶ ἀέρων ὄντων λεπτῶν οἷς οὐδὲν ἐποχεῖται πτηνόν. ἔτι δὲ τῶν ἀναφερομένων ἀτμῶν ἐπισπαστικοί τινες εἰσὶ πρὸς ἑαυτοὺς, καὶ οἷον ῥοφητικοὶ τοῦ ὑπερπετοῦς, ὡς τὸ ἤλεκτρον τοῦ ἀχύρου, καὶ ἡ σιδηρῖτις τοῦ σιδήρου. τάχα δὲ καὶ καθ' ὕδατος τοιαῦταί τινες ἂν εἶεν δυνα-

δυνάμεις. Ταῦτα μὲν οὖν φυσιολογίας ἔχεταί τινος, ἔτι δὲ περὶ τῶν ὀχουμένων πραγματείας· ὥστε ἐν ἐκείνοις ἐπισκεπτέον. νυνὶ δ᾽ ἔτι καὶ προσληπτέον ταῦτα, καὶ ὅσα ἄλλα τῆς γεωγραφίας ἐγγυτέρω. Φησὶ δὴ τὸ τῶν Ἰνδῶν πλῆθος εἰς ἑπτὰ μέρη διῃρῆσθαι, καὶ πρώτους μὲν τοὺς φιλοσόφους εἶναι κατὰ τιμὴν, ἐλαχίστους δὲ κατ᾽ ἀριθμόν. χρῆσθαι δ᾽ αὐτοῖς, ἰδίᾳ μὲν ἑκάστῳ τοὺς θύοντας, ἢ τοὺς ἐναγίζοντας· κοινῇ δὲ τοὺς βασιλέας κατὰ τὴν μεγάλην λεγομένην σύνοδον, καθ᾽ ἣν τοῦ νέου ἔτους ἅπαντες οἱ φιλόσοφοι τῷ βασιλεῖ συνελθόντες ἐπὶ θύρας, ὅτι ἂν ἕκαστος αὐτῶν συντάξῃ τῶν χρησίμων, ἢ τηρήσῃ πρὸς εὐετηρίαν καρπῶν τε καὶ περὶ ζώων, καὶ πολιτείας, προσφέρει τοῦτ᾽ εἰς τὸ μέσον. ὃς δ᾽ ἂν τρὶς ἐψευσμένος ἁλῷ, νόμος ἐστὶ σιγᾶν διὰ βίου. τὸν δὲ κατορθώσαντα ἄφορον καὶ ἀτελῆ κρίνουσι. Δεύτερον δὲ μέρος εἶναι τὸ τῶν γεωργῶν, οἳ πλεῖστοί τέ εἰσι, καὶ ἐπιεικέστατοι, οἱ ἀστρατείᾳ καὶ ἀδείᾳ τοῦ ἐργάζεσθαι, πόλει μὴ προσιόντες, μηδ᾽ ἄλλῃ χρείᾳ, μηδ᾽ ὀχλήσει κοινῇ. πολλάκις γοῦν ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ, καὶ τόπῳ τοῖς μὲν παρατετάχθαι συμβαίνει, καὶ διακινδυνεύειν πρὸς τοὺς πολεμίους. οἱ δ᾽ ἀροῦσιν ἢ σκάπτουσιν ἀκινδύνως, προμάχους ἔχοντες ἐκείνους. ἔστι δ᾽ ἡ χώρα βασιλικὴ πᾶσα. μισθοῦ δ᾽ αὐτὴν ἐπὶ τετάρτους ἐργάζονται τῶν καρπῶν. Τρίτον τὸ τῶν ποιμένων καὶ θηρευτῶν, οἷς μόνοις ἔξεστι θηρεύειν, καὶ θρεμματοτροφεῖν, ὤνιά τε παρέχειν καὶ μισθοῦ ζεύγη. ἀντὶ δὲ τοῦ τὴν γῆν ἐλευθεροῦν θηρίων, καὶ τῶν σπερμολόγων ὀρνέων, μετροῦνται παρὰ τοῦ βασιλέως σῖτον, πλάνητα καὶ σκηνίτην νεμόμενοι βίον. ἵππον δὲ καὶ ἐλέφαντα τρέφειν οὐκ ἔξεστιν ἰδιώτῃ. βασιλικὸν δ᾽ ἑκάτερον νενόμισται τὸ κτῆμα, καὶ εἰσὶν αὐτῶν ἐπιμεληταί. Θήρα δὲ τῶν θηρίων τούτων τοιάδε. χωρίον ψιλὸν ὅσον τεττάρων ἢ πέντε σταδίων, τάφρῳ περιχαράξαντες βαθείᾳ, γεφυροῦσι τὴν εἴσοδον στενωτάτῃ γεφύρᾳ. εἶτ᾽ εἰσαφιᾶσι θηλείας τὰς ἡμερωτάτας τρεῖς, ἢ τέτταρας. αὐτοὶ δ᾽ ἐν καλυβίοις κρυπτοῖς ὑποκάθηνται λοχῶντες. ἡμέρας μὲν οὖν οὐ προσίασιν οἱ ἄγριοι. νύκτωρ δ᾽ ἐφ᾽ ἕνα ποιοῦνται τὴν εἴσοδον. εἰσιόντων δὲ, κλείουσι τὴν εἴσοδον λάθρα. εἶτα τῶν ἡμέρων ἀθλητῶν τοὺς ἀλκιμωτάτους εἰσάγοντες, διαμάχονται πρὸς αὐτοὺς, ἅμα καὶ λιμῷ καταπονοῦντες. ἤδη δὲ καμνόντων οἱ εὐθαρσέστατοι τῶν ἡνιόχων λάθρα καταβαίνοντες, ὑποδύουσιν ἕκαστος

aqua ſint. Sed hæc ad phyſiologiam pertinent, & ad ea quæ de rebus ſuperuehentibus traduntur. quare in eorum tractatione conſiderantur: nunc ijs omiſsis ea perſequamur, & quæ ad geographiam propiùs attinent. Dicunt totam Indorum multitudinem in ſeptem genera diuidi, quorum piloſophi honore antecedunt, numero uerò pauciſsimi ſunt. utuntur eorum unoquoque priuatim, qui mactant & ſacrificant: publicè uerò reges in eo conuentu, qui maximus apud eos fit: cum nouo anno incipiente, philoſophi omnes ad regis fores cõueniunt, & quicquid quiſque compoſuerit, uel obſeruarit eo anno de fructibus, de animalibus, de republica, in medium proferunt. Vbi quis falſus fuiſſe ter depræhenditur, ei per totam uitam lege ſilentium indicitur: qui uera dixerit, immunis & omni tributo exemtus habetur. Secundum genus agricolarum eſt, qui plurimi ſunt, & probiſsimi. Hi ob immunitatem à militia, & ſecuram opus faciendi licentiam, neque urbem, nec publicum negotium, nec ullum aliud munus attingunt, quamobrem eodem tempore, & eodem loco alij pugnant, & cum hoſte pedem conferunt: alij arant uel fodiunt ſine ullo periculo, cum illos propugnatores habeant. Et cum regio tota ſit regis, ipſi eam conducti excolunt, pacti mercedis loco quartam fructuum partem. Tertium genus eſt paſtorum ac uenatorum, quibus ſolis & uenari & paſcere pecora & uendere, & iumenta locare licet. pro eo autem quòd terram beſtijs liberant, & ab auibus, ſemina legentibus dimenſum frumenti à rege accipiunt, uagi errabundique uitam in tabernaculis agunt. Priuato homini equum & elephantem alere non licet. utrunque enim regis poſſeſsio cenſetur, ſuntq́ue harum rerum curatores. Elephantum autem ſic uenantur. Locum aliquem ab omni purgatũ materia, quatuor aut quinque ſtadiorum profunda foſſa circundant. tum ingreſſum, ponte anguſtiſsimo iungũt. deinde tres quatuor'ue elephantes feminas de manſuetis immittunt. ipſi in tugurijs occulti inſidiantur. Per diem ſylueſtres non accedunt, nocte autem ſingulatim introeũt: quibus ingreſsis, uenatores clàm aditum occludũt. Poſtea nõnullos è cicurib. certatorib. fortiſsimos inducẽtes, cũ illis pugnant, ſimul etiã fame eos defatigãt. Cũ uerò iã defeſſi ſuerint, aurigarũ audaciſsimi clã deſcẽdẽtes qſ-

Indorũ ſeptem genera.

Elephantorum hiſtoria.

que sui elephantis uterum subeunt, atque hinc subito syluestrium uterum subeuntes, compedes illis iniiciunt. quo facto cicures instigant, ut uinctos uerberent. quousque in terram cadant. Postquam ceciderint, bubulis loris eorum colla ad domitorum colla adstringunt: & ne ascensores excutere possint, colla circumcidentes, in cæsuris uincula imponunt, ut præ dolore uinculis cedāt, & quietem agant. De captis seliguntur quicunque uel senio, uel iuuenta inutiles sunt. reliqui in stabula ducuntur, & pedibus inuicem uinctis, ac colla ad columnam ualidè infixam fame domantur. deinde herba uel arundine uiridi reficiuntur, post cicurantur, alij oratione, alij cantu aliquo, uel tympani sonitu deliniti. Rari sunt, qui non facilè mansuescant. Sunt enim à natura mites & mansueti, & ad rationē utātis animalis ingeniū ꝓximè accedunt. Quidā aurigas suos, q in certamine ceciderint, è prœlio efferūt. Quidā ꝑ anteriores pedes uterū subeuntes ꝓpugnando seruauerūt. Quod si quē ex curatorib. magistris'ue per iram interfecerint, adeò illum desiderāt, ut præ mœrore à cibo abstineant, interdum etiam sibi mortem consciscant. Elephantes coëunt, & pariunt ut equi plurimum uere. Mari coitus tempestiuus est, ubi domi detentus sæuire occipit, tunc enim pinguæ quiddam emittit per spiramentum, quod ei secundum tempora est: feminę, cùm hic idem meatus apertus fuerit. Edunt partum cùm tardissime, mense à conceptu decimo octauo, cùm celerrimè, sub sextum ac decimū. Sex annos à matre nutriuntur. Viuunt plerique quantum longæuissimi homines, quidam etiam ad ducentesimum perueniunt annum. Alioqui morbis obnoxij sunt, & quidem curatu difficilibus. Vitijs oculorum remedio est uaccę lacte si perluantur, complures morbos uinum nigrum epotum curat. Vulneribus butyrum potum auxiliatur: (.ferrum enim eijcit) ulcera suillis carnibus inuruntur. Onesicritus dicit eos ad trecentesimum annum uiuere, raros ad quingentesimum: circiter ducentesimum robustissimos esse, in utero gestare ad decennium. Maiores Lybicis ac ualidiores cùm ipse, tùm alij perhibēt, cùm proboscidibus propugnaculi deijciant, & arbores radicitus euellant, in posteriores pedes erecti. Scribit Nearchus compedes in

ϛος τῇ γαστρὶ τοῦ οἰκείου ὀχήματος. δρμώμενος δ' ἐνθένδε, ὑποδύνει τῷ ἀγρίῳ, καὶ σύμποδα δεσμεῖ. γινομένου δὲ τούτου, κελεύουσι τοῖς τιθασοῖς, τύπτειν τοὺς συμποδισθέντας, ἕως ἂν πέσωσιν εἰς τὴν γῆν. πεσόντων δ' ὠμοβοΐνοις ἱμᾶσι προσλαμβάνονται τοὺς αὐχένας αὐτῶν πρὸς τοὺς τῶν τιθασσῶν. ἵνα δὲ μὴ σειόμενοι τοὺς ἀναβαίνειν ἐπ' αὐτοῖς ἐπιχειροῦντας ἀποσείοιντο, τοῖς τραχήλοις αὐτῶν ἐμβάλλονται κύκλῳ τομάς, καὶ κατ' αὐτὰς τοὺς ἱμάντας περιτιθέασιν, ὥσθ' ὑπ' ἀλγηδόνων εἴκειν τοῖς δεσμοῖς, καὶ ἡσυχάζειν. τῶν δ' ἁλόντων ἀπολέξαντες τοὺς πρεσβυτέρους, ἢ νεωτέρους τῆς χρείας, τοὺς λοιποὺς ἀπάγουσιν εἰς τοὺς σταθμούς. δήσαντες δὲ τοὺς μὲν πόδας πρὸς ἀλλήλους, τοὺς δὲ αὐχένας πρὸς κίονα εὖ πεπηγότα, δαμάζουσι λιμῷ. ἔπειτα χλόῃ καλάμου, καὶ πόας ἀναλαμβάνουσι. μετὰ δὲ ταῦτα πειθαρχεῖν διδάσκουσι, τοὺς μὲν διὰ λόγου, τοὺς δὲ μελισμῷ τινι, καὶ τυμπανισμῷ κηλοῦντες. σπάνιοι δ' οἱ δυσιθάσευτοι. φύσει γὰρ διάκεινται πρᾴως καὶ ἡμέρως, ὥστ' ἐγγὺς εἶναι λογικῷ ζώῳ. οἱ δὲ καὶ ἐξαίμους τοὺς ἡνιόχους ἐν τοῖς ἀγῶσι πεσόντας ἀνελόμενοι σώζουσιν ἐκ τῆς μάχης. τοὺς δὲ ὑποδύντας μεταξὺ τῶν προσθίων ποδῶν, ὑπερμαχόμενοι διέσωσαν. τῶν δὲ χορτοφόρων, καὶ διδασκάλων εἴ τινα παρὰ θυμὸν ἀπέκτειναν, οὕτως ἐπιποθοῦσιν. ὥσθ' ὑπ' ἀνίας ἀπέχεσθαι τροφῆς. ἔστι δ' ὅτε καὶ ἀποκαρτερεῖν. βιβάζονται δὲ καὶ τίκτουσιν, ὡς ἵπποι τοῦ ἔαρος μάλιστα. καιρὸς δ' ἐστὶ τῷ μὲν ἄρρενι ἐπειδὰν οἴστρῳ κατέχηται, καὶ ἀγριαίνῃ τότε δή καὶ λίπους τι διὰ τῆς ἀναπνοῆς ἀνίησιν ἣν ἔχει παρὰ τοὺς κρο . τάφους. ταῖς δὲ θηλείαις ὅταν ὁ αὐτὸς πόρος. οὗτος ἀνεωγὼς τυγχάνῃ. κύουσι δὲ τοὺς μὲν πλείστους ὀκτωκαίδεκα μῆνας, ἐλαχίστους δ' ἑκκαίδεκα. τρέφει δ' ἡ μήτηρ ἐξ ἔτη. ζῶσι δ' ὅσον μακροβιώτατοι ἄνθρωποι οἱ πολλοί. τινὲς δὲ καὶ ἐπὶ διακόσια διατείνουσιν ἔτη, πολύνοσοι δὲ καὶ δυσίατοι. ἄκος δὲ πρὸς ὀφθαλμίαν μὲν βόειον γάλα προσκλυζόμενον. τοῖς πλείστοις δὲ τῶν νοσημάτων ὁ μέλας οἶνος πινόμενος. τραύμασι δὲ ποτὸν μὲν βούτυρον. ἐξάγει γὰρ τὰ σιδήρεια, τὰ δ' ἕλκη σαρξὶν ὑείαις πυριῶσιν. Ὀνησίκριτος δὲ καὶ ἕως τριακοσίων ἐτῶν ζῆν φησί. σπάνιον δὲ καὶ ἕως πεντακοσίων. κρατίστους δ' εἶναι περὶ τὰ διακόσια ἔτη. κυΐσκεσθαι δὲ δεκαετίαν. μείζους δὲ τῶν Λιβυκῶν καὶ ἐῤῥωμενεστέρους ἐκεῖνός τε εἴρηκε, καὶ ἄλλοι. ταῖς οὖν προβοσκίσιν ἐπάλξεις καθαιρεῖν καὶ δένδρα ἀνασπᾶν πρόῤῥιζα, διανισταμένους εἰς τοὺς ὀπισθίους πόδας. Νέαρχος δὲ καὶ ποδάγρας φησὶ ταῖς θη-

ταῖς θήραις τίθεσθαι κατά τινας συνδρόμους φησί. συνελαύνεσθαι δ' ὑπὸ τῶν τιθασῶν τοὺς ἀγρίους εἰς ταύτας, κρατουμένων ὄντων, καὶ ἡνιοχουμένων. οὕτως δ' εὐτιθασσεύτους εἶναι, ὥστε καὶ λιθάζειν ἐπὶ σκοπὸν μανθάνειν, καὶ ὅπλοις χρῆσθαι, νεῖν τε κάλλιστα. μέγιστόν τε νομίζεσθαι κτῆμα ἐλεφάντων ἅρμα· ἄγεσθαι δ' ὑπὸ ζυγῶν καὶ καμήλους. γυναῖκα δ' εὐδοκιμεῖν, εἰ λάβοι παρὰ ἐραστοῦ δῶρον ἐλέφαντα. οὗτος ὁ λόγος οὐχ ὁμολογεῖ τῷ φήσαντι, μόνον βασιλέων κτῆμα εἶναι ἵππον, καὶ ἐλέφαντα. Τῶν δὲ μυρμήκων τῶν χρυσορύχων δέρματα ἰδεῖν φησιν οὗτος παρδαλέαις ὅμοια. Μεγασθένης δὲ περὶ τῶν μυρμήκων οὕτω φησίν, ὅτι ἐν Δέρδαις ἔθνει μεγάλῳ τῶν προσεώων, καὶ ὀρεινῶν Ἰνδῶν, ὀροπέδιον εἴη τρισχιλίων πως τὸν κύκλον σταδίων. ὑποκειμένων δὲ τούτων χρυσωρυχείων, οἱ μεταλλεύοντες εἶεν μύρμηκες, θηρίων ἀλωπέκων οὐκ ἐλάττω, τάχος ὑπερφυὲς ἔχοντες, καὶ ζῶντες ἀπὸ θήρας. ὀρύττουσι δὲ τὴν γῆν χειμῶνος. σωρεύουσί τε πρὸς τοῖς στομίοις, καθάπερ οἱ ἀσπάλακες. ψῆγμα δ' ἐστὶ χρυσοῦ μικρᾶς ἑψήσεως δεόμενον. τοῖς δ' ἱπποζυγίοις μετίασιν οἱ πλησιόχωροι λάθρα. φανερῶς γὰρ διαμάχονται, καὶ διώκουσι φεύγοντας. καταλαβόντες δὲ διαχρῶνται καὶ αὐτοὺς, καὶ τὰ ὑποζύγια. πρὸς δὲ τὸ λαθεῖν κρέα θήρεια προτιθέασι κατὰ μέρη. περισπασθέντων δ' ἀναιροῦνται τὸ ψῆγμα, καὶ τῷ τυχόντι τῶν ἐμπόρων ἀργὸν διατίθενται, χωνεύειν οὐκ εἰδότες. Ἐπεὶ δ' ἐν τῷ περὶ τῶν θηρευόντων λόγῳ, καὶ περὶ τῶν θηρίων ἐμνήσθημεν, ὧν τε Μεγασθένης εἶπε, καὶ ἄλλοι, προσθετέον καὶ ταῦτα. ὁ μὲν γὰρ Νέαρχος τὸ τῶν ἑρπετῶν θαυμάζει πλῆθος, καὶ τὴν κακίαν. ἀναφεύγειν γὰρ ἐκ τῶν πεδίων εἰς τὰς κατοικίας τὰς διαλανθανούσας ἐν ταῖς ἐπικλύσεσι, καὶ πληροῦν τοὺς οἴκους. διὰ δὴ τοῦτο καὶ ὑψηλὰς ποιεῖσθαι τὰς κλίνας, ἔστι δ' ὅτε καὶ ἐξοικίζεσθαι πλεονασάντων. εἰ δὲ μὴ τὸ πολὺ τοῦ πλήθους ὑπὸ τῶν ὑδάτων διεφθείρετο, κἂν ἐρημωθῆναι τὴν χώραν. Καὶ τὴν μικρότητα δ' αὐτῶν εἶναι χαλεπὴν, καὶ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ μεγέθους· τὴν μὲν, διὰ τὸ δυσφύλακτον· τὴν δὲ, δι' ἰσχύν. ὅπου καὶ ἑκκαιδεκαπήχεις ἐχίδνας ὁρᾶσθαι. ἐπῳδούς τε περιφοιτᾶν πεπιστευμένους ἰᾶσθαι, καὶ εἶναι σχεδόν τι μόνην ταύτην ἰατρικήν. μηδὲ γὰρ νόσους εἶναι πολλὰς, διὰ τὴν λιτότητα τῆς διαίτης, καὶ τὴν ἀοινίαν· εἰ δὲ γίνοιντο, ἰᾶσθαι τοὺς σοφιστάς. Ἀριστόβουλος δὲ τῶν θρυλ-

tramitum concursu quibusdam â uenatoribus disponi, & â mansuetis indomitos in eas agi, qui præstant, & ab auriga ducuntur. Adeò autem mansuescere, ut lapidem ad scopum iacere, & armis uti, & optimè natare ediscant, ut maxima possessio existimetur elephantis bigæ, duci enim sub iugo, ut camelos. Hoc dictum non consentit ei, qui â solo rege equum & elephantem posſideri dixerat. Formicarum autem aurum effodientium pelles uidisse idem ait, pardalis pelli persimiles. *Formicæ aurum fodientes.* Megasthenes de formicis ait, apud Derdas, quæ magna gens est Indorum montanorum, ad orientem expositorum, planiciem quandam montanam esse ter mille stadiorum ambitu, & sub ea aurifodinas, quas formicæ effodiant, uulpibus magnitudine non minores, mira celeritate, uictum ex uenatione comparantes. Fodere autem terram per hyemem, & ad ostiũ accumulare, quemadmodum solent talpę. Huius auri ramenta, id enim sunt, parua decoctione egent. Vicini iumentis ea clàm rapiunt. apertè enim non possunt, prohibentibus formicis, quæ & pugnant, & fugientes insectãtur, quos cum depræhenderint, unâ cum iumentis interimunt. Vt ergo illas lateant, ferinas carnes per loca plurima disponunt, itaq; ad prędam dissipatis formicis, auri ramenta ipsi asportant, & fusionis ignari cuicunque mercatori rudia diuendunt. Sed quoniam in hoc sermone, quem de uenatoribus ac bestijs habemus, meminimus eorum quæ a Megasthene & ab alijs referuntur, hæc etiam sunt addenda. Nearchus & multitudinem & malitiam reptilium mirum prædicat, quæ è campis in domicilia fugiant, si qua fluminum exundationibus non operiuntur: atque eas impleant, & propterea cubilia hominum alta esse dicit, nonnunquam etiam emigrare eos, nimis excrescente reptilium numero, & nisi multitudo maxima ab aquis exstingueretur, regio deserta esset: Addit & paruitatem eorum periculosam, & nimiam magnitudinem: alteram, quia non facilè posſint euitari: alteram, quia sint uiolenta. cùm quidem conspectæ sint uiperæ feminæ sedecim cubitorum. *Viperæ.* Circumuagari incantatores, qui medicari putantur: & solam ferè hanc medicinam esse. Nam propter uitæ frugalitatem, & uini abstinentiam, aut morbi non sunt: aut si qui sunt, eos sophistæ curant. Aristobulus negat

se ui-

se uidisse ullam tantæ magnitudinis, præter solam nomen cubitorum & dodrantis uiperam. Nos in Aegypto uidimus eiusdem ferè magnitudinis uiperam inde allatam. Viperas autem mares complures uidisse se affirmat, multo tamen minores. item scorpios ingentes, Et nihil horum tam infestum esse homini, quam paruos serpentes palmari longitudine, qui & in uasis, & in tabernaculis, & in sepibus occulti inueniantur: à quibus icti sanguinis profluuio ex omni meatu cum dolore maximo laborent: deinde pereant nisi citò subueniatur. Remedium propter Indicarum herbarum & medicamẽtorum uim facilè esse. Addit in Indo flumine, & paucos crocodilos inueniri, nec hominib. infestos. Cætera uerò animalia q̃ plurima sunt, eadẽ in eo gigni, quæ in Nilo, præter hippopotamum. Onesicritus & eum in Indo nasci affirmat. Tradit etiam Aristobulus nullum ex marinis piscibus in Nilum recurrere, præter alosam (.si quidem ea est thrissa.) & mugilem, ac delphinum propter crocodilos, in Indum uerò permultos. Et esquillis (.si eæ sunt carides tamen.) paruas usq; ad montes ascendere, magnas usque ad Indi & Acesinæ concursum. Ac de bestijs quidem hactenus: nunc ad Megasthenẽ regresi reliqua explicemus. Post uenatores ac pastores, quartum genus ponit eorum qui artes exercent: item institores, & quicunque corpore uictum quærunt. horũ alij tributa pendunt ac statuta munia obeunt: alij uerò, ut sunt qui arma & naues fabricantur, alimenta & stipendia ab rege habent, cui & soli operis suis seruiunt, arma militibus præbet exercitui præfectus, & classis præfectus naues nauigantibus, & mercatoribus precio locat. Quintum genus est bellatorum, qui reliquum tempus ociosi agunt, in locis ab rege constitutis, ubi & uictus eis præbetur: ut cum opus sit, citò exeant, nihil de suo afferentes præter corpora. Sexti sunt inspectores, quorũ partes sunt ut quæ aguntur inspiciant, & regi omnia clâm renunciẽt. Hi in urbe urbanas meretrices sibi adiutrices adhibent, in castris uerò castrenses, deliguntur autem uiri optimi ac fidelissimi. Septimi sunt consiliarij & assessores regis à quibus & magistratus & iudicia, & rerum omnium administratio geritur. Non licet ex alio genere in aliud matrimonio contrahendo transire, aut ab unius generis institutis ad

θρυλλουμένων μεγεθῶν οὐδὲν ἰδεῖν φησιν, ἔχιδναν δὲ μόνον ἐννέα πηχῶν, καὶ σπιθαμῆς. Καὶ ἡμεῖς δ' ἐν Αἰγύπτῳ κομισθεῖσαν ἐκεῖθεν τοιαύτην πως εἴδομεν. ἔχεις δὲ πολλούς φησι πολὺ ἐλάττους, καὶ ἀσπίδας, σκορπίους δὲ μεγάλους. Οὐδὲν δὲ τούτων οὕτως ὀχλεῖν, ὡς τὰ μικρὰ ὀφείδια, οὐ μείζω σπιθαμιαίων. εὑρίσκεσθαι γὰρ ἐν σκηναῖς, ἐν σκεύεσιν, ἐν θριγκοῖς ἐγκεκρυμμένα. τοὺς δὲ πληγέντας αἱμοῤῥοεῖν ἐκ παντὸς πόρου μετὰ ἐπωδυνίας· ἔπειτα ἀποθνήσκειν, εἰ μὴ βοηθήσει τις εὐθύς· τὴν δὲ βοήθειαν ῥᾳδίαν εἶναι, διὰ τὴν ἀρετὴν τῶν ἰνδικῶν ῥιζῶν, καὶ φαρμάκων. Κροκοδείλους τε οὔτε πολλοὺς, οὔτε βλαπτικοὺς ἀνθρώπων ἐν τῷ ἰνδῷ φησιν εὑρίσκεσθαι. καὶ τὰ ἄλλα δὲ ζῶα τὰ πλεῖστα τὰ αὐτὰ ἅπερ ἐν τῷ Νείλῳ γεννᾶσθαι πλὴν ἵππου ποταμίου. Ὀνησίκριτος δὲ φησι καὶ τοῦτον γεννᾶσθαι. Τῶν δ' ἐκ θαλάττης φησὶν Ἀριστόβουλος εἰς μὲν τὸν Νεῖλον ἀνατρέχειν μηδὲν, ἔξω θρίσσης καὶ κεστρέως, καὶ δελφῖνος διὰ τοὺς Κροκοδείλους, ἐν δὲ τῷ ἰνδῷ πλῆθος. τῶν δὲ καρίδων τὰς μὲν μικρὰς μέχρι ὄρους ἀναθεῖν, τὰς δὲ μεγάλας μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ τε ἰνδοῦ, καὶ τοῦ Ἀκεσίνου. Περὶ μὲν οὖν τῶν θηρίων τοσαῦτα λέγεται. ἐπανιόντες δ' ἐπὶ τὸν Μεγασθένη, λέγωμεν τὸ ἑξῆς ὧν ἀπελείπομεν. Μετὰ γὰρ τοὺς θηρευτὰς, καὶ τοὺς ποιμένας, τέταρτον φησὶν εἶναι μέρος τοὺς ἐργαζομένους τὰς τέχνας, καὶ τοὺς καπηλικούς, καὶ οἷς ἀπὸ τοῦ σώματος ἡ ἐργασία. ὧν οἱ μὲν φόρον τελοῦσι, καὶ λειτουργίας παρέχονται τακτάς. τοῖς δ' ὁπλοποιοῖς καὶ ναυπηγοῖς μισθοὶ, καὶ τροφαὶ παρὰ βασιλέως ἔκκεινται· μόνῳ γὰρ ἐργάζονται. παρέχει δὲ τὰ ὅπλα τοῖς στρατιώταις ὁ στρατοφύλαξ, τὰς δὲ ναῦς μισθοῦ τοῖς πλέουσιν, ὁ ναύαρχος, καὶ τοῖς ἐμπόροις. Πέμπτον ἐστὶ τὸ τῶν πολεμιστῶν, οἷς τὸν ἄλλον χρόνον ἐν σχολῇ, καὶ τόποις ὁ βίος ἐστὶν ἐκ τοῦ βασιλικοῦ διαιτωμένοις, ὥστε τὰς ἐξόδους, ὅταν ᾖ χρεία, ταχέως ποιεῖσθαι, πλὴν τῶν σωμάτων μηδὲν ἄλλο κομίζοντας παρ' ἑαυτῶν. Ἕκτοι δ' εἰσὶν οἱ ἔφοροι. τούτοις δ' ἐποπτεύειν δέδοται τὰ πραττόμενα, καὶ ἀναγγέλλειν λάθρα τῷ βασιλεῖ· συνεργοὺς ποιουμένους τὰς ἑταίρας, τοῖς μὲν ἐν τῇ πόλει, τὰς ἐν τῇ πόλει, τοῖς δὲ ἐν στρατοπέδῳ τὰς αὐτόθι. καθίστανται δ' οἱ ἄριστοι, καὶ πιστότατοι. Ἕβδομοι δ' οἱ σύμβουλοι καὶ σύνεδροι τοῦ βασιλέως, ἐξ ὧν τὰ ἀρχεῖα, καὶ δικαστήρια, καὶ ἡ διοίκησις τῶν ὅλων. Οὐκ ἔστι δ' οὔτε γαμεῖν ἐξ ἄλλου γένους, οὔτ' ἐπιτήδευμα οὔτ' ἐργασίαν μεταλαμβάνειν ἄλλην

ἄλλῳ δὲ ἄλλης, οὐδὲ πλείους μεταχειρίζεσθαι τὸν αὐτὸν, πλὴν εἰ τῶν φιλοσόφων τις εἴη. ἐᾶσθαι γὰρ τοῦτον διὰ ἀρετήν. Τῶν δ' ἀρχόντων οἱ μὲν εἰσὶν ἀγορανόμοι, οἱ δ' ἀστυνόμοι, οἱ δ' ἐπὶ τῶν στρατιωτῶν. ὧν οἱ μὲν ποταμοὺς ἐξεργάζονται, καὶ ἀναμετροῦσι τὴν γῆν ὡς ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ τὰς κλειστὰς διώρυγας, ἀφ' ὧν εἰς τὰς ὀχετείας ταμιεύεται τὸ ὕδωρ, ἐπισκοποῦσιν, ὅπως ἐξ ἴσης πᾶσιν ἡ τῶν ὑδάτων παρείη χρῆσις. οἱ δ' αὐτοὶ, καὶ τῶν θηρευτῶν ἐπιμελοῦνται, καὶ τιμῆς καὶ κολάσεως εἰσὶ κύριοι τοῖς ἐπαξίοις. καὶ φορολογοῦσι δὲ, καὶ τὰς τέχνας τὰς περὶ τὴν γῆν ἐπιβλέπουσιν, ὑλοτόμων, τεκτόνων, χαλκέων, μεταλλευτῶν. ὁδοποιοῦσι δὲ, καὶ κατὰ δέκα στάδια στήλην τιθέασι, τὰς ἐκτροπὰς, καὶ τὰ διαστήματα δηλοῦσας. Οἱ δ' ἀστυνόμοι εἰς ἓξ πεντάδας διῄρηνται. καὶ οἱ μὲν τὰ δημιουργικὰ σκοποῦσιν, οἱ δὲ ξενοδοχοῦσιν, καὶ γὰρ καταγωγὰς νέμουσι, καὶ τοῖς βίοις παρακολουθοῦσι, παρέδρους δόντες. καὶ προπέμπουσιν ἢ αὐτοὺς, ἢ τὰ χρήματα τῶν ἀποθανόντων. νοσούντων τε ἐπιμελοῦνται, καὶ ἀποθανόντας θάπτουσι. Τρίτοι δ' εἰσὶν, οἱ τὰς γενέσεις καὶ θανάτους ἐξετάζουσι, πότε καὶ πῶς, τῶν τε φόρων χάριν, καὶ ὅπως μὴ ἀφανεῖς εἶεν αἱ κρείττους, καὶ χείρους γοναὶ, καὶ θάνατοι. Τέταρτοι οἱ περὶ τὰς καπηλείας, καὶ μεταβολάς. οἷς μέτρων μέλει, καὶ τῶν ὡραίων ὅπως ἀπὸ συσσήμου πωλεῖτο. οὐκέτι δὲ πλείω τὸν αὐτὸν μεταβάλλεσθαι, πλὴν εἰ διττοὺς ἀποτελοίη φόρους. Πέμπτοι δ' οἱ προεστῶτες τῶν δημιουργουμένων, καὶ πωλοῦντες, καὶ ἀγοράζοντες ταῦτα ἀπὸ συσσήμου, χωρὶς μὲν τὰ καινὰ, χωρὶς δὲ τὰ παλαιὰ, τῷ μιγνύντι δὲ ζημία. Ἕκτοι δὲ, καὶ ὕστατοι, οἱ τὰς δεκάτας ἐκλέγοντες τῶν πωλουμένων. θάνατος δὲ τῷ κλέψαντι τὸ τέλος. ἰδίᾳ μὲν ἕκαστοι ταῦτα, Κοινῇ δ' ἐπιμελοῦνται τῶν τε ἰδίων, καὶ τῶν πολιτῶν, καὶ τῆς τῶν δημοσίων ἐπισκευῆς, τιμῶν τε, καὶ ἀγορᾶς, καὶ λιμένων, καὶ ἱερῶν. μετὰ δὲ τοὺς ἀστυνόμους τρίτη ἐστὶ συναρχία ἡ περὶ τὰ στρατιωτικὰ, καὶ αὕτη ταῖς πεντάσιον ἑξαχῆ διωρισμένη. ὧν τὴν μὲν μετὰ τοῦ ναυάρχου τάττουσι, τὴν δὲ μετὰ τοῦ ἐπὶ τῶν βοϊκῶν ζευγῶν, δι' ὧν ὄργανα κομίζεται, καὶ τροφὴ, αὐτοῖς τε, καὶ κτήνεσι, καὶ τὰ ἄλλα τὰ χρήσιμα τῆς στρατείας. οὗτοι δὲ, καὶ τοὺς διακόνους παρέχουσι τυμπανιστὰς κωδωνοφόρους, ἔτι δὲ καὶ ἱπποκόμους, καὶ μηχανοποιοὺς, καὶ τοὺς τούτων ὑπηρέτας, ἐκπέμπουσί τε πρὸς κώδωνας τοὺς χορτολόγους, τιμῇ καὶ κολάσει τὸ τάχος κατασκευαζόμενοι, καὶ τὴν ἀσφάλειαν.

alius descendere: neq; simul pluribus se dare tractandis, nisi philosophus quis sit. huic enim ob uirtutem conceditur. De præfectis alij annonæ, alij urbi, alij militibus præsunt. Aediles Indorũ. Horum primi curant flumina, alij agrum metiuntur, ut in Aegypto, & clausis aquæ ductibus præsunt, ut ex æquo omnibus aquarum usus suppeditet. Iidem uenatorum curam gerunt, & præmij & supplicij pro meritis potestatem habent, & tributa legunt, & artes inspiciunt, quæ terra exercentur, ut eorum qui ligna, uel domos, uel æs, uel metalla operantur. Conficiunt etiam uias, & per dena stadia lapidem locant, diuerticula, distantiasque indicantem. Vrbani ædiles in sex quinterniones sunt diuisi. Nam alij opificia inspiciunt, alij hospitum procurationem gerunt, hi hospitia distribuunt, & hominum uictus uitam obseruant, & illis asseclas dant, & uel eos deducunt, uel defunctorum bona. * Aegrotantium quoque curam habent, & mortuos sepeliunt. Tertij ortus hominum obitusque perscrutantur, & quando & quomodo euenerint: idq; tributorum gratia, & ne boni mali'ue natiuitas, & mors lateant. Quarti circa cauponas & commercia uersantur. Hi mensurarum frugumque curam habent, ut consignata uendantur, neque sinant eundem plura commutare, nisi duplex uectigal persoluat. Quinti operibus locandis præsunt, ea obsignata locantes, seorsum noua à ueteribus: quæ qui miscuerit, multam persoluit. Sexti & ultimi uenditarum rerum decimas exigunt: & qui uectigali remp. defraudauerit, capite plectitur. Ac priuatim quidem singuli hæc curant, publicè uerò & propria & ciuilia & publicam supellectilem, & precia & forum, & portus & sacra. Post urbis prçfectos est tertium collegium, quod circa rem militarem uersatur, ad eundem modum in quinterniones sex diuisum, quorum unum adiungunt classis præfecto: secũdum ei, qui bobus præest, quibus instrumenta & cibaria, & alia militiæ necessaria portantur, ijdem ministros præbent, qui tympanis & tintinnabulis utuntur. item stratores & machinarum fabros,, & horum famulos, quos pabulatum ad tintinnabulum emittũt, præmio & supplicio celeritatem & securitatem eos condorefacientes tutela illis adhibita. Ter-

ta. Tertij peditum curam habent, quarti equorum, quinti curuum, sexti elephantorum. Equis ac cæteris bestijs regia stabula sunt, est & regium armamentarium, in quo arma adseruantur. Nam miles armaturam in armamentariũ reddit: equum in equile: elephantum in suum item stabulum. His utuntur infrænibus. Currus à bobus in itinere trahuntur, equi capistro ducuntur, ne pedes curribus iunctorum collidantur, ne'ue eorum alacritatem currus hebetent. Currus præter aurigam uectores duos habet: elephas aurigam & tres sagittarios, Indi in uictu frugales, sunt præsertim in castris, & quia superuacaneis non delectantur, ornatu eleganti utuntur. De furtis altum apud eos silentium. Hinc est quod Megasthenes refert, se, cum in Sandrocotti castra uenisset, in quibus erant hominum CCCC millia, nullam diem uidisse in qua ultra CC drachmarum precium furta essent allata, cũ legibus hæc quoque uterentur nõ scriptis. Litteras enim nesciunt, sed memoriter omnia administrant. Tamen propter simplicitatem, ac uitæ frugalitatem res eis prosperè succedere. Vinum eos nõ nisi in sacrificijs bibere, ex oryza confectum loco ordeo. Cibum quoque magna ex parte oryzam esse sorbilem. In legibus & contractibus maximè simplicitatem eo argui, quod non multum habeant litium. nam neque commissi, nec depositi iura ulla habere, nec testibus uti, nec sigillis, sed simpliciter credere, domum frequentius incustoditam habere. Atque hæc quidem omnia sunt continentiæ. Cætera non facilè quis probauerit: ut quòd soli degunt, quòd non una omnibus, & cœnandi & prandendi hora est, sed ut cuique libet. quippe ad ciuilem socialemque uitam contraria sunt commodatiora. De corporis exercitationibus præcipuè frictionem probant, & maximè strigilibus hebeni glabris corpora læuigant. In tumulis & sepulturis faciendis perparci sunt, in cultu corporis contrà nimij. Nam & aurum gestant, & lapillis distincto ornatu utuntur, & sindones floridas induunt, & umbracula secum portant, etenim pulchritudinem excolentes, omnia faciunt quæ ad decorandam faciem pertinent. Veritatem atque uirtutem in precio habent. Itaque ætati senum prærogatiuã nullã tribuũt, nisi prudẽtia ij excellãt.

Victus & mores Indorum.

Multas

αν. Τρίτοι δ' εἰσὶν οἱ τῶν πεζῶν ἐπιμελόμενοι. Τέταρτοι δ' οἱ τῶν ἵππων. Πέμπτοι δ' ἁρμάτων. Ἕκτοι δ' ἐλεφάντων. Βασιλικοί τε σταθμοὶ καὶ ἵπποις, καὶ θηρίοις, βασιλικὸν δὲ καὶ ὁπλοφυλάκιον. παραδίδωσι γὰρ ὁ στρατιώτης τήν τε σκευὴν εἰς τὸ ὁπλοφυλάκιον, καὶ τὸν ἵππον εἰς τὸν ἱππῶνα, καὶ τὸ θηρίον ὁμοίως. χρῶνται δ' ἀχαλινώτοις. τὰ δ' ἅρματα ἐν ταῖς ὁδοῖς βόες ἕλκουσιν. οἱ δὲ ἵπποι ἀπὸ φορβειᾶς ἄγονται τοῦ μὴ παρεμπίπρασθαι τὰ σκέλη, μηδὲ τὸ πρόθυμον αὐτῶν ὑπὸ τοῖς ἅρμασιν ἀμβλύνεσθαι. δύο δ' εἰσὶν ἐπὶ τῷ ἅρματι ἀναβάται πρὸς ἡνιόχῳ. ὁ δὲ τοῦ ἐλέφαντος ἡνίοχος τέταρτος, τρεῖς δ' οἱ ἀπ' αὐτοῦ τοξεύοντες. Εὐτελεῖς δὲ κατὰ τὴν δίαιταν οἱ Ἰνδοὶ πάντες, μᾶλλον δ' ἐν ταῖς στρατιαῖς, οὐδ' ὄχλῳ περιττῷ χαίρουσι, διόπερ εὐκοσμοῦσι. Πλείστη δ' ἐκεχειρία περὶ τὰς κλοπάς. γενομένους γοῦν ἐν τῷ Σανδροκόττου στρατοπέδῳ φησὶ Μεγασθένης, τετταράκοντα μυριάδων πλήθους ἱδρυμένου, μηδεμίαν ἡμέραν ἰδεῖν ἀνηνεγμένα κλέμματα, πλειόνων ἢ διακοσίων δραχμῶν ἄξια, ἀγράφοις καὶ ταῦτα νόμοις χρωμένοις. Οὐδὲ γὰρ γράμματα εἰδέναι αὐτούς, ἀλλ' ἀπὸ μνήμης ἕκαστα διοικεῖσθαι. εὖ πράττειν δ' ὅμως διὰ τὴν ἁπλότητα, καὶ τὴν εὐτέλειαν. οἶνόν τε γὰρ οὐ πίνειν, ἀλλ' ἐν θυσίαις μόνον. πίνειν δ' ἀπ' ὀρύζης ἀντὶ κριθίνων συντιθέντας. Καὶ σιτία δὲ τὸ πλέον ὄρυζαν εἶναι ῥοφητήν. Καὶ ἐν τοῖς νόμοις δὲ, καὶ ἐν τοῖς συμβολαίοις τὴν ἁπλότητα ἐλέγχεσθαι ἐκ τοῦ μὴ πολυδίκους εἶναι, οὔτε γὰρ ὑποθήκης, οὔτε παρακαταθήκης εἶναι δίκας. οὐδὲ μαρτύρων, οὐδὲ σφραγίδων αὐτοῖς δεῖν, ἀλλὰ πιστεύειν παρακαταβαλλομένους, καὶ τὰ οἴκοι δὲ τὸ πλέον ἀφρουρεῖν. ταῦτα μὲν δὴ σωφρονικά. Τἆλλ' οὐδ' αὖ τις ἀποδέξαιτο τὸ μόνους διαιτᾶσθαι ἀεί, καὶ τὸ μὴ μίαν εἶναι πᾶσιν ὥραν κοινὴν δείπνου τε καὶ ἀρίστου, ἀλλ' ὅπως ἑκάστῳ φίλον. Πρὸς γὰρ τὸν κοινωνικὸν, καὶ τὸν πολιτικὸν βίον, ἐκείνως κρεῖττον. Γυμνάσιον δὲ μάλιστα τρῖψιν δοκιμάζουσι καὶ ἄλλως, καὶ διὰ σκυταλίδων ἐβενίνων λείων ἐξομαλίζονται τὰ σώματα. Λιταὶ δὲ καὶ αἱ ταφαί, καὶ μικρὰ χώματα. ὑπεναντίως δὲ τῇ ἄλλῃ λιτότητι κοσμοῦνται. χρυσοφοροῦσι γὰρ, καὶ διαλίθῳ κόσμῳ χρῶνται, σινδόνας τε φοροῦσιν εὐανθεῖς, καὶ σκιάδια αὐτοῖς ἕπεται. τὸ γὰρ κάλλος τιμῶντες ἀσκοῦσιν ὅσα καλλωπίζει τὴν ὄψιν. ἀλήθειάν τε ὁμοίως καὶ ἀρετὴν ἀποδέχονται. διόπερ οὐδὲ τῇ ἡλικίᾳ τῶν γερόντων προνομίαν διδόασιν, ἂν μὴ καὶ τῷ φρονεῖν πλεονεκτῶσι.

πολλάς

πολλὰς δὲ γαμοῦσιν ὠνητὰς παρὰ τῶν γονέων, λαμβάνουσί τε ἀντιδιδόντες ζεῦγος βοῶν, ὧν τὰς μὲν εὐπειθείας χάριν, τὰς δ' ἄλλας ἡδονῆς καὶ πολυτεκνίας. εἰ δὲ μὴ σωφρονεῖν ἀναγκάσειαν, πορνεύειν ἔξεστι. θύει δ' οὐδεὶς ἐστεφανωμένος, οὐδὲ θυμιᾷ, οὐδὲ σπένδει, οὐδὲ σφάττουσι τὸ ἱερεῖον, ἀλλὰ πνίγουσιν, ἵνα μὴ λελωβημένον, ἀλλ' ὁλόκληρον διδῶται τῷ θεῷ. ψευδομαρτυρίας δ' ὁ ἁλοὺς ἀκρωτηριάζεται. ὅτε πηρώσας, οὐ τὰ αὐτὰ μόνον ἀντιπάσχει, ἀλλὰ καὶ χειροκοπεῖται. ἐὰν δὲ καὶ τεχνίτου χεῖρα, ἢ ὀφθαλμὸν ἀφέληται, θανατοῦται. δούλοις δὲ οὗτος μὲν φησι μηδένα Ἰνδῶν χρῆσθαι. Ὀνησίκριτος δὲ τῶν ἐν τῇ Μουσικανοῦ τοῦτ' ἴδιον ἀποφαίνει, καὶ ὡς κατόρθωμά γε καθάπερ καὶ ἄλλα πολλὰ λέγει τῆς χώρας ταύτης κατορθώματα, ὡς εὐνομωτάτης. Τῷ βασιλεῖ δ' ἡ μὲν τοῦ σώματος θεραπεία, διὰ γυναικῶν ἐστιν, ὠνητῶν καὶ αὐτῶν παρὰ τῶν πατέρων. ἔξω δὲ τῶν θυρῶν οἱ σωματοφύλακες, καὶ τὸ λοιπὸν στρατιωτικόν. μεθύοντα δὲ κτείνασα γυνὴ βασιλέα, γέρας ἔχει συνεῖναι τῷ ἐκεῖνον διαδεξαμένῳ. διαδέχονται δ' οἱ παῖδες. οὐδ' ὑπνοῖ μεθημερὰς ὁ βασιλεύς, καὶ νύκτωρ δὲ καθ' ὥραν ἀναγκάζεται τὴν κοίτην ἀλλάττειν διὰ τὰς ἐπιβουλάς. Τῶν γε μὴν κατὰ πόλεμον ἐξόδων, μία μὲν ἐστιν ἡ ἐπὶ τὰς κρίσεις, ἐν αἷς διημερεύει διακούων οὐδὲν ἧττον, κἂν ὥρα γίνηται τῆς τοῦ σώματος θεραπείας· αὕτη δ' ἐστὶν ἡ διὰ τῶν σκυταλίδων τρίψις. ἅμα γὰρ καὶ διακούει καὶ τρίβεται τεττάρων περιεστώτων τριβέων. ἑτέρα δ' ἐστὶν ἡ ἐπὶ τὰς θυσίας ἔξοδος. Τρίτη δ' ἐπὶ θήραν βακχική τις, γυναικῶν περικεχυμένων, ἔξωθεν δὲ τῶν δορυφόρων. παρεσχοίνισται δ' ἡ ὁδός. τῷ δὲ παρελθόντι ἐντὸς μέχρι γυναικῶν θάνατος. προηγοῦνται δὲ τυμπανισταὶ, καὶ κωδωνοφόροι. κυνηγετεῖ δ' ἐν μὲν τοῖς περιφράγμασιν ἀπὸ βήματος τοξεύων. παρεστᾶσι δ' ἔνοπλοι δύο, ἢ τρεῖς γυναῖκες. ἐν δὲ ταῖς ἀφράκτοις θήραις ἀπ' ἐλέφαντος, αἱ δὲ γυναῖκες αἱ μὲν ἐφ' ἁρμάτων, αἱ δ' ἐφ' ἵππων, αἱ δὲ καὶ ἐπ' ἐλεφάντων, ὡς καὶ συστρατεύουσιν, ἠσκημέναι παντὶ ὅπλῳ. Ἔχει μὲν οὖν καὶ ταῦτα πολλὴν ἀήθειαν πρὸς τὰ παρ' ἡμῖν. ἔτι μέντοι τὰ τοιάδε μᾶλλον. φησὶ γὰρ τοὺς τὸν Καύκασον οἰκοῦντας ἐν τῷ φανερῷ γυναιξὶ μίσγεσθαι. καὶ σαρκοφαγεῖν τὰ τῶν συγγενῶν σώματα. πετροκυλιστὰς δ' εἶναι πιθήκους οἳ λίθους κατακυλίουσι κρημνοβατοῦντες ἐπὶ τοὺς διώκοντας. τά τε παρ' ἡμῖν ἥμερα ζῷα, τὰ πλεῖστα παρ' ἐκείνοις

Multas nuptas habent, quas à parentibus accipiunt, pari boum emtas, alias obedientiæ gratia, alias prolis ac uoluptatis: & nisi castas esse cogant, scortari licet. Nemo ex Indis coronatus sacrificat, nec adolet, nec libat, neque iugulant uictimam. sed præcluso spiritu necant, ne quid mancum deo offeratur, sed integrum. Qui falsus testis deprehenditur, extremis partibus corporis multatur. Qui membro aliquo quempiam orbauerit, non modo talionis pœnam subit, sed etiam manu truncatur. Quod si quis artifici manum, oculum'ue ademerit, morte luit pœnas. Idem dicit neminem Indorum seruis uti. Onesicritus id proprium eorum ait, qui sub Musicano sunt, & quidem ea re hos aliis præstare. quemadmodum & alia permulta eius nationis peculiaria & laudem primariam merentia commemorat, utpote iustissimæ. Regis corpus mulieres curant, eæ quoque de parentibus emtæ. Qui regem custodiunt, & reliquus exercitus manet extra portas. Si qua mulier regem ebrium occiderit, id præmii habet, ut cum illius successore iungatur, succedunt autem filii. Regi interdiu dormire non licet nocte cogitur cubilia per horas mutare, idque propter insidias. Præter exitum regis ad bellum, alius est, cùm ad ius dicendum exit, per diem totum audiens, etiamsi hora sit ut corpus curet, id autem fit strigilum per frictione. nam simul & audit, & à tribus frictoribus perfricatur. Exit etiam ad sacrificia. Tertiò ad uenationem, ubi Bacchico more maxima mulierum caterua circumfunditur, stipatores exteriùs manent. Nam uia funibus obtexitur, quòd si quis interiùs ad mulieres usque accedit, interficitur. Præcedunt regem tympana & tintinnabula. Cùm in locis septis uenatur, è solio sagittat, assistentibus ei duabus tribus'ue mulieribus armatis: cùm in locis non clausit uenatur, sagittat ab elephante. Ex mulieribus aliæ curribus, aliæ equis, aliæ elephantis uehuntur: quæ ad modum & militiæ unà sunt, militant omni armorum genere instructæ. Hæc certè cum nostris comparata, ualdè sunt insolentia, magis etiã ista. Caucasi habitatores ait palàm cum mulieribus coire, & cognatorum carnibus uesci. Addit autem cercopithecos ibi esse, qui percipitia incedentes, saxa contra insequentes detrudant. Animalia quæ apud nos mansueta sunt, apud illos magna ex parte

Sacrificia.

Rex.

fera esse. Equos ibi unicornes reperiri ceruinis capitibus. Ex arundinib. erectas esse XXX
8 ulnarum longitudine, humiles 8 tanta crassitudine, ut quibusdam diameter sit trium cu-
Monstra. bitorum, quibusdam quadrupla. Prolapsus deinde in fabulas ait, homines quosdam esse quinque alios trium Spithamarum, quorum nonnulli naso careant, & duo tantum spiramenta supra os habeant, cum trispithamis
Iliad. γ. 6. grues pugnare: quod & Homerus significauerit: perdices item ijs infestos esse, anserum magnitudine. Illos gruum oua legere atque abolere. nam ibi nidificant, nec alibi eorum oua, nidique reperiuntur, sæpe etiam gruem ex istis regionibus euolasse, quæ æneam cuspidem haberet infixam, ibi accepto ictu. Similia sunt quæ de Enotocœtis, qui auribus suis incubarent, & feris hominibus, ac monstris cæteris dicuntur. Sed feros homines ad Sandrocottum non esse perlatos, quod sibi mortem inedia consciuissent, eos calces antrorsum plantas & digitos pedum retrò auersos habere. Adductos fuisse quosdam carentes ore, mites homines, qui circa Gangis ortum habitent, & uaporibus assarum carnium & fructuum ac florum odoribus enutriãtur, & pro ore spiracula quędam habeant. hos rebus fœtidis oppidò grauari: ideoque uitam ægrè tolerare, præsertim in castris. De reliquis permultis philosophos narrasse, esse Ocypodas, qui cursu equos præuertant, ita dictos. quosdam Enotocœtos, qui aures ad talos usque dependentes habeant, quibus indormiant, adeò fortes, ut arbores euellant, & neruum rumpant. Alios esse unoculos caninis auribus & crinibus erectis, pectore hispido, habentes oculum in media fronte. qui naso carent, omnia & cruda edere, & paruo tempore uiuentes, ante senectutem exstingui, & superiorem oris partẽ prominentem longè habere. De Hyperboreis qui mille annos uiuunt eadem dicere eos, quę Simonides, & Pindarus, & alij fabularum scriptores. Fabula etiam est, quod Timagenes dicit, æneis guttis pluisse ac eas confluxisse. Propinquius ueritati est quod refert Megasthenes, flumina auri micas deferre, ex quibus regi tributũ aduehaẽ. id enim etiã in Iberia contingit. De philosophis narrat eos qui sunt mõtani, Bacchũ celebrare, signa quædã ostendẽtes: quod solùm apud eos agrestis uitis nascatur, & hedera, & laurus, & myrtus, &

κείνοις ἄγρια εἶναι. ἵππους τε λέγει μονοκέρωτας ἐλαφοκράνους. καλάμους δὲ μῆκος μὲν τριάκοντα ὀργυιῶν τοὺς ὀρθίους, τοὺς δὲ χαμαικλινεῖς πεντήκοντα, πάχος δ' ὥστε τὴν διάμετρον τοῖς μὲν εἶναι τριπήχη, τοῖς δὲ τετραπλασίαν. ὑπερεκπίπτων δ' ἐπὶ τὸ μυθῶδες, πεντασπιθάμους ἀνθρώπους λέγει καὶ τρισπιθάμους, ὧν τινας ἀμύκτηρας, ἀναπνοὰς ἔχοντας μόνον ὑπὲρ τοῦ στόματος. πρὸς δὲ τοὺς τρισπιθάμους πόλεμον εἶναι ταῖς γεράνοις· ὃν καὶ Ὅμηρον δηλοῦν· καὶ τοῖς πέρδιξιν, οὓς χηνομεγέθεις εἶναι. τούτους δ' ἐκλέγειν αὐτῶν τὰ ᾠὰ, καὶ φθείρειν. ἐκεῖ γὰρ ᾠοτοκεῖν τὰς γεράνους. διόπερ μηδαμοῦ μηδ' ᾠὰ εὑρίσκεσθαι γεράνων, μήτ' οὖν νεόττια. πλειστάκις δ' ἐκπίπτειν γέρανον χαλκῆν ἔχουσαν ἀκίδα ἀπὸ τῶν ἐκεῖθεν πληγμάτων. ὅμοια δὲ καὶ τὰ περὶ τῶν Ἐνωτοκοιτῶν, καὶ τῶν ἀγρίων ἀνθρώπων, καὶ ἄλλων τερατωδῶν. τοὺς μὲν οὖν ἀγρίους μὴ κομισθῆναι παρὰ Σανδρόκοττον, ἀποκαρτερεῖν γάρ. ἔχειν δὲ τὰς μὲν πτέρνας πρόσθεν, τοὺς δὲ ταρσοὺς ὄπισθεν, καὶ τοὺς δακτύλους. Ἀστόμους δέ τινας ἀχθῆναι ἀνθρώπους ἡμέρους. οἰκεῖν δὲ περὶ τὰς πηγὰς τοῦ Γάγγου. τρέφεσθαι δ' ἀτμοῖς ὀπτῶν κρεῶν, καὶ καρπῶν, καὶ ἀνθέων ὀσμαῖς. ἀντὶ τῶν στομάτων ἔχοντας ἀναπνοάς. χαλεπαίνειν δὲ τοῖς δυσώδεσι, καὶ διὰ τοῦτο περιγίνεσθαι μόλις, καὶ μάλιστα ἐν στρατοπέδῳ. περὶ δὲ τῶν ἄλλων διηγεῖσθαι τοὺς φιλοσόφους ὠκύποδάς τε ἱστοροῦντας, ἵππων μᾶλλον ἀπιόντας. Ἐνωτοκοίτας δὲ ποδήρη τὰ ὦτα ἔχοντας, ὥστ' ἐγκαθεύδειν. ἰσχυροὺς δ' ὥστ' ἀνασπᾶν δένδρα, καὶ ῥηγνύναι νευράν. μονομμάτους δὲ ἄλλους, ὦτα μὲν ἔχοντας κυνὸς, ἐν μέσῳ δὲ τῷ μετώπῳ τὸν ὀφθαλμὸν, ὀρθοχαίτας, λασίους τὰ στήθη. τοὺς δὲ ἀμύκτηρας εἶναι παμφάγους, ὠμοφάγους, ὀλιγοχρονίους, πρὸ γήρως θνήσκοντας. τοῦ δὲ στόματος τὸ ἄνω προχειλότερον εἶναι πολύ. περὶ δὲ τῶν χιλιετῶν Ὑπερβορέων, τὰ αὐτὰ λέγειν Σιμωνίδῃ, καὶ Πινδάρῳ, καὶ ἄλλοις μυθολόγοις. μῦθος δὲ, καὶ τὸ ὑπὸ Τιμαγένους λεχθὲν, ὡς ὅτι χαλκὸς ὕοιτο σταλαγμοῖς χαλκοῖς, καὶ σύροιτο. ἐγγυτέρω δὲ πίστεως φησὶν ὁ Μεγασθένης, ὅτι οἱ ποταμοὶ καταφέροιεν ψῆγμα χρυσοῦ, καὶ ἀπ' αὐτοῦ φόρος ἀπάγοιτο τῷ βασιλεῖ. τοῦτο γὰρ καὶ ἐν Ἰβηρίᾳ συμβαίνει. περὶ δὲ τῶν φιλοσόφων λέγων, τοὺς μὲν ὀρεινοὺς αὐτῶν φησιν ὑμνητὰς εἶναι τοῦ Διονύσου, δεικνῦντας τεκμήρια τὴν ἀγρίαν ἄμπελον, παρὰ μόνοις αὐτοῖς φυομένην, καὶ κιττὸν, καὶ δάφνην, καὶ μυρσίνην, καὶ πύξον,

πύξον, καὶ ἄλλα τῶν ἀειθαλῶν, ὧν μηδὲν εἶναι πέραν τοῦ Εὐφράτου πλὴν ἐν παραδείσοις σπάνια, καὶ μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας σωζόμενα. Διονυσιακὸν δὲ, καὶ τὸ σινδονοφορεῖν, καὶ τὸ μιτροῦσθαι, καὶ μυροῦσθαι, καὶ βάπτεσθαι ἄνθινα, καὶ τοὺς βασιλέας κωδωνοφορεῖσθαι, καὶ τυμπανίζεσθαι κατὰ τὰς ἐξόδους. Τοὺς δὲ πεδιασίους τὸν Ἡρακλέα τιμᾶν. Ταῦτα μὲν οὖν μυθώδη, καὶ ὑπὸ πολλῶν ἐλεγχόμενα, καὶ μάλιστα περὶ τῆς ἀμπέλου, καὶ τοῦ οἴνου. πέραν γὰρ τοῦ Εὐφράτου, καὶ τῆς Ἀρμενίας ἐστὶ πολλή. καὶ ἡ Μεσοποταμία ὅλη, καὶ ἡ Μηδία, ἐφ' ἧς μέχρι καὶ Περσίδος καὶ Καρμανίας. τούτων δὲ τῶν ἐθνῶν ἑκάστου, πολὺ μέρος εὐάμπελον, καὶ εὔοινον λέγεται. Ἄλλην δὲ διαίρεσιν ποιεῖται περὶ τῶν φιλοσόφων δύο γένη φάσκων, ὧν τοὺς μὲν Βραχμᾶνας καλεῖ, τοὺς δὲ Γερμᾶνας. Τοὺς μὲν οὖν Βραχμᾶνας εὐδοκιμεῖν, μᾶλλον γὰρ καὶ ὁμολογεῖν ἐν τοῖς δόγμασιν. ἤδη δ' εὐθὺς, καὶ κυομένους ἔχειν ἐπιμελητὰς λογίους ἄνδρας. οὓς προσιόντας, λόγῳ μὲν ἐπᾴδειν δοκεῖν καὶ τὴν μητέρα, καὶ τὸ κυόμενον εἰς εὐτεκνίαν. τὸ δ' ἀληθὲς, σωφρονικάς τινας παραινέσεις, καὶ ὑποθήκας διδόναι. τὰς δ' ἥδιστα ἀκροωμένας, μᾶλλον εὐτέκνους εἶναι νομίζεσθαι. Μετὰ δὲ τὴν γένεσιν ἄλλους καὶ ἄλλους διαδέχεσθαι τὴν ἐπιμέλειαν, ἀεὶ τῆς μείζονος ἡλικίας χαριεστέρων τυγχανούσης διδασκάλων. διατρίβειν δὲ τοὺς φιλοσόφους ἐν ἄλσει πρὸ τῆς πόλεως, ὑπὸ περιβόλῳ συμμέτρῳ, λιτῶς ζῶντας ἐν στιβάσι, καὶ δοραῖς, ἀπεχομένους ἐμψύχων, καὶ ἀφροδισίων, ἀκροωμένους λόγων σπουδαίων, μεταδιδόντας καὶ τοῖς ἐθέλουσι. τὸν δ' ἀκροώμενον οὔτε λαλῆσαι θέμις, οὔτε χρέμψασθαι, ἀλλ' οὐδὲ πτύσαι· ἢ ἐκβάλλεσθαι τῆς συνουσίας τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὡς ἀκολασταίνοντα. Ἔτη δ' ἑπτὰ καὶ τριάκοντα, οὕτω ζήσαντα ἀναχωρεῖν εἰς τὴν ἑαυτοῦ κτῆσιν ἕκαστον, καὶ ζῆν ἀδεῶς, καὶ ἀνειμένως μᾶλλον, σινδονοφοροῦντα, καὶ χρυσοφοροῦντα μετρίως ἐν ταῖς χερσί, καὶ τοῖς ὠσί, προσφερόμενον σάρκας, μὴ τῶν πρὸς τὴν χρείαν συνεργῶν ζῴων, δριμέων, καὶ ἀρτυτῶν ἀπεχόμενον. Γαμεῖν δ' ὅτι πλείστας εἰς πολυτεκνίαν. ἐκ πολλῶν γὰρ καὶ τὰ σπουδαῖα πλείω γίνεσθαι. ἀναδούλοις τε τὴν ἐκ τέκνων ἣν μὴ ἔχωσι δούλους ὑπηρεσίαν, ἐγγυτάτω οὖσαν πλείω δεῖν παρασκευάζεσθαι. Ταῖς δὲ γυναιξὶ ταῖς γαμεταῖς μὴ συμφιλοσοφεῖν τοὺς Βραχμᾶνας. εἰ μὲν μοχθηραὶ γίνοιντο, ἵνα μή τι τῶν οὐ θεμιτῶν ἐκφέροιεν εἰς τοὺς βεβήλους· εἰ δὲ σπουδαῖαι, μὴ καταλείποιεν αὐτούς.

Οὐδένα

buxus, & alia semper uirentia, quorum nullum sit trans Euphratem, præter pauca quædem in hortis amœnis, quæ multo cultu conseruetur. Bacchicum est etiam, sindonem & mitras gestare, & unguentis uti, & floribus tingi, & tympana ac tintinnabula exeuntem regem præcedere. Campestres uerò Herculem colere. Quæ profectò fabulosa sunt, & à multis refutata, presertim de uino ac uitibus. nam regio trans Euphratem & Armeniam uineas habet. Mesopotamia quidem tota & Media ac cæteræ regiones usque in Persiam, & Carmaniam, magna ex parte uitibus & uino abundant. De philosophis quoque diuisionem aliam instituit, duo genera eorum faciens, quorum unum Brachmanes, alterum Germanes dicatur. Præstare autem Brachmanes alteris, quòd eorũ decreta magis sint consentanea. Brachmanes. Hi quamprimùm concepti sunt, uiros doctos curatores habent, qui & matri & concepto accedentes, in speciẽ quidem incantando proli ac matri fœlicitatem conciliant: sed re uera quædam continentiæ præcepta dant. Matres quæ libenter eos audiant eò feliciores prole futuras existimant. postquam uerò nati sunt, alios atque alios curatores sortiuntur. nam quo magis ætas adolescit, tanto elegantiores magistros succedunt. Philosophos istos ante urbem in luco degere, intra mediocrem ambitum quo cinguntur. frugaliter uiuere, super toris ac pellibus iacere animalibus ac Venere abstinere, serijs sermonibus intentos, & cum uolentibus audire communicantes. Auditori autem non licere nec loqui, nec screare, aut exspuere, alioqui diem illam cœtu excludi, ut incontinentem. Et cum triginta & septem annos sic uixerint, in sua secedere, & laxius licentiusque uiuere sindonem induere, aurum in manibus & auribus moderatè gestare, & carnibus uesci animalium, quæ hominum opera non adiuuant, ab acribus & condimentis abstinere, quamplurimas ducere uxores, multiplicandæ prolis gratia. nam è pluribus plura etiam nasci bona. Seruis si careant, eorum uites ministerio liberorum suorum eos compensare. * cum proximè aduenerit, pluri opus habere apparatu. Brachmanas cum uxoribus non philosophari, ne si improbæ sint, aliquid quod efferri nefas sit, in profanos efferant: si probæ, uiros relinquant.

Nam

Nam qui uoluptatem ac dolorem, uitam ac mortem æquè contemnat, ſubditum eſſe alteri nolle, huiuſmodi autem eſſe probum & probam. Plurimas eorum de morte diſputationes eſſe. Nam hanc uitam habendam eſſe, quaſi recens conceptorũ hominum ſtatum. mortẽ uerò partũ in ueram illã & fœlicem uitam, ijs qui rectè philoſophati ſint, propterea eos multa exercitatione ſe ad mortem præparare, nihil eorum quæ hominibus accidere dicuntur, bonum eſſe uel malum, neque enim futurum, ut ijſdem è rebus alij moleſtiam, alij gaudium caperent ſomni: ſimiles opiniones cõcipiẽtes: ut'ue ijdẽ interdũ augerentur interdũ immutati gauderent. Eorũ uerò quæ ad naturæ cognitionẽ pertinent, quædam dicit ſtultitiam ab eis cenſeri: ut qui factis quam uerbis malint ſe bonos demonſtrare. De multis uerò cùm Græcis ſentire, ut quòd mũdus ſit ortus, & interiturus, & ſphæricus: & quod conditor & adminiſtrator eius deus uniuerſum eũ peruadat. uniuerſarum rerum primordia diuerſa eſſe, mundi autem aquam, & præter quatuor elementa, quintam quandam naturam eſſe, ex qua cœlum aſtraq; conſtent, terram in medio ſitam uniuerſi, de ſemine, de anima, alijſq; compluribus ſimilia eos dicere, texere etiam fabulas quaſdam, quemadmodum Plato, de immortalitate animæ, & de iudicijs, quæ apud inferos fiunt, & alia huiuſmodi non pauca. Ac de Brachmanis quidem hactenus. Germanum eos honoratiſsimos ait, qui Hylobij appellantur, ex eo quòd in ſyluis degunt, è frondibus & ſylueſtribus fructibus uiuentes, ueſtem ex arborum corticibus habentes, uini & Veneris expertes hos cũ regibus de cauſis rerum interrogantibus per numios colloqui, & per illos diuina à regibus coli & placari. Poſt ſyluicolas in honore medicos eſſe, ut qui circa hominem philoſophentur, frugales quidem, non tamen ſub diuo degentes, oryza & farina uiuentes, quę nemo rogatus illis non argiatur, nemo hoſpitio non libenter ſuſcipiat. Poſſe eos & fœcundos facere, & marium & feminarum procreationem medicamentis præſtare. Medicinam plurimum per cibos perfici, non autem per medicamenta, ex medicamentis maximè unctiones probari, & cataplaſmata. quòd cætera maleficij non ſint expertia. Atque tàm hos quam illos, & in laboribus & tolerantia conſtantiam

οὐδένα γὰρ ἡδονῆς καὶ πόνου καταφρονοῦντα, ὡς δ' αὕτως ζωῆς, καὶ θανάτου ἐθέλειν ὑφ' ἑτέρῳ εἶναι. τοιοῦτον δ' εἶναι τὸν σπουδαῖον, καὶ τὴν σπουδαίαν. Πλείστους δ' αὐτοῖς εἶναι λόγους περὶ θανάτου. νομίζειν μὲν γὰρ δὴ τὸν μὲν ἐνθάδε βίον, ὡς ἂν ἀκμὴν κυομένων εἶναι, τὸν δὲ θάνατον γένεσιν εἰς τὸν ὄντως βίον, καὶ τὸν εὐδαίμονα τοῖς φιλοσοφήσασι. διὸ τῇ ἀσκήσει πλείστῃ χρῆσθαι πρὸς τὸ ἑτοιμοθάνατον. ἀγαθὸν δὲ ἢ κακὸν μηδὲν εἶναι τῶν συμβαινόντων ἀνθρώποις. οὐ γὰρ ἂν τοῖς αὐτοῖς τοὺς μὲν ἄχθεσθαι, τοὺς δὲ χαίρειν, ἐνυπνιώδεις ὑπολήψεις ἔχοντας. καὶ τοὺς αὐτοὺς τοῖς αὐτοῖς τοτὲ μὲν ἄχθεσθαι, τοτὲ δ' αὖ χαίρειν μεταβαλλομένους. τὰ δὲ περὶ φύσιν, τὰ μὲν εὐήθειαν ἐμφαίνειν φησίν. ἐν ἔργοις γὰρ αὐτοὺς κρείττους, ἢ λόγοις εἶναι, διὰ μύθων τὰ πολλὰ πιστουμένους. περὶ πολλῶν δὲ τοῖς Ἕλλησιν ὁμοδοξεῖν. ὅτι γὰρ γενητὸς ὁ κόσμος, καὶ φθαρτὸς λέγειν κἀκείνους, καὶ ὅτι σφαιροειδής, ὅ, τε διοικῶν αὐτὸν, καὶ ποιῶν θεὸς δι' ὅλου διαπεφοίτηκεν αὐτοῦ. ἀρχαὶ δὲ τῶν μὲν συμπάντων ἕτεραι, τῆς δὲ κοσμοποιίας τὸ ὕδωρ. πρὸς δὲ τοῖς τέτταρσι στοιχείοις, πέμπτη τίς ἐστι φύσις, ἐξ ἧς ὁ οὐρανὸς, καὶ τὰ ἄστρα. γῆ δ' ἐν μέσῳ ἵδρυται τοῦ παντός. καὶ περὶ σπέρματος δὲ, καὶ ψυχῆς ὅμοια λέγεται, καὶ ἄλλα πλείω. παραπλέκουσι δὲ καὶ μύθους, ὥσπερ καὶ Πλάτων περί τε ἀφθαρσίας ψυχῆς, καὶ τῶν καθ' ᾅδου κρίσεων, καὶ ἄλλα τοιαῦτα. Περὶ μὲν τῶν Βραχμάνων ταῦτα λέγει. Τοὺς δὲ Γερμανᾶς, τοὺς μὲν ἐντιμοτάτους Ὑλοβίους φησὶν ὀνομάζεσθαι, ζῶντας ἐν ταῖς ὕλαις, ἀπὸ φύλλων, καὶ καρπῶν ἀγρίων, ἐσθῆτος δὲ φλοιῶν δενδρείων ἀφροδισίων χωρὶς, καὶ οἴνου. τοῖς δὲ βασιλεῦσι συνεῖναι δι' ἀγγέλων πυνθανομένοις περὶ τῶν αἰτίων, καὶ δι' ἐκείνων θεραπεύουσι, καὶ λιτανεύουσι τὸ θεῖον. μετὰ δὲ τοὺς ὑλοβίους, δευτερεύειν κατὰ τιμὴν τοὺς ἰατρικοὺς, καὶ ὡς περὶ τὸν ἄνθρωπον φιλοσόφους λιτοὺς μὲν, μὴ ἀγραύλους δὲ, ὀρύζῃ καὶ ἀλφίτοις τρεφομένους ἃ παρέχειν αὐτοῖς πάντα τὸν αἰτηθέντα, καὶ ὑποδεξάμενον ξενίᾳ. δύνασθαι δὲ καὶ πολυγόνους ποιεῖν, καὶ ἀρρενογόνους, καὶ θηλυγόνους διὰ φαρμακευτικῆς. τὴν δὲ ἰατρείαν διὰ σιτίων τὸ πλέον, οὐ διὰ φαρμάκων ἐπιτελεῖσθαι. τῶν φαρμάκων δὲ μάλιστα εὐδοκιμεῖν τὰ ἐπίχριστα, καὶ τὰ καταπλάσματα. τἆλλα δὲ κακουργίας πολὺ μετέχειν. Ἀσκεῖν δὲ καὶ τούτους κἀκείνους καρτερίαν, τήν τε ἐν πόνοις, καὶ τὴν ἐν ταῖς ὑπομοναῖς

ὑπομονάς, ὥστ' ἐφ' ἑνὸς σχήματος ἀκίνητος διατελέσαι τὴν ἡμέραν ὅλην. ἄλλους δ' εἶναι τοὺς μὲν μαντικοὺς, καὶ ἐπῳδοὺς, καὶ τῶν περὶ τοὺς κατοιχομένους λόγων, καὶ νομίμων ἐμπείρους, ἐπαιτοῦντας καὶ κατὰ κώμας, καὶ πόλεις. τοὺς δὲ χαριεστέρους μὲν τούτων καὶ ἀστειοτέρους, οὐδ' αὐτοὺς δὲ ἀπεχομένους τῶν καθ' ᾅδην θρυλουμένων, ὅσα δοκεῖ πρὸς εὐσέβειαν καὶ ὁσιότητα. συμφιλοσοφεῖν δ' ἐνίοις καὶ γυναῖκας, ἀπεχομένας καὶ αὐτὰς ἀφροδισίων. Ἀριστόβουλος δὲ τῶν ἐν Ταξίλοις σοφιστῶν, ἰδεῖν δύο φησί Βραχμᾶνας ἀμφοτέρους, τὸν μὲν πρεσβύτερον ἐξυρημένον, τὸν δὲ νεώτερον κομήτην, ἀμφοτέροις δ' ἀκολουθεῖν μαθητάς. τὸν μὲν οὖν ἄλλον χρόνον κατ' ἀγορὰν διατρίβειν, τιμωμένους ἀντὶ συμβούλων ἐξουσίαν ἔχοντας, ὅ, τι βούλονται τῶν ὠνίων, φέρεσθαι δωρεάν. ὅτῳ δ' ἂν προσίωσι, καταχεῖν αὐτῷ τοῦ σησαμίνου λίπους, ὥστε κατὰ τῶν ὀμμάτων ῥεῖν. τοῦ τε μέλιτος πολλοῦ προκειμένου καὶ τοῦ σησάμου μάζας ποιουμένους, τρέφεσθαι δωρεάν. παρερχομένους δὲ καὶ πρὸς τὴν Ἀλεξάνδρου τράπεζαν παραστάντας δειπνεῖν, καρτερίαν διδάσκειν, παραχωροῦντας εἴς τινα τόπον πλησίον. ὅπου τὸν μὲν πρεσβύτερον, πεσόντα ὕπτιον ἀνέχεσθαι τῶν ἡλίων, καὶ τῶν ὄμβρων· ἤδη γὰρ ὕειν, ἀρχομένου τοῦ ἔαρος. τὸν δ' ἑστάναι μονοσκελῆ ξύλον ἐπηρμένον ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶν, ὅσον τρίπηχυ. κάμνοντος δὲ τοῦ σκέλους, ἐπὶ θάτερον μεταφέρειν τὴν βάσιν, καὶ διατελεῖν οὕτως τὴν ἡμέραν ὅλην. φανῆναι δ' ἐγκρατέστερον μακρῷ τὸν νεώτερον. συνακολουθήσαντα γὰρ μικρὰ τῷ βασιλεῖ, ταχὺ ἀναστρέψαι πάλιν ἐπ' οἴκου, μετιόντος τε αὐτὸν, κελεῦσαι ἥκειν ὅπου βούλεται τυγχάνειν. τὸν δὲ συναπάραι μέχρι τέλους, καὶ μεταμφιάσασθαι καὶ μεταθέσθαι τὴν δίαιταν, συνόντα τῷ βασιλεῖ. ἐπιτιμώμενον δ' ὑπό τινων λέγειν, ὡς ἐκπληρώσειε τὰ τετταράκοντα ἔτη τῆς ἀσκήσεως ἃ ὑπέσχετο. Ἀλέξανδρον δὲ τοῖς παισὶν αὐτοῦ δοῦναι δωρεάν. Τῶν δ' ἐν Ταξίλοις νομίμων καινὰ καὶ ἀήθη λέγει, τό τε τοὺς μὴ δυναμένους ἐκδιδόναι τὰς παῖδας ὑπὸ πενίας, προάγειν εἰς ἀγορὰν ἐν ἀκμῇ ὥρας, ὄχλῳ τε καὶ τυμπάνοις, οἷσπερ καὶ τὸ πολεμικὸν σημαίνουσιν, ὄχλον προσκληθέντος. τῷ δὲ προσελθόντι, τὰ ὀπίσθια πρῶτον ἀνασύρεσθαι μέχρι τῶν ὤμων, εἶτα τὰ πρόσθεν. ἀρέσασαν δὲ καὶ συμπεισθεῖσαν, ἐφ' οἷς ἂν δοκῇ συνοικεῖν. καὶ τὸ γυψὶν ῥίπτεσθαι τὸν τετελευτηκότα. τὸ δὲ πλείους ἔχειν γυναῖκας, κοινὸν καὶ ἄλλων. παρά τισι δ' ἀκούειν φησὶ, καὶ συγκατα-

tiam exercere, adeò ut quotidie in eodem gestu immoti perseuerent. Alios esse quosdam diuinatores, incantatoresq́ue & rituum, eorumq́ue quæ de defunctis feruntur non ignaros, errantes per uicos & urbes. alios uerò his elegantiores atque urbaniores, qui nec ipsi abstineant ab ijs, quæ de inferis memorantur, quæ ad pietatem sanctimoniamq́ue pertinent. Cùm horum etiam nonnullis mulieres philosophari, à uenereis abstinentes. Aristobulus uidisse se dicit sophistas duos è Taxilis, utrosque Brachmanes: alterum seniorem tonsum, alterum iuniorē comatum. utrunque discipulis comitatum fuisse, solitos reliquo tempore in foro uersari, & ut cōsiliarijs honorem hūc habitum, ut quicquid ex rebus uenalibus uellent, id gratis auferre liceret, & ad quemcunque accesserint, sesamino oleo eum fudisse, ut usque ad oculos flueret, & multo melle ac sesamo præsente, panem conficientes, gratis enutritos. Cumq́ue etiam ad Alexandri mensam accederent, assistentes coenasse, & tolerantiam docuisse. nam in locum quendam proximum cùm secessissent, seniorem supinum & solem & imbres pertulisse: iam enim pluebat, uere incipiente. Iuniorem uerò in altero pede stantem lignum tricubitale ambabus manibus sublatum sustentasse, pede autem iam defesso, alteri innixum, atque ita totum diem perseuerasse. Ex his longè continentiorem uisum fuisse iuniorem, qui cum aliquandiu regem secutus fuisset, domum reuersus est: & eo relicto, iussit si quid uellet ad se uenire, alterum usque ad extremum secutum, & uestem & uitam apud regē immutasse: & cum à quibusdam increparetur, respondisse, quadraginta exercitationis annos se complesse quos promisisset. Alexandrum filijs eius dona plurima dedisse. Taxilarum consuetudines idem insolentes quasdam refert. Qui filias præ inopia locare non possunt, in ipso ætatis flore in forum eas producere, cum tuba & classicis, quibus bello signum dari solet, tum multitudine conuocata, puellam accedendi primùm posteriora humero tenus detegere, postea uerò anteriora: ubi placuit, certis conditionibus approbatis nubere. Item mortuos uulturibus proijci. Plures autem uxores habere, quod cum multis habent cōmune. Dicit etiam audiuisse apud quosdam *

uxores sponte cum uiris comburi : quæ id non ferant, inglorias esse, quæ & de alijs perhibentur. Onesicritus missum se scribit, ut cum sophistis colloqueretur. Etenim Alexandrum audiuisse, nudos eos incedere, & tolerantiam exercentes, in honore maximo haberi, ad alios autem si uocarentur non ire, sed iubere ut ad se uenirent, si quid assequi uellent, quod ab eis ageretur & diceretur. proinde cum essent tales, & neque sibi decorum putaret Alexāder ad illos accedere, nec uellet inuitos cogere, ut quicquam facerēt præter patria instituta : se missum inquit. Inuenisse autem se quindecim homines uiginti stadijs ab urbe, alium in alio gestu, uel stantem uel sedentem, uel iacentem nudum, & usque ad uesperam immotum, postea in urbem discedentem. Omnium uerò difficilimum esse solem perpeti adeò calidum, ut nemo alius nudis pedib. in meridie terram calcare sustineret. Collocutum sextum uno eorum nomine Calano, qui postea usq; in Persiam Alexandrum secutus, secundum patriam legem mortuus est, in rogum impositus: tunc autem forte lapidibus incubabat. itaq; accessisse, & eum appellasse ac dixisse, Missum se ab Alexandro eorum sapientiam auditum, & regi renunciatum : quare se paratum audire, nisi quid obstaret. At Calanum, cum chlamydem, & causiam, ac crepidas indutum conspexisset, risu sublato ita fatum. Olim omnia plena erant triticeæ & hordeacæ farinæ, ut nunc pulueris fontes, alij lacte, alij aqua fluebant, nonnulli melle, alij uino, quidam oleo. Homines autem ob satietatem ac luxuriam ad contumeliam se transdiderunt. Iupiter itaque præsentem statum exosus, omnia aboleuit, & uitam per laborem degendam instituit. Tunc temperantia & uirtutibus cæteris in medium prodeūtibus, rursum bonorum copia facta est. Nanc iam res penè ad saturitatem contumeliamq́ue redijt, ac periculum est ne rerum omnium interitus impendeat. Quæ cum dixisset, iussisse, si quid uellet audire, ut eo habitu deposito, super ijsdem lapidibus nudus iaceret. Se autem animi dubio, Mandanim, qui cæteros anteibat ætate pariter atque sapientia, Calanum obiurgasse, qui contumeliam culpans, ipse contumeliosè ageret. Sibi ad se uocato dixisse. Summopere quidem Alexandrum

Gymnosophistarum philosophia.

καιομένας τὰς γυναῖκας τοῖς ἀνδράσιν ἀσμένας· τὰς δὲ μὴ ὑπομενούσας ἀδοξεῖν. εἴρηται καὶ ἄλλοις ταῦτα. Ὀνησίκριτος δέ φησιν αὐτὸς πεμφθῆναι διαλεξόμενος τοῖς σοφισταῖς. ἀκούειν γὰρ τὸν Ἀλέξανδρον, ὡς γυμνοὶ διατελοῖεν, καὶ καρτερίας ἐπιμελοῖντο οἱ ἄνθρωποι, ἐν τιμῇ τε ἄγοιντο πλείστῃ, παρ' ἄλλους δὲ μὴ βαδίζοιεν κληθέντες, ἀλλὰ κελεύοιεν αὐτοὺς φοιτᾶν παρ' αὐτοὺς, εἴ τι μετασχεῖν ἐθέλοιεν τῶν πραττομένων, ἢ λεγομένων ὑπ' αὐτῶν. τοιούτων δὴ ὄντων, ἐπειδὴ οὔτε αὐτῷ πρέπειν ἐδόκει παρ' ἐκείνους φοιτᾶν, οὔτε ἐκείνους βιάζεσθαι παρὰ τὰ πάτρια ποιεῖν τι ἄκοντας, αὐτὸς ἔφησε πεμφθῆναι. καταλαβεῖν δὲ ἄνδρας πεντεκαίδεκα ἀπὸ σταδίων εἴκοσι τῆς πόλεως, ἄλλον ἐν ἄλλῳ σχήματι ἑστῶτα, ἢ καθήμενον, ἢ κείμενον γυμνὸν ἀκίνητον ἕως ἑσπέρας, εἶτ' ἀπερχόμενον εἰς τὴν πόλιν. χαλεπώτατον δ' εἶναι τὸ τὸν ἥλιον ὑπομεῖναι οὕτω θερμὸν, ὥστε τῶν ἄλλων μηδένα ὑπομένειν, γυμνοῖς ἐπιβῆναι τοῖς ποσὶ τῆς γῆς ῥᾳδίως κατὰ μεσημβρίαν. διαλεχθῆναι δ' ἑνὶ τούτων Καλάνῳ, ὃν καὶ συνακολουθῆσαι τῷ βασιλεῖ μέχρι Περσίδος, καὶ ἀποθανεῖν τῷ πατρίῳ νόμῳ τεθέντα ἐπὶ πυρκαϊάν. τότε δ' ἐπὶ λίθων τυχεῖν κείμενον. Προσιὼν οὖν, καὶ προσαγορεύσας, εἰπεῖν ἔφη διότι πεμφθείη παρὰ τοῦ βασιλέως, ἀκροασόμενος τῆς σοφίας αὐτῶν, καὶ ἀπαγγελῶν πρὸς αὐτόν. εἰ οὖν μηδεὶς εἴη φθόνος, ἕτοιμος εἴη μετασχεῖν τῆς ἀκροάσεως. ἰδόντα δ' ἐκεῖνον χλαμύδα, καὶ καυσίαν φοροῦντα, καὶ κρηπῖδα, καταγελάσαντα, τὸ παλαιὸν, φάναι, πάντ' ἦν ἀλφίτων, καὶ ἀλεύρων πλήρη, καθάπερ καὶ νῦν κόνεως. καὶ κρῆναι δ' ἔρρεον, αἱ μὲν ὕδατος, γάλακτος δ' ἄλλαι, καὶ ὁμοίως αἱ μὲν μέλιτος, αἱ δ' οἴνου, τινὲς δ' ἐλαίου. ὑπὸ πλησμονῆς δ' οἱ ἄνθρωποι καὶ τρυφῆς εἰς ὕβριν ἐξέπεσον. Ζεὺς δὲ μισήσας τὴν κατάστασιν, ἠφάνισε πάντα, καὶ διὰ πόνου τὸν βίον ἀπέδειξε. σωφροσύνης δὲ καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς παρελθούσης εἰς τὸ μέσον, πάλιν εὐπορία τῶν ἀγαθῶν ὑπῆρξεν. ἐγγὺς δ' εἶναι κόρου νυνὶ, καὶ ὕβρεως τὸ πρᾶγμα, κινδυνεύειν τε ἀφανισμὸς τῶν ὄντων γενέσθαι. ταῦτα εἰπόντα, κελεύειν εἰ βούλοιτο ἀκροάσασθαι, καταθέμενον τὴν σκευὴν γυμνὸν ἐπὶ τῶν αὐτῶν λίθων κείμενον, μετέχειν τῶν λόγων. Ἀπορουμένου δ' αὐτοῦ, Μάνδανιν, ὅσπερ ἦν πρεσβύτατος καὶ σοφώτατος αὐτῶν, τὸν μὲν ἐπιπλῆξαι ὡς ὑβριστὴν, καὶ ταῦτα ὕβρεις κατηγορήσαντα. αὐτὸν δὲ προσκαλέσασθαι, καὶ εἰπεῖν· ὡς τὸν μὲν βασιλέα

φιλεῖ καὶ ἐπαινοίη, διότι ἀρχὴν τοσαύτην διοικῶν, ἐπιθυμοίη σοφίας. μόνον γὰρ ἴδοι αὐτὸν ἐν ὅπλοις φιλοσοφοῦντα. ὠφελιμώτατον δ' εἴη τῶν ἁπάντων, εἰ οἱ τοιοῦτοι φρονοῖεν οἷς πάρεστι δύναμις τοὺς μὲν ἑκουσίους πείθειν σωφρονεῖν, τοὺς δ' ἀκουσίους ἀναγκάζειν. αὐτῷ συγγνώμη εἴη εἰ δι' ἑρμηνέων τριῶν διαλεγόμενος πλὴν φωνῆς μηδὲν πλέον συνιέντων, ἢ οἱ πολλοί, μηδὲν ἰσχύσει τῆς ὠφελείας ἐπίδειξιν ποιήσασθαι. ὅμοιον γὰρ ὡς ἂν εἰ διὰ βορβόρου καθαρὸν ἀξιοῖ τις ὕδωρ ῥεῖν. Τὰ γοῦν λεχθέντα εἰς τοῦτ' ἔφη συντείνειν, ὡς εἴη λόγος ἄριστος, ὃς ἡδονὴν καὶ λύπην ψυχῆς ἀφαιρήσεται. καὶ ὅτι λύπη καὶ πόνος διαφέρει. τὸ μὲν γὰρ πολέμιον, τὸ δὲ φίλον αὐτῆς. τὰ δὲ σώματα ἀσκοῦσι πρὸς πόνον, ἵν' αἱ γνῶμαι ῥωννύοιντο, ἀφ' ὧν καὶ στάσεις παύοιεν, καὶ σύμβουλοι πᾶσιν ἀγαθῶν παρεῖεν, καὶ κοινῇ, καὶ ἰδίᾳ· καὶ δὴ καὶ τάξει, ἣ νῦν συμβουλεῦσαι ἐνδέχεσθαι τὸν Ἀλέξανδρον. κρείττω μὲν γὰρ αὐτὸν δεξάμενον, εὖ πείσεσθαι· χείρω δὲ, εὖ διαθήσειν. Ταῦτ' εἰπόντα διερέσθαι, εἰ καὶ ἐν τοῖς Ἕλλησι λόγοι τοιοῦτοι λέγοιντο; Εἰπόντος δ' ὅτι καὶ Πυθαγόρας τοιαῦτα λέγει, κελεύει τε ἐμψύχων ἀπέχεσθαι, καὶ Σωκράτης, καὶ Διογένης, οὗ καὶ αὐτὸς ἀκροάσαιτο, ἀποκρίνασθαι, ὅτι τἄλλα μὲν νομίζει φρονίμως αὐτοῖς δοκεῖν· ἓν δ' ἁμαρτάνειν, νόμον πρὸ τῆς φύσεως τιθεμένους. οὐ γὰρ ἂν αἰσχύνεσθαι γυμνούς, ὥσπερ αὐτὸν διάγειν ἀπὸ λιτῶν ζῶντας. καὶ γὰρ οἰκίαν ἀρίστην εἶναι, ἥτις ἂν ἐπισκευῆς ἐλαχίστης δέηται. ἔφη δ' αὐτοὺς καὶ τῶν περὶ φύσιν πολλὰ ἐξετάσαι, καὶ προσημασίαν ὄμβρων, αὐχμῶν, νόσων. ἀπιόντας δ' εἰς τὴν πόλιν, κατὰ τὰς ἀγορὰς σκεδάννυσθαι. ὅτῳ δ' ἂν κομίζοντι σῦκα, ἢ βότρυς περιτύχωσι, λαμβάνειν δωρεὰν παρέχοντος. εἰ δ' ἔλαιον εἴη, καταχεῖσθαι αὐτῶν, καὶ ἀλείφεσθαι. ἅπασαν δὲ πλουσίαν οἰκίαν ἀνεῖσθαι αὐτοῖς μέχρι γυναικωνίτιδος, εἰσιόντας δὲ, δείπνου κοινωνεῖν, καὶ λόγων. Αἴσχιστον δ' αὐτοῖς νομίζεσθαι νόσον σωματικήν. τὸν δ' ὑπονοήσαντα καθ' αὑτοῦ τοῦτο, ἐξάγειν ἑαυτὸν διὰ πυρὸς νήσαντα πυράν· ὑπαλειψάμενον δὲ, καὶ καθίσαντα ἐπὶ τὴν πυράν, ὑφάψαι κελεύειν· ἀκίνητον δὲ καίεσθαι. Νέαρχος δὲ περὶ τῶν Σοφιστῶν οὕτω λέγει. τοὺς μὲν Βραχμᾶνας πολιτεύεσθαι, καὶ παρακολουθεῖν τοῖς βασιλεῦσι συμβούλους, τοὺς δ' ἄλλους σκοπεῖν τὰ περὶ τὴν φύσιν. τούτων δ' εἶναι καὶ Καλανόν. συμφιλοσοφεῖν δ' αὐτοῖς καὶ γυναῖκας.

τὰς δὲ

xandrum laudo, quòd in tanta administrandi imperij mole ſapientiam expetit, quem ſolum ego in armis philoſophantem uidi. Longè utiliſsimum fuerit, ſi ij ſapiant, quibus poteſtas eſt uolentibus continentiam perſuadendi, inuitos autem ad eam cogendi. Mihi autem (.aiebat.) uenia debetur, ſi per tres interpretes colloquens, qui præter uocem plebeio quouis nihil amplius intelligunt, non poſſum noſtræ ſapientiæ uim ei demonſtrare, nam perinde res habet, ac ſi quis poſtularet limpidam aquam per cœnum delabi. Omnia itaque dicta Mandanis eò pertinuiſſe. Eam eſſe optimam doctrinam, quæ uoluptatem moleſtiamque animo eximeret, moleſtiam à labore differre, quòd illa ei eſſet inimica, alter uerò amiciſsimus. * Ipſos corpora ad laborem exercere, ut mentes confirmentur, quibus motus ſedentur, & bona omnibus conſulendi publicè priuatimque facultas adeſſet. quomodo etiam nunc Alexandrum inſtituturi eſſent, ut & meliori rectè obtemperare, & deteriorem reddere meliorem poſsit. Poſthæc interrogaſſe, num talia etiam apud Græcos dicerentur? Cumque reſpondiſſet ipſe, eadem Pythagoram docere, ac iubere ab animalibus abſtinere, tum Socratem & Diogenem quē ipſe audiſſet, intuliſſe Mandanim. Sanè prudenter eos de cæteris rebus ſentire exiſtimo, in uno autem errare, quòd legem anteponunt naturæ. aliâs enim non puderet eos noſtro more nudos degere, & tenui uictu eſſe contentos. cùm ea optima domus ſit, quæ minimo apparatu indigeat. Addidit multa ſe de natura, de ſignis, de imbrib9, de ſiccitatibus, de morbis denique inquirere. Abeuntes uerò in urbem per fora diſpergi: & quemcunque offenderint ficus uel uuas ferentem, ab eo gratis capere, ſi oleum fuerit, eo perfundi, & inungi. omnem domum diuitum ſibi patere uſque in mulierum conclauia, ingreſſos autem in cœnæ, & ſermonum communicationum adhibere. Turpe apud eos putari corporis morbum: quem ſi quis ueretur, ſeipſum igni è uita educit, nam cōſtructo rogo ſuper eum perunctus ſedet, & accedi iubens immotus comburitur. Nearchus de Sophiſtis ita loquitur. Brachmanas in ciuitatibus uerſari, & reges ſequi, & eorum conſiliarios eſſe: cæteros uerò quæ ad naturā pertinent contēplari: & ex his Calanū fuiſſe, cū eis unà mulieres philoſophari,

 & omnium

& omnium uitas durissimas esse. De institutis uerò aliorum hæc prodit. Leges esse non scriptas, alias communes, alias proprias, quæ ab aliorum legibus ualdè sint alienę. ut quòd apud nonnullos uirgines præmium proponantur pugillatione uincenti, & sine dote nubant, & quòd alij quidam per cognationes & communiter agros colant: & cum fructus colligunt, quisque onus suum tollat in anni alimenta: reliquum uerò crement, ne ociosi sint, sed habeant laborandi causam. Armaturam esse arcum & sagittas tricubitales, uel tragulam, & peltam, & gladium latum tricubitalem, capistris, pro frenis uti, quę à canis nō multum differant. Item labia claris perforari. Monstraturus porrò Indos ualdè studiosos esse artium, dicit eos spongia apud Macedonas uisa, statim eam imitatos fuisse, pilos & funiculos subtiles, & licia in lanam conscientes: & cum impleuissent, partim traxisse, quę
9 autem coloribus tingerent. 9 Itē subitò mul
* tos strigilum & lecythorum opifices exstitisse, epistolas in sindonibus scribere per elegātes, cùm alij negent ullis eos uti litteris. Aere fuso uti ductili nequaquā, causam uerò non dixit, cùm tamen absurditatem consequentem dixisset, quod uasa decidentia fictilium more frangantur. Inter ea, quæ de India memorantur, illud quoque est, quòd apud eos mos est, & reges, & omnes qui in potestate aliqua sunt, noto facto adorari, non autem poplite flexo honorari. Hæc regio lapides preciosos fert, ut crystallum, & uarios carbunculos, & margaritas. Dissensionis scriptorum inter se argumentum sumto, quæ de Calano ij narrant. Etenim cum Alexandro fuisse, & igne mortem sibi consciuisse, uno omnes ore dicunt. modum uerò non eundem omnes dicunt, nec easdem causas. Quidam tradunt eum tanquam regis prędicatorem secutum fuisse eum ultra Indiæ fines, præter communem aliorum philosophorum consuetudinem: qui Indiæ regibus assistunt, ea præcipientes quæ ad deorum cultum pertinent, quomodo Magi Persarum regibus solent. Cumque apud Pasargadas ægrotaret (nam tum primùm eum morbus inuasit.) seipsum uita soluisse, annos natum LXXIII, regis precibus non curatis. Facto enim rogo, & aurea lectica superimposita, illum in ea cubisse, uelatoque corpore combustum fuisse. Alij

τὰς δὲ διαίτας ἁπάντων σκληράς. περὶ δὲ τῶν κατὰ τοὺς ἄλλους νομίμων, τοιαῦτα ἀποφαίνεται, τοὺς μὲν νόμους ἀγράφους εἶναι, τοὺς μὲν κοινοὺς, τοὺς δ᾽ ἰδίους ἀήθειαν ἔχοντας πρὸς τοὺς τῶν ἄλλων. οἷον τὸ τὰς παρθένους ἆθλον παρά τισι κεῖσθαι τῷ πυγμὴν νικήσαντι, ὥστ᾽ ἀπροίκους συνεῖναι. παρ᾽ ἄλλοις δὲ κατὰ συγγένειαν κοινῇ τοὺς καρποὺς ἐργαζομένους, ἐπὰν συγκομίσωσιν, αἴρεσθαι φορτίον ἕκαστον εἰς διατροφὴν τοῦ ἔτους. τὸν δ᾽ ἄλλον ἐμπιπράναι τοῦ ἔχειν εἰσαῦθις ἐργάζεσθαι, καὶ μὴ ἀργὸν εἶναι. ὁπλισμὸν δ᾽ εἶναι τόξον καὶ οἰστοὺς τριπήχεις, ἢ σαύνιον, καὶ πέλτην, καὶ μάχαιραν πλατεῖαν τρίπηχυν. ἀντὶ δὲ χαλινῶν φιμοῖς χρῆσθαι, κημῶν μικρὸν διαφέρουσιν. ἄλλοις δὲ τὰ χείλη διαπεπάρθαι. τὴν δὲ φιλοτεχνίαν τῶν Ἰνδῶν ἐμφανίζων, σπόγγους φησὶν ἰδόντας παρὰ τοῖς Μακεδόσι, μιμήσασθαι, τρίχας, καὶ σχοινία λεπτὰ, καὶ ἀρπεδόνας διαῤῥάψαντας εἰς ἔρια. καὶ μετὰ τὸ πιλῆσαι, τὰ μὲν ἐξελκύσαντας, τὰ δὲ βάψαντας χροιαῖς, στλεγγιδοποιούς τε, καὶ ληκυθοποιοὺς, ταχὺ γενέσθαι πολλούς. ἐπιστολὰς δὲ γράφειν ἐν σινδόσι λίαν κεκροτημέναις. τῶν δ᾽ ἄλλων γράμμασιν αὐτοὺς μὴ χρῆσθαι φαμένων. χαλκῷ δὲ χρῆσθαι χυτῷ, τῷ δ᾽ ἐλατῷ μή. τὴν δ᾽ αἰτίαν οὐκ εἶπε, καίτοι τὴν ἀτοπίαν εἰπὼν τὴν παρακολουθοῦσαν, ὅτι θραύεται κεράμου δίκην τὰ σκεύη πεσόντα. τῶν δὲ περὶ τῆς Ἰνδικῆς λεγομένων, καὶ τοῦτ᾽ ἐστὶν, ὅτι αὐτοῦ τὸ προσκυνεῖν προσάγεσθαι τοῖς βασιλεῦσι, καὶ πᾶσι τοῖς ἐν ἐξουσίᾳ καὶ ὑπεροχῇ νόμος. φέρει δὲ καὶ λιθείαν ἡ χώρα πολυτελῆ, κρυστάλλων καὶ ἀνθράκων παντοίων, καθάπερ τῶν μαργαριτῶν. τῆς δ᾽ ἀνομολογίας τῶν συγγραφέων ἔστω παράδειγμα, καὶ ὁ περὶ τοῦ Καλάνου λόγος. ὅτι μὲν συνῆλθεν Ἀλεξάνδρῳ, καὶ ἀπέθανεν ἑκὼν παρ᾽ αὐτῷ διὰ πυρὸς, ὁμολογοῦσι. τὸν δὲ τρόπον οὐ τὸν αὐτόν φασιν, οὐδὲ διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας. ἀλλ᾽ οἱ μὲν οὕτως εἰρήκασι. συνακολουθῆσαι γὰρ αὐτὸν, ὡς ἐγκωμιαστὴν τοῦ βασιλέως ἔξω τῶν τῆς Ἰνδικῆς ὁρίων, παρὰ τὸ κοινὸν ἔθος τῶν ἐκεῖ φιλοσόφων, ἐκείνους γὰρ συνεῖναι τοῖς αὐτόθι βασιλεῦσιν, ὑφηγουμένους τὰ περὶ τοὺς θεοὺς, ὡς τοὺς μάγους τοῖς Πέρσαις. ἐν Πασαργάδαις δὲ νοσήσαντα τότε πρῶτον αὐτῷ νόσου γενομένης, ἐξαγαγεῖν ἑαυτὸν, ἄγοντα ἔτος ἑβδομηκοστὸν, καὶ τρίτον, μὴ προσέχοντα ταῖς τοῦ βασιλέως δεήσεσι. γενομένης δὲ πυρᾶς, καὶ τεθείσης ἐπ᾽ αὐτῆς χρυσῆς κλίνης, κατακλιθέντα εἰς αὐτὴν, ἐγκαλυψάμενον ἐμπρησθῆναι. οἱ δὲ ξύλινον οἶκον γενέσθαι φυλλάδος

ρος δ' ἐμπλησθείσης, καὶ ἐπὶ τῆς στέγης πυρᾶς γινομένης, ἐγκλεισθέντα ὥσπερ ἐκέλευσε μετὰ τὴν πομπὴν μεθ' ἧς εἶχε ῥίψαντα ἑαυτὸν, ὡς ἂν δοκὸν συνεμπρησθῆναι τῷ οἴκῳ. Μεγασθένης δ' ἐν μὲν τοῖς φιλοσόφοις οὐκ εἶναι δόγμα φησὶν ἑαυτοὺς ἐξάγειν. τοὺς δὲ ποιοῦντας τοῦτο νεανικοὺς κρίνεσθαι, τοὺς μὲν σκληροὺς τῇ φύσει φερομένους ἐπὶ πληγὴν ἢ κρημνὸν, τοὺς δ' ἀπόνους ἐπὶ βυθὸν, τοὺς δὲ πολυπόνους ἀπαγχομένους, τοὺς δὲ πυρώδεις εἰς πῦρ ὠθουμένους. οἷος ἦν καὶ ὁ Καλανὸς ἀκόλαστος ἄνθρωπος, καὶ ταῖς Ἀλεξάνδρου τραπέζαις δεδουλωμένος. τοῦτον μὲν οὖν ψέγεσθαι. τὸν δὲ Μάνδανιν ἐπαινεῖσθαι, ὃς τῶν τοῦ Ἀλεξάνδρου ἀγγέλων καλούντων πρὸς τὸν Διὸς υἱὸν, πειθομένῳ τε δῶρα ἔσεσθαι ὑπισχνουμένων, ἀπειθοῦντι δὲ κόλασιν· μήτε ἐκεῖνον φαίη Διὸς υἱὸν, ὅς γε ἄρχει μηδὲ πολλοστοῦ μέρους τῆς γῆς· μηδὲ αὐτῷ δεῖν τῶν παρ' ἐκείνου δωρεῶν, ὧν οὐδεὶς κόρος· μήτε δὲ ἀπειλῆς εἶναι φόβον, ᾧ ζῶντι μὲν ἀρκοῦσα εἴη τροφὸς ἡ Ἰνδικὴ, ἀποθανόντι δὲ ἀπαλλάξαιτο τῆς σαρκὸς ἀπὸ γήρως τετρυχωμένης, μεταστὰς εἰς βελτίω καὶ καθαρώτερον βίον. ὥστ' ἐπαινέσαι τὸν Ἀλέξανδρον καὶ συγχωρῆσαι. Λέγεται δὲ καὶ ταῦτα παρὰ τῶν συγγραφέων, ὅτι σέβονται μὲν τὸν ὄμβριον Δία οἱ Ἰνδοὶ, καὶ τὸν Γάγγην ποταμὸν, καὶ τοὺς ἐγχωρίους δαίμονας. ὅταν δὲ βασιλεὺς λούῃ τὴν τρίχα, μεγάλην ἑορτὴν ἄγουσι, καὶ μεγάλα δῶρα πέμπουσι, τὸν ἑαυτοῦ πλοῦτον ἕκαστος ἐπιδεικνύμενος κατὰ ἅμιλλαν. τῶν τε μυρμήκων τινὰς καὶ πτερωτοὺς λέγουσι τῶν χρυσορύχων. ψήγματά τε χρυσοῦ καταφέρειν τοὺς ποταμοὺς καθάπερ τοὺς Ἰβηρικούς. ἐν δὲ ταῖς κατὰ τὰς ἑορτὰς πομπαῖς, πολλοὶ μὲν ἐλέφαντες πέμπονται χρυσῷ κεκοσμημένοι καὶ ἀργύρῳ, πολλὰ δὲ τέθριππα καὶ βοϊκὰ ζεύγη. εἶθ' ἡ στρατιὰ κεκοσμημένη. καὶ χρυσώματα δὲ τῶν μεγάλων καὶ λεβήτων κρατήρων ὀργυιαίων καὶ τοῦ Ἰνδικοῦ χαλκοῦ, καὶ τράπεζαι δὲ, καὶ θρόνοι, καὶ ἐκπώματα, καὶ λουτῆρες, λιθοκόλλητα τὰ πλεῖστα, σμαράγδοις καὶ βηρύλλοις, καὶ ἄνθραξιν Ἰνδικοῖς. καὶ ἐσθὴς δὲ ποικίλη χρυσόπαστος, καὶ
* αὖοι, καὶ παρδάλεις, καὶ λέοντες τιθασοὶ, καὶ τῶν ποικίλων ὀρνέων, καὶ εὐφθόγγων πλῆθος. ὁ δὲ Κλείταρχος φησὶν ἁμάξας τετρακύκλους, δένδρα κομιζούσας τῶν μεγαλοφύλλων, ἐξ ὧν ἀπήρτηται, γένη τε τιθασευομένων ὀρνέων, ὧν εὐφωνότατον μὲν εἴρηκε τὸν ὠρίωνα, λαμπρότατον δὲ κατὰ τὴν ὄψιν, καὶ πλείστην ἔχοντα ποικιλίαν, τὸν καλούμενον κατρέα. τὴν γὰρ ἰδέαν ταὧ μάλιστα ἐγγίζειν, τὴν δὲ λοιπὴν εἰκονογραφίαν παρ' ἐκείνου ληπτέον.

eum in lignea domo frondibus plena, & pyra super tabulato cõstructa inclusum uti iusserat, pompa peracta se ut trabem in ignem iniecisse, & cum domo deflagrasse. Megasthenes nullum philosophis decretum esse de morte sibi consciscenda affirmat. Sed temerarios haberi, qui hoc in se admittant, ac natura quidem duros, in uulnus uel præcipitium ferri: doloris patientes in profundum maris: doloris impatientissimos strangulari, † igneos in ignem detrudi, ac talem Calanum fuisse, incontinentem sane hominem, & mensæ Alexandri mancipium. Ea propter hunc uituperari, Mandanim summopere laudari. Is cum Alexãdri nuntij eum ad Iouis filium uocarent, & parenti dona pollicerentur, dicto non audienti minarentur cruciatum: respondit, neque illum Iouis filium esse, qui ne minimæ quidem terrarum parti imperaret: nec se illius dona requirere, qui saturari non posset nec minis terreri, cum uiuens satis ab India nutriatur, mortuus uero ab attrita iam senio carne liberetur, in meliorem puri orem que uitam transmigrans. itaque & ab Alexandro laudatum dicit, & missum factum. Porro hæc etiam à scriptoribus dicuntur, ab Indis Iouem pluuialem, & Gangem flumen, & indigetes genios coli, & cum eorum rex capillos abluit, magnam festiuitatem celebrari, & maxima dona mitti, diuitias suas certatim ostentantium. Addunt nonnullas ex auriferis formicis alatas esse, & flumina auri ramenta deferre, ut in Iberia. In solennibus pompis multos elephantes mitti, auro & argento ornatos, & multas quadrigas, & boum paria, deinde exercitum instructum sequi, & ingẽtes lebetes deauratos, & magnos crateras, & mensas ex Indico ære, & sellas, & pocula, & labra: fere omnia smaragdis & beryllis, & Indicis carbunculis distincta. Item uestem uariam auroque intertextam, * & pardales, & leones mites, & uariarum eleganterque canentium auium multitudinẽ. Clitarchus refert, magnis præditas frondibus arbores in plaustris quaternarum rotarum deportari, & ex eis aues mansuetas excuti, quarum canorissimum dicit orionem, aspectu pulcherrimum, atque uarium, catreum nomine specie pauoni persimilem. reliqua uero imaginis pictura ab illo sumẽda est

Pramnæ. Brachmanis Pramnas philosophos opponunt, contentiosum genus hominum & arguendo deditum. Brachmanas etiam quod physiologiam & astronomiam exerceant, ab illis ut stultes & ostentatores derideri. Horum alios montanos, alios gymnetas, alios ciuiles ac domesticos appellari. montanos pellibus ceruorum uti, & peras radicib. & medicamentis plenas gestare, ac medicinam, incãtationes amuletaq; profiteri. Gymnetas nudos degere, quod nomine ipsorum significatur, & magna ex parte sub dio tolerantiam, quam prius diximus, usque ad xxx & septimum annum exercere. Mulieres cùm eis uiuere, non tamen permisceri. Atq; hos in admiratione maxima haberi. Quos uerò ciuiles diximus, sindonem gestare, & in urbe uel in agro degere, hinnulorum uel damarum pellibus amictos. Et (ut uerbo dicam.) Indos ueste candida, & sindonibus candidis, & carbasis uti, secùs quàm ab his traditur, qui eos dicunt uestes coloribus apprimè infectas gestare, comam & barbam, alere uniuersos, & crinem intricatum mitra redimere. Artemidorus tradit Gangem ex Emodis montibus ad austrum deferri: & cũ ad Gangem urbem peruenerit, conuerti ad ortum usque Palibothra, atq; ostia. Oenadem porrò unum ex ijs nominat, qui in hanc influũt, nutririq; in eo crocodilos, & delphinas. addit & alia quædam, sed ita confusè ac frigidè, ut non sit eorum habenda ratio. His ea adijci possunt, quæ à Nicolao Damasceno dicuntur. Narrat hic se Antiochiæ, quæ apud Daphnem est, Indorum legatos uidisse, qui ad Cæsarem Augustum uenerant. In epistola quidem plures fuisse memoratos: sed tres tantùm superfuisse, quos uidisse se ait: cæteris longitudine uiæ magna ex parte absumtis. Epistolam Græcam fuisse in membrana scriptam, in qua significaretur Porum esse, qui scriberet se, etsi sexcentis regibus imperaret. Cæsaris tamen amiciciam magni pendere, & paratum se quocunque uoluerit aditum concedere, & in quibuscunque rectum fuerit opitulari. Hæc dicit in epistola contineri. Allata præterea esse dona ab octo seruis
10 nudis subliganda indutis. 10 & aromatibus delibutis. Ea fuisse, Hermãn à puero brachia ab humeris truncatum, quem nos uidimus. tum uiperas ingentes & serpentem decem cubitorum & testudinem fluuialem trium cubitorum, & perdicem uulturæ maiorem.

Aderat

φιλοσόφοις τε τοῖς Βραχμᾶσιν ἀντιδιαιροῦνται Πράμνας ἐριστικούς τινας καὶ ἐλεγκτικούς. τοὺς δὲ Βραχμᾶνας φυσιολογίαν καὶ ἀστρονομίαν ἀσκεῖν, γελωμένους ὑπ' ἐκείνων ὡς ἀλαζόνας καὶ ἀνοήτους. Τούτων δὲ τοὺς μὲν ὀρεινοὺς καλεῖσθαι, τοὺς δὲ γυμνήτας, τοὺς δὲ πολιτικοὺς καὶ προσχωρίους. καὶ τοὺς μὲν ὀρεινοὺς δοραῖς ἐλάφων χρῆσθαι, πήρας δ' ἔχειν ῥιζῶν καὶ φαρμάκων μεστάς, προσποιουμένους ἰατρικὴν μετὰ γοητείας καὶ ἐπῳδῶν, καὶ περιάπτων. Τοὺς δὲ Γυμνήτας κατὰ τοὔνομα γυμνοὺς διαζῆν, ὑπαιθρίους τὸ πλέον, καρτερίαν ἀσκοῦντας, ἣν ἔφαμεν πρότερον μέχρι ἑπτὰ καὶ τριάκοντα. καὶ γυναῖκας δὲ συνεῖναι μὴ μιγνυμένας αὐτοῖς. τούτους δὲ θαυμάζεσθαι διαφερόντως. τοὺς δὲ πολιτικοὺς συνδιόντας περὶ πόλιν ζῆν, ἢ καὶ κατ' ἀγρούς, ἐνημμένους νεβρίδας, ἢ δορκάδων δοράς. ὡς δ' εἰπεῖν Ἰνδοὺς ἐσθῆτι λευκῇ χρῆσθαι καὶ σινδόσι λευκαῖς καὶ καρπάσοις, ὑπεναντίως τοῖς εἰποῦσιν εὐανθέστατα αὐτοὺς ἀμπέχεσθαι φορήματα. κομᾶν δὲ καὶ πωγωνοτροφεῖν πάντας· ἀναπλεκομένους δὲ μιτροῦσθαι τὰς κόμας. Ἀρτεμίδωρος δὲ τὸν Γάγγην φησὶν ἐκ τῶν Ἠμωδῶν ὀρῶν καταφερόμενον πρὸς νότον, ἐπειδὰν κατὰ τὴν Γάγγην γένηται πόλιν, ἐπιστρέφειν πρὸς ἕω μέχρι Παλιβόθρων, καὶ τῆς εἰς θάλατταν ἐκβολῆς. τῶν δὲ συρρεόντων εἰς αὐτόν, Οἰδάνην τινὰ καλεῖν. τρέφειν δὲ καὶ κροκοδείλους, καὶ δελφῖνας. λέγει δὲ καὶ ἄλλα τινὰ συγκεχυμένως ἢ καὶ ἀργῶς, ὧν οὐ φροντιστέον. Προσθείη δ' ἄν τις τούτοις καὶ τὰ παρὰ τοῦ Δαμασκηνοῦ Νικολάου. Φησὶ γὰρ οὗτος ἐν Ἀντιοχείᾳ τῇ ἐπὶ Δάφνῃ, παρατυχεῖν τοῖς Ἰνδῶν πρέσβεσιν, ἀφιγμένοις παρὰ Καίσαρα τὸν Σεβαστόν. οὓς ἐκ μὲν τῆς ἐπιστολῆς πλείους δηλοῦσθαι· σωθῆναι δὲ τρεῖς μόνους, οὓς ἰδεῖν φησι. τοὺς δ' ἄλλους ὑπὸ μήκους τῶν ὁδῶν διαφθαρῆναι τὸ πλέον. τὴν δ' ἐπιστολὴν Ἑλληνικὴν ἐν διφθέρᾳ γεγραμμένην, δηλοῦσαν, ὅτι Πῶρος εἴη ὁ γράψας. Ἑξακοσίων δ' ἄρχων βασιλέων, ὅμως περὶ πολλοῦ ποιοῖτο φίλος εἶναι Καίσαρι, καὶ ἕτοιμος εἴη δίοδόν τε παρέχειν ὅπῃ βούλεται, καὶ συμπράττειν ὅσα καλῶς ἔχει. ταῦτα μὲν ἔφη λέγειν τὴν ἐπιστολήν. Τὰ δὲ κομισθέντα δῶρα προσενεγκεῖν ὀκτὼ οἰκέτας γυμνούς, ἐν περιζώμασιν. εἶναι δὲ τὰ δῶρα τόν τε ἑρμᾶν, ἀπὸ τῶν ὤμων ἀφηρημένον ἐκ νηπίου τοὺς βραχίονας, ὃν καὶ ἡμεῖς εἴδομεν, καὶ ἐχίδνας μεγάλας, καὶ ὄφιν πηχῶν δέκα, καὶ χελώνην ποταμίαν τρίπηχυν. πέρδικα δὲ μείζω γυπός.

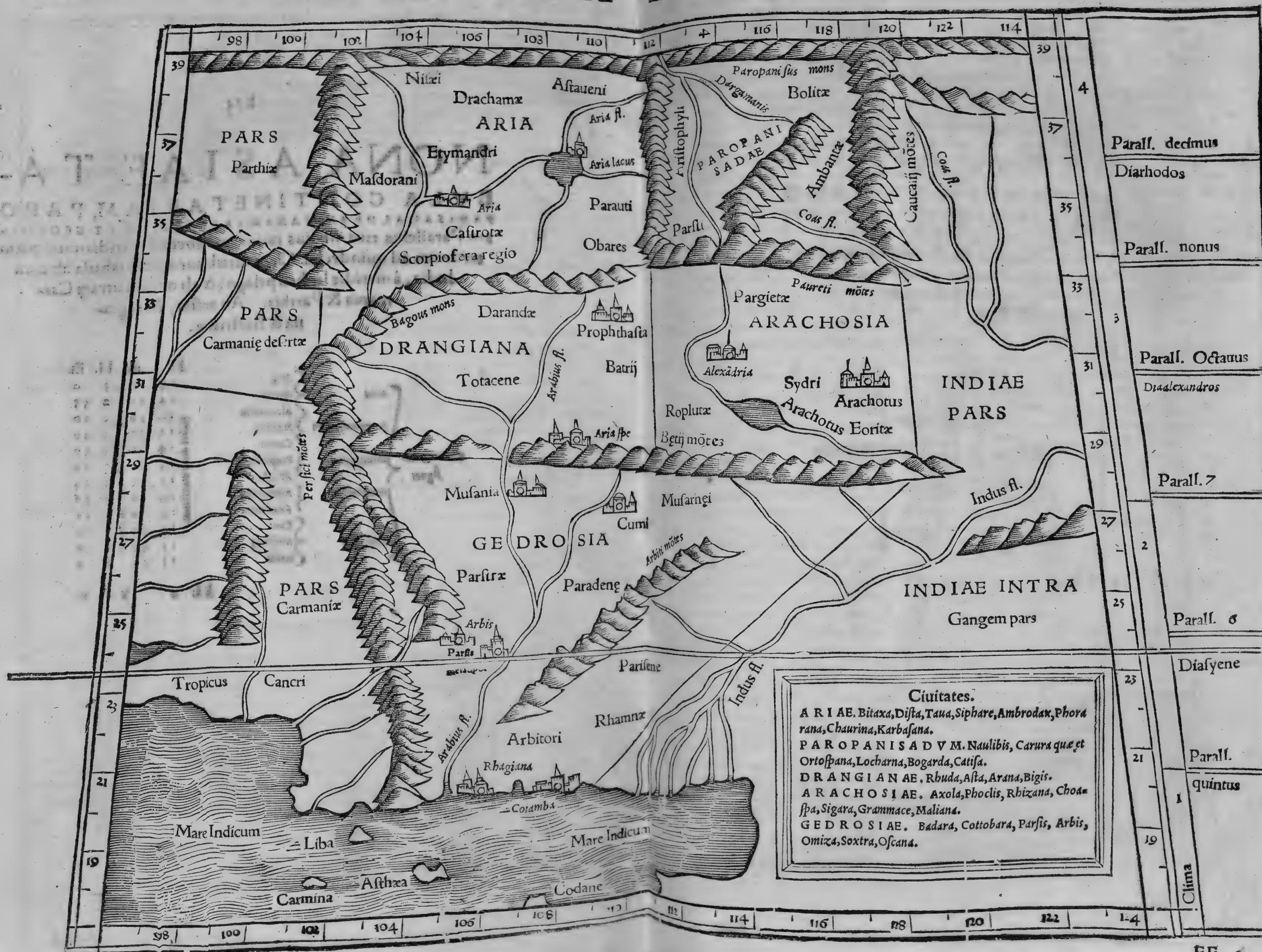
συν

NONA

NONA ASIAE TABULA CONTINET ARIAM, PAROPANISADAS, DRANGIANAM, ARACHOSIAM ET GEDROSIAM.

Parallelus eius medius rationem habet ad meridianum, quam tredecim ad quindecim. Circumscribitur autem tabula ab ortu India, à meridie Indico pelago, & ab occasu utraque Carmania & Parthia. Ab arctis, Margiana & Bactriana.

			Habet diem maximum. H.	m.	Distat ab Alexandria uersus ortum. H.	m.
Ciuitates insignes	Ariae	Aria	14	26	3	0
		Bitaxa	14	45	2	55
		Alexandria	14	30	3	20
	Paropanisadum	Naulibis	14	27	3	40
		Carura	14	26	3	50
	Drangianae	Prophthasia	14	20	3	20
		Ariaspa	13	50	3	14
	Arachosiae	Alexandria	14	6	3	36
		Arachotos	14	0	3	51
	Gedrosiae	Cuni	13	45	3	20
		Musarna	13	45	3	40
		Arbis	13	30	3	0

Paropanisus mons
Nisæi
Drachamæ
ARIA
Astaueni
Aria fl.
PARS
Parthiæ
Etymandri
Masdorani
Aria lacus
Aria
Casirotæ
Scorpiofera regio
Parauti
Obares
Aristophyli
Dargamanis
Bolitæ
PAROPANISADAE
Ambantæ
Caucaiij mōtes
Coas fl.
Parsii
Paralf. decimus
Diarhodos
Parall. nonus
Paureti mōtes
Pargietæ
ARACHOSIA
PARS
Carmaniæ desertæ
Bagous mons
Darandæ
DRANGIANA
Prophthasta
Totacene
Arabius fl.
Batrij
Alexādria
Sydri
Arachotus
INDIAE PARS
Parall. Octauus
Diaalexandros
Roplutæ
Arachotus
Eoritæ
Aria spe
Betij mōtes
Persici mōtes
Musania
Cumi
Musarnei
GEDROSIA
Indus fl.
Parall. 7
Arbiti mōtes
PARS
Carmaniæ
Parsiræ
Paradene
INDIAE INTRA
Gangem pars
Arbis
Parsis
Parall. 6
Tropicus Cancri
Parisene
Diasyene
Indus fl.
Arabius fl.
Arbitori
Rhamnæ
Rhagiana
Coiamba
Parall. quintus
Mare Indicum
Liba
Mare Indicum
Asthæa
Carmina
Codane
Clima
Ciuitates.
A R I AE. Bitaxa, Dista, Taua, Siphare, Ambrodax, Phorarana, Chaurina, Karbasana.
P A R O P A N I S A D V M. Naulibis, Carura quæ et Ortospana, Locharna, Bogarda, Catisa.
D R A N G I A N AE. Rhuda, Asta, Arana, Bigis.
A R A C H O S I AE. Axola, Phoclis, Rhizana, Choaspa, Sigara, Grammace, Maliana.
G E D R O S I AE. Badara, Cottobara, Parsis, Arbis, Omiza, Soxtra, Oscana.

συνῆν δὲ, ὥς φασί, καὶ ὁ Ἀθήνησι κατακαύσας ἑαυτόν. ποιεῖν δὲ τοῦτο τοὺς μὲν ἐπὶ κακοπραγίᾳ ζητοῦντας ἀπαλλαγὴν τῶν παρόντων, τοὺς δ' ἐπ' εὐπραγίᾳ καθάπερ τοῦτον. ἅπαντα γὰρ κατὰ γνώμην πράξαντα μέχρι νῦν, ἀπιέναι δεῖν, μή τι τῶν ἀβουλήτων χρονίζοντι συμπέσῃ. καὶ δὴ καὶ γελῶντα ἅλλεσθαι γυμνὸν ἐπαληλιμμένον ἐν περιζώματι ἐπὶ τὴν πυράν· ἐπιγεγράφθαι δὲ τῷ τάφῳ, Ζαρμανοχηγὰς Ἰνδὸς ἀπὸ Βαργόσης κατὰ τὰ πάτρια Ἰνδῶν ἔθη ἑαυτὸν ἀπαθανατίσας κεῖται. Μετὰ δὲ τὴν Ἰνδικήν ἐστιν ἡ Ἀριανὴ μερὶς πρώτη τῆς ὑπὸ Πέρσαις, τοῖς μετὰ τὸν Ἰνδὸν ποταμόν. καὶ τῶν ἄνω σατραπειῶν, τῶν ἐκτὸς τοῦ Ταύρου. τὰ μὲν νότια καὶ τὰ ἀρκτικὰ μέρη, τῇ αὐτῇ θαλάττῃ, καὶ τοῖς αὐτοῖς ὄρεσιν ἀφοριζομένη, οἷσπερ καὶ ἡ Ἰνδική, καὶ τῷ αὐτῷ ποταμῷ τῷ Ἰνδῷ, μέσον ἔχουσα αὐτὸν ἑαυτῆς τε καὶ Ἰνδικῆς. ἐντεῦθεν δὲ πρὸς τὴν ἑσπέραν ἐκτεινομένη, μέχρι τῆς ἀπὸ Κασπίων πυλῶν εἰς Καρμανίαν γραφομένης γραμμῆς, ὥστε εἶναι τετράπλευρον τὸ σχῆμα. τὸ μὲν οὖν νότιον πλευρὸν, ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν ἄρχεται τοῦ Ἰνδοῦ, καὶ τῆς Παταληνῆς, τελευτᾷ δὲ πρὸς Καρμανίαν, καὶ τὸ τοῦ Περσικοῦ κόλπου στόμα, ἄκραν ἔχον ἐκκειμένην ἱκανῶς πρὸς νότον. εἶτα εἰς τὸν κόλπον λαμβάνει καμπὴν, ὡς ἐπὶ τὴν Περσίδα. οἰκοῦσι δὲ Ἀρβιές πρῶτον, ὁμώνυμοι ποταμῷ Ἀρβεῖ, ὁρίζοντι αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ἑξῆς Ὠρειτῶν, ὅσον χιλίων σταδίων ἔχοντες παραλίαν, ὥς φησι Νέαρχος. Ἰνδῶν δ' ἐστὶ μερὶς καὶ αὕτη. εἶτ' Ὠρεῖται ἔθνος αὐτόνομον. τούτων δ' ὁ παράπλους χιλίων ὀκτακοσίων. ὁ δὲ τῶν ἑξῆς Ἰχθυοφάγων, ἑπτακισχίλιοι τετρακόσιοι. ὁ δὲ τῶν Καρμανίων, τρισχίλιοι ἑπτακόσιοι, μέχρι Περσίδος. ὥσθ' οἱ σύμπαντες μύριοι δισχίλιοι ἐννακόσιοι. Ἀλιτενὴς δ' ἐστὶν ἡ τῶν Ἰχθυοφάγων, καὶ ἄδενδρος ἡ πλείστη, φοινίκων καὶ ἀκάνθης τινὸς καὶ μυρίκης, καὶ ὑδάτων δὲ καὶ τροφῆς ἡμέρου σπάνις. τοῖς δ' ἰχθύσι χρῶνται, καὶ αὐτοὶ καὶ θρέμματα, καὶ τοῖς ὀμβρίοις ὕδασι καὶ ὀρυκτοῖς. καὶ τὰ κρέα δὲ τῶν θρεμμάτων ἰχθύων προσβάλλει. οἰκήσεις δὲ ποιοῦνται τοῖς ὀστέοις τῶν κητῶν χρώμενοι, καὶ κόγχαις ὀστρέων τὸ πλέον, δοκοῖς μὲν ταῖς πλευραῖς καὶ ὑπερείσμασι, θυρώμασι δὲ ταῖς σιαγόσι. οἱ σπόνδυλοι δ' αὐτοῖς εἰσὶν ὅλμοι, ἐν οἷς πτίσσουσι τοὺς ἰχθύας ἐν ἡλίῳ καταπτήσαντες. εἶτ' ἀρτοποιοῦνται σῖτον μικρὰ καταμίξαντες. καὶ γὰρ μύλοι αὐτοῖς εἰσὶ σιδήρου μὴ ὄντος.

καὶ τοῦτο

Aderat etiam, ut aiunt, is qui se Athenis concremauit, quod alij in rebus aduersis facere dicuntur, ut præsentia mala effugiant, alij in rebus secundis quemadmodũ hic. nam cum omnia ex sententia adhuc successissent. abeundum sibi è uita censuisse, ne quid aduersi accideret immoranti. Adeoq; ridentem eum & nudum & unctum in rogum isse affirmat, & inscriptum fuisse sepulcro: Hic iacet Zarmanochagas Indus, è Bargosa, qui secũdum patriam Indorum consuetudinem se uita eduxit. Post Indiã est Ariana, prima regionis pars, quæ post Indum Persis obtemperat, & superiorum satrapiarum, quę extra Taurum sunt. Ab austro & septentrione eodem mari, & eisdem montibus terminatur, quibus India, & eodem flumine Indo, qui inter eam fluit, atque Indiam. hinc uerò ad occidentem porrigitur usque ad lineam, quæ à Caspijs portis in Carmaniam describitur: ut quadrilatera sit figura. Australe itaque latus ab Indi & Pattalene ostijs incipit. desinit autem Carmaniam uersus & Persici sinus os, habẽs promontorium ad austrum satis longè porrectum expositum. Postea in sinum deflectit usque in Persiam. In ea primum Arbies habitant, eodem nomine quo Arbis flumen appellati, quod eos à sequentibus Oritis deiungit, mille ferè stadiorum oram habentes, ut Nearchus ait, quæ & ipsa Indorum pars est. Postea sunt Oritæ, gens liberæ conditionis, quorum præternauigatio CIↃ IↃCCC stadiorum est. Inde Ichthyophagorum (qui sic ab esu piscium dicuntur.) ora septem millium & quadringentorum stadiorum. Hinc Carmaniorum, ter mille & septingentorum usque in Persiam, ut in uniuersum stadia sint CCIↃↃ CIↃ CIↃ IↃCCCC. Ichthyophagorum regio mari uicina est, & magna ex parte arboribus caret, penuria in ea palmarum, acanthi, myricæ, aquarum & domestici cibi maxima est. Vescuntur piscibus, tum ipsi, tum eorum pecora, & aquas pluuia è puteis fossis haustas potãt, pecorum carnes piscibus pręferunt. * Domos ex ossibus cetorum & ostrẹorum conchis magna ex parte faciunt. nam trabium & fulcrorum usum costæ præstant, portas maxillæ, è uertebris fiunt mortaria, in quibus pisces tundunt, ad solem assatos postea ex his panem conficiunt, frumenti paululum admiscentes. Nam & molas habent, quanquam ferro carentes. Atque hoc

qui-

Arianæ descriptio.

Ichthyophagi.

quidem haud adeò mirum est, cum id aliunde afferri possit. sed quomodo attritas reficiunt? nimirum lapidibus ijs, quibus & sagittas, & missilia præusta exacuunt, pisces partim in furnis assant, plerosque crudos edūt.

† * Capiūt eos retibus ex cortice palmarum

Gedrosia. factis. Supra hos est Gedrosia, minus quàm India exusta, quàm reliqua Asia magis. Ea fructuum & aquarum inopia laborat, nisi æstate, nec multo melior est, quàm regio Ichthyophagorum: fert tamen aromata, præcipuè nardum & myrrham, ut Alexandri exercitus his pro tecto & stratis uteretur, adoratiorem simul ac salubriorem aërem habens. Ac de industria quidem sub æstiuum tempus ex India discessere. tunc enim Gedrosia imbribus abundat, & flumina ac cisternæ implentur, hyeme deficiunt. Cadunt imbres in superioribus ac septentrioni obuersis partibus, in locis montanis, unde fluminibus auctis campi mari proximi irrigantur, & cisternæ abundant. Alexander qui eas effoderent in deserta præmisit, & eos qui sibi & classi

Alexandri ex India profectio. mansiones pararent. Nam copijs trifariam diuisis, ipse cum exercitus parte per Gedrosiam profectus est, à mari quingentis stadijs, ubi plurimum, iter faciens ut simul & classi oram commodam pararet, sæpe etiam mari appropinquauit, tametsi id inopes difficilesque & asperas actas habebat. partem cū Cratero præmisit per mediterranea, ut & Arianam subigeret, & in eadem loca procederet, in quæ ipse iter erat facturus, classem autem

11 Nearcho tradidit, & Onesicrito gubernatorum profecto, iubens composite sequi, & ipsius iter à latere comitari. Et quidem Nearchus refert, iam rege iter peragente, ipsum in autumno sub uespertinum exortum Virgiliarum nauigationem cepisse, cū nondum apti uenti spirarent: Barbaris ipsos adorientibus, atque expellentibus. iam enim abeunte rege animos receperant, ac libertatem affectabant. Craterus ab Hydaspe mouens, per Arachotos, & Drangas in Carmaniam profectus est. Alexander per sterilem terrā proficiscens toto itinere miserias tolerauit. è longinquo tamen parua quædam & rara ueniebant alimenta. itaque exercitus fame premebatur, & iumenta deficiebant, & in uijs & in

καὶ τοῦτο μὲν ἧττον θαυμαστόν· καὶ γὰρ ἄλλοθεν ἐνεγκαθῆναι δυνατόν. ἀλλὰ πῶς ἐπιθήγουσιν ἀποτριβέντα; λίθοις μέντοι φασίν, οἷς καὶ τὰ βέλη, καὶ τὰ ἀκοντίσματα πεπυρακτωμένα ὀξύνουσι. τοὺς δ' ἰχθύας τοὺς μὲν ἐν κλιβάνοις κατοπτῶσι, τοὺς δὲ πλείους ὠμοφαγοῦσι. περιβάλλονται δὲ καὶ δικτύοις φλοιοῦ φοινικίνου. Ὑπέρκειται δὲ τούτων ἡ Γεδρωσία, τῆς μὲν Ἰνδικῆς ἧττον ἔμπυρος, τῆς δ' ἄλλης Ἀσίας μᾶλλον, καὶ τοῖς καρποῖς καὶ τοῖς ὕδασιν ἐνδεής, πλὴν θέρους, οὐ πολὺ ἀμείνων τῆς τῶν Ἰχθυοφάγων. ἀρωματοφόρος δὲ νάρδου μάλιστα, καὶ σμύρνης, ὥστε τὴν Ἀλεξάνδρου στρατιὰν ὁδεύουσαν, ἀντὶ ὀρόφου καὶ στρωμάτων τούτοις χρῆσθαι εὐωδιαζομένην ἅμα καὶ ὑγιεινότερον τὸν ἀέρα ἔχουσαν περὶ τοῦτο. γενέσθαι δ' αὐτοῖς θέρους τὴν ἐκ τῆς Ἰνδικῆς ἄφοδον ἐπίτηδες συνέβη. τότε γὰρ ὄμβρους ἔχειν τὴν Γεδρωσίαν, καὶ τοὺς ποταμοὺς πληροῦσθαι, καὶ τὰ ὑδρεῖα. χειμῶνος δ' ἐπιλείπειν. πίπτειν δὲ τοὺς ὄμβρους ἐν τοῖς ἄνω μέρεσι τοῖς προσαρκτίοις, καὶ ἐγγὺς τῶν ὀρῶν. πληρουμένων δὲ τῶν ποταμῶν, καὶ τὰ πεδία τὰ πλησιάζοντα τῇ θαλάττῃ ποτίζεσθαι, καὶ ὑδρείων εὐπορεῖν. Προέπεμψε δ' εἰς τὴν ἔρημον μεταλλεύοντας τῶν ὑδρείων ὁ βασιλεύς, καὶ τοὺς ναύσταθμα αὐτῷ, καὶ τῷ στόλῳ κατασκευάσαντας. Τριχῆ γὰρ διελὼν τὰς δυνάμεις, τῇ μὲν αὐτὸς ὥρμησε διὰ τῆς Γεδρωσίας, ἀφιστάμενος τῆς θαλάττης τὸ πλεῖστον πεντακοσίους σταδίους, ἵν' ἅμα καὶ τῷ ναυτικῷ τὴν παραλίαν ἐπιτηδείαν παρασκευάζῃ. πολλάκις δὲ καὶ συνάπτων τῇ θαλάττῃ, καίπερ ἀπόρους καὶ τραχείας ἐχούσῃ τὰς ἀκτάς. τὴν δὲ προέπεμψε μετὰ Κρατεροῦ διὰ τῆς μεσογαίας, ἅμα χειρούμενόν τε τὴν Ἀριανήν, καὶ προϊόντα ἐπὶ τοὺς τόπους αὐτούς, ἐφ' οὓς Ἀλέξανδρος τὴν πορείαν εἶχε. τὸ δὲ ναυτικὸν Νεάρχῳ καὶ Ὀνησικρίτῳ τῷ ἀρχικυβερνήτῃ παραδοὺς, ἐκέλευσεν οἰκείας στάσεως ἐπιλαμβανομένους, ἐπακολουθεῖν, καὶ παραπλεῖν αὐτοῦ τῇ πορείᾳ. Καὶ δὴ καί φησιν ὁ Νέαρχος ἤδη τοῦ βασιλέως τελοῦντος τὴν ὁδόν, αὐτὸς μετοπώρου κατὰ πλειάδος ἐπιτολὴν ἑσπερίαν ἄρξασθαι τοῦ πλοῦ, μήπω μὲν τῶν πνευμάτων οἰκείων ὄντων, τῶν δὲ βαρβάρων ἐπιχειρούντων αὐτοῖς, καὶ ἐξελαυνόντων. καταθαρρῆσαι γὰρ ἀπελθόντος τοῦ βασιλέως, καὶ ἐλευθεριάσαι. Κρατερὸς δ' ἀπὸ τοῦ Ὑδάσπου ἀρξάμενος διὰ Ἀραχωτῶν ᾔει καὶ Δραγγῶν εἰς Καρμανίαν. πολλὰ δ' ἐταλαιπώρει ὁ Ἀλέξανδρος καθ' ὅλην τὴν ὁδὸν διὰ λυπρᾶς ἰών. πόρρωθεν δ' ὅμως ἐπεχορηγεῖτο μικρά, καὶ σπάνια, ὥστε λιμώττειν τὸ στράτευμα, καὶ τὰ ὑποζύγια ἐπέλιπε, καὶ τὰ σκεύη κατελείπετο ἐν ταῖς ὁδοῖς

ἰδίοις, καὶ τοῖς στρατοπέδοις. ἀπὸ δὲ τῶν φοινίκων ἦν ἡ σωτηρία, τοῦ τε καρποῦ, καὶ τοῦ ἐγκεφάλου. φασὶ δὲ φιλονεικῆσαι τὸν Ἀλέξανδρον, καίπερ εἰδότα τὰς ἀπορίας, πρὸς τὴν κατέχουσαν δόξαν. ὡς Σεμίραμις μὲν ἐξ Ἰνδῶν φεύγουσα σωθείη, μετὰ ἀνδρῶν ὡς εἴκοσι, Κῦρος δὲ ἑπτά· εἰ δύναιτο αὐτὸς τοσοῦτον στράτευμα διασῶσαι διὰ τῆς αὐτῆς χώρας, νικῶν καὶ ταῦτα. Πρὸς δὲ τῇ ἀπορίᾳ χαλεπὸν ἦν καὶ τὸ καῦμα, καὶ τὸ βάθος τῆς ψάμμου, καὶ ἡ θερμότης. ἔστι δ' ὅπου καὶ θῖνες ὑψηλοί, ὥς τε πρὸς τὸ δυσχερῶς ἀναφέρειν τὰ σκέλη, καθάπερ ἐκ βυθοῦ καὶ ἀναβάσεις εἶναι, καὶ καταβάσεις. ἀνάγκη δ' ἦν καὶ σταθμοὺς ποιεῖσθαι μακροὺς διὰ τὰ ὑδρεῖα, διακοσίων καὶ τετρακοσίων σταδίων, ἔστι δ' ὅτε καὶ ἑξακοσίων· νυκτοπορούντας τὸ πλέον. πόρρω δὲ τῶν ὑδρείων ἐστρατοπεδεύοντο ἐν τριάκοντα σταδίοις πολλάκις, τοῦ μὴ ἐμφορεῖσθαι κατὰ τὸ δίψος. πολλοὶ γὰρ ἐμπίπτοντες σὺν ὅπλοις ἔπινον ὡς ἂν ὑποβρύχιοι, φυσώμενοι δ' ἐπέπλεον ἐκπεπνευκότες, καὶ τὰ ὑδρεῖα βραχέα ὄντα διέφθειραν. οἱ δ' ἐν τῷ ἡλίῳ κατὰ μέσην ὁδὸν ἀπηγορευκότες ἔκειντο ὑπὸ δίψους· ἔπειτα τρομώδεις μετὰ παλμοῦ ποδῶν, καὶ χειρῶν, ἔθνησκον παραπλησίως, ὡς ἂν ὑπὸ ῥίγους καὶ φρίκης ἐχόμενοι. Συνέβαινε δέ τισι καὶ ἐκτραπομένοις τὴν ὁδὸν καταδαρθεῖν κρατουμένοις ὑπὸ ὕπνου καὶ κόπου. ὑστερήσαντες δ' οἱ μὲν ἀπώλοντο πλανηθέντες τῶν ὁδῶν, καὶ ὑπὸ ἀπορίας ἁπάντων, καὶ καύματος. οἱ δ' ἐσώθησαν, πολλὰ ταλαιπωρηθέντες. πολλὰ δὲ κατέκλυσε καὶ τῶν σωμάτων, καὶ τῶν χρηστηρίων ἐπιπεσὼν χειμάρρους νύκτωρ, καὶ τῆς βασιλικῆς δὲ κατασκευῆς ἐξηλείφθη πολλή, καὶ τῶν καθηγουμένων δὲ κατ' ἄγνοιαν, πολὺ εἰς τὴν μεσόγαιαν ἐκτραπομένων, ὥστε μηκέτι ὁρᾶν τὴν θάλατταν. ὁ συνεὶς ὁ βασιλεύς, ἐξ αὐτῆς ὥρμησε, ζητήσων τὴν ἠϊόνα· καὶ ἐπειδὴ εὗρε, καὶ ὀρύξας εὗρεν ὕδωρ πότιμον, μεταπέμπεται τὸ στρατόπεδον. καὶ λοιπὸν μέχρι ἡμερῶν ἑπτὰ πλησίον ᾔει τῆς ἠϊόνος, εὐπορῶν ὑδρείας. ἔπειτ' αὖθις εἰς τὴν μεσόγαιαν ἀνεχώρησε. Ἦν δέ τι ὅμοιον τῇ δάφνῃ φυτόν, οὗ τὸ γευσάμενον τῶν ὑποζυγίων ἀπέθνησκε μετὰ ἐπιληψίας καὶ ἀφροῦ. ἄκανθα δὲ τοὺς καρποὺς ἐπὶ τῆς γῆς ἐστρωμένη, καθάπερ οἱ σίκυοι, πλήρης ἦν ὀποῦ. τούτου δὲ ῥανίδες εἰς ὀφθαλμὸν ἐμπεσοῦσαι, πᾶν ἀπετύφλουν ζῷον. οἵ τε ὠμοὶ φοίνικες ἔπνιγον πολλούς. Ἦν δὲ κίνδυνος καὶ ἀπὸ τῶν ὄφεων. ἐν γὰρ τοῖς θισὶν ἐ-

castris impedimenta relinquebantur: tamen palmarum & fructus, & cerebrum saluti fuerunt. Dicunt Alexandrum, quamuis difficultates istas præsciret, tamen ambitione motum pertendisse. ut cùm fama obtineret Semiramim cum XX hominibus ex India fuga euasisse. Cyrũ uerò cũ VII: ipse uictor per eadem loca tantum exercitum incolumen reduxisse iactaretur. Præter inopiam, grauis erat etiam æstus & arenæ profunditas atque ardor, nonnullis in locis arenæ cumuli inueniebantur, undè non modò difficulter pedes referri poterant, sed & tãquam in aliquo profundo adscendendum descendendumq́ erat. Adhæc etiam itinera longa fieri oportebat, propter cisternas, ducentenûm quadringentum'ue stadiorum nonnunquam etiam sexcentuûm: & ea ferè nocturna. Castra procul ab aquis ponebant, sępe ad CCC stadium, ne propter sitim ubertim biberent milites. Nam multi aquam nacti armati in eam se immergebant: unde intumefacti, examines fluitabant, & aquas, non profundas eas, contaminabant. Alij ob solis æstum siti confecti, in media uia iacebant, deinde tremuli inter manuum ac pedum quassationem moriebãtur, quomodo alij, qui rigore atque horrore detinentur. Quibusdam etiam euenit, ut à uia deflectentes obdormirent, somno & lassitudine superati: unde postea uiarum errore, & omnium rerum egestate æstuq́ue peribant. Fuere, qui post multas ærumnas ad suos euaderent. Illuuies quoque torrentis per noctem ingruentis, multa corpora, & utensilia obruit, & magnam partem regiæ suppellectilis. Sæpe uiarum duces ob locorum imperitiam in mediterranea diuerterunt, adeò ut non amplius mare appareret. Quod rex intelligens, mox ad quærendum litus properauit. in quo postquam effodienti aqua potui idonea inuenta est, exercitum properè accersit, ac deinceps usque ad diem septimum per litoream regionẽ profectus est, aquis abundans: postea in mediterranem reuertit. Erat planta lauro similis, qua gustata, iumenta spumantia & comitiali correpta morbo emoriebantur. Spina quædam fructibus in terram fusis, quemadmodum cucumeres iacẽt, erat succo plena: cuius stillæ si in oculos alicuius animalis incidissent, id excæcabatur. Crudæ palmulæ multos enecabãt. A' serpentibus etiã periculum aderat. Nã in arenæ cu-

mulis herba quędam innata, serpentes occultabat: à quibus icti, illicò moriebantur. Dicunt apud Oritas, lethiferis uenenis sagittas præustas illini. Cumque Ptolemæus saucius periclitaretur, ferunt quendam Alexandro in somno astitisse, atque ei radicem cum ramo ostendisse, quam contritam saucia imponi iuberet. experrectum à somno regem & uisi memorem, quæsitam radicem inuenisse, quæ copiosa aderat, atque & ipsum, & alios usos fuisse. barbaros cum inuentum remedium uidissent, se Alexandro dedisse. Verisimile est, aliquem eam rei peritum regi indicasse: sed adulationis gratia adiuncta fabula est. Die sexagesimo in Gedrosiorum regiam à finibus ueniens, cum exercitum paululum quiete refecisset, in Carmaniam profectus est. Proinde australe Arianæ latus huiusmodi sitũ oræ habet, & superior Gedrosiorum ac Oritarum terra, quæ proximè imminet. magna autem pars Gedrosiæ, in mediterranea recedit, dum Drangas contingat, & Arachotos, & Paropamisadas, de quibus quando nihil habemus quod melius ipsi dicamus, Eratosthenis sententiam proponemus. Ait is Arianam ab oriente Indo terminari, ab austro mari magno, ab aquilone Paropamiso, & montibus usque in Caspias portas. Ab occidente ijsdem finibus quibus Parthia à Media, Carmania à Parætacena & Perside distinguitur. Regionis latitudo est Indi longitudo, à Paropamiso usque ad ostia, duodecim millia stadiorum. sunt qui XIII millia faciant, longitudo à Caspijs portis duplex est, ut in Asiaticis itineribus descriptum est. Nam Alexandriam usque, quæ in Arijs est, à Caspijs portis, per Parthiam, una eademquê uia est. Sequitur quæ rectè it per Bactrianã, & montis transcensum in Orospana per triuium è Bactris apud Paropamisadas. Altera paulu-lum ab Aria austrum uersus deflectit ad Prophthasiam Drangianæ: postea ἡ λνκτή. fortè ἑλικτή curua, aut ἡ λοιπή, reliqua. rursum usque ad Indiæ montes, & Indum flumen. Quare ea quæ per Drangas it, & Arachotos, uniuersa longior est stadijs CCIƆƆ IƆƆ CCC. Si quis autem mille & trecenta detrahat, habebit reliquam regionis longitudinem in rectã XIV millia, quæ nõ multo minor est quàm maritima ora: etsi nõnulli ad X millia Carmaniæ addãt,

πεφύκει βοτάνη. ταύτην δ' ὑποδεδυκότες ἐλάνθανον· τοὺς δὲ πληγέντας ἀπέκτανον. Ἐν δὲ τοῖς Ὠρείταις τὰ τοξεύματα χρίεσθαι θανασίμοις φαρμάκοις ἔφασαν, ξύλινα ὄντα καὶ πεπυρακτωμένα. τρωθέντα δὲ Πτολεμαῖον κινδυνεύειν. ἐν ὕπνῳ δὲ παραστάντα τινὰ τῷ Ἀλεξάνδρῳ, δεῖξαι ῥίζαν αὐτόπρεμνον, ἣν κελεῦσαι τρίβοντα ἐπιτιθέναι τῷ τρωθέντι. ἐκ δὲ τοῦ ὕπνου γενόμενον, μεμνημένον τῆς ὄψεως, εὑρεῖν ζητοῦντα τὴν ῥίζαν πολλὴν πεφυκυῖαν, καὶ χρήσασθαι καὶ αὐτὸν, καὶ τοὺς ἄλλους. ἰδόντας δὲ τοὺς βαρβάρους εὑρημένον τὸ ἀλέξημα, ὑπηκόους γενέσθαι τῷ βασιλεῖ. Εἰκὸς δέ τινα μηνῦσαι τῶν εἰδότων· τὸ δὲ μυθῶδες προσετέθη, κολακείας χάριν. Ἐλθὼν δ' εἰς τὸ βασίλειον τῶν Γεδρωσίων ἑξηκοσταῖος ἀπὸ Ὤρων, διαναπαύσας τὰ πλήθη μικρὸν, ἀπῆρεν εἰς τὴν Καρμανίαν. τὸ μὲν δὴ νότιον τῆς Ἀριανῆς πλευρὸν τοιαύτην τινὰ ἔχει τὴν τῆς παραλίας διάθεσιν, καὶ τῆς ὑπερκειμένης πλησίον γῆς τῆς τῶν Γεδρωσίων, καὶ Ὠρειτῶν. Πολλὴ δ' ἐστὶ καὶ εἰς τὴν μεσόγαιαν ἀνέχουσα καὶ ἡ Γεδρωσία, μέχρι τοῦ συνάψαι Δράγγαις τε καὶ Ἀραχώτοις, καὶ Παροπαμισάδαις, περὶ ὧν Ἐρατοσθένης οὕτως εἴρηκεν (.οὐ γὰρ ἔχομέν τι λέγειν βέλτιον περὶ αὐτῶν.) ὁρίζεσθαι μὲν γάρ φησι τὴν Ἀριανὴν ἐκ μὲν τῶν πρὸς ἕω τῷ Ἰνδῷ, πρὸς νότον δὲ τῇ μεγάλῃ θαλάττῃ, πρὸς ἄρκτον δὲ τῷ Παροπαμισῷ, καὶ τοῖς ἑξῆς ὄρεσι μέχρι Κασπίων πυλῶν, τὰ δὲ πρὸς ἑσπέραν τοῖς αὐτοῖς ὅροις, οἷς ἡ μὲν Παρθυηνὴ πρὸς Μηδίαν, ἡ δὲ Καρμανία πρὸς τὴν Παραιτακηνὴν, καὶ Περσίδα διώρισται. πλάτος δὲ τῆς χώρας, τὸ τοῦ Ἰνδοῦ μῆκος, τὸ ἀπὸ τοῦ Παροπαμισοῦ μέχρι τῶν ἐκβολῶν, μύριοι καὶ διχίλιοι στάδιοι· οἱ δὲ τρισχιλίους φασί. μῆκος δὲ ἀπὸ Κασπίων πυλῶν, ὡς ἐν τοῖς Ἀσιατικοῖς σταθμοῖς ἀναγέγραπται διττόν. Μέχρι μὲν Ἀλεξανδρείας τῆς ἐν Ἀρίοις ἀπὸ Κασπίων πυλῶν διὰ τῆς Παρθυαίας, μία καὶ ἡ αὐτὴ ὁδός. εἶθ' ἡ μὲν ἐπ' εὐθείας διὰ τῆς Βακτριανῆς, καὶ τῆς ὑπερβάσεως τοῦ ὄρους εἰς Ὀρόσπανα, διὰ τῆς ἐκ Βάκτρων τριόδου, ἥ τις ἐστὶν ἐν τοῖς Παροπαμισάδαις. ἡ δ' ἐκτρέπεται μικρὸν ἀπὸ τῆς Ἀρίας πρὸς νότον εἰς Προφθασίαν τῆς Δραγγιανῆς. εἶτα πάλιν ἡ Λνκτή, μέχρι τῶν ὁρῶν τῆς Ἰνδικῆς, καὶ τοῦ Ἰνδοῦ. ὥστε μακροτέρα ἐστὶν αὕτη ἡ διὰ τῶν Δράγγων καὶ Ἀραχωτῶν σταδίων μυρίων πεντακισχιλίων τριακοσίων ἡ πᾶσα. Εἰ δέ τις ἀφέλοι τοὺς χιλίους τριακοσίους, ἔχοι ἂν τὸ λοιπὸν τὸ ἐπ' εὐθείας μῆκος τῆς χώρας, μυρίων καὶ τετρακισχιλίων. οὐ πολὺ γὰρ ἔλαττον τῆς παραλίας· κἂν παραυξῶσί τινες αὐτῶν πρὸς τοῖς μυρίοις τὴν Καρμανίαν ἑξακισχιλίοις

ἑξακισχιλίους τιθέντων. ἢ γὰρ ἂν σὺν τοῖς κόλποις φανοῦνται τιθέντες, ἢ σὺν τῇ ἐκτὸς τοῦ Περσικοῦ κόλπου παραλίᾳ τῇ Καρμανικῇ. ἐπεκτείνεται δὲ τοὔνομα τῆς Ἀριανῆς μέχρι μέρους τινὸς καὶ Περσῶν, καὶ Μήδων καὶ ἔτι τῶν πρὸς ἄρκτον Βακτρίων, καὶ Σογδιανῶν. εἰσὶ γάρ πως καὶ ὁμόγλωττοι παραμικρόν. ἡ δὲ τάξις τῶν ἐθνῶν τοιαύτη. παρὰ μὲν τὸν Ἰνδὸν οἱ Παροπαμισάδαι, ὧν ὑπέρκειται ὁ Παροπάμισος ὄρος. εἶτ᾽ Ἀραχωτοὶ πρὸς νότον. εἶτ᾽ ἐφεξῆς πρὸς νότον Γεδρωσηνοὶ σὺν τοῖς ἄλλοις τοῖς τὴν παραλίαν ἔχουσιν, ἅπασι δὲ παρὰ τὰ πλάτη τῶν χωρίων παράκειται ὁ Ἰνδός. τούτων δ᾽ ἐκ μέρους τῶν παρὰ τὸν Ἰνδὸν ἔχουσί τινα Ἰνδοί, πρότερον ὄντα Περσῶν, ἃ ἀφείλετο μὲν ὁ Ἀλέξανδρος τῶν Ἀριανῶν, καὶ κατοικίας ἰδίας συνεστήσατο. ἔδωκε δὲ Σέλευκος ὁ Νικάτωρ Σανδροκόττῳ, συνθέμενος ἐπιγαμίαν, καὶ ἀντιλαβὼν ἐλέφαντας πεντακοσίους. Τοῖς Παροπαμισάδαις δὲ παράκεινται πρὸς τὴν ἑσπέραν Ἄριοι, τοῖς δ᾽ Ἀραχωτοῖς Δράγγαι, καὶ τοῖς Γεδρωσίοις. οἱ δ᾽ Ἄριοι τοῖς Δράγγαις ἅμα καὶ πρὸς ἄρκτον παράκεινται, καὶ πρὸς ἑσπέραν, ἐγκυκλούμενοι μικρόν πως. οἱ δὲ Βακτριανοί, τῇ τε Ἀρίᾳ πρὸς ἀριστερὸν παράκεινται, καὶ τοῖς Παροπαμισάδαις, δι᾽ ὧνπερ Ἀλέξανδρος ὑπερέβαλε τὸν Καύκασον, ἐλαύνων ἐπὶ τὴν Βάκτρων. πρὸς ἑσπέραν δὲ ἐφεξῆς εἰσὶ τοῖς Ἀρίοις Παρθυαῖοι, καὶ τὰ περὶ τὰς Κασπίους πύλας. πρὸς νότον δὲ τούτοις ἡ ἔρημος τῆς Καρμανίας. εἶθ᾽ ἡ λοιπὴ Καρμανία, καὶ Γεδρωσία. Γνοίη δ᾽ ἄν τις τὰ περὶ τὴν λεχθεῖσαν ὀρεινὴν ἔτι μᾶλλον, προσιστορήσας τὴν ὁδόν, ᾗ ἐχρήσατο διώκων τοὺς περὶ Βησσὸν ὡς ἐπὶ Βάκτρων Ἀλέξανδρος ἐκ τῆς Παρθυηνῆς. εἰς γὰρ τὴν Ἀριανὴν ἧκεν. εἶτ᾽ εἰς Δράγγας, ὅπου Φιλώταν ἀνεῖλε τὸν Παρμενίωνος υἱόν, φωράσας τὴν ἐπιβουλήν. ἔπεμψε δὲ καὶ εἰς Ἐκβάτανα τοὺς καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ ἀνελοῦντας, ὡς κοινωνὸν τῆς ἐπιβουλῆς. φασὶ δ᾽ αὐτοὺς ἐπὶ δρομάδων καμήλων ὁδὸν ἡμερῶν τριάκοντα, ἢ καὶ τετταράκοντα, ἑνδεκαταίους διανύσαι, καὶ τελευτῆσαι τὴν πρᾶξιν. οἱ δὲ Δράγγαι περσίζοντες τἆλλα κατὰ τὸν βίον, οἶνον σπανίζουσι. γίνεται δὲ παρ᾽ αὐτοῖς καττίτερος. εἶτ᾽ ἐκ Δραγγῶν, ἐπί τε τοὺς Εὐεργέτας ἧκεν, οὓς ὁ Κῦρος οὕτως ὠνόμασε, καὶ τοὺς Ἀραχωτούς, ἤτοι διὰ τῶν Παροπαμισαδῶν ὑπὸ πλειάδος δύσιν. ἔστι δ᾽ ὀρεινὴ καὶ χιόνι βλαπτομένη τότε, ὥστε χαλεπῶς ὡδεύετο. πυκναὶ μέντοι κῶμαι δεχόμεναι, πάντων εὔποροι, πλὴν ἐλαίου, παρεμυθοῦντο τὰς δυσκολίας, εἶχόν τε ἐν ἀριστερᾷ τὰς ἀκρωρείας. Ἔστι δὲ τὰ μεσημβρινὰ μὲν τοῦ

sex millium eam ponetes. Aut enim cum sinubus ponent eam, aut cum ora Carmanica, quæ ad Persicum sinum est. Arianæ nomen usque ad partem quandam Persarum, & Medorum, & septentrionalium Bactriorum, ac Sogdianorum, extenditur. Sunt enim quasi eiusdem linguæ. Gentium ordo est huiusmodi. Iuxta Indum sunt Paropamisadæ, quibus Paropamisus mons imminet, postea Arachoti ad austrum, ac in eandem plagam deinceps Gedrosini, & alij qui oram maris habitant, omnibus enim ad locorum latitudines Indus adiacet. Eorum quæ propter Indum sunt, partem habent Indi, cum prius essent Persarum. ea Alexander Arianis ademit, & peculiaria oppida constituit. Postea Seleucus Nicator ea dedit Sandrocotto, contracta cum eo affinitate, ac pro ijs L elephantes accepit. Paropamisadis ad occidentem Arij adiacent, Arachotis & Gedrosijs Drangæ. Arij & ad aquilonem & ad occidentem Drangis adiacent, & eos quodammodo circumdant. Bactriana ad sinistram Ariæ adiacet, & Paropamisadis, per quos Alexander Caucasum transcendit in Bactrianam. Deinceps ad occidentem Arijs Parthi adiacent, & loca Caspijs portis uicina. Parthis autem ad austrum Carmaniæ deserta, postea reliqua Carmania, & Gedrosia. Sed præ dicta montana plenius cognoscet qui uiam consideret qua usus est Alexander, cum Bessum ex Parthia in Bactrianã persecutus est. Nam in Arianam uenit, postea in Drangas, ubi Philotam Parmenionis F. insidiarũ compertum interemit: & qui patrem, ut consilij conscium, necarent misit Ecbatana. Hos aiũt camelis cursorijs (.dromedarios appellant.) XXX, XL ue dierum itinere, diebus XI peracto, rem confecisse. Drangæ alioqui Persice uiuentes, uini penuria laborant, nascitur apud eos stannum. Deinde ex Drangis Alexander uenit in Euergetas, quos Cyrus sic nominauit: & in Arachotos per Paropamisadas sub occasum Virgiliarum. Nam ea regio montana est, & niuibus tunc tegebatur ac difficulter peragrabatur, sed frequentes pagi, & rerum omnium copia præter oleum instructi difficultates leniebant. Ad sinistram summa montium habebant. Meridionales Paropa-

Gentes ad Indũ.

Iter Alexandri in Bactrianam.

Paropamisi ad partes Indica sunt, & Ariana ad septentrionales, & occidentales Bactriana. Exacta ibi hyeme, & urbe condita, habens Indiam superne ad dextram, per summa montium transiuit Bactrianam. Via erat nuda arborum, nisi quòd rari aderant terebinthi frutices, summa alimenti inopia, ut iumentorum carnibus uescerentur, atque ijs crudis propter lignorum penuriam. sed ad hãc cruditatem concoquendum silphij copia præsens auxilio erat. Quintodecimo die ab hybernaculis, & urbe quam condiderat, Adrapsa peruenit, Bactrianæ urbem. Circa has partes, quæ Indis sunt conterminæ, est Choarina, ex omnibus quæ sub Parthis sunt, Indiç proxima. Distat ab Ariana per Arachotos & dicta montana nouendecim millibus stadiorum. Hanc regionem Craterus omnem peragrans, & subigens eos qui parêre recusabant, pergebat ut se cum Alexandro iungeret, & sane sub idem ferè tempus utrique exercitus pedestres in Carmaniam concurrerunt. Paulò pòst Nearchus in Arabicum sinum classem adduxit, multas cùm alias ærumnas, tum ob cetorũ magnitudinem perpessus. Et quanquam uerisimile est qui tum nauigauerũt, multa inflatiùs garriuisse: tamen ostenderunt, quid ipsis contigerit, etsi perinde magis metus quam periculum afficit. Plurimum eos turbauerunt physeterum (qui sic ab efflanda aqua dicũtur.) magnitudines, fluctum maximum & consertim cũm caligine tanta ex sufflationibus suis excitantium, ut proxima etiam quæque conspici non possent. Sed cum nauigationis duces, illis timentibus, & causam ignorantibus, indicassent, belluas esse quæ facilè tubarum sonita, & plausu exaudito discederent: Nearchus naues cum impetu eò compulet, ubi maximè arcebatur, ac tubis belluas exterrruit. Illç undas subeuntes, nauale certamen à puppi iminabantur: uerùm subitò cessauere. Etiam ij, qui hodie in Indiam nauigant belluas ingentes narrant, & earum apparationes, sed quæ neque consertim neque crebrò se offerant, & discedant clamore ac tubis repulsç, eas terræ nequaquam appropinquare, ossa uerò iam dissolutarum à fluctibus facilè eijci, & materiam faciendorum tuguriorum Ichthyophagis suppeditare. Nearch⁹ cetorũ magni-

μετὰ τοῦ ὄρους τοῦ Παροπαμισοῦ, Ἰνδικά τε καὶ Ἀριανά. τὰ δὲ προσάρκτια τὰ μὲν πρὸς ἑσπέραν Βάκτρια τοῖς Βακτρίοις βαρβάρων. διαχειμάσας δ' αὐτόθι, ὑπὲρ δέξιον ἔχων τὴν Ἰνδικὴν, καὶ πόλιν κτίσας, ὑπερήκεισεν εἰς τὴν Βακτριανὴν διὰ ψιλῶν ὁδῶν, πλὴν τερμίνθου θαμνώδους ὀλίγης· ἀπορούμενος καὶ τροφῆς, ὥς τε ταῖς τῶν κτηνῶν σαρξὶ χρῆσθαι, καὶ ταύταις ὠμαῖς διὰ τὴν ἀξυλίαν. πρὸς δὲ τὴν ὠμοσιτίαν, πεπτικὸν ἦν αὐτοῖς τὸ σίλφιον πολὺ πεφυκός. Πεντεκαιδεκαταῖος δὲ ἀπὸ τῆς κτισθείσης πόλεως καὶ τῶν χειμαδίων, ἧκεν εἰς Ἄδραψα πόλιν τῆς Βακτριανῆς. περὶ ταῦτα δέ που τὰ μέρη, τῆς ὁμόρου τῇ Ἰνδικῇ, καὶ τὴν Χοαρηνὴν εἶναι συμβαίνει. ἔστι δὲ τῶν ὑπὸ τοῖς Παρθυαίοις αὕτη προσεχεστάτη Ἰνδικῇ. διέχει δὲ τῆς Ἀριανῆς διὰ Ἀραχωτῶν καὶ τῆς λεχθείσης ὀρεινῆς, σταδίους μυρίους ἐννακισχιλίους. Ταύτην δὲ τὴν χώραν διεξιὼν Κρατερὸς, καταστρεφόμενος ἅμα τοὺς ἀπειθοῦντας, ᾔει συμμῖξαι τὴν ταχίστην σπεύδων τῷ βασιλεῖ. Καὶ δὴ περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους σχεδόν τι συνέδραμον εἰς τὴν Καρμανίαν αἱ πεζαὶ δυνάμεις ἀμφότεραι, καὶ μικρὸν ὕστερον οἱ περὶ Νέαρχον εἰσέπλεον εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον, πολλὰ ταλαιπωρήσαντες καὶ διὰ τὴν ἄλλην ταλαιπωρίαν, καὶ τὰ μεγέθη τῶν κητῶν. Εἰκὸς μὲν οὖν πρὸς ὑπερβολὴν ἐξεληλεγχηκέναι πολλὰ τοὺς πλεύσαντας. ὅμως δ' οὖν εἰρήκασι παραδηλοῦντες ἅμα καὶ τὸ παραστὰν αὐτοῖς πάθος, διότι προσδοκία μᾶλλον ἢ κίνδυνος ὑπῆρχε τοῖς ἀληθέσι. Τὸ δὲ μάλιστα ταράττον, φυσητήρων μεγέθη ῥοῦν ἀπεργαζομένων μέγαν ἀθρόον καὶ ἀχλὺν ἐκ τῶν ἀναφυσημάτων, ὥστε τὰ πρὸ ποδῶν μέρη μὴ ὁρᾶσθαι. ἐπεὶ δ' οἱ καθηγεμόνες τοῦ πλοῦ, δεδιότων ταῦτα τῶν ἀνθρώπων, τὴν δ' αἰτίαν οὐχ ὁρώντων, ἐμήνυσαν ὅτι θηρία εἴη, τάχα δ' ἀπαλλάττεται σάλπιγγος ἀκούσαντα καὶ κρότου· ἐκ τούτου Νέαρχος ταῖς ναυσὶν ἐπῄει μετὰ τοῦ ῥοθίου, καθάπερ ἐκώλυον, καὶ ἅμα ταῖς σάλπιγξιν ἐφόβει. τὰ δὲ θηρία ἔδυνεν, εἶτ' ἀνεφαίνετο κατὰ πρύμναν, ὥστε ναυμαχίας ἀγωνίαν παρεῖχεν· ἀλλ' ἀφίστατο. Λέγουσι μὲν οὖν καὶ οἱ νῦν πλέοντες εἰς Ἰνδοὺς μεγέθη θηρίων, καὶ ἐπιφανείας· ἀλλ' οὔτε ἀθρόων, οὔτ' ἐπιφερομένων πολλάκις, ἀλλ' ἀποσοβηθέντα τῇ κραυγῇ καὶ τῇ σάλπιγγι ἀπαλλάττεσθαι, φασὶ δ' αὐτὰ μὲν μὴ πλησιάζειν τῇ γῇ, τὰ δ' ὀστᾶ διαλυθέντων ψιλωθέντα, ἐκκυμαίνεσθαι ῥαδίως, καὶ χορηγεῖν τὴν λεχθεῖσαν ὕλην τοῖς Ἰχθυοφάγοις περὶ τὰς καλυβοποιίας. Μέγεθος δὲ τῶν κητῶν φησιν ὁ Νέαρχος

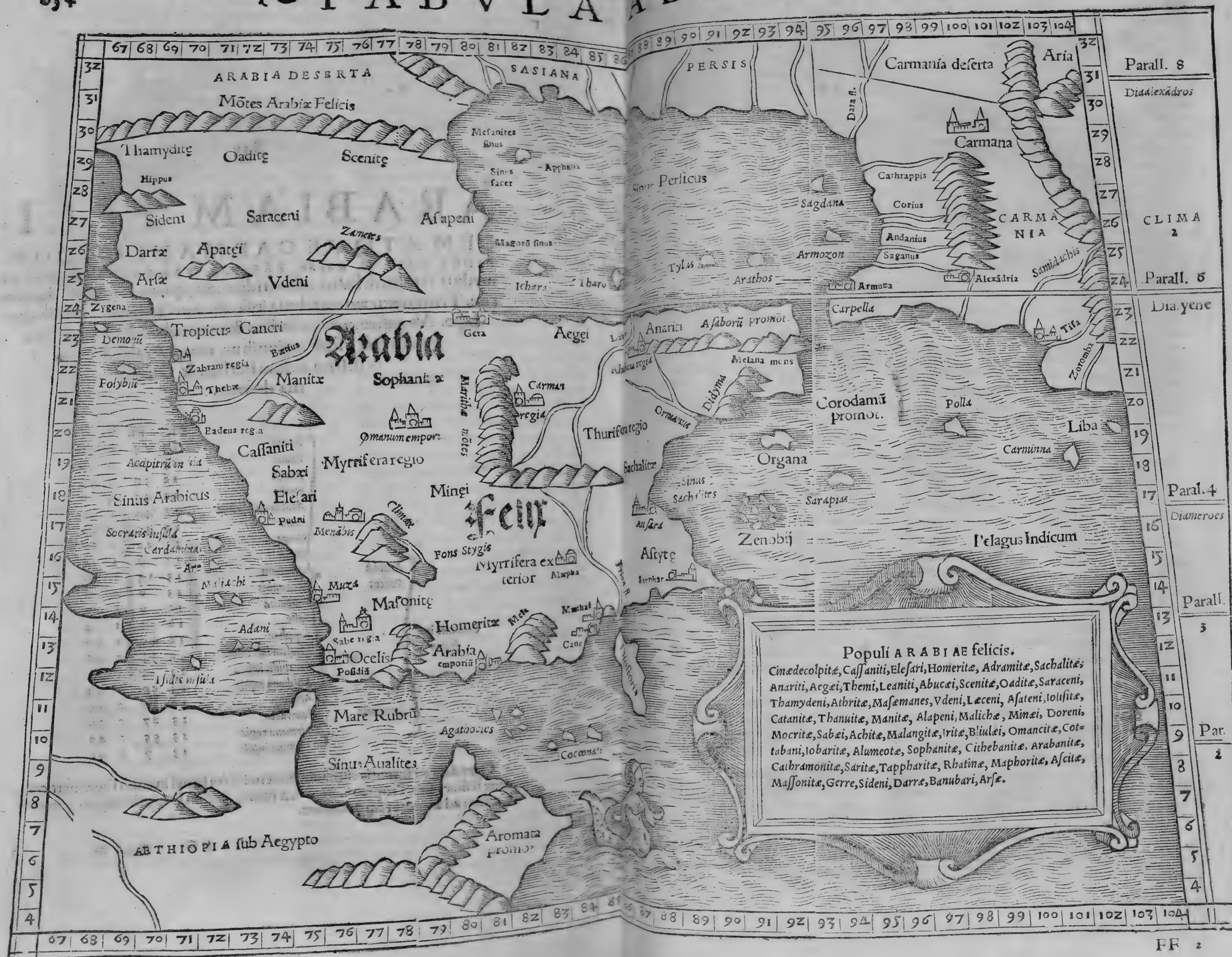
ARABIAM τριάκ

ARABIAM FELICEM ATQVE CARMANIAM CONTINET HAEC VI. ASIAE TABVLA.

PARALLELVS IPSIVS medius rationem habet ad meridianum, quam decem ad duodecim. Terminatur autem tabula ipſa ab ortu Gedroſia & Indico pelago. Ab auſtro, pelago Indico & mari rubro. Ab occaſu, ſinu Arabico, & à ſeptentrionibus, utraq; Arabia, Petrea & deſerta, ac ſinu Perſico & Carmania deſerta.

Ciuitates inſignes			Habet diem maximum. H.	m.	Distat ab Alexandria uerſus ortum. H.	m.
	Arabiæ Felices	Badeo	13	15	0	40
		Pudni	13	0	0	50
		Muza	12	30	0	59
		Ocelis	12	45	1	0
		Arabia emporium	12	44	1	20
		Cane	12	45	1	39
		Gerra	13	30	1	20
		Mara	13	7	1	4
		Omanum	13	14	1	10
		Menambis	13	0	1	0
		Sabbatha	13	0	1	7
		Sabe	12	45	1	4
		Sapphar	12	45	1	50
		Dioſcoridis inſula	12	35	1	46
		Sarapidis inſula	13	6	2	15
		Apphana inſula	13	50	1	24
	Carmaniæ	Armuza	13	30	2	15
		Samydace	13	27	2	39
		Barmana regia	13	55	2	40
		Carmina inſula	13	7	2	45

Quædam ex ſignatis ciuitatib. habent ſolem ſemel in anno ſupra uerticem, quæ ſcilicet ſub Tropico Cancri ſitæ ſunt: quædam bis, quæ aliquot gradus à Cancro ad æquatorem declinant.

ARABIA DESERTA
Mõtes Arabiæ Felicis
SASIANA
PERSIS
Carmania deserta
Aria
Parall. 8
Diadlexãdros
Thamydite
Oadite
Scenite
Mesanites sinus
Sinus Persicus
Carmana
Cathrappis
Corius
Andanius
Saganus
CARMANIA
CLIMA 2
Hippus
Sideni
Saraceni
Asapeni
Sagdana
Darræ
Apatei
Vdeni
Arsæ
Armozon
Arathos
Armuza
Alexãdria
Parall. 6
Zygena
Tropicus Cancri
Arabia
Gera
Aegei
Anariti
Carpella
Dia.yene
Demonij
Zabram regia
Thebæ
Polybiu
Manitæ
Sophanitæ
Melana mons
Didyma
Corodamũ promot.
Polla
Padeus regia
Cassaniti
Sabæi
Elesari
Myrrifera regio
Thurifera regio
Sachalitæ
Organa
Liba
Carmunna
Sinus Arabicus
Minei
Felix
Socratis insula
Fons Stygis
Myrrifera exterior
Astyte
Zenobij
Pelagus Indicum
Paral. 4
Diameroes
Parall. 3
Muza
Masonitæ
Homeritæ
Adani
Sabe regia
Ocelis
Arabia emporiũ
Cane
Isidis insula
Mare Rubrũ
Sinus Aualites
Aromata promot.
AETHIOPIA sub Aegypto
Par. 2
Populi ARABIAE felicis.
Cinædecolpitæ, Cassaniti, Elesari, Homeritæ, Adramitæ, Sachalitæ, Anariti, Aegæi, Themi, Leaniti, Abucæi, Scenitæ, Oaditæ, Saraceni, Thamydeni, Athritæ, Masæmanes, Vdeni, Læceni, Asateni, Iolisitæ, Catanitæ, Thanuitæ, Manitæ, Alapeni, Malichæ, Minæi, Doreni, Mocritæ, Sabæi, Achitæ, Malangitæ, Iritæ, Bliulæi, Omancitæ, Cottabani, Iobaritæ, Alumeotæ, Sophanitæ, Cithebanitæ, Arabanitæ, Cathramonitæ, Saritæ, Tappharitæ, Rhatinæ, Maphoritæ, Ascitæ, Massonitæ, Gerre, Sideni, Darræ, Banubari, Arsæ.

πλῷ τούτῳ, καὶ σκόπελοί τινες λέγονται Κλαζομενίων. τὸ δὲ Κιμμερικὸν πόλις ἦν πρότερον ἐπὶ χερρονήσου ἱδρυμένη, τὸν ἰσθμὸν τάφρῳ καὶ χώματι κλείουσα. ἐκέκτηντο δ' οἱ Κιμμέριοι μεγάλην ποτὲ ἐν τῷ Βοσπόρῳ δύναμιν, διόπερ καὶ Κιμμερικὸς Βόσπορος ὠνομάσθη. οὗτοι δ' εἰσὶν οἱ τοὺς τὴν μεσόγαιαν οἰκοῦντας ἐν τοῖς δεξιοῖς μέρεσι τοῦ Πόντου μέχρι Ἰωνίας ἐπιδραμόντες. τούτους μὲν οὖν ἐξήλασαν ἐκ τῶν τόπων Σκύθαι. τοὺς δὲ Σκύθας Ἕλληνες, οἱ Παντικάπαιον καὶ τὰς ἄλλας οἰκίσαντες πόλεις τὰς ἐν Βοσπόρῳ. εἶτ' ἐπὶ τὴν Ἀχίλλειον κώμην, εἴκοσιν στάδια, ἐν ᾗ τὸ Ἀχιλλέως ἱερόν. ἐνταῦθα δ' ἐστὶν ὁ στενώτατος πορθμὸς τοῦ στόματος τῆς Μαιώτιδος, ὅσον εἴκοσι σταδίων, ἢ καὶ πλειόνων, ἔχων ἐν τῇ περαίᾳ τὸ Μυρμήκιον κώμην, πλησίον δ' ἐστὶ τοῦ Ἡρακλείου. καὶ τὸ Παρθένιον. ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ τὸ Σατύρου μνῆμα, ἐνενήκοντα στάδιοι. τοῦτο δ' ἐστὶν ἐπ' ἄκρας τινὸς χωστὸν ἀνδρὸς τῶν ἐπιφανῶς δυναστευσάντων τοῦ Βοσπόρου. πλησίον δὲ κώμη Πατραεὺς, ἀφ' ἧς ἐπὶ κώμην Κοροκονδάμην ἑκατὸν τριάκοντα. αὕτη δ' ἐστὶ τοῦ Κιμμερικοῦ καλουμένου Βοσπόρου πέρας. καλεῖται δὲ οὕτως ὁ στενωπὸς ἀπὸ τοῦ στόματος τῆς Μαιώτιδος, ἀπὸ τῶν κατὰ τὸ Ἀχίλλειον, καὶ τὸ Μυρμήκιον στενῶν, διατείνων μέχρι πρὸς τὴν Κοροκονδάμην, καὶ τὸ ἀντικείμενον αὐτῇ κώμιον τῆς Παντικαπαίων γῆς ὄνομα Ἄκρα, ἑβδομήκοντα σταδίων διειργομένων πορθμῷ. μέχρι γὰρ δεῦρο, καὶ ὁ κρύσταλλος διατείνει, πηγνυμένης τῆς Μαιώτιδος κατὰ τοὺς κρυμοὺς ὥστε πεζεύεσθαι. ἅπας δ' ἐστὶν εὐλίμενος ὁ στενωπὸς οὗτος. ὑπέρκειται δὲ τῆς Κοροκονδάμης εὐμεγέθης λίμνη, ἣν καλοῦσιν ἀπ' αὐτῆς Κοροκονδαμῖτιν. ἐκδίδωσι δ' ἀπὸ δέκα σταδίων τῆς κώμης εἰς τὴν θάλατταν. ἐμβάλλει δὲ εἰς τὴν λίμνην ἀπόρρωξ τις τοῦ Ἀντικείτου ποταμοῦ, καὶ ποιεῖ νῆσον περίκλυστόν τινα ταύτῃ τε τῇ λίμνῃ καὶ τῇ Μαιώτιδι καὶ τῷ ποταμῷ. τινὲς δὲ καὶ τοῦτον τὸν ποταμὸν Ὕπανιν προσαγορεύουσι, καθάπερ καὶ τὸν πρὸς τῷ Βορυσθένει. εἰσπλεύσαντι δὲ εἰς τὴν Κοροκονδαμῖτιν, ἥ τε Φαναγόρειά ἐστι πόλις ἀξιόλογος, καὶ Κῆπος, καὶ Ἑρμώνασσα, καὶ τὸ Ἀπάτουρον τὸ τῆς Ἀφροδίτης ἱερόν. ὧν ἡ Φαναγόρεια καὶ ὁ Κῆπος κατὰ τὴν λεχθεῖσαν νῆσον ἵδρυνται, εἰσπλέοντι ἐν ἀριστερᾷ. αἱ δὲ λοιπαὶ πόλεις ἐν δεξιᾷ πέραν Ὑπάνιος, ἐν τῇ Σινδικῇ. ἔστι δὲ καὶ Γοργιππία. ἐν δὲ τῇ Σινδικῇ τὸ βασίλειον τῶν Σινδῶν πλησίον θαλάττης, καὶ Ἀβοράκη. τοῖς δὲ τῶν Βοσπόρου δυνάσταις ὑπήκοοι ὄντες ἅπαντες Βοσπορανοὶ καλοῦνται. ἔστι τῶν μὲν Εὐρωπαίων Βοσπορανῶν μητρόπολις τὸ Παν-

culæ sunt, quæ Clazomeniorum dicuntur. Cimmericum urbs fuit quondam, in peninsula iacens, isthmum fossa & aggere claudēs. Fuit quodam tempore magna Cimmeriorum in Bosporo potentia, qui & Cimmerius ab iis dictus fuit. Hi sunt qui regiones continentis à dextra Ponti sitas usque ad Ioniam incursionibus uexauerunt. Atque hos quidem Scythæ istis è locis expulerunt: Scythas Græci, qui Panticapæum & alias in Bosporo urbes condiderunt. Deinceps ad Achilleum pagum stadia XX, ubi fanum est Achillis. Ibi angustissimus est traiectus oris Mæoticæ paludis, XX circiter aut amplius stadiorum, in altera continente opponitur Myrmecium pagus, uicinum Herculeo. Parthe 4
nium deinceps ab Achilleo sequitur. Inde ad Satyri monumentum stadia XC. id est agger in quodam promontorio, factus ob memoriam uiri cuiusdam qui in Bosporo potentia claruit. Propè pagus est Patraeus. inde ad pagum Corocondamen CXXX. Hic est finis Bospori Cimmerici. Sic autem fauces appellantur in ore Mæotidis, ab angustiis quæ iuxta Achilleum & Myrmecium sunt pertinentes usque ad Corocondamen, & huic oppositum uicum Panticapeorum terræ, qui Acra dicitur, freto stadiorum LXX interceptis. eò enim usque etiam glacies peruenit, Mæotide per hyemem congelante interdum, ita ut ambulari pedibus possit. Totæ illæ angustiæ portus habent bonos. Supra Corocondamen lacus est iustæ magnitudinis, quem ab ea uocant Corocondametin. is ad X à pago stadia in mare effluit in lacum hunc etiam pars Anticeitæ fluuii, insulamq; efficit ambitam palude hac, & Mæotide, & fluuio. Sunt qui fluuium hunc Hypanin appellāt, ut eum qui est apud Borysthenem. Vbi intra Corocondamitem nauigaueris, Phanagoria est memorabilis urbs, & Cepi, & Hermonassa, & Apaturū Veneris fanum. De his Phanagoria & Cepi sitæ sunt in introitu ad læuam insulæ: reliqua ad dextram, trās Hypanim in Sindica. In hac etiā Gorgippia est, & Sindicorū regia uicina mari, & Aborace. Quia autem regulis Bospori hi parent, uniuersi Bosporani dicuntur. Caput Europæorum Bosporanorum est Panticapæum,

pæum, Asianorum Phanagoræ urbs. nam & sic uocatur. Et uidetur Phanogoria emporium esse eorum quæ ex Mæotide, supraq'ue sitis barbaris regionibus deuehuntur: Panticapæum eorum quæ è mari eodem adferuntur. Habet Phanagoria templum Veneris Apaturi insigne. nomen deæ è fabula sumta occasione à dolo (apate.) deducũt. ibi locorum Venerem, cùm eam Gigantes adorirentur, Herculem acciuisse, inq; spelunca quadam abscondisse, deinde singulos Gigantes excepisse, & Herculi unum post alium per fraudem necandum præbuisse. De Mæotis sunt Sindi, Dandarij, Toreatæ, Agri, Arrichi, Tarpetes, Obidaceni, Sittaceni, Dosci, alij plures. nec non Aspungitani, inter Phanagoriam habitantes & Gorgippiam ad ꝺ stadia. quibus cùm insidiaretur sub amicitiæ prætextu rex Polemon, re comperta bellum eis inferens in potestatem eorum uiuus peruenit & interijt. De uniuersis Mȩotis Asianis alij paruerunt emporium Tanaidis tenentibus: alij Bosporani. interdum etiam alij ad alios defecerunt. Sæpe Bosporani reguli usque ad Tanain omnia obtinuerũt: maximè ultimi Pharnaces, Casander, Polemo. Pharnacen etiam ferunt Hypanin fluuium expurgata quadam uetere fossa Dandarijs induxisse, agrumq'ue eorum proluisse. Post Sindicam & Gorgippiam ad mare ora est Achæorum Zygorum, & Heniochorũ, maxima sui parte importuosa & montosa, utpote portio Caucasi. Viuunt isti è prædationibus maritimis. Lembos habent exiles, angustos, atque leues, ad XXV hominum, aut plurimùm XXX capaces: Græci Kamaras uocant. Aiunt ab Iasonis expeditione Phthiotas Achæos Achaiam quæ isthic est habitasse, Lacones Heniochiam. horum duces fuisse Recam & Amphistratum, aurigas Castorum, unde etiam genti nomen. est enim heniochus Grȩcis auriga: Proinde camararum classe parata impetunt isti aliquando onerarias naues, aliquando regionem urbem'ue aliquam, & mare obtinent. Nonnunquam eos Bosporani recipiunt, nauali eis suppeditantes, & forum ac prædæ distrahendæ opportunitatem. Domum reuersi, quia naualibus carẽt, camaras humeris impositas, in syl-

Gẽtes Mæoticæ

λις τὸ Παντικάπαιον· τῶν δ' Ἀσιανῶν, τῶν Φαναγόρου. καλεῖται γὰρ καὶ οὕτως ἡ πόλις. καὶ δοκεῖ τῶν μὲν ἐκ τῆς Μαιώτιδος καὶ τῆς ὑπερκειμένης βαρβάρου κατακομιζομένων ἐμπορεῖον εἶναι τὰ Φαναγόρεια· τῶν δ' ἐκ τῆς θαλάττης ἀναφερομένων ἐκεῖσε, τὸ Παντικάπαιον. ἔστι δὲ καὶ ἐν τῇ Φαναγορείᾳ τῆς Ἀφροδίτης ἱερὸν ἐπίσημον τῆς Ἀπατούρου. ἐτυμολογοῦσι δὲ τὸ ἐπίθετον τῆς θεοῦ, μῦθόν τινα προστησάμενοι, ὡς ἐπιθεμένων ἐνταῦθα τῇ θεῷ τῶν Γιγάντων, ἐπικαλεσαμένη τὸν Ἡρακλέα, κρύψαι ἐν κευθμῶνί τινι, εἶτα τῶν Γιγάντων ἕκαστον δεχομένη καθ' ἕνα, τῷ Ἡρακλεῖ παραδιδοίη δολοφονεῖν ἐξ ἀπάτης. Τῶν Μαιωτῶν δ' εἰσὶν αὐτοί τε οἱ Σινδοὶ, καὶ Δανδάριοι, καὶ Τορεᾶται, καὶ Ἄγροι, καὶ Ἄρριχοι. ἔτι δὲ Ταρπῆτες, Ὀβιδιακηνοὶ, Σιττακηνοὶ, Δόσκοι, ἄλλοι πλείους. τούτων δ' εἰσὶ καὶ οἱ Ἀσπουργιανοὶ, μεταξὺ Φαναγορείας οἰκοῦντες καὶ Γοργιππίας, ἐν πεντακοσίοις σταδίοις. οἷς ἐπιθέμενος Πολέμων ὁ βασιλεὺς ἐπὶ προσποιήσει φιλίας, οὐ λαθὼν, ἀντεστρατηγήθη, καὶ ζωγρίᾳ ληφθεὶς ἀπέθανε. Τῶν δὲ συμπάντων Μαιωτῶν τῶν Ἀσιανῶν, οἱ μὲν ὑπήκουον τῶν τὸ ἐμπορεῖον ἐχόντων τὸ ἐν τῷ Τανάιδι· οἱ δὲ, τῶν Βοσπορανῶν. τότε δ' ἀφίσταντο ἄλλοτ' ἄλλοι. πολλάκις δ' οἱ τῶν Βοσπορανῶν ἡγεμόνες, καὶ τὰ μέχρι τοῦ Τανάιδος κατεῖχον, καὶ μάλιστα οἱ ὕστατοι Φαρνάκης καὶ Κασσάνδρος καὶ Πολέμων. Φαρνάκης δέ ποτε καὶ τὸν Ὕπανιν τοῖς Δανδαρίοις ἐπαγαγεῖν λέγεται διά τινος παλαιᾶς διώρυχος ἀνακαθάρας αὐτὴν, κατακλύσαι τὴν χώραν. μετὰ δὲ τὴν Σινδικὴν καὶ τὴν Γοργιππίαν ἐπὶ τῇ θαλάττῃ ἡ τῶν Ἀχαιῶν καὶ Ζυγῶν καὶ Ἡνιόχων παραλία, τὸ πλέον ἀλίμενος καὶ ὀρεινὴ, τοῦ Καυκάσου μέρος οὖσα. ζῶσι δὲ ἀπὸ τῶν κατὰ θάλατταν λῃστηρίων, ἀκάτια ἔχοντες λεπτὰ στενὰ καὶ κοῦφα, ὅσον ἀνθρώπους πέντε καὶ εἴκοσι δεχόμενα, σπάνιον δὲ τριάκοντα δέξασθαι τοὺς πάντα δυνάμενα. καλοῦσι δ' αὐτὰ οἱ Ἕλληνες καμάρας. φασὶ δ' ἀπὸ τῆς Ἰάσονος στρατιᾶς, τοὺς μὲν Φθιώτας Ἀχαιοὺς τὴν ἐνθάδε Ἀχαΐαν οἰκῆσαι, Λάκωνας δὲ τὴν Ἡνιοχίαν, ὧν ἦρχε Ῥέκας καὶ Ἀμφίστρατος οἱ τῶν Διοσκούρων ἡνίοχοι. καὶ τοὺς Ἡνιόχους ἀπὸ τούτων εἰκὸς ὠνομάσθαι. τῶν δ' οὖν καμαρῶν στόλους κατασκευαζόμενοι καὶ ἐπιπλέοντες, τοτὲ μὲν ταῖς ὁλκάσι, τοτὲ δὲ χώρᾳ τινὶ ἢ καὶ πόλει τινὶ θαλαττοκρατοῦσι. προσλαμβάνουσι δ' ἔσθ' ὅτε καὶ οἱ τὸν Βόσπορον ἔχοντες, ὑφόρμους χορηγοῦντες, καὶ ἀγορὰν καὶ διάθεσιν τῶν ἁρπαζομένων. ἐπανιόντες δὲ εἰς τὰ οἰκεῖα χωρία, ναυλοχεῖν οὐκ ἔχοντες, ἀναθέμενοι τοῖς ὤμοις τὰς καμάρας, ἀναφέρουσιν ἐπὶ τοὺς δρυμοὺς,

μους, ἐν οἷς περ καὶ οἰκοῦσι, λυπρὰν γεωργοῦντες γῆν. καταφέρουσι δὲ πάλιν ὅταν ᾖ καιρὸς τοῦ πλεῖν. τὸ δ᾽ αὐτὸ ποιοῦσι καὶ ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ, γνώριμα ἔχοντες ὑλώδη χωρία, ἐν οἷς ἀποκρύψαντες τὰς καμάρας, αὐτοὶ πλανῶνται πεζοὶ νύκτωρ, καὶ μεθ᾽ ἡμέραν ἀνδραποδισμοῦ χάριν. ὃ δ᾽ ἂν λάβωσιν ἐπίλυτρα ποιοῦνται ῥᾳδίως, μετὰ τὸν ἀνάπλουν μηνύοντες τοῖς ἀπολέσασιν. ἐν μὲν οὖν δυναστευομένοις τόποις, ἐστί τις βοήθεια ἐκ τῶν ἡγεμόνων τοῖς ἀδικουμένοις. ἀντεπιτίθενται γὰρ πολλάκις, καὶ κατάγουσιν αὐτάνδρους τὰς καμάρας. ἡ δ᾽ ὑπὸ Ῥωμαίοις ἀβοηθητοτέρα ἐστὶ, διὰ τὴν ὀλιγωρίαν τῶν πεμπομένων. Τοιοῦτος μὲν ὁ τούτων βίος. δυναστεύονται δὲ, καὶ οὗτοι ὑπὸ τῶν καλουμένων σκηπτούχων. καὶ αὐτοὶ δὲ οὗτοι ὑπὸ τυράννοις, ἢ βασιλεῦσιν εἰσίν. οἱ γοῦν Ἡνίοχοι τέτταρας εἶχον βασιλέας, ἡνίκα Μιθριδάτης ὁ Εὐπάτωρ φεύγων ἐκ τῆς προγονικῆς εἰς Βόσπορον διῄει τὴν χώραν αὐτῶν. καὶ αὕτη μὲν ἦν πορεύσιμος αὐτῷ. τὴν δὲ τῶν Ζυγίων ἀπογνοὺς διά τε δυσχωρίας, καὶ ἀγριότητας, τῇ παραλίᾳ χαλεπῶς ᾔει τὰ πολλὰ ἐμβαίνων ἐπὶ τὴν θάλατταν, ἕως ἐπὶ τὴν τῶν Ἀχαιῶν ἧκε. καὶ προσλαβόντων τούτων, ἐξετέλεσε τὴν ὁδὸν, τὴν ἐκ Φάσιδος, οὐ πολὺ τῶν τετρακισχιλίων λείπουσαν σταδίων. εὐθὺς οὖν ἀπὸ τῆς Κοροκονδάμης, πρὸς ἕω μὲν ὁ πλοῦς ἐστίν. ἐν δὲ σταδίοις ἑκατὸν ὀγδοήκοντα, ὁ Σινδικὸς ἐστὶ λιμὴν καὶ πόλις. εἶτα ἐν τετρακοσίοις τὰ καλούμενα Βατὰ κώμη, καὶ λιμὴν, καθ᾽ ὃ μάλιστα ἀντικεῖσθαι δοκεῖ πρὸς νότον ἡ Σινώπη ταύτῃ τῇ παραλίᾳ, καθάπερ ἡ Κάραμβις εἴρηται τῷ Κριοῦ μετώπῳ. ἀπὸ δὲ τῶν Βατῶν, ὁ μὲν Ἀρτεμίδωρος τὴν Κερκετῶν λέγει παραλίαν ὑφόρμους ἔχουσαν, καὶ κώμας, ὅσον ἐπὶ σταδίους ὀκτακοσίους, καὶ πεντήκοντα. εἶτα τὴν τῶν Ἀχαιῶν σταδίων πεντακοσίων. εἶτα τὴν τῶν Ἡνιόχων χιλίων, εἶτα τὸν Πιτυοῦντα τὸν μέγαν, τριακοσίων ἑξήκοντα μέχρι Διοσκουριάδος. οἱ δὲ τὰ Μιθριδατικὰ συγγράψαντες, οἷς μᾶλλον προσεκτέον, Ἀχαιοὺς λέγουσι πρώτους, εἶτα Ζυγοὺς, εἶτα Ἡνιόχους, εἶτα Κερκέτας, καὶ Μόσχους, καὶ Κόλχους, καὶ τοὺς ὑπὲρ τούτων φθειροφάγους, καὶ Θοάνας, καὶ ἄλλα μικρὰ ἔθνη τὰ περὶ τὸν Καύκασον. Κατ᾽ ἀρχὰς μὲν οὖν ἡ παραλία καθάπερ εἶπον, ἐπὶ τὴν ἕω τείνει, καὶ βλέπει πρὸς νότον. ἀπὸ δὲ τῶν Βατῶν ἐπιστροφὴν λαμβάνει κατὰ μικρόν. εἶτ᾽ ἀντιπρόσωπος γίνεται τῇ δύσει, καὶ τελευτᾷ πρὸς τὸν Πιτυοῦντα, καὶ τὴν Διοσκουριάδα. ταῦτα γὰρ τὰ χωρία συνάπτει τῆς Κολχίδος τῇ λεχθείσῃ

uas portant: in quibus etiam habitãt, parum fertilem arantes tellurem. rursum ad mare eas deportant, ubi nauigandi tempus aduenit. Idem faciunt etiam in alieno solo, cognita habentes syluestria loca, in quibus abscondentes camaras, ipsi pedites noctu uagantur atque interdiu plagij causa faciundi. facile autem homines abductos patiuntur redimi, ijs qui amiserũt homines rem postquam auecti fuerint significantes. Iis sane in regionibus, quibus princeps aliquis præest, iniuriam affectis præsidium in magistratu est aliquod. sæpe enim prędones uicissim adoriuntur, camarasq́ una cum uectoribus abducunt. quæ Romanis subsunt, minus habent auxilij, ob negligentiam eorum qui mittuntur. Talis est istarum uita gentium. Sed & istę reguntur ab ijs, quos Sceptrigeros appellant: qui ipsi regibus aut tyrannis parent. Equidem Heniochi quatuor reges habuerũt, quo tempore Mithridates fugiens ex auita ditione in Bosporum, per ipsorũ regionem transiuit. nam hæc ei peruia fuit. De Zygiorum autem transitu spem abijciens ob locorum difficultates istorum & feritatem hominum, ægre per oram incessit, plerunque mare conscendens; donec ad Achæos uenit. a quibus admissus, iter perfecit e Phaside factum ad stadiorum pœne quatuor millia.

Statim itaque à Corocondama uersus orientem nauigatio est. Stadijs cxxc inde Sindiacus est portus, & urbs. Deinde post cccc Bata quæ uocantur, 5 pagus & portus. quá maximè huic oræ uersus meridiem opposita uidetur esse Sinope; sicut Carambin diximus Criũ metopo obiectam. A' Batis Artemidorus Cercetorum oram recenset, stationes habentem & pagos, porrectam ad stadia ferè IↃↃↃ L. Tum Achæorum, ad stadia IↃ inde Heniochorum ad CIↃ .. post Pityunta magnum, CCCLX, usque ad Dioscuriadem. Qui res Mithridatis conscripserunt (.quibus maior est adhibenda fides.) primos Achæos dicunt, deinceps Zygos, Heniochos, Cercetas, Moschos, Calchos: & supra hos sitos Phtherophagos, Thoanes, aliasque exiguas gentes circa Caucasum. Initiò ora (.ut dixi.) uersus ortum tendit, & in austrum respicit. à Batis autem inflectitur, & obuertitur occasui paulatim, desinitq́ ad Pityuntem & Dioscuriadem. quæ Colchidis loca dictam oram

Oræ Bosporianæ descriptio.

attingunt. Post Dioscuriadem reliqua est Colchidis ora, & cõtigua Trapezûs, flexum faciens insignem, quæ deinde in rectum por recta, latus Ponti dextrum efficit, quod septentrionem respicit. Vniuersa Achæorum & reliquorum populorum ora usque ad Dioscuriadem & loca quæ uersus meridiem in continente ad rectam lineam opponuntur,

Caucasus mons. Caucaso subiacet. Mons est Caucasus utrique superpositus mari, Euxino inquam & Caspio, isthmum quo ea distinguuntur tanquam murus intercludens. Distinguit uersus meridiem Albaniam & Iberiam à Sarmatarum planicie uersus septẽtrionem dissita. Arborum diues est omnis generis, cùm alia rum, tum ex qua naues compingantur. Tradit Eratosthenes Caucasum ab accolis Caspiũ appellari: fortasse à Caspijs ita dictum. Cubitos autem quasi quosdam protendit uersus meridiem, qui & Iberiam mediã complectuntur, & Armaniæ montibus coniunguntur, & ijs qui Moschici appellãtur: item Scœdisæ & Pariadræ. hi omnes, Tauri montis partes sunt Austrinũ Armeniæ latus conficientis, ab eo quodammodo abrupta, & uersus septentrionem prolapsa usq; ad Caucasum, oramque Euxini maris, quę à Colchide ad Themiscyram porrigitur. Enimuerò

Dioscurias. Dioscurias in tali sita sinu, & orientem uersus extremum continens punctũ totius maris Euxini, intimus eius angulus dicitur, & ultima nauigatio. Prouerbiale enim illud dictum,

In Phasin, ultimus qua cursus nauibu' 'st:

ita accipiendum est: autorem Iambi non Phasin fluuium innuisse, aut urbem cognominem fluuio impositam: sed à parte Colchidem. Etenim à flumine & urbe recta in imũ sinum nauigatio restat haud minor LX stadijs. Eadem Dioscurias etiam initium est isthmi Euxino & Caspio mari interiecti, cõmune emporium gentium suprà & in uicina habitantium. aiunt quidem eò conuenire LXX, nonnulli etiam CCC gentes, quibus nulla rerum cura sit omnes diuersarum linguarum. quia sparsim & sine commercijs uictitant, ob insolentiam & feritatem. Sarmatæ sunt plerique, & omnes Caucasij etiam. Hæc de Dioscuriade. Sed & reliqua Col-

Colchis. chis maiore sui parte imminet mari. Perfluit

eam

παραλία. Μετὰ δὲ τὴν Διοσκουριάδα ἡ λοιπὴ τῆς Κολχίδος ἐστὶ παραλία, καὶ ἡ συνεχὴς Τραπεζοῦς, καμπὴν ἀξιόλογον ποιήσασα. εἶτα εἰς εὐθεῖαν ταθεῖσαν ἐπὶ τὸ πλευρὰν τὴν τὰ δεξιὰ τοῦ πόντου ποιοῦσαν, τὰ βλέποντα πρὸς ἄρκτον. Ἅπασα δ' ἡ τῶν Ἀχαιῶν καὶ τῶν ἄλλων παραλία μέχρι Διοσκουριάδος καὶ τῶν ἐπ' εὐθείας πρὸς νότον ἐν τῇ μεσογαίᾳ τόπων, ὑποπέπτωκε τῷ Καυκάσῳ. ἔστι δ' ὄρος τοῦτο ὑπερκείμενον τοῦ πελάγους ἑκατέρου, τοῦ τε Ποντικοῦ, καὶ τοῦ Κασπίου, διατειχίζον τὸν ἰσθμόν, τὸν διείργοντα αὐτά. Ἀφορίζει δὲ πρὸς νότον μὲν τήν τε Ἀλβανίαν, καὶ τὴν Ἰβηρίαν· πρὸς ἄρκτον δέ, τὰ τῶν Σαρματῶν πεδία. εὔδενδρον δ' ἐστὶν ὕλῃ παντοδαπῇ, τῇ τε ἄλλῃ, καὶ τῇ ναυπηγησίμῳ. Φησὶ δ' Ἐρατοσθένης ὑπὸ τῶν ἐπιχωρίων καλεῖσθαι Κάσπιον τὸν Καύκασον, ἴσως ἀπὸ τῶν Κασπίων παρωνομασθέντα. Ἀγκῶνας δέ τινας αὐτοῦ προπίπτουσιν ἐπὶ τὴν μεσημβρίαν, οἵ τήν τε Ἰβηρίαν περιλαμβάνουσι μέσην, καὶ τοῖς Ἀρμενίων ὄρεσι συνάπτουσι, καὶ τοῖς Μοσχικοῖς καλουμένοις· ἔτι δὲ τῇ Σκυδίσῃ, καὶ τῷ Παρυάδρῃ. ταῦτα δ' ἐστὶ μέρη τοῦ Ταύρου πάντα, τοῦ ποιοῦντος τὸ νότιον τῆς Ἀρμενίας πλευρόν, ἀπερρωγότα πως ἐκεῖθεν πρὸς ἄρκτον, καὶ προσπίπτοντα μέχρι τοῦ Καυκάσου, καὶ τῆς τοῦ Εὐξείνου παραλίας, τῆς ἐπὶ Θεμίσκυραν διατεινούσης ἀπὸ τῆς Κολχίδος. Ἡ δ' οὖν Διοσκουριὰς ἐν κόλπῳ τοιούτῳ κειμένη, καὶ τὸ ἑωθινώτατον σημεῖον ἐπέχουσα, τοῦ σύμπαντος πελάγους, μυχός τε τοῦ Εὐξείνου λέγεται, καὶ ἔσχατος πλοῦς. τὸ γὰρ παροιμιακῶς λεχθέν, οὕτω δεῖ δέξασθαι·

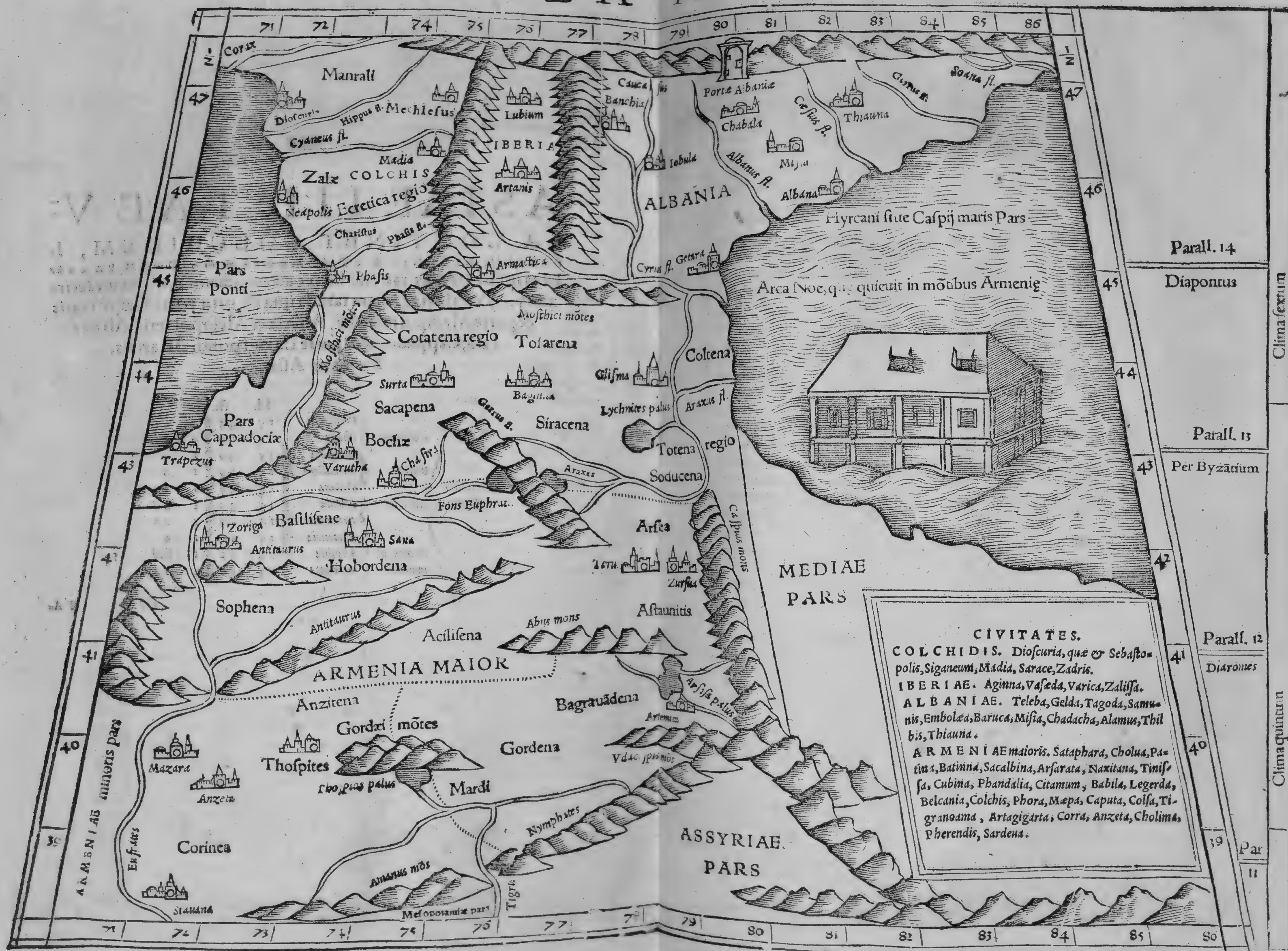
Εἰς Φᾶσιν ἔνθα ναυσὶν ἔσχατος δρόμος.

οὐχ ὡς τὸν ποταμὸν λέγοντος τοῦ ποιήσαντος τὸ ἰαμβικόν· οὐδὲ δὴ ὡς τὴν ὁμώνυμον αὐτῷ πόλιν κειμένην ἐπὶ τὸν ποταμόν· ἀλλ' ὡς τὴν Κολχίδα ἀπὸ μέρους. ἐπεὶ ἀπό γε τοῦ ποταμοῦ καὶ τῆς πόλεως, οὐκ ἐλαττόνων ἑξακοσίων σταδίων λείπεται πλοῦς ἐπ' εὐθείας εἰς τὸν μυχόν. ἡ δ' αὐτὴ Διοσκουριάς ἐστι καὶ ἀρχὴ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ μεταξὺ τῆς Κασπίας καὶ τοῦ Πόντου, καὶ ἐμπορεῖον τῶν ὑπερκειμένων, καὶ σύνεγγυς ἐθνῶν κοινόν. συνέρχεσθαι γοῦν εἰς αὐτὴν ἑβδομήκοντα, οἱ δέ, καὶ τριακόσια ἔθνη φασίν, οἷς οὐδὲν τῶν ὄντων μέλει, πάντα δ' ἑτερόγλωττα, διὰ τὸ σποράδην, καὶ ἀμίκτως οἰκεῖν, ὑπὸ αὐθαδείας, καὶ ἀγριότητος. Σαρμάται δ' εἰσὶν οἱ πλείους. πάντες δὲ καὶ Καυκάσιοι. ταῦτα μὲν δὴ τὰ περὶ τῆς Διοσκουριάδα. Καὶ ἡ λοιπὴ δὲ Κολχὶς ἐπὶ τῇ θαλάττῃ ἡ πλείων ἐστί. διαρρεῖ

ASIAE δ' αὐτὴν

ASIAE III. TABVLA, CONTINET COLCHIDEM, IBERIAM, ALBANIAM ET ARMENIAM MAIOREM. PARALlelus ipsius medius ratione habet ad meridianum, quam undecim ad 15. Terminatur autem tabula ipsa ab ortu parte Caspij maris & parte Mediæ, à meridie, Assyria & Mesopotamia. Ab occasu, Cappadocia & parte Euxini ponti. Ab arctis, Sarmatia Asiatica.

			Habet diem maximum. H.	m.	Distans ab Alexandr. ad occasum H.	m.
Ciuitates insignes.	*Colchidis*	*Dioscuria*	15	45	0	43
		Phasis	15	29	0	50
	Iberiæ	*Artanissa*	15	40	1	0
		Armactica	15	29	1	0
		Gætara	15	30	1	19
	Albaniæ	*Albana*	15	30	1	26
		Artaxata	15	10	1	20
	Armeniæ maioris	*Armauria*	15	14	1	6
		Thospia	14	52	1	*ferè*
		Artemita	14	50	1	14

Manrali
Dioſcuria
Hippus fl.
Mechleſus
Cyaneus fl.
Madia
Zalæ COLCHIS
Neapolis
Ecretica regio
Chariſtus
Phaſis fl.
Pars Ponti
Phaſis
Lubium
IBERIA
Artanis
Armaſtica
Cauca ſus
Banchis
Iobula
ALBANIA
Portæ Albaniæ
Chabala
Caſius fl.
Thiauna
Soana fl.
Miſia
Albanus fl.
Albana
Hyrcani ſiue Caſpij maris Pars
Cyrus fl.
Getara
Arca Noe, quæ quieuit in mõtibus Armeniæ
Moſchici mõtes
Cotatena regio
Toſarena
Coltena
Surta
Sacapena
Glisma
Lychnites palus
Araxus fl.
Siracena
Pars Cappadociæ
Trapezus
Bochæ
Varutha
Totena regio
Araxes
Soducena
Fons Euphrat.
Caſpius mons
Zoriga
Baſiliſene
Sana
Antitaurus
Hobordena
Arſea
Zurſua
MEDIAE PARS
Sophena
Antitaurus
Abus mons
Acilisena
Aſtaunitis
ARMENIA MAIOR
Anzitena
Bagrauãdena
Arſiſſa palus
Gordæi mõtes
Gordena
Mazara
Thoſpites
Mardi
Anzeta
Nymphates
Corinea
ASSYRIAE PARS
Amanus mõs
Mesopotamiæ pars
Tigris
Euphrates
ARMENIAE minoris pars
Parall. 14
Diapontus
Parall. 13
Per Byzãtium
Parall. 12
Diaromes
Clima ſextum
Clima quintum
CIVITATES.
COLCHIDIS. Dioſcuria, quæ & Sebaſto-
polis, Siganeum, Madia, Sarace, Zadris.
IBERIAE. Aginna, Vaſæda, Varica, Zaliſſa.
ALBANIAE. Teleba, Gelda, Tagoda, Samu-
nis, Embolæa, Baruca, Miſia, Chadacha, Alamus, Thil
bis, Thiauna.
ARMENIAE maioris. Sataphara, Cholua, Pa-
tima, Batinna, Sacalbina, Arſarata, Naxitana, Tiniſ-
ſa, Cubina, Phandalia, Citamum, Babila, Legerda,
Belcania, Colchis, Phora, Mæpa, Caputa, Colſa, Ti-
granoama, Artagigarta, Corra, Anzeta, Cholima,
Pherendis, Sardeua.

ἐφ' αὐτῷ ὁ Φᾶσις μέγας ποταμός, ἐξ Ἀρμενίας τὰς ἀρχὰς ἔχων, δεχόμενος τόν τε Γλαῦκον, καὶ τὸν Ἵππον ἐκ τῶν πλησίων ὀρῶν ἐκπίπτοντας. ἀναπλεῖται δὲ μέχρι Σαραπανῶν, ἐρύματος δυναμένου δέξασθαι καὶ πόλεως συνοικισμόν, ὅθεν πεζεύουσιν ἐπὶ τὸν Κῦρον ἡμέραις τέσσαρσι δι' ἁμαξιτοῦ. ἐπίκειται δὲ τῷ Φάσιδι ὁμώνυμος πόλις, ἐμπόριον τῶν Κόλχων, τῇ μὲν προβεβλημένη τὸν ποταμόν, τῇ δὲ, λίμνην, τῇ δὲ θάλατταν. ἐντεῦθεν δὲ πλοῦς εἰς Ἀμισὸν, καὶ Σινώπης, τριῶν ἡμερῶν ἢ δυοῖν, διὰ τὸ τοὺς αἰγιαλοὺς μαλακοὺς εἶναι, καὶ τὰς τῶν ποταμῶν ἐκβολάς. Ἀγαθὴ δ' ἐστὶν ἡ χώρα, καὶ καρποῖς, (πλὴν τοῦ μέλιτος. πικρίζει γὰρ τὸ πλέον) καὶ τοῖς πρὸς ναυπηγίαν πᾶσι. πολλήν τε γὰρ καὶ φύει, καὶ ποταμοὺς κατακομίζει, λινόν τε ποιεῖ πολὺ, καὶ κάνναβιν, καὶ κηρὸν, καὶ πίτταν. ἡ δὲ λινουργία καὶ τεθρύληται. καὶ γὰρ εἰς τοὺς ἔξω τόπους ἐπεκόμιζον. καί τινες βουλόμενοι συγγένειάν τινα τοῖς Κόλχοις πρὸς τοὺς Αἰγυπτίους ἐμφανίζειν, ἀπὸ τούτων πιστοῦνται. Ὑπέρκειται δὲ τῶν λεχθέντων ποταμῶν ἐν τῇ Μοσχικῇ τὸ τῆς Λευκοθέας ἱερόν, Φρίξου ἵδρυμα, καὶ μαντεῖον ἐκείνου ὅπου κριὸς οὐ θύεται, πλούσιόν ποτε ὑπάρξαν, συληθὲν δὲ ὑπὸ Φαρνάκου καθ' ἡμᾶς, καὶ μικρὸν ὕστερον ὑπὸ Μιθριδάτου τοῦ Περγαμηνοῦ. κακωθείσης γὰρ χώρας

νοσεῖ τὰ τῶν θεῶν, οὐδὲ τιμᾶσθαι θέλει,

φησὶν Εὐριπίδης. τὸ μὲν γὰρ παλαιὸν ὅσην ἐπιφάνειαν εἶχεν ἡ χώρα αὕτη, δηλοῦσιν οἱ μῦθοι, τὴν Ἰάσονος στρατείαν αἰνιττόμενοι, προελθόντος μέχρι καὶ Μηδίας. ἔτι δὲ πρότερον τὴν Φρίξου. μετὰ δὲ ταῦτα διαδεξάμενοι βασιλεῖς εἰς σκηπτουχίας διῃρημένην ἔχοντες τὴν χώραν μέσως πως ἔπραττον. αὐξηθέντος δὲ ἐπὶ πολὺ Μιθριδάτου τοῦ Εὐπάτορος, εἰς ἐκεῖνον ἡ χώρα περιέστη. ἐπέμπετο δ' ἀεί τις τῶν φίλων ὕπαρχος καὶ διοικητὴς τῆς χώρας. τούτων δὲ ἦν καὶ Μοαφέρνης, ὁ τῆς πατρὸς ἡμῶν θεῖος πρὸς πατρός. ἦν δ' ἐνθένδε ἡ πλείστη τῷ βασιλεῖ πρὸς τὰς ναυτικὰς δυνάμεις ὑπουργία. καταλυθέντος δὲ Μιθριδάτου συγκατελύθη καὶ ἡ ὑπ' αὐτῷ πᾶσα, καὶ διενεμήθη πολλοῖς. ὕστατα δὲ Πολέμων ἔσχε τὴν Κολχίδα, κἀκείνου τελευτήσαντος, ἡ γυνὴ Πυθοδωρὶς κρατεῖ, βασιλεύουσα καὶ Κόλχων, καὶ Τραπεζοῦντος, καὶ Φερρακίας, καὶ τῶν ὑπερκειμένων βαρβάρων, περὶ ὧν ἐροῦμεν ἐν τοῖς ὕστερον. Ἡ δ' οὖν Μοσχικὴ ἐν ᾗ τὸ ἱερόν, τριμερής ἐστι. τὸ μὲν γὰρ ἔχουσιν αὐτῆς Κόλχοι, τὸ δὲ Ἴβηρες, τὸ δὲ Ἀρ-

eam Phaſis magnus fluuius, ex Armenia or- *Phaſis*
tus, Glaucum & Hippum recipiens è uici-
nis profluentes montibus. Surſum nauiga-
tur Phaſis uſque ad Sarapana, quod eſt ca-
ſtellum etiam urbs condi in quo poſsit. inde
terreſtre iter curribus conficitur ad Cyrum.
Impoſita eſt Phaſidi urbs eiuſdem nominis,
Colchorũ emporiũ, ab una parte fluuio, ab
altera lacu, à tertia mari cincta. Inde Amiſum
& Sinopen eſt nauigatio tridui aut bidui,
quod mollia ſunt ea litora, & lenia fluuio-
rum oſtia. Bona eſt regio, fructuſque eius
boni, melle demto, quod plerunꝙ amaroris
aliquid habet. Rebus etiam ad naues com-
pingendas omnibus prædita eſt. multam e-
nim materiam cùm ipſa producit, tũ per am-
nes ſubuenit. Linum quoque producit co-
pioſum, & cannabin, ceram, ac picem. Linifi-
cium etiam ſermonibus hominum celebra-
tum fuit. nam euehebatur in peregrina loca.
& qui Colchorum cum Ægyptijs cognatio
nem demonſtrare uolunt, iſto utuntur argu-
mento. Supra dicta flumina in Moſchica re-
gione ſitum eſt Leucotheæ templum, à Phri
xo conditum, ibiꝙ oraculum eius, ubi aries
non immolatur. id opulentum pridem, no-
ſtra ætate ſpoliauit Pharnaces, ac paulo poſt
compilauit Mithridates Pergamenus. nam
regione aliqua malè multata,
Deûm laborant res, & honoribus carent,
inquit Euripides. Enimuero quantus an-
tiquitus ſplendor eius fuerit regionis, fabu-
læ oſtendunt Iaſonis expeditionem ſub inuo
lucro proponentes, qui uſque ad Mediam
proceſſerit, ac antea etiam Phrixi. Poſtea
temporis ſucceſſerunt reges, qui in prouin-
cias (id enim ſunt ſceptuchiæ) diuiſam diti-
onem mediocri rerum ſtatu tenuerunt. Tan-
dem Mithridates Eupator magnam nactus
potentiam, iſtis potitus eſt regionibus. ab eo
ſubinde aliquis amicorum miſſus eſt præfe-
ctus & adminiſtrator prouinciæ. de quibus
fuit etiam Moaphernes patris in ei patruus.
atque hinc regi maxima fuerunt ad rem na-
ualem ſubſidia. Mithridate autem euerſo, e-
tiam ditio ipſius diſsipata in multos eſt ulti-
mò Polemon Colchidem habuit: eoꝙ mor-
tuo uxor Pythodoris regnum in Colchos,
Trapezuntem, Pherraciam, & ſuprà accolen
tes barbaros tenuit: de quibus poſtea dice-
mus. Moſchica, in qua templum fuit, tripar-
tita eſt: partem eius Colchi, Iberes aliam,

aliam Armenij tenent. Oppidulum est in Iberia, urbs Phrixi nomine, quæ nunc Ideessa dicitur, satis munitum, in confinio Colchidis.
6 Apud Dioscuriadem fluit 6 Charus fluuius. De gentibus quæ Dioscuriade conueniunt, sunt etiam Phthirophagi, à sordibus & squalore nomen habentes. His uicini Soanes, sordibus haud quicquam inferiores, potentia autem priores, qua & fortitudine reliquos ferè amnes excedunt, & in orbem circumsita tenent, summa Caucasi habitantes quæ Dioscuriadi imminent. regem habent, & concilium CCC uirorum. conducunt exercitum hominum, ut fertur, etiam ad ducenda millia. tota enim multitudo ut incomposita, ita bellicosa est. Aiunt apud hos etiam aurum deferri à torrentibus, idque barbaros excipere alueolis perforatis, & uelleribus lanosis. unde etiam aurei uelleris exstiterit fabula. nisi fortè Iberos occiduis Iberibus (qui Hispani sunt.) cognomines uocant, ob auri utrobique metalla. Vtuntur Soanes etiam ueneno, quo mirabiliter cuspides iniungunt,
4 & uenenatis telis sauciatos fœtor admodum est molestus. Porrò cætera gentes uicinæ circa Caucasum, sterilem & angustam incolũt
Iberia regionem: Albani & Iberes, quæ maximè isthmum implent gẽtes, Caucasię ipsæ quoque dici possunt: solum autem tenent felix, & quod admodum commodum habitationi sit. Et quidem Iberiæ maior pars probè habitatur, domibus & pagis conditis, ita ut etiam latericia tecta sint, & domorum architectonica structura, ac fora, & alia publica ædificia. Pars eius Caucasijs includitur montibus. nam, ut dixi, montis eius porriguntur uersus meridiem cubiti quidam frugiferi, uniuersam cingentes Iberiam, & pertinentes ad Armeniam & colchidem. In medio eorum planicies est fluuius irriguum, quorum Cyrus est maximus. Is in Armenia ortus, statim in eam incidit planiciem, adsumto etiam Arrabone è Caucaso defluente, & alijs aquis, per angustum alueum in Albaniam se effundit. Inter hanc porrò & Armeniam copiosus labens per campos optima habentes pascua, receptis etiam pluribus amnibus, Alazonio, Sandobane, Rœtace, & Chane, qui omnes sunt nauigabiles, in Caspiũ exit mare. Olim Corus uocabatur. Campestria Iberorum

τὸ δὲ Ἀρμένιοι. ἔστι δὲ καὶ πολίχνιον ἐν τῇ Ἰβηρίᾳ Φρίξου πόλις, ἡ νῦν Ἰδήεσσα, εὐερκὲς χωρίον, ἐν μεθορίοις τῆς Κολχίδος. παρὰ τὴν Διοσκουριάδα, ῥεῖ Χάρης ποταμός. Τῶν δὲ συνερχομένων ἐθνῶν εἰς τὴν Διοσκουριάδα, καὶ οἱ Φθειροφάγοι εἰσίν, ἀπὸ τοῦ ῥύπου, καὶ τοῦ πίνου λαβόντες τοὔνομα. πλησίον δὲ καὶ οἱ Σοάνες, οὐδὲν βελτίους τούτων περὶ πίνῳ, δυνάμει δὲ βελτίους, σχεδὸν δέ τοι καὶ κράτιστοι κατὰ ἀλκὴν καὶ δύναμιν. δυναστεύουσι γοῦν τῶν κύκλῳ τὰ ἄκρα τοῦ Καυκάσου κατεχόντων τὰ ὑπὲρ τῆς Διοσκουριάδος, βασιλέα δ' ἔχουσι, καὶ συνέδριον ἀνδρῶν τριακοσίων. συνάγουσι δ' ὥς φασι, στρατείαν, καὶ εἴκοσι μυριάδων. ἅπαν γάρ ἐστι τὸ πλῆθος μάχιμον, οὐ συντεταγμένον. παρὰ τούτοις δὲ λέγεται καὶ χρυσὸν καταφέρειν τοὺς χειμάῤῥους. ὑποδέχεσθαι δ' αὐτὸν τοὺς βαρβάρους, φάτναις κατατετρυμμέναις, καὶ μαλλωταῖς δοραῖς. ἀφ' οὗ δὴ μεμυθεῦσθαι καὶ τὸ χρυσόμαλλον δέρας. εἰ μὴ καὶ Ἴβηρας ὁμωνύμως τοῖς ἑσπερίοις καλοῦσιν ἀπὸ τῶν ἑκατέρωθι χρυσείων. Χρῶνται δ' οἱ Σοάνες φαρμάκοις πρὸς τὰς ἀκίδας θαυμαστῶς, καὶ τοὺς ἀφαρμάκτοις τετρωμένους βέλεσι λυπεῖ κατὰ τὴν ὀσμήν. Τὰ μὲν οὖν ἄλλα ἔθνη τὰ πλησίον τὰ περὶ τὸν Καύκασον, λυπρὰ καὶ μικρόχωρα. τὸ δὲ τῶν Ἀλβανῶν ἔθνος, καὶ τὸ τῶν Ἰβήρων, ἃ δὴ πληροῖ μάλιστα τὸν λεχθέντα ἰσθμόν, Καυκάσια καὶ αὐτὰ λέγοιτ' ἂν εὐδαίμονα δὲ χώραν ἔχει καὶ σφόδρα καλῶς οἰκεῖσθαι δυναμένην. καὶ δὴ καὶ ἥγε Ἰβηρία οἰκεῖται καλῶς τὸ πλέον πόλεσί τε καὶ ἐποικίοις, ὥστε καὶ κεραμωτὰς εἶναι στέγας, καὶ ἀρχιτεκτονικὴν τὴν τῶν οἰκήσεων κατασκευήν, καὶ ἀγορὰς, καὶ τ' ἄλλα κοινά. τῆς δὲ χώρας τὰ μὲν κύκλῳ τοῖς Καυκασίοις ὄρεσι περιέχεται. προπεπτώκασι γὰρ ὡς εἶπον ἀγκῶνες ἐπὶ τὴν μεσημβρίαν εὔκαρποι, περιλαμβάνοντες τὴν σύμπασαν Ἰβηρίαν, καὶ συνάπτοντες πρός τε τὴν Ἀρμενίαν, καὶ Κολχίδα. ἐν μέσῳ δ' ἐστὶ πεδίον ποταμοῖς διάῤῥυτον, μεγίστῳ δὲ τῷ Κύρῳ, ὃς τὴν ἀρχὴν ἔχων ἀπὸ τῆς Ἀρμενίας, εἰσβαλὼν εὐθὺς εἰς τὸ πεδίον τὸ λεχθέν, παραλαβὼν καὶ τὸν ἀῤῥαβῶνα κάτω τοῦ Καυκάσου ῥέοντα, καὶ ἄλλα ὕδατα, διὰ στενῆς ποταμίας εἰς τὴν Ἀλβανίαν ἐκπίπτει. μεταξὺ δὲ ταύτης τε καὶ τῆς Ἀρμενίας ἐνεχθεὶς πολὺς διὰ πεδίων εὐβοτουμένων σφόδρα, δεξάμενος καὶ πλείους ποταμούς, ὧν ἐστιν ὅ,τε Ἀλαζώνιος, καὶ ὁ Σανδοβάνης, καὶ ὁ Ῥοιτάκης, καὶ Χάνης πλωτοὶ πάντες, εἰς τὴν Κασπίαν ἐκβάλλει θάλατταν. Ἐκαλεῖτο δὲ πρότερον Κόρος. Τὸ μὲν οὖν πεδίον τῶν Ἰβήρων

μοι γεωργικώτατοι καὶ πρὸς εἰρήνην ἐν συνολίᾳ οἰκοῦσιν, Ἀρμενιστί τε, καὶ Μηδιστὶ ἐσκευασμένοι. τὴν δ' ὀρεινὴν οἱ πλείους, καὶ μάχιμοι κατέχουσι Σκυθῶν δίκην ζῶντες, καὶ Σαρματῶν, ὧν περ καὶ ὅμοροι, καὶ συγγενεῖς εἰσίν. ἅπτονται δ' ὅμως καὶ γεωργίας, πολλάς τε μυριάδας συνάγουσιν ἐξ ἑαυτῶν, καὶ ἐξ ἐκείνων, ἐπειδάν τι συμπέσῃ θορυβῶδες. Τέσσαρες δ' εἰσὶν εἰς τὴν χώραν εἰσβολαί. μία μὲν διὰ Σαραπανῶν φρουρίου Χολχικοῦ, καὶ τῶν κατ' αὐτὸ στενῶν, δι' ὧν ὁ Φᾶσις γεφύραις ἑκατὸν καὶ εἴκοσι περατὸς γενόμενος διὰ τὴν σκολιότητα, καταῤῥεῖ τραχὺς, καὶ βίαιος εἰς τὴν Κολχίδα, πολλοῖς χειμάῤῥοις κατὰ τὰς ἐπομβρίας ἐκχαραδρουμένων τῶν τόπων. γεννᾶται δ' ἐκ τῶν ὑπερκειμένων ὀρῶν πολλαῖς συμπληρούμενος πηγαῖς. ἐν δὲ τοῖς πεδίοις καὶ ἄλλους προσλαμβάνει ποταμοὺς, ὧν ἐστιν ὅ, τε Γλαῦκος, καὶ ὁ Ἵππος. πληρωθεὶς δὲ, καὶ γενόμενος πλωτὸς ἐξίησιν εἰς τὸν Πόντον. καὶ ἔχει πόλιν ὁμώνυμον ἐπ' αὐτῷ, καὶ λίμνην πλησίον. Ἡ μὲν οὖν ἐκ τῆς Κολχίδος εἰς τὴν Ἰβηρίαν εἰσβολὴ τοιαύτη, πέτραις, καὶ ἐρύμασι, καὶ ποταμοῖς χαραδρώδεσι διακεκλεισμένη. Ἐκ δὲ τῶν πρὸς ἄρκτον Νομάδων ἐστὶ τριῶν ἡμερῶν ἀνάβασις χαλεπή. καὶ μετὰ ταύτην ποταμίας στενὴ ἐπὶ τοῦ Ἀράγου ποταμοῦ τεττάρων ἡμερῶν ὁδὸν ἔχουσα ἐφ' ἕνα. φρουρεῖ δὲ τὸ πέρας τῆς ὁδοῦ τεῖχος δύσμαχον. ἀπὸ δὲ τῆς Ἀλβανίας διὰ πέτρας, πρῶτον λατομητὴ εἴσοδος, εἶτα διὰ τέλματος, ὃ ποιεῖ ὁ ποταμὸς ἐκ τοῦ Καυκάσου καταπίπτων. Ἀπὸ δὲ τῆς Ἀρμενίας τὰ ἐπὶ τοῦ Κύρῳ στενὰ, καὶ τὰ ἐπὶ τοῦ Ἀράγῳ. καὶ γὰρ πρὶν εἰς ἀλλήλους συμπεσεῖν ἔχουσιν ἐπικειμένας πόλεις ἐρυμνὰς ἐπὶ πέτραις, διεχούσας ἀλλήλων ὅσον ἑκκαίδεκα σταδίους. ἐπὶ μὲν τοῦ Κύρῳ, τὴν Ἁρμοζικὴν, ἐπὶ δὲ θατέρῳ Σεύμαρα. Ταύταις δ' ἐχρήσατο ταῖς εἰσβολαῖς πρότερον Πομπήϊος, ἐκ τῶν Ἀρμενίων ὁρμηθεὶς. καὶ μετὰ ταῦτα Κανίδιος. Τέτταρα, τὴν δ' ἕκα γένη τῶν ἀνθρώπων οἰκεῖ καὶ χώραν, ἓν μὲν, καὶ πρῶτον, ἐξ οὗ τοὺς βασιλέας καθιστᾶσι, κατ' ἀγχιστείαν τε, καὶ ἡλικίαν τὸν πρεσβύτατον. ὁ δὲ δεύτερος δικαιοδοτεῖ, καὶ στρατηλατεῖ. δεύτερον δὲ τὸ τῶν ἱερέων, οἳ ἐπιμελοῦνται καὶ τῶν πρὸς τοὺς ὁμόρους δικαίων. τρίτον δὲ τὸ τῶν στρατευομένων καὶ γεωργούντων. τέταρτον δὲ τὸ τῶν λαῶν, οἳ βασιλικοὶ δοῦλοί εἰσι, καὶ πάντα διακονοῦνται τὰ πρὸς τὸν βίον. κοιναὶ δ' εἰσὶν αὐτῶν αἱ κτήσεις κατὰ συγγένειαν. ἄρχει δὲ καὶ ταμιεύει ἑκάστην ὁ πρεσβύτατος. τοιοῦτοι μὲν οἱ Ἴβηρες, καὶ ἡ χώρα αὐτῶν.

Ἀλβανοὶ

rorum agriculturæ & pacis studiosissimi facilè habitât Armenio & Medico cultu. Mõtana plures & bellicosi habent, Scytharum more ac Sarmatarum uiuentes, quorum etiam finitimi sunt atque cognati. agriculturam tamen hi quoque attingunt: multaque hominum millia è suo corpore & illis cogunt, si quis incidat tumultus. Quatuor sunt in Iberiam aditus. Vnus per Sarapana Colchicum castellum & angustias quæ ponè sunt, per quas Phasis pontibus CXX iunctus propter obliquitatem, asper & uiolentus in Colchidem defluit, locis istis per imbres multis torrentibus exesis & in conuallem redactis. Oritur Phasis ex superiacentibus mõtibus, è multis confluens scaturiginibus. in campis autem alios in se recipit fluuios, quorũ sunt Glaucus & Hippus. ita completus. ac nauigabilis factus, in Pontum exit. Vrbs ei imposita est, eiusdem nominis, & lacus in uicinia. In Iberiam ergo è Colchide talis est aditus, saxis, castellis, & fluuijs conualles facientibus interceptus. E nomadibus autem uersus septentrionem degentibus tridui est adscensus difficilis. post hunc angustiæ per quas fluuius labitur Aragus, quatuor dierum iter ad unum. munit autem extrema huius uiæ murus haud facilè expugnabilis. Ab Albania per saxa principiò excisa est uia. deinde per paludem, quam fluuius è Caucaso decidẽs efficit. Ab Armenia angustię sunt ad fluuios Cyrum & Aragum. qui antequam confluant, urbes habent munitas, saxis impositas, ad XVI stadia inter se distantes: Cyro Harmozica imminet, Arago Seumara. His aditibus primùm Pompeius, deinde Canidius usi sunt. 7 Quatuor hominum genera Iberiam 7 incolunt. Primum è quo reges deligunt, ætate semper maximum de regis prioris cognatis. proximè minor natus ius dicit, exercitusque ducit. Secundum est sacerdotum, qui & iura eum finitimis communia procurant. Tertium est militum & agricolarum. Quartum est plebs, qui sunt serui regij, & omnia ad usus uitæ necessaria obeunt ministeria. Communes eis sunt possessiones secundum familias. imperat & gubernat quamuis earum natu maximus. Tales sunt Iberes & eorum solum.

Albani

Albania. Albani magis dediti sunt pascendo pecori, & affiniores uago generi, non tamen alieni, eademque de causa etiam mediocriter bellicosi. Habitant inter Iberos & mare Caspium, hoc ortum, illos uersus occasum attingentes. de cæteris lateribus septentrionale munitur Caucasijs montibus, qui planiciei imminent, & quà ad mare pertinent Ceraunij uocantur. austrinum efficit Armenia iuxtà porrecta, partim planicie magna, partim etiam montana: qualis est Cambysena, qua Armenij & Iberos & Albanos attingunt. Cyrus uerò Albaniam perfluens, reliquique eum implentes fluuij, soli quidem ubertatem adiuuant, sed mare alterant. Multum enim cœni ingestum, implet traiectum, adeò ut insulæ quoque exiguæ propinquæ adiungantur continenti, fiantque paludes inæquales & obseruatu difficiles. Augent hanc inæqualitatē æstuū relisiones. Et quidē ferunt duodecim eū ostijs exire, partim cæcis, partim omnino fluctū refringentibus, nullamque nauib. stationē relinquētibus. cumque litus ad plura LX stadia mari & fluuijs undique alluat, totam eius partem istam esse inaccessam: limum autem etiam ad D stadia promoueri, & quasi aggerem quendam litori præstruere. Haud procul inde Araxes etiam influit, asper ex Armenia se proruens. Quod limi ille protrudit alueum faciens peruium, Cyrus aqua opplet. Fortasse huic hominum generi nihil opus est mari, cùm ne terra quidem ut par erat utantur. Etenim ea omnis generis fructum, etiam mitissimū, profert, omnes plantas, adeoque semper quoque uirentes. cùm tamen ne exiguus quidem cultus adhibeatur.

Odyss. ιτ.109. Nam sine semente hæc, & duri uomeris usu
Omnia proueniunt—.

sicut dixerunt nobis qui eam administrauerunt prouinciam, Cyclopicam quondam enarrantes uiuendi rationem. nam consitum ibi agrum ferūt semel, bis proferre aut etiam
* ter frugem. & sanè primò quinquagechum & quæ non renouetur. cùm quidem non ferro, sed prorsus ligneo aratro terra proscindatur. Rigatur tota planicies fluminibus alijsque aquis magis etiam quam Babylonia aut Aegyptia. itaque cùm semper herba uiret, tum pascuis est admotum apta. aëris quoque est melior quam isthic temperies. Vites nun

Ἀλβανοὶ δὲ ποιμενικώτεροι, καὶ τοῦ νομαδικοῦ γένους ἐγγυτέρω, πλὴν οὐκ ἄγριοι. ταύτῃ δὲ καὶ πολεμικοὶ μετρίως. οἰκοῦσι δὲ μεταξὺ τῶν Ἰβήρων, καὶ τῆς Κασπίας θαλάττης, πρὸς ἕω μὲν ἁπτόμενοι τῆς θαλάττης, πρὸς δύσιν δὲ ὁμοροῦντες τοῖς Ἴβηρσι. τῶν δὲ λοιπῶν πλευρῶν τὸ μὲν βόρειον, φρουρεῖται τοῖς Καυκασίοις ὄρεσι· ταῦτα γὰρ ὑπέρκειται τῶν πεδίων, καλεῖται δὲ πρὸς τῇ θαλάττῃ μάλιστα Κεραύνια. τὸ δὲ νότιον ποιεῖ ὁ Ἀρμενία παρήκουσα. πολλὴ μὲν πεδιάς, πολλὴ δὲ καὶ ὀρεινή, καθάπερ ἡ Καμβυσηνή, καθ᾽ ἣν ἅμα, καὶ τοῖς Ἴβηρσι καὶ τοῖς Ἀλβανοῖς οἱ Ἀρμένιοι συνάπτουσιν. ὁ δὲ Κῦρος ὁ διαῤῥέων τὴν Ἀλβανίαν, καὶ οἱ ἄλλοι ποταμοὶ οἱ πληροῦντες ἐκεῖνον, ταῖς μὲν τῆς γῆς ἀρεταῖς προσλαμβάνουσι, τὴν δὲ θάλατταν ἀλλοτριοῦσιν. ἡ γὰρ χοῦς, προσπίπτουσα πολλή, πληροῖ τὸν πόρον, ὥστε καὶ τὰς ἐπικειμένας νησῖδας ἐξηπειροῦσθαι, καὶ τενάγη ποιεῖν ἀνώμαλα, καὶ δυσφύλακτα. τὴν δ᾽ ἀνωμαλίαν ἐπιτείνουσιν αἱ ἐκ τῶν πλημμυρίδων ἀνακοπαί. καὶ δὴ καὶ εἰς στόματα δώδεκα φασὶ μεμερίσθαι τὰς ἐκβολάς, τὰ μὲν τυφλά, τὰ δέ, παντελῶς ἐπιτενάγωντα, καὶ μηδὲ ὕφορμον ἀπολείποντα. ἐπὶ πλείους γοῦν, ἢ ἑξήκοντα σταδίους ἀμφικλύστου τῆς ἠιόνος οὔσης τῇ θαλάττῃ, καὶ τοῖς ποταμοῖς, ἅπαν εἶν μέρος αὐτῆς ἀπροσπέλαστον. τὴν δὲ χοῦν καὶ μέχρι πεντακοσίων παρήκειν σταδίων, θινώδη ποιοῦσαν τὸν αἰγιαλόν. πλησίον δὲ καὶ ὁ Ἀράξης ἐμβάλλει, τραχὺς ἐκ τῆς Ἀρμενίας ἐκπίπτων. ἣν δὲ ἐκεῖνος προωθεῖ χοῦν, πορευτὸν ποιῶν τὸ ῥεῖθρον, ταύτην ὁ Κῦρος ἀναπληροῖ. τάχα μὲν οὖν τῷ τοιούτῳ γένει τῶν ἀνθρώπων, οὐδὲν δεῖ θαλάττης. οὐδὲ γὰρ τῇ γῇ χρῶνται κατ᾽ ἀξίαν. πάντα μὲν γὰρ ἐκφέρουσι καρπόν, καὶ τὸν ἡμερώτατον, πᾶν δὲ φυτόν. καὶ γὰρ τὰ ἀειθαλῆ φέρει. τυγχάνει δ᾽ ἐπιμελείας οὐδὲ μικρᾶς,

Ἀλλὰ τάγ᾽ ἄσπαρτα καὶ ἀνήροτα πάντα
φύονται,

καθάπερ οἱ στρατηγήσαντές φασι, Κυκλώπειόν τινα διηγούμενοι βίον. πολλαχοῦ γοῦν σπαρεῖσαν ἅπαξ, δὶς ἐκφέρειν καρπόν, ἢ καὶ τρίς. τὸν δὲ πρῶτον, καὶ πεντηκοντάχουν ἀνέαστον· καὶ ταῦτα οὐδὲ σιδήρῳ τμηθεῖσαν, ἀλλ᾽ αὐτοξύλῳ ἀρότρῳ. ποτίζεται δὲ πᾶν τὸ πεδίον τοῦ Βαβυλωνίου, καὶ τοῦ Αἰγυπτίου μᾶλλον τοῖς ποταμοῖς, καὶ τοῖς ἄλλοις ὕδασιν, ὥστ᾽ ἀεὶ ποώδη φυλάττει τὴν ὄψιν. διὰ δὲ τοῦτο καὶ εὔβοτόν ἐστι. πρόσεστι δὲ καὶ τὸ εὐάερον ἐκεῖνο μᾶλλον. ἄσκαφοι δ᾽ ἄμπελοι μένου-

πλεῖν καὶ εἴκοσιν ὀργυιῶν. πιστευθῆναι δὲ ἱκανῶς ὑπὸ τῶν ἐν τῷ στόλῳ φησὶν ὁ Νέαρχος, ἐξελέγξαι ψεῦδος ὄν· ὡς εἴη τις ἐν τῷ πόρῳ νῆσος, ἣ ἀφανίζει τοὺς προσορμισθέντας. κέρκουρον γάρ τινα πλέοντα, ἐπειδὴ κατὰ τὴν νῆσον ταύτην ἐγεγόνει, μηκέτι ὁραθῆναι. πεμφθέντας δέ τινας ἐπὶ τὴν ζήτησιν, ἐκβῆναι μὲν μὴ θαρρεῖν εἰς τὴν νῆσον ἐκπλέοντας. ἀνακαλεῖν δὲ κραυγῇ τοὺς ἀνθρώπους· μηδενὸς δ' ὑπακούοντος, ἐπανελθεῖν. ἁπάντων δ' αἰτιωμένων τὴν νῆσον, αὐτὸς ἔφη πλεῦσαι, καὶ προσορμισθεὶς ἐκβῆναι μέρος τι τῶν συμπλευσάντων, καὶ περιελθεῖν τὴν νῆσον. ὡς δ' οὐδὲν εὗρεν ἴχνος τῶν ζητουμένων, ἀπογνόντα ἐπανελθεῖν, καὶ διδάξαι τοὺς ἀνθρώπους· ὡς ἡ μὲν νῆσος ψευδῆ τὴν αἰτίαν ἔχοι (καὶ γὰρ ἂν αὐτῷ καὶ τοῖς συνεκβᾶσιν ὁ αὐτὸς ὑπάρξαι ἂν φθόρος.) ἄλλος δέ τις τρόπος τῷ κερκούρῳ τοῦ ἀφανισμοῦ συμβαίη, μυρίων ὄντων δυνατῶν. Ἡ δὲ Καρμανία τελευταία μέν ἐστι τῆς ἀπὸ τοῦ Ἰνδοῦ ἐκβολῆς. τὸ μέντοι πρῶτον αὐτῆς ἄκρον ἔκκειται πρὸς νότον εἰς τὴν μεγάλην θάλατταν. ποιήσασα δὲ τὸ στόμα τοῦ Περσικοῦ κόλπου πρὸς τὴν ἀπὸ τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας ἄκραν ἐν ἀπόψει οὖσαν, κάμπτεται πρὸς τὸν Περσικὸν κόλπον, ἕως ἂν συνάψῃ τῇ Περσίδι. πολλὴ δὲ καὶ τῇ μεσογαίᾳ ἐστὶν ἐκτεινομένη μεταξὺ τῆς Γεδρωσίας καὶ τῆς Περσίδος, παραλλάττουσα πλέον τῆς Γεδρωσίας πρὸς ἄρκτον. Δηλοῖ δ' ἡ εὐκαρπία. καὶ γὰρ πάμφορος καὶ μεγαλόδενδρος, πλὴν ἐλαίας, καὶ ποταμοῖς κατάρρυτος. Ἡ δὲ Γεδρωσία διαφέρει μικρὸν τῆς τῶν Ἰχθυοφάγων, ὥστ' ἀκαρπία κατέχει πολλάκις. διὸ φυλάττουσι τὸν ἐνιαύσιον καρπὸν εἰς ἔτη πλείω ταμιευόμενοι. Ὀνησίκριτος δὲ λέγει ποταμὸν ἐν τῇ Καρμανίᾳ καταφέροντα ψήγματα χρυσοῦ· καὶ ὀρυκτοῦ δὲ εἶναι μέταλλον, καὶ ἀργύρου, καὶ χαλκοῦ, καὶ μίλτου. ὄρη τε εἶναι δύο, τὸ μὲν ἀρσενικοῦ, τὸ δὲ ἁλός. ἔχει δέ τινα καὶ ἐρημίαν συνάπτουσαν ἤδη τῇ Παρθυαίᾳ καὶ τῇ Παραιτακηνῇ. γεώργια δ' ἔχει παραπλήσια τοῖς Περσικοῖς, τά τε ἄλλα, καὶ ἄμπελον. ταύτης δ' ἡ Καρμανία λεγομένη παρ' ἡμῖν, καὶ δίπηχυν ἔχει πολλάκις τὸν βότρυν, πυκνόραγά τε ὄντα καὶ μεγαλόραγα, ἣν εἰκὸς ἐκεῖ εὐθενεστέραν εἶναι. Χρῶνται δ' ὄνοις οἱ πολλοὶ καὶ πρὸς πόλεμον σπάνει τῶν ἵππων. ὄνον τε θύουσι τῷ Ἄρει, ὃν Πέρσαι σέβονται θεῶν μόνον, καὶ εἰσὶ πολεμισταί. γαμεῖ δ' οὐδεὶς πρὶν ἂν πολεμίου κεφαλὴν ἀποτεμὼν, ἀνενέγκοι ὡς τὸν βασιλέα. ὁ δὲ τὸ κρανίον μὲν ἐπὶ τῶν βασιλείων ἀνατίθησι, τὴν δὲ γλῶτταν λεπτο-

magnitudinem ulnarum XIII refert. Quod autem pro uerò planè ab ijs habebatur qui in classe erant, insulam quandam esse in transitu quæ accedentes perderet, id se falsum demonstrasse. Lembus quidam (.quales cercuri dicuntur.) prope insulam nauigârat, nunquam amplius postea uisum, homines ad inquirẽdum missos, cùm in insulam exire non auderent, sed præternauigantes clamore amissos reuocarẽt, nemine exaudiente, reuersos. Ex eo omnibus crimen in insulam conferentibus, sese inquit nauigasse: & appulsa naui cum parte nauigantium egressum, insulam omnem ambiuisse, cumque nullum quæsitorum uestigium inuenisset, re desperata redijsse, atque docuisse falsò insulam culpari (.nam & sibi & socijs eodẽ fuisse periturum modo.) sed aliam haud dubiè exitij causam lembo fuisse, cum infinita accidere posint.

Carmania ab Indi ostio ultima est, primum quidam eius promontorium ad austrum in mare magnum exit. Cum uerò Persicis sinus os fecerit, ad promontorium felicis Arabiæ quod in conspectu est, Persicum sinum uersus inflectitur, quousque Persiæ coniungatur, longè quoque in mediterraneam inter Gedrosiam Parthiamque porrigitur, magis tamen à Gedrosia abscedit ad aquilonem, quod uertilitas declarat. Carmania enim omnium ferax est rerum, & magnas arbores gignit, præter oleam, & fluminibus est irrigua. Gedrosia parum differt à terra Ichthyophagorum, ut sæpe eam sterilitas opprimat, quapropter annuos fructus in plures annos recondunt. Onesicritus tradit flumen esse in Carmania, quod auri ramenta ferat. tum argenti fossilis & æris, & minij uenas, & montes duos, alterũ arsenici, alterũ salis. Sũt & deserta eius quædã, quæ iã cũ Parthia & Parætacena coniungunt. Habet etiam fruges terræ Persicis, similes præcipuè uitem Carmanicam à nostris denominatam, quæ sæpe bicubitalem uuam fert, magnis aciuis ac densis, ut facilè appareat palmitibus eam ibi magis luxuriare. Hi, quod equorum copia destituuntur, asinis in bello plurimum utuntur, & asinum Marti sacrificant (.quem solum Persæ ex omnibus dijs colunt.) & bellicosi sunt. Nemo uxorem ducit, nisi prius hostis caput amputatum ad regem pertulerit. Rex caluaria in regio thesauro reposita, linguam minu

Carmania. +

tatim secans, pane permiscet, postea degustatam, ei qui attulit, & familiaribus edendam præbet: atque ille præclarus est, cui multa capita sunt allata. Nearchus asserit, Carmanitarum mores ac sermonem maxima ex parte Persarum esse ac Medorum æmula. Os Persici sinus maius est, quàm ut una die transfretari possit.

Persia. Tab. Post Carmaniam Persia est, multa sanè in ora illius sinus, qui ab ea nomen habet: sed longè maior in mediterranea, præsertim in longitudine quæ ab austro & Carmania in septentrionem & Medicas gentes pertendit. Triplex autem est natura, & aëris temperie. Nam ora maritima æstuosa est, ac uentosa & fructuum inops, præterquam palmarum. Ea quater mille, & quadringentis stadijs uel CCC censetur, & in flumen desinit, qui omnium ibi maximus amnium Oroates appellatur. Regio uerò ulterior campestris est, omnium ferax, & optima pecorum nutrix, fluminibus & lacubus plena. Tertia est hyemalis ac montana aquilonem uersus. ad extremis eius partibus sunt camelorum pastores. Longitudo est (ut Eratostheni placet.) in septentrionem & Caspias portas ad IIX stadiorum millia, secundũ uertices quosdam procurrentia. Vltima est usque ad Caspias portas non ultra duo millia stadiorum. Longitudo uero in mediterranea, à Susis usque Persæpolim stadiorum, quater mille & CC. hinc usque ad Carmaniæ fines sunt CIↃ IↃC. Gentes regionem hanc incolunt Patischores & Achæmenidæ, & Magni. quorum hi honestæ uiuendi rationi student. Item Cyrtij & Marai, quorum alij prædatores sunt, alij agricolæ.

Susis. Sed & Susis ferè Persiæ pars est, inter eam & Babyloniam posita, & Susa urbem habet memorabilem. Nam Persæ ac Cyrus superatis Medis, cum suam terram in extremis sitam uiderent, Susiam uerò interius & Babyloniæ & alijs gentibus propiorem, in ea regiam collocauerint, simul & regionis eius adfinitatem probantes, & urbis dignitatem, & quia quod maximũ erat. Susij nunquam pro se magnas attentauerunt, sed semper subditi fuere, ac in parte maioris alicuius conuentus censi, nisi quis heroum tempora respiciat. Susa enim à Tithono condita dicũtur, Memnonis patre, ambitur CXX stadiorum, figura oblonga, cuius arx Mem-

τομὰς καταμίξας ἀλεύρῳ, γευσάμενος αὐτὸς δίδωσι τῷ ἀνενεγκόντι καὶ τοῖς οἰκείοις κατασιτεῖσθαι. ἐνδοξότατος δ' ἐστὶν, ᾧ πλεῖσται κεφαλαὶ ἀνηνέχθησαν. Νέαρχος δὲ τὰ πλεῖστα ἔθη καὶ τὴν διάλεκτον τῶν Καρμανιτῶν, Περσικά τε καὶ Μηδικὰ εἴρηκε. τὸ δὲ στόμα τοῦ Περσικοῦ κόλπου, μεῖζον διάρματος ἡμερησίου. Μετὰ δὲ Καρμανίαν ἡ Περσίς ἐστι, πολλὴ μὲν ἐν τῇ παραλίᾳ τοῦ ἀπ' αὐτῆς ὀνομαζομένου Περσικοῦ κόλπου, πολλῷ δὲ μείζων ἐν τῇ μεσογαίᾳ, καὶ μάλιστα τὸ μῆκος τὸ ἀπὸ τοῦ νότου καὶ τῆς Καρμανίας, ἐπὶ τὰς ἄρκτους, καὶ τὰ περὶ Μηδίαν ἔθνη. Τριττὴ δ' ἐστὶ καὶ τῇ φύσει, καὶ τῇ τῶν ἀέρων κράσει. ἡ μὲν γὰρ παραλία καυματηρά τε καὶ ἀνεμώδης, καὶ σπανιστὴ καρποῦ ἐστι πλὴν φοινίκων, ὅσον ἐν τετρακισχιλίοις καὶ τετρακοσίοις, ἢ τριακοσίοις ἐκτεταμένη σταδίοις, καταστρέφουσα εἰς ποταμὸν μέγιστον τὸν ταύτῃ καλούμενον Ὀροάτιν. ἡ δ' ὑπὲρ ταύτης ἐστὶ πάμφορος καὶ πεδινή, καὶ θρεμμάτων ἀρίστη τροφός, ποταμοῖς τε καὶ λίμναις πληθύει. τρίτη δ' ἐστὶν ἡ πρὸς Βορρᾶν χειμέριος καὶ ὀρεινή. πρὸς δὲ ταῖς ἐσχάταις εἰσὶν οἱ καμηλοβοσκοί. Μῆκος μὲν οὖν ἐστι κατ' Ἐρατοσθένη τὸ ἐπὶ τὰς ἄρκτους, καὶ τὰς Κασπίους πύλας, περὶ ὀκτακισχιλίων, κατά τινας προπιπτούσας ἄκρας. λοιπὴ δ' ἐστὶν ἐπὶ Κασπίους πύλας οὐ πλείους, ἢ τῶν δισχιλίων. πλάτος δὲ τὸ ἐν τῇ μεσογαίᾳ ἀπὸ Σούσων εἰς Περσαίπολιν στάδιοι τετρακισχίλιοι διακόσιοι. κἀντεῦθεν ἐπὶ τοὺς τῆς Καρμανίας ὅρους, ἄλλοι χίλιοι ἑξακόσιοι. φῦλα τε οἰκεῖ τὴν χώραν, οἵ τε Πατεισχορεῖς λεγόμενοι, καὶ οἱ Ἀχαιμενίδαι, καὶ Μάγνοι. οὗτοι μὲν οὖν σεμνοῦ τινος εἰσὶ βίου ζηλωταί. Κύρτιοι δὲ καὶ Μαραοὶ λῃστρικοί, ἄλλοι δὲ γεωργικοί. σχεδὸν δέ τι καὶ ἡ Σουσὶς μέρος γεγένηται τῆς Περσίδος, μεταξὺ αὐτῆς κειμένη καὶ τῆς Βαβυλωνίας, ἔχουσα πόλιν ἀξιολογωτάτην τὰ Σοῦσα. οἱ γὰρ Πέρσαι κρατήσαντες Μήδων, καὶ ὁ Κῦρος, ὁρῶντες τὴν μὲν οἰκείαν γῆν ἐπ' ἐσχάτοις που τεταγμένην, τὴν δὲ Σουσίδα ἐνδοτέρω καὶ πλησιαιτέραν τῇ Βαβυλωνίᾳ καὶ τοῖς ἄλλοις ἔθνεσιν, ἐνταῦθα ἔθεντο τὸ τῆς ἡγεμονίας βασίλειον. ἅμα καὶ τὸ ὅμορον τῆς χώρας ἀποδεξάμενοι, καὶ τὸ ἀξίωμα τῆς πόλεως, καὶ κρεῖττον τὸ μηδέποτε καθ' ἑαυτὴν τὴν Σουσίδα πραγμάτων μεγάλων ἐπιβουλὴν γεγονέναι, ἀλλ' ἀεὶ ὑφ' ἑτέροις ὑπάρξαι, καὶ ἐν μέρει τετάχθαι συστήματος μείζονος, πλὴν εἰ ἄρα τὸ παλαιὸν τὸ κατὰ τοὺς ἥρωας. Λέγεται γὰρ δὴ καὶ κτίσμα Τιθωνοῦ τοῦ Μέμνονος πατρός, κύκλον ἔχουσα ἑκατὸν καὶ εἴκοσι σταδίων, παραμήκης τῷ σχήματι. ἡ δ' ἀκρόπολις ἐκαλεῖτο Μεμνόνειον.

TABVLA

TABVLA V. ASIAE.

CONTINET HÆC TABVLA ASSYRIAM, SVSIANAM, MEDIAM, PERSIDEM, PARTHIAM, ET Carmaniam desertam. Parallelus ipsius medius rationem habet ad meridianum, quam quatuor ad quinque. Terminatur autem tabula ipsa ab ortu Aria, ab austro Carmania & sinu Persico. Ab occasu Babylonia ac Mesopotamia & parte maioris Armeniæ. A` septentrionibus, Hyrcani maris & regione Hyrcaniæ.

Ciuitates insignes

Regio	Ciuitas	Habet diem maximum. H.	m̃.	Distat ab Alexandria uersus ortum. H.	m̃.
Assyriæ	*Ninus*	14	36	1	7
	Arbila	14	37	1	20
	Ctesiphon	14	25	1	20
Susianæ	*Susa*	14	20	1	35
	Tariana	14	12	1	29
Mediæ	*Cyropolis*	15	0	1	40
	Ecbatana	14	40	1	50
	Arsacia	14	30	1	50
	Europus	14	35	2	14
Persidis	*Axima*	14	19	1	50
	Persepolis	14	15	2	4
	Maraßium	14	20	2	10
	Taoca	14	0	2	0
Parthiæ	*Hecatõpylus*	14	40	2	20
	Ambrodax	14	44	2	19
	Aracana	14	40	2	24

PARTHIAE Ciuitates Ambrodax, Supbtha, Tastache, Rhagæa, Rhoara, Mariche, &c.
HYRCANIAE Amarusa, Sorba, Mæsoca, Casape, Adrapsa, Abarbina, Simica, Larange, Asmurna, Sace.
ASSYRIAE Ciuitates. Marde, Bessara, Ninus, quæ & Niniue, Ctesiphon, Darga, Comopolis, Sarbena, Arbela, Gomara, Apollonia. MEDIAE. Gabris, Scabina, Aziga, Pharaspa, Tonzarma, Tigrana, Achatana, Auradis, Rhaga, Abacæna. SVSIANAE. Susa quæ & Baldach, Palinza, Sacrone, Abinna. PERSIDIS. Marasium, Axima, Poticara, Toace, Tragonice, Gabæ, Niserge, Cauphiaca.
Diapontus
Per Byzãtium
Parall. 13
Diarones
Parall. 12
Diarhodos
Armeniæ pars
Niphates
Calacine
Marda
Adiabene
ASSYRIA
Tigris fl.
Ninus
Mesopotamiæ pars
Babylon
Arx Herculis
Euphrates
BABYLONIA
Arabiæ desertæ pars
Cambyses fl.
Caspij
Cadusij
Cyrus fl.
Cadusij
Margiana regio
Marundæ
lacus
Caprus fl.
Lycus fl.
Garamæi
Arbela
Arbilites
SYRIA
Apolloniates
Gorgus fl.
Sittacene
Cyropolis
Amardus fl.
Zagrus mons
Zagri portæ
Mare Hyrcanum siue Caspium
Acola
Geli
MEDIA
Amariace
Mardi
Straton fl.
Charinda fl.
Ecbatana
Arsacia
Daritis regio
Syromedia
Vadassi
Iasonius
Orontes
Portæ Caspiæ
Europus
Tapuri
Parchoathrus mons
Paretacine
Axima
Susa regia
Cossæi
SVSIANA
Melitena
Cissia
Cabãdena
Characena
Eldimæi
Mosæus fl.
Eulæus fl.
Mesabatæ
Misdia
Sitacus fl.
PERSIS
Ardea
Mardiena
Rhogomanes fl.
Persepolis regia
Rapsi
Corra
Taocena
Bagrada fl.
Brisoana fl.
Stabæi
Suzei
Ionaca
Sinus Persicus
Taxiana
Sophta
Alexãdria
Talca
Socanda
Astabeni
Maxera fl.
HYRCANIA
Maxeræ
Chrindi
Siracene
Hyrcania metropolis
Arsitis
Oxus
Coronus mõs
Choroana
Comisena
Masdoranus mons
Hecatompylon regia
PARTHIA
Aspa
Parthiena
Tastache
Tabiena
Sobidæ
Parchoathrus mons
Modomastica
CARMANIA DESERTA
Gadanopydres
Isatiche
Zuthi
Dara fl.
Carmaniæ pars

νόνειον. λέγονται δὲ καὶ Κίσσιοι οἱ Σούσιοι. φησὶ δὲ καὶ Αἰσχύλος τὴν μητέρα Μέμνονος Κισσίαν. ταφῆναι δ' ὁ λέγεται Μέμνων περὶ πάλτον τῆς Συρίας παρὰ Βαδᾶν ποταμὸν, ὡς εἴρηκε Σιμωνίδης ἐν Μέμνονι διθυράμβῳ τῶν Δηλιακῶν. τὸ δὲ τεῖχος ᾠκοδόμητο τῆς πόλεως, καὶ ἱερὰ, καὶ βασίλεια παραπλησίως, ὥσπερ τὰ τῶν Βαβυλωνίων ἐξ ὀπτῆς πλίνθου καὶ ἀσφάλτου, καθάπερ εἰρήκασί τινες. Πολύκλειτός τε διακοσίων φησὶ τὸν κύκλον, καὶ ἀτείχιστον. κοσμήσαντες δὲ τὰ ἐν Σούσοις βασίλεια μάλιστα τῶν ἄλλων, οὐδὲν ἧττον, καὶ τὰ ἐν Περσεπόλει, καὶ τὰ ἐν Πασαργάδαις ἐξετίμησαν. καὶ ἥ γε γάζα, καὶ οἱ θησαυροὶ, καὶ τὰ μνήματα, ἐνταῦθα ἦν τοῖς Πέρσαις, ὡς ἐν τόποις ἐρυμνοτέροις, καὶ ἅμα προγονικοῖς. Ἦν δὲ καὶ ἄλλα βασίλεια τὰ ἐν Γάβαις, ἐν τοῖς ἀνωτέρω που μέρεσι τῆς Περσίδος. καὶ τὰ ἐν τῇ παραλίᾳ, τὰ κατὰ τὴν Ὀκὴν λεγομένην. ταῦτα μὲν τὰ κατὰ τὴν τῶν Περσῶν ἀρχήν. οἱ δ' ὕστερον ἄλλοις, καὶ ἄλλοις ἐχρήσαντο, ὡς εἰκὸς εὐτελεστέροις τισὶν, ἅτε καὶ τῆς Περσίδος ἠλαττωμένης ὑπό τῶν Μακεδόνων, καὶ ἔτι μᾶλλον ὑπὸ τῶν Παρθυαίων. Καὶ γὰρ εἰ βασιλεύονται μέχρι νῦν ἴδιον βασιλέα ἔχοντες οἱ Πέρσαι τῇ γε δυνάμει πλεῖστον ἀπολείπονται, καὶ τῷ Παρθυαίων προσέχουσι βασιλεῖ. Τὰ μὲν Σοῦσα ἐν μεσογαίοις κεῖται ἐπὶ τῷ Χοάσπῃ ποταμῷ περαιτέρω κατὰ τὸ ζεῦγμα. ἡ δὲ χώρα μέχρι τῆς θαλάττης καθήκει. καὶ ἔστιν αὐτῆς ἡ παραλία μέχρι τῶν ἐκβολῶν σχεδόν τι τοῦ Τίγριδος, ἀπὸ τῶν ὅρων τῆς Περσικῆς παραλίας, σταδίων, ὡς τρισχιλίων. ῥεῖ δὲ διὰ τῆς χώρας ὁ Χοάσπης εἰς τὴν αὐτὴν τελευτῶν παραλίαν, ἀπὸ τῶν Οὐξίων τὰς ἀρχὰς ἔχων. παρεμπίπτει γάρ τις ὀρεινὴ τραχεῖα, καὶ ἀπότομος μεταξὺ τῶν Σουσίων, καὶ τῆς Περσίδος, στενὰ ἔχουσα δυσπάροδα, καὶ ἀνθρώπους λῃστὰς, οἳ μισθοὺς ἐπράττοντο καὶ αὐτοὺς τοὺς βασιλέας, κατὰ τὴν ἐκ Σούσων εἰς Πέρσας εἰσβολήν. Φησὶ δὲ Πολύκλειτος εἰς λίμνην τινὰ συμβάλλειν τόν τε Χοάσπην, καὶ τὸν Εὐλαῖον, καὶ ἔτι τὸν Τίγριν, εἶτ' ἐκεῖθεν εἰς τὴν θάλατταν ἐκδιδόναι. πρὸς δὲ τῇ λίμνῃ καὶ ἐμπορεῖον εἶναι, τῶν ποταμῶν μὲν οὐ δεχομένων τὰ ἐκ τῆς θαλάττης. οὐδὲ καταπεμπόντων διὰ τοὺς καταῤῥάκτας ἐπίτηδες γενομένους. πεζῇ δ' ἐμπορευομένων. ὀκτακοσίους γὰρ εἶναι σταδίους εἰς Σοῦσα λέγουσιν ἄλλοι. ἄλλοι δὲ φασι τοὺς διὰ Σούσων ποταμοὺς εἰς ἓν ῥεῖθρον τὸ τοῦ Τίγριος συμπίπτειν, καὶ τὰς μεταξὺ διώρυχας τοῦ Εὐφράτου. διὰ δὲ τοῦτο κατὰ τὰς ἐκβολὰς ὀνομάζεσθαι Πασιτίγριν. Νέαρχος δὲ τὸν παράπλουν τῆς Σουσίδος τεναγώδη φήσας, πέρας αὐτοῦ λέγει τὸν Εὐ-

nonium uocabatur. Susij etiam Cissij sunt dicti, & Aeschylus Memnonis matrem Cissiam uocat. Memnon ipse sepultus dicitur circa Paltum Syriæ, iuxta flumen Badam, ut Simonides ait, in Memnonæ dithyrambo 12 Deliacorum. Vrbis murorum, templorum & regiæ structura Babylonicis similis è coctili latere & bituminæ à quibusdam perhibetur. Polycletus dicit eam muris caruisse cc stadiorum ambitum habuisse. Cùm autem regiam apud Susa maximè exornassent, nihilominus Persepolitanam & Pasagardicam amplificauerunt. nam & gaza & thesauri, & monumenta Persarum ibi erant, ut in locis cùm munitioribus, tum à maioribus ipsorum cultis. Erat etiam regia alia Gabis in superioribus Persię partibus, & in ora maris iuxta eam quæ Oca dicebatur. atque hæc quidem Persis imperantibus. Posteriores autem aliјs atque aliјs usi sunt, tenuioribus nimirum, utpote Persia iam à Macedonibus ac Parthis etiam ampliùs deminuta. Nam etsi adhuc Persæ proprium regem habent, uiribus tamen longè sunt inferiores, & Parthorum regis dicto sunt audientes. Enimuerò Susa in mediterraneis iacent, trans Choaspem flumen iuxta pontem, Susiana usque ab mare pertinet. ora eius maritima est à finibus Persicæ oræ, usque ad Tigris ostia, ad ter mille ferè stadia. Choaspes per regionem fluens, in eandem oram desinit, ortus apud Vxios. Nam inter Susa ac Persiam montana quædam aspera & prærupta interiacent, quę angustias habent difficulter superabiles, & homines latrones: qui mercedem etiam à regibus exigebant, è Susis in Persiam intrantibus. Addit Polycletus, Choaspem & Eulæum, & Tigrim in lacum quendam confluere, atque ex eo inde in mare exire. Iuxta lacum emporium esse, & cùm flumina maris merces non recipiant, nec emittant propter catarractas de industria factos, pedestri itinere ad mercatum iri. Quidem dicunt ƆƆCCC stadia esse usque ad urbem Susa. Sunt qui affirment flumina omnia, quæ Susiam peruagunt, in Tigris alueum illabi, ac Euphratis fossas intermedias, & propterea eum apud ostia Pasitigrim nominari. Nearchus Susiæ oram palustrem facit, & terminum eius Eu-

ius Euphratem, in ore eius pagum habitari, qui merces ex Arabia suscipiat. succedere enim deinceps ori Euphratis, & Pasitigris. Loca media omnia à lacu quodam occupari, qui Tigrim in se recipit. Centum & L stadijs aduerso subuectos Pasitigri ad ratem uenire, quæ ex Susa è Persidæ ducit, eamq; à Susis abesse stadijs LX. Pasitigrim uerò ab Oroatide duobus millibus fere stadiorum. nauigationem per lacum in os Tigrios stadiorum LX esse. Prope hoc pagum Susianum habitari quingentis stadijs à Susis distantem. Ab ore Euphratis Babylonem usque nauigationem esse per loca bene habitata, supra tria millia stadiorum. Onesicritus ait omnes fluuios, Euphratem, Tigrimq; in lacum influere: rursumque Euphratem è lacu egressum, proprio ostio cum mari iungi. Sunt & aliæ complures angustiæ Vxios transeunti iuxta Persiam. quas Alexander ui permeauit ad Persicas portas & loca alia transiens regionem, & uidere contendens potissimas eius partes & thesauros, per tantum temporis congestos quo Persæ ex Asia tributa legerunt, & multa flumina traiecit, quæ regionem rigant, & in Persicum sinum deferuntur. Nam post Choaspem sunt amnes Copratas & Pasitigris, qui etiam ex Vxia fluit. Item Cyrus, qui circa Pasargadas, per Persiam quę dicitur caua fluit, ab rege appellatus pro Agradato Cyrus. *Persepolis* Iuxta Persepolim Alexander Araxem traiecit. Persepolis magnificam regiam habebat, & thesauros magni precij. In Araxem è Parætacis labendem Medus influit, è Media decurrens. Hi per conuallem rerum omnium feracem, & Carmaniæ iunctam deferuntur, & orientalibus regionis partibus, sicut & ipsa Persepolis. Alexãder Persepolis regiam combussit, ultus Græcos, quorum & illi sacra & urbes ferro ignique uastassent. Deinde in Pasargadas uenit, ubi erat antiqua regum sedes. Hic Cyri sepulturam in hortis uidit, turrim non sanè magnam, arborum densitate occultam, à parte inferiore solidam, superiore tabulatum habentem & cellum, perangusto aditu. Per eũ Aristobulus introisse se ait, iussu regis,

τὸν Εὐφράτην ποταμόν. πρὸς δὲ τῷ στόματι κώμην οἰκεῖσθαι τὴν ὑποδεχομένην τὰ ἐκ τῆς Ἀραβίας φορτία. συνάπτειν γὰρ ἐφεξῆς τὴν τῶν Ἀράβων παραλίαν τῷ στόματι τοῦ Εὐφράτου, καὶ τοῦ Πασιτίγριος. τὸ δὲ μεταξὺ πᾶν ἐπέχειν λίμνην, τὴν ὑποδεχομένην τὸν Τίγριν. ἀναπλεύσαντι τῷ Πασιτίγρει σταδίους πεντήκοντα, καὶ ἑκατὸν τὴν σχεδίαν εἶναι τὴν ἄγουσαν ἐπὶ Σοῦσα ἐκ τῆς Περσίδος, ἀπέχουσαν Σούσων σταδίους ἑξήκοντα. τὸν δὲ Πασιτίγριν ἀπὸ τοῦ Ὀροάτιδος διέχειν περὶ δισχιλίους σταδίους. διὰ δὲ τῆς λίμνης ἐπὶ τὸ στόμα τοῦ Τίγριος τὸν ἀνάπλουν εἶναι σταδίων ἑξακοσίων. πλησίον δὲ τοῦ στόματος κώμην οἰκεῖσθαι τὴν Σουσιανήν, διέχουσαν τῶν Σούσων σταδίους πεντακοσίους. ἀπὸ δὲ τοῦ Εὐφράτου μέχρι Βαβυλῶνος τὸν ἀνάπλουν εἶναι διὰ τῆς οἰκουμένης καλῶς σταδίων πλειόνων, ἢ τρισχιλίων. Ὀνησίκριτος δὲ πάντας φησὶν ἐκβάλλειν εἰς τὴν λίμνην, τόν τε Εὐφράτην, καὶ τὸν Τίγριν. ἐκπεσόντα δὲ πάλιν τὸν Εὐφράτην ἐκ τῆς λίμνης ἰδίῳ στόματι πρὸς τὴν θάλατταν συνάπτειν. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλα πλείω στενά, διεκβαίνοντι τὰ ἐν τοῖς Οὐξίοις κατ' αὐτὴν τὴν Περσίδα, ἃ καὶ αὐτὰ βίᾳ διῆλθεν Ἀλέξανδρος, κατά τε τὰς Περσικὰς πύλας, καὶ κατ' ἄλλους τόπους διεξιὼν τὴν χώραν, καὶ κατοπτεῦσαι σπεύδων τὰ κυριώτατα μέρη, καὶ τὰ γαζοφυλάκια, ἃ τοσούτοις χρόνοις ἐξεπλήρωτο οἷς ἐδασμολόγησαν Πέρσαι τὴν Ἀσίαν. ποταμοὺς δὲ διέβη πλείους τοὺς διαρρέοντας τὴν χώραν, καὶ καταφερομένους εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον. Μετὰ γὰρ τὸν Χοάσπην ὁ Κοπράτας ἐστί, καὶ ὁ Πασιτίγρις, ὃς ἐκ τῆς Οὐξίας καὶ αὐτὸς ῥεῖ. ἔστι δὲ καὶ Κῦρος ποταμός, διὰ τῆς κοίλης καλουμένης Περσίδος ῥέων περὶ Πασαργάδας, οὗ μετέλαβε τὸ ὄνομα ὁ βασιλεύς, ἀντὶ Ἀγραδάτου μετονομασθεὶς Κῦρος. πρὸς αὐτῇ δὲ Περσαιπόλει, τὸν Ἀράξην διέβη. ἦν δὲ ἡ Περσαίπολις ἔχουσα βασίλεια ἐκπρεπῆ, καὶ μάλιστα τῇ πολυτελείᾳ τῶν κειμένων. Ῥεῖ δ' ὁ Ἀράξης ἐκ τῶν Παραιτακηνῶν. συμβάλλει δ' εἰς αὐτὸν ὁ Μῆδος, ἐκ Μηδείας ὁρμηθείς. φέρονται δὲ δι' αὐλῶνος παμφόρου συνάπτοντος τῇ Καρμανίᾳ, καὶ τοῖς ἑωθινοῖς μέρεσι τῆς χώρας, καθάπερ καὶ αὐτὴ ἡ Περσαίπολις. Ἐνέπρησε δὲ ὁ Ἀλέξανδρος τὰ ἐν Περσαιπόλει βασίλεια, τιμωρῶν τοῖς Ἕλλησιν, ὅτι κἀκείνων ἱερὰ καὶ πόλεις οἱ Πέρσαι πυρὶ καὶ σιδήρῳ διεπόρθησαν. εἶτ' εἰς Πασαργάδας ἧκε. καὶ τοῦτο δ' ἦν βασίλειον ἀρχαῖον. ἐνταῦθα δὲ καὶ τὸν Κύρου τάφον εἶδεν ἐν παραδείσῳ, πύργον οὐ μέγαν, τῷ δάσει τῶν δένδρων ἐναποκεκρυμμένον, κάτω μὲν στερεόν, ἄνω δὲ στέγην ἔχοντα καὶ σηκόν, στενὴν τελέως ἔχοντα τὴν εἴσοδον. δι' ἧς παρελθεῖν εἴσω φησὶν Ἀριστόβουλος κελεύσαντος τοῦ βασιλέως,

λέως, καὶ κοσμῆσαι τὸν τάφον. ἰδεῖν δὲ κλίνην τε χρυσῆν, καὶ τράπεζαν σὺν ἐκπώμασι, καὶ πύελον χρυσῆν, καὶ ἐσθῆτα πολλὴν, κόσμον τε λιθοκόλλητον. κατὰ μὲν οὖν τὴν πρώτην ἐπιδημίαν ταῦτ' ἰδεῖν. ὕστερον δὲ συληθῆναι, καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἐκκομισθῆναι. τὴν δὲ κλίνην θραυσθῆναι μόνον, καὶ τὴν πύελον μετατεθέντων, τὸν νεκρὸν δ' οὐ δῆλον γενέσθαι, διότι προνομευόντων ἔργον ἦν, οὐχὶ τοῦ Σατράπου, καταλιπόντων ἃ μὴ δυνατὸν ἦν ῥᾳδίως ἐκκομίσαι. συμβῆναι δὲ ταῦτα καίπερ φυλακῆς περικειμένης μάγων σίτισιν λαμβανόντων καθ' ἡμέραν πρόβατον, διὰ μηνὸς δ' ἵππον. Ἀλλ' ὁ ἐκτοπισμὸς τῆς Ἀλεξάνδρου στρατιᾶς εἰς Βάκτρα, καὶ Ἰνδοὺς, πολλά τε ἄλλα νεωτερισθῆναι παρεσκεύασε, καὶ δὴ καὶ τοῦθ' ἓν τῶν νεωτερισθέντων ὑπῆρξεν. οὕτω μὲν οὖν Ἀριστόβουλος εἴρηκε, καὶ τὸ ἐπίγραμμα δὲ ἀπομνημονεύει τοῦτο. Ὦ ἄνθρωπε, ἐγὼ Κῦρός εἰμι, ὁ τὴν ἀρχὴν τοῖς Πέρσαις κτησάμενος, καὶ τῆς Ἀσίας βασιλεύς. μὴ οὖν φθονήσῃς μοι τοῦ μνήματος. Ὀνησίκριτος δὲ τὸν μὲν πύργον δεκάστεγον εἴρηκε. καὶ ἐν μὲν τῇ ἀνωτάτω στέγῃ κεῖσθαι τὸν Κῦρον. ἐπίγραμμα δ' εἶναι Ἑλληνικὸν, Περσικοῖς κεχαραγμένον γράμμασιν.

Ἐνθάδ' ἐγὼ κεῖμαι Κῦρος βασιλεὺς βασιλήων.

Καὶ ἄλλο περσίζον πρὸς τὸν αὐτὸν νοῦν. Μέμνηται δ' Ὀνησίκριτος, καὶ τὸ ἐπὶ τοῦ Δαρείου τάφῳ γράμμα τόδε· φίλος ἦν τοῖς φίλοις, ἱππεὺς καὶ τοξότης ἄριστος γενόμην, κυνηγῶν ἐκράτουν, πάντα ποιεῖν ἠδυνάμην. Ἄριστος δ' ὁ Σαλαμίνιος πολὺ μέν ἐστι νεώτερος τούτων. λέγει δὲ δίστεγον τὸν πύργον, καὶ μέγαν, ἐν δὲ τῇ Περσῶν διαδοχῇ ἱδρῦσθαι, φυλάττεσθαι δὲ τὸν τάφον. ἐπίγραμμα δὲ τὸ λεχθὲν Ἑλληνικὸν, καὶ ἄλλο Περσικὸν πρὸς τὸν αὐτὸν νοῦν. Τοὺς δὲ Πασαργάδας ἐτίμησε Κῦρος, ὅτι τὴν ὑστάτην μάχην ἐνίκησεν Ἀστυάγην ἐνταῦθα τὸν Μῆδον, καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς Ἀσίας μετήνεγκεν εἰς ἑαυτὸν, καὶ πόλιν ἔκτισε, καὶ βασίλειον κατεσκεύασε τῆς νίκης μνημεῖον. πάντα δὲ τὰ ἐν τῇ Περσίδι χρήματα ἐξεσκευάσατο εἰς τὰ Σοῦσα, καὶ αὐτὰ θησαυρῶν καὶ κατασκευῆς μεστά. οὐδὲ θ' ἡγεῖτο τὸ βασίλειον, ἀλλὰ τὴν Βαβυλῶνα, καὶ διενοεῖτο ταύτην προσκατασκευάζειν. κἀνταῦθα δ' ἔκειντο θησαυροί. Χωρὶς δὲ τῶν ἐν Βαβυλῶνι, καὶ τῶν ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῶν παρὰ ταῦτα μὴ ληφθέντων, αὐτὰ τὰ ἐν Σούσοις, καὶ τὰ ἐν Περσίδι τέτταρας μυριάδας ταλάντων ἐξετασθῆναι. τινὲς δὲ καὶ πέντε λέγουσιν. ἄλλοι δὲ πάντα πάντοθεν συναχθῆναι παραδεδώκασιν εἰς Ἐκβάτανα

gis, atque sepulturam exornasse. Vidisse autem auream lecticam, & mensam cum poculis, & aureum alueum, uestem plurimam, & mundum gemmis ornatum. Verùm hæc uidisse affirmat, primo aduentu, postea direpta fuisse: ac cætera quidem asportata, lecticam uerò confractam, & alueo loco moto, cadauer nusquam apparuisse. Non hoc Satrapæ, sed prædatorum opus fuisse, qui ea reliquerant quæ asportare nequiuerunt: Euenisse uerò hæc, quantumuis magorum custodia imposita esset, qui quotidie ouem accipiebant in alimenta: singulisque mensibus equum. Enimuerò Alexandri longinqua in Indiam & Bactros expeditione factum, ut multa nouo exemplo fierent, de quibus & hoc fuerit. Hæc Aristobulus qui & inscriptionem monumenti hanc refert. O homo, ego Cyrus sum Asiæ rex qui Persis imperium paraui, & rex Asiæ fui. Ne igitur mihi monumentum inuideas. Onesicritus ait turrim x tabulata habuisse, & in supremo Cyrum iacere, cum Græca inscriptione exarata.

Cyri & Darij sepulcra.

Cyrus ego, rex olim regum conditus hîc sum.

Idem alio epigrammate Persico, in eandem sententiam. Onesicritus quoque illius meminit, quæ in Darij sepultura erat hoc sensu: Amicus amicis fui, & eques & sagittator optimus, uenatores superaui, & omnia facere potui. Aristus Salaminius multo his iunior, refert turrim magnam fuisse, & duo tabulata habuisse, in successione Persarum conditam: sepulturam uerò asseruari, in qua Græcum epigramma inerat (. ut antè diximus.) & aliud Persicum in eandem sentẽtiam. Cyrus Pasargadis habuit honorem, quòd ibi Astyagem Medũ ultimo prœlio superauit, & Asiæ imperium in se transtulit, urbe condita, & regia cõstructa ad rei memoriam. Pecuniæ autem quidquid in Persia erat, Susa exportauit: & ipsa quoque thesauris & supellectile plena. non tamen pro regia habuit, sed Babylonem, quam in animo habebat adornare, atque hîc etiam thesauri seruabantur. Traditum est præterea quæ Babylone & in castris erant, & in hanc summam nõ uenere: in Persia & Susis inuenta fuisse talentorum XL millia. Sunt qui dicunt L. Nonnulli omnia undique Ecbatana comportata dicũt

Thesauri Persici summa.

HH ἐκτω-

fuisse c & LXXX millia talentorum. VIII millia uerò, quæ cum Dario è Media fugiente exportata, ab ijs direpta fuerunt, qui eum necauerunt. Alexander Babylonem longè omnibus anteponebat, uidens eam & magnitudine & rebus cæteris excellere. Nam Susiana quanquam opulenta sit, feruidum tamen & æstuosum aërem habet, præsertim circa urbem, ut ille dicit, adeò ut lacertæ & serpentes, per æstatem, dum sol est in meridie, urbis uias transire non posſint, sed in medijs intercepta concrementur. quod nusquam in tota Persia contingit, quanquam magis uersus austrum uergente. Lauacra quoque frigida proposita subitò incalescere: ordeum in sole
13 sparsum ita 13 torreri, ut in furnis cachrys solet, quapropter ad duos cubitos terram tectis imponunt, domus ipsæ propter onus angustæ fiunt & exiguæ, cùm longis trabibus careant, & magnis domibus indigeant propter æstum. Trabibus autem è palma arbore aiunt peculiare hoc accidere, ut cùm solidæ sint, inueterascendo non flectantur in partem inferiorem, sed in superiorem pandantur aduersus onus: eoq; meliùs tectum sustinent. Aestus causa dicitur, quod septentrionem uersus montes quidam altisſimi imminent, qui omnem borealem flatum intercipiunt, hi uerò sublimes à montibus spirantes, campos non attingunt. sed in australiora Susię perferuntur, reliqua uentis caret, tunc præcipuè, cum reliquam terram æstu exustam etesiæ refrigerant. Frumẽto adeò abundant, ut & ordeum & triticum in planicie centuplum ferat, nonnunquam etiam ducentuplum ideo non crebros sulcos faciunt: ne confertim radicibus actis germinatio impediatur. Cùm uites in ea non nascerentur, Macedones ibi & in Babylone eas conseuerunt, nõ scrobibus factis, sed palos quosdam in extremo ferratos in terram defigentes, postea educentes, ac pro eis palmites demittentes. In Mediterranea uerò plurimum, nostroque tempore sæpe aliter atque aliter contingit. Ac refert Nearchus, se ne uix quidem duces indigenas habuisse, cum ex India in Babyloniam classe pedestres copias comitans nauigaret, quòd nec stationes habere poterat, nec homines adipisci posset, qui perite ducerent. Susidi ea pars Babyloniæ proxima est quæ quondam Sitacena, posteà Apol

ὀκτωκαίδεκα μυριάδας ταλάντων. τὰ δὲ Δαρείῳ φυγόντι ἐκ τῆς Μηδίας συνεκκομισθέντα τάλαντα ὀκτακισχίλια, διήρπασαν οἱ δολοφονήσαντες αὐτόν. τὴν γοῦν Βαβυλῶνα προέκρινεν ὁ Ἀλέξανδρος, ὁρῶν καὶ τῷ μεγέθει πολὺ ὑπερβάλλουσαν, καὶ τοῖς ἄλλοις. Εὐδαίμων δ' οὖσα ἡ Σουσίς, ἔκπυρον τὸν ἀέρα ἔχει, καυματηρόν, καὶ μάλιστα τὸν περὶ τὴν πόλιν, ὥς φησιν ἐκεῖνος. τὰς γοῦν σαύρας, καὶ τοὺς ὄφεις, θέρους ἀκμάζοντος τοῦ ἡλίου κατὰ μεσημβρίαν, μὴ φθάνειν διαβῆναι τὰς ὁδοὺς τὰς ἐν τῇ πόλει, ἀλλ' ἐν μέσαις περιφλέγεσθαι· ὅπερ τῆς Περσίδος μηδαμοῦ συμβαίνει, καίπερ νοτιωτέρας οὔσης. λουτρὰ δὲ ψυχρὰ προτεθέντα, ἐκθερμαίνεσθαι παραχρῆμα, τὰς δὲ κριθὰς διασπαρείσας εἰς τὸν ἥλιον, ἀλλήθεσθαι, καθάπερ ἐν τοῖς ἰπνοῖς τὰς κέγχρους. διὸ καὶ ταῖς στέγαις ἐπὶ δύο πήχεις τὴν γῆν ἐπιτίθεσθαι, ὑπὸ δὲ τοῦ βάρους ἀναγκάζεσθαι στενοὺς μὲν, μακροὺς δὲ ποιεῖσθαι τοὺς οἴκους, ἀπορουμένους μακρῶν μὲν δοκῶν, δεομένους δὲ μεγάλων οἴκων διὰ τὸ πνῖγος. Ἴδιον δέ τι πάσχειν τὴν φοινικίνην δοκόν. στερεὰν γὰρ οὖσαν παλαιουμένην, οὐκ εἰς τὸ κάτω τὴν ἔνδοσιν λαμβάνειν, ἀλλ' εἰς τὸ ἄνω μέρος κυρτοῦσθαι τῷ βάρει, καὶ βέλτιον ἀνέχειν τὴν ὀροφήν. Αἴτιον δὲ τῶν καυμάτων λέγεται, τὸ ὑπερκεῖσθαι πρὸς ἄρκτον ὄρη ὑψηλὰ τὰ προεκδεχόμενα ἅπαντας τοὺς βορείους ἀνέμους. ὑπερπετεῖς δὲ πνέοντας ἀπὸ τῶν ἀκρωτηρίων μετέωροι, τῶν τε πεδίων οὐ προσάπτονται, ἀλλὰ παρελαύνουσιν εἰς τὰ νοτιώτερα τῆς Σουσίδος. αὕτη δὲ νηνεμίαις κατέχεται, καὶ μάλιστα τότε, ἡνίκα ἐτησίαι τὴν ἄλλην γῆν καταψύχουσιν ἐκκεκαυμένην ὑπὸ τῶν καυμάτων. Πολύσιτος δ' ἄγαν ἐστὶν, ὥστε ἑκατοντάχουν διὰ ὁμαλοῦ καὶ κριθὴν καὶ πυρὸν ἐκτρέφειν· ἔστι δ' ὅτε καὶ διακοσιοντάχουν. διόπερ οὐδὲ πυκνὰς τὰς αὔλακας τέμνουσι. πυκνούμεναι γὰρ, κωλύουσιν αἱ ῥίζαι τὴν βλάστην. Τὴν δ' ἄμπελον οὐ φυομένην πρότερον Μακεδόνες κατεφύτευσαν κἀκεῖ, καὶ ἐν Βαβυλῶνι, οὐ ταφρεύοντες; ἀλλὰ παττάλους ἄτε σεσιδηρωμένους ἐξ ἄκρων πήσσοντες, εἶτ' ἐξαιροῦντες, ἀντὶ δ' αὐτῶν τὰ κλήματα καθιέντες εὐθέως. Ἡ μὲν δὴ μεσόγαια πολλάκις, καὶ δὴ καὶ ἐφ' ἡμῶν ἄλλοτ' ἄλλως συνέβη. Καὶ φησὶν ὁ Νέαρχος μηδὲ καθοδηγῶν ἐπιχωρίων τυγχάνειν, ἡνίκα τῷ στόλῳ περιέπλει πρὸς τὴν Βαβυλωνίαν ἐκ τῆς Ἰνδικῆς· ὅτι προσόρμους οὐκ ἔχειν, οὐδ' ἀνθρώπων εὐπορεῖν οἷός τ' ἦν τῶν ἡγουμένων κατ' ἐμπειρίαν. Γειτνιᾷ δὲ τῇ Σουσίδι τῆς Βαβυλωνίας, ἡ Σιτακηνὴ μὲν πρότερον, Ἀπολλωνιᾶτις

Ἀπολλωνιᾶτις ὕστερον προσαγορευθεῖσα. ἀπὸ τῶν ἄρκτων δ' ὑπέρκεινται ἀμφοῖν πρὸς ἕω Ἐλυμαῖοί τε, καὶ Παραιτακηνοί, λῃστρικοὶ ἄνδρες, καὶ ὀρεινῇ τραχείᾳ πεποιθότες. μᾶλλον δ' οἱ Παραιτακηνοὶ τοῖς Ἀπολλωνιάταις ἐπίκεινται, ὥστε καὶ χεῖρον ἐκείνους διατιθέασιν. οἱ δ' Ἐλυμαῖοι κἀκείνοις, καὶ τοῖς Σουσίοις, τούτοις δὲ καὶ οἱ Οὔξιοι προσπολεμοῦσιν. ἧττον δὲ νῦν, ὡς εἰκός, διὰ τὴν τῶν Παρθυαίων ἰσχύν, ὑφ' ἧς εἰσιν ἅπαντες οἱ ταύτῃ. Εὖ μὲν οὖν πραττόντων ἐκείνων, εὖ πράττουσιν ἅπαντες, καὶ οἱ ὑπήκοοι αὐτῶν. στασιαζόντων δέ, ὅπερ συμβαίνει πολλάκις, καὶ δὴ καὶ ἐφ' ἡμῶν, ἄλλοτ' ἄλλως συμβαίνει. καὶ δὴ καὶ τὰ αὐτὰ πᾶσι. τοῖς μὲν γὰρ συνήνεγκεν ἡ ταραχή, τοῖς δὲ παρὰ γνώμην ἀπήντησεν. Ἡ μὲν δὴ χώρα ἥ τε Περσίς, καὶ ἡ Σουσιανὴ τοιαύτη. Ἡ δὲ παραλία τεναγώδης ἐστί, καὶ ἀλίμενος. Τὰ δ' οὖν ἔθη τὰ Περσικά, καὶ τούτοις, καὶ Μήδοις τὰ αὐτά, καὶ ἄλλοις πλείοσι, περὶ ὧν εἰρήκασι μὲν πλείους, τὰ δὲ καίρια καὶ ἡμῖν λεκτέον. Πέρσαι τοίνυν ἀγάλματα μὲν καὶ βωμοὺς οὐχ ἱδρύονται, θύουσι δ' ἐν ὑψηλῷ τόπῳ, τὸν οὐρανὸν ἡγούμενοι Δία. τιμῶσι δὲ καὶ Ἥλιον, ὃν καλοῦσι Μίθραν, καὶ Σελήνην, καὶ Ἀφροδίτην, καὶ πῦρ, καὶ γῆν, καὶ ἀνέμους, καὶ ὕδωρ. θύουσι δ' ἐν καθαρῷ τόπῳ, καὶ τευξάμενοι, παραστησάμενοι τὸ ἱερεῖον ἐστεμμένον. μελίσαντος δὲ τοῦ μάγου τὰ κρέα τοῦ ὑφηγουμένου τὴν ἱερουργίαν ἀπίασι διελόμενοι· τοῖς θεοῖς οὐδὲν ἀπονείμαντες μέρος. τῆς γὰρ ψυχῆς φασι τοῦ ἱερείου δεῖσθαι τὸν θεόν, ἄλλου δὲ οὐδενός. ὅμως δὲ τοῦ ἐπίπλου τι μικρὸν τιθέασιν, ὡς λέγουσί τινες, ἐπὶ τὸ πῦρ. Διαφερόντως δὲ τῷ πυρί, καὶ τῷ ὕδατι θύουσι, τῷ μὲν πυρὶ προστιθέντες ξηρὰ ξύλα τὸ λέπος χωρίς, πιμελὴν ἐπιτιθέντες ἄνωθεν· εἶθ' ὑφάπτουσιν ἔλαιον καταχέαντες, οὐ φυσῶντες, ἀλλὰ ῥιπίζοντες. τοὺς δὲ φυσήσαντας, ἢ νεκρὸν ἐπὶ πῦρ θέντας, ἢ βόλβιτον, θανατοῦσι. Τῷ δ' ὕδατι ἐπὶ λίμνην, ἢ ποταμόν, ἢ κρήνην ἐλθόντες, βόθρον ὀρύξαντες εἰς τοῦτον σφαγιάζονται, φυλαττόμενοι μή τι τοῦ πλησίον ὕδατος καθαροῦ αἱμαχθείη, ὡς μιανοῦντες. εἶτ' ἐπὶ μυρσίνην, ἢ δάφνην διαθέντες τὰ κρέα, ῥαβδίοις λεπτοῖς ἐφάπτονται οἱ μάγοι, καὶ ἐπᾴδουσιν, ἀποσπένδοντες ἔλαιον ὁμοῦ γάλακτι καὶ μέλιτι κεκραμένον, οὐκ εἰς πῦρ, οὐχ ὕδωρ, ἀλλ' εἰς τοὔδαφος. τὰς δ' ἐπῳδὰς ποιοῦνται πολὺν χρόνον ῥάβδων μυρικίνων λεπτῶν δέσμην κατέχοντες. Ἐν δὲ τῇ Καππαδοκίᾳ (πολὺ γὰρ ἐκεῖ τὸ τῶν μάγων φῦλον, οἱ καὶ πύ-

loniatis est appellata. Ambabus à septentrione orientem uersus Elymæi imminent & Parætaceni, latrones, utpote asperis montibus freti. Sed magis Parætaceni Apolloniatis imminent ideoq; eos plurimum infestant. Elymæi autem illos & Susios. Elymæis Vxij bellum faciunt. hodie quidem id minus: propter Parthorum potẽtiam, ut ego existimo, quibus parent omnes, qui loca ea incolunt: quare bono horum statu, bene est etiam omnibus, qui illis parent: dissidentibus uerò, quod sæpe factum est, etiam nostro tempore, sæpe aliter atque aliter res succedunt, non eodem modo tamen omnibus, quibusdam enim tumultus prosunt, quibusdam præter sententiam eueniunt. Ac Persica quidem, & Susiana regio talis est. Ora maritima est palustris & importuosa. 14 Itaq; etiam de moribus Persarum etsi permulti dixerunt, tamen dicenda nobis uidentur quæ ad rem attinẽt: Persæ nec statuas, nec aras erigunt, sacrificant in loco excelso. Cœlum Iouem putant, colunt Solem, quem Mithram uocant. Item Lunam & Venerem, & ignem, & tellurem, & uentos, & aquam. Sacrificant in loco mũdo cum imprecationibus, & coronatam hostiam statuunt. Vbi magus, qui sacrificiũ enarrat, carnes in portiones distribuit, sua quisque accepta, abeunt, nulla parte dijs relicta. dicunt enim deum nihil uelle, præter hostiæ animam, quidam (ut fertur) omenti partem igni imponunt. Præcipuè igni & aquæ sacrificant, igni arida ligna imponẽtes, ademto cortice, & aruina superiniecta: deinde infuso oleo, succendunt, non inspirantes, sed uentilantes. si quis inspirat, aut mortuũ quicquam, cœnum'ue in ignem inijcit, morte punitur. Aquæ sacra peragunt hoc modo. In lacum uel flumen uel fontem uenientes, scrobem faciunt, ibiq; hostiam iugulant, cauentes ne quid proximæ aquæ sanguine contingatur: sic enim omnia pollutum iri. postea carnibus myrto, lauroq; impositis, eas magi gracilibus uirgis comburunt: & factis imprecationibus quibusdam, oleum lacte ac melle mixtum inspergunt, non in ignem, nec in aquam, sed in terram. Imprecationes diu faciunt, fasciculum uirgarum myricinarum tenuium tenentes. In Cappadocia (etenim maxima est ibi magorum multitudo, qui Pyrethi

14
*
Persarum mores.

rethi uocantur, & multa Persicorum deorum templa.) non cultro sed stipite quodam mactant, tanquam malleo uerberantes. Sunt & Pyrathea septa quædam ingentia, in quorum medio ara est. In ea magi & cinerē multum & ignem peremtem seruant: & eò quotidie ingressi, imprecationes faciunt, per horam ante ignem uirgarum fasciculum tenentes, pileis insulis uelati ex utraquæ parte dependentibus, adeò ut uittæ labia contegant ac malas. Hæc in Anaitidis & Omani delubris fiunt. Nam & horum ibi delubra sunt, & Omani statua in pompa ducitur. Ista nos uidimus, quæ sequuntur, historici memoriæ mandauerunt. In fluuium Persæ non immetunt, nec lauant, nec abluuntur, nec cadauer inijciunt, nec alia quæ immunda esse uideantur. Cuicunque Deo sacrificent, primùm igni imprecationes faciunt. Reges habent ex eadem stirpe. Qui non paruerit, capite & brachio amputato proijcitur. Ducunt uxores complures, & multas pellices alunt, multiplicandæ sobolis gratia. Reges quotannis præmia proponunt ijs, qui plures filios progenuerint, pueri ante quartum annum in patris conspectum non ueniunt. Nuptiæ initio uerni æquinoctij celebrantur. sponsus in thalamum uenit, comesto prius malo uel cameli medulla, præter id nihil eo die. À quinto usque ad XXIV. annum discunt sagittare, iaculari, equitare, & in primis uera dicere. Disciplinarum magistris continentissimis utuntur, qui & fabulas ac utilitatem accommodatas intexunt, cum cantu & sine cantu, deorum & clarorum uirorum facta celebrantes. Congregant eos in unum locum, æris sonitu ante lucem excitatos ad arma aut uenationem. Præficiunt quinquagenis aliquem ex regis filijs, aut satrapæ, quem currentem sequi iubent, loco XXX, XL'ue stadiorum determinato. Postulant hi etiam orationem de singulis quæ illi didicerint simul & uocem, & latus & spiritū exercentes. Quin & aduersus æstum frigus, imbres, & ad torrentium transitus eos condocefaciunt, ut arma & uestes immadidas seruent. Pascere etiam, & in agro pernoctare docent, & rusticari, & fructib. syluestribus uesci: ut termintho, glandibus, pyris agrestibus. Atque hi Cardaces uocant, furtis uiuētes, nā carda uirile

ρεθοι καλοῦνται, πολλὰ δὲ καὶ τῶν Περσικῶν θεῶν ἱερά.) οὐδὲ μαχαίρᾳ θύουσι, ἀλλὰ κορμῷ τινί, ὡς ἂν ὑπέρῳ τύπτοντες. ἔστι δὲ καὶ Πυραθεῖα, σηκοί τινες ἀξιόλογοι. ἐν δὲ τούτοις μέσοις βωμός, ἐν ᾧ πολλή τε σποδὸς, καὶ πῦρ ἄσβεστον φυλάττουσιν οἱ μάγοι. καθ᾽ ἡμέραν δὲ εἰσιόντες, ἐπᾴδουσιν ὥραν σχεδόν τι, πρὸ τοῦ πυρὸς τὴν δέσμην τῶν ῥάβδων ἔχοντες, τιάρας περικείμενοι πιλωτὰς, καθηκύας ἑκατέρωθεν, μέχρι τοῦ καλύπτειν τὰ χείλη, καὶ τὰς παραγναθίδας. ταῦτα δ᾽ ἐν τοῖς τῆς Ἀναΐτιδος, καὶ τοῦ Ὠμανοῦ ἱεροῖς νενόμισται. τούτων δὲ καὶ σηκοί εἰσι καὶ ξόανον τοῦ Ὠμανοῦ πομπεύει. ταῦτα μὲν οὖν ἡμεῖς ἑωράκαμεν. ἐκεῖνα δ᾽ ἐν ταῖς ἄλλαις ἱστορίαις λέγεται, καὶ τὰ ἐφεξῆς. εἰς γὰρ ποταμὸν οὔτ᾽ οὐροῦσιν, οὔτε νίπτονται Πέρσαι, οὐδὲ λούονται, οὐδὲ νεκρὸν ἐκβάλλουσιν, οὐδ᾽ ἄλλα τῶν δοκούντων εἶναι μυσαρά. ὅτῳ δ᾽ ἂν θύσωσι θεῷ, πρώτῳ τῷ πυρὶ εὔχονται. βασιλεύονται δ᾽ ὑπὸ τῶν ἀπὸ γένους. ὁ δ᾽ ἀπειθῶν, ἀποτμηθεὶς κεφαλὴν, καὶ βραχίονα ῥίπτεται. γαμοῦσι δὲ πολλὰς καὶ ἅμα παλλακὰς τρέφουσιν πλείους πολυτεκνίας χάριν. τιθέασι δὲ καὶ οἱ βασιλεῖς ἆθλα πολυτεκνίας κατ᾽ ἔτος. τὰ δὲ τρεφόμενα μέχρι τῶν τεττάρων ἐτῶν, οὐκ ἄγεται τοῖς γονεῦσιν εἰς ὄψιν. οἱ δὲ γάμοι κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας ἐπιτελοῦνται. παρέρχεται δ᾽ ἐπὶ τὸν θάλαμον προφαγὼν μῆλον, ἢ καμήλου μυελὸν, ἄλλο δ᾽ οὐδ᾽ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Ἀπὸ δὲ πέντε ἐτῶν ἕως τετάρτου, καὶ εἴκοσι παιδεύονται, τοξεύειν, καὶ ἀκοντίζειν, καὶ ἱππάζεσθαι, καὶ ἀληθεύειν, διδασκάλοις τε λόγων τοῖς σωφρονεστάτοις χρῶνται, οἳ καὶ τὸ μυθῶδες πρὸς τὸ συμφέρον ἐπανάγοντες πλέκουσι, καὶ μέλους χωρὶς, καὶ μετ᾽ ᾠδῆς, ἔργα θεῶν τε, καὶ τῶν ἀρίστων ἀναδιδόντες. Συνάγουσι δ᾽ εἰς ἕνα τόπον ψόφῳ χαλκοῦ πρὸ ὄρθρου, διεγείροντες ὡς ἐπὶ ἐξοπλισίαν, ἢ θήραν. τάξαντες δ᾽ ἀνὰ πεντήκοντα ἡγεμόνα τῶν βασιλέως τινὰ παίδων αὐτοῖς, ἢ σατράπου, τρέχοντι κελεύουσιν ἕπεσθαι, χωρίον ἀφορίσαντες τριάκοντα, ἢ τετταράκοντα σταδίων. ἀπαιτοῦσι δὲ καὶ λόγον ἑκάστου μαθήματος, ἅμα καὶ μεγαλοφωνίαν, καὶ πνεῦμα, καὶ πλευρὰν ἀσκοῦντες. καὶ πρὸς καῦμα δὲ, καὶ πρὸς ψῦχος, καὶ ὄμβρον, καὶ χειμάρρων διαβάσεις, ὥστ᾽ ἄβροχα φυλάττειν, καὶ ὅπλα, καὶ ἐσθῆτα. καὶ ποιμαίνειν δὲ, καὶ ἀγραυλεῖν, καὶ καρποῖς ἀγρίοις χρῆσθαι, τερμίνθῳ, δρυοβαλάνοις, ἀχράσι. καλοῦνται δ᾽ οὗτοι Καρδάκες, ἀπὸ κλοπείας τρεφόμενοι. κάρδα γὰρ τὸ ἀνδρῶδες,

ἀνδρῶδες, καὶ πολεμικὸν λέγεται. Ἡ δὲ καθ' ἡμέραν δίαιτα ἄρτος μετὰ τὸ γυμνάσιον, καὶ μάζα, καὶ κάρδαμον, καὶ ἁλῶν χόνδρος, καὶ κρέα ὀπτά, ἢ ἑφθὰ ἐξ ὕδατος· ποτὸν δ' ὕδωρ. Θηρεύουσι δὲ σαύνια ἀφ' ἵππων βάλλοντες, καὶ τοξεύματα, καὶ σφενδονῶντες. Δείλης δὲ φυτουργεῖν, καὶ ῥιζοτομεῖν ἀσκοῦσι, καὶ ὁπλοποιεῖν καὶ λίνα, καὶ ἄρκυς φιλοτεχνεῖν. οὐχ ἅπτονται δὲ τῶν θηρευμάτων οἱ παῖδες, ἀλλὰ κομίζειν οἴκαδε ἔθος. Τίθεται δ' ὑπὸ βασιλέως ἆθλα δρόμου, καὶ τῶν ἐν τοῖς πεντάθλοις. Κοσμοῦνται δ' οἱ παῖδες χρυσῷ τὸ πυρωπὸν τιθεμένων ἐν τιμῇ. διὸ οὐδὲ νεκρῷ προσφέρουσι, καθάπερ οὐδὲ τὸ πῦρ κατὰ τιμήν. Στρατεύουσι δὲ καὶ ἄρχουσιν ἀπὸ εἴκοσιν ἐτῶν ἕως πεντήκοντα, πεζοί τε, καὶ ἱππεῖς. ἀγορᾶς δὲ οὐχ ἅπτονται. οὔτε γὰρ πωλοῦσιν, οὔτ' ὠνοῦνται. ὁπλίζονται δὲ γέρρῳ ῥομβοειδεῖ. παρὰ δὲ τὰς φαρέτρας, σαγάρεις ἔχουσι καὶ κοπίδας. περὶ δὲ τῇ κεφαλῇ πίλημα πυργωτόν. θώραξ δ' ἐστὶν αὐτοῖς φολιδωτός. Ἐσθὴς δὲ τοῖς ἡγεμόσι μὲν ἀναξυρὶς τριπλῆ, χιτὼν δὲ χειριδωτὸς διπλοῦς ἕως γόνατος, ὁ ὑπενδύτης μὲν λευκός, ἀνθινὸς δ' ὁ ἐπάνω. ἱμάτιον θέρους μὲν πορφυροῦν ἢ ἀνθινόν, χειμῶνος δ' ἀνθινόν. τιάραι παραπλήσιαι ταῖς τῶν μάγων, ὑπόδημα κοῖλον διπλοῦν. τοῖς δὲ πολλοῖς χιτὼν ἕως μεσοκνημίου, καὶ διπλοῦς. ῥάκος δὲ σινδόνιόν τι περὶ τῇ κεφαλῇ. ἔχει δ' ἕκαστος τόξον, καὶ σφενδόνην. Δειπνοῦσι πολυτελῶς Πέρσαι, τιθέντες καὶ ὁλομελῆ, καὶ πολλὰ καὶ ποικίλα, κόσμος τε λαμπρὸς στολῆς, ἐκπωμάτων τε τῶν ἄλλων, ὥστε χρυσῷ, καὶ ἀργύρῳ καταλάμπεσθαι. Ἐν οἴνῳ τὰ μέγιστα βουλεύονται, καὶ βεβαιότερα τῶν ἐν νήψει τίθενται. Τῶν κατὰ τὰς ὁδοὺς συναντώντων, τοὺς μὲν γνωρίμους καὶ ἰσοτίμους φιλοῦσι προσιόντας, τοῖς δὲ ταπεινοτέροις παραβάλλουσι τὴν γνάθον, καὶ δέχονται ταύτῃ τὸ φίλημα. οἱ δ' ἔτι ταπεινότεροι προσκυνοῦσι μόνον. Θάπτουσι δὲ κηρῷ περιπλάσσοντες τὰ σώματα. τοὺς δὲ μάγους οὐ θάπτουσιν, ἀλλ' οἰωνοβρώτους ἐῶσι. τούτοις δέ, καὶ μητράσι συνέρχεσθαι νενόμισται. Τοιαῦτα μὲν τὰ ἔθη. ἔστι δ' ἴσως καὶ ταῦτα τῶν ἐθίμων, ἅ φησι Πολύκριτος. Ἐν γὰρ Σούσοις ἑκάστῳ τῶν βασιλέων ἐπὶ τῆς ἄκρας ἰδίᾳ πεποιῆσθαι ἄσκησιν, καὶ θησαυρούς, καὶ παραθέσεις ὧν ἐπράττοντο φόρων, ὑπομνήματα τῆς οἰκονομίας. πράττεσθαι δ' ἐκ μὲν τῆς παραλίας ἀργύριον, ἐκ δὲ τῆς μεσογαίας ἃ φέρει

rile ac bellicoſum ſignat. Quotidianus eorum cibus poſt exercitationem eſt panis duriſsimus, & naſturtium, & ſalis grana, & carnes aſſæ uel elixæ, potus aqua. Venantur autem pila & ſagittas ab equis mittentes, & fundantes. Veſpertina eorum ſunt exercitia arbores ſerere, aut radices effodere, aut arma fabricari, aut lino & retib. ſtudiũ impendere artificioſe faciundis. Pueri uenationẽ non attingunt, ſed mos eſt eam domũ referre. Curſus & cæterorum quæ in quinquertio exercentur præmia ab rege proponuntur. Pueri auro exornantur, cuius igneum fulgorem uenerantur, quare id neque mortuo apponunt: quemadmodum nec ignem, ob honorem quem ei deferunt. Militant, & ordines ducunt à xx anno uſq; ad quinquageſimum & pedites & equites. Forum non attingunt, nam nec emunt, nec uendunt. Armantur * cetra in rhombi figuram facta. præter pharetram, ſagares & ſecures habent, capiti impoſitum pileum turritum, pectus thorace ſquamoſo muniunt. Principes anaxyridem triplam habent, & tunicam manicatam, duplam, genu tenus, interula candida eſt, exterior uerò ueſtis florida. Amiculum æſtate purpureum uel floridum, hyeme autem floridum. tiaras magorũ inſulis ſimiles, calceamentum altum ac duplum. Vulgo tunicam duplam gerunt, ad medium uſque crus deſcendentem, circum caput ſindonis cento uoluitur. Quiſque arcu & funda utitur. Perſæ lautè cœnant, integra & multa & uaria apponentes, ueſtis & poculorũ ornatus ſplendidiſsimus, auro & argenta refulgent. De rebus maximis in uino conſultant, eaque decreta ipſi firmiora cenſent, quàm quæ ſobriè faciunt. Si notis & æqualibus in uia occurrant, eos oſculantur: ſi humilioribus, genam eis præbent, eaque oſculum excipiunt, qui humiliores admodum ſunt, duntaxat genu flexo digniores uenerantur. Corpora mortuorum humant, priùs cera oblinentes. Magos inſepultos auibus edendos dimittunt, hi cum matribus inſtituto maiorũ coëunt. Ac Perſarum quidem mores ſunt huiuſmodi, quibus opinor addenda eſſe, quæ à Polycrito referuntur. ſunt autem hæc. Regum cuique Suſis in arce domicilium extat, & theſaurus, & tributorum quæ exigerit tabulæ, adminiſtratæ rei monumentum. Exigere eos ex ora maritima argẽtum, ex mediterranea,

quæ quæque regio ferat, ut colores, medicamenta, lanam, uel aliud tale, aut pecora. Tributa instituit Darius Longimanus, qui omnium hominum pulcherrimus fuit, demta † brachiorum & cubitorum longitudines, etiam genua contingentium. Maximam auri atque argenti partem in suppellectile habēt, in nummis perexiguam. Illam enim existimant & ad donandum magis aptum, & ad reponenda adseruandaque in thesauris cimelia. Nomismatis uerò tantum sufficere arbitrantur, quantum usui satis sit, & tantum auri percutiunt, quantum impensis sufficiat. Persarum mores magna ex parte moderati sunt. Cæterùm per opulentiam reges in delicias luxumque prolapsi sunt, adeò ut triticum ex Asso Aeolica afferri uellent, uinum autem ex Syria quod Chalybonium dicitur, aquam ex Eulæo, quòd ea omnium esset leuissima, ut Atticæ homine comparata, drachma minus appenderet. Ex omnibus autem barbaris, Persis usu uenit, ut notissimi apud Græcos essent, quòd nulli Græcis imperauerunt. eorum qui Asiam tenuere, præter eos. nec ij Græcos, nec Græci illos antea nouerant, nisi quantum fama percepissent admodum exili. Non enim Homerus Medorum, Syrorum'ue imperium nouerat. alioqui Aegyptias Thebas, & earum & Phœnicum diuitias nominans: nequaquam Babylonis,
15 1; Nini & Ecbatanorum opes silentio transmisisset. Ac primò quidem Græcis Persæ imperauerunt, Lydi uerò non toti Asiæ, sed parti solùm cis Halym perexiguæ, idque non diu sed duntaxat, Crœsi & Alyattis. Et si quid gloriæ parauerant amiserunt à Persis subacti. Persæ Medorum rebus in suam potestatem redactis, statim Lydos subegere: & Græcos qui in Asia erant sibi subditos fecerunt, postmodum in Græciam traijcientes magnis multisque certaminibus uicti sunt. Asiam tamen usque ad mare tenuerunt, donec à Macedonibus sunt debellati. Cyrus primus ijs imperium comparauit, cuius successor Cambyses filius, à Magis sublatus est. Septem uerò Persæ qui Magos interemerunt, Dario Hydaspis F. imperium tradiderunt. Eius successores in Narsem desierunt: quem cum Bagoa eunuchus interfecisset, Darium regem fecit, quanquam è stirpe regia non ortum. Hunc cum Alexander euertisset,

ἃ φέρει ἑκάστη χώρα, ὥστε καὶ χρώματα καὶ φάρμακα, καὶ τρίχα ἐρέαν, ἤτοι τοιοῦτο θάτερον, καὶ θρέμματα ὁμοίως. Τὸν δὲ διατάξαντα τοὺς φόρους, Δαρεῖον εἶναι τὸν μακρόχειρα, καὶ κάλλιστον ἀνθρώπων, πλὴν τοῦ μήκους τῶν βραχιόνων, καὶ τῶν πήχεων, ἅπτεσθαι γὰρ καὶ τῶν γονάτων. τὸ δὲ πλεῖστον, καὶ χρυσὸν, καὶ ἄργυρον ἐν κατασκευαῖς εἶναι, νομίσματι δὲ οὐ πολλῷ. πρός τε τὰς δωρεὰς ἐκεῖνα κεχαρισμένα νομίζων μᾶλλον, καὶ πρὸς κειμηλίων ἀπόθεσιν. τὸ δὲ νόμισμα τὸ πρὸς τὰς χρείας ἀρκοῦν ἱκανὸν εἶναι, κόπτειν δὲ πάλιν τὸ τοῖς ἀναλώμασι σύμμετρον. Τὰ μὲν εἶναι ἔθη σωφρονικὰ τὰ πλείω. Διὰ δὲ τὸν πλοῦτον εἰς τρυφὴν ἐξέπεσον οἱ βασιλεῖς, ὥστε πυρὸν μὲν ἐξ Ἄσσου τῆς Αἰολίδος μετήεσαν, οἶνον δ' ἐκ Συρίας τὸν Χαλυβώνιον. Ὕδωρ δὲ ἐκ τοῦ Εὐλαίου πάντων ἐλαφρότατον, ὥστ' ἐν Ἀττικῇ κοτύλῃ δραχμῇ ἀφολκότερον εἶναι. Συνέβη δὲ τοῖς Πέρσαις ἐνδοξοτάτοις γενέσθαι τῶν βαρβάρων, παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ὅτι τῶν μὲν ἄλλων οὐδένες τῶν τῆς Ἀσίας ἀρξάντων Ἑλλήνων ἦρξαν, οὐδ' ᾔδεσαν οὐδ' ἐκεῖνοι τούτους, οὐδ' οἱ Ἕλληνες τοὺς βαρβάρους· ἀλλ' ἐπὶ μικρὸν μόνον ἐκ τῆς πόρρωθεν ἀκοῆς. Ὅμηρος γοῦν οὔτε τὴν τῶν Σύρων, οὔτε τὴν Μήδων ἀρχὴν οἶδεν. οὐδὲ γὰρ ἂν Θήβας Αἰγυπτίας ὀνομάζων, καὶ τὸν ἐκεῖ, καὶ τὸν ἐν Φοινίκῃ πλοῦτον, τὸν ἐν Βαβυλῶνι, καὶ Νίνῳ, καὶ Ἐκβατάνοις παρεσιώπησε. Πρῶτοι δὲ Πέρσαι, καὶ Ἑλλήνων ἐπῆρξαν· Λυδοὶ δὲ ἐπῆρξαν μὲν, ἀλλ' οὔτε τῆς Ἀσίας ὅλης ἐπάρξαντες, ἀλλὰ μέρους τινὸς μικροῦ, τοῦ ἐντὸς Ἅλυος μόνον· καὶ ταῦτ' ἐπ' ὀλίγων χρόνων τῶν κατὰ Κροῖσον, καὶ Ἀλυάττην. Κρατηθέντες δ' ὑπὸ Περσῶν, εἰ καί τι τῆς δόξης ἦν αὐτοῖς, ἀφῃρέθησαν τοῦθ' ὑπ' ἐκείνων. Πέρσαι δ' ἀφ' οὗ κατέλυσαν τὰ Μήδων, εὐθὺς καὶ Λυδῶν ἐκράτησαν, καὶ τοὺς εἰς Ἀσίαν Ἕλληνας ὑπηκόους ἔσχον. ὕστερον δὲ καὶ διέβησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα· καὶ ἡττηθέντες πολλοῖς καὶ πολλάκις ἀγῶσιν, ὅμως διετέλεσαν τῆς Ἀσίαν μέχρι τῶν ἐπὶ θαλάττῃ τόπων κατέχοντες, ἕως ὑπὸ Μακεδόνων κατεπολεμήθησαν. Ὁ μὲν οὖν εἰς τὴν ἡγεμονίαν καταστήσας αὐτοὺς Κῦρος ἦν. διαδεξάμενος δὲ τοῦτον Καμβύσης υἱὸς, ὑπὸ τῶν μάγων κατελύθη. Τούτους δ' ἀνελόντες οἱ ἑπτὰ Πέρσαι, Δαρείῳ τῷ Ὑστάσπου παρέδοσαν τὴν ἀρχήν. εἶθ' οἱ ἀπὸ τούτου διαδεχόμενοι κατέλυσαν εἰς Νάρσην. ὃν ἀποκτείνας Βαγώος ὁ εὐνοῦχος, κατέστησε Δαρεῖον οὐκ ὄντα τοῦ γένους τῶν βασιλέων. Τοῦτον δὲ καταλύσας Ἀλέξανδρος,

αὐτὸς

tisset, ipse X aut XI annos regnauit. Postea Asiæ imperium in complures successores, & ab eis profectos diuisum, tandem dissipatum est. Permansit annos circiter CCL. Hodie seorsim Persæ suum habent corpus, & reges aliis subditos: antè Macedonibus, nūc Parthis.

αὐτὸς ἦρξε δέκα ἢ ἕνδεκα ἔτη. εἶτ' εἰς πλείους διαδεξαμένους, καὶ τοὺς ἀπογόνους τούτων μεριθεῖσα ἡ ἡγεμονία τῆς Ἀσίας διελύθη. συνέμεινε δ' ὅσον πεντήκοντα ἐπὶ τοῖς διακοσίοις ἔτη. νυνὶ δ' καθ' αὑτοὺς συνεστῶτες οἱ Πέρσαι, βασιλέας ἔχουσιν, ὑπηκόους ἑτέροις βασιλεῦσι, πρότερον μὲν Μακεδόσι, νῦν δὲ Παρθυαίοις.

IN LIBRVM DECIMVMQVINTVM INTERPRETIS ANNOTATIONES.

Nauocodrosorum.] Nolui mutare, etsi fieri potuit in aliena ut erraret librarius. De Nabuchodonosore intelligo, sacris litteris nobilitato. υ pro β hic quoque poni, non est insolens. Versus Sophoclis qui post adducuntur, habent multa mendosa.

2 Septentrionales.] οἱ δὲ Βόρροι. legendum putauimus, οἱ δὲ πρόσβοροι, quid rei sit βόσμορος infra exponitur. etsi ibi scribitur ω magno, βώσμορος.

3 Mensuram.] Μετὰ erat, quod facilimo lapsu potuit pro μέτρον substitui. & μέτρον legisse uidetur interpres. infrà de bosmoro pro σιτηρὸς est σῖτος in epitomis, quod & prætuli. infrà οὐ τοῦ ξέθρου τοῦ κανοῦ μόνον erat. illud κανοῦ, si attentè locum considerès: facilè καινοῦ fuisse uerum deprehendes interpres omisit. &c. (ne quid dißimulē) olim me dubium tenuit. toto loco cum superioribus comparato, uidi me in scirpo nodum quærere, ut aiunt.

4 Non magnam.] οὐ μεγάλας λαγὸς λεπίσματα, uoces sunt planè non cohærentes, posterior squamas, prior uibras aut prominētias potiùs quasdam significat.

5 Abisari regio.] Hoc reliqui, quanquam Biasari traiectis litteris esset in Græco, neq; sanè hic statui operam ludere, multis annotandis uarietatibus lectionis, cum pleraque ignota sint, ne dicam fabulosa apud Curtium Abiasares legitur, lib. IIX. Suidas Abisarum loci nomen facit. Paulo pòst Onesicriti mentio fit, quem constat ex historicis fuisse gubernatoribus Alexandri præfectum. Græca sunt manca: sensum perhibui.

6 Catheam.] Hæc apud Stephanum Κάθαια legitur, Cathæna. forte pro Cathæa. Sophites dicitur apud Curtium lib. IX. quem legere de his rebus potes.

7 Sibæ.] Sic omnino & supra legitur, & apud Stephanum. μαλοὶ etiam ut hîc, apud eūdem λ unico scribuntur, itaq; non mutaui. mox ὑδάτοις ἢ τοῖς.]Non cohæret, ac nisi deest ἐφώρμησε, ἐπῆλθε, aut aliquid tale, uitium est. διαξιακοσίων si rectè legitur, est pro διακοσίων ἢ τριακοσίων compendiosè positum.

mox ἐγκωμιάζουσι.] ἐγκωμιάζων. aut deest aliquid. Sed talia dissimulare præstat, quam persequi.

Ad regis fores.] συνελθόντες ἐπὶ θύρας. Interpres θύραν legit, ineptè ut puto. infrà Aphamiotis.] Non, ut interpres, Ephamiotis. hos libro XII. Strabo dixerat Minois cœtum. Aphamiotas etiam Varinus habet.

8 L, tanta.] Locus mendosus. Qui enim humiles erectis & altis sint longiores. mox ἀναπνοὴν, ἀναπνοὺς scripsi. duo non est in Græco.

9 Locus est mirè deprauatus & mutilatus, ut hæc facilimè uenia danda sit interpreti quid somniarē, uersio nostra docet. Nam & sequentia deprauata sunt: non magno fortasse ueritatis dispendio.

10 Et aromatibus delibutis.] Sic interpres. Sed in Græco nihil est omnino. ut appareat scripto usum aliquo libro. In Arianæ porrò descriptio à Ptolemæo plurimum abest noster. uide nonam Asiæ Tab.

11 Nearcho.] Νάρφῳ in Græco erat. Sed historici habent Nearchum. Sicut & infrà rectè legitur. suprà qui Mandanis uocatur constanter gymnosophista, aliis est Dandamis. infrà de Gedrosiis ἀπὸ ὀρῶν.] A finibus. puto Indiæ. ab Oritis habet interpres, & legisse apparet ἀπὸ τῶν Ὠρειτῶν.

12 Deliacorum.] Sic etiam Gyraldus legit in Simonide, in Græco est δελιδιακῶν uox inanis. ego nihil habeo quod de Deliacis Simonideis affirmem.

13 Torreri.] Epitomæ habent non ἀλέεσθαι, sed φρύγεσθαι, neque κέγχρος, sed κάχρυς, quas & sequi malui. Sed cachryn non esse ordeum apparet, cùm ei hæc opponatur. Μακρὸς ἢ ποιεῖσθαι.] Sensum puto μικρὸς exigere. Inserui etiam ὁ antè προσάπτουσι eodem argumento.

14 Itaq; etiam. †] Locus est lacer. Aliquoties autem ἔθνη in ἔθη conuerti. καὶ τευξάμενοι, nihil est, κατευξάμενοι forte: etsi sic quoq; structura biante.

15 Nini.] Νείλῳ erat. sed uitiosè. Homeri loca sunt Iliad. ιγ. & Odyß. δ. In fine libri pro ἢ καὶ ἕνδεκα. legi δέκα ἢ ἕνδεκα. quod nō arbitror dictione causæ indigere.

FINIS.

STRABONIS RERVM GEOGRAPHICARVM LIBER DECIMVS SEXTVS.

ΣΤΡΆΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩ͂Ν ΒΙΒΛΊΟΝ ἙΞΚΑΙΔΈΚΑΤΟΝ.

ARGVMENTVM.

Sextuſdecimus circa Aſſyriam uerſatur, in qua Babylon eſt, & Niſibis, urbes maximæ. Item circa Adiabenam, & Meſopotamiam, & Syriam, & Phœniciam, & Palæſtinam, Arabiam omnem, & quæcunque Indica Arabiam contingunt. Item Saracenorum regionem, quam Scenetim uocat, & omnem Rubro mari, & mortuo adiacentem.

ὙΠΌΘΕΣΙΣ.

Τὸ ἑξκαιδέκατον περὶ τὴν Ἀσσυρίαν χώραν, ἐν ᾗ Βαβυλών, καὶ Νίσιβις, πόλεις μέγισται. καὶ τὴν Ἀδιαβηνήν, καὶ Μεσοποταμίαν, Συρίαν πᾶσαν, Φοινίκην, Παλαιστίνην, Ἀραβίαν πᾶσαν, καὶ ὅσα τῆς Ἰνδικῆς τῇ Ἀραβίᾳ ἣ συνάπτε. καὶ τὴν Σαρακηνῶν, ἣν Σκηνῖτιν καλεῖ, καὶ πᾶσαν τὴν παρακειμένην τῇ νεκρᾷ θαλάσσῃ, καὶ τῇ ἐρυθρᾷ.

1 PErſiam ac Suſianam cōtingunt Aſſyrij. ſic enim Babyloniam & maximam circūm ſitæ regionis partē uocant, cuius & Aturia eſt, in qua ſunt Ninus, Apolloniatis, Elymæi, Parætacæ, & ad Zagrum montem Chaonetis. tum cāpi Nino uicini. Deinde Dolomena, Calachena, Chazena, Adiabena, & Meſopotamiæ gentes, Gordyæis & Mygdonibus ijs proximæ qui circa Niſibim ſunt, uſq; ad Zeugma quod eſt ad Euphratem, & ad multam trans Euphratem regionem, quam Arabes tenēt, & qui propriè nunc Syri appellantur, uſque ad Cilices & Phœnices & Libyas, & Aegyptium pelagus, ac Iſsicum ſinum. Syrorum nomen tendere uidetur à Babylonia uſque ad Iſsicum ſinum, & ab hoc olim uſque ad Euxinum. Etenim utriq; Cappadoces tum qui ad Taurum, tum qui ad Pontum iacent, ad hoc uſque tempus Leucoſyri, id eſt albi Syri nominantur: ſcilicet quod ſint aliqui etiam Syri nigri. hi autē extra Taurum ſunt. Taurum dico eum qui ad Amanum uſque nomen extendit. Iam qui de Syrorum imperio ſcribunt, cum Medos à Perſis euerſos dicunt. Syros autem à Medis: nullos alios Syros intelligunt, quam eos qui Babylone, ac Nini regiam conſtituerunt. quarum alteram Ninum Ninus in Aturia condidit: eius uxor Semiramis, quæ & in regnum ſucceſsit, Babylonem. Atque hi Aſiam occupauerunt. Semiramidis uerò opera præter ea, quę apud Babylonem ſunt, multa per uniuerſam ferè hanc continentem oſtenduntur, ut aggeres, qui Semiramidis uocantur, & mœnia & mu

Syri qui.

Τῇ Περσίδι καὶ τῇ Σουσιανῇ συνάπτουσιν οἱ Ἀσσύριοι. καλοῦσι δὲ οὕτω τὴν Βαβυλωνίαν, καὶ πολλὴν τῆς κύκλῳ γῆς, ἧς ἐν μέρει, καὶ ἡ Ἀτουρία ἐστίν, ἐν ᾗ περ ἡ Νῖνος, καὶ ἡ Ἀπολλωνιᾶτις, καὶ Ἐλυμαῖοι, καὶ Παραιτάκαι, καὶ ἡ περὶ τὸ Ζάγρον ὄρος Χαωνῖτις, καὶ τὰ περὶ τὴν Νῖνον πεδία, Δολομηνή τε, καὶ Καλαχηνὴ καὶ Χαζηνὴ καὶ Ἀδιαβηνή, καὶ τὰ τῆς Μεσοποταμίας ἔθνη, τὰ περὶ Γορδυαίους, καὶ τοὺς περὶ Νίσιβιν Μυγδόνας, μέχρι τοῦ Ζεύγματος τοῦ κατὰ τὸν Εὐφράτην, καὶ τῆς πέραν τοῦ Εὐφράτου πολλὴν ἣν Ἄραβες κατέχουσι, καὶ οἱ ἰδίως ὑπὸ τῶν νῦν λεγόμενοι Σύροι, μέχρι Κιλίκων καὶ Φοινίκων, καὶ Λιβύων, καὶ τῆς θαλάττης τῆς κατὰ τὸ Αἰγύπτιον πέλαγος, καὶ τὸν Ἰσσικὸν κόλπον. Δοκεῖ δὲ τὸ τῶν Σύρων ὄνομα διατεῖναι, ἀπὸ μὲν τῆς Βαβυλωνίας μέχρι τοῦ Ἰσσικοῦ κόλπου, ἀπὸ δὲ τούτου μέχρι τοῦ Εὐξείνου τὸ παλαιόν. Οἱ γοῦν Καππαδόκες ἀμφότεροι, οἵ τε πρὸς τῷ Ταύρῳ, καὶ οἱ πρὸς τῷ Πόντῳ, μέχρι νῦν Λευκόσυροι καλοῦνται, ὡς ἂν ὄντων τινῶν Σύρων καὶ Μελάνων. οὗτοι δ' εἰσὶν οἱ ἐκτὸς τοῦ Ταύρου. λέγω δὲ Ταῦρον μέχρι τοῦ Ἀμανοῦ διατείνων τοὔνομα. Οἱ δ' ἱστοροῦντες τὴν Σύρων ἀρχήν, ὅταν φῶσι Μήδους μὲν ὑπὸ Περσῶν καταλυθῆναι, Σύρους δὲ ὑπὸ Μήδων, οὐκ ἄλλους τινὰς τοὺς Σύρους λέγουσιν, ἀλλὰ τοὺς ἐν Βαβυλῶνι καὶ Νίνῳ κατεσκευασμένους τὸ βασίλειον. ὧν ὁ μὲν Νῖνος ὁ τὴν Νῖνον ἐν τῇ Ἀτουρίᾳ κτίσας. ἡ δὲ τούτου γυνὴ ἥπερ καὶ διεδέξατο τὸν ἄνδρα Σεμίραμις, ἧς ἐστὶ κτίσμα ἡ Βαβυλών. οὗτοι δ' ἐκράτησαν τῆς Ἀσίας. καὶ τῆς Σεμιράμιδος, χωρὶς τῶν ἐν Βαβυλῶνι ἔργων, πολλὰ καὶ ἄλλα κατὰ πᾶσαν γῆν σχεδὸν δείκνυται, ὅση τῆς ἠπείρου ταύτης ἐστί, τά τε χώματα, ἃ δὴ καλοῦσι Σεμιράμιδος, καὶ τείχη, καὶ ἐρυ-

μάτων

μάτων κατασκευαὶ, καὶ συρίγγων τῶν ἐν αὐτοῖς, καὶ ὑδρείων, καὶ κλιμάκων, καὶ διωρύχων ἐν ποταμοῖς, καὶ λίμναις, καὶ ὁδῶν, καὶ γεφυρῶν. Ἀπέλιπον δὲ τοῖς μεθ' ἑαυτοὺς τὴν ἀρχὴν, μέχρι τοῦ Σαρδαναπάλου, καὶ Ἀρβάκου. μετέστη δ' εἰς Μήδους ὕστερον. Ἡ μὲν οὖν Νίνου πόλις, ἠφανίσθη παραχρῆμα μετὰ τὴν τῶν Σύρων κατάλυσιν. πολὺ δὲ μείζων ἦν τῆς Βαβυλῶνος, ἐν πεδίῳ κειμένη τῆς Ἀτουρίας. ἡ δ' Ἀτουρία, τοῖς περὶ Ἄρβηλα τόποις ὁμοία ἐστὶ, μεταξὺ ἔχουσα τὸν Λύκον ποταμόν. Τὰ μὲν οὖν Ἄρβηλα τῆς Βαβυλωνίας ὑπάρχει, ἃ κατ' αὐτήν ἐστιν. ἡ δὲ τῇ περαίᾳ τοῦ Λύκου, τὰ τῆς Ἀτουρίας πεδία, τῇ Νίνῳ περίκειται. Ἐν δὲ τῇ Ἀτουρίᾳ ἐστὶ Γαυγάμηλα κώμη, ἐν ᾗ συνέβη νικηθῆναι, καὶ ἀποβαλεῖν τὴν ἀρχὴν Δαρεῖον. Ἔστι μὲν οὖν τόπος ἐπίσημος οὗτος, καὶ τοὔνομα. μεθερμηνευθὲν γάρ ἐστι καμήλου οἶκος. ὠνόμασε δ' οὕτω Δαρεῖος ὁ Ὑστάσπου, κτῆμα δοὺς εἰς διατροφὴν τῇ καμήλῳ τῇ συνεκπεπονηκυίᾳ μάλιστα τὴν ὁδὸν, τὴν διὰ τῆς ἐρήμου Σκυθίας μετὰ τῶν φορτίων, ἐν οἷς ἦν καὶ ἡ διατροφὴ τῷ βασιλεῖ. Οἱ μέντοι Μακεδόνες, τοῦτο μὲν ὁρῶντες κώμιον εὐτελὲς, τὰ δὲ Ἄρβηλα κατοικίαν ἀξιόλογον, κτίσμα ὥς φασιν Ἀρβήλου τοῦ Ἀθμονέως· περὶ Ἄρβηλα τὴν μάχην καὶ νίκην κατεφήμισαν, καὶ τοῖς συγγραφεῦσιν οὕτω παρέδωκαν. Μετὰ δὲ τὰ Ἄρβηλα, καὶ τὸ Νικατόριον ὄρος ὃ προσωνόμασεν Ἀλέξανδρος νικήσας τὴν περὶ Ἄρβηλα μάχην, ὁ Κάπρος ἐστὶ ποταμός, ἐν ἴσῳ διαστήματι, ὅσῳ καὶ ὁ Λύκος. ἡ δὲ χώρα Ἀρτακηνὴ λέγεται. Περὶ Ἄρβηλα δέ ἐστι καὶ Δημητριὰς πόλις. εἶθ' ἡ τοῦ Νάφθα πηγὴ, καὶ τὰ πυρὰ, καὶ τὸ τῆς Ἀναίας ἱερὸν, καὶ Σαρδάκαι τὸ Δαρείου τοῦ Ὑστάσπου βασίλειον, καὶ ὁ Κυπαρισσὼν, καὶ ἡ τοῦ Κάπρου διάβασις, συνάπτουσα ἤδη Σελευκείᾳ, καὶ Βαβυλῶνι. Ἡ δὲ Βαβυλὼν, καὶ αὐτὴ μέν ἐστιν ἐν πεδίῳ. τὸν δὲ κύκλον ἔχει τοῦ τείχους τριακοσίων ὀγδοήκοντα πέντε σταδίων. πάχος δὲ τοῦ τείχους ποδῶν δύο καὶ τριάκοντα. ὕψος δὲ τῶν μὲν μεσοπυργίων, πήχεις πεντήκοντα, τῶν δὲ πύργων ἑξήκοντα. ἡ δὲ πάροδος ἐπὶ τοῦ τείχους, ὡς τέθριππα ἐναντιοδρομεῖν ἀλλήλοις ῥᾳδίως. διόπερ τῶν ἑπτὰ θεαμάτων λέγεται καὶ τοῦτο, καὶ ὁ κρεμαστὸς κῆπος, ἔχων ἐν τετραγώνῳ σχήματι ἑκάστην πλευρὰν τεττάρων πλέθρων. συνέχεται δὲ ψαλιδώμασι καμαρωτοῖς, ἐπὶ πεττῶν ἱδρυμένοις κυβοειδῶν ἄλλοις ἐπ' ἄλλοις. οἱ δὲ πεττοὶ κοῖλοι πλήρεις γῆς, ὥστε δέξασθαι φυτὰ δένδρων τῶν μεγίστων, ἐξ ὀπτῆς πλίνθου καὶ ἀσφάλτου κατεσκευασμένοι, καὶ αὐτοὶ, καὶ αἱ ψαλίδες, καὶ τὰ καμαρώματα. Ἡ δ' ἀνω-

nitionem fabricę, tabulorumq́ in ijs, & aquę ductus & scalæ & fossæ in fluminibus & lacubus, & uiæ, & pontes. Posteris uerò suis imperium reliquerunt usque ad Sardanapalum & Arbacem, quod postea in Medos translatum est. Sed Ninus post euersos Syros, extemplò delata est. Ea multo maior erat Babylone, in Aturiæ campo sita. Aturia similis est ijs locis, quæ circa Arbela sunt, & Lycum flumen intermedium habet. Arbela enim ad Babyloniam pertinent, & iuxta eam sunt. Trans Lycum uerò Aturiæ campi, Ninum circumiacent. In Aturia quoque pagus est nomine Gaugamela, apud quem Darius superatus amisit imperium. quare hic locus insignis est, ut & nomen. Cameli enim domus interpretatur. nam sic Darius Hystaspis F. nominauit, cùm hanc possessionē Camelo in alimentum daret, in uia (.qua per deserta in Scythiam itur.) oneribus portandis, in quibus regi etiam alimentum erat maximè defatigatæ. pagum Macedones hunc cùm tenuem uiderent, Arbela uerò habitationem memorabilem, ab Arbelo, ut tradūt Athmonei F. condita: circa Arbela & prælíū & uictoriam fuisse famam sparserunt, eamq́ scriptoribus tradiderunt. Post Arbela & Nicatorium montem, quem sic Alexander nominauit, à parta apud Arbela uictoria, flumen est Caprus, tanto, quanto Lycus interuallo. Regio ipsa Artacena dicitur. Circa Arbela est urbs Demetrias. Pòst fons, qui naphthæ scatebras habet, inde ignes, & Anææ tēplum, & Sadracæ Darij regia, Hystaspis F. & Cupressetum & Capri traiectus, iam ad Seleuciam & Babylonem pertinens. Babylon ipsa quoque in campo iacet, muri ambitu CCCXXCV stadiorū, crassitie pedum XXXII. Altitudine inter turres cubitorum L. turrium ipsarum LX, uiam super mœnibus habet tam latam. ut quadrigæ occurrentes facilè se transmittant. Vnde & hoc de VII spectaculis unum dicitur: & hortus pensilis figura quadrata, cuius latus quodlibet quatuor est iugerum. Fornicibus continentur fornicatis sitis super talos ubi formam habentes. Tali isti, pilæ concauæ sunt & terra planæ, ut arbores maximas consitas recipere possint, ex lapide coctili & bitumine constructæ, cum ipse tum testudines & fornices. Supremum

Arbela.

Babylon.

τάτω

tabulatum ascensus scalares habet & cochlias ipsis adiacentes, per quas continenter aqua ex Euphrate in hortos attollitur ab hominibus ad hoc ipsum constitutis. Nam flumen mediam urbem perlabitur latitudine stadium occupans. horti super flumine sunt. Ibi etiam Beli sepultura est, nunc superuersa: quod fecisse Xerxes fertur. Pyramis quædam erat quadrata, ex latere coctili structa, stadij altitudine, cuius quodque latus stadium obtinebat. Hanc Alexander instaurare uoluit: sed cum multi res laboris esset, & multi temporis (. nam ad expurgandam duntaxat terram x millibus hominum, duorũ mensium opus erat.) quod inceperat perficere non ualuit. illicò enim morbus & mors eius oppressit. Posteriorum nemo curauit: quin etiam reliqua neglecta sunt, & urbis partem Persæ diruerunt, partem tẽpus consumpsit & Macedonum negligentia: præsertim postquam Seleucus Nicator Seleuciam ad Tigrim condidit stadijs tantum ccc à Babylone disitam. Nam & ille & posteri omnes huic urbi maximoperè studuerunt, & regiam eò transtulerunt, & nunc Babylone hæc maior est, illa magna ex parte deserta, ut intrepidè de ea usurpari posit, quod de Megalopoli Arcadiæ magna urbe quidam dixit Comicus:

Seleucia.

Est magna solitudo nunc Megalopolis.

In Babylonia propter lignorum penuriam è palmaceis trabibus & columnis ædificia faciunt. Circum columnas ex contortis calamis confectos ponunt, postea illinientes coloribus pingunt. Portæ bituminatæ & altæ sunt tam ipsæ, quam domus, quæ omnes propter lignorum penuriam fornicantur.

Quippe regio magna ex parte nuda, nihil fert præter frutices & palmam. quæ & in Babylonia et in Susiana et in ora Persiæ et in Carmania permulta est. Imbrice autem non utuntur, cum imbribus careant. Idem fit in Susiana et Sitacena. Constituta est habitatio: peculiaris in Babylonia philosophis indigenis, plurimum astronomiam tractantibus qui Chaldæi appellantur. Sunt ex ijs qui è natalibus hominum euentura ijs uaticinari se profiteantur: sed â cæteris non probantur. Est et Chaldæorum natio et Babyloniæ regio ab eis habitata, Arabibus et mari proxima, quod Persicum appellatur. Chal-

Chaldæi Philosophi.

τάτω στέγη προσβάσεις κλιμακωτὰς ἔχει, παρακειμένους δ' αὐταῖς, καὶ κοχλίας, δι' ὧν τὸ ὕδωρ ἀνῆγον εἰς τὸν κῆπον ἀπὸ τοῦ Εὐφράτου συνεχῶς οἱ πρὸς τοῦτο τεταγμένοι. ὁ γὰρ ποταμὸς διὰ μέσον ῥεῖ τῆς πόλεως σταδιαῖος τὸ πλάτος. ἐπὶ δὲ τῷ ποταμῷ ἡ κῆπος. ἔστι δὲ καὶ ὁ τοῦ Βήλου τάφος αὐτόθι, νῦν μὲν κατεσκαμμένος, Ξέρξης δ' αὐτὸν κατέσπασεν, ὥς φασιν. ἦν δὲ πυραμὶς τετράγωνος ἐξ ὀπτῆς πλίνθου, καὶ αὐτὴ σταδιαία καὶ δὲ ἑκάστη τῶν πλευρῶν. ἣν Ἀλέξανδρος ἐβούλετο ἀνασκευάσαι. πολὺ δ' ἦν ἔργον καὶ πολλοῦ χρόνου· (αὐτὴ γὰρ ἡ χοῦς εἰς ἀνακάθαρσιν μυρίοις ἀνδράσι δυοῖν μηνῶν ἔργον ἦν.) ὥστ' οὐκ ἔφθη ἐγχειρηθὲν ἐπιτελέσαι. παραχρῆμα γὰρ ἡ νόσος, καὶ ἡ τελευτὴ συνέπεσε τῷ βασιλεῖ. Τῶν δ' ὕστερον οὐδεὶς ἐφρόντισεν. ἀλλὰ καὶ τὰ λοιπὰ ὠλιγωρήθη καὶ κατήρειψαν τῆς πόλεως, τὰ μὲν οἱ Πέρσαι, τὰ δὲ ὁ χρόνος, καὶ ἡ τῶν Μακεδόνων ὀλιγωρία περὶ τὰ τοιαῦτα. καὶ μάλιστα ἐπειδὴ τὴν Σελεύκειαν ἐπὶ τῷ Τίγρητι πλησίον τῆς Βαβυλῶνος ἐν τριακοσίοις που σταδίοις ἐτείχισε Σέλευκος ὁ Νικάτωρ. Καὶ γὰρ ἐκεῖνος καὶ οἱ μετ' αὐτὸν ἅπαντες περὶ ταύτην ἐσπούδασαν τὴν πόλιν, καὶ τὸ βασίλειον ἐνταῦθα μετήνεγκαν. καὶ δὴ καὶ νῦν ἡ μὲν γέγονε Βαβυλῶνος μείζων· ἡ δ' ἔρημος ἡ πολλή. ὥστ' ἐπ' αὐτῆς μὴ ἂν ὀκνῆσαί τινα εἰπεῖν ὅπερ ἔφη τις τῶν κωμικῶν ἐπὶ τῶν Μεγαλοπολιτῶν τῶν ἐν Ἀρκαδίᾳ.

Ἐρημία μεγάλη 'στὶν ἡ μεγάλη πόλις.

Διὰ δὲ τὴν τῆς ὕλης σπάνιν, ἐκ φοινίκων ξύλων αἱ οἰκοδομαὶ συντελοῦνται, καὶ δοκοῖς καὶ στύλοις. περὶ δὲ τοὺς στύλους στρέφοντες ἐκ τῆς καλάμης σχοινία περιτιθέασιν, εἶτ' ἐπαλείφοντες χρώμασι καταγράφουσι. τὰς δὲ θύρας ἀσφάλτῳ. ὑψηλαὶ δὲ καὶ αὗται, καὶ οἱ οἶκοι καμαρωτοὶ πάντες διὰ τὴν ἀξυλίαν. Ψιλὴ γὰρ ἡ χώρα, καὶ θαμνώδης ἡ πολλή, πλὴν φοίνικος. οὗτος δὲ πλεῖστος ἐν τῇ Βαβυλωνίᾳ, πολὺς δὲ καὶ ἐν Σούσοις, καὶ ἐν τῇ παραλίᾳ Περσίδι, καὶ ἐν τῇ Καρμανίᾳ. Κεράμῳ δ' οὐ χρῶνται. οὐδὲ γὰρ κατομβροῦνται. Παραπλήσια δὲ καὶ τὰ ἐν Σούσοις, καὶ τῇ Σιτακηνῇ. Ἀφώριστο δ' ἐν τῇ Βαβυλωνίᾳ κατοικία τοῖς ἐπιχωρίοις φιλοσόφοις, τοῖς Χαλδαίοις προσαγορευομένοις, οἳ περὶ Ἀστρονομίαν εἰσὶ τὸ πλέον. προσποιοῦνται δέ τινες καὶ γενεθλιαλογεῖν, οὓς οὐ καταδέχονται οἱ ἕτεροι. ἔστι δὲ καὶ φῦλόν τι τὸ τῶν Χαλδαίων καὶ χώρα τῆς Βαβυλωνίας ὑπ' ἐκείνων οἰκουμένη, πλησιάζουσα καὶ τοῖς Ἄραψι, καὶ τῇ κατὰ Πέρσας λεγομένῃ θαλάττῃ. Ἔστι δὲ καὶ τῶν Χαλδαίων

δαίων τῶν ἀστρονομικῶν γένη πλείω. Καὶ γὰρ Ὀρχηνοί τινες προσαγορεύονται, καὶ Βορσιππηνοί, καὶ ἄλλοι πλείους, ὡς ἂν κατὰ αἱρέσεις, ἄλλα καὶ ἄλλα λέγοντες περὶ τῶν αὐτῶν δόγματα. μέμνηνται δὲ καὶ τῶν ἀνδρῶν ἐνίων οἱ Μαθηματικοί, καθάπερ Κιδήνα τε καὶ Ναβουριανοῦ, καὶ Σουδίνου. καὶ Σέλευκος δ' ὁ ἀπὸ τῆς Σελευκείας Χαλδαῖός ἐστι, καὶ ἄλλοι πλείους ἀξιόλογοι ἄνδρες. τὰ δὲ Βόρσιππα, ἱερὰ πόλις ἐστὶν Ἀρτέμιδος καὶ Ἀπόλλωνος, λινουργεῖον μέγα. Πληθύουσι δὲ ἐν αὐτῇ νυκτερίδες μείζους τῶν ἐν ἄλλοις τόποις. ἁλίσκονται δ' εἰς βρῶσιν, καὶ ταριχεύονται. περιέχεται δ' ἡ χώρα τῶν Βαβυλωνίων, ἀπὸ μὲν τῆς ἠοῦς, ὑπό τε Σουσίων καὶ Ἐλυμαίων καὶ Παραιτακηνῶν· ἀπὸ δὲ τῆς μεσημβρίας, ὑπὸ τοῦ Περσικοῦ κόλπου, καὶ τῶν Χαλδαίων, μέχρις Ἀράβων τῶν Ἀλεσηνῶν· ἀπὸ δὲ τῆς ἑσπέρας ὑπό τε Ἀράβων τῶν σκηνιτῶν μέχρι τῆς Ἀδιαβηνῆς, καὶ τῆς Γορδυαίας· ἀπὸ δὲ τῶν ἄρκτων ὑπό τε Ἀρμενίων καὶ Μήδων, μέχρι τοῦ Ζάγρου, καὶ τῶν περὶ αὐτὸ ἐθνῶν. Διαῤῥεῖται δ' ὑπὸ πλειόνων μὲν ποταμῶν ἡ χώρα, μεγίστων δὲ τοῦ τε Εὐφράτου καὶ τοῦ Τίγριος. μετὰ γὰρ τοὺς Ἰνδικοὺς οὗτοι λέγονται δευτερεύειν, κατὰ τὰ νότια μέρη τῆς Ἀσίας οἱ ποταμοί. ἔχουσι δ' ἀνάπλους, ὁ μὲν ἐπὶ τὴν Ὦπιν καὶ τὴν νῦν Σελεύκειαν. ἡ δὲ Ὦπις, κώμη ἐμπορεῖον τῶν κύκλῳ τόπων, ὁ δ' ἐπὶ Βαβυλῶνα, πλειόνων ἢ τρισχιλίων σταδίων. οἱ μὲν οὖν Πέρσαι τοὺς ἀνάπλους ἐπίτηδες κωλύειν ἐθέλοντες φόβῳ τῶν ἔξωθεν ἐφόδων, καταῤῥάκτας χειροποιήτους κατεσκευάκεισαν. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἐπελθὼν ὅσους οἷός τε ἦν ἀνεσκεύασε, καὶ μάλιστα τοὺς ἐπὶ τὴν Ὦπιν. Ἐπεμελήθη δὲ καὶ τῶν διωρύγων. πλημμυρεῖ γὰρ ὁ Εὐφράτης κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ θέρους, ἀπὸ τοῦ ἔαρος ἀρξάμενος, ἡνίκα τήκονται αἱ χιόνες ἀπὸ τῆς Ἀρμενίας, ὥστ' ἀνάγκη λιμνάζειν, καὶ κατακλύζεσθαι τὰς ἀρούρας. εἰ μὴ διοχετεύοι τις ταφρείαις καὶ διώρυξι τὸ ἐκπῖπτον τοῦ ῥοῦ καὶ ἐπιπολάζον ὕδωρ, καθάπερ καὶ ἐν Αἰγύπτῳ τὸ Νείλου. ἐντεῦθεν μὲν οὖν αἱ διώρυγες γεγένηνται. Χρεία δέ ἐστιν ὑπουργίας μεγάλης, βαθεῖα γὰρ ἡ γῆ, καὶ μαλακή, καὶ εὐένδοτος, ὥστε καὶ ἐκσύρεται ῥᾳδίως ὑπὸ τῶν ῥευμάτων. Καὶ γυμνοῖ τὰ πεδία. πληροῖ δὲ τὰς διώρυγας, καὶ τὰ στόματα αὐτῶν ἐμφράττει ῥᾳδίως ἡ χοῦς. οὕτω δὲ συμβαίνει πάλιν τὴν ὑπέρχυσιν τῶν ὑδάτων εἰς τὰ πρὸς τῇ θαλάττῃ πεδία ἐκπίπτουσαν, λίμνας ἀποτελεῖν καὶ ἕλη, καὶ καλαμῶνας, ἐξ ὧν καλάμινα πλέκεται

dæorũ astronomicorũ genera sunt aliqtot. Num quidam Orcheni dicuntur, quidã Borsippeni, & alij complures qui (. ut in sectarum fieri solet diuersitate.) eisdem de rebus aliter atque aliter statuunt. Mathematici quoque nonnullos eorum commemorant: ut Cidenam, & Naburianum, & Sudinum, & Seleucus ex Seleucia Chaldęus est, atque alij complures illustres uiri. Borsippa urbs est Dianæ & Apollini sacra. In ea maximum linificium est, & maxima uespertilionum multitudo, qui longè maiores sunt quam in cæteris locis. Capiuntur ad cibum, & sale condiuntur. Babyloniorum regio ab oriente, continetur à Susijs & Elymæis & Parætacenis: à meridie uerò Persico sinu & Chaldæis usque ad Arabes Alesenos: ab occidente ab Arabibus Scenitis usque ad Adiabenam & Gordyæam: à septentrione ab Armenijs ac Medis usque ad Zagrum montem, & gentes circa eum habitantes. Regio multis fluminibus irrigatur. quorum maximi sunt Tigris & Euphrates. secundi ab Indicis inter hos qui in australi parte Asiæ sunt fluuios. His aduersis nauigatur à mari per alterum, Opim, & in eam quæ nunc Seleucia dicitur: (.Opis autem pagus est circumstantium locorum emporium.) per alterum uerò Babylonem, supra tria millia stadiorum. Persæ quidem uolentes de industria subuectiones eas prohibere, extranearum inuasionum metu, cataractas manuum opere confecerunt, per quos fluuijs in præceps deiectis, sursum nauigandi facultas tolleretur. Alexander cum aduentasset, quos potuit omnes demolitus est, præsertim qui erant in nauigatione ad Opim. Fossarum quoque idem curam habuit. Exundat enim Euphrates æstate, sub uer incipiens, cum iam niues in Armenia liquefiunt. ut necesse sit stagnare arua, atque obrui: nisi quis ingruentem fluxum, & aquarum uim per fossas & canales diuertat. quẽadmodum Nilum quoque coërcent in Aegypto. Hinc ergo fossæ actæ sunt: sed operà nulla opus est. Nam cum terra profunda sit, & mollis ac facilè cedat: nullo negocio ab à quis abripitur & campos nudantur, ac limus fossas implet, eorumqúe ora obstruit. unde rursum aquarum eluuio fit, quæ in campos mari propinquos effusæ, lacus, & paludes efficiunt & arundineta. è quorũ arundinibus

Babyloniæ situs Vide I V. & V. Tab. Asiæ Ptol.

κεται

nibus uaria contexuntur uasa. quorum quę liquida suscipiunt, bitumine illinuntur, cætera nuda, & lituræ expertia relinquuntur. Fiunt etiam uela arundinea storeis & cratibus similia. Fieri nequit ut hæc inundatio omnino prohibeatur: afferre autem aliquod remedium optimorum principũ munus est. Remedium est nimiam aquarũ effusionem obstruendo prohibere, fossarum uerò repletionem quam limus efficit, eas expurgando & ora apperiẽdo. Ac purgatio quidem facilis est. obstructio multarum manuum operam requirit. Nam cum terra facilè cedat, & mollis sit: aggestum limum non sustinet, sed cedẽdo & ipsa trahitur, & os obthuratur difficile reddit. Quin & celeritate opus est, ut citò fossæ claudantur, & ne omnino ex eis aqua elabatur. Fossæ enim per æstatem arefactæ flumen quoque siccant, quod subsidens deriuationibus non potest tempestiuis sufficere, quibus regio perusta & siccitate squalens per æstatem plurimum æget. neque uerò quicquam refert aquarum ne multitudine obruantur fruges, an siti depereant. Præterea cum nauigationes ualdè utiles sint, ab ante dictis causis impeditæ, confici rectè nequeunt, nisi fossarum ora citò claudantur: ut semper fossæ mediocritatem seruent, ne in eis aqua aut redundet aut deficiat. Narrat Aristobulus, Alexandrum ipsum nauigantem, & scapham gubernantem fossas inspexisset, easq́ comitantis multitudinis opera expurgasse, & ora quædam obstruxisse, nonnulla aperuisse. Cumqúe fossam quandam ad paludes & lacus, qui sunt Arabiam uersus, tendere animaduerteret habentem os intractibile, et obstructu difficilimum, propter cedentem et mollem terram: aliud nouum os apperuisse xxx à priore stadijs, capto loco petroso, atque traducto alueo. Idqúe etiam ideò actum, ut præcaueret. ne Arabia omnino difficilis esset ingressu propter lacus et paludes: cûm propter aquę multitudinem iam tum effecta insula uideretur. Habebat enim in animo regionem eam occupare, iamqúe ad hoc et classem et receptacula parauerat, ac nauigia partim in Phœnicia Cyproq́ construxerat, tum dissolubilia tũ clauis compacta, quæ per septem stadia Thapsacum portata, postea Babylonẽ flumine delata sũt: partim

Alexander Arabicum bellũ molitur.

κεται παντοῖα σκεύη, τὰ μὲν ὑγροῦ δεκτικά, τῇ ἀσφάλτῳ περιαλειφόντων, τοῖς δ᾽ ἄλλοις ψιλῶς χρωμένων. καὶ ἱστία δὲ ποιοῦσι τὰ καλάμινα, ψιάθοις ἢ ῥιψὶ παραπλήσια. τὸ μὲν οὖν παντάπασι κωλύειν τὴν τοιαύτην πλημμύραν οὐχ οἷόν τε ἴσως, τὸ δὲ τὴν δυνατὴν προσφέρειν βοήθειαν ἡγεμόνων ἀγαθῶν ἐστιν. ἡ δὲ βοήθεια αὕτη, τὴν μὲν πολλὴν παρέκχυσιν ἐμφράξει κωλύειν, τὴν δὲ πλήρωσιν ἣν ἡ χοῦς ἐργάζεται τοὐναντίον, ἀνακαθάρσει τῶν διωρύγων, καὶ ἐξανοίξει τῶν στομάτων. ἡ μὲν οὖν ἀνακάθαρσις, ῥᾳδία· ἡ δὲ ἔμφραξις, πολυχειρίας δεῖται. εὐένδοτος γὰρ οὖσα ἡ γῆ καὶ μαλακὴ, τὴν ἐπιφορηθεῖσαν οὐχ ὑπομένει χοῦν, ἀλλ᾽ ἀεὶ συνεφέλκεται κἀκείνην, καὶ ποιεῖ δυσδιάχωστον τὸ στόμα, καὶ ταχέως. Δεῖ γὰρ πρὸς τὸ ταχέως κλεισθῆναι τὰς διώρυγας, καὶ μὴ πᾶν ἐκπεσεῖν ἐξ αὐτῶν τὸ ὕδωρ. ξηρανθεῖσαι γὰρ τοῦ θέρους, ξηραίνουσι καὶ τὸν ποταμόν. ταπεινωθεὶς δὲ τὰς ἐποχετείας οὐ δύναται παρέχεσθαι κατὰ καιρόν, ὧν δεῖται πλεῖστον τοῦ θέρους ἔμπυρος οὖσα ἡ χώρα καὶ καυματηρά. διαφέρει δ᾽ οὐδὲν ἢ διὰ πλῆθος τοῦ ὕδατος κατακλύζεσθαι τοὺς καρπούς, ἢ τῇ λειψυδρίᾳ, διὰ δίψαν διαφθείρεσθαι ἅμα δὲ καὶ τοὺς ἀνάπλους πολὺ τὸ χρήσιμον ἔχοντας ἀεί. λυμαινομένους γὰρ ὑπ᾽ ἀμφοτέρων τῶν λεχθέντων παθῶν, οὐχ οἷόν τε ἐπανορθοῦν, εἰ μὴ ταχὺ μὲν ἐξανοίγοιτο τὰ στόμια τῶν διωρύγων ταχὺ δὲ κλείοιντο, καὶ αἱ διώρυγες ἀεὶ μετριάζοιεν, ὥς τε μηδὲ πλεονάζειν ἐν αὐταῖς τὸ ὕδωρ, μήτ᾽ ἐλλείπειν. φησὶ δ᾽ Ἀριστόβουλος τὸν Ἀλέξανδρον αὐτὸν ἀναπλέοντα καὶ κυβερνῶντα τὸ σκάφος, ἐπισκοπεῖν, καὶ ἀνακαθαίρειν τὰς διώρυγας μετὰ τοῦ πλήθους τῶν συνακολουθησάντων. ὡς δ᾽ αὕτως, καὶ τὰ στόμια ἐμφράττειν, τὰ δ᾽ ἀνοίγειν. κατανοήσαντα δὲ μίαν συντείνουσαν ἐπὶ τὰ ἕλη, καὶ τὰς λίμνας τὰς πρὸ τῆς Ἀραβίας, δυσμεταχείριστον ἔχουσαν τὸ στόμα, καὶ μὴ ῥᾳδίως ἐμφράττεσθαι δυναμένην διὰ τὸ εὐένδοτον, καὶ μαλακόγειον, ἄλλο ἀνοῖξαι κοινὸν στόμα ἀπὸ σταδίων τριάκοντα ὑπόπετρον λαβόντα χωρίον, κἀκεῖ μεταγαγεῖν τὸ ῥεῖθρον. ταῦτα δὲ ποιεῖν προνοούμενον ἅμα καὶ τοῦ μὴ τὴν Ἀραβίαν δυσείσβολον τελέως ὑπὸ τῶν λιμνῶν ἢ καὶ τῶν ἑλῶν ἀποτελεσθῆναι νησιάζουσαν ἤδη διὰ τὸ πλῆθος τοῦ ὕδατος. διανοεῖσθαι γὰρ δὴ κατακτᾶσθαι τὴν χώραν ταύτην καὶ στόλους ἤδη καὶ ὁρμητήρια ἤδη κατεσκευάσθαι τὰ πλοῖα, τὰ μὲν ἐν Φοινίκῃ τε καὶ Κύπρῳ ναυπηγησαμένων διαλυτά τε, καὶ γομφωτά, ἃ κομισθέντα εἰς Θάψακον, σταδίοις ἑπτά, εἶτα τῷ ποταμῷ κατακομισθῆναι μέχρι Βαβυλῶνος. Τὰ δ᾽

τὰ δ' ἐν τῇ Βαβυλωνίᾳ συμπηξάμενον τῶν ἐν τοῖς ἄλσεσι καὶ τοῖς παραδείσοις κυπαρίττων. σπάνις γὰρ ὕλης ἐνταῦθα, ἐν δὲ Κοσσαίοις καὶ ἄλλοις τισὶ μετρία τίς ἐστιν εὐπορία. σκήπτεσθαι μὲν οὖν αἰτίαν τοῦ πολέμου φασὶν. ἐπειδὴ μόνοι τῶν ἁπάντων οὐ πρεσβεύσαιντο οἱ Ἄραβες ὡς αὐτόν. τὸ ἀληθὲς ὀρεγόμενον πάντων εἶναι κύριον. καὶ ἐπειδὴ δύο θεοὺς ἐπυνθάνετο τιμᾶσθαι μόνους ὑπ' αὐτῶν, τόν τε Δία καὶ τὸν Διόνυσον τοὺς τὰ κυριώτατα πρὸς τὸ ζῆν παρέχοντας, τρίτον ὑπολαβεῖν ἑαυτὸν τιμήσεσθαι, κρατήσαντα, καὶ ἐπιτρέψαντα τὴν πάτριον αὐτονομίαν ἔχειν, ἣν εἶχον πρότερον. ταῦτα δὲ τε δὴ πραγματεύεσθαι περὶ τὰς διώρυγας τὸν Ἀλέξανδρον, καὶ τοὺς τάφους σκευωρεῖσθαι τοὺς τῶν βασιλέων καὶ δυναστῶν. τοὺς γὰρ πλείστους ἐν ταῖς λίμναις εἶναι. Ἐρατοσθένης δὲ τῶν λιμνῶν μνησθεὶς τῶν πρὸς τῇ Ἀραβίᾳ φησὶ τὸ ὕδωρ ἀπορούμενον διεξόδων ἀνοῖξαι πόρους ὑπὸ γῆς. καὶ δι' ἐκείνων ὑποφέρεσθαι μέχρι Κοιλοσύρων, ἀναθλίβεσθαι δὲ εἰς τοὺς περὶ Ῥινοκόλουρα, καὶ τὸ Κάσιον ὄρος ποταμοὺς καὶ ποιεῖν τὰς ἐκεῖ λίμνας, καὶ τὰ βάραθρα. οὐκ οἶδα δ' εἰ πιθανῶς εἴρηκεν. αἱ γὰρ τοῦ Εὐφράτου παρεκχύσεις αἱ ποιοῦσαι τὰς πρὸς τῇ Ἀραβίᾳ λίμνας καὶ τὰ ἕλη, πλησίον εἰσὶ τῆς κατὰ Πέρσας θαλάττης. ὁ δὲ διείργων ἰσθμὸς, οὔτε πολύς ἐστιν οὔτε πετρώδης, ὥστε ταύτῃ μᾶλλον εἰκὸς ἦν βιάζεσθαι τὸ ὕδωρ εἰς τὴν θάλατταν. εἴτ' ὑπὸ γῆς, εἴτ' ἐπιπολῆς, ἢ πλείους τῶν ἑξακισχιλίων σταδίων διανύειν, ἄνυδρον καὶ ξηράν. οὕτω καὶ τοῦ ταῦτα ὀρῶν ἐν μέσῳ κειμένων, τοῦ τε Λιβάνου καὶ τοῦ Ἀντιλιβάνου τοῦ Κασίου. οἱ μὲν δὴ τοιαῦτα λέγουσι. Πολύκλειτος δέ φησι μὴ πλημμυρεῖν τὸν Εὐφράτην, διὰ γὰρ πεδίων φέρεσθαι μεγάλων, τὰ δ' ὄρη τὰ μὲν δισχιλίους ἀφεστάναι σταδίους, τὰ δὲ Κάσσια μόλις χιλίους, οὐ πάνυ ὑψηλὰ, οὐδὲ νιφόμενα σφοδρῶς, οὐκ ἀθρόαν ἐπιφέροντα τῇ χιόνι τὴν τῆξιν. εἶναι γὰρ καὶ τὰ ὕψη τῶν ἐν τοῖς ὑπὲρ Ἐκβατάνων μέρεσι τοῖς πρὸς βορείοις. ἀεὶ δὲ τοῖς πρὸς νότον σχιζόμενα, καὶ πλατυνόμενα πολὺ ταπεινοῦσθαι, ἅμα δὲ καὶ τὸ πολὺ τοῦ ὕδατος ἐκδέχεσθαι τὸν Τίγριν. τὸ μὲν οὖν ὕστατον ῥηθὲν φανερῶς ἄτοπον. εἰς γὰρ τὰ αὐτὰ κατέρχεται πεδία, καὶ οὕτως τὰ πλημμυρεῖν λεχθέντα ὕψη τῶν ὀρῶν ἀνωμαλίαν ἔχει. τῇ μὲν ἐξηρμένου μᾶλλον τὰ Βόρεια. τῇ πλατυνόμενα τὰ μεσημβρινά. ἡ δὲ χιὼν, οὐ τοῖς ὕψεσι κρίνεται μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς κλίμασι, τότε αὐτὸ ὄρος τὰ

partim in Babylonia ædificauerat, ex hortorum & lucorum cupresſis. Ibi enim materiei inopia eſt: apud Coſſæos uerò & nonnullos alios mediocris copia. Hanc eum cauſam dicunt bello prætendiſſe, quòd Arabes ex omnibus gentibus legatos ad eum non miſiſſent: reuera, omnibus dominandi impulſum cupiditate, & quoniam duos tantũ Deos ab illis coli audiſſet, Iouem ſcilicet & Bacchum, qui eorum quæ ad uitam pertinẽt potiſsima largirentur: ſe tertium exiſtimaſſe cultum iri, ſi uiciſſet, & patriam libertatem, illis reſtituiſſet. Cùm hæc Alexander circa foſſas tradit effeciſſe: tum regum & principum ſepulturas, quarum plurimæ in lacubus erant, refodiſſe. Eratoſthenes paludum mentionem faciens, quæ apud Arabiam ſit, aquam dicit, cùm exitum nullum inueniret, ſub terraneos ſibi meatus aperuiſſe, ac per illos uſque in Cœleſyriam delatam in ea flumina erupiſſe, quæ circa Rhinocolura & Caſium montem ſunt atque ibi & lacus & uoragines effeciſſe, quæ haud ſcio an ueri ſimilia dixerit. Nam Euphratis effuſiones quæ Arabiam uerſus, & lacus & paludes efficiũt, mari Perſico proximæ ſunt, iſthmus autem qui in ea dirimit, neque magnus, nec petroſus. Itaque probabilius erat, aquam in mare impelli, ſiue ſub terram ſiue ſupra eius ſuperficiem: quàm amplius ſex millib. ſtadiorum ſiccam & aridam regionẽ perrumpere: præſertim cum Libanus & Antilibanus, 2. & Ca 2
ſius montes in medio eſſent. Atque hi quidem hæc dicunt. Polycletus negat Euphratem exundare. Etenim per campos maximos ferri. montium uerò alios duobus millibus ſtadiorum, Caſios ad mille abeſſe, non admodum altos, nec multa niue tectos, aut quæ confertim liquetur. maximam enim mõtium altitudinem in borealibus partibus eſſe ultra Ecbatana. uerſus auſtrum uerò ſciſſos ac dilatos plurimũ deprimi, tum maximam aquæ partem à Tigri excipi. Equidem quod ultimò dicitur, aperte abſurdum eſt, in eoſdem enim campos Tigris deſcendit. Iam montium altitudines quibus inundationes adſcribuntur, inæqualitatem quandam habent: cùm alias borealia magis attollantur: interdum meridionalia diducantur. Nix autem non modò altitudine montium, ſed climatib. etiã iudicatur, ut eiuſdẽ montis boreales

boreales partes magis niuib. tegãtur quàm australes: & diutiùs illæ niuem retineant quam hæ. Tigris quidem ex australissimis Armeniæ partibus, quæ sunt Babyloniæ proximæ, niualem aquam excipiens non sanè multam, utpotè ab australi latere delabentem, minus sanè exundet. Euphrates uerò ex utrisque partibus aquam recipit, non ex uno monte solum, sed ex multis. ut in descriptione Armeniæ declarauimus: addita etiam fluminis longitudine, quantum in magna & in parua Armenia spacij conficiat, & quantum deinde per Cappadociam & Taurum uadens, dum Thapsacum usque defertur, inferiorem Syriam & Mesopotamiam dirimens: & quantum porrò Babylonem usque & ad ostia, quę summa continet millia stadiorum XXXVI. Ergo hæc de fossis dicta sufficiũt. Regio hordeum fert quantũ alia nulla: nam trecenticuplum reddere, dicitur. Cætera uerò palmæ suppeditant. Ex ijs enim panis & mel & uinum, & acetum fit, & textilia uaria, nucleis pro carbonibus fabri ferrarij utuntur, ijdem in aqua macerati bobus & ouibus in pabulum dantur. Dicunt esse carmen quoddam Persicum in quo CCCLX palmæ utilitates numerentur oleo frequentius sesamino utuntur. Cætera loca huius arboris penuriam habent. In Babylonia etiam bitumen multum nascitur, de quo Eratosthenes dicit, liquidum, quod naphthan uocant, in Susiano agro nasci: siccum uerò, quod congelascere potest, in Babylonio. cuius fons est propè ipsam naphthan. hoc autem inundante ex liquefactione niuium, & ipse augetur, & effusionem in fluuium facit. Hic glebæ maxime coëunt ad ædificia idoneæ, quæ ex coctilibus lateribus fiunt. Sunt qui liquidam etiam in Babylonio nasci dicunt. De sicco quidem dictum est, quantus sit eius ad ædificia usus. dicunt etiam nauigia contexi, quæ bitumine illita solidentur. Liquidi bituminis, quod naphtham uocant, admirabilis est natura. Nam igni admotum, eum corripit. & si corpus eo illitum igni admoueris, deflagrat, nec aqua ullo pacto exstingui potest: sed magis etiam exardescit, nisi ualdè multam superinfuderis, cœno & aceto, & alumine, & uisco oppressum exstinguitur. Alexandrum tradunt, ut experimento rem cognosceret,

Bitumen.

Naphtha.

βόρεια μέρη νίφεται μᾶλλον ἢ τὰ νότια, καὶ τὴν χιόνα συμμένουσαν ἔχει μᾶλλον ἐκεῖνα, ἢ ταῦτα. ὁ μὲν οὖν Τίγρις ἐκ τῶν νοτιωτάτων μερῶν τῆς Ἀρμενίας, ἃ πλησίον ἐστὶ τῆς Βαβυλωνίας, δεχόμενος τὸ ἐκ τῶν χιόνων ὕδωρ οὐ πολὺ ὄν, ἅτε ἐκ τῆς νοτίου πλευρᾶς, ἧττον ἂν πλημμυροῖ. ὁ δὲ Εὐφράτης, τὸ ἐξ ἀμφοτέρων δέχεται τῶν μερῶν, καὶ οὐχ ἑνὸς ὄρους, ἀλλὰ πολλῶν, ὡς ἐδηλώσαμεν ἐν τῇ περιηγήσει τῆς Ἀρμενίας, προσθέντες τὸ μῆκος τοῦ ποταμοῦ, ὅσον μὲν τὸ ἐν τῇ μεγάλῃ Ἀρμενίᾳ λέξασι, καὶ τῇ μικρᾷ. ὅσον δὲ ἐκ τῆς Ἀρμενίας, καὶ τῆς μικρᾶς Ἀρμενίας καὶ τῆς Καππαδοκίας διὰ τοῦ Ταύρου διεκβαλὼν ἕως Θαψάκου φέρεται, τὴν κάτω Συρίαν, καὶ τὴν Μεσοποταμίαν ἀφορίζων. ὅσον δὲ τὸ λοιπὸν μέχρι Βαβυλῶνος καὶ τῆς ἐκβολῆς ὁμοῦ, τρισμυρίων καὶ ἑξακισχιλίων σταδίων. τὰ μὲν οὖν περὶ τὰς διώρυγας τοιαῦτα. ἡ δὲ χώρα φέρει κριθὰς μὲν ὅσας οὐκ ἄλλη, καὶ γὰρ τριακοσάχια λέγουσι. τὰ δὲ ἄλλα ἐκ τοῦ φοίνικος παρέχονται, καὶ γὰρ ἄρτον καὶ οἶνον, καὶ ὄξος, καὶ μέλι, καὶ ἄλφιτα, τά τε πλεκτὰ παντοῖα ἐκ τούτου. τοῖς δὲ πυρῆσιν ἀντ' ἀνθράκων οἱ χαλκεῖς χρῶνται. βρεχόμενοι δὲ τοῖς σιτιζομένοις εἰς τροφὴν βουσὶ, καὶ προβάτοις. φασὶ δ' εἶναι καὶ Περσικὴν ᾠδὴν, ἐν ᾗ τὰς ὠφελείας τοῦ φοίνικος, τριακοσίας καὶ ἑξήκοντα διαριθμοῦνται. ἐλαίῳ δὲ χρῶνται τῷ σησαμίνῳ τὸ πλέον. οἱ δ' ἄλλοι τόποι σπανίζονται τούτου τοῦ φυτοῦ. γίνεται δ' ἐν τῇ Βαβυλωνίᾳ ἡ ἄσφαλτος πολλή, περὶ ἧς Ἐρατοσθένης μὲν οὕτως εἴρηκεν. ὅτι ἡ μὲν ὑγρὰ ἣν καλοῦσι νάφθαν, γίνεται ἐν τῇ Σουσίδι, ἡ δὲ ξηρὰ δυναμένη πήττεσθαι ἐν τῇ Βαβυλωνίᾳ. ταύτης δ' ἐστὶν ἡ πηγὴ τῆς νάφθα πλησίον. πλημμύροντος δὲ τούτου κατὰ τὰς τῶν χιόνων τήξεις, καὶ αὐτὴ πληροῦται, καὶ ὑπέρχυσιν εἰς τὸν ποταμὸν λαμβάνει. ἐνταῦθα δὲ συνίστανται βῶλοι μεγάλαι πρὸς τὰς οἰκοδομὰς ἐπιτήδειαι, τὰς διὰ τῆς ὀπτῆς πλίνθου. ἄλλοι δὲ καὶ τὴν ὑγρὰν ἐν τῇ Βαβυλωνίᾳ γίνεσθαι φασί. περὶ μὲν οὖν τῆς ξηρᾶς, εἴρηται πόσον τὸ χρήσιμον τὸ ἐκ τῶν οἰκοδομιῶν μάλιστα. φασὶ δὲ καὶ πλοῖα πλέκεσθαι, ἐμπλασθέντα δ' ἀσφάλτῳ πυκνοῦσθαι. τὴν δ' ὑγρὰν ἣν νάφθαν καλοῦσι, παράδοξον ἔχειν συμβαίνει τὴν φύσιν. προσαχθεῖσα γὰρ ἡ νάφθα πυρὶ πλησίον, ἁρπάζει τὸ πῦρ, κἂν ἐπιχρίσας αὐτῇ σῶμα προσαγάγῃς, φλέγεται. σβέσαι δ' ὕδατι οὐχ οἷόν τε. ἐκκαίεται γὰρ μᾶλλον, πλὴν εἰ πάνυ πολλῷ. ἀλλὰ πηλῷ καὶ ὄξει, καὶ στυπτηρίᾳ, καὶ ἰξῷ πνιγέντα, σβέννυται. πεῖραν δὲ χάριν φασὶν Ἀλέξανδρον ἐν λουτρῷ προσχέαι

προσχέαι παιδὶ τοῦ νάφθα, καὶ προσαγαγεῖν λύχνον. φλεγόμενον δὲ καὶ τὸν παῖδα, ἐγγὺς ἐλθεῖν τοῦ ἀπολέσθαι, πλὴν πολλῷ σφόδρα καταντλοῦντες ὕδατι, ἐξίσχυσαν καὶ διέσωσαν οἱ περιεστῶτες. Ποσειδώνιος δέ φησι τοῦ ἐν τῇ Βαβυλωνίᾳ νάφθα τὰς πηγάς, τὰς μὲν εἶναι λευκοῦ, τὰς δὲ μέλανος. τούτων δὲ τὰς μὲν εἶναι θείου ὑγροῦ, λέγω δὲ τὰς τοῦ λευκοῦ. ταύτας δ' εἶναι τὰς ἐπισπωμένας τὰς φλόγας. τὰς δὲ τοῦ μέλανος, ἀσφάλτου ὑγρᾶς, ᾧ ἀντ' ἐλαίου τοὺς λύχνους καίουσι. Πάλαι μὲν οὖν ἡ Βαβυλὼν ἦν μητρόπολις τῆς Ἀσσυρίας, νῦν δὲ Σελεύκεια ἡ ἐπὶ τῷ Τίγρει λεγομένη. Πλησίον δ' ἐστὶ κώμη, Κτησιφῶν λεγομένη μεγάλη. ταύτην δ' ἐποιοῦντο χειμάδιον οἱ τῶν Παρθυαίων βασιλεῖς, φειδόμενοι τῶν Σελευκέων, ἵνα μὴ κατασταθμεύοιντο ὑπὸ τοῦ Σκυθικοῦ φύλου καὶ στρατιωτικοῦ. δυνάμει οὖν Παρθικῇ πόλις ἀντὶ κώμης ἐστί. καὶ τὸ μέγεθος τοσοῦτόν γε πλῆθος δεχομένη, καὶ τὴν κατασκευὴν ὑπ' ἐκείνων αὐτῶν κατεσκευασμένη, καὶ τὰ ὤνια καὶ τὰς τέχνας προσφόρους ἐκείνοις πεπορισμένη. εἰώθασι γὰρ ἐνταῦθα τοῦ χειμῶνος διάγειν οἱ βασιλεῖς διὰ τὸ εὐάερον, θέρους δὲ ἐν Ἐκβατάνοις, καὶ τῇ Ὑρκανίᾳ διὰ τὴν ἐπικράτειαν τῆς παλαιᾶς δόξης. Ὥσπερ δὲ Βαβυλωνίαν τὴν χώραν καλοῦμεν, οὕτω καὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς ἐκεῖθεν Βαβυλωνίους καλοῦμεν, οὐκ ἀπὸ τῆς πόλεως, ἀλλ' ἀπὸ τῆς χώρας. ἀπὸ δὲ τῆς Σελευκείας ἧττον κἂν ἐκεῖθεν ὦσι, καθάπερ Διογένη τὸν Στωϊκὸν φιλόσοφον. Ἔστι δὲ καὶ Ἀρτεμίδα πόλις ἀξιόλογος, διέχουσα πεντακοσίους τῆς Σελευκείας σταδίους, πρὸς ἕω τὸ πλέον, καθάπερ καὶ ἡ Σιτακηνή. καὶ γὰρ αὕτη πολλή τε καὶ ἀγαθή, μέση Βαβυλῶνος τέτακται καὶ Σουσίδος, ὥστε τοῖς ἐκ Βαβυλῶνος εἰς Σοῦσα βαδίζουσι διὰ τῆς Σιτακηνῆς ἡ ὁδὸς ἅπασα. πρὸς ἕω δ' ἐστὶ, καὶ τοῖς ἐκ Σούσων εἰς τὴν μεσόγαιαν τῆς Περσίδος, διὰ τῆς Οὐξίας, καὶ τῆς ἐκ τῆς Περσίδος, εἰς τὰ μέσα τῆς Καρμανίας. Τὴν μὲν οὖν Καρμανίαν ἐγκυκλοῦται πρὸς ἄρκτον ἡ Περσίς, πολλὴ οὖσα. ταύτῃ δὲ συνάπτει ἡ Παραιτακηνὴ καὶ Κοσσαία μέχρι Κασπίων πυλῶν, ὀρεινὰ καὶ λῃστρικὰ ἔθνη. τῇ δὲ Σουσίδι ἡ Ἐλυμαῖτις, καὶ αὐτὴ τραχεῖα ἡ πολλή, καὶ λῃστρική. τῇ δὲ Ἐλυμαΐτιδι, τὰ περὶ τὸν Ζάγρον καὶ ἡ Μηδία. Κοσσαῖοι μὲν οὖν εἰσὶ τοξόται τὸ πλέον, καθάπερ καὶ οἱ συνεχεῖς ὀρεινοὶ προνομεύοντες ἀεί. χώραν γὰρ ἔχουσιν ὀλίγην τε καὶ λυπράν, ὥστ' ἐκ τῶν ἀλλοτρίων ἀνάγκη ζῆν. ἀνάγκη δὲ καὶ ἰσχύειν. ἅπαντες γάρ εἰσι μάχιμοι. τοῖς γοῦν Ἐ-

gnoſceret, puero cuidã in balneo naphthan illeuiſſe, ac lucernam admouiſſe, puerũ pœnè deflagraſſe: circumſtantes multa admodum aqua flammas deuiciſſe, ac puerum ſeruaſſe. Poſidonius ſcribit, è fontibus naphthæ Babylonijs quoſdam nigrũ naphtham, quoſdam album producere: atque ex ijs alios eſſe liquidi ſulphuris, eos ſcilicet qui albũ naphtham habent, quam & flammæ arripiant. eos uerò qui nigri bituminis ſint, liquidos eſſe, & pro oleo in lucernis uſurpari. Babylon olim Aſſyriæ fuit metropolis. nunc Seleucia eſt quæ ad Tigrim dicitur. Propè eam pagus maximus eſt nomine Cteſiphon, in quo Parthorum reges hyemabant, Seleuciæ parcentes, ne Scythicæ & militaris nationis hoſpitio adſiduo opprimeretur. Hic pagus urbis potentia ac magnitudine eſt, cum Parthorum multitudinem & apparatum omnem recipiat, ac uenalia & neceſſaria artificia illis ſuppeditet. Ibi Parthorum reges in hyeme propter aëris temperiem degere ſolebant. æſtatem uerò in Hyrcania & Ecbatanis agunt, ꝑpter antiq̃ loci, & adhuc durãtem famam. Et quemadmodum Babyloniam regionem uocamus, ſic indigenas Babylonios dicimus non ab urbe, ſed à regione: A' Seleucia non item, & ſi ibi nati ſint, ut Diogenes philoſophos Stoicus, qui Babylonios uſurpatur. Eſt porrò Artemita, inſignis ciuitas, quingẽtis ſtadijs à Seleucia diſtans, plurimum orientem uerſus, ut & Sitacena. Nam & ea multa & opulẽta inter Babylonem & Suſianam iacet. quare è Babylone Suſa euntibus, totum iter per Sitacenam eſt. Ad orientem uerò è Suſis in Perſiæ mediterraneã euntibus, iter eſt per Vxiam, quemadmodum ijs qui ex Perſia in medios Carmanios proficiſcuntur. Carmaniam à ſeptentrione Perſia circundat, quæ multa eſt, cum Parætacenis & Coſſæis coniuncta uſq; ad Caſpias portas, montanis ſanè gentibus ac latrocinijs Suſiæ coniungitur Elymaitica, quæ magna ex parte aſpera eſt, & latronibus referta. Elymaiticæ Media, & quæ Zagro ſunt proxima. Coſſæi Coſſæi. Elymæi. ferè ſagittarij ſunt, quemadmodum & montani eis finitimi, qui ſemper latrocinia excercent. paruam enim ſterilem regionem incolentes, ex alieno uiuere, & quidem præualere oportet. omnes enim bello ſtudẽt. Sanè E-

lymæis cum hi aduersus Babylonios, Susiosq; bellum gererent, auxilio miserunt, tredecim hominum millia. Parætaceni quanquam magis agriculturam exerceant, quàm Cossæi, ne ipsi tamen à latrocinijs abstinent. Elymæi plus terræ possident, quàm hi & magis uariæ, quæ ferax est, incolas rusticos habet: montana uerò milites nutrit maiore ex parte sagittarios: & cum multa sit, multum exercitum emittit. Ideò rex eorum potentia magna fretus recusat Parthorum regi obtẽperare, quod faciunt alij. Eodem modo erga Macedonas, qui postmodum Syriæ imperauerunt, adfectus fuit. Antiochum quidem magnum, Beli templum spoliare conatum, finitimi barbari absque aliorum ope ad orti interemerunt. Parthus ex his quæ illi euenerant edoctus, & aliquanto pòst audiens templa esse apud eos opulenta, uidensque haudquaquam ultrò concessuros, ui magna inuasit: & Mineruæ templũ ac Dianæ, quod Azara dicitur, cepit, CCIↃↃ talentorum gaza ablata. Capta est etiam propè flumen Hedyphontem Seleucia magna ciuitas, quæ prius Soloce uocabatur. Tres sunt in eam regionem commodi ingressus. è Media quidem & locis Zagro uicinis, per Massabaticam: ex Susiade per Gabianam: (. Gabiana & Massabatica Elymæorum sunt prouinciæ.) tertius ingressus est è Persia. est etiam Corbiana Elymæorum prouincia. His finitimi sunt Sagapeni, & Silaceni, exiguæ præfecturę principatus. Atque hæ sunt gentes quæ oriẽtem uersus Babyloniam habitant. Ad septentrionẽ Media ut supra diximus & Armenia. Ad
Adiabena. occidentem est Adiabenę, & Mesopotamia. Maxima Adiabenæ pars plana est, ea præsertim quæ pertinet ad Babyloniam quanquam proprium principem habeat, quibusdam locis Armeniam contingit. Nam Medi, Armenij, ac Babylonij, præter omnes alias gentes quæ hic sunt ita suas ab initio res instituerãt, ut se inuicem adorirentur, quisque sibi opportuno tempore: ac rursum in gratiam redirent, quod usque ad Parthorum imperium durauit. Proinde Medis ac Babylonijs Parthi imperant: Armenios autem nunquam in suam redegerunt potestatem, qui sæpe bello impetiti, nunquam subacti sunt, immò Tigranes (. ut in rebus Armenicis docuimus.) fortiter

λυμαίοις συνεμάχουν μύριοι καὶ τρισχίλιοι, πολεμοῦσι πρός τε Βαβυλωνίους καὶ Σουσίους. οἱ δὲ Παραιτακηνοὶ μᾶλλον μὲν τῆς Κοσσαίων ἐπιμελοῦνται γῆς. ὅμως δὲ καὶ αὐτοὶ λῃστηρίων οὐκ ἀπέχονται. Ἐλυμαῖοι δὲ καὶ μείζω τούτων κέκτηνται χώραν καὶ ποικιλωτέραν. ὅση μὲν οὖν ἀγαθὴ, γεωργοὺς ἔχει τοὺς ἐνοικοῦντας. ἡ δ᾽ ὀρεινὴ, στρατιώτας τρέφει, τοξότας τοὺς πλείστους. πολλὴ δὲ οὖσα, πολὺ καὶ τὸ στρατιωτικὸν παρέχεται, ὥστε καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτῶν δύναμιν κεκτημένος μεγάλην, οὐκ ἀξιοῖ γὰρ τῷ Παρθυαίων βασιλεῖ παραπλησίως τοῖς ἄλλοις ὑπήκοος εἶναι. ὁμοίως δὲ καὶ πρὸς τοὺς Μακεδόνας ὕστερον τοὺς τῆς Συρίας ἄρχοντας διέκειτο. Ἀντίοχον μὲν οὖν τὸν Μέγαν τὸ τοῦ Βήλου συλᾶν ἱερὸν ἐπιχειρήσαντα, ἀνεῖλον ἐπιθέμενοι καθ᾽ αὑτοὺς οἱ πλησίον βάρβαροι. Ἐκ δὲ τῶν ἐκείνῳ συμβάντων παιδευθεὶς ὁ Παρθυαῖος, χρόνοις ὕστερον ἀκούων τὰ ἱερὰ πλούσια παρ᾽ αὐτοῖς, ὁρῶν δ᾽ ἀπειθοῦντας ἐμβάλλει μετὰ δυνάμεως μεγάλης. καὶ τό, τε τῆς Ἀθηνᾶς ἱερὸν εἷλε, καὶ τὸ τῆς Ἀρτέμιδος τὰ Ἄζαρα, καὶ ἦρε ταλάντων μυρίων γάζαν. ᾑρέθη δὲ καὶ πρὸς τῷ Ἡδυφῶντι ποταμῷ Σελεύκεια μεγάλη πόλις. Σολόκη δ᾽ ἐκαλεῖτο πρότερον. Τρεῖς δ᾽ εἰσὶν εἰς τὴν χώραν εὐφυεῖς εἰσβολαί, ἐκ μὲν τῆς Μηδίας καὶ τῶν περὶ τὸν Ζάγρον τόπων διὰ τῆς Μασσαβατικῆς, ἐκ δὲ τῆς Σουσίδος διὰ τῆς Γαβιανῆς (. ἐπαρχίαι δ᾽ εἰσὶν αὗται τῆς Ἐλυμαΐας, ἥτε Γαβιανὴ καὶ ἡ Μασσαβατική.) τρίτη δ᾽ ἐστὶν ἡ ἐκ τῆς Περσίδος. ἔστι δὲ καὶ Κορβιανὴ ἐπαρχία τῆς Ἐλυμαΐδος. ὅμοροι δ᾽ εἰσὶ τούτοις Σαγαπηνοί τε καὶ Σιλακηνοί, δυναστεῖαι μικραί. Τοσαῦτα μὲν καὶ τοιαῦτα ἔθνη πρὸς ἕω τὰ ὑπερκείμενα τῆς Βαβυλωνίας. Πρὸς ἄρκτον δὲ τὴν Μηδίαν φαμὲν, καὶ τὴν Ἀρμενίαν. ἀπὸ δὲ δύσεως ἡ Ἀδιαβηνὴ, καὶ ἡ Μεσοποταμία. Τῆς μὲν οὖν Ἀδιαβηνῆς ἡ πλείστη πεδιάς ἐστι, καὶ αὐτὴ τῆς Βαβυλωνίας μέρος οὖσα, ἔχουσα δ᾽ ὅμως ἄρχοντα ἴδιον, ἔστιν ὅπῃ καὶ τῇ Ἀρμενίᾳ προσχωροῦσα. οἱ γὰρ Μῆδοι καὶ οἱ Ἀρμένιοι, τρίτοι δὲ Βαβυλώνιοι, τὰ μέγιστα τῶν ἐθνῶν τῶν ταύτῃ διετέλουν οὕτως ἐξ ἀρχῆς συνεστῶτες, ὥστ᾽ ἀλλήλοις ἐπιτίθεσθαι κατὰ καιροὺς τοὺς οἰκείους ἕκαστοι, καὶ πάλιν διαλύεσθαι. καὶ τοῦτο μέχρι καὶ τῆς τῶν Παρθυαίων ἐπικρατείας διέμενε. Τῶν μὲν οὖν Μήδων καὶ τῶν Βαβυλωνίων ἐπάρχουσι Παρθυαῖοι· τῶν δ᾽ Ἀρμενίων οὐδ᾽ ἅπαξ. ἀλλ᾽ ἔφοδοι μὲν γεγόνασι πολλάκις, ἀνακράτως δ᾽ οὐχ ἑάλωσαν. ἀλλ᾽ ὅ γε Τιγράνης, καὶ ἐρρωμένως ἀντεπεκράτησεν, ὡς ἐν τοῖς Ἀρμενιακοῖς εἴρηται.

[illegible]. Ἡ μὲν οὖν Ἀδιαβηνὴ τοιαύτη. καλοῦνται δ' οἱ Ἀδιαβηνοὶ καὶ Σακκόποδες. περὶ δὲ τῆς Μεσοποταμίας ἐροῦμεν ἐφεξῆς, καὶ τῶν πρὸς μεσημβρίαν ἐθνῶν, ἐπιόντες ἐπὶ μικρὸν πρότερον τὰ λεγόμενα περὶ τῶν ἐθῶν τῶν παρὰ τοῖς Ἀσσυρίοις. Τἄλλα μὲν οὖν ἔοικε τοῖς Περσικοῖς. ἴδιον δὲ, τὸ καθεστάναι τρεῖς ἄνδρας σώφρονας ἑκάστης ἄρχοντας φυλῆς, οἱ τὰς ἐπιγάμους κόρας προσάγοντες εἰς τὸ πλῆθος, ἀποκηρύττουσι τοῖς νυμφίοις ἀεὶ τὰς ἐντιμοτέρας πρώτας. οὕτω μὲν αἱ συζυγίαι τελοῦνται. ὁσάκις δ' ἂν μιχθῶσιν ἀλλήλοις ἐπιθυμιάσαντες, ἐξανίστανται ἑκάτερος χωρίς. ὄρθρου δὲ λούονται, πρὶν ἀγγείου τινὸς ἅψασθαι. παραπλησίως γὰρ ὥσπερ ἀπὸ νεκροῦ τὸ λουτρὸν ἐν ἔθει ἐστὶν, οὕτω καὶ ἀπὸ συνουσίας. Πάσαις δὲ ταῖς Βαβυλωνίαις ἔθος κατά τι λόγιον, ξένῳ μίγνυσθαι πρός τι Ἀφροδίσιον, ἀφικνουμέναις μετὰ πολλῆς θεραπείας καὶ ὄχλου. θώμιγγι δ' ἔστεπται ἑκάστη. ὁ δὲ προσιὼν καταθεὶς ἐπὶ τὰ γόνατα ὅσον καλῶς ἔχει ἀργύριον, συγγίνεται, ἄπωθεν τοῦ τεμένους ἀπαγαγών. τὸ δ' ἀργύριον ἱερὸν τῆς Ἀφροδίτης νομίζεται. Ἀρχεῖα δ' ἐστὶ τρία, τὸ τῶν ἀφειμένων ἤδη τῆς στρατείας, καὶ τὸ τῶν ἐνδοξοτάτων, καὶ τὸ τῶν γερόντων, χωρὶς τοῦ ὑπὸ τοῦ βασιλέως καθεσταμένου. τούτου δ' ἐστὶ καὶ τὸ τὰς παρθένους ἐκδιδόναι, καὶ τὸ τὰς περὶ τῆς μοιχείας δικάζειν δίκας. ἄλλῳ δὲ τὰς τῆς κλοπῆς, τρίτῳ τὸ περὶ τῶν βιαίων. Τοὺς δ' ἀῤῥώστους εἰς τὰς τριόδους ἐκτιθέντες, πυνθάνονται τῶν παριόντων εἴ τις τι ἔχοι λέγειν τοῦ πάθους ἄκος. οὐδείς τε ἐστὶν οὕτω κακὸς τῶν παριόντων, ὃς οὐκ ἐντυχὼν εἴ τι φρονεῖ σωτήριον ὑποτίθεται. Ἐσθὴς δ' αὐτοῖς ἐστὶ χιτὼν λινοῦς ποδήρης, καὶ ἐπενδύτης ἐρέου ἱμάτιον λευκόν. κόμη μικρά, ὑπόδημα ἐμβάδι ὅμοιον. φοροῦσι δὲ καὶ σφραγῖδα, καὶ σκῆπτρον οὐ λιτὸν, ἀλλ' ἐπίσημον, ἔχον ἐπάνω μῆλον ἢ ῥόδον ἢ κρίνον ἢ τι τοιοῦτον. ἀλείφονται δ' ἐκ τοῦ σησάμου. θρηνοῦσι δὲ τοὺς ἀποθανόντας ὡς οἱ Αἰγύπτιοι καὶ πολλοὶ τῶν ἄλλων. θάπτουσι δ' ἐν μέλιτι κηρῷ περιπλάσαντες. τρεῖς δ' εἰσὶ φρατρίαι τῶν ἀπόρων σίτου. ἕλειοι δ' εἰσὶν οὗτοι καὶ ἰχθυοφάγοι, διαιτώμενοι παραπλησίως τοῖς ἐν τῇ Γεδρωσίᾳ. Μεσοποταμία δ' ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος ὠνόμασται. εἴρηται δ' ὅτι κεῖται μεταξὺ τοῦ Εὐφράτου, καὶ τοῦ Τίγριος. καὶ διότι ὁ μὲν Τίγρις τὸ ἑωθινὸν αὐτῆς μόνον κλύζει πλευρὸν, τὸ δὲ ἑσπέριον, καὶ νότιον ὁ Εὐφράτης. πρὸς ἄρκτον δὲ ὁ Ταῦρος

fortiter restitit. Adiabena ergo qualis sit, intelligitur. Adiabeni etiam Saccopodes uocantur. De Mesopotamia & gentibus quæ ad meridiem uergunt, deinceps dicemus, si prius pauca de moribus Assyriorum dixerimus. Hi itaque in cæteris Persarum similes sunt proprium uerò id habent, quod cuique tribui tres uiros integros præficiunt, qui puellas nubiles in mediam multitudinem producentes, eas per præconem locandas significant, ac primò eas quæ digniores sunt. Sic enim coniugia apud eos conficiuntur, à coitu surgunt, quisque seorsum suffiti. lauantur manè priusquam aliquid attingant, & perinde eis lauacrum in more est à coitu, atque à mortuis. Omnibus Babyloniorum mulieribus mos est, ex quodã oraculo apud quoddam Veneris fanum cũ hospite corpus miscere, cum turba & cultu plurimo ad illum ueniunt, quælibet funiculo coronatur. qui uerò ad eam admittitur, posito super eius genibus argento quantum conuenire uidetur, init longè eam à fano abductam, id argẽtum Veneri sacrum est. Tria sunt Assyriorum concilia, unum eorum qui iam militia sunt defuncti, alterum nobiliorum, tertium senum. Seorsum aliud à rege institutum est. Huius sunt partes nuptum uirgines collocare, & de adulterijs iura reddere, secundi de furtis, tertij de uijs Babylonij ægrotos in compitis exponentes, quærunt è prætereuntibus, quisquam ne morbi præsentis remedium norit. neque uerò prætereuntium ullus adeò est improbus, quin occurrens admoneat, si quid salutare nouit. Vestes gerunt, interiorem tunicam ex lino talarem, exteriorem ex lana, amictum album, coma eis parua est, calceamentum non sanè magnum, soleæ simile. Gestant etiam sigillum & sceptrum non rude, sed insigne: in superiore parte malo; uel rosa, uel lilio, uel aliqua eiusmodi res ornatum. Vnguntur sesamo, lugent mortuos ut Aegyptij, & alij permulti, sepeliunt in melle, cera cadauera oblito. Tres sunt curiæ eorum qui frumento carent, * palustres ij sunt, & piscibus uescuntur, atque ita uiuunt, quemadmodum Gedrosij. Mesopotamia ab euẽtu rei nominata est. Dictum est enim eam inter Euphratem ac Tigrim iacere, & Tigrim orientale eius latus alluere, occidentale eius latus alluere, occidentale uerò & australe Euphratẽ. ad septentrionẽ est Taurus,

Assyriorum instituta.

*

Mesopotamia.

qui Armenios dirimit à Mesopotamia. Maxima distantia, quę inter se fluuij absunt, ad montes est. quantam etiam Eratosthenes à Thapsaco dixit, iuxta quam antiquus Euphratis pons erat, ad Tigris transitum, ubi Alexander cum exercitu traiecit: stadiorum scilicet bis mille & cccc. minima uerò distantia paulo suprà cc. Circa Seleuciam ferè ac Babylonem. Labitur Tigris per lacum, qui Thonitis dicitur. per mediam eius latitudinem: in alteram uero ripam perueniēs cum multo sonitu ac flatu terram subit: diuq́ue ita lapsus, ut uideri non possit, rursum exoritur non procul à Gordyæa. atque eo impetu lacum permeat (. si Eratostheni credimus.) ut quanquam lacus salsus sit, & piscibus careat. tamen hac in parte dulcescat, & fluat, ac piscibus abundet. Mesopotamia in magnā sanè longitudinem porrecta coarctatur, & quodammodo nauigio similis est. maximam partem Euphrates ambit. Interuallum à Thapsaco Babylonem usque (. ut Eratosthenes ait.) est stadiorum quatuor millium & octingentorum. A`zeugmate uerò (.id est ponte.) iuxta Commagenam, ubi Mesopotamia incipit usque Thapsacum, sunt non pauciora duobus millibus stadiorum. Ad montes sita regio satis ferax est. Partem eius ad Euphratem expositam, & pontem qui nunc iuxta Commagenam est, & eum qui olim iuxta Thapsacum erat, ij habent, qui à Macedonibus Mygdones sunt denominati, quorum est Nisibis, quam Antiochiam Mygdoniam appellarunt, sub Masio monte sitam. Tum Tigranocerta & loca quæ sunt circa Carras & Nicephorium & Chordiraza & Sinnaca in qua Surena Parthorum imperator Crassum dolo captum interemit. Ad Tigrim sunt Parthorū loca, quos antiqui Carduchos appellabant, & urbes quædam è quibus est Sarasa & Sitalca, & Pinaca munitio ualidissima, quæ arces tres habet, singulas suo muro cinctas, ut quasi triurbs uideatur. Veruntamen ea Armenio paruit, & Romani * ui ceperunt. quanquam Gordyæi excellentes architecti uidebantur, & eorū instrumentorum periti artifices quibus urbes oppugnari solent, unde & Tigranes in his eorum operam adhibebat. Reliqua etiam Mesopotamia Romanis paruit, cuius magnam partem & præcipua quæq́ue Pompeius Tigrani

ὁ τοὺς Ἀρμενίους διορίζων ἀπὸ τῆς Μεσοποταμίας. τὸ μὲν οὖν μέγιστον ὃ ἀφίστανται διάστημα ἀπ' ἀλλήλων, τὸ πρὸς τοῖς ὄρεσίν ἐστι. τοῦτο δ' ἂν εἴη τὸ αὐτὸ ὅπερ εἴρηκεν Ἐρατοσθένης, τὸ ἀπὸ Θαψάκου, καθ' ὃ ἦν τὸ ζεῦγμα τοῦ Εὐφράτου τὸ παλαιὸν ἐπὶ τὴν τοῦ Τίγριδος διάβασιν, καθ' ἣν διέβη Ἀλέξανδρος αὐτὸν, δισχιλίων τετρακοσίων. τὸ δ' ἐλάχιστον μικρῷ πλέον τῶν διακοσίων, κατὰ Σελεύκειάν που καὶ Βαβυλῶνα. διεξέρχεται δ' ὁ Τίγρις τὴν Θωνῖτιν καλουμένην λίμνην κατὰ πλάτος μέσην. περαιωθεὶς δ' ἐπὶ θάτερον χεῖλος, κατὰ γῆς δύεται μετὰ πολλοῦ ψόφου καὶ ἀναφυσημάτων. ἐπὶ πολὺ δ' ἐνεχθεὶς ἀφανὴς, ἀνίσχει πάλιν οὐ πολὺ ἄπωθεν τῆς Γορδυαίας. οὕτω δὲ σφοδρῶς διεκβάλλει τὴν λίμνην, ὥς φησιν Ἐρατοσθένης, ὥστε ἁλμυρὰν αὐτὴν οὖσαν, καὶ ἄνιχθυν, γλυκεῖαν κατὰ τοῦτ' εἶναι τὸ μέρος, καὶ ῥοώδη, καὶ ἰχθύων πλήρη. ἐπὶ μῆκος δὲ συχνὸν προπέπτωκεν ἡ συναγωγὴ τῆς Μεσοποταμίας, καὶ πλοίῳ πως ἔοικε. ποιεῖ δὲ τὸ πλεῖστον τῆς περιφερείας ὁ Εὐφράτης. καὶ ἔστι τὸ μὲν ἀπὸ τῆς Θαψάκου μέχρι Βαβυλῶνος, ὡς εἴρηκεν Ἐρατοσθένης τετρακισχίλιοι καὶ ὀκτακόσιοι στάδιοι. τὸ δ' ἀπὸ τοῦ κατὰ Κομμαγηνὴν ζεύγματος, ὅπερ ἐστὶν ἀρχὴ τῆς Μεσοποταμίας, οὐκ ἔλαττον τῶν δισχιλίων σταδίων ἕως ἐπὶ Θάψακον. ἔστι δ' ἡ μὲν παρόρειος εὐδαίμων ἱκανῶς. ἔχουσι δ' αὐτῆς τὰ μὲν πρὸς τῷ Εὐφράτῃ, καὶ τῷ ζεύγματι, τῷ τε νῦν τῷ κατὰ τὴν Κομμαγηνὴν, καὶ τῷ πάλαι τῷ κατὰ τὴν Θάψακον, οἵ τε Μύγδονες κατονομασθέντες ὑπὸ τῶν Μακεδόνων. ἐν οἷς ἐστιν ἡ Νίσιβις, ἣν καὶ αὐτὴν Ἀντιόχειαν τὴν ἐν τῇ Μυγδονίᾳ προσηγόρευσαν, ὑπὸ τῷ Μασίῳ ὄρει κειμένην. καὶ Τιγρανόκερτα. καὶ τὰ περὶ Κάρρας, καὶ Νικηφόριον χωρία, καὶ Χορδίραζα, καὶ Σίννακα, ἐν ᾗ ὁ Κράσσος διεφθάρη, δόλῳ ληφθεὶς ὑπὸ Σουρήνα τοῦ τῶν Παρθυαίων στρατηγοῦ. πρὸς δὲ τῷ Τίγρει τὰ τῶν Παρθυαίων χωρία, οὓς οἱ πάλαι Καρδούχους ἔλεγον, καὶ αἱ πόλεις ὧν Σάρασά τε καὶ Σιτάλκα καὶ Πίναλκα κράτιστον ἔρυμα, τρεῖς ἄκρας ἔχουσα, ἑκάστην ἰδίῳ τείχει τετειχισμένην, ὥστε οἷον τρίπολιν εἶναι. ἀλλ' ὅμως καὶ ὁ Ἀρμένιος ἔσχεν ὑπήκοον, καὶ οἱ Ῥωμαῖοι βίᾳ παρέλαβον. εἰ καὶ περ ἔδοξαν οἱ Γορδυαῖοι διαφερόντως ἀρχιτεκτονικοί τινες εἶναι, καὶ πολιορκητικῶν ὀργάνων ἔμπειροι. διόπερ αὐτοῖς εἰς ταῦτα ὁ Τιγράνης ἐχρῆτο. ἐγένετο δὲ καὶ ἡ λοιπὴ Μεσοποταμία ὑπὸ Ῥωμαίοις. Πομπήϊος δ' αὐτῆς τὰ πολλὰ τῷ Τιγρά-

νῃ πο-

ναπὲ σγένετο, ὅσα ἦν ἀξιόλογα. ἔστι γὰρ εὔβοτος ἡ χώρα, καὶ εὐθενής, ὥστε καὶ τὰ ἀειθαλῆ τρέφειν, καὶ ἄρωμα τὸ ἄμωμον. καὶ λεοντόβοτός ἐστι. φέρει δὲ καὶ τὸν νάφθαν, καὶ τὴν γαγγῖτιν λίθον, ἣν φεύγει τὰ ἑρπετά. λέγεται Γόρδυς ὁ Τριπτολέμου τὴν Γορδυηνὴν οἰκῆσαι. ὕστερον δὲ καὶ Ἐρετριεῖς οἱ ἀναρπασθέντες ὑπὸ Περσῶν. περὶ μὲν οὖν Τριπτολέμου δηλώσομεν ἐν τοῖς Συριακοῖς αὐτίκα. Τὰ δὲ πρὸς μεσημβρίαν κεκλιμένα τῆς Μεσοποταμίας, καὶ ἀποτέρω τῶν ὀρῶν, ἄνυδρα, καὶ λυπρὰ ὄντα ἔχουσιν οἱ Σκηνῖται Ἄραβες, λῃστρικοί τινες καὶ ποιμενικοί, μεθιστάμενοι ῥᾳδίως εἰς ἄλλους τόπους, ὅταν ἐπιλείπωσιν αἱ νομαὶ καὶ αἱ λεηλασίαι. Τοῖς οὖν παρορείοις ὑπό τε τούτων κακοῦσθαι συμβαίνει καὶ ὑπὸ τῶν Ἀρμενίων. ὑπέρκεινται δὲ καὶ καταδυναστεύουσι διὰ τὴν ἰσχύν. τέλος δὲ ὑπ' ἐκείνοις εἰσὶ τὸ πλέον, ἢ τοῖς Παρθυαίοις. ἐν πλευραῖς γάρ εἰσι κἀκεῖνοι, τήν τε Μηδίαν ἔχοντες καὶ τὴν Βαβυλωνίαν. Μεταξὺ δὲ τοῦ Εὐφράτου καὶ τοῦ Τίγριος ῥεῖ καὶ ἄλλος ποταμός, Βασίλειος καλούμενος. καὶ περὶ τὴν Ἀνθεμουσίαν ἄλλος Ἀβόῤῥας. διὰ δὲ τῶν Σκηνιτῶν ὑπὸ τῶν Μαλίων νυνὶ λεγομένων, καὶ τῆς ἐκείνων ἐρημίας, ἡ ὁδός τοῖς ἐκ τῆς Συρίας εἰς Σελεύκειαν, καὶ Βαβυλῶνα ἐμπορευομένοις ἐστίν. Ἡ μὲν οὖν ἀνάβασις τοῦ Εὐφράτου, κατὰ τὴν Ἀνθεμουσίαν ἐστὶν αὐτοῖς, τόπος τῆς Μεσοποταμίας. ὑπέρκειται δὲ τοῦ ποταμοῦ, σχοίνους τέτταρας διέχουσα ἡ Βαμβύκη, ἣν καὶ Ἔδεσσαν καὶ ἱερὰν πόλιν καλοῦσιν, ἐν ᾗ τιμῶσι τὴν Συρίαν θεὸν τὴν Ἀταργάτιν. Διαβάντων γὰρ ἡ ὁδός ἐστι διὰ τῆς ἐρήμου μέχρι Σκηνῶν ἀξιολόγου πόλεως, ἐπὶ τῶν τῆς Βαβυλωνίας ὅρους, ἐπί τινος διώρυχος ἱδρυμένης. Ἔστι δ' ἀπὸ τῆς διαβάσεως μέχρι Σκηνῶν ἡμερῶν πέντε καὶ εἴκοσιν ὁδός. καμηλῖται δισσοὶ καταγωγὰς ἔχοντες· τοτὲ μὲν ὑδρείων εὐπόρους τῶν λακκαίων τὸ πλέον, τότε δ' ἐπακτοῖς χρώμενοι τοῖς ὕδασι. παρέχουσι δ' αὐτοῖς οἱ Σκηνῖται τήν τε εἰρήνην, καὶ τὴν μετριότητα, τῆς τῶν τελῶν πράξεως, ἧς χάριν φεύγοντες τὴν παραποταμίαν, διὰ τῆς ἐρήμου παραβάλλονται, καταλιπόντες ἐν δεξιᾷ τὸν ποταμόν, ἡμερῶν σχεδόν τι τριῶν ὁδόν. οἱ γὰρ παροικοῦντες ἑκατέρωθεν τὸν ποταμὸν φύλαρχοι, χώραν οὐκ εὔπορον ἔχοντες, ἧττον δὲ ἄπορον νεμόμενοι, δυναστείαν ἕκαστος ἰδίᾳ περιβεβλημένος, ἴδιον καὶ τελώνιον ἔχει καὶ τοῦτ' οὐ μέτριον. χαλεπὸν γὰρ ἐν τοῖς τοσούτοις, καὶ τοῖς αὐθάδεσι κοινὸν ἀφορισθῆναι μέτρον τὸ τῷ ἐμπόρῳ λυσιτελές. Διέχουσι δὲ τῆς Σελευκείας αἱ Σκηναὶ σχοίνους

nidedit. Nam regio pascuis læta est, ac germinibus: adeoque etiam fert quæ semper uirent, & de aromatibus amomum. Alit etiam leones, gignit naphtham, & Gagatem lapidem qui serpentes fugat. Traditum est, Gordym Triptolemi F. Gordyenam habitatoribus frequentasse. Postea Eretrienses, quos Persæ domo abreptos eo collocauerant. De Triptolemo mox in reb. Syriacis dicemus. Mesopotamiæ partes ad meridiem uergentes, & à montibus remotas siccas & steriles Arabes Scenitæ incolunt, latrocinijs, et pascendo pecori dediti homines, et qui facilè in alia loca demigrant, ubi præda eos et pascua deficiunt. quare cõtingit ut prætermontani ab his infestentur, et ab Armenijs, qui desuper imminentes propter potẽtiam uim eis afferunt, et tandem uel illis parẽt uel Parthis, qui ad latera sunt, Mediæ atque Babyloniæ possessores. Inter Euphratem atque Tigrim fluit aliud flumen, quod Basilius appellatur, et circa Anthemusiam aliud nomine Aborras. Mercatoribus ex Syria Seleuciam et Babyloniam euntibus, iter est per Scenitas et qui Maly hodie appellantur, perq; eorum deserta. Euphratem transeunt iuxta Anthemusiam in Mesopotamia. Quatuor schœnorum spacio trans flumen est Bambyca, quam Edessam et Hierapolim quoq;, id est, sacram urbem uocant. In ea Atargatin Syriam deam colunt. Transeuntibus uerò iter est per deserta usque Scenas urbem memoratu dignam, sitam super fossa quadam ad Babyloniæ fines. A` fluminis transitu Scenas usque est iter dierum uigintiquinque. Hic sunt Camelitæ duplices, qui diuersoria habent, partim cisternarum, partim aquis utuntur apportatis aliundè Scenitæ pacẽ eis præbent, et pedendorum uectigalium mediocritatem. cuius gratia illi per deserta incedũt, omissa fluminis ripa, à qua absunt ad dextrã trium ferè dierum itinere. Etenim reguli qui ex utraque parte flumen accolunt, cùm regionem habeant non ualdè feracem, ac minus inopem colant, suum quisque dominium tenentes, suũ etiam singuli uectigal exigunt, idque non moderatum. Difficile enim est apud homines intractabiles communem aliquam mensuram definiri mercatoribus commodum. Scenæ à Seleucia distant schœnis

*

†

νους

nis XIIX. Parthici imperij fines sunt Euphrates & ulterior regio, citeriora Romani tenēt, & Arabum reguli usque ad Babyloniam: quorum quidem aliqui illis adhærescunt, quidam Romanis, quibus etiam contermini sunt: ac minus quidem Scenitę Nomades qui fluuio sunt proximi, magis autem remotiores, & ad felicem Arabiam accedētes Parthi prius etiam Romanorum amicitiam coluerunt, & Crassum qui belli initium fecit, ulti sunt. sed & ipsis par est relatum, cum bellum accendissent, Pacoro in Asiam misso. Antonius uerò Armenij consilio proditus, malè pugnauit. at Phraates, qui illi successit, tantùm Cæsaris Augusti amicitię studuit, & etiam illi trophæa remitteret, quæ Parthi de Romanis erexerant. Et uocato in colloquio Titio, qui per id tempus Syriæ præerat, quatuor ei filios legitimos obsides tradidit: Saraspadem Ceropasdem, Phraanam, & Boonem, duas eorum uxores, & filios quatuor: seditionem metuens, & ne sibi insidiæ struerentur. Intelligebat enim neminem aduersum se præualiturum, si neminem ex Arsacio genere metuēdum haberet: propterea quod Parthi ualdè Arsaciorum sunt amantes. filios itaque è medio amouit, uolēs enim spem inimicis auferre. quare eius filij quicunque supersunt, Romæ publicè ac regaliter curantur. Ac reliqui etiam reges & legatos subinde miserunt, & in colloquium uenere. Syria septentrionem uersus Cilicia & Amano definitur. (. à mari ad Euphratis pontem stadia intersunt ab Isico sinu usq; ad pontem, qui est iuxta Commagenam, dictum latus terminantia, non pauciora quadringentis.) Orientem uersus terminatur Euphrate & Arabibus Scenitis, qui cis Euphratem sunt. austrum uersus felici Arabia, & Aegypto, occidentem uersus Aegyptio pelago, Isicum usque. Syriæ partes à Cilicia & Amano incipiendo ponimus Commagenam, & eũ quæ Seleucis Syriæ appellatur: postea Cœle, Syriam, siue cauam Syriam in mediterraneis, ultimam Iudæam, in ora Phœnice. Nonnulli totam Syriam in Cœlesyros & Phœnicas partiuntur. hisque dicunt quatuor nationes esse permixtas, Iudæos, Idumæos, Gazæos, & Azotios: qui agriculturæ quidem, ut Syri & Cœlesyri: mercaturæ, ut Phœnices operi

Parthi.

Syriæ descriptio

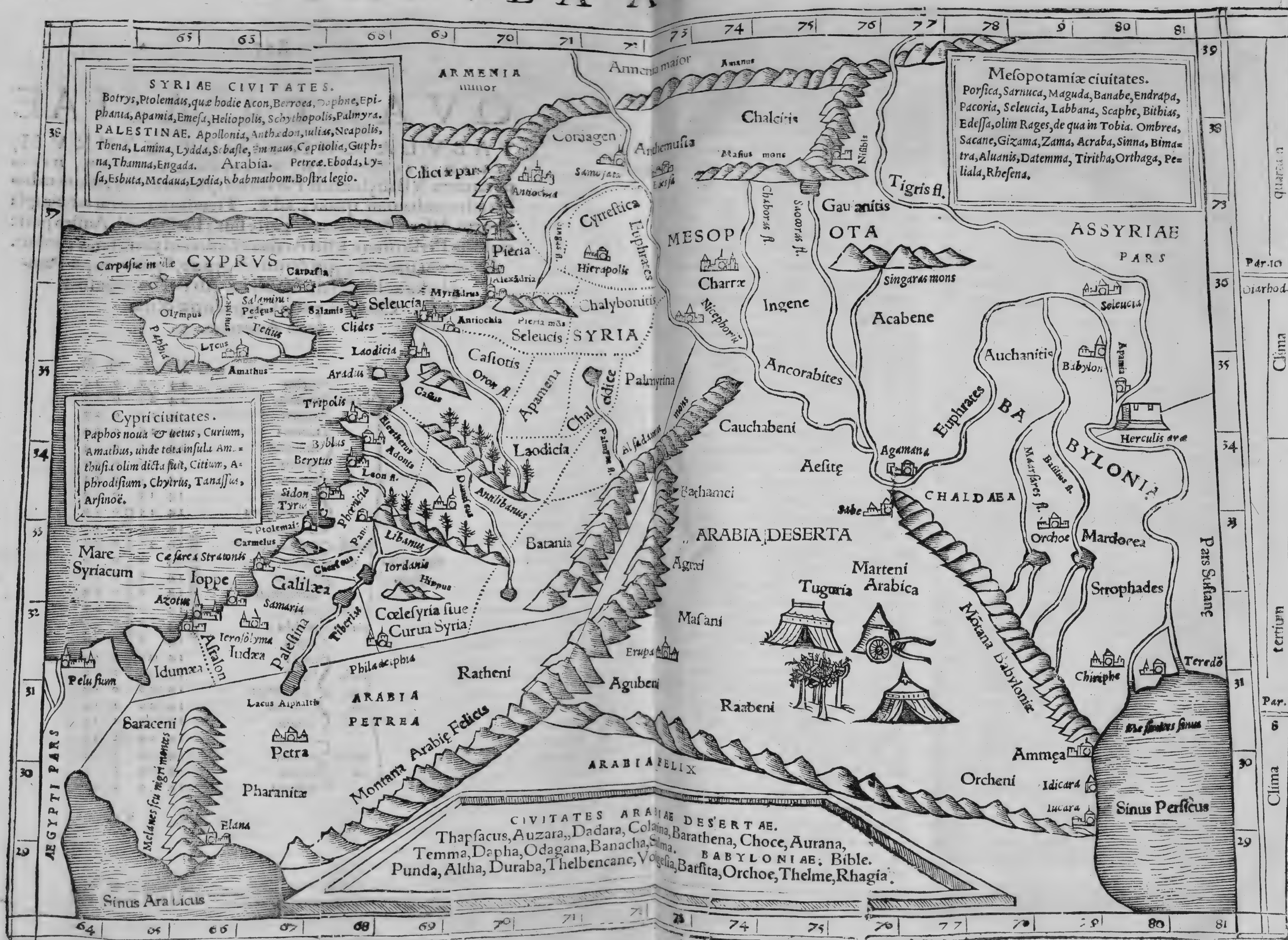
νους ὀκτωκαίδεκα. Ὅριον δ' ἐστὶ τῆς Παρθυαίων ἀρχῆς ὁ Εὐφράτης καὶ ἡ περαία. τὰ δ' ἐντὸς ἔχουσι Ῥωμαῖοι, καὶ τῶν Ἀράβων οἱ φύλαρχοι, μέχρι Βαβυλωνίας, οἱ μὲν μᾶλλον ἐκείνης, οἱ δὲ τοῖς Ῥωμαίοις προσέχοντες, οἷς περ καὶ πλησιόχωροί εἰσιν. ἧττον μὲν Σκηνῖται οἱ Νομάδες, οἱ παρὰ τῷ ποταμῷ πλησίον, μᾶλλον δ' οἱ ἄπωθεν, καὶ πρὸς τῇ εὐδαίμονι Ἀραβίᾳ. Οἱ δὲ Παρθυαῖοι καὶ πρότερον μὲν ἐφρόντιζον τῆς πρὸς Ῥωμαίους φιλίας, τὸν δὲ ἄρξαντα πολέμου Κράσσον ἠμύναντο. καὶ αὐτοὶ ἄρξαντες τῆς μάχης τῶν ἴσων ἔτυχον, ἡνίκα ἔπεμψαν ἐπὶ τὴν Ἀσίαν Πάκορον. Ἀντώνιος δὲ συμβούλῳ τῷ Ἀρμενίῳ χρώμενος, προυδόθη καὶ κακῶς ἐπολέμησεν. ὁ δ' ἐκεῖνον διαδεξάμενος Φραάτης, τοσοῦτον ἐσπούδασε περὶ τὴν φιλίαν τὴν πρὸς Καίσαρα τὸν Σεβαστόν, ὥστε καὶ τὰ τρόπαια ἔπεμψεν, ἃ κατὰ Ῥωμαίων ἀνέστησαν Παρθυαῖοι. καὶ καλέσας εἰς σύλλογον Τίτιον, τὸν ἐπιστατοῦντα τότε τῆς Συρίας, τέτταρας παῖδας γνησίους ἐνεχείρισεν ὅμηρα αὐτῷ, Σαρασπάδην, καὶ Κεροπάσδην, καὶ Φραάτην, καὶ Βοώνην, καὶ γυναῖκας τούτων δύο, καὶ υἱεῖς τέτταρας, δεδιὼς τὰς στάσεις καὶ τοὺς ἐπιτιθεμένους αὐτῷ. ᾔδει γὰρ μηδένα ἰσχύσοντα καθ' ἑαυτόν, ἂν μή τινα προσλάβῃ τοῦ Ἀρσακίου γένους διὰ τὸ εἶναι σφόδρα φιλαρσάκας τοὺς Παρθυαίους. ἐκποδὼν οὖν ἐποίησε τοὺς παῖδας, ἀφελέσθαι ζητῶν τὴν ἐλπίδα ταύτην τοὺς κακουργοῦντας. Τῶν μὲν οὖν παίδων ὅσοι περίεισιν ἐν Ῥώμῃ, δημοσίᾳ βασιλικῶς τημελοῦνται. καὶ οἱ λοιποὶ δὲ βασιλεῖς πρεσβευόμενοι, καὶ εἰς συλλόγους ἀφικνούμενοι διατετελέκασιν. Ἡ δὲ Συρία πρὸς ἄρκτον μὲν ἀφώρισται τῇ Κιλικίᾳ, καὶ τῷ Ἀμανῷ. ἀπὸ θαλάττης δ' ἐπὶ τὸ ζεῦγμα τοῦ Εὐφράτου, στάδιοί εἰσιν ἀπὸ τοῦ Ἰσικοῦ κόλπου μέχρι τοῦ ζεύγματος τοῦ κατὰ Κομμαγηνήν, οἱ τὸ λεχθὲν πλευρὸν ἀφορίζοντες, οὐκ ἐλάττους τῶν τετρακοσίων. πρὸς ἕω δὲ τῷ Εὐφράτῃ, καὶ τοῖς ἐντὸς τοῦ Εὐφράτου Σκηνίταις Ἄραψι. πρὸς δὲ νότον τῇ εὐδαίμονι Ἀραβίᾳ, καὶ τῇ Αἰγύπτῳ. πρὸς δύσιν δὲ τῷ Αἰγυπτιακῷ πελάγει μέχρι Ἰσσοῦ. Μέρη δ' αὐτῆς τίθεμεν, ἀπὸ τῆς Κιλικίας ἀρξάμενοι καὶ τοῦ Ἀμανοῦ, τήν τε Κομμαγηνήν, καὶ τὴν Σελευκίδα καλουμένην τῆς Συρίας. ἔπειτα τὴν κοίλην Συρίαν. τελευταίαν δ' ἐν μὲν τῇ παραλίᾳ τὴν Φοινίκην, ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ, τὴν Ἰουδαίαν. Ἔνιοι δὲ τὴν Συρίαν ὅλην εἴς τε Κοιλοσύρους, καὶ Φοίνικας διελόντες, τούτοις ἀναμεμῖχθαί φασι τέτταρα ἔθνη, Ἰουδαίους, Ἰδουμαίους, Γαζαίους, Ἀζωτίους, γεωργικοὺς μὲν ὡς τοὺς Σύρους καὶ Κοιλοσύρους, ἐμπορικοὺς δὲ ὡς τοὺς Φοίνικας.

QVARTA

QVARTA ASIAE

TABVLA CONTINET CYPRVM, SYRIAM, PALESTINAM, ARABIAM DVPLICEM, MESOpotamiam & Babyloniam. Parallelus ipsius medius rationem habet ad meridianum, quam 5. ad 6. Terminatur autem tabula ipsa ab ortu Assyria & Susiana & parte sinus Persici. Ab Austro parte eiusdem Persici sinus, felici Arabia & interiori parte sinus Arabici. Ab occasu, parte Ægypti & mari Ægyptio, Syriaco atque Pamphylio ac Issico sinu & Cilicia. Ab Arctis, angustijs Ciliciæ & parte Cappadociæ & maioris Armeniæ.

Ciuitates insignes			Habet diem maximum.		Distat ab Alexandria uersus ortum.	
			H.	m.	H.	m.
	Cypri	*Paphus*	14	26	0	15
		Amathus	14	25	0	22
		Salamis	14	29	0	27
	Syriæ	*Laodicia*	14	26	0	34
		Hierapolis	14	31	0	44
		Apamia	14	26	0	40
		Palmyra	14	15	0	51
		Heliopolis	14	15	0	34
		Panais Cæsarea	14	15	0	29
		Damascus	14	15	0	37
	Palestinæ	*Cæsarea Stratonis*	14	12	0	26
		Alcalon	14	8	0	20
		Neapolis	14	8	0	28
		Hierosolyma	14	8	0	24
	Arabiæ Petreæ	*Petra*	14	0	0	27
		Medaba	14	2	0	34
		Bostra	14	8	0	39
	Mesopotamiæ	Edessa	14	40	0	50
		Nisibis	14	40	1	0
		Nicephorium	14	26	0	54
		Lambana	14	30	1	10
		Seleucia	14	29	1	15
	Babyloniæ	*Babylon*	14	25	1	15
		Barsita	14	20	1	3
		Orchoa	14	14	1	3
		Teredoni	14	5	1	20

SYRIAE CIVITATES.
Botrys, Ptolemais, quæ hodie Acon, Berroea, Daphne, Epiphania, Apamia, Emesa, Heliopolis, Schythopolis, Palmyra.
PALESTINAE. Apollonia, Anthedon, Iulias, Neapolis, Thena, Lamina, Lydda, Sebaste, Emmaus, Capitolia, Guphna, Thamna, Engada.
Arabia. Petreæ. Eboda, Lysa, Esbuta, Medaua, Lydia, Rbabmathom. Bostra legio.
Mesopotamiæ ciuitates.
Porsica, Sarnuca, Maguda, Banabe, Endrapa, Pacoria, Seleucia, Labbana, Scaphe, Bithias, Edessa, olim Rages, de qua in Tobia. Ombrea, Sacane, Gizama, Zama, Acraba, Sinna, Bimatra, Aluanis, Datemma, Tiritha, Orthaga, Peliala, Rhesena.
Cypri ciuitates.
Paphos noua & uetus, Curium, Amathus, unde tota insula Amathusia olim dicta fuit, Citium, Aphrodisium, Chytrus, Tanassus, Arsinoë.
CIVITATES ARABIAE DESERTAE.
Thapsacus, Auzara, Dadara, Colaina, Barathena, Choce, Aurana, Temma, Dapha, Odagana, Banacha, Salma.
BABYLONIAE: Bible. Punda, Altha, Duraba, Thelbencane, Volgesia, Barsita, Orchoe, Thelme, Rhagia.
ARMENIA minor
Armenia maior
Amanus
Chalcitis
Comagen
Anthemusia
Cilicíæ pars
Samosata
Antiochia
Masius mons
Nisibis
Tigris fl.
Gauzanitis
MESOPOTAMIA
ASSYRIAE PARS
Cyrrestica
Euphrates
Hierapolis
Charræ
Chaboras fl.
Singaras mons
Ingene
Acabene
Nicephorium
CYPRVS
Carpasia
Salamis
Olympus
Lycus
Amathus
Pieria
Alexandria
Seleucia
Myriandrus
Clides
Antiochia
Pieria mõs
Chalybonitis
Seleucis
SYRIA
Laodicia
Aradus
Castotis
Oron fl.
Apamena
Chalcidice
Palmyrina
Ancorabites
Seleucia
Auchanitis
Babylon
Apamia
Tripolis
Casius
Byblus
Berytus
Leon fl.
Adonis
Eleutherus
Laodicia
Cauchabeni
Euphrates
BABYLONIA
Herculis aræ
Agamana
Aesitæ
Sidon
Tyrus
Ptolemais
Carmelus
Phœnicia
Libanus
Damascus
Antilibanus
Batania
Bathanei
Sibe
CHALDAEA
Orchoe
Mardocea
ARABIA DESERTA
Mare Syriacum
Cæsarea Stratonis
Ioppe
Azotus
Galilæa
Samaria
Iordanis
Hippus
Cœlesyria siue Curua Syria
Tiberias
Agræi
Marteni Arabica
Tuguria
Masani
Strophades
Pars Susianæ
Ierosolyma
Iudæa
Ascalon
Idumæa
Palestina
Philadelphia
Erupa
Pelusium
Ratheni
Agubeni
Raabeni
Chiriphe
Teredõ
Montana Babyloniæ
Lacus Asphaltis
ARABIA PETREA
Saraceni
Petra
Montana Arabiæ Felicis
ARABIA FELIX
Ammea
Orcheni
Idicara
Iucara
Sinus Persicus
Pharanitæ
Melanes seu nigri montes
Elana
AEGYPTI PARS
Sinus Arabicus
Clima tertium
Clima

νας. καθόλου μὲν οὕτω. Καθ' ἕκαστα δὲ ἡ Κομμαγηνὴ μικρά τις ἐστίν. ἔχει δ' ἐρυμνὴν πόλιν Σαμόσατα, ἐν ᾗ τὸ βασίλειον ὑπῆρχε. νῦν δ' ἐπαρχία γέγονε. χώρα δὲ περίκειται σφόδρα εὐδαίμων ὀλίγη. ἐνταῦθα δὲ νῦν ἐστι τὸ Ζεῦγμα τοῦ Εὐφράτου. κατὰ τοῦτο δὲ Σελεύκεια ἵδρυται φρούριον τῆς Μεσοποταμίας, προσωρισμένον ὑπὸ Πομπηΐου τῇ Κομμαγηνῇ. ἐν ᾧ τὴν Σελήνην ἐπικληθεῖσαν Κλεοπάτραν, Τιγράνης ἀνεῖλε καθείρξας χρόνον τινά, ἡνίκα τῆς Συρίας ἐξέπεσεν. Ἡ δὲ Σελευκὶς ἀρίστη μέν ἐστι τῶν λεχθεισῶν μερίδων, καλεῖται δὲ Τετράπολις. καὶ ἔστι κατὰ τὰς ἐξεχούσας ἐν αὐτῇ πόλεις, ἐπεὶ πλείους γέ εἰσι. μέγισται δὲ τέτταρες, Ἀντιόχεια ἡ ἐπὶ Δάφνῃ, καὶ Σελεύκεια ἡ ἐν Πιερίᾳ: καὶ Ἀπάμεια δὲ καὶ Λαοδίκεια. αἵπερ καὶ ἐλέγοντο ἀλλήλων ἀδελφαὶ διὰ τὴν ὁμόνοιαν Σελεύκου τοῦ Νικάτορος κτίσματα. ἡ μὲν οὖν μεγίστη, τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐπώνυμος, ἡ δ' ἐρυμνοτάτη αὐτοῦ, αἱ δ' ἄλλαι, ἡ μὲν Ἀπάμεια τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Ἀπάμας, ἡ δὲ Λαοδίκεια τῆς μητρός. Οἰκείως δὲ τῇ τετραπόλει, καὶ εἰς σατραπείας διῃρεῖτο τέτταρας. Ἡ δὲ Σελευκίς, ὥς φησι Ποσειδώνιος, εἰς ὅσας καὶ ἡ κοίλη Συρία, εἰς μίαν τὴν Μεσοποταμίαν. ἔστι δ' ἡ μὲν Ἀντιόχεια, καὶ αὐτὴ τετράπολις, ἐκ τεττάρων συνεστῶσα μερῶν. τετείχισται δὲ καὶ κοινῷ τείχει καὶ ἰδίῳ καθ' ἕκαστον τὸ κτίσμα. τὸ μὲν οὖν πρῶτον αὐτῶν ὁ Νικάτωρ συνῴκισε, μεταγαγὼν ἐκ τῆς Ἀντιγονίας τοὺς οἰκήτορας, ἣν πλησίον ἐτείχισεν Ἀντίγονος ὁ Φιλίππου μικρῷ πρότερον. τὸ δὲ δεύτερον, τοῦ πλήθους τῶν οἰκητόρων ἐστὶ κτίσμα. τὸ δὲ τρίτον Σελεύκου τοῦ Καλλινίκου. τὸ δὲ τέταρτον Ἀντιόχου τοῦ Ἐπιφανοῦς. Καὶ δὴ καὶ μητρόπολις ἐστὶν αὕτη τῆς Συρίας, καὶ τὸ βασίλειον ἐνταῦθα ἵδρυτο τοῖς ἄρχουσι τῆς χώρας. οὐ πολύ τε λείπεται καὶ δυνάμει καὶ μεγέθει Σελευκείας τῆς ἐπὶ τῷ Τίγρει, καὶ Ἀλεξανδρείας τῆς πρὸς Αἰγύπτῳ. Συνῴκισε δ' ὁ Νικάτωρ ἐνταῦθα καὶ τοὺς ἀπὸ γένους Τριπτολέμου, περὶ οὗ μικρῷ πρόσθεν ἐμνήσθημεν. διόπερ Ἀντιοχεῖς ὡς ἥρωα τιμῶσι, καὶ ἄγουσιν ἑορτὴν ἐν τῷ Κασίῳ ὄρει τῷ περὶ Σελεύκειαν. φασὶ δ' αὐτὸν ὑπ' Ἀργείων πεμφθέντα ἐπὶ τὴν τῆς Ἰοῦς ζήτησιν, ἐν Τύρῳ πρῶτον ἀφανοῦς γενηθείσης πλανηθῆναι κατὰ τὴν Κιλικίαν. ἐνταῦθα δὲ τῶν σὺν αὐτῷ τινὰς Ἀργείων κτίσαι τὴν Ταρσὸν ἀπελθόντας παρ' αὐτοῦ· τοὺς δ' ἄλλους συνακολουθήσαντας εἰς τὴν ἑξῆς παραλίαν, ἀπογνόντας τῆς ζητήσεως ἐν τῇ ποταμίᾳ τοῦ Ὀρόντου καταμεῖναι σὺν αὐτῷ. Τὸν μὲν οὖν υἱὸν τοῦ Τριπτολέμου Γόρδυν, ἔχον-

ram dent. atque hæc quidem in uniuerſum: nunc ſingula perſequamur Commagena perparua regio eſt, & urbē habet natura munitam Samoſata regni caput, nunc prouincia facta eſt. Circumiacet regio, ut parua, ita admodum felix. Hoc in loco nunc eſt Euphratis pons, apud quem ſita eſt Seleucia Meſopotamiæ caſtellum, Commagenæ à Pompeio adiectum. in quo Tigranes Cleopatram, cui Luna fuit cognomentum, interemit, aliquandiu incluſam, cum Syria excidiſſet. Seleucis autem portionum, quas diximus, optima eſt. uocatur etiam Tetrapolis à quatuor ante alias (.ſunt enim plures etiam.) illuſtribus urbibus eius regionis. Antiochia apud Daphnen, Seleucia in Pieria, Apamea, & Laodicea: quæ propter concordiam ſorores dicebantur. Eas Seleucus Nicator condidit. Maximam à ſuo patre Antiochiam denominauit, Seleuciam munitiſsimam à ſeipſo, Apamiam ab uxore ſua Apama: Laodiceam à matre. Secundum Tetrapolin in quatuor ſatrapias diuiſa eſt Seleucis (.ut Poſidonio placet.) in quot Cœleſyria, Meſopotamia uerò in unam. Antiochia etiam quatri urbis eſt, ex quatuor partibus cōſtituta: quæ & ſingulæ ſuo, & omnes cōmuni muro ſunt circumdatæ. primam partem Nicator condidit, habitatoribus ex Antigonia traductis, quam paulò ante Antigonus Philippi F. in propinquo conſtruxerat. Secunda pars eſt multitudinis habitatorū: tertia Seleuci Callinæi: quarta Antiochi Epiphanis opus eſt. Vrbs hæc caput Syriæ eſt, & qui regioni imperant, hîc regiam habent, potentia quidem ac magnitudine non multo à Seleucia ſuperatur, quæ ad Tigrim eſt, & ab Alexandria Aegypti. Huc Nicator eos traduxit, qui de genere erant Triptolemi de quo paulo antè fecimus mentionem, idcirco Antiochenſes eum ut heroem colunt, & in Caſio monte apud Seleuciam feſtum ei diem agunt. Tradunt eū ad inquirendum Io ab Argiuis miſſum, cùm illa apud Tyrum primò conſpectui eſſet ſubtracta, per Ciliciam erraſſe: & Argiuos quoſdam, qui cum eo erant facta, diſceſsione ibi Tarſum condidiſſe. Cæteros uerò ſecutos in reliquam oram, peruestigatione deſperata, apud Orontem flumen cum eo remanſiſſe. Gordym Triptolemi F. cum quoſdam

Commagena.

Tetrapolis.

* Antiochea Syriaca.

quosdam de patris comitibus secum haberet, eos in Gordyæam colonos deduxisse. Reliquorum posteros cum Antiochensibus habitasse. Vlterius est Daphne ad stad. XL. mediocris uicus, & lucus ingens & opacus, fontanis aquis irriguus, in cuius medio est fanum Apollinis, ac Dianæ, & asylum. Eò Antiochenses aliíque finitimi ad festa celebranda de more conueniunt. Luci ambitus est stadiorum XXC. Prope urbem Orontes labitur, qui in Cœlesyria ortus, postea sub terram demersus, iterum emergit: & per Apamiensem agrum & ad Antiochiam procedens, in mare Seleuciæ proximum exit. Is cum prius Typhon diceretur, mutato nomine, ab illo qui in eo pontem fecit, Orontes est appellatus. Huic loco Typhonis fulmine icti fabulam affingunt, & de Arimis, de quibus à nobis suprà dictum est. Aiunt draconem fuisse, & fulminibus ictum, dum fugæ latebras quæreret, tractibus terram secuisse: & ut fons erumperet, effecisse. qui nomen Rexæthri hinc obtinuerit. Mare itaque ad occidentem Antiochiæ subiacet apud Seleuciam, ad quod Orontes effluit. Seleucia ab ostijs distat stadia XL. Antiochea CXX. A mari Antiochiã aduerso fluuio nauigatur uno die. Ad orientem Antiochiæ adiacent Euphrates, Bambyca, Berrhœa, oppida quæ Dionysius tyrannus Heracleonis F. olim tenuit. Distat Heraclea à Mineruæ Cyrestidis templo stadia XX. Sequitur Cyrestica regio usque ad Antiochensem agrum. A septentrione est mons Amanus: non procul etiam Commagena quibus Cyristica coniungitur, eò usque pertinens. Hoc in loco est Gindarus ciuitas, Cyresticæ regionis arx, & aptum latronibus receptaculum, tum quoddam nomine Heraclium. Circa hæc locus Pacorus, qui erat Parthorum regis filiorum natu maximus, cûm Syriam cum exercitu inuasisset, à Venditio est interfectus. Gindaro Pagræ adiacent, castellum Antiochensis agri natura munitum iuxta Amani transcensum, qua ex Amanidibus portis in Syriam itur. ergo Antiochię campus Pagris subiacet. per eum Arceuthus amnis & Orontes & Labotas fluunt. In hoc campo est Meleagri uallum, & Oenoporas flumen, apud quod Ptolemæus Philomator, Bala Alexandri pugna supera-

Orontes. Typho. Cyrestica.

τάτινας τῶν σὺν αὐτῷ πατρὶ λαβὼν, εἰς τὴν Γορδυαίαν ἀποικῆσαι. τῶν δ' ἄλλων τοὺς ἀπογόνους συνοίκους γενέσθαι τοῖς Ἀντιοχεῦσιν. Ὑπέρκειται δὲ τετταράκοντα σταδίους ἡ Δάφνη, κατοικία μετρία· μέγα δὲ καὶ συνηρεφὲς ἄλσος, διαρρεόμενον πηγαίοις ὕδασιν. ἐν μέσῳ δὲ ἄσυλον τέμενος, καὶ νεὼς Ἀπόλλωνος, καὶ Ἀρτέμιδος. ἐνταῦθα δὲ πανηγυρίζειν ἔθος τοῖς Ἀντιοχεῦσι, καὶ τοῖς ἀστυγείτοσι. κύκλος δὲ τοῦ ἄλσους ὀγδοήκοντα στάδιοι. ῥεῖ δὲ τῆς πόλεως πλησίον ὁ Ὀρόντης ποταμός. οὗτος δ' ἐκ τῆς Κοίλης Συρίας τὰς ἀρχὰς ἔχων, εἶθ' ὑπὸ γῆν ἐνεχθεὶς, ἀναδίδωσι πάλιν τὸ ῥεῦμα, καὶ διὰ τῆς Ἀπαμέων εἰς τὴν Ἀντιόχειαν προελθὼν, πλησιάσας τῇ πόλει, πρὸς τὴν θάλατταν καταφέρεται τὴν κατὰ Σελεύκειαν. τὸ δ' ὄνομα τοῦ γεφυρώσαντος αὐτὸν Ὀρόντου μετέλαβε, καλούμενος πρότερον Τυφών. Μυθεύουσι δ' ἐνταῦθά που τὰ περὶ τὴν κεραύνωσιν τοῦ Τυφῶνος, καὶ Ἀρίμους, περὶ ὧν εἴπομεν καὶ πρότερον. φασὶ δὲ τυπτόμενον τοῖς κεραυνοῖς, εἶναι δὲ δράκοντα, φεύγειν κατάδυσιν ζητοῦντα. τοῖς μὲν οὖν ὁλκοῖς ἐντεμεῖν τὴν γῆν, καὶ ποιῆσαι τὸ ῥεῖθρον πηγήν. ἐκ δὲ τούτου γενέσθαι τοὔνομα τῷ ποταμῷ. Πρὸς δύσιν μὲν οὖν θάλαττα ὑπόκειται τῇ Ἀντιοχείᾳ κατὰ Σελεύκειαν πρὸς ἣν καὶ τὰς ἐκβολὰς ὁ Ὀρόντης ποιεῖται, διεχούσης τῆς μὲν ἐκβολῶν, σταδίους τετταράκοντα, τῆς δ' Ἀντιοχείας ἑκατὸν εἴκοσιν. Ἀνάπλους δ' ἐκ θαλάττης ἐστὶν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, αὐθημερόν. Πρὸς ἕω δ' ὁ Εὐφράτης ἐστὶ, καὶ ἡ Βαμβύκη καὶ ἡ Βέροια τῇ Ἀντιοχείᾳ· πολίχνια τυραννούμενα ποτὲ ὑπὸ Διονυσίου τοῦ Ἡρακλέωνος. διέχει δ' ἡ Ἡράκλεια σταδίους εἴκοσι τοῦ τῆς Ἀθηνᾶς ἱεροῦ τῆς Κυρρηστίδος. εἶτα ἡ Κυρρηστικὴ μέχρι τῆς Ἀντιοχίδος. Ἀπὸ δὲ τῶν ἄρκτων ἐστὶ τότε Ἀμανὸν πλησίον, καὶ ἡ Κομμαγηνή. συνάπτει δὲ τούτοις ἡ Κυρρηστικὴ μέχρι δεῦρο παρατείνουσα. Ἐνταῦθα δ' ἐστὶ πόλις Γίνδαρος, ἀκρόπολις τῆς Κυρρηστικῆς, καὶ ληστήριον εὐφυὲς, καὶ Ἡράκλειόν τι καλούμενον πλησίον. περὶ τούτους τόπους ὑπὸ Οὐεντιδίου Πάκορος διεφθάρη ὁ πρεσβύτατος τῶν τοῦ Παρθυαίου παίδων ἐπιστρατεύσας τῇ Συρίᾳ. τῇ δὲ Γινδάρῳ συνάπτουσιν αἱ Πάγραι τῆς Ἀντιοχίδος, χωρίον ἐρυμνὸν κατὰ τὴν ὑπέρθεσιν τοῦ Ἀμανοῦ τὴν ἐκ τῶν Ἀμανίδων πυλῶν εἰς τὴν Συρίαν κείμενον. ὑποπίπτει μὲν οὖν ταῖς Πάγραις τὸ τῶν Ἀντιοχέων πεδίον, δι' οὗ ῥεῖ Ἄρκευθος ποταμὸς, καὶ ὁ Ὀρόντης καὶ ὁ Λαβώτας. ἐν δὲ τούτῳ ἐστὶ τῷ πεδίῳ ὁ Μελεάγρου χάραξ, καὶ ὁ Οἰνοπάρας ποταμός· ἐφ' ᾧ τὸν Βάλαν Ἀλέξανδρον μάχῃ νικήσας ὁ Φιλομήτωρ Πτολεμαῖος ἐτελεύ-

ἐτελεύτησεν ἐκ τραύματος. Ὑπέρκειται δ' αὐτῶν λόφος Τραπεζὼν ἀπὸ τῆς ὁμοιότητος καλούμενος, ἐφ' ᾧ Οὐεντίδιος πρὸς Νικάτην τὸν Παρθυαίων στρατηγὸν ἔσχε τὸν ἀγῶνα. Πρὸς θαλάττῃ δὲ τούτων ἐστὶν ἡ Σελεύκεια, καὶ ἡ Πιερία, ὄρος συνεχὲς τῷ Ἀμανῷ. καὶ ἡ Ῥωσσὸς μεταξὺ Ἰσσοῦ, καὶ Σελευκείας ἱδρυμένη. Ἐκαλεῖτο δ' ἡ Σελεύκεια πρότερον ὕδατος ποταμοί. ἔρυμα δ' ἐστὶν ἀξιόλογον καὶ κρείττων βίας ἡ πόλις, διόπερ καὶ ἐλευθέραν αὐτὴν ἔκρινε Πομπήϊος ἀποκλείσας Τιγράνην. Πρὸς νότον δ' ἐστὶ τοῖς μὲν Ἀντιοχεῦσιν, Ἀπάμεια ἐν μεσογαίᾳ κειμένη. τοῖς δὲ Σελευκεῦσι τὸ Κάσιον ὄρος καὶ τὸ Ἀντικάσιον. ἔτι δὲ πρότερον μετὰ τὴν Σελεύκειαν αἱ ἐκβολαὶ τοῦ Ὀρόντου. εἶτα τὸ Νυμφαῖον σπήλαιόν τι ἱερόν. εἶτα τὸ Κάσιον. ἐφεξῆς δὲ Ποσίδιον πολίχνη καὶ Ἡράκλεια. εἶτα Λαοδίκεια, ἐπὶ τῇ θαλάττῃ κάλλιστα ἐκτισμένη, καὶ εὐλίμενος πόλις, χώραν τε ἔχουσα πολύοινον πρὸς τῇ ἄλλῃ εὐκαρπίᾳ. Τοῖς μὲν οὖν Ἀλεξανδρεῦσιν αὕτη παρέχει τὸ πλεῖστον τοῦ οἴνου, τὸ ὑπερκείμενον τῆς πόλεως ὄρος πᾶν κατάμπελον ἔχουσα μέχρι σχεδόν τι τῶν κορυφῶν. αἱ δὲ κορυφαὶ τῆς μὲν Λαοδικείας πολὺ ἄπωθεν εἰσίν, ἠρέμα ἀπ' αὐτῆς καὶ κατ' ὀλίγον ἀνακλινόμεναι. τῆς Ἀπαμείας δ' ὑπερκύπτουσιν ἐπ' ὄρθιον ὕψος ἀνατεταμέναι. Ἐλύπησε δ' οὐ μετρίως Δολοβέλλας καταφυγὼν εἰς αὐτήν, καὶ ἐμπολιορκηθεὶς ὑπὸ Κασσίου μέχρι θανάτου, συνδιαφθείρας ἑαυτῷ καὶ τῆς πόλεως πολλὰ μέρη. Ἡ δ' Ἀπάμεια καὶ πόλιν ἔχει τὸ πλέον εὐερκῆ. λόφος γάρ ἐστιν ἐν πεδίῳ κοίλῳ τετειχισμένος καλῶς, ὃν ποιεῖ χερρονησίζοντα ὁ Ὀρόντης. καὶ λίμνη περικειμένη μεγάλη, καὶ ἕλη πλατέα, λειμῶνάς τε βουβότους καὶ ἱπποβότους διαχεομένους ὑπερβάλλοντας τὸ μέγεθος. ἥ τε δὴ πόλις οὕτως ἀσφαλῶς καὶ Χερρόνησος ἐκλήθη, διὰ τὸ συμβεβηκός, καὶ χώρας εὐπορεῖ παμπόλλης εὐδαίμονος, δι' ἧς ὁ Ὀρόντης ῥεῖ, καὶ περιπολεῖ συχνὰ ἐν ταύτῃ. Ἐνταῦθα δὲ καὶ ὁ Νικάτωρ Σέλευκος τοὺς πεντακοσίους ἔτρεφεν ἐλέφαντας, καὶ τὸ πλέον στρατιᾶς, καὶ οἱ ὕστερον βασιλεῖς. Ἐκαλεῖτο δὲ καὶ Πέλλα ποτὲ ὑπὸ τῶν πρώτων Μακεδόνων, διὰ τὸ τοὺς πλείους τῶν Μακεδόνων ἐνταῦθα οἰκῆσαι τῶν στρατευομένων. τὴν δὲ Πέλλαν ὥσπερ μητρόπολιν γεγονέναι τῶν Μακεδόνων τὴν Φιλίππου, καὶ Ἀλεξάνδρου πατρίδα. Ἐνταῦθα δὲ καὶ τὸ λογιστήριον τὸ στρατιωτικόν, καὶ τὸ ἱπποτροφεῖον. θήλειαι μὲν ἵπποι βασιλικαὶ ὑπὲρ τοὺς τρισμυρίους, ὀχεῖα δὲ τούτων τριακόσια. ἐνταῦθα δὲ καὶ πωλοδάμναι καὶ ὁπλομάχοι,

to, ex uulnere obijt. His imminet collis Trapezôn à similitudine mensæ dictus, apud quem Ventidius cum Nicate Parthorũ imperatore decertauit. Hinc ad mare est Seleucia & Pieria, mons Amano continuus, & Rhossus inter Issum & Seleuciam posita priùs aquæ flumina dicebatur, ea insignis munitio est, & urbs inexpugnabilis. quapropter excluso hinc Tigrane, Pompeius eam liberam pronunciauit. Antiochensibus ad austrum Apamia est, in mediterraneis sita: Seleucensibus uerò Casius mons, & Anticasius. Ante uerò post Seleuciam sunt Orontis ostia, postea Nymphæum specu quoddam sacrum. Postea Casiam, deinceps Posidium oppidulum, & Heraclea. Sequitur Laodicea ad mare sita, urbs optimè exstructa, & portu prædita, agrum habẽs præter cæteram frugum ubertatem uini feracissimam, unde maximam uini partem Alexãdrinis præbet, cum totum supra se montem habeat uineis plenum usque ad uertices ferè. Hi à Laodicea longè absunt paulatim ab ea ad surgentes: Apameæ uero im minent, in rectam altitudinem erecti. Hanc Dolobella non mediocriter adflixit in eam fugiens, & usque ad interitum à Cassio ibi obsessus, ac multas urbis partes secum perdens. Apamia urbem habet magna ex parte probè munitam. *Apamia.* Est enim collis quidam in cãpo muris bene cinctus, quem Orontes & ingens quidam lacus circumpositus, & latæ paludes peninsulam faciunt, tum prata pascendis equis & bobus amplissima circumiacent. Vrbs in toto sita est, & Cherronesus è reipsa uocata. Regione & multa & ubere abundat, per quam Orontes fluit & multus in ea uagatur. Hoc in loco Seleucus Nicator quingentos illos elephantes alebat, & magnam exercitus partem, sic etiam posteriores reges. Olim Pella dicta fuit à primis Macedonibus propterea quod maxima Macedonum pars, qui in Asia militauerant, hîc habitauere. Pella uero Macedonum ueluti metropolis fuit, Philippi & Alexandri patria. 4 Emeriti milites ibi 4
nutriebantur, & equi alebantur, regis equæ numero XXX millia superabant. His erant admissariæ CCC. Ibidem erant pullorum domitores: & ludi in armis magistri æra merebãt, & qui

& qui alij artes militares docerent. Demonstrauerunt huius urbis potentiam Tryphonis incrementa cognomento Diodoti, Syrorum regnum affectare aggressi. Natus hic Secoanis, castello Apamiensium, educatus uerò Apamiæ, & regi & eius familiaribus commendatus: nouas res moliens ansam arripuit hanc, & circùm uicinas Larissam, & Casianos, & Megara, & Apolloniam, ac cæteras quæ omnes sub Apamia censebantur. Ac ille quidem regione hac potitus diu regnum tenuit. Bassus Cæcilius cum duabus cohortibus Apamiam occupans, adeò obstinatè duorum Romanorum exercituum obsidionem sustinuit, ut non priùs in illorum potestatẽ deuenerit, quàm impetratis, quas ipse uolebat conditionibus ultrò se dederet. Nam & exercitum regio alebat, & socios habebat permultos regulos, qui loca munita in proximo tenebant: è quibus erat Lysias ul tra lacum sita, qui iuxta Apamiam est & Arethusa, item Sampsicerami, & Iamblichi eius filij regio, qui reguli genti Emessenæ imperabat. Propè erat Heliopolis & Chalcis sub Ptolemæo positæ Mennæi F. qui Marsyam & Ituræorum montana obtinebat. Bassi socius fuit etiam Alchædamus Rhambęorum rex, qui Nomades intra Euphratem habitant. Is Romanorum amicus fuerat, sed cùm se iniuria affectum ab eorum præfectis existimaret, egressus in Mesopotamiam, sub Basso stipendia meruit. Ex hac urbe est Posidonius Stoicus, uir philosophorum nostri temporis eruditissimus. Apamiensium regioni ad auroram finitima est regulorum ditio Arabum, quæ Parapotamia dicitur, & Chalcidica à Marsia descendens, & tota ea, quæ Apamiensibus ad austrum iacet hominum magna ex parte Scenitarum, qui Mesopotamiæ Nomadibus sunt persimiles. Nam quo Syris magis magisq́ue appropinquant, eò mitiores sunt, & minus Arabes & Scenitæ ac melius constitutas habent dominationes, ut est Sampsicerami Arethusa, & quæ Cambari est, & Themella, & aliẹ huiusmodi. Talis ergo est Seleucensis mediterranea. Reliquum litus à Laodicea ita habet Laodicææ propinqua sunt oppidula. Posidium, Heraclium & Gabala: indè antiqua Aradiorum iam regio, Paltus, Balanæa, & Caranus Aradio-

καὶ ὅσοι παιδευταὶ τῶν πολεμικῶν ἐμισθοδοτοῦντο. Δηλοῖ δὲ τὴν δύναμιν ταύτην ἥ τε τοῦ Τρύφωνος ἐπικληθέντος Διοδότου παραύξησις, καὶ ἐπίθεσις τῇ βασιλείᾳ τῶν Σύρων, ἐντεῦθεν ὁρμηθέντος. Ἐγεγένητο μὲν γὰρ ἐν Σηκοαιοῖς, φρουρίῳ τινὶ τῆς Ἀπαμέων γῆς. τραφεὶς δ' ἐν τῇ Ἀπαμείᾳ, καὶ συσταθεὶς τῷ βασιλεῖ, καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν, ἐπειδὴ νεωτερίζειν ὥρμησεν, ἐκ τῆς πόλεως ταύτης ἔσχε τὰς ἀφορμὰς τῶν περιοικίδων, Λαρίσσης τε καὶ τῶν Κασιανῶν, καὶ Μεγάρων, καὶ Ἀπολλωνίας, καὶ ἄλλων τοιούτων, αἳ συνετέλουν εἰς Ἀπάμειαν ἅπασαι. ἐκεῖνός τε δὴ βασιλεὺς τῆς δὲ τῆς χώρας ἀνεδείχθη, καὶ ἀντέσχε πολὺν χρόνον. Βάσσος δὲ Καικίλιος μετὰ δυοῖν ταγμάτων ἀποστήσας τὴν Ἀπάμειαν διεκαρτέρησε τοσοῦτον χρόνον πολιορκούμενος ὑπὸ δυοῖν στρατοπέδων μεγάλων Ῥωμαϊκῶν, ὥστ' οὐ πρότερον εἰς τὴν ἐξουσίαν ἧκε, πρὶν ἑκὼν ἐνεχείρισεν ἑαυτὸν ἐφ' οἷς ἐβεβούλητο. καὶ γὰρ τὴν στρατιὰν ἀπέτρεφεν ἡ χώρα, καὶ συμμάχων εὐπόρει τῶν πλησίων φυλάρχων, ἐχόντων ἐρυμνὰ χωρία. ὧν ἐστι καὶ ἡ Λυσιὰς, ὑπὲρ τῆς λίμνης κειμένη τῆς πρὸς Ἀπαμείᾳ, καὶ Ἀρέθουσα, καὶ ἡ Σαμψικεράμου, καὶ ἡ Ἰαμβλίχου τοῦ ἐκείνου παιδὸς φυλάρχων τοῦ Ἐμεσηνῶν ἔθνους. οὐ πόρρω δ' οὐδ' Ἡλιούπολις καὶ Χαλκὶς ὑπὸ Πτολεμαίῳ τῷ Μενναίου, τῷ τὸν Μαρσύαν κατέχοντι, καὶ τῶν Ἰτουραίων ὀρεινήν. τῶν δὲ συμμαχούντων τῷ Βάσσῳ ἦν καὶ Ἀλχαίδαμνος ὁ τῶν Ῥαμβαίων βασιλεὺς τῶν ἐντὸς τοῦ Εὐφράτου Νομάδων. ἦν δὲ φίλος Ῥωμαίων· ἀδικεῖσθαι δὲ νομίσας ὑπὸ τῶν ἡγεμόνων, ἐκπεσὼν εἰς τὴν Μεσοποταμίαν, ἐμισθοφόρει τότε τῷ Βάσσῳ. Ἐντεῦθεν δ' ἐστὶ Ποσειδώνιος ὁ Στωϊκὸς, ἀνὴρ τῶν καθ' ἡμᾶς φιλοσόφων πολυμαθέστατος. Ὅμορος δ' ἐστὶ τῇ Ἀπαμέων, πρὸς ἕω μὲν ἡ τῶν φυλάρχων Ἀράβων καλουμένη Παραποταμία, καὶ ἡ Χαλκιδικὴ, ἀπὸ τοῦ Μαρσύου καθήκουσα, καὶ πᾶσα ἡ πρὸς νότον τοῖς Ἀπαμεῦσιν, ἀνδρῶν Σκηνιτῶν τὸ πλέον. παραπλήσιοι δ' εἰσὶ τοῖς ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ νομάσιν. ἀεὶ δ' οἱ πλησιαίτεροι τοῖς Σύροις ἡμερώτεροι, καὶ ἧττον Ἄραβες, καὶ Σκηνῖται, ἡγεμονίας ἔχοντες συντεταγμένας μᾶλλον, καθάπερ ἡ Σαμψικεράμου Ἀρέθουσα, καὶ ἡ Γαμβάρου, καὶ ἡ Θέμελλα, καὶ ἄλλων τοιούτων. Ταύτῃ μὲν ἡ μεσόγαια τῆς Σελευκίδος. Ὁ δὲ παράπλους ὁ λοιπὸς ἀπὸ τῆς Λαοδικείας ἐστὶ τοιοῦτος. Τῇ γὰρ Λαοδικείᾳ πλησιάζει πολίχνια, τό τε Ποσείδιον, καὶ τὸ Ἡράκλειον, καὶ τὰ Γάβαλα. εἶτ' ἤδη ἡ τῶν Ἀραδίων παλαιὰ Πάλτος, καὶ Βαλαναία, καὶ Κάρανος τὸ ἐπί-

τὸ ἐπίνειον τῶν Ἀραδίων, λιμένιον ἔχον. εἶτ' Ἔνυδρα, καὶ Μάραθος πόλις ἀρχαία Φοινίκων κατεσπασμένη. τὴν δὲ χώραν Ἀράδιοι κατεκληρούχησαν, καὶ Ταξύμιρα τὸ ἐφεξῆς χωρίον. τούτοις δ' ἡ Ὀρθωσίας συνεχής ἐστι, καὶ ὁ Ἐλεύθερος ὁ πλησίον ποταμός, ὅν περ ὅριον ποιοῦνταί τινες τῆς Σελευκίδος πρὸς τὴν Φοινίκην καὶ τὴν κοίλην Συρίαν. πρόκειται δ' ἡ Ἄραδος ῥαχιώδους τινός, καὶ ἀλιμένου παραλίας, μεταξὺ τοῦ τε ἐπινείου αὐτῆς μάλιστα, καὶ τῆς Μαράθου, διέχουσα τῆς γῆς σταδίους εἴκοσιν. ἔστι δὲ πέτρα περίκλυστος, ὅσον ἑπτὰ τὸν κύκλον σταδίων, πλήρης κατοικίας. τοσαύτη δ' εὐανδρία κέχρηται μέχρι καὶ νῦν, ὥστε πολυορόφους οἰκοῦσι τὰς οἰκίας. ἔκτισαν δ' αὐτὴν φυγάδες ὥς φασιν ἐκ Σιδῶνος. τὴν δ' ὑδρείαν τὴν μὲν ἐκ τῶν ὀμβρίων, καὶ λακκαίων ὑδάτων ἔχουσι, τὴν δ' ἐκ τῆς περαίας. ἐν δὲ τοῖς πολέμοις ἐκ τοῦ πόρου μικρὸν πρὸ τῆς πόλεως ὑδρεύονται, πηγὴν ἔχοντος ἀφθόνου ὕδατος. εἰς ἣν περικαταστρέφεται κλίβανος, καθιεὶς ἀπὸ τοῦ ὑδρευομένου σκάφους μολυβδοῦς, εὐρύστομος, εἰς πυθμένα συνηγμένος στενὸν, ἔχοντα τρῆμα μέτριον. περὶ δὲ πυθμένι περιέσφιγκται σωλὴν σκύτινος, εἴτε ἄσκωμα δεῖ λέγειν, ὁ δεχόμενος τὸ ἀναθλιβόμενον ἐκ τῆς πηγῆς διὰ τοῦ κλιβάνου ὕδωρ. τὸ μὲν οὖν πρῶτον ἀναθλιβὲν τὸ τῆς θαλάττης ἐστί. περιμείναντες δὲ τὴν τοῦ καθαροῦ καὶ ποτίμου ὕδατος ῥύσιν, ὑπολαμβάνουσιν εἰς ἀγγεῖα παρασκευασμένα ὅσον ἂν δέῃ, καὶ πορθμεύουσιν εἰς τὴν πόλιν. τὸ παλαιὸν μὲν οὖν οἱ Ἀράδιοι καθ' αὑτοὺς ἐβασιλεύοντο παραπλησίως, ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων ἑκάστη πόλεων τῶν Φοινικίδων. ἔπειτα τὰ μὲν οἱ Πέρσαι, τὰ δ' οἱ Μακεδόνες, τὰ δὲ νῦν Ῥωμαῖοι μετέθηκαν εἰς τὴν παροῦσαν τάξιν. οἱ δ' οὖν Ἀράδιοι μετὰ τῶν ἄλλων Φοινίκων ὑπήκουον τῶν Συριακῶν βασιλέων ἅτε φίλων. ἔπειτα στασιασάντων ἀδελφῶν δυοῖν, τοῦ τε Καλλινίκου Σελεύκου, καὶ Ἀντιόχου τοῦ Ἱέρακος προσαγορευθέντος, προσθέμενοι τῷ Καλλινίκῳ, ποιοῦνται συμβάσεις, ὥστ' ἐξεῖναι δέχεσθαι τοὺς καταφεύγοντας ἐκ τῆς βασιλείας παρ' αὐτούς, καὶ μὴ ἐκδιδόναι ἄκοντας, μὴ μέν τοι μηδ' ἐκπλεῖν ἐᾶν τοῦ ἐπιτρέψαι βασιλέα. συνέβη δὲ ἐκ τούτου αὐτοῖς μεγάλα πλεονεκτήματα. οἱ γὰρ καταφεύγοντες ἐπ' αὐτοὺς οὐχ οἱ τυχόντες ἦσαν, ἀλλ' οἱ τὰ μέγιστα πεπιστευμένοι, καὶ περὶ τῶν μεγίστων δεδιότες. ξενωθέντες δ' αὐτοῖς, εὐεργέτας ἡγοῦντο, καὶ σωτῆρας τοὺς ὑποδεξαμένους, ἀπεμνημόνευόν τε τὴν χάριν, καὶ μάλιστα ἐπανελθόντες εἰς τὴν οἰκείαν. ὥστ' ἐκ τούτων χώραν τε ἐκτήσαντο τῆς περαίας πολλήν, ἧς τὴν πλείστην ἔχουσι καὶ νῦν, καὶ τἄλλα εὐθηνοῦσι. προσέθεσαν δὲ

Aradiorum nauale. postea Enydra, & Marathus, antiqua Phœnicum urbs, nunc diruta: agrum sorte diuisum Aradij tenent, deinceps est Taxymira, Orthosia, & Eleutherus amnis, quem quidam Seleucidis terminum faciunt, Phœniciam & Cœlesyriam uersus. Ante iugum quoddam & importunum litus Aradus iacet, inter suum nauale quod diximus & Marathum, distans à terra stadijs XX. *Aradus.* Est autem saxum à mari circumfusum, septem ferè stadiorum ambitu, habitationibus plenum: tãta hominum multitudine adhuc usque tempus, uti domus inhabitent multis fastigijs aptas. Aiunt à Sidonijs quibusdam exsulibus conditam. Aquantur partim, è cisternis & lacubus, partim ex opposita continente. In bello autem è freto paulo ante urbem aquam petunt. abundantem aqua id habet fontem: in quem clibanus inuersus è scapha aquaria demittitur, plumbeus, ore lato, in angustum fundo coacto. is fundus mediocre foramen habet, cui fistula ex corio (siue utriculum dicere malumus.) astricta est, quę aquam è fonte per clibanum elisam excipit. Primò quæ exhauritur aqua, salsa est: exspectantes uerò puræ & dulcis aquæ cursum, in uasis ad id paratis excipiũt, atque in urbem deferunt. Olim Aradij per sese reges habebant, ut cæteræ Phœnicum ciuitates. postea partim Persę, partim Macedones, partim Romani, in præsentem statum redegerunt. Aradij itaque cum cætera Phœnicia Syriacis regibus ut amicis obtemperabant: postea duobus fratribus dissidentibus Callinico Seleuco & Antiocho, qui Hierax cognominatus est, Callinico adhærentes, pacti hoc sunt, ut ad se ex regno confugientes recipere liceret, nec tradere inuitos. sed nec etiam iniussu regis enauigare permittere, quibus ex rebus amplissima eis commoda obtigerunt. Confugiebant enim ad eos non uulgares homines, sed quibus maximæ res creditæ fuerãt, & qui extrema timebant. Hi suscepti beneficium id putabant, ac seruatores eos agnoscebant, & gratiam referebant, maximè cùm in patriam, reuertissent. Hinc bonam oppositæ continentis partem adepti sunt, atque etiamnum tenent & alijs in rebus usi sunt successibus prosperis. Huic uerò felicitati &

prouidentiam addiderunt, & studium rei naualis, ac cùm uiderent uicinos Cilicas piraticam exercere, nunquam cum eis societatem instituti huius iniuerunt. Post Orthosiâm & Eleutherum est Tripolis, quæ nomen â re ipsa accepit: est enim condita è tribus urbibus, Tyro, Sidone, & Arado. Tripoli continua est ea quæ Dei facies appellatur, in quo Libanus mons desinit. Inter hæc est locus quidam, nomine Trieris seu triremis. Porrò duo montes sunt, qui Syriam concauã (hoc enim est Cœlesyria.) includunt, æqualibus ferè inter se disiti spacijs, Libanus & Antilibanus, paulo supra mare incipientes: Libanus propè Tripolim & Dei faciem: Antilibanus supra mare Sidoniũ. desinunt autem ad Arabiæ mõtes, qui sunt ultra Damascum & eos qui ibi Trachonitæ dicuntur, in alios quosdam montes, qui glebosos atque fructiferos colles habent. In medio concauitatem planam relinquunt, cuius latitudo ad mare est stadiorum CC. longitudo à mari in mediterraneam dupla. Irrigatur autem à fluminibus per regionem fœcundam, & omnium rerum feracem delabentibus, præsertim à Iordane. lacum habet, qui aromaticũ iuncum, & calamum fert: habet etiam paludes. Lacui nomen est Gennesaritico. Gignit etiam balsamum. de amnibus Chrysorrhoas ab urbe & regione Damascenorum incipiens, totus ferè in riuos consumitur. multa enim loca & profunda irrigat. Per Lycum & Iordanem onerarijs nauibus aduerso alueo subuehuntur præsertim Aradij. Pars camporum prima à mari Macras uocatur, & Macra campus, in quo Posidonius scribit uisum fuisse serpentem mortuum iugeri longitudine: crassitudine tanta, ut equites ex utraque parte adsistentes astantes, alter alterum uidere nequirit: rictu eo qui hominem equo insidentem reciperet, exuuij squamam quamlibet clypeo maiorem. Post Macram est Marsyas, habens montana quædam, in quibus est Chalcis tanquam Marsyæ arx. Eius initium est Laodicea, quæ ad Libanum est. Montanam regionem Ituræi & Arabes habent malefici omnes. qui uerò campos habitant ij agros colunt, & à cæteris infestati sæpe alieno indigẽt auxilio. Receptaculis utebantur munitissimis prædones, quemadmodũ qui Libanũ incolũt. superne quidẽ in mõte Sinnã & Bora-

Cœlesyria.

τῇ δυστυχίᾳ ταύτῃ, καὶ πρόνοιαν καὶ φιλοπονίαν πρὸς τὴν θαλαττουργίαν, ὁρῶντές τε τοὺς γειτονεύοντας Κίλικας τὰ πειρατήρια συνισταμένους, οὐδ' ἅπαξ ἐκοινώνουν αὐτοῖς τῆς τοιαύτης ἐπιτηδεύσεως. Μετὰ δὲ Ὀρθωσίαν ἐστὶ καὶ τὸν Ἐλεύθερον Τρίπολις ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος τὴν ἐπίκλησιν εἰληφυῖα. τριῶν γάρ ἐστι πόλεων κτίσμα, Τύρου, Σιδόνος, Ἀράδου. τῇ δὲ Τριπόλει συνεχές ἐστι τὸ τοῦ θεοῦ πρόσωπον, εἰς ὃ τελευτᾷ ὁ Λίβανος τὸ ὄρος. μεταξὺ δὲ Τριήρης χωρίον τι. Δύο δέ ἐστιν ὄρη τὰ ποιοῦντα τὴν κοίλην καλουμένην Συρίαν, ὡς ἂν παράλληλα, ὅ, τε Λίβανος καὶ ὁ Ἀντιλίβανος, μικρὸν ὑπερθεν τῆς θαλάττης ἀρχόμενα ἄμφω. ὁ μὲν Λίβανος τῆς κατὰ Τρίπολιν κατὰ τὸ θεοῦ πρόσωπον μάλιστα, ὁ δ' Ἀντιλίβανος τῆς κατὰ Σιδόνα. τελευτῶσι δ' ἐγγύς πως τῶν Ἀραβίων ὀρῶν, τῶν ὑπὲρ τῆς Δαμασκηνῆς καὶ τῶν Τραχωνιτῶν ἐκεῖ λεγομένων εἰς ἄλλα ὄρη γεώλοφα, καὶ καλλίκαρπα. Ἀπολείπουσι δὲ μεταξὺ πεδίον κοῖλον. πλάτος μὲν τὸ ἐπὶ τῇ θαλάττῃ διακοσίων σταδίων, μῆκος δὲ τὸ ἀπὸ τῆς θαλάττης εἰς τὴν μεσόγαιαν ὁμοῦ τι διπλάσιον. Διαρρεῖται δὲ ποταμοῖς ἄρδουσι χώραν εὐδαίμονά τε, καὶ πάμφορον, μεγίστῳ δὲ τῷ Ἰορδάνῃ. Ἔχει δὲ καὶ λίμνην ἣ φέρει τὴν ἀρωματῖτιν σχῖνον, καὶ κάλαμον. ὡς δ' αὕτως, καὶ ἕλη. καλεῖται δ' ἡ λίμνη Γεννησαρῖτις. φέρει δὲ καὶ βάλσαμον. Τῶν δὲ ποταμῶν ὁ μὲν Χρυσορρόας ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Δαμασκηνῶν πόλεως, καὶ χώρας εἰς τὰς ὀχετείας ἀναλίσκεται σχεδόν. πολλὴν γὰρ ἐπάρδει, καὶ βαθεῖαν σφόδρα. τὸν δὲ Λύκον, καὶ τὸν Ἰορδάνην ἀναπλέουσι φορτίοις, Ἀράδιοι δὲ μάλιστα. Τῶν δὲ πεδίων τὸ μὲν πρῶτον τὸ ἀπὸ τῆς θαλάττης, Μάκρας καλεῖται, καὶ Μάκρα πεδίον. ἐν τούτῳ δὲ Ποσειδώνιος ἱστορεῖ τὸν δράκοντα πεπτωκότα ὁραθῆναι νεκρόν, μῆκος σχεδὸν καὶ πλεθριαῖον, πάχος δ' ὥστ' ἱππέας ἑκατέρωθεν παραστάντας ἀλλήλους μὴ καθορᾶν, χάσμα δὲ ὥστ' ἔφιππον δέξασθαι. τῆς δὲ φολίδος λεπίδα ἑκάστην ὑπεραίρουσαν θυρεοῦ. Μετὰ δὲ τὸν Μάκραν ἐστὶν ὁ Μαρσύας, ἔχων τινὰ καὶ ὀρεινά, ἐν οἷς ἡ Χαλκίς, ὥσπερ ἀκρόπολις τοῦ Μαρσύου. ἀρχὴ δ' αὐτοῦ Λαοδίκεια ἡ πρὸς Λιβάνῳ. τὰ μὲν οὖν ὀρεινὰ ἔχουσι πάντα Ἰτουραῖοί τε καὶ Ἄραβες, κακοῦργοι πάντες. οἱ δ' ἐν τοῖς πεδίοις γεωργοί, κακούμενοι δ' ὑπ' ἐκείνων ἄλλοτε ἄλλης βοηθείας δέονται, ὁρμητηρίοις δ' ἐρυμνοῖς χρῶνται. καθάπερ οἱ τὸν Λίβανον ἔχοντες, ἄνω μὲν ἐν τῷ ὄρει Σινναν, καὶ Βόρραμα, καὶ

μα, καὶ ἄλλα τινὰ τοιαῦτα ἔχουσι τείχη, καὶ ὑπὸ δὲ Βόσρα, καὶ Γίγαρτον, καὶ τὰ ἐπὶ τῆς θαλάττης σπήλαια, καὶ τὸ ἐπὶ τῷ Θεοῦ προσώπῳ φρούριον ἐπιτεθέν. ἃ κατέσπασε Πομπήϊος, ἀφ' ὧν τήν τε Βύβλον κατέτρεχε καὶ τὴν ἐφεξῆς ταύτῃ Βηρυτόν, αἳ μεταξὺ κεῖνται Σιδόνος, καὶ τοῦ Θεοῦ προσώπου. ἡ μὲν οὖν Βύβλος τὸ τοῦ Κινύρου βασίλειον, ἱερόν ἐστι τοῦ Ἀδώνιδος. ἣν τυραννουμένην ἠλευθέρωσε Πομπήϊος πελεκίσας ἐκεῖνον. κεῖται δ' ἐφ' ὕψους τινὸς μικρὸν ἄπωθεν τῆς θαλάττης. εἶτα μετὰ ταύτην Ἄδωνις ποταμὸς καὶ ὄρος Κλίμαξ καὶ Βύβλος. εἶθ' ὁ Λύκος ποταμὸς καὶ Βηρυτός. αὕτη δὲ κατεσπάσθη μὲν ὑπὸ Τρύφωνος, ἀνελήφθη δὲ νῦν ὑπὸ Ῥωμαίων, δεξαμένη δύο τάγματα ἃ ἵδρυσεν Ἀγρίππας ἐνταῦθα, προσθεὶς καὶ τῆς Μαρσύου πολλήν, μέχρι καὶ τῶν τοῦ Ὀρόντου πηγῶν, αἳ πλησίον τοῦ τε Λιβάνου καὶ τοῦ Παραδείσου καὶ τοῦ Αἰγυπτίου τείχους περὶ τὴν Ἀπαμέων γῆν εἰσί. ταῦτα μὲν οὖν τὰ ἐπὶ θαλάττῃ. ὑπὲρ δὲ τῆς Μαρσύου ἐστὶν ὁ καλούμενος αὐλὼν βασιλικός, καὶ ἡ Δαμασκηνὴ χώρα διαφερόντως ἐπαινουμένη. ἔστι δὲ καὶ ἡ Δαμασκὸς πόλις ἀξιόλογος σχεδόν τι καὶ ἐπιφανεστάτη τῶν ταύτῃ κατὰ τὰ Περσικά. ὑπέρκεινται δ' αὐτῆς δύο λεγόμενοι Τράχωνες. ἔπειτα πρὸς τὰ Ἀράβων μέρη καὶ τῶν Ἰτουραίων ἀναμίξ, ὄρη δύσβατα, ἐν οἷς καὶ σπήλαια ἦν βαθύστομα, ὧν ἐν καὶ τετρακισχιλίους ἀνθρώπους δέξασθαι δυνάμενον ἐν καταδρομαῖς, αἳ τοῖς Δαμασκηνοῖς γίνονται πολλαχόθεν. τὸ μὲν οὖν πλέον τοὺς ἀπὸ τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας, ἐμπόρους λεηλατοῦσιν οἱ βάρβαροι. ἧττον δὲ συμβαίνει, καταλυθέντων νυνὶ τῶν περὶ Ζηνόδωρον τῶν λῃστῶν διὰ τὴν ἐκ τῶν Ῥωμαίων εὐνομίαν, καὶ διὰ τὴν ἐκ τῶν στρατιωτῶν ἀσφάλειαν τῶν ἐν τῇ Συρίᾳ τρεφομένων. ἅπασα μὲν οὖν ὑπὲρ τῆς Σελευκίδος, ὡς ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Ἀραβίαν ἀνίσχουσα χώρα, καὶ Κοιλησυρία καλεῖται. ἰδίως δ' ἡ ὑπὸ Λιβάνῳ καὶ τῷ Ἀντιλιβάνῳ ἀφωρισμένη. τῆς δὲ λοιπῆς ἡ μὲν ἀπὸ Ὀρθωσίας μέχρι Πηλουσίου παραλία Φοινίκη καλεῖται, στενή τις καὶ ἀλιτενής. ἡ δ' ὑπὲρ ταύτης μεσόγαια μέχρι τῶν Ἀράβων, ἡ μεταξὺ Γάζης καὶ Ἀντιλιβάνου, Ἰουδαία λέγεται. ἐπεὶ οὖν τὴν ἰδίως λεγομένην Κοιλησυρίαν ἐπεληλύθαμεν, ἐπὶ τὴν Φοινίκην μέτειμεν. ταύτης δὲ τὰ μὲν ἀπὸ Ὀρθωσίας μέχρι Βηρυτοῦ, λόγου τετύχηκε. μετὰ δὲ Βηρυτόν ἐστι Σιδὼν ὅσον ἐν τετρακοσίοις σταδίοις. μεταξὺ δὲ ὁ Ταμύρας ποταμός, καὶ τὸ τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἄλσος, καὶ Λεόντων πόλις. μετὰ δὲ Σιδῶνα, μεγίστη τῶν Φοινίκων, καὶ ἀρχαιοτάτη πόλις Τύρος ἐστὶν ἢ ἐνάμιλλος αὐτῇ κατὰ

ma, & alias huiusmodi munitiones: infrà autem Bostra, Gigartum, & speluncas ad mare sitas, & castellum in Dei facie impositum habebant. Quæ omnia Pompeius euertit. Ab his Byblum & Berytum usque excurrebant, quæ inter Sidonem & Dei faciem iacent. Byblus fuit Cinyræ regia, in qua Adonidis templa sunt, eam tyrāno securi percusso Pompeius liberauit. Iacent in excelso quodam loco, non procul à mari. Post hanc est Adonis fluuius, & mons Climax, & Byblus: postea Lycus fluuius, & Berytus à Tryphone diruta, nunc uerò à Romanis instaurata, duabus legionibus ibi ab Agrippa collocatis, multa regione Marsyæ adiecta, usque ad Orontis exortum, qui prope Libanum est, & Paradisum, & Aegyptium murum Apaminensi agro proximum. Atque hæc quidem ad mare sunt. Post Marsyam succedit ea quæ regia conuallis dicitur, & Damascenus ager apprimè nobilitatus. Damascus urbs est insignis, omnium ferè nobilissima, quæ in ea sunt regione, Persis uicina. Vltra eam sunt duo colles qui Trachones appellantur. Postea Arabiam & Ituręam uersus sunt montes asperi, & altis speluncis insignes: quarum una quatuor hominum millia recipere posit in excursionibus, quæ undique in Damascenos fiunt. Frequentius quidē barbari in felicis Arabiæ mercatores grassantur. Quòd tamen nunc minus fit, subiato Zenodoro latrone, & ob Romanorum iustitiam, & militum præsidium, qui in Syria aluntur. Tota itaque regio ultra Seleucidem in Aegyptum & Arabiam recedēs, Cœlesyria appellatur, propriè ea quæ Libano definitur & Antilibano: Reliqua regionis ora ab Orthosia usque Pelusium, Phœnicia uocatur, angusta, ac maritimis obnoxia ęstibus. Mediterranea ultra hanc usque in Arabes, inter Gazam & Antilibanum, Iudæa nominatur. Nobis iam Cœlesyriam peragrata, in Phœniciam deflectendum est nobis. Huius unam partem descripsimus, quæ ab Orthosia Berytum usque pertendit. Post Berytum est Sidon quadringentis ferè stadijs ab ea distans, in medio est Tamyras flumē & Aesculapij lucus, & Leonū urbs. Post Sidonē maxima & antiquissima Phœnicum est Tyrus,

Byblus. Berytus. Damascus. Phœnice, Tyrus, Sidon.

cum Sidone & magnitudine & formam & antiquitate comparanda, multis fabulis celebrata. Poëtæ quidem magis Sidonem celebrant, atque adeò Homerus Tyri non meminit, Coloniæ tamen in Africam & Hispaniam usque ad loca extra columnas deductæ, Tyrum plurimum celebrauerunt. Ergo ambæ & nunc & antiquitus claræ illustresque sunt: controuersumque manet, utra earum Phœnicum metropolis dici debeat. Sidon iacet in elegante continentis portu. Tyrus tota insula est, ac ferè eodem modo habitata quo Aradus, ad continentem aggere eam aduectente, at cum Alexander eam obsideret. Portus duos habet, alterum clausum, alterum apertum, quem Aegyptium uocant. Dicunt in ea domos altiores fieri, quàm Romæ, ideò etiam parum abfuit aliquãdo, quin tota urbs terræmotibus deleretur. Cladem accepit ab Alexandro expugnata. Has tamen calamitates omnes superauit, & se recollegit, cùm nauigationibus, qua re Phœnices semper alijs præstitere, tum purpurarum captura. Tyria enim purpura optima omnium perhibetur, ac piscatio ipsa proxima est: & cætera cuncta quæ ad inficiendas uestes pertinent in promptu sunt. Ac tametsi maxima huiusmodi tinctorum multitudo ciuitatem reddit paulo dissolutiorem, tamen ob hanc copiam collocupletatur. Non solùm à regibus, sed à Romanis etiam libertate donati sunt, cum quidem paulò sumtu impetrarent, ut eorum uotum Romani ratum haberent atque confirmarent. Colitur apud eos Hercules maiorem in modum. Quantum classe potuerint, argumento euidenti est multitudo & magnitudo coloniarum ab ijs deductorum. Dictum est de Tyrijs. Sidonij cùm multarum tum optimarum artium magistri perhibentur, quod etiam Home-
Iliad ψ 743. rus innuit, adhæc astronomiæ & arithmeticæ periti: à ratiocinationibus & nocturna nauigatione ducto initio. utrumque enim mercatorum est, & nauclerorum, quo modo Aegyptiorum inuentum geometriam aiunt, ab agrorum dimensione, qua opus est, cum Nilus auctus terminos confudit. Atque hanc quidem disciplinam, ab Aegyptijs ad Græcos propagatam pro certo habent: à Phœnicibus uero astronomiam & arithmeticam. Nunc omnis etiam reliquæ philosophiæ copia maxima ex his ciuitatibus, peti potest. Imò,

τό τε μέγεθος, καὶ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν καὶ τὴν ἀρχαιότητα ἐκ πολλῶν μύθων παραδεδομένην. οἱ μὲν οὖν ποιηταὶ, τὴν Σιδόνα τεθρυλλήκασι μᾶλλον. Ὅμηρος δὲ οὐ μέμνηται τῆς Τύρου. αἱ δὲ εἰς τὴν Λιβύην καὶ τὴν Ἰβηρίαν ἀποικίαι, μέχρι καὶ ἔξω στηλῶν τὴν Τύρον πλέον ἐξυμνοῦσι μᾶλλον. ἀμφότεραι δ᾽ οὖν ἔνδοξοι καὶ λαμπραὶ καὶ πάλαι καὶ νῦν. ὁποτέραν δ᾽ ἄν τις εἴποι μητρόπολιν Φοινίκων, ἔρις ἐν ἀμφοτέραις ἐστίν. ἡ μὲν οὖν Σιδὼν ἐπὶ εὐφυεῖ λιμένι τῆς ἠπείρου τὴν ἵδρυσιν ἔχει. Τύρος δ᾽ ἐστὶν ὅλη νῆσος σχεδὸν συνῳκισμένη παραπλησίως ὥσπερ ἡ Ἄραδος. συνῆπται δὲ χώματι πρὸς τὴν ἤπειρον, ὃ κατεσκεύασε πολιορκῶν Ἀλέξανδρος. δύο δ᾽ ἔχει λιμένας, τὸν μὲν κλειστόν, τὸν δ᾽ ἀνειμένον, ὃν Αἰγύπτιον καλοῦσιν. ἐνταῦθα δέ φασι πολυστέγους τὰς οἰκίας, ὥστε καὶ τῶν ἐν Ῥώμῃ μᾶλλον. διὸ καὶ σεισμοὺς γενομένους, ἀπολιπεῖν μικρὸν τοῦ ἄρδην ἀφανίσαι τὴν πόλιν. ἠτύχησε δὲ καὶ ὑπ᾽ Ἀλεξάνδρου πολιορκίᾳ ληφθεῖσα. ἀλλὰ τῶν τοιούτων συμφορῶν κατέστη κρείττων, καὶ ἀνέλαβεν αὑτὴν, τῇ τε ναυτιλίᾳ, καθ᾽ ἣν ἁπάντων τῶν ἀεὶ κρείττους εἰσὶ κοινῇ Φοίνικες, καὶ τοῖς πορφυρείοις. πολὺ γὰρ ἐξήτασται πασῶν ἡ Τυρία καλλίστη πορφύρα, καὶ ἡ θήρα πλησίον, καὶ τἄλλα εὔπορα τὰ πρὸς βαφὴν ἐπιτήδεια. καὶ δυσδιάγωγον μὲν ποιεῖ τὴν πόλιν ἡ πολυπληθία τῶν βαφείων· πλουσίαν δὲ διὰ τὴν τοιαύτην ἀνδρείαν. οὐχ ὑπὸ τῶν βασιλέων δ᾽ ἐκρίθησαν αὐτόνομοι μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, μικρὰ ἀναλώσαντες βεβαιωσάντων τὴν ἐκείνων γνώμην. τιμᾶται δὲ καθ᾽ ὑπερβολὴν Ἡρακλῆς ὑπ᾽ αὐτῶν. τῆς δὲ περὶ τὰς ναυστολίας δυνάμεως, τὸ πλῆθος, καὶ τὸ μέγεθος, τῶν ἀποικίδων ἐστὶ πόλεων τεκμήριον. οὗτοι μὲν οὖν τοιοῦτοι. Σιδόνιοι δὲ πολύτεχνοί τινες παραδέδονται καὶ καλλίτεχνοι, καθάπερ καὶ ὁ ποιητὴς δηλοῖ· πρὸς δὲ καὶ φιλόσοφοι, περί τε ἀστρονομίαν καὶ ἀριθμητικὴν, ἀπὸ τῆς λογιστικῆς ἀρξάμενοι, καὶ τῆς νυκτιπλοΐας. ἐμπορικὸν γὰρ καὶ ναυκληρικὸν ἑκάτερον. καθάπερ καὶ τῶν Αἰγυπτίων εὕρημα γεωμετρίαν φασίν, ἀπὸ τῆς χωρομετρίας ἣν ὁ Νεῖλος ἀπεργάζεται, συγχέων τοὺς ὅρους κατὰ τὰς ἀναβάσεις. ταύτην μὲν οὖν παρ᾽ Αἰγυπτίων ἥκειν εἰς τοὺς Ἕλληνας πεπιστεύκασιν. ἀστρονομίαν δὲ καὶ ἀριθμητικὴν, παρὰ Φοινίκων. νυνὶ δὲ πάσης καὶ τῆς ἄλλης φιλοσοφίας εὐπορίαν, πολὺ πλείστην λαβεῖν ἐστὶν ἐκ τούτων τῶν πόλεων. Εἰ δὲ

Εἰ δὲ δεῖ Ποσειδωνίῳ πιστεῦσαι, καὶ τὸ περὶ τῶν ἀτόμων δόγμα, παλαιόν ἐστιν ἀνδρὸς Σιδωνίου Μώχου πρὸ τῶν Τρωϊκῶν χρόνων γεγονότος. τὰ μὲν οὖν παλαιὰ ἐάσθω. καθ' ἡμᾶς δὲ ἐκ Σιδῶνος μὲν ἔνδοξοι φιλόσοφοι γεγόνασι, Βοηθός τε, ᾧ συνεφιλοσοφήσαμεν ἡμεῖς τὰ Ἀριστοτέλεια. καὶ Διόδοτος ἀδελφὸς αὐτοῦ. ἐκ Τύρου δὲ Ἀντίπατρος, καὶ μικρὸν πρὸ ἡμῶν Ἀπολλώνιος ὁ τὸν πίνακα ἐκθεὶς τῶν ἀπὸ Ζήνωνος φιλοσόφων καὶ τῶν βιβλίων. Διέχει δὲ τῆς Σιδῶνος ἡ Τύρος, οὐ πλείους τῶν διακοσίων σταδίων. ἐν δὲ τῷ μεταξὺ πολίχνιον, ὀρνίθων πόλις λεγομένη. εἶτα πρὸς Τύρῳ ποταμὸς ἐξίησι. Μετὰ δὲ τὴν Τύρον ἡ Παλαίτυρος ἐν τριάκοντα σταδίοις. Εἶθ' ἡ Πτολεμαΐς ἐστι μεγάλη πόλις, ἣν Ἄκην ὠνόμαζον πρότερον. ᾗ ἐχρῶντο ὁρμητηρίῳ πρὸς τὴν Αἴγυπτον οἱ Πέρσαι. Μεταξὺ δὲ τῆς Ἄκης καὶ Τύρου, θινώδης αἰγιαλός ἐστιν ὁ φέρων τὴν ὑαλῖτιν ἄμμον. ἐνταῦθα μὲν οὖν φασὶ μὴ χεῖσθαι. κομισθεῖσαν δὲ εἰς Σιδόνα τὴν χωνείαν δέχεσθαι. τινὲς δὲ καὶ τοῖς Σιδονίοις εἶναι τὴν ὑαλῖτιν ψάμμον ἐπιτηδείαν εἰς χύσιν, οἱ δὲ πᾶσαν πανταχοῦ κινεῖσθαι πᾶσιν. Ἤκουσα δ' ἐν τῇ Ἀλεξανδρείᾳ παρὰ τῶν ὑαλουργῶν, εἶναί τινα καὶ κατ' Αἴγυπτον ὑαλῖτιν γῆν, ἧς χωρὶς οὐχ οἷόν τε τὰς πολυχρόους καὶ πολυτελεῖς κατασκευὰς ἀποτελεσθῆναι· καθάπερ καὶ ἐν ἄλλοις ἄλλων μιγμάτων δεῖν. ἐν Ῥώμῃ δὲ πολλὰ παρευρίσκεσθαί φασι, καὶ πρὸς τὰς χρόας καὶ πρὸς τὴν ῥαστώνην τῆς κατασκευῆς καθάπερ ἐπὶ τῶν κρυσταλλοφανῶν. ὅπου γε καὶ τρυβλίον χαλκοῦ πρίασθαι καὶ ἐκπωμάτιον ἐστίν. Ἱστορεῖται δὲ παράδοξον πάθος τῶν πάνυ σπανίων, κατὰ τὸν αἰγιαλὸν τοῦτον τὸν μεταξὺ τῆς τε Τύρου, καὶ τῆς Πτολεμαΐδος. Καθ' ὃν γὰρ καιρὸν οἱ Πτολεμαεῖς. μάχην συνάψαντες πρὸς Σαρπηδόνα τὸν στρατηγὸν ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, τροπῆς γενομένης λαμπρᾶς, ἐπέκλυσεν ἐκ τοῦ πελάγους κῦμα τοὺς φεύγοντας ὅμοιον πλημμυρίδι. καὶ τοὺς μὲν εἰς τὸ πέλαγος ἀφήρπασε καὶ διέφθειρεν. οἱ δ' ἐν τοῖς κοίλοις τόποις ἔμειναν νεκροί. διαδεξαμένη δὲ ἡ ἄμπωτις πάλιν ἀνεκάλυψε, καὶ ἔδειξε τὰ σώματα τῶν κειμένων ἀναμὶξ ἐν νεκροῖς ἰχθύσι. Τοιαῦτα δὲ καὶ περὶ τὸ Κάσιον συμβαίνει τὸ πρὸς Αἰγύπτῳ. σπασμῷ τινὶ ὀξεῖ, καὶ ἁπλῷ περιπιπτούσης τῆς γῆς, καὶ εἰς ἑκάτερα μεταβαλλομένης ἅπαξ· ὥστε τὸ μὲν μετεωρισθὲν αὐτῆς μέρος ἐπάγειν τὴν θάλατταν, τὸ δὲ συνιζῆσαν δέξασθαι. τρεπομένης δὲ τὴν ἀρχαίαν πάλιν ἕδραν ἀπολαβεῖν τὸν τόπον· ποτὲ μὲν οὖν καὶ ἐξαλλάξεώς τινος γενομένης, ποτὲ δ' οὔ.

Imò, si Posidonio credimus, antiquum de atomis dogma Moschi est, hominis Sidonij, qui ante Troiani belli tempus uixit. Missa uerò faciamus antiqua. Nostra ætate Sidon philosophos nobiles tulit. Boëthum, quo nos in Aristotelea philosophia commentanda socio usi sumus, & Diodorũ eius fratrẽ. Tyrius fuit Antipater: & paulò antè nos Apollonius, qui librorum & philosophorum à Zenone profectorum tabulam edidit. Distat Tyrus à Sidone stadijs CC non amplius. In medio est oppidum, nomine Ornithon (.auium, siue gallinarum malis.) urbs, postea apud Tyrum fluuius exit. Post Tyrum est antiqua Tyrus, XXX stadijs distans. Inde Ptolemais magna urbs prius Ace nominata, hac Persæ receptaculo aduersus Aegyptum utebantur. Inter hanc & Tyrum est litus arenæ tumulis obsitum, qui uitrariam arenam ferant, eam dicunt hoc in loco non fundi: cum uerò Sidonem delata sit, fusioni parere. Sunt qui dicant, Sidonios uitrariam arenam habere fusioni aptam, quidam autem omnem ubique fundi. Ego à uitrarijs Alexandreę audiui ipse, quandam terram uitrariam esse in Aegypto sine qua sumtuosa quædã, & multorum colorũ opera perfici nequirent: quemadmodum & alia alijs mixturis indigent, ac Romæ multa & ad colores & ad operum facilitatem inueniri, quemadmodũ in ijs quæ crystallina uidentur, cùm quidem æneum catinum & poculum emere liceat. Memoriæ proditum est mirum quippiam, & ex ijs quę raro contingunt in litore accidisse inter Tyrum ac Ptolemaidem, cùm Ptolemaici prœlium cum Sarpedone imperatore commisissent, fuga insigni facta, pelagi affluxu inundationi adsimili fugientes obrutos, atque alios in pelagus abreptos, alios in locis concauis mortuos relictos fuisse. Pòst cum iterum defluxisset æstus, corpora detecta, atque ostensa, inter pisces mortuos promiscuè iacentia. Idem circa Casium apud Aegyptum accidere, ubi terra conuulsione quadam celeri atque simplici, in alteram partem transferatur & decidat, ut pars eius in sublime eleuata mare impellat, pars subsidens id recipiat, qua rursum in diuersum mutata pristinam omnia sedem recipiant. & interdum permutatio quædam fiat, nonnunquam nulla. Fieri potest

Ptolemais.

*

†

τάχα καὶ

ri poteſt, ut motus hi certis conuerſionum circuitionibus, ac uicibus ſint deuincti: quę nobis ſint ignotæ. quo modo etiam Nili incrementa diuerſis modis, & ignoto hominibus ordine euenire traditum eſt. Poſt Acam eſt Stratonis turris, quæ ſtationem habet. In medio Carmelus eſt mons, & oppidula quorum præter nomina nihil reſtat, ut Sycaminorum urbs, & Bubulcorum, & Crocodilorum, & huiuſmodi alia. Sequitur ingens ſylua, *Ioppe.* poſtea Ioppe, iuxta quam Aegypti litus ante uerſum ortum Solis porrectum, ad ſeptentrionem ueluti in puncto deflectitur. Ibi quidam Andromedam ceto expoſitam fabulati ſunt. Locus ſatis editus eſt, ita quidem, ut inde tradant Hieroſolyma conſpici Iudæorum metropolim. quin & Iudæi portu hoc utuntur, uſque ad mare degreſsi. Sed portus hi latronum ſcilicet receptacula ſunt. Horum fuere & ſylua & Carmelus. Locus hic adeo hominibus abundauit, ut ex Iamnia proximo uico & circum uicinis habitationibus quadraginta hominum millia armaretur. Inde ad Caſium Peluſio propinquum montem, diſtãtia eſt CIↃ ſtadiorum, & paulo amplius, hinc alia CCC Peluſium uſque. Inter iacet Gadaris, quam ipſam quoque Iudæi ſuam fecerunt, poſtea Azotus & Aſcalon. Iamnia Azoto & Aſcalone diſtat ducentis fere ſtadijs. Aſcalonenſium regio præcipuè cepas fert: urbs ipſa non eſt magna. Patria Antiochi philoſophi, qui nos paululum ætate anteceſsit. Gadarenſis fuit Philodemus Epicureus, & Meleager, & Menippus ſeria iocoſè ſolitus exprimere, & Theodorus orator, qui ætate noſtra floruit. *Gaza* Poſtea eſt Gazæorum portus, & paulo ſupra ad ſeptem ſtadia urbs, quæ olim illuſtris fuit, ab Alexandro autem diruta. Ex hoc loco dicitur eſſe CIↃ CCLX ſtadiorum tranſcenſus ad urbem Elana, ſitam in Arabici ſinus intimo receſſu. Duplex hic eſt, alter Arabiam & Gazam uerſus, quem Elaniticum appellant, ab urbe quæ in eo eſt: alter Aegyptum uerſus, ad Heroum urbem, in quem compendioſius iter eſt a Peluſio: Sed camelis conficiendum per loca deſerta & arenoſa, magna eſt etiam ijs in locis ſerpentum multitudo. Gazam ſequitur Raphia, ubi Ptolemæus quartus cum Antiocho magno depugnauit. Poſtea

χα καὶ περιόδοις τισὶν ἐν ἀκμαίων τῶν τοιούτων παθῶν, ἀδήλως ἡμῖν, καθάπερ τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν κατὰ τὸν Νεῖλον ἀναβάσεων λέγεται διαφόρως γινομένων, ἄδηλον δὲ τὴν τάξιν ἐχουσῶν. Μετὰ δὲ τὴν Ἄκην, Στράτωνος πύργος πρόσορμον ἔχων. Μεταξὺ δὲ ὅ τε Κάρμηλος τὸ ὄρος, καὶ πολιχνίων ὀνόματα, πλέον δ' οὐδὲν Συκαμίνων πόλις Βουκόλων, καὶ Κροκοδείλων πόλις, καὶ ἄλλα τοιαῦτα. εἶτα δρυμὸς μέγας τις. εἶτα Ἰόππη, καθ' ἣν ἡ ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου παραλία σημειωδῶς ἐπὶ τὴν ἄρκτον κάμπτεται, πρότερον ἐπὶ τὴν ἕω τεταμένη. Ἐνταῦθα δὲ μυθεύουσί τινες τὴν Ἀνδρομέδαν ἐκτεθῆναι τῷ κήτει. ἐν ὕψει γάρ ἐστιν ἱκανῶς τὸ χωρίον, ὥστ' ἀφορᾶσθαι φασὶν ἀπ' αὐτοῦ τὰ Ἱεροσόλυμα τὴν τῶν Ἰουδαίων μητρόπολιν. καὶ δὴ καὶ ἐπινείῳ τούτῳ κέχρηνται, καταβάντες μέχρι θαλάττης οἱ Ἰουδαῖοι. τὰ δ' ἐπίνεια τῶν λῃστῶν λῃστήρια δηλονότι ἐστί. Τούτων δὲ καὶ ὁ Κάρμηλος ὑπῆρξε, καὶ ὁ δρυμός. καὶ δὴ καὶ εὐανδρήσεν οὗτος ὁ τόπος, ὥστ' ἐκ τῆς πλησίον κώμης Ἰαμνείας, καὶ τῶν κατοικιῶν τῶν κύκλῳ τέτταρας μυριάδας ὁπλίζεσθαι. Εἰσὶ δ' ἐντεῦθεν εἰς τὸ Κάσιον τὸ πρὸς Πηλουσίῳ μικρῷ πλείους ἢ χίλιοι στάδιοι. τριακόσιοι δ' ἄλλοι πρὸς αὐτὸ τὸ Πηλούσιον. Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ, καὶ ἡ Γαδαρὶς ἐστίν, ἣν καὶ αὐτὴν ἐξιδιάσαντο οἱ Ἰουδαῖοι. εἶτ' Ἄζωτος, καὶ Ἀσκάλων. Ἀπὸ δὲ Ἰαμνείας εἰς Ἄζωτον καὶ Ἀσκάλωνα εἰσὶν ὅσον διακόσιοι στάδιοι. Κρομμύων τ' ἀγαθός ἐστιν ἡ χώρα τῶν Ἀσκαλωνιτῶν, πόλισμα δὲ μικρόν. Ἐντεῦθεν ἦν Ἀντίοχος ὁ φιλόσοφος, μικρὸν πρὸ ἡμῶν γεγονώς. Ἐκ δὲ τῶν Γαδάρων Φιλόδημός τε ὁ Ἐπικούρειος γεγονὼς, καὶ Μελέαγρος, καὶ Μένιππος ὁ σπουδογέλοιος, καὶ Θεόδωρος ὁ καθ' ἡμᾶς ῥήτωρ. εἶθ' ὁ τῶν Γαζαίων λιμὴν πλησίον. ὑπέρκειται δὲ καὶ ἡ πόλις ἐν ἑπτὰ σταδίοις, ἔνδοξός ποτε γενομένη, κατεσπασμένη δ' ὑπὸ Ἀλεξάνδρου, καὶ μένουσα ἔρημος. Ἐντεῦθεν δ' ὑπέρβασις λέγεται χιλίων διακοσίων ἑξήκοντα σταδίων εἰς Ἄιλαν πόλιν ἐπὶ τῷ μυχῷ τοῦ Ἀραβίου κόλπου κειμένην. διττὸς δ' ἐστίν. ὁ μὲν εἰς ἔχων τὸ πρὸς τῇ Ἀραβίᾳ, καὶ τῇ Γάζῃ μέρος, ὃν Ἐλανίτην προσαγορεύουσιν ἀπὸ τῆς ἐν αὐτῷ πόλεως. ὁ δ' εἰς τὸ πρὸς Αἰγύπτῳ κατὰ τὴν Ἡρώων πόλιν, εἰς ὃν ἐκ Πηλουσίου ἡ ὑπέρθεσις ἐπιτομωτέρα, δι' ἐρήμων δὲ καὶ ἀμμωδῶν χωρίων αἱ ὑπερβάσεις ἐπὶ καμήλων. πολὺ δὲ καὶ τὸ τῶν ἑρπετῶν ἐν αὐταῖς πλῆθος. Μετὰ δὲ Γάζαν, Ῥαφία, ἐν ᾗ μάχη συνέβη Πτολεμαίῳ τε τῷ τετάρτῳ, καὶ Ἀντιόχῳ τῷ μεγάλῳ. Εἶτα Ῥι-

τὰ Ῥινοκόλουρα, ἀπὸ τῶν εἰσῳκισμένων τὰς ῥῖνας οὕτω καλουμένη. τῶν γὰρ Αἰθιόπων τις ἐπελθὼν ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον, ἀντὶ τοῦ ἀναιρεῖν τοὺς κακούργους, ἀποτέμνων τὰς ῥῖνας ἐνταῦθα κατῴκιζεν, ὡς οὐκ ἂν ἔτι τολμήσοντας ἀνελθεῖν, διὰ τὴν αἰσχύνην τῆς ὄψεως. Καὶ αὕτη μὲν οὖν ἡ ἀπὸ Γάζης λυπρὰ πᾶσα, καὶ ἀμμώδης. ἔτι δὲ μᾶλλον ἐφεξῆς τοιαύτην ὑπερκειμένην ἔχουσι τὴν Σιρβωνίδα λίμνην παράλληλον πρὸς τῇ θαλάττῃ μικρὰν δίοδον ἀπολείπουσαν μεταξὺ μέχρι τοῦ ἐκρήγματος καλουμένου, μῆκος ὅσον διακοσίων σταδίων. πλάτος δὲ τὸ μέγιστον πεντήκοντα. τὸ δ' ἔκρηγμα συγκέχωσται. Εἶτα συνεχὴς ἄλλη τοσαύτη ἡ ἐπὶ τὸ Κάσιον, κἀκεῖθεν ἐπὶ τὸ Πηλούσιον. ἔστι δὲ τὸ Κάσιον, θινώδης τις λόφος ἀκρωτηριάζων, ἄνυδρος, ὅπου τὸ Πομπηΐου τοῦ Μάγνου σῶμα κεῖται, καὶ Διός ἐστιν ἱερὸν Κασίου. πλησίον δὲ καὶ ἐσφάγη ὁ Μάγνος δολοφονηθεὶς ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων. Εἶτ' ἐπὶ Πηλούσιον ὁδός, ἐν ᾗ τὰ Γέῤῥα, καὶ ὁ Χαβρίου λεγόμενος χάραξ, καὶ τὰ πρὸς τῷ Πηλουσίῳ βάραθρα, ἃ ποιεῖ ὁ παρεκχεόμενος Νεῖλος, φύσει κοίλων καὶ ἑλωδῶν ὄντων τῶν τόπων. τοιαύτη μὲν ἡ Φοινίκη. φησὶ δ' Ἀρτεμίδωρος εἰς τὸ Πηλούσιον ἐκ μὲν Ὀρθωσίας εἶναι σταδίους τρισχιλίους ἑξακοσίους πεντήκοντα κατακολπίζοντι. ἐκ δὲ Μελαινῶν, ἢ Μελανίων τῆς Κιλικίας τῶν πρὸς Κελένδερειν, ἐπὶ μὲν τὰ μεθόρια τῆς Κιλικίας, καὶ τῆς Συρίας, χιλίους καὶ ἐνακοσίους. ἐντεῦθεν δὲ ἐπὶ τὸν Ὀρόντην πεντακοσίους εἴκοσιν. εἶτ' ἐπὶ Ὀρθωσίαν, χιλίους ἑκατὸν τριάκοντα. Τῆς δ' Ἰουδαίας τὰ μὲν ἑσπέρια ἄκρα τὰ πρὸς τῷ Κασίῳ κατέχουσιν Ἰδουμαῖοί τε καὶ ἡ λίμνη. Ναβαταῖοι δ' εἰσὶν οἱ Ἰδουμαῖοι. κατὰ στάσιν δ' ἐκπεσόντες ἐκεῖθεν προσεχώρησαν τοῖς Ἰουδαίοις, καὶ τῶν νομίμων τῶν αὐτῶν ἐκείνοις ἐκοινώνησαν. πρὸς θαλάττῃ δὲ ἡ Σορβωνὶς τὰ πολλὰ κατεῖχε, καὶ ἡ συνεχὴς μέχρι Ἱεροσολύμων. καὶ γὰρ ταῦτα πρὸς θαλάττῃ ἐστίν. ἀπὸ γὰρ τοῦ ἐπινείου τῆς Ἰόππης εἴρηται, ὅτι ἐστὶν ἐν ὄψει. ταῦτα μὲν προσάρκτια. τὰ πολλὰ δ' ὡς ἕκαστα εἰσὶν ὑπὸ φύλων οἰκούμενα μικτῶν, ἔκ τε Αἰγυπτίων ἐθνῶν καὶ Ἀραβίων καὶ Φοινίκων. τοιοῦτοι γὰρ οἱ τὴν Γαλιλαίαν ἔχοντες, καὶ τὸν Ἱερικοῦντα, καὶ τὴν Φιλαδέλφειαν καὶ Σαμάρειαν, ἣν Ἡρώδης Σεβαστὴν ἐπωνόμασεν. Οὕτω δ' ὄντων μιγάδων, ἡ κρατοῦσα μάλιστα φήμη τῶν περὶ τὸ ἱερὸν τὸ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις πιστευομένων, Αἰγυπτίους ἀποφαίνει τοὺς προγόνους τῶν νῦν Ἰουδαίων λεγομένων. Μωσῆς γάρ τις τῶν Αἰ-

γυπτίων

ſtea ſunt Rhinocolura, ab ĳs dicta, qui mare truncati eo fuere translati. nam Aethiopum quidam Aegyptum inuadens, non nece ſed naſi mutilatione, maleficia coercens, eos ibi collocauit, ut propter oris deformitatem redire domum non auderent. Quæ Gazam ſequitur regio, ſterilis eſt & arenoſa. Magis etiam quæ inde eſt inter Sirbonidem lacum & mare æqualibus diſtantia interuallis, paruum quendã tranſitum in medio occupans, ad locum uſque cui ab eruptione Ecregma nomen, longitudo eſt CC fere ſtadiorum, maxima latitudo L. (.eruptio illa obthurata eſt.) ſequitur regio uſque ad Caſium atque inde Peluſium. Caſius eſt mons aggeribus arenarum ſimilis, inque mare procurrens, ipſe aquarum inops. In eo magni Pompeĳ corpus iacet, & Iouis Caſĳ eſt templum, nec procul inde Magnus iugulatus fuit, Aegyptiorum dolo circumuentus. Inde eſt uia quæ Peluſium defert, in ea ſunt Gerra, & Chabriæ quæ uocantur caſtra: ac uoragines Peluſio proximæ, Nili effuſionibus factæ, cum ea loca caua & paluſtria ſint. Dictum de Phœnicia eſt ſatis. Artemidorus ait, ab Orthoſia Peluſium eſſe ſtadia CIↃ CIↃ CIↃ IↃCL, ſi quis ſinus intret. A' Melænis (.ſiue eę ſunt Melaniæ.) ad Celenderin, quod eſt confinium Ciliciæ ac Syriæ mille & nonaginta. Hinc in Orontem IↃXX. Poſtea Orthoſiam uſque CIↃ CXXX. Iudeæ extrema occidentalia Caſio proxima, Idumæi occupant, & lacus. Idumæi quidem Nabatæi ſunt, per ſeditionem autem inde eiecti Iudæis ſe adiunxerũt, & eorum leges amplexi ſunt. Ad mare autem Serbonidis maiorem occupauere partem, & quę deinceps ſunt uſque ad Hieroſolymam, mari omnia uicina. Iam antè enim docuimus, hanc â nauali Ioppes conſpici, atque hæc quidem uerſus ſeptentrionem ſunt, & magna ex parte à mixtis gentibus habitata, Aegyptĳs, Arabibus, & Phœnicibus. Nam tales ſunt qui Galilæam habent, & Hierichuntem, & Philadelphiam, & Samariam, quam Herodes Sebaſtam, id eſt Auguſtam nominauit. Cùm autem ſint conuenæ, fama quæ plurimum obtinet de his, quæ de templo Hieroſolymitano iactata fidem inueniunt, perhibet ab Aegyptĳs fuiſſe prognatos eos, qui nunc Iudæi appellantur. Nam Moſes unus ex Ae-

gyptĳs

Caſius mons.

Iudææ deſcriptio.

Moſes.

gyptijs sacerdotibus, cum partem quandam regionis haberet, ac moleste ferret præsentem statum, inde huc commigrauit, multis eum comitantibus, quibus diuina curæ erãt. Affirmabat enim docebatq; Aegyptios non recte sentire, qui bestiarum ac pecorum imagines deo tribuerunt, itemque Afros, & Grecos qui dijs hominum figuram affingerent. Id uero solum esse deum, quod nos & terram ac mare continet, quod cœlum & mundum & rerum omnium naturã appellamus: cuius profecto imaginem nemo sanæ mentis alicuius earum rerum quę penes nos sunt similem audeat effingere. Proinde omni simulacrorum effictione repudiata, dignum ei templum ac delubrum constituendum ac sine aliqua figura colendum. Qui caste ac iuste uiuunt, eis bona somnia offerri. debere itaque & pro se, & pro alijs eos dormire in templo, & à deo subinde aliquid doni atque iudicij exspectare, cæteris nihil sperandum. Talia Moses dicens hominibus bonis fidem fecit, inq; ea loca deduxit, ubi nunc condita sunt Hierosolyma, quę facile obtinuit, cum non essent æmulationi obnoxia, neq; digna de quibus contenderetur. Est enim locus saxosus, aquis ipse quidem abundans, cùm regio circum sterilis ac sicca sit, & intra sexaginta stadia, etiam solum habeat lapidosum inferne. Interim loco armorum sacra & deum prætendebat, cui se dicebat sedem quærere, & eiusmodi cultum & sacrificia traditurum pollicebatur, quæ nec impensa, nec furoribus, neque re ulla absurda cultores perturbarent. Hæc ille cùm suis probasset, non contemnendum est adeptus imperium. facile enim gentes omnes finitimæ tanta proposita spe, & huiusmodi consuetudine ductæ se adiunxerunt. Successores aliquandiu in ijsdem institutis permansere, iusti & uere religiosi. Post cum sacerdotium occupassent, primùm quidem superstitiosi homines, deinde etiam tyrannici superstitio inuexit abstinentiam à carnibus, quam etiamnum retinent: & circumcisiones, & excisiones, & si qua sunt huiusmodi alia. tyrannis autem latrocinia. Qui enim deficiebant, simul & eam regionem, & uicinam uexabant: at qui principum res agebant, ij aliena diripientes, Syriæ ac Phœniciæ non pauca subegerunt. Honor nihilominus arci eorũ habebatur: quam nõ ut sedem tyrannorũ auersarent homines,

γυπτίων ἱερέων ἔχων τι μέρος τῆς καλουμένης χώρας, ἀπῆρεν ἐκεῖσε ἐνθένδε δυσχεράνας τὰ καθεστῶτα, καὶ συνεξῆραν αὐτῷ πολλοὶ τιμῶντες τὸ θεῖον. Ἔφη γὰρ ἐκεῖνος καὶ ἐδίδασκεν, ὡς οὐκ ὀρθῶς φρονοῦσιν οἱ Αἰγύπτιοι θηρίοις εἰκάζοντες καὶ βοσκήμασι τὸ θεῖον. οὐδ' οἱ Λίβυες. εὖ δ' οὐδ' οἱ Ἕλληνες, ἀνθρωπομόρφους τυποῦντες. εἴη γὰρ ἓν τοῦτο μόνον θεὸς τὸ περιέχον ἡμᾶς ἅπαντας καὶ γῆν καὶ θάλατταν, ὃ καλοῦμεν οὐρανὸν, καὶ κόσμον, καὶ τὴν τῶν ὄντων φύσιν. Τούτου δή τίς ἂν εἰκόνα πλάττειν θαρρήσειε νοῦν ἔχων ὁμοίαν τινὰ τῶν παρ' ἡμῖν; ἀλλ' ἐᾶν δεῖ πᾶσαν ξοανοποιίαν τέμενος ἀφορίσαντας καὶ σηκὸν ἀξιόλογον τιμᾶν ἕδους χωρίς. Ἐγκοιμᾶσθαι δὲ καὶ αὐτοὺς ὑπὲρ ἑαυτῶν καὶ ὑπὲρ τῶν ἄλλων ἄλλους τοὺς εὐονείρους. καὶ προσδοκᾶν δεῖν παρὰ τοῦ θεοῦ, καὶ δῶρον ἀεί τι, καὶ σημεῖον τοὺς σωφρόνως ζῶντας καὶ μετὰ δικαιοσύνης, τοὺς δ' ἄλλους μὴ προσδοκᾶν. Ἐκεῖνος μὲν οὖν τοιαῦτα λέγων ἔπεισεν εὐγνώμονας ἄνδρας, καὶ ἀπήγαγεν ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον, ὅπου νῦν ἐστι τὸ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις κτίσμα. Κατέσχε δὲ ῥᾳδίως, οὐκ ἐπίφθονον ὂν τὸ χωρίον, οὐδ' ὑπὲρ οὗ ἄν τις ἐσπουδασμένως μαχέσαιτο. ἔστι γὰρ πετρῶδες, αὐτὸ μὲν εὔυδρον, τὴν δὲ κύκλῳ χώραν ἔχον λυπρὰν καὶ ἄνυδρον, τὴν δ' ἐντὸς ἑξήκοντα σταδίων, καὶ ὑπόπετρον. Ἅμα δ' ἀντὶ τῶν ὅπλων τὰ ἱερὰ προὐβάλλετο καὶ τὸ θεῖον, ἵδρυσιν τούτου ζητεῖν ἀξιῶν, καὶ παραδώσειν ὑπισχνούμενος τοιοῦτον σεβασμὸν, καὶ τοιαύτην ἱεροποιίαν, ἥτις οὐδὲ δαπάνης ὀχλήσει τοὺς χρωμένους, οὔτε θεοφορίαις, οὔτε ἄλλαις πραγματείαις ἀτόποις. οὗτος μὲν οὖν εὐδοκιμήσας τούτοις συνεστήσατο ἀρχὴν οὐ τὴν τυχοῦσαν, ἁπάντων προσχωρησάντων ῥᾳδίως τῶν κύκλῳ διὰ τὴν ὁμιλίαν, καὶ τὰ προτεινόμενα. οἱ δὲ διαδεξάμενοι, χρόνους μέν τινας ἐν τοῖς αὐτοῖς διέμενον δικαιοπραγοῦντες, καὶ θεοσεβεῖς ὡς ἀληθῶς ὄντες. ἔπειτ' ἐφισταμένων ἐπὶ τὴν ἱερωσύνην τὸ μὲν πρῶτον δεισιδαιμόνων, ἔπειτα τυραννικῶν ἀνθρώπων, ἐκ μὲν τῆς δεισιδαιμονίας αἱ τῶν βρωμάτων ἀποσχέσεις, ὧνπερ καὶ νῦν ἔθος ἐστὶν αὐτοῖς ἀπέχεσθαι, καὶ περιτομαὶ, καὶ ἐκτομαὶ, καὶ εἴ τινα τοιαῦτα ἐνομίσθη. ἐκ δὲ τῶν τυραννίδων τὰ λῃστήρια. οἱ μὲν γὰρ ἀφιστάμενοι τὴν χώραν ἐκάκουν, καὶ αὐτὴν καὶ τὴν γειτνιῶσαν. οἱ δὲ συμπράττοντες τοῖς ἄρχουσι καθήρπαζον τὰ ἀλλότρια, καὶ τῆς Συρίας κατεστρέφοντο, καὶ τῆς Φοινίκης πολλήν. ἦν δ' ὅμως εὐπρέπειά τις περὶ τὴν ἀκρόπολιν αὐτῶν, οὐχ ὡς τυραννεῖον βδελυττομένων,

ἀλλ' ὡς

ἀλλ' ὡς ἱερὸν σεμνυνόντων τε καὶ σεβομένων. Πέφυκε γὰρ οὕτω, καὶ κοινόν ἐστι τοῦτο καὶ τοῖς Ἕλλησι καὶ τοῖς βαρβάροις. Πολιτικοὶ γὰρ ὄντες ἀπὸ προστάγματος κοινοῦ ζῶσιν. ἄλλως γὰρ οὐχ οἷόν τε τοὺς πολλοὺς, ἕν τι καὶ ταυτὸ ποιεῖν ἡρμοσμένως ἀλλήλοις, ὅπερ ἦν τὸ πολιτεύεσθαι, καὶ ἄλλως πως νέμειν βίον κοινόν. Τὸ δὲ πρόσταγμα διττόν, ἢ γὰρ παρὰ θεῶν, ἢ παρὰ ἀνθρώπων. Καὶ οἵ γε ἀρχαῖοι τὸ παρὰ τῶν θεῶν ἐπρέσβευον μᾶλλον καὶ ἐσέμνυνον. καὶ διὰ τοῦτο καὶ ὁ χρηστηριαζόμενος ἦν τότε πολὺς καὶ τρέχων, εἰς μὲν Δωδώνην, ὅπως

Ἐκ δρυὸς ὑψικόμοιο Διὸς βουλὴν ἐπακούσῃ

συμβούλῳ περὶ Διὶ χρώμενος. εἰς δὲ Δελφοὺς

Τὸν ἐκτεθέντα παῖδα μαστεύων μαθεῖν
Εἰ μηκέτ' εἴη. — αὐτὸς δ' ὁ παῖς
Ἔστειχε τοὺς τεκόντας ἐκμαθεῖν θέλων
Πρὸς δῶμα φοίβου. —

Καὶ ὁ Μίνως παρὰ τοῖς Κρησίν.

Ἐννέωρος βασίλευε Διὸς μεγάλου ὀαριστής·

Δι' ἐτῶν ἐννέα, ὥς φησι Πλάτων, ἀναβαίνων ἐπὶ τὸ ἄντρον τοῦ Διὸς, καὶ παρ' ἐκείνου τὰ προστάγματα λαμβάνων, καὶ παρακομίζων εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Τὰ δ' ὅμοια ἐποίει καὶ Λυκοῦργος ὁ ζηλωτὴς αὐτοῦ. πυκνὰ γὰρ ὡς ἔοικεν ἀποδημῶν, ἐπυνθάνετο παρὰ τῆς Πυθίας ἃ προσήκει παραγγέλλειν τοῖς Λακεδαιμονίοις. ταῦτα γὰρ ὅπως ποτὲ ἀληθείας ἔχει, παρά γε τοῖς ἀνθρώποις ἐπιστεύετο καὶ ἐνενόμιστο, καὶ διὰ τοῦτο καὶ οἱ μάντεις ἐτιμῶντο, ὥστε καὶ βασιλείας ἀξιοῦσθαι, ὡς τὰ παρὰ τῶν θεῶν ἡμῖν ἐκφέροντες παραγγέλματα καὶ ἐπανορθώματα καὶ ζῶντες καὶ ἀποθανόντες. καθάπερ καὶ ὁ Τειρεσίας·

Τῷ καὶ τεθνηῶτι, νόον πόρε Περσεφόνεια
Οἴῳ πεπνῦσθαι, ταὶ δὲ σκιαὶ ἀΐσσουσι.

Τοιοῦτος δὲ ὁ Ἀμφιάρεως, καὶ ὁ Τροφώνιος, καὶ ὁ Ὀρφεὺς, καὶ ὁ Μουσαῖος, καὶ ὁ παρὰ τοῖς Γέταις θεὸς, τὸ μὲν παλαιὸν Ζάμολξις Πυθαγόρειός τις, καθ' ἡμᾶς δὲ ὁ τῷ Βυρεβίστᾳ θεσπίζων, Δεκίνεος. παρὰ δὲ Βοσπορανοῖς Ἀχαίκαρος. παρὰ δὲ τοῖς Ἰνδοῖς οἱ γυμνοσοφισταί. παρὰ δὲ τοῖς Πέρσαις οἱ μάγοι καὶ νεκυομάντεις, καὶ ἔτι οἱ λεγόμενοι λεκανομάντεις, καὶ ὑδρομάντεις. παρὰ δὲ τοῖς Ἀσσυρίοις, οἱ Χαλδαῖοι. παρὰ δὲ τοῖς Ῥωμαίοις, οἱ Τυρρηνικοὶ ὡροσκόποι. Τοιοῦτος δέ τις ἦν καὶ ὁ Μωσῆς, καὶ οἱ διαδεξάμενοι ἐκεῖνον, τὰς μὲν ἀρχὰς λαβόντες οὐ φαύλας, ἐκτραπόμενοι δ' ἐπὶ τὸ χεῖρον. Ἤδη δ' οὖν φανερῶς τυραννουμένης τῆς Ἰουδαίας, πρῶτος ἀνθ' ἱερέως ἀνέδειξεν ἑαυτὸν βασιλέα Ἀλέξανδρος. τούτου δ' ἦσαν υἱός Ὑρκανός τε καὶ Ἀριστόβουλος. διαφερομένων δὲ περὶ τῆς ἀρχῆς, ἐπῆλθε

ſed uenerarentur ut templum. Sic enim à natura eſt hominibus comparatum, & commune hoc Græcis & barbaris, ut ſua ſponte ciuiles, communi præcepto atque inſtituto uiuant. aliter enim multi in unum coire, & conuenienter idem agere non poſſunt, quod eſt ciuiliter degere. neque alia ratione ſocietas uitæ ſeruari poteſt. Præceptum uerò duplex eſt, diuinum aliud, aliud humanum. Antiqui ſanè diuina maiore in honore & ueneratione habuerunt, itaque multi tunc ad oracula proficiſcebantur, atque ea conſulebant. In Dodonam quidem,

Vt Iouis ex alta caperent oracula quercus — *Odyſſ. ξ. 328.*

cuius conſilio plurimũ utebantur. alij Delphos, ut ille

Superesset expoſitus'ne quondam filius — *Eurip. Phœniſs. initio.*
Quæſitum — cùm quidem ipſe filius
Iret, parentes ut ſuos cognoſceret
Delphis docente Phœbo —.

Minos qnin & — *Odyſſ. τ. 179.*

Ter ternos Iouis auditor Minos fuit annos: — *Plato. Minoe.*

id eſt, per nouennium (ut Plato dicit.) in Iouis antrum deſcendit, & ab illo præcepta accepit, quæ ad homines efferret. Eodem modo Lycurgus eius imitator egit; nam ſæpè peregrinatus, ea ex Pythia intellexit, quæ Lacedæmonijs imperanda erant. Hæc quàm uera fuerint, non diſputo, equidem ab hominibus putabantur & credebantur uera, & propterea diuinatores in precio erant tanto; ut etiam imperio digni indicarẽtur: ſcilicet qui diuina nobis præcepta ac monitus exponerent & uiui & mortui. quemadmodum etiam Tireſias,

Cui dederat uita functo Proſerpina mẽtem, — *Odyſſ. κ. 494.*
Vt ſaperet ſolus: reliquis errantibus umbris.

Talis fuit Amphiaraus, & Trophonius, & Orpheus, & Muſæus, & 6 apud Getas olim Zamolxis Pythagoreus, ætate noſtra Decineus, qui Byrebiſtæ uaticinatur, & apud Boſporanos Achaicarus, apud Indos Gymnoſophiſtæ, apud Perſas Magi, & qui Necyomantici, & Lacanomantici, & Hydromantici appellantur, apud Aſſyrios Chaldæi, apud Romanos Etruſci haruſpices. Talis erat Moſes, & ſucceſſores eius: qui ab initijs non malis, poſtea degenerauere. Cùm uerò palàm iã Iudęa tyrãnide premeretur, primus ꝓ ſacerdote ſe regẽ fecit Alexãder, cuius filios Hyrcanũ & Ariſtobulũ de imperio diſceptantes, — 6

Pompeius superueniens deiecit, atque eorum munitiones euertit, & ipsa in primis Hierosolyma ui capta sunt. Erat probè munita urbs opere lapideo, & interiùs aquis abundans, exteriùs omnino sicca, fossam habebat lapide exciso sexaginta pedum profunditate, latitudine CCL. E lapide autem exciso, educta erant templi mœnia. Pompeius cepit obseruato ieiunij die, quo ab omni operæ Iudæi abstinent, impleta fossa & admotis scalis, iussitque mœnia omnia conuelli, ac quantum omnino potuit latronum receptacula diruit, & loca ubi gaza tyrannorum recōdita erat, quorum duo Thrax atque Taurus in Hierechuntis ingressu sita erant. porrò autem Alexandrium & Hyrcanium, & Machærûs & Lysias, & quæ circa Philadelphium erant, item Scythopolis Galilææ proxima.

Hierichus. Hierichus est planicies mōtibus circumdata, quæ in theatri speciem ad ipsam alicubi declinat. Ibi est palmetum, cui immixtæ sunt etiam aliæ stirpes hortenses. locus ferax, palmis abundans, spacio stadiorum C. totus irriguus est, & habitationibus plenus. Ibi & regia est,

Balsamum. & Balsami Paradisus, quæ planta aromatica est & fruticosa, cytiso & terebintho persimilis eius corticem scindentes, succum in uasis suscipiunt, tenaci lacti persimilem: susceptus autem in conchis coagulatur. capitis dolores, & suffusiones oculorum incipientes, & hebetudinem uisus mirificè sanat, quare in precio est, eo præsertim quòd hîc solùm nascitur. Palmetum, quod palmam cargotam fert, alibi nullum est, excepto Babylonio, & ulterioribus orientem uersus. Maximus quidem ex eis prouentus est. quin etiam xylo-

7 balsamo prò aromate utuntur 7 Sirbonis lacus

Sirbonis palus. Bitumen. permagnus est, cuius ambitum nonnulli mille stadiorum tradiderunt, propter maritimam oram extenditur, longitudine paulo amplius CC stadijs, profunda & grauissima est eius aqua ut urinatores in eo locum non habeant: nam qui tenus umbilico in eū procedit, mox extollitur. Plenus est bitumine, quod è medio fundo temporibus non certis, cum bullis quasi feruentis aquæ efflatur, ac tum superficies paludis curuata, collis speciem præbet. fauillæ multum emittit, fumosæ & quæ uisum fallat: æri, & argento, & nitidis ac tersis omnibus rubiginem inducens,

ἐπελθὼν Πομπήϊος καὶ κατέλυσεν αὐτὰ, καὶ τὰ ἐρύματα αὐτῶν κατέσπασε, καὶ αὐτὰ ἐν πρώτοις τὰ Ἱεροσόλυμα βίᾳ καταβαλών. ἦν γὰρ πετρῶδες εὐερκὲς ἔρυμα, ἐντὸς μὲν εὔυδρον, ἐκτὸς δὲ παντελῶς διψηρόν, τάφρον λατομητὴν ἔχων, βάθος μὲν ἑξήκοντα ποδῶν, πλάτος δὲ πεντήκοντα καὶ διακοσίων. ἐκ δὲ τοῦ λίθου τοῦ λατομηθέντος ἐπεπύργωτο τὸ τεῖχος τοῦ ἱεροῦ. κατελάβετο δ᾽ ὥς φασι, τηρήσας τὴν τῆς νηστείας ἡμέραν, ἡνίκα ἀπείχοντο οἱ Ἰουδαῖοι παντὸς ἔργου, πληρώσας τὴν τάφρον, καὶ ἐπιβαλὼν τὰς διαβάθρας. κατασπάσαι δ᾽ οὖν ἐκέλευσε τὰ τείχη πάντα, καὶ ἀνεῖλεν εἰς δύναμιν τὰ λῃστήρια, καὶ τὰ γαζοφυλάκια τῶν τυράννων. ἦν δὲ δύο μὲν τὰ ταῖς εἰσβολαῖς ἐπικείμενα τοῦ Ἱεριχοῦντος, Θρήξ τε καὶ Ταῦρος. ἄλλα δὲ Ἀλεξάνδριόν τε καὶ Ὑρκάνιον, καὶ Μαχαιροῦς, καὶ Λυσιάς, καὶ τὰ περὶ τὴν Φιλαδέλφειαν, καὶ ἡ περὶ Γαλιλαίαν Σκυθόπολις. Ἱεριχοῦς δ᾽ ἐστὶ πεδίον κύκλῳ περιεχόμενον ὀρεινῇ τινι καί που καὶ θεατροειδῶς πρὸς αὐτὸ κεκλιμένῃ. ἐνταῦθα δ᾽ ἐστὶν ὁ φοινικών, μεμιγμένην ἔχων καὶ ἄλλην ὕλην ἥμερον καὶ εὔκαρπον, πλεονάζων δὲ τῷ φοίνικι, ἐπὶ μῆκος σταδίων ἑκατόν, διάρρυτος ἅπας καὶ μεστὸς κατοικιῶν. ἔστι δ᾽ αὐτοῦ καὶ βασίλειον, καὶ ὁ τοῦ βαλσάμου παράδεισος. ἔστι δὲ τὸ φυτὸν θαμνῶδες, κυτίσῳ ἐοικὸς καὶ τερμίνθῳ, ἀρωματίζον. οὗ τὸν φλοιὸν ἐπισχίσαντες, ὑπολαμβάνουσιν ἀγγείοις τὸν ὀπόν, γλισχρῷ γάλακτι παραπλήσιον, ἀναληφθεὶς δ᾽ εἰς κογχάρια λαμβάνει πῆξιν. λύει δὲ κεφαλαλγίας θαυμαστῶς καὶ ὑποχύσεις ἀρχομένας, καὶ ἀμβλυωπίας. τίμιος οὖν ἐστι καὶ διότι ἐνταῦθα μόνον γεννᾶται. καὶ ὁ φοινικὼν δὲ τοιοῦτος, ἔχων τὸν καρυωτὸν φοίνικα ἐνταῦθα μόνον, πλὴν τοῦ Βαβυλωνίου, καὶ τοῦ ἐπέκεινα πρὸς τὴν ἕω. μεγάλη οὖν ἀπ᾽ αὐτῶν ἡ πρόσοδος. καὶ τῷ ξυλοβαλσάμῳ δὲ ὡς ἀρώματι χρῶνται. ἡ δὲ Σιρβωνὶς λίμνη πολλὴ μέν ἐστι· καὶ γὰρ χιλίων σταδίων εἰρήκασί τινες τὸν κύκλον. τῇ μέντοι παραλίᾳ παρεκτέταται μικρῷ τι πλέον τῶν διακοσίων σταδίων μῆκος ἐπιλαμβάνουσα, ἀγχιβαθής, βαθήτατον ἔχουσα ὕδωρ, ὥστε μὴ δεῖν κολύμβου, ἀλλὰ τὸν ἐμβάντα καὶ μέχρις ὀμφαλοῦ προεμβάντα, εὐθὺς ἐξαίρεσθαι. μεστὴ δ᾽ ἐστὶν ἀσφάλτου αὕτη. αὕτη δ᾽

φέρεται δ᾽ ἐκ μέσου τοῦ βάθους μετὰ πομφολύγων, ὡς ἂν ἀναφυσᾶται κατὰ καιροὺς ἀτάκτους ἐκ μέ-
βολος πολλὴ ζέοντος ὕδατος. κυρτουμένη δ᾽ ἡ ἐπιφάνεια, λόφου φαντασίαν παρέχει. συναναφέρεται δὲ καὶ ἄσ-
καπνώδης μὲν πρὸς δὲ τὴν ὄψιν ἄδηλος, ὑφ᾽ ἧς κατιοῦται καὶ χαλκὸς καὶ ἄργυρος καὶ πᾶν τὸ

στιλπνόν

στιλπνὸν μέχρι καὶ χρυσοῦ. ἀπὸ δὲ τοῦ κατιοῦσθαι τὰ σκεύη γνωρίζουσιν οἱ περιοικοῦντες ἀρχομένην τὴν ἀναβολὴν τῆς ἀσφάλτου, καὶ παρασκευάζονται πρὸς τὴν μεταλλείαν αὐτῆς, ποιησάμενοι σχεδίας καλαμίνας. ἔστι δ' ἡ ἄσφαλτος γῆς βῶλος, ὑγραινομένη ὑπὸ θερμοῦ, καὶ ἀναφυσωμένη, καὶ διαχεομένη. πάλιν δὲ μεταβάλλουσα εἰς πάγον ἰσχυρὸν ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ ὕδατος, οἷόν ἐστι τὸ τῆς λίμνης ὕδωρ, ὥστε τομῆς καὶ κοπῆς δεῖσθαι. εἶτ' ἐπιπολάζουσα διὰ τὴν φύσιν τοῦ ὕδατος ἣν ἔφαμεν, μηδὲ κολύμβου δεῖσθαι μηδὲ βαπτίζεσθαι τὸν ἐμβάντα, ἀλλ' ἐξαίρεσθαι. προσπλεύσαντες δὲ ταῖς σχεδίαις, κόπτουσι καὶ φέρουσι τῆς ἀσφάλτου ὅσον ἕκαστος δύναται. τὸ μὲν οὖν συμβαῖνον τοιοῦτον. γόητας δὲ ὄντας, σκήπτεσθαι φησὶν ἐπῳδὰς ὁ Ποσειδώνιος τοὺς ἀνθρώπους, καὶ οὖρα καὶ ἄλλα δυσώδη ὑγρά, ἃ περικαταχέαντας, καὶ ἐκπιάσαντας, πήττειν τὴν ἄσφαλτον, εἶτα τέμνειν. εἰ μή τις ἐστὶν ἐπιτηδειότης τῶν οὔρων τοιαύτη, καθάπερ καὶ ἐν ταῖς κύστεσι τῶν λιθιώντων, καὶ ἐκ τῶν παιδικῶν οὔρων συνίσταται. ἐν μέσῃ δὲ τῇ λίμνῃ τὸ πάθος συμβαίνειν εὔλογον, ὅτι καὶ ἡ πηγὴ τοῦ πυρός, καὶ τοῦ ἀσφάλτου κατὰ μέσον ἐστί, καὶ τὸ πλῆθος. ἄτακτος δὲ ἡ ἀναφύσησις, ὅτι καὶ ἡ τοῦ πυρὸς κίνησις οὐκ ἔχει τάξιν ἡμῖν φανεράν, ὥσπερ καὶ ἄλλων πνευμάτων πολλῶν. Τοιαῦτα δὲ καὶ τὰ ἐν Ἀπολλωνίᾳ τῇ Ἠπειρώτιδι. Τοῦ δ' ἔμπυρον τὴν χώραν εἶναι καὶ ἄλλα τεκμήρια φέρουσι πολλά. καὶ γὰρ πέτρας τινὰς ἐπικεκαυμένας δεικνύουσι τραχείας περὶ Μοασάδα, καὶ σήραγγας πολλαχοῦ, καὶ γῆν τεφρώδη. σταγόνας τε πίσσης ἐκ λεισσάδων λαμβανομένας, καὶ δυσώδεις πόρρωθεν ποταμοὺς ζέοντας, κατοικίας δὲ ἀνατετραμμένας σποράδην. ὥστε πιστεύειν τοῖς θρυλλουμένοις ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων, ὡς ἄρα ᾠκοῦντό ποτε τρισκαίδεκα πόλεις ἐνταῦθα, ὧν τῆς μητροπόλεως Σοδόμων, σῴζοιτο κύκλος ἑξήκοντά που σταδίων. ὑπὸ δὲ σεισμῶν καὶ ἀναφυσημάτων πυρὸς καὶ θερμῶν ὑδάτων ἀσφαλτωδῶν τε καὶ θειωδῶν ἡ λίμνη προπέσοι, καὶ πέτραι πυρίληπτοι γένοιντο· αἵ τε πόλεις αἱ μὲν καταποθεῖεν, ἃς δ' ἐκλείποιεν οἱ δυνάμενοι φυγεῖν. Ἐρατοσθένης δέ φησι τἀναντία, λιμναζούσης τῆς χώρας, ἐκρήγμασιν ἀνακαλυφθῆναι τὴν πλείστην, καθάπερ τὴν θάλασσαν. Ἔστι δὲ καὶ ἐν τῇ Γαδαρίδι ὕδωρ μοχθηρὸν λιμναῖον, οὗ τὰ γευσάμενα κτήνη, τρίχας καὶ ὁπλὰς καὶ κέρατα ἀποβάλλει. Ἐν δὲ ταῖς καλουμέναις Ταρι-

demto ſolo auro, cùm uaſa ęruginem contra hũt, iã accolæ intelligunt bituminis eruptionem appetere, ac ſeſe arundineis ratibus ad id inquirendum accingunt. Bitumen eſt terræ gleba, quæ à calore liquefacta, efflatur atque diffunditur, rurſumque in ſolidum corpus aquæ frigore coit, qualis eſt lacuum aqua: unde & ſectione & inciſione opus habet. Id poſtea in ſummo fluitat, propter aquæ naturam, quam diximus ingredientem nec urinare, nec immergi poſſe, ſed attolli. Ratibus autem adnauigantes, quantũ quiſque poteſt referunt. Ac de bitumine quidem hæc diximus. Poſidonius narrat, accolas præſtigijs deditos homines incantationibus quibuſdã uti, & lotia & alios huiuſmodi fœtidos humores inſpergere, atque exprimere, quibus bitumen coaguletur. poſtea incidere, niſi forte aliqua lotij uis eſt, qualis in ueſica eorum qui calculo laborant. Nam etiam ex pueri lotio chryſocolla conficitur. In medio autem lacus iſta euenire conſentaneum rationi eſt. Ignis enim ac bituminis fons & copia in medio eſt. quod autem non ſtatu efflatur tempore, cauſa eſt, quia ignis motus, ordinem non habet nobis manifeſtũ: quemadmodum & multorum aliorum flatuum. Talia etiam apud Appolloniam Epiroticam eueniunt. Eſſe autem ignem in ſolo eius regionis multis etiam alijs ſignis docet. Nam & petras aſperas exuſtas circa Moaſada oſtendunt: & multis in locis exeſas cauernas, & terram cinerulentam, & picis guttas è petris diſtillantes, & flumina fœtore eminus edito efferuentia: & habitationes paſsim euerſas. ut ijs fides haberi poſſe uideatur, quæ ab indigenis prædicantur: in hoc loco XIII urbes olim habitatas fuiſſe, quarum caput Sodoma adhuc LX ſtadiorum habeat ſu- Sodoma.
perſtitem ambitum, terræ autem tremoribus & ignis aquarumq́ calidarũ & bituminoſarũ ac ſulphurearũ eruptione exſtitiſſe lacum, ſaxa ignem concepiſſe, urbium alias abſorptas, alias ab ijs, quicunque fugere potuerunt derelictas. Eratoſthenes contrà ſentit, regionem ſtagnis intùs conceptis ſubductam, maxima eius parte factis eruptionib. retectam fuiſſe. quemadmodum & mare. In agro etiam Gadareno eſt aqua quædam peſsima ex lacu: qua deguſtata, pecora pilos, ungues, & cornua amittunt. Apud eas quæ Tarichię appel-

appellantur, est lacus qui optima salsamenta præbet. gignit etiam arbores fructiferas malis similes. Aegyptij bitumine ad mortuorum condituras utuntur. Pompeius quibusdam, quæ Iudæi sibi uiolenter asciuerant, * ablatis ✱ sacerdotio præfecit. Postea Herodes uir indigena id consecutus, tantum superioribus maximè Romanorum familiaritate præstitit, ut rex quoque fuerit appellatus, Antonio primùm, postea Cæsare Augusto potestatem ei concedente. De filijs alios ipse ut eorum impetitus insidijs interemit: alios moriens adsignata cuique portione successores reliquit. Cæsar & Herodis filios, & sororem Salomen, & Berenicem eius filiã honore prosecutus est. sed filijs res non feliciter cesserunt qui rei facti, alter in exsilio apud Gallos Allobroges uitam exegit: reliqui ægrè multis obsequijs reditum impetrarunt, & suam uterque tetrarchiam. Suprà Iudæam & Cœlesyriam, usque ad Babyloniam & fluuialem Euphratis regionem austrum uersus tota est Arabia, exceptis Scenitis, qui sunt in Mesopotamia. De Mesopotamia quidem & gentibus, quæ eam incolunt satis dictum est. Vlterior Euphratis regio, quæ ad eius ostia est, à Babylonijs incolitur & Chaldæorum gente de quibus etiam anteà diximus. Quæ Mesopotamios succedũt,
8 usque in Cœlesyriam flumen 8 propinqua,
Arabia. & Mesopotamiæ, Arabes Scenitæ obtinent, perparuas quasdam ditiones insterilibus locis propter aquarum inopiam nacti. Agriculturam aut parum aut nihil exercent, omnis generis pecus, præsertim camelos pascunt. Vltra hos solitudo est ingens, quæ uerò his iam australiora sunt. ab ijs tenentur, qui felicem Arabiam incolunt. C ius septentrionale latus faciunt iam dicta deserta, orientale Persicus sinus; occidentale Arabicus, austrinum mare magnum, quod extra utrunque sinum est. Idque totum mare rubrum uocatur. Persicus itaque sinus, Persicum mare appellatur. de quo Eratosthenes ait, os eius adeò angustum esse ut ex Armozo Carmaniæ promontorio Arabiæ pars conspiciatur, quæ est Macis proxima. A' faucibus autem, ora quæ à dextris est, cum curua sit, à principio quidem à Carmania paululum oriẽtem uer-

Sinus Persicus. Vide IV. & VI. Asiæ tabulam.

χείαις, ἡ λίμνη μὲν ταριχείας ἰχθύων ἀρίστας παρέχει, φύει δὲ δένδρα καρποφόρα, μηλέαις ἐμφερῆ. χρῶνται δ' οἱ Αἰγύπτιοι τῇ ἀσφάλτῳ πρὸς τὰς ταριχείας τῶν νεκρῶν. Πομπήϊος μὲν οὖν περικόψας τινὰ τῶν ἐξιδιασθέντων ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων κατὰ βίαν, ἀπέδειξεν Ἡρώδῃ τὴν ἱερωσύνην. τῶν δ' ἀπὸ γένους τισὶν ὕστερον, Ἡρώδης ἀνὴρ ἐπιχώριος, παραδὺς εἰς τὴν ἱερωσύνην, τοσοῦτον διήνεγκε τῶν πρὸ αὐτοῦ, καὶ μάλιστα τῇ πρὸς Ῥωμαίους ὁμιλίᾳ, καὶ πολιτείᾳ, ὥστε καὶ βασιλεὺς ἐχρημάτισε, δόντος τὸ μὲν πρῶτον Ἀντωνίου τὴν ἐξουσίαν, ὕστερον δὲ καὶ Καίσαρος τοῦ Σεβαστοῦ. τῶν δ' υἱῶν τοὺς μὲν αὐτὸς ἀνεῖλεν, ὡς ἐπιβουλεύσαντας αὐτῷ, τοὺς δὲ τελευτῶν διαδόχους ἀπέλιπε, μερίδας αὐτοῖς ἀποδούς. Καῖσαρ δὲ καὶ τοὺς υἱοὺς ἐτίμησε τοῦ Ἡρώδου, καὶ τὴν ἀδελφὴν Σαλώμην, καὶ τὴν ταύτης θυγατέρα Βερενίκην. οὐ μέντοι εὐτύχησαν οἱ παῖδες, ἀλλ' ἐν αἰτίαις ἐγένοντο. καὶ ὁ μὲν ἐν φυγῇ διετέλεσε, παρὰ τοῖς Ἀλλόβριξι Γαλάταις λαβὼν οἴκησιν. οἱ δὲ θεραπείᾳ πολλῇ μόλις εὕροντο κάθοδον, τετραρχίας ἀποδοθείσης ἑκατέρῳ. Ὑπέρκειται δὲ τῆς Ἰουδαίας καὶ τῆς Κοιλησυρίας μέχρι Βαβυλωνίας, καὶ τῆς τοῦ Εὐφράτου ποταμίας πρὸς νότον Ἀραβία πᾶσα, χωρὶς τῶν ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ Σκηνιτῶν. Περὶ μὲν οὖν τῆς Μεσοποταμίας, καὶ τῶν νεμομένων αὐτὴν ἐθνῶν, εἴρηται. Τὰ δὲ πέραν τοῦ Εὐφράτου τὰ μὲν πρὸς ταῖς ἐκβολαῖς αὐτοῦ, νέμονται Βαβυλώνιοι καὶ τὸ τῶν Χαλδαίων ἔθνος. εἴρηται δὲ περὶ τούτων. Τὰ δ' ἑξῆς τῆς Μεσοποταμίας μέχρι Κοιλησυρίας, τὸ μὲν πλησιάζον τῷ ποταμῷ καὶ τὴν Μεσοποταμίαν, Σκηνῖται κατέχουσιν Ἄραβες, δυναστείας ἀποτετμημένοι μικρὰς ἐν λυπροῖς χωρίοις διὰ τὰς ἀνυδρίας. γεωργοῦντες μὲν, ἢ οὐδὲν, νομάδες δὲ ἔχοντες παντοδαπῶν θρεμμάτων, καὶ μάλιστα καμήλων. ὑπὲρ δὲ τούτων ἐρημός ἐστι πολλή. τὰ δὲ τούτων ἔτι νοτιώτερα ἔχουσιν, οἱ τὴν εὐδαίμονα καλουμένην Ἀραβίαν οἰκοῦντες. Ταύτης δὲ τὸ μὲν προσάρκτιον πλευρὸν ἡ λεχθεῖσα ἐστὶν ἔρημος. τὸ δὲ ἑῷον ὁ Περσικὸς κόλπος, τὸ δὲ ἑσπέριον ὁ Ἀράβιος, τὸ δὲ νότιον ἡ μεγάλη θάλαττα ἡ ἔξω τῶν κόλπων ἀμφοῖν, ἣν ἅπασαν Ἐρυθρὰν καλοῦσιν. Ὁ μὲν οὖν Περσικὸς κόλπος λέγεται καὶ ἡ κατὰ Πέρσας θάλαττα. Φησὶ δὲ περὶ αὐτῆς Ἐρατοσθένης οὕτως, ὅτι τὸ μὲν στόμα φησὶν εἶναι στενὸν οὕτως ὥστ' ἐξ Ἁρμόζων τοῦ τῆς Καρμανίας ἀκρωτηρίου τῆς Ἀραβίας ἀφορᾶται τὸ ἐν Μάκαις. ἀπὸ δὲ τοῦ στόματος ἡ ἐν δεξιᾷ παραλία περιφερὴς οὖσα, κατ' ἀρχὰς μὲν ἀπὸ τῆς Καρμανίας πρὸς ἕω μικρόν, εἶτα πρὸς ἄρκτον νεύει,

νεύει, καὶ μετὰ ταῦτα πρὸς τὴν ἑσπέραν μέχρι Τερηδόνος καὶ τῆς ἐκβολῆς τοῦ Εὐφράτου. περιέχει δὲ τήν τε Καρμανίων παραλίαν, καὶ τὴν Περσῶν καὶ Σουσίων, καὶ Βαβυλωνίων ἀπὸ μέρους, ὅσον μυρίων οὖσαν σταδίων. περὶ ὧν καὶ ἡμεῖς εἰρήκαμεν. τὸ δ' ἐντεῦθεν ἑξῆς ἐπὶ τὸ στόμα πάλιν ἄλλοι τοσοῦτοι, καθάπερ καὶ Ἀνδροσθένη λέγειν φασὶ τὸν Θάσιον, τὸν καὶ Νεάρχῳ συμπλεύσαντα καθ' αὑτόν. ὥστε δῆλον ἐκ τούτων εἶναι, διότι μικρὸν ἀπολείπεται κατὰ μέγεθος τῆς κατὰ τὸν Εὔξεινον θαλάττης αὕτη ἡ θάλαττα. λέγειν δέ φησιν ἐκεῖνον περιπλεύσαντα στόλῳ τὸν κόλπον, ὅτι ἀπὸ Τερηδόνος, ἑξῆς ἐν δεξιᾷ ἔχοντι τὴν ἤπειρον, ὁ παράπλους ἔχει προκειμένην νῆσον Ἰκάριον, καὶ ἱερὸν Ἀπόλλωνος ἅγιον ἐν αὐτῇ, καὶ μαντεῖον Ταυροπόλου. παραπλεύσαντι δὲ τῆς Ἀραβίας εἰς δισχιλίους, καὶ τετρακοσίους σταδίους, ἐν βαθεῖ κόλπῳ κεῖται πόλις Γέρρα, Χαλδαίων φυγάδων ἐκ Βαβυλῶνος οἰκούντων τὴν ἁλμυρίδα, καὶ ἐχόντων ἁλίνας τὰς οἰκίας, ἃς ἐπειδὴ λεπίδες τῶν ἁλῶν ἀφιστάμεναι κατὰ τὴν ἐπίκαυσιν τὴν ἐκ τῶν ἡλίων, συνεχεῖς ἀποπίπτουσι, καταρραίνοντες ὕδασι πυκνὰ τοὺς τοίχους συνέχουσι. διέχει δὲ τῆς θαλάττης, διακοσίους σταδίους ἡ πόλις. πεζέμποροι δ' εἰσὶν οἱ Γερραῖοι τὸ πλέον, τῶν Ἀραβίων φορτίων, καὶ ἀρωμάτων. Ἀριστόβουλος δὲ τοὐναντίον φησί, τοὺς Γερραίους τὰ πολλὰ σχεδίαις εἰς τὴν Βαβυλωνίαν ἐμπορεύεσθαι, ἐκεῖθεν δὲ τῷ Εὐφράτῃ τὰ φορτία ἀναπλεῖν εἰς Θάψακον, εἶτα πεζῇ κομίζεσθαι πάντῃ. πλεύσαντι δ' ἐπὶ πλέον ἄλλαι νῆσοι, Τύρος καὶ Ἄραδός εἰσιν, ἱερὰ ἔχουσαι τοῖς Φοινικικοῖς ὅμοια. καὶ φασί γε οἱ ἐν αὐταῖς οἰκοῦντες τὰς ὁμωνύμους τῶν Φοινίκων νήσους, καὶ πόλεις ἀποίκους ἑαυτῶν εἶναι. διέχουσι δὲ αἱ νῆσοι αὗται Τερηδόνος μὲν δεχήμερον πλοῦν, τῆς δὲ κατὰ τὸ στόμα ἄκρας τῆς ἐν Μάκαις, ἡμερήσιον. Ἀπὸ δὲ τῆς Καρμανίας εἰρήκασι, καὶ Νέαρχος, καὶ Ὀρθαγόρας, νῆσον Τυρρίνην κεῖσθαι πρὸς νότον πελαγίαν ἐν δισχιλίοις σταδίοις, ἐν ᾗ τάφος Ἐρύθρα δείκνυται χῶμα μέγα, ἀγρίοις φοίνιξι κατάφυτον. τούτων δὲ βασιλεῦσαι τῶν τόπων, καὶ ἀπ' αὐτοῦ τὴν θάλατταν ἐπώνυμον καταλιπεῖν. δηλῶσαι δὲ ταῦτά φησιν αὐτοῖς Μιθρωπάστην τὸν Ἀρηΐνου τοῦ Φρυγίας σατράπου, φυγόντα μὲν Δαρεῖον, διατρίψαντα δ' ἐν τῇ νήσῳ, συμμίξαντα δὲ αὐτοῖς καταχθεῖσιν εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον, καὶ ζητοῦντα κάθοδον δι' αὐτῶν εἰς τὴν οἰκίαν. Καθ' ὅλην δὲ τὴν τῆς ἐρυθρᾶς παραλίαν, κατὰ βυθοῦ φύεται δένδρα

uersus, postea ad septentrionem uergit, hinc ad occidentem usque ad Euphratis ostia, & Teredonem. complectitur autem & Carmaniorum oram, & Persarum & Susianorum & Babyloniæ ex parte, quæ CCIƆƆ ferè stadiorum est, de quibus iã antè diximus. Hinc protinus usque ad os alia totidẽ stadia sunt, ut traditum dicunt ab Androsthene Thasio, qui cum Nearcho nauigauit, ut perspicuum ex his sit, mare hoc paulo minus esse mari Euxino. Tradunt etiam, illum dicere, qui sinum cũ classe circumuectus sit, quod à Teredone nauiganti, ac deinceps continẽtem à dextris habenti, insula Icarium proposita appareat, & Apollinis Tauropoli templum in ea sanctum, atque oraculum. Vbi oram Arabiæ legeris ad bis mille & quadringenta stadia, in interiore sinu urbs iacet nomine Gerrha, quã Chaldæi teneant, è Babylonia extorres, loca salsa, & domos ex sale factas habitantes. has cum salis squamæ propter solis ardorem abscedentes, continuè cadant, crebrò aquis adspergunt, atque eo pacto continuitatem parietum tutantur. Hæc urbs stadijs CC à mari distat. Gerrhæi negociatione fere terrestri tractant Arabum merces, & aromata. Aristobulus contrà ait. Gerrhæos frequentius in Babyloniam ratibus mercatum ire, atque inde per Euphratem Thapsacum cum mercibus ad nauigare, postea quo libeat pedestri itinere eas deferri. Nauiganti ulterius sunt aliæ insulæ, Tyrus & Aradus, quæ templa Phœnicijs similia habent, earum incolæ affirmãt insulas & urbes, quas Phœnices eodem nomine habent, suas esse colonias. Distant hæ insulæ à Teredone X dierum nauigatione: à promõtorio uerò quod est in ore apud Macas unius. Nearchus & Orthagoras perhibent. Tyrinam insulam in alto mari uersus austrum iacere, duobus millibus stadiorum à Carmania distantem, in qua Erythræ sepulchrum ostenditur, ingens sanè tumulus, & syluestribus palmis consitus atque hunc in ijs locis regnasse, & de se mari nomen reliquisse. atque hæc sibi à Mithropasta Areini filio satrapæ Phrygiæ patefacta, qui Darium fugiens, in ea insula degisset, & cum eis congressus in Persicum sinum delatis, reditum in patriam opera eorum ambiuisset. In tota Rubri maris ora arbores in profundo nascũtur,

Erythræum mare unde.

tur, lauro & oleæ adsimiles quæ cum resorbetur mare, totæ deteguntur, eo affluente nonnunquam totæ obruuntur, quod eò fit mirandum magis, quia tota superiacens regio arboribus caret. De Persico itaque mari, quod nos orientale latus felicis Arabiæ diximus, talia Eratosthenes tradidit. Nearchus ait Mithropastem eis cum Amazena occurrisse: hunc insulæ cuidam in Persico sinu præ † fuisse, nomine Doractæ. ac Mithropasten cum in hunc confugeret, hospitio acceptum fuisse sub aduentum Exogyri: & Amazenam conuenisse, ut ab eo commendaretur Macedonicæ classi. Amazenam uerò nauigationis ducem fuisse. Dicit etiam in Persicæ oræ initio insulam esse, in qua multi & preciosi uniones gignantur: in alijs uerò clari & pellucidi lapilli. In insulis quoque ante Euphratem arbores, thus redolentes nasci, quarum radices fractæ succum effundant item miras pagurorum atque echinorum magnitudines, quod omni exteriori mari cōmune est quorū alij pileis maiores sint: alij acetabula duo impleant, uidisse etiam cœtum adsultantem L cubitorum.

Arabiæ descriptio.

Arabiæ initium à Babylonia est regio Macina. Ante hanc iacent partim Arabum deserta, partim Chaldæorum paludes: quarum has Euphrates effusus facit, illas Persicum mare. Ea etsi grauem ac nebulosum aërem habet, simulqúe pluuiosa est & æstuosa: fructus tamen optimos producit. Vitis in paludibus nascitur, terra in arundineis cratibus imposita, quantam stirps recipiat, ut sæpe etiam ab aqua deferatur, & rursus in pristinam sedem contis propellatur. Sed redeo ad ea quæ deinceps Eratosthenes de Arabia commemorat. Tradit enim de parte septentrionali eius & deserta, quæ inter felicem Arabiam & Cœlesyriam ac Iudæā est, usque ad Arabici sinus recessum: ab Heroum urbe, quæ est ad Nilum recessum Arabici sinus esse, usque ad Nabatęam petram uersus Babylonem, stadiorum ↀ ↀDC totū uersus ortum æstiuum: propter adiacentes Arabum gentes, Nabatæos scilicet, Chaulotæos, & Agræos: Supra hos felix Arabia, ad XII millia stadiorum ad austrum porrigitur usque in Atlanticum pelagus. Incolunt eam primi post Syros, & Iudęos, homines agricolę. Post hos

δένδρα ὅμοια δάφνῃ καὶ ἐλαίᾳ, ταῖς μὲν ἀμπώτεσιν ὅλα ὑπερφανῆ γιγνόμενα, ταῖς δὲ πλημμυρίσιν ἔσθ᾽ ὅτε ὅλα καλυπτόμενα. καὶ ταῦτα τῆς ὑπερκειμένης γῆς ἀδένδρου οὔσης, ὥστε ἐπιγίνεσθαι τὸ παράδοξον. περὶ μὲν οὖν τῆς κατὰ Πέρσας θαλάττης, ἣν ἑῴαν πλευρὰν ἔφαμεν εἶναι τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας, τοιαῦτα εἴρηκεν Ἐρατοσθένης. φησὶ δ᾽ ὁ Νέαρχος τὴν Μιθρωπάστην ἐντυχεῖν αὐτοῖς μετ᾽ Ἀμαζήνου. τὸν δὲ Ἀμαζήνην ἐπάρχειν νήσου τινὸς τῶν ἐν τῷ Περσικῷ κόλπῳ. καλεῖσθαι δὲ τὴν νῆσον Δοράκτα. εἰς ταύτην δὲ τὸν Μιθρωπάστην καταφυγόντα, ξενίας τυχεῖν κατὰ τὴν Ἐξωγύρου γενομένην ἄφοδον. καὶ δὴ καὶ συνελθεῖν τῷ Ἀμαζήνῃ συσταθησόμενον τοῖς ἐν τῷ στόλῳ Μακεδόσι, τὸν δὲ Ἀμαζήνην καὶ καθηγεμόνα τοῦ πλοῦ γενέσθαι. λέγει δὲ καὶ ἐν ἀρχῇ τοῦ Περσικοῦ παράπλου νῆσον, ἐν ᾗ μαργαρίτης πολὺς καὶ πολυτίμητός ἐστιν. ἐν ἄλλαις δὲ ψῆφοι τῶν διαυγῶν καὶ λαμπρῶν. ἐν δὲ ταῖς πρὸ τοῦ Εὐφράτου νήσοις δένδρα φύεσθαι λιβάνου πνέοντα, ὧν τὰς ῥίζας κλωμένων, ὀπὸν ῥεῖν, παγούρων δὲ καὶ ἐχίνων μεγέθη, ὅπερ κοινὸν ἐν πάσῃ τῇ ἔξω θαλάσσῃ. τοὺς μὲν γὰρ εἶναι μείζους καυσίων, τοὺς δὲ καὶ δικοτύλους. ἐποκῆλαι δὲ κῆτος ἰδεῖν πεντήκοντα πηχῶν. Ἀρχὴ δὲ τῆς Ἀραβίας ἀπὸ τῆς Βαβυλωνίας ἐστὶν ἡ Μακινή. πρόκειται δὲ ταύτης τῇ μὲν ἡ ἔρημος τῶν Ἀράβων, τῇ δὲ τὰ ἕλη τὰ κατὰ Χαλδαίους, ἃ ποιεῖ παρεκχεόμενος ὁ Εὐφράτης, τῇ δὲ ἡ κατὰ Πέρσας θάλαττα, δυσάερος οὖσα καὶ ὁμιχλώδης, καὶ ἔπομβρος ἅμα καὶ καυματηρά. καλλίκαρπος δὲ ἐστὶν ὅμως. ἡ δ᾽ ἄμπελος ἐν ἕλεσι φύεται, καλαμίναις ῥιψὶν ἐπιβαλλομένης γῆς ὅσην δέξαιτ᾽ ἂν τὸ φυτόν. ὥστε φορητὸν γίνεσθαι πολλάκις, εἶτα κοντοῖς ἀπωθεῖσθαι πάλιν εἰς τὴν οἰκείαν ἕδραν. Ἐπάνειμι δὲ ἐπὶ τὰς Ἐρατοσθένους ἀποφάσεις, ἃς ἑξῆς περὶ τῆς Ἀραβίας ἐκτίθεται. φησὶ δὲ περὶ τῆς προσαρκτίου καὶ ἐρήμης, ἥ τις ἐστὶ μεταξὺ τῆς τε εὐδαίμονος Ἀραβίας, καὶ τῆς Κοιλοσύρων καὶ Ἰουδαίων, μέχρι τοῦ μυχοῦ τοῦ Ἀραβίου κόλπου· διότι ἀπὸ Ἡρώων πόλεως ἥ τις ἐστὶ πρὸς τῷ Νείλῳ μυχὸς τοῦ Ἀραβίου κόλπου, πρὸς μὲν τὴν Ναβαταίαν πέτραν εἰς Βαβυλῶνα, πεντακισχίλιοι ἑξακόσιοι. πᾶσα μὲν πρὸς ἀνατολὰς θερινάς. διὰ δὲ τῶν παρακειμένων Ἀραβίων ἐθνῶν Ναβαταίων τε καὶ Χαυλοταίων, καὶ Ἀγραίων. ὑπὲρ δὲ τούτων ἡ Εὐδαίμων ἐστίν, ἐπὶ μυρίους καὶ διχιλίους ἐκκειμένη σταδίους πρὸς νότον, μέχρι τοῦ Ἀτλαντικοῦ πελάγους. Ἔχουσι δ᾽ αὐτὴν οἱ μὲν πρῶτοι μετὰ τοὺς Σύρους, καὶ τοὺς Ἰουδαίους, ἄνθρωποι γεωργοί. Μετὰ δὲ τούτους

μετὰ τούτους ψάμμος ἐστὶ γῆ καὶ λυπρὰ φοίνικας ἔχουσα ὀλίγους, καὶ ἄκανθαν καὶ μυρίκην καὶ ὀρυκτὰ ὕδατα, καθάπερ καὶ ἡ Γεδρωσία. Σκηνῖται δ' ἔχουσιν αὐτὴν Ἄραβες καμηλοβοσκοί. Τὰ δ' ἔσχατα πρὸς νότον καὶ ἀνταίροντα τῇ Αἰθιοπίᾳ βρέχεται θερινοῖς ὄμβροις καὶ δισπορεῖται παραπλησίως τῇ Ἰνδικῇ. ποταμοὺς δ' ἔχει καταναλισκομένους εἰς πεδία καὶ λίμνας. εὐκαρπία δ' ἐστὶν ἥ τε ἄλλη καὶ μελιτουργία δαψιλής. βοσκημάτων τε ἀφθονία, πλὴν ἵππων καὶ ἡμιόνων καὶ ὕων. ὄρνεά τε παντοῖα πλὴν χηνῶν καὶ ἀλεκτορίδων. Κατοικεῖ δὲ τὰ μέγιστα ἔθνη τὴν ἐσχάτην λεχθεῖσαν χώραν. Μειναῖοι μὲν ἐν τῷ πρὸς τὴν Ἐρυθρὰν μέρει, πόλις αὐτῶν ἡ μεγίστη Κάρνα, ἢ Καρανά. ἐχόμενοι δὲ τούτων Σαβαῖοι. μητρόπολις δ' αὐτῶν Μαριάβα. τρίτοι δὲ Καταβανεῖς, καθήκοντες πρὸς τὰ στενὰ, καὶ τὴν διάβασιν τοῦ Ἀραβίου κόλπου. τὸ δὲ βασίλειον αὐτῶν Τάμνα καλεῖται. πρὸς ἕω δὲ μάλιστα Χατραμωτῖται. πόλιν δ' ἔχουσι Καβάτανον. Μοναρχοῦνται δὲ πᾶσαι καὶ εἰσὶν εὐδαίμονες, κατεσκευασμέναι καλῶς ἱεροῖς τε καὶ βασιλείοις. αἵ τε οἰκίαι ταῖς Αἰγυπτίαις ἐοίκασι κατὰ τὴν τῶν ξύλων ἔνδεσιν. χώραν δ' ἐπέχουσιν οἱ τέτταρες νόμοι μείζω τοῦ κατ' Αἴγυπτον Δέλτα. διαδέχεται δὲ τὴν βασιλείαν οὐ παῖς παρὰ πατρὸς, ἀλλ' ὃς ἂν πρῶτος γεννηθῇ τινι τῶν ἐπιφανῶν παῖς, μετὰ τὴν κατάστασιν τοῦ βασιλέως. ἅμα γὰρ τὸ κατασταθῆναί τινα εἰς τὴν ἀρχὴν, ἀναγράφονται τὰς ἐγκύους γυναῖκας τῶν ἐπιφανῶν ἀνδρῶν, καὶ ἐφιστᾶσι φύλακας, ἥτις ἂν πρώτη τέκοι νόμος ἐστὶν ἀναληφθέντα τρέφεσθαι βασιλικῶς, ὡς διαδεξάμενον. φέρει δὲ λιβανωτὸν μὲν ἡ Καταβανία, σμύρναν δὲ ἡ Καταβανία, σμύρναν δὲ ἡ Χατραμωτῖτις. καὶ ταῦτα δὲ καὶ τὰ ἄλλα ἀρώματα μεταβάλλονται τοῖς ἐμπόροις. ἔρχονται δὲ πρὸς αὐτοὺς ἐξ Ἐλάνων μὲν εἰς Μειναίαν ἐν ἑβδομήκοντα ἡμέραις. Ἔστι δ' ἡ Ἔλανα πόλις ἐν θατέρῳ μυχῷ τοῦ Ἀραβίου κόλπου, τῷ κατὰ Γάζαν τῷ Ἐλανίτῃ καλουμένῳ, καθάπερ εἰρήκαμεν. Γαβαῖοι δ' εἰς τὴν Χατραμωτῖτιν ἐν τετταράκοντα ἡμέραις ἀφικνοῦνται. Τοῦ δ' Ἀραβίου κόλπου, τὸ μὲν παρὰ τὴν Ἀραβίαν πλευρὰν ἀρχομένοις ἀπὸ τοῦ Ἐλανίτου μυχοῦ, καθάπερ οἱ περὶ Ἀλέξανδρον ἀνέγραψαν καὶ Ἀναξικράτη μυρίων καὶ τετρακισχιλίων σταδίων ἐστίν. εἴρηται δὲ ἐπὶ πλέον. Τὸ δὲ κατὰ τὴν Τρωγλοδυτικὴν, ὅπερ ἐστὶν ἐν δεξιᾷ ἀναπλέουσιν ἀπὸ Ἡρώων πόλεως, μέχρι μὲν Πτολεμαΐδος,

hos regio est arenosa & sterilis, quæ palmas habet non multas, & spinam & myritam, & fossiles aquas, quemadmodum Gedrosia. Eam Arabes Scenitæ camelorum pastores habitant. Vltima uerò austrũ uersus, & Aethiopiæ opposita æstiuis imbribus rigantur, & bis seruntur, quemadmodum India. Habent etiam flumina quæ in campos & lacus absumuntur. Cùm cæterorum fructuum, tum etiam mellificij abundãtia est: pecorum quoq; omnis generis copia, exceptis equis, mulis, & porcis: auium etiam omnium, præter anseres & gallinas. Ac ultima quidem regio, de qua ante diximus à quatuor maximis nationibus inhabitur, à Minæis, in parte ad rubrum mare sita. maxima eorũ ciuitas Carna siue Carana. Hos sequuntur Sabæi, quorum metropolis est Mariaba. Tertij sunt Catabanenses, qui ad angustias, & Arabici sinus transitum pertinent. eorum regio dicitur Tamna. Ad orientem maximè sunt Chatramotitæ urbem Cabatanum habentes. Vrbes singulæ uni suo principi parent, & felices sunt, templaque ac regias optimè exstructa habent: domicilia uerò lignorum compage, Aegyptiacis similia, & plus regionis occupant quatuor hæ præfecturæ, quas nomos uocãt, quàm Aegyptiarum Delta. Succedit apud eos in regno non filius patri, sed qui primus è nobili genere post cõstitutum regem nascitur. Nam simul atque rex creatus est, omnes nobilium uirorũ uxores prægnantes conscribuntur, & custodes apponũtur, qui obseruent quæ prima pepererit. Eius filius legis iussu assumitur, & ad regni successionem regaliter educatur. Catabania thus gignit & myrrham: hanc etiam Chatramotitica, & tum hæc, tum alia aromata mercatoribus permutatione dantur, qui ad eos ex Elanis Minæam ueniunt in diebus septuaginta. Elana urbs est in altero recessu Arabici sinus, qui apud Gazã est nomine Elaniticus, quemadmodum iam diximus. Gabæi in Chatramotiticam diebus XL proficiscuntur. Arabici sinus latus, quod præter Arabiam est, ab Elanitico recessu sumto initio, (.ut Alexander & Anaxicrates scripserunt.) XIV millia stadiorum comprehẽdit, amplius uerò dicitur. Quod uerò Troglodyticam uersus est, in dextra parte nauigantibus, ab Heroum urbe, usq; ad Elephantum uenationem & Ptolemaidem,

lemaidem, stadiorum nouem millia ad meridiem & paululum ad orientem. Hinc usque ad angustias circiter quatuor millia & quingenta, magis ad orientem. Angustię Aethiopiam uersus à promontorio fiunt, quod Dira nominatur, & oppidum eodem nomine habet, ea loca ab Ichthyophagis habitantur. Narrant ibi Sesostris Aegyptij columnam esse, quæ sacris literis transitum eius significet. Is enim primus uidetur Aethiopiã Troglodyticamque subegisse. postea in Arabiam transgressus, inde Asiam omnẽ peragrasse, quapropter multis in locis Sesostris uallum appellatur, & Aegyptiorum deorum templa inueniuntur ab eo constructa. Angustiæ Diræ proximæ ad LX stadia contrahuntur. Hodie non hæ dicuntur angustiæ, sed ulteriùs nauiganti, ubi traiectus est, inter cõtinentes CC ferè stadiorum. Ac sex quidem Insulæ inter se continuæ transitum implentes, ualdè angustas nauigationes relinquũt, per quas merces ultrò citróque ratibus transuectantur: quas angustias uocant. Post insulas deinceps in sinum se inferenti, est nauigatio præter Myrrhiferam regionem ad meridiem atque auroram, usque ad eam Cinnamoniferam, stadiorum ferè IↃↃ. ulterius negant quenquam adhuc profectum. Et in ora quidem urbes esse non multas, in mediterranea uerò multas, & optimè habitatas. Talia ergo sunt, quæ de Arabia ab Eratosthene dicuntur. His ea sunt addenda, qua alij eadem de re tradiderunt. Artemidorus scribit, Arabicum promontorium, Diræ appositum, Acilam uocari: circa Diram qui habitant, eos glandibus mutilatos esse. Ab Heroum urbe nauiganti iuxta Troglodyticam urbem Philoteram esse, à sorore secundi Ptolemæi appellatã, Satyri opus, qui ad Troglodyticam & elephantum uenationem perscrutandam missus fuerat. Deinde aliam urbem Arsinoẽn. Hinc calidarum aquarum in mare exitus, quæ amarę ac salsæ ab excelsa quadam petra prolabuntur. Non procul mons quidam est, in campo situs, minij plenus, deinde Muris statio, aliaq́ue Veneris hæc uocatur portus magnus, ingressu admodũ flexuoso. In fronte insulas tres esse, duas ob olearum frequentiam opacas, alteram minus opacã, quæ Meleagrides aues multas habeat. Deinceps sinum qui immundus dicitur, & ipsum contra Thebaidem

Describit latus Arabici sinus occiduum.

λεμαΐδος, καὶ τῆς τῶν ἐλεφάντων θήρας, ἐνακισχίλιοι πρὸς μεσημβρίαν στάδιοι, καὶ μικρὸν ἐπὶ τὴν ἕω. ἐντεῦθεν δὲ μέχρι τῶν στενῶν, ὡς τετρακισχίλιοι, καὶ πεντακόσιοι πρὸς τὴν ἕω μᾶλλον. ποιεῖ δὲ ἄκρα τὰ στενὰ πρὸς τὴν Αἰθιοπίαν, Δειρὴ καλουμένη, καὶ πολίχνιον ὁμώνυμον αὐτῇ. κατοικοῦσι δὲ ἰχθυοφάγοι. Καί φασιν ἐνταῦθα στήλην εἶναι Σεσώστριος τοῦ Αἰγυπτίου, μηνύουσαν ἱεροῖς γράμμασι τὴν διάβασιν αὐτοῦ. φαίνεται γὰρ τὴν Αἰθιοπίδα, καὶ τὴν Τρωγλοδυτικὴν πρῶτος καταστρεψάμενος οὗτος. εἶτα διαβὰς εἰς τὴν Ἀραβίαν. κἀντεῦθεν τὴν Ἀσίαν ἐπελθὼν τὴν σύμπασαν. διὸ καὶ πολλαχοῦ Σεσώστριος χάρακες προσαγορεύονται, καὶ ἐνιδρύματά ἐστιν Αἰγυπτίων θεῶν ἱερῶν. Τὰ δὲ κατὰ Δειρὴν στενὰ, συνάγεται εἰς σταδίους ἑξήκοντα. οὐ μὴν ταῦτά γε καλεῖται νυνὶ στενά. ἀλλὰ προσπλεύσασιν ἀπωτέρω, καθὸ τὸ μὲν δίαρμά ἐστι τὸ μεταξὺ τῶν ἠπείρων διακοσίων που σταδίων, ἓξ δὲ νῆσοι συνεχεῖς ἀλλήλαις τὸ δίαρμα πληροῦσαι, στενοὺς τελέως διάπλους ἀπολείπουσι. δι᾽ ὧν σχεδίαις τὰ φορτία κομίζουσι δεῦρο κἀκεῖσε, καὶ λέγουσι ταῦτα στενά. Μετὰ δὲ τὰς νήσους ὁ ἑξῆς πλοῦς ἐστιν ἐγκολπίζουσι παρὰ τὴν σμυρνοφόρον, ἐπὶ τὴν μεσημβρίαν ἅμα, καὶ τὴν ἕω μέχρι πρὸς τὴν τὸ κιννάμωμον φέρουσαν, ὅσον πεντακισχιλίων. πέραν δὲ ταύτης οὐδένα ἀφῖχθαι φασὶ μέχρι νῦν. Πόλεις δ᾽ ἐν μὲν τῇ παραλίᾳ μὴ πολλὰς εἶναι, κατὰ δὲ τὴν μεσόγαιαν πολλὰς οἰκουμένας καλῶς. τὰ μὲν δὴ τοῦ Ἐρατοσθένους περὶ τῆς Ἀραβίας τοιαῦτα. προσθετέον δὲ καὶ τὰ παρὰ τῶν ἄλλων. Φησὶ δ᾽ Ἀρτεμίδωρος τὸ ἀντικείμενον ἐκ τῆς Ἀραβίας ἀκρωτήριον τῇ Δειρῇ καλεῖσθαι Ἀκίλαν. εἶναι δὲ περὶ τὴν Δειρὴν κολοβοὺς εἶναι τὰς βαλάνους. Ἀπὸ δὲ Ἡρώων πόλεως πλέουσι κατὰ τὴν Τρωγλοδυτικήν, πόλιν εἶναι Φιλωτέραν ἀπὸ τῆς ἀδελφῆς τοῦ δευτέρου Πτολεμαίου προσαγορευθεῖσαν, Σατύρου κτίσμα τοῦ πεμφθέντος ἐπὶ τὴν διερεύνησιν τῆς τῶν ἐλεφάντων θήρας τῆς Τρωγλοδυτικῆς. εἶτα ἄλλην πόλιν Ἀρσινόην. εἶτα θερμῶν ὑδάτων ἐκβολὰς πικρῶν καὶ ἁλμυρῶν, κατὰ πέτρας τινὸς ὑψηλῆς ἐκδιδόντων εἰς τὴν θάλατταν. καὶ πλησίον ὄρος ἐστὶν ἐν πεδίῳ μιλτῶδες. εἶτα Μυὸς ὅρμος Ἀφροδίτης ὅρμον καλεῖσθαι λιμένα μέγαν, τὸν εἴσπλουν ἔχοντα σκολιόν. προκεῖσθαι δὲ νήσους τρεῖς, δύο μὲν ἐλαίαις κατασκίους, μίαν δ᾽ ἧττον κατάσκιον, Μελεαγρίδων μεστήν. εἶθ᾽ ἑξῆς ὁ ἀκάθαρτος κόλπος, καὶ αὐτὸς κατὰ τὴν Θηβαΐδα

AEGYPTVM MARMARICAM ET CYRENAICAM,

CONTINET HAEC TERTIA APHRICAE TABVLA CVM ADiacentibus insulis. Parallelus eius medius rationem habet ad meridianum, quam 53. ad ſexaginta. Terminatur autem tabula ab ipſa ab ortu Iudęa. Arabia Petrea & ſinu Arabico. A' meridie, interioris Libyæ deſerto, & Æthiopia quæ ſub Ægypto eſt. Ab occaſu Aphrica & magna ſyrte & parte interioris Libyæ. A' ſeptentrionibus, Libyco pelago & Ægyptio.

Ciuitates inſignes		Habet diem maximum H.	m.	Diſtans ab Alexandria ad H.	m.
Cyrenaicæ	*Berenice*	41	5	*occaſ.* 0	50
	Arſinoe	41	5	*occaſ.* 0	45
	Ptolemais	41	5	*occaſ.* 0	40
	Apollonia	41	5	*occaſ.* 0	40
	Cyrene	41	5	*occaſ.* 0	40
Marmaricæ	*Magna Cherſon.*	41	5	*occaſ.* 0	30
Libyæ	*Parætonium*	41	5	*occaſ.* 0	15
	Alexandria	41	5	0	0
	Peluſium	41	5	*ortum* 0	12
	Memphis	13	55	*ortum* 0	8
	Ptolemais Hermei	13	45	*ortum* 0	8
Thebaidis	*Magna Diopolis*	13	40	*ortum* 0	8
	Syene	13	30	*ortum* 0	8
	Ammon	13	50	*occaſ.* 0	20
	Magna Oaſis	13	45	*occaſ.*	*parum*
	Myſormus	13	45	*ortum* 0	15
	Berenice	13	30	*ortum* 0	15

Alexandria diſtat à meridiano Fortunatarum inſularum uerſus ortum ſolis quatuor horis.

CYRENAICAE CIVITATES.
Acabis, Arimantis, Auritina, Alibaca, Achile. Barce. Chærecla, Celida, Cænopolis. Darnis. Hydra. Marabina. Phalacra. Thintis. Zemythus.

Pelagus Aegyptiacum

Libycũ seu Punicũ mare

Phycus

Aedonis

Tyndaris

Pedonia

Didymæ

Pharos

Canobos

Berenice

Lethes

Boreũ promont.

Syrtis magna

Herculis turris

Cyrene

Pentapolis

Horti Hesperidum

Barcitæ

CYRENE

Paliurus

Conchylium

Asbetæ

Libyarchæ

Aniritæ

Basci si mõtes

Apotomitæ

Bassachitæ

Angyle

Zygritæ

Catabathmos

Asiphus mõs

Buzes

Chattari

Aspis mons

Zyges

Mareotus

Goniatæ

Maria lacus

Sithiaca regio

Alexãdria

Memphis

Tanis

Busiris

Babylon

Arsinoe

ARABIAE Petreæ pars

Troicus

Clysma

Sinus Arabicus

Alabastrenus

Heracleoticũ

Pelusium

Iudææ pars

Per Alexã.

Herculis harenæ

Macatutæ

Psylli

Nasamones

Hammonia ca regio

Ogdamus mons

Prosoditæ

Ogdemi Adyrmachitæ

Mastitæ

Mœridis lacus

Nitriotæ

Solis fons

Laganicorũ specus

Bacatæ

Hamonum ciuitas

Anagombri

MARMARICA

Oasitæ

Tinodes mons

Nomi Marmaricæ

Anagombri mõtes

Auchisæ

Bæcolicus mons

Lacci palus

Libyci montes

AEGYPTVS

Nilus fl.

Ptolemais

Thebais

Porphiritus

Drepanum promont.

Misormus

Philoteras

Pars Africæ minoris

Silphiophera regio

Cleartis palus

Tapanitæ

Obilæ

Ruaditæ

Libyægyptij

Coptos

Thebæ

Aias mons

Acabe mons

Nechesia

Smaragdus mons

Lepte promont.

Sentites

Iobanchi

Aezari

Azar mõs

Arabes Aegyptij

Melanus

Syene

Berenice

Lycomedis palus

Tropicus Cancri

Diammos regio

Abrochos regio

Bazium promõt.

Arabes Adei

AETHIOPIA SVB AEGYPTO

LIBYA

Marmaricæ & Aegypti ciuitates.
Abathuba, Alo, Acathorũ, Acoris, Antinoi, Abydus, Azicis. Bonchyris, Billa, Bibliaphorium, Banchis, Butos. Cassium, Climax, Cabasa, Co, Chnubis. Dioscoron. Gaphara. Hiera, Hermopolis, Halmyre. Lucinæ, Lycopolis, Leucoe, Latone. Menelaus, Masuchis, Masadalis, Migo, Mazacila. Nemesium, Nicij. Oasis, Onuphis, Onij, Ombi, Oxyrynchos. Panopolis, Pedonia, Phacusa. Saragina, Scope, Siropum, Scyathis, Sais. Tacaphoris, Tachorsa, Tisarchi, Tuccitora, Tentyra. Xois.

QVARTA APHRICAE TABVLA, CONTINET INTERIOREM LIBYAM ET AETHIOPIAM QVAE SVB AEGYpto est,

& eam quæ interius est cum insulis sibi adiacentibus. Parallelus eius medius rationem habet ad meridianum eandem ferè. Terminatur autem tabula ipsa ab ortu Arabico sinu & mari rubro ac sinu Barbarico & parte Indici pelagi. A' meridie terra incognita: ab occasu, Oceano occidentali. A' septentrionibus, Mauritanibus duabus & Aphrica ac Cyrenaica Ægyptoq́.

			Habet diem maximum H.	m̄.	Distans ab Alexandria ad H.	m̄.
Ciuitates insignes	*Libyæ interioris*	*Autolalæ*	13	30	*occas.* 3	20
		Larzitha	12	45	*occas.* 3	0
		Thamondocana	13	5	*occas.* 2	30
		Gira	13	8	*occas.* 1	30
		Garama	13	20	*occas.* 1	8
		Napata	13	15	*ortum* 0	10
	Aethiopiæ sub Aegypto	*Meroe*	13	0	*ortum* 0	4
		Ptolemais ferarum	13	0	*ortum* 0	26
		Adulis	12	40	*ortum* 0	30
		Dire	12	40	*ortum* 1	0
		Mosylum	12	30	*ortum* 1	15
		Aromata	12	20	*ortum* 1	30

Clima sextū
Clima quintū
Clima quartum
Clima tertiū
Clima secundū
Tropicus Cancri
Clima primū

Aethiop. sub Aegypt. ciuitat.
Ptolemais, Adulis, Mandait, Arsinoe, Mosylon, Cobe, Acanæ, Aromata, longit. 83. lat. 6. Pano, Opone, Zingis, Apocopa, Essina, Tonice, Antoba, Tathis, Satachtha, Cambysi Erariū, Nacis, Abuncis, Pistre, Phthur, Pnups, Napata Premis, Sandace, Sacolæ, Patæra.

GALLIA
HISPAN
Italia
ASIA minor
Mare mediterraneum
Sardinia
Sicilia
Græcia
Cyprus
Iudæa
Mauritania
Africa minor
Bagrada fl.
Cyrene
Marmarica
AEGYPTVS
Sinus Arabicus
Sinus Persicus
Cerne
Salathus
Subus fl.
Sagapola
Getulia
V sargala
Garamantes
Autolaa
Chusarus fl.
Nuius fl.
Nigritæ
Nigir fl.
Palus Libyæ
Girgiris
Chelonida Sinus
Nuba palus
Meroe
ARABIA FELIX
Fortunatæ insul.
Daratus fl.
Rys sadius
LIBYA interior
Gir fl.
Aethiopia sub Aegypto
Sabath
Mare Rubrum
Canaria
Stachiris fl.
Leucæthiopes
Thala mōs
Garamantica uallis
Astapus fl.
Dire
Sinus Aualites
Sinus Hesperius
Nia fl.
Deorū currus
Nubi
Nilus fl.
Astabora
Garbata
Elephas
Arualtes
Aranga mōs
Pylei mōtes
Troglodytę
Ichthyophagi
Menan
Colos palus
Azania
Cinnamifera regio
Barbaria
Myrsiaca
Æquinoctialis
Raptus fl.
Rapta
Sinus Barbaricus
AETHIOPIA interior
Agisymba regio
Zipha mōs
Mesche mōs
Dauchis mōs
Montes Lunæ
Raptum pmōt.
Anthropophagi
Menuthias
Prasum pmōt.
Terra Ptolemęo incognita

Libyæ interioris Populi.
Pyrrhæi Aethiopes, Daradi, Perorsi, Odrangidi, Mimaci, Derbici, Autolatæ, Sirangæ, Mausoli, Rabij, Malcoæ, Mandori, Sophucæi, Phorusij, Natembes, Lynxamatæ, Samamycij, Salathi, Daphnitæ, Zamarij, Aroncæ, Ceciani, Suburpores, Mancoi, Dauchisæ, Calitæ, Machurebi, Soluentij, Pharusij, Churitæ Stachiræ, Orphes, Tarualtæ, Matites, Africerones, Gongalæ, Nanosbes, Nabathræ, Alitambi, Maurali Armiæ, Thalæ, Dolopes, Astacuri, Asaracæ, Dermones, Aganginæ Aethiopes, Xylinces Aethiopes, Alcbalinces Aethiopes.

Populi iuxta Nilum supra Meroen.
Colobi, Tabieni, Syrtibes, Apiri, Babyllini, Rizophagi Auxumitę, Soboridę, Molibę, Megabardi, Nubę, Blemyes, Didacę Pechini, Struthophagi Aethiopes, Catadræ, Euonymitæ, Sebridę, Gapachi, Ptoemphanes Duppi, Elephātophagi, Pesendarę, Mēnones, Apei, Scynitę, Trallitæ Orypę, Nygbenitæ.

Θηβαΐδα κείμενον, καθάπερ τὸν Μυὸς ὅρμον. οὕτω δὲ ἀκάθαρτον. καὶ γὰρ ὑφάλοις χοιράσι καὶ ῥαχίαις ἐκτετράχυνται, καὶ πνοιαῖς καταιγιζούσαις τὸ πλέον. ἐνταῦθα δὲ ἱδρύσθαι Βερενίκην πόλιν ἐν βάθει τοῦ κόλπου. μετὰ δὲ τὸν κόλπον ἡ Ὀφιώδης καλουμένη νῆσος ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος, ἣν ἠλευθέρωσε τῶν ἑρπετῶν ὁ βασιλεύς, ἅμα καὶ διὰ τὰς φθορὰς τῶν προσορμιζομένων ἀνθρώπων ἐκ τῶν θηρίων, καὶ διὰ τὰ τοπάζια. λίθος δέ ἐστι διαφανὴς χρυσοειδὴς ἀπολάμπων φέγγος, ὅσον μεθημερινὸν μὲν οὐ ῥᾴδιον ἰδεῖν ἐστι· περιαυγεῖται γάρ· νύκτωρ δ' ὁρῶσιν οἱ συλλέγοντες. περικαθάψαντες δὲ ἀγγεῖον σημείου χάριν μεθ' ἡμέραν ἀνορύττουσι. καὶ ἦν σύστημα ἀνθρώπων ἀποδεδειγμένον εἰς τὴν φυλακὴν τῆς λιθίας ταύτης, καὶ τὴν συναγωγήν, σιταρχούμενον ὑπὸ τῶν τῆς Αἰγύπτου βασιλέων. Μετὰ δὲ τὴν νῆσον ταύτην, πολλά ἐστιν Ἰχθυοφάγων ἔθνη καὶ Νομάδων. εἶθ' ὁ τῆς Σωτείρας λιμήν, ὃν ἐκ κινδύνων μεγάλων τινὲς σωθέντες τῶν ἡγεμόνων ἀπὸ συμβεβηκότος οὕτως ἐκάλεσαν. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐξάλλαξις πολλὴ τῆς παραλίας, καὶ τοῦ κόλπου. τὸν γὰρ παράπλουν, οὐκέτι συμβαίνει τραχὺν εἶναι, συνάπτειν τέ πως τῇ Ἀραβίᾳ, καὶ τὸ πέλαγος ταπεινὸν εἶναι σχεδόν τι καὶ ἐπὶ δύο ὀργυιάς, ποάζειν τε τὴν ἐπιφάνειαν διαφαινομένου τοῦ μνίου, καὶ τοῦ φύκους, ὅπου πλεονάζει κατὰ τὸν πόρον· ὅπου γε καὶ δένδρα φύεται καθ' ὕδατος, παρὰ τοῖς ἐνταῦθα. ἔχει δὲ καὶ κυνῶν πλῆθος τῶν θαλασσίων ὁ πόρος. εἶθ' οἱ Ταῦροι δύο ὄρη, τύπον τινὰ πόρρωθεν ἐνδεικνῦντα τοῖς ζώοις ὅμοιον. εἶτ' ἄλλος ὄρος ἱερὸν ἔχον τῆς Ἴσιδος Σεσώστριος ἀφίδρυμα. εἶτα νῆσος ἐλαίαις κατάφυτος ἐπικλυζομένη. μεθ' ἣν ἡ Πτολεμαῒς πρὸς τῇ θήρᾳ τῶν ἐλεφάντων, κτίσμα Εὐμήδους τοῦ πεμφθέντος ἐπὶ τὴν θήραν ὑπὸ τοῦ Φιλαδέλφου, λάθρα περιβαλλομένου χερρόνησόν τινι τάφρον, καὶ περίβολον· εἶτ' ἐκθεραπεύσαντος τοὺς κωλύοντας, καὶ κατεσκευασμένου φίλους ἀντὶ δυσμενῶν. Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ ἐκδίδωσιν ἀπόσπασμα τοῦ Ἀσταβόρα καλουμένου ποταμοῦ, ὃς ἐκ λίμνης τὴν ἀρχὴν ἔχων, μέρος τι ἐκδίδωσι, τὸ δὲ πλέον συμβάλλει τῷ Νείλῳ· εἶτα νῆσοι ἓξ Λατομίαι καλούμεναι· καὶ μετὰ ταῦτα τὸ Σαβαϊτικὸν στόμα λεγόμενον· καὶ ἐν τῇ μεσογαίᾳ φρούριον τὸ Σούχου ἵδρυμα. εἶτα λιμὴν καλούμενος Ἐλαία καὶ ἡ Στράτωνος νῆσος· εἶτα λιμὴν Σαβὰ καὶ κυνήγιον ἐλεφάντων, ὁμώνυμον αὐτῷ· ἡ δ' ἐν βάθει τούτων χώρα, Τηνεσὶς λέγεται· ἔχουσι δ' αὐτὴν οἱ παρὰ Ψαμ-

Thebaídem ſitum, quemadmodum Muris ſtationem. Immundus dicitur, quia occultis cautibus, & dorſis exaſperatur, & procellæ flatuum in eum crebrius incumbunt. Ibi Berenicem urbem in penitiore ſinu poſitam. Poſt ſinum eſſe Ophiades inſulá, ab euentu appellata, quam rex à ſerpentibus liberauit, cùm multi applicantes, à ſerpentibus interficerentur, propter topazia. Is autem eſt lapis *Topazius lapis.* pellucidus, auri ſimilis, ſplendore tanto refulgens, ut interdiu uideri non poſsit, uſque adeò circumfuſus eo: noctu uerò uidetur ab ijs, qui eum colligunt. Ii notæ cauſa uaſculo aliquo adpoſito, de die effodiunt. Aegypti reges maximam hominum multitudinem, mercede conductam, ad horum lapidum collectionem cuſtodiamque collocauerãt. Poſt hanc inſulam multæ Ichthyophagorum & Nomadum nationes ſunt. Inde Sotiræ deæ portus. hunc principes quidam è maximis periculis ſeruati, ab euentu rei ſic nominarũt. Poſtea eſt maxima & oræ & ſinus mutatio. Nam preternauigatio nõ amplius aſpera eſt, ſed propius quodammodo ad Arabiam acceditur. Ac mare humile eſt duarum ferè ulnarum; & ſumma eius facies herbida eſt muſco, & alga pellucẽtibus, quæ plurimum in freto abundat, ubi arbores etiam ſub aqua naſcuntur. Fretum marinorum canum multitudinem fert. Poſtea ſunt Tauri duo quidem montes, qui eminùs formam quandam oſtendunt tauris ſimilem. Subſequitur alius mons, qui Iſidis templũ habet à Seſoſtre poſitum. poſtea inſula oleis conſita mari circũuallata. ſecundum eam eſt Ptolemais apud Elephantum uenationem ab Eumede condita, is cùm ad uenationẽ à Philadelpho mitteretur, clàm peninſula quadã foſſa & muro circumdata, cultu & obſequijs eorum amicitia ſibi conciliauit, qui eum arcebant. Intra hoc ſpacium effluit in mare pars quædã auulſa à flumine Aſtabora, qui ex lacu ortum habens partem eò emittit, maiore influẽs in Nilum. Poſtea ſunt inſulæ ſex, Latomiæ appellatæ. Hinc eſt os, quod Sabaiticum dicitur. In mediterranea caſtellum eſt, à Sucho conditum. poſtea portus nomine Elæa, & Stratonis inſula. porrò portus Saba, & elephãtum uenatio ab eis dicta. Regio quæ interior eſt, Teneſis dicitur, eã Aegyptij habent à Pſam-

miticho in exsulium acti: qui Sebritæ, id est, aduenæ appellantur. Reginam habent, sub qua est Meroë insula, his locis uicina, & in Nilo sita. Vltra Meroën est alia quædam insula in flumine non admodum longè dissita quam ijdem exsules inhabitant. *Meroe.* A' Meroë ad hoc mare est iter dierum xv, homini expedito. Circa Meroën Astaboras, & Astapas influunt. Hæc flumina Rhizophagi accolunt, qui & Elij uocantur: propterea quòd ex adiacente palude euulsis radicibus, & lapide contusis, massulas conficiunt, & ad solem coctis uescuntur. Hęc loca leones alunt, qui sub canis exortum à maximis culicibus hinc expelluntur. Sunt etiã Spermophagi (quod est seminiuori.) non procul, qui deficiẽtibus seminibus, glandibus nutriuntur, eas conficientes, quemadmodum Rhizophagi radices. Post Eleam sunt Demetrij speculæ, & Cononis arę. In mediterranea uerò maxima Indicarum arundinum multitudo nascitur. Ea Coracij regio appellatur. Fuit etiam Endera quædam interiùs gymnetarum (sic à nuditate & exercitatione dictorum.) hominum domicilium, qui arcu & arundineis sagittis præustis utuntur. Hi plerunque feras de arboribus sagittant, interdum etiam à terra. Summa est apud eos syluestrium boum multitudo, quorum & aliarum carnibus uitam sustentant. Vbi nihil capiunt, sicca coria prunis assantes, pro cibo usurpant. Mos est apud eos sagittandi certamen impubib. proponere. Post Cononis aras, est portus Melinus, & supra eum castellum, ac uenationes plurimæ. Deinceps Antiphili portus, supra quem sunt Creophagi, glãdes mutili, & mulieres eorum Iudaicè excisæ. Supra hos quasi ad meridiem sunt Cynamolgi (canimulgos diceres.) qui ab indigenis Agrij appellantur, comati & barbati. Hi canes maximos alunt quibus Indicos boues uenantur, è uicina regione uenientes suis à feris pulsos, siue pascuorum inopia. idq'ue ab æstiuo solstitio, usque ad mediam hyemem. Post Antiphili portum est alius portus, nomine Muti locum lucus, & Berenicæ ciuitas Sabæa, & Sabæ ciuitas maxima. inde Eumenis lucus. Vlterius est urbs Daraba, & elephantorum uenatio, quæ ad puteum nominatur. eam Elephan-

μιτίχου φυγάδων Αἰγυπτίων. ἐπονομάζονται δὲ Σεβρῖται ὡς ἂν ἐπήλυδες. Βασιλεύονται δ' ὑπὸ γυναικὸς, ὑφ' ἣν ἐστι καὶ ἡ Μερόη πλησίον τῶν τόπων τούτων οὖσα ἐν τῷ Νείλῳ νῆσος, ὑπὲρ ἧς ἄλλη ἐστὶ νῆσος οὐ πολὺ ἄπωθεν ἐν τῷ ποταμῷ κατοικία τῶν αὐτῶν τούτων φυγάδων. Ἀπὸ δὲ Μερόης ἐπὶ τὴν δὲ τὴν θάλατταν εὐζώνῳ ὁδὸς ἡμερῶν πεντεκαίδεκα. Περὶ δὲ τὴν Μερόην, καὶ ἡ συμβολὴ τοῦ τε Ἀσταβόρα καὶ τοῦ Ἀστάπου, καὶ ἔτι τοῦ Ἀσταγάβα πρὸς τὸν Νεῖλον. Παροικοῦσι δὲ τούτοις οἱ ῥιζοφάγοι, καὶ οἱ Ἕλειοι προσαγορευόμενοι, διὰ τὸ ἐκ τοῦ παρακειμένου ῥιζοτομοῦντας ἕλους, κόπτειν λίθοις, καὶ ἀναπλάσσειν μάζας, ἡλιάσαντας δὲ σιτεῖσθαι. λεοντάβατα δ' ἐστὶ τὰ χωρία. ταῖς δ' ὑπὸ κυνὸς ἐπιτολὴν ἡμέραις ὑπὸ κωνώπων μεγάλων ἐξελαύνεται τὰ θηρία ἐκ τῶν τόπων. εἰσὶ δὲ καὶ σπερματοφάγοι πλησίον, οἳ τῶν σπερμάτων ἐπιλειπόντων ὑπὸ τῶν ἀκροδρύων τρέφονται, σκευάζοντες παραπλησίως ὥσπερ οἱ ῥιζοφάγοι τὰς ῥίζας. Μετὰ δὲ τὴν Ἐλαίαν αἱ Δημητρίου σκοπαὶ καὶ βωμοὶ Κόνωνος. ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ καλάμων ἰνδικῶν φύεται πλῆθος. καλεῖται δὲ ἡ χώρα Κορακίου. ἦν δ' ἔτι ἐν βάθει Ἔνδερα γυμνήτων ἀνθρώπων κατοικία, τόξοις χρωμένων καλαμίνοις καὶ τοῖς πεπυρακτωμένοις οἰστοῖς. ἀπὸ δ' ἐνδρων δὲ, τοξεύουσι τὰ θηρία τὸ πλεῖον. ἔστι δ' ὅτε καὶ ἀπὸ γῆς. πολὺ δ' ἐστὶ παρ' αὐτοῖς πλῆθος τῶν ἀγρίων βοῶν. ἀπὸ δὲ τούτων, καὶ τῶν ἄλλων θηρίων κρεωφαγίας ζῶσιν. ἐπὰν δὲ μηδὲν θηρεύσωσι, τὰ ξηρὰ δέρματα ἐπ' ἀνθρακιᾶς ὀπτῶντες, ἀρκοῦνται τῇ τοιαύτῃ τροφῇ. Ἔθος δ' ἐστὶν αὐτοῖς ἀγῶνα τοξείας προτιθέναι τοῖς ἀνήβοις παισί. Μετὰ δὲ τοὺς Κόνωνος βωμοὺς, ὁ Μήλινος λιμήν. ὑπέρκειται δ' αὐτοῦ φρούριον καὶ κυνήγια πλείω. εἶτα ὁ Ἀντιφίλου λιμὴν. καὶ ὑπὲρ τούτου κρεωφάγοι, κολοβοὶ τὰς βαλάνους, καὶ αἱ γυναῖκες ἰουδαϊκῶς ἐκτετμημέναι. ἔτι δὲ πρὸ τούτων ὡς πρὸς μεσημβρίαν οἱ Κυναμολγοὶ, ὑπὸ δὲ τῶν γειτονίων ἄγριοι καλούμενοι, κατάκομοι, καταπώγωνες κύνας ἐκτρέφοντες εὐμεγέθεις, οἷς θηρεύουσι τοὺς ἐπερχομένους ἐκ τοῦ πλησιοχώρου βόας ἰνδικούς· εἴθ' ὑπὸ θηρίων ἐξελαυνομένους, εἴτε σπάνει νομῆς. ἡ δ' ἔφοδος αὐτῶν ἀπὸ θερινῶν τροπῶν μέχρι μέσου χειμῶνος. Τῷ δ' Ἀντιφίλου λιμένι ἑξῆς ἐστι λιμὴν καλούμενος κολοβῶν ἄλσος. καὶ Βερενίκη πόλις ἡ κατὰ Σαβάς. καὶ Σαβαὶ πόλις εὐμεγέθης. εἶτα τὸ τοῦ Εὐμένους ἄλσος. Ὑπέρκειται δὲ πόλις Δαραβά, καὶ κυνήγιον ἐλεφάντων, τὸ πρὸς τῷ φρέατι καλούμενον. κατοικοῦσι δ' Ἐλεφαν-

λεφαντοφάγοι, τὴν θήραν ποιούμενοι τοιαύτην· ἀπὸ τῶν δένδρων, ἰδόντες ἀγέλην διὰ τοῦ δρυμοῦ φερομένην, τῇ μὲν οὐκ ἐπιτίθενται. τοὺς δ᾽ ἀποπλανηθέντας ἐκ τῶν ὄπισθεν λάθρα προσιόντες νευροκοποῦσι, τινὲς δὲ καὶ τοξεύμασιν ἀναιροῦσιν αὐτοὺς χολῇ βεβαμμένοις ὄφεων οἰστοῖς. ἡ δὲ τοξεία διὰ τριῶν ἀνδρῶν συντελεῖται, τῶν μὲν κατεχόντων τὸ τόξον, καὶ προβεβηκότων τοῖς ποσί, τοῦ δ᾽ ἕλκοντος τὴν νευράν. ἄλλοι δὲ σημειωσάμενοι τὰ δένδρα, οἷς εἰώθασι προσαναπαύεσθαι, προσιόντες ἐκ θατέρου μέρους τὸ στέλεχος ὑποκόπτουσιν. ἐπὰν οὖν προσιὸν τὸ θηρίον ἀποκλινῇ πρὸς αὐτὸ, πεσόντος τοῦ δένδρου πίπτει καὶ αὐτό. ἀναστῆναι δὲ μὴ δυναμένου διὰ τὸ τὰ σκέλη διηνεκὲς ὀστοῦν ἔχειν καὶ ἀκαμπὲς, καταπηδήσαντες ἀπὸ τῶν δένδρων ἀνατέμνουσιν αὐτό. τοὺς δὲ κυνηγοὺς οἱ Νομάδες ἀκαθάρτους καλοῦσιν. Ὑπέρκειται δὲ τούτων ἔθνος οὐ μέγα στρουθοφάγων, παρ᾽ οἷς ὄρνεις εἰσὶ μέγεθος ἐλάφου ἔχοντες, πέτασθαι μὲν οὐ δυνάμενοι, θέοντες δὲ ἀξίως, καθάπερ οἱ στρουθοκάμηλοι. θηρεύουσι δ᾽ αὐτοὺς, οἱ μὲν τόξοις, οἱ δὲ ταῖς δοραῖς τῶν στρουθῶν σκεπασθέντες, τὴν μὲν δεξιὰν καλύπτουσι τῷ τραχηλιμαίῳ μέρει, καὶ κινοῦσιν οὕτως ὥσπερ τὰ ζῶα κινεῖται τοῖς τραχήλοις, τῇ δὲ ἀριστερᾷ σπέρμα προχέουσιν ἀπὸ πήρας παρηρτημένης, καὶ τούτῳ δελεάσαντες τὰ ζῶα εἰς φάραγγας συνωθοῦσιν. ἐνταῦθα δ᾽ ἐφεστῶτες ξυλοκόποι κατακόπτουσι. καὶ ἀμπέχονται δὲ καὶ ὑποστρώννυνται τὰ δέρματα ταῦτα. πολεμοῦσι δὲ τούτοις οἱ Σίλοι καλούμενοι Αἰθίοπες, κέρασιν ὀρύγων ὅπλοις χρώμενοι. Πλησιόχωροι δὲ τούτοις εἰσὶ μελανώτεροί τε τῶν ἄλλων, καὶ βραχύτεροι καὶ βραχυβιώτατοι. τὰ γὰρ τετταράκοντα ἔτη σπανίως ὑπερτιθέασιν, ἀποθηριουμένης αὐτῶν τῆς σαρκός. ζῶσι δ᾽ ἀπὸ ἀκρίδων, ἃς οἱ ἐαρινοὶ λίβες, καὶ ζέφυροι πνέοντες μεγάλοι, συνελαύνουσιν εἰς τοὺς τόπους τούτους, ἐν ταῖς χαράδραις δὲ ἐμβάλλοντες ὕλην καπνώδη, καὶ ὑφάψαντες μικρόν· ὑπερπετάμεναι γὰρ τὸν καπνὸν σκοτοῦνται, καὶ πίπτουσι. συγκόψαντες δ᾽ αὐτὰς μεθ᾽ ἁλμυρίδος μάζας ποιοῦνται καὶ χρῶνται. Τούτων δ᾽ ἔρημος ὑπέρκειται, νομὰς δαψιλεῖς ἔχουσα. ἐκλειφθείσης δ᾽ ὑπὸ πλήθους σκορπίων, καὶ φαλαγγίων τῶν τετραγνάθων καλουμένων, ἐπελάσαντος ποτὲ καὶ ἀπεργασαμένου τοῖς ἀνθρώποις φυγὴν παντελῆ. Μετὰ δὲ Εὐμένους λιμένα μέχρι Δειρῆς καὶ τῶν κατὰ τὰς ἓξ νήσους στενῶν, ἰχθυοφάγοι καὶ κρεωφάγοι

lephantophagi habitant, huius modi uenationem exercentes. Elephantorum gregem per syluam delatum ex arbore aliqua cernentes, nequaquã adoriuntur: sed eorum qui uagantur extra armenta, clàm accedentes, neruos incidunt; nonnulli eos sagittis interficiunt, serpentum felle tinctis. Sagittatio per homines tres perficit, quorum duo arcum tenent, & pedibus præpositis nituntur, tertius uerò neruum trahit. Nonnulli arbores notant, quibus elephanti acclinati quiescere solent. Accedentes itaque ex altera parte, truncum recidunt, in quem ubi se bestia reclinat, pariter cum arbore ruit: cumque surgere nequeat, propterea quòd crura continuũ & carens flexuos habeant, ex arboribus desiliẽtes illã obtruncãt. Venatores à Nomadibus immũdi uocãtur. Supra hos sunt Struthophagi, gens non admodum magna, apud quos aues dicuntur esse ceruorum magnitudine, quæ uolare non possunt, sed celeriter currunt, quemadmodum Struthocameli. Nonnulli eas arcu uenantur, nonnulli pellibus struthorum tecti. nam dextram manum pelle colli operiunt, atque eam sic mouent, quemadmodum animalia collũ: sinistra uerò semen spargunt, ẽ suspensa pera eductum: eò auem allicientes, in conualles detrudunt, ubi uiri animal circumsistentes obtruncant. Harum auium pellibus utuntur pro amictu & ueste stragula. Cùm ijs Aethiopes, qui Sili appellantur, bellum gerunt, orygum cornibus pro armis utentes. His finitimi, cæteris & nigriores sunt & minores, & uitæ breuioris. Rarò enim quadragesimum superant annum, eorum carne iam in ferinam uersa. Viuunt ex locustis, quas uerni Africi & Fauonij uehementiùs flantes in ea loca compellunt. Sic autem eam uenantur, fumosam materiem in conuallibus inijcientes incẽdunt. illæ leuiter superuolantes, fumo tenebras offundente decidunt, ita delapsas colligunt, & admixto sale ex eis massulas conficiunt, atque utuntur. Vltra hos est regio deserta, quæ pascua larga habet, ob scorpionum multitudinem derelicta, & phalangiorum, quæ tetragnathi, id est, quadrimala appellantur. Horum animalium tanta aliquando copia exsuperauit, ut homines prorsus expellerentur. Post Eumedis portum usque in Diram, & sex insularum angustias Ichthyophagi creophagique

Elephantorum captura.

phagiq; habitant, & qui mutili appellant, usque in mediterraneam. Sunt & aliæ quædam elephantum uenationes, & urbes ignobiles, & insulæ ante maritimam oram. pastores magna ex parte inhabitant agricolæ pauci, apud quosdam plurimus styrax nascitur. Ichthyophagi mari decurrente pisces colligunt, eosq; in petras iacientes, ad solem torrent, postea exassant, spinarum aceruos faciunt, carnem uerò conculcantes, bolos conficiunt, rursusque ad solem positas edunt. Hyeme cùm pisces legere non possint, aceruatas spinas conterentes, in pastam coeunt & utuntur: recentes uerò exsugunt. Nonnulli concharum carnibus nutriuntur: ijs in fossam uel lacunam aliquam maris immiscis, pisciculos in cibum inijciunt, atque in penuria piscium loco utuntur. Sunt ijs uaria piscium uiuaria pro penu. Sunt qui oram aquæ expertem habitantes, quinque dierum iter cum tota familia ad pœanis cantum, aquatum ascendunt, ibique proni proiecti more boum bibunt, dum uenter in tympani modum intumescat, sic ad mare redeunt. Degũt hi in speluncis uel in tugurijs oleę frondibus contectis, & trabibus ac tignis ex ossibus ac spinis cetorum paratis Chelonophagi testudinum operculis conteguntur, quæ adeò magnæ sunt, ut & nauigare in eis tutò liceat. Nonnulli ex alga mari eiecta, ingentes cumulos collium forma aggerentes, eos suffodiunt atque inhabitant, mortuos piscibus edendos iaciunt, qui maris æstu defluentis abripiuntur. Tres sunt deinceps insulæ, quarum una testudinũ, alia phocarum, tertia accipitrum dicitur. Tota ora palmeta & oliueta, & laureta habet, non modo quæ intra angustias est, sed etiam quæ extra, magna ex parte. Est & insula quædam Philippi, supra quam iacet elephantum uenatio, quæ Pythangeli dicitur, deinde Arsinoë ciuitas & portus, post Dira, & supra haciacẽs elephantum uenatio. Post Diram deinceps est regio aromatifera, & prima eius, quæ myrrhã fert, quæ etiam Ichthyophagorum est & creophagorum. producit etiam Persicum & Aegyptiacum morum. Vlterius est Licha elephantum uenatio. Passim sunt pluuiarum aquarum cisternæ, quibus resiccatis elephantes proboscide ac dentibus puteos effodiunt, & aquam

φάγοι κατοικοῦσι, καὶ κολοβοὶ μέχρι τῆς μεσογαίας. εἰσὶ δὲ καὶ θῆραι πλείους ἐλεφάντων, καὶ πόλεις ἄσημοι, καὶ νησία πρὸ τῆς παραλίας, Νομάδες δ' οἱ πλείους, ὀλίγοι δ' οἱ γεωργοῦντες. παρά τισι δὲ τούτων φύεται στύραξ οὐκ ὀλίγος. συνάγουσι δὲ ταῖς ἀμπώτεσιν οἱ Ἰχθυοφάγοι τοὺς ἰχθῦς. ἐπιρρίψαντες δὲ ταῖς πέτραις κατοπτῶσι πρὸς τὸν ἥλιον. εἶτ' ἐξοπτήσαντες τὰς ἀκάνθας μὲν σωρεύουσι. τὴν δὲ σάρκα πατήσαντες, μάζας ποιοῦνται. πάλιν δὲ ταύτας ἡλιάζοντες σιτοῦνται. χειμῶνος δ' ἀδυνατήσαντες συνάγειν τοὺς ἰχθῦς, τὰς σεσωρευμένας ἀκάνθας κόψαντες, μάζας ἀναπλάττονται, καὶ χρῶνται, τὰς δὲ νεαρὰς ἐκμυζῶσι. ἔνιοι τὴν δὲ τὰς κόγχας ἐχούσας τὴν σάρκα σιτεύουσι, καταβάλλοντες εἰς χαράδρια καὶ συστάδας θαλάττης. εἶτ' ἰχθύδια παραρριπτοῦντες τροφῇ αὐτοῖς χρῶνται ἐν τῇ τῶν ἰχθύων σπάνει. ἔστι δ' αὐτοῖς καὶ ἰχθυοτροφεῖα παντοῖα, ἀφ' ὧν ταμιεύονται. Ἔνιοι δὲ τῶν τὴν ἄνυδρον παραλίαν οἰκούντων, διὰ πέντε ἡμερῶν, ἐπὶ τὰ ὑδρεῖα ἀναβαίνουσι πανοικὶ μετὰ παιανισμοῦ. ῥιφέντες δὲ πρηνεῖς πίνουσι βοῶν δίκην, ἕως ἐκτυμπανώσεως τῆς γαστρός. εἶτα ἀπίασιν ἐπὶ θάλατταν πάλιν. οἰκοῦσι δ' ἐν σπηλαίοις ἢ μάνδραις στεγασταῖς. ἀπὸ δοκῶν μὲν καὶ στρωτήρων τῶν κητείων ὀστέων, καὶ ἀκανθῶν, φυλλάδος δ' ἐλαΐνης. Οἱ δὲ χελωνοφάγοι, τοῖς ὀστράκοις αὐτῶν σκεπάζονται μεγάλοις οὖσιν, ὥστε καὶ πλεῖσθαι ἐν αὐτοῖς. ἔνιοι δὲ τοῦ φύκους ἀποβεβλημένου πολλοῦ καὶ θῖνας ὑψηλοὺς καὶ λοφώδεις ποιοῦντες, ὑπορύττοντες ταύτας ὑποικοῦσι. τοὺς δὲ νεκροὺς ῥίπτουσι τροφὴν τοῖς ἰχθύσιν, ἀναλαμβανομένους ὑπὸ τῶν πλημμυρίδων. Τῶν δὲ νήσων τινὲς τρεῖς ἐφεξῆς κεῖνται, ἡ μὲν χελωνῶν, ἡ δὲ φωκῶν, ἡ δ' ἱεράκων λεγομένη. πᾶσα δ' ἡ παραλία φοινικάς τε ἔχει, καὶ ἐλαιῶνας, καὶ δαφνῶνας, οὐχ ἡ ἐντὸς τῶν στενῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐκτὸς πολλή. ἔστι δέ τις καὶ Φιλίππου νῆσος, καθ' ἣν ὑπόκειται τὸ Πυθαγγέλου καλούμενον τῶν ἐλεφάντων κυνήγιον. εἶτ' Ἀρσινόη πόλις, καὶ λιμήν. καὶ μετὰ ταῦτα ἡ Δειρή, καὶ τούτων ὑπόκειται θήρα τῶν ἐλεφάντων. Ἀπὸ δὲ τῆς Δειρῆς ἡ ἐφεξῆς ἐστιν ἀρωματοφόρος, πρώτη μὲν ἡ τὴν σμύρναν φέρουσα, καὶ αὕτη μὲν ἰχθυοφάγων καὶ κρεωφάγων. φύει δὲ καὶ Περσαίαν, καὶ συκάμινον Αἰγύπτιον. ὑπέρκειται δ' οἱ Λίχα θήρα τῶν ἐλεφάντων. πολλαχοῦ δ' εἰσὶ συστάδες τῶν ὀμβρίων ὑδάτων, ὧν ἀναξηρανθέντων, οἱ ἐλέφαντες ταῖς προβοσκίσι καὶ τοῖς ὀδοῦσι φρεωρυχοῦσι καὶ ἀνευρίσκου-

ἀνορύσσουσιν ὕδωρ. Ἐν δὲ τῇ παραλίᾳ ταύτῃ, δύο λίμναι μέχρι τοῦ Πιθολάου ἀκρωτηρίου εἰσὶν εὐμεγέθεις. ἡ μὲν ἁλμυροῦ ὕδατος, ἣν καλοῦσι θάλατταν, ἡ δὲ γλυκέος. ἣ τρέφει καὶ ἵππους ποταμίους καὶ κροκοδείλους. περὶ δὲ τὰ χείλη πάπυρον. ὁρῶνται καὶ ἴβεις περὶ τὸν τόπον. ἤδη δὲ καὶ οἱ πλησίον τῆς ἄκρας τοῦ Πυθαγγέλου τὰ σώματα ὁλόκληροί εἰσι. μετὰ δὲ τούτους ἡ Λιβανωτοφόρος· ἐνταῦθα ἄκρα ἐστὶ καὶ ἱερὸν αἰγειρῶνα ἔχον. Ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ ποταμία τις Ἴσιδος λεγομένη καὶ ἄλλη τις Νεῖλος, ἄμφω καὶ λίβανον καὶ σμύρναν παραπεφυκότα ἔχουσαι. Ἔστι δὲ καὶ δεξαμενή τις τοῖς ἐκ τῶν ὀρῶν ὕδασι πληρουμένη. καὶ μετὰ ταῦτα Λέοντος σκοπή, καὶ Πυθαγγέλου λιμήν. ἡ δ' ἑξῆς ἔχει καὶ ψευδοκασσίαν. Συνεχῶς δ' εἰσὶ ποταμίαι τε πλείους, ἔχουσαι λίβανον παραπεφυκότα, καὶ ποταμὸς μέχρι Κινναμωμοφόρου. ὁ δ' ὁρίζων ταύτην ποταμὸς φέρει καὶ φλοῦν πάμπολυν. εἶτ' ἄλλος ποταμός, καὶ Δαφνοῦς λιμήν. καὶ ποταμία Ἀπόλλωνος καλουμένη, ἔχουσα πρὸς τῷ λιβάνῳ καὶ σμύρναν καὶ κιννάμωμον· τοῦτο δὲ πλέον ἀκμάζει μᾶλλον περὶ τοὺς ἐν βάθει τόπους. εἶθ' ὁ Ἐλέφας τὸ ὄρος, ἐκκείμενον εἰς θάλατταν, καὶ διώρυξ. καὶ ἐφεξῆς Ψυχμοῦ λιμὴν μέγας, καὶ ἵδρυμα τὸ Κυνοκεφάλων καλούμενον. καὶ τελευταῖον ἀκρωτήριον τῆς παραλίας ταύτης τὸ Νότου κέρας. Κάμψαντι δὲ τοῦτο, ὡς ἐπὶ μεσημβρίαν, οὐκέτι φησὶν ἔχομεν λιμένων ἀναγραφὰς, οὐδὲ τόπων, διὰ τὸ μηκέτι εἶναι γνώριμον. Ἐν δὲ τῇ ἑξῆς παραλίᾳ, εἰσὶ καὶ στῆλαι καὶ βωμοὶ Πυθολάου καὶ Λίχα καὶ Πυθαγγέλου, καὶ Λέοντος καὶ Χαριμότρου, κατὰ τὴν γνώριμον παραλίαν τὴν ἀπὸ Δειρῆς μέχρι Νότου κέρας. τὸ δὲ διάστημα οὐ γνώριμον, πληθύει δ' ἐλέφασιν ἡ χώρα, καὶ λέουσι τοῖς καλουμένοις μύρμηξιν· ἀπεστραμμένα δ' ἔχουσι τὰ αἰδοῖα καὶ χρυσοειδεῖς τὴν χρόαν, ψιλότεροι δὲ τῶν κατὰ τὴν Ἀραβίαν· φέρει δὲ καὶ παρδάλεις ἀλκίμους, καὶ ῥινοκέρωτας. οὗτοι δὲ μικρὸν ἀπολείπονται τῶν ἐλεφάντων οἱ ῥινοκέρωτες, ὥσπερ Ἀρτεμίδωρός φησιν ἐπὶ σπιθαμὴν τῷ μήκει. καίπερ ἑωρακέναι φήσας ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἀλλὰ σχεδόν τι ὅσον τῷ ὕψει, ἀπό γε τοῦ ἀφ' ἡμῶν ὁραθέντος, οὔτε πύξῳ τὸ χρῶμα ἐμφερὲς ἀλλ' ἐλέφαντι μᾶλλον. μέγεθος δ' ἐστὶ ταύρου, μορφὴ δ' ἐγγυτάτω συάγρου, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν προτομήν, πλὴν τῆς ῥινός, ὅτι ἐστὶ κέρας σιμὸν στερεώτερον ὀστέου παντός. χρῆται δ' ὅπλῳ, καθάπερ καὶ τοῖς ὀδοῦσιν ὁ σύαγρος. ἔχει δὲ καὶ τύλους δύο, ὡς ἂν σπείρας δρακόντων,

aquam inueniunt. In hac ora, usque ad Pytholai promontoria, sunt duo ingētes lacus: alter aquæ salsæ, quem mare dicunt, alter dulcis qui hippopotamos alit, & crocodilos. circum labra autem papyrū gignit: ibes etiam in hoc loco conspiciuntur. Circa Pytholai promōtorium iam sunt homines integri corporibus. Post hos est regio thurifera, in qua promontorium est, cui sacrum aluetum adest. In mediterranea est regio quædam fluuialis, quæ Isidis dicitur, & alia quædam Nilus. Ambæ myrrham & thuriferas arbores habent. Est etiam cisterna, quæ montanis aquis impletur. Postea Leonum specula & Pythangeli portus. Sequens regio pseudocasiam fert. Deinceps complures amnes sequuntur, in quorum ora thus nascitur. hinc fluuius usque ad regionem quæ Cinnamomum fert. flumen quod hanc definit phleum multum gignit. Postea est aliud flumen, & Daphnus portus & fluuialis regio quæ Apollinis dicitur, & thus habet & myrrham & cinnamomum, quod plurimum in locis depressioribus uiget. Exinde Elephas mons in mare prominens; & fossa & Psygmum portus ingens, & Cynocephalorū inscriptione templum, & Austri cornu, ultimum huius oræ promontorium. Id uersus meridiem ubi flexeris, negat ulterius portuum aut aliorum locorum descriptionem exstare, quod incognita sint. Quod deinceps est litus, in eo sunt colūnæ & aræ Pytholai & Lichæ, & Pythangeli, & Leonis, & Charimotri, per oram Notam à Dira usque ad Austri cornu. Ipsa uerò distantia ignota est. Hæc regio elephantis abundat & leonibus, qui formicæ uocantur, & genitalia auersa habent, & colorem aureum, pilis non tam densis uestiti ut Arabici. Fert etiam Pardales fortissimas, & Rhinocerotes, qui (.ut Artemidorus ait.) longitudine paulum ab elephantis superantur, quod se Alexandriæ uidisse affirmat, ferè etiam quantum ad altitudinem. Eius autem quem nos uidimus color non buxo, sed elephanti similis erat: magnitudo tauri: forma apro proxima, præsertim quod ad rostrū attinet. Demto naso, qui cornu quoddam est recuruum, omni osse durius. Eo pro armis utuntur, quemadmodum aper dentibus. Habet etiam duo cingula, tanquā draconū uolumina,

Rhinoceros.

à dorso usque ad uterum circumeuntia, alterum iubam uersus, alterũ ad lumbum. Nos hæc de eo dicimus, quem ipsi uidimus. Artemidorus addit id animal de pastu cũ elephante pugnare, & rostro subire, ac uentrem eius conscindere, nisi ab elephãtis proboscide uel

Camelopardi. dentibus præuertatur. In ijs locis Camelopardales nascuntur, nulla re pardali similes. Cutis enim uarietate hinnulo simillima est bellua, uirgatis pilis distincta. posteriora quoque humiliora sunt anterioribus, ut à cauda sedere uideatur, ad bouis altitudinem. anteriora uerò crura cameli cruribus nõ sunt humiliora, collum rectum est, & in altum exsurgit: uerticem paulò sublimiorem camelo habet. Propter quam partium in cõcinnitatem, nec tantam celeritatem habere puto, quantam dixit Artemidorus, insuperabilem affirmans. Ac ne fera quidem est, sed pecus, nullam enim feritatem præ se fert. Gignuntur etiam ibi (.eodem perhibente.) sphinges, & Cynocephali, & cepi qui faciem leonis, corpus reliquum pantheræ, magnitudinem damæ habent. Item tauri feri, ac qui carnem edãt, nostros & magnitudine & celeritate longè exsuperãtes, colore ruffo. Crocutus quoque (.ut ille inquit.) ex cane lupoqúe hybrida est. Quæ uerò Metrodorus Scepsius in libro de consuetudine dicit, fabulosa sunt, & nullius momenti. Artemidorus dracones etiam refert magnitudine xxx cubitorũ, qui tauros elephantosq́ue capiant: hæc quidem modum non excedens. Nam Indici ac Liby-

9 ci dracones fabulosiores sunt, 9 quibus eti-

Troglodytæ. am alas tribuunt. Troglodytarum uita pastoralis est, ij multos tyrannos habent: mulieres & filij eis communes, nisi quæ tyrannorum sunt, qui tyrãni uxorem corruperit, oue multatur. Eorum mulieres diligenter notis compinguntur. Collo conchas aduersus fascinationes appensas gestant. Viri de pascuis contendunt, primò manibus rem gerentes, mox lapidibus: quòd si uulnus fiat, etiam sagittis & gladijs. at mulieres in medium prodeuntes, & preces interponentes, pacem reparãt. Vescuntur carnibus & ossibus simul contusis, & in coria inuolutis, & postea assatis. ac uarijs præterea modis quos usurpant. Hos immundos uocant: ipsi non solùm carnes & ossa, sed etiam coria comedunt. Vescuntur etiam

ἀπὸ τῆς ῥάχεως μέχρι τῆς γαστρὸς περιῳκημένας, τὴν μὲν πρὸς τὸν λόφον, τὴν δὲ πρὸς τὴν ὀσφύν. ἐκ μὲν δὴ τοῦ ὑφ' ἡμῶν ὁραθέντος ταῦτα φαμὲν ἡμεῖς. Ἐκεῖνος δὲ προσδιασαφεῖ, διότι καὶ ἐλεφαντόμαχον ἰδίως ἐστὶ τὸ ζῷον περὶ τῆς νομῆς ὑποδῦον τῇ προτομῇ, καὶ ἀνακεῖρον τὴν γαστέρα, ἂν μὴ προληφθῇ τῇ προβοσκίδι καὶ τοῖς ὀδοῦσι. Γίνονται δ' ἐν τούτοις τοῖς τόποις καὶ αἱ καμηλοπαρδάλεις, οὐδὲν ἐν ὅμοιον ἔχουσαι παρδάλει. τὸ γὰρ ποικίλον τῆς χρόας, νεβρείοις μᾶλλον ἔοικε ῥαβδωτοῖς τοῖς ψιλοῖς κατεστιγμέναις. τελέως δὲ τὰ ὀπίσθια ταπεινότερα τῶν ἐμπροσθίων ἐστίν, ὥστε δοκεῖν συγκαθῆσθαι τῷ οὐραίῳ μέρει, τὸ ὕψος βοὸς ἔχοντι, τὰ δὲ ἐμπρόσθια σκέλη τῶν καμηλείων οὐ λείπεται. τράχηλος δ' εἰς ὕψος ἐξηρτημένος ὀρθός, τὴν κορυφὴν δὲ πολὺ ὑπερτέραν ἔχει τῆς καμήλου. διὰ δὲ τὴν ἀσυμμετρίαν ταύτην, οὐδὲ τάχος οἶμαι τοσοῦτον εἶναι τὸ ζῷον, ὅσον εἴρηκεν Ἀρτεμίδωρος, ἀνυπέρβλητον φήσας. ἀλλ' οὐδὲ θηρίον ἐστίν, ἀλλὰ βόσκημα μᾶλλον. οὐδεμίαν γὰρ ἀγριότητα ἐμφαίνει. γίγνονται δὲ φησὶ καὶ σφίγγες καὶ κυνοκέφαλοι, καὶ κῆποι, λέοντος μὲν πρόσωπον ἔχοντες, τὸ δὲ λοιπὸν σῶμα πάνθηρος, μέγεθος δὲ δορκάδος. καὶ ταῦροι δ' εἰσὶν ἄγριοι καὶ σαρκοφάγοι, μεγέθει πολλῷ τῶν παρ' ἡμῖν ὑπερβεβλημένοι, καὶ τάχει, πυρροὶ τὴν χρόαν. κροκούττας δ' ἐστὶ μῖγμα λύκου καὶ κυνός, ὥς φησιν οὗτος. Ἃ δ' ὁ Σκήψιος λέγει Μητρόδωρος ἐν τῷ περὶ συνηθείας βιβλίῳ, μύθοις ἔοικε, καὶ οὐ φροντιστέον αὐτῶν. Καὶ δρακόντων δ' εἴρηκε μεγέθη τριακονταπηχῶν ὁ Ἀρτεμίδωρος, ἐλέφαντας καὶ ταύρους χειρουμένων, μετριάσας ταύτῃ γε. οἱ γὰρ Ἰνδικοὶ μυθωδέστεροι, καὶ οἱ Λιβυκοί, οἷς γε καὶ πόα ἐπιπεφυκέναι λέγεται. Νομαδικὸς μὲν οὖν ὁ βίος τῶν Τρωγλοδυτῶν, τυραννοῦνται δὲ καθ' ἕκαστα. κοιναὶ δὲ καὶ γυναῖκες καὶ τέκνα, πλὴν τοῖς τυράννοις. τῷ δὲ τὴν τοῦ τυράννου φθείραντι, πρόβατον ἡ ζημία ἐστί. στιβίζονται δ' ἐπιμελῶς αἱ γυναῖκες. περίκεινται δὲ τοῖς τραχήλοις κογχία ἀντὶ βασκανίων. πολεμοῦσι δὲ περὶ τῆς νομῆς, κατ' ἀρχὰς μὲν διωθούμενοι ταῖς χερσίν. εἶτα λίθοις. ὅταν δὲ τραῦμα γένηται, καὶ τοξεύμασι καὶ μαχαιρίοις, διαλύουσι γυναῖκες μέσον παρελθοῦσαι, καὶ δεήσεις προσαγαγοῦσαι. Τροφὴ δ' ἔκ τε σαρκῶν καὶ τῶν ὀστέων κοπτομένων ἀναμὶξ καὶ εἰς τὰς δορὰς ἐνειλουμένων, εἶτ' ὀπτωμένων, καὶ ἄλλως πολλαχῶς σκευαζομένων ὑπὸ τῶν μαγείρων, οὓς καλοῦσιν ἀκαθάρτους, ὥστε μὴ κρεωφαγεῖν μόνον, ἀλλὰ καὶ ὀστοφαγεῖν, καὶ δερματοφαγεῖν. χρῶνται δὲ

καὶ τῷ

καὶ τῷ αἵματι, καὶ τῷ γάλακτι καταμίξαντες. ποτὸν δὲ τοῖς μὲν πολλοῖς, ἀπόβρεγμα παλιούρου, τοῖς δὲ τυράννοις μελίκρατον, ἀπ' ἄνθους τινὸς ἐκπιεζομένου τὸ μέλιτος. ἔστι δ' αὐτοῖς χειμὼν μὲν ἡνίκα οἱ ἐτησίαι πνέουσι. κατομβρεῖται γὰρ· θέρος δ' ὁ λοιπὸς χρόνος. γυμνῆται δὲ καὶ δερματοφόροι, καὶ σκυταληφόροι διατελοῦσιν. εἰσὶ δ' οὐ κολοβοὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ περιτετμημένοι τινές, καθάπερ Αἰγύπτιοι. οἱ δὲ Μεγάβαροι Αἰθίοπες τοῖς ῥοπάλοις καὶ τύλους προσιθέασι σιδηροῦς· χρῶνται δὲ καὶ λόγχαις καὶ ἀσπίσιν ὠμοβυρσίναις. οἱ δὲ λοιποὶ Αἰθίοπες τόξοις, καὶ λόγχαις. θάπτουσι δὲ τινὲς τῶν Τρωγλοδυτῶν, ῥάβδοις παλιουρίνοις δήσαντες τὸν αὐχένα τῶν νεκρῶν πρὸς τὰ σκέλη. ἔπειτα εὐθὺς καταλεύουσιν ἱλαροί, γελῶντες ἅμα, ἕως ἂν τὸ σώματος τὴν ὄψιν ἀποκρύψωσιν. εἶτ' ἐπιθέντες κέρας αἴγειον, ἀπίασιν. ὁδοιποροῦσι δὲ νύκτωρ ἐκ τῶν ἀρρένων θρεμμάτων κώδωνας ἐξάψαντες, ὥστ' ἐξίστασθαι τὰ θηρία τῷ ψόφῳ. καὶ λαμπάσι τε, καὶ τόξοις ἐπὶ τὰ θηρία χρῶνται. καὶ διαγρυπνοῦσι δὲ τῶν ποιμνίων χάριν, ᾠδῇ τινι χρώμενοι πρὸς τῷ πυρί. Ταῦτ' εἰπὼν περὶ τῶν Τρωγλοδυτῶν, καὶ τῶν προσχώρων Αἰθιόπων, ἐπάνεισιν ἐπὶ τοὺς Ἄραβας. καὶ πρώτους ἔπεισι τοὺς τὸν Ἀράβιον κόλπον ἀφορίζοντας, καὶ ἀντικειμένους τοῖς Τρωγλοδύταις, ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ Ποσειδίου. φησὶ δὲ ἐνδοτέρω κεῖσθαι τοῦτο τοῦ Ἐλανίτου μυχοῦ. συνεχῆ δὲ τῷ Ποσειδίῳ φοινικῶνα εἶναι εὔυδρον, τιμᾶσθαι τε κομιδῇ, διὰ τὸ πᾶσαν τὴν κύκλῳ καυματηράν τε καὶ ἄνυδρον, καὶ ἄσκιον ὑπάρχειν. ἐνταῦθα δὲ καὶ τὴν εὐκαρπίαν τῶν φοινίκων εἶναι θαυμαστήν. προεστήκασι δὲ τοῦ ἄλσους ἀνὴρ, καὶ γυνή, διὰ γένους ἀποδεδειγμένοι δερματοφόροι, τροφὴν ἀπὸ τῶν φοινίκων ἔχοντες. κοιτάζονται δ' ἐπὶ δένδρων καλυβοποιησάμενοι διὰ τὸ πλῆθος τῶν θηρίων. εἶθ' ἑξῆς ἐστι νῆσος Φωκῶν, ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν θηρίων τούτων ὠνομασμένη. πλησίον δ' αὐτῆς ἀκρωτήριον, ὃ διατείνει πρὸς τὴν πέτραν τὴν τῶν Ναβαταίων καλουμένων Ἀράβων καὶ τὴν Παλαιστίνην χώραν, εἰς ἣν Μειναῖοί τε καὶ Γερραῖοι, καὶ πάντες οἱ πλησιόχωροι τὰ τῶν ἀρωμάτων φορτία κομίζουσιν. εἶτ' ἄλλη παραλία, πρότερον μὲν Μαρανιτῶν καλουμένη, ὧν οἱ μὲν ἦσαν γεωργοί, τινὲς δὲ Σκηνῖται. νῦν δὲ Γαρινδαίων, ἀνελόντων ἐκείνους δόλῳ. ἐπέθεντο γὰρ αὐτοῖς πενταετηρικήν τινα πανήγυριν ἐπιτελοῦσι, τούτους τε διέφθειραν, καὶ τοὺς ἄλλους ἐπελθόντες ἄρδην διελυμήναντο. εἶτ' Ἐλανίτης κόλπος, καὶ ἡ Ναβα-

etiam sanguine, admixto lacte. Vulgus aquam bibit, in qua paliurus sit maceratus. Tyranni mulsum potant, melle è flore quodam expresso. Hyemē habent, cū etesiæ flāt, tūc enim & imbres: æstatē uerò reliquū tēpus. Nudi sunt & pelliti, & scuticas gestāt. & sunt non solum glandes mutili, sed etiam circumcisi nonnulli, quemadmodum Aegypti. Aethiopes uerò Megabari clauas gerūt, ferreis nodis armatas utuntur etiam lanceis & scutis è crudo corrio confectis. Reliqui Aethiopes arcu & lancea. Quidam Troglodytæ sepeliunt suos, paliurinis uirgis mortui ceruicem pedibus alligantes: posteà subitò efferunt, læti ac ridentes, quousque corporis faciem occultent. deinde imposito capræ cornu, abscedunt. Iter noctu peragunt. pecoribus masculis tintinabula è collo suspēdunt, Vt feræ sonitu exterreantur. Arcu & facibus cōtra feras utuntur. * Inuigilant ad ignem gregis gratia, cantu quodam utentes. Cæterùm Artemidorus hæc de Troglodytis ac uicinis Aethiopibus postquam dixit, reuertitur ad Arabes. primò eos persequit, qui Arabicum sinum terminant, & Troglodytis opponuntur, à posidio incipiens: quod interiùs Elanitico recessu situm autumat. Posidio uerò continuum esse palmetum quoddam aquis abundans, & in magno honore haberi, propterea quòd tota circumstans regio æstuosa sit & arida & umbrarum expers. Ibi, ut ait, mirum in modum sunt feraces palmę. Luco uir & uxor præsunt ratione generis constituti, pelliti ambo, uictum ex palmis ducentis. Dormiunt in tugurijs factis super arboribus, propter ferarum multitudinem. postea est Phocarum insula, à multitudine marinorum uitulorum nomen habens. Propè est promontorium, quod usque ad Arabum petram pertendit, qui Nabatæi dicuntur, & usque in palæstinam, eò & Menæi & Gerrhæi, & uicini omnes aromata conuehunt. Postea est alia ora, quæ prius Maranitarum dicebatur, quorum alij erant agricolæ, alij in tugurijs habitabant: nunc Garindæi illis dolo interemtis possident. Nam eos adorti, dum festa quędam quinquennalia celebrarent, non solùm hos interfecerunt: sed etiam ingruentes in alios, funditus omnes deleuerunt. Succedit his Elaniticus sinus, & Naba-

tæa

ταία,

tæa populosa sanè regio & pascuis abundās. Insulæ antè hæc sitæ, ab hominibus tenentur, qui olim quieti postea ratibus deprædari ceperūt eos q ex Aegypto nauigabant: sed pœnas dederūt classe aduersum ipsos profecta, à qua fuerunt oppressi. Deinceps est planicies, aquis & arboribus plena & omni pecore abundans cùm cætero, tum etiam camelis & mulis syluestribus, & ceruis & damis: sunt etiam ibi leones & pardales & lupi plurimi. Et ante hanc sita quædam insula nomine Dia. Postea sinus quingentorum ferè stadiorum à montibus circumclusus, faucibus accessu difficilibus est, circumhabitant homines terrestrium animalium uenatores. Inde sunt insulæ tres desertæ, oleis obsitæ non nostratibus sed indigenis, quas Aethiopicas uocamus, quarum lacryma medicam uim habet. Deinceps est litus lapidosum. & post id est ora mille ferè stadiorum ob portuū & iaciendarum anchorarum commoditatis penuriam transuectu difficile, nam mons quidam altus & asper iuxta porrigitur, & postea montium radices, à quibus ad mare usque procedunt cautes. unde pręsertim etesijs flantibus & imbribus accidentibus ineuitabile periculum offertur. Subsequitur sinus, qui sparsas insulas habet. Protinus sunt cumuli arenæ nigerrimæ tres, ualdè excelsi. Post hos est Charmothas portus centum ferè stadiorum ambitu, ingressu angusto, & omni scaphæ periculoso exit in eum flumen. In medio insula iacet arboribus plena & cultui apta. Porrò est litus asperum, quo subsequitur sinus quidam, & regio Nomadum uictum ex camelis ducentium: nam ijs & in pugna & in faciendo itinere utuntur, & lacte ac carnibus uescuntur. Flumen per eos labitur, quod auri ramēta defert: sed artem eorum in massam auri conuertendorum ignorant. Ipsi Debæ uocantur, & eorum quidam pastores sunt, alij agricolæ. Ego prisca gentium uocabula, tùm quòd obsoleta sunt, tum propter absurditatem pronunciationis, omitto. Sequuntur homines mansuetiores, temperatiorem nimirum terram habitantes, utpote aquis & imbribus largè præditam. Apud eos aurum effoditur, non ramēta, sed glebulæ quædam, quę nō multa purgatione indigent, magnitudine minima nuclei, media mespili, maxima nucis, quas perforantes & alternè cōponentes lapillis pellucidis armillas faciunt, in ser-

τεία, πολυάνθρωπος οὖσα ἡ χώρα καὶ εὔβοτος. οἰκοῦσι δὲ καὶ νήσους προκειμένας πλησίον, οἳ πρότερον μὲν καθ' ἡσυχίαν ἦσαν, ὕστερον δὲ σχεδίαις ἐλῄζοντο τοὺς ἐκ τῆς Αἰγύπτου πλέοντας. δίκας δ' ἔτισαν, ἐπελθόντος στόλου, καὶ ἐκπορθήσαντος αὐτούς. ἑξῆς δ' ἐστὶ πεδίον εὔδενδρόν τε καὶ εὔυδρον, καὶ βοσκημάτων παντοίων μεστόν, ἄλλων τε καὶ ἡμιόνων ἀγρίων, καὶ καμήλων, καὶ ἐλάφων, καὶ δορκάδων πλῆθος, λέοντές τε, καὶ παρδάλεις, καὶ λύκοι συχνοί. πρόκειται δὲ νῆσος καλουμένη Δία. εἶτα κόλπος ὅσον πεντακοσίων σταδίων, ὄρεσι περικλειόμενος καὶ δυσεισβόλῳ στόματι. περιοικοῦσι δὲ θηρευτικοὶ ἄνδρες τῶν χερσαίων ἀγρευμάτων. εἶτ' ἔρημοι τρεῖς νῆσοι πλήρεις ἐλαιῶν οὐ τῶν παρ' ἡμῖν, ἀλλὰ τῶν ἐντοπίων ἃς καλοῦμεν Αἰθιοπικάς, ὧν τὸ δάκρυον καὶ ἰατρικῆς δυνάμεώς ἐστιν. ἐφεξῆς δ' ἐστὶν αἰγιαλὸς λιθώδης, καὶ μετὰ τοῦτον τραχεῖα, καὶ δυσπαράπλους, ὅσον χιλίων σταδίων παραλία σπάνει λιμένων, καὶ ἀγκυροβολίων. ὄρος γὰρ παρατείνει τραχὺ, καὶ ὑψηλόν. εἶθ' ὑπώρειαι σπιλαδώδεις μέχρι τῆς θαλάττης, τοῖς ἐτησίαις μάλιστα καὶ ταῖς τότε ἐπομβρίαις ἀβοήθητον παρέχουσαι τὸν κίνδυνον. ἑξῆς δ' ἐστὶ κόλπος νήσους ἔχων σποράδας, καὶ συνεχεῖς θῖνες ψάμμου μελαίνης τρεῖς ἄγαν ὑψηλοί. καὶ μετὰ τούτους Χαρμόθας λιμὴν ὅσον σταδίων τὸν κύκλον ἑκατὸν, στενόν, καὶ ἐπικίνδυνον ἔχων τὸν εἴσπλουν παντὶ σκάφει. ῥεῖ δὲ καὶ ποταμὸς εἰς αὐτόν. ἐν μέσῳ δ' ἐστὶ νῆσος εὔδενδρος καὶ γεωργήσιμος. εἶτ' ἐστὶ παραλία τραχεῖα, καὶ μετὰ ταύτην κόλποι τινὲς, καὶ χώρα Νομάδων, ἀπὸ καμήλων ἐχόντων τὸν βίον. καὶ γὰρ πολεμοῦσιν ἀπ' αὐτῶν, καὶ ὁδεύουσι, καὶ τρέφονται τῷ τε γάλακτι χρώμενοι, καὶ ταῖς σαρξί. ῥεῖ δὲ ποταμὸς διὰ αὐτῶν ψῆγμα χρυσοῦ καταφέρων, οὐκ ἴσασι δ' αὐτὸ κατεργάζεσθαι. καλοῦνται δὲ Δέβαι, οἱ μὲν Νομάδες, οἱ δὲ καὶ γεωργοί. οὐ λέγω δὲ τῶν ἐθνῶν τὰ ὀνόματα τὰ παλαιὰ διὰ τὴν ἀδοξίαν, καὶ ἅμα ἀτοπίαν τῆς ἐκφορᾶς αὐτῶν. ἐχόμενοι δ' εἰσὶν ἡμερώτεροι τούτων ἄνδρες, εὐκρατοτέραν οἰκοῦντες γῆν. καὶ γὰρ εὔυδρός ἐστι καὶ εὔομβρος. χρυσός τε ὀρυκτὸς γίνεται παρ' αὐτοῖς οὐ ψήγματος, ἀλλὰ βωλαρίων χρυσοῦ καθάρσεως οὐ πολλῆς δεομένων, μέγεθος δ' ἐχόντων ἐλάχιστον μὲν πυρῆνος, μέσον δὲ μεσπίλου, μέγιστον δὲ καρύου. τρήσαντες δὲ ταῦτα ἐναλλὰξ διαφανέσιν λίθοις ὅρμους ποιοῦνται διείροντες λίνον. περιτίθενται δὲ

περὶ

περὶ τοὺς τραχήλους, καὶ καρπούς. πωλοῦσι δὲ καὶ πρὸς τοὺς ἀσυγείτονας εὔωνον τὸν χρυσόν, τριπλάσιον ἀντιδόντες τοῦ χαλκοῦ, διπλάσιον δὲ τοῦ ἀργύρου· διά τε τὴν ἀπειρίαν τῆς ἐργασίας, καὶ τὴν σπάνιν τῶν ἀντιλαμβανομένων, ὧν ἡ χρεία πρὸς τοὺς βίους ἀναγκαιοτέρα. Συνάπτει δ' ἡ τῶν Σαβαίων εὐδαιμονεστάτη μεγίστου ἔθνους, παρ' οἷς καὶ σμύρνα, καὶ λίβανος, καὶ κιννάμωμον. ἐν δὲ τῇ παραλίᾳ, καὶ βάλσαμον, καὶ ἄλλη τις πόα σφόδρα εὐώδης, ταχὺ δ' ἐξίτηλον τὴν ὀδμὴν ἔχουσα. εἰσὶ δὲ καὶ φοινικῶνες εὐώδεις, καὶ κάλαμος. ὄφεις δὲ σπιθαμιαῖοι, φοινικοῖ τὴν χρόαν, προσαλλόμενοι καὶ μέχρι λαγόνος, τὸ δῆγμα ἔχοντες ἀνήκεστον. Διὰ δὲ τὴν ἀφθονίαν τῶν καρπῶν, ἀργοί, καὶ ῥᾴθυμοι τοῖς βίοις εἰσὶν οἱ ἄνθρωποι. κοιτάζονται δὲ ἐπὶ τῶν ῥιζῶν τῶν δένδρων, ἐκτέμνοντες οἱ πολλοὶ καὶ δημοτικοί. διαδεχόμενοι δ' οἱ σύνεγγυς ἀεὶ τὰ φορτία, τοῖς μετ' αὐτοὺς παραδιδόασι μέχρι Συρίας καὶ Μεσοποταμίας. καρούμενοι δ' ὑπὸ τῶν εὐωδιῶν, αἴρουσι τὸν κάρον ἀσφάλτου θυμιάματι, καὶ τράγου πώγωνος. Ἡ δὲ πόλις τῶν Σαβαίων, ἡ Μεριάβα, κεῖται μὲν ἐπ' ὄρους εὐδένδρου. Βασιλέα δ' ἔχει κύριον τῶν κρίσεων καὶ τῶν ἄλλων, ἐκ δὲ τῶν ἄλλων βασιλέων, οὐ θέμις ἐξεῖναι, ἢ καταλύουσιν αὐτὸν παραχρῆμα οἱ ὄχλοι κατά τι λόγιον. ἐν χλιδῇ ἐστὶ γυναικείᾳ καὶ αὐτός, καὶ οἱ περὶ αὐτόν, τὰ δὲ πλήθη τὰ μὲν γεωργεῖ, τὰ δ' ἐμπορεύεται τὰ ἀρώματα, τά τε ἐπιχώρια καὶ τὰ ἀπὸ τῆς Αἰθιοπίας, πλέοντες ἐπ' αὐτὰ διὰ τῶν στενῶν δερματίνοις πλοίοις. τοσαύτη δ' ἐστὶ τὸ πλῆθος, ὥστ' ἀντὶ φρυγάνων, καὶ τῆς καυσίμου ὕλης, χρῆσθαι κινναμώμῳ, καὶ κασίᾳ καὶ τοῖς ἄλλοις. Γίνεται δ' ἐν τοῖς Σαβαίοις καὶ τὸ λάριμνον, εὐωδέστατον θυμίαμα. ἐκ δὲ τῆς ἐμπορείας, οὗτοί τε, καὶ Γερραῖοι πλουσιώτατοι πάντων εἰσίν, ἔχουσί τε παμπληθῆ κατασκευὴν χρυσωμάτων τε καὶ ἀργυρωμάτων, κλινῶν τε καὶ τριπόδων καὶ κρατήρων, σὺν ἐκπώμασι καὶ τῇ τῶν οἴκων πολυτελείᾳ. καὶ γὰρ θυρώματα καὶ τοῖχοι, καὶ ὀροφαὶ δι' ἐλέφαντος καὶ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ λιθοκολλήτου τυγχάνει διαπεποικιλμένα. Ταῦτα μὲν περὶ τούτων εἴρηκε. τἆλλα δὲ τὰ μὲν παραπλησίως τῷ Ἐρατοσθένει λέγει, τὰ δὲ καὶ παρὰ τῶν ἄλλων ἱστορικῶν παρατίθησιν. Ἐρυθρὰν γὰρ λέγειν τινὰς τὴν θάλατταν ἀπὸ τῆς χροιᾶς τῆς ἐμφαινομένης κατ' ἀνάκλασιν, εἴτε ἀπὸ τοῦ ἡλίου κατὰ κορυφὴν ὄντος, εἴτε ἀπὸ τῶν ὀρῶν ἐρυθραινομένων ἐκ τῆς ἀποκαύσεως, ἀμφοτέρως γὰρ εἰκάζειν. Κτησίαν δὲ τὸν Κνίδιον πηγὴν ἱστορεῖν ἐκδιδοῦσαν εἰς τὴν θά-

to filo, & collo manibusque circumponunt. Vendunt id aurum uicinis uili precio, æris triplo, argenti duplo, tum propter operandi inscitiam, tum quod indigent ijs, quæ contrà accipiuntur, quorũ usus magis est ad uitam necessarius. His proxima est felicissima Sabæorum terra, gentis maximæ. Apud hos thus & myrrha & Cinnamomum nascitur, in ora etiam balsamum, & alia quædam herba ualdè odorata, quanquam eius odor, citò euanescit. habent præterea palmas odoratas & calamum: serpentes etiam spithamam longas, colore puniceo, usque ad ilia assilientes, quorum morsus incurabilis est. Homines propter maximam fructuum copiam ociosi socordesque uiuunt. In radicibus arborum cubant, excidentes plerique de uulgò, atque inde merces proximi suscipientes protinus alter alteri consequenti tradunt, usque in Syriam atque Mesopotamiam. Vbi fragrantia caron (.quod genus est soporis stupidi.) induxit: bituminis suffitu & hirci barba, eum abigunt. Meriaba Subæorum urbs in monte iacet arboribus pleno. Sub rege sunt, qui iudiciorum ac cæterarum rerum potestatem habet, ex alijs uerò regibus exire fas nõ est, aut subitò eum turbæ abdicant. idque ex oraculo quodam. Sed & rex, tum qui circa eum sunt in delicijs muliebribus uiuunt. plebis pars agros colit, pars aromata mercatur & indigena & Aethiopica: nauigantes ad ea per angustias, nauigijs ex corio confectis. Tanta autem est apud eos aromatum abundantia, ut pro sarmentis & cætera ignis faciundi materie, cinnamomo, casia, cæterisque utantur. Nascitur in Sabæis larimnum, suffitu odoratissimum. Hi atque Gerræi ditissimi sunt ex mercatura. suppellectilem ex auro & argento multam habent uasa, lectos, tripodas, crateras cum operculis, domosque sumtuosas. & portę & parietes, & tecta ex ebore, auro, argento, lapidibusque ornatus causa distincta. Hæc ille de Sabæis. Alia uerò partim refert ita ut etiam Eratosthenes, partim etiam ab alijs historicis sumta adducit. Ostendit enim quosdam putare mari rubro esse nomen â colore propter reflexionẽ radiorum apparente, uel à Sole cum supra uerticem est, uel à mõtibus ex adustione rubentibus. nam utroque modo putari. Ctesiam uerò Cnidium obseruasse, fontem quendam esse,

Sabæi.

Mare rubrum, seu Erythra.

qui aquam rubicundam, ac minio plenam in mare emittat. Agatharchidem autem huius ciuem à Boxo genus quodam sumta tradisse.
* Persam quendam Erythram nomine cùm equorum armentum, leænæ asilo exagi
* tatum usque ad mare compelleretur, atque inde in insulam quandam transmitteret: primum constructa rate in insulam eam transiuisse: animaduersoque commodè habitari posse, armentum rursum in Persiam abegisse, ac missis in eam & in alias insulas, & in maritimam oram colonis, pelagus de suo nomine appellauisse. Alios uerò, Persei filium Erythram asserere, qui in his locis imperarit. Sũt qui dicant ab Arabici sinus angustijs, usq; ad extremum cinnamomiferæ terræ esse stadiorum IↃↃ millia, ad austrum ne, an uerò ad orientem, non exprimentes. Ferunt etiam smaragdum & beryllum in aurifodinis innasci. Sunt apud Arabes (ut Posidonius refert.) etiam sales odorati. Supra Syriam Nabatæi,
10 10 ac Sabæi felicem Arabiam incolunt. Sæpè in Syriam excurrerunt priusquam Romani ea potirentur, nunc & ipsi, & Syri Romanis parent. Nabatæorum metropolis est ea, quæ Petra nominatur. In loco alioquin ęquabili & plano iacet, in circuitu uerò extrorsum rupibus ac præcipitijs munito, introrsum fontes & ad hortos & aquationem uberrimos habente. Extra mœnia regio magna ex parte deserta est, præsertim Iudæam uersus. Hinc Hierichuntem breuissimum iter est, trium dierum aut quatuor: in palmetum uerò quinque. Semper ibi aliquis è regia stirpe regnat, tum rex ipse aliquẽ ex sodalibus, qui frater uocatur, curatorem habet. Legibus admodum bonis gubernatur. Athenodorus quidem philosophus sodalis noster, reuersus in patriam, cum admiratione quadam narrabat, multos se cùm Romanos, tum alios peregrinos ibi inuenisse, ac peregrinos quidem sæpè forenses lites inter se atque aduersus indigenas excreuisse: oppidanos inuicem summa usos absque ullis mutuis criminationibus tranquillitate. Proxima Romanorum expeditio, quæ nostro tempore, duce Aelio Gallo, in Arabiam facta est, permulta eius regionis peculiaria demonstrauit. Aelium Augustus Cæsar in Arabiam misit ut eas gentes & loca pertentaret, præterea Aethiopum

εἰς τὴν θάλατταν ἐρυθρές, καὶ μιλτώδες ὕδωρ. Ἀγαθαρχίδην δὲ τὸν ἐκείνου πολίτην, παρά τινος Βόξου τὸ γένος ἱστορῆσαι, διότι Πέρσης τις Ἐρύθρας ἱπποφορβίου τινὸς ὑπὸ λεαίνης οἴστρῳ καταχομένου, ἐξελαθέντος δὲ μέχρι θαλάττης, κἀκεῖθεν εἰς νῆσόν τινα διάραντος, σχεδίαν πηξάμενος, πρῶτος περαιωθείη πρὸς τὴν νῆσον. ἰδὼν δὲ καλῶς οἰκήσιμον, τὴν μὲν ἀγέλην εἰς τὴν Περσίδα ἀπαγάγοι πάλιν, ἀποίκους δ᾽ ἐκεῖ στείλαιτο, καὶ τὰς ἄλλας νήσους, καὶ τὴν παραλίαν, ἐπώνυμον δὲ ποιήσειεν ἑαυτοῦ τὸ πέλαγος. Τοὺς δὲ Περσέως υἱὸν ἀποφαίνεσθαι τὸν Ἐρύθραν, ἡγήσασθαί τε τῶν τόπων. Λέγεται δ᾽ ὑπό τινων τὰ ἀπὸ τῶν στενῶν τοῦ Ἀραβίου κόλπου μέχρι τῆς κινναμωμοφόρου τῆς ἐσχάτης πεντακισχιλίων σταδίων οὐκ διακρινῶς, οὔτε ἐπὶ νότον, οὔτ᾽ ἐπὶ τὰς ἀνατολάς. Λέγεται δὲ καὶ διότι ὁ σμάραγδος, καὶ ὁ βήρυλλος ἐν τοῖς τοῦ χρυσίου μετάλλοις ἐγγίνεται. Εἰσὶ δὲ ἅλες εὐώδεις ἐν Ἄραψιν, ὥς φησι Ποσειδώνιος. Πρῶτοι δ᾽ ὑπὲρ τῆς Συρίας Ναβαταῖοι, καὶ Σουῆβοι τὴν εὐδαίμονα Ἀραβίαν νέμονται, καὶ πολλάκις κατέτρεχον αὐτῆς, πρὶν ἢ Ῥωμαίων γενέσθαι. νῦν δὲ κἀκεῖνοι Ῥωμαίοις εἰσὶν ὑπήκοοι καὶ Σύροι. Μητρόπολις δὲ τῶν Ναβαταίων ἐστὶν ἡ Πέτρα καλουμένη. κεῖται γὰρ ἐπὶ χωρίου τἄλλα ὁμαλοῦ, καὶ ἐπιπέδου, κύκλῳ δὲ πέτρᾳ φρουρουμένου, τὰ μὲν ἐκτὸς κρημνοῦ ἀποτόμου, τὰ δ᾽ ἐντὸς πηγὰς ἀφθόνους ἔχοντος εἴς τε ὑδρείαν καὶ κηπείαν. Ἔξω δὲ τοῦ περιβόλου, χώρα ἔρημος ἡ πλείστη, καὶ μάλιστα ἡ πρὸς Ἰουδαίαν, ταύτῃ δὲ καὶ ἐγγυτάτω ἐστὶ τριῶν ἢ τεττάρων ὁδὸς ἡμερῶν εἰς Ἱεριχοῦντα, εἰς δὲ τὸν Φοινικῶνα πέντε. Βασιλεύεται μὲν οὖν ὑπό τινος ἀεὶ τῶν ἐκ τοῦ βασιλικοῦ γένους. ἔχει δ᾽ ὁ βασιλεὺς ἐπίτροπον, τῶν ἑταίρων τινὰ καλούμενον ἀδελφόν. σφόδρα δ᾽ εὐνομεῖται. γενόμενος γοῦν παρὰ τοῖς Πετραίοις Ἀθηνόδωρος ἀνὴρ φιλόσοφος, καὶ ἡμῖν ἑταῖρος διηγεῖτο θαυμάζων. Εὑρεῖν γὰρ ἐπιδημοῦντας ἔφη πολλοὺς μὲν Ῥωμαίων, πολλοὺς δὲ καὶ τῶν ἄλλων ξένων. τοὺς μὲν οὖν ξένους ὁρᾶν κρινομένους πολλάκις, καὶ πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τοὺς ἐπιχωρίους. τῶν δ᾽ ἐπιχωρίων οὐδένας ἀλλήλοις ἐγκαλοῦντας, ἀλλὰ τὴν πᾶσαν ἡσυχίαν ἄγοντας πρὸς ἑαυτούς. Πολλὰ δὲ καὶ ἡ τῶν Ῥωμαίων ἐπὶ τοὺς Ἄραβας στρατεία νεωστὶ γενηθεῖσα ἐφ᾽ ἡμῶν, ὧν ἡγεμὼν ἦν Αἴλιος Γάλλος, διδάσκει τῶν τῆς χώρας ἰδιωμάτων. τοῦτον δ᾽ ἔπεμψεν ὁ Σεβαστὸς Καῖσαρ, διαπειρασόμενον τῶν ἐθνῶν, καὶ τῶν τόπων τούτων τε καὶ τῶν Αἰθιοπικῶν

Αἰθιοπικὴν ὅρων, τήν τε Τρωγλοδυτικὴν τὴν προσεχῆ τῇ Αἰγύπτῳ, γειτονεύουσαν τούτοις, καὶ τὸν Ἀράβιον κόλπον στενὸν ὄντα τελέως τὸν διείργοντα ἀπὸ τῶν Τρωγλοδυτῶν τοὺς Ἄραβας. προσοικειοῦσθαι δὴ διενοήθη τούτους, ἢ καταστρέφεσθαι. ἦν δέ τι καὶ πολυχρημάτους ἀκούειν ἐκ παντὸς χρόνου, πρὸς ἄργυρον καὶ χρυσὸν τὰ ἀρώματα διατιθεμένους, καὶ τὴν πολυτελεστάτην λιθείαν, ἀναλίσκοντας τῶν λαμβανομένων τοῖς ἔξω μηδέν. ἢ γὰρ φίλοις ἤλπιζε πλουσίοις χρήσεσθαι, ἢ ἐχθρῶν κρατήσειν πλουσίων. ἐπῆρε δ' αὐτὸν καὶ ἡ παρὰ τῶν Ναβαταίων ἐλπὶς, φίλων ὄντων, καὶ συμπράξειν ἅπαντα ὑπισχνουμένων. ἐπὶ τούτοις μὲν οὖν ἔστειλε τὴν στρατείαν ὁ Γάλλος. ἐξηπάτησε δ' αὐτὸν ὁ τῶν Ναβαταίων ἐπίτροπος Συλλαῖος, ὑποσχόμενος μὲν ἡγήσασθαι τὴν ὁδὸν, καὶ χορηγήσειν ἅπαντα, καὶ συμπράξειν ἅπαντα δ' ἐξ ἐπιβουλῆς πράξας, καὶ οὔτε παράπλουν ἀσφαλῆ μηνύων οὔθ' ὁδὸν, ἀλλ' ἀνοδίαις καὶ κυκλοπορείαις καὶ πάντων ἀπόροις χωρίοις, ἢ ῥαχίαις ἀλιμένοις παραβαλὼν, ἢ χοιράδων ὑφάλων μεσταῖς, ἢ τεναγώδεσι. πλεῖστον δὲ αἱ πλημμυρίδες ἐλύπουν ἐν τοιούτοις, καὶ ταῦτα χωρίοις, καὶ αἱ ἀμπώτεις. πρῶτον μὲν δὴ τοῦθ' ἁμάρτημα συνέβη, τὸ μακρὰ κατασκευάσασθαι πλοῖα, μηδενὸς ὄντος μηδ' ἐσομένου κατὰ θάλατταν πολέμου. οὐδὲ γὰρ κατὰ γῆν σφόδρα πολεμισταί εἰσιν, ἀλλὰ κάπηλοι μᾶλλον οἱ Ἄραβες, καὶ ἐμπορικοὶ, μή τι γε κατὰ θάλατταν. ὁ δ' οὐκ ἔλαττον ὀγδοήκοντα ἐναυπηγήσατο δίκροτα, καὶ τριήρεις καὶ φασήλους, κατὰ Κλεοπατρίδα τὴν πρὸς τῇ παλαιᾷ διώρυγι τῇ ἀπὸ τοῦ Νείλου. γνοὺς δὲ διεψευσμένος, ἐναυπηγήσατο σκευαγωγὰ ἑκατὸν, καὶ τριάκοντα, οἷς ἔπλευσεν ἔχων περὶ μυρίους πεζοὺς τῶν ἐκ τῆς Αἰγύπτου Ῥωμαίων, καὶ τῶν συμμάχων, ὧν ἦσαν Ἰουδαῖοι μὲν πεντακόσιοι, Ναβαταῖοι δὲ χίλιοι μετὰ τοῦ Συλλαίου. πολλὰ δὲ παθὼν, καὶ ταλαιπωρηθεὶς, πεντεκαιδεκαταῖος ἧκεν εἰς Λευκὴν κώμην τῆς Ναβαταίων γῆς, ἐμπόριον μέγα, πολλὰ τῶν πλοίων ἀποβαλὼν, ὧν ἔνια καὶ αὔτανδρα ὑπὸ δυσπλοίας, πολεμίου δ' οὐδενός. τοῦτο δ' ἀπειργάσατο ἡ τοῦ Συλλαίου κακία τοῦ πεζῇ φήσαντος ἄβατον εἶναι στρατοπέδοις εἰς τὴν Λευκὴν κώμην, εἰς ἣν καὶ ἐξ ἧς οἱ καμηλέμποροι τοσούτῳ πλήθει ἀνδρῶν, καὶ καμήλων ὁδεύουσιν ἀσφαλῶς καὶ εὐπόρως εἰς πέτραν ἐκ πέτρας, ὥστε μὴ διαφέρειν μηδὲν στρατοπέδου. συνέβαινε δὲ τοῦτο τοῦ μὲν βασιλέως τοῦ Ὀβόδα μὴ πολὺ φροντίζοντος τῶν κοινῶν, καὶ μάλιστα

thiopum terminos & Troglodyticam Aegypto finitimam, & uicinum ĳs Arabicum sinum, qui perangustus sanè Arabes dirimit à Troglodytis. eo utique consilio, ut uel eos sibi uolentes conciliaret, uel subigeret aduersantes. Inaudiuerat eos iam inde à multo tēpore ditissimos esse, qui auro & argento & pretiosis lapidibus aromata permutarent, & nihil in res aliunde importatas impēderent. Itaque uel se diuitibus amicis usurum sperabat, uel locupletes inimicos superaturum. In magnam etiam spem Nabatæorum amicitia eum erexerat, ad omnem conatum adiumento se fore pollicentium. His fretus Gallus, exercitum duxit: Sed à Syllæo Nabatęorū procuratore deceptus est qui se iter monstraturum, & in omnibus cōmeatu auxilioque adfuturum pollicitus, omnia insidiosè egit. Nam nec tutum iter, nec expeditā nauigationem monstrauit: sed per auia & longos anfractus, & loca omnium indiga, & importuosa dorsa, uel occultis cautibus, aut cœnosis stagnis periculosa duxit: æstu maris reciprocantis maximè ĳs in locis aduersante. In hoc primùm peccatum fuit, quòd longas naues construxerat, nullo nec præsenti nec futuro nauali prelio. etenim ne terra quidem ualdè bellicosi sunt Arabes (.caupones potiùs, ac mercatores.) nedum mari. Atqui Aelius ad XXC biremes cōstruxerat, & triremes, & phaselos apud Cleopatridem, quæ antiquæ Nili fossæ proxima est. Errore intellecto, fabricatus est onerarias naues CXXX, quibus nauigauit, ducens peditum Romanorū ex his qui in Aegypto erant & sociorū circiter decem millia, quibus Iudæi quingenti, & Nabatæi mille cū Syllæo intererant. Tandem post multas ærumnas, quinto decimo die in Album pagum peruenit, maximū Nabatæorum emporium, multis nauigĳs amissis, quorum nonnulla cum ipsis hominibus nullo bello, sed ob nauigandi difficultates periere. Id Syllæi improbitas effecit, negantis terrestri itinere in Album pagum exercitum duci posse, cum quidem eò, atque etiam ulterius mercatores tanta camelorum & hominum multitudine tutum & cōmeatu probè instructum iter à saxo in saxum conficiāt, ut nihil ab exercitu differant. Hæc autem ideò contigêre Gallo, quia rex Obeidas nihil admodum de communibus rebus, præ-

Arabica expeditio.

sertim bellicis solicitus erat: (quod omnibus Arabum regibus commune uitium est.) omnia Syllæi procuratoris potentiæ commiserat. Is omnia dolo agebat, cupiens (.ut opinor.) regionem perlustrare, & Romanis in urbibus aliquot ac gentibus subigẽdis adesse, deinde his absumtis morbo, fame, labore, & alijs quę struxerat malis, ipse uniuersa ea possidere. Proinde ad Album pagum peruenit, iam exercitũ oris, & crurum uitijs (.qui morbi sunt et regioni familiares.) tanto stomacacen & scelotyrben dicunt. quorum illa circa os, hæc circa crura resolutio quædam est ob aquas & herbas proueniens. Aestatem itaq; ac hyemem ibi agere coactus est, dum reficeret infirmos. Ex Albo pago in Petram, ex Petra Rhinocolura, quæ in ipsa Phœnicia est apud Aegyptum, merces solebant portari, atque hinc in alia loca. nunc pars maxima per Nilum Alexandriam uehitur. Arabicæ & Indicæ merces in Muris portum, postea camelis captum Thebaicam transferuntur, inde Alexandriam per Nili fossam. Enimuerò Gallus ex Albo pago cum exercitu digressus, per eiusmodi loca profectus est, ut camelis aquam portare cogeretur. quod ei malicia ductorum euenit. Quare post multos dies in Aretæ terram peruenit, qui Obidæ affinitate coniunctus erat. Is Gallum amicè suscepit, & dona obtulit. Sed Syllæi proditio, & hanc regionem difficilem transitu reddidit. Eam itaque diebus XXX permeauit per loca inuia, spelta & palmulis non multis & butyro pro oleo usus. Quam uerò deinceps adi-
11 bat, Nomadum erat, & reuera II magna ex parte deserta. ea Ararena dicebatur. rex erat Sabus, eam peragrauit diebus L. consumtis per inuia itinera, usque ad urbem Agranorum & pacatam & fertilem regionẽ, eorum rex aufugit, urbs primo adortu capta est. Hinc post sextum diem ad flumen peruenit. Ibi barbari instructa acie occurrerunt è quib. ad X millia ceciderunt, ex Romanis duo tantùm desiderati sunt. Nam omnino imbelles erant, & armis imperitè utebantur, arcu, & lancea, & gladio, & funda, & magna ex parte bipennibus. Mox etiam urbem cepit nomine Asca à rege derelictam. Hinc Athrulla uenit, quam nullo negotio cepit, & præsidio firmauit: & frumenti palmularumque

λιστα τῶν κατὰ πόλεμον (.κοινὸν δὲ τοῦτο πᾶσι τοῖς Ἀράβων βασιλεῦσιν.) ἅπαντα δὲ ἐπὶ τῇ τοῦ ἐπιτρόπου ποιουμένου ἐξουσίᾳ τοῦ Συλλαίου. τούτου δὲ ἅπαντα δόλῳ στρατηγοῦντος καὶ ζητοῦντος (.ὡς οἶμαι.) κατοπτεῦσαι μὲν τὴν χώραν, καὶ συνεξελεῖν τινὰς αὐτῶν πόλεις καὶ ἔθνη, μετὰ τῶν Ῥωμαίων, αὐτὸν δὲ καταστῆναι κύριον ἁπάντων, ἀφανισθέντων ἐκείνων ὑπὸ λιμοῦ καὶ κόπου, καὶ νόσων, καὶ ἄλλων ὅσα δόλῳ παρεσκεύασεν ἐκεῖνος. Εἰς γοῦν τὴν λευκὴν κώμην κατῆρεν, ἤδη στομακάκκῃ τε καὶ σκελοτύρβῃ πειραζομένης τῆς στρατιᾶς ἐπιχωρίοις πάθεσι, τῶν μὲν περὶ τὸ στόμα, τῶν δὲ περὶ τὰ σκέλη παράλυσίν τινα δηλούντων, ἔκ τε τῶν ὑδρείων, καὶ τῶν βοτανῶν. Ἠναγκάσθη γοῦν τό, τε θέρος καὶ τὸν χειμῶνα διατελέσαι αὐτόθι, τοὺς ἀσθενοῦντας ἀνακτώμενος. Ἐκ μὲν οὖν τῆς λευκῆς κώμης εἰς Πέτραν, ἐντεῦθεν δ᾽ εἰς Ῥινοκόλουρα τῆς πρὸς Αἰγύπτῳ Φοινίκης τὰ φορτία κομίζεται, κἀντεῦθεν εἰς τοὺς ἄλλους. νυνὶ δὲ τὸ πλέον εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν τῷ Νείλῳ κατάγεται. τὰ δ᾽ ἐκ τῆς Ἀραβίας καὶ τῆς Ἰνδικῆς εἰς μυὸς ὅρμον. εἶθ᾽ ὑπερθέσεις εἰς Κοπτὸν τῆς Θηβαΐδος καμήλοις ἐν διώρυγι τοῦ Νείλου κειμένην εἰς Ἀλεξάνδρειαν. Πάλιν ἐκ τῆς λευκῆς κώμης ὁ Γάλλος ἀναζεύξας τὴν στρατιὰν, διὰ τοιούτων ᾔει χωρίων, ὥστε καὶ ὕδωρ καμήλοις κομίζειν μοχθηρίᾳ τῶν ἡγεμόνων τῆς ὁδοῦ. διόπερ πολλαῖς ἡμέραις ἧκεν εἰς τὴν Ἀρέτα γῆν συγγενοῦς τοῦ Ὀβόδα. ἐδέξατο μὲν οὖν αὐτὸν Ἀρέτας φιλικῶς, καὶ δῶρα προσήνεγκεν. Ἡ δὲ τοῦ Συλλαίου προδοσία κἀκείνην ἐποίησε τὴν χώραν δυσπόρευτον. τριάκοντα γοῦν ἡμέραις διῆλθεν αὐτὴν, ζειὰς, καὶ φοίνικας ὀλίγας παρέχουσαν, καὶ βούτυρον ἀντ᾽ ἐλαίου διὰ τὰς ἀνοδίας. ἡ δ᾽ ἑξῆς ἣν ἐπῄει, Νομάδων ἦν καὶ ἐρήματα πολλὰ ὡς ἀληθῶς ἐκαλεῖτο Ἀραρηνή. Βασιλεὺς δ᾽ ἦν Σάβος. καὶ ταύτην ἀνοδίαις διῆλθε κατατρίψας ἡμέρας πεντήκοντα, μέχρι πόλεως Ἀγρανῶν καὶ χώρας εἰρηνικῆς τε, καὶ ἀγαθῆς. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς ἔφυγεν, ἡ δὲ πόλις ἐξ ἐφόδου κατελήφθη. Ἐκεῖθεν ἑτέραις ἓξ ἧκεν ἐπὶ τὸν ποταμόν. Συνάψαντων δ᾽ αὐτόθι τῶν βαρβάρων εἰς μάχην, περὶ μυρίους αὐτῶν ἔπεσον, τῶν δὲ Ῥωμαίων δύο. ἐχρῶντο γὰρ ἀπείρως τοῖς ὅπλοις ἀπόλεμοι τελέως ὄντες τόξοις τε καὶ λόγχαις, ξίφεσι, καὶ σφενδόναις. οἱ πλεῖστοι δ᾽ αὐτῶν, ἀμφιστόμοις πελέκεσιν. εὐθὺς δὲ, καὶ τὴν πόλιν εἷλε καλουμένην Ἀσκᾶ, συλληφθεῖσαν ὑπὸ τοῦ βασιλέως. Ἐντεῦθεν εἰς Ἄθρουλλα πόλιν ἧκε, κρατήσας αὐτῆς ἀκονιτὶ, φρουρὰν ἐμβαλὼν. καὶ παρασκευάσας σῖτον, καὶ φοινικων,

νίκων, εἰς πόλιν Μαρσυαβαὶ προῆλθεν, ἔθνους τοῦ Ῥαμανιτῶν, οἳ ἦσαν ὑπὸ Ἰλασάρου. ἓξ μὲν οὖν ἡμέρας προσβαλὼν ἐπολιόρκει. λειψυδρίας δ᾽ οὔσης, ἀπέστη. δύο μὲν οὖν ἡμερῶν ὁδὸν ἀπέχειν τῆς ἀρωματοφόρου, καθάπερ τῶν αἰχμαλώτων ἀκούειν ἦν. ἓξ δὲ μηνῶν χρόνον ἐν ταῖς ὁδοῖς κατέτριψε φαύλως ἀγόμενος. ἔγνω δ᾽ ἀναστρέφων ὄψε τὴν ἐπιβουλήν, καὶ καταμαθὼν καὶ καθ᾽ ἑτέρους ὁδοὺς ἐπανελθών, ἐνναταῖος μὲν εἰς Ἀνάγρανα ἧκεν, ὅπου ἡ μάχη συμβεβήκει. ἑνδεκαταῖος δ᾽ ἐκεῖθεν εἰς ἑπτὰ φρέατα, καλούμενα ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος. ἐντεῦθεν ἤδη δ᾽ εἰρήνης εἰς Χάαλλα κώμην, καὶ πάλιν ἄλλην Μαλόθαν πρὸς ποταμῷ κειμένην ἀφικνεῖται. εἶτα δ᾽ ἐρήμης ὀλίγα ὑδρεῖα ἐχούσης ὁδός, μέχρι Νόρας κώμης. ἔστι δὲ τῆς Ὀβάδα, κεῖται δ᾽ ἐπὶ θαλάττης. τὴν δὲ πᾶσαν ὁδὸν ἑξηκοστὸς διήνυσε κατὰ τὴν ἐπάνοδον, ἀναλώσας ἓξ μῆνας ἐν τῇ ἐξ ἀρχῆς ὁδῷ. ἐντεῦθεν δ᾽ ἐπεραίωσε τὴν στρατιὰν ἑνδεκαταῖος εἰς Μυὸς ὅρμον, εἶθ᾽ ὑπέρθεσις εἰς Κοπτόν, μετὰ τῶν σωθῆναι δυνηθέντων κατῆρεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν. τοὺς δ᾽ ἄλλους ἀπέβαλεν, οὐχ ὑπὸ πολεμίων, ἀλλὰ νόσων, καὶ κόπων, καὶ λιμοῦ, καὶ μοχθηρίας τῶν ὁδῶν. ἐπεὶ κατὰ πόλεμον ἑπτὰ γενομένων, διαφθαρῆναι συνέβη, δι᾽ ἃς αἰτίας οὐδ᾽ ἐπὶ πολὺ πρὸς τὴν γνῶσιν τῶν τόπων ὤνησεν ἡ στρατιὰ αὕτη. μικρὰ δ᾽ ὅμως συνήργησεν. ὁ, τ᾽ αἴτιος τούτων ὁ Συλλαῖος. ἔτισε δὲ καὶ δίκας ἐν Ῥώμῃ, προσποιούμενος μὲν φιλίαν, ἐλεγχθεὶς δὲ πρὸς αὐτῇ τῇ πονηρίᾳ, καὶ ἄλλα κακουργῶν, καὶ ἀποτμηθεὶς τὴν κεφαλήν. τὴν μὲν οὖν ἀρωματοφόρον διαιροῦσιν εἰς τέτταρας μερίδας, ὥσπερ εἰρήκαμεν. τῶν ἀρωμάτων δὲ λίβανον μὲν καὶ σμύρναν ἐκ δένδρων γίνεσθαι φασί. κασίαν δὲ καὶ ἐκ λιμνῶν. τινὲς δὲ τὴν πλείω ἐξ Ἰνδῶν εἶναι. τοῦ δὲ λιβάνου βέλτιστον τὸν πρὸς τῇ Περσίδι. κατ᾽ ἄλλων δὲ διαίρεσιν σύμπασαν τὴν εὐδαίμονα πενταχῇ σχίζουσαν εἰς βασιλείας, ὧν ἡ μὲν τοὺς μαχίμους ἔχει, καὶ προαγωνιστὰς ἁπάντων. ἡ δὲ τοὺς γεωργούς, παρ᾽ ὧν ὁ σῖτος εἰς τοὺς ἄλλους εἰσάγεται. ἡ δὲ τοὺς βαναυσοτεχνοῦντας. καὶ ἡ μὲν σμυρνοφόρος, ἡ δὲ λιβανωτοφόρος. αἱ δ᾽ αὐταὶ καὶ τὴν κασίαν, καὶ τὸ κιννάμωμον, καὶ τὴν νάρδον φέρουσι. παρ᾽ ἀλλήλων δ᾽ οὐ μεταφοιτᾷ τὰ ἐπιτηδεύματα, ἀλλ᾽ ἐν τοῖς πατρίοις διαμένουσιν ἕκαστοι. οἶνος δ᾽ ἐκ φοινίκων ὁ πλείων. ἀδελφοὶ τιμιώτεροι τῶν τέκνων κατὰ πρεσβυγένειαν. καὶ βασιλεύουσιν οἱ ἐκ τοῦ γένους, καὶ ἄλλας

uiatico comparato, Marſyabas proceſsit urbem Rhamanitarum, qui ſub Ilaſaro erant. Eam adortus, ſex diebus obſedit, poſtea aquæ inopia coactus deſtitit ab incepto. Duorum dierum itinere tantum ſe abeſſe ab aromatifera, è captiuis intelligebat. Sex autem menſes contriuit in itinere, culpa ductorum perſenſit tamen ſerò fraudem, eaq́ depræhenſa per aliam uiam reuerſus, nonis castris Anagrana peruenit, ubi prelium commiſſum fuerat: undecimis deinde ad ſeptem puteos, à re ipſa ſic nominatos. Hinc iam per loca pacata, in pagum Chaalla, poſt in alium nomine Malotham ad flumen poſitum: poſtea per deſerta non multum aquæ habentia uſque in uicum Negram, qui ſub Obida eſt, & ad mare iacet. In reditu totum iter diebus ſexaginta confecit, in quo priùs ſex menſes conſumſerat. Hinc in Muris ſtationem, exercitũ in diebus undecim traiecit hinc Coptum eſt transgreſſus. Cùm utilibus itaque copijs Alexandriam peruenit. Cæteros non bello, ſed fame, labore, morbo, & itinerum difficultate amiſerat. Septem duntaxat in bello perierant. Ita non multum neque hæc expeditio profuit ad locorum cognitionem, nonnihil tamen adiuuat. Cauſa incommodorum fuit penes Syllæum. qui & eius rei cauſa Romæ pœnas dedit. Etenim amiciciam ſimulans, cum ad hāc perfidiam aliorum etiam facinorum conuictus teneretur, ſecuri percuſſus eſt. Aromatiferam regionem in partes quatuor (.ut ante dictum eſt.) diuidunt. De aromatibus, thus & myrrham ex arboribus eſſe dicunt, caſiam uero etiam paluſtrem. Sunt qui dicant magnam eius partem ex India afferri, thus optimum apud Perſiam naſci. Alij totam felicem Arabiam in quinque regna partiuntur: quorum aliud bellatores, & omnium propugnatores habet: aliud agricolas à quibus frumentum ad alios importatur: aliud eos qui opificia & artes ſedentarias tractant: aliud myrrhā fert: aliud uerò thus. Eadem tamen & caſsiam & cinnamomum, & nardum ferunt. Artes ac ſtudia ab alio in aliud non transferuntur, ſed quiq́ue in patrijs permanent institutis. Vinum magna ferè ex palmulis conficitur. Fratres honore filios antecedunt, quod natu grandiores ſunt. Qui ex eadem gente ſunt, regnant, & cæteros magistratus obeunt: quę poſſederunt, omnibus con-

Arabum diuiſio & mores.

consanguineis sunt cōmunia. sed natu grandior dominus est. Vna omnibus uxor est, qui prior ingreditur, posito ante ianuam baculo, cum ea congreditur (.nam in more habent, ut quisque baculum gestet.) ea tamen cum grandiore per noctat: quapropter omnes omnium sunt fratres, coëunt etiam cum matribus. Adulterio supplicium est mors. is autem adulter censetur, qui ex alio genere est. Regis cuiusdam filia mira pulchritudine, cum fratres quindecim haberet, qui omnes eam amarent, & propterea alius post alium continuè ad eam ingrederentur: iam defessa, huiusmodi traditur usa arte. baculos fecit baculis eorum persimiles, & cum quisque ab ea exiret, continuò baculum aliquem similem ante ianuam ponebat, & paulo post alium, considerans ne qui esset ingressurus, illi similem haberet. Cùm itaque aliquando omnes in foro essent, unus ad ianuam accedens & baculum uidens, putauit ex hoc aliquem intus cum ea esse, quia autem fratres omnes in foro reliquisset, adulterum suspicatus ad patrem accurrit, atq; huc eum adducens conuictus est sororem falsò criminari. *Nabatæorum mores.* Nabatæi quidem continentes sunt, & rei parandæ atque conseruandæ intenti, quare qui opes suas imminuit, publicè multatur: qui auget, honore afficitur. Quia pauci apud eos seruiunt, frequentius consanguinei ministrant, uel alter alteri, uel quisque sibi, ut etiam ad reges hic mos perueniat. Conuiuijs adhibent tredecim homines. cuique conuiuio bini adsunt, qui musicam exercent. Rex apparatu maximo multa continuè conuiuia celebrat. nemo supra undecim pocula exhaurit, alio atque alio aureo poculo id fit. Adeò rex popularis est, ut ad id, quod ipse sibi ministrat, etiam alijs ministret. Sæpè etiam apud populum causam dicit: nōnunquam in eius uitam inquiritur. Domus sunt ex lapide precioso, urbes sine mœnibus. Nam in pace degunt. Regio omnium ferax, præter oleum. utuntur oleo sesamino. Oues sunt albæ, boues magni, equos non habent, sed cameli implent eorum officium. Tunicæ, subligacula in usu sunt, & sandalia reges purpurati incedunt. Rerum aliæ importantur, quædam minimè quædam indigena sunt, aurum, argentum, & plurima ex aromatibus, æs & ferrum & ue

ἀρχὰς ἄρχουσι. κοινὴ κτῆσις ἅπασι τοῖς συγγενέσι, κύριος δὲ πρεσβύτατος. μία δὲ καὶ γυνὴ πᾶσιν. ὁ δὲ φθάσας εἰσιὼν μίγνυται, προθεὶς τῆς θύρας τὴν ῥάβδον. ἑκάστῳ δὲ ῥαβδοφορεῖν ἔθος. νυκτερεύει δὲ παρὰ τῷ πρεσβυτάτῳ. διὸ καὶ πάντες ἀδελφοὶ πάντων εἰσί. μίγνυνται δὲ καὶ μητράσι. μοιχῷ δὲ ζημία θάνατος. μοιχὸς δ᾽ ἐστὶν ὁ ἐξ ἄλλου γένους. θυγάτηρ δὲ τῶν βασιλέων τινὸς θαυμαστὴ τὸ κάλλος, ἔχουσα ἀδελφοὺς πεντεκαίδεκα, ἐρῶντας αὐτῆς πάντας καὶ διατοῦτ᾽ ἀδιαλείπτως ἄλλον ἐπ᾽ ἄλλῳ παριόντα ὡς αὐτὴν, κάμνουσα ἤδη, παραδέδοται νοήματι χρήσασθαι τοιούτῳ. ποιησαμένη ῥάβδους ὁμοίας ταῖς ἐκείνων, ὅτ᾽ ἐξίει παρ᾽ αὐτῆς τις, ἀεί τινα προυτίθει τῆς θύρας τὴν ὁμοίαν ἐκείνῃ, καὶ μικρὸν ὕστερον ἄλλην, στοχαζομένη ὅπως μὴ ἐκείνην τὴν παραπλησίαν ἔχῃ ὁ μέλλων προσιέναι. καὶ δὴ πάντων κατ᾽ ἀγορὰν ποτὲ ὄντων, ἕνα προσιόντα τῇ θύρᾳ, καὶ ἰδόντα τὴν ῥάβδον, ἐκ μὲν ταύτης εἰκάσαι, διότι παρ᾽ αὐτήν τις εἴσῃ. ἐκ δὲ τοῦ τοὺς ἀδελφοὺς πάντας ἐν τῇ ἀγορᾷ καταλιπεῖν, ὑπονοῆσαι μοιχόν. δραμόντα δὲ πρὸς τὸν πατέρα καὶ ἀπαγαγόντα, ἐκεῖνον ἐλεγχθῆναι καταψευσάμενον τῆς ἀδελφῆς. Σώφρονες δ᾽ εἰσὶν οἱ Ναβαταῖοι καὶ κτητικοὶ, ὥστε καὶ δημοσίᾳ τῷ μὲν μειώσαντι τὴν οὐσίαν ζημία κεῖται, τῷ δ᾽ αὐξήσαντι τιμαί. ὀλιγόδουλοι δ᾽ ὄντες, ὑπὸ τῶν συγγενῶν διακονοῦνται τὸ πλέον, ἢ ὑπ᾽ ἀλλήλων, ἢ αὐτοδιάκονοι, ὥστε καὶ μέχρι τῶν βασιλέων διατείνειν τὸ ἔθος. Συσσίτια δὲ ποιοῦνται κατὰ τρισκαίδεκα ἀνθρώπους. μουσουργοὶ δὲ δύο τῷ συμποσίῳ ἑκάστῳ. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐν ὄγκῳ μεγάλῳ πολλὰ συνεχῆ ποιεῖ συμπόσια. πίνει δ᾽ οὐδεὶς πλείω τῶν ἕνδεκα ποτηρίων ἄλλῳ, καὶ ἄλλῳ χρυσῷ ἐκπώματι. οὕτω δ᾽ ὁ βασιλεὺς ἐστὶ δημοτικὸς, ὥστε πρὸς τῷ αὐτὸς διακονεῖν, καὶ τὸ ἀντιδιάκονον τοῖς ἄλλοις αὐτὸν γίνεσθαι. πολλάκις δὲ καὶ ἐν τῷ δήμῳ δίδωσιν εὐθύνας, ἔσθ᾽ ὅτε δὲ καὶ ἐξετάζεται τὰ περὶ τὸν βίον. οἰκήσεις δὲ διὰ λίθου πολυτελεῖς. αἱ δὲ πόλεις ἀτείχιστοι διὰ εἰρήνην. εὔκαρπος ἡ πολλὴ πλὴν ἐλαίου. χρῶνται δὲ σησαμίνῳ. πρόβατα λευκότριχα, βόες μεγάλοι, ἵππων ἄφορος ἡ χώρα. κάμηλοι δὲ τὴν ὑπουργίαν ἀντ᾽ ἐκείνων παρέχονται. χιτῶνες δ᾽ ἐν περιζώμασι, καὶ βλαυτίοις προΐασι καὶ οἱ βασιλεῖς. ἐν πορφύρᾳ δ᾽ οὗτοι. εἰσαγώγιμα δ᾽ ἐστὶ τὰ μὲν τελέως, τὰ δ᾽ οὐ παντελῶς. ἄλλως τε καὶ αὐτόχθονα εἶναι, καθάπερ χρυσὸν καὶ ἄργυρον καὶ τὰ πολλὰ τῶν ἀρωμάτων. χαλκὸς δὲ καὶ σίδηρος, καὶ ἔτι

καὶ ἐπὶ πορφυρᾶ ἐσθὴς, στύραξ. κρόκος δὲ καὶ κοστάρια. κόσμημα, γραφὴ πλάσμα, οὐκ ἐπιχώρια. ἴσα κοπρίας ἡγοῦνται τὰ νεκρὰ σώματα καθάπερ Ἡράκλειτός φησι, νέκυες κοπρίων ἐκβλητότεροι. διὸ καὶ παρὰ τοὺς κοπρῶνας κατορύττουσι καὶ τοὺς βασιλέας. ἥλιον τιμῶσιν ἐπὶ τοῦ δώματος ἱδρυσάμενοι βωμὸν, σπένδοντες ἐν αὐτῷ καθημέραν καὶ λιβανωτίζοντες. τοῦ δὲ ποιητοῦ λέγοντος,

Αἰθίοπάς θ' ἱκόμην καὶ Σιδονίους, καὶ Ἐρεμβοὺς, διαποροῦσι.

καὶ περὶ τῶν Σιδονίων μὲν τίνας χρὴ λέγειν τῶν ἐν τῷ Περσικῷ κόλπῳ κατοικούντων, ὧν ἄποικοι παρ' ἡμῖν Σιδόνιοι, καθάπερ καὶ Τυρίους τινὰς ἐκεῖ νησιώτας ἱστοροῦσι, καὶ Ἀραδίους, ὧν ἀποίκους τοὺς παρ' ἡμῖν φασιν, εἴτ' αὐτοὺς τοὺς Σιδονίους. ἀλλὰ μᾶλλον περὶ Ἐρεμβῶν ἡ ζήτησις, εἴτε τοὺς Τρωγλοδύτας ὑπονοητέον λέγεσθαι καθάπερ οἱ τῇ ἐτυμολογίᾳ βιαζόμενοι ἀπὸ τοῦ εἰς τὴν ἔραν ἐμβαίνειν, ὅπερ ἐστὶν εἰς τὴν γῆν, εἴτε τοὺς Ἄραβας. ὁ μὲν οὖν Ζήνων ὁ ἡμέτερος μεταγράφει οὕτως· καὶ Σιδονίους, Ἄραβάς τε. πιθανώτερον δὲ Ποσειδώνιος γράφει, διὰ τὸ παραμικρὸν ἀλλάξαι, καὶ Σιδονίους, καὶ Ἐρεμβούς. ὡς τοῦ ποιητοῦ τοὺς νῦν Ἄραβας οὕτω καλέσαντος, καθάπερ καὶ οἱ ἄλλοι τῶν ἄλλων ὠνόμαζον κατ' αὐτόν. φησὶ δὲ ταῦτα τρία ἔθνη συνεχῆ ἀλλήλοις ἱδρυμένα, ὁμογένειάν τινα ἐμφαίνειν πρὸς ἄλληλα, καὶ διὰ τὸ παρακειμένοις ὀνόμασι κεκλῆσθαι, τοὺς μὲν Ἀρμενίους, τοὺς δὲ Ἄραβας, τοὺς δὲ Ἐρεμβούς. ὥσπερ ἀπὸ ἔθνους ὑπολαμβάνειν δεῖν, εἰς τρία διῃρῆσθαι κατὰ τὰς τῶν κλιμάτων διαφορὰς ἀεὶ καὶ μᾶλλον ἐξαλλαττομένων, οὕτω καὶ τοῖς ὀνόμασι χρῆσθαι πλείοσιν ἀνθ' ἑνός. οὐδ' οἱ Ἐρεμνοὺς γράφοντες πιθανοί· τῶν γὰρ Αἰθιόπων μᾶλλον ἴδιον. λέγει δὲ καὶ τοὺς Ἀρίμους ὁ ποιητὴς, οὕς φησιν ὁ Ποσειδώνιος δέχεσθαι δεῖν, μὴ τόπον τινὰ τῆς Συρίας, ἢ τῆς Κιλικίας, ἢ ἄλλης τινὸς γῆς, ἀλλὰ τὴν Συρίαν αὐτήν. Ἀριμαῖοι γὰρ οἱ ἐν αὐτῇ. τάχα δ' οἱ Ἕλληνες Ἀραμαίους ἐκάλουν, ἢ Ἀρίμους. αἱ δὲ τῶν ὀνομάτων μεταπτώσεις, καὶ μάλιστα τῶν βαρβαρικῶν πολλαί, καθάπερ τὸν Δαριήκην Δαρεῖον ἐκάλεσαν, τὴν δὲ Φάρζιριν Παρυσάτιν, Ἀταργάτιν δὲ τὴν Ἀθάραν. Δερκετὼ δ' αὐτὴν Κτησίας καλεῖ. τῆς δὲ τῶν Ἀράβων εὐδαιμονίας, καὶ Ἀλέξανδρον αὐτὸς ποιήσαιτο μάρτυρα τὸν διανοηθέντα ὥς φασι καὶ βασίλειον αὐτὴν ποιήσασθαι μετὰ τὴν ἐξ Ἰνδῶν ἐπάνοδον. πᾶσαι μὲν οὖν αἱ

& uestis purpurea, & styrax: & crocus & costus, cœlaturas, & signa, & tabulas, aliunde habent. 12 Mortua corpora haud maioris quam stercus putant (. quo sensu Heraclitus dixit, cadauera hominum magis abijcienda foras quàm stercus.) quapropter reges etiam in sterquilinijs defodiuntur. Solem colunt, ara super domum excitata, & quotidie in ea libant ac thus adolent. Iam cum poëta dicat,

Veni & ad Aethiopes, & Sidonios & Erembos: Odyss. Δ. 84.

quæritur qui nam intelligendi sint, Ac de Sidonijs quidē cōtrouersia est, num nam in Persico sinu habitantes dici debeāt, quorum coloni sint Sidonij nostri: quemadmodum & Tyrios quosdam ibi insulares tradunt, & Aradios, quorum coloniæ Aradus nostra et Tyrus sint. Sed maior tamen quæstio de Erembis est, an Troglodytæ intelligi debeant Erembi (. quod ui originis uocabuli quidam peruincere uolunt, inde Erembos dici autumantes quod terram subeant.) an Arabes. Ac noster Zeno sic scripturam mutat: Sidonios, Arabasquê. Probabilius est, quod scribit Posidonius Erēbos leuiter deflexo uocabulo à poëta sic nominatos, qui nunc Arabes uocātur, quemadmodum ab alijs suo tempore appellarentur. Dicit etiam has tres nationes continenter inter se positas, suam inuicem cognationem ostendere eò, quòd adfinibus nominibus afficiantur: Armenios scilicet, Arabes & Erembos. Et quemadmodum existimandum est unam gentem in tres esse diuisam, pro climatum diuersitatibus, magis magisq́ immutatam: sic & nominibus pluribus uti pro uno. Nec uerò sunt audiēdi, qui ἐρεμνοὺς hoc est nigros scribunt, id enim magis Aethiopibus conuenit. Nominat etiam Arimos Homerus quos Posidonius docet esse accipiendos, non locum aliquem Syriæ uel Ciliciæ, uel alius terræ: sed Syriam ipsam. Arimæi enim sunt, qui in ea habitant, & fortasse Græci eos Aramæos, uel Arimos uocabant. Nominum enim mutationes permultæ sunt, præsertim Barbarorum, quemadmodum Dariacem Darium, Pharzirim uerò Parysatim, Atargatam Atharā dixerunt: quam Ctesias Derceto uocauit. Arabum opulentiæ testem laudare licet etiam Alexandrum, qui eam (. ut fertur.) regiam efficere constituterat, postq́ ex India rediſſet. Sed omnia eius

consilia mors subito accidens irrita fecit. Et quidem unum ex ijs, quæ illæ molliebatur, erat Arabiam occupare, uel sua sponte recipientibus Arabibus, uel bello coactis. Itaque cum eos uideret nec priùs, nec posteriùs legatos misisse, ad bellum se iam parabat: sicut supra ostendimus.

τῶν ἐγχειρήσεις αὐτοῦ κατελύθησαν τελευτήσαντος παραχρῆμα τὸν βίον. μία δ᾽ οὖν ἦν αὐτοῦ τῶν ἐγχειρήσεων ἦν, εἰ μὲν ἑκόντες παραδέχοιντο αὐτόν. εἰ δὲ μὴ ὡς πολεμήσοντος. καὶ δὴ ὁρῶν μήτε πρότερον, μήθ᾽ ὕστερον πέμψαντας ὡς αὐτὸν πρέσβεις, παρεσκευάζετο πρὸς τὸν πόλεμον, ὥσπερ εἰρήκαμεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν.

IN LIBRVM DECIMVMSEXTVM
INTERPRETIS ANNOTATIONES.

Locum hunc dextrè intelligi puto, si non hanc fingas sententiam, omnia quæ hîc commemorantur Assyriæ nomine censeri, sed Dolomenam & cætera deinceps Assyria contigua referri. idq; uoce deinde uolui innuere. Pòst Arbacen reposui, omnib. historijs notū pro quo Orbacus fuerat incuria librarij & interpretis receptus. Confer cùm his quintam Asiæ tabulam, supra appositam è Ptolemæo.

2 Et casius.] *interpres Marsyam pro Casio reposuit, nescio quid secutus. mihi quidem non probatur. Quid sibi Masium legas, sub quo Tigranocerta iacētī? Sed nulla necessitate urgente, nolo quicquam mutare. de Marsya dixi suo loco.*

3 Gagatem lapidem.] *γαγγῖτιν est etiam in epitomis. sed nescio quid Gangi hîc loci, aut quid lapidis sit Gangites. Gagate lapide serpentes fugari, tradūt & alij, et Plinius 36.19. etsi in Lycia scribat, nasci. non est uerò mirū idē alibi nasci, aut etiā natum perhiberi.*

4 Emeriti milites ibi nutriebantur.] *Ἀνσήσιον στρατιωτικόν. milites ibi recensebantur, inquit interpres. hoc non est Ἀνσήσιον. Ego στρατιωτικὸν Ἀνηλήσιον somniaui Strabonem dixisse, ubi rude donati milites uitæ reliquum exigerent. παρὰ τὸ λήγειν, qualia uocabula confingere non fuit scriptori nostro religio. Sed si quid melius uel codex, uel ratio suggeret, facilè iacturam huius somnij feremus. Mox pro Sacoanis legit interpres Casiani: nescio quid secutus. fortè quia mox eorum fit mentio.*

5 Veluti è puncto.] *Σημειωδῶς. quid si σιγμοειδῶς legas in formam? sed nolui mutare. Ioppen omnes alij scribunt per duo π. & quod apud Stephanum unico scribitur, infirmum est: ut suo loco dixi. Infrà receptam de Elanis & Elanitico sinu scripturam secutus sum, relictis Græcis ut inueni. quando ipse etiam Plinius docet alios aliter scripsisse 6. 28. De Rinocoluris etiam Stephanum & epitomas sum secutus. Sed Aethiops quid id fecerit, non uideo.*

6 Apud Getas.] *Additur in Græco θεός, ego hos deos putatos uix credam postea τυγχάνοντες erāt, ridiculo mendo, quod non fefellit interpretem.*

7 Sirbonis.] *Sic scribit Stephano, & alijs, ubi Strabo habet βαθύτατον, habent epitomæ βαθύτατον interpres utrumq; expreßit, quem secutus sum.* Pòst Nam etiam ex pueri lotio chrysocolla conficitur.] *Sic interpres nescio an fidem libri alicuius secutus, nos quidem tale habemus nihil: & apparet locum esse uitiatum. de chrysocolla pueri lotio temperata est aliquid apud Plinium 33.5. Valdè autem Strabo ab alijs dissentit, qui Sirbonidem lacum cum Asphaltite faciat eundem: cùm longißimè distent, et hic in Iudæa sit, ille Pelusio propinquus. Sed in Onomastico ea commodius tractantur. Paulo post est κλειστάδιων, quàm uocem Græcam non agnosco. Λιοσάδων poeticum est, sed ita uidetur legisse interpres. Infrà* Ablatis †.] *Herodis nomen temerè fuit hîc inculcatū è posterioribus. Hyrcano regnum tradidisse Pompeium abducto Aristobulo. Dio & alij scriptum reliquerunt. Locus hic est lacer.*

8 Propinqua] *Græca sic legi τῶν μὲν πλησιαζόντων τ. π. καὶ τῇ Μεσοποταμίᾳ. & γεωργοῦντες ὀλίγον ἦ δεῖν.*

9 Quibus etiam alas.] *Pro ποῖα, πτερὰ legi. nota est fabula. neq; operæ duxi, ubiq; annotare quid pro quo legerim, cum eruditi id ex uersione facilè sint intellecturi. Mox σιβίζεσθαι cerussa pingi uertit interpres, quod non assequor, & legit διωβοῦντες pro διορθοῦντες.*

10 Ac Sabæi.] *Σηβοι, cuius lectionis, cum etiā Aldus ita expresserit, uolui retinere uestigiū ne me carperent curiosiores. Sabæos interpres habet, fortasse ea ductus coniectura, quod Sueuorum in istis regionibus domicilium quærere sit ineptum. aliâs significaui eam uocem esse merè Germanicā, neq; probabile est, Sueuos isthuc gentium uenisse, istis quidem temporibus.*

11 Magna ex parte deserta.] *Ἔρημος τὰ πολλὰ legit interpres. sed Etymon ne sic quidem intelligitur ἐρύματα quidem non uidentur huc congruere. infrà pro συναλειφθεῖσαι sententia suggerit κατααλειφθεῖσαν aut simile pro ὀψ, ὄψε. infrà ἐπίαζε νομάδων.] Lego ἐπίαζε μόνον.*

12 Cælaturæ.] *Κορήματα uox est inanis. τορεύματα legit interpres. & eum probo.*

FINIS.

STRA-

ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩ͂Ν ΒΙΒΛΙ'ΟΝ ἙΠΤΑΚΑΙΔΕ'ΚΑΤΟΝ.

ὙΠΟ'ΘΕΣΙΣ.

Τὸ ἑπτακαιδέκατον περιέχει Αἴγυπτον ἅπασαν καὶ Λιβύην πᾶσαν.

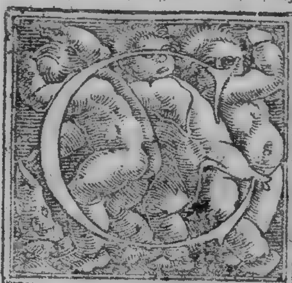

πεὶ δὲ τὴν Ἀραβίαν ἐφοδεύοντες καὶ τοὺς κόλπους συμπεριελάβομεν τοὺς σφίγγοντας αὐτὴν, καὶ ποιοῦντας χερρόνησον, τόν Περσικὸν καὶ τὸν Ἀράβιον· τούτῳ δὲ τινὰ συμπεριωδεύθη καὶ τῆς Αἰγύπτου, καὶ τῆς Αἰθιοπίας τὰ τῶν Τρωγλοδυτῶν, καὶ τῶν ἑξῆς μέχρι τῶν ἐσχάτων τῆς κινναμωμοφόρου· τὰ λειπόμενα, καὶ συνεχῆ τοῖς ἔθνεσι τούτοις, ταῦτα δ᾽ ἐστὶ τὰ περὶ τὸν Νεῖλον, ἐκθετέον. μετὰ δὲ ταῦτα τὴν Λιβύην ἔπιμεν, ἥπερ ἐστὶ λοιπὴ τῆς συμπάσης γεωγραφίας. Κἀνταῦθα δ᾽ Ἐρατοσθένους ἀποφάσεις προεκθετέον. Φησὶ δὲ τοῦ Ἀραβίου κόλπου πρὸς τὴν ἑσπέραν ἐννακισχιλίους σταδίους διέχειν τὸν Νεῖλον, παραπλήσιον ὄντα κατὰ τὸ σχῆμα τῷ γράμματι τῷ ν κειμένῳ ἀνάπαλιν, ἀναστρέφει πρὸς μεσημβρίαν, καὶ τὴν χειμερινὴν δύσιν ὡς τρισχιλίους, καὶ ἑπτακοσίους σταδίους, εἰς σχεδὸν ἀντάρας τοῖς περὶ Μερόην τόποις, εἰς τὴν Λιβύην πολὺς προελθὼν καὶ τὴν ἑτέραν ἐπιστροφὴν ποιησάμενος, πρὸς τὰς ἄρκτους φέρεται, πεντακισχιλίους μὲν καὶ τριακοσίους σταδίους ἐπὶ τὸν μέγαν καταράκτην, παρεπιστρέφων μικρὸν πρὸς τὴν ἕω, χιλίους δὲ καὶ διακοσίους ἐπὶ τὸν ἐλάττω τὸν κατὰ Συήνην, πεντακισχιλίους δὲ ἄλλους καὶ τριακοσίους ἐπὶ τὴν θάλατταν. ἐμβάλλουσι δ᾽ εἰς αὐτὸν δύο ποταμοὶ, φερόμενοι μὲν ἔκ τινων λιμνῶν ἀπὸ τῆς ἕω, περιλαμβάνοντες δὲ νῆσον εὐμεγέθη τὴν Μερόην. ὧν ὁ μὲν Ἀσταβόρας καλεῖται, κατὰ τὸ πρὸς ἕω πλευρὸν ῥέων, ἅτερος δ᾽ Ἀστάπους. οἱ δ᾽ Ἀστοσάβαν καλοῦσι. τὸν δ᾽ Ἀστάπουν εἶν ῥέοντα ἔκ τινων λιμνῶν ἀπὸ μεσημβρίας, καὶ σχεδὸν τὸ κατ᾽ εὐθεῖαν σῶμα τοῦ Νείλου ποιεῖν. τὴν δὲ πλήρωσιν αὐτοῦ τοὺς θερινοὺς ὄμβρους παρασκευάζειν. Ὑπὲρ δὲ τὰς συμβολὰς τοῦ Ἀσταβόρα καὶ τοῦ Νείλου σταδίοις ἑπτακοσίοις, Μερόην εἶναι πόλιν ὁμώνυμον τῇ νήσῳ· ἄλλην δ᾽ εἶναι νῆσον ὑπὲρ τῆς Μερόης, ἣν ἔχουσιν οἱ Αἰγυπτίων φυγάδες οἱ ἀποστάντες ἐπὶ Ψαμμιτίχου, καλοῦνται δὲ Σεμβρῖται ὡς ἂν ἐ-

STRABONIS RERVM GEOGRAPHICARVM LIBER DECIMVS SEPTIMVS.

ARGVMENTVM.

Decimusseptimus totam Aegyptum atque Libyam continet.

Vm in Arabiæ descriptione sinus eos unà enarrauerimus, qui eam stringunt, ac peninsulã faciunt, Persicum scilicet atque Arabicum: simulq; etiam Aegypti partem aliquam lustrauerimus, & Aethiopiæ Troglodytica ac sequentia usque ad extrema terræ, quæ cinnamomum fert: nunc reliqua iis gentibus continua explicanda sunt, nimirum quæ circa Nilum iacent. Post hæc Libyam, quæ totius geographiæ summam absoluat, percurremus. prius tamen hîc quoque Eratosthenis sententiæ exponendæ sunt. Ista ergo narrat. Nilus ab Arabico sinu occidentem uersus distat IX millibus stadiorum, & circa ostia similis est *ν* literæ resupinè iacenti. uertitur ad meridiem & hybernum occasum ad stadia ter mille IϽCC. ac propè obuersus locis circa Meroën, inque Africam pleno alueo delatus, rursum inflexus uersus septentrionem IϽϽ CCC stadia decurrit ad magnum catarractem, paululum uersus ortum inclinãs. hinc stadia CIϽ CC ad minorem catarractem, qui est Syenæ uicinus. inde rursum IϽϽ CCC stadia usque ad mare. Excipit Nilus duo flumina è lacubus quibusdam ab oriente delata, & Meroën ingentem insulam complectentia: quorum alterum dicitur Astaboras, ad orientale latus fluens: alterum Astapus, quod nonnulli Astosabam uocant. i Astapum uero fluere è lacubus quibusdam à meridie: atque hunc ferè rectum Nili corpus efficere, ab æstiuis imbribus augeri. Supra Astaboræ & Nili concursum ad stadia IϽ CC Meroën urbem esse, eodem nomine quo insulam. Supra Meroën aliam insulam quam Aegyptiorum exsules incolant, qui à Psammiticho desciuerunt, & Sembritæ, id est, ad-

Nili descriptio.
Vide Africæ quartã Tab. †

i

tenæ nominantur, & reginam habent, quæ regi Meroës paret. Quæ infra Meroën sunt, secus Nilum ex utraque eius parte mare rubrum uersus, Megabari & Blemmyes habitant Aethiopum subditi, Aegyptijs finitimi. Ad mare autem Troglodytæ, quorum qui iuxta Meroën. sunt decem, undecim'ue dierum itinere á Nilo distent. A' sinistra uerò cursus Nili habitant Nubæ magna Libyæ gens, à Meroë incipientes usque ad Nili flexus: non hi Aethiopibus parentes, sed pro sese in multa regna diuisi. Aegypti maritima sunt ab ore Pelusiaco ad Canopicum longitudine stadiorum ter mille CCC. Hæc sunt quæ Eratosthenes tradidit. Enimuerò plenius isthæc explicanda sunt. eaq́ue primo quæ ad Aegyptum pertinent, ut à notioribus ad sequentia procedamus. Nilus quædam huic regioni & contiguæ, & Aethiopiæ quæ suprà est, præstat communia, ut quod suis eas incrementis rigat: & solùm hãc partem habitalem reddit, quæ eius ex undationibus tegitur: quicquid editius est, & fluento ipsius sublimius id ab utraque parte desertum, & ob aquæ penuriam cultoribus uacuum transit. Cęteram neque totam Aethiopiam Nilus permeat, nec in rectum, nec solus, nec bene habitatam: Aegyptum uerò & solus, & totam, & in rectum, à minore catarracte supra Syenem & Elephantinam incipiens qui sunt Aegypti & Aethiopiæ fines, usque ad Nili ostia in mare exeuntis. Equidem hodie Aethiopes magna ex parte pastoralem ac inopem uitã iam inde degunt, tum propter soli tenuitatem, & aëris intemperiem, tum propterea quod longe à nobis absunt.

De Aegypto. Omnia cõtraria sunt apud Aegyptios. nam & ciuilem ac mansuetam uitam degũt, & in locis notis habitant. itaque etiam constitutiones eorum memorantur. atque etiam laudem eo inuenerunt, quod uidentur rectè uti regionis ubertate, & bene diuisam eam administratamq́ue habere. Etenim rege constituto, multitudinem in tres partes tribuerunt, quarum una militiam, altera agros coleret. tertia sacerdotum erat. Ita alij sacrorum curam gerebãt, alij eorum quæ ad hominem pertinent, rursumq́ue horum alij belli, alij quæ pacis erant: agriculturam & artes. unde & regi sui erant reditus. Sacerdotes philosophiam & astronomiam exercebant, & cum

πάλυδοι. βασιλεύονται δὲ ὑπὸ γυναικός· ὑπακούουσι δὲ τῷ ἐν Μερόῃ. Τὰ δὲ κατωτέρω ἑκατέρωθεν Μερόης, παρὰ μὲν τὸν Νεῖλον πρὸς τὴν Ἐρυθρὰν, Μεγάβαροι, καὶ Βλέμμυες, Αἰθιόπων ὑπακούοντες, Αἰγυπτίων δ' ὅμοροι. περὶ θάλατταν δὲ Τρωγλοδύται. διεστᾶσι δὲ εἰς δέκα ἢ δώδεκα ἡμερῶν ὁδὸν, οἱ κατὰ τὴν Μερόην Τρωγλοδύται τοῦ Νείλου. Ἐξ ἀριστερῶν δὲ τῆς ῥύσεως τοῦ Νείλου, Νοῦβαι κατοικοῦσιν ἐν τῇ Λιβύῃ μέγα ἔθνος ἀπὸ τῆς Μερόης ἀρξάμενον μέχρι τῶν Ἀγκώνων, οὐχ ὑποταττόμενοι τοῖς Αἰθίοψιν, ἀλλ' ἰδίᾳ κατὰ πλείους βασιλείας διειλημμένοι. Τῆς δ' Αἰγύπτου τὸ περὶ τὴν θάλατταν ἐστὶν ἀπὸ τοῦ Πηλουσιακοῦ στόματος πρὸς τὸ Κανωβικὸν στάδιοι τρισχίλιοι τριακόσιοι. Ἐρατοσθένης μὲν οὖν οὕτως. Δεῖ δὲ ἐπὶ πλέον εἰπεῖν. καὶ πρῶτον τὰ περὶ τὴν Αἴγυπτον, ὡς ἀπὸ τῶν γνωριμωτέρων ἐπὶ τὰ ἑξῆς προΐωμεν. Κοινὰ μὲν γάρ τινα, καὶ ταύτῃ τῇ χώρᾳ, καὶ τῇ συνεχεῖ, καὶ ὑπὲρ αὐτὴν τῇ τῶν Αἰθιόπων ὁ Νεῖλος παρασκευάζει, ποτίζων τε αὐτὰς κατὰ τὰς ἀναβάσεις, καὶ τοῦτ' οἰκήσιμον αὐτῶν τὸ μέρος ἀπολιπὼν μόνον τὸ καλυπτόμενον ἐν ταῖς πλημμυρίσι, τὸ δ' ὑπερδέξιον, καὶ μετεωρότερον τοῦ ῥεύματος πᾶν, ἀοίκητον ἑκατέρωθεν διεξιὼν καὶ ἔρημον διὰ τὴν αὐτὴν ἀνυδρίαν. Ἀλλὰ τὴν μὲν Αἰθιοπίαν οὔτε πᾶσαν διέξεισιν ὁ Νεῖλος, οὔτε μόνος, οὔτ' ἐπ' εὐθείας, οὔτ' οἰκουμένην καλῶς· τὴν δὲ Αἴγυπτον, καὶ μόνος, καὶ πᾶσαν, καὶ ἐπ' εὐθείας ἀπὸ τοῦ μικροῦ καταράκτου ὑπὲρ Συήνης, καὶ Ἐλεφαντίνης ἀρξάμενος, οἵπερ εἰσὶν ὅροι τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Αἰθιοπίας, ἕως τῶν ἐπὶ θάλατταν ἐκβολῶν τοῦ Νείλου. Καὶ νῦν οἵ γε Αἰθίοπες τὸ πλέον νομαδικῶς ζῶσι καὶ ἄποροι, διά τε τὴν λυπρότητα τῆς χώρας καὶ τὴν τῶν ἀέρων ἀσυμμετρίαν, καὶ τὸν ἀφ' ἡμῶν ἐκτοπισμόν. τοῖς δ' Αἰγυπτίοις ἅπαντα τἀναντία συμβέβηκε. καὶ πολιτικῶς, καὶ ἡμέρως ἐξ ἀρχῆς ζῶσι, καὶ ἐν γνωρίμοις ἵδρυνται τόποις, ὥστε καὶ αἱ διατάξεις αὐτῶν μνημονεύονται. καὶ ἐπαινοῦνταί γε, δοκοῦντες ἀξιολόγως χρήσασθαι τῇ τῆς χώρας εὐδαιμονίᾳ μερίσαντές τε εὖ, καὶ ἐπιμεληθέντες. Βασιλέα γὰρ ἀποδείξαντες, τριχῆ τὸ πλῆθος διεῖλον. καὶ τοὺς μὲν στρατιώτας ἐκάλεσαν, τοὺς δὲ γεωργούς, τοὺς δὲ ἱερέας. καὶ τοὺς μὲν τῶν ἱερῶν ἐπιμελητάς. τοὺς δ' ἄλλους τῶν περὶ τὸν ἄνθρωπον, καὶ τοὺς μὲν ἐν τῷ πολέμῳ, τοὺς δ' ὅσα ἐν εἰρήνῃ, γῆν τε καὶ τέχνας ἐργαζομένους. ἀφ' ὧνπερ καὶ αἱ πρόσοδοι συνήγοντο τῷ βασιλεῖ. οἱ δ' ἱερεῖς καὶ φιλοσοφίαν ἤσκουν, καὶ ἀστρονομίαν ὁμιληταί τε

τῶν βα-

τῶν βασιλέων ἦσαν. ἡ δὲ χώρα τὴν μὲν πρώτην διαίρεσιν εἰς νόμους ἔσχε, δέκα μὲν ἡ Θηβαΐς, δέκα δ' ἡ ἐν τῷ Δέλτα, ἑκκαίδεκα δ' ἡ μεταξύ. ὡς δέ τινες, τοσοῦτοι ἦσαν οἱ σύμπαντες νόμοι, ὅσαι αἱ ἐν τῷ λαβυρίνθῳ αὐλαί, αὗται δ' ἐλάττους τῶν τριάκοντα. πάλιν δ' οἱ νόμοι τομὰς ἄλλας ἔσχον. εἰς γὰρ τοπαρχίας οἱ πλεῖστοι διῄρηντο, καὶ αὗται δ' εἰς ἄλλας τομάς. ἐλάχισται δ' αἱ ἄρουραι μερίδες. ἐδέησε δὲ τῆς ἐπ' ἀκριβὲς καὶ κατὰ λεπτὸν διαιρέσεως διὰ τὰς συνεχεῖς τῶν ὅρων συγχύσεις, ἃς ὁ Νεῖλος ἀπεργάζεται κατὰ τὰς αὐξήσεις, ἀφαιρῶν καὶ προστιθεὶς, καὶ ἐναλλάττων τὰ σχήματα, καὶ τἆλλα σημεῖα ἀποκρύπτων, οἷς διακρίνεται τό, τε ἀλλότριον, καὶ τὸ ἴδιον. ἀνάγκη δὴ ἀναμετρεῖσθαι πάλιν καὶ πάλιν. ἐντεῦθεν δὲ καὶ τὴν γεωμετρίαν συστῆναί φασιν, ὡς τὴν λογιστικὴν, καὶ ἀριθμητικὴν παρὰ Φοινίκων, διὰ τὰς ἐμπορίας. τριχῆ δὲ διῄρητο ὥσπερ τὸ σύμπαν, καὶ τὸ ἐν ἑκάστῳ τῷ νόμῳ πλῆθος, εἰς τρία ἴσα μεριζομένης τῆς χώρας. ἡ δὲ περὶ τὸν ποταμὸν πραγματεία, διαφέρει τοσοῦτον, ὅσον τῇ ἐπιμελείᾳ νικᾶν τὴν φύσιν. φύσει γὰρ πλείονα φέρει καρπὸν, καὶ ποτισθεῖσα μᾶλλον, φύσει δὲ καὶ ἡ μείζων ἀνάβασις τοῦ ποταμοῦ πλείω ποτίζει γῆν, ἀλλ' ἡ ἐπιμέλεια πολλάκις, καὶ τῆς φύσεως ἐξίσχυσεν ἐπιλειπούσης, ὥστε καὶ κατὰ τὰς ἐλάττους ἀναβάσεις τοσαύτην ποτισθῆναι γῆν, ὅσην ἐν ταῖς μείζοσι, διά τε τῶν διωρύγων, καὶ τῶν παραχωμάτων. ἐπὶ γοῦν τῶν πρὸ Πετρωνίου χρόνων ἡ μεγίστη μὲν ἦν φορὰ, καὶ ἀνάβασις, ἡνίκα ἐπὶ τεσσαρεσκαίδεκα πήχεις ἀνέβαινεν ὁ Νεῖλος. ἡνίκα δ' ἐπ' ὀκτὼ, συνέβαινε λιμός. ἐπ' ἐκείνου δὲ ἄρξαντος τῆς χώρας, καὶ δώδεκα μόνον πληρώσαντος πήχεις τοῦ Νείλου μέτρον, μεγίστη ἦν φορά· καὶ ὀκτὼ ποτὲ μόνον πληρώσαντος, λιμοῦ οὐδεὶς ᾔσθετο. τοιαύτη μὲν ἡ διάταξις. τὰ δ' ἑξῆς λέγωμεν νυνί. ἀπὸ γὰρ τῶν Αἰθιοπικῶν τερμόνων, ῥεῖ ἐπ' εὐθείας πρὸς ἄρκτους ὁ Νεῖλος, ἕως τοῦ καλουμένου χωρίου Δέλτα. εἶτ' ἐπὶ κορυφὴν σχιζόμενος ὁ Νεῖλος, ὥς φησιν ὁ Πλάτων, ὡς ἂν τριγώνου κορυφὴν ἀποτελεῖ τὸν τόπον τοῦτον. πλευρὰς δὲ τοῦ τριγώνου τὰ σχιζόμενα ἐφ' ἑκάτερα ῥεῖθρα καθήκοντα μέχρι τῆς θαλάττης, τὸ μὲν ἐν δεξιᾷ τῆς κατὰ Πηλούσιον, τὸ δ' ἐν ἀριστερᾷ τῆς κατὰ Κάνωβον, καὶ τὸ πλησίον Ἡράκλειον προσαγορευόμενον. βάσιν δὲ παραλίαν τὴν μεταξὺ τοῦ Πηλουσίου, καὶ τοῦ Ἡρακλείου. γέγονε δὲ ἡ νῆσος ἔκ τε τῆς θαλάττης, καὶ τῶν ῥευμάτων ἀμφοῖν τοῖν ποταμοῖν.

[illegible] conuersabantur. Regio initio in pre[illegible] diuisa fuit, quas nomos uocāt: Thebaica quidem in decem: quæ uerò in Delta, in totidem. intermedia autem in sedecim: & (.ut quidā uolunt.) tot erant huiusmodi præfecturæ, quot aulas labyrinthus habebat, quæ circiter triginta erant. Rursum hæ præfecturæ diuisæ fuere, maiore è parte in toparchias diuisæ fuerūt. toparchiæ rursum in portiones alias, quarum minimæ arua erant. Opus autem fuit tam diligenti ac subtili locorum diuisione, propter cōtinuas finium confusiones, quas Nilus auctus efficiebat, alijs addens, alijs adimens, & immutans figuras, & signa obruens, quibus proprium discernebatur ab alieno. Itaque identidem dimetiri oportebat. Atque hinc ab Aegyptijs geometriam credunt inuentam fuisse, quemadmodum ratiocinandi scientiam & arithmeticam à Phœnicibus propter mercaturas. Vt autem uniuersa regio in tres æquas partes diuisa est, ita & multitudo quæ in quaque præfectura. Artificium autem quod Nilo adhibetur, tanti est, quanti industria naturam uincens. Nam cum regio natura multum fructum afferat, irrigata plurimum affert. Natura autem maius Nili incremētum plus terræ irrigat, sed sæpe diligentia hoc consecuta est natura destituente, ut tantum terræ minoribus Nili incremētis irrigaretur, quantum maioribus: idque fossarum & aggerum auxilio. Sanè ante Petronij tempora tunc
2 maxima fertilitas erat, cum Nilus ad quartum ac decimum cubitum excrescebat: 2
cùm uerò ad octauum modi adsurgeret, fames & penuria eueniebat. At uerò illo regioni præfecto, cùm duodecimum cubitum tantum Nilus implesset, maxima fuit frugum ubertas: & cum octauum solum aliquando attigisset, famem nemo sensit. Atque hæc quidem est, Aegypti constitutio. Nunc ordine singula edisseremus. Nilus ab Aethiopię finibus rectà fluit ad septentrionem usque ad eum locū, qui Delta appellatur, ubi tanquam Delta.
à uertice quodam scissus (.ut Plato inquit.) figuram conficit triangulam. latera trianguli, aluei sunt. Duo Nili utrinque ad mare descendentis, alter ad dextram, Pelusium usque: alter ad sinistram, ad Canopum usque & proximum Heraclium: basis autē maritima est ora inter Pelusium atque Heraclium. Ita insula mari duobusque Nili alueis includitur.

& Delta nominatur, propterea quòd eius figura est litteræ Δ similis. Locus qui ad uerticem est eodem nomine appellatur, utpote dictæ figuræ initium est. Itemque pagus, qui ibi est. Duo iam retulimus Nili ostia, alterum Pelusiacum, alterum Canopicum & Heracleoticum. Inter hæc alia quinque ostia sunt: quæ quidem mentionem merentur: multa alia tenuiora. A primis enim partes quædam abruptæ passim per totam sunt insulam, quæ multos alueos insulasque fecerunt, ita ut tota insula sit nauigabilis, fossis aliis super alias actis: quæ tanta facilitate nauigantur ut nonnulli testaceis utantur scaphis. Insula ter mille ferè stadiorum ambitu continetur. Sinus etiam intrant, & infernè obiectam ipsi Delta fluuialem regionem. Nilo exundante tota nudis tegitur præter habitationes: quæ aut natiuis collibus aut aggeribus facticiis impositæ sunt, non pagi modò sed urbes etiam memorabiles: quæ eminus conspectæ insularum speciem præbent. Aqua æstate ultra quadragesimum diem permanet. postea paulatim decrescit, quo pacto etiam creuit. Intra diem sexagesimum campi denudantur, atque exsiccantur: & quo citiùs id fit, eo citiùs & aratur, & seritur, idque celeriùs apud eos qui maiores æstus habent. Simili modo regio supra Delta irrigatur, nisi quod Nilus quatuor millibus stadiorum unico alueo rectà delabitur, tametsi interdum insulæ intercipiant: quarum præcipua est, quæ Heracleoticam præfecturam comprehendit. aut sicubi fossa ampliore diuertatur in magnum aliquem lacum, uel regionem, quam irrigare possit, cuius generis est riuus, qui Arsinoeticam præfecturam includit, & Mœridis lacum & quos Mareotis refusos excipit. Denique, ut uerbo dicam, fluuio irrigua est sola ea pars Aegypti, quæ iacet ad utramque Nili ripam, & raro usquam CCC stadiorum continuam latitudinem habitabilem obtinet. Orditur ab Aethiopiæ montibus, & in ipsius Delta uerticem desinit. Itaque
33 similis est fasciæ in longum explicatæ: si excipias, diuerticula fluuii, quæ sunt compluria. Figuram uerò fluuialis regionis, & terræ, quam dico, montes efficiunt, à locis Syenæ proximis deducti ex utraque parte usque ad Aegyptium pelagus. qui quantum extenduntur ii, & inter se distant, tantum flumen

Ostia Nili.

καὶ καλεῖται Δέλτα, διὰ τὴν ὁμοιότητα τοῦ
σχήματος. τὸ δ' ἐπὶ τῇ κορυφῇ χωρίον ὁμω-
νύμως κέκληται διὰ τὸ ἀρχὴν εἶναι τοῦ λεχ-
θέντος σχήματος. καὶ ἡ κώμη δὲ ἡ ἐπ' αὐ-
τῷ καλεῖται Δέλτα. Δύο μὲν οὖν ταῦτα τοῦ
Νείλου στόματα, ὧν τὸ μὲν Πηλουσιακὸν κα-
λεῖται, τὸ δὲ Κανωβικὸν, καὶ Ἡρακλεωτι-
κόν. μεταξὺ δὲ τούτων ἄλλαι πέντε εἰσὶν
ἐκβολαὶ αἵ γε ἀξιόλογοι, λεπτότεραι δὲ πλεί-
ους. ἀπὸ γὰρ τῶν πρώτων μερῶν, ἀπορρα-
γεῖσαι πολλαὶ καθ' ὅλην μερισθεῖσαι τὴν νῆ-
σον, πολλὰ καὶ ῥεῖθρα, καὶ νήσους ἐποίησαν,
ὥσθ' ὅλην γενέσθαι πλωτὴν, διωρύγων ἐπὶ
διώρυξι τμηθεισῶν, αἳ κατὰ ῥᾳστώνην πλέ-
ονται τοσαύτην, ὥστε καὶ ὀστράκινα ἐνίοις
εἶναι πορθμεῖα. τὴν μὲν οὖν περίμετρον ὅσον
τρισχιλίων σταδίων ἐστὶν ἡ σύμπασα νῆσος.
κολποῦσι δ' αὐτὴν, καὶ τὴν κάτω χώραν
σὺν ταῖς ἀπαντικρὺ ποταμίαις τοῦ Δέλτα.
ἐν δὲ ταῖς ἀναβάσεσι τοῦ Νείλου, καλύπτε-
ται πᾶσα, καὶ πελαγίζει, πλὴν τῶν οἰκή-
σεων. αὗται δ' ἐπὶ λόφων αὐτοφυῶν, ἢ χω-
μάτων ἵδρυνται, πόλεις τε ἀξιόλογοι καὶ
κῶμαι, νησίζουσαι κατὰ τὴν πόρρωθεν ὄ-
ψιν. Πλείους δ' ἢ τετταράκοντα ἡμέρας τοῦ
θέρους διαμεῖναν τὸ ὕδωρ, ἔπειθ' ὑπόβα-
σιν λαμβάνει κατ' ὀλίγον, καθάπερ καὶ τὴν
αὔξησιν ἔσχεν. ἐν ἑξήκοντα δὲ ἡμέραις τελέ-
ως γυμνοῦται, καὶ ἀναψύχεται τὸ πεδίον.
ὅσῳ δὲ θᾶττον ἡ ἀνάψυξις, τοσῷδε θᾶττον
ὁ ἄροτος, καὶ ὁ σπόρος. θᾶττον δὲ παρ' οἷς
τὰ μείζω θάλπη. Τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ τὰ
ἐπάνω τοῦ Δέλτα ποτίζεται, πλὴν ὅτι ἐπ'
εὐθείας ὅσον τετρακισχιλίοις σταδίοις, δι' ἑ-
νὸς ῥείθρου τοῦ ποταμοῦ φερομένου, πλὴν
εἰ μή πού τις ἐντρέχοι νῆσος, ὧν ἀξιολογω-
τάτη ἡ τὸν Ἡρακλεωτικὸν νομὸν περιέχου-
σα. ἢ εἴ πού τις ἐκτροπὴ διώρυγι ἐπὶ πλέον
εἰς λίμνην μεγάλην καὶ χώραν ἣν ποτίζειν
δύναται, καθάπερ ἐπὶ τῆς τὸν Ἀρσινοΐτην
νομὸν ποιούσης, καὶ τὴν Μοίριδος λίμνην,
καὶ τῶν εἰς τὴν Μαρεῶτιν ἀναχεομένων. Συλ-
λήβδην δ' εἰπεῖν ποταμία μόνον ἐστὶν Αἰ-
γύπτου ἡ ἑκατέρωθεν ἐσχάτη τοῦ Νείλου,
σπάνιον εἴπου τριακοσίων σταδίων ἐπέχου-
σα συνεχῶς πλάτος τὸ οἰκήσιμον, ἀρξα-
μένη ἀπὸ τῶν ὅρων τῆς Αἰθιοπίας, μέχρι τῆς
κορυφῆς τοῦ Δέλτα. Ἔοικεν οὖν κειρίᾳ ψυ-
χομένῃ ἐπὶ μῆκος, ὑπεξαιρουμένων τῶν ἐ-
πιπλέον ἐκτροπῶν. Ποιεῖ δὲ τὸ σχῆμα
τοῦτο τῆς ποταμίας ἧς λέγω, καὶ τῆς χώ-
ρας, τὰ ὄρη τὰ ἑκατέρωθεν, ἀπὸ τῶν περὶ Συήνην τόπων καταγόμενα, μέχρι τοῦ Αἰγυπτίου πελά-
γους. ὅσον γὰρ ταῦτα παρατείνει, καὶ διέστηκεν ἀπ' ἀλλήλων, ἐπὶ τοσοῦτον καὶ ὁ ποταμὸς συν-

συνάγεταί τε καὶ διαχεῖται τὴν χώραν διαφόρως τὴν οἰκήσιμον. Ἡ δ᾽ ὑπὲρ τῶν ὀρῶν ἐπὶ συχνὸν ἀοίκητός ἐστιν. Οἱ μὲν οὖν ἀρχαῖοι στοχασμῷ τὸ πλέον, οἱ δ᾽ ὕστερον αὐτόπται γενηθέντες, ᾔσθοντο ὑπὸ ὄμβρων θερινῶν πληρούμενον τὸν Νεῖλον, τῆς Αἰθιοπίας τῆς ἄνω κλυζομένης, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς ἐσχάτοις ὄρεσι. παυσαμένων δὲ τῶν ὄμβρων, παυομένην κατ᾽ ὀλίγον τὴν πλημμυρίδα. τοῦτο δ᾽ ὑπῆρξε μάλιστα δῆλον τοῖς πλέουσι τὸν Ἀράβιον κόλπον μέχρι τῆς κινναμωμοφόρου, καὶ τοῖς ἐκπεμπομένοις ἐπὶ τὴν τῶν ἐλεφάντων θήραν, καὶ εἴ τινες ἄλλαι χρεῖαι παρώξυνον ἐκεῖσε ἄνδρας προχειρίζεσθαι τοὺς τῆς Αἰγύπτου βασιλέας τοὺς Πτολεμαϊκούς. Οὗτοι γὰρ ἐφρόντισαν τῶν τοιούτων. διαφορόντως δ᾽ ὁ Φιλάδελφος ἐπικληθείς, φιλιστορῶν, καὶ διὰ τὴν ἀσθένειαν τοῦ σώματος, διαγωγὰς ἀεί τινας καὶ τέρψεις ζητῶν καινοτέρας. Οἱ πάλαι δὲ βασιλεῖς. οὐ πάνυ ἐφρόντισαν τῶν τοιούτων· καίπερ οἰκεῖοι σοφίας γεγονότες καὶ αὐτοί, καὶ οἱ ἱερεῖς, μεθ᾽ ὧν ἦν αὐτοῖς ὁ πλείων βίος. ὥστε καὶ θαυμάζειν ἄξιον, καὶ διὰ τοῦτο, καὶ διότι Σέσωστρις τὴν Αἰθιοπίαν ἐπῆλθεν ἅπασαν μέχρι τῆς κινναμωμοφόρου, καὶ ὑπομνήματα τῆς στρατείας αὐτοῦ, καὶ νῦν ἔτι δείκνυται στῆλαι καὶ ἐπιγραφαί. Καμβύσης τε τὴν Αἴγυπτον κατασχών, προῆλθε καὶ μέχρι τῆς Μερόης μετὰ τῶν Αἰγυπτίων. καὶ δὴ καὶ τοὔνομα τῇ τε νήσῳ, καὶ τῇ πόλει τοῦτο παρ᾽ ἐκείνου τεθῆναι φασίν, ἐκεῖ τῆς ἀδελφῆς ἀποθανούσης αὐτῷ Μερόης. οἱ δὲ γυναῖκα φασί. τὴν ἐπωνυμίαν οὖν ἐχαρίσατο αὐτῇ τιμῶν τὴν ἄνθρωπον. Θαυμαστὸν οὖν πῶς ἐκ τῶν τοιούτων ἀφορμῶν, οὐ τελέως ἐναργὴς ἦν ἡ περὶ τῶν ὄμβρων ἱστορία τοῖς τότε, καὶ ταῦτα τῶν ἱερέων φιλοπραγμονέστερον ἀναφερόντων εἰς τὰ ἱερὰ γράμματα, καὶ ἀποτεινομένων ὅσα μάθησιν περιττὴν ἐπιφαίνει. εἰ γὰρ ἄρα τοῦτ᾽ ἐχρῆν ζητεῖν ὅπερ καὶ νῦν ἔτι ζητεῖται, τί δή ποτε θέρους, χειμῶνος δὲ οὔ; καὶ ἐν τοῖς νοτιωτάτοις, ἐν δὲ τῇ Θηβαΐδι, καὶ τῇ περὶ Συήνην οὐ συμπίπτουσιν ὄμβροι. τὸ δ᾽ ὅτι ἐξ ὄμβρων αἱ ἀναβάσεις, μὴ ζητεῖν, μηδὲ τοιούτων δεῖσθαι μαρτύρων, οἵους Ποσειδώνιος εἴρηκε. Φησὶ γὰρ Καλλισθένη λέγειν τὴν ἐκ τῶν ὄμβρων αἰτίαν τῶν θερινῶν, παρὰ Ἀριστοτέλους λαβόντα, ἐκεῖνον δὲ παρὰ Θρασυάλκου Θασίου (τῶν ἀρχαίων δὲ φυσικῶν εἷς οὗτος) ἐκεῖνον δὲ παρ᾽ ἄλλου. τὸν δὲ παρ᾽ Ὁμήρου διιπετέα φάσκοντος τὸν Νεῖλον·

diffunditur & contrahitur, & regionem habitabilem diuerso modo figurat. Quod supra montes est regionis, non habitatur magna ex parte. Enimuerò antiqui coniectura, recentiores etiam uisu ipso cognouerunt, Nilum augeri. quando supernè adsita Aethiopia imbribus æstiuis proluitur: maximè in extremis montibus. Imbribus autem finientibus, paulatim inundationẽ desinere. Quam rem ij potissimum depræhenderunt, qui in Arabicum sinum nauigarunt usque ad cinnamomiferam regionem & ij qui ad elephantorum uenationem missi fuerunt, aut si qui alij usus Ptolemæos Aegypti reges impulerunt, ut homines aliquos eò amādaret. Nam hi talia curabant, is præcipuè qui cognomento fuit Philadelphus, cognitionis rerum apprimè studiosus: cùm propter corporis imbecillitatem semper nouæ alicuius obiectionis materiam expeteret. Antiqui autem reges perexiguam harum rerum curam habuerũt. tametsi cùm ipsi sapiẽtiæ studio dediti essent, tum sacerdotes, cum quibus plurimum uiuebant. Idqúe eò magis est admiratione dignum, quod Sesostris totam Aethiopiā permeauit, usque ad Cinnamomiferam regionem, & adhuc quædam eius monumenta extant, & columnæ & inscriptiones. Cambyses quoq; Aegypto potitus, cum Aegyptijs usque ad Meroën progressus est, & nomen urbi, insulæqúe ab illo factum aiunt, Meroẽ siue sorore, siue uxore eius (.nam & hoc traditur.) ibi mortua, utique honorandæ causa fœminæ loco id nominis imposuit. Mirum itaque est, cur tantis oblatis inuestigandi occasionibus, non prorsus innotuerit imbrium historia eius ætatis hominibus. præser tim cum sacerdotes curiosiùs in sacros libros referrẽt & confirmarẽt quæ subtilioris aliquid haberent cognitionis. Etenim, si dignum disquisitione uisum fuit, quod adhuc quæri solet: cur æstate, & non hyeme partibus australissimis imbres cadant. In Thebaide uerò & circa Syenen nō item: cur non de hoc etiam disputaretur, quomodo ex imbribus Nilus augeatur? ne talibus testibus uti cogeremur, quales producit Posidonius. Ait enim Eratosthenem tradere æstiuos imbres causam esse. Idque hunc ab Aristotele sumsisse, Aristotelem uerò à Thrasyalce. Thrasyalcem autem ab alio, atque illum ab Homero, qui Nilum cœlitus delapsum autor sic. Nili incremẽta.

Rursus

Odyss. Δ. 581. Rursus Aegypti cœlo delapsa fluenta.

Verùm isthæc mitto, cùm à multis sint tractata. de quibus satis sit duos afferre, qui ætate nostra de Nilo scripserunt. Eudorum & Aristonem peripateticos. Hi demto saltem ordine, cætera omnia & stylo & argumentis ijsdem ferè uterque posuerunt. Itaque libros inter se collaturus, cum exemplarium copia nulla fieret, alterum cum altero comparaui. uter autem alterius compilauerit scriptum, fortasse Ammonis oraculo doceri aliqs possit. Eudorus quidem Aristonem eo nomine incusat: sed profectò ipsum dicendi genus magis est Aristoneum. Cæterùm prisci id solum Aegyptum uocauere, quod habitatur, & à Nilo irrigatur, à locis Syenæ proximis incipientes usque ad mare. recentiores uerò ad hoc usq; tempus, omnes ferè orientales partes assumserunt, quæ inter Arabicum sinum sunt, atque Nilum. (Aethiopes porrò rubro mari non adeò utuntur.) Ab occidente uerò loca usque ad Anases quæ uocantur & in ora maritima ab ostio Canopico, usq; ad eum locum qui Catabathmus dicitur, & cyrenæorum ditionem. Nam Ptolemaici reges eò usque dominationem protulerunt suam: ut & Cyrenaicam sub se haberẽt, & eam ab Aegypto Cyproq; separarent. Romani qui postea successerunt, prouinciam Aegyptũ prioribus finibus incluserunt. Aegyptij regiones uocant habitatas & maximis desertis circumdatas, quasi quasdam pelagi insulas, quales sunt multæ ad Africam. Harum tres sunt Aegypto finitimæ, & ei subditæ. Diximus de Aegypto generalia, & è superioribus repetita temporibus singula, & quid quæque habeant præclari, deinceps enarrabimus. Initium autem ab Alexandrea faciemus & locis ei uicinis: cum huius tractationis præcipuam partem ea occupent. Ergo maritima ora à Pelusio usque ad Canopicum ostium, ad occidentem nauiganti est CIↃ ferè & CCC stadiorũ, quod & basim ipsius Delta diximus. Hinc ad Pharum insulam centum & quinquaginta. Pharus insula quædam est oblonga, quæ continẽti adiacet, ancipitem ad eam portum faciens. Est enim litus sinuosum, quod duo promontoria in mare emittit, inter quæ insula iacet portum claudens, cui per longum obijcitur. de Phari promontorijs orientale magis continentem, & oppositum

Pharus. Vide tertiã Africæ tabulam.

Ἂψ δ' εἰς Αἰγύπτοιο διιπετέος ποταμοῖο.

Ἀλλ' ἐῶ ταῦτα πολλῶν εἰρηκότων, ὧν ἀρκέσει δύο μηνῦσαι τοὺς ποιήσαντας καθ' ἡμᾶς τὸ περὶ Νείλου βιβλίον Εὔδωρόν τε καὶ Ἀρίστωνα τῶν ἐκ τῶν περιπάτων. πλὴν γὰρ τῆς τάξεως τά τε ἄλλα καὶ τῇ φράσει, καὶ τῇ ἐπιχειρήσει ταῦτα ἐστὶ κείμενα παρ' ἀμφοτέροις. ἐγὼ γοῦν ἀπορούμενος ἀντιγράφων εἰς τὴν ἀντιβολὴν ἐκ θατέρου θάτερον ἀντέβαλον. πότερος δ' ἦν ὁ τἀλλότρια ὑποβαλλόμενος, ἐν Ἄμμωνος εὕροι τις ἄν. Εὔδωρος δ' ᾐτιᾶτο τὸν Ἀρίστωνα. ἡ μέντοι φράσις Ἀριστώνειος μᾶλλον ἐστίν. Οἱ μὲν οὖν ἀρχαῖοι τὸ οἰκούμενον αὐτὸ καὶ ποτιζόμενον ὑπὸ τοῦ Νείλου μόνον Αἴγυπτον ἐκάλουν, ἀπὸ τῶν περὶ Συήνην τόπων ἀρξάμενοι μέχρι τῆς θαλάττης. οἱ δ' ὕστερον μέχρι νῦν προσέλαβον ἐκ τῶν πρὸς ἕω μερῶν, μεταξὺ τοῦ Ἀραβίου κόλπου, καὶ τοῦ Νείλου σχεδόν τι πάντα. Οἱ δ' Αἰθίοπες οὐ πάνυ χρῶνται τῇ ἐρυθρᾷ θαλάττῃ. ἐκ δὲ τῶν ἑσπερίων τὰ μέχρι τῶν αὐάσεων, καὶ ἐν τῇ παραλίᾳ τὰ ἀπὸ τοῦ Κανωβικοῦ στόματος μέχρι Καταβαθμοῦ καὶ τῆς Κυρηναίων ἐπικρατείας. Οἵ τε γὰρ ἀπὸ τοῦ Πτολεμαίου βασιλεῖς ἴσχυσαν ἐπὶ τοσοῦτον, οἵ γε καὶ τὴν Κυρηναίαν αὐτὴν κατεῖχον, καὶ διενείμαντο πρὸς τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Κύπρον. Ῥωμαῖοί τε οἱ διαδεξάμενοι τὴν ἐκείνων ἐπαρχίαν, κρίναντες τὴν Αἴγυπτον ἐν τοῖς αὐτοῖς ὅροις διεφύλαξαν. Ἀνάσεις δ' οἱ Αἰγύπτιοι καλοῦσι τὰς οἰκουμένας χώρας, περιεχομένας κύκλῳ μεγάλαις ἐρημίαις, ὡς ἂν νήσους πελαγίας. πολὺ δὲ τοῦτ' ἐστὶ κατὰ τὴν Λιβύην. τρεῖς δ' εἰσὶν αἱ πρόσχωροι τῇ Αἰγύπτῳ καὶ ὑπ' αὐτῇ τεταγμέναι. Τὰ μὲν οὖν καθόλου καὶ ἀνωτάτω περὶ τῆς Αἰγύπτου, ταῦτα λέγομεν. τὰ καθέκαστα δέ, καὶ τὰς ἀρετὰς αὐτῆς, νῦν διέξιμεν. Ἐπεὶ δὲ τὸ πλεῖστον τοῦ ἔργου τούτου καὶ τὸ κυριώτατον ἡ Ἀλεξάνδρεια ἐστὶ καὶ τὰ περὶ αὐτήν, ἐντεῦθεν ἀρκτέον. Ἔστι τοίνυν ἡ ἀπὸ Πηλουσίου παραλία πρὸς τὴν ἑσπέραν πλέουσι, μέχρι μὲν τοῦ Κανωβικοῦ στόματος, χιλίων που καὶ τριακοσίων σταδίων, ὃ δὴ καὶ βάσιν τοῦ Δέλτα ἔφαμεν. ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ Φάρον τὴν νῆσον ἄλλοι στάδιοι πεντήκοντα πρὸς τοῖς ἑκατόν. Ἡ δὲ Φάρος νησίον ἐστὶ παραμηκὲς πρὸς ἔχατον τῇ ἠπείρῳ, λιμένα πρὸς αὐτὴν ποιοῦν ἀμφίστομον, ἠιὼν γάρ ἐστι κολπώδης, ἄκρας εἰς τὸ πέλαγος προβεβλημένη δύο. τούτων δὲ μεταξὺ ἡ νῆσος ἵδρυται κλείουσα τὸν κόλπον, παραβέβληται γὰρ αὐτῷ κατὰ μῆκος. τῶν δ' ἄκρων τῆς Φάρου τὸ μὲν οὖν ἑῷον μᾶλλον ἐστὶ προσεχὲς τῇ ἠπείρῳ, καὶ τῇ

κατ' αὐτὴν ἄκρα. καλεῖται δ' Ἀκρολοχίας, καὶ ποιεῖ τὸν λιμένα στενόστομον. πρὸς δὲ τῇ στενότητι τοῦ μεταξὺ πόρου καὶ πέτραι εἰσίν, αἱ μὲν ὕφαλοι, αἱ δὲ καὶ ἐξέχουσαι, τραχύνουσαι πᾶσαν ὥραν τὸ προσπῖπτον ἐκ τοῦ πελάγους κλυδώνιον. ἔστι δὲ καὶ αὐτὸ τὸ τῆς νησίδος ἄκρον πέτρα πολύκλυστος, ἔχουσα πύργον θαυμαστῶς κατεσκευασμένον λευκοῦ λίθου πολυόροφον, ὁμώνυμον τῇ νήσῳ. τοῦτον δ' ἀνέθηκε Σώστρατος Κνίδιος φίλος τῶν βασιλέων, τῆς τῶν πλοϊζομένων σωτηρίας χάριν, ὥς φησιν ἡ ἐπιγραφή. Ἐπίγραμμα. Σώστρατος Κνίδιος Δεξιφάνους, θεοῖς σωτῆρσιν ὑπὲρ τῶν πλωϊζομένων. ἀλιμένου γὰρ οὔσης καὶ ταπεινῆς τῆς ἑκατέρωθεν παραλίας, ἐχούσης δὲ καὶ χοιράδας καὶ βράχη τινά, ἔδει σημείου τινὸς ὑψηλοῦ καὶ λαμπροῦ τοῖς ἀπὸ τοῦ πελάγους προσπλέουσιν, ὥστ' εὐστοχεῖν τῆς εἰσβολῆς τοῦ λιμένος. Καὶ τὸ ἑσπέριον δὲ στόμα οὐκ εὐείσβολόν ἐστιν, οὐ μὴν τοσαύτης γε δεῖται προνοίας. ποιεῖ δὲ καὶ τοῦτο ἄλλον λιμένα τὸν τοῦ Εὐνόστου καλούμενον. πρόκειται δ' οὗτος τοῦ ὀρυκτοῦ καὶ κλειστοῦ λιμένος. ὁ μὲν γὰρ ἐκ τοῦ λεχθέντος πύργου τῆς Φάρου τὸν εἴσπλουν ἔχων, ὁ μέγας ἐστὶ λιμήν. οὗτοι δὲ συνεχεῖς ἐν βάθει ἐκείνῳ, τῷ ἑπταστιδίῳ καλουμένῳ χώματι διειργόμενοι ἀπ' αὐτοῦ παράκεινται. τὸ δὲ χῶμα ἐστὶν ἀπὸ τῆς ἠπείρου γέφυρα ἐπὶ τὴν νῆσον, κατὰ τὸ ἑσπέριον αὐτῆς μέρος ἐκτεταμένη, δύο διάπλους διαλείπουσα μόνον εἰς τὸν Εὐνόστου λιμένα, καὶ αὐτοὺς γε γεφυρωμένους. ἦν δ' οὐ γέφυρα μόνον ἐπὶ τὴν νῆσον τὸ ἔργον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ὑδραγώγιον ὅτε γε ᾠκεῖτο. νῦν δ' ἠρήμωσεν αὐτὴν ὁ θεὸς Καῖσαρ ἐν τῷ πρὸς Ἀλεξανδρέας πολέμῳ τεταγμένην μετὰ τῶν βασιλέων. ὀλίγοι δ' οἰκοῦσι πρὸς τῷ πύργῳ ναυτικοὶ ἄνδρες. ὁ γοῦν μέγας λιμὴν πρὸς τῷ κεκλεῖσθαι καλῶς τῷ τε χώματι, καὶ τῇ φύσει, ἀγχιβαθής τέ ἐστιν, ὥστε τὴν μεγίστην ναῦν ἐπὶ κλίμακος ὁρμεῖν· καὶ εἰς πλείους δὲ σχίζεται λιμένας. οἱ μὲν οὖν πρότεροι τῶν Αἰγυπτίων βασιλεῖς ἀγαπῶντες οἷς εἶχον, καὶ οὐ πάνυ ἐπεισάκτων δεόμενοι, διαβεβλημένοι πρὸς ἅπαντας τοὺς πλέοντας, καὶ μάλιστα τοὺς Ἕλληνας (πορθηταὶ γὰρ ἦσαν καὶ ἐπιθυμηταὶ τῆς ἀλλοτρίας κατὰ σπάνιν γῆς.) ἐπέστησαν φυλακὴν τῷ τόπῳ τούτῳ, κελεύσαντες ἀπείργειν τοὺς προσιόντας. κατοικίαν δ' αὐτοῖς ἔδοσαν τὴν προσαγορευομένην Ῥακῶτιν, ἣ νῦν μὲν τῆς Ἀλεξανδρέων πόλεώς ἐστι μέρος τὸ ὑπερκείμενον τῶν νεωρίων. τότε δὲ κώμη ὑπῆρχε. τὰ δὲ κύκλῳ τῆς κώμης βουκόλοις παρέδοσαν, δυναμένοις

sibi promontorium attingit, & Acrolochias uocatur. quod portum efficit ore arcto. Accedit ad angustias portus, quòd in intermedio freto petræ sunt, partim aquis opertę, partim eminentes, continuè occurrentem ex pelago fluctum exasperantes. Ipsum adeò insulæ promontorium est petra quędam mari circumdata, turrim habens ex albo lapide mirificè structam multis fastigijs: eodem, quo insula nomine. Eam Sostratus Cnidius regum amicus posuit ob nauigantiũ salutem, quod hac descriptione notatur. Sostratus Cnidius Dexiphanis F. dijs seruatoribus, pro nauigantibus. Nam cum ora ex utraque parte importuosa & humilis esset, cautesque ac 4
4 breuia haberet: signo aliquo opus fuit, alto & claro, quo usi nauigantes ex alto port⁹ ingressũ cõtingere possent. Occiduũ etiã ostiũ quanquã nõ tutũ ingressum habet, non tñ tanta indiget prouidẽtia. sed hoc alium portum efficit, qui Eunosti dicitur, atque hic ante exfossum & clausum portum iacet. qui enim ex dicta Phari turri ingressum habet, is maximus portus est. Hi uerò continui in secessu illo, qui septem stadium appellatur, aggere ab eo diremti adiacẽt. Agger autem est pons quidam à continenti in insulam ad occidentalem eius partem porrectus, duos tantum aditus nauigabiles relinquẽs in Eunosti portum, ipsos quoque ponte iunctos: quod opus non modò pons erat in insulam, sed etiam aquæductus, cum illa habitaretur. Nostra ætate D. Cæsar eam in Alexandrino bello (.in quo pro regibus contra ipsum steterat.) euastauit, pauci tamen nautæ iuxta turrim habitant. Maximus quidem portus præterquam quod & natura & aggere benè clauditur, profundus est adeò proximè ipsum litus, ut maxima etiam nauis ad ipsos gradus eius applicari tutò possit: Sed & in portus complures scinditur. Enimuerò primi Aegyptiorum reges suis contenti opibus, nec importata aliunde magnoperè desiderantes, omnibus exteris nauigantibus, eò infensi erant: maximè Græcis, qui ob soli penuriam populari atque appetere aliena solebant, ideoque muniuerunt locum hunc præsidio imposito, cui & habitandam dederunt eam, quæ Rhacotis appellabatur, ea nũc Alexandriæ pars est, naualibus imminens: tunc uicus erat. Quæ uerò in orbem circumiacebãt, Bucolis, id est bubulcis, tradidere: qui ipsi

καὶ αὐτοῖς

quoque uires haberent ad arcendos extraneos. *Alexandrea.* Cùm Alexander eò ueniſſet, loci opportunitate perſpecta, ſtatuit urbem ad portum eſſe muniendam. Futuram urbis felicitatem, quæ conſecuta eſt, ferunt oſtento in ipſa operis deſignatione fuiſſe præmonſtratam, architectis enim ambitus lineam gypſo deſignantibus, & aduentante rege gypſo deficiente, farinæ operarijs deſtinatæ à procuratoribus fuiſſe præbitam partẽ, qua etiam compitorum plures diuiſiones delineauerint. Eam rem uiſam fuiſſe boni ominis. Certè commoditates urbs habet non unius modò generis. Duo maria locum undique alluunt, alterum à ſeptentrione, quod Aegyptium dicitur, alterum à meridie, quod Mareiæ lacus & Mareotis appellatur. eũ Nilus multis foſſis tum è ſuperioribus partibus, tum è lateribus actis implet, per quas multo plura importantur, quàm è mari, adeò ut portus, qui ad lacum eſt, ditior ſit marino. Exportari ex Alexandria plura hâc, quàm ex Italia importari, facilè ſentiet, qui Alexandriæ & Puteolis fuerit: obſeruaueritque onerarias naues & uenientes & recedentes, quanto grauiores aut leuiores ultro citroque nauigent. Iam præter opes quæ ex utraque parte & in maris & in lacus portum aduehuntur: aëris temperies digna eſt memoratu, quæ idcirco contingit, quòd urbs utrinque alluitur, & Nilus incrementa commodè facit. Quippe cæteræ urbes quæ ad lacus ſitæ ſunt, grauem & præfocantem aërem in æſtiuis ardoribus habent, ac propter uapores à ſole excitatos, cœnum in lacuum labris cogitur, unde cœnoſo humore exhalante, aër morbidus attrahitur, ac peſtilentiæ initium præbet. At Alexandriæ incipiente æſtate Nilus auctus auget etiam lacum, & nullum cœnum relinquit, unde malignus aliquis poſſet uapor exhalare. Simul eteſiæ à borealibus partibus, & tanto pelago adſpirant, ut Alexandrini optimè æſtatem agant. Vrbis ſolum chlamydis figuram habet, cuius latera quæ in longum tendunt, aqua circùm alluuntur xxx ferè ſtadiorum habentia diametrum, latera uerò quæ in latum ſunt, iſthmis ſtringuntur ſeptem octoue ſtadiorum, hinc mari, illinc lacu allutorum. Ac tota quidem urbs uijs diuiſa eſt, per quas & equi & currus agi poſsint. duabus

καὶ αὐτοῖς κωλύειν τοὺς ἔξωθεν ἐπιόντας. Ἐπελθὼν δὲ Ἀλέξανδρος, καὶ ἰδὼν τὴν εὐκαιρίαν, ἔγνω τειχίζειν ἐπὶ τῷ λιμένι τὴν πόλιν. τῆς δ᾽ ὕστερον ἐπηκολουθηκυίας εὐδαιμονίας τῇ πόλει, μνημονεύουσί τι σημεῖον κατὰ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ κτίσματος συμβάν. τῶν γὰρ ἀρχιτεκτόνων τῇ λευκῇ διασημαινομένων τὴν τοῦ περιβόλου γραμμήν, ἐπιλειπούσης τῆς γῆς, καὶ τοῦ βασιλέως ἐπιόντος, οἱ διοικηταὶ τῶν ἀλφίτων μέρος τῶν παρεσκευασμένων τοῖς ἐργάταις παρέσχον, δι᾽ ὧν καὶ αἱ ὁδοὶ κατετμήθησαν εἰς πλείους. τοῦτ᾽ οὖν οἰωνίσθαι λέγονται πρὸς ἀγαθοῦ γεγονός. Ἡ δ᾽ εὐκαιρία πολύτροπος. ἀμφίκλυστόν τε γάρ ἐστι τὸ χωρίον δυσὶ πελάγεσι, τὸ μὲν ἀπὸ τῶν ἄρκτων τῷ Αἰγυπτίῳ λεγομένῳ, τὸ δ᾽ ἀπὸ μεσημβρίας τὸ τῆς λίμνης τῆς Μαρείας, ἣ καὶ Μαρεῶτις λέγεται. πληροῖ δὲ ταύτην πολλαῖς διώρυξιν ὁ Νεῖλος, ἄνωθέν δὲ καὶ ἐκ πλαγίων, δι᾽ ὧν καὶ τὰ εἰσκομιζόμενα πολλῷ πλείω τῶν ἀπὸ θαλάττης ἐστίν· ὥσθ᾽ ὁ λιμὴν ὁ λιμναῖος ὑπῆρχε πλουσιώτερος τοῦ θαλαττίου. ταύτῃ καὶ τὰ ἐκκομιζόμενα ἐξ Ἀλεξανδρείας πλείω τῶν εἰσκομιζομένων ἐστί. γνοίη δ᾽ ἄν τις ἔν τε τῇ Ἀλεξανδρείᾳ, καὶ τῇ Δικαιαρχίᾳ γενόμενος, ὁρῶν τὰς ὁλκάδας. ἐν δὲ τῷ κατάπλῳ καὶ ἐν ταῖς ἀναγωγαῖς ὅσον βαρύτεραί τε καὶ κουφότεραι δεῦρο κἀκεῖσε πλέοιεν. Πρὸς δὲ τῷ πλούτῳ τῶν καταγομένων ἑκατέρωσε εἴς τε τὸν κατὰ θάλατταν λιμένα, καὶ εἰς τὸν λιμναῖον· καὶ τὸ εὐάερον ἄξιον σημειώσεως ἐστίν. ὃ καὶ αὐτὸ συμβαίνει διὰ τὸ ἀμφίκλυστον, καὶ τὸ εὔκαιρον τῆς ἀναβάσεως τοῦ Νείλου. Αἱ μὲν γὰρ ἄλλαι πόλεις αἱ ἐπὶ λιμνῶν ἱδρυμέναι, βαρεῖς καὶ πνιγώδεις ἔχουσι τοὺς ἀέρας ἐν τοῖς καύμασι τοῦ θέρους· ἐπὶ γὰρ τοῖς χείλεσιν αἱ λίμναι τελματοῦνται διὰ τὴν ἐκ τῶν ἡλίων ἀναθυμίασιν. Βορβορώδους οὖν ἀναφερομένης τοσαύτης ἰκμάδος, νοσώδης ὁ ἀὴρ ἕλκεται, καὶ λοιμικῶν κατάρχει παθῶν. Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ δὲ τοῦ θέρους ἀρχομένου πληρούμενος ὁ Νεῖλος, πληροῖ καὶ τὴν λίμνην, καὶ οὐδὲν ἐᾷ τελματῶδες τὸ τὴν ἀναφορὰν ποιῆσαν μοχθηράν. τότε δὲ καὶ οἱ ἐτησίαι πνέουσιν ἐκ τῶν Βορέων, καὶ τοῦ τοσούτου πελάγους· ὥστε κάλλιστα τοῦ θέρους Ἀλεξανδρεῖς διάγουσιν. ἔστι δὲ χλαμυδοειδὲς τὸ σχῆμα τοῦ ἐδάφους τῆς πόλεως. οὗ τὰ μὲν ἐπὶ μῆκος πλευρά ἐστι τὰ ἀμφίκλυστα, ὅσον τριάκοντα σταδίων ἔχοντα διάμετρον. τὰ δὲ ἐπὶ πλάτος οἱ ἰσθμοί, ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ σταδίων ἑκάτερος, σφιγγόμενος τῇ μὲν ὑπὸ θαλάττης, τῇ δ᾽ ὑπὸ τῆς λίμνης. Ἅπασα μὲν ὁδοῖς κατατέτμηται, ἱππηλάταις καὶ ἁρματηλάταις. δυσὶ

δὲ πλα-

δὲ πλατυτάταις, αἳ δὴ δίχα καὶ πρὸς ὀρθὰς τέμνουσιν ἀλλήλας. Ἔχει δ' ἡ πόλις τεμένη τε κοινὰ κάλλιστα καὶ τὰ βασίλεια, τέταρτον, ἢ καὶ τρίτον τοῦ παντὸς περιβόλου μέρος. τῶν γὰρ βασιλέων ἕκαστος ὥσπερ τοῖς κοινοῖς ἀναθήμασι προσεφιλοκάλει τινὰ κόσμον, οὕτω καὶ οἴκησιν ἰδίᾳ περιεβάλλετο πρὸς ταῖς ὑπαρχούσαις, ὥστε νῦν τὸ τοῦ ποιητοῦ, ἐξ ἑτέρων ἕτερ' ἐστίν. ἅπαντα μέντοι συναφῆ καὶ ἀλλήλοις καὶ τῷ λιμένι, καὶ ὅσα ἔξω αὐτοῦ. Τῶν δὲ βασιλείων μέρος ἐστὶ καὶ τὸ μουσεῖον, ἔχον περίπατον καὶ ἐξέδραν, καὶ οἶκον μέγαν, ἐν ᾧ τὸ συσσίτιον τῶν μετεχόντων τοῦ Μουσείου φιλολόγων ἀνδρῶν. ἔστι δὲ τῇ συνόδῳ ταύτῃ καὶ χρήματα κοινά, καὶ ἱερεὺς ὁ ἐπὶ τῷ μουσείῳ τεταγμένος, τότε μὲν ὑπὸ τῶν βασιλέων, νῦν δ' ὑπὸ Καίσαρος. Μέρος δὲ τῶν βασιλείων ἐστὶ καὶ τὸ καλούμενον σῶμα, ὃ περίβολος ἦν, ἐν ᾧ αἱ τῶν βασιλέων ταφαὶ καὶ ἡ Ἀλεξάνδρου. ἔφθη γὰρ τὸ Σῶμα ἀφελόμενος Περδίκκαν ὁ τοῦ Λάγου Πτολεμαῖος, κατακομίζοντα ἐκ τῆς Βαβυλῶνος, καὶ ἐκτρεπόμενον ταύτῃ κατὰ πλεονεξίαν καὶ ἐξιδιασμὸν τῆς Αἰγύπτου. καὶ δὴ καὶ ἀπώλετο διαφθαρεὶς ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν, ἐπελθόντος τοῦ Πτολεμαίου, καὶ κατακλείσαντος αὐτὸν ἐν νήσῳ ἐρήμῃ. ἐκεῖνος μὲν οὖν ἀπέθανεν ἐμπεριπαρεὶς ταῖς σαρίσαις, ἐπελθόντων ἐπ' αὐτῷ τῶν στρατιωτῶν. σὺν αὐτῷ δὲ καὶ οἱ βασιλεῖς, Ἀριδαῖός τε καὶ τὰ παιδία τὰ Ἀλεξάνδρου, καὶ ἡ γυνὴ Ῥωξάνη ἀπῆρεν εἰς Μακεδονίαν. τὸ δὲ σῶμα τοῦ Ἀλεξάνδρου κομίσας ὁ Πτολεμαῖος ἐκήδευσεν ἐν τῇ Ἀλεξανδρείᾳ ὅπου νῦν κεῖται· οὐ μὴν ἐν τῇ αὐτῇ πυέλῳ. ὑαλίνη γὰρ αὕτη, ἐκεῖνος δ' ἐν χρυσῇ κατέθηκεν. ἐσύλησε δ' αὐτὸν ὁ Κόκκης, καὶ Παρείσακτος ἐπικληθεὶς Πτολεμαῖος, ἐκ τῆς Συρίας ἐπελθών, καὶ ἐκπεσὼν εὐθύς, ὥστ' ἀνόνητα αὐτῷ τὰ σῦλα γενέσθαι. Ἔστι δ' ἐν τῷ μεγάλῳ λιμένι κατὰ μὲν τὸν εἴσπλουν ἐν δεξιᾷ ἡ νῆσος καὶ ὁ πύργος ὁ Φάρος. κατὰ δὲ τὴν ἑτέραν χεῖρα αἵ τε χοιράδες, καὶ ἡ Λοχιὰς ἄκρα, ἔχουσα βασίλειον. Εἰσπλεύσαντι δ' ἐν ἀριστερᾷ, ἐστὶ συνεχῆ τοῖς ἐν τῇ Λοχιάδι, τὰ ἐνδοτέρω βασίλεια, πολλὰς καὶ ποικίλας ἔχοντα διαίτας καὶ ἄλση. τούτοις δ' ὑπόκειται ὅ, τε κρυπτὸς λιμὴν καὶ κλειστὸς ἴδιος τῶν βασιλέων, καὶ ἡ Ἀντίρροδος νησίον προκείμενον τοῦ ὀρυκτοῦ λιμένος, βασίλειον ἅμα καὶ λιμένιον ἔχον. ἐκάλεσαν δ' οὕτως, ὡς ἂν τῇ Ῥόδῳ ἐνάμιλλον. Ὑπέρκειται δὲ τούτου τὸ θέατρον. εἶτα τὸ Ποσείδιον, ἀγκών τις ἀπὸ τοῦ Ἐμπορίου καλουμένου προπεπτωκώς, ἔχων ἱε-

autem latissimis, 5 quæ amplius ingero ex- 5
panduntur, & sese medias ad rectos angulos secant. Vrbs publica fana pulcherrima, & regias, quæ quartam tertiam'ue totius ambitus partem occupant. Nam regum quisque ut deorum donarijs aliquid ornamenti addere studebat: ita & ad iam exstructas regias aliquam de suo adijciebant, ut nunc poetæ illud uere dici possit, Sunt alia ex alijs——.

atque omnes inter se iunctæ sunt & portui contiguæ, & ijs quæ extra eum sunt. Pars etiam regiarum est museum quod deambulationem habet, & exedram & maximam domum, in qua cœnaculum est eorum qui Musei consortes sunt, ac litteris humanioribus studium impēdunt. Hoc collegium publice pecunias habet & sacerdotem, qui Museo præest, olim a regibus, nūc a Cæsare constitutum. Regiarum pars & illud est, quod Soma appellatur: septum quoddam, in quo regum sepulturæ, & Alexandri erat. Ptolemæus Lagi F., Alexandri corpus Perdiccæ eripuerat, cùm hic id è Babylone deferret, atque huc diuerteret, auaricia & Aegypti sibi uindicandæ studio impulsus. Perijt ille a militibus interemtus, a Ptolemæo superueniente in insula deserta inclusus, ubi irruentibus militibus, sarissis confossus est. Cùm eo reges, Aridæusque, & Alexandri filij, & Rhoxana uxor in Macedoniam discesserunt. Alexandri corpus Ptolemeus Alexandriam detulit, ibique id sepelijt, & adhuc ibi iacet, non tamen in eodem alueo. Nunc enim uitreus est, ille in aureo condiderat. Aureum Ptolemæus cognomento Coccus & Subditicius rapuit, è Syria eò profectus. statimque deiectus, nullam è præda utilitatem percepit. In magno portu iuxta ingressum ad dextram est insula, & turris Pharus, ad læuam sunt cautes, & Lochias promontorium, in quo regia est. Ingresso ad sinistram, sunt interiores regiæ, continuæ ijs quæ sunt in Lochiade, multa ac uaria domicilia & lucos habentia. His occultus ac clausus portus subiacet, qui proprius est regum. Item Antirrhodus insula, quæ ante effossum portum iacet, regiam habens, & paruum portum, sic dicta, quod Rhodo quasi æmula esset. Supra hanc theatrum est, postea Posidium, cubitus quidam ab Emporio quod uocatur deflectens, & Neptuni

Alexādri sepulcrum.

*

RR ρὸν Πο-

ptuni templum habens. Ibi Antonius addito aggere magis etiam in medium portum prominente, regiam domũ construxit, quam Timonium appellauit, idque ad extremum
6 fecit, cum ab amicis 6 derelictus, post Actiacam calamitatem, Alexãdriam dicessisset, ac solitariam sibi quandam uitam Timonis exemplo peragendam proposuisset, amicis omnibus ualere iussis. Postea est Cæsarium & Emporium, & Apostases quæ dicuntur quasi abscessus, inde naualia usque ad septemstadium. Atque hæc circa magnum portum sunt. Deinde à septemstadio est Eunosti portus, & supra hunc est effossus portus, etiam Cibotus, hoc est arca, dictus, qui & ipse naualia habet. Intra hunc fossa est nauigabilis usque ad Mareotidem lacum perducta. extra fossam itaque restat urbis paululum. Postea est Necropolis (.id est cadauerum urbs.) & suburbanum, in quo horti plurimi sunt, & sepulturæ, ac domicilia condiendis mortuis idonea. Intra fossam sunt Sarapium, & alia quædam antiqua fana, abolita ferè propter templorum factam exstructionem. Nicopoli nam & amphitheatrum, & stadiũ, & quinquennalia certamina ibi celebrantur: antiquitus uerò instituta uiluerunt. Sed (.ut uerbo dicã.) urbs & donarijs & sacris plena est, pulcerrimum gymnasiũ, quod porticus habet stadio maiores, tum forum iudiciale, & luci. Est etiam Panium altum opus manu conditum, forma turbinata, saxeo tumulo simile, in quod per cochleam ascenditur, ab eius uertice tota urbs subiecta undique cerni potest. A' Necropoli uerò platea quæ in longum præter gymnasium pertendit usque ad Canopicam portã. postea est circus, qui Græcè Hippodronius appellatur, & alia subsequentes usque ad Canopicam fossam. Exeunti per Hippodromum est Nicopolis, quæ habitatur ad mare ita, ut urbe non minor censeri debeat. distat ab Alexandria stadijs triginta. Hunc locum Cæsar Augustus ornauit: quòd hîc prœlia eos superauit, qui cum Antonio contra ipsum exierant, & primo aditu urbem cepit: Antonium uerò coëgit, ut ipse sibi manum afferret: Cleopatram uiuam in potestatem suam redegit: quæ paulo pòst & ipsa se in custodia clàm admotæ aspidis morsu, aut (.ut alij tradunt.) illito ueneno interfecit. Ad hunc modum Lagidarum imperium

ρὸν Ποσειδῶνος. ᾧ προσθεὶς χῶμα Ἀντώνιος ἔτι μᾶλλον προνεῦον εἰς μέσον τὸν λιμένα, ἐπὶ τῷ ἄκρῳ κατεσκεύασε δίαιταν βασιλικὴν, ἣν Τιμώνιον προσηγόρευσε. τοῦτο δ' ἔπραξε τὸ τελευταῖον ἡνίκα προσκληθεὶς ὑπὸ τῶν φίλων ἀπῆρεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν μετὰ τὴν ἐν Ἀκτίῳ κακοπραγίαν, Τιμώνιον αὐτῷ κρίνας τὸν λοιπὸν βίον, ὃν διάξειν ἔμελλεν ἔρημος τῶν τοσούτων φίλων. Εἶτα τὸ Καισάρειον καὶ τὸ Ἐμπόρειον, καὶ Ἀποστάσεις, μετὰ ταῦτα τὰ νεώρια, μέχρι τοῦ ἑπτασταδίου. Ταῦτα μὲν τὰ περὶ τὸν μέγαν λιμένα. Ἑξῆς δ' Εὐνόστου λιμὴν μετὰ τὸ ἑπταστάδιον, καὶ ὑπὲρ τούτου ὀρυκτὸς, ὃν καὶ κιβωτὸν καλοῦσιν, ἔχων καὶ αὐτὸς νεώρια. Ἐνδοτέρω δὲ τούτου διῶρυξ πλωτὴ μέχρι τῆς λίμνης τεταμένη τῆς Μαρεώτιδος. ἔξω μὲν οὖν τῆς διώρυγος μικρὸν ἔτι λείπεται τῆς πόλεως. εἶθ' ἡ Νεκρόπολις, καὶ τὸ προάστειον ἐν ᾧ κῆποί τε πολλοὶ καὶ ταφαὶ καὶ καταγωγαὶ, πρὸς τὰς ταριχείας τῶν νεκρῶν ἐπιτήδειαι. Ἐντὸς δὲ τῆς διώρυγος τό, τε Σαράπιον καὶ ἄλλα τεμένη ἀρχαῖα ἐκλελειμμένα πως διὰ τὴν τῶν ναῶν κατασκευὴν τῶν ἐν Νικοπόλει. καὶ γὰρ ἀμφιθέατρον καὶ στάδιον, καὶ οἱ πεντετηρικοὶ ἀγῶνες ἐκεῖ συντελοῦνται· τὰ δὲ παλαιὰ ὠλιγώρηται. Συλλήβδην δ' εἰπεῖν ἡ πόλις μεστή ἐστιν ἀναθημάτων καὶ ἱερῶν. κάλλιστον δὲ τὸ γυμνάσιον, μείζους ἢ σταδιαίας ἔχον τὰς στοὰς ἐν μέσῳ. τὸ δὲ δικαστήριον καὶ τὰ ἄλση. Ἔστι δὲ καὶ Πάνειον, ὕψος τι χειροποίητον, στροβιλοειδὲς, ἐμφερὲς ὄχθῳ πετρώδει, διὰ κοχλίου τὴν ἀνάβασιν ἔχον. ἀπὸ δὲ τῆς κορυφῆς ἔστιν ἀπιδεῖν ὅλην τὴν πόλιν ὑποκειμένην αὐτῷ πανταχόθεν. Ἀπὸ δὲ τῆς Νεκροπόλεως ἡ ἐπὶ τὸ μῆκος πλατεῖα διατείνει παρὰ τὸ γυμνάσιον μέχρι τῆς πύλης τῆς Κανωβικῆς. εἶθ' ἱππόδρομος καλούμενός ἐστι, καὶ αἱ παρακείμεναι αἱ ἄλλαι μέχρι τῆς διώρυγος τῆς Κανωβικῆς. Διὰ δὲ τοῦ ἱπποδρόμου διελθόντι ἡ Νικόπολις ἔχουσα κατοικίαν ἐπὶ θαλάττῃ πόλεως οὐκ ἐλάττω· τριάκοντα δέ εἰσιν ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρείας στάδιοι. Τοῦτον δ' ἐτίμησεν ὁ Σεβαστὸς Καῖσαρ τὸν τόπον, ὅτι ἐνταῦθα ἐνίκα τῇ μάχῃ τοὺς ἐπεξιόντας αὐτῷ μετὰ Ἀντωνίου· καὶ λαβὼν ἐξ ἐφόδου τὴν πόλιν, ἠνάγκασε τὸν μὲν Ἀντώνιον ἑαυτὸν διαχειρίσασθαι, τὴν δὲ Κλεοπάτραν ζῶσαν ἐλθεῖν εἰς τὴν ἐξουσίαν. μικρὸν δ' ὕστερον κἀκείνη ἑαυτὴν ἐν τῇ φρουρᾷ διεχειρίσατο λάθρα δήγματι ἀσπί-

δος, ἢ φαρμάκῳ ἐπιχρίστῳ· λέγεται γὰρ ἀμφοτέρως· καὶ συνέβη καταλυθῆναι τὴν τῶν Λαγιδῶν ἀρχήν,

ἀρχὴν, πολλὰ συμμείνασαν ἔτη. Πτολεμαῖος γὰρ ὁ Λάγου διεδέξατο Ἀλέξανδρον, ἐκεῖνον δὲ Φιλάδελφος, τοῦτον δὲ ὁ Εὐεργέτης, εἶθ' ὁ Φιλοπάτωρ ὁ τῆς Ἀγαθοκλείας, εἶθ' ὁ Ἐπιφανής, εἶθ' ὁ Φιλομήτωρ, παῖς παρὰ πατρὸς ἀεὶ διαδεχόμενος. τοῦτον δ' ἀδελφὸς διεδέξατο ὁ δεύτερος Εὐεργέτης, ὃν καὶ Φύσκωνα προσαγορεύουσι. τοῦτον δ' ὁ Λάθουρος ἐπικληθεὶς Πτολεμαῖος. τοῦτον δ' ὁ Αὐλητὴς ὁ καθ' ἡμᾶς, ὅσπερ ἦν τῆς Κλεοπάτρας πατήρ. Ἅπαντες μὲν οὖν οἱ μετὰ τὸν τρίτον Πτολεμαῖον ὑπὸ τρυφῆς διεφθαρμένοι, χεῖρον ἐπολιτεύσαντο, χείριστα δ' ὁ τέταρτος καὶ ἕβδομος καὶ ὁ ὕστατος ὁ Αὐλητής. ὃς χωρὶς τῆς ἄλλης ἀσελγείας χοραυλεῖν ἤσκησε· καὶ ἐπ' αὐτῷ τε ἐσεμνύνετο ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστ' οὐκ ὤκνει συντελεῖν ἀγῶνας ἐν τοῖς βασιλείοις, εἰς οὓς παρῄει διαμιλλησόμενος τοῖς ἀνταγωνισταῖς. Τοῦτον μὲν οὖν οἱ Ἀλεξανδρεῖς ἐξέβαλον. τριῶν δ' αὐτῷ θυγατέρων οὐσῶν, ὧν μία γνησία ἡ πρεσβυτάτη, ταύτην ἀνέδειξαν βασίλισσαν. υἱοὶ δ' αὐτοῦ δύο νήπιοι τῆς τότε χρείας ἐξέπιπτον τελέως. Τῇ δὲ κατασταθείσῃ μετεπέμψαντο ἄνδρα ἐκ τῆς Συρίας Κυβιοσάκτην τινὰ, προσποιησάμενον τοῦ γένους εἶναι τῶν Συριακῶν βασιλέων. τοῦτον μὲν οὖν ὀλίγων ἡμερῶν ἀπεστραγγάλισεν ἡ βασίλισσα, οὐ φέρουσα τὸ βάναυσον αὐτοῦ, καὶ τὸ ἀνελεύθερον. Ἧκε δ' ἀντ' ἐκείνου προσποιησάμενος καὶ αὐτὸς εἶναι Μιθριδάτου υἱὸς τοῦ Εὐπάτορος Ἀρχέλαος, ὃς ἦν υἱὸς μὲν Ἀρχελάου τοῦ πρὸς Σύλλαν διαπολεμήσαντος, καὶ μετὰ ταῦτα τιμηθέντος ὑπὸ Ῥωμαίων, πάππος δὲ τοῦ βασιλεύσαντος Καππαδόκων ὑστάτου καθ' ἡμᾶς, ἱερεὺς δὲ τῶν ἐν Πόντῳ Κομάνων. Γαβινίῳ δὲ τότε συνδιέτριβεν ὡς συστρατεύσων ἐπὶ Παρθυαίους, λαθὼν δὲ τοῦτον κομίζεται διά τινων εἰς τὴν βασίλισσαν, καὶ ἀναδείκνυται βασιλεύς. Ἐν τούτῳ τὸν Αὐλητὴν ἀφικόμενον εἰς Ῥώμην, δεξάμενος Πομπήιος Μάγνος, συνίστησι τῇ συγκλήτῳ καὶ διαπράττεται κάθοδον μὲν τούτῳ. τῶν δὲ πρέσβεων τῶν πλείστων ἑκατὸν ὄντων ὄλεθρον τῶν καταπρεσβευσάντων αὐτοῦ. τούτων δ' ἦν καὶ Δίων ὁ Ἀκαδημαϊκὸς ἀρχιπρεσβευτὴς γεγονώς. Καταχθεὶς δὲ ὑπὸ Γαβινίου Πτολεμαῖος, τόν τε Ἀρχέλαον ἀναιρεῖ καὶ τὴν θυγατέρα. χρόνον δ' οὐ πολὺν τῇ βασιλείᾳ προσθεὶς, τελευτᾷ νόσῳ, καταλιπὼν δύο μὲν υἱεῖς, δύο δὲ θυγατέρας, πρεσβυτάτην τε Κλεοπάτραν. Οἱ μὲν οὖν Ἀλεξανδρεῖς ἀπέδειξαν βασιλέας τόν τε πρεσβύτερον τῶν υἱῶν καὶ τὴν Κλεοπάτραν, † ὁ δ' ἀπῆρε μετὰ τῆς ἀδελφῆς εἰς τὴν Συρίαν. Ἐν τούτῳ Πομπήιος Μάγνος ἧκε φεύγων ἐκ †

rium euerſum eſt, quod per multos annos durauerat. Etenim Ptolemæus Lagi F. Alexandro ſucceſsit, Ptolemæo autem Philadelphus, Philadelpho Euergetes, huic Philopator Agathocliæ, ei Epiphanes, huic Philometor, ſemper filio patri in regnũ ſuccedente. Philometori uerò frater ſuccedit, ſecundús Euergetes nominatus, quem & Physconem dicunt, huic Ptolemæus cognomento Lathurus ſucceſsit: Lathuro autem ætate noſtra Auletes Cleopatræ pater. Sed omnes poſt tertium Ptolemæum malè regnum geſſerunt, luxu præditi: omnium uerò peſsimè quartus, & ſeptimus, & ultimus Auletes. Hic præter alia flagitia etiam choraulam exercuit: & adeò ea ſe iactauit, ut non pigeret eum certamina in regia celebrare, ad quæ & ipſe cum alijs concertaturus prodit. Itaque eum Alexandrini exegerunt, & cum ei tres filiæ eſſent, unam natu grandiorem, quæ legitima erat, reginam fecerunt: duo eius filij infantes adhuc regno tum prorſus exciderũt. Reginæ uirum e Syria acciuerunt Cybioſactem quendam, qui ſe è Syriacorum regum ſtirpe ferebat. Hunc intra paucas dies regina ſtrangulauit, cùm eius ſordes, illiberalitatem que pati non poſſet. In huius locum Archelaus ſubijt qui ſe Mithridatis Eupatoris filium ſimulabat: Archelai filius erat autem eius, qui contra Syllam bellum geſsit, & poſtea à Romanis ei honor habitus eſt, ac auus eius fuit, qui tempore noſtro poſtremus in Cappadocia regnauit, Comanorum ſacerdos, quæ in Ponto ſunt. Is cum Gabinio tũc degens, tanquam cum eo contra Parthos militaurus, eo neſciente per amicos quoſdam ad reginã deductus, rex declaratus fuit. Subidem tẽpus Auletã Romã profectũ, Pompeius Magnus ſuſcipit, & ſenatui commendat, ac de reductione eius agit, & de nece legatorum qui ſupra centum contra regem uenerant, è quibus fuit Dio Academicus princeps legationis. Ptolemæus itaque à Gabinio reductus, Archelaum ac filiam interemit. Sed non multò pòſt morbò aſſumptus eſt, relictis duobus filijs, & totidem filiabus, quarum grandior erat Cleopatra. Alexandrini filium natu grandiorem, & Cleopatram regno præfecerunt * cum ſorore in Syriam ſeceſsit. Interea Pompeius magnus ex *

Ptolemæorum ſucceſsio.

Palæopharsalo fugiens ad Casium montem ac Pelusium uenit, ibique à regis familiaribus per fraudem interfectus est. Cæsar cum superuenisset, adolescentulum interemit, & Cleopatram ab exilio reuocatam, Aegypti reginam constituit, atque ei in regni partem reliquum fratrem addit, admodum puerũ. Post Cæsaris mortem, & res ad Philippos gestas, Antonius in Asiam profectus, Cleopatram summis honoribus complexus est, ut etiam acciperet in uxorem, & filios ea susciperet. ea in Actiaco bello una fuit, unaq; fugit. utrumque postea Cæsar Augustus eiecit, Aegyptumque à contumelijs ebriosorum dominorum liberauit. Nunc prouincia est, & tributa maxima pendit ab hominibus modestis administratur, qui in eam mittuntur. Qui mittitur regis loco, est. Ei subest dicæodotes: id est, uiri dicendo præfectus, qui iudicia exercendi pleraque potestatem habet. Tum alius idios logos, nimirum qui peculiares rationes curat. Is in ea inquirit quæ sub alterius potestate non sunt, sed seorsim ad Cæsarem recidunt. Hos comitantur Cæsaris liberti & administratores, quibus maiora & minora negotia committuntur. Sunt etiam tres militum cohortes: quarum una in urbe, reliquæ in agro uersantur. præter has nouem cohortes Romanorum, tres in urbe, tres in finibus Aethiopiæ præsidio circa Syenem collocatæ: & reliquæ tres in cætera re-
8 gione. Sunt etiam 8 tres equitum turmæ per loca opportuna eodem modo dispositę. Ex indigenis magistratibus in urbe est exegetes, siue interpres, qui purpuram gestat, & patrios honores habet, & ea curat quę urbi sunt necessaria. Item commentariorum scriba, & iudicum præfectus. Quartus est prætor nocturnus. Hi magistratus etiã tempore regum erant. sed cum reges male uiuerent, horum uitio & iniusticia etiam bonus urbis status corrumpebatur. Certè Polybius, cùm in ea urbe fuisset, eum statum, qui tùm erat, detestatur. Narrat autem tria hominum genera urbem habitare: Aegyptios, &
† indigenam nationem acrem, atque ciuilem, & mercenarios milites, multos sanè ac refractarios. Nam ex antiqua consuetudine peregrinos milites alebant, qui propter regum uilitatem potiùs imperare, quàm seruire didicerant. Tertium genus erat Alexandrinorum, nec id ualdè ciuile, propter easdem cau-

Παλαιοφαρσάλου πρὸς τὸ Πηλούσιον, καὶ τὸ Κάσιον ὄρος. ἐκεῖ μὲν οὖν δολοφονοῦσιν οἱ μετὰ τοῦ βασιλέως. ἐπελθὼν δὲ Καῖσαρ τόν τε μειρακίσκον διαφθείρει, καὶ καθίστησι βασίλισσαν Αἰγύπτου τὴν Κλεοπάτραν μεταπεμψάμενος ἐκ τῆς φυγῆς. συμβασιλεύειν δ' ἀπέδειξε τὸν λοιπὸν ἀδελφὸν αὐτῇ, νέον παντελῶς ὄντα. Μετὰ δὲ τὴν Καίσαρος τελευτὴν καὶ τὰ ἐν Φιλίπποις, διαβὰς Ἀντώνιος εἰς τὴν Ἀσίαν, ἐξετίμησεν ἐπὶ πλέον τὴν Κλεοπάτραν, ὥστε καὶ γυναῖκα ἔκρινε, καὶ ἐτεκνοποιήσατο ἐξ αὐτῆς, τόν τε Ἀκτιακὸν πόλεμον συνήρατο ἐκείνῃ καὶ συνέφυγε. καὶ μετὰ ταῦτα ἐπακολουθήσας ὁ Σεβαστὸς Καῖσαρ ἀμφοτέρους κατέλυσε, καὶ τὴν Αἴγυπτον ἔπαυσε παροινουμένην. Ἐπαρχία νῦν ἐστι, φόρους μὲν τελοῦσα ἀξιολόγους, ὑπὸ σωφρόνων δὲ ἀνδρῶν διοικουμένη τῶν πεμπομένων ἐπάρχων αἰεί. Ὁ μὲν οὖν πεμφθεὶς τὴν τοῦ βασιλέως ἔχει τάξιν. ὑπ' αὐτῷ δ' ἐστὶν ὁ δικαιοδότης, ὁ τῶν πολλῶν κρίσεων κύριος. ἄλλος δ' ἐστὶν ὁ προσαγορευόμενος ἴδιος λόγος, ὃς τῶν ἀδεσπότων καὶ τῶν εἰς Καίσαρα πίπτειν ὀφειλόντων ἐξεταστής ἐστι. παρέπονται δὲ τούτοις ἀπελεύθεροι Καίσαρος καὶ οἰκονόμοι, μείζω καὶ ἐλάττω πεπιστευμένοι πράγματα. Ἔστι δὲ καὶ στρατιωτικοῦ τρία τάγματα, ὧν τὸ ἓν κατὰ τὴν πόλιν ἵδρυται, τἄλλα δ' ἐν τῇ χώρᾳ. χωρὶς δὲ τούτων ἐννέα μέν εἰσι σπεῖραι Ῥωμαίων, τρεῖς μὲν ἐν τῇ πόλει, τρεῖς δ' ἐπὶ τῶν ὅρων τῆς Αἰθιοπίας ἐν Συήνῃ φρουρὰ τοῖς τόποις, τρεῖς δὲ κατὰ τὴν ἄλλην χώραν. Εἰσὶ δὲ καὶ ἱππαρχίαι τρεῖς ὁμοίως διατεταγμέναι ἐπὶ τοὺς ἐπικαιρίους τόπους. Τῶν δ' ἐπιχωρίων ἀρχόντων κατὰ πόλεις μὲν ὅ τε ἐξηγητής ἐστι πορφύραν ἀμπεχόμενος, καὶ ἔχων πατρίους τιμάς, καὶ ἐπιμέλειαν τῶν τῇ πόλει χρησίμων. καὶ ὁ ὑπομνηματογράφος, καὶ ἀρχιδικαστής· τέταρτος δὲ ὁ νυκτερινὸς στρατηγός. Ἦσαν δ' οὖν καὶ ἐπὶ τῶν βασιλέων αὗται αἱ ἀρχαί. κακῶς δὲ τῶν βασιλέων πολιτευομένων, ἠφανίζετο καὶ ἡ τῆς πόλεως εὐκαιρία διὰ τὴν ἀνομίαν. Ὁ γοῦν Πολύβιος γεγονὼς ἐν τῇ πόλει, βδελύττεται τὴν τότε κατάστασιν, καί φησι τρία γένη τὴν πόλιν οἰκεῖν, τό τε Αἰγύπτιον, καὶ τὸ ἐπιχώριον φῦλον ὀξὺ, καὶ πολιτικόν, καὶ τὸ μισθοφορικὸν πολὺ, καὶ ἀνάγωγον. ἐξ ἔθους γὰρ παλαιοῦ ξένους ἔτρεφον τοὺς τὰ ὅπλα ἔχοντας, ἄρχειν μᾶλλον, ἢ ἄρχεσθαι δεδιδαγμένους διὰ τὴν τῶν βασιλέων οὐδένειαν. Τρίτον δ' ἦν γένος τὸ τῶν Ἀλεξανδρέων, οὐδ' αὐτὸ εὐκρινῶς πολιτικὸν διὰ τὰς αὐτὰς αἰτί-

τὰς αἰτίας. κρεῖττον δ' ἐκείνων ὅμως. καὶ γὰρ εἰ μιγάδες Ἕλληνες ὅμως ἀνέκαθεν ἦσαν, καὶ ἐμέμνηντο τοῦ κοινοῦ τῶν Ἑλλήνων ἔθους. ἠφανισμένου δὲ καὶ τούτου τοῦ πλήθους, μάλιστα ὑπὸ τοῦ Εὐεργέτου τοῦ Φύσκωνος, καθ' ὃν ἧκεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ὁ Πολύβιος. Καταστασιαζόμενος γὰρ ὁ Φύσκων, πλεονάκις τοῖς στρατιώταις ἐφίει τὰ πλήθη, καὶ διέφθειρε. Τοιούτων δή φησιν ὄντων τῶν ἐν τῇ πόλει, λοιπὸν ἦν τῷ ὄντι τὸ τοῦ ποιητοῦ.

Αἴγυπτον δ' ἰέναι δολιχὴν ὁδὸν ἀργαλέην τε.

Τοιαῦτα δ' ἦν εἰ μὴ χείρω, καὶ τὰ τῶν ὕστερον βασιλέων. Καὶ Ῥωμαῖοι δ' εἰς δύναμιν, ὡς εἰπεῖν, ἐπηνώρθωσαν τὰ πολλὰ τὴν μὲν πόλιν διατάξαντες ὡς εἶπον. κατὰ δὲ τὴν χώραν ἐπιστρατηγούς τινας, καὶ μονάρχας καὶ ἐθνάρχας καλουμένους, ἀποδείξαντες πραγμάτων οὐ μεγάλων ἐπιστατεῖν ἠξιωμένους. Τῆς δ' εὐκαιρίας τῆς κατὰ τὴν πόλιν, τὸ μέγιστόν ἐστιν, ὅτι τῆς Αἰγύπτου πάσης μόνος ἐστὶν ὁ τόπος οὗτος, πρὸς ἄμφω πεφυκὼς εὖ, τά τε ἐκ θαλάττης διὰ τὸ εὐλίμενον, καὶ τὰ ἐκ τῆς χώρας, ὅτι πάντα εὐμαρῶς ὁ ποταμὸς πορθμεύει. συνάγει τε εἰς τοιοῦτο χωρίον ὅπερ μέγιστον ἐμπορεῖον τῆς οἰκουμένης ἐστί. Τῆς μὲν οὖν πόλεως ταύτας ἄν τις λέγοι τὰς ἀρετάς, τῆς Αἰγύπτου δὲ τὰς προσόδους; ἃς ἔν τινι λόγῳ Κικέρων φράζει, φήσας κατ' ἐνιαυτὸν τῷ τῆς Κλεοπάτρας πατρὶ τῷ Αὐλητῇ προσφέρεσθαι φόρον ταλάντων μυρίων καὶ δισχιλίων πεντακοσίων. Ὅπου οὖν ὁ κάκιστα καὶ ῥαθυμότατα τὴν βασιλείαν διοικῶν τοσαῦτα προσωδεύετο, τί χρὴ νομίσαι τὰ νῦν διὰ τοσαύτης ἐπιμελείας οἰκονομούμενα, καὶ τῶν Ἰνδικῶν ἐμποριῶν καὶ τῶν Τρωγλοδυτικῶν ἐπηυξημένων ἐπὶ τοσοῦτον; Πρότερον μὲν γε οὐδ' εἴκοσι πλοῖα ἐθάρρει τὸν Ἀράβιον κόλπον διαπερᾶν, ὥστε ἔξω τῶν στενῶν ὑπερκύπτειν. νῦν δὲ καὶ στόλοι μεγάλοι στέλλονται μέχρι τῆς Ἰνδικῆς καὶ τῶν ἄκρων τῶν Αἰθιοπικῶν, ἐξ ὧν πολυτιμότατος κομίζεται φόρτος εἰς τὴν Αἴγυπτον, κἀντεῦθεν πάλιν εἰς τοὺς ἄλλους ἐκπέμπεται τόπους· ὡς τὰ τέλη διπλάσια συνάγεσθαι, τὰ μὲν εἰσαγωγικά, τὰ δὲ ἐξαγωγικά. τῶν δὲ βαρυτίμων βαρέα καὶ τὰ τέλη. καὶ γὰρ δὴ καὶ μονοπωλείας ἔχει. Μόνη γὰρ ἡ Ἀλεξάνδρεια τῶν τοιούτων, ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, καὶ ὑποδοχεῖόν ἐστι, καὶ χορηγεῖ τοῖς ἐκτός. Ἔτι δὲ μᾶλλον κατιδεῖν ἐστι τὴν εὐφυΐαν ταύτην περιοδεύοντι τὴν χώραν, καὶ πρῶτον τὴν παραλίαν ἀρξαμένῳ ἀπὸ τοῦ Καταβαθμοῦ. μέχρι δεῦρο γάρ ἐστιν ἡ Αἰγυ-

sas: melius tamen quam illi. Nam conuenæ cum à Gręcis essent oriundi, communis Gręcorum consuetudinis non erat planè immemores. Sed hæc quoque multitudo sub Euergeta physcone perijt, quo regnante Polybius Alexandriam uenit. Is Physco eum seditionibus diuexaretur, sæpenumero plebem militibus obiecit atque interfecit. Hoc urbis statu inquit Polybius testabat reuera poëtæ illud.

Longum iter exantlatur in Aegyptum atque molestum. *Odyss. Δ. 483.*

Similis etiam erat, si non peior, posteriorum regum ratio. Romani multa pro uiribus emendarunt urbe (ut dictum est.) composita, & quibusdam pro imperatoribus & monarchis & ethnarchis per regionem constitutis, quibus tamē haud magna negocia permittebantur. Vrbis ubertas hinc potissimum est, quod hic solus Aegypti locus ad utraque idoneus est: & ad res maritimas, propter portus commoditatem: & ad terrestres, quia omnia facilè in hunc locum flumine deferuntur, ubi maximum totius orbis emporium est. Atque urbis quidem uirtutes hæ sunt. Aegypti reditus Cicero in quadam oratione indicans, Auletæ patri Cleopatræ ait quotannis CCIↃↃ CIↃ CIↃ IↃ talentorum tributum pendi consueuisse. *Tributum Aegyptium.* Vbi uerò is, qui pessimè ac segnissimè regnū administrabat, tantum in reditibus habuit, quid cēsendum putas de præsentibus, quæ tanta diligentia à Romanis administrantur, Indicis etiam Trioglodyticisque negociationibus adiectis? Superiore sanè tempore, ne uiginti quidem nauigia in Arabicum sinum trāsire audebant, ut extra faues proras prospicerent. nunc maximæ classes usque in Indiam & extrema Aethiopiæ transmittunt: unde preciosissimæ merces in Aegyptum aduehūtur, ac rursum in alia exportantur loca ex Aegypto, ut duplicia hinc uectigalia exigantur: unum rerum quæ importantur, altera earum exportantur. cæterum preciosarum mercium grauia sunt itidem uectigalia, cùm & monopolia ibi sint. nam sola ferè Alexandrea, & recipit istas merces, & foras emittit. Quæ commoditas loci pleniùs potest conspici, si quis regionem peragret, ac primò maritimam oram à Catabathmo incipiens. nam eousque Aegy-

Aegypti descriptio.

Aegyptus pertinet. deinceps est Cyrenaica, & barbari circumhabitant Marmaridæ. A' Catabathmo Parætonium usque recta nauigatione est cursus stadiorum IↃCCCC. Parætonium ciuitas est, & portus magnus XL ferè stadiorum. Hanc alij Parætonium, alij Ammoniam uocant. In intermedio spacio est Aegyptiorum pagus, & Aenesisphyra promontorium: & Tyndarij scopuli, qui sunt quatuor paruæ insulæ, & portum habent. Sequitur Drepanum promontorium, & insula Aenesipasta cum portu: post pagus Apis, à quo Parætonium usque sunt stadia C: ad Ammonem autem quinque dierum iter, à Parætonio circiter mille & CCC stadia. Inter hæc primò est albi soli promontorium, quod Alba acta nominatur. hinc Phœnicus portus, & Pnigeus pagus, deinde Pedonia insula cum portu. Sequuntur Antiphrę non procul à mari. Tota hæc regio nequaquam uini ferax est, testa plus maris quàm uini recipiente, quod Libycum appellant. hoc & Zytho Alexandrina plebs uti solet. Maximè autem Antiphiæ dicterijs impetuntur carpuntur. Deinde est portus Deris appellatus. propter petram quandam proximam, pelli * persimilem. Vocatur etiam Zephyrium locus quidã propinquus, postea est alius portus nomine Leucaspis, & alij complures. hinc Cynossema & post id Taposiris, non tamen ad mare, quo in loco annuus conuentus sacer frequentatur. Item alia Taposiris latis ultra urbem. Propter eam locus quidam est saxosus ad mare, ubi uerno anni tempore frequens est adolescentum conuentus. Sequitur Plinthyna, & Niciæ pagus, & Cherronesus castellum ab Alexandrea & Necropoli distans stadia LXX. Lacus autem Mareia, qui huc usque pertendit, latitudinem habet supra C stadia, longitudinem intra CCC. Habet enim insulas octo, & loca circum sita omnia benè habitata. In his locis maxima uini copia est, ut etiam Mareoticum uinum diffundatur, & in longum tempus seruetur. In Aegypti lacubus ac paludibus biblus nascitur, & Aegyptiaca faba ex aqua pocula fiũt, quæ ciboria dicunt. Horum uirgæ altitudine ferè æquales, ad decem pedes altæ sunt. Biblus nuda uirga est, lanuginem quandam in uertice habens. Faba in multis partibus & folia & frondes emittit, & fructum fabæ nostræ

ἡ Αἴγυπτος. ἡ δ᾽ ἑξῆς ἐστὶ Κυρηναία καὶ οἱ περιοικοῦντες Βάρβαροι Μαρμαρίδαι. Ἀπὸ μὲν οὖν Καταβαθμοῦ εἰς Παραιτόνιον εὐθυπλοοῦντι, σταδίων ἐννακοσίων ὁ δρόμος. πόλις δ᾽ ἐστὶ καὶ λιμὴν μέγας τετταράκοντά που σταδίων. καλοῦσι δ᾽ οἱ μὲν Παραιτόνιον τὴν πόλιν, οἱ δ᾽ Ἀμμωνίαν. Μεταξὺ δ᾽ ἥ τε Αἰγυπτίων κώμη καὶ ἡ Αἰνησίσφυρα ἄκρα, καὶ Τυνδάρειοι σκόπελοι νησίδια τέτταρα ἔχοντα λιμένα. εἶθ᾽ ἑξῆς ἄκρα Δρέπανον. καὶ νῆσος Αἰνησίππεια ἔχουσα λιμένα. καὶ κώμη Ἆπις, ἀφ᾽ ἧς εἰς μὲν Παραιτόνιον στάδιοι ἑκατὸν, εἰς δ᾽ Ἄμμωνος, ὁδὸς ἡμερῶν πέντε. Ἀπὸ δὲ τοῦ Παραιτονίου χίλιοί που καὶ τριακόσιοι στάδιοι. Μεταξὺ δὲ πρῶτον μὲν ἄκρα λευκόγειος, Λευκὴ ἀκτὴ καλουμένη. ἔπειτα Φοινικοῦς λιμὴν, καὶ Πνιγεὺς κώμη. εἶτα νῆσος Πηδωνία λιμένα ἔχουσα. εἶτ᾽ Ἀντίφραι, μικρὸν ἀπωτέρω τῆς θαλάττης. Ἅπασα μὲν ἡ χώρα αὕτη οὐκ εὔοινος, πλέω δεχομένου τοῦ κεράμου θάλατταν, ἢ οἶνον, ὃν δὴ καλοῦσι Λιβυκόν. ᾧ δὴ καὶ τῷ ζύθῳ τὸ πολὺ φῦλον χρῆται τῶν Ἀλεξανδρέων. σκώπτονται δὲ μάλιστα αἱ Ἀντίφραι. εἶθ᾽ ὁ Δέρρις καλούμενος οὕτως, διὰ τὴν πλησίον πέτραν μέλαιναν δέρρει ἐοικυῖαν. ὀνομάζουσι δὲ καὶ Ζεφύριον τὸν πλησίον τόπον. εἶτ᾽ ἄλλος λιμὴν Λευκάσπις, καὶ ἄλλοι πλείους. εἶτα Κυνὸς σῆμα. εἶτα Ταπόσειρις οὐκ ἐπὶ θαλάττῃ, πανήγυριν δεχομένη μεγάλην. καὶ ἄλλη δ᾽ ἐστὶ Ταπόσειρις ἐπέκεινα τῆς πόλεως ἱκανῶς. αὐτῆς δὲ πλησίον ἐπὶ τῇ θαλάττῃ πετρῶδες χωρίον, καὶ αὐτὸ δεχόμενον πολλοὺς τοὺς ἀκμάζοντας ἅπασαν ὥραν ἔτους. εἶθ᾽ ἡ Πλινθίνη, καὶ Νικίου κώμη. καὶ Χερρόνησος φρούριον, πλησίον ἤδη τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ τῆς Νεκροπόλεως ἐν ἑβδομήκοντα σταδίοις. Ἡ δὲ Μαρεία λίμνη παρατείνουσα μέχρι καὶ δεῦρο, πλάτος μὲν ἔχει πλειόνων, ἢ πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν σταδίων, μῆκος δ᾽ ἐλαττόνων ἢ τριακοσίων. Ἔχει δὲ ὀκτὼ νήσους, καὶ τὰ κύκλῳ πάντα οἰκούμενα καλῶς. εὐοινία τε ἐστὶ περὶ τοὺς τόπους, ὥστε καὶ διαχεῖσθαι πρὸς παλαίωσιν τὸν Μαρεώτην οἶνον. Φύεται δ᾽ ἐν τοῖς Αἰγυπτιακοῖς ἕλεσι καὶ ταῖς λίμναις, ἥ τε βίβλος καὶ ὁ Αἰγύπτιος κύαμος, ἐξ οὗ τὸ κιβώριον, σχεδόν τι ἰσοϋψεῖς ῥάβδοι ὅσον δέκα ποδῶν. ἀλλ᾽ ἡ μὲν βίβλος ψιλὴ ῥάβδος ἐστὶν ἐπ᾽ ἄκρου ἔχουσα χαίτην. ὁ δὲ κύαμος κατὰ πολλὰ μέρη φύλλα καὶ ἄνθη ἐκφέρει, καὶ καρπὸν ὅμοιον τῷ παρ᾽ ἡμῖν κυάμῳ, μεγέθει μόνον καὶ γεύσει διαλλάττοντα. Οἱ οὖν κυαμῶνες

ἰδεῖαν

ἡδεῖαν ὄψιν παρέχουσι καὶ τέρψιν, τοῖς ἐν εὐωχίαις βουλομένοις. εὐωχοῦνται δ' ἐν σκάφαις θαλαμηγοῖς, ἐνδύντες εἰς τὸ πύκνωμα τῶν κυάμων, καὶ συσκιαζόμενοι τοῖς φύλλοις. ἔστι γὰρ σφόδρα μεγάλα, ὥστε καὶ ἀντὶ ποτηρίων καὶ τρυβλίων χρῆσθαι. ἔχει γάρ τινα καὶ κοιλότητα ἐπιτήδειαν πρὸς τοῦτο. καὶ δὴ ἡ Ἀλεξάνδρεια μεστὴ τούτων ἐστὶ κατὰ τὰ ἐργαστήρια, ὡς σκεύεσι χρωμένων. καὶ οἱ ἀγροὶ μίαν τινὰ τῶν προσόδων καὶ ταύτην ἔχουσι τὴν ἀπὸ τῶν φύλλων. ὁ μὲν δὴ κύαμος τοιοῦτος. ἡ δὲ βίβλος ἐνταῦθα μὲν οὐ πολλὴ φύεται, οὐ γὰρ ἀσκεῖται. ἐν δὲ τοῖς κάτω μέρεσι τοῦ Δέλτα, πολλὴ ἡ μὲν χείρων, ἡ δὲ βελτίων ἡ ἱερατική. κἀνταῦθα δέ τινες τῶν τὰς προσόδους ἐπικτείνειν βουλομένων μετήνεγκαν τὴν ἰουδαϊκὴν ἐντρέχειαν, ἣν ἐκεῖνοι παρεῦρον ἐπὶ τοῦ φοίνικος τοῦ καρυωτικοῦ καὶ βαλσάμου. οὐ γὰρ ἐῶσι πολλαχοῦ φύεσθαι, τῇ δὲ σπάνει τιμὴν ἐπιθέντες, τὴν πρόσοδον οὕτως αὔξουσι τὴν δὲ κοινὴν χρείαν διαλυμαίνονται. Ἐν δεξιᾷ δὲ τῆς Κανωβικῆς πύλης ἐξιόντι, ἡ διῶρυξ ἐστὶν ἡ ἐπὶ Κάνωβον συνάπτουσα τῇ λίμνῃ. ταύτῃ δὲ καὶ ἐπὶ Σχεδίαν ὁ πλοῦς ἐπὶ τὸν μέγαν ποταμὸν καὶ ἐπὶ τὸν Κάνωβον, πρῶτον δὲ ἐπὶ τὴν Ἐλευσῖνα. ἔστι δ' αὕτη κατοικία πλησίον τῆς τε Ἀλεξανδρείας, καὶ τῆς Νικοπόλεως ἐπ' αὐτῇ τῇ διώρυγι κειμένη, διαίτας ἔχουσα καὶ ἀπόψεις τοῖς καπυρίζειν βουλομένοις καὶ ἀνδράσι, καὶ γυναιξίν, ἀρχή τις Κανωβισμοῦ καὶ τῆς ἐκεῖ λαμυρίας. Ἀπὸ δὲ τῆς Ἐλευσῖνος προελθοῦσι μικρὸν ἐν δεξιᾷ ἐστὶν ἡ διῶρυξ, ἀνάγουσα ἐπὶ τὴν Σχεδίαν. διέχει δὲ τετράσχοινον τῆς Ἀλεξανδρείας ἡ Σχεδία κατοικία πόλεως, ἐν ᾗ τὸ ναύσταθμον τῶν θαλαμηγῶν πλοίων, ἐφ' οἷς οἱ ἡγεμόνες εἰς τὴν ἄνω χώραν ἀναπλέουσιν. ἐνταῦθα δὲ καὶ τὸ τελώνιον τῶν ἄνωθεν καταγομένων καὶ ἀναγομένων, οὗ χάριν καὶ σχεδία ἔζευκται ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ, ἀφ' ἧς καὶ τοὔνομα τοῦ ποταμοῦ. Μετὰ δὲ τὴν διώρυγα τὴν πρὸς Σχεδίαν ἄγουσαν, ὁ ἑξῆς ἐπὶ τὸν Κάνωβον πλοῦς ἐστι παράλληλος τῇ παραλίᾳ τῇ ἀπὸ Φάρου μέχρι τοῦ Κανωβικοῦ στόματος. στενὴ γάρ τις ταινία μεταξὺ διήκει τοῦ τε πελάγους καὶ τῆς διώρυγος, ἐν ᾗ ἐστιν ἥ τε μικρὰ Ταπόσειρις, μετὰ τὴν Νικόπολιν καὶ τὸ Ζεφύριον, ἄκραν ναΐσκον ἔχουσα Ἀρσινόης Ἀφροδίτης. τὸ δὲ παλαιὸν καὶ Θῶνίν τινα πόλιν ἐνταῦθα φασίν, ἐπώνυμον τοῦ βασιλέως τοῦ δεξαμένου Μενέλαόν τε καὶ Ἑλένην ξενίᾳ. περὶ οὖν τῶν τῆς Ἑλένης φαρμά-

strae persimilem, magnitudine solùm & gustu differentem. Fabeta iucundum quẽdam aspectum ac delectationem præbent conuiuia agitantibus. id faciunt in scaphis thalamiferis, dẽsissima fabeta subeuntes, & eorum folijs obumbrati: quæ adeò magna sunt, ut poculorum & catinorum usum præbeant (habent enim concauitatem quandam ad id idoneam.) unde Alexandrinæ officinæ ijs plenæ sunt, & pro uasis utuntur. Agri quoque ex his fabis reditum habent. ac faba quidem talis. Hoc in loco biblus non multa nascitur. non enim excolitur. In inferioribus uerò ipsius Delta partibus permulta est, alia deterior, alia melior Hierabica appellatur. Nonnulli ut reditus augerent, Iudaicam uersutiam huc adhibuerunt, quam illi in palma caryotica, atque balsamo excogitauerant. non enim permittunt multis in locis nasci: quo fit ut raritati precium imponentes, reditum quidem augeant communi uerò usui damnum adferant. E' Canopica porta exeunti ad dextram est fossa quæ lacui iungitur & Canopum fert. Per lacum uerò in flumen, & Canopum & ad Schediam nauigatur: prius tamen Eleusinem qui pagus est Alexandriæ, & Nicopoli proximus, in ipsa Canopica fossa situs. conclauia habet & 9 loca, ubi capyrijs initiantur & uiri & mulieres: quod est Canopicorum rituum & proteruitatis initium. Paululum ab Eleusine progresso ad dextram est fossa quæ Schediam deducit. Schedia quatuor schœnis distat ab Alexandria, pagus urbi similis est, & nauale habens Thalamiferorum nauigiorum, quibus principes in superiorem nauigant regionem. ibi etiam earum rerum uectigal exigitur, quæ à superiore Alexandriæ parte importantur & exportantur, cuius gratia & rati fluuius iunctus, & ab ea loco nomen inditum est. post fossam quæ Schediam & Canopum ducit, est nauigatio secundum maritimam oram ei quæ à Pharo usque ad Canopicum ostium perducit æqualibus semper spacijs opposita. Angusta enim quædam fascia inter pelagus & fossam extenditur, in qua est parua Taposiris, post Nicopolim ac Zephyrium, & promontorium ac Veneris Arsinoës sacellum habet. Hoc in loco dicunt olim urbem Thonim fuisse, à rege denominatam qui Menelaum & Helenam hospitio suscepit. Sanè de

de medicamentis Helenæ sic poëta inquit:

Odyss.Δ.228. Optima, quæ Polydamna illi Thonis dedit uxor.

Canopus. Canopus CXX stadijs distat ab Alexandria, terrestri itinere. cognominis Canopi, qui Menelai gubernator fuerat, & ibi mortuus est. Habet Serapidis templum religiose cultum, ut etiam nobilissimi uiri ei credant, & pro se uel pro alijs in somnia ibi captent. Sunt qui curationes conscribant: quidam uirtutes ibi editorum oraculorum. Sed ante omnia memorabilis est eorum turba, qui ad festiuos conuentus per fossam Alexandria descendunt. Nam singulis diebus ac noctibus nauicularum plena est ea, uiros ac mulieres uectantium, qui extrema cum lasciuia cantant atque tripudiant. Et in ipso Canopo diuersoria habent fossæ imposita, ad huiusmodi leuitatem atq; oblectationes idonea. Post Canopum est Heracliũ, quod Herculis templum habet. Inde est Canopicum ostium, & ipsius Delta initium. Ad dextram Canopicæ fossæ, Elaitica præfectura, â fratre primi Ptolemæi appellata: & non me hercule ab heroë, ut quidam uolunt: è quibus est Artemidorus. Post Canopicum ostium est Bolbiticum: hinc Sebeniticũ & Phatnicum quod magnitudine tertium est præter prima duo, quibus Delta terminatur. Nam nec procul à uertice scinditur in parte ipsius Delta interiore. Phatnico uero succedit Mendesium, huic Taniticum, ultimum est Pelusiacum. Sunt inter hæc alia quædam ostiola ignobiliora, falsa ostiorum appellatione, habent enim ingressus, non tamen aptos magnis nauigijs, sed scaphis. Propterea quod breuia ac paludes loca ea obtinēt. Præcipuè autem Canopico ostio utebantur tanquam emporio, occlusis Alexandriæ portubus, ut antè dictum est. Post Bolbiticum ostium, arenosum quoddam & humile promontorium longè porrigitur, quod Agni cornu appellatur. Postea est Persei specula † & Milesiorum murus. Nam Milesij Cyaxaris, qui Medorum rex fuit ætate & Psammitichi, XXX nauibus nauigantes, in Bolbiticum ostium appulerunt, ibiqúe egressi dictum opus confecerunt. Tempore post in Saiticam præfecturam nauigantes, Inaro nauali prœlio superato, Naucratim urbem non multò

Nili ostia.

καὶ φησὶν οὕτως ὁ ποιητής·

Ἐσθλά, τά οἱ Πολύδαμνα πόρεν Θῶνος παράκοιτις.

Κάνωβος δ' ἐστὶ πόλις ἐν εἴκοσι καὶ ἑκατὸν σταδίοις ἀπὸ Ἀλεξανδρείας πεζῇ ἰοῦσιν, ἐπώνυμος Κανώβου τοῦ Μενελάου κυβερνήτου, ἀποθανόντος αὐτόθι, ἔχουσα τὸ τοῦ Σαράπιδος ἱερὸν πολλῇ ἁγιστείᾳ τιμώμενον, καὶ θεραπείας ἐκφέρον, ὥστε καὶ τοὺς ἐλλογιμωτάτους ἄνδρας πιστεύειν, καὶ ἐγκοιμᾶσθαι αὐτοὺς ὑπὲρ ἑαυτῶν ἢ ἑτέρων. Συγγράφουσι δέ τινες καὶ τὰς θεραπείας, ἄλλοι δὲ ἀρετὰς τῶν ἐνταῦθα λογίων. Ἀντὶ πάντων δ' ἐστὶν ὁ τῶν πανηγυριστῶν ὄχλος, τῶν ἐκ τῆς Ἀλεξανδρείας κατιόντων τῇ διώρυγι. πᾶσα γὰρ ἡμέρα καὶ πᾶσα νὺξ πληθύει τῶν ἐν τοῖς πλοιαρίοις καταυλουμένων καὶ κατορχουμένων ἀνέδην μετὰ τῆς ἐσχάτης ἀκολασίας καὶ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν. τῶν δ' ἐν αὐτῷ τῷ Κανώβῳ καταγωγὰς ἐχόντων, ἐπικειμένας τῇ διώρυγι εὐφυεῖς πρὸς τὴν τοιαύτην ἄνεσιν καὶ εὐωχίαν. Μετὰ δὲ τὸν Κάνωβον ἐστὶ τὸ Ἡράκλειον τὸ Ἡρακλέους ἔχον ἱερόν. εἶτα τὸ Κανωβικὸν στόμα, καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ Δέλτα. Τὰ δ' ἐν δεξιᾷ τῆς Κανωβικῆς διώρυγος, ὁ μὲν Μενελαΐτης ἐστὶν νομὸς ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ πρώτου Πτολεμαίου καλούμενος, οὐ μὰ Δία ἀπὸ τοῦ ἥρωος, ὥς ἔνιοι φασίν, ὧν καὶ Ἀρτεμίδωρος. Μετὰ δὲ στόμα τὸ Κανωβικὸν ἐστὶ τὸ Βολβιτινόν. εἶτα τὸ Σεβεννυτικὸν καὶ τὸ Φατνικόν. Τρίτον ὑπάρχον τῷ μεγέθει παρὰ τὰ πρῶτα δύο, οἷς ὥρισται τὸ Δέλτα. καὶ γὰρ οὐδὲ πόρρω τῆς κορυφῆς σχίζεται εἰς τὸ ἐντὸς τοῦ Δέλτα. Τῷ δὲ Φατνικῷ συνάπτει τὸ Μενδήσιον. εἶτα τὸ Τανιτικόν, καὶ τελευταῖον τὸ Πηλουσιακόν. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλα τούτων μεταξύ, ὡς ἂν ψευδοστόματα ἀσημότερα. Ἔχει μὲν οὖν εἰσαγωγὰς τὰ στόματα, ἀλλ' οὐκ εὐφυεῖς, οὐδὲ μεγάλοις πλοίοις, ἀλλ' ὑπηρετικοῖς, διὰ τὸ βραχέα εἶναι καὶ ἑλώδη. Μάλιστα μέντοι τῷ Κανωβικῷ στόματι ἐχρῶντο, ὡς ἐμπορίῳ, τῶν κατ' Ἀλεξάνδρειαν λιμένων ἀποκεκλεισμένων ὡς προείπομεν. Μετὰ δὲ τὸ Βολβίτινον στόμα ἐπὶ πλέον ἔκκειται ταπεινὴ καὶ ἀμμώδης ἄκρα. καλεῖται δὲ Ἀγνοῦ κέρας. εἶτ' ἡ Περσέως σκοπή. καὶ τὸ Μιλησίων τεῖχος. πλεύσαντες γὰρ ἐπὶ Ψαμμιτίχου τριάκοντα ναυσὶ Μιλήσιοι κατὰ Κυαξάρη, οὗτος δ' ἦν τῶν Μήδων, κατέσχον εἰς τὸ στόμα τὸ Βολβίτινον. εἶτ' ἐκβάντες ἐτείχισαν τὸ λεχθὲν κτίσμα. χρόνῳ δ' ἀναπλεύσαντες εἰς τὸν Σαϊτικὸν νομόν, καταναυμαχήσαντες Ἰνάρῳ, πόλιν ἔκτισαν Ναύκρατιν οὐ πολὺ

multò supra Schediam condiderunt. Post Milesiorum murum ad Sebenniticum ostium procedenti sunt lacus, quorum alter Buticus, à Buto urbe nominatur. Inde Sebennitica urbs & Sais, inferioris regionis metropolis. In hac Mineruam colunt, in cuius templo Psammitichi sepultura est. Circa Butum Hermopolis in insula iacet. Buti est Latonæ oraculum. In mediterranea supra Sebenniticum & Phatnicum ostium, est Xois insula, & ciuitas in Sebennitica præfectura, & Hermopolis & Lycopolis. Præterea Mendes, ubi Pan colitur, & hircus animal, & (.ut Pindarus ait.) hoc in loco hirci cum mulieribus coëunt.

Mendetis ad uicina mari præcipitia,
Cornuque Nili extremum. quâ salax capræ
Maritus humanam audet inire fœminam.

Prope Mendetem est Diospolis, & lacus circa eam, & Leontopolis. Vlteriùs in Busiritica præfectura est Busiris ciuitas, & Cynospolis. Autor est Eratosthenes, communem Barbaris omnibus consuetudinem esse, ut hospites pellant. Aegyptios uerò accusari, propter ea quæ in fabulis de Busiride & Busiritica præfectura dicta sunt, uolentibus posteris loci huius inhospitalitatem calumniari: cum medius fidus nullus neque rex fuerit Busiris, nec tyrannus. Illud quoque in Aegyptios solitum cantari:

Longum iter exantlatur in Aegyptum atque molestum. Odyss. δ. 483.

Ad hanc opinionem permultum fecit, quod locus est importuosus, & portus, quem habet ad Pharum, nequaquam patet, sed à bubulcis custoditur, hominibus latrocinio deditis, qui applicantes eò adoriantur. Carthaginenses uerò demergere dicuntur peregrinos, qui in Sardiniam, uel Herculis columnas nauigant. Persæ quoque legatos malè ducunt per ambages & difficilia loca. Contigua dictis est Athribitica præfectura. inde Aprosopitica præfectura, in qua est Veneris ciuitas. Supra Mendesium ac Taniticum ostium est magnus lacus, & Mendesia præfectura, & Leontopolitana, & Veneris ciuitas, & Pharbetica præfectura. Postea Taniticum ostium, quod nõnulli Saiticũ uocant, & Tanitica p̄fectura, & Tanis maxima in eo urbs.

Inter

οὐ πολὺ τῆς Σχεδίας ὑπερθεν. Μετὰ δὲ τὸ τῶν Μιλησίων τεῖχος ἐπὶ τὸ Σεβεννυτικὸν προσιόντι στόμα, λίμναι εἰσίν. ὧν ἡ ἑτέρα Βουτικὴ καλεῖται ἀπὸ Βούτου πόλεως. καὶ ἡ Σεβεννυτικὴ δὲ πόλις, καὶ ἡ Σάϊς μητρόπολις τῆς κάτω χώρας ἐν ᾗ τιμῶσι τὴν Ἀθηνᾶν. ἐν δὲ τῷ ἱερῷ αὐτῆς ἡ θήκη κεῖται τοῦ Ψαμμιτίχου, περὶ δὲ τὴν Βοῦτον καὶ Ἑρμόπολις ἐν νήσῳ κειμένη. Ἐν δὲ τῇ Βούτῳ Λητοῦς ἐστὶ μαντεῖον. ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ ὑπὲρ τοῦ Σεβεννυτικοῦ καὶ Φατνικοῦ στόματος Ξόϊς ἐστὶ καὶ νῆσος καὶ πόλις ἐν τῷ Σεβεννυτικῷ νομῷ. ἔστι δὲ καὶ Ἑρμούπολις καὶ Λύκου πόλις καὶ Μένδης, ὅπου τὸν Πᾶνα τιμῶσι, καὶ τῶν ζώων τράγον. ὡς δὲ Πίνδαρος φησίν, οἱ τράγοι ἐνταῦθα γυναιξὶ μίγνυνται.

Μένδητα παρὰ κρημνὸν θαλάσσης ἔσχατον
Νείλου κέρας, αἰγίβατοι ὅθι τράγοι γυναιξὶ μίσγονται.

Πλησίον δὲ Μένδητος καὶ Διὸς πόλις, καὶ αἱ περὶ αὐτὴν λίμναι, καὶ Λεόντο πόλις. εἶτ' ἀπωτέρω ἡ Βούσειρις πόλις ἐν τῷ Βουσειρίτῃ νομῷ, καὶ Κυνὸς πόλις. Φησὶ δ' Ἐρατοσθένης, κοινὸν μὲν εἶναι τοῖς βαρβάροις πᾶσιν ἔθος, τὴν ξενηλασίαν, τοὺς δ' Αἰγυπτίους ἐλέγχεσθαι διὰ τῶν περὶ τὸν Βούσειριν μεμυθευμένων ἐν τῷ Βουσειρίτῃ νομῷ διαβάλλειν τὴν ἀξενίαν βουλομένων τοῦ τόπου τούτου τῶν ὕστερον· οὐδὲ βασιλέως μὰ Δία, οὐδὲ τυράννου γενομένου τινὸς τοῦ Βουσείριδος. προσεπιφημισθῆναι δὲ καὶ τὸ,

Αἴγυπτον δ' ἰέναι δολιχὴν ὁδὸν ἀργαλέην τε,

προσλαμβάνοντος πρὸς τοῦτο πάμπολυ, καὶ τοῦ ἀλιμένου, καὶ τοῦ μηδὲ τὸν ὄντα λιμένα ἀνεῖσθαι τὸν πρὸς τῇ Φάρῳ, φρουρεῖσθαι δ' ὑπὸ βουκόλων λῃστῶν ἐπιτιθεμένων τοῖς προσορμιζομένοις. Καρχηδονίους δὲ καταποντοῦν, εἴ τις τῶν ξένων εἰς Σαρδὼ παραπλεύσειεν, ἢ ἐπὶ στήλας. Διὰ δὴ ταῦτ' ἀπιστεῖσθαι τὰ πολλὰ τῶν ἑσπερίων. Καὶ τοὺς Πέρσας δὲ κακῶς ἡγεῖσθαι τοῖς πρέσβεσι κύκλῳ, καὶ διὰ δυσκόλων. συνάπτει δὲ καὶ ὁ Ἀθρειβίτης νομός, καὶ ἔτι ὁ Ἀπροσωπίτης νομός, ἐν ᾧ Ἀφροδίτης πόλις. Ὑπὲρ δὲ τὸ Μενδήσιον στόμα, καὶ τὸ Τανιτικόν, λίμνη μεγάλη, καὶ ὁ Μενδήσιος ἐστὶ νομός, καὶ ὁ Λεοντοπολίτης, καὶ πόλις Ἀφροδίτης, καὶ ὁ Φαρβητίτης νομός. εἶτα τὸ Τανιτικὸν στόμα, ὃ τινὲς Σαϊτικὸν λέγουσι. καὶ ὁ Τανίτης νομός, καὶ πόλις ἐν αὐτῇ μεγάλη Τάνις.

Μεταξὺ

Inter Taniticum Pelusiacumq́ ostium sunt lacus, & maximæ ac continuæ paludes, in quibus & pagi sunt. Pelusium quoque ipsum est cinctum lacubus, quæ nonnulli Bathra uocant, nec non palud bus. Sita est urbs supra mare stadijs amplius XX. muri ambitus est stadiorum XX. à luto nomen habet, quod Græcis polus est. Ex hac parte Aegyptus difficilis intratu est, ab orientalibus partibus Phœniciam ac Iudæam spectantibus. Sed & ex Arabia Nabatæa, quæ continua est, aditus in Aegyptum patet. Arabia inter Nilum iacet, & Arabicum sinum, & in extremis eius partibus situm est Pelusium: uerùm tota deserta est, & exercitui inuia. Isthmus qui inter Pelusium est, atque recessum sinus qui ad Heroum urbem accedit, noningentorum est stadiorum: ut uerò Posidonius sentit, paulo pauciorum CIↃ IↃ. præterquam autem quod aqua caret, & arenis est obsitus, etiam multos serpentes habet, qui se abdunt in arenas. A' Schedia ad Memphim sursum nauiganti ad dextram sunt pagi plurimi usque in lacum Mariam, è quibus est is qui Chabriæ pagus appellatur. Ad flumen est Hermopolis, deinde Gynæcopolis, & Gynæcopolitana præfectura: porrò Momemphis, & Momemphitica præfectura. Inter hæc sunt fossæ plurimæ, in Mareotim exeuntes. Momemphitæ Venerem colunt, & sacram uaccam alunt, quemadmodum Apis quidem in Memphi, Heliopoli autem Mneuis nutriuntur. Iij enim dij apud eos putantur. Qui alibi aluntur (multi autem & in Delta & extra Delta, alij marem, alij fœminam bouem alũt) dij non putantur, sed sacri. Vltra Momemphim sunt nitri fodinæ duæ, quæ nitrum plurimum ferunt, indeq́ue dictus Nitrioticus nomos. Hæc Serapis colitur, & apud hos solum in Aegypto ouis mactatur, non procul hinc est urbs nomine Menelaus. Ad sinistram uerò in ipso Delta, & ad fluuium est Naucratis: duobus schœnis à flumine distat Sais, & paulo supra eam est Osiridis asylum, in quo Osirim iacere arbitrantur. Controuersia de hoc multis est, & ijs præsertim qui qui Philas supra Syenem & Elephantinam habitant. Fabulantur enim, Isim multis in locis sub terram Osiridis loculos posuisse, in uno duntaxat Osirim fuisse reconditum, omnibus

Μεταξὺ δ' αὖ τοῦ Τανιτικοῦ, καὶ τοῦ Πηλουσιακοῦ λίμναι, καὶ ἕλη μεγάλα καὶ συνεχῆ, κώμας ἔχοντα. Καὶ αὐτὸ δὲ τὸ Πηλούσιον κύκλῳ περικείμενα ἔχει ἕλη, ἅ τινες Βάθρα καλοῦσι, καὶ τέλματα. ᾤκισται δ' ἀπὸ θαλάττης ἐν πλείοσιν, ἢ εἴκοσι σταδίοις. τὸν δὲ κύκλον ἔχει τοῦ τείχους σταδίους εἴκοσιν. ὠνόμασται δ' ἀπὸ τοῦ πηλοῦ, καὶ τῶν τελμάτων. Ταύτῃ δὲ καὶ δυσείσβολός ἐστιν ἡ Αἴγυπτος ἐκ τῶν ἑωθινῶν τόπων τῶν κατὰ Φοινίκην, καὶ τὴν Ἰουδαίαν. καὶ ἐκ τῆς Ἀραβίας δὲ τῆς Ναβαταίων, ἥ τις ἐστὶ προσεχής, διὰ τούτων ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον ἡ ὁδός. Ἡ δὲ μεταξὺ τοῦ Νείλου καὶ τοῦ Ἀραβίου κόλπου, Ἀραβία μέν ἐστι, καὶ ἐπί γε τῶν ἄκρων αὐτῆς ἵδρυται τὸ Πηλούσιον. ἀλλ' ἔρημος ἅπασά ἐστι, καὶ ἄβατος στρατοπέδῳ. Ὁ δὲ μεταξὺ ἰσθμὸς τοῦ Πηλουσίου, καὶ τοῦ μυχοῦ τοῦ καθ' Ἡρώων πόλιν, ἐννακοσίων μέν ἐστι σταδίων· ὡς δὲ Ποσειδώνιός φησιν, ἐλαττόνων, ἢ χιλίων καὶ πεντακοσίων. πρὸς δὲ τῷ ἄνυδρος εἶναι καὶ ἀμμώδης, ἑρπετῶν πλῆθος ἔχει τῶν ἀμμοδύτων. Ἀπὸ δὲ Σχεδίας ἀναπλέουσιν ἐπὶ Μέμφιν, ἐν δεξιᾷ μέν εἰσι πάμπολλαι κῶμαι μέχρι τῆς Μαρείας λίμνης, ὧν ἐστὶ καὶ ἡ Χαβρίου κώμη λεγομένη. ἐπὶ δὲ τῷ ποταμῷ Ἑρμούπολις ἐστίν. εἶτα Γυναικῶν πόλις, καὶ νομὸς Γυναικοπολίτης: ἐφεξῆς δὲ Μώμεμφις, καὶ Μωμεμφίτης νομός. μεταξὺ δὲ διώρυγες πλείους εἰς τὴν Μαρεῶτιν. Οἱ δὲ Μωμεμφῖται τὴν Ἀφροδίτην τιμῶσι, καὶ τρέφεται θήλεια βοῦς ἱερὰ καθάπερ ἐν Μέμφει ὁ Ἆπις, ἐν Ἡλίου δὲ πόλει ὁ Μνεῦις. οὗτοι μὲν οὖν θεοὶ νομίζονται. οἱ δὲ παρὰ τοῖς ἄλλοις, καὶ παρὰ πολλοῖς γὰρ δή, ἔν τε τῷ Δέλτα, καὶ ἔξω αὐτοῦ, τοῖς μὲν ἄρρην, τοῖς δὲ θήλεια τρέφεται. οὗτοι δὲ θεοὶ μὲν οὐ νομίζονται, ἱεροὶ δέ. Ὑπὲρ δὲ Μωμέμφεως εἰσὶ δύο νιτρίαι, πλεῖστον νίτρον ἔχουσαι. καὶ νομὸς Νιτριώτης. Τιμᾶται δ' ἐνταῦθα ὁ Σάραπις, καὶ παρὰ μόνοις τούτοις θύεται ἐν Αἰγύπτῳ πρόβατον. πλησίον δὲ καὶ ἐνταῦθα πόλις Μενέλαος. ἐν ἀριστερᾷ δὲ ἐν τῷ Δέλτα ἐπὶ μὲν τῷ ποταμῷ Ναύκρατις. ἀπὸ δὲ τοῦ ποταμοῦ δίσχοινον διέχουσα ἡ Σάϊς, καὶ μικρὸν ταύτης ὑπεράνω τὸ τοῦ Ὀσίριδος ἄσυλον, ἐν ᾧ κεῖσθαι τὸν Ὄσιριν φασίν. Ἀμφισβητοῦσι δὲ τούτου πολλοί, καὶ μάλιστα οἱ τὰς Φιλὰς οἰκοῦντες τὰς ὑπὲρ Συήνης, καὶ τῆς Ἐλεφαντίνης: Μυθεύουσι γὰρ δή, διότι ἡ Ἶσις κατὰ πολλοὺς τόπους κατὰ γῆς θείη σοροὺς τοῦ Ὀσίριδος. μία δὲ τούτων ἦν ἔχουσα τὸν Ὄσιριν, ἀφανὴς πᾶσι.

σι. τοῦτο δὲ πρᾶξαι λαθεῖν βουλομένη τὸν Τυφῶνα, μὴ ἐπελθὼν ἐκκρύψειε τὸ σῶμα τῆς θήκης. Ἀπὸ μὲν δὴ Ἀλεξανδρείας ἐπὶ τὴν τοῦ Δέλτα κορυφὴν αὕτη ἡ περιήγησις. φησὶ δ' ὁ Ἀρτεμίδωρος σχοίνων ὀκτὼ καὶ εἴκοσι τὸν ἀνάπλουν, τοῦτο δ' εἶναι σταδίων ὀκτακοσίων τετταράκοντα· λογιζόμενος τριακοντάσταδον τὴν σχοῖνον. ἡμῖν μέντοι πλέουσιν ἄλλοτ' ἄλλῳ μέτρῳ χρωμένοις τῶν σχοίνων, ἀπεδίδοσαν τὰ διαστήματα, ὥστε καὶ τετταράκοντα σταδίους, καὶ ἔτι μείζους κατὰ τόπους ὁμολογεῖσθαι παρ' αὐτῶν. Καὶ διότι παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις ἄστατόν ἐστι τὸ τῆς σχοίνου μέτρον, αὐτὸς Ἀρτεμίδωρος ἐν τοῖς ἑξῆς δηλοῖ. Ἀπὸ μὲν γὰρ Μέμφεως μέχρι Θηβαΐδος τὴν σχοῖνον ἑκάστην φησὶν εἶναι σταδίων ἑκατὸν εἴκοσιν· ἀπὸ δὲ τῆς Θηβαΐδος μέχρι Συήνης, ἑξήκοντα· ἀπὸ δὲ Πηλουσίου πρὸς τὴν αὐτὴν ἀναπλέουσι κορυφὴν, σχοίνους μὲν πέντε, καὶ εἴκοσι φησί· σταδίους δὲ ἑπτακοσίους πεντήκοντα, τῷ αὐτῷ μέτρῳ χρησάμενος. Πρώτην δ' ἐκ τοῦ Πηλουσίου προελθοῦσιν εἶναι διώρυγα τὴν πληροῦσαν τὰς κατὰ τὰ ἕλη καλουμένας λίμνας. αἳ δύο μέν εἰσιν, ἐν ἀριστερᾷ δὲ κεῖνται τοῦ μεγάλου ποταμοῦ ὑπὲρ τὸ Πηλούσιον ἐν τῇ Ἀραβίᾳ. Καὶ ἄλλας δὲ λίμνας λέγει καὶ διώρυγας ἐν τοῖς αὐτοῖς μέρεσιν ἔξω τοῦ Δέλτα. Ἔστι δὲ καὶ νομὸς Σεθρεΐτης παρὰ τὴν ἑτέραν λίμνην. ἕνα δὲ τῶν δέκα τῶν ἐν τῷ Δέλτα διαριθμεῖται καὶ τοῦτον. εἰς δὲ τοσαύτας λίμνας συμβάλλουσι καὶ ἄλλαι δύο διώρυγες. ἄλλη δ' ἐστὶν ἐκδιδοῦσα εἰς τὴν Ἐρυθρὰν, καὶ τὸν Ἀράβιον κόλπον, καὶ πόλιν Ἀρσινόην, ἣν ἔνιοι Κλεοπατρίδα καλοῦσι. Διαρρεῖ δὲ καὶ διὰ τῶν πικρῶν καλουμένων Ἐρυθῶν, αἳ πρότερον μὲν ἦσαν πικραί· τμηθείσης δὲ τῆς διώρυγος τῆς λεχθείσης, μετεβάλοντο τῇ κράσει τοῦ ποταμοῦ. καὶ νῦν εἰσιν εὔοψοι, μεσταὶ δὲ καὶ τῶν λιμναίων ὀρνέων. Ἐτμήθη δὲ ἡ διῶρυξ κατ' ἀρχὰς μὲν ὑπὸ Σεσώστριος πρὸ τῶν Τρωϊκῶν. οἱ δὲ ὑπὸ τοῦ Ψαμμιτίχου παιδὸς, ἀρξαμένου μόνον, εἶτ' ἐκλιπόντος τὸν βίον. ὕστερον δὲ ὑπὸ Δαρείου τοῦ πρώτου διαδεξαμένου τὸ ἑξῆς ἔργον. Καὶ οὗτος δὲ δόξῃ ψευδεῖ πεισθεὶς ἀφῆκε τὸ ἔργον περὶ συντέλειαν ἤδη. ἐπείσθη γὰρ μετεωροτέραν εἶναι τὴν ἐρυθρὰν θάλατταν τῆς Αἰγύπτου, καὶ εἰ διακοπείη πᾶς ὁ μεταξὺ ἰσθμὸς, ἐπικλυσθήσεσθαι τῇ θαλάττῃ τὴν Αἴγυπτον. οἱ μέντοι Πτολεμαϊκοὶ βασιλεῖς διακόψαντες, κλειστὸν ἐποίησαν τὸν Εὔριπον, ὥστε ὅτε βούλοιντο ἐκπλεῖν ἀκωλύτως εἰς τὴν ἔξω θάλατταν, καὶ εἰσπλεῖν πάλιν. Εἴρηται δὲ καὶ περὶ τῶν ὑδάτων

nibus alijs ignotum. Id eam fecisse, ut falleret Typhonem, ne inuentum corpus ex sepulcro erueret. Atque ab Alexandria quidem ad ipsius Delta uerticem tantùm est circuitionis. Artemidorus dicit octo ac uiginti schœnorum aduerso amne eam nauigationem esse, id est octingēta & quadraginta stadiorum. nam XXX stadiorum schœnum facit. Nobis quidē nauigātibus alia atq; alia schœnorum mensura distantias indicauerunt, ut quibusdam in locis quadraginta stadiorum schœnum, ac plurium etiam faterentur. Esse autem apud Aegyptios uariam schœnorum quantitatem ipse Artemidorus in sequentibus declarat, à Memphi enim usque in Thebaidem schœnos singulos pronunciat esse cētum ac uiginti stadiorum, à Thebaide usque ad Syenem sexaginta. A' Pelusio ad eundem uerticem sursum nauigantibus schœnos quinque ac uiginti dicit, stadia septingenta & quinquaginta, superiùs dictum usurpans mensuram. Porrò tradit à Pelusio procedenti primam occurrere eam fossam, quæ lacus eos implet, qui ad paludes uocantur. Atque ij quidem duo sunt, & ad sinistram magni fluminis iacent. Supra Pelusium in Arabia dicit esse alios quosdam lacus, & fossas in eisdem partibus extra Delta. Ad alterum lacū est præfectura Sethreitica, quæ una ex decē numeratur, quæ in Delta sunt. In hos lacus aliæ duæ fossæ conueniunt. Est alia quæ in Rubrum mare & Arabicum sinum exit, & ad urbem Arsinoen, quam nonnulli Cleopatridem uocant, atque per eos lacus fluit, qui amari uocantur. Hi, cùm antiquitus amari essent, facta fossa, & admixto flumine, sunt immutati: ac nunc bonos ferunt pisces, & aquatilibus uolucribus abundant. Fossa primùm à Sesostri incisa est, ante bellum Troianum, nonnulli eam à Psammiticho filio solum inchoatam putant, morte eum præcipiente. postea Darium primum in operis absolutionem successisse. Is opus pœnè absolutum deseruit. Falsò enim ei erat persuasum, Rubrū mare Aegypto esse sublimius: ideoq; si intermedius isthmus incideretur, Aegyptum à mari obrutum iri. Ptolemaici quidem reges eum incidentes, Euripum clausum fecerūt, ut cum uellent in exterius mare nauigarent, ac rursum sine impedimento

dimento reuerterentur. De superficie autem aquarum dictum est in prioribus commentarijs. Propè Arsinoam est Heroum ciuitas, & Cleopatris in Arabici sinus intimo Aegyptum recessu uersus, item portus & habitationes, & fossę complures, & lacus ijs uicini. Ibidem est Phagroriopolitana pręfectura, & Phagroriopolis urbs. Fossæ autem in mare Rubrum exeuntis initium est, à pago Phaccusa, cui continuus est Philonis pagus. Fossa latitudinem habet cubitorum C, profunditas ea, quæ naui satis sit ingenti. Hæc loca ad Delta uerticem prope accedunt. Ibi est Bubastus ciuitas, & Bubastica præfectura. Supra eam est regio Heliopolitana, ubi Solis urbs est aggeri magno imposita. Solis templum habet, & Mneuim bouem, qui in septo quodam nutritur, & ab Heliopolitanis pro deo habetur, quemadmodũ & Apis à Memphitis. Ante aggerem lacus iacent, in quos propinquæ fossæ refunduntur. Nunc omnino urbs deserta est. habet autem peruetustum templum, Aegyptio more structum, quod multis manifestis inditijs Cambysis insaniam, ac sacrilegia demonstrat: qui templa partim igni, partim ferro deuastauit, mutilans, excindens, comburens. quemadmodum & obeliscos, quorum duo Romam delati sunt, non omnino corrupti, alij adhuc ibi & Thebis sunt, quæ nunc Diospolis nominatur, alij stantes admodum igni exesi, alij iacentes. Templorum structura talis est. In ingressu fani est pauimentum, latitudine quidem iugeri, aut paulo minus, longitudine uerò tripla quadrupla'ue, & quibusdam in locis etiam magis. atque hoc quidem dromus (.quod est cursus.) dicitur, ut & Callimachus inquit,

Aegyptiorum templa qualia.

Est dromus hic sacratus Anubidi.——

Per totam uerò longitudinem deinceps ex utraque latitudinis parte sunt positę lapideæ sphinges, uigenis cubitis, uel paulo pluribus inter se distantes: ut altera sphingum series sit à dextra, altera à sinistra. Post sphinges uestibulum ingens, & ubi processeris ulterius aliud uestibulum, rursumq́; aliud. Sed neque uestibulorum, neque sphingum certus est numerus: sed alius atque alius, pro diuersitate longitudinis & latitudinis dromorum. Post uestibula est templum quod ingẽs atriũ habet, ac memoratu dignũ, & delubrũ mediocre: simulacrũ uerò aut nullũ, aut

δάτων ἐπιφανείας ἐν τοῖς πρώτοις ὑπομνήμασι. Πλησίον δὲ τῆς Ἀρσινόης, καὶ ἡ τῶν Ἡρώων ἐστὶ πόλις καὶ ἡ Κλεοπατρὶς ἐν τῷ μυχῷ τοῦ Ἀραβίου κόλπου, τῷ πρὸς Αἴγυπτον, καὶ λιμένες, καὶ κατοικίαι. διώρυγες δὲ πλείους, καὶ λίμναι πλησιάζουσαι ταύταις. ἐνταῦθα δ' ἐστὶ καὶ ὁ Φαγρωριοπολίτης νομός. καὶ πόλις Φαγρωριόπολις. Ἡ δ' ἀρχὴ τῆς διώρυγος τῆς ἐκδιδούσης εἰς τὴν ἐρυθρὰν, ἀπὸ κώμης ἄρχεται Φακκούσης, ᾗ συνεχής ἐστι καὶ ἡ Φίλωνος κώμη. πλάτος δ' ἔχει πηχῶν ἑκατὸν διῶρυξ. βάθος δ' ὅσον ἀρκεῖ μυριοφόρῳ νηΐ. οὗτοι δ' οἱ τόποι πλησιάζουσι τῇ κορυφῇ τοῦ Δέλτα. Αὐτοῦ δὲ καὶ ἡ Βούβαστος πόλις, καὶ ὁ Βουβαστίτης νομός. καὶ ὑπὲρ αὐτὸν ὁ Ἡλιοπολίτης νομός. Ἐνταῦθα δ' ἐστὶν ἡ τοῦ ἡλίου πόλις, ἐπὶ χώματος ἀξιολόγου κειμένη, τὸ ἱερὸν ἔχουσα τοῦ ἡλίου. καὶ τὸν βοῦν τὸν Μνεῦιν ἐν σηκῷ τινὶ τρεφόμενον, ὃς παρ' αὐτοῖς νενόμισται θεός, ὥσπερ καὶ ἐν Μέμφει ὁ Ἆπις. Πρόκεινται δὲ τοῦ χώματος λίμναι, τὴν ἀνάχυσιν ἐκ τῆς πλησίον διώρυγος ἔχουσαι. Νυνὶ μὲν οὖν ἐστὶ πανέρημος ἡ πόλις, τὸ ἱερὸν ἔχουσα τῷ Αἰγυπτίῳ τρόπῳ κατεσκευασμένον ἀρχαῖον, ἔχον πολλὰ τεκμήρια τῆς Καμβύσου μανίας, καὶ ἱεροσυλίας, ὃς τὰ μὲν πυρὶ, τὰ δὲ σιδήρῳ διελωβᾶτο τῶν ἱερῶν, ἀκρωτηριάζων, καὶ περικαίων, καθάπερ καὶ τοὺς ὀβελίσκους. ὧν δύο καὶ εἰς Ῥώμην ἐκομίσθησαν οἱ μὴ κεκακωμένοι τελέως. ἄλλοι δ' εἰσὶ κἀκεῖ, καὶ ἐν Θήβαις τῇ νῦν Διοσπόλει, οἱ μὲν ἑστῶτες ἀκμὴν περίβρωτοι, οἱ δὲ καὶ κείμενοι. Τῆς δὲ κατασκευῆς τῶν ἱερῶν ἡ διάθεσις τοιαύτη. Κατὰ τὴν εἰσβολὴν τὴν εἰς τὸ τέμενος, λιθόστρωτόν ἐστιν ἔδαφος, πλάτος μὲν ὅσον πλεθριαῖον, ἢ καὶ ἔλαττον, μῆκος δὲ καὶ τριπλάσιον, καὶ τετραπλάσιον. ἔστιν ὅπου καὶ μεῖζον. καλεῖται δὲ δρόμος τοῦτο, καθάπερ Καλλίμαχος εἴρηκεν·

Ὁ δρόμος ἱερὸς οὗτος Ἀνούβιδος—.

Διὰ δὲ τοῦ μήκους παντὸς ἑξῆς ἐφ' ἑκάτερα τοῦ πλάτους σφίγγες ἵδρυνται λίθιναι, πήχεις εἴκοσι, ἢ μικρῷ πλείους, ἀπ' ἀλλήλων διέχουσαι, ὥσθ' ἕνα μὲν ἐκ δεξιῶν εἶναι στίχον τῶν σφιγγῶν, ἕνα δ' ἐξ εὐωνύμων. μετὰ δὲ τὰς σφίγγας πρόπυλον μέγα, εἶτ' ἄλλο προελθόντι πρόπυλον, εἶτ' ἄλλο. οὐκ ἔστι δὲ διωρισμένος ἀριθμὸς, οὔτε τῶν προπύλων, οὔτε τῶν σφιγγῶν, ἀλλὰ δ' ἐν ἄλλοις ἱεροῖς, ὥσπερ τὰ μήκη, καὶ τὰ πλάτη τῶν δρόμων. μετὰ δὲ τὰ προπύλαια, ὁ νεὼς πρόναον ἔχων μέγαν, καὶ ἀξιόλογον· τὸν δὲ σηκὸν σύμμετρον, ξόανον δ' οὐδὲν, ἢ κἂν

οὐκ ἀνθρωπόμορφον, ἀλλὰ τῶν ἀλόγων ζώων τινός. τοῦ δὲ προνάου παρ' ἑκάτερον πρόκειται τὰ λεγόμενα πτερά. ἔστι δὲ ταῦτα ἰσοϋψῆ τῷ ναῷ τείχη δύο, κατ' ἀρχὰς μὲν ἀφεστῶτα ἀπ' ἀλλήλων μικρὸν πλέον, ἢ τὸ πλάτος ἐστὶ τῆς κρηπῖδος τοῦ νεώ. ἔπειτ' εἰς τὸ πρόσθεν προϊόντι, κατανευούσας γραμμὰς μέχρι πηχῶν πεντήκοντα, ἢ ἑξήκοντα. ἀναγλυφὰς δ' ἔχουσιν οἱ τοῖχοι οὗτοι μεγάλων εἰδώλων, τοῖς Τυρρηνικοῖς, καὶ τοῖς ἀρχαίοις σφόδρα τῶν παρὰ τοῖς Ἕλλησι δημιουργημάτων. ἔστι δέ τις καὶ πολύστυλος οἶκος καθάπερ ἐν Μέμφει, βαρβαρικὴν ἔχων τὴν κατασκευήν. πλὴν γὰρ τοῦ μεγάλων εἶναι, καὶ πολλῶν, καὶ πολυστίχων τῶν στύλων, οὐδὲν ἔχει χάριεν, οὐδὲ γραφικόν, ἀλλὰ ματαιοπονίαν ἐμφαίνει μᾶλλον. ἐν δὲ τῇ Ἡλιουπόλει, καὶ οἴκους εἴδομεν μεγάλους, ἐν οἷς διέτριβον οἱ ἱερεῖς. μάλιστα γὰρ δὴ ταύτην κατοικίαν ἱερέων γεγονέναι φασὶ τὸ παλαιόν, φιλοσόφων ἀνδρῶν, καὶ ἀστρονομικῶν. ἐκλέλοιπε δὲ καὶ τοῦτο νυνὶ τὸ σύστημα, καὶ ἡ ἄσκησις. ἐκεῖ μὲν οὖν οὐδεὶς ἡμῖν ἐδείκνυτο τῆς τοιαύτης ἀσκήσεως προεστώς, ἀλλ' οἱ ἱεροποιοὶ μόνον, καὶ ἐξηγηταὶ τοῖς ξένοις τῶν περὶ τὰ ἱερά. παρηκολούθει δέ τις ἐξ Ἀλεξανδρείας ἀναπλέοντι εἰς τὴν Αἴγυπτον Αἰλίῳ Γάλλῳ τῷ ἡγεμόνι Χαιρήμων τοὔνομα, προσποιούμενος τοιαύτην τινὰ ἐπιστήμην· γελώμενος δὲ τὸ πλέον, ὡς ἀλαζὼν, καὶ ἰδιώτης. ἐκεῖ δ' οὖν ἐδείκνυντο οἵ τε τῶν ἱερέων οἶκοι, καὶ Πλάτωνος, καὶ Εὐδόξου διατριβαί. συνανέβη γὰρ δὴ τῷ Πλάτωνι ὁ Εὔδοξος δεῦρο, καὶ συνδιέτριψαν τοῖς ἱερεῦσιν ἐκείνοις ἐνταῦθα τρισκαίδεκα ἔτη, ὡς εἴρηταί τισι. περιττοὺς γὰρ ὄντας κατὰ τὴν ἐπιστήμην τῶν οὐρανίων, μυστικοὺς δὲ καὶ δυσμεταδότους, τῷ χρόνῳ καὶ ταῖς θεραπείαις ἐξελιπάρησαν, ὥστε τινὰ τῶν θεωρημάτων ἱστορῆσαι. τὰ πολλὰ δὲ ἀπεκρύψαντο οἱ βάρβαροι. οὗτοι δὲ τὰ ἐπιτρέχοντα τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτὸς μόρια ταῖς τριακοσίαις ἑξηκονταπέντε ἡμέραις εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ἐνιαυσίου χρόνου παρέδοσαν. ἀλλ' ἠγνοεῖτο τέως ὁ ἐνιαυτὸς παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ὡς καὶ ἄλλα πλείω, ἕως οἱ νεώτεροι ἀστρολόγοι παρέλαβον παρὰ τῶν μεθερμηνευσάντων εἰς τὸ Ἑλληνικὸν τὰ τῶν ἱερέων ὑπομνήματα. καὶ ἔτι νῦν παραλαμβάνουσι τὰ ἀπ' ἐκείνων, ὁμοίως καὶ τὰ τῶν Χαλδαίων. Ἐντεῦθεν δὴ ὁ Νεῖλός ἐστιν ὁ ὑπὲρ τοῦ Δέλτα. τούτου δὴ τὰ μὲν δεξιὰ καλοῦσι Λιβύην, ἀναπλέοντι, ὥσπερ καὶ τὰ περὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν, καὶ τὴν Μαρεῶτιν. τὰ δ' ἐν ἀριστερᾷ

non ad hominis formam, sed bestiæ alicuius effictum. Ex utraque parte atrij proiectæ sunt quæ pinnæ appellãtur, sunt autem duo muri, æquè alti atque templum, in initio inter se distãtes paulò plus, quàm est latitudo crepidinis templi, postea prorsum procedũt ad inclinantes inuicem lineas, usque ad L aut LX cubitos. Hi parietes ingentium simulacrorum sculpturas habent, Etruscis & antiquis Græciæ operibus persimilium. Extat etiam ædes quædam multis columnis structa, sicuti Memphi, Barbarica fabrica, nam præterquam quòd columnæ multæ sunt, & ingentes, & multiplici ordine constitutæ, nihil pictum aut elegans habet, sed potiùs inanem quendam laborem arguit. Heliopoli domos amplas uidimus, in quibus sacerdotes habitabant. Hanc enim perhibent olim sacerdotum habitationem fuisse, hominum philosophiæ & astromomiæ deditorum. nunc is ordo ac studium defecit, nec quisquam nobis tali exercitatione præfectus ostẽdebatur, sed homines tantùm qui sacrificia curarent, atq; ritus eos peregrinis commonstrarent. Comitatus quidem est Aelium Gallum ducẽ ex Alexandria nauigantem in Aegyptum, quidam nomine Chæremon, qui eiusmodi scientiam profitebatur: sed ob ignorationem, & arrogantiam ferè plurimum deridebatur. Ostendebãtur ergo ibi sacerdotum ædes ac domicilia in quibus Eudoxus & Plato egerant. Etenim Eudoxus cum Platone eò profectus est: & ambo cum sacerdotibus annos tredecim sunt uersati, ut nonnulli tradiderũt. Isti sacerdotes cùm rerum cœlestium scientia præstarent, cæterum arcanam eam seruarent, neque cum quoquam communicare uellent: tamen & tempore & obsequio deuicti, nonnulla præcepta enarrauerunt, cùm plurima interim Barbari occultarent. Ii excurrẽtes diei ac noctis particulas supra CCCLXV dies ad anni complemẽtum, tradiderũt. Ignorabatur annus eo tempore apud Græcos, quemadmodum & alia permulta: donec iuniores astrologi ab ijs ea acceperunt, qui sacerdotum monumenta in Græcã linguam transtulerunt, & adhuc tum ab illis, tum à Chaldæis accipiunt. Hinc iam Nilus supra Delta est, cuius dextra ubi sursum nauigatur, Libyam uocant inq; his ea quæ Alexandrię & Mareotidi proxima sunt: sinistra uerò

Arabiam. Ergo Heliopolitis præfectura in Arabia censebitur. In Libya uerò Cercesura urbs est, iuxta Eudoxi cerulas sita. Etenim ante Heliopolim specula quędã ostẽdit, quemadmodum & ante Cnidum: de quibus ille cœlestium corporũ motus obseruabat. Præfectura hæc Litopolitana nominatur. Vlterius sursum nauiganti est Babylon castellum natura munitum, à Babylonijs quibusdam conditum: qui huc secedentes, eo in loco habitationem à regibus impetrarunt. Nunc in ea collocata est una ex trib. legionibus, quæ Aegyptum custodiunt. Ab hoc loco usque ad Nilũ, iugũ quoddã descẽdit, per quod custodiũt aqua rotis, & cochleis à flumine trahitur, CL hominibus captiuis continuè opus facientibus. Hinc Pyramides, quę apud Memphium sunt, in ulteriore regione manifestè apparent, quæ quidem propinquæ sunt. Propinqua est etiam Memphis Aegyptiorum regia. tribus schœnis à Delta disiita. Ea Apidis templum habet, qui idem est, qui Osiris. Ibi bos Apis insepto quodam alitur, & ut diximus apud eos pro deo habetur, albus frontem, & quasdam paruas corporis partes, cætera uerò niger: quibus signis iudicãt qui sit ad successionem idoneus, alio defuncto. Ante id septum aula quædam est, & in ea aliud septum matris eius bouis. In hanc aulam nonnunquam Apis emittitur, præsertim ut peregrinis ostendatur. aliâs enim per fenestram quandam uidetur. sed uolunt ut etiam extrà spectetur, itaq; ubi paululum foris exsultim lusit, rursum in proprium locum recipitur. Apidis templũ Vulcanio adiacet, quæ est ædes, templi magnitudine alijsq́ue rebus
10 sumptuosè adornata. 10 In fronte dromi colossus iacet, ex integro lapide. In hoc dromo tauri committi solent ad pugnam, quos non nulli dedita opera ad hoc ipsum alunt, quemadmodũ alij equos. dimissi inter se pugnam cient: uictori præmium datur. Memphi est etiam Veneris fanum, quæ Græca dea censetur: quidam Lunæ id dicunt. Est etiam Serapium, in loco ualde arenoso, adeò ut arenæ colles à uẽtis exaggerent. ibi uidimus sphinges alias usque ad capita obrutas alias dimidia duntaxat eminentes, unde coniicere licebat magnitudinem periculi si quem eo proficiscentẽ turbo uenti deprehenderet. Vrbs magna est & populosa, & secunda post Alexandream

Memphis.

Ἀραβίαν. ἡ μὲν οὖν Ἡλιοπολίτης ἐν τῇ Ἀραβίᾳ ἐστίν. ἐν δὲ τῇ Λιβύῃ Κερκέσουρα πόλις κατὰ τὰς Εὐδόξου κειμένη σκοπάς. δείκνυται γὰρ σκοπή τις πρὸ τῆς Ἡλίου πόλεως, καθάπερ καὶ πρὸ τῆς Κνίδου, καθ' ἣν ἐσημειοῦτο ἐκεῖνος τῶν οὐρανίων τινὰς κινήσεις. ὁ δὲ νομὸς Λιτοπολίτης οὗτος. ἀναπλεύσαντι δ' ἐστὶ Βαβυλὼν φρούριον ἐρυμνὸν, ἀποστάντων ἐνταῦθα Βαβυλωνίων τινῶν, εἶτα διαπραξαμένων ἐνταῦθα κατοικίαν παρὰ τῶν βασιλέων. νυνὶ δ' ἐστὶ στρατόπεδον ἑνὸς τῶν τριῶν ταγμάτων τῶν φρουρούντων τὴν Αἴγυπτον. ῥάχις δ' ἐστὶν ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου καὶ μέχρι Νείλου καθήκουσα, δι' ἧς ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τροχοὶ καὶ κοχλίαι τὸ ὕδωρ ἀνάγουσιν, ἀνδρῶν ἑκατὸν πεντήκοντα ἐργαζομένων, δεσμίων. ἀφορῶνται δ' ἐνθένδε τηλαυγῶς αἱ πυραμίδες ἐν τῇ περαίᾳ ἐν Μέμφει, καὶ εἰσὶ πλησίον. ἐγγὺς δὲ καὶ ἡ Μέμφις αὐτὴ τὸ βασίλειον τῶν Αἰγυπτίων. ἔστι γὰρ ἀπὸ τοῦ Δέλτα τρίσχοινον εἰς αὐτήν. ἔχει δὲ ἱερά, τό, τε τοῦ Ἄπιδος, ὅς ἐστιν ὁ αὐτὸς καὶ Ὄσιρις· ὅπου ὁ βοῦς ὁ Ἆπις ἐν σηκῷ τινι τρέφεται, θεὸς ὡς ἔφην νομιζόμενος, διάλευκος τὸ μέτωπον καὶ ἄλλα τινὰ μικρὰ τοῦ σώματος. τὰ δ' ἄλλα μέλας. οἷς σημείοις ἀεὶ κρίνουσι τὸν ἐπιτήδειον εἰς τὴν διαδοχὴν, ἀπογενομένου τοῦ τὴν τιμὴν ἔχοντος. ἔστι δ' αὐλὴ προκειμένη τοῦ σηκοῦ, ἐν ᾗ καὶ ἄλλος σηκὸς τῆς μητρὸς τοῦ βοός. εἰς ταύτην δὲ τὴν αὐλὴν ἐξαφιᾶσι τὸν Ἆπιν καθ' ὥραν τινά, καὶ μάλιστα πρὸς ἐπίδειξιν τοῖς ξένοις. ὁρῶσι μὲν γὰρ καὶ διὰ θυρίδος ἐν τῷ σηκῷ, βούλονται δὲ καὶ ἔξω. ἀποσκιρτήσαντα δ' ἐν αὐτῇ μικρὰ, ἀναλαμβάνουσι πάλιν εἰς τὴν οἰκείαν στάσιν. τό, τε δὴ τοῦ Ἄπιδός ἐστιν ἱερὸν παρακείμενον τῷ Ἡφαιστείῳ, καὶ αὐτὸ τὸ Ἡφαίστειον πολυτελῶς κατεσκευασμένον, ναοῦ τε μεγέθει, καὶ τοῖς ἄλλοις. πρόκειται δ' ἐν τῷ δρόμῳ τούτῳ ταύρων ἀγῶνας συντελεῖσθαι πρὸς ἀλλήλους, οὓς ἐπίτηδες τρέφουσί τινες ὥσπερ οἱ ἱπποτρόφοι. συμβάλλουσι γὰρ εἰς μάχην ἀφέντες· ὁ δὲ κρείττων νομισθεὶς, ἆθλον τυγχάνει. ἔστι δ' ἐν Μέμφει καὶ Ἀφροδίτης ἱερόν, θεᾶς Ἑλληνίδος νομιζομένης, τινὲς δὲ Σελήνης ἱερὸν εἶναί φασιν. ἔστι δὲ καὶ Σεράπιον ἐν ἀμμώδει τόπῳ σφόδρα, ὥσθ' ὑπ' ἀνέμων θῖνας ἄμμου σωρεύεσθαι, ἀφ' ὧν αἱ σφίγγες, αἱ μὲν καὶ μέχρι τῆς κεφαλῆς ἑωρῶντο ὑφ' ἡμῶν κατακεχωσμέναι, αἱ δ' ἡμιφανεῖς, ἐξ ὧν εἰκάζειν πάρην τὸν κίνδυνον, εἴ τινι βαδίζοντι πρὸς τὸ ἱερὸν λαῖλαψ ἐπιπέσοι. πόλις δ' ἐστὶ μεγάλη τε καὶ εὔανδρος, δευτέρα μετὰ Ἀλεξάνδρειαν,

ξάνδρειαν, μεγάλων ἀνδρῶν καθάπερ καὶ τῶν ἐκεῖ συνῳκισμένων. πρόκεινται δὲ καὶ λίμναι τῆς πόλεως ἐκ τῶν βασιλείων, ἃ νῦν μὲν κατέσπασται, καὶ ἔστιν ἔρημα. ἵδρυται δ' ἐφ' ὕψους καθήκοντα μέχρι τοῦ κάτω τῆς πόλεως ἐδάφους. συνάπτει δ' ἄλσος αὐτῷ καὶ λίμνη. Τετταράκοντα δ' ἀπὸ τῆς πόλεως σταδίους προελθόντι, ὀρεινή τις ὀφρύς ἐστιν, ἐφ' ᾗ πολλαὶ μὲν Πυραμίδες εἰσὶ τάφοι τῶν βασιλέων. τρεῖς δ' ἀξιόλογοι, τὰς δὲ δύο τούτων καὶ ἐν τοῖς ἑπτὰ θεάμασι καταριθμοῦνται. εἰσὶ γὰρ σταδιαῖαι τὸ ὕψος, τετράγωνοι τῷ σχήματι, τῆς πλευρᾶς ἑκάστης μικρῷ μεῖζον τὸ ὕψος ἔχουσαι. μικρῷ δὲ καὶ ἡ ἑτέρα τῆς ἑτέρας ἐστὶ μείζων. ἔχει δ' ἐν ὕψει μέσως πως τῶν πλευρῶν λίθον ἐξαιρέσιμον. ἀρθέντος δὲ σύριγξ ἐστὶ σκολιὰ μέχρι τῆς θήκης. αὗται μὲν οὖν ἐγγὺς ἀλλήλων εἰσὶ τῷ αὐτῷ ἐπιπέδῳ. ἀπωτέρω δ' ἐστὶν ἐν ὕψει μείζων τῆς ὀρεινῆς ἡ τρίτη πολὺ ἐλάττων τοῖν δυοῖν, πολὺ δὲ μείζονος δαπάνης κατεσκευασμένη. ἀπὸ γὰρ θεμελίων μέχρι μέσου σχεδόν τι, μέλανος λίθου ἐστίν. ἐξ οὗ καὶ τὰς θυίας κατασκευάζουσι κομίζοντες πόρρωθεν, ἀπὸ τῶν τῆς Αἰθιοπίας ὀρῶν. καὶ τῷ σκληρὸς εἶναι καὶ δυσκατέργαστος, πολυτελῆ τὴν πραγματείαν παρέσχε. λέγεται δὲ τῆς ἑταίρας τάφος γεγονὼς ὑπὸ τῶν ἐραστῶν, ἣν Σαπφὼ μὲν ἡ τῶν μελῶν ποιήτρια, καλεῖ Δορίχαν ἐρωμένην τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς Χαράξου γεγονυῖαν, οἶνον κατάγοντος εἰς Ναύκρατιν Λέσβιον κατ' ἐμπορίαν. ἄλλοι δ' ὀνομάζουσι Ῥοδώπην. μυθεύουσι δ' ὅτι λουομένης αὐτῆς, ἓν τῶν ὑποδημάτων αὐτῆς ἁρπάσας ἀετὸς παρὰ τῆς θεραπαίνης, κομίσειεν εἰς Μέμφιν· καὶ τοῦ βασιλέως δικαιοδοτοῦντος, ὑπαίθριος γενόμενος, κατὰ κορυφὴν αὐτοῦ ῥίψειε τὸ ὑπόδημα εἰς τὸν κόλπον. ὁ δὲ καὶ τῷ ῥυθμῷ τοῦ ὑποδήματος, καὶ τῷ παραδόξῳ κινηθεὶς, περιπέμψειεν εἰς τὴν χώραν κατὰ ζήτησιν τῆς φορούσης ἀνθρώπου τοῦτο· ἐν πόλει δὲ εὑρεθεῖσα τῶν Ναυκρατιτῶν ἀναχθείη καὶ γένοιτο γυνὴ τοῦ βασιλέως· τελευτησάσῃ δὲ τοῦ λεχθέντος τύχοι τάφου. Ἓν δέ τι τῶν ὁραθέντων ὑφ' ἡμῶν ἐν ταῖς Πυραμίσι παραδόξων οὐκ ἄξιον παραλιπεῖν. Ἐκ γὰρ τῆς λατύπης σωροί τινες πρὸ τῶν Πυραμίδων κεῖνται. ἐν τούτοις δ' εὑρίσκεται ψήγματα καὶ τύπῳ καὶ μεγέθει φακοειδῆ. ἐνίοις δὲ, καὶ ὡς ἂν πτίσμα οἷον ἡμιλεπίστων ὑποτρέχει. φασὶ δ' ἀπολιθωθῆναι λείψανα τῆς τῶν ἐργαζομένων τροφῆς. οὐκ ἀπέοικε. καὶ γὰρ οἴκοι παρ' ἡμῖν, λόφος τίς ἐστιν ἐν πεδίῳ παραμήκης. οὗτος δ' ἐστὶ μεστὸς ψήφου φακοειδῶν λίθου πο-

xandream, hominibus conuenis referta. Extant lacus in fronte urbis, & regiarum, quæ nunc dirutæ sunt & desertæ: sitæ olim in loco edito, & usque ad inferiorem urbis partem descendentes, ubi lacus & lucus adiunguntur. Quadraginta stadijs ab urbe est mõtanum quoddam supercilium, in quo stant multæ Pyramides, regum sepulturæ. Earum tres memorabiles sunt: duæ inter septem orbis spectacula adnumerantur. Singulæ altitudine stadij, figura quadrata, altitudinem habentes paulo maiorem quolibet latere, & mole se paululum excedentes. In media ferè laterum altitudine, lapis exemtilis est: eoque sublata obliqua fistula usque ad loculum. Atque eæ inter se proximæ in eodem sunt plano. Vlterius in maiore montis altitudine est tertia multo primis duabus minor, maiore tamen impensa structa. Nam ab ipsis ferè fundamentis usque ad medium constat ex nigro lapide, ex quo mortaria faciunt, ab extremis Aethiopię montibus delato: qui cum & durus sit, & operatu difficilis, reddidit opus sumtuosum. Hæc dicitur meretricis sepultura, ab amantibus effecta. Hãc mulierem Sappho poëtria Doricham uocat, & fratris sui Charaxi amicam, cum is Lesbium uinũ negotiator Naucratim portaret. Alij eam Rhodopem nominant, atque fabulam quandam narrant. ea dum lauaretur, aquilam alterum è calceis è manu ancillæ correptum, Memphim deportasse: & in sublime supra regis uerticem iura dantis euolantem, calceum in huius gremium demisisse: regem calcei concinnitate & rei nouitate permotum, per totam regionem dimisisse ad inquirẽdam eam, quæ huiusmodi calceum gestaret: eam in urbe Naucraticarum inuentam, atque adductam, regis uxorem factam, & post mortem hac sepultura adfectam fuisse. Sed unum de miris rebus à nobis in Pyramidibus uisum, haudquaquam prætereundum est. Acerui quidam lapidũ frustulis dolando detritis, ante Pyramides iacent, in his lapilli & forma, & magnitudine lentis inueniuntur, quidam ut hordei grana, quę semidecorticata eminent. narrant reliquias ciborum qui operarijs dati fuerãt, in lapidem induruisse. quòd quidem satis uidetur uerisimile. Nam & apud nos collis quidam est oblongus, in campo situs, qui tofi calculis in modum lentis plenus est.

Pyramides.

* Maritimi quoque & fluuiales calculi eãdem ferè ambiguitatem præstãt, sed ij propter motum, qui in aqua fit, lentorem seu mucorem aliquem habent. isthic indagatio ueri est dif- * ficilior. Alibi docuimus, ⁎ circa loca, ubi lapides effodiũtur, ex queis Pyramides factę sunt, mons quidam est nomine Troicus satis petrosus, & speluncæ sub eo, & pagus his ac flumini proximus nominè Troia, antiqua Troianorum habitatio, eorum qui captiui Menelaum secuti sunt & ibi consederũt. Pòst Memphim est Acanthus ciuitas Libycæ persimilis. ibidem Osiridis templum, & Acanthæ Thebaicæ lucus unde gummi habetur. postea est Aphroditopolitanæ præfectura & ciuitas eodem nomine in Arabia, in qua bos alba sacra alitur. Sequitur Heracleotica præfectura in insula magna, iuxta quam ad dextram in Libycam, aut Arsinoiticã pręfecturam fossa est, quæ & duo ora habet, cùm pars quædam insulæ intercidat. Hæc præfectura cæteras omnes, & adspectu, & uirtute, & apparatũ antecellit. Sola enim oleas perfectas & fructiferas arbores profert, ac si quis bene colligat oleum etiam optimum fit: negligentes autem rem, multum quidem efficiũt, sed pessimi odoris. At Aegyptus reliqua oleo caret, exceptis hortis, qui circa Alexandriam
11 sunt: 11 qui oleas quidem ferre possunt, oleum uerò non suppeditant. At uini non parum fert, frumentum quoque, legumina, & alia semina omnis generis. Habet etiam lacum admirabilem, Mœridis appellatum, pelagi magnitudine, & maximo colore, cuius etiam ripas uidere est maris litoribus persimiles, ut idem de hoc loco atque ijs qui sunt circa Ammonẽ existimari possit. Etenim haud sanè multo à se inuicem distant, atque ambo à Parœtonio, &, ut ex multis deprǽhendi argumentis potest, templum illud prius in litore stabat, atque hæc loca prius maritima erãt. Inferiorem uerò Aegyptum, & quæ usque ad Serboniticum lacum tẽdunt, pelagus obtinebat, coniunctum fortasse cum mari Rubro, quod Heroum urbi & Elanitico recessui proximum est. Sed de his in primo geographiæ uolumine pluribus dictũ est. Nunc paucis admonentes naturę simul atque prouidentiæ opus una consideratione perpendemus. Naturæ, quia rebus omnium ad id

Aquæ & terræ ouus ac mutationes.

ῥέας, καὶ αἱ θαλάττιαι δὲ, καὶ αἱ ποτάμιαι ψῆφοι, σχεδόν τι τὴν αὐτὴν ἀπορίαν ὑπογράφουσιν. ἀλλ' αὗται μὲν ἐν τῇ κινήσει τῇ διὰ τοῦ ῥεύματος εὑρεσιλογίαν τινὰ ἔχουσιν, ἐκεῖ δ' ἀπορωτέρα ἡ σκέψις. εἴρηται δ' ἐν ἄλλοις καὶ διότι περὶ τὰ μέταλλα τῶν λίθων, ἐξ ὧν αἱ Πυραμίδες γεγόνασιν, ἐν ὄψει ταῖς Πυραμίσιν ὂν πέραν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ, Τρωικόν τι καλεῖται πετρῶδες ἱκανῶς ὄρος καὶ σπήλαια ὑπ' αὐτῷ, καὶ κώμη πλησίον καὶ τούτοις καὶ τῷ ποταμῷ, Τροία καλουμένη, κατοικία παλαιὰ τῶν Μενελάῳ συγκατακολουθησάντων αἰχμαλώτων Τρώων, καταμεινάντων δ' αὐτόθι. Μετὰ δὲ Μέμφιν Ἄκανθος πόλις ὁμοίως ἐν τῇ Λιβύῃ καὶ τὸ τοῦ Ὀσίριδος ἱερόν, καὶ τὸ τῆς Ἀκάνθης ἄλσος τῆς Θηβαϊκῆς, ἐξ ἧς τὸ κόμμι. Εἶθ' ὁ Ἀφροδιτοπολίτης νομός, καὶ ἡ ὁμώνυμος πόλις ἐν τῇ Ἀραβίᾳ, ἐν ᾗ λευκὴ βοῦς ἱερὰ τρέφεται. Εἶθ' ὁ Ἡρακλεώτης νομὸς ἐν νήσῳ μεγάλῃ, καθ' ἣν ἡ διῶρυξ ἐστὶν ἐν δεξιᾷ εἰς τὴν Λιβύην παρὰ τὸν Ἀρσινοΐτην νομόν, ὥστε καὶ δίστομον εἶναι τὴν διώρυγα, μεταξὺ μέρους τινὸς τῆς νήσου παρεμπίπτοντος. Ἔστι δ' ὁ νομὸς οὗτος ἀξιολογώτατος τῶν ἁπάντων κατά τε τὴν ὄψιν καὶ τὴν ἀρετὴν, καὶ τὴν κατασκευήν. ἐλαιόφυτός τε γὰρ μόνος ἐστὶ μεγάλοις καὶ τελείοις δένδρεσι καὶ καλλικάρποις. εἰ δὲ συγκομίζοι καλῶς τις, καὶ εὔελαιος. ὀλιγωροῦντες δὲ τούτου, πολὺ μὲν ποιοῦσιν ἔλαιον, μοχθηρὸν δὲ κατὰ τὴν ὀσμήν. Ἡ δ' ἄλλη Αἴγυπτος ἀνέλαιός ἐστι πλὴν τῶν κατ' Ἀλεξάνδρειαν κήπων, οἳ μέχρι τοῦ ἐλαίου χορηγεῖν ἱκανοί εἰσιν, ἔλαιον δ' οὐχ ὑπουργοῦσιν. οἶνον δὲ οὐκ ὀλίγον ἐκφέρει. σῖτόν τε καὶ ὄσπρια καὶ τἆλλα σπέρματα πάμπολλα. Θαυμαστὴν δὲ καὶ τὴν λίμνην ἔχει τὴν Μοίριδος καλουμένην πελαγίαν τῷ μεγέθει καὶ τῇ χρόᾳ θαλαττοειδῆ, καὶ τοὺς αἰγιαλοὺς δὲ ἔστιν ὁρᾶν ἐοικότας τοῖς θαλαττίοις· ὡς ὑπονοεῖν τὰ αὐτὰ περὶ τῶν κατὰ Ἄμμωνα τόπων καὶ τούτων. Καὶ γὰρ οὐδὲ πάμπολυ ἀφεστᾶσιν ἀλλήλων καὶ τοῦ Παραιτονίου, μὴ ὥσπερ τὸ ἱερὸν ἐκεῖνο εἰκάζειν ἐστὶ πρότερον ἐπὶ τῇ θαλάττῃ ἱδρῦσθαι διὰ τὸ πλῆθος τῶν τεκμηρίων. καὶ ταῦθ' ὁμοίως τὰ χωρία πρότερον ἐπὶ τῇ θαλάττῃ ὑπῆρχεν. Ἡ δὲ κάτω Αἴγυπτος καὶ τὰ μέχρι τῆς λίμνης τῆς Σερβωνίτιδος, πέλαγος ἦν, σύρρουν τυχὸν ἴσως τῇ Ἐρυθρᾷ τῇ κατὰ Ἡρώων πόλιν καὶ τὸν Ἐλανίτην μυχόν. Εἴρηται δὲ περὶ τούτων διὰ πλειόνων ἐν τῷ πρώτῳ ὑπομνήματι τῆς γεωγραφίας, καὶ νῦν δ' ὡδὶ βραχὺ ὑπομνηστέον, τὸ τῆς φύσεως ἅμα καὶ τὸ τῆς προνοίας ἔργον εἰς ἓν συμφέροντας. Τὸ μὲν τῆς φύσεως, ὅτι τῶν πάντων εἰς ἓν συννευόν-

οὐκ ἀνθρωπόμορφον, ἀλλὰ τῶν ἀλόγων ζώων τινός. τοῦ δὲ προνάου παρ' ἑκάτερον πρόκειται τὰ λεγόμενα πτερά. ἔστι δὲ ταῦτα ἰσοϋψῆ τῷ ναῷ τείχη δύο, κατ' ἀρχὰς μὲν ἀφεστῶτα ἀπ' ἀλλήλων μικρὸν πλέον, ἢ τὸ πλάτος ἐστὶ τῆς κρηπῖδος τοῦ νεώ. ἔπειτ' εἰς τὸ πρόσθεν προϊόντι, κατεπινευούσας γραμμὰς μέχρι πηχῶν πεντήκοντα, ἢ ἑξήκοντα. ἀνακλυφὰς δ' ἔχουσιν οἱ τοῖχοι οὗτοι μεγάλων εἰδώλων, τοῖς Τυῤῥηνικοῖς, καὶ τοῖς ἀρχαίοις σφόδρα τῶν παρὰ τοῖς Ἕλλησι δημιουργημάτων. Ἔστι δέ τις καὶ πολύστυλος οἶκος καθάπερ ἐν Μέμφει, βαρβαρικὴν ἔχων τὴν κατασκευήν. πλὴν γὰρ τοῦ μεγάλων εἶναι, καὶ πολλῶν, καὶ πολυστίχων τῶν στύλων, οὐδὲν ἔχει χάριεν, οὐδὲ γραφικόν, ἀλλὰ ματαιοπονίαν ἐμφαίνει μᾶλλον. Ἐν δὲ τῇ Ἡλιουπόλει, καὶ οἴκους εἴδομεν μεγάλους, ἐν οἷς διέτριβον οἱ ἱερεῖς· μάλιστα γὰρ δὴ ταύτην κατοικίαν ἱερέων γεγονέναι φασὶ τὸ παλαιόν, φιλοσόφων ἀνδρῶν, καὶ ἀστρονομικῶν. ἐκλέλοιπε δὲ καὶ τοῦτο νυνὶ τὸ σύστημα, καὶ ἡ ἄσκησις. Ἐκεῖ μὲν οὖν οὐδεὶς ἡμῖν ἐδείκνυτο τῆς τοιαύτης ἀσκήσεως προεστώς, ἀλλ' οἱ ἱεροποιοὶ μόνον, καὶ ἐξηγηταὶ τοῖς ξένοις τῶν περὶ τὰ ἱερά. Παρηκολούθει δέ τις ἐξ Ἀλεξανδρείας ἀναπλέοντι εἰς τὴν Αἴγυπτον Αἰλίῳ Γάλλῳ τῷ ἡγεμόνι Χαιρήμων τοὔνομα, προσποιούμενος τοιαύτην τινὰ ἐπιστήμην· γελώμενος δὲ τὸ πλέον, ὡς ἀλαζών, καὶ ἰδιώτης. ἐκεῖ δ' οὖν ἐδείκνυντο οἵ τε τῶν ἱερέων οἶκοι, καὶ Πλάτωνος, καὶ Εὐδόξου διατριβαί. Συνανέβη γὰρ δὴ τῷ Πλάτωνι ὁ Εὔδοξος δεῦρο, καὶ συνδιέτριψαν ἱερεῦσιν ἐκεῖνοι ἐνταῦθα τρισκαίδεκα ἔτη, ὡς εἴρηταί τισι. περιττοὺς γὰρ ὄντας κατὰ τὴν ἐπιστήμην τῶν οὐρανίων, μυστικοὺς δὲ καὶ δυσμεταδότους τῷ χρόνῳ καὶ ταῖς θεραπείαις ἐξελιπάρησαν, ὥστε τινὰ τῶν θεωρημάτων ἱστορῆσαι. τὰ πολλὰ δὲ ἀπεκρύψαντο οἱ βάρβαροι. οὗτοι δὲ τὰ ἐπιτρέχοντα τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτὸς μόρια ταῖς τριακοσίαις ἑξηκονταπέντε ἡμέραις εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ἐνιαυσίου χρόνου παρέδοσαν. ἀλλ' ἠγνοεῖτο τέως ὁ ἐνιαυτὸς παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ὡς καὶ ἄλλα πλείω, ἕως οἱ νεώτεροι ἀστρολόγοι παρέλαβον παρὰ τῶν μεθερμηνευσάντων εἰς τὸ Ἑλληνικὸν τὰ τῶν ἱερέων ὑπομνήματα. καὶ ἔτι νῦν παραλαμβάνουσι τὰ ἀπ' ἐκείνων, ὁμοίως καὶ τὰ τῶν Χαλδαίων. Ἐντεῦθεν δὴ ὁ Νεῖλός ἐστιν ὁ ὑπὲρ τοῦ Δέλτα. τούτου δὴ τὰ μὲν δεξιὰ καλοῦσι Λιβύην, ἀναπλέοντι. ὥσπερ καὶ τὰ περὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν, καὶ τὴν Μαρεῶτιν. τὰ δ' ἐν ἀριστερᾷ

non ad hominis formam, sed bestiæ alicuius effictum. Ex utraque parte atrij proiectæ sunt quæ pinnæ appellãtur, sunt autem duo muri, æquè alti atque templum, in initio inter se distãtes paulò plus, quàm est latitudo crepidinis templi, postea prorsum procedũt ad inclinantes inuicem lineas, usque ad L aut LX cubitos. Hi parietes ingentium simulacrorum sculpturas habent, Etruscis & antiquis Græciæ operibus persimilium. Extat etiam ædes quædam multis columnis structa, sicuti Memphi, Barbarica fabrica, nam præterquam quòd columnæ multæ sunt, & ingentes, & multiplici ordine constitutæ, nihil pictum aut elegans habet, sed potiùs inanem quendam laborem arguit. Heliopoli domos amplas uidimus, in quibus sacerdotes habitabant. Hanc enim perhibent olim sacerdotum habitationem fuisse, hominum philosophiæ & astromomiæ deditorum. nunc is ordo ac studium defecit, nec quisquam nobis tali exercitatione præfectus ostẽdebatur, sed homines tantùm qui sacrificia curarent, atque ritus eos peregrinis commonstrarent. Comitatus quidem est Aelium Gallum ducẽ ex Alexandria nauigantem in Aegyptum, quidam nomine Chæremon, qui eiusmodi scientiam profitebatur: sed ob ignorationem, & arrogantiam ferè plurimum deridebatur. Ostendebãtur ergo ibi sacerdotum ædes ac domicilia in quibus Eudoxus & Plato egerant. Etenim Eudoxus cum Platone eò profectus est: & ambo cum sacerdotibus annos tredecim sunt uersati, ut nonnulli tradiderũt. Isti sacerdotes cùm rerum cœlestium scientia præstarent, cæterum arcanam eam seruarent, neque cum quoquam communicare uellent: tamen & tempore & obsequio deuicti, nonnulla præcepta enarrauerunt, cùm plurima interim Barbari occultarent. Ii excurrẽtes diei ac noctis particulas supra CCCLXV dies ad anni complemẽtum, tradiderũt. Ignorabatur annus eo tempore apud Græcos, quemadmodum & alia permulta: donec iuniores astrologi ab ijs ea acceperunt, qui sacerdotum monumenta in Græcã linguam transtulerunt, & adhuc tum ab illis, tum à Chaldæis accipiunt. Hinc iam Nilus supra Delta est, cuius dextra ubi sursum nauigatur, Libyam uocant inque his ea quæ Alexandriæ & Mareotidi proxima sunt: sinistra uerò

Arabiam. Ergo Heliopolitis præfectura in Arabia censebitur. In Libya uerò Cercesura urbs est, iuxta Eudoxi cerulas sita. Etenim ante Heliopolim specula quędā ostēdit, quemadmodum & ante Cnidum: de quibus ille cœlestium corporū motus obseruabat. Præfectura hæc Litopolitana nominatur. Vlterius sursum nauiganti est Babylon castellum natura munitum, à Babylonijs quibusdam conditum: qui huc secedentes, eo in loco habitationem à regibus impetrarunt. Nunc in ea collocata est una ex trib. legionibus, quæ Aegyptum custodiunt. Ab hoc loco usque ad Nilū, iugū quoddā descēdit, per quod custodiūt aqua rotis, & cochleis à flumine trahitur, CL hominibus captiuis continuè opus facientibus. Hinc Pyramides, quę apud Memphium sunt, in ulteriore regione manifestè apparent, quæ quidem propinquæ sunt. Propinqua est etiam Memphis Aegyptiorum regia. tribus schœnis à Delta dissita. Ea Apidis templum habet, qui idem est, qui Osiris. Ibi bos Apis insepto quodam alitur, & ut diximus apud eos pro deo habetur, albus frontem, & quasdam paruas corporis partes, cætera uerò niger: quibus signis iudicāt qui sit ad successionem idoneus, alio defuncto. Ante id septum aula quædam est, & in ea aliud septum matris eius bouis. In hanc aulam nonnunquam Apis emittitur, præsertim ut peregrinis ostendatur. aliâs enim per fenestram quandam uidetur. sed uolunt ut etiam extrà spectetur, itaq; ubi paululum foris exsultim lusit, rursum in proprium locum recipitur. Apidis templū Vulcanio adiacet, quæ est ædes, templi magnitudine alijsq́ue rebus sumptuosè adornata. 10 In fronte dromi colossus iacet, ex integro lapide. In hoc dromo tauri committi solent ad pugnam, quos non nulli dedita opera ad hoc ipsum alunt, quemadmodū alij equos. dimissi inter se pugnam cient: uictori præmium datur. Memphi est etiam Veneris fanum, quæ Græca dea censetur: quidam Lunæ id dicunt. Est etiam Serapium, in loco ualde arenoso, adeò ut arenæ colles à uētis exaggerent. ibi uidimus sphinges alias usque ad capita obrutas alias dimidia duntaxat eminentes, unde conijcere licebat magnitudinem periculi si quem eo proficiscentē turbo uenti depræhenderet. Vrbs magna est & populosa, & secunda post Alexandream

Memphis.

Ἀραβίαν. ἡ μὲν οὖν Ἡλιοπολίτης ἐν τῇ Ἀραβίᾳ ἐστίν. ἐν δὲ τῇ Λιβύῃ Κορκέσουρα πόλις κατὰ τὰς Εὐδόξου κειμένη σκοπάς. δείκνυται γὰρ σκοπή τις πρὸ τῆς Ἡλίου πόλεως, καθάπερ καὶ πρὸ τῆς Κνίδου, καθ᾽ ἣν ἐσημειοῦτο ἐκεῖνος τῶν οὐρανίων τινὰς κινήσεις. ὁ δὲ νομὸς Λιτοπολίτης οὗτος. ἀναπλεύσαντι δ᾽ ἐστὶ Βαβυλὼν φρούριον ἐρυμνὸν, ἀποστάντων ἐνταῦθα Βαβυλωνίων τινῶν, εἶτα διαπραξαμένων ἐνταῦθα κατοικίαν παρὰ τῶν βασιλέων. νυνὶ δ᾽ ἐστὶ στρατόπεδον ἑνὸς τῶν τριῶν ταγμάτων τῶν φρουρούντων τὴν Αἴγυπτον. ῥάχις δ᾽ ἐστὶν ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου καὶ μέχρι Νείλου καθήκουσα, δι᾽ ἧς ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τροχοὶ καὶ κοχλίαι τὸ ὕδωρ ἀνάγουσιν, ἀνδρῶν ἑκατὸν πεντήκοντα ἐργαζομένων, δεσμίων. ἀφορῶνται δ᾽ ἐνθάδε τηλαυγῶς αἱ πυραμίδες ἐν τῇ περαίᾳ ἐν Μέμφει, καὶ εἰσὶ πλησίον. ἐγγὺς δὲ καὶ ἡ Μέμφις αὐτὴ τὸ βασίλειον τῶν Αἰγυπτίων. ἔστι γὰρ ἀπὸ τοῦ Δέλτα τρίσχοινον εἰς αὐτήν. ἔχει δὲ ἱερὰ τό, τε τοῦ Ἄπιδος, ὅς ἐστιν ὁ αὐτὸς καὶ Ὄσιρις· ὅπου ὁ βοῦς ὁ Ἄπις ἐν σηκῷ τινι τρέφεται, θεὸς ὡς ἔφην νομιζόμενος, διάλευκος τὸ μέτωπον καὶ ἄλλα τινὰ μικρὰ τοῦ σώματος. τὰ δ᾽ ἄλλα μέλας. οἷς σημείοις ἀεὶ κρίνουσι τὸν ἐπιτήδειον εἰς τὴν διαδοχὴν, ἀπογενομένου τοῦ τὴν τιμὴν ἔχοντος. ἔστι δ᾽ αὐλὴ προκειμένη τοῦ σηκοῦ, ἐν ᾗ καὶ ἄλλος σηκὸς τῆς μητρὸς τοῦ βοός. εἰς ταύτην δὲ τὴν αὐλὴν ἐξαφιᾶσι τὸν Ἄπιν καθ᾽ ὥραν τινὰ, καὶ μάλιστα πρὸς ἐπίδειξιν τοῖς ξένοις. ὁρῶσι μὲν γὰρ καὶ διὰ θυρίδος ἐν τῷ σηκῷ, βούλονται δὲ καὶ ἔξω. ἀποσκιρτήσαντα δ᾽ ἐν αὐτῇ μικρὰ, ἀναλαμβάνουσι πάλιν εἰς τὴν οἰκείαν στάσιν. τό, τε δὴ τοῦ Ἄπιδός ἐστιν ἱερὸν παρακείμενον τῷ Ἡφαιστείῳ, καὶ αὐτὸ τὸ Ἡφαιστεῖον πολυτελῶς κατεσκευασμένον, ναοῦ τε μεγέθει, καὶ τοῖς ἄλλοις. πρόκειται δ᾽ ἐν τῷ δρόμῳ τούτῳ ταύρων ἀγῶνας συντελεῖσθαι πρὸς ἀλλήλους, οὓς ἐπίτηδες τρέφουσί τινες ὥσπερ οἱ ἱπποτρόφοι. συμβάλλουσι γὰρ εἰς μάχην ἀφέντες. ὁ δὲ κρείττων νομισθεὶς, ἆθλον τυγχάνει. ἔστι δ᾽ ἐν Μέμφει καὶ Ἀφροδίτης ἱερὸν, θεᾶς Ἑλληνίδος νομιζομένης, τινὲς δὲ Σελήνης ἱερὸν εἶναι φασίν. ἔστι δὲ καὶ Σεράπιον ἐν ἀμμώδει τόπῳ σφόδρα, ὥσθ᾽ ὑπ᾽ ἀνέμων θῖνας ἄμμων σωρεύεσθαι, ἀφ᾽ ὧν αἱ σφίγγες, αἱ μὲν καὶ μέχρι τῆς κεφαλῆς ἑωρῶντο ὑφ᾽ ἡμῶν κατακεχωσμέναι, αἱ δ᾽ ἡμιφανεῖς, ἐξ ὧν εἰκάζειν παρῆν τὸν κίνδυνον, εἴ τῳ βαδίζοντι πρὸς τὸ ἱερὸν λαῖλαψ ἐπιπέσοι. πόλις δ᾽ ἐστὶ μεγάλη τε καὶ εὔανδρος δευτέρα μετὰ Ἀλεξάνδρειαν,

ξάνδρειαν, μεγάλων ἀνδρῶν καθάπερ καὶ τῶν ἐκεῖ συνῳκισμένων. πρόκεινται δὲ καὶ λίμναι τῆς πόλεως ἐκ τῶν βασιλείων, ἃ νῦν μὲν κατέσπασται, καὶ ἔστιν ἔρημα. ἵδρυται δ' ἐφ' ὕψους καθήκοντα μέχρι τοῦ κάτω τῆς πόλεως ἐδάφους. συνάπτει δ' ἄλσος αὐτῷ καὶ λίμνη. Τετταράκοντα δ' ἀπὸ τῆς πόλεως σταδίους προελθόντι, ὀρεινή τις ὀφρύς ἐστιν, ἐφ' ᾗ πολλαὶ μὲν Πυραμίδες εἰσὶ τάφοι τῶν βασιλέων. τρεῖς δ' ἀξιόλογοι, τὰς δὲ δύο τούτων καὶ ἐν τοῖς ἑπτὰ θεάμασι καταριθμοῦνται. εἰσὶ γὰρ σταδιαῖαι τὸ ὕψος, τετράγωνοι τῷ σχήματι, τῆς πλευρᾶς ἑκάστης μικρῷ μεῖζον τὸ ὕψος ἔχουσαι. μακρῷ δὲ καὶ ἡ ἑτέρα τῆς ἑτέρας ἐστὶ μείζων. ἔχει δ' ἐν ὕψει μέσως πως τῶν πλευρῶν λίθον ἐξαιρέσιμον. ἀρθέντος δὲ σύριγξ ἐστὶ σκολιὰ μέχρι τῆς θήκης. αὗται μὲν οὖν ἐγγὺς ἀλλήλων εἰσὶ τῷ αὐτῷ ἐπιπέδῳ. ἀπωτέρω δ' ἐστὶν ἐν ὕψει μείζονι τῆς ὀρεινῆς ἡ τρίτη πολὺ ἐλάττων τοῖν δυοῖν, πολὺ δὲ μείζονος δαπάνης κατεσκευασμένη. ἀπὸ γὰρ θεμελίων μέχρι μέσου σχεδόν τι, μέλανος λίθου ἐστίν. ἐξ οὗ καὶ τὰς θυίας κατασκευάζουσι κομίζοντες πόρρωθεν, ἀπὸ τῶν τῆς Αἰθιοπίας ὀρῶν. καὶ τῷ σκληρὸς εἶναι καὶ δυσκατέργαστος, πολυτελῆ τὴν πραγματείαν παρέσχε. λέγεται δὲ τῆς ἑταίρας τάφος γεγονὼς ὑπὸ τῶν ἐραστῶν, ἣν Σαπφὼ μὲν ἡ τῶν μελῶν ποιήτρια, καλεῖ Δορίχαν ἐρωμένην τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς Χαράξου γεγονυῖαν, οἶνον κατάγοντος εἰς Ναύκρατιν Λέσβιον κατ' ἐμπορίαν. ἄλλοι δ' ὀνομάζουσι Ῥοδώπην. μυθεύουσι δ' ὅτι λουμένης αὐτῆς, ἓν τῶν ὑποδημάτων αὐτῆς ἁρπάσας ἀετὸς παρὰ τῆς θεραπαίνης, κομίσειεν εἰς Μέμφιν· καὶ τοῦ βασιλέως δικαιοδοτοῦντος, ὑπαίθριος γενόμενος, κατὰ κορυφὴν αὐτοῦ ῥίψειε τὸ ὑπόδημα εἰς τὸν κόλπον. ὁ δὲ καὶ τῷ ῥυθμῷ τοῦ ὑποδήματος, καὶ τῷ παραδόξῳ κινηθεὶς, περιπέμψειεν εἰς τὴν χώραν κατὰ ζήτησιν τῆς φορούσης ἀνθρώπου τοῦτο· ἐν πόλει δὲ εὑρεθεῖσα τῶν Ναυκρατιτῶν ἀναχθείη καὶ γένοιτο γυνὴ τοῦ βασιλέως· τελευτησάσης δὲ τοῦ λεχθέντος τύχοι τάφου. Ἓν δέ τι τῶν ὁραθέντων ὑφ' ἡμῶν ἐν ταῖς Πυραμίσι παραδόξων οὐκ ἄξιον παραλιπεῖν. Ἐκ γὰρ τῆς λατύπης σωροί τινες πρὸ τῶν Πυραμίδων κεῖνται. ἐν τούτοις δ' εὑρίσκεται ψήγματα καὶ τύπῳ καὶ μεγέθει φακοειδῆ. ἐνίοις δὲ, καὶ ὡς ἂν πτίσμα οἷον ἡμιλεπίστων ὑποτρέχει. φασὶ δ' ἀπολιθωθῆναι λείψανα τῆς τῶν ἐργαζομένων τροφῆς. οὐκ ἀπέοικε. ἢ καὶ γὰρ οἴκοι παρ' ἡμῖν, λόφος τίς ἐστιν ἐν πεδίῳ παραμήκης. οὗτος δ' ἐστὶ μεστὸς ψήφου φακοειδῶν λίθου πο-

xandream, hominibus conuenis referta. Extant lacus in fronte urbis, & regiarum, quæ nunc dirutæ sunt & desertæ: sitæ olim in loco edito, & usque ad inferiorem urbis partem descendentes, ubi lacus & lucus adiunguntur. Quadraginta stadijs ab urbe est mõtanum quoddam supercilium, in quo stant multæ Pyramides, regum sepulturæ. Earum tres memorabiles sunt: duæ inter septem orbis spectacula adnumerantur. Singulæ altitudine stadij, figura quadrata, altitudinem habentes paulo maiorem quolibet latere, & mole se paululum excedentes. In media ferè laterum altitudine, lapis exemtilis est: eoque sublata obliqua fistula usque ad loculum. Atque eæ inter se proximæ in eodem sunt plano. Vlterius in maiore montis altitudine est tertia multo primis duabus minor, maiore tamen impensa structa. Nam ab ipsis ferè fundamentis usque ad medium constat ex nigro lapide, ex quo mortaria faciunt, ab extremis Aethiopię montibus delato: qui cum & durus sit, & operatu difficilis, reddidit opus sumtuosum. Hæc dicitur meretricis sepultura, ab amantibus effecta. Hãc mulierem Sappho poëtria Doricham uocat, & fratris sui Charaxi amicam, cum is Lesbium uinũ negotiator Naucratim portaret. Alij eam Rhodopem nominant, atque fabulam quandam narrant. ea dum lauaretur, aquilam alterum è calceis è manu ancillæ correptum, Memphim deportasse: & in sublime supra regis uerticem iura dantis euplantem, calceum in huius gremium demisisse: regem calcei concinnitate & rei nouitate permotum, per totam regionem dimisisse ad inquirẽdam eam, quæ huiusmodi calceum gestaret: eam in urbe Naucraticarum inuentam, atque adductam, regis uxorem factam, & post mortem hac sepultura adfectam fuisse. Sed unum de miris rebus à nobis in Pyramidibus uisum, haudquaquam prætereundum est. Aceruí quidam lapidũ frustulis dolando detritis, ante Pyramides iacent, in his lapilli & forma, & magnitudine lentis inueniuntur, quidam ut hordei grana, quę semidecorticata eminent. narrant reliquias ciborum qui operarijs dati fuerãt, in lapidem induruisse. quòd quidem satis uidetur uerisimile. Nam & apud nos collis quidam est oblongus, in campo situs, qui tofi calculis in modum lentis plenus est.

Pyramides.

* Maritimi quoque & fluuiales calculi eãdem ferè ambiguitatem præstãt, sed ij propter motum, qui in aqua fit, lentorem seu mucorem aliquem habent. isthic indagatio ueri est difficilior.
* Alibi docuimus, * circa loca, ubi lapides effodiũtur, ex queis Pyramides factę sunt, mons quidam est nomine Troicus satis petrosus, & speluncæ sub eo, & pagus his ac flumini proximus nominè Troia, antiqua Troianorum habitatio, eorum qui captiui Menelaum secuti sunt & ibi consederũt. Post Memphim est Acanthus ciuitas Libycæ persimilis. ibidem Osiridis templum, & Acanthæ Thebaicæ lucus unde gummi habetur. postea est Aphroditopolitanæ præfectura & ciuitas eodem nomine in Arabia, in qua bos alba sacra alitur. Sequitur Heracleotica præfectura in insula magna, iuxta quam ad dextram in Libycam, aut Arsinoiticã pręfecturam fossa est, quæ & duo ora habet, cùm pars quædam insulæ intercidat. Hæc præfectura cæteras omnes, & adspectu, & uirtute, & apparatũ antecellit. Sola enim oleas perfectas & fructiferas arbores profert, ac si quis bene colligat oleum etiam optimum fit: negligentes autem rem, multum quidem efficiũt, sed pessimi odoris. At Aegyptus reliqua oleo caret, exceptis hortis, qui circa Alexandriam
11 sunt: 11 qui oleas quidem ferre possunt, oleum uerò non suppeditant. At uini non parum fert, frumentum quoque, legumina, & alia semina omnis generis. Habet etiam lacum admirabilem, Mœridis appellatum, pelagi magnitudine, & maximo colore, cuius etiam ripas uidere est maris litoribus persimiles, ut idem de hoc loco atque ijs qui sunt circa Ammonẽ existimari posśit. Etenim haud sanè multo à se inuicem distant, atque ambo à Parœtonio, &, ut ex multis depræhendi argumentis potest, templum illud prius in litore stabat, atque hæc loca prius maritima erãt. Inferiorem uerò Aegyptum, & quæ usque ad Serboniticum lacum tẽdunt, pelagus obtinebat, coniunctum fortasse cum mari Rubro, quod Heroum urbi & Elanitico recessui proximum est. Sed de his in primo geographiæ uolumine pluribus dictũ est.

Aquæ & terræ motus ac mutationes.

Nunc paucis admonentes naturę simul atque prouidentiæ opus una consideratione perpendemus. Naturæ, quia rebus omnium ad id

ρέας, καὶ αἱ θαλάττιαι δὲ, καὶ αἱ ποτάμιαι ψῆφοι, σχεδόν τι τὴν αὐτὴν ἀπορίαν ὑπογράφουσιν. ἀλλ' αὗται μὲν ἐν τῇ κινήσει τῇ διὰ τοῦ ῥεύματος εὑρεσιλογίαν τινὰ ἔχουσιν, ἐκεῖ δ' ἀπορωτέρα ἡ σκέψις. εἴρηται δ' ἐν ἄλλοις καὶ διότι περὶ τὸ μέταλλον τῶν λίθων, ἐξ ὧν αἱ πυραμίδες γεγόνασιν ἐν ὄψει ταῖς πυραμίσιν ὂν πέραν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ, Τρωικόν τι καλεῖται πετρῶδες ἱκανῶς ὄρος καὶ σπήλαια ὑπ' αὐτῷ, καὶ κώμη πλησίον καὶ τούτοις καὶ τῷ ποταμῷ, Τροία καλουμένη, κατοικία παλαιὰ τῶν Μενελάῳ συγκατακολουθησάντων αἰχμαλώτων Τρώων, καταμεινάντων δ' αὐτόθι. Μετὰ δὲ Μέμφιν Ἄκανθος πόλις ὁμοίως ἐν τῇ Λιβύῃ καὶ τὸ τοῦ Ὀσίριδος ἱερόν, καὶ τὸ τῆς Ἀκάνθης ἄλσος τῆς Θηβαϊκῆς, ἐξ ἧς τὸ κόμμι. Εἶθ' ὁ Ἀφροδιτοπολίτης νομὸς, καὶ ἡ ὁμώνυμος πόλις ἐν τῇ Ἀραβίᾳ, ἐν ᾗ λευκὴ βοῦς ἱερὰ τρέφεται. Εἶθ' ὁ Ἡρακλεώτης νομὸς ἐν νήσῳ μεγάλῃ, καθ' ἣν ἡ διῶρυξ ἐστὶν ἐν δεξιᾷ εἰς τὴν Λιβύην παρὰ τὸν Ἀρσινοΐτην νομὸν, ὥστε καὶ δίστομον εἶναι τὴν διώρυγα, μεταξὺ μέρους τινὸς τῆς νήσου παρεμπίπτοντος. Ἔστι δ' ὁ νομὸς οὗτος ἀξιολογώτατος τῶν ἁπάντων κατά τε τὴν ὄψιν καὶ τὴν ἀρετὴν, καὶ τὴν κατασκευήν. ἐλαιόφυτός τε γὰρ μόνος ἐστὶ μεγάλοις καὶ τελείοις δένδρεσι καὶ καλλικάρποις. εἰ δὲ συγκομίζοι καλῶς τις, καὶ εὐέλαιος. ὀλιγωροῦντες δὲ τούτου, πολὺ μὲν ποιοῦσιν ἔλαιον, μοχθηρὸν δὲ κατὰ τὴν ὀσμήν. Ἡ δ' ἄλλη Αἴγυπτος ἀνέλαιός ἐστι πλὴν τῶν κατ' Ἀλεξάνδρειαν κήπων, οἳ μέχρι τοῦ ἐλαίου χορηγεῖν ἱκανοί εἰσιν, ἔλαιον δ' οὐχ ὑπουργοῦσιν. οἶνον δὲ οὐκ ὀλίγον ἐκφέρει. σῖτον τε καὶ ὄσπρια καὶ τἆλλα σπέρματα παμπόλλα. θαυμαστὴν δὲ καὶ τὴν λίμνην ἔχει τὴν Μοίριδος καλουμένην πελαγίαν τῷ μεγέθει καὶ τῇ χρόᾳ θαλαττοειδῆ, καὶ τοὺς αἰγιαλοὺς δὲ ἔστιν ὁρᾶν ἐοικότας τοῖς θαλαττίοις, ὡς ὑπονοεῖν τὰ αὐτὰ περὶ τῶν κατὰ Ἄμμωνα τόπων καὶ τούτων. Καὶ γὰρ οὐδὲ πάμπολυ ἀφεστᾶσιν ἀλλήλων καὶ τοῦ Παραιτονίου, μὴ ὥσπερ τὸ ἱερὸν ἐκεῖνο εἰκάζειν ἐστὶ πρότερον ἐπὶ τῇ θαλάττῃ ἱδρῦσθαι διὰ τὸ πλῆθος τῶν τεκμηρίων, καὶ ταῦθ' ὁμοίως τὰ χωρία πρότερον ἐπὶ τῇ θαλάττῃ ὑπῆρχεν. Ἡ δὲ κάτω Αἴγυπτος καὶ τὰ μέχρι τῆς λίμνης τῆς Σερβωνίτιδος, πέλαγος ἦν, σύρρουν τυχὸν ἴσως τῇ Ἐρυθρᾷ τῇ κατὰ Ἡρώων πόλιν καὶ τὸν Ἐλανίτην μυχόν. Εἴρηται δὲ περὶ τούτων διὰ πλειόνων ἐν τῷ πρώτῳ ὑπομνήματι τῆς γεωγραφίας, καὶ νῦν δ' ἐπὶ βραχὺ ὑπομνηστέον, τὸ τῆς φύσεως ἅμα καὶ τὸ τῆς προνοίας ἔργον εἰς ἓν συμφέροντας. Τὸ μὲν τῆς φύσεως, ὅτι τῶν πάντων εἰς ἓν συννευόν-

συννευόντων τὸ τοῦ ὅλου μέσον, καὶ σφαιρουμένων περὶ τοῦτο. καὶ τὸ μὲν πυκνότατον καὶ μεσαίτατόν ἐστιν ἡ γῆ, τὸ δ' ἧττον τοιοῦτον καὶ ἐφεξῆς τὸ ὕδωρ. ἑκάτερον δὲ σφαῖρα, ἡ μὲν στερεὰ, ἡ δὲ κοίλη, ἐντὸς ἔχουσα τὴν γῆν. τὸ δὲ τῆς προνοίας, ὅτι βεβούληται καὶ αὐτὴ ποικιλτρία τις οὖσα, καὶ μυρίων ἔργων δημιουργὸς, ἐν τοῖς πρώτοις ζῷα γεννᾶν, ὡς πολὺ διαφέροντα τῶν ἄλλων. καὶ τούτων τὰ κράτιστα θεούς τε καὶ ἀνθρώπους, ὧν ἕνεκεν καὶ τὰ ἄλλα συνέστηκε. τοῖς μὲν οὖν θεοῖς ἀπέδειξε τὸν οὐρανὸν, τοῖς δ' ἀνθρώποις τὴν γῆν, τὰ ἄκρα τῶν τοῦ κόσμου μερῶν. ἄκρα δὲ τῆς σφαίρας τὸ μέσον καὶ τὸ ἐξωτάτω. ἀλλ' ἐπειδὴ τῇ γῇ περίκειται τὸ ὕδωρ, οὐκ ἔστι δ' ἔνυδρον ζῷον ὁ ἄνθρωπος, ἀλλὰ χερσαῖον καὶ ἐναέριον, καὶ πολλοῦ κοινωνικὸν φωτὸς, ἐποίησεν ἐξοχὰς ἐν τῇ γῇ πολλὰς καὶ εἰσοχὰς, ὥστ' ἐν αἷς μὲν ἀπολαμβάνεσθαι τὸ σύμπαν, ἢ καὶ τὸ πλέον ὕδωρ ἀποκρύπτον τὴν ὑπ' αὐτῷ γῆν· ἐν αἷς δ' ἐξέχειν τὴν γῆν ἀποκρύπτουσαν ὑφ' ἑαυτῇ τὸ ὕδωρ, πλὴν ὅσον χρήσιμον τῷ ἀνθρωπείῳ γένει, καὶ τοῖς περὶ αὐτὸ ζῴοις καὶ φυτοῖς. ἐπεὶ δ' ἐν κινήσει συνεχεῖ τὰ σύμπαντα, καὶ μεταβολαῖς μεγάλαις (οὐ γὰρ οἷόν τε ἄλλως τὰ τοιαῦτα, καὶ τοσαῦτα, καὶ τηλικαῦτα ἐν τῷ κόσμῳ διοικεῖσθαι) ὑποληπτέον μήτε τὴν γῆν ἀεὶ συμμένειν οὕτως, ὥστ' ἀεὶ τηλικαύτην οὖσαν μηδὲν ἐν προσθεῖσαν ἑαυτῇ, μηδ' ἀφαιροῦσαν, μήτε τὸ ὕδωρ, μήτε τὴν ἕδραν ἔχειν τὴν αὐτὴν ἑκάτερον, καὶ ταῦτα εἰς ἄλληλα φυσικωτάτης καὶ ἐγγυτάτω οὔσης μεταπτώσεως. ἀλλὰ καὶ τῆς γῆς πολλὴν εἰς ὕδωρ μεταβάλλειν, καὶ τῶν ὑδάτων πολλὰ χερσοῦσθαι τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅνπερ καὶ ἐν τῇ γῇ, καθ' ἑαυτὴν τοσαῦται διαφοραί. ἡ μὲν γὰρ εὔθρυπτος, ἡ δὲ στερεὰ καὶ πετρώδης, καὶ σιδηρῖτις, καὶ οὕτως ἐπὶ τῶν ἄλλων. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς ἁλμυρᾶς οὐσίας, ἡ μὲν γὰρ ἁλμυρὶς, ἡ δὲ γλυκεῖα καὶ πότιμος, ἡ δὲ φαρμακώδης καὶ σωτήριος, καὶ ὀλέθριος, ψυχρὰ καὶ θερμή. τί οὖν θαυμαστὸν, εἴ τινα μέρη τῆς γῆς, ἃ νῦν οἰκεῖται, θάλαττα πρότερον κατεῖχε; τὰ δὲ νῦν πελάγη πρότερον ᾠκεῖτο; καθάπερ καὶ πηγὰς τὰς πρότερον ἐκλιπεῖν συνέβη, τὰς δ' ἀνεῖσθαι, καὶ ποταμοὺς καὶ λίμνας. οὕτω δὲ καὶ ὄρη, καὶ πεδία εἰς ἄλληλα μεταπίπτειν, περὶ ὧν καὶ πρότερον εἴρηκα μὲν πολλὰ, καὶ νῦν εἰρήσθω. ἡ δ' οὖν Μοίριδος λίμνη διὰ τὸ μέγεθος καὶ τὸ βάθος ἱκανή ἐστι, κατά τε τὰς ἀναβάσεις τὴν πλημμυρίδα φέρειν, καὶ μὴ ὑπερπολάζειν εἰς τὰ οἰκούμενα, καὶ

unum uergentibus, quod uniuersi medium est, & quæ circa id sita sunt, medium atque densissimum est terra: minus aqua ea densa est. utrumque globus: sed altera quidem solidus, aqua cōcaua inter sese terram complectens. Prouidentiæ, quòd cùm uarietatis sit cupida & plurimarum rerum opifex, in primis animalia creauit, quę longè cæteris antecellunt, atque horum ipsorum præstantissima deos atque homines, quorum gratia cætera sunt constituta. Dijs itaque cœlum, hominibus terram incolendam dedit, quæ duo mundi extrema sunt medium ipsum, & id quod ultimum est. Enimuerò quoniam aqua terram circumdat, homo autem non est aquatile animal, sed terrestre, aërem multumque lumen percipit: eadem terram multis in locis excitauit in multis depressit. ut alibi tota aqua, uel maxima eius pars obtineret, & terram sub se occultaret: alibi uerò terra exstaret, atque aquam in se abscōderet: nisi quantum hominum generi, cęterisque animalibus, ac stirpibus necessarium uidebatur. Iam cùm omnia continuè moueantur, & transmutentur (aliter enim talia totque, ac tanta in mundo rectè administrari non possent.) existimādum est, nec terram perpetuò ita durare, ut semper tāta sit, nec quicquam ei addatur aut adimatur: nec aquam, nec eādem sedem semper ab ijs obtineri: maximè quia transmutationem eis mutuam & propinquissimam addiderit. Proinde terræ multum in aquā conuertitur: & aquæ uicissim multum in terram transmutatur. quemadmodum in terra ipsa per se multæ differentię inueniuntur: cum alia sit fragilis, alia solida, alia petrosa, aut ferrea, alia aliter. atque eodem modo de humoribus, alius est salsus, alius dulcis & poculentus, alius salubris & medicam uim habens, alius perniciosus & frigidus alius, alius calidus. Quî ergo mirum sit terræ partes aliquas quæ nunc habitātur, olim mari tectas: & quę nūc pelagus sunt, prius habitas fuisse? quemadmodum de fontibus alij exaruere, alij eruperunt. itemque & flumina, & lacus montes & campos inuicem cōmutari probabile est. de quibus antè copiosius dictum est: nunc isthæc sunto addita. Mœridis itaque lacus tum propter magnitudinem, tū propter profunditatem sub Nili incrementa excipiendæ inundationi sufficit, ne aquæ, in sata & habitationes Mœridis lacus.

tationes extendent. postea decrescente Nilo, abundantem in se aquam fossæ adminiculo reddit, per utrumque os utilem irrigationibus. Idem præstat & fossa. atque hæc quidem naturalia sunt. Vtrique autem fossæ ostio claustra imposita sunt, quibus architecti, & influenti & effluenti aquæ moderantur.

Labirynthus

Adhæc est labyrinthi fabrica, opus haud impar pyramidibus, & adiacens regis sepultura eius, qui labyrinthum construxit. Locus autē in primo fossæ ingressu ad triginta, quadraginta'ue stadia procedenti, est planicies quædam mensali forma pagum habent, & multorum regum regiam, quot prius præfecturæ erant. Nam totidem aulę sunt columnis ambitæ, inuicem continuæ, omnes uno ordine, & uno pariete tanquam paruo quodam muro, ante se sitas aulas habent. Viæ uerò quæ ad eas tendunt, ex aduerso sunt ipsius muri, ante ingressus cryptæ quædam multæ ac longæ, quæ inter se uias fluxuosas habent, ut nemo peregrinus ingredi aulam ullam posset, nec egredi sine duce. Dignum admiratione, quòd uniuscuiusque domus tabulata, ac etiam cryptarum latitudines, ex lapideis plureis integris, & magnitudine insolenti constructæ sunt, nullo usquam nec ligni, nec alius materiæ interuentu. Ac si quis in tabulatum ascendat, quod non admodum altum est, quippe unica contentum, contiguatione uidere potest lapideum campum tantis lapidibus instratum. inde ad aulas uisu retorto, cernere deinceps eas XXVII, ordine positas, & columnis è solido lapide inuitentes, parietes quoque ipsos ex lapidibus non minoribus compositos. In fine huius ædificij quod plus stadio occupat, est sepultura quædam, pyramis quadrata, cuius quodlibet latus quatuor ferè est iugerum & altitudo par.

12 Sepulti nomen est 12 Imandes. Dicunt tot aulas ibi factas esse, quia solerēt omnes prefecturæ eò conuenire, atque epulum quoddam sacris uiris ac mulieribus fiebat, sacrificij gratia deo reddendi, & iuris dicendi de rebus maximis, quæuis autem prefectura in suam aulam procedebat. Præternauiganti hæc ad centum stadia, urbs est Arsinoē, quę olim Crocodilorum urbs dicebatur. In hac enim

Crocodilus colitur.

præfectura mirum in modum colitur Crocodilus, & est sacer apud eos in lacu quodam seorsim nutritus, & sacerdotibus māsuetus,

πεφυτευμένα. εἶτα ἐν τῇ ἀποβάσει τὸ πλεονάζον ἀποδιδόντα τῇ αὐτῇ διώρυγι κατὰ θάτερον τῶν στομάτων, ἔχειν ὑπολειπόμενον τὸ χρήσιμον πρὸς τὰς ἐποχετείας, καὶ αὐτὴ ἡ διῶρυξ. ταῦτα μὲν φυσικά. ἐπίκειται δὲ τοῖς στόμασιν ἀμφοτέροις τῆς διώρυγος κλεῖθρα, οἷς ταμιεύουσιν οἱ ἀρχιτέκτονες τό τε εἰσρέον ὕδωρ, καὶ τὸ ἐκρέον. Πρὸς δὲ τούτοις ἡ τοῦ λαβυρίνθου κατασκευή, πάρισον ταῖς πυραμίσιν ἐστὶν ἔργον, καὶ ὁ παρακείμενος τάφος τοῦ κατασκευάσαντος βασιλέως τὸν λαβύρινθον. ἔστι δὲ κατὰ τὸν πρῶτον εἴσπλουν τὸν εἰς τὴν διώρυγα προελθόντι ὅσον τριάκοντα ἢ τετταράκοντα σταδίους ἐπίπεδόν τι τραπεζῶδες χωρίον, ἔχον κώμην τε καὶ βασίλειον μέγα ἐκ πολλῶν βασιλείων, ὅσοι πρότερον ἦσαν νομοί. τοσαῦται γάρ εἰσιν αὐλαὶ περίστυλοι συνεχεῖς ἀλλήλαις, ἐφ᾽ ἕνα στίχον πᾶσαι καὶ ἐφ᾽ ἑνὸς τοίχου, ὡς ἂν τείχους μικροῦ προκειμένας ἔχοντος τὰς αὐλάς. αἱ δ᾽ εἰς αὐτὰς ὁδοὶ καταντικρὺ τοῦ τείχους εἰσί. πρόκεινται δὲ τῶν εἰσόδων κρυπταί τινες μακραὶ καὶ πολλαί, δι᾽ ἀλλήλων ἔχουσαι σκολιὰς τὰς ὁδούς, ὥστε χωρὶς ἡγεμόνος, μηδενὶ τῶν ξένων εἶναι δυνατὴν εἰς τὴν ἑκάστην αὐλὴν πάροδόν τε καὶ ἔξοδον. Τὸ δὲ θαυμαστόν, ὅτι αἱ στέγαι τῶν οἴκων ἑκάστου μονόλιθοι· καὶ τῶν κρυπτῶν τὰ πλάτη μονολίθοις ὡσαύτως ἐστέγασται πλαξίν, ὑπερβαλλούσαις τὸ μέγεθος, ξύλων οὐδαμοῦ καταμεμιγμένων, οὐδ᾽ ἄλλης οὐδεμιᾶς. ἀναβάντα τε ἐπὶ τὸ στέγος, οὐ μεγάλῳ ὕψει, ἅτε μονοστέγῳ, ἔστιν ἰδεῖν πεδίον λίθινον ἐκ τηλικούτων λίθων. ἐντεῦθεν δὲ πάλιν εἰς τὰς αὐλὰς ἐκπίπτοντα, ἑξῆς ὁρᾶν κειμένας ὑπὸ μονολίθων κιόνων ὑπηρεισμένας ἑπτὰ καὶ εἴκοσι. καὶ οἱ τοῖχοι δὲ οὐκ ἐξ ἐλαττόνων τὸ μέγεθος λίθων σύγκεινται. Ἐπὶ τέλει δὲ τῆς οἰκοδομίας ταύτης πλέον ἢ στάδιον ἐπεχούσης, ὁ τάφος ἐστὶ πυραμὶς τετράγωνος, ἑκάστην τετράπλεθρόν πως ἔχουσα τὴν πλευρὰν καὶ τὸ ὕψος ἴσον. Ἰμάνδης δ᾽ ὄνομα ὁ ταφείς. πεποιῆσθαι δέ φασι τὰς αὐλὰς τοσαύτας ὅτι τοὺς νομοὺς ἔθος ἦν ἐκεῖσε συνέρχεσθαι πάντας. ἄριστον δ᾽ ἦν μετὰ τῶν οἰκείων ἱερῶν, καὶ ἱερέων θυσίας τε καὶ θεωδοσίας καὶ δικαιοσίας τῶν μεγίστων χάριν. κατήγετο δὲ τῶν νομῶν ἕκαστος εἰς τὴν ἀποδειχθεῖσαν αὐλὴν αὐτῷ. Παραπλεύσαντι δὲ ταύτας ἐφ᾽ ἑκατὸν σταδίους, πόλις ἐστὶν Ἀρσινόη. Κροκοδείλων δὲ πόλις ἐκαλεῖτο πρότερον, σφόδρα γὰρ ἐν τῷ νομῷ τούτῳ τιμῶσι τὸν κροκόδειλον, καὶ ἔστιν ἱερὸς παρ᾽ αὐτοῖς ἐν λίμνῃ καθ᾽ αὑτὸν τρεφόμενος, χειροήθης τοῖς ἱερεῦσι,

καλεῖται

καλεῖται δὲ Σοῦχος. τρέφεται δὲ σιτίοις, καὶ κρέασι, καὶ οἴνῳ προσφερόντων ἀεὶ τῶν ξένων, τῶν ἐπὶ τὴν θέαν ἀφικνουμένων. ὁ γοῦν ἡμέτερος ξένος ἀνὴρ τῶν ἐντίμων, αὐτόθι μυσταγωγῶν ἡμᾶς, συνῆλθεν ἐπὶ τὴν λίμνην, κομίζων ἀπὸ τοῦ δείπνου πλακουντάριόν τι καὶ κρέας ὀπτὸν, καὶ προχοΐδιόν τι μελικράτου. εὕρομεν δὲ ἐπὶ τῷ χείλει κείμενον τὸ θηρίον. προσιόντες δὲ οἱ ἱερεῖς, οἱ μὲν διέστησαν αὐτοῦ τὸ στόμα, ὁ δὲ ἐπέθηκε τὸ πέμμα, καὶ πάλιν τὸ κρέας εἶτα τὸ μελίκρατον κατήρασε. καθαλόμενος δὲ εἰς τὴν λίμνην, διῆξεν εἰς τὸ πέραν. ἐπελθόντος δὲ καὶ ἄλλου τῶν ξένων, κομίζοντος ὁμοίως ἀπαρχὴν, λαβόντες περιῆλθον δρόμῳ, καὶ καταλαβόντες προσήνεγκαν ὁμοίως τὰ προσενεχθέντα. Μετὰ δὲ τὸν Ἀρσινοΐτην, καὶ τὸν Ἡρακλεωτικὸν νομὸν, Ἡρακλέους πόλις, ἐν ᾗ ὁ ἰχνεύμων τιμᾶται ὑπεναντίως τοῖς Ἀρσινοΐταις. οἱ μὲν γὰρ τοὺς κροκοδείλους τιμῶσι, καὶ διὰ τοῦτο ἡ διῶρυξ αὐτῶν μεστή ἐστι τῶν κροκοδείλων, καὶ ἡ τοῦ Μοίριδος λίμνη. σέβονται γὰρ καὶ ἀπέχονται αὐτῶν. οἱ δὲ τοὺς ἰχνεύμονας τοὺς ὀλεθριωτάτους τοῖς κροκοδείλοις, καθάπερ καὶ ταῖς ἀσπίσι. καὶ γὰρ τὰ ᾠὰ διαφθείρουσιν αὐτῶν, καὶ αὐτὰ τὰ θηρία τῷ πηλῷ θωρακισθέντα. κυλισθέντα γὰρ αὐτῷ, ξηραίνονται πρὸς τὸν ἥλιον. εἶτα τὰς ἀσπίδας μὲν ἢ τῆς κεφαλῆς ἢ τῆς οὐρᾶς λαβόμενοι, κατασπῶσιν εἰς τὸν ποταμὸν, καὶ διαφθείρουσι. τοὺς δὲ κροκοδείλους ἐνεδρεύσαντες, ἡνίκ' ἂν ἡλιάζωνται κεχηνότες, ἐμπίπτουσιν εἰς τὰ χάσματα, καὶ διαφαγόντες τὰ σπλάγχνα, καὶ τὰς γαστέρας, ἐκδύουσιν ἐκ νεκρῶν τῶν σωμάτων. Ἑξῆς δ' ἐστὶν ὁ Κυνοπολίτης νομὸς, καὶ Κυνῶν πόλις, ἐν ᾗ ὁ Ἄνουβις τιμᾶται, καὶ τοῖς κυσὶ τιμὴ καὶ σίτισις τέτακταί τις ἱερά. Ἐν δὲ τῇ περαίᾳ Ὀξύρυγχος πόλις, καὶ νομὸς ὁμώνυμος. τιμῶσι δὲ τὸν ὀξύρυγχον, καὶ ἔστιν αὐτοῖς ἱερὸν ὀξυρύγχου. καίτοι καὶ τῶν ἄλλων Αἰγυπτίων κοινῇ τιμώντων τὸν ὀξύρυγχον. τινὰ μὲν γὰρ τῶν ζώων ἅπαντες κοινῇ τιμῶσιν Αἰγύπτιοι, καθάπερ τῶν πεζῶν μὲν τρία, βοῦν, κύνα, αἴλουρον. τῶν δὲ πτηνῶν δύο, ἱέρακα καὶ ἶβιν. τῶν δ' ἐνύδρων δύο, λεπιδωτὸν ἰχθὺν καὶ ὀξύρυγχον. ἄλλα δ' ἐστὶν, ἃ τιμῶσι καθ' ἑαυτοὺς ἕκαστοι, καθάπερ Σαΐται πρόβατον, καὶ Θηβαῖται. λάτον δὲ τὸν ἐν τῷ Νείλῳ τινὰ ἰχθὺν, Λατοπολῖται, λύκον τε Λυκοπολῖται, κυνοκέφαλον δὲ Ἑρμοπολῖται, κῆπον δὲ Βαβυλώνιοι οἱ κατὰ Μέμφιν. ἔστι δ' ὁ κῆπος τὸ μὲν πρόσωπον ἐοικὼς Σατύρῳ, τἆλλα δὲ κυνὸς καὶ ἄρκτου μεταξὺ, γεννᾶται δ' ἐν Αἰθιοπίᾳ. ἀετὸν δὲ

ac Suchus uocatur. Nutritur autem pane, carne & uino, quæ à peregrinis afferũtur ad eiuſmodi ſpectaculum uenientibus. Hoſpes itaque noſter, unus ex honoratis uiris, qui nobis ſacra commonſtrabat, ad lacum unà accedens, placentulam, & carnem aſſam, & quoddam mulſi uaſculum è cœna attulit. Beſtiam in ripa lacus inuenimus, ex ſacerdotibus alij eius os aperuerunt, alius placentam ingeſsit, poſtea carnem, deinde mulſum infudit, ille in lacum deſiliens, in ulteriorem partem traiecit, cumq́; alius hoſpes aduenisſet, & ſimiliter primitias attuliſſet, curſu lacũ circumeuntes itidem inuento Crocodilo obtulerunt. Poſt Arſinoiticam Heracleoticamq́; præfecturam eſt Herculis ciuitas, in qua colitur ichneumon, contra morem Arſinoitarum. Hi enim Crocodilos colunt, & propterea foſſam habent Crocodilis plenam, & Mœridis lacum, nam uenerãtur, & ab ijs abſtinent. Heracleotæ autem Ichneumones, qui Crocodilis & aſpidibus pernicioſiſsimi ſunt, nam & earum oua delent, & ipſas beſtias interficiunt luto armati quo ſe inuoluerunt, & poſtea ad ſolem exſiccato, aſpides capite aut cauda arreptas in flumen trahunt, atque occidunt. Crocodilos inſidioſè obſeruant, quãdo ij ſe rictu diducto ſoli exponũt, tum in ora eorum intrant, & exeſis uiſceribus, è uentre mortuorum egrediuntur. Sequitur Cynopolitana præfectura, & canum urbs, in qua Anubis colitur, & honor & ſacer quidem cibus canibus eſt conſtitutus. In ulteriore regione eſt Oxyrynchus ciuitas, et præfectura eodẽ nomine. Hic Oxyrynchus colitur, & Oxyrynchi templum eſt, quamuis etiam cæteri Aegyptij omnes Oxyrynchum piſcem colant. Sunt etiam quædam animalia, quę Aegyptij uniuerſi colunt, ut de terreſtribus tria, bouem, canem, felem, è uolatilibus accipitrem atque ibim: ex aquatilibus duo, lepidotum (. id eſt ſquammatum.) piſcem, & Oxyrynchum. Sunt & quæ ſeorſum coluntur. Sic Saitæ & Thebani ouem: Latum uerò, qui piſcis quidam eſt in Nilo, Latopolitani: lupum Lycopolitani, Cynocephalum Hermopolitani, Cepum Babylonij, qui ſunt iuxta Memphim. Cepus faciem habet ſatyro ſimilem, cætera inter canem atque urſum: in Aethiopia naſcitur. Aquilam Theba-

Ichneumon.

Thebani, leonem Leontopolitani, capram & hircum Mendesij, murem araneũ (.si quidem hoc est mygale Græcorum.) Athribitæ, alij aliud. Causas uero afferunt inter se non consentientes. Deinceps est Hermopolitanum castellum, ubi uectigal exigitur earum rerum quæ è Thebaide deferuntur. Hinc usque ad Syenẽ, & Elephantinam stadia sunt, LX unusquisque continentes schœni incipiunt. Postea Thebaicum custodiæ destinatum castellum, custodia & fossa, quæ Tanim defert. Hinc luporum urbs Lycopolis, aliaq́; Veneris, tum Panopolis antiqua habitatio hominum, linificium & lapidum opera exercentium. Post eam Ptolemais ciuitas omnium maxima quæ in Thebaide sunt & Memphi non minor, quæ etiam Græcò more institutam habet ciuitatem. Supra hanc est Abydus, in quà est Memnonis regia mirificè structa, è solido lapide: quemadmodum diximus de labyrintho: * Est & fons quidam ibi in profundo positus, in quem per cochleas descenditur, ex integris lapidibus, & magnitudine, & structura excellentibus. Est etiã fossa, quæ ex magno flumine in hunc locum deducit. Circa fossam est Acanthôn Aegyptiorum lucus Apollini sacer Abydus olim urbs magna uidetur fuisse, primo post Thebas loco: nũc in paruum pagum redacta est. Quod si(.ut nonnulli sentiunt.) Memnon ab Aegyptijs Ismandes dicitur: etiam Labyrinthus Memnonius erat, & eiusdem opus cuius Abydensia & Thebana, nã & ibi quædã Memnonia dicuntur. Secundum Abydum est prima Anasis ex tribus, quæ sunt in Africa, dissita inde iter dierum septem: habitatio aquis & uino abundans, neque aliarum etiam rerum indiga. Secunda est iuxta Mœridis lacum. Tertia est Ammonis oraculo proxima, hæ quoque optimæ habitationes sunt. Multis à nobis de Ammone dictis, id tantũ adijcimus, ueteribus & diminationem uniuersam, & oracula in summo fuisse honore, nunc eadem admodum negligi, in Romanis in Sibyllæ oraculis, & Etrusca diuinatione per extispicia, auguria, & seruationes de cœlo adquiescentibus. Itaque Ammonis oraculum ferè desertum est, quod in honore quondam fuerat. Id ij in primis declarant, qui Alexandri res conscripserunt: qui quanquam adulandi gratia non pauca adiecerunt, indicant tamen quæ credẽda sint. Callisthenes narrat,

Θηβαῖοι, λέοντα δὲ Λεοντοπολῖται, αἶγα δὲ καὶ τράγον Μενδήσιοι, μυγαλῆν δὲ Ἀθριβῖται, ἄλλοι δ' ἄλλό τι. τὰς δ' αἰτίας οὐχ ὁμολογουμένας λέγουσιν. Ἑξῆς δ' ἐστὶν Ἑρμοπολιτικὴ φυλακή, τελώνιόν τι τῶν ἐκ τῆς Θηβαΐδος καταφερομένων. ἐντεῦθεν ἀρχὴ τῶν ἑξηκοντασταδίων σχοίνων, ἕως Συήνης καὶ Ἐλεφαντίνης. εἶτα ἡ Θηβαϊκὴ φυλακή, καὶ διῶρυξ φέρουσα ἐπὶ Τάνιν. εἶτα Λύκων πόλις, καὶ Ἀφροδίτης, καὶ Πανῶν πόλις, λινουργῶν καὶ λιθουργῶν κατοικία παλαιά. Ἔπειτα Πτολεμαϊκὴ πόλις, μεγίστη τῶν ἐν τῇ Θηβαΐδι, καὶ οὐκ ἐλάττων Μέμφεως, ἔχουσα καὶ σύστημα πολιτικὸν ἐν τῷ Ἑλληνικῷ τρόπῳ. Ὑπὲρ δὲ ταύτης ἡ Ἄβυδος, ἐν ᾗ τὸ Μεμνόνειον βασίλειον θαυμαστῶς κατεσκευασμένον, ὁλόλιθον τῇ αὐτῇ κατασκευῇ ἧπερ τὸν λαβύρινθον ἔφαμεν, οὐ πολλαπλοῦν δέ. καὶ κρήνη ἐν βάθει κειμένη, ὥστε καταβαίνειν εἰς αὐτὴν κατακαμφθεισῶν ψαλίδων διὰ μονολίθων ὑπερβαλλόντων τῷ μεγέθει, καὶ τῇ κατασκευῇ. Ἔστι δὲ διῶρυξ ἡ ἄγουσα ἐπὶ τὸν τόπον ἀπὸ τοῦ μεγάλου ποταμοῦ. Περὶ δὲ τὴν διώρυγα Ἀκανθῶν τῶν Αἰγυπτίων ἄλσος ἐστὶν ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος. ἔοικε δὲ ὑπάρξαι ποτὲ ἡ Ἄβυδος πόλις μεγάλη, δευτερεύουσα μετὰ τὰς Θήβας. νυνὶ δ' ἐστὶ κατοικία μικρά. εἰ δ' ὥς φασιν ὁ Μέμνων ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων Ἰσμάνδης λέγεται, καὶ ὁ λαβύρινθος Μεμνόνειον ἂν εἴη καὶ τοῦ αὐτοῦ ἔργον, οὗπερ καὶ τὰ ἐν Ἀβύδῳ, καὶ τὰ ἐν Θήβαις. καὶ γὰρ ἐκεῖ λέγεταί τινα Μεμνόνεια. Κατὰ δὲ τὴν Ἄβυδόν ἐστιν ἡ πρώτη αὔασις ἐκ τῶν λεχθεισῶν τριῶν ἐν τῇ Λιβύῃ, διέχουσα ὁδὸν ἡμερῶν ἑπτὰ ἐνθένδε δι' ἐρημίας, εὔυδρός τε κατοικία καὶ εὔοινος, καὶ τοῖς ἄλλοις ἱκανή. δευτέρα δ' ἡ κατὰ τὴν Μοίριδος λίμνην. τρίτη δὲ ἡ κατὰ τὸ μαντεῖον τὸ ἐν Ἄμμωνι. καὶ αὗται δὲ κατοικίαι εἰσὶν ἀξιόλογοι. Πολλὰ δ' εἰρηκότες περὶ τοῦ Ἄμμωνος τοσοῦτον εἰπεῖν βουλόμεθα, ὅτι τοῖς ἀρχαίοις μᾶλλον ἦν ἐν τιμῇ καὶ ἡ μαντικὴ καθόλου, καὶ τὰ χρηστήρια· νυνὶ δ' ὀλιγωρία κατέχει πολλή, τῶν Ῥωμαίων ἀρκουμένων τοῖς Σιβύλλης χρησμοῖς, καὶ τοῖς Τυρρηνικοῖς θεοπροπίοις, διά τε σπλάγχνων, καὶ ὀρνιθείας, καὶ διοσημείων. Διόπερ καὶ τὸ ἐν Ἄμμωνι σχεδόν τι ἐκλέλειπται χρηστήριον, πρότερον δὲ ἐτετίμητο. Δηλοῦσι δὲ μάλιστα τοῦτο οἱ τὰς Ἀλεξάνδρου πράξεις ἀναγράψαντες, προστιθέντες μὲν πολὺ καὶ τὸ τῆς κολακείας εἶδος, ἐμφαίνοντες δ' ὅτι καὶ πίστεως ἄξιον. Ὁ γοῦν Καλλισθένης φησὶ τὸν

Ἀλέξανδρον φιλοδοξῆσαι μάλιστα, ἀνελθεῖν τε ἐπὶ τὸ χρηστήριον, ἐπειδὴ καὶ Περσέα ἤκουσε πρότερον ἀναβῆναι καὶ Ἡρακλέα, ὁρμήσαντα δ' ἐκ Παραιτονίου καίπερ νότων ἐπιπεσόντων βιάσασθαι, πλανώμενον γ' ὑπὸ τοῦ κονιορτοῦ σωθῆναι γενομένων ὄμβρων, καὶ δυεῖν κοράκων ἡγησαμένων τὴν ὁδόν, ἤδη τούτων κολακευτικῶς λεγομένων. τοιαῦτα δὲ καὶ τὰ ἑξῆς. μόνῳ γὰρ δὴ τῷ βασιλεῖ τὸν ἱερέα ἐπιτρέψαι παρελθεῖν εἰς τὸν νεὼν μετὰ τῆς συνήθους στολῆς, τοὺς δ' ἄλλους μετενδῦναι τὴν ἐσθῆτα, ἔξωθέν τε τῆς θεμιστείας ἀκροάσασθαι πάντας πλὴν Ἀλεξάνδρου, τοῦτον δ' ἔνδοθεν εἶναι. οὐχ ὥσπερ ἐν Δελφοῖς, καὶ Βραγχίδαις τὰς ἀποθεσπίσεις διὰ λόγων, ἀλλὰ νεύμασι, συμβόλοις τὸ πλέον, ὡς καὶ παρ' Ὁμήρῳ,

Ἦ, καὶ κυανέῃσιν ἐπ' ὀφρύσι νεῦσε Κρονίων.

Τοῦ προφήτου τὸν Δία ὑποκρινομένου. τοῦτο μέντοι ῥητῶς εἰπεῖν τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὸν βασιλέα, ὅτι εἴη Διὸς υἱός. Προστραγῳδῶν δὲ τούτοις ὁ Καλλισθένης, ὅτι τοῦ Ἀπόλλωνος τὸ ἐν Βραγχίδαις μαντεῖον ἐκλελοιπότος, ἐξ ὅτου τὸ ἱερὸν ὑπὸ τῶν Βραγχιδῶν σεσύλητο ἐπὶ Ξέρξου περσισάντων, ἐκλελοιπυίας δὲ καὶ τῆς κρήνης τότε, ἥ τε κρήνη ἀνάσχοι, καὶ μαντεῖα πολλὰ οἱ Μιλησίων πρέσβεις κομισθῶσιν εἰς Μέμφιν περί τε τῆς ἐκ Διὸς γενέσεως τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ τῆς ἐσομένης περὶ Ἄρβηλα νίκης, καὶ τοῦ Δαρείου θανάτου, καὶ τῶν ἐν Λακεδαίμονι νεωτερισμῶν. περὶ δὲ τῆς εὐγενείας, καὶ τὴν Ἐρυθραίαν Ἀθηναΐδα φησὶν ἀνειπεῖν. καὶ γὰρ ταύτην ὁμοίαν γενέσθαι τῇ παλαιᾷ Σιβύλλῃ τῇ Ἐρυθραίᾳ. Τὰ μὲν δὴ τῶν συγγραφέων τοιαῦτα. Ἐν δὲ τῇ Ἀβύδῳ τιμῶσι τὸν Ὄσιριν. ἐν δὲ τῷ ἱερῷ τοῦ Ὀσίριδος οὐκ ἔξεστιν, οὔτε ᾠδόν, οὔτε αὐλητήν, οὔτε ψάλτην ἀπάρχεσθαι τῷ θεῷ, καθάπερ τοῖς ἄλλοις θεοῖς ἔθος. Μετὰ δὲ τὴν Ἄβυδον Διόσπολις ἡ μικρά. εἶτα Τέντυρα πόλις. ἐνταῦθα δὲ διαφερόντως παρὰ τοὺς ἄλλους Αἰγυπτίους ὁ κροκόδειλος ἠτίμωται, καὶ ἔχθιστος τῶν ἁπάντων θηρίων νενόμισται. οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι, καίπερ εἰδότες τὴν κακίαν τοῦ ζῴου, καὶ ὡς ὀλέθριος τῷ ἀνθρωπίνῳ γένει, σέβονται ὅμως, καὶ ἀπέχονται. οὗτοι δὲ πάντα τρόπον ἀνιχνεύουσι, καὶ διαφθείρουσιν αὐτούς. ἔνιοι δ' ὥσπερ τοὺς Ψύλλους τοὺς πρὸς τῇ Κυρηναίᾳ, φυσικήν τινα ἀντιπάθειαν ἔχειν πρὸς τὰ ἑρπετά, οὕτω καὶ τοὺς Τεντυρίτας πρὸς τοὺς κροκοδείλους, ὥστε μηδὲν ὑπ' αὐτῶν πάσχειν, ἀλλὰ καὶ κολυμβᾶν ἀδεῶς, καὶ διαπερᾶν, μηδενὸς ἄλλου θαρροῦντος. εἴς τε τὴν

Ῥώμην

Alexādrum ambitione quadam inductum ad id oraculum contendisse, quòd intelligeret Perseum & Herculem prius eò adscēdisse, atque è Parætonio profectum, quāuis austrinis incidentibus flatibus, pertendisse, & cùm per pulverem uagaretur, imbrium superuentu, & duorum coruorū qui iter commonstrarent, seruatum esse. quæ ipsa iam adulatoriè dicuntur, similia sunt quæ sequuntur. Soli scilicet regi à sacerdote concessum, ut in templum ingrederetur habitu consueto: cæteros uestem mutare iussos, & foris omnes oraculum audiuisse, demto Alexādro, qui ingressus intrò fuerit. Responsa non ut apud Delphos, & Brāchidas uerbis dari, sed magna ex parte nutu, & signis: quemadmodum apud Homerum,

Dixit, cæruleisque superciliis pater almus *Iliad. α. 528.*
Annuit.——

uate nimirum Iouem imitante. Hoc autem expressè eum regi dixisse, esse ipsum Iouis filium. His Callisthenes tragicè rem exaggerans addit, cùm Apollo Branchidarum oraculum deseruisset, ab eo tēpore quo templum à Branchidis Xerxem sequētibus spoliatum fuit, & fons defecisset: & hūc tum denuò scaturijsse, & Milesiorum legatos Memphim profectos, multa responsa attulisse de nato è Ioue Alexandro, de futura apud Arbela uictoria, de Darij morte, de rebus Lacedæmone nouandis, de generis quidem nobilitate, etiam, Erythræam Athenaidem effatum, quæ Erythrææ antiquæ Sibyllæ similis fuerit. Talia sunt quæ à scriptoribus traduntur. Abydi Osiris colitur, in eius templo non licet, nec cantori, nec tibicini, nec citharœdo sacrificium auspicari, quemadmodum mos est alijs deis. Post Abydum est parua Diospolis, inde Tentyra urbs. Eius incolæ præter cæteros Aegyptios excellenter Crocodylum detestantur, & ex omnibus beluis inimicissimum habent. Nam cæteri quanquam eius animalis maliciam norint, & humano generi perniciosum existiment. Tentyritæ omnibus modis eos peruestigant, atque occidunt. Sunt qui dicant, quemadmodum Psylli apud Cyrenaicam regionē naturalē quandam uim habent aduersus serpentes: sic & Tentyritis esse contra Crocodilos, ut nihil ab eis damni accipiant, sed intrepidè urinentur, & aquā tranēt, alio nemine audente. Cumq;

Croco-

Crocodili Romam allati essent pro spectaculo: Tentyritæ eos sequebantur, & parata Crocodilis piscina quadam, & foramine in uno laterum, ut ex aqua in apricum egredi possent: Tentyritæ erant qui eos interdum rete in aquam ipsi intrantes educebant in locum aprícationi destinatũ, ut à spectatoribus cerni possent, aliâs rursum eos in piscinam retrahebant. Colunt autem Venerem. Post Veneris templum est Isidis fanũ, deinceps sunt
13 ea quę Typhonia uocãtur, & fossa quę in Coptum defert communem Aegyptiorum & Arabum urbẽ. Deinceps est isthmus in Rubrũ mare porrectus, iuxta Berenicen urbem, quæ quanquam sine portu est, tamen ob opportunitatẽ isthmi idonea diuersoria habet. Dicunt Philadelphum primò hanc uiam exercitu aperuisse, cum aquis ea careret, ac diuersoria constituisse, tam pedibus iter agentibus quàm camelis. Idq́; effecisse, quoniã Rubrum mare difficulter nauigaretur, præsertim ex intimo recessu. Enimuero experiẽtia utilitatem maximam demonstrauit, atq; nũc omnes Indicæ & Arabicæ merces, & Aethiopicæ etiam, quæ Arabico sinu aduehuntur, Coptum deferuntur, istarum mercium emporium. Non procul à Berenice est Muris statio, quæ urbs nauale habet. A' Copto quoque non multũ abest Apollinis ciuitas, quare duæ urbes isthmum terminantes utrinq; sunt. sed Coptus & Muris statio nunc excellunt, ijsq́; omnes utuntur. Initio camelis uecti per noctem iter agebant, astra obseruantes, quemadmodum nautæ, & aquã secum portabant. nunc terra in profundum effossa aquarum copiã parauerunt, & pluuijs quanquam raræ sint, cisternas fecerunt. Iter est VI, VII'ue dierum. In hoc istmo sunt smaragdi, & aliorum quorundam præciosorum lapidum metalla ubi Arabes profundos quosdam cuniculos effodiunt. Post Apollinis urbẽ sunt Thebæ. Thebæ quæ nunc Diospolis uocatur,

Iliad. 17. 383. Queis cẽtum portæ, per quarum quanquam ducenti
Sublimeis in equis & curribus egrediuntur.

Sic quidem Homerus inquit. Opulentiam quoque exprimit:

Nec quantæ Thebis Aegypti, quamlibet amplæ,
Adseruantur opes.—.

Sunt

Ῥώμην κομισθεῖσι τοῖς κροκοδείλοις ἐπιδείξεως χάριν, συνηκολούθουν οἱ Τεντυρῖται. γενομένης τε δεξαμενῆς καὶ πήγματός τινος ὑπὲρ μιᾶς τῶν πλευρῶν, ὥστε καὶ τοῖς θηρίοις ἐκβᾶσι τοῦ ὕδατος, ἡλιαστήριον εἶναι, ἐκεῖνοι ἦσαν οἱ τότε μὲν ἐξέλκοντες δικτύῳ πρὸς τὸ ἡλιαστήριον, ὡς καὶ ὑπὸ τῶν θεατῶν ὁρᾶσθαι, ἐμβαίνοντες ἅμα εἰς τὸ ὕδωρ· τοτὲ δὲ πάλιν εἰς τὴν δεξαμενὴν κατασπῶντες. τιμῶσι δὲ Ἀφροδίτην. ὄπισθεν δὲ τοῦ νεὼ τῆς Ἀφροδίτης, Ἴσιδός ἐστιν ἱερόν. εἶτα Τυφώνεια καλούμενα, καὶ ἡ εἰς Κοπτὸν διῶρυξ, πόλιν κοινὴν Αἰγυπτίων τε καὶ Ἀράβων. ἐντεῦθεν ἐστὶν ἰσθμὸς εἰς τὴν Ἐρυθρὰν κατὰ πόλιν Βερενίκην, ἀλίμενον μὲν, τῇ δ' εὐκαιρίᾳ τοῦ ἰσθμοῦ καταγωγὰς ἐπιτηδείους ἔχουσαν. λέγεται δ' ὁ Φιλάδελφος πρῶτος στρατοπέδῳ τεμεῖν τὴν ὁδὸν ταύτην ἄνυδρον οὖσαν, καὶ κατασκευάσαι σταθμοὺς, ὥσπερ τοῖς ἐμπορίοις ὁδεύμασι, καὶ διὰ τῶν καμήλων. τοῦτο δὲ ποιῆσαι διὰ τὸ τὴν Ἐρυθρὰν δύσπλουν εἶναι, καὶ μάλιστα τοῖς ἐκ τοῦ μυχοῦ πλοϊζομένοις. ἐφάνη δὲ τῇ πείρᾳ πολὺ τὸ χρήσιμον, καὶ νῦν ὁ Ἰνδικὸς φόρτος ἅπας καὶ ὁ Ἀράβιος, καὶ τοῦ Αἰθιοπικοῦ ὁ τῷ Ἀραβίῳ κόλπῳ κατακομιζόμενος εἰς Κοπτὸν φέρεται, καὶ τοῦτ' ἐστὶν ἐμπορεῖον τῶν τοιούτων φορτίων. οὐκ ἄπωθεν δὲ τῆς Βερενίκης ἐστὶ Μυὸς ὅρμος πόλις, ἔχουσα τὸν ναύσταθμον τῶν πλοϊζομένων. καὶ τῆς Κοπτοῦ οὐ πολὺ ἀφεστηκυῖα ἡ καλουμένη Ἀπόλλωνος πόλις, ὥστε καὶ αἱ διορίζουσαι τὸν ἰσθμὸν δύο πόλεις, ἑκατέρωθέν εἰσιν. ἀλλὰ νῦν ἡ Κοπτὸς, καὶ ὁ Μυὸς ὅρμος, εὐδοκιμεῖ, καὶ χρῶνται τοῖς τόποις τούτοις. πρότερον μὲν οὖν ἐνυκτοπόρουν πρὸς τὰ ἄστρα βλέποντες οἱ καμηλέμποροι, καὶ καθάπερ οἱ πλέοντες ὥδευον, κομίζοντες καὶ ὕδωρ. νυνὶ δὲ καὶ ὑδρεῖα κατεσκευάκασιν, ὀρύξαντες πολὺ βάθος· καὶ ἐκ τῶν οὐρανίων καίπερ ὄντων σπανίων, ὅμως δεξαμενὰς πεποίηνται. ἡ δ' ὁδός ἐστιν ἓξ, ἢ ἑπτὰ ἡμερῶν. ἐπὶ δὲ τῷ ἰσθμῷ τούτῳ, καὶ τὰ τῆς σμαράγδου μέταλλά ἐστι, καὶ ἄλλων λίθων πολυτελῶν, τῶν Ἀράβων ὀρυττόντων βαθείας τινὰς ὑπονόμους. μετὰ δὲ τὴν Ἀπόλλωνος πόλιν, καὶ Θῆβαι· καλεῖται δὲ νῦν Διὸς πόλις.

Αἵθ' ἑκατόμπυλοί εἰσι, διηκόσιοι δ' ἀν' ἑκάστην
Ἀνέρες ἐξοιχνεῦσι σὺν ἵπποισι, καὶ ὄχεσφιν.

Ὅμηρος μὲν οὕτω. λέγει δὲ καὶ τὸν πλοῦτον·
—οὐδ' ὅσα Θήβας
Αἰγυπτίας, ὅτι πλεῖστα δόμοις ἐν κτήματα κεῖται.

Καὶ

Καὶ ἄλλοι δὲ τοιαῦτα λέγουσι, μητρόπολιν τιθέντες τῆς Αἰγύπτου ταύτην. καὶ νῦν δείκνυται δ' ἴχνη τοῦ μεγέθους αὐτῆς ἐπὶ ὀγδοήκοντα σταδίους τὸ μῆκος. ἔστι δ' ἱερὰ πλείω. καὶ τούτων δὲ τὰ πολλὰ ἠκρωτηρίασε Καμβύσης. νυνὶ δὲ κωμηδὸν συνοικεῖται. μέρος δ' ἐστὶν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ, ἐν ᾗπερ ἡ πόλις· μέρος δ' ἐστὶ καὶ ἐν τῇ περαίᾳ, ὅπου τὸ Μεμνόνιον. ἐνταῦθα δὲ δυοῖν κολοσσῶν ὄντων μονολίθων ἀλλήλων πλησίον, ὁ μὲν σώζεται, τοῦ δ' ἑτέρου τὰ ἄνω μέρη τὰ ἀπὸ τῆς καθέδρας πέπτωκε σεισμοῦ γενηθέντος, ὥς φασι. πεπίστευται δ' ὅτι ἅπαξ καθ' ἡμέραν ἑκάστην, ψόφος, ὡς ἂν πληγῆς οὐ μεγάλης ἀποτελεῖται, ἀπὸ τοῦ μένοντος ἐν τῷ θρόνῳ, καὶ τῇ βάσει μέρους. κἀγὼ δὲ παρὼν ἐπὶ τῶν τόπων μετὰ Γάλλου Αἰλίου, καὶ τοῦ πλήθους τῶν συνόντων αὐτῷ φίλων τε καὶ στρατιωτῶν, περὶ ὥραν πρώτην ἤκουσα τοῦ ψόφου, εἴτε δὲ ἀπὸ τῆς βάσεως, εἴτε ἀπὸ τοῦ κολοσσοῦ, εἴτ' ἐπίτηδες τῶν κύκλῳ, καὶ περὶ τὴν βάσιν ἱδρυμένων τινὸς ποιήσαντος τὸν ψόφον, οὐκ ἔχω διισχυρίσασθαι. διὰ γὰρ τὸ ἄδηλον τῆς αἰτίας πᾶν μᾶλλον ἐπέρχεται πιστεύειν, ἢ τὸ ἐκ τῶν λίθων οὕτω τεταγμένων ἐκπέμπεσθαι τὸν ἦχον. Ὑπὲρ δὲ τοῦ Μεμνονείου, θῆκαι βασιλέων ἐν σπηλαίοις λατομηταὶ περὶ τετταράκοντα, θαυμαστῶς κατεσκευασμέναι, θέας ἄξιαι. ἐν δὲ ταῖς θήκαις ἐπί τινων ὀβελίσκων ἀναγραφαὶ δηλοῦσαι τὸν πλοῦτον τῶν τότε βασιλέων, καὶ τὴν ἐπικράτειαν, ὡς μέχρι Σκυθῶν, καὶ Βακτρίων, καὶ Ἰνδῶν, καὶ τῆς νῦν Ἰωνίας διατείνασαν. καὶ φόρων πλῆθος, καὶ στρατιᾶς περὶ ἑκατὸν μυριάδας. λέγονται δὲ καὶ ἀστρονόμοι, καὶ φιλόσοφοι μάλιστα οἱ ἐνταῦθα ἱερεῖς. τούτων δ' ἐστὶ καὶ τὸ τὰς ἡμέρας μὴ κατὰ σελήνην ἄγειν, ἀλλὰ κατὰ ἥλιον, τοῖς τριακονθημέροις δώδεκα μησὶν ἐπαγόντων, πέντε ἡμέρας κατ' ἐνιαυτὸν ἕκαστον. εἰς δὲ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ἐπιτρέχοντος μορίου τινὸς τῆς ἡμέρας, περίοδόν τινα συντιθέασιν ἐξ ὅλων ἡμερῶν, καὶ ὅλων ἐνιαυτῶν τοσαύτην, ὥστε μόρια τὰ ἐπιτρέχοντα συνελθόντα ποιεῖν ἡμέραν. ἀνατιθέασι δὲ τῷ Ἑρμῇ πᾶσαν τὴν τοιαύτην σοφίαν. τῷ δὲ Διί, ὃν μάλιστα τιμῶσιν, εὐειδεστάτη, καὶ γένους λαμπροτάτου παρθένος ἱερᾶται, ἃς καλοῦσιν οἱ Ἕλληνες παλλάδας. αὕτη δὲ καὶ παλλακεύει, καὶ σύνεστιν οἷς βούλεται μέχρις ἂν ἡ φυσικὴ γένηται τοῦ σώματος κάθαρσις. μετὰ δὲ τὴν κάθαρσιν δίδοται πρὸς ἄνδρας· πρὶν δὲ δοθῆναι, πένθος αὐτῆς ἄγεται μετὰ τὸν τῆς παλλακείας καιρόν. Μετὰ δὲ Θήβας Ἑρμώνθις πόλις, ἐν ᾗ ὅ τε Ἀπόλ-

Sunt & alij qui eadē dicant, hanc Aegypti metropolin ponentes, nunc uestigia magnitudinis eius supersunt longitudine XXC fere stadiorum. Habet tēpla quàm plurima, magna ex parte à Cambyse mutilata. nunc per uicos habitatur, ac pars eius in Arabia, ubi & urbs est: pars etiam in ulteriore regione, ubi Memnonium. Hic cum duo colossi essent de solido lapide inter se propinqui, alter adhuc exstat, alterius uerò superiores à sede partes corruerunt, terræ (ut fama est.) motu. Creditum etiam est, semel quotidie sonitum quendam ueluti ictus haud magni edi à parte, quæ in sede ac basi remansit. Ipse cùm Aelio Gallo adessem, & cum reliqua multitudine amicorum, ac militum, qui cum eo erant, circiter horam primam sonitum audiui: utrum à basi, siue à colosso, an uero ob eam circumstantium aliquo editus fuerit, nō habeo affirmare. cùm propter incertitudinem causæ quiduis potius credere subeat, quàm ex lapidibus sic cōpositis sonitum edi. Supra Memnonium sunt regum loculi in speluncis quibusdam in lapidem incisi, circiter XL, mirum in modum structi, spectatuque sanè digni. Iuxta hos in obeliscis quibusdam inscriptiones sunt, quæ regum illorum diuitias, ac potentiam declarant, atque imperium usque in Scythiam, & Bactrianam, & Indiā, & quę nunc Ionia dicitur, propagatum. Item tributorum magnitudinē, & exercitus circiter mille millia. Thebani maximè sacerdotes astronomiam philosophiamque exercere dicuntur. Hi non lunæ, sed Solis cursu annos numerant, triginta dierum duodecim mensibus, quorum quisque XXX cōstet diebus, quinque dies quotannis adijcientes. Ad totius uero anni complementum cùm quædam diei particulæ excurrant: circuitionem quandam componunt è totis diebus, totisque annis. quot particulæ excurrentes & coëuntes diem conficiunt. Huiusmodi sapientiam omnem Mercurio in primis tribuunt. Ioui, quem præcipuè colunt, uirgo quędam genere clarissima & specie pulcerrima sacratur: quales Græci pallacas, hoc est pellices uocant. Ea pellicis more, cum quibus uult coit, usque ad naturalem corporis purgationem. Post purgationem uiro datur. sed prius quam nubat, post pellicatus tempus, in mortuę morem luget. Post Thebas est Hermonthis ciuitas, in qua

Apollo & Iupiter coluntur. hic etiam bos alitur. Deinde est Crocodilorum urbs quæ eam beluam colit. Hinc Veneris urbs, & postea Latopolis, quæ Palladem & Latum colit. Postea Lucinæ ciuitas, & eius templum. In ulteriore regione est accipitrum urbs, ubi accipiter colitur. Deinde Apollinis urbs quę etiam Crocodilis est inimica. Syene uerò & Elephantina, altera quidem in finibus est Aethiopiæ, & Aegypti urbs: altera insula dimidio stadio in Nilo ante Syenem positę. inque ea urbs quæ Cnuphidis templum habet, & Nilometrium. Hoc autē est puteus quidam in Nili ripa ex integro lapide constructus, in quo & maxima & minima & mediocria Nili incremēta adnotantur, nā putei aqua cum Nilo pariter crescit & decrescit. Suntq́ in putei pariete notæ quædā insculptæ incrementorum, & perfectorum & aliorum. Hæc itaq́ obseruantes alijs etiam significant, ut incrementa cognoscant. Nam ex signis, certis diebus multo ante futura Nili incrementa cognoscunt, idq́ omnibus prædicunt. quæ res agricolis ad aquarum dispensationem, & aggerum ac fossarum curationē conducit: præfectis uerò ad redituum rationes, maiora enim incrementa, maiores prouentus denunciāt.

Syene. Syenæ puteus quidam est, æstiui index solstitij: & hæc loca circulo tropico subiecta monstrat, quādo in meridie umbilici nullam faciūt umbram. Hac enim primùm sol nobis supra uerticem fit: & meridie nullam gnomonum umbram proijcit. Necesse autem est, cum nobis supra uerticem fuerit, ut in puteos etiam profundissimos usq́ ad aquam radios iaciat Sol, quandoquidem & nos ad angulos rectos solo insistimus, & putei ad perpendiculum effodiuntur. Hoc in loco tres Romanorum cohortes collocatæ sunt præsidij gratia. Paulò supra Elephantinam est paruus caterractes, in quo nauicularij scaphijs utentes spectaculum quoddam principibus exhibent. Catarractes est ad medium ferè flumē petrosum quoddam supercilium in superiore parte planum, ut flumen recipere possit: desinens uerò in præcipitium, per quod aqua deijcitur. utrinque secus terram alueus est, quo facilè sursum nauigari possit. Hâc itaq́ subuecti defluunt in catarractem, & cum scapha in præcipitium detruduntur, & ipsi & scaphæ incolumes. Paulò supra catarra-

Ἀπόλλων τιμᾶται, καὶ ὁ Ζεύς. τρέφεται δὲ κἀνταῦθα βοῦς. ἔπειτα Κροκοδείλων πόλις τιμῶσα τὸ θηρίον. εἶτα Ἀφροδίτης πόλις, καὶ μετὰ ταῦτα Λατόπολις, τιμῶσα Ἀθηνᾶν καὶ τὸν λάτον. εἶτα Εἰλειθυίας πόλις καὶ ἱερόν. ἐν δὲ τῇ περαίᾳ Ἱεράκων πόλις τὸν ἱέρακα τιμῶσα. εἶτ' Ἀπόλλωνος πόλις, καὶ αὕτη πολεμοῦσα τοῖς Κροκοδείλοις. ἡ δὲ Συήνη, καὶ ἡ Ἐλεφαντίνη, ἡ μὲν ἐπὶ τῶν ὅρων τῆς Αἰθιοπίας, καὶ τῆς Αἰγύπτου πόλις. ἡ δ' ἐν τῷ Νείλῳ προκειμένη τῆς Συήνης νῆσος ἐν ἡμισταδίῳ, καὶ ἐν ταύτῃ πόλις ἔχουσα ἱερὸν Κνούφιδος, καὶ Νειλομέτριον συννόμῳ λίθῳ κατεσκευασμένον ἐπὶ τῇ ὄχθῃ τοῦ Νείλου φρέαρ, ἐν ᾧ τὰς ἀναβάσεις τοῦ Νείλου σημειοῦνται, τὰς μεγίστας τε καὶ ἐλαχίστας, καὶ τὰς μέσας. συναναβαίνει γὰρ καὶ συνταπεινοῦται τῷ ποταμῷ τὸ ἐν τῷ φρέατι ὕδωρ. εἰσὶν οὖν ἐν τῷ τοίχῳ τοῦ φρέατος παραγραφαί, μέτρα τῶν τελείων, καὶ τῶν ἄλλων ἀναβάσεων. ἀποσκοποῦντες οὖν ταύτας, διασημαίνουσι τοῖς ἄλλοις ὅπως εἰδεῖεν. πρὸ πολλοῦ γὰρ ἴσασιν ἐκ τῶν τοιούτων σημείων, καὶ τῶν ἡμερῶν τὴν ἐσομένην ἀνάβασιν, καὶ προδηλοῦσι. τοῦτο δὲ καὶ τοῖς γεωργοῖς χρήσιμον, τῆς τῶν ὑδάτων ταμιείας χάριν, καὶ παραχωμάτων, καὶ διωρύγων, καὶ ἄλλων τοιούτων. καὶ τοῖς ἡγεμόσι τῶν προσόδων χάριν. αἱ γὰρ μείζους αἱ ἀναβάσεις, μείζους καὶ τὰς προσόδους ὑπαγορεύουσιν. ἐν δὲ τῇ Συήνῃ, καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶ τὸ διασημαῖνον τὰς θερινὰς τροπάς, καὶ διότι τῷ τροπικῷ κύκλῳ ὑπόκεινται οἱ τόποι οὗτοι, καὶ ποιοῦσιν ἀσκίους τοὺς γνώμονας κατὰ μεσημβρίαν. ἐνταῦθα πρῶτον ὁ ἥλιος κατὰ κορυφὴν ἡμῖν γίνεται, καὶ ποιεῖ τοὺς γνώμονας ἀσκίους κατὰ μεσημβρίαν. ἀνάγκη δὲ κατὰ κορυφὴν ἡμῖν γινομένου, καὶ εἰς τὰ φρέατα βάλλειν μέχρι τοῦ ὕδατος τὰς αὐγάς, κἂν βαθύτατα ᾖ. κατὰ κάθετον γὰρ ἡμεῖς τε ἑστάμεν, καὶ τὰ ὀρύγματα τῶν φρεάτων κατεσκεύασται. εἰσὶ δ' ἐνταῦθα τρεῖς σπεῖραι Ῥωμαίων ἱδρυμέναι φρουρᾶς χάριν. μικρὸν δ' ὑπὲρ τῆς Ἐλεφαντίνης ἐστὶν ὁ μικρὸς καταράκτης, ἐφ' ᾧ καὶ θέαν τινὰ οἱ σκαφῖται τοῖς ἡγεμόσιν ἐπιδείκνυνται. ὁ μὲν γὰρ καταράκτης ἐστὶ κατὰ μέσον τὸν ποταμόν, πετρώδης τις ὀφρύς, ἐπίπεδος μὲν ἄνωθεν, ὥστε δέχεσθαι τὸν ποταμόν. τελευτῶσα δ' εἰς κρημνόν, καθ' ὃν καταρρήγνυται τὸ ὕδωρ, ἑκατέρωθεν δὲ πρὸς τῇ γῇ ῥεῖθρον, ὃ μάλιστα καὶ ἀνάπλουν ἔχει. ἀναπλεύσαντες οὖν ταύτῃ, καταρρέουσιν ἐπὶ τὸν καταῤῥάκτην, καὶ ὠθοῦνται μετὰ τῆς σκάφης ἐπὶ τὸν κρημνόν, καὶ σώζονται σὺν αὐτοῖς ἀπαθεῖς. τοῦ δὲ καταῤῥά-

καταῤῥάκτου μικρὸν ἐπάνω, τὰς Φιλὰς εἶναι συμβαίνει, κοινὴν κατοικίαν Αἰθιόπων τε, καὶ Αἰγυπτίων κατεσκευασμένην, ὥσπερ καὶ τὴν Ἐλεφαντίνην, καὶ τὸ μέγεθος ἴσην, ἱερὰ ἔχουσαν Αἰγύπτια, ὅπου καὶ ὄρνεον τιμᾶται, ὃ καλοῦσι μὲν ἱέρακα, οὐδὲν δὲ ὅμοιον ἐμοί γε ἐφαίνετο ἔχειν τοῖς παρ' ἡμῖν, καὶ ἐν Αἰγύπτῳ ἱέραξιν· ἀλλὰ καὶ τῷ μεγέθει μείζων ἦν, καὶ τῇ ποικιλίᾳ πολὺ ἐξηλλαγμένον. Αἰθιοπικὸν δ' ἔφασαν εἶναι, κἀκεῖθεν κομίζεσθαι ὅταν ἐκλίπῃ καὶ πρότερον. καὶ δὴ τότε ἐδείχθη ἡμῖν πρὸς ἐκλείψει ὂν διὰ νόσον. Ἤλθομεν δ' εἰς Φιλὰς ἐκ Συήνης ἀπήνῃ, δι' ὁμαλοῦ σφόδρα πεδίου σταδίους ὁμοῦ τι ἑκατόν. Παρ' ὅλην δὲ τὴν ὁδὸν ἦν ἰδεῖν ἑκατέρωθεν πολλαχοῦ, ὥσπερ ἑρμαῖα πέτρον ἠλίβατον στρογγύλον, λεῖον ἱκανῶς, ἐγγὺς σφαιροειδοῦς τοῦ μέλανος καὶ σκληροῦ λίθου, ἐξ οὗ αἱ θυῖαι γίνονται, ἐπὶ πέτρῳ κειμένου μείζονι, καὶ ἐπ' ἐκείνῳ πάλιν ἄλλο. ἔστι δ' ὅτε αὐτοὶ καθ' αὑτοὺς ἔκειντο οἱ πέτροι. ἦν δ' ὁ μὲν μέγιστος τὴν διάμετρον ποδῶν οὐκ ἐλαττόνων, ἢ δώδεκα, ἅπαντες δὲ μείζους ἢ ἡμίσεις τούτων. Διέβημεν δὲ εἰς τὴν νῆσον ἐπὶ πάκτωνος. ὁ δὲ πάκτων διὰ σκυταλίδων πεπηγός ἐστι σκαφίον, ὥστ' ἐοικέναι διαπλοκίνῳ. ἑστῶτες δ' ἐν ὕδατι ἢ καὶ σανιδίοις τισὶ προσκαθήμενοι, ῥᾳδίως ἐπεραιώθημεν δεδιότες. ἀκίνδυνα γάρ ἐστιν ἂν μή τις ὑπέρογκον ποιήσῃ τὸ πορθμεῖον. Καθ' ὅλην δὲ τὴν Αἴγυπτον τοῦ φοίνικος ἀγόνου ὄντος καὶ ἐκφέροντος καρπὸν οὐκ εὔβρωτον ἐν τοῖς περὶ τὸ Δέλτα τόποις, καὶ τὴν περὶ Ἀλεξάνδρειαν· ὁ ἐν τῇ Θηβαΐδι φοῖνιξ ἄριστος τῶν ἄλλων φύεται. Θαυμάζειν οὖν ἄξιον, πῶς ταὐτὸ κλίμα οἰκοῦντες τῇ Ἰουδαίᾳ, καὶ ὅμοροι οἱ περὶ τὸ Δέλτα, καὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν, τοσοῦτον διαλλάττουσιν ἐκείνης· πρὸς ἄλλῳ φοίνικι καὶ τὸν καρυωτὸν γεννώσης, ὃ πολὺ κρείττονα τοῦ Βαβυλωνίου. Διττὸς δ' ἐστὶν ὅ, τε ἐν τῇ Θηβαΐδι, καὶ ὁ ἐν Ἰουδαίᾳ, ὅ, τε ἄλλος καὶ ὁ καρυωτός. σκληρότερος δ' ὁ Θηβαϊκός, ἀλλὰ τῇ γεύσει εὐστομώτερος. Ἔστι δὲ καὶ νῆσος ἡ μάλιστα ἐκφέρουσα τὸν ἄριστον, μεγίστην τελοῦσα πρόσοδον τοῖς ἡγεμόσι· βασιλικὴ γὰρ ἦν. ἰδιώτῃ δ' οὐ μετῆν, καὶ νῦν τῶν ἡγεμόνων ἐστί. Πολλὰ δ' Ἡρόδοτός τε καὶ ἄλλοι φλυαροῦσιν, ὥσπερ μέλος, ἢ ῥυθμόν, ἢ ἥδυσμά τι τῷ λόγῳ τὴν τερατείαν προσφέροντες· οἷον καὶ τὸ φάσκειν περὶ τὰς νήσους τὰς πρὸς τῇ Συήνῃ, καὶ τῇ Ἐλεφαντίνῃ (.πλείους δ' εἰσί.) τὰς πηγὰς τοῦ Νείλου εἶναι, καὶ βάθος ἄβυσσον ἔχειν τὸν πόρον κατὰ τοῦτον

tarractem sunt Philæ, cõmunis Aethiopum & Aegyptiorum habitatio, structa quemadmodum Elephantina & pari magnitudine. Philæ. Hæc tẽpla Aegyptia habet ubi ales colitur, quem accipitrem ipsi uocant, mihi sanè nihil cum nostris simile uidebatur habere, aut Aegyptijs: utpote & magnitudine excedens, & uarietate longè diuersus est. Dicebat autem Aethiopicum esse, & inde afferri, cum alter deficit, ac sanè tunc nobis ostensus est, cum iã morbo deficeret. Nos Philas Syena plaustro uecti sumus, per campũ ualdè planum, centum stadiorum itinere. Per totam ferè uiam uidere erat utrinque multis in locis in morem Mercurialium tumulorum qui uijs apponi solent, petram arduam, rotundam, politam, propemodum sphæricam, è nigro ac duro lapide, ex quo mortaria fiunt, maiori saxo impositam, ac rursum super ea aliam, nonnullæ per sese iacebant. earum maxima erat non minore XII pedum diametro, atque omnes maiores quam huius dimidium. Traiecimus in insulam Pactone. Pacton est scaphæ genus è scuticis ita compositũ, ut textile quiddam uideatur. Stantes itaque in aqua uel in asseribus sedentes facilè trãsmisimus inani metu. caret enim res periculo, si scapha non nimis oneratur. Cùm in tota Aegypto palma sterilis sit, uel fructum afferat esui non aptum, & in locis apud Delta, & Alexandream: tamen in Thebaide palma optima est. quare admiratione dignum est, quomodo qui eandem plagam habitant, quam Iudæi, & ijs sunt finitimi, qui inquam circa Delta sunt & Alexandriam, tantùm ab illa differant: quæ ultra aliam palmam etiam caryotam gignit, nõ multò meliorem quàm Babylonia. In Thebaide & in Iudæa duplex est palma, caryota scilicet atque reliqua, ac Thebaica quidem quãquam durior sit, gustatu tamen est suauior. Est etiam insula quędam quę palmam optimã fert, & prouentum maximum principibus fert. regis enim erat, & priuatus nemo in ea parte habebat, & nunc principum est. Enimuerò multa cùm cæteri nugantur, tum Herodotus: ueluti cantus loco, ut rhythmi, aut condimenti, prodigiosas fabulas orationi adhibentes. Cuius generis est, quod apud insulas dicunt iuxta Syenem, & Elephantinam sitas (.sunt autem complures.) Nili fontes esse, & ad eum locum flumen profunditate esse im-

Palmæ.

se immensa. Nilus quidem insulas sparsas quamplurimas habet, quarum aliæ totæ excrescente flumine obruuntur, aliæ ex parte.
14 Loca uerò 14 nimis procul à mari remota, riuis per cochlias inductis irrigantur. Cæterùm iam inde ab initio Aegyptus ualde, pacata fuit, tum propter suas copias, quibus facilè se sustentaret: tum quòd non temerè externis gentibus pateret in eā ingressus. Nam
Aegypti status. à septentrione ora importuosa & Aegyptio pelago cingebatur, ab ortu & occasu desertis & montibus Libycis & Arabicis (ut diximus.) munita, austrum uersus Troglodytæ, & Blemmyes, & Nubæ & Megabari erant, qui Aethiopes supra Syenem habitant. ij uerò sunt Nomades, neque multi, neque bellicosi, quanquam olim uiderentur: propterea quòd sæpe latronum mare incautos adoriebantur. Aethiopes quoque ad meridiem Meroenque porrecti, neque ipsi ualde multi sunt, neque collecti in unum conuentum degūt: quippe qui fluuialem regionem longam angustamque habitent, qualem antè diximus, nec ad bellum, nec ad aliam uitæ rationē benè instructi. Atque adeò etiamnum idem est Aegypti status. Cuius rei indicium est, quòd à trib. Romanis cohortibus, nec ijs statis plenis, custoditur. cumque aliquando Aethiopes aggredi nostros ausi essent, de sua ipsarum regione in periculum'ue, uenerunt. Sed nec in Aegypto copiæ tantę sunt, nec unquam Romani confertim ijs usi sunt. Etenim nec Aegyptij ipsi sunt admodum bellicosi, quanquam multi sint: nec etiā finitimæ gentes. Cornelius quidem Gallus, cui primùm prouincia à Cæsare commissa est, Heroum urbem quæ defecerat paucis stipatus recepit, & in Thebaide seditionem propter tributa exortam citò admodum sedauit. Deinde Petronius tot millibus Alexandrinorum in eum irruentibus iactu lapidum, tantum suis munitus militibus impetum sustinuit, nonnullis ipsorum interemtis, cæterosque repressit. Gallus Aelius cum parte præsidij, quod erant in Aegypto, in Arabiam ingressus, dictum est, quomodo eos esse imbelles ostenderit: & nisi Sylleus eum prodidisset, felicem
Aethiopes uicti. Arabiam totam subegisset. Aethiopes Romanis spretis propterea quòd pars quædam copiarum, quæ in Aegypto erant, cum Gallo Aelio auulsa esset, bellum in Arabia gerēte, impressione facta in Thebaidē, & pręsidia trium

τὸν τόπον. Νήσους δ' ὁ Νεῖλος κατεσπαρμένας ἔχει παμπόλλας, τὰς μὲν καλυπτομένας ὅλας ἐν ταῖς ἀναβάσεσι, τὰς δ' ἐκ μέρους. ἐποχετεύεται δὲ τοῖς κοχλίαις τὰ λίαν ἔξαλα. Ἡ μὲν οὖν Αἴγυπτος εἰρηνικὴ τὸ πλέον ἐξ ἀρχῆς διὰ τὸ αὔταρκες τῆς χώρας, καὶ τὸ δυσείσβολον τοῖς ἔξωθεν. ἀπὸ μὲν τῶν ἄρκτων ἀλιμένῳ παραλίᾳ, καὶ πελάγει τῷ Αἰγυπτίῳ φρουρουμένη. ἀπὸ δὲ τῆς ἕω, καὶ τῆς ἑσπέρας ἐρήμοις ὄρεσι τοῖς τε τοῖς Λιβυκοῖς, καὶ τοῖς Ἀραβίοις, ὥσπερ ἔφαμεν. λοιπὰ δὲ τὰ πρὸς νότον, Τρωγλοδύται, Βλέμμυες, καὶ Νοῦβαι, καὶ Μεγάβαροι οἱ ὑπὲρ Συήνης Αἰθίοπες. εἰσὶ δ' οὗτοι Νομάδες, καὶ οὐ πολλοί, οὐδὲ μάχιμοι· δοκοῦντες δὲ τοῖς πάλαι διὰ τὸ λῃστρικῶς ἀφυλάκτοις ἐπιτίθεσθαι πολλάκις. οἱ δὲ πρὸς μεσημβρίαν, καὶ Μερόην ἀνήκοντες Αἰθίοπες, οὐδ' οὗτοι πολλοί, οὔτε ἐν συστροφῇ, ἅτε ποταμίαν μακρὰν, καὶ στενὴν, καὶ σκολιὰν οἰκοῦντες, οἵαν προείπομεν· οὐδὲ παρεσκευασμένοι καλῶς, οὔτε πρὸς πόλεμον, οὔτε πρὸς τὸν ἄλλον βίον. Καὶ νῦν δὲ διάκειται παραπλησίως ἡ χώρα πᾶσα. σημεῖον δέ, τρισὶ γοῦν σπείραις, οὐδὲ ταύταις ἐντελέσιν, ἱκανῶς ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἡ χώρα φρουρεῖται. Τολμήσασι δὲ τοῖς Αἰθίοψιν ἐπιθέσθαι, κινδυνεῦσαι τῇ χώρᾳ συνέπεσε τῇ σφετέρᾳ. Καὶ αἱ λοιπαὶ δὲ δυνάμεις αἱ ἐν Αἰγύπτῳ, οὔτε τοσαῦταί τινές εἰσιν, οὔτε ἀθρόαις ἐχρήσαντο, οὐδ' ἅπαξ Ῥωμαῖοι. οὔτε γάρ εἰσιν οὔτ' αὐτοὶ οἱ Αἰγύπτιοι πολεμισταί, καίπερ ὄντες παμπληθεῖς, οὔτε τὰ πέριξ ἔθνη. Γάλλος μέν γε Κορνήλιος, ὁ πρῶτος κατασταθεὶς ἔπαρχος τῆς χώρας ὑπὸ Καίσαρος, τήν τε Ἡρώων πόλιν ἀποστᾶσαν ἐπελθὼν, δι' ὀλίγων εἷλε. στάσιν τε γενηθεῖσαν ἐν τῇ Θηβαΐδι διὰ τοὺς φόρους, ἐν βραχεῖ κατέλυσε. Πετρώνιός τε ὕστερον τοσούτων μυριάδων Ἀλεξανδρέων πλήθους ὁρμησάντων ἐπ' αὐτὸν μετὰ λίθων βολῆς, αὐτοῖς τοῖς περὶ αὐτὸν στρατιώταις ἀντέσχε· καὶ διαφθείρας τινὰς αὐτῶν, τοὺς λοιποὺς ἔπαυσε. Γάλλος τε Αἴλιος μέρει τῆς ἐν Αἰγύπτῳ φρουρᾶς εἰς τὴν Ἀραβίαν ἐμβαλὼν, εἴρηται τίνα τρόπον ἐξήλεγξε τοὺς ἀνθρώπους ἀπολέμους ὄντας. εἰ δέ γε μὴ ὁ Συλλαῖος αὐτὸν προὐδίδου, κἂν κατεστρέψατο τὴν Εὐδαίμονα πᾶσαν. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Αἰθίοπες καταφρονήσαντες τῷ μέρει τι τῆς Αἰγύπτου δυνάμεως ἀπεσπάσθαι μετὰ Γάλλου Αἰλίου πολεμοῦντος πρὸς τοὺς Ἄραβας, ἐπελθόντες τῇ Θηβαΐδι, καὶ τῇ φρουρᾷ
τῶν γ

τῶν τριῶν σπειρῶν τῶν κατὰ Συήνην, καὶ τὴν Ἐλεφαντίνην, καὶ Φιλὰς ἐξ ἐφόδου διὰ τὸ αἰφνίδιον καὶ ἐξηνδραποδίσαντο, ἀνέσπασαν καὶ τοὺς Καίσαρος ἀνδριάντας· ἐπελθὼν ἐλάττοσιν, ἢ μυρίοις πεζοῖς Πετρώνιος, ἱππεῦσι δὲ ὀκτακοσίοις πρὸς ἄνδρας τρισμυρίους, πρῶτον μὲν ἠνάγκασεν αὐτοὺς εἰς Ψέλχην πόλιν Αἰθιοπικὴν, καὶ πρεσβεύεται τά τε ληφθέντα ἀπαιτῶν, καὶ τὰς αἰτίας δι᾽ ἃς ἦρξαν πολέμου. λεγόντων δ᾽ ὡς ἀδικοῖντο ὑπὸ τῶν μονάρχων, ἀλλ᾽ οὐκ ἔφη τούτους ἡγεμόνας εἶναι τῆς χώρας, ἀλλὰ Καίσαρα. αἰτησαμένων ἡμέρας τρεῖς βουλὴν, καὶ μηδὲν, ὧν ἐχρῆν, ποιούντων, προσβαλὼν ἠνάγκασε προελθεῖν εἰς μάχην. ταχὺ δὲ τροπὴν ἐποίησε, συντεταγμένων τε κακῶς, καὶ ὡπλισμένων. μεγάλους γὰρ εἶχον θυρεοὺς, καὶ τούτους ὠμοβοΐνους, ἀμυντήρια δὲ πελέκεις, οἱ δὲ κοντοὺς, οἱ δὲ καὶ ξίφη. Τινὲς μὲν οὖν εἰς τὴν πόλιν συνηλάθησαν, οἱ δ᾽ εἰς τὴν ἐρημίαν ἔφυγον. τινὰς δὲ νῆσος πλησίον ἐδέξατο ἐμβάντας εἰς τὸν πόρον· οὐ γὰρ πολλοὶ ἦσαν ἐνταῦθα οἱ Κροκόδειλοι, διὰ τὸν ῥοῦν. Τούτων δ᾽ ἦσαν καὶ οἱ τῆς βασιλίσσης στρατηγοὶ τῆς Κανδάκης, ἣ καθ᾽ ἡμᾶς ἦρξε τῶν Αἰθιόπων, ἀνδρική τις γυνὴ, πεπηρωμένη τὸν ὀφθαλμόν. τούτους δὲ δὴ ζωγρίᾳ λαμβάνει ἅπαντας, διαπλεύσας σχεδίαις τε καὶ ναυσὶ, καὶ καταπέμπει παραχρῆμα εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ἐπελθὼν τε τὴν Ψέλχην αἱρεῖ. προσαριθμουμένου δὲ τοῖς ἑαλωκόσι τοῦ πλήθους τῶν πεσόντων ἐν τῇ μάχῃ, τοὺς σωθέντας ὀλίγους παντάπασι συνέβη γενέσθαι. Ἐκ δὲ Ψέλχης ἧκεν εἰς Πρῆμνιν ἐρυμνὴν πόλιν, διελθὼν τοὺς θῖνας, ἐν οἷς ὁ Καμβύσου κατεχώσθη στρατὸς, ἐμπεσόντος ἀνέμου. προσβαλὼν δὲ ἐξ ἐφόδου τὸ φρούριον αἱρεῖ, καὶ μετὰ ταῦτα ὥρμησεν ἐπὶ Νάπατων. τοῦτο δ᾽ ἦν τὸ βασίλειον τῆς Κανδάκης, καὶ ἦν ἐνταῦθα υἱὸς αὐτῆς· καὶ αὐτὴ δ᾽ ἔν τινι πλησίον ἵδρυτο χωρίῳ. Πρεσβευσαμένης δὲ περὶ φιλίας, καὶ ἀποδούσης τοὺς ἐκ Συήνης αἰχμαλώτους, καὶ τοὺς ἀνδριάντας, ἐπελθὼν λαμβάνει καὶ τὰ Νάπατα, φυγόντος τοῦ παιδὸς, καὶ κατασκάπτει. ἐξανδραποδισάμενος δ᾽ ἀναστρέφει πάλιν εἰς τοὐπίσω μετὰ τῶν λαφύρων, δύσβατα κρίνας τὰ προσωτέρω. τὴν δὲ Πρῆμνιν τειχίσας βέλτιον, φρουρὰν ἐμβαλὼν, καὶ τροφὴν δυοῖν ἐνιαυτῶν, τετρακοσίοις ἀνδράσιν ἀπῆρεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν. καὶ τῶν αἰχμαλώτων τοὺς μὲν ἐλαφυροπώλησε, χιλίους δὲ Καίσαρι ἔπεμψε νεωστὶ ἐκ Καντάβρων ἥκοντι. τοὺς δὲ καὶ νόσοι διεχρήσαντο. Ἐν τούτῳ μυριάσι Κανδάκη πολ-

trium cohortium, quæ Syenæ Elephantinæ, ac Philis erant: repentino impetu ceperunt, & manciparunt, ac Cęsaris statuas euerterũt. Contra hos profectus Petronius cum nõ totis decem millibus peditum, & equitibus octingentis, aduersus triginta hominum millia: primùm eos compulit, ut Pselcham confugerent, Aethiopicam urbem: missisꝗ ad eos legatis, repetijt quę capta erant, & causas quam ob rem bellum mouissent poposcit. ac dicentibus, se iniuria affectos à monarchis: respondit nõ illos esse regionis dominos, sed Cæsarem. Petentibus porrò triduum ad deliberandum, nihilꝗ interim eorum quæ par erat facientibus: mouens contra eos, in pugnã procedere coegit: ac celeriter in fugam uertit cum & compositi malè, & malè armati essent, nam scuta ingẽtia, & e crudo bouis tergore confecta habebant: arma quibus pugnarent, secures alij, alij contos, nonnulli gladios gerebant. Proinde quidam in urbem sunt compulsi, alij in deserta fugam fecerũt. alios proxima insula excepit qui sese fluuio commiserant. nam hoc in loco propter aquę fluxum Crocodili pauci sunt. Ex ijs erant etiam duces reginæ Candaces quæ per nostra tempora Aethiopibus imperauit, uirilis sanè mulier, altero oculo capta. Hos itaꝗ omnes cepit, traiecto ratibus ac nauibus flumine, & extemplò Alexandriã misit, atque Pselcham profectus, eam cepit. unde numerata captiuorum multitudine eorum qui in prœlio ceciderunt, pauci omnino superfuerunt. A' Pselcha Premnim uenit urbem natura munitam, cumulis arenæ peragratis in quibus Cambysis exercitus obrutus est uento incidente. Eam adortus primo impetu cepit. Inde Nepata progressus est, ubi Candaces regia erat, eiusꝗ filius morabatur. Ipsa cum in castello ꝓpinquo sederet, legatos misit, qui de pace tractarent, redditisꝗ statuis, & captiuis qui abducti fuerant Syena. Sed impetu facto Patronius Napata cepit ac diruit, puero fugiente: ratusꝗ inferiora inuia esse, cum præda retrò abijt, ac Premni mœnibus & pręsidio & quadringẽtorum hominum cibarijs in biennium munita, reuersus est Alexandriam. Ex captiuis autem, cæteris diuenditis, mille ad Cæsarem misit nuper è Cantabris reuersum. horum nonnulli morbo consumti sunt. Sub hæc Candacen cum multis hominum

num millibus præsidium aggressam. Petronius auxilio suis profectus anteuertit: & castellum ingressus, multo apparatu confirmauit. Legatis ad se missis, mandauit si quid uellent ut ad Cæsarem proficiscerentur. ac negantibus scire se quis Cæsar esset, & ubi conueniendus, dedit qui deducerent. In Samum itaque profecti, Cæsarem inuenerunt in Syriam progredi parantem, & Tiberium in Armeniam amandantem. Ab eo facilè, quæ uolebant, impetrauêre. nam & tributa eis remissa sunt. Sed de Aethiopicis rebus satis in superioribus dictũ est, proinde ita hæc cum Aegypto descripta sit. Quod autem dicendum sit: extremas habitati mũdi partes, quæ intemperatæ & inhabitabili regioni adiacent, propter frigus aut æstum esse quasi errores quosdam ac defectus temperatæ, necesse est. quod ex uita & earum rerũ inopia, quæ ad humanũ usum pertinent perspici potest. Magna enim ex parte nudi incedentes, pastoralem ac duram uitam degunt, incertis uagantes tugurijs. eorum pecora, oues capræ, & boues, omnia sunt parua. canes asperi tamen & pugnaces, cæterùm pusilli & ipsi, fortasse ob horum paruitatem Pigmæi conficti sunt, quos nemo fide dignus dixit se uidisse. Viuunt milio & hordeo ex quibus etiam potum sibi conficiunt, butyrum & adipem pro oleo habent. Pomis carent præter palmulas, atque earum perpaucæ in hortis regijs nascuntur. nonnulli herba uescuntur, & frondibus tenellis, & loco & calami radice, carnibus, & lacte & caseo sanguine utuntur. Reges colunt ut deos, qui ferè clausi domi sedent. Regni caput est Meroë urbs eiusdem cum insula nominis, insulam clypei figuram habere dicũt. magnitudo fortasse uera amplior dicta est, longitudine ter mille ferè stadiorum, amplitudine CIↃ. Montes frequentes habet, & nemora magna habitant partim pastores, partim uenatores, partim agricolæ. Sunt in ea ærariæ, ferrariæ, & aurariæ fodinæ, & preciosorum lapidum genera. Libyam uersus magnis quibusdam arenæ cumulus ambitur: Arabiam uersus continuis præcipitijs. Austrum uersus fluminum concursu, Astaboræ, Astapodis & Astasobæ. A septentrione est Nili decursus, usque in Aegyptum, ea quam ostendimus aluei obliquitate. Oppidanę domus ex palmarum fissis lignis

Aethiopum mores & uictus.

λαὺς ὡς ἐπὶ τὴν φρουρὰν ἐπῆλθε. Πετρώνιος δ' ἐξεβοήθησε, καὶ φθάνει προεισελθὼν εἰς τὸ φρούριον, καὶ πλείοσι παρασκευαῖς ἐξασφαλισάμενος τὸν τόπον, πρεσβευσαμένων ἐκέλευσεν ὡς Καίσαρα πρεσβεύεσθαι. οὐκ εἰδέναι δὲ φασκόντων ὅστις εἴη Καῖσαρ, καὶ ὅπη βαδιστέον ἂν παρ' αὐτόν, ἔδωκε τοὺς παραπέμψοντας. καὶ ἧκον εἰς Σάμον, ἐνταῦθα τοῦ Καίσαρος ὄντος, καὶ μέλλοντος εἰς Συρίαν ἐντεῦθεν προϊέναι, Τιβέριον εἰς Ἀρμενίαν στέλλοντος. Πάντων δὲ τυχόντων ὧν ἐδέοντο, ἀφῆκεν αὐτοῖς καὶ τοὺς φόρους οὓς ἐπέστησε. Πολλὰ δ' εἴρηται περὶ τῶν Αἰθιοπικῶν ἐν τοῖς πρότερον, ὥστε συμπεριωδευμένα ἂν εἴη τῇ Αἰγύπτῳ, καὶ τὰ τούτων. Ὡς δ' εἰπεῖν, καὶ τὰ ἄκρα τῆς οἰκουμένης τὰ παρακείμενα τῇ δυσκράτῳ, καὶ ἀοικήτῳ διὰ καῦμα ἢ ψῦχος, ἀνάγκη ἀποτεύγματα εἶναι τῆς εὐκράτου καὶ ἐλαττώματα. ταῦτα δ' ἐκ τῶν βίων δῆλα, καὶ τῆς πρὸς τὰς χρείας τὰς ἀνθρωπικὰς ἀπορίας. κακόβιοί τε δὴ καὶ γυμνῆτές εἰσι τὰ πολλά, καὶ νομάδες. τά τε βοσκήματα αὐτοῖς εἰσὶ μικρὰ πρόβατα καὶ κύνες μικροί, καὶ βόες μικροί. τραχεῖς δὲ καὶ μάχιμοι οἱ κύνες μικροὶ ὄντες. Τάχα δὲ καὶ τοὺς Πυγμαίους ἀπὸ τῆς τούτων μικροφυΐας ἐπενόησαν, καὶ ἀνέπλασαν. ἑωρακὼς μὲν γὰρ οὐδεὶς ἐξηγεῖται τῶν πίστεως ἀξίων ἀνδρῶν. Ζῶσι δ' ἀπὸ κέγχρου, καὶ κριθῆς, ἀφ' ὧν καὶ ποτὸν ποιοῦσιν αὐτοῖς. ἔστι δὲ ἔλαιον, καὶ βούτυρον καὶ στέαρ. οὐδ' ἀκρόδρυα ἔχουσι πλὴν φοινίκων ὀλίγων ἐν κήποις βασιλικοῖς. ἔνιοι δὲ καὶ πόαν σιτοῦνται, καὶ κλῶνας ἁπαλούς, καὶ λωτόν, καὶ καλάμου ῥίζαν. κρέασι δὲ χρῶνται, καὶ αἵματι, καὶ γάλακτι, καὶ τυρῷ. σέβονται δ' ὡς θεοὺς τοὺς βασιλέας, κατακλείστους ὄντας, καὶ οἰκουροὺς τὸ πλέον. Ἔστι δὲ τὸ μέγιστον αὐτοῖς βασίλειον, ἡ Μερόη πόλις ὁμώνυμος τῇ νήσῳ. τὴν δὲ νῆσον θυρεοειδῆ φασι τὸ σχῆμα. τὸ δὲ μέγεθος τάχα πρὸς ὑπερβολὴν εἴρηται, μῆκος μὲν ὅσον τρισχιλίων σταδίων, εὖρος δὲ χίλια. Ἔχει δὲ συχνὰ καὶ ὄρη, καὶ δάση μεγάλα. οἰκοῦσι δ' οἱ μὲν Νομάδες, οἱ δὲ θηρευτικοί, οἱ δὲ γεωργοί. ἔστι δὲ καὶ χαλκουργεῖα, καὶ σιδηρουργεῖα καὶ χρυσεῖα, καὶ λίθων γένη πολυτελῶν. περιέχεται δ' ἀπὸ μὲν τῆς Λιβύης θισὶ μεγάλοις, ἀπὸ δὲ τῆς Ἀραβίας κρημνοῖς συνεχέσιν. ἄνωθεν δ' ἐκ νότου ταῖς συμβολαῖς τῶν ποταμῶν τοῦ τε Ἀσταβόρα, καὶ τοῦ Ἀστάποδος, καὶ τοῦ Ἀστοσόβα. πρὸς ἄρκτον δὲ ἐφεξῆς ῥύσις τοῦ Νείλου, καὶ μέχρι Αἰγύπτου, κατὰ τὴν λεχθεῖσαν πρότερον σκολιότητα τοῦ ποταμοῦ. Ἐν δὲ ταῖς πόλεσιν αἱ

οἰκήσεις

οἰκοῦσι δ' ἐκ φοινικίνων σχιζῶν διαπλεκομένων τοίχων ἢ πλίνθων. ὀρυκτοὶ δὲ ἅλες, καθάπερ τοῖς Ἄραψι. πλεονάζει δὲ τῶν φυτῶν ὅ, τε φοῖνιξ καὶ ἡ περσέα, καὶ ὁ ἔβενος, καὶ ἡ κερατέα. θήρα δὲ καὶ ἐλεφάντων ἐστὶ, καὶ λεόντων, καὶ παρδάλεων. εἰσὶ δὲ καὶ δράκοντες οἱ ἐλεφαντομάχοι, καὶ ἄλλα θηρία πλείω. καταφεύγει γὰρ ἀπὸ τῶν ἐμπυροτέρων, καὶ αὐχμηροτέρων ἤδη τὰ ὑδρηλὰ, καὶ ἑλώδη. Ὑπέρκειται δὲ τῆς Μερόης, ἔτι Ψεβώα λίμνη μεγάλη, νῆσον ἔχουσα οἰκουμένην ἱκανῶς. συμβαίνει δὲ τοῦ Νείλου τὴν μὲν δυσμικὴν παραποταμίαν ἐχόντων τῶν Λιβύων, τὴν δὲ πέραν Αἰθιόπων, παρὰ μέρος αὐτῶν τὴν ἐπικράτειαν εἶναι τῶν νήσων, καὶ τῆς ποταμίας ἐξελαυνομένων τῶν ἑτέρων, καὶ παραχωρούντων τοῖς κρείττοσι γενομένοις. Χρῶνται δὲ καὶ τόξοις Αἰθίοπες τετραπήχεσι ξυλίνοις, πεπυρακτωμένοις. Ὁπλίζουσι δὲ καὶ τὰς γυναῖκας, ὧν αἱ πλείους κεκρίκωνται τὸ χεῖλος τοῦ στόματος χαλκῷ κρίκῳ. κωδιοφόροι δ' εἰσὶν, ἔρεαν οὐκ ἔχοντες, τῶν προβάτων αἰγοτριχούντων. οἱ δὲ γυμνῆται εἰσὶν, ἢ καὶ περιζώννυνται μικρὰ κώδια, ἢ ῥίχινα πλέγματα εὐυφῆ. θεὸν δὲ νομίζουσι, τὸν μὲν ἀθάνατον, τοῦτον δ' εἶναι τὸν αἴτιον τῶν πάντων· τὸν δὲ θνητὸν, ἀνώνυμόν τινα, καὶ οὐ σαφῆ. ὡς δ' ἐπὶ τὸ πολὺ τοὺς εὐεργέτας, καὶ βασιλικοὺς θεοὺς νομίζουσι, καὶ τούτων τοὺς μὲν βασιλέας κοινοὺς ἁπάντων μὲν σωτῆρας καὶ φύλακας, τοὺς δ' ἰδιώτας, ἰδίως τοῖς εὖ παθοῦσιν ὑπ' αὐτῶν. τῶν δὲ πρὸς τῇ διακεκαυμένῃ τινὲς, καὶ ἄθεοι νομίζονται οἵ γε καὶ τὸν ἥλιον ἐχθαίρειν, καὶ κακῶς λέγειν ἐπειδὰν προσίδωσιν ἀνίσχοντα, ὡς καίοντα καὶ πολεμοῦντα αὐτοῖς, καταφεύγειν τε εἰς τὰ ἕλη. οἱ δ' ἐν Μερόῃ καὶ Ἡρακλέα, καὶ Πᾶνα, καὶ Ἶσιν σέβονται πρὸς ἄλλῳ τινὶ βαρβαρικῷ. Τοὺς δὲ νεκροὺς οἱ μὲν εἰς τὸν ποταμὸν ἐκβάλλουσιν, οἱ δ' οἴκοι κατέχουσι περιχέαντες ὕαλον, τινὲς δὲ ἐν κεραμίαις σοροῖς κατορύττουσι κύκλῳ τῶν ἱερῶν ὅρκον τε τὸν ὑπὲρ αὐτῶν ἀπαιτοῦσι, καὶ πάντων ἁγιστεύουσι. μάλιστα βασιλέας τε καθιστᾶσι τοὺς κάλλει διαφέροντας ἢ ἀρετῇ, κτηνοτροφίας ἢ ἀνδρείας, ἢ πλούτου. Ἐν δὲ τῇ Μερόῃ κυριωτάτην τάξιν ἐπεῖχον οἱ ἱερεῖς τὸ παλαιόν· οἵ γε καὶ τῷ βασιλεῖ προσέταττον ἔσθ' ὅτι ἀποθνήσκειν πέμψαντες ἄγγελον, καὶ καθίστασαν ἀντ' αὐτοῦ ἕτερον. ὕστερον δὲ κατέλυσέ τις τῶν βασιλέων τὸ ἔθος, ἐπελθὼν μεθ' ὅπλων ἐπὶ τὸ ἱερὸν ὅπου ὁ χρυσοῦς ναός ἐστι, καὶ τοὺς ἱερέας ἀποσφάξας πάντας. Ἔστι δὲ καὶ τοῦτο ἔθος Αἰθιοπικὸν, ὅς γ' ἂν τοῦ

lignis fiunt, quibus intertextis, parietes fiũt, aut lateribus coctis. Sales apud eos fossiles sunt, quemadmodum & in Arabia. Abundat arboribus palma, Persico, ebeno & siliquastro. Venantur elephantes, leones, & pardales. Dracones habent, qui cum elephantis pugnant, & multas alias feras, quæ à tostis & aridis locis ad palustria & aquosa confugiũt. Supra Meroën est Pseboa lacus ingens, qui insulam habet satis habitatam. Porrò cum occiduam ad Nilum regionem Libyes habeãt, trans eum sitam Aethiopes: fit ut alteri atque alteri peruices insulæ & fluuiali regione imperent, ac uictoribus expulsi cedant. Aethiopes arcubus quadricubitalib. ligneis ac præustis utuntur. Armantur etiam mulieres, quarum pleræque oris labium æneo circulo traiectum habent. Pelliti sunt quia lanis carent. nam oues eorum caprarum in morem hirtæ sunt. Quidam nudi incedunt, aut breuibus pellibus cincti, aut tegmina quædam induunt, è pilis bene contexta. Deum putãt alterum immortalem, qui rerum omniũ causa sit, alterum mortalem, qui nomine careat, & non sit cognitu facilis. plerunque autem eos à quibus beneficium acceperunt, & regios, pro dijs habent. reges suos communes omnium seruatores & custodes esse, cæteros uerò priuatum eorum quibus benefecerũt. Ex ijs qui ad torridã habitant, nonnulli sunt qui deos non credunt, qui quidem Solem oderint, & detestentur cùm eum exoriri uident, propterea quod eos urat & infestet: atque ob id in paludes fugiunt. Meroë cultores etiam Herculem, Panem & Isidem uenerantur: ac præterea quendam deum barbaricum. Mortuos alij in flumen abijciunt, alij circumfuso uitro domi seruant, alij in fictilibus alueolis eos circum templa defodiunt. Iusiurandum per eos exigunt, & sanctimoniam adhibent. Regem constituunt eum, qui uel forma uel alendorum pecorum uirtute, uel robore, uel opibus excellat. Antiquitus Meroë summa potestas fuit penes sacerdotes, tantaque autoritas, ut nonnunquam misso nuntio mortem regi imperarent, & ei alium sufficerent. Postmodo rex quidam consuetudinem hanc aboleuit, cum manu armatã in fanum irruens, ubi aureum sacellum erat, & sacerdotes omnes iugulans. Is etiam Aethiopib. mos est, ut ubi rex aliqua parte corporis

poris mutilatur, familiares idē quoquo mo-
do patiuntur, & cum eo etiam moriantur id-
circo maxima regi custodia adest. Ac de Ae-
thiopicis quidem hactenus. Aegyptiacis ue-
rò ea adijcienda sunt, quæ illorum propria di
cuntur, ut Aegyptia faba, ex qua ciborium
fit, item biblus. Hæc enim solùm ibi sunt &
in India. Persica uerò ibi & in Aethiopica so-
lū, arbor magna, fructu dulci & grandi. Item
morus, quæ fructum fert qui sycomorum di
citur. nam ficui persimilis est, gustatu uerò
ignobili. Nascitur etiam corsium fructus
16 16 piperi similis, aliquanto tamen maior. Pi-
Aegypti animalia. sces in Nilo permulti sunt ac diuersi qui pro
priam quandam & regioni conuenientem
formam habent. sed maximè noti sunt Oxy-
rynchus, & lepidotus, & lates, & alabes, & co
racinus, & porcus, & phagrorius, quem eti-
am phagrum uocant. Item silurus & citha-
rus, & thrissa, & mugil, ostracea dilychnus,
physa, bos. item cochleæ ingentes, quæ uo-
cem ululatui similem edunt. Animalia quo-
que sua habet ichneumonem, & Aegyptiam
aspidem, quę proprium quiddam habet, præ
ter alias aliorum locorum. ea duplex est alte
ra dodrantalis, quæ celeriùs interficit, alte-
ra ulnæ ferè longitudine, ut & Nicander ait,
qui de serpentibus scripsit. Ex auibus est
ibis, & accipiter Aegyptius, qui man-
suetior est ijs, qui alibi sunt, quemadmo-
dum & felis. Habent & coruum noctur-
num peculiarem, nam apud nos aquilæ ma-
gnitudine est, & graue canit: in Aegypto
uerò graculi magnitudine uoce diuersa. Mā-
suetissima est ibis, magnitudine & figura ci
conię persimilis, color duo genera facit. nam
alterum totū nigrum est, alterum ciconiæ si-
mile. Alexandrię nullum nō triuium eis ple-
num est, partim utiliter, partim inutiliter. Vti
liter, quatenus omnes serpentes & omnes
macelli & fororum opsonoriorū sordes col-
ligit: inutiliter uerò, quia omniuora & im-
munda est, nec facilè à mundorum & alieno
rum contaminatione prohiberi potest. Ve-
rumq́ illud Herodoti est: Aegyptiorum es-
se, lutum manibus tractare, massam uerò ex
qua panis fit, pedibus. Caces quoque apud
eos peculiare est quoddā panis genus, quod
uentrem sistit. Et cici, hoc est ricinus qui in
aruis seritur, oleumq́ ex eo exprimitur, quo
omnes ferè indigenæ ad lucernam utuntur:
pauperiores uerò & operarij ad unctionem,

βασιλέων πηρωθῇ μέρος τι τοῦ σώματος, ὁπωσοῦν τὸ αὐτὸ πάσχουσιν, οἱ συνόντες αὐτῷ μάλιστα, οἱ δ' αὐτοὶ συναποθνήσκουσιν. ἐκ γὰρ τούτου φυλακὴ τοῦ βασιλέως ἐστὶ πλείστη παρ' αὐτῶν. περὶ μὲν Αἰθιόπων ἀρκέσει ταῦτα. Τοῖς δ' Αἰγυπτιακοῖς, καὶ ταῦτα προσθετέον ὅσα ἰδιάζοντα, οἷον ὁ Αἰγύπτιος λεγόμενος κύαμος, ἐξ οὗ τὸ κιβώριον, καὶ ἡ βίβλος. ἐνταῦθα γὰρ καὶ παρ' Ἰνδοῖς μόνον. ἡ δὲ περσέα ἐνταῦθα μόνον, καὶ παρ' Αἰθίοψι· δένδρον μέγα καρπὸν ἔχον γλυκὺν καὶ μέγαν. καὶ ἡ συκάμινος ἡ ἐκφέρουσα τὸν λεγόμενον καρπὸν συκόμορον, σύκῳ γὰρ ἔοικεν, ἄτιμον δ' ἐστὶ περὶ τὴν γεῦσιν. γίνεται δὲ καὶ τὸ κόρσιον, καὶ ὅμοιον τῷ πεπέρι τράγημα, μικρῷ αὐτοῦ μεῖζον. Ἰχθύες δ' ἐν τῷ Νείλῳ πολλοὶ μὲν καὶ ἄλλοι, χαρακτῆρα ἴδιον ἔχοντες καὶ ἐπιχώριον. γνωριμώτατοι δὲ ὅ,τε ὀξύρυγχος, καὶ ὁ λεπιδωτός, καὶ λάτης, καὶ ἀλάβης, καὶ κορακῖνος καὶ χοῖρος καὶ φαγρώριος, ὃν καὶ φάγρον καλοῦσιν. ἔτι σίλουρος, κιθαρός, θρίσσα, κεστρεύς, ὀστρακίων, δίλυχνος, φῦσα, βοῦς, κοχλίαι μεγάλοι, φωνὴν ὀλολυγοῦσιν ὁμοίαν φθεγγόμενοι. ζῶα ἐπιχώρια, καὶ ὁ ἰχνεύμων, καὶ ἡ ἀσπὶς καὶ ἡ Αἰγυπτία, ἴδιόν τι ἔχουσα παρὰ τὰς ἐν ἄλλοις. διττὴ δ' ἐστίν, ἡ μὲν σπιθαμιαία, ἥπερ καὶ ὀξυθανατωτέρα, ἡ δ' ἐγγὺς ὀργυιᾶς, ὥστε καὶ Νίκανδρος ὁ τὰ θηριακὰ γράψας εἴρηκε. καὶ τῶν ὀρνέων ἶβις, καὶ ἱέραξ ὁ Αἰγύπτιος, ἥμερος γὰρ παρὰ τοὺς ἄλλους, ὡς καὶ ὁ αἴλουρος, καὶ ὁ νυκτικόραξ ἰδιότροπος ἐνθάδε. παρ' ἡμῖν μὲν γὰρ ἀετοῦ μέγεθος, καὶ φθέγγεται βαρύ· ἐν Αἰγύπτῳ δὲ κολοιοῦ μέγεθος, καὶ φθογγὴν διάφορον. ἡμερωτάτη δ' ἡ ἶβις, πελαργώδης μὲν κατὰ σχῆμα, καὶ μέγεθος. διττὴ δὲ τὴν χρόαν, ἡ μὲν πελαργώδης, ἡ δὲ ὅλη μέλαινα. μεστὴ δ' αὐτῶν ἅπασα τρίοδος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, πῇ μὲν χρησίμως, πῇ δ' οὐ χρησίμως. χρησίμως μὲν ὅτι πᾶν θηρίον ἐκλέγει, καὶ τὰ ἐν κρεωπωλείοις, καὶ τοῖς ὀψοπωλίοις ἀποκαθάρματα. δυσχρήστως δὲ ὅτι παμφάγον, καὶ ἀκάθαρτον, καὶ δυσκόλως ἀπειργόμενον, ἀπὸ τῶν καθαρείων, καὶ τῶν ἀλλοτρίων, καὶ μολυσμοῦ παντός. ἀληθὲς δὲ καὶ τὸ Ἡροδότου. καὶ ἔστιν Αἰγυπτιακὸν τό, τὸν μὲν πηλὸν ταῖς χερσὶ φυρᾶν, τὸ δὲ στέαρ τὸ εἰς τὴν ἀρτοποιΐαν τοῖς ποσί. Καὶ ὁ κάκεις δὲ ἴδιόν τι ἄρτου γένους, στατικὸν κοιλίας. καὶ τὸ κίκι, καρπός τις σπειρόμενος ἐν ἀρούραις, ἐξ οὗ ἔλαιον ἀποθλίβεται, εἰς μὲν λύχνον τοῖς ἀπὸ τῆς χώρας σχεδόν τι πᾶσιν, εἰς ἄλειμμα δὲ τοῖς πενεστέροις καὶ ἐργατικωτέροις. καὶ ἀνδρά-

καὶ ἀνδράσι, καὶ γυναιξί. Καὶ κατακόκκινα δὲ πλέγματα Αἰγυπτιακὰ ἀπὸ φυτοῦ τινος, ὅμοια τοῖς σχοινίοις, ἢ φοινικίοις. Ὁ δὲ ζῦθος ἰδίως μὲν σκευάζεται παρ' ἐκείνοις. κοινὸς δ' ἐστὶ πολλοῖς, καὶ παρ' ἑκάστοις δ' αἱ σκευασίαι διάφοροι. Καὶ τοῦτο δὲ τῶν ζηλουμένων μάλιστα παρ' αὐτοῖς, τὸ πάντα τρέφειν τὰ γεννώμενα παιδία. καὶ τὸ περιτέμνειν, καὶ τὰ θήλεα ἐκτέμνειν, ὅπερ καὶ τοῖς Ἰουδαίοις νόμιμον. καὶ οὗτοι εἰσὶν Αἰγύπτιοι τὰ ἀνέκαθεν καθάπερ εἰρήκαμεν ἐν τῷ περὶ ἐκείνων λόγῳ. Φησὶ δ' Ἀριστόβουλος μηδὲν ἀνατρέχειν ὄψον εἰς τὸν Νεῖλον ἐκ τῆς θαλάττης, πλὴν κεστρέως, καὶ θρίσσης, καὶ δελφῖνος διὰ τοὺς Κροκοδείλους. τοὺς μὲν δελφῖνας διὰ τὸ κρείττους εἶναι. τοὺς δὲ κεστρέας παραπέμπεσθαι ὑπὸ τῶν χοίρων παρὰ γῆν, κατά τινα οἰκείωσιν φυσικήν. τῶν δὲ χοίρων ἀπέχεσθαι τοὺς Κροκοδείλους, στρογγύλων ὄντων, καὶ ἐχόντων ἀκάνθας ἐπὶ τῇ κεφαλῇ φερούσας κίνδυνον τοῖς θηρίοις. ἀναθεῖν μὲν οὖν ἔαρος τοὺς κεστρέας γόνον ἔχοντας. μικρὸν δὲ πρὸ δύσεως πλειάδος καταβαίνειν τετοκότας ἀθρόους, ὅτε καὶ ἡ ἅλωσις αὐτῶν γίνεται περιπιπτόντων τοῖς φράγμασιν ἀθρόων. τοιαύτην δέ τινα εἰκάζειν ἔστι, καὶ περὶ τῆς θρίσσης αἰτίαν. Ταῦτα καὶ περὶ Αἰγύπτου. Περὶ δὲ Λιβύης ἐφεξῆς λέγωμεν, ὅπερ συμπάσης τῆς γεωγραφίας λείπεται μέρος. Εἴρηται μὲν καὶ πρότερον πολλὰ περὶ αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ νῦν ὅσα καίρια προσυπομνηστέον, προσθέντας, καὶ τὰ μὴ λεχθέντα πρότερον. Οἱ μὲν πρὸς ἠπείρους τὴν οἰκουμένην διελόντες, ἀνίσως διεῖλον. ἐμφαίνει γὰρ τὸ τριχῇ τὸ εἰς τρία ἴσα. τοσοῦτον δ' ἀπολείπεται τοῦ τρίτον εἶναι μέρος τῆς οἰκουμένης ἡ Λιβύη, ὥστε καὶ συντεθεῖσα μετὰ τῆς Εὐρώπης οὐκ ἂν ἐξισάζειν δόξοι τῇ Ἀσίᾳ. τάχα δὲ καὶ τῆς Εὐρώπης ἐλάττων ἐστί· κατὰ δὲ τὴν δύναμιν, καὶ πολλῷ τινι. ἔρημος γάρ ἐστιν ἡ πολλὴ τῆς μεσογαίας, καὶ τῆς παρωκεανίτιδος. κατοικίαις δὲ κατάστικτός ἐστι μικραῖς, καὶ σποράσι καὶ Νομαδικαῖς ταῖς πλείσταις. πρὸς δὲ τῇ ἐρημίᾳ, καὶ τὸ θηριοτρόφον ἐξελαύνειν, καὶ ἐκ τῆς δυναμένης οἰκεῖσθαι. πολὺ δὲ καὶ τῆς διακεκαυμένης ἐπιλαμβάνει ζώνης. Ἡ μέντοι καθ' ἡμᾶς εὐδαιμόνως οἰκεῖται πᾶσα παραλία ἡ μεταξὺ Νείλου, καὶ Στηλῶν, καὶ μάλιστα ἡ ὑπὸ Καρχηδονίοις γενομένη. ἀνυδρίαι τέ τινες κἀνταῦθα παρεμπίπτουσιν, οἷαι αἱ περὶ τὰς Σύρτεις, καὶ τὰς Μαρμαρίδας, καὶ τὸν Καταβαθμόν. Ἔστι δὲ ὀρθογωνίου τριγώνου τὸ σχῆμα, ὡς ἂν τις ἐν ἐπιπέδῳ νοήσειε, βάσιν μὲν

tum uiri, tum mulieres. Item coccinea texta * Aegyptiaca e stirpe quadam conficiuntur, iunceis & palmaceis similia: zythus quanquam peculiariter apud illos fiat, tamē communis est eis cum multis, & apud diuersos diuersè conficitur. Id de maximè laudatis eorum moribus est, quòd omnem prolem educant. circumcidunt etiā mares, & fœminas excidūt, quod Iudæis est legitimum, qui(.ut supra diximus cum de eis loqueremur.)origine sunt Aegyptij. Autor est Aristobulus, nullum piscem e mari in Nilum ascendere, crocodilorum metu: præter mugilem, thrissam & delphinum. hunc, qui crocodilo est prestantior: mugiles quia à porcis secus terram deducātur stipati, ob quandam naturalem societatem. Crocodilos uero à porcis abstinere, quicui rotundi sint, & spinas ad caput habeant, periculum ipsis creant. Ascendere itaque mugiles ille inquit, in uere, cū prægnantes sunt: descendere autem paulo ante Virgiliarū occasum confertim, ut ibi pariant, ac tum in septa incidentes frequentes capi. Huiusmodi de alosa etiam licet causam comminisci. Ac de Aegypto quidem hactenus. De Libya, hoc est Aphrica, deinceps dicendum est, que una totius terrarū descriptionis pars restat. *De Aphrica.* Sanè ante etiam multa de hac diximus, nunc quod tempestiuum uidebitur commemorabimus, & si quæ dicta prius non fuere, addemus. Qui totam terram in continentes diuisere, inæqualiter diuiserunt. Etenim existimo id diuisum esse trifari, quod in tria æqua diuiditur. Sed tantùm abest Aphricam terram esse orbis partem, ut etiam Europæ addita, Asiam non æquet, ac fortasse quantitate minor est quàm Europa: uirtute profectò multò est inferior. nam maxima mediterraneæ pars & regio circa oceanum deserta: præterea habitationibus & sparsis, & magna ex parte incertis sedibus uagantium hominum distincta est. Ad solitudinem accedit, quòd e multis quæ habitari possent locis, feræ quas alit homines arcent. Magna quoque eius pars torridæ zonæ subijcit. Nostra quidem ætate feliciter habitatur ea maris ora, quæ inter Nilum atque Herculis columnas iacet, maximè ea quæ sub Carthaginensib. fuit: quanquam ibi loca quædam intercidunt, siti uasta: qualia circa Syrtes & Marmaridas & Catabathmum sunt. Aphricæ figura est, si quis in plano consideret, rectangula triquetra. Ba

sis est ora nobis obuersa ab Aegypto atque Nilo usq; in Mauritaniam & Herculis columnas: ad rectũ uerò angulum ei efficitur latus à Nilo per Aethiopiam ductũ, si id eijciamus usque ad oceanum. Latus uerò recto angulo subtẽsum, est regio tota, quæ ad oceanum iacet, inter Aethiopes atque Mauritaniam. Loca quæ circa ipsum dictæ figuræ uerticem, iã torridæ subiacent, tantum freti coniectura quadam dicimus: propterea quod inaccessa sunt. unde nec maximam regionis huius latitudinẽ dicere promptum est. In superioribus tamen hoc diximus, ex Alexandria in Meroën Aethiopici regni caput eunti, austrum uersus esse stadia ferè CCIↃↃ. inde recti ad Exustę fines & habitabilis alia stadiorũ III millia. Maxima itaque Africæ latitudo ponẽda est XIII, quatuordecim'ue millium stadiorum. longitudo paulo minor quàm dupla. Atque hæc de Libya in uniuersum dicta sunt. nunc singula percurremus, ab occidentalibus clarioribusq; partibus initio sumto. Ibi ergo habitant, qui à Græcis Maurusij appellantur, Libyca gens & magna & opulenta. Romani & indigenæ Mauros uocant: ab Hispania opposita mari angusto diremtos. Iuxta est etiam fretum, ad Herculis columnas, de quo iam multa dicta sunt. Extra columnarum fretum procedenti ita ut ad sinistram sit Africa mons est, quem Græci Atlantem nominant, barbari Dyrim. Inde processus quidam emi-

Mauritania. net, extrema Mauritaniæ pars, occidentem uersus, & Cotes appellatur. ponè etiam est oppidulum supra mare, id barbari Tinga uocant. Artemidorus Linga, Eratosthenes Lixum, & contra Gades est situm, freto IↃCCC stadiorum diremtum, ac tantumdem distat à freto columnarum. Lixo & Cotibus ad austrum sinus adiacet, qui Emporicus uocatur, & diuersoria mercatoria habet Phœnicibus mercatoribus destinata. Tota quidem ora huic sinui continua, sinuosa est: sinus & processus si demas, quæ sunt in triangula Africæ figura à nobis descripta. Id tenendũ est,

σιν μὲν ἔχον τὴν καθ' ἡμᾶς παραλίαν, τὴν ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου, καὶ Νείλου μέχρι Μαυρουσίας καὶ Στηλῶν. πρὸς ὀρθὴν δὲ ταύτῃ πλευρὰν ἣν ὁ Νεῖλος ποιεῖ μέχρι Αἰθιοπίας, προσεκβαλλόντων ἡμῶν ἕως ὠκεανοῦ. τὴν δ' ὑποτείνουσαν τῇ ὀρθῇ τὴν παρωκεανῖτιν ἅπασαν τὴν μεταξὺ Αἰθιόπων, καὶ Μαυρουσίων. τὸ μὲν οὖν κατ' αὐτὴν τὴν κορυφὴν τοῦ λεχθέντος σχήματος, ἤδη πως ὑπὸ πτῶσιν τῇ διακεκαυμένῃ, λέγομεν δὲ εἰκασμοῦ διὰ τὸ ἀπρόσιτον, ὥστ' οὐδὲ τὸ μέγιστον αὐτοῦ πλάτος τῆς χώρας ἔχομεν αὐ λέγειν. τὸ μέντοι τοσοῦτον, ἐν τοῖς πρόσθεν λόγοις ἔφαμεν, ὅτι δὲ Ἀλεξανδρείας εἰς Μερόην τὸ βασίλειον τῶν Αἰθιόπων πρὸς νότον ἰόντι, στάδιοί εἰσι περὶ μυρίους. ἐκεῖθεν δ' ἐπ' εὐθείας ἐπὶ τοὺς ὅρους τῆς διακεκαυμένης, καὶ τῆς οἰκουμένης, ἄλλοι τρισχίλιοι. τὸ γοῦν αὐτὸ θετέον τὸ μέγιστον πλάτος τῆς Λιβύης, μυρίους, καὶ τρισχιλίους, ἢ τετρακισχιλίους σταδίους. μῆκος δὲ μικρῷ ἔλαττον, ἢ διπλάσιον. τὰ καθόλου μὲν ταῦτα περὶ Λιβύης. τὰ καθέκαστα δὲ λεκτέον, ἀρξαμένοις ἀπὸ τῶν ἑσπερίων μερῶν, καὶ τῶν ἐπιφανεστέρων. οἰκοῦσι δ' ἐνταῦθα Μαυρούσιοι μὲν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων λεγόμενοι, Λιβυκὸν ἔθνος μέγα, καὶ εὔδαιμον, Μαῦροι δ' ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, καὶ τῶν ἐπιχωρίων, ἀντίπορθμον τῇ Ἰβηρίᾳ. κατὰ τοῦτο δὲ καὶ ὁ κατὰ τὰς στήλας τὰς Ἡρακλείους πορθμός ἐστι, περὶ οὗ πολλὰ εἴρηται. ἔξω δὴ προελθόντι τοῦ κατὰ τὰς Στήλας πορθμοῦ, τὴν Λιβύην ἐν ἀριστερᾷ ἔχοντι, ὄρος ἐστὶν, ὅπερ οἱ μὲν Ἕλληνες Ἄτλαντα καλοῦσιν, οἱ βάρβαροι δὲ Δύριν. ἐντεῦθεν δὲ πρόπους ἔκκειταί τις ὕστατος πρὸς δύσιν τῆς Μαυρουσίας, αἱ Κώτεις λεγόμεναι. πλησίον δὲ καὶ πολίχνιον μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης, ὅπερ Τίγγα καλοῦσιν οἱ βάρβαροι. Λίγγα δὲ Ἀρτεμίδωρος προσηγόρευκε, Ἐρατοσθένης δὲ Λίξον. κεῖται δ' ἀντίπορθμον τοῖς Γαδείροις ἐν διάρματι σταδίων ὀκτακοσίων, ὅσον ἑκάτερα διέχει τοῦ κατὰ τὰς Στήλας πορθμοῦ. πρὸς νότον δὲ τῇ Λίξῳ καὶ ταῖς Κώτεσι, παράκειται κόλπος, Ἐμπορικὸς καλούμενος, ἔχων Φοινικικὰς ἐμπορικὰς κατοικίας. ἔστι μὲν οὖν πᾶσα ἡ συνεχὴς τῷ κόλπῳ τούτῳ παραλία κολπώδης. ὑπεξαιρουμένῳ δὲ τοὺς κόλπους καὶ τὰς ἐξοχὰς ἐπὶ τὸ σχῆμα τὸ τριγωνοειδὲς ὃ ὑπέγραψα νοείσθω

AEGY-

APHRICAE TABVLA PRIMA, CONTINET AMBAS MAVRITANIAS, TINGITANAM ET CAESARIENSEM.

Parallelus eius medius rationem habet ad meridianum, quam 13. ad 15. Terminatur autem tabula ipſa ab oriente Aphrica. A meridie, interiori Libya iuxta Getuliam. Ab occaſu, occidentali oceano, & à ſeptentrione, freto Herculeo & Iberico pelago atq; Sardoo.

Ciuitates inſignes			Habet diem maximum H.	m.	Diſtãs ab Alexandria ad occaſum H.	m.
	Mauritaniæ Tingitanæ	*Tingis*	14	30	3	36
		Lixa	14	20	3	36
		Volubilis	14	15	3	30
		Zilia	14	26	3	36
	Cæſarienſis	*Cartena*	14	26	3	0
		Iulia Cæſarienſis	14	15	2	56
		Saldæ	14	10	2	34
		Oppidum nouum	14	15	3	ferè
		Zuchabari	14	15	2	50
		Tubuſuptus	14	6	2	30

MAVRITANIAE TINGITAnæ Ciuitates.
Banasa, Baba, Benta, Bocanum hemerum. Dorath. Exilissa. Galapha, Gontiana. Herpis. Iagath. Lixa. Molochath. Oppinum, Oecath. Ptisciana. Ryssadyrum. Sala, Suriga, Subur, Silda. Tæniolonga, Tamusida, Trocolosida, Trisidis. Vobrix, Volubilis, Vala. Zilia
CAESARIENSIS. Atoa, Astacilis, Arina, Auximis, Auxia, Ausum, Augala, Aegæa, Addyme. Eunoboro, Burca, Binsitta, Badea, Beda colonia. Carepula, Carcoma, Canuccis, Cisse, Chobath, Celama, Casmara, Chizala. Giglua, Garra, Gasmara, Germiana. Hydata, Hippa. Icosiũ, Iarsath, Igilgili, Irath, Izatha. Lagnutum, Lanigara, Lamida, Labdia. Mniara, Manliana. Nigilgia, Nababurum. Oppidium. Pigaua, Phloria, Pæpia. Rusicibar, Russuccoru, Rusubirsis, Rhobonda. Symitha, Suburgia, Sudaua, Suptu, Sitici colonia. Tipasa, Timici, Tarrum, Tenissa, Thisizima, Tucca, Thibinis, Thudaca, Tigis, Turaphilum, Tusiatath, Tubusuptus, Thubuna, Thamarita, Tumarra, Taruda. Vnizacolonia, Vasbaria, Vrbara, Villa uicus, Victoria, Vagæ, Vasana, Vssara, Vazagada, Vitaca, Vamiceda, Vescethra. Zuchabari, Zaratha.
Lusitaniæ pars
Ana fl.
Tarraconẽsis pars
HISPANIA
Bætica
Columna Herculis
Insulæ Baleares
Sardoum pelagus
Balearicum pelagus
Mare Ibericum
Mare Mediterraneum
Fretũ Herculeũ
Tingis
Metagonitæ
Zilia
Lix fl.
Masices
Subur fl.
Acrath
Succosij
Phocra
Molochat
Malua fl.
Siga
Siga fl.
Asarath fl.
Arsenaria
Cartenus fl.
Castra Germanorum
Chinalaph
Iulia Cæsarea
Iol Cæsarea
Via
Sauus fl.
Rusoniũ
Modunga
Serbes fl.
Iomnium
Rusazus
Vabar
Saldæ
Sisar fl.
Nasabath
Audus fl.
Gulus fl.
Assarath
Ampsaga fl.
Sinus Numidicus
Diarhodos Paral. 10
Diaalex. Paral. 8
Sala fl.
Salinsæ
Verues
Verbicæ
Bacuatæ
Atlas minor
Cusa fl.
Cauni
Macanitæ
Chalcorychij mõtes
Herpiditani
TINGITANA
Machusij
Zalacus mõs
Tulensij
Volí
Bilian
Taladusij
Sorei
Pæna
Mons Solis
Diur fl.
Angaucani
Nectiberes
Mauren fl.
Masesyli
Dryitæ
Chylemath
Mazices
Bantarari
Baniuri
Machureb.
Byren mõs
Mucuni
Chituæ
Phthut fl.
Zegrẽsij
Herculis promõt.
Tamusiga
Durdi
mõtes
CAESARIENSIS
Cidamusij
Machures
Vsadiũ pmõt.
Baniubæ
Elubij
Garaphi mõtes
Erythia
Tolotæ
Oceanus occidẽtalis
Vna fl.
Agna fl.
MAVRITANIA
Acuensij
Scitami
AFRICAE minoris pars
Nacmusij
Maccuræ
Phrurgsus mons
Sala
Vacuatæ
Myceni
Garas mõs
Malchubij
Toducæ
Atlas maior
Madethubadui mons
Enaba sij
Valua mõs
Cinnaba mõs
Buzare
GETVLIAE ET LIBYAE PARS

νενοσθαι μᾶλλον ἐπὶ τὴν μεσημβρίαν ἅμα, καὶ τὴν ἕω λαμβάνουσαν τὴν αὔξησιν ἡ ἤπειρος. Τὸ δ' ὄρος διὰ μέσης ἐκτεινόμενον τῆς Μαυρουσίας τὸ ἀπὸ τῶν Κώτεων μέχρι Σύρτεων, οἰκεῖται καὶ αὐτὸ καὶ ἄλλα παράλληλα αὐτῷ κατ' ἀρχὰς μὲν ὑπὸ τῶν Μαυρουσίων, ἐν βάθει δὲ τῆς χώρας ὑπὸ τοῦ μεγίστου τῶν Λιβυκῶν ἐθνῶν, οἳ Γαίτουλοι λέγονται. πλεῖστα δὲ πλάσματα τῇ Λιβυκῇ παραλίᾳ τῇ ἐκτὸς προσεψεύσαντο οἱ συγγραφεῖς, ἀρξάμενοι ἀπὸ τοῦ Ὀφρύα περίπλου, περὶ ὧν ἐμνήσθημέν που καὶ πρότερον· καὶ νῦν δὲ λέγομεν, συγγνώμην αἰτούμενοι τῆς τερατολογίας, ἐάν που βιασθῶμεν ἐκπεσεῖν εἴς τι τοιοῦτον φεύγοντες τὸ πάντα σιγῇ παραπέμπειν, καὶ τρόπον τινὰ πηροῦν τὴν ἱστορίαν. Φασὶ γὰρ τὸν Ἐμπορικὸν κόλπον, ἄντρον ἔχειν εἴσω δεχόμενον τὴν θάλατταν ἐν ταῖς πλημμυρίσι, μέχρι καὶ ἑπτὰ σταδίων. προκείμενον δὲ τούτου ταπεινὸν, καὶ ὁμαλὸν χωρίον, ἔχων Ἡρακλέους βωμὸν, ὃν οὐκ ἐπικλύζεσθαι φασὶν ὑπὸ τῆς πλημμυρίδος. ἐν δὲ δὴ τῶν πλασμάτων νομίζω τοῦτο. ἐγγὺς δὲ τούτου τὸ ἐν τοῖς ἑξῆς κόλποις κατοικίας λέγεσθαι παλαιὰς Τυρίων, ἃς ἐρήμους εἶναι νῦν, οὐκ ἐλαττόνων ἢ τριακοσίων πόλεων· ἃς οἱ Φαρούσιοι καὶ οἱ Νιγρῆται ἐξεπόρθησαν. διέχειν δὲ τούτους τῆς Λίγγος φασὶν ἡμερῶν τριάκοντα ὁδόν. Τὸ μέντοι τὴν Μαυρουσίαν εὐδαίμονα εἶναι χώραν, πλὴν ὀλίγης ἐρήμου, καὶ ποταμοῖς, καὶ λίμναις κεχορηγεῖσθαι, παρὰ πάντων ὁμολογεῖται. Μεγαλόδενδρός τε, καὶ πολύδενδρος ὑπερβαλλόντως ἐστὶ, καὶ πάμφορος. τὰς γοῦν μονοξύλους τραπέζας ποικιλωτάτας, καὶ μεγίστας ἐκείνη τοῖς Ῥωμαίοις χορηγεῖ. Τοὺς δὲ ποταμοὺς ἔχειν φασὶ καὶ κροκοδείλους, καὶ ἄλλα γένη ζώων ἐμφερῆ τοῖς ἐν τῷ Νείλῳ. τινὲς δὲ καὶ τὰς τοῦ Νείλου πηγὰς πλησιάζειν οἴονται τοῖς ἄκροις τῆς Μαυρουσίας. ἐν ποταμῷ δέ τινι γεννᾶσθαι βδέλλας ἑπταπήχεις κατατετρημένας ἐχούσας τὰ βράγχια, δι' ὧν ἀναπνέουσι. Καὶ ταῦτα δὲ λέγουσι περὶ τῆς χώρας, ὅτι ἄμπελος φύεται δυσὶν ἀνδράσι τὸ πάχος δυσπερίληπτος, βότρυν πηχυαῖον πως ἀποδιδοῦσι. Βοτάνη τε ὑψηλὴ πᾶσα καὶ λάχανον νεαρὸν καὶ δρακόντειον, οἵ τε τῶν σταφυλίνων καυλοὶ καὶ ἱππομαράθου, καὶ σκολύμων δώδεκα πήχεις. τὸ δὲ πάχος παλαιστῶν τεττάρων, καὶ δρακόντων δὲ, καὶ ἐλεφάντων, καὶ δορκάδων, καὶ βουβάλων, καὶ τῶν παραπλησίων ζώων, λεόντων τε καὶ παρδάλεων, παντοδαπὴ τροφὸς ἡ χώρα ἐστί. Φέρει δὲ καὶ γαλᾶς αἰλούροις ἴσας, καὶ ὁμοίας, πλὴν ὅτι τὰ ῥύγχη προπέπτωκε μᾶλλον. πιθήκων τε

continentem plurimum ad meridiem atque orientem excrescere. Mons qui à Cotibus usque in Syrtes per mediam Mauritaniã tendit, & ipse, & mõtes qui cum eo paribus porriguntur spaciorum distantijs, commode habitantur, in initio quidem à Maurusijs: in ipso uerò regionis intimo, à maxima Libyæ natione, qui Gætuli appellantur. Plurimas fabulas oræ exteriori Libyæ adfinxere scriptores, á 17 supercilij ora circumnauiganda orsi, 17
de quibus etsi suprà mentio habita est, nunc tamen nonnihil dicemus: ueniam præfati, sicubi nolentes omnia silentio prȩterire, & narrationem utcunque plenam facere cupientes, monstrosa quædam referemus. Aiunt ergo in Emporico sinu antrum esse, quod mare in inundationibus in se usque ad septem stadia admittat, ante hoc antrum locum esse humilem, & planum, in quo Herculis ara sit, qui nunquam tegatur aquarum adfluxu, hoc ego inter figmenta numero. Huic accedit, quod in sequentibus finibus tradunt, antiquas scilicet Tyriorũ habitationes, quȩ nunc desertæ sunt, urbes non pauciores CCC, quas *
Pharusij ac Nigretes exsciderint. Dicunt hos à Linge distare itinere dierũ XXX. Enimuerò Mauritaniã feracem esse (parte ea demta quæ deserta est.) fluminibusque ac lacubus abundare, omnes tradidere. Arbores profectò & multas & magnas habet & omnium rerum est ferax, quin & menses ex uno eoque integro ligno uarias Romanis suppeditat. Amnes eius crocodilos, & alia animalia habere narrant, eorum similia quæ sunt in Nilo. Quidam etiam opinantur Nili ortum extremis Mauritaniæ partibus propinquum esse. In quodam flumine arundines nasci septem cubitorum lõgitudine, branchijs, quarum opera respirant, foraminibus pertusis. Tum in ea regione uitem nasci, cuius caudicem uix duo homines complecti queant, racemum esse cubitalem, & omnem herbam altam, & olus nouum, & dracontium. Staphylinorum, hippomaratri & cinararum caules duodenûm cubitorum, crassitudine palmorũ quaternûm. Nutrit hæc regio dracones, elephantos, capreas, bubalos, & similia animalia, item leonem, ac pardales: fert etiã mustelas, felibus pares ac similes, nisi quod illarum rostra magis prominent: simiarum quo que

que maximam multitudinem. Narrat Posidonius, se, cum è Gadibus in Italiam nauigaret, in Libyæ oram delatum, ac syluã quandam mari contiguam uidisse, simijs plenam, quarum aliæ super arboribus, aliæ in terra sederent, nonnullæ catulos haberent, & ubera præberent, nec sine risu uidisse alias uberibus graues, nonnullas etiam caluas, nonnullas herniosas, & alia quædam id genus uitia ostendentes. Supra Mauritaniam Aethiopum regio est, qui Hesperij (nimirum occidui.) uocantur, magna ex parte malè habitata. Autor est Iphicrates, hoc in loco camelopardales gigni, & elephantes, & eos qui Rhizes uocantur, forma tauris persimiles, uictu uerò & mole corporum ac pugnandi robore elephantis pares. Addit magnos dracones ibi esse, quibus etiam herba supernè innascatur. A' leonibus elephantorum pullos inuadi: quos cum sauciauerint illi matribus succurrentibus fugere, matres cum fœtus sanguine maculatos uiderint, eos interficere: Leones postmodum reuersos cadaueribus uesci. Bocchum Maurorum regem cum aduersus Hesperios Aethiopes ascendisset, misisse dono uxori calamos Indicis similes, quorum genu quodlibet octonos chœnices caperet, & asparagos pari magnitudine. A' Linge in exterius mare nauigantibus est ciuitas Zelis, & Tiga, hinc septem fratrum monumenta, & imminens mons, multis feris & magnis arboribus plenus, nomine Bela. Columnarum fretum lõgitudine dicitur stadiorum centum ac uiginti, minima uerò latitudine sexaginta iuxta Elephantem. Vlterius nauiganti, sunt urbes & flumina complura usque ad amnem Molochath, qui Maurorum Massæsyliorumq; regionem distinguit. Nominatur etiam promontorium magnum flumini, proximum, & locus aridus, ac sterilis Metagonium. ac ferè mons à Cotibus huc usque pertendit. Longitudo à Cotibus usq; in Massæsyliorum fines est stadiorum IↃↃ. Metagonium nouæ Carthagini respondet, in aduersa ripa oppositæ. Timosthenes malè pronunciauit, uersus Massæsyliam esse. A no*
* ua Carthagine Metagonium esse stadiorum ter mille traiectum, præternauigationem ab ea Massæsyliam usque amplius sex millibus stadiorum. Cæterùm Mauri etsi adeò uberem regionem inhabitant, tamen ad hoc usq; tempus, magna ex parte incertis uagãtur sedibus.

πάμπολυ πλῆθος. περὶ ὧν καὶ Ποσειδώνιος εἴρηκεν, ὅτι πλέων ἐκ Γαδείρων εἰς τὴν Ἰταλίαν, προσενεχθείη τῇ Λιβυκῇ παραλίᾳ, καὶ ἴδοι τῶν θηρίων μεστόν τινα τούτων ἀλιτενῆ δρυμόν, τῶν μὲν ἐπὶ τοῖς δένδρεσι, τῶν δ᾽ ἐπὶ γῆς ἐνίων ἐχόντων, καὶ σκύμνους, καὶ ἐπεχόντων μαστόν. τὸ γελᾶν ὁρῶν βαρυμάστους, ἐνίους δὲ φαλακρούς, καὶ κηλήτας, καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἐπιφαίνοντας. Ὑπὲρ ταύτης δ᾽ ἐστὶν ἐπὶ τῇ ἔξω θαλάσσῃ ἡ τῶν ἑσπερίων, καλουμένων Αἰθιόπων χώρα, κακῶς οἰκουμένη τὸ πλέον. Ἐνταῦθα δὲ καὶ καμηλοπαρδάλεις φησὶν Ἰφικράτης γίνεσθαι, καὶ ἐλέφαντας, καὶ τοὺς καλουμένους Ῥίζεις, οἳ ταυροειδεῖς μὲν εἰσὶ τὴν μορφήν· κατὰ δὲ τὴν δίαιταν καὶ τὸ μέγεθος, καὶ τὴν ἀλκὴν τὴν πρὸς μάχην, ἐλέφασιν ἐοίκασι. δράκοντάς τε λέγει μεγάλους, ὥστε καὶ πόαν ἐπιπεφυκέναι. τοὺς δὲ λέοντας τοῖς πώλοις τῶν ἐλεφάντων ἐπιτίθεσθαι. αἱμάξαντας δὲ φεύγειν ἐπελθουσῶν τῶν μητέρων· τὰς δ᾽ ἐπειδὰν ἴδωσιν ᾑμαγμένας, κτείνειν. ἐπανιόντας δὲ τοὺς λέοντας ἐπὶ τὰ πτώματα, νεκροφαγεῖν. Βόγον δὲ τὸν βασιλέα τῶν Μαυρουσίων, ἀναβάντα ἐπὶ τοὺς ἑσπερίους Αἰθίοπας, καταπέμψαι τῇ γυναικὶ δῶρα, καλάμους τοῖς Ἰνδικοῖς ὁμοίους, ὧν ἕκαστον γόνυ χοίνικας χωροίη ὀκτώ. τὸ ἀσπαράγων δ᾽ ἐμφερῆ μεγέθη. Εἰς δὲ τὴν ἐκτὸς θάλατταν πλέουσιν ἀπὸ Λιγγός, πόλις ἐστὶ Ζῆλις, καὶ Τίγα, εἶτα τῶν ἑπτὰ ἀδελφῶν μνήματα, καὶ τὸ ὑποκείμενον ὄρος ὄνομα Βήλη, πολύθηρον, καὶ μεγαλόδενδρον. Τοῦ δὲ κατὰ τὰς στήλας πορθμοῦ, τὸ μὲν μῆκος λέγεται σταδίων ἑκατὸν εἴκοσι, τὸ δ᾽ ἐλάχιστον πλάτος κατὰ τὴν Ἐλέφαντα ἑξήκοντα. Εἰσπλεύσαντι δ᾽ ἑξῆς πόλεις τε καὶ ποταμοὶ πλείους μέχρι Μολοχὰθ ποταμοῦ, ὃς ὁρίζει τὴν Μαυρουσίων, καὶ τὴν Μασαισυλίων γῆν. Καλεῖται δὲ τὸ ἄκρα μεγάλη πλησίον τοῦ ποταμοῦ, καὶ Μεταγώνιον τόπος ἄνυδρος καὶ λυπρός, σχεδὸν δέ τι τὸ ὄρος τὸ ἀπὸ τῶν Κωτίων μέχρι δεῦρο παρατείνει. μῆκος δὲ τὸ ἀπὸ τῶν Κωτίων ἐπὶ τοὺς ὅρους τῶν Μασαισυλίων, στάδιοι πεντακισχίλιοι. ἔστι δὲ τὸ Μεταγώνιον κατὰ νέαν που Καρχηδόνα ἐν τῇ περαίᾳ. Τιμοσθένης δ᾽ οὐκ εὖ, κατὰ Μασσα φησὶν ἐστὶν ἐκ Καρχηδόνος νέας διάρμα, εἰς Μεταγώνιον, στάδιοι τρισχίλιοι. παράπλους δὲ εἰς Μασσαλίαν ὑπὲρ ἑξακισχιλίων. Οὕτω δ᾽ εὐδαίμονα χώραν οἰκοῦντες τὴν πλείστην οἱ Μαυρούσιοι, διατελοῦσιν ὅμως, καὶ μέχρι δεῦρο τοῦ χρόνου Νομαδικῶς ζῶντες οἱ πολλοί.

λοί. Καλλωπίζονται δ' ὅμως κόμης ἐμπλοκῇ καὶ πώγωνι, καὶ χρυσοφορίᾳ, σμήξει τε ὀδόντων, καὶ ὀνυχισμῷ. σπανίως τε ἂν ἴδοις ἁπτομένους ἀλλήλους ἐν τοῖς περιπάτοις τοῦ φυλάττειν αὐτοῖς ἄθικτον τὸν κόσμον τῶν τριχῶν. Μάχονται δ' ἱππόται τὸ πλέον ἀπὸ ἀκοντίου, σχοινοχαλίνοις χρώμενοι τοῖς ἵπποις, καὶ γυμνοῖς. ἔχουσι δὲ καὶ μαχαίρας. οἱ δὲ πεζοὶ τὰς τῶν ἐλεφάντων δορὰς, ὡς ἀσπίδας προβάλλονται. τὰς δὲ τῶν λεόντων καὶ παρδάλεων καὶ ἄρκτων ἀμπέχονται, καὶ ἐγκοιμῶνται. Σχεδὸν δέ τοι καὶ οὗτοι, καὶ οἱ ἐφεξῆς Μασαισύλιοι, καὶ κοινῶς Λίβυες κατὰ τὸ πλέον, ὁμοιόσκευοι εἰσὶ καὶ τἆλλα ἐμφερεῖς, μικροῖς ἵπποις χρώμενοι, ὀξέσι δὲ καὶ εὐπειθέσιν, ὥστ' ἀπὸ ῥαβδίου οἰακίζεσθαι. περιτραχήλια δὲ ξύλινα, ἢ τρίχινα, ἀφ' ὧν ὁ ῥυτὴρ ἀπήρτηται. ἔνιοι δὲ καὶ χωρὶς ὁλκῆς ἕπονται, ὡς κύνες. πέλτη μικρὰ βυρσίνη, πλατύλογχα μικρὰ, ἄζωστοι, πλατύσημοι χιτῶνες. ὑπόρπημα, ὡς ἔφην, δορὰ καὶ περιθωράκιον. Φαρούσιοι δὲ καὶ Νιγρῆτες οἱ ὑπὲρ τούτων οἰκοῦντες πρὸς τοῖς ἑσπερίοις Αἰθίοψι, καὶ τοξεύουσι καθάπερ οἱ Αἰθίοπες. χρῶνται δὲ καὶ δρεπανηφόροις ἅρμασι. μίσγονται δὲ καὶ τοῖς Μαυρουσίοις οἱ Φαρούσιοι διὰ τῆς ἐρήμου σπανίως, ὑπὸ ταῖς κοιλίαις τῶν ἵππων, ὑπαρτῶντες ἀσκοὺς τοῦ ὕδατος. ἔστι δ' ὅτε καὶ εἰς Κίρταν ἀφικνοῦνται διά τινων τόπων, ἑλωδῶν καὶ λιμνωδῶν. Τινὰς δ' αὐτῶν καὶ τρωγλοδυτικῶς οἰκεῖν φασὶν, ὀρύττοντας τὴν γῆν. Λέγεται δὲ κἀνταῦθα τοὺς θερινοὺς ὄμβρους ἐπιπολάζειν, χειμῶνος δὲ εἶναι αὐχμίαν. Ἐνίους δὲ τῶν ταύτῃ βαρβάρων, καὶ ὄφεων, καὶ ἰχθύων δοραῖς, ἀμπέχεσθαί τε καὶ στρώμασι χρῆσθαι. Τοὺς δὲ Μαυρουσίους ἔνιοι φασὶν Ἰνδοὺς εἶναι, τοὺς συγκατελθόντας Ἡρακλεῖ δεῦρο. Μικρὸν μὲν οὖν πρὸ ἡμῶν οἱ περὶ Βόγον βασιλεῖς, καὶ Βόκχοι κατεῖχον αὐτὴν, φίλοι Ῥωμαίων ὄντες. ἐκλιπόντων δὲ τούτων, Ἰούβας παρέλαβε τὴν ἀρχὴν, δόντος τοῦ Σεβαστοῦ Καίσαρος καὶ ταύτην αὐτῷ τὴν ἀρχὴν πρὸς τῇ πατρῴᾳ. υἱὸς δ' ἦν Ἰούβα τοῦ πρὸς Καίσαρα τὸν θεὸν πολεμήσαντος μετὰ Σκιπίωνος. Ἰούβας μὲν οὖν νεωστὶ ἐτελεύτα τὸν βίον. διαδέδεκται δὲ τὴν ἀρχὴν υἱὸς Πτολεμαῖος, γεγονὼς ἐξ Ἀντωνίου θυγατρὸς καὶ Κλεοπάτρας. Ἀρτεμίδωρος δ' Ἐρατοσθένει μὲν ἀντιλέγει, διότι Λίξον τινὰ φησὶ πόλιν περὶ τὰ ἄκρα τῆς Μαυρουσίας τὰ ἑσπέρια, ἀντὶ Λιγγός. Φοινικικὰς δὲ πόλεις κατεσκευασμένας παμπόλλας τινὰς, ὧν οὐδὲν ἐν ἔστιν ἰδεῖν ἴχνος. ἐν δὲ τοῖς ἑσπερίοις Αἰθίοψι τοὺς ἀέρας πλατεῖς φή-

dibus. Hi comas cincinnis exornant, & barbam comunt, aurumque gestant, dentes tergent, unguium incrementa resecant, ac rarò uideas inter se contingentes, quin capillorum ornatum tangant. Pugnant ferè ab equis hastati, equis nudis utentes, & frænis è fune factis. gerunt etiam gladios. At pedites elephantorum pellibus pro clypeis utũtur: leonum & pardalium & ursorũ pellibus induuntur, ijsque indormiunt. Ferè autem & ij & sequentes Massæsylij & Libes magna ex parte cultu eodem utuntur, & in cæteris persimiles sunt, paruis equis utentes, celeribus tamen & mansuetis adeò, ut sola uirgula gubernentur. Equi collaria ex ligno habent, aut pilo confecta, è quibus habena dependet. Sunt qui etiam sine tractu dominum sequuntur ut instar canũ. Pelta utuntur parua è corio confecta, lancea lata, & parua, distincti, tunicæ amplæ, & pellis, ut dixi, uestis est, & clypeus. Phaurusij, & Nigretes, qui supra istos habitant, Hesperijs Aethiopibus uicini, sagittant quemadmodum Aethiopes, falcatis quoque curribus utuntur. Conueniũt nonnunquã Mauros Phaurusij sed rarò, per deserta, aquarum utres equarum uentribus subligatos uehentes, nonnunquam per loca quædam palustria & lacus Cyrtam ueniunt. Quidam ex eis dicuntur Troglodytarũ more infra terram in cauernis effossis habitare. Eosdẽ aiunt æstiuis imbribus abundare, hyeme uerò siccitate laborare, quosdam ex ijs Barbaris, serpentum ac piscium corijs pro indumentis, ac strato uti. Sunt qui dicant, Mauros Indos esse, qui cum Hercule in hunc locum descenderunt. Non diu ante nostra tempora Bogus & Bocchus reges, Romanorũ amici, Mauritaniam tenuerunt, quibus mortuis, Iuba successit, cum Cæsar Augustus ad paternum regnum hoc etiam illi adiecisset. Is Iubæ F. fuit, eius qui contra diuum Cæsarem cum Scipione bellum gessit. Iubæ nuper uita functo, successit in Imperio Ptolemæus Antonij & Cleopatræ filia natus. Artemidorus Eratosthenem repræhendit, qui pro Linge, Lixum urbem dixisset circa extrema Mauritaniæ occidentalia, & Phœniceas urbes permultas ibi conditas, quarum uestigium nullum appareat. apud Hesperios Aethiopes aërem apertum esse, cum antè dixerit

Phaurusij.
Nigretes.

rit matutinis antemeridianisque temporibus crassũ esse, & caliginosum. quomodo enim siccis & æstuosis locis hæc esse posse? At ipse longè ineptiora dicit de eisdem locis. Scribit enim, Lotophagos quosdam ibi degere exsules, qui siccam regionem incolant, & loton edant, herbam quandam & radicẽ, qua comesta nullum potum requirant: eosque ad loca usque supra Cyrenen sita pertendere, qui uerò ibi sint, lac bibere, & carnibus uesci: quãquam in eodem sint climate. Sed nec Gabinius Romanarum rerum scriptor in describenda Mauritania fabulis prodigiosis abstinet. Scribit enim apud Lingem Antæi, sepulturam esse, & compagem ossium cadaueris absumti cubitorum sexaginta, eamque à Sertorio detectam & rursus humatam. Addit etiam de elephantis fabulosa quædam, cęteras feras ignem fugere, elephantes ei resistere ac repugnare, propterea quod syluam consumat, eos cum hominibus certare, exploratoribus præmissis, quos ubi uiderint fugere, idem facere si uulnera accepisset, ramos uel herbam, uel puluerẽ supplices prætendere.

Massæsyli. Post Mauritaniam est Massæsyliorum regio, à Molochath flumine initium sumens: finiens uerò in promontorium quod Massæsyliorum & Massælibyum confinium dicitur. A' Metagonio Tritum usque sunt stadiorum sex millia: sunt qui pauciora numerent. Ora maritima complures urbes & fluuios habet, & regionem ualde commodam, sed satis sit mentionem eorum facere, quæ sunt clariora. Distat itaque Siga ciuitas à dictis finibus CIↃ stadiorum interuallo, &
18 Syphacis regia, quæ nunc diruta est. 18 Post Syphacem Masinissa obtinuit regionẽ, postea Micipsa, postea eius successores, nostra tempestate Iuba Iubæ pater nuper mortui. Diruta est etiam à Romanis Zama huius regia. Post Siga in sexcentis stadijs est eorum portus, ac porrò alia loca obscura, quæ uero in interiore iacent regione, montana sunt ac deserta: quibus interdum, inseruntur quæ Gætuli tenent usque etiam ad Syrtes. Ibi uerò ad mare & cãpi uberes sunt, & urbes multæ, fluminaque & lacus. Posidonius scribit (nescio quam uerè.) raris paruisque fluminib. Libyam irrigari. de ijs enim dicit, quæ Artemidorus magna dicit: quod de mediterraneis uerius potest affirmari. Et huius rei causam ipse affert, quod partes septentrionales

σας ταῖς τε ὀρθριναῖς ὥραις, καὶ ταῖς δειλιναῖς, παχεῖς, καὶ ἀχλυώδεις φήσας τοὺς ἀέρας. πῶς γὰρ ἐν αὐχμώδεσι καὶ καυματηροῖς τόποις ταῦτ' εἶναι; Αὐτὸς δὲ τούτων πολὺ χείρω λέγει περὶ τοὺς αὐτοὺς τόπους. Μετανάστας γάρ τινας ἱστορεῖ Λωτοφάγους, οἳ τὴν ἄνυδριν νέμοιντο, σιτοῖντο δὲ λωτὸν πόαν τινὰ καὶ ῥίζαν, ἀφ' ἧς οὐδὲν δέοιντο ποτοῦ. Παρήκειν δ' αὐτοὺς μέχρι τῶν ὑπὲρ Κυρήνης τόπων. τοὺς δ' ἐκεῖ καὶ γαλακτοποτεῖν, καὶ κρεωφαγεῖν, καίπερ ὁμοκλινεῖς ὄντας. Καὶ Γαβίνιος δὲ ὁ τῶν Ῥωμαίων συγγραφεὺς. οὐκ ἀπέχεται τῆς τερατολογίας τῆς περὶ τὴν Μαυρουσίαν. πρὸς τῇ Λιγγὶ Ἀνταίου μνῆμα ἱστορεῖ, καὶ σκελετὸν πηχῶν ἑξήκοντα, ὃν Σερτώριον γυμνῶσαι, καὶ πάλιν ἐπιβαλεῖν γῆν. Καὶ τὰ περὶ τῶν ἐλεφάντων μυθώδη. φησὶ γὰρ τἄλλα μὲν θηρία φεύγειν τὸ πῦρ, τοὺς δ' ἐλέφαντας πολεμεῖν, καὶ ἀμύνεσθαι, διότι τὴν ὕλην φθείρει. πρὸς δὲ τοὺς ἀνθρώπους διαμάχεσθαι κατασκόπους προπέμποντας· καὶ ὅταν ἴδωσιν ἐκείνους φεύγειν, καὶ αὐτούς, ἐπειδὰν τραύματα λάβωσιν ἱκετήριον προτείνειν κλάδους, ἢ βοτάνην ἢ κόνιν. Μετὰ δὲ τὴν τῶν Μαυρουσίων γῆν τῶν Μασαισυλίων ἐστίν, ἀπὸ τοῦ Μολοχὰθ ποταμοῦ τὴν ἀρχὴν λαμβάνουσα, τελευτῶσα δὲ ἐπὶ τὴν ἄκραν, ἣ καλεῖται ὅριον τῆς τε Μασαισύλων, καὶ τῆς Μασαιλιβύων γῆς. στάδιοι δ' εἰσὶν ἀπὸ τοῦ Μεταγωνίου μέχρι τοῦ Τρητοῦ ἑξακισχίλιοι. οἱ δ' ἐλάττους φασίν. Ἔχει δ' ἡ παραλία πόλεις τε πλείους καὶ ποταμούς, καὶ χώραν εὐφυῆ, τῶν δ' ἐν ὀνόματι ἀρκεῖ μνησθῆναι. Ἔστι δὲ πόλις Σίγα ἐν χιλίοις σταδίοις ἀπὸ τῶν λεχθέντων ὅρων, καὶ βασίλειον Σύφακος, κατέσπασται δὲ νῦν. τὴν δὲ χώραν μετὰ Σύφακα κατέσχε Μασανάσσης, εἶτα Μικίψας. εἶτα καὶ οἱ ἐκεῖνον διαδεξάμενοι. καθ' ἡμᾶς δὲ Ἰούβας ὁ πατὴρ τοῦ νεωστὶ τελευτήσαντος Ἰούβα. κατέσπασται δὲ καὶ Ζάμα τὸ τούτου βασίλειον ὑπὸ Ῥωμαίων. Μετὰ δὲ τὴν Σίγα θεῶν λιμὴν ἐν ἑξακοσίοις σταδίοις. εἶτ' ἄλλοι ἄσημοι τόποι. τὰ μὲν οὖν ἐν βάθει τῆς χώρας ὀρεινὰ, καὶ ἔρημα, ἔσθ' ὅτε παρέσπαρται ἃ κατέχουσιν οἱ Γαιτοῦλοι μέχρι καὶ Σύρτεων. τὰ δ' ἐκεῖ πρὸς θαλάττῃ καὶ πεδία εὐδαίμονά ἐστι, καὶ πόλεις πολλαί, καὶ ποταμοί, καὶ λίμναι. Ποσειδώνιος δ' οὐκ οἶδ' εἰ ἀληθῆ φήσας ὀλίγοις καὶ μικροῖς διαρρεῖσθαι ποταμοῖς τὴν Λιβύην. αὐτοὺς γὰρ οὓς Ἀρτεμίδωρος εἴρηκε, καὶ μεγάλους. Ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ ταῦτ' ἀληθέστερον εἰπεῖν. εἴρηκε δὲ τούτου τὴν αἰτίαν αὐτός. μὴ γὰρ κατομβρεῖσθαι τοῖς ἀρκτικοῖς μέρεσι, κα

σι. καθάπερ οὐδὲ τὴν Αἰθιοπίαν φασί, διὸ πολλάκις λοιμικὰ ἐμπίπτειν ὑπὸ αὐχμῶν, καὶ τὰς λίμνας τελμάτων πίμπλασθαι, καὶ τὴν ἀκρίδα ἐπιπολάζειν. Ἔτι φησὶ τὰ μὲν ἀνατολικὰ ὑγρὰ εἶναι· τὸν γὰρ ἥλιον ἀνίσχοντα ταχὺ παραλλάττειν. τὰ δ' ἑσπέρια ξηρά· ἐκεῖ γὰρ καταστρέφειν. ὑγρὰ γὰρ καὶ ξηρά, τὰ μὲν παρ' ὑδάτων ἀφθονίαν, ἢ σπάνιν λέγεται, τὰ δὲ παρὰ τὴν τῶν ἡλίων. Βούλεται δὲ λέγειν τὰ παρὰ τοὺς ἡλίους. ταῦτα δὲ πάντες ἀρκτικοῖς καὶ μεσημβρινοῖς κλίμασιν ἀφορίζουσι. καὶ μὴν ἀνατολικά τε καὶ δυσμικά, τὰ μὲν πρὸς τὰς οἰκήσεις λεγόμενα καθ' ἑκάστην τὴν οἴκησιν, καὶ τὴν μετάπτωσιν τῶν ὁριζόντων, ἄλλα καὶ ἄλλα ἐστίν, ὥστ' οὐδ' ἐν ἔστι καθολικῶς εἰπεῖν περὶ τῶν ἀπεριλήπτων τὸ πλῆθος. ὅτι τὰ μὲν ἀνατολικὰ ὑγρά, τὰ δὲ δυσμικὰ ξηρά. Ὡς δὲ λέγεται πρὸς τὴν οἰκουμένην ὅλην καὶ τὰς ἐσχατιὰς τὰς τοιαύτας, ἧς καὶ ἡ Ἰνδικὴ, καὶ ἡ Ἰβηρία, λέγοιτ' ἂν κατά γε τὴν τοιαύτην ἀπόφασιν. Τίς οὖν ἡ πιθανότης τῆς αἰτιολογίας; ἐν γὰρ περιφορᾷ συνεχεῖ τε καὶ ἀδιαλείπτῳ τοῦ ἡλίου, τίς ἂν εἴη καταστροφή; τό τε τάχος τῆς παραλλαγῆς πανταχοῦ ἴσον. Ἄλλως τε παρὰ τὴν ἐνάργειαν ἐστὶ, τὰ ἔσχατα τῆς Ἰβηρίας, ἢ τῆς Μαυρουσίας τὰ πρὸς δύσιν, ξηρὰ λέγειν ἁπάντων μάλιστα, καὶ τὸ περιέχον εὔκρατον ἔχειν, καὶ πλείστων ὑδάτων εὐπορεῖν. Εἰ δὲ τὸ καταστρέφειν τοιοῦτον εἴληπται, ὅτι ἐνταῦθα τὰ ὕστατα τῆς οἰκουμένης ὑπὲρ γῆς γίνεται, τί τοῦτο συντείνει πρὸς ξηρασίαν; καὶ γὰρ ἐνταῦθα, καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις τόποις τῆς οἰκουμένης τοῖς ταυτοκλινέσι, τὸν ἴσον διαλιπὼν χρόνον τὸν τῆς νυκτὸς, ἐπάνεισι πάλιν καὶ θερμαίνει τὴν γῆν. ἔστι δέ που αὐτόθι καὶ ἀσφάλτου πηγὴ, καὶ χαλκωρυχίας, καὶ σκορπίων δὲ καὶ πτηνῶν, καὶ ἀπτέρων λέγεται πλῆθος, μεγέθει δὲ ἑπτὰ σπονδύλων, ὁμοίως δὲ καὶ φαλάγγια, καὶ μεγέθει καὶ πλήθει διαφέροντα. σαύρας δὲ διπήχεις φασίν. ἐν μὲν οὖν τῇ παρωρείᾳ λίθους εὑρίσκεσθαι φασὶ τοὺς λυχνίτας, καὶ Καρχηδονίους λεγομένους. ἐν δὲ τοῖς πεδίοις ὀστρακίων καὶ χηραμύδων πλῆθος, οἷον ἐν τοῖς περὶ τοῦ Ἄμμωνος λόγοις εἰρήκαμεν. καὶ δένδρον δέ ἐστι μελίλωτον καλούμενον, ἐξ οὗ σκευάζουσιν οἶνον. τινὲς δ' αὐτῶν καὶ δίκαρπον ἔχουσι τὴν γῆν, καὶ δύο θερισικὰ καρποῦνται, τὰ μὲν θερινά, τὰ δὲ ἐαρινά. ἔστι δὲ ἡ καλάμη πεντάπηχυς τὸ ὕψος, πάχος δὲ τοῦ μικροῦ δακτύλου. τὸν δὲ καρπὸν διακοσίω καὶ τετρακον-

non compluantur, quemadmodum neque Aethiopiæ, atque hinc sæpe propter siccitatem pestes incidere, & lacus cœnosos fieri locustarumque exsistere copiam, addit etiam, orientalia humida esse, quòd sol exoriens citò prætereat, occidua uerò sicca: quòd sol ibi decumbat. Humida uerò & sicca alia ob aquarum copiam uel inopiam, alia ob solis radiorum diuturnam breuem'ue dicuntur pręsentiam, quod uoluit dicere his uerbis: propter soles, quæ omnes septentrionalibus, uel meridionalibus plagis assignant. At enim orientalia & occidentalia certorum respecta dicta locorum prohabitationum & horizontum diuersitate subinde mutantur. Quare de ijs, quæ nullo possunt compræhendi numero, in uniuersum dici nequit, orientalia humida esse, occidētalia sicca, quod fortassis respectu totius habitabilis terræ, de quibusdã liceat pronunciare, ut est India, & Hispania. Quid ergo probabilitatis habet eius causæ redditio? In continuo enim ac nunquam intermittente solis circumducta, quæ'nam esse potest immoratio? Præterea transitus uelocitas ubique est ęqualis. Atque aliâs etiam repugnat euidentiæ hoc effatum. Hispaniæ uel Mauritanię extrema occidenti proxima, cæteris omnibus sicciora esse: cùm & aërem temperatum habeant, & aquarum largam copiam. Si uerò illud decumbere sic interpretetur, quòd terræ habitabilis in extremo isthic sol terræ immineat: quid (.dij boni.) hoc attinet ad siccitatem? Nam & in his & in cæteris habitabilis terrę locis, qui eiusdem sunt plagæ, sol æquali tempore noctis absistens, iterum redit, & calefacit terram. Quin & alicubi isthic est bituminis fons, & æris fodinę, & uolucrium, ac non alatorum scorpionum multitudo memoratur ibi, magnitudine (.ut fertur.) septenûm uertebrarum, tum phalangia & multitudine & magnitudine non uulgari, lacertæ etiam bicubitales. In montibus adiacēte regione lapillos inueniri aiunt, qui lucernarij & Carchedonios, inque campis ostracorum & cheramydum multitudinem: ut dictum est, cum de Ammone ageremus. Est & arbor apud eos nomine melilotus, è qua uinum conficiunt. Nonnulli terram biferam habent, & duas messes faciunt, unam uernam, alteram æstiuam. Culmus est quinque cubitorũ lōgitudine, crassicie uerò parui digiti, fructũ affert ducentocuplũ & qua-

dragintacuplum. Vere nō ſerunt, ſed terram colligatis paliuris conuerrentes ac ſarrientes, ſemine è ſpicis in meſſe eo delapſo contenti ſunt. hinc enim proueniunt æſtiuæ fruges. Ob ſerpentum multitudinem operarij ocreas gerunt, cæteras corporis partes diphtheris contegentes, dormituri lecti pedes halio illinunt, ſcorpionum gratia, & paliuris circumligant. In hac ora ſint urbs quædam nomine Iol, quam Iuba Ptolemæi pater à ſe inſtauratam, mutato nomine Cæſaream uocauit. Ea portum habet, & inſulam portum. Inter Cęſaream, atque Tritum eſt magnus portus, quem Sardam uocant. Atque hæc ſunt confinia Iubæ & Romanorum ditionis. Etenim uarijs planè modis regio iſta fuit diuiſa, cùm qui eam tenerent, complures eſſent, & Romani alijs amicis, alij hoſtibus diuerſo tēpore uterentur, ideoque & darent & auferrent alijs alia. Regio ſanè Mauritaniæ proxima, uires ac prouētus maiores habebat. quæ uerò Carthaginem & Maſſælibyum terram contigit, florentior eſt, & melius apparata, quanquàm primò Carthaginienſi bello adflicta, ac deinde bello contra Iugurtham geſto. Hic cum Adherbalem Romanorum amicum expugnatum Cirtæ interfeciſſet, in regionem eam plurima acciuit bella, quibus alia atque alia ſucceſſerunt. ultimū fuit quod D. Cæſar cum Scipione geſsit, in quo & Iuba mortuus eſt, urbes cum ducibus deletæ ſunt: Tiſiaus, & Vata, & Thala, & Capſa, ubi Iugurthæ theſauri erāt, & Zama, & Zincha, & ex apud quas Cæſar Scipionem debellauit. primò apud Rhuſpinum, deinde apud Vzitas, pòſt apud Thapſum & proximum ei lacum, & apud alia loca. Propè erant etiam Zella & Acholla liberæ ciuitates. Cepit autem Cæſar primò adortu † inſulam, & The- * nam oppidulum mari imminens, ex his omnibus aliæ prorſus deletæ ſunt, aliæ ſemidirutæ relictæ. Pharam Scipionis equites incenderunt. Poſt Tritum eſt Maſſęlibyum & Carthaginenſium regio. Cirta Maſiniſſæ, & ſucceſſorū regia eſt in mediterraneis, urbs munitiſsima, & optimè omnibus rebus inſtru- Numidia. cta, maximè à Micipſa, qui & Græcos in eam habitatum deduxit: & tantam effecit, ut decem equitum millia, peditum XX emitteret. Cirta itaque hîc eſt, & duo Hippones, al ter

τρακοντάχουν ἀποδίδωσι. τοῦ δ' ἔαρος οὐδὲ σπείρουσιν, ἀλλὰ παλιούροις συνδεδεμέναις ὑποκαταψήσαντες τὴν χώραν, τῷ ἐκπεσόντι στάχυϊ κατὰ τὸν θερισμὸν ἀρκοῦνται. τελεσικαρπεῖ γὰρ τὸν θερινὸν καρπόν. Διὰ δὲ τὸ πλῆθος τῶν θηρίων κνημῖδας ἔχοντες ἐργάζονται, καὶ τὰ ἄλλα δὲ μέρη διφθεροῦνται. καθεύδοντες δὲ περιχρίουσι τοὺς κλινόποδας σκορόδοις, τῶν σκορπίων χάριν, καὶ παλιούροις περιδοῦσιν. Ἦν δὲ τῇ παραλίᾳ ταύτῃ πόλις Ἰὼλ ὄνομα, ἣν ἐπικτίσας Ἰούβας ὁ τοῦ Πτολεμαίου πατὴρ, μετωνόμασε Καισάρειαν, ἔχουσαν καὶ λιμένα, καὶ πρὸ τοῦ λιμένος νησίον. Μεταξὺ δὲ τῆς Καισαρείας καὶ τοῦ Τριτοῦ μέγας ἐστὶ λιμὴν, ὃν Σάρδαν καλοῦσι. τοῦτο δ' ἐστὶν ὅριον τῆς ὑπὸ τῷ Ἰούβᾳ, καὶ τῆς ὑπὸ Ῥωμαίοις. πολυτρόπως γὰρ οἱ μερισμοὶ γεγένηνται τῆς χώρας, ἅτε τῶν νεμομένων αὐτὴν πλειόνων γενομένων, καὶ τῶν Ῥωμαίων ἄλλοτ' ἄλλως τούτων, τοῖς μὲν φίλοις χρωμένων, τοῖς δὲ καὶ πολεμίοις. ὥστε καὶ ἀφαιρεῖσθαι καὶ χαρίζεσθαι συνέβαινεν ἄλλοις ἄλλα, καὶ οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον. Ἦν δὲ ἡ μὲν πρὸς τῇ Μαυρουσίᾳ, προσοδικωτέρα τε καὶ δυναμικωτέρα. ἡ δὲ πρὸς τῇ Καρχηδονίᾳ καὶ Μασαιλιβύων ἀνθηροτέρα τε καὶ κατεσκευασμένη βέλτιον· καίπερ κεκακωμένη διὰ τὰ Καρχηδόνια πρῶτον, ἔπειτα διὰ τὸν πρὸς Ἰουγούρθαν πόλεμον. ἐκεῖνος γὰρ Ἀδάρβαλα ἐκπολιορκήσας ἐν Ἰτύκῃ, καὶ ἀνελὼν φίλον ὄντα Ῥωμαίων, ἐνέπλησε τὴν χώραν πολέμου. εἶτ' ἄλλοι ἐπ' ἄλλοις συνέστησαν πόλεμοι. τελευταῖος δὲ ὁ πρὸς Σκηπίωνα Καίσαρι τῷ θεῷ συστὰς, ἐν ᾧ καὶ Ἰούβας ἀπέθανε. συνηφανίσθησαν δὲ τοῖς ἡγεμόσι καὶ αἱ πόλεις. Τισιαοῦς τε, καὶ Οὔατα, καὶ Θάλα, ἔτι δὲ καὶ Κάψα τὸ γαζοφυλάκιον τοῦ Ἰουγούρθα. καὶ Ζάμα, καὶ Ζίγχα, καὶ πρὸς αἷς κατεπολέμησε Καῖσαρ Σκηπίωνα ὁ θεός. πρὸς Ῥουσπῖνον μὲν πρῶτον νικῶν, εἶτα πρὸς Οὔζιτος. εἶτα πρὸς Θάψῳ, καὶ τῇ πλησίον λίμνῃ, καὶ ταῖς ἄλλαις. πλησίον δὲ καὶ Ζέλλα καὶ Ἀχόλλα, ἐλεύθεραι πόλεις. εἷλε δ' ἐξ ἐφόδου Καῖσαρ τὴν νῆσον, καὶ Θέναν πολίχνην ἐπιθαλαττίδιαν. Τούτων πασῶν αἱ μὲν τελέως ἠφανίσθησαν, αἱ δ' ἡμίσπαστοι κατελείφθησαν. Φαρὰν δ' οἱ Σκηπίωνος ἱππεῖς ἐνέπρησαν. Μετὰ δὲ τὸ Τριτὸν ἡ Μασαιλιβύων ἐστὶ καὶ ἡ Καρχηδονίων παραπλησία χώρα. Κίρτα τέ ἐστιν ἐν μεσογαίᾳ, τὸ Μασανάσσου καὶ τῶν ἑξῆς διαδόχων βασίλειον, πόλις εὐερκεστάτη, κατεσκευασμένη καλῶς τοῖς πᾶσι, καὶ μάλιστα ὑπὸ Μικίψα, ὅστις καὶ Ἕλληνας συνῴκισεν ἐκεῖ καὶ τοσαύτην ἐποίησεν, ὥστ' ἐκπέμπειν μυρίους ἱππέας, διπλασίους δὲ πεζούς. Ἥ τε δὴ Κίρτα ἐνταῦθα, καὶ οἱ δύο Ἱππῶνες, ὁ

SECVNDA APHRICÆ TABVLA, CONTINET APHRICAM MINOREM ET INSVLAS QVAE CIRCA IPSAM sunt.

Parallelus eius medius rationem habet ad meridianum, quam 13. ad 15. Terminatur autem tabula ipsa ab oriente, Cyrenaica, à meridie, interiori Libya iuxta Getuliam & Eremum. Ab occasu, Mauritania Cæsarienſi, à ſeptentrionibus, pelago Afro.

Ciuitates inſignes minoris Aphricæ.

	Habet diem maximum H.	m.	Diſtans ab Alexandria ad occaſum H.	m.
Tabraca	14	12	2	*ferè*
Ityca	14	15	1	50
Carthago	14	14	1	40
Adrumentum	14	15	1	30
Magna Leptis	14	8	1	6
Cirta Iulia	14	6	2	15
Sicca Veneria	14	0	2	0
Bullaria	14	6	2	*ferè*
Vthina	14	6	1	42
Thyſdrus	14	12	1	30
Mininx inſula	14	6	1	20
Coſſyra inſula	14	20	1	30
Melite inſula	14	20	1	20

Pars Sardiniæ
Mare Tyrrhenum
Italiæ pars
Mare Adriaticum
Epiri pars
SICILIA
CIVITATES. Aſpis, Apari, Azama, Aſpucca, Ammædra, Auitta, Aquæ calidæ, Audira, Almæna, Auguſtum, Ammonis. Bullaria, Bendira, Bullamenſa, Bunthum, Bizacina, Butta. Cirta Iulia, Culcua colonia, Cipipa, Cuina colonia, Cerbica, Cilma, Charbaſa, Campſa, Chuzis. Dabia, Durga. Gauſaphna, Gazacupada, Gedne, Giſira, Geriſa, Galybe. Ilica, Iſcina. Kararus. Lares, Lambæſa, Leæ, Laſice. Mininx, Maxula. Macodama, Miræum, Madurus, Meldita, Muſte, Medicara, Muruis. Niſua, Neapolis colonia. Narangara, Nenſa, Nuroli, Negeta. Orbita. Putea, Piſinda Rhuſpina. Sacamaza, Siagul, Sabathra, Simiſchi, Sicca Veneria, Saſura, Setienſis, Sumucis, Syddenis, Sicapha. Tacatya, Taphrura, Theænæ, Thunudronum colonia, Thuburnica colonia, Tucca, Thieba colonia, Thubursica, Thubutis, Thebeſca, Thunuſda, Thiſica, Theudali, Tobros, Thaſia, Thunuba, Themiſua, Timica, Tuſcubis, Thimiſa, Tucma, Ticelia, Tichaſa, Tiſurus, Thyſdrus. Vſilla, Vaga, Vcibi, Vzan, Vazua, Vol, Vthina, Vepillium, Vticna, Vlizibira, Vzita. Zigira, Zamamizon, Zurmentũ, Zalapa, Zugar.
Mare Africum
Melita
Glaucon
Cosſira
Iuno nis tempꝰ
Herculis tempꝰ
Pelagiæ inſulæ
Dracõtinus
Calathe
Aegimnus
Hydras
Hermęa pmont.
Clypea
Curobis
Lampeſæ
Lopaduſa
Aethuſa
Cercinna
Syrtis parua
Lotophagites
Zetha
Diarhodus
Nonus
Octa.
Sinus Numidicus
Hippon
Carthago
Cinethij
Mons Iouis
Libyæ Phœnices
Mideni
Cyrteſij
Iontij
NVMIDIA
Nabatræ
Machyni
Sigiploſij
Bazacitis regio
Machries
Achęmenes
Aſtacures
Gilliui
Nigitimi
Lotophagi
Eropęi
Dolopes
Misynus
Pontia
Syrtis magna
Gaia
Ozuti
AFRICA MINOR
Palus Tritonis
Palus Palladis
Palus Libya
Muturgures
Thizibi mõtes
Samamycij
Damenſij
Nigbeni
Nycpij
Eleones
Macæi Syrtitæ
Mauritaniæ Cęſarienſis pars
Ampſaga fl.
Miſulani
Muſuni
Thambes mõs
Cerophęi
Gephes
Mimaces
Mampſari
Muchthuſij
Erebidę
Natabutę
Międij
Sabubures
Niſibes
Haliardi
Sitaphius campus
Motuturij
Mampſarus mons
Mons Vaſaletus
Vzarę
Zuchabarus mons
Acaba
Principiũ Libyæ deſertę
Deſerta Libya
Cyrenes pars
Interioris LIBYAE pars
Bagrada fl.
Catada fl.
Tritoni fl.
Cyniphus fl.

μὲν πλησίον Ἰτύκης, ὁ δὲ ἀπωτέρω πρὸς τῇ Τρητῷ μᾶλλον, ἄμφω βασίλεια. Ἡ δὲ Ἰτύκη δευτέρα μετὰ Καρχηδόνα τῷ μεγέθει, καὶ τῷ ἀξιώματι. καταλυθείσης δὲ τῆς Καρχηδόνος, ἐκείνη ἦν, ὡς ἂν μητρόπολις τοῖς Ῥωμαίοις, καὶ ὁρμητήριον πρὸς τὰς ἐν Λιβύῃ πράξεις. ἵδρυται δ' ἐν τῷ αὐτῷ κόλπῳ τῷ Καρχηδονιακῷ, πρὸς θατέρῳ τῶν ἀκρωτηρίων τῶν ποιούντων τὸν κόλπον, ὧν τὸ μὲν πρὸς τῇ Ἰτύκῃ καλοῦσιν Ἀπολλώνιον, θάτερον δ' Ἑρμαίαν. καὶ εἰσὶν ἐν ἐπόψει ἀλλήλαις αἱ πόλεις. Ῥεῖ δὲ τῆς Ἰτύκης πλησίον ὁ Βαγάδρας ποταμός. Εἰσὶ δ' ἀπὸ Τρητοῦ μέχρι Καρχηδόνος στάδιοι δισχίλιοι πεντακόσιοι. οὐδὲ τοῦθ' ὁμολογεῖται τὸ διάστημα· οὔτε τὸ μέχρι Σύρτεων. Καὶ Καρχηδὼν δὲ ἐπὶ Χερρονήσου τινὸς ἵδρυται, περιγραφούσης κύκλον τριακοσίων ἑξήκοντα σταδίων ἔχοντα τεῖχος, οὗ τὸ ἑξηκοντάσταδιον μῆκος αὐτὸς ὁ αὐχὴν ἐπέχει, καθήκων ἀπὸ θαλάττης ἐπὶ θάλατταν, ὅπου τοῖς Καρχηδονίοις ἦσαν αἱ τῶν ἐλεφάντων στάσεις, καὶ τόπος εὐρυχωρής. Κατὰ μέσην δὲ τὴν πόλιν ἡ ἀκρόπολις, ἣν ἐκάλουν Βύρσαν, ὀφρὺς ἱκανῶς ὀρθία, κύκλῳ περιοικουμένη. ἐπὶ δὲ τῇ κορυφῇ ἔχουσα Ἀσκληπιεῖον, ὅπερ κατὰ τὴν ἅλωσιν ἡ γυνὴ τοῦ Ἀσδρούβα συνέπρησεν αὐτῇ. Ὑπόκεινται δὲ τῇ ἀκροπόλει οἵ τε λιμένες καὶ ὁ Κώθων, νησίον περιφερὲς Εὐρίπῳ περιεχόμενον, ἔχοντι νεωσοίκους ἑκατέρωθεν κύκλῳ. Κτίσμα δ' ἐστὶ Διδοῦς, ἀγαγούσης ἐκ Τύρου λαόν. οὕτω δ' εὐτυχὴς ἡ ἀποικία τοῖς Φοίνιξιν ὑπῆρξε καὶ αὕτη, καὶ ἡ μέχρι τῆς Ἰβηρίας τῆς τε ἄλλης, καὶ τῆς ἔξω στηλῶν, ὥστε καὶ τῆς Εὐρώπης ἔτι νῦν τὴν ἀρίστην νέμονται Φοίνικες κατὰ τὴν ἤπειρον, καὶ τὰς προσεχεῖς νήσους. τήν τε Λιβύην κατεκτήσαντο πᾶσαν ὅσην μὴ νομαδικῶς οἷόν τ' ἦν οἰκεῖν. Ἀφ' ἧς δυνάμεως πόλιν τε ἀντίπαλον τῇ Ῥώμῃ κατεσκευάσαντο, καὶ τρεῖς ἐπολέμησαν πρὸς αὐτοὺς μεγάλους πολέμους. Γνοιτο δ' ἂν εὔδηλος ἡ δύναμις αὐτῶν ἐκ τοῦ ὑστάτου πολέμου, ἐν ᾧ κατελύθησαν ὑπὸ Σκηπίωνος τοῦ Αἰμιλιανοῦ, καὶ ἡ πόλις ἄρδην ἠφανίσθη. Ὅτε γὰρ ἤρξαντο πολεμεῖν τοῦτον τὸν τρόπον, πόλεις μὲν εἶχον τριακοσίας ἐν τῇ Λιβύῃ, ἀνθρώπων δ' ἐν τῇ πόλει μυριάδας ἑβδομήκοντα. πολιορκούμενοι δὲ καὶ ἀναγκασθέντες τραπέσθαι πρὸς ἔνδοσιν, πανοπλιῶν μὲν ἔδοσαν μυριάδας εἴκοσι· καταπελτικὰ δὲ ὄργανα τρισχίλια, ὡς οὐ πολεμησόμενοι. Κριθέντος δὲ πάλιν τοῦ ἀναπολεμεῖν, ἐξαίφνης ὁπλοποιίαν συνεστήσαντο. καὶ ἑκάστης ἡμέρας ἀνεφέροντο θυρεοὶ μὲν ἑκατὸν καὶ τετταράκοντα

ter Vticæ proximus, alter remotior, & Trito propinquior, ambæ regiæ. Vtica & magnitudine, & dignitate secunda est post Carthaginem, atque hac excisa caput regionis fuit, & receptaculum Romanorum ad res in Africa gerendas. In eodem sinu sita est, in quo Carthago, ad alterũ ex promontorijs quæ sinum faciunt. horum id quod iuxta Vticam est, Apollonium uocatur, alterum uerò Hermæa. Vrbes ipsę ita sunt sitæ, ut unam possis ex altera cernere. Prope Vticam Bagrada amnis labitur. A' Trito Carthaginem sunt stadia bis mille & quingenta: quanquam neque de hoc interuallo, neque de eo quod ad Syrtes est, consentitur. Carthago in peninsula quadam iacet, quæ ambitum habet stadiorum CCCLX, muro cinctum, cuius sexaginta stadiorum longitudinem collũ occupat, quod à mari in mare pertinet, ubi Carthaginiensium elephanti stabula habebant, & locus amplissimus est. In media urbe arx fuit, quã Byrsam uocarunt (hoc est tergus.) supercilium satis erectum, circumcirca habitatum, in cuius uertice Aesculapij templum erat, quod Asdrubalis uxor capta urbe secum concremauit. Arci portus subiacent, & Cothon parua insula, ac rotunda, Euripo circumdata ad cuius utramque partem sunt in orbem naualia. Eam urbem Dido condidit, Tyro colonis eò adductis profecta. Et adeò bene cessit, hæc Pœnis colonia, & ea quæ in Hispania est cùm alia, tum etiam quæ iacet extra Herculis columnas: ut adhuc optimã Europæ partem & in continenti complura loca & adiacentes insulas habeant. quin & Africam omnem sibi subiecerunt, quæ non incertas ad sedes uagantibus ab hominib. haberetur. Quibus opibus usi, urbem Romæ æmulam fecêre suam, & tria maxima contra Romanos bella gesserunt. Carthaginiensium potentiã maximè ex ultimo istorum bello æstimare possis, quo à Scipione Aemiliano ipsi deuicti, & urbs solo est æquata. Initio enim eius belli, CCC urbes in Africa habebant: in urbe hominum millia septingenta. Obsessi porrò & ut ad deditionem spectarent coacti, armaturæ grauis tradiderũt CC millia: catapelticorum instrumentorum tria millia, ne porrò eis bellum fieret. Sed cum rursum bellum gerere decreuissent, mox arma fabricari ceperunt: ac singulis diebus CXL clypei compacti, in ar-

Carthago.

mamenta-

ρακοντα

mamentarium referebantur, & gladij CCC, & lanceæ quingẽtę, & mille tela, quæ è catapultis mitterentur. ad quarum funes conficiendos ancillæ crines præbebant. Adhuc naues XII habebant ab anno quinquagesimo è fœderibus in secundo bello percussis. Tum uerò, tametsi in arcem confugissent, duob. mensibus CXX naues cataphractas cõstruxerunt, & cùm Cothonis ostium pręsidio occuparetur aliud effodêre, unde subitò classis eripuit adhuc enim antiqua materies in promptu erat, & fabrorum multitudo publicis alimentis sustentata, operi faciundo intenta. Carthago tamen, tanta cùm esset, capta est, & deleta. Ditionem Carthaginiensibus subditam Romani in prouinciæ formam redegerunt. nisi quod Masinissæ partem tradiderunt, eiusq; posteris à Micipsa genus ducentibus. Masinissam hunc ob uirtutem, & amiciciam plurimi Romani fecerunt. is enim Numidas ciuiles & agricolas reddidit: & loco latrocinio rum eos militiam docuit. Singulare quiddam hominibus ijs accidit. Nam cum regionem uberem colerent, nisi quod feris abundabat: his omissis & agri tutò colendi studio, in sese manus cõuerterunt, agro feris dimisso. Itaque contigit eis ut uagi & patriæ expertes uitam agerent: haud aliter quam qui ob inopiam & locorum sterilitatem & aëris inclementiam ad eiusmodi uitæ genus adiguntur, hinc Massæsylij Nomadum seu Numidarum nomen sunt adepti. Est uerò necesse tales uictu uti uili, & plerunque radices edere, & carne & lacte & caseo nutriri. Postquam diu Carthago deserta permansit: eodem ferè tẽpore, quo & Corinthus rursum à diuo Cæsare sub idem ferè tempus instaurata est, missis eò colonis Romanis, quibus liberet, & militum nonnullis. Hodiè quidem ita ciuibus frequentatur, ut urbs Africæ nulla meliùs. In medio ostio Carthaginensis sinus insula est Cossura. His locis è regione opponitur Lilybæum Siciliæ, CIϽ IϽ ferè stadiorum interuallo, tanta est enim inter Lilybæum & Carthaginem intercapedo. Non procul à Cossura & Sicilia distant, cùm aliæ complures insulæ, tum etiam Aegimurus. Nauigatio autem LX stadiorum est Carthagine in proximam oppositam continentem, inde ad Nepherin adscensus est stadiorum CXX. urbem natura munitam, & super petra

Masinissa.

ράκοντα πεπηγότων. μάχαιραι δὲ τριακόσιαι, καὶ λόγχαι πεντακόσιαι, χίλια δὲ βέλη καταπελτικά. τρίχα δὲ τοῖς καταπέλταις αἱ θεράπαιναι παρεῖχον. ἔτι τοίνυν ναῦς ἔχοντες δώδεκα ἐξ ἐτῶν πεντήκοντα κατὰ τὰς ἐν τῷ δευτέρῳ πολέμῳ συνθήκας· τότε καίπερ ἤδη συμπεφευγότες εἰς τὴν Βύρσαν, ἐν δυμήνῳ κατεσκεύασαν ναῦς ἑκατὸν εἴκοσι καὶ ἑκατὸν καταφράκτους, καὶ τοῦ στόματος τοῦ Κώθωνος φρουρουμένου, διώρυξαν ἄλλο στόμα, καὶ προῆλθεν αἰφνιδίως ὁ στόλος. ὕλη γὰρ ἦν ἀποκειμένη παλαιὰ, καὶ τεχνιτῶν πλῆθος προσεδρεῦον καὶ σιταρκούμενον δημοσίᾳ. Τοιαύτη δ' οὖσα Καρχηδὼν, ὅμως ἑάλω, καὶ κατεσκάφη. Τὴν δὲ χώραν ἐπαρχίαν ἀπέδειξαν οἱ Ῥωμαῖοι τὴν ὑπὸ τοῖς Καρχηδονίοις. τῆς δὲ Μασινίσσαν ἀπέδειξαν κύριον, καὶ τοὺς ἀπογόνους τοὺς περὶ Μικίψαν. Μάλιστα γὰρ ἐσπουδάσθη παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις ὁ Μασινίσσης δι' ἀρετὴν καὶ φιλίαν. καὶ γὰρ δὴ καὶ οὗτος ἐστὶν ὁ τοὺς Νομάδας πολιτικοὺς κατασκευάσας καὶ γεωργούς· ἔτι δ' ἀντὶ τοῦ λῃστεύειν, διδάξας στρατεύειν. ἴδιον γάρ τι τοῖς ἀνθρώποις συνέβη τούτοις. Χώραν γὰρ οἰκοῦντες εὐδαίμονα, πλὴν τοῦ θηρία πλεονάζειν, ἐάσαντες ἐκφθείρειν ταῦτα, καὶ τὴν γῆν ἐργάζεσθαι μετὰ ἀδείας, εἰς ἀλλήλοις ἐτρέποντο, τὴν δὲ γῆν τοῖς θηρίοις ἀφῆκαν. Οὕτω δ' αὐτοῖς συνέβαινε πλάνητα καὶ μετανάστην βίον ζῆν, μηδὲν ἧττον τῶν ἀπὸ ἀπορίας καὶ λυπρότητος τόπων ἢ ἀέρων εἰς τοῦτο περιϊσταμένων τὸν βίον, ὥστε καὶ ἴδιον τοῦθ' εὑρίσκεσθαι τοὔνομα τοὺς Μασσαισυλίους. καλοῦνται γὰρ Νομάδες. Ἀνάγκη δὲ τοὺς τοιούτους εὐτελεῖς εἶναι τὸν βίον, καὶ τὸ πλέον ῥιζοφάγους, ἢ κρεωφάγους, γάλακτι δὲ καὶ τυρῷ τρεφομένους. Ἠρημωμένης δ' οὖν ἤδη πολὺν χρόνον τῆς Καρχηδόνος, καὶ σχεδόν τι τὸν αὐτὸν χρόνον ὅνπερ καὶ Κόρινθος, ἀνελήφθη πάλιν περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ὑπὸ Καίσαρος τοῦ θεοῦ, πέμψαντος ἐποίκους Ῥωμαίων τοὺς προαιρουμένους, καὶ τῶν στρατιωτῶν τινάς. καὶ νῦν εἴ τις ἄλλη καλῶς οἰκεῖται τῶν ἐν Λιβύῃ πόλεων. Κατὰ μέσον δὲ τὸ στόμα τοῦ Καρχηδονίου κόλπου, νῆσός ἐστι Κόσσουρα. ἀντίπορθμος δ' ἐστὶν ἡ Σικελία τοῖς τόποις τούτοις ἡ κατὰ Λιλύβαιον, ὅσον ἐν διαστήματι χιλίων καὶ πεντακοσίων σταδίων. τοσοῦτον γάρ φασι τὸ ἐκ Λιλυβαίου μέχρι Καρχηδόνος. οὐ πολὺ δὲ τῆς Κοσσούρας διέχουσιν, οὐδὲ τῆς Σικελίας ἄλλαι τε νῆσοι καὶ Αἰγίμουρος. Διάπλους δ' ἐστὶν ἐκ Καρχηδόνος ἑξήκοντα σταδίων εἰς τὴν προσεχῆ περαίαν. ὅθεν εἰς Νέφεριν ἀνάβασις σταδίων ἑκατὸν εἴκοσι. πόλιν δ' ἐρυμνὴν ἤδη πέτρας ᾠκισ-

ᾠκισμένην. ἐν αὐτῷ δὲ τῷ κόλπῳ ἐν ᾧ ἡ Καρχηδὼν, Τύνις ἐστὶ πόλις, καὶ θερμὰ, καὶ λατομίαι τινὲς, καὶ ἔτ' αὐτὴν πόλιν ὁμώνυμος. εἶθ' ἡ Ἑρμαία ἄκρα τραχεῖα. εἶτα Νεάπολις. εἶτ' ἄκρα Ταφῖτις. καὶ ἐπ' αὐτῇ λόφος Ἀσπὶς καλούμενος ἀπὸ τῆς ὁμοιότητος. ὅνπερ συνῴκισεν ὁ τῆς Σικελίας τύραννος Ἀγαθοκλῆς. καθ' ὃν καιρὸν ἐπέπλευσε τοῖς Καρχηδονίοις. συγκατεσπάσθησαν δὲ τῇ Καρχηδονίᾳ ὑπὸ Ῥωμαίων αἱ πόλεις αὗται. ἀπὸ δὲ τῆς Ταφίτιδος ἐν τετρακοσίοις σταδίοις νῆσός ἐστι Κόσσουρα κατὰ Σελινοῦντα τῆς Σικελίας, ποταμὸν, καὶ πόλιν ἔχουσαν ὁμώνυμον, ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα σταδίων οὖσα τὴν περίμετρον, διέχουσα τῆς Σικελίας περὶ ἑξακοσίους σταδίους. ἔστι δὲ καὶ Μελίτη νῆσος ἐν πεντακοσίοις σταδίοις ἀπὸ τῆς Κοσσούρας. εἶτα Ἀδρύμη πόλις, ἐν ᾗ καὶ νεώρια ἦν. εἶθ' αἱ Ταριχεῖαι λεγόμεναι, νησία πολλὰ καὶ πυκνά. εἶτα Θάψος πόλις. καὶ μετὰ ταύτην νῆσος πελαγία Λοπάδουσα. εἶτα ἄκρα Ἄμμωνος Βαλίθωνος πρὸς θυννοσκοπίαν. εἶτα Θαῖνα πόλις πρὸς τὴν ἀρχὴν κειμένη τῆς μικρᾶς Σύρτεως. πολλαὶ δ' εἰσὶ καὶ ἄλλαι μεταξὺ πολίχναι οὐκ ἄξιαι μνήμης. παράκειται δὲ τῇ ἀρχῇ τῆς Σύρτεως νῆσος παραμήκης, ἡ Κέρκιννα, εὐμεγέθης, ἔχουσα ὁμώνυμον πόλιν. καὶ ἄλλη ἐλάττων Κερκιννῖτις. συνεχὴς δ' ἐστὶν ἡ μικρὰ Σύρτις, ἣν καὶ Λωτοφαγῖτιν Σύρτιν λέγουσιν. ἔστι δ' ὁ μὲν κύκλος τοῦ κόλπου τούτου, σταδίων χιλίων ἑξακοσίων, τὸ δὲ πλάτος τοῦ στόματος ἑξακοσίων. καθ' ἑκατέραν ἄκραν τὴν ποιοῦσαν τὸ στόμα, προσεχεῖς εἰσὶν νῆσοι τῇ ἠπείρῳ ἥ τε λεχθεῖσα Κέρκιννα καὶ ἡ Μῆνιγξ, παρίσοι τοῖς μεγέθεσι. τὴν δὲ Μήνιγγα νομίζουσιν εἶναι τὴν τῶν Λωτοφάγων γῆν, τὴν ὑφ' Ὁμήρου λεγομένην. καὶ δείκνυταί τινα σύμβολα, καὶ βωμὸς Ὀδυσσέως καὶ αὐτὸς ὁ καρπός. πολὺ γάρ ἐστι τὸ δένδρον ἐν αὐτῇ τὸ καλούμενον λωτὸν ἔχον ἥδιστον καρπόν. πλείους δ' εἰσὶν ἐν αὐτῇ πολίχναι. μία δ' ὁμώνυμος τῇ νήσῳ. καὶ ἐν αὐτῇ δὲ τῇ Σύρτει πολίχναι τινές εἰσι. κατὰ δὲ τὸν μυχόν ἐστι παμμέγεθες ἐμπορεῖον, ποταμὸν ἔχον ἐμβάλλοντα εἰς τὸν κόλπον. διατείνει δὲ μέχρι δεῦρο τὰ τῶν ἀμπώτεων πάθη καὶ τῶν πλημμυρίδων, καθ' ὃν καιρὸν ἐπὶ τὴν θήραν τῶν ἰχθύων ἐπιπηδῶσιν οἱ πρόσχωροι κατὰ σπουδὴν θέοντες. μετὰ δὲ τὴν Σύρτιν, Ζοῦχις ἐστὶ λίμνη σταδίων τετρακοσίων, στενὸν ἔχουσα εἴσπλουν, καὶ παρ' αὐτῇ πόλις ὁμώνυμος, πορφυροβαφεῖα ἔχουσα καὶ ταριχείας παντοδαπάς. εἶτ' ἄλλη λίμνη πολὺ ἐλάττων. καὶ μετὰ ταύτην Ἀβρότονον πόλις, καὶ ἄλλαι τινές. συνεχὴς δ' ἐστὶν ἡ Νεάπολις, ἣν

quadam ædificatam. In sinu Carthaginiensi est & Tynis ciuitas, & aquę calidę, & lapicidinæ quædam, deinde Hermæa promontorium asperum: 19 ac pone urbs cognominis. 19
mox Neapolis. inde Taphitis promontorium, & in eo collis quidam Aspis nomine, à similitudine scuti appellatus, quem Agathocles Siciliæ tyrannus condidit, quo tempore aduersus Carthaginienses classem duxit. Hę urbes à Romanis unà cum Carthagine sunt euersæ. Stadijs quadringentis à Taphitidæ est Cossura insula, contra Selinuntem Siciliæ fluuium posita, ambitum habens CL stadiorum, & urbem eodem nomine. distat à Sicilia ad sexcenta circiter stadia. Melite etiam insula abest à Cossura stadijs quingentis, deinde est Adruma ciuitas: in qua etiam erant naualia. Sequuntur insulæ multæ & inter se uicinæ omnes nomine Tarichiæ, hinc urbs Thapsus, post quam insula est pelago Lopadusa. Sequitur Ammonis promontorium † ad speculādum thynnos, postea Thena urbs circa paruæ Syrtis initium. Alia quoque oppidula permulta interiacent non digna memoratu. In principio Syrtis insula quædam est oblonga, nomine Cercinna, iustæ magnitudinis, quæ urbem habet eodem nomine. Item altera minor, Cercinnitis. his continua est minor Syrtis quā Lotophagitim Syrtim etiam dicunt. Huius sinus ambitus est ferè CIↃ IↃC. Oxis latitudo IↃC. Iuxta utrumque promontorium, quæ os efficiunt, insulæ adiacent continenti, Cercinna scilicet, de qua diximus, & Meninx, magnitudine æquales. Meningem Lotophagorum terram putant, cuius Homerus meminit. & signa quædam extant, & Vlissis ara, & fructus ipse. Nam lotos arbor crebra in ea est fructu suauissimo, plura etiam in ea oppida sunt, sed unum eodem nomine quo insula. Quin & in ipsa Syrti oppidula plurima sunt. in recessu ipso est ingens emporium, quod flumen allabitur in sinum exiēs. Maris aūt ęstus hucusq; pertendunt: quorum tempore finitimi maxima studio ad captandos pisces excurrunt. Post Syrtim est lacus, nomine Zuchis CCCC ferè stadiorum, ingressu arcto, urbs cognominis ei adiacet, purpuri infecturas, & omnis generis salsamenta habens. Hinc est alius lacus longè minor, post quem est Abrotonum urbs, & aliquot aliæ. Continuò sequitur Neapo-

†

Syrtis.

Lotophagi.

Odyss. ι. 84.

lis, quam Leptim uocant. Inde ad Epizephyrios Locros traiectus est stadiorum ter mille & sexcentorum. postea est flumē, Cinyphus, hinc murus quidam, quem Carthaginienses condiderunt, uoraginibus quibusdam ponte instratis, quæ in regionem recedebāt. sunt autem loca quædam importuosa, cùm cætera ora portus habeat. Postea est promontorium altum & syluosum magnæ Syrtis initiū, quod Cephalas (.id est capita.) uocāt. Carthagine ad hoc promontorium sunt paulo plura IↃↃ stadia. Imminet autem oræ à Carthagine usque Cephalas, & Massæsylios Libophœnicum terra usque ad Gætuliæ montana quæ iam Africa est * supra Gætuliam est Garamantum regio, quæ cum illa æqualibus spacijs porrigitur, unde Carchedonij lapilli afferunt. dicunt Garamantas ab Aethiopibus, & Oceani uicinis abesse IX aut X dierum itinere, ab Ammone XV. Inter Gætuliam & nostram oram multi campi interiacēt, & multi montes, & magni lacus, & flumina, quorum quædam in terram demersa euanescunt. Hi & in uictu & ornatu frugales sunt, uxores multas & multos filios habent, cætera Arabum Nomadibus persimiles. Eorum
20 equi & boues 20 ungulas alijs longiores habent. Reges plurimum equis studeāt, itaque ad centena pullorum millia quotannis accurata inquisitione facta recensentur. Oues carne & lacte nutriuntur, præsertim in locis Aethiopiæ uicinis. Atque in mediterranea quidem hæc. Maior uerò Syrtis IↃCCCCXXX stadiorum ambitum habet, diametrum intimi sinus CIↃ IↃ, quanta ferè est oris latitudo. Maioris ac minoris Syrtis difficultas inde est, quod cùm multis in locis fundus sit uadosus ac cœnosus propter æstus maris, contingit ut multi in breuia illapsi hæreant, & rarò nauigia euadant, itaque solent procul ab ijs nauigare, cauentes ne incautè à uentis correpti in sinus istos illidātur. Enimuerò hominum audacia, cùm omnia alia, tum istas etiam iuxta terram nauigationes non ueretur tentare. In maiorem uerò Syrtim nauiganti, post Cephalas ad dextram est lacus CCC ferè stadiorum longitudine, latitudine septuaginta in sinum effluens. Is insulas quasdam habet, & stationem ante os. Post lacum est locus nomine Aspis, & portus optimus omnium

Vide proinde tertiam Africæ tabulam.

λις, ἣν καὶ Λέπτιν καλοῦσιν. ἐντεῦθεν δ' ἐστὶ δίαρμα τῶν Λοκρῶν τῶν Ἐπιζεφυρίων τρισχίλιοι ἑξακόσιοι στάδιοι. ἑξῆς δ' ἐστὶ ποταμὸς Κίνυφος. καὶ μετὰ ταῦτα διατείχισμά τι ὃ ἐποίησαν Καρχηδόνιοι, γεφυροῦντες βάραθρά τινα εἰς τὴν χώραν ἀνέχοντα. εἰσὶ δὲ καὶ ἀλίμενοί τινες ἐνταῦθα τόποι, τῆς ἄλλης παραλίας ἐχούσης λιμένας. εἶτ' ἄκρα ὑψηλὴ καὶ ὑλώδης, ἀρχὴ τῆς μεγάλης Σύρτεως, καλοῦσι δὲ Κεφαλάς. εἰς ταύτην δὲ τὴν ἄκραν ἐκ Καρχηδόνος, στάδιοι εἰσὶ μικρῷ πλείους τῶν πεντακισχιλίων. Ὑπέρκειται δὲ τῆς ἀπὸ Καρχηδόνος παραλίας μέχρι Κεφαλῶν, καὶ μέχρι τῆς Μασαισυλιβύων καὶ τῶν Λιβοφοινίκων γῆς, μέχρι τῆς τῶν Γαιτούλων ὀρεινῆς, ἤδη Λιβυκῆς οὔσης. Ἡ δ' ὑπὲρ τῶν Γαιτούλων ἐστὶν ἡ τῶν Γαραμάντων γῆ παράλληλος ἐκείνοις, ὅθεν οἱ Καρχηδόνιοι κομίζονται λίθοι. τοὺς δὲ Γαράμαντας ἀπὸ τῶν Αἰθιόπων, καὶ τῶν Παρωκεανιτῶν ἀφεστάναι φασὶν ἡμερῶν ἐννέα, ἢ καὶ δέκα ὁδόν. τοῦ δὲ Ἄμμωνος καὶ πεντεκαίδεκα. Μεταξὺ δὲ τῆς Γαιτούλων καὶ τῆς ἡμετέρας παραλίας, πολλὰ μὲν πεδία, πολλὰ δὲ ὄρη καὶ λίμναι μεγάλαι καὶ ποταμοί, ὧν τινὲς καὶ καταδυόμενοι ὑπὸ γῆς ἀφανεῖς γίνονται. λιτοὶ δὲ σφόδρα τοῖς βίοις εἰσὶ καὶ τῷ κόσμῳ. πολυγύναικοι δὲ καὶ πολύπαιδοι, τἄλλα δὲ ἐμφερεῖς τοῖς νομάσι τῶν Ἀράβων. καὶ ἵπποι δὲ καὶ βόες μακροχειλότεροι τῶν παρ' ἄλλοις. ἱπποφόρβια δ' ἐστὶν ἐσπουδασμένα διαφερόντως τοῖς βασιλεῦσιν, ὥστε καὶ ἀριθμὸν ἐξετάζεσθαι πώλων κατ' ἔτος εἰς μυριάδας δέκα. τὰ δὲ πρόβατα γάλακτι καὶ κρέασιν ἐτρέφετο, καὶ μάλιστα πρὸς τοῖς Αἰθίοψι. τοιαῦτα μὲν τὰ ἐν τῇ μεσογαίᾳ. Ἡ δὲ μεγάλη Σύρτις, τὸν κύκλον ἔχει σταδίων ἐνακοσίων τριάκοντά που. τὴν δ' ἐπὶ τὸν μυχὸν διάμετρον, χιλίων πεντακοσίων. τοσοῦτον δέ που καὶ τοῦ στόματος πλάτος. Ἡ χαλεπότης δὲ ταύτης τῆς Σύρτεως καὶ τῆς μικρᾶς, ὅτι πολλαχοῦ τεναγώδης ἐστὶν ὁ βυθὸς κατὰ τὰς ἀμπώτεις καὶ τὰς πλημμυρίδας, συμβαίνει τισὶν ἐμπίπτειν εἰς τὰ βράχη καὶ καθίζειν· σπάνιον δ' εἶναι τὸ σωζόμενον σκάφος. Διόπερ πόρρωθεν τὸν παράπλουν ποιοῦνται, φυλαττόμενοι μὴ ἐμπέσοιεν εἰς τοὺς κόλπους ὑπ' ἀνέμων ἀφύλακτοι ληφθέντες. τό μέντοι παρακίνδυνον τῶν ἀνθρώπων ἁπάντων διαπειρᾶσθαι ποιεῖ. καὶ μάλιστα τῶν παρὰ γῆν περίπλων.

Εἰσπλέοντι δὲ τὴν Μεγάλην Σύρτιν ἐν δεξιᾷ μετὰ τὰς Κεφαλάς, ἐστὶ λίμνη τριακοσίων που σταδίων τὸ μῆκος, ἑβδομήκοντα δὲ τὸ πλάτος ἐκδιδοῦσα εἰς τὸν κόλπον, ἔχουσα καὶ νησία καὶ ὕφορμον πρὸ τοῦ στόματος. Μετὰ δὲ τὴν λίμνην τόπος ἐστὶν Ἀσπίς, καὶ λιμὴν κάλλιστος

τῶν ἐν

τῶν ἐν τῇ Σύρτει. Συνεχὴς δ' ἐστὶν ὁ Εὐφράτης πύργος, ὅριον τῆς πρότερον Καρχηδονίας γῆς, καὶ τῆς Κυρηναίας τῆς ὑπὸ Πτολεμαίῳ. εἶτ' ἄλλος τόπος Χάραξ καλούμενος, ᾧ ἐμπορείῳ ἐχρῶντο Καρχηδόνιοι, κομίζοντες οἶνον, ἀντιφορτιζόμενοι δὲ ὀπὸν καὶ σίλφιον παρὰ τῶν ἐκ Κυρήνης λάθρα κομιζόντων. εἶθ' οἱ Φιλαίνων βωμοί. καὶ μετὰ τούτους Αὐτόμαλα φρούριον, φυλακὴν ἔχον, ἱδρυμένον ἐπὶ τὸν μυχὸν τοῦ κόλπου παντός. ἔστι δ' ὁ διὰ τοῦ μυχοῦ τούτου παράλληλος, τοῦ μὲν δι' Ἀλεξανδρείας μικρῷ νοτιώτερος χιλίοις σταδίοις, τοῦ δὲ διὰ Καρχηδόνος ἐλάττοσιν ἢ δισχιλίοις. πίπτοι δ' ἂν τῇ μὲν καθ' Ἡρώων πόλει τὴν ἐν τῷ μυχῷ τοῦ Ἀραβίου κόλπου, τῇ δὲ κατὰ τὴν μεσόγαιαν τῶν Μασαιλιβύων, καὶ τῶν Μαυρουσίων, ὅπου τὸ λειπόμενον ἤδη τῆς παραλίας ἐστὶν εἰς πόλιν Βερενίκην, στάδιοι ἐννακισχίλιοι πεντακόσιοι. Ὑπέρκεινται δὲ τοῦ μήκους, τοῦ δὲ πλάτους παρήκοντες, καὶ μέχρι τῶν Φιλαίνου βωμῶν, οἱ προσαγορευόμενοι Νασαμῶνες, Λιβυκὸν ἔθνος. ἔχει δὲ τὸ μεταξὺ διάστημα, καὶ λιμένας οὐ πολλούς, ὑδρεῖα δὲ σπάνια. ἔστι δὲ ἄκρα λεγομένη Ψευδοπενιάς, ἐφ' ἧς ἡ Βερενίκη τὴν θέσιν ἔχει, παρὰ λίμνην τινὰ Τριτωνίδα, ἐν ᾗ μάλιστα νησίον ἐστὶ, καὶ ἱερὸν τῆς Ἀφροδίτης ἐν αὐτῷ. ἔστι δὲ καὶ λιμὴν Ἑσπερίδων, καὶ ποταμὸς ἐμβάλλει Λάδων. ἐνδοτέρω δὲ τῆς Βερενίκης ἐστὶ τὸ μικρὸν ἀκρωτήριον λεγόμενον Βόρειον, ὃ ποιεῖ τὸ στόμα τῆς Σύρτεως πρὸς τὰς Κεφαλάς. κεῖται δ' ἡ Βερενίκη κατὰ τὰ ἄκρα τῆς Πελοποννήσου κατὰ τὸν καλούμενον Ἰχθῦν, καὶ ἔτι κατὰ τὴν Ζάκυνθον, ἐν διάρματι σταδίων τρισχιλίων ἑξακοσίων. ἐκ ταύτης τῆς πόλεως τριακοσταῖος πεζῇ περιώδευσε τὴν Σύρτιν Μάρκος Κάτων, κατάγων στρατιὰν πλειόνων ἢ μυρίων ἀνδρῶν, εἰς μέρη διελὼν τῶν ὑδρείων χάριν. ὥδευσε δὲ πεζὸς ἐν ἄμμῳ βαθείᾳ, καὶ καύμασι. Μετὰ δὲ Βερενίκην πόλις ἐστὶ Τεύχειρα, ἣν καὶ Ἀρσινόην καλοῦσιν. εἶθ' ἡ Βάρκη πρότερον, νυνὶ δὲ Πτολεμαΐς. εἶτα Φυκοῦς ἄκρα, ταπεινὴ μὲν, πλεῖστον δὲ ἐκκειμένη πρὸς ἄρκτον παρὰ τὴν Λιβυκὴν παραλίαν. κεῖται δὲ κατὰ Ταίναρον τῆς Λακωνικῆς ἐν διάρματι δισχιλίων ὀκτακοσίων. ἔστι δὲ καὶ πολίχνιον ὁμώνυμον τῇ ἄκρᾳ. Οὐ πολὺ δὲ τοῦ Φυκοῦντος ἀπέχει τὸ τῶν Κυρηναίων ἐπίνειον ἡ Ἀπολλωνιάς, ὅσον ἑκατὸν καὶ ἑβδομήκοντα σταδίοις, τῆς δὲ Βερενίκης χιλίοις, τῆς δὲ Κυρήνης ὀγδοήκοντα, πόλεως μεγάλης ἐν τραπεζοειδεῖ πεδίῳ κειμένης, ὡς ἐκ τοῦ πελάγους

qui sint in Syrte. Deinceps est Euphratas turris, Carthaginiensis regionis, & Cyrenaicæ, Ptolemæo subditæ limes. postea locus nomine Charax, quo Carthaginienses emporio utebantur aduehentes uinum, eiusq́ue loco succum & laserpicium reportãtes ab ijs, qui id ex Cyrena clam exportabant. Postea sunt Philænorum aræ. Tum Automala castellum præsidium habens, in totius sinus recessu positum. Quę per hunc recessum sinus ducitur parallelus, Alexandriæ parallelo australior est paulo minus CIↃ stadijs, Carthaginis parallelo paucioribus quàm duobus millibus. Ergo ab altera parte inciderit in Herorum urbem, quæ est in intimo Arabico sinu recessu: ab altera in Numidarum & Maurorum mediterraneam, ubi iã reliqua oræ pars est, usque in urbem Berenicen stadiorum nouies mille & IↃ. In lõgum supra hoc siti sunt, etiam in latum porrecti usque ad Philænorum aras Nasamones, Libyca gens. In eo spacio interiacent portus non sanè multi, aquationes etiam perexiguæ. Promontorium in quo Bereniæ sita est, Pseudopenias dicitur iuxta lacum nomine Tritonidem, in quo insula est, quæ Veneris templum habet. Est etiam Hesperidum lacus, in quem fluuius Ladon exit. Intra Berenicen est quoddam promontorium septentrionale paruũ, quod Syrtis fauces ad Cephalas facit. Berenice contra Peloponesi extremitatem iacet, quod Ichthis uocatur, nec non contra Zacynthum stadiorum ter mille & sexcentorum interuallo. Ex hac urbe M. Cato terrestri itinere Syrtim circuiuit spacio dierum XXX: ducto X millium hominũ exercitu, & in partes diuiso, aquandi causa. profectus autẽ est pedes per æstum & profundam arenam. Post Berenicen est urbs Teuchira, quam Arsinoën uocãt. Hinc est Barę, quæ postmodum Ptolemais dicta est, deinde Phycũs promontorium humile quidem, sed ualdè porrecta ad aquilonẽ, pręter reliquam Libyæ oram, contra Tænarum Laconiæ iacet, bis mille & octingentorum stadiorum traiectum. Est etiam ibi oppidulum eodem nomine, quo promontorium. Non procul à Phycunte est Apollonias, emporium Cyrenensium ad CLXX stadia, à Berenice mille, à Cyrene urbe maxima octoginta. Cyrene urbs magna est, in campo iacens mensæ formam referente: ut quidem nobis è mari *

Cyrene.

mari uisa fuit. Theræi condiderunt, Spartanorum coloni. Thera olim Callista dicebatur, ut Callimachus ait,

Nomine Calliste primùm, sed postmodo
Thera:

Mater equum ditis mî fuit hæc patriæ.

Cyrenensium nauale occidentali Cretæ promontorio, quod est Kriû metopon, opponitur † mille stadiorũ traiectu, nauigatur autem Leuconoto. Cyrenem à Batto conditam tradunt, à quo se genus ducere Callimachus ait. Ea ob regionis bonitatem plurimum creuit nam & equorum nutrix est, & fructus optimos fert. Viros claros complures habuit, qui & libertatem optimè tueri nouerant, & imminentibus Barbaris fortiter resistere. Sui antiquitus iuris fuit, postea Macedones Aegypto potiti, ac potẽtia aucti, eam adorti sunt, Thimbronis ductum, qui Harpalum interfecerat. Regem postea aliquandiu habuere Cyrenæi, inde in Romanorum potestatem deuenere, & nunc prouincia est Cyrenaica cum Creta coniuncta. Cyrenaica oppida sunt, Apollonia, Barce, & Teuchira, & Berenice, & alia quædam proxima. Cyrenæis finitima est regio, quæ laserpicium producit, & Cyrenaicum succum, quẽ silphium expresso & coagulato succo dat. Id propemodum defecit, cùm aliquando barbari impressione facta, radices eius penè omnes odio impulsi eruissent. Sunt hi Nomades. Cyrena illustres, uiros tulit, Aristippum Socraticum, qui Cyrenaicæ sectæ autor fuit: & Aretam eius filiam, quæ in schola successit. rursumquè huius filium Aristippũ, in matris locum subijt: & quod à matre esset edoctus, Matrodidacti cognomen tulit. Ibi natus etiam fuit Anniceris, qui Cyrenaicam sectam uidetur emendasse, & Anniceriam ab sese propagasse. Callimachus quoque Cyrenæus est, & Eratosthenes, ambo ab Aegypti regibus in honore habiti, ille poëta simul & grammaticæ studiosus, hic est in his & in philosophia, & in mathematicis ut quisquã alius excellens. * Item Carneades, hos Academicorum optimos uno ore dicunt. Præterea Cronus Apollonius Diodori dialectici magister, qui & ipse Cronus dictus est, magistri cognomine in discipulum à quibusdam trãslato. Post Apolloniam est reliqua Cyrenæorum ora,

† Duorũ milliũ, lib. o 1 o.

γους ἑωρῶμεν αὐτήν. ἔστι δὲ Θηραίων κτίσμα Λακωνικῶς νήσου, ἣν καὶ Καλλίστην ὠνόμαζον τὸ παλαιόν, ὡς φησὶ καὶ Καλλίμαχος.

Καλλίστη τὸ πάροιθε, τὸ δ' ὕστερον οὔνομα Θήρη,

Μήτηρ εὐίππου πατρίδος ἡμετέρης.

Κεῖται δὲ τὸ τῶν Κυρηναίων ἐπίνειον κατὰ τὸ ἑσπέριον ἄκρον τῆς Κρήτης, τὸ τοῦ Κριοῦ μέτωπον ἐν διάρματι χιλίων σταδίων. ὁ δὲ πλοῦς λευκονότῳ. Λέγεται δὲ ἡ Κυρήνη κτίσμα Βάττου. πρόγονον δὲ τοῦτον ἑαυτοῦ φάσκει Καλλίμαχος. ηὔξησε δὲ διὰ τὴν ἀρετὴν τῆς χώρας. καὶ γὰρ ἱπποτρόφος ἐστὶν ἀρίστη, καὶ καλλίκαρπος, καὶ πολλοὺς ἄνδρας ἀξιολόγους ἔσχε, καὶ δυναμένους ἀξιολόγως ἐλευθερίας προΐστασθαι, καὶ πρὸς τοὺς ὑπερκειμένους Βαρβάρους ἰσχυρῶς ἀντέχειν. Τὸ μὲν οὖν παλαιὸν αὐτόνομος ἦν ἡ πόλις. εἶτα οἱ τὴν Αἴγυπτον κατασχόντες Μακεδόνες αὐξηθέντες ἐπέθεντο αὐτοῖς, ἀρξάντων τῶν περὶ Θίμβρωνα τῶν ἀνελόντων τὸν Ἅρπαλον. Βασιλευθέντες δὲ χρόνους τινάς, εἰς τὴν Ῥωμαίων ἐξουσίαν ἦλθον. καὶ νῦν ἐστιν ἐπαρχία τῇ Κρήτῃ συνεζευγμένη. τῆς δὲ Κυρήνης εἰσὶ περιπόλια, ἥτε Ἀπολλωνία καὶ ἡ Βάρκη καὶ ἡ Τεύχειρα, καὶ Βερενίκη, καὶ τὰ ἄλλα πολίχνια τὰ πλησίον. Ὁμορεῖ δὲ τοῖς Κυρηναίοις ἡ τὸ σίλφιον φέρουσα, καὶ τὸν ὀπὸν τὸν Κυρηναϊκόν, ὃν ἐκφέρει τὸ σίλφιον ὀπισθέν. ἐγγὺς δ' ἦλθε τοῦ ἐκλιπεῖν ἐπελθόντων τῶν βαρβάρων κατὰ ἔχθραν τινά, καὶ φθειράντων τὰς ῥίζας τοῦ φυτοῦ. εἰσὶ δὲ Νομάδες. Ἄνδρες δ' ἐγένοντο γνώριμοι Κυρηναῖοι, Ἀρίστιππός τε ὁ Σωκρατικός, ὅστις καὶ τὴν Κυρηναϊκὴν κατεβάλετο φιλοσοφίαν, καὶ θυγατέρα Ἀρήτην τοὔνομα, ἥπερ διεδέξατο τὴν σχολήν, καὶ ὁ ταύτην πάλιν διαδεξάμενος υἱὸς Ἀρίστιππος, ὁ κληθεὶς μητροδίδακτος. καὶ Ἀννίκερις, ὁ δοκῶν ἐπανορθῶσαι τὴν Κυρηναϊκὴν αἵρεσιν, καὶ παραγαγεῖν ἀντ' αὐτῆς τὴν Ἀννικερείαν. Κυρηναῖος δ' ἐστὶ καὶ Καλλίμαχος, καὶ Ἐρατοσθένης, ἀμφότεροι τετιμημένοι παρὰ τοῖς Αἰγυπτίων βασιλεῦσιν. ὁ μὲν ποιητὴς ἅμα, καὶ περὶ γραμματικὴν ἐσπουδακώς, ὁ δὲ καὶ ταῦτα καὶ περὶ φιλοσοφίαν, καὶ τὰ μαθήματα εἴ τις ἄλλος διαφέρων. Ἀλλὰ μὴν καὶ Καρνεάδης. οὗτοι δὲ τὸν ἐξ Ἀκαδημίας ἄριστοι φιλοσόφων ὁμολογοῦνται. καὶ ὁ Κρόνος δὲ Ἀπολλώνιος ἐκεῖθεν ἐστίν, ὁ τοῦ διαλεκτικοῦ Διοδώρου διδάσκαλος τοῦ καὶ αὐτοῦ Κρόνου προσαγορευθέντος, μετενεγκάντων τινῶν τὸ τοῦ διδασκάλου ἐπίθετον ἐπὶ τὸν μαθητήν. Μετὰ δὲ τὴν Ἀπολλωνίαν ἐστὶν ἡ λοιπὴ τῶν Κυρηναίων παραλία,

μέχρι Καταβαθμοῦ σταδίων δισχιλίων διακοσίων, οὐ πάνυ εὐπαράπλους. ἔτι γὰρ λιμένες ὀλίγοι καὶ ὕφορμοι καὶ κατοικίαι, καὶ ὑδρεῖαι. τῶν δὲ μάλιστα ὀνομαζομένων κατὰ τὴν παραλίαν τόπων, τότε Ναύσταθμόν ἐστι, καὶ τὸ Ζεφύριον, πρόσορμον ἔχον, καὶ ἄλλο Ζεφύριον, καὶ ἄκρα Χερρόνησος λιμένα ἔχουσα. κεῖται δὲ κατὰ Κώρυκον τῆς Κρήτης ἐν διάρματι χιλίων καὶ πεντακοσίων σταδίων νότῳ. εἶτα Ἡράκλειόν τι ἱερὸν, καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ κώμη Παλίουρος. εἶτα λιμὴν Μενέλαος καὶ Ἀρδανάξης, ἄκρα ταπεινὴ ὕφορμον ἔχουσα. εἶτα μέγας λιμὴν, καθ' ὃν ἡ ἐν τῇ Κρήτῃ Χερρόνησος ἵδρυται, τρισχιλίων που σταδίων δίαρμα ἀπολιποῦσα μεταξύ. ὅλη γὰρ σχεδόν τι τῇ παραλίᾳ ταύτῃ ἀντίκειται παράλληλος ἡ Κρήτη στενὴ καὶ μακρά. μετὰ δὲ τὸν μέγαν λιμένα ἄλλος λιμὴν Φοῦκος, καὶ ὑπὲρ αὐτὸν Τετραπυργία. τὸ δὲ λοιπὸν ἤδη μέχρι Παραιτονίου, κἀκεῖθεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν. καλεῖται δὲ ὁ τόπος Καταβαθμός. μέχρι δεῦρο ἡ Κυρηναία, ἣ καὶ εἴρηται ἡμῖν ἐν τοῖς Αἰγυπτιακοῖς. τὴν δ' ὑπερκειμένην ἐν βάθει χώραν τῆς Σύρτεως καὶ τῆς Κυρηναίας κατέχουσιν οἱ Λίβυες, παράλυπρον καὶ αὐχμηράν. πρῶτον μὲν οἱ Νασαμῶνες, ἔπειτα Ψύλλοι καί τινες Γαιτοῦλοι, ἔπειτα Γαράμαντες. πρὸς ἕω δέ τι μᾶλλον οἱ Μαρμαρίδαι, προσχωροῦντες ἐπὶ πλέον τῇ Κυρηναίᾳ, καὶ παρατείνοντες μέχρι Ἄμμωνος. τεταρταίους μὲν οὖν φασὶν ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τῆς μεγάλης Σύρτεως τοὺς καθ' αὐτὸ μαλακῶς βαδίζοντας, ὡς ἐπὶ χειμερινὰς ἀνατολὰς ἀφικνεῖσθαι. ἔστι δ' ὁ τόπος οὗτος ἐμφερὴς τῷ Ἄμμωνι, φοινικοτρόφος τε καὶ εὔυδρος. ὑπέρκειται δὲ τῆς Κυρηναίας τῆς πρὸς μεσημβρίαν, μέχρι μὲν σταδίων ἑκατὸν, ἡ δενδροφόρος ἐστὶν ἡ γῆ, μέχρι δ' ἄλλων ἑκατὸν σπείρεται μᾶλλον. ὀρυζοτροφεῖ δ' ἡ γῆ διὰ τὸν αὐχμόν. ὑπὲρ δὲ τούτων ἡ τὸ σίλφιον ἔχουσα ἐστίν. εἶθ' ἡ ἀοίκητος καὶ ἡ τῶν Γαραμάντων. ἔστι δ' ἡ τὸ σίλφιον φέρουσα, στενὴ καὶ παραμήκης καὶ παράξηρος, μῆκος μὲν ὡς ἐπὶ τὰς ἀνατολὰς ἰόντι, ὅσον σταδίων χιλίων, πλάτος δὲ τριακοσίων ἢ μικρῷ πλειόνων τό γε γνώριμον. εἰκάζειν μὲν γὰρ πάρεστι διηνεκῶς τὴν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ παραλλήλου κειμένην, τοιαύτην εἶναι κατά τε τοὺς ἀέρας καὶ τὴν τῶν φυτῶν φοράν. ἐπεὶ δ' ἐμπίπτουσιν ἐρημίαι πλείους, οὐ τοὺς πάντας τόπους ἴσμεν. παραπλησίως δ' ἀγνοεῖται, καὶ τὰ ὑπὲρ τοῦ Ἄμμωνος καὶ τῆς Ἀνάσεως μέχρι τῆς Αἰθιοπίας. οὐδ' ἂν ἔχοιμεν λέγειν τοὺς ὅρους, οὔτε τῆς Αἰθιοπίας,

usque ad eum locum qui Catabathmus dicitur stadiorum CIↃ CIↃ: præternauigatu non sanè commoda propter portuum & stationum & aquarum inopiam. In hac ora maritima loca sunt præcipuè nobilia, Naustathmũ, & Zephyrium quod stationem habet: & aliud Zephyrium, & Cherronesus promontorium, ubi portus est. Hoc oppositum est Cretæ Corico, CIↃ IↃ stadiorũ interuallo, si quis secundo austro nauiget. Postea est Heraclium ac deinde pagus Paliurus, tum portus Menelaus: & Ardanaxes, humile promontorium, non tamen carens statione. Hinc magnus portus, cuius eregione est Cherronesus Cretæ ter mille fere stadiorum traiectu. Toti enim fere huic oræ Creta æquis interuallis opponitur, angusta ipsa ac longa. Post magnum portum est alius portus, nomine Phycus, ultra eum sunt Tetrapyrgia. Iam uerò reliqua sunt ad Parætonium, & inde Alexan- *
driam usque. locus autem Catabathmus dicitur. Atque eousque Cyrenaica pertinet, de qua etiam in Aegyptiacis diximus. Syrtis & Cyrenaicæ supernè incumbentem regionem Afri obtinent, sterilem sanè & aridam, primi Nasamones, postea Psylli, & Gætulorum pars, & Garamantes. Magis uersus orientem sunt Marmaridæ ad Cyrenam propiûs accedentes, & usque ad Ammonem pertinentes. A` maioris itaque Syrtis recessu, quatuor dierum etiam lento itinere ii ad Hespe- 28
ridum hortos dicuntur peruenire. Hic locus est Ammoni similis palmifer, & aquosus. Imminet autem Cyrenaicæ ad meridiẽ uergenti, usque ad centum stadia, & arbores fert. hinc ad alia centum, seritur potius, hæc terra etiam Oryzam gignit pro alimento propter siccitatem. Vltra hãc est regio quę Silphium fert, deinceps quæ sunt non habitantur Garamantum terra laseripicifera, angusta est, & longa & arida, longitudo uersus ortum solis eunti circiter mille stadia, latitudo CCC uel paulo plura, quantum omnino cognitũ est. Coniecturam facere possumus, quæ sub eodẽ deinceps iacent parallelo etiam aëris temperiem, & stirpium procreationem habere eandem. Verùm quia uastæ interueniunt solitudines, non omnia loca scimus. Itidẽ ignorantur, quæ supra Ammonem, & Anases sunt usque in Aethiopiam. Immò nec Aethyopiæ

thiopiæ fines, nec Libyæ dicere expeditum est, atque adeò ne eius quidem, quæ Aegypto adiacet quicquam disertè scimus: nedum eorum quœ Oceanum attingunt.

De imperio Romano.

Enimuerò quando de his regionibus optimas notissimasque partes Romani obtinet, omnium quæ ante ualuerant imperijs superatis: (quorum quidem ad nos deuenerit memoria.) è re uisum est eorum quoque res compendio indicare. Ostendimus Romanos una ex urbe profectos, belli & pacis artibus totam Italiam, deinde quæ Italiæ proxima sunt omnia, eadem uirtute in suam potestatem redegisse. Diuisa autem terra in tres continentes, Europam ferè totam habent, præter eas partes quæ extra Istrum sunt, & præter Oceani accolas eos, qui inter Rhenum Tanaimque habitant. Africæ uerò ora, quæ nobis ex aduerso est, tota Romanis est subdita, cætera uel inhabitabilis & sterilis, uel incolitur miserè, & à uagis hominibus. Itidem Asiæ ora quæ ad nos obuertitur, tota Romanis paret, nisi quis Achæorum, Zygorum, & Heniochorum rationem putet habendam, qui in angustis admodum & sterilibus locis latrocinia exercent, & nullibi fixis sedibus uiuunt. Mediterranea & interiora partim Romani habent, partim Parthi, & barbari, qui supra hos sunt, orientem ac septentrionem uersus, ut Indi, Bactrij, & Scythæ, dehinc Arabes, & Aethiopes, quibus semper aliquid adimunt Romani. Eorum quę Romanis obediunt, partem reges tenent: aliam ipsi habent, prouinciæ nomine, & præfectos & quæstores in eam mittunt. Sunt & nonnullæ ciuitates liberæ conditionis, aliæ ab initio per amiciciam Romanis adiunctæ, aliæ ab ipsis honoris gratia libertate donatæ. Sunt & principes quidam sub eis & reguli & sacerdotes, his permissum est patria sectari instituta. Prouinciæ aliter atque aliter diuersis temporibus diuisæ fuerunt. Exponam, ut nostro tempore Augustus imperator diuiserit.

Augusti constitutio imperij.

Is, cùm ciuitas ei totius imperij administrationem permisisset, & pacis & belli potestatem ad annos uitæ: totum ditionem bifariam dimisit, ita ut partem sibi uindicaret, partem populo daret. Sibi quidem, quæcunque militum præsidio essent tenenda, quales sunt regiones barbaræ, & gentibus nondum subactis finitimæ: steriles quidem & cultui ægrè parentes, quaræ incolæ cæterarum rerum penuria impulsi, & copiam munitionũ freti iugum detractarent. Populo autem reliquam

θιοπίας, οὔτε τῆς Λιβύης, ἀλλ' οὐδὲ τῆς πρὸς Αἰγύπτῳ τρανῶς, μήτιγε τῆς πρὸς τῷ ὠκεανῷ. Τὰ μὲν οὖν καθ' ἡμᾶς μέρη τῆς οἰκουμένης οὕτω διάκειται. Ἐπεὶ δ' οἱ Ῥωμαῖοι τὴν ἀρίστην αὐτῆς καὶ γνωριμωτάτην κατέχουσιν, ἅπαντας ὑπερβεβλημένοι τοὺς προτέρους ἡγεμόνας, ὧν μνήμην ἴσμεν· ἄξιον διὰ βραχέων καὶ τὰ τούτων εἰπεῖν. ὅτι μὲν οὖν ἐκ μιᾶς ὁρμηθέντες πόλεως τῆς Ῥώμης, ἅπασαν τὴν Ἰταλίαν ἔσχον διὰ τὸ πολεμεῖν καὶ πολιτικῶς ἄρχειν, εἴρηται. καὶ διότι μετὰ τὴν Ἰταλίαν τὰ κύκλῳ προσεκτήσαντο, τῇ αὐτῇ ἀρετῇ χρώμενοι. Τριῶν δὲ ἠπείρων οὐσῶν, τὴν μὲν Εὐρώπην σχεδόν τι πᾶσαν ἔχουσι, πλὴν τῆς ἔξω τοῦ Ἴστρου, καὶ τῶν μεταξὺ τοῦ Ῥήνου καὶ τοῦ Τανάϊδος παρωκεανιτῶν. Τῆς δὲ Λιβύης ἡ καθ' ἡμᾶς παραλία πᾶσα ὑπ' αὐτοῖς ἐστιν. ἡ δὲ ἄλλη ἀοίκητός ἐστιν, ἢ λυπρῶς καὶ Νομαδικῶς οἰκεῖται. ὁμοίως δὲ καὶ τῆς Ἀσίας ἡ καθ' ἡμᾶς παραλία πᾶσα ὑποχείριός ἐστιν. εἰ μή τις τὰ τῶν Ἀχαιῶν, καὶ Ζυγῶν, καὶ Ἡνιόχων ἐν λόγῳ τίθεται, λῃστρικῶς καὶ Νομαδικῶς ζώντων ἐν στενοῖς καὶ λυπροῖς χωρίοις. Τῆς δὲ μεσογαίας, καὶ τῆς ἐν βάθει, τὴν μὲν ἔχουσιν αὐτοί, τὴν δὲ Παρθυαῖοι, καὶ ὑπὲρ τούτων βάρβαροι. πρόσεστι ταῖς ἀνατολαῖς, καὶ ταῖς ἄρκτοις Ἰνδοὶ καὶ Βάκτριοι καὶ Σκύθαι, εἶτ' Ἄραβες καὶ Αἰθίοπες. προστίθεται δὲ ἀεί τι παρ' ἐκείνων αὐτοῖς. Ταύτης δὲ τῆς συμπάσης χώρας τῆς ὑπὸ Ῥωμαίοις, ἡ μὲν βασιλεύεται, ἣν δ' ἔχουσιν αὐτοὶ καλέσαντες ἐπαρχίαν, καὶ πέμπουσιν ἡγεμόνας καὶ φορολόγους. Εἰσὶ δὲ καὶ ἐλεύθεραι πόλεις, αἱ μὲν ἐξ ἀρχῆς κατὰ φιλίαν προσελθοῦσαι, τὰς δ' ἠλευθέρωσαν αὐτοὶ κατὰ τιμήν. Εἰσὶ δὲ καὶ δυνάσται τινὲς καὶ φύλαρχοι καὶ ἱερεῖς ὑπ' αὐτοῖς. οὗτοι μὲν δὴ ζῶσι κατά τινας πατρίους νόμους. αἱ δ' ἐπαρχίαι διῄρηνται ἄλλοτε μὲν ἄλλως· ἐν δὲ τῷ παρόντι, ὡς Καῖσαρ ὁ Σεβαστὸς διέταξεν. ἐπεί τοι γὰρ ἡ πατρὶς ἐπέτρεψεν αὐτῷ τὴν προστασίαν τῆς ἡγεμονίας, καὶ πολέμου καὶ εἰρήνης κατέστη κύριος διὰ βίου, δίχα διεῖλε πᾶσαν τὴν χώραν. καὶ τὴν μὲν ἀπέδειξεν ἑαυτῷ, τὴν δὲ τῷ δήμῳ. ἑαυτῷ μὲν ὅση στρατιωτικῆς φρουρᾶς ἔχει χρείαν. αὕτη δ' ἐστὶν ἡ βάρβαρος καὶ πλησιόχωρος τοῖς μήπω κεχειρωμένοις ἔθνεσιν, ἢ λυπρὰ καὶ δυσγεώργητος, ὥσθ' ὑπὸ ἀπορίας τῶν ἄλλων, ἐρυμάτων δ' εὐπορίας, ἀφηνιάζειν καὶ ἀπειθεῖν. τῷ δήμῳ δὲ τὴν

ἄλλην ὅση ἦν εἰρηνική, καὶ χωρὶς ὅπλων ἄρχεσθαι ῥᾳδία. ἑκατέραν δὲ τὴν μερίδα εἰς ἐπαρχίας διένειμε πλείους, ὧν αἱ μὲν καλοῦνται Καίσαρος, αἱ δὲ τοῦ δήμου. Καὶ εἰς μὲν τὰς Καίσαρος ἡγεμονίας καὶ διοικητὰς Καῖσαρ πέμπει διαιρῶν ἄλλοτε ἄλλως τὰς χώρας, καὶ πρὸς τοὺς καιροὺς πολιτευόμενος. εἰς δὲ τὰς δημοσίας ὁ δῆμος στρατηγοὺς ἢ ὑπάτους. καὶ αὗται δ' εἰς μερισμοὺς ἄγονται διαφόρους, ἐπειδὰν κελεύῃ τὸ συμφέρον. Ἀλλ' ἐν ἀρχαῖς τε διέθηκε ποιήσας ὑπάτους μὲν δύο. Λιβύην δ' ὅση ὑπὸ Ῥωμαίοις, ἔξω τῆς ὑπὸ Ἰούβα μὲν πρότερον, νῦν δὲ Πτολεμαίῳ τῷ ἐκείνου παιδί, καὶ Ἀσίαν τὴν ἐντὸς Ἅλυος καὶ τοῦ Ταύρου πλὴν Γαλατῶν, καὶ τῶν ὑπὸ Ἀμύντου γενομένων ἐθνῶν, ἔτι δὲ Βιθυνίας καὶ τῆς Προποντίδος. δέκα τὸ στρατηγίας κατὰ τὴν Εὐρώπην, καὶ τὰς πρὸς αὐτῇ νήσους, τήν τε ἐκτὸς Ἰβηρίαν λεγομένην, ὅση ἐπὶ τὸν Βαῖτιν ποταμὸν καὶ τὸν Ἄτακα, καὶ τὴν Κελτικὴν τὴν Ναρβωνῖτιν. Τρίτην δὲ Σαρδὼ μετὰ Κύρνου, καὶ Σικελίαν τετάρτην, πέμπτην δὲ καὶ ἕκτην τὴν Ἰλλυρίδα τὴν πρὸς τῇ Ἠπείρῳ καὶ Μακεδονίαν. Ἑβδόμην δ' Ἀχαΐαν μέχρι Θετταλίας καὶ Αἰτωλῶν καὶ Ἀκαρνάνων, καί τινων Ἠπειρωτικῶν ἐθνῶν, ὅσα τῇ Μακεδονίᾳ προσώριστο. Ὀγδόην δὲ Κρήτην μετὰ τῆς Κυρηναίας. Ἐνάτην δὲ Κύπρον. Δεκάτην δὲ Βιθυνίαν, μετὰ τῆς Προποντίδος, καὶ τοῦ Πόντου τινῶν μερῶν. τὰς δὲ ἄλλας ἐπαρχίας ἔχει Καῖσαρ, ὧν εἰς ἃς μὲν πέμπει τοὺς ἐπιμελησομένους ὑπατικοὺς ἄνδρας, εἰς ἃς δὲ στρατηγικούς, εἰς ἃς δὲ καὶ ἱππικούς. Καὶ βασιλεῖς δὲ καὶ δυναστεῖαι καὶ δεκαρχίαι τῆς ἐκείνου μερίδος καὶ εἰσί, καὶ ὑπῆρξαν ἀεί.

quam concessit, quæ pacata facile sine armis sub imperio retineretur. Vtramque portionem in prouincias numero multas diuisit, quarum aliæ Cæsaris, aliæ populi dicuntur. in suas præfecturas Cæsar ipse procuratores mittit, aliâs aliter regionem distribuens, & pro eo atque res exigit, suas rationes instituens. At in suas prouincias populus prætores uel consules mittit. sed & hæ diuerse solent diuidi, prout usus postulauerit. Initio tamen duas consulares fecit. Africam scilicet, * quæ Romanis paret: ea modò demta, quæ prius sub Iuba fuit, nunc uerò Ptolemæo addicta est illius filio: Et Asiam cis Halym & montem Taurum, Galatis exceptis, & gentibus, quæ Amyntæ paruerunt, excepta etiam Bithynia, & Propontide. Pretorias autem x constituit. * Earum sunt in Europa prima Hispania, & insulę ad eam sita externe. Secunda quæ est interioris siue Bæticæ Hispanię, & ad Atacem, & Narbonẽsem Galliam. Tertia Sardinia cum Corsica. Quinta Sicilia. Sexta Illyricum, adiunctis Epiro & Macedonia. Septima Achaia, usque ad Thessaliam, Aetoliam, atque Acarnaniam, & quasdam gentes Epiroticas Macedoniæ ad fines. Octaua Creta cum Cyrenaica. Nona Cyprus. Decima Bithynia cum Propontide, & quibusdam Ponti partibus. Reliquas prouincias Cęsar tenet, ac gubernatum mittit in quasdam uiros consulares, in alias pretorios: sunt & in quas equestris ordinis uiros. Reges autem, decarchię, & reguli semper fuere Imperatoris portioni adiudicati, idque etiamnum seruatur.

STRABONIS LIBRI DECIMISEPTImi & ultimi finis.

IN LIBRVM DECIMVMSEPTIMVM INTERPRETIS ANNOTATIONES.

Stapum uero.] *Omnia hæc sunt uarijs personarũ mutationibus confusa, itaque ad uerbum ferè expreßi. Sembritæ priore libro Sebritæ leguntur.*

2 Maxima fertilitas.] *φθορὰ bis legebatur: bis φορὰν reposui adstipulante etiam interprete. Locus Platonis de Δ est in Timæo.*

3 Similis est fasciæ.] *Græca reliqui ut inueneram, haud dubiè uitiata. quid enim est, quæso, κυρία ψυχομένη; Interpres χειρὶ uidetur legisse. ego κειρία propius abesse, à uestigijs receptæ lectionis sensi. & pro ψυχομένη quid legerim, cùm uersio nostra ostendit, tum tabulæ geographicæ & res ipsa docent.*

4 Breuia.] *Βράχυ. qua de uoce aliâs dixi. nam βράγχυ neque Græcum est, neque si fingas aliqua ratione, huc potest quadrare. itaque interpretem hæc annatatoi facilè prætuli.* Ad ipsos gradus.] *Ἐπὶ κλίμακι. Interpres κλήματι legit, & sarmento maximas teneri naues in portu dixit. Sanè mihi non contigit uidere nauim, portum, mare: itaque an sarmentis naues alligarentur nec'ne, uiderint alij Sed ἀγχιβαθὲς scio dici, id quod statim à ripa aut litore est profundum. legi etiam & audiui in portibus scalas seu gradus fieri, per quas è nauibus adscendatur, & è litore descendatur. Ergo sub ipsum portum, profundum mare ita erat, ut is obstaret fundus, quin magna nauis eò posset appelli. Infra fit bubulcorum mentio, sed et hos prædonum fuisse germanos, alibi additur.*

5 Quæ plus iugero.] *In Græco Aldino & nostro nihil tale est, tamen reliqui, si fortè è scripto id huc intulit interpres, mihi quidem uideretur nimium hoc esse. nisi infra porticus stadio ampliores referrentur. Infrà pro Soma, uidetur legendum ζῶμα, claustrum, cingulum.*

6 Derelictus.] *Προκληθεὶς. uerba interpretis dedita opera hæc etiam retinui. De Timonio & Timone rem Plutarchus expedit in Antonio. paulò pòst ἄλλα τε μὴ: in ἄλλα τεμένη mutaui, & νεῶν in ναῶν: quod faciundum etiam interpres uiderat.*

7 Strangulauit.] *Ἀπεθραγάλισεν, ego dupli ci γγ legi. nam hac uoce etiam alij utuntur scriptores, aliâs ἀστράγαλος quid sit, liquet. Si libet accipere, talos ei præcisos fuisse, ut uix sim crediturus, ita non contendam. Cybiosactis uox mihi suspecta est, quod παρδσάκτω est ad fine. qualis fuit qui mox refertur Archelaus. Infra in Cleopatræ historia asteriscum notaui: nam quæ interpres apposuit, nõ sunt Straboniana. Dionysus quidem frater fuit Cleopatræ, & epitomæ eum nominant. Historiam è Dionis XXXIX, Plutarcho, & alijs petet, qui uolet.*

8 Tres equitum turmæ.] *Sic interpres, & (ut puto.) non malè in Græcò est ἐπαρχίαι præfecturæ.*

9 Loca.] *Ἀπόψεις fortè ἐπόψεις, unde ἐποπτικὰ sacrificia. apparet autem καπύγια fuisse aliquem ritum & sacrificij genus, cui ibi initiarentur, dictum de uoce etiam supra. mox ὄνομα τῷ ποτάμῳ.] Τοπῶ lege, pro τεκνία legendum Ταινία non est obscurum.*

10 In fronte dromi.] *Hæc interpretem de suo finxisse, uix est probabile. tamen nusquam exstant in nostris libris. quod facit, ut conijciam eum scripto libro, ac quàm sit noster meliore usum. In sequentibus quædam emendaui, quorum ratio est in promptu.*

11 Qui oleas quidem.] *Et hîc interpretem secutus sum, siue is codice, siue iudicio fretus hæc ita extulit. Nam sententia plana est: & nemo nescit, non ubique uinum fieri ubi uites etiam uuas gignunt, quod de oleo & olea itidem intelligi potest. Mœridis autem lacus ita notus est, ut Muridis hæsisse ullo in libro mirer. epitomæ etiam hic rectè habent. Cætera confusa sunt. Epitomæ habent, antiquos censuisse inferiorem Ægyptum circa Serbonidem, Mœridem, & Ammonium lacus, mare fuisse, quod quidem Arabico contiguum fuerit sinui. De orbe aquæ & terræ hic disputare nõ libet.*

12 Imandes.] *Epitomæ constanter Maindem uocant, paulo pòst Ismandes dicitur. De labirynthis locus est sic satis perplexus. & ferè interpretem ad uerba exprimentem hîc secutus sum. Vide Plinium 36.13.*

13 Coptum.] *Sic & interpres, erat in Græco Καπήν. Coptus urbs est, cuius & alij scriptores meminerunt. sed hic eam rectè poni, optimè disci potest ex Plinio 5.9. & 6.23. sed & paulo pòst rectè legitur. ubi φόρον tributũ interpres habet, φόρτον ego scripsi ex ipsa sententia.*

14 Nimis procul à mari.] *Ἔξαλα sed quid κοχλίαις ἐποχετεύεσθαι sit, nondum didici. Locus uidetur non constare. Infra de cohortibus εὐτελὲς in ἐντελὲς mutaui, ut sensus & uerba consonarent.*

15 Siliquastro.] *Κρατεία est in Græco, interpres κερατεία uidetur legisse quem secutus sum, Græca uoce relicta. si quis forte est qui nouit eam, doceat rogo.*

16 Piperi similis.] *Sic interpres, nam Græca ὅμοιον τῇ περὶ ῥάγημα, nihil sunt. Pisces Nili nolui uertere. re tam dubia cuiq; suum arbitrium relinquens, quædam ex epitomis correxi pro σεακίνων legi ὀσρακίνων. Si uis, Stracimonem, piscem fac.*

Super-

17 Supercilij.] Quid sint supercilia, intelligunt qui honestas translationes in hoc genere considerant. ὀφρῦς nomen est in hac tractatione frequens: Ophrya quid sit, ne conijcere quidem possum.

18 Siphace quod res est notissima, ausus sum Græca mendo priuare. Iol urbs in epitomis est Iola. Tritici mentio sequitur pagina proxima, quod aliâs erat suspectum. Infra de Iugurtha historicos prætuli librario, & Cirtham pro Vtica posui, etsi in Græco nihil mutârim. Insulæ nomen est omissum, ubi asteriscum uides. Sed puto eam esse, quæ itidem ut Iol uocata fuit Iulia Cæsarea, contra Sani ostia. Vide Ptolemæum.

19 Ac ponè urbs.] Ita quidem legit interpres, & aliâs uerba non cohærent. quid autem mox sit Βαλίθων, nondum didici, quam & omittendi causam interpreti fuisse existimo: tametsi notari locum præstabat, ni fallor.

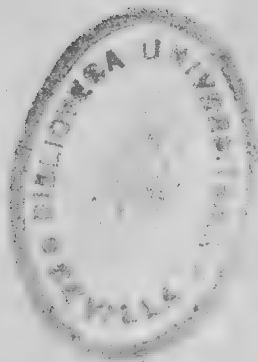
20 Vngulas cæteris longiores.] Ingenuè dico, me hoc non satis assequi. μακροχειλοτέρους est impressum, annotauit corrector χει esse, interpretem χυ legisse. fateor nimis quam uerum me obseruasse, apud hunc autorem υ & ει sæpe confundi. neque de pronunciationis Græcorum uocum uitio hæc disputandum est mihi: qui uno uerbo hoc affirmo, ignorationis & deprauationis eius linguæ bonam partem nos horum elementorum confusioni debere, quæ omnia sub unam Myconum coacta per ι simplex efferunt uulgo, fastidientes nouitatem (.si dijs placet.) cum ει ei, ευ eu, non ef pronunciemus. Sed de eo alibi. Hæc si quæstione proponere libeat, quæri etiam de α & ι potest: μικρ. an μακρ. sit legendum. Cæterùm si pro διάμετρον, legas περίμετρον: querelam correctoris sustuleris. familiarissimum est Straboni orarum & traiectuum breuissimum, & prolixiorem qui fit ubi sinus intrantur, quod ipse solet ἐγκολπίζειν dicere, comparare.

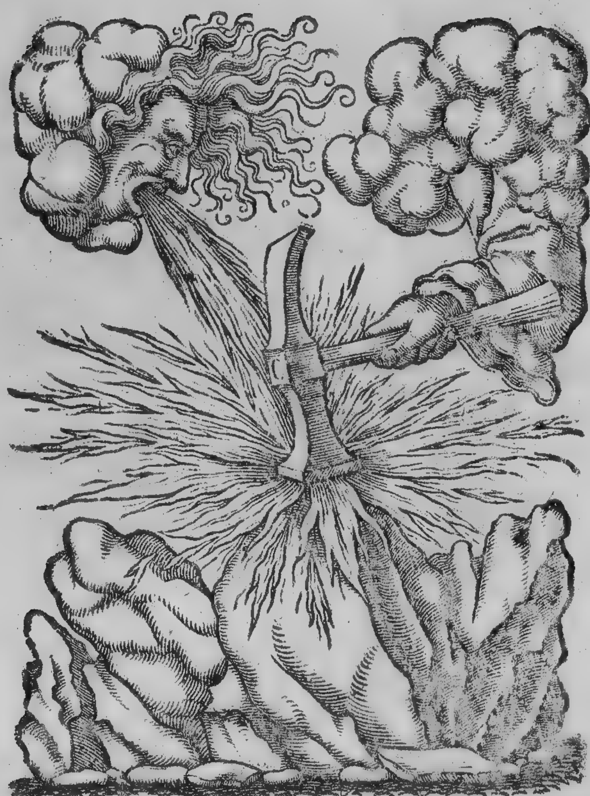
21 Ad Hesperidum.] Sic esto nihil ego in meis habeo libris, disputatio in Onomastico explicabitur, DEO dante. De ijs quæ sunt in fine libri malo legi doctissimorum hominum scripta, quam extra institutum nostrum libentiùs euagari.

καὶ ταῦτα μὲν δὴ ταύτῃ. Χάρις θεῷ.
συγγνώμη τοῖς οὐ πάνυ κατωρθω-
μένοις. ἀκμὴν γὰρ ἐσμὲν
ἄνθρωποι.

FINIS.

BASILEÆ, EX OFFICINA HEN-
RICPETRINA, ANNO SALVTIS
HVMANAE CIϽ IϽ LXXI.
Mense Augusto.

STRABONI

Geografia

Greco Latin

